PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL X NR. 1 (436)
VINERI 7 IANUARIE 1972
20 PAGINI 2 LEI

1

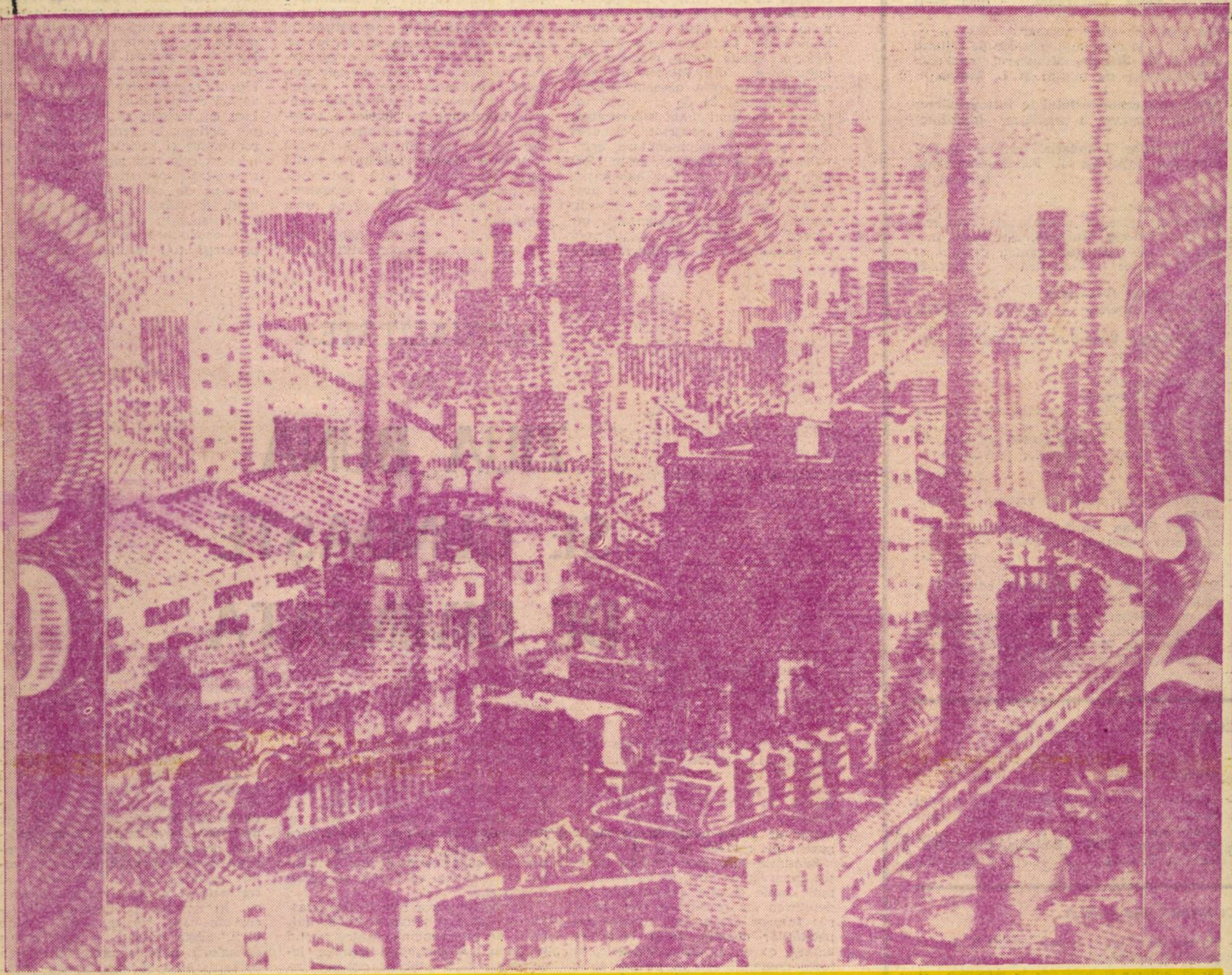

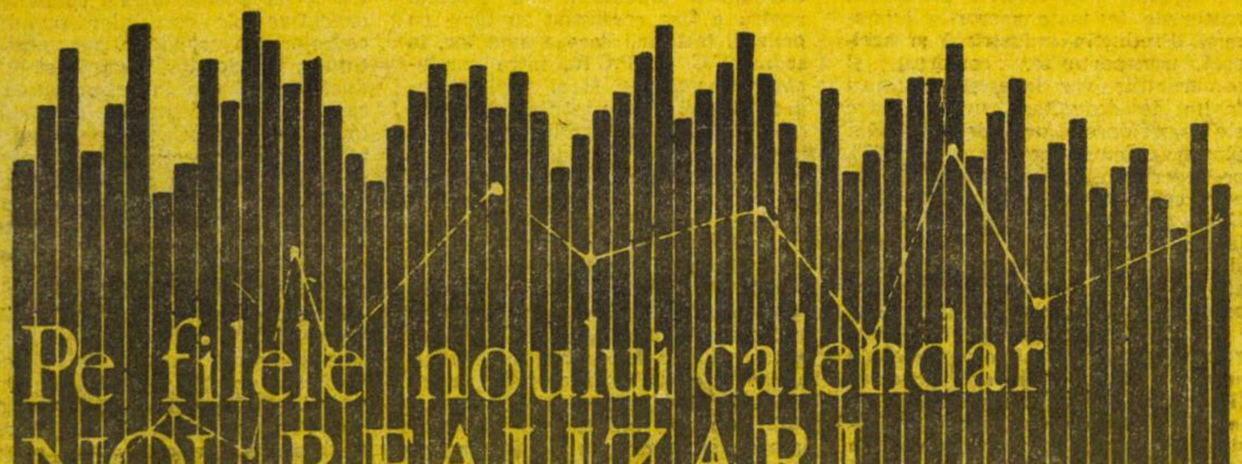

Pe filele noului calendar NOI REALIZĂRI

IANUARIE 1972

L		3	10	17	24	31
M		4	11	18	25	
M		5	12	19	26	
J		6	13	20	27	
V		7	14	21	28	
S	1	8	15	22	29	
D	2	9	16	23	30	

ANUL X **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 1 din 7 ianuarie 1972

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

— Condiții optime realizării planului pe 1972. Noi file de calendar, noi trepte în dezvoltarea economiei.
Semnează: **G. Portelli,** director economic, Centrala utilajelor textile și articolelor casnice; **Costinel Cipriotis,** tehnician principal, Grupul de uzine „Rulmentul"-Brașov; economist **Vasile Sava,** director general Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului — Suceava; **Petre Gheorghiu.** (pag. 3—4)

— Un echilibru strict necesar: Producția și consumul pieselor de schimb de ing. **T. Strauss,** Ministerul industriei construcțiilor de mașini și **L. Țintea.**

— **Integrarea economistului în întreprindere:** Profesia impune o pregătire multilaterală
de **Gheorghe Trandafir,** secretar al Comitetului județean al P.C.R.—Constanța (pag. 5)

— **Agricultura:**
Pămintul așteaptă sămința de calitate..
de ing. **Tiberiu Mureșan,** directorul Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice — Fundulea (pag. 6)

— **Cincinalul 1971—1975**
Comerțul exterior — structuri, ritm, proporții
de **Napoleon Ene,** din Comitetul de Stat al Planificării.

— Ancheta noastră:
Centrale industriale:
Integrare, profilare, specializare- exigente ale industriei moderne
răspunde ing. **Walter Graef,** șef serviciu O.S.P.M. Grupul industriei petrochimice-Borzești (pag. 7)

— Hunedoara își continuă viguros dezvoltarea
de ing. **Ștefan Almășan,** secretar al Comitetului județean al P.C.R. — Hunedoara (pag. 11)

— Determinarea și cunoașterea concretă a capacităților de producție
de ing. **Mircea Georgescu,** vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării, ing. **Petrache Buzoianu,** director general al Direcției Centrale de Statistică (pag. 12—13)

■ **TEORII — IDEI**

— În dezbatere: Programele cursului de economie politică (pag. 17—18)

— Inflația, ca formă de manifestare a legii circulației bănești în capitalismul contemporan
de doctorand **Teofil Bolchiș,** Universitatea din Craiova (pag. 19)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

— Pe marginea unui raport O.C.D.E. despre știință și tehnologie:
De la euforie și apologie la decepție și dezorientare
de **Radu Negru** (pag. 20)

— Avîntul continuu al economiei țărilor socialiste — aport esențial la întărirea sistemului mondial socialist (II)
de **Gheorghe Crețoiu** (pag. 21)

— 1971 — un an de ample mișcări revendicative în lumea capitalului
de conf. univ. dr. **Traian Caraciuc** (pag. 22)

— Sumarul revistei „Viața economică", numerele 1—53/1971

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.
40470

ACTUALITATEA

ZIUA BUNĂ SE CUNOAȘTE DE DIMINEAȚĂ

IATĂ-NE ÎN ANUL 1972. Sarcinile de viitor despre care discutam cu numai o săptămînă în urmă au devenit acum sarcini ale prezentului. Nu au apucat să se estompeze ecourile cupelor cu care ne-am luat rămas bun de la anul cel vechi și privirile noastre s-au și îndreptat lucide spre cotele noului drum. Ziua bună se cunoaște de dimineață! Înțelepciunea și experiența de viață acumulate în acest aforism popular sînt pline de semnificații. De felul în care începem, chiar din aceste prime zile, opera anului '72 vor depinde hotărîtor amploarea și trăinicia satisfacțiilor noastre finale.

Al doilea an al cincinalului a început să-și depene zilele, deschizînd în fața țării o perspectivă și mai largă spre viitor. Aceste prime zile au găsit pe oamenii muncii din toate colțurile țării la datorie. Știrile sosite din centrele industriale, din fabrici și uzine confirmă din plin această concluzie. La numai 24 de ore după intrarea în noul an, siderurgiștii Hunedoarei au raportat obținerea unei producții suplimentare echivalente cu 44 tone cocs, peste 1 000 tone minereu de fier aglomerat, 100 tone fontă, 81 tone oțel și peste 170 tone laminate de diferite tipuri. La Borzești, muncitorii, inginerii și tehnicienii platformei petrochimice au obținut, peste prevederile planului, 17 tone cauciuc sintetic, 34 tone policlorură de vinil, 40 tone produse aromate, 50 tone benzine cu cifră octanică ridicată, 18 tone butadienă etc. Înșiruirea acestor starturi de bun augur ar putea continua pe multe pagini de revistă.

Sarcinile care stau în fața noastră în acest an sînt, în mod firesc, mai ample și mai cutezătoare. Îndeplinrea lor presupune concentrarea tuturor eforturilor, tuturor capacităților noastre. Anul 1972 se anunță ca un an dens, dinamic, în toate domeniile și, în primul rînd, pe tărîmul dezvoltării producției materiale în toate ramurile economiei. Producția industrială și agricolă, transporturile, comerțul și construcțiile vor înregistra ritmuri înalte de dezvoltare, unele dintre ele superioare prevederilor din planul cincinal pentru anul 1972, prevederi majorate simțitor în raport cu directivele Congresului al X-lea al partidului, datorită mobilizării mai intense a posibilităților și resurselor materiale și umane ale țării, a întregului potențial productiv al economiei naționale.

„Intrăm în noul an cu un program precis conturat, care deschide orizonturi largi de muncă, de creație, de noi și mari înfăptuiri pe calea dezvoltării economice, sociale și culturale a României, pe calea îmbunătățirii condițiilor de viață materiale și spirituale ale tuturor celor ce muncesc" — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la posturile de radio și televiziune cu prilejul Anului Nou. Planul pe 1972 prevede continuarea în ritm înalt a industrializării, diversificarea și modernizarea și mai accentuată a producției, creșterea eficienței economice, ridicarea calității produselor și sporirea productivității muncii. Se prevede, de asemenea, întărirea bazei tehnico-materiale a agriculturii, îmbunătățirea organizării muncii în vederea dezvoltării intensive a producției, în special a zootehniei. Se va intensifica participarea activă a oamenilor muncii la gospodărirea avutului socialist, la conducerea unităților economice și a instituțiilor, la efortul pentru întărirea ordinei și a disciplinei în producție. Va continua dezvoltarea ascendentă, pe toate planurile, a orînduirii noastre, se vor perfecționa planificarea și conducerea vieții sociale, se vor afirma tot mai puternic principiile socialismului în întreaga societate, se vor lua noi măsuri pentru satisfacerea cerințelor materiale și spirituale ale maselor. Realizarea planului anului 1972 va avea un rol hotărîtor pentru înfăptuirea cu succes a întregului cincinal. Îndeplinirea prevederilor sale cere din partea noastră a tuturor eforturi sporite, o înaltă conștiință revoluționară, patriotică, un profund spirit de răspundere în realizarea sarcinilor ce ne revin fiecăruia.

Condițiile pentru îndeplinirea tuturor acestor sarcini sînt întrunite plenar. Știm cu toții că drumul pe care mergem este în măsură să asigure progresul continuu, economic și social al fiecărui județ, al fiecărui oraș și sat, că țara întreagă devine, cu fiece zi, mai puternică și mai mîndră, că toți locuitorii ei beneficiază din plin de superioritatea noii orînduiri, de roadele edificării socialiste a patriei.

Chezășia tuturor realizărilor noastre, prezente și viitoare, stă în unitatea de nezdruncinat dintre partid și popor. Atașamentul tuturor locuitorilor țării față de politica înțeleaptă a partidului și statului nostru a fost reafirmat cu tărie cu prilejul întîlnirii care a avut loc, la sediul C.C. al P.C.R., între conducătorii partidului și ai țării, și reprezentanții organizațiilor de masă și obștești, ai oamenilor muncii și intelectualității. A reieșit cu acest prilej uriașa forță dinamică și creatoare pe care o degajă această unitate. În acest sens, chiar și o singură spicuire din luările de cuvînt ale participanților este elocventă: „Sindicatele se angajează în fața Comitetului Central al partidului, a Consiliului de Stat, a guvernului, că vor face totul pentru a aduce o contribuție și mai mare la înfăptuirea planului de stat pe 1972, pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, pentru înfăptuirea programului de educație socialistă a oamenilor muncii... Clasa muncitoare, oamenii muncii organizați în sindicate sînt mai puternic uniți ca întotdeauna în jurul partidului nostru, al Comitetului său Central, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu". În același spirit au vorbit reprezentanții Uniunii Tineretului Comunist, ai Consiliului Național al Femeilor, ai Academiei Republicii Socialiste România, ai Consiliului Culturii și Educației Socialiste, ai Consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și de naționalitate germană, ai oamenilor muncii înrolați în gărzile patriotice — într-un cuvînt reprezentanți ai întregii populații a țării.

În aceste zile de început de an încep să prindă viață noi planuri, se traduc în fapte noi angajamente. Deși au trecut puține zile de la Conferința pe țară a secretarilor comitetelor de partid și a președinților consiliilor populare, în multe comune și sate s-a trecut deja la aplicarea în viață a indicațiilor cuprinse în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și în rezoluția conferinței. Ținînd seama de specificul problemelor locale, organizațiile de partid și consiliile populare au început să desfășoare ample acțiuni în vederea dezvoltării economice și sociale a satelor. În prezent cele mai mari eforturi sînt concentrate pentru efectuarea lucrărilor de amenajări pentru irigații, desecări și combaterea eroziunii solului, acțiuni de însemnătate economică deosebită la care participă toți locuitorii satelor.

Deși au trecut din el numai cîteva zile, anul cel nou a intrat deplin în drepturile sale. Această concluzie este atestată de multipla și rodnica activitate care se desfășoară în întreaga țară, pe cele mai diverse planuri. Ne-am obișnuit de mult cu preocupările continui pentru perfecționarea cadrului organizatoric și legislativ al construcției noastre social-economice. În spiritul profundului democratism care caracterizează viața țării, zilele trecute a fost supus dezbaterii publice proiectul legii privind gospodărirea apelor, pentru a da posibilitatea comitetelor executive ale consiliilor populare, cadrelor din economie, specialiștilor tuturor oamenilor muncii să-și aducă contribuția la definitivarea acestei legi. Documentul prezintă o importanță deosebită, pe planul întregii țări, în acțiunea de conservare a resurselor de apă, de gospodărire a lor rațională de protejare a calității apelor și de apărare a populației și a bunurilor sale împotriva acțiunii destructive a apelor.

Iată, deci, că prima săptămînă a anului 1972, preluînd o bună tradiție din anii precedenți, se prezintă cu un bilanț rodnic. Dacă ziua bună se cunoaște de dimineață, putem avea de pe acum certitudinea unor zile senine. Ne-am sculat devreme și ne-am apucat de treabă cu tenacitate. Făurim astfel cu mîinile noastre zilele bune de azi și de mîine.

CONDIȚII OPTIME REALIZĂRII PLANULUI PE 1972

NOI FILE DE CALENDAR, NOI TREPTE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI

AȘA DAR după ce am încheiat cu succes anul 1971 am trecut de cîteva zile în cel de al doilea an al cincinalului. Marile obiective ce urmează a fi înfăptuite in 1972 în toate domeniile de activitate — sporirea, diversificarea și ridicarea nivelului calitativ al producției, creșterea productivității muncii, realizarea unor cheltuieli de producție scăzute, în vederea atingerii unei eficiențe economice înalte — impun ca în fiecare unitate productivă, în fiecare centrală industrială să se urmărească înfăptuirea măsurilor stabilite în anul trecut, cu ocazia desbaterii cifrelor de plan pe 1972, să se continue acțiunile de depistare și valorificare a noi rezerve interne.

De la pregătirea fabricației și pînă la obținerea produselor finite, pe toate verigile producției (aprovizionarea cu materii prime, materiale, scule și dispozitive, generalizarea schimbului II și amplificarea schimbului III, utilizarea judicioasă și cu maximum de economicitate a materialelor etc.), se cere acționat cu fermitate și maximum de răspundere, în vederea asigurării permanente a unor condiții optime de muncă, pentru desfășurarea ritmică, a producției. În cele ce urmează, redăm din cîteva întreprinderi, centrale industriale și șantiere de constructii, modul în care a fost pregătită demararea producției pe 1972.

ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR NU FACE PARTE DIN MĂSURILE DE PREGĂTIRE A REALIZĂRII PLANULUI?

CONCOMITENT cu realizarea cu succes a planului pe 1971 la toți indicatorii (sarcinile și angajamentele au fost îndeplinite și depășite), ne-am preocupat intens de pregătirea în bune condițiuni a prevederilor pe 1972. Trebuie să menționăm că în acest an indicatorii de plan cunosc majorări simțitoare față de realizările pe 1971. Astfel, valoarea producției globale urmează să crească cu 13,1%, iar productivitatea muncii cu 4,1%. Pe linia sporirii eficienței economice — caracteristica de bază a cincinalului — avem prevăzut un **spor de beneficii de 22,7%, iar cheltuielile de 1000 lei producție-marfă urmează să scadă cu 39 lei.**

În ce direcții principale ne-am îndreptat atenția în stabilirea măsurilor tehnico-organizatorice?

Urmărim să asigurăm chiar de la început o **ritmicitate bună a producției,** îndeosebi în întreprinderile producătoare de utilaje pentru industria ușoară, din cadrul centralei care au un ciclu lung de fabricație. Încă din trim. 4 al anului trecut au început să fie executate semifabricate și subansamble pentru trimestrul I.1972. Avînd asigurat un decalaj între activitatea secțiilor primare și cele de prelucrare și de montaj, vom putea utiliza mai bine atît potențialul tehnic și uman de care dispunem, dar am creat și premise pentru obținerea unei calități corespunzătoare a produselor.

Paralel, consiliul oamenilor muncii al centralei a stabilit măsuri concrete pentru **folosirea intensivă a mașinilor și utilajelor, prin încărcarea judicioasă a capacităților de producție.** măsuri din care multe au fost încă de pe acum materializate în practică, iar altele vor fi aplicate pe parcurs, potrivit termenelor și răspunderilor stabilite. Acest lucru s-a impus cu o deosebită stringență nu numai pentru faptul că prin utilizarea din plin a tuturor capacităților de producție vom putea îndeplini sarcinile sporite de plan ce ne revin, dar și pentru că situația din 1971 ne-a demonstrat că în acest domeniu au rămas însemnate rezerve neutilizate. Dacă în unele întreprinderi, în primele 3 trimestre ale anului, gradul de utilizare a utilajelor de bază s-a situat cu mult peste indicele planificat (întreprinderea „23 August"-Satu Mare — 88%, „Emailul roșu" — Mediaș — 83%, „Metalul roșu — Cluj 74,4%), altele s-au situat cu mult sub acest indice („Nicovala" — Sighișoara — 65,9%, „Inox" și A.M.I.T. din București 63%, și respectiv 65%).

Fără îndoială că indicele scăzut de utilizare a utilajelor înregistrat în unele întreprinderi s-au datorat adesea deficiențelor care s-au manifestat în organizarea producției și a muncii ; dar nu este mai puțin adevărat că, în multe cazuri, a lipsit și forța de muncă, ceea ce s-a reflectat într-un indice necorespunzător de schimburi, mai ales în secțiile de bază prelucrătoare. **Pe întreaga centrală coeficientul de schimb a fost în 1971 de 2,12, inferior sarcinii planificate de 2,19**. În 1972, potrivit prevederilor de plan, va trebui să atingem **un coeficient de schimb în aceste secții de 2,27.** Pentru a putea asigura forța de muncă necesară, în 1972 au fost asigurate condiții pentru calificarea unui număr de circa 3500 muncitori, fapt ce ne va da putința să extindem schimbul III.

Anul 1972 se va caracteriza printr-o substanțială înnoire și modernizare a produselor, atît a utilajelor tehnologice pe care le realizăm, cît și a bunurilor metalice de larg consum. **În întreaga producție globală ponderea produselor noi și reproiectate va fi de 48% față de 1970.** Vor fi astfel asimilate în diverse faze 143 tipuri de utilaje tehnologice și 131 de produse de larg consum. În 1972, **vor fi lansate în fabricație industrială circa 28 utilaje tehnologice și peste 100 produse noi de bunuri metalice de larg consum.** Prin asimilarea de noi utilaje tehnologice va putea fi diminuat și mai mult importul acestora, realizîndu-se astfel importante economii valutare. În vederea impulsionării ritmului de asimilare a noilor produse au fost luate măsuri pentru extinderea activității proprii de cercetare în domeniul utilajelor tehnologice și extinderea colaborării cu alte institute de cercetare.

Practica întreprinderilor noastre a demonstrat nu odată că buna desfășurare a producției este nemijlocit legată, pe de o parte, **de asigurarea portofoliului de comenzi pentru beneficiari, iar pe de altă parte, de încheierea contractelor economice cu uzinele furnizoare.** Privită prin prisma ambelor laturi, trebuie să arăt că la ora actuală, **întreaga producție de bunuri metalice de larg consum a fost contractată cu beneficiarii interni, iar cea de utilaje tehnologice în proporție de 87%.** Restul de 13% urmează a fi contractate pe măsura omologării prototipurilor și perfectării cooperărilor cu firme străine.

În ce privește încheierea contractelor cu furnizorii de materii prime și materiale, situația nu se pre-

G. PORTELLI

director economic, Centrala industriei utilajelor textile și articolelor casnice

(Continuare în pag. 4)

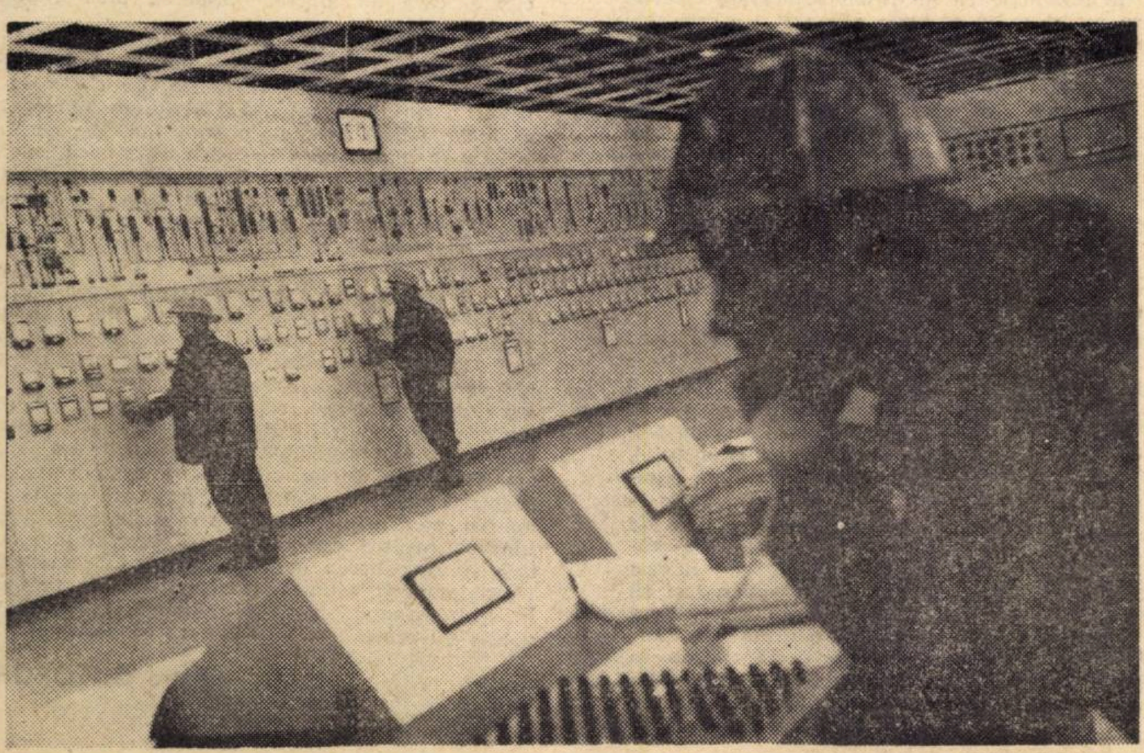

La pupitrul de comandă — demaraj '72

ACEEAȘI PRODUCTIVITATE ÎN TOATE CELE TREI SCHIMBURI

ANUL TRECUT făurarii de rulmenți din cadrul Grupului de uzine „Rulmentul" Brașov și-au îndeplinit și depășit sarcinile de plan la principalii indicatori, livrînd în țară și la export cantități mari de produse, la care nu s-a primit nici o reclamație.

Succesele obținute în 1971 ne permit să avem o bază solidă, o experiență valoroasă pentru înfăptuirea planului pe 1972, al doilea an din actualul cincinal. În noul an în care am intrat, **prevederile de plan prezintă creșteri între 9,9 și 13,3% la indicatorii sintetici.**

La Uzina de rulmenți din Brașov, un prim loc în ierarhia importanței măsurilor de asigurare a ritmului de dezvoltare a producției îl deține **determinarea și crearea capacităților de producție necesare acoperirii sarcinii de realizare a dinamicii ascendente a sarcinilor de plan.** Ca urmare a studiilor întreprinse, au fost determinate capacitățile de producție necesare obținerii sporului producției planificate atît la secțiile de bază, cît și la cele auxiliare ; s-au contractat pe această bază utilaje de specialitate necesare din import și s-a pus baza temeinică a unui

Costinel CIPRIOTIS

tehnician principal, Grupul de uzine „Rulmentul" — Brașov

(Continuare în pag. 4)

ÎNCHEIEREA CONTRACTELOR

(Urmare din pag. 3)

zintă deloc favorabilă. Dimpotrivă. **Valoarea contractelor încheiate atît pe trim. I cît și pe întregul an 1972 atinge abia 20%.** Este o situație care ne pune pe gînduri, mai ales dacă avem în vedere sarcinile sporite de plan pe care urmează să le realizăm.

Diferite ministere ca, de pildă, Ministerul Industriei Metalurgice și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, nu au trimis la vreme extrasele de balanță la unitățile proprii, fapt care s-a reflectat negativ în acțiunea de încheiere a contractelor economice. De pildă, Uzina de Aluminiu Slatina și Uzina Mecanică Cugir nu au încheiat nici pînă în prezent contracte privind fie livrarea de materii prime, fie de produse. Totodată, multe întreprinderi aparținînd de Ministerul Industriei Chimice și Ministerul Industriei Lemnului nu au încheiat contractele cu întreprinderile noastre nici pentru trimestrul I al anului.

Așa stînd lucrurile, activitatea productivă a întreprinderilor noastre va fi serios handicapată chiar de la început, ceea ce reclamă măsuri urgente din partea ministerelor respective, inclusiv din partea Ministerului aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe. Fără îndoială că și centrala noastră va trebui să depună eforturi mai mari în această direcție.

Pentru 1972, centrala noastră a luat măsuri ca **toate întreprinderile sale să-și planifice producția în funcție de termenele contractuale, stabilind în acest sens grafice pentru pregătirea din timp a fabricației.** Acest lucru, ne va permite să nu ne abatem de la disciplina contractuală. Pretindem însă același lucru și de la toți furnizorii noștri.

Intreaga noastră activitate va fi astfel orientată, încît să putem obține **o cît mai înaltă eficiență economică.** Faptul că în 1972 avem sarcina să reducem cheltuielile la 1000 lei producție-marfă cu 39 lei, implică să luăm chiar de la început măsuri pe multiple planuri, să acționăm cu fermitate mai ales pe linia diminuării cheltuielilor materiale — cheltuieli care au ponderea cea mai mare în costurile de producție. În acest scop, ne-am propus să **examinăm cu atenție felul cum sînt fundamentate, din punct de vedere tehnic, normele de consum de materii prime și materiale.** Din calculele estimative, rezultă că avem posibilitatea ca, pe această bază, **să obținem o economie totală de circa 8000 tone de metal.** Acțiunea se va desfășura în continuare, în așa fel încît și prin alte mijloace **(croirea combinată a tablei, realizarea de piese mici din rămășițele care rezultă din debitarea materialului și, mai ales, pe calea diminuării la maximum a procentului de rebuturi)**, să putem valorifica într-un grad mai înalt materia primă.

ACEEAȘI PRODUCTIVITATE

(Urmare din pag. 3)

serviciu de proiectare specializat în autoutilare și a unei secții de execuție, care să construiască utilajele prevăzute în vederea reducerii volumului de import, să modernizeze utilajele existente pentru a ține pas cu ritmul generat de creșterea tehnicității pe scară mondială.

Pentru folosirea deplină a capacităților de producție existente s-au efectuat analize temeinice asupra variației productivității muncii în cadrul celor trei schimburi, **încărcîndu-se în regim egal utilajele de bază pe toate schimburile de producție.** În scopul acoperirii capacităților de producție cu forță de muncă competentă, s-au luat **măsuri de calificare** a unui număr important de cadre prin cursuri de scurtă durată, de organizare a unui grup școlar profesional cu profilul fabricației de rulmenți, care va asigura muncitori pentru utilajele care vor lucra efectiv în trei schimburi.

Cunoscînd că la Brașov asigurarea cadrelor constituie o problemă majoră, uzina pune un accent deosebit pe **deservirea multiplă a utilajelor prin introducerea liniilor de transfer pe toate fluxurile tehnologice unde e posibil, și mecanizarea transportului între operații pe întregul flux de fabricație.** De acest lucru s-a ținut cont la proiectarea halei de strunguri și role care va fi dată în funcțiune în trim.IV.1972 și la extinderea secției de serie mică și rulmenți cardanici în spațiile rămase disponibile ca urmare a noii organizări a secțiilor menționate.

În pregătirea planului pe 1972 **un loc prioritar l-a deținut și extinderea tehnologiilor avansate prin autoutilare,** dintre care amintim : execuția și intrarea în fabricație încă în luna ianuarie a unei linii automatizate de laminare a inelelor în forjă ; generalizarea încălzirii barelor și inelelor de rulmenți ; introducerea calibrării inelelor forjate ; mecanizarea operațiilor de control etc. În acest an **s-a prevăzut a se asimila încă 255 tipodimensiuni de rulmenți pentru autocamioanele MAN, autoturismele Dacia 1300 și alte produse ale economiei naționale.** Documentația tehnică și pregătirea cu SDV-uri s-a efectuat pentru aceste noi tipuri încă din trim. IV.1971.

Măsuri temeinice au fost luate și în alte direcții. Pentru asigurarea bazei de materii prime și materiale **s-au definitivat din timp contractele cu furnizorii interni și externi, asigurîndu-se totodată desfacerea integrală în cursul anului și în mod ritmic a produselor prin contractele încheiate atît cu beneficiarii din țară cît și cu cei din străinătate.**

Este știut faptul că la uzina brașoveană de rulmenți s-a inițiat anul trecut inițiativa cu largi ecouri — „micronul, gramul, secunda" în slujba eficienței — care a dinamizat întreaga activitate a colectivului pe linia reducerii consumurilor specifice. Inițiativa a fost extinsă rapid în mai toate întreprinderile brașovene, iar la sfîrșitul anului trecut s-a organizat un schimb de experiență de către Comitetul județean de partid cu activiști ai comisiilor economice din toate județele țării. Sperăm că experiența acumulată va face ca faima colectivului nostru de buni gospodari ai materiilor prime și materiale să crească, obținînd în acest an economii mai substanțiale decît cele realizate anul trecut : s-a redus importul de tablă cu 2 milioane lei, cel de utilaje cu aproape 1,5 milioane prin autoutilare, s-au economisit 90 t metal, 5600 kWh energie electrică, 500 t combustibil convențional.

Deosebite măsuri au fost luate și în celelalte unități productive ale grupului nostru de uzine. Centrul principal al acțiunilor țintește spre utilizarea maximă a capacităților de producție în toate cele 3 schimburi, valorificarea superioară a materiilor prime — elemente de bază ale ridicării eficienței economice a întregii noastre activități.

ÎNNOIRE ÎN CONCEPȚIE

PRACTIC, în activitatea de exploatare, de mecanizare și transporturi, pregătirea producției pentru 1972 a început încă din primăvară, cînd s-au luat o seamă de măsuri din care amintesc, în primul rînd, **definitivarea masei lemnoase.** Spre deosebire de alți ani, la ora actuală fiecare unitate cunoaște cu exactitate ce volum de masă lemnoasă are de exploatat. Similar se prezintă situația în fiecare parchet, unde s-au asigurat condiții de lucru pentru fiecare fază de producție. **Pe un plan vast am acționat în direcția mecanizării operațiunilor în exploatările forestiere.** Preconizăm să ajungem la o mecanizare de sută la sută a operațiunii de fasonare a lemnului, de 56% la scos-apropiat, de 74% la încărcat.

Avem create toate condițiile pentru a obține noi și importante succese și în ramura industrializării lemnului. Peste 300 000 m^3 bușteni vor fi debitați pe baza extinderii procedeului nordic, care la noi dă rezultate deosebit de bune. Pentru activitatea de prelucrare a lemnului avem cîteva studii a căror aplicare va conduce la o mai bună organizare a producției la Fabricile de binale din Fălticeni și Frasin. **Numai prin organizarea mai bună a proceselor de fabricație la secția de mobilă din Fălticeni, scontăm să obținem un spor de producție de 5 milioane lei.** Pe baza experienței din anii trecuți, am luat măsuri pentru a efectua, în continuare, lucrări din credite de mică mecanizare, mai ales pentru modernizarea unor depozite finale, pentru creșterea productivității muncii în fabricile de cherestea din Fălticeni și Vatra Dornei, prin mecanizarea transportului interior, atît în depozitele de bușteni, cît și în cele de cherestea.

De asemenea, întreprindem acțiuni pentru extinderea experienței pe care am dobîndit-o **în domeniul autoutilării.** Astfel, în sectorul de exploatare, la circa 50% din numărul vagoanelor C.F.R. am luat măsura de a introduce încărcatul mecanic prin adaptarea troliilor executate în atelierele proprii. **Valoarea utilajelor ce se vor realiza prin autoutilare se va ridica la peste 3 milioane lei.**

Pentru a realiza în bune condițiuni însemnatele sporuri de producție ce ne revin principala direcție spre care acționăm în vederea atingerii lor este mai buna folosire a capacităților. În acest scop, la toate locurile de muncă din fabricile ce concură la realizarea produselor amintite, **au fost stabilite măsuri pentru organizarea lucrului în trei schimburi, propunîndu-ne să atingem la fabricile de mobilă un coeficient de schimb de 2,20, iar la cele de plăci fibrolemnoase și placaj de 2,70.**

Ne preocupăm, de asemenea, de găsirea unor soluții prin care să reducem consumul de manoperă ce se mai menține încă mare la unele operațiuni. Toate aceste măsuri vor conduce, în final, **la obținerea unui spor de 10% la productivitatea muncii și a unor importante economii la prețul de cost.**

O atenție deosebită acordăm **înnoirii și modernizării produselor.** Pentru a asigura în acest an o creștere mai substanțială a procentului de produse noi în totalul producției, am creat, la nivel de combinat, o grupă de concepție și proiectare de piese și modele noi de mobilier destinat pieței interne și exportului. Tot în acest scop, pentru a cunoaște exigențele cumpărătorilor și ale comerțului, vom continua să prezentăm în cadrul expoziției noastre noile modele de mobilier. Vom debuta în 1972 cu introducerea în fabricație la cele trei fabrici ale combinatului nostru a 8 dormitoare, 4 sufragerii, 4 garnituri de hol și 16 piese separate (biblioteci, cuiere, fotolii etc.), toate proiectate de specialiștii noștri. Și, o ultimă noutate, pentru prima oară în țară, vom proiecta și executa mobilier pentru dormitoare și camere de zi din plăci aglomerate înnobilate, cu o linie modernă, cu o funcționalitate sporită și la un preț convenabil pentru toate categoriile de salariați.

Față de anul trecut, **productivitatea muncii va trebui să crească cu 11,3%, producția marfă cu 6,1%** (în condiții în care masa lemnoasă se va reduce), **iar cheltuielile la 1000 lei producție marfă vor trebui să scadă cu 18 lei.** Avem asigurate toate condițiile materiale, există hotărîrea unanimă a întregului colectiv pentru ca sarcinile încredințate combinatului nostru să fie înfăptuite în mod exemplar.

economist **Vasile SAVA**
director general, Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului — Suceava

DIN PRIMELE ZILE, RITM INTENS DE LUCRU

CU TOATE CĂ în anul 1971, constructorii Direcției generale de construcții-montaj din cadrul Consiliului popular al Municipiului București au dobîndit unele realizări de seamă **(predarea a 17 000 de apartamente și alte obiective social-culturale)** în activitatea lor s-au făcut simțite și o serie de neajunsuri. Acestea s-au reflectat îndeosebi în nerespectarea termenelor de predare a noilor construcții conform graficelor, în utilizarea incompletă a utilajelor din dotare și altele — neajunsuri care au împiedicat valorificarea deplină a potențialului existent.

Pornind de la aceste deficiențe și ținînd seama că **în 1972 au de realizat circa 18 000 de apartamente și de efectuat un important volum de lucrări social-culturale** (noi hoteluri, spații comerciale și executarea integrală a fațadelor), în întreprinderile de construcții și pe șantiere au fost amplu dezbătute sarcinile de plan, stabilindu-se totodată măsuri tehnico-organizatorice menite să ducă atît la imprimarea unui ritm susținut de lucru (inclusiv în perioada de iarnă), cît și la promovarea susținută a unor noi soluții tehnologice.

Dat fiind faptul că **începerea lucrărilor de construcții este nemijlocit legată de asigurarea în prealabil a documentației tehnice,** Institutul „Proiect-București" a executat din vreme un volum important de proiecte, ceea ce asigură frontul de lucru al anului 1972. Totuși, în activitatea proiectanților nu a stat, în toate cazurile, ideea de a elimina din proiectele elaborate soluțiile greoaie, procesele umede, care necesită, pe de o parte, un consum sporit de manoperă, iar pe de altă parte, menținerea unui volum mare de elemente prefabricate în cadrul unui singur obiectiv. Revederea unor proiecte, în sensul eliminării acestor deficiențe, se impune cu acuitate pentru a crea astfel constructorilor condiții de aplicare pe scară mai largă a tot mai multe soluții tehnologice care permit obținerea unei înalte productivități a muncii.

Pe numeroase șantiere au fost luate din vreme măsuri pentru **închiderea lucrărilor cu un avansat grad de execuție, astfel ca pe timp friguros constructorii să poată efectua operații de finisaje interioare și un volum sporit de instalații.** Ținînd seama de sarcinile crescînde din acest an și de faptul că, în 1971, unele utilaje și instalații (macarale turn, mașini turbosol, excavatoare etc.), nu au fost pe deplin utilizate, Direcția generală de construcții-montaj și consiliile oamenilor muncii din întreprinderile de construcții **au hotărît și au elaborat măsuri de extinderea schimbului II și de introducere, acolo unde condițiile permit, a schimbului III, atît pe șantiere cît și în unitățile producătoare de materiale de construcții.** În vederea acoperirii schimburilor cu forța de muncă necesară, atît în unele întreprinderi de construcție, cît și la nivelul Direcției generale au fost luate măsuri de calificare și de ridicarea calificării unui însemnat număr de muncitori. Mărirea numărului de schimburi, va trebui însă însoțită și de creșterea responsabilității în buna întreținere a utilajelor și deservirea lor cu maximum de grijă — domenii în care, în 1971, s-au manifestat unele deficiențe, care au afectat obținerea unor randamente corespunzătoare.

Spre deosebire de alte perioade, șantierele au asigurat pentru 1972 un volum mai mare de materiale, ceea ce le va permite să desfășoare chiar de la început o activitate intensă. Totuși, pe unele șantiere se resimte încă lipsa unor cantități de ciment (circa 100 000 de tone), ceea ce echivalează cu necesarul pentru execuția a circa 3 000 de apartamente. Întreprinderile de construcții vor trebui să facă toate diligențele pentru a primi această cantitate și, totodată, să amenajeze din timp spații corespunzătoare pentru depozitare.

Unul dintre obiectivele principale care stau în atenția constructorilor în 1972, este de **a îmbunătăți calitatea lucrărilor,** cunoscîndu-se faptul că în anul trecut au existat numeroase reclamații din partea beneficiarilor privind execuția necorespunzătoare a unor faze de lucru, ceea ce a avut drept rezultat apariția de infiltrații de apă prin terase, pereți și subsoluri, neetanșeitatea tîmplăriei, finisaje sumare etc. De aceea, întreprinderile de construcții, ajutate îndeaproape de specialiștii Direcției generale, au luat măsuri pentru preîntîmpinarea unor asemenea neajunsuri, printre care cea mai importantă o constituie supravegherea atentă a efectuării lucrărilor de către inginerii, tehnicienii și maiștrii de pe șantiere. În același timp, loturile și punctele de lucru au fost dotate cu scule și dispozitive corespunzătoare.

Petre GHEORGHIU

MENȚINEREA în stare de perfectă funcționare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor, a mijloacelor de transport etc., încît acestea să dea un randament maxim, presupun atît întreținerea lor cu cea mai mare responsabilitate, cît și asigurarea cu piesele de schimb necesare efectuării reparațiilor. Acest ultim aspect, respectiv asigurarea pieselor de schimb necesare efectuării reparațiilor, ridică două probleme esențiale : **sporirea nivelului producției acestora,** *încît să satisfacă în mai bune condițiuni necesarul, și* **raționalizarea consumului** *care, în foarte multe cazuri, se dovedește exagerat. Care este situația prezentă, ce măsuri se impun ?*

MĂSURILE luate în ultimii ani de partid și guvern privind stabilirea nominală a planului pe principalele repere ale unor piese de schimb în afară de sarcina valorică, efectuarea de studii pentru asigurarea necesarului, planurile de producție și investiții sporite, au condus la creșterea producției de piese de schimb. **De exemplu, la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini** — principalul producător din economie — **producția pieselor de schimb a sporit în ultimii 3 ani cu circa 57%.**

Paralel a crescut producția proprie de piese de schimb a diferiților consumatori, îndeosebi la cele aferente utilajelor tehnologice, unicate și de serie mică, ceea ce a avut drept rezultat degrevarea uzinelor constructoare de mașini de realizarea unor astfel de piese. Sînt semnificative în acest sens creșterile de producție înregistrate în aceeași perioadă la Ministerul Industriei Chimice (54%), Ministerul Industriei Metalurgice (30%), Ministerul Industriei Lemnului (110%), Ministerul Industriei Materialelor de Construcții (100%). Se poate afirma că și în acest domeniu, numeroase ministere au mers pe linia de a-și amplifica autodotarea.

Practica a demonstrat, de altfel, eficacitatea economică înaltă a acestei acțiuni. Realizînd piesele de schimb aferente utilajelor tehnologice, unicate și de serie mică în întreprinderi sau ateliere proprii — unele din ele amplasate chiar în incinta uzinelor (așa cum este cazul, de pildă, în industria metalurgică și în industria chimică) — ministerele asigură o mai mare operativitate în întreținerea și repararea utilajelor. Dacă ar fi continuat sistemul ca piesele respective — care, în genere, sînt de o mare varietate și în cantități relativ mici — să fie executate de uzinele constructoare de mașini, producătoare de utilaje, ar fi fost și neeconomic și ar fi creat situația ca unele utilaje cheie ce s-ar fi defectat să rămînă inactive o perioadă mai lungă de timp.

Un echilibru strict necesar

PRODUCȚIA ȘI CONSUMUL PIESELOR DE SCHIMB

- **Ce determină menținerea unui decalaj între cerințe și satisfacerea lor ?**
- **De ce este „evitată" recondiționarea unor repere ?**
- **Nu normative medii de consum, ci pe tipuri de reparații și întreținere.**
- **O cerință imperioasă : revizuirea stocurilor, limitarea dispersării lor și redistribuirea rațională pe economie**

Cu toate aceste realizări incontestabile, la unele categorii de piese de schimb **există încă un decalaj între cerințe și posibilitățile de satisfacere a acestora.** Cauzele nu trebuie căutate în primul rînd în lipsa unor rezerve de sporire a producției de piese de schimb, ci mai curînd în lipsa de prevedere. De aceea, o primă soluție ar fi ca **unitățile al căror profil de activitate este legat de întreținerea utilajelor** (institute de proiectări, centrale industriale, întreprinderi, ateliere etc.) **să ia măsuri din timp pentru asigurarea documentației tehnice necesare executării pieselor respective pentru a putea fi lansate în fabricație prin mijloace proprii sau în caz excepțional cînd nu există condiții optime de execuție, să fie aduse din import.** Pentru unele piese de schimb a căror uzură este mai frecventă, socotim că formarea unor stocuri raționale ar compensa imobilizarea fondurilor respective, prin scurtarea perioadei de staționare a utilajelor defectate, care ar putea produce zilnic valori însemnate de bunuri.

ÎN CE PRIVEȘTE satisfacerea necesarului de piese de schimb pentru produsele de serie (autovehicule, tractoare, mașini agricole etc.) — realizate de uzinele Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini — se constată la ora actuală că posibilitățile de producție sînt (cu excepția unui număr redus de repere), la nivelul cererilor. Acest lucru rezultă și din faptul că din cele aproape 10 000 de piese de schimb auto, tractoare și mașini agricole pe care le produce ministerul respectiv, numai circa 30 pun probleme deosebite — blocuri motor, chiulase, arbori cotiți, pistoane, supape, cutii de viteză, unele elemente ale echipamentului electric auto-tractor etc., la care posibilitățile actuale de producție sînt încă sub nivelul cererilor.

S-ar putea găsi mijloace pentru sporirea producției și la aceste repere în întreprinderile constructoare de mașini ? Fără îndoială ! În primul rînd, se pune problema eliminării gîtuirilor existente la unele linii de fabricație, sau la utilajele specializate. Aceasta se poate realiza prin crearea de capacități de piese de schimb în linii, sau în secții pe grupe de ansamble și piese. Apoi, ar trebui studiată mai atent problema extinderii schimbului II și III pentru ca în acest fel capacitățile existente să fie utilizate mai din plin.

În legătură cu sporirea producției de piese de schimb în uzinele Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, se cer rezolvate însă, după părerea noastră, și alte probleme. **Ar fi util să se analizeze posibilitatea de a se extinde acțiunea de transferare la unități specializate a producției pieselor de schimb pentru unele utilaje scoase din fabricația curentă cu pregătirea tehnologică necesară.** În acest fel, s-ar crea condiții ca uzinele care au în producția curentă o serie de utilaje și instalații să poată spori volumul pieselor de schimb necesare acestora. Apoi, **ar trebui găsită o cale de cointeresare materială mai adecvată a uzinelor care livrează produse complete** (autovehicule, tractoare, mașini agricole etc.), **întrucît actuala reglementare potrivit căreia producția de piese de schimb se raportează cu un spor de 50% la producția globală, nu este îndeajuns de mobilizatoare pentru producătorii respectivi.** Aceasta, pentru că producția de piese de schimb are o pondere relativ mică în volumul total al producției. Un studiu prealabil făcut, ar permite poate să se tragă concluzia că ar fi indicat să se mărească acest procent sau să se găsească alte modalități pentru a spori interesul producătorului în realizarea unui volum mai mare de piese de schimb.

Producția de piese de schimb ar putea fi sporită și prin **recondiționarea unor repere,** bineînțeles numai în cazurile în care acest lucru se justifică din punct de vedere economic și permite obținerea unei calități corespunzătoare. Din păcate însă, această rezervă potențială nu este valorificată în prezent pe deplin. **S-ar putea spune chiar că acțiunea de recondiționare este oarecum „evitată" de unele întreprinderi de reparații și producătoare de piese de schimb, deoarece le dezavantajează mai ales sub aspectul îndeplinirii indicatorului de productivitate a muncii** (un consum oarecum ridicat de manoperă în comparație cu raportarea unei valori relativ mici). Poate că și în acest domeniu ar trebui întreprinse unele studii și analize pentru a găsi căi de

ing. T. STRAUSS
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 6)

INTEGRAREA ECONOMISTULUI ÎN ÎNTREPRINDERE

PROFESIA IMPUNE O PREGĂTIRE MULTILATERALĂ

ÎN JUDEȚUL Constanța își desfășoară în prezent activitatea peste 600 de economiști. Pe baza cunoștințelor teoretice însușite în facultate, a experienței dobîndite în activitatea practică din întreprinderi, mulți au fost promovați în funcții de conducere — directori, directori economici, conducători ai unor servicii și compartimente cu profil economic. Contribuția acestora la rezolvarea problemelor producției, la progresul unităților noastre economice, poate fi mai mare. Aceasta depinde însă, pe de o parte, de valorificarea mai bună a cunoștințelor de care dispun, iar pe de altă parte, de adaptarea mai corespunzătoare a învățămîntului la cerințele progresului rapid în toate sectoarele economiei.

Ce trebuie să mai învețe economistul în facultate pentru a răspunde cu deplină competență profesională nevoilor producției ? Cu ce cunoștințe teoretice trebuie să-l înarmeze institutul pe viitorul economist pentru a fi capabil să se înscrie cu randament maxim în direcțiile actuale ale dezvoltării economiei ? — iată problemele de care aș dori să mă ocup în legătură cu articolul publicat în „Viața economică" privind integrarea economistului în întreprindere.

Dacă analizăm fondul de cunoștințe dobîndite în facultate pentru a putea rezolva probleme de care se lovesc în întreprindere, se poate observa că față de cerințele actuale ale perfecționării continue a activității productive, ale optimizării rezultatelor economico-financiare ale unităților, există unele lacune în pregătirea lor.

Pornind de la această realitate, consider necesar ca în formarea economiștilor **programul de învățămînt să pună un accent mai mare pe problemele noi legate de știința conducerii, pe folosirea metodelor și tehnicilor moderne de organizare a producției și a muncii, pe legarea mai strînsă a cunoștințelor teoretice de fenomenele reale din economie.** Mai precis, cursurile să țină mai mult pasul cu aspectele noi ce apar în economie. Să fie transmise viitoarelor cadre de economiști asemenea noțiuni, încît încă din primii ani de activitate practică, bagajul de cunoștințe de care dispun să le permită o integrare rapidă în activitatea întreprinderii, să le dea posibilitatea să-și organizeze singuri locul de muncă iar, treptat, să poată fi promovați în conducerea unor birouri, servicii etc. Este adevărat, aceste cunoștințe vor fi dobîndite de viitorul economist în producție, însă după mulți ani de experiență. Or, cerințele fiecărei întreprinderi pe linia perfecționării conducerii, a organizării producției și muncii, sînt tot mai stringente, fapt ce impune ca tînărul economist să-și aducă din plin contribuția în aceste direcții chiar din primii ani de producție.

Este necesar, de asemenea, ca **economistul să posede și unele noțiuni de comerț exterior,** cum ar fi, de pildă, contractarea pe piețele externe, decontarea, eficiența economică a comerțului exterior, natura și conținutul relațiilor între Banca Națională a României și băncile corespondente din străinătate, cercetarea și prospectarea pieței externe etc. Cînd spun acest lucru am în vedere faptul că majoritatea întreprinderilor au relații economice de asemenea natură, iar economiștii, pregătiți de celelalte facultăți în afară de comerț exterior, care lucrează în aceste sectoare, resimt lipsa cunoștințelor, în special atunci cînd unitatea economică realizează producție și pentru export.

Ținînd seama că din indicația conducerii partidului s-a elaborat un program care pune bazele sistemului național de informatică și conducere pe perioada 1971—1980 și că s-a hotărît trecerea la fabricația în țară a calculatoarelor electronice, consider necesar ca la **facultățile economice și poate și la cele tehnice, viitoarele cadre cu studii superioare să fie înarmate cu cunoștințe temeinice privind folosirea echipamentelor electronice de prelucrare automată a datelor.**

Un deziderat de maximă importanță pentru valorificarea eficientă a cunoștințelor dobîndite în anii de studii îl constituie **legarea mai strînsă a cunoștințelor teoretice de practica economică,** apropierea învățămîntului de activitatea de producție. O contribuție însemnată în pregătirea economistului pentru producție o are **practica** efectuată în timpul facultății. Este bine ca după ce le-au fost predate disciplinele de specialitate, studenții, cu ajutorul specialiștilor din unitatea unde-și desfășoară practica, să fie folosiți la efectuarea unor studii de analiză a activității economice a întreprinderii, care să fie încheiate cu soluții concrete, de îmbunătățire a muncii în domeniul analizat. Numai în felul acesta studentul va fi pus în situația să gîndească asupra unei situații reale din producție, să-și confrunte în practică teoria însușită în facultate.

După părerea mea, este necesar ca **seminarizarea problemelor teoretice să fie împletită cu exemple concrete din întreprinderi, să se folosească punerea în dezbatere a unor situații concrete, prezentarea unor situații de eficiență pregătite în unitățile industriale, de construcții, transporturi și comerț.** În acest sens, un plus de experiență se cere din partea asistenților, a conducătorilor de lucrări, care țin aceste seminarii. De aceea, **ar fi util ca absolvenții propuși pentru a fi asistenți să lucreze efectiv în producție 3—4 ani și după aceea, în urma unui examen, să revină la catedră.** Printr-o apropiere mai mare a disciplinelor teoretice de practică, de sarcinile care stau în etapa actuală în fața economiei noastre naționale, tinerele cadre vor avea posibilitatea să se integreze mai ușor în producție, să-și aducă aportul chiar din primul an la activitatea întreprinderilor.

Gheorghe TRANDAFIR
secretar al Comitetului județean al P.C.R. — Constanța

AGRICULTURĂ

PĂMÎNTUL AȘTEAPTĂ SĂMÎNȚĂ DE CALITATE

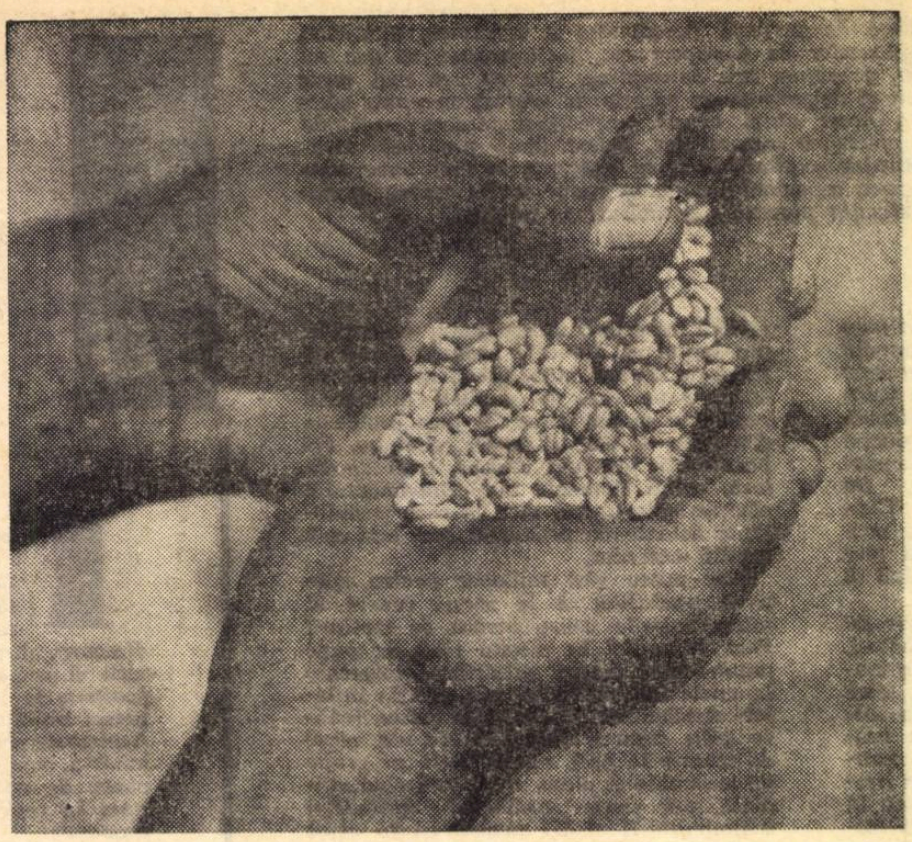

MODERNIZAREA continuă a agriculturii și dezvoltarea bazei tehnico-materiale au determinat numeroase progrese și în biologie, finalizate în procesul de ameliorare, avînd drept rezultat noi soiuri mai valoroase. Dacă exemplificăm numai la două din cele mai importante culturi din țara noastră, porumb și grîu, constatăm că într-o anumită perioadă s-a simțit nevoia de a renunța la cultura populațiilor locale de porumb, cărora le-au luat locul soiurile, care au fost înlocuite parțial prin hibrizii între soiuri, pentru ca apoi hibrizii între linii consangvinizate să se extindă pe toată suprafața cultivată. La cultura grîului vechile populații au fost înlocuite cu soiurile extensive, cărora le-au luat locul mai tîrziu soiurile intensive și semiintensive, capabile să asimileze o cantitate mai mare de îngrășăminte, rezistente la cădere și care pot fi recoltate fără pierderi cu mijloace mecanice. Atîta timp cît soiurile și hibrizii existenți în cultură își mențin calitățile inițiale, își mențin și eficiența lor economică.

Dacă soiurile și populațiile rustice sînt puțin pretențioase atît în ceea ce privește tehnologia de cultură, cît și metoda de înmulțire, soiurile și hibrizii realizați prin metode avansate de ameliorare, cu însușiri superioare calitative și de producție cantitativă, pretind cultivarea în condiții agrofitotehnice superioare. Totodată, aceste soiuri impun cu necesitate ca înmulțirea lor să se facă în baza unor scheme științifice, în cadrul unui sistem bine organizat de producere a semințelor.

Considerațiile de mai sus demonstrează rolul deosebit pe care semințele și materialul săditor îl au ca factor de producție și justifică atenția deosebită pe care i-au acordat-o partidul și guvernul, concretizată prin elaborarea și aprobarea Legii privind producerea, folosirea și controlul calității semințelor și materialului săditor pentru producția agricolă vegetală. Legea urmărește să consolideze progresele realizate pînă acum, creînd cadrul necesar dezvoltării continue a acestui sector important al producției agricole, pentru a se putea asigura semințe și material săditor de calitate din ce în ce mai bună, pentru acoperirea necesarului intern și crearea de disponibilități pentru export.

IN SCOPUL REALIZĂRII acestor obiective, legea reglementează o gamă largă de probleme privind crearea de noi soiuri, producerea, înmulțirea și schimbarea periodică a semințelor, circulația, controlul calității în diferite faze ale tehnologiei complexe și de lungă durată, precum și stimularea producătorilor.

Soiurile nou create trebuie să aibă o mare capacitate productivă ca urmare a reacției favorabile la îngrășăminte și irigații și a unei rezistențe superioare la ger, secetă, boli și dăunători. În funcție de plantă, ele trebuie să se caracterizeze printr-un conținut mai ridicat de principii nutritive (substanțe active) sau să aibă calități industriale ridicate și să permită extinderea mecanizării lucrărilor de întreținere și recoltare.

Pentru a răspunde într-o cît mai mare măsură sarcinilor pe care le au institutele în domeniul creării de noi soiuri și hibrizi, se impun unele măsuri care să asigure o îmbunătățire a metodicei de cercetare și a sistemului organizatoric. Trebuie acceptată ideea că timpul este unul din factorii limitativi în lucrările de ameliorare, asupra căruia se mai poate acționa în sensul scurtării perioadei experimentale. Nu sînt puține cazurile cînd prelungirea experimentării reduce eficiența economică a unui soi sau hibrid nou creat.

Tendința unor cercetători de a omogeniza un material biologic într-o măsură prea mare poate duce la reducerea potențialului de producție al acestuia ,pe de o parte, iar pe de altă parte, extinderea în producție a unui soi valoros cu o întîrziere de unul sau mai mulți ani reduce posibilitatea cultivatorilor de a obține producții sporite în perioada respectivă. Din acest punct de vedere se impun măsuri, sînt necesare condiții materiale suplimentare, cum ar fi organizarea de sere în care să se obțină în timpul iernii o generație în plus la materialele cele mai valoroase ; se impune dinamizarea activității de cercetare și o mai mare operativitate, renunțarea la anumite șabloane care de multe ori generează repetarea unor lucrări în dauna producției.

Cunoscînd evoluția diferitelor boli, se cere intensificarea lucrărilor de ameliorare în direcția creării de soiuri rezistente. Tot institutelor de cercetări și stațiunilor experimentale le revin sarcina să elaboreze scheme îmbunătățite pentru producerea de sămînță, diferențiate pe soiuri sau grupe de soiuri, care să asigure menținerea potențialului biologic de producție al soiurilor admise în cultură, precizîndu-se lucrările specifice și tehnologia diferențiată pe specii și zone, corespunzătoare pentru înmulțirea semințelor și materialului săditor, în rețeaua de unități angrenată în procesul producerii și controlului semințelor.

Institutele de cercetări și stațiunile experimentale agricole au de asemenea sarcina de a produce în cantitățile stabilite prin plan semințe și material săditor superelită și elită, precum și forme parentale necesare obținerii materialului hibrid.

PENTRU CA INTRODUCEREA și răspîndirea în cultură a noilor soiuri să se desfășoare cît mai rapid, iar producerea de sămînță să se facă într-un sistem organizat, cu maximum de eficiență, legea prevede specializarea în producerea de sămînță și material săditor a unor ferme din cadrul întreprinderilor agricole de stat și cooperative agricole de producție.

Această prevedere permite crearea unor unități puternice din punct de vedere economic, dotate cu o bază tehnico-materială corespunzătoare, în care să lucreze cadre de specialiști cu o bogată experiență, capabili să aplice diferențiat tehnologiile specifice semințelor. Pe această cale vom putea mări receptivitatea cadrelor de specialitate pentru ceea ce este nou și să facem să dispară din practica producerii de sămînță voluntarismul și rutina.

Acordarea de prețuri stimulatorii, subvenții de la buget pentru acoperirea parțială a cheltuielilor suplimentare de producție și recompensarea producătorilor de semințe, cîștigători ai concursurilor, sînt alte prevederi importante ale legii, care, aplicate corect și la timp, garantează realizarea planului de producere a seminței, atît din punct de vedere cantitativ cît și calitativ.

LEGEA CU PRIVIRE la organizarea producerii de sămînță și material săditor prevede un control riguros, pentru menținerea purității biologice și obținerii unei semințe cu însușiri fizice superioare. Acest control urmărește de fapt, în toate etapele procesului tehnologic respectarea unor norme care, în final, să permită considerarea produsului drept sămînță de soi.

Această prevedere a legii pune în fața organelor centrale o sarcină deosebit de grea. Nu putem accepta ideea că în perioada anterioară intrării în vigoare a legii cu privire la producerea seminței și materialului săditor nu se cunoșteau tehnologiile pentru producerea seminței. Tehnologiile respective se cunoșteau. Cu toate acestea, în multe cazuri, nu se producea o sămînță de bună calitate. Așa de pildă, să ne referim la producerea seminței de porumb, unde se aplică o tehnologie foarte clară și pentru care s-au făcut cele mai mari investiții destinate dezvoltării bazei materiale ale producerii de sămînță, pentru ca să constatăm totuși că pierderile pe care le are economia națională, din cauza deprecierii biologice și a însușirilor fizice ale seminței să fie importante.

Recenta lege va determina cu siguranță organele care au răspunderea respectării ei să analizeze cauzele acestor deficiențe și dacă vor face acest lucru se vor convinge că nu lipsa unor ședințe de instructaje sau tipărirea unor tomuri de instrucțiuni, pe care de fapt le găsești în alte tomuri, sînt responsabile de deficiențele existente, ci lipsa de organizare și dotarea specifică a acestui sector.

Scopul fundamental al acestui control este de a împiedica intrarea accidentală în circulație și folosirea de material necorespunzător, de a promova folosirea de semințe valoroase, prin obligarea unităților de a-și reînnoi periodic materialul propriu devenit necorespunzător. Reînnoirea la intervale precise a seminței dă posibilitatea unităților să beneficieze de materialul cu cele mai ridicate însușiri de productivitate și de puritate biologică, să se asigure o difuzare rapidă în producție a soiurilor superioare, precum și retragerea tot atît de rapidă a soiurilor depășite.

Un rol important este atribuit de lege constituirii fondului de rezervă, destinat acoperirii deficitului de semințe valoroase datorat unor calamități naturale sau alte cazuri. Fondul de rezervă trebuie să se constituie într-o perioadă cît mai scurtă și să se reînnoiască în fiecare an.

APLICAREA în practică a prevederilor legii privind producerea, folosirea și controlul calității semințelor și materialului săditor, presupune o acțiune complexă, în care fiecare element trebuie analizat cu mult simț de răspundere. Această acțiune trebuie să acorde egală importanță tuturor etapelor de realizare, dozînd corespunzător eforturile pentru planificare, crearea condițiilor necesare producerii, condiționării și utilizării semințelor și materialului săditor. Echilibrarea armonioasă a tuturor măsurilor care concură la producerea unei semințe de bună calitate asigură îndeplinirea prevederilor legii. În acest scop cercetarea științifică nu va precupeți nici un efort pentru a realiza și depăși sarcinile care îi revin.

ing. Tiberiu MUREȘAN
directorul Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice — Fundulea

PIESE DE SCHIMB

(Urmare din pag. 5)

cointeresare a întreprinderilor. Pentru că în anumite cazuri economia națională ar avea mult de cîștigat dacă unele piese vechi ar fi recondiționate, deoarece s-ar face o importantă economie de metal și de manoperă și, în plus, s-ar putea acoperi mai operativ unele cerințe de piese de schimb.

CEA DE-A DOUA latură a problemei — **raționalizarea consumului de piese de schimb** — are și ea o multitudine de aspecte, unele de natură obiectivă, altele de natură subiectivă. Dacă analizăm, de pildă, cauzele care determină un consum mai mare de piese de schimb în sectorul auto, vom vedea că **parcursul între două reparații capitale s-a majorat simțitor.** Se înțelege că, într-o asemenea situație, este explicabil de ce se solicită un număr sporit de piese de schimb. Apoi, statisticile arată că, în unele cazuri, se menține în stare de funcționare un însemnat număr de autovehicole cu norma de casare depășită. Și, în acest caz, cerințele suplimentare de piese de schimb sînt oarecum justificate. Sînt însă și situații cînd cerințele suplimentare se datoresc, în principal, faptului că unele autovehicule, tractoare sau mașini agricole sînt slab întreținute, fiind deservite de un personal insuficient pregătit din punct de vedere profesional. În plus, mărirea numărului de unități de întreținere și reparații, reclamă formarea de stocuri de piese, ceea ce împiedică la un moment dat satisfacerea altor cerințe.

Pentru a demonstra ce consecințe negative are consumul exagerat de piese de schimb pentru economia națională, este de menționat că **consumul mediu specific valoric la piesele auto a cunoscut în ultimii trei ani o creștere de 30%.** În acest fel, nu numai că s-a scumpit mult costul reparațiilor, dar uzinele producătoare nu pot face față decît cu greu cererilor sporite, care ajung uneori să depășească capacitățile de producție afectate în acest scop.

LA ȘEDINȚA Comitetului executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului din noiembrie 1970, a fost trasată, printre altele, și sarcina **de a se stabili necesarul real de piese de schimb pe bază de normative tehnice de consum.** Măsura stabilită viza numeroase obiective. Ea urmărea, pe de o parte, să determine întreprinderile beneficiare să se încadreze în normele de consum stabilite și să pună stavilă cererilor exagerate de piese de schimb care reclamă cheltuirea de fonduri suplimentare ; pe de altă parte, să ridice rolul și răspunderea atît a întreprinderilor beneficiare, cît și a celor direct în cauză pentru întreținerea corespunzătoare a mașinilor, utilajelor sau instalațiilor, astfel încît să se evite uzura prematură a unor piese sau subansamble.

Prin acțiunea de elaborare a normativelor de consum s-au stabilit norme medii pe economie și acestea la nivel maxim. Or, așa prezentîndu-se situația, **unele norme de consum de piese de schimb pe tipuri de reparații și întrețineri sînt largi — și în unele cazuri chiar foarte largi — atrăgînd după sine un consum exagerat.** De aceea, socotim că ar fi util și în interesul atît al întreprinderilor producătoare cît și al celor consumatoare, dar mai ales în interesul economiei naționale, ca **normativele medii de consum de piese de schimb să fie corectate mai ales în acele cazuri în care practica a dovedit că ele sînt necorespunzătoare și să se stabilească plafoane valorice și nomenclatoare pe tipuri de reparații și întreținere.**

Raționalizarea consumului pieselor de schimb se cere împletită și cu alte acțiuni nu lipsite de importanță, tocmai pentru a se putea satisface mai bine cerințele economiei naționale. Iată cîteva din ele :

- **o dată cu îmbunătățirea calității pieselor de schimb, să se ia pretutindeni măsuri pentru conservarea, ambalarea, transportul și depozitarea lor în condiții optime ;**
- **în vederea recondiționării într-un grad mai înalt al pieselor de schimb, să fie dotate corespunzător unitățile respective din punct de vedere tehnic ;**
- **conducătorii auto și mecanizatorii să fie stimulați în menținerea în stare tehnică corespunzătoare a utilajelor și, respectiv, în reducerea consumului de piese de schimb ;**
- **să se revizuiască stocurile de piese de schimb pe economie, în vederea limitării dispersării acestora, acordării și redistribuirii lor după nevoi ;**
- **să fie casate utilajele a căror normă de funcționare este depășită din punct de vedere tehnic.**

COMERȚUL EXTERIOR — STRUCTURI, RITM, PROPORȚII

AVÎND LA BAZĂ rezultatele remarcabile ale eforturilor susținute, depuse în anii construirii socialismului, în vederea industrializării, diversificării și modernizării economiei naționale, dezvoltării ei complexe și multilaterale, în concordanță cu direcțiile progresului științific și tehnic contemporan, cu cerințele de progres ale țării, planul cincinal actual prevede în domeniul relațiilor economice externe ale țării noastre, niveluri și ritmuri ridicate de dezvoltare. Astfel, ritmul rapid de creștere a comerțului exterior — în medie cu 9,9% pe an în perioada 1971—1975, superior celui realizat pînă în prezent de comerțul mondial în ansamblu — va permite majorarea ponderii totale a României în comerțul mondial.

În cadrul comerțului nostru exterior, un element deosebit de dinamic îl constituie exportul care, în concordanță cu dezvoltarea economiei naționale, este prevăzut să crească cu circa 95% în 1975 față de 1970, devansînd, astfel, dinamica de creștere a producției industriale și agricole din acest cincinal. Aceasta reprezintă o dovadă elocventă a posibilităților economiei noastre, care ilustrează o dată mai mult intensificarea participării economiei noastre la diviziunea internațională a muncii, a creșterii competitivității produselor românești pe piețele externe.

● Schimbări în structură

SÎNT SEMNIFICATIVE schimbările calitative prevăzute în structura exportului nostru. Bunăoară, concomitent cu scăderea accentuată, în totalul exportului, a ponderii unor produse care dețineau în trecut un loc prioritar — produse petroliere, material lemnos și alte materii prime vegetale, produse agroalimentare (de la 48% în 1965 la circa 35% în 1975), se remarcă faptul că aceste exporturi, devenite tradiționale, se fac într-o structură cu totul nouă, adică cu produse superioare sub aspect calitativ și al gradului de prelucrare.

Mutațiile intervenite în producția bunurilor materiale își găsesc pe un alt plan reflectarea în structura exportului în aceea că țara noastră va ocupa în anii cincinalului un loc tot mai însemnat în comerțul internațional de mașini, utilaje, produse chimice și mărfuri de consum cu grad mai înalt de prelucrare. Astfel, creșterea mai rapidă, în cincinal, a exportului pentru aceste grupe de produse va duce la sporirea ponderii lor în totalul activității de export de la 43,3% în 1970 la aproximativ 51% în 1975.

Aceste modificări de structură sînt determinate de sporurile însemnate de producție ce se vor obține atît pe baza noilor capacități ce se vor crea în cincinal și care vor asigura produse cu valori ridicate la export, cît și prin folosirea mai intensivă a capacităților existente. Pe de altă parte, ele sînt fundamentate de progresele economiei noastre, de structura ei din ce în ce mai modernă. Eforturile făcute pînă în prezent în ramurile industriei vor trebui continuate și în anii următori, prin realizarea măsurilor prevăzute în programele lor de dezvoltare, privind diversificarea și ridicarea calității și eficienței produselor de export. În acest fel, se va crea posibilitatea de a se exporta bunăoară, în industria construcțiilor de mașini, pe lîngă produsele ferm introduse deja pe piețele externe (tractoare, camioane, construcții navale, material rulant, mașini-unelte), produse noi de mare randament, cum sînt autocamioane cu motoare Diesel, autoturisme de teren ARO, grupuri termoenergetice de 300 MW și alte produse din sectoarele industriei electrotehnicii și electronicii.

Firește, realizarea unui volum de export de peste 2 ori mai mare în 1975 față de 1970, de produse ale industriei construcțiilor de mașini, în condițiile unei lupte de concurență ascuțită pe piața externă, pune în fața întreprinderilor producătoare și a organelor de comerț exterior sarcini deosebit de complexe, pe linia ridicării performanțelor tehnice ale produselor, asigurării termenelor de livrare, a specificațiilor sortimentale și pe tipodimensiuni, asigurării necesarului de piese de schimb și a serviceului, a îmbunătățirii condițiilor de livrare la nivelul cerințelor pieței mondiale. Succesele obținute pînă în prezent la export de mărfurile noastre din acest sector, progresul g[illegible] ce se va înregistra în întreaga [illegible] pe ansamblul economiei, felul [illegible]taliat în care au fost fundame[illegible] sarcini, oferă certitudinea înde[illegible]or.

Ritmul susținut de dezvoltare a industriei chimice, continuarea și extinderea procesului de valorificare superioară a bazei proprii de materii prime de care dispune țara noastră, va crea condiții pentru creșterea de circa 1,9 ori a exportului de produse chimice în 1975 față de 1970, situînd această ramură pe locul doi în volumul total al exportului, după industria construcțiilor de mașini. Acest loc de frunte deținut de industria chimică — ramură a economiei în care produsele suferă procese radicale de transformare, ce pretind utilaje de tehnicitate ridicată și forță de muncă superior calificată — atestă încă o dată saltul calitativ făcut de economia noastră socialistă pe linia modernizării și a eficienței. Creșterea exportului la produsele chimice se bazează, în principal, pe producția noilor capacități de îngrășăminte, mase plastice, fire și fibre sintetice, cauciuc sintetic, produse sodice și altele, pentru care există posibilități de absorbție pe piața mondială. În acest cadru, vor trebui intensificate eforturile pentru lărgirea exportului unor produse și sortimente noi chimice, de mic tonaj însă cu valoare ridicată — medicamente, lacuri și vopsele, coloranți și alte produse de acest gen.

Îmbunătățirea structurii exportului la produsele industriei ușoare se reflectă în creșterile prevăzute în 1975 față de 1970 la unele grupe de produse cu prelucrare superioară ca: tricotaje — 220%, confecții — 155%, încălțăminte — 180%. De asemenea, în sectorul țesăturilor, o dezvoltare mai mare va fi destinată celor pe bază de fire sintetice, produse în țară, în detrimentul celor de bumbac și lînă aduse din import; va crește ponderea țesăturilor pure în favoarea celor în amestec, cu finisaj superior.

În ramura industriei alimentare se are în vedere o valorificare mai bună a materiilor prime furnizate de agricultură. Se prevede construirea și specializarea unor capacități exclusiv pentru export, pentru prelucrarea și condiționarea cărnii, a preparatelor de carne și a altor produse, precum și pentru lărgirea gamei de sortimente de conserve.

Sporirea gradului de industrializare a materiei prime lemnoase, cît și recuperarea deșeurilor, provenite de la exploatare și prelucrare, creează posibilitatea ca exportul de produse lemnoase la nivelul anului 1975 — în condițiile creșterii consumului intern și scăderii cu circa 7% a volumului inițial de masă lemnoasă pentru tăiere — să rămînă aproximativ la nivelul anului 1970. Se prevăd însă creșteri mari, în 1975 față de 1970, la exportul de plăci din particole aglomerate (de 6,4 ori), la plăci fibrolemnoase (de 3,1 ori), la mobilă (1,5 ori), adică la produse cu un grad sporit de prelucrare, în paralel cu reducerea livrărilor de cherestea de fag, rășinoase și alte materiale lemnoase neprelucrate.

În cadrul fiecărei ramuri și subramuri, planul cincinal a avut deci în vedere promovarea, la export, în primul rînd a mărfurilor competitive, cu caracteristici tehnice și economice superioare, purtătoare de valoare într-o mare măsură. Aceste modificări calitative ale exportului, cu urmări favorabile asupra prețurilor, au la bază creșterea potențialului calitativ și cantitativ al economiei. În aceste opțiuni asupra exportului se înscriu și prevederile din planul cincinal cu privire la exportul de proiecte și documentații, asistență tehnică, executarea de lucrări și prestări de servicii în străinătate — formă eficientă de valorificare pe piața mondială a capacităților și a experienței acumulate de țara noastră în acest domeniu important de activitate.

Sarcini importante și permanente sînt prevăzute în domeniul sporirii continue a eficienței comerțului exterior și cu deosebire a rentabilității exportului. În acest scop, este necesar să se acționeze atît în direcția reducerii costurilor interne — îndeosebi pe calea diminuării costurilor materiale, a creșterii producției și productivității — cît și pe linia prospectării sistematice a piețelor externe și folosirii avantajoase a tendințelor conjuncturale.

● Justa proporționare a importurilor

PRIN URMARE, în fața centralelor și întreprinderilor stau sarcini complexe care nu sînt ușor de îndeplinit, dar care trebuie realizate în mod exemplar, deoarece este știut că realizarea exportului constituie principala sursă de formare a mijloacelor valutare de plată, din care se finanțează volumele de importuri prevăzute în perioada 1971—1975, care la rîndul lor condiționează în mare măsură înfăptuirea programelor de producție și investiții deosebit de susținute în acest cincinal. Cu toate măsurile preconizate a se lua în următorii ani privind realizarea unor economii stricte de materii prime, materiale, mașini și utilaje, pe seama reducerii normelor de consum, folosirii unor materiale înlocuitoare, reproiectării produselor cu consum mare de metal, creșterii participării industriei proprii la asigurarea nevoilor de materiale, utilaje, subansamble și piese de schimb, economia românească face eforturile valutare susținute pentru realizarea unui volum sporit de importuri care în perioada 1971—1975 va crește cu 53,8% față de perioada cincinalului anterior.

Din resursele valutare ce se vor crea pe seama realizării exportului vor fi cheltuieli, la nivelul anului 1975, de peste 40% pentru achiziționarea unor materii prime necesare dezvoltării ramurilor de bază alt economiei.

O altă parte însemnată din încasările, ce se vor obține din exportul nostru de mărfuri, va fi utilizată pentru plățile solicitate de importurile de mașini și utilaje pentru investiții curente, precum și de instalațiile complexe și utilajele tehnologice de completare care, în perioada 1971—1975, marchează o puternică creștere — 160,8% față de cincinalul anterior.

Se desprinde deci, ideea, că dezvoltarea economiei naționale este pe de o parte — strîns legată de importul unor materii prime și materiale la care resursele proprii sînt limitate, precum și de achiziționarea unor bunuri de investiții pentru dotarea cu tehnică modernă, avansată a ramurilor de bază ale economiei, iar pe de altă parte de crearea mijloacelor valutare necesare de plată. Iată deci un temeinic argument care pretinde întreprinderilor pe de o parte, fo-

Napoleon ENE
din Comitetul de Stat al Planificării

(Continuare în pag. 14)

ANCHETA NOASTRĂ:

CENTRALELE INDUSTRIALE

INTEGRARE, PROFILARE, SPECIALIZARE — EXIGENȚE ALE INDUSTRIEI MODERNE

ÎN NUMĂRUL 52 din 1971, revista „Viața economică" a publicat primele materiale la ancheta intitulată: „Integrare-profilare-specializare, exigențe ale industriei moderne". În numărul de față, continuăm publicarea răspunsurilor primite, de data aceasta din partea ing. Walter GRAEF, de la Grupul industrial de petrochimie-Borzești, la întrebările:

1. În ce măsură este necesară integrarea diferitelor funcțiuni ale întreprinderilor în cadrul Centralei?

2. Care este stadiul actual al integrării unor funcțiuni (cercetare-dezvoltare, comercială, financiar-contabilă, de personal etc.)?

3. Cum se concretizează măsurile luate de centrale privind profilarea și specializarea unităților componente?

1 Problema care se pune astăzi centralelor, grupurilor industriale, este de a trece peste faza inerentă a formării și de a asigura integrarea diferitelor funcțiuni și o specializare pe activități. Fenomenele de scepticism față de conducerea integrată, atunci cînd aceasta există, are drept cauză mai ales necunoașterea, experimentări nereușite sau concluzii pripite asupra sistemului de funcționare și a utilității unui astfel de sistem.

În vederea asigurării funcționării unui sistem de conducere integrată în cadrul unei centrale sau a unui grup industrial trebuie reunite cel puțin 3 condiții:

- **metodele de conducere trebuie să fie concrete, bine precizate, măsurabile și riguros utilizate;**
- **fiecare conducător — indiferent de nivelul său ierarhic, de funcția sa ierarhică sau funcțională — să fie bine pregătit pentru utilizarea metodelor de conducere integrată, să înțeleagă necesitatea și mai ales funcționarea sistemului;**
- **structura organizatorică adoptată să fie cea mai rațională, atît la nivelul centralei, cît și pe fiecare compartiment în parte — fiind rezultanta unei analize a sistemului informațional pe activități și pe funcțiuni.**

Aplicarea conducerii integrate, reprezintă una din cele mai eficiente metode de a mări productivitatea și rentabilitatea întreprinderilor. Extinderea unor astfel de metode de la nivelul întreprinderii la nivelul unei centrale, a unui grup industrial, a demonstrat, practic, că măsurile luate de conducerea de partid și de stat privind reorganizarea economiei naționale, a perfecționării metodelor de conducere și organizare, conduc la utilizarea superioară a resurselor materiale și umane, la punerea în valoare a avantajelor noii orînduiri socialiste.

(Continuare în pag. 14)

SCRISORI

O REALIZARE DE PRESTIGIU A TEHNICII ROMÂNEȘTI

RECENT, o invenție românească în domeniul construcțiilor a obținut medalia de aur EUROPA la „Expoziția internațională pentru idei, invenții și inovații" de la Nürnberg. Este vorba de invenția **„Structuri multicelulare pentru silozuri, bunchere și rezervoare și procedeu de realizare a acestora"**, de la Institutul de Cercetări și Proiectări Alimentare București.

De o concepție ingenioasă, invenția realizează un siloz sub forma unei baterii de celule hexagonale din beton precomprimat (fotografia alăturată) aplicîndu-se pe conturul exterior toroane orizontale ce se tensionează și se amplasează decalat pe înălțimea construcției. Avantajele tehnico-economice care se obțin prin această nouă soluție originală sînt în principal: un siloz avînd celule cu pereți care nu fisurează și care sînt etanșe contra pătrunderii umezelii din exterior (nu mai necesită o peliculizare cu lacuri sau vopsele de protecție, costisitoare, comportînd lucrări de întreținere în timp); datorită absenței fisurilor în pereți, armăturile înglobate în beton sînt mult mai bine protejate împotriva acțiunii corozive a mediilor suprasaturate cu umiditate, ceață salină etc., conferind o durabilitate sporită; se pot obține baterii de 6 celule + 1 celulă centrală sau de 18 + 1 cu capacități variind, în raport cu înălțimea și latura hexagonului celulei de bază, între 2700 și 36.800 mc de însilozare; gruparea concentrică a celulelor pe unul sau două rînduri în jurul celulei centrale permite soluții simple de umplere prin descărcarea materiei prime din elevator într-o pîlnie centrală din care aceasta se distribuie prin tubulatură, evitîndu-se transporturi pe orizontală; se obține o importantă reducere a consumului de oțel — 30% pe ansamblu siloz, o reducere însemnată de manoperă — peste 20%; sistemul se pretează la industrializarea construcției fie prin utilizarea de cofraje glisante în construcție monolitică, fie prin folosirea de panouri prefabricate.

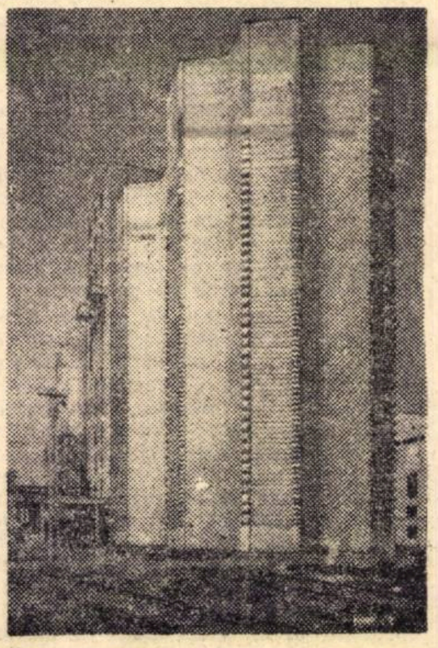

Eficiența economică la cele 3 silozuri construite în sectorul industriei berii și uleiului se exprimă printr-o reducere efectiv realizată numai la fondurile de investiții de 4.025.465 lei. Propunerea de mai sus a fost caracterizată drept invenție în țară și a fost înregistrată în R.F.G., Anglia, Elveția și Italia.

ing. T. PETRONI
director tehnic

I.C.P.A. — București

I. T. A. + I. T. A.

CU ACELEAȘI inițiale — I.T.A. — denumim două unități economice distincte: „Întreprinderea teritorială de aprovizionare", și „Întreprinderea transporturi auto".

Noi, care lucrăm frecvent cu aceste două întreprinderi, facem dese confuzii în statistică sau aprovizionare. Facturi pentru efectuarea transporturilor de materiale vin să fie acceptate la plată pentru cărăușii lui I.T.A. (fosta I.R.T.A.) ca fiind unitate specifică și în același timp și I.T.A. (fostul O.R.A.D.) lansează facturi pentru plata transporturilor efectuate cu mașinile proprii. Se refuză facturi la plata scadentă, de multe ori fiind duși în eroare de această dublă denumire.

N-ar trebui oare să i se schimbe uneia dintre cele două unități denumirea?

Gheorghe CRUCEANU

Pitești

PREMIEREA PENTRU ECONOMII DE MATERIALE ȘI DE FORȚĂ DE MUNCĂ

PENTRU A RĂSPUNDE întrebărilor adresate de cititori pe marginea acordării premiilor pentru economii de materiale, ne-am adresat tovarășului **Ion Stroescu**, *consilier în Ministerul Muncii cu rugămintea de a clarifica cîteva probleme. Iată răspunsul:*

ÎN VEDEREA stimulării obținerii unor rezultate cît mai bune în muncă și pent[illegible]creșterea eficienței activită[illegible]ților, se pot acorda [illegible]or, precum și personal[illegible] economic, de altă speci[illegible] administrativ, în afara pre[illegible]ilor anuale sub forma gratificațiilor din beneficiul realizat, și premii în cursul anului pentru economii de materii prime, materiale auxiliare, combustibil și energie electrică, realizate față de normele de consum stabilite.

Premiile se acordă, de regulă, muncitorilor care au realizat aceste economii. În cazul în care la realizarea economiilor au contribuit direct cadre tehnice care participă la conducerea procesului de producție, premiile se pot acorda și acestora. În funcție de importanța materialelor, de dificultatea obținerii economiilor, precum și de valoarea materialelor, premiile pot reprezenta pînă la 50% din valoarea economiei realizate. Lista materialelor pentru a căror economisire se acordă premii de pînă la 30% se stabilește de întreprinderi, pînă la 40% — de unitățile cu statut de centrală, iar pînă la 50% — de ministere, celelalte organe centrale, respectiv de comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, pentru unitățile subordonate.

Acordarea premiilor pentru economii de materiale se face cu condiția ca acestea să fie măsurabile, fiind evidențiate, ca atare, în documentele întreprinderii. Nu este admisă depășirea valorică a normelor de consum stabilite pentru totalitatea celorlalte materiale normate, utilizate la locul de muncă respectiv. Pentru economisirea netă a materialelor prevăzute în anexa la H.C.M. nr. 151/1970, fondurile de premiere se eliberează de bancă, în afara fondului de salarii planificat, pe baza confirmării organului ierarhic superior care să menționeze că materialele economisite i-au fost puse la dispoziție. Dacă economiile realizate nu se regăsesc ca economii nete pe întreaga întreprindere, sau se obțin economii la alte materiale decît cele prevăzute în lista anexă, premiile se eliberează în limita fondului de salarii scriptic al unității, recalculat conform reglementării în vigoare.

Premiile pentru economii de forță de muncă se acordă — în limita fondului de salarii — tuturor categoriilor de personal — executanți direcți la locul de muncă — care au contribuit la elaborarea și aplicarea unor măsuri de îmbunătățire a tehnologiei, de organizare a producției, măsuri care au dus la obținerea de economii efective. Premiile reprezintă 30% din valoarea economiei de manoperă în primul an de aplicare a măsurilor respective, 10% în al doilea an și 5% în al treilea an. Premiile se acordă numai cu condiția realizării producției pe fiecare utilaj sau instlație, a respectării calității prescrise și a asigurării normelor de tehnica securității și protecției muncii.

CURIER

● Cine suportă cheltuielile de cantină?

UNITATEA DE EXPLOATARE A LEMNULUI, Reghin — Direcția finanțelor comerțului interior și economiei locale din Ministerul Finanțelor ne scrie: conform prevederilor art. 23 din Legea nr. 9/1971, salariații care servesc meniuri fixe la cantina-restaurant pe bază de abonament, suportă, prin prețul mesei — costul alimentelor, salariile și contribuțiile pentru asigurări sociale ale personalului care deservește cantina, unele cheltuieli de regie ale cantinei-restaurant. Costul efectiv al producției neterminate din gospodăria anexă, distruse din cauza calamităților, se înregistrează în evidența contabilă a cantinei-restaurant la contul „beneficii și pierderi". Pierderile din calamități nu se pot recupera de la salariații care iau masa la cantină.

● Două posibilități

MĂLINA IONESCU, Iași — Potrivit pct. 28 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968, salariații care (avînd studii medii) ocupă posturi la care indicatorul prevede două posibilități (studii superioare sau medii) și la care s-au modificat condițiile, prevăzîndu-se numai studii superioare, pot ocupa în continuare posturile corespunzătoare, fiind salarizați cu două clase sub cele prevăzute la aceste funcții.

● Vechimea neîntreruptă în aceeași unitate

IOAN LUCAN, Suceava — Pentru a vi se putea recunoaște ca vechime în muncă și vechime neîntreruptă în aceeași unitate, perioada cît ați urmat cursurile școlii de maiștri, este necesar să dovediți că ați fost trimis la această formă de pregătire profesională de către unitatea unde lucrați la acea dată. Această dovadă o puteți face cu adeverința unității respective, din care să rezulte că în perioada cît ați urmat cursurile școlii ați primit bursa egală cu salariul avut înainte de scoaterea din producție. (Anexa VII la H.C.M. nr. 914/1968 și Legea nr. 1/1970).

● Filmele și nomenclatorul mijloacelor fixe

NICOLAE GRIGORE, Sibiu — Potrivit reglementărilor în vigoare, filmele nu figurează în nomenclatorul mijloacelor fixe, deoarece s-a considerat că durata de funcționare a unui film este mai mică de un an. În consecință, filmele cinematografice se pot procura din fondurile de producție. Iar valoarea lor se include direct în costurile de producție sau de circulație, după caz (unitățile bugetare procură filmele din creditele bugetare). Evidența filmelor cinematografice se ține în cadrul mijloacelor circulante, înregistrîndu-se și uzura lor integrală.

● Indiferent de divizia A, B, sau C

IOSIF POP, Dej — Prevederile art. 18 din Legea nr. 27/1966, precum și ale art. 13 alin. 1 din H.C.M. nr. 252/1967, nu fac deosebire la stabilirea naturii accidentului survenit în timpul unei manifestări sportive, după cum cel accidentat face parte dintr-o echipă din divizia A, B sau C de fotbal. Dacă puteți dovedi cu documente încheiate de organele competente că accidentul suferit a avut loc în timpul unei manifestări sportive, cu caracter organizat, sînteți îndreptățit la primirea ajutorului de boală în cuantum de 85% din salariul tarifar de încadrare.

● Promovare

CONSTANTIN GIOLGĂU, Tîrgu Mureș — Problema ridicată de dv. privind salariul tarifar la care puteți fi încadrat nu se rezolvă, așa cum arătați, prin aplicarea prevederilor art. 59 din lega nr. 27/1966. Aceste prevederi stabilesc condițiile cînd pensionarii pot primi pensia întreagă sau o parte din pensie, în raport cu salariul tarifar în vigoare al funcției avute la data pensionării de invaliditate. La promovarea dv. într-o funcție de conducere sînt aplicabile prevederile pct. 6 din anexa XI la H.C.M. 914/1968, potrivit cărora aveți dreptul la o creștere a salariului tarifar cu 1 sau 2 clase. În același timp, conform precizărilor Minsiterului Muncii nr. 170 052 din 18 noiembrie 1970, privind modul de acordare a gradațiilor, în cazul salariaților transferați în interesul serviciului sau trecuți pe funcții ale căror nivele de salarizare sînt superioare celor din unitățile din care au provenit, (dv fiind transferat în interesul serviciului), la o unitate în care funcția respectivă are un nivel de salarizare superior, conducerea unității, ținînd seama de calitățile și aptitudinile profesionale, precum și de vechimea în specialitate, va putea acorda un număr de gradații fără a se depăși cea avută la unitatea de unde ați provenit. Transferarea fiind făcută într-o funcție superioară — în cazul dv. în funcția de șef de serviciu — se puteau aplica și prevederile pct. 6 din anexa XI la care ne-am referit înainte. În concluzie, în cazul dv. era posibil să acorde același număr de gradații avute în funcția de economisit principal la care se puteau adăuga pînă la două clase de salarizare în plus, ca urmare a promovării în funcția de șef serviciu. Această posibilitate nu constituia însă o obligație pentru conducerea unității.

● Salarizare

ION STĂNCESCU, București — Răspunsul dat în numărul 44, potrivit căruia economistul încadrat într-un compartiment de muncă cu profil tehnico-economic poate fi salarizat, în condițiile prevăzute de pct. 3 din H.C.M. nr. 328/1967, la aceleași clase de salarizare prevăzute pentru inginerii care lucrează în același serviciu din unitate, este aplicabil și în cazul economiștilor care lucrează în atelierele tehnico-economice ale institutelor de proiectare. Prevederea la care ne-am referit cuprinde numai posibilitatea ca conducătorii organelor centrale și comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București să aprobe o asemenea încadrare, care nu are însă caracter obligatoriu.

★

● **MIHAI COBZARU, Bacău** — Centrala întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii din Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor — la care ați trimis o copie a materialului — ne scrie că propunerile dv. pentru organizarea mai bună a atelierelor de reparații ale S.M.A., vor fi valorificate în cadrul măsurilor ce se vor lua pe linia îmbunătățirii activității stațiunilor și întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii.

● **PETRE DANCIU Cluj** — Trimiteți unul dintre articolele propuse. Posibilitatea apariției rămîne să vă comunicăm după lectură.

● **M. L. ILARIAN, București** — Și genul de scrisoare trimis de dv. ne interesează. Am dori însă să ne scrieți și cîteva date personale — adresa, locul de muncă.

● **MIRCEA POPESCU, Rîmnicu Sărat, GHEORGHE LAZANU, Cluj** — Materialele trimise de dv. au fost repartizate spre studiu organelor de resort.

● **GH. GRIGORESCU, București** — Așteptăm și alte articole de la dv.

GH. RĂDULESCU, Pitești — Procurarea „Cărții întreprinderii" editată de redacția noastră poate fi făcută prin abonament la revistă și suplimentul publicitar.

SUMARUL REVISTEI „VIAȚA ECONOMICĂ" NUMERELE 1-53/1971

AUTORUL | TITLUL ARTICOLULUI | NR. REV.

DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAȚIONALE A ROMÂNIEI

V. Pîrvu Economia României în 1971 — 1
Gh. Badrus Unul din cincizeci — 4
*** Realizările cincinalului îmbunătățesc poziția României în clasamentul mondial al progresului economic — 4
*** Modernizarea structurilor economiei (1966—1970) — 5
*** Factorii intensivi în dezvoltarea economiei naționale (1966—1970) — 6
dr. N. S. Stănescu Politica P.C.R. de apropiere a nivelului economiei României de cel al țărilor avansate — 10
dr. A. Rosen Creșterea continuă și rapidă a venitului național — 12
Fl. Staicu, C. Popescu Modernizarea continuă a structurii economiei naționale — 13
prof. dr. M. Popescu, conf. Fl. Balaure Conducerea de către partid a procesului de construire a economiei socialiste — 14
conf. dr. I. Totu Industrializarea — factor dinamizator al întregii economii — 17
conf. dr. C. Enache Factorii intensivi în creșterea rapidă a economiei naționale — 18
G. C. Modernizarea economiei românești — 18
conf. dr. I. Totu Structuri și dinamici moderne — 19
dr. N. S. Stănescu Un program realist plin de îndrăzneață clarviziune — 20
*** Principalele direcții ale dezvoltării economiei românești în perioada 1971—1975 — 23
prof. dr. M. Mehedințu Un bogat material de informare și studiu — 24
dr. I. S. Gruescu Orașele României — 28
Gh. Obreja, D. Popescu Acumularea — izvor al dinamismului economic și social — 28
Gh. Dolgu Sub steagul marxism-leninismului, al Partidului Comunist Român. — 29
*** Anii marilor împliniri — 34
conf. dr. I. Blaga Nivel înalt și structură modernă ale forțelor de producție — 39
I. Desmireanu Etapă importantă în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — 44
*** Conștiință socialistă și edificare socialistă — 45
C. Caloianu Modernizarea economiei românești în perioada 1971—1975 — 45
dr. A. Rosen Creșterea rapidă și folosirea judicioasă a venitului național — 47
L. Drăguț Valențele sociale și umane ale creșterii economice rapide — 48
dr. N. S. Stănescu Componente ale dezvoltării : creștere, modernizare, perfecționare — 53

PLANIFICARE

M. Hanganu Balanța legăturilor dintre ramuri în expresie naturală și balanțele parțiale de ramură — 3
D. Grigoraș Coeficienții de cheltuieli și balanța legăturilor dintre ramuri — 9
dr. Gh. Gîrdu Evaluarea produselor și serviciilor : consecvent cu prețul producătorului — 13
dr. Gh. Șică Conducerea planificată a economiei naționale — 31
I. Șt. Ion Unele probleme ale îndeplinirii planului de stat pe semestrul I și asigurării realizării lui pe întregul an 1971 — 33
C. Caloianu Defalcarea judicioasă a planului — o tehnică de lucru sau o cerință obiectivă ?. — 40
*** Un vast program de activitate — 43
C. Caloianu O etapă importantă în realizarea cincinalului — 52

STUDII DE PROGNOZA

D. Cigusievici Metode ale prefigurării viitorului — 5
R. Negru Rolul prognozei științifice și tehnologice în pregătirea viitorului — 21
dr. P. N. Ștefănescu Fibrele sintetice în perspectiva anului 1980 — 21
E. Falk, I. Barbu, S. Gutman Perspectivele cărbunelui — 25
dr. P. N. Ștefănescu Îngrășămintele chimice în perspectiva anului 1980 — 27
E. Tutoveanu Tendințe în consumul de materii prime textile — 28
prof. dr. P. Apostol Către o viziune realist operațională — 29
conf. dr. M. Botez Prospectiva-far cu bătaie lungă — 29
prof. A. Sorensen Opțiuni asupra viitorului — 29
dr. P. N. Ștefănescu Substanțe chimice pentru protecția plantelor — 30
M. Dumitrescu Viitorul și conducerea întreprinderii — 33
dr. P. N. Ștefănescu De la butadienă la cauciuc sintetic — 44
dr. P. N. Ștefănescu Producția de etilenă în perspectiva anului 1980 — 50
I. Crișan Competitivitate, azi și mîine — 53

STRATEGII DE DEZVOLTARE, ÎNNOIREA PRODUSELOR

M. Pîrjol Conceptul de produs nou — 7
dr. F. Tănăsescu Ritmul translației cercetare-industrie — 8
V. Boescu, I. Bumbea Cum își pregătesc dezvoltarea centralele industriale — 10
V. Boescu, L. Țintea 30 de cadre de conducere din centralele industriale despre înnoirea produselor — 13 și 14
Gh. Trică Clarificarea dezvoltării în perspectivă : profilarea și adîncirea specializării — 15
M. Constantinescu Produse noi : Cum stimulăm asimilarea lor — 17
Șt. Șuteu, I. Constantinescu Două industrii ale tehnicii de vîrf : electronica și automatizarea — 18
L. Năstase Cum stimulăm înnoirea producției — 20
T. Gorgeag O industrie specializată în mecanică fină — 22
E. Zeteș Centrala și marketingul industrial — 24
L. Hübner Cum să stimulăm înnoirea produselor — 25
M. Buzescu Industria de nave românești — 29
*** Creativitatea românească în fabricația de mașini-unelte (grupaj) — 32
M. Lucaci Industria de mase plastice și cerințele economiei — 36
L. Țintea, B. Pădure Centrala industrială și acțiunea de autoutilare — 37
I. Crișan Înnoirea produselor : „Viteza de progres" contra „Viteza de învechire" — 46

CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ, PROGRES TEHNIC

prof. Fl. Ciorăscu Nu simplă sursă de servicii curente — 1
*** Savanți despre destinul științei — 1 și 2
prof. dr. A. Afanasiev Articolul științific la proba calității — 3
R. Negru Atingerea asimptotei superioare nu presupune stagnare inexorabilă — 8
G. Botez Conștiința prospectivă și existența... prospectată — 9
Gr. C. Moisil Tirajul cărții științifice — 11
Gh. Cioară Știința și tehnologia românească în deceniul VIII — 15
P. Despot Un însemnat potențial de creație : inovația tehnică — 18
Gh. Cioară P.C.R. — promotor al dezvoltării științei — 19
*** „Șocul viitorului" — 20, 21 și 22
dr. P. Vlad Valorificarea superioară „îmbogățește" zăcămintele sărace — 23
dr. Gh. Dobre Cercetarea economică și cercetarea istoriografică — 29
R. Negru Imperativul valorificării maxime a potențialului de creație științifică și tehnică al țării — 30
M. Stoianovici, V. Baraș Autoutilarea — o acțiune cu multiple implicații „favorabile" — 30
*** Mutații în orientarea cercetării științifice românești — 34 și 35
I. Berceanu O mai deplină utilizare a inteligenței creatoare autohtone în creșterea noastră economică — 35
V. Țimpu Economistul în angrenajul cercetărilor tehnice — 40
dr. T. Schatteles Introducere într-o nouă disciplină : economia cercetării științifice — 46
D. Hervian Știință, ecologie, etică — 53
T. Schatteles „Știința mare" și perspectivele ei" — 53

CALITATE.

R. Vlădoianu Cum pot fi diminuate rebuturile ? — 6
B. Vasile Standardele : cine să le elaboreze ? — 6
I. Ispirescu Mai multe clase de calitate — 6
P. Cioclu Planificarea și calitatea produselor — 9
Ț. Ludovic „Lanțul" de control și răspundere — 13
V. Boescu „Anatomia" controlului ideal al calității produselor — 13
S. Rogojinschi Înnoirea produselor și a tehnologiilor — 15
V. Boescu, L. Țintea Calitatea — de la concepție la execuție — 16
M. Ciubotaru Din nou despre aplicarea statisticii matematice în determinarea calității — 20
Al. Grigorescu, Gh. Deixner C.T.C. — nu numai o „sită", ci un „mecanism" activ — 26
D. Niculescu O concepție globală asupra calității : marketing-proiectare-fabricație-control — 33
prof. dr. H. Falcon, conf. dr. D. Rebușapcă Ridicarea calității produselor — factor al creșterii eficienței economice — 36
dr. I. Hera-Bucur Calitatea produselor în dezbaterea celui de al XV-lea congres anual O.E.C.C. — 39
B. Pădure C.T.C. — ochiul lui Argus — 42
F. Cosimbescu, P. Gheorghiu Normativele de calitate — lege, nu... simple deziderate ! — 46
L. Tövissi, T. Baron Siguranța în funcționare — 47
M. Stoianovici Calitatea și economicitatea produselor — rezultantă a concepției constructive și tehnologice — 48

APROVIZIONARE, CONTRACTE ECONOMICE

P. Basturea Onorarea contractelor de cei ce le încheie — 24
dr. D. Fundătură Contractele : Un țesut nou al relațiilor dintre întreprinderi — 27
A. Moldoveanu Asigurarea utilajelor pentru industria chimică — 32
L. Țintea, B. Pădure Cum decurge acțiunea de încheiere a contractelor economice — 39
Gh. Obreja, D. Popescu O producție suplimentară de 4 miliarde lei — 46
L. Țăranu, S. Popescu Îndeplinirea contractelor condiționează funcționarea mecanismului economic — 52

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE

I. Drăghici, C. Viseroiu Puncte de tangență în reducerea consumului de metal — 11
dr. E. Jianu Reducerea cheltuielilor materiale — 22
dr. Gh. Șică Reducerea costurilor pe unitatea de produs — 25
Gh. Obreja, D. Popescu Cincinalul 1971—1975 înscrie cu majuscule ca o necesitate reducerea cheltuielilor materiale — 31
I. Chirculescu I.A.S. : Implicațiile economice ale „supraamortizărilor" — 37
dr. Gh. Șică Reducerea cheltuielilor materiale — 41
P. Cioclu În industria lemnului — eforturi conjugate, un singur scop : reducerea cheltuielilor materiale — 49

PREȚURI

prof. dr. Em. Dobrescu „Teorie și practică în domeniul prețurilor" — 1
dr. Gh. Șică Prognoza prețurilor cu ridicata — 6
V. Enache, I. Landauer, C. Petrovici și I. Rappaport Argumentele unei pledoarii pentru prețuri diferențiate — 28
M. Manoliu Livrarea țesăturilor destinate exportului pentru prelucrarea în confecții — 40
Gh. Gaston Marin Stăpînirea contradicțiilor, premisă a perfecționării activității în domeniul prețurilor — 48
E. Hatos Taxa pentru fonduri să fie prevăzută pe întreaga perioadă de funcționare — 50
L. Kozak Pentru tehnica nouă — un fond special constituit din beneficii — 50
conf. dr. S. Costache Criterii complexe de stabilire a cheltuielilor sociale de producție în agricultură — 50
conf. dr. N. Nichita, P. Iosub Legea prețurilor — un nou și însemnat pas pe drumul perfecționării conducerii economiei naționale — 51
prof. I. Dimitriu Stimulent pentru îmbunătățirea calității produselor — 51
prof. dr. R. Moldovan Cerințe ale practicii sociale cărora le răspunde legea cu privire la regimul prețurilor și tarifelor — 52

FINANȚE ȘI CREDIT

F. Bercea Extinderea sferei de asigurări asupra bunurilor întreprinderii — 2
dr. O. D. Ghibu Este necesară și posibilă asigurarea bunurilor întreprinderilor de stat ? — 15
N. Pretorian Efecte pozitive, dar și posibilități de perfecționare — 18
E. Negrea Un rol sporit creditului în industria petrolieră — 20
T. Roșca Lichiditatea și solvabilitatea întreprinderii depind de felul cum funcționează gestiunea economică — 21
Gh. Tiță Perfecționarea formelor de determinare a impozitului pe circulația mărfurilor — 24
I. Alfiri Reglementări financiar-bancare care consolidează gestiunea economică proprie — 25
prof. dr. I. Văcărel Ce urmărește reașezarea normelor de stoc și a normativelor mijloacelor circulante ? — 26
prof. dr. Șt. Dumitrescu Controlul prin matrice contabilă — 28
C. Grigorescu Solvabilitatea clienților și rolul creditului în desfacerea produselor I.A.S. — 31
C. Grigorescu Întărirea controlului preventiv prin credit în activitatea I.A.S. — 36
E. Vasilescu Determinarea unitară a limitei de creditare în I.A.S. — 39
prof. dr. Șt. Dumitrescu Extinderea contului curent personal — 42
M. Ioniță O unitate bancară operativă la lucru — 43
I. Damian Activități și atribuții financiar contabile ale combinatului industrial — 45
M. Ioniță Relațiile bancă—întreprindere — 50
dr. Fl. Staicu Taxa asupra fondurilor de producție și dobînda — pîrghii ale sporirii eficienței — 51
*** Modificarea cursului oficial în lei al unor valute — 53

POPULAȚIE, NIVEL DE TRAI

dr. N. S. Stănescu Resursele umane — principala avuție — 11
*** Ridicarea nivelului de trai al poporului — obiectiv fundamental al politicii partidului — 12
conf. dr. I. Blaga Construcția socialistă și noua fizionomie a claselor sociale în România — 16
prof. dr. I. Staicu Populație-alimentație în perspectiva anului 2000 — 16
conf. dr. I. Blaga Clasa muncitoare — forța economică și socială principală în țara noastră — 33

→

←

dr. I. Răvar, C. Ionescu Creşterea bunăstării poporului — sensul fundamental şi constant al politicii P.C.R. 34
*** Industrializare şi urbanizare 41 şi 42
conf. dr. I. Blaga Creşterea nivelului de trai 43 şi 44
C. V. Băloiu Populaţia României şi creşterea economică 47
C. Iuga Creşterea substanţială şi repartizarea echitabilă a fondului de consum 53

FORŢA DE MUNCĂ. PRODUCTIVITATEA MUNCII

*** Mutaţii calitative în structura forţei de muncă (1966—1970) 11
L. Bati O nouă metodologie de calcul a productivităţii muncii 15
L. Gherguţ Ce ştim despre întreprindere şi despre rolul nostru în cadrul ei ? 17
O. Hoffman Consecinţele integrării în muncă 17
C. Mamali Parametrii sociali ai integrării tineretului în producţie 19
V. Micu Cum asigurăm noilor obiective economice cadrele calificate? 23
Gh. Iosif, P. Ene La baza proiectării instalaţiilor de comandă 24
N. Haneş Accent pe perfecţionarea resurselor umane 24
Gh. Obreja, D. Popescu Creşterea productivităţii muncii — factor hotărîtor al progresului 30
dr. D. Ciucur, I. Gavrilă Tendinţe şi exigenţe ale reproducţiei forţei de muncă în etapa actuală 39
D. Dabu, conf. dr. F. Albert Reconversiunea profesională — un fenomen pozitiv, necesar, dăunător atunci cînd nu este stăpînit 40
C. Comisioner, G. Nelepcu Cauzele trebuie căutate uneori înăuntru, în întreprindere 40
N. R. Rădulescu Fluctuaţia latentă — atenţie la ce va fi mîine 40
I. Olteanu O „prezenţă" sau o „investiţie rentabilă" ? 45
V. Boescu, L. Ţintea şi B. Pădure Integrarea economistului în întreprindere 45
N. Mitrofan Criterii ştiinţifice de încadrare şi promovare în muncă 46
prof. S. Gidea Progresul îşi impune forţa 46
A. Gogoneaţă Motivaţia şi satisfacţia muncii 46
G. Grama La baza succesului integrării 46
I. Petrescu Selecţia şi orientarea profesională 46
Şt. Popescu O acţiune complexă, judicios organizată 48
O. Straciuc Prezent de la investigarea pieţei pînă la comercializarea produselor 49
*** Integrarea economistului în întreprindere 51

COINTERESARE MORALĂ ŞI MATERIALĂ, SALARIZARE

A. Bocancea Avantaje ale aplicării acordului global 5
prof. dr. M. Belea, D. Rădulea Elemente ale sistemului de salarizare susceptibile de îmbunătăţire 22
conf. dr. C. Moisuc Sursă de drepturi, dar şi de obligaţii 30
conf. dr. I. V. Totu Bază a îmbinării cointeresării materiale cu stimulentele morale 30
T. Sălăjan Forme stimulative diferenţiate de cointeresare materială 36
I. Lupaş Repartizarea fondului de consum în spiritul cerinţelor repartiţiei după muncă şi al echităţii socialiste 48
P. Dumitru Dubla calitate a oamenilor muncii, rolul cointeresării materiale şi sarcinile ridicării conştiinţei socialiste 50

FORMAREA CADRELOR, ÎNVĂŢĂMÎNT

conf. dr. D. Mareş Economistul — „bun la toate" ? 6
prof. dr. D. Grindea O ştiinţă ce se impune : contabilitatea naţională 7
Şt. Popescu Un director îşi „redescoperă" colaboratorii 8
O. Nicolescu Ei despre ei înşişi 8
C. Maniţiu Trei metode de investigaţie : testul, discuţia psihologică şi studiul calităţilor 8
M. R. Jackson Învăţămîntul superior şi formarea cadrelor în S.U.A. 9 şi 11
I. Iovănescu Reciclarea — componentă a perfecţionării forţei de muncă 10
conf. dr. C. Enache Legătura permanentă cu practica 14
Şt. Popescu Progresia geometrică în procesul evaluării 14
C. Maniţiu Planul individual de formare-promovare 14
A. Tabachiu Inteligenţă şi personalitate 14
conf. dr. P. Burloiu Perfecţionare-modernizare 16
R. Poignant Căile reciclării 16
L. Mureşan, D. Dragomirescu Economistul merceolog — „omul de la barieră" 17 şi 23
prof. dr. Gh. Creţoiu Exemplu strălucit de fermitate partinică 28
conf. dr. C. Enache Angajare totală în educarea partinică a tinerei generaţii 28
prof. dr. V. Nichita În spiritul înaltelor exigenţe ale actualei etape 28
F. Dumitrescu Cadre financiar-bancare şi contabile la nivelul cerinţelor actuale 29
I. Goliat Rolul major al educaţiei marxist-leniniste în desăvîrşirea personalităţii 29
prof. dr. C. Manolescu Documente de o înaltă valoare teoretico-ideologică 29
prof. dr. I. Grădişteanu Factori de potenţare a eficienţei activităţii economice 30
conf. dr. A. Spornic Rolul hotărîtor al ştiinţelor sociale în procesul educativ 31
prof. dr. F. Burtan Legătura cu viaţa — cerinţa majoră a activităţii teoretice 31
conf. dr. P. Burloiu Învăţămîntul, factor de bază în educarea tineretului 31
B. Petrescu Acţiuni complexe în vederea formării dragostei pentru muncă 31
prof. dr. C. Pintilie, C. Cojocaru Un experiment văzut cu ochii a 200 studenţi 41
conf. dr. P. Burloiu Cum organizăm practica în întreprinderi a studenţilor economişti ? 42
P. Burloiu Prevederea legii — factor de acţiune 42
M. Dumitrescu Un program de perfecţionare a pregătirii cadrelor în unităţile economice 43
*** Program vast, de largă perspectivă pentru formarea omului nou 46
*** Programul de dezvoltare a conştiinţei socialiste — programul întregului popor 47
*** Cum definim nevoia de reciclare a cadrelor 50
*** Condiţii ale implementării „conducerii prin excepţie" 50
*** Cum se „scot" şapte milioane 50
A. Dumitrache Tandemul : nou şi util 51
C. Stan Factori de dinamizare 51
C. Cojocaru Două faţete ale aceleiaşi probleme 51
*** În dezbatere : Programele cursului de economie politică 52

INVESTIŢII — CONSTRUCŢII

A. Dragomir Construcţiile, a treia ramură a ţării 3
Gh. Manolescu Unde duce insuficienta fundamentare a S.T.E. 12
prof. dr. V. I. Nitu Există un termen „optim" 12
V. Senchea, dr. V. Moscu Sînt necesare noi normative 12
T. Simion Este lungă perioada de avizare a indicatorilor tehnico-economici ? 15
F. Cosimbescu Fără verigi intermediare 27
I. Bunghez Grad mai înalt de prefabricare 27
I. Eşanu Termene mai scurte pentru contractarea utilajelor 27
Gh. Filimon Hidrocentrala de la Porţile de Fier la cota finală 34
C. Gheorghe Investiţiile accelerează pulsul industrializării socialiste 34
T. Simion Filele calendarului solicită intensificarea eforturilor 39
A. Olteanu „O treabă bine pregătită este pe jumătate înfăptuită" 43
dr. R. Mănescu Orientare optimă şi eficienţă maximă în realizarea investiţiilor 50

DEZVOLTARE REGIONALĂ

prof. G. Gusti Sistematizarea generalizată a teritoriului ţării 1
M. Postelnicu A venit rîndul Oltului 1
Gh. Năstase Judeţul Argeş : Dezvoltare—modernizare—civilizaţie 2
C. Dăscălescu Judeţul Galaţi : Centru principal al industriei siderurgice şi al construcţiei de nave 4
I. Moga Judeţul Hunedoara : Un pion înaintat al industrializării 9
*** Dezvoltarea armonioasă a întregului teritoriu al ţării (1966—1970) 9 şi 10
T. Ciocîrlă Judeţul Caraş-Severin: Industria — dominanta întregii dezvoltări 12
M. Cioponea Repartizarea raţională a forţelor de producţie pe teritoriu — factor esenţial în construirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate 32
I. Almăşan Judeţul Hunedoara : Însemnate cantităţi de metal peste plan 34
C. Sossmanea Judeţul Cluj : Avîntul muncii înfrăţite 34
I. Peţeş Judeţul Dolj : Efect al acţiunilor conjugate 34
C. Dobrican Judeţul Maramureş : Însufleţiţi de perspectivele minunate ale actualului cincinal 34
I. Grăsoi Judeţul Caraş-Severin : Prin valorificarea largă a potenţialului existent 34
D. Ancuţa Municipiul Bucureşti : Angajamentul, cuvînt de onoare 35
Gh. Filimon Tîrgovişte 1971—1975 : De la cetatea de scaun la cetatea oţelului 53
F. Cosimbescu, P. Gheorghiu Bucureştiul anului 2000 53
M. Postelnicu Pe platforma industrială a Tîrgului Secuiesc în doi ani, trei întreprinderi noi 53

DEZVOLTAREA RAMURILOR INDUSTRIEI

I. Crişan Autoutilarea : de ce ? şi cum ? 2
T. Straus Schimbări în producţia şi consumul pieselor de schimb 16
S. Segal Ritmurile electrotehnicii şi electronicii 21
P. Cioclu Resursele lemnoase în perspectiva anului 2010 24
R. Vlădoianu În industria constructoare de maşini : specializare, cooperare, eficienţă 30
M. Florescu Dinamismul — caracteristica dezvoltării industriei chimice 34
M. Ghigiu Eforturi susţinute pentru înfăptuirea planului de investiţii 34
I. Crăciun Produse de larg consum mai multe şi mai bune 34
M. Martinescu Maşini şi utilaje la nivelul tehnicii moderne 34
Gh. Stoica Sporuri substanţiale în producţia de energie electrică şi termică 35
Şt. Constantinescu Cantităţi sporite de metal pentru nevoile economiei 35
I. Lăzărescu Importante resurse naturale atrase în circuitul economic 35
conf. dr. I.V. Totu Dezvoltarea simultană a „industriilor motrice" şi competitivitatea industrială 35
dr. P. N. Ştefănescu Valorificarea superioară a materiilor prime de bază : sarea 38
*** Oglindă a efortului de diversificare şi ridicare a calităţii bunurilor de consum 38
V. Ogherlaci Lignitul — preţioasă sursă energetică 40
Şt. Alimănescu Aluminiul — tendinţe pe plan mondial şi în România 41
M. Dragoş Industria ambalajelor în cincinal : Creştere şi restructurare 41
Şt. Mişu şi M. Şumschi O deplasare de accent către funcţia promoţională 41
M. Ionescu-Muscel Ce ambalaje vom utiliza mîine 41
dr. A. Constantinescu Expansiunea oţelului continuă 42
Gh. Stoica Coordonate principale ale energeticii româneşti 46
I. Smarandache Gazele naturale 48
M. Florescu Industria chimică de sinteză fină şi mic tonaj 51
N. Pantilie Cum să acţionăm eficace în exploatarea zăcămintelor de ţiţei 52

AGRICULTURA

I. Chirculescu Perfecţionarea organizării I.M.A. 2
dr. S. Nica-Sirbeşti, S. Alexandru Modalităţi de aplicare a formelor noi de organizare şi retribuire a muncii 3
M. Ioniţă Forme de integrare între industria alimentară şi agricultură 4
conf. dr. S. Costache Asociaţia intercooperatistă 5
*** Agricultura în plin proces de modernizare (1966—1970) 8
dr. S. Nica-Sirbeşti Consfătuirea pe ţară a lucrătorilor din I.A.S. : Analize şi propuneri fructuoase 10
prof. dr. M. Levente Democraţia economică în cooperativele agricole de producţie 12
dr. N. Braşoveanu Criterii ale deciziilor de investiţii în agricultură 14
conf. I. Haţegan Avantajele extinderii culturilor tehnice 15
dr. N. Braşoveanu Coordonate ale deciziilor de investiţii 17
Gh. Stoica Utilizarea deplină a unei mari bogăţii naţionale 19
prof. dr. M. Levente Informarea şi analiza economică — momente premergătoare deciziei 20
prof. dr. B. Mănescu, N. Lagodin Solariile legumicole şi căile de creştere a rentabilităţii acestora 21
prof. dr. O. Parpală Modernizarea agriculturii 26 şi 27
dr. S. Hartia O lucrare privind cuantificarea raportului natură — economie 26
T. Corduban Avicultura : Două propuneri şi o părere 27
T. Lazăr Locul agriculturii în economia naţională 28
dr. S. Hartia Concept şi etape în zonarea producţiei 28
D. Ciţu Eficienţa investiţiilor poate fi sporită în toate fermele zootehnice de tip industrial 29
V. Baghinschi Eficienta investiţiilor în irigaţii 32
dr. S. Costache, C. Popescu Criterii de optimizare a raportului dintre acumulare şi consum 35
G. Pleşoianu Un sistem unitar de programare a executării lucrărilor agricole 36
dr. A. Rosen Pe marginea articolului „Locul agriculturii în economia naţională" 36
dr. E. Jianu Sarcină primordială — creşterea producţiei de grîu 38
dr. N. Braşoveanu Dezvoltarea agriculturii — componentă a avîntului economiei 41
dr. E. Jianu Producţii sporite la preţuri din ce în ce mai mici în I.A.S. 44
dr. Fl. Ciocoiu În concordanţă cu necesităţile actuale ale zootehniei 45
dr. N. Braşoveanu Determinante economice ale producţiei viti-vinicole 47
C. Iftodi Etapă hotărîtoare în procesul de modernizare şi intensificare a producţiei agricole 49

TRANSPORTURI

I. Săndulescu Modelarea transporturilor pe calea ferată 16
A. Cristache Un mijloc solicitat de dezvoltare a turismului modern : Trenurile auto-cuşete 21

COMERŢ INTERIOR, COOPERAŢIE, SERVICII

prof. dr. A. Negucioiu Cercetarea ştiinţifică a consumului populaţiei 6
Gh. Feţeanu În pas cu evoluţia cererii 7
P. Negură Hotelul „Intercontinental" Bucureşti 10
Şt. Udrea Despre realizări şi perspective în cooperaţia meşteşugărească 20
I. Smedescu Cooperaţia de consum : Modernizarea = necesitate, oportunitate, eficienţă 25
C. Huştea Pentru populaţie, sectorul terţiar are o însemnătate primară 26
dr. I. Păunescu Alimentaţia publică din Capitală — o situaţie ce poate fi îmbunătăţită 36
Fl. Marinescu Urbanismul comercial 40
Gh. Ciulbea, M. Airinei Servicii : creşterea volumului, dar şi diversificarea prestărilor 40

RELAŢIILE ECONOMICE EXTERNE ALE ROMÂNIEI

R. Brad Pavilioane româneşti la tîrgurile lumii 1
R. Constantinescu Dezvoltarea continuă a relaţiilor de colaborare şi cooperare economică şi tehnică ale României cu ţările socialiste 1
R. Constantinescu Dezvoltarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice între România şi U.R.S.S. 3
I. Ionescu Participarea României la adîncirea şi perfecţionarea colaborării şi cooperării economice dintre ţările socialiste 6 şi 7
Gh. Dolgu Comerţul exterior — rezultate, concepţii, sarcini 7
*** Comerţul nostru exterior (1966—1970) 7
N. Eremia Domeniul financiar-valutar şi de credit în colaborarea dintre ţările socialiste 8
K. Wickman Largi posibilităţi de dezvoltare a cooperării economice între România şi Suedia 8
D. Irimescu Colaborarea economică româno-franceză : În spiritul unei vechi tradiţii 9
*** În dezbatere : Proiectul de lege cu privire la comerţul exterior 11
I. Perpegel Dezvoltarea schimburilor de mărfuri cu celelalte ţări socialiste 11 şi 12
prof. dr. Al. D. Albu, conf. dr. Al. Puiu Comerţul cu Italia — un volum de 5,1 ori mai mare 11
C. Alexa Amplificarea legăturilor economice româno-japoneze 14
C. Ghika Studii de fezabilitate mai complete în raporturile cu beneficiarii străini 16
Gh. Marcu Prospectarea pieţelor externe — element de fundamentare a deciziei de investiţie 16
E. Anghel Dezvoltarea colaborării şi cooperării economice româno-bulgare 17
dr. Al. Puiu R.F.G. — partener comercial al ţării noastre 20
C. Gavrilescu Comerţul cu ţările în curs de dezvoltare 23
D. Dragomirescu „România se prezintă" 24
R. Constantinescu Se dezvoltă cooperarea economică şi tehnico-ştiinţifică româno-cubaneză 25
*** Adeziunea unanimă a poporului nostru faţă de politica internaţională a partidului şi statului nostru 27
I. Laudoniu, P. Tucra Colaborarea şi cooperarea cu ţările socialiste în domeniul materiilor prime, combustibilului şi energiei electrice 29 şi 30
prof. dr. T. Cristureanu Unele caracteristici ale comerţului nostru exterior din cincinalul 1966—1970 29
C. Lazăr Extinderea colaborării şi cooperării cu ţările socialiste în domeniul construcţiilor de maşini 31
dr. N. Ungurean Colaborarea cu ţările membre ale CAER în domeniul industriei chimice 37
M. Ştefănescu Colaborarea şi cooperarea cu ţările socialiste în domeniul industriei uşoare şi alimentare 43
V. Aldea România — membru al G.A.T.T. 43
M. Postelnicu, Al. Deteşan Confruntare competitivă 43
dr. I. Stoian Evoluţia ascendentă a colaborării economice româno-sovietice 48
R. Constantinescu Cursul ascendent al colaborării economice româno-sovietice 52

MARKETING

*** Constituirea Asociaţiei Române de Marketing (AROMAR) 13
C. Burtică Rolul AROMAR în cunoaşterea, stimularea şi satisfacerea cererii de produse 13
*** Marketingul industrial 13
C. Rapcea Elemente ale organizării activităţii de marketing 14
dr. S. Teresi Rolul marketingului într-o strategie dinamică 20
C. Burtică Marketingul şi promovarea schimburilor internaţionale 26
*** Marketingul şi cooperarea economică 28
I. Dănescu Modalităţi diversificate de investigaţii 36
M. Băicuşi Din experienţa întreprinderii MAŞINEXPORT 36
I. Al. Georgescu Ce trebuie să ştie „negustorul" 47
G. Ioan Pătrundere, da ! Dar şi menţinere ! 47
F. Nepveu-Nivelle Înainte de declanşarea acţiunii 47
Şt. Măşu, I. Georgescu Pentru orientarea producţiei şi promovarea vînzărilor 49
prof. G. Serraf Dimensiunile marketingului 49

INFORMATICA — APLICAREA MATEMATICII ÎN ECONOMIE

prof. dr. K. Brockhoff Instrumentarul matematic în dirijarea întreprinderilor 1
conf. V. Tărăboi Subsistemul naţional de informatică şi conducere în cercetare, proiectare şi documentare 2
C. Rapcea Informatica în marketingul internaţional 3
P. Bota, M. Sigheti, Gh. Neluţescu Limbajul unitar al informaţiei 4
dr. R. Dootz De la binomul „experienţă-intuiţie" la dipticul „informaţie-raţionament" 5
Gh. Brad, R. Fischer, D. Emanoil Cum pot fi descoperite rezerve de capacităţi de producţie 5
I. Negură, L. Frăţilă Premise pentru proiectarea unui sistem informatic integrat în întreprinderile agricole 6
A. Pietraru Fluxul informaţional în activitatea de comerţ exterior 6
Gh. Negoiţă, N. Şufană Sistemul informaţional în C.A.P. 8
R. Păţan, I. Sunda, C. Chirică, O. Suciu Utilizarea calculatorului electronic în domeniul desfacerii produselor şi financiar 11
M. Dumitrescu Corelarea structurii cu fluxul informaţional 12
C. V. Băloiu Funcţiile de producţie şi teoria „randamentelor constante" 13
V. Pescaru S.N.I.C. şi pregătirea cadrelor de specialişti 14
prof. I. Rachmuth Balanţa legăturilor dintre ramuri şi distribuirea produsului social global 14
dr. Gh Pisău Introducerea sistemelor de informatică şi conducere în întreprinderi 17
I. Georgescu, I. Kalman Sistemul informaţional confruntat cu prezentul şi viitorul 18
M. Ciubotaru Din nou despre aplicarea statisticii matematice 20
prof. dr. A.D. Albu, conf. dr. Al. Puiu, O. Rujan Comerţul exterior şi sporirea venitului naţional 22
D. Popescu, St. Popescu Utilizarea calculatoarelor electronice în întreprinderile industriale 22
conf. dr. S. Nica-Sirbeşti Un valoros act colectiv de creaţie ştiinţifică 23
Gh. Stoica Un model economico-matematic pentru optimizarea folosirii pămîntului 24
V. Tărăboi Informarea documentară — o industrie în expansiune 29
A. Popov În proiectare : Dimensionarea reţelelor de alimentare cu apă 32
dr. R. Dootz Caracteristici şi tipuri de modele 32
*** Restricţii economice ale „produsului" informaţional 36
A. Giurgiu, F. Coţiu Optimizarea stocurilor în funcţie de costurile de producţie 40
I. Georgescu Matematica şi dezideratul controlului operativ al încărcării personalului 42
I. Negescu, D. Porojan De ce există reţineri în folosirea maşinilor româneşti de facturat ? 45

→

CONDUCERE ŞI ORGANIZARE

*** Directorii de centrale scrutează viitorul 1
C. Hidoş Organizarea — factor al creşterii economice 1
prof. dr. P. F. Drucker Şase noi ipoteze ale conducerii 1
Gh. Dolgu Participare şi creaţie 2
M. Florescu Vitalitate noii formule de organizare 2
El. Zsako Secretele „numărătorii inverse" 2
M. Suşelescu Conceperea organizării pe planşetele proiectanţilor 3
P. Başturea, O. Nicolescu Abordarea conducerii întreprinderii ca un sistem 3
V. Boescu, L. Tintea Relaţiile minister-centrală-întreprindere 4 şi 5
Şt. Tofan Pentru ca miliardele să nu mai zacă ascunse 6
P. Başturea Structuri participative 7
M. Popescu Informare şi antrenare 7
dr. G. D. Spinoiu Modelul funcţional al grupelor de muncă 7
*** Adunarea generală a salariaţilor — factor de decizie şi responsabilitate 8
N. Haneş Minister-centrală-întreprindere : Supleţe şi rigurozitate în relaţii 8
I. Olteanu Centralele industriale — rezultate, sarcini de perspectivă 9
I. Şt. Ion Ce ne-au adus centralele industriale ? 9
Şt. Popescu Cum funcţionează „sistemul circulator" ? 9
I. Cotoţ Afirmare largă a democratismului socialist 10
C. Russu, A. Rizea Experimentul „Pipera" 10
M. Dumitrescu Dezvoltarea şi profesionalizarea conducerii în concepţia marilor firme engleze 10
prof. dr. V. Roman Revoluţia ştiinţifică-tehnică şi conducerea societăţii socialiste 10 şi 11
Tr. Pintea, A. Boer Cabinetul de organizare : un veritabil realizator 11
conf. dr. C. Bărbulescu Necesitatea de concentrare şi specializare 12
N. Haneş Contextul de relaţii : consiliu de administraţie-comitet de direcţie 12
P. W. Brooks Cum concepem şi lansăm un produs nou 13
C. Murgescu Instituţionalizarea principiului conducerii colective în contextul democraţiei socialiste 15
G. Pleşoianu Ce este şi la ce ajută analiza-diagnostic 15
C. Cojocaru, St. Popescu Conducerea prin bugete-bilanţ la viitor 16
C. Cojocaru, V. Cornescu Teoria x şi teoria y 17
O. Nicolescu Universitate — industrie 18
M. Dumitrescu Participarea oamenilor muncii la conducerea unităţilor economice 19
Gh. Creţoiu Semicentenarul P.C.R. : Partid revoluţionar, politică consecvent ştiinţifică 19
I. Bratu Laborios, dar eficace 20
Şt. Popescu Un debut care îşi aşteaptă maturizarea 20
C. Cojocaru Ce este grila TECDEV ? 20
Şt. Tofan „Atelierul de organizare" 21
N. Stănciulescu Conducere. organizare. memorator 22
M. Dumitrescu Cadru favorabil iniţiativei 23
Al. Deteşan, C. Jornescu Accent pe precizarea răspunderilor 23
W. Mendelsohn Cum programăm producţia 23
conf. dr. Gh. Badrus Management şi inovaţie 24
V. Anghelescu Să deschidem porţile ergonomiei 24
C. Mamali Model specific de analiză a posturilor de muncă 24
G. Pleşoianu, N. Niculescu, C. Rebedea, C. Comşa Organizarea transportului intern 25
C. Cojocaru Întărirea spiritului de iniţiativă şi răspundere 25
C. Cojocaru Tehnica delegării 26
dr. P. Roman, Z. Kiraly Cum ne exercităm atribuţiile 26
R. Pugler Organizarea pe funcţiuni a întreprinderilor de construcţii : Concluziile unui experiment 27
C. Cojocaru Ce este tehnica de analiză a rolurilor 27
I. Olteanu Reflecţii pe marginea „întreprinderii anului 1980" 29
E. Cioflan A întări controlul, a asigura respectarea riguroasă a disciplinei socialiste 30
N. Haneş Participare nemijlocită la făurirea propriului viitor 30
C. Cojocaru O măsură a eficacităţii muncii colective : valoarea problemelor formulate şi rezolvate 30
Gh. Olteanu O mai bună utilizare a capacităţilor înseamnă o producţie suplimentară de sute milioane lei 31
conf. dr. S. Nica-Sirbeşti Organizarea ştiinţifică a muncii în întreprinderile agricole : premise materiale şi direcţii de bază 31
I. Georgescu Maturizarea unui stil de muncă colectiv, combativ, revoluţionar 31
V. Pescaru Eficienţa colaborării între centrele de calcul şi unităţile economice 32
N. Costache În construcţiile de maşini : conducerea integrată a producţiei 32
I. Mitrea Experimentarea extinderii schimbului de lucru de 6 ore în subteran 33
G. Portelli Un obiectiv major : sporirea productivităţii 33
prof. dr. I. Zahiu Creşterea rolului conducător al partidului la toate nivelele — legitate a edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate 35
M. Suder Conducătorul din economie — un om politic 35
E. Tutoveanu Îmbunătăţirea determinării necesarului de piese de schimb 35
D. Popescu Nevoie de organizare există din belşug 37
dr. Al. Adamek Capacitatea de auto-diagnosticare şi dorinţa de perfecţionare a întreprinderii 37
M. Stoianovici, B. Virgil Îmbunătăţirea coeficientului de schimburi 38
V. Gheorghe Peştele e în deltă, conservele se fac la Tulcea, unde să fie centrala ? 38
M. Constantinescu, C. Russu Rolul şi locul maistrului în procesul de producţie 38
*** Ergonomia : relaţiile om-maşină-mediu 39
Gh. Creţoiu Perfecţionarea continuă a conducerii şi planificării activităţii economico-sociale 42
Gh. Obreja, D. Popescu Creşterea gradului de dotare tehnică a întreprinderilor trebuie însoţită de utilizarea eficientă a fondurilor fixe 42
I. Bratu Aprecierile globale să lase loc determinărilor ştiinţifico-analitice ! 42
O. Nicolescu Colectivele intercompartimentale 42
T. Langa, I. Mureşan şi dr. I. Moldovan Ergonomia şi munca de birou 42
D. Kiş, H. Pincas Identificarea rezervelor de capacitate : un scop în sine sau o sursă de creştere a producţiei ? 44
dr. C. Hidoş Organizare, conducere, democratism 44
dr. D. Fundătură Avuţia naţională — gospodărită cu înaltă răspundere 45
D. Kiş Din nou despre milioanele ce se ascund în spatele unor procente 47
V. Anghelescu Obiective şi strategie 48
A. Morar Noutăţi în munca zeţarului 48
W. Graef Rezultatele — cel mai bun avocat al organizatorului 50
D. Kiş, T. Iorgulescu „Ştafeta schimburilor" sau „cursa" pentru eficienţă 51
*** Integrare — profilare — specializare, exigenţe ale industriei moderne (**Gh. Trică** — Un proces obiectiv, necesar ; **C. Trotuş** — Specificul impune măsuri „specifice) 52
C. Cojocaru, I. Georgescu, S. Popescu Cum să perfecţionăm organizarea (I) 53

TEORIE ECONOMICA

dr. N. S. Stănescu Monopolurile — factor de decizie în politica economică occidentală 3
C. V. Băloiu Relaţii demo-economice 3
I. Lemnij Teoria generală a sistemelor 5
M. Coşea Structuralism economic 6
I. Pădureanu Costurile ecologice — costuri sociale 7
C. Sirbu Toate cheltuielile de circulaţie adaugă mărfurilor valoare 10 şi 11
prof. dr. D. Mazilu Ştiinţa conducerii societăţii : obiect, structură, conţinut 12 şi 13
I. Lemnij Spre un nou tip de modele ? 15
I. Negură Optimul economic şi problemele sale teoretico-metodologice 16
dr. I. Anghel Raţionamentul contabil şi raţionamentul marginalist 16
I. Iliescu, I. Resteman Indicatorii eficienţei economice : Sînt ei denaturaţi de preţurile cu ridicata ? 17 şi 18
dr. M. Părăluţă Studierea legilor şi a realităţilor obiective 19
G. Răboacă, R. Creţoiu Cointeresarea materială, factor al creşterii economice 20 şi 21
dr. C. Kiriţescu Karl Blessing 21
N. D. Manualul de economie politică a socialismului 22
M. Boulescu, I. Ionescu Cu privire la noţiunile de „fonduri" şi „mijloace de producţie" 23
conf. dr. C. Moisuc Economia naţională şi economia mondială 23, 24 şi 26
dr. I. Anghel Teoria marginalistă a preţului de monopol 24
prof. dr. C. Olariu Studiul costurilor de producţie 25
I. Nicolae-Văleanu Postulate de metode în cercetarea istorico-teoretică 25
V. E. Sistemul ştiinţelor economice 26
Gh. Nica Cu privire la conceptul de relaţii de producţie 26
prof. dr. Gh. P. Apostol Economia politică şi ştiinţa conducerii economice 27
Gh. Răducanu Conţinutul ofertei în socialism 27
dr. I. Anghel Alte teorii ale preţului monopol 27
dr. I. Anghel Modelul lui Labini 28
M. Coşea O manieră exclusivistă de tratare a valorii-muncă 30
C. V. Băloiu Funcţiile de producţie şi unele premise teoretice burgheze în contradicţie cu realitatea 31
dr. M. Horovitz Corelaţia acumulare-consum şi orizontul planificării 31
Gh. Badrus Rolul activ şi valoarea economică a conştiinţei socialiste 32
prof. dr. I. Bulborea Reflecţii despre inevitabilitatea unor tipuri divergente de evoluţie social-economică 32
L. Stroja Impasurile teoriei economice burgheze : Dilema inflaţie-şomaj 32
dr. I. Anghel Charles P. Kindleberger pledează în apărarea imperialismului 33
A. Schor Echivoc sau subiectivism în înţelegerea dezvoltării sociale 34
dr. E. Prahoveanu Dezvoltarea intensivă a vieţii sociale şi conducerea societăţii 35
V. Ionescu „Societatea industrială" şi disimularea unor esenţe social-economice 36
prof. dr. F. Burtan Dubla calitate a producătorilor şi transformarea caracterului muncii în socialism 37
S. Perţ Determinarea, eficienţei economice a formării profesionale 37
C. Gogoneaţă Capitalismul contemporan prin prisma unui manual apologetic 37
conf. dr. A. Spornic Perfecţionarea relaţiilor de producţie şi dezvoltarea conştiinţei socialiste 38
prof. dr. I. Nicolae-Văleanu Capitalismul contemporan în ogiinda deformată a teoriilor despre „democratizarea" capitalului 38
A. A. Popper O prestigioasă dezbatere ştiinţifică 38
prof. dr. I. Bulborea Utilizarea forţei de muncă — obiect de investigaţie multidisciplinară, 40
dr. I. Cristescu Contradicţiile unei apologetici „evoluate" a capitalismului contemporan 42
M. Horovitz „Viitorii posibili" şi eludarea sensului istoriei 43
A. A. Popper „Economics"-ul contestat la el acasă 44
dr. I. Anghel Dresura subiecţilor infraumani 45
N. Racoveanu, D. Grindea şi M. Manolescu Învăţămînt şi creştere economică 45
prof. dr. E. Burtan Apropierea dintre munca fizică şi munca intelectuală — proces obiectiv şi dirijat 45 şi 46
conf. dr. N. Dobrotă Profitul şi exploatarea-permanenţe ale capitalismului 46
I. Şerbănescu O analiză originală a creşterii economice 48
I. Nicolae-Văleanu „Ecuaţia Tsuru" şi condiţia acumulării capitalului 48
M. Dumitrescu O valoroasă analiză de pe poziţii marxiste a conducerii unităţilor economice 49
B. Zaharescu De la „frumoasele principii liberaliste" la o predică în favoarea inflaţiei 49
P. Jica Este legitimă folosirea indicatorului cheltuieli recalculate (echivalate) simple ? 50
prof. dr. Gh. P. Apostol Rolul cognitiv şi educativ al ştiinţelor sociale 51
T. Bolchiş Inflaţia. ca formă de manifestare a legii circulaţiei băneşti în capitalismul contemporan 52
dr. Gh. Badrus Egalitatea socială — sursă a coeziunii şi progresului societăţii socialiste 53

ISTORIA GÎNDIRII ECONOMICE

G. Zane Istoria economică cantitativă 1
dr. I. Cristescu Economie politică — gîndire economică 4 şi 5
dr. I. Anghel Schumpeter despre Keynes 4
dr. I. Lemnij Meritocraţia 4
I. Pădureanu Profesorul Burns şi expedientele intervenţionismului statal 5
A. A. Popper F. Oulès şi „noua şcoală de la Lausanne" 8
dr. I. Cristescu „Teoria generală" a lui J. M. Keynes la examenul vieţii 9
dr. I. Anghel Un model al „salariului ideal" 10
dr. N. Lesseanu François Perroux : Cele trei structuri ale economiei occidentale 11
D. Hervian Divergenţe şi identităţi 11
dr. S. Sută-Selejan C. Dobrogeanu-Gherea şi metodologia economică în gîndirea marxistă 13
A. Popper A. A. Berle — reprezentant al instituţionalismului 13
C. Bogdan Un studiu unitar despre C. A. Rosetti 13
I. Pădureanu Şcoala de la Freiburg 14
dr. E. Prahoveanu Trei studii ale profesorului Koopmans 15
Al. Birlădeanu Seminarul naţional de gîndire economică modernă şi contemporană 17
dr. I. Cristescu Obsesia unui denunţ 17 şi 18
dr. I. Anghel Productivitatea şi reflecţiile lui B. de Jouvenel 20
I. Lemnij Extinderea războiului dintre cele două Cambridge-uri 21
I. Nicolae-Văleanu Geneza, caracterul şi structura economiei româneşti în viziunea lui L. D. Pătrăşcanu 22
I. Nicolae-Văleanu Organigrama schumpeteriană a socialismului 29
dr. Gh. Dobre Critica şi istoria gîndirii economice — deosebiri şi cerinţe ale cercetării 33
dr. I. Anghel Realităţi economice şi autocritica lui Nicholas Kaldor 39
dr. Gh. Dobre Conceptul de gîndire economică, în cercetarea istoriografică 43
conf. dr. C. Niculicioiu Ion Ionescu de la Brad, promotor al ştiinţelor economice: Nu numai cu pana, ci şi cu fapta... 52

ISTORIE ECONOMICA

V. Cândea Stadii premergătoare industriei mecanizate 2
Gh. Ciulbea Analiza crizelor în literatura comunistă din România (1921—1933) 9
dr. Gh. Surpat Comuna din Paris în publicistica muncitorească din România 12
prof. dr. I. Nicolae-Văleanu Industrializarea României în presa marxistă dintre cele două războaie 14 şi 15
dr. O. Matichescu 1 Mai în România : Exprimare consecventă a internaţionalismului proletar 18
D. Hurezeanu Mişcarea muncitorească şi socialistă în România — componentă organică a procesului istoric de dezvoltare 19
P. V. Istoriografie economică 26
prof. dr. V. Axenciuc Fluxuri, refluxuri, paradoxuri în politica energetică din perioada interbelică 26
D. Dragomirescu Destinul unei uzine 34
F. Paţac Reşiţa la două secole 37
A. Belea Rolul economic al controlului muncitoresc în transformările revoluţionare din România (1944—1947) 38
D. Gavriliu 100 de ani de învăţămînt economic la Brăila 44
V. Bozga Al doilea simpozion „Din istoria agriculturii în România" 48
V. Boescu, L. Ţintea Uzina de autocamioane din Braşov 49
G. Macarie Politica vamală în lupta dintre interesele economice ale capitalului în perioada interbelică 50

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVAŢĂMÎNTUL DE PARTID

conf. dr. N. Dobrotă Dinamica preţurilor şi problema raportului valoare-preţ în capitalismul contemporan (II) 2
*** Cum fundamentăm deciziile economice (**O. Nicolescu** — Conceperea procesului ; **dr. Gh. Boldur** — Analiza operaţională a obiectivelor) 3
conf. dr. C. Moisuc Cooperarea economică internaţională contemporană 4
prof. dr. V. Axenciuc Principalele tendinţe ale modificării structurii economiei româneşti în perioada interbelică 7
P. Rotaru Investiţia specifică în industrie 8 şi 9
conf. dr. E. Prahoveanu Expansiunea şi concurenţa internaţională a monopolurilor 11
dr. N. Părăluţă Contradicţiile integrării monopoliste vest-europene 37
Gh. Popescu Lărgirea şi perfecţionarea bazei tehnice-materiale — factor primordial al făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate 48
conf. dr. Şt. Diamandescu Promovarea consecventă a industrializării ţării — factor hotărîtor al politicii P.C.R. de dezvoltare şi perfecţionare a bazei tehnice-materiale 48 şi 49
N. Ionescu Clauza naţiunii celei mai favorizate 48
prof. I. Rachmuth Acţiunea legilor economice în socialism şi folosirea lor în politica economică a partidului şi statului 51
G. Horja Forme superioare ale schimbului de activităţi dintre muncitori şi ţărani 51

ECONOMIA ŢARILOR SOCIALISTE

V. Brăneanu Cuba : Diversificarea producţiei agricole 2
V. B. R.P.D. Coreeană : Ritmurile şesenalului 5
*** Noi orientări în sfera investiţiilor 8
V. B. U.R.S.S. : Al nouălea plan de dezvoltare a economiei naţionale 8
T. Gluşkov Maşinile electronice de calcul mici 9
H. Levi R.P. Bulgaria : Perfecţionarea aprovizionării tehnico-materiale 10
Vl. Kirillin U.R.S.S. : Aportul crescind al ştiinţei la dezvoltarea economică 13
V. Krotov U.R.S.S. : Inima puternică a industriei 13
prof. V. Boiţov U.R.S.S. : Standardele în noul cincinal 14
M. M. R.P. Ungară : Industria chimică în cel de al IV-lea cincinal 14
T. Haciaturov U.R.S.S. : Noi orientări ale ştiinţei economice 15
prof. J. Aroio R.P. Bulgaria : Construirea unei societăţi socialiste dezvoltate 15
V. B. R.P. Mongolă : Măsuri pentru creşterea producţiei animaliere 15
*** Planificarea de perspectivă a preţurilor 16
dr. N. S. Stănescu R. D. Germană : Producţie la nivel '80 17
Gh. Creţoiu Călătorie prin inima industrială a Poloniei 17
C. Albu Siderurgia în plin avînt 18
V. Brăneanu R. P. Chineză : Diversificarea şi modernizarea producţiei 18
C. Amariţei R.P. Bulgaria : Accent pe dezvoltarea intensivă 18
J. Palo R.S. Cehoslovacă : La început de cincinal 19
V. Popescu R.D. Germană : Dinamism şi schimbări de ponderi în construcţia de maşini 19
V. Brăneanu R.S.F. Iugoslavia : Accent pe specializare 20
N. P. R. D. Germană : Orizonturile cincinalului 21
M. Melnic R.S. Cehoslovacă : Schimbări în balanţa energetică 21
V. B. R.P. Chineză : Mersul ascendent al electronicii 21
M. Lăzărescu R.P.D. Coreeană : Noi dimensiuni în agricultura intensivă 22
*** Rolul prognozei în economie 22 şi 23
P. Popa R.P. Chineză : Iniţiativa şi spiritul creator în sprijinul progresului tehnic 23
I. Badea R.D. Vietnam : Vitalitatea unui popor-erou 23
V. B. R.P.D. Coreeană : Forţa propulsoare a industrializării 24
L. D. Petrescu R.P. Mongolă : Prezentul şi viitorul industriei 24
dr. N. S. Stănescu R.D. Germană : Orientări prioritare 24
M. Netecki R.P. Polonă : Tîrgul internaţional de la Poznan la cea de a XL-a ediţie 24
V. Brăneanu Expoziţia realizărilor în construcţia socialistă a R.P. Chineze : Imagini ale elanului constructiv 25
L. Matei R.D. Vietnam : Orizont '71 în economie 25
C. Amariţei A treia concentrare în agricultura bulgară : complexele agro-industriale 25
L. D. Petrescu R.P. Mongolă : Noi trepte în ridicarea nivelului de trai 26
*** Indicatorii productivităţii muncii şi căile perfecţionării lor 26 şi 27
V. Popescu R.P. Chineză : Prin munca fără preget a întregului popor 27
D. Hervian La Tîrgul din Poznan 28
Gh. Ciobanu R.P. Mongolă : Preocupări actuale în domeniul cercetării ştiinţifice 28
N. Fedorenko Formulele planificării de stat 29
V. B. R.P. Albania : O etapă superioară în dezvoltarea economiei naţionale 29
D. Radu R.S.F. Iugoslavia : Artera vieţii noi 29
Gh. Creţoiu R.P. Polonă : Industria carboniferă — extindere şi modernizare 30
D. Munteanu Cuba : Pulsaţiile socialismului la Manzanillo 30
N. Popov Măsuri complexe pentru expansiunea turismului 31
A. Drabkin U.R.S.S. : Centrul principal de calcul 32
V. Synek R.S. Cehoslovacă : Un plan concret şi raţional de dezvoltare a economiei 32
M. Melnic, V. Brăneanu Serviciile — un sector în plină afirmare 32
dr. F. Kaiser R. D. Germană : Ştiinţa influenţează profilul producţiei 33
M. Melnic R.P. Ungară : Orientări în cercetarea ştiinţifică şi promovarea progresului tehnic 33
Z. Rozanski Conducătorii de întreprinderi sub „Roentgen" 33
N. Popov U.R.S.S. : Comerţul exterior în continuă dezvoltare şi diversificare 33
L. Petrescu, S. Diac R.D. Vietnam : Apărînd patria socialistă, oamenii muncii luptă pentru progresul economiei 35
N. Popov R.P. Bulgaria : Continuitate inovatoare în dezvoltarea economică 36
M. Lăzărescu R.P.D. Coreeană : Construcţiile de maşini —

o ramură dinamică 38
V. Brâneanu, M. Melnic Perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere 37
C. Prisăcaru Prezentul și viitorul agriculturii cehoslovace 38
Gh. Crețoiu R.P. Polonă : Dezvoltarea industriei și modernizarea tehnică — preocupări centrale ale actualului cincinal 39
V. Brâneanu R.P. Chineză : Secvențe ale efortului constructiv 40
B. Petrova R.P. Bulgaria : Amplu program de investiții pentru dezvoltarea economiei naționale 40
V. Petrescu Brno '71 — Mașini în competiție 40
V. Dinkov U.R.S.S. : Industria gazelor în al IX-lea cincinal 41
N. Popov R.D. Germană : Participare sporită la circulația internațională a valorilor 41
dr. S. Nica-Sirbești Plovdiv XXVII 42
G. P. R.P. Ungară : Extinderea construcțiilor de locuințe și modernizarea căilor de comunicație 42
V. Brâneanu, M. Melnic Cercetările de sociologie și psihologie în sprijinul producției 43
I. Kazaneț U.R.S.S. : Impetuosul avînt al siderurgiei 44
V. B. Republica Cuba : Noi abordări în industria „aurului dulce" 44
D. Gvișiani U.R.S.S. : Orientarea și metodologia cercetărilor 45
*** Realizări din R.P. Albania 45
V. Petrescu R.P. Ungară : Strategii și priorități în dezvoltarea regională 46
C. Amariței R.P. Bulgaria : Îmbinarea activității de cercetare cu cea de proiectare și dezvoltare 46
V. Brâneanu, M. Melnic și N. Popov Utilizarea calculatoarelor în economia națională 47 și 49
V. Brâneanu R.S.F. Iugoslavia : Dinamica înaltă a producției și schimbări în balanța energetică 48
E. Ionescu R.P. Albania : Coordonate contemporane la Durres 48
Gh. Ciobanu R.P. Mongolă : Fiecare al patrulea cetățean — în proces de calificare 48
M. Misiak R.P. Polonă : Orientări în dezvoltarea economiei 49
A. Goian Cooperarea și integrarea agro-industrială 50
A. Aganbeghian U.R.S.S. : Modelul planului de perspectivă 50
N. Popov R.D. Germană : Esteticul și economicul în construcția urbană 51
V. B. R.D. Vietnam : Cadre pentru economia națională 51
J. Pešta R.S. Cehoslovacă : Orientările fundamentale ale economiei în actualul cincinal 52
Gh. Crețoiu Avîntul continuu al economiei țărilor socialiste — aport esențial la întărirea sistemului mondial socialist 53
D. Munteanu Cuba : Insula pinilor pe coordonate noi 53

ECONOMIA ȚĂRILOR CAPITALISTE

I. Pădureanu Numitor comun : inflația 1
*** Canada : Reorientare spre expansiune 2
D. Dragomirescu Austria : Turismul — vocație și preocupare 3
*** Prognoze '71 : Indicatori de ansamblu 3
I. Vianu Degringolada dobînzilor 4
*** Prognoze '71 : R.F.G. 4
*** Prognoze '71 : Piața Comună 5
*** S.U.A. : Recesiune în 1970 6
E. Negrea Piețele monetare occidentale 7
*** Prognoze '71 : Comerțul internațional al țărilor O.C.D.E. 7
D. Hervian Balanțe, cifre, artificii 8
*** Prețurile materiilor prime : Metalele neferoase 8
I. Vianu Ottawa : Măsuri prudente de relansare 9
*** Elveția : Schimburile externe în 1970 9
*** Austria : Investițiile 1970—1971 10
I. P. Gradul de instruire al populației active 10
I. Vianu Anglia : Teorii infirmate de fapte 11
*** Balanțe de plăți 1970 11
*** Norvegia : Măsuri restrictive 12
*** Italia : Indicii de recesiune 13
conf. dr. T. Caraciuc Mișcările greviste în țările capitaliste : Un an fierbinte 14
*** Japonia : Încetinire 15
D. Hervian Un alt „teatru" ? 15
*** Producția industrială în 1970 16
*** Spania : Creștere temperată 17
conf. dr. T. Caraciuc Noi seisme sociale 18
dr. N. S. Stănescu „Partira" ...sau simbolul unor picturi 18
*** Oțelul în 1970 19
L. Jaeger Milano : Fierissima '71 18
*** Piețele materiilor prime vegetale 20
I. Vianu Piața monetară occidentală : „La răscruce de vînturi" 20
*** Rezervele valutare 21
dr. C. Kirițescu Reflecții pe marginea evenimentelor valutare 22
*** Suedia : Perspectivele stimulării investițiilor 22
S. Dumitrescu Soluție temporară 22
L. Stroja Pasivitatea, ca formulă de politică economică 22
M. Coșea Formula I.R.I. 23
*** Franța : Curs restrictiv 23
conf. dr. E. Prahoveanu Creșterea economică în țările O.C.D.E. (1961—1970) 23
*** R.F.G. Preocupări pentru stabilitate 24
C. Harvey Evoluții posibile, dileme reale 24
*** Australia : Inegalități de dezvoltare 25
S. Gioga Finlanda : Spirit creator și inventiv 26
*** Canada : Industria minieră 26
B. Mareș Anglia — intramuros ? 27
D. Dragomirescu Hamburg : Printre sute de catarge 27
*** S.U.A. : Anticipări 27
dr. N. S. Stănescu Probleme ale economiei țărilor mici vest-europene 28
*** Comerț exterior și balanțe comerciale 28
B. Mareș „Naderismul" — expresie a luptei antimonopoliste 28
*** Anglia : Stagflație 29
L. Stroja Mutațiile structurii de clasă : creșterea dependenței față de capital 29
*** Frămîntările sociale din lumea capitalistă — expresia unor inechități flagrante 30
T. Bolchiș Modificări în funcțiile banilor pe piața mondială capitalistă 30
*** Italia : Deteriorarea situației economice pe primul semestru 30
B. Mareș Ajutor pentru represiune 31
I. Pădureanu Apartheid-ul — discriminare legiferată în salarizare 31
I. Pădureanu 40 000 000 de copii salariați 31
*** Prețuri : Creșterea continuă 32
I. Pădureanu Devalorizarea de facto a dolarului — consecință directă a cursei înarmărilor 34
G. Marin Tendințe în politicile economice ale unor țări capitaliste dezvoltate 35 și 43
*** Pasive și pasivizări în comerțul exterior 35
N. Rateș Apărarea dolarului și amplificarea contradicțiilor interoccidentale 35
D. Dragomirescu O piramidă a inechităților 35
I. Vianu Lira sterlină — declinul unei monede de rezervă 36
*** Țările O.C.D.E. : Perspectivă inflaționistă 36
prof. dr. T. Cristureanu Tendințe în economia mondială capitalistă în anii 1966—1970 36
conf. dr. N. Dobrotă Politica veniturilor și șomajul 37
*** Țările nordice : Fenomene de recesiune 37
dr. C. Kirițescu Criză în sistem sau criză de sistem ? 38
*** Japonia : Redresarea întîrzie 38
B. Mareș Sindicatele britanice și realitățile insulare 39
dr. I. Beloiu Finanțele și politica 39
*** Producția industrială : Între stagnare și regres 39
conf. dr. I. Capanu Sistemul conturilor naționale — un instrument statistic în slujba statului burghez 40
A. Anca Program favorabil patronatului 40
I. V. Întoarcere amară 40
*** R.F.G. : Prag de recesiune 40
dr. I. Beloiu Sesiunea F.M.I. : Noua consacrare a dezacordului 41
*** Italia : Accentuarea recesiunii 41
I. Barac Investițiile vest-europene în S.U.A. 41
*** Statele Unite : Tonusul rămîne nesatisfăcător 42
conf. dr. C. Bichi Ritmuri în deprecierea monedelor țărilor capitaliste 43
*** Fluctuațiile rezervelor valutare 43
D. Dragomirescu Delimitări și confruntări privind „societățile multinaționale" 44
*** Șomajul cîștigă teren 44
I. Vianu Drumul Angliei spre Piața Comună : Sfîrșitul lungii traversări 45
*** Pierdere de viteză 45
*** Piețele de materii prime : Sub efectul crizei valutare 46
V. Dan O.P.E.C. — confruntările petrolului 47
*** Inflația : Presiune neslăbită 47
*** Franța : Incertitudini interne și internaționale 48
Gh. M. Onofrei Dilemele Alaskăi 50
*** Anglia : Stagflația atacă balanța comercială 50
*** R.F. a Germaniei : Adîncirea tendințelor inflaționiste 51
dr. N. S. Stănescu Dolarul devalorizat = reforma sistemului ? 52
I. Pădureanu Economia mondială capitalistă, șocul valutar și altele 53
*** 1971 — suită a confruntărilor și contradicțiilor în lumea capitalistă 53
dr. C. Kirițescu Aurul — nodul gordian al relațiilor valutare interoccidentale 53

ECONOMIA ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

N. Mavrodin Peru : Caruselul juntelor s-a oprit 3
B. Mareș Ofensivă în „bătălia petrolului" 5
B. Mareș Chile : „O cale proprie de dezvoltare" 6
C. L. Restrepo „Nu se poate spune niciodată că reforma agrară s-a terminat" 7
M. Petreanu India : Imperative economice, efervescență politică 7
B. M. America Latină : Bilanț precar 10
V. Aldea U.N.C.T.A.D. III : Intense pregătiri 12
*** Subdezvoltarea economică și căile lichidării ei 12
21, 22, 24, 27, 30, 32, 41, 43, 44 și 51
B. Mareș Turcia : Dincolo de știrile de „ultimă oră" 14
M. Pislă Priorități marocane 16
M. Petreanu Pakistan : Ecuația economică 17
*** Opinii contradictorii privind subdezvoltarea 18
B. Mareș O sesiune-avertisment 19
*** Resursele umane și strategia dezvoltării 20
M. Desmireanu America Latină : Cristalizări de tendințe noi 21
M. Moldoveanu Prezențe cu consecințe contradictorii 33
M. Pislă Penetrația niponă 33
B. Mareș Venezuela : Un proces ireversibil 33
A. Dumitrescu Tinerele state — o forță activă în lupta împotriva imperialismului, a politicii de dominație și dictat 34
M. Desmireanu Lupta pentru independență economică în America Latină : Aspecte calitative noi 36
M. Petreanu Iran : Tradiție și viitor 42
M. Desmireanu, V. Gheorghiu Comerțul exterior și progresul economic 42
dr. N. S. Stănescu În sensul intereselor fundamentale 44
dr. N. S. Stănescu Nouă principii pentru dezvoltare 45
dr. N. S. Stănescu Declarația de la Lima 46
H. Julio Structuri pentru progres 47
dr. N. S. Stănescu Însemnări despre economia peruană 49
V. Malinschi Reformele agrare în țările „lumii a treia" 50
Gh. Marcu, T. Silea Factorii interni și externi în progresul economic al țărilor în curs de dezvoltare 52

ATLAS „VIAȚA ECONOMICĂ"

M. Șumski Petrochimia — la prezent și viitor 12
D. Dragomirescu Electricitatea noastră cea de toate zilele 19

COMERȚ ȘI COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

G. Comănici Interchim 2
N. Eremia Banca Internațională de Investiții 4
dr. J. Kleer Cîteva observații asupra fluxurilor tehnologice interoccidentale 5
E. Șerban Tendințe în relațiile economice dintre țările capitaliste dezvoltate 6
A. Resiga Colaborarea dintre țările socialiste în domeniul planificării 7
*** Comerțul internațional în 1970 14
A. Ghibuțiu Reglementări fiscale la frontieră în comerțul internațional 15
E. Șerban Cooperare economică între țări capitaliste dezvoltate 17
C. Murgescu Reflecții asupra cooperării economice general-europene 23
*** Dimensiuni economice ale securității europene 26 și 27
I. Barac Reflecții pe marginea conferinței extraordinare a O.N.U.D.I. 28
I. Burștein Un studiu laborios despre evoluția curentă a economiei mondiale 30
R. Constantinescu Perspectivele perfecționării și adîncirii în continuare a colaborării și cooperării economice și tehnico-științifice, dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R. 33
*** Rod al unei activități laborioase, desfășurate în interesul popoarelor din țările membre ale C.A.E.R., al cauzei colaborării, socialismului și păcii în lume 35
D. Hervian Recursul la protecționismul vamal în relațiile comerciale interoccidentale 37
I. Abdul Rahman O abordare globală în strategia industrializării 37
V. Aldea Dezvoltarea și evoluția comerțului internațional 38
I. Barac Sesiunea O.N.U. — Prioritate problemelor dezvoltării 40
V. Aldea Consiliul UNCTAD — O sesiune fructuoasă 40
D. Vedea Ziua Națiunilor Unite 43
B. Mareș Restabilirea drepturilor R.P Chineze în O.N.U. 44
V. Aldea Dinamici ascendente în relațiile comerciale dintre țări cu sisteme social-economice diferite 45 și 47
prof. I. Rachmuth Colocviu româno-sovietic : Lărgirea relațiilor economice dintre țări cu orînduiri social-politice diferite 46
V. Aldea Stadiul actual și perspective ale colaborării europene 48
B. Ion Comerțul invizibil și finanțarea capitalistă 50
dr. I. Fabinc Formarea prețurilor pe piața mondială capitalistă 51
N. Alexandru Calculatoarele — instrument al dezvoltării independente 51

GLOSAR

*** Fondul monetar internațional 40
*** Asociația internațională pentru energia atomică 41
*** G.A.T.T. 42
*** ...monetar 43
*** U.N.I.C.E.F. 44
C.K. Ban 45
C.K. Monedă 46
C.K. Sistem bănesc, sistem monetar 47
C.K. Leu 48
C.K. Etalon aur-devize 49
C.K. Paritate 50
C.K. Convertibilitate 51
C. K. Acoperire monetară 52

STATISTICA INTERNAȚIONALĂ

*** Dinamici industriale în deceniul al VII-lea 2
*** Venit național, acumulare și consum 3
*** Revendicări ale țărilor bogate în petrol 5
*** 1980 și experții de la Château de la Muette 6
*** Ritmuri de dezvoltare în unele țări socialiste 7
*** Structuri și dinamici în industria japoneză 8
*** Prognoză energetică pentru sfîrșitul mileniului 9
*** Ponderi și evoluții în domeniul investițiilor 10
*** Cota încrederii în capacitatea femeilor 11
*** Orientări în industria oțelului din țările Pieței Comune 12
*** Deplasări în repartiția populației ocupate 13
*** Tandemul investiții — ritm de dezvoltare 14
*** Recrudescența inflației 15
*** Franța : Structuri ale forței de muncă salariate 16
*** Construcțiile navale : Reviriment în tendințe 17
*** Dinamica construcțiilor de locuințe 18
*** Prognoza asupra ratei activității 19
*** Indicatori ai activității editoriale 20
*** Plusuri și minusuri în producția agricolă 21
*** Competiția productivitate-salarii-prețuri 22
*** Curente migratorii în Europa occidentală 23
*** Evoluția șomajului în țările capitaliste dezvoltate 24
*** Balanța europeană a hîrtiei și cartonului 25
*** Modificări structurale în exportul unor țări socialiste 26
*** Ritmuri diferențiate în industria țărilor capitaliste 27
*** Structuri și exod în agricultura japoneză 28
*** Deplasări în structura venitului național 29
*** Aderarea Angliei și muncitorii străini 30
*** Încetinirea creșterii economice în țările capitaliste dezvoltate 31
*** Dinamici ale producției industriale pe locuitor în unele țări socialiste 32
*** S.U.A. : Slăbirea tonusului în cercetarea științifică 33
*** Evoluții semnificative ale unor monede occidentale 34
*** Analfabetismul în lume 36
*** Prognoza decalajului 37
*** Coordonate ale luptei greviste 39
*** Nemulțumire gradată 40
*** Discrepanțe în utilizarea îngrășămintelor 41
*** Deteriorarea raportului de schimb 42
*** Potențial comparativ în domeniul invențiilor 43
*** Orizont '80 în energia nucleară 44
*** Evoluții în cooperația agricolă franceză 45
*** Ascensiunea rapidă a producției de oțel 46
*** Sechele ale discriminării 47
*** Tendințe spre stagnare ale unei industrii dinamice 48
*** Șomajul urban în Africa neagră 49
*** Contraste structurale 50
*** Un bilanț al activității turistice 51
*** Realități și proiecții în producția alimentară 52

ALTE RUBRICI

Săptămînal — un grafic comentat ; Știință, tehnică, tehnologie, inovații; Noi obiective economice ; Studii-experiențe ; Cadre și răspunderi ; Dialog ; Vademecum ; Curier ; Scrisori; Ecouri ; Tranzacții comerciale externe ; Reflecții ; Șantier științific ; Fișe ; Relații economice internaționale ; Vizor ; Repere; Homo economicus ; Mondorama

COMERȚUL EXTERIOR

(Urmare din pag. 7)

ţesirea judicioasă a capacităților de producție, existente, a celorlalte mijloace materiale din dotare, în așa fel încît cererile de importuri să reflecte cu strictețe nevoile reale, diminuate în cei cinci ani de rezervele interne ce vor fi incluse în procesul de producție — iar pe de altă parte să gospodărească cu deplină responsabilitate mașinile, utilajele și obiectele muncii importante.

● Asigurarea unei balanțe comerciale active

ÎN CONCEPȚIA planului cincinal se are în vedere asigurarea unei balanțe comerciale active, în scopul echilibrării balanței de plăți externe. În cadrul acestei balanțe, un rol decisiv îl are exportul, care prin nivelul planificat este superior, pe întreaga perioadă, volumului de import. Se impune însă subliniat, că realizarea acestui obiectiv de bază al comerțului nostru exterior este posibilă numai dacă în execuția planului nu se vor admite importuri peste cele prevăzute, decît cu condiția asigurării unui export echivalent. În acest context se înscrie și ideea potrivit căreia ministerele producătoare care solicită cantități de materii prime din ce în ce mai mari, trebuie să se preocupe în măsură egală de asigurarea produselor necesare la export, în valoare echivalentă cu mărfurile importate.

De asemenea, se cere o preocupare permanentă din partea centralelor și întreprinderilor producătoare pentru realizarea riguroasă a sarcinilor de export pe fiecare an al cincinalului, deoarece orice nerealizare a exportului este de natură să creeze dificultăți în asigurarea mijloacelor de plată pentru realizarea la timp a importurilor, cu implicații serioase asupra bunei desfășurări a întregii activități economice.

Va trebui să se treacă în mod hotărît la îmbinarea, în mai mare măsură, a procesului de producție cu cel de desfacere a produselor, în care scop urmează ca întreprinderile producătoare — pornind de la cunoașterea temeinică a cerințelor pieței externe — să organizeze producția pentru a realiza acele mărfuri care sînt solicitate de beneficiarii externi, participînd activ la desfacerea produselor pe care le fabrică.

Noul cadru organizatoric care asigură trecerea sarcinilor de export — import în competența centralelor asigură condițiile necesare pentru creșterea spiritului de inițiativă, întărirea responsabilității, și, în final sporirea eficienței operațiunilor de comerț exterior. Evident, realizarea acestor deziderate depinde de cel ce lucrează nemijlocit în problemele respective.

Pentru creșterea eficienței exportului este necesar ca ministerele, organele centrale și întreprinderile producătoare să pună în fabricație pentru export acele produse care asigură o valorificare superioară a materiilor prime la un nivel tehnic calitativ ridicat și un grad înalt de competitivitate pe piețele externe. De asemenea, pentru creșterea competitivității pe piața mondială, va trebui ca ministerele, centralele industriale, unitățile producătoare, institutele de cercetări și proiectări să ia măsuri pentru modernizarea și reînnoirea continuă a produselor destinate exportului ; pentru cercetarea, proiectarea, asimilarea și introducerea în fabricație de produse care să aibă caracteristici tehnice de nivel mondial și care să se realizeze cu costuri de producție scăzute.

În cadrul atribuțiilor pe care le au, întreprinderile, centralele industriale și ministerele trebuie să pregătească cu mult spirit de răspundere produsele de vîrf cu care urmează să pătrundă pe piețele externe. Legat de aceasta, este necesar ca încă din faza elaborării studiilor tehnico-economice pentru noile obiective, ministerele și centralele să-și fundamenteze propunerile de investiții pe bază de studii de marketing, din care să rezulte perspectiva desfacerii produselor, surselor de aprovizionare cu materii prime, eficiența dezvoltării propuse, în ansamblul tendințelor pe plan mondial.

Toate aceste măsuri ca și altele, trebuie să ducă la realizarea unor prețuri externe cît mai avantajoase la export, evitîndu-se încheierea unor contracte nefavorabile, care nu țin seama de tendințele conjuncturale ale pieței externe. De aici, necesitatea unui control riguros din partea Ministerului Comerțului Exterior și ministerelor producătoare și beneficiare de importuri, pentru a asigura o legătură permanentă între evoluția prețurilor pe care le obțin la export și cele practicate la import.

HUNEDOARA ÎȘI CONTINUĂ VIGUROS DEZVOLTAREA

JUDEȚUL Hunedoara a cunoscut în anii construcției socialismului o vertiginoasă dezvoltare economico-socială, devenind unul dintre cele mai puternice centre industriale ale țării. **Faptul că dăm în prezent 88,1% din producția de cocs a întregii țări, 44,9% din cea de fontă, 46,4% din oțel, 46,4% din laminate finite și 35,0% din cea de cărbune brut, demonstrează cu prisosință locul și rolul pe care îl are industria hunedoreană în angrenajul economiei naționale.**

Sarcinile primite de unitățile economice pentru actualul cincinal sînt dimensionate atît sub aspect cantitativ cît și calitativ, în raport cu potențialul tehnic material și uman de care dispune județul nostru. **În comparație cu anul 1970, volumul producției globale industriale va spori în 1975 cu 4,3 miliarde lei.** Semnificativ este faptul că **această creștere va fi obținută în proporție de peste 70% pe seama creșterii productivității muncii.** Sporuri însemnate se vor înregistra și la producția fizică la majoritatea sortimentelor fabricate de unitățile noastre industriale (vezi graficul).

● Investiții '72 = 12 miliarde

PREOCUPATE de dezvoltarea, în continuare, a industriei extractive, siderurgice și energetice — ramuri cu ponderi mari în economia județului — conducerea partidului și statului a aprobat **alocarea și în acest cincinal a unor fonduri pentru investiții de peste 12 miliarde lei, care vor fi destinate, în principal, acestor ramuri.** Vor fi puse în exploatare minele de cărbuni de la Livezeni și Hobiceni, minele de minereuri neferoase Vețel și Brusturi, mina de bauxită Ohaba-Ponor. A intrat de acum în funcțiune, la capacitatea finală de 840 MW Termocentrala Deva Mintia ; se află în curs de construcție furnalul nr. 9 de 1 000 mc de la Combinatul siderurgic-Hunedoara și tot aci se prevede construirea unui laminor de sîrmă.

Existența în cadrul județului a unor mari rezerve de calcar și alte elemente minerale pentru industria materialelor de construcții, a determinat ca, în actualul cincinal, să se aprobe construirea și punerea în funcțiune a unei fabrici de ciment și var, a unei fabrici de produse ceramice la Lupeni și a uneia de ipsos la Călan.

În județul nostru vor fi construite și obiective industriale cu un profil de activitate accesibil forței de muncă feminine. În acest sens, s-a prevăzut construirea unei țesătorii de mătase la Deva și a unei fabrici de textile nețesute la Petroșani — unități la care se vor crea circa 2 000 locuri de muncă pentru femei. De asemenea, vor fi dezvoltate și modernizate Întreprinderea „Marmura" — Simeria, Fabrica chimică și „Vidra" Orăștie.

Pentru utilizarea cu maximum de eficiență a investițiilor am urmărit ca **la stabilirea dimensiunilor și profilului noilor capacități să se țină seama nu numai de cerințele curente ale pieței interne și externe, ci și de cele previzibile în perspectivă, să se realizeze produse în sortimente de calitate și parametri înalți, care să le facă competitive cu orice produs similar pe piața mondială.** Paralel cu realizarea planului de investiții la termen și în condiții de eficiență ridicată, vom acorda o atenție deosebită în acest cincinal obținerii unor sporuri de producție în cadrul spațiilor existente prin folosirea mai completă a mașinilor și instalațiilor, prin modernizarea acestor mașini, îndeosebi pe calea autoutilării.

● Amplificarea bazei de materii prime

ESTE CUNOSCUT că în subsolul județului Hunedoara sînt însemnate rezerve de substanțe minerale utile — cărbuni, minereu de fier, minereuri neferoase, calcare, dolomită — care au fost identificate și puse în exploatare. Cercetările geologice efectuate în ultimii ani au stabilit noi rezerve exploatabile. Recent, biroul Comitetului județean de partid a analizat, împreună, cu colegiul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei, activitatea de cercetare geologică din această zonă, în scopul stabilirii unor măsuri pentru sporirea **în actualul cincinal a bazei de materii prime minerale și îmbunătățirea gradului de valorificare a acestor rezerve.**

Avem, de asemenea, în vedere îmbunătățirea eficienței economice a lucrărilor de cercetare geologică, prin reducerea costului de punere în evidență a tonei de rezervă, precum și îmbunătățirea interpretării rezultatelor obținute, în scopul măririi gradului de cunoaștere atît sub aspect cantitativ, cît și calitativ. Vor fi elaborate studii și se vor stabili soluții pentru valorificarea economică a aluminei din cenușile rezultate de la termocentralele Mintia și Paroșeni.

Pe lîngă cercetările în domeniul identificării și valorificării unor noi rezerve geologice în sectorul minier, se va pune, în continuare, un mare accent pe îmbunătățirea activității de producție la unitățile existente. Ne referim la îmbunătățirea metodelor de exploatare și preparare ; sporirea gradului de mecanizare a lucrărilor miniere ; extinderea gamei profilelor pentru susținerea în concordanță cu coborîrea în adîncime ; mărirea gradului de securitate și protecția muncii, prin degazarea prealabilă a zăcămîntului ; concentrarea producției pe un număr restrîns de locuri de muncă ; extinderea susținerii hidraulice etc.

O sporire substanțială se va înregistra și la energie electrică, ca urmare a punerii în funcțiune la întreaga capacitate a Termocentralei Mintia. Este de asemenea, prevăzut ca în actualul cincinal, să înceapă lucrările la hidrocentrala de pe Rîul Mare, Retezat, cu termen de punere în funcțiune 1979—1980.

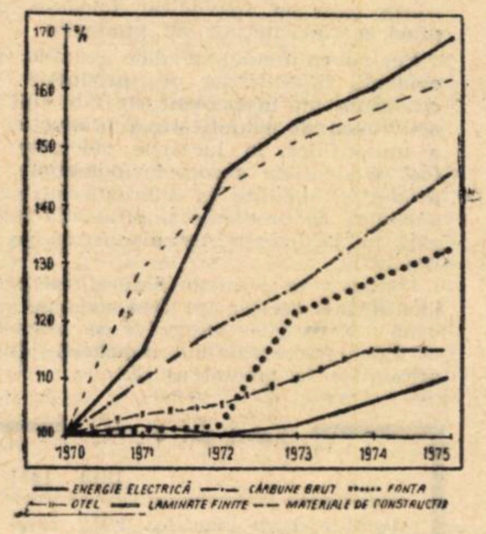

● Ponderea principală — producția de metal

JUDEȚUL NOSTRU va continua să dețină și în acest cincinal ponderea principală în producția de metal a țării. Sporurile de producție din acest sector, îndeosebi la oțel și laminate, vor fi realizate pe seama creșterii gradului de utilizare a capacităților de producție. De altfel, în unitățile siderurgice sînt încă rezerve de capacități care, cu mici amenajări și modernizări, pot să asigure o creștere însemnată a producției de metal. Se va definitiva studiul de profil final în vederea optimizării producției și raționalizării fluxurilor de fabricație la Combinatul siderurgic Hunedoara. În prezent se desfășoară o largă acțiune pentru diversificarea sortimentală a oțelului și laminatelor și îmbunătățirea caracteristicilor fizico-mecanice și tehnologice a metalului. Va crește, în continuare, ponderea producției de oțeluri aliate și speciale, în vederea satisfacerii în mai mare măsură a nevoilor industriei constructoare de mașini și a celorlalți beneficiari.

Dat fiind faptul că unitățile noastre siderurgice sînt mari consumatoare de materii prime din import, vom acorda o atenție sporită modului în care sînt folosite și gospodărite aceste resurse. Firește, eficiența economică în siderurgie va trebui să crească într-o măsură importantă și pe seama valorificării superioare a unor subproduse și a resurselor secundare.

● Materialele de construcții — diversificate, de calitate

O ALTĂ RAMURĂ, cu largi posibilități de dezvoltare în cadrul județului nostru, este cea a materialelor de construcții. În prezent, producția acestei ramuri se rezumă doar la prefabricate din beton armat, materiale de zidărie și produse din marmură. Date fiind bogatele resurse de calcare existente, în acest cincinal vor fi amplasate în județ noi unități pentru valorificarea lor.

Paralel cu dezvoltarea potențialului productiv, vom acorda o mare atenție în acest cincinal diversificării producției de materiale de construcții și îmbunătățirii calității lor, în vederea pătrunderii pe piața externă cu aceste produse. Mari posibilități de export vom avea la Întreprinderea Marmura-Simeria (unitate la care se cere și un sprijin mai substanțial din partea Ministerului Industriei Materialelor de Construcții, îndeosebi pe linia îmbunătățirii activității în carierele de extracție a blocurilor de marmură și dotarea acestora cu mașini de mare productivitate). Aici va trebui să se devanseze într-o anumită măsură dezvoltarea capacității carierelor față de secțiile de prelucrare.

În industria ușoară, cele două unități care urmează să fie puse în funcțiune în ultimul an al cincinalului, vor face ca nivelul producției acestei ramuri să prezinte o creștere însemnată în 1975 și în următorii ani. Atît la unitatea existentă, cît și la cele ce se vor construi, vom manifesta o preocupare permanentă pentru diversificarea producției, ridicarea calității și finisajului, sporirea ponderii în cadrul volumului total al produselor pentru export.

În sfîrșit, sporuri însemnate se vor înregistra și în industria lemnului, industria locală și cooperația meșteșugărească. Vom urmări ca aceste sectoare să se dezvolte, în primul rînd, pe seama valorificării resurselor de materii prime locale încît să acopere într-o mai mare măsură necesitățile de materiale de construcții, mobilă, articole de uz gospodăresc pentru populație și să îmbogățească sortimentele pentru export.

● Obiectiv major: sporirea eficienței

ÎN ACTUALUL CINCINAL — potrivit sarcinilor de plan — se pune un accent deosebit pe ridicarea eficienței economice. De aceea, vom organiza **largi acțiuni de studiu și analize pentru perfecționarea continuă a organizării producției și a muncii, reducerea cheltuielilor materiale, mărirea gradului de folosire a capacităților de producție și a forței de muncă** — căi de reducere a costurilor de producție și de sporire a beneficiilor în toate întreprinderile. În acest sens, vom mobiliza organizațiile de partid și comitetele oamenilor muncii pentru perfecționarea stilului și metodelor de muncă în conducerea activității economice, pentru valorificarea la un nivel superior a tuturor resurselor existente în întreprinderi. Ne referim, în primul rînd, la o utilizare mai rațională a forței de muncă și la cheltuirea cu maximum de eficiență a fondurilor materiale și bănești.

Cincinalul actual va rezolva și o sarcină socială de o însemnătate deosebită. Este cunoscut faptul că în orașele Hunedoara, Călan și Petroșani, gradul de poluare a atmosferei este foarte ridicat. Conducerea partidului și statului a aprobat importante fonduri de investiții pentru construirea unor instalații, care să reducă substanțial poluarea atmosferei.

Rezultatele obținute în realizarea planului de stat pe 1971 confirmă pe deplin realismul sarcinilor stabilite și constituie, totodată, o garanție că prevederile pe 1972 cît și pe întregul cincinal vor fi îndeplinite și depășite.

ing. Ștefan ALMĂȘAN
secretar al Comitetului județean al P.C.R. - Hunedoara

DETERMINAREA ŞI CUNOAŞTEREA CONCRETĂ A CAPACITĂŢILOR DE PRODUCŢIE

- **Se înfăptuieşte un deziderat al economiştilor: crearea unei metodologii unitare de calcul a capacităţii de producţie**
- **Ce a rezultat din acţiunea de determinare a capacităţilor în întreprinderi?**
- **45% din rezervele identificate în anul trecut vor fi puse în valoare pînă la sfîrşitul anului 1972**

ing. Mircea GEORGESCU
vicepreşedinte al Comitetului de Stat al Planificării

ing. Petrache BUZOIANU
director general al Direcţiei Centrale de Statistică

UNA DIN TRĂSĂTURILE caracteristice ale dezvoltării industriei noastre în viitorul deceniu, va fi ridicarea pe o treaptă superioară a eficienţei economice a întregii activităţi de producţie, prin îmbunătăţirea structurii sale, creşterea accelerată a unor ramuri moderne strîns legate de progresul tehnic-ştiinţific contemporan, sporirea productivităţii muncii, folosirea mai bună a fondurilor de producţie, reducerea cheltuielilor materiale, îmbunătăţirea calităţii produselor şi creşterea rentabilităţii.

Necesitatea sporirii eficienţei economice, ca cerinţă obiectivă a dezvoltării economiei noastre naţionale, a fost formulată în Directivele celui de al X-lea Congres al P.C.R. ca una din sarcinile fundamentale ale noului cincinal: **„Este necesar ca programul cincinalului viitor să pornească de la faptul că în toate sectoarele de activitate trebuie să sporească eficienţa economică, să se obţină rezultate financiare superioare în comparaţie cu actualul cincinal. Întreprinderile, centralele şi ministerele trebuie să dovedească o preocupare deosebită şi permanentă pentru creşterea productivităţii muncii, reducerea preţului de cost, sporirea rentabilităţii producţiei"** [1].

O pîrghie importantă de sporire a eficienţei economice o constituie **utilizarea mai bună a potenţialului productiv** *şi asigurarea condiţiilor de realizare, în perioade cît mai reduse, a parametrilor proiectaţi la noile capacităţi puse în funcţiune. În prezent se desfăşoară o nouă evaluare a capacităţilor de producţie în întreprinderile industrale, acţiune efectuată pentru prima oară în ţara noastră în 1971, avînd ca scop cunoaşterea potenţialului productiv şi stabilirea măsurilor de folosire cît mai eficientă a acestuia. Dezvoltarea susţinută a industriei româneşti şi diversificarea ei din ultimul deceniu, au necesitat o urmărire tot mai atentă a modului cum este folosit potenţialul de producţie existent. Dar cu toate că a existat o astfel de necesitate, fondul de date de care s-a dispus în acest domeniu nu a corespuns necesităţilor conducerii planificate a economiei.*

Cunoaşterea mărimii capacităţilor de producţie, a modului cum sînt folosite ele, precum şi a cauzelor care determină utilizarea lor incompletă constituie, de altfel, un deziderat al economiştilor din multe ţări, ceea ce se reflectă în literatura economică, atît în cea a ţărilor socialiste, cît şi a celor capitaliste. [2] *În S.U.A. preocuparea pentru cunoaşterea capacităţilor de producţie a format obiectul a numeroase cercetări, printre care mai importante sînt cele întreprinse de: Departamentul Mcgraw-Hill, Consiliul de conducere al Conferinţei industriale naţionale, revista „Fortune", Uniunea econometrică de la Warton School şi Direcţia de cercetări şi statistică din cadrul Consiliului rezervelor federale.*

Crearea în ţara noastră a unei evidenţe care să permită măsurarea capacităţilor de producţie, ca şi modul lor de folosire, a necesitat o temeinică pregătire pentru asigurarea unei concepţii unitare în evaluarea mărimii acestora, precum şi pentru crearea condiţiilor de prelucrare — cu ajutorul tehnicii electronice de calcul — a fondului de date obţinut.

● După o primă evaluare...

ÎN TRIMESTRUL I din 1971 s-a efectuat de către întreprinderi o primă evaluare a capacităţilor de producţie din care au rezultat date cu privire la mărimea şi gradul de folosire a acestora. S-a folosit în acest scop un nomenclator cuprinzînd 275 produse şi grupe de produse reprezentative din toate ramurile industriei, a căror valoare acoperă — după un calcul estimativ — circa 70% din volumul producţiei globale industriale (exclusiv extracţia ţiţeiului şi exploatările forestiere) a ministerelor şi consiliilor populare.

Determinarea capacităţilor de producţie s-a efectuat pentru 1970 pe baza realizărilor efective, iar pentru anul trecut corespunzător prevederilor de plan, astfel ca să se dispună de un fond util de date în lucrările de fundamentare a planului pe 1972. Pentru volumul de producţie corespunzător celor 275 produse a rezultat următorul grad de folosire al capacităţilor de producţie pe ansamblul industriei şi pe ramuri (vezi tabelul nr. 1).

Tabel nr. 1

	1970	1971
TOTAL INDUSTRIE	83,9	88,3
din care:		
Industria cărbunelui	84,0	88,4
Industria de prelucrare a petrolului	85,0	88,0
Industria metalurgiei feroase	86,0	87,3
Industria construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor	78,0	84,2
Industria chimică	83,1	90,1
Industria materialelor de construcţii	85,6	88,2
Industria de prelucrare a lemnului	85,6	87,9
Industria textilă	86,6	91,2
Industria alimentară	82,9	91,7

Determinarea prin calcule a mărimii capacităţilor de producţie s-a făcut numai pentru cele în funcţiune de mai mulţi ani, la care s-au realizat parametrii prevăzuţi în documentaţia de investiţii aprobată. Au fost evidenţiate distinct capacităţile la care parametrii proiectaţi sînt în curs de realizare, luînd la acestea, drept mărime a capacităţii, pe cea stabilită în documentaţia de investiţii aprobată. Potrivit categoriilor arătate de capacităţi, din datele sintetizate pe ansamblul industriei a rezultat situaţia înfăţişată în tabelul nr. 2.

Tabel nr. 2 — %

	Gradul de folosire 1970 realiz.	Gradul de folosire 1971 plan	Ponderi 1970 realiz.	Ponderi 1971 plan
Capacităţi de producţie (medii anuale) — Total	83,9	88,3	100,0	100,0
din care:				
Capacităţi cu parametri proiectaţi realizaţi-determinate prin calcul	86,2	89,6	82,3	79,8
Capacităţi cu parametri proiectaţi în curs de realizare, în funcţiune întregul an	74,9	85,1	15,3	17,3
Capacităţi noi, puse în funcţiune în cursul anului	63,2	69,8	2,4	2,9

Comparativ cu realizările din anul 1970 prin planul pe 1971 s-a prevăzut o mai bună încărcare a tuturor categoriilor de capacităţi ca urmare a măsurilor preconizate pentru realizarea într-o perioadă mai scurtă a parametrilor proiectaţi ca şi pentru înlăturarea celorlalte cauze care au împiedicat folosirea deplină a capacităţilor de producţie.

Pentru ca fondul de date rezultat din evidenţa capacităţilor de producţie să constituie un instrument cît mai util în activitatea de planificare a producţiei şi a investiţiilor, în lucrările efectuate au fost evidenţiate rezervele potenţiale de producţie, stabilite ca diferenţă între capacitatea de producţie şi producţia realizată în 1970, respectiv planificată pe anul 1971.

Pentru a se cunoaşte natura rezervelor identificate acestea au fost grupate în două categorii — extensive şi intensive — datele pe ansamblul industriei fiind prezentate în tabelul nr. 3.

Tabel nr. 3 %

	1970	1971
Total rezerve identific.	100,0	100,0
din care:		
rezerve extensive	43,6	36,1
rezerve intensive	56,4	63,9

Rezervele **extensive**, determinate îndeosebi de folosirea incompletă a schimburilor, se localizează în proporţie de circa 60% în industria construcţiilor de maşini şi industria textilă datorită, în principal, parcului numeros de utilaje şi ponderii ridicate a acestor ramuri în volumul total al producţiei industriale. Cunoaşterea acestor rezerve la ramurile arătate este favorizată şi de existenţa unei evidenţe curente de aproape două decenii — cu privire la folosirea maşinilor-unelte şi a utilajelor textile. Rezervele **intensive** determinate, în principal, de neajunsurile în organizarea producţiei şi a muncii, se regăsesc în toate ramurile, constituind o resursă însemnată de creştere a volumului de producţie şi de sporire a eficienţei fondurilor fixe.

O altă grupare a rezervelor de capacitate identificate s-a făcut ţinîndu-se seama de cauzele care le generează, aceasta în scopul de a putea stabili căile pe care trebuie să se acţioneze pentru valorificarea lor. (vezi tabelul nr. 4).

De subliniat că în timp ce rezervele cauzate de folosirea incompletă a capacităţilor noi şi cele datorate locurilor înguste au fost stabilite — potrivit metodologiei elaborate — prin calcule, restul rezervelor au fost repartizate pe cauze, de către întreprinderi, prin estimări.

Ponderea ridicată a rezervelor datorate folosirii parţiale a capacităţilor în perioada realizării parametrilor proiectaţi, reflectă ritmul ridicat al investiţiilor industriale, respectiv ponderea însemnată a noilor capacităţi (peste 20% în 1971) în totalul capacităţilor existente. Reflectînd ritmul reproducţiei lărgite, aceste rezerve, pe măsură ce se valorifică, practic integral în perioada imediată următoare, apar altele noi de aceeaşi natură, în funcţie de volumul capacităţilor ce se pun în funcţiune.

Tabel nr. 4 %

	1970	1971
Rezerve identificate — total	100,0	100,0
din care, datorită:		
folosirii parţiale a capacităţilor noi în perioada realizării parametrilor proiectaţi	29,3	29,3
locurilor înguste	16,0	19,9
lipsei de desfacere	9,6	11,4
aprovizionării necorespunzătoare	11,3	6,7
lipsei de forţă de muncă	7,8	6,8
opririlor accidentale	7,6	3,4
altor cauze	18,4	22,5

În legătură cu pierderile determinate de existenţa locurilor înguste, se impune o analiză concretă în fiecare caz în parte pentru a se stabili eficienţa înlăturării lor, ţinînd seama de uzura utilajelor şi instalaţiilor, nivelul tehnologiei practicate, volumul investiţiilor conexe pe care le antrenează eventuala eliminare a locului îngust şi de posibilităţile de desfacere ale sporului de producţie. În analiza rezervelor generate de lipsa de desfacere, este util să fie tratate separat cele cu caracter permanent de cele temporare. **În cazul unor rezerve determinate de lipsa de desfacere permanentă sînt necesare intervenţii radicale, în sensul reconstrucţiei capacităţilor ce nu pot fi utilizate, în vederea valorificării în cît mai mare măsură a fondurilor fixe productive pentru un alt profil de fabricaţie,** prin care să se realizeze produse cu desfacere asigurată pe piaţa internă sau externă. Rezervele datorate lipsei temporare de desfacere pot fi determinate de o multitudine de factori cum ar fi, de exemplu, menţinerea în fabricaţie a unor tipuri sau sortimente ce nu mai corespund cerinţelor, după cum pot fi inerente, cum este cazul energiei electrice, datorită variaţiei consumului în timpul unei zile şi în funcţie de anotimp.

Ţinînd seama de multitudinea factorilor ce contribuie la existenţa unor rezerve nefolosite, este necesar ca valorificarea lor să fie precedată de o analiză concretă şi temeinică, întrucît în cele mai multe cazuri astfel de eforturi sînt pe deplin răsplătite, dacă se are în vedere că punerea lor în valoare se realizează, de regulă, fără sau cu un efort minim de investiţii. **De menţionat că rezervele identificate în 1971 au format obiectul unor analize atente cu ocazia elaborării planului pe anul 1972 şi, ca urmare, circa 45% din acestea sînt prevăzute a fi puse în valoare pînă la finele acestui an.**

● Necesitatea reactualizării periodice

CREAREA UNUI INSTRUMENT de planificare, cu o largă sferă de cuprindere, care să asigure o reprezentativitate corespunzătoare a datelor privind capacităţile de producţie şi modul lor de folosire, s-a efectuat în mai multe etape. Date cu privire la capacităţile de producţie au existat şi în trecut, limitate însă la numai 50—60 de produse, din care lipseau ramuri sau produse importante, cum ar fi cele din industria construcţiilor de maşini (în totalitate), laminatele feroase, produsele industriei cărbunelui, materialele de construcţii cu excepţia cimentului, precum şi alte ramuri şi produse cu pondere mare în producţia industrială.

În cadrul lucrărilor pregătitoare pentru realizarea evidenţei capacităţilor de producţie, **principiul călăuzitor l-a constituit crearea unei metodologii unitare, care să asigure un limbaj comun la toate nivelele implicate în valorificarea acestor informaţii, prin definirea precisă a tuturor noţiunilor folosite, pentru a se asigura astfel comparabilitatea datelor obţinute.** Totodată, s-a urmărit crearea unui flux informaţional, cu posibilităţi de agregare a informaţiilor corespunzător necesităţilor diferitelor nivele de conducere, spre a le pune la dispoziţie informaţii utile pentru decizii în domeniul planificării producţiei şi a investiţiilor. Metodologia unitară pentru determinarea şi evidenţa folosirii capacităţilor de producţie s-a materializat în: **normative generale, normative pe ramuri ale industriei şi instrucţiuni pentru transmiterea de către întreprinderi a datelor privind capacităţile de producţie.**

Conceptul de capacitate de producţie a unei unităţi industriale a fost definit ca producţia maximă ce poate fi obţinută într-o **perioadă dată, pentru o anumită structură şi calitate a producţiei, în condiţiile folosirii depline — intensive şi extensive — a fondurilor fixe productive, potrivit celui mai eficient regim de lucru şi de organizare raţională a producţiei şi a muncii.** Este cunoscut că la orice proces de fabricaţie concură un şir de verigi de producţie, formate din utilaje, instalaţii şi secţii, respectiv suprafeţe de producţie. Pentru determinarea mărimii capacităţii de producţie s-au avut în vedere caracteristicile tehnico-productive ale utilajului, grupelor de utilaje, suprafeţelor de producţie, instalaţiilor sau secţiilor în care se efectuează cele mai importante operaţii ale procesului tehnologic, denumite „verigi conducătoare". Trebuie subliniat că la determinarea capacităţilor de producţie, în accepţiunea arătată, nu se iau în considerare unele situaţii nefavorabile ce pot exista în întreprinderi, cauzate de existenţa unor locuri înguste, lipsă de desfacere, de forţă de muncă, energie, materii prime, piese de schimb sau alte lipsuri în organizarea producţiei şi a muncii. S-a considerat că aceste situaţii nefavorabile nu diminuează mărimea capacităţii de producţie, ele influenţind doar gradul de folosire a acesteia. Ca urmare, spre deosebire de producţia realizată sau planificată, care se bazează pe condiţiile concrete existente în perioada respectivă, ce pot îngloba situaţii mai puţin favorabile, capacitatea de producţie reprezintă posibilităţile maxime, în condiţiile folosirii depline a potenţialului productiv existent.

Pornind de la necesitatea evidenţierii volumului de producţie, care poate fi luat în considerare în situaţiile cînd există locuri înguste sau în cazul unor capacităţi noi cu parametri în curs de realizare, prin metodologia stabilită, s-a prevăzut determinarea mărimii producţiei posibile. Prin acest indicator se ţine seama de nivelele de producţie prevăzute în graficele de atingere a parametrilor proiectaţi şi de existenţa locurilor înguste, spre deosebire de indicatorul de capacitate, la care se ia în considerare capacitatea nominală de la data punerii în funcţiune. Ţinînd seama că în cazul unor capacităţi noi, sau dacă există locuri înguste, folosirea integrală a capacităţilor de producţie este limitată în mod obiectiv, mărimea producţiei posibile se situează de regulă între cea a capacităţii determinate, respectiv nominale şi cea a producţiei realizate.

Conceptul de capacitate adoptat şi metodele folosite pentru stabilirea mărimii acesteia, determină o corelaţie obligatorie între capacitate (C), producţia posibilă (P_p), şi producţia realizată sau planificată (P).

$$C > P_p > P$$

Această corelaţie se reflectă în datele obţinute din prima evaluare a capacităţilor de producţie pe anii 1970 şi 1971, atît în cele analitice pe produse, cît şi în cele sintetice, pe ansamblul industriei, după cum urmează (vezi tabelul nr. 5).

Tabelul nr. 5 %

	1970 realizat	1971 planificat
Capacitatea de producţie	100,0	100,0
Producţia posibilă	94,7	95,6

Producţia posibilă constituie un obiectiv apropiat în planificarea nivelelor de producţie, decalajul dintre acest indicator şi mărimea producţiei fiind determinat în cea mai mare parte de cauze subiective (aprovizionare, lipsă de forţă de muncă, opriri accidentale etc.), în timp ce decalajul dintre producţia posibilă şi capacitatea de producţie este rezultatul unor factori obiectivi. Dacă pînă la realizarea producţiei proiectate se prevede luarea în evidenţă a capacităţii nominale din documentaţia aprobată după acest termen, pentru a dispune de date reale, este necesar să se reactualizeze periodic (anual) datele privind mărimea capacităţilor de producţie.

Necesitatea reactualizării periodice a capacităţilor de producţie decurge din caracterul dinamic al noţiunii de capacitate, determinat de multitudinea factorilor care acţionează asupra mărimii ei, printre care: perfecţionarea continuă a tehnologiilor de fabricaţie şi a organizării producţiei, schimbarea structurii sortimentale a produselor fabricate, variaţia de la an la an a duratelor pentru reparaţii, în funcţie de ciclul reparaţiilor capitale, precum şi punerile în funcţiune sau dezafectările de fonduri fixe productive.

● Cum poate fi stabilită capacitatea?

ESTE CUNOSCUT că determinarea mărimii capacităţii de producţie a unor agregate, instalaţii sau suprafeţe productive, care concură la executarea unui singur produs, chiar dacă acesta se fabrică în mai multe sortimente, este relativ uşor de efectuat. În astfel de situaţii formula generală folosită a fost:

$$C = K.I.Td.$$

în care:

C = capacitatea de producţie

K = mărimea caracteristicii dimensionale a verigii de producţie (m.c. volum util, m.p. suprafaţă de contact, m.p. suprafaţă de producţie etc.).

I = indicatorul de utilizare intensivă, exprimat în producţia pe unitatea de timp şi dimensiune caracteristică.

Td = fondul de timp anual maxim disponibil.

Adaptarea acestei formule la diversitatea de produse şi instalaţii cuprinse în evidenţa centralizată a capacităţilor de producţie, a format principalul conţinut al normativelor pe ramuri. Problema stabilirii unei mărimi a capacităţii de producţie devine însă mai dificilă în cazul proceselor de fabricaţie complexe, în care capacitatea de producţie este formată din mai multe maşini şi utilaje care concură la realizarea mai multor produse diferite din punct de vedere constructiv şi dimensional, situaţie specifică îndeosebi pentru produsele obţinute prin prelucrări mecanice în industria construcţiilor de maşini.

Folosirea primei metode de calcul (C=K.I.Td) nu este posibilă pentru procese de producţie de complexitatea arătată, întrucît extrapolarea pe întregul an, a producţiei pe unitatea de timp dintr-o perioadă limitată, ar putea duce frecvent la concluzii eronate, ţinînd seama de schimbările permanente care au loc în decursul unui an, îndeosebi la producţia de unicate şi serie mică.

Pentru a putea aborda problema determinării capacităţilor în industria construcţiilor de maşini, potrivit conceptului de capacitate adoptat, s-a considerat că aplicarea metodei uzuale, cunoscută sub denumirea de „plan de încărcare", nu corespunde conceptului de capacitate enunţat, deoarece mărimea capacităţii se identifică cu cea a producţiei posibile la grupa de maşini-unelte cea mai solicitată, indiferent de importanţa ei în fluxul tehnologic. Gîtuirea la anumite maşini-unelte poate constitui, în multe cazuri, numai o situaţie temporară, avînd în vedere dependenţa încărcării acestora de structura de producţie, precum şi faptul că astfel de gîtuiri pot fi soluţionate prin cooperări.

Pentru a înlătura inconvenientele semnalate, în lucrările de evaluare a unor astfel de capacităţi de producţie s-a adoptat o metodă de calcul globală [3]), avînd în vedere unele considerente de principiu. S-a pornit de la premisa că într-o întreprindere constructoare de maşini trebuie să existe o corelaţie între parcul de maşini-unelte cu care este dotată şi profilul ei de fabricaţie. Orice neconcordanţă între acestea este rezultatul unei proiectări nesatisfăcătoare sau a unei încărcări neeficiente.

O altă premisă avută în vedere se bazează pe faptul că diferenţa dintre capacitate şi producţia realizată constă din folosirea incompletă a timpului disponibil şi a posibilităţilor de intensificare a procesului de producţie. Ca urmare, pentru a se obţine mărimea capacităţii, trebuie să se aplice producţiei coeficienţi de corecţie, care să corespundă rezervelor extensive şi intensive nefolosite, în condiţiile volumului de producţie realizat.

Pentru a cuantifica coeficientul de corecţie extensiv a fost necesar să se perfecţioneze fondul de date cu privire la folosirea în timp a maşinilor-unelte, urmărită statistic din anul 1952. În acest scop, din 1969 s-a îmbunătăţit şi s-a extins sfera de cuprindere a acestei statistici incluzînd toate categoriile de maşini-unelte principale din industria construcţiilor de maşini. Folosind aceste date coeficientul de corecţie extensiv reprezintă raportul dintre fondul de timp maxim disponibil al maşinilor-unelte în anul pentru care se determină capacitatea de producţie şi timpul efectiv de lucru al maşinilor-unelte cu care s-a realizat producţia din anul de bază, exprimat astfel:

$$\frac{\sum_{i=1}^{n} m_{li} \cdot t_{di}}{\sum_{i=1}^{n} m_{oi} \cdot t_{ei}} \qquad (i = 1 \ldots n, \text{ număr de maşini-unelte})$$

în care:

m_{li} = maşinile-unelte în anul pentru care se determină capacitatea de producţie

m_{oi} = maşinile-unelte din anul de bază

t_{di} = timpul maxim disponibil pentru fiecare maşină-unealtă, în anul pentru care se determină capacitatea de producţie

t_{ei} = timpii efectivi de lucru ai maşinilor-unelte din anul de bază

Pentru ca această corecţie să fie reală, în formula de calcul a capacităţii s-a inclus şi un coeficient care ţine seama de situaţia obiectivă, specifică secţiilor prelucrătoare din industria construcţiilor de maşini şi anume că oricît de perfectă ar fi încărcarea, la liniile tehnologice nu toate utilajele pot funcţiona cu aceeaşi încărcare, iar în cazul fabricaţiei de unicate şi de serie mai intervine şi variaţia structurii de producţie în decursul unui an, ceea ce creează discontinuităţi temporare la diferite grupe de maşini-unelte. Pentru a reflecta această situaţie de fapt, în formula de calcul a capacităţii s-a introdus un coeficient de simultaneitate a încărcării uniforme a parcului de maşini-unelte (ε), valorile acestui coeficient subunitar fiind stabilite în normativele de ramură, diferenţiat în funcţie de mărimea seriilor de fabricaţie.

Reflectarea în formula de calcul a capacităţii factorilor intensivi, care determină în mare măsură caracterul dinamic al noţiunii de capacitate, s-a făcut într-un al doilea coeficient de corecţie aplicat producţiei, formulat astfel:

$$1 + \frac{\alpha\gamma}{100}$$

în care:

α = sporul productivităţii muncii — exprimat în procente — în anul pentru care se determină capacitatea de producţie faţă de anul de bază

γ = ponderea factorilor intensivi în creşterea producţiei pe seama productivităţii muncii (perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie, folosirea mai intensă a timpului de lucru etc.).

Întrucît corecţia pe seama factorilor extensivi a fost luată în considerare prin primul coeficient arătat, a fost necesar ca din sporul de productivitate să se ia în considerare numai cel rezultat de pe urma factorilor intensivi. Ca urmare, ponderea factorilor intensivi (γ) rezultă din inversul coeficientului de corecţie extensiv avînd valori între 0 şi 1.

Ţinînd seama de cele arătate, formula de calcul a capacităţii se prezintă astfel:

$$C = P_o \left(1 + \frac{\alpha\gamma}{100}\right) \cdot \frac{\Sigma m_{li} \cdot t_{di}}{\Sigma m_{oi} \cdot t_{ei}}\, \varepsilon$$

în care:

P_o reprezintă producţia realizată în anul de bază.

Pentru a asigura valabilitatea acestei formule în anul de plan, este necesar să se ţină seama de schimbările care intervin în structura producţiei, avînd în vedere că aplicarea formulei fără condiţii restrictive ar fi însemnat că mărimea capacităţii pe anul 1971 să fi rezultat numai din producţia anului 1970, la care să se aplice cele trei corecţii. În cazul cînd structura producţiei din anul pentru care se determină capacitatea (de exemplu 1971) diferă de cea din anul de bază (1970), în formula de calcul, în loc de P_o, se introduce producţia recalculată a anului de bază în structura anului de plan (P_r), stabilită astfel:

$$P_{ri} = \frac{\Sigma P_{oi} \cdot tn_i}{\Sigma P_{li} \cdot t_{ni}} \cdot P_{li}$$

în care:

P_{ri} = producţia recalculată pentru un produs oarecare

P_{oi} = producţia efectivă din anul de bază

P_{li} = producţia planificată

t_{ni} = maşini-ore pe unitatea de produs, la maşinile-unelte luate în calculul capacităţii de producţie.

Bineînţeles, cele arătate reprezintă numai aspecte de principiu cu privire la metodele de calcul folosite în determinarea mărimii capacităţilor de producţie. Adaptarea lor la variatele condiţii concrete, formează obiectul indicaţiilor cuprinse în normativele de ramură.

Pentru exprimarea mărimii indicatorilor din evidenţa pe produse a capacităţilor de producţie, s-au folosit unităţi de măsură fizice. Indicatorii sintetici, pe ramuri, ministere şi ansamblul industriei, au fost obţinuţi din datele în expresie fizică, transformate în valori, cu ajutorul preţurilor medii pe unitatea de produs, folosind relaţia:

$$Q = \sum_{i=1}^{n} q_{fi} \cdot P_i$$

în care:

Q = capacitatea de producţie, producţia, respectiv producţia posibilă sau rezervele potenţiale de producţie, în unităţi de măsură valorice (milioane lei)

q_{fi} = capacitatea de producţie, producţia, respectiv producţia posibilă sau rezervele potenţiale de producţie, în unităţi de măsură fizice pentru produsul i. Cifrele reprezintă mărimi medii anuale

P_i = preţul mediu folosit de întreprinderi la calculul valorii producţiei globale industriale, în lei per unitatea de produs.

Valorile calculate conform celor arătate la nivel de minister, pe ramuri şi total industrie au ca echivalent producţia brută şi nu cea globală sau marfă, întrucît în multe cazuri datele sintetice cuprind şi consumul propriu. Astfel, în cazul unui combinat siderurgic, volumul rezervelor a rezultat din însumarea celor identificate la furnale, oţelărie şi linii de laminare (inclusiv de semifabricate), în timp ce producţia globală şi marfă include numai producţia livrată în afara combinatului de aceste capacităţi.

● Pentru o mai bună cunoaştere a potenţialului productiv

DATELE REZULTATE din evaluarea capacităţilor de producţie în anul 1971 reprezintă primul flux informaţional creat pentru perfecţionarea fundamentării planurilor care — prin prelucrarea electronică a datelor primare furnizate de întreprinderi — pune la dispoziţia ministerelor şi celorlalte organe centrale de sinteză, informaţii cu diferite nivele de agregare, fără centralizări intermediare de către centrale industriale şi ministere. **Lucrările efectuate asigură o mai bună cunoaştere a potenţialului productiv, datele obţinute constituind un instrument practic pentru elaborarea propunerilor de plan, desfăşurarea corectă pe executanţi a sarcinilor şi adaptarea lor pe parcursul realizării planului potrivit cerinţelor obiective.**

Valoarea instrumentului nou creat depinde în mare măsură de justeţea metodologiei unitare preconizate şi de aplicarea ei corectă.

Legat de această cerinţă trebuie menţionat că, la prima evaluare a capacităţilor de producţie, nu au putut fi rezolvate toate aspectele pe care le ridică complexitatea unei astfel de lucrări, datorită îndeosebi lipsei de experienţă în acest domeniu, ceea ce a determinat în mod inerent şi unele imperfecţiuni, care însă nu viciază datele la nivel macroeconmic (pe ministere, ramuri şi ansamblul industriei), cel mult, în cazuri izolate, informaţiile referitoare la unele întreprinderi. De aceea metodologiei folosite anul trecut i s-au adus îmbunătăţiri prin care au fost reconsiderate, îndeosebi perioadele folosite pentru selectarea realizărilor de vîrf, care se iau în calcul la determinarea capacităţilor de producţie. Astfel, în loc de 10 zile, cum s-a practicat anul trecut în unele industrii (chimie, materiale de construcţii, alimentară), s-a adoptat în general o lună, iar în cazuri justificate (de exemplu, procese chimice cu catalizatori) perioade şi mai mari.

Concomitent cu îmbunătăţirile respective s-a extins şi sfera de cuprindere a evidenţei, astfel că **nomenclatorul pe baza căruia se vor efectua anul acesta lucrările cuprinde circa 400 de produse şi grupe de produse, reprezentînd aproximativ 75% din volumul producţiei globale industriale a ministerelor şi consiliilor populare.**

În această ordine de idei, este necesar să se urmărească un raport eficient între mărimea gradului de cuprindere a producţiei industriale şi volumul de

(Continuare în pag. 14)

CENTRALELE INDUSTRIALE

(Urmare din pag. 7)

2 **Grupul industrial de petrochimie-Borzești** a fost una din unitățile experimentale, care au fost înființate prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri, ca urmare a măsurilor stabilite la Conferința Națională a Partidului, la 1 aprilie 1969. Fostele unități independente (Combinatul de Cauciuc Sintetic și Produse Petrochimice, Rafinăria de petrol și Combinatul Chimic-Borzești), au fost organizate de la început direct în unități cu gestiune economică internă, Grupul industrial preluînd imediat coordonarea întregii activități a funcțiilor de cercetare-dezvoltare, comercială, financiar-contabilă și de personal.

● **În cadrul direcției de cercetare-dezvoltare,** avem un puternic **compartiment de cercetare** cu peste 300 de salariați, din care peste 30% sînt cadre tehnico-inginerești. **Serviciul tehnic** coordonează întreaga activitate tehnologică, de indicatori tehnici, activitatea de documentare tehnică și de invenții, inovații. **Serviciul de proiectare** tehnologic, într-o continuă dezvoltare, este chemat să asigure capacitatea necesară proiectării tuturor lucrărilor care intră în competența de aprobare a grupului industrial. **Serviciul de inginerie chimică** este un serviciu nou, creat odată cu înființarea grupului, avînd sarcina de a se ocupa de problemele tehnice de perspectivă, de a studia problema capacităților de producție, de a stabili măsuri pentru atingerea indicatorilor tehnici și prin aceasta și a celor economici la nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial. Tot în cadrul direcției de cercetare dezvoltare mai avem **compartimentul de Investiții,** chemat să coordoneze întreaga activitate la nivelul grupului industrial.

● **În cadrul direcției comerciale** — avem serviciile de aprovizionare, desfacere, export, transport auto, transport CFU, oficiul juridic și serviciul protocol. Conducerea integrată a acestei activități este deosebită, gîndindu-ne doar la stocurile normate și de siguranță. Dintre materialele metalurgice, materialele de întreținere, obiectele de inventar, materialele de protecție, sticlărie de laborator etc., peste 95% sînt comune celor 3 uzine, ceea ce înainte cerea trei planuri distincte de aprovizionare, trei rînduri de contracte, trei gestiuni cu imobilizările corespunzătoare.

În activitatea de transport s-ar putea menționa folosirea mai rațională a mijloacelor de transport, a programării mai judicioase a vagoanelor de cale ferată, pentru care se ducea înainte uneori o luptă între fostele unități independente față de gara C.F.R.-Borzești.

● **Direcția financiar-contabilă,** este chemată să evidențieze valoric întreaga activitate a grupului, asigură astăzi, prin compartimentele sale — serv. de contabilitate, financiar, preț de cost, control financiar intern — conducerea și coordonarea acestor activități.

● **Direcția de personal** — asigură prin serviciile sale (personal, învățămînt, salarizare, social, medical, special) o concepție unică și clară în recrutarea, perfecționarea pregătirii, promovării și salarizării tuturor lucrătorilor, asigurînd totodată salariaților condiții sociale și asistență medicală la nivelul cerințelor.

● **În ce privește funcția principală a grupului — a celei de producție** — avem la nivelul grupului direcția de coordonare producție și cea mecano-energetică. În cadrul direcției de coordonare producție, activitățile de control tehnic al calității produselor, de protecția muncii și de paza contra incendiilor sînt, din punct de vedere al conducerii integrate, la nivelul grupului industrial. Coordonarea activității de producție este asigurată de serviciul coordonare producție. Uzinele — neavînd decît 2 servicii operative — primul de producție, care asigură îndrumarea acestei activități pe schimburi, iar coordonarea lucrărilor de întreținere este asigurată de serviciul Întreținere mecanică. Activitatea mecanică, energetică și automatizare este coordonată la nivelul grupului de Direcția Mecano-Energetică prin servicii specializate.

● **Activitățile de planificare și cea de organizare științifică a producției și a muncii** sînt în directa subordonare a directorului general.

Principala problemă care s-a ridicat în procesul de integrare cît mai mare a funcțiunilor la nivelul centralei a fost realizarea unui **sistem informațional** rațional și eficient și a unei **structuri organizatorice** adecvate. **În vederea îmbunătățirii continue a structurii organizatorice a Grupului industrial de petrochimie-Borzești în scopul asigurării unei conduceri integrate și a adîncirii specializării s-au inițiat o serie de studii de analiză a fluxului și sistemului informațional în cadrul diferitelor activități care s-au soldat fiecare cu propuneri concrete de îmbunătățire a sistemului informațional - decizional, de îmbunătățire a structurii organizatorice.** Astăzi, după 2 ani și jumătate de la constituirea Grupului, structura organizatorică este mult îmbunătățită față de cea inițială. Îmbunătățire la care au contribuit o serie de studii — din care se pot menționa unele concluzii :

— paralelisme existente în evidența tehnico-operativă — proprii celor 3 uzine care alcătuiesc grupul industrial — cît și diversele forme conceptionale pentru același document ;

— fiecare flux informațional în parte, pentru unele activități analizate pînă în prezent, nu era complet, sub aspect al diagramei logice a informațiilor ;

— nivelul decizional s-a găsit cu 1—2 nivele mai sus decît este practic necesar, în cadrul activității de coordonare a producției pentru peste 50% din cazuri ;

— posibilitatea reorganizării multor compartimente și sectoare, în special prin reducerea numărului acestora și creșterii gradului de subordonare.

Desigur, încă nu am ajuns la acel nivel de a fi asigurat o conducere complet integrată, nu numai pe funcții, ci și pe activități și la toate nivelele ierarhice. Sîntem abia la început, însă rezultatele obținute de la înființarea Grupului industrial de petrochimie Borzești și pînă în prezent, ne arată că sîntem pe drumul cel bun.

Putem prezenta unele aspecte semnificative, comparînd situația actuală cu cea de la înființarea grupului industrial. În decursul celor aproape doi ani și jumătate de la înființarea Grupului, deși au fost puse în funcțiune noi capacități și producția a sporit considerabil, numărul total al salariaților a fost redus cu peste 3%, au fost diminuate posturile tehnico-administrative prin concentrarea serviciilor, îmbunătățindu-se astfel raportul între personalul de conducere și cel de execuție.

Aceste rezultate demonstrează că s-au depus eforturi în vederea reducerii nivelelor ierarhice, a îmbunătățirii gradului de subordonare, a întăririi muncii de concepție, a satisfacerii într-o măsură cît mai mare a principalelor principii de organizare mai ales a principiilor de interdependență minimă, a unității de acțiune, a nivelelor ierarhice și de decizie. Prin reorganizarea internă a unor compartimente și a comasării altora, structura actuală a grupului industrial satisface în prezent mai bine cerințele conducerii integrate.

Cerințele conducerii științifice a întregii activități economice, cer nu numai o conducere integrată, ci și o specializare pe activități și o profilare a acestora sub aspect tehnologic.

3 În vederea îmbunătățirii, în continuare, a activității noastre din aceste puncte de vedere, trebuie amintită preocuparea actuală în ce privește sistematizarea sistemului informațional, al urmăririi producției și al gestiunii materialelor — proiectată pentru prelucrarea automată a datelor pe viitorul calculator — asigurînd premisele unei conduceri mai integrate sub acest aspect. De asemenea, se lucrează la îmbunătățirea sistemului informațional într-o serie de alte activități, toate convergînd spre același țel, care să asigure realizarea conducerii integrate.

Profilarea și specializarea activității de producție este asigurată de planul de investiții pe acest cincinal care va conferi și în continuare Grupului nostru rolul de cetate a petrochimiei românești. Toate unitățile noastre au de acum un profil precis și sînt specializate pe diferite produse.

Observațiile practice făcute ne arată cît este de indispensabil de a reexamina în mod periodic și continuu metodele utilizate în scopul de a verifica gradul lor de validitate, coerența lor la nivelul de integrare, concordanța lor cu cele utilizate în fiecare compartiment în parte, de a detecta distorsiunile existente și de a acționa în vederea eliminării acestora.

CAPACITĂȚILE DE PRODUCȚIE

(Urmare din pag. 13)

muncă necesar, avînd în vedere că peste o anumită limită, pentru fiecare procent de sporire a gradului de cuprindere, volumul de muncă crește exponențial.

Pentru valorificarea în procesul de planificare a informațiilor referitoare la folosirea capacităților de producție și a rezervelor identificate — obiectivul major al acțiunii întreprinse — este necesar să se sublinieze în mod deosebit că datele ce se obțin prin această evidență reprezintă doar informații, care **pot servi la fundamentarea unor decizii, dar numai după o atentă analiză. Aceasta se impune, ținînd seama de varietatea situațiilor care pot determina existența unor rezerve, uneori nejustificate, dar cîteodată inerente sau chiar eficiente din punctul de vedere al intereselor economiei naționale.**

Ca rezerve inerente pot fi menționate cele evidențiate la capacitățile noi cu parametri în curs de realizare, bineînțeles pe o perioadă de timp limitată. O situație similară există în domeniul energiei electrice unde, datorită variației în timp a consumului — în timpul zilei și în funcție de anotimp — și a imposibilității stocării producției din perioadele de solicitare mai redusă, capacitățile trebuie să fie dimensionate corespunzător vîrfului de consum. O categorie aparte reprezintă multe capacități din industria alimentară, care se dimensionează în funcție de un an agricol normal. Dar, deoarece recoltele variază, în funcție de condițiile climaterice, în jurul mediei prevăzută pentru un an agricol normal, este inerent ca în anumiți ani capacitățile să fie insuficiente, iar alteori incomplet folosite. Desigur că problemele pe care le ridică o recoltă peste medie pot fi soluționate relativ ușor prin prelungirea eficientă a perioadei de activitate (fiind vorba de regulă de producții sezoniere) sau prin valorificarea directă a excedentului de produse agricole, după cum o recoltă slabă duce inerent la nefolosirea temporară a capacităților existente.

Pot exista și alte situații în care folosirea incompletă a fondului de timp disponibil al unui utilaj să apară avantajoasă. Astfel, în cazul unei tehnologii cu multe operații, ordonată paralel-succesiv, aplicarea metodei drumului critic poate să indice posibilitatea reducerii substanțiale a ciclului de fabricație prin instalarea unui utilaj suplimentar, dar cu o folosire relativ mai redusă a fondului de timp disponibil. În cazul cînd economia de mijloace circulante este superioară cheltuielilor necesitate de utilajul suplimentar, este evident că măsura este eficientă, chiar și în condițiile folosirii incomplete a acestui utilaj. Astfel de situații se pun cel mai frecvent în ramura construcțiilor de mașini și, în special, la producția de serie mică și unicate, unde este nevoie de o elasticitate impusă de necesitatea răspunderii cu promptitudine la comenzi variate.

Într-o economie modernă, încadrată în circuitul mondial al valorilor materiale, folosirea capacităților este influențată hotărîtor, atît de cererile beneficiarilor interni cît și de conjunctura pieței externe. Din studii de marketing, de prospectare și prognozare a beneficiarilor interni și externi, poate să rezulte că, în unele condiții specifice, o anumtiă rezervă de capacitate să fie justificată, datorită avantajelor care se pot obține prin oferirea de mărfuri suplimentare la export, cu termene scurte de livrare. Limita pînă la care elasticitatea obținută prin imobilizarea temporară a unor fonduri fixe este eficientă, poate fi stabilită prin cercetări operaționale, prin simulări de variante, pe baza teoriei jocurilor, cu condiția adoptării unor premise realiste de optimizare. Cele arătate nu constituie nici într-un caz o justificare pentru folosirea incompletă a unor capacități datorită nerealizării în termenul prevăzut a producției proiectate, a dimensionării peste necesități a unor obiective, sau pentru pierderile de producție determinate de organizarea nesatisfăcătoare a producției și a muncii.

Prin prezentarea variatelor situații care pot influența gradul de folosire a capacităților de producție, s-a urmărit atenționarea celor interesați pentru valorificarea cu competență a fondului de date obținut, întrucît tratarea voluntaristă a problemei rezervelor poate duce la compromiterea evidenței, la fel ca și încercările de a adopta metodologii prin care să se pună semn de egalitate între producție și capacitate.

---

1) Congresul al X-lea al P.C.R., Edit. Politică, Buc. 1969, pag. 703.

2) Vezi de exemplu pt. R.D. Germană : Dr. Werner Meske — Capacități planificate-fonduri fixe utilizate, Deutsche Finanwirtschaft 12/1968; iar pentru S.U.A. articolele din L.R. Kelin și R.S. Preston : Cîteva rezultate noi ale utilizării capacității. The American Economic Review; volum 57, martie 1967, nr. 1, și Almarin Philips: Capacitatea industrială. Evaluarea mărimii capacităților The American Economic Review — mai 1963 nr. 2.

3) Metodă elaborată în Comitetul de Stat al Planificării.

←

salarizare în țara noastră și trăsăturile lui. Repartiția după muncă și măsurile adoptate pentru perfecționarea normării și retribuției în cooperativele agricole de producție.

25. Venitul net al societății și formele lui. Rentabilitatea unităților economice. Necesitatea rentabilizării tuturor întreprinderilor și produselor.

26. Sistemul financiar și de credit în țara noastră.

27. Gestiunea economică. Rolul organelor de conducere economică și al controlului economic și financiar de întărire a gestiunii economice.

28. Venitul național. Corelația dintre fondul de acumulare și fondul de consum.

29. Acumularea socialistă. Investițiile și eficiența lor economică. Congresul al X-lea al P.C,R.. despre îmbunătățirea generală a activității de investiții în vederea fructificării la maximum a eforturilor materiale pe care le face societatea noastră.

30. Consumul populației. Ridicarea continuă a nivelului de trai — scop suprem al politicii Partidului Comunist Român.

31. Procesul de ansamblu al reproducției socialiste.

32. Relațiile economice dintre țările socialiste. Prevederile de bază ale Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R. Conținutul fundamental diferit al integrării economice socialiste față de integrarea capitalistă.

33. Circuitul economic mondial și participarea crescîndă a României la desfășurarea lui. Participarea României la activitatea organismelor economice din sistemul O.N.U. Politica partidului și statului nostru de extindere a relațiilor economice cu toate statele — contribuție activă la cauza generală a păcii mondiale și cooperării internaționale.

INSTITUTUL DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE — CLUJ

ECONOMIA POLITICĂ A SOCIALISMULUI

1. Baza tehnico-materială a socialismului. Industrializarea socialistă și făurirea bazei tehnico-materiale a socialismului la noi în țară. Industrializarea României — necesitate istorică. Ritmul susținut al industrializării. Dezvoltarea cu precădere a industriei grele. Lărgirea rațională a forțelor de producție. Schimbările intervenite în structura populației ocupate.

2. Proprietatea socialistă. Formele proprietății socialiste și legăturile dintre ele. Proprietatea personală în socialism. Necesitatea perfecționării relațiilor de proprietate.

3. Ziua de muncă și caracteristicile ei în socialism. Munca pentru sine și munca pentru societate. Produsul necesar și plusprodusul.

4. Scopul nemijlocit al producției socialiste. Raportul producție-consum. Conținutul legii economice fundamentale a socialismului. Nivelul de trai și factorii care îl determină. Creșterea bunăstării — țelul suprem al politicii P.C.R.

5. Producția de mărfuri în socialism. Condițiile menținerii producției de mărfuri. Valoarea de întrebuințare. Calitatea mărfii. Timpul de muncă socialmente necesar. Banii în economia socialistă. Conținutul legii valorii și folosirea ei de către statul socialist.

6. Întreprinderea socialistă. Fondurile unităților socialiste. Clasificarea fondurilor. Circuitul și rotația lor. Uzura fizică și morală. Necesitatea amortizării fondurilor fixe.

7. Repartiția în socialism. Necesitatea obiectivă a repartiției după muncă. Repartiția după muncă — lege economică a socialismului. Esența salariului în socialism.

8. Cheltuielile de producție. Prețul de cost și valoarea. Nivelul și structura prețului de cost. Însemnătatea și căile reducerii prețului de cost.

9. Productivitatea muncii și rolul ei în sporirea eficienței economice. Noțiunea de productivitate a muncii. Productivitatea muncii individuale și a întregii munci sociale. Factorii de creștere a productivității muncii. Legea creșterii necontenite a productivității muncii și acțiunea ei în țara noastră.

10. Rentabilitatea unităților socialiste. Formele principale pe care le îmbracă plusprodusul. Beneficiul și utilizarea sa. Rentabilitatea și principalii ei factori de creștere.

11. Formarea prețurilor în economia socialistă. Raportul preț-valoare. Sistemul de prețuri folosit în țara noastră. Necesitatea perfecționării continue a sistemului de prețuri.

12. Gestiunea economică proprie — principiul general al organizării și conducerii unităților socialiste. Esența gestiunii economice proprii. Principalele trăsături ale acesteia.

13. Venitul național — expresie concentrată a eficienței muncii sociale. Conținutul economic al produsului social și venitului național. Sfera producerii venitului național. Factorii de creștere a venitului național. Distribuirea și redistribuirea V.N. Raportul acumulare-consum la noi în țară.

14. Reproducția socialistă lărgită. Noțiunea de proporție economică. Conceptul de proporționalitate economică și dezvoltare planică. Cele două sectoare ale producției sociale și corelația dintre ele. Conceptul de creștere economică. Coordonatele principale ale dezvoltării intensive a economiei noastre pe perioada 1971—1975.

15. Participarea țării noastre la diviziunea mondială a muncii. Participarea crescîndă a României la circuitul economic internațional. Principiile care stau la baza relațiilor economice externe ale țării noastre. Relațiile economice ale țării noastre cu țările socialiste. Dezvoltarea relațiilor economice ale țării noastre cu toate statele, indiferent de orînduirea socială.

IN DEZBATERE

PROGRAMELE CURSULUI DE ECONOMIE POLITICĂ

Publicăm, în continuare, programele cursului de economie politică, invitînd și de această dată pe toți cei ce au contingență cu predarea acestei discipline să participe la o dezbatere în vederea perfecționării lor.

Amintim că o parte din aceste programe — respectiv de la Academia de Studii Economice, Facultatea de filozofie a Universității București, Universitatea din Timișoara, Facultatea de studii economice a Universității „Babeș Bolyai" Cluj — a apărut în nr. 52/1971 al revistei noastre.

UNIVERSITATEA „AL. I. CUZA" — IAȘI

A. CAPITALISMUL

Tema I : Obiectul și metoda economiei politice

Tema II : Stadiile dezvoltării modului de producție capitalist

Esența și trăsăturile principale ale imperialismului. Stadiul dezvoltării social-economice a României la sfîrșitul sec. 19 și începutul sec. 20. Locul istoric al imperialismului. Esența și formele de manifestare a crizei generale a capitalismului. Cauzele apariției capitalismului monopolist de stat. Conceptul marxist-leninist asupra capitalismului monopolist de stat.

Tema III : Revoluția tehnico-științifică contemporană și economia capitalistă

Conceptul, direcțiile și formele de desfășurare a revoluției tehnico-științifice actuale. Implicațiile economico-sociale ale revoluției tehnico-științifice în lumea capitalistă. Combaterea teoriilor burgheze despre „revitalizarea capitalismului".

Tema IV : Valoarea în condițiile capitalismului contemporan

Teoria marxistă a valorii muncă și actualitatea ei. Mecanismul acțiunii legii valorii. Critica teoriilor burgheze contemporane cu privire la valoare. Teoria valorii muncă, punct de plecare în explicarea mecanismului economiei capitaliste.

Tema V : Plusvaloarea în capitalismul contemporan

Valoarea și prețul forței de muncă. Dinamica valorii forței de muncă în perioada postbelică. Mecanismul producerii plusvalorii. Producerea plusvalorii în condițiile revoluției tehnico-științifice. Capitalul ca relație socială de producție. Rata și masa plusvalorii. Salariul și formele lui. Acțiunea legii plusvalorii în capitalismul contemporan. Esența de clasă și critica teoriei „relațiilor umane".

Tema VI : Acumularea în capitalismul contemporan. Situația clasei muncitoare în condițiile actuale

Monopolurile și acumularea capitalistă. Forme noi de concentrare și centralizare în capitalismul contemporan. Legea generală a acumulării capitaliste și formele ei actuale de manifestare. Situația clasei muncitoare în capitalismul contemporan. Rolul partidelor comuniste și muncitorești în lupta împotriva exploatării și dominației monopoliste.

Tema VII : Rotația și reînnoirea capitalului fix în condițiile actuale

Tema VIII : Concurența și profitul în capitalismul contemporan

Conținutul și sfera concurenței în condițiile actuale. Concurența din interiorul ramurii în imperialism și formarea valorii sociale. Concurența dintre ramuri în condițiile dominației monopolurilor. Profitul de monopol — forma de realizare a dominației monopolurilor. Sursele profitului de monopol. Legea valorii și prețul de monopol. Importanța teoriei marxiste a profitului.

Tema IX : Renta funciară în capitalismul contemporan

Structura actuală a proprietății funciare în capitalism. Concentrarea producției și a capitalului în agricultură. Particularitățile producerii și însușirii rentei funciare în condițiile actuale. Tendințe de fuziune a rentei funciare capitaliste cu profitul de monopol. Prețul pămîntului și tendințele lui actuale. Problema naționalizării pămîntului. Statul burghez contemporan și agricultura. Marea și mica producție în agricultură. Critica teoriei burgheze a fermei familiale. Contradicțiile dezvoltării agriculturii capitaliste contemporane.

Tema X : Monopolurile în comerț

→

←

Tema XI : Monopolurile bancare

Tema XII : Dominația monopolist-statală în perioada postbelică

Extinderea dominației capitalului financiar și a oligarhiei financiare. Dezvoltarea capitalismului monopolist de stat în perioada postbelică.

Tema XIII : Producerea și utilizarea venitului național în capitalismul contemporan

Tema XIV : Reproducția capitalului social și ciclul economic postbelic

Reproducția lărgită în capitalismul contemporan Factorii care influențează reproducția capitalistă postbelică. Complexul militar-industrial și influența lui asupra reproducției capitaliste. Ciclul economic postbelic și particularitățile lui. Modificările în desfășurarea ciclului economic în perioada postbelică. Creșterea economică în capitalismul contemporan. Analiza critică a unor modele ale „creșterii economice".

Tema XV : Sistemul mondial capitalist

Caracterizarea de ansamblu a economiei mondiale capitaliste contemporane. Comerțul internațional capitalist în perioada postbelică. Politici comerciale actuale. Exportul de capital în perioada postbelică. Piața internațională a forței de muncă. Relațiile valutare, creditul internațional capitalist. Forme actuale de împărțire economică a lumii. Integrarea monopolistă și contradicțiile interimperialiste. Acțiunea legii dezvoltării inegale și în salturi în perioada actuală.

Tema XVI : Economia țărilor în curs de dezvoltare. Apărarea independenței și suveranității lor naționale

Conceptul de „țară în curs de dezvoltare". Lichidarea subdezvoltării, problemă majoră a contemporaneității. Țările în curs de dezvoltare în sistemul economiei mondiale. Neocolonialismul și formele lui de manifestare. Problemele dezvoltării și ale obținerii independenței economice. Participarea țărilor în curs de dezvoltare la circuitul economic mondial. Rolul colaborării noilor state cu țările socialiste, în dezvoltarea lor de sine stătătoare. Relațiile de colaborare ale României cu țările subdezvoltate.

B. SOCIALISMUL

Tema I : Economia politică a socialismului și însemnătatea ei în construcția economică

Economia politică a socialismului, componentă de cea mai mare însemnătate a economiei politice marxist-leniniste în sens larg. Caracterul și mecanismul acțiunii categoriilor, legilor și contradicțiile lor în economia socialistă. Dialectica legăturii dintre sistemul forțelor de producție, sistemul relațiilor economice și suprastructură în socialism. Analiza calitativă și cantitativă în teoria economică a socialismului. Importanța studierii economiei politice a socialismului.

Tema II : Făurirea economiei socialiste. Caracterizarea societății socialiste multilateral dezvoltate

Legitățile revoluției și construcției socialismului. Făurirea bazei economice a socialismului. Victoria deplină și definitivă a socialismului. Congresul al X-lea al P.C.R. și tezele elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Creșterea rolului conducător al partidului, legitate a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Tema III : Baza tehnico-materială a socialismului. Industrializarea socialistă. Dezvoltarea intensivă și modernizarea agriculturii

Tema IV : Proprietatea socialistă

Categoria economică a proprietății socialiste. Formele proprietății socialiste. Dezvoltarea relațiilor de proprietate, a ansamblului relațiilor sociale în actuala etapa a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Tema V : Munca socială în socialism

Trăsăturile muncii sociale în socialism. Diviziunea și cooperarea muncii în socialism. Ziua de muncă și caracteristicile ei. Munca pentru sine și munca pentru societate. Produsul necesar și plusprodusul.

Tema VI : Legea economică fundamentală a socialismului

Tema VII : Legea dezvoltării planice proporționale a economiei naționale

Caracterul obiectiv necesar al legii dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale în socialism. Necesitatea și posibilitatea reglării prealabile a producției socialiste. Trăsăturile caracteristice ale proporțiilor în socialism. Dezvoltarea complexă și echilibrată a economiei naționale.

Tema VIII : Producția de mărfuri. Banii și legea valorii în economia socialistă

Tema IX : Productivitatea muncii în socialism

Tema X : Conducerea și planificarea economiei socialiste

Necesitatea coordonării și conducerii unitare a economiei naționale și a perfecționării sistematice a acestora. Planificarea — metodă principală de coordonare și conducere unitară a economiei socialiste. Principiile planificării. Raportul plan—piață în economia socialistă. Modernizarea metodelor de conducere planificată a economiei naționale.

Tema XI : Gestiunea economică proprie

Gestiunea economică proprie, esența și trăsăturile sale caracteristice. Gestiunea economică a centralei industriale ; gestiunea economică internă ; particularitățile gestiunii economice proprii în agricultura cooperatistă.

Tema XII : Fondurile unităților economice socialiste

Tema XIII : Prețul de cost în economia socialistă

Tema XIV : Sistemul de prețuri în socialism

Funcțiile prețurilor în socialism. Temeiurile obiective ale formării prețurilor. Sistemul socialist de prețuri. Perfecționarea sistemului de prețuri în România.

Tema XV : Repartiția în socialism

Repartiția după muncă, lege economică a socialismului. Stimularea și răspunderea materială, laturi ale principiului cointeresării. Repartiția după muncă în întreprinderile socialiste de stat ; salariul în socialism. Repartiția după muncă în C.A.P. Acordul global.

Tema XVI : Formele venitului net și rentabilitatea în socialism

Beneficiul întreprinderilor de stat. Rentabilitatea. Impozitul pe circulația mărfurilor, impozitul de regularizare. Adaosul comercial. Dobînda. Venitul net creat în C.A.P. ; renta diferențială.

Tema XVII : Venitul național în socialism

Tema XVIII : Acumularea și consumul în socialism

Tema XIX : Reproducția socialistă lărgită și creșterea economică

Conținutul și trăsăturile reproducției socialiste. Corelațiile dintre sectoarele producției sociale. Legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție în socialism. Realizarea produsului social în reproducția socialistă lărgită. Creșterea economică. Factorii creșterii economice ; modelul creșterii economice. Balanța legăturilor dintre ramuri. Prognoza creșterii economice.

Tema XX : Piața în economia socialistă

Conținutul și caracteristicile pieței în socialism. Studiul pieței. Formele circulației mărfurilor în socialism. Comerțul exterior și eficiența sa. Cheltuielile de circulație ; căile reproducerii lor.

Tema XXI : Relațiile economice dintre țările socialiste

Formarea și dezvoltarea sistemului mondial socialist ; principiile fundamentale ale relațiilor economice dintre statele socialiste. Țările socialiste și diviziunea mondială a muncii. Tră-

→

←

săturile caracteristice ale integrării economice socialiste și deosebirea ei de integrarea capitalistă. Formele colaborării economice dintre țările socialiste. Consiliul de Ajutor Economic Reciproc. Politica P.C.R. de dezvoltare a relațiilor cu toate țările socialiste și importanța ei.

Tema XXII : Relațiile financiare și de credit. Circulația bănească

Tema XXIII : Participarea țărilor socialiste la circuitul economic mondial

Tema XXIV : Trecerea de la socialism la comunism

Socialismul și comunismul — două faze ale orînduirii comuniste. Dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnice-materiale — verigă hotărîtoare în trecerea de la socialism la comunism. Transformarea relațiilor de producție socialiste, în relații de producție comuniste. Proprietatea comunistă. Schimbul comunist de activități. Repartiția comunistă.

PENTRU ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR TEHNIC ȘI AGRONOMIC

(pregătită de catedrele de economie politică de la institutele tehnice din București)

1. Obiectul și metoda economiei politice marxist-leniniste. Importanța studierii economiei politice de către viitorii ingineri.

PARTEA I — CAPITALISMUL CONTEMPORAN

2. Principalele trăsături și evoluția relațiilor de producție capitaliste. Criza generală a capitalismului. Ascuțirea contradicțiilor dintre burghezie și proletariat și rolul istoric al clasei muncitoare.

3. Revoluția științifică-tehnică și implicațiile ei social-economice în capitalismul coptemporan. Critica teoriilor despre pretinsa transformare a esenței capitalismului.

4. Dominația monopolurilor în perioada actuală. Concurența în capitalismul contemporan. Dominația oligarhiei financiare. Critica teoriei „diviziunii proprietății" și așa-zisei democratizări a capitalului.

5. Capitalismul monopolist de stat. Critica principalelor teorii burgheze cu privire la capitalismul monopolist de stat.

6. Sistemul economic mondial capitalist. Integrarea economică capitalistă și adîncirea contradicțiilor interimperialiste în etapa actuală. Lupta popoarelor împotriva jugului capitalului monopolist internațional și pentru suveranitate națională.

7. Economia țărilor în curs de dezvoltare. Esența și formele neocolonialismului. Lupta împotriva monopolurilor străine. Colaborarea cu țările socialiste — sprijin important în dezvoltarea independentă a țărilor în curs de dezvoltare.

8. Reproducția capitalistă în condițiile actuale. Critica principalelor teorii burgheze privind creșterea economică în țările capitaliste. Situația oamenilor muncii în condițiile capitalismului contemporan. Critica teoriei burgheze cu privire la „societatea belșugului". Ascuțirea contradicțiilor reproducției capitaliste.

9. Relațiile de producție și contradicțiile social-economice în România în perioada interbelică.

PARTEA A II-A — ECONOMIA POLITICA A SOCIALISMULUI POLITICA ECONOMICĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

10. Caracterizarea generală a relațiilor de producție socialiste. Formarea sistemului economic mondial-socialist. Raportul general-particular în construirea economiei socialiste ; contribuția Partidului Comunist Român la dezvoltarea teoriei marxiste despre revoluția și construcția socialistă.

11. Făurirea economiei socialiste unitare în țara noastră. Victoria socialismului în România — confirmare a justeței liniei generale a Partidului Comunist Român.

12. Politica Partidului Comunist Român de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Coordonatele planului cincinal 1971—1975 și liniile directoare ale dezvoltării României pînă în anul 1990.

13. Baza tehnico-materială a socialismului. Politica Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a țării.

14. Locul și rolul agriculturii în economia noastră națională. Politica Partidului Comunist Român de dezvoltare intensivă și multilaterală a agriculturii.

15. Forța de muncă — factor fundamental al progresului economiei socialiste. Orientarea programului de perspectivă în pregătirea forței de muncă calificate pe baza Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R.

16. Conducerea economiei socialiste și perfecționarea ei în etapa actuală. Conducerea de către partid a economiei naționale. Rolul economic al statului socialist în construcția socialistă.

17. Planificarea economiei socialiste și bazele ei obiective. Mecanismul și sistemul instituțional al planificării economiei românești. Sistemul informațional și rolul său în conducerea și planificarea economică. Previziunea științifică și prognozele economice.

18. Procesul de producție și trăsăturile muncii în socialism. Implicațiile social-economice ale dublei calități a oamenilor muncii de proprietar al mijloacelor de producție și de producător. Organizarea științifică a muncii.

19. Marfa și banii în economia socialistă. Importanța îmbunătățirii calității mărfurilor.

20. Legea valorii și sistemul prețurilor în țara noastră. Sistemul de prețuri în țara noastră și funcția lor social-economică.

21. Eficiența întregii activități economice. Productivitatea muncii sociale. Influența factorilor social-politici ; rolul activ al conștiinței socialiste în sporirea productivității muncii.

22. Fondurile întreprinderilor și folosirea lor eficientă. Principalii indicatori ai eficienței folosirii fondurilor. Sarcinile stabilite de partid pentru folosirea integrală a fondurilor unităților economice.

23. Prețul de cost. Necesitatea reducerii cheltuielilor materiale de producție.

24. Retribuirea muncii în socialism. Stimularea și răspunderea materială a lucrătorilor. Noul sistem de

→

Cibernetică-informație

■ După cum relevă Șt. Bîrlea și M. Petrescu în studiul intitulat **Rețele de calculatoare și sisteme informatice în conducerea economică și socială**, publicat în revista STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ nr. 6/1971, din punctul de vedere al prezenței funcției de decizie într-un sistem de conducere economică, un sistem informatic se transformă într-un sistem cibernetic atunci cînd conține și mijloacele de adoptare a deciziei și de aplicare a acesteia. În consecință, caracterul cibernetic al unui sistem informatic este prezent cînd este asigurată desfășurarea întregului ciclu informație—analize—variante— acțiune— informație. Sistemele cibernetice din economie prezintă două categorii de activități distincte și anume activități de dirijare și activități efectorii. Fenomenul de reglaj interior se realizează în conformitate cu o funcție de transfer generalizată, potrivit unui program de dezvoltare dinainte stabilit, sau, în fine, pe baza unor decizii rezultate din interconexiunea unui sistem cu alte sisteme.

Este posibilă determinarea mărimii valorii ?

■ În ultimii ani — arată E. S. Gorodețki în articolul **Kolicestvennaia opredelennost obșcestvenno neobhodimîh zatrat truda i stoimosti** (Determinarea cantitativă a cheltuielilor de muncă socialmente necesare și a valorii), apărut în VESTNIK MOSKOVSKOGO UNIVERSITETA nr. 5/1971 — în literatura economică se pune insistent problema necesității și posibilității calculării nemijlocite a mărimii valorii unui produs. Unii autori propun diferite metode tradiționale, alții metode economico-matematice și, în special, balanța legăturilor între ramuri. În ciuda unor momente pozitive, ca de pildă procedeul iterativ al lui A. J. Boiarski ,care dă posibilitatea elaborării de prețuri ce reflectă tot mai corect valoarea, E. S. G. consideră că toate metodele tradiționale dau loc la un cerc vicios : se încearcă determinarea valorii pentru a stabili abaterile adecvate ale prețurilor de la valoare, dar în acest scop se utilizează sistemul de prețuri existent. În legătură cu a doua metodă, autorul observă că cheltuielile complete de muncă ce rezultă din balanțele legăturilor interramuri nu pot fi întotdeauna identificate cu cheltuielile de muncă socialmente necesare. Aceste două mărimi coincid numai în condițiile unei structuri optime a producției sociale, unui plan optim al economiei naționale. Totuși, apreciază E.S.G., acestea din urmă reflectă în mare măsură valoarea și, ca atare, pot fi folosite ca instrument de măsurare a cheltuielilor sociale de muncă, ridicînd astfel nivelul științific al stabilirii planificate a prețurilor.

FIȘE

INFLAȚIA CA FORMĂ DE MANIFESTARE A LEGII CIRCULAȚIEI BĂNEȘTI ÎN CAPITALISMUL CONTEMPORAN

(Urmare din nr. 52)

Cu toate acestea autorul nu pătrunde în esența inflației. El prezintă acest fenomen ca formă a legii concurenței. Este adevărat că acțiunea legii concurenței se interferează cu cea a legii circulației bănești, dar această interdependență **nu provoacă inflația, ci numai o amplifică.** Inflația constituie numai o formă principală de manifestare a legii circulației bănești.

Unii economiști consideră inflația ca rezultat al influențelor pe care le provoacă acțiunea legii concurenței... „inflația este procesul cumulativ de ridicare a prețurilor care rezultă într-o anumită perioadă, de luptă monetară dusă de către diverse subiecte economice pentru a menține sau pentru a crește venitul lor real și a capitalului lor real, în timp ce masa globală de bunuri disponibile în economie este insuficientă pentru a satisface simultan toate aceste exigențe"[12]). Nesesizînd cerințele legii circulației bănești, acest economist consideră că masa de bunuri, de mijloace de producție trebuie adoptată volumului monedei în circulație. Or, esența legii circulației bănești, pretinde ca moneda să circule pe piață, într-un volum corespunzător cerințelor reale ale circulației.

Unii economiști[13]) privesc inflația, ca rezultat al nerealizării unor echilibre dintre : lichiditatea globală și cheltuielile statului ; lichiditatea globală și moneda tezaurizată etc. În acest mod se identifică esența inflației cu diverși factori ce acționează asupra condițiilor în care se desfășoară legea circulației bănești. Datorită acestui fapt inflația este prezentată printr-o multitudine de variante : productivă, speculativă, fiscală, inflația provocată de salarii, inflația prin costuri, prin cerere, inflația creditului bancar, importată, structurală etc.

● Nu depreciere față de aur, ci scăderea puterii de cumpărare

DINAMICA volumului masei monetare trebuie cercetată, după părerea noastră, în condițiile **desprinderii factorilor de natură monetară de factorii economici,** care pot provoca un exces de monedă peste nevoile reale ale circulației. Analiza acestei dinamici implică adoptarea **structurii** masei monetare — sub forma biletelor și monedei divizionare în circulație și sub forma monedei scripturale — formată din depozitele la vedere ale tuturor unităților economice, precum și ale persoanelor particulare. În acest cadru, asupra structurii masei monetare influențează **acțiunea sistemului bancar capitalist** (institut central de emisiune, băncile comerciale, institutele speciale de credit, Trezoreria statului monopolist), precum și **afluxul de monede străine.** Funcționarea postbelică a etalonului aur-devize, în condițiile adoptării principiului convertibilității principalelor monede ale lumii capitaliste, a provocat modificarea permanentă a volumului masei monetare în circulație, în funcție și de oscilațiile volumului de monede străine pe piața unei țări capitaliste.

În condițiile necirculației aurului pe piața internă (trăsătură caracteristică etalonului aur-devize), deprecierea banilor de hîrtie, ca urmare a excesului emisiunii monetare peste nevoile reale ale circulației, nu poate reprezenta o depreciere față de aur, ci față de puterea lor de cumpărare aferentă acelei cantități de hîrtie reală, necesară. Deprecierea banilor de hîrtie față de aur reflectă fenomenul inflației în cadrul funcționării etalonului aur, dar această depreciere nu mai corespunde etalonului aur-devize. De aceea modul în care este definită inflația în manualele noastre de economie politică, nu ține seama de modificările survenite în forma de manifestare a legii circulației bănești din perioada etalonului aur-devize... „Inflația este inundarea arterelor circulației cu o cantitate excedentară de semne bănești care determină deprecierea banilor de hîrtie față de aur, exprimată prin reducerea conținutului reprezentat efectiv de o unitate bănească"[14]). De asemenea, în virtutea acestei definiții ar însemna că, inflația exprimată prin deprecierea banilor de hîrtie ar constitui un fenomen nepermanent, deoarece reducerea conținutului de aur reprezentat efectiv de o unitate bănească are loc la anumite intervale de timp. Se identifică astfel **devalorizarea** unei monede **cu deprecierea** acesteia. Devalorizarea reflectă doar cu anumite limite nivelul de depreciere al monedelor. Ea se produce la anumite momente prin politica monetară a statului monopolist, constituind astfel un procedeu de **politică monetară.** Inflația constituie în condițiile actuale ale economiei capitaliste un fenomen permanent de depreciere a monedei în circulație.

După părerea noastră, inflația reprezintă inundarea arterelor circulației cu un exces de monedă peste nevoile reale ale acesteia, ceea ce determină deprecierea banilor, reflectată în pierderea continuă a puterii de cumpărare a unității monetare.

Încălcarea legii circulației bănești în capitalismul contemporan se manifestă nu numai prin fenomenul inflației, ci și prin **dezechilibrul balanțelor de plăți externe precum și al mișcării volumului de lichidități internaționale.**

Dezechilibrul balanței de plăți, fie pasiv sau activ, constituie, în cadrul etalonului aur-devize, o formă de manifestare a legii circulației bănești. Aceasta se realizează numai atunci cînd soldurile balanței de plăți apar ca urmare a existenței unui excedent de monedă în circulație. Balanța de plăți se poate dezechilibra și fără încălcarea legii circulației bănești (mișcări speculative de capitaluri etc.). În acest caz, soldurile acesteia nu constituie o formă de manifestare a legii economice respective. În general, un deficit al unei balanțe de plăți antrenează un vărsămînt de monedă din partea țării debitoare, țării creditoare. În regimul etalonului aur, emisiunea de monedă nu putea avea loc decît contra aur sau creanțe (efecte comerciale, bonuri ale Trezoreriei) eliberate în monedă națională. Datorită acestui fapt, atunci cînd băncile de emisiune dețineau monedă străină peste nevoile reale de reglementare a plăților, ele cereau țării debitoare plata în aur. Această situație nu mai este caracteristică etalonului aur-devize (Gold-Exchange Standard). Băncile centrale pot emite moneda națională nu numai contra aur și creanțe în moneda națională, dar și contra devizelor străine, în speță dolari, sau alte valute convertibile. În acest mod, deficitul balanței de plăți a S.U.A., a antrenat în țările capitaliste un volum excedentar de monedă în circulație, favorizînd în același timp inflația. În acest fel excedentul balanței de plăți, dacă provine dintr-o sporire a cantității de monedă în circulație, peste nevoile reale ale acesteia, constituie o formă de manifestare a legii circulației bănești.

Delimitarea strictă a celor două forme, inflația și dezechilibrul balanței de plăți, nu se poate realiza, datorită existenței unor interferențe pronunțate dintre acestea. Interdependența inflației cu dezechilibrul balanței de plăți se reflectă în mod deosebit în **dinamica lichidității internaționale** — ca o nouă formă de manifestare a legii circulației bănești. În sens larg, lichiditatea internațională reprezintă capacitatea oricărei țări de a-și putea achita angajamentele externe scadente, pe baza unor mijloace de plată universal acceptate. Astfel, structura lichidității internaționale a unei țări capitaliste cuprinde într-o anumită proporție aur, valute convertibile și alte mijloace de plată (drepturi speciale de tragere, credite primite de la Fondul Monetar Internațional etc.). Valutele convertibile circulînd între piețele naționale, atît timp cît se pot împrumuta sau se pot depune pe altă piață decît piața țării de origine, modifică volumul masei monetare în circulație. Aceste valute denumite euro-dolari sau euro-monede, (mărci vest-germane, franci elvețieni etc.) se află adesea în componența excesului de monedă existent în circulația monetară a țărilor capitaliste. Ele provoacă fie o sporire, fie o diminuare a volumului masei monetare în circulație, reflectînd forma de manifestare a legii circulației bănești la nivelul pieței mondiale capitaliste. Existența euro-dolarilor, a euro-monedelor în circulație, limitează controlul sistemului bancar capitalist, asupra masei monetare în circulație. În acest context, efectele distructive ale acțiunii legii circulației bănești se amplifică, agravînd gradul de instabilitate monetară.

Caracteristica principală a inflației, dezechilibrului balanței de plăți, mișcării lichidității internaționale, constă în autoalimentarea lor. Interdependența dintre aceste forme ale legii circulației bănești amplifică, la rîndul ei, încălcarea cerințelor acestei legi economice, determinînd perpetuarea efectelor economice, social-politice distructive pe care le realizează în economia țărilor capitaliste. Modul de manifestare a acestei legi economice evidențiază alimentarea ireversibilă a întregului sistem de contradicții ale capitalismului, imposibilitatea statului monopolist de a atenua efectele acestora, datorită naturii lor obiective provocate de însuși mecanismul legilor economice ale capitalismului.

doctorand Teofil BOLCHIȘ
Universitatea din Craiova

12. Jaques Bourva — L'inflation francaise d'après quere 1945—49, ed. Colin, 1959, pag. 22.
13. Jean Ottenheimer — Vingt ans d'économie mondiale, ed. Genin, Paris, 1966, cap. 11.
14) Economie politică — vol. I — Formațiunile presocialiste, editura didactică și pedagogică, București, 1970, pag. 370.

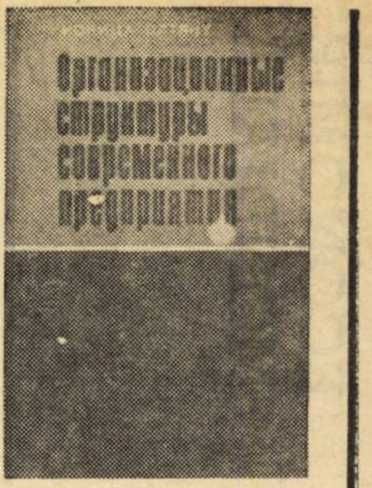

■ La Moscova a apărut în editura „Ekonomika", 1971, cartea **Organizaționnîe strukturî sovremennogo predpriatiia** (Voodnîe elementî), de Ioniță Olteanu. Este traducerea, cu anumite prescurtări, făcută de P. W. Jegrovoi, după cartea **Structuri organizatorice ale întreprinderii moderne.** Elemente introductive, apărută în 1969 în Editura politică, București.

În nota editurii din Moscova se arată că autorul analizează formele și elementele de bază ale structurilor organizatorice, interdependența lor, ca și principiile fundamentale ale coordonării activității de conducere în întreprinderea industrială. Materialul prezentat de autor permite o analiză suficient de profundă a principiilor și metodelor de organizare a conducerii întreprinderilor din țările capitaliste. Un loc însemnat îl ocupă în lucrare problemele creării structurilor de conducere a întreprinderilor industriale în Republica Socialistă România.

FIȘE

Stabilitatea produselor și economia

■ În revista PROGRESELE ȘTIINȚEI nr. 8/1971 editată de Academia Republicii Socialiste România a apărut articolul **Considerații asupra stabilității în timp a produselor** de Gh. E. Preda. Faptul că produsele industriale sînt supuse în timp unor procese continue de degradare a generat metode și mijloace care să permită realizarea unei stabilități optime a produselor prin influențarea directă a factorilor de degradare, reprezentînd o nouă tehnologie — tehnologia stabilității produselor. Problema este studiată nu numai de tehnologi, ci și de economiști, susține autorul. Cercetarea este ușurată de faptul, arătat de acesta — că un produs oarecare este descris de o anumită clasă de legi fizice împreună cu o serie de atribute caracteristice modului în care există acesta sau destinației pentru care a fost creat, prin urmare este descris de o serie de variabile, legate între ele printr-un grup de relații. Astfel produsul, susține autorul, oferind și schema respectivă, este asociat unui sistem cibernetic. Specialiștilor care lucrează în acest domeniu, conchide Gh. P. le este necesară o îmbinare rațională de cunoștințe pur tehnice și economice, întrucît este necesară perfecționarea tehnologiei stabilității produselor atît sub aspectul metodelor, a bazei tehnice cît și din punct de vedere economic.

Pe marginea unui raport O.C.D.E. despre știință și tehnologie

DE LA EUFORIE ȘI APOLOGIE LA DECEPȚIE ȘI DEZORIENTARE

RECENT, OCDE a dat publicității raportul intitulat „Știință, creștere și societate — O nouă perspectivă", elaborat de un grup de personalități științifice eminente din diverse țări sub conducerea lui Harvey Brooks, decan al Universității Harvard din Cambridge — S.U.A. Unghiul sub care autorii raportului consideră destinele științei în acest sfîrșit de secol, semnificațiile profunde acordate fenomenului de recesiune a cheltuielilor pentru activitatea de cercetare-dezvoltare, critica ascuțită care însoțește aprecierea politicii guvernelor statelor occidentale în domeniul științei, explică interesul cu care a fost întîmpinat acest document, comentariile aprinse pe care le-a suscitat.

Constatînd că politica științei a intrat într-o perioadă de incertitudine și reexaminare a tezelor bine stabilite, raportul constată că aceasta se datorește faptului că însăși societatea și politica guvernelor trece printr-o perioadă de dezorientare. Țările occidentale dezvoltate se apropie de un stadiu în care lucrurile nu mai pot continua să crească mult timp în anumite direcții fără a se lovi de limite de netrecut.

„Se constată semne de saturație în creșterea populației, în poluarea mediului înconjurător, în dimensiunile orașelor, în circulație, în supraîncărcarea cu informații care apasă asupra individului, iar în ochii unora și în producția de noi cunoștințe. Aceasta nu înseamnă că procesul de creștere se va opri în următorii 10 ani sau că se poate prevedea durata limită a procesului de creștere ; aceasta înseamnă însă că un declin al ritmului de creștere este previzibil într-o perioadă pînă la sfîrșitul vieții oamenilor existenți".

Și grupul lui Harvey Brooks lansează cuvintele fatidice : „trecem printr-o criză a civilizației". Înseși succesele tehnice fac ca țările dezvoltate din punct de vedere industrial să-și pună întrebări asupra viitorului lor, să repună în dezbatere obiectivele pe care și le-au trasat, să reflecteze asupra limitelor sistemului economic în care se dezvoltă : nu mai este suficient să mizezi pe creștere, trebuie să îi mai și stăpînești cursul. Dar pentru aceasta nu se dispune de instrumente adecvate. „Nu se cunoaște suficient ansamblul proceselor tehnico-economice care sînt în curs să transforme societatea, pentru a putea da răspunsuri simple la numeroasele probleme suscitate de ele. Știința economică, în pofida perfecționărilor pe care le-a cunoscut în cursul acestui secol, nu a fost în măsură să dea, celor care trebuie să ia decizii, sfaturile de care au nevoie. Este necesară o viziune mai integrată, iar una din sarcinile viitoare ale politicii științei va trebui să fie stimularea studierii profunde a interacțiunilor între așa-zișii factori economici și schimbările de structură datorate progreselor extraordinare ale științei și tehnologiei în zilele noastre".

În fața constatării contradicțiilor insolubile în care se găsește societatea capitalistă, și care afectează în egală măsură politica științei, ca și cea economică și socială, raportul amintit supune criticii politica practicată în anii 60 de țările occidentale în domeniul științei și tehnologiei. Pe lîngă incontestabilele succese înregistrate, în cercurile cele mai largi se înregistrează astăzi față de știință și tehnologie o reacție pasională. Imensele avantaje procurate societății au fost însoțite și de certe dezavantaje. Insuficiențele de care au dat dovadă politicile practicate în domeniul științei s-au datorat în primul rînd, faptului că diferitele elemente care intră în politica științei au fost de regulă tratate separat unul de celălalt ; în al doilea rînd, însăși politica științei a fost privită de o manieră relativ autonomă în raport cu celelalte aspecte ale politicii guvernamentale.

SPERANȚELE puse în cursul anilor 60 în existența unei relații strînse între economie și investițiile în cercetare-dezvoltare s-au dovedit în bună parte neîntemeiate. Această relație este mult mai complexă și mult mai puțin liniară decît se presupusese inițial. Administrarea resurselor științifice și tehnologice s-a dovedit deosebit de delicată, iar coordonarea politicii economice cu cea științifică, dificil de realizat.

Deseori în țările occidentale, remarcă raportul Harvey Brooks, politica științei a fost considerată drept o variabilă independentă de acțiunea guvernamentală, nelegată de contextul politic și social. Așa după cum creșterea economică a fost privită ca un scop în sine, iar nu ca un mijloc pentru atingerea anumitor obiective ale societății, tot astfel și politica științei s-a preocupat îndeosebi de „procentajul alocat cercetării" ca de o soluție miraculoasă a succesului științific, fără a se ține prea mult seama de conținutul activității de cercetare-dezvoltare sau de articularea acesteia cu celelalte obiective ale statului. **„Predominarea cercetărilor în sectoarele militare, nucleare și spațiale, care corespund unor obiective impuse de considerente de apărare sau prestigiu național, a condus în bună măsură la dezvoltarea dezechilibrată a diferitelor fronturi ale cercetării, precum și la un dezechilibru încă mai pronunțat în exploatarea rezultatelor cercetării".**

Nu mai puțin semnificativă este situația critică ce se constată în domeniul cooperării științifice internaționale. Privită de guverne ca un substitut al programelor naționale de cercetări, iar nu ca un act complimentar, integrat unei politici coerente, majoritatea țărilor OCDE pun în discuție în prezent utilitatea acțiunilor științifice comune. Programele unor organizații internaționale sînt contestate, au loc chiar cazuri de retragere a unor state din aceste organizații. Cooperarea multilaterală provoacă îndoieli, care conduc pe unii la credința că numai bilateralismul este singurul mod eficient de cooperare. Politicile științifice naționale divergent orientate, au avut drept efect întîrzieri sau rezultate minore ale celor mai promițătoare acțiuni de cooperare internațională.

„Angajamentele internaționale nu au reușit să se elibereze de apăsarea rivalităților naționale : nu există aici nimic care să poată înlocui expresia unei voințe politice".

Cu toate acestea — apreciază autorii — progresele tehnologiei și aplicațiile în creștere ale acesteia, vor face din ce în ce mai necesară lărgirea cooperării internaționale în ceea ce privește reglementările, controlul, repartizarea resurselor și utilizarea mijloacelor, fără a mai vorbi de marile tehnologii al căror cost crescînd depășește resursele chiar și ale celor mai mari națiuni luate individual.

În ceea ce privește problemele țărilor în curs de dezvoltare, raportul afirmă că necesitatea stabilității mondiale impune țărilor economic avansate să preia tot mai mari responsabilități. În anii '70 guvernele acestor state vor avea de jucat un rol pe care nu l-au avut în deceniul precedent, de stabilire a unei mai strînse legături între politica de asistență pe care o practică față de țările neindustrializate și politica lor științifică. „Sîntem într-o perioadă de tranziție" — declară autorii documentului — „în care nu se văd prea clar noile obiective, nici tipul și cantitatea de știință și tehnologie pe care acestea o vor reclama". Este indiscutabil că ponderea obiectivelor sociale va spori considerabil, față de proiectele militare sau spațiale.

PENTRU continuarea creșterii economice este necesar ca politica științei să păstreze aceeași grijă ca și pînă acum pentru promovarea inovației. Dar — subliniază raportul — nu este vorba de a promova inovația pentru ea însăși sau de a o lăsa să prolifereze fără a ține seama de finalitățile sociale pe care ea le poate fie servi, fie amenința. Climatul de inovație trebuie să coexiste deci cu anumite structuri de orientare și reglementare. **„Controlul asupra tehnologiei în cadrul sistemelor economice bazate pe concurență și profit este provocarea cea mai importantă pe care politica științei o va avea de infruntat în viitor".**

Dacă pînă acum, inovația s-a aplicat în special sectoarelor din industrie, agricultură și transporturi, în viitor eforturi considerabile vor trebui consacrate sectorului terțiar. Majoritatea inovațiilor aplicate activităților de servicii comportă inevitabil o puternică componentă socială și administrativă. Asistența medicală, transporturile colective urbane, locuințele, sistematizarea teritoriului, serviciile poștale și de telecomunicații, evacuarea reziduurilor solide, reprezintă sectoare în care un nivel mai ridicat de cercetare și activitate inovatoare se dovedește necesar.

Și grupul Harvey Brooks conchide : „Situația actuală obligă de o manieră presantă să reexaminăm locul științei într-o perspectivă culturală, ținînd seama că aici sînt rădăcinile tehnologiei din care vor decurge de bine de rău, modificările ce se vor produce în viitor. Atunci cînd obiectivele sociale sînt nesigure și schimbătoare, este deosebit de important ca formularea lor să facă apel la cele mai recente explicații științifice asupra interacțiunii tehnologiei, economiei, tendințelor sociale și calității mediului ambiant. Responsabilii dezvoltării politicii științei vor trebui să ia parte în mod mai explicit la fixarea obiectivelor societății și la ierarhizarea lor, pentru ca aceste obiective să fie mai realiste și pentru ca sistemul știință-tehnologie să fie în măsură de a-i răspunde de o manieră creatoare și reflectată".

ACUM 5—6 ANI, vedea lumina zilei un alt raport al OCDE, consacrat problemelor perspectivelor științei. Întocmit de un grup condus de P. Piganiol conținutul acestui raport reflecta fidel euforia anilor 60 față de rezultatele la care ajunsese știința : ton apologetic, sublinierea apăsată a efectelor benefice și a remarcabilei eficiențe pe care în condițiile societății capitaliste le comportă investițiile în știință, convingerea că prin știință și tehnologie s-a găsit piatra miraculoasă care determină creșterea economică continuă și revitalizarea unui mod de producție istoricește perimat. Raportul Harvey Brooks contrastează frapant cu lucrarea menționată. Consecințele care însoțesc explozia științifică din acest sfîrșit de secol — susține raportul —, nu sînt întotdeauna și oriunde optimiste. Dezvoltarea haotică, necontrolată a științei și aplicațiilor acesteia, în condițiile societății capitaliste contemporane, determină pe autorii documentului să solicite guvernelor orientarea eforturilor în politica științei spre satisfacerea în mai mare măsură a nevoilor colective ale societății în totalitatea sa.

Este aici o semnificativă mutație în gîndire, la care s-a ajuns probabil după revizuiri dramatice. Este, în plus, o satisfacție de a constata că — deși nu decurg din împingerea analizei pînă la ultimele consecințe și sînt deci limitate — concluziile acestui raport confirmă încă odată că un sistem preocupat constant de progresul social și de bunăstarea întregii populații — și acesta este numai socialismul — poate împleti, în mod fericit și armonios, politica statului cu orientările unei dezvoltări optime a științei.

Radu NEGRU

AVÎNTUL CONTINUU AL ECONOMIEI ŢĂRILOR SOCIALISTE — APORT ESENŢIAL LA ÎNTĂRIREA SISTEMULUI MONDIAL SOCIALIST (II) *)

CONSTRUCŢIILE de maşini şi industria chimică înregistrează o creştere şi diversificare continuă a producţiei şi în celelalte ţări socialiste. Astfel, în R. P. Albania, producţia industriei chimice se va mări în perioada 1971—1975 cu 124—128%, iar industria mecanică cu 102—106% faţă de 1970; în R.P.D. Coreeană industria prelucrării metalelor îşi va spori producţia în anul 1976 pînă la 3,5—3,8 milioane tone, producţia de îngrăşăminte chimice va creşte în şesenal de două ori, iar a firelor sintetice de 19 ori. În R. D. Vietnam, primul nucleu al industriei grele care produce utilaje, maşini, energie electrică, produse chimice, combustibil, materiale de construcţii a apărut în anii primului cincinal (1961—1965), perioadă în care industria chimică şi-a sporit producţia de peste 3,5 ori, iar industria mecanică de peste cinci ori. În 1970, precum şi în prima jumătate a anului 1971, aceste ramuri, au înregistrat o depăşire sensibilă a planului de producţie marcînd, de asemenea, creşteri mari ale producţiei; numai producţia de îngrăşăminte minerale a crescut cu 41% faţă de 1969, iar pentru anul trecut se prevedea un spor de 38%.

În industria constructoare de maşini şi cea chimică, o dezvoltare mai accentuată cunosc ramurile legate de tendinţele actuale ale progresului tehnico-ştiinţific, de nevoile economiilor naţionale şi de cerinţele valorificării raţionale a metalului. Între acestea, în actualul cincinal, se numără: în Bulgaria — radiotehnica, electronica, maşini electronice de calcul, construcţii navale, maşini pentru prelucrarea metalelor, maşini de ridicat şi transportat, maşini agricole etc.; în Cehoslovacia — tehnica de semiconductori şi energoelectrică, tehnica de calcul, aparate de măsură şi reglare, producţia de maşini-unelte, utilaje pentru industria carboniferă, maşini de construcţii etc.; în R. D. Germană — aparatură tehnico-ştiinţifică, mijloace de automatizare, maşini electronice de calcul etc.; în Polonia vor înregistra o dezvoltare accentuată producţia de autoturisme, construcţiile navale şi electronica; în Ungaria se pune un accent mai mare pe producţia mijloacelor de transport, în special a autovehicolelor (autobuze şi autocamioane) care vor reprezenta în 1975 circa 30% din producţia globală a construcţiilor de maşini, pe producţia de maşini de calcul, maşini-unelte etc.; în Uniunea Sovietică se dezvoltă o structură complexă a industriei constructoare de maşini, sarcina principală a acestei ramuri fiind, aşa cum se subliniază în Directivele cu privire la actualul cincinal, de a asigura toate ramurile cu maşini şi utilaje de mare randament; o deosebit de rapidă creştere va cunoaşte producţia de aparate şi mijloace de automatizare, de aparatură ştiinţifică, de maşini electronice de calcul, precum şi industria de automobile, maşini şi utilaje pentru industria uşoară şi alimentară, maşini agricole etc.; va creşte ponderea utilajelor pentru secţii de forjare, pentru turnătorii, a maşinilor de rectificat şi de finisat, iar producţia de maşini-unelte cu comandă program numerică va creşte de cel puţin 3,5 ori.

În Iugoslavia se dezvoltă susţinut construcţia de nave, de maşini agricole, producţia de automobile, maşini-unelte etc.

Industria constructoare de maşini a cunoscut o mare dezvoltare şi în R. P. Chineză, Tîrgul de mărfuri pentru export din Canton fiind o mărturie elocventă în acest sens; aci au fost expuse în primul rînd maşini-unelte, motoare pentru vehicule de diferite tipuri, precum şi produse ale industriei petroliere etc. Cunoaşte o dezvoltare rapidă şi industria electronică; numai oraşul Harbin, de exemplu, produce, după cum arată China Nouă aproximativ 100 de tipuri de aparate şi piese electronice, printre care noi tipuri de calculatoare electronice, echipament de radioemisie, voltmetre numerice cu integrator dublu etc.

Planul general al R.P.D. Coreene prevede o dezvoltare substanţială a industriei construcţiilor de maşini; în anii 1971—1976 va trebui să se obţină o creştere de 160% la maşini-unelte, 80% la electromotoare, 230% la instalaţii de foraj, 140% la producţia de autocamioane, 400% la generatoare; se va dezvolta electronica şi automatica, iar producţia de tractoare va ajunge în 1976 la 21.000.

În ce priveşte dezvoltarea industriei chimice, care în majoritatea ţărilor socialiste este cea mai dinamică ramură, o creştere deosebit de rapidă o cunoaşte petrochimia şi prelucrarea ţiţeiului. O analiză sumară a sarcinilor prevăzute pentru actualul cincinal arată, de exemplu, că prelucrarea ţiţeiului va creşte pînă la sfîrşitul actualului cincinal în Cehoslovacia de la 10 milioane tone la 17—18 mil. tone, în R. D. Germană, pînă la 18—19 mil. tone, în Bulgaria de la 5 la 12—13 mil. tone şi în Ungaria de la 5,6 la 10 mil. tone. Producţia de mase plastice va atinge în 1975: în Bulgaria — 250—300 mii tone, în Cehoslovacia — 500 mii tone (o creştere de două ori), în R.D.G. — 850—900 mii tone (o creştere de peste două ori); la firele sintetice se prevăd creşteri de peste trei ori în Bulgaria (se va ajunge la 71,1 mii tone), de mai mult de două ori în Cehoslovacia (pînă la 50 mii tone) şi de 2,2 ori în R.D.G. (100—105 mii tone).

Ca urmare a acestei dezvoltări rapide se modifică continuu poziţia construcţiilor de maşini şi a chimiei în economia naţională. Desigur că locul lor în producţia industrială, structura lor internă ca şi structura generală a industriei variază de la ţară la ţară. Astfel, în timp ce în cele mai multe ţări socialiste construcţiile de maşini au devenit o ramură puternică, dînd între 20 şi 33% din totalul producţiei industriale, în alte ţări, cum sînt de exemplu R. P. Mongolă, Cuba şi R. D. Vietnam această ramură este puţin prezentă sau ocupă o pondere mai mică pe primul plan aflîndu-se industria extractivă şi cea alimentară.

Această schimbare a rolului unor ramuri în producţia industrială poate fi urmărită prin analiza locului ocupat de acestea în producţia globală a întregii industrii, aşa cum se vede din tabelul nr. 4.

În ţara noastră, după cum se ştie construcţiile de maşini au trecut de pe locul 2 în 1950, pe locul 1, cu o pondere de 25% — schimbarea de loc făcîndu-se cu industria alimentară — iar industria chimică a trecut de pe locul 7 pe locul 5, în totalul producţiei industriale.

FĂURIREA unei industrii moderne este indisolubil legată de dezvoltarea corespunzătoare a bazei energetice şi de materii prime. În acest scop, se fac eforturi, diferenţiate de la ţară la ţară, pentru extinderea prospecţiunilor geologice şi atragerea în circuitul economic a resurselor naturale, pentru dezvoltarea metalurgiei feroase şi neferoase, precum şi pentru construirea unor noi centrale termo, hidro şi atomoelectrice. Au, totodată, loc modificări însemnate în balanţa energetică a ţărilor socialiste, precum şi în structura producţiei de oţel, a industriei metalurgice în general.

Producţia de energie electrică înregistrează, în general, ritmuri de creştere, care în cele mai multe ţări devansează creşterea generală a producţiei industriale. Ritmul de creştere a producţiei de energie electrică în ţările socialiste depăşeşte în acelaşi timp pe cel înregistrat pe plan mondial şi în ţările capitaliste. Astfel în timp ce producţia mondială de energie electrică a crescut în perioada 1950—1969 de circa 4,5 ori — de la 992 miliarde kWh la 4520 miliarde kWh —, producţia Bulgariei, Cehoslovaciei, R.D.G., Mongoliei, Poloniei, României, Iugoslaviei, Ungariei şi Uniunii Sovietice a crescut de 6,8 ori (de la 135 la 921 miliarde kWh); ritmul de creştere este de circa 10,6%, în timp ce în ţările capitaliste el a fost de 7,6%.

Pe ţări producţia de energie electrică a crescut în perioada 1950—1969 după cum urmează (în miliarde kWh); de la 0,8 la 17,2 în Bulgaria; de la 9,3 la 43 în Cehoslovacia; de la 19,5 la 65,5 în R.D.G.; de la 2,4 la 22,9 în Iugoslavia; de la 0,02 la 0,4 în Mongolia; de la 9,4 la 60 în Polonia; de la 2,1 la 31,5 în România; de la 3,0 la 14,1 în Ungaria şi de la 91,2 la 689,1 în U.R.S.S. În R. P. Albania producţia de energie electrică era în 1970 de 2,6 ori mai mare faţă de 1965, iar în Cuba ea a crescut de la 1,4 la circa 3,7 miliarde kWh în 1970.

Au loc schimbări însemnate în ce priveşte modul de producere a energiei electrice. Tendinţele sînt însă foarte diferite în funcţie de stadiul anterior al dezvoltării şi de politica ce se duce în domeniul combustibilului şi energiei; astfel în timp ce în unele ţări scade ponderea cărbunelui, crescînd greutatea specifică a hidrocarburilor în producerea energiei electrice, în alte ţări, dimpotrivă scade ponderea hidrocarburilor, crescînd ponderea energiei electrice produse fie în termocentrale bazate pe cărbuni, fie în hidrocentrale.

Strîns legat de nevoile construcţiilor de maşini şi ale întregii economii naţionale are loc dezvoltarea susţinută a industriei siderurgice şi a metalurgiei neferoase; ritmul mediu anual de creştere a producţiei acestor două ramuri (inclusiv extracţia minereurilor) în anii 1950—1969 a fost de 33% şi, respectiv 15,3% în Bulgaria, 8,1% şi 8,8% în Ungaria, 5,0% (faţă de 1955) şi 7,6% în R.D.G., 8,8% şi 9,4% în Polonia, 12,9% şi 14% în România, 9,4% în U.R.S.S. şi 8,7 şi 8,4% în Cehoslovacia. Pe baza acestor ritmuri, care depăşesc pe cele înregistrate pe plan mondial (la oţel, de exemplu ritmul mediu anual de creştere a producţiei mondiale a fost de 6,3% în anii 1951—1960 şi 5,6% în 1961—1969) creşte ponderea ţărilor socialiste în producţia mondială; la oţel, de exemplu, în ţările membre ale C.A.E.R. în 1969 se producea 25,8% (147,3 mil. tone) din producţia mondială (570 mil. tone) faţă de 18,9% cît se producea în 1950.

DEZVOLTAREA puternică a industriei, făurirea unei structuri din ce în ce mai complexe şi moderne, mai ales în ţările care în trecut erau mai puţin dezvoltat au dus la creşterea continuă a producţiei pe locuitor şi la reducerea diferenţelor între ţările socialiste, precum şi faţă de ţările capitaliste dezvoltate. În lipsa unor indicatori sintetici pentru ilustrarea acestui proces vom folosi evoluţia producţiei pe locuitor la unele produse importante (vezi tabelul nr. 5) în unele ţări socialiste, pentru care dispunem de date.

Pentru comparaţie amintim că producţia de energie electrică şi oţel pe locuitor era în 1969 de 2070 kWh şi respectiv 308 kg în Italia, 2758 kWh şi 450 kg în Franţa, 3766 kWh şi 785 kg. în R.F.G., iar în Japonia de 2740 kWh şi 803 kg.

O dată cu această creştere a producţiei au loc serioase îmbunătăţiri structurale în interiorul acestor ramuri, crescînd mai rapid producţia unor oţeluri speciale, a celor elaborate în convertizoare cu oxigen, iar în producţia de fire chimice, mărindu-se mai repede producţia de fire sintetice faţă de cele artificiale.

Producţia energiei electrice, a industriei combustibilului şi metalurgică, va înregistra creşteri însemnate şi în anii care urmează, ca urmare a alocării unor importante sume de investiţii şi a modernizării capacităţilor de producţie. Astfel, în Directivele cu privire la cel de-al cincilea cincinal al R. P. Albania se subliniază că în perioada 1971—1975 se va acorda prioritate dezvoltării industriei extractive şi de prelucrare a petrolului, precum şi industriei miniere, extracţia de petrol urmînd să sporească de circa 2,8 ori, cea de cărbune cu 105%, extracţia de minereu de crom — cu circa 93%, iar cea de cupru cu 77%; producţia de energie electrică va spori de la circa 900—930 mil. kWh în 1970 la peste 2 miliarde kWh în 1976. În Bulgaria, producţia de energie electrică se va mări cu 54%, ajungînd în 1975 la 30—31 miliarde kWh, se va dubla producţia de laminate şi se va dezvolta industria metalurgiei neferoase. În R. P. Chineză se acordă o

Gheorghe CREŢOIU

(Continuare în pag. 23)

Tabel nr. 4

		Construcţia maşini şi prelucrarea metalelor	Ind. Chimică, a cauciucului şi azbestului	Ind. alimentară
R. P. Bulgaria	1950	4	7	1
	1969	2	4	1
R. S. Cehoslovacă	1950	2	7	1
	1969	1	5	2
R. D. Germană	1950	1	3	2
	1969	1	2	3
R. P. Mongolă	1950	9	—	1
	1969	10	9	1
R. P. Polonă	1950	5	6	1
	1969	1	3	2
R. P. Ungară	1950	1	6	2
	1969	1	4	2

Tabel nr. 5

Producţia pe locuitor la unele produse industriale
(în kWh şi, respectiv, în kg)

	Energie electrică		Cărbune[1]		Oţel		Fire chimice		Mase plastice	
	1950	1969	1950	1969	1950	1969	1960	1969	1965	1969
R. P. Bulgaria	110	2043	1053[3]	1046	0,7	180	—	1,2	4,0	8,8
R. S. Cehoslovacă	749	2984	3633	7343	252	749	4,6	6,5	8,9	14,6
R.P.D. Coreeană	...	1184[2]	...	1975[2]	...	...	...	...		
R. D. Germană	1059	3834	2552	4723	68	283	9,0	11,9	12,9	19,2
R.S.F. Iugoslavia	147	1119	...	...	...	109	1,2	1,9	2,9	4,1
R. P. Mongolă	27	320	246	767	—	—	—	—	—	—
R. P. Polonă	380	1845	3516[4]	4147	101	347	2,6	4,0	3,6	7,1
R. S. România	130	1575	197[4]	408	34	277	0,2	2,8	4,0	6,8
R. P. Ungară	322	1367	783	1243	112	295	0,4	0,9	2,7	3,8
U.R.S.S.	507	2864	1142	1827	152	459	1,0	2,4	3,2	5,5

1) Recalculat în cărbune convenţional de 7000 calorii; 2) în 1970; 3) în 1965; 4) în 1960.

*) Vezi prima parte în nr. 3/1971.

AGENDA revendicativă a anului 1971 a circumscris o suită de puternice confruntări social-politice care a cuprins întreaga lume capitalistă. Lupta maselor muncitoare, materializată într-o mare varietate de forme, mijloace şi metode de luptă, reprezintă rezultanta socială a inegalităţii social-economice şi politice prezentă în toate compartimentele orînduirii burgheze.

● Realităţi aspre ale „societăţii unidimensionale"

ÎN POFIDA unei avalanşe de teorii abile cu privire la „egalizarea socială" şi crearea unei „societăţi unidimensionale a claselor mijlocii", faptele atestă plenar că masele de oameni ai muncii sînt supuse continuu exploatării capitaliste şi inegalităţii manifestate în toate domeniile vieţii social-politice. „Practicile de consum — releva pe bună dreptate un studiu publicat în „Le Monde diplomatique" — practicile vieţii sociale, rămîn diferite cantitativ şi calitativ. Statutul celor două clase (muncitori şi capitalişti n.n.) rămîne un statut de segregaţie". Anul 1971 a dat noi dimensiuni valorice anacronismului societăţii capitaliste, a dus la adîncirea antagonismelor şi discrepanţelor social-politice. Sub mitul „capitalismului popular" se ascund realităţile dramatice ale muncitorilor care migrează dintr-o ţară în alta (1971 — 8,5 milioane), escalada costului vieţii, creşterea impozitelor directe şi indirecte etc. Potrivit datelor publicate recent de ziarul „The Financial Times" din Anglia, preţurile la produsele alimentare au crescut pînă în noiembrie 1971 cu aproximativ 5,5% faţă de luna februarie a aceluiaşi an.

Graficul nr. 1, intitulat sugestiv „Aşa au crescut preţurile", a fost publicat într-un număr din luna noiembrie al revistei „Allgemeine Deutsche Lehrerzeitung". El arată că de la sfîrşitul anului 1962 pînă în august 1971 costul vieţii în R.F. a Germaniei a crescut cu 31%. Costul vieţii a fost serios afectat, în anul care s-a scurs, de supradimensionarea bugetelor militare (ţările Pactului N.A.T.O. au cheltuit 106,4 miliarde dolari), de instabilitatea monetară de pe pieţele occidentale, de tendinţele inflaţioniste, care se fac simţite în multe ţări capitaliste, de „îngheţarea salariilor" etc.

● Tragedia muncitorilor „de prisos"

ŞOMAJUL a atins în anul 1971 cote deosebit de ridicate. În S.U.A. cifra şomajului a ajuns în anul 1971 la 5 500 000, manifestîndu-se cu o intensitate puternică în viaţa economică americană : în California 8% din muncitori sînt şomeri, în Massachusetts unul din fiecare 5 ingineri este şomer, la Los Angeles, citadela tehnologiei spaţiale americane, anul trecut au fost concediaţi 260 000 de muncitori cu o înaltă calificare din industria aeronautică. „În timp ce cosmonauţii fac călătorii interplanetare — scria „The Sunday Star" — o însemnată parte a celor care au construit vehiculele lor spaţiale stau acum cu braţele încrucişate aşteptînd la cozi interminabile să-şi primească ajutoarele de şomaj". Datele oficiale ale statisticii britanice consemnează că în 1971 numărul şomerilor a crescut în Anglia cu 365 000 apropiindu-se astfel de un milion. După părerea săptămînalului laburist „Labour Week", exprimată într-un număr din luna noiembrie, numărul real al şomerilor din Marea Britanie este de 1 250 000. Comentînd existenţa a 63 700 de şomeri oficiali suedezi, la care se adaugă aproximativ 50 000 de oameni în căutare de lucru neînregistraţi în statistica oficială a şomajului şi 20 000 de aşa-numiţi „muncitori de rezervă" (muncitori ocazionali) ziarul „Arbetet" arată că în Suedia este vorba de „cel mai puternic şomaj din perioada de după război". Datele publicate pentru anul 1971 în „Monthly Bulletin of Statistics" indică şi pentru alte ţări capitaliste creşteri substanţiale ale numărului celor care nu au de lucru (Italia — noiembrie — peste 1 milion, Canada — noiembrie — aproximativ 500 000, Japonia — noiembrie — 570 000, Franţa — octombrie — 330 000). În ţările capitaliste dezvoltate numărul şomerilor a atins, la începutul anului 1971 „cota" de aproape zece milioane de oameni (9 958 000), iar în ţările în curs de dezvoltare, date deosebit de subestimate, indică cifra de 6 415 000 şomeri.

Realitatea demască fără putinţă de echivoc falsitatea tezelor ideologiei burgheze, cu privire la „societatea bunăstării generale", a „capitalismului popular" etc. „De fapt — consemna revista „Cahiers du Communisme", tentative de «integrare» a muncitorilor în sistemul capitalist, oglindite în teorii de genul «capitalismului popular» reprezintă un mecanism suplimentar de redistribuire, favorizînd acumularea capitalului". Lozinca : „Trăiţi ca şi capitaliştii" lansată demagogic de propaganda burgheză reprezintă o cinică sfidare la adresa milioanelor de oameni ai muncii, ea nu poate să atenueze ascuţimea şi profunzimea conflictelor sociale din ţările capitalului.

Graficul nr. 1

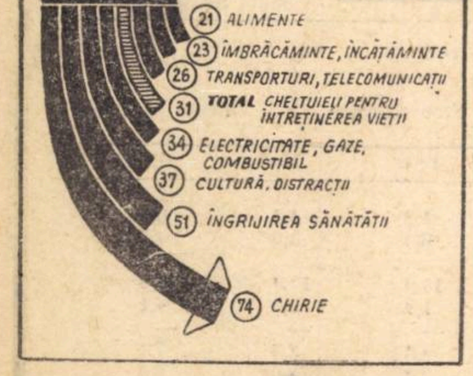

Aşa au crescut preţurile în R.F.G. de la sfîrşitul anului 1962 pînă în august 1971

1971—UN AN DE AMPLE MIŞCĂRI REVENDICATIVE ÎN LUMEA CAPITALULUI

● Noi dimensiuni ale grevelor

CONFRUNTAREA dintre oamenii muncii şi marile monopoluri — trăsătură distinctivă a lumii capitaliste contemporane — a acumulat în ultimii ani noi valori cantitative şi calitative, ea domină scena politică a majorităţii ţărilor capitaliste. În perioada anilor 1960—1970, numărul greviştilor s-a ridicat la impresionanta cifră de 360 milioane faţă de 150 milioane în perioada 1945—1960. Numai în anul 1970 numărul greviştilor a ajuns la 70 de milioane, cifră record în istoria mişcării revendicative a clasei muncitoare (graficul nr. 2).

În anii 1963—1970 au avut loc aproximativ 200 de greve generale. În S.U.A., nivelul mişcării revendicative în perioada 1966-1970 este mai înlat decît în ultimele două decenii. În Franţa, în perioada 1961—1965, la mişcarea grevistă participă anual unul din şase muncitori, iar în 1966—1970 fiecare al patrulea. În Italia în perioada 1961—1965 anual se aflau în grevă 24,2% din numărul total al muncitorilor, în timp ce în ultimii ani (1966—1970) ponderea greviştilor a crescut la peste 30% (fără a se include grevele generale la care participă majoritatea covîrşitoare a clasei muncitoare). În Anglia, grevele au însumat 11 milioane de zile-muncă în cursul anului 1970, ceea ce, după cum scrie „The Economist" reprezintă „al doilea record după greva generală din 1926".

Graficul nr. 2

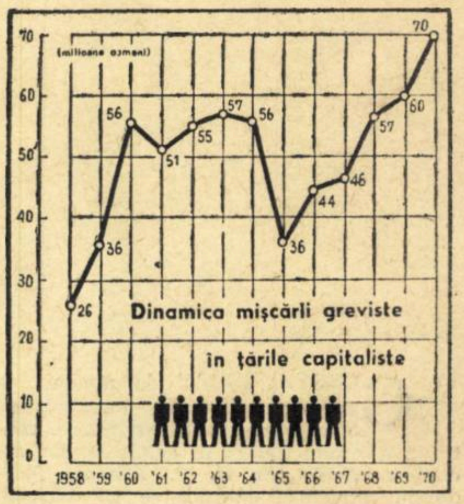

● 1971 — un nou an bogat în confruntări social-politice

CU TOATE CĂ DATELE statistice ale mişcării revendicative nu indică cifre globale, specialiştii, comentatorii marilor organe de presă sînt unanimi în a aprecia că anul care se încheie se încorporează în parametri ridicaţi ai ultimei perioade. În primele 8 luni ale anului 1971 în Anglia s-au înregistrat 11.661.000 zile de grevă — cifra cea mai mare înregistrată de statistica engleză. Greva naţională a funcţionarilor de la poştă, declanşată în februarie, grevele generale împotriva legislaţiei antimuncitoreşti, precum şi marile demonstraţii împotriva şomajului desfăşurate în noiembrie a.c. la Londra, Coventry, Dundee, Aberdeen, Nottingham se înscriu ca acţiuni dintre cele mai semnificative ale muncitorimii engleze.

Şi în S.U.A. agenda revendicativă consemnează în anul care s-a încheiat importante confruntări social-politice. La grevele care au avut loc în primele 7 luni, au participat peste un milion de muncitori. Lucrătorii portuari au paralizat succesiv timp de mai multe săptămîni activitatea din porturile de pe coastele Pacificului şi Atlanticului. La această mare bătălie socială se adaugă greva salariaţilor de la companiile de telefoane din New-York, greva minerilor din statele Virginia, Virginia de Vest, Ohio, Colorado, greva feroviarilor de la companiile „Southern" şi „Union Pacific", precum şi greva celor 100.000 de minieri declanşată în octombrie 1971, care a afectat peste 20 de state americane. „În societatea americană — consemna pe bună dreptate revista americană Newsweek — climatul psihologic al clasei muncitoare se caracterizează, între altele, prin epidemii de greve"...

În Japonia, la „Shunto-71" (ofensiva de primăvară a muncitorimii nipone) au participat peste opt milioane de salariaţi. Spania a fost cuprinsă în anul 1971 de un puternic val revendicativ, înregistrîndu-se peste 268 greve în primele şase luni ale anului. Grevele minerilor de la Hunosa, din eroica Asturie precum şi puternica acţiune a muncitorilor de la uzinele SEAT din Barcelona înscriu o nouă pagină de combativitate în istoria mişcării muncitoreşti spaniole. Mişcarea grevistă din Italia s-a desfăşurat şi în anul 1971 la un nivel deosebit de ridicat, consemnînd o suită de noi greve generale : cea din aprilie, la care au luat parte peste 15 milioane de salariaţi, greva naţională a feroviarilor de la sfîrşitul lunii octombrie, greva celor 200.000 de funcţionari de stat de la începutul lunii decembrie etc.

În anul 1971, şi-au făcut „prezenţa" în procesul revendicativ, mai pregnantă decît în anii trecuţi, ţări capitaliste considerate drept „vitrine ale colaborării de clasă", „state ale armoniei sociale": Suedia, Australia, Finlanda, Canada, Elveţia, R. F. a Germaniei, Olanda şi altele. În Finlanda, greva metalurgiştilor declanşată în luna februarie, este apreciată ca una dintre cele mai mari ridicări la luptă ale proletariatului finlandez din ultimele decenii. În Australia, greva generală a feroviarilor din luna iulie a constituit unul dintre cele mai mari conflicte de clasă din această ţară. Industria mineră din Belgia a simţit, în 1971, şocul unor puternice mişcări revendicative la care au participat zeci de mii de muncitori. Agenda revendicativă a consemnat puternice seisme în diferite compartimente ale economiei din Canada (în primele nouă luni ale anului 1971 au avut loc 406 greve la care au participat 200.000 de salariaţi) dintre care se detaşează grevele de la compania „Ford-Motor".

Mişcarea muncitorească de pe continentul latino-american adaugă la agenda revendicativă a anului care s-a scurs, momente semnificative care oglindesc marile mutaţii social-politice din această parte a lumii. În Argentina, confruntările sociale au culminat cu greva generală de la sfîrşitul lunii septembrie 1971 la care au participat, în pofida restricţiilor impuse de autorităţi, aproximativ 90 la sută din totalul muncitorilor. În Uruguay un şir de greve naţionale au demonstrat hotărîrea maselor muncitoare de a continua lupta pentru apărarea drepturilor lor. În Venezuela producţia industriei petroliere a fost serios afectată de grevele muncitorilor de la companiile „Creole Petroleum Corporation", „Mobil Oil", „Shell" şi altele. Centrul minier Corovoro din Bolivia a fost practic ocupat, în luna mai, de către minerii aflaţi într-o puternică mişcare revendicativă.

● Clasa muncitoare în fruntea luptei antimonopoliste

ANALIZA retrospectivă a confruntărilor social-politice, care s-au desfăşurat în anul 1971, scoate în evidenţă, tot mai pregnant afirmarea clasei muncitoare ca principala forţă socială a luptei antimonopoliste. Seismele sociale care domină viaţa social-politică a multor ţări capitaliste demonstrează în întreaga amploare inconsistenţa teoretică şi practică a tezelor burgheze potrivit cărora „proletariatul dispare ca clasă fundamentală", „se integrează psihologic în societatea capitalistă". Cele mai mari lupte revendicative din anul 1971 s-au desfăşurat în industria ţărilor capitaliste (industria siderurgică, minieră, constructoare de maşini, energetică), în transporturile aeriene, navale şi feroviare.

Un însemnat număr de acţiuni revendicative care au avut loc în anul 1971 s-au desfăşurat sub semnul unităţii de acţiune a clasei muncitoare, al lărgirii dialogului între comunişti şi socialişti, al apropierii între diferitele organizaţii sindicale. În Italia, Spania, Finlanda, Suedia, Japonia, în ţările Americii Latine (Argentina, Columbia, Uruguay) unitatea de luptă a clasei muncitoare a căpătat noi valenţe, ea a dus la sporirea combativităţii şi a gradului de organizare a mişcării revendicative.

Avînd în frunte partidele comuniste, clasa muncitoare din ţările capitaliste se afirmă tot mai mult ca o forţă socială consecvent revoluţionară, ea se plasează în avangarda luptei celor mai largi mase pentru lichidarea oricăror forme de exploatare socială şi asuprire naţională, pentru afirmarea în întreaga plenitudine a principiului egalităţii depline între oameni şi naţiuni.

conf. univ. dr. Traian CARACIUC

Nivelul mişcării greviste în unele ţări capitaliste. [1]

Ţara	1969 greve	1969 participanţi *)	1970 greve	1970 participanţi *)
S.U.A.	5.700	2.481	5.600	3.300
Anglia	3.116	1.654	3.890	2.150
Franţa	2.207	1.450	3.033	1.074
Italia	3.788	7.505	4.162	3.722
Japonia	1.783	1.412	2.749	1.875
Australia	2.014	1.285	...	...

1) După „Year Book of Labour Statistics" 1970 şi „Mirovaja economica i mejdunarodnie otnoşenia" Nr. 9/1971, pp. 150—157.
*) Numărul participanţilor în mii

ECONOMIA ȚĂRILOR SOCIALISTE

(Urmare din pag. 21)

mare atenție dezvoltării industriei metalurgice și carbonifere locale, prin deschiderea unor mine sau a unor întreprinderi mici și mijlocii, considerate a asigura o răspîndire mai rațională a forțelor de producție pe teritoriu, utilizarea resurselor de muncă din diferite localități și zone. După cum menționa într-un articol Agenția China Nouă, datorită unui ritm ridicat de dezvoltare, fonta prelucrată în industria locală, de exemplu, asigură peste jumătate din producția pe ansamblul național. Planul de șase ani al R.P.D. Coreene prevede ca în 1976 să se atingă o producție de huilă de 50—53 milioane tone, iar la energia electrică — 28—30 miliarde kwh (o creștere de 7 ori față de 1970); se prevede de asemenea, realizarea unei producții anuale de 3,8—4 milioane tone oțel și 2,8—3 mil. tone laminate. În Iugoslvaia se prevede a se ajunge în 1975 la circa 44—48 miliarde kwh energie electrică. În R. P. Mongolă, industria minieră își va mări producția

Tabelul nr. 6

Creșterea producției agricole în anii 1966—1970 și 1971—1975

	1966—1970 1965 = 100	1971—1975 1970 = 100
R. P. Albania	133	150—155
R. P. Bulgaria	126	117—120*
R. S. Cehoslovacă	119	114
R. P. Mongolă		122—125
R. P. Polonă	109	118—121
R. S. România	124	136—149*
R. P. Ungară	117	115—116*
U.R.S.S.	121	120—122

*) Față de producția medie a anilor 1966—1970.

în anii 1971-1975 de 1,8 ori, producția de cărbune de 1,4 ori, iar cea de energie electrică cu 50-55%. În R. P. Polonă, va trebuie să se realizeze, conform directivelor stabilite pentru actualul cincinal, o producție de energie electrică de 49% mai mare față de 1970, iar producția de oțel va ajunge la 14,7 milioane tone în 1975, cu 25% mai mult decît în ultimul an al cincinalului trecut. În Uniunea Sovietică se prevede a se ajunge la 1065 miliarde kwh energie electrică, la 695 milioane tone cărbune și 146 milioane tone de oțel.

O COMPONENTĂ fundamentală a industriei țărilor socialiste o constituie, după cum se știe, ramurile care realizează bunuri de consum, mai ales industria alimentară și cea ușoară; așa cum se vede și din tabelul nr. 4, cu toate modificările care au avut loc în procesul industrializării, al dezvoltării prioritare a industriei grele, industria alimentară se menține pe primele locuri în ceea ce privește ponderea ei în structura producției globale industriale. Trebuie remarcat, totodată și faptul că o dată cu creșterea producției industriei alimentare și ușoare sporește tot mai mult cantitatea de bunuri de consum, mai ales de uz îndelungat, produse de ramurile grele ale industriei, în special de industria constructoare de mașini.

În actuala etapă se remarcă în țările socialiste o accelerare a ritmului de creștere a producției bunurilor de consum în comparație cu perioada cincinală anterioară, ceea ce este determinat de preocuparea pentru satisfacerea crescîndă a cerințelor populației.

Evoluția nu este, desigur, nici pe departe identică. În timp ce în unele țări gradul de devansare a producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum se menține ridicat, în altele se observă o apropiere sau chiar o inversare a raportului între creșterea grupelor A și B. Astfel, în R. P. Albania, în perioada 1966—1970, producția grupei A a crescut într-un ritm mediu anual de 15,8% iar în grupa B cu 9,5% (coeficient de devansare 1,66) în timp ce în cincinalul 1971—1975 ritmurile respective vor fi de 12,2—12,9% și respectiv 7—7,6%, ceea ce corespunde unui coeficient de devansare de 1,7; În R. P. Bulgaria coeficientul de devansare al creșterii grupei A față de creșterea grupei B de asemenea se mărește de la 1,2 în 1966—1970 la 1,3 în anii actualului cincinal. În R.P.D. Coreeană în timp ce producția industrială a crescut în anul 1970 de 11,6 ori față de 1956 (ritm mediu anual 19,1%), producția mijloacelor de producție a sporit de 13,3 ori, iar producția bunurilor de consum de 9,3 ori, ceea ce corespunde unui coeficient de devansare de 1,4; în anii șesenalului 1971—1976, producția industrială va crește de 2,2 ori (un ritm mediu de 14%), producția grupei A de 2,3 ori, iar producția grupei B de 2 ori, ceea ce înseamnă o anumită reducere a coeficientului de devansare, la 1,15. În Polonia coeficientul de devansare a creșterii grupei A față de grupa B a fost în anii 1966—1970 de 1,5 ori pe cînd în actualul cincinal el este de 1,2; În U.R.S.S. el scade de la 1,04 la 0,93. În țara noastră, după cum se știe, coeficientul de devansare a fost în cincinalul 1966—1970 de 1,3 în timp ce în actualul cincinal el va fi de 1,18.

Această situație diferită este legată, de nivelul și structura anterioară a producției industriale, de particularitățile reproducției socialiste în fiecare țară etc. Sarcinile sporite în domeniul promovării progresului tehnic și al modernizării bazei tehnico-materiale a economiei, construirea sau continuarea și finisarea unor noi obiective industriale, precum și creșterea aportului ramurilor hotărîtoare la export sînt cîțiva dintre factorii care determină devansarea producției mijloacelor de producție față de producția bunurilor de consum și care, alături de alți factori (în primul rînd stadiul industrializării) acționează în chip diferit în țările socialiste. Cu toată această situație diferită se remarcă însă o preocupare sporită pentru dezvoltarea producției bunurilor de consum. Astfel în Albania, producția industriei bunurilor de consum va crește în actualul cincinal cu 40—44%, în Bulgaria cu 50,2%, în Polonia cu 42%, în U.R.S.S. cu 44—48%, în România cu 57—68%. O creștere deosebită o înregistrează producția bunurilor tehnice de uz îndelungat, a produselor alimentare cu un grad ridicat de prelucrare și valoare nutritivă mare, a confecțiilor, etc. O dată cu aceasta se înlătură și o serie de rămîneri în urmă manifestate în acest domeniu și se creează posibilitatea satisfacerii în condiții tot mai bune a cerințelor de consum crescînde ale populației.

AGRICULTURA constituie o ramură de bază a economiei naționale a țărilor socialiste. Locul ei în sistemul economiei naționale nu este însă același. În țările cu un grad ridicat de industrializare sau în plin proces de industrializare agricultura are o greutate specifică mai mică în producerea venitului național — ramura conducătoare fiind industria; în unele țări socialiste (R. P. Mongolă, Cuba, R. D. Vietnam), agricultura constituie principala ramură a economiei naționale, în care lucrează cea mai mare parte a populației ocupate. După datele oficiale, în 1969 ponderea agriculturii în venitul național era de 24,4% în Bulgaria, 11,3% în Cehoslovacia, 11,6% în R.D.G., 21,5% în Mongolia, 24,4% în România, 19,7% în URSS și 20,5% în Ungaria; în Vietnam circa 90% din populația ocupată lucrează în agricultură.

Indiferent de aceste ponderi, țările socialiste au condiții favorabile pentru dezvoltarea agriculturii, pentru creșterea continuă a producției. În vederea utilizării lor s-au intensificat preocupările pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, pentru ridicarea gradului de mecanizare și chimizare, pentru extinderea irigațiilor, precum și pentru stimularea materială a creșterii producției. Numărul tractoarelor, de exemplu, a crescut în Bulgaria de la 25,8 mii în 1960 la 53 mii în 1969, în Cehoslovacia de la 74,9 mii la 134 mii, în R.D.G. de la 70,6 la 145,8 mii, în Polonia de la 62,8 mii la 186 mii, în România de la 44,2 mii la 101,9 mii și în URSS de la 1.122,3 la 1.908 mii. Cuba avea la sfîrșitul anului 1970 peste 48 mii tractoare, ceea ce revenea un tractor la 63 hectare. Totodată, se mărește continuu numărul cadrelor cu pregătire medie și superioară care lucrează în agricultură, se intensifică cercetarea științifică.

Ca urmare, cu toate că unele țări, printre care și România, au avut condiții climatice nefavorabile în mai mulți ani, producția agricolă a sporit.

După cum se poate vedea pentru actualul cincinal se observă în multe țări o accelerare a ritmului de creștere a producției agricole. Astfel, în R.P. Albania producția agricolă este prevăzută să crească într-un ritm mediu anual de 8,5 — 9,2%, în Bulgaria de 3,2 — 3,7%, în Ungaria 2,8 — 3,0%, în U.R.S.S. — de 3,7 — 4,0, în R. P. D. Coreeană planul șesenal prevede ca producția de cereale să ajungă în 1976 la 7—7,5 mil. tone, iar producția de orez la 3,5 mil. tone; În Cuba deși nu s-a atins nivelul planificat, s-au obținut în anul 1970 8,5 mil. tone zahăr, față de 3,0 mil. tone în 1938 și 5,8 mil. tone în 1960. O atenție deosebită se acordă dezvoltării zootehniei, care în general marchează sau trebuie să marcheze o creștere mai rapidă

Creșterea prevăzută a producției agricole urmează să se atingă în primul rînd pe seama măririi producției la hectar, dar în multe țări și pe seama extinderii suprafețelor luate în cultură. În ceea ce privește producția la hectar, aici se observă diferențe sensibile de la o țară la alta în funcție, în esență, de gradul de intensificare a producției și de condițiile climaterice existente în fiecare perioadă. În cele mai multe cazuri și ritmul mediu anual de creștere a producției oscilează de la o perioadă cincinală la alta. Avînd în vedere nivelul atins pînă acum, precum și cerințele mari cărora trebuie să le răspundă agricultura în etapa actuală, în actualele planuri cincinale se prevăd investiții sporite și măsuri care să asigure ritmuri mai mari de creștere a producției vegetale și animale.

O DATĂ cu dezvoltarea economiei naționale a țărilor socialiste are loc și extinderea schimburilor economice externe. Se poate face constatarea, din compararea rezultatelor pe țări și pe diferite perioade, că în multe țări are loc o accentuare a ritmului de creștere a comerțului exterior (vezi tabelul nr. 7).

Este caracteristic faptul că în cele mai multe țări volumul schimburilor externe crește mai repede decît venitul național (vezi și tabelul nr. 1). Totodată au loc modificări importante în structura comerțului exterior sporind ponderea produselor industriale, a construcțiilor de mașini și produselor chimice. Are loc totodată o diversificare a formelor de comerț, extinderea cooperării economice; pentru țările membre C.A.E.R. un rol pozitiv în intensificarea relațiilor între ele îl are adoptarea, în 1971, a Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste.

Țelul final al activității economice și rațiunea creșterii economice în țările socialiste îl constituie satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale popoarelor din țările respective. De aceea, o dată cu dezvoltarea economiei naționale și creșterea venitului național au sporit și veniturile bănești și reale ale populației, s-au mărit fondul de consum și volumul mărfurilor vîndute în rîndul populației. Astfel, salariul mediu a crescut în perioada 1950—1969 de 2,5 ori în R. P. Bulgaria, de 1,5 ori în R. S. Cehoslavacă; în R. P. Albania, veniturile reale pe locuitor au crescut în anii cincinalului trecut cu 17%; în R. P. Chineză venitul mediu anual al muncitorilor și personalului administrativ a crescut față de 1952 cu peste 50%, iar în R.P.D. Coreeană, numai în cursul planului de 7 ani (1964—1970) veniturile reale au crescut cu 31,5% (în 1963 ele crescuseră cu 112% față de 1949). Salariul și veniturile reale vor marca noi creșteri în anii actualului plan cincinal, cînd se prevăd în general ritmuri medii anuale de creștere între 4,0% și 5,5%. Totodată, sporesc veniturile țărănimii, cresc fondurile sociale de consum, se îmbunătățesc condițiile de locuit, se dezvoltă învățămîntul, știința și cultura.

TOATE aceste realizări vădesc progresul continuu al economiei țărilor socialiste, care an de an înaintează pe drumul socialismului și comunismului. Ele demonstrează superioritatea noii orînduiri sociale, avantajele sale față de capitalism sporind prestigiul noii orînduiri sociale pe arena internațională.

Tabel nr. 7

Creșterea comerțului exterior

	Ritm mediu anual 1961—1965	1966—1970 Creștere totală	1966—1970 Ritm mediu anual	1971—1975 Creștere totală	1971—1975 Ritm mediu anual
R .P. Albania	..	...	...	167*)	10,8
R. P. Bulgaria	14,3	170	9,9	160—165	9,9—10,5
R. S. Cehoslovacă	7,4	140	6,9	136—138	6,4— 6,7
R.D.G.	5,9	106	9,9	...	11,9
R. P. Mongolă	1,2	...	2,0	128—130	5,1— 5,4
R. P. Polonă	10,1	155	9,2	146—157	7,9— 9,4
R. S. România	9,8	175	11,8	161—172	10 —11,4
R. P. Ungară	10,4	150	9,8	140—150	8,5
U.R.S.S.	7,7	152	8,6	133—135	5,9— 6,2

*) Creșterea exportului.

GLOSAR

PRIN circulație bănească se înțelege mișcarea efectuată de masa banilor, ca urmare a operațiilor de încasări și plăți determinate de curentele de mărfuri, de prestarea serviciilor etc. în cadrul economiei naționale.

Spre deosebire de circulația **bănească**, circulația **monetară** cuprinde numai mișcarea monedelor metalice, de aur sau argint. Întrucît în prezent aurul și argintul nu mai circulă sub formă de monede, nicăieri în lume nu mai există o circulație monetară propriuzisă. În vorbirea curentă însă, circulația monetară se confundă cu circulația bănească. Prin extindere, acest termen poate fi utilizat în locul aceluia de circulație bănească, însă numai în cazul cînd legea monetară a țării respective definește unitatea monetară printr-o cantitate de aur (a se vedea în acest glosar termenii : **monedă, sistem monetar**) .

Multă vreme s-a considerat că masa banilor în circulație ar fi formată numai din numerar, adică din monede principale și divizionare, bancnote și bilete de tezaur (mai puțin numerarul aflat la bănci). În această accepțiune a termenului circulația bănească se rezumă la deplasarea efectuată, din mînă în mînă, a numerarului. Ulterior, s-a ajuns la concluzia că în masa banilor în circulație trebuie incluși și banii în cont („moneda scripturală"), dat fiind că aceștia servesc, ca și numerarul, la operații de încasări și plăți, deci la vînzări și cumpărări. În prezent, se consideră deci că masa banilor în circulație are următoarea structură : a) monedele metalice principale ; b) bancnotele și biletele de tezaur ; c) banii divizionari de metal și de hîrtie ; d) banii de cont.

La rîndul său, masa banilor de cont este formată din : a) depunerile la vedere și soldurile creditoare ale conturilor curente la bănci (cu excepția băncii de emisiune) ; b) depunerile la vedere și soldurile creditoare ale conturilor de la banca de emisiune (cu excepția activelor altor bănci la banca de emisiune) ; c) depozitele aflate în conturile curente deschise la oficiile poștale („serviciile de cecuri poștale").

Circulația banilor de cont se efectuează prin viramente între conturi.

Reglarea circulației bănești se află, după cum se poate deduce din cele de mai sus, aproape exclusiv în mîinile băncilor : ale băncii de emisiune îndeosebi pentru sfera circulației bancnotelor și ale celorlalte bănci pentru sfera circulației banilor de cont.

CIRCULAȚIE BĂNEASCĂ

Desfășurarea normală a circulației bănești este o premisă și totodată o rezultantă a unei economii naționale sănătoase, echilibrate. Corelația între masa banilor în circulație, prețurile mărfurilor și valoarea banilor este stabilită de legea circulației bănești, formulată de K. Marx. Această lege obiectivă arată că „la o viteză dată a circulației banilor, fie ca mijloc de circulație, fie ca mijloc de plată, suma totală a banilor care circulă într-o perioadă de timp dată va fi determinată de suma prețurilor mărfurilor care urmează a fi realizate, plus suma totală a plăților scadente în aceeași perioadă, minus plățile care se sting reciproc prin compensare".

În cazul în care banii în circulație sînt semne ale valorii — bani reali fără valoare deplină, bani de hîrtie sau bancnote —, toate aceste semne reprezintă împreună valoarea cantității de aur necesară circulației, care a fost înlocuită prin ele. Cu alte cuvinte, la aceeași masă de mărfuri în circulație, valoarea reprezentată de fiecare semn bănesc în parte este invers proporțională cu cantitatea tuturor semnelor aflate în circulație. Legea circulației bănești își păstrează valabilitatea indiferent de sistemul bănesc sau de formațiunea social-economică în care ea se aplică.

În țările capitaliste, deprecierea inflaționistă a banilor constituie în perioada actuală o trăsătură generală și permanentă care reflectă existența unui dezechilibru cronic al circulației bănești.

În țările socialiste, în vederea realizării unei circulații bănești sănătoase și a corolarului ei — stabilirea puterii de cumpărare a banilor, atît circulația bănească, cît și masa banilor formează obiectul planificării directe prin planul de casă și planul de credite.

Pentru realizarea unei circulații bănești planificate, trebuie îndeplinite o serie de condiții între care : delimitarea celor două forme ale circulației bănești — cu și fără numerar ; restrîngerea circulației numerarului la relațiile economiei socialiste cu populația și utilizarea banilor de cont în toate celelalte domenii ; obligativitatea depunerii la bancă a tuturor disponibilităților bănești de către instituții, întreprinderi de stat și cooperatiste, precum și a efectuării tuturor operațiilor de încasări și plăți prin conturi deschise la bancă.

C.I.K.

ERATĂ : La glosarul din nr. 52, pag. 19, paragr. 6, rîndul 24 se va citi : 1844—1845.

MONDORAMA

FILIALĂ COMUNĂ PENTRU PRODUCEREA DE CALCULATOARE

NIXDORF COMPUTER, principala firmă vest-europeană producătoare de calculatoare de birou, împreună cu A.E.G.-Telefunken, una din marile firme din industria electrotehnică și electronică, și-au anunțat intenția de a crea o filială comună avînd ca obiect cercetarea, producerea și desfacerea de calculatoare mari. Creată în intenția de a rezista pătrunderii firmelor de peste Atlantic (I.B.M. a furnizat 52%, iar Honeywell-Bull 11,8% din parcul vest-german de calculatoare, lui Siemens revenindu-i 11,5%), filiala va utiliza circa 2000 salariați, dintre care șase sute sînt cercetători, ingineri și tehnicieni. Guvernul federal a hotărît să acorde noii filiale un credit pentru cercetare și dezvoltare în valoare de 100 milioane de mărci, începînd cu anul 1972.

53 MILIARDE FRANCI ÎN SCOPURI MILITARE

COMENZILE MILITARE către industria franceză vor depăși probabil 53 miliarde franci în perioada 1971—1975, scrie **Revue de la défense nationale** în numărul său din decembrie anul trecut. Suma respectivă va reveni în proporție de 38% industriei aeronautice. Industria electrotehnică va beneficia de 26%. Sume importante vor reveni de asemenea industriei electronice. Cheltuielile în scopuri militare sînt estimate a reprezenta aproximativ 2% din produsul intern brut al Franței și 4—5% din producția ei industrială, ocupînd circa 270 000 persoane. Potrivit revistei citate, din fondurile Apărării naționale sînt finanțate 20% din cercetările fundamentale și aplicative efectuate anual în Franța. În același timp, exporturile reprezintă 20% din producția franceză de armament, armamentul constituind 13% din vînzările în străinătate de bunuri de echipament și materiale de transport, ceea ce, consideră revista, nu este neglijabil pentru balanța de plăți.

CENTENARUL BUDAPESTEI

ACTUALA capitală a Ungariei a rezultat din fuziunea în 1872 a trei orașe: Buda, Pesta și Obuda. Cu un secol în urmă, cele trei orașe totalizau abia 280 000 de locuitori; în 1910 populația Budapestei număra un milion de locuitori, în prezent ea depășind 2 milioane de persoane. Dezvoltarea, ca și realizările obținute în această perioadă vor constitui în 1972 obiectul unor expoziții și manifestări culturale care vor marca centenarul orașului de pe Dunăre.

Pentru a sublinia evenimentul, anul acesta la Budapesta se va organiza, de asemenea, prima întîlnire internațională a primarilor capitalelor europene. Vor fi dezbătute cu acest prilej probleme de urbanizare, arhitectură și sociale, de protecție a mediului etc. informează agenția M.T.I.

CHARTĂ INTERNAȚIONALĂ A CĂRȚII

PRINCIPIILE care vor constitui baza tratamentului rezervat cărților pe plan internațional au fost definite în **Charta cărții** adoptată în octombrie 1971 în cadrul reuniunii de la Bruxelles a Comitetului pentru „Anul internațional al cărții" care va fi aniversat din inițiativa UNESCO în 1972. Fiind prima declarație de această natură la nivel internațional, Charta constată că „în prezent cărțile rămîn instrumente esențiale ale conservării și difuzării cunoștințelor acumulate în lume". Reuniunea de la Bruxelles a subliniat că, avînd în vedere rolul cultural-educativ al cărții, pentru difuzarea ei este necesară facilitarea formalităților vamale. Se apreciază că în cadrul conferinței generale a UNESCO din 1972 se va aproba rezoluția prin care guvernele sînt chemate să acorde un regim preferențial cărții. Sub deviza „Cărți pentru toți", Anul internațional al cărții 1972 va avea patru teme principale: încurajarea activității scriitorilor și traducătorilor; producerea și distribuirea cărților, inclusiv dezvoltarea bibliotecilor; promovarea lecturii; cartea în serviciul educației, înțelegerii și cooperării internaționale.

NOUTĂȚI ÎN CONSTRUCȚIILE NAVALE IUGOSLAVE

ȘANTIERELE navale și uzina de motoare Diesel „Uljanik" de la Pola au sărbătorit de curînd lansarea la apă a celui mai mare vas construit vreodată în Iugoslavia: „Berge Istr", de 225 000 tone. După cum relatează agenția **Taniug**, contractele încheiate pînă în prezent prevăd construirea a patru asemenea vase. Șantierele navale „Uljanik", care în ultimele două decenii au lansat 160 de vase cu un tonaj total de aproape 1 milion tone, se pregătesc totodată pentru construirea de nave de 400 000 de tone.

MEDICAMENTELE ȘI PREȚURILE LOR ÎN ELVEȚIA

DIN TOTALUL producției chimice elvețiene, industria farmaceutică reprezintă 40—45%, ea fiind urmată de cea a coloranților, cu 15—20%. Dar în vreme ce ansamblul industriei chimice elvețiene participă cu numai 0,9% la producția mondială a acestei ramuri, produsele farmaceutice elvețiene reprezintă 11% din producția mondială.

În ultima vreme presa elvețiană s-a făcut însă ecoul nemulțumirii populației elvețiene față de prețurile medicamentelor. Spre surprinderea farmaciștilor, rețeaua de magazine specializate în comerțul alimentar „Migros" a prezentat consumatorilor vitamina C la un preț cu 300% inferior prețului din farmacii. Problema a ajuns în parlament, unde s-a pus întrebarea dacă nu este cazul să fie controlat prețul medicamentelor de către confederație. Se pare că spectrul unei reduceri de prețuri a speriat atît de rău pe farmaciștii din diverse cantoane încît în unele dintre ele s-a interzis de urgență vînzarea vitaminei C la „Migros". Rămîne însă constatarea că la un medicament de mare utilitate cum este vitamina C prețul de vînzare poate fi redus cu 300% fără că articolul respectiv să fie vîndut în pierdere.

TREI CONDIȚII ESENȚIALE

INTERVIEVAT asupra cauzelor succesului obținut în ultimul deceniu (majorarea de 3,4 ori a cifrei de afaceri) de întreprinderea pe care o conduce, președintele unei societăți industriale franceze (personal 1300 de salariați, cifra de afaceri 127 milioane de franci în 1970), producătoare de mașini și utilaje, a furnizat următoarele explicații:

— Sondarea cererii, în continuă evoluție, pe piața internă se face, în primul rînd, cu ajutorul unei echipe (47 de persoane) de agenți tehnico-comerciali. Dispunînd de camioane, echipate în mod special pentru demonstrarea funcționării utilajelor produse de societate, acești agenți vizitează anual circa 6000 de întreprinderi, colectînd aprecieri, critici și sugestii. Acestea din urmă stau la baza inovațiilor realizate de biroul de studii și proiectări al societății, a deciziilor privind modificările în tehnologia de fabricație sau în structura producției.

— Politica de investiții se aplică cu prudență și se întemeiază îndeosebi pe autofinanțare. Investițiile noi se realizează în funcție de existența imediată sau într-o perspectivă apropiată a cererii pentru produsele respective; ca urmare, noile capacități sînt utilizate din plin la mai puțin de un an de la instalarea lor.

— Produsele societății sînt vîndute, practic, în toate țările lumii. Exporturile reprezintă aproape un sfert din întreaga producție și se depun eforturi pentru sporirea rapidă a ponderii lor.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

IREALITATEA ECUAȚIEI INFLAȚIE = CREȘTERE

UNA DIN teoriile de largă circulație în lumea capitalului susține că o conjunctură inflaționistă are un efect binefăcător asupra economiei țării respective. Creșterea prețurilor ar stimula dezvoltarea celor mai productive sectoare ale economiei, provocînd o redistribuire a veniturilor favorabilă îndeosebi sporirii masei profiturilor (deci, implicit, și celei a investițiilor). Ca atare, susțin adepții acestei teorii, inflația acceptată în mod deliberat ar fi recomandabilă mai ales în cazul țărilor în curs de dezvoltare, avînd în vedere penuria resurselor de care dispun acestea pentru finanțarea expansiunii lor economice.

Și totuși, experiența de pînă acum n-a confirmat valabilitatea acestor afirmații. Datele din tabelul alăturat, referitoare la evoluția — în deceniul trecut — a economiei unui număr de 16 țări din America Latină (conform statisticilor O.N.U.), demonstrează mai mult contrariul. Astfel, în trei țări cu cea mai ridicată rată de creștere a produsului intern brut în perioada respectivă (Nicaragua, Panama și El Salvador) creșterea medie anuală a prețurilor a fost printre cele mai lente. Pe de altă parte, țările care au cunoscut cea mai puternică inflație (Uruguay și Brazilia) au înregistrat o scădere medie anuală a P.I.B.-ului cu 0,9% (în primul caz) și o creștere de numai 1,1% (în al doilea).

Iar rezultatele deosebite de acestea, care se constată în Republica Dominicană și Chile sau în Mexic nu fac decît să demonstreze că inflația poate fi însoțitorul, dar nu și factorul-cheie al dezvoltării rapide a economiei unei țări în care predomină relațiile de producție capitaliste. Fie ea deliberată, dirijată sau controlată, inflația nu poate servi drept panaceu pentru remedierea tonusului slab al economiei marii majorități a țărilor în curs de dezvoltare, drept instrument universal pentru recuperarea rămînerii lor în urmă; ea poate însă — atunci cînd devine galopantă — să compromită eforturile de expansiune economică.

Dezvoltarea economică și dinamica prețurilor (în %)

Țara	Rata medie anuală de creștere a P.I.B. (1960—1968)	Creșterea medie anuală a prețurilor (1959—1968)
Argentina	1,6	24,4
Bolivia	3,0	6,2
Brazilia	1,1	49,3
Chile	2,3	24,3
Columbia	1,5	11,2
El Salvador	3,2	0,4
Guatemala	2,2	0,2
Honduras	2,4	2,0
Mexic	3,1	2,6
Nicaragua	4,5	1,6
Panama	4,4	0,9
Paraguay	1,3	4,6
Peru	2,5	10,3
Republica Dominicană	— 0,6	1,3
Uruguay	— 0,9	53,2
Venezuela	1,3	0,3

Sursa: Revue internationale du Travail, decembrie 1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X NR. 2 (437)
VINERI 14 IANUARIE 1972
20 PAGINI 2 LEI

2

ANUL X **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

Nr. 2 din 14 ianuarie 1972

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

— Planificat: beneficii; realizat: pierderi
Un argument pentru investigarea tuturor căilor de „vitalizare" a produselor încă nerentabile
de **Gh. Nicolescu**, director general adjunct în Ministerul Finanțelor (pag. 3)
— Discuții:
Soluții pentru introducerea taxei asupra fondurilor de producție în practica economică
de **Luca Năstase** (pag. 4)
— În complexele zootehnice de tip industrial: Ce generează discordanța dintre nivelul de dotare și rezultatele obținute?
de conf. dr. **D. Cițu**
— **Integrarea economistului:**
• De ce deosebire între servicii economice?
de **P. Ioan**, Combinatul de celuloză și hîrtie-Dej
• Ce posturi să ocupe economiștii?
de **Gh. F. Ionescu**, C.E.I.L. — Curtea de Argeș (pag. 5)
— **Noi resurse în circuitul economic:**
Valorificarea deșeurilor
de ec. **Marin Stoianovici**, ing. **Marin Barna**, secția economică a Comitetului județean P.C.R. — Brașov (pag. 6)
— **Ancheta noastră:**
Centralele industriale: Integrare, profilare, specializare — exigențe ale industriei moderne
de ing. **Tănase Volintiru**, director general, ec. **Ion Velican**, director organizare și personal — Centrala industrială de anvelope și articole tehnice de cauciuc
Reevaluări ale raportului marfă-consumator
de prof. dr. **C. Florescu**
— **Relații economice externe ale României**
Cresc livrările reciproce între România și R. D. Germană
Interviul nostru cu dr. **E. Schwierz**, adjunct al ministrului economiei externe al R.D.G. (pag. 7)
— **În dezbaterea „Vieții economice":**
Cum, unde și cînd utilizăm informația de piață (pag. 9)
— **Puncte de vedere:**
Circuitul metalului în economie. Cum stabilim normativele de stoc?
Semnează: ing. **Ion Popescu**, D.G.A.D., MICM. ing. **Vl. Șireanu**, Centrala de utilaj petrolier Ploiești, **Anton Frunzescu**, M.I.C., ing. **Gh. Antoniu**, director tehnic M.I.M. ing. **Petru Cantalare**, director M.I.M., **Panait Miulescu**, M.I.M. (pag. 10—11)

■ **TEORII — IDEI**

— Matematica și economia
Inaccesibilitatea — un argument?
de **I. Lemnij**
— Cabinetul de economie politică de la Academia de Studii Economice (pag. 13)
— **Dezbateri:**
Subdezvoltarea economică și căile lichidării ei (XI) (pag. 14)
— Monografia — teren de cercetare încă slab defrișat
de prof. dr. **V. Axenciuc** (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALA**

— U.R.S.S. — Relațiile economice externe în sprijinul promovării progresului tehnic și a coexistenței pașnice
de **I. P. Faminski**, candidat în științe economice, docent la Universitatea de Stat din Moscova
— R. P. Ungară: Reglementări în domeniul economiei (pag. 17)
— **Capitalismul contemporan:**
Contradicțiile pieței muncii și intervenția statului burghez
de **C. Grigorescu** I.C.E. (pag. 18)
— Un cadru mai larg de colaborare
Interviul nostru cu lordul **Drumalbyn** (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.
40470

ACTUALITATEA

RITMURI COTIDIENE

RITMUL vieții noastre cotidiene — care este, de fapt, ritmul edificării noastre multilaterale — cunoaște în aceste zile de început de an acel dinamism caracteristic de multă vreme întregii activități creatoare a României socialiste.

O reafirmare a preocupării statornice a conducerii partidului și statului nostru de a se întîlni cu făuritorii de bunuri materiale, de a se consulta permanent cu oamenii muncii asupra problemelor actuale și de perspectivă ale construcției socialiste — a constituit-o vizita de lucru, întreprinsă săptămîna trecută de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în întreprinderi industriale ale orașului și județului Brașov. Această vizită a fost o nouă mărturie grăitoare a legăturilor de nezdruncinat dintre partid și popor. Ca și în alte numeroase vizite de lucru întreprinse în acest județ și în toate județele țării, secretarul general a purtat și acum un dialog viu cu muncitorii, inginerii și tehnicienii din întreprinderile vizitate, contribuind și mobilizînd la conturarea mai exactă a obiectivelor de plan, la direcționarea eforturilor colectivelor de muncă, proiectare, concepție în găsirea celor mai eficiente căi de realizare a sarcinilor de producție, de ridicare continuă a calității produselor, a productivității muncii, de reducere a prețului de cost.

Cît de eficiente, cît de concrete sînt discuțiile și schimburile de păreri prilejuite de asemenea vizite de lucru — ne putem da seama în mod concludent chiar și numai dintr-un singur exemplu. Astfel, în cadrul discuțiilor cu factorii de răspundere din conducerea uzinei și centralei de autocamioane și tractoare s-a ridicat, printre altele, importanta problemă a relațiilor dintre uzină și centrală, a raporturilor dintre întreprinderi în cadrul centralei. A fost relevat cu satisfacție faptul că centrala industrială s-a afirmat ca un factor dinamizator al producției, ca stimulator al gîndirii tehnice, a facilitat cooperarea și specializarea în producerea anumitor piese și subansambluri ce intră în componența constructivă a autocamionului și tractorului, a potențat relațiile întreprinderilor cu partenerii de comerț din țară și de peste hotare. A reieșit, totodată, că mai persistă unele neclarități în ceea ce privește rolul de coordonator al centralei, că problemele cooperării cu parteneri aparținînd altor centrale, aprovizionării tehnico-materiale și mai ales ale specializării în interiorul centralei nu și-au găsit încă rezolvări depline, mai persistă încă o înțelegere îngustă a raporturilor dintre întreprinderi ce intră în alcătuirea centralei. În concluziile pe care le-a formulat, secretarul general al partidului a stăruit asupra necesității de a se realiza, în cadrul centralei, un mai mare grad de integrare, aceasta corespunzînd conceptului care a stat la baza creării centralelor industriale, tendințelor puternic afirmate în practica mondială a organizării producției industriale. Numai prin cooperare, prin adîncirea specializării — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — se poate ajunge la produse de înaltă calitate și de mare serie, cu preț de cost redus, se pot realiza dotări comune. În ceea ce privește producția de autocamioane, automobile și tractoare, a subliniat secretarul general, este necesar să se elaboreze un program foarte cuprinzător de specializare și cooperare între centrala brașoveană și celelalte întreprinderi din țară cu profil asemănător.

Acest exemplu, cules dintre multe altele, ilustrează convingător că vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în întreprinderi ale industriei brașovene, acum la începutul noului an de muncă, a constituit pentru colectivele de oameni ai muncii un puternic imbold în activitatea lor, pătrunsă de dăruire, pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor care le stau în față în actualul plan cincinal. Discuțiile cu muncitorii, cu cadrele de conducere din unitățile industriale vizitate, cu factori de răspundere din ministerele de resort, aprecierile făcute, indicațiile date de secretarul general al partidului au găsit un larg ecou în rîndurile muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, care și-au exprimat hotărîrea de a răspunde prin fapte, prin noi realizări, sarcinilor trasate de partid, pentru înflorirea continuă a patriei noastre.

IN ÎNTREAGA țară au loc în aceste zile ample dezbateri, se întreprind acțiuni concrete privind îmbunătățirea coeficientului de schimb prin generalizarea schimbului doi și extinderea schimbului trei în întreprinderile industriale. În lumina măsurilor stabilite de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R., ministerele, celelalte organe economice centrale, centralele industriale și întreprinderile au îndatorirea să întocmească pînă la 31 ianuarie programe de măsuri tehnico-organizatorice pentru generalizarea schimbului doi și introducerea și extinderea schimbului trei, pentru creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție. Stabilirea acestor programe de acțiune în mod temeinic și judicios, aplicarea riguroasă în practică a măsurilor cuprinse în ele au o mare însemnătate economică în condițiile acestui an cînd, potrivit prevederilor planului, 45% din sporul de producție față de anul 1971 urmează să se obțină prin folosirea mai bună, intensivă și extensivă, a capacităților existente.

Desigur, problemele care se cer a fi rezolvate sînt multiple și complexe, sfera lor cuprinzînd un șir de aspecte, de la asigurarea forței de muncă, la aprovizionare și asistență tehnică. Profunzimea și energia cu care ele au fost abordate constituie însă o garanție sigură a rezolvării lor optime.

O altă problemă, circumscrisă în sfera preocupărilor economice, care se impune atenției în aceste zile de început de an, este eșalonarea judicioasă, realizarea ritmică a sarcinilor de plan. În dezbaterile care au loc în diferite întreprinderi și care își găseso ecoul în paginile presei, se relevă că ritmicitatea producției este o condiție hotărîtoare a realizării planului. O ritmicitate riguroasă înseamnă, în esență, o bună organizare internă, o programare realistă a fabricației, o funcționare normală a mecanismului fiecărei întreprinderi, o folosire judicioasă a capacităților de producție, a forței de muncă și a timpului de lucru.

În aceste zile în care se decide, practic, ritmul activității din întregul an, prin eșalonarea sarcinilor pe trimestre, luni, decade și zile, este deosebit de important ca planificatorii fiecărei întreprinderi, fiecărei centrale să dovedească o maximă exigență și fermitate în respectarea principiului defalcării raționale, echilibrate a sarcinilor de plan, evitînd apariția unor perioade de vîrf în producție, soldate cu o suprasolicitare păgubitoare a forței de muncă, a mașinilor și utilajelor.

Faptul că acest imperativ este înțeles în majoritatea întreprinderilor este confirmat de startul favorabil al producției din acest an. Din toate județele țării sosesc în aceste zile, neîntrerupt, știri despre succesele obținute de colectivele de oameni ai muncii în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan. Acest început bun creează condițiile favorabile și certitudinea unui viitor bilanț rodnic.

PRINTRE evenimentele săptămînii la care ne referim, reține, de asemenea, atenția ședința plenară a Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, care a analizat activitatea desfășurată de organele și organizațiile sindicale în anul 1971 și a examinat noile și importantele sarcini ce revin sindicatelor, sub conducerea partidului, pentru mobilizarea și atragerea largă a maselor de oameni ai muncii la îndeplinirea și depășirea însuflețitoarelor obiective prevăzute în planul de stat de dezvoltare economică și socială a României pe anul 1972.

Subliniind că, în rezultatele strălucite obținute de oamenii muncii din patria noastră în îndeplinirea și depășirea planului de stat pe anul 1971 se află încorporată și activitatea desfășurată cu consecvență revoluționară de organele și organizațiile sindicale, plenara Consiliului Central al U.G.S.R. a dat o înaltă apreciere măsurilor întreprinse de partid pentru continua perfecționare a conducerii economiei și a întregii noastre societăți socialiste, instituționalizării și lărgirii participării clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la conducerea și rezolvarea problemelor construcției economice și ale vieții noastre politice și sociale. Participanții la lucrări și-au exprimat totala adeziune față de prevederile planului de stat pe anul 1972, aprobat de Marea Adunare Națională, care reflectă în modul cel mai convingător grija permanentă a partidului și statului nostru pentru înflorirea continuă a patriei, pentru prosperitatea poporului român și creșterea nivelului de trai material și spiritual al tuturor oamenilor muncii. Așa cum se arată în telegrama adresată Comitetului Central al Partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, „Consiliul central al U.G.S.R. asigură Comitetul Central al Partidului Comunist Român că organele și organizațiile sindicale, întregul activ al sindicatelor vor munci cu devotament și nu vor precupeți nici un efort pentru sporirea contribuției lor la îndeplinirea și depășirea sarcinilor cuprinse în planul de stat pe anul 1972, ... vor face totul pentru a-și perfecționa necontenit metodele și stilul de muncă, astfel încît să crească contribuția sindicatelor la conducerea și rezolvarea problemelor economice și social-culturale care stau în fața fiecărui colectiv de întreprindere și instituție, la realizarea ritmică a sarcinilor de producție și creșterea eficienței economice a întregii activități, creșterea productivității muncii, reducerea consumului de materii prime și materiale, folosirea deplină a timpului de lucru și a capacităților de producție, ridicarea calificării profesionale, întărirea ordinei și disciplinei, dezvoltarea și apărarea avutului obștesc, pentru respectarea și aplicarea legislației muncii".

Sînt, toate acestea, numai cîteva din momentele de referință ale ultimelor zile și ele reflectă dinamismul și complexitatea societății socialiste a României, în continuă și multilaterală dezvoltare.

PLANIFICAT: BENEFICII REALIZAT: PIERDERI

UN ARGUMENT PENTRU INVESTIGAREA TUTUROR CĂILOR DE „VITALIZARE" A PRODUSELOR ÎNCĂ NERENTABILE

ECONOMIA României socialiste se caracterizează nu numai prin dinamismul său constant — concretizat în ritmurile înalte de dezvoltare, ci și prin preocuparea sporită pentru creșterea eficienței tuturor ramurilor care are drept rezultat obținerea unor acumulări sporite la fiecare leu producție realizată, la fiecare leu investit. Accentuarea laturilor calitative ale activității economice, preocuparea constantă pentru obținerea unei eficiențe economice sporite se reflectă în mod sintetic în indicatorii planului cincinal 1971—1975, care, pentru prima dată, prevăd o creștere mai rapidă a venitului național decît a produsului social.

Este evident că în noile condiții obținerea de către toate unitățile economice a unor rezultate financiare superioare capătă sensuri și dimensiuni noi, amplifică responsabilitatea ministerelor, centralelor industriale și a întreprinderilor în gospodărirea cu maximum de eficiență a fondurilor materiale și bănești.

Rezultatele obținute în primul an al cincinalului 1971—1975 scot în evidență, ca o caracteristică generală, preocuparea tuturor factorilor de răspundere, a colectivelor de oameni ai muncii, pentru mobilizarea rezervelor existente, pentru utilizarea la maximum a posibilităților pe care le are fiecare centrală industrială sau întreprindere pentru a obține rezultate în concordanță cu eforturile făcute de stat pentru înzestrarea economiei cu tehnica cea mai modernă.

În acest context, situația anormală în care se găsesc unele unități care înregistrează pierderi în loc de beneficii, care consumă în fapt din mijloacele ce le sînt puse la dispoziție în loc de a contribui la crearea fondurilor necesare reproducției socialiste lărgite, nu poate fi caracterizată decît ca nesatisfăcătoare, incompatibilă cu o economie modernă cum este aceea a țării noastre. Astfel, pe baza datelor existente la 30 noiembrie 1971, unele întreprinderi au depășit pierderile planificate ; o situație necorespunzătoare o prezintă și întreprinderile care au realizat pierderi în loc de beneficii, ceea ce denotă existența unor deficiențe serioase în activitatea acestora. Așa de exemplu, fabrica de geamuri Buzău a depășit pierderile planificate de peste 4 ori, iar Fabrica de osii și boghiuri Balș, în loc de beneficii a înregistrat pierderi. O situație similară o prezintă și alte unități dintre care menționăm Complexul de creștere și îngrășare a porcilor — Ulmeni, care înregistrează pierderi de circa 18 mil. lei, în timp ce în plan erau prevăzute beneficii precum și unele fabrici de conserve, recordul pierderilor realizate în 1971 deținîndu-l Fabrica de conserve Fetești cu un volum de pierderi de circa 24 mil. lei.

Analiza făcută de organele Ministerului Finanțelor la un număr de 10 complexe specializate în producția de lapte de vacă, arață că în locul beneficiilor prevăzute în studiile tehnico-economice s-au înregistrat pierderi al căror volum depășește cu mult beneficiile respective.

O eficiență necorespunzătoare o înregistrează și unitățile economice care deși sînt rentabile, nu realizează beneficiile planificate, implicațiile pentru economia națională fiind similare celor care apar în cazul depășirii pierderilor planificate, întrucît în astfel de situații nu se mai asigură mijloacele financiare necesare realizării obiectivelor prevăzute în plan.

Un exemplu edificator îl constituie Combinatul de îngrășăminte chimice-Turnu Măgurele care, la 30 noiembrie 1971, realizase numai circa 4% din planul de beneficii.

Cauzele unor astfel de situații care influențează în mod direct eficiența fiecărei ramuri și, în final, eficiența întregii economii sînt multiple: nerealizarea parametrilor tehnico-economici proiectați, utilizarea incompletă a capacităților de producție, nerealizarea producției planificate, depășirea consumurilor specifice normate, calitatea necorespunzătoare a producției, imobilizări de fonduri materiale și bănești, nerespectarea disciplinei contractuale și altele.

Este de la sine înțeles că analiza atentă a tuturor factorilor care pot influența rezultatele întreprinderii și rezolvarea operativă a aspectelor care rezultă din această analiză, se impune ca un mijloc de îmbunătățire a activității fiecărei unități economice.

După cum se știe, și în anul 1972 un număr destul de însemnat de întreprinderi sînt planificate cu pierderi, majoritatea localizîndu-se la Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor precum și la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei. În plus, trebuie avut în vedere că unele produse se realizează cu pierderi la nivelul întreprinderilor sau chiar al ramurii, ceea ce contribuie la scăderea eficienței economice chiar dacă pe total întreprindere sau ramură se realizează beneficii (ca efect al producerii într-o anumită proporție și de sortimente rentabile, din care unele foarte rentabile).

În parte, lipsa de rentabilitate la unele întreprinderi este justificată de cauze obiective cum ar fi înrăutățirea condițiilor naturale (în sectorul industriei extractive) sau de sistemul de prețuri. Fără a ignora influența unor factori care acționează independent de activitatea întreprinderii, trebuie să arătăm totuși că pierderile pe care le mai înregistrează unele unități economice (în special cele care nu fac parte din sectorul extractiv) sînt rezultatul unei gospodăriri necorespunzătoare a fondurilor materiale și bănești. În legătură cu această problemă trebuie subliniat că în mai multe rînduri, conducerea de partid a criticat nu numai concepția greșită potrivit căreia prețurile se pot stabili rupte de baza lor firească — cheltuielile sociale de producție — ci și lipsa de preocupare a unor unități economice în luarea tuturor măsurilor care să asigure desfășurarea unei activități rentabile a fiecărei întreprinderi, rentabilizarea fiecărui produs.

După cum este cunoscut, noua lege cu privire la regimul prețurilor și tarifelor prevede, ca principiu fundamental, că la baza stabilirii oricărei categorii de prețuri stă prețul de cost, asigurînd în acest fel unităților care desfășoară o activitate normală, recuperarea prin preț a cheltuielilor de producție, ceea ce va contribui la întărirea gestiunii economice, la sporirea preocupării pentru creșterea rentabilității producției.

Rezolvarea de fond a acestei probleme, respectiv așezarea prețurilor cu ridicata pe baza cheltuielilor sociale de producție, constituie o operațiune care necesită o anumită perioadă de timp. Aceasta nu diminuează cu nimic ci, mai mult chiar, impune ca sarcină permanentă analiza critică a prețului de cost, aducerea acestuia la nivelul minim posibil de realizat prin luarea tuturor măsurilor de reducere a cheltuielilor de muncă vie și materializată. Legea introduce, ca element de fundamentare științifică a prețurilor, calcularea cheltuielilor de producție pe baza normelor de consum pentru materii prime, materiale, combustibil și energie, a normelor de muncă, a normelor de amortizare. În consecință, abaterile de la aceste norme scot în evidență direcțiile în care trebuie îndreptate eforturile cunoscînd că, la stabilirea prețurilor vor fi recunoscute ca fiind necesare numai cheltuielile normate.

Pentru micșorarea continuă a cheltuielilor de producție, aceeași lege prevede obligația pentru ministere și unitățile producătoare de a lua măsuri pentru reducerea normelor de consum, în funcție de perfecționarea tehnologiei, a organizării producției și a muncii și a modernizării producției.

Rezultatele obținute pînă în prezent, experiența căpătată, scot în evidență că în toate unitățile economice mai sînt încă posibilități nevalorificate pe deplin, care, puse în valoare, contribuie la îmbunătățirea rezultatelor financiare. Este semnificativ de arătat că acțiunea largă desfășurată pe plan central și la nivelul unităților economice, pentru rentabilizarea produselor și a întreprinderilor, pentru reducerea volumului pierderilor planificate a dus la creșterea preocupării pentru găsirea soluțiilor care, aplicate în practică, să asigure o sporire a volumului beneficiilor, o creștere a rentabilității.

DESFĂȘURAREA în continuare a unei astfel de acțiuni de amploare, **revitalizarea punerii în aplicare a unor măsuri eficiente pentru eliminarea sau reducerea pierderilor ar avea un efect pozitiv pentru situația fiecărei întreprinderi.** Amintim în acest sens prevederile H.C.M. nr. 859/1970 care obligă ministerele să prezinte Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Finanțelor, o dată cu lucrările de planificare economică și financiară, o documentație din care să rezulte, pe întreprinderi și produse, cauzele pierderilor planificate, precum și **acțiunile prevăzute a fi întreprinse în continuare în scopul rentabilizării producției.**

Planificarea financiară pe anul 1972 a scos în evidență că mai sînt posibilități de reducere a volumului pierderilor. Astfel, pe baza analizelor efectuate, propunerile de pierderi prezentate pentru unele întreprinderi de Ministerul Construcțiilor Industriale au fost reduse cu circa 26%, ale Departamentului Industriei Alimentare cu circa 36% etc., redu-

Gheorghe NICOLESCU
director general adjunct în Ministerul Finanțelor

(Continuare în pag. 12)

DISCUȚII

SOLUȚII PENTRU INTRODUCEREA TAXEI ASUPRA FONDURILOR DE PRODUCȚIE ÎN PRACTICA ECONOMICĂ

ÎN BAZA RECENTEI legi cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, în prețul de cost al produselor se va include și un element nou, taxa asupra fondurilor de producție. În expunerea făcută la proiectul de lege, la sesiunea Marii Adunări Naționale din decembrie 1971, se aprecia că: „introducerea taxei pe fondurile de producție în prețul de cost al produselor va constitui un stimulent pentru determinarea întreprinderilor și organelor centrale în judecarea mult mai exigentă a solicitărilor de noi investiții, de ieftinire și simplificare a proiectelor și utilizarea cît mai intensivă a fondurilor existente".

Această nouă reglementare a stîrnit — așa cum era și firesc — un viu interes în rîndurile economiștilor; astfel, după aducerea la cunoștință publică a proiectului de lege, în presa cotidiană și de specialitate, s-au exprimat opinii, uneori controversate, în legătură cu natura economică a taxei, sursa ei de acoperire, valoarea fondurilor la care se va aplica, modalitatea de includere în prețul de cost al produselor etc.

Avînd în vedere că taxa asupra fondurilor de producție reprezintă o problemă nouă în țara noastră, în cele ce urmează ne vom exprima părerea în legătură cu natura economică a acestei taxe precum și asupra unor soluții pentru introducerea ei în practica economică.

● Natura economică

MAJORITATEA economiștilor, au recunoscut că **taxa asupra fondurilor de producție este o formă a venitului net.** În ce ne privește, ne raliem acestor opinii deoarece taxa pe fonduri nu are un corespondent în activitatea de obținere a producției materiale, respectiv taxei nu îi corespunde vreun consum material sau de muncă. **Taxa asupra fondurilor de producție nu este deci nici cost, nici dobîndă și nici măcar chirie, ci venit net, respectiv o formă de prelevare la buget a unei părți din venitul net creat de unitățile economice.** Includerea ei în prețul de cost, ca de altfel și a altor forme de venit net (contribuțiile asupra salariilor, cheltuielile făcute cu tehnica nouă fără obținerea de rezultate concrete în producție etc.) este determinată, așa cum s-a arătat în expunerea la proiectul de lege a prețurilor, de interese generale ale economiei naționale. **Nu se poate spune, așadar, că neincluderea taxei pe fondurile de producție în prețul de cost ar reprezenta o amputare a acestuia.**

● Mărimea optimă

O PROBLEMĂ METODOLOGICĂ, dar și de fond, care se va pune cu prilejul elaborării actului normativ de reglementare a taxei asupra fondurilor de producție va consta, în mod inerent, și în ceea ce privește mărimea taxei; respectiv, dacă rata taxei va fi, de regulă, unică pentru toate ramurile sau diferențiată de la o ramură la alta și ce criterii se vor lua în considerare în acest scop. Pentru adoptarea unor soluții în această problemă este necesar să se examineze unele aspecte adiacente ca: influențele pe care le va înregistra prețul de cost dacă taxa pe fondurile de producție va fi unică, variațiile pe care vor trebui să le înregistreze în acest caz ratele de beneficiu față de prețul de cost, care, de asemenea, vor trebui reglementate și, în fine, în ce condiții vor putea fi asigurate mai corespunzător funcțiile beneficiului.

Dacă beneficiul se determină inițial — așa cum prevede legea — în raport cu fondurile de producție, folosindu-se, în acest scop, o rată unică, mărimii absolute a beneficiului îi corespund, pe ramuri, rate față de prețul de cost — care ar urma să fie legiferate — foarte dispersate, în funcție de diferențele dintre prețul de cost și fondurile de producție ale ramurilor.

La rîndul său, dacă taxa pe fondurile de producție s-ar determina inițial în raport cu prețul de cost, folosindu-se în acest scop o rată unică, mărimii absolute a taxei i-ar corespunde, pe ramuri, rate față de fondurile de producție, foarte variate, în funcție de diferențele dintre fondurile de producție și prețul de cost al ramurilor.

Din unele calcule la nivelul macroeconomic efectuate în cadrul studiilor și analizelor de reașezare a prețurilor cu ridicata, s-a desprins faptul că o rată de venit net unică față de fondurile de producție conduce la o dispersie foarte mare a ratei corespunzătoare față de prețul de cost. Dacă, de exemplu, s-ar stabili o taxă unică de 6% față de fondurile de producție aceasta ar reprezenta față de prețul de cost al diferitelor ramuri industriale, rate variind între 1—25% și anume: — industria cărbunelui 14.8%, — minereuri feroase 11,6% — extracția țițeiului 20.4%, — prelucrarea țițeiului 4.8%, — gaze naturale 25%, — industria medicamentelor 5,3%, — industria metalurgiei feroase 7.1% — industria construcțiilor de mașini 6.5%, — industria pielăriei 2.9%, — industria cărnii și frigului 1.0%. Avînd în vedere gradul deosebit de dotare al întreprinderilor noastre s-ar putea ca foarfecele ce rezultă din cifrele de mai sus să fie și mai deschis.

Ținînd seama de prevederile legii prețurilor și anume că taxa asupra fondurilor de producție împreună cu beneficiul vor trebui să asigure reproducția lărgită și considerînd exemplificativ că această funcție ar putea s-o îndeplinească un venit net total reprezentat printr-o rată de 30% față de prețul de cost, se va pune inevitabil problema: căreia din cele două părți ale venitului net inclus în prețurile cu ridicata va trebui să i se asigure rată unică sau rate apropiate și căreia va trebui, în consecință, să i se stabilească rate diferențiate.

Răspunsul la problema ridicată îl vom găsi dacă avem în vedere funcțiile beneficiului printre care cele mai importante sînt: asigurarea unei părți din veniturile bugetului de stat, constituirea fondului de stimulare, prelevări pentru investiții necentralizate, constituirea fondului de rezervă la centrală, restituirea creditelor de mică mecanizare.

Asigurarea în practica economică și financiară a acestor numeroase și importante funcții ale beneficiului în condiții optime și, în același timp, în deplină concordanță cu cerințele gestiunii economice proprii, nu se va putea realiza, după părerea noastră, decît dacă ratele de beneficii vor fi relativ unice sau cît mai apropiate pe ramuri și subramuri ale economiei naționale dar mai ales în cadrul acestora. Această necesitate este evidentă dacă ne vom referi la datele de mai sus.

Dacă ar trebui ca rata taxei pe fondurile de producție să fie unică, de exemplu de 6% și cu dispersiile corespunzătoare față de prețul de cost care au fost arătate, ratele de beneficiu față de prețul de cost vor fi, de asemenea, foarte dispersate; în ipoteza în care, în exemplul dat, s-ar urmări realizarea unei rate de venit net total de 30% față de prețul de cost, rata beneficiului tot față de prețul de cost ar urma să varieze de la 5% în industria gazelor naturale, pînă la 29% în industria cărnii și frigului. Dacă, dimpotrivă, rata beneficiului ar urma să fie unică, de exemplu de 15% (adică jumătate din rata totală a venitului net luată ca exemplu), rata taxei pe fondurile de producție ar reprezenta, de asemenea, tot 15% față de prețul de cost, însă recalculată în rate față de fondurile de producție, acestea vor înregistra variații de la 3,6% în industria gazelor naturale, pînă la 90% în industria cărnii și frigului. Această variație a ratei taxei față de fondurile de producție este determinată de gradul de dotare tehnică și de valoarea fondurilor de producție foarte diferite de la o ramură la alta.

Varianta liniarității relative a ratei beneficiului și a dispersiei ratei taxei pe fonduri creează condiții optime pentru realizarea tuturor funcțiilor beneficiului însă se slăbește, într-o anumită măsură, funcția de pîrghie economică a taxei pe fondurile de producție. Varianta liniarității taxei pe fonduri asigură mai bine funcția de pîrghie economică a acestei taxe, deoarece ea solicită un efort uniform în toate ramurile însă aceasta în dauna funcțiilor beneficiului.

Avînd în vedere importanța crescîndă a beneficiului și necesitatea asigurării tuturor funcțiilor acestuia — necesitate care se leagă și de întărirea gestiunii economice în unitățile productive — considerăm că trebuie acordată prioritate variantei în care se asigură liniaritatea relativă ratelor de beneficiu *). Dacă pe ramuri și subramuri ratele de beneficiu pot și uneori chiar trebuie să difere, în cadrul unei subramuri sau centrale industriale, respectiv pe întreprinderi, ratele de beneficiu vor trebui să fie unice sau, în orice caz foarte apropiate, pentru ca funcțiile beneficiului să fie asigurate. Aceasta, evident, în dauna liniarității taxei asupra fondurilor de producție, care, în mod implicit, va trebui să difere de la o întreprindere la alta.

● Baza de aplicare

AVÎND ÎN VEDERE, că mijloacele fixe sînt supuse continuu procesului de uzură, diminuîndu-și în mod treptat valoarea lor inițială, unele fiind complet amortizate, se vor ridica următoarele probleme: dacă taxa se va aplica la valoarea inițială sau la valoarea rămasă a mijloacelor fixe; dacă mijloacele fixe amortizate urmează să suporte taxe pe fonduri.

După părerea noastră, taxa va trebui să se aplice la valoarea INIȚIALĂ a mijloacelor fixe, cele amortizate complet trebuind să fie scutite de la plata taxei. Avem în vedere necesitatea operativității calculului, precum și faptul că prin reparațiile capitale, mijloacele fixe sînt menținute la performanțele lor inițiale. Pe de altă parte, dacă taxa se va aplica la valoarea rămasă s-ar putea ivi tendința de frînare a introducerii tehnicii noi. În ceea ce privește scutirea de taxă a mijloacelor fixe amortizate, avem în vedere înlăturarea eventualelor tendințe de a se scoate din funcțiune astfel de mijloace, în situația cînd ele mai pot fi folosite cu eficiență în producție.

● Includerea în prețul de cost

ÎNTRUCÎT fondurile de producție nu se pot determina prin procedee directe pe unitatea de produs, rezultă în mod inerent, că nici suma totală corespunzătoare taxei pe care unitățile productive o vor suporta în viitor pentru fondurile de producție fixe și circulante din dotația lor, nu se va putea repartiza pe produse prin procedee directe; operațiunea este posibilă numai în cazuri excepționale, respectiv în cazurile cînd unitățile productive fabrică un singur produs. În consecință, **taxa pe fondurile de producție, considerată în mod convențional cheltuială de producție, se va înscrie în categoria cheltuielilor indirecte.**

Legat de includerea în prețul de cost se ridică și problema dacă taxa pe fonduri va trebui să figureze în calculații la un articol distinct sau să fie însumată împreună cu alte cheltuieli la articolele de cheltuieli indirecte folosite, în prezent, în practică, cum sînt: cheltuielile generale ale secției și cheltuielile generale ale întreprinderii.

Fiind deci vorba de o cheltuială indirectă va fi necesar, de asemenea, să se statornicească dacă repartizarea taxei asupra fondurilor de producție pe unitatea de produs va trebui sau nu să fie precedată și de o repartizare pe locuri de producție, adică pe secții, ateliere sau alte compartimente ale unităților economice.

O altă problemă metodologică de rezolvat va consta în evitarea includerii în prețuri a unui venit net mai mare decît cel stabilit inițial. După cum se știe, noua lege a prețurilor reglementează că beneficiul se include în prețurile produselor, proporțional cu prețul de cost. Avînd în vedere că taxa pe fondurile de producție inclusă în prețul de cost reprezintă în fapt venit net, va fi necesar ca metodologia ce se va adopta **să elimine posibilitatea de a se calcula venit net la venit net,** respectiv de a se aloca cota de beneficiu și pentru taxa pe fonduri inclusă în prețul de cost al produselor.

Pornind de la criteriul care a fundamentat introducerea regimului de taxă asupra fondurilor de producție și includerea acesteia în prețul de cost, apare necesar ca acest element nou al prețului de cost să figureze în calculația pe unitate de produs la un articol distinct. În felul acesta se creează instrumentul de apreciere asupra măsurii în care solicitările de investiții sînt mai raționale, proiectele noilor unități productive sînt mai eficiente iar fondurile de producție existente se folosesc în mod intensiv, nu numai pe ansamblul activității economice a unei ramuri sau întreprinderi ci și pe unitatea de produs.

Pornind de la această premisă se ajunge la concluzia că înainte de repartizarea în prețul de cost al produselor, taxa asupra fondurilor de producție va trebui să fie determinată pe locuri de producție: secții, ateliere și alte compartimente.

Această operațiune este posibilă să se desfășoare astfel:

a) **pe secții sau alte locuri de producție:**

— **pentru fondurile fixe,** prin aplicarea la valoarea medie anuală a acestora a cotei ce se va stabili; valoarea medie anuală a fondurilor fixe se poate prelua din calculele prin care se determină fondurile de amortizare;

— **pentru mijloacele circulante,** prin aplicarea aceleiași cote la valoarea acestor mijloace repartizate convențional fiecărei secții sau loc de producție în parte; la repartizarea mijloacelor circulante pe secții sau alte locuri de producție, în vederea determinării taxei pe aceste fonduri, se pot folosi mai multe criterii: producția globală, producția marfă, prețul de cost total al producției fiecărei secții sau numai cheltuielile materiale. Ultimul criteriu apare mai indicat întrucît elimină, în mare măsură, anomaliile pe care le cuprind, în unele cazuri, prețurile cu ridicata; de asemenea, elimină salariile care nu au nici o legătură cu volumul mijloacelor circulante;

b) **pe activitatea comună a întreprinderii:**

— **pentru fondurile fixe** care deservesc activitatea de conducere a unităților economice și ale căror amortizări se includ în cheltuielile generale ale întreprinderii, taxa se calculează prin aplicarea cotei la valoarea medie anuală a acestor fonduri; suma astfel obținută se repartizează pe secții sau alte locuri de producție, proporțional cu taxele determinate deja în condițiile arătate la litera a).

După determinarea sumei totale a taxei asupra fondurilor de producție pe fiecare secție sau loc de producție în parte, așa cum s-a arătat mai sus, urmează operațiunea de repartizare în prețul de cost al tuturor produselor care se obțin în fiecare secție în parte, în care scop se va folosi procedeul convențional cel mai corespunzător.

Ținînd seama că mărimea taxelor reflectă valoarea fondurilor fixe și a celor circulante iar acestea, la rîndul lor, se reflectă în prețul de cost prin valoarea materiilor prime și materialelor (mijloacele circulante) și prin amortizări (mijloacele fixe), **apare indicat ca taxele asupra fondurilor de producție să se repartizeze în prețul de cost al produselor proporțional cu prețul de cost de secție al fiecărui produs, mai puțin salariile directe.** Se respectă în felul acesta legătura cauzală între cheltuiala indirectă de repartizat și baza de aplicare a coeficientului folosit în acest scop.

În ce privește evitarea includerii în prețuri a unei cote de beneficiu și asupra taxei pe fondurile de producție, aceasta se poate realiza prin stabilirea ratelor de beneficiu față de prețul de cost al ramurilor din care s-a exclus taxa și prin aplicarea ratelor de beneficiu astfel obținute la prețul de cost al produselor, mai puțin cota parte din taxa pe fondurile de producție. Operațiunea arătată se poate realiza numai în situația în care taxa pe fondurile de producție figurează în calculația prețului de cost pe unitatea de produs la un articol distinct.

Acesta este un alt considerent pe care se sprijină propunerea ca taxa pe fondurile de producție să figureze în calculațiile de preț de cost la un articol special.

PROPUNERILE DE MAI SUS sau altele ce se vor mai exprima vor putea contribui, considerăm noi, la adoptarea celor mai eficiente soluții în actul normativ ce se va elabora în legătură cu regimul taxei asupra fondurilor de producție, introdus recent și în țara noastră.

Luca NĂSTASE

*) Aceasta în concepția în care beneficiul și rentabilitatea exprimată în raport de prețul de cost constituie principalul criteriu al eficienței activității economice, fapt ce se desprinde și din spiritul legii.

CE GENEREAZĂ DISCORDANȚA DINTRE NIVELUL DE DOTARE ȘI REZULTATELE OBȚINUTE

UTILIZAREA fondurilor de producție în complexele de creștere și îngrășare a porcilor presupune — ca de altfel în oricare unitate economică — anumite proporții ale elementelor procesului de reproducție. În cadrul acestor proporții locul esențial revine corelației dintre fondurile fixe și fondurile circulante.

Perturbarea proporționalității dintre fondurile fixe și fondurile circulante ca regulă, reduce eficiența utilizării diferitelor mijloace și, ca urmare, duce la scăderea eficienței economice a producției. Analiza corelației dintre fondurile fixe și fondurile circulante în cadrul complexelor de tip industrial pentru creșterea și îngrășarea porcilor ne arată că în ultimii cinci ani (1966—1970) proporția este de 2,12 : 1 în favoarea fondurilor fixe. Trebuie remarcat că în producția vegetală, precum și în unitățile agricole care au zootehnia organizată după metode de tip gospodăresc, ponderea fondurilor fixe este cu mult mai redusă (circa 1,2—1,4 : 1), în timp ce în industria prelucrătoare ponderea fondurilor fixe de producție în volumul total al fondurilor de producție este cu puțin mai ridicată. Aceasta se datorește în principal înzestrării mai ridicate a muncii cu fonduri în unitățile zootehnice de tip industrial și vitezei de rotație a fondurilor circulante, care este de cîteva ori mai mare decît în unitățile cu profil vegetal, datorită particularităților procesului de reproducție, care condiționează funcționarea unei imense mase de fonduri fixe la dimensiunile respective ale producției.

Astfel, în cadrul primelor 6 complexe pentru creșterea și îngrășarea porcilor, din cadrul I.A.S., care lucrează la întreaga capacitate (din anul 1968), la o valoare de 1050 milioane lei fonduri fixe în producție în anul 1970, au fost necesare fonduri circulante în valoare de 495 milioane lei, ceea ce reprezintă un raport de 2,12 : 1. Între unități există o variație destul de mică. Din punctul de vedere al procesului de producție aceasta înseamnă că întreprinderile respective sînt suficient de bine dotate pentru a-și desfășura întreaga activitate potrivit prevederilor din studiile tehnico-economice, care au stat la baza construirii lor, a planurilor de producție anuale și a prevederilor planului cincinal 1971—1975.

În unitățile mai noi, această corelație este sensibil diferită și se datorește în principal înbunătățirilor aduse tehnologiei, cît și reducerii costurilor la investițiile de producție și utilizare. De exemplu, la patru complexe, care numai din anul 1971 lucrează la parametrii tehnico-economici proiectați (Beregsău, Bonțida. Fetești, Palota), raportul între fondurile fixe și fondurile circulante este de 1,71-1. Aceste date arată însă, după părerea noastră, că proporția între fondurile fixe și fondurile circulante în cadrul diferitelor întreprinderi cu același profil și capacitate s-a format fără o fundamentare economică suficientă.

O CORELAȚIE justă între fondurile fixe și fondurile circulante creează condițiile optime pentru o utilizare corespunzătoare a acestora. Asupra formării corelației necesare dintre cele două categorii de fonduri de producție în complexele zootehnice pentru creșterea și îngrășarea porcilor își exercită influența numeroși factori obiectivi și subiectivi.

Din prima categorie de factori menționăm particularitățile producției zootehnice, datorită cărora procesul economic de reproducție se împletește strîns cu cel biologic, asupra căruia, după cît se știe, au influență însemnată condițiile de mediu, climă etc. Deși fondurile fixe nu depind aproape de loc de acești factori, reproducția unei mari părți din fondurile circulante se află și în dependență de aceste condiții. Trebuie remarcat însă că aceste cauze sînt în mare parte înlăturate, prin tehnologiile adoptate în complexele zootehnice de tip industrial. Nu este de prisos să amintim că în aceste obiective condițiile de mediu sînt în cea mai mare parte controlate, iar datorită tehnologiilor folosite înseși problemele de natură biologică sînt în bună măsură subordonate condițiilor create.

Din cea de a doua categorie fac parte factorii externi, independenți de voința conducerii fiecărei întreprinderi, dependenți totuși de organele de decizie superioare (Departamentul agriculturii de stat bunăoară) și factorii interni dependenți de conducerea fiecărei întreprinderi, de specialiștii și muncitorii din aceste unități.

Printre factorii externi menționăm în primul rînd și nu în mod întîmplător, problema aprovizionării cu furaje pentru unitățile care nu au fabrici de nutrețuri combinate în imediata apropiere, precum și aprovizionarea cu premixuri, supernuclee etc. pentru celelalte unități. Este cunoscut, de exemplu, că în mai multe perioade din an complexele de porci Bonțida, Palota, Modelu și altele nu primesc furajele necesare în mod ritmic. Din această cauză se înregistrează efectiv sporuri medii în greutate mai mici decît cele planificate. În dorința de a preveni și de a diminua efectele aprovizionării neritmice cu furaje combinate, unele complexe de porcine au sporit în mare măsură mijloacele de transport cu tractoare, remorci, autocamioane, care tind să modifice corelația dintre fondurile fixe și fondurile circulante în favoarea primei categorii, în mare parte în mod nefundamentat.

Nu sînt lipsite de importanță nici frecventele aprovizionări ale fabricilor de nutrețuri combinate cu premixuri și supernuclee de calitate inferioară, care, mai ales în ultimul timp, au exercitat o influență negativă asupra sporului în greutate mediu zilnic, asupra potențialului biologic al scroafelor, asupra viabilității și creșterii corespunzătoare a purceilor etc., și implicit a prețului de cost pe de o parte, precum și asupra planului de producție însuși, pe de altă parte. Tot pe această linie se situează și sprijinul scăzut pe care îl primesc întreprinderile respective din partea forurilor tutelare în ce privește asigurarea de cadre tehnice corespunzătoare, de muncitori calificați, precum și în legătură cu asigurarea condițiilor de stabilitate a personalului. Tot în această ordine de idei, s-ar mai putea arăta că o influență negativă asupra realizării prețului de cost o exercită desele modificări de prețuri la furajele combinate. Aceasta pare cu atît mai de neînțeles, cu cît deși furajele de bază (porumb, orz, mazăre, soia etc.) se preiau la aceleași prețuri, diferitele componente (mai ales cele industriale) ale furajelor combinate se procură la prețuri mai ridicate.

Desigur nu de mai mică importanță sînt factorii interni cu influență negativă. Slaba preocupare a conducerii unor unități și a specialiștilor, a dus în mai multe rînduri la mortalități mari la purcei, de unde goluri frecvente în completarea capacităților de producție și respectiv îndeplinirea neritmică a planului anual de carne. Asemenea aspecte au o frecvență mai mare la complexele de porcine Ulmeni. Modelu. Fetești Bonțida și altele.

Aspecte ca acelea arătate mai sus ne dau posibilitatea să ne explicăm de ce numai în unele complexe, ca acelea de la Căzănești și Brăila, se îndeplinesc cu mai mare frecvență planurile anuale de producție, în timp ce există o tendință generală de ridicare a prețului de cost. Chiar și la unitățile cu cea mai bună activitate de producție prețul de cost nu a scăzut.

FENOMENELE arătate generează și o creștere lentă a productivității muncii. În cele mai bune situații (1967—1970) s-a înregistrat o creștere a productivității muncii de 29—37%, iar în unele cazuri (la complexele Ulmeni și Modelu) a avut loc o creștere foarte mică (3—5%). Această stare de fapt nu se află deloc în concordanță cu nivelul ridicat de dotare cu fonduri fixe și cu raportul optim dintre fondurile fixe și fondurile circulante.

Situații similare sînt frecvente și în

conf. dr. D. CÎȚU

(Continuare în pag. 6)

INTEGRAREA ECONOMISTULUI

DE CE DEOSEBIRE ÎNTRE SERVICII ECONOMICE?

IN PREZENT, în categorisirea și încadrarea personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, există cîteva aspecte demne de relevat. Așa, spre exemplu, în statul de funcțiuni aprobat prin H.C.M. nr. 914/1968, pentru centrale industriale, trusturi, combinate, întreprinderi, se face o deosebire între serviciile planificare, salarizare, organizarea muncii și între aprovizionare și desfacere. Deosebirea între aceste servicii constă în faptul că primele sînt considerate tehnico-economice, iar ultimele — economice. După structura de plan, șefii serviciilor de plan, salarizare, organizarea muncii sînt considerați a face parte din grupa tehnicieni, iar ceilalți sînt considerați funcționari.

Fără a cunoaște criteriile care au stat la baza împărțirii acestor servicii „pur economice" în două grupe, consider că viața practică ne demonstrează că această divizare este în contradicție cu realitatea. Nimeni nu contestă și nu poate subaprecia importanța muncii serviciilor de plan, salarizare — dar, în raport cu acestea, a considera munca serviciilor de aprovizionare și desfacere de o mai mică importanță este o mare eroare, mai ales că în fruntea tuturor acestora sînt încadrați, de regulă, economiști care au aceeași pregătire profesională. Cantitatea, importanța și răspunderea socială, condițiile mai grele în care cei de la serviciile aprovizionare și desfacere își desfășoară munca față de cei de la plan și salarizare, considerăm că numai necesită comentarii. Dacă caracterul tehnic atribuit serviciilor amintite rezultă probabil din faptul că au o mai strînsă legătură cu procesul de producție, atunci la fel trebuie să admitem că aprovizionarea și desfacerea reprezintă începutul și respectiv încheierea acestui proces. Multe alte argumente s-ar putea aduce pentru a demonstra că între aceste servicii nu trebuie, cel puțin în prezent, să se facă diferențiere.

P. IOAN
economist, șef serviciu
Combinatul de Celuloză și Hîrtie-Dej

CE POSTURI SĂ OCUPE ECONOMIȘTII?

CARACTERUL tot mai complex al producției și economiei moderne, solicită prezența economistului. În centrul activității sale ar trebui să stea elaborarea și fundamentarea propunerilor de plan, organizarea științifică a producției și a muncii, preocuparea de a găsi și pune în valoare cele mai eficiente căi și mijloace de mobilizare a rezervelor din întreprinderile economice etc.

După părerea mea, din cele observate în activitatea de producție a unei întreprinderi industriale, economistul nu-și îndeplinește, în majoritatea cazurilor, rolul său, deoarece unele posturi importante sînt ocupate de cadre cu nivel mediu de pregătire. Aceasta este situația chiar în întreprinderea unde lucrez din cadrul Ministerului Industriei Lemnului. Aici, în serviciile pur economice și tehnico-economice (planificare, salarizare, aprovizionare, desfacere, preț cost, financiar) nu lucrează nici un economist, ci cadre cu diferite nivele de pregătire, care au doar experiență.

Firește, în munca economică experiența este foarte importantă. Dar numai cu ea nu pot fi promovate metodele moderne de analiză și calcul de optimizare pentru sporirea eficienței producției; numai cu cunoașterea corelării conturilor sau a diferitelor aspecte de rutină ale planificării nu se pot face progrese. De aici se naște situația ca unele cadre de economiști venite în unitățile de producție, să nu fie repartizați potrivit pregătirii lor, ci să fie utilizați adesea la diferite munci, care nu necesită o pregătire superioară.

Pentru ca aportul economiștilor să fie cel scontat, se simte nevoia unor reglementări și anume:

— economist să fie socotit numai cel cu studii superioare, iar salariații cu studii medii să poarte denumirea postului ce-l dețin.

— nomenclatorul pentru studii și vechime ce urmează să fie elaborat de către ministere în baza legii recent votată de M.A.N. să cuprindă: fundamentarea mai științifică a posturilor, care prevăd pregătire economică și tehnică și tehnico-economică; stabilirea necesarului de economiști cu studii superioare; posturile pur economice să fie încadrate cu cadre cu pregătire superioară economică, care prevăd această condiție.

Gheorghe F. IONESCU
economist
C.E.I.L. — Curtea de Argeș

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

VALORIFICAREA DEŞEURILOR

● O acţiune ce se cere declanşată pe un front larg care să antreneze pe toţi cetăţenii ţării.

● Ce rezultă din experienţa acţiunilor întreprinse în judeţul Braşov.

● Zeci şi sute de milioane de lei pot fi recuperaţi cu eforturi minime.

UNA DIN SOLUŢIILE de sporire a resurselor de materii prime, care a găsit o largă răspîndire în lumea întreagă, cu efecte economice deosebite, o constituie RECUPERAREA ŞI VALORIFICAREA DEŞEURILOR DE ORICE NATURĂ.

Dată fiind importanţa economică a problemei, printr-o hotărîre luată la sfîrşitul anului 1970, partidul a stabilit noi măsuri în scopul colectării şi valorificării la un grad cît mai avansat a materialelor-deşeu. In acest scop, la nivelul fiecărui judeţ, s-au constituit colective complexe cuprinzînd reprezentanţi ai organizaţiilor de masă, obşteşti şi ai organelor locale de stat, sub directa conducere a organelor de partid. Experienţa unor judeţe este concludentă în ceea ce priveşte eficienţa economică a acestei acţiuni.

COMITETUL JUDEŢEAN DE PARTID-BRAŞOV a organizat un colectiv căruia i-a revenit sarcina de a pune pe baze noi acţiunea de colectare şi valorificare a deşeurilor, de cuprindere în cadrul ei a tuturor cetăţenilor judeţului şi, ceea ce este mai important, de a imprima acţiunii un caracter de permanenţă.

Pe baza unor sondaje efectuate în domeniul învăţămîntului s-a găsit o primă posibilitate: **fiecare elev poate să colecteze din resurse proprii cîte un kg de hîrtie lunar**, ceea ce ar reprezenta pentru judeţul Braşov, cu un efectiv de peste 80 mii elevi, posibilitatea colectării a circa 900 t hîrtie anual. **Pentru locatari acţiunea de colectare permanentă a deşeurilor de hîrtie, sticlă, textile şi metal a fost încredinţată comitetelor de locatari în centrele mai aglomerate din oraşe şi comune.**

O resursă importantă care a fost cu totul nevalorificată pînă în prezent, o constituie instituţiile care, în marea lor majoritate, nu au predat pînă anul acesta deşeurile de hîrtie, datorită atît reglementărilor privind păstrarea acestora în arhive timp destul de îndelungat, cît şi lipsei unor utilaje specializate destinate tocării hîrtiei. S-au prevăzut măsuri pentru colectarea maculaturii care nu mai are nici o trebuinţă.

O atenţie deosebită s-a acordat **acţiunii de colectare şi valorificare a metalului.** Ca urmare a preocupării sporite de care au dat dovadă organizaţiile socialiste din judeţ în urma declanşării acţiunii, planul de colectări pe 1971 la principalele sortimente a fost realizat şi depăşit după cum urmează:

	Realizări	Depăşiri
— Fier (oţel)	190 000 t	(+ 219 t)
— Fontă	27 500 t	(+1038 t)
— Neferoase	7 500 t	(+ 68 t)

Prin acţiunile desfăşurate au fost recuperate şi alte rezerve. Astfel, la U.P.R.U.C.-Făgăraş este în curs de introducere la scară industrială metoda recuperării cromului şi nichelului din deşeurile de oţeluri V2A şi V4A înalt aliate, precum şi reducerea pierderilor de oţel V2A la fabricaţia de ventile; la Uzina „Rulmentul" - Braşov se află în studiu metoda de recuperare a oţelului provenit din deşeurile de cuzineţi, în urma căreia se vor putea reda circuitului economic circa 300 tone anual oţel aliat cu crom; la o serie de uzine mari constructoare de maşini, se află în studiu introducerea de sisteme de sfărîmat şi brichetat şpanul pentru raţionalizarea transportului şi retopirii acestor deşeuri.

Posibilităţi largi au fost depistate şi în direcţia colectării şi **valorificării deşeurilor rezultate de la prelucrarea lemnului.** În urma cercetărilor întreprinse la Fabrica de celuloză şi hîrtie din Zărneşti, privind deşeurile ce rezultă la cojirea hidraulică a lemnului, s-a reuşit să se pună la punct o metodă de valorificare a acestora sub forma executării de plăci aglomerate. Prin realizarea acestui procedeu se vor putea economisi anual peste 10 000 mc de lobde industriale. De asemenea, tot la această fabrică a fost dată în folosinţă o nouă capacitate de 1500 t/an produse lignosulfonice ce se recuperează din apele reziduale şi care reduc importul a circa 600 t ferocrom, lignosulfonat de calciu, ceea ce echivalează cu economisirea a peste 5 mil. lei. În afară de acestea, specialiştii fabricii au cercetat şi stabilit tehnologia de obţinere a hîrtiei higienice cu adaos de maculatură pentru înlocuirea celulozei, metodă ce va avea ca efect economisirea a peste 1,2 milioane lei anual.

Pentru fructificarea cît mai complexă a deşeurilor de lemn provenite de la fabricarea mobilei, de la platformele pentru autocamioane, precum şi a celor de la cojirea mecanică a lemnului pentru celuloză de export ş.a., s-a întocmit un studiu privind amplasarea în viitor a unei fabrici pentru plăci aglomerate, care să folosească drept materie primă deşeurile ce rezultă din activităţile menţionate. În acelaşi scop, în cadrul industriei locale s-au creat noi secţii specializate care realizează din diverse deşeuri o gamă largă de obiecte industriale şi de uz casnic. Valoarea acestora depăşeşte 1,5 milioane lei anual.

Privitor la **problema recuperării deşeurilor de hîrtie, metal, textile ş.a.,** menţionăm faptul că prin modul în care a fost organizată acţiunea s-au obţinut de la început rezultate bune, concretizate în depăşirea substanţială a planului la o serie de sortimente. Pe baza calculelor făcute, rezultă că pe anul 1971 am obţinut următoarele realizări:

— hîrtie 6500 t (cu 700 t mai mult ca în anul 1970)
— textile 535 t
— sticlă 650 t ş.a.

ORICÎT DE COMPLEXĂ ar fi acţiunea de colectarea şi valorificare a deşeurilor de hîrtie, sticlă, metal sau textile, **considerăm de o covîrşitoare importanţă orientarea activităţii întreprinderilor şi centralelor industriale spre recuperarea deşeurilor, îndeosebi a celor ce rezultă dintr-o serie de procese de fabricaţie, din industria chimică în special.** Se ştie că, în general, acţiunile ce se întreprind pe linia epurării apelor reziduale sau prevenirii emanaţiilor de gaze nocive, urmăresc distrugerea pe cale chimică, biologică, sau mecanică a reziduurilor solide, lichide sau gazoase. În cazul unităţilor din judeţul nostru se impune cu acuitate luarea de măsuri deosebite, avînd în vedere efectele de poluare masivă ce se constată în special în bazinul Oltului, rîu de mare importanţă în economia ţării, privit atît din punct de vedere economic cît şi turistic. **Pentru prevenirea poluării apelor Oltului, ca şi a atmosferei din centrele puternic industrializate, s-au luat o serie de măsuri deosebite privind obligativitatea creării unei serii întregi de staţii de epurare a apelor reziduale.**

În aceste condiţii însă, aproape fără excepţie, staţiile de epurare sînt nerentabile; ba mai mult, ele conduc la înregistrarea unor importante cheltuieli ocazionate atît de fondurile de investiţii alocate, cît şi de cele de exploatare după darea în folosinţă, cheltuieli practic nerecuperabile. Pornind de la principiul că fiecare subprodus rezidual este de fapt tot un produs, care se poate utiliza, parţial sau chiar total, în diferite alte ramuri ale economiei naţionale, **s-au întreprins studii şi cercetări asupra posibilităţilor de valorificare a acestora.** Astfel de preocupări au existat la Combinatul chimic - Făgăraş, prin utilizarea bioxidului de carbon rezidual ca înlocuitor de acid sulfuric la faza de hidroliză acidă, reducerea pierderilor de oxizi de azot şi recuperarea lor cît mai bună sub formă de acid azotic pentru îngrăşăminte, recuperarea amoniacului din gazele de tanc şi utilizarea lui la fabricarea azotatului de amoniu, recuperarea acidului azotic rezidual şi altele; la „Colorom" - Codlea s-a realizat recuperarea industrială a trioxidului de sulf şi sînt în curs de experimentare unele sisteme de recuperare a oxizilor de azot şi bioxidului de sulf. De asemenea, tot aici se studiază posibilitatea măririi greutăţii volumetrice a sulfatului de sodiu pentru destinarea lui industriei celulozei pe procedeul sulfat.

DEŞI REZULTATELE obţinute ar îndreptăţi aprecieri pozitive privind modul de desfăşurare al acţiunii, considerăm totuşi insuficiente rezultatele obţinute. Aceasta pentru că:

● Există încă — şi din păcate destul de des întîlnită — mentalitatea potrivit căreia deşeurile sînt sinonime cu gunoiul menajer şi că acţiunea de colectare ar fi o activitate periferică insuficient apreciată. Pentru eliminarea din concepţia oamenilor a reţinerilor de orice natură faţă de deşeuri, este necesară desfăşurarea unei vaste campanii de presă, a unor filme documentare pe aceste teme, crearea unui sistem de cointeresare materială mai bun şi, mai ales, ducerea unei munci de educaţie cetăţenească politico-educativă la toate nivelele, începînd cu şcolile şi terminînd cu întreprinderile şi instituţiile de toate gradele.

● **Lipsa de organizare şi urmărire a felului cum se desfăşoară acţiunea, a condus de multe ori la dereglarea sistemului de colectare şi valorificare în unităţile specializate.** Cauzele sînt legate de o dotare insuficientă cu mijloace de transport, spaţii de depozitare şi prelucrare a deşeurilor — în special la D.C.A. — şi lipsa unui sistem de colectare la nivelul locuinţelor cetăţenilor. De asemenea, la instituţiile de toate gradele, care dispun de cantităţi mari de hîrtie, neexistînd dispozitive de defibrat hîrtia sau de tocat se preferă arderea acestor hîrtii în locul tocării şi expedierii lor spre fabricile de hîrtie în vederea valorificării. De aceea, considerăm că o primă măsură absolut necesară ce urmează a fi luată, este aceea de dotare a instituţiilor cu asemenea utilaje.

● **S-a constatat, şi nu rare ori, că planurile de colectări de diferite deşeuri nu sînt fundamentate pe baze reale, ceea ce conduce fie la nerealizări, fie la depăşiri foarte mari la unele întreprinderi;** dar ceea ce este mai grav e faptul că o serie de unităţi rămîn uneori fără cifre de plan, deşi au resurse de deşeuri. Am propune ca **pentru fiecare categorie de deşeuri, în funcţie de specific, să se stabilească sarcini concrete de plan tuturor întreprinderilor şi instituţiilor de toate categoriile, indicator cu acelaşi regim de obligativitate ca şi indicatorii planului de producţie.**

● **S-au întîlnit cazuri cînd o serie de fabrici de hîrtie au refuzat primirea în continuare a deşeurilor de hîrtie pe considerentul că depozitele proprii erau ocupate la capacitatea maximă** sau a unei insuficiente pregătiri tehnice care să asigure consumarea unor cantităţi mai mari. În acest sens, sugerăm necesitatea mai bunei corelări a capacităţilor de prelucrare a deşeurilor la fabricile de hîrtie cu posibilităţile de colectare.

● **Există o serie de deşeuri pentru care nu s-au stabilit încă modalităţile de valorificare,** cum ar fi: sacii de polietilenă, sacii de hîrtie bituminizaţi, deşeuri metalice provenite de la polizări cu pietre abrazive ş.a. şi pentru acestea sînt necesare să se studieze metode care să conducă la reintegrarea lor în circuitul economic.

Pentru soluţionarea complexelor probleme pe care le ridică recuperarea şi valorificarea unei întregi game de produse reziduale încă nevalorificate, produse care, în majoritatea cazurilor, se pierd fie în apele reziduale, în gaze reziduale, deşeuri metalice placate, produse rezultate din exploatarea şi industrializarea lemnului ş.a., considerăm necesare înfiinţarea unor laboratoare de cercetări pentru valorificări de subproduse ale industriei, situate în cîteva centre mari industrializate sau în zone de concentrare industrială, care să funcţioneze pe bază de autofinanţare.

ec. Marin STOIANOVICI
ing. Marin BARNA
Secţia economică a Comitetului judeţean P.C.R.-Braşov

←

complexele intercooperatiste de creştere şi îngrăşare a porcilor, care au intrat de curînd în producţie. Aprovizionarea neritmică cu furaje, slaba preocupare pentru asigurarea numărului de purcei necesari, duc la scăderea coeficientului de utilizare a fondurilor de producţie şi respectiv la diminuarea veniturilor nete pe care se scontează. Din acest punct de vedere, apare cu totul anormală situaţia de la complexele de porcine Maglavit judeţul Dolj, Negru Vodă şi Cobadin din judeţul Constanţa, care în ultima perioadă au pierdut, prin mortalităţi un număr foarte mare de purcei (15—20%), fapt care pune de pe acum sub semnul întrebării însăşi realizarea planului de producţie marfă pe anul 1972

Printre cele mai grave denaturări ale utilizării corespunzătoare a fondurilor de producţie în complexele de porcine a apărut în ultimul timp aşa zisa custodie, care aproape în toate cazurile echivalează cu neîndeplinirea planului de producţie, respectiv a planului de livrări. În dorinţa de a se acoperi numeroasele carenţe ale desfăşurării procesului de producţie, conducătorii unor complexe se complac în situaţia de a raporta şi unele realizări fictive, pe care de fapt le obţin numai în anul următor. De exemplu, complexul pentru creşterea şi îngrăşarea porcilor Ulmeni din judeţul Ilfov a înregistrat în evidenţe pe anul 1970 o producţie de 10732 tone carne (cu circa 1300 tone sub plan), din care peste 1000 tone „s-au livrat" în custodie. Această cantitate a fost însă produsă abia în anul 1971 (pînă în trim. III) în capacităţile şi cu cheltuieli de producţie aferente anului 1971. Departamentul Agriculturii de Stat are posibilitatea să ia măsurile corespunzătoare din acest punct de vedere.

OBŢINEREA unor cantităţi sporite de carne prin folosirea intensivă a capacităţilor de producţie şi valorificarea superioară a resurselor materiale în vederea satisfacerii nevoilor economiei, a cerinţelor populaţiei, impune accentuarea aplicării din partea Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii şi Apelor a măsurilor pentru exploatarea raţională a tuturor fondurilor de producţie din complexele zootehnice pentru creşterea şi îngrăşarea porcilor.

Tendinţa generală spre îmbunătăţirea corelaţiei dintre fondurile fixe şi fondurile circulante constituie o situaţie favorabilă pentru utilizarea tot mai raţională a acestora. Îmbunătăţirea în continuare a rezultatelor este o premisă necesară pentru creşterea corespunzătoare a producţiei şi a productivităţii muncii, reducerea preţului de cost şi, în final, ridicarea eficienţei economice a activităţii ce se desfăşoară în aceste obiective.

Relații economice externe ale României

CRESC LIVRĂRILE RECIPROCE ÎNTRE ROMÂNIA ȘI R.D. GERMANĂ

Interviul nostru cu dr. E. SCHWIERZ, adjunct al ministrului economiei externe a R. D. G.

● Tovarășe ministru, nu de mult a fost semnat protocolul privind livrările reciproce de mărfuri între R. D. Germană și R. S. România pentru anul 1972. Cum apreciați hotărîrile stabilite în acest protocol ?

— Cred că ambele părți pot fi mulțumite de rezultatul realizat prin tratativele purtate în vederea livrărilor reciproce de mărfuri între R. D. Germană și R. S. România în anul 1972. Protocolul semnat la București se bazează pe acordul de lungă durată, privind livrările reciproce de mărfuri în anii 1971—1975, precum și pe hotărîrile Comisiei mixte guvernamentale pentru colaborare economică între cele două țări. Acesta reflectă dezvoltarea și adîncirea în continuare a relațiilor economice între țările noastre și servește la realizarea programului complex de adîncire și perfecționare, în continuare, a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale CAER.

Ritmul de creștere prevăzut, precum și structura stabilită a livrărilor reciproce de mărfuri stau mărturie creșterii puterii economice și dezvoltării dinamice a economiilor naționale din cele două țări.

Schimbul de mărfuri stabilit pentru 1972 depășește volumul prevăzut în acordul comercial de lungă durată pentru acest an. În comparație cu protocolul pentru 1971, cel recent încheiat prevede o creștere însemnată a livrărilor reciproce de mărfuri.

În anul 1972 vor fi importate, respectiv exportate, o serie de produse noi, cu deosebire din industria prelucrătoare a metalelor. Astfel, R. D. Germană va livra României, pentru prima oară, instalații și echipament pentru industria de fibre textile chimice, mașini și instalații pentru producerea porțelanului și a ceramicii. Din R. S. România vom importa echipamente pentru o instalație de aglomerare, montaje pentru conducte și izolări, precum și piese de motoare.

● Ați amintit, printre altele, că protocolul anual încheiat se bazează pe hotărîrile Comisiei mixte guvernamentale de colaborare economică între R. D. Germană și R. S. România. Vă rugăm să ne relatați despre cîteva din proiectele și măsurile stabilite.

— Aș vrea să amintesc mai întîi că cea de a IV-a Sesiune a Comisiei mixte guvernamentale, din mai 1971, a dat orientarea spre studierea altor posibilități de creștere a schimbului de mărfuri, ce depășesc prevederile acordului de lungă durată între cele două țări. Am putut constata cu prilejul acestei sesiuni că la unele produse, pentru care în cadrul Comisiei mixte s-a stabilit cooperarea și specializarea între țările noastre, s-au încheiat contracte de livrări pe anul 1972 și în continuare. De exemplu, pentru mașini-unelte, pentru echipament energetic, pentru echipament metalurgic, obiective foto, ș.a.

Ca rezultat al celei de a IV-a sesiuni a Comisiei mixte guvernamentale, s-au stabilit noi acțiuni de colaborare în domeniul industriei consctrucțiilor de mașini, electrotehnică, electronică, industria metalurgică, chimică și altele.

● Care vor fi cele mai importante mărfuri ale exportului, respectiv ale importului țărilor noastre în anul 1972 ?

— Și în anul 1972 vor domina în comerțul reciproc produse ale industriei de prelucrare a metalelor, produse ale construcției de mașini, printre care echipamente și instalații ale electrotehnicii și electronicii. Reiese din aceasta că schimbul de mărfuri stabilit va contribui în măsură considerabilă la ridicarea productivității economiilor noastre naționale.

Schimburile reciproce de mărfuri au o gamă largă și cuprind atît mărfuri pentru aprovizionarea industriei și a altor ramuri economice ale țărilor noastre, cît și bunuri de consum. Printre mărfurile exportate de R.D.G. se numără : mașini-unelte, echipament de exploatare la zi, instalații de ridicare și transport, produse ale electrotehnicii și electronicii, tehnica de măsură, de comandă și de reglare, mașini de birou, mașini poligrafice, mașini textile, mașini pentru industria alimentară și de delicatese, produse ale construcției de aparate științifice, nave de pescuit, vagoane cu două etaje, produse ale tehnicii medicale, îngrășăminte potasice, produse ale chimiei și fotochimiei. În afară de acestea se mai livrează către R. S. România produse ale industriei ușoare, ca de exemplu : perdele din poliester, tricotaje, lenjerie fină de corp, ciorapi și produse ale industriei de sticlă și ceramică, etc. N-aș vrea să omit în cele din urmă livrările de bere, care se bucură, după cum m-am putut convinge la București, de o bună apreciere în rîndul populației din România.

R. S. România exportă în R. D. Germană cu deosebire : instalații și echipament de foraj, instalații energetice, instalații pentru industria metalurgică, vagoane marfă, vehicule rutiere, produse ale electrotehnicii, mașini unelte, armături, materiale pentru industria de construcții și produse chimice. În afară de acestea importăm din România și unele bunuri de consum.

P. N.

REEVALUĂRI ALE RAPORTULUI MARFĂ—CONSUMATOR

A NUL CARE S-A ÎNCHEIAT ***marchează obținerea unor realizări concludente în domeniul satisfacerii la un nivel superior a cerințelor de consum ale populației.*** *Creșterea și diversificarea producției bunurilor de consum, alături de sporirea veniturilor bănești ale oamenilor muncii, au creat posibilități tot mai largi de satisfacere a cererii de mărfuri a populației. În evoluția sa — ca rezultat al creșterii solvabilității — cererea populației sporește, dar o dată cu aceasta, sub influența unui grup larg de factori — economici-demografici, sociologici, psihologici etc. — ea înregistrează mutații importante în ceea ce privește structura sortimentală, distribuția teritorială, formele și modalitățile concrete de manifestare.*

În acest context este necesar — după cum subliniază documentele Congresului al X-lea al P.C.R. — să se acorde **„...o permanentă atenție adaptării fondului de mărfuri la evoluția cererii populației, prin studierea temeinică a tendințelor consumului".** *Ignorarea acestor tendințe ar implica prejudicii și perturbări în mecanismul economic-social ; iar abordarea acestui domeniu — al nevoilor, consumului, cererii de mărfuri — de o complexitate crescîndă, nu mai este posibilă decît cu metode și tehnici de o înaltă rigurozitate științifică.*

● Mutații structurale

CA UN FENOMEN deosebit de semnificativ pentru dinamica cererii de mărfuri a țării noastre, aș releva în primul rînd **mutațiile în structura cererii.** Determinate de ridicarea veniturilor, de schimbările intervenite în structura social-profesională a consumatorilor, de creșterea și diversificarea ofertei de mărfuri — aceste mutații atestă lărgirea cercului trebuințelor satisfăcute, realizarea unui consum echilibrat, un standard de viață în continuă urcare.

Direcțiile îmbunătățirii structurii cererii sînt multiple, începînd cu cele referitoare la proporția dintre cele două grupe mari de mărfuri — alimentare și nealimentare — și terminînd cu deplasările între grupe de produse, între produse și articole. Astfel, continuă să crească, în totalul cererii, ponderea mărfurilor nealimentare, cererea pentru aceste mărfuri dovedindu-se a fi mai elastică față de mișcarea veniturilor ca și în comparație cu cererea pentru mărfurile alimentare ; se menține, ca tendință, orientarea consumului alimentar, într-o măsură crescîndă, către alimentația publică ; se accentuează cererea pentru mărfuri alimentare mai bogate în substanțe nutritive, în raport cu celelalte mărfuri alimentare ; se menține un decalaj, în ceea ce privește ritmul de creștere a cererii, între mărfurile cu un grad mai ridicat de pregătire pentru consum, față de celelalte mărfuri corespondente, în favoarea primelor (exemplu cuplurile : pîine - făină, preparate de carne - carne, produse zaharoase - zahăr, confecții - țesături etc.) ; crește ponderea cererii pentru obiectele de uz spiritual în totalul mărfurilor nealimentare ; de la produsele „tradiționale" cererea se deplasează deci treptat către înlocuitori etc.

Aceste mutații afectează toate categoriile de consumatori. Ele nu desființează deosebirile, încă importante, în ceea ce privește profilul de consum și, respectiv, structura cererii, de la o categorie la alta de consumatori (diferențiate după nivelul de venit, natura ocupației, mediul de viață etc.). Aceste deosebiri nu au însă un caracter rigid. Politica de ridicare a nivelului veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii — promovată de partid — politică în cadrul căreia se acordă o atenție specială celor cu venituri mici, va avea drept consecință o atenuare a deosebirilor existente în prezent în structura consumului, mai ales în ceea ce privește produsele de bază.

● Mobilitate în localizare

SCHIMBĂRILE în structura pe grupe de produse a cererii populației se asociază unor importante mutații în ceea ce privește **localizarea cererii,** distribuirea ei teritorială. În prezent, se păstrează diferențe sensibile de nivel și de structură ale cererii pe medii — urban, rural —, pe județe, zone, localități ; o serie de procese economice, demografice și de altă natură schimbă, în sensuri diferite, particularitățile teritoriale ale cererii. Așa, de exemplu, continuarea procesului de urbanizare, sub impulsul ritmului susținut de industrializare a țării, implică redistribuiri ale consumatorilor între piața urbană și cea rurală. În același timp, însă, piața rurală, departe de a-și micșora proporțiile, cunoaște o dinamică rapidă, superioară mediei pe țară. Explicația constă atît în creșterea nivelului veniturilor populației rurale, cît și în obținerea acestora într-o proporție tot mai însemnată, sub formă bănească. Creșterea numărului salariaților în me-

prof. dr. C. FLORESCU

(Continuare în pag. 12)

ANCHETA NOASTRĂ

CENTRALELE INDUSTRIALE

INTEGRARE, PROFILARE, SPECIALIZARE — EXIGENȚE ALE INDUSTRIEI MODERNE

1. În ce măsură este necesară integrarea diferitelor funcțiuni ale întreprinderilor în cadrul Centralei ?

2. Care este stadiul actual al integrării unor funcțiuni (cercetare-dezvoltare, comercială, financiar-contabilă, de personal etc.) ?

3. Cum se concretizează măsurile luate de centrale privind profilarea și specializarea unităților componente ?

În numărul de față al revistei continuăm publicarea răspunsurilor la ancheta noastră privind : integrarea, profilarea, specializarea centralelor industriale (vezi „Viața economică" nr. 52/1971 și 1/1972).

1 CENTRALELE INDUSTRIALE se află în perioada în care își „finisează" structurile și își concentrează în tot mai mare măsură preocupările spre domeniile cele mai importante. În acest sens la centrala noastră au fost experimentate, în timp, forme de organizare și de structurare diferite ajungîndu-se în prezent la **integrarea completă** a Uzinei de anvelope „Danubiana" și a Combinatului de cauciuc „Jilava" în structura centralei.

Ca urmare a integrării a fost desființat paralelismul funcțiunilor între uzine și centrală și s-a creat posibilitatea ca uzinele integrate să-și orienteze întreaga lor activitate numai în direcția realizării sarcinilor de producție, avînd în acest domeniu competențe deosebit de largi. Centrala stabilește numai politica de dezvoltare a producției și aprobă planul de producție, inclusiv planul cheltuielilor de producție, sarcina realizării acestora revenind exclusiv uzinei „Danubiana" și Combinatului „Jilava". Centrala intervine numai în cazul abaterilor de la planul stabilit. Totodată, trebuie să subliniem că, pentru a asigura Uzinei „Danubiana" și Combinatului „Jilava" răspunderi depline în domeniul realizării sarcinilor de producție, centrala a preluat toate atribuțiile care se pot desfășura centralizat : cercetare, proiectare, investiții, contractare, aprovizionare, desfacere, contabilitate, financiar, salarizare, învățămînt etc.

Această formă organizatorică reprezintă un moment deosebit de important în evoluția centralei. În aceste condiții, organele de conducere ale centralei, inclusiv ale Uzinei „Danubiana" și Combinatul „Jilava", sînt grupate pe trei nivele și anume : conducerea superioară — directorii ; conducerea intermediară — inginerii șefi ; conducerea de supraveghere — șefii de secții, servicii, care asigură acoperirea corespunzătoare și echilibrată a tuturor funcțiunilor și utilizarea optimă a personalului. În acest fel, are loc o apropiere simțitoare a centralei de producție și se asigură o mai bună conducere a activității de producție a celor două unități componente integrate în structura centralei industriale.

2 PASUL URMĂTOR îl constituie integrarea completă a tuturor unităților componente, respectiv Uzina de anvelope Victoria-Florești, Combinatul de cauciuc-Pitești, FARTEC-Brașov, astfel încît centrala industrială să devină cu adevărat o unitate economică autonomă de producție.

Pentru integrarea completă a unităților componente ale centralei am studiat, analizat și stabilit forma și modul de structurare a unităților din subordine, precum și ierarhizarea preluării multiplelor atribuții, în funcție de volumul, importanța și complexitatea lor. S-a ținut seama de aspectul economic, uman și cel al acțiunii și transmiterii sarcinilor pentru fundamentarea, controlul și eventuala corectare a deciziilor și informațiilor la toate nivelele ierarhice.

Integrarea completă presupune, după părerea noastră, stabilirea unei strînse

ing. Tănase VOLINTIRU
director general
ec. Ion VELICAN
director organizare și personal
Centrala industrială de anvelope și articole tehnice din cauciuc

(Continuare în pag. 12)

SCRISORI

PENTRU SĂNĂTATEA SALARIAŢILOR

LA C.E.I.D. Turnu Severin funcţionează, cu rezultate îmbucurătoare, un cabinet de protecţia muncii, a cărui activitate de bază se desfăşoară sub forma instructajului introductiv general — prima etapă a procesului instructiv de protecţia muncii — organizat cu ocazia angajării unui nou salariat, cu scopul de a-l familiariza cu specificul întreprinderii şi de a-i face cunoscute normele de protecţia muncii. Tot în cadrul instructajului individual general, noilor salariaţi le este prezentat echipamentul de protecţie şi de lucru, expus pe meserii, etichetat şi prezentat în vitrine sau pe manechine. Cabinetul dispune şi de o expoziţie permanentă, în cadrul căreia sînt expuse 45 de panouri reprezentînd diferite faze şi norme de lucru.

În cadrul instructajelor, un accent deosebit este pus pe modul de folosire şi funcţionare corectă a dispozitivelor de protecţie, cum sînt cele de la circularul de retezat, maşinile de îndreptat şi de şlefuit, standul de pulverizare cu poliesteri prevăzut cu un sistem modern de absorbţie şi ventilaţie etc. Explicaţiile sînt date pe diferite machete, planşe şi fotografii sau însoţesc proiecţia unor diafilme şi diapozitive. Totodată un material de propagandă — broşuri, pliante, afişe — care este difuzat şi unităţilor din subordine, constituie o altă sursă de informare şi de prezentare a normelor generale de protecţie. Rezultat direct: anul trecut numărul accidentelor de muncă a fost minim, iar în ultimii doi ani nu s-a semnalat apariţia niciunei boli profesionale.

Avem şi alte preocupări care influenţează în mod pozitiv starea de sănătate a salariaţilor. De curînd, consiliul de conducere împreună cu comitetul sindicatului a luat măsuri pentru înfiinţarea unei cantine-restaurant, la care pot servi trei mese toţi salariaţii. De asemenea, s-a luat măsura de a servi în mod gratuit ceai fierbinte salariaţilor care lucrează în mediu cu temperatură scăzută. Totodată, au fost luate măsuri pentru deschiderea creşei întreprinderii.

ing. Mihai MARTA
director general al C.E.I.D. Turnu Severin

PENALIZĂRILE PENTRU ÎNTÎRZIERI

SUSŢIN propunerile făcute în nr. 50/1971 al revistei cu privire la unele măsuri pentru aplicarea legii contractelor economice, în sensul că unităţile băncii să calculeze şi să deconteze în mod automat, o dată cu valoarea produselor livrate sau serviciilor prestate şi penalizările pentru plata cu întîrziere a documentelor de decontare. Aceasta pentru că nu toate unităţile băncii aplică aceeaşi metodă de a indica lipsa de disponibil. Pînă în prezent au apărut pe taloanele primite de noi menţiuni ca: lipsa disponibilului de la data de... ; blocat la... ; trecut la restanţă la data de... ; cartoteca B ; ceea ce îngreuează stabilirea şi încasarea penalizărilor.

Consider că Banca Naţională, care finanţează unităţile economice prin diferitele credite ce le acordă şi execută unele operaţiuni cu caracter de prestări de serviciu (decontarea documentelor), ar trebui să efectueze toate operaţiunile legate de activitatea bancară.

Prin instrucţiunile nr. 1, privind creditarea pe termen scurt şi efectuarea plăţilor între organizaţiile socialiste, plăţile prin cont se pot face numai peste 500 lei. S-a ajuns astfel la o creştere importantă a operaţiunilor în cadrul întreprinderilor şi, în schimb, la reducerea operaţiunilor la unităţile băncii cu toate că dobînda încasată pentru creditarea documentelor nu a fost influenţată aproape deloc. Este o chestiune care pledează pentru susţinerea propunerilor.

Ottokar HÖRER
contabil şef
Fabrica de şuruburi-Braşov

FRUCTIFICAREA IDEILOR

IDEILE, ca şi orice lucru de preţ, constituie rodul experienţei, reflecţiei sau al preocupărilor oamenilor. În condiţiile orînduirii noastre, există largi posibilităţi pentru colectarea acestor „mărgăritare". Consider că paralel cu o acţiune susţinută de culegere sistematică a ideilor valoroase, rod al inteligenţei maselor, ar trebui să se desfăşoare şi altele de triere, fructificare dar mai ales de stimulare a lor ca fenomen de masă, la toate locurile de muncă. Dacă această activitate ar fi organizată după criterii ştiinţifice, rezultatele nu s-ar lăsa deloc aşteptate. În fiecare reşedinţă de judeţ, aceste idei formulate de propunătorii lor, sau în formă brută cum au fost exprimate în cadrul unor dezbateri publice, ar putea fi analizate în mod temeinic de colective de specialişti. Cele mai promiţătoare dintre ele ar putea apărea în publicaţii şi difuzate peste tot unde se poate spera într-o concretizare a lor.

P. DANCIU
cercetător ştiinţific
Cluj

STIMULAREA COLABORATORILOR DIN ŢARĂ

DIN analiza sumarului revistei „Viaţa economică", rezultă că cea mai mare parte a colaboratorilor se datoreşte cadrelor economice şi tehnice din Capitală. Ţinînd seama de faptul că, şi în restul ţării, activează un număr mare de economişti, mi-aş permite să fac propunerea de a se iniţia înjghebarea în toată ţara a unor cabinete de lucru.

În jurul acestor cabinete, ar urma să se concentreze economiştii din zona geografică respectivă, unde s-ar putea discuta şi analiza periodic, anumite aspecte şi probleme de actualitate din viaţa economică practică, iar cele mai bune referate şi lucrări după ce au fost supuse unor discuţii de principiu, să fie recomandate spre publicare în coloanele revistei. În felul acesta, cred că s-ar diversifica şi tematica abordată, iar participarea economiştilor din provincie cu articole şi studii ar fi mai substanţială, reprezentînd şi o mai justă repartiţie geografică a colaborării acestora la revistă cu probleme specifice locului de muncă. În ceea ce priveşte Banatul, consider că ar putea lua fiinţă un astfel de cabinet, la sediul Facultăţii de studii economice a Universităţii din Timişoara.

Iosif SURULESCU
economist — jurist —
Timişoara

CURIER

● Ore de serviciu pe unitate

P. S., Moreni — Orele de serviciu pe unitate sînt reglementate prin art. 3 al H.C.M. nr. 1505/1954, prin care se stabileşte că atunci cînd aceste ore sînt efectuate în zilele de repaos săptămînal, ele se compensează prin acordarea de timp liber corespunzător, în următoarele două săptămîni. Orele efectuate în zilele lucrătoare peste durata normală a zilei de lucru, din dispoziţia conducerii unităţii, de către personalul care lucrează în program normal de lucru, se compensează prin acordarea de timp liber corespunzător tot în următoarele două săptămîni. Numărul orelor ce urmează a fi prestate de salariaţi în cadrul serviciului pe unitate, se stabileşte de conducerea unităţii în cadrul regulamentului de ordine interioară.

● Tehnician principal

NICOLAE STROE, Agnita — Potrivit prevederilor indicatorului de studii şi vechime şi a legii nr. 12/1971, privind încadrarea şi promovarea personalului din unităţile socialiste de stat, absolventul şcolii tehnice postliceale poate fi promovat în funcţia de tehnician principal dacă are o vechime în funcţia de tehnician de cel puţin 5 ani. Perioada în care aţi lucrat pe un post care nu necesita studii tehnice, din categoria personalului administrativ, nu se include în vechimea în funcţii tehnice. După 1 ianuarie 1972, încadrarea şi — respectiv — promovarea în muncă a personalului se face exclusiv pe bază de examen sau concurs. Concursul se organizează atunci cînd pentru ocuparea unui post vacant sînt mai mulţi candidaţi.

● Salarizare

VIRGIL GANEA, Braşov — Întrucît la data aplicării, în unitatea unde lucraţi a noului sistem de salarizare (1 ianuarie 1969), eraţi încadrat în categoria a -a a reţelei tarifare ce se aplică în ramura construcţii de maşini, trebuie să fiţi reîncadrat conform prevederilor pct. 25 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare la categoria a 5-a tarifară de calificare. Reîncadrarea la categoria a 4-a fără ca aceasta să fi fost determinată de necorespunderea în muncă şi să fi fost întemeiată pe dispoziţiile art. 20[1] din Codul Muncii, n-are bază legală. Sînteţi deci îndreptăţit să cereţi conducerii unităţii să ia măsuri pentru reîncadrarea dv. în categoria a 5-a, conform reglementării în vigoare susamintite. Deoarece încadrarea dv. la ultimul loc de muncă s-a făcut în anul 1967, ca urmare a transferării la cerere, puteţi beneficia de sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate, în cursul anului 1972 la împlinirea a 60 luni de vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate (cinci ani).

● Vechime

EMIL BOGOLEA, Sighişoara — Vechimile minime necesare pentru promovarea în categorii tarifare de încadrare superioare, sînt diferenţiate, conform prevederilor anexei 1 a la legea nr. 12/1971, în raport cu nivelul pregătirii profesionale. Astfel, în timp ce absolventul liceului industrial poate fi promovat în categoria a 6-a (ultima categorie a reţelei tarifare), avînd o vechime în meserie de numai 4 ani, pentru muncitorul calificat la locul de muncă această vechime este de 13 ani. În anexa susmenţionată nu este prevăzută vechimea minim necesară a muncitorilor care sînt — totodată — atît absolvenţi ai şcolii profesionale, cît şi absolvenţi a învăţămîntului mediu de cultură generală. În asemenea cazuri se aplică deci, prevederile referitoare la muncitorii absolvenţi ai şcolii profesionale.

● Încadrare

HEINRICH HOLZTRAGER, Agnita — Calificarea obţinută pentru meseria de dulgher, precum şi perioada cît aţi lucrat în această meserie, nu pot fi luate în considerare pentru meseria „tîmplar la strunjit" deoarece nu se consideră meserii înrudite, obiectul muncii, uneltele de deservire şi cunoştinţele necesare fiind diferite. Pentru încadrarea în cele 3 categorii de lucrări necalificate din activitatea de prelucrare a lemnului, nu este necesară examinarea muncitorilor respectivi de către comisia tehnică de încadrare şi promovare şi nici promovarea unor cursuri de calificare. Dacă puteţi dovedi că în perioada celor 4 ani lucraţi în cadrul atelierului de strungărie în lemn aţi efectuat, în fapt, lucrări calificate ale acestei meserii (prevăzute în indicatorul tarifar al meseriei de „tîmplar la strunjit"), îndepliniţi condiţiile pentru a vă prezenta la comisia tehnică de încadrare, pentru promovarea ca muncitor calificat.

● Promovare

MARIN TUDORACHE, Bucureşti — Pentru a putea fi promovat ca proiectant principal este necesar să aveţi o vechime în funcţia de proiectant de cel puţin 5 ani. În cazul promovării, veţi fi încadrat la o gradaţie care să vă asigure salariul tarifar avut sau o creştere cu o clasă. La transferarea dv. în interesul serviciului, într-o unitate unde sînt prevăzute nivele de salarizare mai mici, puteţi fi încadrat la o gradaţie care să vă asigure salariul tarifar avut, dar nu mai mult de gradaţia a VI-a a funcţiei deţinute. Dacă, o dată cu transferarea veţi fi şi promovat în funcţie, veţi putea beneficia şi de creşterea salariului tarifar cu o clasă. În nici un caz nu este posibil să fiţi promovat ca tehnician principal fără îndeplinirea condiţiei de vechime minim necesară.

● **ÎNTREPRINDEREA DE VALORIFICARE A CEREALELOR ŞI PLANTELOR TEHNICE, Botoşani** — Prevederile art. 41—43 din Regulamentul operaţiilor de casă se aplică, angajaţilor care primesc avansuri spre decontare şi nu depun în termen sumele necheltuite sau nu justifică avansul primit în total sau în parte. Dacă angajatul nu a primit avans şi decontează suma ce nu i se cuvine, el răspunde potrivit art. 67 şi următorii din Codul Muncii, adică numai pentru paguba efectivă.

● **ING. VIOREL BUCUR, Cluj** — Nivelul diurnei ce se acordă, salariaţilor trimişi în delegare a fost analizat cu cîtva timp în urmă. În ce priveşte drepturile de cazare ce se acordă salariaţilor de pe şantierele de construcţii-montaj, Ministerul Muncii a făcut unele propuneri, care sînt în curs de rezolvare.

● **ION COCÎRCA, NUŢU JUROC, muncitori forestieri din judeţul Gorj** — Conform dispoziţiunilor art. 34 din Decretul nr. 153/1954, cărăuşilor cu mijloace de transport cu tracţiune animală, care transportă material lemnos în pădure (trasul şi apropiatul) sau din pădure direct la depozite sau rampele de încărcare, li se reţine o cotă de 10% calculată asupra sumelor brute cuvenite. Cota de 10% a fost redusă la 4% în cazul asociaţiilor de ţărani individuali pentru scosul şi transportul lemnului din pădure şi la 6% în cazul ţăranilor individuali care încheie contracte (art. 2 din Decretul nr. 58/1960). Cota de 10% fiind proporţională şi aplicată asupra sumelor brute cuvenite proprietarilor de mijloace de transport, rezultatul calculului este acelaşi pentru cel care are două perechi de cai, indiferent că se cumulează sau nu.

● **CONSTANTIN PORTASE, Vişeu** — Diurna de delegare se plăteşte în cazul cînd deplasarea se efectuează la peste 10 km. de locul unde se sfîrşeşte teritoriul localităţii. Întrucît din scrisoarea dv. rezultă că deplasările se efectuează în limita teritorială a localităţii în care unitatea îşi are sediul, angajaţii respectivi nu pot beneficia de diurnă.

NICOLAE ZOVOASTRU, Sinaia — Problema ridicată de dv. cu privire la data de la care se calculează vechimea minimă necesară pentru promovarea de la o categorie la alta, a fost trimisă, spre examinare, organelor competente.

CUM, UNDE ȘI CÎND UTILIZĂM INFORMAȚIA DE PIAȚĂ

SCHIMBĂRILE care au avut loc în organizarea activității de comerț exterior din țara noastră, preluarea de către unitățile economice producătoare a unor importante atribuții pe linia desfacerii produselor pe piețe externe, a determinat o sporire substanțială a cererilor de informații și studii de piață pentru care beneficiarii apelează în măsură crescîndă la serviciile unei instituții specializate — **Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale (INSCIN).** *Dinamica „produselor" institutului oglindește elocvent efortul pe care acesta îl face spre a răspunde multiplelor solicitări.*

O preocupare substanțial sporită pentru activitatea de prospectare se constată și la institutele de proiectări, o dată cu introducerea prevederii legale ca în fundamentarea proiectelor de investiții să figureze și studii de piață pentru produsele ce se propun a fi fabricate.

În scopul de a îmbunătăți munca în acest domeniu, am considerat utilă o confruntare a institutului cu principalii săi beneficiari — specialiști din ministere, centrale industriale, institute de proiectare. Dialogul cu utilizatorii studiilor de piață a dat posibilitatea verificării utilității lor, a conturării căilor de sporire a eficienței serviciilor furnizate, prin apropierea acestora de dorințele nemijlocite ale practicii.

Investigarea pieței evită drumurile „înfundate"

Red. — Avînd în vedere scopul discuției noastre, — confruntarea cu beneficiarii serviciilor furnizate de INSCIN — înainte de a intra în fondul ei, v-am ruga tovarășe Costin Murgescu să ne expuneți succint concepția activităților desfășurate de INSCIN...

C. Murgescu. — Institutul nostru face de doi ani eforturi pentru ca să fie cît mai util practicii. Acum ne aflăm în fața unui nou plan de activitate, care ține seamă de importantele schimbări ce au avut loc în organizarea activității de comerț exterior.

Dv. cunoașteți în linii mari principalele activități ale institutului nostru (n.r. — vezi caseta din pag. 16). Noi urmărim să răspundem cît mai bine sarcinilor ce ne-au fost încredințate și implicit cerințelor reale ale practicii. În mod deosebit aș atrage atenția asupra contractelor pe care le încheiem cu ministerele, centralele și marile întreprinderi în vederea **efectuării de studii care pot fi utile, fie în alcătuirea programelor de promovarea exporturilor** pentru produsele care interesează beneficiarii, fie în legătură cu **pregătirea proiectelor de investiții** unde sînt de asemenea necesare studii de conjunctură.

Începînd din 1972 ne „lansăm" într-o nouă direcție de activitate care ni se pare a răspunde unei nevoi de mare actualitate, nevoie generată de schimbările în structura organizatorică a activității de comerț exterior. Este vorba de înființarea unui sector **de asistență tehnică pentru compartimentele de marketing din întreprinderi, ministere, centrale,** care își propune să păstreze o legătură permanentă cu aceste unități, să le acorde sprijinul solicitat, informații, consultații, precum și materialele de care institutul dispune și care pot să-i intereseze.

Cei chemați să ia decizii privind dezvoltarea în perspectivă a ramurilor și unităților economice sînt confruntați cu numeroase probleme ce privesc produsele și piețele cu care și pe care dorim să acționăm, tendințele ce se întrevăd pentru dezvoltarea lor în perspectivă și incidența acestora asupra deciziilor ce urmează să fie luate, aspecte legate de eficiența exportului în perspectivă și multe altele asemănătoare.

A găsi răspunsurile și mai ales de a le fundamenta pe date științifice, pe realități, este de neconceput astăzi fără investigarea profundă și sistematică a tendințelor economiei mondiale și a situației diferitelor piețe. Efortul nostru este îndreptat tocmai în aceste direcții. În dorința de a spori eficiența activității, este firesc să punem mereu întrebarea: în ce măsură investigațiile noastre vă ajută la clarificarea perspectivei, să evitați drumurile „înfundate"?

Dumneavoastră, din experiența pe care o aveți din conlucrarea cu institutul, ați putea să ne spuneți concret ce anume v-a fost util pentru ca să ne concentrăm în această direcție cercetările. Dumneavoastră ați putea să ne spuneți ce considerați că este inutil, superfluu în activitățile pe care le desfășurăm, ce credeți că ar trebui să cuprindă în plus serviciile de informații sau studiile noastre, ca să răspundem mai bine nevoilor dumneavoastră.

Red. — Apelul lansat de tovarășul Murgescu vine în întîmpinarea scopului urmărit de noi prin organizarea acestei discuții, așa că am ruga ca beneficiarii să-și formuleze opiniile, sugestiile...

V. Manoliu. — În momentul de față siderurgia românească se găsește în fața unor probleme complexe privind dezvoltarea, diversificarea, calitatea producției destinată exportului. La multe profile, tipodimensiuni, se întîmplă deseori să apară disponibilități pentru export. Acestea trebuie să-și găsească loc pe piața externă. Noi trebuie să știm dacă vom putea plasa produsul sau nu, dacă putem să pătrundem cu el pe o piață sau alta. Aceasta ne-a și decis să facem apel la serviciile INSCIN-ului.

Participanți la masa rotundă:

— **Costin MURGESCU**, director general al Institutului pentru Studierea Conjuncturii Economice Internaționale (INSCIN).
— **Iosif PĂTAN**, consilier-INSCIN;
— **Ion ISTRATE**, șef compartiment Asistență Tehnică-INSCIN;
— **Petre OLTEANU**, — director general Direcția — Plan-Dezvoltare — M.I.Ch.;
— **Ștefan MAȘU**, secretar permanent-AROMAR;
— **Gheorghe LUNGU** — director export Centrala Confecțiilor.
— **Virgil MANOLIU**, consilier — Institutul de Proiectări Laminoare;
— **Gheorghe POPESCU**, șef serviciu tehnic Uzina Autobuzul;
— **Ștefan LUPAN**, consilier — Institutul de Proiectări pentru Chimia Anorganică;
— **Ștefan CĂRUNTU** și **Alex. HRISTODORESCU**, Institutul de Cercetări și Proiectări pentru Industria Alimentară;
— **Nicolae TUDORACHE**, consilier — Centrala Mase Plastice;
— **Ștefan ANDREESCU**, — șef serviciu marketing — M.I.U.;
Dezbaterile au fost consemnate de **Ioan Georgescu și Ștefan Mâșu.**

În legătură cu calitatea lucrărilor remarc că între primele studii și ultimele există progrese notabile chiar în ce privește fondul problemei, adică aspectele de conjunctură care ne preocupă și care în anii anteriori au fost ceva mai puțin consistente. Datele concrete și comentariile din studiile de conjunctură erau mai puțin pregnante decît apar ele în ultimele studii. De asemenea, ca un lucru pozitiv și foarte interesant și care socotesc că ar trebui să fie răspîndit foarte larg la centralele industriale, ca și în domeniul meu de proiectare, sînt documentarele statistice care însoțesc studiile privind evoluțiile prețurilor pe piața mondială, deosebit de utile pentru noi în orientarea politicii noastre de prețuri.

În legătură cu buletinul zilnic de informații, aș face o propunere. Acest buletin este realmente util, însă din păcate, interesul diverșilor beneficiari se concentrează numai pe anumite părți din el, iar noi plătim toate informațiile pe care le cuprinde. De exemplu, sîntem nevoiți să plătim pentru a afla cît costă soia la Londra sau alte produse, deși ne interesează doar domeniul laminatelor. Oare nu putem găsi o posibilitate să dirijăm spre beneficiar numai informațiile care-l interesează și acesta să plătească numai această parte?

Gh. Lungu: Susțin și eu această propunere. În același sens, al profilării informațiilor furnizate de institut în funcție de nevoile concrete ale beneficiarului, aș propune ca o dată cu informațiile de preț ce privesc un anumit produs finit să se furnizeze și prețurile materiilor prime utilizate la fabricarea respectivului produs.

Șt. Andreescu: Nu numai în ceea ce privește informațiile primite prin buletinul zilnic, dar chiar și studiile de piață cred că ar putea fi îmbunătățite, în sensul reducerii volumului de date și sporirii gradului de actualitate și de concret al datelor conținute. Unele studii au încă un volum mare. Am solicita, de asemenea, o sporire a gradului de interpretare a datelor de către cel ce elaborează studiul.

O a doua problemă, asupra căreia aș vrea să atrag atenția este următoarea: beneficiarii finali — centralele și întreprinderile — cer **studii de marketing,** ori institutul nu oferă decît **studii de piață.** După părerea mea ar trebui ca institutul să elaboreze și studii de marketing. Mă bazez pe faptul că institutul dispune de specialiști de cea mai înaltă calificare.

V. Manoliu: Mă asociez acestei observații. Într-adevăr, legea ne obligă acum să elaborăm studii de marketing pentru noile investiții. Noi nu sîntem în măsură să întocmim asemenea studii și nici nu mi se pare că cea mai bună soluție ar fi ca fiecare unitate să-și înființeze un compartiment propriu de marketing. Dar pentru că INSCIN-ul elaborează numai studii de conjunctură nu știm cui să ne adresăm. Rămîne ca o problemă de reflecție să se găsească o soluție la problema cine să efectueze aceste studii de marketing.

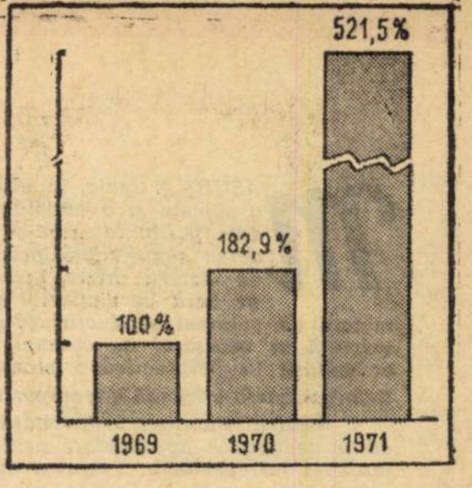

Studii efectuate de I.N.S.C.I.N. pe bază de contracte

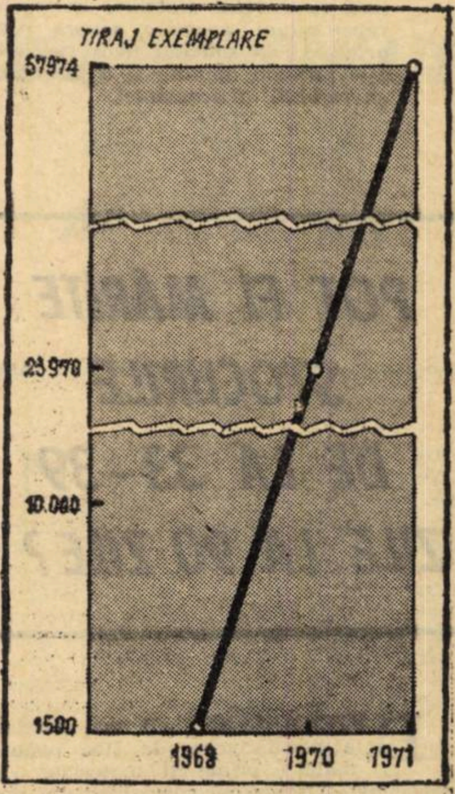

Activitatea editorială a I.N.SC.I.N.

Cine să elaboreze studiile de marketing?

Red.: Se pare că problemei ridicate de tovarășii Andreescu și Manoliu merită să-i acordăm atenție. După părerea institutului, cine ar trebui să se ocupe de elaborarea unui astfel de studiu?

C. Murgescu: Regret întotdeauna cînd constat că nu s-a ajuns la o delimitare clară între studiul de conjunctură și activitatea de marketing. A fi din aceeași familie nu înseamnă a fi una și aceeași persoană.

Studiul de piață trebuie să ajute la adoptarea unei decizii. Promovarea efectivă a produsului este sarcina producătorului și această sarcină este realizabilă prin elaborarea unor programe de lansare și menținere pe piețele cîștigate.

Aș propune să distingem în această privință cel puțin trei etape distincte: I — Cunoașterea pieței mondiale pentru o marfă sau grupă de mărfuri; II — Cunoașterea posibilităților de export pe o anumită piață pentru o marfă sau grupă de mărfuri; III — Elaborarea strategiei de pătrundere pe piața respectivă, cu produsul respectiv. Institutul poate efectua studiile din etapa I-a și a II-a, urmînd ca unitățile economice, pe baza acestora, să elaboreze strategia lor proprie, luînd în considerație unele restricții specifice.

Șt. Mâșu: În legătură cu acest aspect, aș dori să fac și eu unele precizări. ISCIN-ul elaborează studii conjuncturale menite să evidențieze dimensiunile, structura și dinamica cererii care să conducă la concluzii privind posibilitățile de plasare a produselor românești pe piețele externe. Un astfel de studiu depistează o cerere, dar nu poate rezolva și nu trebuie să i se ceară să rezolve problema vînzării efective a introducerii și promovării produsului. La aceste sarcini răspunde un program de marketing, care este mult mai amplu pe verticală, dar care poate fi realizat numai pe baza unor studii conjuncturale prealabile.

Nu întîmplător legea prevede obligativitatea întocmirii studiului de marketing pentru fiecare proiect de investiții. Pentru a se decide efectuarea unei investiții nu este suficient să se știe că există

(Continuare în pag. 16)

PUNCTE DE VEDERE

CIRCUITUL METALULUI ÎN ECONOMIE

CUM STABILIM NORMATIVELE DE STOC?

MĂSURILE luate, în ultimii ani, în domeniul aprovizionării au asigurat o suplețe și o mobilitate mai mare, astfel ca fiecare întreprindere să aibă posibilitatea să-și asigure o aprovizionare corespunzătoare în vederea continuității procesului de producție, prin asigurarea de stocuri de materii prime, materiale auxiliare, piese de schimb și combustibil pe baza normativelor planificate. Mărimea acestor stocuri este determinată de volumul producției și de caracterul consumului, concretizat în ultima instanță în necesarul de consum pe o anumită perioadă de timp, de condițiile dezvoltării în perspectivă a producției, de apropierea surselor de aprovizionare, de organizarea eficientă a transporturilor.

Pentru stabilirea ritmicității aprovizionării sînt necesare efectuarea periodică de analize aprofundate pentru fiecare material în parte, pentru fiecare ramură și întreprindere. Varianta optimă ce se adoptă trebuie să asigure o repartizare rațională a materiilor prime și a materialelor între producător și consumator. Altfel se ajunge — și practica a demonstrat-o nu odată — fie la formarea de stocuri supranormative, fie la subdimensionarea stocurilor — ambele situații fiind în detrimentul economicității și eficienței.

Întrucît, în ultima vreme au apărut unele elemente contradictorii în legătură cu nivelul stabilirii normativelor de stoc, mai ales la metal, fapt ce are repercusiuni negative asupra ritmicității activității productive în unele întreprinderi, am solicitat unor specialiști în aprovizionare (beneficiari și furnizori) de a-și formula opiniile și a face propuneri pentru îmbunătățirea activității în acest „nerv vital" al economiei.

POT FI MĂRITE STOCURILE DE LA 33–39 ZILE LA 90 ZILE?

DETERMINAREA cît mai corectă a normativelor de stoc pentru materii prime și materiale a preocupat și preocupă specialiștii din domeniul aprovizionării al Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, deoarece problema nu este rezolvată în concordanță cu nevoile producției întreprinderilor noastre. În unele unități constructoare de mașini existența unor stocuri necorespunzătoare are și în prezent efecte negative în asigurarea ritmicității producției, determină folosirea nerațională a metalului consum suplimentar de manoperă etc. Ce factori facilitează o atare situație?

În ultimii 5—6 ani stocul normat la laminate feroase alocat prin balanță a reprezentat consumul pe 33—39 zile, iar stocul cu care au lucrat uzinele constructoare de mașini a reprezentat consumul pe circa 50—60 zile, diferența cantitativă dintre aceste două stocuri acoperindu-se din necesarul pentru realizarea planului, în detrimentul desfășurării normale și ritmice a procesului de producție. Am precizat „în detrimentul desfășurării ritmice a procesului de producție", deoarece **s-a constatat în permanență că stocul normat alocat de 33—39 zile nu reprezintă intervalul mediu între livrări** (adică stocul curent) **și nu poate suplini lipsa stocului de siguranță,** care reprezintă necesarul în cazul unor abateri de la ritmul mediu al livrărilor curente.

Și pentru că am pornit de la intervalul mediu între livrări, aș dori să relev că, din informațiile ce le deținem de la specialiști ai Ministerului Industriei Metalurgice, rezultă că peste 50% din sortimentele de metal se laminează o singură dată pe trimestru, iar în cazul în care se programează trei laminări pe trimestru, livrarea se face o dată sau maximum de două ori pentru uzinele constructoare de mașini, din restul laminărilor efectuîndu-se livrări la export sau către alți beneficiari. Discutînd cu coordonatorii balanței de metal consecințele unei astfel de soluționări, ei ne-au confirmat că, în principiu, sînt de acord cu alocarea unui stoc normat corespunzător pentru 60 zile, dar asta trebuie reglementată prin hotărîri ale Comitetului de stat al Planificării, Ministerului Finanțelor și Ministerului aprovizionării tehnico-materiale și controlului fondurilor fixe.

În susținerea celor afirmate pot arăta că, contractele cu Combinatul siderurgic — Galați pentru tablă se încheie cu beneficiarii cu eșalonare lunară pe total tablă și nu pe tipodimensiuni; datorită acestui fapt, stocurile normate alocate de circa 39 zile (care nu sînt corelate cu posibilitățile de livrare), conduc la dificultăți serioase în desfășurarea procesului de producție la beneficiari. Mai mult, la materialele din import, unele contracte se încheie cu termene trimestriale fără o eșalonare lunară, fapt ce pledează pentru alocarea unor stocuri normate la nivel de cel puțin 90 zile la aceste materiale.

Referitor la materialele din import, aș vrea să relev faptul că nerealizarea în timp util a unor tipodimensiuni a generat deseori, datorită urgentărilor și transporturilor necorespunzătoare, un important volum de cheltuieli valutare suplimentare. Țin să menționez că în unele țări, pentru eliminarea dificultăților în aprovizionarea cu metal, se asigură la consumatori, 55 zile stoc normat în R.D.G., 90—120 zile în R.P.U., 50—60 zile la firma Fiat-Italia, 65 zile în R.S.C., 77 zile în R.P.P. etc.

Opinez pentru stabilirea unor stocuri normate care să reprezinte consumul dintre două livrări atît la sortimentele din producția internă cît și la cele din import, precum și necesarul în cazul unor abateri de la ritmul mediu al livrărilor curente. Aceasta nu înseamnă însă că atît furnizorii interni cît și unitățile importatoare, nu trebuie să ia toate măsurile pentru îmbunătățirea ritmicității livrărilor și a realizării importurilor.

ing. Ion POPESCU
director tehnic, Direcția generală de aprovizionare și desfacere, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini

CALCULATORUL ELECTRONIC „PLEDEAZĂ" PENTRU 55–60 ZILE...

STABILIREA realistă a normativelor de stoc, începe — așa cum o dovedește practica — de la determinarea necesarului și anume de la nivelul normelor de consum fixate pentru realizarea diverselor produse. Mi se pare că acest aspect este valabil nu numai în construcția de mașini, ci și în toate celelalte ramuri, avînd implicații mai mari sau mai mici în funcție de specificul producției. După mine, aceasta constituie problema nr. 1, deoarece în construcția de mașini ponderea cheltuielilor materiale reprezintă între 60—80%, iar la unele produse chiar 90%. Fără o bază științifică în stabilirea normelor de consum pe produs se ajunge la aprovizionări necorelate, supradimensionate sau sub nivelul cerințelor.

La ora actuală, aș spune, că în multe întreprinderi în activitatea de determinare a consumurilor specifice nu sînt antrenați întotdeauna specialiști cu o pregătire corespunzătoare. Aceasta are drept rezultat stabilirea unor consumuri specifice, fie mai mari, fie mai mici, de cele mai multe ori însă necorespunzătoare în raport cu necesitățile efective. Cred că în **compartimentul normelor de consum,** alături de ingineri, ar trebui să-și găsească loc atît statisticieni cît și economiști.

În ce privește stocul normat de metal, el a fost prestabilit la 30—33 de zile. Practica arată că el este necorespunzător, creînd adesea serioase dificultăți în asigurarea ritmicității producției. De altfel, personal am verificat prin mașinile electronice de calcul situația, rezultînd că intervalele medii între livrări ajung între 55—60 zile. Aș mai aminti că de la fostul Departament al aprovizionării au venit cu doi-trei ani în urmă, colective de lucru care au făcut sondaje în fișele de magazie ale unor întreprinderi (de pildă, 1 Mai-Ploiești), verificînd și intervalele între livrări. Prin această selecție, care într-o anumită proporție este subiectivă, s-a ajuns exact la același rezultat: tot 55—60 zile intervale medii între livrări, în cazul principalelor grupe de laminate.

Nivelul producției pe care-l ating astăzi centralele industriale, întreprinderile, impune ca aprovizionarea tehnico-materială să se desfășoare ritmic, conform cerințelor planurilor de fabricație. **Trebuie eliminate riscurile — prin asigurarea de stocuri de materiale corespunzătoare, nu numai pentru intervalul mediu, ci și la toate celelalte capitole, respectiv: rezerve de condiționare și stocuri de siguranță.** Nepunerea la punct a acestor cerințe face ca și astăzi unii beneficiari să continue practica de a se aproviziona după principiul: „mai bine să prisosească decît să lipsească" diferite materiale.

Firește, s-ar mai putea spune multe în privința posibilităților de perfecționare a mecanismului existent în direcția aprovizionării tehnico-materiale. Deocamdată, **ar fi util să se pună de acord normativele de stoc de metal cu cerințele actuale ale proceselor de producție din întreprindere.** Eu nu pledez în niciun caz pentru niște stocuri nenormate. Dimpotrivă. **Ar fi indicat,** după părerea mea, **ca stocurile normate** (inclusiv pentru metal) **să fie unice și anume cele determinate o dată cu calcularea normativelor de mijloace circulante.**

ing. Vladimir ȘIREANU
director comercial, Centrala de utilaje petroliere-Ploiești

DUPĂ METODOLOGIA ÎN VIGOARE REZULTĂ 60–90 ZILE...

DEȘI PROFILUL ramurii este diferit, totuși ne numărăm și noi printre consumatorii de metal importanți. Utilizăm metal în confecționarea pieselor de schimb, în realizarea unor instalații, în executarea diferitelor reparații curente și capitale a utilajelor etc. De aceea sîntem direct interesați, la fel ca și unitățile industriei construcțiilor de mașini, în asigurarea unei aprovizionări corespunzătoare, cantitativ și calitativ, cu metal. Există în această direcție unele neajunsuri.

Faptul că de ani de zile se menține o diferență flagrantă între normativul de stoc calculat de întreprinderi, în baza metodologiei în vigoare și din care rezultă 60—90 zile față de 33 zile normativ de stoc fixat de Ministerul Aprovizionării și CSP — s-a ajuns la o aprovizionare în salturi, la neasigurarea ritmicității normale a producției.

Specialiștii din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini opinează pentru un normativ de stoc de circa 60 zile, fiind ministerul care are rulajul cel mai mare de metal. Este știut că acolo unde există un rulaj mare de material normativul de stoc poate fi mai eficient folosit, este nevoie de un stoc pentru un număr mai redus de zile. Sectoarele cu un consum mai redus de metal, cu unități răspîndite pe tot întinsul țării, nu au aceeași posibilitate de a folosi normativul de stoc. De aceea, **considerăm că normativul de stoc la metal fixat de Ministerul Aprovizionării și C.S.P., trebuie să fie reanalizat și diferențiat pe ministere.**

Cred că **Ministerul Industriei Metalurgice trebuie să-și îmbunătățească rețeaua de desfacere a metalului.** În momentul de față se solicită specificații pe tipodimensiuni și cantități cu anticipații de 6—12 luni pentru a putea fi aprovizionați. Acest lucru generează stocuri supranormative și chiar stocuri disponibile, pentru că nu întotdeauna aceste specificații pot corespunde cu necesarul în momentul consumului. Este nevoie ca unele sortimente de uz general să fie descentralizate, iar specificațiile să fie întocmite pentru perioade de consum mai apropiate.

În ce privește asigurarea celorlalte materiale specifice proceselor de producție chimice — lucrurile se pun altfel, mecanismul existent asigură toate condițiile pentru o aprovizionare corespunzătoare.

Anton FRUNZESCU
șef. serv. plan din DGAD, Ministerul Industriei Chimice

REALITATEA CONFIRMĂ NECESITATEA STOCURILOR DE 55-60 ZILE

PROBLEMA normativelor de stoc îmbrățișează două laturi: una o reprezintă **stocurile normate la producător** și alta, **stocurile normate la consumator. Dacă stocurile normate la producător prevăzute în balanțele de stat și departamentale** (după cum se practică) **au o strînsă corelare cu balanța financiară, nu același lucru se poate spune despre stocurile normate la consumator.** Stocul normat la producător, se fixează prin balanță cu un număr mediu de zile și cu o cantitate fixă ce se aprobă prin planul de stat sau departamental și care se înscrie și în balanța financiară. Deci, stocul fizic normat la producător se regăsește cu valoarea în lei în balanța financiară.

Înainte de a vorbi însă de stocul la consumator, doresc să arăt că și după părerea mea, stocurile de metal la producător sînt pe drept cuvînt mici și dezasortate (lucru ce este adesea criticat de beneficiari și în special de întreprinderile constructoare de mașini), fapt ce creează unele greutăți în asigurarea ritmicității producției. De aceea, aceste stocuri necesită o reanalizare, pentru a le dimensiona mai bine prin balanțe și apoi să fie sortate pe cît posibil pe întreaga gamă de tipodimensiuni. Aceasta, deoarece **numai printr-o asigurare optimă la producători (baze) cu toate sortimentele, se pot reduce stocurile supranormative la consumator.**

Indiferent dacă în viitor ponderea stocurilor normate sînt în balanța producătorului sau a consumatorului, indiferent cum se va stabili într-o metodologie viitoare în materie de metal, ținînd cont că laminarea unor tipodimensiuni se face la intervale de aproape 90 zile (și chiar 120 zile) **și importul are termene trimestriale, acest stoc trebuie să ajungă la producător plus consumator — și după părerea mea — la circa 90 zile.** Or, astăzi această situație este mult inferioară, deoarece prin balanțe, stocurile la producător sînt de circa 30 zile, iar la consumator la circa 17 zile. Realitatea confirmă că în diferite cazuri, stocurile fizice la unele întreprinderi consumatoare sînt de 55—60 zile, deși normativele nu sînt astfel calculate. Aceasta determină ca să existe stocuri supranormative și, în majoritate, dezasortate.

Trecînd de la stocul la producător la stocul normat la consumator, se constată că, din punct de vedere valoric, stocul normat la consumator — ce nu este comunicat de C.S.P. — nu corespunde cu stocul stabilit prin formularul AB 2 sau N1, care se calculează în raport cu nevoile întreprinderii.

Cunoaștem că astăzi sînt dispoziții legale care pedepsesc pe cei care se fac vinovați de cereri (calcule de materiale) peste nevoile întreprinderii și, deci, aceștia își calculează necesarul în mod real pe formularul N1 și-l depun, prin organul central tutelar, la Ministerul Finanțelor pe baza căruia, după verificare, primesc un normativ. Acest normativ financiar nu concordă la unele materiale cu stocul fizic calculat intern de C.S.P. și necomunicat. Stocul normat stabilit în fișele N1 este calculat pe baza nevoilor de producție, a distanței medii între două livrări și dacă, în unele cazuri, el depășește stocul calculat de C.S.P., aceasta se asigură din livrări care, la unele materiale pe tipodimensiuni se fac aprovizionări mai mari, datorită faptului că furnizorul nu poate să realizeze cantități mici sau, în cazul metalului, nu se pot lamina unele tipodimensiuni de mai multe ori pe trimestru, precum și din intrări neritmice din import. De altfel trebuie spus că stocul pe poziție de plan calculat de C.S.P., nu poate fi corelat exact cu cel existent în formularul N1 (financiar).

Dacă am lua, de exemplu, în sectorul de aprovizionare al Ministerului Industriei Metalurgice modul de calcul al stocului normat, se poate constata că la unele minereuri din import, stocul normat este de o zi, iar stocul de siguranță de circa 34 zile. Prin noua dispoziție se spune că stocul de siguranță trebuie să fie aprobat de Ministerul Aprovizionării. Aceasta ar însemna că dacă pentru acest stoc de siguranță s-ar prevedea prin regulament că necesită aprobarea anticipată a Ministerului Aprovizionării, combinatele și uzinele ministerului nostru ar fi într-o situație grea în realizarea sarcinilor de producție pînă la primirea aprobării: în afară de acesta s-ar naște zilnic un volum de lucrări scriptice foarte mari. Este, deci, **necesar ca în această problemă să se stabilească un regulament numai pentru anumite materiale specifice** (minereuri, țagle etc.), **o metodă specială de aprobare.**

Apreciez că **problema stocurilor normate la consumator trebuie să fie lăsată în sarcina întreprinderilor, cu condiția controlării îndeaproape atît a calculului acestui stoc, cît și a consumurilor din stoc.** Întreprinderile ar trebui lăsate să facă acest lucru în raport cu nevoile lor reale, impuse de fluxul tehnologic al producției, de ritmicitatea de intrare a materialelor și de necesitatea de aprovizionat pe trimestru. În ce privește metoda de calcul, de fixare a normativelor, apreciem că actualele dispoziții legale și instrucțiunile Ministerului Finanțelor nu mai corespund. Este necesar ca după calcularea acestora să se verifice de către experți modul cum sînt stabilite normativele de către fiecare unitate, pentru ca stocul normat prin formularul N1 să nu apară nejustificat față de ceea ce dorește, adică de o corelare valorică cu calculul intern stabilit de C.S.P.

De asemenea, considerăm că ar trebui revizuită și problema consumurilor specifice. Ea nu este astăzi încă pusă la punct, deoarece foarte multe norme sînt uzinale, unele departamentale și foarte puține dintre ele sînt norme de stat. Pentru aceasta ar trebui formate colective de specialiști care să colaboreze cu Ministerul Aprovizionării și C.S.P. în verificarea și buna lor determinare.

ing. Gheorghe ANTONIU
director, Direcția generală de aprovizionare și desfacere, Ministerul Industriei Metalurgice

EXPERIENȚA PRACTICĂ A FURNIZORULUI ÎNCLINĂ SPRE 60–65 ZILE

ȘI DUPĂ PĂREREA MEA, stocul normat la laminate în uzinele constructoare de mașini nu reprezintă intervalul mediu între două livrări. Doresc să arăt că dintr-un calcul efectuat la două întreprinderi siderurgice, a rezultat că intervalul mediu între două laminări este de aproape 40 zile, cu precizarea că unele sortimente ar putea fi laminate în prima decadă a primei luni din trimestru, iar următoarea să se facă la sfîrșitul celei de a doua luni din trimestru sau chiar mai tîrziu. În acest caz și intervalul dintre două laminări se prelungește la 60—70 zile și în unele situații chiar mai mult. Desigur, cazurile respective nu reprezintă o pondere mare și ele sînt determinate de aspecte tehnologice (pregătire de cilindri) și economice (utilizarea rațională a agregatelor, a garniturilor de cilindri etc.), din care cauză este posibil ca un profil să se lamineze o singură dată pe trimestru (acolo unde cererile totale pe economie nu reprezintă o campanie de laminare rentabilă), iar intervalul între două laminări în acest caz să fie și de peste 90 zile.

Din practica pe care o am, apreciez și eu că nu este posibil să se lucreze în întreprinderi cu un stoc mai mic de 60—65 zile, ținînd seama de condițiile arătate la care se mai adaugă unele neajunsuri la importul de metal. Contractele la import se încheie cu termene trimestriale, iar lunar intrările de metal sînt deplasate, în general, în luna 2-a și a 3-a și chiar cantități însemnate în luna 4-a, așa zisă lună de respiro. Lucrînd în această activitate de mai mulți ani, vreau să arăt că strădaniile noastre de a asigura beneficiarii cu metalul solicitat — se lovesc de toate aceste greutăți.

Pentru a preîntîmpina în viitor situațiile de nelivrare ritmică a metalului, **opinez pentru asigurarea unor stocuri la consumatori de cel puțin 60—65 zile, stocuri care ar asigura, în final, o desfășurare normală a producției, ar elimina stagnările, o serie de cheltuieli pentru transporturi costisitoare.** Am convingerea că efectele favorabile a acestor stocuri nu vor întîrzia să se arate, compensînd cu prisosință efortul ce trebuie făcut prin balanță pentru asigurarea lor. Iată de ce problema ar trebui să fie examinată de organele tutelare interesate, asigurîndu-se prin planificare o justă soluționare a ei.

ing. Petru CANȚALARE
director tehnic
Direcția generală de aprovizionare și desfacere — Ministerul Industriei Metalurgice

STOCURI NORMATE DE 70 ZILE AR FI DEPLIN JUSTIFICATE

NORMAREA stocurilor de producție nu și-a găsit, practic, pînă în prezent, o rezolvare corespunzătoare, deși ea a fost ridicată cu mai mulți ani în urmă ca o problemă majoră. Se pare că ea constituie obiect de discuție și pe plan internațional. Însă din moment ce la noi s-a ajuns la concluzia că ritmicitatea și, în ultimă instanță, calitatea aprovizionării este determinată și de existența unor stocuri de producție corespunzătoare, este necesar să se ia de urgență măsuri.

Din cîte cunosc, în actul normativ de înființare a fostului Departament al Aprovizionării tehnico-materiale era prevăzută sarcina elaborării de norme și normative de stocuri, iar pe linia metalului s-au întreprins unele studii la principalele combinate și întreprinderi siderurgice, din care a reieșit necesitatea creării unor stocuri de circa 70—80 zile. **Indiferent dacă stocul s-ar crea numai pe seama producătorului sau numai pe seama consumatorului, părerea mea este că nu trebuie să uniformizăm aceeași mărime a stocurilor pentru toate ramurile sau pentru toate centralele și unitățile din economie.**

Consider că la stabilirea mărimii stocurilor de metal trebuie să se aibă în vedere atît diferențierea ce trebuie să fie făcută de la întreprindere la întreprindere, cît și structura sortodimensională ce trebuie să compună stocurile, cunoscut fiind faptul că sînt materiale specifice consumului numai unui sector, unei întreprinderi sau materiale ce sînt uzuale consumului mai multor unități. Așa, de exemplu, pentru utilaj chimic este nevoie de table de cazane, aliate, tablă groasă; pentru fabricația de vagoane — materiale specific acestora, iar pentru construcții metalice — profile și table din aproape toate sortimentele. În concluzie, ideea că construcțiile de mașini, ca ramură de bază mare consumatoare de metal, necesită stocuri normate de 70 zile, este pe deplin justificată.

Panait MIULESCU
șeful serviciului plan și organizare, Direcția generală de aprovizionare și desfacere
Ministerul Industriei Metalurgice

N.R. — După cum rezultă din opiniile specialiștilor necesitatea revizuirii normativelor de stoc la metal este o problemă reală a cărei rezolvare nu mai poate fi amînată. Am văzut că părerile asupra mărimii normativului sînt foarte diferite. Oare să nu poată fi găsit un consens prin utilizarea unui instrument de calcul obiectiv?

Ne exprimăm speranța că în unul din numerele noastre viitoare vom putea fi în măsură să publicăm opiniile specialiștilor din Ministerul aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe. Ministerul Finanțelor și Comitetul de Stat al Planificării.

Opinii consemnate de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

RENTABILIZAREA

(Urmare din pag. 3)

cerile respective însumînd sute de milioane de lei.

Întreprinderile cunosc însă cel mai bine cauzele obținerii unor rezultate neconforme cu posibilitățile pe care le au, astfel că acestea trebuie să treacă, de la începutul anului, la analiza critică asupra modului în care s-a realizat planul prețului de cost pe anul 1971, stabilind măsurile care trebuie luate pentru eliminarea neajunsurilor constatate.

Un factor de prim ordin îl constituie **analiza cheltuielilor materiale, a posibilităților de reducere a acestora, cunoscînd că în actualul cincinal pe această cale urmează să se obțină aproape un sfert din creșterea planificată a venitului național.** Reducerea cheltuielilor materiale pe baza scăderii continue a consumului specific de materii prime și materiale, a combustibilului și energiei electrice, care corespunde tendințelor ce se manifestă pe plan mondial, trebuie să asigure realizarea unor consumuri, în raport cu structura tehnică modernă a economiei naționale, cu echipamentele și tehnologiile industriale perfecționate, de care dispunem.

Multe unități economice nu realizează eficiența scontată și ca urmare a faptului că **folosesc incomplet capacitățile de producție, unele utilaje provenite din import stau nefolosite deși pentru importul acestora s-au făcut eforturi valutare.** Aceasta constituie o rezervă importantă de sporire a producției, dacă avem în vedere **că aproape un sfert din sporul producției industriale din cincinal poate fi realizat pe seama folosirii mai complete a potențialului productiv existent în 1970.**

În cadrul măsurilor de creștere a rentabilității, trebuie acordată importanța cuvenită analizelor cu privire la **îmbunătățirea calității producției, diversificarea sortimentelor, adaptarea operativă a producției la cerințele pieței interne și a exportului, lichidarea imobilizărilor de fonduri materiale și bănești, pentru creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, atingerea la termenele planificate a parametrilor tehnico-economici proiectați, respectarea contractelor, a disciplinei financiare și altele.**

Analiza posibilităților de sporire a rentabilității producției și aplicarea unor măsuri eficiente menite să asigure desfășurarea de la începutul anului a unei activități rentabile de către fiecare unitate economică, va avea ca efect creșterea volumului beneficiului, respectiv reducerea volumului pierderilor pe care le mai înregistrează unele întreprinderi. Aceasta este atît în interesul întreprinderilor în cauză care vor avea dreptul la constituirea unui fond de premiere mai mare ca urmare a sporirii beneficiului și respectiv a reducerii pierderilor planificate, cît și al economiei naționale.

CENTRALELE INDUSTRIALE

(Urmare din pag. 7)

legături a centralei cu activitatea concretă a unităților componente și preluarea de către aceasta a unor activități aparținînd întreprinderilor subordonate și anume: activitatea de cercetare; problemele de proiectare, activitatea de investiții, aprovizionarea materiilor prime și a materialelor nominalizate în planul prețului de cost; disciplina contractuală, desfacerea producției destinate exportului, prospectarea pieței interne și externe, activitatea de control financiar intern, contabilitatea generală, problemele de pregătire și perfecționare a personalului din centrală, activitatea de organizare a conducerii întreprinderilor etc. Deocamdată nu toate aceste activități au fost preluate; numai atunci cînd ele vor fi în întregime exercitate de centrală, aceasta va reprezenta un organism angajat direct în rezolvarea obiectivelor unităților componente, executînd centralizat activitățile care se justifică economic să fie realizate în acest fel.

Exercitarea atribuțiilor care privesc problemele de cercetare-dezvoltare la nivelul centralei industriale, constituie o bună experiență a noastră în domeniul integrării. Prin organizarea unui centru specializat consacrat cercetării aplicative, am asigurat desfășurarea centralizată a cercetării, precum și documentația tehnică necesară perfecționării tehnologiei producției, asimilarea de noi produse și continua îmbunătățire a calității anvelopelor și articolelor tehnice din cauciuc, la un nivel corespunzător noilor cerințe. Existența acestui centru de cercetări (cu perspectiva de a deveni institut de cercetări și proiectări pe lîngă centrala industrială), are avantaje certe în ce privește asigurarea legăturilor directe cu procesul de producție și rezolvarea operativă a problemelor de asistență tehnică. Centrul respectiv a primit integral cercetarea tuturor lucrărilor efectuate în cadrul centralei și unităților componente, avînd competențe lărgite în desfășurarea activității sale ca: încheierea contractelor de cercetare, stabilirea și menținerea legăturilor directe cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, cu Institutul Central de Cercetări Chimice și cu alte organe de specialitate, în scopul rezolvării operative și competente a problemelor din acest domeniu de activitate.

În ce privește **preluarea atribuțiilor din domeniul aprovizionării tehnico-materiale și al desfacerii produselor,** este drept că, la început, s-au manifestat unele rețineri datorită necunoașterii unor prevederi și lipsei de experiență; pe parcurs însă, au fost rezolvate în condiții tot mai bune multiplele și complexele probleme apărute. Sîntem coordonatorul principal a peste 75% din volumul materiilor prime ce se consumă în unitățile componente ale centralei. Acum realizăm direct — pentru fiecare unitate componentă — o aprovizionare ritmică și operativă, fără a crea stocuri supranormative de materii prime la o uzină, iar la alta goluri de producție. Acest echilibru economic este materializat în faptul că indicatorii calitativi, de eficiență, s-au realizat integral pe centrală. Desigur, în domeniul comercial se pun multe probleme, dintre care esențială rămîne executarea contractelor la timp și asigurarea unei discipline desăvîrșite în livrarea de produse între întreprinderi.

În privința exportului și importului, centrala noastră a primit largi competențe și, în prezent, desfășoară o activitate fructuoasă, întrucît centrul de greutate al activității de comerț exterior s-a mutat la centrală. Prin înființarea unei direcții de export-import în cadrul centralei, problemele care privesc prospectarea pieței externe, cunoașterea cerințelor și exigențelor beneficiarilor externi, încheierea contractelor sînt soluționate mult mai operativ, aducînd mari avantaje economice prin obținerea unor prețuri competitive la export, evitarea oscilațiilor conjuncturale, dezvoltarea colaborării și cooperării cu unități similare din străinătate etc. Și în acest domeniu centrala noastră a stabilit deja relații de colaborare și cooperare privind exportul anvelopelor prin organizarea în R.F.G. a unei societăți mixte. Acordăm o atenție deosebită asimilării în minimum de timp a unor noi produse — promptitudinea și calitatea constituind un element primordial în competiție. Aceasta presupune dezvoltarea informării de conjunctură și, ca urmare, a cercetării, proiectării, realizării S.D.V.-urilor și experimentării cît mai complete a noilor produse.

Exercitarea atribuțiilor atît de către centrală, cît și de unitățile componente, presupune stabilirea între acestea a unui sistem de relații bine definite și a unui flux informațional operativ și cuprinzător.

În fapt, integrarea a impus o temeinică delimitare a competențelor și răspunderilor între centrală și unitățile componente și, odată cu aceasta, s-a făcut o ierarhizare a drepturilor de decizie pe funcții, ca o necesitate obiectivă a trecerii unor drepturi de decizie de la conducerea superioară a centralei la șefii de serviciu, la șefii secțiilor de producție, la maiștri, pentru ca nici un fel de muncă să nu se facă în paralel. Totuși pe această linie mai avem încă multe de făcut și de perfecționat. În primul rînd, **considerăm că pe linia perfecționării relațiilor cu unitățile componente este imperios necesară existența unor mijloace de comunicație — telex, radio, telefonie, terfon, etc. — care să permită transmiterea și recepționarea operativă a datelor și măsurilor ce trebuie luate, precum și cunoașterea modului în care se îndeplinesc principalii indicatori.**

În direcția perfecționării relației centrală-întreprindere și centrală-minister, vechea mentalitate, a tutelei mărunte, s-a eliminat atît la nivelul aparatului ministerului, cît și al centralei. Organizarea ministerului nostru cu adjuncți de ministru pe funcțiuni, a simplificat mult drumul în rezolvarea problemelor, se respectă astfel hotărîrea ca între minister și centrale să nu mai existe alte verigi — departamente și direcții generale. Mai sînt unele cazuri — e drept puține la număr — cînd întreprinderile se adresează direct ministerului în probleme legate de dezvoltarea capacităților de producție și altele. Pe de altă parte, și centrala solicită ministerului să intervină în domenii care de fapt sînt de competența sa. Este vorba de atribuțiile care privesc defalcarea planului pe întreprinderi, studiile de reprofilare și de dezvoltare a întreprinderilor, achiziționarea utilajelor nespecificate în devize generale, aprobarea structurii organizatorice și altele. Considerăm că, în primul rînd, centrala este cea care trebuie să acționeze cu seriozitate pentru a rezolva ea însăși — și nu alții — multiplele probleme care se ridică în fața ei. De competența noastră în conducerea **treburilor economice, de pasiunea pe care o depunem în muncă** depind rezultatele activității centralei.

3 CONSIDERĂM că procesul de constituire a centralelor nu este încheiat. Trebuie căutate și găsite soluții optime de rezolvare a problemelor ridicate de existența în aceeași centrală (cazul nostru) a unor unități cu tehnologii diferite. **Soluționarea problemei profilului de producție al întreprinderilor din componența unei centrale în vederea asigurării unei omogenități tehnologice este hotărîtoare pentru specializarea producției.** Menținerea în cadrul centralei noastre a unui profil eterogen al producției nu poate servi măsurilor care se iau pentru adîncirea profilării și specializării atît a anvelopelor, cît mai ales a articolelor tehnice din cauciuc. Trebuie să avem o mai mare elasticitate a fabricației în cazul cererii accentuate a unui produs. În acest sens am întreprins mai multe studii, urmînd ca treptat să definitivăm specializarea pe produse și profilul stabil al unităților ce intră în componența centralei avînd în vedere organizarea proceselor tehnologice. Înfăptuirea acestor propuneri, care să grupeze întreprinderile pe profil de producție, va elimina multe din neajunsurile în munca noastră și, totodată, va asigura o mai mare eficiență a întregii activități.

MARFĂ–CONSUMATOR

(Urmare din pag. 7)

diul rural al celor care prestează la oraș sau pe șantiere, muncă salarizată, alături de creșterea retribuției bănești a cooperatorilor — au drept consecință manifestarea unei părți tot mai mari a nevoilor populației rurale sub formă de cerere de mărfuri la piață.

Totodată, cererea de mărfuri rurale se „urbanizează" în ceea ce privește structura fizică, frecvența, formele de manifestare. Receptivitatea consumatorului rural este tot mai mare față de vestimentația modernă; articolele electrotehnice, mobila, autoturismul găsesc în mediul rural o piață în continuă expansiune. Chiar și în consumul alimentar, unde, în general, „conservatorismul" este mai puternic, pătrund produse obținute altă dată exclusiv casnic (începînd cu pîinea, pînă la conserve și unele preparate culinare și de cofetărie).

Tabloul dinamicii spațiale a cererii de mărfuri se cere întregit cu fluxurile „migrației" cererii de la sat și oraș, între localități de același fel, precum și către zonele turistice etc. Fenomenul migrării cererii se manifestă pe fondul mobilității crescînde a populației, el poate fi însă atît efect cît și cauză al deplasărilor populației. În primul caz, cumpărările efectuate în afara localităților de reședință nu sînt decît o consecință a deplasărilor, pentru alte scopuri, ale populației (cazul navetiștilor, al turiștilor etc.); în cel de al doilea caz, scopul principal al deplasărilor este însăși procurarea mărfurilor. În acest din urmă caz, ar trebui făcută însă distincție între migrația „normală" a cererii, ca efect al atracției exercitate asupra consumatorilor de către centrele comerciale mai mari și mai bine aprovizionate cu mărfuri, și migrația „forțată", datorită unor defecțiuni în dezvoltarea sau aprovizionarea rețelei comerciale în anumite zone. Cunoașterea dimensiunilor cererii migratoare, a gradului de polarizare comercială a centrelor comerciale urbane prezintă o importanță deosebită pentru asigurarea, la un nivel de înaltă eficiență economică și socială, a legăturilor dintre punctele de producție și zonele de consum, pentru orientarea rațională a fluxurilor de mărfuri, pentru dezvoltarea și amplasarea judicioasă într-o largă perspectivă a rețelei comerciale.

● Creșterea exigenței consumatorilor

EVOLUȚIA cererii de mărfuri, favorizată de o ofertă tot mai bogată și de o solvabilitate sporită a nevoilor de consum, are loc pe fondul **creșterii nivelului de exigență a consumatorilor.** În această privință, **deplasarea de la cantitate la calitate** reprezintă o direcție firească în evoluția cererii, începînd de la un anumit nivel de acoperire a nevoilor. Consumatorul va efectua fonduri bănești sporite nu pentru a achiziționa cantități mai mari la unele produse, ci pentru a obține sortimente superioare. De notat însă că parametrii calității au valențe noi în aprecierile consumatorului modern; funcționalitatea și estetica dobîndesc ponderi sporite în ierarhizarea calitativă a produselor.

Creșterea exigenței consumatorilor se manifestă, de asemenea, în **diversificarea gusturilor,** în nuanțarea și particularizarea lor. Consumatorul evită uniformitatea în consum, solicitînd rețelei comerciale să-i ofere posibilități largi de alegere. Această particularizare a preferințelor consumatorilor se referă la toate mărfurile, dar în mod deosebit la articolele de îmbrăcăminte. Tocmai de aceea, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea sa la ședința Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a guvernului, din noiembrie 1970, a indicat să se renunțe în domeniul confecțiilor și al tricotajelor, la producția de serie mare și să se realizeze o diversificare bogată, astfel încît cumpărătorul să găsească pe piață modele cît mai variate.

Pe planul ridicării nivelului de exigență a consumatorilor se înscrie și lărgirea ariei **cererii de noutăți.** Dorința de a fi în pas cu moda determină scurtarea ciclului de viață al produselor, accelerarea uzurii lor morale.

Orientarea cererii către produse, articole și modele noi implică necesitatea unei sondări continue a cererii, a testării noutăților în masa consumatorilor, înainte de introducerea lor în fabricație. O contribuție remarcabilă, în această privință, a adus-o confruntarea întreprinderilor producătoare cu publicul consumator în cadrul celui de al V-lea Pavilion de mostre, organizat la București în toamna anului trecut. Sondajele prilejuite de funcționarea pavilionului au stabilit că majoritatea vizitatorilor (peste 60%) au cercetat exponatele în calitate de beneficiari, de viitori cumpărători. Cunoscînd potențialul industriei noastre, cumpărătorii au acum un alt sistem de referință pentru mărfurile existente în rețeaua comercială. De aici, necesitatea luării în considerație, fără întîrziere, a preferințelor exprimate de cumpărători pe marginea produselor expuse.

Exigențele consumatorilor se referă, de asemenea și la **nivelul deservirii.** Pe măsură ce se desăvîrșește acoperirea cu mărfuri a nevoii de consum, cumpărătorul acordă o atenție sporită modului de procurare, urmărind reducerea consumului de timp, obținerea unor servicii suplimentare (transport la domiciliu, asistență tehnică), mai multă solicitudine și respect din partea lucrătorilor comerciali etc.

Această importantă trăsătură, reliefată de evoluția cererii populației în perioada actuală, trebuie să direcționeze, în bună măsură, dezvoltarea sub raport calitativ a aparatului comercial, dimensiunile și structura acestuia, formele și metodele de vînzare a mărfurilor etc. Ridicarea calității deservirii consumatorilor reprezintă de altfel una dintre sarcinile principale ale comerțului în actualul cincinal.

În procesul modernizării comerciale, al promovării formelor și tehnicilor noi de desfacere, au fost obținute succese incontestabile: autoservirea cîștigă teren în competiția cu formele tradiționale de vînzare, rețeaua de unități ca și utilajul comercial trec printr-un proces de înnoire, calificarea personalului comercial sporește etc. Dar, nu se pot omite, în această privință, nici unele carențe care mai persistă. Apreciem, astfel, că ritmul dezvoltării aparatului comercial nu este pe măsura sarcinilor tot mai ample ce-i revin în perioada actuală. Față de dimensiunile și complexitatea ofertei de mărfuri, pe de o parte, față de nivelul de exigență al consumatorilor, de solicitudinea datorată acestora, pe de altă parte, aparatul comercial funcționează, după estimațiile noastre, cu un important deficit de suprafață comercială și lucrători comerciali operativi.

● Evoluția conceptului de cercetare a cererii

O CERINȚĂ a etapei actuale este orientarea mai hotărîtă a întreprinderilor producătoare și a celor comerciale spre consumator. Este necesară, cu alte cuvinte desfășurarea unei activități de **marketing,** de fundamentare a tuturor deciziilor întreprinderilor, cu ajutorul unor studii prealabile, amănunțite, asupra pieței, a posibilităților de desfacere.

Gradul de receptivitate și de adaptabilitate a întreprinderilor producătoare și comerciale la evoluția cererii populației, la cerințele pieței, depinde de natura și frecvența contactelor cu cumpărătorii, de modul de recoltare și utilizare a informațiilor, a semnalelor pieței, de natura relațiilor dintre producție și comerț, de modul în care vor reuși să influențeze piața, să o dirijeze în mod conștient, în concordanță cu interesele generale ale societății și cu interesele consumatorilor.

Pentru desfășurarea unei activități de marketing la nivelul întreprinderilor și centralelor există, de pe acum, un cadru legal propice. Rămîne doar să fie fructificate toate aceste condiții pentru o integrare organică a întreprinderilor în cadrul pieței, pentru corelarea activității lor cu direcțiile evoluției cererii de mărfuri a populației.

MATEMATICA ŞI ECONOMIA

INACCESIBILITATEA — UN ARGUMENT?

UNEORI, în discuţiile economice, în care în mod inevitabil apare conceptul de factor de producţie, se mai pot auzi voci care resping categoric această expresie sub motivul că „nu putem accepta teoria factorilor de producţie", după cum se mai pot auzi şi chiar citi păreri după care metodele matematice de gîndire şi de calcul economic ar fi nici mai mult nici mai puţin decît primejdioase, inducătoare în eroare etc.

Economistului care frecventează literatura economică mondială, pe cea din ţările socialiste şi literatura economică românească modernă, asemenea opinii anacronice nu-i pot stîrni decît un zîmbet uşor ironic, dar literatura economică este consultată nu numai de economişti formaţi, ci şi de studenţi şi de alte categorii de cititori dornici să se informeze asupra mişcării de idei din domeniul economiei. Nedumerirea unor asemenea cititori este cît se poate de legitimă : pe de o parte asistăm la penetrarea calculatoarelor în toate domeniile vieţii economice şi sociale, avem o producţie proprie de asemenea dispozitive de amplificare a inteligenţei noastre, în rafturile librăriilor sînt etalate lucrări de poetică matematică, iar pe de altă parte se clamează „pericolul" matematicii.

Desigur, în economie matematica nu este un remediu miraculos şi nici calculatoarele prin ele însele nu pot înlocui gîndirea economică creatoare practică şi teoretică. Dar cu ajutorul metodelor matematice se pot formula mai riguros şi mai compact problemele, li se pot da soluţii matematice şi, mai mult chiar, pentru unele tipuri de probleme există metode de rezolvare statistică, numerică, practică. Este adevărat că numai pentru anumite tipuri şi, din păcate, ele nu sînt tot atît de multe ca şi tipurile de probleme economice. Economiştii cei mai informaţi au arătat şi posibilităţile şi limitele metodelor matematice, au atras atenţia că sosirea matematicii în templul ştiinţei economice nu înseamnă o invitaţie pentru plecarea metodelor de analiză clasice.

ALĂTURAREA conceptului de factor de producţie metodelor matematice nu este întîmplătoare. Unele metode matematice presupun existenţa a doi sau mai mulţi factori de producţie. Metodele matematice din teoria modernă a producţiei există şi dispar o dată cu conceptul de factor de producţie.

Într-o substanţială lucrare intitulată „Bazele ştiinţifice ale prognozei economice" scrisă de un colectiv de autori de la Institutul de cercetări economice de pe lîngă Gosplan (U.R.S.S.) [1]), A. I. Ancişkin, ocupîndu-se de utilizarea funcţiilor Cobb-Douglas în lucrările de prognoză, pare să simtă nevoia de a se întoarce la Marx pentru a demonstra că factorul de producţie este un concept marxist ştiinţific, deoarece „abordarea factorială a analizei şi prognozei ritmurilor şi factorilor creşterii economice se bazează pe teza teoretică marxistă potrivit căreia mărimea şi sporirea masei totale a valorilor de întrebuinţare (a avuţiei materiale) este determinată de masa mijloacelor de producţie utilizate, de forţa de muncă, de condiţiile materiale ale producţiei şi de gradul de materializare a realizărilor ştiinţei şi tehnicii" (p. 148).

Autorul arată, pe baza a numeroase citate din opera lui Marx că, în ceea ce priveşte crearea avuţiei materiale, acesta a făcut în mod consecvent distincţia dintre factorii de producţie, a analizat cu atenţie specificul participării fiecărui factor la procesul de producere a valorilor de întrebuinţare. Ancişkin reaminteşte cititorilor săi diferitele puncte de vedere din care a analizat Marx factorii de producţie şi diferitele moduri de clasificare a acestora în opera sa.

PE DE ALTĂ PARTE, se ştie că Marx a criticat cu consecvenţă teoria factorilor de producţie în ceea ce priveşte **procesul de formare a valorii.** „Criticarea de către Marx a economiei politice vulgare pentru confuzia pe care o făcea aceasta între **formarea valorii** şi formarea **avuţiei materiale** îi fereşte pe marxişti de substituirea legilor de formare a ansamblului bunurilor materiale prin legile care guvernează formarea valorii", este de părere Ancişkin. „O asemenea substituire este cu atît mai puţin admisibilă în economia socialistă, în care, după cum a subliniat în repetate rînduri K. Marx, scopul obiectiv al producţiei nu este valoarea şi cu atît mai puţin plusvaloarea... ci producţia de valori de întrebuinţare ca mijloace de satisfacere a nevoilor sociale" (p. 159).

Dacă am renunţa la rolul deosebit al factorilor în procesul de producţie, ne-am lipsi de posiblitatea de a urmări eficienţa fondurilor fixe şi circulante şi am reduce eficienţa producţiei la productivitatea muncii vii. Or aceasta nu poate creşte decît pe măsura creşterii cantităţii şi calităţii fondurilor fixe pe un muncitor. Pentru a obţine o eficienţă maximă a economiei, planificatorul trebuie să urmărească eficienţa investiţiilor în fonduri fixe, deoarece acestea sînt limitate. Din această cauză el trebuie să aibă criterii obiective de preferinţă pentru alocarea investiţiilor, ceea ce presupune, printre altele, criterii şi metode de calculare a eficienţei investiţiilor în fonduri fixe.

Dar productivitatea, eficienţa economiei depinde şi de „gradul de materializare a realizărilor ştiinţei şi tehnicii" (ceea ce nu mi se pare tocmai exact, deoarece există şi un progres tehnic nematerializat care are o însemnată înrîurire asupra eficienţei producţiei sociale). Or progresul tehnic nu este o „mană cerească", ci este un proces economic care presupune investiţii de diferite genuri şi alte activităţi economice, a căror eficienţă se cuvine urmărită.

GRATUITE nu sînt nici resursele naturale, printre altele datorită faptului că sînt limitate, dar, în afară de aceasta, în clipa actuală de dezvoltare a forţelor de producţie numai punerea lor în evidenţă presupune cheltuirea unor importante sume pentru investiţii şi exploatare. Eficienţa unei economii depinde şi de gradul ei de înzestrare cu resurse naturale, factor care poate fi uneori neglijat pentru transparenţa analizei, dar pe care nu putem să-l pierdem din vedere în activitatea de planificare.

Ancişkin ne prezintă interesante operaţii matematice cu funcţia de producţie de tip Cobb-Douglas, demonstrînd utilitatea ei pentru prognozarea dinamicii economice pe care o consideră ca pe un domeniu special de prognozare, avînd obiectul său propriu. Aceasta se explică prin existenţa unor procese economice obiective, permanente pe scara economiei naţionale şi marilor ei sfere. Aceste procese şi tendinţe nu sînt o simplă sumă a fenomenelor particulare, ci reprezintă o sferă calitativ distinctă a dezvoltării economice.

Aparatul matematic utilizat de autor este destul de simplu, ca de altfel întregul aparat matematic utilizat de economişti în analiza obişnuită a producţiei. Desigur că se presupun noţiunile curente de analiză matematică şi unele noţiuni de statistică. Cercetarea axiomaticii funcţiilor de producţie ridică pretenţii matematice ceva mai extinse, care însă pot fi asimilate chiar şi de economist, desigur cu un oarecare efort suplimentar [2]).

Unii economişti occidentali potrivnici metodelor matematice invocă argumentul inaccesibilităţii. În primul rînd, nici o ştiinţă nu poate fi larg accesibilă şi cum şi economia este şi ea o ştiinţă, este în parte inaccesibilă nespecialistului, şi aceasta nu numai datorită aparatului matematic. Accesibile nespecialistului sînt numai bazele ştiinţei economice, după cum îi sînt accesibile şi bazele fizicii, chimiei, biologiei etc. În al doilea rînd, aparatul matematic folosit în economie este relativ modest, el nedepăşind de cele mai multe ori cunoştinţele pe care trebuie să le posede un bacalaureat. Cu alte cuvinte, pentru o mare parte a tineretului nostru nu matematica este greutatea principală în asimilarea unor cunoştinţe economice mai profunde, ci sistemul conceptual în genere. Nu există drumuri uşoare de acces nici măcar la ştiinţa economică, lucru pe care l-a subliniat încă Marx.

I. LEMNIJ

---

1) „Naucinie osnovî ekonomiceskogo prognoza". Misl, Moskva, 1971, 425 p.

2) Vezi : V. Strnad, Z. Tlustý : Teorie a aplikace makroekonomických produkčních funkcí Praha, 1969 (litografiat).

CABINETUL DE ECONOMIE POLITICĂ DE LA ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE

IN CADRUL catedrei de economie politică a Academiei de Studii Economice din Bucureşti a fost creat un cabinet de economie politică consacrat sprijinirii şi adîncirii studiului economiei politice a socialismului ca şi celei a capitalismului de către studenţii economişti. Totodată, el poate sprijini învăţămîntul cu caracter economic din întreprinderi şi instituţii. Prin aceasta, catedra noastră se străduieşte să dea viaţă cerinţelor puse în faţa cadrelor de ştiinţe sociale de către secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Cabinetul dispune de o sală consacrată economiei politice a capitalismului şi de o alta, consacrată economiei socialiste. În ele este expus un mare număr de reprezentări grafice ale unor procese şi categorii economice, scheme funcţionale, scheme-bloc, diagrame, organigrame etc., concepute, în majoritatea lor covîrşitoare, de către colectivul catedrei noastre. Aşa, de pildă, sînt expuse scheme privind locul economiei politice în sistemul ştiinţelor, sistemul ştiinţelor economice în socialism, mecanismul general obiectiv al acţiunii legilor economice, fundamentele economiei socialiste şi mecanismul ei de funcţionare, structura organizatorică a economiei naţionale, reprezentarea modelului general al economiei, schema elaborării modelelor de previziune şi conducere a economiei (planului), raportul învăţămînt — cercetare — producţie etc. Secţiuni speciale sînt consacrate produsului social-total şi venitului naţional, reproducţiei şi creşterii economice, unităţilor economice, fondurilor lor, eficienţei economice, populaţiei şi forţei de muncă, nivelului de trai etc.

În afara celor două săli amintite, un al treilea spaţiu amplu de expunere a fost consacrat rezultatelor şi perspectivelor dezvoltării economice a României socialiste. Al patrulea spaţiu mare de expunere este afectat sistemului informaţional şi de decizie economică.

În cadrul cabinetului de economie politică se află, de asemenea, expuse în original, un şir de documente economice privind capitalismul cum sînt : bilete de ordin, trate, acţiuni, obligaţiuni etc., menite să familiarizeze pe student mai concret cu instrumentele economiei capitaliste. De asemenea, aparatura primită permite proiectarea în cabinet a unor filme de documentare ştiinţifică. Într-unul din amfiteatre vor fi organizate şi gale tematice de filme artistice, care să contribuie la formarea conştiinţei social-economice socialiste a studenţilor noştri.

Cabinetul oferă studenţilor economişti bibliografii pentru teme de lucrări de diplomă, ca şi pentru cercurile ştiinţifice etc. Este în curs de extindere biblioteca de specialitate a catedrei.

Noi concepem cabinetul nu ca un muzeu, ci ca un organism funcţional, de lucru efectiv, în care studenţii să poată primi sistematic sprijinul necesar adîncirii şi fixării cunoştinţelor economice. Menţionez, în acelaşi timp, că în concepţia catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice, cabinetul trebuie să dispună de filiale pe probleme, în diversele localuri ale Academiei. Un amfiteatru va fi amenajat special pentru predarea economiei politice

Aş sublinia de asemenea faptul că au fost elaborate şi publicate nu de mult de către catedra noastră cele două volume ale cursului de economie politică — formaţiile presocialiste şi socialismul — pentru studenţii economişti. Totodată, studenţii de la facultatea de economie politică au la dispoziţie un curs de metodica predării economiei politice. Pe plan editorial, urmează ca materialele expuse în cabinet să fie publicate într-un volum, iar pentru o mare parte a lor să fie făcute diapozitive spre a putea fi folosite la cursuri şi seminarii.

O seamă întreagă din planşele expuse ilustrează legătura dintre cercetarea ştiinţifică şi materialul didactic. Acestea au putut fi concepute tocmai pe baza cercetărilor ştiinţifice ale membrilor catedrei. Intensificarea cercetării va conduce, deci, în continuare, la îmbogăţirea cabinetului cu materiale pe probleme noi.

Cabinetul nostru pate oferi unităţilor economice, unele din materialele existente sau pe bază de convenţie sau contract poate organiza, în cadrul instituţiilor sau întreprinderilor, cicluri de expuneri privind unele probleme din domeniul nostru care interesează respectivele instituţii sau unităţi.

Ca să închei, deci, cabinetul de economie politică de la Academia de Studii Economice doreşte să fie ancorat cît mai puternic în viaţă, să fie un cabinet viu, funcţional, de gîndire economică modernă, spre a răspunde cît mai bine cerinţelor pe care partidul nostru le-a pus în faţa învăţămîntului economic.

prof. dr. N. N. CONSTANTINESCU
şeful catedrei de economie politică
A.S.E. Bucureşti

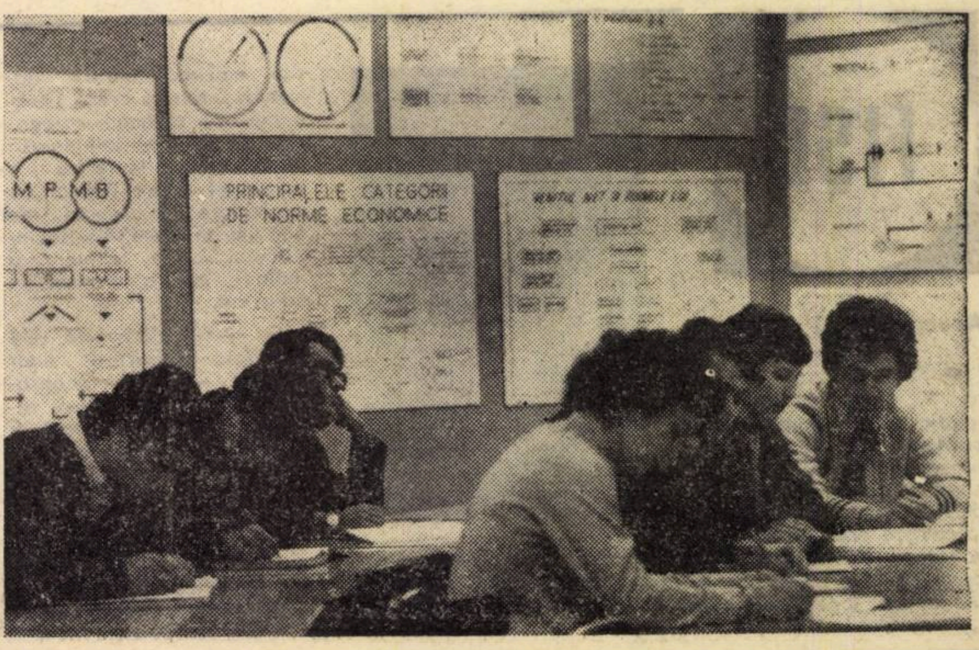

SUBDEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI CĂILE LICHIDĂRII EI (XI)

Dezbaterile pe care le publicăm azi reprezintă continuarea celor organizate de „Viața economică", împreună cu Academia „Ștefan Gheorghiu", apărute în numerele 21, 22, 24, 27, 30, 32, 41, 43, 44 și 51/1971 ale revistei noastre.

● Cadrele

Dr. **Valeriu TUDOR** : — Aș vrea să mă ocup de două chestiuni. Prima se referă la ansamblul pregătirii și folosirii cadrelor, la punerea în valoare și utilizarea resurselor umane. A doua este în legătură cu tehnica folosită în țările în curs de dezvoltare. Înapoierea, în întinsele zone ale subdezvoltării, se reflectă în numărul și gradul redus al utilizării personalului de care dispun aceste țări. Inexistența cadrelor în multiple domenii sau ponderea lor redusă în alte domenii desparte țările în curs de dezvoltare de cele dezvoltate. Dacă ne referim la ponderea cadrelor cu pregătire superioară, această diferență este mult mai mare. În general, țările în curs de dezvoltare dispun de un om de știință la aproximativ 100 mii lucrători și de un inginer la aproximativ 25 000 lucrători, de 50 de ori și respectiv 100 ori mai puțin decît în țările avansate.

Asigurarea accesului larg la pregătirea tehnico-științifică și culturală, la descoperirile contemporane, reprezintă o cerință firească a mersului înainte al societății. Fapt este că multe țări în curs de dezvoltare se află abia în etapa de prospectare și de luare a primelor măsuri. La eforturile pe care le fac aceste țări, se adaugă și sprijinul extern, prin cooperare bilaterală sau multilaterală, care are un rol de completare a activităților naționale și la care țara noastră aduce o contribuție remarcabilă. Unul din cele mai critice momente în acest proces de depășire a subdezvoltării este cel de pregătire a resurselor umane. Fără îndoială, nu putem privi problemele pregătirii cadrelor decît în contextul dezvoltării economice și al unui ritm foarte rapid de creștere demografică în tinerele state. Este însă important de subliniat că în aceleași condiții de ordin geografic, demografic, resurse naturale ș.a.m.d., dezvoltarea rapidă, armonioasă a unei țări depinde, în ultimă instanță, de gradul de dezvoltare al forțelor de producție, între care omul reprezintă elementul de bază. Aceste țări văd în factorul uman, a cărui importanță nu a fost descoperită prea demult, o condiție esențială care să permită punerea în valoare a resurselor țărilor respective. Ele consideră că vor putea deveni complet independente numai în măsura în care vor dispune de suficiente cadre pregătite. Se poate pune întrebarea firească dacă ele au suficiente resurse pentru a putea face față nevoilor de cadre. Răspunsul este pozitiv: nici țările dezvoltate, nici țările în curs de dezvoltare nu duc lipsă de resurse umane. Ceea ce lipsește este valorificarea acestor resurse. Cifrele atestă că în țările în curs de dezvoltare numai aproximativ 10% din potențialul uman este folosit. Această lipsă de cadre vizează nu numai cadrele de anumite specialități, dar și domenii mai generale. În cadrul agriculturii, care furnizează cea mai mare parte a acumulărilor pentru dezvoltarea economică, se constată ponderea cea mai redusă de cadre.

Pe de altă parte există fenomenul de subutilizare, de utilizare parțială a acestor cadre, care ajunge pînă la 1/3 din efectiv. O serie de țări care au mare nevoie de personal calificat începînd cu cadre medii pînă la cele superioare au de-a face în același timp cu fenomene de șomaj în rîndurile unor categorii de personal de specialitate. Fără îndoială că această situație este de natură să îngreuneze creșterea economică, iar pe de altă parte ea reflectă disproporțiile din economie, obstacolele cărora aceste țări trebuie să le facă față. Există, în plus, o serie de influențe legate de exodul de inteligență, care cuprinde categoriile superioare de cadre, dar și ale muncitorilor calificați sau necalificați. Pentru țările în curs de dezvoltare acest fenomen, ce reprezintă o pierdere imediată, are consecințe serioase pentru perspectiva dezvoltării lor, întrucît ele nu pot valorifica rolul de propagare pe care-l joacă orice cadru pregătit într-o economie.

În legătură cu comparațiile între cele două categorii de țări în privința nivelului de pregătire a cadrelor, în orice moment există o medie a pregătirii pe societate, care se exprimă atît în educația familială, profesională cît și în ceea ce se numește „școala vieții", acest flux informațional pe care orice societate modernă îl asigură membrilor ei. Potrivit estimărilor specialiștilor, volumul de informații transmise într-o zonă urbană dintr-o țară avansată depășește de 100 de ori volumul de informații primite de populația unei zone nealfabetizate. Pornind de la acestea, cred că pentru fiecare țară se poate considera că există un **nivel cantitativ și calitativ mediu de educație și formare a forței de muncă** individuală și globală care ar putea să exprime acel **homoedoctus** mediu, la un moment dat, al unei țări. În condiții normale, creșterea volumului de cunoștințe al membrilor unei societăți devansează în mod necesar ritmul dezvoltării economice. Trebuie să facem corelația dintre importanța calificării forței de muncă și aportul la creșterea venitului național, a bogăției naționale. Există foarte multe calcule care demonstrează indicele ridicării productivității muncii ca urmare a instruirii cetățenilor. Calculele evidențiază fără putință de tăgadă efectul pozitiv al pregătirii asupra producției, pentru progresul economic în general. Una din direcțiile esențiale ale politicii unor țări în curs de dezvoltare pentru pregătirea cadrelor se referă la lichidarea analfabetismului. În legătură cu preocupările internaționale pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare au existat multe inițiative; chiar cele două „decenii pentru dezvoltare" conțin elemente concrete legate de sprijinul ce urmează să fie acordat țărilor în curs de dezvoltare. Numeroase instituții specializate s-au angajat în programe ce vizează formarea cadrelor. În 1964, la Conferința internațională a muncii delegația română punea în actualitatea internațională ideea valorificării resurselor umane și în acest sens a lansat o sugestie de a se realiza în perspectivă o conferință internațională cu asemenea temă.

● Tehnica

ÎN CIUDA multor teorii și practici contrare, adevărul potrivit căruia progresul economic este de neconceput fără o industrie modernă își croiește, pe zi ce trece drum larg în țările în curs de dezvoltare. Forțele progresiste din aceste țări se pronunță pentru o politică de industrializare rapidă, punînd accentul pe ramurile care, în condițiile statelor respective, pot asigura avîntul întregii economii și independența lor economică. În acest complex de preocupări se pune o serioasă problemă privitoare la tehnica ce trebuie folosită: cea care ocupă un număr mai mare de oameni — dată fiind suprapopularea relativă din unele zone — sau cea care reprezintă ultimul cuvînt în materie. Orice apreciere teoretică realistă a deziderateIor în acest domeniu trebuie să țină seama de viață, de practică, or aceasta arată că disputa este rezolvată, în final, în favoarea eficienței economice și a intereselor naționale, ceea ce, bineînțeles nu exclude abaterile. Nu există nici o țară în curs de dezvoltare care să facă investiții **numai** în tehnică ultramodernă sau **numai** în mijloace de producție cu o uzură morală înaintată, pentru a putea cuprinde astfel mai multă forță de muncă.

Părerile care consideră că țările în curs de dezvoltare nu ar fi pregătite, în sensul că nu ar dispune de complexul economic și social-cultural, să primească cuceririle progresului din alte părți ale lumii, sînt infirmate de realitate. Exemple de uzine și fabrici, descoperiri remarcabile făcute în tinerele state atestă contrariul. Aceste țări sînt dispuse să facă acumulările necesare și au forță de muncă în măsură să se pregătească pentru a asimila noua tehnică, folosind, totodată, acolo unde nu sînt alte posibilități economice, mașini și utilaje cu un anumit grad de uzură morală sau fizică.

Aceste opțiuni sînt în funcție de numeroși factori care necesită un studiu aprofundat. Este însă evident că industrializarea în țările în curs de dezvoltare se desfășoară în condițiile unei revoluții de proporții nemaiîntîlnite în știință și tehnică, revoluție de care aceste țări trebuie să țină seama, pentru ca în perspectivă să lichideze decalajul și să nu mai rămînă în urmă în comparație cu țări care se află la originea progresului tehnic. Așa cum arăta Lenin, **„...victoria este de partea aceluia care posedă cea mai înaltă tehnică, cea mai bună organizare și disciplină și cele mai perfecționate mașini... ori îți însușești cea mai înaltă tehnică, ori vei fi strivit"** (Opere complete, vol. 36, Ed. Politică, București 1965, pag. 125).

Țările în curs de dezvoltare, care în condițiile actuale de industrializare urmează un tip deosebit de reproducție, bazat atît pe extinderea producției, cît și pe folosirea unor mijloace de producție mai eficiente, pot folosi mai multe mijloace moderne decît cele utilizate în momentul începerii industrializării în țările considerate în prezent dezvoltate. Țările în curs de dezvoltare au avantajul de a folosi simultan fructele introducerii cuceririlor științei în economie și în întreaga viață socială, ceea ce le permite să treacă peste o serie de trepte în asimilarea tehnicii. Astfel se poate începe cu dezvoltarea unei rețele de transport și comunicații moderne (aviație, radio, TV, autostrăzi), evitînd unele etape intermediare cunoscute. Părerea mea este că aceste țări sînt nevoite să avanseze cît mai rapid spre stadiul de producător al tehnicii celei mai înalte. Ideea investițiilor nemașiniste este suficient de inconsistentă pentru a putea fi susținută cu seriozitate în situația în care aceste țări trebuie să facă față pe de o parte creșterii demografice, iar pe de alta presiunii de a ieși din starea economică și socială în care se află.

FIȘE

Acumulare și consum

■ În Editura Politică a apărut volumul **Corelația dintre acumulare și consum,** de Emilian Dobrescu (Buc. 215 pag.). Pornind de la locul deosebit de important pe care îl are în oricare program de dezvoltare social-economică opțiunea în privința corelației dintre fondul de acumulare și fondul de consum, autorul continuă în prezenta lucrare unele din preocupările mai vechi în acest domeniu. Lucrarea oferă cititorului, atît sistemul categorial pe care se întemeiază interpretarea teoretică a corelației dintre fondul de acumulare și fondul de consum în condițiile socialismului, cît și tehnici și metode pentru analiza ei concretă.

O atenție deosebită este acordată elaborării unor modele — unul monoproduct și altul cu cinci ramuri — care să poată fi folosite în studiile de prognoză privind dezvoltarea economiei românești în perioada 1975—2000. Parametrii modelelor au fost determinați pe baza datelor statistice pe perioada 1959—1970 și a datelor planului cincinal 1971—1975, în alegerea tipului funcțiilor incluse în model avîndu-se în vedere trei criterii: a) să corespundă tendinței obiective a procesului economic reflectat b) să ajusteze pe cît posibil mai bine seria de date pe baza căreia s-a determinat și c) să aibă o formă relativ simplă, dîndu-se prioritate considerentelor legate de conținutul proceselor economice aproximate.

Cînd nu există...

■ În studiul **L'Europe industrielle n'est pas pour demain** (Europa industrială nu va fi realizată mîine), publicat în suplimentul pe octombrie a.c al revistei L'UZINE NOUVELLE, Jose-Alain Fralon se ocupă de problemele dificile — nerezolvate sau a căror soluționare se află sub semnul întrebării — ale creării Pieței Comune industriale. Inventariind piedicile de ordin administrativ, juridic, financiar, tehnic sau — pur și simplu — de natură concurențială, autorul atrage atenția că aderarea la Comunitatea Economică Europeană a Angliei, cu considerabilul ei potențial tehnic, industrial și financiar, nu numai că nu va ușura rezolvarea problemelor amintite, dar chiar o va complica. Profesiunile de credință comunitară, programele ambițioase, actele de bravură cu caracter instituțional sau juridic etc. — conchide autorul — nu pot, în ultima analiză, să determine statele sau întreprinderile de a colabora între ele, atunci cînd nu există dorința respectivă.

Joi 13 ianuarie a.c. a avut loc plenara lărgită a Comitetului de conducere a Uniunii Arhitecților din România. Principala temă de pe agenda lucrărilor plenarei a constituit-o „Proiectarea construcțiilor industriale conform cerințelor funcționale reale ale producției. Căile reducerii costului și ale economiei în proiectare în arhitectura industrială".

MONOGRAFIA — TEREN DE CERCETARE ÎNCĂ SLAB DEFRIȘAT

GENUL monografiei în cercetarea științifică, în domeniul științelor sociale atrage în timpul din urmă, puțini cercetători, deși, după părerea noastră, tocmai pe tărîmul istoriei generale, economiei, filozofiei, sociologiei etc., acest gen de lucrări are un loc determinat și de deosebită importanță în știință.

O formulă „modestă" dar mai eficientă

ÎNSEMNĂTATEA și contribuția monografiei se face simțită pentru multiple interese. Ne vom referi aici numai la două și, credem, din prima linie a importanței : pentru formarea cercetătorilor și pentru valorificarea în adîncime a surselor investigate în vederea elaborării unor lucrări mai ample. Primul interes, deopotrivă general și particular, rezidă în necesitatea unei acțiuni sistematice de investigare, prin care o dată cu pătrunderea în esența temei și acumularea de noi cunoștințe, conduce la deprinderea însăși a metodelor de studiu.

Puțini sînt însă acei doctoranzi sau cercetători care, în primii ani ai profesiei, recurg la formula, „mai modestă" dar mai eficientă, de studiere a unei celule sau secțiuni a fenomenului abordat în teze de doctorat sau lucrări cu caracter monografic. În numeroase cazuri, desigur atunci cînd există capacitatea reală de cercetare, se obțin succese incontestabile. Mulți „ucenici" în meserie preferă însă, cu bune intenții, să abordeze teme de amploare mai mare, generalizatoare, tentante totdeauna pentru cercetare, dar pline de asperități. Începînd în acest mod „calificarea", cercetătorul pășește pe un drum greu accesibil, iar rezultatele sînt atestate mai mult prin numărul de pagini, decît prin valoarea intrinsecă de idei și soluții.

De aceea credem că, în domeniul la care ne referim, se vor obține roade mai bune și mai utile atît pe plan individual cît și social dacă punctul de început al muncii științifice, l-ar constitui monografia, disecția unui compartiment sau a unei fracțiuni a unui fenomen sau proces economic, iar studiul ar fi o forare prin toate straturile terenului. Avantaje ?

Se verifică metodele și uneltele cunoscute, se descoperă, se construiesc altele noi, se însușesc cunoștințe noi, apar diagnosticuri în funcție de varietatea ariei de probleme pe care le pune tema, pe scurt se acumulează un volum mare de cunoștințe și se perfecționează propria metodă de cercetare. Desigur, nu avem temei să afirmăm că aceasta ar fi singura cale de început în cercetare. Este una dintre căi, pe care merg nu numai începătorii, dar și specialiști mai experimentați.

Teme ce așteaptă între copertele dosarelor

AL DOILEA INTERES decurge din **realizarea unor lucrări pe baza unor bogate surse documentare și de arhivă cu arie restrînsă, în scopul reconstituirii unor realități despre care lipsesc datele generale statistice complete.** Și asemenea teme sînt foarte numeroase. Să menționăm, spre pildă, cîteva : acumularea primitivă a capitalului în România, aria de răspîndire a muncii salariate în sec. al XIX-lea, acumularea capitalistă, raporturile agrare în țara noastră în perioada feudală sau capitalistă, stadiul de dezvoltare economico-socială a României în diferite epoci istorice, trăsăturile regimului social-politic etc.

De geneza capitalismului în România s-au ocupat istorici, sociologi, economiști cu concepții marxiste și burgheze, s-au emis puncte de vedere științifice și neștiințifice, dar în majoritatea cazurilor fenomenul este interpretat la dimensiuni generale, pe baza unor informații cu totul insuficiente, disparate. Există încă puține cercetări unitare asupra celulei fenomenului — de pildă a unei manufacturi sau întreprinderi, a unei mari gospodării sau grupuri de gospodării din agricultură, a unei zone economico-sociale, care să furnizeze analize și concluzii asupra sistemului și mijloacelor de producție, asupra raporturilor economice și sociale, asupra tehnicii și tehnologiei folosite etc., în dinamică într-o perioadă mai îndelungată.

Dacă lipsesc seriile datelor statistice care nu mai pot fi niciodată asigurate, constituind astfel greutăți mari în interpretarea evoluției fenomenelor economice, în reconstituirea dimensională și analitică a realităților economice din anumite perioade, frontul cercetării ar putea fi alimentat în bună măsură printr-o serie de monografii. În afară de aceasta, studiul analitic al monografiei oferă mai multe posibilități de interpretare a fenomenului la dimensiuni microsociale decît orice serie statistică.

Terenul de cercetare monografică este vast, dar încă slab defrișat la noi. Arhivele numeroaselor întreprinderi, instituții economice și sociale se păstrează; iar Direcția Arhivelor Statului în ultimii ani a depus eforturi cu rezultate remarcabile în inventarierea, sistematizarea și conservarea materialelor. **Subiectele de studiu așteaptă între copertele dosarelor. E nevoie de îndrumare, dorință și pasiune.**

Elaborarea unor monografii ar reconstitui în formă organizată și sistematică celulele unui organism social-economic și politic dispărut, care poate să ne furnizeze cea mai fidelă reprezentare a părții, după care treptat s-ar putea reface fizionomia, structura și natura raporturilor sociale, mecanismul și funcționalitatea întregului. Este incontestabilă valoarea monografiilor pentru majoritatea disciplinelor sociale cu caracter istoric.

De la demonstrație la realizare practică

PUȚINĂ MEDITAȚIE asupra unei monografii bine elaborate este suficientă pentru a ne convinge asupra valorii și utilității ei generale. Să ne amintim pentru confirmare, monografiile Reșița, Industria sîrmei și altele, elaborate de cadrele Institutului de cercetări economice.

În cadrul Academiei de Științe Sociale și Politice, s-a constituit Comisia de istorie a economiei naționale și a gîndirii economice din România care are ca scop să coordoneze eforturile cercetătorilor din acest domeniu spre o activitate mai eficientă și mai actuală. Cunoașterea potențialului științific în aceste direcții este deosebit de important.

În orașele țării există sute de cercetători, în instituții cu caracter direct de studiu sau din alte sfere, de învățămînt și cultură, care pot să lărgească considerabil forța cercetătorilor acestui domeniu.

Toate aceste forțe mobilizate trebuie cunoscute și antrenate pentru documentarea și elaborarea lucrărilor a căror bază informativă o au sub mînă. Lăudabilă în această direcție este inițiativa unor cadre din Iași — ceea ce m-a făcut să și însemnez observațiile de mai sus — care au lucrat ani de zile pentru întocmirea unor substanțiale monografii privind mari întreprinderi economice : **Fabrica de celuloză și hîrtie „Letea"-Bacău**, și **Uzina mecanică de material rulant-Pașcani**, iar acum pregătesc monografia întreprinderii **„Buhuși"**. Prima lucrare este elaborată cu străduința și competența conf. univ. C. Botez, a cercetătorului științific I. Saizu și cu concursul tov. D. Berlescu. Lucrarea s-a bucurat de sprijinul conducerii întreprinderii „Letea" din Bacău.

Nu ne propunem să facem o recenzie la această carte, deși o trecere publică în revistă a problematicii cărții ar confirma, în planul conținutului, utilitatea și valoarea monografiilor de acest gen. Am dori să menționăm doar că lucrarea, datorită faptului că abordează pe verticala unei perioade de aproape nouă decenii (1881—1969), o largă tematică : tehnică, economică, socială și politică, izvorîtă din activitatea pe care a implicat-o această întreprindere, reprezintă o secțiune în viața socială, economică a României, desigur la dimensiuni reduse, în care se pot constata la nivel micro-social și politic foarte interesante fenomene de epocă.

Prospectînd în arhive începuturile fondării și organizării întreprinderii — în 1881 — și urmărind evoluția ei pînă în zilele noastre, cu toate legăturile și în ramură și în întreaga industrie, lucrarea realizează o trecere în revistă explicitată și argumentată a întregii evoluții sociale petrecute în centrul Letea. Și cum fabrica Letea este una din marile unități ale industriei celulozei și hîrtiei din țară, ea furnizează totodată și imaginea reflectată a dinamicii și transformărilor în ramură și parțial în industria țării pînă în perioada actuală. Lucrarea ne dezvăluie informații prețioase și inedite cu privire la capital și producție, la structura și nivelul tehnicii întreprinderii Letea și a ramurii de hîrtie în diferite perioade, cu privire la condițiile sociale ; bogate documente informative ne prezintă situația și lupta muncitorilor de la Letea, acțiuni, greve, proteste muncitorești neevidențiate pînă acum în lucrările de specialitate. Mai mult de jumătate din lucrare este consacrată transformării întreprinderii capitaliste Letea în întreprindere socialistă în procesul revoluționar al anilor de după 1944.

Numai și aceste cîteva constatări marginale sînt suficiente, credem, unui istoric, economist, sociolog pentru a stimula interesul de a cunoaște și cerceta lucrarea.

A doua monografie privind nodul de cale ferată din nordul Moldovei — Pașcani — a fost elaborată cu prilejul sărbătoririi unui secol de activitate a acestuia. De data aceasta ni se oferă o monografie din domeniul transformărilor atelierelor căilor ferate române, nu mai puțin valoroasă și utilă decît prima. Mergînd pe aceeași structură, cei doi autori, conf. C. Botez și cercetătorul științific L. Eșanu, sub patronajul și cu sprijinul sectorului din Iași al Institutului de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R. și a Uzinei mecanice de material rulant — Pașcani, au cercetat activitatea desfășurată în același plan economic, tehnic, social și politic de cel mai vechi nod și centru de cale ferată din Moldova.

Monografiile amintite, pe lîngă investigația științifică și contribuția pe care o aduc istoriei patriei, reprezintă un omagiu generațiilor de oameni ai muncii din aceste locuri care au edificat cu brațele și cu mintea lor cele două mari întreprinderi industriale.

Merită să menționăm, pentru a sublinia efortul depus de autori și colaboratori, aria largă a investigației, documentară și de arhivă, care stă la baza lucrărilor.

Aceasta reprezintă o întreagă muncă de concepție și elaborare, o acțiune făcută cu seriozitate și tenacitate și cu roade meritorii, care ar putea fi urmată și în alte centre universitare, culturale ale țării.

Nu putem înțelege însă dece din cele 1800 de exemplare în care a apărut prima lucrare și 2400 de exemplare din a doua — adevărate tiraje de masă la dimensiunile cererii pieței noastre de specialitate, în librării, nu a apărut nici un exemplar. Există desigur legi care reglementează circulația unor publicații cu regimul de tipărire a celor de mai sus. Dar o lucrare cu caracter științific, utilă și necesară istoricilor, cadrelor didactice, cercetătorilor nu poate să capete statut general, de difuzare ? Și poate, prin realizarea tirajului pe piață obținem nu numai un act de cultură, dar se reduce și o parte din debitul contului de cheltuieli efectuate cu prilejul tipăririi lor.

Indiferent însă de modul cum se va soluționa problema valorificării, aceasta stă în puterea altor foruri decît a autorilor — prezența monografiilor de genul acesta este salutară, iar autorilor toată gratitudinea noastră.

prof. dr. Victor AXENCIUC

FIȘE

O politică comercială utilă

Economistul american Bella Balassa propune în studiul **Trade Policies in Developing Countries** (Politica comercială a țărilor în curs de dezvoltare) publicat de AMERICAN ECONOMIC REVIEW (mai 1971), analiza efectelor politicii comerciale promovată de unele țări în curs de dezvoltare asupra dezvoltării interne. El arată că numeroase țări în curs de dezvoltare au încercat și reușit, într-o anumită măsură, să reducă ponderea materiilor prime în export și să substituie o parte a importurilor cu produse autohtone. Ambele procese, subliniază Balassa, au avut ca efect accelerarea creșterii economiilor respective. Procesul de substituire a importurilor cu producție internă, observă autorul, este un proces extrem de dificil pentru țările în curs de dezvoltare. Mai întîi, se spune în studiu, experiența arată că substituirea produselor de larg consum din import cu produse indigene atrage după sine dificila problemă a asigurării unei piețe suficient de largi, care să garanteze rentabilitatea noilor producții. În al doilea rînd, substituirea importurilor de mijloace de producție, care încorporează o tehnică înaintată, cu producție proprie este lentă și complicată. În cadrul ambelor aspecte ale acestui proces, notează autorul, măsurile protecționiste se pot dovedi salutare. Autorul prezintă în sprijinul părerilor sale date statistice laborios prelucrate.

Un indicator al eficienței

Revista WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT nr. 11/1971 publică studiul lui Gerhard Winkler : **„Die Gesamtrentabilität als Kennzahl des ökonomischen Nutzeffekts langfristiger Entwicklungsvarianten unter Berücksichtigung des Zeitfaktors"** (Rentabilitatea globală — ca indicator de eficiență economică pentru variante de dezvoltare pe termen lung, cu luarea în considerație a factorului timp), în care se propune introducerea unui nou indicator de eficiență economică : rentabilitatea globală, atît la nivel micro cît și macroeconomic. Acest indicator rezultă ca o diferență dintre veniturile și cheltuielile unei perioade, actualizate, prin utilizarea unui factor de timp cu referire la un an de bază comun. Pentru cuantificarea factorului timp nu se admite formula dobînzii compuse, ci se elaborează o formulă dedusă direct din dinamica venitului național, caracterizată prin liniaritate. Pentru a nu vicia semnificația indicatorului, este necesar ca perioada de calcul să nu fie mai scurtă decît lungimea unui ciclu de reproducție. Indicatorul „rentabilitate globală" poate fi calculat relativ simplu, în formă tabelară sau — în cazul calculelor privind planificarea de perspectivă sau prognoză economică — utilizînd mașini electronice pe baza unui program simplificat.

INFORMAȚIA DE PIAȚĂ

(Urmare din pag. 9)

o cerere pentru produsele propuse, ci să se cunoască ansamblul de măsuri ce trebuie luate — pe baza studiului conjunctural — pentru a se asigura desfacerea. De aceea, și eu consider că activitatea INSCIN trebuie completată cu cercetarea proprie a centralelor și întreprinderilor și rezultatul se va concretiza în saltul de la studiu conjunctural la programul de marketing.

Șt. Andreescu: Dar unitățile producătoare nu dispun de specialiști necesari pentru elaborarea unui astfel de program de marketing...

Șt. Mișu: Este foarte adevărat că în prezent nu toate unitățile producătoare sînt organizate corespunzător și înzestrate cu personal calificat pentru asemenea activități. Să nu uităm însă că elaborarea unui asemenea program de marketing trebuie să răspundă la întrebări de genul „cum trebuie să ne organizăm și ce trebuie să întreprindem pentru a introduce produsul?"; „ce costuri și ce acțiuni antrenează programul de promovare al produsului". La astfel de întrebări răspunsul cel mai bun îl poate da numai acela care cunoaște produsul și răspunde — conform prevederilor legale — de realizarea lui, adică de către producător. Este deci de preferat să formăm acolo, la producător, specialiștii și cadrul organizatoric cerut. Pe această linie, ca urmare a unei sarcini trasate de conducerea superioară se înscrie acțiunea întreprinsă recent de Ministerul Comerțului Exterior, Comitetul Municipal București al P.C.R. și Asociația Română de Marketing, acțiune preluată imediat de comitetele județene de partid Brașov și Covasna, de a sprijini centralele și întreprinderile producătoare în organizarea de compartimente de marketing, capabile să inițieze activități proprii de prospectare a pieței și promovare a produselor.

În acest context, găsesc deosebit de utilă crearea în INSCIN a unui compartiment de consultații, care contribuie la orientarea și dezvoltarea cercetării proprii a unităților producătoare, chiar de la începuturile ei.

Red.: Pare cît se poate de firesc ca producătorii să fie cei care să studieze cum să fie promovate produsele pe diferite piețe, cum să fie ele menținute și cum pot fi cucerite altele. Aceasta nu înseamnă că ei nu simt uneori nevoia de a fi sprijiniți de instituții specializate... Apoi, pentru unele institute de proiectări poate că într-adevăr nu este rentabil să-și înființeze compartimente de marketing. Practica internațională arată că alături de compartimentele de marketing ale diferitelor firme industriale există și institute sau organizații mai mici specializate în elaborarea studiilor de marketing pe bază de contract...

I. Pățan: Da, într-adevăr, practica internațională în domeniul studiilor de marketing arată că multe firme mari și mijlocii au un compartiment de marketing. În același timp, însă, în străinătate, există și institute specializate pentru studii de marketing, la care fac apel în mod curent întreprinderile mici și, uneori, chiar întreprinderile mari. De exemplu, pentru cunoașterea posibilităților de desfacere a covoarelor în Europa, o firmă asiatică a comandat unui institut occidental un studiu privind piața covoarelor manuale și de tip oriental. Acesta s-a făcut într-un an și jumătate, de către un colectiv de 20 de experți de piață, care s-au deplasat în principalele țări europene și pe baza unui chestionar, foarte detaliat au studiat, la fața locului, piața.

Decizia de investiții — precedată de studiile de piață

Red.: Ca să revenim după această digresiune — deloc inutilă, de altfel — la problema pe care o dezbatem — în ce măsură și cum v-au fost utile studiile de conjunctură?

Al. Hristodorescu: În planul de perspectivă al industriei alimentare sînt prevăzute creșteri însemnate de capacități de producție. Pentru fundamentarea studiilor tehnico-economice am apelat la INSCIN, căruia i-am prezentat cîteva teme în legătură cu produsele la care am întîmpinat dificultăți în stabilirea posibilităților de desfacere a produselor. Studiile întocmite au răspuns nevoilor noastre și au fost utile. Cu ajutorul lor, ne-am edificat, de asemenea, și asupra caracteristicilor unor produse exportate de alte țări care obțin debușee mai largi. În final, pot spune că pe baza acestor studii am tras concluzii utile pentru fundamentarea unor creșteri de capacități.

Gh. Popescu: Aș vrea să prezint un caz concret în care studiul pieței externe pentru autoutilitarele noastre a fost foarte util. A fost generat de un STE al produselor de perspectivă ale uzinelor după 1975. Noi am întocmit studiul prevăzînd dezvoltarea unei game de autoutilitare între 1250—2000 kg avînd în vedere o cerere a unui beneficiar extern care solicita autoutilitare de 1250 kg. Se punea totuși, întrebarea ce facem dacă în 1975, datorită unei conjuncturi nefavorabile, beneficiarul renunță la comandă, după ce noi am făcut investițiile pentru asimilare? Studiul de conjunctură elaborat ne-a relevat că, în prezent, foarte solicitat este tipul de 1250 kg, care corespunde cu cererea beneficiarului extern, iar în perspectivă se recomandă tipul de 1750 kg, ce face, de asemenea, parte din gama de produse, cuprinsă în programul nostru de dezvoltare. În decizia luată am ținut seama de aceste aspecte. În concluzie, pot spune că studiile de conjunctură ajută în mod substanțial la luarea deciziilor într-un domeniu atît de important cum este orientarea investițiilor.

P. Olteanu: Aș dori și eu să dau unele exemple concrete de studii INSCIN, prin care am reușit să îmbunătățim deciziile privind efectuarea unor investiții. De pildă, aveam preconizată o investiție pentru mărirea capacității la carbid. Un argument în favoarea acestei decizii consta în faptul că prețul carbidului pe plan mondial era în creștere. Ne-am pus firește problema cît să dezvoltăm aceste capacități. Ne-am adresat Institutului, care prin studiul elaborat ne-a demonstrat că pe plan mondial se constată tendința unei frînări a producției de carbid ca urmare a restrîngerii consumului iar prețul va scădea inevitabil. Ca urmare a studiului întocmit, a documentației oferite, s-a luat hotărîrea să nu se mai dezvolte capacitățile de carbid.

Un alt caz. În general cînd apare un produs pe piață ești tentat să spui că este de mare viitor. Așa a fost cazul policarbonatului pentru care ne gîndeam la posibilitatea cumpărării unei licențe. Cînd a elaborat studiul, INSCIN a constatat că producția de policarbonat stagnează și astfel am ajuns la concluzia renunțării la această idee.

Beneficiarul, — participant activ la elaborarea studiilor

Red.: Exemplele prezentate pledează, ele însele, ca argumente convingătoare pentru necesitatea efectuării unor studii de conjunctură și a unor previziuni tehnologice înaintea deciziei de investiții. Exemplele dovedesc cu prisosință utilitatea studiilor și a informațiilor de conjunctură, furnizate de INSCIN. Dar pentru a atinge obiectivul discuțiilor noastre, v-am solicita să formulați și unele sugestii privind căile de îmbunătățire a serviciilor furnizate de INSCIN și a relațiilor dintre institut și beneficiarii săi.

P. Olteanu: Aș propune, ca pentru a veni în sprijinul institutului, în momentul cînd se contractează un studiu, beneficiarii să pună la dispoziția acestuia o serie de date care se referă la producție și desfacere, atît la intern cît și la export. Acest lucru ar mări capacitatea de adaptare a studiilor elaborate de către institutul de conjunctură la nevoile noastre concrete.

Șt. Căruntu: Mă asociez și eu acestei propuneri. Este absolut necesar să existe un schimb reciproc de informații pe tot timpul elaborării studiului între noi și Institutul de conjunctură. Încă de la primele comenzi pe care le-am făcut institutului pentru întocmirea de studii ne-am dat seama că în atacarea problemelor industriei alimentare pot apărea dificultăți legate de clasificarea și metodologia specifică, pe ramură. Și atunci pe parcursul întocmirii studiilor, am stat la dispoziția cercetătorilor INSCIN-ului pentru a oferi informațiile necesare. Au putut fi delimitate astfel problemele ce prezintă un interes major, s-au evitat confuziile.

P. Olteanu: Aș mai face propunerea ca nu numai informațiile curente ci chiar unele studii elaborate de institut să aibă anumită continuitate. De exemplu, ni s-a întocmit anul acesta un studiu de conjunctură privind fibrele sintetice. Peste doi ani conjunctura va fi cu totul alta. Să comandăm un nou studiu sau să-l actualizăm pe cel vechi? A doua soluție mi se pare mai eficientă. Pe baza unor contracte de lungă durată s-ar asigura asemenea legături permanente.

C. Murgescu: Sugestia mi se pare într-adevăr interesantă. Trebuie să gîndim împreună și să găsim modalitatea încheierii unor contracte de lungă durată pentru studii pe teme bine precizate. Soluția este avantajoasă atît pentru institut, care și-ar putea asigura o mai bună specializare și o continuitate în activitate, cît și pentru beneficiari, pe care i-ar costa mult mai puțin.

Șt. Căruntu: O altă problemă, ce cred că merită atenție, este atragerea beneficiarului direct al investiției, respectiv a producătorului, la elaborarea și finanțarea studiilor de conjunctură. Anumite aspecte pot și trebuie să fie prevăzute și hotărîte numai de către producător, care cunoaște mai bine strategia sa de dezvoltare în ansamblu. Trebuie găsit un sistem de lucru care să asigure participarea la contractarea studiilor de conjunctură, atît a institutului de proiectări, cît și a întreprinderilor și centralelor exportatoare.

Șt. Lupan: Există monografii sau studii documentare elaborate de institutul de conjunctură pe o anumită temă care prezintă interes pentru mai multe institute de proiectări. O analiză detaliată ar duce, cred, la concluzia că sînt posibile anumite grupări tematice, care să fie comandate institutului în comun de către mai multe ministere.

P. Olteanu: Ministerul nostru a început să lucreze astfel — făcînd în prealabil o selecție a cererilor centralelor, astfel că cele mai importante studii să fie elaborate de către institut, iar studiile de mai mică importanță, să fie incluse în planul compartimentelor noastre de conjunctură.

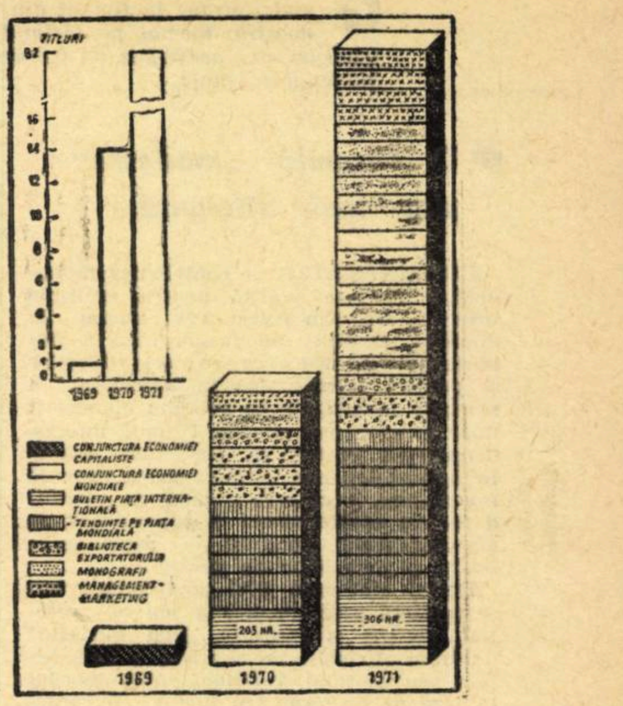

Structura activității editoriale I.N.S.C.I.N. (colecții)

Red.: Sugestiile dv. arată că există încă importante posibilități de îmbunătățire chiar și a dialogului dintre institut și beneficiari, respectiv căi prin care institutul poate cunoaște mai precis nevoile beneficiarului iar beneficiarul ce poate oferi institutul. Institutul investighează cererea pentru alții; cum cercetează însă el cererea pentru propriile produse?

N. Tudorache: Întrebarea mi se pare binevenită. În această seară am avut ocazia să aflu despre o serie de servicii pe care le face institutul și pe care nu le cunoșteam. Aceasta înseamnă că activitatea institutului nu este încă suficient cunoscută de către beneficiarii săi. N-am știut, de pildă, că dispuneți de acest serviciu de telex și de acest buletin zilnic. Cred că institutul trebuie să-și facă o mai intensă promovare a produselor sale.

I. Istrate: Observația este judicioasă și utilă pentru noi. Ne vom strădui în viitor să ne facem mai cunoscute produsele. În acest sens, în următoarele zile, institutul nostru va efectua o testare — ofertă printre circa 800 beneficiari posibili, unități ce produc mărfuri pentru piața internă sau externă, precum și întreprinderi ce comercializează aceste mărfuri. Cu acest prilej, cred că vom putea utiliza multe din sugestiile făcute de dv. în această discuție.

Avînd în vedere importantele debușee neexplorate, și nu greșesc spunînd astfel, pentru că mă gîndesc la piețele pe care pătrunde România, permiteți-mi să folosesc și acest prilej pentru a exprima speranța că toți cei interesați, respectiv ministerele, centralele industriale și întreprinderile ce produc mărfuri pentru piața externă ca și întreprinderile specializate, vor răspunde ofertei noastre, apropiindu-se astfel de o sursă imperios necesară îmbogățirii fondului lor de informații, activității pe care o desfășoară, care să-i ajute la înlocuirea empirismului, acolo unde mai există, cu o abordare științifică, singura care poate asigura eficiența activității de comerț exterior.

Propuneri ale participanților:

- **Încă din momentul încheierii contractului, beneficiarul să indice cu precizie întrebările la care dorește să afle răspuns, iar pe parcursul elaborării studiului să se păstreze o legătură strînsă între institut și beneficiar pentru discutarea în comun a elementelor care apar în cursul cercetării.**
- **Studiile să fie periodic reîmprospătate cu date conjuncturale pe baza unor contracte de lungă durată cu INSCIN.**
- **Studiile să se apropie cît mai mult, prin datele oferite, de elementele necesare deciziei în strategia de marketing a întreprinderii, sugerînd eventual chiar variante de decizii.**
- **Pentru o circulație mai largă a concluziilor studiilor se propune tipărirea separată, a acestora, astfel încît să poată fi distribuit mai ușor și unui cerc mai larg. În cazul în care institutul elaborează o sinteză a studiului, este de dorit ca ea să parvină și contractantului studiului.**
- **Monografiile să cuprindă un capitol special privind proprietatea industrială.**
- **Buletinul zilnic să fie divizat pe principalele capitole, astfel încît abonaților să li se distribuie numai partea cuprinzînd datele de profil.**

Din oferta Institutului pentru studierea conjuncturii economice internaționale

1. Studii de conjunctură. Institutul execută, pe baze contractuale, studii asupra tendințelor pieței mondiale, studii pe mărfuri și pe țări, ca și studii privind evoluția diferitelor fenomene din economia internațională.

2. Informații prin telex. Institutul recepționează zilnic de la agenții specializate și corespondenți proprii, peste 1000 știri economice conținînd informații operative cu privire la prețurile de bursă, evoluția navlurilor și principalelor valute capitaliste, ca și informații privind principalele tranzacții ce se efectuează în lume pentru circa 30 grupe de mărfuri. Aceste informații se sortează și se retransmit imediat abonaților, de asemenea prin teleimprimator, în limba de recepție. Printre actualii abonați se numără: Centrala siderurgică Hunedoara, Metalimport, Agroexport, Prodexport, Romanoexport, Mercur.

3. Informații zilnice. Institutul elaborează zilnic, în limba română, buletinul „Piața Internațională", ce cuprinde știrile primite pînă la orele 11 dimineața, structurate pe 3 mari capitole: — activitatea la principalele burse de mărfuri și de valori; — informații de piață pentru principalele mărfuri; — știri economice.

4. Informații periodice. Săptămînal se publică în săptămînalul „Informații de comerț exterior" mediile săptămînale ale prețurilor pentru 60 din principalele mărfuri de masă (ca și în numărul de luni al buletinului zilnic). Mediile lunare sînt înscrise în fișierele institutului, unde pot fi consultate de cei interesați. Apar, de asemenea, sinteze anuale, lucrări ample privind conjunctura economiei mondiale.

5. Activitatea editorială. Colecțiile: Tendințe pe piața mondială (pe produse), Monografii (pe țări), Biblioteca exportatorului, Management-marketing, Documentar.

6. Asistență de specialitate. Institutul a înființat recent un compartiment pentru acordarea de asistență de specialitate centralelor și întreprinderilor, în problemele organizării și desfășurării activității de cercetare a piețelor externe.

U.R.S.S.

RELAȚIILE ECONOMICE EXTERNE ÎN SPRIJINUL PROMOVĂRII PROGRESULUI TEHNIC ȘI A COEXISTENȚEI PAȘNICE

LA CONGRESUL al XXIV-lea al P.C.U.S., un loc important au ocupat problemele dezvoltării relațiilor externe ale Uniunii Sovietice. Au fost analizate nu numai problemele politice ale contemporaneității, ci s-au conturat și noile perspective ale dezvoltării relațiilor comerciale și tehnico-științifice cu toate țările, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial care manifestă interes în acest sens. „Destul de active și variate — a spus secretarul general al C.C. al P.C.U.S., L. I. Brejnev, în raportul de activitate prezentat la Congres — au fost în ultimii ani relațiile cu țările lumii capitaliste. Cu unele dintre ele s-a extins colaborarea în problemele generale ale politicii internaționale, au intrat în practica curentă consultările politice, care contribuie la o mai bună înțelegere reciprocă. O amploare remarcabilă au căpătat legăturile economice și tehnico-științifice care, în unele cazuri, au fost stabilite pe termen lung".

Baza politicii externe a U.R.S.S. este întărirea relațiilor de prietenie și colaborare cu țările socialiste frățești. Tocmai de aceea, cea mai mare parte a comerțului exterior al U.R.S.S. revine țărilor socialiste. În anul 1970, ponderea țărilor socialiste în comerțul exterior al U.R.S.S. a reprezentat 65,2%, din care cu țările membre ale CAER — 55,6%. Colaborarea multilaterală în domeniul comercial-economic și tehnico-științific dintre U.R.S.S. și țările socialiste se bazează, în primul rînd, pe integrarea economică cu țările membre ale CAER. Programul complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale CAER, adoptat la București în iulie 1971, în cadrul celei de-a XXV-a sesiuni a CAER, deschide noi perspective pentru creșterea volumului comerțului și pentru alte forme de relații economice dintre U.R.S.S. și țările socialiste.

Dezvoltînd relațiile economice cu țările capitaliste industrializate, U.R.S.S. pornește, în primul rind, de la faptul că aceste relații întăresc coexistența pașnică dintre sisteme sociale diferite, servesc cauza păcii. Totodată, relațiile economice dintre U.R.S.S. și aceste țări sînt reciproc avantajoase ambelor părți. În condițiile revoluției tehnico-științifice, atît țările socialiste, cît și cele capitaliste sînt tot mai mult interesate în schimbul reciproc de tehnică nouă, de mărfuri industriale, de mărfuri de larg consum. Pentru U.R.S.S., achiziționarea din țările capitaliste dezvoltate ale Occidentului a unor noi tipuri de utilaje industriale, la fabricarea cărora se folosesc cele mai recente realizări ale științei și tehnicii, creează noi premise pentru progresul tehnico-științific și — prin urmare — pentru întărirea creșterii economice.

DEZVOLTAREA comerțului U.R.S.S. cu țările capitaliste a fost frînată o perioadă îndelungată de politica cercurilor guvernante imperialiste care au încercat, prin blocada economică împotriva U.R.S.S., iar apoi și a altor țări socialiste, să împiedice dezvoltarea lor economică. Eșecul total al acestei politici a determinat țările imperialiste să-și revizuiască atitudinea față de U.R.S.S. și celelalte țări socialiste, ceea ce a dus la apariția unor noi condiții, mai favorabile, pentru dezvoltarea relațiilor economice.

În anii ultimului cincinal (1966—1970) a crescut de peste 2 ori volumul comerțului dintre U.R.S.S. și Japonia, Italia, R.F.G., Franța, țările Benelux-ului, Suedia. A sporit schimbul de mărfuri cu Finlanda, Anglia, Austria. Iată cum a evoluat schimbul de mărfuri al U.R.S.S. cu țările capitaliste industriale (în milioane ruble):

	1950	1955	1960	1965	1970
Țările capitaliste dezvoltate	440,2	904,3	1917,3	2806,0	4694,0
Din care:					
Austria	23,4	44,4	115,8	102,3	154,9
Belgia	28,3	35,4	46,3	74,0	149,0
Marea Britanie	128,2	216,2	270,5	396,6	641,4
Italia	33,7	30,4	173,7	224,5	471,8
Olanda	5,5	59,7	62,6	84,4	222,9
R.F.G.	—	47,7	286,2	247,6	544,0
Finlanda	54,9	210,6	264,1	404,5	530,7
Franța	6,5	86,2	183,3	202,2	412,8
Suedia	31,1	41,0	89,0	98,4	234,9
Japonia	4,2	3,6	123,9	326,0	652,3
S.U.A.	50,4	21,9	76,1	83,7	160,9
Canada	0,3	4,1	13,7	240,0	125,3

*) „Comerțul exterior al U.R.S.S.". Culegere statistică 1918—1966, Moscova, I.M.O., 1967; „Comerțul exterior al U.R.S.S. în anul 1970" — Raport statistic, Moscova IMO, 1971, pag. 11—15.

În anul 1970, țărilor capitaliste dezvoltate industrial le reveneau 21,3% din comerțul exterior al U.R.S.S. Cu numeroase țări capitaliste dezvoltate U.R.S.S. întreține relații comerciale pe baza acordurilor de lungă durată. Acordurile încheiate în ultimii ani cu Finlanda, Anglia, Italia, Franța, Suedia sau Austria își propun extinderea în continuare a comerțului reciproc dintre U.R.S.S. și aceste țări.

În importul sovietic din țările capitaliste dezvoltate, o însemnătate primordială (în 1970 circa 39%) au cumpărările de mașini și utilaje, deși în cadrul acestor achiziții de mărfuri au loc deplasări esențiale. În deceniul al 7-lea, o pondere considerabil mai mică o dețineau achizițiile de mașini-unelte, de utilaje pentru forjat-presat, utilaje energetice și electrotehnice. În același timp, un loc important au ocupat navele și utilajele navale. Uniunea Sovietică tinde, în ultimii ani, să achiziționeze utilaje — inclusiv instalații complete pentru dezvoltarea unor noi ramuri de producție — îndeosebi pentru industriile chimică, a lemnului, de hîrtie și celuloză, ușoară și alimentară.

Totodată, în importul sovietic un rol considerabil revine achizițiilor unor tipuri de materii prime și semifabricate, de produse chimice. Începînd din ultimii ani, a crescut rapid importul sovietic de mărfuri de consum, fapt care contribuie la satisfacerea mai deplină a cererii populației și la extinderea sortimentului de mărfuri în comerțul cu amănuntul.

Deplasări esențiale au avut loc în perioada postbelică în structura exportului sovietic către țările capitaliste dezvoltate. Dacă în primii ani postbelici mai mult de jumătate din exportul sovietic către țările capitaliste dezvoltate revenea blănurilor — finisate și brute — și cerealelor, în prezent aceste mărfuri reprezintă doar circa 3% din exportul sovietic. A crescut considerabil exportul de petrol și produse petroliere, cărora le revine 1/4 din exportul sovietic către țările capitaliste dezvoltate.

În viitorul apropiat, un rol important vor juca livrările de gaze naturale din Uniunea Sovietică. În anul 1969 organizațiile sovietice de comerț exterior au încheiat un acord cu firma de stat italiană ENI cu privire la livrarea de gaz natural din U.R.S.S. în Italia timp de 20 de ani și la cumpărarea din Italia de țevi cu diametru mare, utilaje și materiale pentru construcția unei conducte de gaze pe teritoriul U.R.S.S. Acorduri similare de lungă durată, cu privire la livrări de gaze în schimbul țevilor și altor utilaje pentru industria gazelor, au fost încheiate cu un șir de firme din R.F.G. și Austria. Gazele sovietice vor fi livrate și Finlandei.

Se extinde treptat exportul de mașini, utilaje și diferite aparate de uz casnic, Uniunea Sovietică livrînd diferitelor țări capitaliste dezvoltate mașini-unelte pentru așchierea metalelor, utilaje pentru industria electrotehnică, excavatoare, buldozere, tractoare, autoturisme și autocamioane, nave, ceasuri, aparate de fotografiat și de filmat, aparate de radio televizoare etc. Cu toate acestea, ponderea mașinilor și utilajelor în exportul sovietic către țările capitaliste dezvoltate este încă mică.

ÎN ULTIMII ANI au apărut noi forme de organizare a relațiilor economice dintre U.R.S.S. și o serie de țări occidentale. O însemnătate esențială are activitatea comisiilor mixte de colaborare economică și tehnico-științifică. Activitatea unor astfel de comisii include problemele colaborării economice în construcția unor mari complexe industriale, cooperarea în realizarea unor tipuri de produse. O asemenea colaborare permite participanților să folosească mai bine avantajele diviziunii internaționale a muncii. A fost acumulată o anumită experiență în activitatea unor asemenea comisii de colaborare a U.R.S.S. cu Finlanda, Franța, Austria, Italia. Și-au început activitatea comisiile mixte, înființate nu de mult, între U.R.S.S. — pe de o parte — și Belgia, Danemarca, Suedia, Anglia, Canada, pe de alta.

În cadrul comisiei sovieto-franceze, de pildă, activează 16 grupe de ramură, care se ocupă cu căutarea unor căi concrete de colaborare reciproc avantajoasă. În domeniul construcției de mașini-unelte s-au încheiat cu succes tratativele cu firma franceză „Alcatel" privind cooperarea în producția de mașini-unelte. În luna noiembrie 1970 a fost semnată declarația sovieto-franceză, pe baza căreia Uniunea Sovietică va participa la construirea unui mare complex metalurgic în regiunea Marsiliei. Despre noii pași în

I. P. FAMINSKI
candidat în științe economice, docent la Universitatea de Stat din Moscova

⟶

R.P. UNGARĂ

REGLEMENTĂRI ÎN DOMENIUL ECONOMIEI

LA SFÎRȘITUL anului trecut, Consiliul de Miniștri al R. P. Ungare a adoptat o serie de hotărîri vizînd îmbunătățirea activității în diferite sectoare ale economiei. Astfel, au fost modificate principiile de bază ale politicii de credite, asigurîndu-se prioritate finanțării investițiilor ce aduc o contribuție majoră la dezvoltarea capacităților de export, care se amortizează rapid și necesită un volum redus de construcții. De asemenea, se urmărește împiedicarea formării de stocuri supranormative la întreprinderi și micșorarea producției nerentabile care — absorbind resurse bugetare considerabile — frînează dezvoltarea societății.

Alte reglementări privesc activitatea economică a cooperativelor agricole de producție, delimitînd cu strictețe activitățile care le sînt interzise, precum și cele care — deși nu au o legătură strînsă cu agricultura — vor putea fi executate în continuare. Guvernul a hotărît constituirea unei comisii de coordonare, formată din reprezentanții ministerelor de ramură și ai cooperativelor, cu scopul de a se asigura armonia dintre activitatea industrială a C.A.P. și țelurile economiei naționale, în sensul ca această activitate să completeze capacitățile marilor întreprinderi industriale, să contribuie la soluționarea problemelor de angajare în muncă, la exploatarea resurselor locale.

Arătînd că în 1970 ponderea activităților neagricole, auxiliare în ansamblul încasărilor bănești ale C.A.P. s-a ridicat la 34,4%, ziarul „Magyar Nemzet" sublinia că pînă la 30 iunie a.c. orice activitate a acestora care a slujit valorificării directe pe piață, în cadrul profilului industriei constructoare de mașini, ușoare sau chimice, urmează a fi sistată. Cooperativele în care 30—50% din încasările bănești rezultă de pe urma activității industriale vor fi declarate cooperative agro-industriale, iar cele în care această cotă depășește 50% — cooperative industrial-agrare; veniturile acestora din urmă vor fi reglementate, în mod corespunzător, printr-un sistem de impunere.

În sfîrșit, a fost adoptat un decret privind reglementarea veniturilor obținute de liber-profesioniști, de micii industriași, meseriași și comercianți particulari. Prin măsuri financiare și administrative se vor ridica bariere în calea obținerii de venituri în disproporție flagrantă cu munca depusă, se va împiedica acumularea unor bunuri nejustificate. Totodată, noul sistem de impunere va combate evaziunea fiscală. Țelul noilor măsuri nu constă în lichidarea sectorului particular, ci în impunerea și în acest domeniu a principiului repartizării echitabile a veniturilor.

Mergînd pe aceeași linie, decretul guvernamental prevede limitarea în mare măsură a veniturilor cu caracter de rentă, temperarea tendinței de formare a averilor constînd din imobile. O majorare substanțială a impozitelor s-a prevăzut și în cazul veniturilor obținute din chirii sau din tranzacții cu imobile.

N. P.

CONTRADICŢIILE PIEŢEI MUNCII ŞI INTERVENŢIA STATULUI BURGHEZ

MODIFICĂRILE pe care tehnica contemporană le determină în conţinutul muncii şi în structura profesională a populaţiei active creează dificultăţi noi pe piaţa capitalistă a muncii. Concretizate în lipsa de forţă de muncă calificată în anumite sectoare şi în existenţa unei proporţii însemnate a şomajului, greutăţile amintite au contribuit la adîncirea intervenţiei statului în relaţiile de muncă. În cele ce urmează vom încerca să relevăm cîteva aspecte şi probleme ale acestui important mecanism al pieţei muncii din capitalismul contemporan, aşa cum rezultă din literatura de specialitate.

PE BAZA STUDIERII realităţilor lumii capitaliste contemporane, asociaţiile patronilor şi economiştilor din ţările capitaliste au ajuns la concluzia că echilibrul dintre cererea şi oferta de forţă de muncă nu se mai poate asigura numai prin mecanismul pieţei ; ei consideră că, pentru a se asigura economia naţională cu forţa de muncă necesară creşterii economice, este necesară planificarea pregătirii forţei de muncă şi intervenţia statului. Aceste concluzii s-au conturat mai ales în ultimele două decenii şi au la bază nu numai noile cerinţe de forţă de muncă determinate de tehnica modernă, dar şi recunoaşterea faptului că educaţia are o contribuţie importantă şi crescîndă în sporul de venit naţional.

Condiţiile de pe piaţa muncii influenţează diferenţele de salarii şi prin aceasta orientarea tineretului, a lucrătorilor, spre profesiile şi meseriile care astăzi nu sînt acoperite cu numărul necesar de lucrători. Dar în perspectiva a 5—6 ani, cît durează pregătirea forţei de muncă de înaltă calificare (după absolvirea şcolii secundare), cerinţele de specialişti cu studii superioare pot fi altele decît cele de azi. Condiţiile de pe piaţa muncii se pot modifica în perpectivă şi pentru alte compartimente ale forţei de muncă.

Tratînd problemele educaţiei, calificării şi planificării forţei de muncă, specialiştii englezi în economia muncii L. C. Hunter şi D. J. Robertson arată că „Planificarea forţei de muncă este, în principal, identificarea şi măsurarea viitoarelor disproporţii potenţiale în cererea şi oferta de muncă şi elaborarea de planuri şi politici destinate să evite sau să minimizeze incidenţa unor astfel de disproporţii. Prin aceasta, ele orientează înainte spre evoluţia viitoare a cererii de forţă de muncă, şi înapoi spre caracterul corespunzător din punct de vedere cantitativ şi calitativ al actualelor programe de învăţămînt şi calificare“ [1]). Economiştii menţionaţi arată că nu este suficient să se prevadă numai cerinţele viitoare, deoarece fără o îndrumare pozitivă, sau o politică destinată să acopere nevoile relativ mai mari pentru anumite tipuri de educaţie în raport cu altele, fluxul studenţilor poate să ia o formă care este necorespunzătoare cu cererea viitoare de forţe de muncă. De pildă, remarcînd nedorinţa studenţilor de a ocupa locurile disponibile în învăţămîntul superior ştiinţific şi tehnic, autorii arată că aceasta ne obligă să ne gîndim dacă, avînd o idee mai clară despre structura cerinţelor viitoare, nu ar exista argumente pentru **diferenţierea burselor** acordate studenţilor potrivit domeniului de studii. Se poate argumenta desigur, continuă ei, că este **funcţia pieţei muncii** să efectueze acest fel de adaptare (de exemplu, prin modificări în diferenţele de venituri) şi pe termen lung ea ar putea să facă în adevăr aceasta, deşi, fără îndoială, **cu anumite imperfecţiuni.** Dar această părere nu ţine seama de faptul că studentul care se angajează într-o anumită direcţie în învăţămîntul superior la 17 sau 18 ani poate să fie mai mult influenţat de posibilităţile **curente** de venituri ale studenţilor decît de perspectivele de venituri viitoare, care în orice caz pot să se fi modificat atunci cînd el a terminat studiile.

Ca urmare a acestor cerinţe şi contradicţii ale pieţei muncii, s-a intensificat intervenţia statului în acest domeniu ceea ce şi-a găsit expresia în numeroase acte normative. Ne vom referi mai ales la practica engleză. Parlamentul englez a adoptat în anul 1964 „Industrial Training Act“ (Legea calificării industriale). În mod explicit se apreciază că adoptarea acestei legi reprezintă abandonarea oficială a concepţiei „laissez-faire” în domeniul formării forţei de muncă. Economistul G. T. PAGE [2]) motivează abandonarea acestor concepţii prin necesitatea de : a ţine pasul cu tehnologia ; a pune la contribuţie şi întreprinderile care ademenesc salariaţii formaţi în alte întreprinderi ; a face ca normele să fie acceptate (respectate) şi a ţine pasul cu întreprinderile străine similare ; a completa decalajele în tipurile de calificare ; a susţine cursurile scurte (sandwich courses) de învăţămînt superior ; a beneficia de ultimele tehnici de calificare ; a atenua inconvenientele sociale ca urmare a faptului că sînt prea mulţi cursanţi şi prea puţine locuri de calificare.

Cauza fundamentală care a determinat adoptarea legii calificării industriale a fost lipsa constantă de forţă de muncă calificată în perioada de după război. La aceasta s-a ajuns ca urmare a faptului că încercările anterioare de a remedia situaţia exclusiv prin metoda voluntariatului a dat faliment. Legea are în vedere promovarea calificării industriale la toate nivelele folosirii forţei de muncă, efectuarea unei îmbunătăţiri calitative în calificare şi repartizarea mai echitabilă a costurilor asupra firmelor într-o ramură industrială. Potrivit legii, calificarea pentru industrie şi comerţ se asigură printr-un sistem de organe de specialitate — consiliile pentru calificarea industrială (Industrial Training Boards), autorizate pe de o parte să aplice un impozit special asupra întreprinderilor, iar pe de altă parte să acorde subvenţii întreprinderilor care asigură pregătirea profesională la un nivel corespunzător unor standarde raţionale.

- **Deteriorarea mecanismului cerere-ofertă.**
- **Cerinţele progresului tehnic faţă de calificare şi limitele impuse de relaţiile capitaliste.**
- **Tehnici de prognoză a forţei de muncă şi mecanisme instituţionale de intervenţie.**

DETERMINAREA cerinţelor viitoare de forţă de muncă este o latură esenţială a planificării forţei de muncă. Potrivit acestei necesităţi, în ţările capitaliste s-au dezvoltat cercetările privind tehnicile şi metodele de prognozare a necesarului global de forţă de muncă, pe structuri profesionale şi pe nivel de calificare ca bază pentru programele de calificare şi de extindere a învăţămîntului. Cercetările sînt efectuate atît de comitete permanente şi unităţi de cercetare special create în acest scop, cît şi de către profesori sau cercetători, la cererea organelor de stat. În Anglia, spre exemplu, s-a creat în 1964, pe lîngă Departamentul forţei de muncă şi al productivităţii, Institutul de cercetare a forţei de muncă („Manpower Research Unit“), cu sarcina de a face studii asupra cerinţelor de muncă.

Printre metodele cele mai des recomandate în estimarea nivelului şi structurii forţei de muncă menţionăm : [3]) **metoda econometrică** (balanţa legăturilor dintre ramuri, funcţii de producţie) ; **metoda productivităţii ; metoda proiectării trendului** (extrapolarea, analiza de regresie) ; **metoda studierii unor cazuri reale** (case study) ; metoda **bazată pe cunoaşterea opiniilor patronilor prin anchete speciale** (employers'survey), metoda **comparării cu ţările** (regiunile) cu **economie dezvoltată ;** metoda **elasticităţii de substituire a factorilor.**

Unele metode recomandate se aplică cu predilecţie la prognozarea totalului de forţă de muncă, altele la anumite categorii ale forţei de muncă ; unele sînt preferabile pentru proiectările pe termen mediu iar altele pentru proiectările pe termen lung ; aplicarea unora este condiţionată de prognozarea prealabilă a venitului naţional şi a productivităţii muncii (metode derivate), iar aplicarea altora ia ca punct de plecare prognozarea viitoare a forţei de muncă pe baza luării în considerare a creşterii populaţiei, a duratei şcolii obligatorii şi a extinderii învăţămîntului superior, a modificărilor în limita vîrstei pentru pensionare. Fiecare metodă luată separat are anumite limite în prognozarea nivelului şi structurii forţei de muncă. Ca atare, nu există o metodă universal valabilă de prognozare, metodele recomandate completîndu-se reciproc.

Estimările privind prognoza totalului de forţă de muncă ocupată se bazează pe prognoza populaţiei în vîrstă aptă de muncă. [4]). Altfel spus, este vorba de proiectarea prealabilă a potenţialului de forţă de muncă. Determinarea acestui potenţial se face relativ simplu, întrucît elementele de calcul sînt în mare măsură cunoscute sau pot fi evaluate cu un mare grad de exactitate. Avem în vedere astfel de elemente ca : populaţia deja existentă, vîrsta legală pentru intrarea în producţie a tinerilor şi limita legală de vîrstă pentru retragerea din producţie, durata şcolii obligatorii, mortalitatea generală.

În ţările dezvoltate, populaţia existentă serveşte în calcule de prognoză a forţei de muncă pentru un orizont de circa 15 ani. Fireşte, dacă prognoza se face pe o perioadă care depăşeşte 15 ani, va fi necesar să se ia în considerare şi o prognoză a populaţiei. Dar, corespunzător acestui scop, prognoza trebuie făcută pentru o perioadă relativ scurtă şi deci cu elemente de certitudine cu mult mai numeroase.

Constantin GRIGORESCU
Institutul de cercetări economice

(Va urma)

---

1) L. C. Hunter and D. J. Robertson, Economics of Wages and Labour ; Macmillan, London, 1969, pag. 400.

2) G. T. Page, The, Industrial Training Act and After, London, 1967.

3) Ozay Mehmet, Methods of Forecastings, 1965, pag. 1—57.

4) Manpower, Studies nr. 1, The Pattern of the Future, Ministry of Labour, London, 1964, pag. 36—39.

←

extinderea colaborării economice dintre cele două ţări se vorbeşte în Declaraţia sovieto-franceză adoptată în timpul vizitei în Franţa a lui L. I. Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., membru în Prezidiul Sovietului Suprem al U.R.S.S. În acest document se arată, printre altele, că guvernul francez „va continua să stimuleze participarea organizaţiilor sovietice la construcţia în Franţa a unui şir de complexe industriale“.

Uniunea Sovietică este un stat cu o industrie puternic dezvoltată ; de aceea, livrările de utilaje sovietice pentru noile întreprinderi industriale care se construiesc în ţările vest-europene vor avea un rol mereu sporit în comerţul reciproc al U.R.S.S. cu aceste ţări.

DEZVOLTAREA mai activă în ultimii ani, a relaţiilor economice cu ţările capitaliste ridică problema colaborării între ţările socialiste în vederea participării pe pieţele lumii capitaliste. Unele feluri de colaborare există deja. Începînd din anul 1963 funcţionează biroul pentru coordonarea navlosirii vaselor, care dă consultaţii şi coordonează activitatea organizaţiilor de transporturi navale şi de navlosire din ţările socialiste, pe piaţa mondială a serviciilor de transport naval. Ţările socialiste fac schimb de experienţă în organizarea reclamei, participă la diferite expoziţii etc. Această colaborare poate fi însă extinsă. Baza acestei colaborări trebuie s-o constituie după cît se pare, dezvoltarea specializării şi cooperării în producţie. Pe lîngă aceasta, poate fi dezvoltată şi colaborarea directă în organizarea de relaţii comerciale, a deservirii tehnice, a reclamei etc

În dezvoltarea relaţiilor economice ale U.R.S.S., cît şi ale celorlalte ţări socialiste cu ţările capitaliste dezvoltate, încă n-au fost epuizate toate posibilităţile. O piedică în acest sens o constituie existenţa unor bariere în calea comerţului cu ţările socialiste, bariere ridicate de ţările capitaliste, în special de cele care fac parte din grupări economice închise.

Totodată, nu putem să nu observăm că locul principal în relaţiile economice externe ale U.R.S.S. — ca şi a majorităţii celorlalte ţări socialiste — îl va ocupa şi pe mai departe colaborarea cu ţările socialiste. Diviziunea socialistă internaţională a muncii, înfăptuită pe calea coordonării planurilor economiilor naţionale, permite fiecărei ţări socialiste să organizeze producţia pentru o piaţă externă cunoscută dinainte şi stabilă, ceea ce creează condiţii favorabile pentru dezvoltarea ramurilor principale ale producţiei moderne. Totodată, trebuie ţinut seama de influenţa pe care o pot avea oscilaţiile ciclice ale producţiei capitaliste, asupra relaţiilor economice internaţionale a căror intensitate este în legătură cu ponderea comerţului exterior al fiecărei ţări socialiste cu ţările capitaliste.

Pronunţîndu-se pentru dezvoltarea relaţiilor economice cu ţările capitaliste, U.R.S.S. ţine seama de natura agresivă a imperialismului. Dezvoltînd relaţiile economice cu ţările capitaliste, U.R.S.S. se preocupă şi de întărirea capacităţii de apărare, pentru ca sistarea relaţiilor economice, la care pot recurge cercurile militariste ale imperialismului, să nu afecteze ramurile cheie, inclusiv cele legate de apărare.

Lărgirea considerabilă, în continuare, a relaţiilor economice ale U.R.S.S., cît şi a celorlalte ţări socialiste, cu ţările capitaliste dezvoltate este posibilă în condiţiile îmbunătăţirii generale a climatului în relaţiile internaţionale, ţel spre care tind în permanenţă ţările socialismului.

Interviul nostru cu
LORD DRUMALBYN

UN CADRU MAI LARG DE COLABORARE

LORDUL DRUMALBYN, ministru fără portofoliu, cu însărcinări speciale pentru problemele Ministerului Comerțului și Industriei și ale Ministerului Muncii în Camera Lorzilor din Marea Britanie, a făcut o vizită în România între 4 și 11 ianuarie, la invitația ministrului român al industriei construcțiilor de mașini, Ion Avram. Înainte de plecarea din țară domnia sa a avut amabilitatea să acorde un interviu pentru revista „Viața economică".

● Care credeți că vor fi consecințele aderării Angliei la Piața Comună vest-europeană asupra direcțiilor comerțului său exterior?

— Nu intenționăm să ajungem la modificări importante în direcțiile comerțului nostru. Prin aderarea la Comunitatea Economică Europeană urmărim, în primul rînd, ca, făcînd parte dintr-o uniune economică mai largă, să beneficiem de ceea ce numim „economiile legate de dimensiune". Sperăm să vindem mai ușor în țările Europei de vest dar și să menținem legăturile noastre cu restul lumii și chiar să le dezvoltăm. S-ar putea ca în acest proces să aibă loc o accelerare a unor schimbări care se fac simțite de un timp încoace în orientarea comerțului nostru exterior. Dar sperăm că pe măsură ce nivelul de trai va crește în toată lumea, va exista posibilitatea sporirii exportului nostru spre toate țările.

● Care sînt preocupările actuale în Anglia pentru a adapta structura industriei britanice la cerințele comerțului internațional?

— Politica noastră este de a stimula modernizarea industriei prin introducerea tehnicii celei mai noi și de a încuraja fuziunile pentru a deveni mai competitivi față de țările membre în Piața Comună. Desigur, în acest proces unele întreprinderi se vor întări, iar altele vor eșua. În general, ne așteptăm la o întărire a industriei noastre de mașini și utilaje și, probabil, și a celei de bunuri de larg consum, căci există posibilități importante de desfacere a acestor produse în unele țări vest-europene.

● Ce se va întîmpla cu schimburile cu produse agricole?

— Agricultura britanică este la fel de competitivă ca oricare alta. Productivitatea noastră a crescut mult de la război încoace. De aceea, deși clima noastră nu e la fel de bună ca în țările Pieței Comune, sperăm totuși să dezvoltăm exportul acelor produse agricole pentru care există la noi condiții favorabile.

● Care sînt perspectivele comerțului Dv. cu România și care sînt rezultatele vizitei Dv. în țara noastră?

— Consider că această vizită a fost deosebit de interesantă. Scopul ei a fost de a găsi căi și mijloace pentru a lărgi legăturile noastre comerciale. Am constatat că există foarte multă bunăvoință de ambele părți. În discuțiile purtate am trasat un cadru mai larg pentru colaborarea între țările noastre. În ultimii ani, comerțul româno-englez s-a dezvoltat considerabil. Dar trebuie să găsim mijloace pentru a asigura o creștere a exportului în ambele sensuri. Cred că ar fi utilă încheierea unui nou acord comercial și sperăm ca negocierile în acest scop să înceapă în curînd.

După părerea mea, perspectivele lărgirii exportului românesc în Anglia sînt bune. Ne așteptăm la o înviorare a activității economice și o creștere a cererii în Anglia și socotim deci că este un moment potrivit pentru a trece la o și mai puternică dezvoltare a relațiilor româno-engleze.

● Oare aderarea la Piața Comună vest-europeană nu va îngreuna importurile Dv. din România?

— Nu cred. Prin aderarea noastră la Comunitatea Economică Europeană nu dorim să ne izolăm de restul lumii, ci, dimpotrivă, să realizăm o extindere a schimburilor cu toate țările.

● Există posibilități de cooperare între Anglia și România pentru desfacere pe terțe piețe?

— Consider că există asemenea posibilități și noi le-am avut în vedere în discuțiile noastre. Dar concret, chestiunea depinde de aranjamentele la care vor reuși să ajungă între ele întreprinderile interesate din Anglia și din România.

● În ce măsură credeți că dezvoltarea schimburilor între toate țările Europei ar putea ameliora climatul politic general?

— Fără îndoială, comerțul este un mijloc de a apropia popoarele și a întări bazele păcii. Extinderea schimburilor comerciale poate contribui la crearea unei atmosfere politice care să favorizeze continuarea acestor relații. Din partea sa, Anglia sprijină nerezervat schimburile cu toate țările și va continua să depună eforturi în acest sens.

Interviu realizat de
Irina VIANU

REPERE

● UN STUDIU publicat la Belgrad scoate în evidență că forța de muncă ocupată în Iugoslavia a sporit în primele trei trimestre ale anului 1971 cu 5,2%, ceea ce reprezintă cea mai mare creștere înregistrată din 1965 încoace. Populația activă a depășit astfel pentru prima oară 4 milioane de oameni. Agenția **Taniug** care relatează această știre menționează de asemenea că numărul muncitorilor care au plecat să lucreze în străinătate prin Institutul iugoslav al utilizării forței de muncă a scăzut cu 30% în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut.

● DUPĂ OPRIREA producției cauzată de greva metalurgiștilor, uzinele Volkswagen au redus cu începere la 1 ianuarie orarul de muncă, cu scăderea corespunzătoare a salariilor, previziunile asupra vînzărilor în 1972 fiind pesimiste.

● INVESTIȚIILE întreprinderilor americane au sporit în 1971 cu numai 2,2% față de anul anterior. În vreme ce uzinele electrice, întreprinderile miniere, companiile aeriene și feroviare și-au majorat investițiile cu 20%, 13% și respectiv 12%, industria aeronautică, siderurgia și construcțiile de mașini și le-au redus, cu 30%, 18% și respectiv 17%.

● DUPĂ ELVEȚIA, cele mai mari rezerve monetare în raport cu importurile le deține, între țările industrializate, Austria (rezervele acoperă importurile pe 6 luni), urmată de R.F.G. (5,5 luni), S.U.A. (4,4), Italia (4,3), Japonia (3,1), Anglia (1,6) și Suedia (1,3 luni).

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

Prognoze '72:

ÎNCETINIRI DIFERENȚIATE DE RITM

ACORDURILE INTEROCCIDENTALE din decembrie 1971 cu privire la realinierea parităților monetare vor avea o certă incidență deflaționistă asupra economiei țărilor vest-europene continentale, unde ritmul de creștere se va reduce în 1972 atît față de anul trecut, cît mai ales în raport cu ritmul din Statele Unite. Această concluzie din ultima analiză a perspectivelor conjuncturale, întreprinsă de OCDE, confirmă astfel efectul așteptat încă de pe urma măsurilor americane din 15 august, cu implicația că modalitățile de realiniere acceptate de Statele Unite prin hotărîrea lor de a devaloriza dolarul nu le-au privat de rezultatele scontate inițial. Incidența deflaționistă se va transmite, așa cum arată experții OCDE, prin ieftinirea relativă a mărfurilor din S.U.A. pe piețele externe și scumpirea relativă a mărfurilor din țările vest-europene care și-au revalorizat moneda. În cazul redresării balanței de plăți americane cu o sumă variind între 8 și 13 miliarde dolari, efectul asupra celorlalte țări membre ale OCDE ar echivala cu o reducere de ceva mai puțin de 1% din produsul lor național brut anual. Cifra poate să pară mică, adaugă experții, dar dacă se are în vedere că actualmente capacitățile de producție nefolosite din afara S.U.A. echivalează cu 3,5% din produsul național brut al țărilor respective, noile raporturi între competitivitatea externă a mărfurilor din diferitele țări vor crea pentru o serie de țări vest-europene continentale probleme suplimentare în domeniul stimulării cererii.

S-ar putea desigur, întrucît este vorba de un fenomen ciclic să apară factori interni de favorizare treptată a redresării economice în aceste țări, se arată în continuarea analizei menționate. Nu trebuie pierdut însă din vedere că influențele deflaționiste provenite din S.U.A. vor avea probabil efecte multiplicatoare. Aceasta se referă mai ales la faptul că, în economiile vest-europene cele mai angajate în exporturi, caracterul mai ascuțit al concurenței pe piețele externe se va repercuta defavorabil asupra propriilor proiecte de investiții. „În trecut, țările care se aflau într-o fază de conjunctură scăzută puteau îndeobște să conteze pe vigoarea cererii la export ca un factor exogen apt să contribuie la declanșarea unei reluări a activității, ceea ce reducea corespunzător amploarea măsurilor interne de relansare pe care trebuiau să le ia. Avînd în vedere mărimea ajustării care este necesară acum pentru restabilirea echilibrului balanței de plăți a Statelor Unite, este evident că acest element de dinamism va acționa cu o forță mai mică" *(Perspectives économiques de l'OCDE, decembrie 1971).*

Diferențierea ritmurilor de creștere, la care se așteaptă în această situație analiștii occidentali ai conjuncturii economice previzibile din 1972, se exprimă într-o primă aproximare în următoarele cifre pe semestrul I: America de Nord 6% ritm anual, celelalte țări ale O.C.D.E. 4% ritm anual, cu probabilitatea prelungirii acestei lipse de sincronism în semestrul II. O grupare ceva mai detaliată arată, bunăoară, pentru Japonia un ritm de creștere al P.N.B. de 3,75% în sem. I/1972 față de aceeași perioadă din 1971; această cifră se compară cu ritmul de 4,75% cu cît a crescut produsul național brut japonez pe tot anul 1971 și cu creșterea de 10,7% din 1970. În cazul unui grup de 9 țări mai mici din partea nordică a zonei OCDE, ritmul de creștere anticipat pe primul semestru al anului care a început este de 3%, față de 3,5% în 1971 și 5,2% în 1970. Dintre acestea, Austria, bunăoară, își va vedea probabil ritmul de creștere redus în sem. I/1972 la 3%, în comparație cu 5,5% cît a realizat după datele preliminare în 1971 și 7,1% cu cît a sporit produsul ei național brut în 1970. O încetinire de proporții asemănătoare se întrevede în cazul Olandei: 2,75% în sem.I/1972, față de 5% pe tot anul 1971 și 6% în 1970. De asemenea, pentru Norvegia semestrul I al anului care a început va însemna, după toate indiciile, scăderea ritmului de creștere la 3,5% în comparație cu 5,25% în 1971.

Un domeniu în care diferențierile de ritm rămîn considerabile îl constituie creșterea prețurilor la bunurile de consum. Conform datelor celor mai recente pe care le oferă analiza OCDE, în trim.III/1971 față de trim. I, prețurile s-au urcat în întreaga zonă cu 5,7% (ritm anual), față de 5,8% în 1970, 5,0% în 1969 și 3,5% în media anilor 1965—1968. În Statele Unite s-a înregistrat o oarecare încetinire și anume la 4,0% în trim. III/1971, în comparație cu 5,9% în 1970 și 5,4% în 1969, dar 3,3% în medie pe 1965—1968. Tot în zona nord-americană însă, Canada cunoaște o accelerare a inflației la 6,7% în trim. III/1971, față de 3,4% în 1970 și 4,5% în 1969. Tot în sensul accelerării evoluează dinamica prețurilor în Japonia, Franța, R. F. a Germaniei, Anglia. Pe ansamblul țărilor mai mici din OCDE, scumpetea a crescut în trim.III/1971 într-un ritm anual de 7,3%, față de 5,9% în 1970 și 4,3% în 1969. În țările europene, indiferent de mărimea lor, ritmul anual al scumpetei a fost de 7,7% în trim.III/1971, față de 5,3% în 1970.

GLOSAR

INFLAȚIE

INFLAȚIA este o noțiune legată de masa banilor în circulație (a se vedea termenul **circulație bănească** în acest glosar). Atunci cînd, în circulație, se află o masă de bani excesivă comparativ cu nevoile circulației, banii se depreciază în raport cu aurul și cu celelalte mărfuri, potrivit legii circulației bănești (vezi același termen). Această depreciere, sau pierdere a unei părți din puterea de cumpărare a banului, duce la redistribuirea venitului național care, în condițiile capitalismului, se face în avantajul claselor exploatatoare și în dauna celor cu venituri fixe: muncitori, funcționari, pensionari etc. Procesul patologic descris mai sus este denumit inflație.

Creșterea excesivă a masei banilor în circulație se datorește acțiunii unor factori diverși. De cele mai multe ori, factorul inflaționist este deficitul bugetar. În cazul cînd statul are cheltuieli mai mari decît veniturile curente, cel mai ușor mijloc de a face față acestei situații îl constituie împrumutul la banca de emisiune. Ca urmare, masa banilor în circulație crește, fără ca nevoile circulației să fi crescut și ele, deoarece statul se împrumută nu ca să producă mărfuri sau să ofere servicii suplimentare, ci ca să consume, deci ca să micșoreze volumul mărfurilor și serviciilor disponibile. Dezechilibrul astfel creat este specific războiului, însă el se întîlnește frecvent în țările capitaliste și în condiții de pace.

Un alt factor inflaționist îl constituie creditul bancar. În cazul cînd băncile acordă credite fără o analiză serioasă a scopului urmărit de debitori, se poate produce o creștere exagerată a volumului banilor de cont (al monedei scripturale), ale cărei efecte inflaționiste sînt analoge creșterii volumului de numerar („inflație de credit").

Un al treilea factor inflaționist îl poate constitui excedentul balanței de plăți externe. Astfel, dacă într-o țară intră un mare volum de valută străină, fie ca urmare a unui excedent masiv al exportului față de import, fie a unei invazii de capitaluri străine vagabonde (cum a fost adeseori cazul în cursul crizei valutare occidentale), rezervele valutare ale țării cresc iar acestea, în sistemul etalonului aur-devize (a se vedea acest termen), formează baza unor noi emisiuni de bani care nu găsesc un corespondent pe piață în mărfuri și servicii.

În sfîrșit, o altă sursă de inflație o constituie intrarea în circuit a unor sume de bani care anterior erau ținute în rezervă de posesorii lor. Creșterea masei banilor în circulație pe această cale, ca și creșterea vitezei de circulație a banilor, constituie factori potențiali de inflație.

Excesul de bani în circulație influențează activitatea economică. În prima fază a inflației se pare că s-ar crea, după teoriile burgheze mai recente, un climat favorabil pentru economie, deoarece, în acest caz, producția ar fi stimulată („expansiunea monetară duce la expansiunea producției"). În faza a doua a inflației, prețurile vor începe să crească, deoarece economia națională, ajungînd la utilizarea deplină a forței de muncă, nu va mai putea răspunde corespunzător expansiunii monetare. Cu alte cuvinte, cererea suplimentară de mărfuri și servicii, determinate de creșterea masei banilor în circulație, nu va mai putea fi satisfăcută ceea ce — în condițiile economiei de piață — va duce la creșterea masivă, generalizată și continuă a prețurilor. Această creștere este trăsătura specifică a inflației pe piața internă (însă nu orice creștere de prețuri provine din inflație), în timp ce pe plan extern, inflația determină deprecierea valutei naționale față de celelalte valute.

S-a arătat mai sus că, în condițiile capitalismului, inflația duce la o redistribuire a venitului național în avantajul claselor exploatatoare. În primul rînd, este vorba despre faptul că în inflație, prețurile mărfurilor și tarifele serviciilor cresc mai repede decît prețul forței de muncă, salariul. Capitaliștii își sporesc, deci, cîștigurile pe seama oamenilor muncii care își văd veniturile reale diminuate. Sub acest aspect, inflația a fost asemuită cu un impozit, perceput de la muncitori în favoarea statului burghez și a capitaliștilor.

În perioada actuală, țările capitaliste folosesc curent inflația lentă ca mijloc de înviorare a economiei și de neutralizare a majorărilor de salarii cucerite de oamenii muncii. Istoria inflațiilor menționează și cazuri de inflații galopante, care au anulat, aproape în întregime, puterea de cumpărare a banilor.

În economia socialistă, caracterul planificat al circulației bănești menține echilibrul între masa banilor și nevoile de bani ale circulației, între puterea de cumpărare a populației și oferta de bunuri și servicii. Eventuale neconcordanțe pot apărea din cauza unor cataclisme naturale (inundații, secetă), a neîndeplinirii planului de unele întreprinderi sau a unor greșeli de planificare și au un caracter trecător, moneda bucurîndu-se în țările socialiste, în general, de o remarcabilă stabilitate.

C. K.

MONDORAMA

ÎNTREPRINDERILE DE STAT PE PRIMELE LOCURI

CLASAMENTUL celor mai mari întreprinderi italiene întocmit în fiecare an de ziarul „Il Sole-24 ore“ permite și în ultima sa ediție să se evidențieze locul important pe care îl ocupă în Italia sectorul public și mixt. Din primele șase firme numai Fiat, pe locul trei în tabelul alăturat, este o întreprindere pe deplin particulară, celelalte aparținînd sectorului public.

Nr. crt.	Societatea sau grupul și profilul	Cifra de afaceri în 1970 (mild. lire)	Numărul de salariați (mii)
1.	IRI (diverse)	3415	352
2.	Montedison (div.)	1776	163
3.	Fiat (autom.)	1711	184
4.	ENI (petrol)	1130	67
5.	Finsider (sider.)	1118	84
6.	ENEL (el.)	1045	105
7.	Pirelli (cauciuc)	708	2
8.	ESSO Italia (petrol)	...	...
9.	Stet (mat. de telecomunic.)	690	79
10.	Italsider (sid.)	655	42
11.	Assic. gen. (asig.)	540	15
12.	Sip (mat. de telecomunic.)	516	50
13.	Agip (petrol)	506	7
14.	Finmec (constr. maș.)	490	52
15.	Snia Viscosa (fibre sint.)	345	42
16.	Mag. Standa (comerț)	325	20
17.	Ras (asig.)	308	9
18.	Zanussi (constr. maș.)	278	31
19.	Alitalia (transp.)	273	15
20.	Sincat (chimie)	235	6

FRANȚA: POLUAREA APELOR

STUDIILE efectuate în Franța asupra gradului de poluare a apelor curgătoare converg în a trage un nou semnal de alarmă în acest domeniu. Se apreciază că principalul factor poluant îl constituie reziduurile deversate de întreprinderile industriale, care depășesc simțitor efectul poluării „domestice“ a apelor de către cei peste 50 milioane de locuitori ai Franței. În prezent, 2500 km din rețeaua hidrografică franceză sînt atinși, de acest flagel, apele poluate reprezentînd 1/10 din debitul total. S-a calculat că greutatea uscată a materialelor poluante din apele curgătoare de pe teritoriul Franței se ridică la rotunda cifră de 6 milioane de tone.

După opinia specialiștilor, problema se agravează continuu, în pofida fondurilor importante alocate pentru combaterea poluării, a reglementărilor adoptate și sistemelor de epurare a apelor construite. Una din cauze rezidă și în faptul că — după cum relatează **L'Usine Nouvelle** — „peste 60% din aceste sisteme par a funcționa prost sau sînt pur și simplu oprite, din motive de economie sau lipsă de personal“.

COMERȚUL PRIN POȘTĂ

O FORMĂ de desfacere a mărfurilor care a cunoscut o mare înflorire în ultimele două decenii o constituie comerțul prin poștă. În R.F.G., casele de comenzi prin poștă realizează în prezent o cifră de afaceri de 110 mărci pe cap de locuitor, față de 85 mărci în Anglia și 50 mărci în S.U.A., deținînd aproape 5% din totalul comerțului cu amănuntul. La început, ele se adresau în special cumpărătorilor de la țară, jucînd un anumit rol în estomparea diferențelor dintre sat și oraș. Cu timpul, completîndu-și sortimentul cu mărfuri de calitate, în special electrocasnice, ele au început să pătrundă și în mediul urban. Popularitatea cumpărării prin poștă se explică desigur și prin efectul de surpriză al pachetului, dar factorii hotărîtori îi reprezintă certitudinea calității corespunzătoare a mărfii ca și comoditatea sa, economia de timp pe care o prilejuiește.

Funcția de reclamă a vitrinelor, ca și cea de consultant a vînzătorului din comerț o îndeplinește în acest caz catalogul, cuprinzînd o gamă de 30 000—40 000 articole dintre cele mai variate. Redactate de colective cuprinzînd pînă la 120 experți — textieri, merceologi, psihologi, graficieni — și scoase în tiraje de pînă la 12 milioane exemplare, cataloagele celor mai mari trei case de comenzi din R.F.G., Quelle, Neckerman și Otto — între care se desfășoară o concurență acerbă și care dețin împreună aproape jumătate din cifra de afaceri a acestui sector — revarsă de două ori pe an asupra familiilor din R.F.G. o adevărată avalanșă de hîrtie, în greutate de 18 tone. Complexitatea comenzilor și necesitatea prelucrării lor exacte au impus introducerea timpurie a automatizării, de la trierea comenzilor — pînă la 150.000 pe zi — și pînă la ambalare. Amploarea capitalului aflat în joc și acuitatea concurenței acordă studierii reacției și preferințelor consumatorilor potențiali, ca și... influențării lor, o importanță primordială, o eroare în evaluarea tendințelor pieței putînd avea urmări catastrofale pentru firma respectivă.

PROBLEMELE CELEI DE-A TREIA VÎRSTE

UN SFERT din populația americană care a depășit vîrsta de 65 de ani trăiește în sărăcie, constata o recentă conferință organizată la Casa Albă pentru studierea problemelor acestei categorii de populație, din ce în ce mai numeroasă după cum rezultă din graficul alăturat. O bună parte din oamenii în vîrstă din afara celor un milion care trăiesc în cămine de bătrîni au locuințe necorespunzătoare sau prea scumpe în raport cu veniturile lor. Deficiențele transportului public îi condamnă adeseori la izolare, iar cheltuielile lor pentru îngrijirea sănătății sînt acoperite în proporție de numai 43% de asigurările sociale.

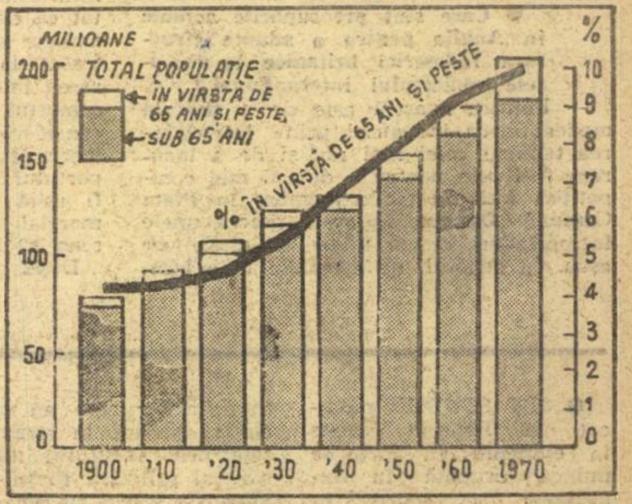

Îmbătrînirea populației S.U.A.
(După THE ECONOMIST)

Faptul că autoritățile încep să se preocupe de această categorie se poate explica — după părerea revistei *The Economist* — și prin ponderea lor ridicată (10%) în totalul populației, ei reprezentînd un potențial electoral de circa 20 milioane voturi. De remarcat că deși sînt mai puțin numeroși decît votanții sub 24 de ani — al căror efectiv se ridică la 25 milioane —, oamenii trecuți de 65 de ani sînt mai înclinați să meargă la urne.

Una dintre propunerile supuse conferinței amintite vizează, alături de garantarea unui minim de venit și îngrijire medicală, facilitarea angajării cu orar redus, ca o soluție preferabilă pensionării totale.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

EVOLUȚII ALE COMERȚULUI MONDIAL

ÎN CURSUL DECENIULUI trecut comerțul mondial a cunoscut o dinamică vie, înregistrînd — conform statisticilor G.A.T.T. — un spor mediu anual de 9,3% *). În acest cadru, volumul schimburilor realizate de țările dezvoltate (socialiste și capitaliste) a crescut cu 164% (în frunte situîndu-se Japonia cu un spor de 381,7%), în timp ce volumul comerțului țărilor în curs de dezvoltare s-a dublat. Ca urmare, ponderea acestor din urmă țări în ansamblul comerțului mondial s-a redus de la 21,4% în 1960 la 17,6% în 1970.

Graficul nr. 2 ilustrează faptul că extinderea exporturilor mondiale s-a accelerat în cursul deceniului 1960—1970, sporul înregistrat în ultimul an al perioadei fiind de 14,3%. La această creștere au contribuit îndeosebi articolele industriei prelucrătoare, care și-au mărit considerabil ponderea în cadrul exporturilor mondiale, în special pe seama produselor agricole, care au cunoscut o evoluție lentă.

Aprecierile experților G.A.T.T. asupra perspectivelor desfășurării comerțului mondial în deceniul actual sînt însă mai puțin optimiste. Se consideră că încă din 1971 dinamica lui s-a încetinit întrucîtva, existînd riscul ca această tendință să se accentueze în viitor. Principalele cauze evocate sînt: măsurile restrictive (cu caracter protecționist) adoptate de țările capitaliste dezvoltate — în primul rînd de S.U.A. și Piața Comună (C.E.E.) —, precum și incertitudinile create de fluctuația diferitelor monede occidentale la bursele de valori (care provoacă sistarea ori amînarea comenzilor, adoptarea unor măsuri de siguranță etc.).

De fapt, cauze similare în domeniul restricțiilor și discriminărilor au frînat și în deceniul trecut dezvoltarea comerțului internațional, îndeosebi a exporturilor din țările socialiste și cele în curs de dezvoltare; în ceea ce privește principalele regiuni industriale ale lumii capitaliste (S.U.A., Europa Occidentală și Japonia) schimburile lor reciproce s-au triplat în intervalul amintit.

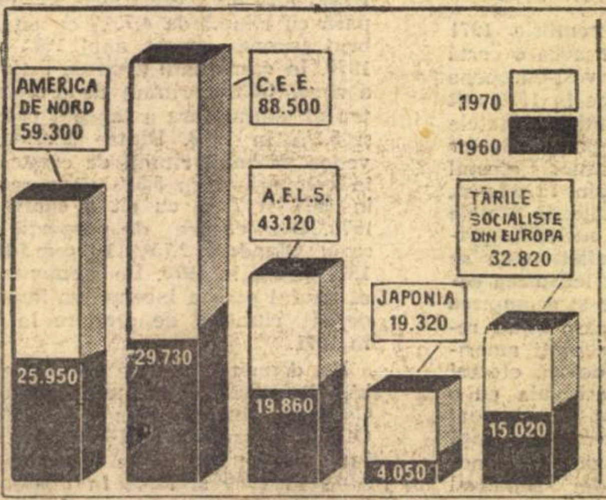

Graficul nr. 1 — Exporturile principalelor regiuni industriale ale lumii (în milioane dolari).

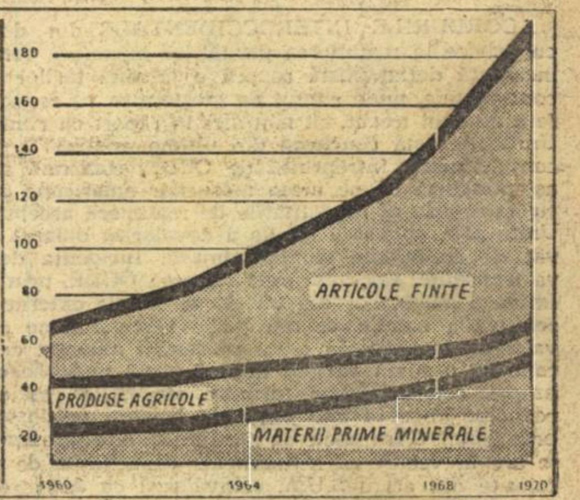

Graficul nr. 2 — Structura exporturilor mondiale (în miliarde dolari)

*) Dacă se ține cont de creșterea prețurilor, sporul (mediu anual) real este de numai 8%.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X NR. 3 (438)
VINERI 21 IANUARIE 1972
20 PAGINI 2 LEI

3

relația CANTITATIV-CALITATIV în conceptul reducerii cheltuielilor materiale

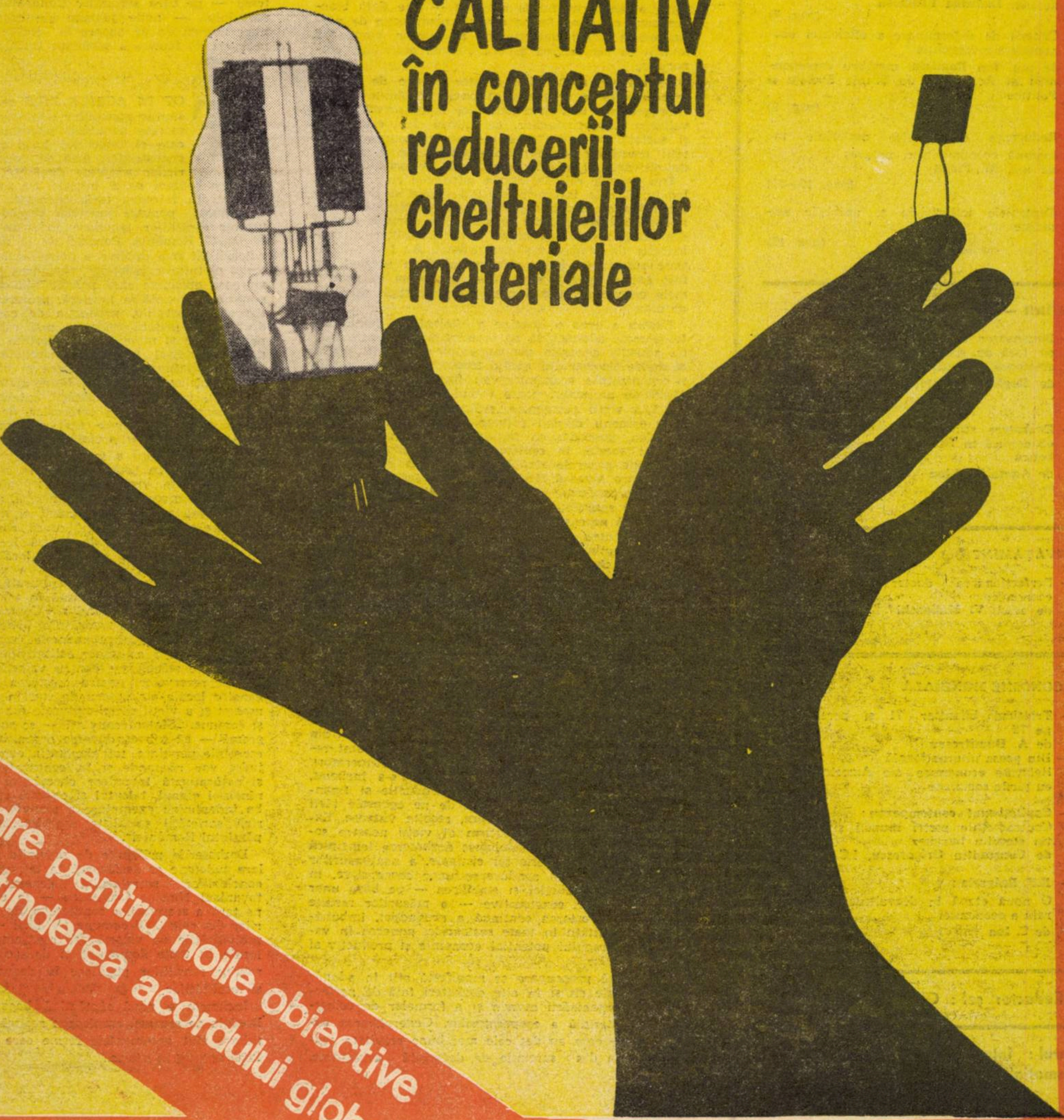

• Cadre pentru noile obiective
• Extinderea acordului global

ANUL X **viata economica**

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • Bucureşti

SUMARUL

Nr. 3 din 21 ianuarie 1972

■ ECONOMIE NAŢIONALĂ

— **Acordul global în C.A.P.:**
Rezultatele îndreptăţesc extinderea lui continuă
de ing. **Vasile Truţescu,** director Departamentul agriculturii cooperatiste şi gospodăriilor populaţiei (pag. 3)

— **Asigurarea cu cadre a noilor obiective:**
• „Secrete" ale stabilităţii
de **Ştefan Tufan,** M.I.M.C.
• Improvizaţia cedează locul previziunii
de ing. **Mircea Şuşelescu,** I.P.I.U. (pag. 4—5)

— O acţiune complexă în peste 200 de întreprinderi din economia locală
Obstacole în calea gospodăririi raţionale a fondurilor
de **Maria Ioniţă**

— **Ancheta noastră:**
Integrare, profilare, specializare — exigenţe ale industriei moderne
de ing. **Ladislau Frumosu** (pag. 7)

— Criterii de determinare a eficienţei economice a investiţiilor
de ing. **Ion Românu,** membru corespondent al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice (pag. 9)

— Reducerea cheltuielilor materiale înseamnă economicitate, progres
de ing. **M. Pîrjol** (pag. 10—11)

— Centralele industriale şi unităţile asimilate (pag. 12)

■ TEORII — IDEI

— Devansarea creşterii productivităţii muncii faţă de sporirea salariului mediu şi creşterea acumulării socialiste
de **Reghina Creţoiu, George Răboacă** (pag. 13)

— Dezbatere ştiinţifică pe tema: Gîndirea economică în România în perioada interbelică
de **Aneta Spiridon** (pag. 14)

■ ÎNVĂŢĂMÎNT

— Perfecţionarea doctoratului în ştiinţele economice
de acad. **V. Malinschi** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Tripticul bilanţier '71 şi perspectivele pe '72
de **A. Dumitrescu**

— **Din presa internaţională**
Relaţiile economice ale Americii Latine cu ţările socialiste (pag. 17)

— **Capitalismul contemporan:**
Contradicţiile pieţei muncii şi intervenţia statului burghez
de **Constantin Grigorescu,** I.C.E. (pag. 18)

— **R.P. Bulgaria:**
O nouă etapă în dezvoltarea multilaterală a economiei
de **C. Ion** (pag. 19)

Redactor şef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu, nr. 23—25.
40 470

ACTUALITATEA

SPIRITUL DE RESPONSABILITATE

PARTICIPAREA maselor de oameni ai muncii, a întregului popor la opera de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate nu este doar un deziderat, ci o realitate concretă, care se manifestă plenar, zi de zi, în toate domeniile vieţii noastre politice, economice, sociale şi culturale.

Spiritul de adîncă responsabilitate individuală şi colectivă faţă de tot ceea ce înfăptuim, faţă de tot ceea ce ne propunem să înfăptuim este una din caracteristicile dominante, una din forţele motrice ale ascensiunii noastre continue, dinamice.

În aceste coordonate se înscriu, în prezent, adunările generale ale oamenilor muncii din unităţile socialiste de stat şi din cooperativele agricole de producţie. Rolul acestora — ca expresie a adîncirii continue a democratismului socialist — este deja binecunoscut, ele fiind forme directe, nemijlocite de participare a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii la conducerea şi organizarea activităţii economice.

Pe măsura maturizării acestor organe de conducere asistăm la creşterea continuă a rolului adunărilor generale în luarea deciziilor în ce priveşte dezvoltarea întreprinderilor, activitatea lor economică şi socială, în exercitarea controlului asupra activităţii consiliilor şi comitetelor oamenilor muncii, în definitivarea şi adoptarea planului de producţie etc.

Din primele relatări despre adunările care au avut loc în diferite întreprinderi industriale se desprinde generalizarea acelui spirit de responsabilitate determinat de dubla calitate pe care o au oamenii muncii din patria noastră socialistă — de proprietari ai mijloacelor de producţie şi producători. Au fost evidenţiate rezultatele bune obţinute pînă în prezent, au fost expuse opinii, s-au făcut propuneri în problemele ce vizează bunul mers al producţiei, sarcinile de plan.

Pentru a avea o imagine a eficienţei şi importanţei acestor adunări, să ne reamintim că în cele 3500 de adunări generale ale oamenilor muncii ţinute în al doilea semestru al anului trecut, în întreprinderile şi organizaţiile economice, au fost formulate peste 49 000 de propuneri, toate vizînd perfecţionarea continuă a vieţii economice, reflectînd răspunderea cu care oamenii muncii privesc îndeplinirea sarcinilor de plan, gospodărirea mijloacelor de producţie etc.

Anul acesta, în centrul atenţiei dezbaterilor din adunările generale stau o serie de probleme importante care vizează îmbunătăţirea calitativă a procesului de producţie — folosirea mai bună a capacităţilor şi suprafeţelor de producţie, pregătirea forţei de muncă necesară noilor capacităţi, asigurarea condiţiilor pentru generalizarea schimbului 2 şi extinderea schimbului 3, creşterea productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor de producţie, valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor. O importanţă deosebită este, de asemenea, acordată cunoaşterii şi aplicării întocmai, fără tărăgăneli, a legilor adoptate în vederea perfecţionării întregii activităţi economice, cum sînt: legea cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat, legea contractelor economice, legea cu privire la perfecţionarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unităţile socialiste şi altele.

Pentru oamenii muncii din agricultură, zilele la care ne referim în această cronică sînt deosebit de bogate în evenimente. La adunările generale din cooperativele agricole iau parte directă sau sînt reprezentate 3,4 milioane de familii de cooperatori. Prin analiza activităţii din anul care s-a încheiat, prin definitivarea planurilor de producţie şi financiare pe 1972, oamenii muncii de pe ogoarele ţării pregătesc de fapt, de pe acum, recolta viitoare. Expresie a largului democratism al vieţii noastre sociale, aceste adunări prilejuiesc dezbaterea temeinică a succeselor, a experienţei cîştigate, a neajunsurilor care au existat în conducerea unor cooperative, în organizarea producţiei şi stabilirea — pe baza unor analize realiste, constructive — a măsurilor menite să asigure creşterea continuă a producţiei, îmbunătăţirea activităţii în toate sectoarele, punerea în valoare a întregului potenţial economic şi productiv al cooperativelor.

O intensă preocupare se manifestă atît în adunările generale cît şi în alte dezbateri faţă de perfecţionarea organizării muncii şi a formelor de cointeresare materială a cooperatorilor. Generalizarea experienţelor care au dat cele mai bune rezultate constituie una din sarcinile de deosebită actualitate. Este vorba în primul rînd de aplicarea în practică, în toate cooperativele agricole, a retribuirii muncii în acord global. Din analizele efectuate într-un număr important de unităţi agricole din diferite zone ale ţării, care au adoptat şi aplicat acordul global, se desprinde concluzia că acesta s-a dovedit a fi o formă deosebit de stimulativă pentru valorificarea marilor rezerve de care dispune agricultura cooperatistă, pentru efectuarea la timp şi în bune condiţii a lucrărilor agricole.

Toate aceste preocupări ale oamenilor muncii de la sate se conjugă, în aceste zile, cu pregătirile în vederea celui de al II-lea Congres al Uniunii Naţionale a cooperativelor agricole de producţie, ale cărui lucrări vor fi deschise peste o lună. Făcînd bilanţul profundelor transformări şi importantelor realizări ale agriculturii noastre socialiste, acest forum va trasa — pe baza sarcinilor Congresului al X-lea al partidului, — noile jaloane ale contribuţiei oamenilor muncii de pe ogoare la înfăptuirea vastului program de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

TOT ÎN ACESTE ZILE se desfăşoară sesiunile consiliilor populare judeţene consacrate adoptării planului economiei locale şi bugetului local pe 1972. Esenţa dezbaterilor, aria de cuprindere a hotărîrilor adoptate depăşesc, însă, cu mult tematica ordinei de zi iniţiale. De un larg ecou s-a bucurat, în întreaga ţară, chemarea la întrecere a Consiliului popular judeţean Hunedoara, adresată tuturor consiliilor populare judeţene din Republica Socialistă România. Pornind de la dezideratul valorificării cît mai depline a potenţialului uman şi material al tuturor judeţelor, chemarea se referă la numeroase obiective care privesc industria locală, gospodăria comunală şi locativă, proiectarea şi sistematizarea, investiţiile, producţia de construcţii-montaj, drumuri şi poduri, folosirea mai raţională a materiilor prime şi materialelor, sporirea veniturilor proprii la bugetul judeţului, îmbunătăţirea aprovizionării populaţiei, înfrumuseţarea şi buna gospodărire a localităţilor, dezvoltarea bazei materiale a învăţămîntului, culturii şi sănătăţii, intensificarea muncii de educare socialistă a oamenilor, de creştere a responsabilităţii lor civice faţă de marea avuţie obştească creată în anii socialismului.

Această chemare a avut un puternic efect stimulativ în întreaga ţară. Au ieşit în evidenţă implicaţiile adînci în viaţa cetăţenească ale acestei întreceri — deoarece ea se întemeiază în întregime pe participarea maselor de oameni ai muncii. În sesiunile care au avut loc pînă acum, consiliile populare judeţene s-au angajat la rîndul lor să depăşească prevederile planului economiei locale, să acţioneze pentru extinderea considerabilă a participării cetăţeneşti în activitatea social-culturală şi edilitar-gospodărească. Aşa cum se arată în telegrama adresată de hunedoreni Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarăşului Nicolae Ceauşescu, această chemare, angajamentele asumate constituie un imbold la o activitate calitativă, superioară, la o preocupare stăruitoare pentru valorificarea deplină a tuturor rezervelor, pentru creşterea competenţei organelor locale ale puterii de stat în conducerea economiei şi a vieţii social-culturale din municipii, oraşe şi comune. „Sîntem convinşi — se subliniază în telegramă — că sub conducerea organizaţiilor de partid, consiliile populare, toţi deputaţii, oamenii muncii din judeţ vor răspunde şi în continuare, cu abnegaţie şi neţărmurită încredere chemărilor partidului, punîndu-şi elanul, talentul şi energia creatoare în slujba îndeplinirii exemplare a planului pe 1972, a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României".

Dezbaterile prilejuite de sesiunile consiliilor populare judeţene se desfăşoară în întregime sub semnul concluziilor secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu — la prima Conferinţă pe ţară a secretarilor comitetelor de partid şi primarilor din cele 2706 comune ale ţării — care a relevat posibilităţile de valorificare mai amplă a resurselor locale, în toate domeniile, şi de sporire simţitoare a rolului consiliilor populare în dezvoltarea judeţelor şi localităţilor.

Încheiem o nouă săptămînă bogată în împliniri. Bogăţia de sensuri, amploarea realizărilor noastre cotidiene sînt argumentele ferme care conferă prezentului dreptul la istorie.

REZULTATELE ÎNDREPTĂȚESC EXTINDEREA LUI CONTINUĂ

ACORDUL GLOBAL ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE

ÎN OPERA de edificare a societății socialiste în patria noastră, agricultura — ca ramură de bază a economiei naționale — are rolul deosebit de important de a asigura produsele agricole necesare consumului populației, să furnizeze materie primă industriei și să creeze disponibilități pentru export. În actualul cincinal se prevede o sporire a producției agricole cu 36—49% față de media anilor 1966—1970, ritmul mediu de creștere fiind 6,3—8,3% comparativ cu 5-5,5% cît a fost prevăzut inițial în directivele congresului al X-lea. Producția de cereale urmează să atingă o medie anuală de 13,6-17,4 milioane tone, față de 12,7 milioane tone cît s-a realizat în ultimii 5 ani. Va crește totodată producția de plante tehnice, legume, plante furajere, struguri și fructe, acordîndu-se o deosebită atenție îmbunătățirii calității acesteia.

Suportul material al sporului de producție stabilit a se obține constă în faptul că în acest cincinal se vor investi în agricultură aproximativ 100 miliarde lei, din care mai mult de 80 miliarde lei reprezintă investiții ce se vor efectua din fondurile centralizate ale statului. Trebuie notat că aceste fonduri sînt de două ori mai mari decît în cincinalul precedent. Aceste investiții sînt destinate în principal lărgirii bazei tehnico-materiale, realizării programelor naționale de extindere a lucrărilor de irigații și hidroameliorații, precum și dezvoltării sectorului creșterii animalelor. Alături de programul de investiții destinat lărgirii bazei tehnico-materiale a acestei ramuri, se prevede o îmbunătățire în continuare a organizării producției și a muncii, aplicarea și generalizarea unor sisteme de cointeresare mai stimulative. Acestea sînt menite să lege în mai mare măsură veniturile cooperatorilor de rezultatele dobîndite de fiecare executant în producția agricolă. Se prevede de asemenea continuarea profilării, concentrării producției și specializării unităților. Toate aceste măsuri dau garanția că sarcinile ce revin agriculturii cooperatiste în acest cincinal vor fi realizate și depășite, acest sector contribuind într-o măsură și mai mare la formarea fondului central de produse, la îmbunătățirea aprovizionării cu produse agricole.

Pentru realizarea sarcinilor pe care Congresul al X-lea le-a pus în fața agriculturii cooperatiste, conducerea partidului a hotărît încă din noiembrie 1970 adoptarea unui complex de măsuri în vederea îmbunătățirii organizării muncii și producției în cooperativele agricole și introducerea unui nou sistem de plată a muncii, care să permită valorificarea superioară a resurselor materiale, a mijloacelor financiare și a forței de muncă.

Măsurile stabilite de conducerea partidului pentru aplicarea noilor forme de organizare și retribuire a muncii în C.A.P. au fost întîmpinate cu un viu interes de către conducerile cooperativelor și cooperatori. Aceștia s-au pronunțat pentru aplicarea indicațiilor și adaptarea lor la condițiile concrete din fiecare unitate, în funcție de posibilitățile tehnice tehnologice și organizatorice existente.

Introducerea sistemului de organizare și retribuire a muncii în acord global — ca formă perfecționată de repartiție în cooperativele agricole —, a condus la legarea nemijlocită a veniturilor cooperatorilor de rezultatele obținute în producție, spre deosebire de retribuirea cu tarife pe norme, în care evaluarea muncii se face în fiecare zi, pentru fiecare lucrare executată, fără ca rezultatele finale obținute să influențeze retribuția cooperatorilor.

În anul 1971, din cele 4 601 cooperative agricole existente în țara noastră un număr de 1 093 unități reprezentînd 23,7% din total, au aplicat sistemul de organizare și retribuire a muncii în acord global în toate sectoarele, 2 869 cooperative, reprezentînd 62,3% din total, au aplicat sistemul de organizare și retribuire a muncii în acord global în anumite sectoare.

Din analiza efectuată la un număr de 142 cooperative agricole din 17 județe, s-a desprins concluzia generală că membrii cooperatori au primit cu încredere această nouă formă de organizare și retribuire a muncii. În majoritatea cooperativelor analizate, s-a apreciat faptul că această formă a contribuit la îmbunătățirea substanțială a participării la muncă, la efectuarea la timp și în mai bune condiții a lucrărilor agricole și, în final, la obținerea unor producții sporite la toate culturile angajate în acord global, asigurîndu-se astfel condiții mai bune pentru creșterea veniturilor cooperatorilor și o mai mare certitudine în realizarea fondului central de produse agricole.

De asemenea, a rezultat că perioada de executare a lucrărilor de întreținere și de recoltare în anul 1971 a fost mai scurtă cu 5—15 zile față de anii precedenți, iar pierderile și deprecierile de producție au fost reduse în mare măsură.

Realizarea unor producții însemnate la unele culturi de bază a condus la livrarea la fondul de stat — în contul muncilor S.M.A. și a contractelor încheiate — a unor cantități de produse ce depășesc cu mult pe cele din anii anteriori.

De regulă, asemenea situații s-au întîlnit în cooperativele agricole unde acordul global a fost explicat în mod concret cooperatorilor și a avut la bază un angajament, o înțelegere scrisă, în care s-au prevăzut drepturile și obligațiile ce au revenit părților (cooperatori și conducerea cooperativei).

Caracterul variat al diferitelor procese de producție, gama largă a condițiilor tehnico-organizatorice și social-economice în care își desfășoară activitatea cooperativele agricole din diferitele zone ale țării, au determinat adoptarea unor forme variate în organizarea și aplicarea acordului global.

Astfel, în unitățile analizate, munca în acord global s-a organizat la nivel de echipă, grupe de familii, familie și chiar cooperator.

Organizarea muncii în acord global pe echipe s-a aplicat de către unele cooperative din județele Ialomița, Prahova, Vrancea și Teleorman, la culturile de porumb, floarea soarelui, sfeclă de zahăr, vie pe rod, unde condițiile de relief (terenuri plane) și posibilitățile mai mari de mecanizare a lucrărilor au permis un asemenea mod de organizare a muncii în acord global. În aceste unități, fondul de retribuire s-a calculat pentru fiecare echipă și cultură, în funcție de tariful stabilit pe unitatea de produs la începutul anului, iar drepturile definitive cuvenite fiecărui membru cooperator s-au stabilit proporțional cu participarea la muncă în cadrul echipei, la cultura respectivă. Organizarea muncii în acord global pe echipă s-a aplicat și în legumicultură, unde echipa a avut în primire una sau mai multe culturi. Fondul total de retribuire cuvenit echipei s-a determinat în aceleași condiții ca și la cultura mare, în funcție de culturile repartizate echipei și tariful de plată a muncii, stabilite la mia de lei producție obținută. Se reține și aspectul că fiecărei formații de muncă i s-au repartizat pentru a lucra în acord global în principal 2—4 culturi, cu excepția legumiculturii, la care numărul acestora a fost mai mare. Acordul global la nivel de echipă s-a organizat, de regulă, în cooperativele situate în zona de șes a țării.

Organizarea muncii în acord global pe grupe de familii, familie și chiar cooperator s-a întîlnit în toate cele 17 județe analizate, predominînd în unitățile din județele Brașov, Cluj, Covasna, Suceava, Olt, Gorj, Vaslui la culturile de porumb boabe, cartofi, sfeclă de zahăr, în viticultură și numai în mică măsură în legumicultură. Repartizarea suprafețelor din diferite culturi pe grupe de familii, familie și cooperator s-a făcut în funcție de structura culturilor și de posibilitățile formației de muncă de a executa la timp lucrările agricole necesare. De exemplu, la C.A.P. Teliu din județul Brașov s-au repartizat fiecărei familii suprafețe cuprinse între 0,14—0,64 ha cartofi de toamnă, situație similară întîlnită și la cartofii de vară, sfeclă de zahăr.

În majoritatea cooperativelor analizate, sarcinile de producție au fost repartizate diferențiat pe ferme, brigăzi și, în cadrul acestora, pe sole, parcele, în funcție de fertilitatea naturală a terenului, de posibilitățile de asigurare a îngrășămintelor chimice, a ierbicidelor, de soiurile cultivate, precum și de gradul de mecanizare. Așa de exemplu, la C.A.P. Radomirești din județul Olt, la cultura de porumb boabe, față de producția medie stabilită pe cooperativă de 3 300 kg/ha pentru cooperatorii care au angajat lucrări în acord global la această cultură sarcinile de producție au fost diferențiate între 1 800 și 4 500 kg/ha. La C.A.P. Movilița din județul Ilfov, la cultura de porumb boabe, față de 3 750 kg/ha, cît a fost planificat pe cooperativă, pentru suprafețele angajate în acord global, producțiile medii stabilite au fost cuprinse între 2 840 kg/ha și 5 700 kg/ha. Situații asemănătoare s-au constatat la majoritatea unităților analizate. (vezi tabelul nr. 1).

Tabel nr. 1

Unități care au diferențiat sarcinile de producție în funcție de condițiile pedo- climatice

DENUMIREA C.A.P.	Cultura	Supr. pe C.A.P. ha	Prod. medie pe C.A.P. kg/ha	Diferențierea producției la ha	
				maximă kg/ha	minimă kg/ha
Jud. Iași					
Podul Ilioaiei	porumb boabe	450	2 750	3 200	1 030
	fl. soarelui	312	1 500	1 600	1 120
	sfeclă de zahăr	55,4	20 000	21 000	16 500
Jud. Brașov					
Feldioara	sfeclă de zahăr	250	30 000	35 000	26 000
	cartofi	110	18 000	20 000	16 750
Jud. Olt					
Radomirești	porumb boabe	881	3 300	4 500	1 800
Fărcășele	porumb boabe	1 050	3 100	6 000	2 600
Cilieni	porumb boabe	650	4 540	6 800	3 000
Jud. Dolj					
Bucovăț	porumb boabe	170	1 700	2 000	1 500
Măcașu de jos	fl. soarelui	180	1 800	1 860	1 750
Bîrca	sfeclă de zahăr	180	27 300	28 500	23 500
Jud. Ilfov					
Movilița	porumb boabe	505	3 750	5 700	2 840

În general, la unitățile analizate, volumul de muncă manuală necesar la ha pentru diverse culturi a fost stabilit pe baza devizelor de lucrări întocmite în funcție de gradul de mecanizare, de tehnologia culturii și de normele de muncă

ing. Vasile TRUȚESCU
director în Departamentul agriculturii cooperatiste și gospodăriilor populației

(Continuare în pag. 6)

ASIGURAREA CU CADRE A NOILOR OBIECTIVE

„SECRETE" ALE STABILITĂȚII

PREGĂTIREA din timp a cadrelor constituie una din măsurile hotărîtoare ale dării în exploatare în bune condițiuni a noilor capacități de producție. O măsură complexă și dificilă, pentru că se referă la oameni.

Încă de la mijlocul anului 1970, ministerul nostru a emis — pe baza unui studiu elaborat — un ordin privind acțiunile necesare pentru organizarea pregătirii din timp a intrării în funcțiune, la termenele stabilite și la parametrii proiectați, a noilor capacități de producție prevăzute în planul de investiții. (Vezi „Viața economică" nr. 45 din 1970).

Aplicarea riguroasă și la timpul cuvenit a măsurilor necesare pentru toate unitățile ce au intrat în funcțiune în anul 1971, precum și pentru cele ce vor intra în 1972 ne-a relevat faptul că acest complex de măsuri este absolut necesar și orice întîrziere sau neaplicare conduce la urmări nefavorabile.

Am avut satisfacția ca prima unitate la care s-au aplicat integral aceste măsuri — Combinatul de materiale de construcții — Aleșd — să intre în funcțiune la termen cu toate capacitățile din anul 1971, (linia 3 ciment, chiar, cu o lună de zile înainte de termen), să-și realizeze — de la început — producția programată, corespunzătoare etapelor de realizare a parametrilor, să-și îndeplinească și ceilalți indicatori tehnico-economici

● Locuința — o construim înainte sau după?

ÎN ACTIVITATEA desfășurată, întîmpinăm — însă și unele greutăți în ce privește recrutarea și pregătirea mai bună a cadrelor, ce au drept cauză neînțelegerea unor situații reale din fabrici, o oarecare rutină, o neadaptare a unor acte normative la complexitatea problemelor ce se ivesc. Dintre aceste probleme pe care le considerăm foarte importante pentru realizarea pregătirii cadrelor necesare noilor unități de producție, punem cîteva în discuția specialiștilor.

Locuințele necesare a fi atribuite lucrătorilor atrași la noua unitate, se pun la dispoziția beneficiarului — noii unități — nu în perioada optimă, ceea ce are importante implicații sociale și economice. De obicei, construcția acestor locuințe începe după cea a obiectivului industrial și se termină mult după ce unitatea a intrat în funcțiune, ideea principală în această problemă fiind de a caza muncitorii constructori în barăci și în cea mai mare parte a locuințelor semifinisate, acestea punîndu-se la dispoziția noii unități, în mod succesiv.

Considerăm că, ținînd seama de specificul investițiilor ministerului — dezvoltării treptate la unitățile noi — modul în care locuințele se pun la dispoziția beneficiarului și perioadele respective, este greșit, neeconomic, deoarece:

- neavînd un minimum de locuințe gata pregătite, beneficiarul nu poate să angajeze, la timpul potrivit, lucrătorii necesari care să formeze nucleul de bază al noii unități (îndeosebi prin transfer de la unitățile similare);

- din această cauză, de teama de a nu avea la timp numărul de lucrători necesari, recrutează și pregătește pe oricine — cadre slab pregătite, din alte meserii, care nu au lucrat la procese similare — dar care nu solicită locuință;

- la obținerea locuințelor, de multe ori după intrarea în funcțiune, se produce o nouă perturbație, prin angajarea cadrelor calificate bine pregătite — foarte necesare chiar în această etapă, dar mult mai necesare cu un an în urmă — și desfacerea contractului sau transferarea cadrelor mai slabe, pentru care s-au făcut cheltuieli însemnate;

- nu sînt create condițiile pentru desfășurarea unei activități normale: mulți lucrători sînt transportați de la distanțe relativ mari și vin la muncă obosiți etc.;

- nu se folosește și acest mijloc — locuința — pentru stimularea atragerii cadrelor mai valoroase către o nouă unitate, ce are nevoie de aceste cadre.

Aceste greutăți, se repercutează asupra organizării noii unități, asupra realizărilor ei și de cele mai multe ori, pagubele și nerealizările înregistrate au valori mai mari decît costul locuințelor.

Din aceste cauze, consider că este necesar o schimbare a gîndirii noastre în această problemă și anume:

— construirea, mai întîi, a locuințelor necesare — care trebuie să fie primul obiectiv al constructorului — astfel ca acestea să fie gata de locuit înainte de intrarea în funcțiune;

— repartizarea acestor locuințe, într-un mod echitabil, între beneficiar și constructor, asigurîndu-se noii unități un minimum necesar de la început;

— cazarea constructorilor în locuințe ușoare, bine amenajate și dotate, portabile, pentru a se înlătura ocuparea locuințelor beneficiarului și — uneori — lipsa de interes în îngrijirea locuințelor;

● O dificultate artificială în recrutare...

RECRUTAREA muncitorilor unei noi unități se face, în proporții egale, dintre salariații care doresc să se califice sau să se recalifice și dintre locuitorii care nu au mai fost salariați într-o întreprindere industrială.

Pe timpul pregătirii, prima categorie de muncitori primesc o indemnizație egală cu salariul mediu realizat anterior, iar cei care nu au fost salariați o indemnizație mult mai mică.

Aplicarea a două modalități diferite de remunerare pentru același caz, considerăm că nu este de natură să contribuie la atragerea către calificare a unor cadre — de care avem atîta nevoie — deoarece:

- ambele categorii de cursanți, efectuează aceeași activitate și anume pregătirea — prin diverse forme — pentru calificare și perfecționare în aceleași meserii;

- pe cînd uneia din categoriile de muncitori i s-a asigurat pe timpul pregătirii, un salariu corespunzător nivelului de trai pe care l-a avut anterior, cursanților care n-au fost salariați nu li se asigură acest lucru (de exemplu, celor proveniți din agricultură nu li se asigură veniturile anterioare).

Dar nu numai comparativ, între cele două categorii de muncitori, ni se pare nejustă diferențierea, ci și din punct de vedere al compensării muncii depuse în perioada de pregătire, și anume:

- pregătirea muncitorilor în vederea calificării durează între 8—9 luni și 14—15 luni (curs de calificare, de perfecționare și pregătire prin participare în producție), deci o perioadă mare, pe durata căreia cursantul, îndeosebi pentru cei proveniți din agricultură, este plecat de acasă, deobicei la unități similare depărtate de domiciliu și în care timp are cheltuieli suplimentare.

Din aceste cauze, recrutarea unor muncitori ce nu provin din cîmpul muncii se face foarte greu, aceștia preferînd să se angajeze ca muncitori necalificați — cel puțin pentru o perioadă de timp — activitate din care, cu greu mai pot fi scoși, atunci cînd noua unitate necesită cadre pentru pregătire.

Pentru înlăturarea acestei dificultăți, propunem să se acorde cursanților ce n-au fost salariați o îndemnizație la nivelul salariului prevăzut pentru prima categorie de muncitori necalificați din rețeaua ramurii respective.

Ștefan TOFAN
Ministerul Industriei Materialelor de Construcții

IMPROVIZAȚIA CEDEAZĂ LOCUL PREVIZIUNII

UN FACTOR important în obținerea unui maxim de eficiență încă din primul moment al intrării în funcțiune a noilor obiective economice îl constituie asigurarea cu personalul corespunzător. Necesitatea apare odată cu intrarea în funcțiune, dar problema trebuie pusă **mult mai devreme,** încă în faza de proiectare.

Deseori, la intrarea în funcțiune a noilor obiective, se fac simțite o serie de dificultăți în adaptarea personalului la procesul de producție. Acestea se datoresc în principal faptului că în elaborarea politicii de personal, uneori, nu se au în vedere condițiile noi în care se desfășoară activitatea economică în țara noastră.

În organizarea funcțiunii de personal, îndeosebi a aspectelor care privesc asigurarea cadrelor pentru noile obiective, se omite uneori faptul că unitatea economică nu trebuie considerată ca fiind alcătuită din două părți separate; un complex tehnic, pe de o parte, și un grup de oameni, pe de altă parte. **Obiectivul economic este un ansamblu unitar, alcătuit din oameni, mașini și informații** și trebuie conceput ca un sistem închegat care să realizeze un echilibru între cerințele tehnice și posibilitățile factorului uman.

Acceptarea acestei idei presupune o adaptare a tehnologiei, utilajului și a instalațiilor, la posibilitățile estimate ale viitorilor muncitori, iar ulterior prin prospectare, selecție și formare, să se realizeze o adaptare a personalului la cerințele tehnice și tehnologice ale dispozitivului de fabricație. Este, de fapt, o extindere a principiilor ergonomice de adaptare succesivă a mașinii la om și a omului la mașină la nivelul cerințelor unei unități economice de producție.

Concepția noului obiectiv industrial are la bază ample activități de previziune. Se uită însă că mașinile și instalațiile au un comportament în general determinist, în timp ce oamenii se com-

portă în cea mai mare parte probabilistic. Evaluarea și eventual proiectarea comportamentului unui grup de oameni, în condițiile muncii industriale necesită tehnici speciale bazate pe investigații psihologice și metode statistice-matematice de previziune, tehnici care la rîndul lor oferă rezultate tot de valoare statistică.

În acest context, planificarea activităților de asigurare cu personal capătă dimensiuni mult mai largi. Organizarea acestor activități trebuie să facă obiectul unei proiectări ample bazate pe tehnici psihologice de investigare și pe utilizarea statistică a informațiilor.

Dacă se consideră că elaborarea S.T.E.-ului, marchează sfîrșitul etapei de adaptare a tehnologiei și dispozitivelor tehnice la posibilitățile probabile ale viitorului personal, atunci informațiile conținute în S.T.E., pot servi drept punct de plecare pentru elaborarea unui proiect de organizare a activităților funcțiunii personal, care să se refere la **două etape** principale din viața unei întreprinderi : etapa de **tranziție** în cadrul căreia se vor organiza activitățile de prospectare și atragere de candidați în vederea angajării — selecție și orientare profesională, angajare, pregătire profesională, constituirea grupurilor de muncă și integrare — și o etapă **stabilizată** care începe odată cu atingerea de către obiectiv a parametrilor proiectați și pentru care să se proiecteze elemente cadru și circuite informaționale necesare activității de conducere a funcțiunii personal.

Ce conține un astfel de proiect de planificare și organizare a activităților de prospectare, selecție, angajare și formare a personalului pentru noile obiective economice.

Tema de proiectare o constituie capitolul din S.T.E. intitulat „ASIGURAREA CADRELOR". Aici se prevăd, printre altele : necesarul de cadre pe profesiuni, considerațiuni asupra modului de recrutare și calificare a cadrelor, grafic cu eșalonarea asigurării cadrelor. De asemenea, S.T.E.-ul furnizează și informațiile necesare asupra concepției tehnologice, grad de mecanizare, nivel de automatizare etc.

LOGICA organizării proiectului este următoarea :

A. Se caută să se obțină o **imagine cît mai exactă a cerințelor fiecărei profesiuni,** adaptată în funcție de specificul fiecărui post de lucru. Aceasta impune parcurgerea mai multor etape distincte (vezi fig. 1).

Se analizează condițiile specifice de exercitare a profesiunii și descrierea calitativă și pe cît posibil cantitativă a cerințelor postului de lucru față de om (întocmirea profesiogramei) (A_1). Profesiograma se întocmește în urma studierii și măsurării procesului fizic și intelectual de practicare a profesiunii pe un model reprezentativ, existent în momentul proiectării.

Dinamica actuală a progresului tehnic poate opera, în intervalul de 2—3 ani din momentul analizării unui proces existent pînă la punerea obiectivului în funcțiune, schimbări importante în profesiune. Creșterea nivelului de automatizare, de exemplu, poate transforma o profesiune tradițională de sticlar într-o profesiune de operator al unei mașini automate, profesiune total diferită.

Neluarea în considerare a acestor mutații poate conduce la discordanțe dăunătoare, între cerințele reale ale procesului de producție și posibilitățile personalului.

Pe baza unor prognoze asupra evoluției profesiunii, ținînd cont de concepția tehnică și tehnologică a noului obiectiv și de factorii care generează evoluții sau chiar mutații, se realizează, prin adaptări și chiar asimilări, **o proiecție în viitor a actualei profesiograme (A_2),** în vederea acordării cu cerințele momentului punerii în funcțiune a noului obiectiv. Profesiograma adaptată conduce la conturarea profilului ideal al profesionistului și definirea criteriilor de exigență pentru postul respectiv (A_3).

B. — Se caută să se obțină o **imagine cît mai probabilă a profilului viitorului candidat.**

Plecînd tot de la informațiile conținute în S.T.E., se caută să se investigheze potențialul uman din care probabil vor rezulta viitorii candidați. Analizînd condițiile de muncă și posibilitățile specifice ale noului obiectiv de a atrage candidați (zone de locuințe muncitorești, mijloace de transport, dezvoltarea industrială a regiunii respective etc.), se poate aprecia ce categorii de persoane sînt susceptibile de a genera candidați.

Pe aceste criterii se poate proceda la **identificarea categoriilor de persoane ce pot genera candidați, (B_1) :** copiii muncitorilor care locuiesc în zona respectivă și care urmează să termine școala în momentul angajării lor pentru calificare ; membrii de familie, casnice care intenționează să intre în industrie; lucrătorii din agricultură care manifestă interes să se califice pentru activități în industrie etc.

O dată delimitate grupurile ce prezintă interes se poate proceda la investigații pe bază de teste, anchete etc., investigații care pot oferi o imagine despre numărul probabil al viitorilor candidați și, deosebit de important, un tablou statistic al trăsăturilor psihosociale ale viitorilor candidați. Se obțin astfel informații pentru conturarea profilului probabil al viitorului candidat (B_2).

DISPUNÎND de cele două grupe de informații (A — la ce trebuie să se ajungă și B — posibilitățile umane medii pe care se poate conta la început prin diferențiere) se obțin dimensiunile reale, pentru efortul de pregătire profesională ce urmează să fie desfășurat — **Program cadru de pregătire profesională (C).** De asemenea, prin cunoașterea probabilă a standardului de pregătire inițială și a aptitudinilor viitorilor candidați, se pot elabora **instrumentele potrivite pentru selecție și orientare profesională (D).**

Cu aceste cunoștințe se poate proceda la proiectarea unor metode potrivite de prospectare și atragere a candidaților (B_3) — prospectare, program de invitații pentru vizitarea unor întreprinderi în funcțiune cu profil similar, program de conferințe, reuniuni etc.

Prima fază de proiectare precizează în încheiere următoarele elemente de organizare : metode și program de prospectare și atragere a candidaților, organizarea activității de selecție și orientare profesională, program cadru de pregătire profesională.

Momentul desfășurării selecției profesionale, marchează începutul elaborării fazei a II-a, care își pune ca obiectiv proiectarea unui **program de pregătire profesională particularizat pe trăsăturile individuale ale selecționaților (E)** și constituirea grupurilor de muncă bazate pe optimizarea relațiilor de muncă între componenții grupului. Proiectarea fazei a II-a se face în timpul cît are loc școlarizarea viitoarelor cadre.

Organizarea grupurilor de muncă prin optimizarea relațiilor umane este o problemă de o importanță deosebită pentru randamentul muncii în colectiv. Indivizi cu calități reale puși să lucreze împreună, obiectiv, datorită unor trăsături de temperament ce se află în afara voinței lor, în loc să-și cumuleze efortul duc uneori la o scădere a capacității colectivului. Tehnicile de construire a unor grupuri de muncă pe baza studierii unor trăsături de personalitate ale indivizilor componenți, nu pot fi manevrate de către conducătorii unității industriale, decît numai cu sprijinul calificat al psihologilor.

Analiza trăsăturilor caracteristice ale viitorilor muncitori, elementele rezultate din testele selecției profesionale, în contextul particularităților procesului de producție, pot furniza primele criterii de constituire a grupurilor de muncă. Aceste criterii sînt aprofundate mai departe pe baza obținerii unor rezultate intermediare în procesul de școlarizare și a unor date rezultate din investigări suplimentare.

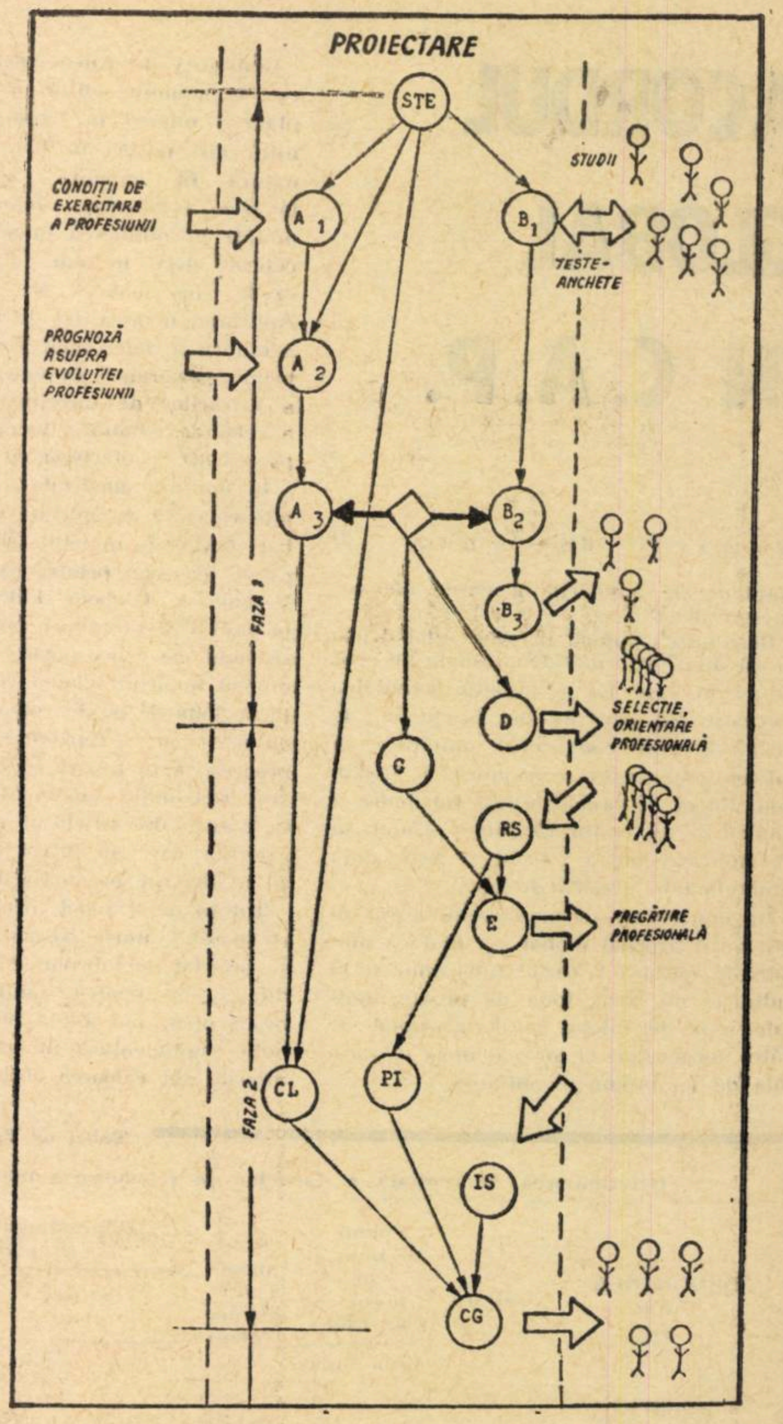

A_1 — Profesiogramă
A_2 — Proiecția profesiogramei pentru viitorul punerii în funcțiune
A_3 — Conturarea profilului profesionistului și definirea criteriului exigenței
B_1 — Identificarea categoriei de candidați potențiali
B_2 — Conturarea profilului probabil al viitorului candidat
B_3 — Metode de prospectare și atragere a candidaților
C — Program - cadru de pregătire profesională
D — Criterii de selecție și orientare profesională
RS — Rezultatele selecției profesionale
E — Program adaptat de pregătire profesională
CL — Definirea condițiilor generale de lucru
PI — Definirea profilului psihologic individual
IS — Investigații suplimentare în decursul procesului de pregătire profesională
CG — Constituirea grupurilor de muncă

REALIZAREA unei astfel de concepții de planificare și organizare a activităților de prospectare, selecție, angajare și formare a personalului obiectivului industrial ce urmează să fie pus în funcțiune, necesită în primul rînd o organizare corespunzătoare a procesului de proiectare.

Institutul de Proiectări Tehnologice pentru Industria Ușoară (I.P.I.U.), a dezvoltat în cadrul atelierului pentru proiectarea organizării întreprinderilor preocupări de proiectare a funcțiunii personal constituind în acest scop o grupare de proiectare cu profil special care include : psihologi, ingineri și economiști.

Cu toate că, în cei 2 ani de activitate în acest domeniu, abordarea problematicii a fost făcută sporadic, s-a cristalizat totuși, o concepție de ansamblu și o strategie de lucru. Experiențele realizate pînă acum acoperă o bună parte din problematică și vin totodată să confirme prin rezultatele obținute necesitatea abordării domeniului organizării funcțiunii personal cu metode mai profunde și mai precise.

Pentru a se realiza un cîștig de experiență, absolut necesar abordării unei probleme de ansamblu cum este cea a organizării activităților de asigurare cu personal pentru noile obiective industriale, s-a început cu selecția și orientarea profesională pentru cîteva întreprinderi importante ale industriei ușoare, întreprinderi care angajau cadre în vederea calificării.

Au fost studiate 9 profesiuni și au fost întocmite profesiograme. Au fost elaborate instrumentele de selecție și orientare profesională și au fost testați circa 2000 de candidați pentru posturi de muncitori și circa 100 pentru calificare în funcția de ajutori de maiștri. Candidații selecționați au fost urmăriți în continuare în procesul de pregătire profesională.

Rezultatele sînt încurajatoare ; seriile provenite în urma testării psihologice au obținut rezultate net superioare seriilor anterioare.

În continuare, a fost lărgită sfera de preocupări prin abordarea problemelor de calificare, a constituirii grupurilor de muncă și a stabilității colectivelor. Au fost investigați în acest scop peste 1000 persoane : muncitori, personal administrativ, ingineri.

ing. Mircea ȘUȘELESCU

șef atelier proiectarea organizării întreprinderilor industriale din I.P.I.U. - București

ACORDUL GLOBAL ÎN C.A.P.

(Urmare din pag. 3)

aprobate de adunările generale ale cooperatorilor.

Retribuirea muncii în acord global îmbracă diferite forme, determinate de condițiile în care își desfășoară activitatea cooperativele agricole de producție, de modul în care conducerile unităților au înțeles importanța economică a acestui nou sistem de organizare și retribuire a muncii și de faptul că, fiind primul an de aplicare, nu a existat o experiență acumulată în această direcție.

În majoritatea cooperativelor care au organizat acordul global s-a luat ca unitate de măsură a rezultatului muncii la culturile de bază, tona de produs, unitate ușor de înțeles și de controlat de către cooperatori și, în mai mică măsură, mia de lei producție obținută.

Stabilirea de către cooperativele agricole la anumite culturi a unor tarife de plată a muncii în componența cărora intră atît partea în bani cît și cea în natură în anumite proporții, are la bază îmbinarea intereselor fiecărei unități în obținerea unor producții mai ridicate decît în anii anteriori, cu interesele personale ale cooperatorilor. Aplicarea unor astfel de forme de plată a muncii a determinat mobilizarea membrilor cooperatori în executarea la timp a lucrărilor de întreținere și îndeosebi a celor de recoltare, lucrări care în anii precedenți se efectuau cu mari întîrzieri.

În unitățile analizate s-au constatat și alte variante de aplicare a acordului global. Astfel, în județul Olt, unele cooperative agricole, printre care Radomirești, Verguleasa, Brebeni, Fălcoiu, au aplicat în anul 1971 la cultura porumbului boabe sistemul de organizare și retribuire a muncii în acord global cu tarife de plată pe tona de produs pînă la nivelul planului și cu o retribuire suplimentară progresivă, în raport cu cantitățile depășite. Retribuția suplimentară s-a acordat în natură din produsul respectiv cooperatorilor care au lucrat în acord global și au depășit producția angajată.

Tot în acest județ, pentru cultura florii-soarelui, unele cooperative au stabilit și acordat membrilor cooperatori tarife diferențiate pentru cantitățile realizate peste plan, iar altele au acordat retribuție suplimentară în bani în proporții diferite din valoarea obținută peste plan.

Tabel nr. 2

Determinarea diferențiată a tarifelor de retribuire a muncii

DENUMIREA C.A.P.	Cultura	Volum de muncă în norme ctg. I/ha		Prod. medie C.A.P. kg/ha (plan)	Diferențierea producției și a tarifelor			
					kg/ha (plan)		Tarife de plata muncii lei/t	
		min.	max.		max.	min.	max.	min.
Tîmboiești jud. Vrancea	vie pe rod	255	332	11 000	11 500	6 800	1 500	900
Hărman jud. Brașov	sfeclă de zahăr	81	84	27 000	30 000	27 000	90	90
Fîntîna Mare jud. Suceava	cartof	71	90	17 500	20 000	16 500	105	100
Andrășești Ferma nr. 3 jud. Ialomița	porumb boabe	32,7	43,6	3 700	4 200	3 500	297	272

Retribuirea muncii cu tarif pe tona de produs obținut, s-a aplicat de regulă, la culturile de porumb boabe, sfeclă de zahăr, cartofi și floarea soarelui, iar în creșterea animalelor de producție, retribuirea s-a făcut cu tarife pe hectolitru de lapte, viței obținuți, kg spor în greutate vie, kg lînă etc.

Retribuirea muncii la mia de lei producție obținută s-a aplicat de regulă în legumicultură, viticultură, la cultura tutunului, parțial la floarea soarelui și sfeclă de zahăr.

La baza determinării tarifului de plata muncii pe tona de produs, cît și la mia de lei producție obținută, au stat volumul normat de muncă manuală, exprimat în norme de categoria I-a, și valoarea unei norme, stabilită prin planul de producție și financiar al cooperativei, precum și sarcinile de producție diferențiate pe sole și parcele pentru fiecare cultură. (vezi tabelul nr. 2).

Majoritatea cooperativelor au stabilit tarife pe unitatea de produs și mia de lei producție obținută, în bani și în natură, respectînd în general structura prevăzută în tariful pe o normă de categoria I-a, aprobat în planul de producție și financiar al cooperativei, formă de plată preferată de majoritatea cooperatorilor.

Nivelul tarifului de plata muncii, precum și ponderea părții în natură pentru aceeași cultură, prezintă variații însemnate de la o cooperativă la alta.

În unele cooperative, ponderea părții în natură în structura tarifului de plată a muncii pe tonă sau mia de lei producție obținută este diferită de la o cultură la alta.

De asemenea, analiza a scos în evidență și faptul că tarifele de plată a muncii pe unitatea de produs, la culturile de bază, în cooperative cu condiții similare de producție și la care volumul de muncă normat pe unitatea de suprafață este foarte apropiat, prezintă totuși nivele diferite, determinate în primul rînd de puterea economică a cooperativei, ca și de condițiile diferite de mecanizare, pedoclimatice etc. Așa, spre exemplu, la C.A.P. Zimand din județul Arad, unde producția medie de porumb, planificată la hectar a fost de 3 100 kg, volumul de muncă normat a fost de 36 norme de categoria I-a, iar tariful de plata muncii stabilit pe tonă a fost de 250 lei, în timp ce la C.A.P. Mihai Viteazul din județul Cluj, la o producție medie la ha de 3 200 kg și un volum de muncă similar, tariful de plata muncii stabilit a fost de 280 lei pe tonă.

În sectorul creșterii animalelor, în majoritatea cooperativelor analizate, organizarea muncii în acord global s-a făcut pe cooperator (îngrijitor), căruia i s-a dat în primire o grupă de animale, retribuirea făcîndu-se cu tarife pe unitatea de produs, în funcție de anumiți indicatori stabiliți în mod diferențiat de la o cooperativă la alta, pe categorii și specii de animale.

Așa, de exemplu, la C.A.P. Bălăucești din județul Iași îngrijitorul de vaci pentru lapte s-a stabilit să primească lunar pentru un hl. lapte 25 lei, pentru un vițel obținut 253 lei, pentru îngrijire 18 lei pe cap de vacă, lunar, în schimb la C.A.P. Podul Iloaiei pentru un hl lapte s-a stabilit să se acorde 30 lei, pentru vițel 110 lei, pentru montă 100 lei, pentru îngrijire 15 lei pe vacă lunar, iar pentru paza de noapte 74 lei pe cap anual. La baza tarifelor de plata muncii stabilite a stat volumul de muncă normat anual, sarcina de producție și puterea economică a cooperativei (tariful de plata muncii pe o normă de categoria I-a prevăzut în planul de producție și financiar al cooperativei).

Plata avansurilor la lucrările executate în acord global s-a făcut în bani, de regulă lunar, în funcție de volumul de muncă prestat și fondul de retribuire cuvenit. În afara avansurilor bănești, după cunoașterea rezultatelor producției la grîu, în cooperativele care au adoptat plata în bani și natură, s-au acordat avansuri și în grîu, atît pentru volumul de muncă executat în cadrul acordului global, cît și pentru restul lucrărilor.

În unele cooperative agricole, care au aplicat plata numai în bani, s-au vîndut membrilor cooperatori anumite cantități de grîu potrivit hotărîrilor adunărilor generale și în cadrul prevederilor din balanța produsului respectiv.

În unele cooperative din județele Arad, Cluj, Gorj, Timiș și Olt care au organizat munca în acord global, la cultura porumbului și cartofului, partea ce s-a prevăzut cu plată în natură din tariful pe tona de produs, s-a distribuit direct din cîmp după recoltare, iar partea în bani la sfîrșitul anului, o dată cu cunoașterea rezultatelor definitive obținute la produsul respectiv.

În unitățile analizate, evidența muncii prestată de membrii cooperatori se ține separat pentru volumul de muncă executat în acord global și separat pentru celelalte lucrări la care plata se face pe bază de norme. În unitățile în care acordul global a fost organizat la nivelul echipei, evidența muncii s-a ținut zilnic, pentru toate lucrările executate de membrii echipei, iar acolo unde munca a fost organizată pe grupe de familii, familie sau cooperator, evidența muncii s-a făcut la încheierea lucrării sau la o dată impusă de acordarea avansurilor bănești.

Rezultatele obținute pînă acum în aplicarea sistemului de retribuire pe baza acordului global îndreptățesc concluzia că ea este o formă superioară, stimulativă, cu efecte pozitive ce se răsfrîng în nivelul organizării producției cooperativelor noastre de producție, în nivelul rezultatelor economice, ca și în acela al veniturilor coperatorilor. Extinderea sa pe mai departe este, deci, justificată, activarea aceasta fiind de altfel întîmpinată cu un foarte viu interes în toate cooperativele de producție din țara noastră. Aplicarea sa diferențiată, în funcție de condițiile concrete ale fiecărei C.A.P. este, după cum arată experiența de pînă acum, o condiție importantă a succesului retribuirii în acord global.

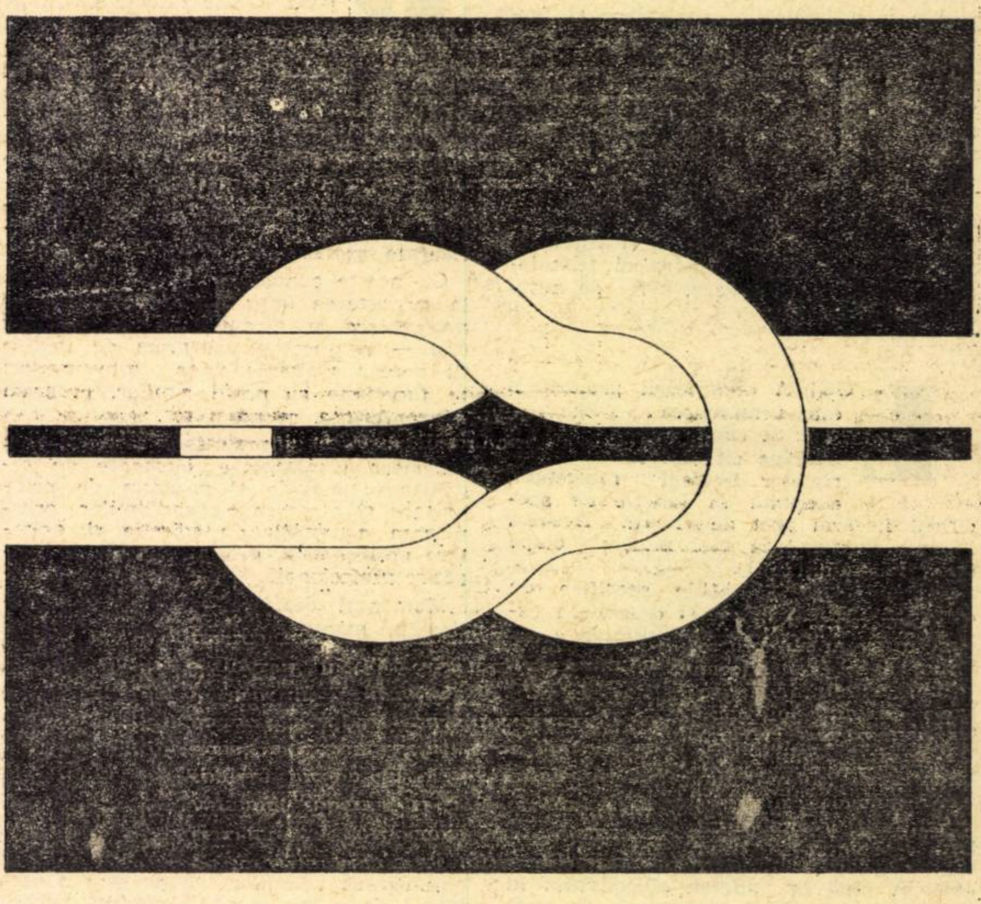

20—28 aprilie '72

TÎRGUL DE LA HANNOVRA

Noutăți din tehnică și economie

— informații
— contacte interesante
— prilej de contractări

9 zile centru comercial și informativ cu reputație mondială

Întreprinderea dv. participă ? Ați solicitat informații detaliate de la Oficiul de Tîrguri al Camerei de Comerț a Republicii Socialiste România ?

TÎRGUL DE LA HANNOVRA

HANNOVER MESSE '72

Piața industriei vizitată de oameni de afaceri din cele mai diferite țări ale lumii

Prospecte cuprinzînd lista expozanților puteți obține gratuit scriind la:

Deutsche Messe- und Ausstellungs-AG
D—3000 Hannover-Messegelände
Telefon (0511) 891, Telex 09.22.728
REPUBLICA FEDERALĂ A GERMANIEI

PUBLICOM

O acțiune complexă în peste 200 de intreprinderi din economia locală

OBSTACOLE ÎN CALEA GOSPODĂRIRII RAȚIONALE A FONDURILOR

ACTUALUL plan cincinal pune în centrul atenției preocuparea pentru laturile calitative ale activității economice. În acest context, o importanță mare o are utilizarea cu maximum de eficiență a fondurilor întreprinderilor și ridicarea, pe această bază, a eficienței economice. Deși s-au obținut rezultate pozitive pe această linie, în economia locală există încă multe deficiențe, multe cazuri de imobilizare a fondurilor, cheltuieli nejustificate economic, care grevează asupra acumulărilor bănești.

Din însărcinarea Consiliului de Miniștri, Banca Națională, prin organele sale operative, a realizat în cursul lunii noiembrie 1971, o amplă acțiune în peste 200 de unități de interes local, reprezentînd aproape 50% din totalul unităților economice din subordinea consiliilor populare, care au fost supuse unei temeinice analize economico-financiare; concluziile desprinse, precum și măsurile preconizate au fost prezentate consiliilor populare județene și analizate în ședințe ale comitetelor executive. Acțiunea întreprinsă în toate județele țării a urmărit să acorde comitetelor executive un sprijin de specialitate într-un domeniu de mare actualitate: gospodărirea eficientă a fondurilor materiale și bănești.

Dobînzi penalizatoare: 30 milioane lei

[illegible]cația: planuri de măsuri formale

ORGANELE operative bancare și-au concentrat analiza cu precădere spre acele unități care în primele trei trimestre ale anului 1971 au apelat la credite cu dobînzi majorate, acordînd prioritate întreprinderilor din județele care au cel mai ridicat volum de imobilizări de mijloace circulante, printre care amintim: Arad, Iași, Sibiu, Covasna, Dolj, Harghita, Mureș și Municipiul București.

Îmbunătățirea situației economico-financiare a unităților economice de interes local a stat permanent în atenția organelor locale, pe parcursul anilor întocmindu-se planuri de măsuri menite să rezolve o situație financiară negativă care trena. Analiza organelor bancare a dezvăluit însă faptul că unele conduceri de întreprinderi și unele direcții de resort din cadrul consiliilor populare dovedesc lipsă de preocupare pentru aducerea la îndeplinire a acestor planuri de măsuri. Altfel cum s-ar putea explica faptul că în perioada 1 ianuarie — 30 septembrie 1971, deși au fost lichidate imobilizări de mijloace circulante de peste 212 mil. lei, s-au format, în aceeași perioadă, altele noi, de valoare mai mare (peste 230 mil. lei). Dacă s-ar fi luat toate măsurile de prevenire necesare, nu s-ar fi ajuns în situația ca la 31 decembrie 1971 volumul creditelor cu dobînzi penalizatoare să fie de 240 mil. lei, înregistrîndu-se un sold mediu anual al acestora care reprezintă 7% din mijloacele circulante proprii, pe seama căruia s-au plătit dobînzi penalizatoare de circa 30 milioane lei. Această situație financiară grea influențează negativ volumul acumulărilor bănești, și în general are repercusiuni nefavorabile asupra îndeplinirii indicatorilor financiari.

Desigur, s-au luat o serie de măsuri, prevăzute de legislația în vigoare, împotriva acelora care s-au făcut vinovați. Astfel, ca urmare a acțiunii întreprinse, s-au emis 70 de dispoziții obligatorii, s-au aplicat peste 250 de amenzi contravenționale. Din acest punct de vedere, cităm cu semnul minus îndeosebi întreprinderile din județele: Satu Mare, Maramureș, Iași, Suceava, Vîlcea, Dolj, Constanța, Bihor ș.a.

Propunerile de măsuri formulate de organele bancare, la majoritatea comitetelor executive, au fost aprobate în sesiuni sau în cadrul birourilor permanente. Dar nu toate consiliile populare județene au înțeles să rezolve operativ această problemă, tergiversînd luarea în discuție a informărilor făcute de organele bancare. Printre organele de resort ale consiliilor populare care nici pînă la data de 25 decembrie 1971 nu luaseră în discuție aceste informări, dovedind un stil de muncă greoi, amintim: Bistrița-Năsăud, Maramureș, Vaslui, Buzău, Vrancea, Mureș, deși unele din întreprinderile subordonate, așa cum aminteam la începutul materialului, dețineau un volum important de imobilizări.

Cînd controlul preventiv este neeficient

CIFRELE prezentate mai sus reliefează, pe lîngă unele laturi negative din activitatea productivă, și unele concepții greșite care mai dăinuie la unii conducători de unități economice. De la bun început, trebuie să arătăm că problema imobilizărilor și a cauzelor formării acestora, asigurarea bunei gospodăriri a fondurilor nu este numai problema serviciilor financiar-contabile, așa cum se mai consideră pe alocuri, ci constituie problema unității economice în ansamblul ei, readucerea în circuitul economic a acestor valori fiind sarcina conducerii unității respective. În această ordine de idei reamintim că în cuvîntarea rostită la închiderea lucrărilor Plenarei C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că: **„...răspunderea pentru asigurarea bunei gospodăriri a fondurilor... revine nemijlocit organelor de conducere ale unităților economice și social-culturale; acestora le revine sarcina de a veghea — în cadrul unităților și instituțiilor respective — la respectarea legilor, a ordinii și disciplinei, a intereselor societății".**

Teoriile moderne despre conducere, despre marketing au valoare atunci cînd conducătorii cunosc și nu ignorează probleme elementare cum sînt: ritmicitatea aprovizionării, folosirea judicioasă a mijloacelor materiale și a fondurilor alocate de stat, cunoașterea nevoilor clienților etc. Din păcate, mai dăinuie încă concepția că în preocuparea conducerii trebuie să stea numai realizarea valorică a producției globale, neglijîndu-se o latură vitală: cu ce costuri și cu ce stocuri de valori materiale s-a realizat această producție. Această mentalitate înrădăcinată de ani de zile la unii conducători de unități a făcut să se creeze o atitudine pasivă, de indiferență față de o problemă importantă cum este aceea a situației stocurilor, de care depinde, însuși mersul ritmic al producției, care oferă echilibru și certitudine în activitatea productivă. Că unele conduceri de unități nu cunosc situația stocurilor, nu vizitează cu regularitate depozitele, ne-o dovedesc exemplele următoare.

- I.I.L. Deva s-a aprovizionat cu 6587 mp PVC pe suport textil, pentru confecționarea de prelate, pentru care în anul 1971 nu s-au obținut comenzi;
- I.I.L. Aleșd din jud. Bihor, deși consumă în producție lunar 200 perechi paftale, s-a aprovizionat cu o cantitate de 18 000 perechi care îi asigură consumul pe circa 7 ani.
- I.I.L. Făgăraș, jud. Brașov, s-a aprovizionat cu 25 mii mp furnir mahon, fără să aibă asigurat consumul în producție, iar pentru anul 1972 i s-a mai repartizat prin nivele cantitatea de 20 mii mp din același furnir.

De efectuarea unor aprovizionări neraționale, fără a ține seama de stocurile deja existente, s-au făcut vinovate numeroase unități din județele: Alba, Arad, Brașov, Cluj, Mureș, Sibiu, Constanța.

Din cele cîteva exemple rezultă că organele din întreprinderi împuternicite cu exercitarea controlului preventiv al aprovizionărilor au muncit formal, nu și-au făcut datoria, deoarece au permis procurări de materiale peste necesar, în neconcordanță cu nevoile producției, materiale care s-au stocat și care uneori s-au și degradat, datorită depozitării necorespunzătoare. De asemenea, organele direcțiilor de resort din cadrul consiliilor populare județene nu au urmărit lichidarea stocurilor vechi din anii 1969—1970 și nu au dat dovadă de fermitate pentru a determina întreprinderile să predea toate materialele nespecifice unităților teritoriale de aprovizionare (I.T.A.-uri), așa cum prevede legislația în vigoare. Conducerile unor asemenea unități fie că au ocolit depozitele, fie doar „le-au vizitat", fără a se strădui să cunoască temeinic de ce fel de stocuri dispun și pe această bază să ia deciziile corespunzătoare.

Respectarea contractelor economice — condiție esențială a prevenirii stocurilor supranormative

PENTRU A ÎNMULȚI numărul clienților, conducerile de unități trebuie să realizeze, pe lîngă o severă disciplină de plan și ridicarea calității produselor, respectarea întocmai a prevederilor înserate în contractele economice încheiate cu clienții. Or, mai sînt încă numeroase unități din economia locală care dețin stocuri de produse finite din anii 1968—1970, care nu s-au putut valorifica, cu toate angajamentele și planurile de măsuri întocmite de conducerile întreprinderilor respective. Aceasta datorită calității necorespunzătoare sau producerii unor sortimente care nu erau cuprinse în contractele economice, produse deci fără acoperire cu comenzi. Astfel de stocuri dețin întreprinderea „Arta mobilei"-București, I.I.L. Mureșul-Arad, I.I.L. Progresul-Pitești etc.

Explicații pentru asemenea situații se dau cu duiumul, dar eforturile pentru respectarea dispozițiilor legale în vigoare nu sînt pe măsura acestora, nici din partea conducerilor respective, nici din partea organelor de resort din cadrul consiliilor populare județene.

Cum trebuie să înțelegem atitudinea organelor de resort ale consiliilor populare Bihor, Constanța, Galați, Ialomița, Ilfov, care nu și-au exercitat atribuțiile prevăzute de lege privind sancționarea celor vinovați de lansarea în fabricație de produse fără desfacere asigurată, sau hotărîrea Direcției de industrie locală a județului Mureș, care în loc să sancționeze conducerea întreprinderii locale din Tîrnăveni, la care organele bancare sesizaseră raportări fictive de producție și alte abateri, a aprobat premierea excepțională a acesteia, în timp ce situația financiară a unității a continuat să se înrăutățească?

De asemenea, mai sînt conduceri de unități care nu iau măsuri operative pentru valorificarea stocurilor de produse finite din partizi respinse la export, pentru vînzarea lor în condiții stimulatorii prin magazinele proprii de vînzare, bîlciuri, tîrguri. Astfel, întreprinderea „Localprod" din Sf. Gheorghe, deși are magazin propriu de prezentare și desfacere în oraș, n-a introdus la vînzare căzăturile și cupoanele rezultate din producția curentă.

Exemplele prezentate confirmă faptul că problema valorificării producției, a respectării termenelor contractuale și a calității acesteia ocupă încă, în unele unități, un loc secundar. Este necesar să se asigure, din partea tuturor conducerilor de unități din economia locală, o politică de marketing la nivel superior, să crească preocuparea pentru perfecționarea activității în sectorul desfacerii.

ÎN URMA ANALIZEI efectuate, organele bancare au sprijinit conducerile de unități și organele de resort din cadrul consiliilor populare în întocmirea unor noi planuri de măsuri, cu termene și responsabilități care să asigure lichidarea imobilizărilor de mijloace circulante. Numai în cursul lunii decembrie 1971, ca un prim efect al acestor măsuri, s-au lichidat imobilizări și respectiv credite restante în valoare de 26 mil. lei, față de nivelul de 174,2 mil. cît reprezentau acestea la 30 noiembrie 1971.

Totuși este necesar un sprijin, mult mai substanțial, din partea Comitetului de Stat pentru Economia și Administrația Locală, pe linia întăririi controlului preventiv al aprovizionărilor, producției și desfacerii, însărcinîndu-se în acest scop cadre de specialitate care să urmărească în unități respectarea legislației în vigoare; de asemenea, în vederea rentabilizării unor produse sau a activității unor secții, să sprijine gruparea și concentrarea fabricării aceluiași gen de produse sau sortimente la unitățile care dispun de cele mai bune condiții de producție și obțin un nivel scăzut de cheltuieli ș.a.

Numai prin eforturile conjugate ale tuturor factorilor interesați, această acțiune de mare amploare și importanță în economia locală, care a debutat în luna decembrie cu rezultate îmbucurătoare, poate să devină și eficientă efectiv.

Maria IONIȚĂ

CENTRALELE INDUSTRIALE

ANCHETA NOASTRĂ

INTEGRARE, PROFILARE, SPECIALIZARE — EXIGENȚE ALE INDUSTRIEI MODERNE

1. În ce măsură este necesară integrarea diferitelor funcțiuni ale intreprinderilor în cadrul Centralei?

2. Care este stadiul actual al integrării unor funcțiuni (cercetare-dezvoltare, comercială, financiar-contabilă, de personal etc.)?

3. Cum se concretizează măsurile luate de centrale privind profilarea și specializarea unităților componente?

Continuăm și în numărul de față al revistei publicarea răspunsurilor la ancheta noastră privind integrarea, profilarea și specializarea centralelor industriale (vezi „Viața economică" nr. 52/1971, 1/1972 și 2/1972).

Î NEÎNDOIELNIC, procesul de integrare a unor activități a întreprinderilor componente centralelor sau grupurilor de uzine, constituie o necesitate vitală. El însă nu poate avea loc dintr-o dată, ci pe măsura creării de condiții corespunzătoare astfel încît să se asigure o eficiență sporită. Grupul industrial de metale și aliaje neferoase-Brănești, reunește în prezent, organizatoric, trei uzine, dintre care două în funcțiune și una în curs de realizare. Aducerea celor două uzine în cadrul uni grup industrial, reprezintă un prim pas spre integrarea întregii producții de prelucrare a metalelor neferoase grele din țară într-o singură centrală. Într-adevăr, după părerea specialiștilor noștri, ar fi rațional să se analizeze posibilitatea unei totale integrări și anume prin trecerea în cadrul acestui grup și a Uzinei „Metrom"-Brașov. Se creează astfel o centrală cu o producție specifică pe țară, cu largi posibilități de a satisface cereri diverse, în condițiile unei eficiențe sporite.

ing. Ladislau FRUMOSU
director general
Grupul industrial de metale și aliaje neferoase

(Continuare în pag. 12)

SCRISORI

VALORI INTRODUSE ARTIFICIAL ÎN DEVIZE

LA UNELE LUCRĂRI de investiții, documentațiile tehnice prevăd achiziționarea și montarea podurilor rulante și a macaralelor portal necesare pentru realizarea proceselor tehnologice proiectate. În devizul general al investiției se prevede — după cum este legal — valoarea de achiziție la structura de utilaje. Prevederile H.C.M. nr. 744/1957 precizează, însă, în anexa nr. 21 că aceste mijloace de ridicare și transport nu sînt utilaje decît parțial. În baza acestor precizări, unele trusturi din cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale au cerut ca instalațiile electrice cu care este livrat podul să se prevadă în documentația tehnică la structura construcții-montaj, ca materiale. Din cauza litigiilor dintre executanți și beneficiari Sectorul prețuri și devize din cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale a precizat că „întreaga instalație electrică de pe podurile rulante, compusă din conductori, tablouri, aparataje sau cutii de aparataje de comandă, protecție, semnalizare se încadrează în devize pe structura construcții-montaj, ca materiale".

La prima vedere, soluția împacă cele două „tabere"! La o analiză mai completă, lucrurile nu stau chiar așa. Înseamnă că devizele generale se încheie la o valoare crescută, știindu-se de la bun început că vor rămîne fonduri neconsumate pentru că utilajele, pe de o parte, se prevăd cu valoarea cu care le livrează uzinele furnizoare, inclusiv materialele precizate mai sus. Pe de altă parte, valoarea acestor materiale se prevede și pe structura construcții-montaje. În acest fel, la o investiție care are 4—5 asemenea utilaje, valoarea materialelor este de circa 1 milion lei. Ce se întîmplă cu indicatorii tehnico-economici? Se denaturează datorită acestor valori introduse artificial în devizul general.

Un alt aspect negativ îl constituie faptul că uzinele furnizoare nu anexează la contract o defalcare cu cantitățile și prețul unitar al acestor materiale pentru ca beneficiarii să știe cum și cît facturează trusturilor de execuție. În sfîrșit, executanții refuză să deconteze beneficiarilor aceste materiale, înainte de a încasa contravaloarea lor prin situații de lucrări. În acest fel, beneficiarii efectuează, parțial, o plată dublă ceea ce constituie o încălcare a disciplinei financiare. Reglementarea concomitentă dă naștere la litigii nedorite și întîrzieri, ceea ce, de asemenea, provoacă încălcări față de termenele legale stabilite prin instrucțiunile nr. 1/1970 ale Băncii de Investiții.

Considerăm că ar fi bine ca beneficiarul să semneze contractul cu uzinele furnizoare solidar cu trustul executant, iar partea de instalații defalcată în prealabil, să se deconteze direct din contul de decontare al executantului. În același timp, o astfel de practică ar înlătura o prevedere de fonduri în plus, utilajul putîndu-se trece pe coloana de utilaje numai cu valoarea pe care o va suporta beneficiarul. În fond, dacă s-a stabilit că instalațiile electrice sînt materiale, de ce să fie obligați beneficiarii să le procure și să aibă atîtea greutăți pentru a satisface anumite interese de producție ale executanților? De ce valoarea indicatorilor tehnico-economici să nu fie cea reală?

GH. GRIGORESCU
Centrala de producție industrială-București

INVENTARIEREA „DIN MERS"

EFICIENȚA formularului de inventar 7—27 aprobat de Ministerul Finanțelor constă în aceea că stocul faptic este dus la finele lunii și deci confruntarea cu scriptele se poate face în condiții normale fără a mai fi nevoie de o balanță de verificare pe data inventarului. Actualizarea inventarului pe data balanței de verificare de la finele lunii prezintă avantaje multiple, dar și unele neajunsuri: balanța de verificare de la finele lunii nu poate fi gata decît la 15 ale lunii următoare, iar situația comparativă între stocurile faptice și cele scriptice nu poate fi întocmită decît după această dată; în cunoștință de rezultatul inventarierii, unii gestionari incorecți pot întocmi documente fictive, de intrare sau de ieșire în intervalul de timp de la data terminării inventarierii și pînă la întocmirea situației comparative și deci denaturarea acesteia.

Aceste deficiențe sînt înlăturate dacă actualizarea datei inventarului se face pe data balanței din luna precedentă aceleia în care s-a făcut inventarierea. Presupunînd că inventarierea faptică s-a produs între 8—18 iunie, actualizarea se face pe data de 31 mai. Practic se procedează astfel: se pun de acord fișele analitice contabile cu cele de magazie (de raft) la 31 mai; se procură documente noi pentru înscrierea intrărilor și ieșirilor „după inventar"; articolele neinventariate ieșite sau intrate se înscriu — în continuare — tot în documentele vechi pînă la inventarierea ultimului articol. În coloana din inventar „stoc faptic" se înscriu cantitățile constatate la inventar. Întrucît actualizarea se face la o dată anterioară (31 mai) intrările și ieșirile vor fi calculate după documentele „vechi" adică de la 1 iunie și pînă la data inventarierii fiecărui articol în parte. În acest caz, la stocul faptic stabilit prin măsurare se „SCAD INTRĂRILE" și se „ADUNĂ IEȘIRILE", după care se stabilește stocul faptic la 31 mai, influențat de mișcări.

Actualizarea inventarului la finele lunii precedente aceleia în care se face inventarul prezintă următoarele avantaje: efectuarea inventarului „din mers" nu produce nici o perturbațiune asupra operațiunilor zilnice ale întreprinderii și deci nu stînjenește planurile de producție sau de desfacere; la data terminării inventarului (18 iunie), actualizat la 31 mai, este încheiată balanța de verificare pe luna mai și sînt aduse la curent fișele analitice contabile confruntate cu cele de magazie și deci situația comparativă, pentru stabilirea diferențelor plus-minus între faptic și scriptic se poate întocmi fără nici o întîrziere, ceea ce constituie un mare avantaj; inventarul astfel făcut își păstrează caracterul de „inventar inopinat" deoarece toate documentele de intrare și de ieșire sînt întocmite în momentul inventarierii, vizate de comisie și deci gestionarul nu mai poate întocmi documente, care ar denatura situația.

Ion COSMULESCU
revizor contabil principal în CENTROCOOP

INTEGRAREA ECONOMISTULUI

CREAREA DE SERVICII SAU COMPARTIMENTE DE ANALIZĂ ȘI PROGNOZĂ ECONOMICĂ

GĂSESC lăudabilă inițiativa luată de revista „Viața economică" de a dezbate, împreună cu economiștii, integrarea și îmbunătățirea activității lor în întreprinderi. Am citit cu interes aspectele reieșite din munca practică și propunerile făcute de unii colegi din țară.

După părerea mea, economistul deceniului început și mai ales cel al deceniilor viitoare trebuie să fie unul din factorii primi și hotărîtori în ce privește luarea unei decizii. Orice acțiune care angajează un consum de muncă, de materii prime, de utilaje etc., trebuie trecută prin filtrul rațiunii economice, dacă vrem ca activitatea unei întreprinderi să fie cît mai eficientă. Avînd în vedere acest scop, învățămîntul superior economic a început de mai mulți ani un larg proces de perfecționare și îmbunătățire a programei de studiu care continuă în prezent și se va amplifica, fără îndoială, în viitor. Dată fiind preocuparea permanentă de a înarma economiștii cu cele mai actuale probleme ale științelor economice și sporire a aportului lor în întreprinderi, propun:

— **îmbunătățirea cursurilor, prin matematizarea fenomenelor economice, introducerea altora noi care să cuprindă elemente de prognoză, de modelare economică, de studiu al pieței interne și externe pe baza metodelor statistico-matematice;**

— **îmbinarea cunoștințelor economice cu cele tehnice printr-un studiu profund al procesului de producție, al fazelor sale, al organizării lui științifice.** Am reținut părerea economistului Ion Grecu din Constanța, potrivit căreia cunoștințele tehnice ale economiștilor trebuie să se ridice cel puțin la nivelul cadrelor de subingineri. Eu cred chiar că este nevoie de mai mult, adică cunoștințele economice ale inginerilor se cer ridicate cel puțin la nivelul absolvenților școlilor medii sau postliceale economice, deoarece sînt destule cadre tehnice care nu cunosc conținutul unor noțiuni elementare: conjunctură, cont, control financiar etc.

— **Crearea în întreprinderi a unor servicii sau compartimente de analiză și prognoză economică, care să permită economiștilor și conducerilor de întreprinderi măsurarea rezultatelor concrete ale muncii lor, observarea directă a contribuției pe care o aduc la îmbunătățirea activității economico-financiare a unității în care își desfășoară activitatea.** De asemenea, consider că este necesar și just să li se acorde absolvenților învățămîntului superior economic titlul legal de „economist".

Tot legat de îmbunătățirea activității economiștilor, găsesc că **înființarea Asociației economiștilor din țara noastră constituie o necesitate obiectivă.** Ea ar contribui la stabilirea unei colaborări mai largi între economiști, între economiștii din întreprinderi și învățămîntul superior economic și ar facilita documentarea la un înalt nivel științific.

Nicolae SÎRBU
economist
Sibiu

ECOURI

OPINII PRIVIND DOUĂ ARTICOLE PE TEME MONETARE

DOUĂ ARTICOLE din nr. 52/1971 și anume „Acoperire monetară" la rubrica „Glosar" și „Dolarul devalorizat — reforma sistemului?" — mi-au reținut atenția. În articolul „Acoperire monetară" se arată că „prin legea de înființare a Băncii Naționale a României din 1880, stocul de acoperire al băncii a fost stabilit la o treime din suma biletelor emise și consta din aur și argint". În legătură cu această acoperire monetară și cu politica bancară a statului burghezo-moșieresc Mihail Eminescu demasca operațiunile speculative ale Băncii Naționale. Între altele, el scrie: „În realitate, Banca de Scont și Circulatiuni nu e decît o Bancă de bani de hîrtie, o tipografie de fițuici, o bancă a Brătienilor, de a avea o fabrică de bani de hîrtie pentru a strînge tot ce e aur și argint și a-i da țării în schimb hîrtiile frumos tipărite, care într-un moment dat să nu fie bune decît de aprins țigările" (Timpul, 6 aprilie 1881). În continuare, Mihail Eminescu exemplifica disproporția între producție și emisiunea fiduciară de hîrtie, ca și lipsa de acoperire prin stocul de aur al Băncii Naționale a unei emisiuni disproporționat de mari de hîrtie monedă. El arăta cum Banca de Scont și Circulațiuni împrumuta oamenilor un fel de surogat al banilor adevărați în locul valorii, un fel de reprezentant al valorii, apreciind că banca e un fel de joc speculativ pentru partidul care este la putere. Din acest pasaj scris de Eminescu rezultă concepția economică financiară a partidelor burghezo-moșierești în scopul acumulării de capitaluri cît mai mari prin exploatare, inflație monetară ceea ce avea o influență nefastă determinînd pauperizarea maselor populare.

În același articol apărut în „Viața economică" se scrie că în socialism stabilitatea banilor este în funcție de acoperirea cu mărfuri și de corelarea planificată a veniturilor bănești ale populației cu stocul de mărfuri disponibile pentru consum. Aș preciza totodată că moneda are un climat de certitudine și siguranță la noi fiindcă există o corelație, o ecuație între stabilitatea monetară și stabilitatea economică.

Ținînd seama de faptul că băncile de emisiune din țările capitaliste continuă să dețină rezerve de aur și valute, ce nu pot fi considerate drept o acoperire, sugerăm un alt articol care să trateze corelarea — dacă există — între acoperirea monetară și rezervele monetare, ce cuprind și cum se stabilesc rezervele monetare, raportul dintre ele și producția de aur națională. Ar fi necesar să se explice ce consecință are faptul că în S.U.A., rezervele monetare în aur (mil. dolari) au scăzut de la 22 820 cît erau în anul 1950 la 10 507 în semestrul I 1971, în vreme ce în R.F.G. ele au crescut de la 626 în anul 1954 la 4 046 în sem. I. 1971?

Articolul „Dolarul devalorizat — reforma sistemului?" bazat pe cifre și material documentar este de asemenea interesant și edificator cu privire la problema devalorizării dolarului. Este interesant scurtul istoric al dolarului, și explicația în jurul acordului de principii de la 14 dec. 1971 privind devalorizarea dolarului. Propun ca într-un alt articol să se lămurească următoarele teme:

● Influența „Raportului Brookings" asupra realinierii parităților monedelor și dacă o liberalizare a tendințelor restrictive ale sistemului economic interoccidental ar da posibilitatea țărilor industriale occidentale să se creeze o interdependență între țări mai accentuate, rolul conducător fiind împărțit mai echitabil între țările respective? ● Ce consecințe ar avea consolidarea prin D.S.T.-uri a disponibilităților de dolari și lire sterline deținute de țările membre F.M.I.? Un excedent comercial extern al S.U.A. ar echilibra balanța de plăți cronic deficitară din cauza investițiilor pe termen lung în străinătate? Cum se explică faptul că după tabelul statistic redat în cuprinsul articolului (tabelul nr. 2) la cele 12 țări rezervele monetare au crescut, în perioada 1954—1971, cu excepția S.U.A.; unde rezervele monetare au scăzut? Creșterea rezervelor monetare apără țările respective de fenomenul inflației monetare? Se știe că o economie integrată în circuitul mondial al schimburilor de valori, trebuie să cunoască și să se orienteze în sistemul său de prețuri, după prețurile mondiale și în atare situație care sînt repercusiunile crizei dolarului asupra prețurilor din țările capitaliste și asupra prețurilor din țările socialiste care au relații și acorduri economice cu unele țări capitaliste?

prof. dr. Ion I. GHELASE
București

GRUPE DE ECONOMIȘTI ÎN SERVICIILE DE CONCEPȚIE

NIVELUL tehnic atins de unele repere de fabricație de la Uzina mecanică navală, Șantierul naval și Combinatul siderurgic din Galați este din ce în ce mai înalt. Dar nu de puține ori se întîmplă ca diverse repere să nu fie eficiente din punct de vedere economic. De ce? Pentru că proiectantul, oricît de bun ar fi el din punct de vedere profesional, este adesea tentat să rezolve latura tehnică a unei probleme și urmărind, în principal, performanțe tehnice, el scapă din vedere posibilitățile materiale existente, evită să prevadă în proiect înlocuirea unor materii prime deficitare.

Toate acestea conduc la situația ca, la sfîrșitul lucrării de proiectare, să se constate în unele cazuri, că reperul respectiv nu poate fi omologat, fie din cauza prețului ridicat, fie ca urmare a consumului excesiv de materiale. În aceste condiții, se pierd ore nesfîrșite de lucru intens la planșete, se înregistrează depășiri de materiale care, toate, au implicații negative asupra costurilor de producție.

Așa stînd lucrurile, **consider că ar fi util să se organizeze în cadrul serviciilor de concepție, grupe de economiști.** În același timp, găsesc că publicarea unor liste de materiale, cu toate caracteristicile lor tehnice și economice, ar duce la preîntîmpinarea unor deficiențe în utilizarea lor, ar determina să se revizuiască în timp util normativele.

Mihai CHIRILĂ

CRITERII DE DETERMINARE A EFICIENŢEI ECONOMICE A INVESTIŢIILOR

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ şi socială accelerată a ţării noastre este posibilă datorită alocării an de an a unor importante volume de investiţii, fapt ce face necesară perfecţionarea instrumentelor de calcul şi a metodelor de planificare, în aşa fel încît acestea să se materializeze în obiective cu o eficienţă cît mai ridicată. În aceste condiţii cunoaşterea criteriilor de apreciere a eficienţei economice a investiţiilor, a metodelor de selecţie — dintr-un număr oarecare de posibilităţi — a unei anumite variante ca fiind cea mai eficientă, devine o sarcină stringentă a fiecărui economist care poate fi pus oricînd în situaţia de a-şi spune părerea asupra unui obiectiv de investiţii.

În cadrul perfecţionării cunoştinţelor de specialitate este necesar ca economiştii să acorde o atenţie specială problemelor de eficienţă în general şi celor de determinare a eficienţei investiţiilor în special.

ing. Ion ROMÂNU
Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice

LA SCARA ECONOMIEI NAŢIONALE, fondurile de investiţii se compun din elemente ale muncii vii şi elemente ale muncii trecute. După cum se cunoaşte, cea mai mare parte a fondului de acumulare se îndreaptă spre investiţii. În acelaşi timp, fondul de acumulare este destinat finanţării lucrărilor de reparaţii capitale, creşterii mijloacelor circulante şi constituirii rezervelor de stat.

Fondurile de investiţii nu sînt formate numai din partea corespunzătoare a venitului naţional. În principiu, sursele de formare a fondurilor de investiţii sînt următoarele : a) partea din fondul de acumulare alocată investiţiilor ; b) sumele constituite din amortizarea mijloacelor fixe.

Problema pe care ne propunem să o rezolvăm este însă aceea ca, o dată constituite, fondurile de investiţii, să fie utilizate, în mod cît mai judicios. **Condiţia de bază care trebuie îndeplinită este, deci, aceea ca dintr-un anumit fond de investiţii consumat să se obţină rezultate maxime.** Uneori, aceeaşi condiţie este formulată invers : **anumite rezultate propuse ca obiectiv să fie obţinute prin consumarea unui fond de investiţii minim.**

Pentru realizarea unei investiţii există în practică mai multe posibilităţi, fiecare cu avantajele şi dezavantajele sale. De aceea, este necesar ca alegerea uneia dintre variantele posibile să fie făcută pe baza unor norme ştiinţifice, după o prealabilă analiză a caracteristicilor fiecăreia. Calculele trebuie să indice ca optimă acea variantă care, în realitate, ţinînd seama de toate caracteristicile sale, prezintă cele mai mari avantaje, căci altfel alegerea se va dovedi ineficientă.

Să presupunem că avem intenţia să achiziţionăm un motor electric de 80—90 Kw şi că pentru aceasta există posibilitatea de a alege una din următoarele două tipodimensiuni : motorul electric tip A cu o putere absorbită (Pa) 97 Kw şi o putere utilă (Pu) de 90 Kw şi tip B cu o putere absorbită 105 Kw şi una utilă de 85 Kw.

În acest caz, în mod intuitiv va fi ales motorul electric de tipul A, deoarece are un consum mai redus şi dezvoltă o putere mai mare. Electromotorul A este, deci, mai eficient.

Bineînţeles, dacă toate lucrurile ar sta astfel nu ar fi nevoie de nici un calcul de eficienţă. În practică însă, alegerea este ceva mai complicată. Facem abstracţie de faptul că stabilirea tipului de electromotor cu cele mai mari avantaje este o problemă simplă, faţă de cazul unei instalaţii complexe spre exemplu, care are parametrii tehnici şi economici mult mai dificil de măsurat. Să presupunem acum că avem de analizat trei tipodimensiuni de motoare electrice : tipul A, cu o putere absorbită de 97 Kw şi una utilă de 90 Kw, tip B cu Pa=85 Kw şi Pu=80,5 Kw şi tipul C cu Pa=81,5 şi Pu=75.

În acest caz, intuiţia nu ne mai ajută. Electromotorul A produce mai mult, dar consumă mai mult ; puterea absorbită şi puterea utilă scad la electromotorul B, ca şi la electromotorul C.

Rezultă că pentru a aprecia care este utilajul cel mai eficient, mai avem nevoie de încă un indicator, în afara celor două feluri de puteri. În tehnică acest indicator se numeşte randament (η) şi are următoarea expresie :

$$\eta = \frac{P_u}{P_a}$$

în care : η = randamentul ;
P_u = puterea utilă ;
P_a = puterea absorbită.

În cazul nostru vom avea :

$$\eta_A = \frac{90}{97} = 0{,}93 \; ; \; \eta_B = \frac{80{,}5}{85} = 0{,}95 \; ;$$

$$\eta_C = \frac{75}{81{,}5} = 0{,}92$$

Iată aşadar că, analizînd în mod corelat ceea ce se consumă (puterea absorbită) şi ceea ce rezultă (puterea utilă), apare ca fiind mai eficient electromotorul B. În tehnică există deci un instrument riguros — randamentul — care indică utilajul ce trebuie preferat.

Dar ce înseamnă randament ? Randamentul unui motor sau al unei instalaţii reprezintă raportul dintre valoarea utilă furnizată şi valoarea aceleaşi mărimi absorbită de sistemul tehnic respectiv. De fapt, în exemplul anterior, deşi alegerea electromotorului A a fost intuitivă, chiar şi în realitate acesta are un randament superior electromotorului B, întrucît primul are un rezultat mai bun şi un consum mai mic.

Eficienţa poate fi definită, deci, ca fiind atributul unei cauze de a produce efectul dorit. Un utilaj mai eficient are efecte superioare **în raport** cu cauzele care le-au determinat, faţă de un alt utilaj.

În mod analog, în economie, eficienţa (sau eficacitatea, cum este denumită uneori) constă în compararea efectelor utile cu efortul necesar pentru producerea lor :

$$E = \frac{E_i}{e_i}$$

în care :
E = eficienţa economică ;
E_i = efectele (rezultatele) obţinute ;
e_i = eforturile necesare (resursele consumate).

Aceasta este numai o formulă de principiu, deoarece într-o accepţiune mai largă se admite compararea indicatorilor care reflectă efectele utile cu indicatorii care reflectă eforturile necesare pentru producerea acestor efecte, realizîndu-se astfel o analiză a legăturilor dintre cauză şi efect. În mod firesc, o acţiune eficientă este aceea prin care anumite rezultate pot fi obţinute cu eforturi cît mai mici sau prin care, cu anumite eforturi, se pot obţine rezultatele cele mai bune. Sugestiv, această relaţie poate fi reprezentată într-un sistem de două axe rectangulare, astfel :

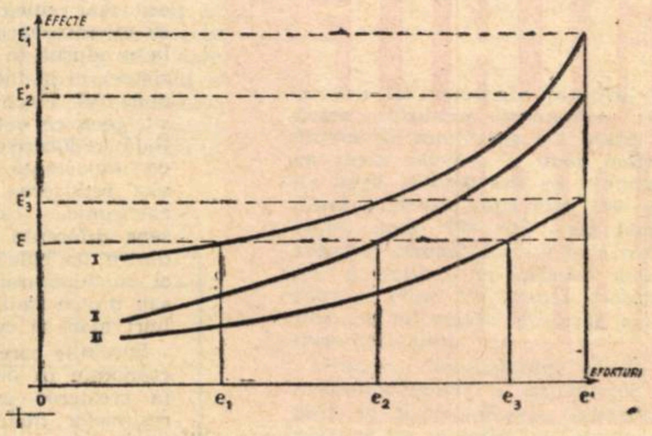

În acest grafic, curbele reprezintă diferite variante posibile. Pentru anumite eforturi, fiecare variantă prevede un alt rezultat.

Relaţia dintre eforturi şi rezultate, poate fi interpretată pe grafic astfel :

Un nivel de rezultate E poate fi obţinut cu eforturile e_1, e_2, e_3 corespunzătoare celor trei variante. Întrucît :

$$e_1 < e_2 < e_3$$

reiese că varianta I-a este mai eficientă.

Sau :

Cu un anumit efort e' pot fi obţinute trei rezultate diferite E'_1, E'_2, E'_3 corespunzătoare celor trei variante. Varianta I-a este mai eficientă deoarece :

$$E'_1 > E'_2 > E'_3$$

Aşa dar, **eficienţa economică a investiţiilor reiese din raportarea efectelor obţinute în urma punerii în funcţiune a unui obiectiv, la eforturile necesare pentru realizarea lui. Într-un sens mai larg, eficienţa economică a investiţiilor reprezintă corelarea rezultatelor obţinute pe multiple planuri, ca urmare a efectuării unei investiţii, cu cantitatea totală a resurselor consumate pentru punerea în funcţiune a acesteia, realizarea unei conexiuni dintre cauză şi efect.**

A FACE NUMAI o comparaţie între rezultatele obţinute şi eforturile necesare înseamnă a trata prea simplist problema eficienţei economice a investiţiilor. În primul rînd, eficienţa economică a investiţiilor este un produs de factori calitativi, ceea ce îi conferă un caracter complex, vizînd perfecţionarea activităţii în domeniul în care are loc punerea în funcţiune a investiţiei respective, modernizarea structurilor economice, promovarea progresului tehnic, ridicarea productivităţii muncii sociale. Eficienţa economică a investiţiilor realizează, în fond, o analiză cauzală a factorilor care determină rezultatele punerilor în funcţiune, a condiţiilor în care urmează să se realizeze investiţia şi a modului în care vor fi recuperate fondurile investite, evidenţiază caracteristicile diferitelor variante supuse cercetării şi pe baza acestora stabileşte priorităţile.

De multe ori se face însă confuzia dintre noţiunea de eficienţă economică a investiţiilor şi rezultatele utile ale investiţiilor. Astfel, se apreciază că realizarea unor produse de un nivel calitativ superior, însemnează întotdeauna o activitate eficientă. În realitate, obţinerea unei calităţi superioare poate fi rezultatul unui consum de muncă exagerat, care face ca activitatea să se desfăşoare în mod ineficient. Este evident că realizarea unor produse de cea mai bună calitate constituie o condiţie de bază a unei activităţi eficiente, dar nu se poate admite respectarea acesteia cu costuri exagerate.

Dat fiind caracterul său complex, eficienţa economică a investiţiilor nu poate fi exprimată printr-un singur indicator. Calculat pe baza uneia sau două caracteristici ale viitorului mijloc fix (beneficiul, capacitatea, preţul de cost, randamentul etc.), un anumit indicator va reflecta numai o parte a eficienţei economice a investiţiilor. Oricît ar fi de agregat, un indicator nu poate reflecta decît o parte a eficienţei totale, ţinînd seama de caracterul complex al acesteia. Evident, este dificilă calcularea tuturor rezultatelor unei investiţii şi compararea lor cu toate eforturile necesare pentru realizarea sa (deşi de abia atunci se poate trage o concluzie completă asupra gradului de eficienţă), dar cel puţin cei cîţiva indicatori cu care se operează trebuie astfel aleşi încît să releve aspectele cele mai semnificative ale fenomenului supus cercetării. În mod obişnuit pentru caracterizarea eficienţei economice a investiţiilor se calculează cîţiva indicatori şi nu este exclusă probabilitatea ca pentru o variantă, unii indicatori să fie favorabili, iar alţii nefavorabili. În aceste cazuri intervine necesitatea dublării calculelor matematice printr-o analiză economică multilaterală pentru a scoate la iveală elementele dominante, care determină, în final, opţiunea.

Analiza diferitelor variante de investiţii şi alegerea aceleia care prezintă cele mai mari avantaje trebuie să se facă pe baza unor criterii delimitate în mod riguros în funcţie de scopul urmărit. Ţinînd seama de caracterul complex al fenomenului supus cercetării, de scopurile variate care guvernează decizia de investiţii, ar fi extrem de dificilă, dacă nu imposibilă, elaborarea unui model unic, valabil pentru toate situaţiile şi toate variantele, al criteriilor de apreciere a eficienţei economice a investiţiilor.

În afară de aceasta, criteriile de eficienţă economică nu au o însemnătate fixă. Acelaşi criteriu poate să primeze la o decizie de investiţii sau să aibă o importanţă subsidiară la alta. Astfel, un criteriu de eficienţă ar putea constitui amplasarea unui obiectiv cît mai aproape de baza de materii prime ; în acelaşi timp, trebuie avută în vedere şi apropierea de zona de consum, pentru a evita efectuarea unor transporturi prea lungi. Să notăm baza de materii prime cu A şi zona de consum cu B. Dacă vom nota cu C_i amplasamentul unei investiţii, putem avea următoarele situaţii :

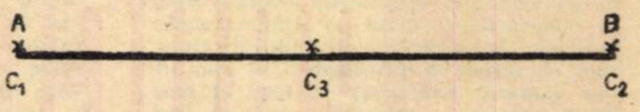

în care :
C_1 = amplasamentul unei termocentrale ;
C_2 = amplasamentul unei fabrici de sticlărie ;
C_3 = amplasamentul unei investiţii în care cele două criterii au însemnătate egală.

Pentru termocentrale (C_1), criteriul principal îl constituie apropierea de bazinul carbonifer, pentru a se evita transportul exagerat al cărbunilor. Dacă intenţia este de a se construi o fabrică de sticlărie (C_2), amplasamentul cel mai favorabil este zona de consum, ţinînd seama că produsul finit este fragil şi prin urmare dificil de transportat.

În cazul unei alte investiţii, cînd cele două criterii au o însemnătate egală, amplasamentul C_3 poate fi stabilit în oricare din punctele situate pe segmentul A B. În acest ultim caz, stabilirea amplasamentului se face eventual în funcţie de un alt criteriu (posibilitatea de recrutare a forţei de muncă, apropierea faţă de căile de comunicaţii existente, interesul pentru dezvoltarea economică, socială şi culturală a unei zone etc.). Iată, dar, că acelaşi criteriu poate avea un rol principal sau subsidiar în amplasarea unui obiectiv de investiţii, în funcţie de natura acestuia şi de scopul urmărit.

ADOPTAREA UNEI decizii de investiţii trebuie făcută după o analiză profundă a tuturor condiţiilor în care noul obiectiv va funcţiona, ţinînd seama şi de faptul că investiţiile sînt supuse unui anumit regim de incertitudine. Se ştie doar că o investiţie angajează imediat însemnate fonduri băneşti. Astfel, durata de realizare a unei investiţii este în medie 1—2 ani; aceasta înseamnă că într-un interval de timp relativ scurt fonduri de investiţii de milioane lei se vor găsi imobilizate în clădiri şi utilaje care abia după punerea în funcţiune a întregului obiectiv vor începe să producă.

Imobilizarea imediată a fondurilor de investiţii, recuperarea lor prin beneficiile ce vor rezulta după punerea în funcţiune a obiectivului construit este o incertitudine, o speranţă (este adevărat, întemeiată pe anumite calcule), a cărei traducere în viaţă depinde de o suită de alţi factori. În plus, mai intervine un element : realizarea investiţiilor este un proces ireversibil. Sînt cazuri de investiţii sistate, deoarece s-a constatat că realizarea lor nu prezintă interes. Mai grav este cînd asemenea investiţii se realizează şi se pun în funcţiune, după care sînt necesare alte fonduri pentru modernizarea şi sistematizarea lor, pentru schimbarea profilului, toate acestea deoarece la vremea respectivă nu au fost făcute calculele de eficienţă şi analiza riguroasă a tuturor condiţiilor de desfăşurare a procesului tehnologic al viitorului obiectiv. Şi mai nefericit este cazul cînd, după terminarea şi punerea în funcţiune a mijlocului fix respectiv, însemnate capacităţi de producţie stau nefolosite, se degradează fizic şi moral, fără a-şi atinge scopul pentru care au fost create.

În atari condiţii, a formula principii generale de apreciere a eficienţei economice a investiţiilor devine o operaţie, dacă nu lipsită de o bază ştiinţifică, cel puţin un act de importanţă relativă. Deşi investiţiile se materializează în mijloace fixe de o mare diversitate, fiecare din acestea avînd un caracter funcţional complex, totuşi la analiza eficienţei economice şi la trierea variantelor posibile trebuie avute în vedere cîteva criterii

(Continuare în pag. 16)

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE ÎNSEAMNĂ ECONOMICITATE, PROGRES

O CARACTERIZARE cuprinzătoare a sporului de eficiență pe care economia noastră îl va atinge în actualul cincinal este dată de reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social total, de la aproape 60% în anul 1970, la circa 55% în 1975. *Concretizarea acestui indicator sintetic, o constituie, în ultimă instanță, consumurile specifice de materii prime, materiale, combustibil, energie, a căror dinamică definește atît pe fiecare produs în parte, cît și pe ansamblul fiecărei ramuri sau subramuri, tendințele, preocupările, eforturile de promovare a progresului tehnic și tehnologic. Astfel, pot fi avute în vedere soluții diferite, a căror efect final se materializează însă în economii de muncă socială, indiferent dacă este vorba despre:*

- obținerea aceluiași produs, cu aceeași parametri funcționali, printr-un consum mai mic de resurse materiale din categoria celor folosite și pînă la modernizare;
- înlocuirea, la un produs ai cărui parametri funcționali se mențin, a unor materii prime sau materiale cu altele, care se caracterizează printr-un consum mai mic de muncă socială decît cel necesar producerii materialelor înlocuite;
- ridicarea parametrilor funcționali ai unui produs fără a influența consumurile materiale sau cu o modificare a acestora în sens favorabil;
- înlocuirea unui produs printr-un altul complet nou, care acoperă aceeași arie de necesități de întrebuințare, sau una mult mai largă;
- obținerea unui produs existent printr-o tehnologie complet nouă sau perfecționată, care modifică, de regulă, radical și în orice caz în mod favorabil, structura consumurilor materiale.

În practică se poate afirma, că adesea, mai multe din aceste soluții de reducere a consumurilor specifice se manifestă simultan, în diferite combinații, cu efecte cumulative în ceea ce privește economisirea resurselor materiale.

ABORDAREA problemei consumurilor materiale, precum și a instrumentelor de control și directivare a acestora, care sînt normele și normativele de consum, în toată complexitatea lor și sub toate laturile, ne pare deosebit de importantă, cu atît mai mult cu cît, uneori, există tendința de a confunda ansamblul problemei cu una din componentele ei: reducerea consumului specific la un anumit produs și pentru un anumit material — reducere care, prin natura ei, duce, de obicei, la rezultate modeste, limitate. Un exemplu caracteristic pentru modul complex în care se pune problema reducerii consumurilor de materiale este ilustrat în fig. nr. 1, referitoare la evoluția în timp a componentelor electronice. În această evoluție spectaculoasă petrecută în intervalul de 25 ani, se poate remarca îmbinarea complexă a diferitelor tendințe de perfecționare: reduceri de volum și de greutate la același produs, concomitent cu ridicarea parametrilor funcționali; trecerea, în decursul anilor, la unele materiale mai ieftine și la tehnologii de mare serie; procesul de înlocuire a unui produs (tubul electronic) cu altul (tranzistorul), obținîndu-se, în final, satisfacerea unor funcții mai complexe decît în cazul produsului inițial cu un produs nou, avînd o masă materială de sute de ori mai mică. Este apoi de adăugat că micșorarea de masă nu se referă doar la produsul în sine (tub, respectiv tranzistor), ci la întregul sistem în care componentul electronic respectiv este folosit, ceea ce determină o și mai substanțială reducere de consumuri materiale, de importanță mult mai mare decît însăși reducerea obținută la componentul electronic. Este semnificativă în acest sens diferența de greutate și de volum dintre un calculator electronic cu tuburi și calculatoarele din generația 3 sau 4, sau dintre radioreceptoarele vechi, cu tuburi mari și cele tranzistorizate.

Sarcinile care stau în fața cadrelor din economie în actualul cincinal cu privire la creșterea gradului de valorificare a resurselor materiale, la diminuarea consumurilor specifice, impun concentrarea atenției spre cîteva direcții principale care, fără a epuiza nici pe departe problema, prezintă în etapa actuală un interes deosebit.

Implicațiile relației uzură fizică — uzură morală asupra consumului material

CERCETAREA științifică și, mai ales, cea aplicativă, furnizează industriilor din întreaga lume soluții constructive sau tehnologice cu un ritm care adeseori nu poate fi urmat de marea producție de masă și, în consecință, acestea selectează de obicei cele mai eficiente dintre noutățile ce i se propun. În orice caz, există pe plan mondial o adevărată presiune a cercetării asupra producției, care poate fi ilustrată, de exemplu, prin scurtarea continuă a duratei de viață nu numai a produselor, ci și a tehnologiilor.

Concentrînd o vastă experiență acumulată în timp, ca și un efort de cercetare, de cele mai multe ori lung și costisitor, produsele sau tehnologiile noi sînt totdeauna promotori ai economisirii muncii sociale în general și, implicit, a celei materializate. Planul cincinal 1971—1975 acordă, cu temei, o atenție specială acestei laturi a activității economice atît prin volumele importante de investiții destinate dezvoltării unor industrii moderne, cît și prin programul vast de asimilări și perfecționări.

Trebuie arătat însă că, din păcate, în trecut, procesul de înnoire a producției, de asimilare a unor noi fabricate s-a desfășurat prea lent în țara noastră, cu influențe nefavorabile atît pe piața internă, cît și în schimburile cu partenerii externi. Îmbunătățiri de fond în această direcție sînt necesare în toate ramurile economiei, dar dacă se poate plasa pe primul plan un anumit sector, acesta este, fără îndoială, cel al construcțiilor de mașini. **Prin intermediul mașinilor, utilajelor și instalațiilor se realizează în economie cea mai puternică infuzie de progres tehnic, se influențează nemijlocit nivelul consumurilor materiale în toate ramurile economiei,** inclusiv în propriile unități.

În domeniul mașinilor și utilajelor, durata medie de viață a acestora prezintă pe plan mondial o tendință accentuată de scădere, determinată de apariția unor produse mai eficiente. Figura nr. 2 evidențiază această tendință pentru grupa totală a mașinilor-unelte la care, **față de o durată medie de folosire de 30—40 ani la începutul acestui secol, în prezent s-a ajuns într-o serie de țări dezvoltate industrial la circa 7 ani.**

Cu toate progresele înregistrate la noi în această direcție în ultimii ani, ritmul încă prea lent de înlocuire a tipurilor vechi de mașini-unelte ca și a celorlalte mașini și utilaje este un aspect care necesită o **analiză economică complexă în care să se țină seama în calculele de eficiență, nu numai de relația costul de fabricație - preț de vînzare al produselor, ci și de efectele pozitive care se obțin în ansamblu, sub aspectul economiei de muncă socială, precum și de creștere a competitivității la export.**

În activitatea de concepție, de proiectare, se afirmă din ce în ce mai mult pe plan mondial tendința de a egaliza perioada de atingere a uzurii morale cu cea în care mașina sau produsul se uzează fizic. Proiectarea unui produs cu o durată de atingere a uzurii fizice mult mai mare decît cea a uzurii morale determină, de obicei, două efecte, ambele nefavorabile:

- **un consum de materiale mai mare decît cel strict necesar la fabricarea utilajelor respective;**
- **tendința de a menține utilajele în funcțiune și după uzura morală, frînîndu-se astfel promovarea progresului tehnic, ca și menținerea unor tehnologii care, de regulă, determină consumuri specifice de materiale mai ridicate.**

În ce privește dimensionarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor, se înregistrează progrese mari în direcția studiului solicitărilor dinamice ale aceătora. Proiectarea pe baza calculelor de rezistență la eforturi statice, însoțită de o mărire a secțiunilor pentru asigurarea la solicitările dinamice, este definitiv depășită. În ultimul deceniu au fost puse la punct metode de calcul și sisteme de modelare pentru determinarea zonelor critice, precum și soluții de amortizare a vibrațiilor, ceea ce conduce la mașinile-unelte așchietoare, de exemplu, la posibilitatea de a lucra cu o grosime a șpanului și cu o viteză mai mare, fără a se ridica consumul de metal la fabricarea mașinilor.

Accesul proiectanților la folosirea calculatoarelor electronice permite acestora elaborarea rapidă de calcule de rezistență în mai multe variante, cu alegerea profilului și calității materialului cel mai adecvat, în condiții de siguranță corespunzătoare și cu folosirea optimă a materialului.

Promovarea unor soluții economice în procesele de producție este legată și de perfecționarea sistemului de informare generală din economia noastră asupra: **soluțiilor eficiente de proiectare obținute în diferite instituții și uzine; noilor metode și tehnologii de prelucrare realizate în diferite unități; disponibilitățile de noi materiale cu indicarea caracteristicilor fizico-mecanice și chimice ale acestora și a domeniilor posibile de folosire; semifabricate sau componente standardizate ce pot fi folosite în proiectare și fabricație.**

Vehicularea sistematică în întreaga economie a progreselor realizate în diferite unități, este un imperativ al unei societăți bazate pe colaborare și ajutor reciproc și constituie una din rezervele mari de care dispunem pentru a obține, în timp scurt, un progres mai rapid în direcția valorificării superioare a resurselor materiale și umane.

Fig. 1

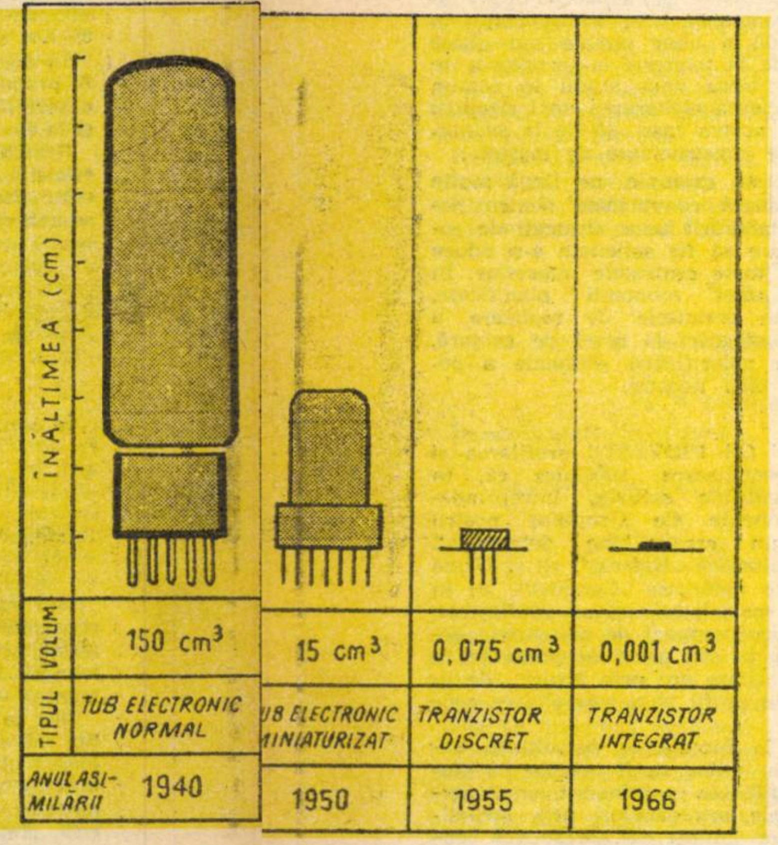

Evoluția în timp a tipurilor și dimensiunilor elementelor electronice de comandă

Schimbări în structura producției de metal sau cum pot fi obținute economii de 15 — 25 mii t anual

REDUCEREA consumului de metal prezintă pentru țara noastră un interes major, sub cel puțin trei aspecte: progresul economic general este puternic influențat de economicitatea folosirii și gradul de valorificare a metalului — una din materiile prime de bază; resursele de materii prime pentru producerea metalului sînt limitate și neîndestulătoare; în al treilea rînd, metalul și produsele sale dețin o pondere destul de ridicată în totalul consumurilor materiale din economie.

Modificarea structurii producției diferitelor categorii de laminate, precum și a structurii consumului, în directă corelare cu evoluția producției, reprezintă astăzi o tendință din ce în ce mai evidențiată în țara noastră ca și pe plan mondial. **Planul cincinal 1971—1975 prevede în acest domeniu unele schimbări structurale caracterizate de creșterea ponderii oțelurilor aliate în totalul producției de oțel la 9,6—10,8% în 1975, comparativ cu 6% în anul 1971.**

În țările dezvoltate industrial, în afara oțelurilor aliate, consumul de produse metalurgice din oțeluri slab aliate cunoaște o dinamică ascendentă determinată de cerința de a obține utilaje și construcții cu performanțe înalte și cu o masă cît mai redusă. În țara noastră, acest proces se desfășoară încă lent, avînd la origine două cauze:

- **producătorii de metal își pot plasa fără dificultate gama sortimentală actuală de produse clasice;**
- **beneficiarii metalului, inclusiv personalul de concepție - proiectare, utilizează mai comod soluțiile de proiectare tradiționale, refolosesc ușor proiecte sau calcule existente, nu sînt suficient stimulați pentru promovarea în consum a unor sortimente noi de metal.**

Modul în care se folosesc în țara noastră oțelurile în sectoarele de construcții metalice și mecanice, evidențiază că este preponderentă — în proporție de peste 70% — utilizarea oțelurilor inferioare, în timp ce în țările cu industrie dezvoltată această pondere a scăzut sub 50%, fiind predominantă folosirea oțelurilor slab aliate cu caracteristici de rezistență superioară.

Acțiunea de utilizare a oțelurilor cu caracteristici superioare, are la bază rațiuni economice foarte precise ce trebuie avute în vedere.

a) pe primul plan, **se situează reducerile de consum și de greutate ce se pot obține pe această cale.** Utilizarea oțelului cu rezistență de 35 kgf/mm² în locul celui cu 25 kgf/mm² conduce la o economie de aproximativ 30% în cazul solicitărilor de întindere și de 18% în cazul solicitărilor la încovoiere; în cazul solicitărilor combinate se poate conta, în medie, pe reduceri de consum de cel puțin 15%;

b) **corelația dintre sporul de cheltuieli la producător** (determinat de creșterea calității) **și reducerile de consum la utilizatori, prezintă un aspect favorabil la oțelurile slab aliate.** În figura nr. 3 este redată grafic această corelație din care reiese o creștere mult mai accentuată a rezistenței mecanice (cu care consumul specific este invers proporțional) decît a costurilor de producție. De aici rezultă că, pentru economia națională, este avantajoasă folosirea unor oțeluri ceva mai scumpe, dar cu proprietăți care reduc consumul în proporție mai mare decît creșterea cheltuielilor de producție. Evident, se **pune problema unei judicioase corelări a prețurilor de vînzare atît cu costurile de producție, cît și cu reducerile de consum specific ce se obțin.**

Fig. 2

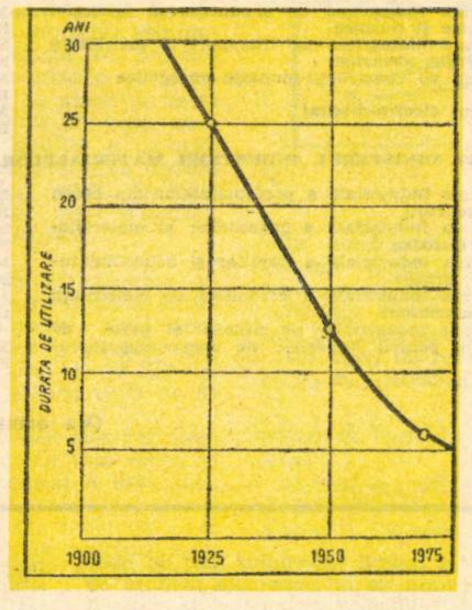

Tendința de modificare a duratei medii de utilizare a mașinilor-unelte.

Importanța acestei preocupări, care trebuie să angreneze producătorii de metal, proiectanții și utilizatorii, este pe deplin oglindită de faptul că **o prezență în proporție de 10% a unor oțeluri cu rezistențe superioare în totalul consumului intern, echivalează cu economii de metal de ordinul a 15—25 mii tone pe fiecare an al planului cincinal.** Or, dacă avem în vedere posibilitățile sensibil mai mari de a extinde folosirea de astfel de oțeluri, rezultă efectul economic important ce se poate obține pe această cale.

Nota bene: 1 t mase plastice substituie 3,6 t metal!

O TONĂ de materiale plastice poate substitui o cantitate de 3,6 tone metal. Eforturile făcute de statul nostru pentru dezvoltarea intensivă a producției proprii de materiale plastice, dă de pe acum rezultate economice însemnate. **Numai în anul care s-a scurs, înlocuirea cu mase plastice a unor materii prime de bază, echivalează cu economii de ordinul a 50 mii tone piei, 100—150 mii m³ lemn, peste 100 mii tone metale neferoase și feroase.** Există însă condiții pentru a extinde în măsură mai mare și într-un ritm mai rapid materiale plastice, ca înlocuitori eficienți ai unor produse deficitare.

Practica demonstrează că, în industria mașinilor-unelte, a mijloacelor de transport, în electrotehnică, utilizarea maselor plastice se soldează cu efecte economice deosebit de importante. În general, prelucrarea reperelor din materiale plastice se face cu prevederi ce nu depășesc 3—10%, în timp ce, chiar în cele mai moderne tehnologii de prelucrare, gradul de utilizare a metalului nu depășește 60—70%, pierderile de prelucrare fiind de cel puțin 30—40%.

În producția de autoturisme a țării noastre s-a ajuns în 1970 la un consum de materiale plastice de circa 13 kg/buc, dar există condiții ca în următorii ani să se sporească participarea acestor înlocuitori la circa 20 kg/bucată.

În literatura de specialitate se estimează că **utilizarea anuală a 1000 tone materiale plastice în construcția de mașini echivalează cu economisirea, în medie, a 250 mii ore-mașină, respectiv eliberarea capacității de prelucrare a peste 100 mașini-unelte convenționale.** O vastă utilizare a materialelor plastice își găsește teren în construcțiile civile, în industria ambalajelor și altele.

Fig. 3

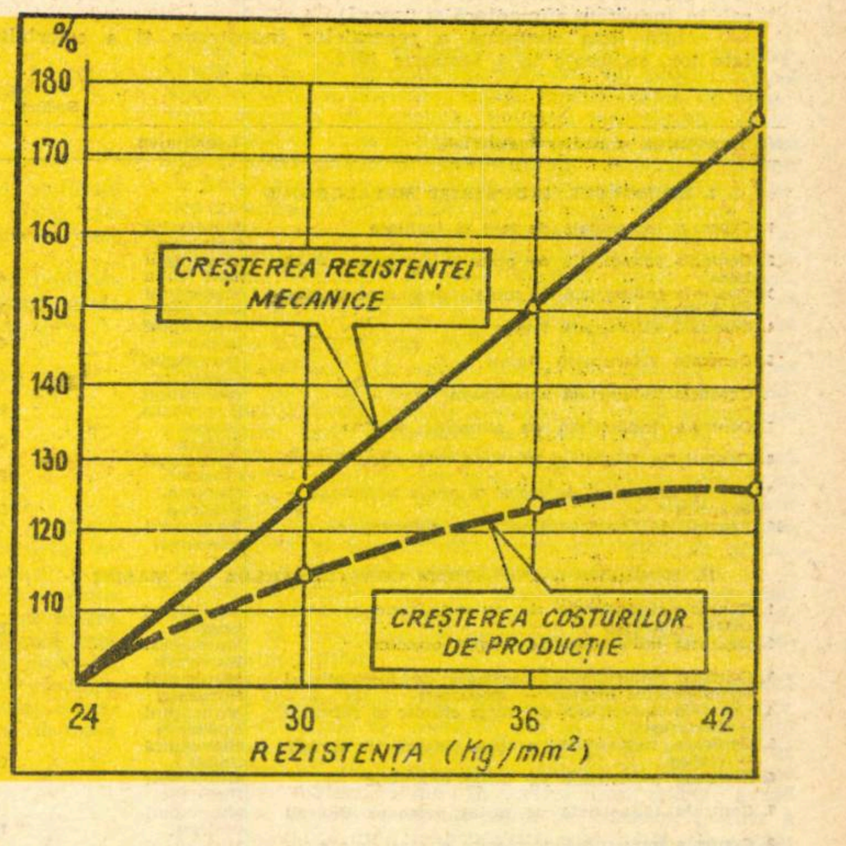

Corelația dintre creșterea procentuală a rezistenței mecanice a oțelurilor slab aliate și costul de producție a acestora

Extinderea normelor și normativelor de consum

INSTRUMENTUL puternic de direcționare și de control a consumurilor materiale pe care îl reprezintă normele și normativele de consum trebuie să-și aducă, în măsură mai mare decît pînă în prezent, contribuția în diminuarea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili, energie. În fond normele înscrise în plan, au un dublu caracter, în care fiecare componentă are un rol deosebit de important:

- pe de o parte, **norma sintetizează ansamblul de perfecționări ce trebuie aduse în structura producției și în realizarea fiecărui produs ce compune o grupă, cu privire la reducerea consumurilor materiale;**
- pe de altă parte, **norma de consum constituie inelul de legătură dintre planul de producție și asigurarea bazei materiale a acestuia, deci un element de însemnătate primordială în realizarea echilibrului construcției planului.**

Din păcate se înregistrează situații în care normele planificate sînt depășite în unele unități, cu efecte nefavorabile asupra echilibrului material al planului. În anul 1971, **depășirile de norme de consum la cocs de turnătorie însumau numai pe trei trimestre, aproape 10 000 tone, cele de material lemnos 90 000 m³, la combustibili peste 160 000 tone în expresia convențională, iar la laminate feroase, 17 000 tone.**

Îndeplinirea prevederilor de plan privitoare la reducerea normelor și normativelor de consum **impune la nivelul fiecărei centrale și întreprinderi stabilirea de atribuții și sarcini precise pentru a asigura corelarea concretă, de detaliu, între prevederile planului de normare și programele de reproiectare a produselor și tehnologiilor, planurile de măsuri referitoare la reducerile de consumuri specifice.** Extinderea normării la o gamă mai largă de produse și materiale va trebui să constituie în acest cincinal, începînd chiar cu anul 1972, o preocupare centrală nu numai la nivelul organelor din minister, dar și în cadrul fiecărei unități economice, în vederea executării unui control mai riguros prin plan asupra modului în care sînt utilizate și valorificate resursele materiale.

Pe de altă parte, în spiritul prevederilor legii privind gospodărirea fondurilor fixe și aprovizionarea tehnico-materială, **este necesar să se întărească pe toate treptele, controlul sistematic, cu caracter preventiv, cu privire la încadrarea în normele de consum și să se aplice prevederile cu privire la recuperarea pagubelor provocate prin depășiri de norme din vina angajaților.**

CELE CÎTEVA DIRECȚII principale examinate cu privire la posibilitatea reducerii consumurilor de materiale, a stabilirii pe baze științifice a normelor de consum, a extinderii în proporție mai mare a materialelor plastice în scopul înlocuirii metalului și a materialului lemnos, schițează doar contururile unei vaste problematici, ale cărei trăsături concrete pot și trebuie localizate în fiecare unitate economică.

Dispunem de potențialul tehnic și uman necesar pentru a înfăptui în acest cincinal un substanțial progres în valorificarea resurselor materiale și de a ne apropia simțitor de consumurile de materiale la nivelul mondial, prin reproiectări, perfecționări de produse și tehnologii cît și prin introducerea de înlocuitori în toate ramurile industriale.

ing. M. PÎRJOL

Ministerul aprovizionării tehnico-materiale și controlului gospodăririi fondurilor fixe

CENTRALELE INDUSTRIALE ŞI UNITĂŢILE ASIMILATE

DE LA ÎNCEPUTUL lunii ianuarie 1970, cînd am publicat prima listă a centralelor industriale (vezi „Viaţa economică" nr. 2/1970) au intervenit importante schimbări în numărul şi structura acestor unităţi economice, schimbări care în esenţă au urmat următoarele direcţii : **înfiinţarea de noi centrale,** din întreprinderile existente şi cele noi construite (în ramuri care aveau sau nu centrale la 1 ianuarie 1970) ; **divizarea unor centrale,** în funcţie de produsele şi tehnologiile aplicate : transformarea centralelor complexe în **centrale de profil** (în general, în industria alimentară şi uşoară).

Iată lista completă a centralelor industriale şi a celorlalte unităţi asimilate lor, existente la 1 ianuarie 1972.

Nr. Denumirea centralei industriale	Sediul: Localitatea	Sediul: Judeţul
I. MINISTERUL INDUSTRIEI METALURGICE		
1. Centrala industrială de ţevi şi trefilate	Municipiul Bucureşti	—
2. Centrala industrială de produse refractare Alba Iulia	Municipiul Alba Iulia	Alba
3. Centrala industrială de metale neferoase şi rare Baia Mare	Municipiul Baia Mare	Maramureş
4. Centrala siderurgică Reşiţa	Municipiul Reşiţa	Caraş-Severin
5. Centrala siderurgică Galaţi	Municipiul Galaţi	Galaţi
. Centrala industrială Hunedoara	Municipiul Hunedoara	Hunedoara
7. Centrala industrială de aluminiu Slatina	Oraşul Slatina	Olt
8. Grupul de fabrici şi produse refractare Braşov	Municipiul Braşov	Braşov
9. Grupul industrial de metal şi aliaje neferoase — Brăneşti	Comuna Brăneşti	Ilfov
10. Trustul de construcţii montaje siderurgice	Municipiul Bucureşti	—
II. MINISTERUL INDUSTRIEI CONSTRUCŢIILOR DE MAŞINI		
1. Centrala industrială de autocamioane şi tractoare — Braşov	Municipiul Braşov	Braşov
2. Centrala industrială de maşini agricole	Municipiul Bucureşti	—
3. Centrala industrială. materiale de instalaţii şi echipamentul metalic — Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
4. Centrala industrială de utilaj chimic şi rafinării — Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
5. Centrala industrială pentru construcţii navale — Galaţi	Municipiul Galaţi	Galaţi
6. Centrala industrială de utilaj energetic	Municipiul Bucureşti	—
7. Centrala industrială de utilaj petrolier Ploieşti	Municipiul Ploieşti	Prahova
8. Centrala industrială de maşini şi materiale electrotehnice	Municipiul Bucureşti	—
9. Centrala industrială de electronică şi tehnica vidului	Municipiul Bucureşti	—
10. Centrala industrială de automatizări	Municipiul Bucureşti	—
11. Centrala industrială de mecanică fină şi aeronautică	Municipiul Bucureşti	—
12. Centrala industrială de maşini unelte	Municipiul Bucureşti	—
13. Centrala industrială de optică, mecanică fină şi scule	Municipiul Bucureşti	—
14. Grupul de uzine de autoturisme — Piteşti	Municipiul Piteşti	Argeş
15. Grupul de uzine pentru fabricaţia de rulmenţi Braşov	Municipiul Braşov	Braşov
16. Grupul de uzine pentru construcţia de vagoane Arad	Municipiul Arad	Arad
17. Grupul de uzine Reşiţa	Municipiul Reşiţa	Caraş-Severin
18. Grupul de uzine „23 August"	Municipiul Bucureşti	—
19. Grupul de uzine pentru utilaj de construcţii	Municipiul Brăila	Brăila
20. Grupul de uzine pentru utilaj minier	Municipiul Satu Mare	Satu Mare
21. Grupul de uzine pentru aparataj şi maşini electrice — Craiova	Municipiul Craiova	Dolj
22. Trustul de lucrări de construcţii montaj Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
III. MINISTERUL MINELOR, PETROLULUI ŞI GEOLOGIEI		
1. Centrala cărbunelui Petroşani	Municipiul Petroşani	Hunedoara
2. Centrala cărbunelui Ploieşti	Municipiul Ploieşti	Prahova
3. Centrala minelor de fier şi nemetalifere Cluj	Municipiul Cluj	Cluj
4. Centrala minereurilor neferoase — Baia Mare	Municipiul Baia Mare	Maramureş
5. Centrala minereurilor neferoase Deva	Municipiul Deva	Hunedoara
6. Centrala sării Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
7. Centrala de construcţii montaje şi reparaţii în petrol — Ploieşti	Municipiul Ploieşti	Prahova
8. Centrala industrială a gazului metan — Mediaş	Municipiul Mediaş	Sibiu
9. Combinatul cărbunelui Tg. Jiu	Municipiul Tg. Jiu	Gorj
10. Combinatul cărbunelui Oradea	Municipiul Oradea	Bihor
11. Combinatul minier Suceava	Oraşul Gura Humorului	Suceava
12. Combinatul minier Bălan	Oraşul Bălan	Harghita
13. Grupul industrial pentru foraj şi extracţia ţiţeiului — Piteşti	Municipiul Piteşti	Argeş
14. Grupul industrial pentru foraj şi extracţia ţiţeiului — Moineşti	Oraşul Moineşti	Bacău
15. Grupul industrial pentru foraj şi extracţia ţiţeiului — Tg. Jiu	Municipiul Tg. Jiu	Gorj
16. Grupul industrial pentru foraj şi extracţia ţiţeiului — Bucureşti	Comuna Bolintin din Vale	Ilfov
17. Grupul industrial pentru foraj şi extracţia ţiţeiului — Ploieşti	Municipiul Ploieşti	Prahova
18. Trustul de construcţii-montaje miniere Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
19. Trustul metalelor rare Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
IV. MINISTERUL INDUSTRIEI CHIMICE		
1. Centrala industrială de anvelope şi articole tehnice din cauciuc — Bucureşti	Comuna suburbană Popeşti Leordeni	Bucureşti
2. Centrala industrială de medicamente şi coloranţi	Municipiul Bucureşti	—
3. Centrala industrială de îngrăşăminte chimice — Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
4. Centrala industrială de fibre chimice	Comuna suburbană Săvineşti	Municipiul P. Neamţ
5. Centrala industrială pentru prelucrarea ţiţeiului Ploieşti	Municipiul Ploieşti	Prahova
6. Centrala pentru condiţionarea, livrarea şi transportul produselor petroliere Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
7. Grupul industrial de lacuri şi vopsele	Municipiul Bucureşti	—
8. Grupul industrial de prelucrare mase plastice	Municipiul Bucureşti	—
9. Grupul industrial de săpun şi detergenţi Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
10. Grupul industrial de petrochimie Borzeşti	Municipiul Gh. Gheorghiu-Dej	Bacău
11. Grupul industrial de chimie Tîrnăveni	Oraş Tîrnăveni	Mureş
12. Grupul industrial de chimie Rm. Vîlcea	Municipiul Rm. Vîlcea	Vîlcea
13. Grupul industrial de petrochimie Ploieşti	Municipiul Ploieşti	Prahova
14. Grupul industrial de petrochimie Piteşti	Municipiul Piteşti	Argeş
V. MINISTERUL ENERGIEI ELECTRICE		
1. Centrala industrială de producere a energiei electrice şi termice	Municipiul Bucureşti	—
2. Centrala industrială de transport şi distribuţie a energiei electrice	Municipiul Bucureşti	—
3. Trustul de construcţii-montaje energetice	Municipiul Bucureşti	—
4. Trustul electro-montaj	Municipiul Bucureşti	—
VI. MINISTERUL INDUSTRIEI MATERIALELOR DE CONSTRUCŢII		
1. Centrala industrială a prefabricatelor din beton — Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
2. Centrala industrială a geamurilor şi materialelor izolatoare	Municipiul Ploieşti	Prahova
3. Centrala industrială a lianţilor şi azbocimentului — Braşov	Municipiul Braşov	Braşov
4. Centrala industrială a ceramicei de construcţii şi a marmurei	Municipiul Bucureşti	—
5. Centrala industrială de utilaje şi piese de schimb pentru materiale de construcţii Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—

(Va urma)

INTEGRARE, SPECIALIZARE, PROFILARE

(Urmare din pag. 7)

2 PÎNĂ ÎN PREZENT, la nivelul Grupului nostru s-a realizat integrarea funcţională a Uzinei „Neferal" Bucureşti. Am reuşit, datorită măsurilor luate în timp, să facem o demarcare clară între atribuţii şi responsabilităţi la nivelul grupului şi al uzinei pe care a fost grefat (Uzina „Neferal"), deci o integrare funcţională. Recent, am demarat o acţiune asemănătoare în vederea integrării unor funcţiuni şi ale Uzinei „Laromet".

Studiile întocmite în vederea integrării principalelor activităţi ale întreprinderilor componente, ne-au pus la dispoziţie o serie de căi pe care trebuie să le folosim, urmate, fireşte, de un calcul de eficienţă. Astfel, **integrarea totală a activităţii de cercetare, proiectare şi autoutilare,** s-a dovedit posibilă şi necesară. Ţinînd însă seama de specificul cercetărilor în metalurgia neferoasă prelucrătoare, unde varietatea mare a proceselor tehnologice necesită utilaje şi instalaţii specifice costisitoare, cercetarea se **va realiza de un colectiv al Grupului, iar materializarea studiilor urmează să fie** făcută la uzine.

Dezvoltarea activităţii de marketing, domeniu în care experienţa Uzinei „Neferal" este deosebit de valoroasă, ne-a demonstrat, de asemenea, necesitatea integrării totale a activităţii de proiectare şi autoutilare, în vederea realizării condiţiilor tehnico-materiale necesare înfăptuirii strategiei de dezvoltare a Grupului, deci a asigurării condiţiilor de realizare a deciziilor luate în domeniul asimilării produselor noi. De aceea, am luat măsuri ca politica în domeniul produselor noi, **proiectarea** lor să fie integrată total la nivel de Grup şi cu posibilităţi de dezvoltare pe lîngă unele din uzinele care au tradiţie şi cadrele necesare.

Analizînd posibilitatea de **integrare a activităţii comerciale,** am ajuns la concluzia că trebuie mai întîi să luăm unele măsuri pregătitoare, acţiunea avînd loc în timp. În primul rînd, integrarea activităţii comerciale presupune adaptarea sistemului de gestiune integrată. Adaptarea întreprinderilor la gestiunea integrată trebuie să se facă progresiv. Este foarte important să nu aibă loc salturi bruşte care să tulbure procesele existente. De aceea, am considerat necesar să se treacă prin una sau mai multe faze, care să permită tuturor cadrelor să înţeleagă şi să se convingă de avantajele noului sistem. **Am pornit totuşi la acţiune de la planificarea necesarului, evidenţa stocurilor, urmărirea lansării comenzilor de aprovizionare şi reîntregire a stocurilor de materii prime şi principalele materiale necesare uzinelor din grup.**

Operaţia complexă pe care o constituie trecerea de la modul actual de gestiune la gestiunea integrată, trebuie gîndită, şi realizată într-un proces bine definit. Integrarea gestiunii economice necesită, deci, o pregătire minuţioasă şi se realizează într-un timp relativ lung, fiindcă ea poate merge la forme foarte avansate. Astfel, de pildă, se poate concepe gestiunea integrată a producţiei celor două uzine de-a lungul întregului lanţ de operaţii, pornind de la comenzile primite de la clienţi, evidenţa stocurilor de materii prime, repartizarea producţiei pe uzine şi agregate specializate, evidenţa stocurilor de produse finite, evidenţa comenzilor la furnizori etc., inclusiv urmărirea îndeplinirii disciplinei contractuale.

Dar întreaga noastră acţiune nu poate să se desfăşoare în condiţii optime din lipsa unui sistem informaţional corespunzător. Sistemul actual de legătură prin telefoane nu permite înregistrarea fidelă a comunicaţiei transmise, se strecoară multe erori, care duc la concluzii eronate. Totodată, se impune realizarea unui sistem adecuat de teleprelucrare a datelor şi de pregătire a cadrelor corespunzătoare.

De asemenea, trebuie depuse eforturi ca şi informaţiile din exterior să fie satisfăcătoare. Tot în domeniul comercial, prin studiile de marketing pe care le-am efectuat în ultimul timp pentru fundamentarea unor strategii de dezvoltare (politica de înnoire a produselor, de investiţii de dezvoltare, de profilare şi specializare a capacităţilor noastre de producţie), am constatat lipsuri serioase la unele centrale industriale în ce priveşte cunoaşterea necesarului la anumite produse pînă în anul 1975. Astfel, la studiul necesarului de aliaje de aluminiu, s-a întîmplat să primim de la aceeaşi centrală 2—3 cifre diferite (neţinînd seama şi de alte cifre primite de la întreprinderea din cadrul Centralei), in funcţie de compartimentul care a emis scrisoarea. Aceste date pot duce la erori grave privind aprecierile de prognoză de dezvoltare. Mai mult chiar unele institute de proiectări elaborează proiecte fără să aibă întotdeauna la bază studii fundamentate tehnico-economice la nivel de economie privind amplasarea unor investiţii. Astfel, de exemplu, consider raţional ca institutele de proiectări din cadrul Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini să ţină seama, la proiectarea unor noi turnătorii de metale neferoase, de posibilitatea şi economicitatea elaborării centralizate a unor prealiaje sau aliaje în uzinele Grupului nostru. Mai mult chiar. Amplasarea noilor turnătorii în apropierea uzinelor cu topitorii specializate ar aduce multiple avantaje economice, prin transportul în stare lichidă a unor metale sau aliaje elaborate de la topitorie la turnătoria de piese. Efectuarea unor studii în comun ar putea orienta elaborarea unei strategii a grupului nostru care să fie în avantajul uzinelor constructoare de maşini.

Toate aceste exemple, pe lîngă multe altele, pledează convingător pentru necesitatea elaborării unor strategii de ramură la care să fie solicitate a-şi aduce contribuţia toate centralele interesate. În condiţiile unei economii planificate, există toate premisele de realizare a unei microintegrări la nivel de ramură, în vederea valorificării raţionale a potenţialului ţării noastre.

3 ÎN CE PRIVEŞTE profilarea şi specializarea, subliniez că, în condiţiile actuale, întreprinderile componente ale Grupului nostru tind spre un contur bine determinat. Uzina metalurgică „Neferal", cît şi Uzina de laminate neferoase „Laromet", au în prezent o specializare cu un profil concret în cadrul ramurii de metalurgie neferoasă, iar o altă uzină actualmente, în curs de realizare are prin proiect, de asemenea, un profil şi o specializare concretă.

Desigur, în funcţie de dezvoltarea activităţilor în viitor va fi necesar să studiem posibilitatea restrîngerii unor sarcini la unele întreprinderi prin atribuirea lor altor unităţi noi, ce se vor considera necesare. De aceea, încă de pe acum, avem o gîndire bine conturată, privind strategia de dezvoltare pe care o urmărim să o înfăptuim pînă în anii 1975—1980.

ÎN ACTUALA etapă de dezvoltare a societății noastre se impune ca o sarcină de prim ordin sporirea susținută a eficienței economice a producției sociale. Ea trebuie să aducă o contribuție sporită la creșterea economică, la mărirea venitului național și ridicarea, pe această bază, a nivelului de trai al populației.

Una din căile fundamentale ale realizării acestui obiectiv o constituie creșterea continuă și rapidă a productivității muncii, stabilirea unei corelații optime între această creștere și mărirea salariului și sporirea, pe această bază, a venitului net al societății.

Ținînd seama de marea însemnătate a acestei corelații și pornind de la faptul că în literatura economică ea a fost mai puțin abordată în ultimul timp, în cele ce urmează vom face unele considerații cu privire la raportul dintre creșterea productivității muncii și sporirea salariului în strînsă legătură cu semnificațiile lui și factorii care-l determină.

DEVANSAREA CREȘTERII PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

FAȚĂ DE SPORIREA SALARIULUI MEDIU ȘI CREȘTEREA ACUMULĂRII SOCIALISTE

PROBLEMA corelației dintre creșterea productivității muncii și mărirea salariului este strîns legată de acumularea socialistă, de cerințele asigurării resurselor pentru reproducția lărgită. Într-un fel este vorba chiar de aceeași problemă a acumulării socialiste, cercetată însă dintr-un alt unghi de vedere.

Se știe că mărirea productivității muncii este factorul hotărîtor al creșterii venitului național. Mobilizarea tuturor rezervelor de creștere a productivității muncii sociale este însă în dependență directă de factorul om, de calificarea, îndemînarea și inițiativa acestuia în producție, unde el pune în mișcare și valorifică munca materializată în mijloacele de producție.

Dacă pentru acumularea cît mai mare a muncii materializate (sub formă de mijloace de producție) ca parte componentă a forțelor de producție sînt avantajoase ritmurile cele mai ridicate de creștere a productivității muncii, pentru acumularea muncii vii prestată de producătorii bunurilor materiale este necesară realizarea unui nivel cît mai înalt al salariului. Apare aci o contradicție, care ține de însuși mecanismul interacțiunii dintre productivitatea muncii și salariu. În rezolvarea ei trebuie pornit de la premisa fundamentală că limita superioară a salariului este determinată în fiecare etapă de nivelul dezvoltării forțelor de producție ale societății care determină potențialul economic al țării dar și de la faptul că limita inferioară, sub care nu poate coborî cîștigul mediu al muncitorului, este determinată de legile reproducției socialiste a forței de muncă. Deci problema care se pune este de a găsi un asemenea raport între creșterea productivității muncii și a salariului mediu, care să asigure nivelul acumulării socialiste necesar pentru dezvoltarea forțelor de producție și un nivel al veniturilor care să stimuleze realizarea unei productivități superioare.

O asemenea corelație, în condițiile reproducției lărgite, constă în devansarea ritmului de creștere a productivității muncii față de ritmul de sporire a salariului mediu.

Necesitatea acestei corelații este determinată de un șir întreg de cerințe între care : 1) reducerea prețului de cost, creșterea venitului net și asigurarea resurselor pentru reproducția lărgită ; 2) asigurarea concordanței între cererea solvabilă a populației și fondurile de mărfuri existente pe piață, și asigurarea, — pe această bază, a stabilității banilor ; 3) necesitatea devansării productivității muncii față de salariul mediu este accentuată și de faptul că nivelul de trai crește și pe seama fondurilor sociale de consum acestor venituri trebuind să le corespundă o creștere reală a productivității și producției în sfera productivă.

În acest fel realizarea unei corelații optime între creșterea salariului și creșterea productivității muncii **joacă un rol esențial în armonizarea intereselor individuale cu cele sociale, armonizare care nu se poate înfăptui numai prin proporțiile fundamentale între acumulare și consum, între fondurile de consum individual și cele de consum social, ci și prin corelațiile concrete care se stabilesc în procesul creării valorii noi și al repartiției după muncă la nivel microeconomic. Mai mult decît atît, după părerea noastră corelația dintre ritmurile de sporire a salariului și de creștere a productivității muncii, devansarea acesteia din urmă față de mărirea salariului joacă rolul hotărîtor în realizarea la nivel microeconomic a proporției dintre fondul de acumulare și fondul de consum.**

ÎNAINTE de a ne ocupa de problemele corelației propriu-zise sînt necesare cîteva precizări. Planificarea și urmărirea acestei corelații la nivelul unităților economice constituie un instrument important de control și de analiză, a repartizării valorii nou create, dar și un mijloc de cointeresare pentru creșterea productivității muncii și economisirea muncii trecute.

1. Productivitatea muncii are două componente : productivitatea muncitorului și forța productivă a muncii. Forța productivă a muncii se măsoară prin suma produselor create într-o unitate de muncă, **redusă la muncă simplă,** sau prin suma bunurilor ce revin pe unitatea valorii — muncă materializată în produs. Spre deosebire de aceasta, productivitatea muncitorului se calculează prin cantitatea de bunuri într-o unitate de timp de muncă, **fără luarea în seamă a calității muncii,** (deci fără reducerea ei la munca simplă de o intensitate și calificare medie, normală). În caz contrar noi am desființa însăși sarcina de a măsura productivitatea muncii în acea parte a ei, în care productivitatea muncii se datorează unui grad înalt de pregătire, unei intensități sporite, sau altor calități subiective ale forței de muncă. Productivitatea muncitorului — considerînd toate celelalte condiții obiective de muncă egale — este determinată de calificarea, experiența, iscusința, de gradul de încordare a muncii, de calitățile fizice și intelectuale ale lucrătorului. Forța productivă a muncii — făcînd abstracție de calitățile subiective ale muncitorului — depinde de : nivelul înzestrării tehnice a muncii; gradul de raționalizare a muncii, organizarea cooperării sociale mai eficiente și a diviziunii muncii, aplicarea celor mai raționale metode de folosire a forțelor naturii și a mijloacelor de comunicații, condițiile naturale (fertilitatea solului, zăcăminte mai mult sau mai puțin bogate etc.).

Acești factori obiectivi și subiectivi, ai creșterii producției se unesc în noțiunea productivitatea muncii, asupra căreia influențează nu numai eforturile lucrătorilor, ci și forța productivă a muncii ; în acest fel productivitatea muncii lucrătorilor care depun **o muncă egală** poate fi **diferită** datorită forței productive a muncii diferite. **Această remarcă este foarte importantă pentru stabilirea corelației între creșterea productivității muncii și cea a salariului, întrucît pe baza distincției respective se poate răspunde la întrebarea în ce măsură creșterea rezultatelor muncii lucrătorilor trebuie să conducă sau nu la sporirea salariului.**

2. În stabilirea corelației între creșterea productivității muncii și mărirea salariului este necesară delimitarea productivității sociale și a productivității individuale a muncii.

După cum se știe, productivitatea individuală a muncii se măsoară prin cantitatea de bunuri materiale realizate de lucrători într-o unitate de timp sau prin cheltuielile de timp de muncă pe unitate de produs. Ambii indicatori prezintă metode diferite de măsurare a aceluiași fenomen. Însă în practică, la toate treptele producției sociale s-a răspîndit larg doar indicatorul producției în expresie valorică pe un lucrător.

La calcularea productivității sociale se ține seama de volumul venitului național și de numărul de lucrători din producția materială. Creșterea productivității individuale a muncii depinde de economia de muncă vie a lucrătorului, iar productivitatea socială a muncii crește în urma economisirii atît a muncii vii, cît și a celei materializate (datorită reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social total crește ponderea venitului național).

Productivitatea socială a muncii determină valoarea producției și totodată mărirea salariului tarifar stabilit în mod centralizat la nivelul societății pentru o anumită cantitate și calitate a muncii. Nivelul productivității sociale a muncii depinde nu numai de nivelul productivității individuale a muncii, atins în diferite ramuri productive, ci și de structura economiei naționale, de ponderea ramurilor cu o productivitate a muncii diferită. De exemplu, este bine cunoscut faptul că dezvoltarea industriei, ridicarea ponderii ei în creșterea produsului social și a venitului național, creșterea numărului celor ocupați în această ramură cu o productivitate a muncii mai înaltă în comparație cu alte ramuri ale economiei, au dus la ridicarea productivității sociale a muncii.

Însemnătatea practică a acestor distincții metodologice este evidentă. Productivitatea muncii la o întreprindere care lucrează normal poate să fie mai mare sau mai mică decît nivelul productivității muncii realizat în medie pe ramura respectivă. **În acest caz mărimea salariului tarifar nu se modifică, dar crește sau scade în mod corespunzător mărimea venitului net al întreprinderii, și, legat de aceasta, mărimea acelor venituri ale lucrătorilor care se formează din beneficiu.**

Productivitatea individuală a muncii poate fi de asemenea diferită față de productivitatea socială. Și în acest caz mărimea absolută a salariului tarifar unitar, stabilit de societate, rămîne neschimbată, însă venitul lucrătorului se modifică în același sens cu productivitatea individuală.

Deci, salariul total sau cîștigul lucrătorilor depinde de nivelul productivității muncii sociale dar și de productivitatea muncii individuale, care determină mărimea produsului necesar ce revine fiecăruia, precum și de nivelul productivității muncii colectivului sau întreprinderii respective care influențează mărimea cîștigului prin acea parte a plusprodusului realizat în întreprindere ce se repartizează între lucrători proporțional cu productivitatea individuală a muncii.

3. În studierea acestei probleme, nu putem să ne limităm la noțiunea generală a productivității muncii, deoarece natura produsului muncii și deci a productivității muncii depinde și de condițiile istorice, de relațiile de producție existente. Astfel, în condițiile capitalismului economia de capital fix se prezintă ca un factor străin forței de muncă, muncitorului și propriu capitalului. În socialism, cînd muncitorii au devenit în același timp și stăpîni ai mijloacelor de producție, a apărut posibilitatea și necesitatea măsurării corecte a productivității muncii vii. La oamenii muncii a apărut și se dezvoltă tendința spre economisirea mijloacelor de producție, manifestată în întrecerea socialistă pentru economii, reducerea prețului de cost, îmbunătățirea calității etc. Indicatorul producția valorică pe un lucrător nu se mai prezintă ca **unicul** măsurător al rezultatelor muncii vii. Apare conceptul **rezultatelor** muncii care reprezintă o mare forță progresivă, a cărei influență va crește odată cu progresul tehnic, cu dezvoltarea atitudinii comuniste față de muncă.

Utilizarea unui nou indicator pentru măsurarea rezultatelor muncii vii presupune un nivel înalt de planificare a prețurilor și de normare a tuturor cheltuielilor de producție. În aceasta constă, de fapt, greutatea principală în soluționarea problemelor legate de îmbunătățirea măsurării productivității muncii. De aceea, tot mai des, pe lîngă indicatorul **producția pe un muncitor** se folosesc indicatorii **suplimentari** ai rezultatelor muncii : **economia de materiale și materie primă, calitatea producției, folosirea fondurilor fixe și circulante etc.** Deci măsurarea rezultatelor muncii vii este substituită prin măsurarea **factorilor** care le determină, iar rezultatul lor comun poate să fie diferit de simpla sumă a acestora. Unii din factori influențează mai mult, alții mai puțin asupra rezultatelor generale ale muncii vii, dar o regulă general acceptată de comensurare a gradului de influență a diferiților factori asupra rezultatelor muncii încă nu există. Determinarea ponderii fiecăruia din factori este posibilă prin reducerea lor la o unitate de măsură comună a rezultatelor muncii vii.

PLANIFICAREA și urmărirea corelației între creșterea productivității muncii și mărirea salariului este necesară atît la nivel macro cît și microeconomic. Asigurarea unei corelații corespunzătoare între creșterea productivității muncii și mărirea salariului capătă o importanță deosebită, în condițiile actuale, la nivelul unităților economice — problemă care necesită cele mai multe cercetări, întrucît aici sînt și cele mai mari greutăți din cauza imperfecțiunilor sistemului de indicatori — de îndeplinirea optimă a acestor doi indicatori ai planului de muncă și salarii depinzînd realizarea proporțiilor respective la nivel macroeconomic.

Pentru nivelul economiei naționale a fost mai larg răspîndită în literatura economică părerea că această corelație trebuie să se stabilească între creșterea productivității muncii sociale și creșterea salariului real. Există și părerea că mărirea productivității muncii sociale trebuie să devanseze creșterea consumului pe locuitor, iar o manifestare parțială a acestei corelații creșterea productivității muncii vii să devanseze sporirea veniturilor reale pe locuitor [1]). **Indiferent de indicatorii folosiți, pentru respectarea cerințelor legii acumulării socialiste, la nivel macroeconomic creșterea productivității muncii sociale trebuie să devanseze creșterea consumului, salariului real sau a veniturilor reale, gradul de devansare trebuind să fie mai mare în condițiile creșterii ratei acumulării.**

În actualul plan cincinal au fost aduse o serie de îmbunătățiri sistemului de indicatori între care un loc important îl joacă planificarea productivității muncii sociale și a veniturilor reale pe locuitor (planul prevede că în perioada 1971—1975 productivitatea muncii sociale va trebui să crească cu 75% iar veniturile totale reale pe un locuitor cu 38%) ceea ce face posibilă utilizarea mai bună a corelației analizate la nivel macroeconomic.

Pentru calculul corelației planificate între creșterea productivității muncii și creșterea salariului au fost propuse : a) calculul indicelui de creștere a productivității muncii sociale (I_{ms}) prin înmulțirea indicelui de venituri (I_v) cu indicele de creștere a acumulărilor productive (I_{ap}) destinate pentru creșterea productivității muncii. Astfel

$$I_{ms} = I_v \times I_{ap}$$

b) calculul corelației între **sporurile** de producție în subdiviziunile I și II ale producției sociale în perioada planificată.

Una din căile de bază a ridicării veniturilor reale și a salariului real este creșterea salariului mediu nominal. Și această creștere a salariului nominal trebuie de asemenea corelată cu creșterea productivității muncii.

Creșterea productivității muncii duce după cum se știe la sporirea producției de valori de întrebuințare. Ori dacă ritmul de creștere a salariului mediu nominal depășește ritmul de creștere a productivității muncii, volumul bunurilor materiale produse va crește mai încet decît fondul de salarii, ceea ce poate submina realizarea salariului real, întrucît puterea sporită de cumpărare a oamenilor nu este însoțită de cantitățile corespunzătoare de mărfuri.

O devansare a creșterii productivității muncii față de creșterea salariului nominal trebuie să existe și în cazul reducerii prețurilor la bunurile de consum. Această corelație poate să nu fie respectată numai în cazul cînd și salariul nominal și prețurile la bunurile de consum cresc, fără însă ca mărirea prețurilor să depășească creșterea salariului nominal. În acest caz corelația de devansare va fi valabilă numai pentru raportul productivității muncii-salariul real. Din cauza acestor căi diferite de creștere a nivelului de trai al poporului, apar unele deosebiri între corelația dintre creșterea productivității muncii și salariul nominal, pe de o parte și cea dintre productivitatea muncii sociale și salariul sau veniturile reale, pe de altă parte. O dată cu reducerea prețurilor, de exemplu, diferența între ritmurile de creștere a productivității muncii vii și a salariului nominal se va mări în comparație cu depășirea ritmurilor de creștere a salariului real de către ritmurile de creștere a productivității muncii sociale.

Unii economiști acreditează ideea că nu este obligatoriu ca sporirea salariului mediu să fie depășită de către creșterea productivității muncii, aceasta fiind infirmată de practica economică care face ca mai ales în perioada unor majorări generale ale salariului la multe întreprinderi sau chiar în unele ramuri economice corelația să nu se mai respecte. După părerea noastră, însă, la stadiul actual de dezvoltare a forțelor de producție această situație este posibilă numai ca temporară, particulară și nu generală. Ea ar fi admisibilă numai în mod teoretic cu condiția ca productivitatea muncii să crească exclusiv pe seama factorului subiectiv (calificare, intensitate etc.) ori în practică la creșterea productivității muncii contribuie de regulă și factorii obiectivi (introducerea tehnicii noi, mai productive, măsuri tehnico-organizatorice etc.) care nu determină creșterea salariului proporțional cu mărirea productivității muncii.

Așa cum s-a subliniat și în literatura noastră economică, ținînd seama că ridicarea nivelului de dotare tehnică este un rezultat al efortului colectiv al societății ca și de diferențele în gradul de dotare tehnică de la o unitate la alta și pe ramuri nici nu ar fi echitabil ca fiecare salariat în parte să primească un spor de salariu egal cu întreaga creștere a productivității muncii [2]). **În acest caz devansarea productivității față de salariu trebuie să crească.**

Reghina CREȚOIU
George RĂBOACĂ

(Va urma)

1) Vezi, de exemplu : E. Dobrescu : Productivitatea muncii sociale. Ed. politică, 1964, pag. 252 și urm.

2) Vezi : Mircea Voinescu : Corelația corespunzătoare dintre creșterea productivității muncii și creșterea salariului mediu — chezășie a succeselor cincinalului, în Probleme Economice Nr. 3/1971.

FIȘE

Sistemul bănesc al leului

■ A apărut **Sistemul bănesc al leului și precursorii lui** vol. III de Costin Kiritescu (Editura Academiei R. S. România, 1971, 405 pg.). Volumul încheie schița istorică a sistemului bănesc național al României și a precursorilor lui, ale cărei contururi au început să se precizeze cu șapte ani în urmă. Dacă primele 2 volume, apărute în 1964 și 1967, se ocupă de istoric organizării circulației bănești și a sistemului bănesc din cele mai vechi timpuri și pînă la 23 August 1944, volumul al treilea tratează perioada de la 1944 și pînă în prezent.

În prima parte a volumului (partea a IV-a în contextul întregii lucrări), consacrată perioadei dintre 23 August 1944 și reforma monetară din august 1947, sînt analizate fenomenele monetare legate de participarea României la războiul antihitlerist, precum și sechelele acestuia și ale împrejurărilor specifice primilor ani de după război, în primul rînd apogeul inflației și măsurile de lichidare a ei și stabilizarea monetară. A doua parte a volumului (partea a V-a a lucrării) tratează despre utilizarea sistemului bănesc în procesul edificării societății socialiste în România, precum și despre influența pozitivă pe care construcția socialistă a avut-o asupra echilibrului monetar intern, asupra funcționării în ansamblu a sistemului bănesc al leului.

Volumul e încheiat de numeroase anexe cuprinzînd tabele sinoptice, indici de nume, numiri geografice și monede, precum și de un indice general de materii pentru toate cele trei volume.

Strategii ale dezvoltării

■ În studiul lui Gy. Cukor: **Some characteristic features of industrialization in developing, in advanced capitalist and in socialist countries** (Unele trăsături caracteristice ale industrializării în țările în curs de dezvoltare, în țările capitaliste avansate și în țările socialiste) apărut în ACTA OECONOMICA, periodic al Academiei de Științe Ungare destinat străinătății, vol. 7 nr. 1, se fac unele comparații ale procesului de industrializare pe plan mondial. Articolul reprezintă un fragment din lucrarea autorului **Strategii ale industrializării în țările în curs de dezvoltare** recent apărută în Ungaria și în curs de publicare în engleză.

O caracteristică generală a industrializării, oarecum neglijată de știința economică, — este că, exceptînd Anglia, fiecare țară a fost pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă **„o țară întîrziată în industrializare"**. Țările întîrziate aplică tehnologia stabilită în țările industrializate. Această sarcină este cu atît mai dificilă cu cît industrializarea începe mai tîrziu, cu cît stadiul de pregătire durează mai mult și cu cît este mai mare decalajul în nivelurile de dezvoltare economică. O dezvoltare rapidă nu poate fi realizată prin aplicarea tehnologiei utilizate inițial de țara mai avansată. Datorită progresului tehnic este posibil ca țările întîrziate în industrializare să sară peste anumite etape, să utilizeze tehnologia modernă de la început, nu numai în ceea ce privește scara mare a producției sau o echipare tehnică superioară a forței de muncă, ci și cu privire la caracterul tehnicii utilizate (de pildă, introducerea prioritară a transportului rutier și aerian în locul transportului feroviar, care necesită mari investiții de capital).

Economia mediului înconjurător

■ Serge-Cristophe Kolm este pe cale de a publica o carte despre economia mediului înconjurător, în care utilizează cele mai moderne metode matematice de analiză economică. Pentru moment, el expune în revista EXPANSION (octombrie 1971) sub titlul **L'économie de l'environnement** (Economia mediului înconjurător), într-un limbaj accesibil tuturor, principalele idei ale cărții ce urmează să apară. Pentru țările dezvoltate poluarea atmosferei mediului înconjurător, arată autorul, reprezintă una din problemele cele mai grave. Problema, spune Kolm, a devenit deosebit de acută datorită următorilor factori: creșterea rapidă a producției industriale, urbanizarea intensă, orientarea spre bunuri de consum care implică un mare grad de poluare (de la automobil la detergenți). Una dintre consecințele paradoxale ale procesului de poluare, consideră Kolm, este transformarea unor bunuri odinioară gratuite (apa, aerul, spațiile verzi) în mărfuri, uneori, de lux. Este evident că un asemenea fenomen are grave consecințe sociale. După părerea sa, știința economică este chemată să studieze modul de rezolvare a acestor chestiuni. Trebuie să se pornească — arată el — de la ideea că degradarea mediului înconjurător are un cost social. Economiștii, scrie Kolm, au datoria de a pune la punct metode de analiză care să determine în mod concret acest cost social. O dată determinate, trebuie impus, prin măsuri de politică economică, ca cei care poluează să includă în cheltuielile de producție respectivele costuri, iar statul capitalist să preleve sub forma de impozite aceste sume, care urmează să fie folosite ulterior în lupta împotriva degradării mediului înconjurător. O asemenea soluție, conchide autorul, ar avea drept efect atît reducerea poluării cît și procurarea unor rezerve necesare combaterii ei.

Decepție

■ Cu puține zile înainte de modificarea prețului aurului, devalorizarea dolarului și realinierea parităților între unele monede, Milton Friedman scria în revista NEWSWEEK (20 decembrie 1971) articolul **Keep the Dollar Free** (Lăsați libertate dolarului), în care aplica cunoscutele sale concepții ultraliberaliste la recenta criză monetară.

După părerea sa, S.U.A. nu ar fi trebuit să consimtă în nici un caz la modificarea prețului aurului și la stabilirea unor cursuri fixe. Situația în care cursurile sînt flotante apare drept ideală autorului articolului. M. Friedman își manifestă temerea că, o dată modificat prețul aurului, restul puterilor occidentale vor impune S.U.A. și revenirea la sistemul de liberă convertire a dolarului în aur, ceea ce va atrage după sine scurgerea rezervelor de aur pe care S.U.A. au cunoscut-o nu de mult. Conștient fiind că majoritatea țărilor occidentale, cu excepția S.U.A., doresc exact contrariul măsurilor preconizate de el, Friedman sfătuiește guvernul american să acționeze ca mare putere, șantajîndu-și fără scrupule partenerii. Se pare că „monetaristul de la Chicago" a supraestimat, atît forța de convingere a ideilor sale, cît și relativa putere economică a S.U.A. căci — se știe prea bine — nici de această dată eforturile sale nu au fost luate în considerație.

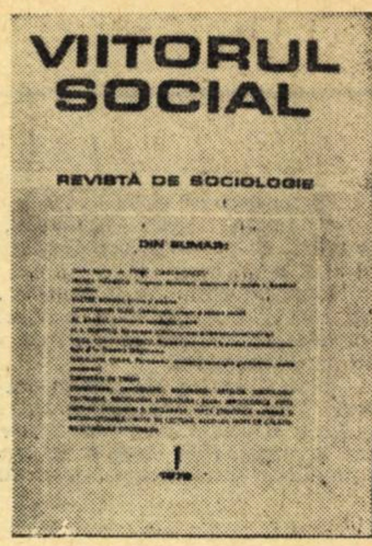

PE AGENDA vieții științifice, primele zile ale noului an consemnează apariția unei noi publicații, așteptate cu interes de cercetătorii în domeniul științelor sociale: revista de sociologie „Viitorul social".

Continuînd o veche tradiție în domeniul cercetărilor sociologice din țara noastră, îmbogățită și ridicată pe un plan superior de practica socială efervescentă a construcției socialiste, revista își propune să contribuie la înfăptuirea sarcinilor trasate de partidul și statul nostru lucrătorilor din frontul științelor sociale, de a oferi material pentru concluzii în vederea soluționării problemelor dezvoltării societății noastre, de a ajuta la lămurirea și înțelegerea fenomenelor actuale, căutînd răspunsuri în realitatea însăși. Aceste deziderate majore reies și din motivațiile cu caracter programatic cuprinse în cuvîntul înainte, semnat de prof. univ. Miron Constantinescu, președintele Academiei de Științe Sociale. Ele subliniază totodată complexitatea sarcinilor pe care și le asumă „Viitorul social": de a realiza o mai bună reflectare și prezentare a realității sociale, cu toate aspectele ei multilaterale, de a impulsiona studierea proceselor sociale — condiție necesară pentru realizarea unei mai bune dirijări a acestor procese; de a contribui la elaborarea unor soluții sociologice care să poată fi prezentate forurilor de decizie; de a realiza o mai bună informare asupra mișcării sociologice din țara noastră precum și a mișcării sociologice internaționale, de a contribui la elaborarea unor prognoze sau prospective sociale.

De la primul său număr, „Viitorul social", editat sub înaltele auspicii ale Academiei de Științe Sociale și Comitetului Național de Sociologie, se impune ca un instrument de atentă scrutare a fenomenelor sociologice contemporane. La aceasta contribuie numeroasele semnături de prestigiu ca prof. univ. Manea Mănescu, prof. univ. Miron Constantinescu, Valter Roman, Constantin Vlad, precum și Vl. Trebici, Al. Bărbat, H. Culea, Dragoș Vaida, Honorina Cazacu, N. S. Dumitru etc. și o serie de contribuții ale unor colaboratori de renume de peste hotare.

Problematica variată, din cele mai diferite domenii ale vieții economice, sociale, politice, culturale, artistice, abordată în forme publicistice diverse (studii, anchete de teren, interviuri, declarații), ca și o bogată informație privind viața științifică (manifestări științifice, interne și internaționale, cărți etc.) conferă noii publicații utilitate și interes, o impun ca un autentic și valoros act de cultură în publicistica românească

Dezbatere științifică pe tema:

GÎNDIREA ECONOMICĂ DIN ROMÂNIA ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

ÎN ZILELE de 27—28 decembrie 1971 a avut loc la Iași o dezbatere științifică pe tema „Gîndirea economică din România în perioada interbelică", organizată de Centrul de Științe Sociale Iași al Academiei de Științe Sociale și Politice și Facultatea de Studii Economice a Universității „Al. I. Cuza" Iași.

Ședința a fost deschisă de prof. D. Rusu, prorector al Universității ieșene; conducerea dezbaterilor a aparținut prof. M. Todosia, directorul Centrului de Științe Sociale Iași, care în cuvîntarea sa a subliniat problematica complexă care a stat în fața economiștilor români în această perioadă: desăvîrșirea unității statale a poporului român, înființarea Partidului Comunist Român, reforma agrară, refacerea economiei naționale, criza economică din 1929—1933, dezvoltarea unei industrii naționale, rolul capitalului străin, problema datoriei externe, influența Marii Revoluții din Octombrie, intensificarea luptei clasei muncitoare și lupta împotriva ideologiei fasciste.

În discuții s-au relevat aspectele metodologice multiple pe care le ridică o sistematizare după criterii de valoare cît mai adecvată, științifică, marxist-leninistă a bogăției și varietății de idei exprimate în această perioadă. Intensificarea preocupărilor pentru cunoașterea etapei interbelice din gîndirea românească este animată de considerente practice cît și de evidențiere a aportului de gîndire adus de poporul nostru și în acest domeniu. În acest sens, s-a subliniat ideea utilității sociale a unei istorii a științelor sociale. Situarea cercetătorilor istoriei gîndirii economice într-o primă perioadă, pe o poziție predominant negativistă s-a datorat, în mare parte, unei încadrări eronate a acesteia în perspectiva istorică, ca urmare a aplicării mecanice la condițiile țării noastre a modului de acționare a legităților economiei mondiale și a trăsăturilor gîndirii universale angajate în criză. De aici nu rezultă că gîndirea românească poate fi tratată în afara universalului.

Tot mai multe păreri au evidențiat, de asemenea, insuficiența unor aprecieri de valoare unilaterale, globale de clasificare, de ex., a împărțirii gînditorilor în adepți ai industrializării și ai nonindustrializării sau în economiști marxiști și nemarxiști. S-a subliniat necesitatea studierii într-un mod nou a confruntării dintre gîndirea marxistă și nemarxistă în domeniul științei economice, nu ca o simplă respingere reciprocă ci ca o confruntare care a avut ca rezultat, explicabil, în numeroase cazuri, o importantă influență a științei economice marxiste asupra gîndirii unor economiști burghezi.

S-a apreciat ca fiind încă la început valorificarea bogatului filon al științei marxiste din România, în vederea reconstituirii economiei politice marxist-leniniste la noi în țară.

O dezbatere largă a suscitat problema regimului politic în România. Urmărindu-se criteriile de abordare a acestei probleme, s-a arătat de la început necesitatea unor studii prealabile asupra stadiului de evoluție economică, cu luarea în seamă a structurii ramurilor. Încercîndu-se o caracterizare a stadiului de dezvoltare a României antebelice a predominat opinia că a fost o țară capitalistă cu un pronunțat caracter agrar, România încadrîndu-se în tipul european al țărilor slab dezvoltate.

Unii participanți au atras atenția asupra pericolului de a se confunda regimul politic cu stadiul de dezvoltare economică sau cu formațiunea social-economică, neglijîndu-se faptul că regimul politic este un element de suprastructură. Pentru a evita acest neajuns, s-a subliniat necesitatea de a se porni de la studii aprofundate cu privire la relațiile de producție, pentru a se obține o evaluare reală a mutațiilor intervenite în structura marii proprietăți după reforma agrară din 1921. Printre alte elemente urmînd să fie evidențiată ponderea deținută de munca în dijmă și veniturile obținute de marii proprietari din afara agriculturii. S-a respins totodată modalitatea exclusiv statistică de analiză a raporturilor dintre țărani și marii proprietari (după ponderea deținută de marea proprietate în suprafața arabilă a țării). În concluzie, analiza regimului politic ar urma să pornească, după cum a arătat V. I. Lenin, de la cine și pe cine conduce, care au fost relațiile economice, structura proprietății și a populației și raporturile de repartiție.

Într-o altă ordine de idei, o serie de participanți au dezbătut problema locului deținut de industrializarea țării în gîndirea economică interbelică, remarcîndu-se însemnătatea studiilor și cercetărilor întreprinse de diferite instituții și centre de cercetări din prerioada respectivă asupra resurselor de energie, materii prime, rolul lor în situarea politicii de industrializare pe terenul practicii nemijlocite. S-au evidențiat, de asemenea, orientările în gîndirea economică distinct de cele din politica unor partide de guvernămînt în problema industrializării. Unele intervenții au menționat elementele noi din domeniul teoriei industrializării în perioada analizată, comparativ cu gînditorii din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, de pildă, tendința unor economiști români de a oferi drept remedii ale ieșirii din criză raționalizarea și organizarea științifică a producției. Nenumărate discuții a suscitat locul și rolul teoriei comerțului internațional a lui Mihail Manoilescu.

În dezbaterea științifică de la Iași s-au mai prezentat o multitudine de aspecte legate de teoriile financiare și politica concretă urmată în această perioadă. De asemenea, a reținut atenția modul interesant de a se prezenta protecționismul și liber-schimbismul prin prisma rolului diferit avut în adîncirea contradicțiilor capitalismului. În ceea ce privește aprecierea neoliberalismului s-au conturat două poziții: fie tratarea acestuia ca orientare de politică economică, fie ca un stadiu de evoluție a capitalismului românesc. De asemenea, alți vorbitori au prezentat neoliberalismul ca o etapă în evoluția liberalismului economic românesc, în înțelesul curentelor economiei politice și în mod diferit de neoliberalismul din Occident.

Din mult prea sumara expunere, menită să evidențieze varietatea și bogăția punctelor de vedere care s-au emis, fără a menționa numărul deosebit de mare al participanților, — cercetători și cadre universitare din Iași, București, Suceava, Brașov și alte orașe ale țării — se poate reține, credem, interesul și nivelul elevat al dezbaterilor ce au avut loc și care se cer continuate.

Aneta SPIRIDON

PERFECȚIONAREA DOCTORATULUI ÎN ȘTIINȚELE ECONOMICE

acad. V. MALINSCHI

DEZVOLTAREA forțelor de producție în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, înzestrarea tuturor ramurilor economiei noastre naționale cu utilaje și instalații de înaltă tehnicitate, precum și cerințele conducerii și organizării științifice a muncii și producției, impun în mod obiectiv ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională, lărgirea orizontului politico-ideologic, cultural-științific al cadrelor tehnice și economice, în general, și a celor superioare îndeosebi. După cum se precizează în „Legea privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste" din martie 1971: „Perfecționarea continuă a pregătirii profesionale a lucrătorilor constituie o latură esențială a politicii P.C.R. de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate".

Sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste prevede printre alte forme și doctoratul. Spre deosebire de alte forme de perfecționare a pregătirii profesionale, doctoratul nu este o formă nouă. Am putea spune chiar că, față de alte forme de pregătire, doctoratul ar putea fi calificat drept o formă „clasică".

Față de alte forme de perfecționare, doctoratul prezintă o seamă de avantaje. În primul rînd este vorba de faptul că la doctorat se admit, de regulă, cadre care, pe lîngă studiile superioare de specialitate, au dobîndit și o anumită experiență practică în producție, cercetare sau învățămînt. Nu este de neglijat nici faptul că, spre deosebire de alte forme de calificare, care se desfășoară într-un termen redus, doctorandul are la dispoziție o perioadă de timp mult mai mare, în care poate beneficia de metode și procedee mult mai variate de însușire, de aprofundare și chiar de aplicare și verificare în practică a cunoștințelor dobîndite.

Reconsiderarea situației actuale a perfecționării sistemului și metodelor de pregătire profesională, în lumina documentelor de partid și a legislației existente, impune o **înnoire, completare, diversificare și îmbogățire prin noi elemente metodologice, tehnice și de conținut a doctoratului în concordanță cu noile cerințe ale vieții sociale, ale construcției socialiste din țara noastră.** Vizibilă și actuală este această necesitate și în ceea ce privește doctoratul în științele economice.

DOCTORATUL în științe economice a fost introdus la actuala Academie de Studii Economice, încă în anul 1954, la 6 specialități, numărul cărora a fost treptat mărit, ajungîndu-se astăzi la peste 20 de discipline.

Admiterea la doctorat se făcea în baza activității didactice sau științifice a candidatului. În cadrul unei perioade de 4 ani, doctoranzii erau obligați să susțină 5 examene; a doua perioadă de doi ani era rezervată pentru elaborarea și susținerea tezei de doctorat.

Ulterior, în 1965 sistemul doctoratului în general, inclusiv cel în științele economice, a suferit unele modificări. Prin noua reglementare, titlul de doctor se conferă nu numai de instituțiile de învățămînt superior, ci și de institutele de cercetare ale Academiei R. S. România. Se prevedea că doctoratul se organizează ca formă superioară de învățămînt și de cercetare de specialitate, în diferite ramuri ale științei.

Admiterea la doctorat a candidaților care efectuează stagiul de pregătire ca bursieri se face pe baza unui examen, iar admiterea la doctorat a celorlalți candidați se face pe baza unui colocviu.

Teza de doctorat, după acceptarea ei de către conducătorul științific, este examinată de specialiștii comisiei instituite întocmindu-se aprecieri generale și analitice, precum și concluzii motivate asupra valorii și admisibilității tezei la susținerea pentru conferirea titlului de doctor. Teza de doctorat trebuie să reprezinte o valorificare a studiilor și cercetărilor efectuate de doctorand și să constituie o contribuție personală meritorie la rezolvarea unei probleme teoretice sau tehnico-științifice.

EXPERIENȚA de pînă acum a doctoratului în științele economice a confirmat utilitatea unor măsuri de îmbunătățire a sistemului anterior, dar totodată ea vădește o seamă de lacune și deficiențe mai cu seamă în ceea ce privește **practica** doctoratului. Admiterea condidaților la doctorat deseori devine o pură formalitate. Examenul de admitere se rezumă la unele generalități recapitulative. Examenele ulterioare se reduc de obicei la două materii, (deși se prevăd pînă la patru), referatele nu întotdeauna sînt dezbătute și cu atît mai puțin valorificate. Insuficientă este atenția ce se acordă înarmării doctorandului cu cunoștințe și metode de cercetare și aplicare moderne, ca să nu mai vorbim de perfecționarea cunoștințelor de limbă străină. Sînt cazuri cînd și subiectul tezei de doctorat este ales la întîmplare.

Experiența de pînă acum ne arată că forma actuală și metodele folosite pînă în prezent necesită unele îmbunătățiri. Astfel, de pildă, examenul de admitere la doctorat, care pentru unele categorii se reduce la un simplu colocviu, va trebui să reprezinte **un adevărat concurs, care să constituie o verificare serioasă nu numai a cunoștințelor candidatului, dar și a aptitudinilor sale de cercetare și de aplicare practică a soluțiilor elaborate.** În ce privește termenul de 3—4 ani cît se rezervă în prezent pentru doctorat (pregătire, examene, elaborare și susținerea tezei), el poate fi unificat pînă la limită maximă de 4 ani. Printre materiile de bază obligatorii la concurs trebuie să figureze, după părerea noastră, materialismul dialectic și istoric, economia politică, disciplina de specialitate și o limbă străină.

Și mai importantă este asigurarea procesului de pregătire a doctoranzilor. Subiectul tezei de doctorat va trebui ales, cu precădere, din cea mai actuală tematică în domeniul științelor economice, legat de practica construcției socialiste. **În condițiile actuale ar trebui elaborat, la sugestia ministerelor, departamentelor și a altor instituții economice centrale, un repertoriu tematic prioritar al tezelor de doctorat, pe ramuri și profile, corespunzător cu necesitățile reale de aprofundare, cercetare, soluționare sau optimizare a unor aspecte economice legate de activitatea practică. Acest repertoriu ar trebui recomandat cu precădere la alegerea tezei de doctorat, asigurîndu-se în acest fel, de la bun început, legătura dintre cercetare și necesitățile concrete, actuale ale activității economice practice.**

Lucrul principal însă, în procesul de pregătire a doctorandului trebuie să-l constituie **seminariile de doctorat,** în care să se asigure **dezbaterea celor mai actuale teme din specialitatea aleasă, cu participarea largă și activă a doctoranzilor de alte specialități.** În cazurile în care instituția respectivă are un număr mai mare de doctoranzi în științele economice, de o reală utilitate ar fi **organizarea unor prelegeri de sinteză asupra principalelor probleme ale teoriei și practicii economice, cu referiri la experiența valabilă și din alte țări.**

În cadrul seminarului de doctorat fiecare din doctoranzi ar trebui să prezinte în cursul primei perioade 3-4 referate științifice consacrate analizei unei probleme din specialitatea sa. Pe lîngă materiile de specialitate, doctorandul în științele economice, trebuie să capete elemente serioase de cunoștințe în domeniul unor discipline „auxiliare", legate de perfecționarea organizării și conducerii economiei naționale.

În numeroase cazuri doctorandul va avea nevoie de împrospătarea cunoștințelor în domeniul informaticii, în altele de cibernetică economică, mai în toate cazurile de cunoștințe de organizare și conducere economică. Tratarea unei teme de comerț implică cunoștințe de merceologie sau de marketing. O teză de economie mondială, de pildă, presupune cunoștințe temeinice de geografie economică. Unele teme de economie agrară ar putea reclama cunoștințe de sociologie rurală, după cum temele de istoria gîndirii economice pot fi tratate cu succes numai cunoscîndu-se temeinic istoria economiei naționale sau mondiale. Pentru unele probleme s-ar putea folosi practica temporară a doctoranzilor în unitățile economice.

Este recomandabil, de asemenea, ca doctorandului să i se asigure însușirea unei a doua limbi străine de circulație mai largă pe lîngă limba străină la care a dat concursul de admitere la doctorat, fapt care-i va asigura un acces mai larg la sursele originale de informare și putința de a participa, eventual, la reuniuni științifice internaționale.

UN ASPECT important îl reprezintă munca conducătorilor științifici, care în prezent este mai mult onorifică și deseori formală. Ca regulă, cei mai buni specialiști într-un domeniu sau altul sînt și cei mai ocupați. Dacă în ceea ce privește conducătorii științifici cu normă în învățămînt s-au inițiat unele reglementări, pentru cei care n-au normă didactică sau științifică problema rămîne deschisă. În limita timpului disponibil, doctoranzii ar putea fi antrenați în elaborarea unor părți din temele care sînt înscrise în planul de cercetare al catedrei sau institutului științific de specialitate. Revistele noastre de specialitate, ar trebui să ofere posibilități mai largi pentru doctoranzi de a publica studii, analize etc.

Dată fiind gama tot mai largă de specializare în diferite ramuri și discipline economice, poate că ar fi cazul ca pe lîngă titlul generic de doctor în științe economice, **să se precizeze în subsidiar și domeniul de specialitate a titularului (economia industriei, agriculturii, transporturilor, comerțului, finanțelor, statistică economică etc.). Totodată, ar trebui să se reintroducă și la noi practica larg extinsă în multe țări a menționării calificativului obținut de doctorand, la acordarea titlului, ținîndu-se seama atit de teza susținută, cît și de întreaga activitate desfășurată în timpul doctoratului.**

În perfecționarea doctoratului trebuie să se țină seama de experiența de pînă acum în acest domeniu, ca și în domeniul învățămîntului post-universitar. Această formă de perfecționare a pregătirii cadrelor de specialiști de calificare superioară și-a dovedit pe deplin rostul și utilitatea. Introducerea învățămîntului post-universitar și la Academia de Studii Economice, de pildă, apare extrem de actuală. La aceasta se adaugă și o experiență relativ mai recentă, aceea a Centrului de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi, în care se urmărește perfecționarea prin cursuri și aplicații a cunoștințelor în problemele de organizare, îndrumare și conducere a întreprinderilor, de însușire și promovare a metodelor moderne în acest domeniu.

În general, doctoratul în științe economice, prin perioada de timp ce i se rezervă, selecția inițială judicioasă a candidaților, formele de predare și însușire activă a cunoștințelor, finalizarea muncii doctorandului printr-o lucrare adecvată cerințelor teoretice și practice, rămîne să ocupe un loc deosebit în sistemul de perfecționare a cadrelor economice superioare.

Măsurile care s-au luat pînă în prezent pe linia diversificării învățămîntului mediu, înființarea de licee economice, introducerea unor discipline noi, moderne și perfecționarea procesului de învățămînt în instituțiile de învățămînt economic superior, sînt tot atîtea premise pentru înălțarea pe o treaptă superioară și a doctoratului în științele economice.

Pe lîngă doctoratul economic propriu-zis, de care s-a vorbit, ar mai trebui revăzută și practica acordării titlului de „doctor-docent în științele economice". Spre deosebire de alte domenii, cum ar fi științele tehnice sau medicina, numărul doctorilor-docenți în științele economice este extrem de redus. În această privință efortul Comisiei superioare de diplome s-a redus aproape exclusiv la recunoașterea unor titluri mai vechi. Credem că și în această privință ar trebui să se producă un reviriment, întrucît în prezent atît în producție, în domeniul activității de partid și de stat, ca și în cercetare, în învățămînt, în publicistica economică, există un număr important de economiști care pe lîngă că au făcut studiile economice în anii de după reforma învățămîntului, s-au afirmat cu succes în activitatea lor economică. O dovadă în plus o constituie faptul că economiștii din această categorie au elaborat lucrări valoroase iar meritele științifice ale unora dintre ei au căpătat recunoașterea oficială a unor instituții academice.

În această privință prevederile Decretului privind titlurile științifice din noiembrie 1967 sînt cît se poate de clare: „Titlul de doctor-docent în științe se conferă persoanelor care au titlul de doctor și s-au distins printr-o activitate științifică îndelungată, avînd lucrări care reprezintă o contribuție valoroasă la progresul științei". În mod similar, credem, se pune și problema acordării titlului de doctor „honoris causa".

Dat fiind locul științelor economice în sistemul științelor sociale, îmbunătățirea, modernizarea și perfecționarea doctoratului în economie ar putea fi utilă și pentru alte ramuri și discipline ale științelor sociale. De altfel, în etapa actuală, mai mult ca oricînd, soluțiile ce se adoptă și se aplică în orice domeniu al activității sociale au de îndeplinit și condiția eficienței economice.

EFICIENȚA INVESTIȚIILOR

(Urmare din pag. 9)

de bază care, în mod normal, constituie criterii obiective de selecție. Aceste criterii decurg din scopul final al unei investiții, care este acela de a contribui în măsură cît mai mare la creșterea productivității muncii sociale. Din seria de variante de investiții cercetată, atenția va fi, deci, îndreptată cu precădere asupra acelora care conduc la obținerea de economii mai însemnate de muncă vie, la consumuri materiale mai scăzute. În consecință, criteriile la care ne referim sînt următoarele:

1. Asigurarea unei rentabilități sporite constituie un element esențial al unei activități productive, pe baza căruia se selectează variantele de investiții supuse analizei. Vor fi considerate deci drept eficiente acele variante care conduc la obținerea unei rentabilități înalte, la acumulări sporite, în comparație cu mijloacele consumate

2. La realizarea oricărei investiții se va urmări economisirea fondurilor disponibile. Vor fi considerate mai eficiente acele variante care, deși prevăd obținerea de rezultate egale, solicită totuși cheltuieli mai mici.

3. Chiar și pentru perioada de după punerea în funcțiune a investiției (uneori mai ales pentru această perioadă), trebuie avut în vedere că resursele sînt limitate. Nici o țară, oricît de bogată ar fi în anumite materii prime, nu-și poate permite luxul să consume nemăsurat: indiferent de posibilitățile de recrutare a forței de muncă dintr-o anumită zonă, o variantă de investiție trebuie să prevadă un consum cît mai redus de efort uman. Pe măsură ce o variantă de investiții prevede consumuri mai mici, ea este mai eficientă din punct de vedere economic.

4. În calculele de eficiență economică a investițiilor, timpul are o influență hotărîtoare. De aceea, imobilizarea fondurilor pe șantiere trebuie să se facă pe o perioadă cît mai scurtă. Dimpotrivă, după punerea în funcțiune a unei instalații, timpul de producție trebuie să fie cît mai lung sau, cu alte cuvinte, instalația trebuie să funcționeze fără opriri cauzate de defecțiuni. Problema siguranței în funcționare răspunde, deci, unui criteriu important al eficienței economice a investițiilor.

5. Timpul generează însă aspecte mult mai complexe în domeniul pe care îl cercetăm. Procesul de investiții (deci de imobilizare a fondurilor disponibile) și procesul de producție pe noul mijloc fix (deci de recuperare a fondurilor investite) nu se desfășoară simultan și nici măcar în perioade egale de timp. Experiența arată că imobilizarea fondurilor se face într-o perioadă de 1—2 ani (reprezentînd durata de realizare a unei investiții), iar procesul de recuperare a resurselor întrebuințate se desfășoară pe o perioadă cel puțin dublă (în cazurile cele mai frecvente). În asemenea condiții, interesează ca perioada de recuperare a fondurilor consumate — denumită în mod uzual termen de recuperare a investițiilor — să fie cît mai scurtă. De aceea, vor fi preferate acele variante de investiții la care termenul de recuperare este redus, ceea ce presupune că acumulările rezultate în procesul de producție sînt maxime imediat după punerea în funcțiune a mijlocului fix nou creat. Vor fi deci preferate acele variante care, pe lîngă că prevăd acumulări anuale maxime, nu ridică probleme tehnice deosebite, urmînd să lucreze la parametrii proiectați cît mai curînd posibil. Scurtarea duratei de atingere a parametrilor nominali constituie o problemă cheie în analiza eficienței economice a investițiilor, neglijarea ei — încă din faza de proiectare — atrăgînd însemnate pierderi, mai tîrziu, în procesul de recuperare a fondurilor investite.

6. Unul din cele mai importante elemente de opțiune este acela ca mijlocul fix să realizeze efecte utile pe o perioadă cît mai mare de timp după scurgerea termenului de recuperare sau, mai bine zis, volumul acumulărilor obținute după recuperarea fondurilor investite, pînă la scoaterea din funcțiune a mijlocului fix, să fie maxim. Aceasta presupune ca varianta aleasă să aibă atributul de a realiza acumulări maxime o perioadă cît mai mare de timp. Iată, așadar, că durabilitatea mijlocului fix proiectat — în condițiile cînd acumulările anuale sînt maxime — reprezintă dominanta analizei eficienței economice a investițiilor.

7. În condițiile țării noastre, trebuie subliniată cu toată tăria necesitatea ca opțiunile să converagă spre acea variantă de investiții ce prevede punerea în valoare a resurselor naturale de care dispunem, diminuarea la maximum posibil a importurilor, acestea referindu-se atît la instalațiile complexe ce urmează a fi achiziționate pentru realizarea investiției, cît și la achiziționarea de materii prime și materiale necesare bunei funcționări a noului mijloc fix.

Criteriile enunțate acționează de cele mai multe ori conjugat; de fapt, unele decurg din altele, ceea ce evidențiază caracterul lor omogen. Este însă de la sine înțeles că aceste criterii nu sînt exhaustive. Așa cum am arătat, în funcție de scopul urmărit vor fi formulate și alte criterii de selecție a variantelor, pentru determinarea, în final, a celei mai eficiente investiții. Desigur, asemenea criterii își pot modifica ponderea de la caz la caz, de la un obiectiv de investiții, la altul. Se poate întîmpla chiar ca o variantă să corespundă numai anumitor criterii. În acest caz, definirea variantei optime depinde de capacitatea de analiză și de discernămînt a factorului de decizie, de experiența și cunoștințele acestuia, de puterea sa de a stabili acele criterii care au o importanță majoră și a căror respectare este obligatorie. În acest mod, iese în evidență rolul analizei economice, care trebuie să dubleze calculele de eficiență economică a investițiilor, să interpreteze rezultatele, să stabilească o prioritate judicioasă în variantele supuse selecției.

CALCULELE DE EFICIENȚĂ economică constituie numai un instrument în mîna celui pus să ia o decizie de investiții, ele urmînd a fi considerate ca un mijloc auxiliar — oricît de nete ar fi rezultatele obținute —, subordonat analizei economice multilaterale, singura în măsură să evalueze complet avantajele și dezavantajele unei investiții, gradul ei de eficiență, să dezvăluie căile pentru îmbunătățirea condițiilor de realizare a unei investiții și de recuperare a fondurilor consumate.

În principiu, calculele de eficiență trebuie să răspundă la trei întrebări: **ce, cît și cum?** Ele trebuie să arate **ce este mai bine să se producă și apoi cît** este necesar să se producă; de asemenea, este necesar să se cunoască **cum trebuie să se producă, pe ce cale trebuie să se realizeze un anumit produs, prin ce metode și procedee tehnice, astfel încît procesul de producție să se desfășoare** în condiții de eficiență maximă. În primul rînd, calculele de eficiență economică a investițiilor trebuie să scoată la iveală care sînt ramurile cele mai necesare pentru a fi dezvoltate, care sînt obiectivele ce trebuie construite și ce anume produse trebuie realizate, în concordanță cu cerințele pieței interne și ale exportului. În al doilea rînd, trebuie să se stabilească dimensiunile producției viitoare care sînt în funcție nu numai de criteriile tehnice de funcționare a diferitelor instalații, dar și de cantitatea de produse ce poate fi plasată pe piața internă și la export. În sfîrșit, pentru realizarea unui produs, există o diversitate de procedee tehnice; calculele de eficiență trebuie să indice care este cel mai modern, și mai adecvat procedeu, în condițiile cunoscute.

Prin calculele de eficiență se urmărește reducerea părții de intuiție, atunci cînd trebuie adoptată o decizie de investiții. Formularea matematică a problemei, construirea unor modele economice bazate pe un instrumentar științific riguros, ajută factorul de decizie la relevarea celor mai avantajoase soluții, la rezolvarea diferitelor cazuri practice, care sînt, de cele mai multe ori, extrem de dificile.

Aplicarea principiilor generale de stabilire a eficienței economice, în domeniul investițiilor ridică o serie de probleme greu de rezolvat, care decurg din caracterul complex al investițiilor. Astfel, unele rezultate nu se pot cuantifica sau nu se pot determina cu precizie. Sînt obiective care nu urmăresc decît îmbunătățirea calității produsului finit. Fără îndoială că o calitate superioară presupune o valoare mai mare, oglindită într-un preț mai ridicat. Dar, de cele mai multe ori, perfecționările succesive care se aduc produsului finit au drept scop menținerea competitivității sale pe piața internă și internațională, el urmînd a fi vîndut la același preț, chiar și după perfecționare. În aceste condiții, efortul depus pentru îmbunătățirea calității nu se oglindește în preț și, ca atare, măsurarea rezultatelor este o operație dificilă, iar uneori imposibil de efectuat pe bază de calcul.

Alteori, realizarea unei investiții se face cu scopul de a mări siguranța în funcționare, ceea ce de asemenea nu oferă posibilități practice de măsurare a efectelor. Multe dintre obiectivele de investiții nu privesc sectorul productiv, ele concretizîndu-se în obiective cu caracter social sau cultural. În aceste cazuri nu dispunem de asemenea de instrumente de măsurare precisă a rezultatelor. Într-adevăr, care ar fi, de pildă, posibilitățile de măsurare a rezultatelor investiției destinate unui laborator pentru cercetări fundamentale? Chiar dacă ne referim numai la obiectivele cu caracter productiv, măsurarea surplusului de producție rezultat în urma efectuării unei investiții nu înseamnă că am putut cuprinde într-o singură cifră toate rezultatele ce se vor obține. Investiția productivă respectivă, în afară de creșterea producției, va avea ca efect reducerea prețului de cost al produsului finit și, implicit, a prețului de vînzare a acestuia, va contribui la sporirea productivității muncii, la îmbunătățirea condițiilor de lucru etc. În acest caz, măsurarea rezultatelor unei investiții presupune multă competență din partea aceluia care trebuie să ia decizia de investiții, în sensul că, din totalul efectelor trebuie extrași — așa cum am arătat mai înainte — acei indicatori care sînt cei mai concludenți, cei mai caracteristici, ce pot să exprime în mod cît mai fidel, gradul de eficiență al investiției respective.

În al doilea rînd, unele impedimente se referă la cuantificarea eforturilor. În general, la analiza eficienței economice a investițiilor distingem următoarea clasificare a eforturilor:

1. cheltuieli de investiții (pînă la punerea în funcțiune a mijlocului fix):
   a. — muncă vie;
   b. — muncă trecută;
2. cheltuieli curente de producție (după punerea în funcțiune a mijlocului fix):
   a. — muncă vie;
   b. — muncă trecută.

O alternativă care trebuie rezolvată cu ocazia analizei eficienței economice este aceea a alegerii variantei care prevede cele mai însemnate economii de muncă vie sau a aceleia în care economia de muncă trecută este maximă. Pe de o parte, sînt eficiente variantele care realizează creșterea productivității muncii (deci economie de muncă vie), dar tot atît de importante sînt cele care au ca obiectiv reducerea consumului de materii prime (deci economie de muncă trecută), mai ales cînd trebuie achiziționate din import.

Dar cea mai dificilă alternativă este alegerea, din numărul total al variantelor posibile, fie pe aceea care prevede cheltuieli mai reduse de investiții, fie pe aceea cu cheltuieli mai reduse de exploatare a mijlocului fix pus în funcțiune. În această privință, un exemplu semnificativ îl poate constitui decizia de investiții pentru dotarea transporturilor feroviare cu locomotive electrice sau cu locomotive Diesel-electrice. Se știe că locomotivele electrice necesită investiții mai mari, dar au avantajul că, pe parcursul exploatării, cheltuielile sînt mai mici și performanțele tehnice sînt superioare. În schimb, locomotivele Diesel-electrice necesită investiții mai mici, dar au nevoie de cheltuieli curente de exploatare mai mari. Adoptarea deciziei de investiții presupune o analiză multilaterală, ținînd seama de disponibilul și pregătirea forței de muncă, de baza de materii prime și materiale existentă, de posibilitățile țării, de condițiile economice și sociale concrete de dezvoltare a societății respective.

Un alt aspect de care trebuie să se țină seama constă în faptul că efectele unei investiții se materializează nu numai în obiectivul construit, ci și în alte ramuri ale producției materiale, cît și în domeniul social-cultural. Astfel, amplasarea unei fabrici într-o localitate oarecare, în afara faptului că va determina obținerea unei cantități suplimentare de producție, dar în același timp va crea, pe această bază, noi posibilități de dezvoltare a ramurilor productive conexe. Totodată, în localitatea respectivă se vor dezvolta unele activități productive colaterale (drumuri, căi ferate, magazine etc.). Dar efectele acestei investiții se răsfrîng și asupra domeniului social-cultural. Industrializarea unei zone presupune progresul ei multilateral. Atragerea populației respective în producție contribuie la creșterea veniturilor personale și, implicit, a posibilităților ei de a-și acoperi unele cheltuieli legate de ridicarea nivelului cultural. În acest fel, în zona respectivă vor apărea, o dată cu noi unități economice, și noi cartiere de locuințe, teatre, cinematografe, școli, biblioteci, etc.

Dar și eforturile solicitate pentru realizarea unei anume investiții nu se limitează numai la cele aferente obiectivului de bază. Astfel, punerea în funcțiune a unei noi întreprinderi presupune că ramurile furnizoare trebuie să-și sporească producția (pentru a-i asigura materiile prime și materialele necesare), ceea ce înseamnă investiții suplimentare în aceste ramuri conexe. Este de reținut, deci, faptul că atît rezultatele, cît și eforturile sînt în directă legătură cu ramurile conexe, măsurarea lor prezentînd din această cauză noi dificultăți.

În efectuarea investițiilor, o decizie frecvent întîlnită se referă la dezvoltarea și modernizarea unei întreprinderi existente sau la realizarea unui obiectiv nou. Privind în general lucrurile, dezvoltarea unei fabrici necesită cheltuieli mai mici decît construirea unei fabrici noi — de unde rezultă că prima alternativă este mai eficientă — fie și numai pentru faptul că o parte din clădirile existente și alte obiective adiacente pot fi folosite și de partea dezvoltată.

Dar o fabrică existentă nu se poate dezvolta la infinit. Există anumite limite naturale pînă la care dezvoltarea unei întreprinderi existente este posibilă și rentabilă. Oricare ar fi caracterul unei investiții — obiectiv nou sau dezvoltarea unei întreprinderi existente — esențial în analiza eficienței economice este de a compara caracteristicile, costurile și nivelul performanțelor aferente capacităților care urmează a fi construite și puse în funcțiune, cu aceleași date privind capacitățile existente (construite și puse în funcțiune în anii anteriori) pentru a scoate la iveală eventualele costuri suplimentare sau lucrări de prisos, pentru a analiza costurile aferente caracteristicilor noi și a verifica dacă acestea se înscriu în limitele admisibile. Compararea viitoarelor obiective existente deocamdată pe planșetele proiectanților, cu obiective existente în realitate și care au funcționat o perioadă de timp, constituie o metodă edificatoare în analiza eficienței economice a investițiilor, cu scopul de a îmbunătăți soluțiile preconizate, de a produce o anumită selecție în variantele supuse cercetării. Realizările obținute în trecut reprezintă „pragul" eficienței economice a investițiilor, limita inferioară pe care noile investiții trebuie să o depășească în mod obligatoriu, garanție a promovării progresului tehnic în toate domeniile de activitate.

În analiza eficienței economice a diferitelor investiții o însemnată greutate este determinată de faptul că nu întotdeauna se poate face o confruntare concludentă a calităților și defectelor variantelor supuse comparării, datorită caracterului unical al investițiilor. Oricare obiectiv de investiții are caracteristici proprii, are un caracter particular. Prin soluțiile constructive aplicate, prin procedeele tehnologice practicate, prin calitatea produsului finit care urmează să fie realizat, fiecărui obiectiv de investiții îi este conferit un caracter unical.

În continuare, dorim să abordăm raportul dintre varianta optimă de investiții și variantele eficiente. În vorbirea curentă se întrebuințează de multe ori noțiunea de alegerea variantei optime sau a variantei cele mai eficiente, optimizarea programelor de investiții sau eficientizarea unei acțiuni etc., fără însă a se acorda atenția cuvenită raportului dintre cele două noțiuni. În principiu, optimul este linia ideală, scopul final, perfecțiunea care trebuie să caracterizeze o activitate, condusă și realizată ireproșabil. Activitatea optimă nu poate fi realizată niciodată, altfel progresul ar fi de neconceput. Noțiunea de activitate optimă este ca și un orizont; pe măsură ce te apropii de el, se îndepărtează. O dată ce activitatea practică se îmbunătățește, se ivesc noi posiblități de perfecționare a acesteia, plafonarea este dușmanul progresului general.

Viața arată însă că în realitate nu avem la dispoziție un număr infinit de variante supuse analizei. De altfel, în materie de investiții fiecare variantă reprezintă de fapt un nou proiect a cărui elaborare costă timp și bani. Dintr-un număr finit (și restrîns) de variante una va avea calitățile cele mai înalte, va fi cea mai bună, cea mai eficientă; aceasta este varianta optimă căutată. Dacă după rezultatele obținute, activitățile unei mulțimi pot fi clasificate în activități care înregistrează pierderi și activități care înregistrează beneficii, și dacă vom ordona aceste activități în funcție de volumul beneficiilor (pierderilor) obținute, putem schița următoarea reprezentare grafică:

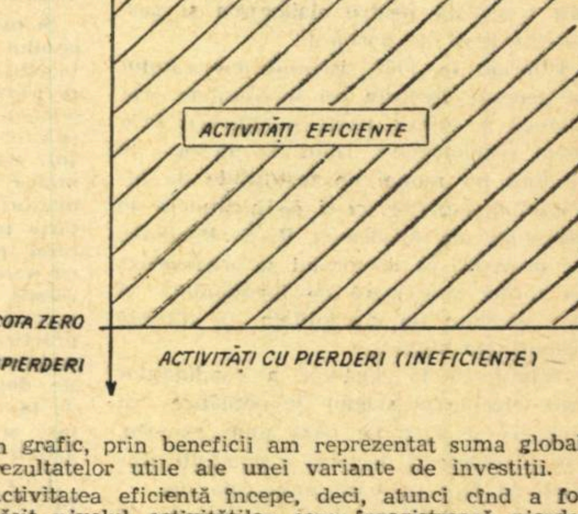

În grafic, prin beneficii am reprezentat suma globală a rezultatelor utile ale unei variante de investiții.

Activitatea eficientă începe, deci, atunci cînd a fost depășit nivelul activităților care înregistrează pierderi (cota zero) și se termină cu activitatea optimă. În mod practic, variantele de investiții elaborate se vor situa în intervalul hașurat, într-o anumită ordine, în funcție de gradul lor de eficiență. Important este ca metodele de calcul întrebuințate să aibă atributul de a reflecta cît mai fidel scara de ordonare a variantelor de investiții, în funcție de eficiența lor economică reală.

Din cele arătate rezultă că eficiența economică a investițiilor poate fi pusă în evidență cu ajutorul unor instrumente de măsură perfecționate, că ea reprezintă un cîmp important de investigare, avînd atributele domeniilor moderne ale științelor economice. Metodele de calcul pe care le întrebuințează, principiile pe care se sprijină și întregul instrumentar care alcătuiesc bazele teoretice și practice ale eficienței economice a investițiilor au evoluat o dată cu progresul tehnico-științific pe care îl cunoaște societatea contemporană, au contribuit la promovarea acestuia și reprezintă o consecință a sa, fiind susceptibile în continuare de noi perfecționări.

TRIPTICUL BILANȚIER '71 ȘI PERSPECTIVELE PE '72

STATISTICILE anului 1971 relevau că, în marea majoritate a țărilor occidentale, configurația economiilor lor prezenta caracteristica unui triptic nedorit — încetinirea ritmului de dezvoltare, criza monetară, inflația — care au atras după ele, ridicarea curbei șomajului la indici din ce în ce mai mari. În acest sens, cotidianul francez „Le Monde", fixînd fenomenul în lumina de netăgăduit a faptelor, scria că în nici una din principalele țări occidentale „creșterea numărului celor ce nu găsesc de lucru n-a putut fi oprită, dimpotrivă anul 1971 caracterizîndu-se printr-un adevărat salt". Cotele cele mai mari de reducere a procentului de folosire a forței de muncă în raport cu populația activă s-au înregistrat, în ordine, în S.U.A., Franța, R.F.G., Marea Britanie. Proporțiile variază de la o țară la alta. Astfel, în timp ce în Germania Federală nu putea găsi de lucru un muncitor din o sută, sau, în Franța, doi din același număr, în Marea Britanie și în S.U.A. forța de muncă nefolosită se ridică la 3,4 și, respectiv, șase procente din întreaga populație activă. Cu atît au apărut mai stranii și mai lipsite de sens, în ultima instanță, părerile unor economiști occidentali, potrivit cărora ar trebui ca anul 1972, să fie privit cu mai multă încredere, deoarece „guvernele vor fi capabile să stimuleze cu instrumente conjuncturale deja pregătite economiile mai mult sau mai puțin bolnave". Tot pe același teren al speranțelor, o anumită doză de satisfacție a putut fi remarcată și în cercurile guvernamentale occidentale la sfîrșitul anului 1971 în ceea ce privește aranjamentul financiar de la Washington. Dar și în această chestiune realitatea stă cu totul altfel. Cifrele sînt acelea care relevă situația reală — anume că dimensiunile crizei monetare occidentale nu au fost estompate de acordul „celor zece", menținîndu-se, în continuare, tensiunea și incertitudinea în domeniul monetar, cu repercusiuni grave asupra dezvoltării economice; inflația, la rîndul ei, a persistat în cursul lui 1971, prelungindu-se și în noul an. Referindu-se la fenomenele de recul din economia vest-germană, săptămînalul „Wirtschaftswoche" semnala, de pildă, „existența indicilor unui pericol de recesiune ce evoluează simultan cu creșterea prețurilor". La numai cîteva zile după Anul Nou, cunoscuta firmă de automobile „Volkswagen" anunța concedierea a 90 000 din cei 130 000 de lucrători ai săi. Exemplul a fost urmat de marele concern siderurgic „Thyssen", care a introdus așa-numitele grafice de lucru pentru 10 000 lucrători. În această țară, comenzile externe au scăzut în vara anului trecut cu 16%, tendință ce se accentuează și în acest an, afectînd, bineînțeles, mîna de lucru. Unul din principalele institute de conjunctură vest-german, IFO, prevede, pentru 1972 o scădere cu 5% a producției industriale a țării și mărirea numărului șomerilor între 400 000 și 600 000. Din aceeași sursă se arată că marele sector al siderurgiei urmează să se dispenseze de cel puțin 40 000 lucrători.

În Anglia, șomajul, care a atins cifra de un milion, se extinde, implicînd privațiuni pentru tot mai multe familii (toalizînd circa 4 milioane persoane). Această situație se explică prin faptul că în industria britanică, bazată pe concentrări, raționalizări și reorganizări, se procedează la reduceri mari de efectiv. Singură, societatea „British Steel Corporation" (siderurgie) prevede pentru anul în curs suprimarea a 100 000 de locuri de muncă, echivalentul unei treimi din întregul ei efectiv de lucrători. Șomajul, stagnarea sau recesiunea sînt remarcate și în viața economică a Olandei. Patronatul din această țară s-a exprimat clar: „în 1972 va fi înregistrată criza cea mai gravă din ultimii 25 de ani". În Italia, bariera de maximă gravitate — 1 200 000 șomeri — a fost trecută cu toate că se introduc măsuri „clasice" de oprire a fenomenului, cum ar fi limitarea orelor de producție. În ciuda unor inițiative de „relansare a economiei", în Franța nu se va putea împiedica agravarea șomajului: 1972 va înregistra peste 600 000 (la 1 ianuarie numărul persoanelor neocupate atingea 500 000). În plus, o greutate dificil de surmontat în această țară va fi și faptul că expansiunea în domeniul industrial nu va fi însoțită de crearea de noi posturi, în condițiile în care sporește numărul tinerilor absolvenți ai diverselor forme de învățămînt. La sfîrșitul lui 1971, în S.U.A., au fost înregistrați 5,2 milioane șomeri, rata medie atingînd astfel 5,9%, cea mai ridicată din ultimii zece ani. În 1970, ea a fost de 4,9%, iar în 1969 — primul an al Administrației Nixon —, de 3,5%. Lawrence O'Brien, președintele Partidului Democrat remarca, în legătură cu acest tablou sumbru, că „situația actuală contrazice în mod flagrant previziunile frecvent repetate ale președintelui Nixon că 1971 va fi un an bun pentru Statele Unite, iar 1972 unul și mai bun". În numele puternicei centrale sindicale AFL-CIO, secretarul ei Lane Kirkland, arăta, la rîndul său, că „promisiunea administrației privind aducerea sub control a șomajului în anul 1971 nu a fost respectată".

Curbei ascendente a șomajului, încercărilor patronatului și ale cercurilor guvernamentale din țările occidentale de a arunca poverile generate de contradicțiile societății pe umerii maselor muncitoare li se răspund de către aceștia din urmă prin acțiuni viguroase, de luptă revendicativă, sub diverse forme. În Anglia, greva generală a minerilor britanici — mobilizînd 280 000 de oameni ai galeriilor, care se opun politicii de așa-zisă „domolire" a inflației prin „înghețarea" salariilor și a altor măsuri ce lovesc grav în bugetul familial — reprezintă prima acțiune de o asemenea amploare a minerilor englezi în ultimii 46 de ani. Mișcări revendicative sînt semnalate și în alte numeroase țări, cuprinzînd cele mai diverse ramuri de activitate, regiuni, orașe. Din Verona, unde calmul proverbial pentru un oraș italian a fost risipit de curînd de salariații ce-și manifestau nemulțumirea față de condițiile precare de viață și muncă impusă și pînă într-un mare centru industrial american cum este San Francisco se manifestă o puternică încordare a relațiilor dintre muncă și capital, dominantă fiind voința producătorilor de bunuri de a milita în continuare, și în acest an, pentru echitate socială.

A. DUMITRESCU

REPERE

● **În Kenya** s-au inaugurat lucrările miniere la zăcămîntul de plumb de la Kinangoni, care se realizează în cadrul cooperării româno-kenyene.

● **La șantierele** navale „Gheorghi Dimitrov" din Varna a început, în acest an, construcția primului cargou cu un deplasament de 38 000 tone care urmează să fie realizat în Bulgaria, iar în viitor șantierele vor lansa la apă tancuri petroliere de cîte 100 000 tone.

● **Brazilia** continuă să fie cel mai mare producător de cafea din lume. Aproximativ jumătate din producția mondială (48%) revine acestei țări. Potrivit ultimelor date statistice, în anul 1971 Brazilia a exportat 18 milioane de saci de cafea — un sac fiind egal cu 60 de kg. — alte 9 milioane fiind consumați în țară.

● **Numărul** șomerilor din Norvegia a fost, la sfîrșitul anului 1971, cu 7% mai mare decît în anul precedent.

● **Schimburile comerciale** dintre R. F. a Germaniei și S.U.A. în primele 11 luni ale anului trecut s-au soldat cu un deficit de 18 milioane dolari pentru Statele Unite. Exporturile vest-germane în S.U.A., în perioada respectivă, au fost evaluate la 3,44 miliarde dolari, în timp ce exporturile americane în R.F.G. au fost de 3,26 miliarde dolari.

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ

RELAȚIILE ECONOMICE ALE AMERICII LATINE CU ȚĂRILE SOCIALISTE

comercio exterior
de méxico

REVISTA LUNARĂ editată de Banca Națională de Comerț Exterior a Mexicului se ocupă într-unul din ultimele sale numere de dezvoltarea recentă a relațiilor economice ale statelor latino-americane cu țările socialiste, în contextul eforturilor țărilor lumii a treia pentru o dezvoltare independentă. Reproducem în cele ce urmează largi extrase din acest articol (sublinierile aparțin redacției noastre).

PRESA internațională a acordat o atenție considerabilă în ultimele luni elementelor noi privind inițierea sau extinderea comerțului dintre un număr de țări latino-americane și unele țări socialiste, în contextul eforturilor Americii Latine de a-și diversifica comerțul exterior.

Un articol publicat de revista (argentiniană — n.n.) **Visión** comenta că cu cîtva timp în urmă era normal ca atunci cînd un nou guvern venea la putere într-o țară latino-americană șeful statului să anunțe că el „va menține o politică de prietenie față de Statele Unite". Acum „a devenit un obicei pentru șeful unui nou guvern să adauge că el va stabili relații cu toate țările, inclusiv cu cele ale sistemului socialist" (...)

Singura organizație internațională care face o analiză detaliată, la scară mondială, a relațiilor economice dintre țări cu sisteme economice și sociale diferite este Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD). Celelalte organizații — probabil din lipsă de date — se dedică aproape în întregime, ca și în deceniile trecute, analizării comerțului și relațiilor financiare dintre țările cu „economie de piață", fără a defini în mod satisfăcător acest termen. Totuși, în actuala situație internațională, cu trăsăturile ei politice și economice în continuă modificare, **nu există nici un motiv pentru care America Latină să ignore existența unui important sector al economiei mondiale** cu care țările industriale și multe națiuni asiatice și africane își sporesc constant comerțul. Deși nu se spune în mod clar ale cui interese sînt servite prin frecventele perorații privind caracterul „periculos și indezirabil" al întreținerii de către America Latină a relațiilor economice cu țările socialiste, este evident că ele nu servesc interesele Americii Latine. Singurul rezultat al unei asemenea atitudini ar fi că comerțul dintre cele două regiuni ar continua să fie dominat, ca și în trecut, de interesele politice ale țărilor industriale intermediare.

Potrivit studiului UNCTAD privind comerțul mondial, atît în 1969 cît și în 1970 comerțul dintre țările socialiste (cu excepția R.P. Chineze) și celelalte regiuni a urmat un curs ascendent. Aceasta a fost valabil și în cazul specific al comerțului sistemului socialist cu țările în curs de dezvoltare după o perioadă de încetinire de doi ani, 1967 și 1968. Trăsăturile remarcabile ale redresării din 1969—1970 au fost: diversificarea geografică a acestor curente comerciale, creșterea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare către țările socialiste, o mai mare flexibilitate în noile acorduri comerciale bilaterale, multilateralizarea plăților în anumite cazuri și un număr crescînd de acorduri de cooperare economică și tehnică semnate între țările socialiste și țările în curs de dezvoltare avînd ca scop sporirea capacității de export a acestora din urmă.

Datele UNCTAD evidențiază că **schimburile comerciale dintre țările socialiste europene și țările în curs de dezvoltare au crescut în 1969 și 1970 cu peste 10% pe an, întrecînd ritmul de creștere al comerțului dintre țările în curs de dezvoltare și țările capitaliste industrializate**, în special dacă nu se ține seama de comerțul cu petrol. De fapt, exporturile țărilor în curs de dezvoltare către țările socialiste europene au crescut într-un ritm mai rapid decît importurile. În plus, țările socialiste și-au lichidat soldul astfel rezultat prin plăți în valută liber convertibilă. Cu alte cuvinte, sistemul socialist s-a dovedit a fi în 1969 și 1970, pentru un număr considerabil de țări în curs de dezvoltare, o sursă de devize, spre deosebire de ceea ce s-a întîmplat în relațiile dintre țările în curs de dezvoltare și țările industrializate capitaliste. Ca un rezultat al acestei tendințe, țările socialiste au început să promoveze mai intens exporturile către Asia, Africa și America Latină. Potrivit datelor disponibile, **produsele țărilor socialiste sînt comparabile, în ce privește prețurile și calitatea, cu produsele manufacturate și instalațiile industriale furnizate de sursele tradiționale de pe ambele maluri ale Atlanticului de Nord...**

Exporturile țărilor în curs de dezvoltare către țările socialiste europene în 1970 sînt estimate la circa 2,1 miliarde dolari, iar importurile la aproape 1,8 miliarde. Participarea Americii Latine la acest total, pentru rațiuni prea evidente pentru a necesita vreo explicație, a fost marginală, exceptînd cazul special al Cubei. Exporturile Americii Latine către U.R.S.S. în 1969 s-au ridicat la aproximativ 85 milioane dolari, iar importurile la numai 16 milioane.

Cu toate acestea, în ultimele 12 luni tabloul a început să se schimbe în ce privește atît numărul acordurilor comer-

D. D.

(Continuare în pag. 19)

CAPITALISMUL CONTEMPORAN

CONTRADICŢIILE PIEŢEI MUNCII ŞI INTERVENŢIA STATULUI BURGHEZ

(Urmare din nr. trecut)

Determinarea potenţialului de forţă de muncă este elementul de bază, de pornire, în proiectarea populaţiei ocupate, dar numai atît. Pe de o parte, aceasta este determinată de împrejurarea că o parte din populaţia în vîrstă aptă de muncă continuă să urmeze diverse şcoli şi că, în virtutea unor factori obiectivi, gradul de participare în producţia socială a femeilor se află sub potenţialul teoretic. Legat de acest aspect, în literatura occidentală se analizează pe larg şi corelaţia dintre nivelul venitului şi oferta de muncă [5]. Pe de altă parte, ocuparea forţei de muncă este subordonată criteriilor capitaliste de folosire a factorilor de producţie. Or, din acest punct de vedere este ştiut că şomajul este un însoţitor specific al capitalismului şi că deci potenţialul de forţă de muncă nu este integral pus în valoare. Apologia burgheză despre pretinsa ocupare deplină a forţei de muncă este tot mai mult infirmată de realităţile şi faptele din lumea capitalistă care arată că acest obiectiv nu poate fi realizat şi că diminuarea şomajului în anumite perioade conjuncturale se face cu preţul accentuării fenomenelor inflaţioniste. Principiul potrivit căruia o parte din potenţialul de forţă de muncă va fi neocupată este luat în considerare în calculele de prognoză a populaţiei ocupate. Modelul Cambridge, spre exemplu, privind economia Angliei în 1970, prevăzuse că şomajul va reprezenta 1,5% din forţa de muncă estimată. Compararea acestui procent cu stările de fapt prilejuieşte în primul rînd constatarea că proporţia şomajului a fost mult mai mare (de ex., în mai 1971, de 5%). Mai mult, trebuie precizat că această proporţie este subevaluată, întrucît cifra şomerilor nu include pe absolvenţii şcolilor care caută un post de muncă şi pe cei care nu lucrează temporar. Se constată de asemenea că în ultimul timp a existat o tendinţă de creştere persistentă a şomajului. Teoretic, s-a conturat şi o metodă de prognozare adecvată elasticităţii substituţiei factorilor de producţie. În esenţă, metoda ia în considerare modificarea previzibilă a preţului factorilor de producţie, respectiv a dobînzii şi a salariului. Se consideră că ieftinirea relativă a unui factor atrage după sine substituirea factorului mai scump. Aplicarea acestei metode în calculele de prognoză întîmpină numeroase dificultăţi. Deşi s-au făcut unele încercări, se apreciază că determinarea populaţiei ocupate prin metoda substituirii factorilor de producţie ţine mai degrabă de domeniul dorinţelor decît de cel al realităţii. Din punct de vedere practic metoda cea mai des folosită în determinarea totalului populaţiei ocupate este metoda productivităţii muncii şi în ultimul timp balanţa legăturilor dintre ramuri şi funcţiile de producţie.

Prognoza cerinţelor de forţă de muncă pe profesii şi ocupaţii este considerată o problemă foarte complexă. În domeniul industriei, spre exemplu, studiile de prognoză presupun prospectarea dezvoltării ştiinţei şi tehnicii precum şi a efectelor acesteia asupra structurii profesionale a populaţiei. Avem în vedere atît efectele directe asupra forţei de muncă cît şi efectele indirecte rezultate din impactul progresului tehnico-ştiinţific asupra structurii producţiei. Or, în acest domeniu există numeroase incertitudini care fac dificilă o prognoză detaliată pe profesii a forţei de muncă. În bună măsură se încearcă ca aceste greutăţi să fie depăşite prin recurgerea la studierea unor cazuri reale, la cunoaşterea opiniilor oamenilor de ştiinţă şi la metoda comparării cu ţările sau regiunile cu o economie mai dezvoltată. Ultima metodă presupune existenţa unor date statistice pe ţări, prelucrate după o metodologie relativ asemănătoare.

Dificultăţi însemnate sînt şi în prognozarea necesarului de specialişti din sfera serviciilor. Necesarul de medici sau profesori, spre exemplu, este în bună măsură influenţat de creşterea populaţiei. Dar şi în această privinţă există anumite incertitudini. Fenomenul este determinat în principal de împrejurarea că rata natalităţii poate să se schimbe brusc şi imprevizibil. Este rezultatul unor schimbări în atitudinile sociale, în condiţiile economice sau în starea altor factori de ordin economic şi social. Comitetul Willink din Anglia, spre exemplu, a determinat necesarul de medici avînd ca punct de plecare prognoza potrivit căreia populaţia ar putea să crească cu 4,5% în perioada 1955—1971. Ţinînd seama şi de raportul dintre medici şi populaţie prevăzut a fi atins, Comitetul a recomandat reducerea cu o zecime a înscrierilor în şcolile medicale. Raportînd în 1960 despre scăderea numărului de studenţi, comisia a conchis că „oferta de candidaţi pentru calificarea de medici este în mod rezonabil strîns legată de cerinţe". De fapt, către 1966, creşterea ratei natalităţii determinase deja un spor de peste 7% al populaţiei, aceasta fiind la data respectivă cu 1 milion mai mare decît estimările făcute pentru 1971. Rezultatul creşterii mai accentuate a populaţiei s-a şi exprimat într-o lipsă de medici.

În efectuarea previziunilor pentru anumite profesiuni se face distincţie între lipsa de forţă de muncă determinată pe o bază economică şi lipsa de forţă de muncă determinată pe o bază administrativă. Dacă ne referim la ultimul aspect, spre exemplu, cererea totală de medici se stabileşte prin determinarea prealabilă a obiectivului de atins privitor la numărul de medici la 10.000 locuitori. Trebuie avut de asemenea în vedere că plata serviciilor medicale şi numărul de locuri în învăţămîntul medical constituie obiectul unui larg control din partea statului. În aceste condiţii lipsa de medici ca şi a altor profesii reglementate într-un mod asemănător „nu este o lipsă în sensul că oferta de medici, la preţul dominant al pieţei pentru serviciile medicilor, nu poate să acopere cererea efectivă". În calea stabilirii ofertei de medici la nivelul considerat de guvern că este socialmente de dorit, există anumite obstacole, cum sînt, condiţiile serviciului, nivelul venitului, lipsa de locuri pentru formare profesională.

Noţiunea privitoare la lipsa de forţă de muncă determinată pe o bază administrativă este rezultatul a două împrejurări. În primul rînd, statul consideră că anumite obiective în unele sectoare ale serviciului public sînt **socialmente de dorit.** Ca atare, în funcţie de aceste obiective, este apreciată şi oferta. Cazurile sînt destul de numeroase şi standardele, nivelurile de atins fac obiectul a numeroase discuţii. Dar, în afara raportului dintre numărul de medici şi populaţie, cele mai dese referiri se fac la raportul dintre dentişti şi clienţi; la mărimea maximă a clasei de elevi (potrivit nivelului şi tipului de şcoală), la norma pentru profesorii universitari etc. În al doilea rînd, în stabilirea anumitor obiective în domenii care depăşesc chiar serviciul public, statul are în vedere anumite elemente care ţin de domeniul prestigiului sau competitivităţii. Astfel, în S.U.A., există tendinţa de a considera că oferta de ingineri, oameni de ştiinţă, medici practicieni etc. este corespunzătoare prin referire la normele realizate de aceste grupuri ale forţei de muncă în Uniunea Sovietică.

• Metode de prognoză a forţei de muncă

• Cerinţele calificării şi recalificării şi limitele realizării lor.

În prezent, există economişti, între care cunoscutul economist american Milton Friedman, care proslăvesc virtuţile liberei concurenţe ca instrument de asigurare a echilibrului pe piaţa forţei de muncă ; există de asemenea practicieni care consideră că prognozele conţin numeroase elemente de incertitudine care le fac, practic, lipsite de valoare. Totuşi, datele referitoare la cererea viitoare a forţei de muncă, studiile şi calculele efectuate de organisme de stat, unităţi de cercetare, cercetători independenţi, deşi au elemente de incertitudine, sînt considerate, în majoritatea ţărilor capitaliste, utile pentru orientarea viitoare a învăţămîntului. Aceste cifre sînt unul din criteriile de bază pe care organele de specialitate îl au în vedere atunci cînd alocă fondurile pentru învăţămînt, inclusiv pentru dezvoltarea bazei materiale a acestuia.

PROBLEMA STANDARDELOR, a tipului şi volumului de cunoştinţe necesare personalului industrial (muncitor, tehnician sau inginer), a personalului de conducere sau a oamenilor de ştiinţă fac obiectul a numeroase studii şi dezbateri ştiinţifice. Pe baza analizării calificărilor cerute de tehnica de producţie modernă, a căilor şi metodelor de obţinere a acestora de către muncitori, s-au desprins o serie de concluzii dintre care menţionăm [6]: calificarea trebuie să se realizeze pe baza unor obiective precise şi să fie orientată în direcţia obţinerii unor rezultate concrete. În acest context, calificarea va fi orientată mai curînd spre satisfacerea cerinţelor locului de muncă respectiv, decît spre formarea pentru o viaţă întreagă. Se va proceda de asemenea la analiza sistematică a calificărilor necesare locului de muncă ca metodă normală şi în mod general acceptată ; abordarea analitică a cerinţelor privind calificarea arată că unele calificări (îndemînări) depind de anumite facultăţi ale muncitorului. Corespunzător acestei constatări se recomandă ca prin metode adecvate să se procedeze la dezvoltarea facultăţilor muncitorului în modul cel mai eficient posibil. În ultimă instanţă, toate acestea vor scurta timpul cheltuit pentru calificare şi vor îmbunătăţi rezultatele ; calificarea urmează să fie făcută cu personal de specialitate, bun cunoscător şi al metodelor de predare.

În prezent, se consideră că instructorii pentru calificarea industrială trebuie să aibă, ca şi profesorii pentru şcolile de cultură generală, o calificare adecvată şi că frecventarea unui curs intens referitor la metodele de instruire este o cerinţă minimă ; calificarea trebuie să fie tehnologică în sensul că o atenţie mai mare se va acorda tehnologiei de predare. Se va asigura o folosire crescîndă a tehnicilor audio-vizuale şi a învăţămîntului programat ; înregistrării electrovideo şi televiziunii cu circuit închis şi a altor tehnici similare ; calificarea trebuie să fie creatoare (enterprising), să caute noi idei, să-şi pună întrebări şi să experimenteze noi metode. Această tendinţă se va impune tot mai mult şi este direct opusă metodei obişnuite a calificării orientate, caracterizată prin standarde detaliate, inflexibile şi care înăbuşe iniţiativa şi spiritul întreprinzător ; întreprinderile şi salariaţii vor trebui să privească calificarea şi recalificarea ca pe un proces permanent, de-a lungul întregii vieţi active a populaţiei. Metoda analitică şi orientarea calificării cu prioritate spre cerinţele locului de muncă nu trebuie aplicate atît de rigid încît să excludă flexibilitatea. Calificarea trebuie întotdeauna să fie făcută în ideea că va fi urmată de o nouă calificare, la un grad mai înalt sau de o recalificare. În acest sens se consideră că un tînăr poate să treacă printr-o perioadă extinsă de calificare numai în cazul cînd sînt satisfăcute două condiţii : 1) calificarea iniţială să includă o experienţă de lucru structurată, generalizată ; şi 2) calificarea trebuie să asigure deprinderea tînărului cum să înveţe şi să-i inoculeze dorinţa de a studia.

Calificarea trebuie să fie integrată în problemele de conducere, să fie considerată ca o funcţie normală şi esenţială a conducerii. Specialistul în calificarea modernă urmează să fie orientat în conducerea întreprinderilor şi să gîndească la problemele conducerii cărora el poate să le ofere soluţii de calificare.

Întreprinderea capitalistă apreciază acţiunile de calificare exclusiv prin prisma rezultatelor băneşti, respectiv a profitului, a relaţiei dintre „valoarea care trebuie să fie obţinută din învăţămînt şi costul furnizării acestuia". Specialiştii din învăţămînt adoptă o altă poziţie, o poziţie care depăşeşte interesele imediate ale capitalului. Aceştia arată îngrijorare pentru faptul că în multe întreprinderi calificarea este privită cu rezerve şi suspiciune. Mai mult, partea cea mai înaintată a acestei opinii consideră legea calificării industriale ca o măsură represivă, ce trebuie riguros aplicată împotriva patronilor consideraţi recalcitranţi şi reacţionari. Este şi aceasta o contradicţie imanentă a capitalismului care rezultă din ciocnirea dintre tendinţele progresului tehnico-ştiinţific contemporan şi scopul îngust al producţiei capitaliste care este profitul. Legea calificării industriale (Industrial Training Act) urmăreşte fără îndoială îmbunătăţirea pregătirii profesionale a forţei de muncă. Faptul că măsurile unităţilor chemate să transpună în practică prevederile legii, sînt guvernate de criteriul profitului, limitează rezultatele scontate. La aceasta contribuie şi împrejurarea că legea lasă industriei răspunderea pentru formarea profesională. Din punct de vedere al intervenţiei statului, aceasta constă într-un control din ce în ce mai centralizat şi se consideră că acest control poate să fie foarte bine o condiţie prealabilă a unei coordonări mai largi.

SE PUNE ÎNTREBAREA : care sînt efectele intervenţiei statului în relaţiile de muncă menţionate mai sus ? Efectele pot fi urmărite pe două planuri. Pe de o parte, sub aspectul elaborării unor tehnici şi metode utilizate în încercările de planificare, respectiv de prognozare şi calificare a forţei de muncă. Pe de altă parte, sub aspectul rezultatului efectiv al aplicării deciziilor statului în relaţiile de muncă. Este evident că pregătirea deciziilor în relaţiile de muncă presupune efectuarea prealabilă a unor studii şi cercetări amănunţite şi că în acest sens se elaborează şi utilizează tehnici adecvate care prezintă o anumită importanţă pentru orice ţară care îşi pune asemenea probleme. Cît priveşte rezultatul efectiv al aplicării deciziilor acesta este limitat şi în principal rezultă din caracterul şi conţinutul de clasă al statului în condiţiile capitalismului monopolist de stat.

Constantin GRIGORESCU
Institutul de cercetări economice

---

5) A se vedea şi Paul A. Samuelson, Economics, 8 th edition, Mc Graw-Hill Book Company, Tokio, 1970 pag. 553—554.

6) E. J. Singer and I. D. Macdonald „Is Apprenticeeship Outdated ?, London, 1970.

R.P. BULGARIA

O NOUĂ ETAPĂ ÎN DEZVOLTAREA MULTILATERALĂ A ECONOMIEI

POLITICA DE INDUSTRIALIZARE socialistă, preocuparea pentru modernizarea şi automatizarea proceselor de producţie pe baza introducerii progresului tehnic şi a folosirii cuceririlor ştiinţei ca factor de sporire a productivităţii muncii sociale precum şi perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie au condus la creşterea potenţialului economic al Bulgariei contemporane, la ridicarea nivelului de trai material şi spiritual al poporului.

Faţă de anul 1939, în prezent producţia industrială este de 33 de ori mai mare, venitul naţional de 6 ori, producţia agricolă de două ori, comerţul exterior de 38 de ori ş.a.m.d. Ramurile de bază, ca energetica, chimia, construcţiile de maşini, metalurgia, au înregistrat sporuri remarcabile. Cu o economie preponderent agricolă altă dată, Bulgaria s-a transformat într-o ţară producătoare de utilaje şi maşini complexe moderne; acestea satisfac din ce în ce mai mult nevoile interne de dezvoltare accelerată a tuturor ramurilor, precum şi cerinţele de export pe pieţele celor 110 state ale lumii, cu care întreţine relaţii economice şi tehnico-ştiinţifice.

Ţinînd seama de rezultatele obţinute în perioada celui de al V-lea plan cincinal (1966—1970) — în industrie un spor de 70%, în agricultură de 26%, o creştere a venitului naţional cu 52%, — şi analizînd temeinic raportul dintre factorii creşterii economice şi posibilităţile sporite ale ţării, Congresul al X-lea al P.C. Bulgar (aprilie 1971) a subliniat că sînt întrunite condiţiile necesare trecerii la o nouă etapă — etapa construirii societăţii socialiste dezvoltate în Bulgaria. Această orientare a fost fundamentată în programul partidului şi concretizată în directivele planului pe perioada 1971—1975 care subliniază că sarcina social-economică fundamentală a actualului plan cincinal constă în satisfacerea complexă şi tot mai deplină a nevoilor materiale şi spirituale crescînde ale oamenilor muncii, prin dezvoltarea accelerată şi intensificarea întregii economii naţionale, pe baza sporirii continue a productivităţii muncii sociale.

Planul stabileşte ritmuri înalte de dezvoltare a tuturor ramurilor. Produsul social va fi în 1975 cu 44-49% mai mare în comparaţie cu nivelul anului 1970, producţia industrială globală va creşte cu 55—60%, cea agricolă cu 17—20%, volumul comerţului exterior cu 60—65%, desfacerile în comerţul interior cu amănuntul cu 39% etc. Aproximativ 95% din sporul venitului naţional — care va creşte cu 45—50% în actualul cincinal — se vor realiza pe seama măririi productivităţii muncii; în industrie se prevede o majorare cu 44% a productivităţii muncii, în agricultură cu 45%, în construcţii cu 43%, în transporturi cu 11—23% ş.a.m.d., faţă de anul 1970.

Vor continua să se dezvolte cu prioritate ramurile de bază ale economiei, care vor înregistra creşteri de peste două ori faţă de 1970, ceea ce va face ca ponderea lor în producţia industrială globală să se ridice la cca. 50%, faţă de 41% în anul 1970. La sfîrşitul cincinalului se va ajunge la o producţie pe locuitor de 3900—4000 kWh energie electrică, de 350—400 kg oţel etc. O mare dezvoltare va cunoaşte producţia de aparatură de calcul electronică, de sisteme de automatizare, elemente electronice, maşini de comandă program etc., a căror pondere în cadrul industriei constructoare de maşini va ajunge la 40%. De exemplu, producţia de tehnică electronică de calcul va creşte de 10 ori. Se prevede ca în anul 1975 aportul producţiei industriale la crearea venitului naţional să atingă 55%, faţă de 49% în 1970, iar raportul dintre valoarea producţiei industriale şi a producţiei agricole să fie de 83 : 17 în favoarea celei dintîi.

Eficienţa investiţiilor, care în actualul cincinal se vor cifra la circa 20 miliarde leva (în preţurile din 1971), va fi asigurată de îmbunătăţirea structurii proceselor tehnologice şi o mai bună concentrare şi gospodărire a resurselor umane, materiale şi financiare.

Se va urmări perfecţionarea proporţiilor şi structurii producţiei sociale, îmbunătăţirea raportului dintre fondul de acumulare şi cel destinat consumului, care se preconizează a fi de 26—28 : 74—72.

În agricultură se vor crea premisele trecerii producţiei pe baze industriale, pentru a se asigura creşterea susţinută a producţiilor medii, printre altele prin concentrarea şi specializarea producţiei. Se vor introduce pe scară largă procesele de mecanizare, astfel ca în 1975 să se realizeze mecanizarea integrală a recoltării grîului, porumbului, sfeclei de zahăr, orezului şi a florii soarelui, în proporţie de 30% a culesului şi prelucrării fructelor, roşiilor, ardeilor etc. Se va extinde chimizarea (pînă la nivelul de 212 kg îngrăşăminte la ha), se vor iriga 250.000 ha (în 1975 Bulgaria urmează să dispună de 1.250.000 ha terenuri irigate, din care 650.000 prin aspersiune), se vor construi numeroase combinate profilate pe producţia de carne, ouă şi lapte.

Pentru realizarea sarcinilor economice menţionate, un rol deosebit se atribuie dezvoltării cercetării ştiinţifice şi aplicării pe scară tot mai largă a rezultatelor acesteia, electrificării, electronizării, mecanizării şi automatizării complexe, perfecţionării formelor de organizare a muncii şi a producţiei etc. Frontul cercetării ştiinţifice dispune în prezent de circa 55 000 de specialişti, dintre care 12.865 cu studii superioare şi 42.000 cu pregătire medie. Pentru automatizarea complexă a proceselor de producţie, domeniu care în 1975 va dispune de sisteme automatizate în proporţie de 70%, se prevede crearea unui număr de 130 sisteme naţionale şi 250 sisteme de importanţă locală.

Se va acorda o atenţie deosebită consolidării organizatorice a celor 66 uniuni economice de stat din industrie şi a celor 155 complexe agro-industriale, care reprezintă un puternic potenţial economic ştiinţific, financiar şi tehnic.

În 1975, ca urmare a realizării — în cadrul planului cincinal — a unui program complex de creştere a nivelului de trai, veniturile reale pe locuitor vor creşte de la 895 leva anual în 1970 la 1165 leva în 1975; totodată, se vor construi 250 000 de noi apartamente, numeroase creşe, grădiniţe, şcoli, vor spori fondurile destinate măririi burselor, pensiilor, etc.

Sarcinile economice ale primului an din cel de al VI-lea plan cincinal au fost îndeplinite şi depăşite la indicatorii de bază, creîndu-se condiţii prielnice pentru realizarea prevederilor planului pe anul 1972, aprobate în sesiunea din decembrie 1971 de către Adunarea Populară a R. P. Bulgaria.

C. Ion

DIN PRESA INTERNAŢIONALĂ

(Urmare din pag. 17)

ciale încheiate între ţările Americii Latine şi ţările socialiste europene cît şi valoarea comerţului dintre cele două zone. Mai mult decît atît, s-au deschis pentru prima oară şi canalele comerciale cu China. Majoritatea republicilor sud-americane participă la această nouă expansiune a comerţului, în mod special Argentina, Brazilia, Chile, Columbia şi Peru. Chile şi Peru au şi început comerţul cu Republica Populară Chineză. Singurele zone ale Americii Latine care n-au fost încă atinse de aceste importante evenimente sînt America Centrală, Venezuela şi Mexicul.

Este de sperat că diversificarea comerţului şi a altor forme de relaţii economice, întreprinsă de majoritatea ţărilor Americii de Sud, va cuprinde în curînd întreg subcontinentul. Dată fiind noua situaţie internaţională, **nu există nici un motiv pentru care o parte importantă a Americii Latine să permită ca comerţul său cu ţările socialiste să fie determinat de ţări terţe** care, în vreme ce fac tot posibilul pentru a-şi spori propriile lor relaţii economice cu ţările socialiste, încearcă să împiedice comerţul direct al Americii Latine cu aceste ţări, invocînd considerente geopolitice dubioase.

GLOSAR

ORGANIZAŢIA INTERNAŢIONALĂ A MUNCII (O. I. M.)

CREATA în anul 1919, O.I.M. a devenit — în 1946 — prima instituţie specializată din sistemul O.N.U. Efectivul ţărilor participante a crescut de la 44 la 120 în prezent, România numărîndu-se printre membrii săi fondatori.

Sfera preocupărilor C.I.M. include: formarea profesională şi punerea în valoare a resurselor umane (în ceea ce priveşte atît lucrătorii, cît şi cadrele de conducere), perfecţionarea metodelor de muncă şi de organizare, elaborarea sistemelor de administrare a muncii, punerea la punct a unor sisteme eficiente privind relaţiile profesionale şi asigurările sociale. În acest cadru, O.I.M. furnizează — în cooperare cu Fondul de dezvoltare al O.N.U sau din resurse proprii — consultaţii ale unor specialişti şi asistenţă tehnică.

Totodată acestei organizaţii îi revine rolul de a elabora acorduri internaţionale (denumite convenţii) şi recomandări referitoare la drepturile fundamentale, la calificarea şi utilizarea lucrătorilor, condiţiile lor de muncă, asigurările sociale, protejarea intereselor celor ce muncesc. În decursul a peste cinci decenii de activitate, O.I.M. a elaborat 134 de convenţii (pînă la finele anului 1970): ele sînt supuse aprobării şi ratificării organelor ţărilor membre.

Hotărîrile şi recomandările se adoptă în cadrul forului suprem al organizaţiei — Conferinţa internaţională a Muncii, care se întruneşte în sesiune o dată sau de două ori pe an. La aceste sesiuni, fiecare stat participă cu patru delegaţi avînd drept de vot egal (doi reprezintă guvernul, unul pe cei ce angajează forţa de muncă şi unul pe lucrătorii din ţara respectivă). Întreaga activitate este dirijată de Biroul internaţional al Muncii (cu sediul la Geneva), care are rolul de secretariat permanent al organizaţiei. În fruntea sa se află directorul general, ales de un consiliu de administraţie, din care fac parte 24 de reprezentanţi ai guvernelor ţărilor membre, 12 reprezentanţi ai celor ce angajează şi 12 reprezentanţi ai lucrătorilor: consiliul se întruneşte de trei ori pe an.

Organizaţia internaţională a Muncii îşi desfăşoară activitatea şi prin intermediul diferitelor conferinţe regionale sau comisii specializate. De asemenea, ea coordonează lucrările Institutului internaţional de studii sociale (de la Geneva) şi ale Centrului internaţional de perfecţionare profesională şi tehnică (de la Torino).

N. P.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

Prognoze '72:

LUPTA PENTRU PIEŢE DE EXPORT

SLĂBIREA cererii interne într-o serie de ţări a determinat în 1971 în lumea capitalistă o preocupare sporită pentru debuşeele externe ca mijloc de a preîntîmpina stagnarea sau recesiunea în industrie. Franţa, de exemplu, a putut în felul acesta să-şi menţină în linii mari ritmul de creştere economică în cursul anului trecut. Dar şi în comerţul exterior s-a oglindit, în ansamblu, deteriorarea conjuncturii, cum arată datele preliminare cu privire la volumul comerţului exterior al ţărilor O.C.D.E.: pe întregul an 1971 acesta a înregistrat în expresie reală o creştere de aproape 6%, faţă de 9% în 1970 şi 12% în 1969. Pentru primul semestru 1972 experţii Organizaţiei de colaborare şi dezvoltare economică prevăd, într-o variantă optimistă, menţinerea ritmului de 5,5—6% (pe bază anuală), iar într-o variantă pesimistă reducerea creşterii la numai 1%.

Prognoze mai detaliate, pe ţări, ale aceloraşi experţi încearcă să deducă ce modificări se vor produce în participarea diferitelor ţări la exportul total al zonei O.C.D.E. în prima jumătate a anului care a început. Rezultatele luptei pentru pieţe de export sînt evaluate în felul următor: alături de prognoza exporturilor după procedeele obişnuite, se calculează ritmul în care ar fi evoluat desfacerile ţării respective dacă partea acesteia în desfacerile totale ale zonei s-ar fi menţinut neschimbate pe toate pieţele („Perspectives économiques de l'O.C.D.E.", decembrie 1971). Pentru Statele Unite, bunăoară, se constată întîi că anul 1971 s-a încheiat, după datele existente, cu o reducere importantă a participării acestei ţări la pieţele de export. Exporturile au crescut efectiv cu 4,2% faţă de 1970; or, dacă S.U.A. şi-ar fi menţinut ponderile pe pieţe din anul precedent, sporul exporturilor ar fi trebuit să fie de 10,7%. Rezultatul (diferenţa între ritmul de creştere al exporturilor şi ritmul de creştere al pieţelor) este o scădere cu 6,5% a locului ocupat de Statele Unite în exporturile totale ale zonei O.C.D.E. în 1971. Pentru prima jumătate a anului 1972 experţii organizaţiei anticipează că ritmul de creştere al exporturilor americane va fi de 6,5%, iar ritmul de creştere al pieţelor de 12,5%, astfel că va rezulta o nouă scădere cu 6% a locului S.U.A. Este posibil ca unii factori, printre care figurează înainte de toate scumpirea preţurilor la export ale principalilor concurenţi ai S.U.A. ca urmare a recentelor realinieri valutare, să înceapă să exercite o acţiune în sens contrar în cursul anului 1972.

Exporturile Angliei au înregistrat în lunile recente sporuri mult mai susţinute decît cele aşteptate, ceea ce i-a determinat pe experţii O.C.D.E. să aprecieze ca posibilă o creştere în 1971 a participării acestei ţări la pieţele internaţionale, pentru prima oară după 12 ani consecutivi de scădere a ponderii sale. Prognoza pe primul semestru 1972, pornind de la anticiparea unui spor de participare la pieţe cu 2% în 1971, se exprimă în cifra de 3% pentru următoarele 6 luni.

O creştere substanţială a participării la pieţe este prognosticată pentru Franţa, ca urmare a efectelor durabile ale devalorizării francului din 1969 şi a noii devalorizări de facto a francului comercial cu circa 5% spre sfîrşitul anului 1971 (prin abţinerea de la flotare faţă de dolar), ceea ce a întărit poziţia concurenţială a ţării. Dacă în media anilor de după 1960 creşterea participării franceze la pieţele de export ale zonei O.C.D.E. a fost de sub 1% anual, pentru 1971 se anticipează un spor de 3,2%, iar prognoza pentru sem. I 1972 menţionează cifra de 4%.

Evoluţia recentă a conjuncturii economice generale se reflectă destul de fidel în prognoza asupra rezultatelor luptei pentru pieţe, între principalele ţări capitaliste. Semnele unei recesiuni în R.F. a Germaniei se transpun în domeniul exportului în sensul că, dacă în 1971 această ţară şi-a mărit participarea la pieţe cu un procent ceva mai mare decît Franţa, în prima jumătate a anului 1971 nu i se întrevede decît posibilitatea unui spor de 1%, faţă de 4% în cazul Franţei. Italia, la rîndul ei, a cunoscut în cursul anilor '60 creşteri ale participării la pieţe sensibil mai ridicate decît cele ale Franţei şi ale R.F. a Germaniei (4% anual, faţă de 0,8% anual pentru ultimele două). Înrăutăţirea treptată a conjuncturii economice italiene a făcut ca în 1970 participarea Italiei la pieţele de export să scadă cu 4,1%, în 1971 să rămînă după datele existente — la acelaşi nivel şi abia pentru sem. I.1972 să se întrevadă, după experţii O.C.D.E., un nou spor de 2%.

După metoda de calcul amintită, în lupta pentru pieţe de export vor fi în pierdere în prima jumătate a anului 1972 ţări ca Olanda cu circa 2%, Austria cu 1%, Danemarca 2,5%, Irlanda cu 6,5%, Suedia cu 4,5%, Uniunea belgo-luxemburgheză cu 3,5%. În cîştig ar putea fi Canada cu 2% (după o pierdere probabilă de 5% în 1971), Japonia cu 4% (spor de piete, înjumătăţit faţă de rezultatul preliminar pe 1971 care este de 9,5%), Norvegia 2%, Elveţia 1%.

MONDORAMA

ȘTIINȚA ȘI PROBLEMELE-CHEIE ALE ECONOMIEI

ÎN POLONIA funcționează 85 de școli superioare, în cadrul cărora activează peste 30.000 de cadre didactice. O bună pa.te din activitate este orientată pe linia cooperării diferitelor institute și catedre cu ramuri și întreprinderi industriale, de profil corespunzător.

În 1970 cele 85 de instituții de învățămînt superior din Polonia au realizat venituri de 800 milioane de zloți de pe urma lucrărilor de cercetare realizate într-o serie de probleme-cheie ale economiei naționale. În 1971 un număr de 69 de asemenea teme se aflau în studiu, îndeosebi în cadrul institutelor cu profil tehnic. Cooperarea institutelor și catedrelor cu întreprinderile industriale este reglementată printr-un decret al Consiliului de Miniștri al R. P. Polone și se desfășoară mai ales pe bază de acorduri multi-anuale. Pentru viitor se prevede extinderea continuă a participării celor 30 000 cadre didactice la soluționarea problemelor dezvoltării economice, sociale și culturale a Poloniei.

NU RENTEAZĂ

MARELE CAPITAL industrial a ajuns la concluzia că alcoolismul îi provoacă mari prejudicii și, în concluzie, a hotărît să intervină. După cum a precizat recent James Roche, președintele consiliului de administrație al firmei „General Motors", industria americană pierde anual, datorită alcoolismului, între 8 și 10 miliarde dolari. El a subliniat că firma sa va proceda de acum înainte la depistarea angajaților alcoolici și la trimiterea lor obligatorie la tratament. „Cei ce se vor opune dezintoxicării vor fi concediați" — a afirmat J. Roche, adăugînd: „a ignora un alcoolic pînă devine precară orice posibilitate de recuperare înseamnă pur și simplu a face risipă de bani". Rămîne de văzut cum vor reacționa monopolurile americane ce se ocupă de afaceri cu băuturi alcoolice dacă și alte companii vor aplica astfel de măsuri.

EMANCIPARE ÎN „Ms"

LIGA pentru emanciparea femeilor din Statele Unite a hotărît să editeze, începînd din 1972, o revistă al cărei titlu — „Ms" — are scopul de a contribui la lupta pentru eliminarea... discriminatoarelor precizări — doamnă (missis) sau domnișoară (miss) — din dreptul numelor feminine. În locul acestora revista propune folosirea, pentru toate femeile, a termenului „Ms" (se citește miz).

Noua revistă și-a anunțat intenția de a nu face concesii gusturilor tradiționale feminine — nu va publica rețete culinare, nici sfaturi cosmetice, ci va trata pe larg problemele educației copiilor în spiritul respectării egalității sexelor, al luptei împotriva discriminării femeilor în activitatea profesională etc.

EXODUL PORTUGHEZ

DEPĂȘIND numeric pe spanioli, portughezii se situează în prezent pe primul loc printre muncitorii străini imigrați în Franța. La sfîrșitul anului 1970 efectivul lor — împreună cu familiile — era de 500 000 de persoane (a douăzecea parte din populația Portugaliei); în primul semestru 1971 din cei 71 941 de lucrători străini, intrați în mod legal în Franța, 37 820 erau portughezi. Ei se angajează îndeosebi în sectorul construcțiilor și lucrărilor publice, apoi în agricultură și exploatări forestiere, în metalurgie, servicii casnice etc. Numai un sfert din acești emigranți devin muncitori calificați, restul căpătînd o anumită specializare sau fiind angajați doar pentru munci necalificate.

NU PENTRU CONSUMATORI

DACĂ Piața Comună vest-europeană este înfăptuită la nivelul producției, ea nu există încă pentru consumatori. Aceasta este concluzia unei anchete efectuată de Oficiul de Statistică al Comunității Economice Europene privind nivelul prețurilor de consum în țările membre. Astfel, de pildă, un italian plătește cel mai mult pentru produsele lactate și cel mai puțin pentru vin, gospodina franceză plătește mai ieftin zahărul și cafeaua, dar mult mai mult decît gospodinele din alte țări pentru produsele cerealiere sau pește.

IPOTEZE DESPRE CREȘTERE

DUPĂ părerea revistei „The Economist", în anul care a început, produsul național brut al principalelor țări capitaliste industriale va crește cu 5—5,5%, față de 3,5% în 1971. Creșterea se apreciază că va avea loc ca urmare a ameliorării conjuncturii în Statele Unite, care continuă să dețină aproape jumătate din producția industrială a lumii occidentale.

Accelerări mai însemnate ale ritmului PNB vor cunoaște de asemenea Anglia și Canada, în timp ce majoritatea celorlalte țări membre în O.C.D.E. vor trece printr-o perioadă de încetinire.

Tabelul alăturat prezintă ipoteza revistei cu privire la evoluția ritmului creșterii reale a P.N.B. în 1972 față de 1959—1971.

Creștere procentuală reală a P.N.B

	Medie	Estimări *)		Previziuni
	1959—69	1970	1971	1972
Statele Unite	4,5	—0,7	3	6
Anglia (*)	3,1	2,2	1,5	5
Canada	4,8	3,3	5,75	6
Japonia	11,2	10,7	4,75	6—7
R.F.G.	5,1	5,4	3,5	2
Franța (**)	5,7	5,9	5,5	5
Italia	5,7	5,2	0,5	?
Olanda	5,3	6,0	5	2,5
Belgia	4,7	6,1	3,75	3
Alte țări OCDE	5,4	5,4	4	4,5
C.E.E.	5,4	5,6	3,75	3,5
Total OCDE	5,4	2,7	3,5	5—5.5

*) Ale OCDE **) P.I.B.

UNISIST

UNESCO a pus la punct un sistem mondial de schimburi de informații științifice și tehnice. Acest sistem poartă denumirea de UNISIST și va permite oricărui savant sau cercetător să-și procure cu ușurință orice material documentar. Se apreciază că în momentul în care va intra în funcțiune, acest sistem va reprezenta cea mai importantă contribuție pe care UNESCO o va aduce la dezvoltarea științei.

PROFITURI ȘI ISTORIE

CINEVA A SPUS că „aurul Romei este solul ei". Și mare dreptate a avut dacă s-ar putea dezvălui adevăratele cifre de afaceri realizate de armata antreprenorilor din domeniul construcțiilor de locuințe. Foamea după fiecare metru de pămînt din regiunea centrală a Romei a devenit imensă. Municipalitatea Romei constată cu amărăciune marile distrugeri de relicve istorice în ultimii 20 de ani pe o rază de zece kilometri în jurul Capitoliului pe care le-a adus cu ea mareea betonului. Din datele publicate la acest început de an, reproducem, dintr-o lungă listă a monumentelor ce au pierit, numai cîteva: 20 vile străvechi, 11 conducte de apă romane, 74 turnuri, 42 de perimetre arheologice vestite, 2 500 cavouri și morminte, 25 de kilometri de drumuri romane. Ce operațiuni militare ar fi izbutit să distrugă mai mult decît buldozerele? — se întreabă, nu fără o undă de ironie, cotidianul francez **Le Monde**.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

SCHIMBĂRI SEMNIFICATIVE ÎN RAPORTUL DE FORȚE ÎN LUMEA OCCIDENTALĂ

ANUL TRECUT lumea capitalistă a cunoscut un eveniment previzibil, este adevărat, dar nu mai puțin semnificativ: **pentru prima oară în perioada postbelică produsul național brut însumat al țărilor Europei occidentale și Japoniei a întrecut ca dimensiuni produsul american,** din care cu numai 21 ani în urmă, în 1950, reprezenta abia 72%. Faptul acesta este urmarea firească a ritmurilor inegale de dezvoltare din perioada postbelică, cele ale țărilor vest-europene, pentru a nu mai vorbi de Japonia, fiind — în medie — mai rapide. Prin performanțele sale postbelice, Japonia s-a impus astăzi ca a doua mare putere industrială a lumii capitaliste, întrecînd R. F. a Germaniei, care și ea a cunoscut o dezvoltare considerabilă în ultimele două decenii.

„Așadar, raportul de forțe din lume (capitalistă — n.n.) s-a schimbat — comentează ziarul elvețian **Tages Nachrichten**, după care reproducem graficul alăturat. S.U.A. rămîn totuși în viitorul previzibil puterea economică conducătoare a lumii occidentale. Dar cuvîntul lor nu mai este lege pentru această lume; vocile celorlalți cîntăresc din ce în ce mai greu". Acest fapt își va pune fără îndoială amprenta în perioada care urmează asupra contradicțiilor dintre țările amintite, și în primul rînd, asupra acelora dintre S.U.A. și statele membre ale Pieței Comune, ca și dintre S.U.A. și Japonia — este de părere, în încheiere, însuși ziarul citat.

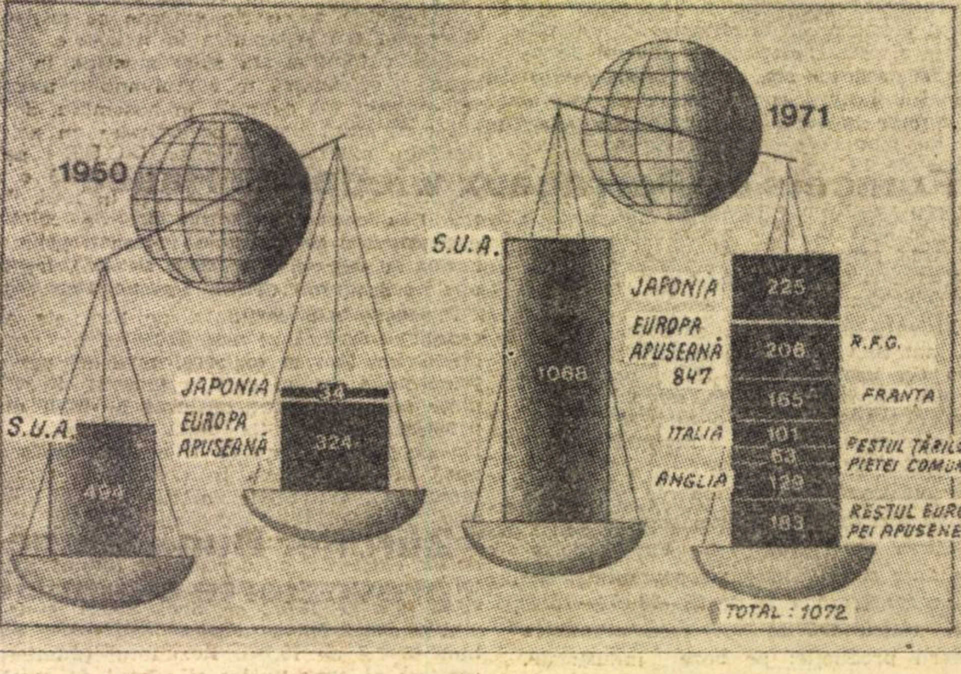

Produsul național în miliarde dolari (în prețurile anului 1971).

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X NR. 4 (439)
VINERI 28 IANUARIE 1972
20 PAGINI 2 LEI

4

Adunările generale ale oamenilor muncii

Democratism economic și inteligență colectivă

ANUL X **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

Nr. 4 din 28 ianuarie 1972

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Adunările generale ale oamenilor muncii: Democratism economic și inteligență colectivă
de **Petru Despot**, U.G.S.R. (pag. 2)

— **Un obiectiv major în îndeplinirea sarcinilor pe 1972: Realizarea exemplară a planului de investiții**
de **Tiberiu Simion**, Centrala Băncii de investiții (pag. 3)

— **Ce pledează pentru acordul global?**
de ing. **Gh. Curatu**, cercetător principal la Institutul de cercetări pentru economia agrară și organizarea întreprinderilor agricole socialiste (pag. 4—5)

— **Servicii.** Necesitatea diversificării rețelei în alimentația publică
de dr. **Ion Păunescu** (pag. 6)

— **Dimensiunile geologiei în cincinal**
de prof. **V. Ianovici**, prim-adjunct al ministrului minelor, petrolului și geologiei (pag. 7)

— Încălcarea corelațiilor dintre indicatorii de plan diminuează eficiența economică
de **Emil Cioflan, Gheorghe Moisă** (pag. 9)

— Generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III
Semnează: ing. **Barbu Petrescu**, secretarul Comitetului de partid al sectorului III — municipiul București, ing. **Constantin Dumitrescu**, Uzina de pompe, ing. **Ladislau Frumosu**, director general, Grupul industrial de metale și aliaje neferoase, ing. **Șerban Teodorescu**, director Uzina de mecanică fină, ing. **Gheorghe Cosmin**, director tehnic Uzina „Electroaparataj", ing. **Ion Crișan**, Uzinele „Republica", ing **Raymond Cernat**, Fabrica de mașini unelte și agregate. (pag. 10—11—12—13)

— Centralele industriale și unitățile asimilate (pag. 12)

— **Date de prognoză:**
Industria clorului în perspectiva anului 1980
de dr. ing. **Paul N. Ștefănescu**, Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale (pag. 13)

■ TEORII — IDEI

— **Consultație în sprijinul celor ce studiază în învățămîntul de partid:**
Substratul teoretic și finalitatea social-politică a teoriei convergenței
de conf. dr **Gh. Tomescu**

— Industrializarea și perspectivele agriculturii
de conf. dr. **Ioan V. Totu** (pag. 14—15)

— O lucrare valoroasă despre prețul de cost în industrie
de **Mihail Maevschi** (pag. 16)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Capitalismul contemporan. Noi tehnici bancare în serviciul concurenței
de **Radu Negrea** (pag. 17)

— Lărgirea Comunității Economice Europene — o nouă fază a contradicțiilor interoccidentale
de **I. Vianu** (pag. 18)

În SUPLIMENT:

— Curier economic-legislativ
• Reclamația administrativă în litigiile cu C.F.R.
• Gestionarul de drept

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.
40.470

DEMOCRATISM ECONOMIC ȘI INTELIGENȚĂ COLECTIVĂ

ÎN PERIOADA 20 ianuarie — 29 februarie 1972 au loc adunările generale ale oamenilor muncii în întreprinderile industriale, de construcții, transporturi, comerț, prestări de servicii, institute de cercetare și proiectare, din întreprinderile agricole de stat și pentru mecanizarea agriculturii, cooperativele agricole de producție, meșteșugărești și de consum, precum și la nivelul centralelor industriale și unităților asimilate acestora.

După cum este cunoscut, în unitățile socialiste de stat, oamenii muncii dezbat, în cadrul acestor adunări, dările de seamă asupra activității unității și a organului de conducere colectivă pentru realizarea planului pe anul 1971, precum și măsurile necesare pentru asigurarea condițiilor de realizare ritmică și depășirea sarcinilor de plan pe anul 1972. De asemenea, un loc important pe ordinea de zi a adunărilor generale a oamenilor muncii, îl ocupă aprobarea angajamentelor în întrecere pe acest an și a măsurilor tehnico-organizatorice în vederea îndeplinirii planului și angajamentelor asumate, precum și contractele colective de muncă pe anul 1972.

Pe baza prevederilor Legii nr. 11 din 1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, în actualele adunări generale, oamenii muncii își aleg reprezentanții lor pentru completarea comitetelor oamenilor muncii din întreprinderi, precum și a consiliilor oamenilor muncii de la centralele industriale unde acestea exercită atribuțiile comitetelor oamenilor muncii. De asemenea în adunări, oamenii muncii aprobă propunerile pentru completarea comitetelor oamenilor muncii cu membrii ce urmează a fi numiți de către organul căruia îi este subordonată întreprinderea respectivă. Întreaga acțiune de organizare a adunărilor generale ale oamenilor muncii se desfășoară sub conducerea și îndrumarea comitetelor județene de partid.

Trăsătura caracteristică a adunărilor generale ale oamenilor muncii, care au loc la începutul acestui an este **maturizarea lor ca formă superioară a conducerii colective, ca for prin care clasa muncitoare, masele de oameni ai muncii participă în mod organizat și nemijlocit la conducerea activității economico-sociale,** *la dezbaterea și soluționarea problemelor legate de îndeplinirea planului de stat, ca mijloc prin care oamenii muncii exercită controlul asupra organelor de conducere.*

MATURIZAREA ADUNĂRILOR GENERALE ale oamenilor muncii și creșterea rolului lor în viața întreprinderilor, **este determinată** de o multitudine de factori, printre care: competențele sporite acordate adunărilor generale de către Marea Adunare Națională prin legea privind organizarea și conducerea unităților socialiste; aplicarea principiilor cuprinse în programul Partidului Comunist Român pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educației socialiste a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste, aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971; sporirea inițiativei și experienței maselor largi de oameni ai muncii în conducerea și organizarea vieții economice și sociale.

Sporul de maturitate al actualelor adunări generale ale oamenilor muncii se reflectă în primul rînd în lărgirea ariei problematice și ridicarea nivelului calitativ al dezbaterilor și măsurilor adoptate.

Marea majoritate a adunărilor generale care au avut loc pînă în prezent în industrie, construcții, transporturi, agricultură și celelalte ramuri, au pus în centrul preocupărilor problemele majore ale activității economice și sociale, au constituit puternice foruri ale oamenilor muncii — în calitatea lor de proprietari și producători — care au dezbătut activitatea unităților în care lucrează și a organelor lor de conducere, au stabilit măsuri care să ducă la valorificarea mai deplină a potențialului tehnic și uman, la îndeplinirea și depășirea planului de stat pe anul 1972.

În adunarea generală a oțelăriei nr. 2 din cadrul Combinatului siderurgic Hunedoara, de exemplu, oțelarii au dezbătut activitatea rodnică desfășurată în anul trecut, au scos în evidență numeroase rezerve de sporire a producției, a indicilor de utilizare a agregatelor siderurgice, au criticat lipsurile care s-au manifestat în organizarea producției și a muncii, în folosirea cît mai productivă a timpului de lucru și întărirea disciplinei tehnologice și a muncii. Adunarea generală a aprobat ca angajament al oțelarilor pe acest an depășirea planului cu 12 000 tone oțel, depășirea sarcinii planificate de creștere a productivității muncii cu 0,3%, realizarea de economii suplimentare la prețul de cost de 3 milioane lei, creșterea timpului de funcționare a cuptoarelor cu 0,2%, reducerea consumului de combustibil convențional cu 200 tone și alte economii de metal, materiale refractare și utilaje de turnare pe tona de metal elaborat.

Un loc tot mai important îl ocupă în cadrul adunărilor generale preocuparea oamenilor muncii pentru valorificarea rezervelor de sporire a eficienței activității de producție. La adunarea generală a oamenilor muncii de la Rafinăria Teleajen, problema centrală a dezbaterilor a fost sporirea valorii produselor obținute dintr-o tonă de țiței. La adunarea generală a secției de poduri din cadrul Întreprinderii metalice și prefabricate din beton — Pitești, problemele centrale dezbătute au fost utilizarea cît mai productivă a timpului de lucru și mai buna gospodărire a metalului, extinderea sudurii semi-automate cu strat de flux. La adunarea generală a Fabricii de cherestea Rîsca — Suceava, dezbaterile au fost axate, în principal, pe măsurile pentru prevenirea bracului tehnic și pregătirea profesională a salariaților. La adunarea generală a secției mecanică III a Uzinei „Independența" Sibiu dezbaterile au fost axate pe organizarea și gospodărirea judicioasă a fiecărui loc de muncă, îmbunătățirea calității, respectarea disciplinei tehnologice, creșterea productivității muncii.

În numeroase adunări generale, oamenii muncii dovedesc o tot mai sporită răspundere pentru perfecționarea activității de organizare și conducere a producției. La Uzina de pompe București, în adunarea oamenilor muncii din sectorul de aprovizionare, desfacere și financiar-contabil s-au scos în evidență lipsurile care au făcut ca un număr important de contracte să nu fie onorate, ceea ce a creat greutăți unor întreprinderi care aveau termene de punere în funcțiune. Astfel de critici au fost formulate și la întreprinderea „Electroputere" Craiova, care pînă la 31 decembrie 1971 nu a livrat 76 de motoare, din care 14 destinate unor lucrări și obiective din agricultură. În această adunare, au fost făcute propuneri pentru perfecționarea sistemului informațional, introducerea unor metode moderne de calcul și evidență, simplificarea unor lucrări de evidență, trecerea la activitatea pe bază de calculatoare.

În cadrul adunărilor generale, oamenii muncii, o dată cu aprecierile pozitive, aduc critici organelor de conducere colectivă, conducerilor unor secții sau chiar unor organe de care aparțin unitățile respective. Așa, de pildă, la turnătoria de oțel a Uzinelor „23 August" București, au fost aduse critici conducerii secției pentru faptul că nu a urgentat darea în exploatare a liniei nr. 2 decovil, de la depozitul de fier vechi la cuptorul de oțel.

Pentru a avea o imagine cît de cît sintetică asupra aspectelor dezbătute în cadrul adunărilor generale, trebuie arătat că problemele productivității muncii, calității produselor, reducerea cheltuielilor de producție, folosirea rațională a mașinilor, creșterea coeficientului de schimburi, pregătirea forței de muncă, introducerea unor tehnologii moderne, îndeplinirea sarcinilor de export, punerea în funcțiune la termen a obiectivelor, sporirea beneficiilor, rentabilizarea întreprinderilor și produselor și problemele organizării superioare a producției și muncii au stat și stau în centrul dezbaterilor.

Creșterea rolului adunărilor generale în viața întreprinderilor este strîns legată de sporirea competențelor acestora în toate domeniile vieții economice, sociale și cultural-educative. Oamenii muncii, o dată cu dezbaterea și adoptarea măsurilor pentru creșterea eficienței activității economice, dezbat cu simț de răspundere și măsurile privind condițiile de muncă și de viață, ca de exemplu cele privind respectarea normelor de tehnica securității și igiena muncii, îmbunătățirea activității de transport, a cantinelor, căminelor, creșelor, repartizarea locuințelor, asigurarea asistenței sanitare, respectarea cu strictețe a legislației muncii etc. De menționat că marea majoritate a adunărilor generale își îndeplinesc noul atribut prevăzut în lege de a analiza și stabili măsuri pentru îmbunătățirea activității de ridicare a conștiinței socialiste a oamenilor muncii, pentru îmbunătățirea activității cultural-educative de masă.

O măsură importantă pentru creșterea răspunderii colectivului de oameni ai muncii și a organelor de conducere nu numai față de adoptarea măsurilor dar și față de înfăptuirea lor este aceea că în adunările generale pe secții oamenii muncii își aleg re-

Petru DESPOT

membru al Comitetului Executiv al C.C. al U.G.S.R., prim adjunct al președintelui Consiliului pentru probleme economice și pregătirii profesionale a C.C. al U.G.S.R.

(Continuare în pag. 6)

Conștiință și responsabilitate...

- Fonduri mai mari cu 15% față de 1971
- În acest an vor intra în funcțiune 383 noi capacități industriale și agrozootehnice
- Studiile tehnico-economice și proiectele de execuție sînt asigurate într-o proporție mai mare, dar atenția nu trebuie slăbită
- Respectarea riguroasă a contractelor economice privind livrarea utilajelor tehnologice
- Cum sînt recuperate restanțele din 1971 ?

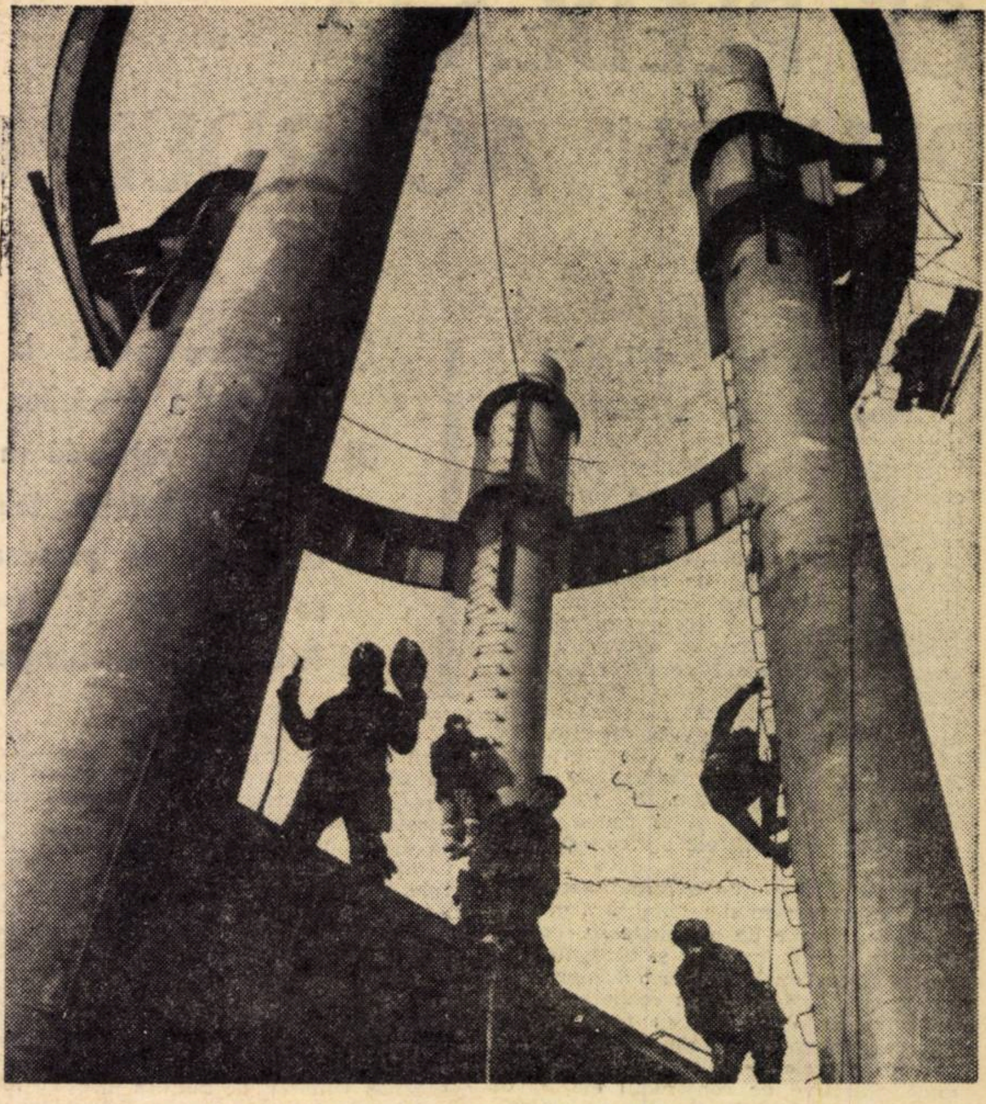

UN OBIECTIV MAJOR
ÎN ÎNDEPLINIREA SARCINILOR PE 1972

REALIZAREA EXEMPLARĂ A PLANULUI DE INVESTIȚII

ÎN VEDEREA înfăptuirii cu succes a planului de investiții pe 1972, au fost create din timp condiții mai bune în comparație cu anii anteriori. Astfel, încă din ultimul trimestru al anului trecut, **conducerea superioară de partid a aprobat un program de măsuri** — elaborat pentru întreaga perioadă a cincinalului — **menit să asigure îmbunătățirea execuției lucrărilor de construcții-montaj pe șantiere, creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor de construcții, utilizarea judicioasă a forței de muncă, întărirea ordinei și disciplinei pe șantiere.**

Potrivit sarcinilor cuprinse în programul de măsuri, este necesar să se pună un accent deosebit, în primul rînd, pe **asigurarea documentațiilor tehnico-economice pentru noile obiective prevăzute să înceapă în acest an.** Or, din acest punct de vedere situația se prezintă mult îmbunătățită la începutul anului, comparativ cu cea din anii anteriori. În sprijinul acestei afirmații, stau mărturie faptele: dacă la 1 ianuarie 1970, studiile tehnico-economice pentru lucrările noi din planul anului respectiv erau asigurate în proporție de 58%, iar în 1971 la aceeași dată de 62%, **la 1 ianuarie a.c. gradul de acoperire cu studii tehnico-economice au reprezentat 81%.** Este un fapt pozitiv, care va avea consecințe favorabile asupra desfășurării lucrărilor. Rezultatele puteau fi net superioare, dacă la unele ministere — respectiv Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, și Apelor — nu s-ar fi înregistrat rămîneri în urmă, a căror recuperare se impune cu atît mai mult cu cît o serie dintre lucrările pentru care nu s-au aprobat studiile tehnico-economice au termene apropiate de deschidere a finanțării și de începere a execuției.

Fără să ignorăm cauzele obiective, care determină uneori prelungirea duratei de elaborare a documentațiilor tehnico-economice, trebuie amintit că, deseori, **neasigurarea lor în timp util se datorește și neajunsurilor ce se manifestă fie în procesul conceptual al elaborării, fie în cel de organizare al activității de proiectare propriu-zise.** Mai există încă multe cazuri în care documentațiile se elaborează fără o aprofundată fundamentare economică, fapt ce determină ca organele de avizare să solicite refaceri sau completări, care necesită consumarea unui fond de timp suplimentar la organizațiile de proiectare respective. Pe de altă parte, multe ore din activitatea unor proiectanți, sînt cheltuite pentru elaborarea de documentații ce nu intră în profilul activității lor, sau de documentații unicate, deși există largi posibilități de adaptare a unor proiecte refolosibile sau de utilizare a celor tip. Desigur, **asemenea situații nu pot conduce decît la o scădere a productivității muncii, așa cum** s-a întîmplat, de exemplu, **la Institutul de proiectări pentru construcții care, în anul 1971, și-a planificat o productivitate cu 3,4% mai mică decît cea realizată în 1970, la Institutul de căi ferate — cu 11,5%, Institutul de proiectări din județul Buzău — cu 19,7% etc.**

Rolul activ al proiectanților...

O ALTĂ CONDIȚIE pentru realizarea integrală a planului de investiții-construcții pe acest an și, respectiv, de punere în funcțiune a obiectivelor planificate, o constituie **asigurarea proiectelor de execuție.** După cum se știe, planificarea exactă de către constructori a volumului și naturii lucrărilor ce le au de executat are o însemnătate primordială pentru organizarea procesului de producție pe șantiere, sub aspectul aprovizionării cu materiale, prevederii de utilaje de construcții și asigurării forței de muncă necestare, specific genului și structurii lucrărilor.

Este evident că posibilitatea organizării acestei activități ce se cere a fi în strînsă concordanță cu prevederile graficului de eșalonare a investiției, depinde, pe lîngă o serie de alți factori, de **asigurarea proiectelor de execuție.** În această direcție, ca și în cazul studiilor tehnico-economice, **gradul de acoperire a volumului de construcții-montaj cu proiecte de execuție se prezintă îmbunătățit, iar pentru perioada de activitate din trimestrul I. a.c. constructorii sînt, în majoritatea covîrșitoare a cazurilor, în posesia acestora.** Problema trebuie să rămînă însă, în continuare, în atenția beneficiarilor de investiții, în mod deosebit a acelor care pînă în prezent nu au încă aprobate STE pentru lucrările noi prevăzute să înceapă în acest an.

...și al organizațiilor de construcții — montaj

PENTRU REALIZAREA RITMICĂ — trimestru de trimestru, lună de lună și decadă de decadă — a planului de investiții din acest an, la eforturile titularilor de investiții și al proiectanților **trebuie să se adauge și cel al organizațiilor de construcții-montaj.**

Practica a demonstrat nu o dată în decursul anilor că pe unele șantiere activitatea a fost perturbată de o serie de lipsuri manifestate în asigurarea condițiilor tehnico-materiale și a forței de muncă necesare. Dar o analiză mai atentă la nivelurile superioare ale șantierelor pînă la organul tutelar, a evidențiat **existența unor dereglări în sistemul de acoperire** — pe organizațiile de construcții din subordine — **cu cele necesare.** De pildă, în timp ce în 1971 pe unele șantiere au lipsit o serie de utilaje de construcții, pe ansamblu procentul celor folosite (față de total parc activ), a fost necorespunzător, chiar în cazul unor utilaje de bază, fapt ce a avut repercusiuni negative asupra ritmicității lucrărilor și asupra cheltuielilor de producție. Astfel, **în sem.I. 1971, la Ministerul Construcțiilor Industriale utilajele au fost folosite în proporție de 43,5%** (screpere și autoscrepere), **61,1%** (autocamioane basculante), **86,4%** (betoniere), **86,8%** (automacarale).

Cu privire la neasigurarea unor materiale pe unele șantiere din antrepriza or-organizațiilor de construcții aparținînd de același minister, este de arătat că pe alte șantiere se găsesc cantități peste normativ, ca, de exemplu, oțel beton și țevi de construcții (T.C. Ind. — Craiova, T.C. Ind. Gh. Gheorghiu-Dej etc.). În același timp, pe unele șantiere continuă să se semnaleze lipsuri serioare în gospodărirea materialelor de construcții, îndeosebi a cimentului, cărămizilor, prefabricatelor, ceea ce determină, de asemenea, ca în unele perioade, să se resimtă lipsa acestor materiale. Relevînd aceste anomalii, care constituie adesea o frînă în calea desfășurării normale a activității pe șantiere, este nevoie ca în acest an să se ia măsuri hotărîte și eficiente pentru preîntîmpinarea lor.

Asigurarea la timp a utilajelor tehnologice

ACEEAȘI ÎNSEMNĂTATE în asigurarea bunului mers al lucrărilor de investiții o are **asigurarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice necesare noilor capacități, cu termene de dare în exploa-**

Tiberiu SIMION
Centrala Băncii de Investiții

(Continuare în pag. 5)

CE PLEDEAZĂ PENTRU ACORDUL GLOBAL

1) Participare activă la muncă și executarea la timp a lucrărilor agricole

2) Folosirea rațională a timpului de lucru și a mijloacelor tehnice

3) Obținerea de produse sporite cu consum redus de materiale și forță de muncă

4) Retribuție în funcție de rezultatele muncii

● *Formă de retribuire deosebit de stimulativă*

ÎN CONDIȚIILE dezvoltării sectorului cooperatist al agriculturii, ale organizării muncii și a producției în ferme specializate, create pe principiile gestiunii economice interne, a apărut necesitatea perfecționării sistemului de retribuire, care să asigure o deplină concordanță între veniturile membrilor cooperatori și rezultatele muncii lor, să sporească răspunderea și interesul pentru efectuarea calitativă a lucrărilor agricole și obținerea unor producții cît mai ridicate. Dintre măsurile stabilite în această direcție, pe baza indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în ședința de lucru de la C.C. al P.C.R. din 23 noiembrie 1970, un loc important îl ocupă introducerea în cooperativele agricole a acordului global.

Acordul global este o formă perfecționată de organizare și retribuire a muncii, în care sarcinile de producție se repartizează în cadrul fermelor și brigăzilor, pe formații mai mici de lucru (echipe, grupe de familii, familii sau cooperatori), cu obligația de a efectua cu forțe proprii întregul volum de lucrări manuale, la aceleași parcele de culturi, loturi de animale, obiective de construcții etc. și de a realiza producțiile și veniturile planificate. Spre deosebire de acordul simplu, în care tarifarea muncii se face numai pentru lucrările efectuate, în cazul acordului global — plata muncii cooperatorilor este determinată direct de rezultatele obținute în producție de fiecare formație de lucru. Retribuirea prin acord global se asigură prin tarife de plată în bani și natură, în natură sau numai în bani, pe unitatea de produs sau de valoare (pe tonă, hectolitru, mia de lei producție), stabilite pe culturi, categorii de animale sau alte obiective. Tariful de retribuire este echivalentul valoric al cheltuielilor cu forța de muncă pentru lucrările manuale, stabilite a se executa în acord global, raportat la producția cantitativă sau valorică planificată.

Avantajele introducerii și aplicării acordului global în cooperativele agricole sînt multiple. Constituie o formă de retribuire și cointeresare care stimulează participarea la muncă, folosirea rațională a mijloacelor de producție și a timpului de lucru, contribuie la o mai bună organizare a muncii, ceea ce duce la ridicarea productivității muncii și a producției, la creșterea nivelului de retribuire a membrilor cooperatori.

● *Rezultate și neajunsuri în anul 1971*

MĂSURILE inițiate de conducerea partidului pentru îmbunătățirea organizării și retribuirii muncii pe baza acordului global au fost primite cu mult interes și satisfacție de toți membrii cooperatori și îndeosebi de cei care lucrează direct în producție. În anul 1971, într-un număr mare de cooperative agricole, membrii cooperatori au hotărît să adopte forme de retribuire în acord global, a căror aplicare s-a soldat, în general, cu rezultate economice remarcabile.

Pentru început, cooperativele agricole au introdus acordul global la culturile prășitoare mai importante, care necesită un volum mare de muncă manuală, precum și în creșterea animalelor la toate speciile. Ulterior, pe măsura însușirii metodelor de lucru și a asigurării forței de muncă permanente, acordul global s-a extins și în alte sectoare ale producției. Principiul după care s-au condus cooperativele agricole la fundamentarea tarifelor de retribuire în acord global, constă în faptul că aceeași cantitate de muncă de o anumită complexitate și specialitate, necesară a se cheltui într-o activitate sau alta, trebuie să fie plătită la același nivel. Aplicarea acestui principiu s-a asigurat printr-o planificare reală a producției și a fondului de retribuire, prin întocmirea corectă a devizelor de lucrări și repartizarea echitabilă a sarcinilor de producție pe formații de lucru, în funcție de condițiile concrete de producție și posibilitățile de muncă ale acestora. Elementele de calcul pentru determinarea retribuirii în acord global sînt: producția totală planificată sau valoarea ei, normele de muncă necesare pentru lucrările manuale în acord global și tarifele de plată planificate pe categorii de lucrări la nivelul potențialului de producție al fiecărei cooperative.

În acest fel, încă de la începutul anului, multe cooperative agricole au reușit să stabilească tarifele de plată pe tona de produs sau mia de lei producție, în mod diferențiat, avînd în vedere tehnologia fiecărei culturi, fertilitatea solului, potențialul biologic al animalelor, gradul de mecanizare a lucrărilor și necesarul de norme pentru munca manuală prevăzută a se efectua în acord global.

La nivelul unor cooperative agricole din diferite zone de producție, tarifele de retribuire în acord global, stabilite pe anul 1971 la culturile de porumb, floarea soarelui, sfeclă de zahăr și cartofi (cu recoltatul manual) au avut următoarele valori: **(vezi tabelul nr. 1)**.

În cadrul acestor cooperative, tarifele au fost diferențiate pe ferme, brigăzi, echipe, tarlale sau parcele de culturi, după nivelul producțiilor și necesarul de norme specifice.

În creșterea animalelor, tarifele în acord global s-au calculat în limitele retribuirii anuale, cuvenite fiecărei categorii de îngrijitori, numai în raport cu producția de lapte, lînă, ouă etc., cu obținerea și creșterea prăsilei, cu sporul în greutate vie și cu starea de îngrijire a animalelor.

Proporția de repartizare a retribuirii anuale, pentru producție și îngrijire, s-a stabilit de către conducerea fiecărei cooperative agricole, în funcție de nivelul producțiilor planificate și de condițiile ce s-au putut asigura pentru furajarea și cazarea animalelor. De exemplu, la C.A.P. Cumpăna, jud. Constanța, pentru o normă de categoria I-a s-a planificat o retribuire de 31 lei, din care 25 lei în bani, 2,250 kg grîu și 2,600 kg porumb boabe. La un efectiv mediu anual de 624 vaci de lapte, pentru un număr de 39 îngrijitori — mulgători, încadrați la categoria a VI-a, s-au planificat 14 374 norme fizice și un fond de retribuire de 802.069 lei, din care 646.830 lei în bani (tariful pe o normă de categoria a VI-a fiind de 55,80 lei — din care 45 lei în bani), ceea ce reprezintă o retribuire medie anuală planificată pe un îngrijitor, de 20.565 lei — în bani și natură. Din fondul de retribuire în bani, s-a repartizat 60% pentru o producție planificată de 11.550 hl lapte, 20% pentru 560 viței prevăzuți a se obține și 20% pentru 227.400 zile de îngrijire a animalelor, pe baza cărora s-au stabilit următoarele tarife de plată în bani: 33,60 lei pentru 100 l lapte muls cu 3,5% grăsime, 232 lei pentru un vițel obținut și crescut la 20 zile și 0,57 lei pentru îngrijire de fiecare animal pe zi. De asemenea, pe lîngă retribuirea în bani, s-a planificat să se acorde în natură, pentru fiecare 25 lei realizați (corespunzător tarifului în bani a unei norme de categoria I-a), cîte 2,250 kg grîu și 2,600 porumb.

Aplicarea acordului global a avut un efect stimulativ asupra membrilor cooperatori. Prin repartizarea sarcinilor de producție pe formații mici de lucru și retribuirea după producție, participarea la muncă a membrilor cooperatori a înregistrat o ameliorare simțitoare, a sporit răspunderea lor pentru calitatea muncii depuse și, totodată, s-au creat condiții pentru paza mai bună a recoltei. Chiar dacă forța de muncă activă n-a sporit numeric prea mult, totuși folosirea mai completă a timpului de lucru, cu sprijinul celorlalți membri de familie și întrajutorarea în muncă, au influențat pozitiv productivitatea muncii, multe cooperative agricole reușind să facă față întregului volum de muncă, fără a mai fi necesară angajarea lucrătorilor din afară. Însămînțările de primăvară, numărul sporit al lucrărilor de întreținere, ca și recoltarea culturilor, s-au desfășurat într-un ritm mai accentuat și s-au încadrat mai bine în perioadele optime.

Deși condițiile climaterice din vara anului 1971 n-au fost dintre cele mai prielnice, producțiile medii obținute de către cooperativele agricole la majoritatea culturilor la care s-a aplicat acordul global sînt superioare anilor trecuți. **(vezi tabelul nr. 2)**.

Și în celelalte ramuri de producție s-au obținut producții mai ridicate ca în anii precedenți. Astfel, în sectorul creșterii animalelor, aplicarea acordului global, însoțită de asigurarea unor condiții corespunzătoare de cazare și furajare, a contribuit la stabilizarea mai mare a îngrijitorilor, la efectuarea lucrărilor de îngrijire și întreținere a animalelor după un program bine alcătuit, la menținerea animalelor într-o stare fiziologică normală și la realizarea unor producții mai ridicate.

Ca efect al aplicării corecte a acordului global și a interesului mai mare manifestat de membrii cooperatori în folosirea rațională a timpului de lucru și a mijloacelor tehnice, în obținerea unor producții sporite, cu un consum mai redus de materiale și forță de muncă, a crescut eficiența întregii activități economice a cooperativelor agricole, care se poate înfățișa, pentru cîteva cooperative, prin următorii indicatori: **(vezi tabelul nr. 3)**.

În comparație cu perioada anterioară, activitatea economică a acestor unități poate fi considerată eficientă, în primul rînd prin faptul că ritmul de creștere a venitului net depășește pe cel al producției globale, iar cheltuielile de producție la 1 000 lei producție globală sînt mai mici, ceea ce exprimă capacitatea și rezervele de care dispun cooperativele agricole pentru a realiza sporuri însemnate de producție cu costuri reduse.

Participarea mai activă și plină de răspundere a cooperatorilor la efectuarea lucrărilor agricole și rezultatele superioare obținute în producție, au contri-

Tabelul nr. 1

Cooperativele agricole	Retribuirea planificată pe o normă de categ. I	Porumb boabe: Producția medie planificată kg/ha.	Porumb boabe: Tarif pe tonă total lei	Porumb boabe: Tarif pe tonă din care bani	Floarea soarelui: Producția medie planificată kg/ha.	Floarea soarelui: Tarif pe tonă total lei	Floarea soarelui: Tarif pe tonă din care bani	Sfecla de zahăr: Producția medie planificată kg/ha.	Sfecla de zahăr: Tarif pe tonă total lei	Sfecla de zahăr: Tarif pe tonă din care bani	Cartofi: Producția medie planificată kg/ha.	Cartofi: Tarif pe tonă total lei	Cartofi: Tarif pe tonă din care bani
1. Vîlcele-Ialomița	30	4000	250	250	2300	260	260	32000	85	85	—	—	—
2. Măceșu de Jos-Dolj	25	3500	251	251	1800	325	325	25000	148	148	—	—	—
3. Făurei-Neamț	26	3000	302	182	1600	464	278	20000	128	77	18000	130	78
4. Drăgușeni — Suceava *)	25	2500	291	151	—	—	—	21000	476	476	18000	218	115
5. Scobinți-Iasi	23	2150	272	30	1200	355	65	—	—	—	12500	167	86

*) La CAP Drăgușeni — Suceava, tarifele la sfecla de zahăr și cartofi sînt calculate la mia de lei producție planificată.

Tabelul nr. 2

Indicatorii	U.M.	C.A.P. Măceșu jud. Dolj: anii 1968-1970	C.A.P. Măceșu jud. Dolj: 1971	C.A.P. Măceșu jud. Dolj: %	C.A.P. Techirghiol jud. Constanța: anii 1968-1970	C.A.P. Techirghiol jud. Constanța: 1971	C.A.P. Techirghiol jud. Constanța: %	C.A.P. Făurei jud. Neamț: anii 1968-1970	C.A.P. Făurei jud. Neamț: 1971	C.A.P. Făurei jud. Neamț: %	C.A.P. Drăgușeni jud. Suceava: anii 1968-1970	C.A.P. Drăgușeni jud. Suceava: 1971	C.A.P. Drăgușeni jud. Suceava: %
Producții medii													
Grîu	kg/ha	1404	3330	235	3080	3623	118	1215	3046	250	1136	2225	195
Porumb boabe	kg/ha	3190	3500	110	3030	3062	100	1930	2830	146	1484	2600	175
Floarea soarelui	kg/ha	1350	2100	155	1853	2477	133	1157	1825	157	—	—	—
Sfeclă de zahăr	kg/ha	20700	26000	125	—	—	—	16440	24000	146	12180	26000	215
Cartofi	kg/ha	—	—	—	—	—	—	16760	18320	109	10760	18700	174

buit direct în aceste unități la realizarea unui raport mai rațional între productivitatea muncii și retribuirea muncii, pe de o parte, și între acumulare și consum, pe de altă parte, premise ale dezvoltării economice a cooperativelor agricole și ale ridicării nivelului de trai al cooperatorilor. O dată cu creșterea substanțială a fondurilor de acumulare și consum, sumele de bani și cantitățile de produse alocate retribuirii cooperatorilor au fost cu 39—161% mai mari față de anii precedenți. Cooperatorii au fost retribuiți după cantitatea și calitatea muncii depuse, exprimată prin producțiile realizate de formațiile de muncă în care a lucrat fiecare, cei mai harnici reușind să dobîndească venituri mult mai mari ca în alți ani.

Efectele economice pozitive ale aplicării acordului global au fost evidente. În același timp, s-au desprins însă și o serie de alte aspecte și deficiențe, ce s-au manifestat în primul an de introducere a acordului global, care au condus la restrîngerea ariei de aplicare a acestei forme de retribuire în unele cooperative agricole, la obținerea unor producții cu mult sub posibilități și la nerealizarea fondului de retribuire planificat. Cauzele acestor situații au fost mai multe. În numeroase cooperative agricole, din lipsa de îndrumare și sprijin competent, nu s-a asigurat o planificare judicioasă a producțiilor, a volumului de muncă specific lucrărilor manuale în acord global și a calculării corecte a nivelului de retribuire. În aceste unități, s-au stabilit tarife de retribuire în acord global mult mai mari decît cele reale, nefiind fundamentate pe calculații sau incluzînd plata tuturor lucrărilor prevăzute în devize (adică și pe cele ce se executau în mod simplu pentru deservirea mașinilor, transporturi etc.), care au dus la rectificări de retribuire și alte implicații. Multe din deficiențe au fost în legătură cu organizarea formațiilor de lucru și repartizarea sarcinilor de producție în cadrul fermelor și brigăzilor. În dese cazuri, membrii cooperatori nu au cunoscut cu exactitate sarcinile de producție și obligațiile ce le reveneau, drepturile materiale și avantajele ce decurgeau din aplicarea retribuirii în acord global, astfel că și participarea lor la efectuarea lucrărilor agricole a fost mai puțin activă. Pe lîngă toate acestea, fluctuația mare a cooperatorilor și descompletarea formațiilor de lucru, ca și lipsurile manifestate în organizarea lucrărilor de recoltare și ținere a evidenței, au avut efecte negative asupra producției și aplicării acordului global. În multe dintre aceste cooperative agricole s-a renunțat la acordul global mai ales la cultura plantelor și s-a revenit la forma de retribuire pe bază de norme, veniturile cooperatorilor fiind egalizate pe ansamblul unităților, fără a mai fi corelate cu rezultatele obținute în producție.

● *Măsuri organizatorice pentru anul 1972*

EXPERIENȚA primului an de aplicare a acordului global în cooperativele agricole și rezultatele cercetărilor efectuate de Institutul de cercetări pentru economie agrară din cadrul Academiei de Științe Agricole și Silvice, au arătat că introducerea judicioasă a noii forme de retribuire a membrilor cooperatori și prevenirea unor neajunsuri sînt condiționate de întocmirea din timp a lucrărilor de planificare și calculații referitoare la plata muncii și de luarea altor măsuri organizatorice. Dintre acestea punctăm pe cele principale, de care trebuie să se țină seama la elaborarea planului de producție pe 1972.

Planificarea cît mai reală a fondului de retribuire, a volumului total de muncă și, pe această bază, a tarifelor de plată pe categorii de lucrări, la nivelul cooperativei agricole, este una dintre lucrările cele mai însemnate pentru introducerea și aplicarea corectă a retribuirii în acord global, în vederea asigurării unui caracter de siguranță a retribuirii la un nivel cert, în tot timpul anului. Sînt cooperative agricole care, încă de la întocmirea planului de producție, hotărăsc ca din sumele de bani și cantitățile de produse repartizate pentru retribuirea muncii, să se facă o rezervă în jur de 10%, circa 90% formînd propriu-zis fondul de retribuire, pe baza căruia se determină tarifele de plată pe cele șase categorii de lucrări. La sfîrșitul anului, în cazul realizării și depășirii acestui fond de retribuire, cu diferența realizată în plus se constituie un fond de rezervă destinat asigurării retribuirii muncii în anii cu recolte slabe și se completează plata cooperatorilor pe anul încheiat.

Deoarece fundamentarea nivelului de retribuire în acord global depinde în foarte mare măsură de conținutul devizelor de lucrări, este necesar ca acestea să fie alcătuite cît mai corect, în așa fel încît să reflecte fidel condițiile specifice de producție și cheltuielile reale cu forța de muncă și cele materiale de întreținere și recoltare, absolut necesare fiecărei culturi, în deplină concordanță cu nivelul producțiilor planificate în mod diferențiat pe tarlale și parcele, în funcție de tehnologiile recomandate și de gradul de mecanizare al lucrărilor.

Stabilirea diferențiată a tarifelor de plată în acord global, pe tarlale, parcele de culturi și loturi de animale, precum și a structurii lor (în bani și natură), constituie o altă lucrare de bază a noii forme de retribuire în cultura plantelor și creșterea animalelor.

Spiritul de echipă...

În vederea realizării unei cointeresări colective și creșterii eficienței economice a activității cooperativelor agricole, a apărut necesitatea ca în forma de retribuire în acord global să fie incluse și cadrele care răspund de conducerea fermelor și brigăzilor, de organizarea proceselor de muncă și de realizarea sarcinilor de producție. În această categorie sînt cuprinși șefii de ferme, de brigăzi și chiar de echipe, precum și economiștii de ferme, a căror retribuire ar putea fi determinată și de realizarea producției nete a fermei sau brigăzii respective.

Buna organizare a muncii, ca una din condițiile esențiale ale introducerii acordului global, este o altă măsură preliminară, care se asigură prin întărirea și completarea fermelor și brigăzilor de producție, în concordanță cu prevederile planului anual de producție și cu schimbările ce-au intervenit în dezvoltarea economică a cooperativei agricole, în modernizarea proceselor de producție și componența forței de muncă. Formațiile mici de lucru, care se organizează în cadrul fermelor și brigăzilor, trebuie să aibă un caracter permanent și omogen, bazate pe relații de rudenie, prietenie, vecinătate și alte afinități, în așa fel încît să poată efectua în decursul anului toate lucrările ce le revin din plan.

În funcție de diversitatea condițiilor de producție și de muncă ale cooperativelor agricole, ca și de gradul de dezvoltare economică, retribuirea în acord global se poate aplica în mai multe variante, fiecare în anumite zone de producție și cu unele caracteristici:

Retribuirea muncii în bani, cu dreptul cooperatorilor de a cumpăra produse din cooperativa agricolă, s-a dovedit a da bune rezultate în cooperativele din zona culturii cerealelor și a creșterii animalelor, ca și din cea a culturilor mai intensive și din podgorii. Aceste cooperative agricole, în general, sînt unități consolidate economic și organizatoric, care dispun în tot timpul anului de forța de muncă necesară, realizează importante venituri bănești și asigură lunar plata avansurilor în bani cuvenite cooperatorilor, la un nivel corespunzător.

Retribuirea în bani și natură, cu respectarea structurii tarifelor de plată planificate pe o normă de muncă pentru lucrări de categoria I-a, se poate introduce în cooperativele agricole din toate zonele de producție.

Retribuirea în bani și natură, cu plata în natură mai ridicată, este posibil de aplicat în cooperativele agricole din zonele de deal și submontane (fără cele din podgorii), care, datorită condițiilor pedo-climatice mai puțin favorabile, au un potențial economic mai scăzut, producțiile realizate la culturile alimentare fiind folosite în cea mai mare parte pentru satisfacerea nevoilor proprii ale cooperativelor și cooperatorilor. Această variantă a acordului global se deosebește de celelalte, prin faptul că la culturile din a căror producție se asigură nevoile de consum ale membrilor cooperatori, o parte însemnată a tarifelor de plată pe tona de producție se acordă în natură din produsul culturii la care se lucrează.

Avantajele economice pe care le asigură acordul global pledează în mod convingător ca această formă de organizare și retribuire a muncii să se extindă și să se generalizeze în toate cooperativele agricole, la un volum cît mai mare de lucrări.

ing. Gh. CURATU

cercetător principal la Institutul de cercetări pentru economie agrară și organizarea întreprinderilor agricole socialiste

Tabelul nr. 3

Indicatorii	U.M.	C.A.P. Măceșu de Jos jud. Dolj			C.A.P. Techirghiol jud. Constanța			C.A.P. Drăgușeni jud. Suceava		
		anii 1968-1970	1971	%	anii 1968-1970	1971	%	anii 1968-1970	1971	%
Producția globală	mii lei	11880	17040	143	10515	15350	146	6453	11230	174
Producția globală pe un cooperator apt care a lucrat	mii lei	9	14	155	21	31	147	8	18	225
Producția netă de repartizat	mii lei	6593	9640	146	4885	8072	165	2843	6491	228
Fondul de acumulare	mii lei	1267	2366	186	1125	1656	147	483	1363	282
Fondul de consum	mii lei	5326	7274	136	3760	6416	170	2360	5128	217
Din care retribuirea muncii	mii lei	4859	6750	139	3480	5100	146	2071	4476	216
Venitul net (producția netă minus cheltuieli cu forța de muncă)	mii lei	1734	2890	166	1405	2972	211	772	2015	261
Cheltuieli materiale + retribuirea muncii la 1000 lei producție globală	mii lei	855	830	97	866	806	93	880	820	93

SERVICII

NECESITATEA DIVERSIFICĂRII REȚELEI ÎN ALIMENTAȚIA PUBLICĂ

IN DIRECTIVELE Congresului al X-lea al P.C.R. se specifică în mod expres : „se va dezvolta și diversifica rețeaua unităților de alimentație publică". Este, evident, vorba despre o sarcină precisă și nu de un deziderat ori posibilitate. E inutil a mai insista asupra însemnătății unei bune organizări a rețelei de unități, asupra rolului alimentației publice în ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului. După cum nu este necesar a mai aminti că organizarea rațională a unităților se integrează în ansamblul de măsuri ce se iau pentru ridicarea calitativă a întregii activități din acest sector comercial, vizînd judicioasa dezvoltare a rețelei, privind numărul și tipurile de unități, amplasarea lor ș.a.

Cercetarea structurii rețelei de unități, din cadrul T.A.P.L.-București, în perioada 1966—1970, demonstrează că s-au obținut unele realizări pe linia diversificării unităților de alimentație publică (restaurante cu autoservire, restaurante-cramă, braserii, bodegi, bufete-lacto, restaurante-zahana, birturi etc.). Mai puțin motivată din punct de vedere economico-financiar și social apare menținerea neschimbată sau aproape neschimbată, ca număr, a unor tipuri de unități pe o perioadă relativ lungă (de exemplu, restaurante cu specific lacto-vegetarian, restaurante specializate în preparate de pește, unități „Gospodina", bucătării de bloc etc.).

Lipsa de dinamism în acțiunea de diversificare a rețelei de alimentație publică, în funcție de cerințele crescînde ale populației, este evidențiată o dată în plus, de numărul de unități, de suprafața sălii de desfacere și numărul locurilor la mese. Or, pe această direcție lucrurile stau pe loc de ani de zile. Între 1966 și 1970 în Capitală au funcționat un singur restaurant lacto-vegetarian (cu unele fluctuații privind suprafața sălii și numărul de locuri) și o singură unitate „Gospodina", ceea ce demonstrează că asemenea tipuri de unități, de un real interes pentru populație, au rămas la periferia preocupărilor de diversificare a rețelei de alimentație publică. Într-o perioadă de 5 ani, suprafața sălii de desfacere a crescut doar cu 43 m^2 în restaurantul lacto-vegetarian și a rămas neschimbată în restaurantul „Gospodina"; în ce privește numărul locurilor la mese, în cadrul restaurantului lacto-vegetarian, acesta nici măcar nu s-a menținut ca în anul 1966, ci a scăzut în anul 1970 cu 29.

Se ridică o întrebare legitimă : cum să se poată asigura în aceste condiții un nivel ridicat de deservire a consumatorilor ? Diversificarea rețelei de alimentație publică presupune nu numai existența anumitor tipuri de unități, dar, în același timp, și un număr corespunzător de diferite tipuri, de regulă tipuri noi de unități, într-o dinamică inspirată din cerințele vieții. Dar mai sînt și alte aspecte.

Cu excepția desfacerilor medii pe unități și a desfacerilor medii pe loc la masă la restaurantul lacto-vegetarian, care au înregistrat unele creșteri în anul 1970 față de anul 1966 (cu 2% în primul caz și cu 31% în al doilea caz), în rest se observă descreșteri care oscilează pînă la 19% în ce privește desfacerile medii pe unitate și pînă la 27% în ce privește desfacerile medii pe m^2. Evident aceste stări de lucruri atestă, totodată, că nici măcar în unitățile existente nu s-a reușit să se dinamizeze activitatea.

Este cu atît mai semnificativ fenomenul constatat, cu cît pentru perspectivă s-ar putea emite argumente defavorabile pentru creșterea numărului unor asemenea unități deoarece nici în cele care există nu se obțin rezultate „convingătoare".

Dar condiția esențială pentru a se fi obținut rezultate bune în unitățile respective, pe linia desfacerilor de mărfuri, era și rămîne adîncirea diversificării și ridicarea calitativă a sortimentelor de preparate culinare. Pe această cale, activitatea acestor unități s-ar fi impus în așa măsură, încît credem că ar fi provocat o adevărată „explozie", în ce privește înființarea și a altor unități lacto-vegetariene și unități „Gospodina".

De altfel, o examinare și mai detaliată evidențiază în continuare activitatea palidă desfășurată de unitățile menționate.

Sub raportul desfacerilor medii pe locuitor, unitățile luate în analiză apar ca și inexistente, serviciile oferite de ele populației neconstituind o integrare cît de cît suficientă în condițiile mereu mai ridicate de viață.

Problema diversificării trebuie însă văzută și notată printr-o optică mai largă, avîndu-se în vedere atît efectele economice, cît și cele sociale. În acest spirit, se impune atenției și mai mult diversificarea rețelei de alimentație publică, deoarece și alte tipuri de unități, apreciate de consumatori, ocupă un loc neînsemnat. Astfel, adăugînd la unitățile analizate, unitățile cu specific pescăresc și bucătăriile de bloc, laolaltă reprezentau în anul 1970 doar 1,41% din total unități aparținînd T.A.P.L. București, (fără chioșcuri și unități de incintă).

Se observă și un alt fenomen, constînd într-o diferențiere exagerată între numărul tipurilor de unități dispersate pe I.A.P.L.-uri ; în unele se înregistrează diferențieri de circa 6 ori mai mari față de altele (17—19 tipuri în unele I.A.P.L.-uri și 3—4 tipuri în altele).

Evident, nu poate fi vorba despre o uniformizare, deoarece trebuie să se țină seama de profilul social-economic al razei de activitate a fiecărei I.A.P.L. Dar, este totuși îngrijorătoare situația, cînd într-o serie de I.A.P.L.-uri, predomină constant, ca tipuri, bufetele.

Lărgirea diversificării rețelei unităților de alimentație publică se poate înfăptui, concomitent, atît prin sporirea unor tipuri noi de unități existente, cît și prin înființarea de alte noi tipuri de unități, mult solicitate de populație și prin care se poate valorifica, nu numai experiența bucătăriei românești, ci și experiența bucătăriei din țările de origină ale turiștilor (unități profilate pe preparate din vînat, restaurante-pensiune, dietetice, ospătării, unități lacto-bar etc.).

Adîncirea diversificării rețelei de unități nu numai în București, ci și în întreaga țară, concepută ca o coordonată a perfecționării activității de alimentație publică, permite o integrare crescîndă în complexitatea vieții, în ritmul ei de desfășurare. Bineînțeles, organizarea științifică a rețelei unităților de alimentație publică, privită în ansamblu, reclamă totodată o dotare cu utilaje de producție și desfacere modernă, cu randament sporit.

dr. Ion PĂUNESCU

(Urmare din pag. 3)

tare în acest an. După cum s-a mai subliniat și în alte ocazii, nerespectarea termenelor de punere în funcțiune a unor capacități s-a datorat exclusiv nesoluționării din timp de către titulari, beneficiari și furnizori a tuturor aspectelor ivite. Dacă ar fi să ne referim numai la restanțele anului trecut, putem semnala faptul că la majoritatea dintre acestea, nepunerea în funcțiune a fost determinată de contractarea unor utilaje la termene ce nu concordau cu graficele de montaj, după cum în alte cazuri, acestea nu au fost livrate la datele înscrise în contracte, sau o parte nu au fost contractate pînă la termenul planificat pentru punerea în funcțiune.

Deși pentru capacitățile prevăzute a fi date în funcțiune în acest an, stadiul contractării se prezintă mai bine decît în ceilalți ani, totuși, față de unele rămîneri în urmă la diverși titulari (Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Industriei Metalurgice și altele) se impune luarea măsurilor corespunzătoare pentru rezolvarea urgentă a acestei probleme. Tot astfel, împreună cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini în calitate de coordonator principal pe economie a furnizărilor de utilaje, unele ministere (Ministerul Energiei Electrice, Ministerul Industriei Chimice) trebuie să acționeze pentru găsirea posibilităților de livrare la timp a utilajelor, a căror contractare s-a făcut cu termene necorelate cu prevederile pentru montaj.

Am subliniat succint cîteva coordonate

REALIZAREA INVESTIȚIILOR

ale realizării planului de investiții pe acest an, în care economia noastră națională este vital interesată în intrarea la termen a noilor capacități planificate. La toate eșaloanele se cere desfășurată o asemenea activitate, încît sarcina trasată de partid — de a se realiza în primul trimestru din acest an cel puțin 20% din planul anual de investiții și de construcții-montaj — trebuie privită cu maximum de răspundere.

● Recuperarea rămînerilor în urmă din 1971

ACTIVITATEA ce se desfășoară pentru realizarea planului de investiții pe acest an **se cere împletită strîns cu cea de recuperare grabnică, acolo unde este cazul, a rămînerilor în urmă din 1971.** Un scurt bilanț al realizărilor din anul trecut demonstrează că o serie de titulari de investiții **nu numai că și-au îndeplinit sarcinile planificate, dar le-au și depășit substanțial.** Astfel, Ministerul Energiei Electrice a înregistrat o depășire de 120 milioane lei, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor de 113 milioane lei, iar Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini de 44 milioane lei. **În 1971 au fost puse în funcțiune fonduri fixe cu 1,6 miliarde lei mai mult decît în anul precedent.**

Dar, cu toate progresele însemnate înregistrate în domeniul realizării planului de investiții, o serie de ministere, printre care Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, au înregistrat unele rămîneri în urmă, o serie de capacități nefiind puse integral în funcțiune la termenele planificate. **Este necesară în această direcție o maximă concentrare a eforturilor pentru recuperarea acestor rămîneri în urmă, astfel încît în cel mai scurt timp posibil capacitățile începute să poată fi date în exploatare.** În acest scop, se impune ca titularii și beneficiarii respectivi să asigure cu prioritate fondurile necesare terminării lucrărilor și să acționeze cu maximum de operativitate la furnizorii de utilaje și instalații, în cazul în care nepunerea în funcțiune a capacităților a fost determinată de neasigurarea lor la timp.

ADUNĂRILE GENERALE ALE OAMENILOR MUNCII

(Urmare din pag. 2)

prezentanții lor în adunarea reprezentanților pe întreprindere pe o perioadă de 1 an. În marea majoritate a întreprinderilor, aceștia au fost aleși din rîndul muncitorilor fruntași, inovatori, a maiștrilor, inginerilor, tehnicienilor, reprezentanți ai organelor de partid, sindicat, U.T.C. și a conducerii unității, precum și alți oameni ai muncii care se bucură de stimă și respect în mijlocul colectivului unde își desfășoară activitatea.

În adunările generale de la începutul acestui an se înfăptuiesc și alte măsuri prevăzute de lege care conduc la întărirea rolului adunărilor generale în viața întreprinderilor.

După cum se cunoaște, din organul de conducere colectivă al întreprinderii fac parte cadre numite de organul ierarhic superior, secretarul organizației de partid, președintele sindicatului și secretarul U.T.C., și reprezentanți ai oamenilor muncii aleși de adunările generale. Adunările generale au ales în acest an un număr sporit de reprezentanți ai oamenilor muncii în comitetele oamenilor muncii, orientîndu-se asupra acelor tovarăși care sînt stimați de colectiv și pot să-și aducă o contribuție sporită la activitatea de conducere a unităților.

Creșterea rolului adunărilor generale se reflectă și prin faptul că ele dezbat și aprobă propunerile pentru membrii comitetului oamenilor muncii care sînt numiți de organul căruia îi este subordonată unitatea. Adunările generale aprobă darea de seamă asupra activității unității și organului de conducere colectivă, ceea ce conferă oamenilor muncii posibilitatea de a-și manifesta în mod organizat controlul muncitoresc.

O deosebită importanță pentru creșterea rolului adunărilor generale o are măsura aplicată cu bune rezultate, ca organul de conducere colectivă să informeze adunarea generală asupra modului cum au fost aplicate propunerile valoroase făcute de oamenii muncii în adunarea precedentă. În numeroase dări de seamă și în dezbateri este apreciat și modul în care centralele industriale, ministerele, celelalte instituții centrale, comitetele executive ale consiliilor populare și alte organe cu sarcini de coordonare, au îndrumat și sprijinit întreprinderile în soluționarea problemelor ce s-au ridicat în îndeplinirea planului. Aceste măsuri au fost apreciate de masele largi de oameni ai muncii care și-au adus o contribuție activă la înfăptuirea lor. Ele reflectă dezvoltarea și adîncirea democrației socialiste, creează noi condiții pentru stimularea inițiativei creatoare și a răspunderii în muncă.

Tot ca o reflectare a rolului important pe care îl au adunările generale este faptul că pe baza planului aprobat de conducerea de partid, cadrele de conducere au datoria de a lua parte nemijlocit la întreaga acțiune de organizare și desfășurare a adunărilor generale. Ministerele, celelalte organe economice centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene, centralele industriale au repartizat cadre cu munci de răspundere, miniștrii, adjuncți ai miniștrilor, directori generali, directori din ministere și centrale, membrii ai colegiilor ministerelor și ai consiliilor oamenilor muncii, care au datoria să participe la adunările generale din întreprinderi și centrale și să ajute la soluționarea problemelor ce se ridică în realizarea planului pe anul 1972. Pe șantierele de construcții, la adunările generale participă și reprezentanți ai titularilor de investiții, ai proiectanților și furnizorilor de utilaje. De asemenea, cadre cu munci de răspundere de la C.C. al P.C.R., Consiliul economic, Consiliul de Miniștri, Consiliul General al Sindicatelor, Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, sprijină și participă nemijlocit la pregătirea și desfășurarea adunărilor generale ale oamenilor muncii din întreprinderi și centrale și la cele ale cooperatorilor.

Pe baza indicațiilor conducerii partidului, problemele care nu pot fi soluționate în întreprinderi, sînt transmise centralelor, iar acestea au obligația să le analizeze și să aducă la cunoștința întreprinderilor modul de rezolvare, în cel mult 30 de zile. De asemenea, ministerele și celelalte organe centrale vor analiza în colegii, pînă la 20 martie, felul în care au fost pregătite și s-au desfășurat adunările generale ale oamenilor muncii din întreprinderi și centrale și vor comunica centralelor, în termen de 30 de zile modul de soluționare a problemelor și propunerilor care s-au ridicat și intră în competența lor de rezolvare.

În întreprinderile în care au loc adunări cu reprezentanții oamenilor muncii, comitetele sindicatelor, împreună cu comitetele oamenilor muncii vor asigura ca în prima adunare a grupelor sindicale, ale secțiilor sectoarelor, atelierelor etc., să aducă la cunoștința salariaților modul cum s-au soluționat problemele și propunerile lor, antrenîndu-i la înfăptuirea sarcinilor reieșite, a angajamentelor luate, precum și a măsurilor adoptate în adunarea generală.

Adunările generale ale oamenilor muncii sînt chemate să-și aducă un aport însemnat la stabilirea și înfăptuirea măsurilor care să contribuie la îndeplinirea cu succes a planului de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1971—1975.

DIMENSIUNILE GEOLOGIEI ÎN CINCINAL

prof. Virgil IANOVICI
prim adjunct al ministrului minelor, petrolului și geologiei

IMPORTANȚA geologiei ca activitate esențială în determinarea bazei de materii prime minerale, care să permită dezvoltarea impetuoasă a industriei socialiste, a fost apreciată la justa sa dimensiune chiar din primii ani ai orînduirii populare în țara noastră, cînd s-au fundamentat principiile de dezvoltare planificată, pornindu-se de la realitățile și nevoile concrete ale economiei naționale din această perioadă.

Avînd în vedere că geologia nu e direct producătoare de bunuri materiale, înainte de 1948 i s-a acordat o importanță minoră și un sprijin material cu totul marginal, motiv pentru care, în primele cincinale, a trebuit să se facă eforturi deosebite pentru dotarea tehnică a activității geologice și pentru formarea de cadre de specialitate.

Chiar din primul cincinal (1951—1955) s-au alocat fonduri importante pentru cercetarea geologică, fonduri care au crescut de la cincinal la cincinal, o dată cu mărirea numărului de specialiști care lucrează în acest domeniu, înmulțirea și diversificarea aparaturii și utilajelor, precum și introducerea de metode de investigare perfecționate și complexe.

Ilustrativ în această privință este modul cum a variat raportul de la un cincinal la altul, între valoarea lucrărilor geologice și investițiile pentru dotare realizate sau planificate (vezi tabelul nr. 1).

Tabel nr. 1

Perioada	Valoarea lucrărilor geologice (L.G.) (mii lei)	Investiții pentru dotare (mii lei)	Ponderea L.G/D. %
1951—1955	3 968	2100	53
1956—1960	6 884	1100	16
1961—1965	12 234	1500	12
1966—1970	15 018	1368	9
1971—1975	17 225	1331	8

Acum, după 20 de ani de la punerea în aplicare a primului plan cincinal, putem afirma cu toată convingerea că realizările obținute de către geologie au răspuns într-o măsură crescîndă sarcinilor puse în ce privește descoperirea a cît mai numeroase rezerve și cît mai variate substanțe minerale utile, destinate unei industrii în plin avînt.

Putem aduce în sprijinul acestei afirmații numeroase exemple, dar ne vom rezuma la numai cîteva realizări, care se detașează net din multitudinea descoperirilor ce au permis o amplă dezvoltare a industriei extractive. Astfel, pentru petrol s-au identificat și pus în exploatare rezerve importante în Platforma Moesică și vestul Depresiunii Getice, regiuni necunoscute înainte vreme ca purtătoare de hidrocarburi și unde s-a deplasat centrul de greutate al producției, față de zona Tîrgoviște — Ploiești — Buzău, zona clasică petroliferă a perioadei antebelice. Rezultate la fel de bune s-au obținut în descoperirea de noi acumulări de gaze naturale, atît în Bazinul Transilvaniei, cît și în restul țării. Aceste descoperiri au permis ca, în anul 1970, producția de petrol să fie de 2 ori mai mare, iar cea de gaze de peste 50 ori mai mare decît producția anului record antebelic 1938. Efortul depus pentru conturarea rezervelor necesare atingerii acestor producții, se materializează în 14 milioane metri de foraje de cercetare executați numai în perioada 1948—1968, față de 600 mii metri executați în cei 20 ani anteriori — 1928—1948.

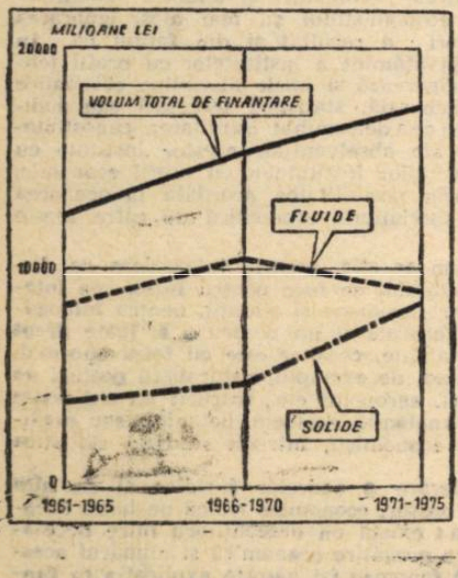

Fig. 1. — Evoluția valorilor de finanțare pentru substanțe minerale fluide și solide în perioadele 1961—1965, 1966—1970 și 1971—1975

La cărbuni, cele mai spectaculoase realizări s-au obținut prin conturarea marilor rezerve de lignit din Oltenia, care au permis numai pînă în prezent deschiderea a 5 mine în bazinul Motrului și a 5 exploatări la zi în bazinul Jiului, care vor fi urmate de minele și carierele din bazinul Jilțului — toate în scopul alimentării cu combustibil a noilor termocentrale de cîte 1 000 MW fiecare de la Ișalnița și Rogojelu.

Eforturi deosebite s-au depus pentru descoperirea de zăcăminte de minereuri neferoase și identificarea de noi rezerve în extinderea zăcămintelor cunoscute. Ca urmare a lucrărilor executate, **s-au descoperit și pus în exploatare zăcămintele de la Moldova Nouă, Leșul Ursului, Deva, Burloaia — Toroiaga, Muncel și Dognecea.** La Bălan, unde într-o vreme rezervele erau considerate pe cale de epuizare în urma descoperirilor făcute, activitatea extractivă a fost relansată.

Totodată, s-au identificat zăcăminte de noi substanțe minerale utile, necunoscute înainte vreme, cum ar fi **baritina de la Somova și Ostra, bauxitele din Pădurea Craiului, care au format baza industriei de aluminiu din țara noastră, precum și minereurile radioactive din Bihor și din Banat.** Tot la acest capitol mai amintim zăcămintele de sulf din Munții Călimani și de litiu din Munții Lotrului, care vor intra în exploatare în viitorul apropiat.

REZERVELE de substanțe minerale utile puse în evidență în cei 20 de ani de economie planificată, au crescut într-un ritm impresionant, fundamentînd dezvoltarea impetuoasă a industriei extractive și creînd, în același timp, pentru majoritatea substanțelor, grade de asigurare superioare, care permit planificarea unor producții miniere sporite și în etapele următoare.

Pentru exemplificare amintim că la **1 ianuarie 1971, comparativ cu 1 ianuarie 1951, rezervele de petrol erau de 2,7 ori mai mari, de gaze naturale de 4,8 ori, de huilă de 9,7 ori, de cărbune brun de 44 ori, de lignit de 31,4 ori, de minereuri de fier de 4,5 ori, de minereuri neferoase de 37,8 ori, iar de minereuri auroargentifere de 4.8 ori. În aceeași perioadă, producția de petrol a sporit de 2,1 ori, de gaze naturale de 7 ori, de huilă de 2,4 ori, de cărbune brun de 1,9 ori, de lignit de 14,7 ori, de minereuri de fier de 5,5 ori, de minereuri neferoase de 14.7 ori, iar de minereuri auroargentifere de 3,2 ori.**

Cu toate aceste realizări în cercetarea geologică și industria extractivă, necesarul economiei naționale de materii prime minerale este totuși acoperit într-o măsură din ce în ce mai mică din resurse proprii, ritmul de creștere al rezervelor posibil de realizat neputînd ține pasul cu dezvoltarea rapidă a economiei naționale. Din motivul arătat, în anul 1975 va crește importul de petrol, cărbuni cocsificabili, minereuri de fier, cupru și bauxită față de anul 1971 și va începe importul de plumb și zinc.

În orientarea și planificarea lucrărilor geologice s-a avut și se are în permanență în vedere situația menționată, prevăzîndu-se fondurile și mijloacele tehnice necesare care, pe măsura datelor de cunoaștere existente la un moment dat și, ținînd seama de progresul tehnic înregistrat în valorificarea substanțelor minerale utile, să permită creșterea bazei de rezerve pentru a acoperi cît mai mult din necesarul economiei naționale cu resurse interne de materii prime minerale.

În țara noastră această situație este ilustrată de fondurile mereu crescînde acordate cercetărilor geologice, fonduri care însă scad procentual de la un cincinal la celălalt față de totalul investițiilor industriale — așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

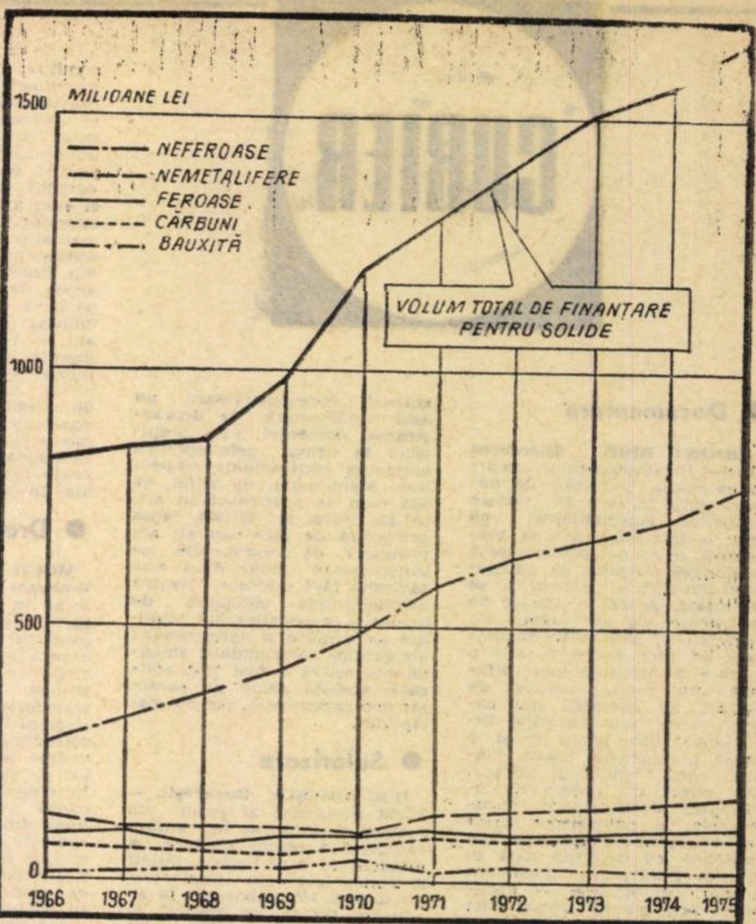

Fig. 2. — Evoluția valorilor de finanțare pentru principalele substanțe minerale solide în perioada 1966—1975

Tabelul nr. 2

Perioada	Valoarea totală a investițiilor geologice (miliar-de lei)	% din totalul investițiilor industriale
1951—1955	6	17,8
1956—1960	8	17,7
1961—1965	13,7	14,2
1966—1970	16,4	10,5
1971—1975	18,6	6,6

Pentru cincinalul 1971—1975, la stabilirea fondurilor necesare s-au avut în vedere — pe lîngă posibilitățile reale ale subsolului românesc — **și nivelele de dezvoltare ale industriei extractive, în scopul asigurării unei corelări juste între rezervele care vor fi puse în evidență și consumurile de rezerve prin exploatare. Precizăm că producția globală în industria extractivă va fi în anul 1975 cu 31,8% mai mare decît în anul 1970.** Prin studiile care s-au efectuat s-a considerat că **este posibil ca rezervele ce vor fi puse în evidență în acest cincinal să depășească extracțiile planificate** (consumuri de rezerve) **la petrol, gaze naturale, huilă, minereuri neferoase și bauxită.** În schimb, însă, sarcina de rezerve este aproximativ egală cu extracția de minereuri auroargentifere și este mai mică decît extracția de minereuri de fier. Rezultă, deci, că, în general, rezervele cunoscute în anul 1975 vor putea fundamenta dezvoltarea extracției miniere în perioadele următoare.

Defalcarea fondurilor pentru cercetări geologice între diferitele substanțe de la un cincinal la celălalt diferă în funcție, pe de o parte, de perspectivele existente și datele de cunoaștere geologice acumulate, iar pe de altă parte, de necesitățile economiei în general. Raportul dintre cercetările pentru substanțele minerale fluide și cele pentru solide este caracterizat de faptul că **pînă în actualul cincinal, cercetarea fluidelor consuma cam dublul fondurilor alocate cercetării substanțelor minerale solide, în timp ce începînd cu anul 1971, fondurile alocate pentru fluide nu vor mai înregistra o ascendență, ajungînd să se egalizeze aproape cu fondurile pentru solide în anul 1975** (Fig. 1). Asemenea diferențe se constată și între diferitele substanțe minerale solide, **accentul cercetărilor punîndu-se în cincinalul 1971—1975 pe minereurile neferoase și, în oarecare măsură, pe substanțe nemetalifere** (fig. 2). Fonduri importante vor fi acordate, de asemenea, pentru cercetarea rocilor de construcții și pentru lucrări geologice necesare proiectărilor hidroenergetice și îmbunătățirilor funciare.

Față de anul 1938 producții în 1970 :

- de 2 ori mai mari la petrol
- de peste 50 ori la gaze

Cifre memorabile :

- în 1948—1968 au fost executate 14 milioane metri de foraje de cercetare, față de 600 mii cîte s-au efectuat în cei 20 ani anteriori

Două concluzii importante :

- îmbunătățirea tehnică a aparaturii și utilajelor pentru zăcămintele de hidrocarburi situate la mari adîncimi și sub apele Mării Negre
- acordarea unei atenții sporite cercetărilor tehnologice de valorificare a minereurilor sărace și a substanțelor minerale utile de calitate relativ inferioară.

ÎN VEDEREA perfecționării metodelor și măririi eficienței lucrărilor de cercetare, se vor face investigații pentru introducerea calculatoarelor în prelucrarea datelor seismice, generalizarea forajului cu diamante, mecanizarea în mai mare măsură a operațiilor de săpare, încărcare și transport în lucrările miniere orizontale și verticale, introducerea instalațiilor de forat puțuri cu diametre mari etc.

În cincinalul 1971—1975, la proiectarea lucrărilor geologice s-au avut în vedere așa după cum s-a mai arătat, datele de cunoaștere obținute pînă în prezent și, în funcție de acestea, perspectivele care se conturează pentru fiecare substanță în parte. Pentru orientarea activității geologice, ne stau în fața documentele Congresului al X-lea și sarcinile trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor plenarei Comitetului Central al P.C.R. din 18 decembrie 1971 : **„O problemă deosebită asupra căreia doresc să mă opresc pe scurt este valorificarea tot mai intensă a resurselor interne de materii prime și materiale. Aceasta va trebui să constituie, de asemenea, o preocupare centrală a tuturor organismelor noastre economice de sus pînă jos și de jos pînă sus. De punerea în valoare a resurselor interne,**

(Continuare în pag. 9)

CURIER

Documentare

ERNEST BIRO, Miercurea Ciuc — Încadrarea unor lucrări în categoria lucrărilor de documentare nu are în vedere domeniul (specialitatea) pe care o tratează lucrarea respectivă, ci scopul urmărit prin publicarea acesteia şi categoriile de cititori cărora li se adresează. Astfel, o lucrare de tehnologie (ca să luăm un exemplu din domeniile enumerate de dv.) poate fi atît o lucrare de documentare, difuzată unui număr restrîns de cititori, de exemplu din cadrul uzinei sau centralei industriale, dar poate fi şi o carte, monografie, tratat, manual, etc., vîndută în librării. Din punct de vedere al informării documentare, documentele şi publicaţiile scrise se împart în următoarele trei categorii, cu definiţia dată în dreptul fiecăreia : document primar (publicaţie) — document rezultat în urma unei lucrări originale ; document secundar (publicaţie) — document rezultat prin prelucrarea şi restructurarea unuia sau mai multor documente primare ; document terţiar (publicaţie), document realizat prin prelucrarea şi restructurarea unuia sau mai multor documente secundare.

Penalizările

VASILE RÂILEANU, Buzău — Prin H.C.M. nr. 306/1970, privind unele măsuri pentru aplicarea legii contractelor economice, la art. 1 s-a stabilit că pentru întîrzierea în predarea sau ridicarea produselor, lucrărilor, serviciilor, se vor aplica penalităţi care se calculează la preţul prestaţiei întîrziate, de la termenul prevăzut în contract pînă la data executării în natură a prestaţiei sau, după caz, data renunţării beneficiarului, în condiţiile legii, la acea prestaţie, ori data la care executarea prestaţiei a devenit imposibilă din cauză de forţă majoră. De asemenea, prin H.C.M. nr. 68/1970 (pct. 7) s-a prevăzut că neurmărirea realizării, potrivit prevederilor legale a sumelor datorate de persoane juridice sau fizice, provenite din relaţii contractuale interne sau externe, sau a penalităţilor stabilite ca urmare a nerespectării obligaţiilor contractuale, constituie contravenţie la normele legale privind disciplina financiară şi se penalizează cu amendă de la 100 la 400 lei.

Din cele de mai sus rezultă, aşadar, că neurmărirea penalizărilor stabilite, ca urmare a nerespectării obligaţiilor contractuale, are caracter de contravenţie şi ca atare, aplicarea amenzii corespunzătoare nu este condiţionată de demonstrarea existenţei unui prejudiciu în urma neîndeplinirii obligaţiei contractuale respective. Menţionăm, de altfel, că aşa cum se precizează în art. 10 din legea nr. 32/1968, fapta prevăzută de lege sau alt act normativ ca contravenţie se sancţionează chiar dacă este săvîrşită fără intenţie. Pentru neîndeplinirea obligaţiei de urmărire a penalizărilor stabilite ca urmare a nerespectării obligaţiilor contractuale, amenda respectivă a fost just aplicată, aceasta avînd un caracter contravenţional, iar nu disciplinar.

Salarizare

ILIE IONESCU, Bucureşti. — Fiind absolvent al şcolii de maiştri şi încadrat în ultima categorie a reţelei tarifare a meseriei în care lucraţi, puteţi fi numit (conform prevederilor anexei IV elaborată la aplicarea H.C.M. nr. 328/1967 şi — de la 1 ianuarie 1972 — pe baza prevederilor art. 25, lit. b din legea nr. 12/1971, privind încadrarea şi promovarea în muncă a personalului din unităţile socialiste de stat) direct în funcţia de tehnician principal, fără să fie necesar să aveţi — în prealabil — o vechime în funcţii tehnice de 5 ani. La încadrarea dv. ca tehnician, respectiv ca tehnician principal, sînteţi îndreptăţit să beneficiaţi de Precizările Ministerului Muncii cu nr. 170025 din 6 august 1970. Absolvenţii şcolilor medii de specialitate, încadraţi ca muncitori sau personal operativ (cu salarii pe trepte), la trecerea pe funcţii pentru care îndeplinesc condiţiile de studii şi vechime, ale căror salarii sînt stabilite pe gradaţii, sînt salarizaţi, de regulă, la nivelul de bază al funcţiei în care sînt încadraţi. În cazul în care acest salariu este egal sau mai mic decît cel tarifar avut ca muncitori în producţie, li se poate acorda un număr de gradaţii care să le asigure un salariu cu 1—2 clase mai mare decît cel avut ca muncitori. Dacă salariul tarifar al funcţiei de tehnician principal, la nivelul de bază, este stabilit, în unitatea unde sînteţi încadrat la mai mult de 2 clase de salarizare, veţi fi salarizat la acest nivel.

Vechimea în specialitate

CONSTANTIN BURGHELE, Bacău. — Perioada cît aţi ocupat o funcţie pentru care erau prevăzute condiţii alternative de studii (atît studii superioare şi o vechime în specialitate mai mică, cît şi studii medii cu mai mulţi ani vechime) se ia în considerare, la stabilirea vechimii în funcţii pentru care este prevăzută condiţia exclusivă a studiilor superioare, în ani întregi. Această reglementare îşi găseşte aplicarea în cazul salariatului care şi-a completat studiile ulterior ocupării funcţiei pentru care erau prevăzute condiţii alternative (duble) şi care a absolvit învăţămîntul superior, cu diplomă, în specialitatea funcţiei ocupate. În consecinţă, pentru promovarea din funcţia de economist în aceea de economist principal, se ia în considerare — la vechimea minim necesară de 8 ani — în întregime perioada lucrată în funcţii cu condiţii duble (şef birou sau şef serviciu). Atunci cînd, avînd studii medii, aţi ocupat funcţii economice medii, la care nu erau prevăzute condiţii duble, vechimea în specialitate se poate lua în considerare numai în proporţie de jumătate.

Drepturi de şantier

MIHAI BALTĂ, Ştefăneşti, Botoşani. — Salariatul transferat în interesul serviciului în localitatea unde este situat şantierul unde lucrează şi care a primit — conform prevederilor art. 16 din Codul Muncii — indemnizaţia de transferare, stabilindu-şi domiciliul în această localitate se consideră — din punctul de vedere al acordării drepturilor de şantier — ca localnic. În consecinţă, salariatul în cauză n-are dreptul la nici unul din drepturile acordate exclusiv salariaţilor nelocalnici de pe şantierul respectiv. Era necesar ca, înainte de a se perfecta transferul, să vi se asigure spaţiul locativ necesar pentru mutarea gospodăriei şi a familiei.

Pregătirea profesională

ILIE BERCU, Făgăraş. — Perfecţionarea pregătirii profesionale constituie o obligaţie de serviciu a tuturor lucrătorilor, avînd caracter permanent, continuu (art. 1 şi 21 din Legea nr. 2/1971). Absolvirea, după încadrarea în post, a unei instituţii de învăţămînt reprezintă o formă de perfecţionare (art. 3, lit. e). Personalul care îşi completează studiile prin învăţămînt seral sau fără frecvenţă, în vederea satisfacerii cerinţelor posturilor, este cuprins, de fapt, în forme de perfecţionare. În consecinţă, cuprinderea acestui personal şi la cursurile de reciclare nu este indicată. Există însă situaţii cînd anumiţi salariaţi — chiar dacă urmează o şcoală sau facultate, la învăţămîntul seral sau fără frecvenţă — pot fi obligaţi să participe la unele forme de perfecţionare ca urmare a apariţiei unor sarcini speciale de serviciu (însuşirea noilor cunoştinţe tehnologice, metode şi procedee de lucru, folosirea noilor utilaje, cunoaşterea noilor instrucţiuni, norme, normative etc.).

● **GHEORGHE LAZANU, Cluj** — Direcţia legislaţiei Muncii ne comunică că propunerile dv. privind programul de lucru în construcţii-montaj — vor fi avute în vedere la îmbunătăţirea reglementărilor actuale din domeniul respectiv.

● **ING. ION PERŞINARU, Dolj** — În urma analizei efectuate cu factorii de răspundere a propunerii din „Viaţa economică" — Direcţia tehnică din Ministerul Industriei Chimice, ne comunică : preţul foliilor pentru amenajarea solariilor a fost redus; la Uzina de prelucrare a maselor plastice Buzău este în curs de realizare o instalaţie pentru recuperarea polietilenei din folie uzată.

● **P.S. Moreni** — În situaţia arătată de dv. se pot deconta cheltuielile de transport între staţia ITA şi staţia CFR atunci cînd salariatul este obligat să folosească mai multe mijloace de transport pentru a ajunge la destinaţie. De altfel, pct. 27 din Normele de decontare nr. 11 850/1963, prevede decontarea cheltuielilor de transport de la gară chiar şi în localitatea care face obiectul delegării.

● **IOAN CRIŞAN, Dej** — Beneficiază de reducerea de impozit de 30%, numai angajaţii care au salariul tarifar lunar de încadrare de pînă la 2500 lei şi au în întreţinerea lor mai mult de trei persoane.

● **IOAN BUHUŞ, Gorneşti, Mureş** — Conform prevederilor pct. 10 din anexa IX la HCM nr. 914/1968, cu modificările ulterioare, numai absolvenţii învăţămîntului superior cu examen de stat — de diplomă — proveniţi din cîmpul muncii sînt salarizaţi de la începutul activităţii lor — după absolvire — cu salariile prevăzute pentru al doilea an de activitate.

● **IOAN NĂDĂBAN, Arad.** — La învăţămîntul postuniversitar se poate înscrie orice absolvent, cu diplomă, a unei instituţii de învăţămînt superior, pe baza recomandării ministerului sau organului central în a cărui subordine intră unitatea socialistă la care acesta este salariat. Pentru înscriere nu se pune condiţia de vechime în specialitate. Informaţii suplimentare se pot lua de la Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului.

● **C.A.P. MOŞTIŞTEA, Judeţul Ilfov.** — Metodologia de calcul a producţiei globale aprobată şi folosită în prezent este în atenţia organelor de resort — ne scrie Direcţia financiar-contabilă şi creditare din Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, şi Apelor.

● **IOSIF SURULESCU, Timişoara.** — Problema ridicată privind cuantumul indemnizaţiei de concediu, care poate fi inferior salariului pentru angajaţii ce efectuează concediul de odihnă în lunile ianuarie, februarie, mai şi august, deoarece aceste luni au un număr mai mic de zile lucrătoare, se pune numai pentru angajaţii remuneraţi cu salariu lunar. A fost totuşi reţinută pentru a fi analizată la o viitoare reglementare împreună cu Ministerul Finanţelor (răspunde Direcţia legislaţiei muncii din Ministerul Muncii).

● **SERAFIN POIENER, Luncoi, Hunedoara.** — Anuarul statistic pe 1971 a apărut din august anul trecut. La apariţia instrucţiunilor vă vom răspunde şi la a doua întrebare.

● **BENONE POPA, Piteşti.** — Spre satisfacţia noastră am constatat că nu ne-aţi uitat. Vă mulţumim pentru primul articol din acest an.

INTEGRAREA ECONOMISTULUI

REPARTIZAREA ABSOLVENŢILOR ÎN FUNCŢIE DE SPECIALITATEA OBŢINUTĂ ÎN FACULTATE

O PRIMĂ problemă care merită a fi pusă în discuţie este aceea a absolvenţilor învăţămîntului superior economic, care în timpul anilor de studii au obţinut rezultate bune şi foarte bune, dar din cauza neajunsurilor care mai stăruie încă pe linia legării cunoştinţelor dobîndite la cursuri cu cele practice, aceştia se integrează uneori mai greu în activitatea specifică a diferitelor întreprinderi. Pentru înlăturarea lor considerăm, **că ar fi foarte eficient ca ţinerea seminariilor să fie încredinţată unor specialişti din producţie şi institutele de cercetare, care posedă un însemnat bagaj de cunoştinţe practice şi ar putea da soluţii conforme realităţii, tuturor problemelor practice.** În cadrul acestor seminarii ponderea ar trebui să o deţină activitatea legată de rezolvarea unor probleme practice, prin simularea unor cazuri de întreprindere, evidenţierea deosebirilor dintre metodele utilizate în rezolvarea problemelor practice şi aceleaşi metode prevăzute în programa de învăţămînt etc. Ceva mai mult. Pentru o înţelegere mai bună a problemelor practice propuse spre rezolvare la seminarii, **s-ar putea merge pînă acolo încît, pentru găsirea soluţiilor, să se utilizeze formularistica tipizată existentă în întreprinderile diferitelor ramuri.** Acest lucru ar duce la creşterea ponderii elementelor cu caracter practic, în procesul de învăţămînt, iar perioada de integrare în procesul de producţie s-ar reduce mult.

În ce priveşte **repartizarea absolvenţilor din facultăţile economice,** cred că ar trebui să se ţină seama, mai mult decît pînă acum, de specificul specialităţii dobîndite în facultate, pentru a se evita astfel situaţiile în care economiştii cu specialitatea „economia industriei" sînt puşi să lucreze la contabilitate, despre care au doar noţiuni generale, sau economişti statisticieni sînt puşi să lucreze în domeniul financiar etc. În asemenea cazuri, randamentul pe care-l dau aceşti economişti este sub nivelul aşteptărilor, ei fiind puşi uneori în imposibilitate de a-şi spune punctul de vedere în problema respectivă. De aici derivă o serie de insatisfacţii legate de profesiunea aleasă.

Consider că problema respectării specialităţii economiştilor este foarte importantă şi făcînd analogie cu absolvenţii institutelor politehnice de învăţămînt superior, nerespectarea profilului economic dobîndit în facultate, echivalează cu randamentul pe care-l va avea să zicem un inginer electronist căruia i s-a încredinţat un domeniu care reclama prezenţa unui inginer cu specialitatea mecanică. În consecinţă considerăm necesar ca, **în viitor, întreprinderile să comunice ministerelor de resort posturile vacante de economişti pe specialităţi.**

Victor BRĂNESCU
economist stagiar — Braşov

ECONOMISTULUI – LOCUL CUVENIT

PERSONAL consider că nu se poate discuta despre lacune în formarea economiştilor şi nici de perioade de declin în această muncă, ci mai curînd poate fi vorba de o înţelegere greşită a rolului pe care îl au în unităţi cadrele economice şi tehnice. Neînţelegerea rolului economistului şi, mai ales, ignorarea acestuia uneori a rezultat şi din faptul că în programa de învăţămînt a institutelor cu profil tehnic şi juridic figurează şi unele discipline economice (contabilitate generală, statistică teoretică sau judiciară etc.), ceea ce a determinat asimilarea cunoştinţelor economice ale absolvenţilor acestor institute cu cele ale absolvenţilor institutelor cu profil economic, fapt atestat prin posibilitatea acordată la ocuparea posturilor de specialitate economică de către aceste cadre.

Ori după cum se ştie, această intercalare de discipline de învăţămînt se face pentru înlesnirea înţelegerii anumitor fenomene şi situaţii, pentru îmbogăţirea culturii generale şi nu pentru a fi luate drept studii de specialitate, ceea ce este cu totul anormal. De ce nu pretind, de exemplu, naturaliştii posturi de medici, ingineri, agronomi etc., întrucît au suficiente cunoştinţe de anatomie, zoologie, botanică, sau medicii posturi de economişti, întrucît studiază statistica medicală ?

Această emigrare a cadrelor juridice şi de alte specialităţi în posturi economice ridică pe bună dreptate întrebarea : există un dezechilibru între necesarul de cadre cu pregătire economică şi numărul acestora, sau acest fenomen îşi găseşte explicaţia în faptul că s-a considerat şi se mai consideră încă pe alocuri economistul drept un funcţionar cu profil cvasi-administrativ, care poate fi substituit oricum ?

Enache HARALAMBIE
economist
Cîmpulung Moldovenesc

SCRISORI

PRODUSE CĂUTATE, DAR...

DE ANI DE ZILE umbrelele pliante, atît pentru femei cît şi pentru bărbaţi au mare căutare. Şi totuşi, pînă în prezent, nici o întreprindere sau cooperativă nu s-a gîndit să le asimileze. Un alt produs de larg consum, de strictă necesitate pentru gospodine, ar fi plitele din fontă emailată pentru maşinile de gătit. O plită emailată din fontă, este mai uşor de întreţinut, contribuind, în acelaşi timp, la menţinerea mai curată a vaselor, a curăţeniei în general şi la un aspect plăcut.

Pe zi ce trece se dau în folosinţă tot mai multe locuinţe. Locatarii, pe lîngă mobilă, mai au nevoie de covoare şi carpete. Nu întotdeauna se găsesc astfel de mărfuri în magazinele de specialitate, în sortimentul căutat. Mă refer mai ales la carpetele de iută de diferite mărimi, culori şi desene. Tot pentru protecţia parchetului sau mai bine zis pentru conservarea lui se foloseşte lacul pentru parchet. Şi acest produs lipseşte frecvent din magazinele de specialitate. La fel soluţia de lipit linoleum. Ce părere au întreprinderile producătoare şi cele de desfacere ?

Ilie BERGHEZAN
Sibiu

APELE MINERALE

ÎN PROIECTUL DE LEGE privind gospodărirea apelor nu se aminteşte nimic de apele minerale care constituie o mare bogăţie, atît prin efectul lor terapeutic, cît şi prin aceea că pot contribui la dezvoltarea turismului. Ţinînd seama de numărul mare al izvoarelor şi de preţuirea deosebită de care se bucură, unele încă din secolul trecut, putînd concura cu cele mai renumite de pe continentul european, considerăm că ar fi cazul să se prevadă dispoziţiuni legale pentru a preveni scăderea debitului şi poluarea lor. Aflîndu-mă la Băile Herculane mă gîndeam cu tristeţe la cantităţile însemnate de apă caldă sulfuroasă care se irosesc zilnic, în Cerna.

P. DANCIU
Cluj

ŞI ÎN 1972?

ÎN VARA anului trecut am discutat cu reprezentanţii Întreprinderii de industrie locală „Progresul"-Piteşti comanda de materiale ce o solicitam pentru 1972. S-a ajuns la concluzia că unităţii noastre nu-i pot accepta decît zece repere dintr-o sută. Motivul : lipsa de materie primă. Am primit contractul, l-am semnat şi returnat în termen, aşteptînd, conform eşalonării produselor în tranşe lunare, livrarea. În zadar. Interesîndu-ne cu cîteva zile în urmă, am primit răspunsul : nu putem să vă executăm nimic din lipsă de materie primă ; dacă aveţi ţeavă sau tablă de zinc vă confecţionăm produsele dorite. De notat că sus-numita unitate, nu ne-a asigurat nici pentru anul 1971, decît 75% din prevederile contractului. Aşa va fi şi în 1972 ?

Gheorghe CRUCEANĂ
şef serv. aprovizionare
Şantierul construcţii-montaj al IRE-Piteşti

GEOLOGIA ÎN CINCINAL

(Urmare din pag. 7)

chiar a zăcămintelor cu conținut mai sărac de substanțe utile, depind realizarea viitorului cincinal, crearea unei baze solide pentru activitatea viitoare. Avem în țară zăcăminte încă insuficient folosite, avem rezerve pentru o serie de domenii ale producției materiale care, bine valorificate, pot să ne creeze disponibilități însemnate pentru export. Tocmai de aceia, în prevederile noului plan s-au accentuat cerințele pentru o mai bună valorificare a resurselor interne de materii prime".

La hidrocarburi, toate zăcămintele descoperite și puse în exploatare sînt situate pînă la adîncimea de 3 200 m, astfel că zonele de perspectivă pe acest interval s-au redus încontinuu. În aceste condiții, efortul geologic se va îndrepta pentru investigarea treptei următoare 3200—6000 m, în care, din punct de vedere teoretic sînt posibile acumulări de hidrocarburi, dar pentru care există pînă în prezent prea puține date concrete de cunoaștere. Rezultă, deci, că rezervele de la mare adîncime prognozate prezintă astăzi un grad redus de certitudine, motiv pentru care, în această etapă, fondurile de cercetare prevăzute nu mai cunosc ascendența din precedentele cincinale. Tot pentru hidrocarburi **o atenție deosebită se va acorda în acest cincinal cercetării platformei continentale a Marii Negre.**

La cărbuni, prioritatea cercetărilor se va dirija către huile și în special către huile cocsificabile, cu o importanță vitală în dezvoltarea industriei metalurgice. În această direcție, se vor executa cercetări geologice în partea de vest a bazinului Văii Jiului și sudul Banatului, singurele zone purtătoare de astfel de cărbuni din țară.

După cum se știe, în România nu există rezerve importante de minereuri de fier, care să poată asigura necesitățile crescînde ale economiei naționale și nici lucrările de cercetare nu au reușit să evidențieze zăcăminte care să schimbe radical situația în perspectivă. Totuși, sînt prevăzute lucrări geologice pentru creșterea volumului de rezerve cunoscute la zăcămintele în Exploatarea Ghelar, Teliuc, Ocna de Fier și Lueta, la zăcămintele în explorare la Băișoara, Delnița și Rușchița, fără a fi neglijate, în același timp, și unele zone noi în Poiana Ruscă — sud, Crișul Petros, Runc — Brăzdești și Banat.

La minereuri neferoase, unde cererile industriei sînt din ce în ce mai mari și în mod deosebit pentru cupru, vor trebui intensificate cercetările geologice, atît prin extinderea zăcămintelor în exploatare, cît și în zone noi pentru precizarea posibilităților de descoperire de noi zăcăminte. Pînă în prezent, prin lucrările de prospecțiune efectuate s-au identificat noi zone cu mineralizații polimetalice în Carpații Orientali (Bazinul Baia Mare, masivul Rodnei și zona cristalină cuprinsă între Valea Noviciorului și Valea Oltului), în Carpații Meridionali (masivele Făgăraș și Retezat), în zona masivelor granodioritice din Banat și din Munții Apuseni (Munții Mezeșului și ai Plopișului). O atenție deosebită va fi acordată, în continuare, **studierii posibilităților de valorificare a minereurilor cu conținuturi sărace, pentru care există perspective mai mari de conturare a unor rezerve importante.**

La minereuri auroargintifere situația este asemănătoare geologic cu cea a minereurilor neferoase, lucrările de cercetare orientîndu-se de asemenea spre extinderea zăcămintelor cunoscute și în zone noi. În cadrul zonelor noi sînt luate în considerare complexele de roci cristaline din Munții Căpățînii — Valea lui Stan, Munții Gilăului și ai Semenicului, precum și aluviunile din Valea Arieșului și Valea Oltului.

În vederea asigurării cu materii prime a industriei de aluminiu, vor fi continuate cercetările pentru bauxită în Pădurea Craiului și zona Ohaba — Ponor. Paralel se fac cercetări intense pentru înlocuirea materiei prime clasice — bauxita — cu alte substanțe cu conținuturi de aluminiu și anume cu sienitele alcaline de la Ditrău, șisturile pirofilitice de la Viezuroiu, șisturile bituminoase de la Anina sau, eventual, cu cenușele rezultate din arderea cărbunilor în termocentrale.

În cadrul substanțelor minerale utile nemetalifere, în afara cercetărilor programate pentru mărirea volumului de rezerve la zăcămintele în exploatare, **va fi acordată atenție depistării unor substanțe deficitare calitativ sau cantitativ, cum ar fi caolinul și feldspatul de calitate, mica, azbestul și baritina.** Totodată, s-au alocat fonduri importante pentru cercetarea rocilor decorative, unde sînt perspective mari și posibilități importante de export, precum și a celorlalte roci de construcție, în vederea unei mai bune organizări a exploatărilor.

Putem afirma că orientarea lucrărilor geologice în actualul cincinal este judicioasă, pornindu-se de la realitățile concrete ale subsolului țării noastre, determinate prin studiile efectuate anterior. Pornind de la aceste date de cunoaștere, se detașează net două concluzii importante, care condiționează desfășurarea cu succes a activității geologice și, ca urmare, a activității extractive în viitor: **este vorba de îmbunătățirea tehnică a aparaturii și utilajelor de cercetare pentru zăcămintele de hidrocarburi situate la mari adîncimi și sub apele Mării Negre, precum și de creșterea importanței care trebuie acordată cercetărilor tehnologice de valorificare a minereurilor sărace și a substanțelor minerale utile de calitate relativ inferioară.**"

ÎNCĂLCAREA CORELAȚIILOR DINTRE INDICATORII DE PLAN DIMINUEAZĂ EFICIENȚA ECONOMICĂ

CREȘTEREA eficienței economice presupune utilizarea cu maximum de grijă a tuturor fondurilor, respectarea corelațiilor fundamentale ale planului și a normelor legale în vigoare. Alături de întreprinderile care obțin rezultate pozitive pe această linie se întîlnesc și multe cazuri de nerealizare a rentabilității planificate, de cheltuieli neproductive care diminuează eficiența generală a întreprinderii.

De pe urma acestor situații suferă pe de o parte bugetul statului, deoarece întreprinderea nu își poate onora la timp și în întregime obligațiile față de stat, iar pe de altă parte, colectivul de muncă al întreprinderii, care nu mai beneficiază de stimulentele constituite pe seama beneficiului.

● Nerealizarea rentabilității și cauzele ei

O analiză efectuată recent la fabrica de piele și încălțăminte „Pionierul" București a scos în evidență numeroase deficiențe și nereguli care au contribuit la diminuarea beneficiului și au redus substanțial eficiența economică a activității desfășurate în anul 1971.

Indicatorul „beneficiu" deși s-a realizat în anul trecut în proporție de 100,1 la sută (semestrul I realizat 91,9%, semestrul II realizat 115,2%), rata rentabilității nu s-a îndeplinit nici pe total an și nici pe semestre și aceasta mai ales din cauza influenței depășirii nivelului planificat al cheltuielilor de producție.

Redăm în tabelul de mai jos modul cum s-a realizat rata rentabilității.

Perioada		Rata rentabilității
Semestrul I.1971	Plan	12,53
	Realizat	10,42
	Abateri ±	—2,11
Semestrul II.1971	Plan	8,45
	Realizat	8,16
	Abateri ±	—0,29
Total an 1971	Plan	10,61
	Realizat	9,43
	Abateri ±	—1,18

Reiese că pe sem.I.1971, prin plan rata rentabilității era de 12,53 și s-a realizat 10,42, prezentînd o nerealizare de 2,11. Această nerealizare a fost influențată de creșterea cheltuielilor de producție. Creșterea cheltuielilor de producție este mult mai mare în semestrul II, urmare înregistrării unor cheltuieli pe care fostul Combinat Pielărie și Încălțăminte nu le operase în prețul de cost al fabricii „Pionierul" în momentul producerii acestora.

● Optica eronată a „elasticității" prețului de cost

Cu prilejul analizei a ieșit în evidență că în trimestrul III.1970 au fost înscrise în costuri cheltuieli neeconomicoase de valori însemnate care priveau în exclusivitate activitatea din perioadele precedente, fiind astfel încălcat principiul cunoscut al delimitării în timp a cheltuielilor de producție și realitatea evaluării poducției.

Mai sînt și alte exemple care confirmă că prețul de cost a fost în anumite perioade denaturat sau, fapt mai grav, a fost încărcat cu cheltuieli care nu trebuiau înregistrate, cum ar fi cele de investiții sau de introducere a tehnicii noi. Așa este cazul cu înregistrarea pe cheltuieli de producție a sumei aferente construirii unei stații de dizolvat sulfură de sodiu, pentru care nu s-a asigurat finanțarea la nivelul sumelor necesare, nici din fondurile de tehnică nouă și nici pe calea investițiilor, cu toate că stația respectivă reprezenta în fapt generalizarea unei invenții similare aplicată cu succes la Tăbăcăria Cluj.

Atelierul Stanță, avînd nevoie de cuțite pentru croit, serviciul mecanic șef al unității „Pionierul" a deschis în acest sens două comenzi pe care s-au colectat cheltuieli în sumă de 61.457 lei. La închiderea comenzilor (21 ianuarie și 25 martie 1971) au fost predate magaziei 10 și respectiv 20 bucăți cuțite de unde rezultă că prețul de cost efectiv al unui cuțit reprezintă sume superioare celor efectiv cheltuite pentru producerea lui.

Întrucît postcalculul acestor lucrări a fost defectuos ținut iar controlul preventiv nu a funcționat corespunzător, nu se mai poate cunoaște ce produse sau prestații au fost realizate cu sumele colectate drept cheltuieli pe comenzile în cauză.

În legătură cu „elasticitatea" prețului de cost mai sînt de relevat și alte aspecte care pun sub semnul incertitudinii problema realității bilanțului contabil cu consecințele ce se degajă dintr-o astfel de situație.

Inventarierea făcută de fostul combinat a fost mai mult formală, iar confruntarea cu stocurile scriptice nu a mai avut loc, cu toate că la majoritatea valorilor materiale existau diferențe și se impunea clarificarea acestora și stabilirea eventualelor răspunderi în caz de lipsuri de valori materiale.

Astfel de diferențe în sumă de peste un milion lei, au fost „transferate" la 30 iunie 1971 fabricii „Pionierul" (cu ocazia trecerii unităților subordonate pe principiul gestiunii economice), iar în trimestrul IV.1971 fabrica le-a trecut pe seama prețului de cost. Asemenea situații au fost justificate de către conducerea unității prin deficiențe de formă, cum ar fi neîntocmirea documentelor de evidență primară. După opinia noastră astfel de argumente nu pot fi întemeiate, deoarece în principiu, nu se pot efectua cheltuieli fără a se realiza ceva util societății. De aceea, problema respectivă trebuie să constituie un obiectiv al planului de control financiar al ministerului de resort în vederea efectuării unei riguroase verificări.

Tot pe prețul de cost a mai fost înregistrată și o sumă importantă care, cel puțin în prima fază de analiză, reprezenta lipsuri în gestiunea unei magazii de talpă. Potrivit normelor stabilite de Ministerul Industriei Ușoare, se poate admite acordarea unor scăzăminte la talpă (semifabricat) cu condiția ca evidența gestiunii să fie condusă pe număr de bucăți și greutate. Evidența însă nu a fost condusă așa cum prevăd normele, inventarierea s-a făcut numai în raport de greutate, la care s-au acordat și scăzămintele. Din reconstituirea evidenței pe număr de bucăți apare o lipsă importantă în gestiunea magaziei de talpă, pentru care, după definitivarea constatărilor, cei vinovați trebuie să suporte rigorile legii.

● Este necesară o atenție sporită în utilizarea forței de muncă

Fabrica „Pionierul" a realizat în anul 1971 planul de producție în proporție de 103,6% cu o depășire valorică de 7287 mii lei (sem. I. 102,3%, sem. II. 104,8%).

Din examinarea factorilor care au influențat depășirea planului de producție prin metoda substituirilor în lanț se ajunge la concluzia că în mare parte aceasta este datorată depășirii numărului mediu scriptic de muncitori și a efectuării unui număr însemnat de ore suplimentare. Adîncind analiza acestui aspect, rezultă că productivitatea muncii orară a ajuns la 49,71 față de 45,73 planificată, fiecare muncitor lucrînd, în anul 1971, în medie numai 275,3 zile față de 295,5 zile cît a fost planificat, deci în minus în medie cu 20,2 zile.

Această diferență reprezintă stagnări în producție din diferite motive, de regulă, subiective, care, calculată la numărul efectiv al muncitorilor pe anul 1971, nu este deloc neglijabilă; dacă avem în vedere productivitatea muncii realizată, prin eliminarea acestor stagnări, se putea obține un volum suplimentar de producție de peste 15,5 milioane lei.

Ni se pare interesant să menționăm că printre cauzele care au provocat numărul de zile/om stagnare și numărul de ore suplimentare ce au încărcat prețul de cost, cele mai frecvente se găsesc în desfășurarea defectuoasă a aprovizionării cu materii și materiale și uneori calitatea slabă a materiilor prime primite de fabrică.

În semestrul I, spre exemplu, s-au primit de la tăbăcăria minerală Corabia, Fabrica de cauciuc Drăgășani și Fabrica de nasturi și materiale plastice București materii prime de slabă calitate (spalt căptușeli, spalt adidas, box negru, tălpi matrițate, granule PVC), care au provocat dese întreruperi ale procesului de producție, care au fost recuperate ulterior.

Neajunsuri în aprovizionare au existat și în semestrul II cînd de problemele de aprovizionare s-a ocupat direct conducerea fabricii, dar care n-a luat și măsurile organizatorice necesare pentru desfășurarea normală a acestei activități. Cu toate că evidența contractelor pe furnizori se impune și nu prezintă dificultăți în ținerea acesteia, totuși, compartimentul de resort nu a avut în atenție respectarea contractelor, iar furnizorii nu au fost obligați la plata penalităților și daunelor pentru nelivrarea materiilor prime contractate. De altfel, aceste neajunsuri în aprovizionare s-au reflectat negativ și sub raportul organizării muncii în acord care, în anul 1971, a reprezentat numai 68% din numărul orelor efectiv lucrate.

★

Prin articolul de față ne-am propus să prezentăm doar cîteva aspecte care atrag atenția asupra necesității ca fiecare angajat să-și cunoască temeinic obligațiile la locul său de muncă, să se preocupe permanent de ridicarea pregătirii profesionale și să respecte cerințele creșterii eficienței economice iar cei cu funcție de răspundere să nu neglijeze niciodată preocuparea pentru analiza fenomenelor în interdependența lor și să exercite cu competență controlul ierarhic operativ curent.

Emil CIOFLAN
Gheorghe MOISĂ

PENTRU UTILIZAREA CÎT MAI JUDIC

GENERA
SCHIMB
ŞI EXT
SCHIMB

UN MIJLOC eficace pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor de plan la toţi indicatorii îl constituie, paralel cu folosirea judicioasă a timpului de lucru, **generalizarea schimbului II şi extinderea schimbului III pretutindeni unde condiţiile specifice de producţie permit acest lucru.** *Oamenii muncii din fabrici şi uzine — în dubla lor calitate de proprietari şi de producători — sînt profund interesaţi în aplicarea cu succes a sarcinii trasate de conducerea partidului privind mărirea coeficientului de schimb, deoarece folosind la maximum capacitatea maşinilor şi utilajelor pe care le deservesc şi obţinînd randamente înalte, pot spori, cu aceleaşi mijloace de bază, volumul de produse necesare satisfacerii cerinţelor în continuă creştere ale economiei naţionale şi ale exportului şi contribui astfel la creşterea venitului naţional — baza ridicării nivelului de trai al populaţiei.*

Cum se prezintă situaţia din acest punct de vedere în întreprinderi? Ce acţiuni se desfăşoară pe linia valorificării resurselor existente privind ridicarea coeficientului de schimb? Pentru a răspunde întrebărilor am solicitat, cu concursul Comisiei economice a sectorului III P.C.R. al Municipiului Bucureşti — unde în anul trecut au fost întocmite studii şi planuri de măsuri speciale în direcţia sprijinirii unităţilor din sector pentru generalizarea schimbului II şi extinderea schimbului III — aprecieri din partea unor cadre de conducere din întreprinderi şi centrale industriale asupra rezultatelor acţiunii, cît şi asupra orientărilor în perspectivă.

CÎND EXISTĂ PREOCUPĂRI REZULTATELE NU ÎNTÎRZIE

- **Permanenţa muncii politico-educative, o necesitate**
- **Iniţiativă şi mobilitate în atragerea tuturor resurselor în circuitul economic.**

CUNOSCÎND sarcinile de plan ce sînt repartizate întreprinderilor din sectorul nostru în actualul cincinal, precum şi resursele de care dispun, Comitetul de partid al sectorului III, în lumina sarcinilor trasate de C.C. al P.C.R., a desfăşurat şi desfăşoară largi acţiuni în vederea obţinerii de rezultate economico-financiare cît mai consistente.

Dintr-un studiu întocmit de comisia economică anul trecut, de pildă, la care şi-au adus contribuţia 250 de specialişti (cercetători, tehnicieni, economişti, muncitori cu o bogată experienţă, cadre de răspundere din uzine şi institute de cercetări şi proiectări), a rezultat că, în unele unităţi industriale, cu toate progresele importante înregistrate pe linia mai bunei folosiri a tehnicii, există încă însemnate rezerve interne insuficient fructificate. **Calculele făcute au demonstrat că numai prin sporirea coeficientului de schimburi, creşterea productivităţii muncii în unităţile industriale va putea conduce în anii actualului cincinal la un spor de producţie de cîteva zeci şi chiar sute milioane lei, faţă de cea prevăzută.**

Aşa stînd lucrurile, eforturile noastre au fost concentrate, în primul rînd, spre iniţierea unor **acţiuni de sprijinire a întreprinderilor în atragerea şi recrutarea forţei de muncă.** În această acţiune au fost antrenate organizaţiile U.T.C., sindicatele, deputaţii din cartiere, care au şi purtat discuţii cu mii de cetăţeni din sector şi, în special, cu tineri neîncadraţi în cîmpul muncii. Avem de acum şi unele rezultate în această privinţă. La Uzinele de mecanică fină, Uzina de pompe, Fabrica de maşini-unelte, Uzinele „23 August" şi altele au şi fost încadraţi zeci de tineri care au absolvit liceul, tineri care au terminat zece clase, femei etc.

Paralel cu creşterea fondului de cadre, ne-am îndreptat atenţia spre **îndrumarea întreprinderilor în utilizarea de forme eficiente de calificare a acestora şi de repartizare a lor în sectoarele conducătoare** — prelucrări mecanice — unde în schimbul III şi chiar în schimbul II indicele de utilizare a maşinilor era mai scăzut. În unele întreprinderi, producţia realizată în schimbul III, de pildă, reprezenta doar 5—10% din cea obţinută în schimbul I.

Au fost găsite şi alte forme de sprijin. Bunăoară, **în unele întreprinderi, organizaţiile de partid, conducerile tehnico-administrative, au fost îndrumate să ia măsuri pentru organizarea montajelor în flux tehnologic** — Uzina de pompe, Uzinele 23 August" şi Fabrica „Electroaparataj" — ceea ce a permis o mai raţională utilizare a forţei de muncă, mulţi muncitori fiind dirijaţi să se recalifice şi să lucreze în sectoarele prelucrătoare.

O altă cale a fost aceea a **trecerii la organizarea transportului uzinal paletizat, a dislocării unor lucrători din serviciile C.T.C. şi trimiterea acestora în secţiile prelucrătoare.** În unele întreprinderi — ca, de pildă, la Uzina de pompe, **printr-o amplasare raţională a maşinilor-unelte şi prin modernizarea lor, productivitatea muncii a crescut cu 20%, în condiţiile nesporirii numărului de muncitori.** La Fabrica de maşini-unelte şi agregate se **dezvoltă metoda autocontrolului** nu numai în secţia de mecanică grea şi mijlocie, dar şi în celelalte secţii — metodă care în afară de faptul că sporeşte responsabilitatea în muncă a permis şi o mai raţională utilizare a forţei de muncă. În sfîrşit, şi nu în ultima instanţă, **în multe locuri** (Uzinele „23 August", Fabrica „Electroaparataj" şi Uzina de mecanică fină) **s-a mers pe linia utilizării într-o măsură mai mare a forţei de muncă feminine.**

Toate aceste măsuri, împletite strîns cu o susţinută activitate politico-educativă, au avut înrîuriri pozitive asupra completării schimbului II şi extinderii schimbului III. Dar nu numai atît. În 1971, unităţile industriale din sectorul III al Capitalei au reuşit să dea o producţie suplimentară în valoare de cîteva sute de milioane de lei, fără a recurge la investiţii suplimentare pentru dotare.

Examinînd cum va evolua în perspectivă coeficientul de schimburi al muncitorilor care lucrează direct la maşinile din secţiile de bază, am observat unele diferenţieri determinate atît de particularităţile funcţionale şi tehnologice ale unor unităţi, de priorităţile acordate unor ramuri precum şi de baza de pornire (nivelul coeficientului din anul 1971). Cel mai ridicat coeficient va fi realizat la Fabrica de maşini-unelte şi agregate (2,83 în anul 1975 faţă de 1,82 în trim. IV. 1971), Uzina „23 August" (2,40 în anul 1975 faţă de 1,85 în trim. IV.1971). Fabrica de cabluri şi materiale electroizolante (2,44 în anul 1975 faţă de 2,30 în trim. IV. 1971). etc.

Comparativ cu nivelul planificat, în urma propunerilor întreprinderilor, **utilizarea fondului de timp disponibil al maşinilor din secţiile de bază va creşte, pe ansamblul industriei sectorului, de la 78,8 la 79,9% în anul 1972 şi la 82,3% în anul 1975.** Dar utilizarea deplină a maşinilor şi instalaţiilor, presupune mînuirea lor de cadre cu înaltă calificare. De aceea, vom acţiona, în continuare, în sprijinirea măsurilor de atragere a noi forţe de muncă, pentru **utilizarea de forme eficiente de calificare** şi ridicare a calificării profesionale (cursuri de scurtă durată, ucenicie la locul de muncă, şcoli profesionale, ajutor dat de cei mai pregătiţi celor tineri etc.).

Multiple probleme ridică şi asigurarea unor **condiţii sociale** tot mai bune. Analizarea lor concretă, de la caz la caz, s-a soldat, pentru acest an, cu măsuri stabilite la nivelul Consiliului popular al sectorului III şi altele la nivelul municipiului. Vom depune toate strădaniile ca ele să fie înfăptuite întocmai.

Sînt, desigur, şi alte aspecte care ne stau în atenţie. Biroul Comitetului de partid al sectorului va studia, în continuare, posibilităţile de a sprijini întreprinderile în rezolvarea multiplelor probleme ce se pun în legătură cu crearea condiţiilor pentru sporirea coeficientului de schimburi, pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan pe 1972 şi pe întregul cincinal ajutîndu-le efectiv în dobîndirea de realizări economico-financiare cît mai consistente.

ing. Barbu PETRESCU
secretar al Comitetului de Partid al sectorului III — municipiul Bucureşti

CONCORDANŢĂ ÎNTRE COEFICIENTUL DE SCHIMBURI ŞI UTILIZAREA MAŞINILOR!

- **Corelarea planului forţelor de muncă cu nevoile de perspectivă ale producţiei.**
- **Pentru stăvilirea fluctuaţiei tinerilor: mărirea contractelor cu întreprinderea de la 3 la 5 ani.**

CONSIDERĂM că este necesar să se precizeze ce trebuie să fie un coeficient de schimb ridicat. La noi avem, de pildă, o asemenea situaţie: coeficientul de schimb este de 1,8 şi de fiecare dată ni se cere să-l ridicăm şi mai mult. Lucrurile văzute la suprafaţă, ar părea că cerinţa este normală. Analizînd în fond problema, respectiv indicii de utilizare ai maşinilor (s-a ajuns la 68—69%), rezultă că acestea au funcţionat peste 2 schimburi. De unde provine necorelarea? Ea îşi găseşte explicaţia în faptul că în întreprinderea noastră un muncitor lucrează la 2 sau 3 maşini. În acest caz se află maşinile cu comandă program, rabotezele, maşinile specializate etc. Spre deosebire de procedeul nostru, unele întreprinderi în dorinţa de a se achita de sarcina de a mări coeficientul de schimburi au luat oameni din schimbul 1 şi i-au mutat în schimburile 2 şi 3 diminuînd realizările primului. Ce a cîştigat producţia prin aceasta? După părerea mea a rezolva problema în acest mod înseamnă a da dovadă că nu s-a înţeles cum se cuvine necesitatea măririi coeficientului de schimb.

Sînt de părere că, ţinînd seama de condiţiile specifice ale producţiei, nu toate utilajele trebuie să lucreze în 3 schimburi. În uzina noastră, prin crearea de linii tehnologice, unele utilaje din formaţia lor, fac faţă sarcinilor numai într-un schimb, alimentînd cu piese maşinile care funcţionează în toate cele 3 schimburi. Prin specializare şi prin autoutilare, uzina şi-a creat utilaje specifice prelucrării anumitor repere. Acestea satisfac necesităţile producţiei în două schimburi, al treilea schimb fiind destinat pentru reglaje.

În ce priveşte eficienţa schimburilor s-a dovedit, printr-un sondaj, că **cel mai productiv este schimbul 2. De aceea noi opinăm pentru organizarea a două schimburi la utilaje iar la cele conducătoare, grele, să se lucreze în trei schimburi.** În acest sens, ne preocupăm de mai buna organizare a muncii, prin crearea de ateliere integrate.

O problemă de importanţă deosebită, pentru asigurarea cadrelor necesare organizării celor 3 schimburi, este aceea a **corelării planului forţelor de muncă.** Se ştie că un muncitor calificat nu se formează de pe o zi pe alta, ci este nevoie de o perioadă mai îndelungată, în funcţie de specificul meseriei. Însă în planificarea numărului de muncitori pentru formare şi calificare nu se ţine întotdeauna seama de dezvoltarea capacităţilor de producţie în perspectivă. Pentru a se înlătura acest neajuns, **consider că trebuie să se facă o mai bună corelare a planului forţelor de muncă cu situaţia de fapt, ţinîndu-se seama de necesitatea pregătirii în perspectivă a noi cadre calificate.**

În altă ordine de idei, vreau să subliniez necesitatea luării unor măsuri pentru **stăvilirea fluctuaţiei, îndeosebi a muncitorilor tineri care au absolvit şcolile profesionale sau cursurile de calificare.** Îndeobşte se ştie că tinerii care se „plimbă" de la o uzină la alta, nu beneficiază, potrivit legislaţiei în vigoare, de dreptul la sporul de vechime. Cum însă aceşti tineri nu au vechimea necesară, nivelul cîştigului lor nu este afectat prin plecarea dintr-o întreprindere în alta. Ar fi indicat, după părerea mea, ca contractele de muncă ale absolvenţilor şcolilor profesionale sau ai cursurilor de calificare, precum şi ale ucenicilor, să fie mărite de la 3 la 5 ani. Aceasta ar consti-

CE „BARIERE"
FOLOSIRII CELO

- **Indicator distinct de prod pieselor de schimb şi a maşinilor**
- **O unitate specializată în culturale pentru întreprinderi.**

DACĂ ÎN INDUSTRIA METALURGICĂ, atenţia a fost permanent îndreptată spre crearea tuturor condiţiilor ca la agregatele de bază să se asigure cadrele necesare organizării de 3 şi 4 schimburi uniforme, nu acelaşi lucru s-a întîmplat şi cu sectoarele aşa-zise „auxiliare". Ele, mai ales în anii din urmă, au ridicat şi ridică multiple probleme. Este vorba, în esenţă, nu de o activitate „auxiliară", ci de una foarte activă, aceea de a asigura o funcţionalitate perfectă a agregatelor de bază, care condiţionează nivelul realizării planului actual şi în perspectivă. Această conexiune necesară, între realizarea pieselor de schimb, a diferitelor scule şi utilaje, întreţinerea propriu-zisă a întregii aparaturi pentru ca utilajele de bază să dea maximum de randament, nu este cu putinţă fără o activitate continuă şi de calitate, a serviciilor de întreţinere.

La Uzina „Neferal" am acordat anul trecut toată atenţia extinderii în acest sector a schimbului doi. Acum ne străduim să extindem aici şi schimbul trei. Aceste măsuri ne-au permis nu numai să îmbunătăţim indicii de utilizare a agregatelor de bază şi astfel să dăm o producţie suplimentară pe seama diminuării timpului de opriri, ci să realizăm piese de schimb şi unele instalaţii şi utilaje prin forţe proprii.

Întîmpinăm însă anumite dificultăţi în dezvoltarea acestei iniţiative valoroase. De exemplu, pentru realizarea unui anumit volum de producţie în secţiile de bază utilizăm în cazul nostru, să zicem, 1,5 muncitori. În sectorul de întreţinere, de autoutilare şi piese de schimb, aceeaşi producţie se realizează însă cu 10—11 muncitori. Deşi ni se cere să mergem pe linia extinderii acestei activităţi, de altfel şi viaţa demonstrează pregnant necesitatea şi utilitatea acestor măsuri, **existenţa unui singur indicator global pe întreprindere la productivitatea muncii, constituie o frînă. Propunem ca acest indicator de plan să fie dat distinct pentru activitatea de fabricare a pieselor de schimb şi de autoutilare la nivelul activităţilor similare din cadrul întreprinderilor constructoare de maşini.** Aceasta va duce, pe de o parte, la o creştere a coeficientului de schimburi la întreţinere, la obţinerea unui indice ridicat de folosire intensivă şi extensivă a utilajelor, iar pe de altă parte, la stimularea activităţii pentru realizări cît mai consistente în acţiunea de autoutilare. Subliniez ne-

SĂ A TEHNICII DE PRODUCȚIE:

IZAREA ULUI II DEREA ULUI III

tui un factor de stabilitate a tinerilor muncitori în întreprinderi, o frînă serioasă în calea fluctuației.

ing. Constantin DUMITRESCU
adjunct serviciul tehnolog-șef
Uzina de Pompe

AU ÎN CALEA TREI OPTURI?

• ite a muncii la fabricarea
u autoutilare.
ruirea de obiective social-

cesitatea unor indicatori distincți, pentru că astăzi unitățile de metalurgie neferoasă nu sînt cointeresate în extinderea acestor activități întrucît ele diminuează realizările pe ansamblul întreprinderilor. Anul acesta dacă am avea un asemenea indicator distinct am putea realiza un plan de două ori mai mare la piese de schimb și autoutilare decît anul trecut.

Sînt și alte aspecte. Unele utilaje pentru investiții nu pot fi asigurate la termenele solicitate de unitățile Ministerului Construcțiilor de Mașini și de aceea le executăm noi prin acțiunea de autoutilare. Legislația investițiilor prevede însă predarea spre montaj a utilajelor cu minimum 45 zile înainte de începerea montajului. Or, predarea tuturor utilajelor în termenul cerut de constructor nu se poate realiza decît eșalonînd în timp construirea acestora, avînd în vedere capacitatea și posibilitățile totuși „restrînse" ale sectoarelor de întreținere-autoutilare. De aceea, eșalonarea construirii lor într-un timp îndelungat (luni sau chiar un an) ridică probleme deosebite de finanțare a producției neterminate, de mijloace circulante etc., care sînt reglementate pentru industria constructoare de mașini, dar nu pot fi aplicate și în condițiile uzinelor din grupul nostru. Reglementarea acestor probleme ar crea însemnate avantaje.

Sînt și unele **probleme nerezolvate de ordin social.** Deși pentru construirea unor cămine muncitorești ni s-au alocat fonduri și s-a planificat execuția lor pentru anul 1972, ele nu pot fi realizate întrucît nu găsim constructor care să le execute. Problema nu este singulară și ea se ridică pentru multe uzine bucureștene. **Consiliul popular al municipiului trebuie să ia măsuri urgente de organizare a unei unități specializate pentru executarea căminelor muncitorești, cantinelor și altor asemenea utilități sociale.** Fără astfel de măsuri vom fi puși în situația de a nu putea crea condițiile sociale necesare pentru salariați, ceea ce va avea repercusiuni negative în ce privește posibilitatea generalizării schimburilor II și III.

Ladislau FRUMOSU
director general al Grupului industrial de metale și aliaje neferoase

DE UNDE ȘI CUM RECRUTĂM FORȚA DE MUNCĂ

• Atragerea unui număr cît mai mare de femei în producție.
• Necesitatea organizării cursurilor liceelor, în funcție de desfășurarea producției din întreprinderi.

ÎNTREPRINDEREA noastră are o situație specială, care-i impune grăbirea aplicării măsurilor de generalizare a schimbului II și de extindere a schimbului III. Pînă la sfîrșitul actualului cincinal nivelul productivității muncii va trebui să crească de 3,5 ori. Concomitent, va fi necesar ca 65% din valoarea producției să o reprezinte produsele nou asimilate. Toate aceste sarcini ne obligă să organizăm cît mai rațional procesul de producție, să introducem tehnologii moderne, să ne asigurăm cadrele calificate.

Principala problemă — asigurarea cadrelor — am rezolvat-o parțial, prin **acțiuni de atragere a tinerilor absolvenți de liceu, din sectorul unde se află situată uzina, cît și din alte părți ale Bucureștiului.** Întîlnirile organizate în școli, la Casa de cultură cu tineri și cadre de specialiști din uzină, vizitarea de către aceștia a locurilor de muncă din întreprindere, au determinat pe mulți să se angajeze în producție.

Am organizat totodată, sistemul de ucenicie la locul de muncă, școli profesionale, cursuri de scurtă durată de calificare pe locul de muncă etc., acțiuni ce s-au dovedit fructuoase, asigurîndu-ne un important număr de cadre. Astăzi, vîrsta medie pe întreprindere a angajaților noștri nu depășește 22 de ani, la fiecare muncitor calificat revenind 3 ucenici.

Pornind de la situația concretă a uzinei, am înființat un **atelier-școală,** dotat cu utilaje corespunzătoare, unde elevii fac practică. Activitatea lor însă este strîns legată de procesul de producție al întreprinderii, tinerii muncitori executînd pe mașini operații simple, dar necesare, la unele repere. Așa că munca lor de formare are și rezultate practice.

Concomitent, specialiștii din uzină au studiat cerințele producției, de unde au desprins necesitatea ca în sectoarele de prelucrare a pieselor, la toate mașinile, să se organizeze lucrul în 3 schimburi, iar în sectorul de montaj — care nu dispune și nu are nevoie de mașini — activitatea să se desfășoare în numai două și chiar unul singur. A fost studiată, de asemenea, activitatea din sectoarele auxiliare, de unde au fost atrase unele cadre în procesul direct de producție. **Ansamblul de măsuri luate a condus la ridicarea coeficientului de schimb în sectorul prelucrător la 2.**

În viitor una din resursele pe care intenționăm să o folosim în continuare, este **forța de muncă feminină.** În sectorul de montaj avem ateliere unde ponderea feminină este de 90%. Datorită necesității depunerii unui efort fizic foarte redus și avînd o îndemînare deosebită, femeile obțin rezultate foarte bune. Experiența din ultimul timp ne-a convins că același lucru este posibil și în sectorul prelucrător, unde nu în puține cazuri deprinderea meseriei de către femei, se realizează într-un timp mai scurt decît de bărbați.

Pentru ca măsurile noastre să dea cît mai repede rezultate, este nevoie să primim și ajutor din afară. În primul rînd, **solicităm din partea Ministerului Educației și Învățămîntului să studieze posibilitatea organizării de licee cu frecvență în funcție de desfășurarea schimburilor; Consiliul popular al Capitalei să acționeze mai energic pentru a determina întreprinderile de construcții ce-i aparțin să treacă la executarea rapidă a unor cantine-restaurant și grupuri sociale** (problemă valabilă pentru majoritatea unităților bucureștene care au fonduri, aprobări de execuție, dar nu găsesc constructor); **planificarea de fonduri pentru calificare mai mari pentru primii 3 ani ai cincinalului, nu spre sfîrșitul acestuia,** așa cum sînt prevederile actuale; **găsirea unei forme mai concrete de a frîna fluctuația cadrelor tinere, prin diferite sisteme stimulative, dar și restrictive etc.**

ing. Șerban TEODORESCU
director
Uzina de mecanică fină

IMPLICAȚII ALE „TINEREȚII" MEDIEI DE VÎRSTĂ

• Organizarea activității în schimburi în funcție de condițiile specifice.
• Asigurarea asistenței tehnice a schimburilor.

DESFĂȘURAREA activității în două schimburi și la majoritatea utilajelor în trei, s-a soldat în uzina noastră cu importante avantaje economico-financiare: sporirea producției în condițiile reducerii cheltuielilor de fabricație, îmbunătățirea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor, crearea posibilităților de amortizare în termene mai scurte a fondurilor fixe și, prin aceasta, noi resurse de înnoire a lor, economisirea de mijloace de investiții etc.

Pentru a ajunge aici, au fost desfășurate, în ultimii doi ani, acțiuni susținute. S-a inițiat, cu bune rezultate, **polideservirea la unele utilaje** (prese hidraulice, raboteze, freze, strunguri automate), **policalificare în meserii înrudite;** au fost întreprinse **studii privind posibilitatea de sporire a productivității muncii** în sectorul de montaje prin mai buna organizare a activității și mecanizarea unor lucrări, au fost **reanalizate activitățile de la serviciile auxiliare** etc. Toate acestea ne-au permis să eliberăm un număr important de cadre care au putut fi repartizate în locurile productive deficitare și astfel să completăm schimburile II și III.

Din studiile efectuate de specialiștii noștri a rezultat însă că nu toate locurile de muncă trebuie acoperite cu 3 schimburi. Bunăoară la benzile de montaj folosim 2 schimburi, iar la montajul în echipe sau brigăzi se lucrează într-un schimb, deoarece continuarea lucrului la același produs de o altă echipă este dezavantajoasă. **Experiența ne-a dovedit că este strict necesar să analizăm și să urmărim activitatea fiecărui sector și, în funcție de necesități, de eficiență, să acționăm în consecință, în sensul de a lua măsurile cele mai corespunzătoare în legătură cu organizarea activității în schimburi.** Pe baza măsurilor luate, am ajuns astăzi să avem la mașini **indici de utilizare de ordinul 83—84%** și un **coeficient de schimburi de 2,40.**

Aș dori să ridic și alte cîteva probleme. Socot că în prezent **modul de planificare și raportare, atît a indicilor de utilizare a mașinilor, cît și a coeficientului de schimburi, nu este cel mai concludent.** După cum se știe, un formular al statisticii prevede mașinile la care trebuie urmăriți indicii de utilizare. Între acestea se află îndeosebi mașinile de așchiere a metalelor și altele. Specificul fabricației noastre (aparataj electric) este însă legat în special de alte utilaje cum sînt: presele mecanice, presele hidraulice etc. De aceea, socotim că ar fi mai concludent ca raportarea indicilor de utilizare să o efectuăm la utilajele de bază specifice fabricației noastre.

O problemă deosebită ridică uzinei noastre faptul că avem angajați foarte mulți tineri: vîrsta medie se situează la 24 ani. Acești tineri sînt dornici să învețe. Este o datorie a noastră să încurajăm tendința lor de a merge la școală. **Dar prin faptul că Ministerul Educației și Învățămîntului nu a luat măsuri — de altfel solicitate de cîțiva ani —, de a organiza cursuri la licee în două schimburi, sîntem în imposibilitatea de a-i utiliza în schimburile II și III.**

Apoi, întrucît, așa cum am arătat, vîrsta medie a salariaților nu depășește 24 ani, se presupune că tinerii muncitori, pentru a-și putea îndeplini în bune condiții sarcinile profesionale, au nevoie de o asistență tehnică permanentă și bine calificată. Sarcinile pe care le primim, an de an, de a reduce personalul tehnic-administrativ, paralel cu creșterea numărului de muncitori din schimburile II și III, vor duce inevitabil la o slăbire a nivelului asistenței tehnice. De aceea, **considerăm util de a susține ideea ca maiștrii să nu mai figureze în categoria TA, ci în aceea a muncitorilor, întrucît de munca lor depinde nivelul realizărilor din sectoarele productive.** Se cere în orice caz găsită o soluție, pentru a nu priva de asistență tehnică schimburile II și III, întrucît aceasta poate avea repercusiuni negative asupra producției.

ing. Gheorghe COSMIN
director tehnic
Uzina „Electroaparataj"

O NOUĂ MENTALITATE

• Planificarea distinctă a productivității muncii la noii absolvenți.
• O cale eficientă: policalificarea

UZINA noastră a depus și depune eforturi susținute pentru a-și asigura numărul de muncitori necesari acoperirii tuturor schimburilor. Dar în această direcție întîmpinăm unele greutăți, începînd de la mentalitatea creată la unii muncitori, pînă la aspecte de cointeresare materială. Există, din păcate, în concepția unora — în special în rîndul celor cu un stagiu mai mare în producție — ideea că a fi puși să lucreze în schimbul II și mai ales în schimbul III reprezintă o subapreciere a lor, fără a vedea, în primul rînd, necesitățile uzinei, sarcinile deosebit de importante ce-i revin privind diversificarea producției, diminuarea cheltuielilor de fabricație. În asemenea cazuri devine firește, necesară intensificarea muncii politice educative, astfel încît fiecare să înțeleagă că el trebuie să fie în primul rînd util întreprinderii, societății, exemplu în muncă pentru cadrele tinere.

Pentru completarea forței de muncă necesare, am căutat să recrutăm muncitori nu numai din județul nostru, ci și din alte județe. Din cei 200 muncitori de care avem nevoie urgentă și pe care vrem să-i calificăm la locul de muncă, am reușit să recrutăm doar 40. Acest lucru este oarecum explicabil dacă avem în vedere faptul că prin politica partidului și statului de amplasare judicioasă a forțelor de producție, aproape în fiecare oraș se ridică noi întreprinderi și, deci, oamenii preferă să se angajeze la acestea decît să se depărteze de locurile natale. Și atunci am fost nevoiți să recurgem la alte mijloace, cu alte cuvinte să valorificăm mai bine rezervele interne.

În primul rînd, am trecut să **specializăm oamenii în a doua meserie,** mai ales la acelea în care sîntem deficitari din punct de vedere al cadrelor. Dacă în școala profesională, tînărul a învățat meseria de strungar sau de frezor, în fabrică a fost trecut să se facă, de pildă, borwerkist. Aceeași metodă de trecere spre o a doua meserie o utilizăm și pentru unii lăcătuși-montori din secțiile de montaj. Aceasta a constituit una din căile principale, care ne-a dat putința să completăm în sectoarele-cheie schimburile I și II și să acoperim în proporție de circa 30% și schimbul III.

Apoi, am folosit larg **calificarea la locul de muncă** prin organizarea de cursuri de scurtă durată. Trebuie să spun că această formă s-a dovedit deosebit de eficace. Nu în puține cazuri am constatat că, față de absolvenții școlilor profesionale, unii tineri calificați la locul de muncă au reușit să obțină depășiri de

ing. Raymond CERNAT
inginer-șef producție
Fabrica de mașini-unelte și agregate

Grupaj realizat de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 12)

CENTRALELE INDUSTRIALE ŞI UNITĂŢILE ASIMILATE

(Urmare din numărul trecut)

Nr. Denumirea centralei industriale	Sediul Localitatea	 Judeţul
VII. MINISTERUL ECONOMIEI FORESTIERE ŞI MATERIALELOR DE CONSTRUCŢII *		
1. Grupul de întreprinderi de reparaţii şi construcţii utilaje pentru industria lemnului Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
2. Grupul de întreprinderi pentru construcţii forestiere — Braşov	Municipiul Braşov	Braşov
3. Combinatul de celuloză şi hîrtie — Bacău	Municipiul Bacău	Bacău
4. Combinatul de celuloză şi hîrtie — Brăila	Municipiul Brăila	Brăila
5. Combinatul de celuloză şi hîrtie — Dej	Municipiul Dej	Cluj
6. Combinatul de celuloză şi hîrtie — Călăraşi	Municipiul Călăraşi	Ialomiţa
7. Combinatul de celuloză şi hîrtie — Zărneşti	Oraşul Zărneşti	Braşov
8. Combinatul de celuloză şi hîrtie — Tr. Severin	Municipiul Tr. Severin	Mehedinţi
9. Combinatul de industrializarea lemnului — Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
10. Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului — Arad	Municipiul Arad	Arad
11. Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului Bacău	Municipiul Bacău	Bacău
12. Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului — Bistriţa	Oraşul Bistriţa	Năsăud
13. Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului — Brăila	Municipiul Brăila	Brăila
14. Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului — Braşov	Municipiul Braşov	Braşov
15. Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului — Caransebeş	Oraşul Caransebeş	Caraş Severin
16. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Cluj	Municipiul Cluj	Cluj
17. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Constanţa	Municipiul Constanţa	Constanţa
18. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Deva	Municipiul Deva	Hunedoara
19. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Focşani	Municipiul Focşani	Vrancea
20. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Iaşi	Municipiul Iaşi	Iaşi
21. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Miercurea Ciuc	Oraşul Miercurea Ciuc	Harghita
22. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Oradea	Municipiul Oradea	Bihor
23. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Piatra Neamţ	Municipiul Piatra Neamţ	Neamţ
24. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Piteşti	Municipiul Piteşti	Argeş
25. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Ploieşti	Municipiul Ploieşti	Prahova
26. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Rîmnicu Vîlcea	Municipiul Rm. Vîlcea	Vîlcea
27. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Satu Mare	Municipiul Satu Mare	Satu Mare
28. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Sebeş	Oraşul Sebeş	Alba
29. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Sibiu	Municipiul Sibiu	Sibiu
30. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Sighet	Municipiul Sighetul Marmaţiei	Maramureş
31. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Suceava	Municipiul Suceava	Suceava
32. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Timişoara	Municipiul Timişoara	Timiş
33. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Tîrgu Jiu	Municipiul Tg. Jiu	Gorj
34. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Tg. Mureş	Municipiul Tg. Mureş	Mureş
35. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Tr. Severin	Municipiul Tr. Severin	Mehedinţi
36. Combinatul de exploatare şi industrializarea lemnului — Tg. Secuesc	Oraşul Tg. Secuesc	Covasna
VIII. MINISTERUL TRANSPORTURILOR ŞI TELECOMUNICAŢIILOR		
1. Centrala mecanică de material rulant	Municipiul Bucureşti	—
2. Centrala industrială de reparaţii auto	Municipiul Bucureşti	—
3. Centrala de transporturi auto	Municipiul Bucureşti	—
4. Trustul de construcţii căi ferate	Municipiul Bucureşti	—
5. Trustul de construcţii drumuri, poduri, porturi şi aeroporturi	Municipiul Bucureşti	—
6. Regionala de căi ferate — Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
7. Regionala de căi ferate — Braşov	Municipiul Braşov	Braşov
8. Regionala de căi ferate — Cluj	Municipiul Cluj	Cluj
9. Regionala de căi ferate — Constanţa	Municipiul Constanţa	Constanţa
10. Regionala de căi ferate — Craiova	Municipiul Craiova	Dolj
11. Regionala de căi ferate — Galaţi	Municipiul Galaţi	Galaţi
12. Regionala de căi ferate — Deva	Municipiul Deva	Hunedoara
13. Regionala de căi ferate — Iaşi	Municipiul Iaşi	Iaşi
14. Regionala de căi ferate — Timişoara	Municipiul Timişoara	Timiş
IX. MINISTERUL INDUSTRIEI UŞOARE		
1. Centrala industriei bumbacului	Municipiul Bucureşti	—
2. Centrala industriei linei	Municipiul Bucureşti	—
3. Centrala industriei mătăsii	Municipiul Bucureşti	—
4. Centrala industriei tricotajelor	Municipiul Bucureşti	—
5. Centrala industriei inului şi cînepii	Municipiul Bucureşti	—
6. Centrala industriei confecţiilor	Municipiul Bucureşti	—
7. Centrala industriei confecţiilor	Municipiul Sibiu	Sibiu
8. Centrala industriei pielăriei şi încălţămintei Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
9. Centrala industriei pielăriei şi încălţămintei — Cluj	Municipiul Cluj	Cluj
10. Centrala industriei bunurilor de consum din cauciuc şi mase plastice	Municipiul Bucureşti	—
11. Centrala industriei sticlei şi ceramicei fine	Municipiul Bucureşti	—
12. Centrala industriei utilajelor textile şi articolelor casnice	Municipiul Bucureşti	—
13. Centrala de achiziţii şi preindustrializare a materiilor prime pentru industria uşoară (DCA)	Municipiul Bucureşti	—
14. Grupul întreprinderilor industriei de pasmanterie	Municipiul Timişoara	Timiş
15. Grupul întreprinderilor din industria blănăriei şi mănuşilor	Municipiul Tg. Mureş	Mureş
16. Grupul întreprinderilor industriei de accesorii pentru industria uşoară	Municipiul Sibiu	Sibiu
X. MINISTERUL CONSTRUCŢIILOR INDUSTRIALE		
1. Centrala de producţie industrială	Municipiul Bucureşti	—
2. Centrala de lucrări de construcţii agrozootehnice	Municipiul Bucureşti	—
8. 3. Trustul de mecanizare — Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
4. Trustul de construcţii industriale — Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
5. Trustul de montaj utilaj chimic — Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
6. Trustul de montaj utilaj chimic Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
7. Trustul de instalaţii şi montaj	Municipiul Bucureşti	—
8. Trustul de instalaţii pentru industria chimică	Municipiul Bucureşti	—
9. Trustul de izolaţii pentru lucrări industriale	Municipiul Bucureşti	—
10. Trustul de construcţii industriale — Piteşti	Municipiul Piteşti	Argeş
11. Trustul de construcţii industriale — Gh. Gheorghiu-Dej	Municipiul Gh. Gheorghiu-Dej	Bacău
12. Trustul de construcţii industriale — Braşov	Municipiul Braşov	Braşov
13. Trustul de construcţii industriale — Cluj	Municipiul Cluj	Cluj
14. Trustul de construcţii industriale — Constanţa	Municipiul Constanţa	Constanţa
15. Trustul de construcţii industriale — Craiova	Municipiul Craiova	Dolj
16. Trustul de construcţii industriale — Iaşi	Municipiul Iaşi	Iaşi
17. Trustul de construcţii industriale — Ploieşti	Municipiul Ploieşti	Prahova
18. Trustul de construcţii industriale — Timişoara	Municipiul Timişoara	Timiş
19. Trustul de construcţii-montaj — Braşov	Municipiul Braşov	Braşov
20. Trustul de construcţii-montaj — Iaşi	Municipiul Iaşi	Iaşi
XI. MINISTERUL AGRICULTURII, INDUSTRIEI ALIMENTARE, ŞI APELOR.		
1. Centrala de valorificare a cerealelor şi producere a nutreţurilor combinate	Municipiul Bucureşti	—
2. Centrala de producţie, valorificare şi industrializare a legumelor şi fructelor	Municipiul Bucureşti	—
3. Centrala viei şi vinului	Municipiul Bucureşti	—
4. Centrala de exploatare şi întreţinere a lucrărilor de îmbunătăţiri funciare şi gospodărirea apelor	Municipiul Bucureşti	—
5. Centrala industrială pentru fabricaţii, reparaţii şi montaj în agricultură	Municipiul Bucureşti	—
6. Centrala industrializării cărnii	Municipiul Bucureşti	—
7. Centrala industrializării laptelui	Municipiul Bucureşti	—
8. Centrala peştelui	Municipiul Bucureşti	—
9. Centrala organizării producţiei şi industrializării sfeclei de zahăr	Municipiul Bucureşti	—
10. Centrala fabricilor de bere, spirt şi amidon	Municipiul Bucureşti	—
11. Centrala „Delta Dunării"	Municipiul Tulcea	Tulcea
12. Centrala pentru cultura şi industrializarea tutunului	Municipiul Bucureşti	—
13. Trustul pentru producţia avicolă	Municipiul Bucureşti	—
14. Trustul uleiului	Municipiul Bucureşti	—
15. Grupul de întreprinderi de utilaje şi construcţii pentru industria alimentară.	Municipiul Bucureşti	—
XII. CONSILIUL CULTURII ŞI EDUCAŢIEI SOCIALISTE		
1. Centrala industriei poligrafice — Bucureşti	Municipiul Bucureşti	—
2. Centrala cărţii — Bucureşti.	Municipiul Bucureşti	—
3. Centrul naţional al cinematografiei	Municipiul Bucureşti	—
XIII. MINISTERUL TURISMULUI		
1. Oficiul naţional de turism „LITORAL" Constanţa	Municipiul Constanţa	Constanţa
2. Oficiul naţional de turism „CARPAŢI" Braşov	Municipiul Braşov	Braşov
XIV. UNIUNEA CENTRALĂ A COOPERATIVELOR DE CONSUM — CENTROCOOP		
1. Centrala de contractări şi achiziţii	Municipiul Bucureşti	—
2. Centrala de producţie, prestări şi aprovizionare	Municipiul Bucureşti	—

*) De curînd a fost înfiinţat Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii din care, în prezent, fac parte, pe lîngă unităţile enumerate, şi centralele publicate în numărul trecut la Ministerul Industriei Materialelor de Construcţii.

O NOUĂ MENTALITATE

(Urmare din pag. 10—11)

normă de 30—35%. În condiţiile executării unor operaţii de bună calitate. De aici, se poate trage concluzia că unele şcoli profesionale sînt oarecum rămase în urmă atît în ce priveşte programa analitică, cît şi în direcţia efectuării practicii în atelierele-şcoală. Acestea ar trebui dotate mai bine, astfel încît o dată terminată şcoala, tînărul să poată face faţă, chiar de la început, sarcinilor de producţie ce-i revin.

O ultimă problemă la care vreau să mă refer este aceea a metodologiei potrivit căreia se planifică productivitatea muncii pe întreprindere. În fiecare an ni se planifică — la nivelul centralei industriale — un număr de cadre care urmează a fi calificate fie prin şcoli profesionale fie prin organizarea de cursuri la locul de muncă. La absolvirea acestor cursuri însă, muncitorii respectivi trebuie să obţină, după metodologia în vigoare, productivitatea medie planificată pe întreprindere. Or, experienţa noastră arată că noii absolvenţi ai cursurilor amintite au nevoie de o perioadă de integrare la noul loc de muncă, de dobîndirea unui minim de experienţă. În această perioadă ei nu obţin — şi este greu să obţină — randamentul solicitat. În primul an şi chiar în cel de al doilea ei realizează o productivitate mult mai mică faţă de cei cu o vechime mai mare în muncă, intrînd abia ulterior în ritmul normal de lucru.

În această situaţie, întreprinderea noastră — şi toate celelalte care se află într-o situaţie analoagă — este pusă în alternativa fie de a avea reţineri în ce priveşte primirea de noi absolvenţi, fie de a nu realiza o perioadă de timp productivitatea muncii planificată. Socot, deci, că **ar trebui să se studieze posibilitatea ca productivitatea muncii pentru unii absolvenţi să fie planificată aparte,** în aşa fel încît acest indicator să nu afecteze rezultatele pe întreaga întreprindere.

INDUSTRIA CLORULUI ÎN PERSPECTIVA ANULUI 1980

DUPĂ VOLUMUL DE PRODUCȚIE pe plan mondial clorul cedează locul numai produselor de mare tonaj ca acidul sulfuric, îngrășămintele cu azot, soda calcinată și caustică, însă după indicele de creștere, 1970 față de 1950, depășește considerabil aceste produse (410% la acid sulfuric, 500% la îngrășăminte cu azot, 290% la sodă calcinată, 485% la sodă caustică, 680% la clor).

După 1950, clorul a început să înlocuiască acidul sulfuric caracterizînd gradul de dezvoltare al industriei chimice a unei țări. Astfel, dezvoltarea producției de clor pe plan mondial a devenit în ultimii ani un etalon bun pentru aprecierea dezvoltării producției chimice în general. **În prezent, producția mondială de clor se cifrează la 20,7 milioane tone, iar capacitatea instalațiilor la 23,6 milioane tone.**

Procedeele chimice de obținere a clorului au prezentat o evoluție dictată de influența unor factori tehnici și economici. În S.U.A. de exemplu, în 1914 ponderea clorului obținut prin metode chimice a fost de 34% iar în 1964 sub 1%. Din electroliza saramurilor, rezultă pe lîngă clor, în mod secundar sodă caustică (la o tonă clorură de sodiu-sare-rezultă stoichiometric 606,6 kg clor și 684,4 kg sodă caustică 100% sau practic la o tonă de clor revine 1,1 tone sodă caustică), a cărui ritm de creștere în producție a depășit posibilitățile de consum, mai ales după 1958, creînd cantități excedentare greu de valorificat. Pentru a depăși impasul creat prin excedentul de sodă caustică electrolitică în unele țări, în deceniul trecut s-au redus cantitățile de sodă de caustificare și s-a revenit la producerea clorului pe căi chimice, oxidînd catalitic acidul clorhidric rezultat în pocesele de clorurare organică.

Capacitățile zilnice instalate ale uzinelor de electroliză se situează în S.U.A. între 70—550 tone clor/zi. Cea mai mare instalație din S.U.A. are o capacitate de 1500 tone clor/zi. Capacitatea economică minimă pentru unități noi de producție este de 210 tone clor/zi.

Alegerea tipului de celulă, electrolizoare (cu catod solid sau lichid), după criterii de economicitate a investițiilor, se face prin aducerea la factor comun comparabil, raportîndu-se investiția specifică la tona pe an produsă. Dar acesta nu este singurul criteriu, urmînd să se țină seama și de prețul de cost al produsului finit rezultat, pentru a se avea și un termen de recuperare a investițiilor cît mai scurt. Întrucît consumul specific de materie primă (sare) este practic egal, factorul de influență rămîne consumul specific de energie electrică, care reprezintă aproximativ o treime din prețul de cost, socotind că manopera și regia urmează să varieze în funcție de capacitatea investiției, în sensul reducerii pe măsura creșterii producției.

Pentru clorul rezultat împreună cu soda caustică, structura prețului de cost este : 35% costul energiei electrice ; 17% materii prime ; 8% anozi de grafic și alte materiale auxiliare ; 20—25% întreținere și manoperă.

FAȚĂ DE ANUL 1950, cînd producția mondială de clor se cifra la circa 3 000 mii tone, în 1970 ea a atins 20 700 mii tone, revenind la o creștere de aproape 7 ori. Pe regiuni geografice, pe primul loc se situează America de Nord cu 9 157 mii tone, urmată de Europa de Vest cu 5 867 mii tone (vezi tabelul 1).

Tabel nr. 1

— în mii t —

	1960	1965	1970	Ritm de creștere mediu anual %
Europa de Vest	2.297	3.863	5.867	9,8
America de Nord	4.928	6.428	9.157	6,4
America Centrală și de Sud	81	184	430	18,2
Asia	674	1.531	2.790	15,2
Australia	28	53	90	12,4
Africa	27	62	92	13,0
Țări socialiste [1])	1.038	1.637	2.370	8,6
Total :	9.073	13.758	20.796	8,6

1) Fără R. P. Chineză.

Principalii producători de clor în anul 1970 au fost : S.U.A., Japonia, R. F. a Germaniei, Franța, Anglia, Italia și U.R.S.S.

Țările socialiste deși și-au majorat producția (aproximativ 2.370 mii tone în 1970), ponderea lor în producția mondială marchează după 1965 o scădere, înregistrînd un ritm mediu anual de creștere de 9,5%. U.R.S.S. și R.D.G. furnizează împreună 70% din producția țărilor socialiste fără R. P. Chineză. În ultimii ani, o serie de țări ca Iugoslavia, Bulgaria și Ungaria au pus un accent deosebit pe dezvoltarea producției de clor.

Schimbările survenite în structura consumului au determinat în ultimele decenii dinamica acestuia. Cu o jumătate de secol în urmă, consumul de clor a predominat în industria hîrtiei și în sectorul de produse anorganice al industriei chimice ; odată cu dezvoltarea produselor clorurate organice și, mai ales, a petrochimiei, situația s-a schimbat fundamental. Deși petrochimia este numai o ramură a chimiei organice, datorită acesteia însă a fost posibilă producerea rentabilă a nenumărate produse organice în cantități mari. Există ramuri ale industriei chimice care fără clor, nu mai sînt de conceput.

Asupra consumului de clor o repercusiune negativă a avut-o excedentul de sodă caustică existent pe piață în deceniul trecut, frînîndu-i într-o oarecare măsură evoluția. Datorită, în parte, proprietăților sale care limitează transportul în cantități și pe distanțe mari, cît și faptul că în mare parte producția de clor este consumată în cadrul acelorași firme, se constată că pe plan mondial țările producătoare sînt în același timp și consumatoare.

În privința structurii consumului, în țările dezvoltate producția de clor este absorbită în prezent în proporție de circa 75—80% de către industria chimică organică. Printre produsele clorurate cu ponderea cea mai mare se numără policlorura de vinil, solvenții clorurați, antidăunătorii, intermediari pentru coloranți și medicamente, oxizii de etilenă și propilenă etc.

PRODUCȚIA mondială de clor, ca urmare a necesarului crescînd a acestuia, va cunoaște în deceniul 1971—1980 ritmuri susținute de dezvoltare. Se estimează că **volumul producției mondiale de clor va fi în anul 1975 de 25 milioane tone, iar în 1980 de aproximativ 30,8 milioane tone,** corespunzător unui ritm de creștere de 4,1 (vezi tabelul nr. 2).

Tabel nr. 2

	1970	1975	1980	Ritmuri de creștere %
Total mondial	20700	25000	30780	4,1
din care :				
— America de Nord	9157	12000	14280	4,6
— Piața Comună	4000	5000	6000	4,2
— Alte țări vest-europene	1867	2100	2460	2,9
— Japonia	2500	2900	3440	3,1
— Țări socialiste	2370	3100	3600	4,3
— Țări în curs de dezvoltare	806	900	1000	2,3

În țările vest-europene, principalii consumatori vor prezenta următoarele ritmuri de creștere :

cloropren 2% ; produși de clorurare ai metanului 6,3% ; clorură de vinil 8,3% ; clorbenzen 1,0% ; cloral 3% ; HMDA 10% ; oxid de etilenă 3,4% ; etilenglicol 3,6% ; glicerină 2,2% ; epiclorhidrină 8,0% ; fenol 5,0% ; oxid de propilenă 6,3% ; propilenglicol 5,8% ; clorură de etil 2,0% ; fosgen 6,9%.

PENTRU SATISFACEREA necesarului de clor în țara noastră a industriei chimice și a industriei de celuloză și hîrtie, au fost luate o serie de măsuri. Au fost reutilate secțiile de electroliză ale Uzinelor Chimice — Turda și ale Combinatului Chimic-Tîrnăveni. Instalația de electroliză de la Turda a fost dotată cu celule de mare intensitate, întreg procesul tehnologic fiind automatizat. Ca urmare, productivitatea muncii a crescut cu 2,5 ori, iar prețul de cost al clorului a scăzut cu 31%. Rezultate similare s-au obținut și la Combinatul Chimic-Tîrnăveni, unde capacitatea de producție a instalației de electroliză a crescut de aproape patru ori față de capacitatea veche.

Dat fiind că producția instalațiilor menționate nu a mai fost în măsură să satisfacă necesarul crescînd de clor, s-au construit noi capacități în cadrul G.I.P.-Borzești, Combinatul Chimic-Rîmnicu Vîlcea și Complexul Industrial-Brăila. Uzina chimică de clor din cadrul G.I.P.-Borzești este una dintre cele mai moderne fabrici de electroliză a saramurii din Europa. Față de vechile instalații, productivitatea muncii a crescut de peste patru ori, iar prețul de cost este de numai 65% față de cel realizat la Turda.

Producția de clor a României a prezentat o dinamică susținută în deceniul trecut. Dezvoltarea într-un ritm impetuos a producției de clor în țara noastră se datorește în mare măsură extinderii folosirii acestuia în industria chimică. Astfel, dintr-un deșeu supărător în trecut, clorul a devenit azi o materie primă de bază, fiind folosit pe scară întinsă în producția de insectofungicide, materiale plastice, solvenți clorurați, celuloză și hîrtie, precum și în diverse alte sinteze chimico-farmaceutice.

Dezvoltarea producției de clor în țara noastră va trebui făcută în viitor, pe de o parte ținîndu-se seama de necesitatea sporirii producției de sodă caustică și a integrării în cadrul complexelor petrochimice, iar pe de altă parte, și de faptul că o serie de produse clorurate fie că nu se fac în prezent sau li se acordă o importanță minoră. Așa cum am mai arătat și în alte articole, (vezi „Valorificarea superioară a materiilor prime de bază : sarea", Viața economică nr. 38/971), produșii clorurați prezintă o eficiență economică ridicată în cazul valorificării lor la export.

Propunem ca la stabilirea planului de perspectivă a țării noastre, să se țină seama de toate acestea, astfel ca România să se situeze la sfîrșitul deceniului actual în rîndul țărilor care fac o valorificare superioară a clorului și, în același timp, să realizăm și unii indicatori la un nivel corespunzător.

dr. ing. Paul N. ȘTEFĂNESCU
Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale

SECȚIILE „AUXILIARE" NU SÎNT... AUXILIARE

- **De la un coeficient de schimb de 2,2 la 2,4, încă în prima parte a anului.**
- **Ce înseamnă un procent de reducere a numărului de opriri?**

FOCUL CONTINUU, care caracterizează activitatea uzinei noastre, face ca producția să se desfășoare obligatoriu în trei schimburi. Nici nu s-ar putea altfel. Dar pentru ca toate utilajele să funcționeze cu maximum de randament, ele trebuie să fie bine întreținute, să se execute reparațiile curente și capitale, să fie echipate cu scule de laminare și prelucrare suficiente și de bună calitate. O asemenea activitate este asigurată la noi de secția mecanică și reparații siderurgice, respectiv de secția sculărie. Cum au funcționat și cum ar trebui de fapt să lucreze aceste secții ?

Pînă anul trecut, atelierele de confecții piese de schimb și scule își aveau organizată activitatea cu preponderență în schimbul I, în schimburile II și III lucrînd un număr redus de mașini. O atare situație a creat o discrepanță între necesitatea asigurării bunei funcționări a utilajului (în ultimii ani întreprinderea s-a dezvoltat, fiind puse în funcțiune noi și noi agregate productive) și posibilitatea de intervenții și reparații operative. Nu de puține ori s-a întîmplat ca un utilaj să nu funcționeze ore în șir, datorită lipsei de piese de schimb, cît și a unui personal calificat care să le execute.

Studiile întreprinse — care au demonstrat faptul că deși valoarea absolută a pieselor de schimb nu influențează valoarea producției globale pe întreprindere, ele asigură totuși o mai bună funcționare a agregatelor de bază, permite obținerea de însemnate sporuri de producție — au scos clar în evidență **necesitatea organizării atelierelor de piese de schimb și scule în trei schimburi.** În acest sens, au fost achiziționate mașini-unelte de așchiere, scule și alte materiale necesare, rămînînd în suspensie, pentru a fi rezolvată, în continuare, asigurarea personalului calificat.

Firește, nu a fost și nu este ușor să găsești, mai ales în București, cadre corespunzătoare pe care să le angajezi ori de cîte ori ai nevoie. De aceea, am apelat la tinerii din școlile de calificare care, organizați în echipe împreună cu lucrători cu vechime și experiență, să ne asigure necesarul de cadre. Am ajuns astfel în prezent, la un coeficient de schimburi de 2,2. Ne preocupăm, în continuare, de a găsi noi posibilități pentru a ridica, încă în prima parte a acestui an, coeficientul de schimburi la 2,4 pe întreg atelierul de piese de schimb și scule.

Avem însă de înfruntat greutăți nu tocmai ușor de depășit. În primul rînd, ni se creează o necorelare între producția globală, productivitatea muncii planificată și numărul de salariați. Or, în asemenea condiții, ținînd seama de valorile reduse ale productivității muncii ce le realizează aceste ateliere în raport cu producția de bază, **am ajuns în situația de a nu ne corela planul forțelor de muncă cu necesitățile de a mări numărul de muncitori necesari dotării mașinilor din aceste ateliere în 3 schimburi.**

Problema se impune a fi restudiată și privită nu din punctul de vedere strict al activității atelierului, ci în strînsă corelare cu eficiența întregii activități a întreprinderii. Dacă am lua, de pildă, nivelul de realizare a indicilor extensivi la laminoare, am desprinde că **un procent de reducere a numărului de opriri echivalează cu o producție suplimentară de peste 2100 t țevi.** Așadar, valorificarea unor asemenea rezerve este cu putință numai în cazul în care toate utilajele pot funcționa potrivit graficelor, în care opririle accidentale pot fi reduse la minimum, iar intervențiile la reparații sînt executate operativ și de bună calitate. Aceasta este cu putință, prin temeinica organizare a atelierului de piese de schimb și scule în trei schimburi, prin dotarea corespunzătoare cu oameni.

ing. Ion CRIȘAN
șeful serviciului normare-salarizare Uzina „Republica"

INDUSTRIALIZAREA ŞI PERSPECTIVELE AGRICULTURII

RAPORTURILE dintre industrializare şi agricultură sînt, prin complexitatea şi implicaţiile lor social-economice, dintre cele mai actuale probleme ale gîndirii şi activităţii practice economice. Pentru ţara noastră, care a intrat în noua etapă — făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate — aceste raporturi prezintă valenţe şi semnificaţii deosebite ca elemente componente ale transformărilor calitative pe care le va cunoaşte economia în viitor.

De regulă, cînd se abordează sau se prezintă raporturile dintre industrializare şi agricultură, atenţia se concentrează spre reliefarea funcţiilor industriei — de asigurare a mijloacelor de muncă necesare agriculturii — şi a rolului agriculturii — de furnizor de materii prime pentru industrie şi bunuri agro-alimentare necesare populaţiei. Fără a contesta valabilitatea şi importanţa acestor raporturi, considerăm că ele sînt numai o latură a sistemului complex de corelaţii dintre industrializare şi agricultură.

Programul partidului nostru cu privire la evoluţia viitoare a economiei socialiste exprimă o concepţie ştiinţifică, de largă perspectivă, atît în ce priveşte conţinutul industrializării, cît şi rolul şi locul agriculturii în sistemul economic naţional unitar.

În ansamblul coordonatelor principale ale evoluţiei României şi făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, **industrializarea nu înseamnă numai dezvoltarea şi consolidarea industriei — ca ramură modernă conducătoare în economie —, ci şi creşterea ponderii activităţilor industriale în celelalte ramuri.** În această optică industrializarea este un proces exhaustiv care va cuprinde toate ramurile economiei naţionale, ea căpătînd, în cadrul fiecărei ramuri forme specifice de înfăptuire corespunzător funcţiilor pe care diversele ramuri economice le îndeplinesc în sistemul diviziunii sociale a muncii. Cu alte cuvinte, **industrializarea va acţiona asupra celorlalte ramuri nu prin reflecţii sau numai prin raporturile dintre acestea şi industrie ci, ca o componentă, în continuă dezvoltare, a proceselor de muncă din fiecare ramură.** Concepută astfel, industrializarea se desfăşoară ca forţă motrice supremă a progresului economic contemporan şi în cadrul agriculturii care, aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru ţara noastră **„reprezintă una din ramurile de cea mai mare importanţă ale economiei naţionale"** [1]).

În principal, transformările structurale ale proceselor de muncă din cadrul agriculturii pe care le presupune industrializarea — ca formă superioară a activităţilor productive bazată pe introducerea continuă a progresului tehnic şi care asigură valorificarea maximă a **tuturor** resurselor materiale şi umane existente, credem că sînt următoarele: a) introducerea şi extinderea sistemului de maşini, a electrificării, mecanizării şi automatizării, astfel încît acestea să constituie „scheletul tehnic" funcţional al proceselor de muncă din agricultură; b) concentrarea producţiei, dezvoltarea specializării şi cooperării corespunzător cerinţelor imprimate de introducerea continuă a progresului tehnic în scopul obţinerii maximului de eficienţă economică; c) dezvoltarea sectoarelor prelucrătoare, pe baze industriale, într-un ritm mai rapid decît activităţile primare care definesc specificul agriculturii; d) creşterea gradului de înnoire şi diversificare a producţiei corespunzător tendinţelor caracteristice dezvoltării, în perspectivă, a consumului productiv şi a consumului populaţiei şi ridicării gradului de competitivitate a produselor.

Aceste transformări sînt determinate de **cauze obiective** care, într-un anumit sens, condiţionează însăşi funcţionarea întregului mecanism economic în care industria este ramură conducătoare. În legătură cu acestea sînt necesare cîteva consideraţiuni. **În primul rînd,** crearea şi dezvoltarea industriei moderne, ca ramură a economiei naţionale, nu diminuează ci, dimpotrivă, amplifică locul, rolul şi funcţiile agriculturii în viaţa social-economică. Dezvoltarea industriei înseamnă modificări şi progrese în nivelul de trai al întregii societăţi, în cadrul căruia îmbunătăţirea şi ridicarea consumului populaţiei sînt componente esenţiale. Oricît de dezvoltată ar fi industria unei ţări o parte a produselor necesare consumului populaţiei trebuie să fie asigurată de către agricultură.

În al doilea rînd, evoluţia industriei pe direcţiile progresului ştiinţifico-tehnic contemporan solicită investiţii a căror mărime şi, mai ales, dinamică nu pot fi asigurate numai din resurse proprii, ci şi prin folosirea unei părţi din valoarea nou creată în celelalte ramuri ale economiei naţionale. Or, din acest punct de vedere, se dovedeşte că agricultura este ramura care deţine cele mai multe resurse care, prelucrate industrial, permit sporirea valorii nou create în această ramură.

În al treilea rînd, agricultura, în măsura în care reuşeşte să se încadreze pe coordonatele industrializării are un rol tot mai mare în creşterea eficienţei întregii munci sociale, prin apropierea ritmului de creştere a productivităţii muncii de cel existent în industrie şi chiar devansarea acestuia. Cîteva date din ţările cu un nivel de industrializare ridicat sînt elocvente. În perioada anilor 1950—1968, decalajele de productivitate a muncii pe un locuitor dintre industrie şi agricultură s-au redus: în S.U.A. de la 2,2 ori la 1,7 ori, în Italia de la 4 la 2 ori, în Japonia de la 3,5 ori la 2 ori [2]). În agricultura R.F. a Germaniei productivitatea muncii în anii 1950—1970 a crescut cu 226%, iar în industrie cu 175%. În 1950 nivelul productivităţii muncii în agricultura acestei ţări era de circa o treime din nivelul celui din industrie iar, în 1970 de aproximativ jumătate [3]). În Anglia, ritmul de creştere al productivităţii muncii în agricultură a fost în anii 1950—1960 de 4,1% iar în anii 1960—1964 de circa 7% în timp ce productivitatea muncii a crescut în industrie cu un ritm mediu anual de 2 şi respectiv 3% [4]). În cazul ţărilor menţionate, se înfăptuieşte ceea ce sublinia K. Marx, cu un secol în urmă: „În perioada de creştere impetuoasă a producţiei capitaliste, dezvoltarea productivităţii în industrie, în comparaţie cu agricultura, are un ritm foarte rapid... Ulterior productivitatea creşte şi în industrie şi în agricultură, deşi într-un ritm inegal. Dar, pe o anumită treaptă de dezvoltare a industriei, această disproporţie trebuie să înceapă să scadă, adică productivitatea agriculturii trebuie să crească relativ mai repede decît productivitatea industriei" [5]).

Desigur că, dacă ne referim la ţările capitaliste dezvoltate din punct de vedere economic, acţiunea cauzelor obiective amintite este dominată de legile şi procesele care caracterizează orînduirea bazată pe exploatarea forţei de muncă ca marfă, cum sînt: obţinerea de plusvaloare cît mai mare, concentrarea şi centralizarea capitalului, dominaţia capitalului monopolist care, în cea mai mare parte este concentrată în industrie etc. De aceea, progresele în agricultura acestor ţări sînt obţinute pe seama diferenţierii profunde a producătorilor, duc la accentuarea disproporţiilor economice şi mai ales la adîncirea contradicţiei dintre creşterea valorilor create de către producătorii direcţi şi înstrăinarea continuă a muncii şi rezultatelor ei. Totodată, aceste progrese marchează noi trepte ale contradicţiei dintre nivelul dezvoltării forţelor de producţie şi caracterul perimat al relaţiilor de producţie capitalist.

Socialismul, prin specificul relaţiilor de producţie care-l definesc şi prin sensul său suprem — făurirea bunăstării întregii societăţi şi dezvoltarea multilaterală a omului —, oferă posibilitatea acţiunii depline a acestor cauze şi, ca urmare, desfăşurarea intensă a procesului de industrializare asupra agriculturii. Evident că, nici în cazul socialismului nu există un model unic de înfăptuire a acestui proces. El se diferenţiază, de la ţară la ţară, în funcţie de particularităţile concrete ale fiecăreia, legate nu numai de stadiul dezvoltării forţelor de producţie din industrie, puterea economică dar şi de condiţiile specifice din agricultură, care, în această ramură, sînt extrem de complexe şi variate.

CONSULTAŢIE

În sprijinul celor ce studiază în învăţămîntul de partid

SUBSTRATUL TEORETIC ŞI FINALITATEA SOCIAL-POLITICĂ A TEORIEI CONVERGENŢEI

ÎN EPOCA UNOR INTENSE MUTAŢII ŞI TRANSFORMĂRI ce au loc atît pe plan intern, cît şi internaţional, teoreticienii burghezi încearcă „să ţină seama" de aceste schimbări, să-şi „adapteze" teoriile, să privească, dacă se poate spune aşa, într-un mod nou, unele probleme referitoare la direcţiile de dezvoltare şi perspectivele societăţii omeneşti, căutînd cu mijloace mai rafinate să apere societatea burgheză.

TERMENUL de „convergenţă" a fost preluat de ideologii burghezi din domeniul ştiinţelor naturii *) şi transpus, tale quale, în domeniul social, preconizîndu-se evoluţia spre o orînduire, care ar reprezenta, chipurile, o sinteză a capitalismului şi socialismului, clădită pe estomparea deosebirilor dintre cele două sisteme social-economice.

În diferite lucrări ale teoreticienilor burghezi, teoria convergenţei este strîns legată, într-o bună măsură împletită chiar, cu alte teorii contemporane („teoria stadiilor" a lui W. W. Rosotw, teoria „societăţii industriale" etc.). Acest lucru nu înseamnă însă că ele tre-

2

buie asimilate; într-adevăr, adepţii teoriilor menţionate se străduiesc să includă, de pildă, în „societatea industrială", ţări cu orînduiri sociale diferite şi ale căror economii sînt guvernate de legi economice diferite, se străduiesc să găsească asemănări între capitalism şi socialism; dar nu orice adept al analogiei poate fi considerat drept partizan şi al teoriei convergenţei celor două sisteme.

În delimitarea conţinutului teoriei convergenţei de celelalte teorii trebuie să avem în vedere nu atît prezenţa analogiei, ci, mai ales, persistenţa şi derivata creşterii ei în concepţia economiştilor burghezi respectivi. Accentul în teoria convergenţei cade îndeosebi pe **acumularea progresivă** a analogiei, al cărui revers îl constituie atenuarea treptată a elementelor specifice; mai mult, pe depăşirea analogiei într-un sens, după cum vom vedea, mistificator. Pretinsa lichidare a deosebirilor dintre socialism şi capitalism este apreciată ca fiind rezultanta unui proces de modulaţie reciprocă, în ambele sensuri. Şi înainte unii economişti burghezi propovăduiau aşa-zisa evoluţie „sociasită" a capitalismului, dar aceasta nu implica încă teoria convergenţei. Adepţi ai acesteia din urmă pot fi consideraţi doar acei teoreticieni care atribuie ambelor societăţi o evoluţie convergentă; socialismul, spun aceştia, „împrumută şi asimilează" treptat caracteristici proprii capitalismului, dar şi orînduirea capitalistă trece prin transformări „structurale", începe „să se asemene şi să se convertească" tot mai mult în societatea socialistă. De asemenea, se apreciază că „tendinţa finală a unei astfel de evoluţii o constituie întîlnirea într-un punct", osmoza celor două sisteme, transformarea lor într-un sistem specific — încă nebulos prezentat — ca „o societate hibridă" sau o „nouă societate în gestaţie". Această societate ar urma să fie, pretind ei, nici capitalistă, în sensul urmăririi exclusive a profitului, şi nici socialistă, deşi ar exista „elemente de certă socializare".

Pot fi delimitate **două variante** ale teoriei convergenţei celor două sisteme: a) cea economică, ai cărei reprezentanţi mai de seamă sînt Walter S. Buckingham, în lucrarea „Sistemele economice teoretice", Jan Tinbergen, într-o serie de articole, dintre care menţionăm pe cel intitulat „Economia comunistă şi economia liberă manifestă oare o tendinţă convergentă?", John K. Galbraith, în cartea „Noul

3

stat industrial"; b) cea sociologică, reprezentată mai ales de Raymond Aron, în lucrarea „18 lecţii asupra societăţii industriale" şi Pitirim Sorokin în cartea „Tendinţe de bază ale timpului nostru". Varianta economică se bazează pe teza apropierii şi lichidării treptate a deosebirilor existente în economia celor două sisteme. Spre deosebire de aceasta, varianta sociologică atribuie convergenţei o sferă mult mai largă, nu numai în cadrul economiei, ci în toate domeniile social-economice şi politice.

NU SE POATE nega faptul că, în ciuda falsităţii ei, teoria convergenţei porneşte de la anumite fapte brute, existente în mod real. Susţinătorii acestei concepţii găsesc în realitatea obiectivă actuală unele fenomene, tendinţe şi procese pe care încearcă să le folosească drept suport pentru eşafodajul lor teoretic. Concepţia convergenţei reprezintă însă o reflectare transformată, conştient sau nu, **denaturată, în conformitate cu interesele clasei capitaliste, a unor realităţi ce nu mai pot fi negate şi care confirmă în mod strălucit predicţia ştiinţifică a clasicilor marxism-leninismului cu privire la inevitabilitatea trecerii societăţii omeneşti de la orînduirea capitalistă la cea socialistă.** Este bine cunoscută formula lui V.I. Lenin, care, în conformitate cu învăţătura lui Marx şi Engels, şi dezvoltînd-o pe aceasta, a caracterizat capitalismul monopolist de stat ca reprezentînd **„cea mai desăvîrşită pregătire materială a socialismului, .. pragul lui, acea treaptă a scării istorice între care (treaptă) şi treapta numită socialism nu există altă treaptă intermediară"** [1]).

Este firesc ca, în condiţiile în care se realizează „cea mai desăvîrşită pregătire materială" a socialismului, să se poată întîlni în economia capitalistă unele elemente pînă la un punct similare funcţional şi nu cauzal celei socialiste. Dar, de o parte, similitudinea se referă mai ales la baza **materială** — la nivelul forţelor de producţie şi implicit la anumite categorii funcţionale, instituţii, pîrghii, metode de conducere şi procedee de organizare a economiei impuse de acest nivel, sau izomorfe indiferent de finalitatea şi forma lor social-economică. Schimbarea revoluţionară a modului de producţie, efectuată în procesul trecerii de la capitalism la socialism, trebuie înţeleasă în mod dialectic, adică nu în sensul unei eliminări a

PENTRU ȚARA NOASTRĂ trecerea la dezvoltarea agriculturii pe baze industriale este o necesitate obiectivă, dar și o posibilitate reală cu efecte deosebit de însemnate. Argumentele sînt multiple; cîteva dintre ele se impun a fi menționate în mod deosebit. Datorită politicii științifice a partidului nostru dispunem de o bază industrială, în cadrul căreia ramurile constructoare de mașini, chimia, energia electrică ocupă, atît ca volum, cît și ca ritm, locurile primordiale și sînt capabile, mai ales prin perspectivele dezvoltării lor, să furnizeze mijloacele de producție necesare intensificării producției agricole. Victoria deplină a relațiilor de producție socialiste în întreaga economie a însemnat concentrarea producției din agricultură în mari unități cooperatiste și de stat care permit o dezvoltare a specializării și cooperării corespunzătoare cerințelor proceselor de muncă industriale, bineînțeles, cu particularități inerente.

Extinderea proceselor de muncă industrială în agricultură prezintă semnificații deosebite în ce privește evoluția forțelor de muncă din această ramură și ridicarea eficienței muncii sociale. Desfășurarea industrializării, a avut, ca unul din rezultatele sale principale, scăderea ponderii populației ocupate în agricultură de la 74,1% în 1950 la 49,1% în 1970, proces ce va continua și în anii actualului cincinal. Cu toate acestea numărul și chiar ponderea forțelor de muncă din agricultură va continua să fie ridicat comparativ cu alte țări. De aceea, fluxul productiv continuu, pe toată durata anului, intensificarea progresului tehnic — asigurate de diferite activități industriale în cadrul agriculturii — vor determina și creșterea gradului de folosire a forțelor de muncă, micșorarea fluctuației acestora și mai ales ridicarea continuă și lărgirea sferei de cuprindere a calificării lucrătorilor. Acestea vor avea ca rezultat sporirea volumului și eficienței muncii din agricultură concretizată în creșterea valorii nou create pe lucrător. Totodată, dezvoltarea proceselor de muncă din agricultură pe baze industriale va duce la creșterea clasei muncitoare și schimbarea structurii populației ocupate, fenomene de o deosebită semnificație socială și politică. În agricultură, o dată cu reducerea numărului și ponderii țărănimii — care și aceasta va cunoaște schimbări calitative mai ales din punct de vedere al ridicării gradului de instruire și calificare — se vor dezvolta noi eșaloane ale clasei muncitoare ocupate în activitățile industriale din această ramură.

O deosebită importanță prezintă dezvoltarea agriculturii pe baze industriale și din punct de vedere al extinderii relațiilor economice internaționale pe seama valorificării bunurilor agro-alimentare pe piața mondială. După cum se știe, pentru aceste bunuri există o cerere în continuă creștere. Prelucrarea industrială a produselor agricole primare va duce nu numai la sporirea și diversificarea producției bunurilor agro-alimentare, la lărgirea piețelor de desfacere dar, mai ales, la creșterea gradului de valorificare și a eficienței exportului. Prin creșterea echivalentului obținut, agricultura va îndeplini un rol sporit în asigurarea echilibrului balanței comerciale și va oferi posibilități lărgite pentru intensificarea progresului tehnic.

Privit, deci, în întreaga sa complexitate și, mai ales, prin prisma consecințelor economice, sociale și politice se poate aprecia că procesul constituirii și extinderii activităților industriale în cadrul agriculturii reprezintă o latură esențială a făuririi sistemului economic național unitar, modern, eficient și multilateral dezvoltat.

CONGRESUL al X-lea al partidului nostru, apreciind că progresul agriculturii în România constituie o problemă esențială a edificării societății socialiste, a stabilit un complex de obiective și sarcini a căror realizare va avea însemnate efecte transformatoare în această ramură a economiei naționale. Caracteristica esențială a acestora constă în faptul că ele sintetizează două procese care definesc specificul dezvoltării intensive și multilaterale a agriculturii din țara noastră. **Primul** se referă la modernizarea bazei tehnico-materiale a activităților primare din agricultură mai ales prin mecanizarea complexă a tuturor muncilor agricole, ridicarea gradului de chimizare și înfăptuirea sistemelor de irigații și ameliorații. Acest proces are ca scop lichidarea rămînerilor în urmă, moștenite de la vechea orînduire care fac, ca și astăzi să existe decalaje însemnate față de alte țări în ce privește producția agricolă la hectar, mărimea cheltuielilor de muncă și nivelul eficienței economice. Cu alte cuvinte, sensul major al procesului menționat este de așezare a activităților primare din agricultură pe coordonatele progresului tehnico-științific contemporan și obținerea unor rezultate corespunzătoare posibilităților oferite de către acesta. **Cel de-al doilea** se referă la organizarea și desfășurarea unui complex de activități industriale în cadrul agriculturii.

Concepția științifică a partidului nostru cu privire la relațiile dintre industrializare și agricultură se reflectă în întreg programul de perspectivă al dezvoltării economico-sociale a României, în cadrul căruia planul cincinal pe anii 1971—1975 reprezintă o etapă principală. Cele 100 de miliarde de lei, investiții alocate agriculturii, vor permite lărgirea bazei tehnice materiale a activităților primare din agricultură cît și dezvoltarea unor activități industriale în această ramură. Astfel, pe baza acestor investiții, parcul de mașini agricole se va extinde în așa fel ca, în 1975, agricultura să dispună de 120 de mii de tractoare fizice, 46 de mii de semănători, circa 39 de mii de combine pentru recoltatul cerealelor din care 12,1 mii autopropulsate. Pentru modernizarea parcului de tractoare și mașini agricole sînt prevăzute peste 15 miliarde de lei. În perioada 1971—1975 agricultura va primi peste 7,5 milioane tone îngrășăminte chimice exprimate în substanță activă, adică de circa 2,8 mai mult decît în cincinalul precedent. Se va amenaja pentru irigații suprafața de 1 250 mii hectare, din care 850 mii hectare în sisteme mari și 400 de mii hectare amenajări locale, astfel încît la sfîrșitul anului 1975 suprafața totală amenajată să ajungă la 2 100 mii hectare. Totodată, se vor executa lucrări de îndiguiri și desecări pe o suprafață de 625 mii hectare, ajungîndu-se în 1975 la o suprafață apărată contra inundațiilor de cel puțin două milioane hectare. Pe temeiul acestor premise, în cincinalul actual se prevede o sporire a producției agricole cu 36—49 la sută față de media anilor 1966—1970. Realizarea acestor prevederi are semnificații deosebite. În primul rînd, va marca o apropiere a eficienței activităților primare din agricultura noastră de posibilitățile oferite de știința și tehnica agricolă contemporană, precum și de parametrii producției agricole din țările cele mai dezvoltate economic. În al doilea rînd, se va asigura o bază tot mai largă de produse agricole care vor permite dezvoltarea unor activități de prelucrare industrială a acestora. În cursul acestui cincinal, în cadrul unor ramuri și subramuri ale agriculturii va crește ponderea proceselor de muncă de tip industrial. Din acest punct de vedere pe prim plan se situează sectorul zootehnic. Fondurile de investiții prevăzute pentru crearea unor sisteme moderne, sînt de circa 2,5 ori mai mari decît cele folosite în perioada 1966—1970. De asemenea, o mai mare extindere va căpăta industria de nutrețuri combinate, organizîndu-se atît fabrici mari, cît și unități mai mici pe lîngă întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție. Va continua acțiunea de dezvoltare a culturilor în sere bazate pe sisteme industriale de funcționare. În vederea valorificării mai depline a resurselor materiale existente în cooperativele agricole de producție și folosirii mai eficiente în cursul anului a forței de muncă, se vor dezvolta sectoare de prelucrare și semiindustrializare a fructelor, legumelor și altor produse agricole.

Înfăptuirea prevederilor planului cincinal actual din domeniul agriculturii va duce la dezvoltarea multilaterală, economică, socială și culturală a satelor, la creșterea nivelului de trai al țărănimii, la apropierea treptată a condițiilor de viață de cele de la orașe.

conf. dr. Ioan V. TOTU

---

[1] Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a P.C.R., decembrie 1967, Editura Politică, p. 37.

[2] Calculat după „Yearbook of National Accounts Statistics 1968"; „Yearbook of Labour Statistics 1969".

[3] D. Schröder Strukturwandel Standortwahl und regionales Wachstum, S 224

[4] Dezvoltarea țărilor capitaliste: probleme ale agriculturii, Moscova, 1969, p. 33—34.

[5] K. Marx, „Teorii asupra plusvalorii", vol. al IV-lea al „Capitalului", partea a doua, Editura Politică 1960, p 86

4

chintesenței progresului social istoric, inclusiv în domeniul economiei, ci numai a lichidării învelișului capitalist, acum perimat, sub care într-o perioadă istorică se realizează acest progres.

O economie modernă este de neconceput fără anumite instituții, pîrghii, metode de conducere și organizare; unele dintre acestea sînt rodul dezvoltării istorice; ele nu sînt capitaliste prin izomorfismul lor, chiar dacă s-au dezvoltat în condițiile capitalismului, ci doar prin modul în care sînt utilizate și prin obiectivele cărora le sînt subordonate

De altă parte, similitudinea nu este tot una cu convergența. În procesul dezvoltării economice-sociale, socialismul reprezintă o treaptă ulterioară, nu numai **radical deosebită**, dar superioară capitalismului. Sensul mersului istoric este de la capitalism la socialism și nu invers, chiar dacă în procesul inedit și dificil al construcției socialiste preluăm la un moment dat anumite elemente, metode și tehnici pe care societatea le-a elaborat pe treapta capitalistă a dezvoltării sale și pe care nu de la început le-am intuit ca elemente perene sau de o valabilitate mai îndelungată și prin urmare un timp le-am ignorat.

Partizanii convergenței transformă în mod interesat, pe de o parte, anumite elemente de similitudine, cu caracter fenomenal în raport cu natura socio-economică a sistemelor respective și inevitabile între orînduiri istorice succesive, într-o similitudine de esență, iar, pe de altă parte, substituie „convergența" similitudinii. Escamotarea „logică" are, evident, un substrat social-politic: a introduce confuzie în rîndurile clasei muncitoare, ale oamenilor muncii, a prezenta în mod estompat, deosebirile esențiale între cele două orînduiri economico-sociale, a denigra socialismul pe o cale nefățișă, ipocrită — fără a crea, dacă se poate, impresia că se urmărește aceasta, într-o vreme cînd socialismul a devenit atît de popular.

Pentru a dovedi pretinsa convergență, se recurge, de obicei, la următoarele argumente: a) progresul științifico-tehnic se amplifică în ambele sisteme și, ca urmare, generează procese asemănătoare, atît în capitalism cît și în socialism; b) rolul statului evoluează, chipurile, într-o direcție convergentă ca urmare a creșterii funcțiilor sale în capitalism și a unor tendințe de descentralizare în condițiile socialismului; c) planificarea ar cunoaște, de asemenea, o tendință de apropiere, datorită extinderii ei în condițiile capitalismului și a „relaxării" acesteia în socialism.

5

REPREZENTANȚII teoriei convergenței sînt, într-o formă sau alta, unanimi în aprecierea că apropierea celor două sisteme este generată de „marele imperator" — progresul tehnic [2]). Evident, cuceririle revoluției tehnico-științifice aduc o serie de modificări în fluxul tehnologic, în structura de ramură și subramură a producției, în formele de organizare ale întreprinderilor și cele ale sistemului informațional. Explicația rezidă în mutațiile intervenite simultan în sistemul mijloacelor de muncă, în baza energetică și de materii prime, cît și în locul pe care îl ocupă omul în procesul producției materiale. Aceste modificări țin, de dezvoltarea tehnico-economică a unei țări nu de natura social-economică a acesteia. Nu se poate identifica dezvoltarea tehnicii, cu dezvoltarea socială, și nici tehnica cu relațiile de producție. La progresul tehnic, ca unul din factorii convergenței, se referă și alți economiști și sociologi burghezi: J. Tinbergen, P. Wyles, R. Aron, P. Sorokin, A. Feldman și M. Moor, H. Guitton etc. În acest scop, progresului tehnic îi sînt atribuite cele mai diferite forme și interpretări. Se încearcă, de asemenea, o definire largă a factorului tehnologic care, chipurile, ar depăși liniamentele de natură socială.

VICIUL metodologic principal al acestor raționamente îl reprezintă **tratarea tehnologistă**, tehnico-funcțională a **sistemelor social-economice.** I se atribuie tehnicii capacitatea unei incluziuni universale. Or, chiar în condițiile unei articulații sau structuri tehnice asemănătoare, sistemul economic socialist se deosebește radical de cel capitalist. Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție este antipodul proprietății privat capitaliste. Munca pentru sine și societate este opusă muncii salariate în folosul exploatatorilor. Producția în numele creșterii bunăstării materiale a celor ce muncesc este opusă producției de dragul profitului.

Drept „argumente" în sprijinul „convergenței sistemelor" se invocă adesea evoluția „convergentă" a rolului statului în țările capitaliste și în țările socialiste.

6

Intervenția largă a statului în diferite domenii ale economiei burgheze este remarcată de toți adepții teoriei „convergenței". Buckinghan, de pildă, afirmă că „teoria guvernelor capitaliste dispune deja de imense forțe în vederea reglementării activității economice" [3]). R. Aron scrie că „Statul se simte în prezent răspunzător pentru modul cum funcționează economia", iar „economia capitalistă occidentală dispune acum de anumite elemente care, după natura lor, sîntem obișnuiți să le examinăm ca fiind socialiste" [4]). J. Galbraith acordă de asemenea, o deosebită importanță rolului statului în condițiile actuale. Ca rezultat al „descentralizării" din țările socialiste, afirmă Galbraith, „unele funcții economice au trecut de la stat la firme", iar creșterea autonomiei acestora din urmă reprezintă un proces care se apropie de situația firmelor capitaliste.

Trebuie menționat că teza cu privire la creșterea rolului statului în economie nu comportă discuții. Statul a devenit un agent nemijlocit al vieții economice; el exercită o intervenție largă în diferite domenii ale economiei. Lacunară rămîne interpretarea acestui proces efectuată de către adepții convergenței, ca urmare a faptului că se operează cu **criterii exclusiv de suprafață, ignorîndu-se procesele de profunzime. Se trece sub tăcere natura socială a statului, cadrul social-economic în care acesta își desfășoară activitatea.** Or, statul burghez intervine direct în activitatea economică a societății, în procesul reproducției în scopul menținerii capitalismului și maximizării profiturilor burgheziei. Oricît de mult s-ar intensifica rolul economic al statului brughez, reglarea proceselor economice de ansamblu apare ca o rezultantă a unor forțe instabile, în mare măsură incontrolabile. Indiscutabil, intervenția crescîndă a statului în economie **nu este de natură să modifice natura exploatatoare a orînduirii burgheze; dominația capitalului nu numai că nu o atenuează, dar, dimpotrivă, o accentuează:** contrastele sociale în sfera repartiției se adîncesc.

conf. dr. Gh. TOMESCU

O LUCRARE VALOROASĂ DESPRE PREȚUL DE COST ÎN INDUSTRIE *)

PREȚUL DE COST în industrie este tratat, în general, pe trei planuri : ca parte a prețului produselor ; ca obiect de planificare, sub dublul aspect al planificării cheltuielilor de producție și al planificării sarcinilor de reducere a acestor cheltuieli ; sub aspect metodologic (structură, metode de repartiție a cheltuielilor de producție pe elemente sau articole de calculație etc.)

Puținele lucrări cu privire la prețul de cost în industrie, existente în literatura noastră economică, se limitează la îmbinarea unor considerații de ordin teoretic cu dezvoltări privind aspectele metodologice și, uneori, metodele de analiză a prețului de cost. Aceste lucrări constituie instrumente prețioase în mîna economiștilor care au, în sarcina lor, calcularea, planificarea și analiza prețului de cost, dar, fiind bazate, în general, pe exemplificări cu cifre convenționale, cu caracter general și impersonal, lasă pe economist să se descurce singur în rezolvarea problemelor de documentare și orientare pe problemele specifice concrete ale ramurii, subramurii, întreprinderii, grupei de produse, cărora trebuie să le facă față în activitatea lui.

Modul de abordare a problemelor prețului de cost se cere, însă, reconsiderat în funcție de importanța pe care o capătă această categorie economică în lumina documentelor Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1967, a Congresului al X-lea al P.C.R. și a noii legislații a prețurilor. În stadiul actual de dezvoltare a economiei noastre, prețul de cost nu mai reprezintă numai un element component al prețului, ci devine **baza** prețurilor și, totodată, măsurătorul cel mai concludent al eficienței activității de producție, al creșterii productivității muncii, al asigurării competitivității produselor industriei noastre pe piața internațională.

Problemele prețului de cost se cer, în consecință, abordate nu numai sub aspecte teoretic și metodologic, ci și din punct de vedere economic concret, ceea ce își propune să realizeze lucrarea pe care o prezentăm.

Volumul cuprinde două părți distincte : una în care sînt tratate problemele generale ale prețului de cost (prețul de cost și creșterea eficienței economice ; creșterea productivității muncii, factor determinant al reducerii prețului de cost ; economisirea materialelor — principala cale de reducere a prețului de cost ; perfecționarea evidenței și calculației prețului de cost ; planificarea și analiza prețului de cost) și o a doua parte, în care prețul de cost este prezentat și analizat pe ramurile industriale, ținîndu-se seama de aspectele și problemele specifice ale cheltuielilor de producție în diversele compartimente ale economiei.

În primul studiu,despre „Prețul de cost al producției industriale și creșterea eficienței economice", semnat de prof. univ. dr. Vasile Rausser, sînt sintetizate problemele generale cele mai importante ale categoriei economice preț de cost, atenție deosebită acordîndu-se aspectelor legate de eficiența economică a reducerii cheltuielilor de producție, considerată — pe bună dreptate — „calea principală a creșterii eficienței economice, factorul hotărîtor al sporirii acumulărilor socialiste, al progresului continuu al economiei" (pag. 16). Un loc important în acest capitol îl ocupă tratarea rolului reducerii prețului de cost ca sursă de sporire a acumulărilor bănești ale statului, pentru ridicarea standardului de viață al oamenilor muncii. Autorul subliniază că, în concret, căile de reducere a prețului de cost diferă în funcție de particularitățile tehnico-economice ale activității unităților de producție și ramurilor economice, dar că două din ele au caracter general și aplicabilitate în marea majoritate a întreprinderilor : economisirea resurselor materiale și creșterea productivității muncii.

Aspectele generale, sintetice, ale folosirii căilor principale de reducere a prețului de cost în industrie, prezentate de prof. V. Rausser sînt reluate și dezvoltate în capitolele următoare ale lucrării la a căror realizare au contribuit Neculai Agachi, prof. univ. Bujor Almășan, Ioan Avram, Ion Crăciun, Mihail Florescu, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice, Octavian Groza, Mihai Suder, Vintilă Rotaru, Ion Bulduș etc. În capitolele „Creșterea productivității muncii, factor determinant al reducerii prețului de cost" și „Economisirea materialelor — principala cale de reducere a prețului de cost" autorii (St. Gioga și dr. V. Popescu) — folosind și un bogat fond de date comparative pe scara economiei naționale și pe ramuri — prezintă căile principale ale creșterii productivității muncii, subliniindu-se, totodată, importanța perfecționării activității de normare a consumurilor de materiale și a fundamentării științifice a acestora, a îmbunătățirii continue a coeficientului de utilizare a materialelor înlocuitoare, a valorificării deșeurilor.

Partea întîia a lucrării se întregește cu două capitole necesare, dar — în virtutea specificului subiectelor — avînd un caracter metodologic și, deci, mai general : „Perfecționarea evidenței și calculației prețului de cost" (de Decebal Urdea) și „Planificarea și analiza prețului de cost, (de prof. Gh. Șiclovan).

ÎN PARTEA a II-a a lucrării se valorifică pe deplin ideea — menționată mai sus — a necesității abordării diferențiate a problemelor de preț de cost și a reducerii acestuia ținîndu-se seama de condițiile specifice în care se desfășoară activitatea industrială pe ramuri. Capitolele pe ramuri ale părții a doua a lucrării (începînd cu industria energiei electrice și ramurile industriei extractive și terminînd cu industria ușoară și alimentară), nu au, datorită acestui lucru, o structură perfect omogenă ; ele reușesc însă, în general, să scoată în evidență atît caracteristicile specifice ale condițiilor de producție în fiecare ramură ,cît și particularitățile structurii cheltuielilor de producție și ale căilor de reducere a acestora.

Datele generale și comparative folosite în prima parte a lucrării sînt dezvoltate și adîncite pe aceste trăsături specifice și particulare ale fiecărei ramuri în parte.

Capitolele părții a doua reprezintă, în fond, succinte monografii ale principalelor ramuri din industria țării noastre, în care se îmbină date descriptive și documentare cu caracter general, cu analize ale nivelului și evoluției cheltuielilor de producție, ale căilor de reducere a acestor cheltuieli, scoțîndu-se în evidență problemele specifice ale fiecărui sector de activitate industrială în parte.

Structurarea capitolelor, după această concepție, apare perfect justificată, întrucît problemele prețului de cost în industria energiei electrice sau în cea chimică de exemplu, nu pot fi abordate fără cunoașterea particularităților ramurii respective. În acest context, în capitolul privind industria energiei electrice sînt scoase în evidență particularitățile procesului tehnologic al producției de energie electrică și termică rezumate astfel : producția de energie electrică și termică nu se poate înmagazina, fiind practic simultană cu consumul ; instalațiile de producere și transport, distribuție și consum sînt interconectate în cadrul sistemului electroenergetic național ; producția de energie electrică se face concomitent din materii prime diferite ; producerea de energie electrică și termică este combinată în centralele electrice de termoficare (pag. 250—258). Se înțelege că asemenea particularități se oglindesc și în nivelul, structura și dinamica prețului de cost al producției în forme specifice acestei ramuri și diferite de situația din alte ramuri industriale.

Pentru aceleași motive, în capitolul privind industria chimică, caracterizată printr-o mare complexitate a proceselor interne de producție, analizele privind problemele prețului de cost și reducerea acestuia pornesc de la prezentarea unei scheme a produselor chimice intermediare și finite obținute din materiile prime de bază folosite în cadrul ramurii (pag. 505).

Pentru industria constructoare de mașini se dă, sub formă de schemă, modelul general al organizării producției în această ramură (pag. 445).

Capitolul „Prețul de cost în industria minieră" tratează și problema nivelului prețului de cost al produselor miniere românești comparativ cu prețurile internaționale. Succintele considerații pe această temă permit autorului capitolului formularea următoarei idei, a cărei importanță de principiu pentru activitatea economică este subliniată de documentele de partid și de noua legislație a prețurilor : „Deși costurile la care se obțin aceste produse sînt ridicate, totuși studiile tehnico-economice făcute au arătat că extracția lor în continuare este justificată din punct de vedere economic, pentru a face față unor necesități locale și ținînd seama de faptul că procurarea din import a unora din aceste substanțe (metale neferoase, cărbune cocsificabil) prezintă dificultăți și implică un efort valutar important care se repetă de la an la an, iar valuta respectivă nu se poate obține întotdeauna prin exporturi de produse la cursuri de revenire avantajoase" (pag. 376).

Ar fi fost, desigur, de dorit ca astfel de comparații să fie date pentru toate ramurile, ceea ce ar fi înlesnit obținerea unei imagini mai cuprinzătoare în legătură cu nivelul prețului de cost din industria noastră față de cel realizat în alte țări.

LUCRAREA „Prețul de cost în industrie", pe care o prezentăm, satisface cerințele de utilitate și necesitate actuale din mai multe puncte de vedere. Ea este, în primul rînd, utilă ca sursă de informare și orientare pe ansamblul problemelor legate de nivelul și reducerea prețului de cost la nivelul economiei și pe fiecare ramură industrială în parte. Structura, conținutul și nivelul lucrării o fac, totodată, utilă atît economiștilor cu preocupări de ordin general, teoretic, cercetătorilor cu profil științific, cît și pentru ridicarea nivelului de pregătire profesională a practicienilor, a lucrătorilor cu profil tehnico-economic. Lucrarea apare, pe de altă parte, ca necesară, întrucît corespunde cerințelor actuale de perfecționare a metodelor de conducere a proceselor economice, de ridicare a nivelului activității economice din țara noastră la cerințele stadiului de dezvoltare atins și care impune nu numai posedarea unor cunoștințe tehnice și metodologice, ci și stăpînirea unor cunoștințe care să permită analize economice aprofundate și comparative în fiecare sector de activitate.

Apariția lucrării „Prețul de cost în industrie" poate fi privită, în consecință, ca o realizare valoroasă, deschizătoare de drumuri noi în tratarea și soluționarea unor probleme de importanță deosebită pentru dezvoltarea economiei noastre.

Mihail MAEVSCHI

*) **Prețul de cost în industrie.** Sub redacția prof. univ. dr. **Vasile Rausser**, membru al Academiei de Științe Sociale și Politice. Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1971, 702 pag.

7

INCONSISTENTE sînt și încercările de a prezenta preocupările intense de perfecționare a aparatului de stat din unele țări socialiste ca simptome ale „convergenței" sistemelor social-economice. Fără îndoială, după lichidarea claselor exploatatoare, pe măsura desfășurării procesului de omogenizare a societății socialiste, rolul statului suferă unele schimbări, modificîndu-se și formele sale de acțiune.

Utilizarea planificării în unele țări capitaliste este de asemenea considerată ca unul din principalele elemente de apropiere între cele două sisteme. J. Tinbergen, de pildă, apreciază planificarea ca una din mutațiile de bază din ultimul timp în cadrul sistemului capitalist. Deși este un element al economiei socialiste, scrie acesta, planificarea este preluată acum, pretutindeni, ca fiind extrem de utilă. Recunoscînd că între planificarea socialistă și cea capitalistă există deosebiri, Tinbergen consideră totuși că „ambele tipuri se schimbă și noi toți căutăm cel mai bun mod de centralizare în planificare". J. Marczewski, adept al teoriei convergenței în domeniul planificării, afirmă că „planificarea de tip socialist și cea de tip occidental, atît de diferite la origine, evoluează treptat către un model comun". De asemenea, Galbraith apreciază că marea corporație din zilele noastre este de neconceput fără planificare, iar „strategia universală a planificării ar consta în a minimiza dependența față de piață".

Criticînd teoria convergenței, ar fi simplist să afirmăm că în capitalism este exclusă orice formă de planificare. Evident, necesitatea organizării și dirijării pe bază de plan a activității economice decurge din înseși condițiile materiale ale producției moderne. În condițiile desfășurării revoluției tehnico-științifice contemporane, ale dezvoltării rapide a forțelor de producție și adîncirii diviziunii sociale a muncii, ale accentuării procesului de concentrare a producției și creșterii caracterului său social, dirijarea proceselor economice se manifestă ca o necesitate obiectivă. Dar, în societatea burgheză, coordonarea pe bază de program a unor domenii ale producției, circulației, investițiilor, cercetării nu poate depăși limitele impuse de propreitatea capitalistă asupra mijloacelor de producție, contradicțiile antagoniste ale reproducției capitaliste.

Nefondată este și afirmația referitoare la așa-zisa atenuare a rolului planificării socia-

8

liste ca rezultat al dezvoltării relațiilor de piață. O astfel de interpretare este dată de ignorarea naturii măsurilor de îmbunătățire și perfecționare a sistemului de planificare în socialism. Fără îndoială că în procesul perfecționării conducerii economice, natural, se renunță la anumite elemente de planificare excesivă, la anumite forme depășite de viață. Dar acest lucru nu înseamnă o atenuare a rolului planificării, ci o consolidare a acestui rol. Totodată se ține seama de cerințele legii valorii care nu este specifică orînduirii burgheze, ci este o lege a producției de mărfuri. Se urmărește o împletire optimă a planificării cu folosirea categoriilor valorice.

În raționamentele referitoare la planificare și la relațiile marfă-bani se manifestă unul din viciile metodologice de bază ale adepților teoriei convergenței, și anume gîndirea formală. Ca exemplificare pot servi următoarele două silogisme cu ajutorul cărora, operează, direct sau indirect, mulți dintre ideologii burghezi. Primul silogism : a) premisa majoră ; planificarea este proprie sistemului economic socialist ; b) premisa minoră : în capitalism, activitatea de planificare are loc pe o scară tot mai largă ; concluzia : sistemul capitalist se apropie de cel socialist. Al doilea silogism : a) premisa majoră : relațiile de piață sînt proprii sistemului economic capitalist ; b) premisa minoră : în țările socialiste, relațiile marfă-bani se dezvoltă ; concluzia : sistemul socialist se apropie de cel capitalist. Concluzia corectă la primul silogism ar fi fost că în capitalism se dezvoltă baza materială a socialismului și, o dată cu ea, anumite elemente funcționale ale acestuia, vădind și mai mult inevitabilitatea trecerii la socialism. În cazul celui de-al doilea, premisa majoră este evident falsă, după cum o poate dovedi o simplă incursiune în istorie. Capitalismului îi sînt proprii nu relațiile de piață, ci relații ce decurg din raporturile dintre capital și muncă, din mecanismul producerii și însușirii plusvalorii.

CARE este finalitatea obiectivă de clasă a teoriei „convergenței" ? **Pe plan politic, ea încearcă să acrediteze ideea inutilității luptei clasei muncitoare în capitalism, care chipurile, și fără această luptă ar înainta în direcția socialismului. Pe plan filozofic, ea încearcă să înlocuiască înțelegerea**

9

dialectică revoluționară a lumii contemporane cu evoluționismul plat, procesele de profunzime cu cele de suprafață, dependența cauzală cu cea funcțională. Pe plan social-politic, ea este menită să semene îndoială în rîndul maselor în ce privește certitudiea perspectivei comuniste a societății, să le sustragă de la lupta pentru realizarea ei și să le canalizeze energiile pe căi convenabile capitalismului.

Care este sensul dezvoltării istorice în capitalism ? Fără îndoială, o mișcare în direcția spre socialism dar nu în interpretarea pe care o au în vedere adepții teoriei „convergenței sistemelor". Capitalismul se apropie de socialism în sensul că în sînul său se adîncesc contradicțiile sociale, se dezvoltă **premisele materiale** și **forțele sociale** capabile să pună capăt dominației capitalismului. Procesul socializării continue a producției, tehnica modernă, etatizarea unor domenii parțiale de activitate economică, formarea unui aparat de programare economică pregătesc și apropie trecerea la socialism. Dar acest lucru nu poate avea loc decît pe calea unei revoluții socialiste, a unor transformări profunde în structura politică, economică și socială a societății, prin desființarea orînduirii burgheze.

Învățătura marxist-leninistă despre inevitabilitatea prăbușirii capitalismului și a victoriei societății socialiste este în mod strălucit confirmată de întreaga dezvoltare mondială. Însuși conținutul principal al epocii noastre — trecerea omenirii de la capitalism la socialism — este o elocventă dovadă în acest sens. Socialismul eliberează omul de asuprire și exploatare ; devenit stăpîn pe mijloacele de producție, pe toate bunurile materiale, omul devine stăpîn și făuritor al propriului său viitor.

*) În biologie, termenul reliefează procesul de apariție și dezvoltare la unele organisme din specii diferite a unor asemănări în structura corpului sau a funcțiilor, determinate nu de originea lor comună, ci de adaptarea lor la condiții de viață relativ identice. (Vezi Dicționarul Enciclopedic Român, vol. 1, p. 786).

[1]) V. I. Lenin, Opere complete, vol. 34, ed. a 2-a, p. 205.

[2]) Vezi : J. K. Galbraith „The New Industrial State", Boston 1967, p. 6—7.

[3]) W. S. Buckinghan, „Teoretical Economic Sistems. A. Comparative Analysis". New York, 1958.

[4]) R. Aron, „Dix-huit leçons sur la société industrielle", Paris, 1962.

NOI TEHNICI BANCARE ÎN SERVICIUL CONCURENȚEI

ACCELERAREA în ultimii ani a procesului de concentrare bancară determină o ascuțire fără precedent a luptei de concurență pentru atragerea de noi clienți și cîștigarea unor poziții dominante în economia capitalistă. Datorită creșterii puternice a volumului afacerilor bancare, marile bănci acumulează uriașe resurse financiare și obțin profituri tot mai ridicate, înlăturînd treptat sau supunînd controlului lor concurenții mai slabi. Se accentuează tendința de internaționalizare a activității bancare, iar rețelele de sucursale și bănci subordonate celor mai puternice bănci occidentale se extind neconteni, cuprinzînd practic întreaga lume capitalistă.

În activitatea bancară, principala pondere continuă să o aibă, în mod firesc, operațiile de credit. Se observă, totodată, o creștere a importanței diferitelor tranzacții, în special a celor cu caracter speculativ, pe care le efectuează sau la care participă băncile, urmărind să realizeze profituri cît mai mari. Un exemplu îl constituie operațiile speculative de mare amploare care se fac în ultimul timp cu valute, metale prețioase, capitaluri vagabonde, hîrtii de valoare.

Crește controlul asupra industriei

ESTE de asemenea caracteristică perioadei actuale intensificarea pătrunderii capitalului bancar în diferite sectoare de activitate productivă și continua creștere a pachetelor de acțiuni și obligații (emise de întreprinderile industriale și comerciale) pe care le dețin principalele bănci capitaliste. Strîngerea legăturilor de afaceri dintre marile bănci și monopolurile industriale este însoțită, pe de altă parte, de o intensificare a luptei între capitalul bancar și cel industrial pentru supremația unuia asupra celuilalt. În această luptă, ca și în concurența dintre bănci, apar ca mijloace tot mai importante, alături de disponibilitățile bănești acumulate, noile servicii și tehnici operative introduse în ultimul timp de bănci.

CREȘTEREA volumului și diversificarea operațiilor bancare, lupta de concurență și goana după profit, determină băncile capitaliste să lărgească gama serviciilor oferite clientelei, precum și să introducă noi tehnici și metode de lucru și conducere. Aceste schimbări petrecute în activitatea operativă influențează direct poziția fiecărei bănci. Condițiile obligatorii ale competitivității unei bănci capitaliste în perioada actuală sînt realizarea unei operativități maxime în efectuarea operațiilor curente și adaptarea rapidă la situația conjuncturală și la exigențele sporite ale clientelei.

Diversificarea serviciilor bancare este determinată în primul rînd de cerințele clientelei. Ea prezintă însă un mare interes și pentru bănci, întrucît oferă importante avantaje practice. Pentru a reuși, în condițiile unei puternice lupte de concurență, să-și consolideze pozițiile pe piață și să administreze cît mai rentabil resursele financiare proprii și creditele primite, societățile din țările occidentale apelează într-o măsură crescîndă la bănci pentru a obține asistență tehnică. Astfel, a devenit un fapt obișnuit ca băncile să acorde clientelei așa-numitul serviciu financiar global, care cuprinde, în afara activității bancare tradiționale de efectuare a plăților și de finanțare, o serie de servicii prezentînd o mare diversitate.

Aceste servicii încep de la simple îndrumări și consultații în probleme financiare, examinarea rentabilității unor proiecte urmînd a fi finanțate, analiza situației financiare, a posibilităților de dezvoltare și perspectivelor firmei în cauză și merg pînă la informații asupra celor mai diferite aspecte economice, favorizarea pătrunderii pe anumite piețe și asistarea directă în rezolvarea unor probleme complexe.

Dispunînd de o rețea vastă de corespondenți bancari pe toate continentele și avînd relații de afaceri în diferite sectoare de activitate, marile bănci sînt cele mai solicitate deoarece pot oferi clientelei lor informații cum ar fi poziția firmelor partenere, situația unor piețe externe, posibilitățile de a plasa sau a găsi anumite mărfuri, reglementările comerciale și valutare din alte țări.

În mod frecvent, cînd le este dificil să acționeze pentru rezolvarea anumitor probleme în alte localități sau în străinătate, particularii sau întreprinderile mici și mijlocii apelează la bănci, care, prin sucursalele lor, întocmesc dosare, fac demersuri sau chiar reprezintă clienții respectivi pe linie administrativă, în probleme de asigurări ș.a.

Este în general cunoscută dezvoltarea pe care a luat-o în ultimii ani factoringul, operație constînd în preluarea spre încasare la scadență a titlurilor de creanță ale unei firme și finanțarea ei, pe această bază, de către o bancă sau o firmă specializată denumită „factor" (de regulă înființată tot de către o bancă), care își asumă totodată riscul insolvabilității debitorului. Operația de factoring reprezintă astfel o combinare a unor servicii — încasare și asigurare de credite — cu o formă specifică de finanțare. Apelînd la serviciile unei bănci pentru încasarea titlurilor de creanță și, respectiv, pentru finanțare, o întreprindere are posibilitatea să simplifice evidența contabilă, să reducă personalul și să concentreze eforturile aparatului asupra activității productive; în același timp crește însă și dependența sa față de banca respectivă, care preia în întregime problema realizării creanțelor asupra debitorilor.

Tot cu scopul atragerii și apoi a exercitării unui control asupra clienților, în practica recentă a unor bănci capitaliste au apărut și alte servicii, care diferă destul de mult de imaginea tradițională a activității bancare.

La solicitarea unor întreprinderi industriale și comerciale, băncile prospectează diferite piețe și apoi propun clienților unele soluții, mediază acorduri de distribuire reciprocă a mărfurilor (între firme situate în localități sau țări diferite) sau favorizează obținerea de licențe de fabricație.

Cunoscînd complexitatea relațiilor intercapitaliste, de împletire și totodată de ciocnire a intereselor, băncile analizează posibilitățile pe care le au clienții lor de a colabora cu diferite firme și recomandă, pe baza unor informații ample obținute din mai multe surse, alegerea unui anumit partener; în continuare, ele acordă clientelei o asistență completă, pe linie financiară, juridică și fiscală, cu ocazia negocierilor și a încheierii contractelor, însoțite, de regulă, de o luptă acerbă pentru smulgerea unor avantaje în dauna partenerilor.

Pentru a răspunde cerințelor unor clienți, băncile efectuează anchete asupra posibilităților de pătrundere pe o piață sau deplasare a unor produse, precum și referitoare la evoluția anumitor piețe, studii legate de utilitatea și rentabilitatea unui proiect la a cărui finanțare sînt solicitate să participe.

Fuziuni și piețe

SÎNT CUNOSCUTE cazuri cînd băncile au favorizat chiar, pe diferite căi, preluarea controlului de către un client al lor asupra unui concurent, pentru a putea astfel să-și consolideze poziția pe o anumită piață, formă inedită de participare directă a băncilor la lupta de concurență între capitaliștii din industrie sau alte sectoare de activitate.

Trebuie menționat și rolul activ, dar bine învăluit în discreție, pe care îl joacă unele bănci pe linia apropierii de forme diferite de cooperare sau chiar în vederea fuzionării unor societăți capitaliste, ceea ce corespunde interesului atît al unor clienți cît și a băncilor respective care își pot astfel lărgi zona lor de activitate și influență. Această colaborare dintre marile bănci și monopolurile industriale este numai aparentă, pentru că niciodată capitalul bancar nu a depus eforturi atît de mari — de altfel cu unele rezultate importante — pentru a exercita controlul asupra capitalului industrial. Medierea și favorizarea unor înțelegeri de monopol apar astfel ca mijloace eficiente pentru realizarea intereselor directe ale marilor bănci capitaliste de a cîștiga poziții hotărîtoare în cadrul conglomeratelor cu caracter monopolist care se dezvoltă în ultimul timp.

Diversificarea continuă a serviciilor și creșterea ponderii lor în activitatea curentă bancară presupune dezvoltarea unor sectoare specializate — încadrate cu un personal de înaltă calificare — la nivelul sediului central și al fiecărei sucursale, intensificarea colaborării pe această linie cu băncile străine, deschiderea unor birouri specializate de asistență tehnică acolo unde apar interese cu totul speciale.

Asemenea posibilități nu au în general decît marile bănci, așa încît, în afară de consolidarea și dezvoltarea relațiilor cu proprii clienți, ele reușesc și pe această cale să atragă clientela băncilor mici și mijlocii, care cu timpul fie că dispar prin faliment, fie că sînt absorbite de băncile mai puternice.

Dezvoltarea serviciilor prezintă și un alt mare interes pentru bănci. Solicitînd și primind sprijinul de la banca sa într-o mare varietate de probleme, pe lîngă asistența financiară, o firmă devine tot mai legată, tot mai dependentă de bancă. În multe cazuri, banca ajunge în felul acesta să poată exercita un control puternic asupra activității clientului, impunînd o orientare și determinînd adoptarea anumitor decizii corespunzătoare în primul rînd intereselor băncii respective.

Preocupate să-și consolideze poziția în lupta de concurență, băncile capitaliste au devenit în ultimii ani mult mai active, intensificînd acțiunea de prospectare în toate sectoarele economice, pentru descoperirea și atragerea de noi resurse financiare, precum și pentru cunoașterea mai aprofundată a problemelor și cerințelor clientelei. S-a dezvoltat puternic activitatea de marketing bancar, efectuîndu-se anchete, studii și analize asupra unei multitudini de probleme și fenomene avînd contingență cu activitatea bancară.

De asemenea, au fost întărite serviciile specializate în relațiile cu publicul, prin care se menține un contact permanent cu clienții în scopul informării reciproce. Prin aceste servicii se ține legătura și cu presa și se desfășoară o largă acțiune de reclamă neapărat necesară în societatea capitalistă contemporană asupra potențialului financiar al băncii, relațiilor sale de afaceri și serviciilor pe care le asigură clientelei. Este concludentă în această privință creșterea, din ultima perioadă de timp, a numărului și tirajului publicațiilor de specialitate pe care le editează și distribuie gratuit în toată lumea marile bănci capitaliste, cu scopul evident al favorizării pătrunderii lor pe noi piețe.

În actualele condiții, atît de complexe, s-au impus reconsiderări și schimbări în metodele de conducere și de lucru ale băncilor din țările occidentale. Au apărut concepții noi cum sînt cele legate de planificarea activelor și pasivelor băncii, a profitului, a extinderii rețelei de sucursale și personalului în funcție de evoluția probabilă a activității în viitor și de necesitățile luptei de concurență.

În formarea personalului de conducere se urmărește ca în afară de cunoașterea problemelor bancare, acesta să-și dezvolte capacitatea de analiză și dirijare a proiectelor economice în colaborare cu societățile cliente, activitate care se consideră că va avea un rol tot mai important în viitor, avînd în vedere scopul urmărit constant de bănci de a cuceri poziții dominante în economia capitalistă, atît pe plan intern cît și extern.

O mare atenție în activitatea de conducere a băncilor capitaliste este acordată în prezent stabilirii exacte a timpului necesar efectuării celor mai importante operații și simplificărilor posibile în vederea intensificării muncii aparatului bancar. De asemenea, se extinde și adîncește controlul asupra activității operative pentru evitarea oricăror pierderi sau defecțiuni care ar putea influența rentabilitatea băncii sau relațiile cu publicul.

Electronica plus creditul

ÎNTRE METODELE introduse de băncile din țările occidentale în activitatea operativă, prezintă o deosebită importanță, prin rezultatele practice obținute, aplicarea pe o scară largă a automatizării și sistemelor electronice. Posibilități noi au fost deschise prin extinderea aplicării sistemelor electronice pe întreaga rețea a unei bănci, de la centrală la sucursale și chiar pînă la ghișeele deschise în diferite puncte, utilizîndu-se metoda transmiterii datelor la distanță („teleprocessing"). Sistemul electronic integrat, cuprinzînd întreaga rețea a unei bănci, permite simplificarea evidențelor la nivelul sucursalelor și elimină nenumărate faze de înregistrare, transmitere și control de documente. Pentru fiecare client este ținută o singură poziție centralizată la centrul electronic unic al băncii, completă și disponibilă în orice moment.

În prezent este în curs de extindere aplicarea sistemelor electronice și la operații mai complexe ale unei bănci, cum ar fi analiza structurii portofoliului de hîrtii de valoare, ținerea unei evidențe contabile complet centralizate pe bancă cu sucursalele ei, verificarea capacității profesionale a personalului, utilizarea unui nou model de planificare a activelor pe termen scurt, efectuarea operativă a unor studii și analize complexe privind activitatea băncii și tendințele piețelor monetare și de capital.

Prin utilizarea sistemelor electronice au fost realizate simplificări și în relațiile de lucru interbancare, reducîndu-se în mod sensibil mișcările de hîrtii între bănci și, implicit, timpul de efectuare a operațiilor, ceea ce permite scăderea costurilor și creșterea profiturilor.

În Noua Zeelandă, spre exemplu, a fost creat un sistem electronic de compensație între bănci care este cel mai avansat din lumea capitalistă, întrucît acoperă practic întregul teritoriu al țării și permite celei mai mari părți a sistemului bancar să realizeze creșterea vitezei de executare a operațiilor, reducerea costului lor și un control rapid asupra relațiilor bancă-client. Sisteme electronice integrate interbancare cu o largă arie de cuprindere funcționează în Suedia și Japonia; în Anglia și Franța există de asemenea sisteme dar ele au încă un caracter limitat. Mai multe rețele de transmitere și prelucrare electronică a datelor privind operațiile interbancare au fost puse în funcțiune în S.U.A., între care una foarte importantă este cea a Sistemului Federal de Rezervă, pentru împrumuturile în „fonduri federale" între băncile membre, tranzacții prin care acestea își echilibrează conturile lor de rezerve obligatorii.

Recent, sistemele electronice integrate de operații interbancare au început să se extindă de pe plan național și pe plan internațional. La New York funcționează sistemul de plăți al Camerei de compensație interbancară (CHIPS), la care participă 9 mari bănci americane; centrul electronic transmite și înregistrează operațiile externe ale acestor bănci cu 4 000 bănci corespondente din întreaga lume. Prin sistemul respectiv se efectuează în special tranzacții cu eurodolari și operații ale Trezoreriei S.U.A. legate de plățile cu străinătatea.

Trebuie subliniat însă că introducerea instalațiilor electronice, angajarea și utilizarea personalului de înaltă calificare pentru utilizarea acestora, ca și reorganizarea necesară a sectoarelor operative ale unei bănci antrenează cheltuieli foarte mari. Deși în ultimă analiză investițiile pentru instalarea aparaturii electronice și costul funcționării acesteia se dovedesc rentabile, fondurile necesare sînt atît de mari încît un sistem electronic integrat nu poate fi pus în funcțiune decît de marile bănci. De exemplu, pentru a instala un sistem electronic integrat, care leagă 200 de sucursale și permite ținerea de 3,5 milioane conturi, o mare bancă americană a trebuit să facă o investiție de peste 30 milioane dolari.

Băncile mici și chiar cele mijlocii nu au posibilitatea materială să suporte asemenea cheltuieli și își pierd treptat clientela, care se îndreaptă spre băncile care oferă o mai mare rapiditate în efectuarea operațiilor. Așa cum arătam mai înainte, la Camera de compensație de la New York nu participă decît 9 mari bănci (din aproximativ 14 000 bănci cîte există în S.U.A.), care obțin importante avantaje și își consolidează poziția lor externă datorită legăturilor rapide stabilite cu bănci din întreaga lume capitalistă prin intermediul acestui sistem.

Întrucît numai marile bănci au posibilitatea să efectueze astfel de investiții, mijloacele moderne ale tehnicii operative bancare reprezintă încă un element care defavorizează băncile mici și mijlocii, contribuind la ascuțirea concurenței și la accelerarea procesului de concentrare a sistemului bancar în țările capitaliste.

Radu NEGREA

LĂRGIREA COMUNITĂȚII ECONOMICE EUROPENE — O NOUĂ FAZĂ A CONTRADICȚIILOR INTEROCCIDENTALE

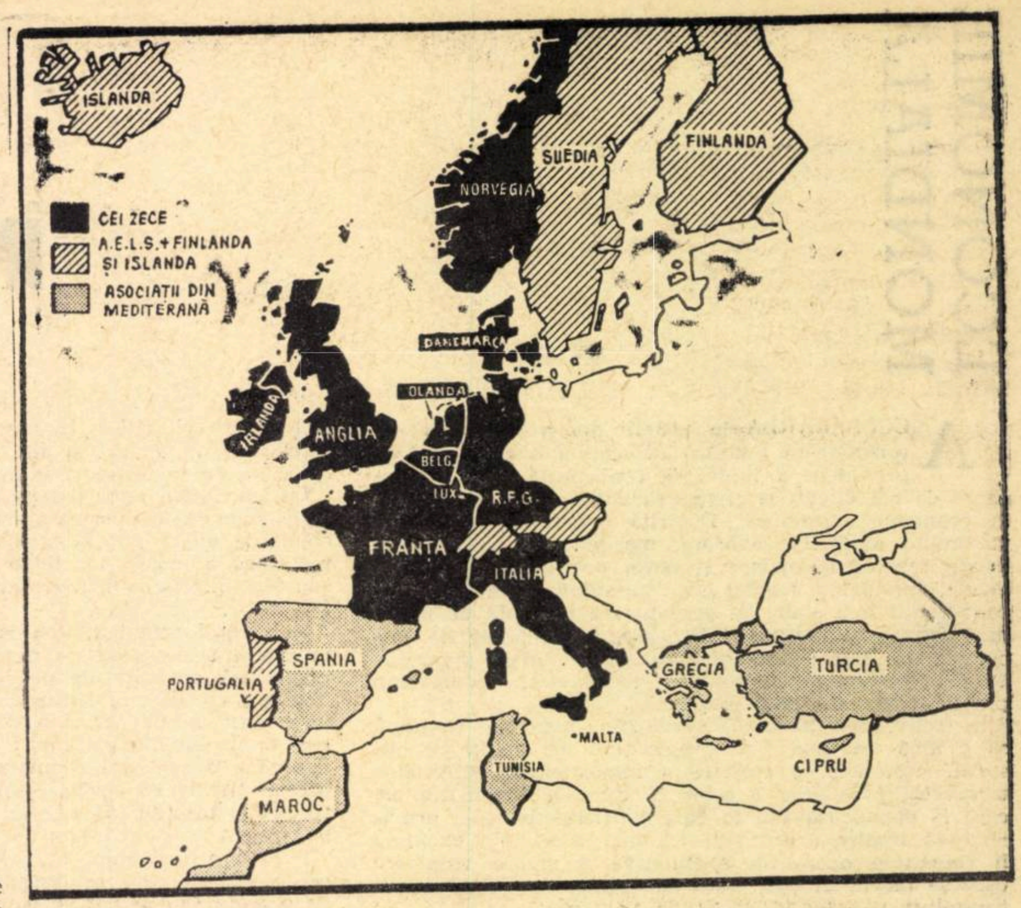

LĂRGIREA Comunității Economice Europene nu este rezultatul unei mai mari coeziuni a acesteia, ci **este mai curînd rezultatul ieșirii la iveală și ascuțirii contradicțiilor între unele țări membre.** În același timp, noua grupare lărgită, prin semnarea acordului de la 22 ianuarie a.c. și deci prin aderarea Angliei, Irlandei, Danemarcei și Norvegiei, nu va însemna o armonizare a intereslor, ci va duce la apariția unor noi contradicții, pe măsură ce vor avea loc noi mutații în raporturile de forțe economice ale țărilor membre, ca urmare a acțiunii legii dezvoltării inegale a țărilor capitaliste. Aceasta este concluzia ce se degajă din date cu privire la evoluțiile industriale, comerciale și monetare în principalele țări capitaliste vest-europene în ultimul deceniu.

Dacă în perioada actuală contradicțiile se manifestă — în cadrul Pieței Comune — mai ales între Franța și R.F.G., iar pe plan mondial mai ales între CEE și Statele Unite ale Americii și între fiecare din aceste zone și Japonia, în perspectivă se întrevede o ascuțire a contradicțiilor între cei zece și Statele Unite.

Această opinie este confirmată, între altele, de un interesant studiu publicat recent de revista The Economist. Deși consacrat situației economice a Angliei, pe de o parte, și a celor șase, pe de altă parte, studiul cuprinde date din care reies implicit adevăratele mobiluri ale lărgirii Pieței Comune precum și certitudinea unei noi ascuțiri a contradicțiilor. Lucrul poate cel mai „atrăgător" pentru noii veniți este tocmai faptul că Piața Comună vest-europeană, în loc să fie mai apropiată de obiectivul integrării, este acum mai departe decît altădată de acest obiectiv, scrie revista. „Primul mit al Pieței Comune este să se denumească «Europa» cînd de fapt ea nu este decît o uniune vamală concentrată asupra ei însăși plus o politică agrară concentrată asupra ei însăși, ambele puse în practică de guverne diferite din ce în ce mai concentrate asupra lor înșile... Se îndepărtează ziua în care națiunile suverane ale Europei vor permite instituțiilor CEE să devină instrumente suverane ale unei puteri federale", adaugă autorul studiului, conchizînd că „aderarea Angliei la Piața Comună a fost înfăptuită mai ales... datorită reînvierii nervozității franceze cu privire la forța R.F.G.".

● Distanțare considerabilă

„NERVOZITATEA" menționată de autor se bazează pe faptul obiectiv al distanțării considerabile a R.F.G. de restul partenerilor săi din punct de vedere al producției industriale, care o depășește pe aceea a Franței, de pildă, cu 50%, al comerțului exterior și al situației monetare. Graficele nr. 1 și nr. 2 arată plastic forța comercială a R.F.G. Această țară reprezintă cea mai importantă piață de desfacere pentru toți partenerii ei actuali din Piața Comună. Ea absoarbe între 1/5 și 1/3 din exportul fiecărei țări. Ea este principalul cumpărător al produselor agricole franceze (suportînd în același timp cea mai mare parte a cheltuielilor pentru subvenționarea politicii agrare comune). În același timp R.F.G. depinde mai puțin de piața Comunității Economice Europene în ce privește desfacerea produselor sale. Astfel, de exemplu, dacă Franța trimite peste jumătate din exportul său spre piețele celorlalți cinci parteneri, R.F.G. vinde în această regiune numai 2/5 din mărfurile sale. Legăturile sale comerciale cu restul lumii depășesc de asemenea cu mult pe cele ale Franței (vezi grafic nr. 3).

Încă în septembrie trecut, președintele Pompidou spunea: „Germania de vest este astăzi, evident, cu mult mai puternică din punct de vedere economic decît partenerii ei". Evoluțiile monetare din decembrie între care devalorizarea dolarului și revalorizarea mărcii vor avea drept rezultat o mai mare concentrare a efortului comercial al R.F.G. spre piețele vest-europene, lucru ce nu este de natură să atenueze îngrijorarea crescîndă a partenerilor săi.

Semnalînd acest raport de forțe între R.F.G. și Franța nu trebuie să neglijăm însă faptul că în virtutea acțiunii legii dezvoltării inegale a țărilor capitaliste, raportul de forțe actual între cele două țări ar putea să se transforme spre sfîrșitul deceniului într-o egalizare a forțelor. Posibilitatea este afirmată de economiști francezi pe baza indicatorilor de creștere cuprinși în planurile franceze de dezvoltare economică. Ipoteza pare să fie sprijinită și de evoluția creșterilor productivității în industrie în perioada 1950—1970. În timp ce creșterea produc- →

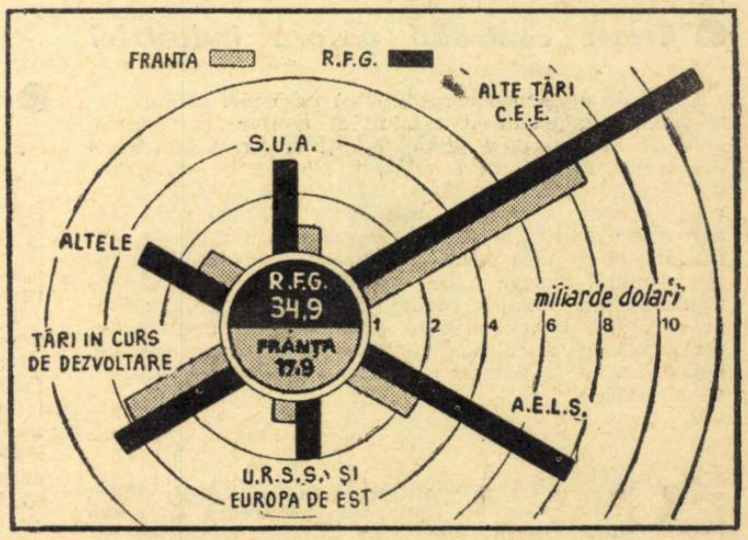

Grafic 3 — **Exporturile Franței și R.F.G. — comparate**

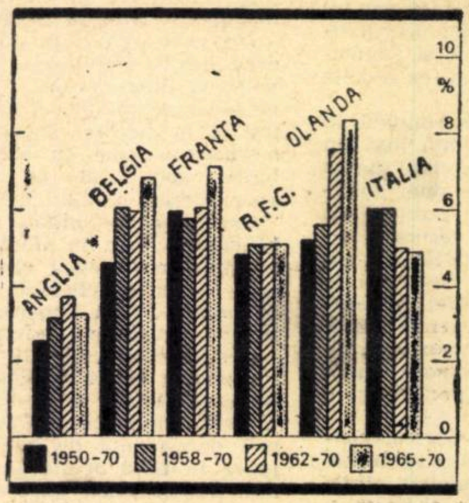

Grafic 4. — **Creșterea anuală a productivității în industrie (%).**

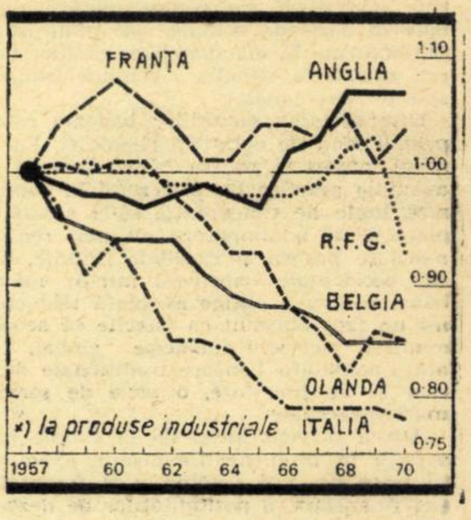

Grafic. 5. — **Evoluția prețurilor de export față de prețurile interne (1957 = 100 %).**

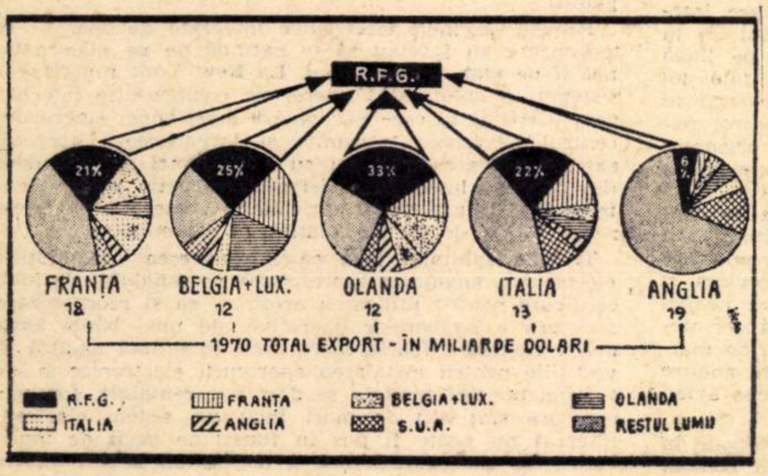

Grafic 1 — **Ponderea R.F.G. în exportul total al celor cinci parteneri C.E.E. și al Angliei (miliarde dolari).**

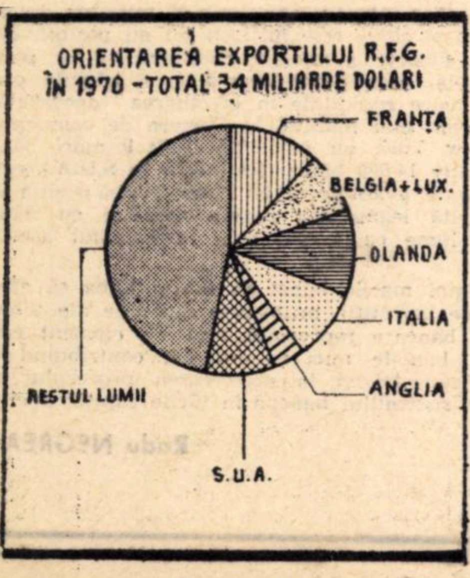

Grafic 2

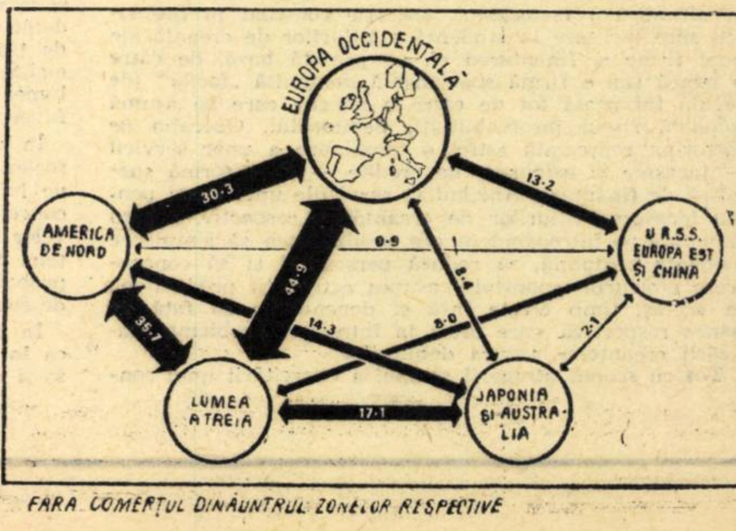

Grafic 6. — **Comerțul Europei de vest. Export și import în 1970 (în miliarde dolari).**

←

tivității în R.F.G. s-a plafonat în oarecare măsură, în Franța ea a crescut în ritm din ce în ce mai rapid (grafic nr. 4). Dacă această evoluție va continua este evident că vor apare noi discordanțe între pozițiile cucerite și noile realități care vor duce la exacerbări ale contradicțiilor interoccidentale.

La competiția existentă între R.F.G. și Franța, lărgirea Pieței Comune va adăuga noi contradicții intercomunitare și anume între Franța, R.F.G. și Anglia. În lupta pentru competitivitate industria engleză va fi serios handicapată de utilarea ei tehnică mai puțin modernă decît aceea a R.F.G., unde echipamentul a trebuit să fie aproape complet reînnoit după război, de ritmul mai lent al dezvoltării economice și de rămînerea în urmă în domeniul productivității și al comerțului exterior. Pe plan extern Anglia este handicapată față de cei șase și de evoluția nefavorabilă a prețurilor ei la export (grafic nr. 5).

Tabel

	Populație		P.N.B. 1969			
	Milioane 1 iulie 1970	% din total mondial	Total miliarde de dolari	S.U.A. = 100	Pe locuitor dolari	S.U.A. = 100
Franța	50,8	1,4	139,6	14,7	2770	59
R.F.G.	61,6	1,7	153,2	16,2	2520	54
Italia	54,5	1,5	82,0	8,6	1520	33
Olanda	13,0	0,4	28,2	3,0	2190	47
Belgia	9,7	0,3	22,8	2,4	2360	51
Luxemburg	0,3	—	0,9	0,1	2630	56
Europa celor șase	**189,9**	**5,3**	**426,7**	**45,0**	**2270**	**49**
Anglia	55,7	1,5	109,4	11,5	1970	42
Irlanda	2,9	0,1	3,4	0,4	1160	25
Danemarca	4,9	0,1	14,0	1,5	2860	61
Norvegia	3,9	0,1	9,7	1,0	2530	54
Europa celor zece	**257,3**	**7,1**	**563,2**	**59,4**	**2200**	**47**
Statele Unite	204,8	5,7	947,8	100,0	4660	100
Japonia	103,5	2,9	167,2	17,3	1630	35

Sursa : Perspectives, 10 iulie 1971.

Proiecte și realități

DACĂ LA ÎNFIINȚAREA Comunității Economice Europene, în 1958, Statele Unite au sprijinit ideea integrării, atît din considerente politice și militare, cît pentru a crea o nouă piață dinamică pentru produsele și investițiile americane, realitatea după 14 ani este mult diferită. Pe plan politic, Europa de vest înclină din ce în ce mai mult spre ideea cooperării economice și politice între est și vest și, între altele spre o conferință europeană de securitate care să înlesnească o asemenea cooperare ; iar pe plan economic ea se dovedește din ce în ce mai mult o sursă de nemulțumiri pentru Statele Unite. În „dialogul surzilor" care se poartă, principalele puncte de discordie sînt problemele monetare și comerțul cu produse agricole. La acestea se adaugă datele concurenței japoneze. Ca urmare a intensificării protecționismului american și a revalorizării yenului mărfurile japoneze vor lua în măsură crescîndă calea Europei de vest, lucru ce nu este de natură să bucure pe industriașii din această regiune.

Lărgirea Comunității Economice Europene va intensifica, evident, nemulțumirile Statelor Unite puse în fața existenței unei zone extrem de largi, al cărei potențial începe să se apropie de cel al S.U.A. din punct de vedere al populației, al produsului național brut și îl depășește din punct de vedere al comerțului al rezervelor monetare ș.a. (vezi harta și tabelul).

Comunitatea Economică lărgită va constitui o amenințare pentru Statele Unite în primul rînd pe plan comercial. Importanța celor zece în comerțul mondial este ilustrată în graficul nr. 6. După cum reiese din fluxurile de mărfuri indicate, această regiune a realizat în 1970 schimburi în valoare de 96,8 miliade dolari, aproape jumătate din valoarea comerțului mondial.

MULTITUDINEA modificărilor ce se întrevăd în mutațiile de forță economică în lumea capitalistă ca urmare a lărgirii Pieței Comune vest-europene anunță fără îndoială o perioadă de ascuțire deosebită a confruntărilor interoccidentale.

Irina VIANU

REPERE

● **Aproape** o cincime din principalele întreprinderi industriale din Italia sînt controlate direct de capitalul străin, în special de cel nord-american și din celelalte țări ale Pieței Comune.

● **O conferință** internațională convocată la Roma pentru acest an va studia posibilitățile de cooperare în utilizarea sateliților artificiali pentru comunicații, inclusiv pentru transmiterea informațiilor agențiilor de presă. Va fi luată în discuție și posibilitatea unei reduceri a tarifelor transmisiilor spațiale, considerate în prezent exorbitante în special de țările în curs de dezvoltare.

● **Din 250 000** locuri de muncă nou create în Franța în 1972, scrie **Perspectives**, 200 000 vor fi în sectorul terțiar și numai 50 000 în industrie, care cunoaște dificultăți în pregătirea acestor cadre.

● **Agricultura britanică** a acoperit în 1970 circa 53% din consumul național de produse alimentare, față de 51% în 1963. În acest interval importurile au rămas staționare ca volum.

● **Cărbunele**, care în 1970 furniza 28,9% din energia consumată în R.F.G., nu va mai contribui decît cu 19,7% în 1975. În schimb, ponderea petrolului crește de la 53 la 56%, a gazelor naturale de la 5,5 la 10,8%, iar a energiei nucleare de la 0,6 la 2,6%. Energia electrică este furnizată în prezent în proporție de 40% de termocentrale pe bază de huilă.

● **Balanța** comercială a Spaniei a continuat să fie deficitară în anul 1971, importurile depășind cu 2 025,3 milioane dolari exporturile, se anunță la Madrid.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PROGNOZE '72: JAPONIA

CARACTERISTICILE principale ale situației economiei japoneze, așa cum le vedeau la sfîrșitul anului 1971 experții Organizației de colaborare și dezvoltare economică (O.C.D.E.), erau : existența unor importante resurse neutilizate, urmare a febrei investițiilor din perioada de boom premergătoare ; slăbirea absorbției de forță de muncă de către industria prelucrătoare ; perspectivele incerte ale evoluției comerțului exterior. Investițiile întreprinderilor, atît în instalații și utilaje cît și în mărirea stocurilor, au înregistrat în primul semestru 1971 o scădere simțitoare, care nu a putut fi compensată de creșterea exporturilor și a cheltuielilor autorităților publice. În cursul verii anului trecut unele indicii păruseră a prevesti apropierea de sfîrșit a fazei de conjunctură nefavorabilă sau chiar recesivă în care Japonia se află de peste un an. Dar semnele de redresare nu s-au materializat în acel moment, iar criza declanșată în august 1971 de măsurile americane și efectele lor imediate asupra poziției externe a Japoniei au îndepărtat din nou perspectiva revenirii la ritmurile de creștere anterioare.

Autoritățile responsabile de politica economică a țării și-au orientat acțiunea în sensul stimulării creșterii încă de la sfîrșitul anului 1970. Politica bugetară a avut un rol sporit în 1971 și urmează să și-l exercite și în 1972. Investițiile publice au crescut anul trecut într-un ritm de aproape 20%. Pentru exercițiul 1972 s-a prevăzut de asemenea o majorare importantă a cheltuielilor statului și anume în proporție de peste 20%. Contribuția directă a cheltuielilor publice, chemate să suplinească slăbiciunile activității întreprinderilor, a fost probabil în 1971 de ordinul a 40% din creșterea producției, față de numai 10% în 1970.

După evaluări oficiale, s-ar putea ca în primul semestru 1972 circa 2/3 din creșterea produsului național brut să se datoreze direct sau indirect acțiunii autorităților, ceea ce indică totodată gradul de slăbire a activității întreprinderilor. Volumul investițiilor publice ar putea să atingă în 1972 un spor de circa 35% față de 1970 și să reprezinte 10% din produsul național brut (pe baza prețurilor din 1965), nivel care inițial urma să fie atins abia în 1975.

Cu toate acestea, experții O.C.D.E., evaluînd situația la sfîrșitul anului trecut, erau încă rezervați asupra faptului dacă acest efort va fi suficient pentru a imprima conjuncturii o evoluție mai favorabilă. Autoritățile japoneze au recurs de altfel, tot de la sfîrșitul anului 1970, și la instrumentul politicii monetare. Din octombrie 1970 rata oficială a scontului a fost redusă de patru ori în strădania de a stimula activitatea întreprinderilor, situîndu-se în final la 5,25% — nivelul cel mai scăzut înregistrat în Japonia.

Produsul național brut la prețurile pieței, care în 1970 crescuse cu 10,7% — nu a mai înregistrat în 1971, după calcule preliminare din surse O.C.D.E., decît un spor de 4,7%. Acest ritm nu-l depășește decît foarte puțin pe cel din perioada precedentă de încetinire a conjuncturii economiei japoneze (1965) și este mai mic decît ritmul dintr-un alt an de încetinire — 1958. Pe semestre, față de perioada identică premergătoare, produsul național brut a crescut cu 4,2% în prima jumătate a anului 1971 și numai cu 1,5% în a doua jumătate. După elementele de prognoză existente la sfîrșitul anului trecut, experții O.C.D.E. considerau posibil un ritm de 6% în semestrul I/1972. Acest rezultat scontat depinde însă, în parte, de o reluare a activității de formare a stocurilor, care este un element deosebit de instabil al cererii, foarte ușor influențabil de fluctuațiile climatului economic general.

Compartimentului exporturilor i se atribuie în prognozele actuale un rol de importanță capitală în evoluția pe termen scurt a economiei japoneze. Puternica reducere a comenzilor din străinătate, pe care a înregistrat-o în ultimul timp industria niponă, este atribuită unor cauze trecătoare, dar exporturile tradiționale ale țării vor cunoaște totuși un regres, accentuat de acordul realizat în ultima parte a anului trecut între S.U.A. și Japonia cu privire la efortul de textile al acesteia din urmă pe piața nord-americană. Chiar dacă incertitudinile care continuă să greveze exportul japonez s-ar risipi în primul semestru al anului care a început și ar face loc unor perspective mai favorabile pentru întreprinderile interesate reducerea corespunzătoare a stocurilor va fi durat cinci sau șase trimestre, deci mai mult decît în perioadele precedente de încetinire a activității. În ceea ce privește investițiile în capital fix ale întreprinderilor, ele ar putea rămîne și în această situație foarte slabe, astfel încît pînă în prezent nu se contează pe o redresare a plasamentelor de capital în industria prelucrătoare. Numeroase sectoare ale acestei ramuri dispun de o marjă considerabilă de capacități nefolosite, fenomen accentuat și de încetinirea bruscă din ultimul timp a achizițiilor de bunuri de consum de uz îndelungat pe piața internă. După unele aprecieri oficiale, chiar și redresarea cererii interne nu ar putea împiedica scăderea în continuare, cîtva timp, a gradului de utilizare a capacităților de producție.

GLOSAR

DEFLAȚIE

DEFLAȚIA este procesul invers inflației : în timp ce inflația reprezintă o creștere a masei banilor în circulație peste nevoile efective ale economiei, deflația reprezintă reducerea circulației bănești.

Această reducere poate fi determinată pe mai multe căi : prin achitarea datoriei statului la banca de emisiune, prin ridicarea nivelului dobînzilor, prin restrîngerea volumului de credite acordate de banca de emisiune, și de celelalte bănci, prin tezaurizarea banilor. Deflația poate fi și efectul unei reforme bănești, în cazul în care semnele monetare în circulație sînt retrase și înlocuite cu altele, preschimbarea semnelor vechi în cele noi făcîndu-se fie numai pentru o parte din ele, fie la un raport de preschimbare din care să rezulte o reducere a masei banilor în circulație. În general, o asemenea reformă, care micșorează de la o zi la alta circulația bănească dintr-o țară, este utilizată după o perioadă de inflație, în scopul restabilirii pe cale monetară a unui echilibru între masa banilor în circulație și valoarea mărfurilor și a serviciilor oferite.

Din cele arătate mai sus rezultă că deflația poate fi o acțiune conștientă, o măsură de politică economico-financiară a statului, sau un proces economic obiectiv.

Cu privire la efectele deflației asupra vieții economice, opiniile cercetătorilor burghezi au evoluat. Înainte de Keynes se considera că deflația este un proces salutar, deoarece ea determină scăderea prețurilor, iar aceasta, la o producție presupusă constantă, echivalează cu o accelerare a vînzărilor, deci cu o înviorare a pieței. Cu alte cuvinte, deflația era apreciată drept un mijloc de însănătoșire a circulației bănești și, prin ea, a activității economice.

Keynes a schimbat acest raționament, care era contrar celor ce se petreceau în practică, deoarece în realitate orice perioadă de deflație este însoțită în general de o depresiune economică. În esență, Keynes susține că în capitalism, consumul nu urmează creșterea producției, deoarece masele populare dispun de o putere de cumpărare limitată, iar cei bogați nu cheltuiesc decît o parte din veniturile lor.

În mod normal, diferența se acoperă prin cererea pentru mijloace de producție, deci prin investiții. Într-o perioadă de deflație, implicit de scădere a prețurilor, perspectivele de rentabilitate ale investițiilor sînt tot mai slabe, ceea ce determină pe capitaliști să investească mai puțin sau chiar deloc. În felul acesta, dezechilibrul între consumul global, prea mic, și producție rămîne intact : apare criza de supraproducție.

Depresiunea economică este un proces cumulativ : din momentul în care întreprinderile producătoare de mijloace de producție își restrîng activitatea, volumul salariilor și profiturilor acestora scade, antrenînd o reducere a consumului care acționează la rîndul său în mod negativ asupra producției și investițiilor — și așa mai departe.

Acțiunea depresivă a deflației se complică printr-o serie de alte influențe. Astfel, ca urmare a scăderii prețurilor, producătorii debitori pot deveni insolvabili. Tot ca urmare a scăderii prețurilor, cererile de noi credite devin tot mai rare.

Una dintre cele mai recente încercări de asanare economică prin deflație a fost aceea din S.U.A. (1969—1970), sub influența ideilor școlii de la Chicago (conduse de Milton Friedman), ea soldîndu-se cu un eșec.

În România burghezo-moșierească s-a încercat să se aplice o politică deflaționistă în 1925, prin rambursarea treptată a datoriei statului la Banca Națională, unde se acumulase în anii primului război mondial și în perioada postbelică. Și această politică a eșuat.

După cel de al doilea război mondial, reformele monetare din țara noastră — în 1947 și 1952 — au urmărit între altele reducerea volumului banilor în circulație, deci deflația. Astfel, în 1947 s-a reușit să se reducă masiv circulația bănească, de la 48.451 miliarde de lei vechi, la 1,4 miliarde de lei, prin dublul efect al stabilirii unui raport de preschimbare de 20.000 lei vechi pentru un leu nou și al admiterii la preschimbare numai a unei sume în lei vechi plafonate. În felul acesta a fost lichidată marea inflație moștenită de regimul democrat-popular, creîndu-se baza de pornire a unui proces de normalizare a circulației bănești.

Condițiile specifice acelei perioade au făcut ca deflația să nu aibă efecte depresive asupra activității economice, ci dimpotrivă să sprijine dezvoltarea economică și ridicarea nivelului de trai. Acest caz a avut însă un caracter izolat.

În socialism, ca urmare a evoluției planificate a circulației bănești, deflația — ca și inflația — nu mai are o rațiune de existență.

C. K.

MONDORAMA

INFLAȚIA — UN MOD DE VIAȚĂ

MODUL în care inflația a devenit un mod de viață în țările capitaliste reiese din graficele alăturate, reproduse după revista „The Economist". Ele înfățișează simultan menținerea unei medii ridicate a creșterii prețurilor pe întreaga perioadă 1962—1970 și evoluția creșterii prețurilor în anii 1969—1971 față de această medie în cîteva din principalele țări capitaliste

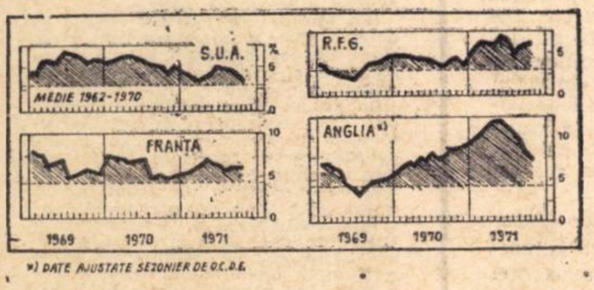

Evoluția prețurilor de consum în ultimii ani față de nivelul mediu anual 1962—1970

CORELAȚII

CORELAȚIA dintre prezența trupelor S.U.A. în Vietnamul de sud și interesele marilor monopoluri americane este din nou pusă în evidență de o serie de date privind penetrația acestora din urmă în economia sud-vietnameză. După cum relevă revista „Business Week", firmele „Ford" și „American Motors" construiesc, în colaborare, o uzină de asamblare în aprcpiere de Saigon ; 18 companii petroliere tratează obținerea de concesiuni pentru exploatarea zăcămintelor din platoul continental, iar numeroase alte concerne, printre care „Chicagos' Admiral Corp.", specializat în industria electronică, și-au trimis reprezentanții la Saigon pentru a prospecta piața.

„Autoritățile" sud-vietnameze s-au grăbit să faciliteze această penetrație hotărînd recent liberalizarea comerțului exterior și devalorizarea piastrului. „Astfel, scrie revista citată, importatorii locali vor plăti pentru fiecare produs american în valoare de un dolar — cu 125 de piaștri mai mult".

EURATOM — LA VÎRSTA INUTILITĂȚII

„EURATOM", agenția comună a „celor șase" pentru cercetări nucleare, creat în 1957, a atins, în numai 14 ani de existență, vîrsta inutilității. „În criză permanentă de la apariția sa pe lume", scrie cotidianul francez Le Figaro, Euratom-ul, a devenit cunoscut nu prin realizările sale, ci prin faptul că s-a transformat într-un fel de club al discuțiilor interminabile și sterile, între miniștrii științei din țările membre C.E.E., în condițiile în care acest organism de cercetări „practic nu are rațiunea de a exista". De fapt, astăzi cheia dezvoltării energiei atomice se găsește în mîinile industriei pentru dezvoltarea reactorilor de mare capacitate din fiecare țară membră a C.E.E. și nu ale „Euratom"-ului. Pentru atingerea obiectivelor sînt necesare fonduri mari, la care nimeni nu subscrie. Un exemplu elocvent că „Euratom-"ul este o creație pe hîrtie și nu un organism viabil de cooperare între „cei șase" l-a oferit Franța, care a ajuns cu Japonia la acordul de a studia în comun posibilitatea construirii unei uzine de înnobilare a uraniului. Ar urma ca în anul 1975, din cooperarea franco-japoneză să se nască o centrală atomo-electrică al cărei preț va depăși 6 milioane dolari. În schimb, bugetul întregului „Euratom" pe anul 1972 nu se ridică decît la 4,4 milioane dolari.

FATA MORGANA

DUPĂ cum observa comentatorul economic al ziarului „La Nation", unul din rezultatele recentului acord monetar de la Washington a fost să se ajungă la o marjă de fluctuație de 9% între punctul maxim și minim al monedelor aparținînd țărilor membre în Piața Comună. Numai cu un an în urmă miniștrii finanțelor din țările respective discutau posibilitatea de a reduce această marjă globală la sub 1%. Problema este foarte gravă pentru destinele Pieței Comune, consideră comentatorul, semnalînd caracterul mereu mai îndepărtat al obiectivului integrării monetare.

ZIARUL ÎN ȘCOALĂ

PREOCUPĂRILE pentru modernizarea învățămîntului cunosc forme dintre cele mai diverse. În Danemarca, Italia, Franța, S.U.A. lectura și analiza presei fac parte integrantă din programul școlar, considerîndu-se că ziarul este un mijloc util de a ancora învățămîntul în actualitate și a dezvolta spiritul critic al tineretului. Potrivit unor informații difuzate de UNESCO, Elveția își propune să introducă și ea în școală asemenea preocupări. În acest scop, în curînd va avea loc la Geneva un seminar al profesorilor vizînd instruirea acestora în noua disciplină pedagogică.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PONDERI ÎN PRODUCȚIA AGRICOLĂ

DATELE referitoare la producția unor produse agroalimentare de bază în lumea capitalistă ilustrează că în ultimele două decenii au avut loc nu numai creșteri importante la majoritatea acestora, dar și mutații sensibile în repartizarea regională a producției amintite. Pe ansamblul acestor țări, recolta de grîu — de pildă — a sporit în 1970 cu mai mult de jumătate față de nivelul mediu pe anii 1948—1952, producția de sfeclă de zahăr — de peste două ori, cea de lapte — cu 36—37% etc.

Trebuie remarcat că, deși țările în curs de dezvoltare sînt cele care resimt o puternică insuficiență de produse agroalimentare, într-o serie de cazuri creșterile menționate s-au datorat în primul rînd țărilor capitaliste dezvoltate. Astfel, după cum se poate urmări în tabelul alăturat, acest grup de țări și-a mărit — în perioada 1950—1970 — ponderea în producția de lapte (de la 75,9% la 80,3%) și în cea de unt (de la 71,3% la 73,3%). Ponderea lor s-a redus întrucîtva în producția de cereale (de la 73,4% la 66,7%) și îndeosebi în cea de grîu (de la 68,2% la 59,9%), precum și în cea de sfeclă de zahăr (de la 97,4% la 91,8%), de carne (de la 77,7% la 75,5%) și de ouă (de la 81,3% la 77,9%).

Și în cadrul grupului țărilor capitaliste dezvoltate s-au produs, în perioada amintită, deplasări remarcabile. La toate produsele examinate, dar mai ales la unt și ouă, asistăm la o deteriorare sensibilă a poziției Americii de Nord ; s-a accentuat — în schimb — ponderea Europei occidentale, iar la produsele animaliere — și cea a Japoniei.

Este evident că modificările de ponderi în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare reflectă nu numai mărirea decalajelor dintre economia acestora și cea a țărilor capitaliste dezvoltate, dar și agravarea problemei alimentației în majoritatea statelor cu o economie rămasă în urmă.

Producția (în 1970) a unor produse agroalimentare și repartiția acesteia

Regiunea sau țara	Cereale*) producția (mil.t)	ponderea (în %) 1950	1970	Din care grîu producția (mil.t.)	ponderea (în %) 1950	1970	Sfeclă de zahăr producția (mil.t.)	ponderea (în %) 1950	1970	Carne producția (mil.t)	ponderea (în %) 1950	1970	Lapte producția (mil.t)	ponderea (în %) 1950	1970	Unt producția (mii t.)	ponderea (în %) 1950	1970	Ouă producția (mlrd. bucăți)	ponderea (în %) 1950	1970
TOTAL	474,2	100	100	166,0	100	100	107,8	100	100	62,4	100	100	243,4	100	100	3960	100	100	242,2	100	100
din care:																					
America de Nord	191,7	49,2	40,5	46,5	36,4	28,0	26,2	25,9	24,3	24,2	45,2	38,8	61,6	33,6	25,3	672	28,5	17,0	75,6	49,1	31,5
S.U.A.	165,0	41,5	34,8	37,5	25,0	22,6	25,2	23,9	23,4	22,1	42,1	35,4	53,3	29,7	21,9	520	24,1	13,1	69,7	46,3	29,0
Canada	26,9	7,7	5,7	9,0	11,4	5,4	1,0	2,0	0,9	2,1	3,1	3,4	8,3	3,9	3,4	152	4,4	3,9	5,9	2,8	2,5
Europa occidentală	109,6	21,0	23,1	43,5	26,0	26,2	70,6	71,2	65,5	18,6	27,2	29,8	115,3	36,4	47,4	1750	31,4	44,2	78,8	28,2	32,8
Anglia	13,0	2,4	2,7	4,3	2,4	2,6	6,0	10,3	5,6	2,7	3,3	4,3	13,0	...	5,3	67	0,5	1,7	15,1	5,4	6,3
Piața Comună	64,0	12,8	13,5	29,4	17,1	17,4	51,3	52,9	47,6	10,9	15,5	17,5	74,5	23,7	30,6	1253	23,5	31,6	46,2	14,0	19,2
- R.F.G.	15,0	3,2	3,3	5,6	2,4	3,4	13,4	13,6	12,4	3,7	5,2	5,9	22,5	7,8	9,2	503	8,7	12,7	14,9	2,9	6,2
- Franța	30,7	4,5	6,5	12,9	6,9	7,8	17,9	19,9	16,6	3,7	6,0	5,9	29,4	8,7	12,1	471	8,1	11,9	11,5	5,4	4,8
- Italia	15,0	3,5	3,2	9,4	7,0	5,7	10,6	8,5	9,8	1,6	1,7	2,6	10,4	3,0	4,3	68	1,9	1,7	10,5	3,9	4,4
- Belgia	1,7	0,5	0,4	0,8	0,5	0,5	4,4	5,2	4,1	0,6	0,9	1,1	3,8	...	1,6	90	2,2	2,3	4,6	1,4	1,9
Oceania	13,5	2,1	2,8	8,8	4,6	5,3	-	-	-	3,2	4,8	5,1	13,6	5,7	5,6	437	11,3	11,0	4,2	2,1	1,7
Australia	12,7	2,0	2,7	8,4	4,5	5,1	-	-	-	2,1	3,3	3,4	7,7	3,1	3,2	214	5,7	5,4	3,1	1,7	1,3
Japonia	1,2	1,1	0,3	0,6	1,2	0,4	2,1	0,3	2,0	1,1	0,5	1,8	4,8	0,2	2,0	44	0,1	1,1	28,6	1,9	11,9

*) Grîu, porumb, secară, orz și ovăz.
Sursa : Mirovaia Ekonomika i Mejdunarodnîie Otnoșenia, nr. 1/1972.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X NR. 5 (440)
VINERI 4 FEBRUARIE 1972
20 PAGINI 2 LEI

5

cooperarea furnizor-beneficiar

ANUL X **viața economica**

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

Nr. 5 din 4 februarie 1972

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

— **Colaborarea furnizor-beneficiar**
• Exigențe ale ciclului plan-contract-aprovizionare-producție-desfacere de dr. **D. Fundătură**
• Acțiuni ferme pentru întărirea disciplinei contractuale de **Maria Ioniță, Nicolae Hirizan** (pag. 3)

— **Construcțiile în fața sarcinilor planului pe 1972.** Accent sporit pe factorii calitativi de **Gh. Obreja, N. Petre** (pag. 5)

— Perfecționarea cadrelor. Profesiile în confruntare cu timpul
• O anchetă în 31 de unități economice din județul Cluj : Priorități în obiectivele și formele stipulate de lege de ing. **Ion Andreica**, ec. **Andrei Boer**
• Diagnosticul și tratamentul îmbătrînirii profesionale de **Virgil-Aurel Angelescu**, economist (pag. 6—7)

— Din nou despre producția și consumul pieselor de schimb de ing. **A. Moldoveanu**

— **Puncte de vedere :** Circuitul metalului în economie. Cum stabilim normativele de stoc de **N. Săvoiu**, din Ministerul Finanțelor (pag. 9)

Implicații economice ale normelor de consum Opinii ale tovarășilor : **Constantin Georgescu**, economist, secția economică a Comitetului județean P.C.R. Prahova, ing. **Petre Furdea**, tehnolog-șef, Uzina mecanică fină-Sinaia, **Petre Rață**, inginer șef de concepție, Uzina „1 Mai". **Nicolae Szabo**, contabil șef, uzina „1 Mai", **Teodor Tudoran**, inginer-șef, Uzina de reparat tractoare și motoare grele „Poiana"-Cîmpina, consemnate de **V. Boescu** și **L. Țintea** (pag. 10—11)

■ TEORII • IDEI

— Devansarea creșterii productivității muncii față de sporirea salariului mediu — cerință a acumulării socialiste (II) (pag. 13)

— **Dezbateri :** Subdezvoltarea economică și căile lichidării ei (XII) (pag. 14)

— **Cărți :** Factorii creșterii economiei japoneze de dr. **M. Horovitz** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— Dezvoltarea multilaterală a relațiilor economice — factor important al securității europene de **Gh. Crețoiu** (pag. 17)

— Tehnică modernă și mecanism mai eficient în relațiile economice dintre întreprinderi de **Veniamin Dîmșit**, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., președintele Comitetului de Stat pentru aprovizionarea tehnico-materială

Reacții în lanț în lumea occidentală

Noile parități monetare și cursuri valutare de conf. dr. **C Bichi** (pag. 18)

ÎN SUPLIMENT

• Consecințele neconsultării producătorilor de mărfuri pentru export — **Al. Deteșan.**
• Reguli privind calitatea produselor industriei alimentare — **Gh. Țigăeru, Victor Suncan.**
• Soluții arbitrale și judecătorești.

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

BILANȚUL ANULUI 1971 — CHEZĂȘIE A ÎNFĂPTUIRILOR VIITOARE

EDIFICAREA societății socialiste multilateral dezvoltate este un proces continuu de creație și progres în care fiecare obiectiv al viitorului se sprijină pe pilonii înfăptuirilor prezentului. Cunoașterea temeinică, reală, a drumului pe care l-am parcurs, a dimensiunilor realizărilor noastre este una din coordonatele realismului țelurilor pe care ni le propunem pentru viitor.

Zilele trecute a fost dat publicității Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în anul 1971. Datele publicate cu acest prilej atestă convingător succesele remarcabile pe care le-a obținut poporul român, în anul care s-a încheiat, în construcția economică și socială. Sarcinile de bază ale planului de stat au fost îndeplinite, au fost mai bine valorificate resursele materiale și de muncă ale țării, au crescut în ritm înalt produsul social și venitul național, a sporit productivitatea muncii, eficiența economică generală, iar pe această bază s-a ridicat în continuare nivelul de trai al poporului. Realizările din acest prim an al cincinalului 1971—1975 demonstrează deplinul realism al prevederilor planului, sînt rodul muncii pline de abnegație a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității care înfăptuiesc neabătut programul stabilit de Congresul al X-lea al partidului, de dezvoltare și modernizare a forțelor de producție, de creștere a avuției societății, asigurînd înaintarea hotărîtă a României pe drumul prosperității și civilizației socialiste.

Pentru a ilustra dinamismul dezvoltării țării noastre în anul care a trecut, cîteva cifre sînt concludente. Astfel, în comparație cu nivelul anului 1970, produsul social a crescut cu 10,6%, venitul național — cu 12,5%, productivitatea muncii — cu 5,9%, producția globală industrială — cu 11,5%, volumul comerțului exterior — cu 8,6%.

În ce privește dezvoltarea industriei, Comunicatul relevă ritmul înalt de creștere a producției, diversificarea și îmbunătățirea calității produselor, folosirea mai bună a resurselor materiale, sporirea eficienței economice. În anul 1971 s-a realizat o producție globală de 334,2 miliarde lei, planul a fost îndeplinit în proporție de 102,2%, obținîndu-se peste prevederi o producție de 7,3 miliarde lei.

Printre caracteristicile dominante ale evoluției acestui sector în anul care s-a încheiat, trebuie menționate : creșterea capacității industriei de a dota economia cu mijloace de producție la nivelul cerințelor tehnicii contemporane, de a satisface în condiții mai bune necesitățile de consum ale populației, de a contribui la lărgirea și diversificarea exportului ; dezvoltarea bazei tehnice materiale prin intrarea în funcțiune a unui număr de 283 capacități de producție ; îmbunătățirea structurii pe ramuri și subramuri — ponderea energiei electrice și termice, metalurgiei, construcțiilor de mașini și chimiei reprezentînd mai mult de jumătate din întreaga producție industrială. Preocuparea partidului și statului nostru pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor țării și-a găsit reflectarea în ritmurile de creștere, superioare mediei pe țară, înregistrate într-o serie de județe cu o industrie mai puțin dezvoltată.

Introducerea de procedee tehnologice moderne, extinderea automatizării și mecanizării proceselor de producție, sporirea gradului de înzestrare energetică a muncii, reducerea consumurilor specifice și a nivelului cheltuielilor de producție — se numără de asemenea printre realizările principale ale acestui important sector al economiei naționale.

După cum reiese din cifrele Comunicatului, cu toate succesele obținute, la o serie de produse prevederile planului nu au fost îndeplinite datorită unor deficiențe manifestate în organizarea producției și a muncii

În domeniul agriculturii, ca rezultat al dezvoltării bazei tehnico-materiale, al eforturilor depuse de toți oamenii muncii din această ramură, producția globală agricolă s-a ridicat în 1971 la circa 81 miliarde lei, fiind cu 18,2% mai mare decît cea obținută în 1970 și cu 14,1% decît media anuală din perioada 1966—1970.

A continuat, în anul care s-a încheiat, procesul de dezvoltare și modernizare a bazei tehnice materiale a agriculturii, prin dotarea acesteia cu un însemnat număr de tractoare și mașini agricole perfecționate, extinderea lucrărilor de amenajări pentru irigații, îndiguiri, desecări și combaterea eroziunii solului, construcția de sere legumicole moderne, complexe și combinate de tip industrial pentru creșterea și îngrășarea animalelor. A crescut gradul de mecanizare a lucrărilor, s-a intensificat chimizarea, au fost aplicate noi măsuri pentru perfecționarea conducerii și organizării producției în unitățile agricole socialiste, precum și pentru îmbunătățirea formelor de retribuire a muncii în cooperativele agricole de producție.

Toate aceste realizări au un echivalent în limbajul precis al cifrelor : la sfîrșitul anului 1971, agricultura dispunea de 113,5 mii tractoare fizice, 51,4 mii semănători mecanice, 47,3 mii combine pentru recoltat cereale boabe și alte mașini și utilaje agricole ; cantitatea de îngrășăminte chimice — substanță activă — folosită în agricultură a fost cu 6,6% mai mare decît în 1970 (deși planul de livrare a îngrășămintelor chimice către agricultură nu a fost îndeplinit integral) ; suprafața totală amenajată pentru irigat a ajuns la sfîrșitul anului trecut la 962 mii ha ; unitățile agricole socialiste au pus în funcțiune sere cu o suprafață de 119 ha — suprafața totală a acestora ajungînd la 981 ha ; pentru dezvoltarea patrimoniului viti-pomicol s-au efectuat plantații pe o suprafață de 13,8 mii ha.

Producția de cereale boabe s-a ridcat la 14,5 milioane tone, fiind cea mai mare recoltă realizată pînă în prezent în țara noastră. Producția animalieră a înregistrat creșteri față de anul 1970 la carne, lapte și ouă. Totuși, într-o serie de domenii ale producției vegetale și animaliere creșterile înregistrate, deși importante, nu s-au ridicat la nivelurile planificate, la cota posibilităților existente. Realizările de pînă acum demonstrează concludent că există toate condițiile pentru înlăturarea acestor neajunsuri printr-o folosire mai judicioasă a mijloacelor de producție, îndeosebi a pămîntului, printr-o mai bună aplicare a tehnologiilor, organizare a producției și utilizare a forței de muncă.

IMAGINEA panoramică a realizărilor noastre în anul care s-a încheiat este completată, în Comunicatul dat publicității de Consiliul Economic, Comitetul de Stat al Planificării și Direcția Centrală de Statistică, cu o serie de date ample privind celelalte sectoare ale economiei naționale.

Astfel, în domeniul transporturilor cifrele relevă intensificarea circulației de bunuri materiale și persoane, extinderea și modernizarea mijloacelor și căilor de transport, îmbunătățirea proceselor de exploatare, sporirea volumului transporturilor de toate categoriile. Poșta și telecomunicațiile și-au dezvoltat și perfecționat, de asemenea, în continuare, baza tehnico-materială. A fost lărgită telefonia automată, s-a extins rețeaua de cabluri telefonice interurbane, au fost date în funcțiune noi stații de radiodifuziune.

Realizări importante au fost obținute în domeniul investiții-construcții. După cum se subliniază în Comunicat, repartizarea pentru acumulare a unei părți însemnate din venitul național — una din opțiunile fundamentale ale actualului plan cincinal — a permis înfăptuirea unui important program de investiții, menit să asigure în continuare creșterea potențialului productiv al economiei naționale, îmbunătățirea repartizării forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării. Volumul total al investițiilor executate în 1971 din fondurile centralizate ale statului însumează 75,8 miliarde lei. Din analiza acestora se desprinde prioritate acordată, în repartizarea fondurilor de investiții, ramurilor producției materiale. Au fost date în exploatare aproape 400 capacități principale de producție, industriale și agrotehnice, au continuat lucrările de construcții pe șantierele unor mari obiective de investiții ale țării.

Succese deosebite au fost obținute, totodată, în cercetarea științifică care a adus o contribuție însemnată la rezolvarea unor probleme din activitatea economică și socială.

În relațiile economice externe, ca rezultat al dezvoltării susținute a industriei, a celorlalte ramuri ale producției materiale, al intensificării preocupărilor oamenilor muncii pentru realizarea unor produse competitive, s-au creat condiții pentru participarea mai largă a României la circuitul economic internațional. Astfel, volumul exportului în anul 1971 a fost de 12,6 miliarde lei valută, cu 13,7% mai mare decît în 1970. S-a îmbunătățit de asemenea structura mărfurilor exportate, ponderea produselor prelucrate ajungînd la aproape jumătate din totalul exportului. Este edificator faptul că țara noastră întreține în prezent relații economice cu un număr de 110 state. S-a lărgit activitatea de cooperare economică și tehnică cu țările membre ale CAER, cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare și cu celelalte țări ale lumii.

În ce privește forța de muncă, în anul 1971 au fost pregătite noi contingente de muncitori calificați, de cadre cu pregătire medie și superioară. Dezvoltarea economiei naționale a asigurat crearea de noi locuri de muncă, numărul salariaților crescînd față de anul precedent cu 250 000.

Bunăstarea și fericirea omului — țelul suprem al politicii partidului și statului nostru, al întregului program de edificare a României socialiste își găsește o nouă și vie ilustrare în ansamblul realizărilor obținute în anul trecut. Pe baza creșterii venitului național au sporit, în 1971, veniturile oamenilor muncii, s-a îmbunătățit consumul de bunuri și servicii, s-au asigurat condiții mai bune de muncă și odihnă, de instruire a populației, de locuit și asistență sanitară.

Veniturile bănești ale populației obținute de la sectorul socialist au fost cu 8,6% mai mari decît în anul 1970, s-a asigurat o mai justă corelație între cuantumul retribuției și munca depusă, a sporit sprijinul material pe care îl acordă statul familiilor cu copii și, îndeosebi, acelora cu venituri mici. Veniturile bănești ale familiilor de țărani au fost cu 11% mai mari față de anul precedent, s-au majorat pensiile țăranilor cooperatori.

La dispoziția populației au fost puse cantități sporite de mărfuri. Volumul total al desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist a fost cu 9,1% mai mare decît în anul 1970. A crescut și s-a diversificat gama serviciilor prestate populației de la orașe și sate.

Pentru învățămînt, cultură, sănătate, asigurări și alte acțiuni social-culturale s-au cheltuit de la bugetul de stat 36,5 miliarde lei, cu 7,3% mai mult decît în anul 1970.

Acest tablou amplu și multidimensional al realizărilor economiei noastre în anul care s-a încheiat reflectă munca entuziastă a întregului popor, demonstrează hotărîrea sa fermă de a transpune în viață politica partidului de dezvoltare economică și socială a țării. Toate aceste realizări sînt chezășia îndeplinirii planului pe anul 1972, a tuturor țelurilor pe care ni le-am propus pe drumul însuflețitor al construirii societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României.

COLABORAREA FURNIZOR – BENEFICIAR

- **Baza relațiilor se stabilește nu undeva „sus", ci de la centrală la centrală, de la întreprindere la întreprindere.**
- **Dezlegarea așa-zisului „nod gordian".**
- **Rețeaua teritorială de aprovizionare în funcțiune.**
- **O acțiune de actualitate: prospectarea pieței — constituirea portofoliului de comenzi și încheierea contractelor pentru 1973.**

EXIGENȚE ALE CICLULUI PLAN – CONTRACT – APROVIZIONARE – PRODUCȚIE – DESFACERE

ESTE UNANIM recunoscut faptul că Legea contractelor economice participă din plin la așezarea pe noi baze a relațiilor economice dintre furnizori și beneficiari; cu deosebire procesul de aprovizionare tehnico-materială este principalul „consumator" al acestor reglementări, deoarece în el se materializează, pînă la detaliile prevederilor, tot ceea ce caracterizează elementele noului în structura complexă și diversificată pe care o presupune aprovizionarea și desfacerea materiilor prime, materialelor și produselor.

Consecința firească a unei asemenea corelații intime și cuprinzătoare de genul **plan-contract-aprovizionare-producție-desfacere** *este stabilirea mai precisă, cu un grad tot mai mare de fundamentare, a nevoilor și posibilităților reale ale ramurilor, subramurilor și întreprinderilor din economie.* **Relația plan-contract** *capătă semnificația majoră, legată de asigurarea certă, imediată și de perspectivă a desfășurării continue a producției cu baza materială necesară.* **Pentru 1972, încheierea din vreme a contractelor economice** — *pe parcursul anului trecut* — **a creat condiții certe pentru asigurarea ritmului neintrerupt de activitate în cele mai multe întreprinderi și subramuri din economie.** *Așa este cazul, de pildă, cu întreprinderile din industria minieră, din industria petrolului, industria lemnului etc. — ele desfășurîndu-și activitatea economică din 1972 pe baza contractelor încheiate cu mult înainte de începerea anului. Un grad ridicat de contractare pentru anul în curs (între 91%—100%) s-a înregistrat și la întreprinderile producătoare de materiale de construcții, la întreprinderi din industria chimică, din industria construcțiilor de mașini etc.*

ANALIZA MODULUI în care s-a desfășurat activitatea de încheiere a contractelor economice pentru anul 1972 scoate în evidență eficiența cu care **relația aprovizionare-producție-desfacere** se realizează în practica întreprinderilor. Spre exemplu, corelarea termenelor de livrare din contractele economice cu ritmul, cu cadența stabilită în producție prin programele de fabricație conduce, pe lîngă realizarea corespunzătoare a livrărilor, și la utilizarea completă, cu eficiență tot mai înaltă, a capacităților de producție, la consumul rațional de resurse materiale, la reducerea cheltuielilor materiale și la folosirea judicioasă a forței de muncă. Fabrica de confecții și tricotaje-București, de pildă, datorită măsurilor organizatorice luate, asigură în acest an o programare judicioasă a producției, cu o eșalonare normală pe luni și pe trimestre, ceea ce face ca sarcinile de plan să fie realizate corespunzător termenelor stabilite în graficele de livrare. Și astfel de exemple sînt astăzi nenumărate.

Nepunerea de acord a termenelor de livrare din contractele economice cu cele ce se stabilesc ulterior prin programele de fabricație, atrage după sine perturbări în ritmul producției și al desfacerii de mărfuri către beneficiari și muncă în „asalt", cu toate consecințele economico-financiare ce decurg de aici. În același timp, aceasta provoacă neajunsuri consumatorilor care vor primi materialele contractate la alte termene decît cele stipulate în contracte și, deci, nerealizări ale programelor de fabricație stabilite. Așa este cazul Combinatului pentru exploatarea și industrializarea lemnului din Piatra Neamț, la care realizarea programelor de producție pe luni și trimestre, cu oscilații alternînd între perioade de vîrf și perioade de acalmie, nu asigură o realizare ritmică a contractelor economice încheiate și, deci, o aprovizionare a beneficiarilor corespunzător nevoilor reale ale producției acestora.

Pentru eliminarea unor asemenea lipsuri, **este necesară o coordonare mai strînsă a modului în care este prevăzută eșalonarea producției cu termenele de livrare stabilite prin contracte;** trebuie să se țină seama de faptul că nerealizările furnizorilor atrag consecințe în lanț la beneficiari, și, deci, o scădere a eficienței economice la un șir larg de întreprinderi. Timpul nu este încă pierdut, astfel că programarea producției pentru trimestrul II și următoarele poate fi pusă de acord cu nevoile beneficiarilor, iar planul de măsuri tehnico-organizatorice mai poate fi completat ca să se poată asigura realizarea fabricației în ritmul cerut de efectuarea livrărilor către beneficiari.

Totodată **se impune ca un element de prim ordin analiza amănunțită a condițiilor care au făcut ca unele contracte să nu se realizeze integral, precum și stabilirea măsurilor care să determine îndeplinirea contractelor conform cu clauzele stabilite de comun acord între părți.** Adunările generale ale salariaților din întreprinderi și centrale este un bun prilej pentru a dezbate pe larg modul în care în fiecare întreprindere sînt asigurate condițiile pentru realizarea, completă și la termen, a obligațiilor asumate prin contracte.

NOILE ELEMENTE intervenite în stabilirea unor relații economice corespunzătoare între beneficiari și furnizori se fac resimțite în acest an și în modul în care este folosită **repartizarea pe teritoriu a resurselor materiale, legarea partenerilor în funcție de apropierea lor, optimizarea transporturilor materiilor prime și materialelor de masă.** Reducerea distanțelor de transport a materialelor contribuie nu numai la diminuarea cheltuielilor, dar și la o aprovizionare mai ritmică a beneficiarilor, stabilind pe această cale legături raționale între producători și consumatori, precum și certitudinea unei continuități în aprovizionare-livrare, element hotărîtor în diminuarea stocurilor supranormative și de prisos.

Apropierea surselor de aprovizionare de consumatorul lor efectiv este de asemenea un factor pozitiv, evidențiat de modul în care s-au stabilit relațiile contractuale pentru anul 1972. Folosirea mai bună a rețelei teritoriale de aprovizionare pentru cantitățile nevagonabile de materiale, constituie elemente de sprijin pentru creșterea eficienței generale a activității economice a întreprinderilor. În acest sens este de subliniat faptul că **pe baza contractelor încheiate cu întreprinderile teritoriale de aprovizionare, acestea au trecut de pe acum la preluarea treptată de la furnizori a cantităților nevagonabile pentru unele materiale, pentru toți beneficiarii din zona lor, indiferent de subordonare;** s-au încheiat astfel convenții și contracte pentru aprovizionarea prin întreprinderile teritoriale a cantităților nevagonabile de țevi și conducte, tablă, organe de asamblare, scule, arcuri de mobilă, aparataj electric de joasă tensiune, sîrmă și altele. Treptat această acțiune se va extinde și asupra altor grupe de materiale, astfel încît să se poată simplifica și operativiza procesul de aprovizionare și de livrare cu asemenea materiale.

EXPERIENȚA ACUMULATĂ în cei doi ani de la apariția Legii contractelor economice creează o bază solidă pentru aplicarea mai largă și corectă a acestor reglementări. Perioada în care ne găsim este deosebit de încărcată în această privință; pe de o parte, întreprinderile trebuie să acționeze din plin pentru realizarea contractelor economice încheiate, iar pe de altă parte, pentru prospectarea pieței, **constituirea portofoliului de comenzi și încheierea contractelor pentru anul 1973.** În acest scop apare necesară constituirea unui cadru organizatoric adecvat, care să dea posibilitate întreprinderii să lucreze concomitent pe cele două laturi de activitate: realizarea planului și contractelor pe anul în curs și încheierea contractelor pentru anul viitor.

Ținînd seama de rolul contractului economic — instrument de planificare și de fundamentare a planului — întreprinderile, în dubla lor calitate de furnizori și de beneficiari, trebuie să-și coordoneze permanent volumul și structura producției propusă pentru anul 1973 cu baza materială necesară, astfel încît încheierea din vreme a contractelor economice să le dea posibilitatea derulării ritmice a producției, încă din primele zile ale anului viitor.

dr. D. FUNDĂTURĂ

ACȚIUNI FERME PENTRU ÎNTĂRIREA DISCIPLINEI CONTRACTUALE

AU TRECUT doi ani de cînd a intrat în vigoare noua lege a contractelor economice. Planul de stat pe anul 1971 s-a întocmit și s-a realizat sub acțiunea noii legi, ceea ce permite o analiză temeinică asupra felului în care aceasta a favorizat îndeplinirea sarcinilor de plan, economice și financiare și relevarea măsurii din care legea contractelor a dus la așezarea relațiilor între întreprinderi pe baze economice. Un colectiv de specialiști din cadrul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, al Direcției teritoriale de control și revizie nr. 13-Pitești și al Sucursalei județene Argeș a Băncii Naționale a efectuat o analiză asupra respectării contractelor economice încheiate pentru anul 1971 și stadiului actual al încheierii contractelor pe anul 1972 în trei unități industriale reprezentative și cu pondere din județul Argeș (Întreprinderea textilă, Combinatul pentru exploatarea și industrializarea lemnului și Grupul industrial de petrochimie) ale cărei concluzii le prezentăm succint în prezentul articol.

Relații certe și nu potențiale

NOUA LEGISLAȚIE conferă contractului economic un dublu rol: el reprezintă, pe de o parte, un instrument de planificare, deoarece servește la fundamentarea sarcinilor de plan, în același timp, un mijloc prin care se concretizează relațiile economice dintre întreprinderi.

Practic, activitatea contractuală desfășurată de cele trei unități sus-amintite în semestrul II/1970 a fundamentat sarcinile de plan ce le reveneau din planul cincinal pentru anul 1971, întrucît s-au precizat: volumul producției, obiectivele de investiții, prevederile de import și export, livrările de mărfuri destinate consumului populației etc. În felul acesta s-au putut determina mai real atît necesitățile de consum, cît și resursele necesare — pe sortimente și calități — pentru acoperirea acestora. Contractele economice încheiate pentru anul 1971 au fost rezultatul discuțiilor directe dintre furnizori și beneficiari, au avut la bază negocieri temeinice, fapt care a constituit o garanție a îndeplinirii obligațiilor asumate. Rezultatele obținute la sfîrșitul anului 1971 de cele trei unități luate în analiză confirmă faptul că aceste relații au fost certe și nu potențiale (vezi tabelul nr. 1).

Cunoașterea din vreme a sarcinilor de plan a permis determinarea unui necesar fundamentat de materii prime și materiale, precum și stabilirea de relații economice între parteneri, cu mult timp înainte de începerea executării planului economic pe anul 1971. Aceste premise au asigurat îndeplinirea ritmică a planului economic și deci onorarea la timp

Maria IONIȚĂ
Nicolae HIRIZAN

directorul Sucursalei județene Argeș a Băncii Naționale

(Continuare în pag. 4)

DISCIPLINA CONTRACTUALĂ

(Urmare din pag. 3)

a obligațiilor contractuale asumate de cei trei titulari de contract. Datele tabelului reliefează o îndeplinire și depășire a producției marfă la cele trei unități, precum și îndeplinirea prevederilor marii majorități a contractelor. Dar, au fost cazuri cînd unele contracte n-au putut fi onorate la timp sau chiar au rămas nerespectate. Deși numărul acestora este mic, în raport cu numărul total al contractelor, totuși valoric reprezintă cifre care nu pot fi neglijate, acestea fiind de ordinul sutelor de mii și milioanelor de lei. Așa este cazul Grupului industrial de petrochimie care n-a respectat sau a îndeplinit cu întîrzieri peste 100 de contracte, fapt care a provocat, bineînțeles, mari greutăți economice și financiare atît unității respective, (care însă le-a contracarat parțial, prin depășirea livrărilor solicitate la unele contracte) cît mai ales partenerilor săi.

Analiza efectuată a dezvăluit și cauzele care au determinat aceste neîndepliniri ritmice sau neexecutării de contracte (vezi tabelul nr. 2)

Majoritatea cauzelor care au determinat nerespectarea obligațiilor contractuale de către unitățile analizate, constau în neasigurarea parametrilor proiectați la capacitățile de producție puse în funcțiune, funcționarea parțială a mașinilor și instalațiilor, lipsa de forță de muncă calificată. De pildă, C.E.I.L.-ul a asimilat cu întîrziere în producție tipul de mobilă „Confort", fapt care a determinat greutăți în desfacerea ei. De asemenea, analiza a reliefat că prin măsuri de organizare (ritmicitate, stabilitatea muncitorilor, urmărirea corectă a graficelor de reparații capitale și curente planificate etc.) s-ar fi putut reduce simțitor stagnările în producție, care au avut influență negativă în realizarea tuturor indicatorilor de plan la Întreprinderea textilă Pitești.

Tabel nr. 1

Realizarea planului producției marfă și a livrărilor prin contractele economice în anul 1971

nr. crt.	Întreprinderea	Realizarea planului producției marfă (%)	contracte economice: încheiate nr	contracte economice: nerespectate nr.	contracte economice: onorate cu întîrziere nr.*
1.	Combinatul pentru exploatarea și industrializarea lemnului (C.E.I.L.)	102,5	2301	2	30
2.	Întreprinderea textilă (I.T.)	100,8	345	12	68
3.	Grupul industrial de petrochimie (G.I.P.)	104,4	292	62	41

*) sau neonorate integral

Tabelul nr 2

Cauzele neexecutării contractelor (în % din valoarea acestora)

	Unități: C.E.I.L.	I.T.	G.I.P
— lipsa de materii prime, materiale etc., ca urmare a neonorării contractelor de către furnizorii unității analizate	3	—	—
— nepredarea la termen de către beneficiari a documentațiilor tehnice pentru mașini, instalații, utilaje	20	—	—
— nerealizarea parametrilor proiectați	—	—	35
— întreruperi în funcționarea mașinilor, instalațiilor	11	18	14
— lipsă de dispoziții de livrare;	—	—	23
— mutații în destinația producției marfă;	14	16	—
— alte cauze (lipsă de forță de muncă, neintrarea în funcțiune la termenele planificate a unor capacități de producție, calamități etc.)	23	19	23

În general, s-a constatat că cele trei unități luate în analiză au manifestat abținere în calcularea și achitarea penalităților și daunelor la contractele neonorate sau onorate cu întîrziere, acestea plătindu-se numai în cazurile în care au fost solicitate despăgubiri. De pildă, în timpul și ca urmare a controlului, s-au calculat, la Întreprinderea textilă-Pitești, penalități datorate întîrzierilor la o parte din contracte în valoare de 413 mii lei în calitate de furnizor și 2 mii lei în calitate de beneficiar. În același timp, i-au fost solicitate de beneficiari penalități în sumă de 117 mii lei, din care unitatea a plătit pînă în prezent 18 mii lei. Conducerea întreprinderii n-a stabilit nici o răspundere materială în sarcina angajaților pentru penalitățile plătite. Fenomenul nu este singular: el se întîlnește și la celelalte două unități. Din analiză a rezultat o neconcordanță evidentă între volumul pagubelor produse economiei naționale datorate nerespectării contractelor economice și cel al penalităților și daunelor încasate (acestea sînt de ordinul miilor); conducerea întreprinderilor analizate n-a urmărit recuperarea pagubelor produse în acest fel, prin stabilirea de răspunderi materiale, ele fiind trecute, în cea mai mare parte, pe costurile de producție ale anului 1971.

● Responsabilitate pe măsura competențelor acordate

CORELAȚIA dintre plan și contracte este o corelație dinamică, care se manifestă pe tot parcursul desfășurării relațiilor dintre beneficiar și furnizor; noua legislație favorizează și creează un făgaș optim pentru relațiile economice dintre unități; ea cere conducerilor unităților producătoare să prospecteze piața, să cunoască îndeaproape necesitățile beneficiarilor, să asigure o adaptare elastică a producției la aceste necesități astfel încît să se asigure satisfacerea atît a cerințelor economiei naționale cu produse, cît și de mărfuri destinate exportului. În perioada actuală, o cerință majoră este să se asigure prin contracte îndeplinirea sarcinilor prioritare din planul de stat pe 1972 cum sînt: obiectivele de investiții, exportul, fondul pieței.

Rezultatele analizei organizate conduc spre o apreciere pozitivă. Conducerea unor unități (ale C.E.I.L și G.I.P.), a dovedit preocupare pentru organizarea în bune condițiuni a campaniei de contractare, astfel încît pînă la jumătatea lunii ianuarie a.c. au asigurat desfacerea produselor pentru anul 1972 (vezi tabelul nr. 3) într-o proporție însemnată.

Tabel nr. 3

Acoperirea cu contracte a valorii producției marfă planificată

Nr. crt.	Întreprinderea	1972	sem. I	trim. I
1.	C.E.I.L.	98,7	98,6	98,1
2.	I.T.	55,8	68,9	83,6
3.	G.I.P.	98,0	98,9	99,2

În cazul Întreprinderii textile-Pitești este necesar ca Centrala industriei bumbacului, împreună cu unitatea în cauză, să intensifice acțiunea de contractare a producției marfă planificată, deoarece, pînă la 15.I 1972, s-au încheiat pentru anul 1972 contracte numai în proporție de 55%. În acest caz acoperirea cu contracte este condiționată și de activitatea centralei.

Deși încheierea de contracte de lungă durată prezintă multe avantaje, nici una din conducerile unităților amintite, dovedind o reținere nejustificată, n-a manifestat preocupare în această direcție, astfel că nu s-au încheiat asemenea contracte, deși aveau create condiții favorabile. De pildă, Întreprinderea textilă-Pitești poate încheia asemenea contracte pentru produsele: tifon, pînză albită și nealbită, finet, căptușeli, pînză abrazivă, articole care au stabilitate în planul de producție al unității; de asemenea, contracte de lungă durată poate încheia și conducerea C.E.I.L.ului pentru produsele: rășini fenolice, amoniac soluție, acid sulfuric, sodă caustică, carbid, melasă etc.

Experiența și rezultatele dobîndite de unitățile luate în analiză dovedesc că noua legislație oferă un cadru favorabil pentru îndeplinirea în bune condiții, ritmică a sarcinilor de plan economice și financiare, atunci cînd conducerile organismelor economice titulare de contract au înțeles spiritul în care trebuie abordate problemele de aprovizionare și desfacere, de întocmire și realizare a planurilor de producție. În același timp, trebuie folosite toate posibilitățile și avantajele pe care le oferă noua relație plan-contract, atît în interesul economiei naționale, cît și al fiecărei unități economice în parte.

ACORDURI, TRATATIVE, CONTACTE

27.I. ● S-a încheiat (la București) consfătuirea președinților organizațiilor cooperatiste meșteșugărești din R. P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R. P. Mongolă, R. P. Polonă, R. S. România și R. P. Ungară. La consfătuire s-a efectuat un larg schimb de experiență și s-au dezbătut probleme privind dezvoltarea și adîncirea colaborării și cooperării în acest domeniu de activitate.

26—27.I. ● A avut loc (la Moscova) prima ședință a Comitetului C.A.E.R. pentru colaborarea în domeniul activității de planificare.

28—29.I. ● În țara noastră s-a aflat delegația Ministerului comerțului exterior din R. P. Bulgaria, condusă de ministrul comerțului exterior Ivan Nedev. La sfîrșitul convorbirilor a fost semnat un protocol, referitor la probleme legate de dezvoltarea schimbului de mărfuri dintre România și Bulgaria în 1972, precum și la construirea — pe teritoriul românesc — a unei conducte pentru tranzitul de gaze naturale din Uniunea Sovietică în R. P. Bulgaria.

NOI ACTE NORMATIVE

■ În vederea dezvoltării sferei asigurărilor sociale de stat și creșterii eficienței economice pe fiecare formă de asigurare, legislația privind asigurările sociale de stat a fost cuprinsă într-un tot unitar în Decretul nr. 471 cu privire la **ASIGURĂRILE SOCIALE DE STAT** (Bul. of. nr. 161 din 28 dec. 1971) și în H.C.M. nr. 1715 pentru stabilirea unor măsuri în executarea Decretului nr. 471/1971 (Bul. of. nr. 162 din 30 decembrie 1971). Ambele acte normative intră în vigoare cu începere de la 28 februarie 1972. Totodată, prin Decretul nr. 470 din 20 decembrie 1971 (Bul. of. nr. 161 din 28 dec. 1971) au fost precizate **organizarea și funcționarea Administrației Asigurărilor de Stat** (A.D.A.S.) și a fost aprobat **Statutul ADAS.**

■ Decretul nr. 141/1967 privind **pensiile militare de stat și pensia suplimentară**, devenit Legea nr. 6/1967, a fost completat cu unele prevederi prin Decretul nr. 477 din 20 decembrie 1971 (Bul. of. 166 din 31 dec. 1971).

■ Prin Decretul nr. 473 din 20 decembrie 1971 (Bul. of. nr. 166 din 31 dec. 1971) este reglementată **încheierea angajamentelor scrise de către candidații admiși să urmeze instituții militare de învățămînt și instituții civile de învățămînt superior.** Potrivit acestui act normativ angajamentele se încheie la admiterea în liceele militare, la admiterea în școlile militare de ofițeri, maiștri militari, subofițeri, în Academia militară precum și în institutele de învățămînt superior, pentru care cheltuielile de întreținere se suportă de M.F.A., C.S.S. sau M.A.I.

■ Deoarece în sistemul organelor locale ale administrației de stat funcționează un număr însemnat de juriști care, prin natura muncii lor, desfășoară activitate juridică în funcțiile eligibile de președinte, prim-vicepreședinte sau vicepreședinte al comitetului executiv al consiliului popular, ori în funcția de secretar al comitetului sau alte funcții pentru care indicatoarele de studii și stagiu prevăd studii juridice, a fost emis Decretul nr. 474 din 20 decembrie 1971 (Bul. of. nr.167 din 31 decembrie 1971), prin care se recunoaște ca **VECHIME ÎN MUNCA JURIDICĂ** perioada de activitate desfășurată în funcțiile enumerate mai sus, de către absolvenții cu diplomă ai facultăților de drept. Actul normativ prevede că de această vechime în munca juridică beneficiază și absolvenții cu diplomă ai facultăților de drept care au desfășurat activitate în aceste funcții la fostele sfaturi populare.

■ Prin Decretul nr. 479 din 20 decembrie 1971 (Bul. of. nr. 168 din 31 dec. 1971) s-a modificat art. 1 din Decretul nr. 424/1964 pentru **STABILIREA TAXELOR CONSULARE,** în sensul că sînt supuse acestor taxe toate serviciile prestate de către misiunile diplomatice și oficiile consulare ale R.S. România și de către Ministerul Afacerilor Externe, precum și eliberarea documentelor de călătorie și a vizelor.

De asemenea prin H.C.M. nr. 1707, publicată în același Buletin oficial, sînt stabilite taxele consulare și cele pentru eliberarea și viza pașapoartelor, enumerîndu-se lista serviciilor respective. Hotărîrea a intrat în vigoare de la 1 ianuarie 1972, cu excepția dispoziției privind vizele de intrare-ieșire pentru turiștii străini, care va intra în vigoare de la 1 ianuarie 1973.

■ În **STRUCTURA ORGANIZATORICĂ A MINISTERULUI AGRICULTURII, INDUSTRIEI ALIMENTARE ȘI APELOR** au fost aduse unele îmbunătățiri prin Decretul nr. 510 din 31 decembrie 1971 (Bul. of. nr. 169 din 31 decembrie 1971). Potrivit decretului acest minister are următoarele departamente: Departamentul agriculturii de stat; Departamentul agriculturii cooperatiste și al gospodăriilor populației; Departamentul industriei alimentare; Departamentul îmbunătățirilor funciare; Departamentul silviculturii; Consiliul național al apelor.

Potrivit acestui decret departamentele au personalitate juridică și sînt titulare de plan, avînd în mod distinct nominalizate prin planul de stat sarcini la toți indicatorii.

Printr-un recent decret, Departamentul silviculturii a fuzionat cu Ministerul Industriei Lemnului și Ministerul Materialelor de Construcții, formînd Ministerul Industriei Forestiere și Materialelor de Construcții.

■ Prin Decretul nr. 498 din 27 decembrie 1971 (Bul. of. nr. 169 din 31 decembrie 1971), se prevede acordarea de **SPRIJIN FINANCIAR UNOR COOPERATIVE DE PRODUCȚIE,** prin anularea restituirii unor credite, și a dobînzilor aferente acestora, acordarea unor credite rambursabile și nerambursabile, în funcție de situația economică și financiară a fiecărei unități.

CONSTRUCŢIILE ÎN FAŢA SARCINILOR PLANULUI PE 1972

ACCENT SPORIT PE FACTORII CALITATIVI

CONSTRUCŢIILE, ca ramură a economiei naţionale care pun în funcţiune mijloacele de muncă furnizate de uzinele constructoare de maşini, creează noi fonduri fixe, productive şi cu destinaţie social-culturală, joacă un rol important în dezvoltarea economică. Aportul lor a crescut şi trebuie să crească în continuare.

Dezvoltarea şi modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale a activităţii de construcţii, precum şi folosirea raţională a forţei de muncă ocupată în acest sector de activitate, au permis ca producţia de construcţii montaj să fie în 1970 cu 71% mai mare decît în 1965; productivitatea muncii pe un salariat a crescut cu 31,7%, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de 5,7%. Din sporul producţiei, în 1970 faţă de 1965, peste 55% s-a realizat pe seama creşterii productivităţii muncii.

În peisajul dinamismului care caracterizează, în continuare, dezvoltarea activităţii de construcţii-montaj, se afirmă tot mai mult elementele intensive, calitative, printre care şi prevederea unor nivele ridicate de productivitate. Bunăoară, în anul 1975 faţă de 1970, productivitatea muncii urmează să crească cu 35%, ceea ce înseamnă un ritm mediu anual de 6,2%, ritm superior celui realizat în perioada anterioară — 1966—1970.

Planul de stat pe anul 1972, care marchează începutul celui de-al doilea an al cincinalului, prevede o creştere susţinută a productivităţii muncii, de circa 7% faţă de preliminările anului 1970. Productivitatea muncii pe un salariat, potrivit Legii pentru adoptarea planului de dezvoltare economică şi socială pe anul 1972, urmează să fie de 73 300 lei. Din sporul producţiei de construcţii-montaj pe anul în curs, peste 80% urmează a se realiza prin creşterea productivităţii muncii.

Realizarea acestui obiectiv major — creşterea productivităţii muncii — care, după cum se vede, marchează un salt calitativ în acest sector important de activitate, are în vedere traducerea în viaţă a unui întreg complex de măsuri tehnico-organizatorice. El vizează, printre altele, o organizare superioară a producţiei şi a muncii, concretizată în utilizarea completă a maşinilor, instalaţiilor şi utilajelor, în folosirea tot mai judicioasă a timpului şi a forţei de muncă.

Eforturile materiale şi financiare pe care le-a făcut economia naţională pînă acum, precum şi cele faţă de care se angajează în anul 1972, în ceea ce priveşte sporirea şi modernizarea potenţialului tehnic al ramurii construcţii, cer o compensare corespunzătoare a acestora, în sensul obţinerii unor rezultate maxime în sporirea volumului producţiei de construcţii-montaj, în creşterea productivităţii muncii şi a acumulărilor, în asigurarea unui aport sporit al acestei ramuri la formarea produsului social şi a venitului naţional al ţării. **Răspunzînd unor astfel de opţiuni planul de stat pe anul 1972 prevede ca aportul ramurii construcţii la formarea produsului social să fie de 9,5% iar în venitul naţional de circa 8,7%.**

Înfăptuirea acestor obiective este concepută în strînsă concordanţă cu gradul de dotare tehnică atins în această ramură, cu nivelul de perfecţionare şi modernizare a potenţialului tehnic de care dispune. Volumul fondurilor fixe va fi la finele anului 1972 cu peste 12% mai mare decît în 1971 şi cu circa 30% mai mare faţă de 1970. (vezi graficul alăturat).

Aceste eforturi făcute de către stat, **reclamă, în primul rînd, o producţie netă cît mai ridicată pe fiecare unitate de fond fix aflată în dotarea unităţilor noastre de construcţii-montaj.** Aceasta pentru că fiecare procent în plus de producţie netă înseamnă un aport sporit la venitul naţional al ţării. Acest nivel al producţiei nete la 1000 lei fonduri fixe va trebui deci îmbunătăţit. O astfel de îmbunătăţire este motivată, la nivelul cel mai general, de corelaţiile ce se formează între gradul de dotare tehnică, creşterea produsului global şi a producţiei nete; în anul 1972 faţă de 1970, dinamica de creştere a fondurilor fixe este mai accentuată decît a acestor indicatori sintetici; indicele de devansare fiind de 1,18 puncte la produsul global şi de 1,14 puncte la producţia netă.

În aceste condiţii, **îmbunătăţirea indicatorului calitativ privind producţia netă** la 1000 lei fonduri fixe, capătă o importanţă deosebită pentru fiecare unitate de construcţii-montaj, pentru ramura construcţii în totalitatea ei.

Insuficienţa utilizare a maşinilor frînează creşterea eficienţei

REALIZAREA şi îmbunătăţirea nivelului acestui indicator sintetic, sînt nemijlocit legate de **o bună folosire a maşinilor şi utilajelor de construcţii la toate organizaţiile de construcţii-montaj.** Spunem aceasta deoarece încă mai persistă o serie de defecţiuni în procesul de organizare a producţiei şi a muncii, care au repercusiuni directe asupra folosirii şi randamentului potenţialului tehnic ce se află în dotarea organizaţiilor de construcţii-montaj. Iată doar cîteva exemple. În primele trei trimestre ale anului 1971, la Întreprinderea judeţeană de construcţii-montaj-Harghita, planul de productivitate a muncii s-a îndeplinit în proporţie de 96,8%, din cauza unei folosiri nejudicioase a utilajelor de construcţii, înregistrîndu-se importante întreruperi faţă de totalul orelor programate: 32,2% la excavatoare, 36,3% la buldozere, 24,1% la automacarale; la Întreprinderea judeţeană de construcţii-montaj-Brăila, planul de productivitate a muncii s-a îndeplinit, în aceeaşi perioadă, în proporţie de 95,8%, înregistrîndu-se peste 21 000 ore întrerupere, iar la Trustul de construcţii industriale — Timişoara, programul de lucru la principalele utilaje de construcţii a fost realizat numai în proporţie de 78%.

Exemple asemănătoare mai pot fi date, esenţialul însă rămîne: este necesar să se asigure de fiecare constructor o folosire cît mai bună a potenţialului tehnic aflat în dotare, deoarece numai în felul acesta se vor putea îmbunătăţi nivelele avute în vedere pe anul 1972 în ceea ce priveşte producţia netă la 1000 lei fonduri fixe în ramura construcţii.

Ţelurile pe care şi le propune în continuare economia noastră în planul de stat pe anul 1972, reclamă, totodată, o **sporire a acumulărilor băneşti în unităţile de construcţii-montaj.** Cu cît volumul beneficiilor la lucrările de construcţii-montaj în antrepriză, cît şi al economiilor la lucrările în regie vor fi mai mari, cu atît va spori volumul producţiei nete, respectiv aportul ramurii la creşterea venitului naţional.

Pentru realizarea nivelelor preconizate ale producţiei şi productivităţii muncii şi implicit a producţiei nete, prevederile planului de stat pe anul 1972 au în vedere **o creştere susţinută a gradului de înzestrare tehnică a muncii, concomitent cu ridicarea continuă a calificării muncitorilor, cu organizarea tot mai bună a muncii în unităţile de construcţii-montaj.** Gradul de înzestrare tehnică a muncii, calculat ca raport între valoarea medie a fondurilor fixe şi numărul persoanelor ocupate în această ramură, se prevede să crească în anul 1972 faţă de 1971 cu circa 9%.

Pentru a putea atinge nivelele preconizate de creşterea productivităţii muncii, este necesar ca la organizaţiile de construcţii-montaj să se ia toate măsurile pentru o cît mai bună organizare şi desfăşurare a procesului muncii pe şantiere, pentru o folosire corespunzătoare a fondului de timp disponibil. În această privinţă vor trebui înlăturate situaţiile ce încă mai persistă în activitatea unor organizaţii de construcţii-montaj, în legătură cu îndeplinirea normelor de muncă, fluctuaţia ridicată a muncitorilor, depăşiri ale numărului mediu planificat de muncitori, absenţele nemotivate, învoirile şi concediile fără plată, precum şi toate celelalte cauze care conduc la un indice nesatisfăcător de utilizare a timpului de lucru. În activitatea de construcţii-montaj în antrepriză, de exemplu în trim. III.1971, indicele de utilizare a timpului de lucru al muncitorilor a scăzut la 95,8% faţă de 96,1% realizat în trim. III al anului 1970. După unele date, pe primele 9 luni ale anului 1971, din totalul muncitorilor care au lucrat în acord, nu au realizat normele de muncă: 36,2% în cadrul Trustului de construcţii industriale Piteşti; circa 39% din cadrul Întreprinderii de construcţii speciale industriale şi montaje-Bucureşti; 54% în cadrul Întreprinderii de electrificare şi centralizarea căilor ferate etc.

Realizarea şi depăşirea sarcinilor privind creşterea productivităţii muncii şi sporirea acumulărilor în planul de stat pe anul 1972, implică deci luarea unor măsuri energice în cadrul fiecărei organizaţii şi şantier în ceea ce priveşte: permanentizarea şi ridicarea calificării muncitorilor, îmbunătăţirea utilizării timpului de lucru, precum şi folosirea altor mijloace care să contribuie la îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor cu privire la creşterea productivităţii muncii şi acumulărilor. În acelaşi timp, întreaga activitate privind mai buna organizare şi desfăşurare a producţiei şi a muncii pe şantierele de construcţii nu trebuie să rămînă un scop în sine, ea urmînd să fie însoţită de măsuri politico-educative ferme care să mobilizeze toţi constructorii la folosirea raţională şi intensivă a forţei de muncă, la extinderea în mai mare măsură a acordului global în brigăzi de lucru complexe, pe obiective şi părţi de obiective de construcţii, precum şi a altor forme organizatorice care să conducă la sporirea cointeresării morale şi materiale a lucrătorilor din sectorul de construcţii-montaj.

8,7% din venitul naţional — în ramura construcţiilor

80% din sporul producţiei — prin creşterea productivităţii muncii.

Cauzele subiective, nu cele obiective explică în principal pierderile

POTRIVIT prevederilor planului pe 1972, creşterea susţinută a productivităţii muncii şi a acumulărilor în construcţii, **este însoţită de reducerea costului lucrărilor de construcţii, de îmbunătăţirea calităţii acestor lucrări.** Ca urmare a măsurilor preconizate în direcţia reducerii costurilor lucrărilor de construcţii-montaj efectuate în antrepriză, se are în vedere ca nivelul cheltuielilor la 1000 lei producţie de construcţii-montaj să scadă în 1972 faţă de anul precedent cu 10,2 lei reduceri mai mari urmînd a fi obţinute mai ales la ministerele: Energiei Electrice, Construcţiilor Industriale, Minelor, Petrolului şi Geologiei etc.

Obţinerea nivelelor prevăzute obligă ministerele, celelalte organe centrale şi consiliile populare judeţene, în subordinea cărora se află organizaţii de construcţii-montaj, să ia măsuri hotărîte în direcţia reducerii preţului de cost al lucrărilor de construcţii, pe calea micşorării indicilor de consum la materiale, folosirii unei game mai largi de înlocuitori, schimbării unor soluţii constructive, a unor surse de aprovizionare, precum şi prin alte căi. În acelaşi timp, va trebui accentuat procesul de rentabilizare a unităţilor de construcţii-montaj. În această direcţie avem în vedere în primul rînd să fie înlăturate situaţii de genul celor petrecute în anul 1971 la unele unităţi de construcţii-montaj. Bunăoară, în perioada 1 ianuarie—31 octombrie 1971 în cadrul Ministerului Construcţiilor Industriale, 10 din întreprinderile sale şi-au încheiat activitatea cu pierderi; în această perioadă numai 4 unităţi au depăşit volumul pierderilor. Este drept că acest bilanţ uneori este generat în parte şi de unele cauze obiective. Totuşi, unele din rezultatele obţinute au la bază şi într-o pondere deloc neînsemnată — cauze subiective, cum ar fi: nerespectarea soluţiilor constructive, depăşirea nejustificată a consumurilor specifice, remedieri în volume sporite ale lucrărilor de construcţii de calitate necorespunzătoare şi altele. Cunoscînd şi analizînd sistematic aceste din urmă cauze, care duc la pierderi şi deficite, la nerealizarea sarcinii de beneficii prevăzute, unităţilor de construcţii montaj şi forurilor de resort le revine sarcina de a lua măsuri care să le preîntîmpine, să le înlăture.

Identificarea şi folosirea diferitelor căi prin care să se asigure o gospodărire raţională a maşinilor şi utilajelor, a materialelor, a forţei de muncă, şi în special bararea oricăror surse de pierderi în unităţile noastre de construcţii, constituie condiţia hotărîtoare pentru creşterea rentabilităţii în activitatea de construcţii-montaj. Prin atingerea unor astfel de obiective majore în anul 1972, cel de-al doilea an al cincinalului, activitatea de construcţii-montaj va putea aduce o contribuţie mai mare la creşterea venitului naţional, izvorul unic al ridicării neîntrerupte a nivelului de trai material şi cultural al poporului.

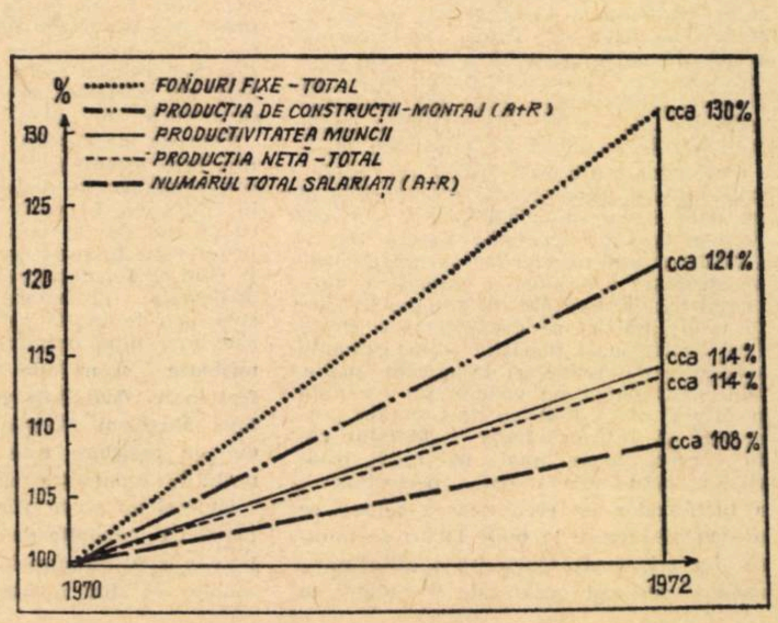

Principalii indicatori în construcţii.

Gh. OBREJA
N. PETRE
din Comitetul de Stat al Planificării

PERFECȚIONAREA CADRELOR

PROFESIILE ÎN CONFRUNTARE CU TIMPUL

O ANCHETĂ ÎN 31 DE UNITĂȚI ECONOMICE DIN JUDEȚUL CLUJ

PRIORITĂȚI ÎN OBIECTIVELE ȘI FORMELE STIPULATE DE LEGE

LEGEA definește cu claritate obiectivele ce trebuie urmărite și formele în care să se realizeze perfecționarea continuă a pregătirii profesionale a salariaților din unitățile noastre socialiste. În noile condiții — de renunțare la practica circularelor și instrucțiunilor, generatoare de birocratism și tutelă măruntă — aplicarea prevederilor legii presupune un efort sistematic și multă inventivitate din partea factorilor responsabili din unitățile economice pentru definirea nevoilor concrete de perfecționare, pentru alegerea și îmbinarea armonioasă a diferitelor forme și mijloace de satisfacere a acestor nevoi. Cum se aplică acest efort, ce probleme ridică finalizarea sa în acțiuni încununate de succes? Iată întrebarea de la care s-a pornit în efectuarea unei largi anchete în 31 de unități economice din județul Cluj.

Perfecționarea nu se reduce la reciclare

DUPĂ CUM SE ȘTIE, Legea nr. 2 precizează că prin perfecționare se urmăresc patru **obiective** distincte: RECICLAREA — împrospătarea și îmbogățirea sistematică a cunoștințelor profesionale; POLICALIFICAREA — obținerea unei calificări suplimentare pe lîngă profesia de bază; RECALIFICAREA — schimbarea calificării în cazul în care profesia de bază nu mai corespunde cerințelor tehnicii moderne și structurii economiei; însușirea unor METODE MODERNE în domeniul CONDUCERII și ORGANIZĂRII științifice. Grupînd lucrătorii cuprinși în diverse programe de perfecționare din cele 31 de unități cercetate în funcție de aceste obiective, se evidențiază pregnant ponderea mare deținută de obiectivul reciclare (91,5%). De observat că în unele unități acest procent este chiar mai mare: 95% la Întreprinderea „Electromontaj" și 98% la Direcția Regională C.F.R.

Fără îndoială că, avînd în vedere natura obiectivului reciclare — împrospătarea și îmbogățirea cunoștințelor — este normal ca ponderea lui să fie mai mare decît a celorlalte; practic, într-un termen mai apropiat sau mai îndepărtat **toți lucrătorii**, indiferent de specialitate, trebuie să treacă printr-o formă sau alta de reciclare. În plus, pe lîngă acest **caracter de masă**, reciclarea are un caracter **continuu** — ea nu se încheie niciodată, spre deosebire de policalificare și recalificare care intervin numai în anumite momente și ating numai unele categorii de salariați. Totuși, apreciem că ponderile de 0,9% și 0,7% ce revin policalificării și, respectiv recalificării nu răspund necesităților reale de perfecționare ale salariaților din unitățile analizate, ele trebuind să fie mult mai mari.

Procentul mult prea scăzut ce revine policalificării muncitorilor (numai 1%) ni se pare necorespunzător. Avem în vedere necesitatea creșterii puterii de adaptare a întreprinderilor la modificările de structură a producției, impuse de progresul tehnic, mai ales în situația în care în multe unități se evidențiază o structură profesională depășită — de exemplu profesiile de așchietori la mașini unelte. Din acest punct de vedere, un exemplu pozitiv îl oferă Fabrica de tricotaje „Someșul" și Întreprinderea „Metalul roșu", care, și-au axat în mod prioritar activitatea de perfecționare a lucrătorilor pe recalificarea celor ce urmau să lucreze la noile locuri de muncă. La fel, la Întreprinderea „Electroceramica" au fost organizate 6 cursuri cu 320 muncitori pentru inițierea acestora în vederea executării lucrărilor la noile instalații și un curs pentru cadrele superioare în care s-au predat 22 teme legate de tehnologia izolatorilor din porțelan. Sînt inițiative valoroase, care trebuie însă extinse la mai multe întreprinderi din județ, la care se prevăd dezvoltări și modernizări de capacități.

Pericolul formalismului

CONCENTRÎNDU-NE analiza asupra obiectivului reciclării și grupînd pe cei cuprinși în programele de reciclare în funcție de forma de instruire adoptată, ajungem la distribuția din tabelul 2. De la prima vedere, se evidențiază ponderea foarte ridicată pe care o au formele de **instruire la locul de muncă** (94,8% la muncitori și 60,1% la cadrele medii) și **programe personale** (îndeosebi la cadrele cu studii superioare — 64,4%). Aspectul a mai fost relevat și în articolul **„Două fațete ale aceleiași probleme"** din „Viața economică" nr. 51/1971.

Este de necontestat că programele de reciclare organizate sub formă de cursuri sau seminarii în unitatea economică sau în afara ei, în centre de perfecționare, ca și stagiile de practică și specializare beneficiază în mod cert de unele avantaje cum ar fi: detașarea participanților de atribuțiile profesionale zilnice; instructori de înaltă calificare; programul este mai bine organizat; se dispune de mijloace și metode de instruire perfecționate. Avînd în vedere aceste avantaje, apreciem că ponderea acestor forme de reciclare este foarte scăzută în unitățile economice cuprinse în anchetă.

Nimeni nu poate afirma însă cu deplin temei că celelalte două forme — instruirea la locul de muncă și programele personale — sînt lipsite de orice fel de eficiență. Problema este însă că ele prezintă dificultăți mai mari de organizare și desfășurare. Avînd la bază studiul individual și indicațiile șefului direct, succesul lor depinde deci de dorința de perfecționare a fiecăruia și de calitățile de instructor ale șefului. Dezvoltarea atît a dorinței de perfecționare a salariaților cît și a calităților de instructor ale șefilor sînt determinate însă de sprijinul calificat pe care aceștia îl primesc de la specialiștii din compartimentul de învățămînt al unității economice. Acolo unde acest sprijin este insuficient activitatea de perfecționare prin cele două forme este supusă pericolului de formalizare. Din acest motiv, credem că, pe de o parte, trebuie revizuită proporția în care sînt dezvoltate aceste două forme de perfecționare, pe de altă parte să se acorde o atenție sporită în organizarea și controlul modului în care ele se desfășoară.

În susținerea acestui punct de vedere pledează și rezultatele unei recente anchete întreprinse printre absolvenții cursurilor CEPECA din județul nostru. La întrebarea „Optați pentru forma de reciclare prin cursuri organizate sau programe personale?", distribuția răspunsurilor a fost: 75% din cei anchetați se declară pentru cursuri și numai 25% pentru formele individuale.

O metodă recomandabilă și pentru alte întreprinderi ni se pare a fi aceea adoptată de Fabrica de porțelan „Iris" din Cluj. Aici reciclarea personalului mediu și superior din întreprindere se face prin îmbinarea armonioasă a cursurilor cu studiul individual. În această îmbinare au prioritate formele colective pentru prima etapă a reciclării, care cuprinde, spre exemplu, noutăți tehnico-științifice generale, iar în continuare, pe măsura adîncirii problemelor studiate, se formează grupe de studiu pe specialități pînă la etapa studiului individual pentru problemele specifice locului de muncă (fig. 1)

Instructiv, atractiv, util

ORGANIZAREA perfecționării personalului în centre departamentale sau zonale cu scoatere din producție pentru pe-

Tabel nr. 1

Structura personalului cuprins în programele de perfecționare în funcție de obiectivele urmărite (în %)

nr. crt.	Obiectiv	Total	Din care: Muncit.	Cadre medii	Studii super.
1.	Reciclare	91,5	91,2	93,5	39,1
2.	Policalificare	0,9	1,0	—	—
3.	Recalificare	0,7	0,8	—	—
4.	Alte forme *)	6,9	7,0	6,5	6,9
	TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0

*) cea mai mare parte o reprezintă cei ce urmează cursuri serale și fără frecvență.

Tabel nr. 2

Structura formelor de reciclare pe grade de pregătire (în %)

nr. crt.	Forma	Total	Din care: Muncit.	Cadre medii	Studii super.
a)	Instruirea la locul de muncă	89,3	94,8	60,1	23,3
b)	Cursuri în alte unități sau centre de perfecționare	3,0	1,7	10,0	9,1
c)	Programe personale	7,5	3,4	29,7	64,4
c)	Stagii de practică și specializare	0,2	0,1	0,2	3,2
	TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0

Preocuparea permanentă pentru însușirea mai bună a profesiei, pentru perfecționarea și reînnoirea cunoștințelor dobîndite, se dovedește a fi o necesitate vitală pentru a contracara degradarea pe care ele o suferă cu timpul. Se constată că are loc o degradare a cunoștințelor față de nivelul atins de știință și tehnică — „uzura morală a pregătirii profesionale". Rezultă de aici sarcina complexă ce revine perfecționării de a lichida această uzură printr-o continuă adîncire și extindere a cunoștințelor profesionale.

rioada cursurilor este o formă mult apreciată în județul nostru pentru calitatea ei. Prin organizarea acestor cursuri devine posibilă participarea ca lectori a unui număr mai mare de specialiști, cadre universitare și cercetători, ce imprimă programelor o înaltă ținută științifică.

Printre cursurile organizate la nivel de județ, sub directa cooordonare a Comisiei economice a Comitetului Județean Cluj al P.C.R., trebuie menționate în primul rînd cele ce-și desfășoară activitatea în cadrul Cabinetului pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii: conducerea întreprinderii; conducerea activității financiar-contabile; organizarea activității de întreținere și reparații a utilajelor; inițiere în folosirea calculatoarelor electronice; studiul muncii; relații de muncă. La aceste cursuri au participat pînă în prezent peste 500 de salariați.

Direcția județeană de statistică a organizat, de asemenea, cursuri de perfecționare pe probleme de statistică și evidență. Perfecționarea are loc în 3 centre din județ pe baza unei tematici difuzate de către Direcția Centrală de Statistică, fiind cuprinși un număr de 1239 salariați din 362 unități.

Inspectoratul județean, pentru controlul calității produselor s-a alăturat efortului nostru comun, desfășurînd cursuri pentru perfecționarea personalului C.T.C. din întreprinderi, a personalului de supraveghere a siguranței în funcționarea instalațiilor de ridicat și sub presiune și a personalului ocupat în activitatea de metrologie. La aceste cursuri participă un număr de peste 3000 de salariați. De remarcat că la sfîrșitul fiecărui curs, în urma examenului de absolvire, participanților li se eliberează cîte un certificat de atestare pe funcție.

Pe lîngă Consiliul local al sindicatelor din Cluj funcționează un curs de estetică industrială, ce vizează perfecționarea pregătirii cadrelor de creatori și proiectanți din unități ale industriei ușoare din județ (Fabrica de încălțăminte „Clujana", Fabrica de tricotaje „Someșul", Fabrica de porțelan „Iris" etc).

Cadre didactice din Institutul politehnic Cluj cu un înalt prestigiu științific și didactic de la catedra de tehnologia construcțiilor de mașini au fost solicitate de către uzina „Unirea" pentru a conduce un curs inițiat de uzină. Colaborarea bună statornicită între această uzină și Institutul politehnic se reflectă și în faptul că, alături de specialiștii din uzină, cadrele didactice și studenții din anii mari participă la elaborarea tehnologiilor de fabricație și la proiectarea noilor produse pe care uzina urmează să le asimileze.

Este demn de remarcat că frecvența bună la cursuri, asigurată în unități cum sînt Combinatul de celuloză și hîrtie — Dej, Întreprinderea „Electroceramica", Întreprinderea „Industria sîrmei" — Cîmpia Turzii se datorează în principal caracterului instructiv, atractiv și util imprimat cursurilor de către cadrele ce le conduc. Deci, cea mai bună propagandă pentru perfecționare este în fapt calitatea cursurilor.

ing. Ion ANDREICA
ec. Andrei BOER
Cluj

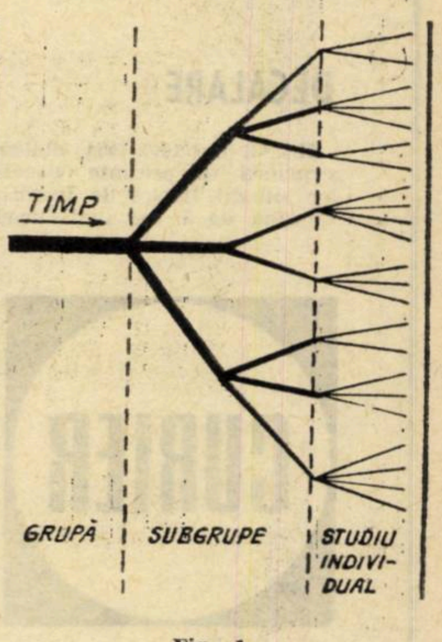

Fig. 1

DIAGNOSTICUL ȘI TRATAMENTUL ÎMBĂTRÎNIRII PROFESIONALE

DE CE APARE îmbătrînirea profesională? cine și cînd devine pradă îmbătrînirii profesionale? există o profilaxie a îmbătrînirii profesionale? este îmbătrînirea profesională o boală curabilă?

Din sistematizarea constatărilor privitoare le cei ce au rămas „veșnic tineri" psihic, social și profesional, se desprinde un adevăr pe care mulți l-au transformat prin propria lor existență, într-un adevărat crez ce se confundă cu însăși viața lor. Aș putea spune că antidotul cel mai puternic și mai sigur ce se opune îmbătrînirii profesionale, care te apără și te vindecă de ea, dar nu numai de ea, este „RECICLAREA". Cuvîntul aceste se regăsește ca teză politică în măsurile partidului nostru, menite să asigure dezvoltarea multilaterală a socialismului în România. El este prevăzut să devină o preocupare organizată a fiecăruia, iar acțiunea în sine trebuie să ocupe un loc și un timp important din viața tuturor oamenilor.

În această măsură, de profund conținut politico-social, trebuie să vedem o cale sigură și eficientă de profilaxie și de vindecare a tuturor membrilor societății noastre, a noastră a celor ce am putea fi sau am fost contaminați de „virusul" îmbătrînirii profesionale.

Dar cînd și mai ales cum trebuie să procedăm și să ne încadrăm în acest proces de reciclare?

*Tema în sine este deosebit de amplă am mai abordat-o *) și nu poate fi epuizată în paginile unui articol de revistă. De data aceasta însă voi lăsa cititorului libertatea să desprindă esența adevărului și a răspunsurilor, sensul bun sau rău al soluțiilor. Voi scoate deci din fișele de însemnări privind unele tipologii de comportament ale unora dintre cei ce practică sau participă la diferite forme de reciclare, unele dintre cele mai dificile cazuri de îmbătrînire profesională, iar din fișele altor cazuri similare, dar de mai mică gravitate, soluțiile de profilaxie și de „tratament" adoptate.*

Anamneza unui caz

ÎN URMĂ CU CÎȚIVA ANI a absolvit un curs universitar cu deosebit succes și a intrat în producție cu deosebit elan. Ajutat de tezaurul cunoștințelor acumulate în etapa sa de formare, se afirmă rapid și aceasta îl ajută să escaladeze grabnic treptele sociale către vîrful piramidei conducerii, preluînd conducerea unui important sector din întreprindere. Antrenat în vîrtejul activităților practice, cotidiene, se convinge de valoarea sa, se infatuează, dar omite să-și racordeze sistematic existența profesională la sursa permanentă și înnoitoare a cunoștințelor de specialitate și a celor tangente. Curba evoluției sale — la început grabnic ascendentă — marchează în ultimii ani o aplatizare, în timp ce din urmă vin și îl depășesc tovarăși de muncă mai tineri, mai de curînd veniți în întreprindere, dar cu un bagaj de informație profesională mai recent. Încearcă să recupereze timpul în care nu a mai studiat „noul" privitor la profesia sa și legat de funcția sa. În sinea lui gîndește că dacă se va duce la biblioteca întreprinderii pentru a citi, ar reuși să fie cel mult la nivelul celor ce citesc lucrările din bibliotecă. De aceea cumpără și comandă la librării, la întîmplare, tot ce i se pare că ar avea legătură cu profesia sa; prin aceasta se autosugestionează că acumularea de lucrări în biblioteca

personală îl va readuce pe linia afirmării.

Soluția „îl pune în dificultate": timpul nu îi îngăduie să studieze toate acumulările bibliofile, numărul lor îl sperie, conținutul îl impresionează prin cantitatea imensă de probleme, iar cheltuirea banilor îi apare inutilă. Începe totuși să etaleze în discuții profesionale, titluri și frînturi de teze prinse din răsfoirea lucrărilor, dar pe care nu le stăpînește și se află adesea în încurcătură: alții le stăpîneau de mult timp, le cunoșteau deplin și le foloseau efectiv. Își dă seama că aceștia se „hrăneau" curent din fondul bibliofil al întreprinderii. Vrea să devanseze viitoarele acumulări potențiale ale acestora, luînd la intervale de cîteva zile un număr însemnat de lucrări nou intrate în bibliotecă, devenind astfel primul „cititor" de noutăți profesionale din întreprindere. Dar nu selectează: împrumută și... „citește" totul, adică răsfoiește totul la întîmplare, fără a pătrunde esența. Își asigură o poleială de informații cu care epatează pe unii, fără a fi însă în măsură să aplice nimic — sau aproape nimic — din noul pe care îl etalează, atunci cînd i se cere. Imensitatea debordantă de nou profesional îi rămîne străină, din cauza vidului — spațiului alb — care separă cunoștințele acumulate cîndva, cu ani în urmă, de valorile științei la zi.

În aceste condiții, unii colegi mai tineri ca vîrstă, cu potențial profesional și suflu înnoitor, concretizează și aplică soluții revolutive, se afirmă și evoluează, iar el bate în continuare pasul pe loc. Devine deprimat, nervos, se opune inițiativelor de progres științific și profesional al altora, își atrage antipatii, ecologia sa socială în mediul de muncă este din ce în ce mai plină de tensiune. Se consumă și se irosește în fapte necolegiale, comite greșeli și în curînd este înlocuit în funcție de un cadru mai tînăr, net superior ca pregătire și potențial creator înnoitor.

Semiotica

SCĂDEREA valorii profesionale o dată cu aplatizarea curbei de evoluție, lipsa de informare sistematică generează tendințele rutiniere; oponența crescîndă față de nou; dezechilibru din ce în ce mai pronunțat între nivelul răspunderilor și capacitatea de acțiune și de decizie.

Diagnostic — profilaxie

1) NU LĂSA SĂ se rupă firul de legătură între acumulările de cunoștințe științifico-profesionale și preocupările muncii curente. 2) Ținîndu-te la curent în mod permanent cu informațiile cuceririlor tehnico-științifice ale profesiei tale, procesul de cunoaștere și de formare decurge sistematic, cursiv, fără curbe de intensitate și de suprasolicitare. 3) Nu te întrece prin a ști cît mai mult la un moment dat, după care — bucurîndu-te de neștiința echivalentă a altora — renunți la continuarea autoperfecționării.

4) Stabilește-ți exact domeniul specializării și al activității; nu neglija informarea în domeniile colaterale și tangente specialității tale; nu te substitui însă specialiștilor din acele domenii.

5) Creează-ți un obicei programat de consultare a sintezelor bibliografice, a fișelor din bibliotecile de specialitate, a recenziilor; acestea te vor stimula, te vor provoca și te vor orienta spre lucrările ce-ți sînt indispensabile. În acest fel te vei ajuta singur și te vei feri să devii un informat întîrziat.

6) Citește cu creionul în mînă, întocmindu-ți fișe de extrase personale; cunoștințele se vor sedimenta mai bine, iar fiecare lucrare

studiată se transformă într-un tezaur prelucrat și sistematizat de informații, ce se pot prelucra oricînd cu ușurință.

7) Nu ezita să recunoști față de tine și față de tovarășii de muncă, problemele și noțiunile pe care nu le stăpînești deplin; aceasta te va împinge să ți le însușești. Tăria de a recunoaște pe „nu știu" este apanajul oamenilor cu caracter solid, avizi de cunoaștere și este elementul propulsor care îi conduce spre cunoaștere.

8) Cînd constați că unul dintre semeni este mai bun cunoscător al unui domeniu, solicită-i fără jenă sprijinul și sursa de documentare; fii totdeauna conștient că nu ești și nu poți deveni „a toate știutor" absolut; educă-te să ai tăria să admiri și să recunoști deschis superioritatea pregătirii altora urmîndu-le exemplul.

9) Nu-ți compara nivelul de cunoștințe cu cei mai puțin instruiți, ci stabilește-ți valoarea și insuficiențele cu obiectivitate, dar comparativ cu cei mai bine pregătiți profesional; aceasta te va stimula să-i egalezi.

10) Nu bagajul de cunoștințe este cel ce te impune în fața tovarășilor de muncă, ci modul în care îl valorifici concret în folosul dezvoltării sociale. Nu ceea ce știi este valoros pentru societate, ci cît și cum valorifici știința ta prin fapte utile dezvoltării și progresului.

11) Creează în jurul tău un schimb permanent, colegial de informații și documentare, recomandînd și altora studierea acelor lucrări cunoscute de tine și care consideri că le pot fi utile și acestora; nu abdica de la acest principiu, chiar dacă la început nu ți se răspunde în aceeași manieră de către toți cei pe care îi ajuți; este un credit pe care îl acorzi în alb tuturor și care cu siguranță, judecat în ansamblu, îți aduce avantaje pe linia colaborării și perfecționării propriei tale pregătiri.

12) Nu refuza ocaziile ce ți se oferă pentru a primi sugestiile și ajutorul altora, ideile altora, cunoștințele altora; este una din căile cele mai simple de a primi gata filtrate și prelucrate surse numeroase de documentare, dar nu te mulțumi doar cu atît: aprofundează-le în continuare prin documentare și studiu personal.

13) Transmite în mod neprecupețit toate cunoștințele tale celor cu care colaborezi sau celor care le

Virgil-Aurel ANGHELESCU
economist

(Continuare în pag. 12)

SCRISORI

DECALARE

H.C.M. nr. 1002/1964, obligă constructorii să prezinte beneficiarilor situații lunare de lucrări pînă în ziua de 7 ale lunii următoare celei de referire. În baza acestor situații, dirigintele de lucrări stabilește — în funcție de stadiile fizice — valoarea lucrărilor executate care, apoi, se înscrie în actul de decontare. Cu toate acestea, întocmirea și depunerea raportărilor statistice Inv. 1 se cer pînă în ziua de 1, conform Instrucțiunilor nr. 9/1971, ale D.C.S. Rezultă că aceste valori se vor determina pe șantier cu 2—3 zile înaintea încheierii lunii pentru care se raportează, sau se vor da niște cifre foarte aproximative. Sîntem de părere că decalarea de la 1 la 5 ale lunii, ar putea asigura o raportare corectă.

Gh, GRIGORESCU
București

RĂSPUNDERE ÎN GOSPODĂRIREA FONDURILOR

DIN VERIFICĂRILE efectuate în anul 1971 de organele C.F.I. ale Consiliului popular județean Dolj, a rezultat că unele stațiuni de mașini agricole (SMA-uri) au plătit în mod nelegal drepturi bănești. Astfel la SMA Zănoaga s-au acordat nelegal alocații de stat, sporuri pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. Tot la această stațiune, nu s-au reținut unele impozite legale asupra drepturilor bănești ale salariaților. Același lucru s-a întîmplat și la SMA Segarcea, SMA Poiana Mare.

Organele de control au constatat și unele cazuri în care răspunderea cadrelor de conducere nu s-a făcut simțită în procesul dimensionării fondului de salarii.

Consider binevenită măsură stabilită prin Legea privind unele măsuri pentru îmbunătățirea utilizării fondului de salarii planificat pentru unitățile socialiste de stat în sensul că răspunderea pentru gospodărirea rațională a tuturor fondurilor destinate remunerării muncii revine direct conducătorilor organizațiilor socialiste.

Cornel HAȚEGANU

CURIER

● Salarizare

CORNELIU DRAGUȘIN, Moreni. — Potrivit art. 3 din HCM nr. 328/1967, privind măsurile pentru îmbunătățirea corelațiilor dintre salariile tarifare ale unor funcții tehnice și economice, și în prezent în vigoare **„miniștrii, conducătorii celorlalte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și ale municipiului București au dreptul să aprobe ca la salarizarea economiștilor să se utilizeze limitele** (după introducerea noului sistem de salarizare, clasele de salarizare) **stabilite pentru funcțiile de ingineri"**. În răspunsul ce vi s-a comunicat de către serviciul salarizare-normare din cadrul întreprinderii unde lucrați se confundă reglementarea salarizării funcțiilor de conducere (șef serviciu sau șef birou tehnico-economice) cu reglementarea salarizării economiștilor care efectuează aceleași lucrări cu ale inginerilor, în cadrul compartimentelor tehnico-economice ale unității.

● Derogare de la condițiile de vechime

FABRICA DE CELULE, Băilești — Reducerea vechimii necesare pentru ocuparea unor funcții de conducere — pînă la nivelul șefilor de servicii sau al șefilor de secție, inclusiv a cadrelor tinere care îndeplinesc condițiile de studii, au dovedit competență și au obținut rezultate deosebite în activitatea practică poate fi aprobată — de la 1 ianuarie 1972 — de către organele colective de conducere ale centralelor, respectiv ale organelor centrale sau comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București (în condițiile prevăzute de art. 63 din Legea nr. 12/1971, privind încadrarea și promovarea personalului din unitățile socialiste de stat). Conform reglementării în vigoare, pentru cadrele tinere promovate în funcții de conducere și care nu îndeplinesc condiția de stagiu prevăzută în indicator, avînd studiile cerute, conducătorii organelor superioare ce coordonează unitățile respective, pot aproba acordarea salariilor la clasele prevăzute pentru funcțiile respective, fără aplicarea reducerii de 5%

Concediul de odihnă

● *MARIA JIRCAN, Lunca Brudului* — Pentru a beneficia de primul concediu de odihnă este necesar ca salariatul să aibă o vechime neîntreruptă în muncă de cel puțin 11 luni. Salariatul încadrat la 1 aprilie nu a putut deci beneficia în anul încadrării de concediu. In anul următor el a avut dreptul la concediul de 15 zile lucrătoare corespunzător vechimii sale în muncă, la care se adaugă — proporțional cu lunile lucrate în anul anterior — zilele de concediu neefectuate în acel an. Salariatul încadrat la 1 aprilie 1970, a avut dreptul ca în anul 1971 să beneficieze de un concediu de 27 zile lucrătoare (15+12 zile). Cele 12 zile rezultă din următorul calcul : 15 zile anuale se împart la 12 luni, rezultatul se înmulțește cu cele 9 luni lucrate, iar fracțiunea de zi rezultată se întregește la una întreagă.

● *GEORGE MARIA JAGHER, București* — Neîndeplinind condițiile de studii prevăzute în legea nr. 12/1971, nu puteți ocupa, prin derogare funcția de economist. In calculul vechimii dv. în funcții economice medii, nu se include perioada cît ați lucrat în funcțiile de calculator și calculator principal.

● *CONSTANTIN BUCUR, Boldești* — In anul școlar 1972/1973, nu vor funcționa școli de specializare postliceală cu profil economic, economiștii cu pregătire medie fiind pregătiți în liceele economice. Rețeaua și profilul școlilor de specializare postliceală, precum și condițiile de admitere în aceste școli sînt prevăzute în „Indrumătorul pentru admiterea în școlile de pregătire postliceală" editate de Ministerul Invățămîntului în anul 1971, care poate fi consultat la secretariatele fiecărui liceu economic.

● *P. DANCIU, Cluj* — La scrisoarea dv. „Mesagerii la domiciliu" Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor ne scrie că predarea la domiciliu a coletelor este în curs de rezolvare.

● *DUMITRU BÎRĂ, Timișoara* — Aspectul prezentat de dv. în scrisoarea „De ce dublă decontare" urmează să fie analizat cu ministerele, întreprinderele beneficiare și cu organele financiare și de specialitate, (răspuns primit de la Direcția generală mișcare și comercial din Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor).

● *GH. TĂNASE,* Craiova — Am primit scrisoarea dv. inițială. Vă vom răspunde la această rubrică.

TRIBUNA ECONOMISTULUI

AMORTIZAREA FONDURILOR FIXE ȘI UZURA MORALĂ

DEȘI ÎN PRINCIPIU există posibilitatea de a se ține seama în calculul stabilirii cotelor de amortisment de uzura morală prin stabilirea duratelor de funcționare a mijloacelor fixe, totuși • limitare exclusivă la această posibilitate se consideră echivalentă cu neînțelegerea completă a caracterului uzurii morale. În consecință, problema ce se cere soluționată actualmente constă în folosirea unei metodologii de armonizare a mijloacelor fixe care să facă față noilor cerințe.

Sistemul actual de amortizare este cel linear și prezintă o serie de deficiențe : folosirea metodei lineare expune întreprinderile la pierderi în caz că durata de folosire a mijloacelor fixe se reduce sub limita care a stat la baza calculului inițial al amortismentului (acest lucru se întîmplă de obicei ca urmare a uzurii morale) ; normele lineare oglindesc contradicția dintre normele egale și uzura reală (uzura fondurilor fixe în raport cu timpul nu este un proces linear deoarece, o dată cu învechirea lor, deprecierea mijloacelor fixe se accelerează, la toate acestea se adaugă efectele uzurii morale crescînde) ; folosirea acestei metode duce la o contradicție între amortizare și prețul de cost deoarece cantitățile de unități de produse realizate pe întreaga perioadă de activitate nu sînt uniforme, ci se micșorează pe măsura utilizării fondurilor fixe.

Aceste inconveniente se pot elimina folosind metoda regresivă de calcul al normelor de amortisment. Metoda are ca o trăsătură esențială faptul că fondul de amortizare se constituie în proporție covîrșitoare în primii ani de funcționare, urmînd ca, în anii următori, amortizarea anuală să fie din ce în ce mai mică. Ea cunoaște două variante principale : metoda soldului descrescător ; metoda normei descrescătoare.

Principalele argumente : permite menținerea unui nivel constant al prețului de cost al producției atunci cînd cheltuielile cu reparațiile mijloacelor fixe cresc o dată cu uzura lor progresivă ; se poate lua în considerare importanța crescîndă a uzurii morale și a factorului timp ; aspectul actual al sistemului financiar de amortizare se transformă dintr-un factor de reflectare pasiv, într-unul activ cu ajutorul căruia se pot rezolva problemele ridicate de progresul tehnico-științific ; dă posibilitatea sporirii mobilității fondurilor, îndeosebi în acele ramuri de producție în care condițiile pieței se pot schimba rapid și imprevizibil, impunînd astfel necesitatea unei adaptări rapide la aceste cerințe ; amortizarea mai accentuată în prima perioadă de folosire a utilajului este mai rațională, deoarece corespunde cu starea tehnică mai bună a mașinii și cu randamentul superior ; se realizează într-un timp mai scurt resursele necesare pentru reproducția fondurilor fixe.

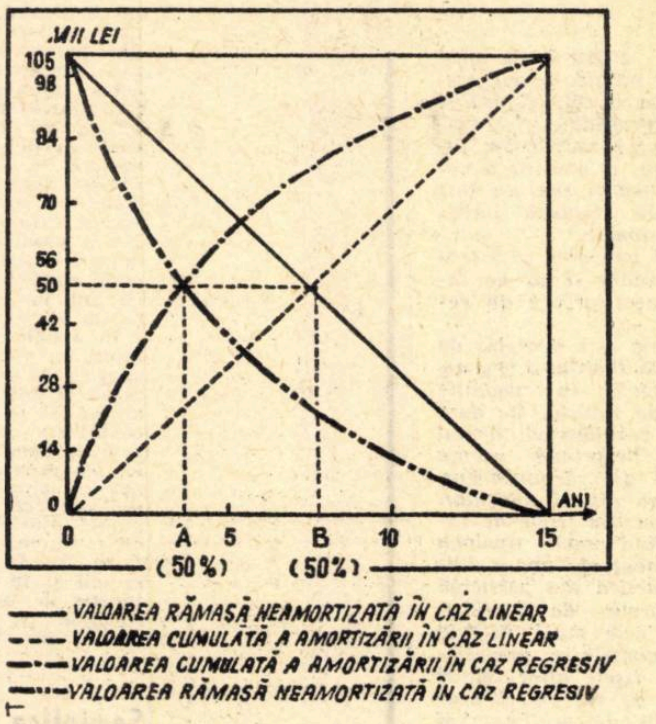

Ștefan KÓNYA
economist — Cluj

TERMENELE DE MONTAJ: DE CE DIN 45 DE ZILE NUMAI 35?

NU ESTE DE PRESUPUS că o lucrare de investiții se poate executa fără nici o modificare față de documentația tehnică care s-a elaborat inițial. De aceea, la sfîrșitul lucrării, beneficiarul nu rămîne în posesia unor documentații (piese desenate) care să corespundă cu ceea ce s-a executat. Din această cauză întîmpină foarte multe greutăți atunci cînd se pune problema reparării, întreținerii sau extinderii instalațiilor existente, în special, subterane. H.C.M. nr. 1003/1964, prevede în ce condiții se încheie contractele de proiectare și care sînt obligațiile partenerilor. Considerăm că un releveu al instalațiilor real executate, ar trebui să se prevadă ca o clauză contractuală și Banca de investiții să accepte la decontare contravaloarea ei din fondurile pentru cheltuielile de proiectare aprobate pentru investiția respectivă.

La lucrările cu un anumit specific — balastiere și cariere — atingerea parametrilor proiectați conform graficului stabilit încă la faza de studiu tehnico-economic, este condiționată de respectarea strictă a tehnologiei, în special, de extracție elaborată de proiectant. Un plan de exploatare conceput la faza STE este, totuși, mai puțin eficient din motivele mai sus arătate. S-ar impune, deci, ca în faza de probe tehnologice, proiectantul să materializeze planul de exploatare, avînd în acest fel garanția că ele corespund situației reale create în realizarea investiției. Banca de investiții nu este însă de acord cu decontarea acestei lucrări decît dacă este inclusă în STE, ceea ce ni se pare o problemă greu de realizat.

Banca de investiții consideră utilajul sosit pe șantier de la data la care furnizorul a introdus la plată factura. De la această dată decurge termenul pe care îl au executantul și beneficiarul pentru realizarea montajului. Centrala noastră a avut situații cînd din această cauză termenul de montaj s-a scurtat în mod artificial cu 10 zile. De exemplu : se achiziționează o macara portal pentru o lucrare de investiții a Centralei situată în orașul Găești. Furnizorul UM Timișoara expediază utilajul cu mijloace cf și a doua zi introduce factura la plată. Factura vine la plată peste încă o zi, dar utilajul sosește în gara Găești peste 4—5 zile de la expediere : beneficiarul este avizat dar nu poate descărca utilajul din vagoane deoarece nu este dotat cu o automacara și, ca atare, mai întîrzie o zi pînă o poate închiria. Apoi formele de predare-primire între beneficiari și constructor mai durează încă 12 zile. Dacă adunăm tot acest timp, rezultă că în loc de 45 zile, rămîn, practic, cel mult 35 zile. Dobînzile care se calculează sînt imputabile. Dar cui ? Cine este de vină ? Dirigintele, Serviciul de investiții ? În această situație, ni se pare că ar fi mai echitabil ca termenul pentru montaj să decurgă de la data încheierii procesului verbal de predare-primire, formă care să nu fie rezolvată la mai mult de 3 zile de la data primirii avizului de sosire din partea stației locale cf.

Problemele menționate reprezintă greutăți, pe care beneficiarii le întîmpină în mod curent și care s-ar putea înlătura prin reanalizarea unor prevederi, găsindu-se soluții realiste și, mai ales, practice — fără a ieși din cadrul legalității.

Adrian BALOMIR
București

IN INDUSTRIA CHIMICĂ

DIN NOU DESPRE PRODUCȚIA ȘI CONSUMUL PIESELOR DE SCHIMB

- **Baza materială de producție: unități specializate, mari ateliere mecanice la uzinele noi și dotarea celor de la uzinele existente.**
- **O tendință care se impune: sporirea producției proprii și scăderea contribuției uzinelor constructoare de mașini.**
- **În 1971 au fost stabilite normative și norme de consum, acum ele urmează să fie verificate și îmbunătățite.**
- **Se resimte necesitatea ca uzinele producătoare să elaboreze și difuzeze nomenclatoare pentru piesele necesare utilajelor standardizate, de serie.**
- **Ce determină rețineri privind contractarea unor piese de schimb de complexitate mai mare?**
- **Restanțele pe 1971 se cer grabnic lichidate de către toate uzinele furnizoare.**

ÎN PRIMUL NUMĂR din acest an, revista noastră a publicat articolul: **„Un echilibru strict necesar — producția și consumul pieselor de schimb"**, *în care au fost relevate o serie de probleme ce se cer rezolvate pentru a se putea asigura repararea și buna funcționare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor în diferite sectoare ale economiei naționale. Dat fiind faptul că în unele ramuri industriale se ridică aspecte specifice „Viața economică" își propune să le dezbată în continuare. În acest sens, publicăm în numărul de față articolul tov.* **ing. A. Moldoveanu,** *din Ministerul Industriei Chimice în care, relevînd experiența dobîndită și măsurile luate, autorul scoate în relief o serie de carențe pentru lichidarea cărora se impun acțiuni și măsuri eficiente.*

ȚINÎND seama de diversitatea utilajelor tehnologice cu care sînt echipate instalațiile și condițiile în care funcționează, industriei chimice i-a revenit obligația, potrivit sarcinii trasate de conducerea de partid și de stat, de a organiza fabricația pieselor de schimb în uzine proprii specializate și în atelierele uzinale ale întreprinderilor, apelînd la unitățile Ministerului Industriei Construcției de Mașini numai pentru colaborări la anumite operațiuni sau confecții de piese, care depășesc posibilitățile tehnice proprii. În acest sens, în cincinalul trecut a fost dată în funcțiune o nouă uzină de piese de schimb, reparații și de utilaje chimice la Găești, Ministerul Industriei Chimice dispunînd în prezent, de două mari unități specializate pe acest profil: în același timp, au fost construite ateliere mari mecanice la uzinele noi, a continuat dotarea atelierelor uzinale la cele existente și s-au organizat sectoare de proiectare în toate unitățile mari pentru elaborarea documentației tehnice.

Măsurile întreprinse s-au concretizat în creșterea producției pieselor de schimb, cu deosebire prin forțele proprii, și planificarea unei dezvoltări accelerate în următorii ani, așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabel nr. 1

Piese de schimb pentru utilaje nestandardizate

%

	1970	1971	1975 (prevederi)
Producția Ministerului Industriei Chimice	100	150	260
Producția Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și a altor ministere	100	130	220

Este de menționat faptul că în ultimii 3 ani se constată **o creștere a volumului de piese de schimb fabricate în sectorul propriu al ministerului, atît pentru utilajele în funcțiune de mai mulți ani, cît și pentru cele noi intrate în producție în ultimul timp** Dificultățile întîmpinate la asimilarea în producție a unor piese necesare utilajelor importate, provin atît din varietatea acestora, cît și din lipsa, în cele mai multe cazuri, a desenelor de execuție, cu prescripțiile tehnice necesare, care nu s-au putut obține de la furnizorii externi. Măsurile adoptate în ultimii ani și hotărîrile luate pentru instalațiile noi din acest cincinal (construirea mai multor instalații identice, repetarea unora cu performanțe înalte verificate, cu îmbunătățirile necesare reclamate de progresul tehnic, creșterea ponderii instalațiilor care se vor executa după procedee și documentație tehnică din țară) sînt menite să limiteze în proporții însemnate această diversitate foarte accentuată a utilajelor.

Acțiunile respective și altele vor avea efecte favorabile asupra execuției pieselor de schimb în serii relativ mai mari, și concentrarea lor la unele ateliere care să asigure necesarul și pentru celelalte instalații din alte uzine. Au și fost realizate, de altfel, unele piese de schimb pentru instalațiile noi de îngrășăminte cu azot de la Combinatul chimic-Craiova și C.I.C.-Turnu Măgurele (cărora li se va adăuga, începînd de la sfîrșitul acestui an, și cele de la C.I.A.-Slobozia), după un program coordonat de centrala industrială, precum și pentru alte instalații identice sau cu aceleași utilaje din uzine diferite. De asemenea, **au fost luate măsuri pentru concentrarea fabricării unor repere sau subansamble la uzine specializate, sau mai bine dotate.**

Ministerul a desfășurat în ultimul an o acțiune de specializare a uzinelor mecanice și a principalelor ateliere uzinale în fabricarea unor piese de schimb pe tipuri de utilaje, propunerile întreprinderilor și ale centralelor industriale fiind în prezent în stadiul de definitivare. **Nomenclatoarele cuprinzînd lista reperelor care se execută de fiecare unitate, după finalizarea lucrărilor, vor sta la baza organizării producției și a încheierii contractelor între unitățile industriale interesate.**

Realizarea unor subansamble și agregate întregi de rezervă, în cazul instalațiilor identice din mai multe unități ce se construiesc în acest cincinal pe baza unei tehnologii comune, este examinată prin prisma economicității existenței unei rezerve disponibile pentru oricare instalație, care ar avea defecțiuni neprevăzute. Reducerea la minimum a pierderilor de producție provocate de imobilizarea instalației pînă la remedierea defecțiunii sau înlocuirea totală sau parțială a unor subansamble sau agregate deteriorate, care pot fi de milioane de lei pe zi, justifică pe deplin adoptarea unei asemenea măsuri.

ODATĂ cu eforturile depuse de sectorul propriu al Ministerului Industriei Chimice pentru asimilarea și fabricarea pieselor de schimb nestandardizate **este necesar ca, în continuare, uzinele aparținînd Ministerului Industriei Construcției de Mașini să execute acele piese care nu pot fi realizate cu forțe proprii și să se angajeze la colaborările solicitate pentru anumite operațiuni și tratamente speciale pe care numai ele le pot executa.**

Față de creșterea de circa 2,6 ori a producției proprii de piese de schimb în 1975 în comparație cu 1970, ponderea contribuției uzinelor Ministerului Industriei Construcției de Mașini se menține practic constantă de circa 4% din totalul pieselor de schimb nestandardizate ce se vor realiza în țară. Cu toată scăderea ponderii, rămîne un volum de piese și subansamble, care trebuie realizate de către unele unități ale Ministerului Industriei Construcției de Mașini la diferite termene impuse de necesități. În același timp, în 1971, **s-au întreprins acțiuni pentru cunoașterea posibilităților de cooperare cu unele țări socialiste în sensul specializării și schimbului de anumite piese pentru utilaje identice sau similare, care pînă în prezent se importau de la diferite firme capitaliste.** Prin definitivarea propunerilor în curs de examinare și extinderea acțiunilor cu alte țări, se creează condiții de a se obține, în timp scurt, rezultate importante în asigurarea unor grupe de piese de schimb.

În afara pieselor de schimb pentru utilajele tehnologice **nestandardizate**, un loc însemnat îl ocupă fabricarea în țară a celor pentru utilajele **standardizate**, de serie. Această obligație revine uzinelor producătoare de utilaje și mașini care fabrică piesele de schimb necesare în condiții tehnice și economice superioare. Cea mai mare parte a furnizorilor a întocmit nomenclatoare pentru piesele care le fabrică. Mai sînt unele uzine care nu

ing. A. MOLDOVEANU

(Continuare în pag. 12)

PUNCTE DE VEDERE — CIRCUITUL METALULUI ÎN ECONOMIE

CUM STABILIM NORMATIVELE DE STOC

- ***Între stocul din balanță și cel normat nu poate fi egalitate***
- ***Rigurozitate în stabilirea stocului inițial și a normelor de consum***

DORIND să contribuim cu unele păreri la dezbaterea temei inițiate de revistă ne exprimăm de la început opinia că organizarea unor discuții directe ar fi dat, într-o măsură mai mare, posibilitatea de încadrare a acestora într-o tematică dorită de fiecare participant. Aș dori să mă refer la aspectul comun ce se desprinde din unele opinii exprimate în numărul 2/1971 și anume necesitatea stabilirii unei corelații între stocul de metal rezultat din balanța de materiale și acela rezultat din aplicarea metodei de determinare a normativului de mijloace circulante. **Apreciem că nu trebuie să existe o egalitate matematică între aceste două mărimi.**

În primul rînd, pentru că însuși conținutul celor două noțiuni nu este, după părerea noastră, identic. Stocul la consumator, rezultat din lucrările de elaborare a balanțelor de materiale are în vedere, după cum cunoaștem, stabilirea unei corelații între totalul surselor materiale (stocul inițial, producția, importul), necesitățile de consum și necesitățile de stoc. În stabilirea acestei corelații se ține seama de mai multe considerente, asupra cărora vom reveni, însă ceea ce ni se pare esențial de reținut este că formula din care rezultă corelația arată că stocul de balanță trebuie să aibă caracter relativ permanent întrucît, dacă mărimile din care decurge sînt bine determinate, el nu intervine în procesul de consum. În opoziție cu aceasta, stocul normat pentru un anumit material, care stă la baza determinării normativului de mijloace circulante este, în partea lui hotărîtoare, un stoc de lucru. Este cunoscut, de exemplu, că în cadrul stocului normat se distingi stocul curent, stocul de condiționare, stocul de rezervă. Stocul curent este, prin excelență, o mărime variabilă în sensul că în procesul real de aprovizionare-consum productiv, el scade continuu în intervalul dintre două livrări consecutive, putîndu-se situa la limita maximă (egală cu consumul mediu zilnic înmulțit cu intervalul mediu în zile, dintre livrări) doar în momentul unei noi aprovizionări (pentru ca apoi să scadă din nou, treptat, pe măsura intrării în consum).

În această idee, dacă ar fi să localizăm materialele din stocul curent în formula stocului de balanță, arătată mai sus, le-am regăsit în bună parte (în perioada dintre două livrări) nu în stoc, ci în consum. Și aceasta este de înțeles pentru că altfel n-ar mai fi asigurată continuitatea zilnică a procesului de producție. **Acest fapt ne conduce la opinia că între stocul curent** (unii participanți la dezbateri adaugă și stocul de rezervă și pentru condiționare) **ce rezultă din aplicarea metodologiei de determinare a normativului de mijloace circulante și stocul la consumator ce rezultă din balanța unor materiale, nu trebuie să fie semnul egalității.**

De altfel stocul curent maxim rezultat din metodologia pentru determinarea normativelor de mijloace circulante nu este nici el decît o mărime de pornire în stabilirea normativului. Avînd în vedere realitatea că, pentru fiecare fel de material, stocul este variabil și că în timp ce unul ajunge la limita maximă de stoc (în momentul unei aprovizionări) altul se află sub această limită, acoperirea financiară s-a apreciat că trebuie să aibă în vedere numai ½ din stocul material maxim rezultat din consumul mediu zilnic și intervalul dintre două livrări. De aici, decurge că dacă stocurile de balanță (relativ permanente) s-ar stabili la limita maximă a stocului normat, ar fi necesare în mod corespunzător surse materiale și resurse financiare suplimentare chiar față de cele avute în vedere în situația actuală — potrivit metodologiei de determinare a normativului de mijloace circulante.

Teoretic s-ar putea admite, după părerea noastră, că **stocurile de balanțe la consumator ar trebui să corespundă acelora care au acoperire financiară permanentă,** deci stocurilor finanțate prin normativ de mijloace circulante (stocul de rezervă și stocul pentru condiționare — ambele integral — precum și o parte din stocul curent).

Dar dificultățile de ordin teoretic în asimilarea celor două feluri de stoc, ni se par mai puțin importante decît cele de ordin practic. Se are în vedere că stocurile de balanță și stocurile care stau la baza normativelor de mijloace circulante se determină la nivele diferite: primele se definitivează (pe baza propunerilor întreprinderilor) mai întîi pe plan central în funcție de corelațiile arătate mai sus la nivel macroeconomic — corelații permise de condițiile planului și determinate de anumite priorități; ultimele se stabilesc la nivel de întreprinderi în funcție de condițiile de aprovizionare și de consum ale fiecăreia. Aceste condiții fac ca stocul curent al unui anumit material, pentru care este prevăzut și stoc de balanță, să oscileze între mărimi greu de avut în vedere pe plan central. De asemenea, pe parcursul anului de plan, unitățile economice pot modifica, în anumite condiții, normativul la materiale în cadrul normativului total și deci și nivelul de acoperire financiară al anumitor stocuri. O asemenea măsură nu poate fi luată în cazul stocului normat cu ajutorul balanțelor la un anumit material, deoarece nu există practic posibilități materiale de compensare la nivel de întreprindere. Conjugînd astfel diversitatea de situații care are loc în procesul de circulație a valorilor materiale din toate întreprinderile pentru care s-a stabilit pe total un stoc de balanță, cu caracterul relativ stabil al acestui stoc, ne dăm seama că el **nu poate avea practic, decît o valoare orientativă,** că între mărimea lui și mărimea stocului efectiv sau necesar, există zilnic, în mod obiectiv, semnul inegalității.

Cele ce preced nu au scopul de a respinge adevărul arătat de mai mulți participanți la dezbateri și anume că stocul de metal la consumator rezultat din balanță se situează în unele cazuri sub 75 din stocul normat după metodologia de calcul a normativelor mijloacelor circulante. Dimpotrivă, ne alăturăm părerii că el este insuficient dacă ținem seama

Nicolae SĂVOIU
din Ministerul Finanțelor

(Continuare în pag. 12)

IMPLICAȚII ECONOMICE ALE NORMELOR DE CONSUM

PLANUL DE STAT PE 1972 pune în mod pregnant necesitatea obținerii unei mai înalte eficiențe economico-financiare în producție, orientînd eforturile și capacitatea creativă a tuturor oamenilor muncii spre reducerea accentuată a cheltuielilor materiale. În industria republicană, ele urmează să fie micșorate cu 2,8%. Înfăptuirea acestui important obiectiv necesită valorificarea superioară a fondului de materii prime și materiale care, în cele mai multe ramuri și întreprinderi, au ponderea cea mai mare în totalul cheltuielilor de producție.

Revista noastră, cu sprijinul Comisiei economice a Comitetului județean P.C.R. Prahova, a dezbătut cu specialiști — ingineri, economiști și cadre de conducere din cîteva întreprinderi — problema valorificării superioare a materiilor prime, a implicațiilor economice a normelor de consum.

Iată cîteva din opiniile exprimate :

O PREOCUPARE CONTINUĂ, NU DE CAMPANIE...

Constantin GEORGESCU
economist, secția economică a Comitetului județean P.C.R. Prahova

ANUL TRECUT **unitățile economice din județul nostru au economisit,** pe baza reducerii normelor de consum, **mai bine de 5370 tone metal, 102 800 tone combustibil convențional, 69 800 mii kilovați oră energie electrică și alte materiale.** În mai toate întreprinderile au fost desfășurate largi acțiuni de reproiectare a unor ansamble și piese, au fost asimilate noi produse cu o greutate specifică mai mică dar cu parametrii funcționali mai ridicați, au fost introduse noi procedee avansate de muncă a fost dezvoltată mișcarea inovatorilor și raționalizatorilor. Dacă raportăm însă nivelul economiilor dobîndite la posibilitățile existente în fiecare unitate (aproape peste tot s-au făcut investiții importante, au fost achiziționate mașini moderne, s-au introdus tehnologii avansate, a crescut gradul de calificare al cadrelor etc.), trebuie să spunem că **există încă serioase rezerve.** În timp ce unele unități obțin economii altele au depășiri, apoi dacă unele produse se realizează cu consumuri sub normele prevăzute altele le depășesc substanțial, iar adesea apar canale de depășire a consumurilor prevăzute încă din faza de aprovizionare.

Este concludent faptul, de pildă, că **Uzina de utilaj chimic-Ploiești și Întreprinderea de prefabricate pentru construcții „Dacia"-Ploiești,** deși au încheiat anul 1971 cu economii importante de metal, ca urmare a reducerii consumurilor specifice, totuși la unele produse se înregistrează mari depășiri. Utilizarea de materiale peste cotele prevăzute, fundamentarea eronată a consumurilor specifice la unele sortimente, sînt daunele principale.

Unitățile din industria lemnului au depășit, pe total județ, consumurile prevăzute cu 845 mc material lemnos. **U.E.I.L.-Cîmpina și Măneciu,** au depășit de exemplu consumurile cu 5700 mc, datorită nevalorificării deșeurilor pentru P.A.L. și P.F.L., destinîndu-le doar ca lemn de foc. Iată un mod prin care realizările altor unități au fost pur și simplu înghițite. De asemenea, un număr de 9 unități **(Grupul industrial foraj-extracție, Întreprinderea Feroemail, Uzina mecanică, de material rulant, Industria Cărnii Prahova** etc.), au depășit consumurile de combustibil convențional cu aproape 30 000 tone, motivînd acest fapt prin funcționarea necorespunzătoare a unor utilaje, folosirea nerațională a capacităților de producție mari consumatoare de combustibil, greșeli în normare ș.a. Și la energie electrică economiile ar fi fost mai substanțiale, dacă un număr de 19 unități nu ar fi consumat, peste normele prevăzute, 11 500 mii kilowați oră.

Departe de a reda toate cauzele unor depășiri a normelor de consum, întrucît ele sînt diverse și au explicații multiple, un lucru rămîne cert : **dacă în toate unitățile preocuparea pentru respectarea normelor de consum, pentru diminuarea lor ar fi fost continuă și nu dusă în campanie, rezultatele ar fi fost, firește, cu totul altele.** Din păcate, unii conducători de întreprinderi, pe motivul că sînt absorbiți de multiple treburi, scapă din vedere asemenea probleme. Urmărind în principal îndeplinirea indicatorilor cantitativi de plan ei neglijează uneori aspecte foarte importante cum ar fi înnoirea tehnologiilor și produselor învechite, încadrarea în consumurile specifice, respectarea documentațiilor tehnice, aspecte cu consecințe economice foarte importante. De asemenea trebuie arătat că în ceea ce privește **nivelul la care se aprobă normele, ponderea normelor de stat în raport cu cele departamentale și uzinale,** există largi posibilități de îmbunătățire a modului de stabilire a lor cît și a raportului ce trebuie să existe între aceste categorii de norme. **Ar trebui,** de pildă, să crească mai mult ponderea normelor de stat, cuprinzînd grupe de **produse, produse similare ce se execută în mai multe unități, pentru toate produsele care prezintă o importanță deosebită pentru economia națională.** Ministerele, centralele industriale ar trebui să analizeze periodic nivelul normelor ce le elaborează, punîndu-le în permanență de acord cu sarcina de reducere a cheltuielilor la 1000 lei producție-marfă. Același lucru este valabil și pentru întreprinderi în ce privește normele uzinale.

Faptul că economia dispune la ora actuală de un organ de stat ca **Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, ar trebui ca, periodic, să analizeze modul în care celelalte ministere, centrale industriale și întreprinderi își îndeplinesc cu răspundere sarcina de a da normelor de consum un caracter dinamic, mobilizator, în ce măsură acestea au la bază o fundamentare tehnico-economică, luînd măsuri în consecință.**

O ultimă problemă la care aș dori să mă refer este și aceea a **utilizării din plin în fiecare întreprindere, a pîrghiilor de stimulare morală și materială a celor ce realizează economii.** Din păcate, din lipsa unei evidențe stricte pe locurile de muncă asupra consumurilor, din teama ca pe baza economiilor să nu li se reducă nivelul de aprovizionare tehnico-materială prevăzut inițial și alte asemenea „motive", în multe întreprinderi nu se aplică hotărîrile privind stimularea celor ce fac economii, cît și sancționarea celor care încalcă tehnologiile de fabricație, producînd astfel pagube materiale. Aceasta face ca preocuparea pentru economii, pentru gospodărirea cu răspundere a materialelor, să nu capete amploarea cuvenită.

CONCEPȚIA TEHNICĂ ÎN SPRIJINUL ECONOMICITĂȚII

ing. Petre FURDEA
tehnolog-șef, Uzina mecanică fină-Sinaia

SPECIFICUL activității noastre nu ne situează în rîndul marilor consumatori de metal. Cu toate acestea, avînd în vedere că utilizăm oțeluri speciale scumpe care, în marea lor majoritate le importăm, colectivul nostru se preocupă de valorificarea superioară a acestora, de diminuarea consumurilor specifice. Concludentă în această privință este următoarea situație :

Dacă în 1954 aparatura de injecție — produsul principal pe care îl realizăm — avea o greutate de 29,150 kg, în 1958 — de 23,300 kg, în 1962 el a ajuns la 16,700 kg. Cursa pentru „cura de slăbire" a produsului continuă, avînd în prezent în procesul de fabricație un nou produs cu un principiu constructiv diferit față de cel de pînă acum, **a cărui greutate nu va depăși 5 kg.**

Evident, pentru a ajunge aici s-au depus eforturi pe diferite planuri : **proiectare și reproiectare** de ansamble și tipuri noi de produse **și perfecționări tehnologice în procesul de fabricație.** Aș mai adăuga la acestea și realizarea unei invenții brevetate la aparatura hidraulică care, pe lîngă ridicarea performanței produsului, ne-a permis și reducerea cu 12% a greutății lui. Desigur, măsurile tehnico-organizatorice pe care le luăm de la o perioadă la alta, vizează de fiecare dată noi resurse ce pot fi fructificate. În prezent, o asemenea rezervă o constituie pentru noi **perfecționarea, în continuare, a tehnologiilor de fabricație.** Și de ce tocmai aceasta ?

Dintr-un calcul făcut în urma unui amplu studiu rezultă că în timp ce greutatea produsului a fost redusă substanțial, coeficientul de utilizare a metalului se menține totuși scăzut. Folosim încă pentru fiecare pompă o cantitate brută de metal cu aproape 60% mai mare — care de fapt, prin uzinare, devine șpan. Dacă ne comparăm cu firme similare din Anglia sau America rezultă că noi consumăm în plus cu 12—20% mai mult metal pe aceeași unitate de produs. Este adevărat că există și foarte multe particularități care ne deosebesc de aceste firme, mai ales în ce privește utilizarea unor procedee tehnologice.

Nu putem spune că, în condițiile noastre, avem defecțiuni în privința aprovizionării. Dar **neexistind unele calități de oțeluri de care aevm nevoie, folosim altele care conduc la consumuri mai mari.** Bunăoară, ne lipsește oțeluri cu carbon redus, ceea ce ne limitează posibilitatea extinderii procedeului de fabricare a pieselor prin extruziune la rece, procedeu care nu provoacă nici o pierdere de metal. Ne lipsesc, de asemenea, bare calibrate la dimensiuni diferite, care ar permite prelucrări numai interioare, fără a mai fi nevoie de cele exterioare. Standardele noastre nu prevăd pentru mecanică fină asemenea sortimente. Se impune stringent stabilirea unui nomenclator de asemenea produse. Dacă încercăm să obținem, de pildă, de la **Uzina „Industria Sîrmei" din Cîmpia Turzii** bare trase și rectificate, se amplifică costurile pe bucată pînă la 60—70 lei. Executarea acestei operațiuni — din bară nerectificată în bară rectificată — în condițiile uzinei noastre ne costă de trei ori mai puțin. De ce o asemenea diferență de prețuri, mai ales cînd e vorba de o uzină specializată ? Din această pricină nu putem aplica unele procedee economice. Rectificarea barelor la noi impune mașini și muncitori în plus, ocuparea de spații etc.

Consumăm mult metal pentru a ne realiza cu forțe proprii organe de asamblare (șuruburi, piulițe, pene, prezoane). Întreprinderile specializate din țară nu numai că nu ne acoperă necesarul, dar nici nu execută unele organe la care au rentabilitate mai scăzută.

Uzina noastră consumă la fabricarea pompelor de injecție, foarte multe piese din tablă. Și acestea trebuie să le producem noi întrucît nu există o întreprindere specializată care să le fabrice prin procedee moderne, ca, de pildă, prin foto-chimie. Pentru rezolvarea parțială a problemei am căutat să solicităm de la întreprinderile metalurgice livrarea de tablă format benzi în colaci. Aceasta ne-ar fi permis să automatizăm presele și să reducem serios consumul. Problema a rămas în suspensie, negăsindu-și pînă în prezent rezolvarea.

În ultimii ani depunem eforturi să producem diferite elemente specializate cu forțe proprii pentru realizarea unor mașini. Nefiind ajutați însă de Fabrica de mașini unelte și agregate București prin livrarea unor elemente tipizate, sîntem nevoiți să le realizăm în condițiile unui consum ridicat de metal. O asemenea situație se petrece și cu fabricarea unor scule, întrucît o bună parte din ele nu ne sînt livrate de uzinele specializate etc.

Iată, așadar, un inventar de probleme care, rezolvate, ne-ar ajuta mult la îmbunătățirea coeficientului de utilizare a metalului. Socotim util ca ministerul nostru să analizeze situația arătată, impulsionînd dezvoltarea unor sectoare de producție specializate, fără aportul cărora introducerea unor tehnologii avansate în industrie, reducerea consumului de metal și sporirea eficienței, nu sînt cu putință.

OPȚIUNE ÎNTRE EFECTELE SPORIRII PRODUCTIVITĂȚII ȘI DIMINUAREA CONSUMURILOR DE MATERIALE

Petre RAȚĂ
inginer, șef de concepție, Uzina „1 Mai"

INTREPRINDEREA NOASTRĂ face parte din grupa celor cu un consum mare de metal : 65—70% din cheltuielile totale pe produs reprezintă cele materiale. În asemenea condiții, după cum e și firesc, atenția întregului nostru colectiv a fost și este îndreptată spre gospodărirea rațională a materiilor prime și materialelor, în special a metalului. Avem și rezultate care atestă că măsurile ce le luăm se soldează, an de an, cu eficiență. **În 1971, am economisit mai bine de 1800 tone de metal.**

Înainte de a mă referi la unele aspecte de care sînt legate strîns posibilitățile de reducere a consumurilor specifice, vreau să mă opresc asupra unor tendințe, care se manifestă la unele cadre de specialiști. Este vorba de **modul îngust de a privi acțiunea de reducere a consumului de metal ca un scop în sine, și nu corelat cu realizarea indicatorilor de eficiență economică.** Datorită unei asemenea gîndiri, am ajuns, în urmă cu cîtiva ani să fim obligați să reducem consumul de metal, mărind în schimb substanțial cheltuielile de manoperă, diminuînd totodată nivelul productivității muncii. De exemplu, în perioada 1965—1966 o instalație de foraj o executam în 6000—7000 ore. Urmărind cu orice preț reducerea consumului de metal, au fost înlocuite unele soluții tehnologice, au fost amplificate procesele de fabricație, ajungîndu-se la 25 000 de ore pentru o instalație. În aceste condiții au fost supraîncărcate secțiile de construcții metalice, creîndu-se aici locuri „înguste". În fine, costurile realizate pe instalație, deși consumurile de materiale au fost reduse au crescut în loc să se reducă. Așadar, am economisit cîteva zeci de tone de metal și am pierdut, datorită tehnologiilor suplimentare, sute de mii de lei. De aici concluzia : **este necesară de fiecare dată cînd se acționează într-o anumită direcție să se facă calcule comparative de eficiență și să ajungă la opțiunea cea mai favorabilă.**

Acțiunile pe care le întreprindem în prezent pe linia diminuării cheltuielilor materiale, au de fiecare dată o fundamentare nu numai tehnică, ci și economico-financiară. Așa de pildă, am acționat în direcția introducerii unor soluții noi constructive. La pompele de noroi prin reproiectări, am reușit să le ridicăm performanțele tehnologice, concomitent cu reducerea cu 40—50% a greutății lor. Este vorba de o gamă de pompe executate din tablă. Avem și alte măsuri de acest gen care sînt înscrise în proiectele de execuție, în planurile de măsuri tehnico-organizatorice. Din păcate, introducerea lor este lentă, deoarece peste 70% din produsele noastre merg la export și beneficiarii s-au obișnuit cu un anume tip de instalație. Pînă cînd să-i convingem și să-i determinăm să contracteze noile produse asimilate, durează timp. Desigur, există și în această privință posibilități care vor trebui explorate mai mult. Ne gîndim la prezentarea noilor produse la diferite tîrguri, expoziții, să facem mai multe demonstrații practice cu ele, convingînd în acest mod partenerii de afaceri asupra performanțelor acestor produse.

Pentru că m-am referit la opțiuni, la necesitatea unei politici tehnologice, socot că aceasta trebuie făcută nu numai la nivel de întreprindere, centrală industrială, ci și la nivel de departament și minister. Bunăoară, în curînd ne vom aproviziona cu oțeluri aliate de la noua oțelărie ce se construiește la Tîrgoviște. Pentru noi, este un lucru bun. Dar ne interesează direct ca barele de metal să ne fie livrate, ebosate și tratate. Pentru că, asemenea măsuri, ar descongestiona întreprinderea noastră de o activitate importantă, s-ar reduce în mod substanțial consumul de metal și, implicit, ar spori eficiența economică. **Asemenea măsuri de aprovizionare se aplică de altfel în toate țările dezvoltate industrial. Deci furnizorul nu trebuie să urmărească** numai livrarea de cantități mari de metal, ci totodată acesta să fie de calitate și în concordanță cu sortimentele și specificațiile beneficiarului.

În aceeași ordine de idei m-aș referi și la **unele standarde de stat care nu mai corespund.** Întrucît există prevăzute la metal în standarde toleranțe largi între plus și minus, furnizorii, de regulă, sînt tentați să ne livreze profile de laminate, țevi etc. în lungimi și greutate mai mari. Același lucru există și la unitățile care execută piese forjate. După calculele noastre, 25—30% din cantitatea de metal ca o primim în țevi laminate și piese forjate este în plus, ea fiind transformată în șpan sau capete neutilizabile. Așadar, reducerea consumurilor specifice trebuie privită pe toată filiera, întrucît ceea ce la unele întreprinderi se soldează cu avantaje, la altele dăunează, efectul negativ avînd repercusiuni și pe plan național.

Pentru acest an în uzina noastră sînt prevăzute largi acțiuni de analiză a normelor de consum în dorința de a le aduce la nivelul dotării tehnice, al condițiilor îmbunătățite de desfășurare a proceselor de producție. Avem prevăzut, ca angajament, depășirea volumului de economii obținut în anul trecut.

TONA DE METAL PE 1 MILION LEI PRODUCȚIE UN INDICATOR EFICIENT, DAR...

Nicolae SZABO
contabil șef, Uzina „1 Mai" :

CA URMARE a căutărilor pentru mobilizarea întreprinderilor în vederea unei mai bune utilizări a metalului s-a stabilit un indicator și anume : **tona de metal consumat pe 1 milion lei producție globală.**

La început acest indicator a părut simplu în urmărirea eficienței ce se obține comparativ cu planul. Pe parcurs însă au apărut o serie de greutăți, care au condus chiar la concluzii eronate atît în faza de urmărire, cît și în cea de stabilire a unor norme. Astfel, în cazul întreprinderii noastre se prevăd în plan poziții complexe (utilaj metalurgic, piese de schimb pentru utilaj petrolier etc.), care au o structură diferită de la o perioadă de plan la alta, cuprinzînd unicate sau produse de serie mică. Exprimarea lor în plan se face în unități de măsuri generale — (tone mil. lei), specificarea lor tipodimensională făcîndu-se pe parcursul întregii perioade de plan, în funcție de cererile beneficiarilor interni și externi.

Ca atare, fixarea unei norme pe t/mil. lei, va cuprinde elemente estimative, în neconcordanță cu sarcinile de plan efective, care pot să prezinte abateri atît în fixarea normelor, cît și în justa măsurare a rezultatelor obținute. Ca exemplificare vreau să arăt că la poziția utilaj metalurgic, se pot executa construcții metalice sau ansamble cu volum mare de prelucrare mecanică și în acest caz ponderea consumului de metal este substanțial deosebită. În această situație, **indicatorul t/mil. lei este eficient numai în cazul existenței unei producții comparabile, de la o perioadă la alta, asigurîndu-se o dinamică reală de scădere a valorilor materiale, ca urmare a eforturilor ce se depun în realizarea de economii.**

Dacă totuși acest indicator urmează să se mențină, el trebuie conectat cu un alt indicator ajutător și anume **mii lei cheltuieli materiale / milion lei producție.** În acest caz, problema care se ridică este aceea a sincronizării normelor de consum cu posibilitățile reflectării lor — sub formă valorică — în eficiența economică.

Normele se planifică însă, precum se știe, în cantități fizice. Practic, nici în faza de planificare și nici în cea de urmărire nu se poate stabili în ce măsură ele corespund sarcinilor de reducere a cheltuielilor de producție, sau la ce nivel asigură diminuarea acestora. Motivul : normele de consum ni se dau numai fizic și nu sînt puse de acord, în special la pozițiile complexe, cu calculațiile de plan preț cost, care se întocmesc nu pe baza normelor de consum, ci a tehnologiei elaborate pentru fiecare produs ce intră în cadrul acestor poziții, cu diferențe mari față de norma t/mil. lei. Este foarte greu ca, în situația unei producții eterogene, cum este cazul uzinei noastre, și în condițiile arătate, să se poată face o legătură între norma fizică și prețul de cost. De aceea, **opinez pentru menținerea acestui indicator numai în cazul produselor comparabile.**

Există și o altă problemă cu privire la **modul în care se reflectă în elaborarea sarcinilor de reducere a prețului de cost legătura între norma de consum și situația specifică unei întreprinderi.** Să dau un exemplu. În general, nivelul de reducere a cheltuielilor materiale din structura prețului de cost, corespunde nivelului de reducere a normelor. În aparență, metoda pare justificată dacă nu ar interveni un element specific unor întreprinderi cu profil complex și care își realizează sarcina în cadrul unui vast plan de colaborare așa cum este cazul Uzinei „1 Mai". Concret, în cheltuielile materiale, circa 50% intră semifabricate achiziționate — la greutăți și prețuri ferme — asupra cărora noi, în calitate de beneficiari, nu putem acționa (rulmenți, pistoane, garnituri de cauciuc, organe de asamblare, lanțuri etc.) pentru diminuarea costurilor. Așa stînd lucrurile, sarcina de reducere a normelor de consum, nu poate fi aplicată asupra întregului volum de materiale, ci numai asupra acelora la care întreprinderea poate interveni direct și în mod eficient.

Pentru Uzina „1 Mai" această problemă este cu atît mai importantă cu cît în structura prețului de cost, peste 70% reprezintă cheltuielile materiale (inclusiv energia și combustibilul achiziționat) din care aproape jumătate, așa cum am arătat, se compun din subansamble, repere, semifabricate achiziționate.

Este un motiv în plus — care impune **elaborarea unor indicatori valorici în concordanță cu indicatorul de cheltuieli per mia de lei producție, care să reflecte cu adevărat sarcini mobilizatoare, însă nu pe global, ci acolo unde se poate și trebuie să se acționeze.**

O altă problemă este aceea că o întreprindere complexă are cheltuieli materiale și diferite altele decît cele care se normează direct pe produs. Astfel, Uzina „1 Mai" are sectoare auxiliare, cum este cazul sectorului mecano-energetic (cu ateliere independente și baze de întreținere în secții), sculăria centrală — respectiv circa 26 ramuri de producție (codificate pe principiul B.L.R.), un volum ridicat de cheltuieli materiale — din care o pondere importantă o reprezintă metalul. Acestea se regăsesc în cadrul circulației interne și nu sub forma evidențierii lor directe pe produsul finit, motiv în plus care impune corelarea sarcinii fizice a consumului de materii prime cu indicatorul de eficiență economică.

ECONOMII „PARALIZATE" DE PENALIZĂRI

Teodor TUDORAN
inginer-șef, Uzina de reparat tractoare și motoare grele „Poiana"-Cîmpina

IN CONDIȚIILE specificului uzinei noastre — ca unitate specializată în reparații capitale pentru utilajele industriei petroliere — respectarea normelor de consum, gospodărirea cu grijă a pieselor de schimb, capătă o însemnătate deosebită. Spun aceasta, întrucît de activitatea ce o desfășurăm depinde, pe de o parte, funcționarea neîntreruptă a instalațiilor în schelele petroliere și, deci, îndeplinirea planului de către acestea, iar pe de altă parte, rentabilitatea întreprinderii noastre. **Anul trecut l-am încheiat cu o economie de 380 tone metal,** iar pentru anul în curs ne-am propus să economisim peste 200 tone de metal.

Principala resursă ce ne stă la dispoziție pentru diminuarea consumurilor o constituie **recondiționarea unor piese a căror uzură permite acest lucru.** Am acționat și acționăm pe această cale, deoarece practica a dovedit că piesele pe care le recondiționăm se comportă bine în exploatare, asigură ciclul de funcționare a utilajului ca orice piesă nouă. Astăzi dispunem de multiple mijloace tehnice speciale pentru recondiționarea unui volum tot mai mare de piese.

Există însă o neconcordanță între dorința noastră de a diminua consumul de piese noi, prin valorificarea celor vechi, ca urmare a recondiționării și stimulentul ce ni se acordă pentru rezultatele ce le obținem.

Legislația actuală prevede că pentru piesele de schimb din aprovizionare se pot face renunțări odată pe an și anume : în prima parte a semestrului I pentru semestrul II într-un procent de maximum 10%, cu condiția să existe noi cereri la valoarea respectivă. Or, cum este cu putință să „ghicim" în această perioadă ce piese vom putea recondiționa la utilajele ce ne vor sosi în tot cursul anului pentru reparații ?

Avem o singură șansă și anume că întreprinderile furnizoare de piese de schimb nu respectă de cele mai multe ori contractele privind termenele de livrare și în loc să cerem să fie penalizate, le rugăm să ne reducă din cererile inițiale. Dar sînt și situații cînd livrările se fac potrivit termenelor stabilite în contracte. În acest caz — dacă am executat multe recondiționări — ne creăm la anumite sortimente stocuri supranormative ! Și după cum sînt regulile în vigoare, pentru stocuri supranormative plătim penalizări.

Am căutat să rezolvăm problema pe o cale mult mai rațională. **Întreprinderea de aprovizionare de piese de schimb Cîmpina** (I.A.P.S.) **singurul nostru furnizor, deși face parte din același minister ca și unitatea noastră, nu vrea să ne preia piesele de schimb noi, neutilizate în bazele sale, întrucît legislația în vigoare nu prevede asemenea lucru decît pentru materii prime și materiale.** Piesele de schimb formează un alt articol și, ca atare, întreprinderea noastră trebuie să se descurce cum va putea. Dacă lucrurile s-ar rezolva în sensul de a avea posibilitatea ca, ținînd seama de volumul de piese recondiționate, cele noi să fie date bazei și schimbate în sortimentele de care ducem lipsă, treaba ar merge bine. Nu s-ar crea nici stocuri supranormative, iar acțiunea noastră ar căpăta proporții mai largi, cu favorabile consecințe economice. Evident, în ce ne privește vom depune eforturi, în găsirea unor metode perfecționate pentru a determina, pe baza experienței acumulate, necesarul de piese noi cît mai aproape de realitate.

Opinii consemnate de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

CONTRACTUL ECONOMIC FIIND LEGE, FURNIZORUL SĂ-L RESPECTE

● *Întreprinderea noastră, care anul trecut, pe lîngă unele economii, a avut și depășiri de consumuri la diverse materiale, ar putea în acest an să se încadreze în normele de consum și chiar să le diminueze, dacă unii furnizori* (**Întreprinderea minieră Hunedoara** — *talc măcinat ;* **Întreprinderea minieră Văleni de Munte** — *nisip brut ;* **Întreprinderea minieră Orșova** — *cuart ;* **Întreprinderea „Răsăritul"-Brașov** — *calcar ;* **I.C.M. Berceni și Hunedoara** — *fontă veche etc.*), *ne-ar livra produsele de calitate conform specificațiilor din contracte* (**Alfredo MADUSI,** *șeful serviciului contabilității uzinele* **„Feroemail" Ploiești.**

● *Datorită faptului că furnizorul nostru* — **Combinatul Siderurgic-Galați,** *nu-și respectă clauzele contractuale privind dimensiunea laminatelor, pe lîngă că plătim sume importante de bani peste cele prevăzute la capitolul „aprovizionare", ajungem și la consumuri peste prevederi, datorită capetelor, șpanului etc. — operații necesare pentru aducerea materialului la cotele solicitate* (*ing.* **Traian IVĂNUȘ,** *șeful serviciului constructor-șef,* **Uzina mecanică de material rulant-Ploiești).**

● ***Întrucît furnizorii noștri sînt unici, în special pentru metal, sîntem nevoiți ca încă în faza precontractuală să acceptăm satisfacerea comenzilor în funcție de ceea ce ni se oferă. Așadar, de la bun început la unele sortimente de materiale cu care ne aprovizionăm știm că vom avea consumuri peste prevederi. Recurgem la derogări și la diferite alte artificii încît să nu „supărăm" furnizorul***

(Continuare în pag. 12)

ÎMBĂTRÎNIREA PROFESIONALĂ

(Urmare din pag. 7)

pot valorifica sau amplifica. Cele mai valoroase atribute cetăţeneşti se dovedesc nu numai prin ceea ce faci sau ce ştii tu însuţi, ci mai ales prin a ajuta şi pe alţii să ştie ceea ce ştii tu şi ajutîndu-i să dezvolte priceperea ta.

14) Nu jongla cu noţiuni pe care nu le stăpîneşti ; la început poţi

epata, dar sigur vei fi pus şi în situaţii penibile, în care te poţi compromite din cauza superficialităţii.

15) În viaţa unui specialist, biblioteca personală trebuie considerată ca o comoară de documentare indispensabilă ce trebuie valorificată la timp şi care contribuie la perfecţionarea lui continuă ; ea nu trebuie apreciată ca un tezaur de acumulări băneşti.

16) Valoarea pregătirii tale nu se măsoară prin numărul cărţilor din biblioteca personală, nici prin acelea pe care le-ai studiat efectiv, ci prin prezenţa creatoare a noului în munca ta.

17) Nu te deprima dacă constaţi că nu mai corespunzi funcţiei ce ocupi ; ea nu este un drept inamovibil al tău, ci o verigă în lanţul interdependent al activităţilor ce condiţionează mersul ascendent al unităţii, al întregii societăţi. Dacă constaţi că între cantitatea de răspunderi ce-ţi sînt încredinţate şi capacitatea ta de rezoluţie şi decizie discrepanţa creşte, priveşte realitatea cu calm şi hotărîre ; ai îmbătrînit profesional ! te-ai rutinat ! este momentul să te retragi singur — chiar şi numai temporar — de la nivelul funcţiei şi răspunderilor ce le ai înainte de a ţi-o cere colectivul în care lucrezi !

18) Nu te irosi opunîndu-te prin fapte neloiale progresului promovat prin superioritatea pregătirii altora ; din această luptă vei ieşi învins, epuizat şi mai îmbătrînit, iar societatea te va repudia pentru orice obstacol pe care îl creezi în mersul său ascendent.

Tratament

1) ÎN MOMENTUL în care îţi dai seama că nu mai ai tăria să recunoşti pe „nu ştiu", cînd tentaţia de a te opune noului creşte, cînd noutăţile pe care nu le stăpîneşti te sperie sau cînd superioritatea pregătirii altora te enervează în loc să te stimuleze în a şti pentru a-i egala — gîndeşte-te cu clarviziune la un domeniu de probleme, la o funcţie potrivită sau la o activitate spre care să te orientezi sau să te reprofilezi ; ai nevoie de voinţă şi de autocontrol pentru a nu te ambala în compromisuri.

2) Nu încerca să treci singur neobservat peste aceste momente dificile; cere sprijinul organizaţiei de partid, sindicatului, conducătorului direct şi compartimentului de personal pentru a te înscrie într-o formă intensivă de reciclare, de perfecţionare sau de specializare într-un domeniu în care unitatea are nevoie de cadre şi în care ai putea corespunde. În acest fel, cedînd în mod deliberat locul ce ocupi, altui tovarăş de muncă, mai capabil decît tine, ajuţi societatea, iar colegii te vor aprecia. Aceasta nu constituie o capitulare în faţa dificultăţilor, ci o dovadă supremă a interesului tău pentru mersul ascendent al societăţii.

3) O dată încadrat într-un curs de reciclare, foloseşte intensiv timpul afectat programului ce ţi s-a recomandat, dar nu numai în orele de audiere a instructorului, ci şi în timpul de studiu individual.

4) Nu te mulţumi în a studia exclusiv prelegerile scrise ce ţi se dau la cursuri sau notiţele, ci mergi cît mai mult cu putinţă direct la sursa bibliografică a fiecarui curs, chiar atunci, imediat, iar dacă instructorul nu ţi-o recomandă, cere-i-o tu : aceasta îţi va ajuta şi pe moment pentru valorificarea deplină a cursului, dar mai ales în viitor ; faci în acelaşi timp un serviciu colegilor de curs dar şi instructorului — omisiunea lui se abate de la prescripţiile pedagogice şi, cu siguranţă, nu se va mai repeta.

5) Participă cu sîrg la exerciţii, lucrări practice, discuţii de cazuri şi la orele de laborator ; este forma cea mai activă de transformare a cunoştinţelor teoretice în deprinderi.

6) Nu ezita să întrebi şi să ceri sprijinul colegilor şi al instructorului cînd sînt unele noţiuni mai dificile pe care nu le poţi asimila sau înţelege : colegii au ocazia să-şi încerce capacitatea de difuzare şi explicitate a ceea ce ştiu sau să constate că nici ei nu stăpînesc noţiunile în aşa măsură încît să le transmită şi altora, iar instructorul va încerca satisfacţia deplină constatînd că noţiunile şi cunoştinţele preocupă şi prezintă interes pentru cursanţii săi ; fii convins că pentru un instructor — bun pedagog, întrebările de detaliu nu plictisesc, ci întregesc satisfacţia utilităţii sale.

7) Printr-o prealabilă şi sistematică consultare şi studiere a materialelor bibliografice ce-ţi sînt recomandate — lucru pe care îl vei face cu succes în biblioteca întreprinderii sau instituţiei care tutelează cursul de reciclare pe care îl urmezi — caută să-ţi procuri pentru biblioteca personală lucrările pe care le apreciezi ca utile în viitor ; în această acumulare selectivă să nu fii egoist, nu te gîndi numai la tine, ci şi la colegii tăi, la colaboratorii tăi

8) Nu te limita să asimilezi doar noţiunile riguros legate de stricta ta specialitate în care te-ai format sau te formezi ; acumulează cunoştinţe şi în domeniile tangente, dar opreşte-te la limita de profunzime prescrisă ; nu uita că aceste cunoştinţe îţi sînt necesare pentru a înţelege munca altor specialişti, a altor sectoare, pentru a fi în măsură să te înscrii şi să stimulezi legăturile funcţionale de colaborare interdependentă a specialităţii tale cu a celorlalţi.

9) Consideră cursul de reciclare ca una dintre cele mai bune ocazii pentru a schimba cunoştinţe, pentru a învăţa din experienţa altora, din practica şi cunoştinţele colegilor ; la aceste cursuri sensul circulaţiei informaţiilor este multiplu : de la instructor la cursanţi, de la cursanţi la instructor, dar şi de la un cursant la altul. Deci nu ezita şi apropie-te de colegii de la curs, de fiecare din ei, împărtăşeşte-le din practica, succesele şi insuccesele tale şi învaţă dintr-ale lor : sînt fapte trăite care poate nu le vei găsi redate cu atita trăire în nici un tratat de specialitate.

10) La întoarcerea de la curs în unitatea în care lucrezi nu instaura un monopol obturant asupra cunoştinţelor tale şi nici asupra materialelor documentare sau de studiu acumulate. Străduieşte-te ca toate cunoştinţele tale noi să le difuzezi unui număr cît mai mare de colaboratori şi tovarăşi de muncă. Cu cît nivelul de cunoştinţe atins de tine va fi mai general, cu cît noul tău limbaj ştiinţific va fi înţeles şi vorbit de toţi cei din jur, cu atît vei reuşi să fii mai util, mai apreciat şi vei fi stimulat să ştii mai mult, din ce în ce mai mult. Nu îţi vei putea niciodată menţine primatul profesional monopolizînd sursele de informare şi împiedicînd pe alţii să ştie : cu siguranţă că cei avizi de nou şi progres vor găsi noi surse din care să-şi astîmpere setea permanentă de ştiinţă, iar tu, convins că ţi-ai asigurat lipsa de rivalitate, te vei trezi în postura deplorabilă de izolat infatuat şi cu cunoştinţe perimate.

11) Ia bine aminte : procesul de reciclare trebuie să fie pentru tine şi pentru cei din jur un proces continuu. Nu slăbi ritmul de informare şi studiu nici o zi : menţine această cadenţă în mod egal, fără variaţii, deoarece una dintre condiţiile unor productivităţi ridicate este menţinerea ritmului optim : acest adevăr ştiinţific este valabil şi în activitatea fizică, dar şi în cea cerebrală. Deci nu aştepta reciclarea printr-un nou curs, ci studiază mai departe singur, permanent, programat şi ordonat.

12) Consideră reciclarea ca o cale de menţinere a tinereţii şi vigoarei profesionale, de evitare a pericolului de îmbătrînire profesională, de vindecare şi de eradicare a acestei maladii.

---

*) Vezi : „Îmbătrînirea profesională — boală curabilă", în „Viaţa economică", nr. 50, din 10 decembrie 1965 şi „Puncte şi subpuncte pe agenda reciclării" în Almanahul „Scînteia" 1972, pag. 427—429.

metal, putem admite că eforturile ce trebuie depuse în acest domeniu în industria constructoare de maşini vor determina, în final, şi în viitor posibilităţile de optimizare a stocurilor în discuţie. Or, uneori, cu ocazia propunerilor de plan ce se fac de unele unităţi economice, se prevăd date supraevaluate în ce priveşte consumul şi subevaluate în ce priveşte stocul preliminat de metal la sfîrşitul anului care precede pe acela de plan. Pentru anul 1970 de exemplu, Centrala industrială de utilaje petroliere Ploieşti (la care, după cum susţine inginer V. Şireanu — director comercial — s-a putut determina cu ajutorul calculatorului electronic — un necesar de stoc de metal de pînă la 60 de zile) a propus un necesar de consum insuficient fundamentat, apreciat ca supraevaluat la analizele ulterioare cu peste 11 000 de tone la profile mijlocii şi uşoare, cu peste 7000 de tone la profile grele şi cu peste 2500 de tone la diferite sortimente de tablă. Pentru acelaşi an, uzina „1 Mai" Ploieşti a preliminat, la 6 grupe de materiale, stocuri iniţiale inferioare cu 3658 de tone, iar Uzina de utilaj chimic Ploieşti, la 8 grupe de materiale, cu 2860 de tone, faţă de cele rezultate la încheiera bilanţului pe anul 1969.

Pe lîngă faptul că, în asemenea situaţii, se îngreunează şi optimizarea stocurilor prin plan, decurge, logic, şi următorul aspect : **dacă stocurile iniţiale sînt subevaluate iar consumul este supraevaluat, numărul de zile pentru norma de stoc apare artificial diminuat deoarece faţă de necesităţile reale de consum , stocul care rezultă din balanţă asigură, de fapt, producţia pe un număr mai mare de zile.** În această idee s-ar fi înţeles mai complet necesitatea reanalizării numărului de zile (de 33—39) pentru stocul de balanţă de metal, dacă purtătorii de cuvînt ai unităţilor din cadrul M.I.C.M. — care au exprimat această opinie — ar fi susţinut-o şi cu unele exemple concrete din activitatea practică din care să rezulte că, într-adevăr stocul de 50—60 de zile cu care au lucrat uzinele, s-a făcut în detrimentul desfăşurării normale a procesului de producţie.

Sîntem de părere că problemele ridicate, constituie un indiciu că normarea stocurilor, care, după cîte cunoaştem, preocupă în prezent în mod concret organele de resort, îşi poate găsi soluţionări perfecţionate prin analiza cît mai multor sesizări şi propuneri.

ÎN INDUSTRIA CHIMICĂ

(Urmare din pag. 9)

au elaborat şi difuzat pînă în prezent aceste nomenclatoare. Astfel, pentru piese de schimb utilaj minier nu s-au definitivat nomenclatoarele de către Uzinele „Hidromecanica"-Braşov şi Uzinele „Independenţa"-Sibiu, iar pentru piese de schimb utilaje energetice de către Uzinele „Vulcan"-Bucureşti şi U.C.M.-Reşiţa şi altele.

O bună parte din uzinele furnizoare, ţinînd seama de experienţa în exploatarea utilajelor şi-au îmbunătăţit nomenclatoarele, („Uzina Mecanică-Timişoara", Uzina „Steaua Roşie"-Bucureşti, Uzina „Înfrăţirea"-Oradea etc.). Unele întreprinderi însă, **o dată cu revizuirea nomenclatoarelor, au exclus din ele repere importante, a căror contractare o refuză, obligînd beneficiarii să le execute în condiţii tehnice şi economice necorespunzătoare.** Astfel, „Uzina de Pompe"-Bucureşti a eliminat o serie de repere la pompele tip Lotru, Cerna, Sadu, Hebe, iar Uzina „Unio"-Satu Mare a exclus o serie de repere la electropalane.

În multe cazuri, furnizorii nu avizează contractarea nici pentru toate piesele din nomenclator sau acceptă în cantităţi reduse piesele de complexitate mai mare. Asemenea situaţii se înregistrează la Uzina de maşini electrice-Bucureşti pentru piese de schimb la motoare electrice, Uzina „Strungul"-Arad pentru piesele de schimb la strunguri, Uzina Mecanică-Timişoara şi U.C.M.-Reşiţa pentru piese de schimb la maşinile de ridicat şi transportat, Uzina „Tehnofrig"-Cluj pentru piese de schimb la compresoarele de amoniac etc. În vederea înlăturării acestor neajunsuri, este necesar ca producătorii să consulte cel puţin principalii consumatori şi să ţină seamă de observaţiile acestora la îmbunătăţirea nomenclatoarelor.

PARALEL cu sporirea producţiei proprii, cu necesitatea ca uzinele constructoare de maşini să contracteze cu unităţile beneficiare comenzile de piese de schimb, s-a simţit şi se simte nevoia **raţionalizării utilizării acestora pe baza elaborării unor normative şi norme de consum.**

În cadrul Ministerului Industriei Chimice s-au aprobat, încă în cursul anului 1971, astfel de normative şi norme de consum pentru piese de schimb pe tipuri de utilaje, ţinîndu-se seama de condiţiile în care funcţionează. Acestea urmează a fi verificate şi îmbunătăţite pe parcurs, avîndu-se în vedere atît măsurile luate de furnizori pentru ridicarea calităţii execuţiei cît şi de beneficiari, privind asigurarea condiţiilor unei funcţionări normale şi a întreţinerii cu răspundere a utilajelor. În acest sens, pentru comenzile de piese de schimb pentru 1973, care se emit de beneficiari pînă în februarie a.c., justificarea necesarului se va face pe baza normativelor şi normelor de consum aprobate. Totodată, la raţionalizarea consumului de piese de schimb vor contribui şi alte acţiuni întreprinse de minister. Astfel, prin organizarea activităţii de „service" de către I.A.M.C.-Otopeni pentru întreţinerea şi repararea aparatelor de automatizare livrate de F.E.A.-Bucureşti uzinelor chimice, întregul necesar de piese de schimb pentru aceste aparate este verificat şi centralizat de către această întreprinderea amintită, contractarea făcîndu-se pentru întreaga cantitate şi depozitarea lor într-un singur loc. În acest mod, **se asigură o mai bună întreţinere şi reparare a tuturor aparatelor, se raţionalizează consumul de piese de schimb, evitîndu-se dispersarea lor la toate uzinele.**

O problemă de o deosebită importanţă în asigurarea pieselor de schimb este **contractarea în timp util, cu termene de livrare necesare industriei, precum şi respectarea angajamentelor luate prin contracte.** În această privinţă trebuie să menţionăm că nu se aplică încă un program unitar valabil pentru toate centralele coordonatoare şi producătoare. Deşi cererile pentru anul 1972 au fost depuse încă din februarie — martie 1971, la termenele indicate în instrucţiunile emise de fiecare, nici pînă la 15 ianuarie 1972 nu s-au terminat integral avizările şi nu s-au încheiat contractele pentru o serie de grupe de piese de schimb.

Este necesar de a se lichida de urgenţă întîrzierile în avizare şi contractare şi de a se lua măsuri pentru evitarea unor asemenea situaţii pe 1973. În acest sens, socotim oportun **să se precizeze termenele pînă la care balanţele trebuie definitivate, discutate şi conciliate divergenţele cu beneficiarii, încheiate contractele, astfel încît uzinele beneficiare să-şi poată face din timp planurile de reparaţii şi să ia toate măsurile pregătitoare pentru noul an.** Numai astfel vor putea fi evitate situaţiile în care furnizorii dau tîrziu contractele, cu termene necorespunzătoare, cu pondere mai mare în semestrul II şi, de regulă, la sfîrşitul trimestrului, în loc să se eşaloneze livrările în cursul anului, pe luni, ţinînd seama şi de programul de reparaţii al beneficiarilor. În acelaşi timp, de o deosebită importanţă, este **respectarea cu stricteţe a angajamentelor asumate prin contracte.**

Dacă la sfîrşitul anului 1971, cea mai mare parte dintre furnizori şi-au respectat contractele, au fost însă uzine la care s-au semnalat restanţe care grevează îndeplinirea planului de reparaţii, mai ales dacă se produc la poziţiile la care şi pentru anul 1972 nu s-au avizat şi contractat cantităţile justificate. Astfel s-au înregistrat, restanţe la piesele de schimb pentru pompe reprezentînd 33% din valoarea contractată ; la piesele de schimb pentru maşini de ridicat şi transportat restanţa a fost de 10% ; la piesele pentru maşini-unelte de 12% ; la piesele pentru material rulant de 70%. Aşa prezentîndu-se situaţia, **este imperios necesar ca uzinele furnizoare să lichideze restanţele în primele luni ale anului 1972, fără a afecta însă prin aceasta îndeplinirea contractelor încheiate cu termene de livrare în perioada respectivă.**

NORMATIVELE

(Urmare din pag. 9)

că numai stocul de rezervă (de asemenea intangibil) ar putea fi stabilit la un nivel care să reprezinte 75% din stocul curent, potrivit actualei metodologii). **Considerăm că stocul de balanţă nu poate fi în nici un caz sub nivelul stocului de rezervă, pentru că, în asemenea situaţii, n-ar mai exista posibilităţi materiale pentru formarea acestuia din urmă.**

Dar aici intervine considerentul major care nu poate fi ignorat în planificare şi anume : scopurile ce se urmăresc prin plan au o anumită ierarhie de priorităţi. În condiţiile unui volum de surse materiale dat, organele centrale de planificare sînt uneori în situaţia de a alege scopul de care trebuie să se ţină în primul rînd seama : asigurării consumului productiv rezultat din sarcinile de plan sau asigurării stocurilor la un anumit nivel, prin balanţe ? **În această idee apreciem că, în afara perfecţionărilor metodologiei de stabilire a stocurilor, o rezervă importantă a optimizării lor o constituie reducerea în continuare a normelor de consum.** Dacă ţinem seama că schimbările constructive oferă cele mai mari posibilităţi de reducere a consumului de

CONTRACTUL ECONOMIC

(Urmare din pag. 11)

pentru că, supărîndu-se, el nu va admite încheierea contractelor. Aşa stau lucrurile de exemplu cu Combinatul Siderurgic-Galaţi, Uzina de utilaj greu-Bucureşti.

Deosebite greutăţi avem şi prin faptul că unitatea noastră consumă unele materiale în cantităţi nevagonabile şi care nu intră în specificul producţiei altor uzine din ţară. Furnizorii amintiţi neîncheind cu noi contracte decît pentru cantităţi vagonabile, ne pun în situaţia de a ne aproviziona peste normative. Ar trebui să existe o mai largă înţelegere, întrucît practica de azi dăunează întreprinderii şi economiei **(Vasile SIRBU,** *inginer-şef de concepţie şi* **Constantin SOFRONIE,** *contabil-şef,* **Uzina de utilaj chimic-Ploieşti).**

● *Bazele de aprovizionare să asigure, conform contractelor, toată gama de materiale solicitată, întrucît lipsa unui singur reper face imposibilă realizarea unui produs sau efectuarea unei reparaţii capitale. Se simte nevoia unei diversificări a sortimentelor din baze la aparatura electrică, organe de asamblare etc. Pentru procurarea lor din alte părţi se cheltuiesc mulţi bani sau se utilizează materiale pentru care este necesar să se ceară derogări* **(Vasile MUREŞANU,** *contabil şef,* **Uzina de reparat tractoare şi motoare grele Poiana Cîmpina).**

DEVANSAREA CREŞTERII PRODUCTIVITĂŢII MUNCII FAŢĂ DE SPORIREA SALARIULUI MEDIU — CERINŢĂ A ACUMULĂRII SOCIALISTE *)

(Urmare din numărul 3/1972)

LA NIVELUL economiei naţionale, problema corelaţiei între creşterea productivităţii muncii şi sporirea salariului mediu trebuie abordată şi în contextul politicii ocupării complete a populaţiei apte de muncă, a cărei realizare necesită mari investiţii şi deci sporirea acumulării. Pe de altă parte, este cunoscut că atragerea unor noi contingente de muncă, în special de muncă mai puţin calificată din agricultură, duce la creşterea masei de muncă depusă şi a produsului social total, dar aceasta nu influenţează în aceeaşi măsură creşterea productivităţii muncii. Problema corelaţiei între creşterea productivităţii muncii sociale şi a salariului mediu, a devansării ritmurilor de creştere a salariului de către ritmurile de creştere a productivităţii muncii trebuie altfel judecată în cazul sporirii mai rapide a salariilor mici şi a creşterii mai lente a productivităţii muncii sociale datorită încadrării în producţie a forţei de muncă mai puţin calificate.

Gradul de devansare la nivelul economiei naţionale este influenţat, de asemenea, de structura pe ramuri, de dezvoltarea prioritară a ramurilor în care nivelul salariului mediu este mai înalt datorită criteriului importanţei sociale a ramurii. Aceste ramuri beneficiază, totodată, în proporţie mai mare de investiţii şi deţin, deci, o pondere mare în fondurile fixe din economia naţională.

Prin toate aceste consideraţiuni dorim să subliniem, pe de o parte, că se impune o **analiză concretă** a corelaţiei dintre creşterea productivităţii muncii şi mărirea salariului, ţinînd seama de complexitatea factorilor care o determină precum şi de gradul de influenţă al fiecăruia dintre factori sau grup de factori.

Din analiza acestor factori rezultă, pe de altă parte, că planificarea şi analiza corelaţiei între creşterea productivităţii muncii şi a salariului mediu trebuie să se facă pe perioade suficient de mari — 5—10 ani — deoarece există factori a căror influenţă nu se resimte imediat; în plus nici sistemul de salarizare, nivelul salariului tarifar nu se schimbă de la un an la altul. Chiar dacă în anumite perioade în unele întreprinderi sau chiar în unele subramuri corelaţia între creşterea productivităţii muncii şi a salariului poate să fie nefavorabilă, pe economia naţională, şi chiar pe industrie încălcarea corelaţiei nu poate avea loc, pentru o perioadă mai îndelungată, deoarece s-ar ajunge la nerespectarea unor proporţii fundamentale ale economiei naţionale.

Se poate reaminti aici că asemenea schimbări în corelaţia analizată pot avea loc mai ales în situaţia unor majorări generale a salariului. Astfel, în 1970, productivitatea muncii în industrie care a crescut faţă de 1969 cu 8,8% a fost întrucîtva devansată de sporirea salariului mediu, ca urmare a generalizării pe întreaga economie a acţiunii de majorare a salariilor. Corelaţia respectivă se prezintă însă altfel dacă este analizată pe perioada întregului cincinal sau pe două perioade cincinale. Iată cum au evoluat productivitatea muncii, salariul mediu şi coeficientul de devansare în industrie în perioada 1961—1970 [1]) (vezi tabelul nr. 1).

Productivitatea muncii a înregistrat în această perioadă un ritm mediu anual de creştere de 7,5%, iar salariul mediu — de 5,3%, ceea ce corespunde unei devansări de 1,41. Dacă analizăm corelaţia numai pe perioada 1966—1970, atunci rezultă un ritm mediu anual de 7,3% şi respectiv, 4,25%, ceea ce corespunde unui coeficient de devansare de 1,7.

Pentru economia naţională este importantă nu numai asigurarea unei creşteri cu precădere a productivităţii muncii faţă de salariul mediu, ci şi 1) obţinerea unui anumit **grad** de devansare, a unui ecart optim între aceşti doi indicatori, iar, 2) devansarea planificată să se şi realizeze, ceea ce depinde într-o măsură hotărîtoare de respectarea ei la nivel microeconomic, în întreprinderi.

Corelaţiile concrete pe ramuri şi întreprinderi trebuie să fie astfel stabilite încît să se asigure în ultimă instanţă, gradul de devansare prevăzut în planul de dezvoltare a economiei naţionale.

Gradul de devansare pe ramuri şi întreprinderi trebuie planificat în funcţie de factorii care contribuie la creşterea productivităţii muncii şi să depindă de structura cheltuielilor de muncă vie şi trecută în producţie. Posibilităţile de creştere a productivităţii muncii prin reducerea cheltuielilor de muncă vie — în mod concret a salariului — pe unitatea de produs sînt mai mici de exemplu în industria cocso-chimică, petrolieră, în metalurgia feroasă, în industria alimentară şi a săpunului unde ponderea acestora în preţul de cost al producţiei variază între 5 şi 7,6% decît în industria carboniferă, extracţia minereurilor nemetalifere şi sticlă-porţelan unde cheltuielile respective reprezintă între 31,6 şi 35,6%. Situaţia se inversează însă atunci cînd este vorba de economisirea muncii trecute.

Întrucît corelaţiile concrete în diferite ramuri şi întreprinderi sînt foarte diferite, legătura între gradul de devansare pe economia naţională şi aceste corelaţii parţiale este foarte complicată. Stabilirea unui criteriu ce ar reglementa mărimea devansării în fiecare ramură şi întreprindere are totuşi o mare importanţă. Un astfel de criteriu l-ar putea constitui aportul factorului subiectiv sau ceea ce am denumi, cu un anumit grad de convenţionalitate, intensitatea muncii. Cu cît aceasta este mai mare cu atît mai mică ar trebui să fie mărimea devansării creşterii salariului de către creşterea productivităţii muncii şi invers.

PENTRU determinarea şi urmărirea corelaţiei dintre creşterea productivităţii muncii şi cea a salariului mediu ar fi indicată utilizarea producţiei nete în calcularea productivităţii muncii. În favoarea acestui indicator s-au pronunţat mulţi economişti, ca urmare a avantajelor incontestabile pe care el le are faţă de alţi indicatori; pînă în prezent el nu se utilizează în practica economică a întreprinderilor industriale.

Dificultăţile măsurării rezultatelor muncii vii în întreprinderi constau nu atît în greutatea calculării producţiei nete — aşa cum uneori se crede — pentru că în acest scop au fost propuse diferite soluţii acceptabile, ci în aducerea producţiei nete la condiţii egale de muncă. Condiţiile diferite de muncă la producţia aceluiaşi produs în întreprinderi diferite (înzestrarea tehnică diferită a muncii, calitatea resurselor naturale folosite etc.) determină, după cum arăta V. V. Novojilov, două lipsuri esenţiale ale indicatorului producţiei nete: 1) incompatibilitatea maximelor parţiale ale producţiei nete a întreprinderilor sau ramurilor şi 2) inaplicabilitatea producţiei nete pentru repartiţia după muncă întrucît ea ar avantaja întreprinderile mai bine utilate. [2])

Pentru eliminarea insuficienţelor menţionate ale producţiei nete, aceasta trebuie adusă la condiţii egale de aplicare a muncii. Realizarea acestei cerinţe constituie cea mai dificilă problemă a măsurării rezultatelor şi productivităţii muncii vii. Pentru soluţionarea acestei probleme se foloseşte în practică în principal pîrghia preţurilor şi impozitelor. Se stabilesc preţuri mai ridicate la mijloacele de producţie mai eficiente, la materia primă deficitară etc.; la stabilirea impozitului pe circulaţie şi la planificarea beneficiului pe întreprinderi, de asemenea se are în vedere deosebirea în condiţiile de producţie. Deci nu rezultatele se aduc la condiţii egale, ci planificarea sarcinilor se face în funcţie de condiţiile de aplicare a muncii. Această metodă lasă însă mult loc pentru subiectivism, întreprinderile străduindu-se să obţină sarcini cît mai mici. Aceste consecinţe devin şi mai evidente în cazul în care planificarea sarcinilor porneşte de la nivelul de bază atins în perioada precedentă de întreprinderi.

Unii dintre economişti văd soluţionarea acestei probleme în dezvoltarea normării sarcinilor potrivit condiţiilor de muncă, în normarea venitului net pe grupe de mijloace de muncă omogene şi de aceeaşi eficacitate etc. Introducerea plăţii pentru fonduri se înscrie pe această linie.

Calcularea rezultatelor muncii vii cu scăderea din acestea a efectului normat obţinut prin folosirea condiţiilor de muncă (după normativele eficienţei folosirii acestor condiţii) în planul optim de dezvoltare a economiei naţionale, va permite măsurarea rezultatelor muncii vii în fiecare unitate prin indicatorul producţiei nete. Orice creştere a producţiei nete va reflecta atunci sporirea venitului naţional iar productivitatea muncii va ocupa într-adevăr locul indicatorului cel mai important. Creşterea productivităţii muncii locale va coincide cu creşterea productivităţii muncii sociale.

O metodă posibilă şi în acelaşi timp mai operativă pentru determinarea şi urmărirea raportului dintre creşterea productivităţii muncii şi sporirea salariului mediu la nivelul întreprinderii poate fi înlocuirea acestei corelaţii cu cea dintre creşterea producţiei nete (se poate lua în seamă şi valoarea adăugată) şi mărirea fondului de salarii. Pînă la adoptarea unei metodologii unitare şi a unor norme generale drept indicator al producţiei nete ar putea fi luată suma fondului de salarii şi a beneficiului întreprinderii pe o perioadă determinată. În ultimă instanţă această corelaţie ar reflecta raportul între creşterea beneficiului şi creşterea fondului de salarii.

Dacă: I_{dev} — indicele devansării creşterii salariului mediu de către creşterea productivităţii muncii

I_{vol} — indicele volumului producţiei nete (sau valorii adăugate)

I_{ben} — indicele beneficiului

I_{fs} — indicele fondului de salarii (inclusiv toate adaosurile la salarii)

I_{lucr} — indicele numărului de lucrători

γ_{ben} — ponderea beneficiului în volumul producţiei nete (perioada de bază)

γ_{fs} — ponderea fondului de salarii în volumul producţiei nete (în perioada de bază)

rezultă:

$$I_{dev} = \frac{I_{vol}}{I_{lucr}} : \frac{I_{fs}}{I_{lucr}} = \frac{I_{vol}}{I_{fs}}$$

De unde reiese că, dacă beneficiul creşte mai repede decît fondul de salarii atunci şi volumul producţiei nete va creşte mai repede decît fondul de salarii, ceea ce înseamnă respectarea corelaţiei dintre creşterea productivităţii muncii şi sporirea salariului mediu, deoarece:

$$I_{dev} = \frac{I_{ben} \cdot \gamma_{ben} + I_{fs} \cdot \gamma_{fs}}{I_{fs}}$$

Oricare ar fi γ_{ben} şi γ_{fs}, $I_{dev} > 1$ dacă

$$\frac{I_{ben}}{I_{fs}} > 1$$

Această metodă ar asigura o legătură mai directă cu indicatorii folosiţi la nivel macroeconomic întrucît producţia netă este un indicator de aceeaşi natură (de acelaşi gen) cu venitul naţional (iar beneficiul cu venitul net).

Fără îndoială că în condiţiile actuale aceşti indicatori trebuie priviţi cu atenţie din cauza imperfecţiunilor sistemului de preţuri şi a variaţiei mari pe care o are rata rentabilităţii pe ramuri şi întreprinderi. Cu alte cuvinte, o asemenea corelaţie are un grad redus de reprezentativitate în comparaţiile dintre ramuri şi întreprinderi aparţinînd diferitelor ramuri, dar după părerea noastră, poate fi utilizată pentru urmărirea corelaţiei între productivitatea muncii şi salariu în aceeaşi întreprindere pe o perioadă determinată de timp. O dată cu perfecţionarea sistemului de preţuri, prin aplicarea legii cu privire la regimul preţurilor şi tarifelor se vor diminua mult aceste imperfecţiuni, iar corelaţia dintre producţia netă şi fondul de salarii şi chiar dintre creşterea beneficiului şi creşterea salariului va reflecta mai fidel procesele economice care au loc în întreprinderi.

INDICELE corelaţiei poate fi calculat ca raport fie între indicele productivităţii muncii şi indicele salariului mediu, fie ca raport între sporul productivităţii muncii şi sporul sau creşterea salariului mediu. Cel de-al doilea raport, care exprimă ce creştere a productivităţii muncii corespunde unui procent de mărire a salariului mediu, reflectă, după părerea noastră, mai fidel corelaţia dintre cei doi indicatori şi aportul întreprinderii la mărirea venitului net.

Pentru analiza îndeplinirii corelaţiei de plan între creşterea productivităţii muncii şi a salariului mediu (care se stabileşte în % faţă de realizările anului de bază), este importantă respectarea bazei de calcul. În practică se obişnuieşte ca indicele corelaţiei realizate între indicatorii menţionaţi să se calculeze prin raportarea la sarcinile de plan şi nu la realizările anului precedent, care constituie de fapt baza de raportare.

Apare astfel o bază diferită în calcularea corelaţiei de plan şi a celei realizate. Ca urmare şi concluziile pot fi diferite. De exemplu, la una din uzinele constructoare de maşini analizate de noi sarcina de creştere a productivităţii muncii (pe un salariat) în anul 1969 era cu 7 424 mai mare faţă de cea realizată în anul 1968. Creşterea prevăzută era de 6,6%. Corespunzător, nivelul salariului mediu pe un salariat prevăzut în plan a fost de 100,03%. Deci indicele de devansare după metoda sporului productivităţii faţă de cel al salariului mediu era de

$$\frac{6,6\%}{0,03\%} = 220.$$

Datele realizărilor în anul 1969 sînt: faţă de plan productivitatea a crescut cu 3,8% iar salariul mediu cu 0,5%. Corelaţia a fost consemnată ca satisfăcătoare. Dacă analizăm însă realizările anului 1969 faţă de aceeaşi bază — realizările anului 1968 — atunci situaţia se schimbă: nivelul productivităţii muncii faţă de anul precedent este de 110,6%, iar cel al salariului mediu de 100,07%. Indicele de devansare calculat ca şi înainte este $\frac{10,6\%}{0,07} = 151$ în loc de 220 cît s-a prevăzut. Deci indicele de devansare prevăzut în plan nu s-a îndeplinit.

Analiza corelaţiei dintre creşterea productivităţii muncii şi a salariului mediu întreprinsă de noi în 11 întreprinderi industriale din diferite ramuri pe o perioadă de 10 ani scoate la iveală o serie de fenomene şi constatări, dintre care vom releva următoarele:

1. După metoda raportului între sporuri indicele de devansare înregistrează valori de la +19,13 pînă la valori negative, iar după metoda raportului între indici de la +1,90 pînă la 0,64. După cea de a doua metodă rezultă un diapazon mult mai redus în comparaţie cu cel obţinut prin prima metodă, valorile mari fiind mult reduse, iar cele mici — mai ridicate. A doua metodă atenuează deci oscilaţiile care în realitate sînt foarte mari.

2. Am analizat corelaţia între creşterea productivităţii muncii şi creşterea salariului mediu în întreprinderile menţionate şi prin prisma raportului între creşterea beneficiului (în locul producţiei nete) şi creşterea fondului de salarii (metodă propusă de mai mulţi autori în literatura economică[3]). Din compararea coeficientului de devansare a creşterii fondului de salarii de către creşterea beneficiului cu coeficientul de devansare a creşterii salariului mediu de către creşterea productivităţii muncii rezultă în unele cazuri diferenţe sensibile.

(Continuare în pag. 16)

Tabel nr 1

(1960 = 100)

	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970
1. Productivitatea muncii pe un salariat	107	114	123	135	145	157	171	183	192	206
2. Salariul mediu - total salariaţi	105	111	118	122	131	138	142	146	152	168
3. Coeficient de devansare										
a) raport între sporul pr. m şi al sal.	1,40	1,27	1,28	1,59	1,45	1,50	1,69	1,80	1,77	1,56
b) raport între indicile pr. m şi ind. salariului mediu	1,02	1,03	1,04	1,11	1,11	1,14	1,20	1,25	1,26	1,23

*) Dintr-o eroare în numărul 3 titlul articolului a apărut într-o altă formulare.

SUBDEZVOLTAREA ECONOMICĂ ŞI CĂILE LICHIDĂRII EI (XII)

PUBLICĂM în numărul de azi continuarea dezbaterilor pe această temă, organizate de Catedra de economie mondială a Academiei „Ştefan Gheorghiu" şi revista „Viaţa economică". Relatarea dezbaterilor anterioare s-a făcut în numerele 21, 22, 24, 27, 30, 32, 41, 43, 44 şi 51 din 1971 şi 2/1972 ale revistei noastre. Tema amintită face parte din planul de cercetare al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice.

● Un centru naţional de studii

Lector univ. V. GHEORGHIŢĂ (A.S.E.): — În dezbaterile trecute, s-a vorbit de necesitatea abordării temei în discuţii într-un mod complex, nuanţat şi pluridisciplinar. Aceasta este o evidenţă şi mă miră că organizatorii n-au invitat aici istorici, sociologi etc.

În ceea ce mă priveşte, depăşit de greutatea problemei în sine şi de imensul volum de materiale cu privire la ea, mă voi referi la două chestiuni de principiu şi la o propunere pentru organizatorii acestor dezbateri.

Mai întîi, aş menţiona că **implicaţiile** fenomenului subdezvoltării asupra economiei mondiale, asupra relaţiilor internaţionale sînt prea puţin tratate în literatura de specialitate din ţară şi străinătate. După cum se ştie, secretarul general al P.C.R., tovarăşul Nicolae Ceauşescu, atît la sesiunea jubiliară a O.N.U. din octombrie 1970, cît şi la Asociaţia de politică externă din New York printr-o strălucită sinteză, subliniind problemele cu care se confruntă azi omenirea, arăta că subdezvoltarea este o frînă în calea dezvoltării civilizaţiei, o sursă gravă de animozităţi, disensiuni, neîncredere, încordări şi conflicte în viaţa internaţională.

Subdezvoltarea afectează negativ deci totalitatea relaţiilor internaţionale, inclusiv mecanismul economiei mondiale: dacă pentru un timp, de pe urma acesteia beneficiază fraudulos ţările capitaliste dezvoltate, la un moment dat problemele grave ale ţărilor în curs de dezvoltare pot deveni explozive pentru întreaga lume. Cunoaşterea **implicaţiilor concrete** ale subdezvoltării asupra totalităţii statelor şi lichidarea subdezvoltării ar constitui atît un plus de echitate şi obiectivitate pentru buna funcţionare a mecanismului economiei mondiale, cît şi o reală transformare a relaţiilor economice internaţionale în factor de creştere pentru toate economiile naţionale, inclusiv de încredere şi pace între state.

A doua chestiune pe care o pun în discuţiile noastre este cu privire la **comensurarea nivelului de dezvoltare,** necesară cunoaşterii limitelor dintre ţările dezvoltate şi celelalte. Opiniile contradictorii şi discuţiile interminabile cu privire la definirea acesteia duc greu la o concluzie unitară. Tocmai de aceea unii teoreticieni consideră că termenul „ţări în curs de dezvoltare" este ambiguu. Personal, consider că aici sînt de fapt două probleme: una a căilor posibile de trecere la socialism a tinerelor state eliberate de sub colonialism, iar a doua — definirea subdezvoltării. În sprijinul acestei opinii amintesc faptul ştiut că şi unele ţări socialiste au probleme ce se interferează cu cele ale ţărilor în curs de dezvoltare. În asemenea condiţii, propunerea de a se **stabili un criteriu unic de clasificare a ţărilor şi anume nivelul de dezvoltare economică,** indiferent de sistemul social-economic şi zonă geografică s-ar solda cu concluzii practice imediate.

Criteriile pentru comensurarea nivelului de dezvoltare economică sînt în preocupările multor economişti şi nu numai a lor. Sînt numeroase studii economico-statistice, dar nu există sau nu cunosc eu o bază teoretică, metodologică închegată într-un tot unic a criteriilor folosite pentru a delimita mai bine dezvoltarea de subdezvoltare. Aşa se explică poate de ce în ciuda dezvoltării tehnicilor de calcul mulţi folosesc la clasificarea statelor un singur indicator statistic. De pildă, venitul naţional pe locuitor; o astfel de abordare este unilaterală.

După părerea mea, baza metodologică a criteriilor de clasificare a ţărilor după nivelul de dezvoltare economică ar putea fi sferele reproducţiei. În mod practic, indicatorii cei mai importanţi ai fiecărei ţări, din sfera producţiei, schimbului, repartiţiei, consumului şi cercetarea ştiinţifică, să fie raportaţi la media mondială. Desigur nu este necesar ca numărul indicatorilor să fie neapărat limitat. Esenţial este însă ca ei să fie cei mai reprezentativi din fiecare sferă.

O a treia chestiune pe care o ridic este **propunerea de formare a cel puţin unui centru de studii a ţărilor în curs de dezvoltare.** Îmi întemeiez propunerea pe faptul că în multe ţări dezvoltate sînt create zeci de astfel de centre şi instituţii specializate pe planuri regionale şi subregionale şi că obiectivele planului actual cincinal şi ale perspectivelor noastre de dezvoltare sînt de extindere a relaţiilor economice externe, în cadrul cărora cunoaşterea economiei, a pieţelor ţărilor în curs de dezvoltare este o condiţie pentru care argumentarea ar fi superfluă.

Pe de altă parte, producţia, prin atributele primite în domeniul comerţului exterior, are nevoie de un aport substanţial din partea cercetării ştiinţifice. Or, în prezent informaţiile, datele, cărţile, revistele de specialitate cu privire la ţările în curs de dezvoltare vin la cunoştinţa noastră cu întîrziere, dispersate, incomplete şi sînt împrăştiate în diferite locuri, împingînd pe cercetător să consume mai mult timp pentru găsirea bibliografiei decît pentru cercetare şi analiză propriu-zis.

Crearea centrului propus (bine ar fi să se creeze un asemenea centru şi în provincie, cadre fiind destule care au asemenea preocupări), ar rezolva cred multe din problemele menţionate. Ar fi, în acelaşi timp, un for de largi dezbateri, ar putea invita economişti şi personalităţi din ţările în curs de dezvoltare pentru expuneri directe ale realităţilor lor, ar organiza şi înlesni studii şi documentări în aceste ţări, ar colabora organizat cu producţia în rezolvarea unor probleme de extindere a relaţiilor economice cu aceste ţări etc. Fără asemenea centre de studii a economiilor ţărilor în curs de dezvoltare şi acţiuni concrete de genul celor amintite, vom rămîne la stadiul discuţiilor generale, nu vom putea aduce un plus nici teoriei şi nici practicii.

Conf. dr. Grigore BOTOI: — Doresc să menţionez cîteva chestiuni în legătură cu propunerea formulată aici de tov. V. Gheorghiţă referitoare la **organizarea unui centru naţional de studiere a problematicii economice, sociale şi politice ale ţărilor în curs de dezvoltare,** această lume cu numeroase particularităţi, generic numită „lumea a treia". Propunerea nu este nouă, ea a mai fost făcută chiar în discuţiile de acum doi ani organizate tot la Academia „Ştefan Gheorghiu". Ea a fost şi este în atenţia organizatorilor acestei dezbateri. Desigur, va trebui să reflectăm bine înainte de a supune această propunere forurilor de decizie pe linie de partid şi de stat. Se ştie cu cîtă acuitate şi perseverenţă pun documentele partidului nostru din ultimii ani în faţa cercetătorilor, a specialiştilor din activitatea practică necesitatea studierii fenomenelor internaţionale şi implicit a celor ce se petrec într-o lume atît de diversă şi confruntată cu asemenea mari şi grave probleme cum este aşa-numita lume a treia. Avem în documentele de partid o linie clară de orientare în cercetările noastre. Şi trebuie să recunoaştem că faţă de cerinţele puse de partidul nostru în faţa cercetării pe acest tărîm avem relativ puţine rezultate. Totodată, experienţa de pînă acum ne-a dovedit că numai unind forţele din domeniul cercetării, învăţămîntului superior şi cel al practicii vom putea elabora studii solide, care să vină în srpijinul organelor de decizie pe linie de partid şi de stat.

După cum se ştie, Catedra de economie mondială a organizat la Academia „Ştefan Gheorghiu" două cicluri de dezbateri pe problemele actuale ale subdezvoltării şi ale relaţiilor ţării noastre cu ţările în curs de dezvoltare: un ciclu, acum doi ani, împreună cu revista „Probleme economice" şi cel actual, împreună cu revista „Viaţa economică". Trebuie să spunem că au participat cu multă solicitudine instituţii de cercetare şi de învăţămînt superior din Capitală, din Cluj, Timişoara şi Iaşi. La ambele cicluri de dezbateri au participat activ tovarăşi cu experienţă din Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Comerţului Exterior, Ministerul Minelor etc. Ne amintim cu plăcere cîte discuţii s-au purtat în jurul problemei, societăţilor mixte la care să participe ţara noastră, idee incipientă pe atunci, dar care a devenit acum o realitate concretă. Asemenea cerinţe sînt în momentul de faţă cu mult mai numeroase şi nouă ni se pare că sîntem în măsură să aducem o contribuţie efectivă la rezolvarea lor, dacă cercetarea şi schimbul de opinii vor reprezenta nu numai o iniţiativă relativ sporadică, ci o problemă permanentă pentru toţi cei care au în ţara noastră preocupări legate de tematica subdezvoltării şi a relaţiilor ţării noastre cu ţările în curs de dezvoltare.

Trebuie de asemenea să spunem că cercetarea şi schimbul de opinii au adus o contribuţie efectivă la elucidarea unor probleme acute pe care le-a ridicat şi le ridică activitatea ştiinţifică şi cea didactică din învăţămîntul superior. Organizarea unui centru naţional, dacă aşa va fi denumit, de informare, documentare şi cercetare, ar trebui să unească toate forţele existente în acest domeniu în ţara noastră şi să-i revină sarcini concrete, curente şi de perspectivă. Răspunzînd unor cerinţe reale de natură ştiinţifică, practică, politică, didactică etc. el ar putea amplifica forţele şi eficienţa muncii noastre, atît de dispersate acum. Pe această cale cred, am putea lichida mai rapid handicapul ce ne desparte de multe ţări socialiste care, după cîte ştiu, se află în avans pe tărîmul cercetării în domeniul respectiv. De asemenea, avînd un cadru instituţional am putea mai uşor întări contactele cu cercetători şi instituţii din alte ţări, care prin preocupările lor şi-au cîştigat un prestigiu internaţional în domeniul problematicii subdezvoltării. Am anunţat numai cîteva aspecte, din care doresc să reţinem în special necesitatea unor eforturi concentrate, sau concertate, pentru a răspunde unor nevoi reale ale economiei şi politicii noastre. Sînt convins că probleme există mult mai multe şi ele vor trebui formulate în viitor.

● Inegalităţi frapante

Conf. Vasile COSMA: — Pe marginea celor discutate aş dori să fac unele completări. În expunerea sa, tov. Gheorghiţă s-a pronunţat împotriva utilizării metodei de analiză structurală în cercetarea subdezvoltării, preconizînd luarea în considerare a indicatorilor care exprimă nivelul dezvoltării economice a diferitelor ţări, raportarea lor la media mondială. Fără a absolutiza valoarea metodologică a analizei structurale, deoarece ne oferă doar o cunoaştere preponderent statică a fenomenelor economice şi sociale, metoda structuralistă subordonată dialecticii materialiste reprezintă, după părerea mea, un preţios instrument de cercetare a cadrului economic şi social în care îşi desfăşoară viaţa popoarele din ţările subdezvoltate. De asemenea, analiza structurală are şi o valoare practică, întrucît transformările aduse unor rînduieli economice şi sociale anacronice reprezintă condiţia sine qua non a accelerării dezvoltării de sine stătătoare a economiei acestor ţări.

Tov. conf. dr. Mecu a argumentat în mod competent problema acumulării ca problemă fundamentală pentru ţările subdezvoltate de care depinde intensificarea ritmului de dezvoltare economică. Printre izvoarele acumulării, tov. Mecu a menţionat o sursă potenţială, în condiţiile actualului nivel scăzut al venitului naţional, care ar rezulta pe baza unei politici de redistribuire. Consider că între repartiţia venitului naţional în ţările subdezvoltate şi procesul formării de capital există o relaţie directă. Această relaţie iese pregnant în evidenţă dacă se ia în considerare faptul că o anumită structură a distribuirii venitului naţional determină o anumită structură a consumului şi în formă reziduală, existenţa unor economii care pot fi capitalizate.

Americii Latine, după cum am mai subliniat, îi este caracteristică nu numai o creştere lentă, inegală a venitului naţional per capita, cu tendinţă de încetinire (1960—1965 = 1,7%; 1966—1968 = 1,6%), ci şi o repartiţie extrem de inegală între diferitele categorii ale populaţiei.

Astfel, în timp ce 50% din populaţie primea doar 18% din venitul personal total, la cealaltă extremă 10% din populaţie primea 41%.

Frapanta inegalitate se reflectă şi în structura consumului, întrucît majoritatea populaţiei cu venituri scăzute, de aproximativ 80 sau 100 dolari venit mediu per capita, nu reprezintă o piaţă pentru produsele industriale şi nici nu poate economisi. Această categorie se află în stare de subconsum şi infraconsum. În acelaşi timp, la cealaltă extremitate, cu veniturile cele mai ridicate, o minoritate se bucură de un consum parazitar, de lux. Clasele exploatatoare irosesc o parte din plusprodus, fac cheltuieli neproductive sau imobilizează o parte în operaţii speculative. După calculele făcute şi de CEPAL rezultă că raportul dintre consumul mediu pe familie al grupului cu venituri superioare (5% din populaţie) şi cel al majorităţii populaţiei cu venituri scăzute (50% din populaţie) este de 15 la 1. O reducere a acestui raport la 11 la 1 sau la 9 la 1 prin comprimarea consumului categoriei cu venituri foarte ridicate ar putea să ridice, după R. Prebisch, ritmul de creştere a venitului naţional pe locuitor de la 1% la 3% şi respectiv la 4%. (C. F. America Latina, El Pensamiento de la CEPAL, Editorial Universitaria, Santiago de Chile, 1969, p. 280—281). Efectuarea unor reforme fiscale, cu caracter de clasă, începute timid în unele ţări, ar face din politica impunerii pe venituri un instrument de redistribuire a venitului naţional în favoarea statului care ar duce, în urma comprimării consumului parazitar şi de lux al minorităţii exploatatoare, la formarea unei surse însemnate de acumulare.

Tov. lector M. Pîslă a folosit expresia **opţiuni printre priorităţi,** în legătură cu elaborarea strategiei dezvoltării pentru ţările subdezvoltate. După părerea mea, expresia folosită înseamnă, în funcţie de condiţiile concrete ale fiecărei ţări, dezvoltarea unor activităţi tot mai variate, mai ample, care să valorifice în mod superior, eficient, resursele naturale şi umane. Or, diversificarea producţiei nu se poate realiza decît pe baza unei politici economice care pune în centrul ei industrializarea. Aceasta este o axiomă de politică economică mondială.

Pentru multe ţări, politica de restabilire a suveranităţii asupra resurselor naturale înstrăinate prin recuperarea lor în patrimoniul naţional, ca şi efectuarea unor reforme agrare revoluţionar-democratice trebuie să ocupe un loc principal în srategia dezvoltării. Este vorba deci de importante transformări structurale.

Subliniind faptul că printre priorităţi trebuie incluse şi dezvoltarea agriculturii, a infrastructurii etc. consider, ca şi tov. Augustin Pop, că pentru majoritatea ţărilor subdezvoltate se cere o abordare mai realistă a problemelor dezvoltării agriculturii, de care depinde rezolvarea problemei alimentare pentru o populaţie care creşte în mod exploziv. Dezvoltarea agriculturii ar constitui, de asemenea, o premisă a industrializării. Marx, după cum se ştie, aprecia că dezvoltarea industriei este condiţionată de realizarea unui anumit nivel al productivităţii muncii în sectorul primar.

În sfîrşit, în ceea ce priveşte opţiunile pentru dezvoltarea ramurilor industriale, nu se poate face abstracţie de factorul populaţie care ca număr şi venit personal dimensionează diviziunea muncii şi mărimea pieţei interne.

(Va urma)

Următoarea dezbatere va avea loc vineri 18 februarie a.c., ora 17, în localul Academiei „Ştefan Gheorghiu". Problema în discuţie: „Relaţiile economice ale României cu ţările în curs de dezvoltare — stadiu actual şi perspective".

FIȘE

VIZITĂ LA ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE

În ziua de 28 februarie a.c. dl. dr. C. J. Drăgan, vicepreşedintele Federaţiei Internaţionale de Marketing, a fost oaspetele Academiei de Studii Economice. Cu acest prilej dl. C. J. Drăgan a avut o întrevedere cu prof. Gheorghe Dolgu, rectorul Academiei de Studii Economice, după care, în continuare, a ţinut o conferinţă pe tema *Tendinţe vechi şi noi în marketing*. Expunerea a fost urmărită cu interes de cadre didactice, studenţi, economişti din aparatul de stat, centrale industriale şi întreprinderi.

Valoarea şi preţurile

● În Editura Academiei Republicii Socialiste România a apărut, în colecţia „Bibliotheca oeconomica" a Institutului de cercetări economice, cartea lui Constantin Ionete **Comportamentul procesului de formare a preţurilor** (Bucureşti, 1972, 170 pag.).

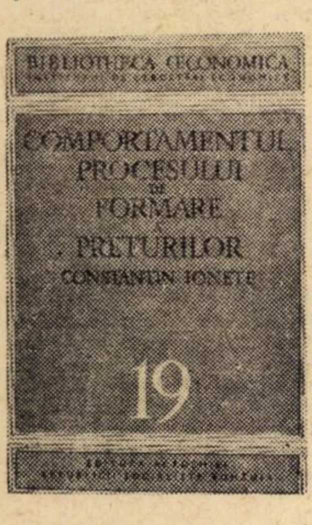

După o trecere în revistă a căilor propuse în literatura economică pentru stabilirea preţurilor produselor prelucrate, autorul conchide că acestea se izbesc de greutăţi care au generat în actualitatea economică o situaţie ambiguă, caracterizată printr-o „cochetare teoretică cu rolul pieţei în formarea preţurilor şi printr-o intransigenţă excesivă faţă de piaţă în activitatea practică de stabilire efectivă a preţurilor". În consecinţă, autorul abordează problema preţurilor în economia noastră pe baza cercetării procesului de formare a acestora. Pornind de la teza că economia politică ştiinţifică consemnează diferenţe importante în formarea preţurilor la materiile prime de bază faţă de celelalte produse, Constantin Ionete analizează mai întîi formarea preţurilor materiilor prime din industria extractivă şi agricultura vegetală, apoi alcătuirea preţurilor produselor prelucrate şi expune în final unele concluzii în vederea apropierii preţurilor de valoare

Monopolizarea prognozei

■ Sub redacţia lui Robert Jungk şi Johann Galtung a apărut sub titlul **Mankind 2000** (Umanitatea 2000) — Londra, Allen and Unwin, 368 pag., o culegere de comunicări prezentate la consfătuirea convocată de grupul englez „Mankind 2000", de „Institutul pentru problemele viitorului" din Viena şi de Institutul internaţional pentru cercetarea problemelor păcii, la Oslo în 1967. După opinia redactorilor culegerii există o primejdie reală ca, la scara diferitelor mari puteri occidentale, cunoştinţele privind prognoza viitoarelor dezvoltări tehnologice şi de altă natură să devină monopolul unor grupuri puternice, dispunînd de cei mai buni specialişti în domeniul prognosticii în toate domeniile vitale ale activităţii umane. Patru cincimi din cerectările previzionale sînt, în adevăr, efectuate, în respectivele ţări, la comanda guvernelor, a autorităţilor militare şi a marilor întreprinderi. Resursele financiare necesare sînt puse la dispoziţie de „complexul militar-industrial" şi, în consecinţă, re-

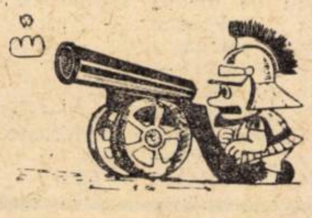

zultatele îi aparţin. Pe scară internaţională, tendinţele de monopolizare sînt la fel de îngrijorătoare. Cercetările previzionale se concentrează în statele cu economie dezvoltată şi, în măsura în care asemenea cercetări pot influenţa alegerea variantelor ce le oferă viitorul, aceste ţări capătă mijloace puternice de a influenţa dezvoltarea ulterioară a ţărilor în curs de dezvoltare.

O soluţie eficientă faţă de primejdia monopolizării cunoştinţelor asupra viitorului — consideră autorii — este o strînsă colaborare internaţională în acest domeniu.

9-11 februarie 1972

A II-a SESIUNE DE COMUNICĂRI ŞTIINŢIFICE A COMITETULUI DE STAT AL PLANIFICĂRII

MIERCURI 9 februarie a.c. se vor deschide, în Sala mică a Palatului R. S. România, lucrările celei de a doua sesiuni de comunicări ştiinţifice a Comitetului de Stat al Planificării. Redacţia noastră s-a adresat tovarăşului ION DESMIREANU, directorul Institutului de studii şi cercetări pentru planificare, membru în colectivul de organizare a sesiunii, solicitîndu-i să prezinte succint, pentru cititorii revistei, scopul, orientarea tematică şi modul de desfăşurare a acestei importante manifestări ştiinţifice.

ORGANIZAREA sesiunii cu tema: **„Perfecţionarea activităţii de planificare"**, a fost înscrisă în programul de măsuri al Comitetului de partid şi al Conducerii C.S.P., program menit să contribuie la înfăptuirea directivelor Congresului al X-lea, a indicaţiilor date de Conducerea partidului nostru cu privire la îmbunătăţirea sistemului de planificare şi ridicarea nivelului profesional, politic şi ideologic al cadrelor. Organizarea sesiunii a dus la amplificarea preocupărilor de cercetare a cadrelor din C.S.P. şi noi sperăm că a stimulat în această direcţie şi pe specialiştii din afara instituţiei noastre. Aşteptăm ca în cursul dezbaterilor să se realizeze un schimb larg şi constructiv de opinii care să contribuie la perfecţionarea activităţii de planificare.

În organizarea sesiunii ne-au călăuzit indicaţiile date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care a arătat că **„Îmbunătăţirea şi perfecţionarea sistemului de planificare, ridicarea nivelului ştiinţific al activităţii de organizare şi conducere a vieţii economice şi sociale au o importanţă hotărîtoare pentru asigurarea în continuare a concordanţei între forţele de producţie şi relaţiile de producţie, pentru progresul general al societăţii noastre"**.

Ne-am propus ca în sesiune să discutăm teme care să permită aprofundarea teoretică, de pe poziţiile concepţiei materialist-dialectice, a unor aspecte complexe privind planificarea în etapa actuală de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră, teme care să ducă la lărgirea orizontului cunoştinţelor şi să impulsioneze preocupările cadrelor din acest domeniu în direcţia abordării unor probleme noi ale perfecţionării planificării. În acelaşi timp una din coordonatele fundamentale pe care le-am avut în vedere a fost de a ancora cît mai puternic tematica de sarcinile trasate de partidul nostru, de practica construcţiei noastre socialiste, astfel încît lucrările sesiunii să contribuie la concretizarea unor soluţii practice care să faciliteze efectiv îmbunătăţirea activităţii de planificare.

Potrivit acestor orientări tematica sesiunii este axată pe cîteva probleme teoretice şi practice de actualitate cum sînt:

— sarcinile ce revin planificării în realizarea politicii partidului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate;

— îmbunătăţirea metodelor de elaborare a planurilor şi a sistemului de indicatori utilizat în întocmirea, fundamentarea şi urmărirea îndeplinirii planului;

— planificarea şi aspectele complexe ale ridicării eficienţei economice în toate sectoarele de activitate;

— prognozele şi rolul lor în planificarea de perspectivă a dezvoltării economico-sociale; metodele şi tehnicile de investigare a viitorului;

— modelarea proceselor economice, organizarea fluxului informaţional al planificării, prelucrarea automată a datelor în elaborarea şi urmărirea planului

Cele peste 100 de comunicări — pregătite de cadre din Comitetul de Stat al Planificării, specialişti din alte instituţii centrale, ministere, centrale industriale, organe locale, institute de proiectări şi cercetări, cadre didactice din învăţămîntul superior — vor fi prezentate şi dezbătute, potrivit problematicii de mai sus, în patru secţiuni. Pentru fiecare secţiune sînt prevăzute patru şedinţe. Programul cuprinde de asemenea două şedinţe plenare — de deschidere şi închidere a sesiunii.

Este de subliniat şi faptul că după încheierea sesiunii, un colectiv de specialişti va examina propunerile cuprinse în comunicări ca şi cele care vor rezulta în urma dezbaterii în vederea valorificării lor în activitatea Comitetului de Stat al Planificării. Totodată se intenţionează reunirea lucrărilor sesiunii într-un volum selectiv care să fie pus la dispoziţia celor interesaţi.

CĂRŢI

FACTORII CREŞTERII ECONOMIEI JAPONEZE

DINAMISMUL economic japonez în perioada postbelică — fenomen singular al economiei capitalismului contemporan — preocupă o pleiadă de economişti de pe diferite meridiane, în pofida dificultăţilor de documentare şi de înţelegere a realităţilor dintr-o ţară îndepărtată, formată din peste 3000 de insule locuite de peste o sută de milioane de locuitori.

În aceste circumstanţe, este lesne de înţeles interesul care a determinat-o pe Sorica Sava să încerce căutarea soluţiei ecuaţiei economice japoneze. Monografia pe care ea o oferă astăzi cititorului român încununează un efort de cercetare laborios şi îndelungat, care şi-a găsit realizarea ştiinţifică într-o lucrare valoroasă şi de certă actualitate. La baza acestei reuşite stă o documentare impresionantă ca volum şi ca surse de informare, o analiză economică aprofundată a unei cantităţi uriaşe de date statistice, o critică substanţială a unui mare număr de opinii şi aprecieri, o evaluare pertinentă şi nuanţată a unor tendinţe şi interdependenţe economice semnificative în cazul japoniei, o explicaţie raţională a performanţelor economiei japoneze.

Substituind termenului de miracol-frecvent utilizat în literatura occidentală pentru a desemna inexplicabilul dinamism al economiei japoneze — termenul de „fenomenul economic", în sensul de fapt rar şi suprinzător, autoarea s-a străduit să demonstreze caracterul „fenomenal" al creşterii postbelice a economiei japoneze. Totodată, ea şi-a propus să dea o explicaţie acestui fenomen, care nu este de domeniul miracolului, ci are cauze care se înscriu în aria realităţii economice.

În ce cadru se circumscrie evoluţia economiei japoneze? După cum se arată în lucrare, natura nu a fost darnică cu Japonia; ea nu dispune decît de foarte puţine hidrocarburi şi aproape de loc de minereuri; în acest sens, două cifre sînt edificatoare: zăcămintele de petrol nu reprezintă decît 0,05%, iar cele de cărbune 0,4% din resursele mondiale. Pe locuitor, pămîntul cultivat este de 0,062% ha, în timp ce media mondială este de 0,444 ha. În aceste condiţii, este îndreptăţită opinia autoarei că: „din cauza lipsei de pămînt, industrializarea a devenit la un moment dat o condiţie a supravieţuirii naţiunii japoneze" (p. 30) Industrializarea Japoniei a determinat locul pe care ea îl ocupă astăzi în diviziunea mondială a muncii.

Poziţia actuală a Japoniei în economia mondială este cel mai bine caracterizată prin volumul venitului naţional, care o situează pe locul al treilea în lume, după Statele Unite şi Uniunea Sovietică. Japonia deţine primul loc în lume la construcţiile navale şi locurile 2 şi 3 la producţiile de energie electrică, combustibil, oţel, produse chimice, ciment, automobile, televizoare, radio, fibre sintetice şi produse din aceste fibre. După numărul ordinatoarelor în funcţiune, Japoniei îi revine locul al treilea în lume.

LA PRIMA VEDERE s-ar părea că evaluarea ritmurilor de creştere economică ar fi o problemă foarte simplă, o aplicare mecanică a unei formule la o serie temporală de date statistice. În realitate, determinarea unor ritmuri obligă la o periodizare a evoluţiei economice, în funcţie de anumite criterii, care exercită o influenţă de loc minoră asupra rezultatelor analizei efectuate. Ţinînd seama de aceste elemente, este demnă de menţionat în lucrare încercarea unor evaluări proprii a ritmurilor de creştere ale economiei japoneze, care sînt deosebit de semnificative, constatîndu-se o accelerare continuă a ritmului mediu anual de creştere a produsului naţional brut total în cele trei subdiviziuni ale perioadei de timp analizate: 1950—1959: 8,8; 1959—1964: 11,0; 1965—1968: 11,4. Extrapolînd ritmurile de creştere ale P.N.B. pe locuitor ale S.U.A. şi Japoniei între 1957 şi 1967 (2,5% şi respectiv 10%), în viitor, autoarea emite **o ipoteză** pe care nu îndrăzneşte să o denumească „previziune": Japoniei i-ar trebui nu mai mult de 22,4 ani pentru a obţine un produs pe locuitor egal cu cel pe care Statele Unite îl vor avea peste 22,4 ani (4850 dolari constanţi 1950 în anul 1990). Dacă ţinem seama că şi alte prognoze economice, care prevăd ca Japonia să depăşească pe plan economic Statele Unite pînă la sfîrşitul acestui mileniu, folosesc aceeaşi metodă a extrapolării tendinţelor actuale, nu vedem pentru ce previziunea autoarei să aibă un grad mai scăzut de probabilitate. În cursa contra cronometru în care s-a lansat economia japoneză nu este exclus ca ea să ajungă prima înainte de anul 2 000.

Căutînd explicaţia acestei creşteri, concluzia sa este lapidar exprimată: „Rata înaltă a acumulării şi eficienţa mare a investiţiilor au fost sau sînt cei doi factori majori care explică ritmurile rapide de creştere economică în Japonia postbelică" (p. 165). Pentru a ajunge la această teză, în lucrare se efectuează o analiză amplă şi complexă a ratei acumulării şi a eficienţei ei. O rată medie a acumulării brute de 39,2% în perioada 1959—1965 şi de 37,0 în perioada 1965—1967 — în anii 1961, 1963, 1964 şi 1967 depăşind 40% — situează Japonia pe primul loc în ceea ce priveşte intensitatea economisirii de fonduri. Prezenţa ratei acumulării ca variabilă economică independentă în majoritatea modelelor economice dinamice constituie un argument teoretic, suficient de convingător pentru a admite existenţa unei legături nemijlocite între această proporţie macro economică şi ritmul creşterii economice. Cazul Japoniei nu vine decît să confirme încă o dată existenţa unui raport de la cauză la efect între rata acumulării şi dinamismul economiei naţionale.

Tot atît de importantă ca şi rata acumulării este şi eficienţa utilizării fondurilor acumulate, eficienţa economică a investiţiilor. Acest factor al creşterii economice este mai dificil de cuantificat decît rata acumulării. În lucrare se optează pentru **coeficientul capitalului** ca indicator al eficienţei economice a investiţiilor, ceea ce este practicat în numeroase modele macro economice. Coeficientul capitalului este utilizat în forma

dr. M. HOROVITZ

(Continuare în pag. 16)

O CERINȚĂ A ACUMULĂRII SOCIALISTE

(Urmare din pag. 13)

Iată cum arată dinamica corelației între creșterea productivității muncii și a salariului mediu al salariaților calculată pe baza raportului între indicii de creștere (a) și între sporuri.

(b) precum și pe baza raportului între indicii de creștere a fondului total de salarii și ai beneficiului în unele întreprinderi din industria alimentară și ușoară (vezi tabelul Nr. 2).

In general, coeficientul de devansare calculat după beneficii, care înregistrează valori de la 2,39 pînă la 0,10, confirmă dispersia întreprinderilor după coeficientul calculat în primul caz; — deși în majoritatea cazurilor coeficientul de devansare calculat după metoda b, corespunde cu coeficientul din cazul a, el înregistrează valori subunitare într-un număr de cazuri cînd coeficientul de devansare din cazul a este mai mare decît 1 și invers. În cazul celor mai multe întreprinderi analizate toți acești indicatori reflectă o îmbunătățire a corelației între creșterea productivității muncii și sporirea salariului mediu, acest proces accentuîndu-se mai ales în anii cincinalului trecut.

3. În timp ce la unele întreprinderi — „Unirea", „Carbochim" — mărimea devansării productivității față de salariu este constant mare, la alte întreprinderi — Uzina de pompe, „1 Mai" — aceasta se află sub 1. S-ar putea explica aceasta prin faptul că ridicarea productivității muncii se află sub influența gradului de utilare tehnică, care la unele întreprinderi a înregistrat creșteri; pentru alte cazuri dimpotrivă este vorba de faptul că sporirea productivității muncii s-a făcut mai ales pe seama factorilor subiectivi ceea ce a atras după sine creșterea mai rapidă a salariului mediu.

Cu toate acestea sînt întreprinderi la care coeficientul de devansare se situează în mod constant sub nivelul celor pe întreaga industrie, ceea ce dovedește rezervele mari pe care le au întreprinderile pentru creșterea eficienței economice și îmbunătățirea corelațiilor analizate.

Tabel nr. 2

1960 = 100

		1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Fca. de confecții „Flacăra" Cluj	a)	0,94	1,01	1,00	1,01	1,05	1,09	1,09	0,99
1) Ip : Is	b)	0,56	1,08	0,98	1,04	1,19	1,36	1,27	0,99
2) Ib : Ifs		0,93	0,84	0,85	0,93	0,99	1,20	1,35	1,06
Fca. de încălțăminte „Clujana" Cluj.	a)	0,82	0,86	0,88	0,98	1,03	1,09	1,17	1,11
1) Ip : Is	b)	—1,57	—0,08	0,27	0,90	1,14	1,35	1,71	1,41
2) Ib : Ifs		0,74	0,65	0,60	0,40	0,43	0,64	0,96	0,87
Fca. de produse zaharoase „București" *)	a)	1,21	1,59	1,76	1,74	1,37	1,47	1,44	1,36
1) Ip : Is	b)	4,45	6,98	6,39	4,67	2,74	2,93	2,64	2,14
2) Ib : Ifs		1,39	1,29	1,79	1,29	1,55	1,82	1,91	1,62
Fca. de uleiuri „Muntenia" București	a)	0,97	0,94	0,97	0,94	0,94	1,13	1,09	1,07
1) Ip : Is	b)	0,73	0,62	0,85	0,76	0,77	1,46	1,28	1,19
2) Ib : Ifs		0,44	0,53	0,96	1,19	1,19	1,56	1,59	1,41

*) 1961 = 100

Se pot desprinde concluzii utile și din cercetarea ierarhizării întreprinderilor după creșterea salariului mediu, ridicarea productivității muncii și gradul de devansare a creșterii salariului de către creșterea productivității muncii (Vezi tabelul nr. 3).

Ar fi fost de așteptat ca întreprinderile cu o creștere mai mare a salariului mediu să aibă și realizări superioare în domeniul productivității. Menționăm că rezultatele sînt mai mult legate de prevederile planului decît de nivelul salariului, deoarece toate întreprinderile au îndeplinit planul și au respectat corelațiile stabilite prin plan.

Desigur, raportul între creșterea productivității muncii și creșterea salariului mediu se află și sub influența factorilor obiectivi și chiar externi întreprinderilor ca: reorganizarea întreprinderilor, modificarea structurilor organizatorice, modificări în structura producției, în sortimentul ei și creșterea ponderii produselor cu cheltuieli de muncă vie mai mari, măsurile pentru îmbunătățirea salarizării luate la nivelul economiei naționale și altele. Dar aceasta nu înseamnă că întreprinderile nu mai au rezerve interne de creștere a productivității muncii. Întreprinderile folosesc în măsură insuficientă factorii dependenți de ele pentru creșterea productivității muncii ca: îmbunătățirea structurii lucrătorilor pe categorii de personal — muncitori, personal tehnico-administrativ etc.; îmbunătățirea structurii muncitorilor pe categorii — muncitori de bază și auxiliari — și pe forme de salarizare; îmbunătățirea folosirii fondului de timp de muncă maxim disponibil etc. Adesea s-a folosit trecerea la forma de salarizare în acord în scopul îndeplinirii planului fără să se aibă în vedere că această formă de salarizare nu contribuie la îmbunătățirea corelației între creșterea productivității muncii și a salariului. Mult timp munca muncitorilor în regie nu era normată dar nici acum nu se poate spune că normele la munca în regie sînt științific fundamentate, întrucît în multe cazuri ele n-au făcut decît să fixeze sarcinile existente pînă atunci.

Tabel nr. 3

Întreprinderea	Creșterea salariului mediu al unui salariat: 1969 față de 1960 în %	Creșterea salariului mediu al unui salariat: Locul întreprinderii	Creșterea productivității muncii pe un salariat: în 1969 față de 1960 în %	Creșterea productivității muncii pe un salariat: Locul întreprinderii	Coeficientul de devansare (Ip : Is) în anul 1969: Raportul între sporuri	Coeficientul de devansare (Ip : Is) în anul 1969: Locul întreprinderii
F-ca. „Flacăra" — Cluj	160	1	159,5	8	0,99	10
F-ca. „1 Mai" — Buc.	155,7	2	155,0	11	0,27	11
F-ca de uleiuri „Muntenia" — Buc.	155,4	3	166,2	6	1,19	8
Uz. „Carbochim" — Cluj	152,7	4	195,2	4	1,81	4
Uz. „Semănătoarea" — Buc.	152,2	5	165,1	7	1,25	7
Uz. „Vulcan" — Buc.	151,9	6	180,1	5	1,54	5
Uz. de pompe — Buc.	151,5	7	158,3	9	1,13	9
Uz. de Mașini Electrice — Buc.	146,8	8	232,8	2	2,84	2
F-ca de produse zaharoase — Buc.	146,0*)	9	198,3	3	2,14	3
Uz. „Unirea" — Cluj	139,0	10	264,0	1	4,21	1
F-ca. „Clujana" — Cluj	137,3	11	152,5	10	1,41	6

*) 1961 = 100

Rezerve importante pentru creșterea productivității muncii există în îmbunătățirea organizării producției și aprovizionării tehnico-materiale, în îmbunătățirea normării. Stimularea creșterii productivității muncii trebuie să meargă pe ambele căi: atît ca stimulare a economisirii muncii trecute cît și a muncii vii. Credem că introducerea în acest scop a unor sarcini normate de reducere a cheltuielilor materiale și a cheltuielilor de salarii pe unitate de produs pe termen lung (3—5 ani) ar juca un rol pozitiv în activitatea întreprinderilor.

1) Calculat pe baza Anuarului Statistic al Republicii Socialiste România, 1971, pag. 144—145 și 254.

2) V. V. Novojilov, Măsurarea cheltuielilor și rezultatelor; Ed. științifică 1969, pag. 291.

3) Tövissi L. „Probleme statistice ale corelației raportului dintre fondul de salarii și producție". In: Revista de statistică nr. 10, 1965. Lieberman E., Kotiur A., cu privire la contractul corelației între creșterea productivității muncii și a salariului mediu". In: Vestnic statistiki nr. 2/1970 etc

ECONOMIA JAPONEZĂ

(Urmare din pag. 15)

lui marginală, prin relația $K = I/\Delta Y$, unde I sînt investițiile, iar ΔY este creșterea venitului (sau produsului) național. Totodată este utilizat și un alt tip de coeficient al capitalului, eloborat de Simon Kuznets, denumit ICOR (L) care este egal cu rata acumulării împărțită la rata de creștere a productivității. Această preocupare a autoarei de a extinde gama de indicatori pentru analiza diferitelor aspecte ale creșterii economice este caracteristică pentru lucrarea recenzată și conferă un grad superior de certitudine rezultatelor calculelor efectuate într-o problemă atît de controversată, cum este tendința coeficientului capitalului. Variația coeficientului marginal al capitalului în Japonia postbelică între 3,0 și 3,6 pune Japonia într-o situație mai favorabilă decît celelalte țări capitaliste dezvoltate, al căror coeficient este mai ridicat în aceeași perioadă. Și ICOR (L) este mai scăzut pentru Japonia (4,1) decît pentru alte țări capitaliste dezvoltate.

ANALIZA ECONOMICĂ a factorilor de creștere a economiei Japoniei nu s-a oprit însă aici. Și aceasta este un mare merit al lucrării. După cum subliniază autoarea: „Ar trebuie căutată iară o **explicație** a însăși ratei acumulării și a însăși eficienței față de principalii ei concurenți occidentali" (p. 165). Acest pas mai departe pe care îl face cercetarea intreprinsă în lucrare este de o însemnătate care nu trebuie trecută cu vederea, deoarece majoritatea cercetărilor occidentale privind creșterea economică se opresc aici. Cu studiul capitalului ca factor al creșterii economice, gîndirea economică burgheză consideră că a epuizat problema. Or, se știe că factorul determinant la creșterii economice este **forța de muncă**; omul este creatorul tuturor bunurilor materiale și spirituale, inclusiv al capitalului

Călăuzită de această idee fundamentală autoarea afirmă în mod peremptoriu: „La baza celor doi factori, cărora le căutăm o explicație, stă un **foarte înalt grad de exploatare a muncitorilor japonezi**" (p. 166). Capitolul din lucrare consacrat studiului raportului dintre salarii și profituri constituie demonstrația acestei afirmații. Sistemul de salarizare din Japonia este caracterizat printr-o gamă variată de discriminări (după sex, după ramuri, după mărimea întreprinderilor, după vîrstă, după vechime, după durata muncii etc.) care au contribuit la formarea unei rate ridicate a plusvalorii. Marile dificultăți de ordin statistic în calcularea plus-valorii nu au împiedicat pe autoare să încerce o evaluare proprie a gradului de exploatare a proletariatului japonez. Rezultatele la care a ajuns sînt edificatoare. Rata medie a plusvalorii în întreaga industrie prelucrătoare a Japoniei a crescut de la 257% în 1958, la 371% în 1967, fiind superioară ratei plusvalorii din celelate țări capitaliste dezvoltate. Prin această cuantificare se fundamentează teza majoră a lucrării: **cauza primă și hotărîtoare a ratei ridicate a acumulării de capital în Japonia postbelică și prin această rată, și factorul principal al creșterii economice rapide a constituit-o gradul înalt al exploatării proletariatului,** concluzie ale cărei semnificații depășește cazul Japoniei; este o nouă confirmare a învățăturii marxist-leniniste despre antagonismul dintre capital și muncă, dintre burghezie și proletariat.

Spațiul limitat nu ne-a permis să relevăm decît puțin din conținutul de idei al lucrării recenzate. Am trecut astfel peste capitolele consacrate agriculturii și comerțului exterior, sau peste problema caracterului dual al societății japoneze. Nu putem totuși să nu menționăm importanța specifică a comerțului exterior pentru Japonia, just relevată în lucrare, fără de care ar fi fost imposibilă creșterea economiei japoneze, dat fiind gradul ridicat de asigurare cu materii prime din import, ca și rolul exportului de produse industriale în asigurarea echilibrului economic.

Pentru cine dorește să cunoască economia Japoniei de astăzi și să înțeleagă cum a ajuns la situația actuală, lucrarea lui Sorica Sava oferă un ghid de reală utilitate. Este o contribuție originală la înțelegerea unuia din cele mai complexe fenomene ale economiei contemporane.

*) Sorica Sava: Japonia — Fenomenul economic; Ed. științifică 1971, 288 pag.

FIȘE

■ În ziua de 31 ianuarie 1972 a avut loc o nouă ședință din cadrul ciclului de comunicări științifice organizate de secția de Istorie a gîndirii economice a Institutului de Cercetări Economice.

Au fost prezentate următoarele comunicări: Despre modelele economico-matematice; (autor: Andrei A. Popper); Gaetan Pirou și experiența monetară franceză dintre cele două războaie mondiale: (autor: Virgil Popescu): Eurodevize, Euroobligațiuni și corporațiile „multinaționale": (autor Lucian Ionescu): Hipertrofia importanței reale a conceptului de utilitate în opera lui W. St. Jevons; (autor: conf. dr. S. Sută Selejan).

Materialele prezentate au suscitat un viu interes, ia discuții luînd cuvîntul cercetători și cadre din învățămîntul superior. Concluziile pe marginea dezbaterilor au fost prezentate de dr. Gh. Dobre.

Problemele mediului

■ **L'environnement : problème économique** (Mediul: o problemă economică) este titlul articolului semnat de J. P. Mazery și Y. Ph. Barde din Suplimentul pe luna noiembrie al revistei L'USINE NOUVELLE. După părerea lor, degradarea mediului înconjurător este o consecintă a unei perioade destul de îndelungate de timp, de aproximativ 150 de ani, perioadă în care au avut loc următoarele procese: creșterea accentuată a populației, ceea ce antrenează după sine poluarea în toate domenile; concentrarea populației în centre urbane cu urmările sale și anume, pe de o parte sporirea peste posibilitățile de absorbire de către natură a reziduurilor, iar, pe de altă parte, crearea de noi forme speciale de nocivități (zgomote, trepidații etc.); creșterea producției și pomparea pe piață a unor cantități sporite de mărfuri, ceea ce determină reducerea perioadei de conservare a acestora; exploatarea imediată de tehnici noi fără să se vadă care sînt urmările lor pe un timp mai îndelungat; refuzul din partea factorilor de decizie să înțeleagă că mediul înconjurător este, în fond, o problemă economică. Autorii încearcă să convingă că atît sub aspectul producției cît și al consumului mediul înconjurător devine principala problemă pentru dezvoltarea unei economii.

DEZVOLTAREA MULTILATERALĂ A RELAȚIILOR ECONOMICE – FACTOR IMPORTANT AL SECURITĂȚII EUROPENE

OPINIA publică din țara noastră a primit cu vie satisfacție Declarația privind pacea, securitatea și colaborarea în Europa, adoptată de recenta Consfătuire a Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia. Înscriindu-se ca un eveniment important al vieții politice internaționale, consfătuirea conducătorilor de partid și de stat din Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, Polonia, România, Ungaria, Uniunea Sovietică constituie o expresie elocventă a eforturilor și continuității preocupărilor acestor țări privind transformarea continentului european într-o zonă a păcii, securității și cooperării.

Așa cum se subliniază în Hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri ale Republicii Socialiste România privind aprobarea documentelor adoptate la Consfătuirea de la Praga și a activității desfășurate la consfătuire de delegația de partid și guvernamentală a țării noastre condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Declarația privind pacea, securitatea și colaborarea în Europa" reprezintă o contribuție deosebită la promovarea acestor idei pe continentul nostru, stimulează activitatea pe care toate statele interesate sînt chemate să o depună în vederea convocării conferinței general-europene.

Viața arată că ideea securității europene este puternic ancorată în conștiința popoarelor de pe continentul nostru. De la adoptarea în 1966 a Declarației de la București, în care țările socialiste participante la Tratatul de la Varșovia au formulat propunerile lor privind întărirea securității europene și convocarea în acest scop a conferinței general-europene, s-au înregistrat însemnate deplasări în opinia publică europeană, în favoarea acestor propuneri pronunțîndu-se tot mai multe personalități de seamă ale vieții politice și social-culturale; totodată agenda vieții politice a continentului european a înregistrat, mai ales în ultimul timp, o activitate fructuoasă, concretizată în contacte, întîlniri și consultări între reprezentanți ai statelor europene cu orînduiri sociale diferite, precum și măsuri concrete îndreptate spre normalizarea și dezvoltarea relațiilor politice, economice, tehnico-științifice, culturale între țările Europei.

Tendințele pozitive spre destindere, cooperare și bună vecinătate care se afirmă pe continentul nostru au adus Europa într-o etapă importantă cînd așa cum s-a subliniat la recenta consfătuire de la Praga, trecerea la măsuri practice, concrete de pregătire nemijlocite a conferinței general-europene se impune ca • cerință esențială a momentului actual.

România socialistă, militant consecvent pentru pace și progres, vital interesată în realizarea unui climat nou, de respect, încredere și stimă reciprocă în viața internațională, a desfășurat și desfășoară o vastă activitate consacrată promovării securității europene. Așa cum sublinia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„România va particpa activ la pregătirea conferinței, la lucrările acesteia, la instaurarea unui climat de securitate care să garanteze independența și suveranitatea tuturor statelor, să asigure dezvoltarea fără îngrădiri a colaborării economice, științifice și culturale între toate națiunile continentului nostru".** Semnătura României pe documentele Consfătuirii de la Praga, constituie o nouă expresie a consecvenței și hotărîrii cu care partidul și guvernul țării noastre activează împreună cu celelalte țări socialiste, cu toate forțele înaintate, pentru realizarea securității europene.

Aprobînd în întregime și dînd o înaltă apreciere documentelor adoptate în Consfătuire, precum și activității desfășurate de delegația română condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Hotărîrea adoptată de forurile conducătoare de partid și de stat ale țării noastre în ședința lor comună din 1 februarie a.c. subliniază că una din sarcinile de bază ale politicii externe a Partidului Comunist și a Republicii Socialiste România este de a acționa în modul cel mai consecvent pentru instaurarea în viața continentului nostru a unor noi relații bazate pe respectul independenței și suveranității naționale, care să excludă folosirea forței sau amenințarea cu forța și să ofere tuturor statelor garanția deplină că vor fi ferite de orice act de agresiune, că se vor putea dezvolta în mod liber, potrivit propriei voințe și vor putea colabora neîngrădit, într-un climat de înțelegere și deplină egalitate. Consiliul de Miniștri, Ministerul Afacerilor Externe, se subliniază în Hotărîre, vor întreprinde acțiunile politico-diplomatice necesare pentru a contribui, împreună cu guvernele tuturor statelor interesate la crearea tuturor condițiilor, astfel încît conferința general-europeană să poată avea loc într-un timp cît mai apropiat.

UN ROL de seamă în realizarea destinderii și securității în Europa îl are dezvoltarea relațiilor economice, a comerțului și cooperării economice și tehnico-științifice, între țările continentului nostru. Încă în Declarația de la București din 1966 se sublinia că **„statele europene sînt legate între ele prin relații comerciale tradiționale și au numai de cîștigat de pe urma colaborării lor economice pe baze reciproc avantajoase".**

Dezvoltarea acestor relații se impune cu forța unor cerințe obiective în zilele noastre cînd, coordonatele tehnico-științifice, circulația bunurilor materiale și spirituale constituie baza materială a interdependenței și a cooperării economice între state. Devine astăzi tot mai larg acceptată ideea că proporțiile dezvoltării actuale a forțelor productive, amplificate de revoluția tehnico-științifică ce se desfășoară sub ochii noștri, dimensiunile științei și tehnicii contemporane accelerează circuitul valorilor materiale și spirituale, necesitînd în mod obiectiv o extindere continuă a relațiilor economice și colaborării între popoare. Pe de altă parte relațiile economice internaționale, în măsura în care ele țin seama de aceste imperative și de principiile care garantează dezvoltarea suverană a fiecărei țări, au o influență pozitivă asupra economiei naționale a diferitelor țări, lărgind accesul fiecăruia la realizările celorlalte popoare și favorizînd scurtarea termenelor de rezolvare a unor sarcini economice și tehnice și economisirea muncii sociale. În acest fel colaborarea economică internațională, relațiile economice internaționale pot constitui un factor important al creșterii economice.

În lumea contemporană, caracterizată nu fără temei ca o lume a interdependențelor, în problema cooperării și mai ales a îmbunătățirii climatului pe continentul european se manifestă pregnant condiționarea reciprocă între factorii economici și politici. După cum se știe, o bună perioadă de timp, litigiile și problemele politice nerezolvate, ca și politica dusă de cercurile ostile destinderii internaționale au impietat serios dezvoltarea relațiilor economice intraeuropene, după cum acțiunile pozitive ale guvernelor țărilor socialiste, ca și ale unor guverne și cercuri politice lucide și realiste din Vest au creat condiții mai bune pentru dezvoltarea colaborării economice pe plan european. Evoluția situației politice internaționale influențează asupra dinamicii și intensității schimburilor economice internaționale.

La rîndul lor, dezvoltarea unor relații economice normale, extinderea comerțului, a cooperării economice etc., contribuie la apropierea între popoare și la realizarea destinderii internaționale. Schimbînd produsele muncii lor, participînd prin aceasta la progresul economic, tehnic și științific și aducîndu-și contribuția la patrimoniul civilizației universale, popoarele se cunosc mai bine între ele, se apropie din ce în ce mai mult unele de altele, se înțeleg mai bine. Cooperarea economică poate contribui în acest fel la înlăturarea surselor de neîncredere, la crearea unui climat politic favorabil, la destindere internațională.

Această legătură reciprocă între promovarea unor relații economice normale și îmbunătățirea climatului politic în Europa a fost tot mai frecvent subliniată pe plan internațional în ultimii ani, cînd ideea cooperării a căpătat tot mai mulți adepți. Astfel, după prof. Charles Roger (Belgia) cooperarea europeană este în avantajul tuturor țărilor, cît și al Europei în ansamblul său, ea ducînd în final la întărirea potențialului economic al Europei și constituind, în același timp **„factor de solidaritate internă pentru ansamblul european"** [1]. Iar Richard Shanks scria în „The Times" că schimburile economice dintre țările Europei de vest și țările socialiste europene **„nu numai că vor oferi un stimulent binevenit pentru dezvoltarea economiei mondiale, dar vor contribui în același timp la reducerea încordării politicii internaționale".**

Nu de puține ori realizarea unei cooperări mai strînse pe plan economic este privită ca o premisă a înfăptuirii unor măsuri pe plan politic, sau ca un mijloc al intensificării sprijinului ce trebuie acordat țărilor care fac eforturi pentru a ieși din starea de subdezvoltare în care se află. **„Consider** — sublinia Ianez Stanovnic, secretarul executiv al Comisiei Economice a O.N.U. pentru Europa cu prilejul Colocviului organizat în iunie 1970 la București — **că dacă nu va exista o suficientă cooperare economică, nu va exista nici suficientă încredere între est și vest pentru a se trece la proiecte de mari proporții în domeniul dezarmării și al securității în general"** [2]. Subliniind rolul determinant al dezvoltării forțelor de producție pentru eradicarea subdezvoltării în „lumea a treia", Andreas Adahl, profesor de economie la Universitatea din Uppsala — Suedia, remarca la Conferința europeană a ziariștilor, ținută la Stockholm în 1970 că de pe urma cooperării economice europene ar avea de cîștigat și țările în curs de dezvoltare, acestea putînd să primească un sprijin mult mai susținut și eficient în promovarea tehnicii și tehonologiei moderne prin acțiuni comune ale țărilor din estul și vestul Europei.

Asemenea idei întrunesc astăzi un larg consens pe plan european, ceea ce dovedește largul ecou pe care-l au propunerile țărilor socialiste privind realizarea securității și colaborării în Europa, realizarea acestor deziderate corespunzînd intereselor majore și aspirațiilor tuturor popoarelor de pe continentul pe care au avut loc de atîtea ori evenimente ce au marcat, schimbări adînci în evoluția și civilizația omenirii dar care a fost, nu o dată și teatrul unor conflicte și războaie a căror amploare a atras în vîltoarea lor întreaga omenire.

IN EUROPA există state cu un potențial economic, uman și tehnico-științific considerabil, care au îndeplinit și continuă să îndeplinească un rol de seamă în viața internațională, în progresul spiritual și uman al omenirii.

Țările europene însumează 20% din populația globului, dar furnizează circa 53% din producția mondială de oțel, 48% din produsele chimice, 45% din energia electrică, 43% din autoturisme, 54% din producția de ciment. Ponderea Europei în comerțul mondial a crescut de la circa 48% înainte de cel de-al doilea război mondial, la circa 53% în prezent.

Atunci cînd vorbim de locul continentului nostru în economia mondială trebuie să avem în vedere nu numai parametrii cantitativi, ci și o serie de trăsături specifice ale economiei europene. In primul rînd în tabloul economiei europene se remarcă încă persistența unor diferențe sensibile — apărute în virtutea unor cauze istorice — între nivelurile de dezvoltare economică a țărilor europene. Nivelul absolut al produsului național brut pe locuitor în Suedia și Turcia, de exemplu, prezintă variații mari, raportul fiind de 8,5 : 1. Dacă privim pe fondul mondial al subdezvoltării, Europa constituie o zonă dezvoltată, dar nu se poate trece cu vederea faptul că în granițele ei coexistă, pe de o parte, țări puternic industrializate, cu o veche tradiție, nivel tehnic ridicat și considerabilă greutate în producția și comerțul mondial, iar pe de altă parte țări relativ recent angajate pe drumul industrializării, care fac mari eforturi pentru a-și construi o structură economică modernă. Această particularitate se cere neapărat avută în vedere atunci cînd se analizează căile de intensificarea cooperării economice europene.

Pe de altă parte, din punct de vedere al structurii social-politice, în componența acestui continent intră țări aparținînd unor sisteme social-economice diferite, ceea ce imprimă o serie de particularități relațiilor economice, dar nu poate nicidecum constitui o piedică în calea dezvoltării cooperării general europene. Este interesant de remarcat că în Europa occidentală s-a dezvoltat în ultimul timp o întreagă literatură consacrată problemei relațiilor Est-Vest, majoritatea autorilor demonstrînd, argumentat și convingător, că în condițiile respectării personalității fiecărui stat, într-un climat de pace și de înțelegere, orînduirea politică și socială internă a unei țări sau a unui grup de țări nu poate constitui un obstacol în crearea unor trainice legături economice externe.

Țările europene au condiții favorabile pentru dezvoltarea unei cooperări rodnice. Nu numai apropierea lor geografică pledează pentru aceasta, ci și gradul diferit de dezvoltare a forțelor productive, schimbările care au loc în structura producției materiale, interacțiunile dintre economiile țărilor europene — fenomenul complimentarității fiind aici deosebit de pregnant. În condiții de pace, menționează Declarația privind pacea, securitatea și colaborarea în Europa vorbind de principiile care trebuie să capete o recunoaștere generală și înfăptuire practică în viața politică a continentului european, **trebuie să capete o largă dezvoltare legăturile multiforme, reciproc avantajoase între statele europene în domeniile economic tehnico-științific, cultural, în domeniul turismului, precum și în domeniul protejării mediului uman. La rîndul său, se subliniază mai departe în Declarație, dezvoltarea acestor legături, dînd un conținut material năzuințelor popoarelor europene spre pace, liniște și prosperitate, va întări stabilitatea sistemului de securitate și cooperare, care capătă contur în Europa.**

Un rol activ în această direcție este chemat să-l joace comerțul intraeuropean care, cu anumite oscilații, cunoaște o tendință de creștere.

Așa cum se subliniază în „Raportul analitic asupra situației comerțului intra-european" prezentat la cea de-a 25-a sesiune a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa, relațiile economice intraeuropene s-au dezvoltat mai repede decît relațiile Europei cu restul lumii, ceea ce a făcut ca ponderea comerțului intraeuropean în totalul comerțului exterior al țărilor europene să crească de la 62% în 1955 la 71% în 1967.

Un interes particular în cadrul acestor evoluții îl prezintă comerțul Est-Vest, care, în perioada 1953—1968 a marcat un ritm mediu anual de creștere de 11,5%. El a sporit de la 1733,9 milioane dolari (în prețuri constante 1962) la 4682,9 milioane în 1960 și la 9002,8 milioane în 1968 [3]. Este adevărat că baza de pornire din 1953 a fost foarte scăzută — dar în acest deceniu și jumătate ritmul de creștere a comerțului între țările europene cu orînduiri social-economice diferite a depășit ritmul celorlalte curente comerciale intra-europene.

Un element pozitiv și stimulator al dezvoltării comerțului l-au constituit încheierea unor acorduri interguvernamentale care reglementează dezvoltarea comerțului reciproc, precum și a cooperării economice. In 1970 între țările socialiste și cele capitaliste din Europa existau 80 de acorduri comerciale de lungă durată, față de numai 23 în 1960 [4].

Cu toate acestea, schimburile între țările socialiste și țările capitaliste ale Europei nu reprezintă decît circa 6% din comerțul intraeuropean, ceea ce demonstrează posibilitățile largi existente și încă nefolosite. Trebuie notat că în timp ce în ansamblul Europei occidentale comerțul cu țările socialiste europene nu reprezintă în anii 1968—1969 decît circa 4,5% în cazul importurilor și 4,6% în exporturi, ponderile țărilor vest-europene în comerțul țărilor Europei de Răsărit erau de circa 23% și respectiv 21%, ceea ce se impune luat în seamă la analiza posibilităților de dezvoltare ulterioară a relațiilor comerciale. Desigur că situația nu este identică, unele țări occidentale avînd un comerț mai ridicat cu țările socialiste europene. Astfel în condițiile în care vînzările din Europa occidentală către Europa de Est au atins în perioada 1966—1968, în medie 11 dolari pe locuitor, pentru Islanda cifra respectivă era de 77 dolari, pentru Austria — 39 dolari, pentru Finlanda — 64 dolari, pentru Suedia — 24 dolari, în timp ce pentru Franța, Italia și Anglia — numai circa 9 dolari pe locuitor. Din punct de vedere al volumului total, însă, patru țări ale Europei occidentale — R.F.G., Franța, Italia și Anglia, au totalizat 55% din exporturile occidentale către țările socialiste europene. Aceste cifre vorbesc de la sine despre marile posibilități nefolosite în domeniul comerțului exterior, dacă ținem seama de nivelul dezvoltării, de procesul continuei diversificări a producției și de cerințele crescinde pe care le resimt reciproc aceste țări pentru produsele lor.

PROBLEME deosebite ridică și analiza structurii comerțului intraeuropean, mai ales dacă ținem seama de deosebirile ce s-au format între acestea, pe de o parte și structura producției industriale, pe de altă parte.

Astfel, în exportul țărilor din Europa de Vest către țările socialiste europene, ponderea principală o dețin produsele manufacturate (în primul rînd mașinile) a căror pondere în totalul exportului a crescut de la 43% în 1955, la 70% în 1968, în timp ce materiile prime, combustibilul și metalul și-au redus ponderea de la 30,7% la 19,3%. In exportul țărilor socialiste europene către țările capitaliste europene, ponderea cea mai mare o dețin însă materiile prime, combustibilul, metalele, care, chiar dacă s-au redus întrucîtva (53% în 1955) reprezentau circa 46% în 1968, iar împreună cu produsele alimentare, circa 70%. In 1969, importurile Europei occidentale din țările socialiste europene (mai puțin comerțul dintre R.F.G. și R.D.G.) erau la produse agroalimentare, materii prime, combustibili minerali și metale de 2,7 ori mai mari decît curentul respectiv de mărfuri în sens invers, iar la produsele manufacturate raportul era invers, fiind de 3 ori mai mare importul țărilor socialiste din țările Europei occidentale decît exportul lor pe aceste piețe.

Această structură nu corespunde nivelului de industrializare a țărilor socialiste și posibilităților lor crescînde, afectînd, totodată, negativ însăși posibilitățile dezvoltării în continuare a relațiilor economice internaționale. Iată de ce sînt întemeiate considerațiile prof. Iohan Galtung, directorul Institutului internațional de cercetări asupra păcii din Oslo, care remarcă într-un interviu acordat cu ocazia colocviului de la București din 1970: **„Pacea are o structură. Și această structură se bazează pe un anumit tip de echitate, de simetrie, de egalitate... nu cred că se poate construi pacea în Europa dacă va continua tendința existentă în virtutea căreia Europa occidentală furnizează mașini, produse industriale, echipament în timp ce Europa de est furnizează materii prime... Cred că va trebui întreprins ceva pentru a transforma acest tip de relații în ceva mai simetric, într-o structură a păcii"** [5].

Trebuie subliniat că dacă, pe de o par-

Gheorghe CREȚOIU

(Continuare în pag. 19)

TEHNICĂ MODERNĂ ȘI MECANISM MAI EFICIENT ÎN RELAȚIILE ECONOMICE DINTRE ÎNTREPRINDERI

Veniamin DÎMȘIȚ

vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., președintele Comitetului de Stat pentru aprovizionarea tehnico-materială.

UNIUNEA SOVIETICĂ este o mare putere industrială. În opt cincinale înfăptuite în U.R.S.S. între anii 1929—1970, a fost creat un uriaș potențial industrial, care continuă să crească. E suficient să amintim că numai în perioada 1960—1970 producția industrială a U.R.S.S. a crescut de 2,3 ori. Volumul general al producției industriale sovietice în anul 1970 a atins 373 miliarde de ruble crescînd în cincinalul trecut de 1,5 ori. 373 miliarde de ruble — îndărătul acestei cifre stau bogății colosale, aflate în mîinile poporului și statului proletar. În noul cincinal volumul producției industriale va crește cu încă 47%.

Trebuie să ne imaginăm și geografia amplasării forțelor de producție a U.R.S.S. — cel mai mare stat din lume ca teritoriu. În anii puterii sovietice, toate republicile, ținuturile și regiunile acestei țări multinaționale și-au dezvoltat industria; în ele au apărut întreprinderi industriale de prim rang și orașe bine amenajate; agricultura a obținut succese de seamă.

Industria socialistă este condusă nemijlocit de statele ei majore — ministerele industriale. Ministerele de ramură — unionale și unional-republicane — conduc activitatea întreprinderilor, combinatelor, uniunilor de producție și răspund în fața poporului, a guvernului și partidului pentru îndeplinirea planurilor stabilite în ceea ce privește producția de bunuri materiale, progresul tehnic în ramurile producției materiale, calitatea ridicată a produselor sovietice.

O dată cu creșterea proporțiilor economiei naționale socialiste a U.R.S.S., crește considerabil însemnătatea planificării și conducerii de perspectivă, a sistemului legăturilor între ramuri, rolul aprovizionării tehnico-materiale.

Sistemul economiei socialiste oferă posibilitatea organizării cît mai eficiente sub aspect economic atît a sferei producției cît și a sferei circulației, eliberate de bariere departamentale. În ultimii ani, în Uniunea Sovietică, arăta la Congresul al XXIV-lea al P.C.U.S. A. N. Kosîghin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., a fost creat un nou sistem de stat al organelor aprovizionării tehnico-materiale. Aceasta reprezintă o ramură de sine stătătoare a economiei socialiste, menită, pe baza planului unic de stat, să asigure circulația eficientă a mijloacelor de producție.

Sistemul de stat al aprovizionării tehnico-materiale înfăptuiește realizarea planurilor de asigurare a economiei naționale cu materii prime, materiale, combustibil, utilaje, piese de schimb.

Sistemul aprovizionării tehnico-materiale a U.R.S.S. are pe întreaga țară cîteva mii de baze și depozite raionale — specializate și universale — care asigură întreprinderile, șantierele și alte organizații cu resursele materiale, independent de subordonarea lor departamentală. Se desfășoară construcția unor baze mari, prevăzute cu mecanizare și comandă automată, care pot depozita pînă la 100 de mii de denumiri de articole.

Dacă ne referim la amploarea lucrărilor numeroaselor organizații de aprovizionare tehnico-materială se poate spune că numai în anul 1970 circulația mărfurilor cu ridicata s-a cifrat la 140 de miliarde de ruble. Prin intermediul acestui canal general al statului au fost înzestrate cu mijloace de producție peste 130 de mii de întreprinderi, șantiere și alte organizații economice.

Nu numai prin amploarea colosală și în continuă creștere a activității lor — care nu-și are egal în lume — ci în primul rînd prin faptul că organele de aprovizionare și desfacere din țara sovietică se deosebesc principial de firmele comerțului cu ridicata din sistemul capitalist, în sensul că acestea din urmă pun în centrul atenției lor îmbogățirea, obținerea profitului și supraprofitului și de aceea caută să împingă în sus curba prețurilor.

Sistemul socialist al aprovizionării tehnico-materiale pune în centrul atenției interesele statului sovietic, satisfacerea cerințelor materiale și culturale crescînde ale omului. Noi sîntem adepții consecvenți ai reducerii prețului de cost la toate tipurile de produse, ai reducerii cheltuielilor de circulație, scăderii prețurilor. Acesta este principiul-program al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Tocmai urmărind acest scop, sistemul sovietic de aprovizionare caută forme rentabile și avantajoase de relații economice între producător și beneficiar, orientare pe care o va urmări cu și mai multă perseverență în noul cincinal.

CREAREA SISTEMULUI general de stat de aprovizionare tehnico-materială inter-ramuri este indisolubil legată de sarcinile reformei economice în U.R.S.S. — îmbunătățirea planificării socialiste, folosirea cu competență, în interesul socialismului, a unor astfel de pîrghii economice ca rentabilitatea, prețul, beneficiul, creditul.

Spre ce ne-a orientat și ne orientează noul mecanism de conducere a economiei, care, după cum se știe, se aplică în întreprinderile industriale sovietice de la începutul anului 1966? Creșterea autonomiei economice a întreprinderilor a impus necesitatea dezvoltării unor relații directe între întreprinderile furnizoare și întreprinderile beneficiare.

Nu este vorba de relații unice și întîmplătoare, ci de relații directe și de durată prin care furnizorii și beneficiarii, care sînt legați între ei prin organele de aprovizionare și desfacere, se cunosc bine, își cunosc posiblitățile și cerințele și în care cooperarea în producție funcționează, am putea spune, cu precizia unui mecanism de ceasornic și nici un fel de distanțe care separă întreprinderile — legate prin contracte economice — nu împiedică activitatea lor ritmică.

În cincinalul trecut zeci de mii de întreprinderi — beneficiari și producători — au fost legate prin relații contractuale. Folosind aceste metode de aprovizionare, în anul 1970 au fost livrate peste 27 milioane tone de laminate din metale feroase și neferoase, 200 milioane rulmenți, circa 30 milioane tone de ciment, milioane de mc de material lemnos și numeroase alte produse.

Pentru ca aceste resurse materiale să ajungă la întreprinderile beneficiare, organele de aprovizionare ale U.R.S.S. beneficiază de toate genurile de transport. Atît la alegerea utilajelor, materiilor prime, cît și la transportarea lor trebuie să se țină seama și de diversitatea condițiilor de climă din U.R.S.S.: gerurile de minus 50 grade în peninsula Ciukotka, din Siberia răsăriteană și din Nord și căldura de 40 grade din Turkmenia, Tadjikistan, Uzbekistan și alte regiuni sudice ale țării.

Și în actualul cincinal, al nouălea, vor trebui întărite și extinse relațiile economice eficiente dintre întreprinderi.

În Directivele celui de al XXIII-lea Congres al P.C.U.S. asupra planului economiei naționale pe anii 1966—1970, a fost considerat necesar să se pregătească trecerea treptată la repartiția planificată a utilajului, materialelor și semifabricatelor, prin intermediul comerțului cu ridicata. Sistemul general de stat al aprovizionării tehnico-materiale a înfăptuit un șir de măsuri privind dezvoltarea comerțului cu ridicata al mijloacelor de producție. În țară au fost create circa 700 de magazine ale comerțului cu ridicata, care, de pe acum, aprovizionează cu un larg nomenclator de produse mii de întreprinderi beneficiare. Prin intermediul lor sînt dotate cu mijloace de producție în primul rînd acei beneficiari care le consumă într-o proporție relativ redusă. S-a prevăzut ca în primul an al actualului cincinal să adopte această formă de aprovizionare toate organizațiile de cercetări științifice și de proiectare. Ele vor putea procura materialele și utilajele necesare din magazinele comerțului cu ridicata ale sistemului de aprovizionare tehnico-materială. Una din formele comerțului cu ridicata o constituie tîrgurile, desfășurate periodic, și care contribuie la lărgirea contactelor dintre producător și consumator.

Comerțului cu ridicata i se rezervă un mare viitor. Directivele Congresului al XXIV-lea al P.C.U.S. prevăd extinderea lui continuă.

Comitetul pentru aprovizionarea tehnico-materială al U.R.S.S. lucrează la perfecționarea, în continuare, a formelor și metodelor de aprovizionare, la organizarea de livrări prin tranzit și din depozite, la accelerarea vitezei de rotație a resurselor materiale, la lichidarea numeroaselor trepte care mai persistă în aprovizionare.

REVOLUȚIA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ exercită nu numai o influență transformatoare asupra sferei producției, ci și a sferei circulației. Ea trebuie să-și adapteze tehnica și tehnologia în conformitate cu noile sarcini, să conducă toate procesele de aprovizionare și desfacere. Mașinile electronice de calcul ajută la rezolvarea sarcinilor economice tot mai complicate, la un nivel mai ridicat.

Comitetul de aprovizionare tehnico-materială dispune de 19 centre de calcul și 40 de stațiuni de mașini de calculat care rezolvă numeroase probleme ale conducerii aprovizionării tehnico-materiale. Pentru a ne imagina volumul folosirii mașinilor electronice de calcul, e suficient să amintim că numai în anul 1970, pe baza planurilor optime, calculate cu mașinile electronice de calcul, s-a putut înfăptui livrarea a peste 300 milioane tone de diferite produse, ceea ce a contribuit la economisirea unor importante fonduri bănești și mijloace de transport. Noi considerăm acesta doar începutul activității; o amploare și mai mare va căpăta această activitate în noul cincinal.

Sistemele automatizate de conducere vor permite determinarea mai precisă a cerințelor de mijloace de producție, îmbunătățirea aprovizionării întreprinderilor cu materiale și utilaje, accelerarea intrării în funcțiune a unor capacități de producție.

Progresul tehnico-științific în sfera circulației manifestă noi cerințe și față de lucrătorii din aprovizionare și desfacere. Aceștia sînt specialiști cu înaltă calificare, oameni de știință, operatori cu experiență ai bazelor, depozitelor și magazinelor din comerțul cu ridicata. Aceștia înțeleg rolul pe care îl are circulația mărfurilor în sistemul comerțului cu ridicata în dezvoltarea economică, în producția tehnico-materială.

Prin întregul program al celui de al IX-lea cincinal străbate ca un fir roșu grija față de omul sovietic, față de ridicarea nivelului său de trai, față de înfăptuirea unor astfel de măsuri sociale menite să facă viața oamenilor sovietici mai bună, mai frumoasă. Perfecționarea consecventă a sistemului de aprovizionare tehnico-materială în Uniunea Sovietică va contribui la rezolvarea cu succes a mărețelor sarcini trasate poporului sovietic de cel de al XXIV-lea Congres al P.C.U.S.

NOILE PARITĂȚI MONETARE ȘI CURSURI VALUTARE

REACȚII ÎN LANȚ ÎN LUMEA OCCIDENTALĂ

MAJORAREA prețului oficial al aurului, devalorizarea dolarului S.U.A. și realinierea parităților monedelor țărilor grupului „celor zece", într-un cuvînt-măsurile stabilite prin acordul monetar de la 18 decembrie 1971 de la Washington, au produs o reacție în lanț în rîndul parităților și cursurilor valutare ale monedelor celorlalte țări capitaliste. Urmărind anihilarea sau, pe cît posibil, atenuarea efectelor negative — pe planul competitivității externe — pe care devalorizarea principalei monede de rezervă a sistemului valutar interoccidental actual (dolarul S.U.A.) ar putea să o aibă asupra economiilor lor, guvernele statelor capitaliste au trecut de îndată la corectarea-teoretică deocamdată *) — a parității monedelor naționale și a cursurilor lor în funcție de noul conținut în aur al monedei americane (0,81851265 gr aur fin), adică au procedat la devalorizări și revalorizări monetare. Numărul acestora este cel mai mare cunoscut vreodată în istoria actualului sistem valutar interoccidental, deoarece noile reevaluări monetare s-au produs simultan pentru aproape toate monezile țărilor capitaliste.

La sfîrșitul anului 1971, după devalorizarea oficială a dolarului S.U.A., un număr apreciabil de țări și-au devalorizat monedele schimbîndu-și teoretic paritatea monetară în aceeași proporție ca și S.U.A., ceea ce înseamnă că au rămas neschimbate cursurile monetare exprimate în dolari. Alte țări, dimpotrivă, și-au modificat paritatea într-o proporție diferită de cea a dolarului S.U.A. (7,89%). În sfîrșit, un alt număr de țări, e drept mai redus, și-au păstrat vechea paritate monetară.

Țările care și-au păstrat paritatea monetară precum și cele care și-au modificat-o într-o proporție inferioară celei înregistrate de dolarul S.U.A au totuși — în comparație cu noua paritate micșorată a dolarului — cursuri revalorizate. De asemenea, în condițiile devalorizării dolarului, gradul de revalorizare a cursurilor monetare se amplifică pentru țările care și-au mărit conținutul în aur al monedelor.

Situația extrem de diversificată a noilor parități monetare și cursuri valutare, stabilite pe baza lor, este ilustrată de datele notificate de guvernele unor țări capitaliste Fondului Monetar Internațional și inserate în tabelul alăturat. [1]).

Examinînd paritatea celor 36 de țări cuprinse în tabel constatăm că: 21 de țări și-au devalorizat monedele, 5 și le-au revalorizat, 9 și-au păstrat paritatea, iar una are cursul fluctuant.

Analiza noilor cursuri oficiale stabilite pe baza parității aur a dolarului S.U.A. arată că 23 de monede au cursurile revalorizate, în diferite proporții, 3 monede au cursurile devalorizate, 9 și le mențin nemodificate, iar una are cursul fluctuant.

Dintre celelalte țări membre ale F.M.I., 17 au cursurile valutare revalorizate într-o proporție mai mare decît gradul devalorizării dolarului S.U.A., ceea ce înseamnă o devalorizare ușoară a parităților lor monetare, 3 state au cursurile valutare revalorizate într-o proporție sub gradul devalorizării dolarului, ceea ce presupune mici revalorizări de paritate, iar 5 state au cursurile oficiale devalorizate ceea ce presupune pronunțate schimbări de paritate (devalorizare); 26 de țări, majoritatea din America Latină, legate prin mii de fire de economia americană nu și-au schimbat cursurile oficiale față de dolar dar și le-au calculat în lire sterline după cursul de 2,6057 dolari pentru o liră sterlină.

Este de remarcat că noile cursuri oficiale sînt considerate, în cea mai mare parte, cursuri „pivot" sau „centrale", ele putînd oscila în limitele noilor marje de

⟶

fluctuație, aprobate de F.M.I.. adică de 2,25% de o parte și de alta a parității monetare.

Devalorizarea dolarului american și realinierea parităților celorlalte monede ale statelor capitaliste nu au întărit încrederea în valuta americană, rămasă neconvertibilă. În cercurile financiare occidentale se manifestă neîncredere în viitorul dolarului. La scurt timp după acordul de la Washington care a definit noi parități valutare, au avut loc, pe piețele valutare, noi scăderi ale cursului dolarului față de celelalte valute. Dolarul este cotat în prezent cu aproape 2% mai puțin față de noul său curs. Poziții importante a pierdut dolarul în comparație cu lira sterlină față de care este cotat sub limita admisă (2,5910 dolari pentru o liră în loc de 2,6 dolari cît este limita minimă). În cercurile de afaceri ale țărilor capitaliste există temeri în legătură cu evoluția situației valutar-financiare, deoarece „aurul — după cum sublinia cotidianul **Les Echos** — a intrat victorios în 1972 și aceasta este un semnal de alarmă".

Noua „febră a aurului", care a fost cotat recent la bursele vest-europene la 45 și chiar peste 46 de dolari uncia — cele mai înalte prețuri din 1968 încoace (față de noul preț oficial de 38 de dolari) — ca și speculațiile cu privire la „metalul galben", au risipit speranțele cercurilor de afaceri care scontau pe o relansare a activității economice și aruncă lumea occidentală într-o incertitudine și neliniște profundă. Creșterea prețului aurului pe piața liberă este determinată într-o anumită măsură și de persistența zvonurilor potrivit cărora ar fi posibil ca S.U.A. să reconsidere noul preț oficial al aurului și să-l urce pînă la 70 sau chiar 140 dolari uncia, adică să procedeze la „o devalorizare sălbatică a dolarului". „Febra aurului" este de asemenea alimentată de amînarea ratificării de către Congresul S.U.A. a devalorizării dolarului care este legată de succesul negocierilor comerciale cu Piața Comună, Canada și Japonia. Lipsa de convertibilitate a dolarului în aur lipsește de stabilitate acordul de la Washington, accentuează incertitudinile și demonstrează că schimbările de paritate nu vor fi durabile. Reducerea datoriilor masive ale S.U.A. față de străinătate nu va putea avea loc decît fie prin crearea unui bloc-aur european și japonez care să acorde un mare împrumut Statelor Unite ale Americii, fie prin consolidarea activelor S.U.A. în dolari în cadrul Fondului Monetar Internațional, fie, în sfîrșit, printr-o nouă devalorizare, de mai mari proporții, a dolarului S.U.A. Ultimul aspect neliniștește însă cercurile de afaceri vest-europene și japoneze deoarece o nouă devalorizare de mari proporții a dolarului, care ar permite întoarcerea la convertibilitatea în aur a dolarului, ar spori foarte mult competitivitatea S.U.A. pe piețele străine.

Deținătorii de capitaluri speculative se mențin în expectativă, considerînd că în curînd se va petrece ceva spectaculos. Aceste așteptări au fost întrucîtva întreținute și de modul în care FMI a procedat la emisiunea celei de a treia tranșe a drepturilor speciale de tragere la 1 ianuarie 1972 (în valoare de 2,9 miliarde DTS). F.M.I. nu a mai anunțat emisiunea acestei tranșe de DTS în dolari, așa cum a procedat în trecut cu ocazia primelor două tranșe în 1970 și 1971, ci pur și simplu a exprimat-o independent, ruptă de dolar. Se știe să în trecut o unitate de DTS reprezenta, 0,888 671 gr. aur fin, adică echivalentul vechiului conținut în aur al dolarului. De această dată, „valoarea" unei unități DTS n-a fost corectată în funcție de noul conținut în aur al dolarului stabilit prin devalorizarea de la 18 decembrie 1971, fapt ce pare să confirma existența unei incertitudini cu privire la noul curs și la FMI. Lucru ce întreține speranța deținătorilor de capitaluri speculative că va fi efectuată o reformă de structură a sistemului valutar interoccidental actual. Deocamdată însă, guvernele țărilor occidentale nu se grăbesc să întreprindă nimic concret, iar această „politică de expectativă" — cum o denumește cotidianul francez **Le Figaro** — „este periculoasă". Deși în momentul de față nu se poate încă prevedea mersul tratativelor valutare, un lucru este clar: chiar după opinia ziarului **The New York Times** dolarul va juca un rol mult mai redus în orice nou sistem decît cel jucat pînă la 15 august 1971. „Zilele, cînd dolarul a fost etalonul monedelor celorlalte țări, aparțin deja trecutului" — arată ziarul.

Referindu-se la criza profundă a actualului sistem valutar interoccidental și la soluțiile de „rezolvare" a acesteia, academicianul Jaques Rueff arăta că „de zece ani, sistemul monetar internațional a fost reparat prin numeroase expediente, destinate să-i prelungească existența. În forma lui de astăzi însă, el nu va mai putea să dureze".

Țara	Unitatea monetară	Paritatea în grame aur fin: vechea paritate	Paritatea în grame aur fin: noua paritate teoretică	Diferențe în % + revalorizare — devalorizare	Cursul oficial în dolari (pentru 1 dolar): Vechi	Cursul oficial în dolari (pentru 1 dolar): Nou	Diferența în % + revalorizare — devalorizare
Japonia	yen	0,0025	0,0026	+7,66	360	308	+16,88
R. F. a Germaniei	marca vest-germ.	0,2498	0,2539	+ 4,61	3,66	3,2285	+13,58
Olanda	florin	0,2454	0,2528	+ 2,76	3,62	3,245	+11,57
Belgia	franc	0,1777	0,1826	+ 2,76	50	44,81	+11,57
Anglia	lira st.	2,1328	2,1328	neschimb.	0,4166	0,3838	+ 8,57
Franța	franc	0,166	0,166	neschimb.	5,554	5,116	+ 8,57
Italia	lira	0,0014	0,0014	— 1	625	581,5	+ 7,49
S.U.A.	dolar	0,8886	0,8185	— 7,89	1,0	1,0	— 7,89
Suedia	coroane	0,1717	0,1701	— 1	5,1732	4,8129	+ 6,96
Elveția	frano	0,2131	0,2131	neschimb.	4,17	3,84	+ 6,4
Finlanda	marca	0,2116	0,1996	— 5,65	4,1999	4,10	+ 2,38
Norvegia	coroană	0,1244	0,1232	— 1	7,142	6,64474	+ 6,96
Irlanda	lira	2,1328	2,1328	neschimb.	0,4166	0,3838	+ 8,57
Danemarca	coroane	0,1185	0,1173	— 1,03	7,50	6,98	+ 6,93
Grecia	drahma	0,0296	0,0273	— 7,89	30	30	neschmb.
Austria	shilling	0,0359	0,0351	— 2,16	24,75	23,30	+ 5,86
Spania	peseta	0,0126	0,0126	neschimb.	70	64,474	+ 7,89
Portugalia	escudo	0,03091	0,0300	— 2,82	28,75	27,25	+ 5,22
India	rupia	0,1185	0,1124	— 5,10	7,5	7,279	+ 2,95
Indonezia	rupia	0,0021	0,0019	— 7,89	415	415	neschmb.
Pakistan	rupia	0,1866	0,1719	— 7,89	4,761	4,761	neschmb.
Tailanda	bat	0,04272	0,0393	— 7,89	20,80	20,80	neschmb.
Turcia	lira	0,05924	0,05931	+ 0,11	15	13,70	+ 8,0
Birmania	kiat	0,1883	0,1530	— 18,9	4,719	5,3487	—16,1
Malaezia	dolar	0,2903	0,2903	neschimb.	3,0612	2,8196	+ 7,89
Singapore	dolar	0,2903	0,2903	neschimb.	3,0612	2,8196	+ 7,89
Republica Zair	zair	1,7773	1,6370	— 7,89	0,5	0,5	neschmb.
Kenya	shilling	0,1244	0,1146	— 7,89	7,14286	7,14286	neschmb.
Tanzania	shilling	0,1244	0,1146	— 7,89	7,14286	7,14286	neschmb.
Uganda	shilling	0,1244	0,1146	— 7,89	7,14286	7,14286	neschmb.
Libia	dinar	2,4883	2,4883	neschimb.	0,3571426	0,328947	+ 8,57
Etiopia	dolar	0,355	0,355	neschimb.	2,5000028	0,302633	+ 7,89
Ghana	noul cedio	0,8709	0,4502	— 48,306	1,0204	1,8181	— 78,17
Nepal	rupia	0,0878	0,0808	— 7,89	10,12	10,12	neschmb.
Australia	dolar	0,9953	0,9748	— 2,05	0,8928576	0,839631	+ 6,32

conf dr. C. BICHI

*) Noile parități vor intra în vigoare după ratificarea lor de către parlamentele naționale.

1) Calculat după **Le Monde** nr. 8378/1971 și B.I.K.I. Nr. 153, 155, 156, 1971.

REPERE

● **Numărul** total al șomerilor, în Danemarca, s-a dublat față de anul trecut. Ziarul „Ekstrabladet", care publică această știre, relevă că cel mai mult sînt afectați de șomaj muncitorii constructori.

● **În 1971,** prețurile la alimente și la obiecte de primă necesitate au crescut, în Japonia, cu 6 la sută. Potrivit datelor oficiale, în anul 1971, prețurile la pește și la alte produse ale mării, care ocupă un loc important în alimentația japonezilor, au sporit cu 21 la sută.

● **În perioada** 1951—1970 ponderea populației urbane din Polonia a crescut de la 39% la 52,4%.

● **Cursul** monedei braziliene — cruzeiro — a fost devalorizat, din nou, cu 2,67 la sută în raport cu dolarul, s-a anunțat la Rio de Janeiro. În anul 1971, au fost semnalate opt devalorizări ale monedei braziliene, în urma cărora cursul acesteia a scăzut cu 13,83 la sută.

● **În actualul** cincinal, investițiile destinate refacerii și dezvoltării fondului silvic din Ungaria, precum și sporirii producției industriei lemnului, se cifrează la cinci miliarde de forinți. În ultimul an al perioadei de plan 1971—1975 cantitatea de lemne pusă la dispoziția beneficiarilor din producția externă, urmează să atingă 6,7 milioane metri cubi, iar capacitatea de producție a industriei lemnului va spori cu 26 la sută.

● **Producția** de petrol a Gabonului a înregistrat, în 1971, o creștere de 8 la sută, în comparație cu anul precedent, ridicîndu-se la șase milioane tone de țiței extras. În 1973 va fi dat în exploatare un alt important zăcămînt petrolifer, descoperit recent în apropierea localității Port Gentil. În primul an, se vor extrage de aici 1 milion de tone țiței.

● **Potrivit** datelor publicate de Institutul național de statistică și cercetări economice, în anul 1971 prețurile au crescut, în Franța, în medie cu 6 la sută.

SECURITATEA EUROPEANĂ

(Urmare din pag. 17)

te, dezvoltarea industriei constructoare de mașini și a industriei chimice în țările socialiste și ridicarea nivelului calitativ al produselor creează posibilități tot mai mari în viitor — în țara noastră după cum se știe aceste două ramuri vor asigura în 1975 circa 42% iar în 1980 — 45% din totalul producției industriale, trebuind să devină principalele ramuri de export — necesitățile țărilor Europei occidentale, pe de altă parte, par să crească deosebit de rapid la această grupă de produse. Astfel, proiectele pe termen lung ale secretariatului C.E.E.-O.N.U. privind cererea internă a țărilor industrializate din Europa occidentală pînă în 1980 arată o creștere de circa 5 ori pentru produsele manufacturate și numai o dublare pentru produsele primare în comparație cu anii 1965-1967.

DEZVOLTAREA schimburilor comerciale reciproc avantajoase, presupune, fără îndoială, eliminarea oricăror discriminări care se mai manifestă în comerțul dintre țările cu orînduiri social-economice diferite, depășirea piedicilor artificiale de orice ordin ar fi ele, inclusiv a grupurilor economice închise. A devenit o problemă de strictă actualitate analiza cauzelor care mai generează asemenea piedici sau menținerea unor institute din perioada „războiului rece", a căilor posibile de reducere și de eliminare a barierelor tarifare și netarifare care frînează fluxurile normale de mărfuri intraeuropene. Tot mai mulți oameni de afaceri și politici în Apus subliniază această cerință a zilelor noastre, remarcînd că menținerea unor restricții asupra unor exporturi în țările socialiste și la importul din aceste țări creează greutăți în încheierea unor acorduri de cooperare industrială între Est și Vest.

Un aport însemnat la dezvoltarea relațiilor economice intraeuropene este chemată să-l aducă extinderea **cooperării industriale și tehnico-științifice,** ale cărei forme variate dau posibilitatea armonizării intereselor diferiților parteneri și găsirii de posibilități variate pentru tranzacții pe un termen mai îndelungat. Aceste forme se cer folosite, în primul rînd, în dezvoltarea ramurilor și în științele de vîrf de care depinde progresul tehnic susținut, ca informatică, calculatoarele electronice, aeronautice, chimia etc.

Totodată, în dezbaterile internaționale se impun tot mai mult unele domenii considerate a fi specifice pentru cooperarea general-europeană. Între acestea pe prim plan se situează **crearea unui sistem energetic general-european ; realizarea unui sistem general-european de transporturi ; cooperarea în domeniul mediului ambiant** acțiuni care, așa cum s-a subliniat la Colocviul asupra problemelor securității și cooperării în Europa, organizat la București au o mare importanță pe plan european [6]).

Realizarea tuturor formelor de cooperare eruopeană este condiționată de promovarea largă a principiilor tot mai mult acceptate astăzi în viața internațională, ale respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Realizarea unor acțiuni de o asemenea anvergură, care vizează domenii hotărîtoare și multiple ale relațiilor intereuropene nu este de conceput fără dezbaterea și convenirea lor organizată. **De aceea, Declarația privind pacea, securitatea și colaborarea în Europa, subliniază că pe lîngă asemenea principii și obiective ale securității europene, ca inviolabilitatea frontierelor, nerecurgerea la forță, coexistența pașnică, bazele relațiilor de bună vecinătate și colaborare, dezarmarea și sprijinirea O.N.U. — prin a căror așezare la baza relațiilor dintre state în Europa Conferința general-europeană va lua o hotărîre de mari proporții istorice — această conferință ar putea să pună de acord direcțiile concrete ale dezvoltării reciproc avantajoase dintre statele europene în toate domeniile, ale lichidării oricăror discriminări, inegalități sau bariere artificiale. Colaborarea țărilor europene în folosirea rațională a resurselor de materii prime și energetice ale Europei, în sporirea potențialului industrial și îmbunătățirea fertilității solului, în aplicarea revoluției tehnico-științifice, contribuie la sporirea posibilităților de creștere a nivelului de trai al popoarelor.**

România a contribuit activ la realizarea premiselor care au făcut posibil stadiul actual de abordare a problemelor securității europene și convocării conferinței general-europene. Punînd în centrul politicii sale relațiile economice cu țările socialiste, România a dezvoltat, totodată, relațiile comerciale cu celelalte țări europene, înregistrîndu-se ritmuri ridicate de creștere a comerțului exterior. Astfel, în perioada 1960—1970, volumul schimburilor comerciale ale României au crescut de peste 4 ori cu Anglia și Austria, de aproape 4 ori cu Franța, de 3,6 ori cu R .F. a Germaniei, de peste 7 ori cu Olanda etc. Se dezvoltă diferite forme de cooperare, au căpătat extindere acordurile economice pe termen lung.

Hotărîtă să militeze în continuare pentru triumful ideilor păcii și colaborării între popoare, țara noastră își va aduce mai departe întreaga contribuție la transformarea Europei într-o zonă a păcii și cooperării fructuoase între țări suverane și egale în drepturi, pentru a asigura destinderea și înțelegerea pe continentul nostru și în întreaga lume.

1) Vezi Liga europeană de cooperare economică, Masa rotundă din 24—25 febr. 1967, Prof. Charles Roger, secretarul Consiliului central al economiei Belgiei, „La cooperation economique, industrielle scientifique et tehnique entre les pays de l'est et de l'ouest de L' Europe", p. 9

2) Vezi „Viața economică", nr. 26/1971.

3 Commission Economique pour l'Europe : „Raport analityque sur la situation du commerce intra-europeen", E/ECE/761, ian. 1970.

4) Vneșniaia torgovlea nr. 1/1971, pag. 42.

5) Vezi „Viața economică" Nr. 27/1971, pag. 18

6) Vezi : Costin Murgescu, Reflecții asupra cooperării economice general-europene ; Viața economică nr. 25/71, pag. 17

MONDORAMA

RAPORTUL PRODUCTIVITATE — VENIT NAȚIONAL

CREȘTEREA în continuare a productivității muncii în țările membre ale C.A.E.R. — menționează K. Mikulski într-un articol din „Ekonomiceskaia Gazeta", (nr. 4/1972) — este considerată drept principalul factor al sporirii venitului național. În aceste țări, luate în ansamblu, pe seama acestui indicator se va obține în actualul cincinal circa 85% din sporul venitului național. Creșterea productivității muncii în industrie, în țările membre ale CAER (în % față de anul 1960) reiese din următorul tabel:

Țările	1965	1970	1975 (plan)
R. P. Bulgaria	139	193	284
R. P. Ungară	127	151	199—202
R. D. Germană	131	173	234
R. P. Mongolă	119	167	230
R. P. Polonă	128	164	215
R. S. România	145	206	292
U.R.S.S.	125	166	230
R. S. Cehoslovacă	119	154	200—203

CUPRUL — PROGNOZĂ 1972

PENTRU prima oară din 1967 cursul cuprului la bursa de metale din Londra a scăzut sub 400 lire sterline pe tonă la sfîrșitul lunii noiembrie, în vreme ce stocurile de cupru depășiseră 133 000 tone. Prognozele pentru întreg anul 1972 vorbesc de o atenuare a creșterii cererii japoneze, paralel cu o sporire de ordinul a 10% a celei americane, dat fiind nivelul său relativ scăzut din 1971. O anumită creștere a consumului se așteaptă și din partea Europei occidentale. Importante creșteri ale consumului se semnalează în alte regiuni ale lumii decît marii consumatori tradiționali. În prezent, deși realizează mai puțin de 40% din producția de cupru a lumii capitaliste. Chile, Zambia, Zair și Peru contribuie cu mai mult de 70% la exportul total de cupru primar. Graficul prezintă evoluția producției mondiale în ultimul deceniu.

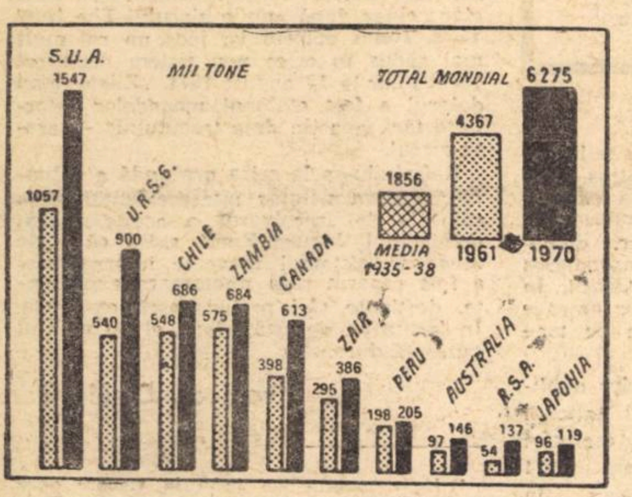

Cuprul în deceniul al VII-lea.

BOOM-UL MAȘINILOR DE BIROU

FRANȚA cunoaște în prezent un adevărat „boom" al utilizării mașinilor electronice de calcul. Importul acestor mașini în Franța marchează o creștere continuă: 7 700 în 1968, 19 300 în 1969, 39 200 în 1970, circa 70 000 (date încă incomplete) în 1971. Această curbă abrupt ascendentă are două explicații esențiale: prețul și calitatea.

Prețul mașinilor cumpărate din Japonia (care fabrică 1 200 000 bucăți pe an) este în scădere, atingînd azi pe cel al unei mașini de calcul obișnuite: 3500 franci. Concomitent, calitatea a făcut un salt: fiabilitate aproape 100%, regim silențios de lucru. Se crede că în viitorii cinci ani aceste mașini vor înlocui total pe cele mecanice încă în funcțiune.

Este interesant de remarcat că Japonia și-a adjudecat partea leului nu numai pe piața franceză, ci și pe cea mondială capitalistă: 85% din aparatele importate sînt „made in Japan".

GREU LA DEAL...

DRUMUL progresului tehnic și științific nu este întotdeauna neted și flancat de ovații. Cînd oamenii de știință au descoperit, de exemplu, că energia geotermică este o sursă ideală pentru producerea energiei electrice nimeni nu a avut de spus decît cuvinte de laudă. Într-adevăr, ce poate fi mai avantajos decît să canalizezi vaporii geizelor, obținuți practic gratuit, spre turbine? Ieftin și mai ales nepoluant!

Dar iată că forajele întreprinse în acest scop în California, în regiunea Mono Lake, s-au lovit de protestele violente ale populației din împrejurimi: presiunea vaporilor ar putea produce zgomote, iarna s-ar putea ca vaporii să producă ceață... etc. Și astfel, proiectul noii centrale a fost abandonat.

Dar cum regiunea are totuși nevoie de energie electrică, specialiștii se întreabă dacă nu cumva o termocentrală clasică cu cărbune mult, fum și mai mult, zgomot berechet și poluare la discreție ar satisface exigențele locuitorilor din Mono Lake?

DINTRE DOUĂ RELE

ÎN CURÎND, fumătorii „înrăiți" vor scăpa de pericolul gudronului din tutun. Ei vor fuma țigări care nu vor mai conține gudron. După cum a anunțat un reprezentant al filialei din S.U.A. a societății britanice „Imperial Chemical Industries", în laboratoarele acesteia se experimentează în prezent un produs denumit (enigmatic) „NSM" (New Smoking Material) — nou produs pentru fumat) care va putea fi amestecat cu tutun natural pentru diminuarea sau chiar anihilarea efectului nociv al gudronului. Promotorii noii rețete speră că dintre două rele, fumătorii vor alege răul cel mai mic.

AUTOMOBILUL... PE RING

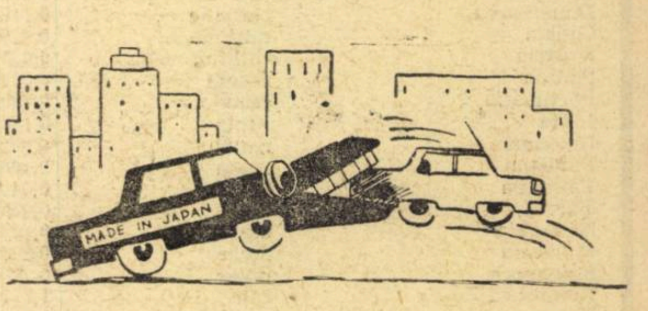

MAI PE TĂCUTE, mai în văzul lumii, se desfășoară de ambele părți ale Pacificului o bătălie între giganți industriali în problema automobilului. Este vorba, mai precis, de invazia automobilelor japoneze în zonele controlate pînă nu de mult de S.U.A. Chiar pe piața internă americană începe să se simtă cu tot mai multă acuitate prezența automobilelor japoneze. Astăzi, unul din fiecare patru automobile importate și vîndute în S.U.A. este japonez! Tendințe similare se observă și pe unele piețe asiatice: 50% din automabilele vîndute în Indonezia, de pildă, provin din Japonia.

Asistăm așadar, la o adevărată ofensivă niponă, pe care președintele companiei „Ford", Lee Iaccoca, o descria recent în acești termeni: dacă tendința actuală se menține, „japonezii ne vor mînca de vii". Una din tacticile de apărare la care recurg „Cei trei Mari" din Detroit în această situație este intrarea pe ușa din dos. Astfel, „Chrysler" fabrică în Japonia, împreună cu „Mitsubishi", un „Dodge Colt"; „General Motors" intenționează să achiziționeze un substanțial pachet de acțiuni ale firmei japoneze concurente „Isuyu" (a șasea ca mărime în industria japoneză a automobilului); „Ford" duce negocieri cu compania „Tokyo Kogyo" pentru producerea de motoare rotative de tip „Wankel".

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

ORIENTĂRI ÎN COMERȚUL UNOR ȚĂRI LATINO-AMERICANE

RĂMÎNEREA în urmă a unei țări în ceea ce privește nivelul dezvoltării sale economice, orientarea preponderentă către ramurile extractive și de prelucrare primară a industriei și către monocultură în domeniul agriculturii au drept corolar (și se află, totodată, în interdependență) cu slaba diversificare a comerțului său exterior — ca structură și arie geografică. Această profilare îngustă a importurilor și îndeosebi a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare este ilustrată pregnant de datele din tabelul alăturat; el cuprinde principalii parteneri comerciali (ca pondere, în 1969, în valoarea exporturilor și importurilor) ai țărilor din America Latină, care fac parte din Piața Comună andină instituită prin Pactul Andin.

Se observă că 46—89% din exporturile acestor țări și 52—64% din importurile lor revin primilor lor trei parteneri comerciali, fapt care pune comerțul lor exterior sub influența directă a evoluției cererii și ofertei pe piețele respective, a conjuncturii economice din cîteva țări capitaliste industrializate. Cu o singură excepție, S.U.A. se situează detașat pe poziția celui mai important client și furnizor al țărilor latino-americane examinate. Anglia a pierdut mult din pozițiile ei de altădată în comerțul exterior al Americii Latine fiind devansată nu numai de S.U.A. și RF.G., dar — într-o serie de cazuri — și de Japonia și Olanda. Remarcabila expansiune din ultimul deceniu a Japoniei și a R. F. a Germaniei pe piața latino-americană a deschis un nou capitol al concurenței interimperialiste în această zonă, socotită de către monopolurile din S.U.A. drept un domeniu rezervat lor. Pe de altă parte, un rol însemnat în modificarea orientărilor comerțului exterior al țărilor latino-americane joacă și vor juca în perspectivă măsurile de intervenție a statului în acest domeniu, inclusiv tendința din ce în ce mai pronunțată de extindere a relațiilor comerciale reciproc avantajoase cu țările socialiste.

	Principalii clienți		Principalii furnizori	
	țara	ponderea (%)	țara	ponderea (%)
Bolivia	Anglia	43,0	Statele Unite	39,0
	Statele Unite	40,0	R.F.G.	12,0
	R.F.G.	6,0	Anglia	6,0
Chile	Statele Unite	18,9	Statele Unite	35,5
	Anglia	13,9	R.F.G.	12,6
	Olanda	13,0	Argentina	10,6
Columbia	Statele Unite	31,0	Statele Unite	34,5
	R.F.G.	10,0	R.F.G.	11,0
	Olanda	6,0	Anglia	6,0
Ecuador	Statele Unite	50,0	Statele Unite	44,0
	R.F.G.	15,0	R.F.G.	13,0
	Benelux	10,0	Japonia	6,5
Peru	Statele Unite	43,0	Statele Unite	39,0
	R.F.G.	12,4	R.F.G.	13,0
	Japonia	8,0	Japonia	7,3

Sursa: „L'Usine Nouvelle", nr. 43/1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X NR. 6 (441)
VINERI 11 FEBRUARIE 1972
20 PAGINI 2 LEI

6

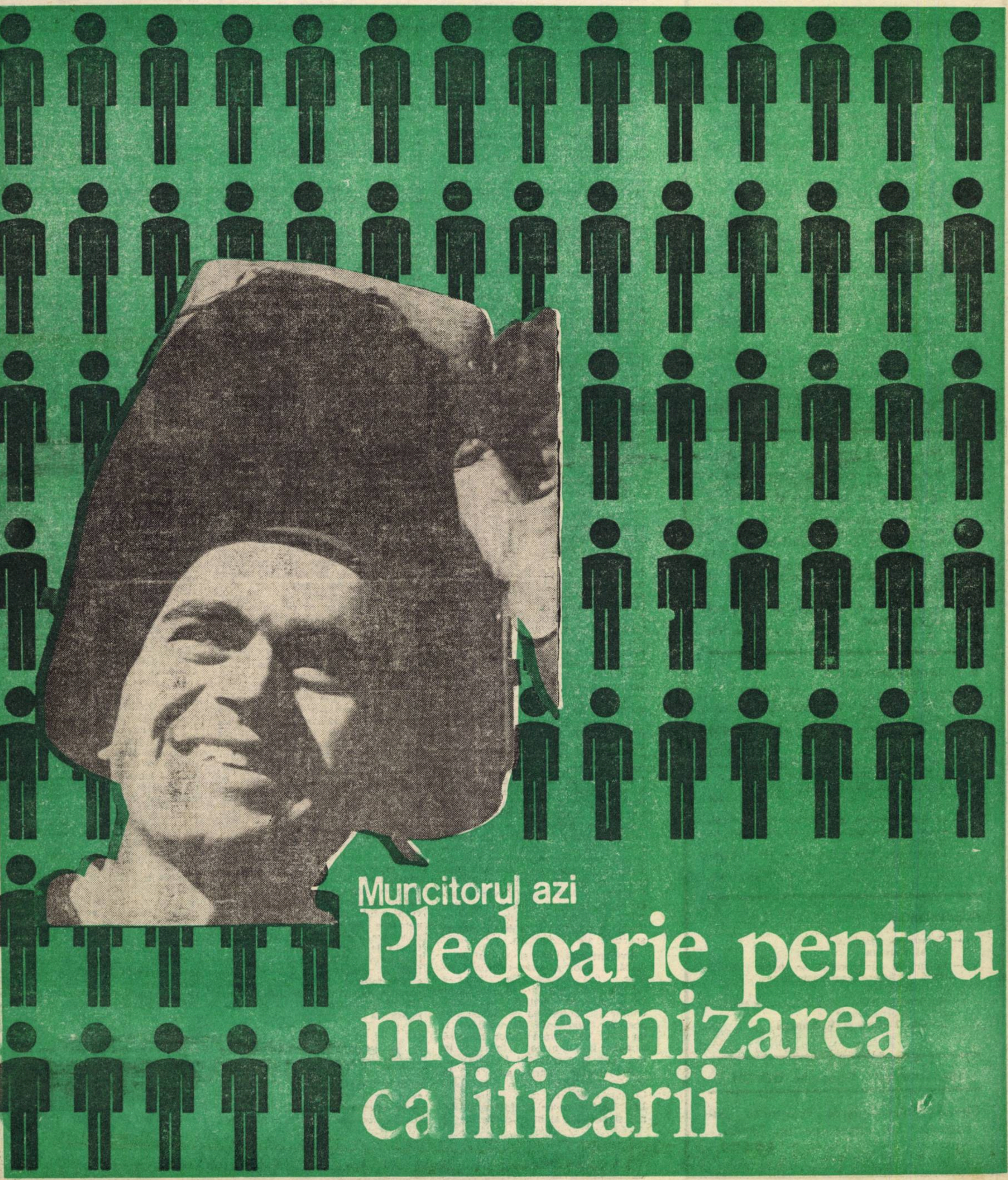

ANUL X **Viata economica**

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

Nr. 6 din 11 februarie 1972

■ ECONOMIE NATIONALĂ

— Economia anului 1971 pe coordonatele avintului continuu
de **Gh. Obreja**, șef de sector la Institutul de studii și cercetări pentru planificare (pag. 3)

— Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții
Integrare-profilare-specializare — Exigențe ale industriei moderne
de ing. **Cornel Hidoș** (pag. 4—5)

Congresul țărănimii cooperatiste
— Cooperația de producție — forță înnoitoare a satului (pag. 6)

— Profilul economistului de bancă, în contextul preocupărilor de modernizare și dezvoltare a economiei naționale
de acad. **V. Malinschi** (pag. 7)

— În întreprinderile bihorene:
Creditul de mică mecanizare — o rezervă insuficient folosită
de **Petru Birta**, directorul sucursalei județene Bihor a Băncii Naționale (pag. 9)

— Pledoarie pentru modernizarea calificării muncitorilor
de conf. dr. **Petre Burloiu** (pag. 10—11)

— Un program esențial pentru decizie: Raționalizarea evidenței
de prof. univ. **Mircea Biji** (pag. 13)

■ TEORII • IDEI

— Dezbatere pe marginea unei valoroase lucrări științifice:
Corelația dintre acumulare și consum

• Abordare consecvent științifică a optimului macroeconomic
de prof. univ. dr. **A. Negucioiu** (pag. 14)

• Cercetări de maximă actualitate
de dr. **A. Rosen**, Comitetul de Stat al Planificării

• Medalion: S. G. Strumilin la 95 de ani
de **Vasile Pilat** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— R. P. Polonă:
Programul de dezvoltare social-economică în anii 1971—1975
de **Ian Glowczyk**, redactor șef al revistei „Zycie Gospodarcze" (pag. 17)

— Modificări în locul și rolul agriculturii țărilor capitaliste avansate
de conf. dr. **N. Dobrotă** (pag. 18)

— Interviul nostru cu **Alexander Rotival**, reprezentant permanent al P.N.U.D. în România:
Cooperarea internațională — și lichidarea subdezvoltării (pag. 19)

ÎN SUPLIMENT

— Ce este un acreditiv?
de **Al. Deteșan**

— Cazuri în care prețul se poate stabili după încheierea contractelor
de **C. Jornescu**

— Reclamația administrativă, în transporturile internaționale
de **Gh. Tigăeru** și **V. Luncan**

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.
40470

Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții

PERFECȚIONARE ȘI EFICIENȚĂ

DESCHIDEREA la 17 februarie a.c. a conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții se înscrie ca un moment de o importanță deosebită în ansamblul preocupărilor constante ale partidului nostru de a asigura perfecționarea continuă a organizării și conducerii pentru punerea în valoare a tuturor rezervelor de care dispune economia națională în vederea creșterii eficienței economice a întregii activități.

Convocarea conferinței se încadrează în metodele democratice, statornicite în practica conducerii partidului și statului nostru, de a se întîlni și dezbate nemijlocit cu oamenii muncii cele mai importante probleme ale vieții economice și sociale, de a-i consulta și a stabili împreună măsurile necesare pentru continua perfecționare a activității în domenii care privesc dezvoltarea generală a țării.

Problematica anvisajată a fi abordată în dezbaterile conferinței și caracterul larg reprezentativ al participanților — directori, directori generali, secretari ai organizațiilor de partid, președinți de sindicate, secretari de U.T.C., muncitori fruntași, maiștri, ingineri și economiști cu experiență din întreprinderi și centrale industriale, șantiere, întreprinderi, trusturi de construcții și institute de proiectare, activiști ai organelor locale de partid, cadre de conducere din ministere, oameni de știință, cercetători etc. — fac din această conferință un adevărat forum al oamenilor muncii de dezbatere a problemelor fundamentale ale ridicării eficienței întregii activități desfășurate în industrie și construcții.

CONFERINȚA își va desfășura lucrările la numai două săptămîni de la publicarea Comunicatului cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1971, într-un moment cînd practic se vor fi încheiat adunările generale ale oamenilor muncii din unitățile economice. Participanții la conferință au astfel posibilitatea să pună față în față rezultatele obținute în unitățile în care lucrează cu cele de ansamblu ale economiei naționale, să facă o comparație tonifiantă, să reflecteze cu toată răspunderea la modalitățile de perfecționare a activității, pentru realizarea cu succes a sarcinilor planului pe 1972.

La marea dezbatere se vor întîlni nu numai cei cîteva mii prezenți efectiv, ci practic milioane de oameni ai muncii. Participanții la conferință vor aduce cu ei un prețios tezaur de idei — cel acumulat în adunările generale, una din cele mai importante instituții create ca urmare a măsurilor preconizate de Conferința Națională a partidului din decembrie 1967. Este de subliniat faptul că participanții la dezbateri vor exprima opinia colectivului din care fac parte. Propunerile lor și măsurile ce vor fi adoptate de conferință vor fi astfel rodul creației colective a maselor, aflîndu-se în deplină concordanță cu cerințele actuale și de perspectivă ale dezvoltării.

Evidențierea, fie și numai succintă, a unor aspecte esențiale legate de problemele înscrise pe ordinea de zi a conferinței este de natură să contribuie la conturarea rolului pe care această importantă manifestare îl va avea în găsirea căilor care să asigure îndeplinirea planului în industrie și construcții în 1972.

Au trecut patru ani de la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1967. În fiecare an au fost adoptate noi și noi legi și hotărîri menite să îmbunătățească funcționarea mecanismului economic național, tot mai puternic și mai complex. Putem spune că nu există componentă a sistemului de conducere care să nu fi fost îmbunătățită ca urmare a aplicării măsurilor de perfecționare întreprinse de conducerea de partid și de stat în ultimii ani.

Între aceste măsuri se numără constituirea centralelor industriale unități economice puternice capabile să asigure o conducere superioară a activității economice, să facă față cerințelor care decurg din progresul tehnico-științific contemporan, din dinamismul și diversificarea economiei — cărora li s-au încredințat importante atribuții pe linia planificării, a cercetării—dezvoltării, a aprovizionării și desfacerii, a formării și perfecționării cadrelor. Distribuirea mai judicioasă a drepturilor de decizie în verigile sistemului de conducere care a avut loc o dată cu crearea noilor organisme și cu aplicarea celorlalte măsuri întreprinse, asigură acestuia mai multă suplețe, o mai mare elasticitate și flexibilitate, îi sporesc puterea de adaptare la schimbările generate de cuceririle științei și tehnicii moderne.

Pe aceeași linie se înscrie și modul nou în care au fost concepute relațiile contractuale dintre unitățile economice, pe linia aprovizionării și desfacerii, sistemul îmbunătățit de finanțare și creditare, perfecționarea sistemului de prețuri etc., toate acestea făcînd să sporească rolul factorilor economico-financiari, al pîrghiilor valorice — beneficiul, creditul, dobînda, prețul etc. — în funcționarea mecanismului economic.

Analiza multilaterală a experienței acumulate, schimbul larg de idei pe care-l va prilejui conferința asupra modalităților concrete în care au fost soluționate diferitele probleme legate de constituirea și conducerea efectivă a noilor unități economice vor da posibilitatea depistării de noi căi care să ducă la angrenarea lor organică în mecanismul economic. Avînd în vedere importanța și actualitatea lor, vor forma cu siguranță obiectul dezbaterilor astfel de probleme ca: modul de grupare a întreprinderilor în centrale, integrarea cît mai puternică a întreprinderilor în centrale, preluarea de către centrale a activităților pe care ele trebuie să le îndeplinească, adîncirea profilării, specializării și cooperării între unități, condițiile realizării unei conduceri operative, eficiente și ale înlăturării formelor birocratice din munca de conducere. O atenție deosebită va fi, de asemenea, acordată relațiilor centrală — minister și centrală — întreprindere, modului de delimitare și de exercitare a atribuțiilor, eliminării oricăror paralelisme ce se mai mențin încă în exercitarea unor atribuții între compartimentele din centrale și cele ale unităților componente, preluarea de către centrale a unor atribuții de la ministere, măsura în care ministerele își concentrează preocupările asupra problemelor de perspectivă ale ramurilor. Aprecieri și propuneri utile se așteaptă a fi făcute în cadrul lucrărilor conferinței privind rolul pîrghiilor economico-financiare, beneficiul ca criteriu de apreciere a eficienței și sursă principală de constituire a unor fonduri la dispoziția întreprinderilor și centralelor, modul de utilizare și eficiența folosirii fondurilor existente, sporirea participării creditului bancar la asigurarea fondurilor pentru producție și investiții etc.

APLICAREA măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale trebuie să se concretizeze în cele din urmă în **creșterea eficienței întregii activități.** Analiza comparată a nivelului tuturor indicatorilor ce exprimă eficiența activității și a factorilor ce determină nemijlocit creșterea ei este de natură să pună în evidență măsurile ce se impun pentru realizarea sarcinilor prevăzute în această direcție.

Nivelul pe care l-au înregistrat în anul 1971 — an în care măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale au acționat pe o arie mai largă și cu o intensitate sporită — indicatorii ce caracterizează eficiența activității confirmă atît justețea de necontestat a acestor măsuri cît și marile posibilități de care dispune economia în această etapă a dezvoltării ei. Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială consemnează faptul că în 1971 capacitățile de producție au fost folosite mai eficient, a crescut gradul de utilizare a laminoarelor, furnalelor și oțelăriilor, a mașinilor de prelucrat materiale plastice, a utilajelor specifice din industria celulozei și hîrtiei, din industria prelucrării lemnului, din filatură și țesătorii. Ca urmare, nivelul cheltuielilor de producție a scăzut, economiile realizate în industria republicană, față de 1970, însumînd circa 3,2 miliarde lei.

Comunicatul atrage, totodată, atenția asupra faptului că există încă mari rezerve pe linia utilizării capacităților de producție, a reducerii cheltuielilor materiale, al căror nivel este încă ridicat, atît față de nivelul atins de acești indicatori în alte țări dezvoltate din punct de vedere economic, dar, mai ales față de nivelul tehnicii cu care sînt astăzi dotate întreprinderile noastre. Extinderea utilizării mașinilor în mai multe schimburi, sporirea eforturilor de îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație prin autoutilare, o mai mare preocupare în proiectare pentru parametrii tehnico-funcționali, care să conducă la reducerea greutății utilajelor și produselor, la înlocuirea materialelor deficitare, aprovizionarea ritmică cu materii și materiale, organizarea științifică a locurilor de muncă, a fluxurilor tehnologice, eliminarea rebuturilor etc. sînt tot atîtea căi de reducere a cheltuielilor de producție, de sporire a productivității muncii și a rentabilității, tot atîtea domenii în care schimbul de idei și experiență pe care-l va prilejui conferința își va dovedi, ca de atîtea ori, utilitatea și eficiența.

REALIZAREA obiectivelor propuse prin planul cincinal este legată, după cum se știe, de înfăptuirea unui amplu program de investiții. Acumulăm an de an o parte considerabilă din venitul nostru național, pentru a ne lărgi și perfecționa aparatul de producție. Aceasta reprezintă o opțiune fundamentală a întregii noastre politici economice, o opțiune de un profund realism, izvorîtă din analiza responsabilă și competentă a nivelului de dezvoltare la care ne aflăm, din nevoia de a reface într-un interval de timp cît mai scurt decalajul care ne mai desparte încă de țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării, singură, oricît de nobilă și realistă ar fi ea, nu ne asigură însă în mod automat și atingerea obiectivelor. Resursele acumulate susțin creșterea în măsura în care sînt investite acolo și atunci cînd trebuie, dacă investițiile se transformă în timp minim și cu costuri minime în capacități de producție, în noi fabrici și uzine care să lucreze cît mai repede la parametrii proiectați. În anii construcției socialismului am dobîndit și în acest domeniu o experiență valoroasă, am realizat pro-

(Continuare în pag. 12)

ECONOMIA ANULUI 1971 – PE COORDONATELE AVÎNTULUI CONTINUU

Pentru îndeplinirea exemplară a planului pe 1972

ÎNSUFLEȚITE CHEMĂRI LA ÎNTRECERE – ANGAJAMENTE MOBILIZATOARE

ECONOMIA ȚĂRII NOASTRE a încheiat anul 1971 — primul an din actualul cincinal — cu remarcabile succese în toate domeniile de activitate, amplu înfățișate în Comunicatul cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a R. S. România, publicat recent în presă. Aceste succese confirmă, pe de o parte, realismul politicii partidului în făurirea României socialiste multilateral dezvoltate, a sarcinilor actualului cincinal, iar pe de altă parte, adeziunea deplină a întregului popor — clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea — la înfăptuirea acestei politici, munca sa plină de abnegație pentru traducerea în viață a programului trasat de Congresul al X-lea al partidului.

Însuflețite de dorința de a amplifica succesele dobîndite în 1971, de a adăuga noi și prestigioase realizări în acest an, unele colective de întreprinderi, care au înregistrat anul trecut rezultate deosebite în activitatea lor, au analizat, cu înaltă exigență și responsabilitate, în adunările generale ale oamenilor muncii, rezervele și posibilitățile de care dispun, luîndu-și noi și însemnate angajamente în întrecerea socialistă. Totodată, ele au adresat însuflețite chemări la întrecere către toate întreprinderile din ramurile respective pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan pe 1972.

Chemarea siderurgiștilor de la Combinatul siderurgic Hunedoara, a constructorilor de pe platforma industrială de la Tîrgoviște, a minerilor de la exploatarea carboniferă — Lupeni, a colectivului de la Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului — Pitești, a lucrătorilor de la Fabrica de confecții și tricotaje — București, a CFR-iștilor de la Depoul de locomotive — Brașov, a cimentiștilor de la Bicaz, ca si a celorlalte colective ale unităților industriale, sînt pătrunse de hotărîrea ca, o dată cu depășirea substanțială a sarcinilor de plan, să pună un accent mai mare pe laturile calitative ale activității productive, pe depășirea indicatorilor de eficiență economică. Printre obiectivele principale pe care și le-au propus să le atingă în cadrul desfășurării entuziastei întreceri se numără : **depășirea sarcinilor de plan la producție globală și marfă, în principal pe seama creșterii productivității muncii, reducerea substanțială a cheltuielilor de producție — domenii în care există încă mari rezerve ce se cer fructificate — ridicarea nivelului de rentabilitate a întregii activități — cale sigură pentru creșterea venitului național, sporirea resurselor pentru reproducția socialistă lărgită și ridicarea nivelului de trai, material și spiritual, al poporului nostru.**

Experiența multor colective de întreprinderi a dovedit, în cursul anilor, că ridicarea permanentă a eficienței activității economice este strîns legată de nivelul tot mai ridicat al productivității muncii obținute, de gospodărirea cu maximum de grijă a resurselor materiale, de realizarea de produse de înaltă calitate — toate acestea răsfrîngîndu-se pozitiv în reducerea costurilor de producție, în realizarea de economii și beneficii peste plan. Tocmai de aceea, **în chemările la întrecere adresate celorlalte colective figurează acțiunile ce vor fi întreprinse și măsurile ce vor fi luate pe mul-**

(Continuare în pag. 12)

REALIZĂRILE obținute în anul 1971, an de debut al cincinalului 1971—1975, în toate domeniile de activitate economică și socială, marchează o nouă treaptă pe drumul dezvoltării ascendente a României socialiste.

Bilanțul bogat în realizări din acest an, reflectă încă odată preocuparea stăruitoare a partidului nostru, a conducerii sale, de traducere în viață a amplului program de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate, program aprobat de Congresul al X-lea al partidului. Comunicatul recent apărut, cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în anul 1971, reflectă înfăptuirile prestigioase ale unui popor harnic, care și-a concentrat întreaga energie și capacitate creatoare pentru valorificarea superioară a potențialului productiv, a resurselor materiale și umane, pentru creșterea susținută a eficienței economice, a venitului național, izvorul unic al accelerării progresului economic și social al țării. **(Graficul nr. 1).**

Corolarul acestor progrese îl constituie, în ultima analiză, venitul național care sporește cu 12,5%, comparativ cu anul precedent, atingînd unul din cele mai înalte ritmuri de creștere și înscriindu-se peste media de 11-12% prevăzută în cincinalul în curs de desfășurare.

● Producția industrială a anului 1971 este de 1,6 ori mai mare decît cea realizată în cincinalul 1951—1955.

● 1/2 din totalul producției industriale revine, în anul 1971, ramurilor promotoare ale progresului tehnic

Toate aceste înfăptuiri sînt rodul muncii depuse în industrie și agricultură, în construcții și transporturi, în învățămînt, cultură și știință, în toate domeniile de activitate. La finele anului 1971, România se înfățișează ca o țară cu o economie dinamică, în plin proces de modernizare, care înaintează hotărît pe drumul progresului și civilizației.

Acest an se înscrie prin preocuparea constantă în procesul de dezvoltare economică pentru industrializarea socialistă a țării. Esențial pentru destinele poporului, ea s-a manifestat atît printr-o creștere cantitativă, materializată într-un ritm de 11,5% și un spor suplimentar de producție industrială peste prevederile planului de 7,3 miliarde lei, cît și prin importante schimbări calitative, de ordin structural. Ca urmare, a crescut, s-a diversificat și perfecționat continuu numărul și calitatea produselor industriei românești. **(Graficul 2).**

În cadrul acestor mutații au continuat să se dezvolte în ritm susținut ramurile și subramurile industriale care au un rol decisiv în economie, sporind considerabil capacitatea acestora de a valorifica la un nivel superior resursele materiale și de muncă, de a satisface prin diversificarea și îmbunătățirea calității produselor cerințele tot mai mari ale economiei, ale societății, ale exportului. Bunăoară, energia electrică și termică, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia, au ajuns să dețină încă din primul an al cincinalului mai mult de jumătate din întreaga producție industrială. În ansamblul industriei ponderea produselor noi din producția anului 1971 a ajuns să reprezinte 13%.

Odată cu aceasta, a crescut tot mai mult rolul agriculturii în ansamblul economiei, ea deținînd un loc principal și determinant în aprovizionarea populației, în asigurarea unor materii prime de bază pentru industria socialistă în plină ascensiune. Cîteva cifre sînt grăitoare în această direcție : la finele anului 1971, agricultura noastră a ajuns să dispună de 113,5 mii tractoare fizice, 51,4 mii semănători mecanice, 47,3 mii combine și alte utilaje și mașini agricole.

Dezvoltarea în ritmuri ridicate a producției materiale, a economiei în ansamblul său, a fost susținută de alocarea și realizarea unui important program de investiții din fondurile centralizate ale statului, suma lor ajungînd de 75,8 miliarde lei, cu 10,8% mai mult decît în anul precedent. Acest lucru a fost posibil prin repartizarea din venitul național a unei părți însemnate pentru fondul de acumulare, realizîndu-se astfel una din opțiunile fundamentale ale actualului plan cincinal.

Amploarea deosebită a lucrărilor de investiții a făcut ca și în 1971 să se pună în funcțiune importante capacități de producție industriale și agrozootehnice, numărul acestora atingînd cifra de 400. Beneficiarii acestor eforturi au fost în primul rînd ramurile producției materiale, acestea folosind de mai mult de 90% din volumul total al investițiilor, din acestea industriei revenindu-i 61,3%, agriculturii 15%, transporturilor și telecomunicațiilor 12,7% etc.

Progresul neîntrerupt și multilateral al economiei, reflectat în realizările anului 1971, an ce marchează un pas înainte pe calea edificării socialiste a patriei, se concretizează nu numai prin ritmuri înalte de dezvoltare, ci și prin înfăptuirea unor succese tot mai mari în ridicarea eficienței întregii activități productive.

Graficul nr. 1

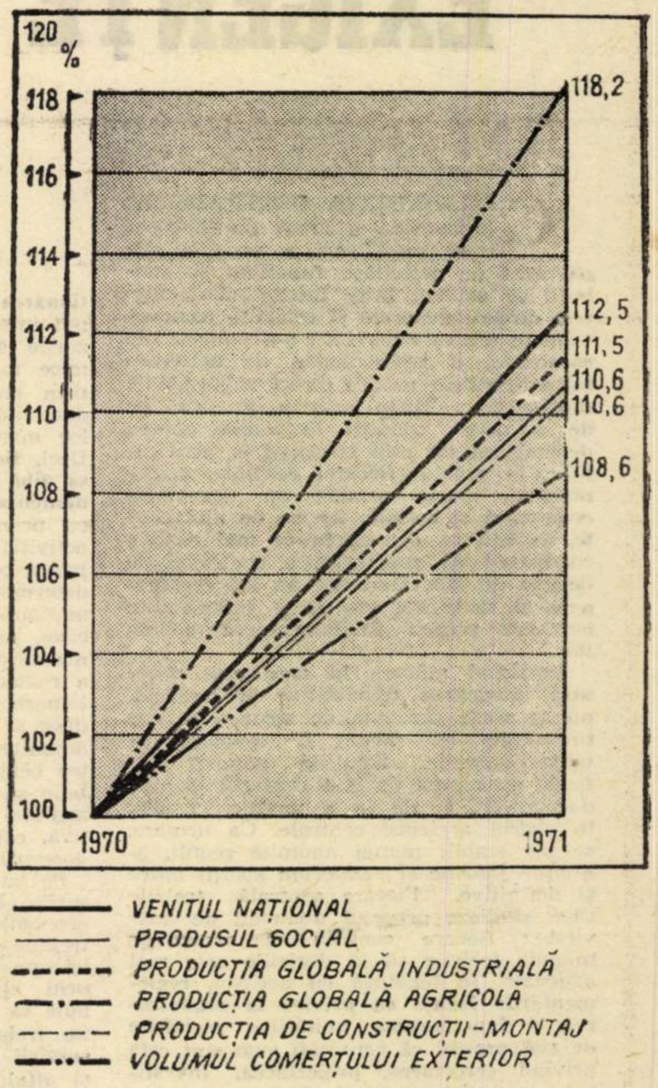

Principalii indicatori ai dezvoltarii economice

Graficul nr. 2

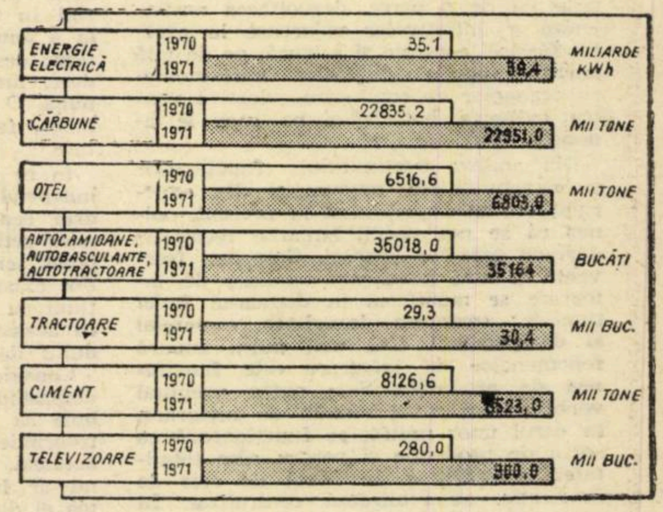

Producția unor produse industriale

Eforturile în domeniul acumulării și în general efectele accentuării tuturor laturilor calitative în toate domeniile de activitate, într-un cuvînt creșterea eficienței întregii dezvoltări economice, se regăsesc în modul cel mai sintetic, în creșterea arătată a venitului național în anul 1971 față de 1970, creștere care devansează pe cea a produsului social (10,6%), realizîndu-se astfel încă o opțiune calitativă înscrisă în prevederile planului cincinal. **(Graficul nr. 3).**

Dezvoltarea susținută a producției materiale și utilizarea la un nivel tot mai înalt al întregii munci sociale, ancorate puternic pe creșterea productivității muncii în toate ramurile (în industrie 5,9%, în construcții-montaj 6,9%, în transporturi feroviare 4,4%), alături de unele mutații intervenite în structura ocupării populației în economie, au făcut ca în anul 1971, aproape întregul spor al venitului național să se realizeze pe seama creșterii productivității muncii sociale.

Gh. OBREJA

șef de sector la Institutul de studii și cercetări pentru planificare

(Continuare în pag. 12)

CONFERINȚA PE ȚARĂ A CADRELOR
DE CONDUCERE DIN INTREPRINDERI
ȘI CENTRALE INDUSTRIALE ȘI DE CONSTRUCȚII

INTEGRARE, PROFILARE, SPECIALIZARE — EXIGENȚE ALE INDUSTRIEI MODERNE

dr. ing. Cornel HIDOȘ

CONSTITUIREA CENTRALELOR industriale a creat posibilitatea unor modificări a vechilor repartizări de activități, funcțiuni și atribuții ce existau între întreprinderi, fostele direcții generale și celelalte compartimente ale ministerelor; s-a realizat, de asemenea, o redistribuire de activități între diferitele unități direct subordonate ministerelor. Toate acestea asigură, pe de o parte, condiții favorabile pentru dezvoltarea cît mai completă a activităților, la nivelul fiecărei centrale, corespunzător etapei actuale de dezvoltare economică și socială, iar pe de altă parte, apropierea din ce în ce mai mult a conducerii de producție, a centrelor de decizie de locurile unde au loc fenomenele și unde converg toate informațiile necesare pentru fundamentarea deciziilor.

Analizînd măsura în care este necesară integrarea activităților în centrală, nu se poate prezenta de sigur o soluție tip, care să poată fi aplicată în toate cazurile. Soluțiile pot fi diferite nu numai de la o centrală la alta, dar uneori și de la o unitate la alta, în cadrul aceleiași centrale. Ca urmare, se pot stabili numai anumite reguli, anumite jaloane și nicidecum soluții unice și definitive. Fiecare centrală trebuie să-și studieze propriul domeniu de activitate; fiecare consiliu al oamenilor muncii, trebuie să ia deciziile cele mai adecvate. În legătură cu aceasta, **reglementările legale cu privire la organizarea și funcționarea unităților socialiste de stat prevăd că activități cum sînt cele privind cercetarea, proiectarea, investițiile, aprovizionarea și desfacerea, pregătirea și perfecționarea cadrelor în unități special constituite, se realizează, de regulă, de către centrală în folosul întreprinderilor subordonate.** O astfel de reglementare, suficient de elastică, permite pe de o parte, dezvoltarea nestînjenită a inițiativelor valoroase la nivelul fiecărei centrale și asigură, pe de altă parte, o sporire substanțială a răspunderii organelor de conducere colectivă pentru calitatea hotărîrilor pe care le adoptă.

Din analiza conținutului funcțiunilor și a activităților, precum și din experiența ce se degajă pînă în prezent, opinez că se pot stabili anumite recomandări cu caracter general. Cele mai frecvente și mai justificate tendințe de integrare se manifestă în domeniul funcțiunilor: **cercetare - dezvoltare, comercial și de personal.** Cea mai puțin supusă fenomenelor de integrare este **funcțiunea de producție.** S-ar putea eventual vorbi de un nivel maxim de integrare, în cazul unor unități ce funcționează ca secții de producție și pentru care totalitatea activităților, în afară de cele de fabricație, se realizează centralizat. În acest caz, șeful de secție primește programul de producție pe care este obligat să-l execute și, ca urmare, răspunde direct de fabricație, de calitatea produselor și efectuarea unor sarcini de evidență primară cum sînt cele din domeniul funcțiunii de personal. De asemenea, s-ar putea să existe în cadrul centralelor unele întreprinderi care au un profil de fabricație foarte bine precizat și cu o producție relativ constantă, la care, de regulă, să nu fie justificată integrarea activităților.

Între cele două extreme pot să apară, după cum este și firesc, o varietate mare de situații. **De regulă sînt supuse integrării următoarele activități: cercetarea în vederea dezvoltării de noi capacități, proiectarea produselor și a investițiilor, întreținerea și repararea utilajelor, prospectarea surselor și aprovizionarea tehnico-materială, prospectarea pieței pentru desfacerea produselor și asigurarea portofoliului de comenzi, încheierea de contracte și urmărirea realizării lor, depozitarea și păstrarea produselor, perfecționarea și pregătirea personalului.** Scopul integrării trebuie să fie în toate cazurile obținerea unei eficiențe economice mai mari, care se poate exprima prin creșterea producției, sporirea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, mărirea beneficiilor etc. Deci, **fiecare decizie de integrare trebuie să aibă la bază un calcul economic fundamentat.** Studiile și analizele ce se fac cu privire la integrarea funcțiilor sau activităților sînt de fapt studii de analiză a conducerii. Ca urmare, acestea vor determina modificări de fluxuri informaționale, reașezarea unor centre de decizie, raționalizarea unor structuri organizatorice, modificarea corespunzătoare a regulamentelor de organizare și funcționare etc. Totodată, aceste studii pot duce și la unele concluzii în legătură cu anumite redistribuiri de întreprinderi între centrale. Socot că toate acestea trebuie să stea în atenție și să fie supuse analizei organelor de conducere colectivă, care să adopte hotărîrile cele mai corespunzătoare.

Pe bună dreptate se afirmă în răspunsurile la ancheta publicată în „Viața economică" *) că integrarea activităților trebuie să ducă la eliminarea unor paralelisme care mai există; **găsesc însă că prin eliminarea paralelismelor nu trebuie să se înțeleagă că în nici o situație nu trebuie să existe, de exemplu, două servicii de același fel, unul la centrală și altul la întreprindere.** Nu totdeauna două servicii care îndeplinesc sarcini din cadrul aceleiași activități acționează neapărat paralel. Este însă necesar întotdeauna cînd apar asemenea situații, ca **delimitarea sarcinilor să fie astfel făcută încît centrala să execute o grupă de sarcini în înlănțuirea lor tehnologică pînă la o anumită etapă, de unde să se continue desfășurarea sarcinilor la întreprindere, fără însă ca acestea să se suprapună.** O analiză atentă a fiecărui caz în parte, face posibilă o astfel de delimitare.

În ce privește **relația dintre gradul de independență a întreprinderilor din cadrul centralei și gradul de integrare a unor activități, socot că nu trebuie să se pună semnul egalității între acestea.** Pot exista cazuri de activități sau funcțiuni cu grad avansat de integrare, fără ca aceasta să ducă la o reducere a gradului de independență a întreprinderii.

Consider că întreaga analiză trebuie deplasată pe un alt plan: integrarea trebuie să constituie un ajutor pentru întreprindere și nicidecum o frînă în calea acesteia. Consider că nici o întreprindere nu ar întîmpina dificultăți în activitatea ei dacă centrala ar integra, de pildă, activitatea de aprovizionare în proporție de 60—80% și dacă, bineînțeles, conform programului stabilit, i-ar asigura la timp materiile prime sau materialele necesare. Dimpotrivă, ar trebui să considere avantajoasă situația în care centrala ar rezolva o astfel de problemă, care ar crea posibilitatea pentru conducerea întreprinderii și restul personalului de specialitate să se concentreze cu precădere asupra problemelor privind folosirea cît mai completă și rațională a resurselor, realizarea de noi metode și procedee de fabricație, utilizarea completă a capacităților de producție, creșterea calității produselor și altele. Desigur, aceasta depinde, în primul rînd, de capacitatea și de modul în care centrala se ocupă de sarcinile ce îi revin. **Diviziunea muncii presupune,** pe de o parte, **eficiență sporită,** iar pe de altă parte, **garanția că fiecare își îndeplinește în mod corespunzător sarcinile ce îi revin.**

Integrarea nu este și nu poate fi considerată o acțiune de moment; procesul de integrare trebuie să se desfășoare treptat. Într-o primă etapă, pînă se creează condițiile necesare, el este în mod firesc mai lent, urmează apoi o perioadă de integrare mai pronunțată și, în sfîrșit, o perioadă de stabilizare relativă, de consolidare. Teoretic procesul nu poate fi considerat astfel încheiat; condiții noi pot să ducă la o reconsiderare parțială a gradului de integrare, care trebuie să fie pus de acord cu influența atît a unor factori externi, cît și a unor factori interni.

ÎN PREZENT, consider că am putea aprecia procesul de integrare, în general, ca fiind în faza de creare a condițiilor necesare pentru a trece la o etapă superioară. Unele centrale au de pe acum un grad destul de avansat de integrare. Și, totuși, nu am putea spune, în toate cazurile, că măsurile luate pînă în prezent au la bază studii fundamentate din punct de vedere economic. În legătură cu aceasta, **apreciez că acțiunea de perfecționare a sistemului de evidență** care, pe baza hotărîrii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a programului aprobat de Consiliul de Miniștri, urmează să se desfășoare în decursul anilor 1972—1973, **va trebui să aducă o contribuție de seamă la sporirea gradului de integrare, pînă la limite optime, pe deplin justificate.**

Analizînd stadiul actual de integrare a diferitelor funcțiuni, s-ar putea desprinde, în principal, următoarele:

a) **majoritatea centralelor și a celorlalte unități asimilate acestora, au început procesul de integrare cu unele activități din cadrul funcțiunii cercetare-dezvoltare.** Găsesc că această orientare este firească, atît din punct de vedere al cerințelor etapei de dezvoltare economică pe care o parcurgem, cît și din punct de vedere al stadiului de dezvoltare a acestei funcțiuni în diferite întreprinderi. În cadrul acestei funcțiuni cunoaște un proces mai intens de integrare, în primul rînd, activitatea de cercetare pentru dezvoltarea produselor, inclusiv proiectarea acestora. Astfel, unele centrale și-au constituit unități proprii de cercetare în care au preluat o serie de atribuții de la unitățile componente, de la institutele centrale de cercetări de ramură sau au dezvoltat activități specifice domeniului lor de preocupare, care nu existau pînă în prezent.

Întărirea în continuare a acestor organisme, consolidarea lor, stabilirea de sarcini concrete ținînd seama de cerințele planului cincinal de dezvoltare, va face ca ele să aducă o contribuție din ce în ce mai importantă la realizarea sarcinilor de diversificare și înnoire a produselor, la modernizarea lor. Se pot menționa în acest sens centrele de cercetare și proiectare din subordinea centralelor siderurgice Galați și Hunedoara, Grupului industrial de lacuri și vopsele București, Centralei industriei poligrafice, Centralei industriale pentru prefabricate din beton și altele;

b) **o preocupare susținută pentru integrare se poate observa și în legătură cu cercetarea pentru dezvoltarea capacităților de producție, activitatea de investiții propriu-zisă, inclusiv proiectarea lucrărilor.** De subliniat că în acest domeniu centralele au în prezent competențe mai largi în ce privește aprobarea studiilor tehnico-economice, proiectele în fază mică, indicatorii tehnico-economici, graficele de realizare a lucrărilor de investiții etc. Astfel se diferențiază pe ramuri și categorii de lucrări valoarea investițiilor pentru care centrala stabilește indicatorii tehnico-economici și documentațiile tehnico-economice pentru investițiile din fondurile statului, centralizate și necentralizate.

Unele centrale cum sînt: Centrala siderurgică-Reșița, Centrala industrială de producere a energiei electrice și termice-București, Centrala industrială de medicamente și coloranți-București, și-au organizat compartimente proprii de investiții și sau de proiectare, prin care realizează în totalitate sau în cea mai mare parte sarcinile ce le revin, la un nivel calitativ superior, și cu o productivitate sporită. Trebuie însă să menționez că în legătură cu concentrarea activității de proiectare a investițiilor, există în mai mare măsură, o rămînere în urmă în ce privește aplicarea prevederilor Hotărîrii Consiliului de Miniștri nr. 547/1970 cu privire la organizarea activității de proiectare;

c) **un domeniu încă insuficient dezvoltat față de necesitățile și posibilitățile existente este acela al cercetării pentru dezvoltarea tehnologiilor de fabricație.** În acest sector sînt încă largi posibilități de acțiune pentru punerea în valoare a unor tehnologii noi, mai productive și mai eficiente. Cadrul acestei activități ar putea fi treptat extins prin cuprinderea elaborării sau unificarea unor tehnologii de fabricație tipizate, care să fie apoi puse la dispoziția întreprinderilor subordonate și celorlalte unități componente.

Asemenea preocupare se înregistrează la institutele de cercetare și proiectare din subordinea Centralei industriale de automatizări, Centralei industriale pentru electronică și tehnica vidului-București, Centralei de autocamioane și tractoare-Brașov și altele;

d) **ca urmare a măsurilor de ansamblu în economia noastră, s-au creat în ultimii ani condiții din ce în ce mai bune pentru desfășurarea unei activități susținute de perfecționare a conducerii și organizării pe baze științifice a producției și a muncii, în concordanță cu sarcinile stabilite de conducerea partidului și statului nostru.** Încă la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: **„Pornind de la necesitățile dezvoltării economiei naționale, conducerea partidului și statului acordă o atenție deosebită perfecționării structurii organizatorice a aparatului de producție și circulație, adoptării unor măsuri care să permită o mai bună funcționare a acestuia în pas cu înzestrarea nouă a întreprinderilor, cu cerințele organizării științifice a producției și a muncii, cu știința conducerii producției".**

Începînd din anul 1967 s-au organizat un număr însemnat de programe de pregătire și perfecționare a cadrelor de conducere și de specialiști pe probleme specifice conducerii și organizării. Pe această cale s-au pregătit un număr însemnat de cadre și putem spune că astăzi nu există centrală care să nu aibă un număr minim de cadre pregătite pe diferite probleme ale organizării științifice. În anul 1968, au luat ființă cabinetele pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii, care își desfășoară activitatea pe un județ sau pe anumite centre industriale importante. Cele 55 de cabinete existente au desfășurat și desfășoară în continuare o activitate rodnică de răspîndire a cunoștințelor, de elaborare de studii cu aplicabilitate practică și de organizare a unor seminarii, cursuri, dezbateri de cazuri, îndrumă și sprijină activitatea ce se desfășoară în domeniul organizării științifice în întreprinderi și alte unități socialiste.

An de an s-au elaborat și au fost puse la dispoziția specialiștilor din toate unitățile o serie de materiale metodologice cuprinzînd metode concrete de abordare a problemelor de organizare, studii model, elemente normative, publicații etc.; s-au organizat simpozioane, ↘

consfătuiri, schimburi de experiență, toate acestea constituind un sprijin direct pentru unitățile economice.

În cadrul centralelor și în multe întreprinderi s-au constituit compartimente de organizare, care lucrează pe baza unor planuri tematice aprobate de organele de conducere colectivă, elaborînd sau coordonînd elaborarea de studii cu aplicabilitate practică, pentru cele mai stringente nevoi ale unităților respective. Studiile de acest fel, elaborate și aplicate, au dus la îmbunătățirea folosirii resurselor existente și s-au concretizat, după caz, în creșteri de producție, de productivitate a muncii sau în obținerea de beneficii însemnate peste cele ce se realizau înainte de aplicarea studiilor de organizare.

Cu toate rezultatele obținute, trebuie să constatăm că aceste activități nu s-au dezvoltat încă la nivelul necesar la toate centralele. Ținînd seama de specificul acestor preocupări, de dificultățile care trebuie învinse în aplicarea metodelor și tehnicilor moderne, îndeosebi în domeniul organizării producției, este necesară o intervenție mai directă și mai hotărîtă a organelor colective de conducere ale centralelor pentru întărirea și dezvoltarea acestei activități. Cadrele ce se ocupă cu acest complex de probleme pot să desfășoare o activitate deosebit de rentabilă pentru fiecare unitate. Astfel, de pildă, **la un număr de 338 studii elaborate și aplicate în mai multe unități, eficienta economică estimată a se obține poate fi exprimată prin faptul că la 1 leu cheltuieli pentru elaborarea și aplicarea studiilor, se obțin între 20—25 lei economie de pe urma aplicării măsurilor respective.** După cum se vede, este una din cele mai rentabile investiții, motiv pentru care centralele trebuie să-și sporească serios preocupările în acest domeniu;

e) **controalele făcute într-un număr mare de întreprinderi dovedesc că pe lîngă rezultatele generale bune obținute în legătură cu elaborarea și aplicarea normelor de muncă fundamentate științific, se manifestă încă o serie de neajunsuri.** Acestea fac ca normele de muncă să nu reflecte încă în toate cazurile consumul de timp de muncă necesar, să se aplice pentru aceleași operații și aceleași condiții de organizare norme de muncă diferite — cu productivități diferite — să existe încă un volum însemnat de lucrări care nu sînt supuse unui control obiectiv, fiind lăsate la aprecierea diferiților conducători etc. Toate acestea au o influență negativă asupra nivelului productivității muncii și, în general, asupra valorificării mai complete a rezervelor.

Elaborarea pe baze științifice a normelor și normativelor de muncă reclamă un consum însemnat de muncă specializată. Putem afirma că, pe baza măsurilor luate în ultimii ani, dispunem în prezent atît de metodologii și metode bune de organizare și normare a muncii, comparabile cu cele existente pe plan mondial, cît și de specialiști pregătiți pentru aceste probleme, deși numărul lor este încă insuficient. Este însă necesar ca acest potențial să fie mai bine valorificat. Una din căi constă în **elaborarea de norme și normative unificate.** Un studiu atent, pe fiecare centrală, ar putea duce la concluzia că organizarea unui nucleu de specialiști, care să elaboreze norme și normative unificate pentru toate unitățile, ar putea duce, pe de o parte, la economie de muncă de normare și, pe de altă parte, la îmbunătățirea calității acestora;

f) **atît în perioada de constituire a centralelor cît și în timpul experimentării acestora, s-a degajat din ce în ce mai pregnant tendința de a prefera înființarea lor pe baza criteriului omogenității tehnologiilor de fabricație sau a produselor, față de celelalte criterii de grupare a întreprinderilor în centrale.** Aceasta deschide cîmp larg de acțiune posibilităților ce se oferă pentru integrarea activității de **aprovizionare.** În legătură cu aceasta, fiecare centrală trebuie să stabilească nomenclatorul produselor pe care le aprovizionează direct și de care răspunde nemijlocit, produsele pe care le contractează numai și produsele a căror aprovizionare rămîne în sarcina întreprinderilor subordonate și unităților componente.

În prezent, la multe centrale această activitate nu este încă în mod corespunzător organizată, gradul de integrare fiind încă redus. Mai mult chiar, sînt cazuri unde după ce s-a realizat o anumită integrare, în loc să se asigure o îmbunătățire a aprovizionării, aceasta s-a înrăutățit și mai mult. Cu toate greutățile existente încă în acest domeniu, neajunsurile sînt de foarte multe ori amplificate datorită, în principal, lipsei de prevedere. Astfel, deoarece nu se asigură un decalaj suficient între cunoașterea necesităților și acoperirea lor, timpul disponibil pentru acoperirea necesarului de materiale nu permite luarea măsurilor corespunzătoare. Sarcina principală a centralei în legătură cu aprovizionarea, consider că se referă îndeosebi la crearea și sporirea judicioasă a acestui decalaj, care poate varia de la un produs la altul, în funcție de dificultățile existente;

g) **activitatea de desfacere a produselor cuprinde un întreg șir de sarcini care încep cu cele ce preced încheierea contractelor și se termină cu livrarea propriu-zisă a produselor finite din profilul fiecărei unități economice.** O analiză minuțioasă, efectuată la nivelul unor centrale, creează condiții favorabile pentru o rațională diviziune a muncii în acest domeniu. Astfel, în principal, la nivelul centralei ar urma să se organizeze prospectarea pieței externe și interne, să se stabilească relațiile directe cu beneficiarii pentru constituirea portofoliului de comenzi, să se întocmească balanțele la produsele la care ea este coordonatoare și să se fixeze nomenclatorul produselor pentru care aceasta încheie contracte, precum și pentru cele la care întreprinderile subordonate realizează această acțiune. Întreprinderile subordonate și unitățile componente urmează să deruleze pe specificații contractele încheiate de centrală, să asigure reclama și prezentarea produselor și să organizeze urmărirea în exploatare a acestora.

În legătură cu posibilitățile acestei activități de a contribui în mai mare măsură la utilizarea capacităților de producție, socot că nu trebuie să ne mai mulțumim în continuare cu felul în care ne-am obișnuit să privim **desfacerea.** Se știe că una din cerințele de bază pentru folosirea rațională a capacităților de producție se referă la aplicarea unor metode moderne de programare potrivite specificului procesului de producție. Programarea este, prin metodele pe care le folosește, capabilă să asigure o folosire optimă a capacităților, cu atît mai mult cu cît se cunoaște o perioadă mai îndelungată ce va trebui să se producă.

Cine trebuie să furnizeze programatorilor informațiile necesare? S-ar putea spune că este una din sarcinile de bază ale desfacerii. În legătură cu aceasta, există reglementări legale, care se cer mai riguros aplicate. Mă refer, în principal, la Legea contractelor economice și, mai ales, la acea parte care privește contractele de lungă durată. Dar pentru aceasta, consider că este timpul să se schimbe optica despre desfacere. Ea trebuie să dispună de foarte multă capacitate de previziune; în același timp, trebuie să fie în stare a pune la dispoziție datele pentru cunoașterea din timp a perspectivelor de dezvoltare a producției, a furniza informații suficiente în legătură cu produsele ce se vor cere în viitor;

h) **o mențiune deosebită se cere făcută pentru activitatea de import-export.** Se știe că pe baza măsurilor luate în cursul anului 1971, s-a trecut la o etapă de sporire substanțială a rolului centralelor în acest domeniu. Astfel, prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 28/1971 privind unele îmbunătățiri ale activității de comerț exterior, s-a stabilit că un număr de 20 centrale vor avea organizată activitatea proprie de comerț exterior. În acest scop unele centrale, cum este Centrala industrială de autocamioane și tractoare-Brașov, au în cadrul lor întreprinderi de comerț exterior, iar altele, cum sînt Centrala industrială utilaje petroliere-Ploiești, Centrala industrială de îngrășăminte chimice-București, Centrala industrială de fibre chimice-Săvinești și Grupul industrial de aluminiu-Slatina, au în structura proprie direcții de comerț exterior. Totodată, pe baza sarcinilor stabilite, ținînd seama de cerințele economiei, au fost sporite răspunderile întreprinderilor și a celorlalte unități componente ale centralelor pentru realizarea în timp și la nivelul cerințelor, a producției destinată exportului.

Rezultate bune a obținut, de exemplu, Centrala industrială de confecții-București, care realizează în mod centralizat sarcinile de export pentru toate fabricile componente. În acest scop și-a organizat o direcție, care se ocupă de totalitatea sarcinilor legate de această activitate pentru unitățile componente, avînd organizate compartimente de export pe țări, de conjunctură și cooperare, financiar, contabilitate și de livrări. Direcția încheie contractele cu beneficiarii, întocmește documentele de livrare, realizează derularea contractelor și urmărește realizarea prevederilor acestora la unitățile componente. Direcții cu activitate similară sînt organizate și în cadrul Grupului de uzine „23 August". Centralei industriale de îngrășăminte chimice și Centralei industriale de anvelope și mase plastice din București.

Totuși, se poate observa că și în acest domeniu se manifestă încă unele neajunsuri, care fac ca centralele să preia încă prea încet în întregime sarcinile ce le revin.

i) **unele centrale, cum sînt Centrala industrială de fibre chimice-Săvinești, Centrala industrială de autocamioane și tractoare-Brașov, Centrala industrială de mașini agricole-București, au concentrat activitatea de pregătire a cadrelor de muncitori calificați prin școli profesionale în directa lor subordonare. Integrarea s-a extins și asupra altor activități cum sînt documentarea tehnico-științifică, controlul financiar intern, transporturile auto și pe cale ferată, ținînd seamă de specificul și stadiul dezvoltării studiilor în acest domeniu de către fiecare centrală.**

STADIUL ACTUAL al integrării diferitelor activități, este încă în faza căutărilor, a tatonărilor. În unele cazuri s-a acționat mai hotărît și cu mai mult curaj, iar în alte cazuri nu. Rolul de seamă revine în acest domeniu centralei, iar sarcinile acesteia devin mai dificile și mai complexe, pe măsură ce o serie de activități se integrează. În acest sens crește răspunderea centralei pentru activitățile pe care le desfășoară direct, se apropie efectiv de problemele producției și treptat se integrează în ansamblul unităților sale, devenind — așa cum prevede legea — „o unitate de producție" de mari proporții, în care acționează o rațională diviziune a muncii.

Este necesar, în continuare, sub impulsul prevederilor legii cu privire la organizarea și funcționarea unităților socialiste de stat, ca stadiul integrării activităților pe fiecare centrală să fie analizat de către consiliile oamenilor muncii și să se stabilească programe concrete de acțiune în acest domeniu.

Concentrarea producției în cadrul unor unități de felul centralelor nu se rezumă numai la aspectul dimensional, respectiv acela al grupării întreprinderilor, în mari unități economice productive. Concentrarea producției trebuie să fie însoțită în mod firesc de o reorganizare, prin care să se asigure folosirea mai eficientă a tuturor resurselor tehnice și a potențialului uman de care dispune noul organism creat. În legătură cu aceasta, Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat prevede că una din atribuțiile centralei se referă la elaborarea de studii pentru dezvoltarea centralei în ansamblu, a întreprinderilor subordonate și a celorlalte unități componente, în vederea specializării acestora, a concentrării producției și a tipizării produselor și subansamblelor; totodată centrala organizează studiile privind direcțiile de dezvoltare și profilul întreprinderilor subordonate și unităților componente, elaborate de acestea. Pentru aplicarea unor astfel de prevederi, consiliul oamenilor muncii trebuie să aprobe măsurile de profilare a unităților componente.

PROFILAREA ȘI SPECIALIZAREA unităților din cadrul centralelor, izvorăște ca o necesitate obiectivă din înseși criteriile care au stat la baza constituirii acestora. Se știe că gradul de folosire a capacităților de producție, reducerea cheltuielilor materiale, sporirea productivității muncii sînt direct legate, pe lîngă alți factori, de creșterea mărimii loturilor de fabricație. Or, aceasta se poate realiza în cadrul centralelor prin măsuri fundamentate de profilare și specializare a organismelor sau unităților componente pe produse, grupe de produse, tehnologii, stadii de fabricație sau, după caz, pe diferite combinații ale acestora.

În prezent s-ar putea spune că o preocupare, mai mult sau mai puțin susținută, există la toate centralele. **Consider însă că ritmul de aplicare a unor astfel de măsuri este pe de o parte prea lent, iar pe de altă parte, activitatea de elaborare a unor studii care să asigure fundamentarea unor astfel de măsuri, este redusă.** În același timp este necesar de menționat că un anumit cadru de profilare și specializare există de pe acum pentru unitățile din economie, ca rezultat al măsurilor de dezvoltare, modernizare sau reorganizare a întreprinderilor, luate în ultimii ani. Cu toate acestea, consider că studii de profilare și specializare ar trebui să se găsească în planul tehnic al fiecărei centrale.

La un număr însemnat de centrale s-au luat măsuri, în primul rînd, pentru specializarea și profilarea unor secții de lucrări auxiliare, care să satisfacă în întregime sau în cea mai mare parte nevoile unităților componente. Acolo unde condițiile favorabile în ce privește amplasarea geografică a unităților au permis, s-a realizat în acest domeniu un nivel mai avansat de specializare.

Profilarea și specializarea producției pe întreprinderi, uzine, secții sau chiar ateliere, pune în fața centralei și a unităților sale, probleme noi în ce privește asigurarea cooperării dintre unitățile respective. Coordonarea trebuie asigurată de centrală și, în acest scop, este necesară utilizarea unor metode moderne de programare și urmărire a producției, care să țină seamă de cerințele fiecărui beneficiar intern și extern.

Pentru ca acțiunile de profilare și specializare în cadrul centralelor să asigure o bună stabilitate a măsurilor luate, pe o perioadă suficient de îndelungată, este necesară **elaborarea unor studii care să țină seama de tendințele de dezvoltare a produselor și a tehnologiilor de fabricație.** Valorificînd din ce în ce mai complet și în ritm mai susținut întreaga gamă de avantaje pe care le poate oferi perfecționarea continuă a conducerii și organizării centralelor, în ce privește integrarea activităților, precum și specializarea și profilarea producției, se creează premisele necesare pentru realizarea și depășirea cu certitudine a măreților sarcini de dezvoltare a economiei țării noastre.

• Vezi ancheta publicată în „Viața economică" numerele 52/1971, 1, 2 și 3 din 1972.

ACORDURI, TRATATIVE, CONTACTE

1—4/II • La Praga a avut loc întîlnirea de lucru a președinților celor două părți în Comisia mixtă guvernamentală româno-cehoslovacă de colaborare economică și tehnico-științifică; delegația română a fost condusă de Ion Pățan, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Cu această ocazie s-au convenit măsuri menite să contribuie, în cadrul colaborării bilaterale, la înfăptuirea „Programului complex al adîncirii și perfecționării, în continuare, a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre ale C.A.E.R", la lărgirea și diversificarea schimburilor de mărfuri între cele două țări. La încheierea lucrărilor a fost semnat un protocol.

1—4/II • La Viena s-au desfășurat lucrările primei sesiuni a Comisiei mixte guvernamentale de colaborare economică între România și Austria, delegația română participantă fiind condusă de Ioan Avram, ministrul industriei construcțiilor de mașini. Protocolul semnat cu acest prilej prevede modul și căile de intensificare a schimburilor economice între cele două țări. Totodată, au fost semnate documente care fixează obiective concrete de cooperare economică și tehnică în domeniul construcțiilor de mașini, al metalurgiei, chimiei și industriei alimentare o atenție sporită urmînd să se acorde cooperării pe terțe piețe.

4/II • Nicolae Bozdog, ministrul comerțului interior al R.S. România, și Edward Sznajder, ministrul comerțului interior al R.P. Polone, au semnat la București protocolul privind creșterea și diversificarea schimburilor directe de bunuri de consum pe anul 1972 între ministerele respective din cele două țări.

5/II • S-au încheiat, la București, lucrările celei de a II-a sesiuni a Comisiei mixte româno-centrafricane de colaborare economică. Protocolul semnat cu acest prilej prevede măsuri concrete, care urmează a fi puse în aplicare de cele două părți pentru a dezvolta cooperarea economică în domeniul minier și geologic, metalurgic și energetic, în industria lemnului și cea a materialelor de construcție, în agricultură etc.

COOPERAȚIA DE PRODUCȚIE — FORȚĂ ÎNNOITOARE A SATULUI

ÎNTRE 21 și 23 FEBRUARIE a.c. se vor desfășura lucrările celui de al II-lea Congres al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție — eveniment de o deosebită însemnătate în viața țărănimii, a satelor. Congresul are loc în această fructuoasă perioadă, în care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii de pe întreg cuprinsul patriei, fără deosebire de naționalitate, muncesc cu abnegație pentru traducerea în viață a vastului program de dezvoltare economică și socială a țării, elaborat de Congresul al X-lea al partidului.

SEMNIFICAȚIA acestei ample manifestări apare cu atît mai deosebită dacă ținem seama că ea are loc în preajma împlinirii unui deceniu de la înfăptuirea procesului de cooperativizare a agriculturii — victorie strălucită a politicii partidului care a consfințit realizarea economiei socialiste unitare, a creat condiții pentru avîntul continuu al agriculturii, al întregii economii.

● Rezultate economice semnificative

ÎN CEI ZECE ANI ce au trecut de la înfăptuirea cooperativizării agriculturii, țărănimea participînd activ la înfăptuirea politicii partidului, a obținut realizări de seamă în ridicarea nivelului producției, al progresului tehnic, al înscrierii vieții satelor pe coordonatele prosperității și civilizației. Practic, marea proprietate agricolă socialistă și-a demonstrat capacitatea de a asigura creșterea bunăstării membrilor cooperatori, sporirea contribuției ei la dezvoltarea economiei românești. În această prefacere structurală, ca și în faptul că, astăzi țărănimea, alături de clasa muncitoare — clasa conducătoare a societății noastre — se manifestă ca o forță socială de bază, omogenă, care și-a legat definitiv existența de socialism, de marea producție modernă, își găsește o viguroasă expresie forța înnoitoare a politicii Partidului Comunist Român, conducătorul încercat al poporului nostru în opera de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Succesele înregistrate de cooperativele agricole în deceniul care s-a scurs de la încheierea cooperativizării agriculturii se materializează în creșterea cu 48 la sută a producției globale, cu 40 la sută a averii obștești, precum și în sporirea producțiilor medii la principalele culturi agricole. Astfel, în 1971, comparativ cu anul 1962, producția medie la hectar a fost mai mare cu 900 kg la grîu, 920 kg la porumb, cu aproape 10 000 kg la sfecla de zahăr, iar la cartofi cu peste 8 500 kg. În zootehnie, efectivele de bovine au sporit cu 40%, numărul porcinelor cu 68%, iar al ovinelor cu aproape 25%.

Aceste rezultate cu care, pe bună dreptate, țărănimea se mîndrește, au dus la consolidarea locului pe care îl ocupă agricultura cooperatistă în ansamblul economiei românești, la sporirea aportului ei la efortul comun al poporului nostru pentru dezvoltarea economiei naționale. Această concluzie este ilustrată convingător și prin aceea că, în perioada 1966—1970, în totalul mediei producțiilor anuale realizate pe întreaga agricultură, cooperativele agricole au contribuit cu 65,8% la cereale boabe, 73% la floarea soarelui, 99,8% la sfecla de zahăr, 44,3% la cartofi, 54% la legume și altele. De subliniat este și faptul că în totalul efectivelor de animale, pe total agricultură, la sfîrșitul cincinalului trecut, ponderea efectivelor proprietatea obștească a cooperativelor agricole era de 41% la bovine, 25% la porcine și 38% la ovine.

Rezultatele prezentate sînt cu atît mai meritorii cu cît au fost obținute în condițiile unor ani vitregi pentru agricultură — 1968 și 1970 — cînd țărănimea a fost încercată fie de seceta excesivă, fie de inundații nemaiîntîlnite ca amploare în țara noastră. Ele ilustrează că măsurile adoptate de conducerea partidului în vederea organizării și intensificării producției agricole îmbină strîns interesele țărănimii cu necesitatea de a asigura avîntul agriculturii cooperatiste în pas cu dezvoltarea generală a țării.

Așa dar, există puternice argumente care demonstrează că, cooperativele agricole s-au afirmat ca forma cea mai potrivită de organizare a producției și a muncii țărănimii în condițiile orînduirii socialiste, ca mijlocul cel mai eficient de asigurare a dezvoltării bazei tehnico-materiale și a producției, de lichidare a instabilității economice și sociale pe care o generează mica gospodărie țărănească. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului „cooperativele agricole își vor menține pentru o lungă perioadă de timp rolul și importanța lor în viața socială, împletind în mod tot mai deplin interesele particulare, aspirația spre bunăstare a țărănimii cu interesele generale ale colectivității".

● Urmări sociale pozitive

ÎNFĂȚIȘÎND tabloul evoluției agriculturii cooperatiste în unimii zece ani, trebuie scos în evidență faptul că sporindu-și continuu forța economică, producînd și vînzînd statului cantități mereu mai mari de produse, cooperativele agricole au reușit să-și creeze însemnate resurse materiale care au permis creșterea continuă a veniturilor țărănimii. În acest context se cuvine subliniată grija permanentă a conducerii partidului nostru pentru rezolvarea problemelor de ordin social al țărănimii cooperatiste concretizate prin instituirea începînd din anul 1967 a sistemului unitar de pensionare a acestora, măsură completată, începînd din anul 1971, cu o serie de alte acțiuni care vizează îmbunătățirea condițiilor lor de viață. Referindu-ne la pensionarea cooperatorilor, act de excepțională însemnătate pentru țărănime, trebuie relevat faptul că în perioada scurtă care a trecut de la instituirea ei, cuantumul pensiilor celor peste 1,3 milioane cooperatori bătrîni sau cu invaliditate a crescut de 2,5 ori.

Începînd de la 1 iulie 1971, pe baza Hotărîrii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. cooperatorii care participă la muncă, cei pensionari și familiile lor beneficiază de gratuitate pe timpul spitalizării, iar cooperatorii pensionari primesc gratuit și medicamente pe timpl tratamentului ambulatoriu. De la aceeași dată, cooperatorii și pensionarii se bucură de dreptul de a fi trimiși la tratament în stațiunile balneo-climaterice, suportînd numai pînă la 30% din cheltuieli, iar femeile care participă la lucru primesc concediu plătit pentru perioada de sarcină și lehuzie. Totodată, de la 1 ianuarie a.c. s-a trecut la acordarea de ajutoare lunare familiilor de cooperatori care au copii în vîrstă de pînă la 16 ani, precum și a ajutoarelor pe timpul incapacității temporare de muncă.

Preocuparea constantă a conducerii partidului pentru îmbunătățirea condițiilor de viață materiale și spirituale ale țărănimii au determinat prefaceri structurale în viața satelor. Realitățile de azi ale satului, puse în antiteză cu cele de ieri, evidențiază, cu mare forță de convingere, ce a însemnat cooperativizarea agriculturii, socialismul pentru populația din mediul rural. Satul românesc — vast șantier în care omul construiește pentru om cu sentimentul puternic al înaltelor responsabilități pe care le are față de propria generație, ca și față de generațiile de mîine, prezintă o înfățișare nouă, cu numeroase construcții industriale, agricole și social-culturale, elemente care-l apropie treptat de viața așezărilor urbane. Imaginea nouă, viguroasă a celor 2 706 comune ale țării este definită convingător prin cîteva cifre. Astfel, numai în ultimii cinci ani au fost construite sau renovate 260 mii de locuințe. Datorită sprijinului material susținut al statului, la sfîrșitul anului 1970, numărul școlilor de cultură generală ajunsese la peste 13 000, al căminelor culturale la 7 382, al cinematografelor la 5 600, al caselor de naștere, dispensarelor, punctelor de sănătate și al spitalelor la peste 5 000, iar al creșelor și grădinițelor la peste 8 000. Semnificativ este și faptul că în mediul rural au fost construite 1 400 brutării, precum și mii de magazine moderne, prin care în 1970 s-au vîndut mărfuri de aproape 2,2 ori mai mult decît în 1961, anul de dinaintea încheierii procesului de cooperativizare.

Îscrierea agriculturii cooperatiste pe coordonatele modernizării și intensificării, are la bază activitatea susținută, rodnică, desfășurată de țărănime, pentru consolidarea economică și organizatorică a cooperativelor agricole, pentru înfăptuirea, etapă cu etapă, a politicii agrare a partidului. Devenind stăpînă pe soarta sa, pe roadele muncii ei, făurindu-și propriul său viitor luminos, țărănimea — sub conducerea partidului, a clasei muncitoare și în strînsă alianță cu aceasta — muncește, ca și întregul popor, cu dăruire și pricepere pentru a valorifica mereu mai bine multiplele posibilități de creștere a producției, oferite de cooperativa agricolă, pentru a spori și apăra avuția națiunii noastre socialiste.

● Un program de investiții crescînde

ÎNAINTAREA agriculturii cooperatiste pe drumul progresului tehnic și economic nu ar fi fost posibilă fără efortul material constant, făcut de întreaga societate. Încheierea cooperativizării nu putea rezolva de la sine problemele sporirii producției agricole și a creșterii bunăstării țărănimii. Pentru ca agricultura cooperatistă să-și demonstreze superioritatea au fost și sînt necesare mari și susținute eforturi din partea statului, a țărănimii, în vederea creării unei puternice baze tehnico-materiale și întăririi economice a fiecărei unități. Numai investind masiv și judicios, numai așezînd forma cooperatist-socialistă pe o bază tehnică avansată se poate făuri o agricultură modernă, în stare să satisfacă nevoile mereu mai mari de produse agricole ale societății, să contribuie, pe măsura posiblităților la creșterea avuției naționale.

Această orientare profund științifică s-a materializat într-un volum apreciabil de investiții, care a crescut an de an. Astfel, dacă în perioada 1962—1965 au fost investite din fondurile puse la dispoziție de stat și ale cooperativelor 10,9 miliarde lei pentru dezvoltarea producției în sectorul agricol cooperatist, în anii 1966—1970, volumul investițiilor a sporit la 16,5 miliarde lei. Pe această bază s-au extins mecanizarea și chimizarea lucrărilor, au sporit în ritm susținut suprafețele irigate sau desecate, s-au realizat plantații pomiviticole, sere și solarii legumicole pe întinse suprafețe, au fost construite numeroase complexe industriale pentru creșterea și îngrășarea animalelor, precum și multe alte obiective cu caracter productiv.

O puternică dezvoltare a cunoscut-o înzestrarea tehnică a stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii. La sfîrșitul anului 1971 aceste unități dispuneau de 80 125 tractoare fizice, 41 760 semănători, 30 210 combine pentru cereale păioase și zeci de mii de alte utilaje moderne. Pe această bază, cooperativele agricole au putut să execute mecanic aproape în întregime, arăturile și semănatul, în proporție de 66,6% lucrările de întreținere și de 81,3% cele de recoltat păioase.

Ca urmare a investițiilor masive făcute de stat pentru dezvoltarea industriei chimice cantitatea de îngrășăminte substanță activă folosită pe ogoarele cooperativelor agricole a crescut de la 31 500 tone, în 1962 la 379 000 tone în 1970.

Creșteri substanțiale, datorate în cea mai mare parte efortului material al statului, s-au înregistrat în domeniul lucrărilor de îmbunătățiri funciare. În anii 1966—1971 în cooperativele agricole au fost amenajate pentru irigații 377 000 de hectare, suprafață de peste trei ori mai mare decît cea realizată în cincinalul anterior.

Ajutorul acordat de stat cooperativelor agricole, s-a materializat și în zecile de miliarde de lei credite de producție acordate în perioada 1965—1971, în condiții avantajoase, în asigurarea preluării produselor pe bază de contract, la prețuri ferme, în însemnatele scutiri de impozite, zecile de mii de cadre cu pregătire tehnică și economică superioară și medie care participă nemijlocit la buna organizare și desfășurare a producției, în cantitățile sporite de semințe din soiuri cu un ridicat potențial biologic, de material săditor vitipomicol și animalele de rasă.

De asemenea, în anii 1970—1971, prin măsurile luate de conducerea partidului pentru majorarea prețurilor de contractare la unele produse agricole și reducerea prețurilor la produsele necesare aprovizionării tehnico-materiale, cooperativele agricole au beneficiat, la nivelul

(Continuare în pag. 12)

NOI ACTE NORMATIVE

● UN NUMĂR DE ACTE NORMATIVE apărute în luna decembrie 1971, urmează să intre în vigoare ulterior publicării, la datele prevăzute expres în fiecare din ele. Data intrării în vigoare se calculează de la publicarea în Buletinul oficial al Republicii Socialiste România.

Enumerăm mai jos aceste acte :

— **decretul nr. 471** cu privire la asigurările de stat, publicat în Buletinul oficial nr. 161 din 28 decembrie 1971, intră în vigoare la 28 februarie 1972 ; fac excepție dispozițiile pct. 5 de la nota de sub pct. B din anexa nr. 1 care se aplică de la 1 ianuarie 1972 ; pe data intrării în vigoare a decretului, intră în vigoare și H.C.M. nr. 1715 pentru stabilirea unor măsuri în executarea D. nr. 471/1971, publicată în Buletinul oficial nr. 162 din 30 decembrie 1971 ;

— **pct. 4 alin. ultim** de la capitolul B privind vizele de intrare-ieșire pentru turiștii străini, din H.C.M. nr. 1707 privind stabilirea taxelor consulare și a taxelor pentru eliberarea și viza pașapoartelor, publicată în Buletinul oficial nr. 168 din 31 decembrie 1971 intră în vigoare la 1 ianuarie 1973 ;

— **legea nr. 23** privind apărarea secretului de stat în Republica Socialistă România, publicată în Buletinul oficial nr. 157 din 17 decembrie 1971, intră în vigoare la 17 februarie 1972. Pe această dată se abrogă : Decretele nr. 430/1969, 332/1958, H.C.M. nr. 2293/1969 și prevederile art. 1 lit. c din H.C.M. nr. 2286/1969.

● UNITĂȚILE AGRICOLE DE STAT au fost reorganizate prin H.C.M. nr. 1733 din 31 decembrie 1971, publicată în Buletinul oficial nr. 3 din 5 ianuarie 1972. Ca urmare a acestei reorganizări, au fost înființate un număr de întreprinderi de stat (anexa nr. 1) și au fost desființate cele prevăzute în anexa nr. 2. Alte unități (din anexa nr. 3) și-au schimbat subordonarea, denumirea și sediul. Întreprinderile agricole de stat înființate sînt de interes republican și funcționează ca unități cu gestiune economică, cu personalitate juridică. Prin aceeași hotărîre au fost înființate sub îndrumarea și controlul Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, trusturi județene de întreprinderi agricole de stat (anexa nr. 4). Acestea funcționează ca unități cu gestiune economică, cu personalitate juridică și au în subordine întreprinderi agricole de stat din județ. În același timp trusturile cu statut de centrală din subordinea ministerului au fost desființate.

● Prin Decretul nr. 472 privind Fondul Arhivistic Național al R.S. România din 20 decembrie 1971, publicat în Buletinul oficial nr. 164 din 30 decembrie 1971, s-a adus O NOUĂ REGLEMENTARE PĂSTRĂRII ȘI FOLOSIRII DOCUMENTELOR. Dispozițiile decretului îmbrățișează toate laturile activității arhivistice cu privire la atribuțiile și răspunderile organizațiilor socialiste față de documentele pe care le creează și le dețin, modul de înregistrare și constituire a documentelor, selecționarea celor de valoare științifică și istorică, ținerea evidenței documentelor în cadrul arhivelor, folosirea acestora în scopuri practice și științifice, precum și asigurarea securității și bunei lor păstrării

● Regulamentul pentru aplicarea Decretului nr. 328/1966 privind CIRCULAȚIA PE DRUMURILE PUBLICE și pentru stabilirea și sancționarea contravențiilor în acest sector, republicat la 15 mai 1970 în Bul. of. nr. 46—47 a suferit o modificare la art. 54, în sensul că remorca unui autovehicul trebuie prevăzută cu sistem de frînare, iar în spate cu același sistem de semnalizare și iluminare ca și autovehiculul trăgător; de asemenea la partea din spate, remorca trebuie să aibă doi catadioptri de formă triunghiulară de culoare roșie, cu latura de cel puțin 150 mm, montați cu vîrful în sus, de o parte și de alta a remorcii, la cel mult 400 mm de extremitățile laterale.

● Prin H.C.M. nr. 19, publicată în Bul. of. nr. 5 din 14 ianuarie 1972, privind unele măsuri în legătură cu apărarea secretului de stat, au fost aduse REGLEMENTĂRI în ceea ce privește :

— clasificarea documentelor secrete de stat ;

— evidența, întocmirea, multiplicarea, manipularea și păstrarea documentelor secrete de stat ;

— informațiile, datele și documentele secrete de serviciu.

Reținem dintre obligațiile enumerate în hotărîre, pe aceea a ministerelor, organelor centrale și comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, de a întocmi atît la nivelul lor propriu, cît și pentru unitățile subordonate, listele cuprinzînd informațiile, datele și documentele ce constituie secrete de stat, încadrate în categoriile prevăzute în hotărîre. De asemenea reținem obligația conducătorilor organizațiilor socialiste de a aduce la cunoștință tuturor salariaților care au acces la informații, date și documente ce constituie secrete de stat. Hotărîrea se aplică cu data intrării în vigoare a legii nr. 23/1971, privind apărarea secretului de stat în R.S. România, adică la 17 februarie 1972.

PROFILUL ECONOMISTULUI DE BANCĂ

ÎN CONTEXTUL PREOCUPĂRILOR DE MODERNIZARE ŞI DEZVOLTARE A ECONOMIEI NAŢIONALE

acad. V. MALINSCHI

STADIUL ACTUAL de dezvoltare a economiei, ştiinţei şi culturii, a întregii vieţi sociale, problemele tot mai complexe pe care le ridică procesul de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, determină o creştere a rolului cadrelor în toate sectoarele de activitate. De aceea, partidul nostru acordă o mare importanţă ridicării continue a gradului de pregătire tehnică şi profesională, a nivelului cultural şi ştiinţific al tuturor cadrelor, indiferent de ramura de activitate sau de profilul lor.

Progresul continuu al societăţii noastre nu se poate realiza numai printr-o creştere cantitativă a economiei; în etapa actuală, esenţial şi hotărîtor este aspectul calitativ, care implică realizarea unei eficiente maxime în toate ramurile şi sectoarele activităţii productive.

În aceste condiţii creşte considerabil şi rolul economiştilor, chemaţi să se pronunţe cu deplină competenţă şi autoritate profesională în toate principalele probleme de care depinde extinderea, promovarea şi afirmarea criteriilor de înaltă eficienţă. Economistul, în condiţiile actuale, trebuie să posede o cunoaştere temeinică a legilor economice şi a acţiunii lor, o viziune clară a realităţilor economice, a interacţiunii fenomenelor economice, o înţelegere profundă a aspectelor esenţiale atît de ordin macroeconomic, cît şi pe plan microeconomic. Economistul trebuie să fie un factor activ de analiză şi decizie, capabil să propună soluţiile optime pentru obţinerea şi creşterea continuă a eficientei economice, ţinînd seama de toate elementele de ordin economic, social-politic şi tehnic. Pentru aceasta el trebuie, înainte de toate să cunoască politica generală a partidului şi a guvernului privind dezvoltarea economică şi socială a ţării.

Toate aceste aspecte se referă la menirea şi profilul economistului în general. **În condiţiile actuale este necesar însă să se acorde o atenţie mai mare profilării şi specializării economiştilor, în concordanţă cu cerinţele şi particularităţile diferitelor domenii şi sfere de activitate**

ROSTURILE, atribuţiile şi profilul economistului de bancă au anumite particularităţi, care sînt determinate în primul rînd de sarcinile şi atribuţiile sistemului bancar. Ele cuprind la nivelul de activitate al Băncii Naţionale: emisiunea bănească, organizarea şi coordonarea circulaţiei băneşti, coordonarea activităţii de ansamblu privind creditarea pe termen scurt şi a decontărilor în economia naţională, elaborarea proiectelor planurilor de casă şi de credite, organizarea şi efectuarea operaţiunilor privind executarea de casă a bugetului de stat, controlul utilizării fondului de salarii, problemele valutare şi de relaţii cu organizaţii internaţionale cu caracter financiar-bancar.

În îndeplinirea atribuţiilor sale, Banca Naţională exercită controlul bancar asupra realizării sarcinilor de plan şi folosirii de către organizaţiile socialiste a mijloacelor lor circulante, precum şi controlul asupra respectării disciplinei operaţiunilor bancare. În fiecare din domeniile de activitate — creditarea, organizarea şi reglementarea circulaţiei băneşti, executarea de casă a bugetului de stat şi implicit în executarea controlului — se impun analize economice-financiare multilaterale. Prin astfel de analize făcute la diverse nivele, organul bancar urmăreşte în final întărirea principiului de gestiune economică în conducerea întreprinderilor şi determinarea luării măsurilor celor mai potrivite pentru creşterea eficientei în folosirea mijloacelor materiale şi băneşti, în legătură cu îndeplinrea planurilor de producţie şi a tuturor indicatorilor economici.

Economistul de bancă trebuie să aibă o poziţie fermă şi intransigentă faţă de orice fenomen negativ ce ar apare în activitatea economică a unităţilor socialiste. De exemplu, participarea prin credite la formarea mijloacelor circulante, implică atît la nivel central, cît şi teritorial o analiză multilaterală şi adîncită asupra nevoilor reale de fonduri ale unităţilor economice. Aprecierea justă a acestor nevoi, limitate la strictul necesar al îndeplinirii sarcinilor de plan, fără atragerea în circuit a unor mijloace materiale şi băneşti nejustificate economic, presupune din partea organului bancar o clarviziune economică asupra întregului circuit al valorilor materiale. Pentru aceasta i se cere să fie introdus în toate compartimentele activităţii unităţilor economice, să fie bine documentat asupra tuturor fazelor acestui circuit, pornind de la aprovizionare, trecînd prin procesul tehnologic cu tot ceea ce implică (consumuri specifice, organizarea locului de muncă, utilizarea capacităţilor fondurilor fixe, numărul schimburilor de lucru etc.) şi ajungînd la desfacerea şi încasarea la timp a mărfurilor livrate. El nu trebuie să se limiteze la simplul rol de constatare, ci trebuie **să acţioneze**, în deplină cunoştinţă de cauză, pentru a determina măsuri de înlăturare a lipsurilor, **urmărind** şi **intervenind** totodată pentru înfăptuirea măsurilor preconizate.

De asemenea, atribuţiile ce revin băncii în reglementarea circulaţiei băneşti, cu şi fără numerar, în scopul menţinerii echilibrului monetar, asigurării stabilităţii banilor, se pot realiza numai în condiţiile cunoaşterii şi înţelegerii depline de către organele bancare a fenomenelor din economie atît pe plan central cît şi la nivel microeconomic, înglobînd procesele de producţie, repartiţie, circulaţie şi consum. Aceste atribuţii ale băncii în domeniul circulaţiei băneşti nu pot fi realizate de organele bancare decît prin observarea atentă a tendinţelor ce se profilează în consumul productiv şi neproductiv, înţelese în contextul obiectivelor politicii statului de creştere a venitului naţional pentru asigurarea atît a acumulărilor necesare amplificării procesului reproducţiei, cît şi a ridicării nivelului de trai al populaţiei.

În ce priveşte realizarea circulaţiei băneşti cu numerar, aparatul bancar trebuie să se preocupe, atît în momentul planificării cît şi în mersul realizării planului de casă, de păstrarea unui echilibru corespunzător între veniturile băneşti ale populaţiei, care cresc an de an, şi fondurile de marfă şi servicii ce se pun la dispoziţia populaţiei. Acest echilibru nu se limitează la ansamblul economiei, ci trebuie realizat şi teritorial, în cadrul fiecărui judeţ.

În folosirea eficientă a mijloacelor băneşti, un factor important îl constituie buna organizare a plăţilor fără numerar în economie. Analizînd amănunţit condiţiile concrete ale fiecărei unităţi, se va alege şi determina folosirea acelor instrumente şi forme de efectuare a plăţilor fără numerar dintre întreprinderi, care să contribuie la accelerarea vitezei de rotaţie a mijloacelor băneşti din sfera circulaţiei şi atragerea lor în sfera producţiei. Aceasta nu este o simplă treabă de tehnică bancară, ci o sarcină economică pentru atingerea obiectivului major de creştere a eficienţei economice, prin realizarea unor sarcini de plan sporite cu fonduri cît mai reduse.

În exercitarea atribuţiilor privind executarea de casă a bugetului de stat, banca urmăreşte modul de realizare şi de vărsare la buget a veniturilor planificate. Nerealizarea sau rămînerea în urmă în vărsarea acestora nu va forma un simplu obiect de constatare. Un inspector cu larg orizont economic va discerne de aici o nerealizare în procesul de producţie al unităţii în cauză si îşi va îndrepta deci atenţia asupra acestui obiectiv, pentru a descoperi cauzele defecţiunii, fazele în care se produce, pentru a determina luarea măsurilor de remediere. Un aspect şi totodată o condiţie dintre cele mai importante a muncii economistului de bancă, — de altfel ca şi a întregii activităţi a unităţilor bancare, — este capacitatea de a desprinde în fiecare fază, în fiecare unitate fenomenele esenţiale asupra cărora să se îndrepte cu precădere atenţia şi acţiunea bancară.

DIN CELE CÎTEVA EXEMPLE, se desprinde ideea că activitatea economistului de bancă necesită cuprinderea unei arii extrem de largi de fenomene economice cu variate interacţiuni, ceea ce exclude o pregătire limitată la anumite domenii, o sectorizare a sferei sale de activitate. Mai mult decît atît, **economistul de bancă este adesea pus în faţa unor probleme mai complexe decît economistul din întreprindere, care decurg din atribuţiile specifice ale băncii**. Fără îndoială că economiştii din centrala băncii şi din sucursale lucrează în compartimente distincte: creditarea industriei, creditarea circulaţiei mărfurilor, venituri de stat. Această împărţire poate atrage o mai mare experienţă în domeniul respectiv, dar **pentru o muncă cu adevărat eficientă, aceşti economişti trebuie să fie temeinic pregătiţi pe toate problemele care decurg din atribuţiile băncii.** De altfel la nivelul filialelor problema nici nu se pune, munca inspectorilor nefiind compartimentată. **Efortul de îmbunătăţire şi creştere a eficienţei muncii bancare, trebuie să fie orientat atît în direcţia principalelor obiective economice urmărite, cît şi în direcţia perfecţionării pîrghiilor şi instrumentelor, ca şi a metodelor şi stilului muncii bancare.**

Sarcini de mare răspundere revin şi economiştilor din cadrul băncilor specializate. Pentru unii va fi necesar să pună un accent sporit pe perfecţionarea metodelor şi formelor de estimare a oportunităţii şi eficienţei investiţiilor, de realizare a lor la timp, de atingere în termenul prevăzut a parametrilor tehnico-economici, pentru alţii de a asigura orientarea şi folosirea optimă a creditelor pe termen lung; pentru alţii; în sfîrşit, de a veghea şi urmări prin metode economice decontările externe şi încasarea valutei, a sprijini activ cooperarea economică externă, a studia şi folosi datele conjuncturii economice şi monetare mondiale etc.

Inovaţiile pe care le aduc ştiinţa şi tehnica în economie determină necesitatea organizării pregătirii profesionale a tuturor oamenilor muncii, deci şi a economiştilor, care prin natura muncii lor, nu numai că trebuie să ţină pasul cu progresele apărute, ci chiar să le promoveze. Progresul tehnic ridică pe o treaptă superioară randamentele din economie, dar în acelaşi timp măreşte şi gradul de complexitate al fenomenelor economice.

Preocuparea de a pregăti oameni ai muncii capabili să lucreze cît mai eficient în condiţiile modernizării economiei naţionale, constituie un obiectiv major al politicii partidului şi statului, şi a fost concretizată în Legea nr. 2/1971 privind perfecţionarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unităţile socialiste.

Pentru cadrele de conducere de la diferite nivele ale economiei naţionale, reprezintă o necesitate vitală însuşirea sistematică a celor mai noi cunoştinţe în domenii ca: organizarea ştiinţifică a producţiei şi metodele matematice de programare a acesteia, metodologii moderne de fundamentare şi analiză a eficienţei activităţii economice; metode şi modele economico-matematice pentru optimizarea proporţiilor dezvoltării; marketingul ca metodă modernă de conducere şi de studiere a tendinţelor pieţei interne şi externe. În acţiunea de perfecţionare a pregătirii cadrelor de economişti un loc important trebuie să-l ocupe, printre altele, probleme ca: informatica şi cibernetica economică, utilizarea calculatoarelor electronice, a metodelor şi tehnicii moderne, a prognozei în planificarea şi conducerea economică şi socială.

PARTIDUL a conceput programul de reciclare în sensul ca fiecare în specialitatea sa să se preocupe continuu de temeinica cunoaştere şi asimilare a tot ceea ce este modern, înaintat. În aceste condiţii, împrospătarea şi îmbogăţirea cunoştinţelor profesionale, în pas cu noile cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, cu cerinţele dezvoltării calitative ale economiei naţionale şi ale perfecţionării vieţii sociale necesită, înainte de toate, o sistematică muncă personală, autodisciplina pregătirii, studiul individual.

Această cerinţă a perfecţionării pregătirii profesionale a economiştilor din sistemul bancar este foarte actuală, mai ales dacă se ţine seama că, în prezent, cunoştinţele unui cadru cu pregătire superioară de specialitate se perimă în decursul unui număr mici de ani, iar uzura morală a cunoştinţelor poate da loc la consecinţe negative. Această problemă prezintă importanţă şi datorită faptului că, de pildă, în Banca Naţională există încă un număr însemnat de economişti care nu au decît studii medii de cultură generală sau de specialitate. Dacă în centrala băncii din numărul total de 247 economişti existenţi, doar 28 de cadre au pregătire medie, în unităţile teritoriale însă dintr-un număr de 4 064 economişti, numai 828 au studii superioare.

Cerinţele sporirii continue a acţiunii şi influenţei instrumentelor şi formelor de lucru bancare asupra desfăşurării proceselor economiei naţionale în rapidă dezvoltare au reclamat şi în trecut organizarea unor variate forme de învăţămînt profesional: pe unităţi bancare, resoarte de activitate, în funcţie de nivelul de pregătire cu sau fără scoatere din producţie, instructaje de scurtă durată la apariţia unor noi norme de lucru şi instrucţiuni etc.

În ultimii ani, ca urmare a măsurilor cu privire la perfecţionarea planificării şi conducerii economiei naţionale şi a cerinţelor de sporire a eficienţei economice subliniate la Conferinţa Naţională şi Congresul al X-lea al P.C.R., Banca Naţională a introdus în normele sale de lucru măsuri noi, cu implicaţii şi în activitatea unităţilor economice, menite să crească rolul pîrghiilor bancare şi influenţarea proceselor economice, pe baza unei acţionări mai suple, dar totodată mai exigente. Aceste modificări au necesitat o reinstruire a întregului aparat al băncii pentru cunoaşterea fundamentării teoretice a acestor modificări precum şi pentru deprinderea metodelor de înfăptuire a lor în practică. Pentru realizarea sarcinilor privind perfecţionarea cadrelor, au fost elaborate programele de perfecţionare a cunoştinţelor profesionale şi s-a stabilit modul de organizare a formelor de învăţămînt în funcţie de necesităţile ce au reieşit din dezbaterea acestor sarcini. Bazată pe studiul individual, perfecţionarea cunoştinţelor profesionale ale economiştilor din bancă se va face la locul de muncă, potrivit tematicilor întocmite, pregătirea finalizîndu-se prin examen sau întocmirea de lucrări scrise ce se vor susţine în faţa unor comisii de specialişti. Pentru sprijinirea pregătirii se vor organiza, de asemenea, cicluri de conferinţe axate pe temele cuprinse în programele de învăţămînt, care vor fi susţinute de cadre de specialitate din Banca Naţională şi din afara băncii.

Un număr de economişti cu munci de răspundere (cîte 10 în fiecare an) din centrala băncii (directori, directori adjuncţi şi şefi de serviciu) îşi vor perfecţiona cunoştinţele profesionale prin participarea la cursurile organizate de C.E.P.E.C.A. Tot în cadrul acţiunii de perfecţionare a pregătirii profesionale se mai prevăd participări la sesiuni de comunicări ştiinţifice, consfătuiri, simpozioane, colocvii şi schimburi de experienţă organizate fie de bancă fie de ministere, organe economice centrale de sinteză, institute de învăţămînt superior şi de cercetare.

În condiţiile actuale, aşa cum s-a mai arătat, exigenţa privind maturitatea politică şi cunoştinţele de specialitate constituie un tot dialectic care condiţionează îndeplinirea cu succes a sarcinilor. De aceea, ca şi în anii trecuţi, dar cu o aproape totală participare, paralel cu cursurile de reciclare, funcţionează cursurile de pregătire politico-ideologică cu seminarizări lunare.

Un aspect important al muncii economistului de bancă îl reprezintă colaborarea strînsă, permanentă şi operativă atît cu economiştii din întreprinderile economice, cît şi cu cei din instituţiile economice de sinteză. Efortul lor coordonat, convergent reprezintă una din principalele premise pentru creşterea continuă a eficienţei şi ridicarea activităţii economice pe o treaptă calitativ superioară.

SCRISORI

PENALIZARE INEFICIENTĂ

BANCA NAŢIONALĂ şi băncile specializate au sarcina ca prin controlul pe care îl exercită, să contribuie la accelerarea decontărilor, fapt care trebuie să determine mărirea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante şi deci folosirea unui volum mai mic de fonduri în această fază a circuitului valorilor materiale şi băneşti. În activitatea noastră desfăşurată în direcţia accelerării decontărilor pe economie, întîmpinăm şi unele greutăţi care în multe cazuri depăşesc posibilităţile de rezolvare. Prin persistenţa lor, ele influenţează negativ timpul în care trebuie efectuate plăţile faţă de furnizori.

Remarcăm astfel practica unor unităţi care reţin documentele de decontare pentru livrări de mărfuri, executări de lucrări sau prestări de servicii, efectuate cu cîteva zile înainte de data planificată pentru plata salariilor în vederea asigurării numerarului necesar acestui scop. Se preferă acest sistem în loc să se ia măsuri pentru corelarea graficului de producţie cu termenele contractuale, sau cînd acest lucru nu este perfect posibil să se solicite Băncii Naţionale creditele necesare, bineînţeles cînd la mijloc sînt cauze obiective. Acest fapt contribuie la acoperirea unor lipsuri în organizarea producţiei şi unele deficienţe în gospodărirea judicioasă a valorilor materiale şi băneşti.

La menţinerea acestei practici contribuie şi cuantumul penalizărilor ce se aplică în atare situaţie de Banca Naţională conform regulamentului elaborat în aplicarea H.C.M. nr. 1 147 din 12 august 1959, care este de un leu pentru fiecare zi de întîrziere, indiferent de valoarea documentului de decontare. Considerăm că unităţile nu şi-ar mai permite acest lucru dacă penalizarea s-ar calcula asupra sumei facturilor talon, de exemplu 0,05% lei pe fiecare zi de întîrziere.

Benone Gh. POPA
director adjunct
Sucursala judeţeană Argeş a Băncii Naţionale

DIFERENŢIERI

ANGAJAŢII de pe şantierele în continuă mişcare, care execută lucrări de montaj-conducte, telemontaje sau reţele electrice primesc o indemnizaţie lunară de 35% din salariul tarifar de încadrare, iar cei ce execută lucrări de montaje, punere în funcţiune, revizuire sau reparaţii de instalaţii, maşini ori agregate în întreprinderi sau organizaţii din sectorul socialist, primesc pentru primele 15 zile în aceeaşi localitate o indemnizaţie lunară de 60%.

De mai multe ori am fost întrebat de ce s-a considerat că, fiind trimis într-o întreprindere să execuţi anumite lucrări de montaje, pe primele 15 zile ai drepturi superioare unui angajat care este trimis să monteze conducte sau să lucreze pe ateliere în continuă mişcare ?

Ion SCOREI
Sadu

MICA MECANIZARE ŞI TERMENUL DE EXECUŢIE

PROPUNEREA de a se acorda sucursalelor judeţene ale Băncii Naţionale competenţa analizării cauzelor de întîrziere — peste un an — a executării unor lucrări de mică mecanizare pentru prelungirea termenului de execuţie, corespunzător modificărilor intervenite în contractele cu furnizorii de utilaje nu poate fi însuşită. Termenul de cel mult un an pentru executarea acestor lucrări este prevăzut printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniştri astfel că, banca nu este în măsură a admite prelungirea acestui termen şi, respectiv, nici a creditării în continuare a unor lucrări aflate în această situaţie.

Şt. PETCU
director adjunct

Gh. MARCU
şef servicu
Banca Naţională

EXTRASELE DE CONTRACTARE

ÎN temeiul Legii nr. 71/1969, operaţiunea de contractare pe acest an trebuia să fie încheiată cu 6 luni înainte de începerea perioadei de plan. Analiza modului cum s-a desfăşurat această activitate cu furnizorii noştri reliefează faptul că întîrzierile nu au fost determinate de factori obiectivi. Încă o dată s-a confirmat faptul că existenţa extraselor de fabricaţie constituie un impediment în activitatea de contractare. Faptul că la produsele din coordonarea Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini s-a renunţat la folosirea extraselor a dus la încheierea mai operativă a contractelor directe. În schimb, la produsele din coordonarea Ministerului Industriei Metalurgice extrasele de fabricaţie ne-a produs multe dificultăţi.

Ion TIRIBOI
economist
I.A.P.S.—Ploieşti

CURIER

● Livrările la export

GHEORGHE SIMONETTI, Tîrnăveni — Conform art. 7 din Legea nr. 1 din 17 martie 1971, cu privire la activitatea de comerţ exterior, de cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică a R.S. România, în cazul nerealizării exportului pe ministere sau alte organe centrale — titulare de plan — sau pe unităţi productive, din cauza nelivrării producţiei la export, chiar dacă producţia globală a fost îndeplinită, se consideră că planul nu a fost îndeplinit cu valoarea producţiei nelivrate. Pentru unităţile productive livrarea produselor destinate exportului se consideră realizată atunci cînd produsul a fost recepţionat conform reglementărilor legale. Dacă această prevedere a fost respectată, produsele realizate pentru export în unitatea unde lucraţi fiind recepţionate la timp de organele competente, puteţi solicita anularea diminuării salariului.

● Ocuparea funcţiei de economist

GRIGORE DUMBRAVA, Tîrgu Mureş — Întrucît nu îndepliniţi condiţia de studii prevăzută pentru ocuparea funcţiei de economist (Legea nr. 12/1971), nu puteţi fi încadrat în această funcţie înainte de absolvirea învăţămîntului superior economic. După ce veţi absolvi acest învăţămînt, veţi putea fi încadrat ca economist, cu salariul prevăzut pentru anul I de activitate chiar şi înainte de promovarea examenului de diplomă (de stat). După promovare veţi fi încadrat ca economist, cu salariul prevăzut pentru al doilea an de activitate.

● Vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate

GHEORGHE GROZA, Arad — Potrivit prevederilor art. IV din anexa VII la H.C.M. 914/1968, cu modificările ulterioare, şi a prevederilor lit. j ale art. 9 din legea nr. 1/1970, privind organizarea şi disciplina muncii în unităţile socialiste de stat (pentru situaţiile ivite după 26 martie 1970), salariatul cu contract de muncă pe durată nedeterminată, care s-a reîncadrat în termen de 90 de zile de la încetarea cauzei care a determinat desfacerea contractului său de muncă, beneficiază de vechime neîntreruptă în aceeaşi unitate, dacă desfacerea contractului a avut loc ca urmare a pensionării de invaliditate. Faptul că în perioada în care aţi fost pensionat de invaliditate aţi lucrat — anumite intervale de timp — la mai multe unităţi, nu duce la pierderea dreptului dv. la vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate. Ceea ce este esenţial în recunoaşterea acestui drept, este că aţi avut în întreaga perioadă calitatea de pensionar şi că reîncadrarea în muncă s-a făcut în termen de trei luni de la încetarea pensionării, astfel că nu prezintă interes că în perioada respectivă aţi fost sau nu încadrat. Bineînţeles că perioadele cînd n-aţi fost încadrat în muncă nu se includ în calculul vechimii, în raport cu care se stabileşte cuantumul sporului de vechime

● **F.H., Vîlcea** — Dorinţa colegului dv. este justificată. Pentru a întocmi statele de plată a salariilor el trebuie să aibă la dispoziţie foile de prezenţă şi rapoartele de îndeplinire a sarcinilor.

● **PETRE ŞERBAN, Scăeni** Vom căuta să răspundem cît mai curînd posibil şi la ultima dv. întrebare.

TRIBUNA ECONOMISTULUI

INVESTIŢIILE ŞI FINANŢAREA EXECUŢIEI LOR

UNA DIN ETAPELE de pregătire a executării lucrărilor de investiţii este elaborarea documentaţiei tehnice. Beneficiarii se îngrijesc să comande încă din anul precedent elaborarea studiului tehnico-economic şi — după avizările acestuia — a proiectelor de execuţie. În acest fel, se creează condiţiile legale de execuţie în spiritul prevederilor H.C.M. nr. 900/1970 şi 1002/1964. În vederea respectării acestui cadru legal, benficiarii trebuie să aibă prevăzută în planul lor de investiţii o poziţie denumită „Plată proiecte" din care se va asigura decontarea contravalorii acestor documentaţii tehnice.

Se pare, deci, că totul se desfăşoară normal şi nu pot să apară încurcături sau situaţii echivoce. Din păcate, însă, lucrurile nu stau chiar aşa. Prevederile H.C.M. nr. 1002/1964 privind încheierea contractelor de proiectare, ca şi Instrucţiunile nr. 1/1970 ale Băncii de Investiţii, precizează că unităţile de proiectare nu pot începe elaborarea documentaţiei înainte de a primi comunicarea că finanţarea este deschisă. Desigur că beneficiarii cunosc acest lucru şi obţin, prin formele pe care le întocmesc, condiţiile legale pentru elaborare. Se întîmplă însă în multe cazuri ca un contract de proiectare să treacă cu executarea lui şi în anul următor de plan, dar beneficiarii sînt obligaţi să deschidă finanţarea la valoarea integrală a contractului în termen de 7 zile de la semnarea lui. Pe de altă parte, decontarea lucrărilor nu se face decît pe măsura predării lor la beneficiari la termenele prevăzute în anexa la contract. Rezultă, aşadar, că la sfîrşitul anului beneficiarii vor rămîne cu o nerealizare de plan egală cu valoarea proiectelor pe care le vor primi în anul viitor.

Considerăm că **ar fi indicat ca pentru contractele de proiectare ale căror termene finale de execuţie depăşesc anul de plan, deschiderea finanţării să se facă numai la valoarea proiectării ce se realizează în anul respectiv, cu precizarea din partea titularului de investiţii că diferenţa nefinanţată se va asigura — la aceeaşi poziţie — în planul din anul următor.**

Gh. GRIGORESCU
Centrala de producţie industrială Bucureşti

CUM INTERPRETĂM UNELE PREVEDERI ALE LEGII CONTRACTELOR ECONOMICE

PROIECTUL DE CONTRACT lansat urmează, în conformitate cu Instrucţiunile Primului Arbitru de Stat, să fie semnat, cu sau fără divergenţe — în 10 zile de la primire pentru contracte simple şi în 20 zile pentru cele complexe. Practic, nu se întîmplă, însă, aşa. Sînt beneficiari care nu numai că înapoiază contractul nesemnat, dar îşi permit să facă diverse modificări şi obiecţiuni direct pe el. Tot dintr-o necunoaştere a legii — mă refer la Codul Civil — făcînd aceste modificări, ei afectează caracterul solemn al contractului, fapt consemnat şi de art. 12 din Legea 71/69 care arată că modificările unilaterale sînt interzise.

Divergenţele (observaţiile) la contractele economice urmează să fie soluţionate, în lumina dispoziţiilor Legii 71/69 şi Instrucţiunilor PAS-CSP 105310/1969, completate cu diverse „ordine" ale ministerului. Această formă ca unele ministere să dea instrucţiuni la legi prin „ordine" este neavenită. Caracterul ordinului implică intransigenţă în executare, cuprinzînd dispoziţii care nu suferă discuţii, pe cînd instrucţiunile sînt explicative la o dispoziţie a legii. Este deci nevoie să se schimbe acest fel de a se face interpretări de legi. Bunăoară, M.I.C.M., prin Ordinul 52/70, dă dispoziţii, care se pare că depăşesc cadrul Legii 71 şi chiar la instrucţiunile 105310 ca, de exemplu, sesizarea forului coordonator se face „numai în cazuri excepţionale". Or, atît în esenţa Legii 71, cît şi în instrucţiunile menţionate, se arată că ori de cîte ori în cadrul Centralei industriale nu se pot soluţiona divergenţele, este obligatorie sesizarea forului tutelar coordonator.

Altă inadvertenţă este obligaţia beneficiarului ca la tratarea litigiilor să se prezinte directorul sau un membru din conducere. Această dispoziţie încalcă prevedrile Legii 71, privind persoanele juridice, Decizia 199/1964 şi principiul din Codul Civil, privind mandatul. Toate acestea converg în a arăta că unitatea este reprezentată în mod legal de director sau de un împuternicit delegat de acesta. Neînţelegerea clară a legii creează greutăţi în respectarea termenului de soluţionare a litigiului.

Şi un alt aspect. În ipoteza în care divergenţele nu s-au putut soluţiona la nivelul centralei industriale, se ajunge la forul coordonator, care urmează să hotărască. Aceste hotărîri sînt ineficiente, în general, pentru că la analiza situaţiei nu este chemat şi furnizorul, respectiv cel ce poate lămuri situaţia din producţie.

Şi atunci, pe bună dreptate, se pune întrebarea : aceste hotărîri rămîn definitive şi executorii fără a putea fi atacate ? Plecînd de la principiul că există cale de atac faţă de orice hotărîre, consider că şi acestea pot fi atacate prin cereri de reexaminare sau rearbitrare la ministerul de resort. Este o problemă în faza precontractuală, pe care o supun discuţiei pentru înţelegerea Legii 71/1969.

Constantin ASLAN
consilier juridic — G.U.A.M.E. Craiova

ÎN ÎNTREPRINDERILE BIHORENE

CREDITUL DE MICĂ MECANIZARE — O REZERVĂ INSUFICIENT FOLOSITĂ

- Însemnate economii care asigură rambursarea creditului în 3, 6 sau 13 luni
- Cînd darea în folosință nu este coordonată cu alte lucrări
- Executarea „în regie", adaptarea operativă la schimbarea cererii și greutățile întreprinderilor

ÎNFĂPTUIREA măreţului program de dezvoltare a economiei naţionale trasat de Congresul al X-lea al P.C.R. presupune orientarea spre tot ce este mai nou, mai înaintat pe plan mondial, fapt ce necesită înzestrarea intensă a economiei cu tehnica cea mai avansată. În cursul desfăşurării procesului de producţie şi de circulaţie a bunurilor materiale, pot interveni în nenumărate cazuri greutăţi ce pot şi trebuie să fie învinse, pot apare necesităţi sau posibilităţi de mecanizare, modernizare şi chiar de automatizare, ce nu pot fi prevăzute în planul de investiţii, dar care contribuie în măsură însemnată la creşterea eficienţei economice a activităţii din întreprinderi. Fondurile financiare necesare executării unor astfel de lucrări, se asigură în asemenea cazuri pe calea creditului de mică mecanizare ce se acordă de bănci.

Sfera de cuprindere a creditelor pentru lucrări de mică mecanizare este largă. Înlocuirea sau reducerea volumului de muncă manuală, modernizarea utilajelor şi instalaţiilor existente, îmbunătăţirea tehnologiei producţiei, eliminarea locurilor înguste, completări de utilaje în spaţiile existente, dezvoltarea secţiilor de prestări de servicii, organizarea şi dezvoltarea de activităţi conform Legii nr. 7/1971, unele lucrări la întreprinderile comerciale şi la unităţile cu sarcini de deservirea turiştilor, ca şi orice alte lucrări ce contribuie la creşterea productivităţii muncii, reducerea preţului de cost şi, în general, la ridicarea eficienţei economice în activitatea întreprinderilor, constituie obiecte ale creditului bancar pentru mică mecanizare.

De la an la an numărul întreprinderilor care folosesc credite ca şi numărul obiectelor creditate în judeţul nostru este în continuă creştere. Din analiza făcută, rezultă că în judeţul nostru au fost acordate, în anii 1966—1970, peste 1300 credite de mică mecanizare a căror valoare se ridică la aproape 105 milioane lei. Interes deosebit au manifestat întreprinderile pentru executarea lucrărilor de mică mecanizare şi în anul 1971 — valoarea creditelor depăşind 15 milioane lei pentru cele 120 lucrări executate. Aceste acţiuni au fost legate de planurile de măsuri tehnico-organizatorice întocmite de întreprinderi, care în unităţile din judeţul nostru au cuprins, în anul 1969 1 129 obiective, în anul 1970 1 001, iar în 1971 un număr de 814 obiective.

Analizînd ponderea numărului şi a valorii creditelor acordate — pe destinaţii — în cincinalul 1966—1970 şi pe anul 1971, situaţia se prezintă după cum urmează:

în %

Destinaţia	Perioada 1966—1970		Anul 1971	
	Nr. creditelor acordate	valoarea	Nr. creditelor acordate	valoarea
— pentru creşterea productivităţii muncii, reducerea preţului de cost şi îmbunătăţirea calităţii producţiei	65.2	66.9	65.2	48.9
— pentru creşterea capacităţilor de producţie	6.8	12.0	7.7	27.8
— pentru dezvoltarea secţiilor de prestări de servicii	4.0	3.4	8.5	10.4
— pentru organizaţiile comerciale	24.0	17.7	18.6	12.9
TOTAL	100.0	100.0	100.0	100.0

În judeţul nostru — ca urmare a sarcinilor trasate de conducerea de partid şi de stat cu privire la dezvoltarea şi diversificarea serviciilor prestate populaţiei, — se observă în 1971 o creştere a ponderii creditelor acordate în acest scop, atît ca număr cît şi ca valoare din totalul creditelor de mică mecanizare; faţă de necesităţi însă această creştere este încă mică.

ÎN ANUL 1971, au fost executate pe seama creditelor pentru mică mecanizare numeroase lucrări cu înaltă eficienţă economică. De exemplu, Combinatul de Exploatare şi Industrializare a Lemnului Oradea a executat, pe seama creditelor de mică mecanizare, o vastă lucrare de reorganizare şi sistematizare a procesului tehnologic din depozitul final Finiş. Executarea acestui obiectiv a transformat structural procesul tehnologic clasic în condiţiile căruia depozitul final servea ca un simplu loc de transport şi sortare a masei lemnoase. Prin noua tehnologie depozitul final a primit un caracter pronunţat de prelucrare, fapt ce va contribui la creşterea indicelui de utilizare a masei lemnoase în scopuri industriale. Realizarea acestui obiectiv asigură introducerea tehnologiei exploatărilor în trunchiuri şi catarge, cu sortare şi prelucrare în depozitul final, evitîndu-se, în mare măsură, degradările provocate de multiplele manipulări în depozitele intermediare. Se realizează astfel o însemnată reducere a consumului tehnologic şi, în acelaşi timp, se vor mecaniza operaţiile de manipulare a materialului şi a procesului de despicat şi decojit.

Urmare a acestor lucrări, se prevede reducerea cheltuielilor de producţie cu 10,86 lei pe 1 mc masă lemnoasă, ceea ce va permite, la nivelul producţiei de masă lemnoasă a anului 1971, ca întreaga valoare a lucrării să se amortizeze din economii în mai puţin de 13 luni.

De asemenea, Uzina Chimică „Sinteza" Oradea a executat o lucrare care a contribuit la dezvoltarea capacităţii secţiei de recuperat bidoane. Prin realizarea acestei lucrări se obţine pe lîngă reducerea necesarului de ambalaje noi şi modernizarea fluxului tehnologic, reducerea muncii manuale — deci, în final, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă ale muncitorilor din acest sector de activitate. Pe de altă parte, **economiile anuale antecalculate — efect al reducerii preţului de cost — vor permite rambursarea creditului într-un termen scurt, de numai 6 luni.**

O altă lucrare cu mare eficienţă, care vizează economisirea metalelor, s-a executat la Uzina de Utilaj Minier din Oraşul Dr. Petru Groza, care constă în construcţia şi utilizarea unor sfărîmătoare de şpan. Ca efect al lucrării, şpanul rezultat la secţiile de uzinare a devenit refolosibil la turnătoria de oţel, diminuînd necesarul de fier vechi, faţă de situaţia dinaintea introducerii lucrării. Din economiile suplimentare rezultate din calculul economic, **costul întregii lucrări se recuperează într-un singur trimestru.**

Cu toate rezultatele pozitive obţinute de majoritatea întreprinderilor din judeţul nostru, pe linia introducerii lucrărilor de mică mecanizare şi a utilizării creditelor în acest scop, au fost semnalate şi unele lipsuri dintre care menţionăm cazurile de darea în folosinţă cu întîrziere a obiectivelor creditate. Astfel, Uzina chimică „Sinteza" a întîrziat cu peste 3 luni de zile executarea şi darea în producţie a lucrării de creştere a capacităţii de producţie a instalaţiei de acid benzoic. Ţinînd seama de eficienţa lunară antecalculată a acestei lucrări, se poate aprecia că unitatea a pierdut, din cauza întîrzierii, o producţie suplimentară de 288 mii lei şi un beneficiu peste plan de 134 mii lei.

Nu au fost puţine cazurile în care, după aprobarea creditelor, întreprinderile nu au acordat suficientă atenţie asigurării bazei tehnico-materiale a lucrărilor, ceea ce a dus la întîrzieri în executare şi implicit la reducerea eficienţei economice antecalculate; de exemplu, U.E.I.L.-Beiuş nu a procurat, în timp util, funicularul prevăzut în documentaţie şi ca urmare punerea în funcţiune a lucrării a întîrziat cu peste 2 luni.

În alte cazuri lucrările executate pe seama creditelor de mică mecanizare cu perioade îndelungate de activitate, nu funcţionează de loc sau funcţionează cu o capacitate redusă. Întreprinderea balneară „Felix", de exemplu, nu a luat măsuri din timp pentru omologarea izvorului cu apă minerală din Staţiunea Tinca şi ca urmare staţia de îmbuteliere executată din credite de mică mecanizare nu a funcţionat nici o zi de la 30 iunie 1971, data cînd s-a făcut recepţia acesteia.

Unele întreprinderi, fără a ţine seama de caracterul rambursabil al creditelor de mică mecanizare, îşi fundamentează calculul economic pe date ireale care, în final, duc la rezultate antecalculate nerealizabile. Un asemenea exemplu ni-l oferă fostul Combinat de pielărie şi încălţăminte Oradea care a solicitat şi obţinut aprobarea unui credit de mică mecanizare pentru amenajarea unui magazin de prezentare în Oraşul Dr. Petru Grozea. Deoarece magazinul nu şi-a realizat planul lună de lună, înregistrînd din această cauză pierderi în loc de beneficii, s-a impus desfiinţarea acestuia, banca rambursînd împrumutul prin trecerea acestuia la credit restant cu dobînzi penalizatoare.

CONSIDERĂM, de asemenea, că unele întreprinderi nu au dovedit suficientă preocupare pentru introducerea unor lucrări de mică mecanizare, deşi adaptarea permanentă a procesului tehnologic la cerinţele progresului tehnic ar reclama acest lucru. Edificatoare în acest sens este orientarea cooperaţiei meşteşugăreşti, care nu a solicitat în ultimii ani nici un credit de mică mecanizare, deşi acţiunea de dezvoltare şi diversificare a prestărilor de servicii către populaţie impunea această cerinţă. Multe obiective executate de cooperaţia meşteşugărească s-au finanţat din fonduri proprii de investiţii, fărămiţîndu-se acestea în loc ca ele să fie concentrate pentru executarea unor obiective mari, de valori importante.

Slabă preocupare pe această linie au dovedit şi întreprinderile din cadrul Ministerului Industriei Uşoare din judeţul nostru, care în tot cursul anului 1971 au obţinut aprobarea creditării numai a unui număr de 3 lucrări de mică mecanizare. Oare în fabrica de mase plastice „Viitorul", în fabricile de confecţii Marghita şi Oradea, la fabrica „Drum Nou", fabrica „Solidaritatea" etc., nu există rezerve de mobilizat pe linia reducerii volumului de muncă la unele faze sau operaţii ale procesului de producţie prin acţiunea unor maşini, instalaţii etc.? Nu sînt oare rezerve în îmbunătăţirea tehnologiei de producţie, prin executarea unor lucrări, menite a ridica eficienţa economică pe o treaptă mai înaltă? Considerăm că asemenea rezerve există în toate sectoarele, se impune însă studierea şi evidenţierea acestor posibilităţi şi acţiuni hotărîte pentru realizarea acestui deziderat.

Nu este mai puţin adevărat că în practică apar şi o serie de greutăţi care frînează utilizarea creditelor de mică mecanizare şi în multe cazuri fac ca unităţile să se abţină de la executarea unor lucrări — de altfel foarte necesare — din asemenea credite. **În această ordine de idei menţionăm greutăţile legate de întocmirea proiectelor şi a devizelor de lucrări care necesită personal de specialitate de care nu dispun toate întreprinderile, iar întocmirea acestora prin unităţi specializate necesită timp îndelungat şi costuri ridicate: materiile şi materialele necesare executării lucrărilor nefiind cuprinse în balanţe, procurarea lor, din diverse surse, nu este de loc o sarcină uşoară, uneori fiind chiar imposibilă. În acelaşi timp, însăşi executarea lucrărilor constituie o problemă greu de soluţionat ţinînd seama că întreprinderile specializate îşi au contractată întreaga lor capacitate şi numai în rare cazuri acceptă lucrări peste cele planificate şi contractate.** Lucrările de mică mecanizare urmează să se execute în majoritatea cazurilor, în regie proprie, lucru ce presupune existenţa cadrelor de muncitori şi tehnicieni. La aceasta se mai adaugă şi modul de contractare a utilajelor, mecanismelor etc. cu un an mai devreme, care face ca unele lucrări de mică mecanizare a căror necesitate nu a putut fi prevăzută, fiind determinate de fenomene nou apărute în cursul executării sarcinilor curente de plan, să nu poată fi realizate din imposibilitatea procurării utilajelor. Este cunoscut faptul că mai ales în industria bunurilor de consum atît cerinţele pieţei interne cît şi cele externe se schimbă uneori de la o zi la alta, fapt ce impune adaptarea operativă a procesului tehnologic. Asemenea măsuri realizabile prin excelenţă pe seama creditelor de mică mecanizare nu pot aştepta un an-doi pînă ce utilajele necesare se vor planifica, contracta şi livra pe calea filierei obişnuite.

Greutăţile arătate — desigur că pot şi trebuie să fie eliminate de unităţile economice cu ajutorul organelor bancare şi în special cu sprijinul organelor tutelare (centrale, ministere), în scopul utilizării an de an a unui volum mai mare de astfel de credite, pentru a realiza un număr cît mai ridicat din obiectivele din planurile M.T.O.

În cursul anului 1972 se întrevăd de pe acum multe posibilităţi de executare a unor lucrări de înaltă eficienţă economică pe seama creditului bancar de mică mecanizare. În adunările generale ale oamenilor muncii care se desfăşoară în prezent în întreprinderile din judeţ s-au făcut numeroase propuneri pentru completarea programelor de măsuri cu noi obiective dintre care multe pot fi executate pe seama creditelor de mică mecanizare. Deosebit de important este faptul că aceste lucrări se prevăd a fi date în folosinţă în prima jumătate a acestui an, putînd contribui astfel la îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor de plan încă pe acest an.

Petru BIRTA
directorul sucursalei judeţene Bihor a Băncii Naţionale

PLEDOARIE PENTRU MODERNIZAREA CALIFICĂRII MUNCITORILOR

ÎN SOCIETATEA NOASTRĂ socialistă s-au produs transformări calitative profunde atît în ceea ce privește conștiința oamenilor care participă din ce în ce mai activ la procesele de conducere a vieții sociale și economice în calitatea lor de proprietari asupra mijloacelor de producție, cît și în ceea ce privește pregătirea profesională, care le permite să realizeze un nivel crescînd al productivității muncii sociale. În cele ce urmează autorul se limitează la examinarea creșterii clasei muncitoare, atît din punct de vedere numeric, cît și calitativ, precum și la sarcinile care ne stau în față cu privire la asigurarea unui număr sporit de muncitori calificați, pînă la finele actualului plan cincinal.

Consolidarea poziției de clasă conducătoare

CÎTIVA indicatori sintetici permit să ne formăm o imagine generală asupra unor tendințe esențiale. Față de anul 1950 (= 100), în anul 1970 populația reprezenta 124,2, populația ocupată 118, iar numărul salariaților 241. În condițiile industrializării socialiste și ale transformării socialiste a agriculturii, cu o populație ocupată mai mare numai cu 18% s-a realizat un produs social care reprezintă 629% și un venit național care reprezintă 599% față de anul 1950. Indicatorul productivității muncii pe salariat în anul 1970, în industrie a fost 488%, iar în construcții-montaj în antrepriză 340%, față de anul 1950. Acest ultim indicator exprimă sintetic creșterea potențialului forței de muncă prin înzestrarea tehnică, prin pregătirea profesională și acumularea de experiență.

Numărul salariaților în aceste două decenii a crescut cu peste 2,5 milioane persoane, după cum se vede din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

mii persoane

	1950		1970		1970/1950 %
Total salariați	2123,0	100,0	5108,7	100,0	240,6
din care: muncitori	1222,9	57,6	3838,9	75,1	313,9

Rezultă că numărul muncitorilor a crescut în mare măsură atît în ceea ce privește ponderea în totalul salariaților, cît și în dinamică. Aceasta demonstrează că sporirea rolului conducător al clasei muncitoare în țara noastră are un corespondent esențial în creșterea sa numerică.

Redefinirea noțiunii de muncitor

DACĂ ȚINEM SEAMA că actuala metodologie statistică perpetuează mentalitatea devenită perimată care asociază noțiunea de „muncitor" de nivelul elementar de cultură generală și profesional, datele de mai sus ar trebui corectate în măsură apreciabilă în favoarea muncitorilor. În această privință, ne-am mai exprimat cu cîțiva ani în urmă opinia în coloanele revistei „Viața economică". După părerea noastră este greșită asocierea noțiunii de „muncitor" cu nivelul elementar de cultură generală și profesional. Această asociere s-a făcut, mai mult sau mai puțin justificat în perioada în care forțele de producție erau mai puțin dezvoltate, uneltele erau mai simple, ele putînd fi folosite în mod curent de un om cu nivel elementar de cultură generală și profesional. Pe măsură însă ce forțele de producție s-au dezvoltat, iar complexitatea uneltelor a crescut, a devenit necesar ca oamenii care le mînuiesc să aibă un nivel de cultură generală și profesională mai înalt. Prin urmare, noțiunea de „muncitor" trebuie asociată cu rolul său în producție, respectiv cu rolul de a acționa direct asupra obiectului muncii, pentru a-l transforma în vederea satisfacerii unei necesități sociale. Or, în actuala etapă de dezvoltare, sînt numeroase cazurile în care tehnica avansată este mînuită de cadre cu nivel mediu și chiar superior. Potrivit metodologiei actuale, aceste cadre nu sînt considerate muncitori, deși acționează direct asupra obiectelor muncii, ci personal tehnic-administrativ. Dacă și aceste cadre ar fi incluse — așa cum socotim că este firesc — în categoria muncitorilor, ponderea și dinamica acestora ar fi mai pronunțate, reflectînd mai fidel procesul de creștere calitativă a forței de muncă.

Eforturile pentru pregătire insuficient valorificate

ALTE ASPECTE ale creșterii calificării muncitorilor sînt creșterea ponderii muncitorilor calificați în totalul muncitorilor și a celor calificați prin școli, în totalul muncitorilor calificați. În acest sens prezentăm datele comparative ale înregistrării cadrelor la 1 iunie 1961 și 2 septembrie 1968. (Vezi tabelul nr. 2).

Pentru asigurarea economiei naționale cu un număr tot mai mare de muncitori calificați prin școli, s-a dezvoltat continuu învățămîntul profesional. În perioada 1961—1970, acest învățămînt a dat peste 600 de mii de muncitori calificați.

Dacă comparăm însă numărul acestor absolvenți cu numărul celor încadrați în producție ca muncitori, pe ansamblu și pe cîteva ramuri importante, ajungem la concluzia că eforturile ce se fac pentru pregătirea muncitorilor prin școli nu sînt suficient valorificate.

În ipoteza că ar trebui să se înlocuiască anual 3,5% din muncitorii calificați prin școli, ca urmare a pierderilor normale, ceea ce corespunde unei durate medii de muncă de 28—30 de ani, ar însemna că pentru asigurarea reproducției simple ar fi necesari circa 115 000 de absolvenți, ceea ce reprezintă 25,7% din totalul absolvenților învățămîntului profesional. În realitate, observăm că în anul 1968, numărul muncitorilor calificați prin școli era cu 95 109 mai mare decît în 1961, ceea ce înseamnă că din întreaga promoție s-au încadrat în producție ca muncitori calificați în total 210 200 absolvenți (adică 46,9% din totalul absolvenților), respectiv 25,7% pentru reproducția simplă și 21,2% pentru cea lărgită. Aceasta înseamnă că din numărul absolvenților învățămîntului profesional, 237 600, respectiv 53,1%, nu s-au încadrat în producție ca muncitori calificați. Dacă s-ar fi încadrat și aceștia în producție ca muncitori calificați, în septembrie 1968 s-ar fi ajuns la un procent de 25,1% muncitori calificați prin școli, în loc de 16,5%. Situația îngreunează procesul de îmbunătățire calitativă a structurii muncitorilor, constituind o frînă puternică în creșterea productivității muncii. Din aceste date rezultă că învățămîntul profesional nu-și atinge în mod satisfăcător scopul pentru care a fost creat. De aceea, apare ca necesară o analiză complexă a problemei în vederea preconizării măsurilor care să mărească stabilitatea absolvenților în producție.

Cîți muncitori pregătim prin școli și ucenicie?

UN IMPORTANT procent din numărul muncitorilor calificați este rezultatul uceniciei în cadrul producției. Pentru clarificarea problemei privind ponderea muncitorilor ce trebuie calificați prin școli, în anul 1967 s-a elaborat un studiu pe meserii, de către colectivul coordonator însărcinat cu elaborarea proiectului planului de pregătire a cadrelor pe perioada 1971—1975, din care a făcut parte și autorul acestui articol. Studiul elaborat cu consultarea tuturor ministerelor, a ajuns la concluzia că circa 46%, diferențiat pe ramuri și meserii, din muncitorii calificați trebuie să fie absolvenți ai școlilor.

Procentul scăzut al muncitorilor calificați prin școli (de 16,5% în anul 1968) față de ceea ce apare, pentru moment, ca necesar (46%), impune ca încă o bună perioadă de timp să se recurgă la pregătirea prin cursuri de scurtă durată sau pregătirea la locul de muncă, chiar în cazul unor meserii de complexitate înaltă și mijlocie. De fapt, principalele forme de calificare și de ridicare a calificării muncitorilor în ultimele două decenii, în țara noastră, le-au constituit cursurile de scurtă durată din întreprinderi.

De remarcat că din totalul muncitorilor care s-au calificat sau și-au ridicat calificarea, circa 60% au fost pregătiți fără să părăsească producția.

Forma de învățămînt prin care se poate asigura o calificare profesională de calitate superioară, o constituie școala profesională, întrucît în cadrul ei se poate asigura o îmbinare armonioasă a teoriei cu practica. Pornind de la aceasta, conducerea de partid și de stat a preconizat măsuri pentru crearea condițiilor materiale necesare dezvoltării acestui învățămînt, ceea ce a permis creșterea de peste 2 ori a numărului de elevi în școlile profesionale între 1950—1971.

În afară de acești elevi, se mai pregătesc prin ucenicie la locul de muncă (echivalentă școlii profesionale), un număr mare de tineri, formă de pregătire, introdusă numai cu cîțiva ani în urmă, care va contribui la mărirea stabilității muncitorilor calificați întrucît conferă aceeași diplomă ca și școala profesională și se desfășoară cea mai mare parte din timp, în producție, de obicei în localitățile unde elevii își au domiciliul stabil.

Ne vom opri, în continuare, asupra unor probleme pe care le considerăm importante, în legătură cu organizarea cursurilor de zi ale școlilor profesionale.

Cum să valorificăm mai bine prelungirea învățămîntului general de la 8 la 10 ani?

O PRIMĂ problemă este aceea a duratei învățămîntului profesional. Legea învățămîntului din anul 1968 prevede că „durata studiilor în școlile profesionale este de 1—2 ani și se stabilește prin nomenclator pentru fiecare meserie, în funcție de complexitatea acesteia". În perioada de tranziție, adică pînă în anul 1973, cînd urmează să fie generalizat învățămîntul de 10 ani, legea permite să fie admiși în școlile profesionale și la pregătirea prin ucenicie la locul de muncă și absolvenți ai școlii generale de 8 ani, care să fie școlarizați pe 2—3 ani, în funcție de complexitatea meseriilor în care se califică.

Realitatea arată că nu se realizează prevederile legii în această privință. Ceea ce trebuia să devină excepție, respectiv primirea absolvenților cu 8 clase, constituie astăzi regulă în toate județele țării. Elevii primiți în anul I la cursuri de zi, în 1971, se repartizează astfel după școlaritatea anterioară: 97,1% din total absolviseră 8 clase și numai 2,9% erau absolvenți a 10 clase.

În mod frecvent nu s-au putut constitui nici clase omogene cu absolvenți ai școlii de 10 ani, aceștia fiind primiți în aceleași clase cu absolvenți a 8 clase și școlarizați pe duratele de 2—3 ani stabilite pentru aceștia. Uneori numărul candidaților cu școala de 10 ani, dintr-un județ întreg, nu poate constitui nici o clasă minimă de 25 de elevi, de exemplu: Mureș (17), Harghita (10), Covasna (9), Mehedinți (4), Vîlcea (18), Olt (12), Dîmbovița (7), Buzău (3), Ialomița (3) Tulcea (4).

Chiar și dintre absolvenții a 8 clase, un procent apreciabil din totalul celor admiși în anul I, 13,2%, provin din serii mai vechi care vin la școala profesională, nehotărîți, probabil după ce nu reușesc la concursul de admitere în licee de cultură generală sau de specialitate și contribuie după absolvire la mărirea instabilității la locul de muncă. Se remarcă totuși că în unele județe numărul absolvenților cu 10 clase primiți în școlile profesionale, este mai mare, realizîndu-se procente superioare procentului mediu pe țară, de exemplu: Satu Mare — 5,6%, Sibiu — 3,3%, Municipiul București — 4,7%, Brăila — 4,2% și Iași — 7,7%. Procesul de schimbare a atitudinii față de munca fizică întîmpină și va continua încă să întîmpine rezistență din cauza mentalității vechi potrivit căreia cu cît nivelul de pregătire se ridică, cu atît ea se îndepărtează de munca fizică. Este vorba, în fond de aceeași mentalitate depășită pe care am amintit-o în legătură cu noțiunea de „muncitori". De fapt specificul muncii fizice se apropie de cel al muncii intelectuale.

Situația de fapt ne impune însă să reexaminăm problema generalizării învățămîntului de 10 ani, iar în perspectivă a celui de 12 ani.

Generalizarea unui învățămînt de cultură generală de 10 ani sau de 12 ani prezintă un avantaj economic și altul social. Din punct de vedere economic școlile de cultură generală se realizează cu investiții și cheltuieli mai mici, funcționînd aproape de domiciliul elevilor. Elevii însușindu-și cunoștințele de bază în aceste școli, pot fi degajate planurile de învățămînt ale școlilor care pregătesc din punct de vedere profesional, într-o meserie sau specialitate, reducîndu-se durata de școlarizare la acestea din urmă. Acestea fiind școli profilate pe anumite meserii sau specialități, avînd nevoie de dotări speciale și costisitoare, pot folosi mai eficient investițiile respective prin rularea mai multor serii pe durate scurte. Din punct de vedere social, elevii vin mai bine formați fizic și cu un fond aperceptiv științific mai bogat și mai variat, ceea ce le permite să se orienteze în mod conștient către o meserie sau alta.

Se pune totuși întrebarea legitimă, de ce se îndreaptă atît de puțini absolvenți ai școlii de 10 ani către școlile profesionale? După opinia noastră, tinerii cînd termină școala de 10 ani au cel puțin vîrsta de 16 ani. Sînt deci în categoria populației apte de muncă, putîndu-se angaja și califica prin forme de scurtă durată care le oferă posibilitatea să-și asigure un salariu într-un timp scurt. Faptul că absolvenților școlilor profesionale nu li se oferă o salarizare mai avantajoasă la încadrare, duce la aceea că tinerii nu sînt stimulați să urmeze aceste școli. Preferă să se califice pe o subdiviziune de meserie, într-un timp scurt, să fie încadrați în producție, să muncească și să se afirme prin realizări concrete pe baza cărora să fie apoi promovați. În momentul cînd un tînăr care a absolvit școala profesională după școala de 10 ani, este încadrat în producție, el este dezavantajat față de colegul său care a mers pe calea directă în producție.

În lumina celor arătate mai sus, considerăm că ar fi just să reflectăm mai temeinic asupra drumului pe care să-l urmăm în perspectivă pentru pregătirea muncitorilor calificați. Avantajele economice și sociale pe care ni le oferă școala de 10 ani trebuie valorificate la maximum. Una din formele de valorificare ar fi aceea a renunțării la școlile profesionale cu durata de 1—2 ani și înlocuirea lor cu un sistem de calificare pe durate scurte, în fracțiuni de meserii. După absolvirea primei fracțiuni, tînărul să poată fi încadrat și salarizat, iar promovarea la o categorie superioară să fie condiționată de urmarea unui curs de perfecționare sau de specializare, în cadrul sistemului național de perfecționare.

În cazul meseriilor pentru practicarea cărora este necesar mai mult timp pentru dobîndirea unei îndemînări, considerăm că s-ar putea menține actualele școli și ucenicia la locul de muncă, la care să fie primiți elevi cu 8 clase. La asemenea meserii ar putea fi primiți și absolvenții a 10 clase, însă pe o durată corespunzătoare cu capacitatea lor de însușire a deprinderilor respective.

În același fel ar putea fi conceput sistemul de învățămînt în perspectivă, în condițiile introducerii unui învățămînt general echivalent liceului. Prelungindu-se durata de școlarizare este necesară însă o accentuare a educației pentru munca fizică, încă din timpul școlarizării, prin lucrări practice în ateliere-școală de profil general în care să se realizeze pînă la vîrsta de 18 ani și inițierea în meseriile și specialitățile cu cea mai largă răspîndire. În felul acesta, actualul învățămînt de profesionalizare va trece asupra învățămîntului general partea din programele sale privind inițierea profesională comună, rămînînd în sarcina sa numai pregătirea profesională de strictă specialitate, pentru care se poate stabili, de asemenea, o durată scurtă. Micșorarea duratei de specializare corespunde atît intereselor tinerilor, cît și celor ale societății.

Tabelul nr. 2

— în procente —

	Ponderea muncitorilor calificați în totalul muncitorilor		Ponderea muncitorilor calificați prin școli în totalul muncitorilor calificați	
	1 iunie 1961	2 sept. 1968	1 iunie 1961	2 sept. 1968
Pe economie	78,9	81,5	18,7	16,5
— în industrie	81,5	85,8	22,7	19,9
— în agricultură și silvicultură	86,8	87,9	13,7	20,7
— în construcții	62,1	66,4	14,3	13,8

Tehnicitate și exigențe ale calificării

(Foto: I. CUCU)

În condițiile noului sistem național de perfecționare profesională.

UN REAL sprijin în ridicarea calității pregătirii tuturor categoriilor de cadre, inclusiv a muncitorilor, îl constituie sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste, instituit prin legea adoptată în luna martie 1971.

Spre deosebire de anii 1969 și 1970, anteriori instituirii acestui sistem, cînd în medie circa 38—40 mii de persoane urmau cursuri de perfecționare, în anul 1971, în cadrul noului sistem au fost cuprinși peste un milion muncitori, în diferite forme de perfecționare (35,3% prin instruire la locul de muncă sub controlul șefului direct, 45,4% prin cursuri, 18,2% prin stagii de practică și de specializare și 1,1% prin diferite școli sau facultăți, serale sau fără frecvență).

Dintre formele de perfecționare prevăzute de lege, cea mai potrivită pentru perfecționarea în masă a muncitorilor, este — după opinia noastră — instruirea la locul de muncă sub controlul șefului direct. Această formă nu trebuie însă confundată cu calificarea la locul de muncă, formă folosită în cazul meseriilor relativ simple. Reușita aplicării acestei forme de perfecționare este strîns legată de nivelul de pregătire al șefilor colectivelor de lucru și de inițierea pedagogică a acestora.

În general, întreprinderile nu au manifestat încredere față de această formă nouă, orientîndu-se spre forma devenită tradițională, a cursurilor (45,4% la cursuri, față de 35,3% la instruirea la locul de muncă). Astfel, Uzina de pompe București, Uzina de radiatoare, echipament metalic, obiecte și armături sanitare din București, Filatura „Dacia"-București, Întreprinderea de prefabricate „Progresul"-București, nu au organizat această formă pentru muncitori, încadrîndu-i pe toți la cursuri.

Întreprinderile care au încercat să aplice noua formă au procedat în mod variat. Uzinele „23 August" București au repartizat la această formă de perfecționare muncitori tineri, sub 3 ani vechime. Șefii lor ierarhici au sarcina să-i îndrume și să-i urmărească zilnic, iar, la încheiere, muncitorii sînt supuși unei verificări.

Fabrica de mașini-unelte și agregate (FMUAB) a repartizat numai 100 de muncitori la această formă de perfecționare, precizînd fiecăruia pe o fișă 3—4 lucrări de complexitate crescîndă, asupra cărora sînt verificați la sfîrșitul perioadei. O metodă asemănătoare se aplică la Uzina de mașini electrice din București. Aici s-au împărțit muncitorii din ateliere în grupe de 7—8 persoane calificate în aceeași meserie, iar pentru fiecare grupă s-au stabilit cîteva probleme concrete, eșalonate pe luni. În fiecare lună se verifică însușirea cunoștințelor teoretice și practice privitoare la problema sau operația programată. Remarcăm că la această uzină temele sînt legate de necesitățile atelierului. Se urmărește astfel ca într-un atelier să existe un nucleu specializat la un nivel ridicat în anumite lucrări. Cu ocazia examinării se fac scurte discuții în care se dau explicații suplimentare, la nevoie, atît teoretice, cît și practice.

La întreprinderea „Electrocentrale" București, li s-au dat 7 teme de studiat, maistrul urmărind modul lor de însușire pe parcurs. Se face o verificare a cunoștințelor la mijlocul perioadei și una finală.

La Fabrica de confecții și tricotaje din București, maistrul ajută pe fiecare muncitor să-și însușească încă 2—3 operații în plus, față de cele curente, pentru a-l putea utiliza și la alte operații, deci pentru a-i mări mobilitatea, în caz de absență a unor muncitori sau de introducere a unor modele noi de confecții. Pe lîngă instruirea practică, muncitorii au obligația să audieze și 10 conferințe, cîte una de o oră pe săptămînă, în care li se explică teoretic anumite probleme tehnice.

La Uzina de mecanică fină - București, instruirea la locul de muncă se face de către un maistru, pe baza analizei critice a greșelilor în muncă. Se fac observațiile verbal, iar muncitorul este urmărit de maistru. În această formă nu există o delimitare între muncitorii încadrați la instruirea la locul de muncă și ceilalți muncitori din colectiv, iar faptul că nu se consemnează într-o evidență scrisă sarcinile face dificilă urmărirea creșterii calificării lor.

Dintre întreprinderile de mai sus, înclinăm să credem că o formă combinată între cea aplicată la F.M.U.A.B. și cea de la Uzina de mașini electrice-București ar fi cea mai eficientă. Astfel, considerăm că este necesară precizarea într-o fișă programa problemelor sau lucrărilor asupra cărora trebuie să-și îndrepte atenția fiecare muncitor, cu eșalonarea lunară a verificării cunoștințelor. Acolo unde sînt probleme comune de interes larg, nu ar fi lipsită de eficiență nici măsura aplicată la Fabrica de confecții și tricotaje din București, completîndu-se pregătirea cu un ciclu de lecții sau conferințe.

Bineînțeles că în domeniul vast al perfecționării profesionale a cadrelor nu trebuie să se introducă forme care să facă rigid sistemul. Formele de bază prevăzute de lege pot fi aplicate în variante cît mai suple și mai eficiente, sau îmbogățite cu alte forme noi.

conf. dr. Petre BURLOIU

ECONOMIA ANULUI 1971

(Urmare din pag. 3)

REALIZĂRILE prezentate constituie numai o parte din bilanțul înfăptuirilor economiei românești în anul 1971, în procesul de edificare a socialismului în patria noastră. Aceste succese sporesc încrederea și optimismul poporului nostru, în a depune pe mai departe eforturi pentru identificarea și folosirea intensă și mai eficientă a întregului potențial productiv al țării, conștient fiind de faptul că bilanțul rodnic al anului 1971 constituie o bază trainică pentru realizarea și depășirea planului de stat pe anul 1972, cel de al doilea an al cincinalului.

În contextul laturilor calitative cu efecte favorabile asupra nivelului și ritmului de creștere a productivității muncii sociale (calculată ca raport între venitul național și numărul celor ocupați în sfera producției materiale), se înscriu desigur și realizările obținute în direcția reducerii cheltuielilor materiale. Acest deziderat — ca o altă opțiune majoră a cincinalului calității — este oglindit sintetic de ponderea cheltuielilor materiale în produsul social care ajunge la 58,8% în 1971 față de 59,5% în anul precedent. Numai în industrie, economiile obținute în anul 1971, ca urmare a reducerii cheltuielilor de producție și îndeosebi a celor materiale, au ajuns să reprezinte 3,2 miliarde lei.

Graficul nr. 3

Principalii indicatori de exprimare a creșterii eficienței economice

ÎNSUFLEȚITE CHEMĂRI LA ÎNTRECERE

(Urmare din pag. 3)

tiple planuri pentru atingerea obiectivelor propuse — folosirea rațională a capacităților de producție prin generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, introducerea pe scară largă a mecanizării și automatizării, organizarea temeinică a producției și a muncii, ridicarea nivelului profesional al cadrelor, reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, a tuturor elementelor costurilor de producție, etc.

Toate aceste prevederi au la bază largi studii întocmite de specialiști și cadre cu multă experiență în producție, ele vizînd antrenarea unor noi și însemnate resurse din fiecare secție și loc de muncă, realizarea exemplară a contractelor economice, asigurarea rentabilității fiecărui produs, promovarea inițiativelor și metodelor valoroase precum și transpunerea în viață a propunerilor făcute în recentele adunări generale ale oamenilor muncii.

În dubla lor calitate de producători și stăpîni ai mijloacelor de producție, oamenii muncii din fabrici și uzine, de pe șantiere, din institute de cercetări și laboratoare știu că numai prin munca și hărnicia lor pot contribui la ridicarea țării pe noi trepte ale progresului și civilizației. De aceea, ei își pun întregul lor talent și capacitate creatoare în slujba înfăptuirii neabătute a politicii științifice a partidului, a realizării cu succes a celui de al doilea an al actualului cincinal.

PERFECȚIONARE ȘI EFICIENȚĂ

(Urmare din pag. 2)

grame din ce în ce mai mari de investiții. Numai în 1971, din fondurile centralizate ale statului — 75,8 miliarde lei — au intrat în funcțiune aproape 400 capacități principale de producție industriale și agrozootehnice. De asemenea, s-au desfășurat lucrările pe șantierele unor mari obiective de investiții ale țării, a început construcția unor noi unități și capacități de producție. Cu toate acestea, așa cum se arată și în Comunicat, în domeniul investițiilor se manifestă încă unele neajunsuri care determină nerespectarea termenelor de punere în funcțiune la o serie de obiective. Ele se referă la asigurarea la timp a documentațiilor tehnico-economice, la calitatea acestora, la planificarea și organizarea muncii pe șantiere, la asigurarea lucrărilor cu utilajele și forța de muncă necesară, la introducerea metodelor moderne în executarea construcțiilor etc. Evidențierea cauzelor unor astfel de neajunsuri și, mai ales, depistarea căilor și a măsurilor care să asigure eliminarea lor, se înscriu, de aceea, pe primul plan al dezbaterilor celor care la conferința pe țară vor reprezenta întreprinderile și centralele industriale și mai ales cele de construcții.

DEZVOLTAREA în ritm susținut a industriei, a celorlalte ramuri ale producției materiale, realizarea unor produse tot mai competitive asigură participarea tot mai largă a țării la circuitul economic internațional, extinderea continuă a schimburilor economice cu celelalte state. În 1971 volumul exporturilor noastre a fost cu 13,7% mai mare decît în 1970, o creștere superioară celei înregistrată de produsul social total. Dimensiunile atinse de activitatea noastră de comerț exterior, creșterea dinamismului și complexității pieței externe pun însă în fața producătorilor și lucrătorilor din comerțul exterior sarcini sporite și de mare răspundere. În plus, nu trebuie trecut cu vederea faptul că în anul 1971 planul de export nu a fost îndeplinit de unele unități, îndeosebi din agricultură, industria alimentară, industria construcțiilor de mașini și industria ușoară, ceea ce mărește actualitatea dezbaterii cu răspundere a problemelor din acest sector de activitate.

Punînd în centrul dezbaterilor sale probleme fundamentale ale dezvoltării economiei noastre naționale, antrenînd la soluționarea lor gîndirea creatoare generată de profundul democratism ce caracterizează întreaga noastră viață socială și economică, conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderile și centrele industriale și de construcții marchează un moment important în mersul nostru înainte, în realizarea unei economii moderne și eficiente — componentă esențială a societății socialiste multilateral dezvoltate pe care ne-am propus s-o construim.

BÜROMASCHINEN-EXPORT GmbH Berlin
DDR-108 Berlin
Friedrichstrasse 61

robotron

Sisteme și aparate fabricate în Republica Democrată Germană pentru prelucrarea informațiilor. Sistemele și aparatele respective sînt orientate pe soluționări de probleme în domeniul științelor, tehnicii și economiei.

Specialiști cu experiență vă așteaptă pentru discuții și consultații individuale la Tîrgul de primăvară de la Leipzig în perioada 12—21 martie 1972 în pavilioanele 15 și 17 pe terenul tîrgului.

12.3.
-21.3.
1972

PUBLICOM

FORȚA ÎNNOITOARE

(Urmare din pag. 6)

ultimului an, de 1 miliard lei venituri suplimentare.

Totodată, statul suportă anual pentru unitățile agricole cooperatiste importante cheltuieli efectuate pentru combaterea dăunătorilor, reproducția și selecția animalelor, plata specialiștilor agricoli și a contabililor șefi.

În raport de condițiile nou create în fiecare etapă conducerea partidului a manifestat o preocupare constantă pentru îmbunătățirea organizării, planificării și conducerii agriculturii, pentru elaborarea unor legi și acte normative care să reglementeze principalele probleme ce condiționează dezvoltarea agriculturii noastre socialiste. În acest context se înscriu crearea asociațiilor intercooperatiste de producție și valorificare, precum și a consiliilor intercooperatiste, reorganizarea activității stațiunilor și secțiilor pentru mecanizarea agriculturii, concentrarea și profilarea producției în funcție de interesele generale ale statului și condițiile naturale și economice existente în fiecare unitate, crearea fermelor specializate cu gestiune economică internă, introducerea unei noi forme de organizare și retribuire a muncii cooperatorilor — acordul global —, asigurarea venitului lunar minim garantat, precum și acordarea indemnizațiilor de stat cadrelor de conducere.

Măsurile aprobate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. la sfîrșitul anului 1971 prin care a fost anulată restituirea unor credite în valoare de 1 150 milioane lei, acordate subvenții de 350 milioane pentru plata contribuției la Casa de pensii a membrilor cooperativelor agricole și credite de 500 de milioane lei pentru completarea fondului de retribuire a muncii cooperatorilor, constituie încă o dovadă a grijii pe care o poartă partidul și statul consolidării cooperativelor agricole, îmbunătățirii condițiilor de viață a țărănimii cooperatiste.

În actualul cincinal, agricultura cooperatistă are de parcurs o etapă de accelerare a procesului dezvoltării sale intensive, producția globală din 1975 urmînd să reprezinte dublul realizărilor obținute în 1971. Baza tehnico-materială de care va dispune agricultura ca urmare a investițiilor de 100 de miliarde — dublul investițiilor din întreaga economie națională în cincinalul 1951—1955 — realizările obținute în 1971, care constituie o dovadă grăitoare a realismului parametrilor stabiliți, experiența dobîndită de unitățile agricole sînt o garanție sigură a înfăptuirii cu succes a sarcinilor ce revin agriculturii cooperatiste în actualul cincinal.

RAȚIONALIZAREA EVIDENȚEI

prof. univ. Mircea BIJI

UNA DIN COMPONENTELE procesului de conducere o constituie **decizia**, *actul de alegere a liniei de acțiune în viitor. Un viitor care devine tot mai complex, mai dificil de stăpînit. Cunoașterea, clarificarea acestui viitor, respectiv validitatea actelor prin care el se încearcă a fi edificat depind de acuratețea și rapiditatea cu care este sesizat, de calitatea* **informației** *ce descrie evoluția în timp a fenomenelor ce trebuie influențate, dirijate prin actul decizional.*

Măsurile de perfecționare a planificării și conducerii economiei naționale adoptate după Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 au avut, printre multiplele lor consecințe, și pe aceea că au contribuit la îmbunătățirea proceselor decizionale, la apropierea acestora de acțiune, la sporirea realismului și operativității deciziilor economice.

În ansamblul acestor măsuri se înscrie și programul pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste, întocmit și adoptat recent printr-un H.C.M., în conformitate cu prevederile din „Programul privind perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971—1980", aprobat de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. în octombrie 1971.

OBIECTIVELE esențiale urmărite în cadrul programului sînt : stabilirea **informațiilor** necesare și suficiente fundamentării deciziilor în unitățile socialiste ; circulația informațiilor : **unificarea și tipizarea** formularelor purtătoare de informații în toate cazurile cînd acest lucru este posibil și rațional.

În momentul realizării programului vom cunoaște deci **ce informații** sînt necesare **fiecărei verigi decizionale** din toate ramurile de activitate, care este drumul mai scurt și mai economic ce poate fi parcurs de aceste informații și **care sînt formularele**, ce vehiculează informațiile între verigile decizionale. Aceste trei elemente vor forma conținutul **proiectelor**, prin aplicarea cărora se va finaliza întreaga acțiune de raționalizare a sistemului de evidență în unitățile socialiste.

În definirea și delimitarea obiectivelor acțiunii de raționalizare a sistemului de evidență se fac precizări deosebit de importante care permit încadrarea justă a acesteia în acțiunea largă de perfecționare a sistemului informațional național.

În primul rînd, stabilirea informațiilor necesare și suficiente, raționalizarea circulației lor, unificarea și tipizarea purtătorilor de informații trebuie făcute astfel încît să creeze condițiile introducerii sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor.

În al doilea rînd, în acțiunea de raționalizare a evidenței trebuie să se urmărească permanent cerința de a realiza informația necesară înfăptuirii sistemului de indicatori de plan, financiari și statistici și de a furniza elemente pentru acțiunea în curs de perfecționare a acestui sistem.

Astfel precizate obiectivele și restricțiile, apare clar că programul nu-și propune să construiască întregul sistem informațional economico-social, ci numai partea care se referă la conținutul și circulația informațiilor, unificarea și tipizarea purtătorilor de informații, urmînd ca partea de **informatică** propriu-zisă (precizarea mijloacelor moderne și a sistemelor automate de prelucrare a datelor) cît și perfecționarea sistemului de indicatori de plan, financiari și statistici să fie realizată în cadrul altor programe.

PE LINIA ALEGERII căilor de atingere a obiectivelor fixate în program sînt de subliniat cel puțin trei idei esențiale.

O primă idee, este aceea a realizării întregii acțiuni de raționalizare a sistemului de evidență de jos în sus, deci pornind de la unitățile economice și social-culturale de la bază (întreprinderi, școli, spitale etc.), de la locul unde se nasc informațiile esențiale pentru întregul sistem informațional național.

A doua se referă la caracterul științific și modern al procedeelor de înfăptuire a raționalizării evidenței : prin analize ale stărilor de fapt din unitățile socialiste și elaborarea de proiecte de raționalizare conform analizei de sisteme informaționale.

În sfîrșit, a treia idee, elaborarea de proiecte pe activități (planificare, cercetare, investiții, programarea, lansarea și urmărirea producției etc.) astfel gîndite în program, încît în final ele să se coreleze și să se îmbine, la nivel de unitate, pentru totalitatea activităților care se regăsesc în aceasta.

Opțiunea pentru acest procedeu, al elaborării de proiecte pe activități și indicația ca într-o unitate să fie elaborate proiecte pentru o activitate sau un număr restrîns de activități, au două justificări temeinice. Prima, de ordin practic, o reprezintă greutatea deosebită, dacă nu imposibilitatea, elaborării unor proiecte complexe (pentru toate activitățile) fără o perturbare serioasă a desfășurării activității normale în unitățile cuprinse într-o astfel de acțiune. A doua, derivă din obiectivul acțiunii de unificare și tipizare a purtătorilor de informații, necesară și obligatorie în economia noastră planificată ; unificarea și tipizarea se pot înfăptui în condiții bune, în etapele prevăzute în program, prin elaborarea proiectelor pentru fiecare activitate în parte.

Programul cuprinde și indicații privitoare la elaborarea de proiecte complexe — pentru toate activitățile din aceeași unitate reprezentativă — cum sînt cele prevăzute la Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei și Ministerului Sănătății, dar numai în situația în care pot fi îndeplinite condițiile pentru elaborarea unor astfel de proiecte de raționalizare — concentrarea numărului de specialiști necesari, măsuri de asigurare a funcționării normale a unității etc.

Pornindu-se cu analiza de jos, din unități aparținînd tuturor sectoarelor vieții economico-sociale, se urmărește din aproape în aproape sistemul informațional legat de o anumită activitate. Se creează posibilitatea luării în analiză și introducerii în model (proiect) a tuturor dimensiunilor informaționale — pe orizontală și pe verticală — legate de respectiva activitate. În felul acesta, în procesul de unificare și tipizare există posibilitatea să ne oprim la acel nivel peste care dacă s-ar trece, modelul n-ar mai putea cuprinde toate particularitățile informaționale pe care le îmbracă în diverse sectoare, diferitele activități. Se va ajunge astfel la proiecte unice sau în variante multiple, valabile pentru o subramură, o ramură, un grup de ramuri sau pentru economia națională.

Pe scurt, soluția adoptată răspunde atît necesităților izvorîte din principiul conducerii centralizate a vieții sociale și economice cît și diversității sistemelor informaționale necesare proceselor de conducere din diferite unități socialiste.

Merită să fie reținută și ideea că în faza de experimentare, după parcurgerea drumului necesar pentru munca de unificare și tipizare, proiectele pe activități se regăsesc (pentru toate activitățile existente) în unitățile care le experimentează și unde devin, într-un anumit sens, proiecte complexe (prin sudarea și adaptarea proiectelor unice sau în variante pe care le primesc).

CÎTEVA PRECIZĂRI legate de modul cum sînt distribuite atribuțiile privind realizarea programului între diferitele organe interesate merită a fi subliniate. Responsabilitățile sînt împărțite pe următoarele patru nivele : unitatea reprezentativă, organul tutelar al acesteia, organul central coordonator pe activitate, Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste.

Atribuțiile de îndrumare, coordonare și control ale Comisiei guvernamentale sînt amănunțit precizate în actul normativ de constituire al acesteia. Programul aprobat stabilește atribuțiile organelor coordonatoare de proiecte de raționalizare pe activități, care pot fi sintetizate în : îndrumarea elaborării proiectelor pe activități, la unitățile reprezentative și organele tutelare, elaborarea de proiecte unice sau în variante la nivelul economiei naționale, ramurilor sau grupelor de ramuri. Organele tutelare, centrale și locale, răspund de înfăptuirea raționalizării sistemului de evidență în toate unitățile subordonate, în termenele și condițiile stabilite prin program.

O deosebită importanță în realizarea la termenele stabilite și cu eficiență maximă a programului o vor avea relațiile de cooperare între organele tutelare ale unităților reprezentative și organele centrale coordonatoare, deoarece, ținîndu-se seama de competența de specialitate, responsabilitatea pentru definitivarea obiectivului final al programului — noile sisteme de evidență — a fost încredințată organelor centrale de specialitate, în timp ce **organizarea** (precizarea unităților reprezentative, constituirea grupelor de specialiști, realizarea în termen a sarcinilor programului etc.) revine organelor tutelare ale respectivelor unități reprezentative.

Rolul unităților reprezentative (respectiv al grupelor de specialiști și al conducerilor de la acest nivel) se evidențiază cu ușurință dacă urmărim procesul „tehnologic" la capătul căruia vom dispune de proiectele finale de raționalizare. În linii mari acesta are următoarea desfășurare : analiza situației existente și elaborarea proiectelor preliminare (în unitățile reprezentative) — analiza proiectelor preliminare și elaborarea de proiecte preliminare unice sau în variante (la nivelul organelor tutelare) — analiza proiectelor preliminare primite de la organele tutelare și elaborarea de proiecte preliminare unice sau în variante pe economie, pe ramuri sau grupe pe ramuri (la nivelul organelor centrale coordonatoare) — analiza și aprobarea proiectelor preliminare elaborate de organele centrale coordonatoare (la nivelul Comisiei guvernamentale) — experimentarea proiectelor preliminare (în unități) — concluzii după experimentare și elaborarea de proiecte finale (în unități) — analiza și elaborarea de proiecte finale unice sau în variante (organe tutelare și organe coordonatoare) — aprobare (Comisia guvernamentală) — generalizare (în unități). Rezultă deci că centrul de greutate al întregii acțiuni, acolo unde se vor preciza elementele raționalizării sistemului de evidență, de unde vor trebui să țîșnească ideile cele mai fertile în proiectarea noilor sisteme, îl constituie unitățile reprezentative. De aici, necesitatea concentrării atît a atenției, cît și a forțelor către acest punct nodal al rețelei prin care vom realiza întregul program aprobat.

PROGRAMUL APROBAT prevede constituirea de **grupe de specialiști** la nivelul tuturor organelor angrenate în acțiunea de raționalizare, specialiști care pe toată perioada de realizare a programului vor primi numai atribuții legate de înfăptuirea acestuia. Prevederea este de excepțională importanță. Oricît de realiste și mobilizatoare ar fi obiectivele

(Continuare în pag. 16)

ACTIVITĂȚI

Proiectele de raționalizare se vor întocmi pe următoarele 28 de activități : • planificare ; • cercetare ; • proiectare tehnologică ; • proiectare în construcții ; • investiții ; • programarea, lansarea și urmărirea producției în industrie ; • idem în alte ramuri ; • programarea și urmărirea prestărilor de servicii ; • întreținere și reparații ; • gospodărirea energiei ; • controlul tehnic de calitate și metrologia ; • aprovizionare, desfacere, depozitare ; • comerț interior, contractări, achiziții ; • comerț exterior ; • transportul intern ; • financiară și contabilă ; • personalul ; • administrativ, secretariat ; • învățămînt ; • sănătate ; • cultură ; • artă - cinematografie ; • presă, edituri ; • radio, televiziune ; • educație fizică și sport ; • sistemul financiar-bancar ; • administrația de stat centrală ; • administrația de stat locală. De observat că primele 18 se referă la unitățile economice și celelalte la unitățile social-culturale.

PROIECTELE

ÎN CONCORDANȚĂ cu etapele prevăzute în programul aprobat, unitățile reprezentative, organele tutelare ale acestora și organele coordonatoare, elaborează următoarele categorii de proiecte de raționalizare a sistemelor de evidență:

1 — proiecte preliminare pe activități, elaborate în unitățile reprezentative.

În elaborarea acestor proiecte, grupele de specialiști vor trata distinct și cu precădere, circulația informațiilor și documentele de evidență utilizate în activitatea analizată. Circulația informațiilor cuprinde succesiv toate stadiile de colectare, stocare, transmitere și prelucrare a acestora în activitatea respectivă cu informațiile conținute în ele, de la cele de intrare și pînă la cele de ieșire inclusiv.

2 — proiecte preliminare, unice sau în variante, pe activități, elaborate de organele tutelare.

În vederea elaborării acestor proiecte, organele tutelare analizează proiectele primite și desprind din ele elementele comune.

Grupa de specialiști a organului tutelar care elaborează proiectele unice trebuie să aibă grijă să satisfacă toate necesitățile rezultate din proiectele primite. Dacă aceasta nu se poate realiza printr-un singur proiect se elaborează proiecte în variante, valabile pentru cîte o sferă determinată de subramuri sau de situații.

3 — proiecte preliminare, unice sau în variante elaborate de organele coordonatoare de proiecte pe activități.

4. Proiecte finale.

Proiectele finale au aceeași sferă de cuprindere ca și proiectele preliminare, aprobate de Comisia guvernamentală pentru experimentare — Spre deosebire de acestea, ele au la bază o fundamentare mai bogată, realizată în etapa de experimentare, cînd toate elementele din care sînt alcătuite au fost verificate efectiv în unitățile reprezentative și în alte unități.

RESPONSABILI

ÎN REALIZAREA programelor sînt angrenați (evident cu responsabilități diferite) următoarele organisme: **Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste; organele coordonatoare** (pentru fiecare activitate înscrisă în program există un organ central care coordonează elaborarea diferitelor proiecte; de exemplu pentru activitatea de planificare organul coordonator este C.S.P.); **organe tutelare** (ministere, alte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene și ale municipiului București), cărora le sînt subordonate unități reprezentative); **unități reprezentative** (unități în care se elaborează și se experimentează proiectele de raționalizare a evidenței).

Pe baza proiectelor unice sau în variante privind raționalizarea sistemului **de evidență** pe activități, elaborate de organele tutelare, **organul coordonator al activității respective elaborează la rîndul lui un proiect unic sau în variante, pe care îl supune aprobării Comisiei guvernamentale în vederea experimentării.**

ETAPELE PROGRAMULUI

Etapa	Obiectul	Perioada de desfășurare
I	Analiza critică a situației existente în unitățile reprezentative și elaborarea proiectelor preliminare.	ianuarie-august 1972
II	Aprobarea proiectelor preliminare	iunie-noiembrie 1972
III	Efectuarea lucrărilor pregătitoare în vederea experimentării proiectelor aprobate.	septembrie-mai 1972—1973
IV	Experimentarea proiectelor și valorificarea concluziilor rezultate.	noiembrie-oct. 1972—1973
V	Elaborarea și aprobarea proiectelor finale.	aprilie-noiembrie 1973
VI	Extinderea treptată a proiectelor finale aprobate	august-decembrie 1973
VII	Generalizarea soluțiilor de raționalizare în toate unitățile.	începînd din anul 1974

FIŞE

Exploatarea capitalistă şi tehnica nouă

■ **Metodî kapitalisticeskoi ekspluataţii : novie aspectî** (Metodele exploatării capitaliste : aspecte noi) este titlul studiului semnat de S. Iakovleva, apărut în nr. 12/1971 al revistei MEMO. Printre altele, autoarea constată că în epoca revoluţiei ştiinţifice tehnice s-au ascuţit foarte mult contradicţiile dintre tendinţa monopolurilor de a intensifica exploatarea muncitorilor cu ajutorul tehnicii noi şi opoziţia colectivă cu care proletariatul răspunde acestor tendinţe. Această contradicţie, subliniază S. I., îi îngrijorează cu atît mai mult pe capitalişti, cu cît ei îşi dau seama că, în condiţiile actuale, rezultatele finale ale producţiei şi deci profitul depind de efortul conştient şi de cunoştinţele profesionale ale muncitorilor. Pentru a confirma această părere, autoarea îl citează pe cunoscutul sociolog P. F. Drucker, care remarcă că salariaţii nu sînt împotriva progresului tehnic ca atare, ci împotriva condiţiilor sociale în care se introduce progresul tehnic.

O teorie „vidă"

■ Ianos Kornai publică în revista maghiară ACTA OECONOMICA (vol. 6, nr. 4, 1971) studiul intitulat **Economic Systems Theory and the Theory of General Equilibrium** (Teoria sistemelor economice şi teoria echilibrului general) în care analizează din punct de vedere marxist teoria echilibrului general. El susţine că această teorie ar trebui să corespundă unor numeroase întrebări privind relaţiile de la parte la întreg în cadrul economiei şi investighează amănunţit măsura în care se realizează acest lucru. El porneşte de la premisa că teoria echilibrului general — în sine — este neutră din punct de vedere politic şi că discuţiile asupra ei trebuie purtate pe un teren tehnic. Urmînd acest principiu, Kornai întreprinde o analiză critică a ipotezelor cu care lucrează teoria echilibrului. În acest context el arată că ipotezele privind convexitatea preferinţelor, convexitatea mulţimilor de producţie şi optimizarea efectuată de subiecţii economici sînt lipsite de consistenţă. La aceste deficienţe se adaugă, după părerea sa, şi lipsa unor formulări stohastice. Inconsistenţele subliniate, scrie Kornai, arată că teoria echilibrului general este o teorie „vidă", lipsită de domeniu de aplicare. Ea trebuie înlăturată de către economiştii marxişti, conchide Kornai, nu numai pentru că este dăunătoare din punct de vedere politic, ci fiindcă este inutilă din punct de vedere practic.

Dezbatere pe marginea unei valoroase lucrări ştiinţifice

CORELAŢIA DINTRE ACUMULARE ŞI CONSUM

ABORDARE CONSECVENT ŞTIINŢIFICĂ A OPTIMULUI MACROECONOMIC

LUCRAREA lui Emilian Dobrescu „Corelaţia dintre acumulare şi consum" se înscrie ca un eveniment editorial în literatura noastră economică. Indiferent dacă cititorul cunoaşte sau nu preocupările mai vechi ale autorului în acest domeniu, după lectura lucrării constată cu deosebită satisfacţie ca unul din marile merite ale acestora constă tocmai în realizarea consecventă şi cu competenţă a promisiunii făcute de Em. Dobrescu în prefaţă de a oferi „atît sistemul categorial pe care se întemeiază interpretarea teoretică a corelaţiei dintre fondul de acumulare şi fondul de consum în condiţiile socialismului, cît şi tehnici şi metode pentru analiza ei concretă" şi de a elabora unele „modele care să poată fi utilizate în studiile de prognoză privind dezvoltarea economiei româneşti în aceste ultime decenii ale secolului nostru".

Problema corelaţiei dintre acumulare şi consum a fost tratată destul de mult în literatura noastră. Ceea ce se impune însă în lucrarea recenzată este mai întîi faptul că, pe de o parte, punctul de pornire îl constituie, într-un anumit sens, recunoaşterea funcţiei scop a dezvoltării economice şi a posibilităţii ei de abordare sub aspect cantitativ numai „în termenii programării optimale" (pag. 12), iar, pe de altă parte, că soluţionarea ei este concepută numai pe temeiul optimului macroeconomic şi numai în legătură cu acesta ; din acest ultim punct de vedere autorul şi zăboveşte asupra optimului macroeconomic **absolut** ca şi asupra optimului macroeconomic **relativ.** Categoriile mai sus-menţionate, ca şi altele pe care se bazează rezolvarea problemei centrale supuse cercetării — corelaţia optimă dintre acumulare şi consum — au în această lucrare **o triplă semnificaţie,** sau altfel spus îndeplinesc un triplu rol : **metodologic, teoretic şi practic** (aplicativ).

Aşa cum se cunoaşte, optimul macroeconomic reprezintă o problemă care continuă să reţină atenţia unui număr crescînd de specialişti atît din domeniul teoriei, cît şi al practicii economice. Dezbaterile în jurul ei devin tot mai vii şi mai întinse. Fenomenul se explică înainte de toate prin 2 cauze : a) multe din răspunsurile date la întrebările ridicate de soluţionarea problemei continuă să fie contradictorii ; b) cauza cea mai importantă : optimul macroeconomic este o problemă deosebit de complexă, care necesită încă multe elaborări. Şi într-adevăr, rezolvarea acestei probleme presupune, printre altele, găsirea răspunsului ştiinţific la numeroase întrebări : ce este optimul macroeconomic ? există sau nu în mod obiectiv, un optim macroeconomic absolut ? există sau nu un optim macroeconomic relativ ? În cazul unui răspuns afirmativ la aceste întrebări, se ridică altele : care este relaţia dintre optimul macroeconomic absolut şi cel relativ în condiţiile socialismului ? care sînt criteriile obiective ale optimului macroeconomic ? etc. etc.

Punctele de vedere emise în aceste probleme sînt foarte diferite. Este mai interesant de relevat că sînt numeroase încercări de a răspunde negativ la unele dintre aceste probleme sau de a situa răspunsul pe temeiul unor abordări subiectiviste. După părerea noastră, un merit al lucrării recenzate îl constituie fundamentarea tezei cu privire la existenţa unui optim macroeconomic absolut, la caracterul legitim, obiectiv al acestuia, el fiind intrinsec însăşi proprietăţii socialiste. În concepţia lui Em. Dobrescu, optimul macroeconomic absolut este formulat „pe baza evaluării directe a utilităţii de consum a bunurilor şi a serviciilor" (pag. 14), determinarea sa presupunînd atît „confruntarea intereselor prezente şi viitoare ale societăţii", cît şi comensurarea reciprocă şi în timp a utilităţii de consum a bunurilor şi serviciilor. Faptul că această comensurare nu este posibilă nu-l determină pe autor să se alăture părerii potrivit căreia imposibilitatea comensurării menţionate ar fi un indiciu al neconcludenţei ştiinţifice a concepţiei despre optimul economiei socialiste. Dimpotrivă, autorul consideră că „optimul macroeconomic bazat pe comensurabilitatea reciprocă şi în timp a utilităţii de consum a produselor reprezintă o **abstracţie de ultimă instanţă a proceselor reale ale dezvoltării economice** — orientarea ei către un scop în anumite restricţii" (pag. 19 subl. ns.). Optimul macroeconomic absolut are deci caracter obiectiv şi sarcina ştiinţei economice constă tocmai în elaborarea unor programe de dezvoltare tot mai apropiate de acest optim macroeconomic absolut.

Cercetarea optimului macroeconomic presupune şi găsirea criteriului de optimizare a economiei socialiste. În dezacord cu opiniile potrivit cărora nu ar exista un criteriu obiectiv de optimizare a economiei socialiste, Em. Dobrescu aduce argumente convingătoare în sprijinul tezei după care, „maximizarea gradului de satisfacere a cerinţelor de con-

CERCETĂRI DE MAXIMĂ ACTUALITATE

APARIŢIA recentă a lucrării profesorului Emilian Dobrescu, **Corelaţia dintre acumulare şi consum,** se înscrie ca o contribuţie deosebit de valoroasă, teoretică şi practică, a autorului la problemele complexe pe care le ridică prefigurarea într-o perspectivă îndelungată a dezvoltării economiei noastre, a ritmurilor ei de creştere şi, legat de aceasta, stabilirea raportului necesar între fondul de acumulare şi fondul de consum. Multiplele aspecte tratate în cadrul lucrării sînt rezultatul unor cercetări îndelungate ale autorului în domeniul teoriei creşterii economice, ale procesului reproducţiei socialiste în ansamblul său, cercetări legate nemijlocit de realităţile economiei noastre. Ca şi studiile anterioare ale autorului, lucrarea recent apărută atestă cunoaşterea profundă şi analiza critică a literaturii de specialitate existentă pe plan mondial, în cazul de faţă a literaturii referitoare la optimul economic şi creşterea economică.

Studierea raportului dintre acumulare şi consum, a criteriilor de optimizare a acestuia, a factorilor care îl influenţează şi de care trebuie să se ţină seama la modelarea corelaţiei dintre aceste fonduri sociale, constituie probleme de maximă actualitate pentru economiştii din ţara noastră, mai ales în prezent cînd au fost intensificate preocupările pentru elaborarea lucrărilor de prognoză ale dezvoltării economiei româneşti în perspectiva anilor 1990—2000. Tocmai în aceste probleme aduce o valoroasă contribuţie studiul întocmit de către prof. Em. Dobrescu, atît din punct de vedere al fundamentării ştiinţifice a corelaţiei dintre acumulare şi consum, cît şi sub aspectul găsirii unor soluţii practice legate de întocmirea unor modele de optimizare a acestei corelaţii fundamentale, modele pe care autorul le prezintă însoţite de ipotezele care au stat la baza lor şi de calculele estimative ce au rezultat în diferite variante pentru intervalul de timp 1975—2000. Ne vom opri în continuare doar la unele din multiplele aspecte ale corelaţiei dintre acumulare şi consum, pe care le conţine studiul la care ne referim.

După cum se ştie, stabilirea unui raport judicios între acumulare şi consum constituie o problemă cardinală pentru ritmul şi desfăşurarea procesului reproducţiei socialiste lărgite, cu efecte directe asupra modului în care se armonizează ţelurile imediate şi de perspectivă ale societăţii. În această privinţă este de relevat că autorul a examinat nu numai aspectele tehnico-economice care condiţionează din punct de vedere material corelaţia dintre acumulare şi consum, dar s-a apropiat pe larg de analiza laturii sociale a acestei corelaţii, propunînd îndreptarea eforturilor cercetării ştiinţifice către investigarea tuturor factorilor care concură la stabilirea unei limite socialmente acceptabile a intervalului de timp pentru care se optimizează corelaţia acumulare-consum.

Sîntem întru totul de acord cu părerea autorului, care admite criteriul maximizării fondului de consum drept criteriu general al optimizării corelaţiei dintre acumulare şi consum în economia socialistă, mai ales pentru etapa istorică nouă în care am intrat, de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate. În lucrare se arată că nu atingerea celui mai înalt fond de consum la sfîrşitul perioadei, ci **maximizarea fondului de consum pe întreaga perioadă corespunde optimului acestei corelaţii, iar perioada pentru care se urmăreşte fondul de consum însumat are drept limită intervalul de 10 ani.** De altfel, şi în repetatele analize care s-au făcut în cadrul lucrărilor de elaborare a actualului plan cincinal, a reieşit ca necesară analiza în cadrul unui deceniu a optimului dintre acumulare şi consum. Calculele efectuate au scos în evidenţă faptul că dacă s-ar fi adoptat pentru perioada 1971—1975 o rată a acumulării mai mică cu 3—5 procente decît aceea prevăzută în planul cincinal (30—32 la sută), aceasta ar fi condus la majorarea întrucîtva a fondului de consum în primii ani ai perioadei, însă pe parcursul întregului deceniu (1971—1980) s-ar fi realizat un volum al fondului de consum cu 35—50 miliarde lei mai mic.

Un moment important al stabilirii corelaţiei dintre acumulare şi consum şi care — după cum arată autorul — nu şi-a găsit încă o rezolvare satisfăcătoare în modelele sintetice ale acestei corelaţii, este **dependenţa eficienţei acumulării de volumul ce i se alocă.** În această privinţă se propune ca la evaluarea eficienţei acumulării pentru perioada de perspectivă să se folosească îndeosebi analiza mai detaliată a parametrilor de eficienţă, respectiv a raportului dintre sporul venitului naţional şi acumulare. **Este necesar, după părerea noastră, ca această analiză să se refere şi la modul în care va evolua structura produsului social, respectiv raportul între valoarea nou creată şi cheltuielile materiale de producţie, în care scop vor trebui întocmite studii analitice asupra factorilor de in-**

RECENTA apariție, în Editura politică, a lucrării *Corelația dintre acumulare și consum* continuă contribuțiile, tot mai frecvente și mai substanțiale, pe care autorul ei, prof. univ. dr. Emilian Dobrescu le aduce la dezbaterea unora dintre cele mai actuale, mai dificile și, totodată, importante probleme ale economiei politice: elaborarea unei teorii a creșterii economice în socialism. Problematica deosebit de interesantă și majoră a lucrării, utilitatea ei nu numai pe planul teoriei economice, ci și al muncii practice de elaborare a prognozelor privind dezvoltarea economiei naționale, se dezvăluie fie și numai prin enunțarea celor patru capitole ale lucrării: 1) optimul macroeconomic; 2) corelația dintre fondul de acumulare și fondul de consum; 3) modele ale corelației dintre fondul de acumulare și fondul de consum pentru prognoza dezvoltării economiei românești; 4) ipoteze și estimații previzionale. Ca urmare a complexității și interesului larg al problemelor abordate, pentru recenzarea lucrării „Corelația dintre acumulare și consum" am apelat la mai mulți economiști, convinși fiind că prin aceasta poate avea loc și un util schimb de opinii. Publicăm în numărul de față două dintre răspunsurile primite.

sum ale societății" este „criteriul general al dezvoltării economiei socialiste" (pag. 23). După părerea noastră, autorul are dreptate atunci cînd susține că necunoașterea soluției cuantificării nemijlocite a acestui criteriu nu este suficientă pentru a-i contesta existența ca atare (pag. 24). Și pentru că am ajuns aici, am vrea să notăm că, împărtășind punctul de vedere al autorului cu privire la **criteriul obiectiv al optimului macroeconomic în condițiile socialismului**, am fi dorit — chiar riscînd neajunsurile unei anumite note de didacticism — **un dialog mai amplu** cu acele opinii care, recunoscînd existența unui criteriu obiectiv al optimului economic în socialism, contestă că acesta ar fi maximizarea gradului de satisfacere a trebuințelor (a cerințelor — cum se exprimă autorul) de consum ale societății.

Maximizarea gradului de satisfacere a trebuințelor societății este deci **mobilul hotăritor și determinant al întregului proces** al reproducției socialiste, al unității și interacțiunii tuturor momentelor și fazelor sale. Continuînd cercetarea, autorul afirmă că problema optimului macroeconomic „poate fi pusă nu numai sub forma maximizării gradului de satisfacere a nevoilor societății ci și invers — pe baza criteriului de minimizare a cheltuielilor aferente unui anumit vector al produselor finale destinate consumului". Avem aici nu numai recunoașterea acestor criterii ale optimului macroeconomic ci, în locul privirii independente a lor (așa cum se întîlnește în unele lucrări), o subliniere clară a legăturii indisolubile ce există între ele (pag. 25). Mai mult chiar: legătura respectivă constituie expresia corelației care există între legea economică fundamentală a socialismului și legea creșterii productivității muncii sociale (pag. 27). Avem, aici, credem noi, formulată, de fapt, **unitatea și interacțiunea** dialectică dintre **scopul nemijlocit** al producției socialiste și **mijlocul** pentru realizarea acestui scop. Concordanța dintre **scop** și **mijloc** presupune, după părerea noastră, în mod obiectiv necesar și **concordanța** dintre **structura trebuințelor** societății și structura **produsului final**.

Obținerea produsului final preferabil cu programul de producție care, folosind resursele date, asigură minimizarea cheltuielilor de muncă socială — constituie, în concepția autorului lucrării, criteriul optimului macroeconomic relativ (pag. 29). Acesta nu se suprapune optimului macroeconomic absolut, dar se poate apropia oricît de mult de el. Căile de apropiere preconizate în concepția autorului sînt: a) studierea tot mai cuprinzătoare a nevoilor sociale, b) perfecționarea metodelor de stabilire a programelor de dezvoltare a economiei. Este interesantă și prezentarea optimului macroeconomic prin prisma naturii sale cibernetice care, pe lîngă importanța teoretică, are o neîndoielnică aplicabilitate practică.

Atenția cititorului este reținută, în același grad înalt și de celelalte capitole și paragrafe în care autorul aduce contribuții importante la dezbaterea muncii productive creatoare de venit național, sau elaborează unele modele (unul monoproduct și unul cu cinci ramuri) ale corelației dintre fondul de acumulare și consum, și mai ales de capitolul IV în care sînt prezentate — pentru prima dată în țara noastră — ipotezele și estimațiile previzionale pînă în anul 2000.

Prin toate acestea „Corelația dintre acumulare și consum" se înscrie ca o lucrare valoroasă în literatura noastră economică, ca un exemplu de îmbinare fericită între abordarea calitativă, teoretică și cantitativă, bazată pe o competentă stăpînire a metodelor și tehnicilor moderne de investigare a problemelor economice. Ea îndeamnă la profundă meditație, nu numai în legătură cu problemele abordate, ci și cu modalitățile în care cercetarea științifică în domeniul economiei se poate face utilă practicii.

prof. univ. dr. A. NEGUCIOIU

fluență pe ramurile de bază ale economiei.

Foarte interesante și cu profund caracter realist sînt considerațiile autorului privitoare la faptul că volumul și eficiența acumulării pot să difere în cadrul programului detaliat al investițiilor, construit pe baza modelului producției, de cele folosite inițial la determinarea ratei acumulării și a fondului de consum prin modelele sintetice ale venitului național. De aceea, este necesară o muncă continuă, care implică revederea datelor inițiale ale proporției acumulare — consum și asigurarea corespondenței cu rezultatele din modelele producției.

Întrucît limitele sferei muncii creatoare de venit național constituie cadrul însuși al formării corelației dintre fondul de consum și fondul de acumulare, autorul se oprește pe larg asupra opiniilor exprimate în legătură cu **criteriile definirii sferei de cuprindere a venitului național.** Sînt relevate eforturile practicii de a adapta calculul venitului național la noile tendințe ce acționează în domeniul muncii sociale în țara noastră prin îmbunătățirile aduse, extinzîndu-se sfera de cuprindere a venitului național, odată cu elaborarea actualului plan cincinal [1]).

Autorul lucrării consideră că corespondența rezultatelor cu anumite nevoi de consum, indiferent de forma valorilor de întrebuințare care le satisfac, poate fi considerat criteriul cel mai potrivit de definire a sferei venitului național. Potrivit acestei concepții, venitul național se formează din totalitatea bunurilor materiale și a serviciilor de producție (așa-numitul venit național material) precum și din serviciile de consum (activități al căror efect util nu se regăsește în producția materială, ci sînt consumate în mod direct). Desigur că acest punct de vedere suscită discuții mai ample [2]), însă neîndoielnic este faptul că analiza economică ar releva aspecte noi dacă, pe lîngă venitul național (a cărui sferă de cuprindere, în lucrările statistice și de plan din țara noastră se referă aproape în exclusivitate la bunurile materiale și serviciile de producție), s-ar trece la calcularea unor indicatori care să includă și celelalte activități considerate neproductive. Aceasta necesită însă elucidarea unor probleme teoretice și practice care în prezent nu sînt suficient aprofundate.

Menționăm că în modelele monoproduct și multisectorial ale corelației dintre acumulare și consum, întocmite pentru prognoza dezvoltării economiei românești și respectiv în calculele efectuate autorul a folosit seriile de date statistice și de plan ce se bazează pe metodologia actuală de determinare a venitului național.

După opinia noastră, fundamentarea teoretică a relațiilor existente în modelele propuse, funcțiile folosite și intervalul de timp ales pentru determinarea parametrilor, permit utilizarea acestora în practică, îndeosebi în stadiul inițial al stabilirii corelației dintre acumulare și consum, în cadrul lucrărilor de elaborare a prognozei macroeconomice, așa cum de altfel rezultă și din calculele estimative efectuate de autor pe baza acestor modele. Asupra unor soluții, funcții, rezultate obținute, se mai pot face discuții între specialiști, însă esențial este faptul, că, privită în ansamblu, lucrarea întocmită de profesorul Emilian Dobrescu are o valoare teoretică și practică deosebită, fiind primul studiu mai amplu asupra modelării corelației dintre acumulare și consum apărut în țara noastră.

dr. A. ROSEN

Comitetul de Stat al Planificării

---

1) Ne-am referit la această problemă în „Viața economică" Nr. 12/1971.

2) A se vedea „Probleme economice" nr. 7 și 8/1970.

MEDALION

S. G. STRUMILIN LA 95 DE ANI

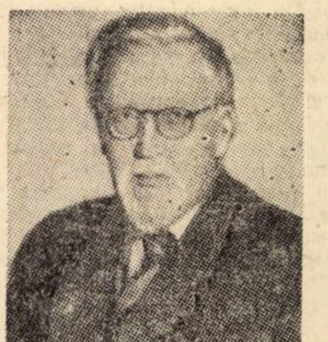

— O EXPERIENȚĂ științifică de aproape 7 decenii mi-a confirmat și întărit convingerea dintotdeauna că știința economică, știința în general, se justifică și se poate constitui ca atare numai în măsura în care este subordonată unei practici constructive, *adică unei practici orientată spre* viitor. *Prin aceasta știința economică este, evident, politică. Politică revoluționară.*

— Chiar și modelele cifrice agregate și analitice pe care le-ați elaborat?

— Ele cu atît mai mult. Modelele mele constructive s-au născut din necesitatea unei cît mai profunde cunoașteri a fenomenelor economice în scopul proiectării, respectiv planificării mișcării lor viitoare în conformitate cu programul nostru politic de construire a unei societăți noi, socialiste. Nu trebuie pierdut din vedere...

Înalt, masiv, cu o ținută impunătoare și gesturi sigure, dar cu privire vioaie, zîmbitoare, Stanislav Gustavovici se ridică de la biroul său de lucru încărcat cu manuscrise, scheme și cărți, pentru a se așeza într-un fotoliu în fața măsuței de șah.

— Jucăm?

Șahul este o veche și mare pasiune a lui Stanislav Gustavovici.

— Este cel mai bun instrument pentru antrenamentul intelectual mă asigură el.

Pentru S. G. Strumilin aceasta nu este o simplă și banală constatare. Într-un studiu consacrat problemei randamentului muncii intelectuale, el pornește de la analiza a peste 4 000 de partide de șah ale unor cunoscuți maeștri.

La masa de șah discuția se transformă în monolog. Lui Stanislav Gustavovici îi place să povestească. Și povestește frumos, colorat, cu o voce caldă, ușor tremurată, despre oameni, evenimente, despre el și lucrările lui, de fapt despre complexa și dramatica istorie a edificării științei economice a socialismului și a economiei socialiste, despre succesele și greutățile lor. Privindu-l cum își deapănă amintirile, savantul, pe chipul căruia timpul și-a lăsat urme adînci, îmi apare ca imagine vie a acestei frămîntate și eroice istorii. Viața sa e un model de organică împletire a activității politice revoluționare și muncii de cercetare științifică.

S-A NĂSCUT la 29 ianuarie 1877. De tînăr intră în mișcarea revoluționară. Este membru al „Uniunii de luptă pentru eliberarea clasei muncitoare" și participant la Congresele IV (Stockholm) și V (Londra) ale P.M.S.D.R. Arestat în numeroase rînduri și exilat, evadează de două ori și emigrează la Paris. Aici se cunoaște pentru prima dată cu V. I. Lenin. În 1903, îndrumat de V. I. Lenin, Strumilin se reîntoarce în țară unde își continuă activitatea revoluționară ilegală. Începînd din 1905 desfășoară o bogată activitate publicistică — științifică și propagandistică. Dăruit muncii revoluționare, abia în 1914, la vîrsta de 37 de ani, Strumilin termină secția economică a Institutului politehnic din Petersburg din care fusese exclus pentru activitate revoluționară.

Activitatea profesională și-o începe în 1916 ca statistician. Din 1919 conduce Sectorul de statistică al Comisariatului popular al muncii în Moscova. Din 1921 pînă în 1937 lucrează în Gosplan îndeplinind numeroase funcții: membru al Prezidiului, vice-președinte al Gosplanului sau conducător al diferitelor secții în cadrul acestuia, etc. Tot în 1921 își începe activitatea didactică. În 1931 este ales membru al Academiei de Științe a U.R.S.S. în cadrul căreia îndeplinește numeroase funcții pînă în 1946. Între 1948—1952 conduce Sectorul de istorie a economiei naționale din Institutul economic al Academiei de științe al U.R.S.S.

De patru ori i s-a decernat ordinul Lenin, precum și numeroase alte ordine și medalii. Pentru lucrarea „Istoria metalurgiei în U.R.S.S." a primit premiul Lenin, iar pentru lucrările legate de mobilizarea resurselor Uralului, Siberiei de Vest și Cazahstanului în vederea frontului în anii Marelui Război pentru Apărarea Patriei — Premiul de stat, gradul I. Este erou al muncii socialiste.

În strînsă legătură cu munca sa de economist practician, S. G. Strumilin desfășoară o extrem de bogată și variată activitate științifică. Bibliografia operelor sale (exclusiv articolele de gazetă) numără, pentru perioada 1917—1968, 602 fișe. Ea se cantonează în aproape toate domeniile științei economice (economie politică, economia muncii, planificare, economia învățămîntului, economia investițiilor, finanțe etc.), statistică, istorie, demografie, sociologie. Ceea ce caracterizează această imensă activitate, este faptul că cercetările sale științifice întotdeauna sînt legate de rezolvarea unor probleme noi sau foarte puțin cercetate care s-au ridicat în fața gîndirii științifice marxiste în procesul făuririi noii societăți.

Una din temele fundamentale, în care S. G. Strumilin a adus contribuții ce cu greu pot fi supraestimate o constituie planificarea — piesa cheie a mecanismului economiei socialiste. „Pe frontul planificării" — cum și-a intitulat Strumilin una din lucrările sale pe această temă — el a desfășurat o dublă luptă: în primul rînd pentru afirmarea și apărarea conținutului de clasă, politic, al planificării și, în al doilea rînd, o luptă a cunoașterii științifice pentru găsirea direcțiilor, căilor și metodelor celor mai adecvate mecanismului economic socialist, de planificare.

Pornind de la definirea scopului planificării, Strumilin luptă cu argumente convingătoare, împotriva ideii planului-prognoză, pentru apărarea planului-directivă.

O contribuție de mare importanță, formulată pentru prima dată de S. G. Strumilin, așa cum o atestă atît G. M. Krjijanovski cît și materialele de arhivă, o constituie ideia și elaborarea primei scheme a balanței economiei naționale, ca bază metodologică a unei planificări științifice. Acestei probleme S. G. Strumilin i-a consacrat numeroase studii începînd din anii '20 pînă în anii '60. Așa cum subliniază acad. V. S. Nemcinov, „S. G. Strumilin a formulat principiile de bază ale construcțiilor de balanță".

O a doua mare temă a cercetărilor economice ale lui S. G. Strumilin o constituie „Bogăția și Munca" — temă ce a dat titlul primei sale lucrări științifice, apărută în 1905. Această temă, leit-motiv al multora din lucrările sale economice, este abordată într-un larg orizont istoric, — propriu marilor economiști — retrospectiv și prospectiv. În cadrul acestei teme se înscriu cercetările lui privind căile creșterii productivității muncii cu întregul complex de probleme referitoare la progresul tehnic, eficiența investițiilor, eficiența calificării etc. în care contribuțiile sale sînt larg recunoscute pe plan mondial. După cum se știe el este inițiatorul, încă din 1924, al unui nou domeniu al cercetării economice și respectiv fondatorul unei noi discipline economice — eco-

Vasile PILAT

⟶

CĂRȚI

A. B. C.-ul INVESTIGAȚIEI SOCIOLOGICE

DISCURS original în literatura românească de specialitate, „A.B.C.-ul investigației sociologice“ [1]) propune și înlesnește, într-o perspectivă proprie, accesul la universul teoretic atît de controversat al sociologiei.

Primul volum apărut — prolegomene epistemologice —, precum și intențiile deconspirate ale celui de-al doilea — metodologia și logica sociologiei — fac îndreptățită alinierea acestui efort în rîndul evenimentelor prin care știința în genere își indică vîrsta lucidităților mature.

În definirea obiectului, primele revendicări sînt de ordin ontologic; căci stă în natura însăși a științei, și nu numai a ei, de a-și disputa permanent obiectul, această complicată operație de distribuire și redistribuire făcîndu-se în favoarea unui continuu proces de specializare și autonomizare. Socialul, ca obiect al epistemologiei sociologice și ca întemeiere a științei în cauză, trebuie delimitat de biologie și de restul naturii. Operația devine facilă de pe pozițiile marxismului, datorită conceptului de muncă.

În perimetrul deja distinct al socialului se impune soluționarea unei noi probleme. Care sînt faptele ce urmează să fie cunoscute de cercetătorii vieții sociale? Obiectul specific cunoașterii sociale este, în concepția autorului, acțiunea socială, ca distinctă prin relații determinate și rezultat social de acțiunea uman-individuală. Desigur că deosebirea celor două ipostaze fundamentale ale acțiunii rămîne relativă dar un aspect individual rămîne totuși în cadrul acestor activități.

În ce privește sensul investigațiilor calea cea mai potrivită de abordare a acțiunii sociale începe, după autor, cu forma ei universală și continuă cu cea particulară (pag. 50).

Preocupîndu-se de stabilirea unui model euristic pentru socialul ca universal, Achim Mihu repune în discuție o problemă destul de recent dezbătută în literatura marxistă și anume aceea a raportului dintre materialismul istoric și sociologia științifică. Opțiunea autorului este pentru distingerea celor două domenii din următoarele considerente:

1) modelul deosebit de abstract al acțiunii sociale universale nu poate fi folosit nemijlocit în cercetarea concretă;

2) sociologia nu se poate identifica cu filozofia socială atîta vreme cît ea se vrea o știință empirică.

Sociologia nu se poate, însă, nici lipsi de o imagine globală asupra societății, ca și de un răspuns la problema raportului dintre existența socială și conștiința socială, pe care le va datora materialismului istoric. Dar dacă sarcina modelării acțiunii sociale în stare universală ține de atribuțiunile materialismului istoric, un model al aceleiași acțiuni, însă în ipostază particulară, nu-l poate oferi decît sociologia concretă.

Pornind de la istoricul concepțiilor despre acțiune, A. Mihu își delimitează punctul de vedere de cel al lui Parsons și Kotarbinski, construind cu rigoare și atent la multitudinea factorilor implicați, un model al acțiunii sociale particulare. Autorul își esențializează ideea: „Pentru a dezvălui miezul (sau esența) opiniei noastre, trebuie să spunem că ea este constituită pe ideea că realitatea socială particulară este o megastructură formată din acțiunea (sau acțiunile) socială particulară, din sistemul și configurațiile ei (logic, temporal și ecologic), din factorul uman dispus pe nivele și avînd un caracter sistematic și din relațiile dintre acțiunea socială și factorul uman în starea particulară a socialului“ (pag. 142).

Propunîndu-și în secțiunea referitoare la „subiect“ stabilirea gradului de obiectivitate al cunoștințelor pe care cercetătorul vieții sociale le dobîndește, autorul pledează pentru înțelegerea nuanțată a cunoașterii științifice, cea sociologică implicînd un grad sporit de subiectivitate.

Soluțiile proprii nu sînt prezentate decît după o prealabilă inventariere sistematică și critică a opiniilor formulate anterior în această problemă.

Constatăm, odată cu analiza laborioasă și originală a problematicii, uriașul material bibliografic care transpare din spatele lucrării.

Elena MARINESCU—RUBELIE

1) Achim Mihu, „A.B.C.-ul investigației sociologice“, vol. I. Prolegomene epistemologice, Ed. Dacia 1971.

RAȚIONALIZAREA EVIDENȚEI

(Urmare din pagina 13)

și mijloacele unui program el se transformă în realitate numai prin efortul creator al specialistului capabil să înțeleagă, să-și însușească obiectivele și să mînuiască mijloacele afectate.

Specialistul solicitat pentru realizarea sarcinilor programului este în primul rînd **analistul de sisteme**, un om înarmat cu tehnici și metode moderne de analiză și proiectare a sistemelor informaționale.

În prezent dispunem de un contingent de cadre care au urmat cursuri de specializare în analiza sistemelor la CEPECA, de asemenea, de un număr destul de mare de cadre în compartimente de organizare a producției și a muncii care în ultimii ani au elaborat analize și proiecte pentru raționalizarea unor laturi ale sistemului informațional din unitățile economice. Subliniind că pentru începerea acțiunii dispunem de specialiști în număr și de pregătire suficientă, atragem atenția asupra următoarelor:

— pe parcursul realizării programului vom avea nevoie de un număr crescînd de cadre și de calificare sporită; în consecință, încă de la începutul acțiunii de raționalizare a sistemului de evidență vor trebui luate măsurile necesare ca prin specialiștii existenți și alături de ei în munca de raționalizare să se formeze noi și noi specialiști în acest domeniu, necesari în etapa de extindere și generalizare și după aceasta, deoarece acțiunea de raționalizare a sistemului de evidență nu încetează, practic, niciodată;

— specialiștii din grupele de raționalizare a evidenței nu-și vor putea îndeplini atribuțiile decît dacă vor deveni buni cunoscători ai activității analizate și dacă vor reuși să cîștige coparticiparea cadrelor din compartimentele unde se desfășoară activitățile pentru care se elaborează proiecte;

— atît numărul și calificarea specialiștilor, cît și colaborarea dintre aceștia și celelalte cadre din unități depind de receptivitatea și răspunderea cu care va fi abordată întreaga acțiune de conducerile unităților reprezentative, ale organelor centrale și locale, tutelare sau coordonatoare.

Revenirea asupra acestei probleme nu trebuie să supere pe nimeni. La fel nici apelul către conducerile de unități de a acorda întreaga atenție acțiunii de raționalizare a sistemului de evidență. Unele experiențe anterioare au relevat că, angrenate în sarcinile imediate ale producției, unele conduceri au tendința de a subaprecia importanța acțiunilor îndreptate spre îmbunătățirea organizării activității pe care ele o desfășoară. Prin finalitatea sa, prin faptul că se va solda cu punerea la dispoziția organelor de conducere a unor informații mai complete și în timpul adecvat, programul de raționalizare a sistemului de evidență se recomandă ca o acțiune deosebit de importantă pentru beneficiarii săi — cadrele de conducere.

←

nomia educației, care abia în ultimul deceniu a început să constituie obiectul unor cercetări mai ample. Totodată, în abordarea problemei eficienței economice a investițiilor el a analizat încă de mult efectul factorului timp asupra acestora. Profunde și originale sînt cercetările lui Strumilin consacrate teoriei valorii și calculării ei practice în condițiile economiei socialiste, teoriei și metodicii de calcul a prețului de cost al producției, metodologiei calculului eficienței economice, problemelor formării prețurilor etc., etc.

Nu mai puțin importante sînt cercetările lui S. G. Strumilin în domeniul statisticii, fiind larg cunoscute contribuțiile din domeniul statisticii muncii. El introduce pentru prima dată în literatura și practica statisticii muncii indexul bugetar. De asemenea, este fondator al teoriei și inițiator al practicii calculării indexului productivității muncii care, în forma pe care Strumilin i-a dat-o, mai este denumit și index al structurii fixate. Tot lui îi aparține prima încercare, de calculare în unități-muncă (trudovaia kalkulațiia) a obiectelor producției industriale.

O mare contribuție a lui S. G. Strumilin în domeniul științei statisticii o constituie elaborarea unei noi metode de construire de modele cifrice — metoda calculelor constructive. Pe baza acestei metode a construit numeroase modele cifrice atît agregate (sau statice) — care de multe ori pot fi doar o complexare constructivă a metodei indexurilor — cît și analitice (sau dinamice) cu ajutorul cărora a reușit, cu un deosebit succes, să rezolve problemele dificile ale măsurării unor asemenea fenomene complexe ca progresul tehnic, nivelul productivității muncii, eficiența învățămîntului, procesele demografice etc. Semnificativă este în acest sens lucrarea sa din 1922 — „Resursele noastre de muncă și perspectivele" (tradusă în același an în limba engleză), în care se elaborează, pe baza unui model cifric analitic, prognoza pe 20 de ani (1919—1939) a numărului populației, structurii pe vîrste etc. Recensămîntul din 1939 a confirmat pe deplin calculele lui Strumilin. Nu trebuie uitat, de asemenea, că Strumilin folosește pentru prima dată metoda cercetării bugetelor (de familie) utilizată și astăzi ca instrument de investigare sociologică și economică.

S. G. Strumilin a dat și o întinsă operă istorică economică. El este însă nu istoric, ci economist. Opera sa istorică este de fapt o componentă a viziunii sale de economist, o modalitate eficientă de descifrare a legităților social-economice. Abordarea în plan larg istoric a fenomenelor economice ale prezentului constituie una din trăsăturile cele mai caracteristice ale operei sale.

PLIN DE NEASTÎMPĂR creator și impunîndu-și, chiar și la această vîrstă, o rară disciplină a muncii, Stanislav Gustavovici, zilnic se așează la masivul său birou, pentru a-și așterne pe hîrtie, cu scrisul ordonat și bărbătesc, reflecțiile sau certitudinile — rezultate dintr-o vastă experiență — asupra celor mai diverse probleme ale științei sau practicii economice.

Uneori ochii îi obosesc.

— Munciți prea mult, Stanislav Gustavovici.

— Îmi fac datoria — față de oameni și față de mine. Dacă n-aș munci n-aș rezista.

Tocmai a terminat o tabletă-omagiu închinată lui G. M. Krjijanovski. E mulțumit.

— Mai treci pe aici să-ți iei revanșa la șah

Plec intimidat de marea lui bunăvoință și impresionat de uriașa lui voință de muncă. Știu că în urma mea, în această masivă clădire de pe Prospectul Leninskii nr. 13, la biroul său, Stanislav Gustavovici Strumilin, decanul de vîrstă al economiștilor de pe Terra, se grăbește să termine un nou studiu asupra formării prețurilor în socialism.

Spiritul unui om poate rămîne tînăr și la 95 de ani.

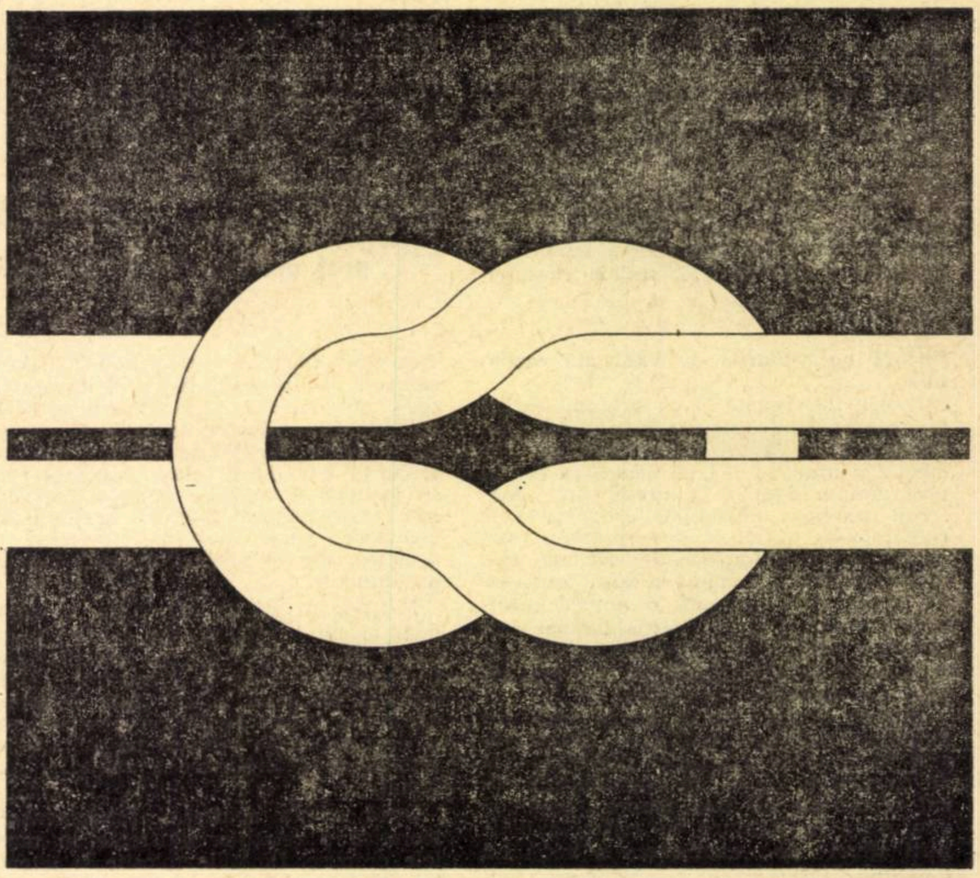

20—28 aprilie '72

TÎRGUL DE LA HANNOVRA

Noutăți din tehnică și economie

— informații
— contacte interesante
— prilej de contractări

9 zile centru comercial și informativ cu reputație mondială

Întreprinderea dv. participă? Ați solicitat informații detaliate de la Oficiul de Tîrguri al Camerei de Comerț a Republicii Socialiste România?

TÎRGUL DE LA HANNOVRA

HANNOVER MESSE '72

Piața industriei vizitată de oameni de afaceri din cele mai diferite țări ale lumii

Prospecte cuprinzînd lista expozanților puteți obține gratuit scriind la:

Deutsche Messe- und Ausstellungs-AG
D—3000 Hannover-Messegelände
Telefon (0511) 891, Telex 09 22 728
REPUBLICA FEDERALĂ A GERMANIEI

PUBLICOM

R.P. POLONĂ

PROGRAMUL DE DEZVOLTARE SOCIAL—ECONOMICĂ ÎN ANII 1971—1975

Jan GLÓWCZYK
redactor şef al revistei „Zycie Gospodarcze"

CEL DE AL VI-LEA CONGRES al Partidului Muncitoresc Unit Polonez a stabilit linia directoare a politicii partidului şi programul care rezultă din ea de dezvoltare social-economică a ţării. Acest program, concretizat în prevederile pe anii 1971—1975, depăşeşte prin importanţa sa planul cincinal curent şi defineşte o perspectivă clară de dezvoltare pe întreg deceniul 8, deschizînd un nou capitol în istoria Poloniei. Întărirea rolului conducător al partidului în viaţa socială şi a unităţii rîndurilor sale constituie baza cea mai trainică pentru realizarea, în anii viitori, a unui progres pe frontul principal de construcţie socialistă în perioada actuală — pe frontul economic.

În prezent, o foarte mare parte din activitatea ideologico-politică şi organizatorică este consacrată economiei. Aceasta rezultă din necesitatea de a lua în considerare în politica social-economică atît nevoile sociale curente, acumulate în urma nesoluţionării lor în anii trecuţi, cît şi cerinţele viitoare creînd încă de pe acum premisele pentru satisfacerea lor. „Trăsătura deosebită a situaţiei actuale constă în faptul că ne găsim sub presiunea problemelor curente urgente care trebuie soluţionate şi că — totodată — creşte importanţa sarcinilor pentru viitor. Este necesar şi posibil să se asigure în activitatea partidului interesele de azi şi de mîine ale societăţii noastre". Această teză din raportul programatic al primului secretar al Comitetului Central al P.M.U.P. — tovarăşul Edward Gierek — accentuează unitatea şi condiţionarea reciprocă a ţelurilor sociale şi celor economice, a sarcinilor pentru azi şi pentru mîine.

Scopul principal al tuturor acţiunilor cu caracter economic — lucrările ştiinţifice de cercetare, investiţiile cît şi însuşi procesul de producţie — constă în mai buna satisfacere a nevoilor sociale, care în programul partidului sînt tratate pe larg, ca o arie de condiţii cuprinzînd ansamblul de viaţă a oamenilor muncii, latura materială şi cea spirituală a dezvoltării lor. Este vorba deci nu numai de consumul crescînd sau de o mai bună înzestrare a gospodăriilor casnice cu articole de folosinţă îndelungată, ci şi de condiţiile de muncă şi odihnă, de formarea relaţiilor socialiste corespunzătoare între oameni, de îmbunătăţirea condiţiilor de locuit, de accesul larg la învăţătură şi studiu, la cuceririle culturii noastre. Realizarea acestor scopuri nu este, bineînţeles, posibilă fără o dezvoltare rapidă a producţiei, şi deci fără investiţii, modernizarea întreprinderilor vechi şi construirea de noi întreprinderi, îmbunătăţirea eficienţei în gospodărire şi creşterea productivităţii muncii. Pentru realizarea tuturor ţelurilor sociale trebuie create condiţii materiale în producţie fiindcă — aşa cum se zice — tot ce poate fi consumat trebuie să fie mai întîi produs.

Noua politică economică, inaugurată de cea de a VII-a plenară a C.C. se caracterizează nu numai prin faptul că defineşte îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă a societăţii ca un principiu trainic, inviolabil al strategiei noastre de dezvoltare şi drept cel mai general etalon al eficienţei sociale de gospodărire. Omul, nevoile, aspiraţiile şi năzuinţele sale constituie deci nu numai problema centrală a politicii noastre economice, în ce priveşte ţelurile ei, dar de asemenea o verigă crucială a mecanismului de dezvoltare. După cum demonstrează rezultatele obţinute anul trecut, faptul că ne dăm seama de aceste legături îşi găseşte expresia în raţionamentul: nu se poate trăi mai bine fără o mai bună gospodărire — nu se poate gospodări mai bine fără o viaţă mai bună.

Rezultatul principal al anului trecut în economie este realizarea consecventă a politicii de ridicare a puterii de cumpărare a populaţiei prin majorarea celor mai mici salarii, a sporurilor de familie, a pensiilor, prin asigurarea aplicării unor principii mai juste în retribuirea efortului muncitorilor, salariaţilor intelectuali şi al agricultorilor, anularea concomitentă a majorării preţurilor la alimente efectuată în decembrie 1970 şi menţinerea preţurilor reduse la articolele industriale.

Datorită sprijinului concret al clasei muncitoare, care a furnizat o producţie suplimentară pentru piaţa internă şi pentru export, precum şi activizării comerţului exterior, astăzi putem vorbi despre menţinerea şi întărirea echilibrului pe piaţă. Deşi aprovizionarea pieţei nu corespunde încă în toate sectoarele nevoilor populaţiei, totuşi îmbunătăţirea este foarte sensibilă.

Linia conducătoare a politicii generale a P.M.U.P. este asocierea problemelor de gospodărire efectivă cu viaţa societăţii, îmbinarea într-un tot omogen a ţelurilor economice şi celor sociale. În condiţiile specifice ale Poloniei şi în faza actuală a dezvoltării construcţiei socialiste, acest lucru constituie concretizarea principiilor leniniste referitoare la necesitatea unităţii de acţiune politică şi economică.

Condiţionarea reciprocă a ţelurilor sociale şi economice are loc, de asemenea, în mod clar şi în ceea ce priveşte nevoile sociale curente şi viitoare. Pe acest fond ne putem întîlni cu două atitudini. Una pune accentul în primul rînd pe nevoile actuale, pe problemele consumului curent; cea de a doua se reduce la concentrarea asupra dezvoltării producţiei detaşată de nevoile sociale curente. Principiile politicii de dezvoltare dinamică şi armonioasă, stabilite la cel de-al VI-lea Congres al P.M.U.P., sînt îndreptate împotriva unilateralizării: economia Poloniei trebuie să se dezvolte rapid, fără frînări periodice, iar mijloacele gospodărite în producţie trebuie astfel repartizate încît să asigure condiţii trainice de creştere a nivelului de trai atît în ziua de astăzi cît şi în viitor. Această orientare este calculată nu pentru defensivă, ci pentru o acţionare ofensivă, nu pentru realizări de moment, pentru efecte de consum de scurtă durată, ci pentru crearea bazelor necesare creşterii trainice, în viitor a nivelului de trai.

REZULTATELE anului trecut demonstrează că — pe baza legăturii refăcute a partidului cu societatea şi prin recurgerea la rezervele cele mai pretenţioase, care sînt activitatea şi angajamentele oamenilor — este posibil să se asocieze într-un mod durabil continuitatea dezvoltării economice a ţării cu creşterea consumului.

Accelerarea dinamicii dezvoltării economice în cincinalul curent se exprimă prin mărirea (prevăzută) a venitului naţional cu 38—39%, faţă de o creştere cu 34% în cincinalul trecut. În aparenţă, o accelerare de 4—5% în comparaţie cu cincinalul trecut poate să pară nu prea semnificativă. În realitate, însă, aceasta este o sarcină foarte dificilă, cu atît mai mult cu cît depinde — în mare măsură — de accelerarea însemnată a ritmului de creştere a producţiei agricole. Pentru că ridicarea planificată a venitului naţional cu 38—39% va fi condiţionată de creşterea producţiei industriale cu 48—50% (asemănătoare cu cea din anii 1966—1970) şi de sporirea producţiei agricole cu 18—21%, respectiv într-un ritm dublu faţă de cel realizat în perioada anterioară.

Creşterea venitului naţional creează, desigur, numai premisele generale pentru majorarea salariilor reale şi a întregului fond de consum. Alături de dinamica mai susţinută de dezvoltare, acest lucru este determinat şi de împărţirea venitului naţional în fond de acumulare (investiţii şi rezerve) şi în fond de consum, de structura producţiei şi a investiţiilor, precum şi de modul de utilizare a comerţului exterior.

Investiţiile se vor mări în anii 1971—1975 într-un ritm ceva mai rapid decît creşterea venitului naţional, respectiv cu circa 42%. Deci va avea loc o anumită majorare a ponderii investiţiilor în venitul naţional.

S-a prevăzut în schimb ca ritmul de creştere a rezervelor — cea de a doua componentă a acumulării — să fie de circa 37%, adică va fi mai lent decît ritmul de sporire a venitului naţional. Faptul că creşterea rezervelor va fi cu circa 50 miliarde zloţi mai mică decît în anii 1966—1970, va permite (odată cu progresia mai rapidă a importului decît a exportului) majorarea fondului general de consum în aceeaşi măsură în care se va mări şi venitul naţional. Astfel, va deveni posibilă realizarea domeniului vast de investiţii, concomitent cu creşterea rapidă a consumului (calculat pe locuitor, cu circa 33%)

Investiţiile în industrie se măresc mai repede decît în întreaga economie, respectiv cu circa 53%.

Menţinerea unui nivel înalt al investiţiilor este condiţionată de necesitatea terminării unor vaste lucrări de investiţii în curs de desfăşurare, de necesitatea înlăturării disproporţiilor în economie. Între altele, are loc o concentrare a investiţiilor în domeniul gospodăriei comunale (o creştere de 60%).

În anul curent fondurile de investiţii vor creşte în general cu 10%, dar în industria alimentară ele se vor mări cu 41%, în industria confecţiilor cu 39%, în cea textilă cu 45%. Folosirea rezervelor existente în ramurile producătoare de bunuri de consum, ridicarea productivităţii muncii, precum şi producţia ce va fi realizată în întreprinderile care urmează a fi puse în funcţiune — toate acestea trebuie să contribuie la mărirea volumului producţiei bunurilor de consum cu 42% în anii 1971—1975. Sporirea pe aceste căi a livrărilor pe piaţă cu cel puţin 41% constituie o condiţie esenţială pentru echilibrarea puterii de cumpărare suplimentară care va rezulta din ridicarea salariului real, creşterea numărului de salariaţi cu 1,7—1,8 milioane de persoane, din mărirea veniturilor provenite din agricultură şi a prestaţiilor sociale. Un rol important în asigurarea echilibrului pe piaţă (precum şi în domeniul investiţiilor) îl va îndeplini creşterea dinamică a importului, mărindu-se în acelaşi timp exportul.

Ritmul de creştere a producţiei grupei **B** va fi în mare măsură condiţionat, în anii următori, de producţia agricolă, dacă se ţine seama de faptul că aproape jumătate din producţia grupei **B** revine industriei alimentare (pentru care agricultura constituie baza de materii prime). Experienţa îndelungată a demonstrat că sporirea salariilor cu 1% trebuie să aibă o bază în creşterea producţiei agricole cu circa 1%. Deci, cu toată progresia foarte dinamică a producţiei şi livrărilor de articole de folosinţă îndelungată (televizoare, magnetofoane, automobile etc.), la definirea posibilităţilor de majorare a salariilor trebuie să ţinem seama de necesarul de alimente corespunzător acestei creşteri.

ESTE necesar să fie luate în considerare şi nevoile grupei **A** (producţia de mijloace de producţie), ceea ce nu permite restrîngerea cheltuielilor pentru dezvoltarea industriei grele şi nici reducerea ponderii investiţiilor în cadrul venitului naţional. Extinderea consumului se întemeiază pe schimbări structurale în defalcarea cheltuielilor de investiţii între grupa **A** şi **B**, pe scurtarea prevăzută a ciclului de executare a investiţiilor şi pe ritmul mai lent de creştere a rezervelor. Executarea într-un interval de timp mai scurt a lucrărilor de investiţii, precum şi atingerea rapidă a capacităţilor de producţie proiectate la noile obiective constituie condiţia de creştere a consumului pentru ziua de azi, creînd totodată temelia permanentă a dezvoltării economice, fără frîne.

Subordonarea producţiei nevoilor sociale trebuie să se exprime în realizarea concordanţei între structura acestei producţii şi cea a cererii populaţiei. Concordanţa producţiei cu nevoile beneficiarilor trebuie să se refere atît la aspectul sortimental, cît şi la factorul calitativ. Este vorba să nu se ajungă la acumularea unor stocuri de prisos în economie, mai cu seamă de produse finite.

Concomitent, mecanismul economic este orientat spre folosirea la maximum a resurselor umane şi de materii prime, precum şi a aparatului de producţie, de care dispune economia R.P. Polone. Mobilizarea acestor rezerve are o importanţă hotărîtoare pentru nivelul salariului real în primii ani ai cincinalului curent, în care sporurile de producţie furnizate de noile obiective nu vor fi încă mari. De aceea, acordăm o atenţie susţinută trecerii la sistemul de lucru în două şi chiar în trei schimburi.

Posibilităţi deosebit de vaste de ridicare a productivităţii sociale a muncii oferă Programul complex al adîncirii şi perfecţionării în continuare a colaborării şi dezvoltării integrării economice socialiste a ţărilor membre ale CAER. Deschiderea completă a economiei noastre pentru diviziunea internaţională socialistă a muncii, mai cu seamă direct în producţie, constituie o pîrghie puternică şi o rezervă de gospodărire mai eficace. Diviziunea internaţională a muncii înseamnă, totodată, necesitatea de a folosi mai activ şi mai eficient comerţul exterior în economia Poloniei. Comerţul exterior ar trebui nu numai să-şi mărească ponderea în asigurarea nevoilor interne, dar de asemenea să deschidă posibilităţi pentru efectuarea unei alegeri raţionale între producţia indigenă şi cea importată, în funcţie de cheltuielile de producţie în ţară şi cheltuielile de import. Specializarea producţiei, definirea seriilor optime de producţie ţinînd seama de piaţa externă trebuie să devină un instrument eficace de micşorare a cheltuielilor sociale.

O GOSPODĂRIRE eficientă cere un progres hotărît în planificare şi conducere, deschizînd calea pentru iniţiativa şi disciplina chibzuită, pentru folosirea tuturor rezervelor de producţie. Reducerea cheltuielilor sociale de dezvoltare economică — odată cu asigurarea unui ritm dinamic al acestei dezvoltări — constituie o cale reală şi o garanţie a realizării ţelurilor noastre social-economice.

Forţa economiei R.P. Polone rezidă în caracterul ei planificat. Sistemul de planificare se cere însă modernizat, adaptat la noile sarcini şi la noua situaţie socială. Planificarea centrală trebuie să devină mai eficace decît pînă acum, este necesar să fie mai bine asigurată realizarea ţelurilor generale ale societăţii, iar activitatea în acest domeniu să se sprijine pe metode ştiinţifice pentru a contribui la progresul economic şi tehnic rapid al ţării. Întărirea planificării centrale nu înseamnă că ea trebuie să fie mai amănunţită, să se ocupe de detalii, ci că trebuie să reglementeze tot mai multe procese economice şi de producţie-tehnice. Întărirea planificării centrale are loc atunci cînd ea se concentrează asupra problemelor strategice, asupra ţelurilor generale şi creează pentru organismele economice de bază — şi în primul rînd pentru întreprinderi — condiţii care îmbină armonios interesele lor cu interesele generale ale societăţii.

În schimb metodele de realizare a sarcinilor strategice, mijloacele de mărire a producţiei trebuie lăsate pe seama verigilor economice inferioare. Întreprinderea este acea celulă care cunoaşte cel mai bine factorii tehnici, economici, precum şi sistemul relaţiilor dintre oameni în procesul de producţie, ea poate deci să folosească cel mai bine toţi aceşti factori. Realizarea deplină a ţelurilor sociale generale, definite de planul central, cere deci un aport considerabil, dar şi o mare doză de independenţă şi răspundere a colectivului întreprinderii, a conducerii sale administrative şi politice.

Desigur, această orientare generală a schimbărilor în economie reclamă şi soluţionarea unor probleme de amănunt, legate de metodele de administrare, de sistemul financiar, de criteriile de apreciere a activităţii întreprinderilor, de organizarea industriei etc.

O activitate intensă se desfăşoară în acest sens de un an de zile. Pot fi menţionate aici astfel de probleme ca suprimarea limitelor de angajare a salariaţilor în majoritatea întreprinderilor, legarea mai strînsă a sporirii salariilor de creşterea productivităţii muncii, aplicarea etalonului al aşa-zisei valori adăugate la aprecierea activităţii întreprinderilor.

De asemenea, în domeniul îmbunătăţirii organizării industriei se depun eforturi serioase pentru mărirea rolului organismelor mari — al marilor întreprinderi, combinatelor, trusturilor, deoarece numai asemenea unităţi pot organiza raţional introducerea progresului tehnic, lucrările de investiţii, activitatea de export etc.

Premisa generală a modernizării şi — totodată — a dezvoltării dinamice şi armonioase a economiei R.P. Polone este întărirea funcţiei conducătoare a Partidului Muncitoresc Unit Polonez, adaptarea ei la nevoile actuale de dezvoltare. Numai partidul, reprezentînd interesele de clasă ale forţelor avansate ale societăţii, poate asigura — prin legătura sa strînsă cu masele — o activitate socială unitară, unitatea întregului popor în jurul realizării programului social-economic aprobat de cel de al VI-lea Congres.

MODIFICĂRI ÎN LOCUL ȘI ROLUL AGRICULTURII ȚĂRILOR CAPITALISTE AVANSATE

IN ULTIMUL TIMP, problemele economice și sociale ale agriculturii, atît cele actuale cît și cele prospective, fac obiectul unor tot mai ample preocupări și dezbateri, nu numai în rîndul specialiștilor, ci și în organismele și organizațiile naționale și internaționale.

Cauzele atenției deosebite acordate locului și rolului agriculturii în creșterea economică generală a țărilor capitaliste sînt extrem de numeroase. Necesitatea satisfacerii unor nevoi sporite de bunuri agro-alimentare, sarcina istorică a lichidării înapoierii economice și sociale a tinerelor state independente — sarcină de prim rang a contemporaneității —, a cărei rezolvare presupune soluționarea radicală a problemei agrare, problemele noi și multiple pe care le ridică procesul obiectiv al așezării producției agricole pe bazele revoluției tehnico-științifice contemporane, problemele sociale și politice generate de procesul așezării producției agricole pe baze moderne în condițiile societății burgheze, — iată doar cîteva din motivele revenirii în actualitate a problemelor agriculturii în lumea capitalistă.

Evident, asemenea probleme majore nu-și pot găsi rezolvarea totală și definitivă decît în contextul general al unor noi relații de producție. În condițiile contemporane, industria s-a impus definitiv în rolul de activitate productivă principală, hotărîtoare pentru înscrierea complexelor economice naționale pe orbita progresului tehnic și social. Această trecere a industriei în prim planul activităților economice s-a înfăptuit, evident, în țările capitaliste dezvoltate cu multe decenii în urmă. De fapt, însăși generalizarea relațiilor de producție burgheze, victoria acestora asupra celor feudale a presupus schimbarea raportului dintre industrie și agricultură. Ultimele decenii marchează, nu numai o creștere considerabilă a rolului industriei dar agricultura însăși începe să fie așezată pe principii industriale.

O asemenea precizare inițială are o mare importanță metodologică. Aceasta înseamnă că analiza fenomenelor și proceselor din agricultura contemporană, precum și expunerea adecvată a rezultatelor cercetării pot fi făcute cu succes numai prin raportarea lor la procesele și tendințele generale obiective din industrie.

Cu toate acestea, agricultura continuă să rămînă un domeniu important al muncii sociale chiar și în țările capitaliste industrializate. Producția agricolă a majorității țărilor capitaliste avansate este și azi mai mare decît cea a unor sectoare ca transporturile, comunicațiile și chiar construcțiile. Consemnînd cu anticipație tendința de scădere a ponderii acestei ramuri în economie, considerăm necesar să precizăm că semnificația ei este mai mare decît cea afirmată uneori în literatura de specialitate pe baza unor indicatori insuficient de concludenți.

Astfel, trebuie să se țină seama de faptul că o seamă de activități care în trecut erau prestate de cei ocupați în agricultură, sub forma unor munci complementare, au trecut asupra populației orășenești. Este vorba de cei care s-au specializat în producerea de mașini agricole, în repararea acestor mașini, în prelucrarea produselor agricole, în comercializarea lor, în cercetarea științifică a fenomenelor și proceselor din domeniul agricol, în prestarea diverselor servicii pentru populația agricolă, etc. Se apreciază că în S.U.A. de exemplu, „agrobusiness"-ul (toți aceia care trăiesc de pe urma culturii plantelor și creșterii animalelor) reprezintă circa 30% din populația activă civilă a țării. Numai prin luarea în considerare și a acestor aspecte se pot desprinde concluzii mai realiste cu privire la raportul dintre reducerea populației active agricole, creșterea producției agricole și menținerea sau comprimarea ușoară a suprafețelor cultivate.

APRECIEREA locului și rolului agriculturii în țările capitaliste dezvoltate constituie o problemă extrem de complexă. Pentru a arăta poziția acestei ramuri în ansamblul economiei se folosesc mai mulți indicatori. Valoarea cognitivă a indicatorilor respectivi este cu atît mai mare cu cît ei reflectă situația specifică a uneia sau alteia din țări la un moment dat precum și în dinamică.

Indicatori complecsi

LOCUL ȘI ROLUL acestei ramuri în economia țărilor capitaliste dezvoltate pot fi analizate numai cu ajutorul unui sistem complex de indicatori, din sfera căruia n-ar trebui să scape următoarele aspecte: ponderea investițiilor agricole și în principal a investițiilor de capital în totalul investițiilor; ponderea investițiilor agricole în totalul investițiilor efectuate cu sprijinul direct sau indirect al statului; cheltuielile de cercetare destinate agriculturii sau efectuate în ramura respectivă; mărimea absolută a capitalului fix agricol și mărimea acestuia pe hectar sau pe lucrător agricol, comparativ cu alte sectoare de activitate; ponderea populației ocupate în agricultură și contribuția acestei ramuri la crearea produsului național brut; nivelul produuctivității muncii agricole în comparație cu cel al productivității muncii sociale și cu cel al randamentului în industrie; indicatori din care să rezulte rolul agriculturii în cresterea economică generală; locul produselor agricole în balanța comercială externă și în balanța de plăți externe a țărilor capitaliste; ponderea producției de mărfuri în producția agricolă totală; locul relației de capital în ansamblul relațiilor de producție existente în agricultura uneia sau alteia din țări; amploarea și orientarea măsurilor monopolist-statale în agricultură etc.

Folosindu-se de datele cuprinse în buletinele O.C.D.E. cu privire la suprafața agricolă cultivată, forța de muncă ocupată în agricultură, valoarea finală a producției agricole (în anul 1968), am întocmit tabelul nr. 1. Cifrele cuprinse în tabelul respectiv permit o serie de concluzii, o serie de analize comparative și constituie totodată un punct de pornire în aprofundarea cercetării unor aspecte ale agriculturii acestor țări.

Ultimele două coloane ale tabelului sugerează raportul diferit dintre factorul pămînt și factorul muncă (evident munca de o anumită calificare și înzestrare tehnică) în țările luate în analiză.

Ponderea populației ocupate în agricultură reprezintă unul din cei mai sintetici și, totodată, unul din cei mai controversați indicatori privind locul agriculturii în economiile naționale ale țărilor capitaliste avansate. În tabelul nr. 1 se evidențiază, alături de alte fenomene, numărul persoanelor ocupate în agricultură, precum și ponderea acestei forțe de muncă în totalul populației active civile a țărilor membre ale OCDE-ului în anul 1968. Examinînd pe un termen mai lung evoluția forței de muncă ocupate în ramura agricolă a țărilor capitaliste dezvoltate, putem trage cîteva concluzii.

În primul rînd, se poate constata că la un anumit nivel al dezvoltării forțelor de producție, în general, și al dezvoltării forțelor de producție din agricultură, în special, începe scăderea absolută și relativă a populației agricole. Începutul acestui proces nu coincide în timp la toate țările (în unele țări capitaliste el a început imediat după primul război mondial, iar în altele după cel de al doilea război mondial) Oricum, ultimele două decenii marchează o intensificare considerabilă a procesului în toate țările capitaliste avansate.

Scăderea relativă și absolută a forței de muncă ocupate în această ramură corelată cu creșterea producției agricole evidențiază creșterea productivității muncii agricole în toate țările capitaliste în ultimele două — trei decenii. Aceasta nu constituie un proces continuu. În anii 1969 și 1970, producția agricolă a lumii capitaliste s-a mărit în principal pe seama țărilor în curs de dezvoltare, în majoritatea țărilor capitaliste dezvoltate ea stînd pe loc sau chiar reducîndu-se (Canada, Australia). Deci, în ultimii ani, a fost marcată cu claritate întreruperea în ce privește mutațiile interne ale agriculturii lumii capitaliste avansate, proces care primise denumirea de „revoluție verde".

În al doilea rînd, populația ocupată în producția agricolă propriu-zisă este foarte redusă în țările capitaliste care au mers mai departe pe linia așezării agriculturii pe principiile muncii industriale.

În al treilea rînd, reducerea absolută și relativă a populației ocupate în agricultură reprezintă prin ea însăși un fenomen progresist. În condițiile capitalismului, această tendință obiectivă de reducere a celor ocupați în producția agricolă nu formează deobicei obiectul unor programe naționale susținute financiar de stat, astfel încît ea afectează serios poziția economică și socială a acelor forțe de muncă obligate să părăsească agricultura. Politica dusă de statele burgheze în direcția concentrării și raționalizării producției agricole în conformitate cu forțele de producție contemporane favorizează, în principal, gospodăriile agricole de piață, competitive.

conf. dr. N. DOBROTĂ

(Va urma)

Tabelul nr. 1

Locul agriculturii în economia unora din țările membre ale O.C.D.E.-ului reflectat în cei mai sintetici și cei mai uzitați indicatori (forța de muncă ocupată în agricultură și participarea ei la crearea P.I.B.) — 1968 —

Țările	Suprafața agricolă cultivată (mii ha)	Forța de muncă ocupată în agricultură: abs. (mii pers)	Forța de muncă ocupată în agricultură: %	Participarea agriculturii la crearea P.I.B.: abs. (mil. dolari)	Participarea agriculturii la crearea P.I.B.: %	Producția agricolă finală la hectar (dolari)	Producția agricolă finală pe o persoană ocupată dolari
Anglia	7380	771	3,1	3391	3,0	460	4400
Belgia	890	202,4	5,6	1283	5,4	...	...
Canada	43400	648,2	8,6	4364	5,9	100	6700
Finlanda	2760	543,4	26,0	1397	15,3	...	...
Franța	19790	3119,1	15,8	9241	6,6	460	2900
Grecia	3850	1806,0	50,1	1613	12,2	...	...
Italia	14460	4246,9	22,5	9162	11,1	630	2100
Japonia	5940	9506,4	19,7	18666	10,5	3100	1900
Olanda	920	349,8	7,9	1986	7,0	2160	5300
Portugalia	4370	997,1	32,3	958,1	19,0	...	...
R. F. a Germ.	8070	2638,2	10,2	6014,2	3,9	630	2300
Spania	20480	3578	29,4	4715,8	16,3	...	...
S.U.A.	176440	3796	5,0	27616	2,9	160	7300
Turcia	26600	9765,8	72,7	4329,2	33,8	...	...

Intocmit pe baza: „L'Observatèur de l'O.C.D.E.", Franța, nr. 44, febr. 1970; Henri de Farcy, „L'Economie agricole", Editions Sirey, Paris, 1970; Etudes Economiques de l'O.C.D.E. — Royaume — Uni, nov. 1970.

MIT ȘI REALITATE

PRIN abuz și escamotare lexicală, luîndu-și libertăți cu geografia și istoria, unii oameni politici din partea occidentală a bătrînului și atît de încercatului nostru continent, spuneau pînă mai ieri „Europa" și subînțelegeau numai șase dintre țările ei. Printr-o foarte explicabilă pudoare, o numeau cîteodată și „Mica Europă". De la 22 ianuarie, de cînd Anglia, Irlanda, Norvegia și Danemarca au semnat tratatele de la Roma și Paris, „cei șase" au devenit „cei zece", iar în toponimia comunitară locul „Micii Europe" l-a luat „Marea Europă".

Deși harta continentului nu rămâne astfel mai puțin trucată, prilejul așadar pentru zeloșii „unificatori" de a-și striga satisfacția la toate răspîntiile, n-a lipsit. „Dispunem acum de o populație de 256 de milioane", se entuziasmează unul: mai mare decît a celor „mari". „Produsul brut al «Europei» va echivala cu două treimi din cel al S.U.A.", îl completează altul. „Devenim cel mai mare partener comercial al lumii", exclamă un al treilea. E lesne de înțeles că aceste voci sînt ale celor ce promovează ideea perpetuării și dezvoltării unei lumi divizate și cantonate în blocuri.

Numai că, fapt bizar în aparență, scepticii din chiar rîndurile comunitariste întrunesc mai multe adeziuni azi decît altădată. Îndoiala și nesiguranța au însoțit în fond întreaga evoluție a „Comunității Europene". Ca expresie a unor țeluri sublimate în limbaj, dar de esență rapace, monopolistă, Piața Comună a marcat în istoria ei un lung palmares de ciocniri, de lupte intestine și de vane încercări conciliatorii. Dimensiunile Europei „celor zece" nu sînt o garanție că perspectivele sînt mai promițătoare în viitor. Dacă din punct de vedere economic Comunitatea Europeană este o existență certă, din punct de vedere politic țelurile ei sînt mai iluzorii ca oricînd. „Atenție la Dinosauri!" — își intitulează nu fără plasticitate un comentar în „Le Monde" ziaristul Pierre Drouin. Într-adevăr, o dată cu noile dimensiuni, dificultățile mai mult ar putea spori decît înceta. Adeziunea Irlandei, țară ce aspiră la neutralitate, nu este poate decît urmarea unei constrîngeri rezultată din strînsa ei asociere comercială și politică cu Anglia. Danemarca și Norvegia s-au vrut întotdeauna mai aproape de liniile de orientare ale Suediei și ar fi preferat poate „Marii Europe" o asociație a liberului schimb în zona lor nordică, dacă cel mai important partener al A.E.L.S. — Anglia — nu s-ar fi aflat în fruntea tranzacției. Cît despre englezi, cum observă unii, ziua de 22 ianuarie înseamnă pentru mulți dintre ei o zi de doliu. Nu numai pentru că Anglia întorcîndu-se cu fața spre uscatul continentului nu va pierde niciodată totuși nostalgia „largului", ci mai ales pentru că sînt puse în joc nivelul lor de trai și poate suveranitatea lor națională.

Intențiile reale ale unora dintre unificatorii „europeni" sînt cîteodată destul de străvezii, mai ales atunci cînd tema de meditație le este politica. Citim în finalul unui editorial din „Le Monde", care subliniază cu regret limitele întreprinderii de unificare politică, această dezamăgită reflecție: „Cei ce vorbesc deja despre Europa ca despre cea de a treia mare putere, nu țin seama de faptul că nimic nu arată că cei zece ar putea alcătui, într-un viitor previzibil, fie chiar și un embrion de comunitate militară". După cum se vede, autorul face parte dintre visătorii unui bloc: economic, politic, dar și militar.

Desigur, poziția Franței nu trebuie confundată cu aceea a editorialului din ziarul francez citat. Ajunge pentru asta să-l cităm pe Jean de Lipkowski, secretar de stat la Ministerul de Externe al Franței, care chiar zilele trecute declara la Atena că țara sa dorește să promoveze destinderea pe continent și că guvernul francez acționează, prin contacte cu țările din vest ca și cu cele din est, în favoarea conferinței de securitate europeană — „conferință care să reunească în jurul mesei toate statele continentului, indiferent de orînduirea lor.

Această poziție este după cum se știe din ce în ce mai larg împărtășită, nu numai de opinia publică dar chiar și de numeroase parlamente, guverne și cercuri guvernamentale, din Europa și de pretutindeni. În pofida opoziției unor cercuri ostile din Vest, ideea securității și cooperării întregului continent, a diversificării relațiilor reciproce, economice, științifice politice, între toate popoarele europene, a și stimulat tendințele spre destindere și cursul pozitiv în desfășurarea evenimentelor. Istoria ar condamna orice claustrare într-o comunitate născută din arbitrar și de natură să contravină colaborării pașnice între toate popoarele Europei.

Doar în mitologie, Zeus, prefăcut în taur, a putut răpi Europa. În zilele noastre, orice înfățișare ar lua răpitorul, el n-ar putea exercita suveranitatea asupra unui spațiu geografic și a unei istorii care aparține de fapt tuturor statelor de pe continent.

Dinu HERVIAN

COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ — ȘI LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII

INTERVIUL NOSTRU CU ALEXANDER ROTIVAL

reprezentant permanent al PNUD în România

RECENT s-a deschis la București Reprezentanța Programului Națiunilor Unite pentru dezvoltare. Cu acest prilej reprezentantul permanent al PNUD în România, **Alexander Rotival** *a binevoit să acorde un interviu unui redactor al „Vieții economice".*

• Unul din mijloacele importante, recunoscute astăzi, pentru atenuarea decalajelor între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare este cooperarea internațională. Vă rugăm să ne vorbiți despre modul în care PNUD sprijină această activitate.

— PNUD are drept preocupare principală promovarea cooperării internaționale. 18% din fondurile Programului nostru sînt alocate unor proiecte regionale și interregionale, stimulînd cooperarea între țări cu sisteme economice și chiar politice foarte diferite. Un exemplu este studiul foarte însemnat pe care îl efectuăm în prezent pentru amenajarea integrală a bazinului fluvial Axios — Vardar, în care, cu asistența PNUD, Iugoslavia și Grecia cooperează strîns. PNUD a acordat de asemenea asistență pentru amenajarea unui bazin fluvial Senegal-Niger-Ciad. Cu acest prilej au colaborat strîns țări din zona francofonă și anglofonă. Sperăm că această colaborare tehnică și economică va duce la o cooperare mai strînsă și în alte domenii. De asemenea promovăm cooperarea interregională în domeniul pregătirii cadrelor. Cîte o țară gazdă furnizează facilități pentru pregătirea de specialiști din mai multe țări în curs de dezvoltare. Proiecte similare de pregătire a cadrelor sînt organizate și în Europa, de pildă în țări ca Polonia, Cehoslovacia, R.F.G. și Olanda.

În iunie 1971, în colaborare cu UNCTAD, PNUD, a aprobat un proiect extraordinar de important, vizînd acordarea de asistență țărilor în curs de dezvoltare pentru pregătirea pozițiilor lor în vederea negocierilor pentru elaborarea unui sistem general de preferințe. Beneficiază de o astfel de asistență peste 60 de țări în curs de dezvoltare.

• În forurile internaționale și în rîndul economiștilor se discută uneori problema priorităților în acordarea asistenței externe. După cît se pare unii specialiști opinează pentru a acorda în primul rînd asistență țărilor celor mai slab dezvoltate dintre țările în curs de dezvoltare; alții favorizează acordarea asistenței internaționale simultan și în aceeași măsură tuturor țărilor în curs de dezvoltare. Care este opinia dv.?

— Este axiomatic faptul că țărilor celor mai slab dezvoltate din lumea în curs de dezvoltare ar trebui să li se aloce resurse care să corespundă necesităților lor în ce privește dezvoltarea. Acestea fiind spuse, ar trebui să se aibă de asemenea în vedere capacitatea de absorbție a asistenței externe, care depinde de existența anumitor condiții. Trebuie să se țină seama dacă o țară poate suporta nu numai investiția inițială, dar și cheltuielile de întreținere a unui proiect, dacă, nu numai din punct de vedere financiar, dar și din punct de vedere al infrastructurii materiale și umane există resursele necesare. Forurile care acordă asistență, fie ea pe bază bilaterală sau multilaterală, mai ales cînd este vorba de crearea de instituții, trebuie să fie foarte atente ca acestea să nu devină o povară prea grea pentru resursele țării care primește ajutor.

Există țări în care numai 21—25% din copiii de vîrstă școlară merg la școală sau unde numai 5% din populație știe să citească. Aceasta este o piedică majoră în calea absorbirii de asistență. Guvernele sînt adesea tentate să accepte proiecte, chiar cînd nu sînt pe măsura puterii lor economice. De pildă, este foarte greu să refuzi un spital modern sau un aeroport, deși știi că întreținerea lor va costa prea mult. În această privință experții au o mare răspundere atunci cînd sfătuiesc guvernele în privința proiectelor sau activităților pe care să le adopte.

Obiectivul dezvoltării este ruperea unui echilibru inferior în vederea atingerii unui echilibru superior. Dacă se introduc inputuri greșite sau prost concepute, inclusiv în ce privește dimensiunea, mai ales la o economie care este deabia la începutul dezvoltării sale, se poate ajunge la un echilibru inferior celui inițial. Problema nu este teoretică, ea este nemijlocit practică. De pildă, într-o țară cu un procent foarte mic de alfabetizare, fără o infrastructură a transporturilor, fără industrie, cu monocultură, unde comerțul exterior depinde de un număr limitat de parteneri comerciali, o alocare incorectă a resurselor poate duce la înrăutățirea situației. Mă refer, de exemplu, la creditele externe — pentru dezvoltare sau comerciale pe termen scurt — care pot duce uneori la o acumulare de datorii atît de mare încît este prejudiciată însăși dezvoltarea pe termen lung a țării.

• Credeți că problema capacității de absorbție se pune și în ce privește introducerea tehnicii?

— PNUD încearcă să fie o organizație cu caracter universal. Nu numai din punct de vedere geografic, dar și din punct de vedere al tehnologiei. Cred că acesta este unul din principalele avantaje oferite de acordurile PNUD. Faptul că această organizație, cu cele 17 agenții specializate ale sale, este un sistem care se ocupă de toate genurile de tehnologie, de la introducerea celor mai elementare tehnici în agricultură, cum ar fi folosirea căruței, a vitelor de tracțiune, a îngrășămintelor, pînă la cercetările în domeniul energiei nucleare, a informaticii și a metodelor de conducere modernă, face ca toate țările în curs de dezvoltare să poată beneficia de pe urma celei mai avansate tehnici cunoscute umanității. Aș aminti drept exemplu experimentul nostru din Coasta de Fildeș pentru utilizarea celor mai moderne tehnici audiovizuale în domeniul educației.

În concluzie aș spune că tehnicile cele mai noi pot accelera dezvoltarea și pot crea condițiile pentru mărirea capacității de absorbție. Ori de cîte ori putem utiliza tehnici avansate pentru a scurta procesul dezvoltării, trebuie să recurgem la ele. În același timp să nu ne fie teamă să utilizăm tehnici mai simple acolo unde este necesar.

• Ce părere aveți despre perspectivele cooperării PNUD cu România?

— Această cooperare este o realitate incontestabilă. Avem relații deosebit de bune cu România, care este membră în Consiliul de conducere al PNUD și este foarte activă. Considerăm foarte important că proiectele dv. sînt cu adevărat proiecte românești și nu creații ale unei birocrații internaționale. Noi participăm în mod efectiv la proiectele dv., încercăm să ne integrăm în propriul dv. efort de dezvoltare. Cifrele ilustrează acest lucru: majoritatea absolută a fondurilor au fost furnizate de guvernul român. În legătură cu această colaborare aș menționa de asemenea că, după părerea mea, o organizație internațională care lucrează într-o țară ca România, cu nivelul înalt al instituțiilor sale, cu calitatea tehnicienilor și experților, are prilejul, suplimentar și neprevăzut, să-și ridice nivelul propriei activități.

Deschiderea unei reprezentanțe permanente a PNUD confirmă sentimentul nostru că există perspective bune de cooperare cu guvernul român.

Interviu realizat de
Irina VIANU

GLOSAR

FACTORING

TERMENUL reprezintă o activitate care constă în combinarea unor servicii cu o formă specifică de finanțare. O societate capitalistă încredințează titlurile de creanță asupra debitorilor săi, inclusiv cei din străinătate, unei bănci sau firme specializate, denumită „factor", urmînd ca aceasta să le încaseze la scadență. Sumele reprezentînd creanțele sînt avansate societății respective imediat după preluarea lor de „factor", care își asumă totodată riscul insolvabilității debitorilor, dar nu și alte riscuri, cum ar fi refuzul plății ca urmare a conflictelor legate de executarea contractelor.

Pentru creditul astfel acordat, pe baza titlurilor de creanță preluate, „factor"-ul percepe o dobîndă corespunzînd în general nivelului dobînzilor bancare la avansurile în cont curent. În mod frecvent, „factor"-ul asigură societății cliente și alte servicii, de exemplu se ocupă de probleme de vamă și depozitare culege informații asupra unor eventuali clienți și a perspectivelor anumitor piețe, sprijină rezolvarea unor litigii ajunse în fața justiției ș.a.

Întrucît nu mai trebuie să efectueze volumul mare de operații pe care le presupune încasarea debitorilor și primește asistență și în alte probleme, societatea capitalistă care încheie un contract de factoring poate să simplifice evidențele și să reducă sau să redistribuie personalul, concentrînd eforturile aparatului său asupra activității productive.

Element important în lupta de concurență, factoring-ul contribuie, pe de altă parte, la creșterea dependenței societăților capitaliste față de bănci (firmele specializate sînt create tot de băncile capitaliste).

FORFETING

CONSTITUIE o formă de finanțare a exporturilor care s-a dezvoltat în țările occidentale în cursul ultimilor ani. Un exportator vinde, fără drept de recurs, printr-o bancă sau o societate specializată în asemenea tranzacții, titlurile sale de creanță asupra unui importator. O condiție necesară este existența unor suficiente garanții în ce privește situația financiară și probitatea importatorului.

Astfel, prin „forfeting" exportatorul încasează imediat creanțele sale la fel ca la „factoring", dar are în plus avantajul că, datorită vînzării acestora fără recurs, pentru el nu mai există nici un fel de riscuri, toate fiind asumate de cumpărătorii titlurilor.

Băncile apar mai puțin în calitate de cumpărători ai titlurilor, jucînd de regulă rolul de intermediari în tranzacțiile de forfeting, care atrag cu precădere deținătorii de fonduri speculative în căutare de plasamente rentabile pe termene nu prea lungi.

Uneori se formează consorții internaționale pentru încheierea unor tranzacții de „forfeting" care ating valori mai importante.

R. N.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

Prognoze '72:

PIAȚA COMUNĂ: CLIMATUL ÎN RĂCIRE

MULTE INDICII, reunite de Comisia Pieței Comune vest-europene în raportul său anual cu privire la situația economică a Comunității, vorbesc despre o răcire a climatului conjunctural în 1972, în prelungirea încetinirii activității care s-a făcut simțită și în ultima parte a anului trecut. După evaluările Comisiei, produsul social brut pe ansamblul Comunității va crește probabil în 1972 numai cu 2,5%—3%, pornindu-se de la presupunerea că în a doua jumătate a anului va avea loc o redresare a conjuncturii. Nesiguranța care se menține în relațiile valutare și comerciale din lumea occidentală constituie în continuare un factor deprimant pentru perspectivele conjuncturale. Anchetele în rîndul întreprinzătorilor scot la iveală o creștere a stării de spirit pesimiste, ceea ce anticipează asupra slăbiciunii așteptate în domeniul investițiilor. Și consumul privat va avea un rol relativ mai redus ca factor de creștere în anul care a început.

Dintre rezultatele parțiale pe 1971 care au devenit cunoscute recent, întărind impresia generală de răcire a climatului conjunctural în Piața Comună, au atras atenția cele referitoare la siderurgie. Producția de oțel a Comunității s-a redus pe întreg anul trecut cu 5,4% față de 1970, nivelul atins fiind de 103,4 milioane tone (în comparație cu circa 109 milioane în anul precedent). Cea mai însemnată pierdere de producție dintre țările Pieței Comune a înregistrat-o Republica Federală a Germaniei, a cărei producție de oțel a însumat anul trecut 40,3 milioane tone — în regres cu 10,5% față de 1970. În Franța și Luxemburg nivelul producției de oțel a scăzut cu cîte 4%. Producția belgiană a fost de 12,4 milioane tone. Numai oțelăriile italiene și cele olandeze și-au putut spori întrucîtva producția, și anume cu cîte 1%. În domeniul producției de fontă, evoluția a fost analogă. Pe ansamblul Comunității s-a înregistrat anul trecut o producție de 75,7 milioane tone, cu circa 6% mai puțin decît în 1970, și aici pierderea de producție cea mai însemnată a fost cea din R.F.G., cu aproape 11%.

Și prognoza conjuncturală generală a Comisiei de la Bruxelles pe 1972 rezervă R.F. a Germaniei evoluția cea mai preocupantă. În ceea ce privește Italia unde recesiunea a caracterizat ansamblul anului 1971, experții Comunității emit presupunerea că spre sfîrșitul anului a fost atins nivelul cel mai scăzut de la care se poate conta pe conturarea unei redresări. O accentuare a tendinței de încetinire a creșterii s-a constatat în Belgia. Tendințe inflaționiste accentuate și-au făcut loc în Olanda, unde cererea externă și activitatea de investiții au slăbit, sporul producției s-a redus, iar șomajul tinde să crească. Situația relativ cea mai favorabilă este cea din Franța, unde experții Comisiei nu prevăd eventuala apariție a fenomenelor de răcire conjuncturală decît dincolo de mijlocul anului, dacă măsurile de stimulare întreprinse de autorități se vor dovedi ineficiente.

Situația din Franța apare ca o excepție și în lumina rezultatelor ultimei anchete conjuncturale a Comisiei de la Bruxelles în rîndurile întreprinzătorilor. Numai în această țară răspunsurile celor chestionați (rezultate publicate la mijlocul lunii ianuarie) reflectă o tendință de creștere a cererii. Procentul celor care au apreciat carnetele de comenzi ca suficiente sau relativ mari a crescut întrucîtva față de ancheta precedentă (70% în septembrie 1971, față de 67% în mai), la fel ca și procentul celor care contau pe creșterea producției în lunile următoare (30%, față de 29% în mai). Numai situația comenzilor din străinătate a început să slăbească din luna august. Tendința generală este diferită în celelalte țări ale Pieței Comune. La sfîrșitul lunii septembrie numai 7% din întreprinzători mai considerau că au comenzi relativ mari, față de 11% în mai. Pentru lunile următoare se contează pe o scădere clar conturată a producției. Și în Italia evaluarea carnetelor de comenzi a devenit mai puțin favorabilă, iar în ceea ce privește perspectivele producției numai 11% din întreprinzători contau pe creșterea ei în lunile următoare. Ancheta în rîndurile întreprinzătorilor belgieni a indicat că ei contează pe încetinirea ritmului de creștere.

MONDORAMA

AVÎNTUL CELOR DOI „E"

LA ÎNCEPUTUL anului 1971, în industria electrotehnică și electronică a R.D.G. (inclusiv construcția de aparataje) existau 688 de întreprinderi, adică 5,9% din totalul întreprinderilor industriale ale țării. La aceeași dată, numărul muncitorilor și funcționarilor din întreprinderile menționate reprezenta aproape 364 mii (12,9% din totalul muncitorilor și funcționarilor ocupați în industrie). Dezvoltarea industriilor menționate este însoțită de concentrarea producției, de creșterea marilor întreprinderi și sporirea ponderii acestora în volumul total al producției : 87% din producție se realizează în marile întreprinderi cu un efectiv de peste 500 salariați. Pentru industria electrotehnică și electronică a R.D.G. este caracteristic un înalt nivel al productivității muncii : în perioada 1956— 1970 ea a crescut de 3,8 ori, față de 2,9 ori cît a reprezentat creșterea la acest indicator pe industrie în ansamblu.

ÎNCĂ O DATĂ DESPRE DIMENSIUNE

DIMENSIUNEA nu asigură întotdeauna o productivitate superioară. Acest adevăr, constatat în anumite ramuri industriale, se confirmă acum și în ce privește băncile. Două clasamente, pe criterii diferite, făcute de l'Union des banques suisses, compară locul pe care îl ocupă diferite bănci, după dimensiunea și după productivitatea lor (care este apreciată după raportarea activelor la numărul salariaților). Pornind de la primul criteriu, pe locul 1 se situează Bank of America, apoi First National City Bank și Chase Manhattan. Cea mai mare bancă franceză — B.N.F. ocupă de-abia locul 15. Din punct de vedere al productivității sînt în frunte banca Morgan și Manufacturers, Hanover Corp. Băncile franceze sînt cu mult mai în urmă din punct de vedere al productivității decît din cel al dimensiunii : Société Générale ocupă locul 59, Crédit Lyonnais — 64, B.N.P. — 65.

CERAMICA DIN BAT TRANG

AȘEZAT pe malul drept al Fluviului Roșu, în aval de Hanoi, satul Bat Trang este cunoscut de peste cinci secole ca leagănul ceramicii vietnameze. Anul 1959, a marcat pentru meșteșugarii locali organizarea Fabricii de ceramică prin gruparea celor 30 de ateliere meșteșugărești existente. O acțiune amplă de perfecționare a proceselor de producție, semimecanizare, dotare tehnică desfășurată în paralel cu preocuparea pentru pregătirea cadrelor și extinderea capacităților de producție, și-a dat roadele. Ceramica din R. D. Vietnam menționează „Le Courrier du Vietnam" este exportată în Polonia, Cuba, Italia, Suedia, Japonia, Franța etc.

PIRAMIDELE EXPLICATE ECONOMIC

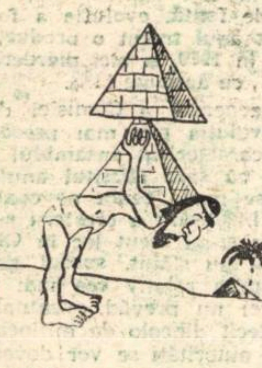

PENTRU egiptologul englez dr. Kurt Mendelssohn piramidele egiptene nu au avut numai rosturi funerare și, departe de a ruina țara, ele îi asigurau de fapt o anumită prosperitate. După părerea lui, relatată de săptămînalul *L'Express*, constructorii celebrelor piramide nu erau neapărat sclavi, ci oameni liberi, în sprijinul acestei afirmații pledînd anumite inscripții descoperite de el. În fiecare an, timp de trei luni, o parte importantă a populației rurale nu avea de lucru din cauza inundațiilor. Pentru a asigura o sursă de trai acestei populații, faraonii au inițiat construcția piramidelor. Și cum pe măsură ce lucrările la o piramidă avansau, nevoia de forță de muncă scădea, însemna că treptat majoritatea constructorilor deveneau șomeri pînă la venirea unui nou faraon. Or, potrivit egiptologului citat, „nici o economie nu ar putea supraviețui unor asemenea fluctuații în utilizarea forței de muncă. Trebuia, în consecință, construit cu orice preț". Astfel s-ar explica, spune el, că s-au construit mai multe piramide decît cîți faraoni au existat.

POLITICA DE APARTHEID COSTĂ...

REPUBLICA Sud-Africană cunoaște în acest an cel mai mare deficit bugetar din istoria sa : peste 700 milioane rand (aproximativ 3,2 miliarde mărci vest-germane). Revista **Der Spiegel** afirmă că această situație se datorește politicii de apartheid a Africii de sud pe piața brațelor de muncă. Faptul că îndeplinirea anumitor munci este permisă numai albilor a frînat în așa măsură dezvoltarea economiei, încît încasările de impozite au rămas mult în urma prevederilor. Potrivit părerilor oficiale, chiar și o imigrare masivă de albi în următorii cinci ani nu ar putea înlătura lipsa „brațelor de muncă albe".

ARGUMENTE CU DOUĂ TĂIȘURI

EXTINDEREA firmelor multinaționale ai căror acționari principali se află în Statele Unite, a luat o amploare deosebită. Astfel, după date guvernamentale, vînzările filialelor din străinătate ale firmelor multinaționale cu reședință în S.U.A. au crescut de la 24 miliarde dolari în 1960 la 77 miliarde dolari în 1970. În jurul acestei extinderi și a unei legislații de reglementare a ei se poartă în prezent dispute aprinse în Statele Unite. Cercurile progresiste revendică legi antitrust mai drastice, afirmînd că activitatea firmelor multinaționale creează dificultăți pentru balanța de plăți a S.U.A. prin ieșirile de capital și stimularea importului de bunuri produse de filialele din străinătate ale firmelor respective.

O comisie din reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, Comerțului și Justiției, consideră critica exagerată și susține că efectul activității firmelor multinaționale este mai curînd pozitiv. În sprijinul acestei poziții se arată că numai 8% din vînzările filialelor străine ale acestor firme se realizează în S.U.A. și că, în timp ce ieșirile de capital pentru investiții au fost de 4,5 miliarde dolari în 1970, veniturile realizate în străinătate și repatriate în același an au fost de 6 miliarde. În plus, la învinuirea că exportul de capital reduce investițiile interne și împiedică scăderea șomajului, comisia arată că activitatea de conducere și de cercetare pentru filialele din străinătate se realizează mai ales în S.U.A. unde în acest domeniu lucrează între 250 000 și 500 000 salariați.

Argumentele sînt desigur impresionante ; numai că ele nu sînt mai puțin convingătoare pentru țările invadate de capitalul american, care constată cu același prilej că profiturile realizate și repatriate în S.U.A. sînt mai mari decît investițiile și că puterea de control asupra acestor firme „multinaționale" este de fapt cît se poate de „națională".

CENTRALE FLOTANTE

PENTRU a asigura posibilitatea unei mari „mobilități" în aprovizionarea cu energie electrică, societățile americane Westinghouse Electric Comp. și Tenneco Inc. au investit 20 milioane de dolari pentru construirea în serie de centrale nucleare... flotante. Ambarcate pe nave speciale, aceste centrale — dotate cu reactoare standard de 1200 MW — vor fi deplasate, după necesități, spre zonele a căror rețea de energie electrică se află vremelnic în dificultate sau vor servi ca sursă permanentă de energie pentru acele regiuni de coastă a căror terenuri sînt improprii pentru construirea de centrale terestre.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

SOCIETĂȚILE VEST-EUROPENE ȘI PIAȚA EXTERNĂ

RECENTELE frămîntări valutare și incertitudinea legată de ele au creat preocupări dintre cele mai serioase cu precădere societăților a căror cifră de afaceri se realizează mai ales pe seama exportului și a vînzărilor filialelor lor din străinătate. Tabelul alăturat făcînd o ierarhizare a societăților vest-europene care realizează în străinătate o parte ridicată a cifrei de afaceri, permite constatarea, nu lipsită de semnificații, că firmele din țările mici, pentru care comerțul exterior, în general pătrunderea pe piața externă, reprezintă o activitate vitală, sînt foarte bine situate. Astfel, Elveția participă cu trei societăți în primele șase locuri, o firmă siderurgică luxemburgheză ocupă locul al treilea, iar alta olandeză — de astă dată din industria chimică — locul al cincilea. Trei întreprinderi din primele opt locuri sînt suedeze. În schimb, prima întreprindere din Franța, după criteriul amintit, apare abia pe locul 20. Dintre cele 35 societăți incluse în listă sînt franceze numai 7, față de 11 ale R.F.G. Datele se referă la anul 1970 ; pentru Swedish Math și Gutehoffnungshütte — la anul 1969).

Societatea și principala ei ramură de activitate	Țara	Ponderea exporturilor și a vînzărilor filialelor din străinătate, în cifra de afaceri (în %)
1. Nestlé (aliment.)	Elveția	98
2. Sandoz (farm.)	Elveția	95
3. Arbed (siderurg.)	Luxemburg	93
4. SKF (rulmenți)	Suedia	92
5. AKZO (fibre chim.)	Olanda	87
6. Sulzer (mecan.)	Elveția	80
7. Swedish Match (chibrituri)	Suedia	75
8. LM Ericsson (telef.)	Suedia	73
9. Volkswagen (automobile)	R.F.G.	69
10. Agfa-Gevaert (foto)	R.F.G.-Belgia	67
11. EML (telev., discuri)	Anglia	67
12. Bayer (chimie)	R.F.G.	66
13. Hoogovens (siderurg.)	Olanda	65
14. Siemens (electrotehn.)	R.F.G.	60
15. ICI (chimie)	Anglia	58
16. Hawker Siddeley (aeronaut.)	Anglia	57
17. Hoechst (chimie)	R.F.G.	54
18. Beecham (farm.)	Anglia	51
19. British Leyland (automobile)	Anglia	49
20. Pechiney (aluminiu)	Franța	48
21. BASF (chimie)	R.F.G.	47
22. Daimler-Benz (automobile)	R.F.G.	45
23. Renault (automobile)	Franța	45
24. ASEA (electrotehnică)	Suedia	44
25. Ignis (ind. frigului)	Italia	44
26. Peugeot (automobile)	Franța	44
27. Gutehoffnungshütte (mecan.)	R.F.G.	37
28. Degussa (prel. metal.)	R.F.G.	35
29. Plessey (electronică)	Anglia	34
30. Creusot-Loire (mecan.)	Franța	30
31. Citroën (automobile)	Franța	25
32. Rhône-Poulenc (chimie)	Franța	25
33. CGE (electrotehn.)	Franța	24
34. Rheinstahl (siderurg.)	R.F.G.	23
35. Krupp (siderurg.)	R.F.G.	22

SURSA : La Vie française, 9 decembrie 1971

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X NR. 7 (442)
VINERI 18 FEBRUARIE 1972
20 PAGINI 2 LEI

7

Două evenimente de mare însemnătate:

- Conferința cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții
- Congresul țărănimii cooperatiste

ANUL X **viata economica**

Săptămînal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • Bucureşti

SUMARUL

Nr. 7, din 18 februarie 1972

■ **ECONOMIE NAŢIONALĂ**

Pe teme ale Conferinţei pe ţară a cadrelor de conducere din întreprinderi şi centrale industriale şi de construcţii :
— **Cum să asigurăm creşterea eficienţei economice**
Semnează : ing. **Gheorghe Lupu**, secretar al Comitetului municipal P.C.R. Craiova, ing. **Valentin Smărăndescu**, director, Întreprinderea de prefabricate din beton — **Alexandru Dombi**, director, Uzina mecanică de reparat material rulant, **Albert Marx**, inginer şef, Fabrica de locomotive Diesel electrice şi electrice, **Liviu Tănăsescu**, inginer şef, Fabrica de aparataj electric de medie şi înaltă tensiune, ing. **Emil Surdu**, director adjunct, Uzina de maşini agricole „7 Noiembrie", **Simion Scarlat** director comercial Combinatul Chimic (pag. 3—4—14)

— Un element indispensabil deciziei, pentru o mai bună orientare şi folosire a fondurilor de investiţii :
Modul de utilizare a capacităţilor existente
de ing. **C. Constantinescu**, **H. Pincas**, din C.S.P. (pag. 5—6).

— Centrala industrială
O structură suplă, susceptibilă de perfecţionare
de **Maria Ioniţă** (pag. 7).

— Producătorul şi piaţa externă
• Studiul cererii — crearea produsului — promovarea vînzării
de **Mihail Cardiş**, **Teodor Vlad**, ISCE „Tehnoforestexport", M.E.F.M.C.
• Mobilitate în mijloace — stabilitate pe piaţă
de **I. Stamatescu**, I.C.E. „Auto-tractor"-Braşov (pag. 8)

— Al II-lea Congres al U.N.C.A.P
Forum al răspunderii şi competenţei
de conf. dr. **Sabin Nica-Sirbeşti**, **Vasile Milea** (pag. 9).

— **Factorul educaţional şi creşterea economică**
de **Octavian Ciulea** (pag. 10—11).

— **Puncte de vedere :**
Circuitul metalului în economie.
Norme de stabilire a normativelor de stoc
de ing. **Mircea Păriol.** (pag. 12).

■ **CONDUCERE ŞI ORGANIZARE**

— 400 de specialişti participă la o anchetă de opinie
Cum perfecţionăm organizarea (II)
de **C. Cojocaru**, **I. Georgescu**, **S. Popescu** (pag. 13).

■ **TEORII — IDEI**

Cărţi :
Evaluarea relaţiei producţie-desfacere
de **I. Al. Georgescu**
— Confruntări :
Profesorul Haberler, politica veniturilor şi sindicatele
de **D. Stroja** (pag. 15)
— **În ajutorul celor ce studiază în învăţămîntul de partid.** Răspunsuri la întrebări: **Prognoza — etapă necesară a muncii de planificare**
de prof. univ. dr. **Const. Danciu** (pag. 16)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

— Algeria : noua etapă a reformei agrare
de acad. **V. Malinschi** (pag. 17).
— **Din presa ţărilor socialiste :**
Eficienţa pregătirii cadrelor (pag. 18).

Redactor şef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

DIALOG VIU, NEMIJLOCIT

Au intrat de multă vreme în practica cotidiană a activităţii noastre de edificare socialistă, dialogul viu, contactele nemijlocite ale conducătorilor partidului şi statului cu colectivele de oameni ai muncii, cu făuritorii bunurilor materiale şi spirituale — expresie grăitoare a legăturii de nezdruncinat dintre partid şi popor, a profundului democratism care conferă maselor atributele dezbaterii şi definirii conştiente a propriului lor destin.

Sărbătorirea a 80 de ani de activitate a Uzinei de vagoane din Arad a prilejuit prezenţa, în mijlocul oamenilor muncii din acest important centru industrial al ţării, a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, însoţit de tovarăşii Ion Gheorghe Maurer, Paul Niculescu-Mizil, Maxim Berghianu. Ca întotdeauna, şi această vizită de lucru a conducătorilor partidului şi statului s-a concretizat într-o amplă şi multilaterală analiză a activităţii productive a muncitorilor arădeni, într-un aprofundat schimb de păreri privind posibilităţile de valorificare mai deplină a tuturor rezervelor interne, a prilejuit o entuziastă reafirmare a hotărîrii colectivelor de oameni ai muncii de a-şi aduce întreaga contribuţie la opera generală de edificare a ţării.

Urmînd ritmul transformărilor pe care le-a cunoscut întreaga ţară în anii puterii populare, Aradul a devenit un important centru, redimensionîndu-şi structural profilul economic, industrial şi social. Industrializarea socialistă s-a concretizat aici în dezvoltarea vertiginoasă a industriei constructoare de maşini şi, în paralel, a numeroase ramuri ale industriei uşoare. Astăzi acest oraş produce vagoane, strunguri, textile, mobilă etc., în economia întregului judeţ industria deţinînd o pondere de aproape 70 la sută. În anii ultimului cincinal au fost date aici în folosinţă 54 de noi capacităţi de producţie şi obiective, iar fondurile de investiţii alocate de stat în actualul cincinal sînt îndreptate în continuare spre construirea unor noi întreprinderi industriale şi modernizarea capacităţilor existente, paralel cu dezvoltarea unor ramuri cu tradiţie şi cu posibilităţi de valorificare mai deplină a resurselor materiale şi a forţei de muncă.

Dialogul purtat de secretarul general al partidului cu numeroşi muncitori, ingineri şi tehnicieni din uzină a avut un pronunţat caracter practic. Realizările acestui colectiv sînt pe măsura renumelui de care se bucură. În anii cincinalului trecut au fost asimilate aproximativ 24 tipuri de vagoane de călători şi marfă, al căror număr de fabricaţie a atins cifra de 70 000. Dintre acestea se remarcă vagoanele pe 10 osii, de 145 tone, destinate transportului utilajelor grele şi transformatoarelor de mare capacitate, vagoanele confortabile de călători care pot fi integrate în componenţa trenurilor ce depăşesc viteza de 120 km pe oră, vagoanele de marfă destinate transporturilor de minereuri, cu o capacitate de încărcare de 60 tone etc. Au fost, de asemenea, construite vagoane cu destinaţie specială pentru transportat produse de mare greutate, pe 20 de osii, rar întîlnite chiar şi în ţările cu vechi tradiţii în acest domeniu, vagoane conteiner, precum şi vagoane suburbane de călători, beneficiind de soluţii constructive originale. Astăzi, la fiecare 75 de minute constructorii arădeni scot pe poarta fabricii un vagon.

Caracterul de lucru, practic, al vizitei secretarului general şi a celorlalţi conducători de partid şi de stat, este reliefat pregnant chiar şi de numai cîteva exemple. Astfel, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a indicat factorilor de răspundere ai uzinei să studieze mai în profunzime procesul de muncă şi să caute soluţii pentru utilizarea deplină a capacităţii de producţie a maşinilor, pentru folosirea completă a mîinii de lucru, pentru reducerea consumului de metal şi ridicarea productivităţii muncii. Apreciind rezultatele bune obţinute, secretarul general a recomandat constructorilor ca, în perioada care urmează, să-şi intensifice preocupările pentru estetică, confort, viteze sporite, atunci cînd sînt proiectate noi vagoane de călători, pentru o mai mare diversificare a celor de marfă, pentru performanţe superioare care să asigure modernizarea transporturilor noastre feroviare, o şi mai mare competitivitate a vagoanelor româneşti pe piaţa externă.

Mitingul care a avut loc la Uzina de vagoane din Arad, cu prilejul acestei vizite, s-a desfăşurat în atmosfera de puternic entuziasm, caracteristică întîlnirilor dintre conducătorii partidului şi statului cu oamenii muncii. Cuvîntarea rostită de tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost pătrunsă de acea năzuinţă continuă spre perfecţionare caracteristică politicii partidului nostru. Pornind de la premisa că progresele obţinute trebuie să constituie un îndemn spre realizări şi mai mari, secretarul general a relevat însemnătatea introducerii de procedee tehnologice moderne, autodotării uzinei cu mijloace mecanice, automatizate, creşterii eficienţei, reducerii cheltuielilor materiale, sporirii venitului net, reducerii consumurilor materiale, a consumului de muncă, sporirii productivităţii muncii pentru a contribui astfel mai substanţial la creşterea posibilităţilor de îmbunătăţire a nivelului de trai al poporului nostru.

„Preocupîndu-ne de dezvoltarea economico-socială a ţării, de creşterea producţiei în toate ramurile de activitate — a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu — *avem în vedere ca tot ceea ce realizăm să se răsfrîngă nemijlocit asupra îmbunătăţirii continue a nivelului de trai, material şi spiritual, al întregului nostru popor. Ţelul suprem al întregii activităţi a partidului, sensul însuşi al făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate constă tocmai în a asigura condiţii de viaţă tot mai bune, mai demne pentru cei ce muncesc din Republica Socialistă România".*

Din multiplele evenimente ale acestei săptămîni, se impune în mod deosebit atenţiei Conferinţa pe ţară a cadrelor de conducere din întreprinderi şi centrale industriale şi de construcţii. Aceasta se înscrie ca un moment deosebit de important în viaţa economică şi socială a ţării, prilejuind dezbaterea celor mai actuale şi mai importante probleme ale economiei noastre naţionale. Ordinea de zi a conferinţei şi caracterul larg reprezentativ al participanţilor, care au adus cu ei ideile şi opiniile colectivelor cărora le aparţin, imprimă acesteia trăsăturile unui adevărat forum al oamenilor muncii de dezbatere a problemelor fundamentale ale ridicării eficienţei întregii activităţi desfăşurate în industrie şi construcţii.

O trăsătură fundamentală a societăţii noastre socialiste este sentimentul de responsabilitate colectivă pentru tot ce înfăptuim sau ne propunem să înfăptuim. Înţelegerea adîncă a noii lor condiţii de posesori ai mijloacelor de producţie şi de producători se reflectă concret în entuziasmul şi abnegaţia cu care oamenii muncii din întreaga ţară se angajează să îndeplinească exemplar şi să depăşească prevederile planului pe anul 1972.

Chemările la întrecere, lansate de o serie de prestigioase colective industriale, privind depăşirea sarcinilor de plan, creşterea productivităţii muncii, reducerea cheltuielilor de producţie, ridicarea nivelului de rentabilitate a întregii activităţi — au stîrnit ecouri largi în toate judeţele, toate întreprinderile. Zilnic ziarele publică răspunsurile a zeci şi sute de unităţi productive care îşi definesc cu rigoare obiectivele pe care şi le propun şi modalităţile de realizare a acestora în cadrul însufleţitoarelor întreceri.

Această atmosferă de optimism, dăruire, pasiune creatoare exprimă cu o inegalabilă elocvenţă încrederea maselor largi de oameni ai muncii în forţele lor, certitudinea transpunerii în viaţă a celor mai cutezătoare obiective.

Pe teme ale Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții

IERI DIMINEAȚĂ au început lucrările Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții. Timp de trei zile, în ședințe în plen și pe comisii, delegații a mii de colective de muncă dezbat probleme fundamentale ale perfecționării conducerii și sporirii eficienței activități industriale și de construcții, gîndesc în comun la găsirea soluțiilor care să mărească aportul acestor două ramuri de bază la dezvoltarea economiei naționale.

Multiple semnificații se degajă din luările de cuvînt ale participanților. Cu siguranță, vom percepe mai corect aria și profunzimea lor atunci cînd propunerile se vor cristaliza în măsurile pe care le va adopta conferința, atunci cînd ele vor prinde viață în activitatea practică a unităților economice. Două idei esențiale se evidențiază însă de pe acum cu deosebită pregnanță și limpezime. Prima izvorăște din obiectivele pe care și le propune conferința, cealaltă privește modalitatea aleasă pentru atingerea acestora.

Legat de obiectivele conferinței, trebuie remarcată în primul rînd atenția pe care conducerea partidului nostru o acordă problemelor legate de perfecționarea sistemului de conducere și organizare, de sporire a rolului factorilor economico-financiari în desfășurarea proceselor din economie. Nu întîmplător aceste teme figurează pe primul punct al ordinei de zi, nu întîmplător ele domină luările de cuvînt din conferință. Se subliniază încă o dată preocuparea constantă a partidului de creare a unor astfel de structuri și pîrghii în economie care să descătușeze și să mobilizeze energiile și inițiativele, să le favorizeze afirmarea creatoare și să le canalizeze spre atingerea obiectivelor care ne stau în față. O astfel de orientare corespunde pe deplin dimensiunilor și ritmurilor în care se dezvoltă în actuala etapă economia noastră, o etapă în care accentul pe aspectele calitative, pe dinamism și inovație în toate domeniile și la toate nivelele, se înscrie ca element caracteristic esențial.

Nu mai puțin semnificativă este și modalitatea în care sînt atinse obiectivele urmărite prin organizarea acestei conferințe. Dacă propunerile formulate de delegați sînt pline de substanță, dacă dezbaterile din conferință au un profund caracter de lucru aceasta se datorește creșterii responsabilității tuturor oamenilor muncii, ca urmare directă a politicii consecvente promovate de conducerea partidului nostru de adîncire a democrației socialiste, de atragere a maselor la conducere, la rezolvarea celor mai importante probleme sociale și economice. Ideile exprimate în cadrul consfătuirii sînt o expresie a gîndirii colective, a celor pe care delegații îi reprezintă, a amplelor dezbateri care au avut loc recent în adunările generale ale oamenilor muncii. În aceste adunări, clasa muncitoare, toți oamenii muncii, beneficiind de o instituție pe care numai socialismul o poate crea, și-au putut spune deschis, nemijlocit părerea asupra problemelor cu care sînt confruntate colectivele din care fac parte, au participat direct la formularea măsurilor care acum sînt luate la nivelul cel mai înalt. Izvorînd din această inepuizabilă și viguroasă sursă de idei, măsurile propuse de delegați se bucură în același timp de adeziunea deplină a tuturor celor ce le vor aplica în practică.

Tocmai în această manifestare deschisă în cadrul lucrărilor conferinței a două trăsături ce definesc caracterul profund participativ al societății noastre — valorificarea capacității creatoare a poporului în procesul conducerii vieții economice și sociale și adeziunea deplină a maselor la deciziile luate — vedem una din semnificațiile majore ale conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderile și centralele industriale și de construcții, o confirmare strălucită a justeței politicii partidului de adîncire continuă a democrației socialiste.

CUM SĂ ASIGURĂM CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE

DE FIECARE DATĂ cînd se pune în dezbaterea specialiștilor din întreprinderi, centrale industriale sau instituții economice de sinteză unele aspecte ale activității prezente sau de perspectivă, pe baza experienței cîștigate, apar întotdeauna noi și valoroase idei menite să îmbunătățească angrenajul economic, idei care se conturează mai precis în „ciocnirea" argumentelor pro și contra.

Astfel, recenta dezbatere organizată de revista noastră cu sprijinul Comisiei economice a Comitetului municipal al P.C.R. - Craiova, cu cadre de conducere și specialiști din principalele întreprinderi industriale, avînd ca temă: **„Cum asigurăm creșterea eficienței economice?"**, *a abordat probleme privind modalitățile de sporire a rentabilității, de perfecționare a produselor și tehnologiilor de fabricație, îmbunătățirea relațiilor dintre furnizori și beneficiari, dezvoltarea și întărirea cooperării, lichidarea unor neajunsuri care „estompează" unele inițiative valoroase. Dezbaterile au fost consemnate de redactorii noștri* **V. Boescu, L. Țintea, E. Zamfirescu.**

ORGANELE DE PARTID PREOCUPATE INTENS DE PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII ECONOMICE

CRAIOVA INDUSTRIALĂ de azi dispune de mari unități, cu o pondere însemnată în cadrul ramurii sau chiar a economiei naționale, așa cum sînt — Combinatul Chimic, Uzinele „Electroputere". Întreprinderea de prefabricate din beton, Uzina „7 Noiembrie" Uzina pentru material rulant, fabrici de produse alimentare, confecții etc. Eforturile depuse în dezvoltarea economică a Craiovei, a dat roade bune, an de an volumul produselor, nivelul calitativ al acestora, eficiența economică înscriindu-se într-o dinamică pozitivă. **Anul 1971 — este cel mai elocvent în această privință: pe ansamblul municipiului și pe fiecare unitate au fost realizați toți indicatorii de plan, inclusiv cei de eficiență economico-financiară.**

Ne străduim să folosim experiența acumulată și totodată să o dezvoltăm în noul an în care am intrat. În acest sens, o primă problemă căreia i-am acordat toată atenția este **sprijinirea întreprinderilor pentru a-și planifica rațional sarcinile de producție, în funcție de potențialul de care dispun și în strînsă concordanță cu obligațiile contractuale, cu solicitările beneficiarilor interni și exteriori.**

Pornind de la specificul fiecărei unități, am reușit să stabilim programe care să asigure o producție cît mai proporțională pe trimestre și luni, avînd în unele cazuri și perioade de vîrf între acestea, astfel încît planul pe întregul an este asigurat că va fi realizat integral și în condiții de economicitate ridicată.

La nivelul municipiului producția industrială este prevăzută a se realiza în acest an în proporție de 23,5% în trimestrul I (în 1970 s-a realizat 18-20%), în trimestrul II 23,6%, în trimestrul III 25,4%, iar în trimestrul IV 27,5% (în 1971 se realiza în această ultimă perioadă peste 55%). Pe întreprinderi, procentele planificate sînt apropiate cu plus sau minus 1-3%, întrucît s-a ținut seama, așa cum am arătat, de specificul lor, de potențialul disponibil, de nivelul asigurării desfacerii produselor.

Firește, nu sîntem adepții organizării unei ritmicități aritmetice. Dar nici nu putem lăsa, ca datorită unor neajunsuri și inerții, planul să se realizeze în salturi, cu consecințele ce decurg de aci. De obicei, în unele unități, datorită defecțiunilor în aprovizionare sau în organizarea proceselor de producție, mai stăruie tendința de a realiza circa 50% din plan în decada a III-a a lunii. Și fiindcă am vorbit de aprovizionare, trebuie să arăt că în acest domeniu se manifestă încă serioase deficiențe, încălcîndu-se uneori flagrant Legea contractelor economice.

Am făcut un bilanț al cheltuielilor neeconomicoase ce au fost înregistrate în unele întreprinderi în 1971. Marea lor majoritate (este vorba de sute și sute de mii de lei pe întreprindere, iar la nivelul municipiului ele sînt de ordinul milioanelor), provin din transporturi suplimentare (cu autocamioanele sau cu avionul), din deplasări a zeci și zeci de delegați la întreprinderile furnizoare de materii prime. Oare toate acestea nu pot fi evitate? După părerea noastră, da. **În ce privește unitățile industriale din municipiul nostru, am luat toate măsurile și urmărim îndeaproape realizarea producției-marfă și a livrărilor către beneficiari, încît sperăm că, în acest an, să diminuăm la minimum posibil orice dereglare a mecanismului și prevederilor.** Dorim ca același lucru să-l facă și furnizorii de materii prime și materiale.

Pentru a evita unele situații neplăcute, cînd diverși conducători de întreprinderi raportau nerealizarea unor poziții de plan din lipsa unor materiale, am luat măsura să-i determinăm să lărgească cooperarea pe plan local, să aplice principiul întrajutorării la înlăturarea deficiențelor. Anul trecut, multe din neajunsurile ivite au putut fi înlăturate datorită unei asemenea cooperări și colaborări pe plan local între Uzinele „Electroputere" și Uzina de reparat material rulant, între Uzina „7 Noiembrie" și „Electroputere", între Combinatul chimic și diverse alte întreprinderi etc. **Ajutorul reciproc acordat în domeniul asigurării unor materiale, piese de schimb, scule, și chiar asistență tehnică, toate la un loc au creat baza unei atitudini noi, care depășește interesul îngust de uzină.**

Sînt din păcate, și situații care depășesc posibilitățile locale. **Una din aceste greutăți o constituie lipsa de piese de schimb, a unor scule și organe de asamblare.** Dacă unele din acestea se realizează cu forțe proprii, cu toate că față de o unitate specializată costurile lor sînt cel mai adesea mult mai mari, altele însă rămîn să fie procurate de la furnizori specializați. Există și contracte încheiate în acest sens. De cele mai multe ori ele nu sînt însă respectate, furnizorii livrînd numai acele produse care le convin și obțin probabil o mare eficiență. Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei Chimice, ar trebui să analizeze în mod special aceste aspecte, luînd măsuri pentru lărgirea capacităților în unitățile specializate pentru a satisface în condiții mai bune cererile beneficiarilor de scule, piese de schimb și organe de asamblare.

O altă problemă la care vreau să mă refer este **preocuparea pentru integrarea unor produse care se realizează după licențe.** Unele întreprinderi craiovene au sarcini mari în această privință. Ar fi necesar ca ele să se bucure de un sprijin mai larg din partea institutelor de cercetări și proiectări, din partea ministerelor. **Bine ar fi dacă pentru produsele de importanță majoră pentru economie, s-ar numi și un coordonator de specialitate la nivel de departament sau minister.** În acest mod, forțele tehnice ar fi

ing. Gheorghe LUPU
secretar al Comitetului municipal P.C.R. — Craiova

(Continuare în pag. 4)

←

utilizate mai rațional, s-ar reduce substanțial timpii morți și chiar unele cheltuieli suplimentare. Dar ceea ce este mai esențial, integrarea poate fi realizată într-un timp mai scurt și cu o deplină reușită, capacitățile de producție putînd fi totodată și ele utilizate rațional.

Ne aflăm în prezent în faza cînd colectivele de muncă din întreprinderi și-au luat angajamente pentru a realiza cît mai multe produse peste prevederile de plan, pentru reducerea cheltuielilor de producție, pentru creșterea beneficiilor. Acordînd toată atenția ritmicității, realizării planului și angajamentelor asumate, vom sprijini eforturile întreprinderilor de așa natură, încît în acest an realizările la nivelul fiecărei unități și pe municipiu, să se situeze cu mult peste cele dobîndite în anii trecuți.

CĂI ALE RENTABILITĂȚII...

PÎNĂ ÎN URMĂ cu cîțiva ani întreprinderea noastră apărea, în toate dările de seamă sau în analizele periodice, ca o unitate care nu-și realiza sarcinile de plan, producînd scump, grevînd bugetul statului (era planificată cu pierderi) cu sume importante. Incepînd cu 1971 lucrurile s-au schimbat radical : întreprinderea își realizează sarcinile de plan cu o ritmicitate îmbunătățită, nu mai apelează la dotații din partea statului ci, dimpotrivă, obține beneficii peste plan. **Anul trecut,** de pildă, **cu toate că volumul producției realizat a fost mai mare cu peste 37 milioane lei față de 1970** (realizarea a avut loc cu aceleași capacități de producție, fără noi investiții), **am obținut beneficii prin reducerea prețului de cost, de peste 5 milioane lei.** Ce a stat de fapt, la baza acestui reviriment ?

După aprecierea noastră, pe prim plan se situează **planificarea judicioasă a sarcinilor de producție pe trimestre, luni și decade, îmbunătățirea organizării și conducerii producției.** Dacă înainte producția se desfășura după niște calcule din birou, creîndu-ne stocuri la diferite sortimente în așteptarea unor comenzi de livrări, această practică am înlocuit-o cu **metoda planificării interne a sarcinilor de producție în funcție de cerințele beneficiarilor.** În 1971, de pildă, repartizarea programului s-a făcut în funcție de termenele de livrare reieșite din contractele economice încheiate cu beneficiarii. Pentru fiecare perioadă de timp (iarna, vara, toamna) am avut și avem în vedere posibilitățile create pe șantiere pentru montajul prefabricatelor. Bunăoară în trimestrul I volumul producției planificat este ceva mai redus decît în trimestrele următoare. Aceasta, deoarece beneficiarii execută iarna, mai ales, lucrări interioare. Vîrfuri de producție mari realizăm în trimestrele II și III, întrucît în această perioadă șantierele solicită multe panouri și elemente prefabricate pentru a-și crea front interior de lucru în vederea timpului neprielnic (toamnă—iarnă).

Firește pentru a ne organiza cît mai bine activitatea, **am urmărit și urmărim să încheiem contracte economice pe termene lungi.** Un astfel de contract avem, de pildă, pentru întreg cincinalul privind realizarea de panouri mari pentru 1200—1300 apartamente anual. Alte contracte cuprind sarcini pentru 1—2 ani sau perioade mai scurte. Pentru 1972, avem acoperite cu specificații certe peste 80% din plan, fapt ce ne-a dat posibilitatea ca din prima lună a anului să obținem producții mari și să ne realizăm planul la toți indicatorii. Ca ritmicitate, am produs în decada I 30%, în decada II 33%, iar în cea de a III-a 37%. Creșterea producției din decada a III-a se datorează execuției unor lucrări auxiliare (confecții metalice nenominalizate și altele) care, deși se execută în tot cursul lunii, se raportează la sfîrșitul ei.

Pe de altă parte, am acționat și acționăm în direcția îmbunătățirii continue a organizării producției și a muncii. Pentru a elimina neajunsurile ce se manifestau în acest domeniu, se impunea ca o cerință hotărîtoare valorificarea din plin a inițiativei și concepției creatoare. De aceea, în urma unui studiu efectuat pe o perioadă mai lungă de timp, **am ajuns la concluzia că este mai important de a utiliza cadrele cu pregătire superioară nu în secțiile de execuție, ci în colectivele de concepție, la nivel de conducere a întreprinderii.** La conducerea secțiilor de execuție am promovat cadre cu pregătire medie și cu mare experiență în producție, dînd astfel posibilitate specialiștilor să se ocupe de problemele vitale, prezente și de perspectivă, ale întreprinderii.

Ca principal obiectiv, cadrelor de concepție le-a fost atribuită sarcina de a găsi noi forme de organizare eficientă a producției, de mecanizare a diferitelor operații, de înlăturare a locurilor „înguste" — în așa fel încît producția să se desfășoare în cea mai mare parte pe linii tehnologice cu flux continuu, cu largi posibilități de diversificare și rentabilizare a produselor. Măsura luată, încă din a doua parte a anului 1970, a avut urmări pozitive, întreprinderea aflîndu-se în prezent organizată pe linii tehnologice cu un grad înalt de mecanizare a lucrărilor. În 1972, de pildă, ne-am propus ca, pe baza condițiilor ce ni le-am creat, să obținem, cu același potențial tehnic și uman, o producție cu 30% mai mare față de 1971.

Pentru ca măsurile luate să se soldeze cu maximum de eficiență, avem nevoie însă și de sprijinul altor unități, respectiv a celor furnizoare de materiale și chiar a unora beneficiare. Mă refer în special la **necesitatea livrărilor ritmice a cantităților de ciment contractate cu Combinatul de materiale de construcții Tg. Jiu.** Se întîmplă — și nu rareori — ca nivelul livrărilor zilnice să fie mai mic în prima parte a lunii sau a trimestrului ca apoi să ni se trimită cantități peste posibilitățile noastre de descărcare și însilozare. Analizînd cu furnizorul de mai multe ori cauzele situației respective, acesta aruncă vina pe C.F.R., care nu-i asigură, în mod ritmic, numărul de vagoane cisterne cu instalații pneumatice pentru descărcare. Problema se află în studiu, dar pînă la rezolvarea ei concretă suportăm consecințele ce decurg de aici.

O situație negativă o prezintă și modul în care furnizorii de fier-beton (Combinatele siderurgice Hunedoara și Reșița) înțeleg să se achite de obligațiile contractuale. Din motive mai mult sau mai puțin plauzibile, aceștia ne livrează uneori cantități mai mari, iar alte ori trec perioade lungi pînă primim cîteva tone de fier-beton.

Unele neajunsuri ne pricinuiesc și diferiți beneficiari, pe motivul că nu reușesc să obțină la timp documentațiile pentru obiectivele ce urmează să le construiască, întîrziind uneori luni de zile cu predarea specificațiilor de prefabricate, solicitînd în schimb să le fie livrate într-un termen foarte scurt.

Deficiențele arătate cît și altele, ar putea fi înlăturate dacă centralele industriale din care face parte fiecare unitate (Centrala industrială a prefabricatelor din beton. — București, Centrala industrială a lianților și azbocimentului — Brașov, Centralele industriale Hunedoara și Reșița, Trustul de construcții — Craiova, etc.), ar analiza la nivelul lor mai des fenomenele negative ce se ivesc, dacă împreună ar găsi modalitatea de preîntîmpinare a lor și s-ar preocupa ca, în toate unitățile subordonate, contractele economice să fie riguros respectate.

ing. Valentin SMĂRĂNDESCU
director
Întreprinderea de prefabricate din beton

INDICATORII NESPECIFICI NU SPRIJINĂ PROMOVAREA UNEI CONCEPȚII ECONOMICE

UZINA MECANICĂ de reparat material rulant are ca profil de activitate executarea de reparații capitale la locomotivele Diesel electrice și electrice. An de an avem de executat un volum de reparații tot mai mare atît pentru nevoi interne, cît și externe. Pentru a face față sarcinilor, ne străduim să găsim soluțiile cele mai eficiente, în special pe calea scurtării duratei de staționare a locomotivelor pentru reparații sub timpul planificat. Și nu de puține ori am găsit asemenea resurse. Mai mult chiar. **Am reușit să asigurăm și o ritmicitate în activitatea productivă pe baza unor grafice directoare, întocmite după metoda drumului critic.** O ilustrare concludentă a celor arătate este și tabloul ritmicității realizării planului pe 1971 :

	Planificat %	Realizat %
Trim. I	20	22,9
Trim. II	26,2	28,3
Trim. III	26,3	28,4
Trim. IV	27,5	30,5
Total	100,0	110,6

Și în cadrul trimestrului, pe fiecare lună și decadă am reușit să realizăm, în medie, proporții apropiate, cu unele excepții cînd au existat și variații sensibile într-o decadă sau alta. **Analizînd diferitele oscilații ce au apărut în menținerea ritmicității pe baza drumului critic la un număr de 36 de agregate care concură la realizarea reparațiilor, am desprins unele rezerve ce se cereau a fi folosite, cauzele apariției unor locuri „înguste"** etc. Așa, de pildă, la controlul ultrasonic a rezultat că în sectorul boghiuri se pierde mult timp la montarea și demontarea acestora. Pentru remedierea situației, am achiziționat o instalație, care ușurează mult procesul amintit. După calculele efectuate, rezultă că în acest an, începînd cu trimestrul I, aici imobilizările locomotivelor vor fi reduse cu 5%, îmbunătățindu-se astfel și ritmicitatea activității.

O altă rezervă am găsit-o la pregătirea finală a locomotivei unde vopsirea, uscarea și finisarea lucrărilor durează foarte mult. Pe baza propunerilor specialiștilor, am trecut la executarea, prin autodotare, a unui tunel de vopsire și uscare. Intrarea lui în funcțiune în luna februarie a.c., va facilita reducerea timpului de staționare a locomotivelor cu 6%, îmbunătățirea ritmicității și a calității lucrărilor executate.

Una din cele mai mari rezerve pe care am depistat-o, este în sectorul de montaj. Cu toate că în 1971 am reușit să executăm toate operațiile dînd locomotiva gata în 41 de zile, în loc de 45 cît era planificat, ne-am propus ca în acest an timpul de imobilizare să fie redus la 35 de zile. Calea pentru a ajunge la aceasta este **înlăturarea timpului pierdut în mișcarea pieselor și organelor de asamblare prin paletizarea aproape totală a acestora.** Am luat, totodată, măsuri pentru mai buna încărcare a suprafețelor de producție atît la locurile de muncă de bază, cît și la cele auxiliare. Tindem să ridicăm coeficientul de schimb la utilajele-cheie de la 2,2 la 2,6, iar la utilajele tehnologice de la 1,6 la 2,2.

Dacă, în general, printr-o mai bună planificare și organizare internă a producției și a muncii, reușim să obținem unele realizări, trebuie să arăt că în activitatea noastră apar și fenomene contradictorii care ne îngrădesc în realizarea concomitent cu ritmicitatea, și a unui volum cît mai mare de economii. **Uzinele de reparații au un anumit specific — ele repară și, deci, nu dau producție de serie. Cu toate acestea ele sînt planificate cu indicatori de producție globală și marfă. Așadar, aprecierea activității noastre nu se face în funcție de numărul de locomotive reparate, al timpului de imobilizări, care reflectă mai fidel eficiența muncii ci în funcție de valoarea producției globale și marfă realizată.** De aici și unele consecințe economice negative. **Urmărind realizarea indicatorilor amintiți, intreprinderile de reparații sînt împinse spre a utiliza un volum cît mai mare de piese de schimb noi, fără a acționa și în direcția recuperării unora prin recondiționare.** Or, în cazul locomotivelor Diesel sînt piese care costa între 1—2 milioane lei. Dacă în schimbul acestora am folosi una recondiționată la care manopera se ridică la 1000—3000 lei, înseamnă să nu realizăm planul valoric. Și atunci se ajunge la alegerea căii celei mai ușoare pentru a realiza indicatorii planificați și nicidecum a celei mai eficiente pentru economia națională.

Problema am ridicat-o și ministerului nostru. Mi s-a dat dreptate, dar și pentru 1972 am rămas cu aceiași indicatori. **Apreciez că schimbarea indicatorilor — producției globală și marfă — în intreprinderile de reparații, cu alții — număr de locomotive reparate, scurtarea timpului de imobilizări, reducerea numărului de piese noi prin recondiționarea celor vechi care se pretează la aceasta** — ar schimba optica existentă, direcționîndu-se eforturile spre calitate și economicitate.

Nu pot încheia cele arătate, fără a face și unele referiri la **necesitatea întăririi cooperării între întreprinderi.** Dacă anul trecut am primit un sprijin de la diferite uzine constructoare de mașini (recondiționarea arcurilor de locomotive la Uzinele de vagoane-Arad, diferite încercări la standul de probă a Uzinelor „Electroputere", realizarea a diferite piese de schimb pentru pompele hidrostatice de către Uzina mecanică-Plopeni etc.), pentru 1972 ni s-a refuzat orice fel de cooperare, pe motivul lipsei de capacități de producție. Ne întrebăm : în asemenea condiții va fi cu putință să respectăm programele de producție, să asigurăm ritmicitatea și nivelul cheltuielilor planificate ? Nu ar fi cazul ca fenomenul respectiv să fie analizat de către unitățile în cauză, de către Centralele industriale din care fac parte ?

Alexandru DOMBI
director
Uzina mecanică de reparat material rulant

INDUSTRIA MODERNĂ ȘI EXIGENȚELE COOPERĂRII

DESEORI, colectivul Fabricii de locomotive Diesel electrice și electrice din cadrul Uzinelor „Electroputere" este în alertă. Se încheie luna — și uneori chiar trimestrul — și unele locomotive planificate nu pot fi livrate. Cauza : deși toate se află în hala de montaj, la unele din ele nu pot fi montate diverse piese și repere mărunte, întrucît acestea nu ne-au fost livrate la timp de către întreprinderile cu care cooperăm. Și, începe alergătura, telefoanele, telegramele etc.

În cadrul fabricii noastre avem două secții alăturate : una, de construcții metalice, care execută cutia locomotivei și diferite accesorii ; alta — care efectuează montajul general. Dacă în prima secție activitatea se desfășoară pe întregul flux ritmic și organizat, pe o parte intră tablă, iar pe alta iese cutia locomotivei și diferite accesorii pentru aceasta, ritmicitatea aici fiind aproape aritmetică — 33,3% realizări de plan în fiecare decadă (în această secție toată organizarea activității depinde de Uzina „Electroputere"), cu totul altfel se prezintă situația în secția de montaj. Aici ritmicitatea realizărilor prezintă aproape, de regulă, disproporții foarte mari : 7,3% în decada întîi, 29,22% în a doua și 63,48% în cea de a treia. De ce o asemenea situație ?

Buna desfășurare a activității secției respective **depinde nu numai de Uzinele „Electroputere", ci și de alte 65 — 70 întreprinderi cooperatoare.** Există în rîndul acestora unele care își respectă cu regularitate obligațiile, livrîndu-ne la timp toate reperele contractate. Așa este cazul Uzinelor „Electroaparataj" și Fabricii de mașini electrice din București, Fabricii de motoare Diesel-Reșița, Uzinelor de autocamioane și Uzinelor „Tractorul" din Brașov. Sînt însă altele care, în mod sistematic, nu-și respectă contractele, livrîndu-ne piesele solicitate nu ritmic, ci cînd găsesc de cuviință. Între cele care excelează în această privință se află și Fabrica de cabluri și materiale electroizolante din București care are obligația de a ne livra condensatori. Nu ne mai referim la situația din 1971 care a fost destul de grea, ci doar la perioada ce a trecut din acest an. În acest răstimp respectiva fabrică nu ne-a livrat nici un condensator. Conducerea acestei întreprinderi nu și-a pus problema că, nelivrîndu-ne nici un condensator, Fabrica de locomotive Diesel nu va putea să realizeze și să livreze nici o locomotivă.

Cîtă lipsă de înțelegere ! Cine suferă dintr-o asemenea situație ? Desigur, Uzinele „Electroputere" și, implicit, economia națională. În rîndul întreprinderilor care nu-și onorează la timp contractele

Albert MARX
inginer șef
Fabrica de locomotive Diesel electrice și electrice

(Continuare în pag. 14)

Un element indispensabil deciziei pentru o mai bună orientare și folosire a fondurilor de investiții

MODUL DE UTILIZARE A CAPACITĂȚILOR EXISTENTE

AMPLELE analize făcute de către factorii de răspundere din unitățile productive privind realizarea prevederilor de plan pe anul 1971 și a măsurilor luate pentru înfăptuirea prevederilor pe 1972, precum și măsurile adoptate, vor contribui la creșterea eficienței economice pe ansamblul economiei naționale. Prin folosirea mai bună a potențialului productiv existent — intensiv și extensiv — sarcina de a obține în acest an 45% din sporul producției industriale pe seama capacităților de producție aflate în dotarea întreprinderilor, se va realiza integral.

Industria chimică, reutilată și înzestrată cu instalații moderne și de mare productivitate, va contribui din plin la realizarea și depășirea tuturor obiectivelor cuprinse în planul pe anul în curs. În articolul de față, autorii își propun să prezinte cîteva aspecte privind folosirea capacităților și posibilitatea valorificării rezervelor din unitățile Ministerului Industriei Chimice.

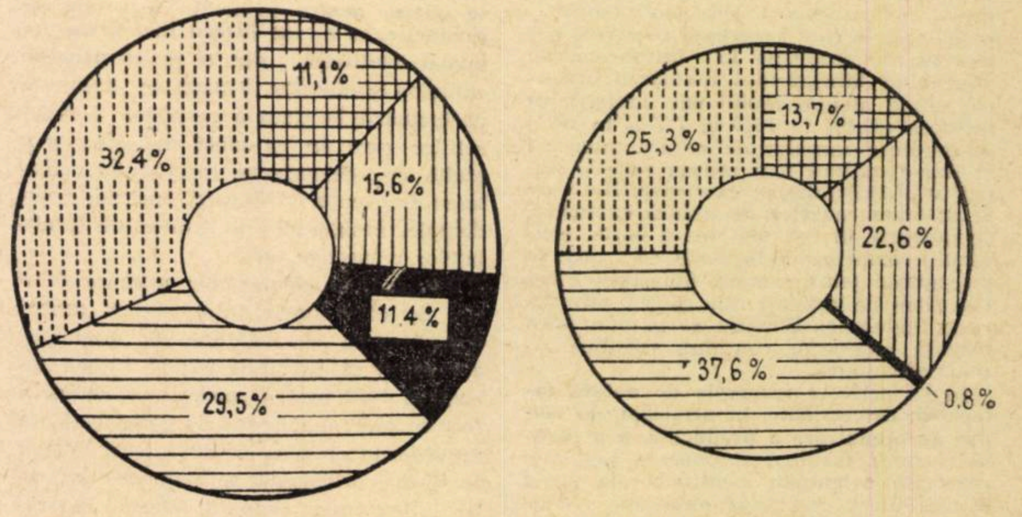

1970 = 100%   1971 = 64%

LEGENDĂ: *Repartizarea rezervelor potențiale de producție, pe seama*
- CAPACITĂȚILOR CU PARAMETRII PROIECTAȚI ÎN CURS DE REALIZARE
- LOCURILOR ÎNGUSTE ÎN PRODUCȚIE
- LIPSEI DE DESFACERE
- OPRIRILOR ACCIDENTALE
- ALTE CAUZE (APROVIZIONARE NECORESPUNZĂTOARE, LIPSĂ FORȚĂ DE MUNCĂ, ALTE LIPSURI ÎN ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII)

ULTIMUL DECENIU al dezvoltării industriale a României a însemnat pentru ramura industriei chimice o perioadă importantă în ce privește definirea profilului și direcțiilor principale de dezvoltare. În acest interval de timp, au fost puse bazele unei industrii puternice pentru valorificarea superioară, pe cale chimică, a unor materii prime de care dispune țara noastră. De asemenea, a fost introdusă fabricația unor produse noi (polietilenă de înaltă presiune, polistiren, cauciuc sintetic, fibre și fire chimice, îngrășăminte chimice complexe, antidăunători etc.), asigurîndu-se în același timp creșterea volumului producției la aproape toate produsele chimice.

Pe lîngă instalațiile noi puse în funcțiune, în această perioadă, s-au efectuat lucrări de modernizare aproape în toate întreprinderile, astfel încît, în prezent, **industria chimică dispune de un potențial productiv ridicat.** Ca urmare a creșterii capacităților de producție, **valoarea producției globale obținute în această ramură la sfîrșitul deceniului trecut, a fost de 9,2 ori mai mare, în comparație cu cea din anul 1960.**

Puternica dezvoltare industrială a țării, în care ramura industriei chimice deține un loc preponderent, schimbarea structurii producției, modernizarea continuă a produselor și asigurarea competitivității acestora pe piața mondială, necesită cunoașterea concretă a capacității fiecărei instalații în parte, a fiecărei întreprinderi. Măsurile inițiate de către conducerea de partid și de stat cu privire la perfecționarea conducerii, organizării și planificării economiei, au în vedere ridicarea rolului întreprinderilor în dimensionarea indicatorilor de plan, în stabilirea unor volume de producție cît mai apropiate capacităților de producție de care dispun. **„Planul nu trebuie să fie ceva impus de sus, ci rezultatul cunoașterii și valorificării tuturor capacităților, a întregului potențial de producție a tuturor rezervelor“** — atrăgea atenția secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea făcută la ședința Comitetului Executiv al Comitetului Central al P.C.R. și a Guvernului din noiembrie 1970.

Stabilirea unor sarcini de producție reale, la nivelul capacităților, dimensionarea justă a fondurilor de investiții pentru dezvoltarea potențialului de producție din industria chimică potrivit necesităților economiei naționale, este necesar să pornească de la analiza atentă a evidenței capacităților de producție existente, a gradului în care acestea sînt folosite. Ori, **„...astăzi, centralele, ministerele nu au o evidență clară a capacităților de producție de care dispun fabricile și uzinele subordonate lor“,** sublinia la aceeași ședință, secretarul general al partidului.

Prin Legea nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, recent votată în Marea Adunare Națională și H.C.M. nr. 846/1970, unitățile productive sînt obligate de a-și organiza evidența capacităților de producție și de a analiza modul de folosire în vederea creșterii gradului de utilizare a acestora. În ramura industriei chimice, evidența capacităților s-a întocmit pentru un număr de peste 50 produse dintre cele mai reprezentative, a căror expresie valorică reprezintă circa 70% din valoarea producției globale pe anul 1971.

Dispunînd de indicații metodologice specifice proceselor tehnologice din această ramură, **întreprinderile aparținînd Ministerului Industriei Chimice au determinat — în cursul trimestrului I 1971 — mărimea capacităților medii anuale, rezultînd un grad de folosire al acestora de 82,8% pentru anul 1970 și de 89,9% pentru anul 1971.** De remarcat faptul că în cadrul lucrărilor de elaborare a planului pe anul 1972, ca urmare a analizelor și măsurilor preconizate de către întreprinderi, s-a prevăzut sporirea substanțială a gradului de folosire a capacităților medii anuale existente, prin valorificarea unei însemnate părți din rezervele identificate.

ÎN ANALIZA modului în care sînt folosite capacitățile de producție, un factor determinant îl constituie **structura capacităților medii anuale respective, precum și evoluția acestora de la an la an.** În acest sens sînt edificatoare ponderile pe care le prezintă diferitele categorii de capacități din industria chimică în anii 1970 și 1971 (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Capacități medii anuale		% Anul 1970	% Anul 1971
TOTAL		100,0	100,0
din care:			
— în funcțiune întregul an cu producția proiectată	realizată	78,5	74,3
	în curs de realizare	13,1	21,5
— puse în funcțiune în cursul anului		8,4	4,2

Din datele prezentate în tabelul nr. 1 rezultă în mod evident faptul că ponderea cea mai însemnată o dețin capacitățile de producție în funcțiune în întregul an cu parametrii realizați și pentru care s-au întocmit calcule de determinare a potențialului productiv. De asemenea, reține atenția faptul că o parte relativ importantă din capacitățile de producție corespunzătoare celor peste 50 produse la care s-au făcut determinări, revine instalațiilor a căror parametri de producție prevăzuți în documentațiile tehnice sînt în curs de realizare, ceea ce reflectă ritmul ridicat al investițiilor în această ramură.

Nerealizarea în termen a unor capacități proiectate constituie o pierdere pentru economia națională, amplificată în funcție de perioada de timp trecută de la termenul de atingere a nivelului producției proiectate prevăzut prin grafic. Din această categorie de capacități, care nu și-au realizat în termen producția proiectată, se pot aminti: instalațiile de acetat de vinil și poliacetat de vinil de la Combinatul Chimic-Craiova, instalațiile de acid azotic și azotat de amoniu, etapa I, de la Combinatul de îngrășăminte chimice Turnu Măgurele, instalația de sodă calcinată grea de la Uzinele de produse sodice-Ocna Mureș etc.

În ce privește capacitățile noi puse în funcțiune în cursul anului 1970 și 1971, datorită încărcărilor mai slabe în perioadele de realizare a indicatorilor proiectați, acestea prezintă un grad de utilizare mai redus, ceea ce influențează negativ gradul de folosire mediu anual a capacităților pe întregul minister. Astfel, în 1970, gradul de folosire a acestor categorii de capacități a reprezentat 72,1%, iar în 1971 87,5%. De aici, decurge necesitatea asigurării tuturor măsurilor pentru atingerea la termen — potrivit prevederilor din grafice — a capacităților proiectate.

O acțiune cu efecte deosebit de favorabile ce se impune atenției, o constituie **devansarea termenelor prevăzute pentru realizarea nivelelor de producție acolo unde există condiții favorabile în acest scop, astfel încît noile capacități să poată fi cît mai repede integrate în circuitul economic.** În unitățile unde a existat o preocupare deosebită din partea comitetelor oamenilor muncii din întreprinderi și a consiliilor oamenilor muncii din centralele industriale, asigurîndu-se din timp cadrele necesare pentru exploatarea și întreținerea utilajelor în vederea funcționării normale a acestora, s-au asigurat materiile prime corespunzătoare prescripțiilor tehnologice, precum și desfacerea produselor fabricate, a fost posibilă reducerea termenelor finale prevăzute în grafice pentru atingerea parametrilor de producție proiectați. O imagine edificatoare în ce privește modul cum sînt utilizate capacitățile de producție din industria chimică pentru produsele la care s-au făcut determinări în trimestul I-1971, apare din cifrele tabelului nr. 2.

Tabelul nr. 2

Limite privind gradul de folosire a capacităților de producție — % —	Numărul principalelor produse 1970	Numărul principalelor produse 1971
SUB 50	5	2
51—70	7	5
71—80	9	3
81—85	4	5
86—90	10	12
91—95	11	8
PESTE 95	5	16

Analizînd conținutul datelor din tabelul nr. 2 rezultă că la mai mult de jumătate din numărul produselor, gradul de folosire este de peste 85% — atît în anul 1970 cît și în 1971. Faptul că majoritatea capacităților prezintă un gard de utilizare ridicat (în special în 1971), capătă o importanță mai mare, dacă ținem seama de faptul că produsele din această categorie dețin cea mai mare pondere în valoarea producției globale a ministerului și au o contribuție deosebită la realizarea ritmurilor înalte prevăzute pentru ramura industriei chimice în actualul cincinal.

Iată, în tabelul nr. 3, gradul de folosire a capacităților de producție la unele produse:

Tabelul nr. 3

Produsul	Gradul de folosire a capacităților de producție % 1970	Gradul de folosire a capacităților de producție % 1971
Sodă calcinată	87,3	90,0
Soda caustică electrolitică (100% NaOH)	96,7	99,4
Acid sulfuric	89,9	96,2
Carbid	94,0	96,5
Metanol	94,5	98,9
Fibre și fire chimice	86,0	93,1
Anvelope	91,7	98,3

Utilizarea bună a capacităților de producție la unele produse (tabelul nr. 3) se datorează în mare parte și rezultatelor obținute la unele instalații, cum ar fi Combinatul Chimic-Tîrnăveni (unde la carbid s-a realizat un grad de folosire a capacității de 94% în 1970 și 96,5% în 1971), la Combinatul Chimic-Făgăraș pentru amoniac (96,7% respectiv 98,4%), la Combinatul de îngrășăminte azotoase Tg. Mureș, de asemenea pentru amoniac (96,7% respectiv 98,3%), la Combinatul Chimic-Craiova pentru metanol (94,5% respectiv 98,9%), la Combinatul petrochimic-Pitești, pentru polietilenă (97,1% respectiv 96,9%) etc. La alte întreprinderi, datorită unor preocupări mai slabe pentru utilizarea capacităților de producție, gradul de folosire a acestora prezintă valori mai reduse, ca de exemplu: pentru sodă caustică prin caustificare la Uzina de produse sodice-Govora (62,9% în 1970 și 65,9% în 1971), plastifianți la „Solventul“-Timișoara (79,4% respectiv 75,1%), uree

ing. C. CONSTANTINESCU
ing. H. PINCAS
Comitetul de Stat al Planificării

→

←

la CIA Tg. Mureș (79,9% respectiv 78,1%), lacuri și vopsele la Uzina „Policolor"-București (56,4% respectiv 60,3%) și „Azur"-Timișoara (49,9% respectiv 41,8%) etc.

NEUTILIZAREA DEPLINA A CAPACITĂȚILOR DE PRODUCȚIE la unele instalații are ca efect — la nivelul fondurilor fixe în funcțiune — nerealizarea unor cantități importante de produse, care ar fi putut contribui la mai buna satisfacere a nevoilor interne sau creșterea disponibilităților pentru export. Din analiza principalelor surse care generează rezervele potențiale de producție în întreprinderile aparținînd Ministerului Industriei Chimice, reține atenția faptul că majoritatea acestora (66,4% în 1970 și 72,9% în 1971) se datoresc cauzelor de natură intensivă și într-o măsură mai redusă (33,6%, respectiv 27,1%) folosirii extensive. Rezervele datorate cauzelor de natură extensivă, se datoresc în cea mai mare parte, activității ramurilor industriale cu procese discontinui (ex. : ramura industriei construcțiilor de mașini) din cadrul Ministerului Industriei Chimice și în mai mică măsură proceselor continui, specifice industriei chimice.

În ce privește **rezervele de natură intensivă, determinate, în principal, de modul de organizare a producției și a muncii**, acestea justifică aproape în totalitate rezervele potențiale identificate la unele întreprinderi, rezervele extensive deținînd o pondere redusă (vezi tabelul nr. 4).

Dacă în ceea ce privește rezervele de producție de natură extensivă acestea au un caracter limitat (utilizarea 100% a timpului calendaristic reprezentînd limita maximă), nu același lucru este valabil și pentru rezervele depinzînd de factorii intensivi.

Analizînd mărimea indicatorilor de utilizare a unor instalații, se remarcă faptul că în întreprinderile care dispun de utilaje moderne, folosesc tehnologii avansate de fabricație și au o bună organizare a producției și a muncii, obțin indicatori de utilizare intensivă ridicați. Desigur, menținerea unor tehnologii depășite, la care se mai adaugă și influențele unei slabe organizări a procesului de fabricație, conduc la realizarea unor indicatori nesatisfăcători. În acest sens, sînt edificatori indicatorii de utilizare intensivă folosiți de întreprinderi, pentru calculul capacității de producție, diferențele explicînd tocmai factorii menționați.

În vederea utilizării extensive a utilajelor și instalațiilor, tendința de a diminua la maximum decalajul dintre fondul de timp calendaristic și cel folosit efectiv în scopuri productive, constituie o preocupare majoră a cadrelor din întreprinderi. În calculele pentru determinarea capacităților de producție pe anul 1971, unele întreprinderi au avut în vedere acest obiectiv prevăzînd utilizarea fondului de timp calendaristic pentru producție în proporții de peste 90% (exemplu C.I.C. Turnu Măgurele 91,2% pentru amoniac, C.C. Victoria — linia I — 91,7% pentru metanol, C. P. Pitești 93% pentru negru de fum etc.).

DESIGUR că unele din cauzele care împiedică folosirea integrală a timpului exclusiv în scopuri productive, au un caracter obiectiv. Din această categorie am putea enumera reparațiile și reviziile periodice — prin care se asigură securitatea și buna funcționare a utilajelor — precum și opririle cu caracter tehnologic, opriri inerente desfășurării normale a procesului de fabricație. Din păcate unele **conduceri de întreprinderi, în dorința de a obține o oarecare producție suplimentară, recurg la amînarea sau chiar eliminarea efectuării unor reparații prevăzute în normative. Consecința unor asemenea „inițiative" are ca urmare faptul că ceea ce se cîștigă pentru moment, ca volum de producție, se pierde înzecit mai tîrziu, nu numai cantitativ, dar și în ce privește calitatea produselor.** Aceasta se datorește neefectuării la timp a reviziilor și reparațiilor care au ca efect de cele mai multe ori, degradarea instalațiilor, creșterea frecvenței și duratei opririlor accidentale, nesiguranța în exploatare a utilajelor respective etc.

Din analiza elementelor primare folosite de către unele întreprinderi pentru determinarea capacităților de producție, a rezultat că, în multe cazuri, timpul folosit în 1970 pentru reparații și revizii a fost cu mult mai redus, în comparație cu prevederile de plan pe 1971 (vezi tabelul 5). Cauza principală se datorește schimbării destinației timpului afectat reparațiilor și anume pentru scopuri productive, neasigurării unor piese de schimb etc.

Asemenea discrepanțe de la an la an, în ce privește timpul afectat reparațiilor și reviziilor, pot fi evidențiate și în legătură cu opririle tehnologice, a căror durate prevăzute pentru 1971, depășesc cu mult realizările din anul precedent.

Diferențele mari de timp pentru opririle afectate reparațiilor, reviziilor sau cele tehnologice, de la o instalație la alta, dar mai ales de la un an la altul pentru aceeași instalație, se datoresc în bună parte și modului defectuos în care este ținută evidența în unele întreprinderi. Din aceste motive rezultă, în unele cazuri, date neconcludente în ceea ce privește cauza opririlor, durata și frecvența acestora.

Un alt neajuns, care are ca efect diminuarea fondului de timp afectat producției, o constituie așa-zisele **opriri neprogramate,** care însă — cu tot caracterul lor accidental — pot fi întîlnite, an de an, și la același nivel în scriptele privind evidența folosirii timpului nominal. În această categorie de opriri se includ și cele datorate absențelor nemotivate de la serviciu, învoirilor, întîrzierilor de la program, întreruperilor în alimentarea cu energie și combustibili, defectării instalațiilor etc. **Durata acestor opriri nu este de natură să fie neglijată,** cantitățile de produse care nu se realizează anual datorită cauzelor arătate, fiind destul de importante : **din totalul rezervelor potențiale de producție identificate, opririle accidentale reprezintă [illegible] în 1970.** Deși natura acestor lip-

Tabelul nr. 4

Întreprinderea	produsul	% Ponderea rezervelor la nivelul anului 1970: Rezerve de natură intensivă	Rezerve de natură extensivă
Combinatul chimic-Rm. Vîlcea	Sodă caustică electrolitică	93,6	6,4
Uzina de produse sodice-Govora	Sodă calcinată	91,5	8,5
	Sodă caustică prin caustificare	97,9	2,1
Combinatul de îngrășăminte azotoase din Tg. Mureș	Azotat de amoniu	85,7	14,3
Uzina chimică-Valea Călugărească	Superfosfat simplu	98,9	1,1
Uzina chimică „Carbosin"-Copșa Mică	Negru de fum	92,5	7,5
Combinatul de Îngrășăminte Chimice-Tr. Măgurele	Îngrășăminte chimice complexe	86,5	13,5
Combinatul Chimic-Borzești	Policlorură de vinil	99,1	0,9

Tabelul nr. 5

Produsul, instalația	Întreprinderea	% Timpul pentru reparații și revizii, în raport cu fondul de timp nominal: 1970 realizat	1971 planificat
Amoniac	C.I.A Tg. Mureș (L. II)	3,0	13,7
Azotat de amoniu	C.C. Victoria	4,9	8,2
Uree	C.C. Craiova	4 1	7,1
Sodă electrolitică	C.P. Rm. Vîlcea	3,3	6,8
Fire textile relon	U.F.S. Săvinești	2,7	5,8
Fire mătase vîscoză	Vîscoza-Lupeni	3,6	8,4
P.V.C. emulsie	Uz. cauciuc sintetic Onești	8,1	14,2

suri în organizarea producției și muncii sînt binecunoscute, măsurile pentru limitarea și lichidarea lor se lasă încă așteptate.

Un aspect deosebit privind utilizarea extensivă apare în legătură cu **mașinile-unelte.** Deși prin lucrările de determinare a capacităților de producție s-au evidențiat importante rezerve de natură extensivă privind folosirea acestor categorii de utilaje aparținînd întreprinderilor din cadrul Ministerului Industriei Chimice, totuși **coeficientul numărului de schimburi realizat pe 1970 — corespunzător indicelui de folosire a fondului de timp — a fost sub nivelul planului** (realizat 1,30 schimburi, plan 1,87 schimburi). Aceste nerealizări de plan s-au perpetuat și în anul 1971, ca urmare a unei insuficiente preocupări a factorilor de răspundere din centralele industriale și întreprinderi pentru aplicarea și urmărirea măsurilor elaborate pe această linie. **Rămînerilor în urmă în ce privește generalizarea schimbului II și introducerea schimbului III, li se mai adaugă și procentul mare de ore inactive, datorate opririlor de natură „accidentală".** Astfel, pe ansamblul ministerului, **ponderea acestor opriri — în comparație cu timpul afectat scopurilor productive reprezintă echivalentul a circa 420 mașini/ore sau 26 zile nefolosite, în 2 schimburi, din cadrul unui trimestru.**

Pentru a crea posibilitatea valorificării rezervelor potențiale identificate, acestea au fost defalcate de către întreprinderi pe principalele cauze de formare și cu ajutorul calculatorului electronic — însumate, în expresie valorică — la nivelul întregului minister (vezi graficele 1 și 2). Față de total rezerve identificate pe întreaga industrie, rezervele de producție existente în întreprinderile ministerului reprezintă 11,3% în 1970 și 9,3% în 1971. Se remarcă faptul că mai mult de un sfert din întregul volum al rezervelor identificate se datoresc acelor capacități a căror parametri proiectați sînt în curs de realizare, rezerve care urmează a fi valorificate la termenele prevăzute în grafic. Asemenea rezerve — corespunzătoare anului 1971 — se localizează la Uzina de produse sodice-Govora, Combinatul chimic-Craiova, Combinatul de îngrășăminte chimice-Tr. Măgurele, Combinatul petrochimic Rm. Vîlcea etc. Datorită existenței unor verigi de producție a căror capacități de producție nu sînt corelate cu capacitatea utilajului de bază (conducător), apar așa-numitele locuri înguste în producție, care au ca efect nefolosirea integrală a potențialului productiv.

Rezerve de această natură sînt de semnalat, în special, la Uzinele de produse sodice-Govora, la care — datorită existenței unor locuri înguste — producția pe 1971 a fost mai mică ; la Combinatul chimic-Borzești, la Uzina chimică Carbosin-Copșa Mică, la Combinatul de cauciuc sintetic-Borzești, la Viscofil-București și Vîscoza-Lupeni. În cele mai multe cazuri fondurile de investiții necesare pentru înlăturarea locurilor înguste sînt incomparabil mai reduse față de cele afectate pentru realizarea unor obiective noi, ceea ce desigur justifică cu prisosință valorificarea unor asemenea rezerve de producție.

OBȚINEREA DE PRODUSE **numai de calitate superioară, bazate pe o concepție tehnică modernă, presupune ridicarea nivelului calitativ al producției, în conformitate cu exigențele revoluției intervenite în tehnică și știință.** În prezent, numai simpla respectare a prescripțiilor tehnologice nu poate constitui un atribut al produselor pentru a fi categorisite ca fiind corespunzătoare, din punct de vedere al calității. În mod special, în industria de coloranți, unde folosirea capacităților existente este la un nivel scăzut, îmbunătățirea calității produselor și diversificarea producției, va putea duce la sporirea utilizării potențialului productiv existent. În această direcție acordarea unei atenții deosebite diversificării sortimentelor de coloranți, va avea ca efect imediat diminuarea importurilor care la nivelul anului 1970 însuma aproape 900 produse.

Puternica dezvoltare — atît pe plan intern cît și mondial — a producției de fire și fibre sintetice, ridică serioase probleme industriei de coloranți. Pînă la darea în funcțiune a unei instalații complexe, prevăzută a se realiza în următorii ani ai actualului cincinal, adaptarea și folosirea capacităților de producție existente la noile tehnologii elaborate, va contribui în mod eficient la sporirea gradului de utilizare a acestor capacități.

Aprovizionarea cu materii prime de calitate inferioară celor prescrise în documentațiile tehnice, neasigurarea unor stocuri normate, ritmicitate nesatisfăcătoare la livrări, sînt de asemenea cauze importante care conduc la nefolosirea deplină a capacităților de producție existente. Introducerea tehnicii noi și tehnologiilor avansate de fabricație, presupune folosirea unui personal cu o calificare ridicată, capabil să mînuiască cu competență utilajele și instalațiile respective. Neasigurarea forței de muncă necesare din punct de vedere numeric și a celei cu calificare corespunzătoare, are ca efect obținerea unei producții mai reduse în raport cu performanțele avute în vedere la proiectarea utilajelor și instalațiilor respective. De asemenea, slaba pregătire profesională a cadrelor se face simțită și prin defectarea repetată a mașinilor și utilajelor, fapt ce conduce la creșterea timpilor de stagnare și — în ultimă instanță — la micșorarea gradului de folosire a capacităților aflate în funcțiune. Datorită aprovizionării necorespunzătoare, lipsei forței de muncă calificate, precum și altor cauze, anual se obțin în unele întreprinderi cantități de produse inferioare capacităților existente.

Determinarea capacităților și identificarea rezervelor potențiale nu constituie un scop în sine, ci o metodă eficace pentru creșterea volumului producției și unei mai bune orientări în folosirea fondurilor de investiții. Prima evaluare sistematică a potențialului productiv de care dispune în prezent industria chimică a scos la iveală importante rezerve potențiale de producție a căror valorificare se va concretiza prin obținerea unor cantități sporite de produse. Orice leu investit pentru crearea unor noi capacități atîta timp cît cele în funcțiune nu sînt deplin utilizate, constituie o risipă. De aceea, organele de decizie economică, consiliile tehnico-științifice și institutele de proiectare ale ministerului vor dispune de un instrument valoros pentru a examina și adopta măsurile corespunzătoare în vederea aprecierii necesității dezvoltării sau construirii unor noi capacități.

Evidența clară a capacităților de producție pe fiecare unitate productivă în parte, precum și pe ansamblul ministerului, cu toate modificările intervenite pe parcurs, determinate de punerile în funcțiune ale unor noi instalații, transferarea sau casarea unor utilaje, oprirea temporară a instalațiilor pentru efectuarea reparațiilor și reviziilor planificate, constituie un prețios instrument la dispoziția tehnicienilor și economiștilor din combinate și uzine pentru dimensionarea nivelelor de producție și a rezervelor potențiale.

CENTRALA INDUSTRIALĂ

O STRUCTURĂ SUPLĂ, SUSCEPTIBILĂ DE PERFECȚIONARE

LA 1 IULIE 1971, pe structura Fabricii de piele și încălțăminte Cluj, a fost organizată **Centrala Industriei Pielăriei și Încălțămintei Cluj,** *care reunește 13 fabrici de pielărie, încălțăminte și marochinărie. Rezultatele obținute în anul trecut arată că această formulă organizatorică a fost eficientă, ea constituind unul din factorii de bază care au favorizat realizarea principalilor indicatori economici și financiari ai centralei atît pe ansamblu, cît și pe fiecare unitate economică componentă.*

LA CONSTITUIREA centralei pe structura Fabricii de piele și încălțăminte din Cluj s-au avut în vedere o serie de considerente, cum sînt : mărimea și ponderea însemnată a producției acestei unități în economia județului și a ramurii, diversificarea producției, folosirea posibilităților existente privind perfecționarea sistemului informațional, capacitatea și experiența colectivului de conducere dobîndite de-a lungul timpului (În anul 1971, Fabrica de piele și încălțăminte a aniversat șase decenii de existență). Centrala a adoptat o structură organizatorică care, din experiența de pînă acum, se dovedește suficient de suplă și eficientă, ea ducînd la reducerea verigilor intermediare, la o mai mare flexibilitate organizatorică a unităților componente și permite reducerea aparatului tehnico-administrativ, raționalizarea sistemului informațional.

Din discuțiile purtate cu specialiștii centralei a reieșit că, deși organigrama în vigoare corespunde necesităților actuale, pe măsura creșterii experienței aparatului de conducere și dezvoltării unor activități, aceasta este susceptibilă de unele modificări, atît prin gruparea sau regruparea unor activități pe funcțiuni, cît și în ceea ce privește crearea unor compartimente absolut independente.

În preocupările actuale ale conducerii centralei intră și aceea ca funcția comercială să fie întărită, prin crearea **unui compartiment de import** (care să funcționeze în subordinea directorului comercial, acesta ocupîndu-se cu problemele de aprovizionare și transport) și **a unui compartiment de marketing.** Compartimentul de marketing se dovedește absolut necesar pentru prospectarea pieței interne și externe, activitate care, în prezent, este desfășurată de lucrătorii serviciului de desfacere, însă în mod fragmentar, fără o coordonare unitară de ansamblu, pe baza unor studii sistematice de marketing.

În același timp, activitatea de creație urmează să fie scindată în **creația propriu-zisă** (care va fi subordonată consiliului tehnico-artistic) și cea privind **pregătirea fabricației** (coordonată de directorii fabricilor de încălțăminte). În prezent, serviciul de informatică se află în subordinea directorului financiar, ceea ce corespunde unei situații de moment ; dacă s-ar menține această subordonare, în timp, el ar căpăta o tentă financiar-contabilă. De aceea, **se discută crearea a două organisme** și anume : **a unui serviciu de concepție** și **a unei unități de prelucrare a datelor.** Unii specialiști înclină spre realizarea **unui oficiu de informatică cu gestiune economică,** care să funcționeze ca o subunitate a centralei, aceasta întrucît în perspectivă gradul de dotare a centralei cu echipament de prelucrare automată a datelor urmează să crească, paralel cu necesitatea sporită de deservire în perspectivă a celorlalte unități prin sisteme de teleprocessing.

O centrală trebuie să asigure după cum se știe un grad înalt de integrare, să nu însumeze activități de producție mult diferențiate. Pornind de la acest principiu, de la experiența centralei sus-amintite, **apare necesar să se creeze un grup industrial de întreprinderi specializate în marochinărie,** formă organizatorică care ar decongestiona actualele centrale de pielărie și încălțăminte de o activitate a cărei coordonare nu poate fi asigurată în bune condițiuni, atît din lipsa unor cadre de specialitate, cît și datorită marii diversități de probleme pe care le implică

• Relația minister-centrală-întreprindere

POTRIVIT Legii nr. 11/1971 privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat centrala are obligația de a elabora regulamentul propriu de organizare și funcționare pînă la 31 martie a.c., lucrare care se află în curs de întocmire. După opiniile specialiștilor centralei, în delimitarea competențelor trebuie găsite acele modalități prin intermediul cărora să crească gradul de răspundere a întreprinderilor, cu atît mai mult cu cît cele 13 unități subordonate sînt dispersate pe teritoriul a 8 județe și dispun de personal corespunzător pentru exercitarea atribuțiilor. În concepția conducerii, centrala ar urma să asigure atribuții de coordonare a planurilor și balanțelor de materiale, stabilirea fondului de marfă destinat pieței interne și exportului, colaborarea între unități în realizarea planului de cooperare, iar unitățile — la rîndul lor — să încheie contracte și să le aducă la îndeplinire.

Pe linia cercetării-dezvoltării, centrala ar urma să asigure dirijarea și urmărirea realizării acțiunilor și planurilor proprii, precum și sprijinirea unităților în vederea realizării acestora, atît prin obținerea fondurilor de investiții, a fondurilor valutare, etc., cît și prin acordarea asistenței tehnice și îndrumării competente. Pe linie financiar-contabilă vor fi necesare, de asemenea, delimitări în constituirea unor fonduri, în urmărirea încasării unor facturi privind livrarea mărfurilor la export etc.

Crearea centralelor industriale a presupus degrevarea ministerului de o serie de sarcini și creșterea autonomiei noilor organisme. Aceasta a făcut însă ca în unele probleme să se piardă din vedere cerințele coordonării activității sau să apară aspecte de formalism. Așa de exemplu, în problema stabilirii necesarului de piei crude, deși s-au format comisii speciale în minister, din care fac parte și doi ingineri șefi din cadrul Fabricii de piele și încălțăminte Cluj ca delegați ai centralei, aceștia nu sînt consultați în legătură cu necesitățile centralei, ci figurează numai în comisii, luînd act de anumite hotărîri, situație care nu ajută centrala în rezolvarea problemelor de aprovizionare cu piei crude. De asemenea, în problema cooperării între centrale, deși M.I.U. a inițiat ședințe comune între centrale, prin care s-au stabilit sarcini concrete de colaborare, unele centrale nu le respectă, iar M.I.U. nu acționează în direcția respectării hotărîrilor luate, fapt care creează importante dificultăți în domeniul aprovizionării centralelor beneficiare.

Cu toată strădania conducerii ministerului în direcția înfăptuirii unei colaborări active între departamente și centrale, Departamentul Industriei Bunurilor de Consum din Piele, Cauciuc și Mase Plastice continuă să trimită numeroase scrisori și telegrame și să solicite multe situații telefonic, din partea centralelor, în loc ca organele acestuia să se deplaseze la centrale pentru cunoașterea problemelor și pentru asigurarea directă a controlului și îndrumării. Un număr însemnat de centrale au rămas cu sediul în Capitală, fapt care le creează condiții oarecum avantajoase în rezolvarea problemelor — mai ales de aprovizionare — în raport cu cele cu sediul în țară. Acestea din urmă trebuie să trimită numeroși delegați, consumă fonduri, se irosește timp. Apar inegalități și în repartizarea unor fonduri. În această situație apare necesar ca ministerul să aprobe înființarea unui **birou de reprezentare în București** pentru centrală, în scopul evitării deplasărilor numeroase la București a aparatului de conducere al centralei și al altor delegați. Numai în perioada 1 iulie—30 noiembrie 1971 conducerea centralei a efectuat 96 zile de deplasare la București, pentru rezolvarea problemelor la minister, fără a mai socoti și cele 23 zile consumate în acest scop de către conducerea Fabricii de piele și încălțăminte Cluj și 181 zile de către șefii de compartimente. Crearea acestui birou de reprezentare nu reprezintă înființarea unei „centrale de buzunar", ci posibilitatea de rezolvare mai operativă a problemelor.

• Investigarea pieței interne și externe

PENTRU A ASIGURA desfacerea mărfurilor, în cantități crescînde, conducerea centralei a simțit nevoia folosirii unor metode și tehnici de marketing.

Astfel, la solicitarea conducerii centralei, secția „studiul pieței" din Institutul de Cercetări Comerciale a analizat piața produselor de încălțăminte prin prisma evoluției vînzărilor în orașele Brașov, Cluj, Craiova, Iași și Timișoara. De asemenea, pentru asigurarea unei fundamentări mai corespunzătoare a măsurilor în domeniul producției și comercializării încălțămintei — grupă de mărfuri de primă necesitate și cu pondere însemnată în consumul populației, Institutul de Cercetări Comerciale, la solicitarea M.I.U. și a conducerii centralei sus-amintite, a elaborat studiul monografic „Tendințe în volumul și structura cererii de încălțăminte a populației". În același timp, s-au folosit rezultatele sondării preferințelor vizitatorilor în cadrul celui de-al V-lea pavilion de mostre de la București, organizat anul trecut, precum și studiul efectuat de specialiștii Catedrei de marketing de la A.S.E. București pe tema : „Opiniile cumpărătorilor față de încălțămintea clujeană", prin care s-au sesizat lipsurile și defectele care mai afectează produsele centralei. Rezultatele acestor studii au stat la baza procesului creației de încălțăminte, la alcătuirea structurii fondului de marfă oferit comerțului, la stabilirea parametrilor calitativi ai încălțămintei.

O altă sursă de informare asupra necesităților pieței interne a constituit-o rețeaua de **magazine proprii** (în diferite centre din țară funcționează 14 magazine printre care amintim orașele : București, Cluj, Arad, Sibiu, Suceava, Bistrița, Reghin etc.). Prin aceste magazine a fost prospectată piața internă și pentru cîteva sortimente noi de încălțăminte, care ulterior au fost contractate în cantități însemnate (de exemplu cisme scurte pentru bărbați, sortiment lansat în anul 1969 și prospectat prin magazinul din Cluj ; tipul de sandale din barete cu talpă de microporos, pentru bărbați și femei etc.).

După opinia specialiștilor din centrală, preocupările s-au concentrat, pînă în prezent, pe studierea pieței și mai puțin pe promovarea vînzărilor, pe orientarea producției pentru satisfacerea cererilor stimulate de consum. În acest domeniu, pe lîngă formele concrete care se cer folosite mai mult, ca : expoziții, anchete, chestionare, cărți poștale francate care să însoțească noile produse la lansare, este necesar să fie folosite în mai mare măsură decît pînă acum, organele de presă, de specialitate, pentru publicarea unor studii de marketing și prognoze din acest domeniu, care să lărgească orizontul lucrătorilor din acest sector. Avînd în vedere nivelul calitativ și cantitativ al producției de încălțăminte, este necesar ca **întreaga** desfacere pe piața internă, începînd cu procesul de creație al industriei și pînă la așezarea fondului de marfă în profil teritorial, să se axeze pe studii de piață.

În domeniul exportului, rezultatele obținute de centrală pot fi apreciate ca pozitive, indicatorii economici și financiari planificați fiind realizați. În plus, numeroase scrisori de la clienții externi apreciază calitatea produselor. Cel mai recent exemplu : pe data de 3 februarie a.c. printr-un telex din New York, un client extern transmite felicitări pentru primele mostre de încălțăminte pentru femei prezentate în cadrul unei expoziții organizate de acest client și lansează o comandă masivă pentru luna aprilie. Pentru a se ajunge la aceste rezultate, eforturile conducerii au fost concentrate spre îmbunătățirea structurii producției pentru export, îndeosebi cu sortimente de mare productivitate, cu consumuri de piele reduse și eficiente sub aspectul cursului de revenire. În prezent, 35% din totalul producției marfă realizată de centrală este destinată exportului.

Pe baza studiului elaborat de **Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale** privind piața încălțămintei și tendințele pe principalele piețe importatoare și exportatoare, precum și perspectivele exportului României în perioada 1970—1975 și previziuni pînă în 1980, Ministerul Industriei Ușoare cu sprijinul Arpimex-ului, a întocmit un program complex pe țări, structuri și sortimente, care stă la baza planului de export pe anii 1972/1973. În plus, specialiștii centralei folosesc un vast material documentar, care este cunoscut și folosit de organele de specialitate de la unitățile cu sarcini de export. (În cadrul centralei funcționează un serviciu de export încadrat cu personal calificat, iar în unitățile cu sarcini de export există nuclee care se ocupă în exclusivitate cu probleme de export).

În vederea îmbunătățirii muncii în acest domeniu se preconizează organizarea unor reprezentanțe proprii pe principalele piețe importatoare, continuarea acțiunii începute privind perfecționarea pregătirii cadrelor precum și perfecționarea relațiilor cu „Arpimex-ul", prin intermediul căruia se fac operațiunile de comerț exterior. Această formulă organizatorică în domeniul comerțului exterior, după părerea specialiștilor centralei, s-a dovedit eficientă, aceștia pronunțîndu-se pentru menținerea ei și în viitor. De pildă, producția marfă planificată pentru export pe anul 1972 a fost contractată în proporție de 82,3%, pentru semestrul I — 86,9%, iar pentru trimestrul I a fost acoperită în întregime cu comenzi.

Pentru a stabili o legătură operativă și optimă cu piața internă specialiștii centralei au opinat ca anual, pînă cel mai tîrziu la 1 iunie, să se încheie un contract cadru pentru anul următor cu unitățile M.C.I. în care să se precizeze grupele mari de încălțăminte, urmînd ca precizarea modelelor, culorilor, pontajului să se facă pentru semestrul I pînă la 1 iulie a anului precedent perioadei contractate, iar pentru semestrul II pînă la 1 februarie a anului de contractare. Pentru anumite grupe de încălțăminte care nu sînt influențate de modă, specificația pe modele, culori și pontaj ar putea să se facă pentru întregul an pînă la 1.VII a anului precedent perioadei contractate. De asemenea, ar fi necesar ca nomenclatorul produselor de încălțăminte cu contractare anuală să fie lărgit, de comun acord cu unitățile M.C.I., devenind astfel posibilă și încheierea de contracte pe lungă durată.

Toate aceste propuneri de îmbunătățire în domeniul relațiilor contractuale sînt menite să accelereze pătrunderea atît pe piața internă, cît și pe cea externă, a produselor, să orienteze producția și să satisfacă cererea.

• Sprijin eficient din partea organelor bancare

PENTRU A ACORDA un sprijin operativ și eficient Centralei Industriei Pielăriei și Încălțămintei Cluj, sucursala Cluj a Băncii Naționale a delegat un inspector care se ocupă în exclusivitate numai de această unitate ; acesta este zi de zi în unitate și participă efectiv la rezolvarea problemelor legate de activitatea financiară atît a centralei, cît și a unităților componente.

Apreciem ca o rezolvare, oarecum originală, metoda de acordare a creditelor pentru mărfurile destinate exportului.

Potrivit instrucțiunilor Băncii Naționale nr. 1/1970, creditele pentru mărfuri destinate exportului se acordă pe baza cererilor prezentate de centrală, întocmite pe baza evidențelor contabile sau a datelor operative, respectiv pe baza unor situații de stocuri, ținînd seama și de condițiile de creditare. Întocmirea cererii cu datele privind stocul de mărfuri se făcea de regulă, în 4 zile, după care urma verificarea de către inspector a exactității datelor în vederea stabilirii nivelului creditului și a termenului de rambursare, care dura maximum 3 zile. Ținînd seama că normativul în zile atribuit produselor destinate exportului era de numai 3 zile, în permanență apărea o imobilizare în produse finite destinate exportului între 2 și 4 zile. În acest fel, se formau importante imobilizări pînă la acordarea creditului care se reflectau în credite din depășire de limită.

Pentru eliminarea acestei situații, la sugestia organului bancar, centrala a organizat magaziile pentru produse destinate exportului separat de cele destinate consumului pieței interne și evidențierea separată a producției în cauză. Odată organizată îndeplinirea condițiilor de creditare privind evidența separată și depozitarea, astfel încît să se poată verifica exis-

Maria IONIȚĂ

(Continuare în pag. 14)

Pe teme ale Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții

PRODUCĂTORUL ȘI PIAȚA EXTERNĂ

ÎN ANUL care s-a scurs de la ultima Consfătuire de comerț exterior s-a făcut simțită creșterea răspunderii centralelor și întreprinderilor producătoare pentru întreaga activitate de comerț exterior.

Exercitarea atribuțiilor conferite de Legea cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a determinat conducerile de centrale și întreprinderi, producătoare de mărfuri pentru export să-și schimbe optica față de schimburile comerciale cu străinătatea și prin aceasta față de producție însăși. Ele participă direct, activ și eficient la schimburile externe, în condițiile unei largi autonomii în prospectarea piețelor externe, alegerea partenerilor comerciali, organizarea rețelei de desfacere în străinătate, cooperarea cu întreprinderi și firme străine, inclusiv în cadrul unor societăți mixte în străinătate și în România. Unitățile producătoare sînt astfel în mai mare măsură antrenate ca să-și realizeze în condiții de eficiență superioară sarcinile planului de export și import.

Rezultatele obținute de multe unități producătoare cu activitate de comerț exterior în realizarea sarcinilor de export-import ale primului an al cincinalului actual au fost mai bune decît cele obținute în anii anteriori. Există însă unități care nu și-au realizat sarcinile planului pe 1971, în activitatea cărora s-au manifestat încă unele deficiențe cum ar fi: neritmicitatea în livrări; tendința de dirijare a exportului către țări unde posibiltățile de plasare sînt mai ușor de materializat, ceea ce a condus la un dezechilibru al balanțelor comerciale cu unele țări; realizarea doar în parte a unor propuneri pentru specializarea unor întreprinderi sau secții pentru producția de mărfuri destinată exportului; nerespectarea unor clauze contractuale (termene de livrare, calitate etc.) ceea ce a condus la reclamații din partea unor parteneri externi; calitatea necorespunzătoare a unor ambalaje ale mărfurilor de export; insuficiența unor materiale documentare și de propagandă pentru mărfurile de export.

Un rol important în lichidarea acestor deficiențe revine compartimentelor de comerț exterior — marketing, înființate în ultima perioadă în centralele și întreprinderile producătoare din București, din Brașov și din alte județe ale țării, compartimente a căror organizare se află în curs de generalizare în întreaga țară. Ca exponenți ai unei concepții ce presupune o abordare integrată a cercetării producției și vînzărilor în conexiunea lor, aceste compartimente trebuie să devină „inima" unităților economice cu activitatea de comerț exterior, fiind investite cu competența profesională de a propune conducerii unităților respective, cele mai bune măsuri de orientare a producției pentru export, și de promovare a vînzărilor pe piața externă.

Sarcinile actualului plan cincinal, ritmul înalt de creștere al exportului (14,3% pe an), reclamă cu insistență eforturi sporite din partea tuturor factorilor care participă la activitatea de comerț exterior. Centralele și întreprinderile românești vor trebui să producă mai repede, mai bine și mai competitiv, să sesizeze tendințele manifestate pe piețele externe, schimbările care apar în producția și formele de comercializare a mărfurilor care fac obiectul schimburilor comerciale internaționale.

Schimbul larg de idei, măsurile ce sînt adoptate în aceste zile de către conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderile și centralele industriale și de construcții, pe a cărei ordine de zi figurează și analiza activității de comerț exterior, vor da un nou impuls creșterii răspunderii și competenței unităților producătoare în organizarea relațiilor cu străinătatea. Ele vor contribui la îmbunătățirea procesului de înnoire a produselor și adaptare a structurii sortimentale la cerințele piețelor externe, la perfecționarea modalităților de cunoaștere a acestor piețe, de distribuție și promovare eficientă a exporturilor.

STUDIUL CERERII — CREAREA PRODUSULUI — PROMOVAREA VÎNZĂRII

ROMÂNIA, dispunînd de bogate resurse forestiere (27% din suprafața țării este acoperită cu păduri), și-a creat și dezvoltat în ultimii douăzeci de ani o puternică industrie de prelucrare a lemnului, în cadrul căreia un accent deosebit s-a pus pe dezvoltarea industriei mobilei. În anul 1971, România a realizat o producție de mobilă de peste 5,4 ori mai mare decît în anul 1960, înregistrînd în această perioadă, după Japonia, cel mai înalt ritm de creștere din lume. În prezent, România ocupă un loc de frunte între marii producători de mobilă pe plan mondial.

O dată cu creșterea cantitativă, s-au obținut realizări însemnate în direcția lărgirii gamei sortimentelor și a îmbunătățirii calității produselor. Astfel, dacă în anul 1955 se produceau numai 400 modele, în anul 1970 au fost produse circa 2 000 modele de garnituri și piese separate, numai în cele peste 50 de fabrici de mobilă ale Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții.

Aceste trei elemente — sporirea producției, lărgirea gamei sortimentale și îmbunătățirea calității — constituie de fapt suportul și explicația expansiunii exportului de mobilă românească, al cărui nivel a crescut în ultimii 10 ani de peste 7,5 ori — ceea ce situează în prezent România pe locul 6 în ierarhia marilor exportatori de mobilă (după R.F.G., Belgia, Italia, R.D.G., Canada).

După cum se știe, I.S.C.E. „Tehnoforestexport", întreprindere care acum aparține Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, derulează circa 80% din vînzările de mobilă românească pe piețele externe. Avînd în vedere volumul activității desfășurate de această unitate și rezultatele bune pe care le-a obținut pînă în prezent, credem că din experiența noastră pot fi trase unele concluzii utile în alegerea și utilizarea diferitelor mijloace de creștere a eficienței comerțului nostru exterior

O PRIMĂ idee ce trebuie subliniată este aceea că la baza întregii noastre activități a stat **studiul sistematic al piețelor, finalizat în elaborarea unor strategii de desfacere de lungă perspectivă.** Printre elementele pe care le urmărim în acțiunile de studiere a piețelor se numără: evoluția în ansamblu a economiei piețelor ce ne interesează; politica comercială a fiecărei țări importatoare, în ansamblu și pe componente; ritmul importurilor și exporturilor; politica de credit și finanțare; politica de investiții și construcțiile; ce produse se cer și ce caracteristici trebuie să aibă acestea (stil, execuție, materiale, finisaj etc.); care este cuantumul cererii pentru produsele în studiu; evoluția consumului pe locuitor; consumul diferitelor categorii sociale de cumpărători; poziția concurenței — atît a firmelor din țara respectivă, cît și a celor din celelalte țări exportatoare pe piața respectivă (ce produse oferă, ce sortimente, cu ce parametri, în ce cantități, la ce preț, ce servicii oferă, cum se organizează pe piață, ce canale de distribuție folosesc etc.); compatibilitatea produsului oferit și a tehnicilor de promovare folosite cu caracteristicile pieței (gust, modă, tradiții, reclamă etc.); poziția întreprinderii noastre pe piață; evoluția importului de mobilă (total și din țara noastră) al țării respective, pe structură (scaune, mic mobilier, mobilă corp, stil, metalică etc.).

În scopul unei cît mai bune cunoașteri a orientării și structurii cererii de consum în țările care importă mobila noastră, exportatorii români recurg la anchete și sondaje de opinii în rîndul consumatorilor și firmelor importatoare. Astfel, la expoziția „Mobila românească" ediția Moscova 1971, s-a efectuat o anchetă în rîndul publicului vizitator de rezultatele căreia se va ține seama în orientarea și structurarea exportului de mobilă pe piața U.R.S.S. De asemenea, la expoziția de mobilă de la Chicago 1971 s-a efectuat o anchetă în rîndul specialiștilor, ale căror păreri ne vor fi folositoare în scopul lărgirii exportului românesc în S.U.A.

REZULTATELE prospectării atente și permanente a piețelor externe constituie punctul de pornire, materia primă pentru **activitatea de cercetare și dezvoltare** desfășurată în cadrul Institutului de Cercetări și Proiectări pentru Industria Lemnului (I.C.P.I.L.), activitate finalizată în elaborarea de noi și noi modele de mobilă, corespunzătoare cererilor consumatorilor externi. Coordonarea de către același minister atît a activității de marketing, de studiere a pieței externe, desfășurată de „Tehnoforestexport" ca și a celei de cercetare-dezvoltare a I.C.P.I.L. constituie una dintre condițiile esențiale ale elaborării unor strategii adecvate de înnoire a produselor, de sporire a competitivității produselor noastre pe piețele externe. Practica ne-a arătat că este hotărîtor să cunoaștem care sînt nevoile reale de perspectivă ale clienților noștri, să creăm și să producem apoi sortimentele care răspund acestor nevoi. Aceasta nu este însă și suficient. Trebuie să le și vindem, să cîștigăm cumpărători, să elaborăm și să aplicăm o **strategie adecvată de promovare și vînzare a produselor noastre.** În acest sens, „Tehnoforestexport" folosește o gamă largă de metode. Menționăm în acest sens participarea la tîrguri și expoziții internaționale prin care se realizează un contact direct între exportator și publicul direct consumator. Dintre manifestațiile de acest gen la care s-a luat parte cu mobilă românească (în număr de peste 20 anual) menționăm pe cele de la Köln, Moscova, Milano, Paris, Lyon, Londra, Stockholm, Utrecht, Zagreb, Leipzig, Toronto, Chicago.

UTILIZAREA combinată a acestui ansamblu de mijloace a asigurat realizările noastre, exprimate în ritmul rapid și continuu de creștere a exportului de mobilă, în pătrunderea pe noi și noi piețe din diverse țări ale lumii. O confirmare în acest sens constituie și faptul că recent Institutul Internațional de Promovare și Prestigiu de la Geneva analizînd producția și exportul nostru de mobilă, a acordat întreprinderii românești de comerț exterior „Tehnoforestexport" „Premiul Internațional de Promovare — exportul de mobilă — industrializarea lemnului". Acordarea Premiului Internațional de Promovare întreprinderii „Tehnoforestexport" reprezintă o recunoaștere pe plan internațional a potențialului industriei românești, a prestigiului de care țara noastră se bucură peste hotare, constituind în același timp un puternic stimulent moral pentru producătorii și exportatorii mobilei românești.

Din această succintă prezentare a unor aspecte din experiența „Tehnoforestexport"-ului rezultă deci că atunci cînd există preocupări susținute pe linia cunoașterii piețelor externe, a antrenării și orientării forțelor de cercetare și proiectare în direcția satisfacerii cererilor de pe aceste piețe, cînd sînt utilizate forme adecvate de comercializare a produselor, activitatea comerțului exterior poate fi desfășurată cu bune rezultate, cu eficiență.

Mihail CARDIȘ
Teodor VLAD
ISCE „Tehnoforestexport"
M.E.F.M.C.

MOBILITATE ÎN MIJLOACE — STABILITATE PE PIAȚĂ

MUTAȚIILE survenite în desfășurarea comerțului exterior al țării noastre prin trecerea în competența producătorilor a desfacerii produselor lor pe piețele externe au creat perspective largi de diversificare a formelor de comercializare a produselor destinate exportului, prin particularizarea lor potrivit specificului mărfurilor.

În acest context, specializarea întreprinderii de comerț exterior „Auto-Tractor"-Brașov, ca organism propriu de desfășurare a activității de comerț exterior a Centralei Industriale de Autocamioane și Tractoare, a oferit întreprinderilor producătoare de tractoare și autovehicule din cadrul centralei posibilitatea de a cunoaște în mod direct piețele externe, partenerii comerciali, utilizatorii finali ai produselor lor și prin aceasta să cunoască nemijlocit cerințele diverselor piețe externe, exigențele tehnico-comerciale ale acestora.

Centrala Industrială de Autocamioane și Tractoare, poate hotărî în prezent, pe baza unor date obținute nemijlocit, orientarea politicii de producție și desfacere a uzinelor din componența sa, poate să-și dezvolte propriile canale de distribuție, adaptate specificului piețelor pe care acționează cu produsele sale.

Apropierea producției de desfacere, a creat și avantajul unei mai mari mobilități în utilizarea unor noi forme de pătrundere, menținere și consolidare a pozițiilor noastre pe piețele externe. Astfel, concomitent cu practicarea formelor clasice de vînzare a mașinilor și utilajelor prin intermediul unor reprezentanți — firme locale, specializate — care organizează activitățile de asistență tehnică și aprovizionare cu piese de schimb prin rețeaua proprie, s-a trecut la înființarea de societăți proprii, linii de montaj, cooperarea în producție și desfacere cu diverse firme străine, utilizarea unor forme mai eficiente de propagandă și reclamă comercială.

Un exemplu este înființarea de către întreprinderea noastră în colaborare cu alte centrale, a unor societăți comerciale românești peste hotare. Prin aceasta s-a reușit ca importul, organizarea rețelei de asistență tehnică în perioada de garanție și după aceea, ca și aprovizionarea cu piese de schimb să se realizeze direct de către întreprinderea noastră, ceea ce prezintă multiple avantaje: cunoașterea directă a cerințelor pieței, a condițiilor concrete de exploatare, a autovehiculelor, adoptarea unei politici de preț adecvate, eliminarea intermediarilor în relația producător-beneficiar, asistență tehnică promptă etc.

Venind în întîmpinarea măsurilor de politică economică adoptate de majoritatea țărilor în curs de dezvoltare de creare a unei industrii naționale constructoare de mașini, Centrala noastră a inițiat acțiuni de înființare a unor linii de montaj de autovehicule în aceste țări, linii care cu timpul să constituie nucleul unei producții proprii de astfel de mașini. Pentru exportator înființarea unor astfel

⟶

FORUM AL RĂSPUNDERII ȘI COMPETENȚEI

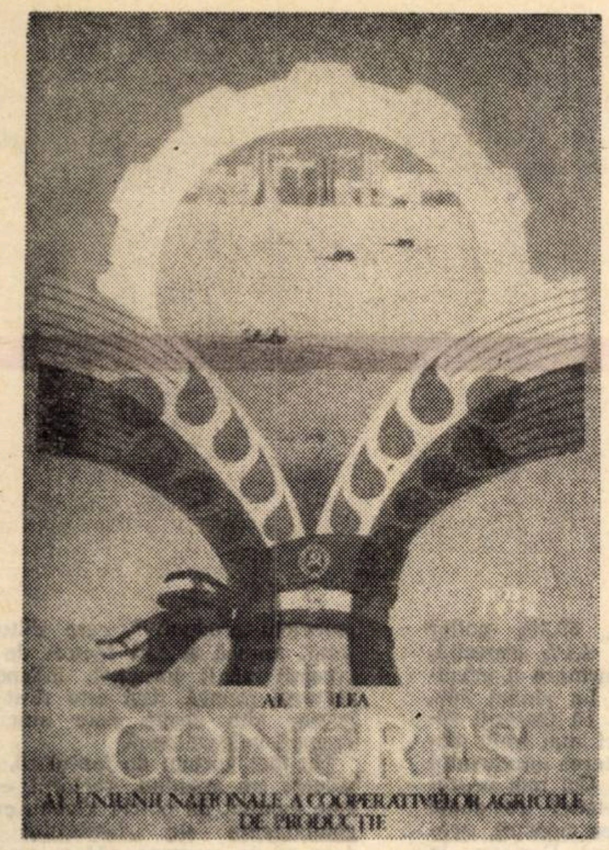

PESTE PUȚINE ZILE, în Capitala patriei noastre, își va deschide lucrările cel de-al II-lea Congres al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, eveniment cu profunde semnificații economice și sociale în viața țării, forum suprem al milioanelor de cooperatori.

În lumina Directivelor Congresului al X-lea al partidului, congresul țărănimii cooperatiste va analiza activitatea desfășurată de cooperativele agricole de producție și de uniunile cooperatiste, rezultatele obținute și deficiențele ce mai persistă, va stabili direcțiile hotărîtoare in care vor trebui orientate eforturile materiale și umane în scopul înfăptuirii exemplare a sarcinilor ce revin agriculturii cooperatiste din planul cincinal actual de dezvoltare economică și socială a României.

După cum este cunoscut, pentru această etapă, partidul a orientat în continuare agricultura și —în cadrul acestei ramuri de bază a economiei naționale și agricultura cooperatistă, — pe calea dezvoltării intensive și a creșterii producției globale intr-un ritm mediu superior celui realizat în cincinalul anterior.

EXPRESIE A PROFUNDULUI DEMOCRATISM al orînduirii noastre socialiste, toate aceste sarcini de importanță vitală pentru bunul mers al treburilor în fiecare unitate, au fost dezbătute în adunările generale pe formații de muncă, pe cooperative, în cadrul conferințelor uniunilor județene, premergătoare Congresului.

Trecînd în revistă succesele înregistrate în perioada ce a trecut, cooperatorii au evidențiat, ca elemente esențiale, întărirea economică și organizatorică a cooperativelor, creșterea nivelului lor de trai material și cultural, prefacerile structurale, înnoitoare, în viața satelor, care se apropie tot mai mult de viața localităților urbane, înscriindu-se în mod pregnant pe coordonatele prosperității și civilizației. În cuvinte pline de respect, stimă și fierbinte recunoștință, participanții la discuții au arătat că toate aceste înfăptuiri sînt rodul politicii înțelepte a partidului.

În mod deosebit țăranii cooperatori și invitații acestora — mecanizatorii și specialiștii — toți cei care laolaltă sporesc bogăția ogoarelor, livezilor și viilor, fac să crească efectivele de animale, producțiile și calitatea lor, s-au oprit asupra măsurilor ce trebuie luate ca în anul acesta realizările să fie și mai mari. S-a insistat cu deosebire asupra cauzelor deficiențelor și a măsurilor ce se cer luate pentru înlăturarea lor, pe necesitatea generalizării experienței înaintate a unităților fruntase, și pe obligația de a se folosi, cu eficiență sporită, mijloacele materiale și bănești ale unităților.

Pe aceste considerente, cît și pe altele, s-a subliniat realismul prevederilor planului cincinal ce-l parcurgem. Argumente în sprijinul acestui adevăr sînt multiple. Astfel, anul trecut, primul din acest cincinal, în sectorul cooperatist al agriculturii s-a înregistrat cea mai ridicată valoare a producției globale realizată în ultimii 10 ani, iar pe această bază venitul total al cooperativelor a crescut cu 19% față de 1970. Sugestiv în acest sens este exemplul județului Cluj, în care ani în șir s-au înregistrat producții scăzute. Anul trecut însă, situația s-a schimbat radical. De pe cele 42 000 de hectare cultivate s-au obținut în medie la hectar, în comparație cu media anilor 1966—1970, un spor de 563 kg porumb, peste 2000 kg sfeclă de zahăr și 6 900 kg cartofi de toamnă, depășindu-se chiar producția unor județe cu terenuri mai fertile.

Asemenea rezultate au fost consemnate și de alte județe. Printre factorii hotărîtori care au contribuit la înregistrarea lor, un loc important l-a avut introducerea noii forme de organizare și retribuire a muncii pe baza acordului global. Tocmai de aceea, în toate adunările generale cooperatorii au cerut extinderea acordului global la toate culturile și în toate sectoarele.

SARCINILE STABILITE agriculturii cooperatiste în planul cincinal, realizările deosebite obținute în primul an al acestei importante etape, dovedesc dinamismul agriculturii cooperatiste, capacitatea ei de a asigura producții care să satisfacă necesitățile mereu crescînde ale societății. Desigur, realizarea obiectivelor cincinalului în curs impune cu stringență luarea unui complex de măsuri, pe toate planurile și la toate nivelele, care să vizeze gospodărirea mai judicioasă și cu eficiență sporită a pămîntului — principalul mijloc de producție în agricultură, a celorlalte mijloace de producție, introducerea și extinderea în toate compartimentele de producție a cuceririlor științei și tehnicii agricole.

Aceste obiective ce stau în fața celor 4600 de cooperative agricole, înfăptuirea lor, au un puternic suport în hărnicia, priceperea și capacitatea de buni gospodari a cooperatorilor și, în același timp, în baza tehnico-materială ce va fi mult dezvoltată în acești ani. Astfel, în perioada 1971—1975 investițiile destinate agriculturii sînt de două ori mai mari decît sumele alocate pentru întreaga economie în primul cincinal. Acestui efort masiv i se adaugă investițiile pentru dezvoltarea, în ritm susținut, a industriei de îngrășăminte chimice, ierbicide și insectofungicide, cît și cele pentru industria constructoare de mașini agricole. Expresie a acestor preocupări este faptul că în anii viitori agricultura va primi un volum sporit de îngrășăminte, iar mecanizarea se va caracteriza printr-o continuă adîncire și diversificare.

Așadar, există toate premisele ca la finele acestui cincinal, agricultura cooperatistă și fiecare unitate în parte să poată raporta înfăptuirea sarcinilor de plan.

UNUL DIN OBIECTIVELE CENTRALE ce trebuie să se afle permanent în preocupările uniunilor cooperatiste, direcțiilor generale agricole și institutelor de cercetări agricole îl reprezintă **sporirea producției vegetale,** creșterea fiind impusă, pe de o parte de cerințele mereu crescînde ale populației, iar pe de altă parte de nevoile imperioase de materii prime ale industriei. Ceea ce se cuvine menționat este faptul că, în acest domeniu există numeroase posibilități. Așa, de pildă, alături de cooperative — care au înregistrat recolte de cereale și legume foarte bune, sînt și unități, și din păcate nu puține, care au obținut producții mici la hectar, care nu și-au onorat sarcinile asumate prin plan deși sînt situate în aceeași zonă geografică, și au condiții asemănătoare. Iată de ce se impune, ca organele agricole cooperatiste și de stat să analizeze cauzele acestor fenomene negative și să ia măsuri operative pentru curmarea respectivei situații anormale.

Sporirea producției vegetale este condiționată în mod nemijlocit de folosirea pămîntului. Gospodărirea rațională a fondului funciar — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — constituie o obligație de prim ordin, o problemă națională. În domeniul lărgirii patrimoniului arabil al țării, am asistat la realizări remarcabile. Prin indiguiri, desecări și combaterea eroziunii solului s-au redat agriculturii importante suprafețe de teren. În prezent, oamenii muncii din agricultură sînt angrenați în acțiunea, de vaste proporții, pe care o impune Planul național de gospodărire rațională a resurselor de apă, extinderea lucrărilor de irigații, indiguiri, desecări și de combatere a eroziunii solului. Există însă suficient loc pentru mai bine. Mai sînt suprafețe care rămîn an de an neînsămînțate, drumuri de tarla prea numeroase, altele năpădite de lăstărișuri și inundate de ploi, etc. Redarea lor în circuitul agricol este obligația tuturor factorilor de răspundere din agricultură, a fiecărui țăran cooperator.

Folosirea rațională, eficientă a pămîntului, presupune — arătau mulți cooperatori în adunările generale — și ridicarea fertilității lui. În multe cooperative, unde administrarea îngrășămintelor chimice și organice s-a făcut în mod judicios, ținîndu-se seama de cerințele solului, de planta premergătoare, de tehnologia culturilor, au fost obținute rezultate deosebite. Nu este însă suficient. În toate unitățile trebuie să se procedeze în acest fel. La îmbunătățirea situației referitoare la ridicarea gradului de fertilitate a solului, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor și Ministerul Industriei Chimice, pot contribui într-o și mai mare măsură, asigurînd livrarea la timp și în întregime a sortimentelor și cantităților de îngrășăminte contractate.

Producția agricolă cere **respectarea timpilor optimi de executare a lucrărilor.** În prezent acestea sînt executate într-o măsură tot mai mare mecanizat. Este vremea însă ca prin organizarea lucrului în două schimburi, în perioadele de vîrf, executarea unor reparații de calitate, asigurarea de mecanizatori cu înaltă pregătire, să crească indicii de folosire a mașinilor și, paralel cu aceasta, calitatea lucrărilor.

Măsura luată, la indicația conducerii partidului, ca secțiile de mecanizare să devină sectoare mecanice ale cooperativelor, va atrage după sine o substanțială îmbunătățire a organizării muncii în acest domeniu. Consiliile de conducere, președinții, brigadierii, șefii secțiilor de mecanizare, au datoria să vegheze ca prevederile contractuale să fie respectate întocmai, pentru că în ultimă instanță nu de numărul hantrilor depind veniturile cooperatorilor și mecanizatorilor, ci de producția realizată.

UN ALT OBIECTIV spre care, în perioada ce urmează, trebuie axate importante forțe materiale, este **creșterea producției animaliere,** sector unde există posibilități nelimitate pentru înregistrarea unui progres substanțial, pe măsura nevoilor economiei în asemenea produse. În cincinalul 1966—1970, multe unități cooperatiste au transformat zootehnia într-un puternic sector, aducător de mari venituri. Potrivit Programului național de dezvoltare a zootehniei, la sfîrșitul anului 1975, numărul bovinelor trebuie să crească cu peste 50 la sută, al porcinelor să se dubleze. Sporuri substanțiale vor fi înregistrate și la ovine și păsări. Pentru realizarea acestor prevederi se impune stabilirea din vreme a soluțiilor tehnice și organizatorice care să permită realizarea unor asemenea ritmuri. Experiența demonstrează că principalii factori, hotărîtori, în dezvoltarea zootehniei sînt **furajarea rațională și judicioasă a animalelor, o bună îngrijire sanitar-veterinară, o adăpostire corespunzătoare.** Iată de ce, uniunile cooperatiste, conlucrînd mai îndeaproape cu direcțiile generale agricole, ajutînd diferențiat fiecare cooperativă, se cuvine să acorde o atenție mai mare punerii în valoare la o înaltă capacitate productivă, a celor peste două milioane hectare de pajiști naturale de care dispune agricultura cooperatistă, acțiune la care trebuie mobilizată întreaga țărănime. In preocupările cotidiene ale specialiștilor, șefilor de fermă, trebuie să se găsească diversificarea furajelor cultivate, folosirea lor rațională, măsuri ce vor permite creșterea productivității muncii și, pe acestă cale, reducerea prețului de cost.

Concomitent cu grija pentru dezvoltarea efectivelor de animale în cooperative, uniunile cooperatiste, organele de stat de specialitate, vor avea în vedere sprijinirea cooperatorilor, crearea de posibilități acestora, de a crește în gospodăria lor personală un număr mai mare de bovine, de porci, oi și păsări. Stă în puterea fiecărei cooperative de a asigura cooperatorilor, după recoltarea păioaselor de vară, suprafețe de teren care să fie însămînțate cu culturi duble.

Manifestîndu-și răspunderea crescîndă pentru gospodărirea chibzuită a fondurilor bănești, a fiecărui leu investit, consiliile de conducere ale unităților cooperatiste, sprijinite nemijlocit de uniunile județene și direcțiile generale agricole, au orientat fondurile de investiții în direcția amenajării și modernizării spațiilor de producție existente, spre dotarea obiectivelor economice cu utilaje și instalații corespunzătoare, s-au preocupat de intrarea lor în funcțiune la timp și atingerea parametrilor proiectați la termenele scadente. Este nevoie însă ca și în acest compartiment specialiștii să-și conjuge în continuare eforturile pentru ca tot ceea ce se cheltuiește să aibă corespondent în creșterea producției.

Multiple vor fi problemele pe care miile de delegați ce vor fi prezenți la Congresul Uniunii Naționale a Cooperativelor de Producție le vor analiza. Dintre acestea, pe lîngă obiectivele menționate, se pun în fața agriculturii noastre cooperatiste probleme ca : folosirea mai completă a forței de muncă, valorificarea superioară a rezervelor de materii prime existente în cooperativele agricole prin intermediul activităților industriale, de construcții și prestări de servicii etc. Cert este că în marele sfat al țărănimii din zilele de 21—23 februarie 1972 se vor pune baze trainice înfăptuirii marilor obiective puse de Congresul al X-lea, ca premise ale dezvoltării agriculturii noastre cooperatiste în următoarele decenii.

conf. dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI
Vasile MILEA

←

de linii de montaj prezintă, de asemenea, o serie de avantaje cum ar fi : continuarea livrărilor de produse sub formă de subansamble și seturi de repere, livrarea de piese de schimb necesare întreținerii produselor asamblate pe liniile de montaj, introducerea pe piața respectivă a unor mașini unelte, utilaje și SDV-uri care intră în componența liniei de montaj crearea perspectivei pentru desfacerea pe aceste piețe a unor unelte, dispozitive, necesare diverselor utilizări a produsului asamblat (ex. pentru utilizarea tractorului în lucrări de construcții, drumuri, agricultură).

Folosind experiența acumulată prin înființarea Fabricii de tractoare din Iran, ICE Auto-Tractor tratează în prezent realizarea de linii de montaj pentru produsele sale în diverse alte țări în curs de dezvoltare. Prin întreprinderea noastră s-au încheiat, de asemenea, o serie de acorduri de cooperare în construcția și desfacerea unor produse din nomenclator, cu firme specializate din Ungaria și U.R.S.S. etc.

Actualmente, sînt în fază de concretizare o serie de noi acțiuni care să conducă la promovarea exportului centralei, cum sînt : organizarea unei caravane publicitare cu autovehicule din producție proprie prin țări din Asia și Africa, pentru a demonstra performanțele acestora în exploatare ; livrarea de autovehicule cu rodajul terminat — prin aceasta se înlătură o serie de defecțiuni inerente perioadei rodajului, se elimină o serie de cheltuieli externe în valută pentru service, realizîndu-se concomitent un randament sporit al autovehiculelor în momentul dării în exploatare la beneficiar ; înființarea în străinătate a unor societăți proprii sau mixte de prestări de servicii (transport) sau leasing pentru tractoare și autovehicule.

Utilizînd noile forme de comercializare, Centrala noastră prin I.C.E. „Auto-Tractor", și-a extins în prezent relațiile sale comerciale în peste 70 de țări de pe toate continentele lumii.

I. STAMATESCU
I.C.E. „Auto-Tractor" Brașov

FACTORUL EDUCAȚIONAL ȘI CREȘTEREA ECONOMICĂ

Omul de miine constructor al socialismului și comunismului nu poate fi decît un om cu un larg orizont cultural și științific, cu solidă pregătire de specialitate; numai astfel el va participa în mod conștient cu întreaga energie și putere de muncă, la transformarea societății, la făurirea noii orinduiri.

NICOLAE CEAUȘESCU

ÎN PROCESUL făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate educația joacă un rol de prim ordin. Actuala revoluție tehnico-științifică potențează la maximum acest rol. Ne propunem să analizăm stadiul cercetării acestei probleme pe plan mondial, să facem unele considerente critice și să tragem unele concluzii pentru țara noastră.

ÎN STUDIILE care privesc creșterea economică o mare parte a economiștilor și-a îndreptat atenția în ultimul timp spre factorii mai greu de evaluat din punct de vedere cantitativ, care sînt reuniți de obicei în noțiunea de cunoștințe sau, după alți autori, în așa-numitul factor „rezidual". Descompunînd factorii progresului tehnic pe principalele elemente, cercetările întreprinse în ultima vreme scot în evidență contribuția crescîndă a nivelului de educație la dezvoltarea economică a unei țări.

Fără îndoială că știința economică contemporană a scos în evidență rolul și contribuția crescîndă a factorului educațional în procesul de creștere economică. Am greși însă — și din păcate această greșeală se face uneori în literatură — dacă nu am sublinia meritul reprezentanților științei economice din trecut, care au surprins rolul factorului educațional, atunci cînd influența sa asupra celorlalte elemente ale producției era foarte greu de întrezărit. Wiliam Petty, de exemplu, considera instruirea forței de muncă și alocarea ei obiectivelor necesare din punct de vedere social, ca fiind mijlocul cu care se poate asigura progresul economic al unei țări. Rolul educației este și mai pregnant scos în evidență, ceva mai tîrziu, de către Adam Smith. În principala sa lucrare economică „Avuția națiunilor, cercetare asupra naturii și cauzelor ei", publicată în anul 1776, el considera că achiziția de talente restituie cheltuielile cu profit.

Karl Marx, într-un manuscris nepublicat arată că „cheltuielile pentru dezvoltarea intelectuală a muncitorului apar ca cea mai puternică forță productivă care din punctul de vedere nemijlocit al procesului de producție poate fi considerată drept producere de capital constant" [1]).

Se știe, de asemenea, că Lenin considera revoluția culturală ca parte integrantă, inseparabilă a procesului de construire a societății socialiste. Deosebit de important este faptul că el concepea educația nu numai ca un factor de creștere economică, ci și ca un instrument de seamă pentru transformarea socială.

Definirea educației ca factor de creștere, în înțelesul strict al acestui termen, nu putea fi însă decît de dată mult mai recentă, în legătură mai ales cu cerințele revoluției tehnico-științifice contemporane. Totuși, încă în 1919 economistul sovietic Strumilin atrăgea atenția asupra faptului că vasta rețea hidro-electrică, al cărei plan se întocmea (este vorba de planul GOELRO — n.n.), ca și uriașele întreprinderi industriale care urmau a fi construite, n-ar putea funcționa normal dacă învățămîntul n-ar beneficia de o investiție corespunzătoare. El calculase că în Uniunea Sovietică absolvirea învățămîntului primar determina o creștere a randamentului muncitorului cu 79%, a școlii secundare cu 235%, iar a învățămîntului superior cu 320%. În perioada postbelică și mai ales începînd din deceniul al șaselea, o serie de economiști occidentali, îndeosebi americani [2]), folosind metode și tehnici de analiză economică modernă, au reușit să evidențieze în procesul de creștere și aportul altor factori decît cei clasici, printre care și factorul educațional. Interesul pentru această temă sporește astfel imens. Astăzi nu numai cercetători dar și organisme internaționale specializate ca și guverne din tot mai multe țări ale lumii, aflate la cele mai diferite nivele de dezvoltare economică, se preocupă de relația dintre factorul educațional și creșterea economică.

Dat fiind faptul că mulți economiști [3]) care se ocupă de studiul creșterii economice, identifică noțiunea de creștere cu capacitatea unei economii de a da sporuri susținute de produs (brut sau net), respectiv de venit național pe locuitor, legătura dintre educație și creșterea economică se face, cel mai adesea, prin raportarea indicatorilor care reflectă nivelul educațional la indicatorul respectiv de creștere și dezvoltare.

Modalități și tehnici de apreciere a eficienței

UNA DIN METODELE cele mai simple și foarte des folosită este metoda corelației, care, așa cum arată și denumirea, constă în corelarea indicatorilor care reflectă nivelul educațional dintr-o țară sau din o grupă de țări cu indicatorii care exprimă nivelul de dezvoltare economică și, în primul rînd, cu nivelul național pe locuitor. Folosind această metodă, o serie de economiști scot în evidență corelația strînsă care există între o serie de indicatori care reflectă nivelul educației (numărul de elevi și studenți, numărul de specialiști cu studii medii și superioare, volumul de cheltuieli afectat educației etc.) și indicatorii care caracterizează nivelul de dezvoltare economică în ansamblu ca, de exemplu, productivitatea muncii, venitul național pe locuitor etc. Fr. Harbison și Ch Myers [4]), analizînd 75 de țări din diverse regiuni geografice cu ajutorul unui indicator compus sau complex [5]) al dezvoltării educației, format din o serie de indicatori parțiali, au categorisit țările respective în patru nivele de dezvoltare economică (slab dezvoltate, parțial dezvoltate, semidezvoltate și dezvoltate). Stabilirea relației pozitive dintre indicatorii dezvoltării educației și nivelul de dezvoltare economică, în speță, venitul național pe locuitor, reiese și mai clar cînd se compară datele din țări cu nivele de dezvoltare economică diferite.

Este adevărat că metoda corelației arată doar existența unei relații pozitive între nivelul dezvoltării învățămîntului și venitul național pe locuitor, dar nu arată și măsura în care factorul educațional contribuie la procesul respectiv de creștere.

Căutînd să răspundă la problema ce raport de la cauză la efect există între nivelul educațional al unei țări și rata de creștere a venitului național, o serie de economiști au recurs la așa-numita metodă „reziduală". Adepții acestei metode pornesc de la considerentul că educația este una din componentele principale ale reziduului care rămîne neexplicat pe seama sporului de muncă și de capital [6]), de unde și denumirea de metodă reziduală. Economistul american Robert Solow, de exemplu, în împărțirea celor 65 procente de creștere a produsului final pe factorii care au contribuit la creștere, atribuie influenței creșterii volumului fizic al capitalului doar 8 procente, restul după părerea sa fiind determinate de schimbările tehnice și în bună măsură de nivelul de instruire al forței de muncă [7]). O altă încercare de a separa contribuția educației de creșterea economică a fost făcută de Hector Correa. Din calculele sale rezultă că 31% din creșterea produsului național global al S.U.A. din sectorul privat neagricol revine în perioada 1909—1949 forței de muncă și capitalului, 5,3 procente creșterii nivelului educației, 59,3% noilor progrese tehnologice, iar 4,4% capacității de muncă sporite ca urmare a măsurilor de ordin sanitar [8]). La rîndul său, M. J. Kendrick consideră că factorul rezidual contribuie de 4 ori mai mult decît capitalul fizic la creșterea produsului pe o unitate de muncă [9]). Cel mai reprezentativ partizan al metodei reziduale rămîne însă, după părerea noastră, economistul american Edward Denison, la care factorul rezidual este desprins nu numai în mod global, ci și pe principalele sale componente, în rîndul cărora învățămîntul ocupă un loc central. Potrivit calculelor sale, ponderea procentuală de participare a diferiților factori la rata medie anuală de creștere a venitului național al S.U.A. în perioada 1929—1957 a fost după cum urmează: munca cu 27 procente, capitalul (fizic) cu 15 procente, factorul educațional cu 23 procente, progresul cunoștințelor 20 procente etc. Situația nu ar suferi schimbări esențiale conform prevederilor sale nici în perioada 1960—1980, cînd se așteaptă ca munca să contribuie cu 29 procente la creșterea venitului național, capitalul cu 15 procente, ca și în prima perioadă, iar factorul educațional cu ceva mai puțin ca în prima perioadă, respectiv, cu 17 procente etc. [10]).

O serie de alți economiști folosesc ca metodă de determinare a eficienței educaționale compararea veniturilor (salariilor) sau productivității obținute de persoana avînd nivele diferite de pregătire și formare profesională, diferența obținută fiind pusă pe seama educației [11, 12]).

Calculul eficienței educației, cu ajutorul deosebirilor în cîștigurile realizate de lucrători cu nivele diferite de educație, a constituit de asemenea obiectul unor interesante studii elaborate de economistul sovietic S. G. Strumilin. Bazîndu-se pe principiul reducerii muncii complexe la munca simplă, principiu folosit la timpul său de către K. Marx, Strumilin demonstrează, de exemplu, că un lucrător cu un singur an de școală cîștigă în cursul vieții sale cu 15% mai mult decît cel fără nici un fel de educație [13]).

În sfîrșit, prin regularitatea cu care apare în studiile unor economiști, merită amintită așa-numita metodă a randamentului investiției educaționale, cunoscută și sub denumirea de metoda costurilor, care constă în raportul dintre cheltuielile alocate educației și randamentul obținut pe seama lor, care apoi se compară cu randamentul obținut pe seama investiției în alte sectoare de activitate din cadrul economiei naționale.

Așa cum rezultă din simpla trecere în revistă a diverselor metode de abordare a eficienței educației, principiul de bază de la care se pornește (și acest lucru se reflectă și în indicatorii folosiți în acest scop) constă în raportarea cheltuielilor (costurilor) alocate educației (fie în ansamblu, fie la diverse nivele de învățămînt) la veniturile obținute (venitul național total sau pe locuitor). Desigur, în condițiile avîntului fără precedent a învățămîntului de toate gradele și care se reflectă printre altele și în creșterea volumului de cheltuieli pentru învățămînt și a ponderii lor în venitul național [14]), analiza eficienței și a folosirii cît mai raționale a acestor cheltuieli se impune cu acuitate.

Considerente critice

MODALITĂȚILE de abordare, precum și criteriile în funcție de care se fac judecățile în evaluarea eficienței factorului educațional nu ne par pe deplin satisfăcătoare. Avem în vedere aici atît aspectul metodologic cît și modul cum este conceput efectul factorului educațional și căile integrării sale în procesul de creștere și dezvoltare economică. Metoda reziduală, de exemplu, este abordată de majoritatea economiștilor [15]) prin prisma teoriei tradiționale a factorilor de producție, învățămîntul fiind privit ca un „serviciu productiv", care alături de capital, muncă și alți factori de producție creează venit național, independent de factorul muncă, deși este știut faptul că acesta din urmă este singurul care creează valoare nouă.

Nu mai vorbim de faptul că, fiind considerat un reziduu, factorul educațional este evaluat de obicei global, cu celelalte componente ale „factorului rezidual", ceea ce de asemenea dă o imagine denaturată asupra rolului acestuia în procesul de creștere economică.

Rezerve pot fi emise și în privința modului de determinare a eficienței economice a educației pe baza deosebirilor în salariile obținute de persoane cu nivele de pregătire diferite. După cum se știe, în mod practic nicăieri salariile nu sînt stabilite avînd ca singur criteriu nivelul de studii, la acesta adăugîndu-se o serie de alte criterii cum sînt: importanța și dificultatea muncii efectuate, vechimea în muncă, criteriul geografic, condiții climaterice etc. [16]).

Deoarece asupra uneia sau alteia din metodele prezentate de noi și a sistemelor lor de indicatori au serioase rezerve înșiși autorii lor, nu vom arăta și alte neajunsuri.

Fără îndoială că raportarea veniturilor, respectiv a venitului național, la cheltuielile afectate educației reflectă un aspect important al eficienței acestui factor, întrucît scoate în evidență eficiența cheltuielilor respective în raport cu investițiile făcute în alte domenii de activitate [17]). Un asemenea calcul este folositor pentru stabilirea opțiunilor de investiții într-un domeniu sau altul de activitate.

Un sens mai larg al rolului factorului educațional

PUTEM REDUCE oare efectele factorului educațional la acest aspect, respectiv, la sporurile de venituri (de venit național) în raport cu volumul de cheltuieli afectat? Cu alte cuvinte, investiția în educație trebuie făcută numai cu condiția de a fi însoțită cu orice preț de un volum de beneficii, respectiv de venituri care să depășească volumul de cheltuieli (investiții) afectat? După părerea noastră, efectele economice ale factorului educațional nu se reduc la acest aspect și poate că nu în primul rînd la aceasta. Pe lîngă sensul restrîns, efectul educațional are și un sens mai larg și care, spre deosebire de primul, arată și căile de integrare și mărire a eficienței factorului educațional în procesul de creștere economică.

Sensul economic larg al efectului educațional decurge, în primul rînd, din faptul că, educația, în calitatea sa de agent de producție, ameliorează randamentul celorlalți factori de producție. Așa cum am menționat deja, educația exercită o influență deosebită asupra productivității forței de muncă. Conform calculelor lui Strumilin, educația dobîndită în fiecare an de învățămînt primar duce la o creștere a productivității muncii lucrătorului în medie cu 30%, în timp ce productivitatea muncii celor care nu posedă nici o pregătire și se califică la locul de muncă crește numai cu 12—16% [18]). Acest aspect este subliniat și de Edward Denison, după care munca unei persoane analfabete, reprezintă numai 70% din cea a unei persoane cu 8 ani de școală, pe cînd a unei persoane cu 12 ani de școală este echivalentă cu 1,24 [19]).

În al doilea rînd, efectele factorului educațional asupra procesului de creștere economică derivă din influența sa asupra structurii și mobilității sociale și profesionale a forței de muncă. Această caracteristică importantă a forței de muncă de a fi flexibilă și ușor adaptabilă la schimbările determinate de promovarea rapidă a progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale se impune tot mai mult ca una din cerințele de bază ale dezvoltării și creșterii economice contemporane și în realizarea și menținerea căreia sistemul educațional joacă un rol foarte însemnat. Lipsa de mobilitate și adaptabilitate rapidă a forței de muncă la condițiile de producție noi și tot mai complexe se poate răsfrînge negativ asupra creșterii economice din cel puțin trei motive: duce la ocuparea incompletă sau la o folosire nerațională și neeficientă a unei părți din forța de muncă care nu poate face față cerințelor noi ale producției; îngreunează procesul de asimilare de produse noi sau de atingere a parametrilor tehnico-economici prevăzuți; impune cheltuieli suplimentare de recalificare etc.

Cît de arzătoare este această cerință în condițiile contemporane se poate vedea din datele privind schimbarea structurii de ocupație din unele țări. Potrivit datelor furnizate de Ministerul Muncii din Bavaria, de exemplu, reiese că în Republica Federală a Germaniei, numai în perioada 1960—1970, aproape un lucrător din trei și-a schimbat ocupația [20]). Conform aceleiași surse, rezultă că în prezent, în Republica Federală a Germaniei, un salariat din doi exercită o altă meserie decît cea de la început. Potrivit unui alt studiu, care privește mobilitatea forței de muncă în Franța, rezultă că în perioada 1959—1964 (deci în numai 5 ani) mai mult de 4 milioane de persoane și-au schimbat situația profesională, ceea ce echivalează cu o cincime din populația activă a Franței [21]). Din cercetările făcute în cadrul Institutului Economic al Academiei de Științe a U.R.S.S. rezultă că numai în industria cărbunelui din Donbas, introducerea mecanizării și automatizării proceselor de producție determina schimbarea felului de muncă la peste 140 mii de muncitori care execută munci manuale sau parțial mecanizate [22]).

Este deci o necesitate desăvîrșirea cît mai rapidă a procesului de înlocuire treptată a lucrătorului cu profil de calificare îngust și cu un nivel de pregătire redus cu lucrătorul cu nivel de cultură generală tot mai ridicat, capabil să se readaptateze cu ușurință la cerințele mereu noi și mai exigente ale producției.

În al treilea rînd, efectul factorului educațional derivă din contribuția sa la sporirea volumului de cunoștințe. De aici necesitatea unei corelări judicioase a ritmului de creștere a fondului alocat cercetării cu cel alocat dezvoltării învățămîntului superior, pentru asigurarea dezvoltării lor echilibrate, evitîndu-se dezvoltarea unuia în dauna celuilalt.

În sfîrșit, nivelul de instruire al forței de muncă favorizează și condiționează în același timp procesul de creație în domeniul progresului tehnic, contribuie la extinderea mișcării de invenții și inovații. O serie de analize, efectuate de noi cu sprijinul Consiliului Național al Inginerilor și Tehnicienilor într-o serie de întreprinderi din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, au permis să se stabilească existența unei legături directe între frecvența și complexitatea invențiilor și inovațiilor și nivelul de instruire (măsurat prin numărul anilor de școală) al inovatorilor și inventatorilor din întreprinderile respective.

„Sensul economic larg al efectului factorului educațional decurge din faptul că ameliorează randamentul tuturor celorlalți factori de producție".

Problemele creșterii economice moderne privesc în același timp aspecte importante ale dezvoltării sociale, politice și ideologice. Or, la înfăptuirea acestor sarcini, factorul educațional, atît sub aspectul instruirii cît și sub cel al educației propriu-zise, este chemat să joace un rol de prim ordin. Este adevărat că pe capitalist, sub acest aspect, efectele factorului educațional îl interesează mai puțin, urmărind cu precădere efectul economic, respectiv de a obține un profit cît mai mare din investițiile făcute în forța de muncă. De aceea nu este întîmplător faptul că în studiile economiștilor occidentali se apreciază efectele factorului educațional asupra creșterii economice doar sub acest ultim aspect și nici acesta nu întotdeauna sub toate laturile sale.

Încercarea de a aprecia efectele factorului educațional doar sub aspect economic, neglijînd efectele ce decurg din latura sa educativă, tendință care, așa cum se subliniază în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei și al activității politice și cultural-educative, din iulie 1971, începuse să se manifeste și în țara noastră în ultima vreme, înseamnă a privi rolul procesului de învățămînt în mod unilateral și a-l lipsi astfel de posibilitatea de a-și îndeplini unul din rolurile principale pe care acesta le are în socialism, anume de a făuri calitățile moral-politice proprii omului societății socialiste. Societatea socialistă are nevoie ca membrii societății care o compun să posede, pe lîngă un înalt nivel de cultură și pregătire profesională, și un înalt nivel politic și ideologic al conștiinței lor socialiste, sarcini pentru realizarea cărora acționează latura educativă a procesului de învățămînt și care trebuie să meargă în pas cu prima.

Căi de sporire a eficienței

ESTE DE LA SINE ÎNȚELES că multiplele efecte ale factorului educațional în procesul de creștere nu se realizează în mod automat. Este evident necesară stabilirea unor verigi prioritare în funcție de nivelul de dezvoltare economică atins și de cerințele concrete pentru anumite categorii de cadre.

Eficiența cheltuielilor (investițiilor) pentru educație depinde de asemenea, în mare măsură, de stabilirea unor proporții optime între diverse categorii de cadre, care să reflecte raportul real existent între diversele activități și munci în cadrul fiecărei ramuri de activitate. Avem în vedere, înainte de toate, existența unor proporții optime între cadrele cu diferite nivele de pregătire, corespunzător nevoii sociale. Nerespectarea acestei proporții determină serioase neajunsuri. Astfel, se poate întîmpla ca un număr însemnat de cadre cu pregătire medie și superioară, pentru care s-au cheltuit sume însemnate, să efectueze munci și activități pentru care nu este nevoie de o asemenea pregătire. O altă proporție, nu mai puțin însemnată din punct de vedere al eficienței educaționale, se referă la specialități. A pregăti un număr prea mare de ingineri și tehnicieni, să zicem peste nevoile economiei, neglijînd cadre necesare altor specialități și domenii de activitate, ca de exemplu: învățămînt, sănătate etc. este dăunător pentru dezvoltarea economică și socială a unei țări.

Cît privește durata pregătirii, un aspect interesează în mod deosebit. Precum bine se știe, diversele meserii și specialități nu necesită o durată identică de pregătire în toate ramurile de activitate, aceasta variind în raport cu complexitatea muncii și a proceselor de producție. Prin urmare, nu este justificat să se fixeze durate identice de școlarizare pentru o serie de meserii și funcții din industria ușoară și alimentară și meseriile și funcțiile analoge din industria chimică, construcțiile de mașini, siderurgie, industria electrotehnică ș.a.

Nu consider justă nici tendința ce există uneori, atît în teorie, cît și în practică, de a fixa proporții identice între diferite categorii de cadre din ramuri deosebite, deoarece acestea trebuie să reflecte nivelul de mecanizare și automatizare, nivelul productivității muncii și, în general, specificul muncii din fiecare ramură în parte. Tendința de uniformizare a proporțiilor între diferite categorii de cadre cu diverse nivele de pregătire se întîlnește adesea și cînd se fac analize comparative privind repartizarea acestora în profil teritorial, ca și cînd cerințele pentru diferite județe sau orașe ar fi identice.

În sfîrșit, nu trebuie pierdută din vedere, așa cum s-a arătat adesea în documentele partidului nostru, și o altă coordonată de bază a eficienței educaționale, anume legarea tot mai strînsă a acesteia cu practica, cu problemele concrete ale vieții social-economice din fiecare etapă dată a dezvoltării. Faptul că absolventul unui anumit nivel de învățămînt, fie el mediu sau superior, se va integra de la început cu competență și eficiență în procesul muncii, fără a fi nevoie de o perioadă de acomodare cu cerințele producției, cum se întîmplă încă în prezent cu absolvenții liceelor de cultură generală dar nu numai cu aceștia, va însemna fără îndoială un însemnat volum de muncă socială care se redă societății. Acesta este de fapt și sensul major al complexului de măsuri preconizat de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român și de Plenara din 3—5 noiembrie a C.C. al Partidului pe linia legării mai strînse a structurii și programului de învățămînt la toate nivelele, cu cerințele producției în condițiile tehnicii și tehnologiei moderne.

Octavian CIULEA

---

1) K. Marx: Din manuscrisele nepublicate — vezi revista: Mirovaia Economika i Mejdunarodnie Otnoșenia nr. 3/1967, p. 50.

2) Printre aceștia pot fi amintiți: M.R. Solow: „Technical change and the aggregate production function" Review of Economics and Statistics august 1957, november 1958; E.F. Denison: „The sources of economic growth in the United States and the alternatives before us" 1962; Th. W. Schultz: „Education and economic growth". Chicago, 1961 etc.

3) Vezi: P. A. Samuelson, L'Economique, Techniques modernes de l'analyse économique, Paris, 1968, vol. II, p. 931; Simion Kuznetz: „Aspecte demografice ale creșterii economice moderne". Comunicare ținută la Congresul Mondial al Populației, Belgrad, 1968 — traducere I.C.E.; W. Arthur Lewis: „La theorie de la croissance économique" Paris, 1967, p. 13; S. G. Strumilin: „Factorii progresului economic și reducerea muncii", Materiale documentare I.C.E. nr. 16.

4) Frederick Harbison, Charles A. Myers: „Education, Manpower and Economic Growth-Strategies of human resource development, New-York, 1964.

5) Indicatorul compus sau complex reprezintă simpla sumă aritmetică a numărului celor înscriși la nivelul doi de învățămînt (învățămînt mediu) ca procent din grupa de vîrstă de la 15—19 ani (corectată pe durata școlarizării) și numărul celor înscriși la nivelul trei de educație (învățămînt superior) tot ca procent din grupa de vîrstă, de data aceasta între 20—24 ani, multiplicat cu un coeficient de ponderare egal cu 5 (vezi lucrarea citată pag. 31—32).

6) Este vorba de muncă de aceeași calificare cu cea din perioada anterioară și de utilaj de același tip.

7) R. Solow: „The Economics of Human Resources". Den Haag Brukkerij Pasmans, 1962, pag. 172.

8) Hector Correa: „The Economics of Human Resources", Den Haag Brukkerij Pasmans, 1962, pag. 172.

9) M. J. Kendrick: „Productivity trends in the United States". National bureau of economic research, 1961, pag. 60 și 76.

10) E. F. Denison: The sources of Economic Growth in the United States an Alternatives Beforeus, New York, 1962.

11) Th. W. Schultz: „Education and economic growth". In Social forces influencing American education, II, Chicago, 1961, pag. 46—88.

12) J. Vaizey: L'economie de l'education et les pays sous-developpés" Tiers-Monde, nr. 1—2, 1960, p. 81.

13) S.G. Strumilin: „Hozeaistvennoe znacenie narodnogo obrazovania". Ekonomiceskaia jizn, 1924 și „Efectivnost obrazovania v S.S.S.R." Ekonomiceskaia Gazeta nr. 14/1962.

14) Potrivit Anuarului educației, din anul 1969, volumul XXXI, în anul 1967, ponderea cheltuielilor publice aferente educației, în produsul național brut reprezentau: în S.U.A. 5,6%, Canada, 8,1%, Italia 5,2%, Suedia 8,7%, Danemarca 6,1%, Norvegia 6,7%, Bulgaria 6,1%, R. D. Germană 6,2% (1962), U.R.S.S. 7,2%. În România, ponderea cheltuielilor pentru învățămînt în venitul național reprezenta în anul 1969 aproximativ 5%.

15) Din rîndul economiștilor nemarxiști, doar Denison abordează factorul educațional ca un atribut al forței de muncă și nu ca un factor independent de creștere, modul său de abordare asemănîndu-se în multe privințe cu cel al economistului sovietic Strumilin.

16) În țările domniei capitalului se adaugă deosebirile de sex, rasă, cererea și oferta de forță de muncă și legat de aceasta existența șomajului.

17) După calculele făcute de Strumilin rezultă că beneficiile provenite din creșterea productivității muncii pe seama educației sînt de 27,6 ori mai mari decît cheltuielile corespunzătoare ale statului pentru învățămînt. Aceasta înseamnă că cheltuielile pentru învățămînt sînt restituite de individ încă din primul an și jumătate de muncă, iar în restul anilor de activitate (în medie 36 la număr) statul primește un venit net de la investiția făcută inițial fără a mai face o altă cheltuială. (vezi S. G. Strumilin: „Însemnătatea economică a învățămîntului" Moscova 1924). La rîndul său, Edward Denison, consideră că 23% din creșterea venitului național al S.U.A. pe perioada 1929—1957 se datorește factorului educațional, ceea ce, raportat la ponderea cheltuielilor pentru educație în venitul național, arată de asemenea o eficiență foarte mare a acestora (E. Denison: „The sources of economic growth in the United States and the alternatives before", New York, 1962).

18) S. G. Strumilin: „Problemi ekonomiki truda". Moscova, 1957, p. 155.

19) Edward Denison: „Mesure de la contribution de l'enseignement et du facteur residuel au progres économique". O.C.D.E., mai, 1963.

20) Vezi revista: „Problemes économiques" nr. 1194 din noiembrie 1970.

21) Revue Française des Affaires Sociales, nr. 3, septembre 1968, p. 39.

22) Prevederile se refereau la planul cincinal încheiat în anul 1970.

NORME DE STABILIRE A NORMATIVELOR DE STOC

ÎN NUMĂRUL DE FAŢĂ continuăm să publicăm punctele de vedere ale specialiştilor din economie referitoare la stabilirea normativelor de stoc prezentate în numerele 2 şi 5 ale „Vieţii economice".

NOŢIUNEA GLOBALĂ de „stoc la consumator" fie că este vorba de stocul normat, de cel realizat, sau de împărţirea lui în stoc curent şi de siguranţă, necesită, în primul rînd, după opinia mea, precizarea dacă analiza se face referitor la **stocul mediu** pe o anumită perioadă sau la **stocul la un moment dat.** Lipsa acestei precizări poate genera confuzii şi conduce la concluzii eronate. În practica economică, se fac calcule atît de stocuri medii, cît şi de stocuri la un moment dat; determinarea normativelor financiare de stoc, pe baza calculelor pornind de la intervalele medii între livrări, constituie, într-un anumit fel, un calcul de **stoc mediu**; stocurile înregistrate la recensăminte sau raportate în situaţiile statistice, se referă la **stocurile la o anumită dată.**

Diferenţa de conţinut între cele două feluri de a examina stocul la consumator are semnificaţii nu numai teoretice, dar şi practice. **Stocul la un moment dat este o mărime variabilă şi într-o anumită măsură întîmplătoare, cu o dispersie a valorilor relativ ridicată în raport cu media.** Stocul la un anumit sortiment de laminate poate varia de la o valoare maximă în ziua recepţionării unui lot, pînă la zero, abaterile maxime faţă de valoarea medie din acest interval în cazul unui consum ritmic, fiind de ±100%. Considerînd suma tuturor sortimentelor din stocul unei întreprinderi, centrale industriale sau minister, abaterile zilnice ale stocului total faţă de media pe o perioadă dată sînt atenuate de jocul intrărilor şi al ieşirilor la toate sortimentele; din date culese la diferite uzine constructoare de maşini, abaterile stocului total zilnic faţă de media anuală variază între ± 10% şi ± 15%. **Stocul mediu pe un anumit interval reprezintă rezultatul unui calcul efectuat prin ponderea şirului de mărimi reprezentînd evoluţia stocurilor în diferite momente.**

În legătură cu cele arătate, se pune în primul rînd problema dacă normele de stoc conform metodelor actuale de calcul se referă la mărimi medii sau la stocurile la un moment dat. Pentru a-mi fundamenta punctul de vedere, apelez la un exemplu de calcul simplificat, pornind de la elementele reprezentate în fig. 1.

Elementele şi premisele avute în vedere sînt:

— 2 livrări şi anume Q_1 = 80 t şi Q_2 = 50 t; livrarea Q_3, care nu intră în calcule, se face în ziua a 13-a, la epuizarea cantităţii Q_2;

— consumul zilnic C_z = 10 t/zi, constant şi ritmic;

— concordanţă deplină între cantităţile livrate într-un lot şi consumurile pînă la intrarea lotului următor.

Metodologia actuală de determinare a stocului, are în vedere ponderea cantităţilor livrate succesiv cu intervalele dintre livrări. De menţionat că, metodologia actuală prevede în mod eronat, după opinia mea, ponderea cantităţilor intrate cu intervalul scurs de la livrarea anterioară şi nu cu intervalul pînă la livrarea următoare, care reprezintă perioada pentru care lotul respectiv trebuie să asigure consumul. Pentru un număr mare de intrări, la intervale şi în cantităţi ce nu variază mult, această eroare are desigur influenţe minore. În cele ce urmează calculele se vor efectua însă în corelarea firească a elementelor. Intervalul mediu între livrări, în exemplul luat va fi:

$$Im = \frac{Q_1 \times i_1 + Q_2 \times i_2}{Q_1 + Q_2} = \frac{80 \times 8 + 50 \times 5}{80 + 50} =$$

$= 6{,}8$ zile.

Pe baza intervalului mediu, conform aceleiaşi metodologii, stocul curent normat maxim va fi:

$SCM = I_m \times C_z = 6{,}8 \times 10 = 68$ tone.

După cum se vede, această mărime reprezintă **o medie ponderată a vîrfurilor de stoc,** respectiv a cantităţilor livrate în cele două loturi, sau a tuturor cantităţilor intrate succesiv în decursul unui trimestru sau an, dacă se efectuează calcule pentru perioadele respective. Extinderea acestui mod de calcul la toate sortimentele conduce la acelaşi rezultat şi anume la o medie a vîrfurilor de stoc, pentru toate sorto-tipodimensiunile ce compun stocul.

ÎN PRESA ECONOMICĂ au fost exprimate recent opinii din care rezultă că stocul normat curent ar fi reprezentat de cantităţile determinate de intervalul mediu între livrări, adică de media vîrfurilor de stoc înregistrate. Acest punct de vedere nu mi se pare fundamentat, ţinînd seama că o astfel de metodă de calcul:

a) exprimă mărimea stocului numai în anumite momente, de maximum, care de regulă sînt puţine la număr, fiind din această cauză nesemnificative, căci în realitate nivelul stocului efectiv fluctuează între aceste limite superioare şi limite inferioare, care trebuie să tindă de regulă spre zero (lăsînd deocamdată la o parte stocul de siguranţă);

b) un astfel de mod de determinare a stocului normat face abstracţie de **legea de consum a stocului,** pe care norma trebuie în mod obligatoriu să o exprime, întrucît alături de cantităţile intrate, ieşirile din stoc sînt şi ele cel de-al doilea element determinant al nivelului acestuia. Este uşor de observat din exemplul prezentat mai înainte, că nivelul „normat" de 68 t nu este cu nimic influenţat dacă stocurile sînt consumate ritmic sau dacă nu s-a consumat nimic din ele.

O exprimare complexă a fenomenului de stocare o poate da numai **stocul mediu.** Semnificaţia economică a acestuia este mult mai cuprinzătoare, întrucît caracterizează atît desfăşurarea procesului de aprovizionare (cantităţile intrate şi intervalele dintre livrări), cît şi ritmul consumului, măsura în care stocul este constituit din materiale active sub aspectul introducerii în circuitul de producţie şi materiale cu perioadă lungă de stocaj.

Revenind la datele prezentate, valoarea medie a stocului, rezultă din suma stocurilor în fiecare zi, împărţită la numărul total de zile, adică:

$$\frac{510}{13} = 39 \text{ tone}$$

Teoretic, în cazul unui consum ritmic, stocul mediu reprezintă 1/2 din stocul maxim; întrucît în exemplul luat s-a considerat că în prima zi de intrare nu s-a ocnsumat nimic din stoc, iar în ultima zi, stocul de 10 t se suprapune cu intrarea unui nou lot, valoarea medie rezultată depăşeşte întrucîtva 1/2 din stocul maxim.

După cum se observă, această medie depinde nu numai de intrările în stoc, dar şi de consum. Alt ritm de consum decît cel considerat, determină modificări esenţiale în nivelul stocului mediu, după cum rezultă pe baza elementelor reprezentate în fig. 2.

În acest caz, stocul mediu este de $\frac{630}{13}$ = 49 t, deci cu mult peste media de 39 t. rezultată în cazul consumului ritmic, datorită fenomenului de stocaj prelungit fără consum în unele intervale de timp.

O primă concluzie care se desprinde este aceea că, **în condiţiile unui consum ritmic şi corelat cu volumul intrărilor la fiecare livrare, nivelul mediu al stocului curent trebuie să se situeze aproximativ la 1/2 din nivelul de vîrf determinat prin intervalele între livrări.** Acest nivel este în concordanţă şi cu cel de creditare şi consider că este de altfel firesc ca între norma de stoc fizic şi normativul de creditare să existe o corelare judicioasă.

În condiţiile actuale, în care intervalul mediu între livrări către uzinele constructoare de maşini se situează la un nivel de 55—60 zile (cu variaţii între 15—25 zile la sortimentele de uz curent şi mare consum şi 90—120 zile la cele specifice sau din import, care deţin însă o pondere mai mică în consum) rezultă că tendinţa de evoluţie a stocului curent mediu trebuie să fie de descreştere în raport de situaţia actuală, şi nicidecum de creştere. Subliniez noţiunea de tendinţă din două motive:

a) în opoziţie cu unele opinii exprimate în „Viaţa economică", deşi apreciez că în prezent condiţiile de livrare şi consum conduc la necesitatea unor stocuri medii mai mari decît cele rezultate din calcul, **eforturile conjugate ale tuturor factorilor din economie trebuie să urmărească eliminarea sistematică a cauzelor care conduc la aceste majorări, deci să contribuie nu la creşterea, ci la diminuarea stocurilor;**

b) **rezultatele obţinute într-o serie de industrii din diferite ţări, în condiţiile unor livrări ritmice de laminate din producţie curentă sau din stocuri aflate în afara unităţii consumatoare, precum şi prin realizarea unor programe de producţie stabile, dovedesc că atingerea practică a unei astfel de limite constituie un obiectiv realizabil,** desigur într-o anumită perioadă de timp.

Se va pune probabil întrebarea firească: **din ce cauză, de mai mulţi ani, volumul stocurilor totale înregistrate la diferite momente, în construcţia de maşini, se situează la niveluri echivalente cu 55-65 zile de consum şi uneori mai mult, şi de ce, chiar în aceste condiţii, stocul nu satisface corespunzător nevoile de producţie?**

În această direcţie acţionează, cumulativ, mai mulţi factori. În primul rînd a **acţionat şi acţionează incertitudinea termenelor de livrare a diferitelor sortimente de produse metalurgice.** De pildă, pînă în anul 1971 inclusiv, contractele la tablă, ţevi şi alte produse, prevedeau termene de livrare trimestriale, pe sortimente. Deci furnizorul putea livra oricînd în cursul a 90 de zile orice sortiment contractat cu o probabilitate foarte redusă ca termenul de intrare să coincidă cu necesitatea şi posibilitatea unui consum ritmic, chiar din momentul sosirii mărfii. Trecerea la termene de livrare lunare micşorează gradul de incertitudine al introducerii în consum, dar nu îl elimină.

În al doilea rînd, **lipsa unor programe de producţie suficient de stabile, a unei suficiente prospectări a beneficiarilor şi a portofoliului de comenzi constituit din timp, determină în multe uzine constructoare de maşini aprovizionarea cu laminate pentru o serie de comenzi care sînt ulterior amînate sau abandonate şi pentru care materialele rămîn un timp pe stoc;** frecventele modificări în programele de producţie ale uzinelor consumatoare conduc la acelaşi efect.

În al treilea rînd, **la uzinele care fabrică utilaje tehnologice, lipsa unei părţi a documentaţiei tehnice de execuţie la data contractării laminatelor, determină unele aprovizionări pe bază de date statistice sau de prognoză, care în parte sînt apoi infirmate şi contribuie la majorarea stocurilor.** De altfel, ţinînd seama de această situaţie specifică, care trebuie să fie însă desigur temporară, s-a aprobat pentru anul 1972 o majorare a normelor de stoc de laminate, la aceste întreprinderi. Consecinţa neconcordanţei dintre livrări şi consum o constituie fie stocurile disponibile, a căror recirculare se face de obicei foarte greu şi asupra cărora nu voi insista, fie stocurile reziduale permanente, care există în cantităţi mai mari sau mai mici în toate întreprinderile şi a căror evidenţiere necesită o analiză de detaliu.

DIN urmărirea evoluţiei zilnice a stocului, pe sortimente, în interval de un an şi jumătate într-una din uzinele constructoare de maşini, au rezultat următoarele elemente pentru grupa de profile grele şi semifabricate de forje, care evidenţiază atît diferenţierile între stocul mediu şi stocul la un moment dat, cît şi proporţia stocurilor reziduale:

— consumul mediu zilnic	32 t	(stabil în timp)
— total sortimente consumate	84	
— sortimente analizate	65	
— ponderea în consum a sortimentelor analizate	72%	
— stocul mediu	810 t	
— stocul minim	520 t	(în luna II-a)
— stocul maxim	1315 t	(în luna IX-a)
— stocul la recensămînt (31.XII)	914 t	
— **stocul mediu rezidual permanent (la 20 sortimente)**	270 t.	
— **stocul rezidual peste nivelul de siguranţă (la cele 20 sortimente)**	182 t	

Am definit prin stoc rezidual permanent, media stocurilor existente în magazie la un anumit sortiment, în zilele de intrare a unor noi loturi. Luînd în calcul numai sortimentele la care, pe toată perioada analizată de 18 luni, stocul nu a scăzut niciodată sub limita de siguranţă (calculată la 50% din stocul curent) a rezultat că la 20 de sortimente a existat permanent un excedent de 182 tone stoc rezidual, reprezentînd aproape 23% din stocul mediu total. La aceasta se adaugă faptul că şi la alte sortimente au existat în perioade destul de lungi stocuri reziduale, neluate însă în calcul datorită epuizării lor la un moment dat în cursul perioadei analizate. Este interesant de relevat că aceste stocuri rezi-

ing. Mircea PÂRJOL
consilier în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi al Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

(Continuare în pag. 15)

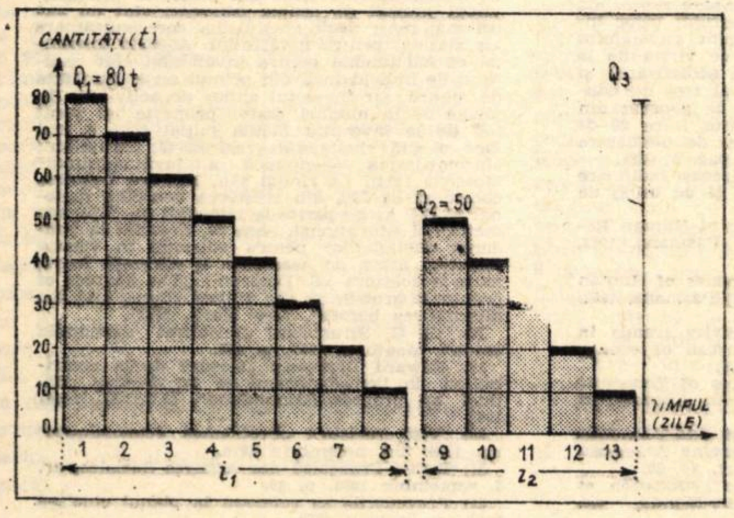

Fig. 1

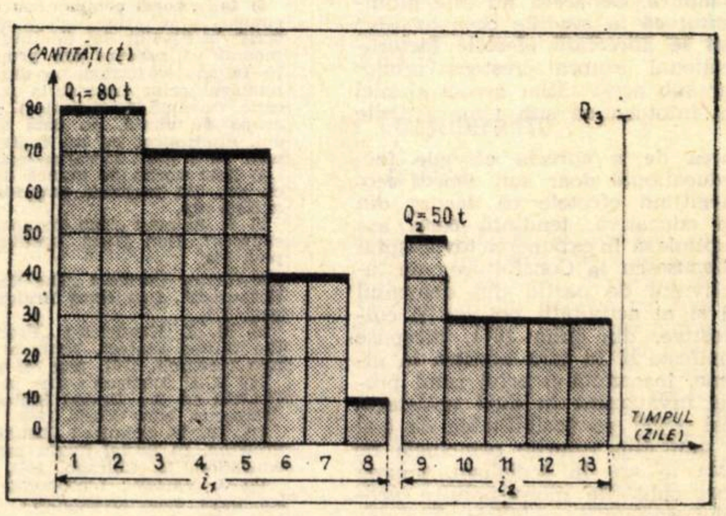

Fig. 2

400 DE SPECIALIȘTI PARTICIPĂ LA O ANCHETĂ DE OPINIE

CUM PERFECȚIONĂM ORGANIZAREA (II)

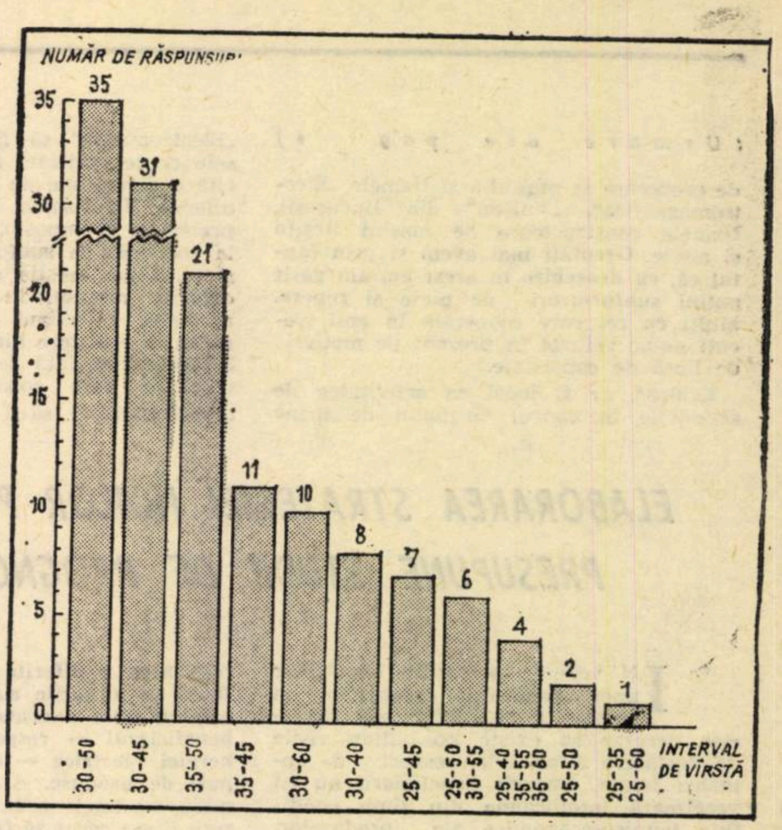

Graficul nr. 1

„Vîrsta optimă"...

SPECIALISTUL

CONTINUÎND comentariul pe marginea rezultatelor anchetei „Cum să perfecționăm organizarea" a cărui publicare a început în numărul special de anul nou (nr. 53/31 decembrie 1971), vom aborda de astădată problemele formării și perfecționării **specialistului** în organizare, a locului și rolului acestuia în conducerea și organizarea unităților economice.

După cum arătam în partea I-a, ancheta a relevat o relativă lipsă de specialiști în organizare, circa 90% din cei anchetați considerînd că numărul lor este insuficient.

• Surse de recrutare și căi de formare

CUM PUTEM forma cadrele necesare de organizatori, într-un timp cît mai scurt? Întrebare cu atît mai firească cu cît în completările făcute la întrebările din anchetă numeroși participanți au propus înființarea unor compartimente de organizare și în activitățile de cercetare, proiectare, la nivelul direcțiilor din consiliile populare, în unele întreprinderi mici, în care aceste compartimente lipsesc complet în prezent.

Există două **surse** de recrutare a viitorilor specialiști în organizare: **absolvenți** din învățămîntul superior și diverse categorii de **specialiști** (ingineri, economiști etc.) care lucrează deja într-un sector sau altul de activitate. Corespunzător, există două căi de transformare a acestora în specialiști în organizare: **formare directă în facultate** sau **reprofilare** prin cursuri **postuniversitare.**

Participanții la anchetă apreciază ca oportune ambele căi, cei mai mulți înclinînd însă către a doua formă (cursurile postuniversitare — 75%), pentru învățămîntul universitar pledînd 50%.

De remarcat că obținerea specialității de organizator nu este privită în cazul învățămîntului postuniversitar ca o reprofilare propriu-zisă, ci mai mult ca un învățămînt de completare, în special pentru ingineri și economiști. Mai mulți participanți au precizat că este de dorit ca organizarea într-un anumit domeniu să fie făcută de un om cu pregătirea de bază în domeniul respectiv.

Teoria și practica mondială a organizării contrazice însă această teză, ea demonstrînd că problemele de organizare sînt principial identice, indiferent de domeniul abordat. O confirmare este dată și de activitatea depusă de consultanții și experții în probleme de organizare ce lucrează pe lîngă cabinetele de organizare științifică a producției și a muncii și care abordează cu aceeași ușurință și eficiență probleme de organizare din ramuri și domenii cu totul diferite.

Fără îndoială că pentru actuala etapă, principala cale de urmat în asigurarea economiei cu specialiști în organizare o constituie reprofilarea. Argumentul: nevoia stringentă de organizare și de aici timpul scurt în care trebuie formați specialiștii. În perspectivă, va trebui însă să ne orientăm către formarea directă, în facultăți, a specialiștilor în organizare. Un om stăpîn pe conceptele, metodele și tehnicile de organizare are mai mare randament în aplicația lor într-un anumit domeniu decît unul care cunoaște bine domeniul, dar parțial și insuficient știința organizării.

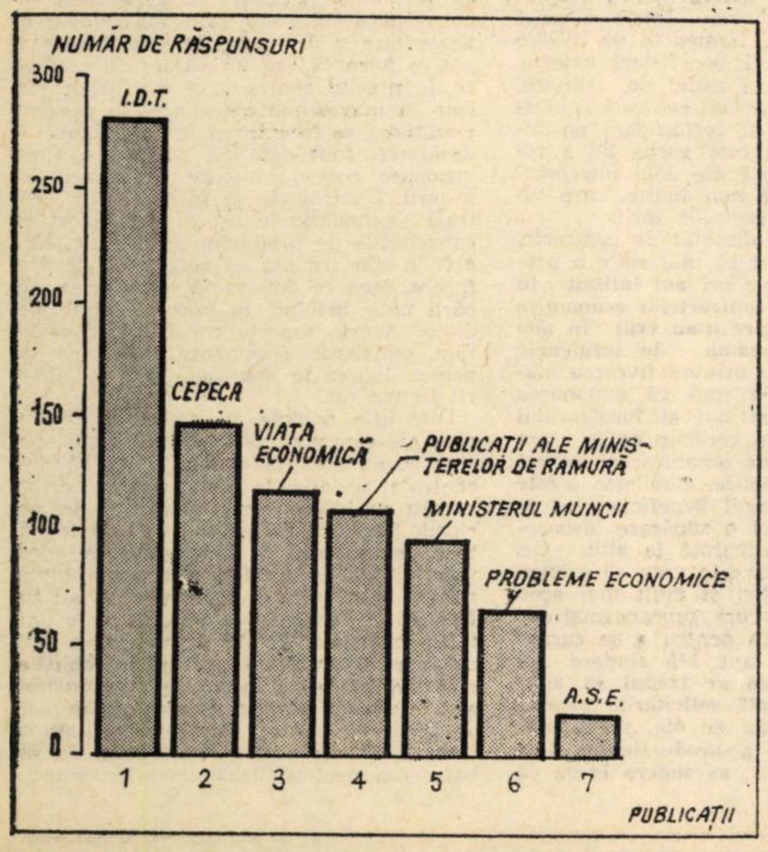

Graficul nr. 2

„Ce publicații utilizați"...

• Interlocutor al tuturor

ORGANIZATORUL este un consilier. În întreprindere sau în afara ei, el activează ca un organ de stat major avînd misiunea să consilieze, să ofere organelor de conducere variante de soluții pentru una sau alta dintre problemele cu care acestea din urmă sînt confruntate. Pe lîngă calitatea ei de profesie de sine stătătoare, organizarea rămîne un atribut al conducerii. Dialogul dintre conducător și organizator presupune existența unui limbaj comun. Rezultă de aici nevoia de cunoștințe organizatorice nu numai pentru organizator, ci și pentru orice cadru de conducere. În plus, aplicarea principiului muncii colective în conducere, participarea la conducere a tuturor membrilor diverselor colectivități — caracteristică a vieții noastre social-politice — impun cunoștințe de conducere, deci și de organizare pentru toți cei ce se constituie ca salariați ai unei unități economice.

Răspunsurile culese în anchetă la întrebarea dacă este sau nu necesar ca știința conducerii și organizării să fie predată în facultate, în licee sau chiar în școala generală, vin să confirme necesitatea unei cît mai largi difuzări a acestei discipline științifice. Din cei anchetați înclină pentru nivelul școlii generale 25%, pentru predarea cunoștințelor de organizare în cadrul liceului 73%, iar pentru facultate nu există practic nici o obiecție (98%). De reținut că în formularea întrebării s-a menționat „independent de profil" (liceului sau al facultății).

În definirea profilului specialistului în organizare s-a apreciat ca un considerent important vîrsta — respectiv, perioada de vîrstă — la care se pot obține randamente maxime în această profesiune. La întrebarea: „Considerați că vîrsta are vreo importanță în exercitarea profesiei de organizator?" 76% din cei intervievați au răspuns afirmativ.

În ceea ce privește perioada de vîrstă optimă pentru desfășurarea acestei activități 50% din cei anchetați au indicat intervalul 30—50 de ani, subliniind în mod deosebit necesitatea unui stagiu prealabil de practică, în domeniul respectiv (vezi graficul nr. 1).

• Testul de selecție — sau primejdia celor fără înclinații pentru organizare

Trebuie să observăm că marea majoritate a celor anchetați (75%) apreciază ca necorespunzător nivelul de pregătire al organizatorilor față de cerințele practicii.

Dintre explicațiile date semnalăm slaba preocupare existentă în întreprinderi la ora actuală pentru trimiterea la cursurile postuniversitare a cadrelor cu înclinații deosebite pentru acest domeniu, pe baza unei testări prealabile. Întors de la specializare, un om cu reale calități, dar fără înclinații pentru organizare, nu dă randament în funcția de organizator; curînd, sau își dă seama singur și se orientează spre alt sector sau este „mutat" în alt sector. În ambele ipoteze avem de-a face cu o cheltuială inutilă, un prilej de insatisfacție și uneori apare chiar riscul discreditării profesiei de organizator.

De asemenea, o situație gravă avem atunci cînd cei întorși de la specializare nu sînt folosiți în domeniul organizării, ceea ce constituie un alt mod de irosire de fonduri și de timp.

• Competența se menține prin informație — cum o asigurăm?

PE LÎNGĂ CUNOȘTINȚELE căpătate prin formarea de bază, pe căile comentate mai sus, organizatorul trebuie să desfășoare o activitate de actualizare a cunoștințelor prin studiu individual, prin reciclare etc.

Ce surse are la dispoziție organizatorul în acest scop? Sînt acestea corespunzătoare ca volum și nivel calitativ?

Ancheta constată că 59% din cei anchetați consideră insuficient volumul de informații oferit de literatura românească de specialitate (cărți), iar 63% consideră că și nivelul calitativ lasă de dorit.

Nici în ceea ce privește traducerile nu există aprecieri prea pozitive, 54% din răspunsuri considerîndu-le insuficiente ca volum, inadecvate calitativ.

Notăm că mai puțin de 20% se declară mulțumiți de volumul și rapiditatea informațiilor privind realizările în materie de organizare din țară pe care le oferă revistele de specialitate. Este necesar ca aceste observații să constituie un punct de plecare pentru edituri, redacții și autori în adîncirea investigațiilor naturii și dimensiunii cererii de informații în materie de organizare, în găsirea celor mai adecvate mijloace pentru a răspunde acestei cereri.

Să ne oprim puțin și asupra publicațiilor periodice. Mai întîi o privire asupra graficului nr. 2.

Legat de locul ocupat de diferitele publicații în „alimentarea" cu informații a eșantionului cuprins în anchetă, o observație se impune pe primul plan: distantarea categorică a publicațiilor IDT care sînt, prin excelență, publicații de **documentare.**

Corelarea rezultatelor din acest grafic cu cele obținute la o altă întrebare (80% dintre participanți apreciază că organizatorii și cadrele de conducere din unitățile economice NU sînt suficient de rapid și complet informați de realizările în materie de organizare din țară) obligă la a recunoaște că în actuala etapă trebuie intensificate eforturile pe linia schimbului de informații privind propria noastră experiență. „Setea" pentru informații de acest gen își găsește, neîndoielnic, cauza în dificultățile (în unele cazuri imposibilitatea) întîmpinate în aplicarea la condițiile noastre a metodelor și tehnicilor difuzate prin intermediul publicațiilor **documentare.** Este nevoie de o mai intensă și rapidă circulație a ideilor privind atît adaptarea acestor tehnici, dar mai ales crearea de concepte, tehnici și metode proprii.

Cine anume să asigure acest plus de informații, se indică în răspunsurile date la întrebarea a 10-a: revistele de specialitate.

C. COJOCARU
I. GEORGESCU
S. POPESCU

(Urmare din pag. 4)

de cooperare se mai află și Uzinele „Electromagnetica", „Vulcan" din București, Uzinele constructoare de mașini Reșița și altele. **Greutăți mai avem și prin faptul că, cu deosebire în acest an, am găsit puțini subfurnizori de piese și repere.** Mulți cu cei care cooperam în anii trecuți ne-au refuzat în prezent pe motiv... de lipsă de capacitate.

Evident, ar fi ideal ca activitatea de producție în cadrul Grupului de uzine „Electroputere" să fie integrată. Produsele ce le realizăm fiind complexe, solicită o diversitate de activități din ramuri diferite. Realizarea lor numai cu forțe proprii ar fi imposibilă. De aceea, apelăm la cooperări și subfurnizori de repere și piese. Dacă aceștia și-ar face pe deplin datoria, respectîndu-și strict obligațiile asumate, **colectivul fabricii noastre ar putea să realizeze lunar în plus cel puțin 3 locomotive.** Iată de ce pledăm ca toate unitățile care cooperează cu Uzinele „Electroputere" să-și respecte obligațiile.

le realizează. Acestea însă nu corespund și nu sînt puse întotdeauna de acord cu STAS-urile în vigoare. Proiectanții, care elaborează documentația produselor noi, prevăd utilizarea diferitelor organe de asamblare conform cu STAS-ul. Cînd însă unitatea de execuție le caută la furnizori, acestea nu se găsesc întrucît nu se fabrică, sau dacă le găsesc ele au alte cote decît cele prevăzute în STAS. Este imperios necesar să se pună de acord pe întreaga filieră a producției, nomenclatoarele de produse cu normele prevăzute în STAS.

ing. Emil SURDU
director adjunct
Uzina de mașini agricole „7 Noiembrie"

ELABORAREA STRATEGIEI NOILOR PRODUSE PRESUPUNE STUDII DE PROGNOZĂ

IN vederea asigurării condițiilor unei desfășurări organizate și ritmice a producției este imperios necesar să existe posibilități reale de desfacere a acesteia, respectiv de comenzi ferme. **Întrucît beneficiarii nu își precizează întotdeauna din timp condițiile tehnico-economice ale produselor,** se ajunge în situația de a avea un plan **de producție valoric-global, dar fără specificații nominalizate — fapt care face incertă trecerea în procesul de fabricație a unuia sau mai multor produse.** De fapt, situația arătată creează greutăți serioase, uneori ajungîndu-se la neacoperirea capacităților de producție, creîndu-se o dezorganizare în procesul muncii.

Fabrica noastră, care realizează aparate electrice pentru medie și înaltă tensiune într-o gamă de cîteva sute tipodimensiuni are nevoie să cunoască nu numai cererile prezente, ci și cele de perspectivă ale beneficiarilor, pentru a-și putea formula concepția strategică asupra dezvoltării în perspectivă, pentru a-și putea întocmi un plan de modernizare a produselor și de asimilare a altora noi. Acest lucru îl impune, pe de o parte, viața scurtă a produselor (maximum 4 ani), iar pe de altă parte, necesitatea de a ține pasul cu performanțele tehnice ce au loc pe plan mondial.

Din păcate însă, nu putem proceda așa cum dorim. **Beneficiarul nostru de bază — Ministerul Energiei Electrice — manifestă multă instabilitate în concretizarea comenzilor, solicitînd la intervale foarte scurte, numeroase schimbări de poziții de plan, de caracteristici ale produselor și chiar cantitative.** Nu mai departe decît în ultimul trimestru al anului 1970, datorită unor asemenea schimbări, fabrica noastră ajunsese cu întregul său potențial, în gol de lucru. A fost nevoie de serioase intervenții la forurile superioare pentru a rezolva într-un fel situația. Nu au trecut nici 3 luni și, în ianuarie 1971, Ministerul Energiei Electrice ne-a dat aceeași comandă, însă la un nivel cantitativ mult mai mare decît posibilitățile unității noastre.

Un alt fapt semnificativ. **Fabrica noastră, în strînsă concordanță cu sarcinile viitoare ce și le pune beneficiarul, a luat măsuri de dezvoltare, făcînd unele investiții importante, pentru a asigura realizarea a diferite tipuri de produse. După ce lucrurile au fost puse la punct, urmînd a se executa producția de serie, beneficiarul — respectiv Ministerul Energiei Electrice — ne-a solicitat alte tipuri de produse.** Așa s-a întîmplat, de pildă, cu unele echipamente electrice cărora li s-a cerut să fie schimbate sistemul de izolații, tipurile de întrerupători etc. Toate acestea cer însă timp, cheltuieli, noi măsuri de organizare a producției.

După părerea noastră, modificările de cereri făcute de beneficiari în perioade uneori extrem de scurte, se datoresc necunoașterii nevoilor proprii, lipsei de prospectare a pieței interne și externe. **Este foarte necesar ca în domeniul aparatajului electric ca și în altele, să se organizeze din timp de către departamentul nostru și diferiți beneficiari, studii de prognoză, pentru a cunoaște cît mai concret gîndirea și linia de dezvoltare a produselor ce le fabricăm sau pe cele ce urmează să le asimilăm.** Pentru activitatea prezentă și viitoare a unității noastre, o asemenea concepție este vitală. Dacă avem în vedere și faptul că trebuie să ieșim cu produsele noastre la export într-o proporție mult mai mare decît pînă acum, cunoașterea permanentă a piețelor, a nivelului produselor similare realizate de alți producători, va trebui să constituie busola care să ne orienteze drumul spre succes. S-a făcut puțin în acest domeniu. Grupul nostru de uzine a acționat insuficient în vederea creării de cît mai multe relații externe în vederea sporirii exportului, așteptînd ca problemele să fie rezolvate de Departament, de întreprinderea de comerț exterior care aparține de minister.

Dispunem de un mare potențial, de cadre cu o temeinică calificare, capabile să realizeze produse de înalt nivel tehnic ; ne lipsesc în schimb parteneri de cooperare interni și externi, comenzi ferme și-n cantități și sortimente corespunzătoare. Sperăm că problema va fi elucidată cît de curînd la nivelul Grupului nostru de uzine, a Departamentului electrotehnic din ministerul de resort, găsindu-se căi favorabile de rezolvare a ei.

Liviu TĂNĂSESCU
inginer șef
Fabrica de aparataj electric de medie și înaltă tensiune

FLUXUL APROVIZIONĂRII ȘI CONTINUITATEA PRODUCȚIEI

PORNIND de la necesitatea obținerii unui volum mai mare de produse, dar cu cheltuieli de fabricație din ce în ce mai reduse, găsesc oportun să ridic o problemă, care nu poate fi trecută ușor cu vederea și anume : **cu ce nivel de stoc de materiale asigurăm ritmicitatea, continuitatea producției.** De altfel, această problemă este dezbătută și de revista „Viața economică" în care diferiți specialiști își fundamentează opiniile. **Din experiența noastră practică, din calculele făcute de specialiști, rezultă că pentru întreprinderile constructoare de mașini, inclusiv pentru uzina noastră, stocul normat de materii prime trebuie să fie fixat la minimum 50—60 de zile, față de 35—39 cît este prevăzut în prezent.**

Necesitatea sporirii numărului de zile a normativelor de stoc este determinată de existența unor carențe în raporturile furnizor-beneficiar, de nerespectarea obligațiilor înscrise în contractele economice. Aș semnala, de pildă, faptul că, treptat, **unii furnizori de materiale, care deși au produs ani de zile diferite profile de metal, începînd cu 1972 și-au restrîns gama, realizînd cu precădere pe cele care le asigură o rentabilitate mai mare.** Astfel, industria noastră siderurgică nu mai execută profile patrate, fiind programate să fie achiziționate din import. Noi avem însă nevoie de ele în primul trimestru al anului. Furnizorul — deținătorul de balanță — ne spune să așteptăm că vor sosi din import. De ce oare nu se mai produc în țară asemenea profile, de ce n-am fost puși în cunoștință de cauză din vreme, ci abia acum cînd ne interesăm de ce nu ni se respectă contractele încheiate ?

Dacă la această situație aș mai adăuga și faptul că, potrivit metodologiei în vigoare, noi am încheiat contracte pentru materii prime încă din a doua jumătate a anului trecut și că o parte din producție o nominalizăm cu beneficiarii abia acum, vă puteți imagina greutățile pe care le avem în prezent și ce repercusiuni au ele asupra organizării producției, asupra ritmicității. Avem serioase neajunsuri cu unii beneficiari (cele mai multe cu Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor), care își schimbă cererile de la o lună la alta, solicitînd o gamă foarte variată de utilaje agricole, dar în cantități mici. Așa stînd lucrurile, am ajuns la concluzia că, în viitor, va trebui să ne asigurăm întîi contracte pentru livrări de produse și apoi, în funcție de ele, să ne aprovizionăm cu materii prime și materiale.

O altă deficiență care are o **influență negativă asupra ritmicității producției, este aceea a veridicității STAS-urilor.** În prezent, fiecare unitate își creează nomenclatoare proprii pentru produsele ce

CUM ACȚIONĂM PENTRU RESPECTAREA DISCIPLINEI DE PLAN

PENTRU combinatul nostru anul 1971 a fost anul de vîrf, perioada în care am avut satisfacția unor importante împliniri. Pentru prima oară de la existența sa, pe lîngă atingerea tuturor parametrilor proiectați, am realizat și un însemnat volum de beneficii peste plan. Am reușit, totodată, să asigurăm și o anumită cadență a producției, în funcție de anumite condiții specifice : realizăm în fiecare lună, în decada I 28% din plan, în decada a II-a 31% iar în a III-a 41%. Deși avem întreaga activitate de producție integrată, nivelul mai scăzut al producției din prima decadă, se datorează corelării cu planul operativ de transport. Așa cum prevăd instrucțiunile C.F.R., în prima decadă a lunii se planifică doar 17% din producția ce urmează a fi livrată beneficiarilor. Apoi eșalonările decurg ritmic. Totodată, în perioada respectivă, au loc și unele revizii tehnice curente la instalațiile de bază. **Planificarea producției pe decade, precum și realizările ce le dobîndim, asigură ritmicitatea producției pe luni și trimestre, facilitînd astfel respectarea strictă a disciplinei de plan și onorarea corespunzătoare a contractelor economice.**

Cu toate acestea, studiile specialiștilor noștri demonstrează că există loc de mai bine, în sensul că putem obține rezultate mai consistente. Așa, de pildă, **dacă transportul materiilor prime, respectiv dacă ne-am putea asigura baza de materii prime tot ritmic, potrivit contractelor economice încheiate cu furnizorii, am putea realiza în plus, la instalațiile de bază, cantități însemnate de semiproduse.** Dar C.F.R.-ul nu ne poate asigura așa cum dorim noi transportul, el avînd un regim și instrucțiuni aparte de funcționare. Bunăoară, dacă există vagoane suficiente ele ne sînt dirijate conform cerințelor ; dacă nu, transportul se efectuează în salturi, odată mai puțin, alte ori mai mult, încît nu se poate asigura descărcarea și depozitarea în termen a materiilor prime.

După cum se știe, **contractele economice se încheie cu acordul voit al celor două părți : beneficiar-furnizor. Adesea însă în loc ca această prevedere să stimuleze pe cei în cauză, îi pune, dimpotrivă, în situații cu totul opuse.** În 1971, datorită conjuncturii favorabile pe piața externă, am sporit livrările la export la două produse importante : nitrocalcarul și ureea cu un conținut ridicat de azot. Dar pentru a putea satisface nivelul necesar la export, Combinatul nostru a avut nevoie de unele materiale auxiliare (caolin și altele) suplimentare. Intervențiile făcute la unitățile producătoare de astfel de materiale, n-au găsit însă ecoul cuvenit, am fost refuzați (legea dă dreptul la adoptarea unor asemenea poziții), pe motivul că nu dispun de capacități, că aceste cantități suplimentare trebuiau prevăzute încă de la începutul anului. Firește, rezolvarea divergenței a durat mult timp, punîndu-ne într-o situație grea în ce privește termenele de livrare a produselor la unii beneficiari externi. După opinia mea, în astfel de situații, fiecare întreprindere și centrală industrială ar trebui să-și reconsidere posibilitățile, întrucît nu este vorba de a rezolva interese înguste ale unei întreprinderi, ci de interese mai înalte, care vizează creșterea exportului țării.

Și pentru că am discutat de contracte, de furnizori, aș dori să mai ridic o problemă. Nu de puține ori **am întîlnit în perioada încheierii contractelor economice pe 1972, furnizori care n-au vrut în nici un chip să țină seama de termenele pe care le solicitam privind livrarea materiei prime.** Ni s-a spus că eșalonarea livrărilor este un atribut al furnizorului și că în funcție de cererile ce le are pentru un produs, de organizarea proprie a proceselor tehnologice, stabilește aceste termene, iar dacă unii beneficiari nu le acceptă nu este nici o supărare, deoarece au desfacerea asigurată la alții. Or, în asemenea situații, este greu să asiguri ritmicitatea producției și mult mai greu să nu-ți creezi stocuri supranormative !

Trebuie făcut ceva pentru a se curma asemenea stări de fapt. Mă gîndesc că **centralele industriale ar trebui să analizeze de fiecare dată solicitările beneficiarilor și, în funcție de ele, să ia măsuri de organizare a producției și desfacerii.** De asemenea, **aș sugera ideea că pentru unele materiale specifice chimiei, să se organizeze în cîteva centre industriale ale țării depozite ale ministerului nostru, care să preia surplusurile de la întreprinderi, creînd astfel posibilitatea de a putea fi achiziționate mai lesne de unitățile ce au nevoie de ele.** Fac această propunere, întrucît actualele întreprinderi teritoriale de aprovizionare (I.T.A.) preiau de la unități numai materialele de uz general, iar pentru altele specifice întreprinderile sînt lăsate să se descurce cum pot.

Simion SCARLAT
director comercial
Combinatul chimic

CENTRALA INDUSTRIALĂ

(Urmare din pag. 7)

tența garanției la magazii, s-au întocmit fișe de raft în care, pe lîngă stoc, se înscriu toate datele legate de existența contractului sau a comenzilor beneficiarului extern, îndeplinindu-se astfel posibilitatea urmăririi existenței condițiilor de creditare.

Cu acordul conducerii sucursalei, s-a trecut la creditarea rulajului, respectiv a intrării produselor în magazia de export. Zilnic, Stația de calcul mecanizat, centralizează notele de predare pe care le depune serviciului financiar pentru întocmirea cererii de credit ; documentul este depus la bancă iar creditul este acordat în dimineața celei de a patra zile de la data predării mărfii. Creditele se rambursează zilnic, fără să se țină seama de termenele de livrare a mărfurilor, pe baza borderoului de documente pentru export depuse spre încasare. Conducerea sucursalei a aprobat, în sprijinul acestui sistem, ca verificarea îndeplinirii condițiilor de creditare să se facă decadal.

Considerăm, că fără a se abate de la instrucțiunile de creditare, sprijinul băncii a fost în această problemă substanțial, determinînd eliminarea unei cauze permanente a apariției creditelor din depășirea limitei.

Ținînd seama de aspectul menționat la început privind avantajele permanentizării inspectorului la unitate, considerăm necesară modificarea pct. 79 al instrucțiunilor nr. 1/1970 privind analiza activității în ansamblu a centralei (cu privire la planificarea creditelor, executarea planului de credite, efectuarea de analize tematice, îndeplinirea planului de export etc.) care este necesar să se facă de serviciul operativ prin inspectorul care îndrumă și controlează activitatea centralei, acesta fiind singurul cunoscător al problemelor specifice acestei unități.

O problemă care se cere rezolvată la nivelul ministerului și al centralei Băncii Naționale o constituie activitatea comercială desfășurată prin magazinele de prezentare și desfacere, în sensul de a se găsi o formulă sau un sistem de creditare, la nivelul centralei, a mărfurilor stocate în magazii intermediare. În prezent, creditarea se face în raport cu planul de desfacere, fapt care nu asigură o aprovizionare corespunzătoare a magazinelor proprii. Contractele se încheie între centrală și magazinele proprii în raport cu capacitățile de producție disponibile, fără a fi în concordanță cu perioadele de desfacere, ceea ce determină necesitatea stocării unor mărfuri în magazine intermediare. Aceste aspecte constituie, considerăm, suficiente argumente care pledează pentru luarea în considerație a propunerii de mai sus.

Discuțiile purtate cu cadre de conducere ale centralei, precum și cu alți specialiști, au scos la iveală faptul că deși centrala se află la început de drum, pentru problemele care s-au ivit în perioada scurtă care s-a scurs de la înființare, conducerea a găsit soluțiile adecvate, luîndu-se măsuri corespunzătoare pentru ca activitatea economică să nu sufere, să se desfășoare ritmic în toate unitățile componente. De asemenea, a ieșit pregnant în evidență spiritul de echipă al colectivului de conducere, legătura strînsă a acestuia cu întregul colectiv de muncă, entuziasmul acestor lucrători chemați să lucreze într-un sector direct legat de satisfacerea necesităților oamenilor muncii.

FIȘE

„Malaise"

■ Numărul pe septembrie-octombrie 1971 al bimensualului REVUE D'ECONOMIE POLITIQUE este consacrat în întregime unor analize ale Franței economice în 1970 (nr. 5, 350 pag.).

Într-un cuvînt înainte, în care rezumă cele 12 studii cu caracter economic și cele 3 studii cu caracter social, profesorul Claude Ponsard evidențiază, printre altele, încetinirea activității economice în toate țările occidentale, inegalitatea celor ce sînt denumiți oficial „partenerii sociali", marcată prin lipsa posibilității oricărui control de către salariați asupra prețurilor, profiturilor și indicilor de referință; observă că criza din 1968, despre care „ar fi periculos să se uite că a fost socială și nu numai universitară, a rămas fără soluție", și conchide afirmînd, cu un „sentiment de neliniște" că datele cifrice asupra unei creșteri — bineînțeles încetinite — dar în care ar fi tentant totuși de a nu găsi decît motive de satisfacție, nu pot masca profunda stare de „malaise" a acestei societăți.

Încotro se îndreaptă Japonia

■ Articolul **Japon : la fin du miracle ?** (Japonia : sfîrșitul miracolului ?), publicat de revista L'USINE NOUVELLE, nr. 47/1971, cuprinde o analiză a evoluției recente a economiei japoneze și a perspectivelor sale. Se arată că, în ultimii ani, dezvoltarea economiei țării s-a caracterizat prin accentuarea inflației, încetinirea ritmului de creștere și sporirea excedentului balanței de plăți externe, în timp ce rata de creștere a investițiilor interne s-a micșorat de la 25—30% la 16—20%.

Se apreciază că sînt de așteptat măsuri de austeritate pe plan intern, în timp ce pe plan extern se manifestă tendința către dezvoltarea schimburilor comerciale cu R.P. Chineză, către o ofensivă susținută pe piața vest-europeană și o anumită detașare de principalul său partener comercial — Statele Unite ale Americii.

CĂRȚI

EVALUAREA RELAȚIEI PRODUCȚIE-DESFACERE

CU VIU INTERES a fost întîmpinată apariția unei noi lucrări în domeniul marketingului, **Metode cantitative în marketing***, elaborată de un autor bine cunoscut specialiștilor, dr. Mihai C. Demetrescu. Cercul larg de interes se explică prin faptul că marketingul nu mai este o preocupare specifică celor antrenați în sfera desfacerii mărfurilor, el căpătîndu-și, treptat, rolul său — de drept în elaborarea deciziilor privind conducerea întreprinderii.

Reluînd o serie de teze proprii, susținute de autor cu prilejul unor manifestări internaționale de marketing, lucrarea realizează o proiectare clară a sistemului de marketing ca verigă indispensabilă între resursele întreprinderii și cerințele consumatorilor.

Sistemul de marketing este prezentat ca un sistem cibernetic deschis, într-o schimb continuu de informație cu mediul exterior, și simultan ca un subsistem al sistemului întreprinderii. Marketing-ul funcționează în acest cadru ca un instrument de control, prin care sistemul întreprinderii întîmpină cerințele mediului exterior și, totodată, un mijloc prin care întreprinderea acționează producînd schimbări în mediul ambiant.

Modul de reacție (feed-back) al sistemului întreprinderii este determinat de structura sa internă, de gradul de integrare a subsistemelor sale (aprovizionare, planificare, producție, marketing), precum și a elementelor componente ale subsistemelor. Această analiză a sistemului întreprinderii, ce-și propune să evidențieze forțele coercitive și centrifuge în cadrul sistemului întreprinderii, al subsistemului de marketing în speță, este numită, cît se poate de adecvat, „microanaliza sistemului de marketing". Deosebit de aceasta, la nivelul economiei naționale, problemele de logistică industrială și comercială, se propun a fi optimizate în cadrul unui sistem coerent, macroeconomic de marketing — „macroanaliza sistemului de marketing". Autorul evidențiază, cu acest prilej, posibilitatea reglării eficiente a sistemului macroeconomic de marketing, ca un atribut specific economiei planificate socialiste, ca o trăsătură a superiorității acesteia.

În analiza eficienței sistemelor, autorul realizează o abordare curajoasă, de pionierat, a metodei simulării matematice, indicînd cîteva căi concrete de aplicare a ei în proiectarea unor variante de planuri de marketing, opțiunea pentru aplicarea în practică a unuia sau altuia, realizîndu-se, prin simularea pe calculator.

În ce privește elaborarea științifică a deciziilor în Marketing, dr. C. D. pledează pentru utilizarea formalizării matematice a fenomenelor economice ce fac obiectul activității de marketing. În locul empirismului bazat pe „bun simț" și expediente, autorul propune metodele științifice ale cercetărilor operaționale.

Pornind de la o analiză simplă, de evaluare a obiectivelor în cercetarea privind aplicarea etichetelor, se urmărește cîștigarea cititorului pentru o gîndire nouă, adeziunea acestuia la metoda științifică, conducîndu-l, apoi, cu dezinvoltură, pînă la cele mai elaborate modele de simulare.

Deciziile în condiții de risc nu sînt abordate exclusiv prin prisma tratamentului matematic, ci și prin aceea a conceptualizării factorilor psihosociologici și monetari ai deciziei de investiție. Nu se urmărește numai tradiționala maximizare a valorii anticipate, ci și efectele pe termen lung ale deciziei. Formalizarea matematică, în măsura în care se recurge la ea, nu este un scop în sine, ci este izvorîtă din practica curentă a conducerii, din nevoia de structurare a judecății, de alegere între variatele posibilități. Ca un avantaj complementar — subliniază autorul — formalizarea perfecționează atît judecata individuală a celui care ia decizia, cît și procesul comunicării deciziei celor care trebuie să o execute, ușurînd colectarea și analiza informațiilor ulterioare. Riscul — în accepțiunea autorului — echivalează cu lipsa de informații a conducerii, cu privire la fenomenul în cauză ; pe măsură ce acest gol de informare este umplut, riscul se diminuează.

Abordarea bayesiană a deciziilor în condiții de incertitudine este făcută cu ajutorul unui caz de lansare a unui nou produs. Concluzia la care se ajunge este că numai prin formalizarea problemei ca joc strategic se poate realiza îmbinarea judecății personale cu rezultatele statistice ale experienței, astfel încît să se ia decizia optimă. Tot cu ajutorul teoriei bayesiene se exemplifică apoi, în legătură cu analiza valorii informației perfecte, modul de determinare a eficienței cercetării de marketing, prin stabilirea punctului de echilibru între costurile amînării deciziei în favoarea obținerii mai multor informații și costurile luării deciziilor pe baza unei cantități prea mici de informație.

În interpretarea statistică a relațiilor de interdependență și asociere a variabilelor în marketing se face, de asemenea, prin intermediul unor aplicații concrete, de utilizare a metodelor de studiere a corelației în cercetarea de marketing, începînd cu eroarea medie pătratică, analiza Hi pătrat, forme elementare ale analizei corelației și pînă la analiza regresiei și discriminatului multiplu.

Experimentul în marketing este prezentat pe larg, ca unică formă de explorare a cauzalității. Cu ajutorul unor cazuri concrete de cercetare, sînt expuse, într-o manieră ușor accesibilă : tehnica grupelor perechi, proiectările factoriale, metoda pătratelor latine etc.

Politica și strategia de marketing a producătorului și comerciantului, arată autorul, se elaborează pe baza previziunii pe termen lung și scurt.

Extrapolarea tendinței de dezvoltare pe termen lung și a profilului sezonier, este recomandată în condițiile unei economii în dezvoltare, cu ritm persistent de urbanizare și mecanizare — cum este cazul țării noastre — pentru estimarea unor mărimi, cum ar fi, consumul pe termen lung de energie electrică, și alte produse de acest gen. Metoda trendului duce la rezultate corecte, în astfel de cazuri, cu excepția punctelor de inflexiune a curbei care sînt mai greu de detectat prin acest procedeu.

Completarea imaginii asupra fenomenului studiat se poate face, însă, prin urmărirea indicilor de anticipație — adevărate barometre conjuncturale — ce indică punctele de schimbare, în curbele vînzărilor de pildă, fără a evidenția întotdeauna trendul pe termen lung. Este cazul indicatorilor privind investițiile în construcțiile de locuințe ce anticipează dezvoltarea cererii de mobilă și bunuri de folosință îndelungată, sau rata natalității ce anticipează nevoia de îmbrăcăminte pentru sugari și copii.

Utilizarea metodei corelației în previziune este expusă sub o formă larg accesibilă „nonmatematică", exclusiv prin reprezentări grafice de diagrame și tabele. Previziunea pe termen scurt este prezentă în lucrare prin excelenta metodă a mediei mobile ponderate exponențial, făcîndu-se, cu acest prilej, și o incursiune în teoria învățării și în aplicațiile lanțurilor Markov la previziunea modificării pieței unui produs.

Predicția formulată de previziune incumbă, fără îndoială, un anumit grad de risc. Păstrîndu-și pînă la capăt caracterul său strict științific, lucrarea nu putea să nu abordeze și acest aspect al evaluării cantitative a erorii de previziune, a costului acesteia pentru întreprinzător. Analiza acestui cost este făcută pe baza teoriei bayesiene, prin atribuirea de probabilități evenimentelor ce pot să se producă în viitor. Prin introducerea noțiunilor de probabilitate apriorică și posterioară (prin procurare de noi informații) se delimitează formal previziunile eșaloanelor operative și de stat major, de cele ale conducerii întreprinderii.

Prin caracterul inedit al informațiilor pe care le oferă pe plan național și chiar internațional, (abordarea de sistem în marketing), cartea se adresează unor categorii variate de cititori, de la economiști și pînă la informaticieni, sociologi, psihologi.

I. Al. GEORGESCU

* Dr. Mihai C. Demetrescu, Metode cantitative în marketing, Editura științifică, București, 1971, 306 pag.

CONFRUNTĂRI

PROFESORUL HABERLER, POLITICA VENITURILOR ȘI SINDICATELE

FORMAȚIA austriacă și afinitățile manifestate în cursul unei îndelungate cariere didactice și publicistice îl situează pe profesorul Gottfried Haberler — de mulți ani la Harvard (S.U.A.) — undeva în cîmpul gîndirii economice liberale. Ca atare nu ne poate surprinde că sindicatele muncitorești îi apar ca un element de perturbare a funcționării economiei capitaliste, prin alterarea ce ar aduce-o mecanismelor concurenței. Mai degrabă poate fi considerat surprinzător, în lumina concepțiilor liberalismului economic, că profesorul Haberler acceptă ideea unei politici aplicate de stat în domeniul veniturilor ca remediu pentru actualele tulburări de natură inflaționistă din Occident. Opiniile sale, exprimate recent, asupra ultimei probleme (Incomes Policies and Inflation. An Analysis of Basic Principles. American Entreprise Institute, Washington, 1971) arată însă că el consideră binevenită politica veniturilor numai în măsura în care este folosită direct și energic împotriva sindicatelor.

Potrivit aprecierii profesorului Haberler, la originea tendințelor inflaționiste din economia țărilor occidentale ar sta presiunea exercitată asupra prețurilor de către salarii (wage push). Iar „răul presiunii exercitate de salarii asupra prețurilor trebuie tratat acolo de unde izvorăște. Cu alte cuvinte, dacă această presiune e să fie eliminată, puterea de monopol excesivă și coercitivă a sindicatelor de salariați trebuie să fie înfrînată cumva restabilindu-se un grad mai mare de concurență pe piața muncii" (pag. 27).

Punctul acesta de vedere, după care lupta revendicativă a salariaților organizați în sindicate ar constitui factorul inițial propulsor în mișcarea prețurilor din economia capitalistă, nu este nou în literatura economică occidentală și nici nu este fundamentat cu argumente teoretice sau documentare noi în analiza profesorului Haberler.

Nouă ar putea fi considerată distincția pe care o face profesorul Haberler între o politică a veniturilor care „încearcă să substituie reglementări guvernamentale forțelor pieței și una care „operează cu piața prin piață". În aceasta a doua variantă, pe care o îmbrățișează și o consideră realizabilă și aptă de a asigura succesul, se înscriu și măsurile sale antisindicale, îndeosebi în sensul îngrădirii puterii de negociere a acestora. Ar trebui să rezulte deci un fel de politică a veniturilor liberală, formulă destul de hibridă pentru a stîrni îndoieli la fel de mari față de viabilitatea ei ca și față de toate celelalte formulate și aplicate pînă acum. Un plus de nerealism provine însă, în cazul de față, din aceea că se încearcă eliminarea, dintr-o formulă pretins mai concurențială, tocmai a puterii de negociere a sindicatelor, principala forță economică ce limitează în cadrul capitalismului monopolist de stat capacitatea marelui capital de a-și impune voința întregii societăți. În acest sens și în acest context sindicatele sînt nu numai vitale pentru apărarea drepturilor economice ale salariaților, dar de fapt și singurele care asigură cît de cît prezența „forțelor pieței", funcționarea mecanismului cererii și ofertei — pe baza legilor economiei capitaliste — în cadrul pieței muncii. Poziția adoptată de profesorul Haberler ni se pare de aceea ilustrativă pentru denaturările pe care le suferă însăși ideea fundamentală a liberalismului economic atunci cînd se încearcă adaptarea ei la interesele și formulele de politică economică ale capitalismului monopolist de stat.

L. STROJA

NORMATIVELE DE STOC

(Urmare din pag. 12)

duale la sortimentele cu intrări și cu consumuri curente nu sînt și nu pot fi evidențiate nici ca disponibilități nici ca stocuri fără mișcare, întrucît ele sînt mascate de rulajul continuu al materialului respectiv.

Fără a generaliza dimensiunile fenomenului, este cert că el există și constituie un lest pentru stocul total al fiecărei întreprinderi consumatoare, care explică — dar nu justifică — menținerea unor stocuri mai mari decît cele firești și care sînt în același timp dezasortate. În ce privește stocurile de siguranță, această problemă este și ea în strînsă legătură cu asortarea stocurilor. **Consider că ar trebui tratată diferențiat problema stocului de siguranță, în funcție de specificul consumului pe sortimente a fiecărei unități și în același timp de amplasarea ei geografică.** Pentru sortimentele de uz curent și cu rulaj continuu stocul de siguranță trebuie asigurat la consumator, în funcție de abaterile între intervalele dintre livrări.

Pentru sortimentele cu consum neregulat, ocazional, nu pare rațional să se creeze stocuri de siguranță în fiecare unitate. Această dispersie conduce de fapt la o creștere nejustificată și ineficientă a stocurilor. Experiența altor țări a condus la concluzia că prin concentrarea stocurilor în baze zonale sau — la unele sortimente — chiar în baze centrale, cu 1 tonă de material în stocul astfel concentrat, se asigură rezolvarea problemelor de intervenție care ar fi necesitat 3 tone în cazul dispersării stocurilor la toți consumatorii.

Care ar trebui să fie preocupările și tendințele pentru o mai eficientă funcționare a sistemului de stocuri de metal ?

● **o preocupare mai intensă pentru asigurarea, pe baza unui portofoliu de comenzi din timp pregătit, a unor programe de producție stabile, precise, în unitățile consumatoare ;**

● **precizarea în contractele de livrare a metalului a termenelor de livrare, cel puțin la nivel de decadă, așa cum procedează Combinatul Siderurgic - Hunedoara.**

● **menținerea unor programe stabile de laminare la furnizori care să asigure certitudinea livrării la termenele contractate ;**

● **crearea treptată a stocurilor de intervenție, prevăzute de legea aprovizionării, în bazele teritoriale sau în depozite centrale, în funcție de specificul consumului ; trecerea la livrări prin astfel de baze pentru toate sortimentele cu consum ocazional sau care se laminează la intervale mai mari ;**

● **crearea sistemului informațional, rațional conceput, care să permită cunoașterea și recircularea operativă a unor stocuri cu mișcare lentă sau fără mișcare.**

În ce privește normarea stocurilor, **consider că o măsură principală trebuie să o constituie elaborarea de normative de stoc stabilite, aprobate și defalcate pînă la nivel de întreprindere, ca indicatori distincți și nu cum este situația în prezent, cînd aceste așa-zise norme constituie numai elemente de calcul în balanțe, neaprobate și netransmise celor interesați.** Aceste normative, avînd caracter de mărimi medii, vor trebui să țină seama, cu ajutorul unor coeficienți de corecție, de elementele concrete ale sistemului actual de aprovizionare, care pot conduce temporar la unele majorări, dar în același timp și de măsurile ce trebuie întreprinse în fiecare an în vederea unei circulații cît mai active a stocurilor.

Urmărirea respectării stocului normat, trebuie să fie făcută tot prin nivelul mediu realizat al stocului și nu prin mărimi la un moment dat. În acest fel, **normele de stoc și respectiv stocul mediu realizat trebuie să devină instrumente de direcționare, de control și de urmărire a măsurilor, de scurtă și lungă perspectivă, în vederea eliminării treptate a tuturor factorilor care determină menținerea unor structuri mai mari decît cele normale.** În ce privește redistribuirea unor sortimente, atragerea în circuitul economic a unor cantități de metal, aceasta, așa cum am arătat, trebuie realizată printr-un sistem informațional operativ la nivel de sortiment și în nici un caz pe baza datelor medii sau a celor totale pe grupe de produse.

În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

PROGNOZA — ETAPĂ NECESARĂ A MUNCII DE PLANIFICARE

CU ELABORAREA de către clasicii marxism-leninismului a teoriei materialiste a istoriei, prefigurarea liniilor cardinale ale viitorului social a fost pusă pe baze științifice autentice. S-a constatat că ceea ce altă dată era doar un joc gratuit al minții, un capriciu, o utopie, poate deveni rezultatul unei cercetări minuțioase, care respectă exigențele impuse unui proces real de cunoaștere, avînd drept obiect desprinderea în existența prezentă a tendințelor ce vor marca un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat. În epoca noastră, a trecerii omenirii de la capitalism la

socialism, a revoluției tehnico-științifice, cînd forțele de producție înregistrează o dezvoltare și diversificare fără precedent, cînd știința și tehnica pătrund adînc în viața de toate zilele a omenirii, producînd ample și rapide schimbări structurale, prognoza a devenit o necesitate stringentă.

Prognoza economică reprezintă anticiparea viitorului ; ea se concretizează în prefigurarea conținutului, direcțiilor și amploarei probabile a fenomenelor și proceselor economice viitoare.

A conduce în domeniul economiei înseamnă a decide, a stabili o anumită strategie cu privire la orientarea activității economice, la sarcinile fundamentale ce trebuie realizate în vederea atingerii obiectivelor propuse, iar decizia strategică cere previziune, căci ea privește și angajează nu numai prezentul imediat, ci și viitorul.

În măsura în care nu ne referim la liniile mari ale dezvoltării sociale în ansamblul ei, ci la domenii concrete ale activității umane — ca tehnica, economia, știința ș.a. — prognoza nu poate avea caracter de certitudine, ci un anumit grad de probabilitate.

O decizie strategică justă, eficientă trebuie să se bazeze pe cunoașterea aprofundată a realităților, pe abordarea lor dialectică, ținîndu-se seama de acțiunea legilor obiective, de conexiunile și interdependențele existente, de legăturile cauzale dintre prezent și trecut, de fenomenele și procesele care se dezvoltă, de cele care apar și de cele care dispar, de caracterul lor esențial sau secundar, de contradicțiile dintre nou și vechi, de tendințele ce se conturează într-un sens sau altul.

Avînd un caracter relativ, de probabilitate,

prognoza poate fi confirmată sau infirmată parțial sau total de realitatea viitoare. Gradul de veridicitate și de exactitate a prognozelor variază în funcție de numeroase elemente, de principiile care stau la baza lor, de metodele folosite.

Caracterul real, științific al prognozelor este condiționat de particularitățile orînduirii sociale, de natura relațiilor de producție, de orientările principale ale politicii economice.

În condițiile socialismului, baza metodologică a previziunii o constituie marxism-leninismul. Previziunea științifică marxist-leninistă este întemeiată pe cunoașterea profundă a legităților obiective, pe analiza temeinică a realităților, pe folosirea celor mai recente realizări ale științei și tehnicii în domeniul investigațiilor științifice, al informaticii, al prelucrării datelor. Desigur că întreaga activitate de previziune în socialism trebuie să fie subordonată planificării care este și rămîne principala metodă de conducere a întregii vieți social-economice, planul ocupînd locul central în sistemul conducerii.

PROGNOZA este un studiu asupra viitorului probabil, deci un instrument de investigație și cunoaștere. Spre deosebire de aceasta, planul este o decizie socială, un program de acțiune prevăzînd sarcinile de directivă, căile și mijloacele prin care partidul și statul își realizează obiectivele politice și social-economice. În timp ce prognoza are un caracter informativ, planul are un caracter imperativ. În condițiile economiei socialiste planificate, activitatea de prognozare

constituie o etapă necesară în procesul de pregătire a elaborării planului.

Planificarea — și îndeosebi planificarea pe termen lung — cere ca problemele să fie abordate nu din punctul de vedere al prezentului (și cu atît mai puțin al trecutului), ci din punctul de vedere al viitorului, ținîndu-se seama de faptul că în decursul timpului se produc schimbări cantitative și calitative profunde ale necesităților și ale modului de acoperire a acestora, ale structurii economice, ale tehnicii etc. Lucrările de planificare trebuie de aceea să fie precedate de studii previzionale pe termen lung, care dau posibilitatea ca planurile să fie concepute în cadrul unei orientări mai largi, de pe pozițiile categoriilor viitorului. Identificînd tendințele existente, prefigurînd procesele și fenomenele care trebuie să aibă loc în mod obiectiv în viitor, dînd o imagine a structurii economice viitoare, prognoza furnizează materiale documentare deosebit de valoroase și utile pentru fundamentarea deciziilor strategice, pentru precizarea concepției de ansamblu a planului, pentru alegerea căilor optime de dezvoltare a economiei, pentru stabilirea în plan a unor sarcini a căror îndeplinire reprezintă nu numai o dorință, ci și o posibilitate.

Partidul nostru acordă o însemnătate deosebită folosirii studiilor previzionale la fundamentarea elaborării planurilor. Încă din 1967, în cadrul Directivelor cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, s-a subliniat necesitatea cunoașterii aprofundate și cuprinzătoare a fenomenelor ce caracterizează activitatea economică și socială, în scopul elaborării prognozelor și studiilor

previzionale, al adoptării unor decizii și planuri științific fundamentate. Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 a trasat sarcini în legătură cu elaborarea de prognoze și studii economice de perspectivă, subliniind rolul acestora în îmbunătățirea activității de planificare. O importanță deosebită prezintă hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din mai 1971, în baza căreia a luat ființă comisia centrală de partid și de stat însărcinată să întocmească prognozele dezvoltării țării noastre în perioada 1976—1990, iar pentru unele sectoare pînă în anul 2000. **„Pe această bază** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea făcută cu ocazia semicentenarului partidului nostru — **se va elabora programul dezvoltării în următorii 15—20 de ani a României socialiste. În fapt, acesta va fi însuși programul partidului, în centrul lui aflîndu-se ca obiectiv fundamental pentru perioada respectivă, realizarea societății socialiste multilateral dezvoltate"**.

Prognoza pe termen lung trebuie să fie prezentată în mai multe variante, fiecare descriind evoluția procesului în funcție de modificarea unui factor sau a altuia. Se poate spune, pe bună dreptate, că prognoza pe termen lung este studiul alternativelor care rezultă ca tendință legică din dinamica proceselor și fenomenelor cercetate.

Dacă ne referim însă la un viitor relativ mai apropiat, desigur că cerințele față de caracterul concret al prognozei sînt mai exigente și ele devin cu atît mai exigente cu cît prognozele sînt mai strîns legate de pregătirea materialului necesar precizării opțiunilor și priorităților și luării deciziilor necesare pentru elaborarea planurilor curente și de perspectivă

imediată. În acest caz este necesar ca prognozele privind eficiența activităților economice să aibă un caracter cît mai concret, ca ele să ofere date utile pentru luarea deciziilor.

Ceea ce interesează în mod deosebit este însă nu numai cunoașterea stării probabile viitoare a procesului într-o variantă sau alta, ci și dezvăluirea cauzelor care determină modificări într-un sens sau altul, precum și a măsurilor cu ajutorul cărora poate deveni probabil un viitor dorit. În legătură cu această problemă, o importanță deosebită prezintă elaborarea de studii previzionale cu privire la eficiența activității economice viitoare.

O serie de indicatori de plan caracterizează, mai mult sau mai puțin cuprinzător, sarcinile privind creșterea eficienței activităților economice, iar datele statistice privind realizarea planului arată în ce măsură aceste sarcini au fost îndeplinite în perioada trecută. Pentru a face față problemelor ce se vor ridica în perspectivă, este însă necesar să se realizeze o viziune mai precis conturată a condițiilor în care se vor desfășura activitățile economice viitoare, avîndu-se în vedere faptul că obiectivele ce se stabilesc prin plan și măsurile ce se iau pentru realizarea lor au, în cele mai multe cazuri, nu numai efecte imediate care se manifestă în perioada planului respectiv, ci și efecte de durată sau care apar mai tîrziu, acțiunea lor situîndu-se dincolo de perioada cuprinsă în plan.

Necesitatea luării în considerare a condițiilor de eficiență în care se vor desfășura activitățile economice viitoare apare evidentă îndeosebi în cazul prognozelor privind principalele laturi ale procesului reproducției și mai

ales direcțiile și structura creșterii economice, introducerea tehnicii noi, a mecanizării, automatizării și cibernetizării, folosirea unor tehnologii noi, realizarea unor noi tipuri de produse, repartizarea forțelor de producție pe teritoriul țării, pregătirea forței de muncă necesare etc.

O IMPORTANȚĂ DEOSEBITĂ prezintă prognozele privind eficiența economică a introducerii și extinderii treptate a folosirii energiei nucleare la scară industrială, ținînd seama de faptul că în perspectiva următorilor 15—20 de ani resursele de combustibili clasici — îndeosebi de țiței și gaze — nu vor ține pasul cu creșterea nevoilor. Foarte important este, de asemenea, să se studieze cu cea mai mare atenție, din punct de vedere al eficienței economice, perspectivele înlocuirii materiilor prime și materialelor tradiționale prin materiale noi, cu caracteristici superioare, ținîndu-se seama totodată și de faptul că noile produse se obțin în alte ramuri decît cele vechi (de pildă, metalele sînt înlocuite prin mase plastice), ceea ce dă loc la mutații structurale în cadrul industriei.

În cadrul prognozelor de eficiență economică un loc special se cuvine acordat eficienței economice a investițiilor. După cum se știe, în țara noastră introducerea în plan a investițiilor se face numai pe baza unei fundamentări economice riguroase, a analizei nevoilor interne și a posibilităților de export, urmărindu-se realizarea de capacități de înaltă eficiență economică. Ministerele și celelalte organe centrale precum și comitetele executive ale consiliilor populare județene răspund pen-

tru fundamentarea eficienței economice a investițiilor pe care le propun spre a fi incluse în plan, iar băncile finanțatoare au sarcina de a verifica fundamentarea indicatorilor de eficiență economică a investițiilor, de a-și da avizul asupra lor și de a refuza finanțarea în cazul cînd investiția nu este eficientă. Comitetul de Stat al Planificării coordonează întreaga activitate de planificare și elaborare a propunerilor privind planurile de investiții curente și de perspectivă, ținînd seama de necesitatea dezvoltării proporționale, echilibrate și eficiente a economiei naționale și a ramurilor sale, de cerințele valorificării superioare a resurselor naturale și ale dezvoltării economice și sociale a țării, precum și de tendințele conjuncturale ale pieței externe.

În cadrul investițiilor o pondere însemnată are echipamentul tehnic de producție. Practica mondială și propria noastră experiență arată că în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, necesitățile de înzestrare cu echipament de producție nu trebuie să fie apreciate de pe pozițiile prezentului și cu atît mai puțin ale trecutului, ci de pe pozițiile viitorului. De aici necesitatea ca, în cadrul studiilor previzionale cu privire la multiplele implicații ale progresului tehnic, să se urmărească în mod deosebit mutațiile pe care acesta le determină în structura cererii, avîndu-se în vedere că producția și deci echiparea cu mașini și utilaje trebuie să se adapteze structurii cererii viitoare.

Elaborarea de studii previzionale despre dezvoltarea științei și tehnicii stă la baza perfecționării planificării de perspectivă în ce privește modernizarea economiei naționale și a

structurii acesteia prin alegerea direcțiilor optime de creștere economică, ținîndu-se seama de eficiența lor.

Comensurarea valorică a eforturilor desfășurate de societate și a efectelor activităților economice viitoare, respectiv a cheltuielilor și a rezultatelor bănești devine o cerință de primă urgență atîta vreme cît nu există posibilitatea practică a comensurării lor în timp de muncă. Desigur că evaluarea cheltuielilor și a rezultatelor bănești, în condițiile existente, cere folosirea largă a categoriei preț. Trecerea la planificarea prețurilor în țara noastră va asigura o bază mai temeinică și pentru prognozele de prețuri, deci și pentru evaluarea cheltuielilor și rezultatelor viitoare.

Este evident că la folosirea datelor valorice din studiile previzionale privind eficiența activităților economice — ca și, de altfel, la folosirea oricăror date oferite de studiile previzionale — trebuie să se aibă în vedere faptul că parametrii și indicatorii luați în calcul se bazează pe aprecieri cu caracter general și reprezintă mărimi aproximative, probabile. De aceea datele valorice furnizate de studiile previzionale trebuie folosite în mod selectiv și completate cu eventuale date în expresie naturală, ținîndu-se seama cu deosebire de efectele posibile în domeniul social-economic, tehnic etc. Metoda prognozelor cu mai multe variante permite ca, pe baza analizei și comparării diferitelor variante, să se pregătească materialul necesar pentru elaborarea concepției de ansamblu a planului, pentru alegerea căii optime de dezvoltare a activității economice.

prof. univ. dr. Constantin DANCIU

ALGERIA: NOUĂ ETAPĂ A REFORMEI AGRARE

acad. V. MALINSCHI

PROCESELE înnoitoare care caracterizează dezvoltarea economiei algeriene după eliberare marchează un curs ascendent. După cum s-a anunţat în presa algeriană, la sfîrşitul anului trecut a fost semnată ordonanţa prin care se marchează actul final al elaborării legislaţiei de aplicare a reformei agrare, denumită oficial „Carta revoluţiei agrare". După dezbaterea de către masele de ţărani şi în urma îmbunătăţirilor aduse, proiectul de reformă agrară a întrunit în şedinţă comună acordul Consiliului revoluţiei şi al guvernului algerian.

„Carta revoluţiei agrare" prevede între altele, desfiinţarea marilor proprietăţi funciare private pe care posesorii lor le exploatează folosind munca ţăranilor săraci şi a tuturor celor obligaţi să-şi vîndă forţa de muncă. Dar ea vizează transformări mult mai profunde. Aşa cum a subliniat nu de mult Preşedintele Consiliului revoluţiei şi şeful guvernului algerian, H. Boumediene, cu ocazia primei întruniri a Comisiei naţionale de aplicare a reformei agrare, **„Revoluţia agrară nu se reduce la o simplă limitare a proprietăţii funciare. Ea va marca începutul unor transformări radicale a satelor algeriene... Deviza noastră este: „Pămîntul aparţine celor ce-l muncesc!". „Revoluţia agrară este înainte de toate un act de dreptate**, — se spune într-un editorial al ziarului algerian „El Moudjahid". **Reforma agrară depăşeşte cadrul unei simple reforme funciare, fiind, în esenţă, un complex de măsuri în vederea transformării radicale a situaţiei economice, sociale şi culturale a populaţiei rurale**".

Noua măsură reprezintă un pas important pe drumul soluţionării problemei agrare în Algeria, — soluţionare care a fost iniţiată îndată după eliberarea ţării, — actualizînd interesul faţă de problema relaţiilor agrare în această ţară.

PÎNĂ LA COLONIZARE au existat în Algeria două forme principale de proprietate funciară: proprietatea feudalilor şi proprietatea obştilor agrare. Gospodăriile agricole aveau prin excelenţă un caracter natural, marii proprietari funciari exploatînd pe ţăranii arendaşi prin diferite procedee arhaice feudale. Din acestea făcea parte şi instituţia denumită „hamesat", adică darea în arendă a unor parcele de pămînt, împrumutul de seminţe, de animale de muncă şi de unelte agricole, în schimbul unei rente care reprezenta pînă la 4/5 din recoltă.

Colonizarea ţării a pus începuturile formelor capitaliste în agricultură. Un număr tot mai important dintre coloniştii care au acaparat sau achiziţionat pămînt, organizau ferme specializate, de tip capitalist. Pămînturile calitativ mai bune se aflau în zona mediteraneană în care erau predominante gospodăriile coloniştilor, în timp ce populaţia băştinaşă era concentrată în partea centrală şi de sud a ţării mult mai puţin propice pentru agricultură.

Înainte de eliberare 24.900 gospodării aparţinînd europenilor deţineau 2.720 mii ha de pămînt, repartizate pe gospodării astfel încît 24% din totalul proprietarilor funciari europeni concentrau aproape 80% din pămînt. Mai puţin de 6.000 de gospodării, care aveau peste 100 de hectare deţineau peste 2,1 mil. ha, revenind în medie pe gospodărie mai bine de 330 ha de pămînt. Despre caracterul capitalist al marii majorităţi a acestor gospodării ne vorbeşte faptul că 14.381 sau 56% din numărul lor total foloseau 120.652 salariaţi permanenţi. În plus aproape toate tractoarele şi maşinile agricole se aflau concentrate în aceste gospodării (18.000 tractoare cu roţi, 8.000 de tractoare cu şenile, 4.500 combine. Drept comparaţie se poate aminti că societăţile agricole care deserveau sectorul „tradiţional" nu dispuneau decît de 500 tractoare.

Orientarea producţiei agricole spre culturi comerciale, a determinat unele modificări importante în structura producţiei agricole în favoarea exportului, dar în defavoarea consumului intern. Astfel în primul deceniu al secolului în Algeria, la o populaţie de 4,5 mil. de oameni se produceau anual în medie 19,2 mil. chintale de cereale, în timp ce în 1967, chiar după unele corective în structura culturilor, se obţineau doar 16,3 mil. chintale, la o populaţie de 12,5 mil. Cu alte cuvinte în decursul acestei perioade producţia de cereale pe locuitor a scăzut de la 480 la 130 kg. adică de 3,3 ori.

Situaţia repartiţiei pămîntului în sectorul „tradiţional" pe diferite categorii de gospodării, indică o diferenţiere destul de accentuată. În ceea ce priveşte structura proprietăţii funciare pe grupe de gospodării, situaţia în ajunul eliberării se prezenta astfel: (vezi tabel nr. 1).

Tabelul nr. 1

Categoria gospodăriilor agricole după mărime	Numărul gospodăriilor	Suprafaţa totală de pămînt (ha)
Mai puţin de 1 ha	105.954	37.200
De la 1—10 ha	332.529	1.341.200
De la 10—50 ha	167.170	3.185.800
De la 50—100 ha	16.580	1.096.100
Peste 100 ha	8.499	1.688.800
Total:	630.732	7.349.100

Aceste date vădesc atît concentrarea mare a pămîntului în grupele de gospodării de peste 50 de ha, cît şi existenţa a numeroase familii de ţărani cu gospodării minuscule, care posedau parcele de pămînt sub 1 ha.

Comparînd situaţia celor două categorii de proprietate rezultă că 24,9 mii de gospodării agricole aparţinînd în cea mai mare parte europenilor deţineau 2.720 mii ha de pămînt, revenind în medie pe o gospodărie 109 ha, în timp ce 630,7 mii gospodării aparţinînd aproape exclusiv populaţiei băştinaşe dispuneau de 7.349 ha de pămînt, revenind de gospodărie în medie 14,4 ha. Pe lîngă numărul considerabil de ţărani care dispuneau doar de mici parcele de pămînt, proprii sau luate în arendă în condiţii oneroase, mai existau numeroşi locuitori băştinaşi în mediul rural care trăiau în mizerie, nedispunînd decît de braţele lor de muncă. Cu cîţiva ani înainte de cel de-al doilea război mondial numărul ţăranilor lipsiţi de pămînt sau cu pămînt puţin se ridica la 1,2 mil. de oameni.

Cît de redus era nivelul de trai al populaţiei algeriene, cu toate ameliorările parţiale ce-au intervenit între timp, se poate vedea din faptul că producţia de produse agro-alimentare a ţării abia asigura o raţie zilnică de 1280 de calorii pe locuitor, adică numai 50% din raţia de 2600 calorii, socotită drept normală pentru ţările zonei nord-africane, după estimaţiile experţilor F.A.O. În mediul rural această raţie era şi mai scăzută.

Numărul şomerilor în satele algeriene se ridica la 650 mii de oameni. Industria fiind slab dezvoltată posibilităţile de resorbire a excedentului de braţe de muncă erau extrem de limitate. Băştinaşii erau nevoiţi să-şi părăsească ţara în căutare de lucru. Astfel numai în Franţa lucrau 250 mii de algerieni.

Caracterul dualist al agriculturii algeriene, deosebirile contrastante dintre sectorul „tradiţional" şi cel al europenilor se pot vedea nu numai în diferenţa gradului de dezvoltare a dotării tehnice, a modului de lucrare a pămîntului sau a relaţiilor agrare, ci şi în specializarea lor şi randamentele deosebite care se obţineau într-un sector sau altul. Rezultatele economice ce se obţineau în sectorul european al agriculturii erau net superioare faţă de sectorul „tradiţional". Acest fapt este confirmat de următoarele date, cu privire la structura veniturilor după tipul de unitate agricolă (tabel nr. 2).

Tabelul nr. 2

Ramuri agricole şi destinaţia prod.	Exploatări ale europenilor	Exploatări ale algerienilor	Total
	— în miliarde franci —		
Producţia vegetală	155,2	62,9	218,1
Producţia animalieră	9,7	46,1	55,8
Venit brut:	164,9	109,0	273,9
Autoconsumul	4,7	45,2	49,9
Comercializarea	160,2	63,8	224,0

Din aceste date rezultă că venitul brut al gospodăriilor agricole ale europenilor, care totalizau 27% din suprafaţa agricolă a ţării, era cu mult superior venitului brut ce se realiza pe pămînturile băştinaşilor (aproape 165 miliarde de franci, faţă de numai 109 miliarde franci), deşi aceştia din urmă dispuneau de peste 73% din suprafaţa agricolă. Gospodăriile europenilor erau specializate în culturi cerealiere, plante tehnice sau pomiviticole, în timp ce gospodăriile băştinaşilor aveau aproape exclusiv un caracter unilateral cerealier. Faptul că în această categorie de gospodării avem o pondere relativ mai mare a producţiei animaliere se datorează înainte de toate formelor pastoral-rudimentare ale zootehniei locale slab productive.

Şi mai concludente sînt datele referitoare la ponderea produselor comercializate, confirmîndu-se caracterul mult mai comercial şi mai intensiv al gospodăriilor aparţinînd europenilor în care producţia vegetală era dublă faţă de producţia ce se obţinea în gospodăriile băştinaşilor. Pe total se poate vedea un dezechilibru grav în agricultură, datorat în primul rînd unor cauze de ordin social-economic.

ÎN URMA CUCERIRII independenţei naţionale, pe baza gospodăriilor agricole aparţinînd europenilor a fost organizat sectorul autogestionat al agriculturii. Primul guvern algerian, a înfiinţat prin decretul din septembrie 1962 un Birou naţional pentru protecţie şi gestiunea bunurilor vacante, a căror administrare putea fi încredinţată unor cooperative, care însă la acea dată nu existau în agricultură. În 1963 se ajunge la o reglementare mai clară a acestei probleme prin înfiinţarea „Oficiului Naţional al Reformei Agrare" (O.N.R.A.), avînd misiunea oficială de a realiza politica de reformă agrară şi de a organiza gestiunea fermelor abandonate de europeni şi a celor naţionalizate de la proprietarii autohtoni.

În acest scop se instituiau în fiecare întreprindere agricolă patru organe: un organ de dezbatere şi deliberare: Adunarea generală a lucrătorilor permanenţi; un organ de control: Consiliul muncitorilor; un organ de decizie: Comitetul de gestiune şi un organ de reprezentare a statului şi totodată de execuţie: directorul. Adunarea generală reuneşte pe toţi muncitorii agricoli cărora li se recunoaşte dreptul de a participa la gestiune şi la repartiţia rezultatelor producţiei în funcţie de munca fiecăruia. Ea era aceea care urma să determine orientarea generală a politicii economice şi sociale a unităţii agricole respective. Din Adunarea generală puteau face parte numai membrii permanenţi ai unităţii agricole (nu şi cei sezonieri) avînd o vechime de cel puţin 6 luni, cu condiţia de a fi algerieni şi de a fi împlinit vîrsta de 18 ani. Adunarea se întruneşte cel puţin o dată pe trimestru şi aprobă planul de aprovizionare şi de investiţii, organizarea muncii, bilanţul anual şi alege membrii Consiliului muncitoresc ai fiecărei unităţi agricole.

Consiliul muncitorilor, se alege pe o perioadă de trei ani, o treime din membri urmînd să fie schimbaţi în fiecare an, dar putînd fi şi realeşi. Rolul său consta în alegerea şi controlul Comitetului de gestiune, alegerea şi excluderea membrilor, asigurarea mersului general al unităţii conform planului stabilit de Adunarea generală. Consiliul muncitoresc se alege numai în unităţile agricole cu cel puţin 100 de membri; 2/3 din totalul lor trebuie să fie ocupaţi nemijlocit în producţie. Consiliul se reuneşte cel puţin o dată pe lună şi este autorizat să ia decizii cu privire la procurarea mijloacelor de producţie, obţinerea creditelor pe termen lung, admiterea de noi membri. El examinează dările de seamă contabile şi ratifică măsurile operative luate de către Comitetul de gestiune.

Comitetul de gestiune, compus din 3—11 membri ai Consiliului muncitoresc, are ca sarcină organizarea muncii curente, procurarea de materii prime, obţinerea de credite pe termen scurt, comercializarea produselor.

Directorul unităţii joacă rolul principal în conducerea acesteia. El este numit de către Oficiul pentru reforma agrară, cu aprobarea Consiliului local însărcinat cu promovarea autogestiunii. În ce priveşte admiterea de noi membri el are dreptul de veto.

După unele date funcţionează pe principiile autogestiunii circa 2.000 de exploatări agricole, avînd peste 2 milioane ha (16% din pămînturile agricole şi 33% din suprafaţa cultivată) şi 230.000 de muncitori (910.000 persoane, cu membrii lor de familie). Tot aici este concentrată cea mai mare parte din maşinile agricole şi tractoare preluate de la foştii colonişti.

Faptul că guvernul Algeriei, constituit după eliberare, a preferat să nu fărâmiţeze gospodăriile agricole ale europenilor, ajunse la un nivel destul de înalt de dezvoltare, s-a justificat atît din punct de vedere economic, cît şi din punct de vedere social şi politic. O asemenea soluţie în primul rînd nu diminua producţia agricolă. În acelaşi timp, în condiţiile în care proletariatul industrial al Algeriei este încă relativ puţin numeros, masele de muncitori agricoli grupaţi în unităţile agricole autogestionate reprezintă o bază socială pentru consolidarea puterii de stat.

Sectorul autogestionat a avut de înfruntat dificultăţi serioase. El suferea de lipsă de cadre de specialişti, de insuficienţa mijloacelor financiare şi mai ales de lipsă de debuşee externe pentru unele produse comerciale. O altă dificultate serioasă a constituit-o cointeresarea materială, remunerarea diferenţiată a muncitorilor. Deşi s-a prevăzut că salariile în cadrul unităţilor agricole autogestionate trebuie să fie diferenţiate după aptitudini, calificare, funcţie şi munca prestată, aproape peste tot s-au introdus salarii egale.

Pentru a veni în ajutorul sectorului agricol autogestionat s-a recurs la reorganizarea şi extinderea cooperaţiei. Au luat fiinţă două feluri de organisme cooperatiste: cooperativele de condiţionare şi export a produselor agricole, sau cooperativele muncitoreşti ale reformei agrare (CORA) şi cooperativele pentru desfacerea produselor agricole (CORE), avînd organizaţii regionale. Ulterior au fost create cooperative pentru prelucrarea produselor agricole (CORI). În 1966

→

←

existau 1.778 de societăți de toate categoriile ale cooperației agricole, care deservesc în primul rînd sectorul autogestionat.

Comitetele cooperatiste au avut un rol important în organizarea justei folosiri a tractoarelor și mașinilor agricole, reparării acestora. Tot ele au fost acelea care au inițiat introducerea în întreprinderile agricole autogestionate a unui sistem de evidență contabilă raționalizată. Pe lîngă acestea guvernul a creat o seamă de oficii specializate de comercializarea produselor agricole, precum și unități de aprovizionare.

ÎN APRILIE 1970 a avut loc prima Conferință a sectorului agricol autogestionat, care a dezbătut și adoptat unele hotărîri cu privire la dezvoltarea bazei tehnico-materiale a sectorului (mecanizare, aprovizionare cu îngrășăminte chimice, semințe, material săditor etc.), comercializarea producției, stabilizarea prețurilor la produsele agricole, modul de remunerare a muncitorilor agricoli, organizarea creditului etc. Totodată, guvernul, pe baza programului formulat la Tripoli, încă înainte de eliberare, — a abordat și soluționarea problemei agrare în sectorul „tradițional", elaborînd legea de reformă agrară.

Prin reforma agrară ce se pune în aplicare urmează, în primul rînd, să fie lichidate toate formele de absenteism în domeniul proprietății funciare. Conform legii sînt calificați drept absenteiști toți proprietarii de pămînt, care nu-l muncesc nemijlocit și dispun de suficiente venituri din surse neagricole. Pămîntul acestora va fi naționalizat și transferat în folosința muncitorilor agricoli și a țăranilor lipsiți de pămînt.

Un alt element al reformei îl constituie prevederea plafonării proprietății funciare, măsură ce vizează de asemenea pe marii proprietari. Suprafețele excedentare vor fi împărțite în primul rînd țăranilor care au luat parte activă în lupta pentru cucerirea independenței.

Un loc important este rezervat cooperației agricole, considerată ca reprezentînd „conținutul esențial al reformei agrare".

Toate aceste aspecte ale reformei agrare reprezintă **un tot unitar**, ele neputînd fi aplicate fragmentar și izolat unele de altele, — deși realizarea ei este prevăzută a se efectua treptat, dată fiind complexitatea problemei și necesitatea unor resurse financiare și agro-tehnice adecvate. În acest sens, legea cuprinde o seamă de prevederi de „strategie a reformei agrare".

Înfăptuirea reformei în sate este încredințată unor comisii comunale cu participarea largă a țărănimii. De altfel, o particularitate originală și pozitivă a reformei agrare o constituie faptul că proiectul de lege a fost adoptat în aprilie 1970, adică cu mai bine de un an și jumătate înainte de perfectarea legii și după publicarea ei a fost dezbătută de masele largi ale țărănimii muncitoare algeriene, fapt care constituie o garanție importantă pentru realizarea ei.

Ritmul relativ lent de aplicare a reformei agrare, a cărei înfăptuire se prevede oficial a se încheia pînă la sfîrșitul anului 1973, își are, cel puțin parțial, explicația în faptul că odată cu reforma se are în vedere nu numai creșterea producției agricole, prin extinderea suprafețelor cultivate și inițierea unor lucrări de irigații, dar și construirea de silozuri, abatoare, noi spații frigorifice, unități de prelucrare a produselor agricole și de producție a furajelor. Față de 1.606 mil. dinari, cît au reprezentat investițiile pentru agricultură în perioada 1967—1969, prin planul de patru ani (1970—1973) se prevede alocarea a 4.140 mil. dinari, ceea ce reprezintă 15,7% din totalul investițiilor pe întreaga economie națională.

Caracterul treptat se referă și la dezvoltarea cooperației agricole. Conform uneia din „ipotezele realiste" apărute în presa algeriană se aprecia că în decursul unei perioade de 10 ani, cooperația va cuprinde 80% din suprafața cultivată și 70% din populația rurală a țării.

Judecată pe ansamblu în condițiile social-politice concrete din Algeria, ținînd seama de opoziția înverșunată a moșierimii și a elementelor reacționare, ca și de insuficiența mijloacelor financiare, agrotehnice și de cadre, „Carta revoluției agrare" reprezintă un program vădit progresist și democratic de transformări și inovații în domeniul relațiilor agrare în sectorul „tradițional" al agriculturii, menite să ducă la lichidarea marii proprietăți funciare, la modernizarea agriculturii, ridicarea producției și îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale țărănimii muncitoare, marcînd astfel o nouă etapă în dezvoltarea și adîncirea revoluției național-democratice în Algeria.

EFICIENȚA PREGĂTIRII CADRELOR

DACĂ ASUPRA NECESITĂȚII obiective a ridicării calificării cadrelor în raport cu cerințele formulate de progresul științei și tehnicii, a împrospătării periodice a cunoștințelor lor există un consens cvasigeneral, mai puțin adîncită și dezbătută pînă în prezent a rămas latura eficienței pregătirii cadrelor. De la recunoașterea teoretică a faptului că învățămîntul poate constitui o investiție rentabilă, că el poate contribui substanțial la mărirea venitului național și pînă la determinarea complexului specific de condiții, care determină un grad redus sau sporit de eficiență în pregătirea cadrelor dintr-o regiune, ramură sau întreprindere, este o cale lungă, încă incomplet defrișată. Diferite aspecte ale acestei probleme, inclusiv metodologia de calcul a eficienței pregătirii cadrelor, sînt oglindite în articolele — reproduse parțial în cele ce urmează din presa economică a unor țări socialiste.

• Rata rentabilității învățămîntului

ÎN ARTICOLUL „Învățămîntul și eficiența economică", publicat în revista bulgară **Ikonomiceska misăl** (nr. 6/1970), Rusin Donev accentuează asupra faptului că învățămîntul este strîns legat de producția materială și exercită asupra ei o influență considerabilă prin intermediul forței de muncă, care este factorul hotărîtor în procesul de producție. Pe de altă parte, învățămîntul influențează (tot prin intermediul cadrelor) și asupra tuturor celorlalte laturi ale vieții sociale, asupra organizării și economiei acesteia.

Pentru a se stabili pe deplin eficiența economică a învățămîntului — arată R. Donev — este necesar să se compare cheltuielile făcute pentru învățămînt cu aportul la venitul național, provenit din acumularea cunoștințelor și priceperea dobîndită prin studiu, respectiv trebuie calculată rata rentabilității.

Rata rentabilității învățămîntului se exprimă ca un raport avînd la numărător suma dintre sporul și economiile în venitul național, datorate calificării prin învățămînt, iar la numitor — cheltuielile pentru finanțarea învățămîntului (totul exprimat în procente).

Pornindu-se de la premisa că principalul factor al creșterii venitului național este productivitatea muncii, influența învățămîntului asupra venitului național trebuie căutată și stabilită în primul rînd **prin prisma efectului pe care învățămîntul îl are asupra productivității muncii și activității creatoare a muncitorilor și funcționarilor. În mod concret, trebuie avute în vedere: a) perioada de însușire a unei profesiuni și trecerea dintr-o categorie de salarizare în alta; b) îndeplinirea normelor de muncă și a sarcinilor de serviciu; c) însușirea sau posibilitatea de asimilare a cîtorva profesiuni; d) posibilitatea organizării științifice a locului de muncă și proceselor de muncă e) folosirea optimă a mașinilor, utilajelor, aparatelor și dispozitivelor; f) consumarea economicoasă a materialelor, materiilor prime și energiei; g) calitatea producției; h) participarea la mișcarea de invenții și raționalizări ș.a.** Evident, este necesar ca compararea să se facă atunci cînd celelalte condiții sînt identice; aceeași profesiune, același stagiu de producție, aceeași organizare a muncii și a producției. Deosebirea trebuie să vizeze doar nivelul formelor de învățămînt. În acest caz, influența învățămîntului asupra productivității muncii se poate stabili relativ exact, ceea ce, de asemenea, oferă posibilitatea calculării sporului de venit național și a economiilor în cadrul acestuia datorate învățămîntului. Ele vor fi egale cu suma rezultatelor economice ale fiecăruia din indicatorii menționați, care se pot exprima în formula:

$$SE_i = E_1 + E_2 + E_3 + E_4 + \ldots + E_n = \Sigma E,$$

în care:

SE_i = sporul și economiile în venitul național datorate învățămîntului.

$E_1, E_2, E_3, E_4, \ldots E_n$ = rezultatele economice ale diferiților indicatori, datorate învățămîntului.

ΣE = suma rezultatelor economice ale tuturor indicatorilor, datorate învățămîntului.

Pe baza unei cercetări efectuate în 76 de întreprinderi industriale din regiunea Plovdiv — menționează autorul — s-a stabilit că nivelul de învățămînt mai ridicat la muncitori — în condițiile aceluiași stagiu de muncă — permite asimilarea mai rapidă a profesiunii, ceea ce se exprimă în trecerea într-o categorie superioară:

Tabel nr 1

Influența învățămîntului asupra calificării muncitorilor

Învățămîntul	Stagiu de muncă pînă la 3 ani		Stagiu de muncă între 3-5 ani		Stagiu de muncă între 6-10 ani		Stagiu de muncă între 11-15 ani	
	nr. muncitori	categoria medie de salarizare	nr. muncitori	categoria medie de salarizare	nr. muncitori	categoria medie de salarizare	nr. muncitori	categoria medie de salarizare
Elementar	190	3,37	94	3,72	135	4,10	97	4,33
Școală medie incompletă	326	3,58	192	4,30	337	4,50	157	5,15
Școala medie reală	257	3,66	113	4,36	149	4,60	69	5,40
Școală profesională	151	3,91	46	4,28	76	5,42	54	5,51
Școală medie tehnică	139	4,47	48	5,37	85	6,15	29	6,96

Prin trecerea dintr-o grupă în alta, pe baza instruirii și a stagiului în muncă, se conturează o tendință clar exprimată de creștere a categoriei de salarizare, ceea ce reprezintă o dovadă convingătoare că muncitorii care au absolvit o formă de învățămînt mai înaltă își însușesc cu mai mult succes profesiunea și se adaptează mai rapid locului de muncă și ritmului proceselor de producție.

Altă cercetare efectuată la Întreprinderea de confecții „Bulgaria" din Plovdiv a oferit rezultate care arată că — în anumite condiții — **factorul învățămînt dă rezultate mai bune decît factorul stagiu.** Au fost supuse observației două brigăzi de cîte 80 de lucrătoare care execută același articol, în același loc de muncă, dar în două schimburi diferite. Rezultatele unei brigăzi au fost mai bune. Pe baza analizei făcute s-a stabilit că principala cauză constă în diferența dintre nivelul de pregătire, după cum rezultă din tabelul nr. 2.

Autorul abordează și alte probleme ca: aspectul social al învățămîntului, calitatea și durata învățămîntului ș.a., pledînd pentru necesitatea statornicirii unei corelații optime între sistemul de învățămînt și celelalte aspecte ale vieții sociale, ca și pentru raționalizarea a însuși sistemului de învățămînt.

Tabel nr. 2

Brigada	Procentul muncitoarelor, după gradul de pregătire				Stagiul mediu de muncă pe un lucrător (în ani)	Îndeplinirea normelor de lucru într-o perioadă de 10 luni (în %)
	înv. elementar	profesional	mediu de specialitate	mediu real		
A	36,25	38,75	17,50	7,50	6,30	155,89
B	56,41	29,48	8,93	5,13	8,38	141,84

• Un an de învățămînt = 2,5 - 3 ani de practică

Într-un articol publicat de revista iugoslavă **Ekonomika preduzecea** (nr. 10/1971), sub semnătura dr-ului Iovan Andiașevici, se degajă ideea că principalul factor al dezvoltării economiei îl reprezintă oamenii, capacitatea lor de a crea valori materiale, că investițiile făcute pentru pregătirea omului sînt mai productive decît investițiile în mașini și utilaje. S-a ajuns la concluzia că există o legătură directă între nivelul de pregătire și măsura în care muncitorul din industrie participă la raționalizarea producției. S-a constatat, astfel, că în rîndul muncitorilor cu 5—6 clase elementare 2% sînt raționalizatori, al celor cu 7 clase — circa 4%, cu 8 clase — 11%, cu 9—10 clase — 23%.

Studierea influenței nivelului pregătirii asupra creșterii productivității muncii atestă că muncitorii absolvenți a 7 clase elementare își dublează productivitatea muncii după 6 ani de muncă, cei cu 3—4 clase — după 10—11 ani, iar muncitorii analfabeți — după 25 de ani de muncă. Aceasta înseamnă că — pentru muncitori — un an de învățămînt este echivalent cu aproximativ 2,5—3 ani de practică. Asemenea calcule sînt posibile numai în acele întreprinderi industriale care sînt organizate în unități de muncă complexe și au procesul tehnologic în „linii automate".

Influența nivelului de pregătire a muncitorilor asupra productivității muncii în Iugoslavia, în anul 1968, reiese din următoarele cifre: 7,7% din numărul total al muncitorilor industriali intrau în grupa celor care își dublau productivitatea muncii la fiecare 25 de ani, 35,0% dintre aceștia — după 10—11 ani, iar 19,1% — la fiecare 6 ani.

Autorul subliniază și faptul că sporul mediu anual al venitului național al unei țări este cu atît mai mare, cu cît țara respectivă participă cu o pondere mai ridicată din venitul ei național la cheltuielile pentru învățămînt, ilustrînd această idee prin cîteva exemple. În perioada 1955—1959, ponderea cheltuielilor pentru învățămînt în venitul național al Poloniei a fost de 4,8%, iar sporul mediu al venitului ei național a fost de 8%; pentru Olanda, în aceeași perioadă, cifrele respective au fost de 3,9% și 4,5%;

→

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

PIAȚA METALELOR NEFEROASE:

CEREREA RĂMÎNE ÎN URMĂ

PIEȚELE DE MATERII PRIME se află în continuare sub efectul slăbirii generale a conjuncturii din ultima vreme, conjugată cu sechelele perturbărilor valutare de la sfîrșitul anului trecut. Nivelul general al prețurilor materiilor prime pe anul 1971 s-a situat sub acela din 1970. Observatorii occidentali nu contează deocamdată pe o redresare substanțială a cererii la aceste produse în 1972. Se consideră că, chiar dacă în S.U.A. evoluția conjuncturală va susține cererea de materii prime, în Japonia și Europa occidentală o asemenea perspectivă nu se întrevede înainte de a doua jumătate a anului.

Cele mai însemnate scăderi de prețuri s-au înregistrat în 1971 la metale, piața acestora caracterizîndu-se printr-un consum aproape stagnant, în timp ce oferta a fost mult mai mare (între altele și datorită stocurilor rămase din 1970). După evaluări recent publicate la Frankfurt, consumul vizibil (inclusiv materialele vechi reutilizate) al principalelor șase metale neferoase (cupru, plumb, cositor, zinc, aluminiu și nichel) a însumat anul trecut 32,7 milioane tone, în creștere numai cu 0,8% față de 1970. Creșterea modestă a cererii Statelor Unite a fost de-abia suficientă pentru a compensa scăderea ei în țările vest-europene. Cererea din partea Japoniei și a Europei occidentale a rămas în urmă și față de consumul curent, deoarece întreprinderile prelucrătoare au preferat să-și acopere o parte a nevoilor din stocuri, avînd în vedere tendința de încetinire a creșterii economice și de slăbire a activității de investiții. Producția de metale a fost supusă în aceste condiții unor adaptări succesive în raport cu programele inițiale, suferind într-o serie de cazuri reduceri substanțiale. Cu toate acestea, nivelul atins — 33,6 milioane tone — a fost aproximativ același ca în anul precedent, echivalînd cu o supraproducție de 900 000 tone, după una de 1,2 milioane tone în 1970. Consecința a fost că stocurile la producători, oricum prea mari, nu au putut fi reduse, iar stocurile în rețeaua de desfacere au crescut simțitor. În ceea ce privește prețurile, indicele grupei „Metale" din cadrul indicelui general al prețurilor materiilor prime, publicat de revista londoneză **The Economist**, a scăzut de la 181,9 puncte la sfîrșitul anului 1970 la 168,2 puncte la 22 noiembrie 1971. Evenimentele de la sfîrșitul anului trecut au determinat o ușoară redresare — pînă la 172,1 puncte; acest nivel a fost totuși cu 5% inferior celui din același moment al anului precedent; iar media pe 1971 a fost cu 13% mai scăzută decît cea pe 1970.

Rămînerea în urmă a consumului față de producție s-a manifestat diferențiat la principalele șase metale neferoase. La cupru, excedentul ofertei față de cerere a fost redus în 1971 cu 100 000 tone, ajungînd la 283 000 tone. O reducere simțitoare a decalajului dintre consum și producție s-a înregistrat în 1971 la plumb prin reducerea producției lumii capitaliste cu 4,6% (la 2,91 milioane tone) și creșterea consumului cu 1% (2,84 milioane tone). Pentru 1972 se așteaptă însă o nouă sporire a decalajului, ca urmare a creșterii cererii cu 2%, a ofertei însă cu 5%. La cositor în primele 8 luni ale anului trecut producția a crescut cu 3%, iar consumul numai cu 1,6%. Zincul este singurul dintre metalele neferoase la care prețul a crescut în 1971. Faptul este atribuit reducerilor sistematice ale producției, prin care nivelul acesteia în lumea capitalistă a ajuns anul trecut la 3,74 milioane tone (—6%), în timp ce consumul a atins 3,91 milioane tone (+1,2%). La aluminiu, deși producția inițial prevăzută pentru 1971 a fost redusă prin scoaterea din funcțiune a unor capacități, nivelul atins a fost de 10,38 milioane tone (+5,4%), la o cerere de 10,28 milioane tone (+3,1%). La nichel consumul a scăzut cu 15,4%, la 374 000 tone, în timp ce nivelul producției s-a situat la peste 400 000 tone.

GLOSAR

REPREZINTĂ o formă de cooperare aplicată în distribuirea mărfurilor și prestările de serviciu, care cunoaște o tot mai largă răspîndire în ultimii ani în țările capitaliste dezvoltate, în principal în S.U.A. Printr-un contract încheiat special (franchise), o întreprindere (franchisor) acordă altei întreprinderi (franchisee) dreptul de a utiliza, în anumite condiții, o marcă înregistrată de produse sau o formulă comercială, contra plății unei sume fixe la care se adaugă un procent variabil asupra cifrei de afaceri realizate.

Întreprinderea care acordă acest drept se angajează totodată să dea întregul sprijin pentru comercializarea mărfurilor sau serviciilor ce fac obiectul contractului, intrînd în obligațiile sale aprovizionarea necesară, efectuarea studiilor de marketing, reclama, lansarea de noi produse.

FRANCHISING

În mod frecvent, această întreprindere se ocupă de organizarea, formarea profesională a personalului și chiar de sistemul de evidență al întreprinderii concesionare.

La rîndul său, întreprinderea concesionară își ia anumite obligații între care efectuarea investițiilor necesare și respectarea condițiilor impuse prin contract de firma care i-a acordat dreptul respectiv, în ce privește prezentarea, calitatea și prețul mărfurilor sau serviciilor, ca și aspectul și modul de funcționare al magazinului.

„Franchisingul" poate lua forma acordării exclusivității distribuirii mărfurilor sau prestării serviciilor prevăzute în contract într-o anumită regiune sau chiar pe întregul teritoriu al unei țări, în unele cazuri cu dreptul de a avea subcontractanți.

Ca urmare a dificultăților crescînde pe care le cunosc în ultimii ani, comercianții mici și mijlocii caută să evite falimentul renunțînd la independența lor și intrînd printr-un contract de „franchising" în rețeaua unei mari societăți capitaliste. Răspîndirea sistemului este scoasă în evidență de faptul că în S.U.A. prin „franchising" au fost efectuate în anul 1965 aproximativ 14% din totalul vînzărilor de mărfuri cu amănuntul și prestărilor de servicii, pentru ca în 1970 să depășească 20%. Formă de expansiune deghizată a marilor societăți capitaliste, „franchising-ul" le dă acestora posibilitatea pătrunderii pe noi piețe și sporirii volumului desfacerilor cu cheltuieli relativ reduse; totodată oferă unele avantaje fiscale și permite ocolirea dispozițiilor legislației anti-trust.

R. N.

←

pentru Iugoslavia, în perioada 1957—1968: 4,24% și 7%.

Stabilirea rezultatului economic individual al pregătirii muncitorului din industrie presupune compararea cheltuielilor pentru pregătirea lucrătorului cu rezultatele economice obținute în condițiile diferitelor tipuri de învățămînt (creșterea productivității muncii și reducerea prețului de cost). Pe lîngă aceasta, rezultatul unitar al învățămîntului este raportul dintre cheltuielile unitare pentru învățămînt și rezultatul unitar (individual) al formării muncitorului. Dacă cu R_{ui} însemnăm rezultatul economic unitar al învățămîntului, cu C_{ui} — cheltuielile unitare pentru învățămînt (sau costul unitar al învățămîntului) și cu R_{uf} — rezultatul economic unitar al formării, avem:

$$R_{ui} = \frac{C_{ui}}{R_{uf}}.$$

Calcularea rezultatului economic unitar al învățămîntului este posibilă acolo unde rezultatele economice ale pregătirii muncitorului pot fi individualizate. Aici trebuie să se aibă în vedere că se calculează foarte greu influența cheltuielilor unitare pentru învățămîntul muncitorului (ca, de altfel, și a cheltuielilor colective și sociale pentru pregătirea lui) asupra rezultatului economic, măsurat prin creșterea venitului național, a productivității muncii, a calității producției etc. Aceasta se explică prin faptul că acțiunea respectivă nu este directă, ci indirectă, adică se exprimă prin creșterea calificării muncitorului. Dar, însuși nivelul de calificare al muncitorului, la rîndul său, se stabilește atît în funcție de nivelul învățămîntului general, cît și de stagiul în producție al lucrătorului.

Sensul economic al creșterii calificării muncitorilor constă în faptul — conchide autorul — că munca complexă creează, în unitatea de timp, o valoare mai mare decît munca simplă, asigurînd — în general — rezultate economice superioare, cu destinații calitative diferite.

• 27,6% din venitul național — pe seama calificării

CITÎND lucrarea lui V. A. Jamin „Economia învățămîntului", revista sovietică **Voprosî ekonomiki** (nr. 12/1970) arată că autorul cărții a reușit să evidențieze eficiența generală a învățămîntului. După cum arată calculele lui, pe seama creșterii calificării cadrelor în anul 1964 în U.R.S.S. s-au obținut 52,2 miliarde ruble, sau 27,6% din volumul total al venitului național creat în acel an. Sporul mediu anual al venitului național ca urmare a creșterii ponderii muncii calificate în anii 1960—1964 a fost egal cu 2,68 miliarde ruble, sau 30,3% din întregul spor mediu anual al venitului național. Conform datelor pe anul 1960, eficiența (rentabilitatea) învățămîntului a reprezentat 175% față de valoarea fondurilor fixe ale învățămîntului public.

Autorul articolului apreciază că asemenea calcule ar putea deveni mai precise, dacă la stabilirea coeficientului de reducere a muncii calificate la muncă simplă s-ar ține seama nu numai de nivelul mediu al salariului primit, ci și de nivelul pregătirii generale și al celei de specialitate.

În articolul „Să ridicăm eficiența învățămîntului", publicat de revista sovietică **Economiceskaia gazeta** (nr. 3/1972), autorul — A. Pascenko — împărtășește din experiența obținută în acest domeniu în regiunea Dnepropetrovsk.

Rezultate optime se obțin atunci — scrie autorul — cînd studierea problemelor teoretice este strîns legată de soluționarea sarcinilor practice, concrete, ale colectivelor de muncă. Astfel, de pildă, școala muncii comuniste, înființată în cadrul minei „Ternovskaia" din Donbassul apusean este condusă chiar de economistul principal al întreprinderii. Cunoscînd bine situația activității în diferitele sectoare ale minei, nivelul indicatorilor economici realizați de diverse echipe, acesta a propus cursanților să studieze și să aplice experiența fruntașilor în muncă. Ca urmare, echipele din sectorul II al minei, care în trecut depășeau prețul de cost planificat per tona de cărbune extras, realizează în prezent economii apreciabile.

Un alt exemplu îl oferă Uzina constructoare de vagoane „Pravda" din Dneprodzerjinsk, în cadrul căreia funcționează un institut pentru răspîndirea cunoștințelor tehnico-economice, durata studiilor fiind de trei ani. Cursurile sale sînt urmate de 2200 de șefi de ateliere, maiștri și economiști. Or, numai în cursul anului 1971, pe baza propunerilor formulate de cursanți în cadrul uzinei au fost revizuite, fundamentate din punct de vedere tehnic și aplicate circa 600 de norme, ceea ce a permis să se ridice simțitor productivitatea muncii.

Autorul subliniază, de asemenea, cît de important este ca — la stabilirea formelor și metodelor de pregătire economică a cadrelor — să se țină seama de specificul procesului de producție la care participă acestea, de particularitățile profesionale ale cursanților. Eficiența învățămîntului este, în mare măsură, condiționată de abordarea corectă, diferențiată a organizării sale pentru diversele categorii de oameni ai muncii, de respectarea riguroasă a consecvenței și continuității în însușirea de către aceștia a cunoștințelor economice.

Grupaj realizat de
V. BRĂNEANU
N. POPOV

EXPOZIȚIE SPECIALIZATĂ ÎN DOMENIUL TEHNICII DE ACȚIONARE

la Tîrgul internațional de la Hannovra
9 zile de:
— INFORMAȚII
— CONTACTE INTERESANTE
— PROSPECTAREA PIEȚEI
— CUNOAȘTEREA ORIENTĂRII INVESTIȚIILOR ÎN PERSPECTIVĂ.

Prilej de informare complexă și optimală asupra ofertei în branșa dv. vă oferă Tîrgul de la Hannovra. Reprezintă o ocazie ideală de a vă forma într-un timp extrem de scurt o impresie generală asupra tendințelor dezvoltării economice și tehnice.

Anul acesta în perioada 20—28 aprilie și apoi o nouă ediție după alte 365 zile.

HANNOVER MESSE 1972
Donnerstag, 20.–Freitag, 28. April

Prospecte cuprinzînd lista expozanților la acest tîrg puteți obține la:
Deutsche Messe- und Ausstellungs-AG, D-3000 Hannover-Messegelände, Tel.: (0511) 891, Telex: 0922728
REPUBLICA FEDERALĂ A GERMANIEI

PUBLICOM

MONDORAMA

JAPONIA — PRIMUL IMPORTATOR MONDIAL DE MATERII PRIME

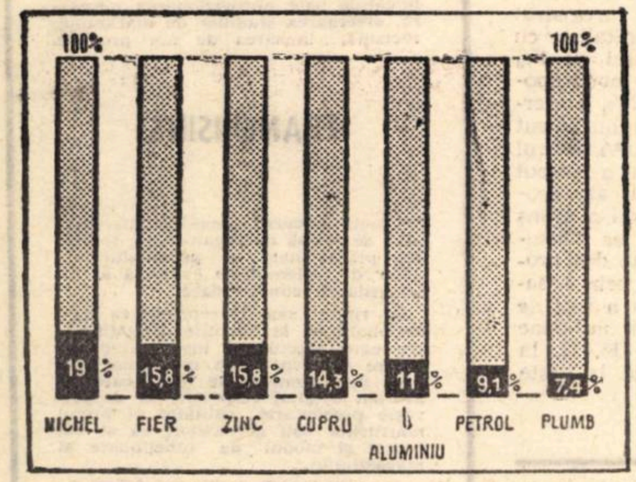

Ponderea Japoniei în consumul mondial al unor materii prime

DEVENITĂ în 1967 cel mai mare importator mondial de materii prime, Japonia și-a procurat în anul 1970 din străinătate 90% din produsele primare de care avea nevoie. Materiile prime energetice și industriale dețin 44,3% din importul japonez, în raport cu 12% ponderea lor în comerțul mondial. Între materiile prime energetice achiziționate de Japonia pe piața mondială primul loc îl ocupă petrolul (cu 68%), urmat de cărbuni (23%), apoi de gaze naturale și uraniu, al căror consum este destinat să sporească sensibil în viitor. Dintre materiile prime industriale cel mai rapid crește importul de nichel, aluminiu și metale rare. În mai multe cazuri, așa cum rezultă din graficul alăturat reprodus după **La vie française**, consumul japonez reprezintă acum între 10 și 20% din consumul mondial al materiilor prime respective, cu perspectiva de a atinge 30% prin 1980, dacă ritmul creșterii economice, actualmente în scădere la 5—6%, se va redresa pînă atunci.

În aceste condiții, în dorința de a-și asigura o anumită stabilitate importurilor viitoare, Japonia intenționează să participe la însăși exploatarea acestor materii prime în țările producătoare, alături de capitalul autohton. Investițiile japoneze implicate în această activitate, estimate la 15 miliarde dolari de-a lungul întregului deceniu, ar deveni baza investițiilor japoneze peste hotare. În sfîrșit, date fiind nivelul actual scăzut de prelucrare a materiilor prime importate și gradul avansat de poluare a mediului în Japonia, preocuparea pentru prelucrarea acestor materii prime în țara lor de origină devine tot mai susținută.

PROGNOZE RUTIERE

ÎN PREZENT în Polonia „încărcătura" medie în 24 ore a rețelei rutiere atinge aproximativ 3 500 de tone, ceea ce reprezintă fluxul a aproximativ 1 400 de autovehicule. Există însă trasee unde aceste valori ating 8 000 tone, corespunzînd circulației a 3 600 de automobile. Prognozele pentru 1985 privind circulația arată că, pe unele trasee, se va ajunge la peste 20 mii vehicule pe zi. Ținînd seama de actuala stare a acestor drumuri, experții opinează pentru amenajarea unor autostrăzi cu terasament special, care să reziste traficului viitorului.

CURS EXPERIMENTAL

MINISTERUL Educației și al Științei din R.F.G. a decis să experimenteze introducerea unui curs despre apărarea mediului în liceu. Încercarea, unică deocamdată în lume, se face la școala „Theodor Heuss" din Baunatal, unde se creează în acest scop o secție specializată. Pe lîngă cursurile teoretice cuprinzînd științe sociale și naturale se amenajează o stațiune pentru experiențe privind poluarea aerului și a apei, precum și condițiile de cultivare a plantelor în medii mai mult sau mai puțin poluate.

SECTORUL TERȚIAR

NUMĂRUL persoanelor ocupate în sectorul terțiar în țările Pieței Comune a crescut vertiginos în ultimul deceniu. Astfel, în Olanda persoanele lucrînd în acest sector reprezentau 51,5% din populația activă a țării în 1970 (vezi graficul), în vreme ce în Italia — țară relativ mai puțin industrializată — ponderea corespunzătoare se ridica la numai 36,7%.

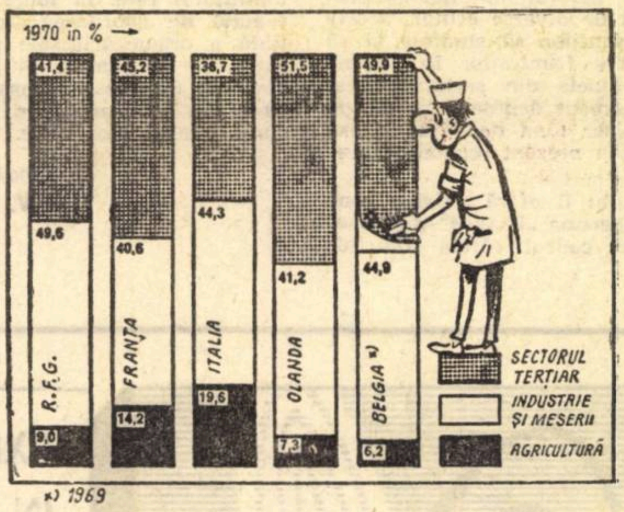

*) 1969

Structura populației active

(După „Unternehmerbrief des Deutschen Industrieinstituts")

CEA MAI MICĂ BÎTĂ MARE

RECENT a apărut în S.U.A. un voluminos „dosar" — un tom de 1156 pagini — întesat cu fapte, date și cifre, întocmit de un grup de cercetători condus de Ralph Nader. „Raportul Nader" este intitulat, semnificativ și polemic, „Sistemul întreprinderii închise" („The Closed Enterprise System") și face mare vîlvă. El aduce date noi într-o chestiune veche: atotputernicia monopolurilor, care ignoră cu seninătate legile antitrust. Și în acest caz, se vede treaba, principiul: „Dura lex" își găsește aplicația doar pentru... cei mici.

Iată un fapt sugestiv: fostul șef al Diviziei Antitrust, Donald Turner, deci persoana nr. 1 însărcinată cu punerea în aplicare a sus-amintitelor legi, a trecut peste recomandările propriilor săi subalterni, care cereau aducerea în fața justiției a unor mari companii din industria automobilului, a cuprului și petrolului sub acuzația de a fi încălcat unele prevederi ale legilor antitrust — și a dispus începerea de acțiuni judiciare doar împotriva unor... distribuitori de sămînță congelată de taur. Pe drept cuvînt, amintește raportul Nader, azi se adeverește mai mult ca oricînd constatarea mușcătoare a unui cunoscut — la vremea sa — oponent al monopolurilor, Thurman Arnold: „Divizia Antitrust este un om cu o bîtă mare care n-a lovit niciodată pe nimeni".

CONTRAOFENSIVĂ

MĂSURILE de apărare ale țărilor apusene împotriva expansiunii economice americane devin tot mai evidente într-o ramură atît de importantă ca aceea a industriei electronice. Între firmele americane producătoare de mașini electronice de calcul, în frunte cu I.B.M., și țările occidentale a început o luptă aprigă pentru cucerirea pieței apusene. S-ar părea că șansele sînt de partea I.B.M., care în Europa deține 9 întreprinderi moderne producătoare de computere, 7 laboratoare științifice de cercetare și 13 centre de prospectare a pieței. Guvernele țărilor apusene încep însă să ia contramăsuri: în Franța — scrie **Financial Times** — jumătate din producția internă a industriei electronice este achiziționată de instituții guvernamentale, științifice, medicale sau de ramuri industriale unde statul are posibilitatea să controleze volumul și distribuția comenzilor. În proporții diferite acest fenomen se observă și în Anglia, Italia, R.F.G. etc. Politica de încurajare a producției naționale a tehnicii de calcul în aceste țări se manifestă și prin finanțarea mai substanțială a lucrărilor de cercetare științifică în acest domeniu.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

RAPORTUL COMERȚ—PRODUS NAȚIONAL BRUT

ESTE CUNOSCUT faptul că țările capitaliste industriale dețin o pondere majoritară în cadrul comerțului mondial. Desigur, dacă rolul lor se apreciază, de pildă, prin prisma volumului global al exporturilor, pe primele locuri se situează statele mari, ca S.U.A., R.F.G., Anglia, Japonia ș.a. Considerînd — dintre țările incluse în graficul alăturat — volumul exportului Norvegiei în 1970 egal cu 1, cel al Danemarcei îl depășește de circa 1,4 ori, al Elveției — de circa 2,1 ori, al Suediei — de circa 2,8 ori, al Belgiei și Luxemburgului (la un loc) — de 4,7 ori, al Olandei — de 4,8 ori, al Italiei — de circa 5,4 ori, al Franței — de 7,2 ori, al Japoniei și al Angliei — de circa 7,9 ori, al R.F.G. — de circa 14,4 ori, iar volumul exportului S.U.A. — de 17,3 ori.

Și totuși, în general, țările capitaliste mari sînt mai puțin active decît cele mici pe piața mondială, iar comerțul exterior joacă un rol mai redus în economia lor. Astfel, dacă se raportează valoarea exporturilor la cea a produsului național brut al fiecărei țări, se constată (vezi graficul) că în 1969 pe treptele inferioare ale scării ponderilor se aflau S.U.A., Japonia și Franța, în timp ce procentele maxime erau realizate de Belgia-Luxemburg și Olanda. Fapt care confirmă necesitatea obiectivă pentru țările mici de a participa activ la circulația mondială de bunuri materiale și spirituale, dar și potențialul sporit de care dispun asemenea țări, cînd ating un nivel superior de dezvoltare a industriei. (O țară mai puțin industrializată, ca Portugalia, a realizat în 1970 doar circa 40% din volumul exporturilor Norvegiei, iar valoarea exportului său, raportată la cea a P.N.B.-ului, a reprezentat 15% în 1969).

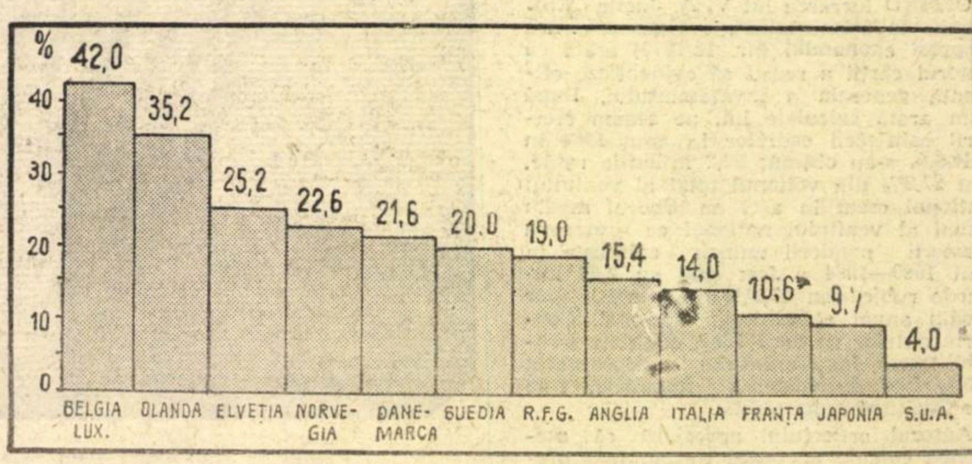

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X NR. 8 (443)
VINERI 25 FEBRUARIE 1972
20 PAGINI 2 LEI

8

Oamenii muncii, participanți la decizii

ANUL X **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

nr. 8 din 25 februarie 1972

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

Conferința pe țară a cadrelor de conducere din intreprinderi și centrale industriale și de construcții.
— O puternică manifestare a democratismului orînduirii noastre, un adevărat congres economic
de **Ioniță Olteanu** (pag. 3—4)
— **Hotărire fermă, eforturi susținute pentru perfecționarea activității industriale și de construcții.** Semnează: ing. **Trandafir Cocirlă**, prim-secretar, Comitetul județean P.C.R. Caraș-Severin, ing. **Costache Trotuș**, director general, Centrala industrială Hunedoara, ing. **Ion Macău**, director F.C.M.E. — București, ing. **I. Potoceanu**, director general, Centrala siderurgică Galați, **Anghel Rădulescu**, director general al Trustului de montaj utilaj chimic-București, **Ion Velican**, Centrala anvelope și articole tehnice din cauciuc, ing. **Paul Vasile**, directorul intreprinderii „Producția"-București, **V. Negrescu**, director general al I.S.C.E. „Metalimport". (pag. 5—6—7—12)
— **Relațiile centrală-bancă:**
Creditul în sprijinul activității productive de **Sergiu Pascariu**, directorul sucursalei Maramureș a Băncii Naționale (pag. 8)
Al II-lea Congres al U.N.C.A.P.
— Coordonate de dezvoltare ale agriculturii cooperatiste de prof. univ. dr. **O. Parpală** (pag. 9)
— **Integrarea profesională a tineretului**
• Motivația alegerii și nivelul de asimilare a profesiei
de dr. **Georgeta Dan Spinoiu**, Institutul de psihologie
• Spiritul de colaborare — factor al integrării
de **Cătălin Mamali**, Centrul de cercetări pentru problemele tineretului
• Cunoștințe, îndemînare, vechime, încadrare și... consecințe
de prof. dr. **Const. Ionescu**, secretar general al Academiei de științe sociale și politice, **Emilian Goldștein, Camelia Zlate, Argentina Firuță** (pag. 10—11)
Puncte de vedere:
— Necesitatea reașezării prețurilor la piesele turnate
de lector univ. **P. Ungureanu** (pag. 13)

■ TEORII • IDEI

Dezbateri:
— Predarea economiei politice în universități în lumina cerințelor actuale
de conf. univ. dr. **Ștefan Diamandescu** (pag. 14)
Confruntări:
— „Economia socială a pieței". Între redistribuire și acumulare
de **L. Stroja**
Cărți:
— Allen în limba română
de **A. A. Popper** (pag. 15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ

— **Africa — un continent în plină afirmare internațională**
• Dezvoltare = lichidarea sechelelor colonialismului
de dr. **N. S. Stănescu**
• De la independența politică la independența economică
de **Mircea Popescu**
• Relațiile economice româno-africane: expresie a colaborării reciproc avantajoase
de **Ilie Șerbănescu**
• Opțiunea pentru planificare
de **D. Dragomirescu**
• Agricultura africană — moșteniri și perspective
de **B. Mareș** (pag. 16—17—18)
— R. P. Ungară:
Dezvoltarea economiei și creșterea schimburilor economice externe
de dr. **I. Avram** (pag. 19)

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.
40470

FĂURIREA CONȘTIENTĂ A PROPRIULUI DESTIN

DEVINE tot mai dificil, pentru cronicar să cuprindă exhaustiv în însemnările sale ritmul trepidant al vieții noastre sociale și economice, dinamismul ei fără precedent, succesiunea zilnică de evenimente cu semnificații majore, determinante. Realitatea cotidiană a devenit o noțiune atît de bogată în sensuri, atît de complexă încît fiecare încercare de sintetizare săptămînală a acesteia ne pune în fața unor opțiuni dificile, în fața unui vast eșichier de realizări — de la înfăptuirile zilnice care jalonează ascensiunea noastră constantă pe drumul edificării socialiste a patriei, și pînă la evenimentele de rezonanță națională, cu ecouri și implicații profunde pentru întreaga noastră viață economică și socială.

Un exemplu concludent în acest sens îl oferă evenimentele ultimei săptămîni. Atît Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi, centrale industriale și de construcții cît și Congresul al II-lea al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție au fost manifestări ce au întrunit reprezentanții forțelor de bază ale societății noastre, constituind o expresie elocventă a alianței trainice a clasei muncitoare cu țărănimea, cu intelectualitatea și celelalte categorii sociale, a democratismului orînduirii socialiste, a participării întregului popor la făurirea conștientă a propriului său destin.

Timp de trei zile, în cadrul lucrărilor Conferinței a răsunat puternic glasul clasei noastre muncitoare, s-a manifestat încă o dată, pregnant, hotărîrea ei de a traduce în viață politica partidului și statului, programul elaborat de Congresul al X-lea, cei peste 700 de vorbitori relevînd pe larg experiența acumulată în aplicarea măsurilor pentru perfecționarea organizării, conducerii și planificării economiei, făcînd mii de propuneri în scopul îmbunătățirii sistematice și creșterii neîntrerupte a eficienței activității din aceste importante ramuri productive.

Bilanțul dezvoltării agriculturii cooperatiste în ultimii ani, dezbaterea și elaborarea sarcinilor ce revin cooperativelor agricole în realizarea cu succes a programului elaborat de Congresul al X-lea al partidului privind dezvoltarea agriculturii socialiste, în participarea tot mai activă a oamenilor muncii de pe ogoare la progresul general al României socialiste — au fost principalele probleme aflate în atenția Congresului al II-lea al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție.

Întrunit în anul cînd se împlinește un deceniu de la încheierea cooperativizării agriculturii în țara noastră, acest Congres se înscrie ca un moment de deosebită însemnătate în viața țărănimii și a întregii țări. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită cu acest prilej, *„cooperativizarea — vastă operă socială cu caracter revoluționar — a dus la transformarea țărănimii într-o clasă nouă, stăpînă pe mijloacele de producție, pe rodul muncii sale, participantă activă, alături de clasa muncitoare, la întreaga operă de făurire a noii orînduiri sociale. Desigur, în procesul cooperativizării, după cum este știut, o dată cu marile realizări obținute, s-au ivit și multe greutăți, s-au manifestat multe îndoieli, au fost înregistrate cîteodată și insuccese vremelnice. Dar, în pofida acestora, sub conducerea partidului, țărănimea și-a unit eforturile și a pășit cu încredere și fermitate pe calea socialismului, convingîndu-se că numai în alianță cu clasa muncitoare, urmînd neabătut politica marxist-leninistă a partidului nostru comunist, își poate făuri o viață nouă, fericită, poate contribui și mai din plin la înălțarea pe culmi tot mai înalte a patriei noastre socialiste"*.

Pentru a ilustra marile schimbări intervenite în agricultura țării sînt concludente fie și numai cîteva din datele menționate în cadrul lucrărilor Congresului. Astfel, dacă în anul 1938 în agricultura românească lucrau aproximativ 4000 de tractoare, revenind un tractor la circa 2500 hectare, în 1971, pe ogoarele patriei au lucrat circa 114 000 tractoare, revenind un tractor la 85 hectare. De asemenea, agricultura dispune în prezent de 52 000 semănători — însămînțările la cereale realizîndu-se în întregime cu mijloace mecanizate, și de 48 000 combine și alte mașini agricole. Agricultura noastră a primit în 1971 circa 650 000 tone de îngrășăminte substanță activă, față de 3 000 tone în 1938.

Numai în cincinalul 1966—1970 au fost investite în agricultură peste 50 miliarde lei, din care 38 miliarde din fondurile centrale ale statului. Paralel cu dezvoltarea mijloacelor tehnice de lucru, s-au depus eforturi pentru pregătirea cadrelor de specialiști. În agricultură lucrează astăzi peste 24 500 specialiști cu pregătire superioară și 22 500 cadre cu pregătire medie, ceea ce constituie o uriașă forță pentru dezvoltarea agriculturii noastre pe baza cuceririlor științei agricole înaintate.

POSIBILITĂȚILE sporite de care dispune agricultura cooperatistă din țara noastră sînt scoase în evidență de faptul că în anul 1971 un număr important de cooperative agricole au realizat deja sau chiar depășit producțiile medii prevăzute pentru ultimul an al cincinalului. Aceste producții mari atît la cereale cît și la alte culturi, au fost obținute în toate zonele țării, ceea ce reliefează convingător realismul prevederilor cincinalului, faptul că stă pe deplin în puterile oamenilor muncii din agricultură să îndeplinească și chiar să depășească aceste sarcini.

În actualul cincinal, fondul de investiții și acumulări urmează să depășească impresionanta cifră de 100 miliarde lei — de două ori mai mult decît totalul investițiilor realizate în primul cincinal al României. Se va îmbunătăți dotarea cu tractoare și mașini agricole de înalt randament ceea ce va asigura, practic, condițiile mecanizării tuturor lucrărilor agricole. În 1975, agricultura va primi 2 milioane tone îngrășăminte substanță activă precum și alte produse chimice. Totodată, în cursul cincinalului se vor desfășura mari lucrări de irigații și îmbunătățiri funciare. Astfel, urmează să se amenajeze pentru irigații 1 200 000 ha, ajungîndu-se în 1975 la circa 2 200 000 ha irigate, față de 15 000 ha în 1938 și 200 000 ha în 1960. Sînt prevăzute, de asemenea, lucrări noi de îndiguiri și desecări pe suprafețe de peste 600 000 ha, combaterea eroziunii solului pe 460 000 ha — ceea ce va contribui substanțial la îmbunătățirea fondului funciar.

După cum s-a subliniat în cadrul lucrărilor Congresului, prevederile pentru creșterea în ritm înalt a producției agricole se bazează nu pe simple deziderate ci pe un program vast de înzestrare tehnică, de chimizare, de irigații și, îmbunătățiri funciare, de aplicare a cuceririlor științei, de asigurare cu semințe de înaltă calitate și de îmbunătățire a raselor de animale.

„Avem, sublinia secretarul general al partidului, *o linie generală justă, un program precis, obiective mărețe — ceea ce se cere acum este de a lua toate măsurile pentru înfăptuirea la timp și în cele mai bune condiții a sarcinilor de viitor"*.

Această preocupare profundă pentru îmbunătățirea, pe toate planurile, a activității din agricultură a reieșit în evidență în toate intervențiile participanților la dezbateri. Au fost dezbătute pe larg și s-au făcut propuneri în legătură cu măsurile pentru mai buna organizare, conducere și planificare a activității în agricultură; creșterea rolului cooperativelor, al adunărilor generale, în planificarea activității economice și de producție; ridicarea nivelului de cunoștințe al țărănimii; apărarea și gospodărirea chibzuită a fondului funciar; raionarea corespunzătoare a culturilor; asigurarea semințelor de înaltă productivitate; efectuarea la timp și în bune condiții a tuturor lucrărilor; sporirea atenției acordate viticulturii, pomiculturii și legumiculturii, creșterii animalelor; intensificarea eforturilor pentru dezvoltarea continuă a avutului obștesc etc.

Certitudinea îndeplinirii tuturor propunerilor și hotărîrilor adoptate este conferită de faptul că ele emană tocmai de la cei care urmează să le traducă în fapte — reprezentanții întregii noastre țărănimi. De altfel, pregătirea congresului și aniversarea unui deceniu de la încheierea cooperativizării agriculturii au constituit un prilej de mobilizare a eforturilor pentru efectuarea promptă, și la un înalt nivel calitativ a

(Continuare în pag. 4)

CONFERINȚA PE ȚARĂ A CADRELOR DE CONDUCERE DIN ÎNTREPRINDERI ȘI CENTRALE INDUSTRIALE ȘI DE CONSTRUCȚII

O PUTERNICĂ MANIFESTARE A DEMOCRATISMULUI ORÎNDUIRII NOASTRE, UN ADEVĂRAT CONGRES ECONOMIC

PRIN REPREZENTATIVITATEA participanților și aria tematică abordată, prin amploarea și profunzimea dezbaterilor, Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții a constituit un eveniment de o importanță deosebită, un adevărat congres economic. Am putea spune că nu a existat problemă a dezvoltării economiei care să nu fi fost abordată, în contextul rigorilor impuse de făurirea unei economii socialiste moderne, eficiente, așa cum o presupune societatea socialistă multilateral dezvoltată. Cuvîntul plin de substanță al celor peste 700 de vorbitori a relevat pregnant hotărîrea clasei muncitoare de a înfăptui neabătut politica partidului și statului nostru, experiența dobîndită în rolul ei de clasă conducătoare, maturitatea oamenilor muncii chemați să participe la elaborarea deciziilor.

Am asistat timp de 3 zile la o dezbatere competentă, la un proces de gîndire în comun pentru găsirea soluțiilor celor mai potrivite de creștere a eficienței activității în aceste două importante ramuri ale producției materiale. Miile de propuneri formulate s-au ridicat la nivelul dimensiunilor problemelor și exigențelor cu care este confruntată economia noastră în etapa actuală. Sub cupola de sticlă a sălii conferinței, am asistat „in vivo" la manifestarea fenomenului de creștere a competenței și responsabilității antrenate de adîncirea democratismului nostru socialist, la expresia vie a înfăptuirii uneia dintre cele mai nobile aspirații ale umanismului, ale echității sociale, ca producătorii de bunuri materiale să poată să se manifeste și ca proprietari ai mijloacelor de producție.

Conferința se încadrează în metodele democratice statornicite în practica conducerii partidului și statului nostru, de a se întîlni și dezbate cu oamenii muncii problemele importante ale vieții economice și sociale, de a-i consulta și a stabili împreună măsurile necesare pentru perfecționarea continuă a activității în toate domeniile. Ea reprezintă o expresie elocventă a democratismului orînduirii noastre, a creșterii participării maselor la elaborarea deciziilor. Importanța acestui fapt este covîrșitoare, pentru că, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul Conferinței **„Aceasta asigură ca deciziile de care depinde mersul înainte al societății noastre să fie cu adevărat emanația voinței și înțelepciunii maselor populare, să corespundă intereselor supreme ale patriei, ale poporului și totodată să mobilizeze energiile și capacitatea creatoare a întregii națiuni în lupta pentru înfăptuirea lor".**

Scopul consfătuirii celor 6 000 de cadre de conducere și reprezentanți ai oamenilor muncii a fost dezbaterea realizării în cele mai bune condiții a programului de dezvoltare a industriei și construcțiilor în actualul cincinal, precum și a măsurilor cu privire la perfecționarea conducerii și planificării activității economice.

Cuvîntul de închidere rostit de tovarășul Nicolae Ceaușescu reprezintă un tablou cuprinzător al procesului de construire a societății socialiste, înfățișînd bogatele semnificații și preocupări care însoțesc o operă de asemenea amploare. El constituie totodată o profundă și valoroasă analiză a complexului proces de creștere economică accelerată, o investigație care a scos în evidență principalele probleme ce condiționează dezvoltarea rapidă și eficientă, de la cele ce privesc perfecționarea activității de producție și comercializare a produselor, pînă la cele care vizează îmbunătățirea activității în domeniul investițiilor.

Cifrele prezentate în cuvîntare, care caracterizează tabloul dezvoltării economiei românești, vorbesc de la sine. Ele atestă modernizarea structurii, caracterul pronunțat industrial, creșterea tehnicității și competitivității, vigoarea și dinamismul economiei noastre socialiste. Obiectivele actualului cincinal confirmă forța economiei românești, capacitatea partidului nostru, ca forță conducătoare, de-a pregăti viitorul, de-a asigura progresul rapid al societății, confirmă energia creatoare și adeziunea întregului popor la politica partidului și statului nostru.

ACCELERAREA PROGRESULUI, mai ales în cursul acestui cincinal cînd se pune un accent deosebit pe laturile calitative ale dezvoltării, ne obligă la investigarea căilor menite să pună tot mai deplin în valoare resursele umane și materiale de care dispunem, a factorilor de producție —, a mijloacelor de muncă, materiilor prime, forței de muncă —, care condiționează eficiența activității de producție. Teoria și practica economică, analizele, îndeosebi cele bazate pe un instrumentar mai rafinat și mai riguros, cum sînt funcțiile de producție, au dovedit că costurile, eficiența economică, sînt condiționate de randamentul cu care sînt utilizați factorii de producție, de alegerea combinației lor optime, și bineînțeles de utilizarea lor deplină.

Așa cum a rezultat din numeroase luări de cuvînt este necesar să se acorde o atenție deosebită utilizării cît mai depline a capacităților de producție. Multiple rațiuni economice obligă ca tehnica de vîrf cu care sînt dotate majoritatea întreprinderilor noastre, să fie mai bine utilizată, atît în secțiile de bază, cît și în cele auxiliare în care gradul de utilizare a mașinilor este foarte scăzut, 57,5%. Cel mai adesea tocmai aceste secții, așa zis auxiliare, care fabrică scule, matrițe, dispozitive de o deosebită finețe, care în fapt condiționează într-o mare măsură utilizarea eficientă a capacităților de producție din secțiile de bază, care contribuie la introducerea inovației, a progresului tehnic, la autodotare, dispun de cea mai înaltă tehnicitate, de mașini dintre cele mai moderne și resurse umane de calificare superioară. Poate fi oare acceptată ideea utilizării numai pe jumătate a acestui potențial dinamizator al inovației tehnice, al creșterii economice, această resursă a eficienței? Categoric că nu. Un conducător care veghează la eficiența activității unei unități economice nu poate să accepte o asemenea situație.

Întregul pasaj al cuvîntării conducătorului partidului și statului nostru care analizează modul de folosire a capacităților de producție, rezervele de creștere ale gradului de utilizare, constituie o temă de serioase reflecții. Cele 2 miliarde de lei producție pierdute din cauza întreținerii necorespunzătoare și a nereparării la timp a utilajelor în anul 1971, pledează de la sine pentru necesitatea revizuirii complete a concepției de planificare și organizare a reparațiilor și întreținerii acestora.

Cunoscînd semnificația a ceea ce a însemnat la nivelul economiei naționale, în 1971, stagnările unor mașini din cauza indisciplinei muncii — 81 de milioane ore-om, echivalentul timpului de muncă pe un an a 35 000 de salariați — aceasta obligă la schimbarea modului în care erau uneori considerate la nivelul întreprinderii cele cîteva procente din utilizarea timpului de lucru reprezentate de întîrzieri, absențe sau învoiri, cărora adesea nu li se acorda o atenție prea mare. Ipoteza că dacă nu se vor lua măsuri pentru mai buna utilizare a capacităților de producție în anul 1972 se va putea pierde o producție de circa 28—30 miliarde lei, (ceea ce la nivelul cincinalului ar însemna circa 140—150 miliarde, adică echivalentul producției pe o perioadă de 5—6 luni) determină necesitatea concentrării cadrelor celor mai valoroase din întreprinderi pentru a investiga minuțios și a stabili măsuri concrete pentru sporirea gradului de utilizare. Atragerea specialiștilor din cercetarea științifică, din proiectare, a cadrelor didactice din învățămîntul superior poate contribui la soluționarea unor probleme de care depinde atingerea parametrilor proiectați.

Politica noastră de dezvoltare dinamică, accelerată, are ca rezultat punerea în funcțiune, an de an, a sute de noi capacități de producție de nivel tehnic ridicat pe care exigențele eficienței economice ne obligă să le utilizăm la nivelul parametrilor prevăzuți în proiecte. Îndemnul secretarului general al partidului: „Nici o mașină și nici un utilaj sub randamentul planificat, nici un minut nelucrat!" trebuie să devină o deviză de a cărei importanță și semnificații să se țină seama în fiecare unitate economică.

CONSUMUL DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE, această importantă componentă a combinației factorilor de producție, are implicații serioase, privit atît prin prisma analizei macroeconomice, cît și microeconomice. Reducerea cheltuielilor materiale de producție constituie unul din factorii hotărîtori pentru creșterea eficienței întregii activități, sporirea venitului național și deci implicit pentru ridicarea bunăstării oamenilor muncii. Cheltuielile materiale de producție situîndu-se cu puține procente sub 60 la sută din produsul social total se găsesc încă la un nivel mult prea ridicat, ceea ce influențează negativ venitul național, cu toate consecințele economice ce decurg dintr-o asemenea situație. Dacă nivelul planificat al cheltuielilor materiale nu ar fi fost depășit la sfîrșitul anului trecut se putea adăuga venitului național realizat încă 1,5 miliarde lei. Importanța sarcinii de reducere a cheltuielilor materiale este pusă deplin în evidență dacă avem în vedere faptul că aproximativ 1/4 din sporul venitului național urmează să se realizeze în cincinal pe această cale.

Privindu-le în cealaltă ipostază a lor, a ponderii pe care ele o dețin în prețul de cost, care se ridică la aproape 75 la sută, avem un nou și serios argument care pledează pentru necesitatea reducerii lor la nivelul fiecărei unități economice, al fiecărui produs. Exemplele din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt deplin concludente pentru a demonstra imensele rezerve care există în acest domeniu. Căile sînt multiple, dar poate va trebui să acționăm în mai mare măsură nu numai în direcția unor măsuri organizatorice, de perfecționare a lucrurilor existente, ci în direcția unor schimbări mai profunde de concepție, de elaborare a unor noi produse și tehnologii, mai eficiente, de utilizare a unor înlocuitori sau materiale noi. Analiza funcțiilor de producție a demonstrat prin calcule obiective cît de eficientă poate să fie din punct de vedere economic substituția unor factori de producție cu alții sau alegerea procedeului tehnologic care asigură combinația optimă a factorilor de producție. Și în acest domeniu colaborarea cercetătorilor științifici și proiectanților cu cadrele tehnice și economice din întreprinderi, în alegerea și aplicarea unor soluții de reducere a consumurilor specifice, poate fi extrem de fructuoasă.

EFICIENȚA cu care sînt utilizate resursele umane, unul din factorii principali ai creșterii economice intensive, își găsește expresia sa cea mai sintetică în creșterea productivității muncii. Din acest considerent s-a preconizat ca în cincinalul actual 2/3 din întregul spor de producție să fie realizat prin creșterea productivității muncii. Așa cum sublinia secretarul general al partidului în cuvîntul său la conferință: **„Trebuie să fie tuturor clar că ridicarea productivității muncii constituie factorul hotărîtor al dezvoltării eficiente a producției materiale, al asigurării resurselor necesare creșterii nivelului de trai — și de aceea această problemă să stea permanent în atenția tuturor colectivelor de muncă, tuturor întreprinderilor, centralelor și ministerelor".**

În domeniul utilizării forței de muncă, rezervele sînt foarte mari, nu numai datorită nivelului la care se situează productivitatea muncii astăzi la noi, comparativ cu țările puternic dezvoltate din punct de vedere industrial, ci pentru că asupra lui acționează un complex de factori cu o elasticitate foarte mare, de la nivelul de dotare tehnică, pînă la inovație, înțeleasă în accepțiunea cea mai largă a cuvîntului — tehnică, tehnologică, organizatorică, de conducere. Asupra utilizării eficiente a forței de muncă acționează gradul de înzestrare tehnică a muncii, autodotarea, inovația tehnică și tehnologică, mecanizarea —, adică ceea ce înseamnă substituția factorului forță de muncă cu mijloace de muncă, în cadrul unei combinații mai eficiente a factorilor de producție —, pînă la folosirea mai bună a însuși factorului muncă, prin mai buna utilizare a timpului de muncă, întărirea disciplinei în muncă și normarea muncii, introducerea unor metode moderne de organizare a muncii, extinderea lucrului la mai multe mașini, sincronizarea operațiilor, organizarea locului de muncă etc. Evantaiul acestor factori este pe cît de extins pe atît de larg în valențele proprii de ameliorare, de mobilizare a unor rezerve intrinseci care stau latente.

ORGANIZAREA ȘTIINȚIFICĂ a producției și a muncii, acest instrument deosebit de eficace al economiei moderne, are la noi în țară posibilități imense de aplicare cu rezultate deosebit de favorabile. Două cifre credem că sînt concludente. Dacă în țări dezvoltate din punct de vedere industrial la un dolar investit în activitatea de organizare

Ioniță OLTEANU

→

se obțin de obicei 3—4 dolari, la noi calculele făcute la un număr de 338 studii elaborate și aplicate în mai multe unități au estimat că la 1 leu cheltuit se obțin între 20—25 lei [1]. Criticînd în cuvîntarea sa la Conferință faptul că acțiunea de organizare începută nu este continuată cu consecvență, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: **„Este necesar ca toate cadrele din industrie, toți oamenii muncii să înțeleagă faptul că organizarea producției și a muncii reprezintă astăzi una din cele mai importante rezerve de creștere a eficienței activității economice“.** Cu atît mai mult cadrele de conducere trebuie să-și exercite acest prerogativ, acest atribut care le revine direct, ele trebuie să fie preocupate să stimuleze elaborarea studiilor în acest domeniu și să urmărească aplicarea lor.

Organizarea științifică nu are în vedere numai utilizarea și combinarea cît mai eficientă a factorilor de producție. Sfera ei de activitate îmbrățișează și factorul dispozitiv, adică aparatul de conducere, mai buna organizare a procesului informațional-decizional, simplificarea și raționalizarea evidenței, a fluxurilor, mecanizarea lucrărilor de birou, utilizarea tehnicii electronice de calcul.

ÎMBUNĂTĂȚIREA DECIZIILOR, creșterea responsabilității centralelor și întreprinderilor, determină necesitatea ca colectivele de conducere să nu privească numai în interiorul unităților să-și concentreze atenția numai asupra modului de utilizare a factorilor de producție, ci să observe și să analizeze și evoluția mediului exterior, să dea dovadă de inițiativă, de spirit întreprinzător, să-și elaboreze liniile strategice de dezvoltare, să-și facă din inovație un mijloc eficient prin care să cucerească noi piețe de desfacere, să-și îmbunătățească rezultatele economico-financiare. Acest mod de a acționa presupune modificarea unor concepții în conducere, care trebuie să pornească întotdeauna de la analiza rezultatelor economice, de la supravegherea continuă a mediului economic, social, tehnologic, pentru a descoperi noile tendințe și oportunități și a găsi răspunsurile cele mai potrivite.

Într-un mediu în continuă schimbare în care produsele și tehnologiile se demodează rapid, promovarea inovației este unul din mijloacele cele mai eficiente pe care le avem la îndemînă pentru înfruntarea viitorului. În prezent avem o bază de cercetare științifică tehnică în plină dezvoltare, dispunem de numeroși specialiști valoroși în învățămîntul superior. Activitatea de cercetare în domeniul științelor tehnice s-a intensificat mult în ultimii ani îndeosebi în domenii de vîrf cum sînt electronica, electrotehnica, construcțiile de mașini. Este necesar ca dialogul industrie-cercetare-învățămînt să devină tot mai eficient, să se materializeze în noi tehnologii și produse, în accelerarea asimilării în producție a rezultatelor cercetării, în reducerea importului de licențe, în ridicarea calității și competitivității produselor noastre, în valorificarea superioară a bazei energetice și de materii prime.

INDUSTRIALIZAREA accelerată a țării, diversificarea producției, creșterea calității produselor și a competitivității lor, exercitarea atribuțiilor conferite de legea privind activitatea de comerț exterior, au permis ca centralele și întreprinderile românești să fie mai mult prezente pe piața externă, să pătrundă pe noi piețe.

Sarcinile care ne stau în față în acest cincinal în domeniul comerțului exterior solicită ca întreprinderile și centralele industriale să-și îmbunătățească activitatea de producție, să fie preocupate permanent de ridicarea calității produselor, de perfecționarea tehnologiilor, asimilarea de noi produse complexe, îndeosebi mașini și utilaje cu tehnicitate ridicată, care să fie purtători ai unei mărci românești de prestigiu, cu plasament larg pe piața externă a unor instalații complexe, licențe și proiecte, să urmărească adaptarea permanentă a structurii sortimentale la cerințele piețelor externe. Într-un cuvînt aceasta înseamnă ca ele să-și schimbe optica față de producție dar și față de modalitățile de prospectare a piețelor externe, de contractare, de distribuție și promovare tot mai eficientă a exportului.

Competențele largi acordate unităților economice în domeniul comerțului exterior, al cooperării în producție cu alte țări, presupun ca să crească mai mult spiritul de inițiativă, ca și responsabilitatea față de dezvoltarea în perspectivă, față de valorificarea produselor, față de rezultatele economice pe care le obțin.

AȘA CUM A REZULTAT din lucrările conferinței, din luările de cuvînt, rezultatele bune obținute în economie, în creșterea eficienței activității unităților economice, se datoresc și aplicării măsurilor de îmbunătățire preconizate de Conferința Națională și Congresul al X-lea al partidului, care au vizat multiple domenii cum sînt cadrul organizatoric și de conducere, planificarea, sistemul financiar și de credit, prețurile, investițiile, cercetarea și proiectarea, aprovizionarea tehnico-materială, relațiile contractuale.

Acestea au avut drept rezultat, așa cum s-a subliniat în analiza aplicării lor expusă în cadrul Conferinței, îmbunătățirea stilului și metodelor de conducere, creșterea răspunderii ministerelor, Centralelor și întreprinderilor pentru buna gospodărire a fondurilor productive și a mijloacelor financiare, pentru întărirea disciplinei și ordinei în activitatea economică.

În cadrul noii structuri organizatorice a industriei centralele industriale permit economiei românești să se adapteze la fluxul schimbărilor impuse de revoluția științifică și tehnică, de impulsul dimensional, inovațional, informațional, determinat de aceasta. După cum au arătat numeroși vorbitori în cadrul Conferinței, aceste mari organisme economice, confruntate cu viața, se dovedesc pe deplin viabile. Cînd concepția care a stat la baza înființării lor a fost dusă cu consecvență pînă la capăt, îndeosebi în ce privește conceperea structurii organizatorice, ierarhizarea precisă a atribuțiilor și competențelor între minister, centrală, întreprindere, și cînd s-a ținut seama de condițiile specifice ale fiecărui caz concret în parte rezultatele obținute au fost foarte bune. În aplicarea unui concept în practică, oricît de avansat ar fi acesta, pot să apară și unele dificultăți, neconcordanțe, pentru că realitatea, viața nefiind plată, uniformă, solicită adaptări concrete și în spațiu și în timp. Este firesc ca și centrala industrială, care corespunde ca concepție exigențelor economiei moderne, să fie necesar să se adapteze cît mai bine condițiilor concrete, să-și continue, ca orice organism viu, procesul de creștere, de maturizare.

În etapa actuală, pentru a-și realiza mai bine rolul pentru care au fost create centralele urmăresc să integreze cît mai bine unele din funcțiuni, îndeosebi cele de cercetare-dezvoltare, de aprovizionare-desfacere, de pregătire a cadrelor. Desigur că acest proces nu se poate face decît pornind de la criteriile eficienței economice și de la situațiile concrete ale fiecărui caz. Adică o funcție sau unele activități vor fi încadrate parțial sau total în cadrul unei centrale ținînd seama de măsura în care acest proces asigură o eficiență sporită activității productive desfășurate în întreprinderi.

Dacă în practică au apărut uneori erori în aplicarea noilor forme organizatorice, acestea s-au datorat fie unor cauze obiective, — aplicarea rigidă a unor principii fără a ține seama de condițiile concrete, perfectibile prin unele corijări — fie subiective, provenite din mentalitatea unor cadre, care nu doreau să renunțe la unele atribute, chiar și atunci cînd acest fapt le ușură munca sau a unora care nu erau dispuse să-și asume noi responsabilități. Mai buna distribuire a atribuțiilor, revizuirea structurilor, sau cum se numește în termeni de specialitate „degresarea“, adică reducerea numărului de compartimente, de trepte ierarhice de personal, atunci cînd este cazul, pentru ca ele să devină cît mai suple, cît mai eficiente, constituie de fapt o sarcină permanentă.

Creșterea concentrării producției, consecință, dar și scop al înființării centralelor, determină — așa cum a fost subliniat și în cadrul Conferinței — necesitatea continuării procesului de profilare și specializare a unităților economice, organizării mai bune a cooperării. Această cerință este cît se poate de obiectivă, pentru că concentrarea producției în întreprinderi mari, pentru a fi eficientă, trebuie să fie specializată, ceea ce presupune în cazul produselor complexe, promovarea pe scară largă a cooperării cu sute, uneori chiar cu mii de subfurnizori. În contextul economiei noastre profilarea și specializarea industriei republicane ar putea fi însoțită de cooperarea cu numeroase întreprinderi mici și chiar foarte mici, complementare — și ele strict specializate — ale industriei locale. Un proces de profilare, specializare, cooperare gîndit în acest ansamblu ar fi extrem de profitabil, ar contribui la mai buna aprovizionare și cooperare în industrie.

Dificultățile care se mai mențin astăzi uneori în procesul de aprovizionare tehnico-materială sau de cooperare, nerespectarea fermă a disciplinei contractuale, chiar dacă mai au uneori la bază deficiențe organizatorice, provin totuși în majoritatea cazurilor din cauze subiective. Este concludent faptul, așa cum a rezultat și în cadrul conferinței, că în timp ce unele întreprinderi duc lipsă de anumite materiale, la altele acestea prisosesc. Dacă acest „nerv“ vital al economiei nu funcționează cu precizia unui mecanism bine sincronizat, rezultatele efortului pentru utilizarea eficientă a factorilor de producție sînt diminuate, uneori chiar anihilate. Cea mai bună programare a producției și încărcarea optimă a capacităților sînt date peste cap de o aprovizionare care pulsează neritmic.

ÎNTORȘI LA LOCURILE de muncă de la acest forum de conducere participativă cu un sentiment sporit de responsabilitate colectivă pentru tot ceea ce ne revine să înfăptuim sau ne propunem să înfăptuim, cu siguranță că dialogul va continua în cadrul fiecărui colectiv, concretizîndu-se în programe de măsuri, subordonate imperativului sporirii randamentului și eficienței. Acest imperativ, creșterea rolului unităților economice din țara noastră, atrage după sine necesitatea unor schimbări și în mentalitate, care să conducă la abordarea problemelor de conducere într-un mod mult mai responsabil, mai curajos, printr-o prismă mult mai practică, avînd în vedere întotdeauna necesitatea obținerii unor rezultate cît mai bune.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu insista în cuvîntul său la Consfătuire asupra necesității de a lichida practica rezumării muncii de conducere doar la sesizarea neajunsurilor, arătînd că proba eficienței conducerii stă în capacitatea rezolvării problemelor. Schimbarea opticii de conducere în spiritul creșterii responsabilității, al inițiativei creatoare, al unei viziuni mai pronunțat economice, orientată în mai mare măsură spre creșterea eficienței, a descoperirii și punerii în valoare a tuturor rezervelor, va contribui substanțial la îmbunătățirea deciziilor.

Aria întinsă a problematicii abordate în cadrul unei Consfătuiri de amploarea celei ce a avut loc săptămîna trecută nu poate fi cuprinsă în cadrul prea strîmt al unui comentariu. Nici multiplele semnificații ale unui asemenea amplu dialog între conducerea partidului și statului nostru și cei chemați să înfăptuiască prevederile programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltare nu pot fi desprinse în totalitatea lor. Un lucru a ieșit însă pregnant în evidență, că oamenii muncii, au înțeles pe deplin noua lor condiție de producători și proprietari ai mijloacelor de producție, reflectat în responsabilitatea și maturitatea cu care au ridicat problemele, în încrederea în forțele proprii, care ne dă certitudinea transpunerii în viață a celor mai cutezătoare obiective. Conferința a constituit o școală, o experiență, care va avea cu siguranță o înrîurire favorabilă asupra revizuirii stilului de muncă, a modului de a aborda și rezolva problemele cu care sînt confruntate unitățile economice.

Punînd în centrul dezbaterilor sale probleme fundamentale ale dezvoltării economiei noastre, antrenînd gîndirea creatoare a maselor largi, Conferința marchează un moment important în mersul nostru înainte, în realizarea unei economii socialiste moderne, corespunzătoare societății pe care o construim.

---

1) Vezi C. Hidoș: „Integrare, profilare, specializare — exigențe ale industriei moderne“ în Viața economică nr. 6/1972

FĂURIREA PROPRIULUI DESTIN

(Urmare din pag. 2)

primelor lucrări agricole de primăvară, pentru a pune o temelie puternică producției din acest an. Numeroase stațiuni de mecanizare au raportat terminarea reparațiilor la utilajele care vor fi folosite în această primăvară, iar cooperativele agricole, în marea lor majoritate, au efectuat pregătiri temeinice pentru însămînțări, unele din ele, profitînd de condiții meteorologice favorabile, începînd de pe acum aceste lucrări.

Succesele oamenilor muncii din agricultură contribuie la bunăstarea țării și implicit la ridicarea veniturilor, a nivelului de trai al țărănimii. Țelul a tot ce făurim, scopul întregii politici a partidului și statului nostru, esența însăși a edificării societății socialiste, este bunăstarea și fericirea omului. Veniturile generale ale țărănimii cooperatiste au crescut în cincinalul trecut cu 15,4% și urmează să crească în actualul cincinal cu 22—30%.

Creșterea veniturilor țărănimii, atenția acordată dezvoltării producției agricole, preocuparea pentru mai buna organizare a muncii, mecanizarea producției agricole, introducerea cuceririlor științei, ridicarea nivelului de pregătire profesională și politică a țărănimii, mai buna organizare generală a teritoriului satelor — creează premisele obiective pentru dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre munca agricolă și munca industrială, pentru apropierea treptată a condițiilor de viață ale oamenilor muncii de la sate de cele ale oamenilor muncii din orașe. Partidul și statul nostru acționează astfel planificat și conștient în direcția întăririi unității dintre muncitorime și țărănime, a creării unei societăți unitare de oameni ai muncii animați de aceleași idealuri, de aceleași scopuri, în direcția făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

HOTĂRÎRE FERMĂ, EFORTURI SUSȚINUTE PENTRU PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII INDUSTRIALE ȘI DE CONSTRUCȚII

A TRECUT mai puțin de o săptămînă de la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi, centrale industriale și de construcții. Ecoul dezbaterilor în acest înalt forum stăruie adînc nu numai în mințile și inimile participanților, dar și în întreaga țară, stîrnind un puternic entuziasm în rîndul tuturor oamenilor muncii hotărîți să înfăptuiască neabătut indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, *programul stabilit de îmbunătățire a întregii activități din industrie și construcții și să-și aducă contribuția la edificarea României socialiste multilateral dezvoltate.*

O dată întorși la locurile lor de muncă, delegații oamenilor muncii din centrale, grupuri de uzine, trusturi de construcții și din întreprinderi, precum și activiștii de partid, de sindicat și de U.T.C., analizează în profunzime posibilitățile pe care le au în prezent și în perspectivă pentru a fructifica mai bine, mai eficient, potențialul existent atît în domeniul producției, cît și în cel al organizării și conducerii unităților economice.

În numărul de față, „Viața economică" publică cîteva articole pe marginea problemelor dezbătute la Conferință, reliefînd măsurile ce se iau pe locurile de muncă pentru transpunerea în viață a amplului program de perfecționare a activității industriale și din construcții.

MUNCA POLITICO-EDUCATIVĂ ÎN SPRIJINUL CREȘTERII EFICIENȚEI ECONOMICE

MARELE forum al oamenilor muncii din industrie întrunit recent în Conferința pe țară, a dezbătut multiple probleme ale dezvoltării economiei. **Indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în ampla cuvîntare rostită cu prilejul acestei Conferințe, precizează clar că obținerea unor rezultate mai bune depinde de modul în care organele și organizațiile de partid, cadrele de conducere, toți oamenii muncii se vor mobiliza pentru înfăptuirea sarcinilor, de modul în care fiecare se va strădui să pună în valoare toate resursele de care dispune.**

Întorși de la lucrările Conferinței la locurile noastre de muncă am început să analizăm sarcinile ce le avem de rezolvat prin prisma indicațiilor primite. Unitățile industriale din județul nostru, și în mod deosebit, Uzina de construcții de mașini, Combinatul siderurgic din Reșița, Uzinele „Oțelul roșu", au fost citate atît în plenul conferinței cît și în ședințele de ramură, fiind criticate pentru modul în care au realizat unele contracte economice și cooperarea cu alte întreprinderi, fapt ce a generat mari greutăți unor unități din diferite centre ale țării. Problema principală de care va trebui să ne ocupăm — și sîntem hotărîți s-o facem — este aceea de a înlătura carențele ce se mai manifestă în aceste unități cît și în altele privind spiritul de răspundere al cadrelor de conducere și ale organizațiilor de partid. De altfel, ne-am convins și mai mult la această Conferință că în puterea noastră stau mijloace pe care, folosindu-le rațional, putem elimina multe din greutățile pe care le întîmpinăm.

Comitetul județean de partid va sprijini mai activ perfecționarea metodelor de conducere a unităților industriale, dar în același timp va insista și pentru rezolvarea de către ministerele economice a unor sarcini ce sînt în competența lor. Cadrele noastre sînt pregătite, manifestă dorința de a lucra bine. Dar aceste calități nu sînt întotdeauna suficiente. Se cere mai multă îndrăzneală, o activitate mai operativă și directă cu cei care au atribuții în rezolvarea unor sarcini, înlăturarea verigilor intermediare și, mai ales, sistemul de rezolvare de probleme prin scrisori și corespondență, de acoperire și justificare a neajunsurilor.

Una din cauzele principale care a generat oarecari rămîneri în urmă la unele din unitățile din raza județului nostru, este **slaba pregătire a fabricației.** Primindu-se cu întîrziere documentația tehnică nu există totdeauna timpul necesar pentru analiză și organizare, se trece rapid la execuție, iar pe parcurs se constată fie greșeli, fie lipsa unor materii prime sau materiale. Pentru centrale, cum e Grupul de uzine — Reșița, un asemenea mod de lucru nu este permis, deoarece el atrage după sine nenumărate neajunsuri care, toate, se răsfrîng, în ultimă instanță, în mod negativ asupra eficienței economico-financiare a activității productive.

Și totuși un asemenea sistem de lucru continuă, din păcate, să existe. UCMMA Bocșa și UCM Caransebeș, de pildă, execută construcții metalice după documentația executată cel puțin de 20 institute de proiectări. Or, această divizare este un dușman al tipizării construcției metalice, constituie o frînă puternică în calea creșterii productivității muncii. Elemente de construcții metalice, cu aceeași funcționalitate și cu aceleași sarcini, cum e spre exemplu, un stîlp de hală, se rezolvă în foarte multe forme, fiecare proiectant avînd concepția sa. Se întîmplă însă ca unii proiectanți să nu cunoască suficient profilele de laminate pe care le au la dispoziție constructorii de mașini, obligîndu-i nu odată ca din tablă groasă să-și facă singur profilele necesare. Așa stînd lucrurile, va trebui să constituim o grupă de proiectare pentru construcții metalice la aceste unități din grupul de Uzine Reșița — grupă care să primească numai tema de proiectare și apoi să realizeze proiectul și construcția metalică pentru construcțiile industriale. În acest fel, vom crea condiții pentru refolosirea unor proiecte, utilizarea mai bună a forței de muncă prin specializarea ei pe lucrări care, prin tipizare, pot deveni de serie, fapt ce va avea implicații favorabile asupra sporirii productivității muncii și creșterea eficienței economice în ansamblu.

O altă problemă pe care trebuie s-o soluționăm este **creșterea mai accentuată a productivității muncii.** Este adevărat că unitățile noastre economice au îndeplinit indicatorul de productivitate și în 1971 și au început bine și 1972. Dar ne gîndim de pe acum în viitor, cînd sporul de producție va trebui să fie realizat în mai mare măsură pe seama creșterii productivității muncii. Ținînd seama de marile rezerve interne existente în această direcție, am întreprins unele studii, pe care în perioada care urmează sîntem hotărîți să le amplificăm, pentru a depista noi rezerve ce pot fi fructificate de fiecare unitate industrială din județul nostru. Considerăm că va fi cu putință pe această cale, ca încă în acest an, să realizăm sporuri de producție de cîteva zeci de milioane lei.

O altă sursă principală de sporire a productivității muncii o constituie acțiunea de **autoutilare,** care permite nu numai să fie eliminate „locurile înguste", ci și înlocuite o serie de mașini universale cu agregate specifice unor operații. În anul 1971, industria județului a executat, prin autoutilare, mașini și agregate în valoare de 30 milioane lei. Pentru 1972 valoarea utilajelor se va ridica la 45 milioane lei. De acum ne gîndim la prevederile pentru 1973, cînd dorim ca realizările prin autoutilare să fie cu 60% mai mari decît în 1972. Pentru atingerea acestor obiective vom milita pentru afirmarea, în primul rînd, a capacității creatoare a cadrelor tehnice proprii, dar vom insista și pe o strînsă colaborare cu institutele de învățămînt superior și cu institutele de cercetări de specialitate.

Aceeași atitudine o vom adopta și în rezolvarea problemei **pieselor de schimb.** Este mai normal, mai eficient, ca întreprinderile noastre care dispun de multă experiență, să producă singure o serie de piese necesare, decît să bată la toate ușile, să le ceară de la furnizori necondiționali. În felul acesta multe neajunsuri în realizarea ritmică a planului vor fi înlăturate, obținîndu-se în schimb produse mai multe și la costuri mai reduse.

Pentru sporirea accentuată a producției și productivității muncii concomitent cu diminuarea costurilor, **avem condiții optime pentru valorificarea mai largă a unor resurse** cum sînt: utilizarea mai bună a capacităților de producție existente, îmbunătățirea continuă a indicilor de utilizare a mașinilor și agregatelor (prin generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III), înlăturarea cauzelor care determină stagnări, extinderea unor procedee moderne de lucru, mecanizarea și automatizarea lucrărilor.

Vorbind de posibilitățile de sporire a productivității muncii, trebuie să remarcăm că avem la îndemînă și alte resurse. Una din ele este **întărirea disciplinei în muncă, folosirea din plin a timpului de lucru** (persistă încă, la întreprinderi fluctuații, învoiri și lipsuri de la program, care lunar însumează sute de ore nelucrate). În scopul lichidării neajunsurilor existente, organizațiile de partid, organizațiile sindicale și de U.T.C. au cîmp larg de activitate pentru a convinge pe fiecare om al muncii, prin mijloace politice specifice, că este deopotrivă în interesul său personal, al familiei sale și al economiei naționale, să lucreze conștiincios, disciplinat și cu spirit de răspundere.

O direcție importantă în spre care vom îndrepta mai hotărît munca organizațiilor de partid și a conducerilor din unitățile industriale, este **sporirea eficienței economice.** În afară de înlăturarea fenomenelor de risipă, de degradare a unor materiale, de utilizare nerațională a materiilor prime, în care scop vom lua măsuri complexe, ne gîndim să stabilim sarcini inginerilor și cadrelor tehnice din întreprinderi privind valorificarea unor mari rezerve de care, în prezent, nu se ocupă nimeni. Astfel, de pildă, resursele energetice secundare ale Combinatului siderurgic — Reșița și Uzinei „Oțelul Roșu" — resurse care se ridică la sute de mii tone combustibili convenționali —, va trebui să le captăm și să le folosim în scopuri utile. Căldura care iese acum în cantități mari pe coșurile oțelăriilor trebuie și ea captată și trimisă să încălzească și să alimenteze cazanele din propria uzină.

Dar mai avem și alte resurse de valorificare a produselor secundare rezultate din procesele tehnologice de bază, la care aportul unor specialiști și cercetători poate să fie mai mare decît în prezent. Bunăoară, în fiecare zi, de la secția furnale și oțelărie rezultă cantități masive de zgură care se aruncă în halde, deși este un produs secundar care se pretează la fabricarea de materiale de construcții. Va trebui să-i dăm, de asemenea, o utilizare eficientă, decît să aducem materiale asemănătoare din altă parte.

Pentru **ridicarea activității productive și sporirea eficienței economice**, lucrările Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții și, îndeosebi, ampla cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a indicat căi multiple și concrete. Studiindu-le cu atenție pentru a le putea aplica la condițiile unităților noastre economice, Comitetul județean și organizațiile de partid sînt hotărîte să facă totul pentru a da viață măsurilor preconizate de Conferință, prin **îmbunătățirea,** în primul rînd, **a stilului și metodelor sale de lucru,** prin ridicarea activității politico-educative la nivelul actualelor exigențe, mobilizînd larg pe comuniști, pe toți oamenii muncii, în vederea valorificării cît mai depline a resurselor din fiecare întreprindere și loc de muncă, pentru a obține în acest an cele mai mari realizări în înfăptuirea planului de stat.

ing. Trandafir COCÎRLĂ
prim-secretar
Comitetul județean P.C.R.
Caraș-Severin

O ÎNALTĂ ȘCOALĂ

CONFERINȚA PE ȚARĂ a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții — convocată din inițiativa secretarului general al partidului — a constituit pentru delegații centralei noastre industriale nu numai prilejul unui schimb valoros de idei, ci și o înaltă școală în care am învățat cum trebuie să muncim fiecare la locurile noastre de muncă pentru a ne aduce contribuția la ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței întregii activități economice. Acum cînd ne-am întors la locurile noastre de muncă sîntem hotărîți să punem întreaga putere de muncă și capacitate pentru a găsi căile și metodele cele mai eficiente în vederea înfăptuirii prevederilor rezoluției adoptate la Conferință, pentru ca Centrala industrială de la Hunedoara să se situeze și pe mai departe în rîndul unităților fruntașe pe țară, să-și aducă din plin contribuția la aplicarea în viață a politicii partidului de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

La Centrala industrială de la Hunedoara — care continuă să dețină o pondere mare în sarcinile de plan ale industriei metalurgice — una din problemele majore ce se pune la ora actuală este aceea de a găsi **noi resurse pentru folosirea cît mai din plin a capacităților de producție și a forței de muncă** — astfel încît să putem, pe de o parte, acoperi mai bine necesitățile de metal ale țării, iar pe de altă parte, să ridicăm și mai mult eficiența economică în fiecare unitate componentă și pe ansamblul centralei. Firește, măsurile pe care urmează să le luăm vor fi diferențiate, în funcție de specificul activității fiecărui combinat sau uzine, a sarcinilor de plan pe care le au de realizat și resurselor ce pot fi fructificate, în primul rînd, prin eforturi proprii. Care sînt primele gînduri ale delegaților care au participat la lucrările Conferinței și în ce direcții ne gîndim să acționăm ?

În ce privește **utilizarea mai bună, mai completă a capacităților de producție,** ne gîndim și am schițat unele măsuri pentru Combinatul siderurgic-Hunedoara, care are ponderea cea mai mare în producția Centralei noastre. Aici vom acționa, în primul rînd, pe linia mai bunei sincronizări a proceselor de producție, astfel încît la furnalele și cuptoarele Martin și electrice să obținem, cu aceleași agregate, mai multă fontă și oțel. La oțelăria electrică vom introduce în cel mai scurt timp posibil oxigenul, fapt ce ne va permite să scurtăm simțitor durata de elaborare a șarjelor și, în plus, să reducem cu 15% consumul de energie și cu 25% cel de electrozi.

Creșterea producției de metal va trebui apoi îmbinată cu obținerea unor **randamente mai înalte la liniile de laminare,** unde de fapt se termină procesul siderurgic și se creează condiții pentru obținerea producției-marfă. La laminoare, vom îmbunătăți, în primul rînd, programarea de laminare, în așa fel încît agregatele să funcționeze o perioadă cît mai mare pentru a nu fi nevoiți să schimbăm mereu cajele de laminare. Totodată, prin efortul Centralei industriale și cu sprijinul activ al ministerului nostru vom monta minilaminorul existent, fapt ce ne va permite să obținem, după calculele făcute de specialiștii noștri, o pro-

ing. Costache TROTUȘ
director general
Centrala industrială - Hunedoara

→

←

ducție anuală suplimentară de 8—10 mii tone profile ușoare.

Preocuparea pentru folosirea mai eficientă a agregatelor de bază siderurgice, va fi împletită și cu **măsuri pentru utilizarea mai bună a capacităților de producție în turnătorii la toate uzinele noastre** — cu deosebire la Uzina „Victoria" din Călan și Uzina de fier Vlahița — și ridicarea la 80% a indicelui de utilizare a mașinilor-unelte din secțiile de întreținere — sectoare care au, de asemenea, o pondere însemnată în producția globală a Centralei noastre industriale.

Așa cum am subliniat însă și în cadrul lucrărilor Conferinței, măsurile pe care ne-am gîndit să le întreprindem și să le materializăm într-un termen cît mai scurt pentru mai buna utilizare a capacităților de producție, vor putea da roadele scontate în măsura în care și beneficiarii noștri vor înțelege să ne sprijine în această direcție. Este vorba, în primul rînd, ca aceștia să solicite din timp cantitățile de metal necesare și nu așa cum procedează în prezent încă mulți cînd activitatea de contractare se desfășoară abia cu 15—20 de zile înainte de începerea perioadei de plan. **Dacă toți beneficiarii noștri ar respecta Legea contractelor economice, care prevede încheierea contractelor cu minimum 6 luni înaintea începerii perioadei de plan, ar avea de cîștigat mult atît ei cît și Centrala noastră, ar avea de cîștigat, mai ales, economia națională.** Avînd încheiate contracte ferme din timp, am putea face o bună pregătire și organizare a fabricației în toate sectoarele de bază, dar mai ales optimizarea programelor de laminare, fapt care s-ar reflecta pozitiv și asupra sporirii producției de laminate și asupra respectării contractelor economice. În acest context, **va trebui să studiem mai bine cu beneficiarii noștri cerințele de metal în perspectivă, pentru a putea încheia cu ei contracte economice pe termene mai lungi.**

De la înființarea Centralei noastre, am căutat să imprimăm în toate verigile producției, în toate compartimentele de activitate, **grija deosebită pentru utilizarea cît mai gospodărească a resurselor materiale și financiare, încît să ridicăm mereu eficiența economică a întregii activități.** Putem arăta că în această perioadă, volumul beneficiilor a crescut într-o măsură însemnată, iar cheltuielile la 1000 lei producție-marfă au scăzut simțitor. Totuși nu putem spune nici pe departe că am epuizat toate posibilitățile privind obținerea producției în condiții de economicitate maximă, mai ales dacă avem în vedere că în Centrala noastră cheltuielile materiale reprezintă peste 80% din elementele prețului de cost. De aceea, vom acționa pe toate căile pentru reducerea consumurilor specifice la toate produsele. În acest sens, la Combinatul siderurgic Hunedoara vom impulsiona lucrările privind introducerea utilizării prafurilor exoterme la turnarea lingourilor; după studii mai îndelungate am stabilit un program de dotare a ajustajelor cu mașini de finisat, fapt care ne va crea condiții pentru îmbunătățirea calității suprafețelor laminatelor și reducerea corespunzătoare a rebuturilor. În același timp, ne propunem să revizuim urgent tehnologiile folosite în turnătorii, unde adaosurile de prelucrare a pieselor sînt încă mari, generînd risipă de metal. Măsuri asemănătoare am stabilit și pentru Uzinele „Victoria"-Călan și Uzina de fier din Vlahița.

Schițînd succint și în linii generale măsurile pe care le-am luat și altele ce vor fi materializate pe parcurs în direcția gospodăririi mai bune a materiilor prime și a materialelor — ca una din condițiile de bază, hotărîtoare, pentru sporirea eficienței economice — nu uităm de loc rezervele ce mai pot fi fructificate la fiecare loc de muncă în parte. Mă refer, îndeosebi, la minereu, cocs, cărămizi refractare și altele — domenii în care se mai înregistrează uneori risipă. Aici, alături de măsuri tehnico-organizatorice, va trebui intensificată munca politică în rîndurile muncitorilor și tehnicienilor pentru utilizarea și gospodărirea lor cu maximum de grijă și răspundere.

conducerea de partid și de stat a metodelor democratice de conducere, iar pe de altă parte, indicațiile ce se dau de fiecare dată cu asemenea prilejuri de către conducerea de partid și de stat, constituie pentru siderurgiști ca de altfel pentru toți oamenii muncii din țară, elemente hotărîtoare pentru perfecționarea activității productive, de conducere a întreprinderilor și centralelor industriale.

Personal am luat parte la dezbaterile Conferinței în calitate de delegat al oamenilor muncii din Combinatul gălățean și de aceea pot să apreciez că acest eveniment a constituit pentru noi un exemplu al gîndirii și înțelepciunii colective. Expunerea de înaltă ținută științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu jalonează un întreg program de acțiune pentru centrale și întreprinderi, iar dezbaterile din plenară și din comisiile Consfătuirii au prilejuit un prețios schimb de opinii și de experiență. În cuvîntul meu din comisia pe ramură, m-am referit la unele probleme care solicită, după părerea noastră, o urgentă rezolvare, pentru îmbunătățirea activității organizatorice și de ansamblu ale centralei și unităților sale productive, pentru creșterea eficienței activității și satisfacerea în mai bune condițiuni a solicitărilor beneficiarilor interni și externi.

Prima problemă se referă la **atribuțiile, sarcinile și competențele centralei.** Forma organizatorică a centralei fără suprastructură, în care organul colectiv de conducere este în același timp și organul de execuție și răspunde de măsurile pe care le ia, este, după părerea noastră — și practica a confirmat-o pe deplin — forma de conducere concretă, operativă, cu răspundere precisă, fără verigi intermediare. În baza legii nr. 11 privind organizarea și funcționarea unităților socialiste din 1971, s-au stabilit noi atribuții și competențe pentru centrale, care ridică nivelul decizional al organului colectiv de conducere. În același timp o parte din competențele avute pînă la noua lege nu mai apar în noile reglementări, lucru care nu este de natură să ne stimuleze activitatea pe linia valorificării depline a potențialului de care dispunem.

Am solicitat ca, pe viitor, reglementările care vor apare, să nu se facă în sensul reducerii competențelor, ci al măririi lor pentru ca centralele să poată avea putere de decizie cît mai largă. Am considerat totodată să atrag atenția asupra faptului că centralele trebuie să dispună și de unele competențe care să contribuie la rezolvarea operativă a unor probleme de bază ale întreprinderilor, în special a acelora care se dezvoltă într-un ritm puternic, ca urmare a alocării unor fonduri importante de investiții pentru obiective noi.

O altă problemă o constituie **asigurarea unui cadru mai adecvat pentru stimularea activității de asimilare în fabricație a pieselor de schimb și a unor materiale care se importă.** Cunoscută fiind complexitatea și diversitatea agregatelor de la Combinatul siderurgic — Galați, este de cea mai mare importanță ca întreținerea și reparația acestor agregate să se facă la timp și în cele mai bune condiții. Or, acest lucru nu se poate realiza deoarece fabricația pieselor de schimb și a unor materiale, care constituiau sau constituie o problemă exclusivă de import, nu este încă organizată în mod corespunzător și deoarece există tendința de a se solicita fonduri valutare suplimentare socot că trebuie găsită o reglementare a situației, concomitent cu măsurile interne ce le vom lua în combinat pentru realizarea unei părți din acestea, prin autoutilare.

În mod concret, am să dau și în această privință cîteva exemple: Fabrica de articole tehnice din cauciuc-Brașov este specializată în executarea garniturilor de cauciuc care rezistă la mare presiune. Ea face aceste garnituri în serie mare pentru industria de autocamioane și tractoare. Pentru cajele laminoarelor de la combinatul nostru sînt necesare garnituri de aceeași calitate, dar în serie mică. Deși rezultatele obținute cu aceste garnituri au fost echivalente cu acelea obținute cu garnituri din import, nu am reușit totuși să asigurăm cantitatea necesară, deoarece fabricația în serie mare pentru camioane este, se pare, mult mai rentabilă. Fiind refuzați la contractare am fost nevoiți să recurgem la importuri. Un alt exemplu. La întreprinderea din Jilava se fabrică furtunuri de mare presiune (200 atmosfere) care, calitativ, sînt identice cu cele din import. Dar fabrica livrează aceste furtunuri la metraj, fără piesele de îmbinare la capete (fabrica a fost dotată în acest scop și cu mașini speciale) și într-o gamă de dimensiuni care nu satisface nevoile noastre. Din această pricină am fost și sîntem nevoiți să importăm asemenea furtunuri, cheltuind însemnate fonduri valutare.

Din exemplele date, cît și din altele, rezultă clar că posibilitățile de reducere a importurilor de piese de schimb, materiale, motoare și altele, nu sînt tratate cu toată răspunderea și nu sînt coordonate în cadrul ministerelor la nivelul corespunzător. De aceea, se impune ca organele cu răspundere din cadrul ministerelor să aibă sarcina de a rezolva în mod operativ fabricația curentă a reperelor pentru care există capacitatea tehnică necesară în țară. Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuire, aprovizionarea în condiții corespunzătoare cu piese de schimb condiționează în mod hotărîtor exploatarea rațională a mașinilor și utilajelor, evitarea stagnărilor și întreruperilor în funcționarea acestora, folosirea integrală a capacităților de producție. Consider că o deosebită importanță în stimularea producției pieselor de schimb o va avea îndeplinirea indicațiilor date de secretarul general al partidului nostru la Consfătuire de a ridica rentabilitatea pieselor de schimb, față de rentabilitatea la celelalte produse, și de a lăsa la dispoziția întreprinderilor o parte însemnată — 40—50% — din beneficiile obținute.

Indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu ocazia vizitei la combinatul nostru în mai 1971, am căutat să le transpunem în viață. Am organizat un centru de cercetare și proiectare în cadrul centralei care în prezent, cu cei 550 de ingineri, tehnicieni și proiectanți asigurăm cercetarea și asimilarea oțelurilor și laminatelor plate, precum și proiectarea unui volum de investiții de 360 milioane, necesare întreprinderilor din cadrul centralei. În această direcție trebuie însă să facem mai mult și să rezolvăm operativ unele probleme. Unitățile constructoare de mașini așteaptă pe drept cuvînt să le satisfacem cerințele de metal mai prompt și în gamă larg diversificată. De aceea, **ne vom strădui ca în cel mai scurt timp posibil să învingem unele greutăți și inerții — pentru a da curs rezolvării unor sarcini de certă importanță pentru economia țării.** Producerea tablei subțiri laminate la rece trebuie să elimine aproape integral importul acestui sortiment și de aceea ne vom strădui să finalizăm mai repede cercetările privind fabricația tablei de ambutisaj adînc și foarte adînc, extinderea turnării directe a oțelului calmat, realizarea benzilor laminate la cald din oțeluri slab aliate și altele.

Modul exemplar în care s-au desfășurat lucrările Conferinței, învățămintele trase, precum și indicațiile primite, ne mobilizează puternic pentru ca în viitor în întreaga noastră activitate să rezolvăm mai bine sarcinile ce ne sînt trasate, să folosim din plin resursele existente, să ridicăm pe noi trepte ale eficienței întreprinderile din centrala noastră.

ing. I. POTOCEANU
director general
Centrala siderurgică Galați

NICI O MAȘINĂ, NICI UN UTILAJ SUB RANDAMENTUL PLANIFICAT!

AM AVUT cinstea să particip la recenta Consfătuire pe țară și să ascult, nemijlocit, concluziile secretarului general al partidului. Din bogăția de idei, de direcții spre care va trebui să ne îndreptăm atenția am reținut, mai ales, **cerința de a nu aștepta ca unele din neajunsurile noastre să fie rezolvate de minister, de centrală, sau de alte foruri.** Iată, de ce, am hotărît să trecem imediat, la cîteva acțiuni în spiritul și lumina sarcinilor stabilite de conferință.

Întreprinderii noastre i s-au prevăzut prin plan sarcini deosebite pe linia **creșterii productivității muncii.** Aceasta, cu atît mai mult, cu cît în acest an vor intra în funcțiune noi capacități de producție, ce necesită forță de muncă suplimentară. Cine poate mai bine să rezolve problemele ridicate de această cerință? Sigur că, în primul rînd, noi, întreprinderea. Cum? Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, **prin organizarea mai bună a producției și a muncii, prin materializarea chemării prin care se cere tuturor să nu lase „nici o mașină și nici un utilaj** sub randamentul planificat, **nici un minut nelucrat".**

Atenția principală o avem concentrată spre secția de trefilare cupru-aluminiu, de producția căreia depind aproape toate celelalte secții de fabricație. Aici, pe baza aplicării unui studiu privind optimizarea programării producției, se va obține o încărcare intensivă a fiecărui utilaj, o livrare ritmică de semifabricate și, desigur, un spor de capacitate, care ne va permite să rezolvăm una din problemele-cheie și anume obținerea cu actuala dotare a întregului necesar de trefilate de cupru și aluminiu pentru producția anului 1972. Așadar, vom putea rezolva, prin efort propriu, rămînerea în urmă cauzată de întîrzierea contractării utilajelor. Adică în loc să ne pierdem vremea cu hîrtii și cu căutarea vinovaților, vom trece la treabă.

O altă acțiune ce o vom realiza prin efort propriu — de pe urma căruia scontăm să obținem un spor de producție de aproximativ 2.400.000 lei și de productivitate de 8,35% — este aplicarea unui studiu al muncii privind îmbunătățirea fluxului tehnologic la fabricarea condensatorilor de forță. Vom rezolva, în același timp, o parte din multiplele cerințe ale beneficiarilor noștri pentru acest produs.

O însemnată economie de fonduri valutare va fi realizată în cursul acestui an prin intensificarea acțiunii de autoutilare, care are o veche tradiție în întreprinderea noastră. În acest sens aș arăta un exemplu concludent. Planul nostru de dotare prevedea importarea unei instalații de impregnat în flux continuu a tuburilor de sticlă necesari fabricilor de motoare electrice. Studiind posibilitățile existente în unitatea noastră, un colectiv de ingineri și tehnicieni a propus comitetului oamenilor muncii soluția realizării acestei instalații și a tehnologiei de fabricație cu forțe proprii. Ea a fost adoptată și în prezent s-a și trecut la experimentări care ne dau certitudinea că sîntem pe un drum bun.

Aceste măsuri și altele ce stau în atenția noastră (containerizarea transporturilor de granule P.V.C., transportul pneumatic al granulelor de P.V.C., transportul aerian al cuprului, extinderea zonelor de deservire simultană a mai multor mașini de către un muncitor), vor conduce la mai buna folosire a capacităților de producție, a forței de muncă și, deci, la sporirea considerabilă a productivității muncii, ceea ce ne va da posibilitatea să onorăm cu mai multă promptitudine contractele economice solicitările beneficiarilor noștri.

ing. Ion MACĂU
director FCME — București

PRIN EFORTURI CONJUGATE — O PRODUCȚIE SPORITĂ DE METAL

CONFERINȚA PE ȚARĂ a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, a fost întîmpinată cu un deosebit interes și cu rezultate remarcabile în producție de către oamenii muncii din Centrala siderurgică — Galați. Aceasta deoarece, pe de o parte, organizarea conferinței a confirmat o dată mai mult practica curentă a statornicirii de către

CU NOI FORȚE LA REALIZAREA PLANULUI DE INVESTIȚII

ÎNSCRIINDU-SE în rapida creștere de ansamblu a volumului de construcții-montaj, activitatea Trustului de montaj utilaj chimic-București, cunoaște o dezvoltare accentuată, legată de sporirea continuă a investițiilor în industria chimică și petrochimică: producția pe care colectivul trustului a realizat-o în anul trecut a fost cu 118% mai mare decît cea din 1966. În 1972 va trebui, potrivit planului, să asigurăm un spor — de 32%, la care se adaugă angajamentul însumat al colectivelor subunităților, de a depăși sarcina valorică de producție cu 21,5 milioane lei. Un asemenea salt important de la un an la altul, fără precedent în istoria de mai bine de două decenii a unității noastre, nu poate fi asigurat fără **o serioasă și profundă reconsiderare și perfecționare a modului în care utilizăm potențialul de producție existent.**

Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, și în mod deosebit cuvîntarea rostită de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în încheierea acestei vaste reuniuni, ne oferă extrem de valoroase orientări în această privință, prin profunda analiză făcută activității de construcții-montaj, prin evidențierea marilor rezerve existente pentru îmbunătățirea ei, prin largul schimb de experiență și de opinii ce s-a realizat. Secretarul

general al partidului a atras atenția asupra faptului că **duratele în care se realizează obiectivele de investiții sînt încă mari și nu se respectă intotdeauna termenele planificate pentru punerea în funcțiune.** Trebuie să arăt că și trustul nostru, cu toate rezultatele economice în ansamblu bune cu care a încheiat primul an al cincinalului, a rămas dator cu cîteva capacități de producție care n-au intrat în circuitul economiei naționale la termenul stabilit prin plan. Aceasta, datorită în mare parte neasigurării de către titularii de investiții a unor utilaje tehnologice și materiale speciale, la datele prevăzute în grafice și contracte, dar și datorită unor lipsuri în activitatea noastră și a constructorilor cu care colaborăm.

Ținînd seama de condițiile mai favorabile în care sînt pregătite investițiile în acest an, de măsurile luate din timp pentru crearea și lărgirea fronturilor de montaj, colectivele de oameni ai muncii din subunitățile trustului și-au luat angajamentul ca la 24 din cele 95 de capacități și obiective înscrise în planul de punere în funcțiune pe 1972, să reducă termenul de predare, în medie cu 78 de zile, asigurînd totodată beneficiarilor posibilitatea de a efectua mai devreme probe tehnologice. Prin aceasta, se vor crea condiții ca economia națională să obțină în devans cantități importante de produse metalurgice, aluminiu, mașini grele și utilaje, transformatoare electrice, subansambluri de cazane, polietilenă, benzen, bitum, articole tehnice din cauciuc, ciment, var, produse alimentare ș.a. Întrucît eșalonarea în timp a celor 95 de termene este neechilibrată, peste patru cincimi din ele grupîndu-se în a doua jumătate a anului, înfăptuirea acestui angajament va contribui și la o mai ritmică încărcare a efectivelor de muncitori, a mijloacelor tehnice de montaj, cu efecte favorabile asupra productivității muncii și calității lucrărilor.

Îndată după conferință și ținînd seama de concluziile acesteia, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii de la trustul nostru a revizuit și completat proiectul planului de măsuri tehnico-organizatorice care va fi supus, peste cîteva zile, spre aprobare adunării generale a reprezentanților oamenilor muncii. Cu acest prilej, s-a pus un accent deosebit pe valorificarea rezervelor de creștere a productivității muncii. Principalele orientări pe care le vom urma pentru a asigura nivelul de productivitate stabilit — și care este de 2,1 ori mai mare decît sarcină minimă prevăzută prin planul pe acest an pentru ansamblul ramurii de construcții-montaj — sînt:

— **extinderea acordului global la 78% din totalul muncitorilor.** Vom aplica forme perfecționate, deosebit de stimulative, cum ar fi încheierea de contracte-angajament la nivel de lot, cuprinzînd și cadrele tehnice cu răspunderi directe în conducerea producției;

— **îmbunătățirea folosirii mecanismelor și utilajelor, creșterea gradului de mecanizare a principalelor operații de montaj.** În legătură cu aceasta, vom dezvolta acțiunea de autoutilare, realizînd cu forțe proprii mecanisme și dispozitive în valoare de circa 1,5 milioane de lei. Așteptăm, totodată, un sprijin mai accentuat din partea industriei constructoare de mașini, în dotarea sectorului de montaje cu tipuri perfecționate de utilaje și mașini-unelte pentru ridicare și manipulare, pentru prelucrarea conductelor, pentru mecanizarea manipulărilor la operațiile de sudură a vaselor și conductelor;

— **utilizarea pe scară mai largă a tehnologiilor moderne, de înaltă productivitate.** În acest scop se vor organiza grupuri de specialiști care să proiecteze tehnologiile speciale pentru ansamblul lucrărilor de montaj la diferite categorii de obiective — unități de azot, combinate de celuloză și hîrtie, unități petrochimice ș.a. Pe lîngă creșterea randamentului și reducerea duratei de montaj prin prefabricare, tehnologiile ce le vom aplica vor aduce și importante economii de metal (la care angajamentul nostru pe anul 1972 prevede reducerea consumurilor cu 373 de tone):

— **dezvoltarea executării centralizate a confecțiilor în baza de producție existentă și în cele ce vor fi create la șantiere, transferînd de pe șantier, în ateliere corespunzător dotate, un volum cît mai mare de operații.** Potrivit antecalculelor noastre, multiplele avantaje ale acestei forme de industrializare a lucrărilor de montaje se vor concretiza, în 1972, într-o eficiență economică totală de circa 5 milioane de lei.

Colectivul trustului nostru, care cuprinde peste 9 000 de oameni ai muncii, a pornit cu hotărîre și elan la realizarea planului pe 1972. Depășirea volumului de producție stabilit pentru luna ianuarie cu 5 milioane de lei, stadiile fizice atinse, ne dau certitudinea că în trimestrul I vom executa 23% din sarcinile anuale și vom pune în funcțiune toate capacitățile și obiectivele scadente, că în continuare vom putea mări în mod constant ritmul producției, pentru ca — așa cum ne-a cerut secretarul general al partidului — alături de toți oamenii muncii din construcții, să ne îndeplinim cu cinste marile sarcini ce ne revin în înfăptuirea programului de investiții.

Anghel RĂDULESCU
director general al Trustului de montaj utilaj chimic — București

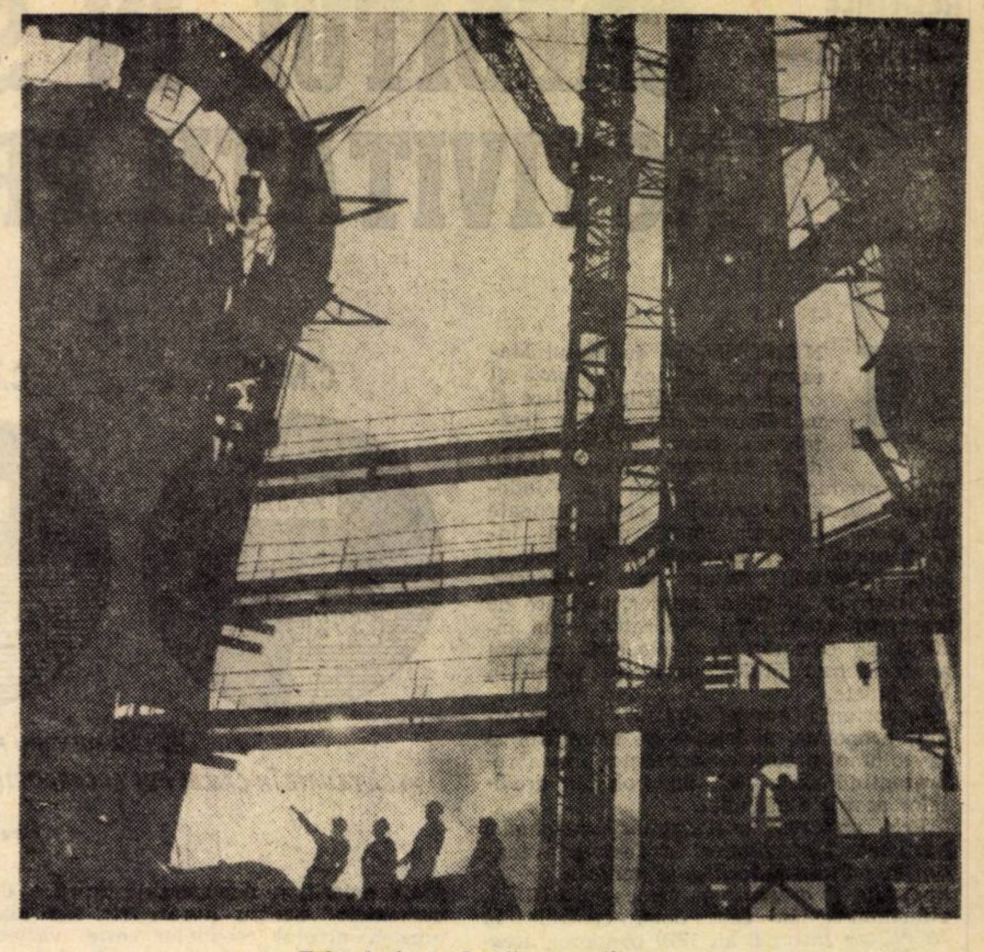

Tehnologie modernă pe șantiere

STRUCTURA ORGANIZATORICĂ ȘI UTILIZAREA CADRELOR CENTRALEI

UTILIZAREA EFICIENTĂ a cadrelor constituie un factor important pentru atingerea unor niveluri înalte la toți indicatorii ce caracterizează laturile calitative ale activității unităților economice. Forța acestui factor depinde însă direct de modul cum concepem structura organizatorică, respectiv constituirea compartimentelor unității economice și distribuirea între acestea a atribuțiilor, a activităților de îndeplinit, a drepturilor de decizie legate de îndeplinirea activităților. În legătură cu aceasta la conferință s-a evidențiat existența unor fenomene negative: tendința de a se crea aparate greoaie la nivelul centralelor și, legat de aceasta, utilizarea unui număr mare de cadre cu pregătire superioară ca personal funcționăresc.

Pentru soluționarea corectă a acestei probleme, pentru eliminarea unor astfel de fenomene negative, după opinia noastră, sînt necesare, mai întîi, cîteva clarificări de natură conceptuală.

În primul rînd trebuie să precizăm că centrala nu înseamnă conducerea acesteia, ci întregul organism. Nu există centrală industrială și unitățile ei componente, ci centrală industrială cu unități componente. Centrala este un organism economic unitar, compartimentele sale fiind astfel concepute și corelate încît să asigure atingerea unor obiective generale ce cad în responsabilitatea conducerii acestui organism. O uzină, un institut de cercetare, ca și un magazin de prezentare și desfacere sînt componente ale centralei, ele nu au o existență independentă de centrală, ele sînt părți ale unui întreg și deci nu pot fi opuse acestuia, nu pot fi juxtapuse. Aparatul centralei înseamnă structura organizatorică a acesteia, începînd cu conducerea și terminînd cu ultimii executanți — independent de faptul că aceștia fac parte din unități de cercetare, de producție, de aprovizionare, de desfacere etc. Privind lucrurile prin această concepție, caracterul „greoi" nu se aplică numai verigilor superioare ale conducerii centralelor, „aparatului", ci întregii structuri organizatorice. Se impune reducerea treptelor ierarhice de sus pînă jos, reducerea numărului de compartimente și asigurarea pe această cale de legături mai directe între acestea, atît pe verticală cît și pe orizontală.

În al doilea rînd, este de observat că în general noi utilizăm cadrele cu pregătire superioară — am în vedere în special pe cele cu pregătire tehnică și economică — fie în funcții de conducere, fie în funcții de execuție. Funcțiile de execuție sînt fie **de concepție** — cum sînt cele din compartimentele de cercetare, proiectare, pentru cadrele tehnice și cele de planificare, marketing, organizare, pentru cadrele economice, **fie operaționale**, cum sînt cele îndeplinite de specialiștii din compartimentele de aprovizionare, desfacere, fie de **urmărire și evidență** — în compartimentele de urmărire a producției (dispeceri), contabilitate etc.

În elaborarea unei politici judicioase de organizare și utilizare a cadrelor, ținînd seama de această structură a funcțiilor, ar trebui să ținem seama de următoarele reguli, principii: 1 — dezvoltarea puternică a compartimentelor în care se desfășoară activități de concepție; 2 — reducerea la minimum posibil a numărului funcțiilor de urmărire operativă a producției care solicită studii superioare; 3 — reducerea posturilor care necesită studii superioare din compartimentele de evidență a activității.

Deși în fiecare etapă în care am perfecționat structura organizatorică a centralei am obținut îmbunătățiri față de situația trecută, nu se poate afirma că am mers pînă la capăt în aplicarea cu strictețe a acestor principii.

Trebuie să recunoaștem că în comparație cu situația pe care am constatat-o prin vizitarea unor firme străine — asemănătoare ca mărime și structură de producție cu centrala noastră — noi utilizăm încă un număr prea mare de cadre cu pregătire tehnică superioară în funcții de urmărire și supraveghere a producției, acolo unde, de fapt ar trebui să utilizăm maiștri și cadre cu pregătire tehnică medie. În plus, numărul treptelor ierarhice între funcția cea mai înaltă în conducerea activității de producție — directorul de producție — și cea mai de jos — maistrul — continuă să fie mai mare decît este necesar (în prezent în centrala noastră sînt 11 nivele între cele două funcții menționate).

Din acest punct de vedere, se impune ca prin ridicarea nivelului de pregătire și acordarea de atribuții sporite maiștrilor, concomitent cu reducerea sistematică a numărului de trepte ierarhice și mai buna distribuire a drepturilor de decizie pe aceste trepte, să eliberăm din acest sector cadrele cu pregătire tehnică superioară și să le îndreptăm către sectoarele de concepție tehnică. Menirea inginerului este de a crea noi produse și tehnologii. Structura organizatorică și locul pe care-l ocupă inginerul în cadrul ei trebuie să-i asigure condiții pentru a-și îndeplini această menire.

La fel stau lucrurile și cu utilizarea cadrelor cu pregătire economică superioară. Deficiențele existente în organizarea sistemului de indicatori și de evidență, relativa lipsă de mașini de calcul și — cauza esențială — reminiscențele unei concepții complet greșite asupra locului pe care trebuie să-l ocupe economistul în unitățile economice, fac ca unele compartimente, prin natura lor de culegere, prelucrare simplă și transmitere de informații — raportări statistice, contabilitate etc. — să ocupe un mare număr de cadre cu pregătire economică superioară. Ori nu aceasta este menirea economistului. Investim prea mulți bani în pregătirea lui pentru a-l utiliza la completarea statelor de salarii și a dărilor de seamă statistice. Economistul trebuie să efectueze analizele economico-financiare să găsească modalitățile de sporire a eficienței, să contribue la elaborarea strategiei de dezvoltare a unității economice, să gîndească la posibilitățile de sporire a rezultatelor economice.

Acestea sînt numai cîteva dintre aspectele legate de relația între organizarea structurală a centralelor industriale și utilizarea uneia dintre resursele cele mai importante ale acestora — cadrele cu pregătire superioară.

Ion VELICAN
director organizare personal
Centrala de anvelope și articole tehnice din cauciuc — București

ÎNNOIREA PERMANENTĂ A PRODUSELOR — OBIECTIV PRINCIPAL

ACUM, cînd lucrările conferinței s-au încheiat și ne-am întors la locurile noastre de muncă, primul lucru pe care trebuie să-l facem fiecare, mai ales cei investiți cu atribute de conducere, este de a gîndi, a ne ordona bogăția de idei culese la conferință, și a le transpune în programe de acțiune, prin care să asigurăm îndeplinirea sarcinilor de plan.

Desigur, idei sînt multe și înainte de a ajunge la programe va trebui să le împărtășim fiecare colectivelor în care lucrăm, să construim împreună cu acestea acțiunile viitoare. Asupra uneia dintre aceste idei aș vrea să mă opresc pe scurt în cele ce urmează. Este vorba de înnoirea producției și îmbunătățirea continuă a calității acestora — una dintre problemele amplu dezbătute în lucrările conferinței.

Acordăm o atenție deosebită acestei probleme, deoarece în ramura noastră adaptabilitatea la cerințele pieței, continua restructurare a producției, în funcție de schimbările în cererea beneficiarilor, sînt pentru noi un adevărat modus vivendi.

În anul trecut, noi am creat și introdus în producție — pentru sondarea pieței, sau pe bază de contracte economice — noi articole, diversificîndu-ne gama coloristică, prin crearea de desene noi și reproiectarea unor articole existente în vederea îmbunătățirii lor calitative și funcționale, satisfacerii cerințelor exprese ale diverșilor beneficiari interni și externi.

Pentru atingerea unor astfel de obiective am creat și un cadru organizatoric corespunzător. În colaborare cu serviciul de creație al Centralei industriei inului și cînepei din care facem parte, nucleul nostru specializat s-a orientat cu precădere spre crearea de noi produse, care, în anul trecut, au reprezentat circa 30% din totalul articolelor aflate în producție, și aproape 20% din valoarea producției globale realizată. De asemenea, aceste articole au fost fabricate fiecare în circa trei poziții coloristice noi. Evident, la acțiunea de înnoire a producției sînt atrase și alte compartimente ale întreprinderii. Astfel, specialiști ai serviciului tehnic au stabilit tehnologiile specifice, cei ai serviciului preț de cost au calculat eficiența lor economică, ș.a.m.d., coordonarea acțiunii fiind asigurată de către un inginer șef, din cadrul centralei. Eforturile noastre au fost răsplătite prin acor-

ing. Paul VASILE
directorul Întreprinderii „Producția" București

(Continuare în pag. 12)

RELAȚIILE CENTRALĂ — BANCĂ

CREDITUL ÎN SPRIJINUL ACTIVITĂȚII PRODUCTIVE

ÎN ECONOMIA județului Maramureș, un loc de bază îl ocupă exploatările miniere și uzinele metalurgice de metale neferoase, a căror pondere reprezintă circa 58,5% din producția industrială a județului. Aceste unități sînt grupate în două centrale care cuprind întreprinderi de exploatare și explorare minieră, uzine de preparare, de reparații de utilaj minier, sectoare de transport, construcții, laboratoare, un institut de cercetări și proiectări, precum și uzine metalurgice, unele cu sediul în alte județe.

Importanța acestei ramuri în ansamblul economiei județului se manifestă și în volumul creditelor acordate, acesta reprezentînd circa 30% din volumul creditelor acordate pe județ.

Prin aplicarea reglementărilor actuale, participarea creditelor la formarea fondurilor întreprinderilor și centralelor industriale a crescut, în semestrul II/1970, ridicîndu-se la cele două centrale la 32,3% (pe întregul an 1970 ponderea acestora este redată în graficul nr. 1).

Trebuie spus că, dat fiind ponderea relativ redusă pe care o ocupă dobînzile în totalul cheltuielilor acestor unități, conducerile lor nu manifestă suficientă grijă de a limita fondurile împrumutate. Această sarcină rămîne mai mult pe seama băncii care, ca organ ce trebuie să asigure echilibrul între nevoile generale ale economiei și nevoile întreprinderilor, caută să prevină imobilizarea în întreprinderi a unor fonduri care ar putea fi utilizate cu eficiență în alte unități productive.

Planificarea creditelor pentru unitățile miniere și metalurgice fiind mai dificilă decît în alte ramuri datorită complexității unităților, cere o tratare extrem de atentă și perseverentă pe parcursul întregului an. Pentru a asigura ritmicitatea mișcării fondurilor, ținînd seama de această împrejurare, s-au organizat plăți planificate pentru energie, transport și alte cheltuieli ce se pot achita periodic, ținînd seama de caracterul permanent al unor consumuri, s-a organizat eșalonarea

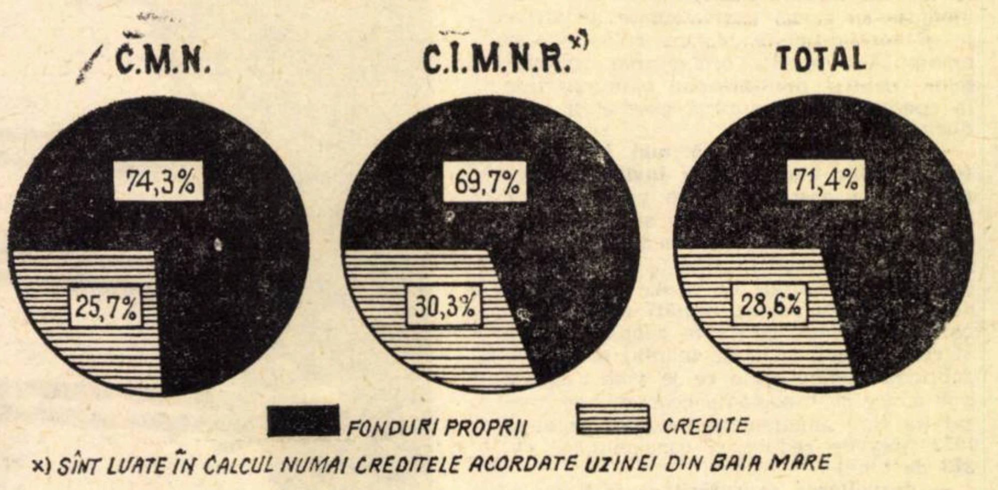

Graficul nr. 1

plății salariilor, depunerea ritmică a documentelor pentru livrări etc. Cu toate acestea nivelul creditelor este variabil după cum rezultă din graficul nr. 2, ceea ce implică pentru conducerea băncii o grijă permanentă de a prevedea din timp necesarul de fonduri.

În consecință, cererile de credite au fost studiate din timp de inspectorii băncii și s-au definitivat, de regulă, la sediul centralelor, în prezența conducerii sucursalei. Pentru fundamentarea temeinică a necesarului de credite, conducerea sucursalei a făcut în prealabil deplasări în întreprinderile subordonate, chiar și în alte județe, unde analizele s-au făcut împreună cu conducerea organelor bancare creditoare și a întreprinderilor. S-au studiat cu atenție sursele atrase, suplimentare, cu caracter de permanență, care la aceste unități sînt destul de importante, provenind din fondul de tehnică nouă sau alte fonduri speciale etc.

În aceste condiții executarea planului, adică acordarea și administrarea creditelor, s-a realizat în condiții mai bune, unitățile încadrîndu-se, în general, în limitele planificate cu toate că nivelul încasărilor de la o zi la alta, dar mai ales al plăților este mult mai variat, decît în alte ramuri. Ca urmare a acestui fapt, în cursul anului 1971, cele două centrale n-au utilizat decît de trei ori credite pentru nevoi temporare, toate fiind rambursate la scadență și nici nu au avut disponibilități de credite neutilizate, care să fie puse la dispoziția centralei băncii. S-a întărit, totodată, verificarea ga-

24,7%, în condițiile, desigur în care valoarea producției a fost mai mare. A scăzut deci și ponderea creditelor în totalul fondurilor la 24,8% pentru C.M.M., 18,5% pentru C.I.M.N.R. și 21,2% pe total.

Ambele centrale au obținut, în cursul anului trecut, rezultate bune, îndeplinindu-și cea mai mare parte a indicatorilor de plan economici și financiari, precum și angajamentele luate în întrecerea socialistă.

Analiza arată însă că, la ambele unități, sînt și indicatori nerealizați; pe viitor mijloacele materiale și bănești trebuie să fie mai bine valorificate. De pildă, cheltuielile materiale planificate la 1000 lei producție marfă sînt depășite deși cheltuielile totale la 1000 lei, sînt reduse față de plan. Au fost depășite consumurile specifice normate la lemn de mină, exploziv, capse, piese de schimb pentru întreținerea și repararea utilajelor. Depășirile valorice sînt însă mult mai mari decît exemplificările pe care le-am putea face, deoarece, acest indicator s-a planificat pentru prima oară, în cursul anului trecut, nivelul lui fiind determinat de cerințele planului de dezvoltare a economiei naționale. Faptul că nu era o bază de comparare pentru determinarea acestui indicator, obligă atît ministerele cît și conducerile acestor centrale să-l fundamenteze mai bine, pentru a canaliza toate eforturile în direcția economisirii resurselor materiale.

Considerăm că în acest an vom putea să atingem nivele noi în activitatea de creditare, vizînd în munca curentă de

Graficul nr. 2

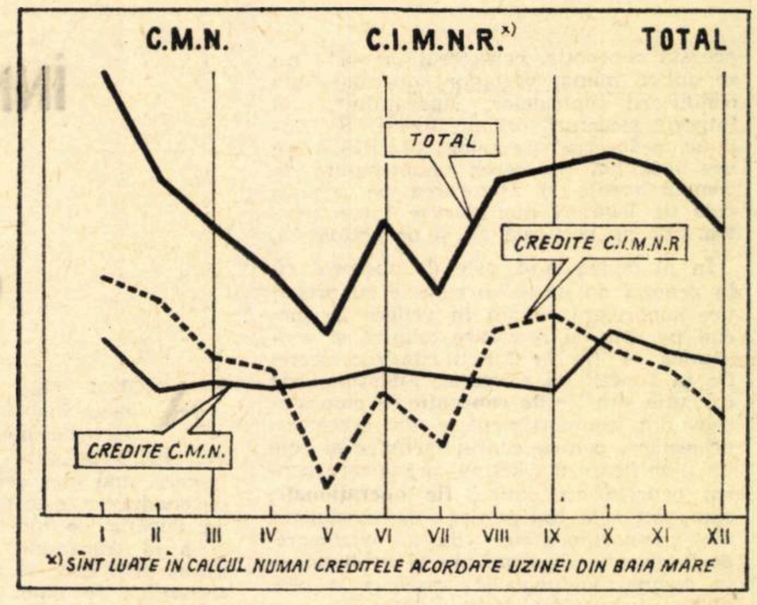

Evoluția soldului lunar al creditelor Centralei minereurilor neferoase și al Centralei industriale a minereurilor neferoase și rare în anul 1971.

ranției creditelor, atît pe baza bilanțului cît și prin verificări pe teren, astfel că valorile necreditabile au fost identificate cu exigență, ceea ce a determinat conducerile centralelor să acționeze cu fermitate asupra imobilizărilor. De aceea, menționăm că au existat numai două cazuri cînd aceste unități au avut credite din depășirea limitei; n-au fost creditate în condiții restrictive, volumul creditelor restante menținîndu-se la un nivel relativ redus (1,5% din totalul creditelor).

În anul 1971, organul bancar local a acționat pentru limitarea fondurilor, asigurînd credite, în special, pentru creșterea planificată a mijloacelor circulante și pentru acoperirea stocurilor supranormative de materii prime care se formează în timpul reviziei generale anuale, îndeosebi la uzinele metalurgice. Astfel că, deși nivelul general al fondurilor utilizate a crescut față de anul precedent cu 1,6%, nivelul creditelor a scăzut cu

planificare, acordare, analiză și verificarea garanției, determinarea unităților economice de a face economii de materiale și de a folosi mai intens mașinile și utilajele, pentru a atinge nivelul de eficiență care rezultă din indicatorul de reducere a cheltuielilor materiale. Activitatea de creditare se va desfășura în condiții bune întrucît normativele de mijloace circulante sînt mai bine așezate în urma recalculării care a avut loc, iar experiența obținută pînă acum va permite să crească influența creditului, precum și a celorlalte mijloace bancare, asupra unităților economice din ramura mineritului și metalurgiei neferoase din județul Maramureș.

Sergiu PASCARIU
directorul Sucursalei Maramureș a Băncii Naționale

ACORDURI, TRATATIVE, CONTACTE

8—9/II ● Au avut loc, la Timișoara, convorbiri între miniștrii transporturilor și telecomunicațiilor al R.S. România — Florian Dănălache — și al R.P. Ungare — György Csanádi. Ele s-au încheiat prin semnarea unui acord referitor la transporturile internaționale rutiere de călători și de mărfuri între cele două părți, precum și a unui protocol care prevede extinderea traficului rutier și coordonarea dezvoltării drumurilor internaționale ce leagă cele două țări, realizarea unor noi legături de telecomunicații, colaborarea în domeniul navigației, schimburi reciproce de efecte poștale și cooperarea tehnico-științifică între ministerele respective.

9—10/II ● La Giurgiu a avut loc o întîlnire de lucru între Iosif Banc vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R.S. România, ministrul agriculturii, industriei alimentare și apelor, și Vălkan Șopov ministrul agriculturii și industriei alimentare al R.P. Bulgaria. Au fost examinate modul în care se desfășoară colaborarea între cele două ministere și posibilitățile de dezvoltare a colaborării și cooperării în domeniul agriculturii și industriei alimentare din cele două țări, realizîndu-se un util schimb de experiență.

4—11/II ● S-au desfășurat, la București lucrările primei sesiuni a Comisiei mixte guvernamentale de colaborare între guvernul R.S. România și guvernul Regatului Greciei, care s-a încheiat prin semnarea unui protocol. Printre altele, părțile au constatat că dezvoltarea economiilor celor două țări oferă noi posibilități de lărgire și diversificare a schimburilor comerciale reciproce, au fixat obiectivele concrete de cooperare economică industrială și tehnică, urmînd a se negocia acorduri de colaborare bilaterală în transporturi. De asemenea, au fost examinate posibilitățile de cooperare în domeniul cercetărilor științifice și tehnologice și s-au făcut recomandări privind încurajarea turismului între România și Grecia.

11/II ● În urma tratativelor desfășurate la Ministerul Comerțului Exterior, a fost semnat protocolul privind schimburile de mărfuri între R.S. România și Republica Guineea, prin care se prevede creșterea volumului și diversificarea acestor schimburi

NOI ACTE NORMATIVE

● Prin Decretul nr. 18 publicat în Buletinul oficial nr. 6 din 24 ianuarie 1972 a fost înființat **Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții**, prin fuziunea Ministerului Industriei Lemnului, Ministerului Industriei Materialelor de Construcții și Departamentului Silviculturii din cadrul Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Apelor.

Ministerul nou înființat are 3 departamente;

— Departamentul silviculturii;

— Departamentul industriei lemnului;

— Departamentul industriei materialelor de construcții.

● Pe data de 1 februarie 1972 a intrat în vigoare **normativul de muncă pentru activitatea în garajele de autoturisme** ale ministerelor și celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat și unităților subordonate acestora.

Normativul a fost elaborat de Ministerul Muncii și Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor în conformitate cu prevederile art. 12 din H.C.M. nr. 479/1970 și a fost definitivat pe baza observațiilor și propunerilor reieșite din experimentarea normativului.

● Prin H.C.M. nr. 55 din 22 ianuarie 1972, publicată în Buletinul oficial nr. 8 din 26 ianuarie 1972, a fost înființat pe data de 1 februarie 1972 **Centrul de perfecționare a personalului superior sanitar.** Centrul este instituție bugetară și funcționează ca instituție de stat de interes republican, avînd personalitate juridică, potrivit legii cu privire la organizarea unităților socialiste de stat. Are sediul în municipiul București și funcționează în subordinea Ministerului Sănătății.

● În Buletinul oficial nr. 8 din 26 ianuarie 1972 a fost publicată H.C.M. nr. 58 privind **îmbunătățirea prețurilor de cumpărare la unele produse agricole**. Actul normativ amintit privește următoarele produse:

— orezul nedecorticat (prețul de cumpărare și condițiile de calitate);

— orezul livrat de către întreprinderile pentru valorificarea cerealelor și plantelor tehnice (prețul cu ridicata);

— tulpinele de cînepă, teișor și in cu capsule pentru fibră (prețurile de contractare sporul de oreț și avantajele contractuale);

— cicoare (prețurile de contractare și avantajele contractuale);

— tutun (prețurile de contractare și avantajele contractuale);

— lînă albă stogoșe și țurcană (prețurile de cumpărare prin contractări-achiziții);

— piei brute de bovine (prețurile de cumpărare);

— piei brute de porcine și pieilicele de Karakul (prețurile de cumpărare);

— orez tip G (reducerea prețului cu amănuntul).

● Pe data de 1 februarie 1972 au fost înființate prin H.C.M. nr. 61, publicată în Buletinul oficial nr. 8 din 26 ianuarie 1972 următoarele **edituri**, persoane juridice în subordinea Centralei Cărții de sub îndrumarea și controlul Consiliului Culturii și Educației Socialiste:

— Editura „Facla" cu sediul în municipiul Timișoara cu obiectul de activitate: editarea de lucrări originale din toate domeniile literaturii beletristice artei, științei și tehnicii, în special locale, în limba română și în limbile naționalităților conlocuitoare;

— Editura „Scrisul românesc", cu sediul în municipiul Craiova cu obiectul de activitate: editarea de lucrări originale, în special locale, în limba română din toate domeniile literaturii beletristice, artei, științei și tehnicii.

Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale anunță că în curînd va apărea CONJUNCTURA ECONOMIEI MONDIALE — **Studii privind situația pe 1971 și previziuni pe 1972** — lucrare care, prin cuprinsul său, prezintă interes pentru toți economiștii.

Comenzile sînt primite pe adresa:
INSCIN — Bd. Republicii nr. 12 — București.
Cont virament 30.80.09.00 B.N.R.S.R. — S.M.B. — S.D.B.S. Simbol 5000.

AL II-lea CONGRES AL U.N.C.A.P.

COORDONATE DE DEZVOLTARE ALE AGRICULTURII COOPERATISTE

EVENIMENT REMARCABIL în viața țărănimii cooperatiste din România, cel de al II-lea Congres al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție s-a afirmat pe deplin drept cel mai înalt, mai reprezentativ și mai democratic forum al țărănimii cooperatiste. Lucrările Congresului, desfășurate la 10 ani de la primăvara anului 1962 — care a marcat încheierea procesului revoluționar de durată privind cooperativizarea agriculturii și făurirea economiei socialiste unitare pe pămîntul României, la 65 de ani de la izbucnirea marilor răscoale țărănești din 1907, au dobîndit o deosebită semnificație pentru dezvoltarea mai departe a agriculturii noastre cooperatiste. Caracterul deosebit de semnificativ al acestui Congres decurge atît din bilanțul făcut unei etape de dezvoltare și perfecționare a relațiilor de producție și a producției agricole, cît și din programul precis și obiectivele mărețe expuse cu claritate și fermitate revoluționară în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu. În acest context, lucrările Congresului și hotărîrile adoptate constituie adevăratele coordonate de dezvoltare pe baze moderne a agriculturii cooperatiste românești. Coordonata de bază, care este totodată una din tezele fundamentale ale politicii agrare elaborate de Partidul Comunist Român, are în vedere **raportul dintre revoluția socială și modernizarea agriculturii** în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane. Revoluționarea relațiilor de producție din agricultură, schimbarea fundamentală a structurii sociale la sate, organizarea agriculturii pe baze cooperatiste au creat condițiile obiective necesare pentru modernizarea în ritm rapid a agriculturii. Dar făurirea unei agriculturi intensive, de mare randament, care în conceptul politicii agrare a P.C.R. constituie o necesitate obiectivă a construcției socialiste, nu se poate realiza decît prin revoluționarea mijloacelor de producție din agricultură.

În această ordine de idei, cooperativizarea agriculturii — care, după cum arată însăși viața, nu poate rezolva de la sine problemele creșterii și modernizării producției agricole — creează baza socială și organizatorică necesară modernizării producției agricole. În aceeași direcție acționează și o altă pîrghie a progresului tehnic în agricultură — dezvoltarea în ritm intens a industriei socialiste, ca o premisă pentru ridicarea gradului de civilizație a satului românesc. Astăzi, industria noastră poate rezolva cu succes sarcinile privind înzestrarea tehnică a agriculturii și ridicarea nivelului de tehnicitate și productivitate a muncii agricole. Aceasta înseamnă că, în actuala etapă de făurire în România a societății socialiste multilateral dezvoltate, există toate premisele pentru înfăptuirea la timp și în bune condiții a sarcinilor de viitor privitoare la accelerarea procesului de intensificare a agriculturii cooperatiste.

Relevînd coordonatele de dezvoltare în viitor a agriculturii cooperatiste, trebuie subliniat că deceniul care a trecut de la încheierea cooperativizării, prin succesele dobîndite în dezvoltarea bazei tehnico-materiale și în sporirea producției agricole — chiar în anii cu cele mai vitrege condiții climaterice, constituie o dovadă elocventă a superiorității agriculturii socialiste, a dinamismului noii orînduiri la sate. Aceste succese atestă o dată în plus justețea liniei politice a P.C.R. de unire a țărănimii muncitoare în cooperative agricole de producție, iar experiența istorică a țării noastre demonstrează că aceasta este singura cale de organizare a țărănimii muncitoare în marea gospodărie de tip socialist, ca o necesitate obiectivă pentru edificarea orînduirii socialiste.

PĂȘIND CU FERMITATE pe coordonatele modernizării, agricultura cooperatistă își creează o puternică bază tehnico-materială prin **sporirea considerabilă a volumului de investiții.** Este știut că în acest cincinal, în agricultură se vor investi 100 miliarde lei (din care 80 miliarde din fondurile statului), ceea ce înseamnă de două ori mai mult decît volumul investițiilor pe întreaga economie națională în cincinalul 1951—1955. Paralel cu menținerea preponderenței absolute a investițiilor din fondurile statului, o mare atenție se acordă investițiilor din resurse proprii. În acest sens, **sporirea fondului de acumulare** este o sarcină primordială pentru fiecare cooperativă, un imperativ major, de a cărui respectare depinde dezvoltarea în ritm accelerat a întregii economii cooperatiste. Paralel cu finanțarea din fond centralizat a circa patru cincimi din volumul investițiilor, statul acordă un substanțial ajutor cooperativelor prin acordarea de credite pe termen lung. În același timp, pentru a spori posibilitățile de acumulări proprii ale cooperativelor, a fost anulată restituirea unor credite în valoare de 1150 milioane lei date țărănimii și au fost acordate noi credite nerambursabile în valoare de 350 milioane lei pentru pensii și de 500 milioane lei pentru retribuirea în bani a membrilor cooperatori.

Promovarea mai departe a politicii consecvente de sprijinire financiară a cooperativelor agricole pentru transformarea lor în puternice unități de producție agricolă modernă nu trebuie să ducă la diminuarea eforturilor proprii ale cooperativelor pentru creșterea acumulărilor, deoarece de acestea depind în mod hotărîtor dezvoltarea și întărirea lor economică.

Politica de investiții în agricultura cooperatistă reflectă fermitatea cu care se pornește la lichidarea neajunsurilor existente în dotarea tehnico-materială a cooperativelor agricole, îndeosebi în domeniul chimizării unde, an de an, n-au fost satisfăcute necesitățile și prevederile planurilor de producție. Sporirea și diversificarea parcului de tractoare și mașini agricole, creșterea substanțială a producției și consumului de îngrășăminte chimice, extinderea lucrărilor de irigații, de asanări și desecări, de combatere a eroziunii solului, producerea și livrarea unor cantități sporite de semințe de soi etc., vor permite creșterea producției agricole într-un ritm mediu anual necunoscut pînă acum în istoria agriculturii românești. Rezultatele primului an al acestui cincinal, în care producția globală agricolă a sporit cu 14%, iar un număr însemnat de cooperative au realizat randamente la hectar la principalele culturi — grîu, porumb, sfeclă de zahăr, cartofi — superioare celor prevăzute pentru anul 1975 și apropiate celor obținute în țările cu agricultură avansată, atestă posibilitățile de care dispunem, în orice zonă de producție a țării, în condițiile dotării tehnice raționale și a utilizării eficiente a mijloacelor de producție.

În această ordine de idei, înfăptuirea în linii mari a programului de mecanizare complexă a agriculturii cooperatiste implică sporirea rolului stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii în creșterea producției agricole. Apropierea și integrarea secțiilor de mecanizare a agriculturii în activitatea cooperativelor agricole, precum și perfecționarea sistemului de salarizare a mecanizatorilor, au dus la creșterea răspunderii personale a acestora pentru executarea lucrărilor în cooperative. Rămîn însă deschise, spre rezolvare, asemenea probleme de mare însemnătate practică cum sînt pregătirea de mecanizatori din rîndul cooperatorilor, astfel ca toți cooperatorii să poată mînui mijloacele mecanizate, precum și mărirea preocupării pentru întreținerea corespunzătoare a parcului de mașini și tractoare, în vederea executării în bune condiții a lucrărilor agricole.

PERFECȚIONAREA bazei tehnico-materiale a agriculturii cooperatiste solicită, în egală măsură, **intensificarea sprijinului din partea activității de cercetare științifică,** prin crearea de noi soiuri de semințe de înalt randament, prin ameliorarea și crearea de noi rase superioare de animale. Baza materială și spirituală asigurată activității de cercetare poate fi valorificată cu mai multă eficiență numai cu condiția ca problemele cercetării legate de producție să fie abordate cu mai mult curaj și spirit de răspundere, în lumina noilor cuceriri ale științei biologice mondiale.

Noile condiții de dezvoltare a economiei agricole cooperatiste implică de asemenea **intensificarea rolului întreprinderilor agricole de stat** ca puternice baze de producție de semințe și rase de animale de înalt randament și ca model de organizare a producției agricole pe principiile unei ridicate eficiențe economice. Conlucrarea dintre cooperativele agricole de producție și întreprinderile agricole de stat, care îmbracă diferite forme de cooperare în producție și cuprinde noi ramuri de activitate agricolă, are ca scop tocmai generalizarea experienței pozitive acumulate în ambele sectoare ale agriculturii socialiste în vederea realizării unui avînt general în modernizarea și sporirea producției agricole.

Coordonate noi de dezvoltare a agriculturii cooperatiste se impun și în domeniul structurii de producție, în proporționarea, dezvoltarea și modernizarea diferitelor ramuri de producție. Bineînțeles, că, în acest context, rolul principal îl ocupă **dezvoltarea creșterii animalelor,** condiționată de sporirea efectivelor, mai ales a celor de animale-matcă, de ameliorarea în ritm mai rapid a efectivelor, dar mai ales de asigurarea bazei furajere. Elementul calitativ nou în acest domeniu îl reprezintă valorificarea integrală a însemnatului potențial de producție pe care îl oferă pășunile și fînețele naturale și care, la posibilitățile actuale, ar permite furajarea unui număr dublu de animale în comparație cu cele existente în prezent. Luarea în considerare a experienței unor țări cu zootehnie avansată, dar mai ales a propriei noastre experiențe, în valorificarea pășunilor și fînețelor naturale, va permite reducerea substanțială a consumului de furaje concentrate, sporirea efectivelor de animale și a producției animaliere în condițiile reducerii cheltuielilor de furajare.

Paralel cu dezvoltarea prioritară a zootehniei, pentru care dispunem de condiții favorabile în cooperativele din cele mai diverse zone ale țării, se impune **acordarea unei mai mari atenții viticulturii și pomiculturii,** ramuri importante care, de asemenea, își găsesc condiții favorabile de dezvoltare.

O PROBLEMĂ fundamentală pentru dezvoltarea cooperației de producție agricolă în România privește **folosirea rațională a forței de muncă și asigurarea de cadre calificate** pentru organizarea pe baze tehnice și științifice moderne a tuturor ramurilor de producție agricolă. De rezolvarea acestei probleme depinde, în mare măsură, ritmul de sporire a productivității muncii agricole și a veniturilor cooperatorilor. Ocuparea mai completă și mai uniformă a resurselor de brațe de muncă de care dispun cooperativele este condiționată tot mai mult de integrarea activităților agricole în cele neagricole. În acest sens, organizarea de întreprinderi industriale cu cele mai diverse profile, precum și extinderea serviciilor la sate, în condițiile sistematizării rurale, sînt principalele direcții de ocupare mai completă a forței de muncă din agricultura cooperatistă. În același timp, faptul că femeile devin preponderente în structura forței de muncă din agricultură pune noi probleme în legătură cu ridicarea calificării lor profesionale, precum și cu reprezentarea lor mai largă în diferitele organe de conducere ale agriculturii cooperatiste. Tendința de îmbătrînire a forței de muncă din cooperativele agricole impune noi măsuri pentru atragerea la munca agricolă și pregătirea profesională a tineretului sătesc, mai ales în meserii care solicită o calificare profesională mai ridicată. Ridicarea nivelului de cunoștințe corespunzător noilor condiții tehnice și agrozooveterinare din agricultură este însă o problemă care privește întreaga țărănime pe toți lucrătorii din agricultură. Fără cunoștințe temeinice, care să dea posibilitatea aplicării diferențiate a cuceririlor tehnicii și științei agricole, nu se poate realiza o activitate eficientă în producția agricolă, care trebuie să se caracterizeze tocmai prin pricepere și cunoștințe științifice complexe. În acest sens, se impune perfecționarea cît mai rapidă a întregului sistem de învățămînt agricol, precum și ridicarea pregătirii profesionale, științifice a tuturor lucrătorilor din agricultură.

PRINTRE PRINCIPALELE coordonate de perfecționare a relațiilor de producție în agricultura cooperatistă, la loc de frunte se înscriu **acțiunile de cooperare pe principiul teritorial sau al ramurii de producție** care, în ultimul timp, au început să capete proporții de masă. Îndeplinirea cu succes a rolului economic și social care revine activității de cooperare în agricultura cooperatistă este condiționată de îmbunătățirea formelor și metodelor de conducere, de asigurare a unei activități eficiente din punct de vedere economic, care să contribuie realmente la dezvoltarea economică a cooperativelor angajate în diferite forme de cooperare. Numai pe această cale, cooperarea se va manifesta ca o puternică pîrghie de perfecționare a relațiilor socialiste la sate, de creștere a bunăstării țărănimii cooperatiste, așa cum a fost concepută de către partid.

Probleme calitativ noi se cer rezolvate în domeniul **conducerii unitare și a planificării agriculturii cooperatiste.** Este știut că în activitatea Ministerului Agriculturii, a organelor agricole, precum și în munca uniunilor județene și a Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție au existat lipsuri serioase în ceea ce privește organizarea și îndrumarea activității cooperativelor agricole ca, de altfel, a agriculturii în ansamblu. Tocmai de aceea, a devenit de mare actualitate problema unei mai strînse și mai bune conlucrări între Ministerul Agriculturii și Consiliul Național al Cooperativelor Agricole de Producție în direcția unirii eforturilor pentru realizarea cu succes a sarcinilor de modernizare a agriculturii cooperatiste. Pe plan local, viața a arătat că sînt necesare precizări în ceea ce privește raporturile și răspunderile organelor agricole și uniunilor cooperatiste. În acest sens, direcțiile agricole județene și alte instituții agricole județene — ca organe de stat pentru conducerea unitară a agriculturii, sînt răspunzătoare pentru organizarea și desfășurarea procesului de producție, pentru introducerea cuceririlor științei în agricultură. Uniunile cooperatiste județene, ca organe democratice reprezentative ale țărănimii cooperatiste, au ca principal atribuit buna organizare și desfășurare a vieții cooperativelor, îmbunătățirea muncii consiliilor cooperativelor ca organe colective de conducere, creșterea rolului adunărilor generale, întărirea ordinei și disciplinei în cooperative, îmbunătățirea evidenței etc. Prin dezvoltarea democrației cooperatiste și participarea largă a cooperatorilor la întreaga activitate de conducere, uniunile cooperatiste vor aduce o mare contribuție la antrenarea țărănimii, alături de clasa muncitoare, la conducerea generală a țării. Precizarea raporturilor și atributelor organelor agricole și uniunilor cooperatiste va avea o mare însemnătate pentru perfecționarea stilului de conducere, lichidînd paralelismele și golurile în conducere, întărind responsabilitatea în muncă. Aceluiași obiectiv îi răspunde și aplicarea de noi măsuri pentru ridicarea rolului cooperativelor, îndeosebi al adunărilor generale, în planificarea activității economice și de producție, precum și întărirea prin muncă a rolului de reprezentanți ai statutului pe care îl au de îndeplinit cadrele tehnice în îndrumarea cooperativelor în care își desfășoară activitatea.

Prin obiectivele sale de bază, programul de dezvoltare a agriculturii cooperatiste, dezbătut la cel de al II-lea Congres al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, are ca scop sporirea producției agricole, creșterea veniturilor și ridicarea bunăstării țărănimii cooperatiste. Sporirea veniturilor reale ale țărănimii în raport cu munca și producția obținută, extinderea diferitelor forme de asistență socială la sate, înflorirea activității edilitare, pătrunderea tot mai rapidă a cuceririlor civilizației în viața țărănimii, atestă tocmai consecvența politicii partidului de creare a premiselor obiective pentru dispariția treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre munca agricolă și munca industrială, pentru apropierea treptată a condițiilor de viață ale oamenilor muncii de la sate de cele ale oamenilor muncii de la orașe. Pe această bază, se întărește unitatea economică și politică dintre muncitorime și țărănime pentru crearea unei societăți unitare de oameni ai muncii, însuflețiți de aceleași idealuri, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

prof. univ. dr. O. PARPALĂ

MOTIVAȚIA ALEGERII ȘI NIVELUL DE ASIMILARE A PROFESIEI

COMPONENTA cea mai importantă a integrării sociale este **integrarea profesională**, nu numai pentru că munca ocupă o bună parte din viața omului, ci și pentru faptul că realizîndu-se într-un cadru organizat — cu care omul vine în contact direct — și răspunzînd celei mai importante motivații umane de activitate, ea este, într-un fel sau altul, baza tuturor celorlalte forme de desfășurare a existenței omului.

Practic, problema integrării profesionale se pune în anii adolescenței, dar premisele ei — educația prin muncă, se formează încă din copilărie.

Motivația care stă la baza alegerii profesiei influențează **nivelul asimilării** ei de către tînăr ca și acomodarea la ea.

Cercetările noastre întreprinse la **Combinatul chimic-Făgăraș** au relevat existența unor variații motivaționale apreciabile: 39,5% din tinerii chestionați au ales profesia pentru că, spun ei „mi-a plăcut" 11% au ales la întîmplare, 9,0% rămîneau aproape de casă, 8% au considerat că au aptitudini pentru această profesie, 0,5% au considerat că era o profesie bănoasă și 2,5% trebuiau să-și rezolve urgent situația materială. Ca rezultat, după ce au fost încadrați și au lucrat un timp, 67,5% dintre muncitorii tineri consideră că și-au ales bine meseria și nu se gîndesc să o schimbe, 11,9% nu-și dau încă seama, dar 20,6% cred că au greșit la alegere. Aceștia din urmă prezintă tendințe latente de mobilitate (se înscriu la liceu, în special, cu speranța că vor schimba profesia). Pentru această categorie este evident că procesul de integrare în muncă nu se realizează.

Se desprinde cerința ca cei care se ocupă cu integrarea profesională a tinerilor să cunoască, în primul rînd, specificul celor trei momente — **acceptarea, asimilarea** și **acomodarea — parametri definitorii pentru procesul de integrare profesională**, așa cum se realizează el la **nivelul psihologiei individuale**, vizînd, în special, **relația dintre aptitudini, înțelegere și afectivitate**. Astfel, acțiunea de educație s-ar putea împrăștia pe căi nespecifice și desigur, cu unele pierderi.

Investigațiile pe care le-am efectuat în întreprinderi industriale au relevat și alte aspecte ale dinamicii procesului de integrare profesională și anume, evoluția lui stadială cu caracter bimodal: a) evoluția procesului la nivelul personalității tînărului în interrelație cu profesia sa; b) evoluția procesului la nivelul personalității tînărului în interrelațiile cu mediul social al profesiei. Studiile diferite ale evoluției pot fi considerate ca parametri ai procesului de integrare, în raport cu aspectul cercetat.

În ce privește interrelația dintre tînăr și profesie, primul stadiu este corespondența între capacitățile personale și sarcina de muncă pe care el o are de îndeplinit. La acest nivel, se confruntă două serii de factori: **exigențele dominante** ale profesiei (care au calitatea de solicitanți față de tînăr) și **caracteristicile personalității tînărului** (în funcție de acestea el răspunde mai mult sau mai puțin adecvat). Rezultatul confruntării este **automodelarea**, proces deloc ușor. Iată cîteva date concrete grăitoare.

Cerînd tinerilor să stabilească **solicitările** resimțite în munca lor, am înregistrat o **variabilitate foarte mare a relatărilor**. La sarcini egale fiecare muncitor se simte solicitat diferit, în anumite direcții ale personalității sale și la un anumit grad de intensitate. Variabilitatea începe de la două solicitări — de exemplu, ei resimt efortul cînd sînt solicitați în direcția gîndirii tehnice și atenției, unii ajungînd pînă la 21 de solicitări resimțite. Supuși examenului de autocunoaștere, unii declară absența anumitor capacități personale, necesare muncii lor, alții nu-și dau seama. Nedeprinși cu sarcina de muncă, ei reclamă anumite greutăți în adaptare: 8% consideră că nu s-au integrat în profesie pentru că acum și-au dat seama că nu au aptitudinile necesare, 6,9% nu s-au integrat pentru că nu le place munca pe care o fac, 6,4% au greutăți de integrare din motive încă neclare pentru ei.

Reiese o concluzie importantă pentru practică și anume: se impune **realizarea judicioasă a orientării profesionale** pe baza unui sistem informațional extins, astfel încît alegera profesiunii să fie anticipată de modelul ei mental. În al doilea rînd este necesar ca pregătirea profesională să fie multilateral orientată, nu numai de obiective instructive, ci și educative — acestea la rîndul lor incluzînd o gamă variată de sensuri — educarea capacităților intelectuale, a laturii afective legate de muncă, a responsabilității morale și sociale etc.

Există și un număr mic de tineri care atestă lipsurile pregătirii lor prin **atitudinea** pe care o au față de muncă 0,6% — o activitate plicticoasă, 7,8% — nimic deosebit, bineînțeles contracarați de 84,2% pentru care munca este o trebuință indispensabilă ce le produce satisfacție.

Confruntarea dintre dominantele sarcinii de muncă cu cele ale persoanei trebuie să urmărească, în final, realizarea **concordanței**, socotită de noi ca fiind primul parametru important al integrării profesionale. Acestuia îi urmează un alt parametru și anume: **perfectabilitatea** — capacitatea de confruntare cu noul și cu tendințele de dezvoltare ale profesiei. Practic, acest parametru se realizează prin pregătirea continuă pentru profesie. Dar chiar atunci cînd este instituită și generalizată, nu duce la rezultate egale pentru toți tinerii la care se aplică, depinzînd de atitudinea pe care fiecare o are față de necesitatea pregătirii continue. Tabelul nr. 1 ilustrează tocmai necesitatea pregătirii continue pentru ridicarea nivelului profesional.

Muncitorii care au dat răspuns negativ sînt influențați de faptul că execută aceleași munci în fiecare zi, plafonîndu-se la un anumit nivel. Este o interpretare greșită a participării individuale la munca socială care nu înseamnă numai simpla executare a unor operații și sarcini. Instruirea limitată pentru profesie dă tînărului muncitor o perspectivă îngustă de acțiune, încît el nu se poate integra într-o perspectivă mai largă, nici a muncii sale personale și nici a colectivului. Pot apărea și tulburări de conduită, căci înțelegerea limitată nu-i permite să se

dr. Georgeta DAN SPINOIU
cercetător științific principal
Institutul de psihologie

(Continuare în pag. 12)

Tabelul nr. 1 (%)

Răspuns la întrebarea dacă este necesară ridicarea nivelului profesional	Secția I	Secția II	Secția III	Secția IV	Secția V	Secția VI	Secția VII	Secția VIII
Da	64,0	48,0	57,0	60,0	68,0	50,0	60,0	10,0
Nu	36,0	52,0	43,0	40,0	32,0	50,0	40,0	90,0

CUNOȘTINȚE, ÎNDEMÎNARE, VECHIME, ÎNCADRARE ȘI... CONSECINȚE

PENTRU TÎNĂRUL care pășește în sfera muncii sociale, acest proces presupune o serie de subordonări la noile cerințe și eforturi de **modelare** a propriului său mod de comportament și de adaptare la cerințele colectivului în care intră. Totodată, este necesar ca membrii vîrstnici ai grupului să acorde atenția cuvenită tînărului respectiv, să-l ajute să depășească greutățile procesului complex și de loc ușor al integrării.

În cadrul cercetării sociologice pe care un colectiv de specialiști de la Centrul de cercetări sociologice a efectuat-o la uzinele „23 August"-București, integrarea în muncă a tineretului a constituit una din problemele luate în studiu. Ea a fost implicată de problemele complexe ale **fluctuației** tineretului, de **motivațiile** acestei fluctuații și mai ales de analiza condițiilor în care tinerii lucrează în uzină

Eșantionul nostru a cuprins 142 de tineri. Reprezentativitatea eșantionului a fost asigurată pe următoarele criterii: domiciliul stabil (localnici și navetiști), profesiuni, grad de mecanizare a muncii.

O constatare a cercetării efectuate este aceea că preocuparea pentru integrarea în muncă a tineretului este inegală la diverse nivele. Conducerea uzinelor, organizațiile de partid, de tineret și obștești au o preocupare susținută pentru asigurarea condițiilor necesare pentru ca tinerii noi intrați în producție să se acomodeze cît mai repede cu condițiile de muncă existente, cu sarcinile de producție și cu colectivele în care au fost repartizați. Nu același lucru se poate spune despre **conducătorii direcți ai grupurilor respective de muncă**, în mod deosebit despre unii maiștri. Pe această linie menționăm înainte de toate faptul că absolvenții școlilor profesionale sînt uneori repartizați de către maiștri să lucreze la mașini defecte și, ca atare, să aștepte repararea lor pentru a putea începe efectiv munca. Nu întotdeauna tinerilor nou angajați li se asigură condiții de muncă cum ar fi sculele necesare, dulap de scule, dispozitive de lucru etc.

Unele aspecte de natură să împiedice integrarea tineretului s-au constatat și cu ocazia analizei raportului între vechimea în muncă, numărul mediu de clase absolvite de o persoană și categoria medie de încadrare, elemente prezentate în tabelul nr. 1.

Procentele prezentate în tabelul de mai sus scot în evidență două aspecte esențiale:

- tineretul, independent de proveniența lui (localnici sau navetiști) dispune de o cultură generală și tehnică superioară celei a adulților;
- în toate cazurile, categoria medie de încadrare este dependentă nu de nivelul de pregătire generală și tehnică ci, strict, de vechimea în muncă.

S-a constatat chiar că la tinerii nou angajați **încadrarea este uniformă**, independent de studiile absolvite. Mai mult decît atît, nu există nici o diferență de încadrare între tinerii absolvenți ai unei școli profesionale și muncitorii angajați pentru prima dată, deci necalificați. Motivația acestor stări de fapt, dată de conducătorii colectivelor de muncă, constă în aceea că tinerii absolvenți ar fi insuficient pregătiți profesional, că nu cunosc utilajele pe care trebuie să lucreze și productivitatea lor este sub nivelul adulților.

La rîndul lor, unii tineri își motivează neintegrarea, fapt ce se manifestă în tendința de a părăsi uzina, prin aceea că unii maiștri nu contribuie în măsură satisfăcătoare la creșterea nivelului lor profesional pe de o parte și că, în mod obișnuit, efectuează operații la un nivel superior de calificare, respectiv superior categoriei lor de încadrare; în final motivația cea mai obișnuită o constituie faptul că conducerea imediată a colectivului este adesea indiferentă la cererile lor. Ambele motivații sînt, după părerea noastră, eronate. Dacă unii maiștri confundă calificarea cu îndemînarea (prima fiind dependentă de nivelul de pregătire, iar a doua de experiență, recte de vechimea în producție) tinerii consideră pe maistru unica persoană capabilă să rezolve problemele care le stau în față.

În cazul concret al uzinei cercetate, nonintegrarea se manifestă, înainte de toate, prin **instabilitate**, prin tendințe accentuate de **fluctuație**. O cauză mai importantă a neintegrării este aceea că imediat după absolvirea școlii profesionale, tinerii nu realizează normele de producție cu toate consecințele ce decurg de aici, atît sub aspectul atitudinilor manifestate de către șefii ierarhici cît și al veniturilor obținute. De asemenea, mulți dintre tinerii absolvenți ai școlilor profesionale veniți din provincie nu au întotdeauna asigurate condiții corespunzătoare de locuit și adesea sînt obligați să găsească modalități de soluționare a problemei care le consumă o parte însemnată din veniturile realizate. Totodată, tinerii, independent de absolvirea sau nu a unei școli profesionale, sînt încadrați la început la aceeași categorie tarifară.

Din cercetarea sociologică efectuată s-au conturat cîteva **măsuri** care ar contribui la o mai rapidă integrare a tineretului. **Acordarea unei perioade de stagiu**, de adaptare a tineretului imediat după terminarea școlii profesionale, de asemenea manieră încît într-o perioadă dată (pe care noi o propunem să fie între 6 luni și un an) să se dea tinerilor posibilitatea să capete îndemînarea cerută, să se adapteze condițiilor de muncă în acord, condițiilor fluxului tehnologic. În această perioadă, noi propunem ca tinerii să fie salarizați în regie. Ar fi, de asemenea, util ca la încheierea stagiului, încadrarea tinerilor să fie făcută potrivit cunoștințelor tehnice, în funcție de categoria de operații pe care tînărul o poate executa. Promovarea tinerilor muncitori, absolvenți ai școlilor profesionale ar trebui să se facă de la o categorie la alta, după părerea noastră, în condiții de vechime diminuate față de actualele prevederi, desigur diferențiat în funcție de posibilitățile fiecărui tînăr muncitor.

În cazul tinerilor absolvenți ai școlilor profesionale, ai școlilor medii tehnice sau ai liceelor industriale **condiția de bază a promovării** în profesiune să o constituie — pe măsura însușirii profesiunii — **nivelul de cunoștințe** generale și tehnice, vechimea trebuind, după părerea noastră, să fie trecută pe planul al doilea în rîndul condițiilor de promovare.

În sfîrșit, considerăm că o măsură care ar putea să ducă la o mai bună integrare și la mai mare stabilitate a tineretului, o constituie construirea unui cămin pentru tineret. Aceasta deoarece majoritatea tinerilor absolvenți ai școlilor profesionale fiind recrutați din provincie nu au locuință în București și deseori condițiile de locuit lasă de dorit. Construirea unui cămin pentru tineret al cărui cost s-ar recupera în cel mult un an și jumătate, pe lîngă marea sa eficiență socială, în sensul scutirii acestei categorii de muncitori de una dintre grijile foarte importante și — implicit acordarea unor condiții mai bune de viață — ar avea și o mare eficiență economică constînd în înlăturarea pierderilor provocate de fluctuația tineretului.

Am abordat în cadrul acestei cercetări sociologice concrete unele probleme ale integrării în muncă a tineretului cît și unele soluții practice de diminuare a fluctuației acestuia. Am reliefat mai mult aspectul eficienței economice și sociale a unui singur factor, al raportului uzină-individ, din punct de vedere al consecințelor asupra fenomenului de integrare sau nonintegrare și al fluctuației la nivelul organismului social — uzina — și mai puțin au fost analizați factorii sociali și psihosociali ce influențează asupra tînărului absolvent al unei școli generale sau profesionale. Considerăm că studiul sociologic al acestei probleme efectuat mai ales într-o manieră aplicată — este încă la început, fiind necesare multiple eforturi pentru cunoașterea și soluționarea diferitelor sale aspecte.

prof. dr. Constantin IONESCU
secretar general al Academiei de Științe Sociale și Politice director al Centrului de cercetări sociologice

Emilian GOLDSTEIN
cercetător științific principal
Camelia ZLATE
Argentina FIRUȚA
cercetători

Tabelul nr. 1 (%)

Vîrsta	Total: Vechimea medie în muncă — ani	Total: Numărul mediu de cls. abs. de persoană	Total: Categorie medie de încadr.	Localnici: Vechime medie în muncă — ani	Localnici: Numărul mediu de cls. absolv. de o persoană	Localnici: Categorie medie de încadr.	Navetiști: Vechime medie în muncă — ani	Navetiști: Numărul mediu de cls. abs. de o persoană	Navetiști: Categorie medie de încadr.
sub 20 ani	2,1	9,6	1,6	2,1	9,8	1,54	2,1	9,5	1,75
21—30 ani	7,8	8,3	2,39	7,3	9,0	2,66	8,1	7,1	2,20
total tineret	5,9	8,7	2,20	5,3	9,3	2,22	7,0	7,8	2,17
30 ani și peste (adulți)	16,3	6,0	4,10	17,0	6,1	4,35	14,3	5,0	3,00
total general (eșantion)	9,5	7,2	3,93	12,9	7,4	3,8	9,6	7,4	2,05

INTEGRAREA PROFESIONALĂ A TINERETULUI

FAURIREA SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE necesită tot mai mult participarea tuturor oamenilor muncii la rezolvarea problemelor pe care le ridică acest proces complex și dinamic. Integrarea profesională nu trebuie privită, deci, ca o simplă încadrare sau adaptare la muncă, ci ca un proces în care termenii capacitate, conștiință, convingere, interes, motivație sînt cerințe obiective se întrepătrund dialectic.

O problemă asupra căreia s-a concentrat, în ultima vreme, atenția sociologilor, psihologilor, economiștilor, este integrarea socială și profesională a tineretului. Aceasta, deoarece tineretul constituie o sursă de energie de mare valoare pentru societate. În multe întreprinderi din țara noastră, vîrsta medie este de 22—23 ani, fapt care oglindește rolul important al tineretului în producția de bunuri materiale și spirituale. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, la recenta Consfătuire pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții „Se poate spune că tineretul reprezintă o forță remarcabilă în industrie, în producția materială, ca de altfel în întreaga viață a societății noastre. De aceea lui îi revine îndatorirea de cinste de a se situa în primele rînduri ale luptei pentru progres tehnic, pentru modernizarea producției, pentru edificarea marilor construcții ale economiei, ale societății noastre". **Astăzi, datorită progresului tehnico-științific, conținutul majorității meseriilor s-a schimbat, a crescut gradul de tehnicitate, de cunoștințe profesionale solicitate, profesiile devenind mai complexe, mai captivante capabile să suscite interesul, să captiveze tineretul, să-l facă să se simtă atașat de meseria lui. Înseși condițiile de muncă, din uzinele noastre — majoritatea fiind noi — dotate cu tehnică avansată, sau modernizate, constituie un factor care, contribuie la integrarea mai bună, la stabilizarea tineretului. Integrarea tineretului în muncă constituie obiectul a numeroase cercetări sociologice concrete, care își propun să analizeze diferite laturi ale acestui fenomen complex, urmărind să găsească soluții ce să permită desfășurarea lui dinamică, fără dificultăți, să rezolve unele contradicții ce se ivesc.**

În grupajul pe care-l publicăm în acest număr, am reunit cîteva articole care ilustrează aria largă a problematicii în care studierea sociologică a integrării profesionale a tineretului are posibilitatea să ofere recomandări competente ce pot veni în sprijinul conducerilor de unități economice, în soluționarea diferitelor aspecte legate de sporirea participării tineretului la procesul muncii.

Rezultatele cercetărilor pledează pentru o mai susținută activitate de orientare profesională a tinerilor, moment important în formarea dragostei și atașamentului față de meseria aleasă, în practicarea cu randament și maximum de satisfacție a fiecărei profesiuni.

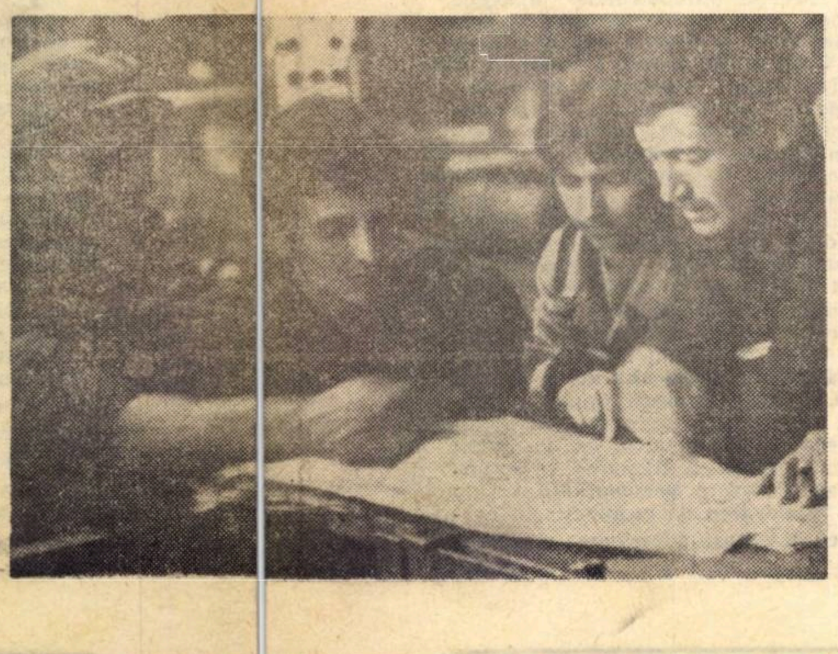

Profesiile au devenit mai complexe, mai captivante...

SPIRITUL DE COLABORARE — FACTOR AL INTEGRĂRII

AVÎND ÎN VEDERE distincția ce trebuie făcută între relațiile umane funcționale și cele afectiv-personale în cadrul cercetărilor care le-am efectuat, am abordat cîteva din problemele care apar în fața tînărului în contactul său cu sistemul om-om în procesul integrării profesionale. Am utilizat datele obținute în urma cercetărilor efectuate în anii 1968 și 1970 de către Centrul de cercetări pentru problemele tineretului asupra unor categorii de tineri din industrie.

Atît în cadrul cercetării efectuate în 1968 asupra unui eșantion de aproximativ 21 000 de tineri, care lucrează în industrie, cît și în cea efectuată în 1970 pe trei eșantioane de tineri din industria construcțiilor de mașini, cea textilă și cea chimică, s-a urmărit, prin intermediul unor chestionare de opinie, modul în care tinerii investigați percep relațiile din interiorul colectivelor în care muncesc.

Consultînd opinia tinerilor asupra relațiilor lor cu ceilalți membri ai colectivului în care lucrează, a reieșit că tinerii apreciază în cea mai mare parte aceste relații ca bune și foarte bune. Astfel în industria constructoare de mașini din totalul celor 3.167 de tineri investigați 90,2% afirmă că aceste relații sînt bune și foarte bune. În industria textilă din cei 1.521 de membri ai eșantionului 87,8% afirmă același lucru iar în industria chimică (eșantion format din 1.564 de tineri) 87,1% din tineri au opinat de asemenea că relațiile lor cu ceilalți sînt bune și foarte bune.

Urmărind modul în care tinerii caracterizează relațiile lor cu colegii de muncă, întîlnim în aceleași ramuri o afirmare relativ ridicată a indiferenței care există între membrii din colectivele studiate. Existența acestei indiferențe a fost afirmată de 8,4% din tinerii cercetați în industria constructoare de mașini, 9,5% în industria textilă și de 10,4% în cea chimică. Un număr foarte redus de tineri afirmă că relațiile lor cu ceilalți sînt proaste și foarte proaste.

Tabel nr. 1 (%)

Întrebarea	Răspunsuri afirmative: Industria constructoare de mașini	Industria textilă	Industria chimică
Se ajută toți unul pe altul?	51,6	43,3	50,0
Cei mai mulți se ajută între ei?	21,2	18,9	21,3
Numai unii se ajută între ei;	22,2	27,7	22,3
Nu se ajută între ei?	5,1	10,0	6,3

De fapt aceste opinii ale tinerilor care privesc o caracterizare generală a relațiilor de la locul de muncă sînt completate printr-un aspect mai concret al acestor interrelații și anume ajutorul reciproc între membrii colectivelor cercetate. La întrebarea „în ce măsură se ajută colegii de muncă între ei" rezultatele obținute au fost cele prezentate în tabelul nr. 1.

Această situație a reieșit și în urma anchetei efectuate în 1968 cînd 4,1% din tineri și 6,6% din tinere au opiniat că în colectivele în care lucrează membrii acestora nu se ajută între ei.

Opinia tinerilor studiați asupra relațiilor dintre membrii grupurilor din care fac parte s-ar putea să nu corespundă cu relațiile reale dintre membrii acestor grupuri. Dar percepția acestor relații, indiferent dacă ea corespunde sau nu realității, influențează comportamentul individului în relațiile sale cu ceilalți. Aceste relații influențează în primul rînd adaptarea tinerilor la cerințele tehnice ale muncii, deoarece contactul interuman constituie o cale de acces a tînărului la problemele tehnice ale locului de muncă.

Depășirea de către tînăr a unor dificultăți de ordin tehnic poate fi influențată de modul în care ceilalți membri ai grupului îl ajută sau nu. În același timp relațiile din colectivul în care tînărul se

Cătălin MAMALI
cercetător științific — Centrul de cercetări pentru problemele tineretului

→

ÎNNOIREA PRODUSELOR

(Urmare din pag. 7)

darea unui premiu pentru creație la nivelul Ministerului Industriei Ușoare. Dar cea mai completă recompensă, dacă o putem numi așa, este aprecierea acestor produse pe piețe din R. F. a Germaniei, Suedia, Japonia, Canada, Uniunea Sovietică.

Pe bună dreptate, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Conferinței, că **„în prezent, calitatea unor produse lasă încă de dorit, iar procesul de asimilare a unor produse noi se desfășoară destul de lent, greoi...“**. De aceea, în aceste zile vom supune atenției comitetului oamenilor muncii o serie de măsuri cu caracter mai profund, cu responsabilități mai precise pe această linie. Am în vedere, în primul rînd, transformarea înnoirii producției într-o preocupare cu caracter **permanent a tuturor factorilor de răspundere din întreprindere.** Desigur, nu este vorba de o înnoire de dragul înnoirii, ci de o activitate eficientă din punct de vedere economic, posibilă tehnic și tehnologic. Poate domeniul în care trebuie să fim mai fermi este acela al schimbării unei concepții care mai persistă încă, și anume aceea că modificarea gamei sortimentale înseamnă numai „bătaie de cap“ insuficient de eficientă. Cred că este indicat, în cazul întreprinderilor din industria ușoară, ca directorul să se ocupe personal de coordonarea activităților ce concură la înnoirea producției.

De asemenea, crearea de noi modele, sortimente, poziții coloristice în scopul sondării cerințelor beneficiarilor — interni și externi — consider că trebuie să devină o activitate mult mai bine organizată. Pînă acum am realizat unele acțiuni în colaborare cu unități ale Ministerului Comerțului Interior, însă în acest an vom beneficia de existența unui magazin propriu de prezentare și desfacere al Centralei industriei inului și cînepei.

Nu încape îndoială că analiza ce o vom face în cadrul comitetului oamenilor muncii va evidenția noi modalități și căi de acțiune pentru permanenta înnoire a producției, pentru ridicarea calității și reducerii continue a cheltuielilor la mia de lei producție marfă.

CAPACITATEA DE INOVAȚIE ȘI COMPETITIVITATEA PE PIAȚA EXTERNĂ

CONSFĂTUIREA cadrelor de conducere din întreprinderile și centralele industriale și de construcții, organizată din inițiativa tovarășului secretar general al P.C.R. Nicolae Ceaușescu, a evidențiat marile resurse materiale și umane de care dispune economia noastră pentru realizarea cu succes a programului elaborat de Congresul al X-lea al P.C.R.

Dezvoltarea economică, creșterea și diversificarea producției au avut ca rezultat intensificarea participării României la circutul economic internațional, ceea ce se reflectă în creșterea înregistrată de volumul de comerț exterior al țării noastre de 8,6% în anul 1971 comparativ cu anul 1970, din care exportul a crescut cu 13,7%.

Conștienți de importanța sarcinilor ce revin activității de comerț exterior în perioada 1971—1975, ISCE Metalimport, ca cea mai veche și mai mare unitate cu activitate de comerț exterior din România, împreună cu centralele industriale — furnizoare la export, sub îndrumarea Ministerului Industriei Metalurgice, s-au preocupat permanent de valorificarea superioară pe piețele externe a produselor destinate exportului, precum și de realizarea în condiții de maximă eficiență a produselor prevăzute la import. În anul 1971, din totalul exportului realizat de România, o pondere importantă a reprezentat-o exportul de produse siderurgice, acest sector aducîndu-și, din ce în ce mai mult, contribuția substanțială la intensificarea colaborării internaționale și la crearea mijloacelor de plată pentru efectuarea importurilor.

Produsele siderurgice românești sînt deja cunoscute în peste 40 țări, ponderea principală deținînd-o țările socialiste: Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, R. P. Chineză, R.D.G., Polonia, Ungaria, U.R.S.S. În afară de aceasta, urmînd indicațiile date de conducerea de partid și de stat cu privire la colaborarea cu toate țările indiferent de regimul social-politic pe baza deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, „Metalimport“ și centralele industriale Galați, Hunedoara, Reșița, Țevi și Trefilate dezvoltă relații comerciale, respectiv exportă în țări capitaliste cu tradiție industrială în domeniul siderurgic ca: Belgia, Danemarca, Franța, Italia, Norvegia, R.F.G., Suedia etc., precum și în țări în curs de dezvoltare ca: India, Iran, Pakistan, R. A. Egipt.

Produsele siderurgiei românești ca tabla groasă, profile din oțel, sîrme din oțel, țevi sudate și nesudate și-au cîștigat deja o apreciere unanimă pe piețele externe, devenind produse tradiționale la exportul nostru.

Succesele înregistrate în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de export s-au datorat și contactului permanent cu centralele — furnizoare la export, care cunoscînd cerințele pieței externe, au acționat operativ pentru rezolvarea pozitivă a acestora.

Putem afirma că o consecință directă a acestei colaborări este realizarea în anul 1971 a unui curs de revenire la exportul de produse siderurgice îmbunătățit, comparativ cu anii precedenți, în urma diversificării sortimentale și vînzării de produse cu un grad superior de prelucrare.

Pentru îmbunătățirea continuă a activității de comerț exterior, recenta conferință a trasat sarcinile ce revin atît unităților producătoare, furnizoare la export, cît și unităților cu activitate de comerț exterior. În acest sens se impune ca producția destinată exportului să fie organizată corespunzător prevederilor legislației actuale cu privire la activitatea de comerț exterior, dînd astfel posibilitatea realizării integrale și ritmice pe luni și trimestre a planului de export. Trebuie remarcat că nu întotdeauna s-a asigurat o realizare ritmică a exportului de produse siderurgice și în acest sens revine ca o sarcină permanentă atît pentru centralele industriale furnizoare la export, cît și pentru unitățile de comerț exterior luarea măsurilor corespunzătoare pentru remedierea acestei situații. Concomitent cu realizarea ritmică a planului de export este necesară îmbunătățirea în continuare a structurii fondului de marfă oferit la export, introducîndu-se în fabricație noi sortimente ce pot fi valorificate în condiții de eficiență sporită pe piața externă.

În diversificarea producției destinate exportului centralele industriale Galați, Hunedoara, Țevi și Trefilate, Reșița au înregistrat rezultate pozitive, oferind la export o gamă variată de produse cu un grad superior de prelucrare. Astfel, la C. S. Galați s-a asimilat în producție fabricarea tablei navale și conform registrelor: Det Norske Veritas, Lloyd Register, Germanische Lloyds Bureau Veritas, permițînd valorificarea superioară a acestui produs pe piața externă.

Deoarece produsele siderurgice românești au asigurată desfacerea pe piețele externe condiționat de livrarea acestora conform normelor de circuit internațional, este necesar ca centralele care concură la realizarea planului de export să ia măsuri continue de asimilare în producție a calităților și gamei dimensionale conform normelor americane, britanice, franceze etc.

Dat fiind volumul însemnat al produselor siderurgice derulate la export, organizarea judicioasă a activității de transport are o influență directă asupra realizării în termen a sarcinilor de export. Deoarece în acest sector s-au semnalat deficiențe în asigurarea în termen și în condiții corespunzătoare a spațiului maritim necesar organismele de resort din Ministerul Transporturilor, centrale industriale și unități cu activitate de comerț exterior trebuie să întreprindă în continuare măsuri, care să conducă la îmbunătățirea radicală a activității de transporturi internaționale, implicit la sporirea eficienței exportului.

Pentru realizarea obiectivelor propuse o atenție deosebită trebuie acordată de unitățile de comerț exterior, respectiv Metalimport, activității de prospectare a piețelor externe în vederea lărgirii sferei de activitate.

ISCE Metalimport se va călăuzi permanent în activitatea sa de învățămintele rezultate din această conferință și va depune eforturi pentru valorificarea produselor destinate exportului în condițiile cele mai avantajoase, iar pentru aprovizionarea economiei naționale va căuta să realizeze importurile ritmic și la prețuri cît mai reduse.

Vasile NEGRESCU
director general al ISCE „Metalimport“

←

integrează, modelează dezvoltarea psihosocială a individului. „Dezvoltarea individului — după cum spun Marx și Engels — este determinată de dezvoltarea tuturor celorlalți indivizi, cu care se află în relații directe“ *).

Tînărul care se integrează într-un anumit loc de muncă găsește o dată cu venirea lui anumite relații între membrii colectivului, iar contactul lui cu ceilalți membri ai colectivului va fi condiționat nu numai de trăsăturile, capacitățile tînărului, ci și de structura de interrelații existentă în grupul respectiv.

Fiecare individ își explică într-un mod propriu evenimentele sociale în mijlocul cărora trăiește. Este știut faptul că de multe ori omul construiește, în comportamentul lui cotidian, anumite teorii cu ajutorul cărora el încearcă să descifreze semnificația unor evenimente ce se petrec în cîmpul lui de percepție.

Tinerii studiați consideră că relațiile interpersonale cu colegii de muncă pot influența satisfacția sau insatisfacția, stabilitatea și productivitatea lor în muncă etc.

Din totalul celor 3 429 de tineri din toate cele trei ramuri, care au afirmat că doresc să se mute la altă unitate industrială, un procent sub 1% consideră că această tendință a lor este determinată de neînțelegerile cu colegii de muncă. De asemenea printre motivele care generează insatisfacția în muncă, neînțelegerile cu colegii de muncă apar invocate în industria constructoare de mașini și în industria chimică în 1,0% din răspunsurile emise, iar în industria textilă în 2,3% din răspunsurile date. Dar domeniul cel mai important asupra căruia tinerii studiați consideră că se repercutează relațiile lor cu ceilalți colegi este cel al activității productive. Analizînd care sînt factorii asupra cărora trebuie acționat pentru creșterea productivității muncii, tinerii au situat factorul „relații între membrii colectivului“ pe un loc important în raport cu ceilalți 11 factori pe care puteau să-i indice.

În industria constructoare de mașini 6,8% din răspunsurile tinerilor indică stabilirea unor relații mai bune între membrii colectivului ca unul din factorii ce poate determina creșterea productivității muncii: același factor este indicat de 9,8% din răspunsurile date de tinerii din industria textilă și 8,6% de cei din industria chimică.

În același timp, tinerii studiați indică frecvent un alt factor care este strîns legat de relațiile dintre membrii colectivului și anume: organizarea echipelor de lucru. Organizarea mai bună a echipelor de lucru este considerată în 7,7% din răspunsurile date de tinerii din industria constructoare de mașini, 8,0% în cele ale tinerilor din industria textilă și în 7,2% în răspunsurile obținute în industria chimică ca un factor important în creșterea productivității muncii.

În încheiere vrem să punctăm doar două concluzii. a) Accesul tînărului la problemele tehnice ale muncii este mijlocit de contactele interumane, tipul de relații interpersonale în care tînărul este implicat condiționînd chiar evoluția profesională a tînărului. Succesul profesional, în condițiile complexe ale muncii nu depinde doar de capacitatea tehnică, profesională a individului, ci și de perspicacitatea acestuia în relațiile cu ceilalți, de climatul psiho-social al colectivului de muncă. b) Manifestarea posibilităților creatoare ale tînărului nu este influențată doar de condițiile tehnice ale muncii și de capacitatea lui profesională, ci și de caracteristicile sistemului de relații interpersonale și de statutul tînărului în cadrul acestora.

*) Marx și Engels: „Despre educație și învățămînt“, Editura politică, București, 1960, pag. 129.

MOTIVAȚIA ALEGERII

(Urmare din pag. 10)

situeze pe sine în raport cu alții, pe care-i poate aprecia denaturat.

Pregătirea continuă a muncitorilor urmărește să formeze înțelegerea procesului muncii, a semnificației lui sociale prezente și de perspectivă, a sensului deciziilor, astfel încît să se treacă practic la realizarea celui de al treilea parametru al integrării — **transformabilitatea și creativitatea.** Atitudinea transformatoare și creativitatea nu se bazează numai pe **cunoștințe,** oricît de bogate ar fi ele, ci pe **gîndirea tehnică** dezvoltată, în măsură să stabilească relații noi între cunoștințe, să fie extrase unele elemente esențiale, stabile și altele restructurabile. Condiția esențială a dezvoltării gîndirii tehnice la tinerii muncitori este aceea ca în instruirea lor să se realizeze pe două planuri — **activitatea concretă** (operații directe, perceperea directă a componentelor muncii și funcționarii mașinilor etc.) și **activitatea mentală,** de reflectare a activității concrete, dar mai ales de combinare și recombinare a componentelor ei. De exemplu, într-unul din colectivele de muncă din cadrul Combinatului chimic Făgăraș a intrat un tînăr care, după multe luni, nu dădea randamentul necesar. Ceilalți au pus problema schimbării acestuia de la locul de muncă respectiv. Un muncitor mai în vîrstă observîndu-l mai îndeaproape, și-a dat seama că tînărul avea capacități pentru munca ce o executa, dar se temea de mașină deoarece nu o cunoștea bine. L-a pus să demonteze mașina, i-a explicat cum funcționează, i-a cerut să o monteze la loc și, din acel moment, tînărul a început să lucreze bine, ajungînd în scurt timp să depășească pe alții.

Prima cale de evoluție stadială a procesului de integrare, la care ne-am referit mai sus, se întrepătrunde dialectic cu a doua și anume, **dezvoltarea integrării profesionale** la nivelul interrelație tînăr — colectiv de muncă, societate. Parametrii integrării tineretului în muncă (concordanța, perfectibilitatea, transformabilitatea și creativitatea) nu se realizează în condiții de izolare a individului, ci în colectivul de muncă cu care el se compară și în raport cu valorile întreprinderii și ale societății întregi. Urmărind a doua cale de evoluție, desprindem ca parametri esențiali — **integrarea în modelul funcțional** al colectivului de apartenență, de **incorporare activă** în sistemul funcțional al întregii întreprinderi și, la un nivel mai înalt — **integrarea în structura socio-culturală a întregii societăți.** Integrarea profesională a tînărului în sensul exact și complet al noțiunii, înseamnă participarea lui la întreg acest lanț procesual, ajungînd la exprimarea superioară a **personalității** lui în acte de solidaritate, în cooperare, în conștiința cu trăsături superioare, moral-sociale.

ÎN NUMERELE SALE PRECEDENTE (1 și 5 din acest an), revista noastră a dezbătut o arie largă de probleme legate de producția și consumul pieselor de schimb. Autorul articolului de față relevă o altă latură, deosebit de importantă, și anume aceea a **necesității reașezării prețurilor la piesele turnate în general,** *relevînd o serie de aspecte — unele de ordin particular, iar altele ce privesc interesele economiei naționale.*

PUNCTE DE VEDERE

NECESITATEA REAȘEZĂRII PREȚURILOR LA PIESELE TURNATE

- **Un impediment serios: tarifele pentru piesele turnate la greutatea efectivă.**
- **Penalizări la prețul de vînzare în cazul depășirii greutății „teoretice" prescrise prin documentație.**
- **Diferențieri pe grupe de greutăți.**
- **Facturarea separată a valorii cheltuielilor unităților producătoare pentru repararea echipamentelor de modele.**
- **Sistem de adaosuri și bonificații în cazul livrării unor piese de tehnicitate față de cele prevăzute în standarde.**
- **Stimularea introducerii tehnologiei avansate de turnare: rentabilitate mai ridicată pentru piesele turnate prin astfel de metode.**

UNUL DIN COMPARTIMENTELE care furnizează semifabricatele necesare construcției de mașini este și turnătoria. Semifabricatele turnate ocupă o pondere însemnată în cheltuielile de producție ale acestei ramuri. De aceea, **stabilirea corectă a prețurilor la un mare număr de mașini și utilaje reclamă acordarea unei atenții deosebite perfecționării metodologiei de stabilire a prețurilor pieselor turnate.**

In prezent, se utilizează prețuri cu ridicata ale întreprinderii numai pentru piesele brut turnate din oțel, fontă și neferoase aprobate prin H.C.M. nr. 1279/1962 și publicate în catalogul 13/MT 10 cu corectările făcute prin ordinele Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini. O problemă rezolvată prin actualul catalog este și **stabilirea prețurilor unice franco-depozitul furnizorului.** Ele se extind asupra pieselor turnate executate prin toate metodele de fabricație : în forme folosibile o singură dată, semipermanente și permanente.

Prețurile unice pentru piesele turnate contribuie la întărirea gestiunii economice a întreprinderilor care produc și consumă semifabricate turnate, la organizarea unor legături economice bune între furnizor și beneficiar. Totodată, prețul unitar la piesele turnate asigură condiții pentru formarea de prețuri unitare în construcția de mașini, ajută la calcularea corespunzătoare a prețului de cost al mașinilor, instalațiilor și utilajelor, are un rol important în aprecierea activității economice a diferitelor întreprinderi.

IN CONDIȚIILE creșterii rapide a producției de mașini și utilaje tot mai perfecționate, problema gospodăririi și folosirii economice a metalului se pune cu maximă acuitate. **Actualul catalog de prețuri** (13/MT 10) **nu stimulează însă economisirea metalului, prevăzînd tarife pentru piesele turnate la greutatea efectivă ci, dimpotrivă, orientează mai ales pe producători spre executarea pieselor turnate grele și cu volum de muncă mai mic în dauna celor de calitate superioară, necesare economiei naționale.** Nu puține sînt cazurile cînd piesele turnate se livrează uzinelor constructoare de mașini cu adaosuri mari de prelucrare, prost debavurate, ceea ce face ca o mare cantitate de metal să fie eliminată la prelucrarea mecanică, implicînd cheltuieli suplimentare de zeci de mii de lei, fără a mai vorbi de utilizarea ineficientă a capacităților de producție.

Pentru înlăturarea acestor neajunsuri, considerăm că o dată cu reașezarea prețurilor, care va avea loc, **tarifele pentru piesele turnate ar trebui să se stabilească după greutatea „teoretică" care se determină plecînd de la dimensiunile și greutatea netă a piesei finite prelucrate, avînd în vedere adaosurile și toleranțele prevăzute de standardele în vigoare.** Dacă se ia în considerație că diferența între greutatea brută „teoretică" și cea efectivă se explică în cele mai multe cazuri prin deficiențe și simplificări ale tehnologiei de fabricație a pieselor turnate sau prin abateri de la prescripțiile acesteia (îngroșarea nervurilor, a pereților semifabricatelor, adaosuri peste cele admise pentru a preveni rebuturile posibile, calitatea nesatisfăcătoare a modelelor care provoacă abateri de la dimensiunile pieselor turnate etc.) devine evidentă necesitatea acestei măsuri. Ea ar avea darul să orienteze unitățile de turnătorie și pe lucrătorii acestora spre economisirea metalului și spre îmbunătățirea calității pieselor turnate.

Pe lîngă aceasta, în scopul creșterii responsabilității materiale a executantului pentru acele pierderi ale consumatorului legate de prelucrarea suplimentară a pieselor cu greutate peste cea admisă, considerăm că ar fi necesar **să se stabilească anumite penalizări la prețul de vînzare, pentru depășirea greutății „teoretice" prescrisă de documentație.** În același timp, pentru stimularea economisirii metalului și reducerea greutății produselor **se pot calcula unele adaosuri de preț care să compenseze cheltuielile suplimentare ale executanților pentru creșterea calității semifabricatelor.** Rezultă, deci, că pentru piesele turnate de calitate, executantul va beneficia de un adaos de preț, iar pentru cele necorespunzătoare calității stabilite se va calcula o bonificație față de prețul de vînzare.

Se cere, de asemenea, o mai bună diferențiere a prețurilor **pe grupe de greutate.** Diferențierea prețurilor în funcție de greutate trebuie adîncită în sensul ca odată cu creșterea greutății, prețul unitar să se reducă în mod relativ și invers. Aceasta ar constitui un alt stimulent care să orienteze producția spre reducerea greutății pieselor turnate. Tot în acest sens ar fi oportună **stabilirea prețurilor per tonă de piese turnate în loc de kg.** Creșterea volumului producției construcției de mașini și, deci, al turnătoriilor, face ca prețul per kg să devină greoi în calcule.

În catalogul de prețuri pentru piesele turnate, a fost inclus un **sistem de egalizare a rentabilității pentru turnătoriile care au serie de fabricație diferită.** Principalul criteriu care s-a luat în considerare la diferențierea prețurilor în funcție de mărimea comenzii de piese turnate, a fost volumul cheltuielilor de muncă pentru **1** kg de piese turnate de aceeași calitate, în condițiile producției cu caracter de serie diferențiat. Cu ajutorul acestui sistem se încearcă să se compenseze, printr-un adaos la prețul de catalog, cheltuielile mai mari în condițiile producției de unicate și serie mică și cheltuielile relativ scăzute pentru producția de piese turnate asemănătoare cu caracter de masă. Astfel, de exemplu, potrivit catalogului de prețuri 13/MT 10, **pentru piesele turnate simple din fontă normală FC 12—18 cu greutatea între 20—50 kg prețul s-a stabilit la 3,65 lei/kg la o producție de 50 bucăți pe comandă; dacă comanda atinge 100 bucăți prețul se reduce cu 3%, la 250 bucăți cu 5%, la 500 cu 7%, la 100 cu 10% și peste 1000 bucăți prețul se reduce cu 15%.**

În schimb, nu s-a rezolvat, prin actualele prețuri, problema **echipamentelor de model.** Într-adevăr, prin catalogul de prețuri al pieselor turnate, în prețurile acestora nu s-a inclus costul modelelor, cutiilor de miez, șabloanelor și altor echipamente, ele facturîndu-se separat, la prețuri stabilite de comun acord între executant și client, sau acestea putînd să fie puse la dispoziția executantului de către client. Pentru piesele turnate din neferoase se procedează la fel, facturîndu-se separat și cheltuielile pentru repararea și recondiționarea modelelor sau cochilelor. În legătură cu aceasta, părerea noastră este că ar trebui să se procedeze diferențiat : **în condițiile producției de unicate sau în serie mică și într-o nomenclatură largă unde fabricația acestora se repetă la intervale mari sau nu se repetă deloc, prețul încasat pentru piesele turnate comandate, nu acoperă cheltuielile unităților producătoare pentru executarea și repararea complexului de modele și de aceea este necesar ca valoarea acestora să se factureze separat.** Dar prețurile pentru acestea ar trebui să se reglementeze în mod unitar și să nu fie lăsate la discreția părților : **de la o anumită mărime a comenzii, aceste cheltuieli ar fi bine să nu se mai factureze separat, ci să fie incluse în preț.** Un astfel de procedeu ar permite, pe de o parte, să se asigure condiții economice normale pentru producător, iar pe de altă parte, să fie cointeresat consumatorul să mărească cantitățile comandate în limite avantajoase și pentru producător.

O ATENȚIE deosebită se cere acordată **stimulării prin preț a îmbunătățirii calității semifabricatelor.** Prețurile pieselor turnate trebuie stabilite luînd în considerare volumul de muncă necesar pentru executarea lor, complexitatea constructiv-tehnologică, greutatea semifabricatului, caracterul seriei de fabricație și alți factori care determină complexitatea execuției acestora, astfel ca unitatea producătoare să fie cointeresată, prin preț, să reducă greutatea semifabricatelor, să ridice complexitatea și să îmbunătățească permanent calitatea lor. Totuși, prin actualul catalog de prețuri nu se ia în considerare destul de complet un asemenea parametru, stabilindu-se prețuri diferențiate numai pentru categorii : **cu miez și fără miez.** În industria constructoare de mașini diferențierea și ridicarea nivelului tehnic al produselor are implicații considerabile și asupra pieselor turnate. Menținerea în continuare numai a celor două criterii, produce confuzii și nu mai este în pas cu cerințele progresului tehnic contemporan. Pentru a se reflecta în prețuri diversitatea cerințelor față de semifabricatele turnate **este necesară construirea acestora avînd în vedere caracteristicile mecanice, compoziția chimică, complexitatea constructiv-tehnologică, greutatea, caracterul seriei de fabricație și alți indicatori specifici și, deci, stabilirea unui număr corespunzător de grupe de complexitate a pieselor turnate în funcție de importanța lor, configurația cavităților exterioare și interioare, prelucrarea mecanică a suprafețelor, dimensiunile toleranțelor etc.**

Pentru sporirea cointeresării materiale a lucrătorilor din turnătorii în ridicarea calității pieselor turnate **s-ar putea folosi un sistem de adaosuri și bonificații.** Astfel, în catalogul de prețuri ar fi bine să se prevadă posibilitatea unor încasări suplimentare față de preț pentru precizia dimensiunilor și condițiile tehnice mai ridicate ale unor piese turnate față de cele prevăzute în standarde. Aceasta ar crea condiții pentru creșterea eficienței activității productive și pentru îmbunătățirea calității semifabricatelor executate. Pentru ușurarea calculelor și înlăturarea deselor diferende între furnizori și beneficiari, socotim că viitorul catalog de prețuri ce va fi elaborat, **ar putea să fie completat cu calcule exemplificative dintre cele mai caracteristice care să cuprindă toate categoriile de adaosuri și scăzăminte propuse, ajutînd astfel pe economiști la calcularea cît mai corectă a prețurilor.**

O sarcină importantă care se pune în domeniul prețurilor este **stimularea creșterii producției de piese turnate executate prin procedee și metode avansate.** În actualul catalog, sînt stabilite prețuri numai pentru execuția pieselor turnate din aliaje neferoase fabricate în cochile sau forme metalice și pentru cele din oțel executate după modele ușor fuzibile. Avînd în vedere importanța metodelor avansate de turnare, **se impune stabilirea de prețuri fundamentate din punct de vedere economic și pentru alte metode de turnare noi:** sub presiune, în forme-coji, centrifugală etc. Construirea acestor prețuri să fie făcută vizînd, în primul rînd, stimularea turnătoriilor și a lucrătorilor acestora să asimileze fără rezerve noile tehnologii de turnare și creșterea volumului producției de piese turnate cu adaosuri minime. În legătură cu aceasta considerăm că, în cazul metodelor de turnare avansate, **să se stabilească rate de rentabilitate mai ridicate față de piesele turnate obținute după procedeele obișnuite.** Totodată prețurile diferențiate și corelate în funcție de calitatea semifabricatelor, să stimuleze folosirea pe scară cît mai largă a metodelor moderne de turnare, care asigură, pe de o parte, utilizarea eficientă a metalului, iar pe de altă parte, obținerea unei calități superioare a pieselor.

P. UNGUREANU
lector univ.
Academia de Studii Economice — București

DEZBATERI

PREDAREA ECONOMIEI POLITICE ÎN UNIVERSITĂŢI ÎN LUMINA CERINŢELOR ACTUALE

În numerele 52/1971 şi 1/1972, „Viaţa economică" a publicat, în vederea unei dezbateri avînd drept scop perfecţionarea predării cursului de economie politică, programele elaborate la începutul anului universitar de catedrele de economie politică (sau de ştiinţe sociale) de la o parte din institutele de învăţămînt superior. Cu numărul de faţă al revistei începem publicarea opiniilor unor cadre didactice, cercetători sau economişti practicieni cu privire la aceste programe.

ÎN CLIMATUL de exigenţă şi responsabilităţi sporite faţă de pregătirea generală a tineretului, pentru munca educativă şi pregătirea politică a acestuia în facultăţi, activităţii de perfecţionare a conţinutului predării ştiinţelor sociale i s-au conferit noi coordonate şi condiţii de realizare prin măsurile adoptate pe baza indicaţiilor date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei şi a documentelor Plenarei din 3—5 noiembrie 1971.

Una din preocupările de seamă pe linia perfecţionării predării ştiinţelor sociale o constituie îmbunătăţirea programelor de curs în scopul orientării mai hotărîte a acestora spre: problemele fundamentale ale politicii partidului nostru, includerea celor mai importante şi actuale realizări ale ştiinţei în domeniul dat, problematica esenţială, teoretică şi practică, pe care o ridică dinamica deosebită a economiei noastre socialiste, eliminarea elementelor descriptiviste, istoriciste sau perimate, dezvoltarea aspectelor menite a contribui la formarea gîndirii creatoare a viitorilor specialişti.

Dezideratul de mai mult timp exprimat de unele cadre didactice, care predau economia politică în învăţămîntul superior, de a se prezenta spre confruntare mai multe tipuri de programe pentru aceeaşi categorie de instituţii de învăţămînt este de astă dată realizat, cel puţin în linii generale, pentru universităţi, prin publicarea spre discutare a programelor universităţilor din Bucureşti, Cluj, Timişoara şi Iaşi.

În cele ce urmează, dorim să exprimăm cîteva opinii referitoare la programele orientative de economie politică pentru cursurile Facultăţii de filozofie de la Universitatea Bucureşti, Facultatea de studii economice a Universităţii „Babeş - Bolyai" din Cluj, precum şi cele cu un caracter mai general prezentate de universităţile din Iaşi şi Timişoara.

Diversitatea structurii acestor programe, chiar dacă se explică şi prin faptul că nu se adresează în măsură egală aceleiaşi categorii de studenţi ai universităţilor, ilustrează, după părerea noastră, tendinţa, conturată în ultimii ani în ţara noastră, — spre găsirea de formule şi soluţii mai eficiente în studierea acestei discipline. Diferenţierile realizate în ceea ce priveşte structura de ansamblu a cursului de economie politică, schimbările înregistrate faţă de aşa-zisa „schemă clasică" sau în raport cu structurile existente la fiecare catedră cu ani în urmă, reflectă indiscutabil atît intensitatea eforturilor spre perfecţionarea şi modernizarea predării, cît şi rezultatele pozitive concrete obţinute de aceste catedre. Avem convingerea că imobilitatea pe acest plan poate trăda o anumită inerţie şi rutină în abordarea problemelor, considerîndu-se ca perfect ceea ce s-a realizat la un anumit moment dat.

Desigur nu pledăm pentru o diversificare de dragul acţiunii ca atare, ci numai pentru ceea ce se fundamentează ştiinţific desfăşurîndu-se în coordonatele spiritului novator al marxism-leninismului, pentru a spori eficienţa instructiv-educativă a activităţii noastre, numai pentru ceea ce poate contribui efectiv la ridicarea nivelului teoretic şi conţinutului modern, actual, al predării.

Pe un plan mai general, programele de curs la care ne referim evidenţiază preocuparea sporită a catedrelor de economie politică pentru asigurarea cunoaşterii mai temeinice şi aprofundării sporite de către studenţi a problemelor actuale ale construcţiei socialiste în ţara noastră, a principiilor politicii interne şi externe a partidului şi statului nostru. În acest sens, merită a fi subliniate cel puţin cîteva elemente mai importante, cum ar fi: introducerea unor teme distincte sau abordarea pe parcursul a mai multor lecţii (ca de exemplu în programa Universităţii din Timişoara) a problemelor privind conţinutul şi principalele trăsături ale etapei de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră, sistemul relaţiilor socialiste de producţie şi direcţiile perfecţionării acestora în etapa actuală, creşterea rolului conducător al partidului ca legitate a construirii socialismului, caracterul şi mecanismul de acţiune a legilor şi contradicţiilor în economia socialistă, general şi particular în construcţia economică şi altele.

O orientare mai accentuată spre problematica actuală se constată la catedrele de economie politică ale Universităţii Bucureşti şi din Timişoara, colective ce au inclus în înseşi programele de curs teme sau capitole speciale în cadrul cărora sînt abordate: stimulentele morale, stimulentele materiale şi echitatea socialistă; metodele planificării, prognoză, balanţele şi sistemul informaţional; calitatea produselor; reducerea cheltuielilor materiale; utilizarea deplină şi eficientă a forţei de muncă; pregătirea şi perfecţionarea cadrelor din ţara noastră; unitatea dialectică a noii calităţi a oamenilor muncii de proprietar şi producător în societate; contribuţia originală a P.C.R. la dezvoltarea economiei politice marxist-leniniste a socialismului.

Răspunzînd într-o mai mare măsură exigenţelor actuale de predare a economiei politice a capitalismului, indicaţiilor clare formulate de secretarul general al partidului nostru în expunerea prezentată la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei, majoritatea catedrelor de economie politică şi-au axat conţinutul prelegerilor pe problemele majore ale capitalismului contemporan. O atenţie sporită în această direcţie este evidenţiată cu deosebire, de programele catedrelor de la universităţile Bucureşti, Iaşi şi Timişoara. Aşa de exemplu, în programa Universităţii Bucureşti din cele 4 secţiuni în cadrul cărora s-a structurat predarea economiei politice a capitalismului, 3 sînt prioritar axate pe procese şi fenomene ale capitalismului contemporan. Mai mult decît atît, chiar şi în prima secţiune afectată analizei: **Trăsăturile fundamentale şi evoluţia modului de producţie capitalist,** fie prin formulări exprese, fie prin conţinutul problemelor enunţate este relevată preocuparea autorilor de a prezenta studenţilor evoluţia relaţiilor de producţie capitaliste şi trăsăturile acestora, accentul fiind pus nu atît pe tra-

FIŞE

Factori exogeni ai progresului tehnic

■ W. A. Eltis, în articolul **The determination of the rate of technical progress** (Determinarea ratei progresului tehnic) THE ECONOMIC JOURNAL, sept. 1971, îşi propune să prezinte o „funcţie de progres tehnic", instrument tipic keynesian de investigare a fenomenului, spre deosebire de funcţia de producţie, cu care operează oponenţii neoclasici în aceeaşi materie. După ce mai prezintă şi formula „learning by doing" aparţinînd lui Arrow, se încearcă o sinteză în care se combină cele două formule. Mai puţin exclusivist decît Joan Robinson, Eltis admite că, prin operaţii matematice simple, funcţia progresului tehnic poate fi transformată într-o funcţie de producţie de tipul Cobb-Douglas. Dincolo de subtilităţile metodologice, sînt interesante cîteva consideraţiuni teoretice generale. Este limpede că într-o lume reală ritmul progresului tehnic dintr-o economie va depinde de un mare număr de factori, dintre care mulţi se plasează dincolo de frontierele obişnuite ale economiei. Potrivit unei opinii larg împărtăşite, înrîurirea acestor factori „neeconomici" este foarte importantă, iar influenţa factorilor analizaţi în mod curent în contextul modelelor de creştere este relativ slabă. Din acest punct de vedere, se poate presupune că există un ritm al progresului tehnic determinat exogen, exogen în măsura în care avem în vedere un model care face abstracţie de activitatea ştiinţifică, de structura învăţămîntului, de aptitudinile de conducere, de atitudinile faţă de schimbări, repeziciunea cu care sînt adoptate progresele tehnice din străinătate etc.

Un nou element de planificare

■ Philippe Bidaine publică în Suplimentul pe luna noiembrie 1971 al revistei L'USINE NOUVELLE studiul intitulat **Formation professionelle** în care, pe lîngă aspectele pregătirii profesionale, abordează o serie de probleme generale privind îmbinarea intervenţiei statului cu desfăşurarea spontană a unei economii de piaţă.

Autorul apreciază că, în prezent, atît datorită importanţei ce o are pentru creşterea economiei naţionale, cît şi datorită complexităţii, problema pregătirii profesionale a personalului este de natură să constituie o preocupare din partea factorilor de planificare a economiei în ansamblul ei. Pentru a avea o eficienţă cît mai apropiată şi totodată cît mai mare, Ph. B. se întreabă care sînt modalităţile cele mai potrivite pentru rezolvarea acestei probleme. Aceasta îl duce la abordarea îmbinării unei conduceri de ansamblu cu două aspecte noi: al descentralizării şi al deconcentrării. Descentralizarea este corelată cu unele probleme de decizie privind acţiunile de conversiune care necesită un timp determinat, iar deconcentrarea este rezervată de autor pentru stabilirea unui anumit echilibru la nivel naţional şi regional privind problemele de concepţie şi de execuţie pentru dezvoltarea economică, în general, şi pentru folosirea forţei de muncă în special.

Calcule privind tipul de preţ

■ O sinteză a stadiului actual al dezbaterilor din R. P. Ungară privind problema preţurilor este prezentată de P. Glattfelder şi P. Mátéffy în studiul: **Price type calculations in Hungary: Experience and new directions,** (Calcule privind tipul de preţ în Ungaria: experiment şi noi direcţii), publicat în periodicul ACTA OECONOMICA vol. 7, nr. 1/1971. În calculele efectuate au fost luate în consideraţie patru tipuri fundamentale de preţ, în funcţie de metoda de repartizare a venitului net: 1) preţuri tip-valoare: repartizarea venitului net pe produse proporţional cu salariile; 2) preţuri tip-preţ de producţie; venitul net este repartizat în proporţie cu mijloacele fixe şi circulante utilizate; 3) preţuri tip-valoare medie: venitul net este repartizat proporţional cu preţul de cost al producţiei; 4) tip de preţ mixt (cu două sau mai multe canale), în care preţul de cost este completat cu venitul net în proporţie cu două sau mai multe resurse. Balanţa legăturilor interramuri a stat la baza acestor calcule. Rezultatele calculelor efectuate nu au avut efectele practice scontate deoarece soluţiile fie că au gravitat în jurul celor patru tipuri fundamentale de preţ sus-menţionate, fie că au preconizat modificări neglijabile ale proporţiilor de preţ existente. În prezent, dezbaterea este alimentată de două surse: a) prima este de natură existenţială, negînd raţiunea de existenţă a metodelor de calcul al sistemului de preţuri, deoarece consideră preţurile teoretice ca termeni de referinţă necorespunzători; b) cea de a doua tendinţă nu atacă principiul în sine, ci numai măsura extinderii sale; ea pledează pentru dezvoltarea sistemului de pîrghii economice. Autorii studiului văd o posibilă dezvoltare a metodei de calcul al preţurilor prin introducerea preţurilor mondiale în datele balanţei legăturilor interramuri.

ALLEN ÎN LIMBA ROMÂNĂ

SFÎRŞITUL anului 1971 a adus economiştilor o lucrare valoroasă: **Analiza matematică pentru economişti**[1]) de R. G. D. Allen.

La întrebarea care este meritul lucrării s-ar putea răspunde că **este o carte pentru economişti**. Ea este realmente destinată economiştilor şi titlul nu este, mai mult sau mai puţin, de circumstanţă. Avem de-a face cu una din puţinele lucrări de analiză matematică elementară, în care, paralel cu noţiunile de matematică, se introduc elemente de economie concepute matematic. Cititorul care ar parcurge cartea aşa cum trebuie — adică cu creionul în mînă — ar dobîndi un mai mare folos dacă ar nota separat într-un caiet problemele economice. La sfîrşitul studiului el va avea plăcuta surpriză de a se afla în posesia unui mic, dar complet tratat de microanaliză. Acest mic tratat debutează cu definirea categoriilor microanalitice fundamentale, studiază tot mai profund problemele de echilibru şi eficienţă maximă şi se încheie cu dificila problemă a studiului stabilităţii cu ajutorul calculului de variaţie.

În plus se oferă şi elemente de bază ce pot facilita trecerea la tratate de microanaliză (eventual chiar la excelenta Teorie macroeconomică a aceluiaşi Allen). Toate acestea în condiţiile unei expuneri de o calitate didactică ireproşabilă.

Nu a apărut bine traducerea cărţii pe piaţă că unii snobi au şi dat sentinţa: o carte depăşită. Depăşită?! Pentru cine şi din ce punct de vedere? O carte nu poate fi depăşită decît pentru cel ce o cunoaşte bine. Oare este conţinutul acestei cărţi atît de bine stăpînit de toţi pentru a o privi ca depăşită? Cred că nu. Ne aflăm fără îndoială în faţa unui text relativ elementar. Cel ce-i posedă conţinutul nu deţine cheia universală a cunoaşterii economico-matematice, dar este înarmat cu solide unelte pentru a putea merge mai departe. „Analiza matematică pentru economişti" este, deci, depăşită doar pentru cei ce au depăşit-o ei înşişi, prin efort personal.

La fel de neîntemeiată este şi opinia acelora după care această lucrare este suficientă, restul fiind sofisticărie inutilă. Allen, cred, ar fi primul ce ar respinge o asemenea părere. Altfel nu s-ar fi străduit să scrie „Economica matematică",

tarea istorică, cît mai ales pe concretizările actuale. Aceeași orientare spre o abordare cît mai actuală a problemelor capitalismului este reflectată și în tematica prezentată de catedrele de la universitățile Iași și Timișoara. În acest context general, apreciem în mod deosebit includerea unei asemenea teme cum este : **Sistemul valutar capitalist și contradicțiile sale**, precum și acele prevederi ce vizează analiza **Dinamicii valorii forței de muncă în condițiile capitalismului contemporan, Producerea plusvalorii în condițiile revoluției științifice-tehnice, Exploatarea în unitățile de cercetare, Situația clasei muncitoare în condițiile capitalismului contemporan, Relațiile agrare și contradicțiile dezvoltării agriculturii capitaliste contemporane, Complexul militar-industrial și influența acestuia asupra reproducției** capitaliste.

partea de economie politică a socialismului au în vedere și concordanța cît mai deplină ce trebuie să existe între conținutul predării acestei discipline și denumirea sa, care conform sistemului unitar al predării științelor sociale este : **Economie politică. Politica economică a P.C.R.** Sensul acestei prevederi nu trebuie interpretat ca o îndepărtare de obiect a disciplinei menționate sau diminuarea ținutei științifico-teoretice a predării, ci, dimpotrivă, trebuie înțeles ca o orientare dată în acest mod spre adîncirea analizei, fundamentată științific, a felului în care partidul nostru folosește categoriile, legile și mecanismul economic specific socialismului în întreaga sa politică economică, în funcție de condițiile concrete ale țării noastre. Astfel, vom asigura o înțelegere temeinică de către studenți a politicii Partidului Comunist Român, a adevărului că aceasta reprezintă marxism-leninismul creator în România.

DEȘI PROGRAMELE DE CURS, mai ales în condițiile în care ele nu conțin decît titlurile temelor și numai cîteva idei mai importante, nu pot reflecta pe deplin conținutul predării și concepția de abordare a fiecărei teme în parte, acestea fiind funcție atît de structura internă a prelegerilor cît și de nivelul pregătirii cadrului didactic, totuși considerăm că formulările tematice ar trebui să evidențieze într-o mai mare măsură orientarea cursurilor noastre.

Din acest punct de vedere programele menționate suscită o serie de observații. Astfel, în programa elaborată de colectivul catedrei din Cluj pentru facultatea de studii economice se mențin unele titluri și teme prea generale, am spune prea „clasice", în raport cu exigențele actuale față de activitatea ideologică generală și cu deosebire, în cazul concret, față de activitatea catedrelor de științe sociale. Așa se întîmplă că în cadrul secțiunii referitoare la modul de producție capitalist pînă la tema XX nu rezultă din programa publicată orientarea cadrelor didactice ce predau la această facultate spre o abordare prioritară a problemelor capitalismului contemporan. De asemenea, în secțiunea a III-a : **Modul de producție socialist** nu oferă o imagine clară asupra măsurii în care cursul de economie politică își propune analiza fenomenelor ce caracterizează dezvoltarea actuală a economiei noastre, deși asemenea preocupări sînt binecunoscute la colectivul acestei catedre. (Semnatarul acestor rînduri participînd în ultimii ani de mai multe ori la cursurile de economie politică ce se predau la această facultate a putut constata o mai puternică abordare actuală a temelor expuse decît cea reflectată în programa publicată de revista „Viața economică").

Aceeași observație, vizînd Sețiunea de economie socialistă este valabilă și pentru programa de curs prezentată de catedra de la Universitatea Iași unde, cu cîteva excepții, majoritatea temelor sînt enunțate la un mod general, fără a se sublinia prin titlu accentul ce se va pune în cadrul prelegerilor pe probleme stringente legate de dezvoltarea forțelor de producție, perfecționarea activității economice în general și a relațiilor de producție în special.

Apreciind atenția sporită ce se acordă, îndeosebi la Universitatea București, unor probleme deosebit de actuale ale economiei noastre socialiste prin evidențierea chiar în programă a unor teme sau probleme cum sînt : **Formarea unei agriculturi moderne ; Contractele econo-** [illegible] **conducere din țara noastră ; Calitatea produselor ; Reducerea cheltuielilor materiale** ș.a., celelalte programe analizate ne lasă mai mult să subînțelegem că o asemenea problematică este presupusă în cadrul unor teme formulate mai general. Deși aspectele esențiale și măsurile luate în ultimii ani de partidul și statul nostru cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei noastre naționale se presupun a fi abordate în cadrul analizei perfecționării relațiilor de producție în etapa actuală, apreciem totuși că dată fiind importanța și implicațiile acestor probleme, semnificația lor pentru caracterul științific al politicii partidului nostru, o asemenea problematică ar trebui să facă obiectul unei teme distincte în cadrul cursurilor predate la universități și cu atît mai mult pentru facultatea de studii economice.

Cele cîteva opinii prezentate mai înainte referitor la

UNUL DIN OBIECTIVELE majore ale predării științelor sociale în prezent, cu largi implicații instructive și educative îl constituie atenția sporită ce trebuie să se acorde aspectelor pe care le ridică dialogul și lupta de idei în lumea contemporană, creșterii gradului de combativitate revoluționară și a spiritului militant, partinic, față de teoriile și ideile burgheze, apologetice sau anticomuniste. Sub acest aspect se remarcă o preocupare mai atentă de a evidenția în cadrul programelor de curs orientarea catedrelor de la universitățile din Iași și București spre o angajare mai hotărîtă în analiza critică a unor teorii și concepții ce denaturează diversele fenomene, procese sau aspecte ale realității lumii contemporane.

Raportate însă la exigențele sporite privind această latură a conținutului muncii catedrelor de științe sociale se impune încă o intensificare generală a eforturilor pe acest plan. Dată fiind importanța deosebită a acestei laturi a activității noastre, considerăm necesară orientarea, prin programele de curs, a cadrelor didactice spre **examinarea critică, profund argumentată, a teoriilor nemarxiste, contemporane și de cea mai largă circulație în prezent**. Insistăm asupra acestor probleme cu atît mai mult cu cît ne este cunoscută atitudinea, am spune fetișizantă, a unor cadre didactice față de textul scris al programei, atitudine nedorită, în nenumărate rînduri dezaprobată, dar din păcate încă prezentă și astăzi.

Sporirea receptivității față de ultimele realizări ale cercetării științifice în domeniul în care activăm, îmbinarea mai strînsă între munca de cercetare științifică a catedrelor de economie politică cu problematica predării acestor discipline, va contribui fără îndoială la modernizarea predării economiei politice în învățămîntul superior, la îmbogățirea permanentă a conținutului său. Totodată, aceasta va spori aportul nostru la activitatea generală teoretică, la elucidarea problemelor de maximă actualitate și integrarea lor organică în structura tematică a predării economiei politice.

Direcțiile cercetării și analizei profunde pentru catedrele de științe sociale, ne-au fost din nou subliniate și orientate de către conducerea partidului nostru, indicațiile în acest sens din expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru cu activul din domeniul ideologiei, constituind și pentru economiști coordonatele esențiale ale activității prezente și viitoare. Abordarea științifică a **formelor de manifestare a contradicțiilor în condițiile socialismului**, dezbaterea mai consistentă a **raportului între național și internațional** fundamentîndu-se mai clar condiționarea reciprocă a acestor factori, analiza conținutului **integrării socialiste** și explicarea temeinică a orientării partidului nostru în această direcție, sînt numai cîteva dintre problemele de importanță deosebită ce se impun a fi tratate la un înalt nivel teoretic în cursurile de economie politică iar orientarea predării spre o asemenea problematică trebuie evidențiată și prin programe.

Dezbaterea problemelor de conținut ale predării economiei politice, stimulate în acest context de publicarea unor programe de curs, dar mai ales permanentizarea și dezvoltarea unei asemenea modalități de lucru, va conduce la creșterea permanentă a eficienței disciplinei noastre, asigurînd realizarea plenară a rolului predării economiei politice. Numai printr-o asemenea angajare cu deplină responsabilitate față de opera ce o edificăm vom putea avea aportul solicitat la formarea schimbului de mîine, participant activ la transformarea revoluționară a societății, capabil să găsească și să elaboreze cele mai bune soluții corespunzătoare necesităților sociale, progresului rapid al societății socialiste și comuniste.

conf. univ. dr. Ștefan DIAMANDESCU

CĂRȚI

ce reprezintă o treaptă superioară de profunzime și dificultate.

Sublinierea meritelor cărții lui Allen nu înseamnă însă a nu-i vedea cusururile. Principala lipsă constă în ignorarea, aproape totală, a gîndirii matematice moderne. Caracterul elementar nu justifică această lacună. Experiența predării matematicii a dovedit că tratarea modernă poate fi și apanajul textelor elementare. Reproșul ce-l facem nu este o prețiozitate, căci este vorba despre o concepție metodologică fundamentală. Allen a pornit de la ideea că matematica nu permite decît studiul cantităților și de aceea a dat o expunere „clasică". Această viziune este realmente depășită și, în anumite condiții, se poate dovedi dăunătoare prin mecanicismul ce-l comunică. Studiile recente de teorie economică ce folosesc teoria mulțimilor și topologia au dovedit posibilitățile de introspecție structurală ce le oferă matematica modernă. Din păcate cartea de față nu inițiază de fel în asemenea cercetări. Dimpotrivă, atît explicit cît și implicit, necesitatea lor este, dacă nu negată, minimalizată.

Cei care au studiat după Allen și au continuat apoi cu tratate superioare (cum ar fi de pildă Lancaster) cunosc șocul trecerii la o nouă viziune, modernă. Cei care vor studia de acum înainte, trebuie să se pregătească sufletește pentru acest șoc și să știe ab initio că Allen nu este punctul terminus.

Idealul ar fi să existe o carte care să aibă toate calitățile celei la care ne referim, dar să nu aibă defectele ei. Este cert că, la nivel elementar, așa ceva nu exista încă. Cartea lui Allen rămîne, deci, indispensabilă și traducerea sa este un act de cultură. La realizarea acestui act o contribuție substanțială a fost adusă de P. Vainer ce a efectuat o traducere de calitate. Nu mai puțin demn de menționat este rolul Mariei Blaga — a cărei activitate de redactor riscă să se desfășoare într-un nedrept anonimat —, care a depus străduințe deosebite pentru ca lucrarea să vadă lumina tiparului în condițiile cele mai bune.

Andrei A. POPPER
Institutul de Cercetări Economice

*) R.D.G. Allen. Analiza matematică pentru economiști. Editura științifică, 1971, 692 pag.

CONFRUNTĂRI

„Economia socială a pieței":

ÎNTRE REDISTRIBUIRE ȘI ACUMULARE

PROCESELE redistributive din economia capitalistă contemporană își mai așteaptă încă elucidarea completă în cadrul unei teorii științifice integrate a capitalismului monopolist de stat. Aceasta se referă în primul rînd la mecanismele — de stat și particulare — prin care are loc redistribuirea unor venituri și la locul și efectele acestor mecanisme în ansamblul reproducției capitaliste. În al doilea rînd, ar fi vorba de a determina rezultatul final al proceselor redistributive, de ceea ce am putea numi redistribuirea netă — partea din suma globală a veniturilor care trece, în ultimă instanță, din mîinile unor clase sau pături sociale în mîinile altor clase sau pături, prin procese ulterioare distribuirii primare.

Fără a stărui asupra posibilității existenței și a altor aspecte, tratarea celor două evocate aici este promițătoare atît în manifestarea lor distinctă cît și în conexiunile lor reciproce. Cu referire la acestea din urmă, editorialistul paginilor economice ale ziarului elvețian **Neue Zürcher Zeitung** *(din 23 ianuarie 1972) vede în redistribuire o frînă potențială a creșterii economice. Premisa raționamentului prin care ajunge la această concluzie este că are loc o redistribuire efectivă de la persoanele, relativ puține, cu veniturile cele mai ridicate (fără alte specificări cu privire la natura acestor venituri) la persoanele numeroase cu venituri mici și mijlocii. Autorul acceptă ca justificată o redistribuire „parțială" a veniturilor (cuantificările lipsesc) în numele „economiei sociale de piață", deci al unui capitalism considerat amendat. Dar el avertizează contra unor „abateri prea puternice" (din nou fără precizări cuantificate) de la distribuirea primară „adecvată sistemului", adică adecvată legilor repartiției capitaliste necorectate prin nici o legislație socială, pentru că ar reduce rata economiilor: experiența arată, scrie autorul, că „înclinația spre economii" a persoanelor cu venituri mici și mijlocii nu este mărită sau este mărită insuficient prin sporirea veniturilor lor pe calea redistribuirii. „Și întrucît economiile totale, care în acest context pot fi echivalate cu investițiile totale, determină în fond mărimea produsului social din anii următori, deci creșterea economică în general, politica socială poate deveni efectiv o frînă a creșterii".*

Presupunerea autorului că sporurile veniturilor mici și mijlocii nu au decît o slabă tendință de a se transforma în economii pentru investiții ni se pare plauzibilă în cazul unei economii ca cea elvețiană, unde ponderea salariaților [illegible] se apropie de 90%. Sporurile de venit ale populației salariate sînt folosite înainte de orice pentru acoperirea nevoilor de consum, ale căror modificări de structură sînt actualmente o sursă de loc neglijabilă de încordare a bugetelor de familie. Mai este însă și erodarea inflaționistă a venitului, care nu e favorabilă unei creșteri a „înclinației spre economii" în rîndul salariaților, pentru a nu mai vorbi de perceperea foarte netă de către aceștia a imposibilității practice de a-și vedea schimbat statutul social pe calea economiilor.

Cît despre presupunerea caracterului efectiv al redistribuirii, premisă dintîi a raționamentului citat anterior, plauzibilitatea sa are mult mai puțin temei. Consultînd statisticile contabilității naționale ale OCDE pe anii 1950—1968, aflăm că rata acumulării — pe care o putem echivala în această argumentare, ca și autorul elvețian în a sa, cu rata economiilor — a crescut în Elveția în acești ani de la 16,2% la 26,7% din produsul național brut calculat în prețuri constante. Or, o redistribuire efectivă, conform aceluiași raționament citat, ar fi trebuit să reducă această rată sau, rămînînd în limite „adecvate sistemului", s-o lase neschimbată. Căci nimic nu îndreptățește presupunerea că redistribuirea s-ar fi făcut în dauna cheltuielilor pentru consumul personal ale deținătorilor capitalului. Întrucît ponderea cheltuielilor consumatorilor a scăzut în aceeași perioadă de la 65,8% la 59,4%, — sau, inclusiv consumul de stat, de la 78,1% la 70,3% din produsul național brut —, o presupunere mai corectă ni se pare aceea că o redistribuire netă a venitului total în favoarea păturilor de salariați nu a avut loc. Existența proceselor distributive, oricît de ample, nu poate fi identificată aprioric cu prezența unei redistribuiri nete a veniturilor. Cifrele pentru Elveția ilustrează o situație mult mai larg reprezentată în lumea capitalistă, dar în ce privește această țară am mai adăuga că în anul final al perioadei la care se referă cifrele (1950—1968) ponderea salariilor în produsul intern brut a fost aceeași ca în anul inițial.

Mai degrabă decît o frînă a creșterii, politica socială redistributivă ar trebui privită ca un suport al ei, fie și numai dacă a preîntîmpinat deplasări mai accentuate în utilizarea produsului național decît cele pe care le-am văzut.

L. STROJA

AFRICA — UN CONTINENT ÎN PLINĂ AFIRMARE INTERNAȚIONALĂ

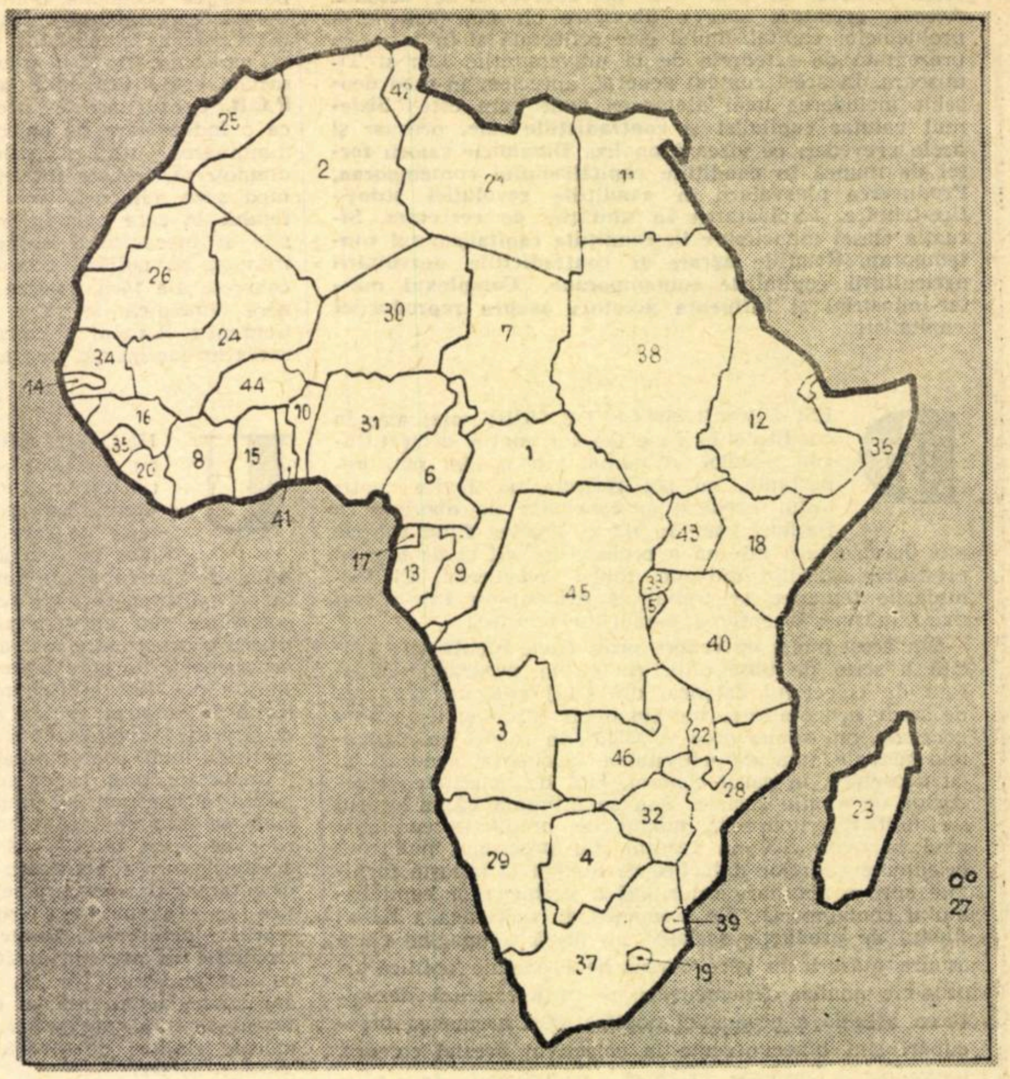

DEZVOLTARE = LICHIDARE A SECHELELOR COLONIALISMULUI

ÎNTREAGA LUME pe care o constituie țările în curs de dezvoltare suferă încă efectele dominației coloniale sau semicoloniale de dinaintea ruperii lor din sistemul mondial caracterizat prin astfel de relații. În ce privește Africa, se poate spune că secolele de asuprire și jefuire colonială dintre cele mai brutale și mai depline au lăsat o moștenire grea împotriva căreia vor mai fi necesare, probabil, decenii întregi de luptă consecventă. Într-adevăr, nicăieri colonialismul nu a exercitat o jefuire și deformare economică atît de completă ca în Africa.

În primul rînd, colonialismul a jefuit Africa de principala sa bogăție — oamenii, forța de muncă. Vînătoarea și comerțul cu oameni a lipsit Africa, chiar după estimațiile cercetătorilor occidentali, de cel puțin o sută de milioane de persoane apte de muncă, bărbați și femei tinere. Prin aceasta a fost împiedicată dezvoltarea economică a continentului și împiedicată, totodată, creșterea demografică. Așa se explică faptul că pînă și astăzi, în ciuda unei rate înalte de natalitate atinsă în ultimul deceniu, continentul african are o densitate foarte scăzută a populației, iar numărul locuitorilor unor țări foarte întinse nu depășește cifra de 1—3 milioane. Evident, o asemenea densitate demografică redusă constituie o frînă puternică în calea diversificării și extinderii producției, fie chiar și a celei agricole.

Continentul negru a fost, în al doilea rînd, supus unei depopulări sistematice pretutindeni unde existau condiții climatice oarecum asemănătoare celor din Europa. Astfel au luat naștere „coloniile de populare", transformate astăzi în state ce proclamă rasismul, apartheid-ul, ca doctrine oficiale de guvernare ale unor țări în care majoritatea populației este neagră. Cele mai fertile pămînturi, pe care localnicii făceau agricultură cu multe secole înainte ca primii colonialiști să fi pus aici piciorul, au fost „golite" de băștinași și acaparate prin forță, silnicie sau înșelătorie de către noii veniți. Iar „băștinașii" au fost împinși în „rezervații" create pe terenurile cele mai puțin propice nu numai desfășurării agriculturii dar și vieții. De-a lungul timpului, acestor structurări colonialiste li s-a adăugat sistemul plantațiilor. Suprafețele care altădată hrăneau populația localnică au devenit „fabrici" de monoproduse agricole destinate exportului — bumbac, arbori de cauciuc, cacao, cafea. Pămînturi întinse, specializate în producția unor asemenea mărfuri destinate exportului, au încetat să dea alimente populației, iar Africa a devenit importatoare de produse agro-alimentare. Cît de profund înrădăcinată este monocultura în agricultura africană se poate deduce fie chiar și numai din faptul că în multe cazuri unul pînă la trei produse agricole vîndute sub formă neprelucrată formează majoritatea dacă nu aproape totalitatea exportului acestor țări chiar și în prezent. Or, prin consecințele sale, monocultura reprezintă un handicap fundamental și un obstacol dintre cele mai serioase în calea unei dezvoltări reale și multilaterale a economiei celor mai multe țări africane.

Dar nu numai monocultura este întîlnită în Africa, ci și monoproducția minalieră. Acolo unde colonialiștii au găsit resurse minerale, economia a fost deformată în mod fundamental. Ei au obținut proprietatea asupra unor întinse suprafețe miniere sau, cel puțin, concesiuni pe termene ce au mers uneori pînă la 99 de ani. Totul a fost subordonat exploatării minereului de fier, aurului sau diamantelor. Și astăzi, după ce multe țări africane au reușit să impună monopolurilor internaționale o renegociere a „contractelor", monoproducția minerală se reflectă brutal în exportul unor state ale continentului. Vîndute în stare brută, minereurile nu constituie încă decît în puține cazuri o bază pentru dezvoltarea industrială.

Și aceasta pentru că monoproducția, fie agricolă fie minalieră, dă naștere unor paradoxuri de felul următor în economia și comerțul exterior al țărilor aflate în această situație: vînd bumbac și cumpără pînză, vînd cupru și cumpără cabluri, vînd minereu de fier și cumpără fontă, oțel ca și cele mai elementare produse industriale fabricate din metale. Raporturile de schimb actuale ale acestor țări sînt de asemenea natură încît produsele importate sînt tot mai scumpe, cele exportate din ce în ce mai ieftine.

În ultimii ani, pe continentul african a început să se simtă un miros foarte atrăgător pentru monopolurile internaționale — petrolul. Cum el a fost descoperit în țări actualmente independente, impunerea condițiilor coloniale de altă dată nu a mai fost posibilă. De aici, piedici puternice și obstrucții puse în calea comercializării, a dezvoltării extracției și prelucrării petrolului.

Situația economică și politică din zilele noastre a țărilor Africii cunoaște mutații structurale. A devenit unanimă conștiința că independența de stat a tinerelor țări nu poate fi apărată fără dobîndirea și consolidarea independenței economice: că aceasta presupune, la rîndul ei, exercitarea unei depline suveranități asupra resurselor materiale și umane ale respectivelor țări. Totodată, se conturează tot mai mult convingerea că dezvoltarea multilaterală a economiei lor este posibilă pe calea creării atît a unei industrii prelucrătoare cît și pe calea diversificării agriculturii lor. Direcțiile principale pe care se dezvoltă țările africane arată că în mod treptat se creează condițiile pentru ridicarea nivelului economiei lor, pentru lichidarea sechelelor colonialismului.

dr. N. S. STANESCU

DE LA INDEPENDENȚA POLITICĂ LA INDEPENDENȚA ECONOMICĂ

SIMPLA COMPARARE a actualei hărți politice a Africii cu aceea de acum un deceniu relevă cu claritate parcurgerea unei întregi epoci istorice a luptei popoarelor „continentului negru" pentru descătușarea din chingile colonialismului, pentru obținerea independenței politice. Dacă la începutul anului 1960, africanii dețineau puterea politică doar în 9 țări ale continentului, însumînd o populație de 100 milioane de oameni, în prezent există 41 de state africane, totalizînd o populație de circa 300 milioane de locuitori (90% din populația continentului) și un teritoriu de peste 25 milioane km.p. (aproape 8?% din suprafața Africii). De pe harta Africii nu au dispărut însă cu totul „petele negre": 37 milioane de oameni de pe continent mai suferă încă de pe urma dominației coloniale directe. Împotriva ultimelor bastioane ale colonialismului, mișcarea de eliberare națională crește în amploare și intensitate. Victoria sa finală este certă, bătălia popoarelor pentru libertate și neatîrnare reprezentînd unul din procesele fundamentale și ireversibile ale istoriei contemporane.

Nașterea noilor state nu a însemnat, implicit, rezolvarea numeroaselor probleme moștenite de pe urma dominației coloniale, ci începutul unei noi lupte, la fel de grele și îndelungate, pentru consolidarea independenței, împotriva practicilor și metodelor imperialiste și neocolonialiste, de dominare economică și aservire politică. Africa se află astăzi într-o nouă etapă a evoluției sale — trecerea de la mișcarea de eliberare națională la eforturile pentru înlăturarea colonialismului din economie și a cortegiului său de consecințe. După obținerea independenței politice, sarcina de bază a tinerelor state africane o constituie, așadar, lupta pentru independență economică sau, altfel spus, „a doua independență".

Între căile principale ale luptei popoarelor africane pentru înlăturarea sechelelor trecutului colonial, consolidarea independenței economice și înaintarea pe calea progresului economic și social se înscriu folosirea și valorificarea superioară a bogățiilor naționale în interesul propriu. În acest context se cuvine a fi amintit faptul că Africa, reprezentînd aproape un sfert din suprafața globului, posedă imense resurse naturale. Potrivit statisticilor O.N.U., circa o șeptime din bogățiile miniere ale planetei noastre se găsesc pe acest continent. Potențialul energetic atinge proporții uriașe (în jur de 40% din totalul mondial): cărbune în sud, energie hidraulică în centru, petrol și gaze naturale în nord. Suprafețele arabile ale Africii se întind pe 225 milioane de hectare, de două ori mai mult decît cele ale Americii Latine. O șesime din regiunile forestiere ale lumii sînt situate în Africa.

Și totuși Africa nu participă la producția mondială decît în proporție de 2,9%, în timp ce populația ei reprezintă 10% din cea a globului. Valoarea producției anuale a întregului continent african este în prezent de aproximativ 25 miliarde dolari și se poate compara cu valoarea producției unei singure țări europene — Italia. Decalajul este și mai evident, dacă avem în vedere că ponderea industriei în venitul național pe locuitor este în țările africane de 32 de ori mai mică decît în statele europene dezvoltate.

Cauza fundamentală a acestei situații paradoxale o constituie jefuirea bogățiilor Africii de către monopolurile străine, adevărate pompe aspiratoare de profituri incomensurabile pentru cercurile de afaceri din metropole. Iată de ce, tot mai multe țări africane au recurs la naționalizare pentru a reintra în posesia bogățiilor ce li se cuvin, în vederea asigurării folosirii acestora în interesul propriu. Reafirmarea suveranității statelor africane asupra resurselor lor naturale, contracararea manevrelor și presiunilor economice, financiare, politice din partea imperialismului și neocolonialismului formează azi principii călăuzitoare în politica a numeroase state ale continentului.

Au fost adoptate într-o serie de țări africane măsuri în vederea limitării activității monopolurilor și stabilirea unui control riguros asupra capitalului străin, extinderii sectorului de stat și cooperatist în economie, creării de cadre naționale de specialiști și pentru administrație, naționalizării băncilor străine și a unor întreprinderi industriale. Asemenea măsuri reprezintă pași în direcția consolidării independenței politice prin independență economică, materializează un →

← O IMAGINE SINTETICĂ

	Anul independenței	Supraf. (mii kmp)	Locuit. (mii)	PIB/loc. (dolari)	Exp. în 1970 (mil. dol.)	Principalele produse în export
	0	1	2	3	4	5
1. R. Africa Centrală	1960	622	1518	122	31	diamante, cafea, bumbao
2. Algeria	1962	2381	13349	255	934 *	Petrol brut, vin, citrice
3. Angola	—	1246	5430	170	423	cafea, diamante
4. Botswana	1966	600	629	99	...	lînă, vite
5. Burundi	1962	27	3475	52	14 *	cafea, bumbac, piei
6. Camerun	1960	475	5736	163	226	cafea, cacao, aluminiu
7. Ciad	1960	1284	3510	70	32 *	bumbac, vite, carne
8. Coasta de Fildeș	1960	322	4195	279	469	fosfați, cafea, boabe cacao
9. R. P. Congo	1960	342	915	265	31	lemn, diamante, plăci lemnoase
10. Dahomey	1960	112	2640	83	11 *	palmist, ulei de palmist, ulei de palmier
11. Egipt	1922	1001	32501	187	762	—
12. Etiopia		1221	24769	63	122	cafea, piele, semințe de ulei
13. Gabon	1960	267	485	504	121	lemn, mangan, petrol
14. Gambia	1965	11	357	122	10 *	arahide, ulei de arahide, griș de arahide
15. Ghana	1957	238	8600	253	433	cacao, lemn, aur
16. Guineea	1958	245	3890	87	...	alumină, banane
17. Guineea ecuat.	1968	28	286	100	...	aluminiu, banane, palmist
18. Kenya	1963	582	10506	122	217	cafea, ceai, sisal
19. Lesotho	1966	30	890	85	...	—
20. Liberia	1847	111	1150	297	150 *	minereu fier, cauciuc
21. Libia	1951	1759	1869	1276	2366	petrol brut, piei, arahide
22. Malawi	1964	118	4398	66	49 *	tutun, ceai, arahide
23. R. Malgașă	1960	587	6600	116	145	cafea, vanilie, zahăr
24. Mali	1960	1240	4881	88	13 *	bumbac, pește, vite
25. Maroc	1956	445	15050	190	488	fosfați, citrice
26. Mauritania	1960	1030	1140	162	69 *	minereu fier, pește
27. Mauritius	1968	2	823	258	66 *	zahăr, ceai, melasă
28. Mozambic	—	783	7376	159	156	zahăr, palmist, bumbac
29. Namibia	—	824	615	707	...	
30. Niger	1960	1267	3909	95	35 *	arahide, vite, ulei arahide
31. Nigeria	1960	923	64560	70	1240	petrol, arahide, cacao
32. Rhodesia	—	389	5090	229	367	...
33. Ruanda	1962	26	3500	46	11 *	cafea, ceai, cositor
34. Senegal	1960	196	3780	217	172	ulei arahide, arahide, turtă de arahide
35. Sierra Leone	1961	71	2512	161	100	diamante, min. fier, palmist
36. Somalia	1960	637	2730	61	33 *	banane, animale, piei
37. R. Sud Africană	1910	1223	19300	727	2148	...
38. Sudan	1956	2505	15186	109	298	bumbac
39. Swaziland	1968	17	410	194		asbest
40. Tanzania	1961	939	12926	73	238	ceai, cafea, sisal
41. Togo	1960	56	1815	133	52	fosfați, cafea, boabe cacao
42. Tunisia	1956	164	5027	210	181	ulei, fosfați, calciu, petrol
43. Uganda	1962	236	9500	98	246	cafea, bumbac, cupru
44. Volta Superioară	1960	274	5278	49	16 *	animale vii, bumbac, arahide
45. Zair	1960	2345	17100	83	644 *	cupru, diamante, cobalt
46. Zambia	1964	752	4208	316	1073 *	cupru, zinc, plumb

*) 1969

←

proces în curs de amplificare, căruia specialiștii i-au dat sugestivul nume de „africanizare a Africii". Cîteva exemple concrete ne vor permite să punem în lumină dimensiunile și sensurile acestor fenomene.

În Republica Arabă Egipt au fost promulgate încă în 1956 importante legi de „egiptenizare", de naționalizare, care au permis trecerea pîrghiilor de conducere a economiei în mîinile statului. S-a dezvoltat un puternic sector de stat, cuprinzînd sistemele bancare și de asigurări, peste 85% din industrie, întregul import, peste 90% din export, transporturile feroviare, maritime și aeriene. Aceste măsuri au urmărit punerea în valoare mai judicioasă a bogatelor resurse naturale de care dispune această țară, creîndu-se astfel bazele unei industrii autohtone, astăzi în plin progres.

În Algeria, la mijlocul anului 1968, statul controla 80% din sectorul industrial. Măsurile de naționalizare au continuat treptat, statul sporindu-și tot mai mult controlul în sectorul cheie al economiei — extracția petrolului, după ce preluase controlul asupra unei părți din instalațiile de rafinare, transport și din rețeaua de distribuție. Anul trecut au fost operate naționalizări parțiale în domeniul petrolului, care asigură statului algerian o participare de cel puțin 51% la societățile petroliere aflate pe teritoriul său. Au fost fixate, în același timp, un șir de reglementări cu caracter limitativ privind prospectarea și exploatarea de noi zăcăminte și a fost trecută în patrimoniul statului întreaga rețea de conducte petroliere. Scopul preluării de către stat a principalelor bogății ale țării — afirma președintele H. Boumedienne — este „de a asigura exploatarea acestora în folosul colectivității naționale, stăpînirea și folosirea potrivit intereselor naționale a resurselor proprii constituind o condiție esențială a progresului și prosperității".

În Libia, în anul 1969, au fost naționalizate societățile comerciale străine, precum și companiile petroliere care se ocupau cu distribuția petrolului. În decembrie 1970, au trecut în posesia libienilor 51% din acțiunile unor bănci străine (operație cunoscută sub denumirea de „libianizare"). A fost înființată o corporație industrială de stat, care cuprinde toate întreprinderile naționale.

Un proces similar poate fi întîlnit în Republica Zair. Încă în 1966, guvernul a promulgat o lege prin care toate bogățiile naturale ale solului și subsolului țării au trecut în patrimoniul statului, anulînd concesiunile miniere și forestiere anterioare. Prin naționalizarea societății belgiene „Union Minière" și înființarea societății naționale „Gecomin", la care participarea statului se ridică la 60% din acțiuni, guvernul și-a propus să promoveze o politică de exploatare rațională a resurselor miniere ale țării și de valorificare a lor în folosul dezvoltării.

„Zambia aparține zambienilor și tot mai multe bogății ale subsolului ei devin bunuri ale cetățenilor noștri" — a declarat președintele K. Kaunda. Sub această deviză, în țară se aplică, începînd din 1968, un larg program vizînd angajarea economiei naționale pe calea dezvoltării independente, de sine stătătoare. Întreaga industrie a cuprului (Zambia este al treilea mare producător mondial de cupru) a trecut sub controlul statului. În cursul anului 1970, statul zambian a preluat, de asemenea, sub controlul său industria minieră, băncile particulare și societățile de asigurări, traducînd în viață dorința firească a poporului zambian de a pune capăt dominației capitalului străin, de a fi stăpîn pe propriile bogății.

Ansamblul acestor măsuri au, în esență, menirea de a crea în țările respective cadrul necesar pentru punerea în valoare a unei veritabile „strategii" a efortului propriu și a permite o mobilizare eficientă a resurselor naționale, a întregului potențial material și uman intern (bogății naturale, capital autohton, forță de muncă etc.).

Trebuie însă precizat că procesul de intrare în posesia avuțiilor naționale nu se desfășoară de loc lin, ci întîmpină numeroase obstacole și dificultăți din partea reacțiunii interne și internaționale.

Statele africane se bucură în promovarea politicii lor de sprijinul țărilor socialiste și al forțelor antiimperialiste, prin acordare de asistență tehnică și ajutor multilateral, fără condiționări politice, pe baza respectării principiilor independenței și suveranității acestor țări, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc. În aceste condiții, se manifestă tot mai pregnant tendința maselor populare africane de a-și alege căile cele mai adecvate pentru lichidarea cît mai rapidă a stării de subdezvoltare, pentru deschiderea unei largi perspective spre civilizație și progres.

Mircea POPESCU

RELAȚIILE ECONOMICE ROMÂNO-AFRICANE: EXPRESIE A COLABORĂRII RECIPROC AVANTAJOASE

În DEPLIN CONSENS cu înfăptuirea aspirațiilor de pace, independență, prosperitate și progres ale omenirii contemporane, România promovează cooperarea și colaborarea cu toate țările lumii, indiferent de mărimea, puterea lor economică, de orînduirea socială. În acest cadru, o constantă a politicii externe a statului nostru, urmărită și aplicată permanent și cu consecvență, o constituie dezvoltarea unor relații multilaterale cu țările în curs de dezvoltare din Africa — în marea lor majoritate state care și-au cucerit recent independența și depun eforturi pentru consolidarea ei din punct de vedere economic —, ca de altfel și cu țările în curs de dezvoltare din alte continente. **„România — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — este solidară cu lupta de eliberare națională a popoarelor, urmărește cu simpatie și sprijină eforturile tinerelor state din Africa, Asia și de pe alte continente pentru apărarea și întărirea independenței lor naționale, pentru dezvoltarea economică și socială de sine stătătoare".**

Militînd activ pentru statuarea în viața internațională a unor raporturi întemeiate trainic pe principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, pe respectarea dreptului sacru al fiecărui popor de a-și hotărî calea dezvoltării sale potrivit aspirațiilor și voinței proprii, România socialistă așează aceste principii la baza relațiilor sale cu tinerele state independente de pe continentul african, cu toate țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii și acționează în deplină consonanță cu spiritul lor. Astfel, poziția și politica României dau curs aspirațiilor fundamentale ale acestor țări, vital interesate în afirmarea atributelor esențiale ale ființei lor naționale, în asigurarea unui drum deschis dezvoltării lor de sine stătătoare. Țara noastră sprijină eforturile țărilor africane pentru consolidarea independenței lor, pentru dezvoltarea economică și socială, pentru valorificarea largă și eficientă a resurselor naționale în folosul propriilor popoare. De asemenea, România este solidară cu lupta acestor popoare împotriva asupririi străine, a colonialismului și neocolonialismului, pentru abolirea oricărei forme de dominație a unui stat asupra altuia, de spoliere a rodului muncii altor popoare, pentru lichidarea definitivă a apartheid-ului și rasismului.

România împărtășește preocupările țărilor africane pentru propășire, pentru efectuarea unor mutații moderne în economie și în viața socială. Ținînd cont de conservarea în cadrul diviziunii mondiale a muncii a unor structuri învechite — prelungiri în zilele noastre ale relațiilor coloniale, care dezavantajează țările în curs de dezvoltare, inclusiv pe cele africane — România se exprimă cu fermitate pentru eradicarea totală a acestor structuri anacronice, pentru așezarea relațiilor economice internaționale pe acele baze care să permită acestor țări situarea într-o poziție echitabilă, în măsură să contribuie la valorificarea eforturilor depuse pe plan intern. În același timp, țara noastră pornește de la ideea că, față de adîncirea decalajelor economice dintre țările avansate și cele în curs de dezvoltare, este important să se acționeze spre a se acorda acestor țări sprijinul necesar în lupta lor pentru progres economic și social, impunîndu-se în acest context adoptarea, pe plan internațional, de măsuri și acțiuni concrete.

Ca urmare a punerii în aplicare cu consecvență a acestor poziții principiale în relațiile practice cu țările africane, între România și aceste state se extind, se diversifică și se amplifică tot mai mult colaborarea, prietenia, cooperarea pe cele mai diverse planuri: economic — bază trainică a unei reale colaborări — politico-diplomatic, tehnic-științific, cultural, exprimînd dorința reciprocă de cunoaștere și apropiere. Expresie directă a dezvoltării continue a relațiilor de prietenie și colaborare cu aceste țări sînt contactele directe între factorii de răspundere din România și din țările africane, contacte care s-au amplificat în mod deosebit în ultimul timp. De cea mai mare însemnătate sînt, în acest sens, contactele la cel mai înalt nivel, care prilejuiesc un amplu schimb de vederi nu numai asupra chestiunilor privind dezvoltarea în continuare a relațiilor reciproce, ci și asupra unui cerc larg de probleme internaționale de interes comun, reprezentînd o contribuție activă la asigurarea păcii în lume.

Ilie ȘERBĂNESCU

→

Ca expresie concretă a amplificării relațiilor României cu țările africane, trebuie menționată creșterea numărului statelor africane cu care țara noastră a stabilit și întreține relații diplomatice. În prezent numărul acestora este de 32, față de 4 în 1960 și 15 în 1965.

Una din direcțiile principale ale politicii externe a României, dezvoltarea pe multiple planuri a colaborării dintre țara noastră și tinerele state africane, își găsește materializarea în extinderea cooperării din domeniul economic. Cooperarea economică oferă acel cadru stabil pentru o reală conlucrare, pentru o mai bună cunoaștere reciprocă. În ultimii ani se constată o lărgire importantă a legăturilor economice ale României cu țările africane. Acestea s-au extins și se extind continuu. În perioada 1960—1971, schimburile comerciale ale României cu țările africane au crescut cu peste 5,6 ori. Ritmul de creștere al comerțului României cu țările africane este mai ridicat decît cel al întregului comerț exterior al țării noastre, fapt avînd drept consecință o sporire a ponderii schimburilor comerciale cu aceste țări. Numai anul trecut comerțul cu țările africane a sporit cu 17,1% față de anul precedent. În ce privește unele țări africane, creșterea schimburilor comerciale este deosebit de alertă. În ultimul deceniu, comerțul României cu Republica Arabă a Egiptului — care de altfel deține o pondere foarte importantă în cadrul schimburilor comerciale dintre țara noastră și statele africane — a sporit de peste 2,5 ori. În 1970, față de 1965, comerțul României cu Republica Algeriană Democratică și Populară a crescut de 12,6 ori, cu Libia de 4,1 ori, cu Sudanul de aproape 2 ori.

Tot mai mult acestor relații li se asigură un cadru stabil, fiind reglementate de acorduri de colaborare în domeniul comercial, al producției, în cel tehnico-științific sau cultural. În prezent 71 de acorduri reglementează raporturile de acest gen dintre România și țările africane.

Alături de lărgirea schimburilor comerciale, un element care se impune din ce în ce mai mult în ultimul timp în cadrul relațiilor economice dintre România și țările africane este promovarea formelor noi de cooperare — în producție, în activitatea de prospectare, cercetare.

Trebuie arătat totuși, că avînd în vedere baza scăzută de la care s-a pornit, cît și data relativ recentă de la care au început să se dezvolte relațiile economice cu numeroase țări africane, în ansamblul lor, aceste relații nu reprezintă încă o pondere pe măsura posibilităților în totalul comerțului exterior al României. Într-adevăr, există largi posibilități în acest sens pe care contactele reciproce la diferite niveluri le-au identificat și continuă să le identifice și care, puse în valoare, vor contribui la extinderea din ce în ce mai importantă în viitor a relațiilor reciproce. Premisele obiective există: dezvoltarea multilaterală a economiei românești, progresele economice înregistrate de țările africane, imensul potențial material de care dispun aceste țări.

Așezate pe principiile fundamentale ale echității și avantajului reciproc, relațiile economice ale României cu țările africane dau expresie practică acestor principii. În același timp, ele reflectă preocuparea constantă a României de a sprijini activ — în raport cu potențialul său — eforturile țărilor africane spre progres economic. Numeroși specialiști români participă la punerea în valoare a resurselor materiale din multe țări africane. România participă la construirea de obiective industriale, social-culturale, la fluxul de tehnică nouă către aceste state, în timp ce numeroase cadre din respectivele țări se pregătesc sau își desăvîrșesc pregătirea în țara noastră. O mare importanță au, în același sens, livrarea de către România în țări africane de echipament și utilaje cu rambursarea creditului în produse fabricate cu aceste utilaje de partenerul respectiv sau, eventual, cu alte mărfuri.

România manifestă o preocupare permanentă pentru dezvoltarea în continuare, pe planuri cît mai variate și amplificate, a relațiilor economice cu țările Africii, pe baze reciproc avantajoase, urmărind punerea în valoare a largilor posibilități existente în acest sens, în special prin intermediul cooperării economice. Ample perspective există, de pildă, în ce privește cooperarea în domeniul minier și al petrolului, în care România are deja o experiență îndelungată.

Această trecere în revistă, deși succintă, este de natură să dea totuși o imagine asupra stadiului actual al relațiilor României cu țările africane, asupra amplificării continue și a posibilităților deosebit de largi de dezvoltare pe mai departe a acestor relații. Exemplele privind legăturile economice — deși numai cîteva dintre cele mai semnificative — reușesc să ilustreze extinderea permanentă a acestora ca o manifestare practică a poziției României față de țările africane, de a aduce, pe măsura posibilităților sale și pe bază de avantaj reciproc, o contribuție crescîndă și activă la desfășurarea procesului de ridicare economică a țărilor africane.

Traducînd în viață politica sa principială și consecventă, România va acționa și în viitor pentru extinderea relațiilor cu țările africane, ca de altfel cu toate țările în curs de dezvoltare, cu mișcările de eliberare, în interesul poporului român, al popoarelor din aceste țări, al păcii și progresului în lume.

OPȚIUNEA PENTRU PLANIFICARE

VASTITATEA și urgența sarcinilor economice și sociale care stau în fața popoarelor de curînd eliberate, ca și propria experiență acumulată în anii de după obținerea independenței, au făcut ca în numeroase țări în curs de dezvoltare din Africa să se acționeze în direcția creșterii rolului statului în viața națiunilor respective.

Extinderea sectorului public este numai un aspect al acestei participări sporite a statului la viața economică. La fel de semnificativă este — în contextul unei preocupări care într-o formă sau alta se manifestă acum pe multe meridiane ale globului — opțiunea unui important număr de țări în curs de dezvoltare pentru planificarea și programarea economiei lor, ca instrument al dezvoltării multilaterale și reducerii decalajului care le separă de țările avansate.

Concepțiile aflate la baza programelor și planurilor țărilor în curs de dezvoltare care au recurs la acest instrument, metodele de elaborare, sînt variate, ca de altfel și condițiile concrete în care ele sînt chemate să acționeze. Țările în cauză au obținut în anii care au trecut de la obținerea independenței atît succese, cît și unele eșecuri. Nici unele nici celelalte nu ar putea fi însă puse exclusiv pe seama introducerii planificării în condițiile marii dependențe a întregii economii a acestor țări de situația în schimbare a pieței mondiale sau de deciziile unor mari trusturi situate la mii de kilometri, puțin înclinate să respecte interesele naționale ale țărilor gazdă exprimate prin orientările de plan. „Ce poate face cel mai bun dintre guverne, dotat cu cel mai bun dintre planuri — scria nu demult revista **Présence Africaine** — contra unei scăderi brutale a cursurilor mondiale? Ce poate face el contra atotputerniciei unei firme internaționale, atunci cînd aceasta decide să anuleze sau să întîrzie efectuarea unei operații...?". Autorul, Michel Dumas, are în vedere evident situația la un moment dat, deoarece istoria recentă cunoaște numeroase cazuri de trecere a concesiunilor străine sub control sau în proprietatea respectivelor state în curs de dezvoltare. De asemenea, nici deficiențele metodelor concrete folosite într-o țară sau alta nu pot și nici nu pun în discuție virtuțile planificării.

Relevînd atenția crescîndă de care se bucură astăzi în aceste țări problemele economice din partea responsabililor lor politici și administrativi, același autor sublinia că „nimeni nu mai consideră planul ca o formulă magică capabilă să deschidă porțile bogăției". Devine tot mai limpede că planificarea singură nu poate suplini, ci dimpotrivă, presupune efectuarea unor schimbări structurale în țările în curs de dezvoltare. Este vorba aici de reforma agrară, de diversificarea agriculturii, tributară încă în multe țări monoculturii, de instituirea controlului asupra resurselor naturale, de industrializare, etc., măsuri esențiale pentru progresul economic și social al țărilor respective.

În domeniul planificării însăși, țările în curs de dezvoltare dețin astăzi o experiență sensibil mai mare decît în primii ani de după cucerirea independenței. Ea își găsește reflectarea în mai temeinica fundamentare, în caracterul mai realist al planurilor, ca și în orientarea mai hotărîtă a obiectivelor înscrise în ele în direcția unei dezvoltări efective.

Sînt semnificative în acest sens eforturile întreprinse într-o serie de țări pentru ridicarea ratei acumulării, condiție hotărîtoare nu numai pentru realizarea unui program mai vast de investiții, dar și pentru sporirea mai rapidă a consumului populației pe termen lung. În Algeria, de exemplu, acumularea prevăzută în primul plan de patru ani (1970—1973) se ridică la 35% din produsul intern brut. În măsura în care fondurile obținute devin mijloace de finanțare de către stat a dezvoltării economice, politica fiscală poate juca un rol important în acumularea de capital. Un rol sporit în formarea internă de capital îl joacă în special în ultima vreme și naționalizarea filialelor unor monopoluri străine. În aceste condiții, statul poate efectua o pondere importantă din totalul investițiilor.

Aceeași experiență scoate în evidență că formarea de capital, necesară, nu este și suficientă: reproducția lărgită presu-

Dinu DRAGOMIRESCU

(Continuare în pag. 19)

AGRICULTURA AFRICANĂ — MOȘTENIRI ȘI PERSPECTIVE

ANGAJATE într-un amplu efort de emancipare economică, țările Africii se află în fața unor hotărîtoare opțiuni. Bogățiile și posibilitățile aproape nelimitate investite de natură în pămîntul cuprins între cele două tropice sînt atuuri decisive ale procesului de depășire a subdezvoltării în care aceste țări au fost menținute de-a lungul secolelor de dominație colonială.

S-a impus, astăzi, definitiv, pe plan mondial, concluzia că dezvoltarea rapidă a unei țări depinde în primul rînd de dezvoltarea industrială, de edificarea unor structuri industriale vitale.

În această direcție acționează în prezent și multe dintre statele africane. Dar, în condițiile specifice ale acestora, problema acumulărilor interne pentru finanțarea dezvoltării industriale este una din principalele dificultăți ce stau în calea acestui proces, mai ales datorită nivelului scăzut al venitului național. Din această cauză, numeroase state africane și-au propus ca o primă sarcină programe de dezvoltare a agriculturii. Au fost astfel efectuate reforme agrare, s-au stabilit măsuri pentru dezvoltarea producției agricole, sporirea producției la hectar etc. Pe această cale se urmărește, pe de o parte, crearea unei piețe interne mai largi, ca urmare a creșterii veniturilor agricultorilor, iar pe de altă parte, prin intensificarea exporturilor, sporirea veniturilor în devize pentru achiziționarea de tehnică industrială.

Problemele cărora trebuie să le facă față statele africane în domeniul agriculturii sînt, desigur, multiple. Se mențin încă diferențe mari, de la stat la stat, în ce privește venitul național pe locuitor, diversificarea producției agricole etc.

În prezent, agricultura joacă un rol preponderent în economia țărilor africane, ea furnizînd în medie 36% din produsul național brut și 60% din veniturile la export. Deși în aceste țări între 70 și 90% din locuitori lucrează în agricultură, ele sînt totuși adesea nevoite să recurgă la importuri agro-alimentare masive pentru a hrăni o populație în continuă creștere. Această situație contradictorie are două cauze strîns legate între ele. Pe de o parte, în decursul anilor de dominație colonială s-a acordat exclusiv prioritate produselor agrare de export — favorizîndu-se monocultura, iar această tendință s-a perpetuat, în timp ce prețurile la aceste produse au stagnat, iar pe de altă parte, au fost neglijate culturile necesare hranei de fiecare zi.

Sesizînd pericolele pe care le implică acest fenomen, statele africane au depus în ultimii ani eforturi susținute pentru impulsionarea dezvoltării armonioase a agriculturii pe baze moderne.

După cum se arată într-un studiu al Comisiei Economice O.N.U. pentru Africa, în ultimul deceniu producția agricolă a înregistrat o creștere medie anuală de 3% pe ansamblul continentului african. Dincolo de multitudinea aspectelor sale specifice, zonale, agricultura africană prezintă, la începutul deceniului opt, trei caracteristici principale: modificări pronunțate, de la un an la altul, ale producției globale în raport de condițiile climaterice și de acțiunea dăunătorilor — situație căreia statele respective își propun să-i facă față prin folosirea pe scară tot mai largă a îngrășămintelor chimice, insecticidelor, pesticidelor etc; discrepanțe puternice de la o țară la alta, în ceea ce privește volumul producției agricole, ritmuri inegale de creștere a producției diferitelor produse agricole. Astfel, culturile de export au cunoscut în general un ritm accentuat de dezvoltare (este vorba de bumbac, cafea, ceai etc. care au înregistrat în ultimul deceniu o creștere de peste 3,5%), în timp ce culturile alimentare tradiționale și în special cerealele au înregistrat o creștere de numai 1,1% — la grîu, 0,6% la secară, 2,9% la sorg etc.

Lunga perioadă de exploatare colonială și-a lăsat amprenta și asupra nivelului de dotare tehnică și, implicit, asupra productivității muncii în agricultura africană. În 1967, în întreaga Africă se aflau doar 114 000 de tractoare. Consumul de îngrășăminte era în același an de 3 kg la ha, față de 12 kg pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare și 153 kg — în Europa occidentală. De altfel, producția de îngrășăminte este concentrată tot în țările dezvoltate care furnizează 53,8 milioane tone, față de 2,6 milioane — pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare și 0,3 milioane tone — în țările Africii.

În pofida acestor dificultăți statele africane înregistrează succese evidente în dezvoltarea agriculturii lor. Folosirea soiurilor de cereale cu un înalt randament ca și a metodelor moderne de producție au dat rezultate încurajatoare. Astfel, în Maroc se obțin recolte record de grîu prin folosirea acestor metode, în Kenya cultivarea porumbului hibrid pe 10% din suprafața totală a dus la o creștere spectaculoasă a producției, în Camerun și Republica Malgașă a început folosirea pe scară largă a unor noi soiuri de orez hibrid, iar în Senegal și Uganda — a unor varietăți ameliorate de arahide.

În Algeria, succesele obținute în dezvoltarea agriculturii pe baza unor reforme structurale profunde au fost însoțite de o serie de măsuri vizînd mai buna organizare, planificare și controlul exportului de produse agricole. Pași însemnați în modernizarea producției agricole au fost făcuți în această țară prin crearea unui vast sector cooperatist care asigură 60% din producția agricolă totală, 90% din producția de vin și 80% din producția de fructe.

De asemenea, în Tanzania au fost obținute rezultate remarcabile prin crearea a peste 1700 de cooperative integrate, polivalente în ale căror atribuțiuni intră atît producerea cît și comercializarea produselor agricole.

Toate acestea demonstrează că în numeroase state africane, structurile agrare arhaice care constituiau o frînă în calea dezvoltării și o sursă de inechități și exploatare, au fost abandonate în favoarea unor modernizări și progrese care au permis modificarea raporturilor de producție în zonele rurale.

Opțiunea pentru industrializare a statelor africane implică modernizarea și dezvoltarea tuturor sectoarelor economice, implicit valorificarea marilor rezerve pe care le oferă agricultura. Realizările obținute de aceste state în scurta perioadă istorică care s-a scurs de la dobîndirea independenței politice sînt argumente ferme ale posibilităților largi care stau în fața edificării lor economice.

Barbu MAREȘ

R.P. UNGARĂ

DEZVOLTAREA ECONOMIEI ȘI CREȘTEREA SCHIMBURILOR ECONOMICE EXTERNE

PENTRU DEZVOLTAREA economiei R. P. Ungare anul 1972 are o dublă semnificație: el încheie o perioadă importantă de aplicare, începînd de la 1 ianuarie 1968, a ansamblului de măsuri îndreptate spre îmbunătățirea planificării și conducerii economiei naționale și — în același timp — constituie o verigă de bază în realizarea actualului plan cincinal (1971—1975) al țării vecine și prietene. Realizarea acestui plan se sprijină pe acumulările anterioare, pe nivelele atinse în cursul cincinalului trecut. Astfel, în anul 1970 producția industrială a fost cu 35% mai mare față de anul 1965, iar producția agricolă medie din această perioadă — în ciuda condițiilor climaterice nefavorabile și mai cu seamă a inundațiilor din anul 1970 — a depășit sporul planificat de 13—15%. În aceeași perioadă, venitul național a sporit cu circa 31%, față de 19—21% cît a fost planificat, ceea ce în valoare absolută înseamnă o depășire de aproximativ 100 miliarde de forinți.

Pe linia rezultatelor pozitive înregistrate de economia ungară în cincinalul precedent, se impun atenției și preocupările față de promovarea politicii de industrializare a țării, de sporire a potențialului său economic general, de introducere largă în producție a progresului tehnic și de participare crescîndă și eficientă la diviziunea internațională a muncii. În R. P. Ungară, industrializarea este concepută și se realizează ca un proces de făurire a unei economii moderne, bazată pe dezvoltarea în ritm susținut a ramurilor cheie ale industriei — energetica, construcțiile de mașini, chimia etc. Astfel, în timp ce producția industrială a sporit în perioada 1966—1970 în medie cu 6% anual, producția de energie electrică, cea a construcțiilor de mașini, a industriei chimice, precum și cea a industriei hîrtiei și poligrafice au cunoscut ritmuri de creștere superioare. Producția globală a industriei chimice, de exemplu, a crescut în aceeași perioadă cu 75%, iar în cadrul ei ritmuri deosebit de înalte au cunoscut producția de îngrășăminte chimice și cea de medicamente. Este, de asemenea, de reținut că în ceea ce privește consumul de energie, ponderea țițeiului și a gazului metan a sporit de la 29% în 1965 la circa 45% în 1970, reducîndu-se corespunzător ponderea cărbunelui. În domeniul industriei construcțiilor de mașini, cea mai dinamică evoluție au înregistrat producția de autobuze, de utilaje pentru producerea vacuum-ului, cea de mijloace de mecanizare a muncii de supraveghere, precum și producția unor mărfuri de consum de folosință îndelungată.

Ca rezultat al acestor mutații structurale în producția industrială globală a R. P. Ungare, la sfîrșitul anului 1970 — începutul anului 1971 ponderea industriei grele a fost de aproape 60%, iar cea a industriei ușoare și alimentare de circa 40%. Aceasta a determinat și o repartizare similară a forței de muncă din ramurile respective ale industriei.

PROGRAMUL adoptat de Congresul al X-lea al P.M.S.U. cu privire la dezvoltarea economiei naționale în perioada celui de al IV-lea cincinal (1971—1975) prevede creșterea producției industriale cu 32—34%, a producției agricole cu 15—16%, iar a venitului național cu 30—32%. În același timp, ca o reflectare a preocupării pentru realizarea unei eficiențe mai mari față de perioada precedentă, în program se precizează că 85—90% din creșterea venitului național și 75—80% din sporul producției industriale trebuie să fie obținute pe seama creșterii productivității muncii.

Primul an (1971) al actualului cincinal s-a încheiat cu rezultate ce se înscriu pe linia îndeplinirii principalelor obiective. Astfel, potrivit datelor publicate, produsul social total a crescut anul trecut cu peste 7%, producția industrială — cu aproape 6%, iar producția agricolă cu 9—10%, în comparație cu anul 1970. Numărul persoanelor ocupate în economia națională s-a mărit cu 1,6%, iar productivitatea muncii în industrie — cu aproape 6%, asigurînd în proporție de 2/3 sporul producției industriale. Ca obiective principale ale planului pe anul 1972 figurează creșterea venitului național cu 5—6%, a producției industriale — cu 5—6% și a agriculturii — cu 2—3%.

Concomitent cu realizarea acestor importante sarcini de dezvoltare a economiei R. P. Ungare, înscrise în planul cincinal și în cele anuale, întreaga atenție și toate forțele se concentrează asupra modernizării în continuare a structurilor economice: dezvoltarea industriei de aluminiu și a celei chimice; aplicarea pe scară largă a chimizării; extinderea celor mai rentabile forme de transport și înzestrarea acestui sector cu mijloace moderne; introducerea largă a tehnicii de calcul și a producției mașinilor necesare; dezvoltarea și modernizarea sectorului construcțiilor; reconstruirea industriei de confecții; avîntul zootehniei și sporirea producției de carne etc.

Înfăptuirea programului de dezvoltare a economiei ungare solicită eforturi serioase, care se reflectă și în volumul însemnat al investițiilor prevăzute în acest scop; numai pentru anul 1972 sînt planificate 106 miliarde de forinți, adică cu aproape 22% mai mult decît în 1970. Acest efort considerabil rezultă și din rata de acumulare relativ înaltă, de circa 29%, realizată în anul 1971, față de 23—25% cît s-a prevăzut pe ansamblul cincinalului.

O CONDIȚIE importantă a dezvoltării economice a R. P. Ungare, potrivit documentelor de partid și de stat ale țării vecine, o constituie participarea intensă la diviziunea internațională a muncii (pentru cincinalul actual se prevede o creștere cu circa 43% a volumului comerțului exterior). Pornind de la aceasta, R. P. Ungară dezvoltă relațiile sale economice cu statele membre ale CAER, pronunțîndu-se concomitent pentru întărirea acestor raporturi cu celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, precum și — pe baza principiului avantajului reciproc — cu țările capitaliste industriale.

Cea mai mare parte a relațiilor sale externe este realizată cu țările socialiste. Importanța pieței externe socialiste pentru comerțul exterior al R. P. Ungare este determinată nu numai de volumul schimburilor comerciale, ci și de structura acestora, cunoscut fiind că peste 90% din exportul ungar de mașini și utilaje se îndreaptă spre țările socialiste. În același timp, aceste țări furnizează economiei ungare circa 80% din necesarul de mașini și utilaje din import, 2/3 din materiile prime, semifabricatele și piesele de schimb ce se importă, precum și întregul necesar de import la combustibil.

Mutațiile structurale în curs de înfăptuire în schimburile comerciale ale R. P. Ungare cu țările membre ale CAER, în ansamblu, sînt înfățișate în tabelul de mai jos (ponderi, în %)[1]:

Grupa de mărfuri	Media anilor 1968-1970	1975 (previziuni)
Export		
Mașini și utilaje	44,3	52,1
Materii prime și semifabricate	15,3	11,3
Materiale și produse ale industriei alimentare	17,0	14,5
Bunuri industriale de consum	23,4	22,1
Import		
Mașini și utilaje	36,2	45,6
Materii prime și semifabricate	51,8	46,1
Materiale și produse ale industriei alimentare	4,6	1,1
Bunuri industriale de consum	7,4	7,2

1) Revista „Külkereskedelem, nr. 10/1971.

În acest context se dezvoltă colaborarea economică și tehnico-științifică româno-ungară. Au fost perfectate numeroase acțiuni de cooperare în producție ca, de pildă, realizarea de piese și subansamble pentru autocamioane și autobuze, de utilaje pentru industria alimentară, anumite tipuri de vagoane, prelucrarea reciprocă a unor sortimente de produse ale siderurgiei și industriei ușoare, prin folosirea capacităților de producție temporar disponibile în cele două țări. De asemenea, au fost încheiate înțelegeri de colaborare economică și tehnico-științifică între organele de resort din cele două țări — în domeniile energiei electrice, construcțiilor și materialelor de construcții, industriei ușoare, agriculturii și comerțului interior.

Aceeași evoluție favorabilă caracterizează și schimburile comerciale dintre cele două țări, în anul 1971 aceste schimburi depășind cu circa 25% volumul anului precedent. În baza acordului comercial de lungă durată, care prevede o creștere a volumului livrărilor reciproce cu peste 90% față de cincinalul anterior, iar în acest cadru o triplare a livrărilor de mașini și utilaje, recent a fost semnat protocolul privind schimbul de mărfuri pe anul 1972. Prin prevederile sale, acest document se înscrie pe linia schimburilor economice ascendente româno-ungare.

Aproximativ o pătrime din volumul comerțului exterior al R. P. Ungare revine statelor capitaliste avansate din punct de vedere economic, iar circa 6% țărilor în curs de dezvoltare. Și aici este prezent interesul părții ungare față de formele noi de relații economice. Pornind de la aceasta, în anii din urmă, întreprinderile ungare au încheiat numeroase acorduri de cooperare cu firme occidentale.

O atenție deosebită acordă întreprinderile ungare de comerț exterior explorării de moment și de perspectivă a tendințelor de pe piețele externe, acțiune care și-a demonstrat în repetate rînduri eficiența. Totodată, au fost înființate numeroase agenții de comerț exterior, care desfășoară acțiuni de colaborare cu clienții străini pe piața ungară sau le prestează acestora variate servicii.

dr. I. AVRAM

REPERE

• **Numărul** șomerilor totali a ajuns în prezent în R.F.G. la 270 000. Creșterea paralelă a numărului de șomeri parțiali este determinată de sporirea în ultimul timp a numărului întreprinderilor care își reduc orarul de lucru, cu diminuarea corespunzătoare a salariilor.

• **Algeria** deține 11,5% din rezervele mondiale de gaze naturale (evaluate, după unele statistici, la 25 000 miliarde metri cubi).

• **În Republica Africa Centrală** se află într-o fază avansată de construcție o serie de întreprinderi care vor întări sectorul industrial al acestei țări, practic inexistent înainte de cucerirea independenței. Este vorba de fabrica de amidon de la Bobangui, cea de ambalat îngrășăminte de la Bangui, de o fabrică de baterii și una de ciment.

• **Într-un** raport publicat de Ministerul de Interne al S.U.A. se relevă că Statele Unite vor trebui să importe cantități din ce în ce mai mari de petrol din străinătate, ajungînd în 1980 la 8 milioane barili pe zi, față de 3,4 milioane în 1970.

OPȚIUNEA PENTRU PLANIFICARE

(Urmare din pag. 18)

pune acordarea unei atenții speciale folosirii raționale a acestor fonduri prin prisma perspectivelor dezvoltării economiei. Dată fiind lipsa marcată a infrastructurii (șosele, căi ferate, porturi, aeroporturi etc.), ponderea mare acordată dezvoltării acestui sector, în numeroase țări considerat prioritar (cazul Kenyei, unde i se alocă și acum 46% din investiții), nu trebuie să surprindă. Devine însă tot mai evident că țările în cauză nu se mai limitează la acest obiectiv, fiind acordată o atenție sporită față de trecut industrializării, ca factor dinamizator al dezvoltării și diversificării treptate a tuturor ramurilor economiei naționale, inclusiv a agriculturii. Planurile unor țări ca Algeria, în care investițiile direct productive alocate industriei și agriculturii de actualul plan reprezintă împreună 49% din totalul investițiilor, Zambia și altele, sînt semnificative în acest sens. Amploarea și diversitatea sarcinilor care stau în fața tinerelor state nu împiedică ci chiar presupun, după cum au evidențiat unele insuccese, stabilirea unor priorități clare, evitarea dispersării resurselor.

Exploatarea unilaterală a subsolului african sau pur și simplu necercetarea lui impun astăzi eforturi pentru identificarea unor resurse care ar putea fi valorificate de stat în folosul dezvoltării nu numai a industriei, dar și a agriculturii. În planul algerian, de pildă, investițiile pentru cercetarea resurselor minerale, petroliere și de apă depășesc 6% din totalul investițiilor.

Dezvoltarea prioritară a industriei nu are loc printr-o neglijare a agriculturii. „Importanța mijloacelor consacrate industriei nu trebuie să conducă la presupunerea că lumea agricolă a fost abandonată în folosul unei industrializări peste măsură — scrie în **Le Monde diplomatique** (ianuarie 1972) secretarul de stat al Planului din Algeria, Kemal Abdallah-Khodja. În realitate, politica algeriană consideră că nu există dezvoltare reală și rapidă fără a iniția de la început și masiv o industrializare care să cuprindă toate ramurile economiei industriale și care să instaleze ansamblurile productive capabile să împingă destul de departe procesul de prelucrare". Explicînd că această concepție stă la baza rolului important atribuit prin plan dezvoltării în Algeria a unor ramuri ca siderurgia, chimia, construcțiile mecanice și electrotehnica, autorul continuă: „Paralel, și contrar a ceea ce au crezut mulți observatori, dezvoltarea agriculturii este de asemenea unul din obiectivele principale ale planului. Contrariul ar fi fost în mod evident o gravă greșeală".

Atenția sporită față de trecut acordată agriculturii se materializează în unele cazuri în alocarea unei cote mai mari din investiții, cum este cazul Tanzaniei, în care cota respectivă a fost majorată de la circa 14 la 23%. În condițiile în care, datorită orientării unilaterale imprimate agriculturii în perioada colonială, se resimte necesitatea unei creșteri importante a producției, esențiale pentru îmbunătățirea hranei populației, iar cursurile pe piața mondială la culturile de export, care s-au bucurat în continuare de prioritate, au fost — cu rare excepții — stagnante, numeroase țări au început să se angajeze pe calea, desigur nu scutită de dificultăți, a diversificării producției agricole. Este cazul unor țări puternic tributare cîtorva culturi de export, cum ar fi Etiopia, Kenya sau Tanzania — pentru cafea, sau Senegalul — pentru arahide. O serie de progrese sînt de menționat și în ce privește prelucrarea industrială a unor materii prime agricole.

Nevoia de cadre, cu atît mai acută cu cît procesul dezvoltării este mai intens, a generat, după cum era și firesc, preocupări și în domeniul planificării învățămîntului, care este încă departe de a face față necesităților specifice ale acestor țări. Formarea de cadre naționale în raport cu noile priorități rămîne un deziderat al planificării și o condiție de seamă a dezvoltării economice în perspectivă.

Încheind acest tur de orizont, nu numai succint dar desigur și incomplet, asupra planificării, așa cum este ea concepută și realizată în țările în curs de dezvoltare, se cuvine menționat faptul că succesul acestei activități depinde în mare parte de măsura în care statul reușește să influențeze sectorul privat, destul de important ca mărime în unele țări, în direcția obiectivelor pe care și le propune. Nu mai puțin importante sînt condițiile externe, adeseori adverse, așa cum arătam. Avem în vedere nu numai piața mondială, ci și resursele financiare externe, cîteodată supraestimate și ai căror furnizori au încercat deseori să nu țină seama de prioritățile pe care și le-au definit țările în cauză. Țările în curs de dezvoltare se pronunță de aceea în mod hotărît pentru respectarea dreptului lor inalienabil de a-și construi viitorul fără amestec din afară, așa cum o cer interesele lor naționale, interesele popoarelor din aceste țări.

MONDORAMA

CONCENTRARE ÎN INDUSTRIA OLANDEZĂ

DATE PUBLICATE de Biroul central de statistică de la Haga referitoare la anul 1970 scot în evidență procesul de concentrare pe care l-a cunoscut industria olandeză în ultimele decenii. Ancheta se ocupă de cele 9 529 întreprinderi industriale care utilizează fiecare mai mult de 10 lucrători, excluzîndu-le pe cele din construcții și din industria laptelui. Cifra lor totală de afaceri era în 1970 de 80,7 miliarde florini, iar efectivul total de 1 097 000 salariați. În raport cu anul 1968, cînd a fost efectuată o anchetă asemănătoare, numărul întreprinderilor s-a redus cu circa 600 repartizate astfel: 500 mici (cu 10—49 lucrători), 100 mijlocii (cu 40—499 lucrători) și numai 6 mari (cu peste 500 lucrători).

Raportînd situația din 1970 la cea din 1963, tendința menționată iese și mai clar în evidență. În întreprinderile mici lucrau atunci 16% din efectivul total al muncitorilor (13% în 1970), în cele mijlocii 39% (34% în 1970), iar în cele mari 45% (53% în 1970). Cele 128 întreprinderi (1% din total) cu mai mult de 1 000 salariați fiecare grupau în 1970 43% din totalul lucrătorilor industriali. În același timp se constată că în 1970 întreprinderile cu pînă la 50 muncitori reprezentau 2/3 din totalul firmelor industriale.

Sub raportul participării la cifra de afaceri totală amintită, decalajele între cele trei grupe de întreprinderi sînt și mai evidente. În 1970 cota întreprinderilor mici era de 11%, a celor mijlocii de 30%, iar a celor mari — singura categorie a cărei participare s-a mărit — de 59%. Diferențele de talie se reflectă și în domeniul exportului, din care întreprinderilor mici le revine 5%, celor mijlocii 24%, iar celor mari 71%.

BRAZILIA ÎN 1972

CREȘTEREA produsului național brut al Braziliei va fi în 1972 de peste 9%, pentru al cincilea an consecutiv, a declarat ministrul brazilian al Planului, Joao Paulodos Reis Veloso. În 1971 creșterea respectivă a fost de 11,3%. În privința comerțului exterior, deficitar în 1971, se consideră că exporturile ar putea atinge suma de 3,3—3,4 miliarde dolari, din care 1 miliard produse industriale, ceea ce ar reprezenta o creștere de 10% în raport cu anul 1971. Importurile vor crește în aceeași proporție, astfel încît deficitul comercial se va menține. În schimb, balanța de plăți pe 1971 este excedentară.

1972 — ANUL INTERNAȚIONAL AL CĂRȚII

„EXISTĂ ÎN LUME o uriașă nevoie de a citi care, pentru o mare parte din populația globului este o adevărată foamete... Pentru țările în curs de dezvoltare penuria de cărți se agravează pe măsură ce se generalizează învățămîntul. Dar în aceste țări se publică numai 1/5 din cărțile lumii" — arăta René Maheu, director general al UNESCO, proclamînd 1972 drept Anul internațional al cărții.

În 1972 comunitatea mondială va fi solicitată să reexamineze rolul cărții în societate și să regîndească metodele de editare, industrializîndu-le mai mult prin aplicarea în acest domeniu a metodelor electronice și audiovizuale.

INVESTIȚII STRĂINE ÎN R.F.G.

STATISTICA lunară publicată de **Deutsche Bundesbank** în ianuarie 1972 scoate în evidență că la sfîrșitul anului 1970 din totalul investițiilor de capital străin în R.F.G., care se ridică la 21 626,8 milioane mărci vest-germane 42,7% provine din S.U.A., 13,5% din Elveția, 13,1% din Olanda, 10,2% din Anglia, 5,7% Franța, iar restul din Belgia, Suedia, Canada, Austria etc. Pe ramuri de activitate, în ordine de preferință, pe primul loc se situează siderurgia și construcțiile de mașini grele și vehicule (3,1 miliarde mărci), iar pe cel secund investițiile în domeniul prelucrării uleiurilor minerale (cu 2,8 miliarde); pe locul trei se plasează investițiile în producția de instrumente muzicale, articole sportive, jucării și bijuterii (cu 2,5 miliarde).

SURPRIZELE NATURII

UN STUDIU întocmit la Institutul de Tehnologie din Massachusetts estimează că în ritmul valorificării lor actuale, rezervele mondiale de plumb se vor epuiza în 15 ani, cele de aur in 17 ani, de zinc în 18 ani, de argint în două decenii, abstracție făcînd de eventualitatea unor noi descoperiri. Rezervele actuale de gaze naturale ar mai permite exploatarea timp de 35 de ani, iar cele petroliere de maximum 70 de ani. Chiar în condițiile unei îmbunătățiri a modului actual de utilizare a resurselor cunoscute amintite — scrie Images du monde — aceasta nu va putea împiedica epuizarea lor pînă în anul 2140. Elementele care le vor înlocui rămîn încă de prefigurat.

PREMIERĂ LA PATEXPO

SPRE sfîrșitul anului trecut și-a deschis la Geneva porțile o expoziție cu caracter internațional avînd ca temă invenții și tehnologii moderne, denumită Patexpo și organizată de Patent International Affiliates Ltd. Societatea P.I.A., cu sediul la New York, avea pînă acum filiale numai în Suedia și la Londra. Anul acesta ea va înființa noi filiale la Frankfurt, Paris și Milano. Obiectul activității tuturor acestor filiale este cumpărarea de invenții și procedee tehnologice originale pe piața pe care se găsesc pentru a fi oferite spre vînzare în străinătate, ca și vînzarea în țara lor a unor „produse" similare achiziționate din străinătate.

SUB 1%

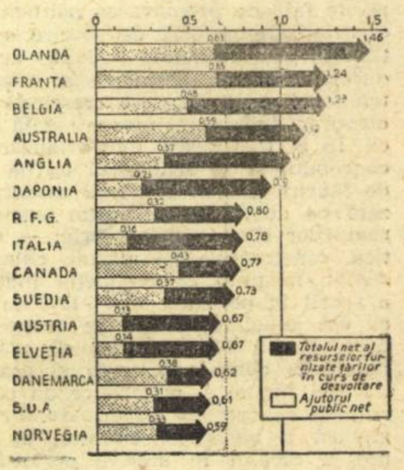

ASISTENȚA financiară acordată țărilor în curs de dezvoltare de către țările industrializate rămîne în continuare insuficientă. După cum se vede în graficul alăturat numai cinci țări au acordat în 1970 mai mult de 1% din produsul lor național brut acestui scop (Olanda, Franța, Belgia, Australia și Anglia). În anul 1961, media ajutorului acordat țărilor în curs de dezvoltare era de 0,95% din P.N.B., pentru ca pînă în 1970 ea să scadă la 0,75%. Ajutorul public net a scăzut în aceeași perioadă de la 0,52% la 0,34% din P.N.B.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

O TENDINȚĂ MONDIALĂ: URBANIZAREA

STUDIILE efectuate în cadrul organelor specializate ale O.N.U. asupra evoluției populației globului permit evidențierea principalelor tendințe și elaborarea unor prognoze pentru un viitor nu prea îndepărtat. Se constată, printre altele, că — în toate regiunile — ponderea populației urbane crește mereu pe seama celei a populației rurale. În diverse perioade din intervalul 1960—1985 populația urbană a sporit sau va spori — pe plan mondial — într-un ritm mediu anual de 3,2—3,3%, în timp ce dinamica populației rurale s-a menținut la 1,3—1,4%, urmînd a ajunge la numai 1,2% pe an în 1980—1985. Ritmurile urbanizării sînt și mai pronunțate în Africa (sporuri medii anuale de 4,5—5,1%), în America Latină (4—4,5%) și Asia (4—4,4%): ele se situează la 2,4—2,5% în Oceania, în jurul a 2% în America de Nord și sub 2% în Europa. În ceea ce privește evoluția populației rurale, aceasta înregistrează un ritm mai mare în Africa (1,9—2,2%) și Oceania (1,5—1,7), din ce în ce mai lent în Asia și America Latină, în timp ce în America de Nord și Europa asistăm la o descreștere nu numai relativă, ci și absolută a populației rurale.

Din tabelul alăturat rezultă că — în ciuda creșterii sale mai rapide — populația urbană nu reprezenta, pe glob, decît ceva mai mult de o treime din total în 1970, și chiar în 1985 va rămîne încă sub 50%. Evident, în regiunile dezvoltate ale lumii ponderea sa este mult mai mare: America de Nord — 74,3% în 1970 și 80,3% în 1985, Oceania — 67,9% și, respectiv, 70,7%, Europa — 61,3% și 69,8%. Cea mai remarcabilă creștere a ponderii populației urbane urmează să realizeze, în pătrimea de secol examinată, America Latină — de la 48,4% în 1960 la 66,9% în 1985. În ceea ce privește populația rurală, ea va rămîne predominantă numai în Africa și Asia.

Această diversitate de tendințe și situații, datorată stadiului diferit atins de fiecare regiune (sau țară) în dezvoltarea forțelor sale de producție, deosebirii în profilarea economiilor respective, determină și o diferențiere accentuată a problemelor sociale. În cazul Americii Latine, de pildă, intensa migrație a populației din mediul rural spre cel urban reprezintă un factor de accentuare a șomajului, a lipsei de locuințe și a altor fenomene, devenite endemice în condițiile social-economice și politice existente în marea majoritate a țărilor respective.

Regiunea	1960		1970		1980		1985	
	milioane persoane	ponderea în ansamblul populației %	milioane persoane	ponderea în ansamblul populației %	milioane persoane	ponderea în ansamblul populației %	milioane persoane	ponderea în ansamblul populației %
Populația urbană								
Pe glob	986,2	33,1	1358,3	37,4	1875,5	42,0	2198,0	44,4
Africa	48,5	18,0	76,7	22,3	125,3	27,4	160,5	30,3
America Latină	103,3	48,4	159,2	56,2	239,6	63,5	290,7	66,9
Asia	332,2	20,2	508,0	24,8	774,9	30,0	943,2	32,8
America de Nord	138,4	69,7	169,1	74,3	204,4	78,4	225,0	80,3
Europa	353,4	55,3	432,3	61,3	514,6	67,4	559,6	69,8
Oceania	10,3	65,6	13,1	67,9	16,8	69,9	18,9	70,7
Populația rurală								
Pe glob	1995,5	66,9	2276,9	62,6	2591,8	58,0	2750,3	55,6
Africa	221,1	82,0	267,8	77,7	331,4	72,6	369,7	69,7
America Latină	110,1	51,6	124,0	43,8	137,6	36,5	143,9	33,1
Asia	1313,2	79,8	1547,8	75,2	1806,2	70,0	1931,1	67,2
America de Nord	60,3	30,3	58,5	25,7	56,3	21,6	55,3	19,7
Europa	285,4	44,7	272,5	38,7	253,0	32,6	242,6	30,2
Oceania	5,4	34,4	6,2	32,1	7,3	30,1	7,9	29,3

Sursa: United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, november 1971.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X NR. 9 (444)
VINERI 3 MARTIE 1972
20 PAGINI 2 LEI

9

AUTODOTARE-EFICIENȚĂ

ANUL X **viata economica**

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11.78.76 • București

SUMARUL

numărului 9 din 3 martie 1972

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ
— **Hotărîre fermă, eforturi susținute pentru perfecționarea activității industriale și de construcții:**
• Priorități în utilarea gazului metan de ing. **V. Popovici**
• Îmbunătățirea planificării producției la nivelul centralei de **Traian Cazimir**, Uzinele „7 Noiembrie"
• Execuția noilor obiective industriale într-o concepție avansată și eficientă de ing. **Anghel Enăceanu**, directorul grupului de șantiere de construcții industriale - Turnu Măgurele
• Cercetarea științifică — mijloc de accelerare a dezvoltării de ing. **R. Vlădoianu**, director general adjunct în M.I.C.M.
• Dezvoltarea și perfecționarea exportului de produse chimice de **Maria Pescaru**, șef serviciu conjunctură—I.C.E. „Chimimport"
• Control bancar selectiv și diferențiat de **N. Hirizan**, directorul Sucursalei jud. Argeș a Băncii Naționale (pag. 2—3—4)
— **Avuția națională concretizată în stocuri materiale trebuie rațional gospodărită** de **Gh. Obreja**, Institutul de studii și cercetări pentru planificare (pag. 5)
— **Ferma agricolă cu gestiune economică internă în C.A.P.** de **Iosif Pop** (pag. 6)
— **Cum se respectă normele de consum în industria lemnului:** Unii realizează economii, alții le anihilează de **Petre Cioclu**
— Puncte de vedere: **Unde situăm și cum apreciem activitatea întreprinderilor de reparații** de **B. Vasile** și **L. Țăranu** (pag. 7)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE
400 de specialiști participă la o anchetă de opinie
— **„Cum perfecționăm organizarea"** (III) Organizarea organizatorilor de **C. Cojocaru**, **I. Georgescu**, **S. Popescu** (pag. 9)

— **Autoutilarea — o acțiune complexă cu multiple implicații economice**
Semnează: **Ion Scărlătescu**, comisia economică Comitetul municipal Sibiu al P.C.R., ing. **Mircea Lugojanu**, Uzina „Balanța", ing. **Ion Olteanu**, Uzina de piese auto, **Sabin Onețiu**, ing. șef Uzina „Independența", ing. **Gh. Iosif**, Fabrica „Flamura Roșie", ing. **Aurel Preda**, Uzina de piese auto (pag. 10—11)

■ TEORII • IDEI
— **Științele economice și economia științei** de acad. **V. Malinschi** (pag. 13)
Consultație
Produsul social și venitul național — indicatori sintetici ai dezvoltării economice (I) de **Nicolae Nichita**, **Petrea Iosub**
— **Implicații ale funcției productive a învățămîntului asupra teoriei și practicii economice** prof. univ. dr. **Dan Grindea**
— Inexorabilitatea sistemului lui Marx de **Anghel Schor**
— Medalion: Herbert Stern de **I. Pădureanu** (pag. 14—15)

■ ECONOMIE MONDIALĂ
— **Perspective favorabile în cooperarea economică româno-algeriană** de **Nicolae Iordache** (pag. 17)
— R. P. Bulgaria: **Agricultura pe calea dezvoltării intensive** de **H. Levi**, Ikonomiceski jivot
— Documentar: Ascensiuni și regrese în ierarhia marilor firme vest europene de **D. Dragomirescu** (pag. 18)

ÎN SUPLIMENT:
— Documente bancare în plățile externe de **Al. Deteșan**

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Intreprinderea Poligrafică „Informatia", str. Brezoianu, nr. 23—25.
40470

HOTĂRÎRE FERMĂ, EFORTURI SUSȚINUTE PENTRU PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII INDUSTRIALE ȘI DE CONSTRUCȚII

PRIORITĂȚI ÎN UTILIZAREA GAZULUI METAN

CONVOCAREA conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderile și centralele industriale și de construcții demonstrează caracterul democratic al metodelor de lucru practicate de conducerea partidului și statului nostru.

În calitate de reprezentant al Centralei industriale a gazului metan, îmi exprim și cu acest prilej deosebita mea satisfacție pentru posibilitatea ce mi s-a creat de a participa într-un cadru larg, la cel mai înalt nivel, la dezbaterea problemelor de importanță majoră puse în discuție.

Sînt ferm convins de înalta valoare principială a măsurilor stabilite de această conferință pentru ridicarea calitativă a nivelului întregii activități economice. Centrala industrială a gazului metan, de la înființare și pînă în prezent, s-a impus cu tărie ca un organism economic puternic, capabil să rezolve operativ și eficient toate problemele esențiale ale producției.

În conformitate cu principiile stabilite de Conferința Națională a partidului din decembrie 1967 pentru perfecționarea formelor de conducere și organizare a unităților economice, centrala noastră a trecut la transformări structurale, preluînd o mare parte din funcțiile de cercetare-dezvoltare, de planificare, aprovizionare și financiară ale unităților subordonate.

Așa cum am arătat și în dezbaterile din Comisia de ramură, producția actuală de gaze primește azi diferite destinații, dintre care ponderea cea mai mare o are consumul pentru producerea energiei electrice și termice. Consumul ca materie primă în industria chimică nu reprezintă decît a cincea parte din cantitatea utilizată pentru energie electrică și termică, ceea ce pune în evidență gradul relativ redus de valorificare superioară al gazului metan.

Valoarea comercială a gazelor livrate drept combustibil este mult inferioară față de ceea ce s-ar fi putut produce din aceeași cantitate prin chimizare ca: amoniac de 7 ori, azotat amoniu de 9 ori, metanol de 11 ori, uree de 15 ori, acid azotic de 23 ori, rășini sintetice de 23 ori, formaldehidă de 26 ori, poliformaldehidă de 50 ori.

Apare în mod evident faptul că în structura consumului trebuie aduse îmbunătățiri în sensul rezervării unei părți mai mari din producția de gaz pentru asigurarea necesităților actuale și în perspectivă ale industriei chimice.

Utilizarea cu prioritate a rezervelor de gaz metan pentru combustie, nu este justificată pentru producerea energiei electrice, unde se pot utiliza și combustibili inferiori.

Am propus în consecință, restrîngerea consumului de gaz metan pentru producția de energie electrică prin extinderea consumului de cărbuni și alte produse în acest sector. În concepția economică modernă se preconizează ca termocentralele să utilizeze și gunoaiele menajere drept combustibil.

Abordînd problema reducerii cheltuielilor materiale, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, în expunerea sa la conferință a criticat faptul că în ultimii ani, în mod nejustificat în centralele electrice s-a redus consumul de cărbune și s-a mărit consumul de gaz, economia avînd de suferit. De asemenea tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta că „există mari pierderi în producție datorită nerespectării procesului tehnologic sau menținerii unor tehnologii învechite". Trebuie să arăt în acest sens că tipurile de **arzătoare** utilizate astăzi în industrie sînt de o mare diversitate, predominînd cele cu randamente scăzute. În perioada următoare vom intensifica activitatea de cercetare a centralei pentru găsirea de noi posibilități de raționalizare a consumului de gaze, prin lărgirea sortimentului aparatelor de ardere și reglare, ridicarea performanțelor acestora la randamente superioare și asimilarea de instalații, utilaje și piese de schimb care să micșoreze gradul de dependență față de alte industrii și pentru reducerea unor importuri.

O altă măsură care poate duce la reducerea consumului și înlăturarea risipei de gaze constă în revizuirea actualelor prețuri de livrare a gazelor consumatorilor industriali, mult inferioare prețurilor celorlalți combustibili.

În măsurile cuprinse în Rezoluția adoptată de conferință am recunoscut propriile noastre propuneri, fapt ce ne determină, odată mai mult, să ne sporim eforturile în vederea traducerii în practică a acestui program, ce concentrează gîndirea colectivă a oamenilor muncii din industria noastră.

ing. V. POPOVICI
Director general al Centralei Industriale a Gazului Metan Mediaș

ÎMBUNĂTĂȚIREA PLANIFICĂRII PRODUCȚIEI LA NIVELUL CENTRALEI

IN REZOLUȚIA adoptată la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții, se subliniază, printre altele, **necesitatea îmbunătățirii, în continuare, a activității de planificare, în sensul fundamentării mai temeinice a sarcinilor de plan pe baza valorificării tuturor rezervelor de creștere economică, îmbinarea activității curente cu cea de perspectivă, elaborarea de prognoze etc.**

Practic, în întreprinderi, se adoptă o asemenea concepție, îndreptîndu-se eforturile muncitorilor și tehnicienilor spre ridicarea nivelului tehnic al produselor, utilizarea deplină a capacităților de producție, îndeplinirea programului de modernizări și asimilări de produse noi etc. Studiul de perspectivă, pe perioade lungi — care îmbrățișează probleme complexe și variate — este făcut de către Centrala industrială, care consultă, în prealabil, specialiștii și cadrele de conducere din întreprindere. Dar cu toate că reușim să ne asigurăm o concepție asupra dezvoltării în perspectivă și să luăm măsuri organizatorice corespunzătoare, uneori acestea nu pot fi aplicate integral întrucît apar nenumărate lucruri neprevăzute, care nu de puține ori afectează direct bunul mers al producției, îndeplinirea ritmică a planului. Anul trecut, de pildă, **întreprinderea noastră a realizat în medie planul în fiecare lună în proporție de 18% în decada I, 29% în decada II și 53% în decada III. În luna ianuarie 1972 am îndeplinit din plan 9% din prima decadă, 31% în cea de a doua și 60% în cea de a treia.**

Este clar că o asemenea situație spune multe, mai ales dacă avem în vedere faptul că producția noastră nu se numără printre acelea cu ciclu tehnologic prea lung. Se poate spune că nu știm să ne planificăm, că sînt erori de calcul. Uneori există și anumite defecțiuni proprii.

Marea deficiență în uzina noastră, cît și în alte uzine constructoare de mașini, este însă aceea că **nu reușim să stabilim o planificare internă rațională a sarcinilor de plan.** De obicei, pe baza indicatorilor fixați de minister, noi măsurăm capacitățile de producție în lei/tonă, în tone mașini agricole, în ore etc. Nu avem o măsurătoare precisă, cum există în alte ramuri, de pildă, cu metrul. Lucrăm pe bază de statistici și prin comparații. Or, în ramura construcțiilor de mașini, producția are o structură diferită de la o uzină la alta, de la o perioadă la alta și chiar în cadrul aceleiași unități.

Trebuie să ne îmbunătățim metodele de investigare a resurselor, de determinare a potențialului real — în funcție de complexitatea produselor ce le realizăm, de sortimente, de cerințele beneficiarilor. Noi avem ca beneficiar principal

→

Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor. Ni se cer, de pildă, în prezent, să realizăm 48 de tipuri de maşini agricole complexe, din care 36 au fost asimilate în ultimii 3—5 ani. Pe baza comenzilor rezultă că este necesar să producem, să zicem, un număr de 5000 bucăţi. Am asimilat în ultimii ani un număr important de maşini noi. **Din acestea ni se solicită însă cantităţi mici, care nu corespund unui proces industrial de serie.** Aşa este cazul, de pildă, cu maşina de împrăştiat îngrăşăminte în vii, din care abia ni s-au comandat 30 de bucăţi. Anul trecut am produs tot 30 de bucăţi, dar din acestea beneficiarul a luat doar 15. Tot pe anul în curs, pe baza comenzilor beneficiarului, avem de realizat cîteva zeci de maşini de plantat răsaduri şi cam cîte o 100 de greble rotative şi de freze pentru legumicultură etc. Aşadar, cantităţi mici într-o gamă variată de tipuri.

Care sînt consecinţele unor asemenea cerinţe? Voi da un singur exemplu. Avem un atelier de presaj. Datorită sortimentelor variate, un muncitor din această secţie trebuie să schimbe, în 8 ore, de 5—6 ori sculele şi matriţele, pentru a executa piesele ce se cer la montaj. La fiecare schimbare de sculă sau matriţă el pierde însă, în medie, 3/4 oră. Şi astfel, dintr-un ştanţator, el devine mai mult un schimbător de scule lucrînd, fără voia lui, cu o productivitate extrem de redusă. **Planificarea unei asemenea variaţii de produse pe luni, fără a mai vorbi pe decade, nu este de natură să ne conducă la un grad de eficienţă pe care-l putem dobîndi în condiţiile producţiei de mare serie.** Ne întrebăm adesea de ce Centrala noastră ne-a repartizat nouă 48 de sortimente, iar Uzinei mecanice din Medgidia doar 2, în condiţiile atingerii aceluiaşi grad de productivitate şi eficienţă?

Pe de altă parte, legătura noastră cu beneficiarul — mai ales la produsele noi asimilate — nu este întotdeauna principială. Iniţial, cînd se trece la asimilarea unui produs, beneficiarul arată că va avea nevoie de sute de maşini din tipul respectiv. Cînd asimilarea este însă gata, el comandă doar 10—20 bucăţi. În felul acesta se pierd capacităţi, se fac cheltuieli, care cu greu mai pot fi recuperate. De ce oare unele tipuri de maşini unicate sau limitate ca număr, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor nu le realizează în propriile sale întreprinderi mecanice? De ce admite ca acestea să execute diferite cooperări pentru unităţile constructoare de maşini — lucrări care nu au nimic comun cu utilajele şi maşinile agricole? (vezi cazul întreprinderilor mecanice Balş, Năvodari, Galaţi, Arad etc.). În spiritul hotărîrilor luate de Conferinţa pe ţară şi pentru a se evita asemenea situaţii, **considerăm necesar ca pentru noile produse ce le asimilăm, beneficiarul să încheie contracte ferme pe termen lung, cu eşalonarea livrărilor în funcţie de nevoile sale şi ale posibilităţilor noastre.** În asemenea condiţii, putem să încheiem la nivelul nostru, contracte pentru livrări de materiale realiste şi pe termene convenabile cu furnizorii, putem să ne organizăm mai bine procesele de producţie, să ridicăm indicii de utilizare a maşinilor, să obţinem o eficienţă ridicată. Ne vom strădui ca pe viitor să întărim legătura cu beneficiarii, să ne conjugăm eforturile pentru a evita repetarea neajunsurilor amintite.

Stă în putinţa noastră — aşa cum pe drept cuvînt s-a subliniat la Conferinţă, să facem ca lucrurile să meargă bine. Ne angajăm să depunem toate eforturile pentru a face ca întreprinderea noastră să intre cît mai curînd pe făgaşul normal, în sensul ridicării activităţii la nivelul actualelor exigenţe

Traian CAZIMIR
inginer-şef
Uzinele „7 Noiembrie"
Craiova

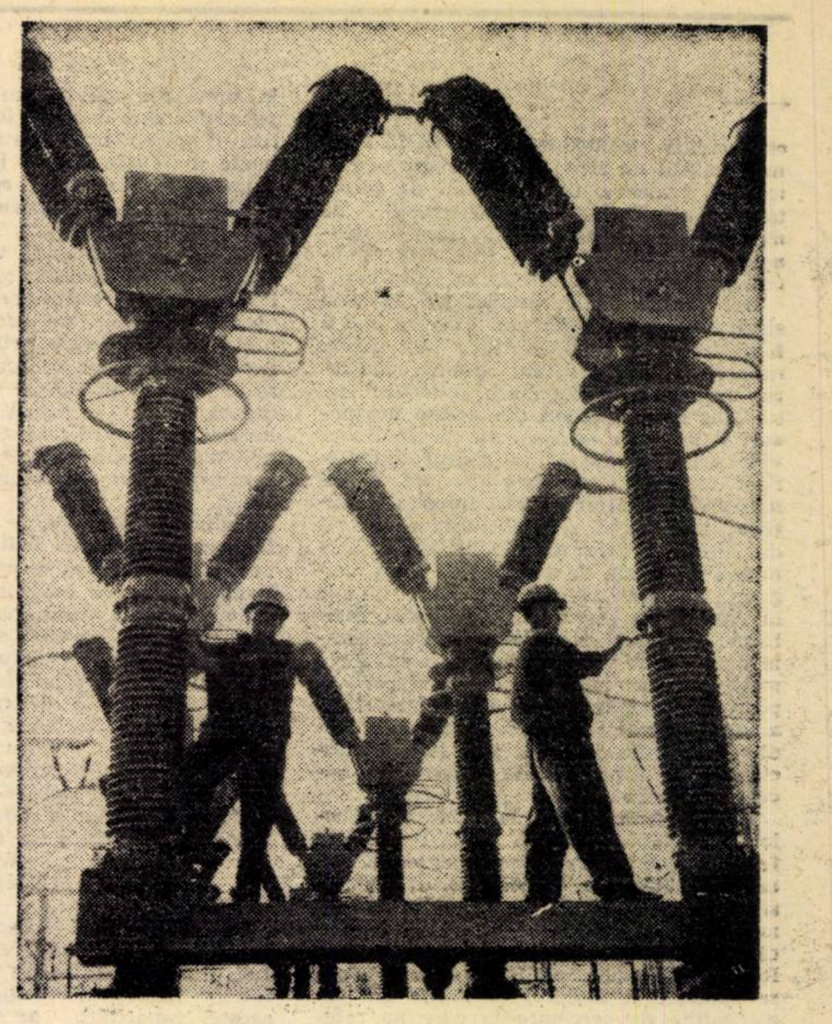

Energie...

(Foto : I. Cucu)

EXECUŢIA NOILOR OBIECTIVE INDUSTRIALE ÎNTR-O CONCEPŢIE AVANSATĂ ŞI EFICIENTĂ

„TREBUIE întărită preocuparea şi răspunderea pentru folosirea cu randamente superioare a maşinilor şi utilajelor de construcţii; respectarea normelor de consum; gospodărirea raţională a materialelor şi evitarea risipei; îmbunătăţirea calităţii lucrărilor de construcţii-montaj". Aceste imperative formulate în rezoluţia Conferinţei pe ţară a cadrelor de conducere din întreprinderi şi centrale industriale şi de construcţii, exprimă cîteva din cerinţele esenţiale pentru creşterea eficienţei în activitatea de construcţii-montaj. Participînd la conferinţă, ascultînd indicaţiile de excepţională valoare teoretică şi practică pe care tovarăşul Nicolae Ceauşescu le-a dat în vederea bunei realizări a programului de investiţii din actualul cincinal, atît eu, cît şi ceilalţi delegaţi de la Trustul de construcţii industriale-Bucureşti şi subunităţile acestuia, ne-am putut cristaliza mai clar unele orientări tehnico-organizatorice, pentru crearea unor condiţii optime de realizare a sarcinilor sporite ale planului pe 1972.

Grupul nostru de şantiere execută lucrările de investiţii de pe cele trei mari platforme industriale ale judeţului Teleorman: Alexandria, Turnu Măgurele şi Roşiori de Vede (plus unele lucrări pentru agricultură). Rapida dezvoltare economică a acestui judeţ, în trecut rămas în urmă, se reflectă în activitatea unităţii noastre prin idicatorii deosebit de exigenţi, de mobilizatori ai planului pe 1972, care prevăd — în comparaţie cu anul precedent — o creştere de circa 80% a producţiei de construcţii-montaj şi de peste 30% a productivităţii muncii. Unora dintre noi, asemenea cifre le-au părut, la început, că depăşesc cu mult cea mai optimistă apreciere a posibilităţilor noastre. Reflectînd însă mai bine, consultînd oamenii muncii, interpretînd la specificul condiţiilor noastre linia de **industrializare a lucrărilor de construcţii**, pe care o promovează cu fermitate partidul, ne-am edificat că avem şi, mai cu seamă, ne putem crea rezerve de potenţial pentru a prelua şi rezolva în bune condiţii aceste sarcini. Măsurile pe care le-am gîndit, aprobate de adunarea generală a oamenilor muncii, unele perfecţionate în urma schimbului de opinii şi de experienţă pe care l-a prilejuit Conferinţa, se află într-un stadiu avansat de pregătire, o parte din ele au şi început să se materializeze şi să dea efecte.

Prima dintre ele, se referă la **crearea şi dezvoltarea bazelor de producţie**, organizarea lor după noi principii. Baza de producţie de la Alexandria (care deserveşte lucrările de la mai multe fabrici ce urmează a fi construite) va intra, curînd, în funcţiune la întreaga capacitate, producînd betoane, mortare, prefabricate din beton şi beton armat, armături, confecţii de dulgherie şi tîmplărie.

Sînt cunoscute avantajele acestei formule a organizării centralizate de şantier: regim industrial de lucru în schimburi, posibilităţi sporite de mecanizare a operaţiilor, bună folosire a utilajelor, productivitate înaltă, consumuri reduse de materiale, control permanent al calităţii.

Ce apare nou în sistemul pe care l-am conceput? Baza de producţie este coordonată direct de grupul de şantiere, activitatea ei fiind dirijată de un inginer-şef, care apreciază obiectiv, în funcţie de urgenţe, nevoile celor două şantiere deservite şi programează comenzile în consecinţă. În plus, tot baza efectuează, centralizat, descărcarea şi transportul la punctele de lucru al materialelor şi prefabricatelor sosite din industrie, degrevînd astfel şantierele nu numai de o problemă dificilă, dar asigură şi o folosire raţională a utilajelor de încărcare-descărcare şi a mijloacelor de transport. În ce priveşte armăturile din oţel-beton, baza efectuează atît confecţionarea lor în atelier, cît şi punerea în operă pe şantier, operaţii însumate pe o singură foaie de lucru, ceea ce stimulează creşterea productivităţii şi elimină neregulile la pontaj.

După aceleaşi principii va funcţiona şi baza de producţie — în curs de dezvoltare — de la Turnu Măgurele, care va alimenta lucrările etapei a V-a a Combinatului de îngrăşăminte chimice, livrînd totodată prefabricate şi pentru investiţiile de la Roşiorii de Vede (de asemenea mai multe capacităţi), unde se organizează o bază de dimensiuni mai reduse. Consider că pentru a stimula o astfel de amplificare a activităţii industriale a unităţilor de construcţii, cu avantaje certe în ce priveşte eficienţa economică, ar trebui ca ea să fie considerată distinct în calculul productivităţii muncii, rămînînd ca productivitatea în activitatea de construcţii-montaj propriu-zisă să fie determinată exclusiv la nivelul lucrărilor de şantier. Totodată, cred nimerit ca schemele de organizare date de Ministerul Muncii să prevadă şi elemente caracteristice activităţii bazelor de producţie din construcţii; în lipsa unor reglementări adecvate şi pentru a asigura condiţii normale de funcţionare, noi am încadrat bazele ca loturi, deşi ele au cu totul alt specific.

În funcţie de noile dimensiuni ale planului, numărul şantierelor coordonate de grupul nostru a sporit de la 3 la 5. Unul dintre ele este specializat pentru lucrări de instalaţii. Înlocuind formula cu loturi de instalaţii ce funcţionau ca anexă la şantierele de construcţii, el va putea asigura o mai judicioasă repartizare a materialelor la punctele de lucru potrivit cu nevoile din fiecare etapă, o mai bună dirijare a lucrărilor, inclusiv folosirea formaţiilor de diferite meserii, o mai atentă supraveghere a calităţii execuţiei. Mergînd mai departe cu specializarea şi ţinînd seama de volumul foarte mare al montajelor de construcţii metalice şi prefabricate din beton, organizăm un lot anume profilat pe aceste lucrări, care va fi în întregime salarizat pe bază de acord global. În acest fel va dispare, credem, pericolul fărîmiţării efectivelor şi parcului de utilaje; echipele, maiştrii, macaralele, agregatele de sudură etc. vor fi dirijate la diferitele şantiere şi obiecte de construcţie în funcţie de planul trimestrial şi de planurile operative lunare.

E dificil de făcut un antecalcul al eficienţei economice a acestor măsuri cu caracter organizatoric. Sîntem însă convinşi că ele vor elimina din activitatea noastră o mare parte a deficienţelor din construcţii, că vor duce la folosirea deplină a capacităţii de producţie a şantierelor noastre, fapt ce se va reflecta, fără îndoială, asupra grăbirii ritmului lucrărilor, al îndepliniri la termen şi în bune condiţiuni a planului de investiţii.

ing. Anghel ENĂCEANU
director, Grupul de şantiere de construcţii industriale — Turnu Măgurele

CERCETAREA ŞTIINŢIFICĂ — MIJLOC DE ACCELERARE A DEZVOLTĂRII

LA DEZBATEREA Conferinţei pe ţară a cadrelor conducătoare din industrie şi construcţii a problemelor majore ale economiei naţionale, a fost analizată pe larg şi **activitatea cercetării ştiinţifice** care, aşa cum a arătat tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea rostită, **„trebuie să contribuie mai mult la dezvoltarea şi valorificarea superioară a bazei energetice şi de materii prime, la perfecţionarea tehnologiilor şi la modernizarea produselor din toate ramurile, la crearea de noi materiale şi a unor aparaturi de înalt nivel tehnic".**

În cadrul noii structuri organizatorice a industriei — în urma aplicării măsurilor stabilite de Conferinţa Naţională şi Congresul al X-lea al partidului — centralelor industriale li s-au creat cadrul propice pentru a putea rezolva, prin forţe proprii, problemele de sporire şi diversificare largă a producţiei, de asimilare a unor produse noi, care să întrunească caracteristici constructive şi funcţionale cît mai înalte, încît prin performanţele şi calitatea lor, să se ridice la nivelul realizărilor obţinute pe plan mondial. În industria construcţiilor de maşini, cea mai mare parte a centralelor industriale, precum şi unele uzine din cadrul acestora, dispun de institute sau centre de cercetări proprii, cărora le revine un rol important în realizarea progresului ştiinţific, tehnic şi economic al unităţii respective. Prin subordonarea unităţilor de cercetare centralelor industriale, s-a urmărit, pe de o parte, o mai bună coordonare a activităţii lor, iar pe de altă parte, apropierea acestora de cerinţele prezente şi de perspectivă ale producţiei, creşterea continuă a eficienţei muncii lor.

Potrivit prevederilor actelor normative în vigoare, cercetările se desfăşoară în prezent **pe bază de contracte**, care asigură cointeresarea unităţii cercetătoare şi a celei beneficiare asupra temei cercetate şi a valorificării acesteia, stabilind totodată obligaţiile reciproce şi termene precise pentru încheierea lucrărilor. În 1971, de pildă, marea majoritate a temelor cercetate în domeniul construcţiilor de maşini, a fost orientată spre **rezolvarea unor probleme direct legate de nevoile producţiei, urmărind introducerea în fabricaţie a unor materiale cu caracteristici superioare, asimilarea unor noi produse de nivel tehnic ridicat, înlocuirea importului unor utilaje sau materiale cu altele fabricate în ţară, introducerea unor tehnologii noi, de mare productivitate etc.** Se pot cita în acest sens, numeroase rezultate pozitive obţinute. Spre exemplu, Institutul de proiectări şi cercetări pentru utilaj petrolier, împreună cu uzina „1 Mai"-Ploieşti, au pus la punct instalaţii de foraj pentru mare adîncime, avînd un grad înalt de automatizare. Institutul de cercetări şi de proiectări de e-

ing. R. VLĂDOIANU
director general adjunct în Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini

→

chipamente termoenergetice (IPCET) a materializat un sistem de excitație pentru turbogeneratoare, iar Institutul de cercetări tehnologice pentru construcții de mașini a dezvoltat o gamă largă de tehnologii și utilaje pentru încălzirea, topirea și tratamentul termic al metalelor.

Dar în activitatea desfășurată au persistat și unele neajunsuri care se cer a fi înlăturate pentru a valorifica mai deplin numeroasele posibilități pentru ridicarea activității de cercetare la nivelul actualelor cerințe. **Unul din aceste neajunsuri îl prezintă** — așa cum pe drept cuvînt s-a subliniat și în cadrul dezbaterilor recentei Conferințe pe țară — **finalizarea în termene prea lungi a lucrărilor.** În prezent se mai întîlnesc cazuri de cercetări care nu se încheie la termenul prevăzut, se prelungesc timp exagerat sau sînt sistate fără a se ajunge la concluziile finale. La intîrzierea finalizării unor lucrări de cercetare contribuie deficiențele în aprovizionarea cu unele materiale necesare lucrărilor respective, precum și neglijarea de către cercetători a unor aspecte tehnologice a temelor studiate, materializate mai ales prin neexecutarea la timp a unor dispozitive necesare cercetării.

Alteori faza experimentării realizărilor obținute întîrzie **din cauza insuficientei colaborări între organizația de cercetare și instituția beneficiară.** Asemenea situații s-au ivit, de exemplu, în experimentarea unor noi tipuri de lagăre de către Uzina de construcții de mașini — Reșița. În unele cazuri, aceste situații se datoresc și faptului că multe din organizațiile de cercetare la care ne referim sînt recent înființate și nu au avut încă timpul necesar pentru a-și crea o bază materială proprie. Din această cauză, ele se bazează în prea mare măsură pe cercetarea documentară sau pe colaborarea cu beneficiarii înșiși. Este de așteptat că asemenea situații să se îmbunătățească, pe măsură ce se vor finaliza investițiile destinate să înzestreze aceste institute.

Dar sistarea unor lucrări de cercetare înainte de finalizarea acestora a avut și au de cele mai multe ori, cauze organizatorice, făcîndu-se la cererea beneficiarilor, care decid să continue lucrările la nivelul laboratoarelor uzinale. Asemenea sistări se cer evitate, intrucît atrag întotdeauna însemnate pierderi de timp în desfășurarea temei respective, în afară de irosirea unor resurse materiale și umane pentru reluarea lucrării. Spre exemplu, desprinderea ca unitate separată, a Grupului de uzine „23 August"-București, din cadrul fostei Centrale de utilaj energetic metalurgic și de construcții, a dus la sistarea cercetării unei noi familii de motoare cu combustie internă de către ICPET. Această lucrare urma să fie continuată în cadrul organizației de cercetare a Grupului de uzine „23 August", dar în fapt ea s-a întrerupt timp de mai multe luni. Desigur că această situație putea fi evitată dacă nucleul de cercetători ar fi fost preluat de noua organizație, creîndu-se condiții pentru continuarea neîntreruptă a lucrării.

La sporirea eficienței cercetării poate contribui și **îmbunătățirea muncii de planificare.** Sporirea stabilității planului de cercetare anual, deci evitarea introducerilor și scoaterilor din plan a unor teme pe parcurs, definitivarea din vreme a planului de cercetare, spre a permite elaborarea contractelor încă de la începutul anului, ca și eșalonarea mai uniformă a termenelor de finalizare a lucrărilor, evitîndu-se aglomerarea lor în trimestrul ultim al fiecărui an, sînt unele din obiectivele pe care trebuie să le urmărească Comisia centrală de coordonare a cercetărilor științifice din cadrul Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini în scopul menționat. Pentru atingerea lor, această Comisie ar trebui însă să asigure o consultare multilaterală a factorilor interesați în tratarea și aplicarea unor teme de cercetare.

O importanță deosebită are — așa cum s-a subliniat cu tărie la Conferința pe țară — **valorificarea rezultatelor cercetărilor încheiate, prin aplicarea lor în industrie.** În 1971 au început să se aplice în numeroase întreprinderi constructoare de mașini lucrări finalizate în acest an sau în anii precedenți. Acestei acțiuni corelate i se datoresc lărgirea substanțială a sortimentului de cuptoare de tratamente termice cu reglaj automat și atmosferă controlată de către Uzina „Independența" — Sibiu, punerea în fabricație a unor noi tipuri de sape de foraj de către Uzina „1 Mai"-Ploiești, realizarea de piese din fontă cu grafic modular de mare rezistență la Uzinele „Electroputere"-Craiova și Uzina de autocamioane-Brașov, realizarea de noi modificatori complecși pentru fonte etc.

Mai sînt însă și cercetări ale căror rezultate nu se aplică încă. Firește, nu se poate pretinde ca absolut toate cercetările să dea rezultate pozitive. În activitatea de studiere a unor probleme noi, realizările nu pot fi garantate întotdeauna dinainte. Nu ne putem limita însă numai la teme ale căror rezultate sînt sigure anticipat, căci în acest fel nu se pot realiza progrese importante. **Ceea ce se poate și trebuie pretins însă, este de a se evita lucrări al căror rezultat este încă de la început cunoscut ca neaplicabil din diferite motive.**

Pentru a se asigura valorificarea cercetărilor este necesar ca, încă din faza inițială, să se examineze dacă sînt asigurate capacități de producție sau cel puțin sînt rezervate prin plan fondurile necesare realizării lor cu ajutorul cărora să se fabrice produsele studiate. De asemenea, trebuie verificat dacă materialele necesare realizării noilor produse sînt disponibile în cantități suficiente pentru organizarea unei producții pe scară industrială.

Estimarea prețului de cost al produsului nou ne poate da indicații prețioase cu privire la utilitatea direcției de cercetare. Neglijarea unor asemenea factori conduce uneori la efectuarea de lucrări care nu s-au putut aplica. Ca exemplu de lucrări care nu s-au putut valorifica pînă în prezent, din cele efectuate în domeniul construcțiilor de mașini în ultimii ani, se pot cita : unele procedee de călire superficială, pentru care beneficiarii nu aveau asigurate capacități de producție, transformatoarele de forță cu înfășurări de aluminiu emailat, din cauza neasigurării acestui tip de conductor, sau filtrele din pulberi sinterizate, care costă mai scump decît filtrele metalice obișnuite.

Subliniem faptul că legislația în vigoare permite crearea unei rezerve de pînă la 10% din capacitatea de cercetare a institutelor pentru nevoi proprii. În cadrul acestei capacități, **ar trebui organizate lucrări preliminare care să fundamenteze oportunitatea temelor propuse și să evite pe viitor deficiențe de genul celor menționate.**

Există posibilități pentru sporirea eficienței lucrărilor de cercetare și prin **lărgirea domeniului de aplicare a rezultatelor obținute la alți beneficiari, pe lîngă cel pentru care s-a efectuat inițial lucrarea.** Spre exemplu, modificatori complecși pentru fonte, studiați pentru Uzina de autocamioane Brașov, se vor putea aplica și la alte întreprinderi.

În scopul organizării sistematice a muncii de cercetare și obținerii unor rezultate optime în cel mai scurt timp, a evitării paralelismelor și aplicării efective în producție a rezultatelor, **apare oportună organizarea unui sistem unitar de evidență, de la nivelul institutelor de cercetare și al întreprinderilor beneficiare, pînă la Ministerul coordonator de specialitate.** Acest sistem va trebui să permită cunoașterea lucrărilor începute, a stadiului în care se găsesc, a costului și eficienței estimate și realizate, precum și a lucrărilor de pregătire întreprinse în scopul valorificării chiar înainte de încheierea cercetării.

În lumina dezbaterii Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții, a Rezoluției adoptate, **este imperios necesar să fie îmbunătățită coordonarea de către centralele industriale a activității unităților de cercetare și a celor productive în ce privește realizarea progresului tehnic, bazată pe organizarea periodică a unor analize temeinice a acestor probleme la nivelul organului colectiv de conducere, precum și îmbunătățirea activității consiliilor departamentale de coordonare a cercetărilor.** În acest fel se va putea obține, în perioada următoare, un aport mai mare a cercetărilor proprii — element deosebit de important în realizarea sarcinilor tehnice și economice prevăzute în planul pe 1972 și pe întreg cincinalul.

DEZVOLTAREA ȘI PERFECȚIONAREA EXPORTULUI DE PRODUSE CHIMICE

PRIN ÎNTREPRINDEREA de comerț exterior „Chimimport" se realizează în prezent la export produse furnizate de 5 importante grupuri industriale chimice și petrochimice și anume : de chimie Tîrnăveni, de petrochimie Rîmnicu Vîlcea, Borzești, Pitești și Ploiești. Întreprinderea noastră exportă astăzi circa 50% din totalul exportului de produse chimice românești. În nomenclatorul său intră : produse sodice, materiale plastice, cauciuc sintetic, solvenți, intermediari, negru de fum, carbură de calciu, sulfat de aluminiu, clorură de calciu și alte produse.

Datorită tehnologiilor moderne de fabricație — caracteristice industriei chimice a României — calitatea produselor exportate este apreciată.

Industria chimică din România contează în prezent ca fiind cel mai vechi și experimentat producător de carbură de calciu. Avem de asemenea tradiție în producerea și exportul produselor sodice și clorsodice, bicarbonatul de sodiu (alimentar și farmaceutic), bicromatul de sodiu și mai nou sulfatul de aluminiu și clorura de aluminiu.

În acest an industria chimică livrează cantități sporite din produsele tradiționale și o serie de noutăți, pe care le oferă pentru prima dată la export, cum sînt : alcoolii obținuți prin oxosinteză, izobutanol și octanol, produse care au un domeniu larg de utilizare ca solvenți și intermediari în producția plastifianților. Exportăm, de asemenea în prezent 3 sortimente de cauciuc sintetic : Carom 1500, 1502, 1712, fiecare cu proprietăți diferite. Exportăm noi tipuri de polietilenă, livrată de Combinatele petrochimice Ploiești și Pitești, iar Grupul industrial petrochimic Borzești urmează, în curînd, să diversifice sortimentele de polimeri stirenici oferiți la export ; astfel la tipurile de polistiren standard și antișoc se vor mai adăuga și copolimerii de tip ABS (Acrilonitril-Butadin-Stiren) cu domenii de utilizare în producția de automobile, frigidere, articole electrotehnice și electronice, conductori, de țevi, plăci metalizate, articole de uz casnic etc. Combinatul Industriei de Chimie-Rîmnicu Vîlcea produce, de asemenea, pentru export noi tipuri de PVC — marca Oltvil.

Printre alte noutăți, mai menționăm și produsele alchilamine, o importantă familie de intermediari folosiți de industria chimică organică de sinteză și numeroase produse din familia solvenților clorurați cu proprietăți superioare. Exportul acestor produse este prevăzut să înceapă în a doua jumătate a anului 1972.

După cum se vede există o preocupare pentru diversificarea gamei produselor de export, dar ea trebuie încă mult îmbogățită.

În Conferință s-au subliniat o serie de lipsuri privind eficiența comerțului exterior cu produse chimice, precizîndu-se că prețurile ce se obțin la unele produse, sînt uneori necompetitive și nerentabile, aceasta datorită faptului că nu s-a dat suficientă atenție **prospectării din timp a pieței externe și găsirii de noi piețe** de desfacere pentru produse chimice românești.

Ridicarea eficienței comerțului exterior, trebuie să fie o sarcină a tuturor lucrătorilor din Ministerul Industriei Chimice și din întreprinderile de comerț exterior, condiționată fiind de modul în care aceștia știu să-și îndeplinească rolul de comerciant, de a acorda toată **atenția prețurilor** la care valorifică produsele la export și cum cumpără la import.

În această direcție este necesar ca întreprinderile de comerț exterior din cadrul Ministerului Industriei Chimice, în strînsă colaborare cu combinatele și centralele să ia măsurile necesare pentru **îmbunătățirea modului de încheiere a contractelor externe, asigurarea ritmicității, găsirea de soluții cît mai adecvate pentru promovarea exportului** produselor noastre chimice. Se impune de asemenea **îmbunătățirea activității agenților noastre economice** din străinătate și a **societăților mixte,** precum și a **acțiunilor de propagandă,** după specificul fiecărui produs și cerințele pieței externe.

Programele de comercializare întocmite pe fiecare produs vor trebui îmbunătățite, iar realizarea lor să se urmărească de fiecare conducător de sector și salariat.

Tot în vederea realizării sarcinilor de export va trebui să se dea atenție mai mare organizării producției pentru export, în care scop va trebui **perfecționată tehnologia asimilării de noi produse și modernizarea celor existente.** Se impune de asemenea, îmbunătățirea substanțială a **structurii fondului de marfă** oferit la export, introducîndu-se în fabricație sortimente noi, superioare, pe care să obținem prețuri îmbunătățite la extern.

Prospectarea pieței trebuie de asemenea îmbunătățită, precum și **rețeaua de comercializare** a produselor chimice.

Atenție deosebită trebuie acordată **ambalajelor și modului de prezentare** a produselor. Neglijarea acestui aspect face ca în multe cazuri produsele de calitate bună, dar condiționate necorespunzător cu material documentar incomplet, să nu înregistreze succesul scontat.

Activitatea de comerț exterior se află într-un proces continuu de perfecționare și adaptate la cerințele pieței externe.

Creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor destinate exportului, ridicarea eficienței operațiunilor de comerț exterior impune, ca o necesitate stringentă, problema îmbunătățirii permanente și multilaterale a **cunoștințelor profesionale** ale tuturor lucrătorilor din întreprinderile de comerț exterior. Nu este posibilă rezolvarea la nivelul cerințelor actuale a sarcinilor fără o însușire temeinică a tot ce apare nou în domeniul de comerț exterior, care să asigure premisele creșterii pe mai departe a schimburilor.

Pentru promovarea schimburilor comerciale cu produse chimice, Chimimport participă în 1972 la o serie de expoziții proprii organizate de Ministerul Industriei Chimice, cît și prin Camera de Comerț : numărul lor este de 44, aproape dublu ca în anul 1971.

S-au luat măsuri ca vizitatorii ce vor veni să viziteze tîrgurile și expozițiile internaționale, la care participă „Chimimport", să-și facă o idee reală despre nivelul atins în prezent de industria chimică a României.

Pentru perioada 1971—1975 se prevede ca exportul de produse chimice românești să se multiplice considerabil, la : soda caustică de 4 ori, la soda calcinată de 2 ori, la carbura de calciu de 3 ori, la policlorura de vinil de 6 ori etc.

Industria chimică din România se va afirma ca un furnizor din ce în ce mai important pe piața internațională. Calitatea și diversificarea formelor de prezentare, vor veni și mai mult în sprijinul competitivității produselor chimice românești pe piața internațională. În felul acesta se prevede asigurarea unei creșteri a exportului de produse chimice românești în anul 1975 cu aproape 90% față de realizările anului 1970, asigurîndu-se astfel întreprinderii CHIMIMPORT-București, o prezență din ce în ce mai activă în rîndul celor mai importanți exportatori mondiali de produse chimice.

Maria PESCARU
șef serv. conjunctură-I.C.E. Chimimport

CONTROL BANCAR SELECTIV ȘI DIFERENȚIAT

CA LUCRĂTOR care port răspunderea pentru organizarea și exercitarea controlului bancar în economia județului Argeș, mi-am propus să revăd împreună cu colectivul de muncă al sucursalei, stilul și metodele de muncă al inspecției bancare, pentru a corecta unele lipsuri și pentru a crește eficiența acestuia. În atenția noastră vor fi îndeosebi întreprinderile care au greutăți pe linie financiară, determinate, în bună parte, de gospodărirea nejudicioasă a fondurilor.

Existența unor datorii, pentru care se plătesc dobînzi penalizatoare, cu efecte negative asupra prețului de cost și beneficiilor, este determinată de imobilizarea unei părți din mijloacele circulante în stocuri supranormative, debitori sau sînt rezultate din deturnări. Combinatul de Articole Tehnice de Cauciuc deține un volum important de stocuri supranormative de materiale, de produse finite, în debitori, la care se adaugă existența unui gol de mijloace circulante, toate acestea creîndu-i o situație financiară grea. Aceasta impune un sprijin urgent din partea centralei industriale de care aparține, precum și din partea sucursalei județene Argeș a Băncii Naționale în vederea creditării stocurilor supranormative dacă se constată că au fost create din cauze obiective și se asigură lichidarea acestora în termen de maximum 90 zile.

La Fabrica de stofe „Argeșana" se ridică pregnant problema deșeurilor din poliester și lînă. Pe baza analizei comune

N. HIRIZAN
directorul Sucursalei județene Argeș a Băncii Naționale

(Continuare în pag. 12)

„Trebuie să luăm toate măsurile spre a asigura mărirea vitezei de rotație a fondurilor de producție, deoarece creșterea exagerată a stocurilor reprezintă un fenomen negativ ce poate avea grave urmări asupra dezvoltării economice".

Din cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții.

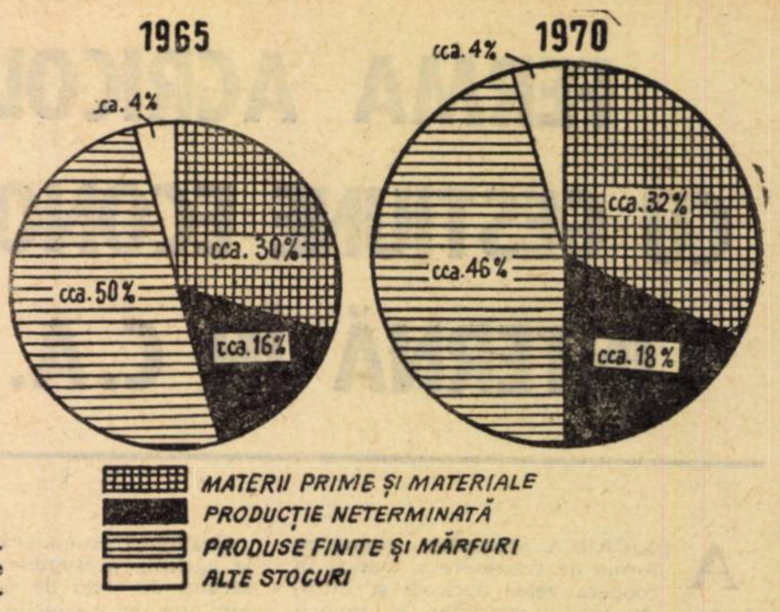

Structura stocurilor materiale pe principalele categorii.

AVUȚIA NAȚIONALĂ CONCRETIZATĂ ÎN STOCURI MATERIALE TREBUIE RAȚIONAL GOSPODĂRITĂ

ÎNFĂPTUIREA planurilor de dezvoltare economică, creșterea an de an a producției industriale, agricole, a construcțiilor și a celorlalte ramuri ale economiei, sporirea și consolidarea continuă a întregului potențial productiv al unităților economice, în paralel cu întărirea principiului gestiunii economice, presupune asigurarea unor importante stocuri materiale necesare acestei dezvoltări, cît și o gospodărire rațională. economicoasă, a acestor stocuri materiale.

Rațiunea pe care se bazează administrarea cît mai bună a stocurilor materiale în economie, și a căror sursă de acoperire o constituie banii poporului este aceea de a realiza un volum cît mai mare de producție cu fonduri materiale cît mai reduse. Aceasta pentru că, an de an, din venitul național destinat acumulării se alocă o parte însemnată pentru creșterea stocurilor materiale: anul trecut aceste stocuri au reprezentat în totalul fondului de acumulare peste 20%. Nivelul acestor stocuri la scara economiei naționale este reflectat de cîteva date: bunăoară, stocurile de materii prime, produse finite, producție neterminată și alte materiale existente la începutul acestui an în industrie se ridicau la 60 miliarde lei; dacă raportăm aceste 60 miliarde lei la volumul producției pe 1972 înseamnă că avem stocuri de producție pentru aproape 2 luni de activitate.

În prezent ca și în anii viitori satisfacerea corespunzătoare a nevoilor producției, în continuă creștere, este concepută atît prin asigurarea stocurilor materiale necesare unităților existente și a celor noi, cît și prin sporirea randamentului utilizării lor, criterii hotărîtoare, de bază, în asigurarea unui echilibru stabil al balanțelor materiale ale economiei naționale. Pentru a putea răspunde cerințelor unui astfel de deziderat, stabilirea stocurilor de materii prime și materiale se bazează pe o dimensionare rațională a acestora, pe studiul minuțios al necesităților în strînsă concordanță cu nevoile reale, cu specificul și ritmicitatea producției, cu posibilitățile de transport și de aprovizionare etc. An de an se constituie stocurile necesare nevoilor economiei în continuă dezvoltare, acestea materializîndu-se în materii prime și materiale, producție neterminată, produse finite și mărfuri.

Pornind de la interesele generale ale economiei, colectivele de muncă din ministere, centrale, întreprinderi și alte unități, stabilesc stocuri materiale reale, asigură o distribuire rațională a lor, le atrag sistematic și eficient în circuitul economic. An de an se întreprind acțiuni pentru identificarea stocurilor neutilizate, pentru atragerea lor în fluxul producției, toate aceste acțiuni soldîndu-se cu efecte favorabile într-o serie de ramuri și ministere. Bunăoară, din trimestrul IV 1970 și pînă la finele anului 1971, întreprinderile teritoriale de aprovizionare au preluat spre valorificare materii prime și materiale imobilizate în valoare de peste 1 miliard lei.

În practică întîlnim însă, o serie de situații care fac ca aceste importante valori de întrebuințare, componente ale avuției naționale, să nu fie folosite cu maximum de eficiență. Ca urmare, în toate aceste cazuri este afectată eficiența generală a acumulării. deci sursa de acoperire a creșterii an de an a acestor stocuri în economie. Bunăoară, în anul trecut, în folosirea acumulării s-ar fi obținut rezultate mai bune, dacă într-o serie de ramuri din economie nu s-ar fi creat, peste prevederi, unele stocuri de materii prime, materiale, produse neterminate și produse finite cu efecte directe în structura și eficiența generală a acumulării. Este clar că în astfel de situații este frînată posibilitatea de a aloca o parte mai mare din acumulare către alte destinații și în primul rînd investițiilor ca elementul motor al punerii în funcțiune de noi fonduri fixe, de sporire a potențialului tehnic de producție în economie.

Care anume au fost principalele cauze care au determinat în parte această situație și în ce direcții trebuie acționat pentru ca activitatea desfășurată pe toate treptele organizatorice să se ridice spre cote superioare de eficiență ?

În procesul concret al aprovizionării cît și al producției se mai formează importante stocuri materiale, care nu sînt utilizate la timp sau deloc în procesul de producție și care influențează negativ rezultatele economico-financiare ale unităților economice, ale economiei în ansamblul său. Astfel. mai persistă situația cu totul nejustificată, ca în procesul de aprovizionare să nu se determine exact cantitățile de materii prime, materiale și alte produse strict necesare producției. Numai așa se explică, de pildă, că în anul trecut unii beneficiari adresîndu-se cu cereri de materiale furnizorilor, au supradimensionat necesitățile și n-au respectat normele de consum la unele utilaje, anvelope și mase plastice, produse textile și altele, la unele din comenzile făcute înregistrînd depășiri care au însemnat procente de peste 20%.

Alteori, unitățile economice mai stabilesc încă necesarul de aprovizionat pe baza unor norme depășite, vechi. neglijîndu-se acțiunile de revizuire a acestora. Despre ce spirit gospodăresc poate fi vorba, atîta timp cît anul trecut unii coordonatori de balanțe materiale nu au simțit nevoia să ceară de la beneficiarii lor pentru fiecare din comenzile primite o fundamentare temeinică ? Printre acești beneficiari pot fi amintiți : Grupul de uzine pentru aparataj și mașini electrice Craiova, Grupul de uzine de utilaj minier Satu Mare, Fabrica de ciment Medgidia și alții. Uzina de radiatoare băi, echipament metalic și armături din Capitală, la cocs metalurgic pentru piese brute turnate a luat în calcul, pe anul 1971, o normă de consum de 20 kg/t, mai mare decît cea din anul 1970, ceea ce a reprezentat la nivelul proporțiilor producției pe acest an o cantitate în plus de circa 600 tone cocs metalurgic.

Astfel de situații întîlnite, pe lîngă faptul că duc inevitabil la imobilizări în stocuri materiale, generează, în același timp, lipsă de materii prime și materiale, în alte unități economice care la rîndul lor pot avea absolută nevoie de ele.

Ca un prim efect generat de astfel de practici, precum și de altele, apar în economie unele stocuri supranormative, stocuri care de cele mai multe ori sînt urmarea unor aprovizionări neconforme cu realitatea, peste nevoile producției. Bunăoară, la începutul acestui an, în industrie, volumul acestor stocuri reprezenta circa 3 miliarde lei, situație care se perpetuează an de an. Astfel de situații s-au petrecut anul trecut la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Industriei Chimice, unde o bună parte din aceste stocuri erau constituite din importante cantități de materii prime și materiale, semifabricate sau alte produse.

Nu putem trece cu vederea desigur și încă o serie de alte cauze subiective, generatoare de stocuri. care constau în necorelări ale planului de producție cu cele de aprovizionare, nerespectarea unor clauze contractuale, fabricarea de produse de slabă calitate, sau fără desfacere etc.

Imperativul sporirii eficienței economice, optimizarea stocurilor materiale în economie, reclamă deci programe de măsuri concrete care să conveargă către o reducere relativă a stocurilor materiale, către înlăturarea imobilizărilor, către prevenirea regenerării stocurilor de prisos. Direcțiile și căile atingerii unui astfel de deziderat sînt multiple. ne vom opri însă numai asupra unora din ele.

Experiența dobîndită pînă acum, reclamă în primul rînd, o aplicare elastică a normelor de stoc atît în cazul stocurilor curente cît și al celor de siguranță, în sensul adaptării lor continue la cerințele dinamismului economic, ale accentuării gradului de diversificare a producției. În acest context, acțiunile inițiate de recalculare a normelor de stoc trebuie să fie însoțite de o reducere efectivă a normelor de stoc, iar în anumite cazuri chiar de o majorare a lor, ambele situații fiind examinate și realizate în strînsă concordanță cu sporirea și complexitatea volumului activității de producție, cu modificările intervenite în tehnologia de fabricație, cu asimilarea unor produse noi, cu perfecționarea mijloacelor de transport. cu îmbunătățirea organizării aprovizionării. Normativele tehnice de stoc

Gh. OBREJA

șef de sector la Institutul de studii și cercetări pentru planificare

(Continuare în pag. 12)

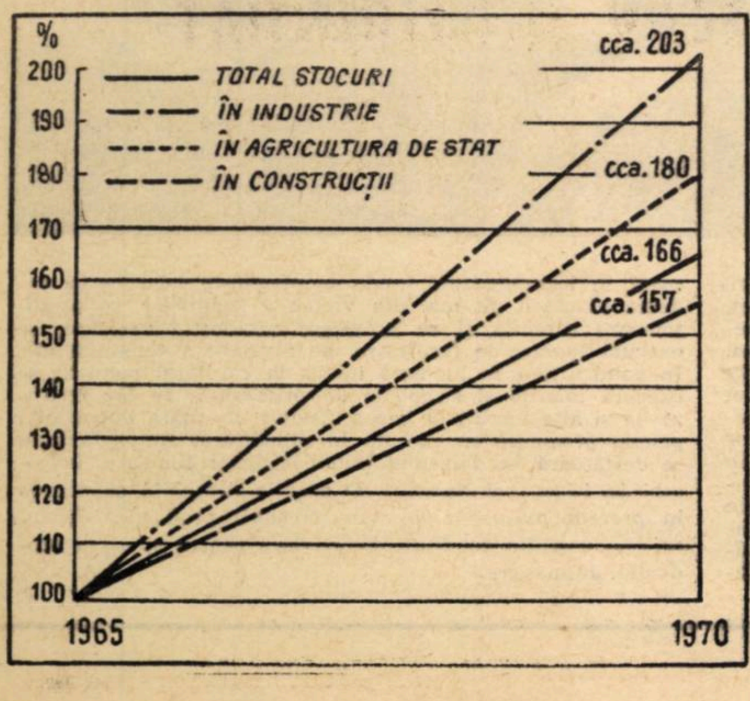

Dinamica stocurilor materiale în sfera producției.

FERMA AGRICOLĂ CU GESTIUNE ECONOMICĂ INTERNĂ ÎN C.A.P.

CEL DE-AL II-LEA CONGRES AL UNIUNII NAȚIONALE A COOPERATIVELOR AGRICOLE DE PRODUCȚIE a dezbătut și analizat pe larg rezultatele obținute precum și neajunsurile care mai dăinuie în agricultura cooperatistă, stabilind totodată și direcțiile dezvoltării viitoare a acestui important sector al economiei noastre naționale. Atît în materialele prezentate în Congres, cît și în luările de cuvînt ale participanților s-a subliniat că sarcina centrală a cooperativelor agricole în etapa actuală o constituie realizarea unei agriculturi intensive de mare randament.

Ocupîndu-se de căile și mijloacele concrete de înfăptuire a acestui important obiectiv economic tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta că pe lîngă intensificarea eforturilor pentru dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnice — materiale, crearea unei agriculturi moderne, intensive, **„...impune o preocupare constantă pentru organizarea rațională a producției și a muncii, pentru aplicarea în producție a cuceririlor științei agrozootehnice avansate".**

În acest context, organizarea în cooperativele agricole, a fermelor de producție cu gestiune economică internă și generalizarea acestei forme înaintate de organizare a producției și a muncii reprezintă o acțiune de cea mai mare însemnătate și actualitate. Articolul de mai jos analizează experiența dobîndită de cooperativele agricole în organizarea fermelor de producție, subliniind totodată măsurile ce se impun, în continuare, pentru perfecționarea acestei importante acțiuni.

APLICAREA acordului global ca formă de retribuire a muncii în cooperativele agricole și introducerea minimului garantat al muncii cooperatorilor au pus la ordinea zilei problema creșterii rentabilității tuturor ramurilor, a sporirii producției cu cheltuieli minime etc. Una din condițiile cele mai importante de rezolvare a acestor sarcini este legată de organizarea producției și a muncii în ferme agricole care să funcționeze pe principiul gestiunii economice interne. După un an de la generalizarea acestei forme de organizare a producției și a muncii se pot trage unele concluzii privind eficiența acestui tip de ferme.

După cum se știe, gestiunea economică internă presupune organizarea activității în cadrul unui teritoriu propriu, delimitat în cadrul cooperativei, mijloace de producție repartizate permanent și forță de muncă permanentă, proporțională cu nevoile producției. Acolo unde s-au aplicat în practică aceste cerințe, rezultatele obținute la sfîrșitul anului 1971 dovedesc eficiența acestei forme de organizare. Astfel, la cooperativa agricolă Satu Nou, județul Vrancea și Vîlcelele, județul Ialomița au fost constituite cîte două ferme agricole. la conducerea cărora au fost aleși specialiști cu însușiri organizatorice, cunoștințe tehnice și economice, avînd practică și experiență în producție, preocupați de cunoașterea problemelor privind organizarea științifică a producției și a celor de analiză economică. La Vîlcele, de exemplu, din terenul cooperativei s-au delimitat suprafețe pentru fiecare fermă, cu sarcini precise în ce privește culturile și producțiile ce urmau să se obțină. Aceasta a permis șefului de fermă să întocmească un asolament, să facă o amplasare a culturilor după o schiță bine gîndită, ținînd seama de fertilitatea solului. Asigurîndu-se forța de muncă și dotarea tehnică corespunzătoare, activitatea fermei s-a încheiat cu rezultate de producție și economice foarte bune. La ferma viticolă din cooperativa agricolă Satu Nou, jud. Vrancea. forța de muncă a fost organizată în echipe permanente de muncă, iar în cadrul echipei pe familii. Fiecărei familii i s-a repartizat o anumită suprafață de teren pe tot parcursul anului, ele răspunzînd de efectuarea lucrărilor la timp. Lucrările cele mai importante însă ca stropitul și tăiatul au fost executate pe echipe sub îndrumarea și controlul direct al șefului de fermă. Și aici s-a obținut o recoltă bună de struguri. Din rezultatele de pînă acum rezultă că organizarea muncii pe ferme este superioară brigăzii.

Gestiunea economică internă în fermele agricole presupune și stabilirea necesarului de forță de muncă în raport cu sarcinile de producție. În actuala formă de organizare însă, în multe ferme nu se poate vorbi de o stabilitate a forței de muncă. Repartizarea de lucrări cooperatorilor continuă să se facă tot după vechea metodă, fiecare echipă fiind dirijată și acum de conducerea cooperativei, fără să se țină seama, în primul rînd, de cerințele fermei din care aceștia fac parte.

Ca verigă de producție a cooperativei. fermele ar trebui să coopereze și să se ajute reciproc în vederea folosirii cu eficiență economică maximă a bazei materiale și îmbunătățirii întregii activități economice. În acest scop considerăm că șefilor de fermă le revine sarcina de a organiza în mod permanent colaborarea între ferme, consiliile de conducere, respectiv președintele și inginerul șef avînd doar rolul de a coordona această colaborare.

Organizarea fermelor cu gestiune economică internă în cooperativele agricole presupune și un cadru corespunzător în vederea urmăririi rezultatelor economice și influențării acestei activități. Prima condiție o constituie întocmirea unor planuri de producție și financiare care să reflecte cît mai fidel posibilitățile fermei. Pînă acum, în multe ferme planurile nu au reflectat cu adevărat posibilitățile materiale de care dispun, din simplul motiv că, de obicei din planul cooperativei se defalcă sarcini care nu corespund specificului fermei. Șefii de fermă cu care am discutat și-au exprimat părerea că ar fi nimerit ca întocmirea planului de producție să pornească de jos, ceea ce ar pune mai bine în evidență rezervele de sporire a producției, s-ar putea întocmi planuri judicioase de venituri și cheltuieli care, bineînțeles, să facă parte integrantă din planul de producție și financiar al cooperativei.

Urmărindu-se realizarea și depășirea producției planificate trebuie să se aibă în vedere și încadrarea în baremul de cheltuieli. În scopul urmăririi și cunoașterii rezultatelor economice, la dispoziția fermelor au fost puse registre de evidență pe care șeful și economistul fermei au obligația să le completeze la zi. Pe baza datelor de aci urmează să se facă periodic analize economice. Numai că registrele au ajuns la ferme abia pe la începutul lunii iulie 1971, ceea ce a făcut ca o bună parte din cheltuieli și chiar rezultatele din producție să nu poată fi consemnate în ele. Nu e deci de mirare că registrele au rămas multă vreme exact în starea în care au fost primite la ferme. Totodată se poate constata că ele nu răspund în totalitate scopului pentru care au fost introduse, deoarece nu cuprind o serie de indicatori de eficiență economică : cheltuieli raportate la 1000 lei producție globală, producția netă, venitul net etc. Din această cauză, la nivelul fermei nu se poate urmări dacă activitatea este sau nu eficientă. În condițiile în care s-a generalizat calculul prețului de cost în cooperative, problema a devenit de stringentă actualitate.

ÎN VEDEREA consolidării și dezvoltării cooperativelor agricole creșterii cointeresării cooperatorilor este necesar ca, în cadrul fermelor veniturile obținute să asigure acoperirea cheltuielilor de producție și să se realizeze și beneficii. Aceasta reprezintă esența gestiunii economice. Răspunderea pentru aceasta revine în primul rînd. șefului de fermă și economistului. Desigur, principala lor preocupare trebuie să o constituie realizarea sarcinilor de producție. Deși foarte important, nu este suficient ca șeful de fermă și economistul să se ocupe numai de realizarea sarcinilor de producție, ci să urmărească utilizarea cu eficiență economică maximă a mijloacelor pe care le au la îndemînă. Cum se realizează în fapt această cerință ? În multe locuri șefii de fermă — ingineri agronomi. hortiviticoli, zootehniști, medici veterinari — nu sînt în măsură ca pe lîngă problemele tehnice să urmărească și pe cele economico-financiare, pe care, în calitatea lor de specialiști în tehnica agricolă nu au de unde să le cunoască. Pornindu-se de la această cerință, ar trebui organizate cursuri de scurtă durată pe teme de conducere și analiză economică și schimburi de experiență cu fermierii din sectorul de stat. Altfel, se va perpetua actuala situație cînd preocupările celor mai mulți șefi de fermă se rezumă, în general, la activitatea tehnică de producție. Ei nu se deosebesc prea mult de rolul pe care l-au avut în cooperativă înainte de organizarea fermelor.

De activitatea economico-financiară în cadrul fermelor trebuie să se ocupe, în principal economiștii de aici. Fermele, în majoritatea cazurilor, sînt încadrate cu economiști absolvenți ai unor școli medii. Cursurile de pregătire cu o durată de 5—6 zile organizate pentru instruirea lor nu au rezolvat nici pe departe clarificarea numeroaselor probleme pe care le au de soluționat. De aceea, economiștii în loc să se ocupe de aplicarea principiilor gestiunii economice interne continuă să îndeplinească rolul vechiului socotitor.

Din punct de vedere financiar, fermele sînt subordonate sistemului unitar de conducere economică a cooperativei. Felul în care este reglementată însă autonomia fermelor sub acest aspect împiedică aplicarea principiului gestiunii economice interne. În actuala formă de organizare, fermelor li se stabilesc baremuri de cheltuieli atît pe elemente cît și pe perioade, principiu de la care nu se admite nici o abatere. Alte cheltuieli, în afara celor stabilite, se pot face numai cu aprobarea consiliului de conducere. O astfel de tutelare măruntă a fermelor anulează orice putere de decizie a șefului de fermă pe linie financiară Este o problemă care trebuie rezolvată. Experiența întreprinderilor agricole de stat ar putea fi utilizată în această direcție.

Probleme rămase neclarificate sînt și pe linia cointeresării materiale a fermelor și membrilor cooperatori. Din păcate, în cooperative se consideră că întregul produs rezultat din activitatea fermei constituie bunul cooperativei care se împarte uniform, indiferent de aportul fiecăreia dintre verigi — fermă, brigadă, echipă — la realizarea producției. În aceste condiții. fermele nu mai sînt interesate în folosirea rațională a resurselor materiale și de muncă pentru a obține producții mari. Se știe că fermele, brigăzile și formațiunile de lucru contribuie în mod diferit la rezultatele economice ale cooperativei. De aceea și fondurile de retribuire destinate fermelor și membrilor cooperatori trebuie să fie diferite, ținîndu-se seama de rezultatele obținute în producție. E nevoie deci, ca la sfîrșitul anului să se treacă la recalcularea valorii normei de categoria întîia, cît și a tarifelor în cazul aplicării acordului global în funcție de rezultatele fiecărei formațiuni. În acest fel se înlătură tendința nejustificată de egalizare a veniturilor. Un prim pas în această direcție îl oferă aplicarea acordului global în retribuirea cooperatorilor.

Pe fondul discuțiilor din Congresul al II-lea al C.A.P., este necesar ca organele agricole să analizeze activitatea de pînă acum a fermelor, reliefîndu-se atît experiența bună cît și neajunsurile, să fie luate măsuri ca activitatea fermelor cu gestiune economică să fie organizate mai bine în toate cooperativele agricole.

ÎN UNELE LOCURI, aceste principii bine gîndite nu au fost materializate începînd chiar de la organizarea fermelor, iar pe parcurs au intervenit numeroase abateri de la principiile care trebuie să stea la baza organizării lor.

În numeroase cooperative agricole, consiliile de conducere nu au asigurat fermelor baza materială care să permită desfășurarea în bune condiții a procesului de producție și astfel să se poată îndeplini sarcinile de plan. În alte locuri nu se ține seama de profilul fermei, afectîndu-li-se și terenuri cu altă destinație. Desigur, în activitatea unei cooperative agricole pot surveni, de la un an la altul, schimbări în ce privește structura culturilor care conduc și la modificări în ce privește planul de cultură al fermelor. Dar aceasta nu trebuie să constituie un motiv pentru schimbarea terenului afectat fermelor sau fărîmițarea lui în parcele.

De asemenea unele ferme nu dispun de utilajele necesare. iar relațiile cu secția de mecanizare nu s-au consolidat. În general, se spune că fiecare fermă are repartizat un anumit număr de tractoare, în realitate însă acestea nu sînt la dispoziția șefului de fermă, ci a consiliului de conducere.

Se ajunge astfel la situația ca șeful de fermă să nu aibă rolul hotărîtor la recepția lucrărilor efectuate de mecanizatori. De altfel, șeful secției de mecanizare nu este obligat să aibă și semnătura lui pentru a putea ridica bani de la bancă. Atunci unde mai este autoritatea șefului de fermă, prin ce mijloace poate influența pe mecanizatori să execute lucrări de bună calitate ?

Iosif POP

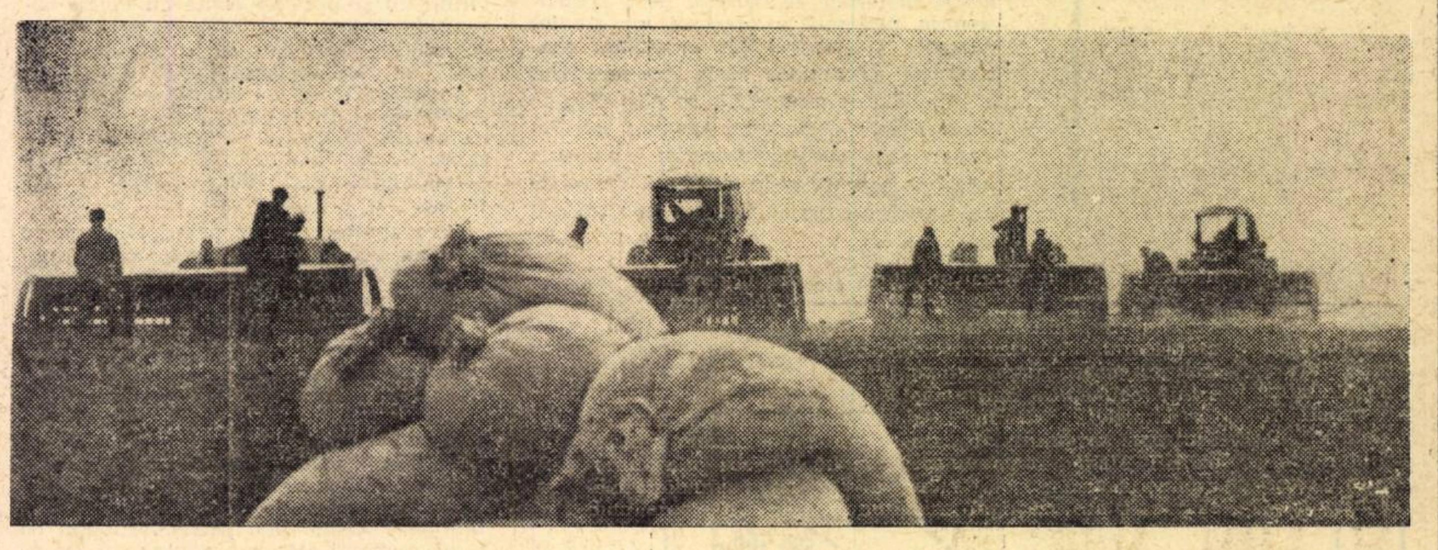

LUCRĂRI DE SEZON ÎN AGRICULTURĂ. — În agricultură, mai mult decît în orice altă ramură a economiei, obținerea unor producții mari, ieftine și de calitate superioară depinde într-o foarte mare măsură de pregătirea, de executarea în perioadele optime și de nivelul calitativ al lucrărilor. Iată de ce pregătirea temeinică a campaniei agricole de primăvară, încadrarea tuturor lucrărilor în termenele optime și respectarea în executarea lor a indicilor de calitate. stabiliți de cercetarea științifică, constituie în prezent sarcini primordiale, preocupări de căpetenie pentru toate conducerile de întreprinderi agricole. În multe județe au început și sînt în plină desfășurare însămînțările din epoca I-a. Se fac pregătirile necesare pentru însămînțările din epoca a II-a. Lucrări de amploare se desfășoară în legumicultură, unde se pregătesc solariile în vederea plantării cît mai din vreme a legumelor, se condiționează sămînța și se pregătesc răsadurile necesare, se execută lucrări de fertilizare, de nivelare a terenului etc. În pomicultură se lucrează intens la curățatul pomilor, se execută tăierile și stropirile de primăvară, se fac fertilizările și alte lucrări de sezon. Lucrări de mare importanță pentru producție se execută în viticultură. Ample acțiuni se desfășoară în domeniul îmbunătățirilor funciare, îndeosebi la irigații și desecări. O atenție deosebită se acordă în prezent măsurilor necesare creșterii producției de furaje — una din condițiile hotărîtoare pentru sporirea producției animaliere.

Cum se respectă normele de consum în industria lemnului

UNII REALIZEAZĂ ECONOMII, ALŢII LE ANIHILEAZĂ

PRIN ACŢIUNEA de normare a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili, energie se urmăreşte, gospodărirea cît mai judicioasă, mai economică a resurselor materiale. La Departamentul Industriei Lemnului din Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii, ponderea cea mai mare în structura cheltuielilor materiale o are costul materialelor lemnoase. Incadrarea consumurilor de lemn în nivelele planificate şi, mai ales, reducerea lor, capătă, aşa cum de altfel s-a subliniat la Conferinţa pe ţară a cadrelor de conducere din întreprinderi şi centrale industriale şi de construcţii — o importanţă deosebită şi constituie calea principală de micşorare continuă a cheltuielilor de producţie.

DIN ANALIZA realizărilor pe anul 1971 reiese că Departamentul Industriei Lemnului a înregistrat economii slubstanţiale la materiale lemnoase, ca urmare a diminuării la unele produse a normelor de consum. Acest lucru s-a concretizat în realizarea unei economii de circa 100 000 mc, dintre care peste 23 000 mc cherestea de răşinoase, 17 000 mc de fag, 20 000 mc, placaj etc.

Consemnînd acest lucru, nu se poate trece cu vederea faptul că, tot în 1971, un număr însemnat de combinate pentru exploatarea şi industrializarea lemnului (C.E.I.L.) au depăşit nivelul cheltuielilor materiale planificate, **ca urmare directă a nerespectării normelor de consum fixate**, aşa cum rezultă din tabelul nr. 1

Faptul că în unităţile respective au fost depăşite — uneori chiar cu sume importante — cheltuielile materiale planificate la 1000 lei producţie-marfă, a diminuat serios eficienţa economică pe ansamblul Departamentului, anihilînd în bună măsură economiile obţinute. **Numai prin depăşirea normelor de consum din planul de stat, s-au consumat în plus la diverse produse, în 1971, peste 60 000 mc** (aproape 5000 mc cherestea de fag, peste 1000 mc cherestea de stejar, mai bine de 3000 mc furnire, 1500 mc placaj, peste 11 000 mc. buşteni de fag etc.). De menţionat că utilizarea în plus a acestei cantităţi de masă lemnoasă, a îngustat posibilitatea Departamentului de a spori producţia, de a realiza din aceeasi cantitate de materiale mai multe bunuri de consum atît pentru satisfacerea cerinţelor interne, cît şi pentru export.

UNA DIN CAUZELE depăşirii normelor de consum, frecvent invocate de unităţile de producţie, este cea privind **calitatea materiei prime lemnoasă utilizată**. Astfel, la norma de consum „buşteni de fag-placaj", depăşirea consumului de buşteni de fag la C.E.I.L. Sebeş cu peste 3000 mc, are drept cauză utilizarea unei canităţi de buşteni de gater într-o proporţie mai mare decît cea prevăzută iniţial, datorită lipsei buştenilor de derulaj — mai greu de obţinut. La norma de consum „buşteni de stejar — furnir", C.E.I.L. Timişoara a utilizat suplimentar circa 370 mc (prin depăşirea normei de la 2 408 mc/1000 mp, la 2,714 mc/1000 mp), motivînd acest fapt prin calitatea mai slabă a materiei prime şi prin scăderea diametrului mediu al buştenilor. De asemenea, la norma de consum „buşteni de fag-furnir", C.E.I.L. Caransebeş a înregistrat o depăşire de 0,055 mc/1000 mp, iar C.E.I.L. Cluj de 0,037 mc/1000 mp, datorită utilizării buştenilor de gater în locul celor de derulaj.

În legătură cu această situaţie, sînt de făcut cîteva consideraţiuni. Nivelul normelor de consum din planul de stat, ca şi cel din planul departamental şi uzinal, este stabilit luîndu-se în considerare o anumită calitate a materiei prime, o anumită structură a ei. În cursul realizării planului intervin însă frecvent situaţii care duc la modificarea structurii materiei prime folosite faţă de cea avută în vedere la elaborarea planului, aşa cum s-a întîmplat în cazurile arătate privind calitatea buştenilor. Lăsînd la o parte faptul că întreprinderile furnizoare de buşteni (gater şi derulaj) aparţin aceluiaşi minister şi că, deci, acesta poartă răspunderea necorelărilor ivite la întreprinderile consumatoare, trebuie să arătăm că utilizarea buştenilor de gater la producţia de placaj sau furnir este recomandabilă. Se foloseşte astfel materie primă de o anumită calitate în locul alteia, de o calitate mai ridicată, şi atîta timp cît această înlocuire nu dăunează calităţii produsului finit, ea este binevenită. Dar, utilizînd buşteni de gater în locul celor de derulaj, consumul specific creşte, fapt care se reflectă în depăşirea nivelului planificat. **Ar fi necesar ca, în cazul acestor norme de consum la care intervine în mod curent schimbarea structurii calitative şi dimensionale a materiei prime, să se poată recalcula atît planul cît şi realizările, luîndu-se în calcul indici de echivalenţă corespunzători.**

Tabel nr. 1

— lei —

Unitatea	Depăşirea nivelului cheltuielilor materiale la 1000 lei producţie-marfă
— C.E.I.L. Bistriţa	4,55
— C.E.I.L. Miercurea Ciuc	27,90
— C.E.I.L. Cluj	5,81
— C.E.I.L. Ploieşti	5,50
— C.E.I.L. Sighet	19,90
— C.E.I.L. Tg Jiu	7,00

ALTĂ GRUPĂ de norme de consum la care se constată depăşiri substanţiale sînt cele cu o **structură variată a produselor finite obţinute.** În această situaţie se află norma de consum „cherestea de fag — lăzi", la care, în total, se constată o depăşire de aproape 4 000 mc cherestea. Printre unităţile care au înregistrat depăşiri mai importante, menţionăm: C.E.I.L. Timişoara — de la 2,180 mc/mc la 2,339 mc/mc (consumînd în plus 100 mc); C.E.I.L. Tg. Mureş — de la 2,170 mc/mc la 2,207 mc/mc (cu o depăşire a consumului de peste 900 mc cherestea); C.E.I.L. Miercurea Ciuc — cu un consum suplimentar de peste 700 mc. Alte norme de consum în aceeasi situaţie sînt: „PAL-mobilă", la care s-a consumat peste plan circa 1 mil. mp PAL; „furnir-mobilă", cu o depăşire de 15%, respectiv peste 3 mil. mp furnir; „placaj-lăzi din placaj", la care depăşirea normei este de 7%, iar consumul suplimentar de peste 1500 mc placaj (C.E.I.L. Miercurea Ciuc, C.E.I.L. Rîmnicu Vilcea). Motivarea depăşirii acestor norme este pusă la unităţile de producţie pe seama schimbării structurii produsului (mobilă, lăzi).

În ambele grupe de norme — cele cu structură variabilă a materiei prime şi cele cu structură variabilă a produsului finit — **socot că pot fi introduşi şi aplicaţi indici de echivalenţă pentru recalcularea atit a normei planificate, cît şi a consumului specific realizat, după o metodologie adecvată.** În acest fel, s-ar elimina, pe de o parte, situaţiile uneori

Petre CIOCLU
economist principal C.S.P.

(Continuare în pag. 12)

● Economii diminuate prin depăşirea normelor de consum şi încărcarea nejustificată a cheltuielilor la 1000 lei producţie marfă.
● Cauze :
— calitatea materiei prime
— structura variată a produselor finite
— defecţiuni organizatorice.
● Măsuri ce se impun :
— recalcularea, în cazuri bine justificate, a normelor de consum, după o metodologie adecvată ;
— acţiuni ferme pentru respectarea şi chiar reducerea normelor planificate.

NOI ACTE NORMATIVE

● *Prin ordinul Ministerului Comerţului Interior nr. 3054 din 22 ianuarie 1972, publicat în Bul. oficial nr. 20, Partea a III-a din 28 ianuarie 1972, s-a dispus ca, începînd de la data de 7 februarie 1972, la bufetele organizate în şcolile de toate gradele şi instituţii de învăţămînt superior, se aplică regimul de preţuri stabilit prin Ordinul M.C.I. nr. 1266/1967 pentru bufetele din incinta întreprinderilor şi instituţiilor pentru toate produsele, cu excepţia produselor: lapte bătut, chefir, brînzeturi preambalate, fructe proaspete şi conserve din fructe. Ordinul precizează că aceste preţuri sînt valabile pentru toate unităţile de alimentaţie publică de stat şi ale cooperaţiei de consum.*

● *Prin Decretul nr. 480/1971, publicat în Bul. oficial nr. 9 din 27 ianuarie 1972, a fost ratificat Protocolul de aderare a României la Acordul general pentru tarife şi comerţ (G.A.T.T.) semnat la 15 octombrie 1971.*

● *Se reaminteşte că pe data de 17 februarie 1972 au intrat în vigoare actele normative în legătură cu apărarea secretului de stat şi anume:*

— Legea nr. 23 privind apărarea secretului de stat în Republica Socialistă România, publicată în Bul. oficial nr. 157 din 17 dec. 1971 ;

— H.C.M. nr. 19 privind unele măsuri în legătură cu apărarea secretului de stat, publicată în Bul. oficial nr. 5 din 15 ian 1972.

● *Au fost înfiinţate noi întreprinderi de stat în subordinea unor centrale industriale ale unor ministere şi anume:*

— prin H.C.M. nr. 42, publicată în Bul. oficial nr. 15 din 3 februarie 1972, au luat fiinţă pe data de 15 ianuarie 1972: Fabrica de conductori electrici emailaţi Zalău şi Fabrica de aparataj electric auto Sfintu Gheorghe, în subordinea Centralei industriale de maşini şi materiale electrotehnice ;

— prin H.C.M. nr. 90, publicată în acelaşi Bul. oficial, se înfiinţează pe data de 1 iulie 1972 întreprinderea Turnătoria de piese din fontă pentru maşini-unelte Alba Iulia, în subordinea Centralei industriale de maşini-unelte ;

— prin H.C.M. nr. 81 publicată în acelaşi Bul. oficial au fost înfiinţate pe data de 1 februarie 1972: Filatura de bumbac Cîmpulung Moldovenesc, Filatura şi ţesătoria Calafat şi Integrata de bumbac Slatina, în subordinea Centralei industriei bumbacului; Fabrica de sticlărie de menaj Bistriţa şi Fabrica de porţelan de menaj Curtea de Argeş, în subordinea Centralei industriei sticlei şi ceramicii fine; Fabrica de tricotaje Caracal şi Fabrica de tricotaje şi perdele Paşcani, în subordinea Centralei industriei tricotajelor.

PUNCTE DE VEDERE

UNDE SITUĂM ŞI CUM APRECIEM ACTIVITATEA ÎNTREPRINDERILOR DE REPARAŢII?

PRIN NATURA şi obiectul activităţii lor, întreprinderile de reparaţii nu realizează producţie-marfă de serie, dar asigurînd starea de bună funcţionare a maşinilor şi utilajelor unităţilor productive, prin reparaţii capitale la timp şi de calitate, ele aduc o largă contribuţie indirectă la sporirea bunurilor materiale.

Pentru a asigura condiţiile materiale continuităţii producţiei, în diferite ramuri de activitate au fost organizate întreprinderi de reparaţii. Asemenea unităţi există în prezent la Cîmpina, Craiova, Paşcani, Suceava, Bucureşti, Braşov, Cluj etc. Dotate cu mijloace specializate, cadre de înaltă calificare, aceste întreprinderi îşi desfăşoară activitatea pe bază de sarcini de plan, aducînd anual în stare de bună funcţionare un număr însemnat de mijloace fixe. Bunăoară, întreprinderea din Cîmpina este profilată şi specializată pe reparaţiile ultilajelor grele ale industriei petroliere; Întreprinderea de reparat material rulant din Craiova asigură readucerea la „a doua, a treia, a cincea... viaţă" a locomotivelor Diesel electrice şi electrice; unitatea din Paşcani este specializată în reparaţia vagoanelor C.F.R. de diferite tipuri; la Cluj, întreprinderea de reparat mijloace auto ajută ca autocamioanele să aibă o viaţă cît mai lungă etc.

În funcţie de dezvoltarea industrială a ţării, capacitatea acestora va trebui mult sporită, organizîndu-se chiar şi alte unităţi capabile să satisfacă operativ, economic şi în condiţii calitative ridicate, cerinţele de repunere în funcţionare a unor maşini şi utilaje a căror valoare se ridică la zeci şi sute de milioane lei. În astfel de condiţii, economia naţională beneficiază şi va putea beneficia tot mai mult de o serie de servicii, în sensul că, cu un volum de cheltuieli reduse faţă de realizarea din nou a produsului respectiv, se asigură baza de mijloace fixe pentru continuitatea şi lărgirea producţiei materiale.

Cu prilejul confruntării opiniilor în diferite probleme care privesc perfecţionarea continuă a activităţii economice-financiare — opinii consemnate de „Viaţa economică" — unii specialişti şi cadre de răspundere din diversele întreprinderi ale judeţelor ţării, între care şi cei de la Uzina de reparat utilaje grele — Cîmpina şi Întreprinderea de reparat material rulant — Craiova, au semnalat şi fenomene diametral opuse: în loc de măsuri care să stimuleze activitatea creatoare spre valorificarea tuturor posibilităţilor de sporire a eficienţei economice, se acţionează dimpotrivă cu altele care restrîng iniţiativa. Aceasta, datorită existenţei unor acte normative depăşite, cît şi prevederii unor indicatori de plan în neconcordanţă cu specificul activităţii de reparaţii.

La Uzina din Cîmpina, de exemplu, au fost iniţiate, în ultimii ani. largi acţiuni

B. VASILE
L. TARANU

(Continuare în pag. 12)

SCRISORI

PRECIZĂRI...

ÎN LEGĂTURĂ cu plata asistenței tehnice, Instrucțiunile de aplicare a regulamentului privind contractul de proiectare, aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964, art. 35 alin. ultim, prevăd că proiectantul este obligat să se deplaseze pe șantier, la cererea organizației de execuție, fără nici o plată, atunci cînd intervenția sa este determinată de deficiențe în proiectare. În baza acestor instrucțiuni, precum și a prevederilor H.C.M. nr. 547/1970 și H.C.M. nr. 900/1970, instrucțiunile băncii prevăd la pct. 138 lit. g și h, situațiile în care se plătește din fondurile de investiții asistența tehnică, iar la pct. 139 lit. f și g acelea în care nu se plătește. În articolul din nr. 51/1971 autorul se referă numai la prevederile pct. 139 lit. f și g, omițînd pe acelea de la pct. 138 lit. g și h.

Aceleași norme legale — H.C.M. nr. 1002/1964 — admit posibilitatea încheierii de contracte de proiectare distincte, pentru același obiectiv de investiții, numai în cazul în care proiectarea se execută în două faze. În toate celelalte cazuri, modificările sau completările față de contractul inițial de proiectare se fac prin acte adiționale.

V. MANOLESCU
director adjunct
Banca de Investiții

PĂRERI DESPRE DOCTORI ȘI DOCTORATE

CONSTATĂRILE și propunerile acad. V. Malinschi în articolul cu titlul „Perfecționarea doctoratului în științele economice" din nr. 3 al revistei dv. sînt făcute de o personalitate de autoritate în domeniul științelor economice și duc realmente la perfecționarea doctoratului. Îmi permit însă să fac și eu unele propuneri sau să susțin unele dintre cele conținute în articolul tov. V. Malinschi.

Admiterea la doctorat, pe baza activității didactice, a dat posibilitatea acordării titlului științific de doctor unui număr important de cadre didactice din învățămîntul superior, care nu au lucrat în procesul de producție. De aceea, la concursul pentru admitere la doctorat — indiferent domeniul activității — să fie cuprinși candidații care sînt sau au activat cel puțin doi ani în activități practice, s-au remarcat, au studii și lucrări publicate în specialitatea respectivă. Examenul la o limbă străină cu circulație mondială, să se bazeze și pe o terminologie tehnică economică. Subiectele tezelor de doctorat să fie dintr-un repertoriu al ministerelor, departamentelor, institutelor de cercetări tehnice și economice cu soluționări de probleme la nivel republican și mondial, astfel ca potențialul nostru creator să aducă o contribuție tot mai multă la întărirea științei românești pe plan internațional.

Conducătorul științific al tezei de doctorat să fie un om de știință, cu autoritate în ramura respectivă a economiei naționale, iar ceilalți membri ai comisiei să fie titulari de catedră la disciplinele obligatorii pentru susținerea orală a tezei de doctorat. Teza de doctorat să fie publicată, nu înainte însă de susținerea examenului oral. Pe diploma de doctor sau doctor docent în științe economice să se menționeze și calificativul obținut și specialitatea.

De asemenea, socotim că se impune reglementarea candidaților în științe cărora în virtutea unui text de lege li s-a acordat titlul științific de doctor, fără să li se elibereze cuvenita diplomă. Așa cum consemnează și acad. V. Malinschi, Comisia superioară de diplome să revizuiască echivalarea doctoratelor în științe economice și în temeiul Decretului din 1967, să acorde titlul de doctor docent în științe economice și persoanelor care au o activitate științifică îndelungată, contribuții originale și personale aduse patrimoniului național.

prof. dr. Ion I. GHELASE
București

CURIER

● Vechime în specialitate

ERNEST BIRO, Miercurea Ciuc — Pentru absolventul învățămîntului superior tehnic activitatea desfășurată ca inginer, șef atelier, secție, serviciu tehnic sau serviciu tehnico-economic, precum și în alte funcții similare, se ia în considerare ca vechime în specialitate, indiferent dacă această activitate a fost desfășurată înainte sau după aplicarea H.C.M. 914/1968, cu modificările ulterioare. Factorul hotărîtor în acordarea gradației (vechimea în specialitate sau capacitatea personală) își găsește răspunsul la pct. 1 din anexa XI la H.C.M. 914/1968 (indicații privind modul de acordare a gradațiilor la funcțiile tehnico-administrative). Aici sînt arătate calitățile personale ce se iau în considerare la acordarea gradației, calități caracterizate prin experiența în muncă, capacitatea profesională în funcție, spiritul de inițiativă și de operativitate și calitatea lucrărilor efectuate, conștiinciozitatea în realizarea sarcinilor, precum și contribuția la îmbunătățirea activității colectivului de muncă a salariatului căruia urmează să i se acorde gradația. Promovarea în gradația superioară pentru acei care au vechimea minim necesară pentru aceasta, se face numai dacă în aprecierile anuale cei în cauză au obținut calificativul „foarte bun" sau „bun". La acordarea gradațiilor nu s-a stabilit o ordine de preferință respectiv de întîietate, pentru una sau alta din calitățile profesionale personale menționate mai înainte.

● Încadrare

PETRICA CADÎR, Brăila — În cazul salariatului încadrat la gradația a cincea — transferat în interesul serviciului în aceeași funcție, într-o unitate unde se aplică un nivel de salarizare inferior — conducerea unității îi poate stabili un salariu apropiat de cel avut (gradația 5—6). Absolvenții învățămîntului mediu și superior tehnic, repartizați după absolvire la un institut (făcînd parte din personalul de proiectare) intră în calculul capacității de proiectare a unității respective. (Răspunsul dat tov. M. Vasile din Hunedoara vă interesează și pe dv.).

★

M. VASILE, Hunedoara — Cuantumul alocației de stat pentru copii fiind stabilit în funcție de numărul copiilor din familie, nu prezintă interes dacă au fost născuți în ani diferiți sau la aceeași dată — fiind gemeni. Menționăm că de alocația de stat beneficiază numai părinții copiilor în vîrstă de pînă la 16 ani. În calculul indemnizației pentru concediu de odihnă se ia în considerare și indemnizația de muncă nenormată, acordată cu respectarea prevederilor H.C.M. nr. 1505/1954.

● Recalcularea pensiei

ING. ROMEO MIHĂILESCU, București — Potrivit prevederilor art. 51 (2) din legea nr. 27/1966, angajatul care a lucrat cel puțin trei ani după pensionare, are dreptul să ceară recalcularea pensiei. Ca bază de calcul se poate folosi fie salariul tarifar avut în vedere la stabilirea inițială a pensiei, fie cele realizate în perioada lucrată după pensionare. Dacă din adeverința eliberată de unitatea unde ați lucrat în anul 1963, rezultă că sporul la salariu, de 14%, spor pe care l-ați primit în ultimele 12 luni înainte de pensionare, are caracter de salariu tarifar, fiind precizat ca atare, în Instrucțiunile nr. 2100/1967 ale fostului Comitet de stat pentru probleme de muncă și salarii și ale Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, și în prezent în vigoare, la recalcularea pensiei vi se va lua în considerare și acest spor (Citiți și răspunsul dat tov. I Cristea)

● Pensia suplimentară

I. CRISTEA, Vatra Dornei — Se poate solicita recalcularea pensiei pentru limită de vîrstă fără să se ceară concomitent și stabilirea pensiei suplimentare. Aceasta se stabilește numai atunci cînd pensionarul nu se mai află în muncă. Întrucît, din eroare, în perioada 1 ianuarie 1967 — 1 iunie 1967, cît ați funcționat cu 1/2 normă nu vi s-a reținut contribuția de 2% pentru pensie suplimentară, urmează să depuneți suma respectivă la unitatea unde ați lucrat în acea perioadă, care vă va elibera o adeverință în acest sens. Bineînțeles că perioada cît ați lucrat 1/2 normă se ia în considerare, ca timp de contribuire, pe jumătate.

● Concediu de odihnă

ING. ION PAPA, București — Conform art. 19 lit. a din legea nr. 26 din 27 decembrie 1967, privind concediul de odihnă al angajaților, compensarea în bani a concediului de odihnă este permisă numai în cazul în care contractul de muncă al angajatului a încetat înainte ca el să-și fi efectuat concediul. În aplicarea acestei prevederi, ținînd seama că pînă la sfîrșitul anului 1968, nu ați efectuat concediul de odihnă pe acel an, era necesar ca la plecarea din unitate, în urma transferării pe data de 1 ianuarie a anului următor, să vi se plătească concediul în bani. Urma ca unitatea să justifice motivul pentru care n-a fost posibil să plecați în concediu în timpul anului expirat.

Potrivit prevederilor art. 113 din Codul Muncii, orice pretenții bănești ale salariatului se prescriu în termen de 12 luni. Dacă puteți dovedi că ați solicitat în scris întreprinderii de mecanizare a agriculturii — Giurgiu — înlăuntrul acestui termen — compensarea în bani a concediului neefectuat și că această cerere n-a fost soluționată pînă în prezent, vă puteți adresa Comisiei de judecată din întreprinderea respectivă în vederea recunoașterii dreptului dv. la compensarea concediului în anul cînd ați fost salariatul întreprinderii.

Cititorii din străinătate pot face abonamente adresîndu-se întreprinderii „ROMPRESFILATELIA" — Serviciul Import-Export presă — București — Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. — Box. 2001.

TRIBUNA ECONOMISTULUI

„ACCEPTAT ÎN PREALABIL PRIN CONTRACT"

PRIN Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 858/1970, la art. 20 se stabilește ca sarcină pentru unitățile bancare obligația urmăririi la organizațiile socialiste ca acestea să folosească acele forme și instrumente de decontare care să asigure încasarea într-un termen cît mai scurt a contravalorii produselor livrate, lucrărilor executate și a serviciilor prestate. De asemenea, se stipulează dreptul organelor bancare de a dispune folosirea celor mai corespunzătoare forme și instrumente de decontare.

Efectul negativ produs asupra accelerării decontărilor ca urmare a desființării dreptului întreprinderilor și organizațiilor economice de a li se efectua plata contravalorii prestațiilor de servicii și a unor produse fără consimțămîntul tacit sau expres al plătitorului, precum și interzicerea folosirii formulei „livrare prin delegat" pentru executările de lucrări și prestațiunile de serviciu a fost parțial înlăturat de organele sucursalei Argeș a Băncii Naționale prin folosirea unor forme și instrumente de decontare adecvate, așa cum sînt, de pildă, plățile planificate, cecurile fără limită de sumă etc.

Sînt însă unele plăți care se efectuează de diverși beneficiari pentru livrări de mărfuri și îndeosebi pentru prestări de servicii așa cum este cazul : chiriilor, abonamentelor telefonice, livrărilor de gaze, livrărilor de curent electric etc., pentru care nu există obiecțiuni din partea întreprinderilor beneficiare, deoarece nu am avut refuzuri de la data de cînd a fost ridicat dreptul de a se deconta fără acceptare. Pentru a nu vicia acest drept al plătitorului și, în același timp, pentru a reduce timpul de decontare și a simplifica munca în unitățile bancare, **propunem ca prin înțelegeri bilaterale să se permită unităților furnizoare să introducă la bancă facturi talon care să se deconteze fără a mai fi nevoie de acceptul tacit sau expres al beneficiarului pentru fiecare document.** Pe factura talon se poate face mențiunea „acceptat în prealabil prin contract", iar în cazul cînd plătitorii dovedesc că mențiunea nu corespunde realității, să se admită refuzul ulterior și să i se ridice acest drept unității în culpă.

Benone Gh. POPA
director adjunct
Sucursala Județeană Argeș
a Băncii Naționale

METODE DE CALCULARE A COSTURILOR DE PRODUCȚIE

INDICATORUL sintetic care reflectă multilateral condițiile în care se desfășoară activitatea de producție a întreprinderii este prețul de cost. Prin el se poate aprecia modul de utilizare a mijloacelor materiale și bănești dintr-o anumită perioadă de timp. Pentru cunoașterea reală a prețului de cost este necesară o delimitare în timp și în spațiu a cheltuielilor de producție, adică folosirea unor metode cît mai eficiente de urmărire și analiză operativă a consumurilor.

În întreprinderile industriale din țara noastră se folosesc trei metode principale de calculație : metoda de comenzi, pe faze și globală. În cadrul metodei pe comenzi, colectarea și repartizarea cheltuielilor se face pe fiecare comandă în parte. După metoda pe faze, colectarea cheltuielilor de producție și calcularea prețului de cost se face în primul rînd pe fazele de fabricație și apoi prin însumarea lor, pe produs. Metoda globală, constă în aceea că toate cheltuielile de producție se colectează pe secții sau pe întreprinderi, iar prețul de cost al produselor fabricate se obține prin împărțirea acestor cheltuieli la cantitatea de produse fabricate.

Aplicarea uneia sau alteia din metode este determinată de caracterul producției și specificul procesului tehnologic, de volumul și structura producției, de durata ciclului de fabricație, de complexitatea și nomenclatura produselor sau alte condiții specifice. Aceste metode prezintă neajunsuri cauzate de întîrzierea furnizării informațiilor legate de prețul de cost, de calitatea și exactitatea lor, ce lasă de dorit, precum și de volumul mare de lucrări pe care-l solicită. Un alt neajuns al acestor metode este acela că aplicarea lor nu asigură informații operative și complete cu privire la depășirile sau economiile de cheltuieli pe parcursul procesului de fabricație. Socot că **în această direcție folosirea metodei normative ar constitui un sprijin net în perfecționarea și operativizarea calculării costurilor de producție.**

Pe scurt, metoda normativă constă în stabilirea anticipată a unor calculații pe produs numite preț de cost normat, pe baza normelor pentru fiecare cheltuială, precum și în organizarea unui sistem corespunzător de urmărire operativă a abaterilor de la norme. După această metodă, prețul de cost efectiv al produselor se determină prin influențarea prețului de cost normat, cu abaterile, în plus sau în minus. Metoda normativă asigură controlul operativ asupra cheltuielilor de producție, furnizează date cu privire la abaterile de la regulile stabilite, pe cauze și locuri de consum, ceea ce permite luarea, în timp util, a celor mai potrivite decizii în vederea îndeplinirii sarcinilor de reducere a prețului de cost.

Pavel TOMESCU
controlor revizor principal
Direcția de control și revizie Brașov

400 de specialiști participă la o anchetă de opinie

„CUM PERFECȚIONĂM ORGANIZAREA" (III)

PUBLICĂM ÎN ACEST NUMĂR cea de a treia și ultima parte a comentariului pe marginea anchetei „Cum perfecționăm organizarea" întreprinsă de revista noastră printre cadrele ce desfășoară activități de organizare în întreprinderi, centrale, cabinete de organizare științifică a producției și a muncii. Dacă în partea întîia a comentariului am încercat ca pe baza datelor anchetei să relevăm factorii de care depinde revitalizarea acțiunii de organizare, elementele care au determinat slăbirea preocupărilor în acest domeniu, iar în partea a doua am urmărit modul de formare și creștere a competenței profesionale a organizatorului, în continuare vom căuta să evidențiem unele aspecte legate de însăși organizarea muncii acestor specialiști, locul și modul cum sînt ei utilizați în prezent și ce îmbunătățiri ar putea fi aduse pentru creșterea eficienței activității lor.

ORGANIZAREA ORGANIZATORILOR

PENTRU a nu porni cu idei preconcepute în aprecierea organizării activității organizatorilor, am cerut părerea chiar acestor specialiști, formulînd întrebarea : **„Considerați justă actuala distribuție a specialiștilor în organizare ?"**. Dintre cei anchetați 59% au considerat justă actuala distribuție în birouri, servicii în întreprinderi, direcții în centrale și ministere și cabinete de organizare, la nivel de județ.

Mergînd mai departe cu investigația am urmărit modul în care este văzută organizarea activității acestor forme, prin întrebarea : **„Apreciați că este util să existe compartimente de organizare la nivel de a) întreprindere ; b) centrală ; c) minister, sau credeți că ar fi mai bine să fie adunați toți specialiștii din centrală într-un singur compartiment, cu gestiune economică proprie ?"**.

Ponderea răspunsurilor pozitive pe cele 3 nivele : 58% pentru ministere, 76% pentru întreprinderi și 81% pentru centrale, reflectă de fapt modul în care se distribuie în prezent sarcinile între aceste nivele.

Centrala industrială concentrează conform concepției care a stat la baza ei — problemele cheie ale dezvoltării de ramură : cercetare-dezvoltare, marketing (strategia produselor noi), organizarea producției și a muncii (profilare, specializare, integrare), sistem informațional etc. Este deci justificat numărul sporit de opțiuni pentru ca această activitate să se găsească concentrată în principal la nivelul centralei. aceasta constituind totodată și o recunoaștere a viabilității și posibilităților ei largi de a elabora și aplica în toate întreprinderile componente studii de organizare pe probleme majore.

Ideea concentrării tuturor specialiștilor în cadrul unui compartiment al centralei este însă respinsă de 66% din cei anchetați, ca și ideia organizării pe baza gestiunii economice proprii a acestui compartiment (61%).

Nici eventualitatea concentrării specialiștilor pe probleme de organizare în cabinete de organizare, care să funcționeze ca întreprinderi de consultanți, nu a întrunit o adeziune majoritară, numai 37% din cei anchetați declarîndu-se de acord cu o astfel de formulă.

Fără îndoială că și structura eșantionului influențează într-o anumită măsură răspunsurile. Dacă ancheta s-ar fi efectuat numai printre cadrele cabinetelor de organizare județene, poate procentul aprecierilor pozitive ar fi fost mult mai mare.

Un obiectiv al anchetei a fost și obținerea unor aprecieri cu privire la utilizarea consultanților în organizare, absolvenți ai cursurilor speciale organizate de CEPECA. Am formulat în acest sens întrebarea : **„Unde credeți că ar trebui să lucreze consultanții : a) în compartimentele de organizare din întreprinderi, centrale, ministere ; b) în cadrul cabinetelor de organizare ; c) consilieri ?"**.

Răspunsurile indică necesitatea prezenței unor astfel de specialiști în toate locurile indicate, în proporții diferite : 72% au indicat la întreprinderi, centrale, ministere, 55% la cabinetele de organizare și 42% au considerat util ca ei să lucreze în calitate de consilieri.

● *Cum împărțim atribuțiile de organizare?*

SĂ URMĂRIM în continuare aprecierile asupra modului în care este organizată activitatea organizatorilor în cadrul întreprinderii.

Cele două categorii mari de servicii oferite de organizatori întreprinderii sînt : studiile (proiectele) de organizare și consilieratul pe lîngă conducere în probleme de specialitate.

Am chestionat mai întîi **„Cui revine atribuția de a hotărî elaborarea unui studiu de organizare : a) comitetului oamenilor muncii ; b) directorului ; c) șefului compartimentului unde se va aplica studiul ; d) șefului compartimentului de organizare"**.

Avînd în vedere implicațiile profunde asupra activității întreprinderii pe care le are de cele mai multe ori elaborarea și implementarea unui studiu de organizare, pe drept cuvînt cei mai mulți anchetați au indicat ca în organizarea actuală această hotărîre trebuie să fie luată de comitetul oamenilor muncii (69%), față de numai 30% în medie pentru celelalte nivele.

În al doilea rînd am pus problema **„Ce relații trebuie să se stabilească între compartimentul de organizare și compartimentul beneficiar al studiului : de furnizare, de consultare, de colaborare, ierarhice ; cui să fie încredințată responsabilitatea aplicării concrete a studiului ?"**

Aprecierile pozitive au fost polarizate într-un procentaj sensibil distanțat : (85%) de relațiile de colaborare, (49%) relațiile de consultare, (33%) relațiile de furnizare, și numai (25%) relațiile ierarhice.

În răspunsurile la întrebarea **„Cine să răspundă de aplicarea studiilor ?"**, responsabilitatea aplicării lor a fost încredințată de către marea majoritate a celor anchetați (87%) șefului compartimentului ce face obiectul studiului de organizare, numai 25% din cei anchetați considerînd că ea trebuie atribuită șefului compartimentului de organizare.

Această opinie nu credem că trebuie contestată fiind atît de categorică și aparținînd unor oameni de specialitate, competenți, din întreprinderi și cabinete de organizare. Unele precizări sînt însă absolut necesare.

Șefii de compartimente trebuie să posede anumite noțiuni generale de conducere și organizare (în sensul indicat de Legea nr. 2/1971), trebuie să fie capabili să-și însușească proiectul (studiul) respectiv de organizare și să organizeze implementarea lui respectînd în detaliu prevederile acestuia.

Greutățile inerente ce pot apare în legătură cu asigurarea continuității producției, a activității compartimentului în general, de multe ori nu pot fi depășite decît cu sprijinul conducerii întreprinderii și al compartimentului de organizare, sprijin ce constituie, după cum am mai arătat, o premisă importantă a succesului activității de organizare.

Neîndoios că trebuie considerată în acest sens și sensibilizarea personalului executiv din compartimentul respectiv, înțelegerea și atașamentul față de obiectivul urmărit prin studiu constituind, de asemenea, pîrghii ale succesului în aplicarea lui.

● *O prezență mai vie a cabinetelor de organizare*

PENTRU a defini aportul practic pe care-l pot aduce cabinetele de organizare județene în formarea și perfecționarea organizatorilor am formulat întrebarea **„După părerea dumneavoastră cabinetele județene de organizare trebuie să : a) difuzeze cunoștințe (informații) ; b) elaboreze proiecte de organizare pentru întreprinderi și să acorde acestora asistență de specialitate, pe bază de contract ; c) dispună de centre de specializare și reciclare a cadrelor, contra plată ?**

Răspunsurile s-au grupat în jurul valorii de 70% pentru toate cele trei forme de activitate, ceea ce dovedește că majoritatea celor anchetați așteaptă de la cabinetele de organizare să devină centre active atît în formarea și perfecționarea cadrelor de organizatori, cît și în promovarea noului în materie de organizare.

Concluziile ce se desprind din această ultimă parte a anchetei sînt : necesitatea unei continue îmbunătățiri a activității cabinetelor de organizare, întărirea rolului acestora în toate cele trei direcții arătate, perfecționarea activității desfășurate de către compartimentele de organizare din centralele industriale și întreprinderi, o mai judicioasă repartizare a absolvenților cursurilor de specializare în organizare, în sensul integrării lor în munca concretă desfășurată în unitățile economice de elaborare și aplicare în practică a studiilor de organizare.

C. COJOCARU
I. GEORGESCU
S. POPESCU

VADEMECUM

Decalogul unei bune organizări

1. Orice funcțiune necesară trebuie să fie îndeplinită de un organ prevăzut în acest scop ;

2. Aceeași funcțiune nu poate să fie îndeplinită de mai multe organe distincte ;

3. Repartizarea funcțiunilor și a responsabilităților trebuie să fie clară, neechivocă și larg difuzată ;

4. Responsabilitatea unei funcțiuni nu poate fi despărțită de puterea de decizie și de inițiativa necesară pentru îndeplinirea funcțiunii respective ;

5. Nu trebuie să se creeze posturi care solicită titularului lor calități contradictorii, în realitate rar reunite în aceeași persoană ;

6. Nu trebuie ca aceeași persoană să aibă responsabilități care reclamă un control reciproc : nu poți fi judecător și parte ;

7. Fiecare trebuie să știe de cine depinde și cine depinde de el ;

8. Nimeni nu trebuie să depindă ierarhic de mai mulți șefi ; dualitatea de șefie duce deseori la confuzii sau dispoziții contradictorii.

9. În orice loc independent unde lucrează mai multe persoane, trebuie să existe fie un șef, fie un responsabil, care să vegheze asupra bunei desfășurări a activității, să asigure respectarea disciplinei, să constituie legătura directă cu treapta ierarhică superioară.

10. La stabilirea unei structuri, trebuie să fim circumspecți cu tendința pe care o au specialiștii de a-și lega întotdeauna serviciile din specialitatea lor direct de direcția generală.

ACORDURI, TRATATIVE, CONTACTE

17/II. ● *Au fost încheiate, la Berlin, convenții privind schimbul de bunuri de consum și colaborarea tehnico-științifică între România și R. D. Germană, pe anul 1972, în domeniul comerțului interior. Ele prevăd dublarea schimbului de mărfuri față de anul trecut.*

15—19/II. ● *Ministrul afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, a făcut o vizită oficială în Austria. În cadrul convorbirilor cu oamenii de stat austrieci au fost evidențiate — printre altele — posibilitățile pe care le oferă economiile celor două țări pentru creșterea volumului schimburilor comerciale bilaterale, precum și perspectivele favorabile intensificării — în viitor — a cooperării reciproc avantajoase în domeniul economic, industrial și tehnic.*

AUTOUTILAREA — O ACȚIUNE COMPLEXĂ CU MULTIPLE IMPLICAȚII ECONOMICE

LA CONFERINȚA PE ȚARĂ a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, printre multiplele probleme dezbătute, a figurat și aceea a autoutilării — acțiune de amploare, cu implicații multiple. Prin dezvoltarea ei continuă se urmărește valorificarea rațională a resurselor interne de capacitate și creativitate, sporirea zestrei tehnice a unităților prin efort propriu și crearea de disponibilități pentru export, concomitent cu diminuarea, pe aceste căi, a importului de mașini, utilaje și instalații — cu efecte pozitive asupra gospodăririi fondului voluntar. Numai în anul 1971, pe baza eforturilor proprii ale întreprinderilor, au fost realizate, pe întreaga economie națională, mașini, utilaje și aparate în valoare de peste 750 milioane lei.

Anul acesta, acțiunea de autoutilare capătă noi dimensiuni, ca urmare directă a sporirii sarcinilor de plan, a necesității ridicării, în continuare, a eficienței economice a întregii activități productive, pentru valorificarea mai bună a potențialului tehnic și uman de care dispune fiecare colectiv de oameni ai muncii. Cu sprijinul comisiei economice a Comitetului municipal P.C.R. Sibiu, revista noastră a organizat o dezbatere cu specialiști, cadre de concepție și execuție, conducători de unități privind unele implicații și problemele pe care le ridică activitatea prezentă și de perspectivă a acțiunii de autoutilare. Publicăm unele puncte de vedere din cadrul acestei dezbateri.

REZULTATELE PLEDEAZĂ PENTRU AUTODOTARE...

COMITETUL MUNICIPAL DE PARTID SIBIU prin comisia sa economică, a acordat și acordă o atenție deosebită acțiunii de autoutilare, socotind că ea constituie un mijloc deosebit de eficace pentru realizarea sarcinilor de plan ale întreprinderilor. ridicarea eficienței economice a întregii activități și, în plus, o sursă deosebit de importantă pentru economisirea fondurilor valutare. Ceea ce este însă poate cel mai important e faptul că în cadrul acțiunii de autoutilare există un cîmp larg pentru folosirea inteligenței proprii, atît a cadrelor de ingineri, cît și a muncitorilor.

Întreprinderile municipiului nostru, care au o pondere mare în producția industrială a județului, au acumulat în decursul ultimilor ani și, îndeosebi, în cincinalul precedent, o bogată experiență în domeniul autoutilării. De exemplu, la Uzina de piese auto, acțiunea a fost demarată — e drept mai timid — încă din anul 1966, pentru ca ea să capete un contur mai precis în anul 1969, cînd aici s-a înființat un atelier special, iar în cadrul serviciului constructor-șef a fost format un birou de proiectări. În 1969, valoarea utilajelor realizate aici prin efort propriu s-a ridicat la 3,1 milioane lei, iar în 1970 la 9 milioane lei. O bună experiență în acest domeniu a dobîndit și Fabrica „Flamura Roșie", care încă în primii ani ai deceniului 1960 au realizat unele utilaje specializate, ca și Întreprinderea mecanică Mîrșa și alte unități din industria ușoară.

Comitetul municipal de partid. utilizînd variate forme politice de masă — organizarea de simpozioane și de conferințe, utilizarea de filme, panouri și grafice — a depus o activitate susținută pentru popularizarea experienței căpătate de unitățile fruntașe, mobilizînd activ comitetele de partid, organizațiile de bază și factorii de răspundere din toate întreprinderile industriale ale municipiului. În același timp, comitetul municipal de partid a depus o muncă politică intensă pentru a combate ideea greșită apărută în unele locuri potrivit căreia autoutilarea este accesibilă doar uzinelor constructoare de mașini, arătînd că acolo unde există preocupare în acest sens, ea este accesibilă tuturor întreprinderilor și că pot fi create condiții corespunzătoare.

Faptul că în prezent, acțiunea de autoutilare a căpătat un caracter general, este pe deplin confirmat de rezultatele obținute anul trecut. **La nivelul municipiului nostru au fost realizate în 1971 un număr de 1132 mașini, instalații și aparate în valoare de peste 17 milioane lei, ceea ce a făcut posibil să se renunțe la multe din utilajele care urmau să fie fabricate în uzine specializate din țară sau să fie aduse din import.**

În acest an. prevederile stabilite în cadrul acțiunii de autoutilare sînt mult sporite în toate întreprinderile municipiului nostru. Pentru realizarea lor în cît mai bune condițiuni, în afara mobilizării colectivelor din compartimentele de autoutilare și de concepție în vederea utilizării din plin a posibilităților proprii, comitetul municipal de partid și-a propus **să organizeze și să sprijine cooperarea între întreprinderi atît în ce privește rezolvarea unor probleme de concepție, cît și în execuția unor piese, subansamble sau ansamble.** Acest lucru îl considerăm extrem de util, deoarece nu de puține ori s-a manifestat tendința la unele unități de a nu se sprijini reciproc pe motiv că nu fac parte din aceeași centrală și ramură, întîrziind înfăptuirea obiectivului propus. Cooperarea strînsă, și ajutorul reciproc între unități pe plan local are o înrîurire pozitivă, eliminînd suprapunerea de eforturi pentru realizarea uneia și aceleiași sarcini, experiența fiecăruia ajutînd la învingerea unor greutăți inerente. la economisire de forțe și fonduri bănești.

Mai avem de luptat pentru lichidarea unor neajunsuri. În unele cazuri, **sub presiunea îndeplinirii indicatorilor de plan, preocuparea pentru realizarea mașinilor sau utilajelor din cadrul autoutilării sînt lăsate pe planul al doilea.** În același timp, nu peste tot există grija ca în cadrul secțiilor de autoutilare să-și desfășoare activitatea cei mai buni muncitori, cu o înaltă calificare și experiență în producție. Firește. asemenea fenomene sînt permanent combătute acolo unde se manifestă.

Sînt, totuși multe probleme ce se ridică în cadrul autoutilării care, fie că depășesc posibilitățile proprii, fie că nu pot fi rezolvate pe plan local. Este vorba de **lipsa unui sistem informațional, pe ramuri și chiar pe economie. cu privire la obiectivele ce s-au realizat sau sînt pe cale de a fi înfăptuite.** Lipsa unui asemenea sistem, duce la irosirea de forțe și fonduri materiale ; datorită paralelismelor sînt concentrate eforturile spre probleme care în alte unități au fost de mult și eficient rezolvate. Ar trebui, dacă nu e cu putință altfel, ca Suplimentul „Vieții economice" să desfășoare o activitate și în această direcție, popularizînd mașinile și utilajele cele mai importante realizate prin acțiunea de autoutilare.

Un alt aspect este și acela că **nu de puține ori întreprinderile întîmpină greutăți în procurarea unor materii prime, materiale sau diferite accesorii. mai ales că acestea sînt solicitate, de regulă, în cantități mici.** În acest domeniu ar trebui găsită o soluție în așa fel încît unitățile să poată achiziționa cele mai multe din materialele de care au nevoie la întreprinderile teritoriale de aprovizionare.

Sînt convins că măsurile adoptate pe multiple planuri de Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, va da un nou și puternic avînt și acțiunii de autoutilare pe întreaga țară, inclusiv în întreprinderile municipiului nostru.

Ion SCĂRLĂTESCU
economist
Comisia economică a Comitetului municipal P.C.R. — Sibiu

FACTOR DE REDUCERE A PREȚULUI DE COST

ANUL TRECUT, colectivul uzinei noastre a realizat, în cadrul acțiunii de autoutilare mașini și utilaje în valoare de peste un milion și jumătate lei. La prima vedere suma nu pare mare ; dar prin realizarea mașinilor și utilajelor prin forțe proprii, au fost create condiții pentru mai buna desfășurare a procesului de producție, pentru sporirea, în general, a eficienței întregii noastre activități. Astfel. din cele 40 de lucrări executate, 22 au contribuit direct la eliminarea unor locuri „înguste" în procesul de producție și la urgentarea punerii în funcțiune a noi capacități din planul de investiții ; alte 10 au avut și au o influență directă asupra creșterii productivității muncii și îmbunătățirii calității unor operații tehnologice specifice; în sfîrșit, restul de 8 lucrări și-au adus și își aduc contribuția la îmbunătățirea condițiilor de lucru și la completarea mijloacelor de depozitare și stocare a pieselor sau a produselor.

Putem spune că, dacă anul trecut am obținut o economie suplimentară la prețul de cost de cîteva sute de mii de lei acest lucru se datorește, în afara măsurilor tehnico-organizatorice aplicate, și mașinilor și utilajelor realizate în cadrul acțiunii de autoutilare.

În uzina noastră, acțiunea de autoutilare este organizată printr-un atelier în cadrul secției de sculărie și avem o grupă de proiectare care se ocupă cu partea de concepție. Avem în perspectivă condiții să lărgim atelierul respectiv și să mărim numărul de proiectanți și desenatori pentru a putea realiza un decalaj optim între proiectare și execuție. Va trebui să urgentăm procesul de lărgire a posibilităților pentru efectuarea lucrărilor de autoutilare, cu atît mai mult cu cît, în planul din acest an, avem de realizat o valoare de 6 milioane lei, din care 2 milioane lei vor reprezenta numai mașinile-unelte pentru așchierea metalelor. În total, 42 lucrări diferite care, ca și cele din anul trecut, se vor reflecta în sporirea eficienței economice.

Pentru ca acțiunea de autoutilare să se soldeze cu rezultate din ce în ce mai bune, socot că se cer luate, pe plan central, o serie de măsuri. M-aș referi, în primul rînd, la faptul că **în prezent nu avem un indicator distinct de productivitate a muncii pe compartimentul de autoutilare.** Ținînd seama că aci productivitatea efectivă este mai mică decît pe ansamblul întreprinderii — prin faptul că se execută. în general, unicate — și mai ales că intenționăm în perspectivă să mărim numărul de muncitori, acest lucru ne va afecta productivitatea muncii în general. De aceea. aș propune să se studieze posibilitatea de a se acorda un indicator distinct secției de sculărie, în cadrul căreia își desfășoară activitatea și compartimentul de autoutilare.

Și o altă problemă care merită să stea, după părerea mea, în atenția organelor centrale. Faptul că, **în prezent, nu există o largă informare cu privire la mașinile și utilajele ce se realizează în țară în cadrul acțiunii de autoutilare, dă naștere la paralelisme.** Pentru a îmbunătăți circulația informației, am socoti util editarea unui catalog pe țară, în care să fie prezentate lucrările originale proiectate în uzine. care nu sînt în profilul producției curente ; lucrări proiectate și executate, care rezolvă probleme de productivitate la diferite operații tehnologice specifice în construcția de mașini-unelte ; lucrări privind mașini-unelte pentru așchiere, prelucrări la cald și la rece, montaj-lăcătușărie etc. Tot în acest context, **ar trebui să apară cataloage pentru producția curentă, mai ales pentru cea tipizată,** cum ar fi, de exemplu, reductoare, cuplaje, acționări hidropneumatice. elemente tipizate pentru mașini-unelte, agregate etc. În acest fel, nu s-ar mai investi de către fiecare întreprindere fond de inteligență pentru lucruri deja realizate și care ar putea fi achiziționate sub o formă sau alta.

Atît uzina noastră cît și altele întîmpină în prezent mari **greutăți în procurarea de elemente tipizate.** De aceea, am propune crearea unei unități interjudețene sau pe grupe de centrale industriale care să execute elemente tipizate de mașini-unelte agregate. Cele realizate de Fabrica de mașini-unelte și agregate București nu satisfac în toate cazurile, deoarece sînt de puteri mijlocii și mari, deci pentru prelucrarea pieselor mari.

O altă problemă este aceea ca pentru a asigura **execuția fizică a planului de autoutilare și obținerea fondurilor necesare,** ar fi util ca pentru anul ce urmează toate proiectele să fie terminate la timp pentru a se crea decalajul corespunzător. Planul astfel pregătit ar putea fi analizat la nivelul centralei industriale, împreună cu toate uzinele componente, organizîndu-se colaborarea între uzine, atît pe linie de execuție, cît și pe linie de aprovizionare. De asemenea, întrucît în cadrul acțiunii de autoutilare se execută în cea mai mare parte mijloace fixe, propun ca în **cadrul fondului de investiții să fie inclusă o poziție distinctă în acest** scop.

ing. Mircea LUGOJANU
resp. grupei de autoutilare
Uzina „Balanța"

STIMULAREA ȘI ORIENTAREA GÎNDIRII CREATOARE

AUTOUTILAREA, ca proces de rezolvare prin forțe proprii a cerințelor prezente și de perspectivă ale dezvoltării tehnice și de producție a unei întreprinderi, prezintă — și unele rezultate dobîndite atestă acest lucru — o însemnătate deosebită. Aș spune că, **esențialul acțiunii constă în stimularea gîndirii creatoare, a concepției proprii în realizarea unor mașini și utilaje.**

Dacă acesta este scopul, eforturile în acest domeniu trebuie îndreptate, în special, spre realizarea de **mașini și utilaje unicate,** care prin caracteristicile lor tehnico-funcționale să permită mecanizarea și automatizarea producției — realizarea unei înalte productivități a muncii. Desigur. nu este ușor să ajungi la asemenea rezultate. Dacă forțele tehnice ale unei întreprinderi sînt concentrate spre obiective precise, dacă cadrul pentru emulația gîndirii creatoare este creat (baza materială și condiții pentru experimentări), nu rămîne atunci decît să se ajungă la alegerea soluțiilor și variantelor celor mai eficiente.

Pentru ca aceste capacități tehnice, aceste eforturi creatoare să fie valorificate cît mai eficient, am de făcut unele observații, pe marginea unor aspecte cu diferitele lor implicații care au început să-și facă loc și care, după părerea mea, nu conduc totdeauna la scopul urmărit. Așa cum se prezintă situația în prezent, rezultă **că o mare parte a întreprinderilor s-au axat, în acțiunea de autoutilare, pe realizarea unor mijloace de transport menite să le faciliteze o mai mare ușurință a circulației pieselor, subansamblelor între secții și către montaj.** Sigur, aceasta nu este un lucru rău. Dar dacă avem în vedere faptul că în țară există unele întreprinderi specializate în această direcție, că asemenea lucrări se făceau în funcție de nevoi în mod obișnuit în trecut în toate unitățile mari, atunci în mod firesc se pune problema dacă spre acest domeniu trebuie concentrată concepția tehnică, cadrele de specialiști ?

După părerea mea nu. Pentru motivarea poziției mele pot aduce multiple argumente. Dacă s-ar face astăzi un calcul al costurilor acestor mijloace la nivelul diferitelor întreprinderi, s-ar desprinde nu numai diferențe mari de la una la alta, dar și diferențe în ce privește nivelul de concepție și realizarea lor. Consider că economiei naționale nu-i poate fi indiferent acest lucru. **Ar fi util ca încă în acest an, să se organizeze la nivel de economie o expoziție la care să fie prezentate diferitele mijloace de transport intern realizate în întreprinderi** (astăzi sînt zeci și sute), să fie analizate din punctul de vedere al originalității și eficienței lor și, în funcție de acestea, să fie date ca sarcină de execuție în serie fie în unitatea care le-a conceput, fie la o întreprindere de industrie locală sau, dacă este cazul, să se organizeze o unitate specializată.

Odată rezolvată problema, **centrul de greutate al acțiunii de autoutilare s-ar axa — și acest lucru consider că trebuie dezvoltat — spre conceperea unor mașini-unelte, agregate originale, care să contribuie la ridicarea gradului tehnic al producției, la sporirea productivității muncii și reducerea costurilor pe unitatea de produs.** Or acest lucru, nu poate sta, desigur, la îndemîna fiecărei întreprinderi. Se cer condiții deosebite și anume : să aibă o puternică forță tehnică (servicii de concepție și proiectări), să realizeze o producție de serie mare. care să impună mecanizarea și automatizarea, standuri de probă etc. Pentru întreprinderile mari, care au sectoare de concepție, sculărie, mecanic-șef, energetic-șef, bine puse la punct, nu se pot pune probleme care să nu fie rezolvate. Dar pentru celelalte întreprinderi se pun nenumărate probleme / începînd de la organizarea cadrului conceptional și pînă la finalizarea sa concretă. **Pentru ca acțiunea să se desfășoare pe baze cît mai realiste, eficiente, consider că centralele industriale să poarte răspunderea directă pentru concentrarea obiectivelor principale în unitățile care au cele mai reale condiții. să asigure o coordonare cît mai rațională a forțelor tehnice și de execuție.**

De un mare ajutor în această acțiune ar fi și **lărgirea sferei elementelor tipizate pentru mașini-unelte.** Fabrica de mașini unelte și agregate-București, care a avut și are sarcini în acest domeniu, nu satisface încă cerințele noastre. De multă vreme se tot analizează unde să se amplaseze o asemenea secție sau unitate, fără însă să se treacă la producția de masă propriu-zisă. În condițiile existenței unei mari game de elemente tipizate pentru mașini specializate, unitățile interesate pot ușor și eficient să-și asambleze mașinile dorite și totodată, să-și realizeze prin autoutilare unele accesorii specifice. De altfel, în țările industriale dezvoltate. în acest mod se rezolvă problema. Este greu pentru noi, să rezolvăm toate nevoile de la A la Z, în construcția unor mașini și agregate. Ne lipsesc diferite părți de automatizare și electrice. standuri de probă etc. Adesea riscul de a nu greși, oprește unele cadre tehnice să-și materializeze gîndirea, eforturile lor fiind îndreptate spre acțiuni mai ușoare, unde nu au prea mare bătaie de cap. Am conturat numai cîteva din aspectele ce se ridică, ele fiind însă mult mai largi și complexe.

Așadar, **prin mai buna coordonare a eforturilor de către centralele industriale, dezvoltarea unor sectoare care să asigure elemente tipizate, prin lărgirea sferei de colaborare și cooperare între întreprinderi și diferite institute de cercetare și proiectare, se poate canaliza mai eficient eforturile, și totodată, realiza mașini și agregate de o concepție originală.** Socot de aceea că trebuie acordată mai multă atenție acestui domeniu de activitate, întrucît orice realizare nouă înseamnă un progres în materie de mașini-unelte și agregate. contribuie la ridicarea tehnicității producției, valorificînd astfel din plin concepția proprie a specialiștilor noștri.

ing. Ion OLTEANU
Uzina de piese auto

CUM POATE FI ECONOMISITĂ MUNCA DE CONCEPȚIE ?

DEȘI CA ÎNTREPRINDERE avem o pondere mare în producția industrială a municipiului Sibiu, în acțiunea de autoutilare colectivul nostru nu se află pe același loc. Aceasta are la bază mai multe cauze

Specificul unității este de a realiza utilaje tehnologice, în general unicate pentru aproape toate ramurile de producție — cu preponderență pentru industria minieră, metalurgică, chimică, alimentară, materiale de construcții și refractare, construcții de drumuri etc. Faptul acesta, prezintă, desigur, un inconvenient, întrucît neavînd o producție de serie, nu putem să ne organizăm pe linii și fluxuri tehnologice. Pe de altă parte, capacitatea de proiectare a uzinei este supraîncărcată, încît dacă am avea un volum mare de autodotări. documentațiile ar trebui să ni le realizeze alte unități care ar avea capacități disponibile.

Și totuși avem în această direcție unele realizări. Bunăoară, pentru nevoile de dezvoltare a capacităților de producție ale uzinei noastre am executat anul trecut utilaje în valoare de peste 6 milioane lei — dar nu a putut fi raportată ca acțiune de autodotare, decît o parte a utilajelor deoarece unele din ele intrau de fapt în profilul de fabricație al uzinei. Pentru 1972. executăm lucrări pentru dotarea noii noastre turnătorii, o importantă valoare reprezentînd-o mașinile-unelte ce le vom realiza prin acțiunea de autoutilare.

Pînă în prezent în uzina noastră nu s-a creat un sector aparte pentru autoutilare. Nu avem grupă specializată în acest sens nici la serviciul de proiectări. Datorită și acestui fapt, unele lucrări pe care ni le-am propus nu au putut fi îndeplinite în totalitate. Mai mult chiar, dacă unele documentații pentru autoutilare au fost realizate de proiectanții noștri, a trebuit să solicităm cooperare la alte unități de proiectare, pentru a ne pregăti documentația la alte produse de plan. Aceasta s-a reflectat negativ în calculele costurilor de producție, întrucît am plătit mai scump pregătirea documentației în afară față de nivelul ce-l realizăm în uzina noastră.

Avem un plan de producție foarte încărcat, cu toate acestea *s-ar crea și disponibilități pentru acțiuni de proporții mai mari pe linia autoutilării, dacă nu am fi nevoiți să realizăm multe scule, piese de schimb, organe de asamblare etc.* Dacă s-ar aduna numai la nivelul municipiului Sibiu numărul de lucrători angrenați în asemenea activități, cred că el ar depăși 500. Dacă s-ar dezvolta o unitate specializată în asemenea produse, investițiile, numărul de muncitori, ar fi mult mai reduse, iar costurile și calitatea ar fi mai corespunzătoare. De asemenea, dacă în cadrul cooperării întreprinderea ar face schimb cu unele documentații de produse, care nu intră în profilul ei, dar este nevoită să le realizeze, s-ar economisi o mare cantitate de timp, iar serviciile de proiectări fiind degrevate de acestea, ar putea fi folosite mai bine.

Se mai înregistrează și alte fenomene negative. Dacă o întreprindere a reușit să realizeze unele obiective (de pildă o mașină cu cap aruncător, mașini de împușcat. de miezuit pentru turnătorii), atunci cînd apelezi la ea pentru a fi ajutat în execuția unor noi produse de același tip, ești refuzat pe motiv de lipsă de capacitate, sau că asemenea sarcini nu intră în profilul său. Și atunci apelezi la cooperare cu alte uzine, care încep totul de la zero. Nu ar fi mai util ca documentațiile pregătite pentru unele produse, fie ele chiar din cadrul autodotării, să fie păstrate și date celor ce au nevoie, pentru a economisi timp, bani și forță de muncă ? **Ministerul nostru, centralele industriale ar trebui să găsească o soluție în acest sens și anume ca toate documentațiile de care nu mai au nevoie unele uzine, să fie colectate și depuse într-un loc central — catalogate, pentru a putea fi folosite de oricare unitate, fie în original, fie pentru a fi adaptate.**

Sabin ONEȚIU
inginer-șef de concepție
Uzina „Independența"

COOPERAREA = EFICIENȚĂ, ECONOMIE DE FORȚE

ÎN FABRICA NOASTRĂ acțiunea de autoutilare a început încă din 1961. Din acel an, în care am fabricat doar 3 utilaje prin forțe proprii, am ajuns în 1971 să realizăm 34 de poziții, avînd o valoare de peste 1,6 milioane lei. Încă din 1963 am organizat o grupă specializată de proiectare care cuprinde ingineri, proiectanți și desenatori tehnici. Dacă pînă în 1969 am efectuat lucrările în diferite secții ale întreprinderii, din 1970 s-a înființat în cadrul serviciului mecanicului-șef un atelier special de autoutilare.

Prin crearea acestui atelier am rezolvat o serie de necesități stringente ale producției, unele utilaje pe care le-am executat fiind chiar unicate pe țară. Am realizat, de exemplu, o mașină care încearcă funcționalitatea și calitatea a 20 de stilouri deodată. Am făcut și alte utilaje de mare însemnătate pentru întreprindere, utilaje de pe urma cărora muncitorii obțin o productivitate mai înaltă. Ne-am propus să rezolvăm prin forțe proprii și problema lustruirii armăturilor metalice pentru stilouri pe calea electrochimică sau mecano-chimică. Avem o mașină de tipizat și stanțat. La ora actuală este unica în țară și funcționează în 3 schimburi. Dar nu satisface necesitățile producției. Vrem să facem încă una.

Vorbind însă. în general, de acțiunea de autoutilare din întreprinderea noastră, vreau să arăt că ne lovim de o serie de greutăți. În primul rînd, găsesc că nu este deloc stimulatoriu faptul că atît muncitorii care lucrează în atelierul de autoutilare, cît și proiectanții să fie plătiți după altă scară de salarizare decît cei care lucrează în construcția de mașini. Din această cauză, înregistrăm o

ing. Gheorghe IOSIF
constructor-șef
Fabrica „Flamura Roșie"

(Continuare în pag.)

COLECTIVE SPECIALIZATE ȘI INDICATORI DE PLAN DISTINCȚI

DATĂ FIIND dezvoltarea accentuată în țară a industriei de mijloace auto de transport, uzina noastră. care în trecut realiza diverse tipuri de arcuri, și-a sporit nomenclatorul de produse, fabricînd o gamă largă de piese auto. Schimbarea nu a avut loc numai în ceea ce privește profilul producției, dar și în ce privește perspectiva de dezvoltare a uzinei. An de an, noi capacități de producție sînt puse în funcțiune, permițînd creșterea accentuată a producției și diversificarea ei.

Existînd un asemenea program de dezvoltare pe perioada 1971—1975 și chiar în continuare, colectivul nostru, la indicația partidului, și-a alcătuit și un program de rezolvare cu forțe proprii, a utilării diferitelor ateliere și linii tehnologice de fabricație. Numai în cadrul actualului cincinal, am prevăzut să realizăm prin autoutilare diferite mașini, instalații și mijloace de transport, valoarea lor ridicîndu-se la peste 76 milioane lei. Pînă în prezent, prin acțiunile proprii, am economisit mai multe milioane lei valută, reprezentînd aproape jumătate din valoarea contractelor prevăzute pentru import. De asemenea, la alte contracte de importuri de utilaje care sînt în curs de perfectare, ne-am propus să economisim peste 3 900 000 lei valută prin acțiunea de autoutilare și renunțare la import.

Majoritatea fondurilor ce le folosim pentru autoutilare, provin din investiții — uzina noastră avînd în acest sens planificate an de an sume importante, pentru dezvoltare. Totodată, pentru anumite lucrări. legate de mecanizare, de modernizare a unor utilaje, apelăm și la credite de mică mecanizare sau la fondurile pentru tehnica nouă.

Am dorit să prezint acest tablou al preocupărilor noastre pentru a arăta **că acțiunea de autoutilare dă rezultate bune atunci cînd există preocupare și condiții create.** Specialiștii noștri, — ingineri, tehnicieni, proiectanți, muncitori inovatori, — participă efectiv la rezolvarea problemelor ce le ridică dezvoltarea uzinei, modernizarea utilajelor existente, asigurarea de linii tehnologice automatizate. Avem organizat în cadrul serviciului mecanic, o secție de autoutilare, care se dezvoltă în ritmul impus de creșterea nevoilor uzinei. **Ne-am gîndit chiar că ar fi necesar să organizăm o secție de sine stătătoare, dotată cu servicii și utilaje corespunzătoare pentru a rezolva mai bine ca pînă acum, cu forțe proprii, cerințele de utilaje tehnologice pentru întreprindere și chiar să creăm disponibilități pentru export.**

Ideea o consider bună — și ea se va concretiza în însemnate economii la importuri de utilaje. Dar se pune o problemă. Ce se va întîmpla cu această unitate — după ce programul nostru de dezvoltare și modernizare se încheie — fiind nevoie de o capacitate și personal mai redus decît în perioadele de vîrf ? Pentru a nu restrînge o activitate deja organizată, care a dobîndit experiență și care realizează lucruri bune, **aș propune ca fie Centrala noastră industrială (C.I.A.T. - Brașov) fie ministerul, să preia aceste unități și să le utilizeze acolo unde cerințele sînt mai pregnante. S-ar crea astfel niște unități mobile, care nu numai că ar satisface unele probleme ale dotării, dar ar avea condiții create, fiind specializate și dispunînd de multă experiență.** Consider că în acest mod s-ar face și însemnate economii de organizare, de realizare de documentații și s-ar reduce totodată mult timpul de execuție a noilor mașini și utilaje realizate prin autoutilare.

Întrucît activitatea secției, de autodotare se desfășoară în condițiile realizării de unicate, considerăm că indicatorii de plan, mai ales la productivitatea muncii, să fie stabiliți aparte de restul uzinei, întrucît situația prezentă aduce prejudicii nivelului dat. Totodată, **ar mai trebui rezolvată și problema acoperirii unor cheltuieli ce au loc pentru unele încercări, pentru a avea posibilitatea la definitivarea deciziei, să comparăm mai multe variante.** De asemenea, pentru cei ce realizează unele mașini sau utilaje tehnologice după o concepție originală, am propune ca din economiile ce le realizează întreprinderea pe seama autodotării, o parte să poată fi folosită pentru stimulente și achiziționare de aparatură de încercare și control.

Aș mai avea de ridicat încă o singură problemă : **organizarea unei mai bune cooperări, în primul rînd, cu unitățile centralei din care facem parte, pe plan local, și chiar pe ramură.** Cooperarea ar consta în realizarea unor părți din utilaje la unitățile care au de acum experiență sau profil adecvat, schimb de documentații, livrării de piese mărunte și în special articole electrotehnice la cerere și nu după un timp foarte îndelungat.

Ne vom strădui — în spiritul îndrumărilor date la recenta Conferință pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții — să depunem eforturi și mai susținute pentru a realiza prin autoutilare cea mai mare parte de mașini și utilaje de care are nevoie uzina, diminuînd la minimum posibil importurile.

ing. Aurel PREDA
director tehnic
Uzina de piese auto

Dezbatere consemnată
V. BOESCU
L. ȚINTEA

CONTROL BANCAR

(Urmare din pag. 4)

făcută de organul bancar împreună cu conducerea fabricii a rezultat că 30% din acestea se vor folosi în procesul propriu de producție, 23% se vor livra la terți, iar restul nu au asigurată utilizarea. Avînd în vedere că și în anul 1971 au rezultat asemenea deșeuri, considerăm necesar ca Centrala Industrială a Lînii, de care aparține fabrica, să creeze unele secții de producție care să prelucreze aceste deșeuri, în vederea valorificării lor pe piață sub forma unor produse necesare populației.

Aceeași problemă se pune și în legătură cu valorificarea cupoanelor, care, la 31 decembrie 1971, reprezentau 43% din stocul total de produse finite. Considerăm că la nivelul Centralei Industriale a Lînii s-ar putea înființa o fabrică de confecții, care să valorifice aceste cupoane.

În scopul acordării unui sprijin mai eficient întreprinderilor, vom îndruma organele de control să acționeze cu fermitate, în principal, în direcția respectării normelor și instrucțiunilor referitoare la integritatea și corecta gestionare a fondurilor. În realizarea sarcinii de apărare a integrității proprietății socialiste, aparatul bancar va fi îndrumat să verifice cu atenție exactitatea datelor înscrise în bilanțuri și dări de seamă, iar în legătură cu aceasta, existența, utilitatea, condițiile de conservare și depozitare a valorilor materiale, care garantează creditele bancare.

În pregătirea și efectuarea controlului vom pune tot mai mult accentul pe caracterul operativ pe care trebuie să-l aibă controlul bancar și de prevenire a fenomenelor negative, pe modul cum organizarea și orientarea acestui control răspunde cerinței de a se exercita în mod selectiv și diferențiat atît pe probleme, cît și pe întreprinderi.

INDUSTRIA LEMNULUI

(Urmare din pag. 7)

inechitabile ca cele arătate, iar pe de altă parte, s-ar înlătura și posibilitatea pe care o au unele întreprinderi de a pune pe seama schimbării structurii materiei prime sau a produsului finit, deficiențele și depășirile reale înregistrate

DEPĂȘIREA altor norme de consum are drept cauză unele **defecțiuni organizatorice.** Astfel C.E.I.L. - Suceava a depășit norma de consum „lobde industriale - PFL" de la 0,880 mc/t la 0,937 mc/t (consumînd în plus peste 2000 mc lobde, datorită lipsei de rămășițe de cherestea de fag). În același timp, cantități însemnate de deșeuri și resturi de la fabricația cherestelei de fag au rămas nevalorificate : la C.E.I.L. - Arad — peste 11 mii mc, la C.E.I.L. - Miercurea Ciuc — peste 9 mii mc, la C.E.I.L. - Ploiești peste 10 mii mc. Un alt exemplu îl constituie C.E.I.L.- Tg Jiu, care a consumat, peste plan, cantitatea de circa 500 mc bușteni de fag, ca urmare a unor defecțiuni ivite la derulorul pentru producția de placaj.

ÎN ACEST AN Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții are de realizat un plan sporit față de 1971. În același timp, producția trebuie realizată în condițiile unei eficiențe maxime. De aceea, este absolut necesar să fie luate toate măsurile ca normele de consum planificate de materiale lemnoase să fie respectate riguros, ținînd seama de influența lor hotărîtoare asupra nivelului cheltuielilor materiale.

ÎNTREPRINDERILE DE REPARAȚII

(Urmare din pag. 7)

pentru economisirea pieselor noi prin refolosirea celor uzate care, supuse recondiționării, au căpătat toate caracteristicile impuse de normative. În 1970, pe această cale, au fost economisite peste 19 milioane lei. Dar, în loc ca întreprinderea să fie apreciată pentru această activitate, ea a trebuit să suporte unele consecințe economico-financiare : rămînîndu-i în stoc, neconsumate pe perioada planificată, piese noi în valoare de milioane lei, ea a fost nevoită să plătească cîteva zeci de mii de lei dobînzi penalizatoare. A trebuit să facă numeroase intervenții la minister și bancă ; comisii organizate de acestea, deplasîndu-se la fața locului, au cercetat realitatea și, după 4—5 luni de zile, uzina a fost „iertată" de plata dobînzilor. Dar pe mai departe lucrurile au urmat vechea cale și în 1971, și ea continuă și în acest an.

La Craiova, deși situația este oarecum asemănătoare, apar alte implicații. Prin faptul că ea este planificată cu indicatori de producție globală și marfă asemenea întreprinderilor cu producție de serie, a fost și este împinsă spre a utiliza un volum cît mai mare de piese de schimb noi, fără a acționa și în direcția recuperării unora prin recondiționare. Și astfel, piese și subansamble, cu valori de milioane de lei, cărora, prin cheltuirea a 1000—5000 lei li se pot da „a doua viață", sînt uneori înlocuite cu piese noi.

Necesitatea înlocuirii la întreprinderile de reparații a indicatorilor producției globală și marfă cu alții — **număr de mașini și utilaje reparate, scurtarea timpului de imobilizări, reducerea volumului de piese noi prin recondiționarea celor vechi care se pretează la aceasta, diminuarea cheltuielilor de regie și manoperă etc.** — ar merita atent studiată.

Măsurile se impun o dată mai mult, cu cît se cer a fi stimulate și orientate larg toate eforturile din aceste întreprinderi spre calitate și economicitate. Astăzi, așa cum de altfel s-a subliniat și la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții, este necesar să se depisteze și să se valorifice toate resursele menite să asigure o valorificare maximă a materiilor prime și să se stimuleze sporirea producției pieselor de schimb și utilizarea rațională, economică a acestora, să se „bareze" pe toate căile risipa și cheltuielile care afectează negativ eficiența și rentabilitatea întreprinderilor.

GOSPODĂRIREA STOCURILOR

(Urmare din pag. 5)

din economie vor trebui deci să țină seama de nevoile reale, de oscilațiile — de la minimum pînă la maximum — a stocurilor curente și de siguranță, fixate pentru anumite materii prime și materiale, într-un cuvînt, de necesitatea adaptării continue a stocurilor materiale la necesitățile stricte ale producției materiale.

Bunăoară, pentru bunul mers al producției, desigur că poate fi luată, de exemplu, în considerație majorarea stocurilor de metal la unele mari uzine constructoare de mașini și îndeosebi la cele care produc utilaje tehnologice, livrarea cu prioritate la începutul trimestrului sau al lunii, a cantităților de metal contractate cu beneficiarii mari ai uzinelor siderurgice, asigurarea unui control riguros al livrărilor etc.

În al doilea rînd, se impune ca o condiție esențială, determinarea și fundamentarea cît mai temeinică a stocurilor materiale la producători și consumatori, atît în cazul celor de proveniență internă, cît și a celor din import. În calcule, în fundamentarea stocurilor, în comenzile adresate de către fiecare beneficiar furnizorilor potențiali, va trebui să primeze specificul producției și volumul consumului, proveniența materialelor, periodicitatea medie a livrărilor, durata transporturilor, situațiile conjuncturale prezente etc

În toată această acțiune complexă de dimensionare și constituire cantitativă a stocurilor materiale, în fiecare minister, centrală și întreprindere, este absolut necesar să se asigure structura acestora pe sortimente și tipodimensiuni caracteristice, ca una din condițiile esențiale pentru bunul mers al producției.

În acest cadru, stocurile materiale ce se stabilesc nu trebuie să fie mai mari, peste necesar, dar nici mai mici, întrucît în primul caz se constituie în economie importante imobilizări, iar în al doilea caz, poate fi influențată ritmicitatea producției, gradul de utilizare a capacităților, folosirea nerațională a unor materiale cu unele influențe directe în masa deșeurilor, în calitatea produselor.

În viitor, ministerele, celelalte organe centrale, centralele și întreprinderile, sînt chemate să verifice, cu mai multă grijă, calculele de fundamentare a normativelor de stocuri fie ele curente, fie de siguranță.

În egală măsură, atenția trebuie îndreptată spre mai buna organizare a muncii în verigile organizatorice care se ocupă cu determinarea, urmărirea și valorificarea stocurilor materiale. Cadrul organizatoric creat, noua lege a contractelor, asigură premisele favorabile pentru perfecționarea muncii în acest proces complex de activitate, de administrare a stocurilor materiale.

Printre altele, desigur că avem în vedere, un rol mai activ din partea întreprinderilor teritoriale de aprovizionare, care sînt chemate să cunoască complet, operativ și la timp disponibilitățile de stocuri materiale ce apar din redistribuiri, eliberări, sau recalculări ale normelor de stoc, luînd în acest scop măsuri urgente de introducerea lor în circuitul economic. Prin perfecționarea continuă a activității întreprinderilor de aprovizionare în toate județele țării, vor trebui reduse la strictul necesar cheltuielile de transport și depozitare a stocurilor materiale, va trebui îmbunătățită distribuția teritorială a acestor stocuri.

În îmbunătățirea procesului de aprovizionare, de formare și dirijare la timp a unor stocuri materiale, este necesar, de asemenea, să se constituie și să se folosească, la efectele scontate, stocurile de intervenție, urmărindu-se o redistribuire rațională a resurselor din economie, a optimizării teritoriale a acestora, în așa fel încît ele să fie dirijate, la nevoie, unităților productive. Desigur că în această situație nu este vorba numai de o constituire cantitativă a stocurilor de intervenție, ci și de asigurarea unei structuri adecvate, pe feluri de materiale, structură care să poată acoperi diversele nevoi neprevăzute, în strictă concordanță cu interesele producției, cu interesele economiei

O pîrghie eficace prin mijlocirea căreia se poate urmări activ modul în care se gospodăresc stocurile materiale în fiecare ramură, în fiecare întreprindere, desigur că o constituie creditul bancar. Faptul că în prezent creditul bancar reprezintă sursa hotărîtoare de acoperire a stocurilor materiale în economie, volumul acestora crescînd simțitor de la un an la altul, face ca această pîrghie, alături de cea a dobînzilor, să fie manevrate cît mai eficient, cu ea și prin ea mobilizîndu-se în mai mare măsură unitățile economice în stabilirea, folosirea și valorificarea la termenele stabilite a stocurilor materiale din economie.

COOPERAREA

(Urmare din pag. 11)

mare fluctuație de cadre. Socot că acest lucru ar merita să fie analizat atît de ministerul nostru cît și de Ministerul Muncii pentru a i se găsi o rezolvare favorabilă.

Și un alt aspect. Dat fiind faptul că facem parte din Ministerul Industriei Ușoare nu avem posibilitate să executăm în cadrul altor întreprinderi din minister unele piese, subansamble sau ansamble, sau diverse lucrări specializate. Cînd este vorba mai ales de lucrări de turnătorie, trebuie să facem apel la multe întreprinderi, îndeosebi ale industriei locale, care ne satisfac mai greu cerințele. De aceea, **ar fi necesar, după părerea mea, ca în cadrul ministerului nostru sau a altui minister să fie profilată și specializată o întreprindere care să execute lucrări de turnătorie, batiuri, prelucrări de piese, carcase etc.**

Tot legat de autoutilare, găsesc că ar trebui rezolvată și **problema aprovizionării cu unele materiale.** Acest lucru este valabil nu numai pentru fabrica noastră, ci se pune și pentru foarte multe alte întreprinderi. Mă refer, în special, la unele materiale, cum ar fi : aparatură de măsură și control, motoare, electropompe și altele. **Cred că la nivelul economiei naționale ar trebui să existe un sistem preferențial în acest domeniu, știut fiind că este foarte greu să ceri unui proiectant să specifice cu un an înainte ce motor,** de exemplu **va avea nevoie de un utilaj ce-l va proiecta în cadrul acțiunii de autoutilare, ca să poată fi comandat din vreme.** Un sistem organizat de aprovizionare la nivelul economiei naționale pentru satisfacerea cerințelor de autoutilare—care, în general, sînt mici — ar rezolva favorabil această problemă și ne-ar da posibilitate să ne realizăm în bune condițiuni tot ce avem prevăzut în plan.

Nu mai puțin importantă mi se pare și **problema asigurării forței de muncă necesare atelierelor de autoutilare.** Pentru a face o serie de mașini și utilaje specifice activității noastre, avem nevoie de muncitori specialiști în mașini-unelte. Noi nu avem posibilitate să pregătim prin forțe proprii asemenea muncitori și nici pe plan local nu sînt create condițiile pentru acest lucru. Ne trebuie lăcătuși și, în primul rînd, ajustori cu o înaltă pregătire profesională. De aceea, socot că ar fi absolut necesar să se creeze la nivelul ministerului nostru sau în colaborare cu alte ministere, un sistem de calificare și specializare a muncitorilor în anumite domenii de activitate.

INDUSTRIA DE MAȘINI UNELTE

DIN REPUBLICA DEMOCRATĂ GERMANĂ

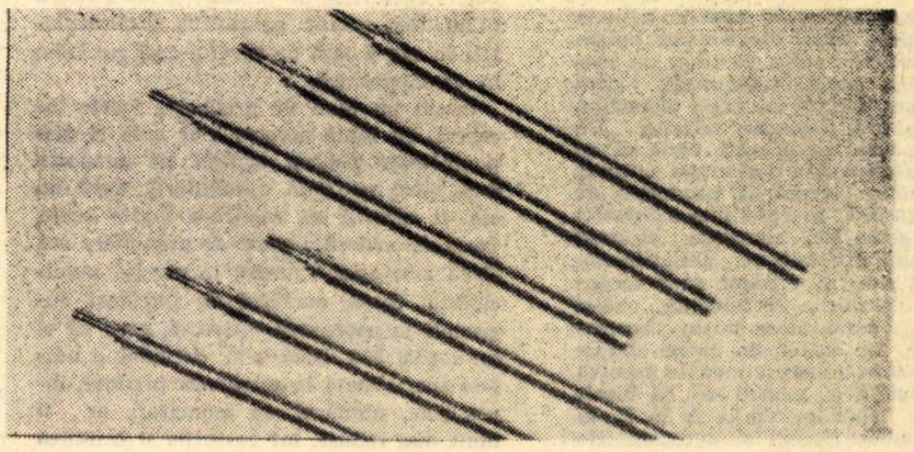

Vă rugăm să ne vizitați în perioada tîrgului de primăvară de la Leipzig 1972, 12—21 martie 1972 în pavilioanele 20 și 11 și pe terenul tîrgului.

Soluționări de probleme pentru prelucrarea abrazivă completă de tije amortizoare de piston cu utilizare a două automate de șlefuire exterioară SASL 200 x 500 A și inlănțuite fără vîrf.

Sporirea capacității la 380% față de modele anterior executate.

— precizie
— toleranță la diametru 6/um
— deformare față de cerc 1/um
— conicitate 4/um
— adîncirea asperității 0,12/um

WMW — Export-Import Întreprindere de Comerț Exterior din Republica Democrată Germană R.D.G. — 104 Berlin Chausseestrasse 111/112

VEB Werkzeugmaschinenkombinat „7 Oktober" Berlin

Kombinatsbetrieb MIKROSA Leipzig

PUBLICOM

ŞTIINŢELE ECONOMICE ŞI ECONOMIA ŞTIINŢEI

acad. V. MALINSCHI

NE GĂSIM ASTĂZI în fața unui fenomen de o tot mai mare amplitudine, și anume extinderea sferei științelor și diversificarea lor, ceea ce se poate observa și în domeniul științelor economice. Desprinzîndu-se din economia politică, au apărut și apar o serie de discipline economice noi, cu domenii specifice care, în procesul întrepătrunderii cu alte științe, apar ca discipline de graniță cu caracter pronunțat economic. În acest context, o nouă amploare a căpătat pătrunderea matematicii în sfera științelor economice, producînd o serie de consecințe pozitive și în acest domeniu.

Ca urmare a proceselor de diversificare și de integrare a științei, sistemul științelor economice prezintă o tot mai mare complexitate. Prin acest proces de diversificare și îmbogățire metodologică și tehnică, științele economice se apropie și mai mult de practică, de posibilitatea de cuprindere și acționare asupra practicii social-economice.

Economia politică, desigur rămîne epicentrul întregului sistem al științelor economice speciale (conducerea planificată a economiei naționale, știința financiară, economia muncii, statistica economică, contabilitatea, analiza activității economice etc.). Din economia politică propriu-zisă s-au desprins și constituit treptat științele economice de ramură (economia industriei socialiste, economia agriculturii, economia construcțiilor, transporturilor, comerțului etc.). Se dezvoltă, de asemenea, o grupă a științelor întreprinderii.

În dezvoltarea sa istorică însă, așa cum s-a arătat, știința suferă nu numai un proces de diversificare, ci și unul de integrare; iau naștere științele de graniță, interdisciplinare (econometria, cibernetica economică, sociologia economică, ergonomia etc.). Prin natura lor, aceste discipline țin atît de știința economică, cît și de sistemele științelor cu care s-au produs „contactele" respective. S-a amplificat considerabil aria geografiei economice, a economiei mondiale, precum și a științelor economico-istorice (istoria economică, istoria gîndirii economice). Dezvoltarea capacității metodologice și tehnice de previziune a condiționat apariția prognozei economice.

Dacă este adevărat, — și faptul e tot mai evident, — că pe lîngă un proces firesc de dezvoltare internă proprie, de autodezvoltare și de perfecționare, științele economice beneficiază direct sau indirect și de rezultatele obținute în alte ramuri și discipline științifice, ca și de tehnică (calculatoare etc.), nu este mai puțin adevărat că și disciplinele făcînd parte din alte sisteme decît cel economic, o dată ajunse la un anumit nivel de dezvoltare, pot beneficia, pentru perfecționarea unor metode și aspecte proprii, ca și pentru creșterea eficienței practice — de științele economice. În condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, acest lucru este îndeosebi valabil pentru tehnică. Tocmai în acest context se vorbește tot mai mult de economia științei, în proces de constituire și afirmare.

Disciplinele economice și, în primul rînd, economia politică ocupă un loc important în știința conducerii social-economice, viața economică reprezentînd domeniul fundamental în care se interferează, se condiționează, se înfruntă și se satisfac interesele vitale ale societății. O economie organizată și dirijată conștient cum este, în formă superioară, economia socialistă presupune stăpînirea științei și artei conducerii și folosirea mijloacelor tehnice moderne de calcul și automatizare, utilizarea pîrghiilor economice, a ciberneticii economice etc.

În sistemul științelor economice, în condițiile socialismului, un loc important îl ocupă, de pildă, disciplina „Conducerea și planificarea economiei naționale", care cercetează legile obiective și principiile generale privind conducerea unitară pe bază de plan, a ansamblului economiei naționale și coordonarea întregii activități economice, elaborarea deciziilor în legătură cu aceasta, precum și controlul îndeplinirii lor. La fel se poate vorbi despre importanța fiecărui domeniu al științei economice.

Totodată însă și știința în general, cercetarea științifică îndeosebi, au o seamă de aspecte economice; de la alegerea temelor, pregătirea și elaborarea lor, pînă la finalizarea și aplicarea lor în practică.

În condițiile moderne, știința constituie un factor esențial al producției, o forță nemijlocită de producție și trebuie tratată ca atare. Faptul este condiționat de modificările caracterului însuși al producției, ca și prin aceea că știința a devenit o ramură productivă specifică, cu o bază tehnico-materială tot mai puternică.

Accelerarea introducerii elaboratelor științifice, eficiente din punct de vedere economic, în producție, reprezintă una din problemele centrale ale progresului tehnico-științific.

PENTRU ETAPA ACTUALĂ de dezvoltare a științei caracteristic devine procesul de industrializare a științei. Cercetările moderne, atît în domeniul științelor fundamentale, cît și al celor aplicative, necesită investiții mari și de durată, folosirea unei tehnici complexe și costisitoare, cooperarea muncii savanților-teoreticieni cu munca inginerilor-tehnicieni. O dată cu industrializarea științei, începe o etapă calitativ nouă a dezvoltării sale, etapă în care știința învinge starea de relativă izolare de alte domenii ale activității umane, intrînd pe un front tot mai larg în procesul producției.

Revoluția în știință începe cu revoluția în domeniul cercetării științifice fundamentale. Pe baza unei dezvoltări furtunoase a cercetării fundamentale se dezvoltă cercetările științifice aplicative. Științele fundamentale joacă, față de cele aplicative, un rol determinant. Principala problemă a conducerii planificate a științei este aceea a găsirii raportului optim între științele fundamentale și cele aplicative, de natură să asigure influența lor cît mai activă asupra progresului producției socialiste.

Revoluția într-o ramură a științei duce la o reacție în lanț de descoperiri în alte ramuri conexe, învecinate. Marile descoperiri cu caracter revoluționar la intersecția cîtorva științe duc la apariția unor noi direcții de cercetare. Estomparea granițelor între științele odinioară separate (fizica, chimia, biologia etc.) condiționează integrarea lor. Se întărește legătura reciprocă și interdependența între științele sociale, tehnice și cele ale naturii. Toate acestea dovedesc că știința trece treptat de la calea extensivă de dezvoltare, la cea intensivă. Principala cerință care se ridică acum în fața științei constă în ridicarea eficienței cercetărilor științifice și grăbirea termenelor de realizare a acestora în producție.

Locul, rolul și importanța fiecărei dintre științe în procesul legic de simbioză dintre știință și producție, sînt determinate de diviziunea socială a muncii, și cu cît este mai mare rolul științei ca factor al creșterii economice, cu atît mai actuală este necesitatea obiectivă de dirijare, de conducere planificată a dezvoltării întregului complex al științelor. Organizarea și conducerea științifică a științei, investițiile, planificarea cercetărilor, măsurarea eficienței cercetărilor științifice — sînt tot atîtea probleme actuale, valabile pentru oricare dintre domeniile de cercetare științifică.

Creșterea eficienței științei în etapa actuală poate fi obținută numai prin intensificarea procesului de creație, dotarea cercetărilor cu utilaj și material științific, perfecționarea mecanismului de selecționare a temelor și justa repartizare a mijloacelor financiare, ca și prin creșterea stimulentelor cercetării.

PLANIFICAREA cercetărilor științifice și folosirea realizărilor științei reprezintă unul din elementele importante ale politicii unitare de stat în domeniul progresului tehnico-științific. Planul este menit să asigure concentrarea forțelor științifice în direcțiile decisive și dezvoltarea necesară a potențialului tehnico-științific.

Gradul de fundamentare științifică a planificării cercetărilor științifice depinde în mare măsură de alegerea sistemului de indicatori ai planului, care să permită să se estimeze cu destulă precizie și obiectivitate, cheltuielile și eficacitatea economică reală a cercetărilor științifice. Drept indicatori cantitativi în planificare pot servi: numărul cercetătorilor științifici și efectivul personalului auxiliar, costul mijloacelor de muncă, cheltuielile legate de efectuarea cercetărilor, numărul invențiilor, a patentelor. În categoria indicatorilor calitativi pot fi trecute: noutatea și perspectivele cercetărilor științifice, efectul lor economic imediat sau potențial, influența asupra dezvoltării economice a țării, executarea la timp a cercetărilor, urgentarea introducerii rezultatelor obținute în practică.

Ridicarea nivelului științific al planificării științei (ca și a tehnicii), trebuie să se bazeze pe studierea cît mai exactă a cerințelor și necesităților sociale, pe prognozele tehnico-științifice și social-economice, pe analiza și estimarea multilaterală a diferitelor variante și soluții posibile sau probabile.

Un capitol important este acela al organizării prognozei progresului științific și tehnic, prognozele oferind cercetătorului claritatea perspectivei și precizia orientării în domeniul respectiv de activitate. Prognozele reprezintă, am putea spune, prima etapă a întregii activități de conducere a științei. De reală actualitate este extinderea, sistematizarea și difuzarea informațiilor științifice.

Este absolut evident că nu toate problemele dezvoltării științei și tehnicii pot fi supuse prognozării, în special în sfera cercetărilor fundamentale unde, în general, se poate vorbi despre acest lucru cu totul convențional. Dar analiza tendințelor de dezvoltare a științei și tehnicii este principala condiție a programării și planificării fundamentale a progresului tehnico-științific. Un principiu important al conducerii cercetărilor științifice este evidența și controlul îndeplinirii planurilor de cercetare.

•

PROBLEMA principală în domeniul economiei științei este aceea a elaborării pe baza economiei politice marxist-leniniste a principiilor teoretice ale economiei științei; crearea unei metodologii științific fundamentate pentru determinarea eficienței economice a cercetărilor științifice; prognozarea descoperirilor științifice ca și a influenței acestora asupra dezvoltării producției sociale, a progresului social etc.

Dacă tratarea problemei economiei științei — privită în general — prezintă o seamă de dificultăți metodologice și tehnice, lucrurile par să capete o formă mai simplă și mai concretă cînd e vorba de munca de cercetare științifică și de eficiența ei.

În practică, lucrurile așa se și petrec: în condițiile de astăzi știința se localizează în institute de învățămînt superior (predare-cercetare), în institutele de cercetare (teoretică și practică), în laboratoarele marilor întreprinderi, în birourile de proiectare. Relativ și mai concrete vor apărea problemele dacă limităm viziunea noastră la domeniul cercetărilor aplicative, mai cu seamă ale celor tehnice, — cu perspective mai reale și mai apropiate de aplicație în practica construcției socialiste.

Tematica unui institut sau colectiv de cercetare (sau de proiectare) trebuie să fie orientată spre rezolvarea celor mai actuale probleme din domeniul dat. Structura tematicii de cercetare poate să condiționeze deseori și structura organizatorică a colectivului sau institutului de cercetare, divizată pe secții, comisii sau grupe de lucru unitare cărora li se încredințează o anumită temă pînă la finalizarea ei. O fază importantă a planului de cercetare îl reprezintă stabilirea orientativă a etapelor de cercetare, adică a planului calendaristic.

În funcție de aceste elemente se poate trece la stabilirea necesarului de fonduri materiale și bănești — pe întreg institutul sau colectivul de cercetare și totodată pe fiecare temă și pe fiecare etapă de executare. Atît la orientarea inițială a unei cercetări, cît și la organizarea și la asigurarea mijloacelor necesare, considerentele de ordin economic joacă un rol extrem de important. Acest aspect apare și mai pregnant cînd se trece la faza de aplicare în practică a rezultatelor, soluțiilor la care s-a ajuns

IN CONDIȚIILE în care știința este considerată drept forță nemijlocită de producție, ea este și mai mult subordonată necesității ca soluțiile cele mai eficiente să fie obținute cu mijloace cît mai raționale. Factorul timp joacă și aici un rol extrem de important, pentru a se reduce la minimum etapele: planificare, cercetare, experimentare, aplicare.

Dacă în ceea ce privește organizarea muncii de cercetare științifică unitățile de cercetare, indiferent de profilul lor, prezintă multe similitudini, lucrurile se schimbă cînd este vorba de metodele de analiză a rezultatelor obținute. Sub acest aspect sînt net avantajate ramurile și domeniile care prin caracterul lor sînt mai apropiate de producție, de procese tehnologice concrete. Aici cuantificarea, prin înseși posibilitățile mai reale de aplicare în practică a rezultatelor obținute, este relativ mai ușoară (fizică, chimie, tehnică, geologie, biologie etc.).

Științele sociale par relativ mai „dezavantajate", în sensul că sînt cel mai puțin susceptibile de estimare, de cuantificare a eficienței lor. Dar și în această privință se poate stabili importanța, actualitatea sau valoarea unei cercetări, care este condiționată de cerințele obiective ale dezvoltării social-economice, politico-ideologice și cultural-educative ale societății la un anumit moment dat. Acest lucru este valabil și pentru științele economice. În această privință avem la dispoziție o indicație clară și precisă: primează problemele și temele a căror soluționare este reclamată de înseși cerințele dezvoltării social-economice și politico-ideologice într-o etapă istorică dată.

După cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru a activului de partid, din iulie 1971, este necesară abordarea cu fermitate, în spiritul materialismului dialectic și istoric, a noilor probleme care apar în societatea noastră, referindu-se la teza făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, la problema raportului între fondul de consum și cel de acumulare, la problemele repartiției în socialism, ale cointeresării materiale, ale noilor calități a oamenilor muncii — de proprietari și producători în societate, ale rolului conștiinței oamenilor în realizarea programului partidului.

În legătură cu corelația și interdependența dintre științele economice și economia științei, mai trebuie menționat și faptul, că dacă numeroase științe au contribuit la dezvoltarea economiei politice, ca știință economică teoretică fundamentală, ca și la formarea, dezvoltarea și afirmarea unor discipline economice noi, economia pusă în slujba științei în general, contribuie tot mai mult la creșterea eficienței ei social-economice. Dar prin aceasta, printr-o acțiune inversă, apariția și afirmarea economiei științei este de natură să contribuie la dezvoltarea și perfecționarea științelor economice. Diverse cuceriri metodologice sau teoretice într-o ramură sau alta a științelor pot fi aspirate, însușite și asimilate de diferite discipline economice particulare și, în ultimă instanță, de economia politică, știința fundamentală de specialitate, care, ca și celelalte ramuri și discipline ale științei, se află în continuă dezvoltare și perfecționare.

INEXORABILITATEA SISTEMULUI LUI MARX

IN CARTEA sa **The Worldly Philosophers The great economic thinkers,** *republicată cu o serie de modificări în 1969, Robert L. Heilbroner își intitulează un capitol* **The Inexorable System of Karl Marx.** *Autorul, care, după cum o mărturisește și o dovedește în încercarea sa critică la care ne vom referi, este un adept pasionat al capitalismului, prezintă cu dar al conciziei, expresivitate și, oarecum cu uimire, forța previziunii lui Marx. Modelul lui Marx, spune R.L.H., pare* **„să lucreze,** *să desfășoare un fel de viață proprie. Fiind date ipotezele sale de bază —* **la mise en scène** *a personajelor, motivelor și împrejurărilor lor — situația ce o prezintă* **se modifică,** *și se modifică într-un sens previzibil, precis și inevitabil". Și, referindu-se la „predicții", despre care afirmă că „lucrul uimitor este că aproape toate s-au adeverit!", autorul se explică: „pentru că, într-o economie bazată pe întreprinderea privată, profiturile* **au** *tendința de a scădea... Există un singur mod în care, profiturile pot fi perpetuate: o întreprindere — sau o economie luată în totalitatea ei — trebuie să crească. Dar creșterea implică cea de-a doua predicție a modelului marxist: goana neîncetată după tehnici noi... Modelul arăta încă două tendințe ale capitalismului care aveau de asemenea să se realizeze. Nu e nevoie să dovedim existența de o sută de ani încoace a ciclurilor economice, nici apariția întreprinderilor economice uriașe... Și notați: toate aceste schimbări, oricît de vaste și fatale, nu ar fi putut fi dezvăluite doar printr-o examinare a lumii așa cum apărea în fața ochilor lui Marx. Căci sînt schimbări istorice, lente în desfășurarea lor și extinzîndu-se în timp; tot atît de reale și de neobservabile ca creșterea unui copac".*

Vine, însă, bineînțeles, momentul cînd modelul marxist trebuie infirmat. Predicțiile lui Marx, prezentate pînă acum, sînt în fond „inofensive". Rămîne „predicția finală a modelului... pînă la urmă capitalismul pur al lui Marx se năruie". Iată însă că, nici ajuns aici, autorul nu caută încă o soluție comodă, ci continuă să se confrunte cu litera și spiritul învățăturii lui Marx. Nici această predicție, „nu poate fi dată la o parte cu ușurință". „Adevărul crud" afirmă el, evocînd răsturnările revoluționare ce au avut loc după primul și al doilea război mondial, „este că aceste schimbări s-au produs în mare măsură tocmai din motivul pe care Marx l-a prevăzut: capitalismul se prăbușea... parțial pentru că dezvolta instabilitatea despre care Marx spunea că o va cunoaște".

Disocierea de interpretarea marxistă se face, în aparență, printr-o nimica toată: „capitalismul european a dat faliment nu atît din motive economice, cît **sociale — și** *Marx a prezis și aceasta". Spunem disociere, opoziție, nu pentru că Marx nu ar fi acordat importanță motivelor sociale. Disocierea începe de la expresia: „...nu atît din... cît..." Ceea ce duce nemijlocit capitalismul la prăbușire, sînt, desigur, forțele sociale. Dar aceste ultime „motive" nu sînt de sine stătătoare. Heilbroner rupe legătura, bineînțeles complexă, dar indestructibilă între economic și social-politic. El reduce apoi motivele sociale la teza că în marxism este imposibil pentru un guvern, care reprezintă interesele clasei capitaliste, să se ridice deasupra acestora, pentru a „remedia" nedreptățile și neajunsurile capitalismului — „imposibil sub aspect social, intelectual, ideologic, chiar emoțional". În ce privește capitalismul european această teză s-ar fi adeverit, susține R. L. H., dar nu și în raport cu cel american. Legile economice de mișcare revelate de modelul marxist al capitalismului „pot fi și chiar sînt încă vizibile în capitalismul american, dar ele sînt confruntate cu o serie de remedii care, depășind imaginația lui Marx, își au sursa tocmai în atitudinile politice și sociale". Aceste atitudini noi, depășind interesele înguste de clasă, s-ar fi manifestat atît din partea a însuși „business"-ului, cît și a guvernului, ceea ce a dus la dezvoltarea capitalismului american „într-o atmosferă de consens social".*

Să nu observe abilul exeget că termenii de „capitalism" și „social consensus" se exclud? Să presupunem totuși că ridicarea deasupra intereselor de clasă ar fi posibilă. Să nu o denumim deci concesie tactică impusă.

Dar, a recunoscut-o Heilbroner, mecanismul economic capitalist manifestă, așa cum a dezvăluit-o Marx, o tendință spre autodistrugere. Care, am văzut, nu se realizează singură, ci prin forțe sociale revoluționare. „Motivul" prim și permanent trebuie căutat în mecanismul economic și nu în factorul social. Ceea ce într-un fel, nesatisfăcut de efortul său critic, pare s-o admită și Heilbroner: lumea, spune el, s-a preocupat mai mult de Marx-revoluționarul, însă „ceea ce ar trebui dovedit în final ca fiind fals este Marx-economistul". Ar trebui, prin urmare, demonstrată falsitatea unor teze pe care însuși Heilbroner le-a admis.

Anghel SCHOR

CONSULTAȚIE

PRODUSUL SOCIAL ȘI VENITUL NAȚIONAL – INDICATORI SINTETICI AI DEZVOLTĂRII ECONOMICE (I)

DEZVOLTAREA CONTINUĂ ȘI RAPIDĂ a economiei naționale își găsește concretizarea, în ultimă instanță, în creșterea susținută a produsului social și a venitului național, care constituie cele mai sintetice și importante categorii ale reproducției socialiste. Ele reflectă într-o formă foarte cuprinzătoare efortul întregului popor pe linia folosirii resurselor de muncă și materiale, a justei repartizări a acestora pe ramuri și sfere de activitate, a creșterii productivității sociale a muncii. Totodată, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971, creșterea venitului național permite alocarea unor însemnate mijloace materiale și financiare în scopul reproducției socialiste lărgite, al creșterii avuției naționale, cît și repartizarea unei părți însemnate pentru fondul de consum, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului.

Dat fiind acest rol al amintitelor categorii, consultația de față este consacrată elucidării conținutului și formelor produsului social și venitului național, corelației care trebuie să existe între acestea în procesul dezvoltării economice.

Avuția națională și produsul social total

CONTINUITATEA producției sociale este asigurată, în primul rînd, de existența unui ansamblu de condiții materiale de care dispune societatea într-un moment dat. Totalitatea acestor elemente, care constituie baza materială a reproducției, poartă denumirea de **avuție națională.**

Avuția națională este un rezultat al activității desfășurate de șiruri întregi de generații care s-au succedat pe teritoriul național istoricește constituit. Ea cuprinde, de asemenea, resursele furnizate de natură; mărimea și structura avuției naționale influențează în mod direct mărimea și ritmul reproducției socialiste. Ea constituie punctul de plecare în reluarea procesului reproducției socialiste.

În socialism, din avuția națională fac parte:

a) bunurile materiale acumulate ca rezultat al muncii desfășurate în decursul vremii de către membrii națiunii respective și anume: mijloacele de producție, în forma lor de fonduri fixe și fonduri circulante; fondurile neproductive, între care fondul de locuințe, clădirile și construcțiile cu destinație social-culturală, bunuri de folosință îndelungată aflate în proprietatea personală a oamenilor muncii, precum și orice fel de bunuri de consum curent sau constituite în fonduri de rezervă;

b) resursele naturale utilizate sau utilizabile în procesul de producție, ca: fondul funciar, fondul forestier, bogățiile subsolului și ale apelor, resursele energetice etc;

c) opere de artă, patentele de invenții, pregătirea profesională și intelectuală, experiența în producție a populației etc.

În socialism, avuția națională constituie bun al întregului popor, cea mai mare parte a ei găsindu-se în proprietate socialistă de stat sau cooperatistă. Ea este utilizată în interesul tuturor membrilor societății.

Avuția națională se află în legătură reciprocă cu produsul social total. Avuția națională și, în primul rînd, fondurile de producție, participînd la crearea produsului social total condiționează în mod hotărîtor mărimea și structura acestuia din urmă. Pe de altă parte, avuția națională, ca rezultat al procesului de producție, sporește pe seama creșterii produsului social total. **Creșterea ei depinde de mărimea și structura produsului social total, de rata acumulării și de mărimea acelei părți a fondului de consum care se cheltuiește pentru procurarea obiectelor de consum de folosință îndelungată.**

Totalitatea valorilor de întrebuințare create într-o țară de către lucrătorii din sfera productivă, în decursul unei perioade de timp determinate, de obicei un an, se numește produs social total. În socialism, produsul social reprezintă un bun al întregii societăți și este rezultatul organizării și desfășurării planice a producției la nivel macro- și microeconomic

În procesul creării produsului social total se formează legături și dependențe complexe și multilaterale între diferitele ramuri și întreprinderi, între industrie și agricultură, oraș și sat, sectorul de stat și cel cooperatist, între județele țării etc. Aceste legături, în totalitatea lor și în înfăptuirea lor vie, reprezintă **mecanismul** practic de funcționare planificată a reproducției socialiste.

Datorită existenței producției de mărfuri, conținutul produsului social total se prezintă atît în formă natural-materială, cît și în expresie valorică.

Structura natural-materială a produsului social total este dată de destinația economică a bunurilor care îl compun. Din acest punct de vedere, el este alcătuit din două părți mari: **mijloacele de producție** și **bunurile de consum** create în decursul perioadei respective. Ponderea fiecăreia dintre aceste categorii de bunuri în ansamblul produsului social este determinată, în fiecare moment dat, de nivelul general al dezvoltării economice și de structura pe ramuri a complexului economic național, iar tendințele de modificare a raportului dintre ele decurg din legitățile care guvernează reproducția socialistă.

Structura materială a produsului social total nu se reduce, desigur, la împărțirea conținutului acestuia în mijloace de producție și bunuri de consum. Mijloacele de producție trebuie analizate, în continuare, după destinația lor pe ramuri, după forma de proprietate în care se găsesc, după caracterul lor fix sau circulant, ca și din punct de vedere al ponderii pe care o dețin în total mijloacele de producție cele mai moderne, hotărîtoare pentru ritmul și eficiența producției materiale. De asemenea, obiectele de consum trebuie și ele examinate prin prisma varietății, complexității și calității lor.

Din punct de vedere valoric, produsul social total se compune din valoarea mijloacelor de producție consumate pentru producerea lui și valoarea nou creată în cursul anului respectiv.

Prima componentă este un rezultat al muncii trecute, ante-

IMPLICAȚII ALE FUNCȚIEI PRODUCTIVE A ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ASUPRA TEORIEI ȘI PRACTICII ECONOMICE

ÎNCADRAREA activității din învățămînt în sfera productivă a devenit un lucru mai mult sau mai puțin larg acceptat. În lumina acestei teze se impun însă reexaminarea conținutului unor categorii economice, studierea relației dintre activitatea din învățămînt și cerințele unor legi economice obiective, în sfîrșit recalcularea unor indicatori economici.

SE RIDICĂ în primul rînd problema conținutului **timpului de muncă socialmente necesar** și implicit **a valorii sociale.** În condițiile în care procesul reproducției lărgite intensive, sub impulsul revoluției științifice și tehnice contemporane, nu se poate realiza fără existența unor cadre cu o calificare corespunzătoare noilor cerințe, obținută prin procesul de învățămînt, în mărimea timpului de muncă socialmente necesar **trebuie introdusă această dimensiune.** Este evident că aceasta atrage o sporire a cheltuielilor socialmente necesare pentru obținerea producției în ansamblu, deși determină o reducere a lor pe unitate, ca urmare a creșterii forței productive a muncii. Sporirea cheltuielilor de muncă socialmente necesare determină inevitabil sporirea în aceeași măsură a valorii sociale. Independent de acțiunea unor factori subiectivi (de exemplu, în capitalism poziția monopolistă a unor întreprinderi pe piață), această creștere a valorii sociale determinată de caracterul productiv al activității din domeniul științei și învățămîntului constituie — după părerea noastră — una din cauzele principale ale sporirii indicelui general al prețurilor, pe plan mondial, în măsura în care aceste prețuri reflectă corect valoarea socială în pofida creșterii productivității muncii [1]). Factorii subiectivi pot accentua sau dimpotrivă ameliora această tendință.

Trebuie adăugat, de asemenea, că timpul de muncă socialmente necesar și respectiv mărimea valorii sociale sînt influențate în direcția creșterii nu numai ca urmare a includerii activității productive din sfera științei și învățămîntului, dar și ca urmare a accelerării procesului de uzură morală pe care realizările din activitatea acestor sfere îl accentuează. Spre deosebire de celelalte forme ale activității productive, activitatea din sfera științei și învățămîntului, dezvoltînd creativitatea și inițiativa umană, potențează energii în transformarea procesului productiv incomparabile cu vreuna din forțele energetice deja create.

S-ar putea obiecta că afirmația de mai sus contravine tezei marxiste a corelației dintre creșterea productivității muncii sociale — stimulată de actuala revoluție științifico-tehnică — și mărimea valorii sociale, întrucît este știut că aceste două concepte se găsesc într-un raport invers proporțional. Afirmația noastră nu numai că nu contrazice teza marxistă, dar constituie o confirmare a ei în condițiile economiei contemporane. Și aceasta cel puțin din următoarele motive:

a) valoarea de schimb a forței de muncă ca marfă este dată de cheltuielile

prof. univ. dr. Dan GRINDEA

(Continuare în pag. 16)

rioare anului considerat și mai poartă denumirea de **fond de înlocuire sau cheltuieli materiale de producție**. Detașarea acestui fond ca parte distinctă a produsului social total este determinată de necesitatea asigurării continuării procesului reproducției, în care scop trebuie reconstituite permanent bunurile materiale consumate, în fiecare perioadă, în procesul de producție. Așadar, **prin fond de înlocuire se înțelege acea parte din produsul social total care reprezintă corespondentul valoric al mijloacelor de producție consumate în procesul de producție.**

Trebuie subliniat că deși, prin definiție, fondul de înlocuire este o categorie economică a reproducției simple, **el are, în fapt și un rol de acumulare.** Aceasta se datorește împrejurării că progresul tehnic are drept urmare o continuă reducere a normelor de consum al obiectelor muncii, precum și scăderea valorii utilajelor și mașinilor care trebuie înlocuite, astfel încît o parte a valorii mijloacelor de producție consumate devine în perioada următoare, sursă de lărgire a reproducției.

Creșterea continuă a volumului produsului social total și a complexității structurii lui materiale este un fenomen strîns legat de modernizarea economiei naționale și o necesitate care decurge din legea economică fundamentală a socialismului. În țara noastră, produsul social total a fost, față de anul 1938, de 4,1 ori ori mai mare în anul 1965 și de 6,23 ori mai mare în anul 1970. Numai între anii 1966—1970, produsul social a crescut cu 52%, ceea ce reprezintă un ritm mediu anual de creștere de 8,7%. Prin înfăptuirea directivelor Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român, produsul social total va fi, în 1975, de peste 9 ori, mai mare decît în anul 1938.

Produsul social global și produsul final

PRODUSUL SOCIAL total poate fi exprimat în două modalități principale: ca **produs social global** și ca **produs social final**. În legătură cu utilitatea acestor două forme ale produsului social total, în literatura economică marxistă s-au purtat largi discuții Rezultatele dezbaterilor de pînă în prezent demonstrează că, pentru analiza reproducției socialiste lărgite, sînt necesare ambele categorii.[1]

Produsul social total se manifestă, mai întîi, ca sumă a producției tuturor întreprinderilor și ramurilor economiei naționale. Prin metoda însumării producției globale a fiecărei ramuri din sfera productivă se obține **produsul social global.**

Însumarea produsului ramurilor economiei naționale implică luarea repetată în calcul a unor valori de întrebuințare. În condițiile procesului de **adîncire a diviziunii sociale** a muncii și o dată cu intensificarea specializării și cooperării în producție, crește **circuitul intern** al obiectelor muncii în întreprinderi și ramuri. În această situație, valoarea obiectelor muncii care participă la procesul de producție al mai multor întreprinderi sau ramuri, în cicluri succesive, se include de mai multe ori în calculul produsului social global. O dată cu adîncirea diviziunii sociale a muncii, acest fenomen se amplifică, deși, pe de altă parte, este frînat de dezvoltarea combinării producției sociale.

Gradul de repetare este diferit în diferite ramuri ale economiei naționale. El este mai pronunțat în ramurile prelucrătoare decît în ramurile extractive. În ramurile prelucrătoare, unul și același obiect al muncii trece printr-o serie întreagă de stadii de prelucrare, pe cînd în ramurile extractive materiile prime și materialele aproape că nu sînt folosite. De asemenea, în agricultură, datorită nivelului mai scăzut al diviziunii sociale a muncii, gradul de repetabilitate a calculelor este mai mic decît în industrie.

La prima vedere s-ar părea că o astfel de însumare este improprie pentru analiza rezultatelor reproducției, întrucît ea ar deforma volumul real al produsului social total. O analiză mai profundă însă, demonstrează că produsul social global reflectă realmente o serie de procese, structuri și corelații ale reproducției, a căror punere în evidență este de mare însemnătate practică.

Produsul social global este expresia reală a unui fenomen obiectiv, care are loc în procesul formării valorii și a valorii de întrebuințare a mărfii. El reflectă faptul că în procesul de producție se petrece un transfer repetat al valorii, întrucît obiectul muncii, trecînd prin prelucrări tot mai diferențiate, este transformat în bunuri consumabile, ca rezultat al cooperării a tot mai multe întreprinderi. De aceea, calculul repetat exprimă anumite relații bine determinate, care au loc inerent în lanțul proceselor de muncă.

În același timp, practica economică din țara noastră ca și din alte țări socialiste demonstrează importanța categoriei de produs social **pentru exprimarea creșterii volumului și complexității legăturilor economice dintre ramuri și întreprinderi, pe baza adîncirii diviziunii sociale a muncii, precum și pentru determinarea structurii produsului social total și a economiei naționale.** Pentru determinarea acestora s-ar putea folosi mărimea valorii nou create în fiecare ramură, dar în acest caz s-ar face abstracție de cheltuiala de muncă trecută; or, fără luarea în considerație a muncii trecute, care este sursa valorii transferate asupra noilor produse, structura și mai ales eficiența producției nu pot fi pe deplin dezvăluite. De asemenea, calcularea produsului social global are o însemnătate deosebită pentru studierea proporțiilor economice principale la nivel macroeconomic, cum ar fi, de exemplu, proporția dintre producția mijloacelor de producție și producția obiectelor de consum.

În procesul studierii proceselor fundamentale ale reproducției, în conducerea și planificarea economiei naționale este necesară folosirea și a celei de-a doua forme de exprimare a produsului social total: **produsul social final.** Acesta arată **structura bunurilor materiale rezultate din procesul de producție într-o anumită perioadă** (un an), adică totalitatea valorilor de întrebuințare **finite**, care nu vor mai fi supuse altor prelucrări și ca atare pot intra direct în consumul societății (de aici și denumirea de produs social final). El exprimă rezultatul net al producției sociale, eliminînd, în general, calculul repetat. **Produsul social final cuprinde valoarea nou creată și valoarea transmisă de fondurile fixe (amortizarea) incorporate în bunurile finite, în stocurile de materii prime și semifabricate de la sfîrșitul perioadei respective, precum și în soldul comerțului exterior.**

Produsul social final este mai mic decît produsul global întrucît nu cuprinde valoarea materiilor prime și a materialelor consumate în decursul perioadei respective, dar este mai mare decît venitul național, întrucît cuprinde nu numai valoarea nou creată, ci și valoarea transmisă de fondurile fixe asupra noului produs, ca urmare a uzării lor. Așadar, calculul produsului social final înlătură efectul deformant al înregistrărilor repetate.

Produsul social final nu anulează necesitatea folosirii în conducerea și planificarea economiei naționale a produsului social global întrucît, în sine, nu reflectă corelațiile principale dintre diferitele compartimente ale producției. Prin excluderea produselor intermediare, el nu arată, de exemplu, ponderea reală a mijloacelor de producție în componența produsului social total.

Produsul social final arată cu exactitate cantitatea de produse finite care poate fi folosită de către societate în conformitate cu destinația acestora și, ca atare, este absolut necesară utilizarea lui în analiza procesului de reproducție. Cu ajutorul lui pot fi studiate mai aprofundat dinamica producției, eficacitatea activității economice și nivelul productivității muncii.

Pe de altă parte, utilitatea calculării produsului social atît într-o formă cît și în cealaltă constă și în aceea că diferența dintre mărimile lor pune în evidență într-un mod mai precis și pe o perioadă mai îndelungată cantitatea de produse intermediare necesare pentru crearea produsului social în vederea satisfacerii nevoii sociale în perspectivă. În acest sens, prezentarea produsului social în cele două forme reprezintă o modalitate economică importantă pentru așezarea planificării produsului social și a procesului de reproducție în ansamblu pe o bază mai solidă. Prin urmare, categoriile produsul social global și produsul social final sînt **categorii corelative, care nu se exclud, ci se presupun și se completează reciproc.**

Conținutul economic și producerea venitului național

VENITUL NAȚIONAL este acea parte din produsul social total care rămîne după scăderea fondului de înlocuire. Ca și în cazul produsului social total, din care face parte, conținutul venitului național trebuie privit — și în socialism — într-un dublu sens. **Din punct de vedere material,** el se compune din bunuri de consum, precum și din acea parte a mijloacelor de producție care a fost creată peste cantitatea necesară înlocuirii celor consumate în procesul de producție din perioada respectivă. **Sub aspect valoric,** venitul național însumează valoarea produsului pentru sine și valoarea produsului pentru societate.

Venitul național este o categorie economică ce reflectă relațiile dintre unitățile sferei productive, angajații lor și statul socialist cu privire la crearea, repartizarea și utilizarea rezultatelor muncii productive. Venitul național, în socialism, este rezultatul muncii nemijlocit sociale, iar repartizarea și utilizarea lui se fac în mod planificat, în interesul întregii societăți. Raportul dintre valoarea produsului pentru sine și valoarea produsului pentru societate nu mai oglindește contradicția antagonistă care, în capitalism, izvorăște din exploatarea muncii salariate, ci exprimă, într-o formă sintetică, împletirea intereselor fundamentale ale tuturor membrilor societății. De aceea, toți membrii societății socialiste sînt interesați în creșterea venitului național, atît a valorii produsului pentru sine cît și a valorii produsului pentru societate.

Prin mărimea și structura lui, venitul național are un **dublu rol**. Pe de o parte, el influențează hotărîtor reproducția socială, eficiența acesteia, creînd premisele tehnico-materiale pentru o productivitate ridicată a muncii și creșterea nivelului de trai al maselor. Pe de altă parte, venitul național exprimă și măsoară eficiența socială a muncii. Orice fel de muncă se afirmă ca fiind socialmente necesară numai în măsura în care contribuie la creșterea și diversificarea venitului național. Raportul dintre cheltuielile materiale de producție și rezultatele de ansamblu ale procesului de producție care, în fiecare întreprindere și ramură productivă, este reflectat în structura prețului de cost și în aceea a producției globale, la nivelul economiei naționale se regăsește însumat în raportul dintre fondul de înlocuire și venitul național. Pentru aceste motive, **venitul național pe locuitor sau pe lucrător ocupat în sfera productivă** și **rata creșterii venitului național** sînt acceptate, în teoria economică, drept cei mai expresivi indicatori ai productivității muncii sociale și ai eficienței întregii activități economice.

Venitul național se creează în sfera muncii productive.

Nicolae NICHITA
Petrea IOSUB

1) Vezi Em. Dobrescu, **Ritmul creșterii economice**, Editura politică, București, 1968, pag. 41—57.

MEDALION

HERBERT STEIN

O NUMIRE RECENTĂ în Consiliul experților economici al președintelui Nixon — a Marinei Whitman-von Neuman, fiica celebrului cofondator al teoriei jocurilor și prima femeie care a ocupat vreodată unul din cele trei locuri din Consiliu — a prilejuit evocarea unor nume de cercetători binecunoscuți care s-au perindat aici de la instalarea actualei administrații. Singurul expert din „vechea gardă" constituită în 1969, s-a constatat cu același prilej, este Herbert Stein, actualul conducător al grupului, care poartă răspunderea elaborării recomandărilor de politică economică într-o conjunctură internă și internațională deosebit de complexă.

Herbert Stein și-a făcut studiile și a obținut titlul de doctor în economie la Universitatea din Chicago, în anii premergători celui de-al doilea război mondial, marcați de criză, pe de o parte, de dezbateri animate în materie de teorie și de politică economică, pe de altă parte. După ce lucrează timp de șapte ani în instituții ale guvernului federal, intră în 1945 în aparatul Comitetului pentru dezvoltare economică (CED), unde devine în 1956 directorul cercetării științifice. Organizație formată din oameni de afaceri interesați în probleme fundamentale ale politicii economice a Statelor Unite, Comitetul pentru dezvoltare economică publică în anii postbelici o serie de lucrări asupra acestor probleme, mai ales asupra politicii fiscale, în a căror elaborare Herbert Stein are un rol diriguitor. Din 1967 intră în Brookings Institution, cunoscută organizație pentru studierea problemelor vieții publice, care își propune, între altele, să servească drept punte de legătură între cercetătorii din instituțiile academice și reprezentanții lumii de afaceri și ai aparatului de stat, în scopul mijlocirii unui flux sistematic de informații și cunoștințe spre și de la sediile de decizii din cadrul economiei americane. Concomitent, Herbert Stein rămîne consultant economic principal la CED. În 1969 survine numirea sa ca șef al grupului special desemnat de președintele Nixon pentru studierea problemelor politicii fiscale și bugetare și ca membru al Consiliului experților economici.

Activitatea economistului american de-a lungul a peste un sfert de veac este deci strîns legată de cercetarea problemelor de politică economică a S.U.A., de elaborarea unor idei directoare în acest domeniu și a unor modalități concrete de aplicare a lor în vederea soluționării diferitelor dificultăți specifice ale economiei americane — fenomenul inflaționist, șomajul, tendințele recesive din anii recenți. Un adevărat compendiu al ideilor lui Herbert Stein în aceste probleme îl constituie lucrarea sa „The Fiscal Revolution in America" apărută în 1969 (The University of Chicago Press, 526 pag.). Volumul se prezintă ca o originală istorie, faptică și epistemologică, a intervenției statului american în economie, începînd din deceniul al treilea și pînă în zilele noastre. Prin „revoluție fiscală" autorul are în vedere o schimbare radicală de mentalitate simbolizată prin două acte: în 1931, deci în plină criză economică, președintele Hoover recomandă o însemnată urcare de impozite într-un moment cînd șomajul este extrem de ridicat și cînd se întrevedea un mare deficit bugetar; în 1962 președintele Kenedy recomandă o însemnată **reducere** *de impozite într-un moment cînd șomajul era în urcare și se întrevedea un mare deficit bugetar. În esență, deci, este vorba de conceptul și instrumentul de politică economică denumit finanțare prin deficit sau finanțare compensatoare, esențial în evoluția postbelică a Statelor Unite și ale cărui origini, aplicații și implicații fac obiectul lucrării.*

Cercetătorul care urmărește viața economică din S.U.A. și care știe, bunăoară, că după, informațiile disponibile la această oră, bugetul federal se va încheia în anul fiscal în curs cu un deficit de aproape 40 miliarde de dolari, poate fi tentat să caute în cartea lui Herbert Stein indicii cu privire la perspective. După părerea economistului american, „revoluția fiscală" a atins într-adevăr în anii recenți un nou stadiu. „Politica fiscală, scrie el, s-a eliberat nu numai de ideea depășită a echilibrării bugetului, ci și de toate celelalte reguli, cum ar fi echilibrul la un nivel ridicat al ocupării, echilibrul pe ansamblul ciclului economic sau echilibrul modificărilor aduse impozitelor și cheltuielilor" (pag. 467). Întregul demers al autorului este aici strict pragmatic, pornind de la ideea, analitic fundamentată de el, că teoria economică nu a scos la iveală pînă acum corelații certe și stabile între măsurile de politică fiscală și comportamentul conjuncturii economice. „Ceea ce facem noi, scrie Herbert Stein în încheierea lucrării sale, va influența doctrina viitoare la fel de mult cît va influența doctrina actuală practica viitoare". El își vădește astfel încă o dată apartenența la acea pleiadă de economiști occidentali care asociază inextricabil în munca lor gîndirea economică și acțiunea în sfera economiei, poate nu fără oarecare preferință totuși pentru acțiune.

I. PĂDUREANU

IMPLICAȚII ALE FUNCȚIEI PRODUCTIVE A ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

(Urmare din pag. 14)

socialmente necesare pentru reproducerea ei. Aceste cheltuieli sporesc considerabil în condițiile revoluției științifice și tehnice, ca urmare a necesităților sporite de instruire și a altor nevoi de ordin spiritual pe care dezvoltarea actuală a forțelor de producție și a civilizației le impune. Ca atare, sporește sensibil și prețul ei. În socialism, forța de muncă încetează de a fi marfă, dar nevoile pentru reproducerea ei la un nivel calitativ superior, pentru a face față noilor locuri de muncă, cresc într-o măsură incomparabil mai mare decît în capitalism.

b) crește considerabil mărimea cheltuielilor afectate pentru promovarea revoluției științifice și tehnice; chiar în condițiile în care dau eficiență maximă, ceea ce nu se întîmplă întotdeauna, existînd un anumit coeficient de risc în fiecare cercetare, ele necesită constituirea unor fonduri crescînde de amortizare cu care se încarcă cheltuielile sociale de producție și implicit prețurile;

c) date fiind perfecționările continue ce se aduc producției ca urmare a dezvoltării științei și învățămîntului și care se reflectă în produse noi cu caracteristici superioare, scade considerabil ponderea producției comparabile, unde creșterea productivității muncii are ca efect reducerea valorii sociale și deci a prețurilor. Noile produse, încorporînd muncă de înaltă calificare, în mod inevitabil au și o valoare socială sporită.

RECUNOAȘTEREA caracterului productiv total sau parțial al cheltuielilor pentru dezvoltarea învățămîntului și științei, impune introducerea lor în costurile de producție, fiindcă numai astfel putem avea o imagine reală a valorii sociale a producției.

Procedînd astfel, se pune în discuție o nouă formulă cu privire la **finanțarea** acestor activități, avînd în vedere că întreprinderile vor trebui să cunoască cît mai exact cheltuielile necesare cu calificarea forței de muncă la toate nivelele, atît pentru exprimarea cît mai corectă a costurilor, cît și pentru calculele de rentabilitate.

O asemenea optică va impune inevitabil reexaminarea critică a conținutului produsului pentru sine și a produsului pentru societate (actualmente fiind îndeobște acceptat că suportarea tuturor cheltuielilor din învățămînt să se facă din plusprodus). Experiența pregătirii unor cadre direct la locul de muncă și includerea acestor cheltuieli în prețul de cost este revelatoare din acest punct de vedere, creînd în același timp premisele pentru degrevarea bugetului de asemenea cheltuieli și trecerea treptată a întregului învățămînt tehnic și economic pe principiul gestiunii economice proprii. În această perspectivă ne apropiem de părerea unor economiști [2]) și anume, că în viitor ministerele economice nu numai că vor trebui să dea comanda socială în ce privește numărul de cadre necesar și a specialităților ce trebuie incluse în sistemul învățămîntului în conformitate cu sarcinile planificate, dar în același timp și să asigure finanțarea pregătirii viitorilor specialiști în unitățile de învățămînt respective. Aceasta va avea o influență favorabilă asupra procesului de planificare în domeniul învățămîntului și al reducerii costurilor în acest sector de activitate, impulsionînd implicit urmărirea eficienței procesului de învățămînt în producție și în accelerarea creșterii economice.

În strînsă legătură cu funcția productivă a învățămîntului, se ridică și o altă problemă: mărimea **plusprodusului** creat în această sferă de activitate. După cum este cunoscut, realizarea plusprodusului, independent de forma socială pe care o îmbracă, constituie o trăsătură generală a sferei productive. După părerea noastră, revoluția științifică-tehnică, lărgind calitativ sfera muncitorului productiv-colectiv — în sensul deja arătat, — a determinat schimbări sensibile în ce privește modalitățile de creare și realizare a plusprodusului de către părțile lui componente.

Ideea marxistă a participării la procesul productiv „într-un mod mai direct sau mai puțin direct" sugerează că realizarea plusprodusului în forma sa materializată nu poate fi identificată cu factorii ce concură la producerea lui. Personal cred, că deși activitatea din sfera învățămîntului este productivă, lucrătorii din acest domeniu nu creează nemijlocit plusprodus. Chiar în condițiile trecerii în perspectivă a anumitor profile și nivele de învățămînt pe sistemul gestiunii economice proprii, nu se modifică datele problemei. Din această cauză, deși am susținut o serie de propuneri ale prof. Em. Dobrescu privind sfera muncii creatoare de venit național, expuse la dezbaterea științifică pe această problemă [3]), mi-am manifestat în același timp rezerva cu privire la stabilirea unei rate a plusprodusului pentru unele servicii de producție, care ar fi de exemplu activitatea din domeniul învățămîntului, întrucît ar avea oarecum — după părerea mea — un pronunțat caracter convențional. În fapt, activitatea din acest domeniu, sporind forța productivă a muncii, permite realizarea în mod **indirect** a plusprodusului și anume **prin intermediul muncitorului colectiv productiv.** Prin urmare, pentru acest gen de servicii de producție cred că nu ar trebui calculată o rată a plusprodusului, întrucît aceasta se realizează în producția finală ca rezultat comun al „personalului muncitoresc combinat". O excepție ar putea-o constitui activitatea de cercetare științifică depusă de cadrele din învățămînt pentru a putea fi asimilată cu cercetătorii din institutele de specialitate.

Cele de mai sus atestă că și trăsăturile sferei productive trebuie reexaminate în contextul mutațiilor provocate de revoluția științifică și tehnică.

DIN ACELEAȘI cauze apare necesară și o nouă definiție a noțiunii de **investiții.**

În dicționarul statistic-economic din 1962 editat de DCS, la pag. 191 găsim următoarea definiție: **„Investiții** — totalitate a cheltuielilor prin care se creează noi fonduri fixe, atît productive cît și neproductive, se dezvoltă, se perfecționează sau se reconstituiesc fonduri fixe existente".

Răsfoind același dicționar dar editat în 1969 (p. 363) constatăm că enunțarea acestei categorii urmează cu fidelitate definiția de mai sus (adăugîndu-se după cuvîntul „creează" cuvintele, „sau se achiziționează" deci nu este cazul să o mai repetăm. În esență se manifestă în formularea acestei categorii o optică de pe poziția identificării sferei producției materiale cu sfera productivă, deși distincțiile dintre ele au fost subliniate în literatura de specialitate încă din 1964 și reluate cu diferite alte prilejuri.

O asemenea optică sesizează investiția numai într-o formă strict materială. Este adevărat că definiția mai menționează: „Sînt asimilate" investițiilor o serie de cheltuieli între care și întreținerea și **instruirea** (sublinierea ns D.G.) cadrelor angajate la întreprinderi noi aflate în construcție **însă numai pînă la punerea lor în funcțiune** (idem D.G.). Această completare, deși justă, este departe de a da o definire completă a noțiunii de investiții în textura actuală a ierarhiei activităților sociale. Și aceasta întrucît ea nu precizează caracterul de investiții a cheltuielilor făcute cu sporirea forței de inițiativă și creativitate a ființei umane ce se realizează prin știință și învățămînt.

Investiția este prin excelență destinată sporirii producției și a eficienței muncii. Dar la realizarea acestor obiective concură, alături de mijloacele de producție și, avînd un rol din ce în ce mai mare, forța de muncă înzestrată cu un grad tot mai ridicat de calificare. În aceste noi împrejurări, atît știința cît și învățămîntul devin factori de expansiune economică, forțe de propulsiune socială.

În condițiile țării noastre, această problemă are o importanță cu atît mai mare dacă o judecăm în contextul măsurilor inițiate de partid pe linia realizării educației permanente.

Prin urmare, **trebuie considerate drept investiții totalitatea cheltuielilor ce se fac cu crearea, achiziționarea, perfecționarea sau reconstruirea fondurilor fixe, cu dezvoltarea științei și asimilarea ei în producție, precum și cu instruirea cadrelor la diferite nivele și sub diferite forme necesare realizării reproducției socialiste lărgite.**

Desigur că extinderea noțiunii de investiții în unele domenii socotite pînă de curînd „neproductive" nu este o chestiune ușoară, atît sub aspectul **calitativ** — respectiv al specificității lor față de investițiile în sens „clasic", cît și **cantitativ**, sub aspectul dimensionării lor.

Sub aspect calitativ apar — dacă ne-am putea exprima astfel — unele avantaje sau dezavantaje față de investițiile din producția materială. Ca **avantaje**, ar merita relevate următoarele: adaosul de investiții ca urmare a uzurii morale a cunoștințelor este, din punctul de vedere al mărimii, relativ mai redus, întrucît el se grefează pe acumulări de cunoștințe înregistrate; aceasta și explică rentabilitatea deosebit de ridicată a investițiilor din învățămînt în pofida duratei lor prelungite, o dată cu intrarea în producție a absolventului și a faptului că perioada sa activă de muncă durează în medie 35—40 de ani; mobilitatea în mișcarea acestor investiții încorporate în ființa umană și importanța ei pentru dezvoltarea armonioasă a economiei pe plan teritorial; sporirea longevității și de aici creșterea perioadei de activitate în care investiția din învățămînt și știință își dă roadele în mod gratuit; caracterul multiplicator al acestor investiții, ceea ce implică o impulsionare nu numai a sferei productive dar și a sferei neproductive (îndeosebi a serviciilor); în sfîrșit, de investițiile din învățămînt, concretizate în nivelul de instruire a unor grupuri, beneficiază întreaga națiune sau alte grupe.

Ca **dezavantaje**, cred că trebuie amintite următoarele aspecte: investițiile în învățămînt au durata de efectuare cea mai lungă, avînd în vedere că un proces educațional ține în medie 15—20 de ani. Numai după această perioadă se poate pune în mod practic problema recuperării. Ca atare, aici trebuie folosite modele de planificare pe termen lung și nu cele în general uzitate pe termen mediu sau scurt; investițiile din acest domeniu sînt suportate de o generație, dar roadele lor sînt culese în mică măsură de aceasta, ele revenind generațiilor viitoare. De aici importanța direcțiilor de orientare în modelele previzionale; în condițiile revoluției științifice-tehnice contemporane, uzura morală a cunoștințelor merge cu un pas mai rapid decît uzura morală a bunurilor materiale. De aici problematica ce o ridică procesul de reciclare și reciclare mai frecventă, ceea ce necesită investiții suplimentare; în sfîrșit, rezultatul investiției este foarte diferit de la om la om la același volum de cheltuieli. De aici importanța diferitelor nivele pentru învățămînt — pînă la care investiția este eficientă în funcție de capacitatea intelectuală a cursanților stabilită prin diferite metode de testare.

Toate aceste particularități ridică probleme dificile în cuantificarea eficienței economice a acestor investiții. Sub aspect cantitativ, mărimea investițiilor productive în domeniul științei sînt relativ mai lesne de determinat. Aspectul devine însă foarte complex cînd trecem la ceea ce ar trebui considerat investiții în învățămînt.

După cum se știe .o serie de economiști consideră că noțiunea de „investiții în învățămînt" nu poate fi asimilată numai cu cheltuielile care se fac pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a acestui sector. Pornind de la faptul că rezultatele activității din învățămînt se verifică în practică, ei consideră că o parte din cheltuielile curente ale învățămîntului au caracter de bunuri de consum durabile, iar altă parte au caracter de investiții Prof. T. W. Schultz, de exemplu, a apreciat în mod mai mult sau mai puțin convențional că ele se situează în jurul a 50%[4]) Un asemenea procent are avantajul că fiind la jumătatea intervalului, micșorează — din punct de vedere statistic — erorile posibile într-o extremă sau alta. În măsura în care nu poate fi găsită o altă soluție, el este desigur de preferat. Alți economiști consideră cheltuielile din învățămînt în totalitate ca avînd caracter productiv și deci putînd fi asimilate cu cheltuielile pentru investiții. Astfel, B.A. Weisbrod argumentează această teză, arătînd că 1% din cheltuielile pentru învățămîntul primar din SUA respectiv 66 milioane dol. (în acel an), sînt recuperate datorită faptului că populația își poate completa singură formularele de impunere la impozit, nefiind astfel necesară angajarea de salariați [5]).

[1]) O expunere mai amplă a celorlalte cauze am făcut-o în studiul: „Consecințe ale progresului tehnic asupra valorii mărfurilor" publicat în revista „Lupta de clasă" nr. 6/1968.

[2]) Vezi: V. Jamin: „Economia și învățămîntul" Voprosî Ekonomiki, nr. 2/1967, p. 50.

[3]) Vezi „Probleme economice" nr. 7 și 8/1970.

[4]) T. W. Schultz „Investment in Human Capital" American Economic Review, vol. LI, martie 1961.

[5]) B.A. Weisbrod „Education and investment in human capital". Journal of Political Economă, Oct. 1962, p. 106

FIȘE

■ În ziua de 28 februarie a.c., secția de Istoria gîndirii economice a Institutului de cercetări economice de pe lîngă Academia de Științe Sociale și Politice a organizat o nouă ședință de dezbateri științifice cu teme de gîndire și istorie economică.

S-au susținut următoarele comunicări: Acumularea capitalului în teoria și modelul lui J. Robinson — susținută de E. Cosmescu; Reforma agrară în India — susținută de A. Guha; Tratatul economic româno-german din martie 1939 — susținută de A. Niri; Cum și-a lucrat Ion Ionescu monografia jud. Dorohoi (1866) de dr. Gh. Dobre.

Comunicările au stîrnit un real interes fiind urmate de discuții la care au participat dr. Sută-Selejan, V. Pîlat, C. Sîrbu, E. Clima, A. Spiridon, A. Niri, A. Guha, M. Ciumara, E. Cosmescu. Lucrările ședinței au fost conduse de dr. Gh. Dobre și vor apărea într-unul din viitoarele numere ale Caietului „Studii de istorie a gîndirii economice".

Maximizarea profitului

■ Mult discutata teorie a lui Th. Kuhn privind evoluția științei este aplicată la unele aspecte ale dezvoltării științei economice de către B. J. Loasby în studiul **Hipothesis and Paradigm in the Theory of Firm** (Ipoteză și paradigmă în teoria întreprinderii), ECONOMIC JOURNAL, decembrie 1971. În spiritul concepției lui Th. Kuhn, autorul definește paradigma ca un concept mai larg decît teoria, un ansamblu de relații ce urmează a fi analizate și de metode, ipoteze și abstracții ce se aplică în mod curent studiului acestora. Paradigma nu se bazează pe o singură ipoteză, ci cuprinde ipoteze diferite privitoare la fenomenul studiat. Ea are o continuă fertilitate, rămînînd valabilă chiar dacă încercări particulare (bazate pe anumite ipoteze) eșuează în explicarea realității. În acest spirit este privită de către Loasby istoria teoriilor privind întreprinderea capitalistă. După părerea sa, în cazul de față paradigma o reprezintă ideea generală că întreprinderile capitaliste își călăuzesc activitatea urmărind maximizarea profitului. Ideea maximizării profitului, se spune, a fost aplicată în cele mai diverse moduri de diferiți teoreticieni; au fost avansate teorii bazate pe costurile marginale, teorii fundamentate pe echilibrul economic general, teorii legate de competiția perfectă și imperfectă, teorii comportamentale ș.a.m.d. Deși multe dintre aceste teorii au eșuat, spune Loasby, rămîne valabilă paradigma: studiul întreprinderii capitaliste trebuie inițiat din unghiul de vedere al maximizării profitului.

Plata pentru fonduri

■ Este oare necesar ca întreprinderile, paralel cu plata pentru mijloacele de producție, să plătească și pentru fondurile de producție? Răspunzînd la această întrebare, V. Senciagov, autorul articolului „Plata za fondî i eo stimuliruiușciaia rol" (Plata pentru fonduri și rolul ei stimulator), apărut în VOPROSI EKONOMIKI, nr. 1/1972, consideră că în sistemul anterior de relații ale întreprinderilor cu bugetul nu exista în U.R.S.S. un criteriu, precis și stabilit în prealabil, pentru determinarea limitelor în repartiția beneficiului între întreprindere și buget, ceea ce se reflecta în lipsa unei relații cantitative între creșterea eficienței producției și beneficiul rămas la dispoziția întreprinderii. Plata pentru fonduri, ca mărime normativă, exercită o influență asupra raționalizării distribuirii venitului net între întreprindere și buget. Această raționalizare constă în faptul că elementul asupra căruia se percepe plata nu este rezultatul financiar al producției (masa beneficiului), ci factorul care îl condiționează indirect (fondurile de producție).

PERSPECTIVE FAVORABILE ÎN COOPERAREA ECONOMICĂ ROMÂNO-ALGERIANĂ

RELAȚIILE ECONOMICE dintre Republica Socialistă România și Republica Algeriană Democratică și Populară, statornicite pe baza principiilor egalității în drepturi, avantajului reciproc, neamestecului în treburile interne și respectării independenței și suveranității naționale, s-au dezvoltat viguros în ultimii ani, corespunzător voinței și intereselor celor două popoare și state, îmbrăcînd formele cele mai moderne și dinamice existente în practica contemporană a relațiilor internaționale. Amplificarea și multiplicarea legăturilor economice dintre România și Algeria, dezvoltarea largă a schimbului de valori materiale, răspund unei necesități obiective, sînt expresia unui proces legic de adîncire a diviziunii muncii pe plan mondial, răspund intereselor progresului din cele două țări, creșterii bunăstării materiale și spirituale a popoarelor lor.

Avîntul continuu al economiei României, ca și cel al Algeriei, înflorirea și dezvoltarea multilaterală de sine stătătoare a națiunilor română și algeriană, promovarea cu consecvență de către aceste state a unei politici active de destindere, pace și colaborare internațională, constituie terenul fertil care permite lărgirea și diversificarea schimburilor comerciale și cooperarea tehnico-economică dintre cele două țări.

Poporul român, care a suferit el însuși secole de-a rîndul povara dominației străine și a asupririi imperialiste este animat de sentimente frățești și de solidaritate internaționalistă față de eforturile poporului algerian pentru lichidarea moștenirilor trecutului, de consolidare a independenței sale, cucerită cu jertfe grele, pentru realizarea de adînci prefaceri în viața economică și socială.

Pe măsura dezvoltării și diversificării relațiilor economice româno-algeriene, ele au fost reglementate sub raport juridic, prin înțelegeri, protocoluri și acorduri convenite între guvernele celor două țări. Astfel, în domeniul economic, între România și Algeria sînt în vigoare un acord comercial și de plăți, un acord de cooperare economică și un acord de colaborare tehnico-științifică, care se traduc în viață prin protocoluri și înțelegeri ce sînt semnate periodic între organizațiile economice de specialitate ale celor două țări.

Relațiile economice bilaterale s-au materializat la început mai ales sub forma schimburilor comerciale, realizate pe baza acordului comercial și de plăți, semnat la 15 martie 1965, acord care în februarie 1971 a fost rediscutat la București cu ocazia vizitei în țara noastră a ministrului algerian al comerțului și transformat într-un acord pe termen lung (1971—1973).

Schimburile comerciale dintre cele două țări s-au dezvoltat, înregistrînd, în ultimii ani, creșteri necunoscute în perioadele precedente. În anul 1971, volumul total al schimburilor comerciale realizat, a fost de 35 de ori mai mare decît nivelul anului 1966. Exporturile Algeriei către România au crescut în aceeași perioadă de peste 19 ori. Gama produselor care fac obiectul schimburilor comerciale s-a lărgit și diversificat de ambele părți, pe măsura dezvoltării economiei celor două țări. România exportă în Algeria instalații, mașini și utilaje, excavatoare, mașini-unelte, tractoare, motoare electrice, produse chimice etc. și importă minereu de fier, petrol, citrice, fosfați și alte produse ale industriei algeriene.

Relațiile economice româno-algeriene au intrat într-o nouă fază de dezvoltare începînd cu anul 1967, cînd s-a trecut la livrări de utilaje petroliere, în principal pentru foraj, cu acordarea de asistență tehnică pentru punerea în funcțiune a acestora și formarea de cadre autohtone, astfel încît să se asigure, în continuare, minuirea și folosirea lor, fără ajutor de peste hotare.

Ca urmare a tratativelor avute la Alger și la București, în cursul anului 1967, între delegații de specialiști români și algerieni, s-au semnat protocoluri prevăzînd dezvoltarea unor acțiuni de cooperare tehnico-economică și tehnico-științifică, între R. S. România și Republica Algeriană Democratică și Populară. Aceste tratative au fost continuate și finalizate în martie 1968 la București, cînd o delegație guvernamentală algeriană, condusă de ministrul algerian al industriei și energiei, a efectuat o vizită în România. În urma discuțiilor avute de delegația algeriană la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei, la Ministerul Chimiei și la Ministerul Comerțului Exterior, au fost semnate la 29 martie 1968 un acord de cooperare economică, un protocol de colaborare în domeniile petrolier și minier și un protocol privind schimburile de mărfuri pe anul respectiv.

Referindu-se la acordurile semnate, ministrul algerian al industriei și energiei, a declarat: „Pornind de la aceste baze foarte importante, care joacă un rol esențial în economia celor două țări, putem dezvolta o cooperare fondată, pe de o parte pe aportul tehnic și științific al României, pe de altă parte pe perspectivele de dezvoltare în Algeria".

Potrivit prevederilor acestor acorduri, partea română a efectuat în favoarea Algeriei studii și a livrat instalații și echipamente și a acordat asistență tehnică, în special, în industria petrolieră, în sectorul minier, în industria chimică, în exploatarea și prelucrarea lemnului.

Cooperarea economică româno-algeriană a continuat să se dezvolte în avantajul ambelor părți. Ea a fost adîncită și extinsă în urma înțelegerilor convenite cu ocazia vizitei la Alger, din august 1968, a ministrului român al afacerilor externe, efectuată la invitația ministrului algerian al afacerilor străine și a vizitei din februarie 1971 la București a ministrului algerian al comerțului, la invitația ministrului român al comerțului exterior. La Alger, miniștrii de externe român și algerian au semnat, la 22 august 1968, Acordul de colaborare tehnico-științifică, prevăzînd, între altele, cooperarea în domeniul perfecționării profesionale a unor cadre și specialiști, schimburi de informații și documentare în știință și tehnică.

Instalațiile de foraj și utilajele române au devenit familiare muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor algerieni. În colaborare cu specialiști români și cu ajutorul acestor utilaje tehnice românești, ei desfășoară o vastă activitate de punere în valoare a unor importante bogății naturale ce se află în subsolul Algeriei.

În baza acordurilor existente între cele două țări în Algeria se află un număr de specialiști români care lucrează în diferite domenii de activitate. Paralel cu formarea la locul de muncă a personalului tehnic autohton, capabil să asigure în condiții bune dezvoltarea în continuare a extracției și prelucrării resurselor naționale, în România se specializează în instituții și întreprinderi industriale, grupuri de tineri algerieni care ulterior vor lucra în ramurile de bază ale economiei Algeriei.

Un element nou al cooperării economice româno-algeriene și care evidențiază gradul de dezvoltare al acesteia îl constituie formarea de „societăți mixte" sau „grupuri mixte de lucru" avînd ca obiective executarea în comun, prin participarea directă a unor întreprinderi române alături de cele algeriene, la executarea unor lucrări de construcții, lucrări de foraje sau servicii.

Prezența întreprinderilor române de comerț exterior cu pavilioane și exponate la toate edițiile anuale ale Tîrgului Internațional de la Alger, precum și creșterea numărului delegațiilor economice ce au făcut, de ambele părți, vizite au contribuit la îmbunătățirea cunoașterii reciproce a potențialului economic și a calității tehnice a produselor fabricate de cele două țări, permițînd astfel să fie identificate noi domenii și posibilități de dezvoltare a colaborării economice româno-algeriene.

Bunele raporturi statornicite, pe baza principiilor unanim recunoscute, între Republica Socialistă România și Republica Algeriană Democratică și Populară, încă din perioada luptei poporului algerian pentru eliberare națională, perspectivele certe de dezvoltare pe care le au economiile celor două țări, interesul reciproc de cooperare economică, dau garanția dezvoltării multilaterale și în viitor a relațiilor economice româno-algeriene, spre binele popoarelor acestor state, al cauzei păcii și cooperării internaționale.

Nicolae IORDACHE

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

R.P. Bulgaria — India

În urma vizitei în India, a unei delegații comerciale bulgare, a fost semnat un protocol cu privire la schimbul de mărfuri reciproc pe anul 1972. Volumul livrărilor reciproce în anul 1970 a reprezentat 34,6 milioane leva valută. Bulgaria exportă în India mașini și utilaje, chimicale, produse farmaceutice, carbamid. Bulgaria a construit în India cîteva întreprinderi de conserve de fructe și legume, amidon și glucoză, acid sulfuric etc. În India lucrează specialiști bulgari în domeniul industriei ușoare, pomiculturii, legumiculturii, viticulturii și creșterii oilor.

În afară de cafea, ceai, mirodenii, arahide, produse din iută, bumbac, minereu de fier și de mangan, India livrează Bulgariei oțel și produse din oțel, chimicale, mijloace de transport și unele mașini — anunță agenția BTA.

R.S. Cehoslovacă — Austria

Andrej Barcak, ministrul comerțului exterior al Cehoslovaciei și Dr. Joseph Staribacher, ministrul industriei, comerțului și meseriilor al Austriei au semnat un acord de cooperare economică și industrială între cele două țări. Acordul prevede asistența mutuală a uzinelor cehoslovace și austriece în domeniul industriei chimice și al construcțiilor de mașini — menționează revista „Le commerce extérieur tchécoslovaque" nr. 1/1972.

„Țentrosoiuz" (U.R.S.S.) — relații cu peste 100 de țări

Cooperația de consum a U.R.S.S. — „Țentrosoiuz", a stabilit contacte cu organizații cooperatiste din peste 100 de țări ale lumii — precizează într-un articol revista „Vneșneaia Torgovlia" nr. 12/1971. În perioada 1966—1970, volumul comerțului exterior al „Țentrosoiuz" a sporit de peste 2 ori în comparație cu cincinalul anterior, reprezentînd 1 miliard ruble. În această perioadă schimbul de mărfuri cu cooperația de consum din Polonia a sporit de 2,3 ori, din R.P.D. Coreeană de 1,8 ori, Bulgaria — de 1,7 ori, România — de 1,5 ori, Ungaria — de 1,4 ori. Au sporit operațiunile de comerț exterior cu organizațiile cooperatiste ale unui șir de țări capitaliste dezvoltate.

R.S. Cehoslovacă — Spania

A fost semnat acordul pe termen lung privind relațiile comerciale dintre guvernele R.S. Cehoslovace și Spaniei în perioada 1972—1976. Acordul reglementează relațiile comerciale bilaterale pe baza clauzei națiunii celei mai favorizate și contribuie la dezvoltarea ulterioară a relațiilor economice dintre cele două țări.

R.P. Bulgaria — R.S.F. Iugoslavia

Acordul comercial pe termen lung pînă la 1975 între cele două țări prevede sporirea volumului livrărilor reciproce cu 20% anual. În același timp se prevede diversificarea sortimentului și creșterea ponderii mărfurilor industriale. Cele două țări vecine au stabilit relații și în alte domenii economice. Au fost construite două linii pentru transportul energiei electrice, care leagă sistemele energetice ale celor două țări. În prezent este în curs de construcție a treia linie de 400 kilovolți. Bulgaria și Iugoslavia colaborează în construcția de drumuri, fac schimb de specialiști și de licențe. Se statornicesc relații de cooperare între întreprinderile înrudite în domeniul metalurgiei, construcțiilor de mașini și industriei chimice.

REPERE

- **Noi zăcăminte** petrolifere au fost descoperite în Egipt, în zona deșertului occidental, la sud-vest de El Alamein. Se apreciază că, în prima fază de exploatare a zăcămintelor, va putea fi extrasă zilnic o cantitate de 3 000 de barili de țiței.

- **La Copenhaga** s-a desfășurat un seminar internațional consacrat perspectivelor de dezvoltare a relațiilor comerciale și industriale din țările scandinave, în cadrul căruia au fost dezbătute probleme ale dezvoltării comerțului cu țările socialiste. Președintele Uniunii exportatorilor danezi, Hansen, a declarat, după încheierea seminarului, că larga participare la lucrări constituie o mărturie a creșterii interesului față de extinderea comerțului țărilor scandinave cu țările socialiste.

- **La șantierele navale** din Split a fost lansată la apă prima navă construită în Iugoslavia pentru R. P. Chineză.

- **Japonia și Franța** au semnat un acord de cooperare în domeniul utilizării energiei nucleare în scopuri pașnice. Documentul stipulează o concentrare a cercetărilor în ceea ce privește stabilirea datelor tehnice pentru reactoare rapide.

- **În prezent**, în Bulgaria se produc pe locuitor, cîte 170 kg laminate, circa 12 kg plumb, 9 kg zinc, 4,6 kg cupru. În programul dezvoltării industriei metalurgice pentru perioada 1971—1990 se prevede ca producția de laminate să sporească de patru ori. Totodată, se prevăd diversificarea mai largă a sortimentelor, și îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale celor 40 000 de metalurgiști care lucrează în economia bulgară.

- **Balanța comercială** externă a Angliei a înregistrat anul trecut un excedent de 295 milioane de lire sterline, față de numai 7 milioane lire în 1970. În ceea ce privește balanța comercială a R.F.G., excedentul acesteia pe 1971 este evaluat la circa 16 miliarde mărci, deci aproximativ la același nivel ca în anul precedent. La rîndul său, Italia a redus deficitul balanței sale comerciale de la 1095 miliarde lire în 1970 la circa 570 miliarde, anul trecut.

- **Conform evaluărilor** făcute de „Petroleum Press Service", producția mondială de țiței s-a cifrat anul trecut la 2465 milioane de tone, cu o creștere de 5,5% față de nivelul atins în 1970 (un ritm mai lent decît în anii precedenți). Ca volum al extracției, pe primele locuri se situează S.U.A. și Uniunea Sovietică, urmate — la distanță — de Iran, Arabia Saudită, Venezuela, Kuweit, Libia ș.a.

R.P. BULGARIA

AGRICULTURA PE CALEA DEZVOLTĂRII INTENSIVE

CREŞTEREA intensivă a agriculturii în R. P. Bulgaria se realizează în mod planificat. Întrucît în Bulgaria aproape că nu există suprafeţe nefolosite, rezultă că viitoarele succese în agricultură sînt legate, în principal, de dezvoltarea ei intensivă. Numai pe baza unor factori ca întărirea şi extinderea bazei ei materiale şi tehnice, introducerea largă a metodelor ştiinţifice de conducere a agriculturii, a unor tehnologii moderne se pot obţine randamente maxime pe unitatea de suprafaţă de teren şi se poate asigura o cît mai mare eficienţă economică a producţiei agricole. Tocmai de aceea, Directivele Congresului al X-lea al P. C. Bulgar indică aceşti factori ca o condiţie hotărîtoare a dezvoltării viitoare a agriculturii : concentrarea şi specializarea producţiei, introducerea metodelor industriale şi a unor noi tehnologii prin înfiinţarea complexelor agro-industriale. Ca direcţie principală în construirea bazei tehnico-materiale a agriculturii şi ridicarea ei la nivelul cerinţelor actuale este preconizată extinderea mecanizării şi automatizării proceselor de producţie.

Dezvoltarea intensivă a agriculturii este ilustrată prin ritmul în care sporeşte producţia globală — în preţuri comparabile — pe un hectar de teren arabil. În timp ce în cursul celui de-al cincilea cincinal sporul a fost de 19,3%, în noul cincinal el urmează să atingă 26,3%. În mod corespunzător, producţia netă se prevede să crească cu 25,1% în cursul actualului cincinal faţă de 12,5% cu cît a crescut în cincinalul precedent, iar venitul net — cu 97,3% faţă de 28,6% în perioada 1966—1970.

Datele arată că, în urma utilizării factorilor intensivi, cheltuielile de producţie în agricultură se vor majora într-un ritm mai lent în perioada 1971—1975, că raporturile dintre indicatorii economici vor deveni mai favorabile, ceea ce reprezintă însuşi conţinutul dezvoltării intensive.

În cursul noului cincinal se prevede o creştere medie anuală a producţiei agricole cu 4,7% faţă de 3,3% cît s-a înregistrat în cel de-al cincilea cincinal ; ea urmează a fi obţinută, în principal, pe calea ridicării fertilităţii solului şi lărgirii producţiei zootehnice. În conformitate cu sarcinile trasate prin Directivele Congresului al X-lea al P. C. Bulgar, ritmul de dezvoltare în zootehnie va fi mai rapid în comparaţie cu cel ce se va realiza în cultura plantelor. (27,1% şi, respectiv, 25,3%). În ceea ce priveşte productivitatea muncii în agricultură, aceasta se va mări cu 51%.

Producţia medie anuală a produselor de bază ale agriculturii se prevede să atingă — în perioada 1971—1975 — circa 2,9 milioane tone boabe de cereale panificabile, 4,65 milioane tone boabe de cereale furajere, 2,8 milioane tone de fructe şi struguri, 2 milioane tone de legume, 510 mii tone de carne, 2,2 miliarde litri de lapte (cu un conţinut de grăsimi de 3,6%) şi 1,8 miliarde ouă.

O particularitate caracteristică a dezvoltării agriculturii bulgare în cursul ultimilor ani reprezintă constituirea de noi unităţi economice, aşa numitele complexe agro-industriale. În prezent, în ţară există 170 de complexe, care includ gospodării agricole cooperative de muncă, gospodării agricole de stat şi unele staţiuni de maşini şi tractoare, cuprinzînd 90% din suprafaţa cultivată a ţării. Ele reprezintă unităţi economice mari, capabile să înfăptuiască concentrarea şi specializarea în agricultură, să introducă în acest domeniu de activitate tehnologia şi metodele industriale.

UNUL DIN FACTORII de seamă ai dezvoltării intensive a agriculturii îl reprezintă continuarea construirii unei baze tehnico-materiale trainice, moderne. În acest scop, din cele 20 de miliarde leve cît s-a prevăzut în cursul celui de-al şaselea cincinal pentru investiţii (inclusiv pentru lucrările de proiectare şi cercetare) agriculturii i se rezervă fonduri de 2,9 miliarde leve. O imagine clară asupra creşterii deosebite a fondurilor pe care statul le alocă anual pentru dezvoltarea agriculturii este furnizată de următoarele date : în cursul anului 1952 investiţiile se ridicau la numai 75 milioane de leve, în 1970 ele au crescut la 481,6 milioane, pentru a atinge — în cursul actualului cincinal — o medie anuală de peste 580 milioane de leve. De remarcat că în perioada 1971—1975 mai mult de o treime din investiţiile în agricultură vor fi destinate pentru lucrări de construcţii-montaj, iar 33% pentru achiziţionarea de maşini şi aparatură.

În spiritul hotărîrilor de partid şi de stat se înfăptuieşte linia de concentrare maximă a investiţiilor în domeniile hotărîtoare ale agriculturii, şi anume : **asigurarea dezvoltării intensive a zootehniei, rezolvarea problemei furajelor, continuarea extinderii mecanizării şi, în special, introducerea mecanizării complexe.**

Investiţiile în zootehnie sînt dirijate spre crearea de complexe zootehnice noi, moderne, şi de centre de hibrizi, organizate pe baze industriale. O atenţie deosebită se acordă creşterii de porcine şi păsări, acestea fiind subramurile cele mai dinamice care se pretează la aplicarea unor tehnologii industriale. Astfel, numai pentru dezvoltarea activităţii de creştere a porcilor, în cursul cincinalului vor fi cheltuite 160 milioane de leve, urmînd să se construiască 37 complexe cu o capacitate de la 12 pînă la 110 mii de porci îngrăşaţi. Dintre aceste complexe, 17 vor intra în exploatare pînă la sfîrşitul acestui cincinal, iar în ele vor fi crescute peste 1,1 milioane de capete, ceea ce reprezintă 43% din numărul total al porcilor îngrăşaţi.

Pentru dezvoltarea aviculturii se prevăd a se cheltui 83 milioane de leve, îndeosebi în vederea construirii a 19 combinate pentru creşterea broilerilor şi a 17 unităţi pentru creşterea păsărilor ouătoare. Printre altele, vor fi construite cîteva filiale ale centrului de hibrizi, pentru a se asigura material de reproducţie în cantitate mai mare şi de calitate mai bună. Ca urmare, va spori sensibil numărul de păsări ; faţă de 11 milioane de capete în anul 1965 şi 34 milioane la sfîrşitul anului 1970, numai broilerii crescuţi în combinate vor atinge cifra de 47 milioane (65% din totalul cărnii de pasăre furnizată de sectorul socialist se va produce pe baza tehnologiilor industriale, moderne).

Fonduri importante se alocă şi pentru dezvoltarea creşterii vitelor cornute, respectiv pentru construirea unor noi ferme de vaci şi a unor noi capacităţi pentru îngrăşarea viţeilor, pentru extinderea creşterii oilor ş.a.

O condiţie importantă pentru realizarea sarcinilor legate de dezvoltarea creşterii animalelor este asigurarea unei balanţe furajere stabile. Şi aici, hotărîtoare este calea intensivă — introducerea soiurilor de mare productivitate, mărirea suprafeţelor irigate, extinderea chimizării, introducerea mecanizării complexe la cultivarea, strîngerea şi prelucrarea plantelor furajere. Atenţia principală va fi îndreptată spre asigurarea de furaje combinate şi amestecuri de furaje.

Ponderea principală în rezolvarea problemei furajelor revine porumbului, care n-a fost folosit pînă în prezent pe măsura posibilităţilor, cu toate că recoltele medii pe ţară au crescut de la 2 510 kg la hectar, în cursul celui de-al patrulea cincinal, la 3 690 kg în cel de-al cincilea şi la circa 4 000 kg în 1971. Posibilităţile de creştere, în viitor, a recoltelor la această cultură depind de introducerea hibrizilor de mare productivitate şi de extinderea chimizării, de efortul de a promova pe un front larg acele metode care dau rezultate superioare. Ceea ce va permite Bulgariei să obţină o recoltă de porumb la hectar care s-o apropie de grupul statelor celor mai avansate în această privinţă.

În ceea ce priveşte rolul irigaţiilor, se prevede ca — în cursul anului 1972 — din totalul de 1 200 000 ha suprafeţe irigate, 900 000 să fie udate prin folosirea „ploii artificiale" — tehnică de înaltă productivitate şi cu o rază mare de acţiune.

Ca rezultat al acţiunii factorilor intensivi vor continua să crească recoltele medii şi la celelalte culturi de bază. Merită să fie remarcat faptul că în ultimii cîţiva ani recoltele medii de grîu au sporit de 2,5 ori, cele de floarea soarelui — de 1,8 ori, de sfeclă de zahăr — de 1,9 ori, de cartofi — de 1,5 ori.

De asemenea, în scopul rezolvării integrale a problemei furajelor în cursul celui de-al şaselea cincinal, vor fi construite 16 noi fabrici de furaje, fiecare din ele cu o capacitate de 90 000 tone anual. Se prevede ca în 1975 Bulgaria să dispună de 33 fabrici de furaje, care vor produce la un loc peste 2,6 milioane tone de furaje combinate (producţia totală a acestora urmînd să atingă 4 milioane de tone).

MARE IMPORTANŢĂ pentru dezvoltarea intensivă a agriculturii R. P. Bulgaria are extinderea mecanizării, introducerea mecanizării complexe moderne, de înaltă productivitate, în creşterea şi recoltarea culturilor de bază, a unor culturi de legume şi zarzavaturi, precum şi în creşterea animalelor. Introducerea tehnologiilor industriale moderne în agricultură este de neconceput fără asigurarea ei cu tehnică de înaltă productivitate. Astfel, pentru nevoile mecanizării complexe în creşterea şi recoltarea culturilor de bază s-a prevăzut să se cheltuiască, în cursul cincinalului actual, 780 milioane de leve. La sfîrşitul anului 1975, agricultura bulgară va dispune de nu mai puţin de 136 000 de tractoare (în echivalent de 15 c.p.) şi 20 800 de combine, în timp ce Bulgaria capitalistă dispunea de numai 3 000 de tractoare. Dotarea cu tehnica cea mai înaltă şi de mare productivitate va permite, la sfîrşitul cincinalului, ca creşterea, recoltarea şi prelucrarea producţiei de bază şi auxiliare de grîu, porumb, orez, floarea soarelui şi sfeclă de zahăr să fie în întregime mecanizată.

Dezvoltarea intensivă a agriculturii este legată şi de introducerea mai largă a chimizării, de utilizarea unor cantităţi sporite de îngrăşăminte minerale, de extinderea luptei prin mijloace chimice împotriva bolilor şi dăunătorilor, de folosirea unei serii de produse chimice ca adaosuri în hrana animalelor. În cursul anului 1975, de exemplu, se vor asigura în medie 210 kg de îngrăşăminte chimice (100% substanţă activă) la un ha de pămînt cultivat.

Intregrarea ştiinţei agricole, concentrarea forţelor şi verigilor ştiinţifice în cadrul Academiei agricole, care a luat fiinţă pe lîngă Ministerul agriculturii şi industriei alimentare, creează condiţii favorabile pentru noi realizări, pentru intensificarea cercetărilor teoretice şi ştiinţifice, pentru corelarea lor cu nevoile practice, pentru introducerea mai rapidă şi mai eficientă a cuceririlor progresului tehnic în agricultură.

Un factor foarte important al dezvoltării intensive a agriculturii poate constitui, de asemenea, unirea eforturilor lucrătorilor ştiinţifici din domeniul agriculturii ţărilor membre ale CAER, în special întărirea şi lărgirea legăturilor rodnice şi a schimbului de experienţă.

Dezvoltarea intensivă a agriculturii în Bulgaria se află în strînsă legătură cu înfăptuirea importantei sarcini social-economice, trasată de Congresul al X-lea al P. C. Bulgar în construirea societăţii socialiste dezvoltate, şi anume : „...pe baza folosirii multilaterale a rezultatelor revoluţiei tehnico-ştiinţifice, creşterii productivităţii sociale a muncii şi dezvoltării economice rapide, să se asigure satisfacerea complexă, şi mai deplină, a necesităţilor materiale şi cerinţelor spirituale crescînde ale poporului, ridicarea conştiinţei lui socialiste". De aceea, utilizarea căii intensive se prezintă ca o condiţie principală a dezvoltării agriculturii, precum şi a întregii economii a Bulgariei socialiste.

Haim LEVI
„Ikonomiceski jivot"

DOCUMENTAR

ASCENSIUNI ŞI REGRESE ÎN IERARHIA MARILOR FIRME VEST EUROPENE

PERIOADA postbelică este caracterizată nu numai de însemnate modificări în raportul de forţe dintre capitalism şi socialism, în sensul creşterii influenţei acestuia din urmă, devenit sistem mondial, ci şi de o dezvoltare vizibil inegală a principalelor ţări occidentale, concretizată în ascensiuni şi regrese deopotrivă de semnificative. Alături de evoluţia produsului naţional brut (vezi Viaţa economică **nr. 3/1972), un alt domeniu în care se oglindeşte schimbarea raportului de forţe dintre principalele state capitaliste îl constituie vîrful piramidei celor mai mari întreprinderi industriale, societăţi de asigurare, bănci.**

ÎN ULTIMA VREME, presa internaţională a făcut cunoscute datele definitive pe anul 1970 ale celor mai mari firme occidentale. O astfel de listă, cuprinzînd cele mai mari 100 întreprinderi industriale vest-europene, a publicat, conform unei tradiţii, la sfîrşitul anului 1971, şi săptămînalul hamburghez **Die Zeit**, după care ea a fost preluată şi de alte publicaţii apusene. Criteriul ierarhizării societăţilor în cauză, în care nu se cuprind băncile şi societăţile de asigurări, este cifra lor de afaceri, în mărci vest-germane. Se atrage atenţia că la calcularea cifrei de afaceri s-a ţinut seama numai de filialele al căror capital este controlat într-o proporţie mai mare de 50% de societatea-mamă, ceea ce defavorizează (în ierarhia publicată dar nu şi în realitate) acele societăţi care deţin multe participaţii, dar minoritare. Acest fapt evidenţiază din capul locului caracterul relativ al oricărei comparaţii. Cu toate rezervele care se mai pot face referitor la rigurozitatea comparării mărimii unor întreprinderi din ramuri şi ţări diferite, o asemenea operaţie nu este lipsită de interes, mai ales dacă se ţine seama şi de situaţia din anii precedenţi.

Astfel, o privire chiar superficială, asupra clasamentului din 1970 în comparaţie cu cel din 1969 permite constatarea că, însumată, cifra de afaceri a societăţilor situate pe primele 25 locuri a crescut de la 263 miliarde mărci vest-germane la 303 miliarde, exprimînd un proces intens de concentrare a capitalului. O altă expresie a aceluiaşi proces este şi faptul că întreprinderea care ocupa în 1970 locul 50 (Brown Boveri) are o cifră de afaceri de 4,8 miliarde mărci, faţă de 3,9 miliarde cu cît figura ocupanta acestui loc (Pirelli) cu numai un an înainte. Afirmaţia rămîne valabilă şi pentru partea inferioară a clasamentului.

Privind provenienţa pe ţări a marilor întreprinderi care fac obiectul listei amintite şi mai ales evoluţia ei din anii imediat anteriori, două tendinţe se desprind cu claritate : în vreme ce numărul întreprinderilor vest-germane prezente între cele mai mari 100 firme vest-europene a crescut de la 25 în 1966 la 31 în 1970, cel al întreprinderilor britanice n-a încetat să scadă, de la 38 în 1966 la 33 în 1970, această din urmă cifră incluzînd şi cele două societăţi anglo-olandeze, Royal Dutch/Shell şi Unilever, care se menţin detaşat, în ordinea amintită, în fruntea listei. Dacă cele două tendinţe menţionate vor continua, ceea ce depinde în bună măsură de evoluţia conjuncturii din fiecare ţară, îndelungata supremaţie britanică în clasamentul de care ne ocupăm nu mai are decît o existenţă limitată, modificările de pînă acum sugerînd oricum un nou raport de forţe,

→

←

mai vizibil în cadrul unei ramuri sau alta. Acest fapt nu este lipsit de implicații în condițiile aderării Angliei la Piața Comună. O altă țară a cărei reprezentare în plutonul „celor 100" s-a diminuat în ultimii cîțiva ani este Franța: 18 întreprinderi în 1968, 16 în 1970. În clasament mai figurează: Italia (cu 6 întreprinderi), Olanda, Suedia și Elveția (cu cîte 4 fiecare), Belgia (3), Luxemburg (1). De remarcat că în 1968 Elveția deținea 7 întreprinderi în lista amintită.

Atrage, de asemenea, atenția faptul că în vreme ce majoritatea firmelor vest-germane și-au îmbunătățit uneori considerabil poziția în clasament, o serie de societăți britanice, dintre cele relativ importante, au pierdut locuri. Modificarea cea mai spectaculoasă, în cazul firmelor vest-germane, privește desigur pe Hoechst, care cîștigînd patru locuri a ajuns să ocupe poziția 9 în clasamentul general. În ascensiune față de 1969 sînt și alte firme vest-germane: AEG-Telefunken (18) cu patru locuri, Mannesmann (23) cu unsprezece etc. În același timp, firme ca British Leyland Motor (17), General Electric (20), National Coal Board (28), Dunlop (51) au regresat în clasament. National Coal Board (Anglia) este singura societate care a părăsit între 1969 și 1970 sfertul superior al clasamentului celor 100 și una din cele patru firme prezente în listă — toate britanice — a cărei cifră de afaceri s-a redus în 1970 față de anul anterior. Nou venită în rîndul celor mai mari 25 este firma siderurgică vest-germană Mannesmann, care în această perioadă a încheiat, după cum se știe, importante tranzacții internaționale — inclusiv de cooperare. În felul acesta, **în 1970 R.F.G. figurează cu 11 firme între primele 25 și cu 21 între primele 50, în vreme ce Anglia mai deține numai 5 și respectiv 9 întreprinderi.** Franța, a cărei creștere a produsului intern brut a fost superioară în 1970 celei a principalilor săi concurenți vest-europeni, și-a întărit pozițiile față de anul 1969, deținînd acum 9 întreprinderi între primele 50.

O expresie și mai pregnantă a modificării pe ansamblu a raportului de forțe între cele mai mari firme engleze și vest-germane și, în același timp, a concentrării capitalului o oferă evoluția cifrei de afaceri cumulate a societăților incluse în listă în fiecare an.

În raport cu cifra de afaceri anuală cumulată a firmelor engleze, cea a firmelor vest-germane reprezenta 74% în 1966, numai 61% în 1968, pentru a crește apoi la 94% în 1969 și 110% în 1970, în condițiile unui număr încă inferior de întreprnideri între primele 100.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ că mult mai expresive decît lista celor mai mari întreprinderi indiferent de profil, pe care nu o publicăm de această dată, sînt clasamentele pe ramuri de activitate. Cele 100 mari întreprinderi în cauză provin cu precădere din șase ramuri: chimie, siderurgie, petrol, automobile, electrotehnică și electronică și industrie alimentară. Alături de societățile aparținînd acestor ramuri sînt prezente și firme din industria aeronautică, a cauciucului și anvelopelor, a tutunului, a hîrtiei etc. Profilul divers al multor mari societăți și dificultatea delimitării cu exactitate a ponderii fiecărei activități atribuie însă o doză de relativitate și comparațiilor efectuate în cadrul aceleiași ramuri, ținînd seama mai ales de proliferarea conglomeratelor în Europa occidentală.

Astfel din **industria chimică**, în care este inclusă și producția de mase plastice, fibre sintetice și articole farmaceutice, sînt prezente în listă 13 întreprinderi (vezi tabelul). Se remarcă apropierea susținută a firmei vest-germane Hoechst, care ocupă acum locul secund (locul 4 în 1969), de societatea engleză Imperial Chemical Industries (ICI), ocupantă în continuare a primului loc. Montecatini-Edison pierde două locuri în vreme ce Saint Gobain, grație fuziunii cu Pont à Mousson, cîștigă trei locuri, Ciba și Geigy apar pentru prima oară regrupate.

Dintre cele 15 firme **metalurgice și siderurgice incluse** în listă, șapte sînt vest-germane, majoritatea grupate într-un pluton destul de compact în partea superioară a clasamentului, imediat după British Steel, ocupanta și în 1970 a primului loc.

Deși lista marilor constructori de **automobile** începe cu două firme vest-germane, prezența firmelor din R.F.G. este mai puțin evidentă decît în alte ramuri. În plus, unele din firmele incluse în această listă sînt de fapt filialele unor giganți de peste Ocean (Ford și Opel). De asemenea, în această ramură există o serie de acorduri nu numai pe plan național, ci și intereuropean. Comentînd acest fapt, revista franceză **Perspectives** (25 dec. 1971) scria: „s-ar putea ca în cîțiva ani aceste acorduri să facă fără obiect comparațiile intertări...".

În industria **petrolului** prima clasată — Shell, ca și în industria alimentară — Unilever — se găsesc la mare distanță de firmele concurente. În vîrful piramidei **industriei alimentare** se remarcă o prezență engleză masivă, cu tot sporul lent al cifrei de afaceri în ultimii ani.

În domeniul producției **de anvelope** principalele trei firme concurente vest-europene — Dunlop (Anglia), Pirelli (Italia) și Michelin (Franța) — au pierdut locuri în clasamentul general. Așa cum arătam într-un număr anterior (**Viața economică** nr 44/1971) profilul lor este mult mai variat decît producția de anvelope.

Reprezentarea **industriei aeronautice** a suferit o serie de modificări în 1970 prin pătrunderea între „cei 100" a societății franceze Aérospatiale, alături de reculul lui Rolls-Royce de pe locul 86 pe locul 98, prefigurare a momentelor dificile din toamna anului 1971 care aveau să culmineze cu naționalizarea.

Evoluția celor mai mari firme vest-europene în 1970, așa cum se reflectă ea în clasamentul „celor 100" oferă fără îndoială o imagine utilă asupra raportului de forțe dintre principalele țări vest-europene, ce nu se poate însă substitui tabloului de ansamblu, la conturarea căruia contribuie și alți indicatori. Acest tablou ar fi incomplet dacă n-am ține seama de faptul că în ciuda tuturor diferențelor de suprafață, populație, resurse, într-un cuvînt de potențial economic, există un număr restrîns de firme din țări capitaliste mici sau mijlocii care constituie concurenți dintre cei mai redutabili într-o ramură sau alta. În plus, în toate aceste țări există o masă de întreprinderi, care chiar dacă nu sînt suficient de mari pentru a fi incluse în liste ca cea de față, au — prin specializarea și capacitatea lor de inovare și adaptare — un cuvînt uneori destul de important de spus în definirea potențialului industrial al unei națiuni.

De asemenea, concentrarea financiară nu înseamnă întotdeauna și concentrarea producției în unități gigantice, așa cum cifrele care urmează ar lăsa să se creadă.

Dinu DRAGOMIRESCU

Cele mai mari întreprinderi vest-europene din cîteva ramuri în 1970

Locul ocupat		Societatea și țara	Cifra de afaceri (miliarde mărci)		Numărul de salariați (mii)
pe ansamblu	în ramură		1969	1970	
		Industria chimică			
6	1	ICI (Anglia)	11,9	12,8	194
9	2	Hoechst (R.F.G.)	8,9	11,5	139
10	3	Bayer (R.F.G.)	9,1	11,1	149
13	4	BASF (R.F.G.)	8,8	10,5	106
14	5	Montecatini-Edison (Italia)	9,0	10,4	162
24	6	AKZO (Olanda)	6,4	7,3	100
25	7	Rhône Poulenc (Franța)	7,2	7,2	120
33	8	Saint Gobain-Pont-à-Mousson (Franța)	3,7	5,8	115
34	9	Ciba-Geigy (Elveția)	—	5,8	68
35	10	Courtaulds (Anglia)	5,5	5,7	165
60	11	Ugine Kuhlmann (Franța)	3,6	4,1	46
61	12	Hoffmann La Roche (Elveția)	3,6	4,1	30
79	13	Solvay (Belgia)	2,7	3,0	42
		Industria siderurgică			
7	1	British Steel (Anglia)	10,5	12,7	255
12	2	Thyssen (R.F.G.)	9,1	10,8	106
23	3	Mannesmann (R.F.G.)	5,0	7,3	88
32	4	Krupp (R.F.G.)	5,4	6,0	80
36	5	Pechiney (Franța)	5,0	5,7	62
38	6	Metallgesellschaft (R.F.G.)	4,2	5,6	36
41	7	Rheinstahl (R.F.G.)	4,7	5,4	71
49	8	Arbed (Luxemburg)	4,2	4,8	36
55	9	Hoesch (R.F.G.)	4,5	4,5	53
65	10	Wendel-Sidelor (Franța)	2,7	3,8	44
67	11	Italsider (Italia)	3,5	3,8	44
72	12	Usinor (Franța)	2,7	3,4	37
78	13	Tube Investments (Anglia)	2,5	3,0	70
81	14	Cockerill (Belgia)	—	2,9	39
82	15	Salzgitter (R.F.G.)	2,6	2,9	53
		Industria automobilului			
3	1	Volkswagen (R.F.G.)	13,9	15,7	190
11	2	Daimler-Benz (R.F.G.)	9,0	11,0	144
15	3	Fiat (Italia)	8,3	10,0	184
16	4	Renault (Franța)	7,2	9,2	155
17	5	British Leyland Motor (Anglia)	8,5	8,9	199
44	6	Citroen (Franța)	5,0	6,1	91
45	7	Opel (R.F.G.)	4,8	5,1	58
46	8	Peugeot (Franța)	4,3	5,0	78
48	9	Ford (Anglia)	4,7	4,9	68
52	10	Ford (R.F.G.)	3,8	4,6	53
69	11	Volvo (Suedia)	3,1	3,7	38
93	12	Klöckner-Humboldt-Deutz (R.F.G.)	—	2,5	41
94	13	Joseph Lucas (Anglia)	2,2	2,4	83
95	14	Saab-Scania (Suedia)	—	2,4	28
		Industria electrotehnică și electronică			
4	1	Philips (Olanda)	13,1	15,2	359
8	2	Siemens (R.F.G.)	9,6	11,6	301
18	3	AEF-Telefunken (R.F.G.)	7,0	8,5	178
20	4	General Electric-English Electric (Anglia)	7,8	8,1	225
37	5	C.G.E. (Franța)	3,6	5,6	113
39	6	Bosch (R.F.G.)	4,7	5,5	119
50	7	Brown Boveri (Elveția)	3,8	4,8	96
68	8	Thomson Brandt (Franța)	3,4	3,7	90
80	9	IBM (R.F.G.)	2,5	3,0	22
88	10	ASEA (Suedia)	2,3	2,6	36
90	11	Thorn Electrical (Anglia)	2,5	2,5	77

Sursa: după Perspectives nr. 1231, 25 decembrie 1971.

UN COCTAIL DEPRESIV

ECONOMIA în țările apusene continuă să ofere același coctail depresiv în care dospesc prețurile, se închircesc volumele producției și în care componenta cea mai amară rămîne șomajul. Un milion de oameni sînt în căutare de lucru dincolo de Canalul Mînecii. Cinci sute de mii în Franța. Dacă consulți statisticile, deteriorarea e izbitoare. Un tabel grafic publicat de „Newsweek" arată că în comparație cu 1970, rata șomajului a crescut în Anglia de la 2,5 la 4,2; în Belgia de la 3 la 3,1; în Olanda de la 1,2 la 2,1; în Italia de la 3,1 la 3,2; în Franța de la 1,7 la 2,5; în R.F.G. de la 0,7 la 1,1. După standardele lor, americanilor, aceste cifre nu li se par deosebit de îngrijorătoare. Într-adevăr, comparată cu nivelu de șase la sută al ratei de șomaj în S.U.A., Europa occidentală arată mai bine. Este însă o simplă iluzie. De fapt producția scade, investițiile sînt mereu reduse, procentul de neutilizare a forței de muncă crește fără întrerupere. Dacă motoarele, cum se spune într-o metaforă preferată a economiștilor de peste Ocean, nu sînt total gripate, rateurile nu dovedesc însă o combustie normală.

Prin aspectul lor social, lucrurile capătă o mai limpede aparență. Masive demonstrații de stradă cheamă în Franța autoritățile în fața unor inexorabile răspunderi. Asigurarea și protejarea slujbelor e doleanța cea mai arzătoare. În Anglia, unde minerii ieșiseră de la 9 ianuarie la suprafață pentru revendicări vitale și iremisibile așteptînd timp de șapte săptămîni o rază de lumină mai nutrită cu care să poată coborî din nou în puțuri — și-au putut relua lucrul abia la 28 februarie. Cele ce se petrec în Italia, amintesc de tensiunea de pe piața muncii în perioada postbelică. Concediați din întreprinderile din Nordul industrial, muncitorii se întorc, cu insecuritatea după ei, în Sudul nu mai puțin aprig în nevoi decît în soare. Loc de întîlnire, de altfel, și pentru numeroși alți conaționali, refulați din industriile țărilor vest-europene unde lucraseră ca emigranți. Cale întoarsă către locurile de origine fac apoi și mulți lucrători spanioli, sau portughezi, sau ciprioți, plecați și ei să-și caute subzistența în țări vecine și cu industrie proliferată. Așadar, răvașele de drum se înmulțesc!

Să presupunem că prosperitatea ar putea reveni în ramurile azi lovite, observă un comentator occidental: șomajul nu va putea fi totuși resorbit. Fenomenul e de ordin structural. Alte întreprinderi sînt gata să elimine, în viitorul cel mai apropiat, numeroase brațe de muncă. Multe uzine vor lucra sub capacități. Industrii cum sînt de pildă cea a construcțiilor de vase în Anglia — sau exploatările carbonifere în R.F.G. — marchează un declin ireversibil. Nivelul creșterii economice în Europa de vest va rămîne anul acesta fără însemnătate. Republica Federală a Germaniei, a cărei poziție economică e socotită în mod curent a fi mai bună decît a altor țări occidentale, cum arată experții, nu se așteaptă la o creștere mai mare de 2—3%. Anglia și Italia sînt în expectativa unei creșteri mai sensibile — nu mai mare totuși de 4%. Franța, care înregistrase în 1971 un spor în producția ei internă de 5% — situîndu-se pe locul de frunte în Piața Comună, —, în 1972 își va putea menține cel mult ritmul atins anul trecut.

În fond, semnele prevestitoare sînt mai vechi. Multe depind de comerțul vest-european cu S.U.A. Între tendințele economiei nord-americane și cele din Europa occidentală, un echilibru pare însă greu de atins. Exact în perioada cînd anul trecut, S.U.A. părea să facă pași mai fermi pentru a ieși din recesiune, exploziile false ale motoarelor vest-europene se înmulțiseră. Un nou puseu de febră apărea pe graficul de recurențe al crizelor monetare. În pofida „celui mai însemnat acord monetar din istoria lumii" — cum a fost calificată convenția din decembrie 1971, uncia de aur cotează azi la Londra, la Paris, la Frankfurt, la Zürich, nu 38, ci 50 de dolari americani. Reluarea expansiunii, și slăbirea încordării de pe piața muncii, ar putea fi stimulată, evident, de o intensificare a schimburilor. În urma acordului, Europa occidentală speră să-și sporească vînzările în S.U.A. La rîndul lor S.U.A. nădăjduiesc să-și mărească exporturile în țările Pieței Comune. Dar ce instrument de măsură și ce etalon credibil ar putea fi inventat în răstimpul util, care să permită garanțiile și încrederea necesară în comerțul interoccidental, cînd atîția ani au trecut fără rezultate reale și atîtea compromisuri în materie de ajustări valutare s-au tot... compromis?! Antagonismul mediilor în contact, după cum se vede, fac metabolismul aproape imposibil. E adevărat că noi întîlniri de reglare între reprezentanții vest-europeni și americani ai comerțului se află pe calendar. După cum se cunoaște însă din atîtea alte împrejurări similare, din trecut, filozofia la care sînt reduși negociatorii, nu s-a schimbat: „Fiecare pentru sine, Dumnezeu pentru toți!" — ca în bine cunoscutul proverb francez. Mai sînt însă și... liber-cugetătorii!

Dinu HERVIAN

MONDORAMA

CONCEDIERILE CONTINUĂ

CU TOATE SPERANȚELE de revenire a economiei britanice în 1972 mai multe firme își reduc numărul de salariați. Societatea „Aron Rubber" a decis să închidă o fabrică de curele de transmisie și mase plastice de lingă Manchester și să concedieze 515 salariați de la 1 ianuarie 1972; fabrica de calculatoare și aparatură electronică americană „Honeywell" a comunicat sindicatelor că intenționează să-și reducă personalul cu mai multe sute de persoane în viitorul apropiat, după ce concediase 400 de persoane în primăvara anului 1971 din cauza diminuării comenzilor, în principal, de calculatoare și microîntrerupătoare.

ATENȚIE LA ZGOMOT!

UN RAPORT elaborat de „Comisia tehnică pentru studierea zgomotului" (de pe lîngă Ministerul Sănătății Publice din Franța) preconizează trei serii de măsuri de protejare a omului împotriva efectelor nocive ale zgomotului: colective, individuale și medicale. Dacă ultimele două se referă la echipamentul de protecție împotriva zgomotului și la necesitatea unor examene medicale periodice, măsurile colective se orientează către posibilitățile de a preveni însăși producerea zgomotelor cu o intensitate dăunătoare. Este vorba aici de luarea în considerare a factorilor de insonorizare la proiectarea și construirea localurilor de muncă (a izolației și absorbției fonice, a ecranelor protectoare, a corecției acustice etc.), la proiectarea, instalarea și funcționarea mașinilor și utilajelor, precum și la studierea condițiilor de muncă ale personalului respectiv.

Problemă, a cărei actualitate nu poate fi negată, dacă se ține cont de unele statistici publicate de Comitetul interministerial pentru informații din Franța, conform cărora zgomotul excesiv constituie cauza a 11% din accidentele de muncă, a 15% din numărul zilelor de lucru pierdute, precum și factorul determinant pentru 70% din cazurile de nevroză.

INDUSTRIE ORIENTATĂ APROAPE ÎN ÎNTREGIME SPRE EXPORT

DEZVOLTAREA rapidă a industriei chimice elvețiene, bazată pe o producție de masă, dar dispunînd de o piață internă restrînsă, s-a realizat mai ales prin găsirea de debușee externe. Astfel pe plan mondial, ea ocupă primul loc în ce privește raportul între export și cifra de afaceri, care se situează între 80 și 95%. În 1970, ca importanță, produsele chimice s-au situat pe locul doi la export după construcțiile de mașini. Din punct de vedere geografic, cea mai mare parte a exporturilor este orientată către țările membre O.C.D.E. și în special către țările cele mai industrializate.

DISPARIȚII ALARMANTE

UNIUNEA INTERNAȚIONALĂ pentru conservarea naturii și a resurselor naturale avertizează, în ultimul său raport anual, că peste 800 de specii de animale, mamifere și păsări, precum și 2 000 de plante sînt amenințate cu dispariția.

În raport se arată că din cele 359 de specii de animale dispărute din anul 1600 și pînă în prezent, mai puțin de jumătate au fost victime ale condițiilor naturale. În prezent acest raport s-a modificat drastic în... favoarea factorului distructiv uman. Restrîngerea rezervațiilor naturale, perfecționarea și extinderea exacerbată a vînătorii, poluarea mediului ambiant — sînt enumerate printre principalele păcate ale lui **homo sapiens.**

OREZ JAPONEZ PENTRU ȘOMERI AMERICANI

DACĂ nu au fost încă suficiente motivele de enervare împotriva japonezilor în cercurile industriale din Statele Unite, un nou prilej s-a ivit recent atunci cînd japonezii din orașul Kobé au trimis alimente pentru șomeri americani din Seattle. În baza frumosului obicei al „înfrățirii" între două orașe, locuitorii din Kobé se simt solidari cu cei din orașul nord-american. Emoționați de vestea că firma „Boeing", principalul patron din Seattle, a concediat trei sferturi din salariații săi și că șomajul a luat proporții dezastruoase în acest oraș, japonezii au trimis o jumătate tonă orez, tăiței și conserve locuitorilor. „Nici o dată nu m-am simțit atît de umilit", a declarat senatorul pentru Seattle.

ȘTIINȚĂ = EFICIENȚĂ

ÎN U.R.S.S. își desfășoară activitatea circa un milion de oameni de știință, numărul lor dublîndu-se la fiecare 5—6 ani, iar în domeniul științelor tehnice, fizico-matematice și economice, această creștere este și mai rapidă — menționează publicația „Soțialisticeskaia Industria". În afara cercetătorilor științifici profesioniști, aproximativ cinci milioane de persoane fac parte din asociații tehnico-științifice, iar Asociația unională a inventatorilor și raționalizatorilor are 5,8 milioane de membri.

Din totalul cheltuielilor alocate pentru sporirea avuției naționale, investițiile cele mai eficiente au devenit cele care se fac pentru dezvoltarea științei. Munca unui singur cercetător științific contribuie la sporirea producției în medie cu 50 000 de ruble anual. Pe seama folosirii la maximum a realizărilor științei și tehnicii, în cincinalul actual se prevede realizarea unor economii în industrie însumînd 40—42 miliarde ruble. Numai sporul producției în industrie — cu ajutorul științei — va echivala cu munca a 5,3 milioane de oameni.

LECTURĂ RAPIDĂ

ÎN CONDIȚIILE exploziei informaționale contemporane, problema lipsei de timp se pune cu tot mai multă acuitate. Una din căile economisirii sau „comprimării" acestui timp este sporirea vitezei de lectură. În peste 150 de orașe din S.U.A. funcționează în prezent școli speciale în care — contra unei taxe substanțiale de 300 dolari — cursanții asimilează metode de citire ultrarapidă. Peste 50.000 de persoane au absolvit în ultimii ani aceste cursuri, inclusiv personalul Casei Albe.

În general, specialiștii sînt unanimi în părerea că dublarea vitezei de lectură — pînă la 250-300 cuvinte pe minut — este pe deplin posibilă și accesibilă tuturor. Se realizează însă și performanțe uimitoare, cu mult peste aceste limite: după șapte săptămîni, cursanții unui institut de lectură rapidă din Atlanta au reușit să citească (fiind capabili să repovestească apoi în amănunțime) un roman în numai 25 de minute, cu o viteză de 1 400 cuvinte pe minut.

DESCONGESTIONAREA ȘOSELELOR

ÎN R. F. a Germaniei sînt în curs de construire o serie de autostrăzi cu 6 piste și se examinează noi planuri pentru a reglementa circulația căci numărul accidentelor atinge proporții dezastruoase. La 18 milioane autovehicule înregistrate în anul 1970, au avut loc peste 19 000 accidente mortale, iar din ianuarie pînă în octombrie 1971, alte 15 000 accidente. Descongestionarea șoselelor va fi realizată și prin construirea unor metrouri la Bonn, Köln, München și Frankfurt pe Main și prin extinderea sistemului de transport subteran din Hamburg.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

TRAFICUL FEROVIAR DE MĂRFURI

DEȘI CONCURAT asiduu de mijloace mai moderne, transportul feroviar de mărfuri s-a aflat — pe plan mondial — într-o ascensiune cvasipermanentă în ultimele două decenii. În același timp, datele furnizate de Biroul de statistică al O.N.U. evidențiază o evoluție și o situație net diferențiate în diferite regiuni ale lumii (vezi tabelul alăturat).

Atît în expresie absolută, cît și relativă (raportat la numărul locuitorilor), traficul feroviar de mărfuri din regiunile dezvoltate ale lumii depășește de multe ori pe cel realizat în regiunile în curs de dezvoltare. În perioada 1951—1970, cele mai mari ritmuri de creștere a acestui trafic s-au înregistrat în Asia și Europa, în timp ce pe continentul american (atît în partea sa de nord, cît și cea de sud) progresul a fost destul de lent.

Ca urmare, s-au modificat sensibil și ponderile regiunilor respective în traficul feroviar mondial de mărfuri. În 1951 traficul din America de Nord reprezenta aproape jumătate din cel mondial, devansînd întrucîtva cel european. În 1970, traficul feroviar european (inclusiv U.R.S.S.) se ridica la trei-cincimi din cel mondial, în timp ce ponderea traficului feroviar din America de Nord s-a redus la circa un sfert. Asia și-a mărit — în același interval — ponderea de la 6,2% la 10%, în timp ce America de Sud a ajuns să reprezinte doar circa 0,9%. Nivelul scăzut al dezvoltării economice și insuficiența investițiilor în infrastructură, alăturate dificultăților generate de relieful accidentat din numeroase țări în curs de dezvoltare, constituie tot atîtea frîne în calea extinderii rețelei de căi ferate, a traficului feroviar de mărfuri și călători. Iar rămînerea în urmă a transportului feroviar îngreunează, la rîndul ei, valorificarea bogățiilor naturale în întinse zone de glob, circulația bunurilor materiale, însuși progresul economic al regiunilor respective.

(miliarde t/km netto)

Regiunea	1951	1955	1960	1965	1970	1970/1951 (%)
Total mondial :	2222,0	2610,0	3338,0	4194.0	5015,0	225,7
din care :						
Africa	38,1	47,6	56,5	77,0	99,3	260,6
Asia	138,0	195,0	386,0	457,0	500,0	362,3
America de Sud	28,6	28.5	31,9	37,9	43,8	153,1
America de Nord	1053,0	1024,0	947,0	1177,0	1297.0	123,2
Europa	951,0	1301,0	1901,0	2424,0	3048,0	320,5
Oceania	12,2	13,9	15,1	20,6	27,2	223,0

Sursa : United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, ianuarie 1972.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X NR. 10 (445)
VINERI 10 MARTIE 1972
20 PAGINI 2 LEI

10

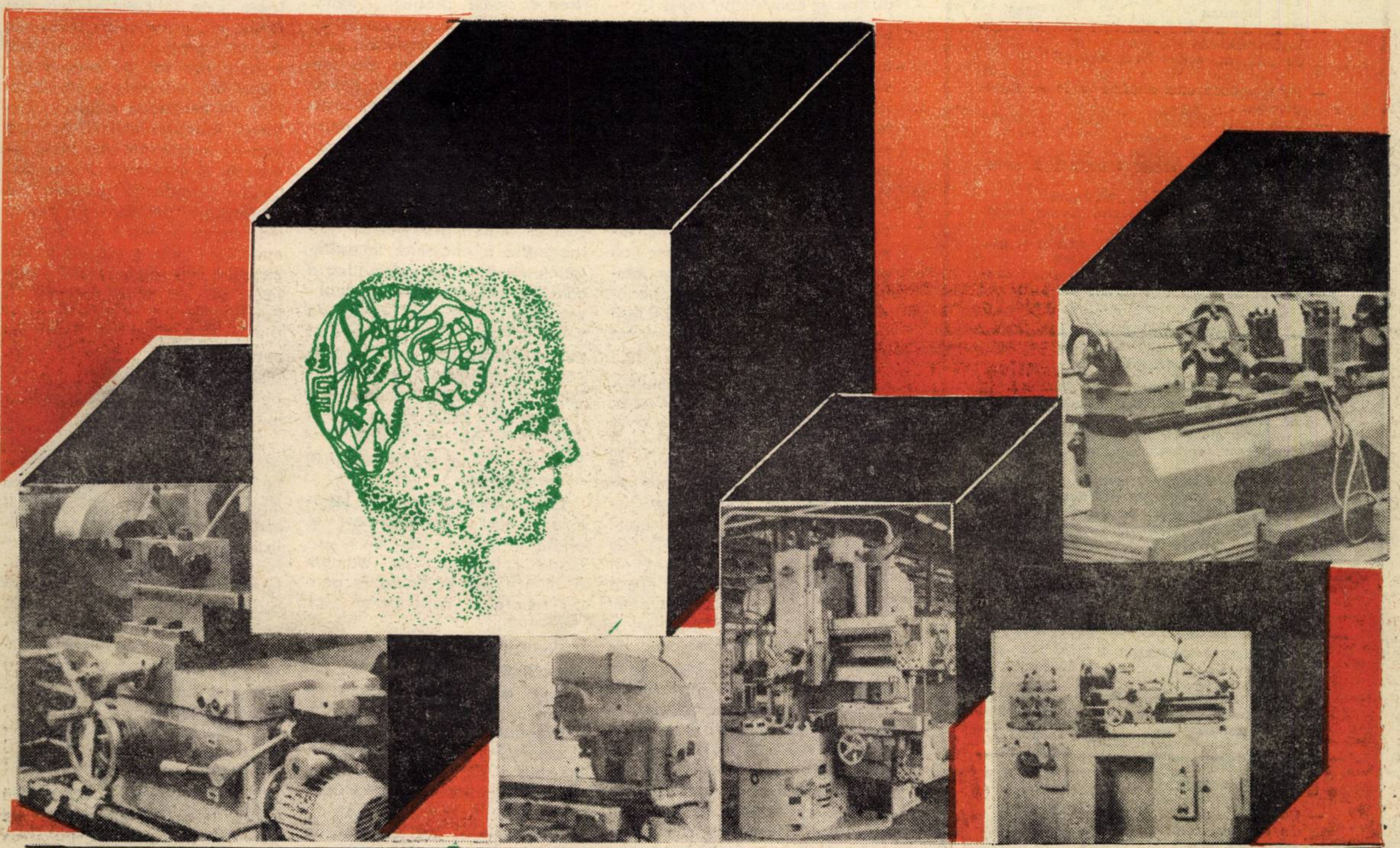

Innoirea, modernizarea și diversificarea produselor

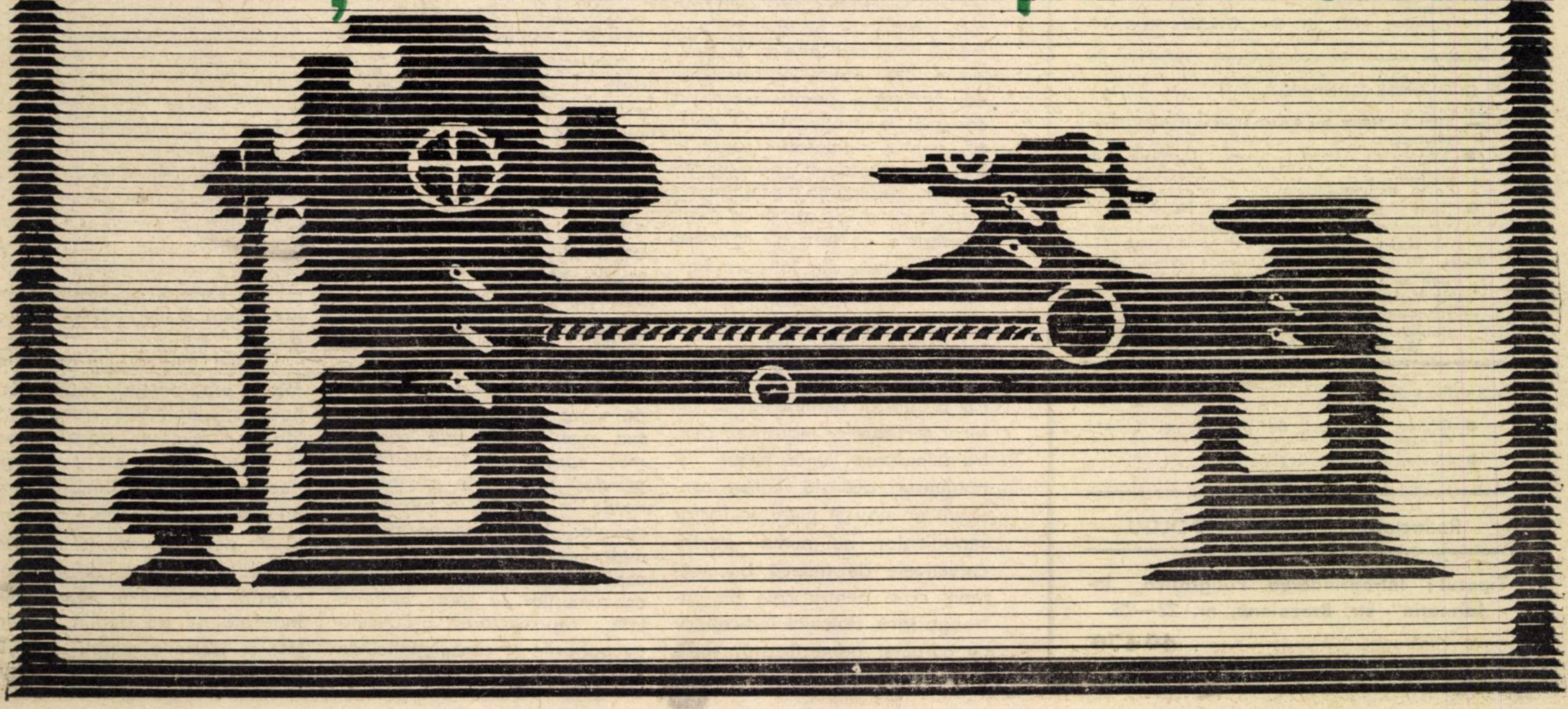

ANUL X **viața economică**

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

SUMARUL

Nr-ului 10 din 10 martie 1972

■ ECONOMIE NAȚIONALA

— Sincronizarea și accelerarea „pulsului" unui mecanism complex : INVESTIȚIILE
de **C. Damian** (pag. 3)
— Determinante ale eficienței economice în legumicultură
de conf. dr. **Sabin Nica Sirbești** (pag. 4)
— Pe marginea unei analize în 20 de întreprinderi :
— Cum poate fi accelerată viteza de rotație a mijloacelor circulante
de **Maria Ioniță**
— **Eficiență — concepție • acțiune • rezultate :**
„Pîrghia" tehnologiilor moderne
de **Aurel Boghici**, director Uzina mecanică fină - Sinaia (pag. 5)
— Controlul ierarhic operativ curent și gospodărirea mijloacelor circulante
de **Ion Drăghici**, directorul Direcției teritoriale de control și revizie nr. 4 - Brașov (pag. 7)

■ CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

— **Socialul în conducerea întreprinderii.**
• Normative de comportament
de **Honorina Cazacu**, cercetător științific principal, Centrul de cercetări sociologice
• Cum poate fi îmbunătățită conducerea colectivă
de **Maria Popescu**, cercetător științific principal — Institutul de filozofie
• „Cererea" și „oferta" de soluții sociologice
de dr **Gh. Chepeș**, director al Laboratorului de sociologie urbană al municipiului București (pag. 8—9)

— **Innoirea, modernizarea și diversificarea produselor**
de **V. Boescu** și **L. Țintea** (pag. 10—11)

— **Valorificarea superioară a materiilor prime naturale :** Țițeiul — de la sursă la consumator
de dr. ing. **Paul N. Ștefănescu**, Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale (pag. 13)

■ TEORII • IDEI

— **Consultație :**
În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid
Produsul social și venitul național — indicatori sintetici ai dezvoltării economice (II)
de **Nicolae Nichita, Petrea Iosub** (pag. 14)
— **Confruntări :**
Cultură economică și ideologie
de **L. Stroja** (pag. 15)
— Implicații ale funcției productive a învățămîntului asupra teoriei și practicii economice
de prof. univ. dr. **Dan Grindea** (pag. 16)

■ ECONOMIE MONDIALA

— **Țări africane pe calea progresului social-economic**
• Republica Africa Centrală : Eforturi concentrate
de **D. Dragomirescu**
• Republica Populară Congo : Imperativele unei dezvoltări independente
de **Radu Pascal** (pag. 17)
— R. P. Chineză : Îmblînzirea Fluviului Galben
de **V. Brăneanu**
— Însemnări din R. P. Polonă : Efort de gîndire și creație
de **A. Schor** (pag. 18)

IN SUPLIMENT :

• Oferte și cereri de produse și utilaje transferabile
• Curier economic-legislativ

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația"- str. Brezoianu, nr. 23—25.

40470

ACTUALITATEA

DEZVOLTAREA INTENSIV — CALITATIVĂ

RITMUL VIEȚII NOASTRE economice se caracterizează în aceste zile printr-un amplu și cuprinzător efort de perfecționare, raționalizare și organizare științifică în care sînt angrenați toți oamenii muncii, din toate domeniile activității productive. Conferința pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții, ca și Congresul cooperatorilor, prin dezbaterile aprofundate pe care le-au prilejuit, prin ideile și posibilitățile noi pe care le-au pus în valoare, prin hotărîrile adoptate, au generat o atmosferă de emulație creatoare în toate întreprinderile, șantierele, fermele și cooperativele agricole de producție ale țării. Dacă am încerca să definim această atmosferă, am putea spune că ea este caracterizată de **ambiția** autodepășirii, perfecționării, de **certitudinea** posibilității valorificării a noi și importante rezerve.

În spiritul practicii permanente de lucru a conducerii partidului și statului nostru de a se consulta cu făuritorii de bunuri materiale asupra modului în care se înfăptuiesc sarcinile de producție, de a cunoaște nemijlocit munca și problemele care preocupă colectivele de muncitori, tehnicieni și ingineri pe linia modernizării continue a producției, ridicării eficienței economice a întreprinderilor, a avut loc, săptămîna trecută, **vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu** într-o serie de întreprinderi industriale bucureștene. Această vizită a prilejuit un fructuos dialog al secretarului general al partidului cu colectivele de oameni ai muncii, cu factorii responsabili din uzine și centrale, din ministerul de resort — în jurul problemelor de bază care stau în fața industriei noastre. În toate întreprinderile vizitate — „Grivița roșie", IPRS-Băneasa, uzinele din zona sudică a Capitalei — muncitorii, tehnicienii, inginerii, cadrele de conducere și-au reafirmat hotărîrea de a munci neobosit pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de producție, pentru creșterea continuă a productivității muncii, pentru ridicarea gradului de tehnicitate a produselor, pentru reducerea prețului de cost. Urmînd la scurt timp după Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi, centrale industriale și de construcții, în cadrul căreia secretarul general al partidului a direcționat liniile principale pentru progresul neîntrerupt al tuturor sectoarelor industriei, pentru lichidarea unor lipsuri și neajunsuri, această vizită a constituit un nou și puternic factor mobilizator nu numai pentru colectivele de muncă bucureștene, ci și pentru cele din întreaga țară, datorită indicațiilor cu caracter generalizator valabile pentru întreaga industrie.

IN LUMINA ACESTOR INDICAȚII, a sarcinilor care stau în fața economiei naționale, se întreprind în prezent, în toate unitățile de producție, acțiuni concrete, au loc largi dezbateri. Toate acestea se desfășoară pe fundalul rezultatelor bune înregistrate în producție în primele două luni ale anului. Efortul pentru sporirea eficienței producției materiale, pentru ridicarea calitativă a întregii noastre activități economice constituie una din sarcinile fundamentale ale etapei actuale. Prin economisirea muncii vii și materializate, a muncii sociale în general, prin sporirea în ritm susținut a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, a prețului de cost, creșterea gradului de rentabilității, a eficienței investițiilor, îmbunătățirea sistematică a calității producției — se realizează un spor mai mare de venit național, creîndu-se tot mai multe resurse pentru dezvoltarea și perfecționarea forțelor de producție pentru mărirea avuției naționale și, în același timp noi posibilități pentru ridicarea nivelului de trai al populației.

Cîteva exemplificări în legătură cu toate aceste probleme, aflate în prezent în centrul atenției colectivelor de oameni ai muncii, sînt edificatoare pentru reliefarea importanței lor deosebite.

Realizarea unei înalte productivități a muncii trebuie să devină un factor esențial al creșterii producției industriale. Creșterea cu numai 1% a productivității muncii echivalează, în anul 1972, cu un spor de peste 3,5 miliarde lei producție industrială. Aceste cifre ilustrează cît de mari sînt posibilitățile de progres în acest domeniu și cît de important este ca fiecare muncitor, tehnician, inginer, cadru de conducere să devină un participant activ în activitatea generală pentru îndeplinirea acestei sarcini, pentru promovarea factorilor intensivi ai creșterii economice.

Reducerea cheltuielilor materiale și în general a costurilor de producție constituie o altă problemă de stringentă actualitate, scoasă în evidență de faptul că aproximativ 25 la sută din sporul venitului național în actualul cincinal urmează să se realizeze pe seama reducerii cheltuielilor materiale de producție. Este edificator faptul că diminuarea cu 1% a ponderii cheltuielilor materiale de producție în produsul social înseamnă aproximativ 4 miliarde lei spor de venit național. Toate acestea scot în evidență sarcinile mari care revin fiecărei întreprinderi industriale privind punerea în valoare a tuturor resurselor, îmbunătățirea programelor de măsuri complexe, începînd cu normarea strictă a consumurilor la toate materialele, reproiectarea produselor cu gabarite și caracteristici depășite, îmbunătățirea tehnologiilor și rețetelor de fabricație, pînă la valorificarea superioară a materiilor prime și extinderea folosirii înlocuitorilor.

Folosirea capacităților de producție la parametrii proiectați, utilizarea mai eficientă a acestora se înscriu, de asemenea, printre sarcinile de cea mai mare însemnătate care stau în fața tuturor unităților industriale. Este suficient să amintim faptul că, în acest an, 45% din sporul producției industriale trebuie realizat pe seama utilizării mai eficiente a capacităților de producție aflate în dotarea întreprinderilor. Aceasta impune o folosire mai bună — intensiv și extensiv — a potențialului productiv existent o preocupare permanentă pentru traducerea în viață a angajamentului : **„nici o mașină și nici un utilaj sub randamentul planificat, nici un minut nelucrat !".** Este evident că economia noastră dispune încă de mari rezerve în domeniul folosirii complete a capacităților de producție, a timpului de lucru și a forței de muncă.

Am văzut în multe din exemplele anterioare ce echivalențe impresionante are modesta cifră 1 (unu). La amploarea și forța economiei noastre socialiste, un singur procent de „mai bine" înseamnă milioane și miliarde de lei. Iată, în aceeași ordine de idei, alte exemple concludente : un minut de lucru se materializează în aproape 1,4 milioane lei ; creșterea cu 0,1 a coeficientului de schimburi înseamnă circa 20 miliarde lei ; reducerea cu 1% a prețului de cost înseamnă circa 10 miliarde lei economii.

O componentă inseparabilă a tuturor acestor preocupări de actualitate vizînd desăvîrșirea vieții noastre economice, o constituie problema ridicării **nivelului calitativ al tuturor produselor** industriei noastre. Numai în măsura în care produsele reușesc, prin însușirile lor calitative, să satisfacă în mod corespunzător necesitățile producției și consumului, exigențele pieței interne sau externe se poate vorbi de o eficiență reală a muncii sociale. Realizarea unei strînse și permanente legături între institutele de proiectare-cercetare, învățămîntul tehnic și economic superior și producție, reprezintă o condiție de bază pentru înfăptuirea sarcinilor de mare răspundere stabilite în domeniul înnoirii și modernizării producției, ridicării calității produselor.

Spiritul exigent cu care tratăm problemele dezvoltării noastre, unghiurile intensiv-calitative sub care abordăm toate aspectele ridicării întregii noastre activități demonstrează nu numai o preocupare constantă de perfecționare, ci și cotele înalte atinse de dezvoltarea noastră economică. Aceste cote îndreptățesc pe deplin exigențele și sarcinile mereu sporite pe care ni le punem în față.

Sincronizarea și accelerarea „pulsului" unui mecanism complex:

INVESTIȚIILE

ÎN ANSAMBLUL ACTIVITĂȚII de construcții-montaj a Ministerului Construcțiilor Industriale planul este în 1972 cu peste 11% mai mare față de cel executat în perioada corespunzătoare din anul trecut. Volumul realizat în lunile ianuarie și februarie a.c. a totalizat 12,8% din planul anual. Întrucît pe trimestrul I sarcina planificată este de 21,6%, rezultă că pentru înfăptuirea ei, ritmul mediu zilnic de lucru trebuie să fie accelerat în luna martie.

Efortul principal în accelerarea ritmului de realizare a lucrărilor de investiții este evident că trebuie să fie orientat, în primul rînd, spre obiectivele majore, spre cele restante, și îndeosebi la trusturile de construcții a căror activitate nu este pe deplin satisfăcătoare. De exemplu, în primele două luni din acest an, Trustul de construcții industriale din Iași a realizat numai 51,6% din planul pe trimestrul I și 11,8% din sarcinile valorice anuale. Unui asemenea ritm, i-ar trebui... aproape 17 luni ca să execute volumul de lucrări planificat pe întregul an!

Unii factori responsabili din cadrul trustului și de la șantierele sale invocă drept argument justificativ pentru rămînerea în urmă perioadele de ger accentuat din această iarnă. Valorile de temperaturi scăzute au existat, de pildă, și în județele transilvănene, dar la trusturile Ministerului Construcțiilor Industriale ce acționează în această zonă, rezultatele s-au situat la un nivel mult superior (T.C.I.-Cluj a executat 14% din planul anual, iar T.C.I.-Brașov — 13,3%), **oferind garanția realizării în primul trimestru a cel puțin 20—21% din sarcina pe 1972.**

Realitatea este că realizările mici obținute de trustul din Iași în primele două luni, nu se datoresc, în principal, timpului nefavorabil, ci unor carențe manifestate în activitate. Aici nu au fost valorificate cu spirit gospodăresc, de previziune, toate condițiile de care dispunea pentru pregătirea din vreme a activității pe timp de iarnă, pentru asigurarea fronturilor de lucru necesare.

Numeroase echipe puteau fi concentrate, de exemplu, la **operațiile interioare** din hala nouă de la Uzina de fire sintetice, dar nu s-a insistat îndeajuns pe lîngă subantrepriza de specialitate, pentru a o determina să realizeze în timp util instalația de încălzire; la aceeași investiție, deși au fost în cele două luni unele perioade cu valori constante de temperatură care permiteau — bineînțeles, cu amenajările de protecție corespunzătoare — **turnarea betoanelor** la turnurile secției de filare, glisarea acestora a fost tărăgănată pînă acum, tot datorită lipsei de pregătire. Proiectele pentru lucrările de la Fabrica de antibiotice au sosit cu întîrziere, datorită **refacerii unor soluții**, însă după primirea lor constructorul, în loc să acționeze energic pentru recuperarea timpului pierdut, a accentuat rămînerea în urmă, **desfășurîndu-se** simultan **la prea multe obiecte** pe care nu le-a putut asigura cu mijloace de producție. Șantierul de la Vaslui al aceluiași trust, care execută lucrările de pe platforma industrială, a neglijat terminarea drumurilor, care ar fi dat posibilitatea de a se trece în mod organizat la executarea umpluturilor pentru racordul de cale ferată.

De reținut că în toate aceste cazuri, ca și în altele pe care nu le mai enumerăm, nu e vorba numai de o orientare greșită. **Problema îmbracă aspectul unei încălcări a disciplinei de plan.** Căci graficele anexă la proiectul de organizare pentru perioada de timp friguros precizau, pe obiecte, stadiile ce trebuiau atinse la 15 noiembrie 1971 și eșalonarea evoluției lor ulterioare, stabilindu-se pe această bază cantitățile de lucrări. Or, trustul nu și-a respectat propria programare. Insuficienta preocupare pentru **crearea fronturilor de lucru** prin montarea cofrajelor și armăturilor, pentru

- **Anul nu are 17 luni, deci restanțele se cer grabnic recuperate.**
- **De ce încălcarea graficelor de lucru?**
- **Condiții sine qua non: concepția de perspectivă și organizarea minuțioasă.**
- **„Deschideri" necesare — elaborarea documentației de execuție și finanțarea...**

buna funcționare a stațiilor de betoane, pentru **alimentarea lor cu căldură,** a făcut ca în luna ianuarie să nu se realizeze decît o treime din volumul de betoane pe care și-l propusese trustul. Mai mult, la un moment dat s-a ajuns chiar în situația să se ceară furnizorilor sistarea livrărilor de ciment! Semnificativ este și faptul că în aceeași lună, trustul avea în depozite cantități apreciabile de tîmplărie metalică, obținută — după mari insistențe — pentru închiderea unor hale, pe care nu o putea monta pentru că halele respective... încă nu aveau pereți.

Situația T.C.I.-Iași nu reprezintă singura unitate de execuție a Ministerului Construcțiilor Industriale care a înregistrat restanțe. Trustul de construcții din Craiova a executat în două luni numai jumătate din sarcina trimestrială; cel din București nu s-a încadrat în ritmul care să-i permită importanta creștere de plan (peste 19%) din acest an; Trustul de lucrări speciale și cel de izolații (care au întîmpinat și dificultăți cauzate de nedeschiderea la timp a fronturilor de lucru de către constructori), ca și Întreprinderea de construcții agrozootehnice — Galați au consumat două luni, adică a șasea parte din an, pentru a realiza doar o zecime din valoarea de lucrări prevăzută pe 1972. **Proporții nesatisfăcătoare de îndeplinire a planului de construcții-montaj au fost înregistrate la o serie de investiții atacate în anul trecut, sau chiar mai înainte,** cum ar fi unele noi instalații la Combinatul chimic — Rîmnicu Vîlcea, de la Pitești, dezvoltarea Fabricilor de ciment de la Tîrgu Jiu și Fieni, a Fabricii de zahăr de la Roman ș.a.

ÎN PREZENT, eforturile șantierelor de construcții industriale trebuie canalizate cu precădere spre acele categorii de lucrări care sînt mai puțin influențate de condițiile meteorologice. De asemenea, trebuie luate toate măsurile menite să asigure livrarea pe șantiere a utilajelor conform graficelor stabilite nu numai ca tonaj, ci avînd grijă ca ele să corespundă fluxului tehnologic al montajului. Analizele concrete în cadrul fiecărui obiectiv de investiții, cu participarea tuturor factorilor implicați și stabilirea unor măsuri și soluții concrete, trebuie să contribuie la accelerarea ritmului de realizare a obiectivelor de investiții.

În unele cazuri există în stoc un volum important de utilaje destinate noilor investiții. Montarea lor trebuie urgentată, din mai multe motive: aceasta va aduce, valoric și fizic, o contribuție importantă la realizarea planului de investiții-construcții; va înlesni respectarea termenelor de punere în funcțiune și a angajamentelor de devansare a acestora, îndeosebi la obiectivele și capacitățile care urmează a-și începe producția în trimestrele II—III; va permite trusturilor specializate în montaje și instalații să-și dezvolte activitatea la nivelul impus de sarcinile planificate pe 1972 care, în acest sector, marchează o creștere considerabil mai mare decît media pe minister.

În ce privește lucrările de construcții-montaj propriu-zise, în afara celor legate de asigurarea condițiilor unei desfășurări normale a instalării echipamentelor tehnologice, **este necesar să se pună accentul pe săpături, turnări de fundații, montarea de prefabricate din beton armat și construcții metalice.** Fiind vorba de operații deservite de utilaje grele, se impune **generalizarea folosirii acestora în două schimburi și extinderea schimbului III,** ceea ce presupune o minuțioasă organizare, vizînd deopotrivă buna aprovizionare tehnico-materială (inclusiv cu carburanți și lubrifianți), întreținerea corespunzătoare a mijloacelor mecanice, extinderea contractării lucrărilor de plan fizic, respectarea riguroasă a fișelor tehnologice.

Atît intensificarea ritmului de execuție, cît și îndeplinirea sarcinii privind productivitatea muncii, care la Ministerul Construcțiilor Industriale se caracterizează printr-o creștere deosebit de accentuată în acest an, pun cu toată acuitatea problema **valorificării integrale a potențialului productiv.** La o serie de șantiere și trusturi, primele două luni ale anului nu au adus îmbunătățirea așteptată în folosirea timpului de lucru; întreruperilor determinate de defecțiuni organizatorice li s-au adăugat un număr mare de ore pierdute din cauza absențelor nemotivate, a nerespectării programului de lucru. **Acțiunile pentru întărirea disciplinei, măsurile pentru o mai bună asigurare tehnico-materială trebuie însoțite de o extindere accentuată a acordului global,** formă de salarizare deosebit de avantajoasă, capabilă să determine în rîndul formațiilor de lucru, al colectivelor loturilor o preocupare susținută pentru creșterea randamentului fiecărui om.

ULTIMA LUNĂ a trimestrului reprezintă și perioada în care este necesară intensificarea pregătirii și atacării lucrărilor noi. Acestea totalizează o cincime din planul pe 1972 al Ministerului Construcțiilor Industriale. Or, pînă în prezent, cea mai mare parte dintre ele încă nu au elaborată documentația de execuție sau deschisă finanțarea. **Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor și Ministerul Industriei Chimice, la care se înregistrează cele mai mari restanțe, ca și ceilalți titulari de investiții sînt chemați să urgenteze crearea tuturor condițiilor de care constructorul are nevoie pentru a deschide șantierele.**

Necesitatea realizării în trimestrul I a unei părți cît mai importante din planul anual de construcții-montaj a fost insistent subliniată la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții. Măsurile stabilite de recentele adunări generale ale reprezentanților oamenilor muncii de la trusturile aparținînd Ministerului Construcțiilor Industriale, angajamentele adoptate cu acest prilej, exprimă hotărîrea constructorilor de a recupera rămînerile în urmă ce s-au semnalat, de a folosi integral fiecare zi, fiecare minut, încît să se asigure îndeplinirea și depășirea planului anual.

C. DAMIAN

DETERMINANTE ALE EFICIENȚEI ECONOMICE ÎN LEGUMICULTURĂ

SPORIREA PRODUCȚIEI și eficienței economice în legumicultură constituie în etapa actuală o sarcină de prim ordin pusă de partid în fața lucrătorilor din agricultură. In cuvîntarea rostită la cel de al II-lea Congres al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, tovarășul Nicolae Ceaușescu atrăgea atenția în mod deosebit asupra măsurilor ce trebuie luate pentru obținerea de producții legumicole ridicate, care să satisfacă pe deplin cerințele oamenilor muncii, ale întregului popor: **„Avem toate condițiile pentru a înfăptui acest deziderat: este necesar ca fiecare județ, fiecare cooperativă, fiecare țăran să se preocupe în mod deosebit de realizarea acestor sarcini"**. Producția de legume, fie că este vorba de legumele cultivate în cîmp, fie de cele cultivate în sere sau solarii, reclamă o pregătire minuțioasă și o executare atentă a tuturor lucrărilor de întreținere, începînd de la semănat și plantat și pînă la recoltare. În această ramură a agriculturii pregătirea producției, constînd din asigurarea unor semințe și răsaduri de calitate, amenajarea corespunzătoare și fertilizarea științifică a terenului, reprezintă o condiție primordială pentru obținerea de producții mari, timpurii și de calitate superioară.

Inceputâ încă din ianuarie-februarie, acțiunea de pregătire a producției de legume este în plină desfășurare. In sere și răsadnițe se lucrează intens la pregătirea și călirea răsadurilor pentru legumele ce urmează să fie cultivate în solarii, ca și pentru legumele de primă apariție, ce se vor cultiva direct în cîmp. Se execută fertilizările de primăvară și se fac nivelările necesare în vederea irigării culturilor. Stadiul înaintat al tuturor acestor lucrări pregătitoare constituie garanția obținerii în acest an a unei producții de legume sporite, timpurii, de mai bună calitate și mai uniform eșalonată pe parcursul anului.

IN REALIZAREA sarcinilor de creștere economică în agricultură, stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R., un rol de seamă revine legumiculturii, — ramură de producție chemată să contribuie la îmbunătățirea alimentației populației, ca și la intensificarea comerțului exterior al țării cu produse agricole. Țara noastră dispune de mari posibilități și de importante resurse materiale și umane pentru dezvoltarea acestei ramuri de producție. Valorificarea superioară a acestor resurse reprezintă obiectivul central al planului cincinal în domeniul legumiculturii, care prevede ca în perioada 1971—1975 să se realizeze, în medie anuală o cantitate de 3600—3900 mii tone. Principala cale de realizare a acestei sarcini o constituie modernizarea și intensificarea producției în toate sistemele de cultură.

Modernizarea legumiculturii impune o serie de transformări tehnologice și organizatorice, care trebuie să ducă în final la creșterea eficienței economice. În acest context o semnificație deosebită capătă dezvoltarea și intensificarea producției de legume, produse în sere, solarii și răsadnițe. Aceste forme intensive de cultură au luat în ultimii ani o extindere tot mai mare, contribuind la o mai bună și mai rațională aprovizionare a populației cu legume proaspete pe tot parcursul anului, ca și la creșterea eficienței economice a producției în acest sector de activitate. Este știut că dezvoltarea formelor intensive de dezvoltare și cultivare a legumelor necesită investiții ridicate la unitatea de suprafață și totodată un volum sporit de cheltuieli de producție. Realizarea în aceste condiții a unei eficiențe economice sporite, presupune obținerea unei producții ridicate și de calitate superioară. În cazul producției legumicole din serele-solar acoperite cu material plastic, caracterul timpuriu și succesiunea în timp a producției, de care depinde nivelul prețurilor de livrare, constituie factori complementari în ridicarea eficienței economice. Experiența din ultimii ani a unităților de stat și cooperatiste, în care legumicultura intensivă a fost bine organizată și condusă cu simț gospodăresc, demonstrează superioritatea și înalta eficiență economică a acestui sistem de cultură. Este suficient să arătăm că sînt situații în care unitățile cultivatoare realizează anual de la fiecare hectar de sere beneficii cu o rată a rentabilității de circa 25%, ceea ce evidențiază un înalt grad de eficiență economică. Și în cazul serelor-solar sînt cooperative agricole, care la o producție medie de tomate de 35 000—45 000 kg/ha, realizează de la fiecare hectar cultivat un venit net de 5000—6000 lei. Asemenea rezultate, pe deplin realizabile în toate unitățile, pledează convingător pentru dezvoltarea formelor intensive de cultivare a legumelor. Se pune însă întrebarea în ce direcții trebuie să se acționeze în prezent pentru a realiza producții cu o înaltă eficiență economică? Pentru a asigura un grad înalt de eficiență economică în producția legumicolă de tip intensiv, unitățile cultivatoare vor trebui încă de pe acum să-și concentreze eforturile și să-și orienteze activitatea spre asigurarea condițiilor necesare obținerii unor randamente sporite, la indicii superiori de calitate, spre reducerea și gospodărirea rațională a cheltuielilor de producție și spre o valorificare superioară a producției obținute.

Referitor la **mijloacele de sporire a randamentelor** la hectar, acestea sînt desigur multiple. Vom insista numai asupra cîtorva dintre acestea. În primul rînd, subliniem importanța asigurării unităților cultivatoare cu răsaduri și semințe de calitate, din soiuri cu un ridicat potențial biologic. Din practică a rezultat că, în condiții similare de producție, calitatea răsadului sau a seminței, asigură sporuri de producție, față de materialul obișnuit, între 25—30% și chiar mai mult. Întrucît pregătirea răsadurilor și asigurarea semințelor necesare sînt acțiuni care se desfășoară în sezonul de iarnă și început de primăvară, este necesar ca în aceste zile atenția unităților cultivatoare să fie concentrată către realizarea exemplară a acestor importante obiective. Deosebit de pozitivă s-a dovedit în această direcție experiența concentrării producerii răsadurilor în unități specializate de tip intercooperatist.

Pregătirea încă de pe acum a solariilor în vederea plantării sau însămînțării la timp a legumelor, îndeosebi a tomatelor, reprezintă o altă condiție, un alt mijloc de sporire a producțiilor medii. Această acțiune prezintă importanță și pentru timpurietatea producției, de care depinde nemijlocit, așa cum s-a mai arătat, nivelul prețurilor medii de realizare.

În afara mijloacelor de sporire a randamentelor menționate mai sus, nivelul producțiilor medii este influențat într-o mare măsură de **complexul lucrărilor agrotehnice**. Dintre acestea, pregătirea patului germinativ, densitatea plantelor la hectar, cantitățile de îngrășăminte folosite, numărul de udări și norma de udare, numărul și perioada de executare a prașilelor, tratamentele fitosanitare etc., sînt măsuri care influențează direct asupra producției obținute.

O influență hotărîtoare asupra producțiilor medii de legume o exercită **organizarea muncii și gradul de cointeresare materială a lucrătorilor agricoli**. În această direcție generalizarea organizării muncii în legumicultură în ferme specializate și a retribuirii pe bază de **acord global** — sînt măsuri de cea mai stringentă actualitate pentru toate unitățile cultivatoare. Este suficient să arătăm, de pildă, că în toate cooperativele unde s-a aplicat corect acordul global producțiile medii la legumele cultivate în sistem intensiv au crescut față de 1970 cu 50—100%. Este un argument care pledează convingător pentru generalizarea acestei forme înaintate de retribuire.

În privința reducerii și gospodăririi raționale a cheltuielilor de producție, atenția unităților cultivatoare trebuie să fie îndreptată în primul rînd către elementele cu cea mai mare pondere în structura prețului de cost, precum și către reducerea la maximum a cheltuielilor indirecte, — comune și generale. Confruntarea periodică și în mod sistematic a cheltuielilor efectiv realizate cu cele înscrise în plan — reprezintă o metodă dintre cele mai eficiente în gospodărirea cheltuielilor și respectarea nivelului planificat al acestora.

Ridicarea eficienței economice în legumicultură intensivă este strîns legată și **de modul cum este valorificată producția obținută.** Asigurarea unei ponderi ridicate a produselor timpurii din volumul total al producției, sortarea pe calități a producției obținute, livrarea unor cantități cît mai mari la export și organizarea unor activități de prelucrare a producției de calitate mai slabă cu livrarea ulterioară a acesteia, sînt cîteva din direcțiile valorificării superioare a legumelor din sere și solarii, care vor trebui să stea în atenția unităților cultivatoare și care contribuie la creșterea eficienței economice.

conf. dr. Sabin NICA-SÎRBEȘTI

Pe marginea unei analize în 20 de întreprinderi

CUM POATE FI ACCELERATĂ VITEZA DE ROTAȚIE A MIJLOACELOR CIRCULANTE

REZULTAT al unei ample munci de cercetare și de analiză, reglementările noi din domeniul creditului au ca principal obiectiv sporirea contribuției acestuia la folosirea mai bună a fondurilor materiale și bănești în economie, la ridicarea eficienței economice, a rentabilității întreprinderilor. Concomitent cu dezvoltarea economiei naționale, cu îmbunătățirea relațiilor de credit a avut loc o sporire a volumului de credite pe care întreprinderile le-au primit de la bănci.

Analiza efectuată asupra activității economico-financiare a 20 de unități industriale a reliefat creșterea ponderii creditului în finanțarea mijloacelor circulante ale întreprinderilor. Astfel, la 31 decembrie 1971, creditele reprezentau din totalul mijloacelor circulante la FMUAB. 98.5% la I.I.S.-Progresul-București 71,7%, la Uzina de medicamente-București — 64,2% la I.I.S. Flacăra roșie — București 51,2%, la „Electrotehnica"-București — 47,4% etc. La unitățile luate în analiză, prin intermediul creditului se asigură, în medie, peste 50% din necesarul total de fonduri pentru finanțarea mijloacelor circulante folosite.

• Un instrument de analiză a eficienței economice

ÎN DOCUMENTELE recentei consfătuiri pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții s-a subliniat necesitatea reducerii cheltuielilor materiale, care sînt încă mari, folosirii mai judicioase a mijloacelor materiale și financiare, asigurării unei viteze de rotație cît mai rapide a mijloacelor circulante.

Viteza de rotație realizată constituie un instrument de analiză, întrucît ea exprimă eficiența folosirii mijloacelor circulante, felul în care acestea au contribuit la realizarea unui volum determinat al beneficiului. Din unitățile analizate, jumătate au realizat o accelerare a vitezei de rotație a mijloacelor circulante. printre care amintim : Uzina de mașini electrice-București, Uzina „Grivița roșie"-București, Fabrica de bunuri din cauciuc-Jilava etc.

Analiza efectuată a scos la iveală că în unele unități mai persistă încă neajunsuri în aprovizionarea tehnico-materială, în organizarea producției și desfacerii, în respectarea disciplinei contractuale, înregistrarea repetată de stocuri supranormative a reliefat faptul că deși măsurile prevăzute în graficele de lichidare a imobilizărilor se realizează, totuși imobilizările se mențin. din cauză că în direcția prevenirii acestora nu se iau cele mai eficiente măsuri. Toate aceste neajunsuri în activitatea economico-financiară s-au manifestat, la sfîrșitul anului trecut, într-o încetinire a vitezei de rotație a mijloacelor circulante cu toate consecințele care decurg din aceasta, la Uzinele „23 August"-București, F.M.U.A.B., Uzina de pompe — București, uzina „Steaua roșie"-București, I.I.S. „Flacăra roșie"-București etc. Trebuie notat că unitățile care au înregistrat o încetinire a vitezei de rotație, în mod automat nu și-au rambursat la timp creditele, fiind în categoria celor cu o pondere ridicată a creditelor restante ; de exemplu, Întreprinderea pentru ceramica fină și construcții și-a încetinit viteza de rotație cu 29 zile iar Uzina de medicamente București cu 5 zile și ca urmare aproape jumătate și respectiv un sfert din creditele primite au fost trecute la restanțe.

Este știut că sporirea eficienței economice este influențată negativ de pierderile înregistrate în activitatea economică. Pierderile din rebuturi, din întreruperi ale procesului de producție, din deteriorarea materiilor prime, materialelor, producției neterminate și produselor finite, din casări și declasări. din amenzi și penalizări, dobînzi penalizatoare și locații micșorează beneficiile întreprinderilor. Din analiza efectuată rezultă că în unele unități cheltuielile neeconomicoase nu numai că se mențin dar au chiar tendință de creștere. Evoluția nesatisfăcătoare a cheltuielilor neeconomicoase la unele unități, pe parcursul anului trecut, se datorează, între altele, și insuficientei preocupări din partea colectivelor de conducere pentru adoptarea unor măsuri eficiente în vederea lichidării cauzelor care le-au determinat apariția. Dacă nu s-ar fi înregistrat aceste cheltuieli neeconomicoase, beneficiile ar fi crescut cu 3,6% la Uzina „Electroaparataj"-București, cu 3,2%, la uzina „Steaua roșie" - București, cu 4,9% la Uzinele textile-Lugoj, cu 9,9% la Uzinele textile-Arad.

Trecerea pe costuri a acestor cheltuieli este privită de către unele cadre de conducere din întreprinderi ca o operațiune pur tehnică, în loc să constituie un semnal de alarmă că în activitatea economică au apărut deficiențe, pentru eliminarea cărora trebuie luate măsuri corespunzătoare. Aceasta cu atît mai mult cu cît cheltuielile neeconomicoase diminuează beneficiile și implicit posibilitățile de a se acorda gratificații mai mari, aspect care afectează întregul colectiv de muncă.

În cele de mai sus, ne-am referit numai la o parte din problemele care privesc buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești ; aspectele negative rezultate din analiza efectuată, deși nu sînt preponderente în activitatea economică, ele avînd un caracter tot mai izolat, constituie tot atîtea frîne în dezvoltarea economică și creșterea acumulărilor bănești. Iată de ce toate colectivele de muncă, cadrele de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții sînt chemate să sporească exigența în folosirea mijloacelor materiale și bănești, să sesizeze la timp eventualele imperfecțiuni, să studieze și să găsească soluții pentru continua îmbunătățire a activității economice și financiare.

• Capacitatea de plată — o problemă a unității economice

PRIN noul sistem de creditare s-a adus o schimbare de fond în relațiile bancă-întreprindere, în sensul că a crescut răspunderea unității economice în gospodărirea fondurilor materiale și bănești, în întărirea gestiunii economice. Un indiciu al aplicării principiilor gestiunii economice îl constituie îmbunătățirea activității economico-financiare a întreprinderii, capacitatea de a face față plăților fără dificultăți. Unități cum sînt „Electroaparataj"-București, Uzina de mașini grele-București, Uzina „Danubiana", Uzinele textile-Lugoj, Uzinele textile-Arad au înregistrat credite cu dobînzi penalizatoare care reprezintă mai puțin de 1% din volumul total al creditelor primite, conducerile acestora dovedind interes în ceea ce privește menținerea capacității lor de plată, gospodărirea judicioasă a mijloacelor proprii și împrumutate, restituirea la termenele stabilite a creditelor primite. În aceeași ordine de idei, însă cu semnul minus, menționăm unitățile : Uzina de medicamente-București cu 22% credite restante față de volumul total al creditelor primite, Întreprinderea pentru ceramică fină și construcții-București cu 44,7%, I.I.I. Textila Pitești cu 16,4% etc. Existența împrumuturilor restante într-o proporție atît de ridicată scoate în evidență menținerea unui volum mare de imobilizări de mijloace circulante în cadrul unităților sus-amintite, care pentru realizarea sarcinilor de producție utilizează fonduri mai mari decît cele prevăzute prin plan. Aceasta dovedește, încă odată, că deși există un bogat cadru legislativ în domeniul activității economico-financiare, care înlesnește obținerea unor rezultate favorabile, acesta nu rezolvă de la sine problemele complexe care se ridică în activitatea productivă. Dacă unele întreprinderi nu se încadrează în nivelul de fonduri planificat, acest fapt demonstrează că preocupările conducerilor unităților economice respective nu au fost îndeajuns concentrate pentru prevenirea și lichidarea imobilizărilor, pentru a asigura o desfășurare ritmică a activității în toate compartimentele — aprovizionare, producție, desfacere —, pentru urmărirea îndeaproape a situației financiare, pentru menținerea capacității de plată.

Maria IONIȚĂ

EFICIENȚĂ
CONCEPȚIE • ACȚIUNE
REZULTATE

„PÎRGHIA" TEHNOLOGIILOR MODERNE

„EXISTĂ **mari pierderi în producție datorită nerespectării procesului tehnologic sau menținerii unor tehnologii învechite"** — spunea, pe bună dreptate, tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea rostită la încheierea Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții. Am reflectat în mod stăruitor asupra acestei probleme cînd m-am întors în uzină, tocmai pentru că în acest domeniu — deși s-au făcut la noi unele lucruri bune — mai există încă mult loc pentru mai bine. Dar cum nu e totul să recunoști justețea unei indicații, sau să-ți faci autocritică că n-ai făcut tot ce se putea face, am pornit la o acțiune largă de perfecționare a tehnologiilor, îndreptată, mai ales, spre eliminarea pierderilor de metal și a consumului excesiv de manoperă.

Dacă pompa de injecție pe care o producem acum cîntărește 9,5 kg. față de 29 kg. cît cîntărea la începutul fabricației, acest lucru se datorește și renunțării la procedeul clasic de așchiere din bare, care a fost înlocuit cu un procedeu tehnologic modern : **extrudarea la rece.** Numai la 8 repere, la care a fost aplicată pînă acum metoda se pot obține economii anuale de peste 200 tone oțel aliat, concomitent cu o reducere considerabilă a manoperei, prin eliminarea unor operațiuni de prelucrare. Încurajați de aceste rezultate, **vom extinde pînă la sfîrșitul anului extrudarea la rece la încă 5 repere** și anume : corp pulverizator, supapă de refulare, corp împingător, cilindrul pompei de amorsare și piesă pentru reglare fină la regulatorul de turație. Prin modernizarea acestor operațiuni scontăm să obținem în acest an o reducere a consumului de metal cu peste 21 tone.

Cu circa 225 000 lei se vor reduce cheltuielile de manoperă **prin introducerea tehnologiei de debavurare a pieselor prin vibrații.** Însușirea și aplicarea acestui procedeu a pornit, pe deoparte, de la necesitatea compensării forței de muncă calificată pentru lucrări de ajustură și lăcătușerie, iar pe de alta, din nevoile dictate de îmbunătățirea calității și aspectului produselor respective. Apelul pe care l-am făcut în vederea aplicării acestui procedeu a găsit o largă audiență la cadrele tehnice de la

Aurel BOGHICI
directorul Uzinei de Mecanică Fină—Sinaia

(Continuare în pag. 12)

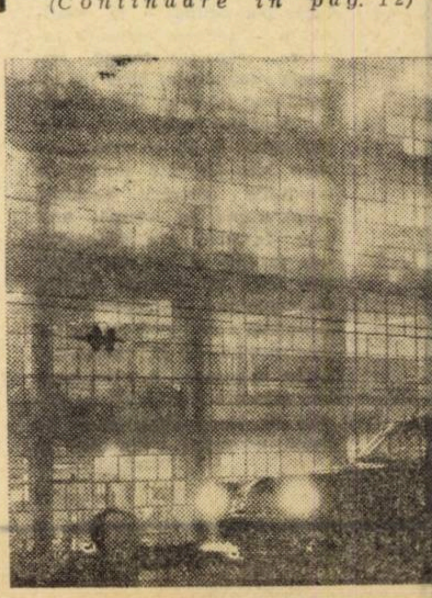

SCRISORI

PROPUNERI PRIVIND INVESTIȚIILE ÎN CENTRALELE TERMOELECTRICE

PENTRU o eficiență ridicată a investițiilor din centralele termoelectrice propun cîteva soluții a căror adoptare în contextul unei scheme organizatorice pot conduce la rezolvarea în condiții bune a unor probleme. Ele constau în :

a) **Concentrarea activității de procurare a echipamentelor pentru investițiile CIPEET la un organ unic cu sediul în București.** În atribuțiile lui ar intra : prospectarea posibilităților interne și externe de procurare a echipamentelor ; contractarea din țară și străinătate (direct) a tuturor utilajelor ; urmărirea derulării contractului de furnitură sub toate aspectele, pînă la îndeplinirea de către furnizor a tuturor obligațiilor, organizarea schimbului de documentații tehnice între furnizorii de echipamente și proiectanții centralei în conformitate cu graficul de eșalonare al investiției ; stabilirea — împreună cu proiectanții centralei, Direcției tehnice din M.E.E. și organele M.I.C.M., a planului de asimilări de echipamente energetice noi, sau reproiectare în conformitate cu necesitățile rezultate din graficele de eșalonare a investiției ; organizarea importurilor pe bază de convenții de lungă durată ;

b) **concentrarea întreprinderilor de exploatare asupra problemelor legate de recepția lucrărilor și pregătirea exploatării ;**

c) **organizarea participării unităților proiectante de echipamente energetice la desfășurarea activității de realizare a investiției pe baza graficului de eșalonare a investiției** Aceasta implică : legiferarea obligației unităților proiectante de utilaje de a-și integra activitatea în graficele de eșalonare a investițiilor ; legiferarea obligației uzinelor furnizoare de a-și omologa noile produse la termene corelate cu graficele de investiții ; rezolvarea problemelor de retribuție a personalului respectiv, potrivit intereselor ansamblului economiei ; crearea unui organism comun M.E.E.— M.I.C.M. care să analizeze periodic desfășurările relațiilor de colaborare în proiectare și furnitură și să facă propuneri conducerilor celor două ministere în vederea perfecționării acestei activități.

ing. D. PĂTRĂȘESCU
București

NECESITATEA CUNOAȘTERII ACTELOR NORMATIVE

CUNOAȘTEREA temeinică a legilor. aplicarea lor promptă vor avea ca rezultat buna funcționare a fiecărei unități, evitarea păgubirii avutului obștesc, eliminarea litigiilor arbitrale și de muncă. Pentru atingerea deplină a scopului urmărit. cred că ar fi necesar ca, menținerea și promovarea în muncă să se facă în viitor și în funcție de nivelul de cunoaștere și aplicare de către salariați a actelor normative legate de activitatea lor profesională. Tot în această ordine de idei, socot ca fiind necesar ca toate actele normative emise să fie repartizate de conducătorul unității, oficiilor juridice sau în lipsa acestora, șefilor contabili, care să le difuzeze celor interesați. Aceasta ar asigura. atît operativitatea transmiterii actelor normative, cît și evidența centralizată și cunoașterea lor de către cei chemați să le aplice.

Carol BORA
economist-Craiova

GHID-CHEIE PENTRU DETECTAREA UNOR ZĂCĂMINTE

PE TERITORIUL țării noastre se mai găsesc, fără îndoială, numeroase zăcăminte necunoscute de minerale, pămînturi rare, argile pentru industria ceramică etc., de care economia noastră are mare nevoie. Dacă am avea la îndemînă un mic ghid-cheie conținînd indiciile principale pentru detectarea lor, șansele de a le descoperi mai repede ar fi mult sporite.

Pămîntul țării este continuu călcat de excursioniști, vînători, de diverși specialiști. Am mai putea adăuga elevii din fiecare localitate, intelectualii din mediul rural. Tuturor, un asemenea ghid le-ar trezi un interes sporit pentru mai buna cunoaștere a teritoriului ca și pentru deplina lui valorificare.

Petre DANCIU
Cluj

DIN NOU DESPRE „ASOCIAȚIA ECONOMIȘTILOR"

AM URMĂRIT cu interes intervențiile colegilor economiști privind înființarea Asociației economiștilor în țara noastră, revista „Viața economică" acordînd spațiu celor care au dorit să susțină propunerea respectivă. Era și normal dacă ne gîndim că alte meserii au de acum asociații închegate. De ce cei aproape 35 000 de economiști n-ar avea și ei asociația lor ?

Și după opinia mea asociația economiștilor constituie o necesitate în țara noastră. Ea ne-ar uni, ne-ar ajuta în perfecționarea cunoștințelor, în acumularea altora. Este evident și de netăgăduit că a crescut rolul economistului în întreprindere, atît în ce privește activitățile economice de execuție, cît și cele de concepție și de conducere concretă, dar este necesar ca procesul perfecționării cunoștințelor să fie continuu.

Sînt convins că asociațiile pe meserii sînt determinate și de alte scopuri. De exemplu, organizarea de cercuri științifice, colocvii, realizarea de schimburi de experiență între membri, într-un cuvînt avem nevoie de o informare profesională permanentă, de un schimb de idei organizat.

Așteptăm un răspuns favorabil la solicitările noastre.

Em. FIRESCU
economist
București

O PROFESIE DE MARE RĂSPUNDERE

SE SPUNE adesea că inginerul, juristul etc. se substituie economistului deoarece și ei își însușesc în facultate o serie de cunoștințe economice. Dacă s-ar folosi acest criteriu în practică, nu văd de ce și economistul n-ar exercita funcții specifice inginerilor, deoarece și el își insușește în facultate o serie de cunoștințe tehnice.

Desigur, nu acesta este motivul pentru care economistul este înlocuit de ceilalți specialiști. Pentru că dacă și el și ceilalți specialiști își însușesc în facultate o serie de noțiuni care nu intră în sfera strictă a preocupărilor lor viitoare, o fac pentru lărgirea orizontului de cunoștințe. pentru a putea înțelege un fenomen oarecare în complexitatea lui, pentru a putea răspunde problemelor așa de complexe cum sînt cele ce se pun în fața întreprinderii.

Cred că pe viitor activitatea economistului va fi altfel privită și apreciată, aceasta datorită necesității prezenței lui tot mai acute în rezolvarea variatelor probleme ce le ridică bunul mers al activității în întreprinderi. Pentru aceasta ar fi necesar ca atunci cînd se spune economist să se înțeleagă un om cu o pregătire superioară. Ar fi necesar în acest sens un titlu adecvat pentru cei care îndeplinesc funcții ca, planificator, calculator statistician etc., care nu necesită studii superioare, pentru a nu se mai confunda aceste activități care necesită o pregătire medie cu funcția de economist.

Liviu MAXIM
student — București

CURIER

● Condiții de studii

ARCADIE CHIRILA, Agnita — Conform prevederilor art. 68 din legea nr. 12/1971, persoanele încadrate pînă la apariția legii, cu respectarea reglementărilor legale, care nu îndeplinesc condițiile de studii sau de vechime prevăzute în lege, pot ocupa — în continuare — aceleași categorii tarifare, respectiv funcții, sau altele echivalente, dacă își îndeplinesc în mod corespunzător sarcinile ce le revin. Același drept îl au și persoanele care trec în alte unități în condițiile păstrării vechimii neîntrerupte în aceeași unitate. Întrucît, din scrisoarea dv. rezultă că la data apariției legii ați ocupat funcția de calculator principal și nu o funcție economică medie, nu este posibil să fiți promovat într-o asemenea funcție, pentru care nu îndepliniți condițiile de studii chiar dacă, în urma admiterii recursului în supraveghere, se va anula sentința de condamnare penală.

● Timp de lucru

I. CENUȘA, Giurgiu — Potrivit Codului Muncii (art. 51—54) timpul de repaus pentru masă nu se include, de regulă, în durata timpului de muncă. În activitatea de încărcări — descărcări de mărfuri, munca este organizată în 1—2 sau 3 schimburi, după nevoi. În unitățile care lucrează în trei schimburi, durata pauzei pentru masă se stabilește de conducerea unității, de acord cu comitetul sindicatului, fără a se putea fixa — pentru fiecare schimb — o durată mai mică de 15 minute În unitățile unde nu sînt organizate trei schimburi, conducerile unităților respective au dreptul să aprecieze dacă se poate sau nu să se întrerupă lucrul, dîndu-se posibilitatea salariaților de a lua masa în timpul serviciului.

● Încadrare

DAN ERNEST, Cluj — Problema ridicată de dv. urmează să fie rezolvată conform prevederilor art. 67 din Legea încadrării și promovării personalului din unitățile socialiste de stat. Potrivit acesteia, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a legii, urmează să se aprobe de către Consiliul de Miniștri indicatoare specifice de studii și vechime pentru funcțiile necesare fiecărui domeniu de activitate. În măsura în care în indicatoarele specifice se vor prevedea funcțiile la care vă referiți, cadrele care ocupă în prezent aceste funcții, cu respectarea condițiilor prevăzute de reglementările în vigoare pînă la 1 ianuarie 1972, le vor putea ocupa, în continuare. În nici un caz nu se pune problema anulării posturilor respective, pînă la aprobarea noilor indicatoare specifice de studii și vechime.

★

PETRE ȘERBAN, Scăeni — Conducătorul de tractor rutier de pînă la 60 cp. încadrat la treapta I de salarizare (la 5,50 lei/oră) trecut în cadrul aceleiași unități pe post de mașinist la mașini mobile pentru transporturile interioare (electro-stivuitoare) poate fi încadrat pe rețeaua construcții de mașini la categoria a II-a, treapta I-a de salarizare, respectiv la 5,45 lei ora.

● Alocația de stat pentru copii

I. STOICA, București — Conform prevederilor art. 2 din Decretul nr. 285/1960, republicat. la încadrarea în plafoanele de salariu în funcție de care se acordă alocația de stat pentru copii, se ia în considerare venitul brut realizat din însumarea salariului tarifar de încadrare și a sumei primite pentru orele prestate în afara normei didactice.

★

● **OCTAVIAN VOINEA, Ploiești** — Întrucît la trecerea din funcția de subinginer în aceea de șef de lot nu vi s-a majorat salariul stabilit la aplicarea H.C.M. nr. 914, sînteți îndreptățit să beneficiați în continuare de alocația de stat pentru copii și după trecerea la noul loc de muncă.

● Promovarea gestionarilor

GH. LAZANU, Cluj — Salarizarea personalului încadrat pe funcții de gestionar șef depozit și șef secție depozite din cadrul unităților de aprovizionare se face în funcție de rulajul anual. Personalul încadrat pe funcția de magaziner din cadrul unităților de aprovizionare, cît și din cadrul altor unități economice, nu este salarizat în funcție de rulaj. În cadrul altor unități decît cele de aprovizionare salarizarea personalului încadrat pe funcții de șef depozit și magaziner, se face cu salariile prevăzute în anexa III/11 la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare (Răspunsul aparține Direcției construcții și transporturi din Ministerul Muncii).

● **MARIN BLEJAN, Turnu Măgurele** — În cazul dv., a trebuit să apelăm la Ministerul Muncii. Iată răspunsul primit : „În cazul cînd petiționarul a fost angajat prin transfer în interesul producției de pe funcția de maistru instructor în învățămîntul profesional, pe aceea de maistru principal, încadrarea sa la nivelul de bază al salariului tarifar prevăzut pentru noua funcție corespunde reglementărilor legale în vigoare".

Cititorii din străinătate pot face abonamente adresîndu-se întreprinderii „ROMPRESFILATELIA" — Serviciul Import-Export presă — București — Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. — Box. 2001.

CONTROLUL IERARHIC OPERATIV CURENT ȘI GOSPODĂRIREA MIJLOACELOR CIRCULANTE

ÎN CADRUL MĂSURILOR de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale luate de Conferința Națională și Congresul al X-lea al P.C.R., s-a stabilit necesitatea întăririi controlului, sporirii eficienței acestuia și a laturii de prevenire a abaterilor, în scopul asigurării gospodăririi raționale a mijloacelor materiale și bănești.

Legea privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar (Legea nr. 5/1970) stabilește pe de o parte sarcini concrete pentru conducătorii unităților socialiste pe linia folosirii cu maximum de eficiență a fondurilor și apărării integrității avutului obștesc, iar pe de altă parte pentru organizarea și funcționarea controlului propriu care să asigure urmărirea realizării acestor sarcini. Potrivit legii, controlul propriu se realizează prin: controlul ierarhic operativ curent, controlul financiar preventiv și controlul financiar intern, cu mențiunea că această ultimă formă de control nu este organizată la fiecare unitate.

CU OCAZIA unui studiu efectuat în trimestrul IV 1971 la mai multe unități economice din județul Brașov s-a desprins faptul că deși a trecut mai bine de un an de la publicarea legii privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar, nu s-a acordat atenția cuvenită tuturor formelor controlului propriu, controlul ierarhic operativ curent găsindu-se în majoritatea cazurilor încă în faza de încercare a găsirii celor mai potrivite forme de organizare și exercitare. Astfel, din șase unități analizate, numai una — Uzina de Autocamioane Brașov — a luat măsuri mai complete pentru organizarea controlului ierarhic operativ curent în sensul că a stabilit prin decizie obiectivele principale ce trebuie verificate, a descris modul cum urmează să se desfășoare fiecare activitate, circuitul documentelor, precum și salariații cu funcții de conducere care să le urmărească. Restul unităților fie că n-au organizat sub nici o formă controlul ierarhic operativ-curent confundîndu-i obiectivele și sarcinile cu cele ale regulamentului de organizare și funcționare (Trustul de Construcții Industriale Brașov, Trustul de Instalații Brașov), fie că i-au stabilit obiective generale de urmărit numai la nivelul colectivului de conducere (Uzina de Tractoare Brașov, Combinatul Chimic Făgăraș, C.E.I.L. Brașov).

În vederea eliminării acestei stări de fapt, recent a apărut o hotărîre a Consiliului de Miniștri prin care s-a prevăzut obligativitatea efectuării controlului ierarhic operativ curent asupra unor operațiuni legate de apărarea integrității avutului obștesc cel puțin odată pe lună, neexercitarea lui constituind contravenții sancționabile în condițiile legii. De asemenea, Ministerul Finanțelor a remis în cursul trimestrului III/1971 tuturor organelor centrale recomandări privind organizarea și exercitarea controlului ierahic operativ curent în scopul înlăturării neînțelegerilor privind importanța și modalitățile practice de exercitare. Pe baza acestor materiale și a concluziilor desprinse din studiul efectuat la unele întreprinderi din județul Brașov, ne propunem să redăm mai jos cîteva păreri cu privire la organizarea și exercitarea acestei forme de control.

Controlul ierarhic operativ curent are scopul de a ajuta cadrele cu funcții de conducere din cadrul organizațiilor socialiste, în cunoașterea și urmărirea îndeplinirii sarcinilor privind buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, în înlăturarea deficiențelor din activitatea unității sau compartimentului controlat, astfel încît prin corectarea, înlăturarea sau prevenirea lor, în timp util, să se asigure creșterea eficienței activității economice și prevenirea păgubirii avutului obștesc.

Acest control se realizează îndeosebi prin compararea modului de îndeplinire a sarcinilor și rezultatelor obținute pe locuri de muncă, compartimente, sau în diferite activități cu prevederile stabilite prin norme (legi, decrete, hotărîri, instrucțiuni, regulamente, standarde, norme interne, decizii etc.). În cazul constatării de abateri se declanșează acțiunea de corectare, de sancționare (dacă este cazul) și în special de prevenire a repetării fenomenului negativ.

La baza acestei forme de control stă principiul potrivit căruia cine conduce un anumit loc de muncă este obligat să controleze direct, permanent și sistematic întreaga activitate a compartimentelor în subordine, să cunoască îndeaproape tot ce se întîmplă în aceste compartimente în scopul intervenției rapide și eficace pentru realizarea sarcinilor propuse.

• Sfera operațiunilor și obiectivelor supuse verificării

O PRIMĂ CERINȚĂ în organizarea controlului ierarhic operativ curent rezultată din lege este aceea a stabilirii operațiunilor și obiectivelor ce urmează să fie verificate de cadrele cu funcții de conducere din organizația socialistă.

Între aceste operațiuni apreciem că trebuie să se situeze în primul rînd cele legate de **asigurarea integrității patrimoniului,** ca de exemplu : recepția și autorecepția materiilor prime, materialelor și produselor; depozitarea, conservarea și manipularea mijloacelor materiale, lichidarea stocurilor supranormative, peste necesar sau greu vandabile ; efectuarea inventarierilor periodice a mijloacelor materiale și regularizarea diferențelor provenite din acestea ; efectuarea încasărilor și plăților în numerar și a altor valori, îndeplinirea condițiilor legale privind angajarea gestionarilor, constituirea garanțiilor și reținerea ratelor ; organizarea pazei locurilor de depozitare a bunurilor, intrarea și ieșirea acestora ; obținerea titlurilor executorii, exercitarea căilor de atac, executarea silită a creanțelor ; efectuarea reținerilor în contul pagubelor, transmiterea debitelor la noul loc de muncă ; organizarea evidențelor tehnico-operative, conducerea corectă și la zi a acestora ; organizarea contabilității și efectuarea corectă și la zi a înregistrărilor contabile ; exercitarea controlului financiar preventiv ; îndeplinirea planului de control de către controlul financiar intern și de către revizorii de gestiune etc.

Cea de a doua grupă de operațiuni care apreciem că este necesar să fie supuse controlului ierarhic operativ curent sînt cele legate de **folosirea cu maximă eficiență a fondurilor.** Avînd în vedere specificul și gradul de diversificare al acestor operațiuni, n-au fost nominalizate prin lege, fiind lăsate la latitudinea conducătorilor de unități. Uzina de Autocamioane Brașov, de exemplu, a stabilit ca operațiuni specifice : respectarea disciplinei în muncă privind prezența la serviciu și îndeplinirea sarcinilor la locul de muncă ; evidențierea și predarea la magazie sau la organele de colectare a valorilor materiale rezultate din bunurile casate ; realitatea scoaterii din uz a SDV-urilor speciale, sculelor normale, inventarului gospodăresc și de birou, echipamentului de protecție și anvelopelor auto. Uzina de Tractoare Brașov a stabilit să supună controlului ierarhic operativ curent : organizarea și controlul încheierii contractelor cu furnizorii, urmărirea realizării ritmice a planului de aprovizionare în scopul asigurării permanente a stocurilor normate ; stabilirea corectă a cauzelor producerii rebuturilor în scopul luării măsurilor de prevenire etc.

În alegerea acțiunilor din această grupă apreciem că este indicat să se folosească metoda excepțiilor, în scopul de a concentra eforturile subordonaților spre acele sarcini care nu se realizează conform programului prestabilit. Așa de exemplu, știind că rebuturile diminuează rezultatele financiare, atunci cînd acestea sînt mari, conducătorul unității urmează să stabilească măsuri concrete de control și urmărirea respectării programului de fabricație pînă la directorul tehnic. În urma unui astfel de control și chiar a controlului propriu se va putea concluziona dacă depășirea se datorește nerespectării prescripțiilor tehnologice sau a unor cauze de ordin tehnic nesoluționate încă prin programul de fabricație aprobat. În primul caz decizia ce se va da va fi îndreptată spre sancționarea salariaților vinovați, iar în cel de al doilea caz spre cercetare și stabilirea unui nou proces tehnologic îmbunătățit.

S-ar părea că operațiunile ce intră în sfera controlului ierarhic operativ curent mai sînt supuse și altor forme de controale și în special celui financiar intern și celui ierarhic administrativ. Controlul financiar intern se ocupă într-adevăr de operațiuni similare **la intervale mari,** neputînd să ofere conducătorilor posibilitatea prevenirii operative a abaterilor.

Controlul ierarhic administrativ se exercită permanent de către **toți angajații care au salariați în subordine în toate domeniile de activitate ale unității, supraveghindu-se continuu desfășurarea lor în vederea asigurării unei munci de bună calitate.** Controlul ierarhic operativ curent se exercită însă prin contacte directe, de cadrele cu funcții de conducere numai în condițiile ce se stabilesc de conducătorii unității.

În cadrul operațiunii de organizare a activității de recepție și autorecepție la primirea și livrarea materiilor prime și materialelor, de exemplu, se va urmări dacă: recepțiile cantitative se fac prin numărări, cîntăriri etc., iar pentru diferențele cantitative se întocmesc procese verbale de diferențe; notele de intrare recepție se semnează de întreaga comisie după constatările făcute personal; materialele recepționate au la bază buletine de calitate ale furnizorului etc. De asemenea, la controlul depozitării, conservării și manipulării mijloacelor materiale se va urmări ca depozitarea, conservarea și manipularea să fie făcute potrivit prevederilor legale pentru a preveni degradările, spargerile și pierderile peste normele aprobate ; materiile prime, materialele și produsele depozitate să nu depășească stocurile normate și termenul de garanție ; condițiile de depozitare a valorilor materiale și bănești să asigure securitatea în scopul prevenirii sustragerilor și înstrăinărilor ; eliberările de bunuri și valori materiale să se facă numai pe baza documentelor legal întocmite, vizate de organele în drept, care să nu prezinte modificări etc.

• Metode, mijloace și periodicitatea exercitării

O A DOUA CERINȚĂ în organizarea controlului ierarhic operativ curent este aceea a stabilirii metodelor, mijloacelor și procedeelor pentru exercitarea acestuia,

Ion DRĂGHICI
directorul Direcției teritoriale de control și revizie nr. 4 — Brașov

(Continuare în pag. 12)

IPOSTAZE

„Muntele" de... cocs

CARBURANT de mare putere, cocsul este utilizat din vremuri îndepărtate la producerea fontei. În zilele noastre, cu toate progresele înregistrate în tehnologia topirii minereurilor, el a rămas, în continuare, unul din principalii combustibili. Așadar, în industria metalurgică, activitatea productivă nu poate fi concepută fără existența cocsului.

Realizat dintr-un cărbune special — țara noastră dispune de surse reduse — cantități însemnate, de ordinul zecilor de mii de tone, sînt importate anual pentru nevoile furnalelor și turnătoriilor. Dat fiind faptul că aceste importuri sînt destul de costisitoare, este necesar să se acorde toată grija gospodăririi raționale a cocsului, începînd cu transportul, depozitarea, manipularea și încheind cu folosirea lui. Dar, din păcate, lucrurile se petrec uneori cu totul altfel.

Cîmpul din apropierea uzinelor „Victoria" din Călan a început, o dată cu primele zile ale anului, să-și schimbe configurația geografică apărînd un adevărat „munte" din... cocs. Zeci de mii de tone au fost, treptat, depozitate în grămadă, cu o înălțime de mulți metri, ocupînd tot spațiul liber. Întrucît sosesc continuu zeci de vagoane cu astfel de material, „gospodarii" depozitului au fost nevoiți să urce automacaralele pe acest „munte" pentru a descărca vagoanele. Urmarea : mari capacități de cocs sînt strivite și transformate în praf, iar altele sînt îngropate în pămînt.

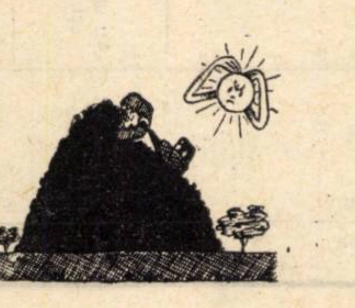

Se pune problema cine va suporta cheltuielile pentru „ambiția" de a modifica peisajul urbanistic, „măsură" care se va reflecta cu siguranță la capitolul pierderi de materiale în evidențele contabile...

Decizii pentru soluționarea... deciziilor

SPORIREA producției și productivității muncii prin utilizarea tehnicii avansate este un atribut al economiei moderne, o necesitate obiectivă impusă de sporirea eficienței procesului de producție. Această asertiune nu elimină însă necesitatea judecăților economice și studierea atentă a tuturor implicațiilor unei decizii de promovare a tehnicii noi.

Uzinele „Rulmentul" din Brașov, în căutarea unor surse de creștere a productivității muncii și eficienței, au considerat util de exemplu să achiziționeze din import mașini moderne, care execută rulmenți prin procedeul de extrudere la rece. O dată mașinile instalate, au fost făcute comenzi la Combinatul siderurgic-Galați pentru livrarea de materii prime, respectiv benzi de metal în colaci cu anumite dimensiuni de lățime și grosime solicitate de parametrii funcționali ai mașinilor. Dar atunci cînd toată lumea se considera mulțumită de acțiunile întreprinse, un răspuns „trăznet" a sosit de la furnizorii de metal : „nu producem și nici nu vom putea fabrica într-un viitor apropiat benzi de metal în colaci la dimensiunile solicitate, deoarece nu avem instalații pentru acest produs".

Într-o asemenea ipostază, cei de la „Rulmentul" au reclamat pe furnizor pentru **modul** *de a rezolva cererile, solicitînd asigurarea materiei prime din import. Un element nou care nu a fost avut în vedere la luarea deciziei. Acum este de ales între alternativa unor cheltuieli valutare pentru utilaje la Galați sau pentru importul materiei prime necesare... Și în acest timp mașinile stau la Uzinele „Rulmentul" și așteaptă în tihnă noua soluție.*

b. v.

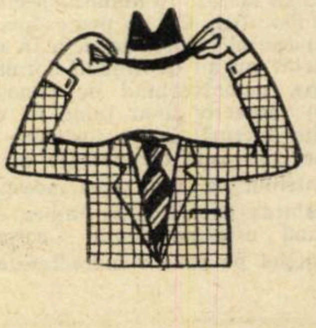

SOCIALUL ÎN CONDUCEREA ÎNTREPRINDERII

INTREPRINDEREA ESTE UN SISTEM SOCIAL, dar nu un sistem închis, ci unul care primeşte neîncetat „substanţă" materială şi umană din „mediul înconjurător" din societate, din care ea nu este decît o foarte mică parte şi fără de care nu ar lua fiinţă şi nu ar putea funcţiona. O unitate economică îşi procură fondurile financiare, instalaţiile şi materialele de care are nevoie de la societate. Tot din ea îşi recrutează oamenii care o compun care, în plus, rămîn şi pe mai departe membri ai societăţii, nu numai salariaţi ai întreprinderii.

Datorită numeroaselor conexiuni cu lumea socială, faptului că sînt chiar părţi constitutive ale acesteia, întreprinderile sînt aşa cum este societatea din care fac parte, structura acesteia determinînd direct sau indirect şi structura lor. Abordarea din punct de vedere tehnologic a întreprinderii trebuie întregită neapărat cu unul economic şi sociologic.

In economia socialistă, care se dezvoltă planificat, întreprinderile sînt în primul rînd un instrument al societăţii din care fac parte ca organizaţii de producţie, iar oamenii sînt producători, proprietari şi cetăţeni. Problema de bază a oricărei întreprinderi din ţara noastră ca şi a fiecărui salariat al ei, este măsura în care contribuie la desăvîrşirea construcţiei socialismului, la făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

In procesul amplu, complex al făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate, tocmai acţiunea socială, care cuprinde şi exercitarea funcţiilor de conducere ca moment al acesteia, bazată pe o cunoaştere profund ştiinţifică a realităţii, constituie cîmpul cel mai fertil în care omul îşi desfăşoară activitatea sa transformatoare, constructivă. Dezvoltarea la oamenii muncii a sentimentului de stăpîni ai mijloacelor de producţie, sporirea simţului lor de răspundere faţă de modul cum este gospodărită avuţia naţională constituie factori deosebit de puternici pentru stimularea participării lor la conducerea producţiei şi realizarea obiectivelor stabilite.

Articolele reunite în grupajul pe care-l publicăm în acest număr ilustrează bogăţia problematicii în care sociologia, prin investigaţii competente, poate sprijini substanţial conducerile unităţilor economice în atingerea obiectivelor ce le sînt încredinţate.

NORMATIVE DE COMPORTAMENT

FUNCŢIA ÎNTREPRINDERII de a dezvolta personalitatea umană este de **natură socială**. În condiţiile socialismului, cînd mijloacele de producţie industrială au devenit bun al întregului popor iar raporturile antagonice de clasă au fost lichidate, conţinutul acestei funcţii s-a schimbat, ea şi-a pierdut caracterul contradictoriu pe care-l avea în capitalism, între aceasta şi funcţia economică realizîndu-se o interdependenţă de alt tip.

Ce factori principali determină posibilitatea exercitării de către o întreprindere a acestei funcţii ? Însăşi *munca* în primul rînd, în al doilea rînd posibilitatea creată prin existenţa proprietăţii socialiste asupra mijloacelor de producţie. de participare a oamenilor la organizarea şi conducerea producţiei.

O primă direcţie în care ar trebui acţionat în întreprinderi este stabilirea unor **normative** precise de comportament profesional, ierarhic şi general uman, din care să rezulte ce trebuie să facă şi ce nu trebuie să facă un director, un inginer şef, un inginer sau maistru conducător de secţie, un şef de echipă etc. în relaţiile dintre el şi ceilalţi salariaţi subordonaţi sau superiori lui ierarhic. Aceste **coduri** se pot realiza de către psihologi şi sociologi în colaborare cu specialişti cu experienţă din uzină şi pot deveni teste. Ceea ce în prezent se realizează în mare parte empiric (de pildă, un maistru este apreciat sau criticat cu diverse prilejuri, pentru diferite motive, din anumite puncte de vedere etc.) s-ar putea transforma, treptat într-o activitate de evaluare cu ajutorul unei scale relativ exacte, folosindu-se coeficienţi stabiliţi într-un mod adecvat stadiului în care ne aflăm.

Testele trebuie folosite şi la angajările de personal care urmează să îndeplinească un anumit rol în ierarhia uzinei sau să lucreze în anumite sectoare ale administraţiei. Ce se poate face însă pentru cadrele existente deja în uzină, care uneori nu au deprinderi formate în acest sens, nemaivorbind de cunoştinţe ? Codul respectiv le-ar pune în vedere anumite lucruri, iar o instruire din partea unei persoane competente din uzină ar contribui la realizarea acestui obiectiv. Testarea periodică ar indica dacă o persoană este pe deplin corespunzătoare funcţiei pe care o îndeplineşte.

Psihologia socială şi sociologia au acumulat o experienţă însemnată în această problemă ; s-au scris o serie de lucrări despre calităţile morale, psihice. profesionale pe care trebuie să le întrunească cei ce lucrează cu oamenii, de la colective foarte mici şi pînă la cele foarte mari ; a fost subliniat în repetate rînduri că organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii constituie o condiţie vitală a modernizării economiei româneşti. Există, deci creat cadrul optim pentru realizarea treptată a unor asemenea măsuri. Ele ar fi complementare acţiunii vaste iniţiată de partid pentru însuşirea de către toate cadrele a ştiinţei conducerii.

O a doua direcţie importantă în care se poate acţiona este determinată de **problemele actuale ale forţei de muncă** cu care sînt confruntate în momentul de faţă uzinele. Le enumerăm pe cele mai importante : existenţa în unele regiuni a unui deficit de muncă de calificarea solicitată (în industria capitalei, de pildă, deficitul de forţă de muncă calificată este de 11.000 muncitori [1]) ; deficitul va putea să se reproducă în continuare prin intrarea în rîndul clasei muncitoare şi în viitorii ani a unor detaşamente de oameni proveniţi din mediul rural, ca şi a unei părţi mari de absolvenţi ai învăţămîntului general ; existenţa încă a unei rate ridicate de fluctuaţie efectivă (uneori pînă la 50%) şi a unei ponderi şi mai mari de muncitori aflaţi în stare de fluctuaţie latentă ; apariţia unor dificultăţi în procesul de integrare în munca de tip industrial, mai ales a tinerilor necalificaţi. a celor proveniţi din mediul rural; existenţa unui număr important de muncitori navetişti (în Bucureşti ponderea lor s-a ridicat în ultimii cinci ani la 21,5% faţă de totalul muncitorilor [2]); necesitatea pentru o parte a forţei de muncă de a trece printr-un proces de recalificare sau policalificare.

În condiţiile existenţei unor astfel de probleme complexe cu care sînt confruntate uzinele, actualul conţinut al activităţii **serviciilor de personal** nu este în toate cazurile satisfăcător. Dacă analizăm organigrama unei întreprinderi industriale observăm că structura unui serviciu de personal este următoarea : 1) biroul de personal ; 2) biroul de învăţămînt ; 3) biroul de salarizare ; 4) biroul social-administrativ. Aceasta înseamnă o structură corespunzătoare însă adesea aceste activităţi sînt îndeplinite de funcţionari, în genere cu calificare medie (uneori chiar sub cea medie) o mare parte din activitatea serviciului de personal se rezumă la întocmirea de evidenţe : angajări. lichidări, dosare, situaţii. Uneori se menţine optica după care serviciul personalului trebuie să se ocupe mai ales de evidenţa mişcării angajaţilor. Această concepţie nu răspunde la problemele reale şi foarte complexe ce se ridică în prezent, în ce priveşte forţa de muncă din industrie. În actualele condiţii, sarcinile acestui compartiment din uzină ar trebui concentrate asupra unor probleme cum sînt : selecţionarea forţei de muncă nou angajată ; orientarea profesională şi integrarea noilor angajaţi ; întocmirea planurilor şi organizarea activităţii de calificare, recalificare, policalificarea ; testarea aptitudinilor salariaţilor existenţi şi a noilor angajaţi ; organizarea serviciilor sociale din uzină ; evidenţa salariaţilor. Cel puţin în uzinele mari o pondere însemnată în cadrul serviciilor de personal vor trebui să o aibă specialiştii : ingineri, psihologi, ergonomişti, funcţionarii devenind cadre ajutătoare ale acestora. Nu trebuie aşteptat ca toate problemele forţei de muncă să fie rezolvate la nivelul ministerelor sau al altor organisme centrale sau judeţene, ci fiecare uzină trebuie să-şi organizeze prin forţe proprii activităţi orientate în acest sens.

Acestea au fost doar cîteva aspecte ale problemei funcţiilor sociale ale uzinei în societatea noastră şi modul cum ele ar putea fi integrate în programul complex de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii. Desigur că prin cele enumerate ne găsim departe de a epuiza bogata problematică a sociologiei industriale.

Honorina CAZACU

cercetător ştiinţific principal,
Centrul de cercetări sociologice

---

1) D. Ancuţa, „Clasa muncitoare în procesul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltată" în Lupta de clasă nr. 9/1971 pag. 12.
2) Idem pag. 14.

CUM POATE FI ÎMBUNĂTĂŢITĂ CONDUCEREA COLECTIVĂ

APLICAREA principiului muncii colective în conducerea vieţii economice, prin instituţionalizarea organelor colective de conducere la toate nivelele ierarhice şi promovarea în aceste organe a unui număr mare de reprezentanţi ai maselor de salariaţi, exprimă profundul democratism ce caracterizează întreaga noastră viaţă socială, constituind în acelaşi timp un instrument deosebit de eficient pentru fundamentarea şi realizarea deciziilor economice.

Prin activitatea acestor organe, democraţia noastră economică a căpătat un conţinut concret, asigurindu-se condiţii pentru o mai deplină exercitare de către oamenii muncii a drepturilor şi răspunderilor ce le revin în dubla lor calitate de producători şi proprietari ai mijloacelor de producţie.

Atragerea în procesul de luare a deciziilor a unui mare număr de specialişti, a tezaurului de experienţă acumulat de masa de salariaţi, asigură deciziilor rigurozitate ştiinţifică, un profund realism. Ea creează condiţii pentru luarea în considerare a tuturor factorilor, de care depinde realizarea fiecărei decizii luate, ca şi a implicaţiilor ei asupra diferitelor laturi ale activităţii unităţilor economice.

Manifestarea acestor semnificaţii ale aplicării principiului muncii colective în conducerea unităţilor economice, perceperea lor efectivă de către masa de salariaţi, depind în mod hotărîtor de modul în care fiecare organ colectiv îşi desfăşoară activitatea, de măsura în care salariaţii sînt operativ şi pe larg informaţi asupra activităţii reprezentanţilor lor în comitetele şi consiliile oamenilor muncii.

Studiul pe care-l prezentăm arată că acolo unde nu există o preocupare suficientă pentru participarea efectivă a reprezentanţilor salariaţilor la activitatea organelor de conducere colectivă, la luarea deciziilor sau pentru informarea salariaţilor asupra activităţii acestora, gradul de percepere de către salariaţi a îmbunătăţirilor aduse proceselor de conducere, prin aplicarea principiului muncii colective, este nesatisfăcător.

ANALIZA MODULUI în care muncitorii percep semnificaţiile schimbărilor petrecute în activitatea de conducere, atunci cînd la această activitate participă şi reprezentanţii lor în comitetele şi consiliile oamenilor muncii. constituie după părerea noastră o problemă deosebit de importantă care trebuie abordată în cadrul cercetărilor de sociologie industrială. Perceperea îmbunătăţirilor intervenite în mecanismul de conducere al unităţilor economice, de luare a deciziilor, constituie un indiciu asupra eficienţei însăşi a activităţii comitetului oamenilor muncii şi, implicit, asupra responsabilităţii cu care reprezentanţii salariaţilor îşi exercită funcţia lor de conducere.

Iată de ce, în cadrul unei cercetări sociologice efectuate într-o întreprindere în care conducerea colectivă nu se exercita conform concepţiei care a stat la baza acestui mod de conducere, ne-a interesat gradul de percepere de către muncitori a schimbărilor survenite în activitatea generală a întreprinderii în urma participării reprezentanţilor salariaţilor la şedinţele comitetelor oamenilor muncii.

Tabelul nr. 1

%

Informarea asupra activităţii reprezentanţilor	Perceperea schimbărilor: Au observat schimbări	Perceperea schimbărilor: Nu au observat schimbări	Perceperea schimbărilor: Non-răspunsuri	Total
Întotdeauna	40.0	56,0	4,0	100,0
De multe ori	27,7	58,4	13,9	100,0
Foarte rar	16,9	72.7	10.4	100,0
Niciodată	2,1	84,2	13,7	100,0
Non-răspunsuri	6,4	42,0	51,6	100,0
Total eşantion	11,6	73,3	15,1	100,0

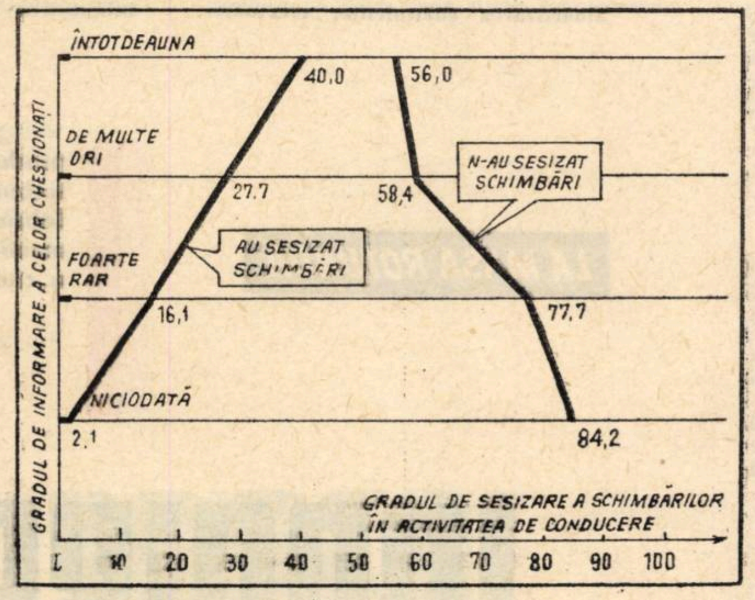

Numai 11,6% din numărul celor cuprinși în anchetă au observat o schimbare substanțială în activitatea de conducere a întreprinderii în urma participării reprezentanților salariaților în comitetul oamenilor muncii, în timp ce 73,3% din eșantionul ales n-au perceput sensul schimbărilor. Se remarcă totodată numărul însemnat de non-răspunsuri — 15,1%.

Am căutat să găsim explicațiile situației constatate. În acest scop ne-am pus întrebarea dacă nu cumva modul în care subiecții apreciau pe reprezentanții lor în organele de conducere colectivă sau nivelul informației asupra activității acestora și a deciziilor luate au determinat caracteristicile distribuției de mai sus? **Pentru a verifica această ipoteză, am co**relat — mai întîi — opiniile exprimate asupra schimbărilor cu părerea pe care cei intervievați o au, în același timp, despre reprezentanții lor. Analiza comparată a acestor două întrebări a condus la următoarele concluzii: mai întîi, atitudinea subiecților față de reprezentanți apare ca un factor important în orientarea perceperii schimbărilor pe care le-a adus prezența acestora în activitatea organelor de conducere. Observăm, astfel în cazul unei atitudini favorabile a salariaților față de reprezentanții lor în organul de conducere colectivă a întreprinderii, dublarea răspunsurilor care exprimă perceperea deplină a sensului schimbărilor concomitent cu scăderea corespunzătoare a răspunsurilor negative. În schimb, atitudinea nefavorabilă duce pur și simplu la dispariția grupului de răspunsuri privind perceperea schimbărilor. Atitudinile indecise dau rezultate medii. Iată, deci, că atitudinea subiecților față de reprezentanții lor explică, într-o anumită măsură, perceperea insuficientă a sensului schimbărilor. Dar numai într-o anumită măsură, deoarece valorile răspunsurilor care indică perceperea rămîn încă mici, deși se dublează.

Din această cauză ne-am orientat și auspra unui alt factor și anume rolul informației în perceperea rezultatelor noii forme de conducere. Pentru aceasta, am corelat aceeași întrebare referitoare la perceperea schimbărilor cu răspunsurile privind cunoașterea activității pe care o au reperezentanții muncitorilor în ședințele comitetelor oamenilor muncii. Rezultatele prelucrării comparate sînt expuse în tabelul nr. 1 (și în grafic nr. 2).

Examinînd prima coloană din tabelul nr. I — subiecții care au constatat semnificația schimbărilor în procesul conducerii o dată cu alegerea reprezentanților salariaților în comitetele oamenilor muncii —, se observă o netă scădere a procentelor pe măsură ce informațiile privind activitatea reală a reprezentanților se micșorează cantitativ. De remarcat faptul că în condițiile cînd există informații privind activitatea reprezentanților salariaților în comitetul oamenilor muncii, chiar dacă aceste informații sînt mai puține, procentul perceperii schimbărilor este superior mediei eșantionului. O tendință la fel de clară — de astă dată crescătoare — ni se relevă și atunci cînd examinăm coloana a doua din tabel — ponderea celor care nu au sesizat semnificația schimbărilor. Și în acest caz, existența — chiar și minimă — a informațiilor se diferențiază de media eșantionului. În sfîrșit, coloana a treia a tabelului relevă, după cum era și de așteptat, creșterea masivă a ponderilor non-răspunsurilor.

În consecință, **se poate afirma cu certitudine că informațiile pe care muncitorii le primesc despre activitatea reprezentanților lor in comitetele oamenilor muncii sint esențiale pentru înțelegerea deplină a semnificațiilor schimbărilor ivite în conducerea unităților economice, odată cu introducerea noului sistem de conducere colectivă.** În măsura în care informațiile sînt complete și îmbrățișează ansamblul activității de conducere pe care o desfășoară reprezentanții, eficiența muncii lor se constată tot mai pregnant.

Evident, un rol decisiv în creșterea rolului reprezentanților salariaților în organele de conducere colectivă îl are responsabilitatea colectivului care propune și alege pe reprezentanți, calitatea muncii desfășurate de organizațiile de partid și obștești pentru sprijinirea și educarea reprezentanților oamenilor muncii, pentru creșterea responsabilității lor.

Maria POPESCU
cercetător științific principal
Institutul de filozofie

„CEREREA" ȘI „OFERTA" DE SOLUȚII SOCIOLOGICE

DIALOGUL dintre cadrele de conducere din unitățile economice și sociologi este încă sporadic. Asistăm mai mult la simple monologuri de o parte și de alta; „cererea" și „oferta" se întîlnesc, de regulă, mai mult sau mai puțin întîmplător. Sociologii pun această situație pe seama interlocutorului lor virtual și, cîteodată, nu fără temei. Lipsa de beneficiar efectiv este deseori un fapt real și se datorește fie neînțelegerii importanței datelor și recomandărilor oferite de cercetarea sociologică concretă, fie dificultăților de care se lovesc cadrele de conducere în aplicarea recomandărilor formulate de sociologi.

Nu trebuie să ignorăm însă nici vina sociologilor. Trebuie avute în vedere unele neajunsuri cum sînt discordanța dintre cerințele practicii economice și problematica abordată în cercetările sociologice, insuficienta operativitate a investigațiilor sau calitatea necorespunzătoare a acestora, uneori mascată prin ermetism, nefinalizarea lor în soluții de proiect valabile în timp, care să aibă la bază orientarea prospectivă a cercetărilor.

Numeroase carențe existente în prezent în mecanismul de realizare a dialogului dintre sociologi și conducătorii unităților economice s-ar elimina prin promovarea consecventă a anumitor **principii metodologice** „instituționalizabile", prin așezarea cercetărilor sociologice pe bază contractuală și instituționalizate în unele institute, ca de pildă, în regulamentul de funcționare al Laboratorului de sociologie urbană al municipiului București — unitate de cercetare sub conducerea nemijlocită a organelor locale de partid și de stat și implantată administrativ în Institutul de proiectare „Proiect"-București.

Fără pretenția de a fi conceput un „model" propriu-zis al problemei, prezentăm pe scurt cîteva principii metodologice — ce ni se par cele mai importante — pentru înfăptuirea unui dialog REAL, PERMANENT ȘI EFICIENT.

Orientarea cercetărilor spre cerințele practicii a fost realizată prin aceea că planurile de cercetare reflectă „comanda socială". Programul de activitate al laboratorului nostru a fost întocmit în urma consultării cadrelor de conducere de partid și de stat ale municipiului București și a fost supus aprobării organelor de decizie. In anul 1971, de exemplu, în laboratorul nostru s-au studiat teme ca: raportul dintre cadrul construit și modul de trai; influența acțiunii culturale asupra unor aspecte ale comportamentului urban și industrial, pregătirea unor modele de diagnoză și prognoză socială pentru orașul București, valorificarea concluziilor desprinse din studiul opiniilor și sesizărilor formulate de cetățenii Capitalei etc.

Elaborarea unor studii de „inginerie socială" nu a însemnat abandonarea preocupărilor de natură teoretică — metodologică, în lipsa cărora investigația concretă ar fi în pericol de a rămîne fără „busolă" și fără orizont.

Partenerismul sau **îmbinarea (cooperarea) competențelor** pe întregul parcurs al investigației constituie un alt principiu ce trebuie să stea la baza dialogului dintre sociologi și cadrele de conducere. Aceasta implică lărgirea înțelesului noțiunii de cercetare interdisciplinară, incluzîndu-se în sfera sa consultarea regulată, sau chiar cooptarea în echipă a practicienilor domeniului abordat, de la caz la caz, cadre de conducere, activiști de partid, lucrători din aparatul de stat, proiectanți și alți specialiști din economie și cultură etc.

În efectuarea unor studii sociologice cu privire la perfecționarea mecanismului de conducere de către partid a activității social-economice, am colaborat cu specialiști de la Academia de învățămînt social-politic „Ștefan Gheorghiu", iar la elaborarea unor studii care vizează viața urbană am stabilit relații de cooperare cu arhitecți, sistematizatori și alți specialiști. Avantajele acestui mod de lucru sînt multiple. În primul rînd, beneficiarul transformat în partener, situat în interiorul „procesului tehnologic" al cercetării sociologice, va ști mai bine atît cum să fructifice în mod adecvat rezultatele obținute, **cît și ce să ceară muncii științifice** în viitor, pentru a se ajunge la succesul scontat. În al doilea rînd, modalitatea de colaborare experimentată de noi este pentru sociolog o **sursă generatoare de idei și ipoteze izvorîte din experiența practică a** „interlocutorului" și, totodată, un cadru propice de confruntare cotidiană a propriilor judecăți și raționamente cu opiniile și sugestiile acestuia din urmă. De aici, al treilea și cel mai important cîștig: investigațiile științifice se pot solda cu proiecte de soluții constructive cu aplicabilitate nemijlocită în practică.

Responsabilitatea comună pentru realizarea studiilor la timp și la un înalt nivel calitativ constituie de asemenea, după părerea noastră, un principiu ce trebuie avut în vedere la realizarea dialogului dintre sociologie și conducere. Relațiile contractuale stabilite cu beneficiarii au făcut ca aceștia să sprijine desfășurarea cercetărilor noastre, printre altele, sub forma solicitudinii manifestate față de cererile de informații, a asigurării fondurilor necesare utilizării unui corp de investigatori sociali și a utilizării calculatorului electronic, a tipăririi și difuzării rapoartelor de anchetă, etc. Relația contractuală determină executantul, care știe că activitatea sa va fi finanțată în continuare numai dacă depune în permanență un efort autentic de cunoaștere și de gîndire creatoare, să obțină rezultate eficiente pentru beneficiarul care finanțează cercetarea.

Unele **studii** efectuate în laboratorul nostru au stat **la baza elaborării unor decizii.** Astfel, concluziile desprinse dintr-un studiu cu privire la mobilitatea în spațiu a populației din orașul nostru au fost însușite de I.T.B. în vederea sistematizării rețelei mijloacelor de transport în comun. Studiile pregătitoare pentru banca de date au fost solicitate de către comisia locală de prognoză a municipiului București.

Convingerea noastră este că, numai pe temelia acestor principii, care nu sînt, desigur, exhaustive, se va ajunge la înfăptuirea dezideratului unui dialog animat de o încredere deplină și de stimă reciprocă, în cursul căruia sociologia și sociologii să-și poată dobîndi treptat status-ul la care aspiră.

dr. Gheorghe CHEPEȘ
director al Laboratorului de sociologie urbană al municipiului București

DIALOG CENTRIFUGAL
între:

Factorul de decizie din unitățile economice

— nu știe ce să solicite sociologului;
— nu înțelege semnificația și importanța datelor și recomandărilor oferite de cercetările sociologice concrete;
— întîmpină dificultăți în aplicarea recomandărilor sociologice și se descurajează.

Sociologul

— nu cunoaște cerințele practicii economice;
— întreprinde investigații cu o operativitate insuficientă, în raport cu modificările realității economice;
— elaborează studii de calitate necorespunzătoare, mascată prin ermetism nejustificat.

LA MASA ROTUNDĂ

„Cu deosebită atenție trebuie planificată și pregătită asimilarea noilor produse. Comitetele și consiliile oamenilor muncii, colegiile ministerelor trebuie să aibă permanent în vedere că realizarea sarcinilor de punere în fabricație a unor produse este condiționată de pregătirea din timp și temeinică a fazelor de asimilare, de asigurare a bazei tehnico-materiale și a cadrelor necesare".

(Din Rezoluția Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții).

ÎNNOIREA, MODERNIZAREA ȘI DIVERSIFICAREA PRODUSELOR

Nicicînd ca în zilele noastre nu au existat preocupări mai asidue pentru a investiga viitorul, pentru a face din cercetarea științifică un mijloc de dezvoltare. Efortul propriu de cercetare, de a găsi noi și noi soluții constructive sau tehnologice, constituie una din cerințele de bază ale economiei moderne prin care se realizează accelerarea dezvoltării, se asigură ca produsele fabricate să fie mereu mai competitive, să țină pasul cu tehnica și știința contemporană.

În sarcinile prevăzute pentru cincinalul 1971—1975, ca și la recenta Conferință pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții s-a subliniat **necesitatea înnoirii, diversificării și modernizării producției astfel ca, la sfîrșitul anului 1975, din producția totală industrială, 40% să fie constituită din produse noi și modernizate.** Problematica care privește acest complex proces de înnoire, de modernizare a produselor este și ea la rîndul ei extrem de complexă, cuprinzînd de la problemele de politică, de concepție în acest domeniu — de la stabilirea de oportunități și obiective pe baza unor previziuni și prognoze — la problemele înglobării cercetării științifice în strategia de dezvoltare — a alegerii, lansării și valorificării proiectelor de cercetare — pînă la aspectele organizatorice privind execuția de prototipuri, omologarea, lansarea în fabricație și valorificarea noilor produse. Unele din problemele înnoirii produselor au fost frecvent dezbătute în ultimii ani în coloanele „Vieții economice". **Continuîndu-și aceste preocupări, revista noastră a organizat, în colaborare cu Direcția de dezvoltare a ramurii și investiții din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, o „masă rotundă"** cu specialiști din unele institute de cercetare și proiectare, centrale industriale aparținînd ramurii respective, cu scopul de a dezbate:

I. Ritmul de innoire, diversificare și modernizare a produselor.

II. Programele de innoire a produselor ale centralelor industriale, institutelor de cercetare și proiectare — obiective, rezultate, experiență.

III. Factorii stimulatorii ai activității de creație tehnică și nivelul de pregătire și răspundere a cadrelor.

I

● **REDACȚIA : Consecință firească a poziției partidului și statului nostru care promovează consecvent politica de dezvoltare accelerată a industriei construcțiilor de mașini, asistăm și în acest cincinal la o creștere cantitativă și calitativă, extrem de dinamică a acestei ramuri. In dezbaterea noastră am dori să nu zăbovim asupra unor aspecte conceptuale sau generale, care pot fi găsite în articole publicate în „Viața economică"[1], ci să trecem direct la analizarea ritmului, în care sînt asimilate noile produse sau sînt modernizate cele existente și să vedem în ce măsură acest ritm, în speță realizările din 1971, ne dau siguranța atingerii proporțiilor stabilite pentru următorii ani ai planului cincinal.**

● **Ion CRIȘAN :** — La finele anului 1975, așa cum prevăd sarcinile actualului cincinal, 65% din produsele industriei construcțiilor de mașini vor trebui să fie înnoite și modernizate. În acest scop au fost luate măsuri atît la nivelul ministerului, cît și la centralele industriale și marile unități productive. **S-au stabilit nivelele care urmează să fie atinse în fiecare an**, astfel ca, în 1975, sarcina ce ne revine să fie îndeplinită.

În dezbaterea noastră cred că este important **să vedem dacă nivelul atins de 19,9% produse noi și modernizate în ansamblul producției globale a anului 1971 este satisfăcător** dacă acest ritm ne asigură, așa cum spuneam, înfăptuirea prevederilor din 1975. Să ne întrebăm de ce o serie de centrale industriale, ce produc utilaje de serie — și a căror reprezentanți sînt prezenți aici — se găsesc sub acest ritm; să ne întrebăm dacă nivelul atins anul trecut de industria electrotehnică — de 23,1% față de cea realizată pe întreaga ramură — este satisfăcător sau nu. **După opinia mea, nivelul de innoire a producției realizat pe ramură în anul trecut (19,9%) se situează la limita inferioară a cerințelor**; sporirea considerabilă a forțelor de producție, care caracterizează dezvoltarea industriei constructoare de mașini în etapa actuală, **impune un ritm mai alert și că el trebuie să crească, în special la centralele industriale ce realizează producții de serie și la care realizările actuale sînt nesatisfăcătoare.**

● **Lucian IGNAT :** — Pentru a avea o imagine concretă asupra evoluției acțiunii de înnoire și modernizare a produselor, găsesc necesar să arăt că, în anii precedenți, industria construcțiilor de mașini a înregistrat în această direcție realizări importante: dacă analizăm situația pe deceniul 1960—1970, constatăm că **în timp ce în 1960 s-au asimilat 72 produse noi, în 1970 s-a ajuns la peste 1000.**

Acest ritm, care a sporit an de an, se menține și în continuare. **În 1971, față de 1009 produse noi și modernizate prevăzute, au fost realizate peste 1100.** Pentru 1972 se prevede o creștere de aceeași ordine de mărime, adică de 15—20%. Este, desigur, greu de precizat un procent exact, deoarece, așa cum se știe, planul de asimilări de produse noi și modernizări nu este un plan rigid, ci, pe măsură ce apar noi necesități, sînt materializate unele studii, el se completează continuu. Practic, deci, nu poate fi dată o cifră absolută. Dar din nominalizările de plan existente, rezultă că ritmul de 15—20% se va menține și în acest an.

Este adevărat, așa cum s-a subliniat aici, că dacă analizăm pe diferite compartimente realizările din 1971, constatăm că unele centrale industriale au făcut eforturi deosebite, situîndu-se ca ritm, mult peste nivelul atis pe întreaga ramură. Aș cita în acest sens centralele industriale din Departamentul electrotehnic, din Departamentul mașinilor grele, al utilajelor tehnologice. În mod deosebit aș remarca preocuparea asiduă a Grupului de uzine — Reșița, Centralei industriale de utilaj chimic și rafinării-București, Grupului de uzine de utilaje de construcții-Brăila și Grupului de uzine de vagoane — Arad, pentru realizarea în 1971 a prevederilor programului de asimilare, modernizare și diversificare a produselor.

Avem din păcate și situații mai puțin satisfăcătoare. Sînt centrale industriale — ca, de pildă, cea de mașini-unelte care, în 1971, au realizat o proporție scăzută de asimilări și modernizări. Este adevărat că finalizarea ciclului de asimilări la mașini-unelte este ceva mai lung datorită complexității, dar totuși ceea ce s-a făcut nu reflectă în întregime posibilitățile de care dispunem. De aceea, la centralele respective se impune luarea unor măsuri urgente pentru impulsionarea activității în acest domeniu.

● **Aurel POPA :** — Apreciez că **ritmul de innoire pe care trebuie să-l realizeze industria construcțiilor de mașini și care înseamnă, de fapt, o inlocuire aproape integrală a sortimentului fabricat la interval de 5—6 ani, este satisfăcător și nu mai trebuie accelerat.** Această opinie se bazează pe considerente tehnice și economice. Într-adevăr, pentru a se ajunge la amortizarea parcului de scule necesare fabricației unui produs nou este nevoie de o anumită perioadă de continuitate în producție. Este nevoie, de asemenea, de un timp oarecare pentru maturizarea fabricației, astfel ca trecerea la un model îmbunătățit să reprezinte într-adevăr un progres. Ritmul mediu de reînnoire de circa 20% pe an asigură, după părerea mea, realizarea prevederilor din cincinal. Apreciez că nu trebuie să facem din „ritm" un obiectiv în sine, ci să alegem cu grijă obiectivele, să dăm preferință abordării **din timp** a problemelor „cu bătaie lungă".

● **Florin TĂNĂSESCU :** — Și pînă în prezent acțiunile desfășurate au asigurat ținerea pasului cu tehnica modernă, realizarea a numeroase produse și familii de produse competitive. Totuși, **industria constructoare de mașini este obligată în anii actualului cincinal să parcurgă o serie de mutații importante să înfăptuiască o serie de programe prioritare, ca cele referitoare la electronică, mecanică fină etc.** De aici rezultă numărul mare de produse care vor trebui asimilate sau modernizate.

Ne gîndim că la nivelul anilor 1973—1974, fiecare centrală industrială din industria electrotehnică va dispune — în urma înfăptuirii planurilor de investiții prevăzute — de cel puțin 6 sau 7 fabrici noi. Intrarea lor în funcțiune va determina producerea de tehnică nouă, ceea ce se va reflecta nemijlocit în modernizarea produselor în alte unități și ramuri. Deci, **programul de innoire trebuie privit într-o anumită dinamică, schimbările într-o anumită tehnică aducînd automat schimbări generale în structura industrială.**

● **Aurel BÂNCILĂ :** — Observațiile făcute în ce privește necesitatea menținerii unui ritm susținut de asimilări și modernizări, sînt judicioase. Gradul de dezvoltare și diversificare a producției la care a ajuns astăzi industria noastră constructoare de mașini, impune odată mai mult și măsuri de a menține permanent pe poziții competitive toate produsele sale. **Ritmul prevăzut și realizat în 1971 trebuie accelerat în anii următori.**

În ce ne privește, anul 1972 va însemna pentru centrala noastră o perioadă de vîrf. Vom pune în fabricație noi familii de produse moderne, ale căror documentații au fost pregătite în cursul anului trecut, așa încît rămînerea în urmă care apare după un an va fi recuperată, iar nivelul ce îl vom realiza pe primii doi ani ai cincinalului se va încadra ca ritm peste cel obținut pe întreaga ramură.

● **Ion CRIȘAN :** — Necesitatea unui ritm accelerat de înnoire a produselor este o condiție extrinsecă propriei noastre economii, este o condiție impusă de evoluția tehnicii pe plan mondial.

Evident, **noi trebuie să găsim acele ritmuri și obiective care să împace cît mai bine condițiile intrinseci ramurii și industriei constructoare de mașini românești, cu condițiile extrinseci determinate de evoluția tehnicii pe plan mondial.** Sigur că din punctul de vedere al progreselor înregistrate, putem privi cu satisfacție realizările anului 1971. Trebuie însă să **studiem și să urmărim sistematic realizarea ritmului propus în ansamblu și pe diferite compartimente și subramuri pentru a nu constata la un moment dat că intr-un loc sau altul am rămas în urmă.** Trebuie să avem mereu în vedere faptul că pe piața internațională produsele care nu se modernizează nu țin pasul cu evoluția științei și tehnicii, pierd treptat din valoarea lor de întrebuințare, pierd treptat posibilitatea de a fi vîndute la prețuri care să asigure beneficii corespunzătoare.

● **REDACȚIA :** — Așadar, deși au apărut în dezbateri și păreri contradictorii **trebuie relevat consensul unanim asupra necesității menținerii ritmului de asimilare a produselor noi și de modernizare a celor existente**, acesta asigurînd realizarea sarcinilor prevăzute în planul cincinal: **după opinia unor specialiști, ritmul ar trebui accelerat mai ales în domeniile prioritare sau acolo unde există rămîneri în urmă în unele centrale industriale.**

De asemenea, a rezultat că este necesar ca **ritmul de innoire și modernizare a produselor să țină seama de ritmul de dezvoltare a diferitelor ramuri industriale, de consecințele conexe ale dezvoltării unor ramuri sau subramuri, de modificările intervenite în tehnica și tehnologia de producție, de necesitățile impuse de competitivitatea produselor, de exigențele și ritmul progresului tehnic și științific, avînd întotdeauna criteriul de bază, eficiența economică a acțiunilor întreprinse în acest domeniu, necesitatea ca ritmul de innoire și modernizare, consecințele economice pe care le antrenează, să permită amortizarea cheltuielilor efectuate.**

II

● **Ion CRIȘAN :** — Trecînd la punctul doi al dezbaterii vă rog să-mi permiteți să propun cîteva probleme pe care să le analizăm. Date fiind măsurile luate în cadrul ministerului privind **elaborarea de programe speciale de innoire și modernizare a produselor**, ar fi bine ca interlocutorii să-și spună părerea despre ele.

Programele respective urmăresc mai multe direcții: **îmbunătățirea nivelului calitativ al valorii de întrebuințare al produselor și creșterea competitivității lor pe piața externă; creșterea eficienței economice a noilor produse, reducerea costului de fabricație, sporirea productivității muncii**; alte programe vizează **îmbunătățirea structurii producției prin dezvoltarea prioritară a unor grupe de produse hotărîtoare pentru tehnologia contemporană.**

Avînd în vedere faptul că multe centrale industriale, care au și institute de cercetări și proiectări specializate, au preluat asupra lor o bună parte din activitatea de concepție de la unitățile subordonate, ar fi util, totodată, să facem un schimb de opinii asupra experienței acumulate, asupra măsurilor ce se impun a fi luate în viitor.

● **Viorel CRISTEA :** — Institutul nostru de cercetări și proiectări făcînd parte din Centrala industrială pentru utilaj petrolier, printr-o colaborare directă cu unitățile de execuție, reușește să rezolve numeroase probleme curente și de perspectivă. În acest sens, **avem un plan complex, care cuprinde probleme legate de înfăptuirea sarcinilor anuale de plan și altul, care se referă la tematica de perspectivă.**

Planurile noastre rezultă din colaborarea strînsă dintre producție și exploatare; ori de cîte ori este nevoie, ele sînt reanalizate și completate cu noi obiective, selecționate pe baza studiilor ce le efectuăm. Astfel, în programele mai recente am ținut seama de cerințele impuse de exploatare a resurselor de țiței și anume de forajul de mare adîncime, de cele ale forajului marin, cît și de punerea în funcțiune a sondelor în aceste condiții. Alte ori, aducem corectări programelor noastre, ca urmare a unor solicitări din partea beneficiarilor externi. **Consider că modul în care au fost orientate programele de perspectivă de către departamentele specializate din minister, dovedește grija pentru innoirea și modernizarea produselor, iar lărgirea sferei de preocupări a centralelor industriale și a institutelor de cercetări și proiectări, direcționează eforturile spre obiective majore.** Este nevoie însă ca aceste programe să nu fie privite ca ceva static, ci se impune ca ele să fie analizate periodic și, după caz, adaptate la cerințele vieții.

● **Aurel BÂNCILĂ :** — Vorbind de optica nouă în care ne desfășurăm activitatea, doresc să menționez faptul că **Centrala industrială de mașini-unelte și institutul său specializat, care coordonează concepția noilor tipuri de mașini-unelte pe toată ramura, înțeleg să îndeplinească un rol coordonator și în ce privește utilizarea acestora.** În paralel cu rezolvarea problemelor impuse de cerințele producției, **specialiștii noștri ajută pe beneficiari în alegerea celor mai adecvate mașini-unelte**, potrivit cu specificul activității lor, în așa fel încît problemele tehnologice ale acestora să fie rezolvate cu maximum de eficiență.

În privința programului concret adoptat de centrala noastră, aș menționa că, în acest cincinal, avem prevăzute pentru a fi asimilate noi tipuri și familii de mașini-unelte moderne, ținînd cont de tendințele ce se manifestă pe plan mondial, cît și de perspectivele desfacerii la export. Avem în program cîteva noutăți, care ne vor permite o prezență activă pe piețele străine. Amintesc în acest sens, realizarea, începînd din acest an și continuînd în 1973, a unor game noi de strunguri revolver, strunguri automate, strunguri automate multiax, mașini-unelte cu comandă program, mașini-unelte specializate, agregate și linii de transfer etc.

● **Aurel POPA :** — Rolul și răspunderea centralei industriale, odată cu integrarea activității de concepție, devin tot mai mari. Dezvoltîndu-și baza proprie de cercetare-dezvoltare, centrala industrială are datoria și răspunderea de a **organiza permanent studiul pieței interne și externe, orientînd activitatea de asimilare a produselor noi**, pentru **nevoi imediate**, dar în același timp și pentru produse cu o **perspectivă** mai îndepărtată. Cu alte cuvinte, **asimilarea să corespundă nu numai unei necesități, ci unui domeniu de necesități**, căci numai astfel vom putea obține o sporire accentuată a eficienței activității în domeniul respectiv.

● **Marcel SÎRBU :** — Desigur, **necesitatea de a efectua periodic studii de prognoză, de marketing, trebuie să devină o metodă permanentă de investigație pentru centralele și întreprinderile noastre.**

Centrala și institutul de cercetare și proiectare pentru automatizări a **reînnoit în fiecare cincinal nomenclatorul de produse pe baza unor studii tehnico-economice** privind tipurile de elemente, echipamente și instalații de automatizare. Asemenea studii stau și în prezent la baza unor programe prioritare. Bunăoară, din studiile efectuate a rezultat că, în perioada 1971—1975, este foarte important ca, în domeniul elementelor de automatizare, să asimilăm o serie de sisteme și echipamente noi. În acest sens, baza materială proprie și posibilitatea de a colabora strîns cu celelalte țări socialiste ne creează condiții favorabile pentru realizarea unor produse cu înaltă performanță.

Consider totodată, foarte importantă **repartizarea justă a sarcinilor de concepție între uzine și institute.** Ținînd seama de programul de perspectivă al activității productive a centralei industriale de automatizare, noi, respectiv institutul de profil, ne-am concentrat asupra cercetărilor privind realizarea unor produse, care pînă în prezent nu au figurat în programele de fabricație ale uzinelor noastre. Așa sînt, de exemplu, noile sisteme de acționări electrice reglabile pentru utilaje industriale, precum și alte sisteme și elemente componente. Ne preocupăm, împreună cu alte institute, de introducerea în fabricație a echipamentelor de comandă numerică pentru mașini-unelte, profil nou, deosebit de important, a elementelor de reglare automată, aparatură pentru procese industriale și altele.

Am dat aceste cîteva exemple în dorința de a evidenția faptul că **există o preocupare asiduă de a angaja institutul în rezolvarea unor probleme prioritare și în abordarea domeniilor de perspectivă ale automatizării producției.** Pe de altă parte, rolul nostru, ca institut specializat și coordonator pe ramură (avem sarcina să proiectăm instalații de automatizare pentru ansamblul cerințelor economiei naționale), este și acela de a stabili programe de asimilare a unor tipuri noi de mașini, aparate și materiale necesare instalațiilor de automatizare, aflate în profilul altor centrale industriale.

● **Florin TĂNĂSESCU :** — Este convingător — și după părerea mea — cele subliniate de tovarășul Sîrbu cu privire la rolul deosebit ce îl au institutele de cercetare și proiectare în activitatea producției materiale prezente și de perspectivă. **La Consfătuirea pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții s-a relevat din nou însemnătatea ce o are perfecționarea legăturilor dintre minister — centrală — întreprindere, la care aș adăuga institutul de cercetări și proiectări.** Fără o conlucrare strînsă, fără o legătură principială între minister — centrală — institut — fabrică, nu se poate asigura corelarea planurilor de cercetare, de asimilare a produselor noi, de investiții. Perfecționate, aceste legături asigură coordonarea și orientarea eforturilor comune în domeniul înnoirii produselor ca una din căile eficiente de dezvoltare accelerată.

● **Mihai IOSUPESCU :** — Institutul în care lucrez, este coordonat direct de minister. Beneficiem de o îndrumare atentă, fiind angrenați în acțiunea de realizare de produse care să se situeze în permanență la nivelul tehnicii moderne. De unde pînă acum cîțiva ani institutul avea doar sarcina să realizeze proiecte pentru diverse utilaje care erau solicitate de uzine, acum el răspunde de diversificarea și modernizarea producției pentru numeroase grupe de produse de interes larg, ca aparate hidraulice, pneumatice, reductoare etc., fiind totodată coordonator pe ramură în aceste domenii. **Executăm lucrări, începînd de la faza de depistare a necesității de a asimila în țară unele produse și terminînd cu proiectarea, experimentarea și omologarea prototipurilor. În acest fel uzinele executante au posibilitatea să primească spre realizare produse experimentate, cu toată documentația tehnică pusă la punct.**

Acest mod nou în care lucrăm, se dovedește a fi extrem de eficient. În comparație cu ceea ce făceam acum cîțiva ani, cînd proiectam, de exemplu, un reductor separat, acum am cercetat și am realizat, într-o perioadă relativ scurtă, o gamă diversificată de reductoare, gata de pus în producție. Prin rezolvarea problemelor în ansamblul lor — nu în mod fărîmițat — am reușit să adoptăm soluții superioare din punct de vedere tehnic și economic. Apreciem că realizarea obiectivelor pe care le avem în program vor contribui în măsură din ce în ce mai mare la promovarea în producție a soluțiilor constructive și tehnologice de mare eficiență, cît și la realizarea de produse noi, competitive.

● **Florin TĂNĂSESCU :** — La stabilirea obiectivelor planurilor de cercetare științifică trebuie pornit de la necesitățile practicii, de la cerința perfecționării produselor sub toate aspectele — tehnologice, constructive, privind parametrii, economicitatea etc. Dar **optica în care se cer privite necesitățile practicii trebuie să fie o optică mai largă, mai de perspectivă.** Nu toate rezultatele cercetării pot trece automat în producție. O parte din ele rămîn să constituie un fond de cunoștințe pe care se vor grefa noi cercetări în viitor. Altele, prezintă doar căutări materializate în idei, din care se alege apoi ceea ce este bun de valorificat pentru etape mai îndepărtate. Așadar, **ar fi util ca activitatea institutelor de cercetare-proiectare să fie apreciată nu numai prin prisma realizărilor imediate, ci și a perspectivelor pe care le creează pentru a dezvolta în viitor produse originale, bazate pe fructificarea inteligenței proprii.**

În sfîrșit, doresc să subliniez că astăzi atît cercetare cît și execuția și-au schimbat mult optica în ce privește asimilarea produselor noi. Dacă în trecutul nu prea îndepărtat preocupările de înnoire erau îndreptate, în primul rînd, asupra producției destinate exportului, acum acestea se îndreaptă, deopotrivă, atît pentru satisfacerea cerințelor beneficiarilor externi, cît și ai celor interni. **Unitățile noastre de cercetare, proiectare și de execuție înțeleg astăzi mai bine că înnoirea producției este nu numai pe piața externă, ci și pe cea internă, cheia de a supraviețui.**

● **REDACȚIA : — Este o concluzie salutară. Ați dori să concretizați mai bine această ideie?**

● **Florin TĂNĂSESCU :** — În multe cazuri produsele solicitate la export au fost supuse unor expertize în diferite laboratoare din străinătate, comenzile depinzînd de rezultatele acestor probe. În prezent, același lucru se întîmplă și pentru unele livrări interne. Bunăoară, experții de la C.F.R., de la Ministerul Energiei Electrice și din alte ramuri, urmăresc pe parcurs realizarea produselor noi, le supun unor probe minuțioase și apoi avizează livrarea lor către unitățile pe care le reprezintă. Aceasta dovedește maturitate, creșterea exigențelor și a răspunderii în conducerea treburilor întreprinderilor.

● **Ion CRIȘAN :** — Sintetizînd ideile reeșite din dezbateri la acest al doilea punct, a rezultat cred **importanța rolului coordonator al centralelor industriale și al institutelor în selecția și elaborarea programelor de înnoire și modernizare a produselor, în urmărirea realizării lor de la faza de cercetare, pînă la executare.**

Cît privește selecția obiectivelor, au fost exprimate păreri destul de diferite: unii participanți au insistat asupra necesității de a satisface mai bine cerințele beneficiarilor; alții, au subliniat posibilitățile de sporire a eficienței economice în producție; toți încă au susținut necesitatea înnoirii și modernizării produselor în legătură cu promovarea cît mai largă a exportului.

S-a subliniat corect, după părerea mea, **necesitatea ca programele să aibă un caracter complex. Aceasta trebuie să se manifeste în primul rînd pe plan orizontal. Cu alte cuvinte, programele să cuprindă și să coordoneze toți factorii în măsură să contribuie la rezolvarea problemei — uzină, institut, centrală industrială — în multe cazuri nu numai institutul specializat, ci institute, centrale industriale și întreprinderi din mai multe ramuri, trebuie să se asocieze pentru a soluționa fiecare problemele din profilul său.**

Caracterul complex al acestor programe trebuie asigurat, de asemenea, și în plan vertical, ele urmînd să cuprindă întreg procesul care pornește de la idee, de la depistarea necesității unui produs nou și pînă la fabricația efectivă a acestuia, cu alte cuvinte toate fazele pe care le parcurge procesul de asimilare.

Sugestiile rezultate din discuții, constituie pentru cadrele de răspundere din minister, centrale industriale și întreprinderi tot atîtea îndrumări de a găsi noi căi pentru perfecționarea relațiilor orizontale și verticale, de care depinde promovarea tehnicii noi în industrie, în întreaga economie națională.

V. BOESCU
L. ȚINTEA

N.R. — În numărul viitor vom publica partea a III-a a dezbaterii : **Factorii stimulatorii a activității de creație tehnică și nivelul de pregătire și răspundere a cadrelor.**

1) Vezi „Viața economică" numerele, 7, 3, 13, 14, 17, 20, 24, 25, 32, 37, 46 — din 1971.

LA DEZBATERE au luat parte: **Ion CRIȘAN,** director general al Direcției de dezvoltare a ramurii și investiții din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini; **Ion CHIVĂRAN,** director tehnic al Direcției de dezvoltare a ramurii și investiții din M.I.C.M.; **Aurel BÂNCILĂ,** director tehnic, Centrala industrială de mașini-unelte; **Aurel POPA,** directorul tehnic al Centralei industriale de mașini electrice și materiale electrotehnice; dr. ing. **Florin TĂNĂSESCU,** directorul Institutului de cercetări și proiectări electrotehnice; **Marcel SÎRBU,** directorul Institutului de proiectare pentru automatizări; **Mihai IOSUPESCU,** inginer-șef, Institutul de cercetări tehnologice pentru procese tehnologice specifice industriei construcțiilor de mașini; **Viorel CRISTEA,** director în Institutul de proiectări și cercetări pentru utilaj petrolier; **Lucian IGNAT,** șef de serviciu, Direcția de dezvoltare a ramurii și investiții din M.I.C.M.; ing. **Mihai CRISTESCU,** șef de serviciu în Departamentul industriei electrotehnice — M.I.C.M. Din partea redacției au participat **V. BOESCU,** secretar general adjunct de redacție, și **L. ȚINTEA,** redactor.

„PÎRGHIA" TEHNOLOGILOR

(Urmare din pag. 5)

serviciul tehnolog şef. Dovada o constituie faptul că de la 2 repere cu care s-a pornit iniţial, s-a ajuns acum la 103.

După părerea noastră aceste tehnologii reprezintă un interes larg şi pentru alte unităţi, ele putind fi aplicate pe scară largă in construcţia de maşini. Tocmai de aceea, **propunem forului nostru tutelar să facă un inventar al unor asemenea procedee eficiente şi să găsească posibilitatea unui schimb de experienţă in vederea generalizării lor.** O asemenea iniţiativă ar fi în spiritul Conferinţei şi ar conduce la rezultate bune pe linia reducerii consumului de metal şi al forţei de muncă.

Colectivul nostru priveşte introducerea tehnologiilor moderne şi prin prisma perspectivei. Într-un stadiu avansat se află un studiu privind reducerea adaosului de prelucrare la profilul axelor cu came. Este vorba de înlocuirea procedeului actual, prin forjare în matriţă închisă, care va conduce la obţinerea profilului camelor apropiat de forma finală a acestora. **Dintr-un calcul estimativ rezultă că vom obţine o economie de metal de 21 tone şi o reducere a consumului de manoperă de 7 500 ore maşină pe an.** În curs de proiectare se află o pompă hidraulică modernizată, al cărei corp va fi executat pe baza unei tehnologii moderne, utilizîndu-se drept semifabricat bară profilată. Acest procedeu va asigura o reducere substanţială a consumului de aluminiu şi va permite, în acelaşi timp, o mai bună utilizare a maşinilor de prelucrare prin aşchiere.

Sîntem decişi să muncim în spiritul şi în lumina indicaţiilor rezoluţiei Conferinţei pe ţară şi să aplicăm în acest an şi alte procedee tehnologice moderne. Avem în acest sens posibilităţi nelimitate. Unele din ele depind însă de rezolvarea unor probleme la nivel republican. Dintre acestea aş enumera doar cîteva: asimilarea în ţară a benzilor de tablă în colac, care ar permite automatizarea proceselor tehnologice de ştanţare şi reducerea la maximum a pierderilor tehnologice; elaborarea unor sortimente mai largi de oţeluri şi metale neferoase, care să se preteze la extinderea procedeului de extrudare la rece; centralizarea fabricării organelor de asamblare, care să ne permită eliberarea unor capacităţi de producţie atît de necesare la fabricarea produselor din specificul uzinei.

CONTROLUL IERARHIC

(Urmare din pag. 7)

asupra fiecărei operaţiuni. Din studiul efectuat a rezultat că unităţile folosesc metode şi procedee cu totul diferite, nominalizate în deciziile de organizare emise. Toate cadrele de conducere din cadrul unităţilor analizate de exemplu, au folosit inspecţia personală la locurile de muncă, recepţia şi depozitarea materialelor în cadrul sarcinilor ce le reveneau pe linia controlului ierarhic administrativ. Aceste controale s-au efectuat însă întîmplător, uneori la perioade foarte mari, fără obiective bine determinate şi deci în majoritatea cazurilor fără eficienţă. O metodă folosită cu rezultate bune a fost aceea a discuţiilor directe purtate de salariaţii însărcinaţi cu efectuarea controlului ierarhic operativ curent sau conducătorul unităţii la locul de desfăşurare a activităţii sau la sediul acestora. Pe calea acestor discuţii s-a urmărit realizarea sarcinilor date anterior. Cadrele de conducere care au avut la îndemînă date informaţionale centralizate au folosit şi telespeakerul şi şedinţele de producţie, rapoartele etc.

Apreciem că toate aceste mijloace sînt corespunzătoare şi utile. În alegerea lor însă conducătorii unităţilor economice trebuie să ţină seama de natura operaţiunilor supuse controlului şi de nivelul funcţiei care urmează să exercite controlul. Controlul faptic (inspecţia personală) este indicat să se folosească în toate cazurile posibile.

O A TREIA CERINŢĂ în organizarea controlului ierarhic operativ curent este aceea a stabilirii periodicităţii exercitării, a modalităţilor de concretizare a abaterilor şi a măsurilor dispuse pentru remedierea lor. Această cerinţă n-a fost rezolvată la niciuna din unităţile economice cuprinse în analiză.

Principiul legii este acela ca verificările să se efectueze inopinat **cel puţin odată pe lună** asupra unor operaţiuni expres prevăzute de lege. Orice abatere de la acest principiu constituie contravenţie şi se sancţionează ca atare. Asupra celorlalte operaţiuni este indicat ca verificările să se efectueze la intervale **mult mai mici**, chiar zilnic, atunci cînd consecinţele negative aduse la cunoştinţa conducătorului prin sistemul informaţional sînt de proporţii mari.

Efectuarea verificărilor la perioade care să asigure cadrelor cu funcţii de conducere cunoaşterea permanentă a desfăşurării activităţii constituie una din trăsăturile principale ale controlului ierarhic operativ curent, deosebindu-l de cel posterior care permite cunoaşterea abaterilor şi luarea măsurilor de corectare la intervale foarte mari, de regulă un an.

Pentru a permite urmărirea exercitării controlului ierarhic operativ curent la intervalele stabilite şi mai ales pentru a urmări realizarea şi calitatea indicaţiilor date, s-a prevăzut prin lege obligaţiunea ca acestea să fie concretizate în scris în trei zile de la efectuarea controlului. Forma de prezentare apreciem că trebuie să fie a unui raport în cazul operaţiunilor legate de apărarea avutului obştesc şi a înscrierii într-un registru ce trebuie condus la locul de desfăşurare a activităţii pentru celelalte operaţiuni. Periodic, conducătorul ierarhic este indicat să solicite rapoarte scrise şi pentru aceste operaţiuni. Deşi forma scrisă a concluziilor ar putea fi considerată birocratică, rămîne totuşi singurul mijloc posibil de urmărire pe parcurs a unor activităţi şi a măsurilor luate pentru corectarea abaterilor. Ea va putea fi înlocuită în viitor, pe măsura perfecţionării sistemului informaţional, capabil să aducă la cunoştinţa conducătorului într-un termen scurt rezultatele intervenţiilor salariaţilor însărcinaţi cu efectuarea controlului ierarhic operativ curent.

O ultimă problemă ce se cere a fi rezolvată cu ocazia organizării controlului ierarhic operativ curent este aceea a **emiterii deciziilor pentru fiecare cadru cu funcţie de conducere.**

Unităţile luate în studiu au interpretat diferit noţiunea de funcţie de conducere. Uzina de Tractoare Braşov, CEIL Braşov şi Combinatul Chimic Făgăraş de exemplu, au considerat funcţii de conducere numai cele ale directorilor, inginerilor şefi şi contabililor şefi. Uzina de Autocamioane Braşov a inclus în această categorie toate funcţiile de conducere pînă la nivelul maistrului şi şefului de echipă.

Apreciem că funcţii de conducere sînt acelea care figurează ca atare în nomenclatoarele de funcţiuni ale fiecărei ramuri şi în legea privind încadrarea şi promovarea în muncă a personalului din unităţile socialiste de stat. Numai în acest fel se asigură unul din principiile de bază ale Legii nr. 5/1970 acela de a apropia cît mai mult controlul de locul de executare a lucrării sau activităţii, în scopul intervenţiei operative pentru corectarea abaterilor.

Deciziile de organizare a controlului ierarhic operativ curent trebuie să cuprindă necondiţionat sarcinile, operaţiile, obiectivele ce urmează să fie controlate, normele legale (generale sau interne) care prevăd obligaţia realizării sarcinilor respective: periodicitatea controlului; angajaţii sau compartimentele ce urmează a se controla şi modul de efectuare a controlului. Este recomandabil ca elaborarea deciziei să fie rezultatul consultării cadrelor cu funcţii de conducere din unitate, întrucît acestea cunosc cel mai bine modul cum trebuiau realizate sarcinile, prevenite şi înlăturate, în timp util, deficienţele. Mai mult chiar, avîndu-se în vedere că decizia trebuie să cuprindă şi sarcinile de control ierarhic operativ curent al conducătorului unităţii şi ale adjuncţilor acestuia, este indicat ca înainte de emitere să fie dezbătută în organul colectiv de conducere al unităţii.

Organizarea şi exercitarea în condiţii optime a controlului ierarhic operativ curent conduce treptat la încetăţenirea autocontrolului. Prin natura sa autocontrolul poate fi considerat ca o variantă a controlului ierarhic operativ curent, uşurîndu-i condiţiile de exercitare, sporindu-i operativitatea şi eficienţa şi lărgindu-i simţitor raza de acţiune. Practicarea autocontrolului conduce ulterior şi la îmbunătăţirea activităţii de conducere, prin aceea că se pot observa şi îndrepta mai bine greşelile altora, atunci cînd se cunosc cele personale.

NOI ACTE NORMATIVE

● În aplicarea dispoziţiilor Decretului nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat, Ministerul Finanţelor a emis „Instrucţiunile nr. 6 din 11 februarie 1972 privind organizaţiile socialiste şi mijloacele de transport cu care se efectuează transporturi de călători cuprinşi în asigurarea prin efectul legii pentru cazurile de accidente, precum şi încheierea convenţiilor pentru încasarea şi decontarea primelor de asigurare".

Potrivit acestor instrucţiuni, asigurarea prin efectul legii a călătorilor pentru cazurile de accidente se aplică următoarelor organizaţii socialiste şi mijloace de transport:

a) În transporturile pe căile ferate: Departamentul căilor ferate din Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, unităţile aparţinînd Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii, Ministerului Metalurgic şi Ministerului Minelor, Petrolului şi Geologiei şi alte organizaţii socialiste care au în exploatare căi ferate şi efectuează transporturi organizate de călători, potrivit legii. Mijloacele de transport la care se aplică asigurarea sînt: trenurile sau alte mijloace de transport acţionate cu forţă motrică utilizate în transporturi pe reţeaua căilor ferate române, pe căile ferate forestiere şi industriale la care sînt admişi călători.

b) În transporturile pe căile rutiere: Centrala de transporturi auto din Departamentul transporturilor rutiere şi navale din Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, unităţile aparţinînd ministerelor, departamentelor, altor organe centrale, consiliilor populare şi alte organizaţii socialiste care efectuează transporturi organizate de călători, potrivit legii, cu autovehicule şi care practică „Tariful republican pentru transportul de călători cu autovehiculele", sau „Tariful republican pentru transportul de mărfuri cu autovehiculele", iar în cazul Centralei de transporturi auto şi alte tarife de călători. Mijloacele de transport la care se aplică asigurarea în aceste cazuri sînt: autobuzele, autocarele, autocamioanele sau alte autovehicule utilizate în transporturi rutiere, la care sînt admişi călătorii. Prin instrucţiune sînt exceptate întreprinderile de gospodărie comunală şi întreprinderile de transport urban aparţinînd consiliilor populare.

c) În transporturile pe căile de apă: Direcţia generală a navigaţiei civile din Departamentul transporturilor rutiere şi navale din Ministerul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, unităţile aparţinînd ministerelor, departamentelor, altor organe centrale, consiliilor populare şi alte organizaţii socialiste, care efectuează transporturi organizate de călători, pe căile de apă. Mijloacele de transport la care se aplică asigurarea sînt: navele de orice fel acţionate cu forţă motrice utilizate în transporturi maritime, fluviale şi pe lacuri (inclusiv treceri peste ape), la care sînt admişi călători.

d) În transporturile aeriene: Unităţile aparţinînd ministerelor, departamentelor, altor organe centrale, consiliilor populare şi alte organizaţii socialiste care efectuează transporturi aeriene publice, utilitare, speciale sau de serviciu. Mijloacele de transport la care se aplică asigurarea sînt: aeronavele de orice fel.

● Instrucţiunea amintită cuprinde în anexă modelul de convenţie ce urmează să se încheie de organizaţiile socialiste în următoarele termene:

— pînă la 25 februarie inclusiv, în cazul organizaţiilor socialiste care la acea dată efectuează transporturi la care se aplică asigurarea prin efectul legii a călătorilor;

— pînă la ziua premergătoare organizării transporturilor la care se aplică asigurarea prin efectul legii a călătorilor, în cazul organizaţiilor socialiste care nu efectuează asemenea transporturi era data intrării în vigoare a Decretului nr. 471/1971, adică la 26 februarie 1972.

Convenţiile se încheie astfel:

a) Cu centrala ADAS de către:

— Departamentul căilor ferate;

— Centrala de transporturi auto şi Direcţia generală a navigaţiei civile, din Departamentul transporturilor rutiere şi navale.

Instrucţiunea precizează că aceste organe încheie convenţiile pentru totalitatea transporturilor organizate atît de organul central, cît şi de unităţile din subordine.

b) Cu direcţiile judeţene ADAS, respectiv direcţia ADAS a municipiului Bucureşti, de către celelalte organizaţii socialistte, pentru totalitatea transporturilor organizate cu mijloace de transport ale acestora.

Marketingul prestaţiilor de servicii

Asociaţia Română de Marketing, filiala Braşov, cu sprijinul Comisiei economice a Comitetului judeţean Braşov al P.C.R., organizează în ziua de 11 martie 1972, la Poiana Braşov, simpozionul pe tema „Marketingul prestaţiilor de servicii". Pe agenda simpozionului vor figura comunicări privind calitatea prestaţiilor, service-ul pentru tractoare şi camioane, promovarea turismului etc. Prin problematica relativ inedită pe care o abordează, simpozionul contribuie la mai buna cunoaştere a problemelor acestui sector de activitate încă puţin cercetat, la găsirea unor soluţii pentru îmbunătăţirea calităţii prestaţiilor de servicii.

ORMIG

MECANIZAREA PREGĂTIRII FABRICAŢIEI

- **raţionalizează producţia, contribuie la creşterea productivităţii şi micşorează costurile de fabricaţie;**
- **confecţionează în numărul de exemplare dorit documente clare, certe şi uşor sortabile pentru decontarea salariilor, materialelor şi pentru postcalcul;**
- **accelerează sistemul de informare;**
- **preîntîmpină erori, timpi de aşteptare şi timpi morţi în ateliere;**
- **creează condiţiile pentru introducerea unei planificări raţionale în ateliere, pentru încărcarea justă a maşinilor şi pentru combaterea rebuturilor.**

În combinaţie cu fişele perforate, sistemul se aplică de peste 30 de ani în multe ţări.

Peste 10 000 întreprinderi industriale din toate continentele sînt înzestrate cu aparate ORMIG pentru pregătirea mecanizată a fabricaţiei.

Rugăm cereţi prospectul gratuit nr. 202 Ro.

la

ORMIG

Organisation-Mittel GmbH
497 Bad Oeynhausen BRD
Brunhildestr. 18

PUBLICOM

Valorificarea superioară a materiilor prime naturale

ȚIȚEIUL — DE LA SURSĂ LA CONSUMATOR

PETROLUL este considerat astăzi ca una din cele mai prețioase materii prime naturale. Deși este cunoscut din cele mai vechi timpuri, aprecierea valorii sale nu a fost posibilă decît o dată cu punerea bazei tehnice moderne, cu crearea motorului cu explozie și a cuceririlor științifice ale chimiei. Revoluția din domeniul științei, tehnicii și economiei, scoate în evidență interdependența industrie — consum de energie.

Petrolul este utilizat în două mari sectoare consumatoare : energetic și chimic. Aceste utilizări sînt determinate de o serie de factori, dintre care menționăm pe cel datorat compoziției petrolului și cantităților în care acesta se găsește.

STIMULATĂ de creșterea susținută a consumului de țiței, producția mondială a evoluat într-un ritm rapid. Dacă la sfîrșitul celui de al doilea război mondial producția de țiței era de circa 350 milioane tone, creșterea față de anul 1937 fiind de aproximativ 100 milioane tone, în următorii 25 de ani ea a depășit orice așteptări, atingînd în 1970 — 2.334 milioane tone. Ritmurile medii anuale de creștere în deceniul 1950-1960 au fost de 9,0%, iar în 1960-1970 de 8,5% ; practic se poate spune că ritmul s-a menținut același în decursul ultimilor douăzeci de ani.

Din producția mondială de țiței, 83% revine țărilor capitaliste, iar restul țărilor socialiste ; față de 1960 constatîndu-se o ușoară creștere a producției acestor din urmă țări. Producția mondială capitalistă de țiței se repartizează aproape egal între țările industrializate și țările în curs de dezvoltare ; însă, în timp ce primele dispun de o piață, celelalte, al căror consum este foarte limitat, trebuie să recurgă la export.

În repartizarea geografică a producției nu s-au produs modificări esențiale în ultimii ani. Orientul Mijlociu continuă să dețină ponderea cea mai mare în totalul producției mondiale, pondere care în 1970 a depășit 30%. Iranul, Arabia Saudită și Kuweitul se situează pe primele locuri, creșterile din țările respective contribuind la ponderea mare a acestei zone.

Țările socialiste prezintă o dinamică susținută a producției de țiței. U.R.S.S., producător de categorie secundă în 1945, cu cele 20 milioane de tone extrase, a ajuns în cîțiva ani să ocupe locul doi în lume, furnizînd peste 300 milioane tone de țiței. Este în prezent unica mare putere industrială din lume ale cărei trebuințe în țiței sînt complet acoperite din producția internă și nu depinde de nici o sursă de aprovizionare situată în afara granițelor

CA URMARE a distribuției neuniforme a resurselor existente pe glob, precum și a distanțelor mari dintre aceste resurse și centrele de consum și de prelucrare, transportul — atît cel maritim cît și cel prin conducte — prezintă o importanță deosebită. Capacitatea medie a navelor era în 1969 de 40.600 tdw, urmînd ca în viitorii 2—3 ani să atingă și să depășească 150.000—200.000 tdw. O atenție deosebită se acordă supertancurilor de 500—700.000 tdw.

În Europa de Vest s-a realizat în deceniul trecut o rețea de conducte totalizînd 2.818 km și o capacitate de transport de 300 milioane tone. În Orientul Mijlociu funcționează în prezent trei conducte principale, cu o lungime totală de 2.890 km și o capacitate de 92 milioane tone.

Capacitatea mondială de rafinare la începutul anului 1971 se cifra la 2.450 milioane tone, din care țărilor capitaliste le reveneau 85,86%, adică 2.100 milioane tone. Repartizarea geografică a capacităților de rafinare oglindește concentrarea acestora în țările capitaliste dezvoltate, S.U.A., Japonia și Europa Occidentală.

În ceea ce privește structura procedeelor de rafinare, capacitățile de cracare catalitică își mențin ponderea majoritară, urmate de reformarea catalitică și hidrocracare. aceasta din urmă cîștigînd teren datorită avantajelor pe care le prezintă. Rafinăriile cu o capacitate sub 2 milioane tone/an sînt considerate ca nerentabile în țările dezvoltate, capacitățile cele mai multe în funcțiune fiind între 2—5 milioane tone și, cu totul excepțional, merg pînă la 22 milioane tone/an.

CONSUMUL MONDIAL de țiței la finele anului 1970 a fost de 2.267 milioane tone (vezi tabelul nr. 1).

Ritmul susținut al dezvoltării consumului mondial de țiței este strîns legat de progresele importante obținute după cel de-al doilea război mondial în producția și consumul de combustibil lichid cît și în petrochimie, din care amintim :

- **descoperirea în țările în curs de dezvoltare a unor bogate zăcăminte de țiței, a căror prelucrare depinde de piața externă deoarece consumul intern este redus ;**
- **amploarea pe care a luat-o construirea de rafinării în țările capitaliste dezvoltate care nu dețin resurse proprii de țiței, stimulată de revoluția tehnico-științifică și de creșterea capitalului investit în principalele ramuri ale economiei pentru care produsele petroliere constituie combustibilul favorit sau în acele ramuri care pînă la război utilizau drept combustibil cărbunele ;**
- **dezvoltarea industriei petrochimice (ale cărei produse finale, — masele plastice, fibrele sintetice, cauciucul sintetic etc), — cunosc un avînt extraordinar :**
- **crearea industriei prelucrătoare de țiței în unele țări în curs de dezvoltare care și-au dobîndit independența politică și luptă pentru consolidarea și dezvoltarea economiei naționale ;**
- **perfecționarea mijloacelor de transport a țițeiului, dezvoltarea și modernizarea flotei de tancuri, construirea de conducte, asigurîndu-se astfel accesul comerțului mondial la cele mai ieftine surse de țiței, cît și creșterea competitivității țițeiului față de combustibilul solid ;**
- **continua militarizare a economiei capitaliste stimulează creșterea consumului de produse petroliere în scopuri militare.**

Structura consumului de produse petroliere este diferită în țările Americii de Nord față de celelalte țări industriale. În U.R.S.S. și celelalte țări socialiste, în Europa de Vest și Japonia, în prezent benzina deține 15—20%, distilatele medii 40—50% față de țițeiul prelucrat, în timp ce în S.U.A. și Canada benzina deține o proporție de pînă la 50%.

Tabelul nr. 1

Consumul mondial de țiței în anul 1970

— mil. tone —

Total mondial	2.267,5
Țări capitaliste	1.935,6
America de Nord	792,5
S.U.A.	720,0
Europa Occidentală	590.5
R. F. a Germaniei	116,0
Franța	88,0
Italia	85,0
Olanda	32,0
Anglia	97,5
Suedia	27,0
Japonia	317,3
America Latină	139,3
Orientul Mijlociu	50.1
Africa	45,9
Țări socialiste	331,9

Tabelul nr. 3

Necesarul de materii prime chimice din petrol

	1965	1970	1975	1980
Materii prime chimice (mil t)	65	150	265	425
Materii prime chimice (în mil. tone echivalent cărbune)	93	215	380	610
Ca fracțiune procentuală din producția de petrol și gaze	3,2	5,0	6,9	8,5

Ponderea țițeiului în consumul mondial de energie este redată în tabelul nr. 2.

În ansamblul consumului mondial de energie, petrolul este astăzi sursa cea mai importantă, intervenind cu 44,3% în consumul total. Dacă se admite că pînă în 1990 contribuția petrolului la acoperirea cererilor mondiale se va ridica pînă la 50%, rezultă că cererea cumulată pentru următorii 36 de ani la nivelul anului 1969 poate fi acoperită datorită rezervelor mondiale. care sînt apreciate la 73,2 miliarde tone.

Prospecțiunile fac să crească an de an numărul zăcămintelor neidentificate ; totuși rămîn încă neexplorate regiuni vaste, îndeosebi platourile continentale submarine. Consumul de țiței pentru industria chimică prezintă următoarea evoluție (vezi tabelul nr. 3).

În privința consumului pe plan mondial, se manifestă două tendințe : creșterea ponderii țițeiului în consumul de energie și utilizarea într-o măsură crescîndă ca materie primă în industria chimică, realizîndu-se astfel o valorificare superioară. Pe baza referatelor prezentate la cel de al VIII-lea Congres Mondial al Petrolului, care a avut loc între 13—19 iunie 1971 la Moscova, cît și a datelor de literatură, pe plan mondial se manifestă următoarele tendințe :

Datorită existenței uriașelor rezerve subacvatice, activitatea de valorificare a acestora va continua intens. **Se preconizează ca în 1978 producția mondială offshore să depășească 1 miliard tone anual, adică 33% din producția totală, iar în 1980 de peste 35%.** Se vor realiza uzine pentru prelucrarea șisturilor bituminoase în U.R.S.S., Canada, Brazilia și S.U.A.

În industria de prelucrare a țițeiului se manifestă o preocupare tot mai accentuată privind transformarea surplusului de produse grele (valorificate pe piața mondială la prețuri deosebit de reduse) **în produse distilate, medii și ușoare, mult mai valoroase.** În acest sens, la unele societăți occidentale se constată tendința de a mări capacitățile de cracare, prin construirea de noi instalații. Hidrocracarea avînd drept rezultat desulfurarea produselor, reprezintă o soluție tehnică din cele mai avantajoase, însă cu condiția găsirii unei surse abundente și ieftine de hidrogen. Această condiție își poate găsi rezolvarea prin cuplarea procesului de hidrocracare cu un proces de reformare catalitică, pentru îmbunătățirea indicelui octanic al benzilor ușoare, obținîndu-se cantități importante de hidrogen ca produs secundar. În legătură cu dezvoltarea producției de benzină fără plumb, se preconizează procedeul selectoforming. Tot în vederea obținerii de benzine cu o cifră octanică superioară, cercetările sînt îndreptate în vederea alchilării izobutanului cu olefine în prezența schimbătorilor de ioni, de tip zeolitic (CO 95,5-98,5).

Tipurile noi de motoare care vor apărea în masă către anii 1978—80. vor determina schimbări mari în tehnicile de rafinare. Rafinăriile vor fi dotate cu calculatoare electronice pentru determinarea programelor de aprovizionare și de fabricație și pentru optimizarea proceselor.

Principala problemă a rafinăriilor este cea a investițiilor : în 1980 capacitatea europeană de rafinare va fi dublată. Se prevede ca în decursul acestui deceniu, pentru a răspunde nevoilor industriei chimice, petrochimia să continue a se dezvolta într-un ritm tot mai susținut, mult mai mare decît ritmul producerii de carburanți și combustibili. Două probleme importante stau în fața rafinăriilor petrochimice :

- **rafinăria petrochimică trebuie să fie astfel concepută încît să poată răspunde la variațiile inevitabile ale pieței produselor rezultate (adică să-și modifice proporția produselor);**
- **amplasarea să se facă în apropierea piețelor consumatoare, știind că unele din produse nu pot fi transportate la distanțe mari fără o afectare serioasă a costurilor. În acest scop se preconizează integrarea pe aceeași platformă a mai multor unități industriale.**

Am vrea să amintim că restricțiile privind utilizarea tetraetilului de plumb vor avea influențe foarte mari asupra dimensiunii și tipului instalațiilor de prelucrare secundară și, ca urmare, vor avea ca rezultat o creștere importantă a costurilor ; la aceasta trebuie adăugate și investițiile, necesare combaterii poluării, care vor deține o cotă de pînă la 10—15% din volumul total al investițiilor.

DINTRE CELE MAI IMPORTANTE resurse naturale ale României, o pondere mare o deține țițeiul. Datorită punerii în evidență a noi rezerve și exploatării raționale a zăcămintelor prin aplicarea unitară a metodelor științifice, producția de țiței a prezentat, an de an, creșteri importante.

În ce privește activitatea de prelucrare, aceasta s-a axat pe valorificarea țițeiului și pe producerea de materii prime pentru industria petrochimică. Măsurile cele mai importante luate pentru obținerea acestor rezultate au fost introducerea în schemele de prelucrare a proceselor tehnologice noi, a proceselor catalitice cu eficacitate tehnică și economică ridicată, aplicarea schemelor complexe de rafinării, realizarea de instalații tehnologice și rafinării cu capacități mari de prelucrare, procese combinate și cuplate, introducerea și extinderea elementelor de tehnică nouă, automatizarea și mecanizarea operațiilor.

Dacă în anul 1960, de exemplu, procesele nou apărute dețineau o pondere mică (2%), în anul 1970 structura proceselor de prelucrare la distilația atmosferică a fost următoarea :

distilația atmosferică	100,0
cracarea catalitică	11,0
reformarea catalitică	14,5
hidrofinarea motorinei	6,0
cocsarea	6,8

Pentru deceniul actual, se preconizează o serie de măsuri și obiective, dintre care desprindem pe cele mai importante:

- **investigarea platformei continentale a Mării Negre;**
- **utilizarea cît mai rațională a rezervelor;**
- **alocarea unei cote mai mari din consum industriei chimice;**
- **extinderea schemelor moderne de prelucrare prin cele mai avantajoase procese: cracarea catalitică în vederea furnizării de materii prime necesare petrochimiei și a benzinelor cu cifră octanică ridicată, reformare catalitică în același scop, hidrofinări pentru ridicarea calității uleiurilor, motorinelor, petrolurilor și benzinelor, hidrocracarea distilatelor în scopul fabricării de produse superioare ;**
- **integrarea rafinăriilor în cadrul unor complexe petrochimice, pentru a se asigura o eficiență economică superioară țițeiului din import, supus prelucrării;**
- **extinderea tehnicilor noi, bazate pe automatizarea și mecanizarea operațiilor (inclusiv utilizarea computerelor).**

În felul acesta, industria românească de petrol și chimie va aduce, în continuare, o contribuție importantă la dezvoltarea întregii economii naționale.

dr. ing. Paul N. ȘTEFĂNESCU

Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale

Tabelul nr. 2

(echivalent milioane tone cărbune și %)

Sursa de energie	1965 mil. t.	1965 %	1970 mil. t.	1970 %	1975 mil. t.	1975 %	1980 mil. t.	1980 %
Țiței	2150	40,6	3000	44,3	3850	44,5	4800	43,6
Gaze naturale	900	17,0	1300	19,2	1750	20,0	2400	22,8
Cărbune	2140	40,4	2300	34,0	2700	31,1	3100	28,2
Energie hidraulică și nucleară	110	2,0	175	2,5	350	4,4	700	6,4
Total	5300	100.0	6775	100.0	8650	100.0	11000	100.0

FIŞE

Forţa de muncă în profil teritorial

■ Într-un articol cu titlul de mai sus, publicat în LUPTA DE CLASĂ (nr. 2/1972), Adrian Mîrza propune cîteva repere ce ar urma să fie considerate într-o analiză multilaterală, pe care o sugerează, a fenomenului migratoriu al forţei de muncă pe plan naţional şi local (interjudeţean, intrajudeţean etc.). Prezentînd datele principale ale acestui fenomen şi apreciind caracterul esenţialmente necesar şi util al migraţiei populaţiei pe teritoriu în condiţiile marilor deplasări economice-intersectoriale, determinate de procesul construcţiei socialiste, autorul apreciază că nu toate mişcările migratorii corespund unor nevoi reale şi pot antrena — dacă nu se studiază cauzele şi nu se iau din timp măsurile necesare — consecinţe nedorite.

De pildă, nu în suficientă măsură, trecerea populaţiei din agricultură în ramurile neagricole a fost strict corelată cu ritmul mecanizării lucrărilor agricole, cu structura culturilor dintr-un loc sau altul, cu disponibilul de resurse de muncă ş.a., în aşa fel încît anumite cooperative agricole să nu fie lipsite de forţă de muncă. Un studiu concret ar putea duce la stabilirea de priorităţi în utilarea unităţilor agricole cu mijloace tehnice moderne — în special la culturile care solicită multă forţă de muncă. În ce priveşte deplasarea salariaţilor din iniţiativă proprie, rezultate bune s-ar obţine prin sporirea gradului de mecanizare şi automatizare în sectoarele unde se foloseşte un număr mare de muncitori, în special necalificaţi (construcţii, metalurgie, industrie extractivă), prin corelarea planului de pregătire a cadrelor cu cel de dezvoltare economică, prin crearea unor condiţii de muncă şi sociale bune pentru absolvenţii şcolilor profesionale şi tehnice, prin asigurarea unei orientări profesionale judicioase etc.

Prognoza economică

■ Încadrîndu-se în sfera actualelor preocupări de investigare a viitorului economic al ţării noastre, Institutul de cercetări comerciale (serviciul de documentare) a elaborat un volum documentar selectiv pe problemele investigării viitorului în domeniul consumului populaţiei, ale cererii de mărfuri şi dezvoltării reţelei comerciale. Punînd la dispoziţia specialiştilor din domeniul comerţului un grupaj de materiale documentare privind metodologia şi experienţa acumulată în diferite ţări, recentul volum documentar intitulat „Prognoza economică" îşi aduce contribuţia la investigarea viitorului economic pînă în anul 1975 şi, ulterior, pe o perioadă mai îndelungată: 1990—2000.

Din multitudinea articolelor prezentate merită semnalate în special cele referitoare la: perfecţionarea metodelor de prognoză a cererii populaţiei, prognoza cererii populaţiei pentru mărfuri de folosinţă îndelungată, metodologia şi experienţa prognozării dezvoltării comerţului, prognoza pe termen lung a dezvoltării relaţiei comerciale din sectorul alimentar, modelul

economico-matematic de prognozare a stocurilor de mărfuri. Deosebit de utile sînt anexele statistice şi bibliografia selectivă.

Tendinţe în brain—drain

■ Pornind de la tendinţa reală a micşorării disparităţilor de salarii între ţările care furnizează personal tehnico-ştiinţific şi cele care beneficiază de brain-drain, unii autori trăgeau concluzia unei diminuări treptate a incitaţiei spre migrare şi a exodului unilateral al creierelor. Robert Lacroix, de la Universitatea din Montréal, consideră în studiul **L'exode des cerveaux**, apărut în REVUE ÉCONOMIQUE (nr. 1/1972), că concluzia nu se justifică, deoarece, în acelaşi timp cu migrarea într-un sens a personalului ştiinţific, se produce în sens invers o creştere a transferului de noutăţi tehnice, determinată de diferenţa în mărimea outputului — invenţie între ţările respective. Inovaţiilor rezultate din outputul-invenţie naţional li se adaugă cele provenite din transferurile internaţionale, ceea ce ar avea drept consecinţă în ţara respectivă, o scădere a „valorii marginale" a outputului — invenţie. Această valoare scăzută s-ar repercuta asupra nivelului de remunerare a inginerilor şi oamenilor de ştiinţă, ceea ce contrabalansează tendinţa menţionată iniţial de reducere a disparităţilor între salarii.

CONSULTAŢIE

În ajutorul celor ce studiază în învăţămîntul de partid

PRODUSUL SOCIAL ŞI VENITUL NAŢIONAL — INDICATORI SINTETICI AI DEZVOLTĂRII ECONOMICE (II)

Sfera muncii productive şi muncitorul productiv colectiv

RELEVÎND criteriile muncii productive, K. Marx a plecat de la faptul că producţia materială este factorul hotărîtor pentru configuraţia economică şi socială, pentru progresul societăţii. De aceea, **primul criteriu al muncii productive este felul rezultatului ei, produsul, care trebuie să fie o valoare de întrebuinţare în sens social.** Datorită faptului că rezultatele muncii îmbracă şi în socialism forma de marfă, un **al doilea criteriu al muncii productive este producerea de valoare.** În sfîrşit, dat fiind că, pe actuala treaptă de dezvoltare a forţelor de producţie, orice activitate economică este justificată numai prin raţionalitatea şi eficienţa ei, trebuind să se reproducă pe scară lărgită condiţiile materiale ale producţiei, **al treilea criteriu al muncii productive este capacitatea acesteia de a produce un plusprodus.**

Trebuie însă subliniat că în concepţia economică marxistă aceste criterii nu limitează în mod rigid sfera muncii productive. Teoria muncii productive nu este, în mod exclusivist, o teorie a muncii fizice, manuale şi nici nu reduce în mod mecanic, prin tezele sale, sfera muncii productive la aria acelor munci care au ca rezultat direct, nemijlocit, o valoare de întrebuinţare fizică, materială, palpabilă. Dimpotrivă, pe măsură ce se dezvoltă marea producţie socialistă, iar revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană afectează tot mai larg domeniile de activitate umană, se extinde tot mai mult sfera muncii productive şi a purtătorului ei — muncitorul productiv colectiv. K. Marx atrăgea atenţia că, o dată cu progresul tehnic şi cu adîncirea diviziunii sociale a muncii, produsul se transformă, în general, „din produs direct al producătorului individual în produs comun al unui muncitor colectiv, adică al unui personal muncitoresc combinat, ai cărui membri mînuiesc obiectul muncii **într-un mod mai direct sau mai puţin direct.** Este de o mare importanţă observaţia lui K. Marx în sensul că, în condiţiile amintite, pentru a munci productiv nu mai este necesar să pui mîna singur, ci **este suficient să îndeplineşti una dintre funcţiile secundare** ale organismului pe care îl defineşte termenul de **muncitor productiv colectiv.**

Justa înţelegere a noţiunii de muncitor productiv colectiv şi a evoluţiei sale în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane permite descifrarea unei tendinţe de lărgire a sferei productive în următoarele sensuri:

1. apariţia a noi ramuri şi subramuri de producţie;

2. legarea tot mai strînsă a procesului de producţie cu o serie de activităţi de organizare, conducere şi coordonare, fapt care extinde caracterul productiv al muncii dincolo de limitele unităţilor de producţie propriu-zise, incluzînd conducerea centralelor industriale, combinatelor şi grupurilor industriale, aparatul de coordonare a activităţilor economice din ministerele de ramură şi alte organe economice centrale;

3. diversificarea unor activităţi care, fără a avea ca rezultat nemijlocit bunuri materiale, condiţionează îndeaproape şi tot mai mult producţia materială, cum sînt: cercetarea tehnico-ştiinţifică, proiectarea, lucrările geologice, lucrările de întreţinere tehnică etc. Astfel de activităţi, care influenţează în tot mai mare măsură eficienţa activităţii de producţie a bunurilor materiale, care reprezintă o prelungire a acestei activităţi sînt numite în teoria economică **servicii de producţie;**

4. accentuarea caracterului tehnic-industrial al activităţii consacrate prestării unor **servicii de consum personal** şi, prin aceasta, apariţia tendinţei de a le asimila tot mai mult cu o producţie de bunuri materiale;

5. crearea condiţiilor necesare pentru eliberarea unui număr de lucrători ocupaţi în administraţia de stat, evidenţă, statistică etc şi atragerea lor în sfera productivă.

În practica economică, delimitarea sferei productive de sfera neproductivă se înfăptuieşte prin luarea în calculul venitului naţional a ramurilor şi subramurilor productive. În ţara noastră, conform clasificării în vigoare, fac parte din **sfera productivă** următoarele ramuri: industria, construcţiile, agricultura şi silvicultura, transportul şi telecomunicaţiile, circulaţia mărfurilor şi alte activităţi (cea a editurilor, producţia de filme, producţia institutelor de proiectări, colectarea deşeurilor pentru nevoile industriei şi activitatea de industrie casnică).

Plecînd de la necesitatea aplicării cu tot mai mult discernămînt a criteriilor muncii productive şi în vederea întîmpinării tendinţelor pe care le imprimă sferei productive şi muncitorului productiv colectiv efectele adîncirii diviziunii sociale a muncii şi revoluţia tehnico-ştiinţifică contemporană, în ţara noastră au fost făcute propuneri cu privire la o mai bună clasificare a activităţilor productive şi la perfecţionarea metodologiei de calcul al venitului naţional [2]).

Astfel, se are în vedere necesitatea de a se face distincţie între noţiunea de **venit naţional material** şi cea de **venit naţional total.**

În calcularea venitului naţional material se consideră necesară includerea mai largă a serviciilor de producţie ca: lucrările geologice, serviciile pentru agricultură (combaterea dăunătorilor, selecţia animalelor, prevenirea inundaţiilor etc.), întreţinerea drumurilor şi podurilor (în măsura în care acestea deservesc transportul de mărfuri), cercetarea ştiinţifică din toate domeniile (cercetarea ştiinţifică uzinală este şi în prezent inclusă în calcul), vopsitoriile, spălătoriile, atelierele de întreţinere etc.

Determinarea venitului naţional total ar urma să se facă prin însumarea venitului naţional material şi a volumului unor servicii de consum care ar exprima în mod mai complet mărimea fondului de consum, gradul de satisfacere a nevoilor materiale şi spirituale ale societăţii, ca urmare a activităţii economice. Printre serviciile de consum care urmează a fi incluse în calculul venitului naţional total se numără: transportul de călători, telecomunicaţiile care deservesc populaţia, gospodăria comunală şi de locuinţe, activitatea social-culturală şi altele.

În aceeaşi ordine de idei, este recunoscută tot mai mult necesitatea de a se studia în continuare caracterul complex al unor activităţi în care se interferează criteriile muncii productive cu pronunţate aspecte ale muncii neproductive. De exemplu, exportul de servicii şi turismul nu-şi schimbă, prin ele însele, caracterul neproductiv dar trebuie să se aibă în vedere că ele provoacă o redistribuire a venitului naţional **între ţări**, în care sens trebuie considerate ca surse complementare de venit naţional.

Sfera muncii productive, în socialism, este sfera hotărîtoare pentru valorificarea potenţelor creatoare ale societăţii în domeniul productivităţii muncii şi în cel al eficienţei reproducţiei sociale. De aceea, pe măsură ce evoluează sensul noţiunii de muncă productivă, în faţa practicii economice se ridică tot mai viguros cerinţa de a se repartiza judicios, pe ramuri şi subramuri şi pe categorii de necesităţi, resursele de forţă de muncă, iar la nivelul unităţilor economice creşte importanţa asigurării unui echilibru optim între mărimea personalului direct productiv şi cea a personalului indirect productiv, a personalului de bază şi a celui auxiliar, ca şi între numărul lucrătorilor şi cel al funcţionarilor etc.

Creşterea continuă a venitului naţional — baza sporirii acumulării şi ridicării nivelului de trai

NECESITATEA creşterii continue a posibilităţilor de a fi satisfăcute tot mai deplin nevoile materiale ale tuturor membrilor societăţii impune cunoaşterea şi folosirea conştientă, cît mai eficientă, a resurselor de creştere a venitului naţional. **„Prosperitatea întregii societăţi, gradul de satisfacere a cerinţelor materiale şi spirituale ale celor ce muncesc** — a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **depind în mod direct de mărimea venitului naţional"** [3]). Societatea noastră socialistă dispune de un puternic potenţial de creştere rapidă şi continuă a venitului naţional, asigurat atît de condiţiile materiale, cît şi de condiţiile subiective.

Diversitatea de condiţii care contribuie la creşterea venitului naţional în socialism se concentrează, în ultimă analiză, în doi factori: **1. creşterea cantităţii de muncă socială depusă în sfera productivă şi 2. creşterea productivităţii muncii sociale.**

Creşterea cantităţii de muncă depusă în sfera productivă determină o creştere a venitului naţional atît în formă natural-materială cît şi în expresie valorică. Ea se obţine pe mai multe căi: folosirea cît mai completă a timpului normal de muncă, atenuarea caracterului sezonier al unor procese de producţie, sporirea numărului lucrătorilor ocupaţi în sfera muncii productive etc. Acestea sînt **căi extensive** de creştere a venitului naţional; utilizarea lor este absolut necesară, dar, implicit limitată şi, de aceea, importanţa lor relativă este în scădere, pe măsura creşterii nevoilor materiale ale societăţii socialiste şi a posibilităţilor sale de a folosi cuceririle ştiinţei şi tehnicii în producţie.

Factorul hotărîtor de creştere a venitului naţional în socialism este creşterea necontenită a productivităţii muncii sociale, economisirea muncii vii şi a celei materializate. Toate căile de creştere a productivităţii muncii sînt, în acelaşi timp, **căi intensive** de creştere a venitului naţional. Prin creşterea productivităţii muncii, lucrătorii ocupaţi în sfera productivă obţin, în aceeaşi perioadă de timp, o cantitate mai mare de valori de întrebuinţare, a căror valoare pe unitate de produs este mai mică. În acest sens, există părerea că productivitatea muncii ar acţiona asupra creşterii venitului naţional doar în expresie natural-materială. Totuşi, există condiţii în care creşterea productivităţii muncii poate avea ca rezultat creşterea venitului naţional nu numai în formă materială ci şi în expresie valorică.

--->>

Astfel, se știe că valoarea nu există decît în forma prețului; or, prețurile, în practica obișnuită, nu urmează dinamica reală a valorii, considerată pe un număr mai mic de ani, adică nu se reduc în aceeași măsură și in același timp cu reducerea cheltuielilor de muncă pe unitate de produs, ceea ce are drept consecință cel puțin pe anumite perioade de timp, creșterea venitului național și în expresie bănească.

În al doilea rînd, se știe, de asemenea, că printre factorii de creștere a productivității muncii un loc important îl ocupă ridicarea calificării celor ce muncesc. În măsura în care se admite că ridicarea calificării implică și creșterea complexității muncii, adică a capacității de a produce o cantitate mai mare de valoare în unitate de timp, venitul național crește și din punct de vedere valoric o dată cu creșterea productivității muncii pe seama acestui factor și anume în măsura în care ridicarea nivelului calificării este urmată de creșteri ale nivelului cheltuielilor cu retribuirea muncii vii, **considerind neschimbat numărul lucrătorilor ocupați** în sfera productivă. Ridicarea calificării muncitorilor constituie o cale de creștere a productivității muncii și de sporire a venitului național **doar in expresie** naturală numai atunci cînd se obțin economii de muncă materializată mai mari decît creșterea cheltuielilor cu retribuirea muncii vii. Fenomenul este supus regulii enunțate de către K. Marx care observă că: **„Sporirea forței productive a muncii, in măsura in care nu presupune o cheltuire suplimentară de valori-capital, mărește, ce-i drept, in primul rind numai masa produsului nu și valoarea lui, afară doar de cazul cind permite reproducerea, cu aceeași cantitate de muncă, a unui capital constant mai mare, deci și conservarea valorii lui"** [4]). În orice situație, însă, se intărește o concluzie de extremă importanță pentru practica economică și anume că, alături de alți factori de creștere a productivității muncii, prin ridicarea calificării muncitorilor se aduce o însemnată contribuție la creșterea ponderii venitului național in produsul social total, adică a mărimii acestuia în raport cu mărimea fondului de înlocuire.

Acțiunea factorilor de creștere a venitului național este, după cum s-a mai arătat, puternic favorizată de natura relațiilor de producție socialiste. Dar transformarea în realitate vie a acestui potențial depinde în mare măsură de priceperea și consecvența cu care se elaborează și se înfăptuiește politica economică, expresie practică a folosirii conștiente a legilor economice ale socialismului.

Politica economică a Partidului Comunist Român, bazată pe învățătura marxist-leninistă despre prioritatea producției de bunuri materiale și axată pe concepția rolului hotărîtor al continuării industrializării socialiste în vederea dezvoltării complexe a economiei naționale, s-a dovedit capabilă de a mobiliza resursele umane și materiale ale țării în scopul creșterii și diversificării venitului național. În 1970, venitul național al României era de 6 ori mai mare față de anul 1938. În anii socialismului, venitul național a înregistrat o creștere medie anuală incomparabil mai mare decît în perioada „de vîrf" a dezvoltării capitalismului în România, situîndu-se în rîndul țărilor cu cel mai ridicat ritm de creștere a venitului național, de 9,3%.

Creșterea venitului național a avut loc mai ales pe calea ridicării nivelului productivității muncii, fapt care poate fi dedus — printre altele — din compararea indicilor de creștere a venitului național, ai populației ocupate în sfera productivă și ai productivității muncii. Astfel, între anii 1951—1970, venitul național al României a crescut cu 499%, populația ocupată în sfera productivă a crescut cu numai 12%, în timp ce productivitatea muncii pe un salariat a crescut cu 388% în industrie, 240% în construcții montaj, 198% în transportul feroviar etc.

Creșterea venitului național a avut loc și prin creșterea absolută a numărului lucrătorilor ocupați în sfera productivă. Pe ansamblul sferei productive, această creștere a fost, însă, de numai 12%, între anii 1951—1970, în timp ce populația ocupată în sfera neproductivă a crescut, între acești ani, cu 89%. În viitor, de aceea, se va accentua rolul preponderent al creșterii productivității muncii în sporirea venitului național. Se apreciază că în decursul anilor 1971—1975, aproximativ 95% din sporul de venit național se va obține pe seama creșterii productivității muncii.

O dată cu creșterea venitului național, structura sa materială suferă modificări rapide sub influența industrializării socialiste, a pătrunderii tot mai vii a științei și tehnicii în producție. Crește acea parte a venitului național care se materializează în mijloace de producție, mașinile și utilajele ocupînd o pondere mai mare în venitul național creat. De asemenea, producția de bunuri de consum se diversifică o dată cu creșterea complexității structurale a sferei productive.

Contribuția diferitelor ramuri la crearea venitului național devine un indiciu al modernizării continue a complexului economic național. Astfel, între anii 1938—1970, contribuția industriei la crearea venitului național a crescut de la 30,8% la 60,3%, a construcțiilor a crescut de la 4,4% la 9,3%, iar a agriculturii și silviculturii s-a micșorat de la 38,5% la 19,9%. Din punct de vedere al mărimii venitului național pe locuitor, țara noastră mai are de recuperat un decalaj sensibil față de țările avansate, ceea ce impune și în continuare un ritm ridicat de dezvoltare economică.

Pentru perioada 1971—1975 este prevăzută o creștere medie anuală a venitului național de 11—12%, astfel că venitul național al anului 1975 va fi de 1,6—1,8 ori mai mare decît cel obținut în anul 1970. Există perspectiva ca în anul 1975 venitul național al României să fie de peste 9 ori, iar în anul 1980 de peste 12 ori mai mare ca în anul 1938, la o creștere a populației — față de același an — de 38% și respectiv 45%. Se prevede ca pe locuitor, venitul național să sporească la 25 000 lei în 1980, și la 50 000 lei în 1990.

Repartiția și folosirea venitului național

ÎNTRUCÎT face parte din produsul social, venitul național trece și el prin toate fazele procesului reproducției sociale. O dată creat, el nu poate intra în consumul productiv sau neproductiv decît prin intermediul repartiției și al circulației, momente foarte strîns împletite între ele. Relațiile de producție socialiste permit efectuarea repartiției venitului național în interesul tuturor membrilor societății, ca o expresie a legității potrivit căreia o anumită formă de participare la producția socială determină și un mod specific de participare la însușirea rezultatelor producției.

Repartiția venitului național are loc, în socialism, în două etape: distribuirea (repartiția primară) și redistribuirea (repartiția secundară sau ulterioară).

Repartiția primară este o etapă prin care trece, fără excepție, întregul venit național. La distribuirea venitului național participă toți cei care au contribuit la producerea lui: lucrătorii ocupați în sfera productivă, întreprinderile de stat și cooperatiste, centralele industriale și statul socialist în dubla sa calitate — de proprietar al mijloacelor de producție și organizator al activității economice.

Ca urmare a procesului de distribuire a venitului național se formează **veniturile primare** ale oamenilor muncii ocupați în sfera productivă, ale întreprinderilor și organizațiilor economice productive și ale statului. Partea din venitul național care reprezintă produsul pentru sine constituie, în procesul distribuirii, izvorul următoarelor venituri primare: salariul lucrătorilor din sfera productivă; veniturile în bani și în natură ale membrilor cooperativelor agricole de producție; veniturile meșteșugarilor cooperativizați; veniturile gospodăriilor agricole individuale și ale meșteșugarilor necooperativizați.

Cealaltă parte a venitului național, produsul pentru societate, se concretizează în următoarele venituri primare: venitul net al întreprinderilor socialiste de stat (beneficiul); venitul net al cooperativelor agricole de producție și al cooperativelor meșteșugărești; impozitul pe circulația mărfurilor etc.

Necesitatea celei de a doua etape a repartiției, **redistribuirea,** este determinată — pe de o parte — de existența celor două sfere ale activității sociale: sfera productivă și sfera neproductivă. Pe seama venitului național, creat în sfera productivă, trebuie asigurate condițiile pentru desfășurarea unei serii de activități care nu produc venit național dar care sînt necesare și utile societății.

Pe de altă parte, necesitatea redistribuirii este determinată de existența celor două forme ale proprietății socialiste și a proprietății personale. Formarea venitului net centralizat al statului, precum și întreținerea sferei neproductive au loc atît pe seama veniturilor primare ale întreprinderilor de stat și cooperatiste, cît și pe seama veniturilor primare ale populației din sfera productivă. Prin redistribuire are loc **trecerea, fără un echivalent material, a unei părți din venitul național din sfera productivă în cea neproductivă, sau dintr-un patrimoniu într-altul.**

Spre deosebire de distribuire, care cuprinde întreg venitul național, redistribuirea cuprinde numai o parte a acestuia, care fusese deja repartizat. În procesul redistribuirii venitului național se formează **veniturile derivate,** sau secundare, ale statului și ale populației ocupate în sfera neproductivă sau care nu este aptă de muncă, precum și ale unor unități cooperatiste prestatoare de servicii neproductive. Astfel de venituri secundare sînt: cotele-părți din beneficii, impozitul pe veniturile populației, creditele nerambursabile, acordate de către stat cooperației, despăgubirile A.D.A.S., taxele de înscriere ale membrilor C.A.P., alocațiile pentru copii, pensiile, salariile lucrătorilor din sfera neproductivă, bursele, ajutoarele, taxele și tarifele pentru servicii neproductive etc.

Redistribuirea venitului național se înfăptuiește prin intermediul a trei mecanisme principale: **bugetul de stat, prestările de servicii neproductive și politica prețurilor.** În socialism, aceste pîrghii ale redistribuirii venitului național joacă un rol însemnat în dezvoltarea forțelor de producție și în ridicarea nivelului de trai al populației.

Ca rezultat al distribuirii și redistribuirii venitului național se formează **veniturile finale** ale statului, ale cooperației și ale populației. Ele sînt folosite fie pentru acumulare fie pentru consum. Prin însumarea veniturilor finale se obțin: **fondul de acumulare** și **fondul de consum.** Acumularea și consumul sînt destinațiile finale ale venitului național. Prin ele se încheie un ciclu al reproducției sociale și în același timp ele constituie punctul de plecare în reînceperea unui nou ciclu.

Fondul de acumulare servește pentru asigurarea reproducției socialiste lărgite și cuprinde: fondul pentru lărgirea reproducției (partea cea mai importantă a fondului de acumulare) fondul pentru construcții de interes social-cultural și fondul de rezervă și asigurare.

Fondul de consum este destinat satisfacerii nevoilor materiale și culturale mereu crescînde ale întregii societăți. După caracterul și utilizarea lui, fondul de consum se împarte în **fond de consum individual** și **fond de consum social.**

Fondul de consum individual reprezintă suma veniturilor rezultate prin repartiția după cantitatea și calitatea muncii. Fondul de consum social asigură satisfacerea unor nevoi colective ale membrilor societății și se subdivide în: fondul pentru acțiuni social-culturale, fondul de asistență socială și fondul administrației de stat.

O parte din venitul național se alocă pentru întărirea capacității de apărare. Această parte se constituie în **fond de apărare**, care este distinct atît față de acumulare cît și față de fondul de consum.

Corelația dintre produsul social total și venitul național. Necesitatea creșterii mai rapide a venitului național

EVOLUȚIA greutății specifice a venitului național în produsul social total are o însemnătate și o semnificație hotărîtoare pentru eficiența întregii activități economice.

Atunci cînd venitul național crește mai repede decît produsul social total, adică o parte relativ mai mică din produsul social total este destinată pentru înlocuirea mijloacelor de producție consumate și o parte relativ mai mare se transformă în venit național, crește potențialul economiei naționale de a satisface nevoile de consum productiv și individual. Dacă, însă, venitul național crește mai lent decît produsul social total, aceasta înseamnă că se măresc cheltuielile materiale de producție și ca rezultat o parte relativ mai mare din produsul social total va fi folosită pentru înlocuirea mijloacelor de producție consumate; corespunzător, se micșorează volumul venitului național, respectiv fondul de acumulare și fondul de consum.

Creșterea mai rapidă a venitului național față de produsul social total depinde, în ultimă instanță, **de faptul dacă este posibilă mărirea volumului produsului social total fără ca cheltuielile materiale de producție** (adică fondul de înlocuire) **să crească în aceeași proporție sau într-o proporție mai mare.**

Pentru rezolvarea pe baze științifice a acestei probleme este necesar să pornim de la faptul că mijloacele de producție consumate (fondul de înlocuire) se compun din **obiecte de muncă** și **mijloace de muncă** și că ponderea fiecăreia dintre aceste două categorii este influențată de diverși factori, deseori contradictorii.

În structura fondului de înlocuire ponderea cea mai importantă o dețin materiile prime și materialele, combustibilul și energia. Ponderea acestora în produsul social total este sub influența mai multor factori.

În primul rînd, acționează asupra ei progresul tehnic, care naște o tendință de creștere a greutății specifice a cheltuielilor cu materiile prime și materialele. Aceasta se explică prin faptul că pe măsura creșterii productivității muncii pe seama progresului tehnic una și aceeași cantitate de muncă vie devine capabilă să prelucreze o cantitate tot mai mare de materii prime și materiale. De asemenea, ca rezultat al creșterii complexității tehnologiilor, produsul trece prin tot mai multe faze de prelucrare, ceea ce mărește volumul circulației interne și a produsului intermediar.

În același timp, însă, productivitatea muncii este influențată și de alți factori (în afara progresului tehnic), a căror acțiune nu implică sporirea cheltuielilor de materii prime și materiale, combustibili etc., **ci, dimpotrivă,**

Nicolae NICHITA
Petrea IOSUB

(Continuare în pag. 16)

CONFRUNTĂRI

CULTURĂ ECONOMICĂ ȘI IDEOLOGIE

NEVOIA DE CULTURĂ ECONOMICĂ pe scară de masă este atît de evidentă astăzi, ca cerință a dezvoltării producției, încît e îndoielnic să fie contestată în vreo teorie a creșterii. Mult mai hazardat ar fi desigur să se afirme că toată lumea înțelege același lucru cînd vorbește de cultură în sfera economiei. Un motiv poate fi gama întinsă și în curs de extindere a cunoștințelor actuale în acest domeniu. Diversificarea științelor economice este un teren pe care pot să apară preferințe pentru o disciplină sau alta, unde pot fi acordate priorități bazate pe un criteriu obiectiv sau altul. O cauză mult mai adîncă a diversității sensurilor ce se dau culturii economice în lume rezidă însă în sfera ideologiei.

Raportul dintre cultură economică și ideologie ține, prin natura termenilor săi, de caracteristicile orînduirii sociale. Acolo unde ideologia dominantă are ca funcție esențială apărarea monopolului unei clase exploatatoare asupra mijloacelor de producție, strădania sa implicită este de a refuza clasei exploatate cunoașterea mecanismului prin care este deposedată sistematic de o parte substanțială a roadelor muncii sale, prin care se reproduce continuu monopolul proprietății și repartiția bazată pe acest monopol. Mai concret, în țările capitaliste, cultura economică a salariaților ar trebui să se limiteze, din punctul de vedere al întreprinderilor, la acele laturi și probleme ale producției care favorizează țelurile capitalului sau nu le contravin. Încercările de a pătrunde în mecanismul exploatării și manifestările care dovedesc cunoașterea lui sînt taxate drept lipsă de cultură economică. Tocmai un asemenea calificativ, adresat „salariatului mediu" francez de către profesorul Jean Fourastié (în „Management France" nr. 7/1971), ne-a sugerat aceste reflecții despre accepțiile variate ale culturii economice.

O triplă ignoranță în materie de economie este atribuită „salariatului mediu". În primul rînd el nu ar avea idee de ceea ce poate fi un preț de cost. Chiar dacă și-ar da seama că pentru a produce este nevoie să se cumpere materii prime și materiale, să se plătească salarii și impozite etc., el nu ar cunoaște necesitatea amortizărilor. În al doilea rînd, neavînd noțiunea prețului de cost, el nu poate să aibă idee nici de modul cum se formează prețul de vînzare al produselor, de unde decurge un „contrasens fundamental asupra mărimii profiturilor". În speță, i-ar lipsi înțelegerea faptului că prețul de vînzare nu poate fi inferior prețului de cost și că profitul nu este „decît" diferența dintre aceste două mărimi. În al treilea rînd, salariații ar avea „idei preconcepute" despre averea întreprinzătorilor capitaliști, mai precis despre originea ei, dîndu-i sensuri mitice sau metafizice, care se exprimă în „imagini" ca proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, exploatarea omului de către om etc.

Ce ar trebui deci să „înțeleagă" respectiv să accepte salariații pentru a nu se expune reproșului de incultură economică? Paradoxal, ceea ce le cere toată demonstrația economistului francez este nu luarea la cunoștință, ci ignorarea unui fapt și anume tocmai a legăturii dintre proprietate și repartiție. După ce li se reproșează că gîndesc mitologic și metafizic, ei sînt somați să accepte pur și simplu apariția neexplicată a unui produs net nou — a acelei părți din prețul de vînzare al produselor care se reinvestește **peste** *suma amortizărilor, a părții care alimentează,* **peste** *consumul clasei capitaliste, fondurile de rezervă ale firmelor etc.*

Pentru risipirea acestei „ignoranțe", demonstrația citată nu face absolut nimic. Or, chiar începutul ei ar fi putut oferi ocazia dacă o asemenea explicație ar fi fost dorită: discuția asupra prețului de cost. Nu vom susține că „salariatul mediu" vizat de profesorul Fourastié cunoaște întotdeauna deosebirea științifică dintre prețul de cost real, cel care înglobează plusvaloarea, și prețul de cost capitalist, în care apare numai partea plătită a muncii salariaților. Dar el intuiește destul de bine această deosebire pentru a ști că exploatarea nu este un mit. Conștiința de a fi exploatat are în intuirea și apoi în cunoașterea diferenței dintre prețul de cost capitalist și prețul de cost real un reazem de primă importanță. În definitiv, cultura economică adevărată a salariaților în condițiile capitalismului, nu cea la care caută s-o limiteze ideologia clasei dominante, este astfel plătită destul de scump.

L. STROJA

IMPLICAȚII ALE FUNCȚIEI PRODUCTIVE A ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ASUPRA TEORIEI ȘI PRACTICII ECONOMICE

(Urmare din nr. trecut)

Personal cred că în volumul investițiilor din învățămînt trebuie cuprinse cel puțin următoarele elemente mai importante: a) cifra investițiilor pentru învățămînt afectată de buget sau din alte surse; b) cifra cheltuielilor curente pentru învățămîntul tehnic și economic de toate gradele avînd în vedere destinația productivă a majorității covîrșitoare a absolvenților din aceste forme de învățămînt; c) o cifră stabilită pe baza unui procent din totalul cheltuielilor curente pentru învățămînt (din care a fost dedus volumul cheltuielilor pentru învățămîntul tehnic și economic, fiind cuprinse la punctul b), apreciindu-se că și o parte din absolvenții celorlalte forme de învățămînt intră în sfera productivă; d) cheltuielile ce le suportă întreprinderile cu efectuarea calificării la locul de muncă. Un calcul incomplet pentru țara noastră (neincluzîndu-se punctul d) și acceptînd un procent de 25% pentru punctul c) atestă că circa 45% din cheltuielile făcute pentru învățămînt în 1968 au caracter de investiții.

Uneori, cheltuielile ce se fac în domeniul învățămîntului și al științei sînt denumite și investiții sociale pentru a se deosebi de cele economice clasice. Într-un sens larg ele pot fi desemnate ca atare. Pentru acuratețea științifică, credem că ele **ar trebui asimilate cu investițiile clasice,** avînd în vedere consecințele teoretice și practice ce le ridică.

O altă problemă teoretică ce se prefigurează ca urmare a funcției productive a învățămîntului este poziția acestei activități în eșafodajul orînduirii social-economice. Atîta vreme cît învățămîntul era considerat o activitate prin excelență social-culturală, includerea lui în cadrul suprastructurii nu putea întîmpina nici o obiecție. Astăzi însă cînd alături de această trăsătură se dezvoltă într-o măsură considerabilă latura social-economică a activității din învățămînt, este foarte greu de susținut caracterul exclusiv suprastructural al acestui domeniu al muncii sociale.

La aceasta se adaugă și faptul că Marx în definirea forței de muncă s-a referit la „totalitatea aptitudinilor fizice și **intelectuale** (sublinierea ns. D.G.) care există în organismul, în personalitatea vie a omului și pe care el le pune în funcțiune atunci cînd produce valori de întrebuințare de un fel oarecare“ [6]). Încă în condițiile producției actuale, ca urmare a proceselor de mecanizare și automatizare, sînt necesare nu atît eforturile fizice cît cele intelectuale, iar prin amploarea revoluției științifice și tehnice, acest aspect în viitor va juca un rol hotărîtor. Întrucît învățămîntul are tocmai sarcina de a forma aceste „aptitudini spirituale“ ale **principalei forțe de producție** — forța de muncă — în modul cel mai intensiv și multilateral posibil, întrucît modelarea omului viitoarei societăți devine munca cea mai productivă și, în sfîrșit, întrucît capacitatea intelectuală va juca rolul hotărîtor în dezvoltarea forțelor de producție, se poate prevedea că, întocmai ca și știința, învățămîntul se transformă treptat în **forță de producție nemijlocită.**

Dată fiind complexitatea activității din învățămînt cu rezonanțe profunde în diversele compartimente ale orînduirii sociale, credem că analiza lui trebuie făcută diferențiat, prin analogie cu situația din domeniul științei, în care unele ramuri ale acesteia devin o forță de producție nemijlocită. Altele, constituind o expresie a conștiinței sociale, continuă să aibă un caracter suprastructural. Sociologul sovietic Volkov arată că în manuscrisele pregătitoare la „Capitalul“ din 1857—1858, Marx vorbește de-a dreptul despre forțe de producție materiale și spirituale [7]).

FUNCȚIA PRODUCTIVĂ a învățămîntului pune într-o lumină nouă relația dintre această activitate și **acțiunea unor legi economice** ce funcționează în socialism. În mod nemijlocit, activitatea din învățămînt este profund legată de **legea creșterii neconteníte a productivității muncii.** Prin ridicarea calificării forței de muncă la nivel mediu și superior crește ponderea muncii complexe în totalul muncii sociale, se creează în aceeași unitate de timp o cantitate mai mare de valori de întrebuințare, sporește productivitatea muncii sociale. Dar activitatea din învățămînt poate avea și influențe negative asupra acțiunii acestei legi. Pot apare **pierderi** nu numai în domeniul învățămîntului, dar — ceea ce este mult mai grav — în perspectivă la scara macroeconomică în ce privește încadrarea în producție a unor asemenea absolvenți și rezultatele nesatisfăcătoare pentru societate ce le obțin. De asemenea, dificultățile în repartizarea amplasamentelor școlare pe plan local și teritorial, a necesarului privind baza tehnico-materială, a cadrelor didactice, insuficienta prevenire a uzurii morale a cunoștințelor acestora. În această perspectivă, apare și mai evidentă importanța complexului de măsuri preconizat de partidul nostru pe linia perfecționării învățămîntului.

O legătură indisolubilă există de asemenea între rezultatele activității din învățămînt și legea **repartiției după muncă.** Este bine cunoscut că sistemul de salarizare atît în ce privește rețeaua tarifară, categoriile tarifare, cît și coeficienții tarifari sînt puternic influențați de nivelul de calificare obținut prin intermediul învățămîntului. Din acest motiv, elaborarea sistemului tarifar de salarizare în funcție de evantaiul diferențierilor în care este conceput, poate stimula sau dimpotrivă frîna procesul de calificare. Partidul nostru luptă pentru înlăturarea unor discrepanțe exagerate între nivelul minim și maxim de salarizare, nejustificate din punctul de vedere al eticii socialiste, dar în același timp este împotriva tendințelor nivelatoare, de egalitarism în politica de salarizare. Ca urmare a acestor preocupări — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — „decalajul dintre salariile nete cele mai mari ale cadrelor de conducere din economie și salariul minim, s-a redus de la aproape 10 ori în 1965 la 6,7 ori în prezent. Dacă luăm în calcul și influența pe care o exercită cheltuielile sociale asupra nivelului de trai al oamenilor muncii, acest decalaj este de fapt de circa 4,5 ori, ceea ce, în condițiile social-economice din țara noastră, considerăm că poate fi apreciat, în general, drept corespunzător“ [8]).

În același timp, procesul de calificare, în condițiile revoluției științifice și tehnice impune o continuă perfecționare a rețelei, categoriilor și coeficienților tarifari. Luarea în considerație a schimbărilor și adaptarea continuă la ele a sistemului tarifar constituie o premisă a unei cointeresări materiale eficiente cu influențe pozitive asupra dezvoltării economice și sociale.

Activitatea din învățămînt, atît sub aspectul desfășurării, cît și al rezultatelor este într-o strînsă interacțiune cu scopul producției socialiste și mijloacele pentru atingerea lui, aducînd astfel o importantă contribuție la înfăptuirea cerințelor **legii economice fundamentale a socialismului.** Prin implicațiile ce le exercită asupra factorului uman, în afara procesului de producție o anumită perioadă și apoi o perioadă îndelungată în cadrul acestuia, prin aprecierea aptitudinilor în vederea profesionalizării, accentuarea diviziunii sociale a muncii și corectarea disproporțiilor în ce privește structura socio-profesională, repartiția lui teritorială etc., activitatea din învățămînt este strîns legată de acțiunea **legii dezvoltării planice a economiei,** de **legea socialistă a populației,** de **legea acumulării socialiste** etc.

În sfîrșit, am dori să amintim că în virtutea schimbărilor și reexaminărilor unor categorii și noțiuni formulate pînă aici, apare limpede că funcția productivă a învățămîntului impune recalcularea unui șir de indicatori de o deosebită semnificație în activitatea economică practică. În condițiile noi ale formării valorii sociale, este necesară revederea calculului venitului național, a fondului de acumulare și a fondului de consum în lumina dezbaterilor ce au avut loc în acest sens în 1970. Tot în același context trebuie revizuite mărimea costurilor și rata rentabilității, volumul total al investițiilor, durata lor de recuperare și cotele de amortizare (ținînd seama de specificitatea investițiilor din învățămînt), rata plusprodusului, avîndu-se în vedere că în socialism salariul nu se identifică cu produsul necesar, reexaminarea structurii cheltuielilor bugetare la pozițiile finanțarea economiei naționale și finanțarea acțiunilor social-culturale

Lichidarea în perspectivă a deosebirilor dintre munca fizică și intelectuală, dintre caracterul muncii din industrie și agricultură, va crea condițiile pentru o omogenizare treptată a muncii în toate ramurile economiei naționale. Aceasta va permite într-adevăr un calcul real al nivelului productivității muncii sociale, nivel care actualmente este sensibil afectat de deosebirile semnalate mai sus.

prof. univ. dr. Dan GRINDEA

6) K. Marx : Capitalul vol. I, Ed. P.C.R., 1947, pag. 176.

7) G. N. Volkov, Sociologia științel ; Editura politică, 1969, pag 30.

8) Nicolae Ceaușescu: Cu privire la Programul P.C.R. pentru îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor, pentru așezarea relațiilor din societatea noastră pe baza principiilor eticii și echității socialiste și comuniste.

(Urmare din pagina 15)

economisirea lor. Astfel, creșterea calificării forței de muncă, organizarea științifică a producției și a muncii, creșterea cointeresării materiale, întrecerile socialiste etc., reprezintă însemnați factori de creștere a productivității muncii, pe calea economisirii materiilor prime și materialelor. Ca rezultat de ansamblu, are loc valorificarea tot mai înaltă a materiilor prime, care înseamnă, în primul rînd, creșterea volumului de muncă superior potențată încorporată într-o unitate de materie primă și respectiv în produsul finit, ceea ce duce la creșterea valorii noi obținute dintr-o unitate de materie primă. De asemenea, tot ca rezultat al progresului tehnic, crește volumul valorilor de întrebuințare confecționate din materii prime noi, mai ieftine și mai durabile (mase plastice, rășini sintetice etc.).

Cele două tendințe contradictorii se pot manifesta cu intensități diferite în țări și epoci diferite, sau în diferitele ramuri și subramuri ale economiei naționale. Practica, însă, demonstrează că acțiunea progresului tehnic conjugată cu efectele altor factori de creștere a productivității muncii și a eficienței economice face ca **tendința predominantă în producția socială să fie aceea de economisire a materiilor prime și materialelor, adică de reducere relativă a necesarului lor pentru crearea unei unități de produs.** Manifestarea acestei tendințe se concretizează și în faptul că producția ramurilor prelucrătoare crește mai rapid decît producția ramurilor extractive și, respectiv, se reduce relativ ponderea producției acestora din urmă în structura produsului social total. „**Acea parte a valorii** — scria K. Marx — **care provine din materie primă și materiale, o dată cu creșterea productivității muncii trebuie să se reducă, deoarece productivitatea muncii în legătură cu aceste materiale se concretizează în aceea că scade valoarea lor“.** [4]).

O pondere însemnată în cheltuielile materiale de producție o au și mijloacele de muncă consumate. Și în această privință acționează două tendințe contradictorii. În primul rînd, ca rezultat al realizării — pe baza progresului tehnic — a reproducției de tip intensiv, se naște o tendință de creștere a ponderii fondului de amortizare în structura cheltuielilor materiale de producție și deci și în structura produsului social total. Astfel, drept consecință a progresului tehnic, crește înzestrarea tehnică a muncii, adică pe un lucrător revine o cantitate tot mai mare de mijloace de muncă. De asemenea, pe măsura dezvoltării și perfecționării producției se mărește ponderea mașinilor și utilajelor în cadrul fondurilor fixe, iar accentuarea ritmului uzurii morale a mașinilor și utilajelor face necesară scurtarea duratei medii normate de funcționare — și deci și a duratei amortizării.

În același timp, însă, acționează mai puternic o serie de factori care generează o tendință inversă, de micșorare a ponderii cheltuielilor de amortizare în produsul social total. Astfel, progresul tehnic este urmat de creșterea productivității muncii vii. De aceea, deși pe un muncitor revin mai multe mijloace de muncă, el produce la unitatea de timp mai multe bunuri materiale, ceea ce înseamnă reducerea relativă a necesarului de fonduri fixe pentru crearea aceleiași cantități de produse. În același sens acționează și creșterea mai rapidă a randamentului și a capacității de producție a unor mijloace tehnice față de creșterea valorii lor, îmbunătățirea folosirii fondurilor fixe, mărirea coeficientului de schimburi, lichidarea timpilor morți, prelungirea termenelor de funcționare a utilajelor prin raționalizarea crescîndă a întreținerii și solicitării lor etc.

În ultimă instanță, corelația dintre produsul social total și fondul de înlocuire depinde de corelația dintre ritmul de creștere a înzestrării tehnice a muncii vii și ritmul de creștere a productivității muncii vii, întrucît **mărimea fondului de înlocuire este direct proporțională cu creșterea înzestrării tehnice a muncii și invers proporțională cu creșterea productivității muncii vii.**

Dacă însă, ritmul de creștere a productivității muncii devansează creșterea înzestrării tehnice a muncii, atunci se reduce într-o **anumită** proporție munca vie înmagazinată într-o unitate de marfă și se reduce într-o proporție **mai mare** cantitatea mijloacelor de muncă ce revine pe această unitate; în acest caz, fondul de înlocuire crește mai încet decît crește produsul social total, iar pe această bază se mărește corespunzător venitul național.

Așadar, în general, corelația dintre fondul de înlocuire și venitul național este variabilă în diferite etape istorice de construcție economică în funcție de modificarea intensității acțiunii unor factori specifici. Într-o economie socialistă modernă, avansată, eficientă, nevoia socială și legea economică fundamentală cer, în mod obiectiv ca eficiența muncii sociale să crească mai rapid decît înzestrarea tehnică a muncii. Îndeplinirea acestei cerințe legice își concentrează efectul în **tendința dominantă de creștere mai rapidă a produsului social total decît a fondului de înlocuire și — în consecință — de creștere mai rapidă a venitului național decît a produsului social total. „Deoarece dezvoltarea forței productive... pune în mișcare o cantitate tot mai mare de mijloace de producție cu ajutorul unei cantități mai mici de muncă,** — arată K. Marx — **fiecare parte alicotă a produsului total, fiecare marfă separată sau fiecare unitate de marfă determinată din masa totală produsă absoarbe mai puțină muncă vie și cuprinde pe lîngă aceasta mai puțină muncă materializată, atît în ceea ce privește uzarea capitalului fix întrebuințat, cît și în ce privește materiile prime și auxiliare consumate“** [5]).

De aici rezultă caracterul științific al politicii economice a partidului nostru îndreptată spre reducerea ponderii cheltuielilor materiale de producție în structura produsului social total. În țara noastră, tendința dominantă în ultimii 20 de ani a fost aceea de descreștere a ponderii venitului național în produsul social total: 51,2% în anul 1950, 48,5% în anul 1960 și 40,5% în anul 1970. Această tendință s-a datorat în bună măsură efortului masiv făcut în domeniul investițiilor, precum și altor factori obiectivi, dar în aceeași vreme ea confirmă că una dintre lipsurile care mai dăinuie în economia noastră este existența unor cheltuieli materiale de producție prea ridicate. Pornind de aici, revizuirea exigentă a normelor de consum, raționalizarea stocurilor de materii prime și materiale, lichidarea imobilizării valorilor materiale și mai ales a fondurilor fixe etc. au devenit sarcini de primă importanță în ansamblul măsurilor de creștere a calității activității economice preconizate de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român. „**Efortul pentru sporirea eficienței producției materiale, pentru ridicarea calitativă a întregii noastre activități economice reprezintă o problemă fundamentală a construcției socialismului în etapa actuală** a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, — Realizarea acestui obiectiv va asigura dezvoltarea tot mai dinamică a României pe calea progresului și bunei stări, va accelera mersul nostru înainte pe drumul civilizației socialiste“ [6]).

Întruchipare a acestei concepții, planul cincinal pe perioada 1971—1975 prevede reducerea cheltuielilor materiale în produsul social total de la 59,5% în anul 1970 la 54,4% în 1975. **În actualul cincinal, aproape un sfert din creșterea venitului național se va realiza pe seama reducerii cheltuielilor materiale.** Pentru prima dată în țara noastră s-a prevăzut — pentru întregul cincinal — creșterea mai rapidă a venitului național decît a produsului social total. În anul 1975, venitul național va fi cu 76%, iar produsul social total cu 56% mai mare decît în anul 1970. Această sarcină de mare însemnătate se realizează cu succes: în anul 1971, produsul social total a crescut față de anul 1970 cu 10,6%, iar venitul național cu 12,5%, fapt care are semnificația unui început de substanțiale modificări calitative ale vieții noastre economice.

2) Este utilă consultarea, în această privință, a dezbaterilor publicate în numerele 7 și 8/1970 ale revistei **Probleme economice.**

3) Nicolae Ceaușescu : **Raport la Conferința Națională a P.C.R.** (decembrie 1967), pag. 78.

4) Marx, Engels : **Opere,** vol. 24, Editura politică, 1967, pag. 371.

5) K. Marx, **Capitalul,** vol. III, partea I, ESPLP, 1953, pag. 228.

6) Nicolae Ceaușescu, **România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate,** vol. 4, Editura politică, 1970, pag. 280.

ȚĂRI AFRICANE PE CALEA PROGRESULUI SOCIAL–ECONOMIC

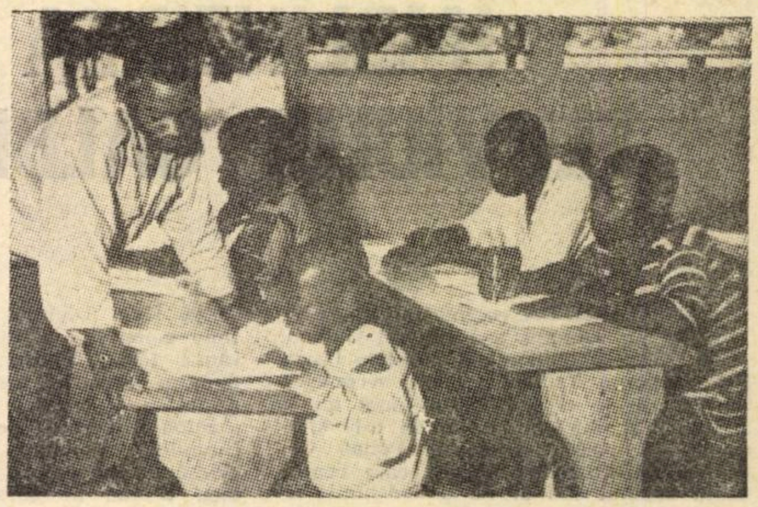

Școlarizarea — o problemă cheie a dezvoltării

Republica Africa Centrală

EFORTURI CONCENTRATE

SITUATĂ în inima Africii, Republica Africa Centrală oferă călătorului aterizat la Bangui, capitala țării — pe unul din aeroporturile cele mai moderne ale continentului negru, inaugurat cu mai puțin de cinci ani în urmă — imaginea unei țări cu un însemnat și variat potențial natural, a cărui valorificare complexă a devenit țelul activității statului. independent după îndelungata perioadă de exploatare colonială, responsabilă pentru orientarea unilaterală imprimată economiei.

Posesoare a unui subsol ale cărui bogății sînt încă departe de a fi complet inventariate — diamante, care contribuie și în prezent cu aproape jumătate la exportul total, minereuri de fier, nichel, mangan, cobalt, cositor, cupru. mercur, ca și de uraniu, a cărui punere în valoare începe în acest an lîngă Bakouma —, Republica Afrcia Centrală și-a putut întemeia o industrie abia în anii de după proclamarea independenței politice. Ramura principală a economiei țării o constituie agricultura, în care lucrează trei sferturi din totalul populației active, cifrată la circa 800 000 de oameni. Orientarea spre export imprimată acestei ramuri prin extinderea forțată a culturii bumbacului, cu care se ocupă și acum jumătate din populația ocupată în agricultură. ca și a altor plante industriale, a însemnat în același timp, în perioada colonială, neglijarea cultivării plantelor alimentare necesare asigurării hranei populației, făcînd ca subalimentația să devină un fenomen cronic. Pentru depășirea cît mai rapidă a acestei situații au fost inițiate în ultimii ani măsuri menite să diversifice agricultura, valorificînd condițiile favorabile de sol și climă.

„Este adevărat că subsolul nostru ascunde multe bogății, în special imense zăcăminte diamantifere — declara recent ministrul de externe al Republicii Africa Centrală. Joseph Potolot — dar multă vreme necesitățile de produse alimentare au fost satisfăcute din exterior, cu bani obținuți din exportul, adesea neconvenabil, al diamantelor. De aceea, înainte de a ne concentra eforturile în direcția exploatării mai largi a acestor bogății, am considerat util de a organiza cu precădere activitatea agricolă, în așa fel încît ea să satisfacă integral nevoile alimentare de bază ale populației". Paralel, prin introducerea unor varietăți mai productive și a chimizării cultivării, a crescut și producția de bumbac, iar alături de ea și aceea de cafea, care a depășit 10 500 tone. În cadrul programului de diversificare a agriculturii au fost introduse și alte culturi. capabile să asigure în viitor încasări crescînde la export. Ca urmare a tuturor acestor măsuri, producția agricolă a reprezentat în 1971 triplul celei din 1966.

Una din marile bogății ale țării, la valorificarea căreia s-a trecut abia în timpul din urmă, o reprezintă pădurile. Ele ocupă o suprafață de circa 30 000 kmp și cuprind circa 200 de specii de arbori, unele dintre ele extrem de valoroase. Se apreciază că în momentul de față ar fi exploatabile din punct de vedere economic circa 12 000 kmp. cu un capital forestier estimat la aproximativ 70 milioane mc de masă lemnoasă. Producția de cherestea a anului 1970 s-a ridicat la 66 000 mc ; suprafețele de păduri a căror exploatare a fost concesionată depășeau 1,1 milioane ha în același an. Pentru a evita o exploatare de tip colonial a acestor păduri, considerate printre cele mai valoroase din Africa, guvernul țării a solicitat companiilor străine o serie de garanții pe care le-a înscris în noul Cod Forestier. cerînd totodată investitorilor să participe la prelucrarea industrială a lemnului în țară. În condițiile inexistenței căilor ferate și a unei rețele de drumuri insuficiente, proiectele de amenajare a unor rîuri — de fapt veritabile fluvii — sînt chemate și ele să faciliteze exploatarea pădurilor.

Paralel, guvernul se preocupă de studierea posibilităților de utilizare a multitudinii de esențe lemnoase existente și a unor tehnici noi de exploatare, iar un centru forestier pilot, creat la Bangui cu sprijinul F.A O., urmărește extinderea folosirii lemnului în construcții și formarea de muncitori specializați necesare pentru a evita importuri costisitoare de materiale de construcții.

Desfășurîndu-și activitatea creatoare sub deviza „Unitate, demnitate, muncă", poporul din Republica Africa Centrală realizează noi progrese pe calea realizării obiectivului pe care și l-a propus — dezvoltarea armonioasă a unei economii naționale de sine stătătoare, conform planului purtînd numele inițiatorului său — președintele țării, generalul Jean Bedel Bokassa.

Dinu DRAGOMIRESCU

— Suprafața : 623 000 kmp.

— Populația : 1 520 000 locuitori (sursă O.N.U. pentru anul 1970), din care 800 000 populație activă, ocupată în proporție de 75% în agricultură. Populația urbană : 25%.

— Principalele orașe : Bangui (capitala) 160 000 locuitori, Bambari (26 000), Bouar (25 000).

— Principalele produse agricole: bumbac, manioc, sorg, arahide. Pădurile, dese și umede, ocupă 12% din suprafața țării.

— Bogățiile subsolului : diamante, uraniu, minereu de fier.

— Transporturi : 2750 km șosele naționale pietruite, un aeroport internațional (Bangui), un port fluvial (Bangui) extins și modernizat, cu un trafic de 265 000 t in 1970. În proiect : construirea primei căi ferate.

— Comerțul exterior : exporturi — diamante, bumbac, cafea, cherestea, cauciuc ; importuri — bunuri de echipament (24%). produse semimanufacturate (42%), bunuri de consum (34%). 95% din comerțul exterior se efectuează pe cale fluvială.

— Unitatea monetară : francul C.F.A. (1 franc C.F.A. = 0,02 franci francezi).

Republica Populară Congo

IMPERATIVELE UNEI DEZVOLTĂRI INDEPENDENTE

ULTIMII ANI ai evoluției social-economice a Republicii Populare Congo, cunoscută multă vreme sub numele de Congo — Brazzaville sînt — chiar și la o sumară analiză — elocvenți pentru afirmarea progresivă a unei căi proprii de dezvoltare națională, eliberată de aserviri politice și economice. Această perioadă. bogată în transformări care ating înseși structurile intime ale țării, perioadă marcată de evenimente politice de majoră importanță (crearea Consiliului Național al Revoluției — organul suprem al țării, înființarea Partidului Congolez al Muncii, promulgarea unei noi constituții) s-a tradus, în domeniul economic, printr-o serie de curente noi. menite să impulsioneze întreaga evoluție a țării.

Inaugurînd o etapă nouă în dezvoltarea economică și socială a statului, proclamarea în 1969 a principiului naționalizării mijloacelor de producție a determinat aplicarea, în acest sens, a mai multor măsuri concrete. de natură să promoveze eficient înaintarea țării pe o cale necapitalistă, așa cum, de altfel, se afirmă în chiar textul noii Constituții. Un act semnificativ l-a constituit, astfel, naționalizarea căii ferate (singura existentă). care leagă cele două mari orașe. Brazzaville și portul la Atlantic Pointe-Noire, traversînd imensa junglă ecuatorială Mayobe. De asemenea, consolidarea unei politici forestiere naționale pe baza unei mai judicioase planificări, sistarea licențelor străine pentru exploatarea lemnului (prelucrarea materialului lemnos fiind de competența exclusivă a statului) au avut o influență favorabilă asupra întregii economii congoleze. Pentru o țară al cărei teritoriu este în proporție de 50 la sută împădurit. aceste măsuri își dezvăluie de la sine importanța. Notăm, în fine, naționalizarea, la sfîrșitul lui 1970, a capitalurilor a două mari întreprinderi franceze, specializate în prelucrarea zahărului, și constituirea unui organism de stat („Societatea Industrială și Agricolă a Congo-ului").

În contextul economiei congoleze, un loc aparte îl deține industria extractivă. Zăcămintele de fosfați de la Holle, în apropierea orașului Pointe-Noire. ca și cele de la Konilou, se cifrează la zeci de milioane tone. Crearea, în urmă cu cîțiva ani, a „Companiei de fosfați" (cu participare franceză) s-a dovedit o remarcabilă realizare pe plan național ; de notat, cu acest prilej, rapida dezvoltare a întregii regiuni Pointe-Noire ca urmare, în special, a amplificării exploatărilor de fosfați de la Holle. De pildă, instalațiile portuare de la Pointe-Noire au atins un înalt nivel de modernizare ; este, astfel, grăitoare impunătoarea construcție a „wharf"-ului, lung de 1600 m. pătrunzînd în plin ocean, în așa fel încît să faciliteze acostarea marilor vapoare mineraliere (pînă la 65 000 t).

O noutate a industriei extractive a constituit-o reluarea. în 1971, într-un ritm accelerat, a exploatărilor de cupru și de minereuri complexe de plumb-zinc de către „Societatea M'Passe". Totodată, descoperirea unor zăcăminte de fier la Sanghe și Zanega (încă în studiu, dar, după informații de presă, cu o remarcabilă concentrație, de 60—66 la sută) ar putea deschide noi perspective. După o serie de date recente. petrolul pare să fundamenteze speranțele specialiștilor în nașterea unei noi vocații a industriei extractive congoleze ; într-adevăr cercetările de prospectare, în zona Pointe-Noire a unor zăcăminte de petrol „off shore" (în mare), mai precis la 80 km în largul oceanului, se arată a fi, cu toate dificultățile tehnice, destul de încurajatoare.

Construirea unei baze pentru o viitoare industrie modernă, edificarea și extinderea unor fabrici și uzine noi (între care amintim, în special. complexul textil de la Kissoundi, lîngă Brazzaville, construirea fabricii de ciment de la Lutete), ridicarea unei hidrocentrale pe rîul Djone, dezvoltarea încă incipientă a unei industrii alimentare proprii (rafinării de zahăr și de ulei de palmier) vor schița — alături de realizările obținute în sfera tradițională a agriculturii (85% din populație trăiește încă în mediul rural) — o imagine semnificativă a economiei congoleze. Aceasta se relevă a fi o economie promițătoare, cu o industrie tînără dar într-o rapidă dezvoltare, întemeiată pe ideea priorității efortului propriu, angajînd din plin strădania creatoare a întregii națiuni congoleze.

Reala efervescență economică, vizibilă în majoritatea sferelor de activitate. constituie una din cele mai evidente expresii ale devenirii contemporane a societății congoleze, angajată într-un proces complex de adaptare la rigorile civilizației moderne, în consens cu voința națională de emancipare și imperativul unei dezvoltări independente, progresiste.

Radu PASCAL

— Suprafața : 342 000 kmp.

— Climă ecuatorială și subecuatorială.

— Populația : 915 000 locuitori (statistici O.N.U. — 1969) din care 500 000 populație activă, repartizată în felul următor : 60% — agricultură, 18% — industrie și servicii publice, 14% — comerț și meșteșuguri, 8% — ocupații diverse.

— Principalele orașe : Brazzaville (capitala) 200 000 locuitori, Pointe-Noire (100 000), Dolisire (20 000) și Ouesso.

— Principalele produse agricole : manioc, arahide, banane, cafea, cacao.

— Dispune de un important fond forestier, pădurile ocupînd aproximativ 50% din suprafața țării.

— Bogății ale subsolului : fosfați, minereu de cupru, minereu de plumb, zinc, aur.

— Principalele industrii : extractivă, textilă, alimentară.

— Transporturi : 12 000 km drumuri ; 517 km căi ferate, 24 aerodromuri dintre care 2 internaționale ; rețeaua fluvială — circa 3700 km.

— Comerț exterior : importuri — produse alimentare, semimanufacturate, echipament de investiții ; exporturi — diamante, ulei de palmier, banane, cacao, lemn.

— Unitatea monetară — francul C.F.A.

R.P. CHINEZĂ

ÎMBLÎNZIREA FLUVIULUI GALBEN

A DOILEA ca mărime din China, Huanhă sau Fluviul Galben, își ia obîrșia din muntele Baian Kara, platoul Tsinghai - Tibet, șerpuiește de la vest la est, străbătînd mai multe provincii și, după un drum de 4845 kilometri, se varsă în golful Pohai. Cei 745 000 de kilometri pătrați care reprezintă bazinul său atestă dimensiunile acestei mari artere fluviale; pe cursul său superior, mijlociu și în regiunea cursului inferior sînt cultivate 20 milioane hectare de terenuri agricole, pe care trăiesc 110 milioane de locuitori.

Înainte de eliberare însă, cursul fluviului n-a fost amenajat sistematic, provocînd mari inundații și pagube materiale în timpul ploilor și devenind greu utilizabil pe timp de secetă. Cantitățile imense de aluviuni cărate de ape au înălțat, treptat, albia pe cursul inferior, cu 3—4 metri (și chiar cu 10 metri în punctul culminant) față de regiunea învecinată.

Documente scrise atestă faptul că în două milenii care au precedat anul eliberării, fluviul s-a revărsat, pe cursul lui inferior, de 1500 de ori și și-a schimbat albia de 26 de ori. Diluviile distrugeau vaste șesuri însămînțate cuprinse într-un perimetru de 250 mii kmp, între Tientsin și Huaiho. Locuitorii trăiau sub amenințarea permanentă a fluviului: fiecare revărsare provoca uriașe pierderi de bunuri materiale și vieți omenești. Revista „Pekin Information" amintește de catastrofa anului 1933, cînd fluviul revărsat a afectat 67 districte din regiunile Hopei, Canton și Honan, totalizînd 12 000 kmp. Diluviul a făcut 18 000 victime omenești; 3 640 000 de persoane au rămas fără adăpost. Și de fiecare dată, după o asemenea catastrofă, munca era reluată de la capăt.

După eliberare, pe întregul curs al fluviului, populația a depus o muncă uriașă de amenajare și consolidare a albiei. Numai pe cursul său inferior, în mai puțin de 20 de ani, au fost reparate și întărite diguri pe o lungime de 1800 km; peste 5000 de baraje din pămînt au fost înlocuite cu baraje din piatră. Aceste lucrări, concretizate în folosirea a 350 milioane mc de pămînt și 9 milioane mc de piatră, au dat o nouă înfățișare marelui dig — astăzi o pavăză trainică împotriva inundațiilor.

O situație dramatică s-a creat în anul 1958 pe cursul inferior. În apropierea orașului Tsinan, regiunea Canton, nivelul apelor depășise cota de alertă și se afla la numai jumătate de metru de coronamentul digului. Armata și populația locală, mobilizate în sectoarele critice, au reușit să înfrunte furia fluviului, construind peste 600 km de diguri mici peste marele dig, în numai o zi și o noapte.

Pe cursul său superior și mijlociu, Fluviul Galben traversează cel mai mare platou de loess din lume, cuprinzînd o suprafață de 430 000 kmp. În fiecare an, apele cară spre cursul inferior 1,6 miliarde tone de loess, depunînd 1,1 miliarde mc de aluviuni (cu care s-ar putea construi un dig cu secțiunea de 1 mp, care ar face de 27 de ori înconjurul globului pămîntesc la ecuator). Pe aceste terenuri erodate, solul a fost sărăcit, accentuînd efectele secetei și diminuînd recolta. Masele de țărani din aceste locuri au dus o luptă eroică împotriva naturii: pe versantele dealurilor ei au amenajat ogoare nivelate în terase, au construit baraje în viroage pentru a împiedica erodarea solului, au plantat arbori și alte culturi pe versanții golași ai munților. Pretutindeni unde s-au făcut aceste lucrări eroziunea solului a fost stăvilită, ceea ce a avut drept consecință directă creșterea producției agricole.

Pe imensul platou de loess au apărut numeroase unități agricole fruntașe. Se menționează, printre altele, brigada de producție Kiuyu din provincia Șansi. Situată între Fluviul Galben și o regiune de coline, această brigadă, care numără 2000 de persoane, grupate în 400 de familii, dispune de 1300 ha de pămînturi dispersate pe rîpi, coline și văi, expuse eroziunilor. În 1952, țăranii din brigadă s-au organizat în cooperative agricole, transformînd în ogoare 270 ha de terenuri pietroase și nisipoase, de pe care au început să culeagă recolte înalte și constante. 370 de baraje din pămînt și piatră au fost construite în 12 viroage și 100 ha de ogoare în terase au fost amenajate pe versanți, fără a mai socoti cele peste 700 ha plantate cu diferite specii de arbori și 150 hectare cultivate cu plante furajere. Randamentul la hectar pentru culturile cerealiere a crescut în brigadă aproape de 10 ori. Un alt exemplu de recîștigare a pămîntului de la natură îl oferă brigada de producție din Siaobaolin, care — în 15 ani de luptă aprigă — a reușit să protejeze 80% din pămînturi împotriva eroziunii și astfel să sporească de 3 ori recolta de cereale.

Pe lîngă victoriile repurtate după eliberare de masele populare împotriva inundațiilor și a eroziunii, este notabil efortul lor în ce privește valorificarea apelor Fluviului Galben pentru irigații și producția de electricitate. În prezent, apele acestui fluviu irigă peste 2 700 000 ha de pămînt. Canalelor de irigații și drenaj, care totalizează 7500 km, li s-au adăugat poduri, ecluze și tuneluri, precum și peste 2500 de puțuri cu pompe electrice. Vaste întinderi de terenuri alcaline și nisipoase au devenit, prin irigare, ogoare roditoare.

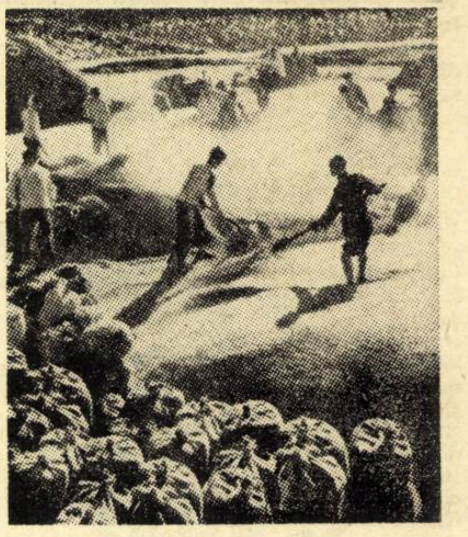

În zona Fluviului Galben se culeg recolte bogate de cereale

Construirea și amenajarea treptată, începînd din anul 1952 a marelui canal „Victoria populară", care traversează 6 districte și orașe din cîmpia situată în partea nordică a fluviului (pe cursul său inferior), a dat un puternic impuls utilizării apelor pentru irigații. În prezent, pe cele două maluri ale canalului s-au efectuat peste 40 de lucrări, echipate cu vane și sifoane, care permit irigarea a 270 000 hectare. Totodată, populația a acumulat o vastă experiență în utilizarea fluviului pentru producerea, cu mijloace locale, a energiei electrice.

În zona irigată cu apele canalului „Victoria populară" recolta de cereale a crescut de la 500—600 kg la hectar înainte de eliberare la 3525 kg la hectar în prezent, iar cea de bumbac de la 100 kg la 790 kg.

Lupta pentru amenajarea Fluviului Galben continuă. Energia, priceperea, eforturile maselor populare i-au imprimat noi atribute: Fluviul Galben a devenit astăzi o arteră a rodniciei, a prosperității.

V. B.

INSEMNĂRI DIN R. P. POLONĂ

EFORT DE GÎNDIRE ȘI CREAȚIE

IN CENTRUL CAPITALEI, cîteva vaste șantiere au dispărut și numeroase edificii noi întregesc plăcut peisajul citadin modern al Varșoviei, printre care marele complex comercial War și Szawa. Progresul este vizibil și dinamismul intern se traduce în ochii vizitatorului în numărul mare de turisme, autobuze, în varietatea și atractivitatea articolelor expuse în vitrine. Impresionantă este vederea de pe podurile Wislei. O văzusem la Cracovia, mai aproape de izvoare, ea își duce apele pe aici, după ce face un arc spre răsărit; am văzut-o din nou la Gdansk, după ce face un arc spre apus, aproape de vărsarea în Marea Baltică.

Peste tot, în afara zidurilor noi, mărturiile unei vechi istorii și civilizații. În partea veche a portului Gdansk, casele, în stil flamand, înghesuite unele în altele, își variază frontoanele în combinații triunghiulare și trapezoidale, în linii drepte sau arcuite. Pe una din ele o inscripție „Navigare necessum est, vivere non necessare" — aparent dură, absurdă, în contratimp cu ceea ce comandă efortul actual de gîndire, simțire și creație în republica prietenă. Este poate mai mult decît o profesiune de credință maritimă, căutarea veșnic nesatisfăcută a omului de noi orizonturi, de noi mijloace de apropiere a civilizațiilor. Cu tot hazardul și riscul — inerente pentru individ.

Veșnicul efort de depășire a limitelor. Îl întîlnim peste tot — în producție, în știință și tehnică, în gîndirea economică. El cere o „navigare" între dileme, o ieșire din ele, în orice caz imposibilă în condițiile ignorării lor.

Într-un sistem cu feedback — element comun mecanismelor evoluate, lumii vii, vieții sociale — veridicitatea tezei hegeliene a relativității raportului cauzal nu suscită îndoieli. Aceasta nu implică dispariția diferenței între rolul elementelor ce-și schimbă reciproc și permanent locul. Obiectivul producției socialiste — satisfacerea crescîndă a nevoilor materiale și culturale ale oamenilor muncii — este totodată, alături de stimulentele morale, o forță motrice primordială a accelerării producției, a creșterii economiei socialiste. În funcție de stadiul procesului de dezvoltare, accentul poate cădea pe unul sau altul din termenii relației polare, după cum poate cădea concomitent pe ambii. Deși conotațiile consumului depășesc limitele economiei, sub raportul procesului economic el se află, împreună cu producția, în interiorul mecanismului economic. Pe baza hotărîrilor Congresului al VI-lea al PMUP cercetarea soluțiilor operative pentru asigurarea creșterii concomitente a producției și consumului continuă să fie preocuparea centrală a activității teoretice și practice din Republica Populară Polonă.

În anii construcției socialiste, s-a făurit aci o infrastructură industrială puternică și diversificată. Realizările oamenilor de știință polonezi sînt bine cunoscute. Este evidentă, atît capacitatea de asimilare a progresului tehnic contemporan, cît și contribuția originală la realizarea acestuia.

O trăsătură caracteristică a întreprinderilor ce le-am vizitat: efortul continuu de autodepășire pe măsura creșterii capacității tehnice și organizatorice a cadrelor — concretizat în lansarea succesivă a unor produse superioare, pe o bază tehnică înrudită, dar încorporînd o știință și o tehnologie nouă. Produsele anterioare sînt preluate de la alte întreprinderi, suficient de pregătite pentru a continua producția cel puțin la nivelul ce le-a fost transmis.

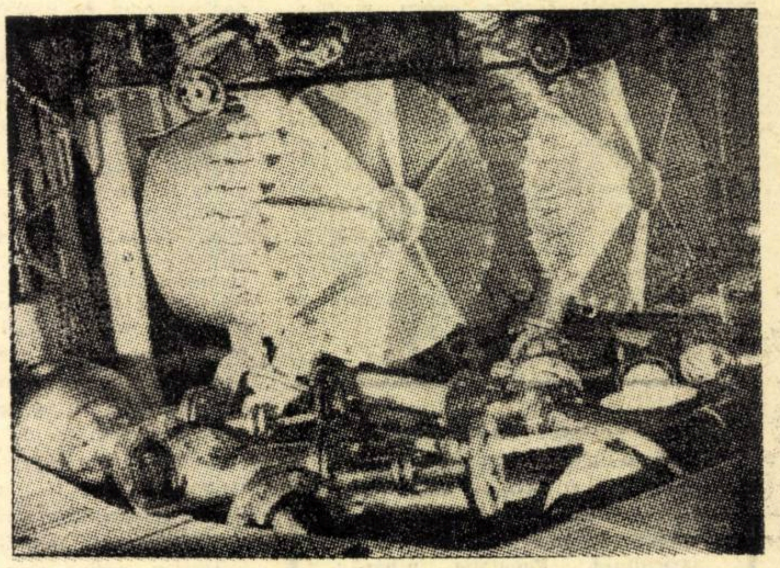

Utilaje moderne pe vasele de pescuit

IATĂ, de pildă, pe scurt evoluția uzinei Kasprzag din Varșovia. Construită cu sprijinul U.R.S.S., în 1951 ea începe să producă aparate de radio (Aga, apoi Szarotka) cu piese la început importate, din Suedia, apoi confecționate în întreprindere. În 1968 construcția aparatelor de radio — considerate și acum bune — a fost predată întreprinderii Diora din cadrul aceleiași uniuni de ramură. Din acest moment uzina trece la producția de magnetofoane — la început de concepție poloneză — și de aparate de radio pentru turisme. Pe baza licenței cumpărate de la Grundig, în 1969 produce 28 000 de magnetofoane, în 1970 — 180 000, iar în 1971 — 300 000. Pentru 1975 își propune să producă 1 milion de magnetofoane. În schimbul magnetofonului monofonic ZRK 240 și 246, de concepție poloneză, întreprinderea obține de la francezi licența magnetofonului MK 125, cu 4 piste, monofonic și stereofonic, a cărui producție a început în 1971, desfășurîndu-se paralel cu Grundig. Tot de anul trecut întreprinderea începe să producă, în cooperare cu Telefunken, pe baza unei licențe a acesteia, gramofonul cu două viteze „Telefunken — Mister Hit" — la care Telefunken trimite pick-up-ul, restul pieselor și montajul, inclusiv marca fabricii (Telefunken) și ambalajul efectuîndu-se la Kasprzag. Aparatele sînt livrate firmei Telefunken, care asigură în întregime și în numele său desfacerea. De pe acum întreprinderea a început să producă videomagnetofoane, deocamdată în număr mic, dar cu intenția de a ajunge spre sfîrșitul cincinalului la 50 000 de aparate anual. Încă din 1973 va începe producția de videomagnetofoane în culori, stil casetă. O performanță nu neînsemnată, avînd în vedere că, așa cum informa Marian Karp, directorul economic al întreprinderii, deocamdată produc videomagnetofoane doar vreo trei firme — una americană, una japoneză și una germană. La Kasprzag 600 de muncitori și ingineri se ocupă numai de cercetare, proiectare, construcție de prototipuri — ceea ce și explică capacitatea de asimilare rapidă a unor produse noi ca „Mister Hit", videomagnetofonul, precum și lucrări înaintate de realizare a unor aparate de concepție proprie.

Uzinele de autoturisme FSO (Fabryka Samochodów Osobowych) se întind la Varșovia pe o suprafață enormă. Ele au luat ființă în 1951, așa încît anul trecut au marcat jubileul a 20 de ani de existență. În 1971 s-au produs aci 90 000 de autoturisme — Warszawa, Sirena și Fiat Polski 125. Producția Sirenei a fost acum preluată de o întreprindere din Silezia, iar pe baza Warszawei, va începe construcția unei mașini de transport — de asemenea în altă uzină. Începută în 1968, producția autoturismului Fiat a atins în 1971 cifra de 52 000 și va ajunge în 1975 la circa 130 000. O mare parte (60%) au fost în 1971 exportate în diferite țări, atît în est, cît și în vest, cele mai importante cumpărături fiind făcute de către Franța și Republica Federală a Germaniei. În realizarea acestei mașini FSO continuă să coopereze cu Fiat, de asemenea cu firme din U.R.S.S. și Iugoslavia, dar cea mai largă cooperare se desfășoară în interior — cu circa 150 de întreprinderi. O mare parte din operații se realizează automat (de exemplu, ultima vopsire este controlată de celule foto-

⟶

←

electrice), iar montajul — în sistem conveier — cuprinde şi el procese automate, în special de control.

Pentru muncitori, circa 18 000, fabrica dispune de o serie de case de odihnă spitale şi policlinici proprii.

ŞANTIERUL din Gdynia îşi trage obîrşia dintr-un fel de cooperativă particulară, înfiinţată prin 1920 şi preluată apoi de către stat, a cărei activitate se rezuma la reparaţii de vase militare şi construcţia unor bărci de salvare. În 1939 s-a construit primul vas propriu-zis de 1 000 tdw, dar războiul începuse şi nu a putut ieşi în larg. În 1953 se construieşte primul vapor de după război, de 820 t dw. Din 1960 şantierul se desfăşoară complet pentru construcţia de vase moderne, pe baza unui doc de 240 m lungime, 40 m lăţime şi 10 m adîncime, cu o macara cu o capacitate de 500 t. De atunci a început construcţia unor vase de 20 000 şi 23 000 de tone, iar în 1969, la 30 de ani de la începerea războiului, s-a lansat primul vas de 55 000 t dw Manifest Lipcowy. Am văzut aci, pe docurile din Gdynia, al doilea colos de aceleaşi proporţii „Politechnika Szczeczinska" — aproape gata de lansare. Toate operaţiile sînt mecanizate, iar unele — cum ar fi tăierea tablei în diferite forme — automatizate. Pentru acest an se prevede o mare investiţie de modernizare realizabilă pînă în 1978, printre care şi un doc uscat care va permite construcţia unor vase de 250 000 t dw. Pe baza unui patent polonez experimentat deocamdată la vase de 20 000 t dw, care face posibilă sudarea pe mare a două sau trei părţi de vas, ne explica directorul adjunct Alexandr Ogrodnik, noul şantier va permite şi construcţia unor nave de 400 000 t dw. Şantierul din Gdynia se specializează în construcţia de vase mari — de transport, tancuri petrolifere şi vase de pescuit. Circa 80% din producţie se exportă, cei mai mari cumpărători fiind U.R.S.S şi Norvegia dar şi Franţa, Anglia, România, Islanda, Cuba, Indonezia, China, India ş.a. Tot la Gdynia, pentru firma franceză „Nord Pêcherie", s-au construit primele vase de pescuit din lume complet automatizate, clasa AUT. Uniunea şantierelor posedă la Gdansk un mare institut de cercetare, cu aparatură modernă, maşini electronice de calcul ş.a.

Şantierul dispune de o serie de aşezăminte social-culturale, un sport-club, o orchestră simfonică, 3 baze de odihnă în proprietatea sa ş.a. El realizează, de asemenea, schimb de locuri de odihnă cu şantierele din Warnemünde (R.D.G.) şi Varna (R.P.B.).

Impresia dominantă într-o vizită în R. P. Polonia este optimismul. Desigur, constatati că, în toate privinţele, sînt încă multe lucruri de făcut. Dar este evidentă şi capacitatea şi voinţa de a aborda problemele frontal, de a cultiva cu îndrăzneală şi chiar cu mîndrie noul.

Anghel SCHOR

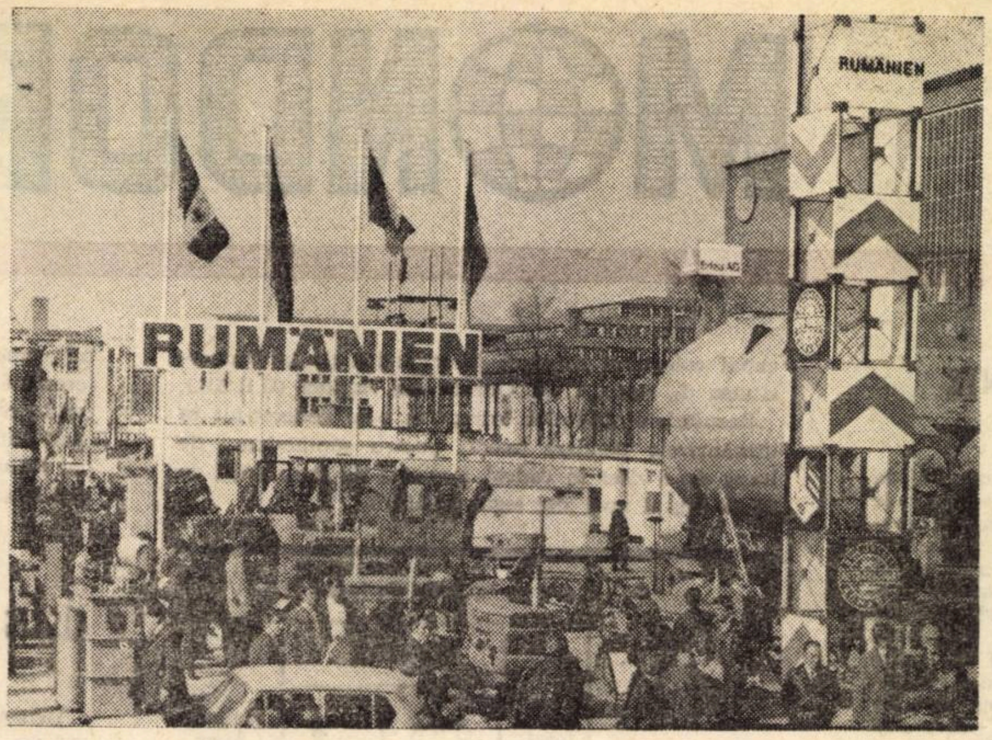

TÎRGUL DE PRIMĂVARĂ DE LA LEIPZIG — ediţia 1972

ÎN PERIOADA 12—21 martie a.c. Tîrgul de la Leipzig (R. D. Germană), devenit un centru de prestigiu al comerţului mondial, îşi deschide porţile pentru vizitatorii din peste 80 de ţări ale lumii. Ca urmare a definitivării profilului celor două tîrguri care se ţin anual la Leipzig (de primăvară şi de toamnă), actuala ediţie a tîrgului de primăvară îşi axează structura pe patru mari complexe de ramuri industriale: producţia de maşini-unelte; producţia de maşini grele şi instalaţii (inclusiv metalurgia); automatizarea, electronica şi electrotehnica; industria de maşini agricole şi utilaje destinate industriei alimentare. Totodată, o bună parte din suprafaţa de expunere a tîrgului este rezervată pentru exponatele a 22 subramuri ale producţiei de bunuri de consum, printre care: textile şi confecţii, articole optice şi foto, producţia editorială ş.a.

Un număr de peste 9000 de expozanţi, din aproximativ 60 de ţări, îşi vor etala produsele pe o suprafaţă totală de 350 000 mp. În acest cadru, celor 13 ţări socialiste participante (inclusiv R.D.G.) le revin aproximativ patru-cincimi din întreaga suprafaţă. Întreprinderile româneşti de comerţ exterior expun, în principal — pe o suprafaţă sporită faţă de anii anteriori — maşini-unelte, produse ale electrotehnicii şi tehnicii informaţionale, produse metalurgice, maşini grele şi utilaje pentru construcţii, articole agro-alimentare, precum şi automobile, tractoare, vagoane de marfă, locomotiva LDE 2100 etc.

Sînt prezenţi de asemenea 2500 de producători din 26 de ţări industriale capitaliste: marea majoritate a ţărilor vest-europene, Japonia, S.U.A., Canada, Australia şi Noua Zeelandă. O participare remarcabilă au ţările în curs de dezvoltare; Algeria, Egiptul, Irakul, Siria, India, Brazilia, Chile, Columbia ş.a. prezintă expoziţii colective, care evidenţiază creşterea ofertei de articole tehnice din partea acestor ţări.

Ediţia din primăvara acestui an a Tîrgului de la Leipzig va constitui un prilej favorabil pentru contacte menite să contribuie la lărgirea comerţului internaţional, iar în acest cadru — şi a schimburilor comerciale reciproc avantajoase dintre România şi R. D. Germană.

RELAŢII ECONOMICE INTERNAŢIONALE

Bulgaria — Iugoslavia

După cum relevă ziarul „Zemedelsko Zname", anul trecut volumul schimburilor comerciale dintre Bulgaria şi Iugoslavia s-a ridicat la 80 milioane de dolari, iar pentru anul în curs se prevede să ajungă la 106 milioane de dolari. Creşteri deosebite au înregistrat în ultimii ani schimburile comerciale în domeniul siderurgiei şi industriei metalelor neferoase, industriei chimice şi industriei constructoare de maşini. Între cele două ţări sînt în vigoare protocoale privind colaborarea în domeniul industriei, transportului, turismului, operaţiunilor bancare, ştiinţei şi tehnicii. Reprezentanţii bulgari şi iugoslavi examinează în prezent, posibilităţile de specializare şi cooperare în diferite ramuri ale economiei, de efectuare a schimbului de experienţă în agricultură şi a schimbului de informaţii tehnice.

Ungaria — Tunisia

Agenţia MTI anunţă că la Budapesta au luat sfîrşit lucrările Comisiei mixte ungaro-tunisiene, care a examinat rezultatele schimburilor comerciale dintre cele două ţări şi posibilităţile de dezvoltare a acestora. Protocolul semnat cu acest prilej prevede că Ungaria va exporta, în 1972, în Tunisia autobuze, diverse utilaje, instalaţii, medicamente, mărfuri industriale din cauciuc, bunuri de larg consum, primind în schimb superfosfaţi, fructe tropicale, laminate, concentrate de metale neferoase, piei şi mărfuri de larg consum.

Bulgaria — Suedia

A fost semnat recent la Sofia, protocolul privind schimburile comerciale pe anul 1972 între Bulgaria şi Suedia. Reprezentanţii celor două ţări au parafat, totodată, noul acord comercial pe termen lung, valabil pe anii 1972—1976, care cuprinde clauza naţiunii celei mai favorizate şi prevede liberalizarea, în continuare, a comerţului bulgaro-suedez — informează agenţia BTA.

REPERE

● **Relaţiile** americano-canadiene trec în prezent printr-o „perioadă glacială", apreciază presa din S.U.A., ca urmare a impasului în care au intrat negocierile comerciale dintre cele două ţări. De două ori în cursul ultimelor săptămîni, arată „Washington Post", ministrul finanţelor, John Connally, a subliniat că negocierile au eşuat complet, întrerupîndu-se fără a produce vreun rezultat pozitiv".

● **De la 1 martie**, toate cotidienele franceze de informare naţională, regională şi departamentală şi-au majorat preţul de desfacere cu un procentaj de 40—60 la sută. Ultima creştere a preţului de vînzare a ziarelor a avut loc în iunie 1968.

● **În Republica Populară Congo** a început exploatarea primului mare zăcămînt de petrol, situat la 30 km de litoralul Atlanticului. În acest an se vor extrage de aici 500 000 tone ţiţei. Pentru anul 1973 este prevăzut ca extracţia de petrol să ajungă la 2 000 000 tone.

● **Pînă în anul 1975**, pentru dezvoltarea industriei chimice din Cehoslovacia vor fi alocate aproximativ 20 miliarde coroane, în primul rînd: în industriile de prelucrare a petrolului, petrochimică şi în sectorul materialelor sintetice. Aceasta va permite reducerea importului de cauciuc sintetic a Cehoslovaciei şi va mări producţia de îngrăşăminte minerale pentru agricultura ţării.

● **16 linii aeriene** internaţionale şi-au exprimat, pînă în prezent, în principiu, dorinţa de a achiziţiona un total de 74 aparate supersonice de tip „Concorde", dar nici o firmă n-a prezentat încă o comandă fermă — a făcut cunoscut ministrul francez al transporturilor Jean Chamant.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

S. U. A.: DEFICITUL BALANŢEI COMERCIALE

SPERANŢELE autorităţilor americane că măsurile de la 15 august 1971 vor contracara eficient şi grabnic tendinţa de pasivizare a balanţei comerciale a Statelor Unite, care se manifestase pînă atunci într-o serie de luni, nu s-au adeverit. La mijlocul lunii ianuarie s-a mai putut scrie că, „ţinînd seama de introducerea suprataxei de 10% şi de scăderea cursului dolarului, balanţa comercială a S.U.A. ar putea totuşi să fie aproximativ echilibrată la sfîrşitul anului 1971 şi poate chiar să se încheie cu un mic sold activ" („Wirtschaftliche Mittilungen" — „Informations Économiques", 12 ianuarie 1972). Cifrele publicate de atunci de Departamentul comerţului au indicat însă pe anul 1971 un pasiv de 2046,8 milioane dolari, primul deficit al balanţei comerciale a Statelor Unite din 1893 încoace.

Pe tot anul trecut, exporturile americane au însumat 43 555 milioane dolari, faţă de 42 659 milioane în 1970, deci în creştere cu circa 2%. La rîndul lor importurile au înregistrat un spor de 14% — de la 39 951 milioane la 45 602 milioane dolari. Pe luni, soldul pasiv care s-a instalat în aprilie anul trecut nu a mai făcut loc unui excedent decît în septembrie, care a fost urmat însă imediat de cel mai important deficit lunar al anului — 821,4 milioane dolari în octombrie.

O serie de factori sezonieri sau ocazionali sînt folosiţi de oficialităţi în explicarea persistenţei şi a proporţiilor deficitului. În creşterea importului au contat achiziţiile de oţel din străinătate ale întreprinderilor, în aşteptarea unei greve a oţelarilor americani. Atît importul cît şi exportul au fost afectate de greve ale docherilor pe coastele de est, de vest şi a Golfului Mexicului. De asemenea, explicaţiile oficiale pun accent pe slăbirea conjuncturii în ţările partenere. Insuficienţa acestor explicaţii este ilustrată, între altele, de faptul că toate prognozele bazate pe ele, făcute de-a lungul anilor de experţii Departamentului comerţului, au fost infirmate de evoluţia reală a balanţei comerciale, începînd desigur cu excedentul iniţial prevăzut de circa 2 miliarde dolari. Creşterea importurilor a fost prognosticată de experţi, care au motivat-o însă printr-un avînt al economiei S.U.A., atunci cînd, de fapt, redresarea conjuncturii este încă destul de şovăielnică.

Unele concluzii cu privire la tendinţa de pasivizare a balanţei comerciale sînt trase de analiştii occidentali din evoluţia balanţei pe grupe de mărfuri. În ultimul deceniu, mărfurile agricole şi produsele de înalt nivel tehnic au adus mereu excedente considerabile, în timp ce comerţul cu materii prime şi cu produse de nivel tehnologic scăzut se încheia cu pasive. Or, dacă soldurile active la cele dintîi au rămas staţionare, soldurile pasive la cele din urmă au crescut simţitor. Comerţul cu produse agricole al S.U.A. s-a încheiat în 1971 cu un excedent evaluat la 2,5 miliarde dolari, la nivelul maximului precedent, atins în 1966. Comerţul cu produse de înalt nivel tehnic a adus în anul trecut un excedent de 8,4 miliarde dolari, confirmînd tendinţa de restrîngere pe care o cunoaşte soldul activ la această grupă de mărfuri din 1963 încoace. La materiile prime s-a înregistrat în 1971 un pasiv de 3,3 miliarde dolari, ca urmare atît a reducerii exportului cît şi a creşterii importului. Cel mai mult a contat, însă, în sensul pasivizării, evoluţia la grupa bunurilor de consum, echivalente în general cu mărfuri de nivel tehnic scăzut. Din 1958, cînd a apărut la acest capitol un deficit, în locul excedentului de pînă atunci, soldul acesta pasiv are tendinţa să crească. În 1970 el a reprezentat 6,1 miliarde dolari. Anul trecut exportul a scăzut la 6,1 miliarde dolari (de la 6,8 miliarde), în timp ce importul a crescut la 15,2 miliarde (de la 12,9 miliarde), rezultînd un deficit de 9,1 miliarde dolari.

Reactivarea balanţei comerciale fiind socotită indispensabilă de autorităţile americane pentru asanarea balanţei de plăţi a S.U.A., se examinează intens posibilităţile de atingere a acestui obiectiv. La importuri, care s-ar cere îngrădite, o analiză recentă a constatat că 32% din mărfurile achiziţionate de S.U.A. în străinătate nu se produc în ţară sau se produc în cantităţi insuficiente, astfel că nu poate fi vorba de a contracara importul prin stimularea competitivităţii. Cele mai mari speranţe sînt puse în stimularea masivă a exporturilor. Alături de măsuri comerciale şi financiare, se preconizează în acest sens o nouă impulsionare a cercetării ştiinţifice şi tehnice.

MONDORAMA

PRONOSTICURI NEENTUZIASMANTE

FIECARE început de an este nu numai un prilej de bilanțuri — bune sau rele — ale activității din cele 12 luni precedente, ci și un prilej de scrutare a perspectivelor. Procedînd în virtutea acestei tradiții, economistul american Douglas Greenwald ajunge la concluzia că pentru principalele țări capitaliste pronosticurile economice ale anului 1972 nu sînt de loc entuziasmante. Intr-un studiu inserat în publicația „McGraw-Hill Publications' Economics", el estimează că „13 din principalele 20 de țări occidentale vor înregistra dificultăți economice serioase, ceea ce va avea drept rezultat reducerea ritmului de dezvoltare a economiei". Printre altele, Greenwald subliniază că „ritmul dezvoltării economice a țărilor membre ale Pieței Comune se va reduce pentru al treilea an consecutiv sub 3%, în timp ce spirala inflaționistă va continua în ritmul de aproximativ 4,6%".

BĂRBATUL ESTE ÎNCĂ MAI EGAL...

ROLUL FEMEII în viața economică vest-europeană este dintre cele mai însemnate. Dacă, în ce privește agricultura, participarea femeilor la muncile cîmpului este mai redusă în țări ca Olanda (11,9%) și Belgia (18%), în Franța și Italia femeile reprezintă o treime din mîna de lucru din agricultură, iar în R.F.G. circa 50%. În industrie proporția femeilor în efectivul total al salariaților oscilează în jurul a 20% (23,6% în R.F.G. și Franța, dar 13,6% în Olanda). Mult mai numeroase sînt femeile în sectorul terțiar: 48,1% în Franța, 41,8% în R.F.G., 38,7% în Belgia, 32,8% în Olanda, 30,9% în Italia.

Datele Oficiului statistic al Pieței Comune demonstrează că, în ciuda prevederilor Tratatului de la Roma, în toate țările acestei organizații și în toate sectoarele, la o muncă egală femeile sînt mai puțin plătite decît bărbații. Aceste disparități sînt mai mari în cazul muncitoarelor, mai reduse la funcționare, pentru a redeveni marcante la nivelul cadrelor superioare și în sectorul terțiar. Astfel se explică de ce pe măsură ce se urcă pe scara veniturilor, proporția femeilor scade în raport cu aceea a bărbaților.

TIMPUL OMULUI DE LA CATEDRĂ

CUM este oare folosit timpul de lucru al cadrelor didactice din învățămîntul superior și cît de încărcate sînt acestea? Iată o problemă, care a preocupat colectivul catedrei de statistică de la Universitatea de stat „A. M. Gorki" din Harkov (U.R.S.S.).

Rezultatele studiului întreprins s-au concretizat în următoarele ponderi (medii pentru săptămîna de lucru de 6 zile) în cadrul fondului de timp total de 24 de ore al unei zile (egal cu 100):

	Timpul de lucru (%)			Timpul liber (%)
	total	din care: muncă de cercetare științifică	din care: muncă didactică	
Profesor	41,2	24,3	16,9	58,8
Docent	37,3	16,8	20,5	62,7
Conferențiar	37,4	—	—	62,6
Lector	37,3	—	—	62,7

Sursa: Ekonomiceskie nauki, nr. 2/1972.

Autorii studiului semnalează încărcarea serioasă a cadrelor didactice (8,5—9,5 ore de muncă, în medie, pe zi), fapt care determină majoritatea acestora să lucreze și duminica. O altă concluzie se referă la posibilitățile utilizării mai raționale a timpului lor de lucru prin sporirea ponderii muncii nemijlocit creatoare, pe seama reducerii timpului consumat pentru diverse operațiuni secundare sau pregătitoare, pentru ședințe etc.

COMERȚ EST-VEST

„RAPORTUL trimestrial privitor la controlul asupra exporturilor", privind situația pe ultimele trei luni ale anului 1971, dat publicității de Ministerul Comerțului al S.U.A., relevă faptul că, în perioada respectivă, firmele americane au primit licențe pentru a exporta în Europa Răsăriteană mărfuri în valoare de 967,7 milioane dolari — cel mai mare volum de mărfuri care au primit licențe din anul 1948, cînd a fost instituit actualul program de control al exporturilor. Cea mai mare parte a mărfurilor care au primit licențe de export — se arată în Raport — au fost destinate Uniunii Sovietice.

„Aceste statistici — a subliniat ministrul adjunct al comerțului, Harold Scott — ilustrează dorința crescîndă a companiilor americane de a face mai mult comerț cu U.R.S.S. și de a acționa în baza posibilităților reale de sporire a comerțului nu numai cu Uniunea Sovietică, ci și cu celelalte țări ale Europei Răsăritene".

CÎȘTIG DE CAUZĂ

DUPĂ 13 ani, cît a durat litigiul, experții de la Oficiul de patente al S.U.A. au dat cîștig de cauză marelui concern chimic italian Montedison în dauna firmelor americane DU Pont de Nemours, Standard Oil și Phillips Petroleum. Este vorba de drepturile pentru invenția materialului sintetic polipropilen. Prin pronunțarea acestei sentințe, concernul Montedison, controlat de stat, își asigură — după cum relatează Der Spiegel — un venit anual de 65 milioane dolari de pe urma acordării licențelor.

RAPORTUL CERERE-OFERTĂ ÎN AGRICULTURA DECENIULUI ACTUAL

PREZENTÎND perspectivele agriculturii și consumului alimentar mondial în actualul deceniu, surse F.A.O. afirmă că producția agricolă mondială (exceptînd țările socialiste din Asia) va crește cu 29% pînă în 1980, respectiv cu 2,5% pe an. Ritmul de creștere va fi mai scăzut în țările cu venituri mari decît în celelalte țări ale lumii, dar, în același timp, țările industrializate vor furniza mai mult de 2/3 din resursele alimentare mondiale.

Populația mondială va crește în această perioadă cu 2,1% în medie pe an, respectiv cu 1% în țările industrializate occidentale, cu 2,7% în țările în curs de dezvoltare și cu 1,8% în țările socialiste. În același timp, cererea mondială de produse agricole va crește cu 27%. Se apreciază că deși structura alimentației se va diversifica, vor continua să persiste o serie de carențe în hrana populației din zonele în curs de dezvoltare.

Producția de grîu, orez, cereale secundare, oleaginoase, citrice, ceai, banane, bumbac, lînă, cauciuc va fi mai mare decît cererea. În schimb, oferta de carne de vită și de oaie, de pește, crustacee, vinuri, lapte, nu va reuși să se ridice la nivelul cererii.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

FIBRELE CHIMICE: PONDERI ȘI EVOLUTII

PRODUCȚIA globală mondială de fibre chimice a crescut în 1971 cu 10%, atingînd cantitatea de 9,2 milioane de tone. Specialiștii constată că acesta este un ritm de creștere dublu față de anul 1970 și superior celui înregistrat în anul favorabil 1969. De altfel, faptul că această producție în 1961 a reprezentat 3,5 milioane de tone, arată în mod evident creșterea ei impetuoasă.

Experții atrag atenția și asupra unor modificări interesante în cadrul grupelor de produse cunoscute sub denumirea de fibre chimice. În primul rînd, este vorba despre concurența acerbă dintre fibrele sintetice și celuloză — luptă în care primele își întăresc pozițiile, de altfel consolidate. Producția de fibre din celuloză a scăzut anul trecut, pe plan mondial cu 1%; în același timp, producția de fibre sintetice a crescut cu 17%. În mod concret, fibrele sintetice — cu o producție de 5,6 milioane de tone — reprezintă 61% din producția totală de fibre chimice. Dacă această cifră o comparăm cu ponderea în producția totală a anului 1961 (0,8 milioane de tone) este vizibilă creșterea absolută și relativă a producției de fibre sintetice. Structura creșterii, în anul 1971, se prezintă astfel: producția fibrelor poliesterice a crescut cu 14%, a celor poliacrilice cu 16% și a fibrelor poliamidice cu 37%.

În cercurile specialiștilor este considerat interesant faptul că poliesterii au atins cantitativ producția de poliamide. În 1961, poliamidele reprezentau 57% din cantitatea totală de fibre sintetice produsă pe plan mondial, iar poliesterii reprezentau în acel an doar 18%. Astăzi, în schimb, ponderea lor în producția mondială de fibre sintetice este egală: cîte 37% pentru fiecare (respectiv, cîte 2,1 milioane de tone). De remarcat că în S.U.A., cel mai mare producător de fibre sintetice din lume, acest raport este mai accentuat în favoarea poliesterilor.

După opinia specialiștilor, sînt de așteptat o creștere continuă, intensă a producției de fibre chimice în ansamblu, diferențierea în continuare a unor grupe de produse, extinderea producției de fibre sintetice în dauna celor de celuloză, precum și faptul că viitorul va aparține fibrelor poliesterice.

Sub aspectul repartiției geografice a producției de fibre chimice, situația se prezintă după cum urmează: S.U.A. — 33% din totalul producției acestora. Europa occidentală — 31%. Japonia — 20%, restul lumii — 16%.

→

(După „Privredni Vjesnik")

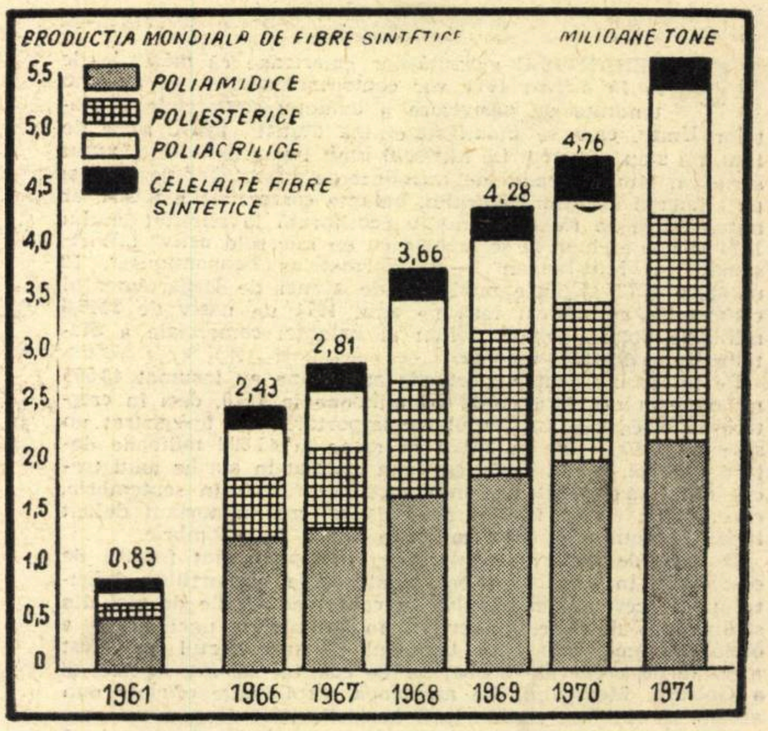

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X NR. 11 (446)
VINERI 17 MARTIE 1972
20 PAGINI 2 LEI

11

Tineretul prefigurează viitorul

ANUL X **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • Bucureşti

SUMARUL

numărului 11 din 17 martie 1972

— **Tineretul — factor dinamic al progresului social-economic al ţării**
de **Iosif Walter**, secretar al Comitetului Central al U T.C. (pag. 3)

■ **ECONOMIE NAŢIONALĂ**
— **Acord global = organizare ştiinţifică a muncii**
de dr. ing. **Fl. Ciocoiu**, Institutul de cercetări pentru economia agrară şi organizarea întreprinderilor agricole socialiste (pag. 4)
— Din nou despre perfecţionarea unui „nerv" vital al economiei : **Aprovizionarea**
de **Ioan Ţandureanu**, Combinatul de hîrtie şi celuloză Dej
— Eficienţă : concepţie • acţiune • rezultate. **Deşeurile — sursă importantă de economii**
de ing. **Vasile Tudor**, directorul Fabricii de stofe fine „Dorobanţul" — Ploieşti (pag. 5)
— La masa rotundă :
Innoirea, modernizarea şi diversificarea produselor (II)
de **V. Boescu** şi **L. Ţintea** (pag. 7)
— **Turismul românesc in perspectiva cincinalului**
de **Dorel Filipescu** (pag. 8)
— Relaţia bancă-întreprindere :
Creditare diferenţiată in raport cu rezultatele economico-financiare obţinute
de **Dumitru Terfaloagă**, director Sucursala Timiş a Băncii Naţionale (pag. 9)
— Aniversarea semicentenarului U.T.C.
O forţă remarcabilă a construcţiei socialiste
• Deschidere spre educaţie şi perfecţionare de **Mircea Stoica** şi **Dumitru Iacob** asistenţi Institutul Politehnic Bucureşti
• Participant activ la conducere
de **Dumitru Gheorghişan**, prim-secretar al Comitetului municipal Bucureşti al U.T.C. ; **Gh. Iovan**, lector univ. Academia „Ştefan Gheorghiu" şi **Marin Voinea**, şef secţie Comitetul municipal Bucureşti al U.T.C.
• Responsabilitate angajată
de **Cornel Sandru** şi **Dumitru Corbu**
• Utilizarea timpului liber şi integrarea socială
de **Emilian Goldstein**, **Camelia Zlate** şi **Argentina Firuţă** (pag. 10—11)
— **Bilanţul contabil — instrument al analizei şi deciziei economice**
de acad. **V. Malinschi** (pag. 13)

■ **TEORII • IDEI**
— Ştiinţa economică în optica istoriografilor burghezi contemporani
de dr. **Gh. Dobre** (pag. 14)
— Puncte de vedere :
Produsul final, producţia intermediară şi eficienţa economică
de **Aurel Iancu** (pag. 15)
— Cărţi :
Efectele cincinalului pe plan teritorial intr-o viziune sintetică
de **Florence Costin** (pag. 16)

Colaborarea cu ţările membre ale C.A.E.R. in industria carboniferă
Convorbire cu ing. **Ioan Lăzărescu**, adjunct al ministrului minelor, petrolului şi geologiei
— **R. D. Vietnam :**
Progresul industriei constructoare de maşini
— **Note de drum din R.P.D. Coreeană :**
Formarea specialiştilor în strînsă legătură cu cerinţele producţiei
de **Donca Ciobanu** (pag. 17)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**
— **Modificări in locul şi rolul agriculturii ţărilor capitaliste dezvoltate** (II)
de conf. dr. **N. Dobrotă** (pag. 18)
— **Ţări africane pe calea progresului, social-economic**
• Republica Zambia : Spre o economie plurivalentă
de **Aurel Dumitrescu**
• Republica Zair : „Vîrful de lance" al economiei
de **Nicolae Creţu** (pag. 19)

— IN SUPLIMENT —
• Oferte de produse disponibile
• Legătura dintre balanţa materială şi contractul economic
de **Al. Deteşan** şi **C. Jornescu**
• Compensarea plusurilor cu minusurile constatate la inventariere
de **C. Doljan**
• Fondurile în unităţile cooperatiste
de prof. dr. **Ştefan Pascal-Luca**

Redactor şef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informaţia". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

ACTUALITATEA

RAPORTURI PRIETENEŞTI DE SOLIDARITATE ŞI COOPERARE

AŞTEPTATĂ cu un viu şi legitim interes de opinia publică atît din ţara noastră cît şi de pe continentul african, vizita şefului statului român într-o serie de state ale Africii a început sub cele mai bune auspicii. Primirea călduroasă, entuziastă făcută preşedintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceauşescu, convorbirile fructuoase pe marginea perspectivelor extinderii şi aprofundării relaţiilor de colaborare româno-africană, — atribuie acestei vizite semnificaţia unui moment de cea mai mare însemnătate în întărirea solidarităţii cu tinerele state africane, în lupta pentru pace şi progres social.

Relevînd sentimentele de stimă şi preţuire pe care poporul algerian le nutreşte faţă de poporul român, ziarul „El Moudjahid" conchidea : „Algerul a rezervat o primire entuziastă preşedintelui Ceauşescu". Acelaşi ziar a inserat în coloanele sale un articol în care sînt amplu prezentate realizările României în domeniul industrial, apreciindu-se că acest sector reprezintă ramura de bază a economiei ţării şi un „veritabil miracol românesc".

În Republica Africa Centrală, într-o declaraţie rostită la posturile de radio în ajunul vizitei înaltului oaspete român, ministrul de externe al acestei ţări sublinia că această vizită „se înscrie în cadrul relaţiilor de bună prietenie care există între cele două ţări", fiind, totodată „o expresie a idealurilor comune ce leagă popoarele român şi centrafrican". Arătînd că „în curînd vom avea onoarea să primim în mijlocul nostru un prieten, primul şef de stat al unei ţări europene care vine în Republica Africa Centrală, de cînd aceasta a devenit independentă", ministrul de externe a invitat întreaga populaţie să facă „o primire excepţională solilor poporului român", Şi această primire a fost pe drept cuvînt excepţională.

„Încep această vizită — sublinia şeful statului român într-un recent interviu — **cu dorinţa de a face totul pentru dezvoltarea raporturilor prieteneşti de solidaritate şi cooperare cu popoarele africane, cu convingerea că ea va reprezenta o contribuţie la lupta comună împotriva imperialismului, pentru cauza libertăţii, independenţei şi prosperităţii popoarelor, pentru statornicirea păcii şi securităţii în lume".**

Ţările continentului african au suferit secole de-a rîndul apăsarea jugului colonial, a dominaţiei imperialiste. Ele şi-au cucerit prin lupte grele libertatea şi independenţa naţională. În prezent, popoarele acestor ţări îşi concentrează energia şi eforturile pentru apărarea şi consolidarea suveranităţii naţionale, pentru emanciparea lor economică şi socială, pentru progres şi prosperitate. Semnificaţia deosebită a vizitei şefului statului român constă tocmai în solidaritatea activă a României cu cauza dreaptă şi aspiraţiile progresiste ale acestor popoare.

Ţara noastră, ea însăşi angajată într-un vast program de dezvoltare economică şi socială, consideră că lichidarea decalajului care separă ţările avansate de cele în curs de dezvoltare este o cerinţă esenţială a progresului întregii omeniri. În acest context, legăturile politice economice şi cultural-ştiinţifice dintre România şi ţările de pe continentul african au o semnificaţie deosebită, cunosc o dezvoltare ascendentă. Ca o expresie a preocupării sale profunde faţă de problemele care stau în faţa ţărilor în curs de dezvoltare, România a iniţiat în organizaţia Naţiunilor Unite — bucurîndu-se de sprijinul ţărilor africane — adoptarea unor rezoluţii cum sînt : punerea în valoare şi utilizarea resurselor umane ; planificarea în vederea dezvoltării economice ; formarea de personal naţional pentru dezvoltarea industrială ; rolul ştiinţei şi tehnologiei moderne în dezvoltarea naţiunilor şi necesitatea întăririi cooperării economice şi tehnico-ştiinţifice între state etc.

Ritmul înalt de dezvoltare a economiei, ştiinţei şi culturii în ţara noastră oferă o bază din ce în ce mai largă pentru extinderea schimburilor comerciale, a cooperării economice şi tehnice, cultural-ştiinţifice. Astfel, în anul 1971 volumul schimburilor comerciale ale României cu ţările africane a înregistrat o creştere de 17,1% faţă de 1970, ceea ce înseamnă mai mult decît dublul volumului din anul 1965. A avut loc, totodată, şi o diversificare a structurii acestor schimburi. Statele africane importă din România maşini, instalaţii şi echipamente de mare utilitate pentru valorificarea bogăţiilor lor naţionale şi realizarea planurilor de dezvoltare, cum sînt : instalaţii de foraj pentru petrol şi apă, utilaje miniere, tractoare, maşini agricole, autocamioane, produse chimice şi farmaceutice, produse ale industriei uşoare. Ele livrează în schimb României minereu de fier, bauxită, fosfaţi, citrice, cacao, cafea, produse finite, produse de bază ale economiei lor, precum şi bunuri realizate de către întreprinderile industriale la construirea cărora participă întreprinderi şi instituţii româneşti. O dovadă grăitoare a interesului reciproc pentru dezvoltarea relaţiilor româno-africane o constituie lărgirea cadrului juridic al acestora. România a încheiat cu ţările africane peste 70 de acorduri guvernamentale, din care peste 30 au fost semnate numai în ultimii trei ani, referitoare la lărgirea schimburilor economice şi tehnice, a colaborării cultural ştiinţifice etc.

Totodată, au cunoscut o largă dezvoltare colaborarea şi cooperarea economică. În relaţiile cu Egiptul, Algeria, Tunisia, Zambia, Kenya, Tanzania, Libia, Nigeria, Maroc, R.P. Congo şi Republica Africa Centrală au fost încheiate şi sînt în curs de realizare sau în faza de negociere obiective de cooperare economică şi tehnică în domeniul construcţiilor de maşini, industriei metalurgice, industriei chimice, construcţiilor, energiei electrice, cercetării şi exploatării petrolifere şi miniere, transporturilor exploatării şi industrializării lemnului, precum şi al agriculturii.

Experţi, ingineri şi tehnicieni români lucrează pe continentul african aducîndu-şi contribuţia la realizarea unor Importante obiective economice, profesori din ţara noastră predau în institute africane de învăţămînt. De asemenea, România acordă un larg sprijin în formarea de cadre africane de specialişti în diferite domenii de activitate.

Tabloul general al bunelor relaţii româno-africane scoate, o dată în plus, în evidenţă posibilităţile largi ce există în dezvoltarea şi aprofundarea continuă a acestora.

Relaţiile internaţionale ale României socialiste se bazează pe respectarea neabătută a principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, interesului şi avantajului reciproc, principii fundamentale ale dreptului internaţional, care se bucură de o recunoaştere unanimă şi constituie o bază sigură pentru dezvoltarea unor raporturi normale între toate statele lumii.

Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, **„poporul român salută prefacerile înnoitoare care au loc pe continentul Africii, promovează relaţii de colaborare cu tinerele state africane, sprijină din toată inima eforturile lor îndreptate spre dezvoltarea vieţii economice şi sociale, afirmarea nestingherită a fiinţei lor naţionale. Renaşterea popoarelor continentului african, a celorlalte popoare ţinute pînă nu de mult în stare de dependenţă economică şi politică, participarea lor activă la soluţionarea problemelor internaţionale reprezintă un factor de seamă în lupta pentru pace şi progres social".**

TINERETUL – FACTOR DINAMIC AL PROGRESULUI SOCIAL-ECONOMIC AL ȚĂRII

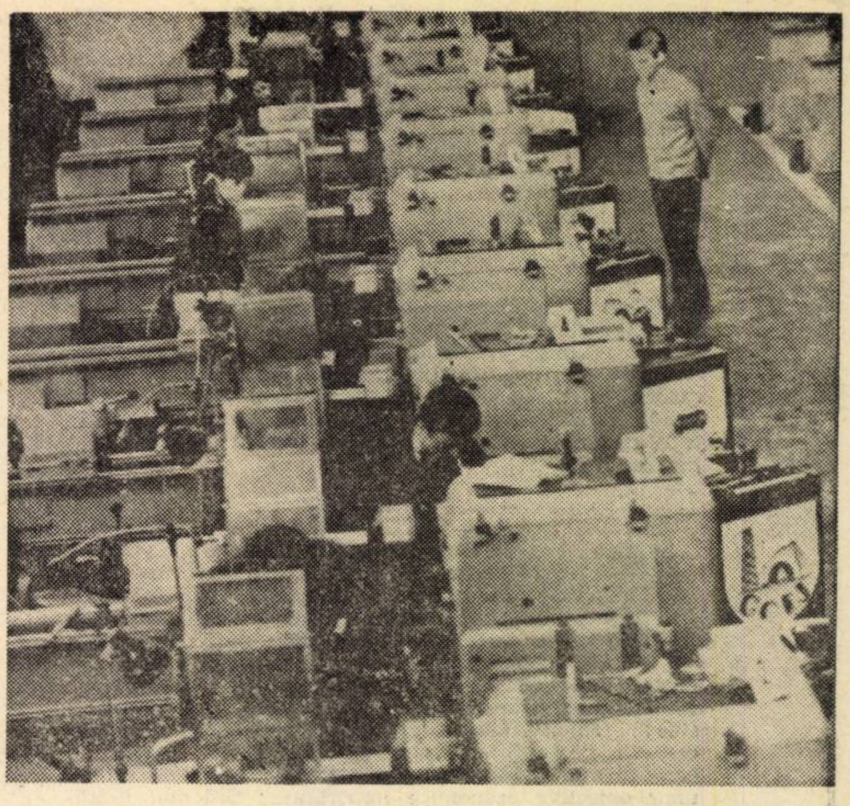

Olimpiadă a muncii

Iosif WALTER
Secretar al Comitetului Central
al Uniunii Tineretului Comunist

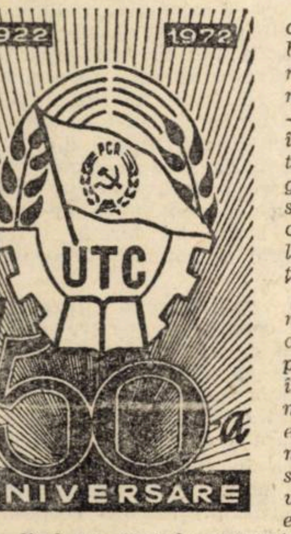

LA 19 MARTIE, anul acesta, tineretul patriei sărbătorește cea de-a 50-a aniversare a creării Uniunii Tineretului Comunist — eveniment important în viața organizației noastre revoluționare, moment generator de profunde semnificații în istoria mișcării democratice și revoluționare de tineret din țara noastră.

Aniversarea semicentenarului U.T.C. are loc în condițiile în care tineretul patriei trăiește, alături de întregul nostru popor, un moment important pentru evoluția societății românești — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Trecerea la noua etapă a construcției socialiste, dînd un impuls puternic dezvoltării tuturor sectoarelor de activitate economică și socială ale țării, solicită sporirea contribuției tuturor componentelor societății, a tuturor categoriilor de oameni ai muncii.

În încercarea de a preciza rolul ce revine tineretului țării în această amplă operă constructivă trebuie să avem în vedere locul pe care tineretul îl ocupă astăzi în viața socială și economică a țării, în conducerea ei, ponderea mare — în unele întreprinderi majoritară — pe care o are în ansamblul forței de muncă din diferite sectoare și ramuri ale producției materiale, vastele sale acțiuni de muncă voluntar-patriotică închinate realizării unor mari obiective ale construcției socialiste și contribuția pe care și-o aduce la formarea profilului profesional, moral, politic și spiritual al omului de azi și de mîine al societății noastre. Pe aceste coordonate autorul încearcă să ilustreze rolul tineretului de factor dinamic al progresului social-economic al țării.

PRIN PASIUNEA pentru înfăptuirea marilor idealuri, prin devotamentul și cutezanța sa, tînăra generație a reprezentat dintotdeauna un factor activ, dinamic al societății, s-a afirmat și impus în viața economică, socială și politică a țării, luptînd cu perseverență pentru libertate socială și națională, pentru progres și democrație, pentru socialism.

Tînăra generație a României socialiste, creație a unei epoci de profunde efervescențe sociale, generația care seamănă tot mai mult cu idealurile care i-au luminat drumul — și care întruchipează năzuințele și jertfele generațiilor anterioare — își vede astăzi realizate visurile și aspirațiile, într-o societate în care omul este valoare supremă, iar fericirea și bunăstarea materială și spirituală a acestuia, un scop suprem. Răspunzînd acestei realități și înaltelor comandamente ale vremii, conștient de misiunea pe care o are, tineretul se integrează în mod organic în eforturile generale ale întregului popor, învață și muncește cu hărnicia, priceperea, elanul și dăruirea care-i sînt caracteristice, pentru edificarea noii orînduiri, pentru progresul și civilizația patriei.

Socialismul a statuat, ca o coordonată principală a sa, asigurarea tuturor condițiilor ca tineretul să se afirme multilateral, în spiritul umanismului socialist. În toți acești ani de activitate revoluționară, comuniștii și-au dedicat grija părintească pentru creșterea și călirea unui tineret care să întruchipeze în gîndire, în simțire și în faptă trăsăturile omului înaintat al societății noastre, patriot înflăcărat și internaționalist consecvent, constructor energic, competent și plin de îndrăzneală al edificiului socialist al țării.

„Una din cele mai mari înfăptuiri ale societății noastre socialiste — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu —, **rezultat al profundelor transformări economice, sociale și politice săvîrșite în cei 28 de ani care au trecut de la eliberarea țării de sub jugul fascist, constă în faptul că s-au asigurat întregului tineret accesul la cultură și civilizație, posibilități nelimitate de instruire și afirmare a energiei, talentului și avîntului său creator în slujba societății, a înfloririi patriei".**

În politica partidului nostru — care manifestă o deosebită receptivitate față de tineret, solicitudine față de soluționarea problemelor sale specifice, încredere în spiritul său de responsabilitate și în capacitatea de creație — tineretul reprezintă nu numai obiect esențial al prefacerilor social-economice și al activității educative, și, mai ales, subiect al acțiunii sociale, factor activ de transformări, participant direct la procesul de permanentă înnoire și dezvoltare a țării.

CA URMARE a măsurilor stabilite de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie-decembrie 1967 privind îmbunătățirea activității organizației noastre, amplu dezbătute la Consfătuirea pe țară a Uniunii Tineretului Comunist din 1968, în ultimii ani s-au înregistrat însemnate progrese în toate domeniile muncii politico-educative a Uniunii Tineretului Comunist, au fost îmbunătățite, promovate și generalizate noi forme și modalități educaționale în rîndul tineretului, a fost stimulată într-o mai mare măsură inițiativa organizațiilor U.T.C., autonomia lor.

În contextul exigențelor impuse de dezvoltarea economică și socială a țării, al proceselor profunde de perfecționare a activității de partid și de stat, al creșterii rolului și atribuțiilor organismelor obștești, s-a asigurat o mai eficientă valorificare a cadrului instituțional creat, a atribuțiilor de mare răspundere cu care este investită Uniunea Tineretului Comunist, reprezentanții săi participînd la activitatea organelor centrale și locale ale puterii de stat, a guvernului, a organelor colective de conducere ale unităților economice și sociale. O deosebită însemnătate are participarea de drept a secretarilor comitetelor U.T.C. din întreprinderile și centralele industriale, din unitățile agricole, școli și facultăți în comitetele și consiliile oamenilor muncii, în consiliile de conducere ale cooperativelor agricole de producție, în consiliile profesorale și senatele universitare.

Bucurîndu-se de o largă apreciere și încredere, făcîndu-și tot mai simțită prezența în viața întreprinderilor industriale și unităților agricole, Uniunea Tineretului Comunist a participat activ la lucrările recentei conferințe pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderile și centrale industriale și de construcții, precum și ale Congresului U.N.C.A.P., cu care prilej, reprezentanți ai organizațiilor U.T.C., ai tineretului din fabrici, uzine, de pe șantierele de construcții și de pe ogoare au propus numeroase soluții menite să contribuie la perfecționarea continuă a activității economice.

● O generație la nivelul idealurilor care au luminat drumul întregii istorii a mișcării noastre revoluționare și democratice.

● Tineretul — element dinamic al dezvoltării. Valorificarea energiei creatoare a tinerilor se manifestă plenar în procesul realizării valorilor materiale și spirituale.

● Șantierele naționale ale tineretului — formă specifică de fructificare a elanului constructiv, de afirmare a devotamentului și dragostei față de patria socialistă.

● Participant la conducere. Răspunzînd cu maturitate și competență exigențelor vieții moderne, tineretul contribuie la elaborarea deciziilor ce privesc dezvoltarea economico-socială a țării.

● O caracteristică esențială a tineretului, deschiderea la nou, la progres, la perfecționare. Formîndu-se prin muncă și pentru muncă, tînăra generație își modelează profilul profesional, politic și moral la nivelul exigențelor construcției societății socialiste multilateral dezvoltate.

DINAMISMUL economiei naționale, continuarea fermă a politicii de industrializare, dezvoltarea și modernizarea agriculturii, fac ca rîndurile oamenilor muncii să cuprindă, an de an, tot mai mulți tineri. Este o caracteristică a industriei noastre, a întregii economii, prezența unui număr însemnat de tineri în rîndul muncitorilor, inginerilor, economiștilor și tehnicienilor. Avem uzine, fabrici întregi, mari complexe industriale în care predomină forța de muncă tînără. În întreprinderile industriale, de construcții, transporturi, în unitățile comerciale și ale cooperației meșteșugărești lucrează astăzi peste 700 000 de membri ai organizațiilor de tineret, iar în agricultură peste 460 000. Putem afirma cu deplin temei că tineretul nostru a crescut și s-a format în procesul industrializării socialiste, într-o perioadă în care economia românească a făcut cei mai mari și mai repezi pași în însușirea științei și tehnologiei. Răspunzînd cu maturitate și competență sporită exigențelor crescînde ale producției moderne, integrîndu-se organic în eforturile creatoare ale oamenilor muncii, tineretul se dovedește a fi la înălțimea încrederii cu care este investit de către partid și stat.

Forma cea mai importantă de participare a tineretului la opera de construcție socialistă a țării o constituie contribuția la înfăptuirea planurilor de dezvoltare economică, la activitatea productivă. Aceasta a și determinat Uniunea Tineretului Comunist să înscrie printre obiectivele sale esențiale mobilizarea tineretului din sectoarele productive pentru realizarea sarcinilor economice, educația lui prin muncă și pentru muncă, asigurarea integrării optime și a valorificării plenare a capacității de creație a tuturor tinerilor în sectoarele esențiale pentru progresul rapid al societății.

Activitatea organizațiilor U.T.C. din întreprinderile industriale, de construcții, transporturi, agricultură etc. este ferm orientată spre realizarea sarcinilor de producție. Ele inițiază numeroase acțiuni proprii în sprijinul ridicării calității produselor, îndeplinirii normelor de producție și respectării tehnologiilor de fabricație, al creșterii eficienței economice, al întăririi disciplinei în muncă. Un important rol pozitiv s-a dovedit a avea practica multor organizații U.T.C. de a populariza, prin intermediul gazetelor „Tineretul și producția", al ziarelor uzinale și stațiilor de radioamplificare, experiența pozitivă, combătînd, în același timp fenomenele negative ce se manifestă în activitatea unor tineri. În ultimii ani au fost organizate o serie de acțiuni specifice, cu un puternic caracter de masă, la care au participat zeci de mii de tineri, cum sînt : „Fiecare minut folosit cu eficiență sporită pentru producție", „Cu microfonul printre cei întîrziați", „Minutul acuză, minutul felicită", raidurile-anchetă în schimburile II și III, „Reflectorul tineretului", „Locul de muncă — oglinda activității profesionale", „Fiecare utecist, fruntaș în producție, model de comportare", „Proces rebuturilor", „Să gospodărim cu eficiență sporită metalul", „Vitrina calității" etc., cu o puternică forță mobilizatoare în rîndurile tineretului și care se bucură de o unanimă apreciere din partea conducerilor unităților industriale, a participanților înșiși.

DEZVOLTAREA și diversificarea continuă a economiei naționale, apariția de noi ramuri și subramuri, înzestrarea unităților industriale cu mașini și utilaje de înaltă tehnicitate impun exigențe sporite în pregătirea profesională a forței de muncă, a celei tinere îndeosebi. Pornind de la aceste cerințe, Uniunea Tineretului Comunist și-a propus ca un obiectiv esențial sprijinirea acțiunii generale de instruire și formare a salariaților, inițiind în aproape toate unitățile socialiste, acțiuni specifice în rîndul tineretului muncitoresc, participarea de masă constituind unul din criteriile de bază în organizarea și generalizarea acțiunilor. „Olimpiadele" pe meserii și concursurile profesionale, desfășurate în rîndul tinerilor strungari, conducători-auto, mecanici de locomotive, petroliști, țesătoare și filatoare, au cuprins, numai în anul 1971, în faza pe întreprinderi, aproape 170.000 participanți.

Pentru prima dată au fost inițiate o serie de activități cu tinerii din sistemul serviciilor, concursul „Buna servire" destinat tinerilor din unitățile de deservire și care a cuprins în anul trecut peste 40.000 de participanți, fiind, de altfel, cel mai reprezentativ în ansamblul acțiunilor inițiate de U.T.C. în ultimii ani.

În cadrul preocupărilor multiple ale organelor și organizațiilor U.T.C. de la sate, acțiunea de recrutare a

→

tinerilor pentru noile profesii ale agriculturii, precum şi pentru sectoarele de activitate care cunosc o dezvoltare mai rapidă, ocupă un loc de primă importanţă. Numai în cursul anului trecut au fost recrutaţi şi recomandaţi pentru calificare 4.000 de tineri pentru profesia de mecanizator, 2.000 pentru sectoarele zootehnice, peste 4.000 pentru irigaţii, 600 pentru secţiile industriale, semiindustriale şi de prestări de servicii. Un domeniu însemnat al preocupării U.T.C. în rîndul tineretului de la sate îl constituie, de asemenea, calificarea şi perfecţionarea pregătirii profesionale. De un real succes se bucură „olimpiadele“ mecanizatorilor — care numai în anul 1972, în faza de masă a acesteia, a cuprins peste 40.000 de tineri — concursurile profesionale : „Cine ştie agricultură, cîştigă“, „Cel mai priceput crescător de animale“, ca şi „Ziua specialistului“, consfătuirile pe ramuri de producţie, schimburile de experienţă, simpozioanele cercetătorilor din domeniul mecanizării, precum şi alte asemenea acţiuni specifice, interesante, atractive şi foarte eficiente, dacă avem în vedere consecinţele lor de perspectivă.

INIŢIATIVA Uniunii Tineretului Comunist de a organiza, în cadrul a numeroase obiective industriale de interes republican şi local aflate în construcţie, şantiere naţionale ale tineretului s-a dovedit a fi deosebit de utilă, răspunzînd cerinţelor sporite ale economiei naţionale. Alături de nume cu o puternică rezonanţă pe frontul construcţiei socialiste a ţării cum sînt : Agnita-Botorca, Bumbeşti-Livezeni, Hidrocentrala de la Bicaz, în ultimii ani au fost deschise o serie de noi şantiere naţionale ale tineretului în cadrul unor obiective economice importante : Sistemul hidroenergetic şi de navigaţie — Porţile de Fier, hidrocentralele de pe Lotru şi Someş, termocentrala de la Rogojelu (Gorj), platforma industrială — Tîrgovişte şi altele.

Anul acesta, în cinstea măreţului eveniment, pe care U.T.C. se pregăteşte să-l întîmpine, Comitetul Central al U.T.C. a declanşat la nivel naţional o amplă acţiune de mobilizare pe şantiere şi la diferite unităţi industriale a circa 50.000 de tineri.

Caracteristic ultimilor ani este declanşarea unei puternice mişcări, care a cuprins sute de mii de tineri la acţiuni de muncă voluntar-patriotică pe numeroase şantiere locale — de construcţii industriale, agricole, social-culturale, la acţiuni de împăduriri, de întreţinere a păşunilor şi fîneţelor naturale, de recoltare a plantelor medicinale, de colectare a deşeurilor feroase şi neferoase, de plantare a pomilor fructiferi şi ornamentali, de gospodărire şi înfrumuseţare a oraşelor şi satelor. În decurs de 5 ani (1966—1971), la acţiunile patriotice pe cele 6.844 de şantiere locale ale tineretului, precum şi la alte puncte de lucru, au participat peste 2.300.000 de tineri — muncitori, ţărani, elevi şi studenţi. Prin aceste acţiuni oţelăriile patriei au primit peste 2.400.000 de tone de metale vechi ; a fost împădurită o suprafaţă de aproape 32.000 de ha ; s-a îngrijit arboretul pe o suprafaţă de peste 104.000 ha ; s-au plantat în aliniament aproape 3.000.000 de plopi ; s-au executat lucrări de amenajare a terenului pentru irigaţii pe o suprafaţă de 147.161 ha ; au fost plantaţi aproape 14.000.000 de pomi fructiferi şi arbuşti.

IN CONTEXTUL măsurilor de înnoire a învăţămîntului, iniţiate de partid, la dezbaterea şi elaborarea cărora tineretul studios şi-a adus din plin contribuţia, activitatea organizaţiilor U.T.C. din şcoli şi facultăţi s-a îmbunătăţit substanţial, o atenţie din ce în ce mai mare dîndu-se legării învăţămîntului de practică, de viaţa productivă, diversificării formelor şi modalităţilor educaţionale în rîndul tineretului studios, colaborării cu ceilalţi factori de educaţie, îndeosebi cu cadrele didactice din şcoli şi facultăţi. Au căpătat extindere cercurile tehnico-aplicative, societăţile ştiinţifice şi literar-artistice, cenaclurile şi revistele şcolare şi studenţeşti, simpozioanele şi sesiunile tehnico-ştiinţifice etc. Asociaţiile studenţeşti au dat o mai mare atenţie cultivării la studenţi a unei înalte ţinute cetăţeneşti, a spiritului militant, angajat, de răspundere în faţa societăţii, a hotărîrii de a sluji neabătut cauza supremă a poporului nostru, edificarea socialismului şi comunismului în România.

Pornind de la faptul că formarea şi dezvoltarea conştiinţei socialiste a tineretului, pregătirea sa multilaterală pentru muncă şi viaţă constituie obiect al preocupărilor permanente ale întregii societăţi, Uniunea Tineretului Comunist şi-a integrat munca politico-ideologică şi cultural-educativă în acţiunea convergentă a tuturor factorilor educaţionali — şcoala, familia, instituţiile de cultură şi artă, mijloacele de informare în masă, opinia publică. După Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 privind îmbunătăţirea activităţii politico-ideologice şi cultural-educative în rîndul tuturor oamenilor muncii, conţinutul activităţii Uniunii Tineretului Comunist s-a îmbogăţit, a căpătat noi şi importante valenţe. Organizaţiile U.T.C. au situat în centrul preocupărilor lor analiza problemelor actuale ale construcţiei socialiste în ţara noastră, ale politicii economice a partidului, ca şi aspecte de ansamblu ale perfecţionării vieţii sociale şi adîncirii democraţiei socialiste, cunoaşterea poziţiilor şi aprecierilor partidului nostru asupra vieţii internaţionale, a fenomenelor lumii contemporane.

INVESTITĂ cu atribuţii şi răspunderi sporite, în consens cu avîntul neîntrerupt ce caracterizează azi întreaga viaţă social-politică şi economică a ţării, Uniunea Tineretului Comunist se manifestă ca o prezenţă vie, dinamică, angajînd energiile şi aptitudinile, forţa şi talentul tinerilor în tot ce s-a înfăptuit în aceşti ani. Uniţi prin idealuri, gînduri şi sentimente, prin munca noastră comună, rodnic înfrăţită, tinerii români, maghiari, germani şi de alte naţionalităţi se angajează solemn să nu precupeţească nici un efort pentru a aplica şi promova normele şi principiile partidului nostru, să acţioneze fără preget, demni şi responsabili pentru triumful spiritului muncii, pentru dezvoltarea şi înflorirea continuă a României socialiste.

ECONOMIE NAŢIONALĂ

ACORD GLOBAL = ORGANIZARE ŞTIINŢIFICĂ A MUNCII

FORMA DE BAZĂ în care se poate organiza producţia şi munca în cooperativele agricole de producţie în funcţie de nivelul de înzestrare tehnico-materială, de diversitatea ramurilor de producţie, de concentrarea şi specializarea acestora şi de asigurarea cu cadrele necesare este ferma de producţie cu gestiune economică internă.

În cei doi ani de la înfiinţarea fermelor, practica cooperativelor agricole a demonstrat că. în organizarea muncii pe ferme, se evidenţiază o serie de avantaje superioare vechilor forme existente în aceste unităţi. Superioritatea organizării muncii în fermele de diferite profile constă în faptul că se elimină o serie de implicaţii cu influenţă restrictivă asupra volumului şi calităţii producţiei agricole, precum şi asupra gradului de folosire a forţei de muncă, a nivelului de retribuire a membrilor cooperatori şi a eficienţei economice a întregii activităţi a unităţilor respective. Aceste rezultate constituie efectul cumulat al unor aspecte noi în organizarea muncii care rezidă în următoarele :

a. pregătirea profesională şi experienţa cooperatorilor din fermă sînt reunite şi desfăşurate corespunzător în timp şi spaţiu pentru a fi dirijate spre realizarea planului de producţie şi financiar al fermei ;

b. prin coordonarea activităţii şi cunoaşterea opiniilor de la mai multe surse de un anumit nivel profesional, cu o îndemînare şi experienţă diferită, se creează premisele necesare pentru respectarea principiilor generale de organizare socialistă a muncii şi pentru luarea unor decizii fundamentate ;

c. factorii limitativi ai realizării sarcinilor de plan sînt eliminaţi încă din etapele iniţiale ale procesului de producţie, ca urmare a cunoaşterii detaliate de către fiecare cooperator din fermă a procesului de producţie şi de muncă specific fermei ;

d. prin participarea directă şi continuă a specialiştilor (şeful de fermă şi ajutoarele lui), care activează de la primele etape ale procesului de producţie şi de muncă, se asigură în mod eficient o îndrumare tehnică, organizatorică şi economică şi se pot aduce o serie de îmbunătăţiri în desfăşurarea acestor procese din cadrul fiecărei ferme ;

e. prin stabilirea unor formaţiuni de muncă funcţionale în cadrul fermei, se împiedică tendinţele de individualism în realizarea sarcinlor de muncă şi în nivelul retribuirii muncii ;

f. participarea conducătorilor cooperativei agricole (preşedinte, inginer şef, contabil şef) ca organizatori şi coordonatori ai activităţii de producţie şi de muncă la nivelul unităţii, creează premisele pentru realizarea sarcinilor de plan ale fiecărei ferme şi dau o orientare mai eficientă activităţii viitoare din fermă. Pe de altă parte este realizată o mai bună utilizare a îndrumărilor tehnice, organizatorice şi economice pe perioade diferite de lucru din fermă şi în contextul general al conducerii cooperativei agricole ;

g. prin concentrarea preocupărilor membrilor cooperatori pentru un cerc mai restrîns de probleme, specifice profilului fermei şi prin antrenarea lor în însuşirea unor cunoştinţe de specialitate, se realizează o dezvoltare profesională şi o specializare a muncii acestora.

Cercetarea în 1971 a modului de organizare a muncii în fermele de producţie de diferite profile din cooperativele agricole amplasate în diferite zone de producţie agricolă ale ţării, a scos în evidenţă că, în scopul facilitării aplicării acordului global, este indicat ca munca să se organizeze după organigrama de mai jos (vezi fig. 1).

Varianta de organizare a muncii, prezentată, întruneşte o serie de aspecte noi ale acestui mod de organizare şi care au fost arătate anterior. La acestea se mai adaugă faptul că se elimină o serie de neconcordanţe care ar apare între obiectivele economice ale fermei ca unitate cu gestiune economică internă şi cele ale S.M.A. şi C.A.P. în folosirea eficientă a mijloacelor mecanice. În varianta prezentată de organizare a muncii pe fermă, mijloacele mecanice ale S.M.A. şi C.A.P. sînt dirijate de către conducerea cooperativei (preşedinte sau inginer şef) în funcţie de nevoile şi interesele bunului mers al activităţii de producţie pe cooperativă. Această situaţie este impusă de următoarele elemente :

a. la nivelul unei singure ferme, indiferent de profilul ei, nu se poate asigura funcţionarea mijloacelor mecanice în tot cursul anului şi la nivelul întregii capacităţi de lucru ; sezonalitatea muncii în producţia agricolă vegetală impune folosirea mijloacelor mecanice acolo unde

dr. ing. Fl. CIOCOIU
Institutul de cercetări pentru economie agrară şi organizarea întreprinderilor agricole socialiste

(Continuare în pag. 12)

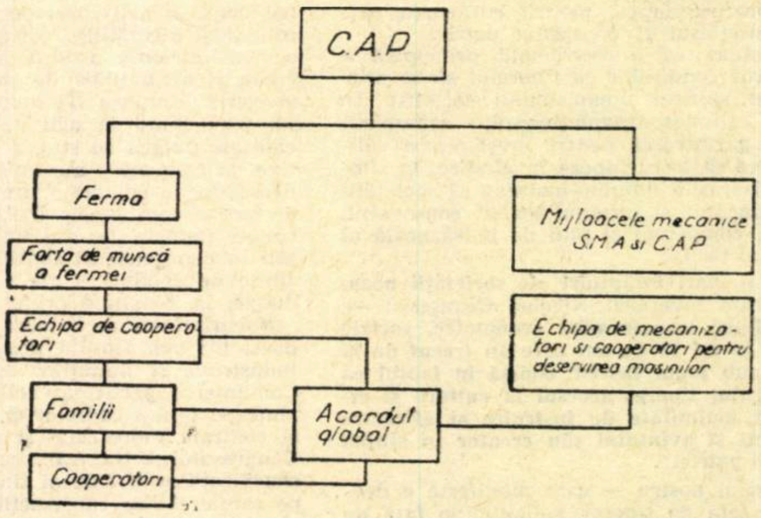

Fig. 1 Schema de organizare a muncii în vederea aplicării acordului global

APROVIZIONAREA

Din nou despre perfecționarea unui „nerv" vital al economiei

- **Oscilațiile de la** sub **și la** peste **necesar un fenomen ce contravine rațiunilor economice.**
- **Echilibrarea mai bună a balanțelor și corelarea lor cu importul, premise indispensabile unei aprovizionări corespunzătoare.**
- **„Distorsiuni" în cadrul unui proces care ar trebui să funcționeze impecabil...**
- **Contractele de lungă durată și perfecționarea organizării sistemului de baze teritoriale — două căi esențiale pentru îmbunătățirea aprovizionării.**

PRINTRE problemele larg dezbătute în cadrul Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții, aprovizionarea tehnico-materială a ocupat un loc important. Ceea ce s-a desprins, în primul rînd, a fost faptul că această activitate ridică încă numeroase aspecte ce se cer a fi studiate și rezolvate.

Pentru combinatul nostru, de pildă, o poziție importantă în cadrul materiilor prime și materialelor de bază o ocupă **clorul**. Fără acesta nu se poate desfășura în condiții optime procesul de producție la secția albitorie și nu putem produce celuloza albită și hîrtia de ambalaj albită. Pentru clor, ca și pentru alte poziții de materii prime, contractele se încheie, de regulă, la timp și în cantitățile necesare, deoarece acestea stau în atenția factorilor responsabili la toate nivelele. Cînd este vorba însă de onorarea angajamentelor asumate și, mai ales la cele cu privire la termene, lucrurile se prezintă cu totul altfel. **Livrările înregistrează fluctuații foarte mari de la o perioadă la alta, generînd o serie de greutăți.** În tot cursul trimestrului I al anului trecut, am dus o lipsă acută de clor fiind nevoiți să urmărim fiecare cisternă pe întreg parcursul furnizor-beneficiar ; în schimb în lunile iulie-august am avut la un moment dat cîte 15—17 cisterne cu clor (250—300 tone), care așteptau în combinat să fie descărcate pe măsura consumului, deoarece capacitatea de depozitare a fost completă.

În loc ca cei în cauză să tragă învățăminte din această situație, lucrurile s-au repetat și pe întreg parcursul lunii ianuarie a acestui an. În această perioadă, am resimțit lipsa clorului, fiind chiar nevoiți să oprim ore în șir activitatea în secția albitorie. E drept, **în ultima parte a lunii februarie situația s-a îmbunătățit, ajungîndu-se la cealaltă extremă : stocul normat a fost completat și, în plus, am primit încă 8 cisterne odată din import.** E inutil, cred, să subliniez că aprovizionarea în „salturi" duce la efectuarea unor cheltuieli suplimentare, la imobilizarea mijloacelor de transport, la stagnări în procesul de producție care, toate, se resfrîng negativ asupra situației economico-financiare a unității noastre.

Tot în legătură cu materiile prime pe care ni le furnizează unitățile Ministerului Industriei Chimice, mai semnalăm un aspect și anume : pentru livrarea clorului avem contract cu Combinatul Chimic din Rîmnicu Vîlcea. Acesta a înregistrat la un moment dat de la începutul acestui an, o restanță în livrări de 200 tone, fiind în imposibilitatea de a-și realiza sarcinile asumate prin contract. În același timp însă, am primit aproximativ aceeași cantitate de la Grupul industrial petrochimic Borzești cu care nu am avut inițial încheiat contract pentru clor. În schimb, la acid clorhidric, situația se prezintă invers. Contractul l-am încheiat cu G.I.P. Borzești care la începutul lunii februarie avea o restanță în livrări de 190 t, pentru ca, ulterior, aproximativ aceeași cantitate să primim de la Combinatul chimic Rîmnicu-Vîlcea — cu care, de asemenea, nu avem încheiat contract — și din import.

Concluzia la care am ajuns pe baza acestor situații concrete, este aceea că **la materiile prime și materialele de bază amintite nu se pune problema că ele nu ar exista din punct de vedere cantitativ, ci aceea a echilibrării defectuoase a balanțelor, în special în ce privește corelarea cu importul.** La sfîrșitul perioadei de plan, e drept, cantitățile solicitate și contractate sînt onorate, dar cu fluctuații mari pe parcurs, care oscilează continuu de la insuficient la peste necesar. De aceea, **considerăm că trebuie să se acorde o atenție mai mare operațiunilor de echilibrare a balanțelor, să se cunoască din timp și în mod cît mai precis atît resursele interne cît și cele din import, iar repartizarea lor pe consumatori să se facă în mod rațional, ținîndu-se seama într-o măsură mai mare de criteriul apropierii consumatorului de sursa de aprovizionare.**

Totodată, se impune necesitatea trecerii cu mai mult curaj la **încheierea unor contracte de lungă durată între partenerii cu relații permanente de vînzare-cumpărare a unor materii prime și materiale de bază, la care cantitățile, calitățile, termenele de livrare, sînt aproximativ aceleași de la an la an.** Aceasta ar permite cunoașterea din timp a necesităților celor mai importante, precum și asigurarea și dirijarea resurselor în mod rațional.

ÎN LEGĂTURĂ cu materialele curente și de întreținere **greutățile încep uneori chiar din momentul contractărilor cînd nu este acoperit nivelul necesarului fiecărei unități economice**, fapt care declanșează alergături continue prin toată țara pentru achiziționarea lor. Aceste materiale sînt îndeobște cunoscute, fiind aceleași pentru toate întreprinderile și ele încep de obicei cu sîrmă de bobinaj, tuburi fluorescente, rulmenți, curele trapezoidale, bandă laminată, scule și așa mai departe. La toate acestea, nivelul de acoperire al necesarului în cazul combinatului nostru este cuprins de obicei între 20% și 40%, sau în unele cazuri chiar mai puțin sau de loc.

Cea mai mare parte din aceste materiale se contractează și se aprovizionează prin bazele întreprinderilor teritoriale de aprovizionare sau prin cele departamentale. De regulă, **contractele se încheie cu foarte mari întîrzieri.** Exemplele în acest sens sînt nenumărate. Deși am intrat în a treia lună a anului, nu avem încă contractele la o serie de materiale ca, de exemplu, curele trapezoidale. La sîrma de bobinaj necesarul ne este acoperit pînă la această dată în proporție de numai 30%, ceea ce produce greutăți mari în buna întreținere și reparație a celor peste 3000 motoare electrice existente în instalațiile noastre. Pentru a ne descurca totuși într-un fel, recurgem la fel de fel de improvizații. Procurăm, de exemplu, **de la o întreprindere din Baia Mare tablă de cupru, pe care o ducem la Uzina „Industria sîrmei" din Cîmpia Turzii pentru trefilare în sîrmă ; de aici transportăm sîrma la o întreprindere din Brașov pentru emailare și apoi o aducem acasă pentru a o utiliza.** În asemenea condiții — și cazul nu este singular — se mai poate vorbi de optimizarea transporturilor de materiale, de reducerea cheltuielilor de aprovizionare, de legarea partenerilor prin colaborări permanente în aprovizionare etc. ?

Așa prezentîndu-se lucrurile, consider că atenția trebuie îndreptată într-o măsură mai mare acestei categorii de materiale și apreciez că rolul de a le coordona trebuie să revină Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și al Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe. **Rețeaua teritorială de aprovizionare ar trebui să devină principalul furnizor al materialelor de uz general pentru toate întreprinderile consumatoare din raza de activitate a depozitelor ei.** Aceasta presupune, pe de o parte, dezvoltarea corespunzătoare a depozitelor, iar pe de altă parte, înlăturarea paralelismului dintre activitatea acestora și cea a bazelor departamentale aparținînd diferitelor ministere. **Bazele departamentale ar trebui, treptat, să-și orienteze activitatea în special spre articolele strict specifice sectoarelor pe care le deservesc, astfel încît materialele de uz general, aceleași pentru orice unitate productivă, indiferent de profil, să fie aprovizionate prin întreprinderile teritoriale.** Un asemenea mod de repartizare a sarcinilor s-ar materializa într-o diminuare a stocurilor pe economie, într-o raționalizare a transporturilor, cu reducerea corespunzătoare a cheltuielilor și, în final, într-o aprovizionare mai bună a unităților consumatoare. În acest fel, fiecare întreprindere se va aproviziona de la baza cea mai apropiată cu o parte însemnată de materiale, distanțele de transport reducîndu-se simțitor, de la cîteva sute de km la cîteva zeci de km. De exemplu, în cazul nostru, **materialele curente de întreținere sînt achiziționate de la diferite baze din București, Brașov, Focșani, Arad, Iași, Galați — toate situate la distanțe între 400—600 km.** În cazul în care o parte însemnată a acestor materiale ar fi centralizate la bazele Întreprinderilor teritoriale, ne-am putea aproviziona de la o distanță de numai 60 km, iar pentru materialele strict specifice, care ar rămîne, în continuare, la bazele departamentale — numărul deplasărilor pentru aprovizionarea lor s-ar reduce la una sau două pe trimestru. Socot că această situație este valabilă nu numai pentru combinatul nostru, ci și pentru toate unitățile economice.

Sîntem convinși că prin înfăptuirea măsurilor prevăzute în Rezoluția conferinței pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții, se vor crea condiții favorabile pentru aprovizionarea corespunzătoare și la termen a unităților productive cu materii prime și materiale, fapt ce se va reflecta în creșterea eficienței activității economice în general.

Ioan TĂNDUREANU
director comercial
Combinatul de Celuloză și Hîrtie-Dej

EFICIENȚĂ
CONCEPȚIE • ACȚIUNE
REZULTATE

Deșeurile — sursă importantă de economii

PENTRU multe întreprinderi industriale o importantă rezervă de reducere a cheltuielilor materiale o reprezintă valorificarea deșeurilor, ce rezultă din procesul de fabricație. Experiența noastră confirmă pe deplin necesitatea unor preocupări statornice pe această linie. Anul trecut, bunăoară, numai prin valorificarea deșeurilor din fire pieptănate, **am obținut economii de peste 10 milioane lei.** *Dacă ne gîndim însă și la alte implicații, cum sînt : reducerea planului de aprovizionare în proporție directă cu cantitatea de deșeuri valorificată, precum și economiile valutare, apare și mai evident motivul pentru care, după Conferința pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții, am abordat această problemă cu mai multă hotărîre.*

Din unele studii efectuate au fost date la iveală posibilități **de a obține, în acest an, peste 120 de tone de pală originală numai din valorificarea deșeurilor.** *De aceea, pentru a transforma acest deziderat cît mai operativ în realitate, am acționat în cîteva direcții care, practic, cuprind toate fazele ce concură la această acțiune. S-a organizat mai judicios colectarea, sortarea și prelucrarea, acordîndu-se o atenție deosebită proceselor de cardare, pieptănare și laminare, care au un rol hotărîtor în obținerea unei pale de bună calitate, după o prealabilă prelucrare a deșeurilor. Și cum sortarea deține ponderea cea mai mare în acțiunea de valorificare a firelor pieptănate, în cursul trimestrului III vom da în funcție o nouă subsecție, într-un spațiu afectat special acestei faze.*

O altă sursă de reducere a cheltuielilor materiale, care pînă nu de mult era neglijată, o constituie **valorificarea superioară a resturilor tehnologice de fire.** *Nici pînă acum acestea nu se aruncau. Dar prețul pe care îl obținem pentru ele de la unitățile cooperației, era derizoriu. În momentul de față* **le folosim la preț integral, fără să afectăm cu nimic calitatea stofelor fabricate.** *Ceea ce diferă este doar combinația firelor. Dar ea este atît de reușită, încît comerțul ne solicită mereu cantități mai mari de stofe realizate cu asemenea materii prime. Acest lucru a făcut ca la sectorul țesătorie să nu mai existe stocuri de resturi tehnologice de fire și să se acorde cea mai mare atenție folosirii fiecărui gram.*

Deși nu se poate pune semnul egalității între deșeuri și cupoane, **reducerea volumului de bonificații are și ea o influență directă asupra diminuării cheltuielilor materiale.** *Noi scontăm să obținem, pe această bază,* **economii de aproape 500 000 lei anual.** *Una dintre căile prin care acționăm în această direcție este aplicarea unor tehnologii perfecționate, care să conducă la evitarea defectelor ce se produc în procesul de producție. În acest sens, experimentăm un procedeu de tratare a firelor care le conferă o rezistență sporită, ceea ce are drept urmare micșorarea numărului de ruperi și, implicit, scăderea procentului de bonificații.*

Sigur că, acționînd în lumina Rezoluției conferinței, folosim și alte căi de reducere a cheltuielilor materiale, printre care un rol de prim ordin îl are **diminuarea consumurilor specifice de materii prime.** *Tendința este să devenim competitivi cu întreprinderi similare din țări cu o veche tradiție în fabricarea stofelor.*

O pîrghie de care ne slujim în impulsionarea colectivului spre reducerea cheltuielilor materiale prin folosirea judicioasă a materiilor prime și a materialelor, este pe lîngă stimulentele morale ce le promovăm pentru creșterea răspunderii în gospodărirea cu maximum de grijă a avutului obștesc, acordarea de premii pe baza H.C.M. 151. Pentru rezultate deosebite în acest domeniu, **se vor acorda curînd, stimulente materiale în valoare de 1.120.000 lei.** *Și, cu siguranță, ele vor constitui un puternic imbold în vederea gospodăririi tot mai chibzuite a fiecărui gram de lînă, celofibră, fibre sintetice.*

ing. Vasile TUDOR
directorul Fabricii de stofe fine „Dorobanțul" — Ploiești

SCRISORI

UNDE VOM GĂSI?

DIN CAUZA cererilor excesiv de mari înregistrate pentru anul 1972, nu au putut fi contractate în totalitate cantitățile de lanțuri cu bucșe și role comandate. Volumul portofoliului de comenzi depășea cu încă o dată posibilitățile necesare de satisfacere. Din analiza comparativă cu anii precedenți, rezultă o creștere nejustificată a cererilor.

Pentru determinarea necesarului real am început o acțiune de contractare a beneficiarilor direct sau în scris, mergînd pe linia satisfacerii necesarului justificat. Așa am procedat și cu Fabrica „Muntenia" din București căreia i-am comunicat să se adreseze Bazei 9 Brașov, avînd în vedere că această unitate face aprovizionarea în cantități mari pentru Departamentul Agriculturii. La reacția rigidă a celor două unități am revenit și transmis contractul către Uzina „Independența"-Sibiu pentru o cantitate mai mică. În cazul unor neînțelegeri divergențele se vor soluționa de către centrala noastră.

ing. Gh. PETRESCU
Centrala industrială de utilaj chimic și rafinării

CÎȚI ANI TREBUIE SĂ TREACĂ?

ÎNCĂ de prin anul 1964, în paginile revistei „Viața economică", se discuta despre denumirea celui care este unanim recunoscut ca primul economist al unității, cel care azi se numește contabil șef. Zeci de cadre de specialiști și-au spus părerea. A rezultat clar pentru cine se pricepe cît de puțin în aceste probleme că denumirea de contabil șef este necorespunzătoare. Ea ar putea fi atribuită — poate — șefului serviciului contabilitate dar nu celui care, cea mai mare parte din timp, se preocupă de planificarea financiară a întreprinderii, planificarea creditelor și folosirea acestora, realizarea indicatorilor economico-financiari, asigurarea echilibrului financiar. Legea cu privire la organizarea și funcționarea unităților economice de stat, prevede o serie de atribuții ce revin conducătorului financiar-contabil pe linia constituirii și utilizării fondurilor, prevenirea și lichidarea imobilizărilor în stocuri supranormative, etc. Mai este corespunzătoare actuala denumire de contabil șef a conducătorului acestui important sector de activitate? Răspunsul negativ nu este — după părerea mea — prea greu de demonstrat.

Acum, cînd au trecut atîția ani de cînd ne tot întrebăm, poate primim și răspunsul. Nu credeți că denumirea de economist șef ar fi cea mai potrivită?

Constantin PASAT
economist, șef serviciu, Grupul de Uzine „23 August"-București

AJUTOR RECIPROC

CONFORM normativelor în vigoare, unitățile socialiste nu pot vinde altora decît bunuri care sînt în categoria stocurilor supranormative, de prisos, fără mișcare sau cu mișcare lentă. Practica demonstrează însă că această măsură constituie un impediment în activitatea întreprinderilor din țara noastră.

Frecvent, unitățile socialiste sînt confruntate de cerințe neprevăzute, sau de nevoi justificate care implică solicitarea unor produse, obiecte, materii și materiale cu caracter de urgență de la o altă întreprindere din aceeași localitate. Într-o astfel de situație, determinată de cauze obiective, credem că o unitate poate ajuta pe alta cu o serie de materiale necesare pentru producția imediată. Propunem să se analizeze această situație și să i se acorde legalitatea respectivă.

Gheorghe LAZĂR
Șeful serviciului aprovizionare Uzina de țevi — Roman

CHELTUIELI INUTILE

ÎN noiembrie 1971, a fost montată o schelă autoridicătoare în vederea unor remedieri la blocul 19 din Intrarea Ion Șulea nr. 18. De la data montării, schela nu a fost folosită în nici un fel... În apropiere de locul semnalat a început, în martie 1970, construcția unei școli. S-au executat fundațiile și s-a adus o cantitate apreciabilă de cărămidă. De atunci, însă, lucrarea a fost oprită, cărămida s-a degradat, iar fundațiile seamănă cu niște resturi de imobil incomplet demolat. Chiar dacă lucrarea a fost abandonată pe baza vreunui motiv temeinic, înseamnă că aprobarea amplasării lucrării, necesitatea ei și alte considerente cerute de legislația în vigoare, au fost analizate insuficient, efectuîndu-se o cheltuială inutilă. Cum rămîne cu grija față de gospodărirea avutului obștesc?

Gh. GRIGORE
București

CURIER

● Promovare

VOICAN MUNTEAN, Bacău — Pentru a putea fi promovat din funcția de contabil în aceea de contabil principal este necesar să îndepliniți condițiile de studii (absolvent al liceului de specialitate, al școlii de specializare post-liceală sau al liceului de cultură generală), precum și condițiile de vechime (cel puțin 5 ani în funcții economice medii). Dacă sînteți absolvent al liceului de cultură generală este necesar să aveți, în plus, o practică de 2 ani de activitate în alte funcții decît cele economice medii (de pildă, calculator, facturist, casier etc.). În acest caz este necesar ca în perioada cît ați ocupat funcția economică medie să fi absolvit și un curs de specializare economică.

● Încadrare

IOAN NADABAN, Arad — Salariații care ocupă o funcție pentru care se cer studii medii și care iau diploma la o formă de învățămînt superior în specialitate (în cazul în care salariul tarifar pentru al doilea an de activitate este mai mic decît cel avut la funcția medie), pot fi încadrați pe funcția pentru care se cer studii superioare în specialitatea respectivă, la salariul de bază sau la o gradație care să le asigure salariul tarifar de încadrare avut, sau o clasă în plus (pct. 10 din anexa IX la H.C.M. nr. 914/1968). Cea de a doua întrebare corespunde răspunsului dat tov. Constantin Mihăileanu din București.

● **CONSTANTIN MIHĂILEANU, București** — În conformitate cu prevederile legii nr. 12/1971, vechimea minimă necesară pentru promovarea în gradații superioare se poate reduce pentru alte considerente decît cele privind studiile absolvite de salariații în cauză. La art. 64 din lege se precizează că organele de conducere colectivă ale unităților pot reduce vechimea minimă totală prevăzută pentru acordarea treptelor sau gradațiilor, în cadrul acelorași categorii sau funcții, cu cel mult 1/5 pentru cadrele care au obținut rezultate deosebite în activitatea profesională. Reducerea în proporția de mai sus se aplică la vechimea prevăzută pentru treptele, respectiv gradațiile, ce urmează a se acorda din acest an. La acordarea reducerii de vechime se cere și părerea colectivului de la locul de muncă unde își desfășoară activitatea persoana care urmează să beneficieze de acest drept.

● Vechimea minimă necesară pentru acordarea gradației

TEODOR SCHWARTZ, Tîrgu Mureș — Trecerea dv. din funcția de șef de serviciu desfacere, în funcția de șef serviciu plan, se consideră promovare într-o funcție de conducere. Conform pct. 6 din anexa XI la H.C.M. 914/1968, cu modificările ulterioare, la promovarea într-o funcție de conducere, organul de conducere colectivă a unității vă putea încadra la un salariu tarifar mai mare cu 1 sau 2 clase de salarizare. În cazul dv., la clasa 28 sau 29. Vechimea necesară pentru promovarea în gradația următoare, se socotește de la data promovării în funcția de șef serviciu plan (așa cum arătați și dv., de la la data de 1 noiembrie 1970).

● Exploatarea centralelor termice

NICOLAE IȘTOC, Buftea — Decontarea căldurii și apei calde livrate de centralele termice se face pe baza consumului efectiv de gaze la tariful de 0,20 lei mc și a cheltuielilor ocazionate de exploatarea centralelor, sub forma unei cote de 25%, calculată asupra contravalorii consumului de gaze. Această cotă include salariile muncitorilor, energia electrică, precum și alte cheltuieli mărunte. Pierderi de căldură în rețelele de distribuție nu există, iar cele de gaze se suportă de către întreprindere. Repartizarea căldurii pe consumatori se face conform Instrucțiunilor C.S.E.A.L. nr. 33 110/1968.

În privința limitei cheltuielilor aferente centralelor termice, Întreprinderea de distribuția gazelor — cu ajutorul căreia vă răspundem — precizează: salariile muncitorilor sînt stabilite pe baza indicatoarelor tarifare de calificare pentru meseria de fochiști și a baremurilor legale de salarizare în vigoare; cheltuielile de transport combustibil, de regie și cota beneficiu nu constituie elemente ce fac obiectul decontării cu asociațiile de locatari, energia electrică pentru pompare se facturează conform borderourilor prezentate de întreprinderea de specialitate fără adăugiri.

● **GHEORGHE TANASE, Dolj** — Salariul ce vi s-a stabilit, după repartizarea dv., corespunde celui de al doilea an de activitate, deoarece proveniți din cîmpul muncii. După împlinirea unui an veți putea fi încadrat la salariul tarifar — la nivelul de bază al funcției de economist.

● **VIORICA GIURGIU, București** — Acordarea integrală a salariului tarifar pentru economiștii în primul sau în al doilea an de activitate este supusă acelorași condiții stabilite pentru restul personalului de execuție cu studii superioare.

TRIBUNA ECONOMISTULUI

CE IMPORTĂM: DIAGRAME SAU PIESE DE SCHIMB?

UNICUL PRODUCĂTOR de diagrame în role, din țară, (hîrtii înregistratoare) este Fabrica de hîrtie din Petrești. Ea realizează peste 4.000 modele, foarte solicitate de către diferite unități economice. An de an, producția înregistrează o dinamică ascendentă. Astfel, în anul 1967 s-au realizat circa 3,3 milioane metri, iar în 1971 s-a ajuns la aproape 11 milioane metri. Numai în trim. I al acestui an sînt comandate peste 4,8 milioane metri de către 52 unități din țară.

Creșterea substanțială a producției de diagrame, presupune un consum mărit de dispozitive și piese de schimb. În acest domeniu se întîmpină însă greutăți. Dispozitivele și piesele de schimb nu se produc în țară. Pentru aducerea lor din import, fabrica și combinatul au întocmit în fiecare an documentațiile necesare. De fiecare dată însă nu s-a găsit înțelegerea necesară la forurile tutelare pentru achiziționarea lor, motivîndu-se lipsa fondurilor. Pentru a se asigura un minim necesar, fabrica a propus să renunțe la piese de schimb pentru alte utilaje — și ele de altfel, de strictă necesitate, dar nici în acest fel nu s-a prevăzut la import acest necesar. Din această cauză, în prezent, nu se mai pot produce unele modele de diagrame, fiind nevoiți a da negații multor unități industriale care trebuie să și le procure din import. Valuta cheltuită pentru acestea, este cu mult mai mare decît aceea care ar fi necesară pentru aducerea pieselor de schimb, necesare mașinilor pentru fabricarea diagramelor. O soluție pentru crearea fondurilor valutare ar fi și aceea ca unitățile ministerelor interesate să contribuie, în raport cu necesarul de diagrame, la constituirea lor.

Ținînd seama de programul de dotare a economiei naționale cu mijloace moderne de calcul și de prelucrare a datelor, de faptul că pentru utilizarea lor sînt necesare diferite formulare imprimate, cartele perforate, benzi de hîrtii perforate, ar fi indicat să se găsească o soluție pentru producerea lor în țară și să nu fie importate în continuare.

Ion PODEA
economist, șef de serviciu desfacere C.G. — Dej

O DECIZIE CARE NU SIMPLIFICĂ LUCRURILE

ÎMI ÎNGĂDUI să supun discuției unul din aspectele negative întîmpinate în activitatea noastră, legat de aplicarea Legii nr. 71. Potrivit instrucțiunilor 105310/1969, inițiativa concilierilor la obiecțiunile întocmite la anumite contracte, revenea furnizorului care, în situația că nu le provoca în termenul respectiv se considera o acceptare tacită. Aceasta putea să fie de altfel și ca o sancțiune pentru a evita tergiversarea, sau nerespectarea teremenului legal de soluționare. De curînd, am primit copia Deciziei PAS nr. 2022/1971, prin care se face precizarea că instrucțiunile nr. 105310 nu mai au valabilitate deoarece H.C.M.-ul 2256/1968, în baza căruia au fost elaborate, este abrogat prin prevederile art. 9 din H.C.M. 806/1970. Față de această situație îmi exprim o totală nedumerire. Pentru clarificarea poziției mele precizez:

Conform art. 9 din H.C.M. 806, sînt anulate din H.C.M.-ul 2256, numai acele prevederi care contravin noilor reglementări. Este greu de înțeles cum existența unor termene de a acționa în vederea concilierii la un contract semnat cu obiecțiuni, poate însemna o abatere de la principiul general care a stat la baza legii 71 și anume, acordul de voință al părților. Nu înțelegem prin ce este înfrînat furnizorul de a chema la conciliere beneficiarul sau în cazul neînțelegerii, de a trimite forului său tutelar în termenul legal documentația respectivă în vederea concilierii la nivel superior, și de unde să se poată trage concluzia că nu este respectat principiul de voință al părților. Instrucțiunile 105310 au calitatea de a face anumite precizări ce sînt absolut necesare pentru cunoașterea unui drum ce trebuia urmat în vederea contractării. Ori, în situația cînd furnizorul nu respectă termenul de înaintare către forul său tutelar, al unei neînțelegeri la conciliere și astfel este tergiversată rezolvarea, nu este încălcat dreptul de voință al forului său tutelar care a fost privat de la dreptul de a decide?

În decizia amintită se mai afirmă că în cadrul legilor actuale nu se mai prevăd termene în legătură cu înaintarea obiecțiunilor. Este surprinzătoare și această afirmație, întrucît în Legea nr. 71 (art. 10) se precizează termenul bine cunoscut de 10 zile pentru aceeași localitate și 15 zile pentru altele. În situația creată de decizia PAS 2022 se poate termina perioada de plan pentru care s-a emis comanda și contractul să nu fie încă semnat, fapt ce are influențe negative asupra economiei.

Alexandru TEOHARIE
Valea Călugărească

N.R. — În numărul următor al „Vieții economice" — Supliment, vom publica la rubrica „Curier economic-legislativ", un comentariu pe această temă.

LA MASA ROTUNDĂ

ÎNNOIREA, MODERNIZAREA ȘI DIVERSIFICAREA PRODUSELOR (II)

ÎN NUMĂRUL TRECUT al revistei am publicat două din problemele principale care au făcut obiectul dezbaterii pe tema **„Innoirea, modernizarea și diversificarea produselor“** *privind ritmul și elaborarea programelor de înnoire și modernizare a produselor. În cele ce urmează redăm ultima parte a discuțiilor purtate în jurul „mesei rotunde", cuprinzînd aspecte ce privesc:* **Factorii stimulatori ai activității de creație tehnică și nivelul de pregătire a cadrelor.**

● **REDACȚIA: — Am dori să abordăm, în continuare, probleme care privesc mijloacele de stimulare a acestei activități, nivelul de pregătire și răspundere a cadrelor de pe întreaga filieră — cercetare, proiectare, execuție — care concură la însușirea de produse noi.**

● **Florin TĂNĂSESCU:** — Condițiile create astăzi în institute, în centrele de cercetare-proiectare, cît și în întreprinderi, sînt de natură să stimuleze activitatea noastră pentru scurtarea termenelor de asimilare, pentru promovarea largă a concepției proprii. Dispunem de laboratoare, de mijloace de investigare moderne, de cadre cu înaltă calificare, a căror experiență crește continuu; avem condiții materiale mult îmbunătățite pentru efectuarea unor experimente, pentru punerea la punct a prototipurilor; în sfîrșit, s-a îmbunătățit mult colaborarea pe filiera cercetare-proiectare-execuție etc. Toate acestea fac ca și realizările noastre să fie, de la o perioadă la alta, mai valoroase, permit să fie fructificată într-un grad mai mare baza de creativitate autohtonă. Exemple pot fi date multe. Însăși participarea României la diferite Expoziții și Tîrguri internaționale cu produse brevetate ca invenții, medalierea cu aur a multora dintre acestea, atestă faptul că eforturile ce le depunem se materializează în realizări de prestigiu, recunoscute nu numai în țară, dar și peste hotare.

Aș insista asupra cîtorva aspecte care, înlăturate din practica de fiecare zi, ar putea să stimuleze mai mult activitatea cercetătorilor și proiectanților. Am senzația, de pildă, că de multe ori **o întreprindere de execuție creează condiții mai bune pentru asimilarea unei licențe decît pentru o cercetare proprie.** Cînd se asimilează o licență, se stabilesc echipe complexe de specialiști, care preiau documentația, o pregătesc pentru însușire, o urmăresc pînă la materializarea ei completă, se desfășoară un program de pregătire a cadrelor. În schimb, cînd este vorba de o cercetare proprie, noi nu vedem și nu simțim același sprijin din partea întreprinderii. Se invocă diferite greutăți, lipsa unor cadre de specialiști, insuficientă capacitate la serviciile de pregătire tehnică ș.a.

Firește, sînt și situații obiective. Se mai întîmplă ca atunci cînd se trece la materializarea unei cercetări proprii să se ivească și neajunsuri, să apară greșeli, care pe parcurs sînt, firește, înlăturate. Dar asemenea situații se ivesc nu odată și în cazul însușirii de licențe. Prin urmare, adoptarea în întreprinderi a unei **atitudini pozitive, fără rezerve pentru însușirea cercetării autohtone,** la fel ca și pentru licențe, va duce la reducerea ciclului de asimilare, la creșterea eficienței activității. O manifestare a acestei atitudini pozitive trebuie să fie luarea de măsuri pentru grăbirea pregătirii fabricației, asigurarea capacităților corespunzătoare la proiectarea tehnologică și în sculării.

Ar trebui, de asemenea, găsite **mijloace de stimulare a unităților care se preocupă în mod permanent de asimilarea de produse noi, spre deosebire de altele care fac acest lucru numai la cererea expresă a ministerului.** Găsesc că nu e normal ca o întreprindere care depune eforturi pentru a moderniza în ritm rapid produsele sale, să zicem cu 20% pe an, să fie apreciată la fel cu una care așteaptă îndemnuri de la centru pentru a realiza 5% pondere anuală de înnoire.

În altă ordine de idei, socot că pentru cincinalul următor — de altfel acest lucru s-a desprins și din Conferința pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții — **este necesar să se îmbunătățească coordonarea activității de cercetare la diferite nivele,** în funcție de apropierea de producție și de potențialul de care dispun diferitele unități, institute sau uzine. Prin planurile tematice, direcțiile din minister și centralele industriale pot avea un rol deosebit în dirijarea eforturilor. Am ridicat această problemă deoarece unele centre de cercetări și laboratoare uzinale și-au propus în planurile lor să efectueze lucrări pentru care nu sînt pregătite, nici cu cadre, nici cu baza materială.

● **Aurel BĂNCILĂ:** — Trebuie să recunoaștem că, cu toate progresele înregistrate, nu în fiecare unitate industrială însușirea de produse noi este tratată și stimulată cum se cuvine. Sînt cazuri — și nu puține — cînd ea este lăsată pe planul al treilea, adică numai după ce, în prealabil, se asigură realizarea planului de producție și a celui de export. Hotărît lucru, atît realizarea planului de producție cît și a celui de export trebuie să preocupe pe conducătorii unităților în cel mai înalt grad; dar pot fi oare neglijate problemele legate de asimilări care, în final, condiționează dezvoltarea producției și a exportului? Trebuie să existe o corelare a activităților, încît toate fazele să fie sincronizate. O soluție în acest sens ar fi **organizarea de colective speciale** care să se ocupe de întregul complex de lucrări care se desfășoară pentru asimilarea sau modernizarea unui produs, de la concepție la fabricație. Aceste colective să fie stimulate prin acordarea de premii pentru produsele noi puse în fabricație la termene scurte, pentru soluțiile înnoitoare adoptate în vederea modernizării produselor aflate în fabricație.

● **Marcel SÎRBU:** — Mi se pare că principala carență care persistă la noi, în ce privește produsul nou, este **termenul lung de însușire.** Or, în această privință, deși se discută mult, nu au fost luate suficiente măsuri stimulatorii. Desigur, menținerea unui ciclu lung este determinată de o serie de cauze care apar atît în procesul de concepție, cît și în cel de execuție. Menționînd cîteva din acestea, cred că vom scoate, implicit, în evidență și măsurile ce se cer luate.

În primul rînd, apar **greutăți mari în aprovizionarea tehnico-materială.** Avînd în vedere că este vorba de cantități mici de materiale și într-o varietate mare, aprovizionarea nu poate fi făcută operativ. Pe de altă parte, cele mai multe produse noi care se realizează în electronică, automatică, electrotehnică, necesită o serie de importuri. Or, cu toate că există prevederi legale privind prioritatea importurilor pentru cercetare, ele tergiversează uneori foarte mult. **Sarcinile unităților importatoare nu sînt suficient corelate cu cele ale institutelor sau fabricilor** — lucru care împiedică pe specialist să-și continue activitatea, să-și finalizeze în termen scurt obiectivele. Socot că ar trebui reglementat acest lucru, în sensul ca eventual unităților importatoare să li se stabilească termene concrete de achiziționare a unor materiale în concordanță cu cerințele institutelor și a întreprinderilor care au de pus în fabricație produse noi.

Mă raliez și eu la părerea exprimată că **urmărirea ansamblului de probleme privind asimilarea de produse noi** — de la concepție și pînă la introducerea în fabricație — **să se facă în mod unitar.** Aceste probleme nu trebuie lăsate numai pe seama institutelor, ci să existe un concept și o organizare temeinică de la investigare, proiectare și pînă la valorificarea lor în practică.

● **Mihai IOSUPESCU:** — Vreau să mă refer la **permanența** care ar trebui să existe în uzine pentru „ținerea la zi" a produselor care nu sînt coordonate de un institut de cercetare-proiectare. Prea des se întîmplă ca sarcina de asimilare sau modernizare să se considere încheiată odată cu lansarea în fabricație a produsului, iar echipa de proiectanți care l-au realizat să treacă la alte probleme. Consecința sigură: produsul se va învechi, fiind nevoie — atunci cînd problema se va pune din nou pe rol — să se reia pregătirile de la început. Ar trebui, după părerea mea, **ca în toate uzinele, mai ales în cele mari cu producție de serie, să se organizeze ateliere de prototipuri și încercări, dotate cu specialiști de înaltă calificare și utilaje corespunzătoare.** Numai în acest mod, se stimulează preocuparea pentru înnoirea produselor și se asigură cicluri scurte de materializare a concepției inginerești.

● **Mihai CRISTESCU:** — Consider și eu că un element important pe linia înnoirii și modernizării produselor, este stimularea activității pentru scurtarea ciclului de materializare a ideilor în diferitele faze. De aceea, este imperios necesar ca în întreprinderi **să se organizeze grupe complexe de proiectare** în care să intre reprezentanții celor trei factori: **laboratorul,** care să efectueze studierea unor modele, **concepția constructivă și concepția tehnologică.** Existența specialiștilor acestor trei factori în cadrul unei singure grupe, ar duce la o analiză mai aprofundată a diferitelor aspecte ce se ivesc și la rezolvarea lor operativă pe parcurs.

O altă problemă importantă pentru stimularea creșterii în intensitate a acțiunii de însușire a produselor noi este și **asigurarea unui flux informațional corespunzător** pentru a cunoaște în permanență nivelul tehnic al produselor fabricate pe plan mondial și al tehnologiilor folosite. Ceea ce s-a făcut pînă în prezent în acest domeniu este încă insuficient Este nevoie să fie amplificate metodele de investigație, organizate temeinic schimburile de informații între țara noastră și alte țări, participarea mai largă a specialiștilor din cercetare și proiectare la Tîrguri și Expoziții internaționale etc.

● **Aurel POPA:** — Cu toate neajunsurile de care s-a vorbit, susțin că ciclul de asimilare la noi în țară nu este mai lung decît în alte părți. Și în state cu cu industrie puternic dezvoltată, asimilarea unei familii de produse durează 3—4 ani. **La noi se întîmplă însă de multe ori că abia atunci cînd un produs s-a învechit, începem să ne ocupăm de pregătirea altuia nou.** Metoda corectă este **să începi pregătirea unui produs nou imediat după punerea în fabricație a unui model.** Procedînd astfel, se creează o rezervă de timp pentru a desfășura rațional tot procesul de creație tehnică.

Ar fi rațional să se organizeze și în întreprinderile noastre — așa cum au arătat și alți vorbitori — echipe permanente de specialiști pe grupe sau familii de produse. În momentul în care au terminat de pus în producție o familie de produse, aceste echipe ar putea trece automat la studierea posibilităților de perfecționare a lor pentru viitor. În sarcina acestor echipe ar trebui să cadă și urmărirea nivelului produselor ce le realizează întreprinderea, în comparație cu cele similare pe plan mondial, cum a reușit o firmă străină să obțină un produs mai bun ca cel aflat la noi în fabricație etc.

Am încercat să organizăm în modul amintit activitatea în unele din întreprinderile noastre. Lucrurile nu au putut fi duse pînă la capăt, deoarece ne-am lovit de o serie de greutăți și, în special, de tendințele care se manifestă în unele cazuri pe linia reducerii personalului T.A. din întreprinderi. Consider anacronică părerea că ponderea personalului T.A. trebuie redusă inclusiv pe seama personalului tehnic-ingineresc, de concepție; o astfel de opinie ignoră mutațiile ce au loc în producția modernă, în activitatea marilor noastre unități industriale. Aș da un exemplu pentru clarificarea problemei.

O întreprindere veche, de tip meșteșugăresc, are 100 de salariați din care nici unul nu este T.A. Toți sînt meșteri și își realizează sarcinile. O întreprindere modernă, automatizată, are puține sau de loc cadre productive, dar în schimb mulți T.A. Tendința în industrie este, deci, aceasta. Sînt de acord și găsesc chiar absolut necesar să luăm măsuri de reducere a personalului T.A., dar nu în activitatea de concepție. **Ar trebui dată o mai mare competență centralelor industriale în gospodărirea fondurilor de salarii pentru a-și preciza ele nevoile de cadre, pe categorii.**

Există — și după părerea mea — multiple posibilități de a stimula reducerea ciclului de asimilări, creșterea preocupărilor în acest domeniu atît în institute cît și la întreprinderi. Am să vorbesc despre una singură și anume: **importanța asigurării prin cercetare și proiectare a unor serii unitare de produse din care să se realizeze multiple variante constructive.** În acest mod se poate utiliza mai eficient baza de cercetare-proiectare, iar execuția, folosind elemente deja realizate, are posibilitatea să fabrice operativ, la cerere, variante multiple de produse.

● **Lucian IGNAT:** — Experiența ne-a dovedit că sînt cîteva cauze principale care creează greutăți în activitatea celor ce se ocupă de asimilări. Pe de o parte, locurile înguste care mai există în activitatea de concepție și pregătire a fabricației; pe de altă parte, lipsuri de aprovizionare cu unele elemente din import sau chiar din țară. La toate acestea se mai adaugă lipsa unor elemente de completare, cum ar fi aparatură hidraulică, elemente de mecanică fină etc. Ministerul nostru a întreprins unele acțiuni în vederea remedierii acestor neajunsuri. Au fost luate măsuri pentru a se crește producția centralizată de scule, care va ajunge la 66% din producția totală, în loc de 27% cît este în prezent. De asemenea, pentru aparatura hidraulică și pneumatică s-au dezvoltat capacități la o serie de uzine, care urmează să asimileze familii din aceste produse.

În viitor, după părerea mea, **va trebui să perfecționăm modul de abordare a gîndirii pentru asimilarea de produse noi.** Pînă acum s-a mers mai mult pe linia de însușire de produse pentru a se elimina o serie de importuri. **Cred că a sosit momentul să ne orientăm prioritar spre obiective care să conducă la lărgirea sferei de export.** De aceea, consider că institutele noastre trebuie să-și revizuiască preocupările, în așa fel încît **să prefigureze produse de un nivel ridicat,** care sînt mult solicitate de piața externă, **să-și construiască o strategie proprie de viitor** care să sporească competitivitatea produselor.

● **REDACȚIA: — Unii specialiști prin diversele materiale publicate în revista noastră, au fost de părere că întreprinderile nu sînt suficient stimulate pentru activitatea de înnoire și modernizare a produselor. V-am ruga să vă spuneți părerea în legătură cu această problemă.**

● **Florin TĂNĂSESCU:** — Eu sînt dator cu o anumită precizare în legătură cu **problema prețului produselor noi.** Cercetătorii, proiectanții și inginerii sînt adesea tentați să treacă cu **ușurință** peste această problemă, socotind că ea intră în sfera de preocupare a economiștilor. Or, în momentul efectuării cercetării și apoi pe parcursul materializării concepției, se fac puține calcule de eficiență, se creează insuficiente condiții pentru **compararea costurilor.** În ultima vreme, au început să fie **atrași și economiști în asemenea colective,** tocmai pentru a elimina deficiențele amintite.

Referindu-mă la costurile noilor produse, trebuie să arăt că ele sînt — de obicei — mai ridicate în comparație cu produsele vechi. Abia după ce se ajunge într-o fază de „maturizare“ a tehnologiei, prețul de cost al produsului începe să scadă. Firește, această situație este defavorabilă la prima vedere. Dacă luăm însă în calcul implicațiile pozitive pe care le are noul produs la beneficiar, lucrurile se schimbă, în sensul că se realizează economii reale. Bunăoară, unele tipuri noi de transformatoare realizate sînt mai scumpe cu 20% decît cele actuale; prin performanțele lor îmbunătățite permit însă ca reparațiile să se facă la 10 ani, în loc de 3—4 ani cît se impunea la transformatorii vechi și astfel economiile realizate în exploatare să se ridice la sute de milioane lei anual. De asemenea, un cablu modern poate fi schimbat după 10 ani de exploatare, în loc de 4 ani cît rezistă un cablu obișnuit. În multe cazuri asemenea calcule nu se fac sau dacă se fac, nu sînt luate în considerare la stabilirea prețului de vînzare.

Pot exista cazuri cînd costurile noilor

V. BOESCU
L. ȚINTEA

→

TURISMUL ROMÂNESC ÎN PERSPECTIVA CINCINALULUI

CONSECVENTĂ principiilor sale de politică internă și externă, România a reușit să se impună în toate domeniile vieții materiale și spirituale, inclusiv în domeniul turistic.

În perioada 1965-1970, numărul sosirilor de turiști străini în România, a crescut în medie anuală cu 28%, în timp ce rata medie de creștere în Europa a fost în aceeași perioadă de 7,3%, după cum se poate vedea din tabelul de mai jos.

mii turiști

ANUL	1965	1970	Prevederi 1975
Total sosiri de turiști	676	2300	4300

Pentru cei cinci ani care urmează, ritmul mediu de creștere a turismului internațional din țara noastră se conturează a fi de 17%, în timp ce rata medie de creștere în Europa este estimată la 5,5%.

Prima condiție indispensabilă pentru realizarea obiectivului amintit constă în **asigurarea bazei materiale.** În anul 1970, Ministerul Turismului dispunea de o capacitate de cazare de 240.000 de locuri primind 2,3 milioane de turiști.

Investițiile acordate de stat pentru perioada 1971—1975 (de 4,5 miliarde lei), vor permite creșterea capacității de cazare puse la dispoziția turismului cu încă 100.000 estimîndu-se astfel, pentru 1975, o capacitate de 350.000 locuri. În consecință, nivelul capacității de cazare din 1975 care, de fapt nu este singurul criteriu, se dovedește corespunzător țelului propus.

Dar capacitatea de cazare a turismului din România, poate ușor, fără alte investiții suplimentare să mai crească, în această perioadă cu încă 100.000 locuri, sau chiar mai mult. Este vorba de **cazarea la cetățeni.** Aceasta, pe lîngă faptul că este o formă eficientă de cazare, este în același timp un mijloc direct de propagandă pentru satul sau orașul respectiv din țara noastră, pentru nivelul de trai al cetățeanului român. Capacitatea totală de cazare la cetățeni, omologată în 1970 era de 20.000 de locuri.

Această formă de cazare ar veni și în întîmpinarea dezvoltării continue a turismului pe cont propriu, care deține ponderea cea mai mare din totalul circulației turistice mondiale. În țara noastră turismul pe cont propriu deține, de asemenea, ponderea cea mai mare, adică 70%.

Exigențele tot mai mari ale turismului modern impun, pe lîngă această creștere a capacităților de cazare, și o diversificare a spațiilor hoteliere în sensul că pe lîngă categoriile existente în fiecare stațiune, bune pentru continuarea turismului de masă, să existe și hoteluri, vile de lux care să răspundă și altor solicitări.

Concomitent cu dezvoltarea și diversificarea bazei materiale, Ministerul Turismului se preocupă de studierea și punerea în aplicare a celor mai moderne sisteme de deservire practicate în alte țări cu veche tradiție turistică. Rezervările de camere pe bază de calculatoare electronice, afilierea unor hoteluri la rețeaua hotelieră internațională, diversificarea serviciilor ce se asigură turiștilor atît în hotel cît și în restaurant, precum și seriviciile suplimentare, pregătirea personalului, în cadrul Centrului de formare a cadrelor din hotelărie și turism, a cărui activitate a început din anul trecut, sînt tot atîtea argumente în favoarea dezvoltării și perfecționării activității turistice din țara noastră.

Tot în legătură cu baza materială, trebuie să amintim că programul de amenajare a aeroporturilor și de creștere a parcului de avioane, a flotei fluviale și maritime, de amenajare a principalelor șosele și drumuri românești, dau o garanție în plus că obiectivul propus pentru anul 1975 va fi atins.

Angrenarea crescîndă a României în turismul internațional, în condițiile în care peste 100 de țări din întreaga lume sînt antrenate în procesul competitiv al ofertei turistice, avînd în vedere obiectivele în perspectivă, impune pe de o parte, **intensificarea** activității noastre de promovare pe piețele unde am pătruns, în scopul găsirii celor mai variate forme de atragere a unui număr tot mai mare de turiști, iar pe de altă parte, **lărgirea** acestei activități de promovare prin pătrunderea pe alte piețe cu potențial turistic în vederea realizării de noi fluxuri turistice spre țara noastră.

O altă condiție necesară realizării sarcinilor propuse constă în **diversificarea ofertei turistice** și antrenarea tuturor oficiilor județene de turism la pregătirea și valorificarea acesteia.

Una din laturile principale ale procesului de dezvoltare a turismului este aceea a repartizării armonioase pe teritoriul țării a obiectivelor și dotărilor turistice. Avînd în vedere acest deziderat nu este suficient să dezvoltăm turistic numai zona litoralului sau cea de munte. Ar apărea în perspectivă o serie de neajunsuri. În primul rînd am avea numai o ofertă clasică (mare sau munte), unde putem întîmpina o concurență apreciabilă pe piețele furnizoare de turiști. Totodată, această ofertă determină o pregnantă sezonalitate a turismului nostru. În al treilea rînd, O.N.T. Litoral și O.N.T. Carpați București, pentru litoral și respectiv București și restul țării (principalele întreprinderi ale ministerului care valorifică oferta turistică pe piața externă) nu vor mai putea face față sarcinilor complexe care se conturează, ele avînd un interes scăzut în ce privește diversificarea pe zone noi a acestei oferte.

Patrimoniul turistic bogat al țării noastre permite dezvoltarea unor activități turistice de mare atracție care pînă în prezent n-au fost suficient desfășurate.

Amintim cîteva aspecte din acest patrimoniu care printr-o pregătire atentă ar contribui la diversificarea și formarea unei oferte **specific** românești de mare eficiență.

- **folclorul românesc** (muzică, dansuri, artizanat, manifestări, datine etc.); este necesar ca fiecare oficiu județean de turism sau cîteva împreună să alcătuiască acțiuni, programe, itinerarii specific folclorice pentru zonele respective care, oferite pe piețele externe, s-ar bucura de mare succes;
- **frumusețile naturii, de exemplu ale Deltei Dunării,** ar putea să constituie un punct de atracție unic în Europa și în alte țări, pentru cei care caută temporar „întoarcere la natură". Este de subliniat că în această privință țara noastră dispune de multe locuri nealterate de implicațiile civilizației urbane poluante;
- **monumentele istorice** (mînăstirile, cetățile, castelele etc.); dacă ne-am referi numai la mînăstirile din Nordul Moldovei acestea ar trebui transformate din ofertă utilizată intern la excursiile suplimentare ce se fac de pe litoral, în acțiuni-pachet, care să fie vîndute direct pe toate piețele externe.
- **vînătoarea** — vînatul capital și mai ales vînatul mic de care dispunem poate atrage turiști-vînători din toate țările în mai toate județele;
- **tratamentul balneo-climatic și geriatria.** Faima de care se bucură medicina și activitatea curativă din țara noastră precum și posibilitățile multiple pe care le oferă țara noastră în acest domeniu sînt suficiente pentru a demonstra eficiența lor turistică.

Oficiul județean de turism capătă, în noua formă de organizare a Ministerului Turismului, o însemnătate primordială în pregătirea ofertei turistice specifice. Ofertele turistice județene vor constitui tot atîtea aspecte diverse de atragere de turiști în raza oficiului județean contribuind în acest fel la îmbogățirea ofertei turistice generale a României. De aceea este necesar ca fiecare oficiu județean de turism, în strînsă colaborare cu Centrul de studii și proiectare pentru promovarea turismului, să treacă neîntîrziat la valorificarea turistică a zonei respective, atît pentru turismul intern cît și pentru turismul internațional.

Vechea concepție turistică după care un anumit produs turistic merge la turismul intern și un altul la turismul internațional, trebuie să dispară cu desăvîrșire. Un produs turistic, bun, gustat de turistul român, va avea, fără îndoială, același succes și la turistul străin. Iar pregătirea bazei materiale, a serviciilor turistice într-un fel pentru turismul intern și în alt fel pentru turismul internațional, conduce de fapt, la îngustarea posibilităților turistice ale țării noastre, la menținerea turismului românesc la un nivel scăzut, în ultimă instanță la insucces pe piața externă.

NOUA formă de organizare a turismului nostru, investițiile acordate pentru creșterea bazei materiale, atenția care se acordă tot mai mult îmbunătățirii și diversificării serviciilor turistice, pregătirea personalului care să corespundă tuturor cerințelor moderne pentru o asemenea activitate, o propagandă turistică internă și externă, eficientă și bine dirijată, experiența acumulată pînă acum în acest sector, ne dau dreptul să considerăm că perioada cincinalului 1971—1975 înseamnă consolidarea pozițiilor României, în turismul internațional.

Dorel FILIPESCU

←

produse să fie mai scăzute decît a celor pe care le înlocuiesc, iar acestea să aibă aceeași valoare de întrebuințare, mai mare sau mai scăzută. Întotdeauna însă cînd se judecă eficiența economică a unui nou produs trebuie să se aibă în vedere pe lîngă costuri și valoarea lui de întrebuințare. Comportamentul lui în exploatare comparativ cu vechiul produs. Atragerea economiștilor în activitatea institutelor și centrelor de cercetare și proiectare, în așa fel încît, alături de specialiști, să participe la stabilirea opțiunilor pentru anumite soluții tehnice, să-și spună cuvîntul asupra laturii economico-financiare, consider că este un lucru strict necesar.

● **Mihai CRISTESCU**: — Într-adevăr, prețul constituie adeseori o frînă în asimilarea unor produse noi. **Avînd stabiliți anumiți indicatori de plan** — de exemplu nivelul de cheltuieli la 1000 lei producție-marfă — **întreprinderea nu este tentată să asimileze produse noi, deoarece creșterea ponderii acestora poate greva asupra situației ei economice.** Pentru a se înlătura această stare de lucruri, sugerez posibilitatea stabilirii, la produsele noi realizate și date pe piață în primul an, a unor indicatori economico-financiari stimulatorii; concomitent, credem că ar putea fi redus nivelul beneficiului la produsele care depășesc 4—5 ani de fabricație fără a fi modernizate sau înnoite.

Folosirea unor pîrghii de stimulare, pe deoparte, și de penalizare, pe de altă parte, se impune cu acuitate, constituind un mijloc principal de a determina întreprinderile să mențină produsele la un anumit nivel tehnic și să scurteze ciclul de înnoire și modernizare.

● **Aurel BĂNCILĂ**: — Sînt întru totul de acord cu punctul de vedere exprimat de tovarășul Cristescu. Dar în ce privește nivelul prețurilor produselor noi, va trebui să facem mai mult. Să nu uităm că noțiunea de „competitivitate" comportă analiza comparativă atît a performanțelor noilor produse, cît și a prețurilor de achiziție. În anii din urmă, de cîte ori a fost vorba să asimilăm un produs nou am analizat foarte amănunțit nu numai performanțele mașinii, ci și nivelul de eficiență al acesteia la beneficiar, în comparație cu modelul vechi.

Avem astăzi de-a face cu situații complet noi, cînd unele produse cu prețuri mai ridicate decît tipurile vechi, au performanțe îmbunătățite în exploatare, care permit beneficiarilor să realizeze mari economii; sînt și produse cu performanțe diminuate pe care furnizorul le livrează la prețuri mai reduse, fapt care de asemenea avantajează pe beneficiar. **În fiecare caz în parte este nevoie de calcule fundamentate** — și aici economiștii trebuie să-și spună cuvîntul — **pentru ca variantele de produse ce le realizăm să fie deopotrivă avantajoase atît pentru furnizori, cît și pentru beneficiari.**

● **Mihai CRISTESCU**: — Aș vrea să menționez cazul produselor noi realizate în cooperare între mai multe centrale industriale sau întreprinderi. Fiecare unitate adaugă la prețul de cost al elementului pe care îl livrează rata sa de rentabilitate. Întreprinderea care livrează produsul finit întîmpină mari greutăți, întrucît cheltuielile însumate, cu toate adaosurile de la colaboratori, fac ca noul produs să înglobeze, de exemplu, beneficii la beneficii și alte adaosuri nejustificate.

Socot că trebuie pus la punct sistemul de calcul și, în funcție de nivelul costurilor reale, fiecare unitate colaboratoare să fie cointeresată să realizeze, cu cheltuieli cît mai reduse, noile produse.

● **Ion CRIȘAN**: — *Diversitatea de probleme ridicate în discuția noastră ar putea să facă — fiecare în parte — obiectul unei dezbateri separate. Sintetizînd, cred că nu trebuie să uităm* **caracterul obiectiv** *al greutăților pe care le au de întîmpinat întreprinderile în acțiunea de asimilare și modernizare a produselor. Aceste greutăți nu pot fi trecute cu vederea și ele se amplifică atunci cînd — în loc de a lucra pe bază de licențe — punem în practică concepția proprie, care tinde să devină preponderentă în ultimii ani în activitatea noastră.*

Este însă un fapt că — în actuala etapă de dezvoltare a industriei noastre constructoare de mașini — **dispunem de mijloacele necesare învingerii acestor greutăți.** *Avem o bază puternică de cercetare: institute și centre de cercetare-proiectare, centre regionale de dezvoltare, care și-au însușit o bogată experiență. La nivelul centralelor industriale, directorii tehnici de resort au ca principală sarcină conducerea programelor de cercetare-dezvoltare din profilul uzinelor.*

În acest context, trebuie subliniată opinia exprimată unanim asupra posibilităților de **a reduce ciclurile de asimilare printr-o organizare corespunzătoare a acestei activități.** *Trebuie reținută ideea tovarășului Popa că în fond problema ciclului este subordonată celei de* **demarare din timp a lucrărilor de cercetare-dezvoltare.** *De aici cerința ca activitatea de modernizare a producției să aibă un* **caracter permanent,** *necesitatea* **perfecționării modului în care facem selecția programelor,** *în funcție de eficiență și de solicitările economiei.*

A reieșit din discuții că **timpul scurt de răspuns între idee și realizare, caracterul continuu al activității de cercetare-dezvoltare în fiecare domeniu, reprezintă factori activi de stimulare a activității de creație tehnică.** *Într-adevăr, faptul că întregul colectiv al unei întreprinderi constată că poate obține beneficii suplimentare, producție peste plan asimilînd un produs nou într-un timp scurt, va determina acest colectiv să sprijine mai mult, să impulsioneze activ munca de cercetare din laborator și de la planșetă. Dar pînă la recoltarea beneficiilor, trebuie rezolvate numeroase probleme: prototip, scule, import, aprovizionare etc. etc. Rezolvarea acestora depinde în cea mai mare parte tot de întreprindere. Iată, deci, că* **mobilizarea în jurul sarcinii de înnoire a producției trebuie să afecteze întregul colectiv de lucrători din întreprindere.**

Numeroase propuneri de măsuri s-au referit la problema amplă a indicatorilor economici, care trebuie să reflecte mai bine efortul de înnoire a sortimentelor. Cred că s-ar putea rezuma intervențiile tovarășilor în ideea că actualii indicatori de planificare nu acționează în direcția stimulării înnoirii producției. **Indicatorul de „pondere a produselor noi",** *despre care s-a vorbit, introdus în urmă cu doi ani, are numai un caracter statistic.* **El măsoară, înregistrează unele rezultate, dar nu e suficient de concludent** *pentru ca pe baza lui să crească sau să scadă, de exemplu, salariul directorului sau cîștigul întregului colectiv al întreprinderii. Așa cum am mai susținut și altă dată,* **consider necesar ca stimularea pentru înnoirea producției să rezulte din interpretarea corectă a acelor indicatori de bază care servesc pentru aprecierea întregii activități a întreprinderii.** *Economiștii ar trebui să contribuie mai mult pentru elaborarea unor soluții corespunzătoare în această direcție.*

Personal repet unele idei directoare, parțial formulate de antevorbitori: **nivele de prețuri diferențiate** *pentru produse noi și produse depășite; introducerea* **„primei de beneficii"** *pentru produsele noi și a* **„penalizării"** *pentru produse depășite; creșterea mai rapidă a salariilor în uzinele a căror dinamică de producție este mai accentuată;* **planificarea pe termen lung** *a fondului de salarii cu posibilitatea pentru întreprindere de a distribui salariaților o parte din economiile realizate prin asimilarea de produse noi sau modernizarea produselor.*

În dezbatere au fost exprimate o serie de păreri în legătură cu **prețurile.** *Nu îmi propun să dau soluții la această problemă. Totuși, socot că prețurile la produsele noi trebuie să reprezinte o anumită strategie. Cînd am vrut — de exemplu — să promovăm folosirea unor materiale electroizolante moderne în construcția de mașini electrice, am stabilit pentru aceste materiale noi prețuri, relativ reduse în comparație cu cele vechi. În acest fel, uzinele producătoare de motoare s-au grăbit să asimileze tipuri noi de motoare, cu economii mari de materiale active — oțel și cupru. După cîțiva ani, cînd familiile de motoare noi erau bine introduse, iar performanțele lor bine apreciate, prețurile materialelor izolante au fost corectate la nivelul valorii lor reale. Pe ansamblul departamentului, s-au realizat în acest fel beneficii însemnate. În general, apreciez că* **strategia prețurilor trebuie să aibă în vedere stimularea realizării de produse noi,** *sub multiplele sale aspecte.*

Discuția s-a referit și la **alte probleme cu caracter pur economic.** *Astfel, s-a susținut, pe bună dreptate, nevoia de a calcula cît mai bine efectul economic al asimilării unui produs nou, în ideea de a nu lansa în fabricație decît produse „eficiente". Această* **eficiență nu trebuie determinată numai la producător, ci și la nivelul întregii economii.** *Poate că asimilarea unui motor electric special nu e „rentabilă" pentru Uzina de mașini electrice din București, în schimb economia națională cîștigă enorm prin dotarea cu o macara de mare capacitate care nu se poate construi* **decît** *cu acest motor. Evident că, într-un astfel de caz, interesul particular al producătorului trebuie să cedeze în fața unui interes mai larg.*

RELAŢIA BANCĂ — INTREPRINDERE

CREDITARE DIFERENŢIATĂ ÎN RAPORT CU REZULTATELE ECONOMICO — FINANCIARE OBŢINUTE

DUPĂ CUM este cunoscut, Conferinţa Naţională din decembrie 1967 şi Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român au stabilit şi pentru sectorul bancar, importante sarcini menite să ducă la folosirea mai activă a creditului şi a decontărilor drept pîrghii de influenţare în gospodărirea cît mai raţională a fondurilor materiale şi băneşti încredinţate unităţilor economice. Documentele de partid stabileau drept un imperativ de prim ordin acela ca sistemul de creditare să fie suficient de suplu, dar şi ferm, să trateze diferenţiat unităţile în raport cu modul cum acestea îşi îndeplinesc sarcinile, cum îşi realizează indicatorii calitativi.

În trimestrul III/1970, au început a fi aplicate noile instrucţiuni de creditare şi decontări. Noul sistem de creditare a urmărit creşterea eficienţei economice şi gospodărirea raţională a fondurilor prin reducerea şi lichidarea imobilizărilor de fonduri.

Evoluţia creditelor acordate de Banca Naţională unităţilor economice din judeţul Timiş de la aplicarea noilor instrucţiuni şi pînă la finele anului 1971 — evoluţie pe care o redăm în tabelul nr. 1 — demonstrează cu prisosinţă creşterea rolului şi mai ales a eficienţei cu care au fost acordate mijloace băneşti în împrumut.

Din evoluţia nivelului de credite, luînd drept bază de comparaţie data de cînd s-a început aplicarea noilor reglementări, rezultă că per total (credite curente plus cele acordate pentru cauze nenormale) într-un an şi jumătate, creşterea a fost de numai 4,8% în timp ce producţia globală şi volumul desfacerii mărfurilor au crescut într-o proporţie mult mai mare. Trebuie reliefată, în mod deosebit, reducerea cu 57% a împrumuturilor acordate în condiţii restrictive fapt ce demonstrează, credem noi, interesul sporit pe care conducerile unităţilor economice l-au manifestat — în noile condiţii — faţă de problemele financiare.

Fireşte că rezultatele obţinute nu au venit de la sine: ele însumează eforturi şi acţiuni susţinute desfăşurate pe tot parcursul etapei analizate. Au fost unele unităţi care, în condiţii de creştere substanţială a planului de producţie au folosit la 31 decembrie 1971 credite mai mici sau cu puţin mai mari decît cele de la 30 iunie 1970 cum sînt, de pildă, fabricile „Solventul" şi „Azur", Uzinele Mecanice, Întreprinderea de Industrie Locală „Banatul" etc. Alte întreprinderi nu au dovedit aceeaşi grijă ca: „Electrobanat", „Electromotor", „Victoria" — din Timişoara, Industria Textilă Lugoj, Întreprinderea de Industrie Locală „Electrometal"-Timişoara şi altele. Fără îndoială că şi aparatul bancar îşi are partea lui de vină în creşterea creditelor într-o proporţie superioară creşterii sarcinilor de plan. Ne revine sarcina de a dovedi în viitor o exigenţă sporită şi o permanentă preocupare pentru dimensionarea tot mai judicioasă a volumului de credite ce se utilizează.

În general, de la aplicarea noilor instrucţiuni, evoluţia creditelor a fost normală, cu o tendinţă de permanentă îmbunătăţire cu excepţia a două etape care se cer a fi explicate. Creditele anormale au crescut mult în primul trimestru de aplicare a instrucţiunilor, ca urmare a cercetărilor făcute de aparatul de control bancar pentru identificarea activelor necreditabile şi canalizarea valorii acestora la credite restante, ca astfel, plecînd de la o bază cît mai reală, să se poată acţiona cu toată hotărîrea pentru lichidarea lor.

Creditele anormale au mai crescut şi în trimestrul III/1971 cînd majoritatea organelor noastre de control fiind antrenate în acţiunea de verificare a recalculării mijloacelor circulante nu au urmărit şi impulsionat, în suficientă măsură, unităţile economice să folosească judicios mijloacele de care dispun. S-a dovedit şi de această dată, că scoaterea inspectorilor bancari din sarcinile lor obişnuite are repercusiuni negative asupra procesului de creditare.

Avînd în vedere munca desfăşurată de colectivele Băncii Naţionale din judeţul Timiş, ţinînd seama şi de relaţiile avute cu unităţile economice, se pot desprinde cîteva constatări şi propuneri de care, eventual, să se ţină seama la definitivarea instrucţiunilor de creditare şi de decontări.

După părerea noastră, instrucţiunile în vigoare marchează un serios pas înainte spre perfecţionarea sistemului de creditare. În general, prevederile acestor instrucţiuni corespund cu sarcinile trasate sistemului bancar prin documentele de partid. Cadrul legal creat prin H.C.M. nr. 858/1970 şi tehnica stabilită prin instrucţiunile nr. 1 au determinat un plus de interes din partea cadrelor de conducere din unităţile economice şi a şi permis să se stabilească şi să se aplice măsuri adecvate pentru o mai bună gospodărire a mijloacelor materiale şi băneşti. Cifrele expuse dovedesc — cel puţin pentru judeţul nostru — că o asemenea concluzie este pe deplin valabilă. Nu trebuie însă, lăsat ca toate problemele mobilizării mijloacelor să fie rezolvate prin intermediul dobînzilor. Credem că trebuie prevăzute şi alte măsuri decît o dobîndă majorată pentru a determina unităţile economice să-şi regularizeze creditele anormale rezultate din depăşirea, pe timp de peste 15 zile, a limitei de creditare. Ca şi în trecut, şi pe parcursul etapei analizate, s-a dovedit, că dobînda nu constituie, în scopul arătat, un factor determinant, mai ales în situaţia actuală cînd între creditele neregularizate şi cele numite, poate impropriu, restrictive, există în nivelul dobînzii doar o diferenţă de 2%.

Lipsind deci mobilul economic era inevitabilă apariţia atitudinii de a se evita — uneori indiferent de metode — să se solicite şi să se utilizeze de către întreprinderi credite în condiţii restrictive care ar putea să ducă la răspunderi mult mai mari decît suportarea în preţul de cost a sporului de dobîndă între 10% şi 12%. Nu considerăm că există argumente de natură economică cu care să se poată susţine drept judicioasă rezistenţa unor conduceri de întreprinderi şi a forurilor lor tutelare să folosească astfel de credite, deşi ele restabilesc capacitatea de plată pe un timp care, în general, este suficient pentru a fi luate măsuri eficiente de reîncadrare în limita fondurilor atribuite.

Acestea şi alte consideraţii ne îndreptăţesc să susţinem, că este bună şi şi-a dovedit eficienţa măsura, practicată şi de sucursala noastră în executarea unor indicaţii de ordin general date de Centrala băncii, ca în a 16-a zi de la apariţia creditelor din depăşirea limitei de creditare să nu se mai acorde întreprinderii în cauză nici un fel de credite, indiferent de natura lor, să se suspende utilizarea cotei în afara ordinei de plăţi legale de 10% din încasări.

Apreciem că măsura luată s-a dovedit deosebit de eficace, dacă ţinem seama că de la sfîrşitul lunii septembrie 1971, cînd am pus-o în aplicare şi pînă la finele lunii ianuarie 1972, creditele din depăşirea limitei au scăzut cu peste 90%. Sîntem de părere că măsura relatată, concretizează practic tocmai indicaţia din documentele de partid ca relaţiile de credite dintre întreprinderi şi bănci să aibă o bază economică sănătoasă. Or, întreruperea unei creditări neraţionale şi reluarea ei în condiţii care asigură eliminarea neajunsurilor nu poate fi considerată decît o măsură judicioasă şi cu eficienţa economică.

Fără îndoială că mai sînt şi alte aspecte legate de procesul de creditare a economiei şi care, puse în discuţie, pot şi trebuie să contribuie la perfecţionarea activităţii de creditare în vederea utilizării tot mai raţionale a bunurilor încredinţate unităţilor economice.

Dumitru TERFALOAGĂ
director
Sucursala Timiş a Băncii Naţionale

Tabelul nr. 1

— în procente —

etapa			Împrumuturi curente	Împrumuturi restrictive	Total plasamente
1970	iunie	30	100	100	100
	septembrie	30	98,0	181,1	102,3
	decembrie	31	96,8	60,9	95,0
1971	martie	31	103,0	48,4	100,2
	iunie	30	103,8	53,3	101,2
	septembrie	30	106,1	115,4	106,6
	decembrie	31	108,1	43,0	104,8

ACORDURI, TRATATIVE, CONTACTE

3/III. ● La Berlin a fost semnat protocolul de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică între Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor al R. S. România şi Ministerul Agriculturii, Economiei Forestiere şi Alimentare al R. D. Germane, pe anul 1972. El prevede lărgirea colaborării directe dintre cele două ministere într-o serie de probleme, inclusiv efectuarea în comun a unor lucrări de cercetare ştiinţifică.

4/III. ● A fost semnat la Bucureşti, protocolul privind schimburile comerciale şi cooperarea economică pe anul 1972 între România şi Spania.

7—10/III. ● La Bucureşti s-au desfăşurat lucrările celei de-a şasea şedinţe a grupei de lucru româno-sovietice de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică în domeniul siderurgiei. La încheierea lucrărilor, a fost semnat un protocol privind planul de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică pe anul în curs între ministerele de resort.

4—11/III. ● Ţara noastră a fost vizitată de o delegaţie guvernamentală a Republicii Arabe Libiene, condusă de Abdel Salam Jalloud, membru al Consiliului Comandamentului Revoluţiei din Libia, ministrul economiei, industriei şi finanţelor. În cursul convorbirilor cu delegaţia română, condusă de Ion Păţan, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, ministrul comerţului exterior, au fost discutate probleme privind relaţiile dintre cele două ţări, extinderea schimburilor comerciale şi a cooperării economice şi tehnice, pe baza avantajului reciproc.

11/III. ● La Santiago de Chile a fost semnat un contract în baza căruia România va livra Republicii Chile un număr important de tractoare şi pluguri.

11/III. ● La încheierea vizitei făcute în Polonia de o delegaţie a Ministerului Industriei Chimice din România, condusă de ministrul Mihail Florescu, a fost semnat un protocol de colaborare economică şi tehnică pe 1972. Cele două părţi au discutat probleme legate de specializarea în producţia unor articole chimice (coloranţi, auxiliare textile, medicamente, pesticide), de colaborarea în producţia de utilaje chimice, piese de schimb şi în realizarea de reparaţii capitale, fiind stabilite şi o serie de obiective concrete.

NOI ACTE NORMATIVE

● Prin Instrucţiunile nr. 6/1971 se prevede că asigurarea prin efectul legii a călătorilor pentru cazurile de accidente nu se aplică în transporturile efectuate de organizaţiile socialiste cu autovehicule proprii, pentru personalul propriu, în baza obligaţiilor contractuale de muncă, fără plata transportului sau numai cu plata carburanţilor. În asemenea situaţii instrucţiunea recomandă organizaţiilor socialiste să încheie cu direcţiile judeţene ADAS şi direcţia ADAS a municipiului Bucureşti, contracte de asigurare în baza Regulamentului nr. 8/1965 privind asigurarea facultativă de accidente a persoanelor transportate cu autovehiculele organizaţiilor socialiste la şi de la locul de muncă, aprobat prin ordinul M.F. nr. 421/1965.

● La 16 martie 1972 a intrat în vigoare Legea nr. 19 cu privire la regimul preţurilor şi tarifelor, publicată în Bul. oficial nr. 154 din 16 decembrie 1971; fac excepţie prevederile: art. 5 privind taxa asupra fondurilor şi terenurilor; art. 12—15 referitoare la determinarea beneficiului; art. 26 privind condiţiile de franco; aceste prevederi se vor aplica o dată cu reaşezările de preţuri. Pe data intrării în vigoare a acestei legi se abrogă: Decretul nr. 172/1953 pentru reorganizarea regimului de stabilire a preţurilor şi art. 2 lit. h şi i, precum şi art. 3 lit. b din H.C.M. nr. 2503/1969 privind stabilirea şi sancţionarea contravenţiilor la regulile generale de comerţ.

ANIVERSAREA SEMICENTENARULUI U.T.C.

O FORȚĂ REMARCABILĂ A CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE

„În anii socialismului, ca rezultat al dezvoltării economiei, învățămîntului, științei și culturii, al uriașei activități educative desfășurate sub conducerea partidului, în patria noastră s-a format un tineret cult, profund devotat partidului, poporului, cauzei socialismului, hotărît să-și închine întreaga putere de muncă, cunoștințele înfăptuirii vastului program de edificare a orînduirii noi, de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor".

NICOLAE CEAUȘESCU

DESCHIDERE SPRE EDUCAȚIE ȘI PERFECȚIONARE

PRECIZAREA rolului U.T.C. ca factor de acțiune educațională în societatea socialistă multilateral dezvoltată, presupune, în primă instanță definirea relației dintre activitatea și acțiunea forțelor sociale.

În societatea socialistă multilateral dezvoltată, sinteza dialectică dintre activitatea socială și acțiunea socială este înfăptuită prin rolul conducător al partidului. Partidul exercită o conducere politică științifică, orientînd acțiunile claselor și grupurilor sociale aliate spre o multilaterală dezvoltare. Centru vital al sistemului politic socialist, partidul cuprinde în sfera sa de activitate ansamblul tuturor forțelor sociale, operînd o diferențiere a funcției acestora. Ca detașament social ce îndeplinește o astfel de funcție specifică, tineretul prezintă și o formă politică proprie de organizare, U.T.C., care se constituie — așa cum este prevăzut în Statutul U.T.C. — drept principala rezervă a Partidului Comunist Român, ajutorul său în educarea comunistă a tineretului, în mobilizarea lui la lupta întregului popor pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru realizarea scopului fundamental al partidului — construirea societății comuniste, desfășurîndu-și întreaga activitate sub nemijlocita sa conducere.

P.C.R. concepe societatea socialistă multilateral dezvoltată ca un stadiu de maturizare al orînduirii socialiste din țara noastră, caracterizat prin deosebita dezvoltare a forțelor de producție, prin progresul susținut al științei și culturii, adîncirea democrației politice și economice, valorificarea superioară a capacităților creatoare ale întregului popor.

Angajat în procesul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, tineretul comunist își făurește o trăsătură specifică — efervescența creatoare, elanul și dinamismul acțiunilor desfășurate — materializate în uriașe investiții de energie și inteligență în opera de prospectare și redimensionare a prezentului și viitorului. Cuprinși încă în procesul de informare și formare educațională, tinerii sînt deja angrenați în opera efectivă, concretă, de edificare a societății, de producere a bunurilor materiale și spirituale. Astfel, tineretul poate fi caracterizat ca o categorie socială nodală, o categorie specifică, definită prin procese caracteristice. Pregătindu-și integrarea în structurile sociale, tinerii, în același timp sînt incluși și participă efectiv la activitatea socială. Pregătind noul contingent de cetățeni activi, societatea îl înregimentează deja în luptă, acest din urmă fenomen fiind el însuși o excelentă metodă de pregătire.

Dacă acceptăm un „spațiu de acțiune al omului tînăr", putem considera că integrarea sa cît mai armonioasă în „spațiul social general" se realizează prin dinamica structurii organizației sale politice, U.T.C., deoarece, dacă în general un ansamblu de acțiuni sociale dispune de un mecanism de autocontrol și reglare, totalitatea acțiunilor omului tînăr prezintă și un organism special (am numit organizația comunistă a tineretului) care își asumă în mod manifest rolul pregătirii unor forme optime de acțiune. Acționînd în prezent, tineretul comunist se pregătește pentru acțiunile viitoare, își modelează propriile modalități de acționare; acțiunile prezente sînt controlate și modelate sintetic de către U.T.C., act săvîrșit în virtutea unor modele sociale unanim acceptate. Tinerii acționează, dar în același timp, își educă potențele acționale, proces care constituie rolul primordial al U.T.C. — educația în și pentru acțiune.

Dicționarul de etică pentru tineret caracterizează educația ca fiind un fenomen social special organizat, prin intermediul căruia are loc transmiterea valorilor create de omenire și a experienței social-istorice asupra individului, cu scopul de a-l pregăti pentru viața socială. Operînd o distincție între influența educativă a societății și educație ca fenomen social distinct și organizat, este necesar să remarcăm unitatea lor de esență și funcții sociale, căci educația în ansamblul ei realizează transmiterea experienței sociale și a valorilor existente de la societate la individ. Aceste două trasee educaționale direcționează, atît prin factorii de educație, cît și prin subiectul educației, spre o a treia posibilitate - autoeducație. Sinteza operațională educație - autoeducație se realizează cu precădere în societatea socialistă multilateral dezvoltată în condițiile căreia apare procesual o convergență a tuturor factorilor educativi, fapt care sporește eficiența fenomenului social organizat al educației.

În raport cu masa membrilor săi, U.T.C. își explicitează acțiunea educațională prin: creșterea participării tineretului la activitatea productivă și la conducerea societății (educarea prin și pentru muncă); educarea patriotică și politico-ideologică a tineretului; educarea cultural-științifică și moral-cetățenească.

Aceste forme de educație le putem asimila unor acțiuni-linii din intersecția cărora iau naștere acțiuni-plan (de exemplu, educația patriotică prin muncă, forme superioare de divertisment prin contact cu valorile autentice ale culturii etc.). La rîndul ei, corelarea planurilor de acțiune realizează un spațiu de acțiune care, în domeniul de referință echivalează cu opera general educativă. Aceasta din urmă dobîndește în societatea socialistă multilateral dezvoltată un puternic caracter politic. Nu numai că sporește ponderea educației politice nemijlocite, dar și celelalte forme de educație se realizează prin prisma politicului. Această caracteristică izvorăște din imperativele unei societăți, dezvoltate pe repere multiple și își găsește instrumentul de realizare prin acțiunea conjugată a partidului și a U.T.C.

Acțiunea educațională desfășurată de U.T.C. tinde să racordeze tineretul la un model social de activitate practică, conturat pe două dimensiuni (tipuri-educaționale):

1. — **structuri sociale deja existente** ce se cer asimilate și dezvoltate de tineret;

2. — **structuri ale viitorului social**, concepute în sensul perpetuării în forme optime a structurilor existente, cît și în sensul realizării unor structuri noi.

Aceste tipuri, înglobate educației sociale care, în raport cu educația în general, se constituie drept categorii educaționale, prezentînd o sinteză dinamică cu însăși reperele de realizare ale educației în general, pe care convenim a le numi trasee educaționale. Într-o succintă enumerare, acestea sînt:

A. influența educativă a societății;

B. educația în forme instituționalizate, riguros definite (inclusiv definirea formelor de educare politică, sistem în care U.T.C., deține rolul de pîrghie primordială);

C. subiectivizarea formelor educaționale, nu atît prin trecerea lor într-un subiect, cît mai ales prin activizarea subiectului de educat, finalizată printr-o reciprocitate a sensurilor de acțiune educațională (de la societate către subiect și de la subiect către societate).

Cele 3 trasee educaționale prezintă o realizare practică prin utilizarea concomitentă a tipurilor educaționale. Dincolo de această trăsătură comună fiecare traseu posedă aspecte caracteristice ale modului său de ființare. Astfel, traseul A relevă cu precădere rolul Partidului Comunist Român care, coordonînd întreg ritmul de dezvoltare al societății își pune amprenta și asupra formelor de modelare educativă a tinerei generații, determinînd direct activitatea U.T.C.

Deși traseele B și C se realizează simultan și interdependent, cel de al doilea își reliefează specificitatea în forma unei autoeducații sociale ca modelare a propriei personalități — în raport cu un ideal — și a spațiului social imediat înconjurător. Este evidentă în același timp tendința tineretului de angajare pe coordonatele întregului spațiu social, societatea socialistă mutlilateral dezvoltată solicitînd o participare activă, extensivă și intensivă, a tuturor forțelor sociale.

Factor de puternică acțiune educativă, sursă de emisie a acesteia, organizația comunistă a tineretului capătă în același timp și statutul unui centru de recepție, caracteristică împlinită prin valorile receptive realizate în contact cu acțiunea educativă desfășurată de P.C.R.

Aceste două nivele, refuză situația unei dispuneri paralele prezentînd o intimă interpătrundere, U.T.C. realizînd statutul sintetic al unui complex educațional de emisie și recepție. Mai mult decît atît, U.T.C. este departe de a realiza din masa membrilor săi un conglomerat amorf, dispus în mod pasiv la administrarea unor precepte educaționale. Ca organizație revoluționară, prin excelență dinamică, ea creează o continuă deschidere a tineretului către educație, inițiază și modelează un ansamblu dinamic de disponibilități educaționale; departe de a fi un fenomen impus, educația este o realitate imperios cerută.

Educînd tineretul — de la deschiderea spre educație pînă la realizarea concretă a acesteia — U.T.C. își făurește un corolar al activității sale din „educația educatorilor", din opera propriei sale educații, prin contactul fertil cu experiența revoluționară a comuniștilor, a partidului, realitate ce corespunde îndemnului formulat de către tovarășul Nicolae Ceaușescu: **„Ei înșiși, tinerii, trebuie să acționeze cu toată fermitatea pentru lichidarea tuturor neajunsurilor din activitatea educativă; organizațiile lor trebuie să devină colective de luptă pentru educarea comunistă. Numai așa tineretul nostru, luîndu-și — ca să spun așa — soarta în propriile mîini și acționînd sub conducerea partidului, de pe poziții comuniste, își va aduce contribuția la dezvoltarea societății noastre".**

Mircea STOICA
Dumitru IACOB
asistenți,
Institutul Politehnic București

PARTICIPANT ACTIV LA CONDUCERE

SUBLINIIND CONCEPȚIA PARTIDULUI nostru privind locul și rolul tineretului în viața social-politică a țării, atragerea lui la conducere ca parte inseparabilă a democrației noastre socialiste, autorii prezintă succint momentele importante ale instituționalizării participării tineretului la conducerea vieții economice și sociale.

O analiză în 30 de unități industriale din Capitală permite autorilor să demonstreze cu exemple concrete cît de utilă este prezența reprezentanților tineretului în organele de conducere ale unităților economice. Aceeași analiză îi face pe autori să ajungă la concluzia că responsabilitatea ce rezultă din participarea la conducere solicită din partea tinerilor o perfecționare continuă și multilaterală a pregătirii lor, înarmarea cu conceptele, tehnicile și metodele moderne ale științei conducerii.

PROGRAMUL FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE, elaborat de cel de al X-lea Congres al Partidului Comunist Român, pune în fața națiunii noastre socialiste obiective deosebit de importante privind construirea unei economii moderne, dezvoltarea cercetării științifice și a instrucției publice, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, statornicirea principiilor dreptății și echității sociale, perfecționarea relațiilor de producție și a organizării societății în ansamblul său.

Unul din obiectivele centrale cuprinse în acest program se referă la realizarea cadrului organizatoric care să permită participarea largă a maselor populare, a fiecărui cetățean, la viața politică, la rezolvarea treburilor obștești și la lărgirea libertăților publice, la adîncirea continuă a democrației socialiste. O atenție deosebită a fost acordată de către Partidul Comunist Român, forța politică conducătoare în Republica Socialistă România, atragerii la conducerea vieții politice a țării a tineretului.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, asigurarea participării tuturor categoriilor de tipuri alături de ceilalți oameni ai muncii, la elaborarea și înfăptuirea hotărîrilor partidului și statului, la conducerea țării este o latură esențială, inseparabilă, a întregii noastre democrații. Aceasta permite îmbinarea strînsă în viața socială a experienței și maturității celor mai vîrstnici cu elanul și calitățile tineretului.

Un prim pas important în instituționalizarea participării tineretului la conducerea vieții social-politice a țării l-a constituit faptul că începînd cu anul 1967, după Plenara C.C. al P.C.R., primul secretar al Uniunii Tineretului Comunist este membru al guvernului, iar reprezentanții UASR participă intens la activitatea senatelor și consiliilor universitare. După Congresul al IX-lea al U.T.C., conform indicațiilor conducerii superioare de partid, s-a extins participarea tineretului prin reprezentanții lor în consiliile populare, în organele de conducere colectivă din întreprinderi, centrale, instituții, școli profesionale, licee, în consiliile cooperativelor agricole de producție și intercooperatiste etc.

Dreptul de participare la conducerea economiei înseamnă pentru tineri o răspundere deosebită pentru înfăptuirea politicii partidului și statului în diverse ramuri și domenii de activitate. Pentru a explica mai bine această idee, să ilustrăm cîteva din formele de participare a tineretului muncitoresc la conducerea economiei.

În primul rînd, prin prezența de drept în comitetele și consiliile oamenilor muncii a secretarului organizației U.T.C. În al doilea rînd, cunoscîndu-se faptul că în majoritatea unităților socialiste de stat tineretul are o pondere însemnată și deci printre reprezentanții oamenilor muncii în comitete și consilii, își găsesc locul și cei mai buni tineri din colectivele respective (Tricodava, I.P.R.S.-Băneasa, Automatica, Uzina Mecanică Fină). Și, în al treilea rînd, tineretul poate participa la viața economică și social-culturală, prin activitatea intensă ce o desfășoară în cadrul adunărilor oamenilor muncii sub forma intervențiilor, a propunerilor și sugestiilor ce le formulează.

La acestea mai amintim posibilitatea participării tineretului prin reprezentanți în comitetele de cetățeni, echipe de control obștesc, și cea a participării directe la adunări populare, consfătuiri, frecvente întîlniri ale conducătorilor de partid și de stat cu muncitori, țărani, intelectuali, care sînt tot atîtea ocazii pentru realizarea unui dialog viu și permanent, pentru strîngerea legăturilor între mase și partid. O imporanță crescîndă revine presei, radioului, televiziunii, prin intermediul cărora un număr tot mai mare de cetățeni tineri participă la dezbaterea unor probleme de interes obștesc, se pronunță în legătură cu problemele politicii interne și externe, își exprimă părerile, fac propuneri, își marchează prezența activă în elaborarea și aplicarea hotărîrilor de interes local sau republican

Care trebuie să fie contribuția secretarilor U.T.C. și a reprezentanților salariaților tineri la activitatea organelor de conducere colectivă din întreprinderile socialiste de stat? Încadrîndu-se în prevederile și atribuțiile înscrise în lege, ei pot și trebuie să aducă în dezbaterea acestor organisme preocupările tineretului, doleanțele lor privind condițiile de muncă și viață. Pot și trebuie să ridice de asemenea probleme legate de asigurarea unei baze materiale corespunzătoare pentru înfăptuirea educației politico-ideologice a tinerilor, pentru petrecerea de către aceștia a timpului liber în mod recreativ-instructiv.

Pentru a ilustra cum s-a manifestat și se manifestă participarea tineretului muncitoresc la conducerea unităților din care fac parte, vom prezenta cîteva modalități rezultate din activitatea organizațiilor U.T.C. din întreprinderile industriale din Capitală.

Trebuie precizat că tineretul, direct sau indirect a participat întotdeauna cu toată răspunderea la întreaga viață politico-economică și socială a țării. Întotdeauna tinerii muncitori au ridicat și transmis conducerilor întreprinderilor, prin organizația lor revoluționară, numeroase propuneri, sugestii, sesizări care ținteau perfecționarea activității sau condițiilor de muncă și de viață ale tinerilor.

Instituționalizarea participării lor la conducere asigură acum o prezență mai organizată, o creștere a rolului și locului pe care organizația U.T.C. îl ocupă în angrenajul complex al conducerii vieții economice și sociale. Propunerile reprezentanților tineretului sînt mai fundamentate, mai bine înțelese și se bucură de mai mare atenție din partea organelor de conducere din unitățile economice.

Dintr-un studiu făcut în 30 de întreprinderi din Capitală a rezultat participarea efectivă a secretarilor U.T.C. la cea mai mare parte a problemelor înscrise pe ordinea de zi a lucrărilor comitetelor oamenilor muncii, aceștia demonstrînd o bună cunoaștere a problemelor economice și sociale ale întreprinderilor respective. Reprezentanții tineretului au ridicat în fața organelor de conducere ale unităților economice din care fac parte probleme privind: integrarea tineretului în procesul de producție; calificarea și ridicarea calificării; întărirea disciplinei în procesul de producție; educarea în spirit muncitoresc a tineretului; dezvoltarea tradițiilor muncii voluntar-patriotice; extinderea șantierelor tineretului; declanșarea unor acțiuni pentru însușirea științei și tehnicii moderne.

Iată cîteva propuneri concrete ale reprezentanților tineretului, care au fost analizate și adoptate de comitete ale oamenilor muncii: înființarea unui atelier școală dotat corespunzător și a unui vestiar pentru elevii cursurilor de calificare (CIUTAC); organizarea unor cursuri de ridicare a calificării profesionale (Electrofar); promovarea cadrelor tinere bine pregătite în funcții de conducere (Tehnometalica); preluarea de către tineri a întregii activități de gospodărire, înfrumusețare și întreținere a spațiilor productive și a curții interioare a întreprinderii (FMUAB, Uzina de utilaj chimic Grivița Roșie).

Ca o experiență pozitivă relevăm generalizarea sistemului informațional propriu prin care conducerea organizației U.T.C. cunoaște lunar situația disciplinară și profesională a participării tineretului în procesul de producție. Acest sistem permite direcționarea și intervenția operativă pe baza cunoașterii precise a faptelor, acționîndu-se asupra cauzelor eventualelor neajunsuri.

Analiza noastră a evidențiat însă că nu peste tot este fructificat în suficientă măsură acest imens potențial al tineretului în soluționarea problemelor cu care sînt confruntate conducerile de unități economice. Nu peste tot propunerile tinerilor primesc răspunsuri concrete la toate problemele ridicate, la propunerile făcute.

Trebuie să observăm de asemenea că se face resimțită nevoia ca organele de conducere ale organizațiilor U.T.C., tinerii în genere, să stăpînească în mai mare măsură știința conducerii, să fie înarmați cu metodele moderne de conducere și organizare, să dea dovadă de receptivitate maximă față de tot ceea ce este nou și valoros, de spirit combativ față de fenomenele negative.

Problema cheie după părerea noastră, atunci cînd ne gîndim la participarea tinerilor la conducere, la capacitatea lor de a interveni cu promptitudine și eficiență în diverse compartimente care privesc conducerea, este pregătirea multilaterală a fiecăruia. O asemenea pregătire care să formeze un om nou, deosebit, un om cu un profil complex, cu un ideal de viață bine conturat, un ideal social care să-l ajute pe fiecare, permanent, să se verifice în raport cu ceilalți, cu colectivitatea din care face parte. Și, nu se poate spune că tineretul nostru nu are posibilități create în acest sens. Dimpotrivă, partidul și statul nostru au creat un cadru deosebit de eficient pentru educarea și formarea multilaterală a tinerei generații.

Experiența istorică și practica confirmă că dezvoltarea tineretului țării noastre, afirmarea și participarea sa tot mai frecventă la întreaga viață socială, reprezintă o realitate vie a vieții noastre social-politice, un factor important al progresului continuu al patriei, pe calea construirii societății socialiste multilateral dezvoltate.

Dumitru GHEORGHIȘAN
prim-secretar al Comitetului Municipal București al U.T.C.

Gheorghe IOVAN
lector universitar, Academia „Ștefan Gheorghiu"

Marin VOINEA
șef de secție, Comitetul Municipal București al U.T.C.

RESPONSABILITATE ANGAJATĂ

PORNIND de la faptul că educarea comunistă a tineretului se realizează înainte de toate prin muncă, în lupta plină de abnegație pentru edificarea socialismului, organizațiile U.T.C. de pe meleagurile brașovene, conduse și îndrumate de partid, au desfășurat și desfășoară, o activitate intensă, pentru dezvoltarea la tineri a conștiinței înaltei răspunderi ce le revine, de a contribui cu toate puterile și entuziasmul tineresc la realizarea sarcinilor stabilite de partid. Astfel, tineretul din județul Brașov încadrat în eforturile întregului popor pentru realizarea unei economii dinamice, moderne, aducîndu-și contribuția la realizarea an de an, lună de lună a planurilor.

Organizațiile U.T.C. au asigurat însușirea de către tineri și mobilizarea acestora la realizarea planului cincinal 1971—1975, devize ca: „Vom munci mai mult și mai bine pentru cincinal", „Nici un absent, nici o întîrziere", devenind adevărate chemări de muncă și luptă, la care tineretul din toate întreprinderile a răspuns cu entuziasm și abnegație.

Continuînd tradițiile muncii voluntar-patriotice, tinerii români, maghiari, germani din Țara Bîrsei și a Făgărașului au lucrat cu hărnicie la realizarea conductei magistrale de gaz metan spre Moldova și a Triajului Brașov, la înălțarea orașului Victoria și a Teatrului de Stat din Brașov, la construcția telefericului de pe Clăbucet-Predeal, a drumului nou spre Poiana Brașov, la modernizarea drumului național Bran-Cîmpulung Muscel, la construcția stadionului municipal din Brașov și alte obiective industriale și social-culturale, încredințate de partid tineretului, numeroase documente oficiale confirmînd și stînd mărturie activității rodnice desfășurate de tineretul brașovean în frunte cu uteciștii.

O activitate rodnică au desfășurat brigăzile de producție ale tineretului și posturile U.T.C.-iste de control din întreprinderile orașului Brașov, activitate apreciată la conferințele pe țară, plenarele și congresele U.T.C.

Totodată, folosind cu pricepere formele de activitate specifice tineretului, organizațiile U.T.C. din județul nostru au reușit să sporească aportul tineretului la realizarea sarcinilor de plan. În colectivele de tineri de la uzinele „Tractorul", „Steagul roșu" și „Rulmentul" din Brașov au apărut inițiative valoroase cum ar fi: „La fiecare fază și operație o înaltă tehnicitate", „Eu produc, eu controlez, eu răspund" și „Verificați-vă săptămînal cunoștințele profesionale!"

Tineretul brașovean a dat dovadă de multă inițiativă și creativitate în organizarea unor concursuri profesionale, olimpiade pe meserii, cu puternic ecou în masa de tineri din uzine, din fabrici și șantiere de construcții. Trebuie spus că, certificatul de naștere al multor inițiative ale tineretului, generalizate apoi la nivelul întregii țări, s-a semnat la Brașov: olimpiada strungarului, olimpiada tînărului șofer — „Stăpîn pe volan", „Meseria — brățară de aur", concursul „Tineri, respectați N.T.S.?", „Să lucrăm o zi pe lună cu scule economisite", „Fiecare Kw și Kcal — sursă de economie", și „Ordinea, frumosul și curățenia în munca de fiecare zi".

Dorința tinerilor de a contribui la modernizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor, la acțiunea de autoutilare, precum și la mișcarea de invenții, inovații și raționalizări a dus la apariția primului cerc de creație tehnico-științifică a tinerilor ingineri și tehnicieni, la Uzina „Tractorul" în anul 1966. Astăzi, își desfășoară activitatea la nivelul județului 14 cercuri, cu un efectiv de aproape 400 tineri specialiști, cercuri capabile să-și spună cuvîntul în marile probleme pe care le ridică industria socialistă. La sfîrșitul anului 1971, economiile realizate în urma aplicării unor inovații și raționalizări se cifrau la 11,6 milioane lei. În raportul la Congresul al IX-lea al U.T.C. se sublinia că: „Un larg ecou au avut... sesiunile tehnico-științifice și cercurile tinerilor specialiști organizate în... Brașov". La conferința organizației județene U.T.C. Brașov din decembrie 1968, în cuvîntul de salut adresat participanților se arăta că 40% din forța activă de muncă a județului o reprezintă tineretul. Comitetul județean de partid Brașov dînd o înaltă apreciere activității depuse de tinerii din întreprinderile industriale, de pe șantierele de construcții, din agricultură, din instituțiile de știință, cultură și artă, școli și facultăți.

Am dori să subliniem că experiența noastră confirmă, înainte de toate, că atitudinea socialistă față de muncă este o manifestare practică a devotamentului față de cauza socialismului, este în primul rînd un fapt politic. Transformarea caracterului muncii în condițiile socialismului, îi conferă acesteia o înaltă semnificație morală, umanistă. Formarea unui tineret însuflețit de înaltul sentiment al îndatoririlor sociale, constituie o condiție obligatorie a progresului social. Acest lucru este imposibil fără o cultură generală, fără o cultură politică, care să ducă la însușirea de către tineri a ideilor comuniste și transformarea acestora în convingeri puternice, în atitudini înaintate, militante, fapt ce se exprimă în activitatea practică de zi cu zi, în spiritul de responsabilitate și angajare activă a tineretului brașovean în efortul constructiv al poporului nostru.

Realizările obținute de organizația U.T.C.-Brașov, demonstrează încă odată atașamentul tineretului brașovean, ca de altfel a întregului tineret din România, față de partid, față de organizația sa revoluționară.

Responsabilitatea angajată față de sarcinile, rolul și atribuțiile sporite ale U.T.C. în etapa construirii societății socialiste multilateral dezvoltate demonstrează încă odată valabilitatea cuvintelor rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la aniversarea inaugurării primelor șantiere naționale ale tineretului: **„Știm că cei care vor veni după noi sînt urmași demni ai uteciștilor, ai comuniștilor, că ei vor ține sus făclia comunismului, a libertății și independenței patriei noastre".**

Cornel SANDRU
Dumitru CORBU
Comitetul județean Brașov al U.T.C.

UTILIZAREA TIMPULUI LIBER ȘI INTEGRAREA SOCIALĂ

TIMPUL LIBER contribuie la realizarea integrării sociale a tînărului prin specificul pe care le prezintă activitățile sale subsumate în funcție de care se formează personalitatea multilaterală a tînărului.

Prin funcția lor formativ-informativă, politică și educativă, activitățile din timpul liber oferă posibilitatea ridicării nivelului de cunoștințe generale și de specialitate, contribuind la formarea concepției despre lume și viață, la însușirea normelor etice și a principiilor politice ale societății noastre, la dezvoltarea conștiinței socialiste.

Analiza rezultatelor unei anchete, efectuată în 1969 de către Direcția Centrală de Statistică, relevă unele aspecte deosebit de interesante, legate de utilizarea timpului liber al tinerei generații, ca unul din factorii integrării sociale a acesteia.

Datele cuprinse în tabel arată că o parte însemnată a timpului liber al tineretului salariat este dedicată continuării studiilor prin frecventarea școlilor de toate tipurile și toate gradele, pregătirea lecțiilor etc. Este normal ca timpul afectat acestor activități să difere în funcție de sex și vîrstă, dar ceea ce ni se pare extrem de semnificativ este faptul că la

Emilian GOLDSTEIN
cercetător științific principal

Camelia ZLATE
Argentina FIRUȚA
cercetători științifici

→

Utilizarea timpului liber pe forme de activități.

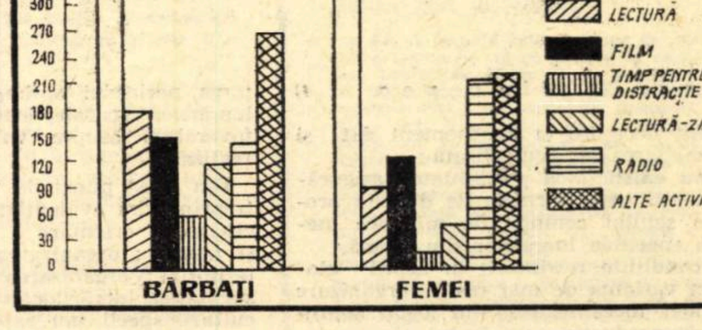

←

cei mai tineri salariați (cea din grupa de vîrstă 16—19 ani) dorința de a învăța se manifestă extrem de puternic, ocupînd aproape 1/3 din totalul timpului lor liber.

Trebuie afirmat că, cu aceeași putere se manifestă dorința de instruire la tinerii în vîrstă de 20—24 ani. În acest stadiu, de obicei tinerii își încheie — în cea mai mare măsură — procesul instruirii prin școală, continuînd să frecventeze, fie cursuri post liceale, fie cursuri de perfecționare a calificării profesionale la locul de muncă (școli de maiștri, cursuri de reciclare profesională etc.).

Aceste afirmații pot fi susținute și cu datele obținute în anchetele pe care le-a efectuat Centrul de cercetări sociologice în vara anului 1970 și în anul 1971 la: Uzinele 23 August, Filatura Românească de bumbac și Trustul 1 Construcții-Montaj București, cu care prilej s-a constatat că la întrebarea: doriți să vă continuați studiile, au răspuns afirmativ 85% din tinerii anchetați.

În condițiile revoluției științifice și tehnice și a exploziei informaționale care caracterizează societatea contemporană se impune necesitatea însușirii ultimelor cuceriri ale științei de către toți oamenii. Cu atît mai mult tineretul, care prin specificul vîrstei prezintă o receptivitate sporită față de nou, afectează un timp sporit din bugetul său de timp dezvoltării sale multilaterale. Condițiile multiple de instruire și de informare create de societatea socialistă oricărui tînăr, precum și stimulentele morale și materiale oferă posibilitatea pregătirii, afirmării și participării eficiente pe toate palierele vieții sociale.

Cercetarea pe bază de contract pe care colectivul nostru a întreprins-o la Uzina „23 August" pe problema: „Bugetul de timp al salariaților; influența timpului extraprofesional asupra productivității muncii", a ocazionat, printre altele, și investigarea unor aspecte ale problematicii de care ne ocupăm.

Așa cum apare din graficul numărul 1 urmărind anatomia timpului liber ca timp destinat dezvoltării intelectuale și fizice, recreării și destinderii, observăm că timpul afectat emisiunilor TV și lecturii (beletristică, de specialitate, ziare și publicații periodice) prezintă ponderea cea mai ridicată din volumul timpului liber. Apreciem ca pozitiv acest fapt în măsura în care în urmărirea emisiunilor de televiziune colaborează în același timp două funcțiuni ale timpului liber, aceea de mass-media, de transmitere a informațiilor de cultură generală și de specialitate, precum și aceea de destindere, de odihnă, de refacere fizică și nervoasă.

Desigur că simpla constatare a modului în care este utilizat timpul destinat activităților cultural-recreative nu constituie încă o confirmare a folosirii timpului liber ca factor al integrării sociale a tineretului. Cercetarea preferințelor însă pentru tipul de emisiuni radio, TV, pentru filme sau literatură, a scos în evidență o gradație care situează cu valori egale: emisiuni științifice, filme istorice, literatura beletristică română și universală, urmînd apoi în ordine emisiuni sportive sau participare la activități sportive, muzica ușoară, emisiuni de varietăți, teatru etc. Din aceste date rezultă că tineretul în mod conștient își continuă educația și în momentele de destindere.

Deosebit de interesant pare și faptul că un volum mare din timpul liber este afectat activităților obștești. După 1967 volumul de timp afectat de către tineret acțiunilor obștești a crescut cu aproximativ 20%. Cifra ni se pare semnificativă ea constituind un indicator nu numai al dorinței de integrare și participare la viața publică, dar și al multiplelor posibilități de afirmare pe care societatea socialistă le acordă tineretului. Participînd la viața obștească, tineretul se afirmă ca o imensă forță creatoare care prin entuziasmul și puterea de muncă ce-l caracterizează își circumscrie activitatea efortului general al poporului nostru de realizare în practică a tezelor programatice ale Congresului al X-lea al P.C.R. privind construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Ca o concluzie generală care se desprinde din analiza modului de utilizare a timpului liber de către tineret este aceea că tineretul a îmbrățișat cu elan vastul program de educație socialistă, de participare largă la viața obștească, trasat de către plenara din noiembrie 1971 a C.C. al P.C.R., tezele programatice expuse în raportul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Desigur cercetarea problemelor timpului liber ca indicator al integrării sociale a tineretului este la început, dar eforturile depuse în această direcție de cercetare sînt pe deplin justificate de contribuția pe care știința o poate aduce vieții practice, soluționînd problemele pe care ea le ridică.

Utilizarea timpului liber al tineretului salariat [1])

în medie ore și minute pe o persoană

	Grupe de vîrstă și sexe					
	16—19 ani B	16—19 ani F	20—24 ani B	20—24 ani F	25—29 ani B	25—29 ani F
Total timp liber din care:	4,09	2,34	3,26	1,36	2,33	1,04
— frecventarea școlilor, pregătirea lecțiilor, a cursurilor profesionale și de ridicare a calificării.	1,32	0,46	1,01	0,29	0,27	0,07
— activități obștești	0,04	0,04	0,09	0,07	0,09	0,06
— odihnă pasivă	0,12	0,09	0,07	0,05	0,08	0,05
— activități cultural-educative și recreative.	2,31	1,35	2,09	0,55	1,49	0,46

1) Datele anchetei DCS efectuate pe baza unui eșantion național în 1969.

ACORDUL GLOBAL

(Urmare din pag. 4)

ele sînt necesare la un moment dat și deci dirijarea lor centralizată;

b. nu există încă posibilitatea asigurării, pentru toate fermele de diferite profile, a setului complet de mijloace mecanice specifice lucrărilor din fermă.

În condițiile retribuirii în acord global, în varianta de mai sus de organizare a muncii, mecanizatorii sînt legați nemijlocit de producție prin faptul că au răspunderea directă pentru calitatea lucrărilor mecanice efectuate și pentru respectarea perioadei optime de executare a lucrărilor agricole, elemente de influență favorabilă asupra volumului producției realizate.

Din acest punct de vedere, studiile întreprinse au evidențiat trei direcții principale de orientare a organizării muncii și anume: organizarea muncii pe profil teritorial; organizarea muncii pentru executarea lucrărilor numai la anumite culturi, specii sau categorii de animale; organizarea muncii cu orientare mixtă.

a. **organizarea muncii pe profil teritorial** se întîlnește în special în fermele cooperativelor agricole care sînt amplasate pe teritoriul unui singur sat și cu un singur centru construit. În acest caz, forța de muncă din satul respectiv este egală cu forța de muncă afectată fermei, iar munca se organizează pe echipe, grupe de familii și familii care execută toate genurile de lucrări din cadrul fermei. Aceasta asigură o folosire mai rațională a timpului de muncă a cooperatorilor și a capacității de lucru a mijloacelor mecanice, se reduc cheltuielile de transport a forței de muncă la și de la locul de muncă, se poate cuprinde, coordona și controla mai eficient activitatea de producție pentru că fermierul are mijloacele de producție amplasate pe o zonă mai restrînsă și sînt create condițiile pentru o retribuire corespunzătoare a muncii în funcție de rezultatele în producție la lucrările retribuite în acord global. În același timp, cooperatorii participă și la executarea altor lucrări din fermă, retribuite cu tarife pe norme de muncă stabilite la nivelul cooperativei agricole de producție.

b. **organizarea muncii pentru executarea lucrărilor numai la anumite culturi specii sau categorii de animale** se practica în fermele de producție amplasate pe teritoriu a două sau mai multe sate dispersate sau cu două sau mai multe centre construite. În acest caz munca se organizează pe echipe, grupe de familii și familii din satul respectiv care execută lucrările numai la anumite culturi, specii sau categorii de animale amplasate pe teritoriul satului, retribuirea muncii în acord global fiind făcută pentru culturile sau speciile de animale la care se lucrează.

În această formă de organizare a muncii fermierul nu mai poate cuprinde, coordona și controla direct și în permanență întreaga activitate de producție, el urmînd a fi sprijinit de un ajutor de șef de fermă. Retribuirea muncii în acord global se face pe formațiuni de muncă dar numai pe tarlalele, speciile sau categoriile de animale de pe raza satului respectiv. În unele cooperative agricole, datorită diferențelor în ce privește gradul de fertilitate a terenului, randamentul animalelor din satul respectiv sau a diferențelor privind valoarea comercială a producției obținute (în viticultură, pomicultură etc.) în diversele sate, apar o serie de nemulțumiri între membrii cooperatori din cadrul aceleiași ferme.

Pentru eliminarea diferențelor în retribuirea muncii pe bază de acord global în cadrul fermelor amplasate în două sau mai multe sate sau cu unul sau mai multe centre construite se impune ca la repartizarea suprafețelor sau a efectivelor de animale precum și a sarcinilor de producție să se dea o atenție deosebită planificării producției ce trebuie diferențiată în funcție de gradul de fertilitate a terenului și de productivitatea animalelor din cadrul satului respectiv.

c. **organizarea muncii cu orientare mixtă** se practică în fermele de producție amplasate pe teritoriul a două sau mai multe sate sau centre construite dar apropiate între ele. În acest caz, munca se organizează pe echipe, grupe de familii și familii care execută toate lucrările din fermă pe culturi sau specii de animale iar retribuirea se face pe bază de acord global.

În toate cele trei orientări principale de organizare a muncii, sînt înființate și echipe specializate într-o anumită direcție în funcție de profilul fermei cum sînt: echipe pentru stropit via sau pomii, echipe pentru combaterea dăunătorilor, echipe de descărcat și încărcat, echipe de deservire în zootehnie etc. Activitatea acestor echipe este dirijată și controlată de șeful de fermă, iar retribuirea cooperatorilor se face pe bază de tarife pe norme de muncă.

Pentru aplicarea cît mai corectă a retribuirii muncii pe bază de acord global, șeful de fermă și ajutoarele lui trebuie ca de la începutul anului să ia o serie de măsuri organizatorice. Pe parcursul desfășurării muncii în fermă, aceste măsuri sînt coordonate și controlate așa cum se prezintă în schema de mai jos. (vezi fig. 2).

Organizarea rațională a muncii și desfășurarea în bune condițiuni a activității de producție din cadrul fermelor de diferite profile, impune, printre altele, și stabilirea pe baze științifice a numărului de brațe de muncă. Aceasta are o mare importanță pentru realizarea tehnologiilor de producție, pentru folosirea cît mai

Fig. 2

Schema de coordonare a formațiunilor de muncă cu sarcini succesive în cadrul unei ferme

completă a bazei tehnice materiale din fermă și asigurarea unei eficiențe ridicate în gestiunea economică internă a fermei. Întrucît formele de organizarea muncii din fermele de producție, în care se aplică acordul global sînt variate în raport de condițiile specifice, este necesar ca la stabilirea numărului de brațe să se aibă în vedere următoarele:

a. volumul de muncă manuală pe fermă, calculat în raport de structura culturilor și gradul de mecanizare a lucrărilor;

b. gradul de dispersare teritorială a fermei, respectiv numărul de sate componente sau a centrelor construite pe raza fermei;

c. densitatea populației apte de muncă de pe teritoriul fermei respective;

d. gradul de participare la muncă a forței de muncă apte și potențiale;

e. nivelul de specializare a producției în ferma respectivă.

Pentru a se cunoaște de la începutul anului cu ce forță de muncă activă, participantă la lucru, se organizează activitatea în vederea aplicării acordului global, restricțiile modelului de calcul al brațelor de muncă pe fermă sînt obligatorii.

Formațiunile de muncă din cadrul fermelor (echipe, grupe de familii etc.) se organizează ținînd seama de caracterul și particularitățile procesului de producție și a tehnologiei adoptate în ferma respectivă. Astfel în creșterea animalelor procesele de producție și de muncă în general se suprapun integral și se desfășoară continuu în tot cursul anului, deci nu apare fenomenul de sezonalitate în folosirea forței de muncă. Aceste particularități ale procesului de producție în producția vegetală și animală impun organizarea unor formațiuni de muncă diferențiate în raport de specificul fermelor respective.

TELEIMPRIMATOARE

— la prețuri speciale —

Un mare număr de teleimprimatoare de tip LORENZ și SIEMENS, de toate genurile, începînd cu cele fabricate în 1949 și pînă la cele actuale, se găsesc în depozitele noastre.

La dorința clientului pot fi livrate piese de schimb și dispozitive tehnice de transmisie pentru teleimprimatoare.

Organizațiilor de import specializate li se acordă comisionul uzual.

ROLF KINZIUS — Industriebedarf Abteilung Nachrichtentechnik 4300 Essen 1, Am Wiesental 7 telefon: 47.31.20 și 47.26.53, telex nr. 8579893

Republica Federală a Germaniei

PUBLICOM

BILANȚUL CONTABIL – INSTRUMENT AL ANALIZEI ȘI DECIZIEI ECONOMICE

acad. V. MALINSCHI

ECONOMIA SOCIALISTĂ, prin însăşi natura şi caracterul său impune crearea la toate nivelele, a unui sistem de evidenţă clară, corectă, completă şi exactă, care să reflecte în mod permanent existenţa şi mişcarea tuturor valorilor materiale şi băneşti de care dispune orice unitate economică, orice întreprindere. Ca unitate de bază a economiei, întreprinderea are rolul de a administra cu eficienţă maximă mijloacele de care dispune şi de a asigura îndeplinirea ritmică şi integrală a sarcinilor de plan, folosirea completă a capacităţilor de producţie, modernizarea proceselor tehnologice, creşterea productivităţii muncii, reducerea continuă a cheltuielilor de producţie şi ridicarea calităţii produselor.

În îndeplinirea acestor sarcini multiple un rol deosebit de important, atît la nivel de întreprindere cît şi la nivel de centrală sau grupuri de întreprinderi, revine evidenţei.

În cadrul sistemului de evidenţă o importanţă deosebită are contabilitatea, care oglindeşte mijloacele economice ce pot fi exprimate valoric şi provenienţa lor, urmărind modul cum aceste mijloace sînt gospodărite în procesul de producţie socială.

În realizarea obiectivelor sale, contabilitatea foloseşte — printre altele — ca procedeu specific, bilanţul, document prin care sînt generalizate datele furnizate de conturi, exprimînd rezultatele financiare ale activităţii economice într-o anumită perioadă şi situaţia mijloacelor materiale şi băneşti la o dată determinată. Cu alte cuvinte, bilanţul înfăţişează pe lîngă situaţia patrimonială, rezultatele reproducţiei mijloacelor pe o anumită perioadă, la un moment dat.

În această ordine de idei, este de reliefat funcţia bilanţului de a reprezenta situaţia economico-financiară a organizaţiei socialiste. Gruparea mijloacelor economice după anumite criterii — şi anume după structura şi destinaţia lor — permite să se tragă concluzia dacă repartizarea lor prezintă o proporţie justă, corespunzătoare specificului ramurii sau întreprinderii, iar prin compararea mijloacelor cu sursele, să se caracterizeze situaţia financiară a unităţii respective.

Unele posturi din bilanţ permit conducerii organizaţiilor socialiste să determine capacitatea de plată a întreprinderii, în vederea îndeplinirii obligaţiilor către buget, bănci, furnizori etc., iar pe baza unei analize temeinice să ia măsuri în vederea respectării stricte a disciplinei financiare. Prin raportarea beneficiului la alţi indicatori (preţul de cost al produselor realizate, volumul mijloacelor fixe sau circulante etc.) se pot stabili unii dintre cei mai semnificativi indicatori care exprimă eficienţa activităţii desfăşurate.

Datele oferite de bilanţ în corelare cu cele ale evidenţei curente permit, de asemenea, calcularea vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante, cu ajutorul căreia se urmăreşte utilizarea eficientă a acestora.

Sintetizînd activitatea şi rezultatele unităţii economice, bilanţul dă posibilitatea conducerii acesteia să cunoască modul cum au fost utilizate mijloacele materiale şi băneşti şi să ia măsuri pentru înlăturarea cauzelor care au determinat folosirea lor neraţională, înregistrarea de cheltuielil neeconomicoase şi eventuale pierderi, asigurînd în acest fel întărirea gestiunii economice, reducerea costurilor de producţie, identificarea şi mobilizarea rezervelor interne, creşterea rentabilităţii, a eficienţei economice.

Bilanţul serveşte totodată ca instrument pentru controlul îndeplinirii sarcinilor de plan. De altfel, întreaga evidenţă este organizată astfel încît să reflecte modul în care se înfăptuiesc obiectivele prevăzute în plan.

O altă latură a bilanţului ca instrument de control este aceea de a oferi datele necesare verificării existenţei faptice a patrimoniului aflat în administrarea organizaţiei socialiste, contribuind astfel la apărarea integrităţii avutului obştesc.

Informaţiile furnizate de bilanţ servesc la întocmirea planului pe perioadele următoare. Aşa, de exemplu, la elaborarea unor secţiuni ale planului economic şi financiar se au în vedere mijloacele existente indicate în bilanţ ; la întocmirea planului de aprovizionare se ţine seama de stocurile de materii şi materiale ; la stabilirea planurilor de cheltuieli de producţie se au în vedere soldurile conturilor de producţie (producţie neterminată existentă) ; la întocmirea planului financiar se ţine seama de mijloacele circulante existente.

Deosebit de datele furnizate de bilanţ se iau desigur în considerare şi alte elemente cum sînt : condiţiile tehnice şi economice ale producţiei în perioada încheiată şi cele din perioada de plan, posibilităţile de valorificare a rezervelor interne etc.

Dezvoltarea şi diversificarea economiei, ca şi sarcinile ce revin fiecărei organizaţii socialiste pe linia creşterii continue a eficienţei economice, ridică în permanenţă probleme tot mai complexe şi variate. La rezolvarea acestora un rol din ce în ce mai mare îl au deciziile ce se iau pe baza unor indicatori reflectaţi de evidenţa economică şi în special de contabilitate, care trebuie să furnizeze informaţii cuprinzătoare, selective, dinamice şi reale, la toate nivelele.

În aceste condiţii, contabilitatea nu îndeplineşte o simplă funcţie de înregistrare, clasificare şi grupare a rezultatelor activităţii economico-financiare ci este în acelaşi timp mai ales un instrument operativ, multilateral şi previzional de conducere a activităţii întreprinderilor.

Buna organizare a contabilităţii oferă, aşa cum s-a mai arătat, largi posibilităţi de cunoaştere în orice moment a situaţiei patrimoniului, a modului cum se gospodăresc mijloacele materiale şi băneşti. Însă pentru a putea fi valorificate, datele respective se cer a fi analizate, interpretate şi folosite ca punct de pornire la elaborarea propunerilor către organele decizionale, pentru luarea celor mai potrivite măsuri care să ducă la creşterea eficienţei economice. În aceasta rezidă, de altfel, rolul activ al contabilului, care pentru a răspunde la această cerinţă, trebuie să aibă o temeinică pregătire profesională, pentru a se putea pronunţa cu competenţă în principalele probleme ale activităţii întreprinderii.

Trebuie arătat, însă, că — într-o vreme — au fost şi cazuri cînd în unele organizaţii socialiste datele oferite de către contabilitate şi de către bilanţ, ca document de sinteză al activităţii unităţii respective, nu erau valorificate în mod corespunzător. Acest fapt se explică, în parte, prin aceea că însăşi unele cadre de conducere din întreprinderi au considerat că economistul-contabil este mai curînd un fel de observator, care înregistrează rezultatele activităţii economice şi financiare, îndeplinind o simplă muncă administrativă şi nu una de conţinut economic. În atari cazuri, economistul-contabil nu a putut fi antrenat, alături de cadrele tehnice, la soluţionarea problemelor complexe ale întreprinderii.

Nu este mai puţin adevărat că aportul insuficient al unor cadre contabile la elaborarea deciziilor în viaţa unor întreprinderi s-a datorat însăşi atitudinii lor uneori pasive, şi mai ales subestimării adevăratului rol al bilanţului contabil de instrument al analizei şi deciziei economice.

În acelaşi timp, nu poate fi trecut cu vederea nici faptul că în activitatea aparatului contabil se menţin şi unele neajunsuri prin faptul că evidenţa nu este întotdeauna bine organizată, nu este ţinută la zi şi — din această cauză — bilanţurile nu exprimă întotdeauna clar realitatea. Sînt practicate încă forme greoaie de lucru, se menţin paralelisme în ce priveşte unele evidenţe, ceea ce încarcă volumul de muncă în detrimentul timpului ce ar trebui afectat analizei, propunerilor sau luării măsurilor pentru bunul mers al activităţii economice.

Fără îndoială că asemenea aspecte negative nu caracterizează munca aparatului financiar-contabil, ci, dimpotrivă, practica a dovedit că în condiţiile dezvoltării multilaterale a economiei se ridică probleme din ce în ce mai complexe, la rezolvarea cărora aportul economiştilor, al contabililor se dovedeşte a fi indispensabil. Competenţa, iniţiativa, munca perseverentă a cadrelor contabile contribuie la valorificarea mai bună a materiilor prime, la utilizarea cu randament sporit a capacităţilor de producţie şi a forţei de muncă, la descoperirea de noi rezerve şi căi de fructificare a lor în întreprinderile respective.

În elaborarea propunerilor pentru luarea deciziilor cu efect economic este necesară o îmbinare armonioasă a cunoştinţelor economico-financiare cu cele referitoare la partea tehnică a activităţii întreprinderii, ceea ce presupune o colaborare strînsă între economişti, contabili şi tehnicieni.

Dezvoltarea în ritm ascendent a întregii economii face absolut necesară perfecţionarea sistemului informaţional economic. Ca urmare, contabilităţii — ca parte componentă a evidenţei economice — îi revine un rol sporit în realizarea sarcinilor sale rezultate din aplicarea măsurilor de perfecţionare a conducerii şi planificării economiei naţionale.

Unul din obiectivele de bază ale perfecţionării contabilităţii trebuie să îl constituie creşterea operativităţii informaţiilor contabile la toate nivelele, obiectiv la a cărei realizare o contribuţie esenţială o au raţionalizarea sistemului de evidenţă şi introducerea echipamentelor de evidenţă şi calcul, inclusiv a calculatoarelor electronice. Prin introducerea tehnicii electronice în ţara noastră se creează condiţii ca bilanţul întreprinderilor economice să se întocmească într-un termen mai scurt mărindu-i-se astfel operativitatea şi eficienţa.

În prezent, potrivit dispoziţiilor în vigoare, unităţile cu gestiune economică şi personalitate juridică (centrale, combinate, grupuri de uzine, trusturi, întreprinderi), sînt obligate să întocmească trimestrial şi anual bilanţuri care cuprind totalitatea elementelor patrimoniale precum şi rezultatele financiare realizate pînă la data raportării.

Competenţa de aprobare a bilanţurilor revine comitetelor oamenilor muncii — la nivelul întreprinderilor, sau consiliilor oamenilor muncii la cel al centralelor. Este important de reţinut obligaţia ce revine conducerilor unităţilor economice de a prezenta în faţa adunării generale a salariaţilor bilanţul anual, precum şi rezultatele financiare şi modul de repartizare a acestora.

Bilanţurile trimestriale şi anuale se centralizează la nivelul centralelor economice, pentru întreprinderile subordonate acestora şi la nivelul ministerelor şi celorlalte organe centrale pentru centralele şi întreprinderile direct subordonate. Centralele industriale şi ministerele folosesc centralizarea bilanţurilor în scopul unei analize multilaterale, atît pe întreprinderi, cît şi pe ansamblu (centrală industrială sau minister), cu care ocazie se stabilesc căile de urmat pentru realizarea în mai bune condiţiuni a sarcinilor economice şi financiare din perioada următoare.

Bilanţurile contabile înaintate unităţilor bancare sînt analizate de către organele de inspecţie ale acestora. În analiza ce se face, se urmăreşte concordanţa soldurilor din bilanţuri cu acelea din conturile corespunzătoare de la bancă, privind creditele şi disponibilităţile băneşti. Se verifică acumulările realizate în ceea ce priveşte corecta lor determinare şi dacă întreprinderile au făcut vărsămintele planificate la buget (beneficii, impozitul pe circulaţia mărfurilor, impozitul de regularizare etc.). O atenţie deosebită se acordă integrităţii mijloacelor circulante proprii şi împrumutate.

Pe baza bilanţului se face verificarea garanţiei creditelor, cu care ocazie se stabilesc imobilizările de fonduri în stocuri supranormative sau în debitori, eventuale pierderi, sursele atrase peste cele luate în calcul etc., determinîndu-se luarea de măsuri pentru punerea de acord a creditelor cu garanţiile de valori materiale, pentru lichidarea imobilizărilor şi rambursarea creditelor.

Observaţiile organelor bancare referitoare la nerespectarea normelor pentru întocmirea bilanţurilor, care nu au fost soluţionate pe plan local, sînt aduse la cunoştinţa organelor ierarhic superioare ale unităţilor economice pentru rezolvare.

Deosebit de cele de mai sus, la întreprinderile care prezintă aspecte negative în îndeplinirea unor indicatori organele bancare efectuează o analiză economică financiară de ansamblu cuprinzînd producţia globală şi producţia marfă, productivitatea muncii, preţul de cost, rentabilitatea etc., pe baza căreia se propun măsurile pentru îmbunătăţirea activităţii unităţii economice respective.

Organele financiar-bancare, pe lîngă analizele proprii pe care le fac pe baza bilanţurilor, pot şi trebuie să sprijine mai activ unităţile economice în îmbunătăţirea continuă a analizelor de bilanţ, în sesizarea aspectelor esenţiale, formularea măsurilor ce trebuie să fie luate, ca şi în urmărirea realizării pe parcurs a acestor măsuri.

Aşadar, bilanţul contabil ca instrument de sinteză, trebuie folosit mai deplin pentru efectuarea analizei economico-financiare pe toate treptele şi de toate organele şi instanţele economice interesate.

La nivel macroeconomic, bilanţurile centralizate oferă multiple posibilităţi de cunoaştere a tendinţei unor fenomene, de reliefare a unor neajunsuri în activitatea economico-financiară, în funcţie de care se stabilesc deciziile ce se impun. Aceasta cu atît mai mult cu cît la acest nivel, datele de bilanţ pot fi substanţial completate cu datele statisticii economice sau cele rezultate din eventualele acţiuni tematice efectuate pe parcurs ca şi din controalele curente.

Numai printr-o valorificare deplină a tuturor informaţiilor conţinute în bilanţ se poate contribui la fundamentarea măsurilor preconizate, la creşterea rolului acestuia, ca instrument al analizei temeinice şi al deciziei economice eficiente.

ȘTIINȚA ECONOMICĂ ÎN OPTICA ISTORIOGRAFILOR BURGHEZI CONTEMPORANI

LA APARIȚIA în 1954 a lucrării lui J. Schumpeter „Istoria analizei economice" speranța multor economiști occidentali burghezi de a vedea deschise largi și înnoitoare perspective de dezvoltare studiului retrospectiv al științei economice părea un fapt real. Primele recenzii asupra lucrării ca și comentariile favorabile ulterioare, venite de la exponenți ai celor mai diferite direcții de cercetare economică existente în Occident, încălzeau aceste speranțe și făceau să creadă pe mulți că împlinirea ei e ineluctabilă. O anumită doză de exagerare în toate aceste manifestări era explicabilă. Momentul coincidea cu triumful tendințelor și orientărilor „analitice" în gîndirea economică occidentală, iar J. Schumpeter nu numai că făcea parte dintre reprezentanții respectivelor tendințe și orientări, dar la triumful lor el însuși își adusese o contribuție de loc minoră. Pe de altă parte, momentul coincidea cu declinul istoriografiei tradiționale de profil, inaugurate cu decenii în urmă de Ch. Gide și Ch. Rist și care, cu toate eforturile unor sociologi francezi sau ale unor instituționaliști americani de a o reîmprospăta pe noi baze, se dovedise incapabilă să scoată din lîncezeală și amorțire cercetarea occidentală burgheză consacrată istoriei științei economice.

Dar euforia optimistă creată în jurul nădejdei amintite a fost de scurtă durată. Perioada de după publicarea lucrării lui J. Schumpeter a înregistrat desigur o seamă de realizări pe tărîm istoriografic demne de tot interesul. Pe ansamblu însă cercetarea istoriografică de specialitate nu numai că a bătut pasul pe loc, dar, a intrat mai mult decît înainte, într-un vădit regres. Modelul istoriografic al lui J. Schumpeter nu a mai fost reluat de nimeni, cel puțin la aceeași amploare; cercetarea istoriei științei economice intră din ce în ce mai puțin în sfera intelectuală de preocupări a economiștilor occidentali burghezi; pînă și în învățămînt interesul este în plin proces de scădere. Situația a ajuns să fie recunoscută de înșiși economiștii occidentali burghezi, iar unele din declarațiile lor, în această privință, au devenit, în ultimii ani, de notorietate publică. În 1961 prof. N. Winch (Anglia) scria: *„Sîntem obișnuiți să auzim că astăzi economiștii cunosc puțin și, se îngrijesc și mai puțin de istoria dezvoltării disciplinei lor; ei suferă de ceea ce Lord Robbins numea în mod iscusit „provincialism în timp"* [1]). Prof. Donald F. Gordon, de la Universitatea din Washington scria în 1964: *„Se pare că istoria gîndirii economice luptă tenace cu popularitatea-i scăzută"* [2]). Cinci ani mai tîrziu, adică în 1969, prof. Al. Gerschenkron de la Universitatea din Harvard, reluînd tema, făcea în același spirit, remarca: „În vremea noastră istoria doctrinelor economice a ajuns să aibă zile grele" [3]).

„Analiza economică" refractară predecesorilor

CUM S-AR PUTEA explica o astfel de situație?

Prof. N. Winch citat mai înainte, făcea următoarea constatare: „după părerea mea *analiza economică* în prezent... este foarte puțin favorabilă acordării de interes pentru strămoși" (subl. de noi G. D.). Constatarea o apreciez ca fiind de maxim interes, căci ea dezvăluie într-o exprimare lapidară, una din cauzele majore care au determinat situația arătată și anume că *„analiza economică" așa cum se practică ea în Occident de către marea majoritate a economiștilor burghezi nu creează acea necesitate obiectivă care să determine promovarea cercetărilor de istorie a științei economice.* Constatarea prof. N. Winch e confirmată și de alți economiști occidentali între care și de prof. Donald F. Gordon citat și el mai înainte.

Argumentele invocate în sprijinul constatărilor lor nu sînt însă de natură să probeze că ei și-au înțeles exact diagnosticul și că astfel și-au formulat fără reproș concluziile și soluțiile ce se impun. Donald F. Gordon, de pildă, își susținea afirmația între altele prin aceea că spre deosebire de studiul creației artistice și filozofice unde cercetarea „izvoarelor" constituie o parte esențială de învățare a disciplinei, în economie, aidoma științelor naturii „pregătirea specialiștilor... se bazează aproape exclusiv pe manuale", în acestea din urmă înțelegîndu-se că s-ar prezenta la zi întreg procesul cumulativ de cunoștințe dobîndite pînă atunci în istoria științei respective.

Opinia s-a dovedit atît de precară și vulnerabilă încît chiar în momentul exprimării ei a fost atacată violent de unul din comentatorii autorului citat. Prof. W. R. Allen — căci despre el este vorba — spunea despre această opinie: „Cine vor fi autorii acestor manuale (pentru moment) definitive? Eu aș crede că ei au fost desemnați de vreo zeitate numai dacă i-aș vedea apărînd din negurile munților purtînd în mîini opera lor săpată pe table de piatră. Dar pînă atunci, nu va fi nimeni care să-i controleze pe acești vizionari pentru a se asigura că nu se pierde nici un fel de piatră prețioasă din trecut"? Iar mai departe continua: „Putem noi oare să fim justificați în a crede cu certitudine că ultimele exegeze au încorporat în mod eficient totul, atît material sugestiv cît și cel substantiv, pe care l-au oferit acești giganți?" [4]) adică un A. Smith, de pildă. Mai rațională și ca atare mai aproape de realitate ar putea fi părerea aceluiași pomenit mai sus prof. N. Winch, care referindu-se la chestiunea ce ne interesează, aici scria: „Orice disciplină care simte că are propriile sale idei noi de explorat este azi obligată să constate că ceea ce a fost ieri pierde din interes. În prezent profesiunea de analiză economică pare să fie sigură de faptul că importantele tehnici pe care ea este învățată să le folosească vor produce rezultate fructuoase; *această încredere este susținută de numeroasele cereri făcute de instituții publice și private pentru serviciile economiștilor"* (subl. de noi — G. D.). Dacă ar fi să ducem ideea lui consecvent, pînă la capăt, punînd punctul pe „i", ar trebui să spunem că *sub denumirea de „analiză economică" avem de-a face, într-o astfel de optică, cu o disciplină eminamente aplicativ-pragmatică în economie și că datorită tocmai acestei naturi a ei cercetării istorice i se refuză și dreptul la existență și utilitatea științifică.*

Dintr-o atare optică exponenții ei sînt incapabili să vadă, să creadă sau să-și imagineze că ar putea pe lume să existe și alte moduri de a gîndi, altele decît al lor. Prof. W. R. Allen la care ne-am mai referit, avea să surprindă într-o manieră ireproșabilă mentalitățile dominante printre proprii săi colegi scriind: „Am impresia că printre membrii mai „științifici' ai grupului nostru... foarte mulți sînt extrem de doctrinari, inflexibili și lipsiți de generozitate față de interesele, importanța și de tehnicile diferite de ale lor". După care conchidea pentru sine: „Ar fi o nebunie din partea mea să-mi pun întreaga mea încredere în astfel de oameni pentru ca ei să-mi arate situația actuală a științei". Autorul acestei remarci ar fi trebuit să precizeze că atari manifestări de comportament ale colegilor săi sînt mai cu osebire prezente cînd au de-a face cu marile valori ale științei economice ca de pildă, cu economiști clasici burghezi și în special cu economiști marxiști.

Din optica amintită economiștii occidentali contemporani refuză de asemenea să creadă sau să-și imagineze că procesul de cunoaștere științifică al vieții economice actuale din lumea lor poate să progreseze doar pe baza unei teorii generale abstracte care să scruteze mecanismele și legile obiective ce pun în mișcare viața social-economică, cu toate că despre necesitatea unei astfel de teorii, vorbesc nu numai marxiștii, dar și numeroșii observatori nemarxiști ai vieții științifice mondiale de astăzi.

Să mai adăugăm la cele de mai sus faptul că optica aplicativ-pragmatică a economiștilor occidentali burghezi contemporani despre „analiza economică" le creează și asemenea iluzii utopice potrivit cărora ei ar fi ajuns să descopere „modele" general valabile, în afara oricărui timp și spațiu, menite nu numai să rezolve toate problemele cu care astăzi este confruntată omenirea, dar să concureze chiar cu științele exacte, ca fizica, de exemplu. Același prof. Donald F. Gordon scria cu infatuare: „eu cred că este remarcabil faptul că în comparație cu științele fizice modul fundamental de a privi lumea al unui economist a rămas neschimbat din secolul al XVIII-lea".

De pe atari poziții cercetarea istoriei științei economice în Occident nu numai că nu-și află o justificare de ordin obiectiv necesar pentru studiul teoretic al vieții economice contemporane, dar în măsura în care respectivei cercetări i se permite totuși să trăiască, ea este circumscrisă în sfere strict didacticiste, cu rosturi eminamente cultural-instructive, pedagogice. Este de la sine înțeles că „analiza economică" concepută în optica arătată este refractară și ireconciliabilă cercetării istoriografice. Este evident de asemenea că prin aceasta ea însăși și promotorii „analizei" respective se situează în afara științei ca atare. Căci știința presupune activitate de cunoaștere, adică producere de cunoștințe noi asupra fenomenelor și legilor de dezvoltare ale vieții social-economice; ca atare îi este cu totul străină închistarea în anumite formule sau „tehnici", date odată pentru totdeauna și valabile în orice spațiu geografic.

Spre deosebire de științele naturii, știința economică nu poate face abstracție de condițiile sociale în cadrul și prin intermediul cărora se desfășoară activitatea economică, caracterul ei de clasă în societățile împărțite în clase antagonice fiind imanent. Dar ca și științele naturii, știința economică evoluează și se dezvoltă prin activitatea teoretică și practică sintetizată în anumite teorii generale și speciale. Etapa ei actuală s-a pregătit, într-un anevoios proces istoric anterior, fără cercetarea căruia este de neînchipuit progresul ei și de astăzi și de mîine.

Economiștii marxiști prin geniul lui K. Marx au înțeles primii în știința economică acest lucru. „Capitalul" a fost gîndit și elaborat, se știe, pe baza studiului a mai bine de trei secole de gîndire științifică a economiei. Volumul IV al acestei lucrări constituie un model clasic nedepășit de nimeni pînă astăzi.

Economiștii occidentali burghezi contemporani, în special cei care se declară cu emfază „analiști economiști" își fac un titlu de merit în a asocia disciplina lor cu științele naturii și mai ales cu științele așa-zis exacte: fizica, matematica, mecanica etc. Dar ei sînt incapabili să realizeze faptul că aceste științe au ajuns la remarcabilele lor realizări nu pentru că exponenții lor au refuzat, ci dimpotrivă că au folosit din plin experiența istorică milenară acumulată de predecesorii lor. Se poate vorbi fără exagerare că în ultimele trei decenii asistăm la un veritabil val al istorismului în științele naturii și în științele exacte. Congresele de istorie ale științei ca și cele de logică, metodologie și filozofie a științei, ca să nu mai amintim de frecventele simpozioane, conferințe sau reuniuni pe plan național din diferite țări, și în cadrul cărora cercetările retrospective în științele respective au ocupat un loc predominant, sînt dovezi mai mult decît grăitoare în acest sens.

Să mai spunem că la asemenea prestigioase manifestațiuni științifice onorate de personalități de prim rang în știința mondială actuală, reprezentanții „analizei economice" occidentale burgheze au strălucit printr-o absență totală?

„O moștenire depășită"

AR FI o explicație unilaterală, dacă nu chiar simplistă să vedem situația actuală din cercetarea istoriei științei economice în Occident determinată numai de ascendentul economiștilor occidentali contemporani de orientare „analitică' în gîndirea economică burgheză din vremea noastră. La ea trebuie să fie asociată, cel puțin și împrejurarea că *însăși cercetarea istoriografică burgheză contemporană nu numai că n-a fost străină, dar a contribuit ea însăși, din plin, la crearea situației aci discutate.*

J. Schumpeter prin amintita sa lucrare, ca și admiratorii săi, inaugurase o orientare nouă în disciplina de profil și care astăzi o recunosc mai toți cercetătorii de specialitate sub numele de orientare „absolutistă", „pozitivistă" sau „imanentă". Autorul „Istoriei analizei economice" își formulase programul în cîteva rînduri, azi arhicunoscute. *„Prin istoria analizei economice* — scria el — *înțeleg istoria eforturilor intelectuale ale oamenilor pentru a înțelege fenomenele economice sau, ceea ce revine la același lucru, istoria aspectelor analitice sau* științifice *ale gîndirii economice"*. Iar mai departe adăuga: *„...definiția aceasta nu implică nimic privitor la motivele care obligă oamenii să se străduiască să îmbunătățească cunoștințele în orice domeniu..."* [5]). Fixînd un asemenea unghi de abordare a problemei, J. Schumpeter propunea o viziune istorică asupra trecutului, în care în prim plan apărea „analiza economică", impermeabilă la orice aderență cu ideologia, cu filozofia sau cu politica. Susținătorii acestei orientări ca și creatorul ei încercaseră firește să înlocuiască în istoriografia de specialitate orientarea tradițională cunoscută și ea printre cercetători sub denumirea de orientare „relativistă" [6]). Exponenții acestei orientări explicau inovațiile în domeniul gîndirii economice și fixau criteriul fundamental al veridicității ei, în termenii influenței exercitate de ambianța sau de contingența atît cu mediul material cît și cu cel intelectual care își au originea mai ales în gîndirea filozofică, politică, sociologică etc. Vederilor „relativiștilor" li s-au adus la vremea lor din partea „absolutiștilor" obiecții critice, pe cît de numeroase, pe atît de necruțătoare L. Nabern, sintetizîndu-le le desemna astfel: a) istoria este privită (de „relativiști") prea simplist și necomplicat, sau că există la ei o tendință de a alege numai acele evenimente istorice care sînt mai adecvate argumentației istoriografului; b) „relativiștii" nu urmăresc consecvent procesul specific prin care evenimentele influențează gîndirea; c) se acordă prea puțină atenție problemelor care s-ar ivi datorită evenimentelor schimbătoare; d) rareori există o analiză amănunțită a reacțiunilor reciproce între gîndire și eveniment [7]).

Modelul istoriografic schumpeterian, evident, a fost contestat și combătut imediat după apariția lucrării „Istoria analizei economice" și în anii următori, de „relativiști".

Cu trecerea anilor acestora li s-a alăturat și o parte dintre vechii admiratori ai lui J. Schumpeter și practicieni notorii ai „analizei economice". Ca să mă folosesc de nume deja pomenite aci, rețin, ca pilduitoare, următoarele declarații ale prof. N. Winch: „Analiza economică a produs poate cîțiva mari savanți dar ea nu este o disciplină savantă. Modul în care istoria gîndirii economice a fost scrisă reflectă adesea influența asocierii cu un domeniu al cărui conținut prima și ale cărui modele de gîndire diferă de acele ale istoricilor". Cine urmărește atent asemenea declarații — și nu sînt puține la număr — nu poate să nu observe că ele reiau în alte formulări obiecțiile critice făcute istoricilor „analiști" de mai toți exponenții orientării „relativiste". O dovadă mai mult decît convingătoare că între cele două orientări nu există deosebiri fundamentale sau ceea ce înseamnă același lucru, istoriografii burghezi contemporani ai gîndirii economice se mișcă în cadrele uneia și aceleiași concepții istorice și pe un fond social comun.

Supraevaluarea de către „relativiștii" tradiționali a concepției lui F. Durkheim despre intuiție ca și îmbrățișarea fără nici o rezervă a agnosticismului kantian le-a barat complet drumul spre o cunoaștere cît de cît veridică a gîndirii economice. „Relativiștii" moderni nu s-au îndepărtat prea mult de tiparul „clasic" al predecesorilor lor. Sub aspect filozofic general, ei se află astăzi sub auspiciile a două mari constelații de idei: neokantianismul și neotomismul. Pe acest fundal filozofic sînt receptate cu ușurință și ideile nominaliste și cele personaliste, dar mai ales cele propulsate de pragmatism, de influența cărora, nu au rămas străini nici istoriografii „analiști" sau „pozitiviști".

Ideile filozofice care inspiră pe reprezentanții orientării „pozitiviste" provin și ele tot din izvoare kantiene și neokantiene. Iar vederile lor teoretice despre cunoașterea științifică nu sînt străine de fenomenalism. Apoi, formalismul logic care precumpănește în cercetările lor, prejudiciază însăși metodologia pe care o folosesc.

⟶

ISTORIOGRAFII occidentali „pozitiviști" proiectează prin lucrările lor asupra gîndirii economice din trecut o imagine plată, formată exclusiv din linii drepte, fie ele și ascendente, dar fără nici o aderență cu realitatea istorică. „Această atitudine — remarca cu îndreptățire unul din comentatorii deja citați — este destul de bună pentru moralul economiștilor actuali, dar ea nu spune prea mult despre modul în care se creează ideile". În probleme de teorie a demersului istoriografic majoritatea dintre istoricii „pozitiviști" au ajuns să fie depășiți de mulți alți colegi de-ai lor antrenați în cercetări de sinteză asupra teoriei moderne a științei. Cunoscutul cercetător T. S. Kuhn, de pildă, în mult comentata sa carte: „Structura revoluției științifice" (1962) vorbea de „paradigme" ,de salturi, sau de cotituri revoluționare în dezvoltarea unei științe. Prof. Donald F. Gordon, pe care l-am mai citat, referindu-se la tezele acestei cărți declara: „în cadrul economiei nu a avut loc niciodată o revoluție majoră, modelul său fundamental privitor la optimizare nu a fost niciodată înlocuit".

O publicație franceză avansa aprecierea că: „De fapt economiștii contemporani (burghezi — n.n.) nu participă la elaborarea filozofiei moderne, ci utilizează o moștenire depășită"[8]). Aprecierea nici vorbă că își păstrează valabilitatea și pentru istoriografii economiști burghezi contemporani.

Sub influența unei astfel de „moșteniri" aceștia, fie că se numesc „relativiști", fie că li se spune „pozitiviști" sau „absolutiști" promovează în fond sociologismul și logicismul, adică ideile specifice celor două mari curente de gîndire burgheză — criticate încă de V. I. Lenin — prin intermediul cărora cercetarea istoriografică a gîndirii economice este închingiuită de ei să se desfășoare în cadrele și limitele epistemologiei idealiste. Platforma comună filozofico-ideologică a orientărilor amintite proliferează viziuni deformate, neveridice asupra evoluției din trecut și semnificațiilor actuale ale gîndirii economice, blocînd totodată orice deschidere de perspective spre viitor a științei economice[9]).

Nu am nici competența de specialitate necesară și nici nu e locul aci să vorbesc despre tendințele filozofico-ideologice din istoriografia științelor naturii și a științelor exacte. Două grupe de fenomene apărute în cele din urmă trei-patru decenii se impun totuși atenției celui care privește mai atent, fie și dincolo de profilul specialității sale, domeniile științelor respective. Un grup de fenomene privește declanșarea unor impresionante *dispute* teoretico- metodologice, de o anvergură nemaiîntîlnită pînă acum. Cealaltă grupă anvizajează *amploarea*, cu rezultate spectaculare, pe care au luat-o cercetările de șcientică. Cercetarea istoriografică a științelor naturii și a celor exacte a fost în întregime antrenată în astfel de fenomene, beneficiind din plin de rezultatele dobîndite în ambele grupe pomenite. Unii dintre economiștii occidentali contemporani, observatori mai atenți la noile tendințe în gîndirea științifică mondială, încearcă să găsească soluții la situația aci discutată, atenționînd privirea colegilor lor istoriografi în spre folosirea de către ei a experienței istoricilor științelor naturii. Amintitul prof. N. Winch, puncta sub acest raport, următoarele idei: „aceia care sînt în mod serios interesați de gîndirea economică ar putea fi sfătuiți să păstreze anumită distanță de analiza economică creînd relații strînse cu disciplinele înrudite, în special cu cele ce se ocupă cu alte tipuri de istorie intelectuală...". Tot el în continuare afirma că: „Disciplina noastră (istoria gîndirii economice — n.n.) poate supraviețui numai dacă se consolidează singură pe o bază fermă și independentă". Greu de crezut că el și-a dat seama exact de sensul acestei afirmatii.

Și mai greu de crezut că recomandările lui ar fi putut duce la rezultatele scontate, în caz că ele s-ar fi aplicat de cineva (evident nu s-a întîmplat așa ceva). Și aceasta fie și numai pentru faptul că istoria științei economice ca oricare altă știință socială și într-o măsură cu totul mai mare decît istoria celorlalte stiințe, ar putea cu succes beneficia de rezultatele noilor fenomene din cercetarea istoriografică mondială actuală a științei, numai cu condiția ca însăși știința economică în lumea capitalistă contemporană să fie așezată pe alte temeiuri teoretice decît ceea ce economiștii occidentali burghezi numesc „analiza economică", iar „baza (ei) fermă și independentă" de care se vorbea în citatul de mai sus s-ar clădi nu pe ruinele unei filozofii „depășite", ci pe trupul viu al filozofiei marxiste — pe materialismul dialectic și istoric.

dr. Gh. DOBRE

1) Scottish journ. of polit. economy, 1962, Nev., vol 9, N. 3.
2) American economic review, May, 1965.
3) Ibidem, May, 1969.
4) Ibidem, May, 1965.
5) I. Schumpeter, History of economic Analisysis, N. J. 1954.
6) A. Chalk, Relativist and absolutist approaches to the Mistery of economic (Meory, Southwestern social Science quarterly, Botin Ronge, june, vol. 48, nr. 1/1967.
7) The positive and genetic approaches, In: The structure of economie science, N. J. 1966.
8) Revue d'Economie politique N 2/1962.
9) Amănunt vezi art. nostru în „Revue Roumaine des sciences sociales, Tome 14, N2/1970.

PRODUSUL FINAL, PRODUCȚIA INTERMEDIARĂ ȘI EFICIENȚA ECONOMICĂ

AȘA CUM SE ARATĂ în Directivele Congresului al X-lea al P.C.R., la baza întregii noastre activități economice trebuie să stea creșterea permanentă a eficienței economice — factor hotărîtor al dinamismului economic. În cele ce urmează ne propunem să tratăm această problemă sub prisma raportului dintre produsul final și produsul intermediar.

ÎN COMPUNEREA produsului social total X intră produsul final Y (consum neproductiv, investiții, soldul comerțului exterior și sporirea stocurilor) și producția intermediară AX (numită și fluxul interramuri), adică X = AX + Y. Produsul final rezultă din diferența dintre produsul social total și consumul intermediar: Y = X—AX. Un indicator sintetic important de măsurare a eficienței economice a producției sociale e_s, care arată cum o economie cu un anumit nivel al dezvoltării știe să-și valorifice astfel resursele încît să obțină un volum maxim al producției finite, poate fi formulat ca un raport între produsul final Y și produsul social total X.

$$e_s = \frac{\sum_i^n Y_i}{\sum_i^n X_i},$$

în care la numărător — însumarea producției finale a ramurilor (i = 1, 2...n), iar la numitor — însumarea producției globale a ramurilor (i = 1, 2...n).

În interpretarea corectă a acestei formule trebuie ținut seama, în mod obligatoriu, de stadiul de dezvoltare economică a țării; a face abstracție de aceasta înseamnă a porni de la o premisă falsă.

Au fost efectuate numeroase studii privind evoluția structurii pe ramuri pentru un număr mare de țări. De exemplu, H. B. Chenery, studiind datele statistice ale unor țări dezvoltate și în curs de dezvoltare[1]) a demonstrat că, pe măsură ce venitul pe locuitor crește, au loc importate schimbări structurale în economie, astfel încît cererea la producția intermediară crește foarte rapid. În cursul procesului de industrializare, mai ales în faza timpurie, asistăm la următoarele schimbări sau tendințe mai însemnate: a) cererea finală pentru produse prelucrate industrial (destinate consumului neproductiv, investițiilor etc.) crește considerabil mai rapid decît venitul pe locuitor (coeficientul mediu de elasticitate este de circa 1,35); b) procesele de producție industriale înlocuiesc pe cele meșteșugărești, ducînd astfel la o creștere rapidă a cererii pentru mijloacele de producție (materii prime, semifabricate, mașini și utilaje); c) producția internă de produse prelucrate industrial înlocuiește treptat importurile și, ca urmare, trebuie lărgită baza de materii prime, producția de semifabricate, precum și producția proprie de mașini și utilaje.

Toate acestea influențează relația: producție finală-producție intermediară. Efectele industrializării asupra cererii de produse destinate consumului intermediar sînt arătate prin liniile de regresie din fig. 1, calculate pe țări cu niveluri diferite de venituri pe locuitor. Pe abscisă s-a luat venitul pe locuitor calculat în dolari (la scară logaritmică), iar pe ordonată s-a luat raportul dintre producția pentru consum productiv intermediar și producția totală.

Graficul relevă tendințe interesante și anume: a) ponderea consumului intermediar de produse prelucrate industrial în totalul producției este mai ridicată în țările dezvoltate din punct de vedere economic față de cele în curs de dezvoltare (cea mai înaltă este între 40 și 45% pentru Italia și S.U.A.); b) ponderea consumului de produse primare este mai scăzută în țările dezvoltate; c) în ansamblu, ponderea consumului total intermediar în producția totală este mai ridicată în țările dezvoltate decît în țările în curs de dezvoltare.

Ținînd seama de aceste tendințe generale foarte evidente, precum și de faptul că economia noastră se dezvoltă în ritmuri rapide trebuie completat sensul căutărilor de ridicare a nivelului eficienței producției sociale, atît pentru prezent cît îndeosebi pentru viitor.

Într-adevăr, analiza datelor statistice arată că în economia noastră națională a avut loc o sporire considerabilă a cheltuielilor materiale (sau a fluxurilor interramuri) în produsul social total pînă la circa 50% în 1970 în dauna venitului național[2]), ceea ce antrenează cheltuieli mari de resurse (investiții, forță de muncă etc.) fără rezultate economice corespunzătoare.

În actualul cincinal, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost luate măsuri de a se reduce considerabil ponderea cheltuielilor materiale, care, potrivit prevederilor, va trebui să ajungă la 54,4% în 1975[3]). În esență aceasta înseamnă că economia va trebui astfel dirijată încît să se evite concentrarea a prea multe forțe în ramurile cu producție intermediară.

Analizînd indicatorul de eficiență economică a producției sociale, definit mai sus, vom observa că mărimea sa poate fi influențată în principal de doi factori:

1) structura pe ramuri a economiei naționale (aceasta ține mai mult de orientarea economiei; dezvoltarea mai accentuată a ramurilor de producție finală sau a ramurilor de producție intermediară);

2) de nivelul consumurilor tehnologice pe unitatea de producție (aceasta depinde îndeosebi de nivelul tehnologic al producției și de nivelul de gospodărire a resurselor).

Este greu să se facă o separare între cei doi factori, întrucît ei se influențează reciproc. De pildă, reducerea consumurilor specifice de materii prime duce la diminuarea ponderii producției ramurilor intermediare în produsul social total. Totuși, în vederea analizei, vom încerca să-i luăm separat.

REFERINDU-NE mai întîi la factorii structurali și analizîndu-i cu atenție, vom constata că, în fapt, ramurile producției intermediare, în faza dezvoltării intensive, nu au prin ele însele darul de a caracteriza gradul de eficiență a producției sociale și forța economică a unei țări, ci sînt importante numai în măsura în care asigură realizarea unui volum ridicat de producție finală. Acest lucru este susținut de mai mulți economiști care aduc o seamă de argumente demne de luat în seamă. De exemplu, Aganbeghian A. G. și Granberg A. G. în lucrarea Ekonomiko-matemateceskii analiz mejotraslevovo balansa SSSR, Iz. Mîsl, Moskva 1968 arată că, din punctul de vedere al scopului final al reproducției socialiste, fondul de consum productiv curent și produsul social global în ansamblu, trebuie examinate doar ca mijloace materiale necesare sau cheltuieli sociale pentru atingerea rezultatului social sub formă de produs final. De remarcat că mărimea lor nu caracterizează prin ea însăși eficiența reproducției. Dimpotrivă, cu cît este mai mică mărimea fondului de consum productiv curent și a produsului social pentru obținerea aceluiași volum al produsului final (în cazul structurii lui corespunzătoare) cu atît, prin urmare, este mai eficientă reproducția socialistă. De asemenea, arată că volumul oricărui fel de producție intermediară (metal, ciment, combustibil, materie primă chimică etc.), ca și a oricărui complex de aceste produse nu ne formează o idee asupra diferitelor laturi ale potențialului economic al țării, asupra puterii aparatului ei de producție, nu constituie o bază pentru calculul eficienței economiei producției din cauză că fabricarea acestor produse nu este un scop în sine, în schimb însă reprezintă un mijloc pentru obținerea producției finale în sortimentul și de calitatea necesară.

Într-adevăr, nu ramurile producției intermediare, ci produsul final, conținînd elementele esențiale ale reproducției lărgite (mijloace de consum neproductiv, înnoirea fondurilor fixe și acumularea productivă și neproductivă pentru lărgirea mijloacelor de producție și de trai) caracterizează aportul ramurilor la totalul reproducției și constituie criteriul de dezvoltare optimă a economiei naționale. Eficiența economică va spori cu atît mai mult cu cît volumul producției intermediare va fi mai redus la un volum maxim de producție finală necesară

Aurel IANCU

----→

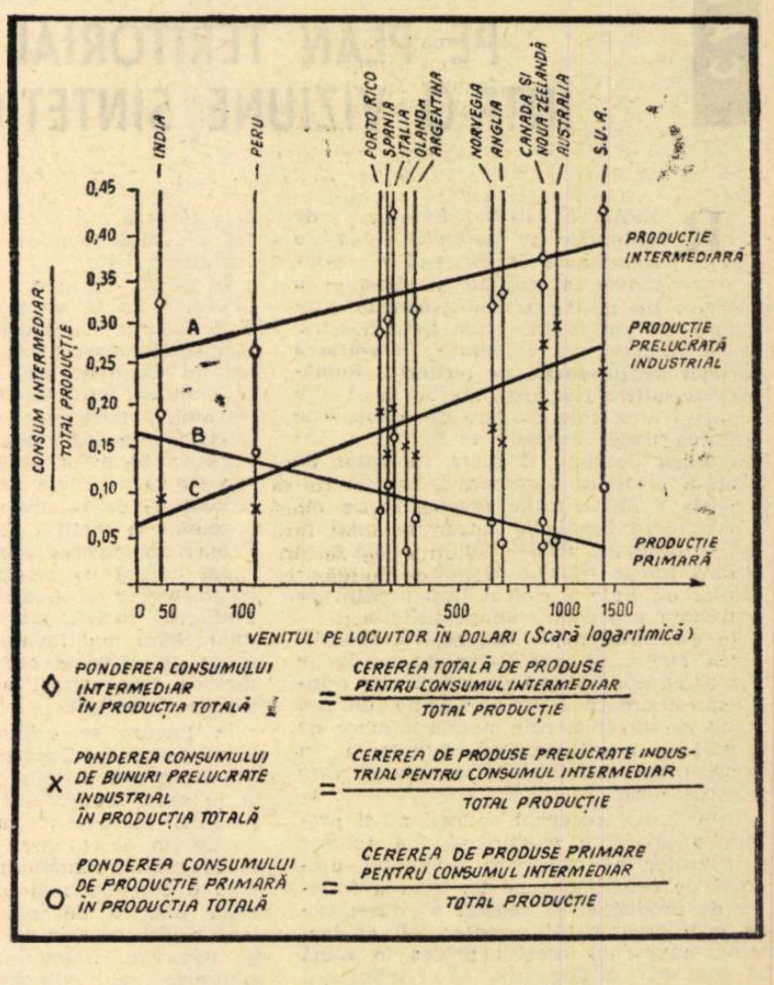

Fig. 1. — Proporția folosirii producției sub formă de consumuri intermediare în raport cu nivelul venitului pe locuitor în diferite țări.

←

dezvoltării rapide a economiei naționale și a nivelului de trai.

SĂ NE REFERIM la factorii consumurilor tehnologice: pentru o expunere mai clară a raționamentului, să ne imaginăm două economii naționale cu un grad asemănător de dezvoltare a diviziunii muncii, la care s-ar obține volume echivalente de producție finală pe locuitor: la una din ele, însă, resursele folosindu-se rațional iar consumurile intermediare fiind foarte reduse, volumul produsului social total apare mai mic decît la cealaltă economie națională, unde resursele, folosindu-se nerațional, există o cantitate mai mare de consumuri intermediare. Firește, consumurile intermediare, pentru a fi satisfăcute, cer cantități de forță de muncă, de investiții și de resurse naturale mult mai reduse la prima economie națională decît la cea de-a doua. Putem spune că nu acea națiune ale cărei ramuri produc cantități mai mari de materii prime, în condițiile unor consumuri specifice mari, dispune de un potențial economic ridicat, ci în primul rînd acea țară care are un aparat modern și puternic de producție finală, în care consumurile specifice sînt minime, astfel încît volumul producției intermediare să fie mai redus (se are în vedere o economie dezvoltată echilibrat în ambele situații și cu același volum de producție finală pe locuitor).

Considerînd că consumurile mari de resurse constituie în fond o risipă care angajează, la rîndul lor, pentru a fi produse, însemnate resurse de forță de muncă și de investiții necesită eforturi sporite pentru economisirea acestora. Mergînd pe linia acestor raționamente, apare necesar ca în teoria cît și în practica noastră economică să se facă **distincție clară între rolul economic și social primordial al ramurilor producției finale și rolul economic subordonat al ramurilor producției intermediare,** mai ales în etapa dezvoltării economice intensive.

Referindu-se la metodele tradiționale de analiză și planificare, care de obicei încep cu stabilirea producției globale, V. S. Nemcinov [5]) scria că „mărirea produsului global este departe de a fi însoțită întotdeauna de creșterea necesară a produsului final și înseamnă uneori numai sporirea nerațională a volumului produsului intermediar. Sistemul ecuațiilor matematice care stă la baza modelului balanței legăturilor dintre ramuri dă posibilitatea să se schimbe radical situația existentă și să se concentreze atenția organelor de planificare asupra planificării produsului final și a principalelor părți componente ale acestuia cum sînt: consumul populației, investițiile, exportul și abia apoi să se stabilească necesarul de produse intermediare și produsul social global".

Vorbind de necesitatea luării ca punct de plecare în planificarea economică a producției finale, I. V. Suhotin menționa că stabilirea volumului unei producții intermediare, folosită ca bază de plecare pentru întocmirea programului de producție este legată în toate cazurile de riscul că volumul acestei producții va depăși necesarul real stabilit pe baza normelor tehnice înaintate. Principala atenție se concentrează asupra obținerii produsului respectiv în cantitatea planificată, trecîndu-se pe un plan secundar problemele privind oportunitatea acestui produs și posibilitatea folosirii lui în economia națională într-un mod cît mai chibzuit. În afară de aceasta, accelerarea dezvoltării ramurilor intermediare, în condițiile cînd producția lor se consumă în mod nechibzuit, determină creșterea necontenită a pierderilor materiale în economia națională și a cantității de muncă socială consumată fără nici un rost. Or, forțele și mijloacele folosite pentru această accelerare ar putea fi utilizate pentru lărgirea suplimentară a ramurilor finale ale producției, ale căror produse constituie baza materială a puterii economice și de apărare a țării, precum și a nivelului de trai al populației ei.

Cel puțin în condițiile dezvoltării intensive planul dezvoltării economiei socialiste trebuie să fie elaborat pornind de la necesitatea obținerii unui produs social final cît mai mare, care să aibă structura cea mai înaintată. Nu produsul final și venitul național trebuie să fie stabilite pe baza produsului social global, ci dimpotrivă, volumul și structura produsului social global trebuie să fie calculate pe baza datelor cu privire la voulmul și structura produsului final.

Chiar în condițiile unei lipse acute de materii prime, cînd se cere dezvoltarea prioritară a unor ramuri trebuie, după părerea noastră, pornit de la planificarea producției finale, efectuate pe baza unor studii minuțioase și apoi să se treacă la planificarea producției intermediare, folosind, firește, metoda balanței legăturilor dintre ramuri sau a încercărilor succesive după principiul „trial and error" vom reuși, pe de o parte, să evităm riscul ca producția la unele produse intermediare să depășească necesarul real stabilit prin normele științifice de consum, iar pe de altă parte, să canalizăm și mai mult atenția spre înlăturarea sau evitarea pierderilor sau risipei de materiale, spre crearea condițiilor ca resursele să fie folosite cu mai multă chibzuială.

---

*) Acest articol constituie un fragment din lucrarea „Eficiența economică maximă — metode de modelare" în curs de apariție la Editura politică

1) Vezi H.B. Chenery, Patterns of Industrial Growth, American Economic Review, 1960, p. 624 precum și comunicarea The Use of Interindustry Analysis in Development Programming publicate în Structural Interdependence and Economic Development, editate de Tibor Barna, London, Macmillan & Co. Ltd., 1963.

2) Potrivit metodologiei, dacă la venitul național se adaugă cota parte de uzură a fondurilor fixe se obține produsul final.

3) Vezi: Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 5, Editura Politică, București, 1971.

4) I. V. Suhotin, vezi lucrarea sa Effectivnosti kapitalnîh vlojenii i mejotraslevîie sveazi, Izdatelstvo Ekonomika, Moskva 1965, p. 73.

5) N. S. Nemcinov Ekonomiko — matematiceskie metodî i modeli. Mislî Moskva, 1965).

FIȘE

Cibernetică și prognoză

■ În studiul său, intitulat **Rolul ciberneticii în prognozarea dezvoltării economico-sociale a României,** publicat în nr. 1/1972 al revistei STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ, prof. univ. Manea Mănescu, subliniind rolul ciberneticii economice ca instrument de analiză și interpretare a problemelor privind creșterea economică și dezvoltarea socială, prezintă o interpretare a economiei naționale ca sistem cibernetic comandat, extrem de complex, reglat prin intermediul unor parametri de comandă și control care definesc proporțiile și principalii indicatori tehnico-economici ai funcționării lui. Conducerea unui atare sistem cibernetic presupune atît stabilirea obiectivelor activității curente și urmărirea realizării lor, cît și a celor referitoare la perspectivă, la prognozarea viitorului. Activitatea de prognozare este în orînduirea socialistă, așa cum demonstrează autorul, nu numai necesară — ea reprezentînd o etapă implicită a planificării de perspectivă — dar capătă un cîmp tot mai larg de acțiune.

În această ordine de idei, prof. Manea Mănescu relevă că în prognozarea dezvoltării României s-a considerat posibil ca interconexiunea între macrosistemele cibernetice economico-sociale să fie simulată prin intermediul venitului național. Formarea și repartiția venitului național a devenit un macrosistem cibernetic, prin care se exercită atît conexiunea, cît și comanda socială. Ca atare, într-un prim ciclu macrosistemele efectorii participă la crearea venitului național, iar într-un al doilea ciclu, care integrează și comanda, are loc repartiția venitului național. El este compus dintr-o succesiune de comenzi sociale, în urma cărora apar sisteme de analiză decizionale, care exercită rolul unor filtre cu o capacitate de trecere limitată. Se formează astfel circuite și comenzi, care, în mod convențional, sînt împărțite în ranguri (I și II).

Le Monde — Marx și Engels în limba franceză

■ LE MONDE din 3 martie a.c. publică pe o pagină, sub titlul **Où en est l'édition de Marx et Engels en français ?** (Cum stăm cu editarea lui Marx și Engels în franceză ?), un interviu cu Lucien Sève, membru al C.C. al P.C.F., director al Editions sociales și Gilbert Badia, de la Universitatea din Vincennes, care se ocupă cu editarea operelor lui Marx și Engels la editura menționată.

Autorul interviului Jean-Michel Palmier, arată în introducerea sa, că Editions sociales încep publicarea corespondenței complete a lui Marx și Engels și proiectează să realizeze o ediție cronologică a operelor complete de circa 40 volume, comparabilă cu ediția Dietz din Berlin. Aceste două acțiuni de anvergură — spune J.M.P. — sînt o mărturie a bogăției unei opere al cărei conținut este departe de a fi epuizat. Astăzi operele cele mai importante ale lui Marx sînt accesibile în Franța. Din 1958, pînă în 1969 au fost publicate 146 titluri de Marx, Engels, Lenin în Editions sociales. J.M.P. încheie arătînd că au mai rămas totuși inedite (în Franța) aproape 20 000 de pagini.

Deficitul american

■ **Le déficit americain persistera en 1972** (Deficitul american va persista în 1972) este titlul unui articol semnat de Jean Matouk în revista EXPANSION (ianuarie 1972). Se știe — spune autorul — că de curînd dolarul a fost devalorizat și astfel a avut loc o scădere a prețurilor de export ale produselor americane, fapt ce a făcut să crească speranțele oficialităților americane în ceea ce privește o balanță comercială activă în 1972. Contrar însă a ceea ce se crede în mod curent — scrie J. Matouk — balanța comercială a unei țări nu este decît în al treilea rînd legată de prețuri. Pe primul și al doilea loc, susține autorul, se află respectiv: structura fiecărei economii și conjunctura generală. O țară ca S.U.A. este obligată să importe materii prime și alte produse indiferent de prețul de import. Datorită unor structuri economice ce se modifică lent, S.U.A. vor fi, prin urmare, obligate să mențină aproximativ același nivel al importurilor în condițiile scumpirii lor relative. În același timp, exporturile americane se vor ciocni de rigiditatea structurală a piețelor diferitelor țări, unde vor încerca să se introducă pe scară mai largă. Factorilor legați de structură li se adaugă, în defavoarea S.U.A., factori de ordin conjunctural, cum ar fi perspectivele de recesiune economică ce stau în fața Europei Occidentale. Balanța comercială a S.U.A. va rămîne deci deficitară și datorită recesiunii din Europa, încheie autorul.

CĂRȚI

EFECTELE CINCINALULUI PE PLAN TERITORIAL ÎNTR-O VIZIUNE SINTETICĂ

REPARTIZAREA forțelor de producție pe teritoriu — ca o coordonată importantă a politicii economice a statului socialist — a fost nu de puține ori abordată în literatura de specialitate din țara noastră. Ceea ce detașează volumul **Dezvoltarea forțelor de producție pe teritoriul României socialiste** *) apărut nu de mult sub redacția unui colectiv larg de autori este tratarea temei exclusiv în contextul încărcăturii de date și fapte furnizate de ultimul cincinal. Lucrarea desprinde trăsăturile definitorii ale procesului de repartizare teritorială a forțelor de producție în perioada 1966—1970 — etapă care prin rodnicia muncii depuse și a rezultatelor obținute a ridicat țara noastră pe o treaptă superioară de dezvoltare.

În concepția partidului nostru, repartizarea teritorială a forțelor de producție constituie o problemă de optimizare complexă, abordată dintr-o viziune unitară și de perspectivă, prin numărul mare de factori ce influențează precum și a implicațiilor economice și sociale pe care le generează.

În volumul recenzat, autorii nu-și propun o abordare exhaustivă a tuturor principiilor ce călăuzesc inevitabil procesul de repartizare pe teritoriu a forțelor de producție. Ei reușesc să dovedească prin argumentul incontestabil al faptelor, anvergura acestui proces în plină și continuă desfășurare, să-i definească caracteristicile în cincinalul nu de mult încheiat, să pună la îndemîna celor interesați un bogat material statistic, cifre și date încă puțin cunoscute, oferind astfel o completă și utilă sinteză a efectelor cincinalului.

În prima parte a volumului, intitulată „Politica P.C.R de repartizare teritorială a forțelor de producție", sînt desprinse elementele caracteristice ale evoluției acestui proces în anii perioadei analizate. O premisă importantă în îmbunătățirea repartiției teritoriale a forțelor de producție — se arată — o constituie perfecționarea formelor organizatorice, adaptarea lor la cerințele fiecărei etape a procesului de dezvoltare și la complexitatea crescîndă a vieții economice și sociale. Prin reorganizarea administrativ teritorială, bazată pe analiza intercondiționării factorilor economici, naturali, demografici și sociali, s-a urmărit asigurarea unui cadru mai favorabil pentru repartizarea obiectivelor economice, pentru ridicarea mai rapidă a unor zone insuficient dezvoltate.

În lucrare se subliniază argumentat rolul jucat de Congresul al IX-lea al P.C.R. care a deschis o etapă importantă și în ceea ce privește îmbunătățirea repartiției pe teritoriu a forțelor de producție, în accentuarea profilului modern al economiei românești. Astfel s-a realizat: o corelare mai profundă a obiectivelor politicii de industrializare socialistă a țării cu cele ale dezvoltării în profil teritorial, îmbunătățirea organizării administrative, adîncirea criteriilor de amplasare și perfecționarea metodelor de planificare; pentru prima dată în anii construcției socialiste, s-au aprobat prin planul cincinal și amplasamentele obiectivelor economice și social-culturale, fapt ce a marcat un nou stil de abordare a problemelor planificării economice curente și de perspectivă.

În elaborarea strategiei dezvoltării economice și sociale în profil teritorial, în etapa parcursă, partidul a avut în vedere criterii de optimizare de natură economică și socială: obținerea unei eficiențe economice cît mai ridicate, prin apropierea unităților economice de bazele de materii prime și de consumatori și în condițiile unui volum redus de transporturi; asigurarea necesarului de energie electrică și termică, apă, condițiile de echipare tehnico-edilitară; asigurarea necesarului de forță de muncă, prin valorificarea resurselor disponibile în județele mai puțin dezvoltate, în vederea îmbunătățirii structurii și gradului de ocupare a populației.

Din considerente de raționalitate s-a avut în vedere că și dezvoltarea, reutilarea și modernizarea întreprinderilor existente este în multe cazuri mai avantajoasă decît construirea de obiective noi.

În mod practic strategia dezvoltării forțelor de producție pe teritoriu s-a manifestat prin repartizarea teritorială a investițiilor care a asigurat condiții pentru accentuarea dezvoltării județelor cu un potențial economic redus, concomitent cu dezvoltarea în continuare a celorlalte județe. Astfel, volumul investițiilor a crescut față de cincinalul precedent, de 4 ori în județul Mehedinți, de 3,9 ori în Vîlcea, de 2,6 ori în Covasna, de circa 2,5 ori în județele Argeș și Buzău. Ea s-a manifestat de asemenea, în distribuția mai judicioasă pe teritoriu a ramurilor industriei, în dezvoltarea intensivă și complexă a agriculturii în toate județele țării, în echiparea complexă a teritoriului.

Rezultatele politicii de repartizare teritorială judicioasă a forțelor de producție, surprinse în volumul analizat, pun în lumină o serie de schimbări structurale, de mutații calitative în viața economică și socială a tuturor județelor țării. Ele se caracterizează prin: ritmul înalt de creștere a producției industriale în toate județele; o tendință de atenuare a decalajelor între nivelul de dezvoltare a județelor: difuziunea într-un număr crescînd de județe și localități a ramurilor industriei; creșterea complexității legăturilor economice de producție și de schimb între unitățile administrativ teritoriale, între întreprinderi și schimbări cantitative și calitative în utilizarea forței de muncă (creșterea ponderii populației neagricole în toate județele și mai ales în județe ca Galați, Gorj, Ilfov, Mehedinți, Vîlcea), diminuarea mișcării migratorii a populației stabile și a forței de muncă superioare, îmbunătățirea structurii profesionale și a pregătirii cadrelor etc.

Elementele cu caracter general sînt apoi viu evidențiate în partea a II-a a lucrării care prezintă, în ordine alfabetică pentru fiecare din cele 39 județe ale țării, obiectivele economice și social culturale rezultate prin activitatea susținută în acest domeniu desfășurată în cincinal.

Textul, însoțit în fiecare caz de harta județului cuprinzînd dotările economice ca și cele cu caracter social (spitale, dispensare) și cultural (școli de diferite tipuri), hoteluri, campinguri, rețea de canalizare, reflectă în mod elocvent gradul de înzestrare economică și culturală din județ, urmărind înțelegerea prefacerilor adînci și multilaterale ce au avut loc în țara noastră în anii cincinalului. Autorii au înfățișat în hărți distincte obiectivele și capacitățile principale puse în funcție, și cele privind obiectivele social-culturale.

Florence COSTIN

---

*) Dezvoltarea forțelor de producție pe teritoriul României socialiste, 1966—1970, Editura științifică 1971, 307 p. Conducerea, coordonarea și redactarea lucrării au fost organizate de: Aurel Ștefan Baciu, Marin Ceoponea, Dumitru Mihalache, Ion Năstăsoiu.

COLABORAREA CU ȚĂRILE MEMBRE ALE C.A.E.R. ÎN INDUSTRIA CARBONIFERĂ

Convorbire cu ing. IOAN LĂZĂRESCU, adjunct al ministrului minelor, petrolului și geologiei

ÎNTRE 21 și 25 martie a.c., va avea loc la Pecs — important centru carbonifer al R.P. Ungare — cea de a 39-a ședință a Comisiei permanente C.A.E.R., pentru industria carboniferă. În legătură cu lărgirea relațiilor economice și tehnico-științifice ale României în domeniul industriei carbonifere cu țările socialiste prietene, cu perspectivele de extindere a acestei colaborări în viitor, ne-am adresat tov. ing. **Ioan Lăzărescu**, *adjunct al ministrului minelor, petrolului și geologiei, conducătorul delegației R.S. România în Comisia permanentă C.A.E.R. pentru industria carboniferă.*

● Care sint perspectivele producției mondiale de cărbune ?

— În ciuda previziunilor pesimiste ale unor specialiști, făcute nu cu mulți ani în urmă, ne aflăm astăzi în fața unei cereri crescînde de cărbune energetic și cocsificabil și a unei creșteri importante a rolului acestuia în schimburile economice internaționale. Deși au apărut noi tehnologii industriale — mult mai perfecționate — precum și surse noi de energie, neutilizate pînă acum, cărbunele continuă să ocupe, în multe țări ale lumii, inclusiv în țările socialiste, o pondere ridicată în balanța de energie primară. Dat fiind că rezervele mondiale de cărbune erau apreciate la circa 5 000 miliarde tone, iar extracția de cărbune nu depășea în 1969 cantitatea de 2,07 miliarde tone, se poate afirma că există suficiente rezerve pentru menținerea unui nivel ridicat al producției de cărbune în următoarele decenii sau pentru noi creșteri ale acesteia. Ar fi posibil, desigur, să apară un deficit de cărbune cocsificabil, dar întrucît se cercetează procedee perfecționate de cocsificare și metode noi în siderurgie, bazate pe consumuri tot mai scăzute de cocs, se poate spune că nici acoperirea necesarului de cărbune pentru industria producătoare de fontă și oțel nu va prezenta în perspectivă, pe plan mondial, probleme de nerezolvat.

În acest context trebuie amplasată examinarea evoluției de pînă acum a industriei carbonifere din țările membre ale C.A.E.R., precum și obiectivele de dezvoltare a acestei industrii în anii următori. În aceste țări au fost puse în evidență în deceniul trecut importante rezerve de cărbune, iar nivelul extracției a cunoscut — aproape fără nici o excepție — o continuă creștere, atingînd în 1970 aproape jumătate din producția mondială de cărbune.

● V-am ruga să precizați ce loc ocupă industria cărbunelui în dezvoltarea economiei românești ?

— Un element distinctiv al dezvoltării industriei carbonifere a țării noastre îl constituie creșterea de la an la an a fondurilor investite pentru lărgirea și modernizarea producției și, concomitent, dinamica accelerată a extracției propriu zise. Ca urmare, extracția de cărbune a crescut de la 8 milioane tone în 1960, la peste 22 milioane tone în 1971 — ponderea cărbunelui în balanța de energie primară dublîndu-se, practic, în acest interval — iar planul cincinal, elaborat conform Directivelor Congresului al X-lea al partidului, prevede pentru anul 1975 o producție de 38,4 milioane tone. Pe baza studiilor de perspectivă se apreciază că în 1980 se vor extrage în țara noastră circa 57 milioane tone cărbune.

O dată cu sporirea volumului producției, datorită eforturilor depuse pentru ridicarea gradului de mecanizare, prin introducerea de utilaje moderne, pentru ridicarea calificării personalului, productivitatea muncii în exploatările din subteran a sporit anul trecut, comparativ cu realizările din 1960, cu aproape 90%, iar pentru anul 1980 se estimează că ea va crește de peste 2,5 ori.

● Cum au evoluat în anii din urmă relațiile României cu țările membre ale C.A.E.R. în domeniul industriei carbonifere ?

— Relațiile noastre în cadrul Comisiei permanente C.A.E.R. pentru industria carboniferă — de la a cărei înființare se împlinesc acum 15 ani — au jucat un rol activ în conjugarea eforturilor comune ale țărilor membre îndreptate spre dezvoltarea și ridicarea nivelului tehnic al producției de cărbune.

Coordonarea planurilor de dezvoltare a industriilor carbonifere și a balanțelor de combustibili solizi, pe baza unor prognoze judicioase, a constituit forma principală de colaborare între aceste țări. Ea este premergătoare definitivării de către fiecare țară a planurilor economice de durată — pe perioade de 5 sau mai mulți ani — pe această cale fiecare țară putînd cunoaște din timp posibilitățile de soluționare, pe calea colaborării și cooperării internaționale, a unor probleme importante pentru propria-i dezvoltare economică și lua în considerare aceste posibilități la definitivarea propriului plan de dezvoltare a economiei naționale.

Simultan cu aceasta, în perioada care a trecut de la înființarea Comisiei permanente, s-au inițiat numeroase acțiuni de cooperare cu țările membre ale C.A.E.R. în scopul perfecționării tehnologiilor de extracție și preparare a cărbunelui, introducerii în dotare a unor mijloace tehnice de lucru moderne ș.a.

● Ce perspective se deschid, în continuare, pentru lărgirea colaborării economice și tehnico-științifice în acest domeniu ?

— Potrivit prevederilor Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării și dezvoltării integrării economice socialiste a țărilor membre, adoptat la a XXV-a Sesiune a C.A.E.R., care a avut loc la București anul trecut, se are în vedere promovarea unor forme și metode de colaborare care să permită statornicirea de relații economice active și eficiente între țările noastre. În acest document se preconizează ca în domeniul combustibililor și energiei, al materiilor prime pentru siderurgie și metalurgia neferoasă, precum și în alte domenii de interes reciproc sfera coordonării planurilor să cuprindă probleme și obiective de colaborare care decurg din programele previzionale ale țărilor pe o perioadă mai îndelungată, de 15—20 de ani.

Sînt de menționat și alte acțiuni de colaborare și cooperare mai importante, în curs de efectuare cu țările socialiste membre ale Comisiei permanente pentru industria carboniferă. Astfel, date fiind rezultatele pozitive obținute cu ajutorul complexelor mecanizate în exploatarea cărbunelui în abatajele cu front lung, se află în curs de asimilare pe bază de documentație sovietică, complexul de abataj de tipul O.M.K.T. Sînt în curs tratative cu R.P. Polonă pentru deschiderea, cu eforturi comune, a unor noi zăcăminte în bazinul Sileziei. În cooperare cu R.D. Germană se va trece la fabricarea în țara noastră a benzilor de transport de mare capacitate pentru exploatările din cariere. Cu R.D.G. și cu R.S. Cehoslovacă, cooperăm de asemenea, în problemele de prevenire și combatere a focurilor, de electrosecuritate, salvare minieră, aeraj etc., pe bază de reciprocitate.

Astăzi, cînd dezvoltarea științei și tehnicii are un pronunțat caracter exploziv, activitatea în orice domeniu trebuie să țină seama într-o măsură din ce în ce mai mare de tot ceea ce este nou pe plan internațional. În această ordine de idei, dezvoltarea în continuare a contactelor dintre specialiștii din țările noastre prezintă un deosebit interes. Prin extinderea schimburilor de idei și de informații în domeniul care intră în sfera activității lor, prin lărgirea acțiunilor de cooperare și colaborare reciprocă în cercetare, proiectare, producție ș.a., specialiștii noștri vor putea aduce o contribuție sporită la dezvoltarea și modernizarea industriilor carbonifere.

R.D. VIETNAM

PROGRESUL INDUSTRIEI CONSTRUCTOARE DE MAȘINI

ÎN DECURSUL anului 1971, industria construcțiilor de mașini a R. D. Vietnam a înregistrat noi succese pe linia furnizării de echipamente diferitelor ramuri ale economiei naționale. Livrările de echipamente destinate întreprinderilor industriale, amenajărilor hidraulice din agricultură, transporturilor și telecomunicațiilor, ramurilor energetică și carboniferă, au înregistrat ritmuri de creștere pînă la 16% față de anul precedent. Așa cum menționează „Le Courrier du Vietnam" (21.II.1972) s-a depășit stadiul experimental și s-a trecut la asimilarea în fabricație a unor produse ca : dragoare, nave de pescuit, motoare Diesel, ciocane de abataj, tractoare, mașini-unelte, transformatoare, motoare cu combustie internă, echipamente electrice etc.

Producția acestei ramuri, destinată agriculturii, și-a extins, de asemenea, nomenclatorul prin fabricarea de malaxoare pentru furaje, pompe, mașini pentru prelucrat stuful, precum și diverse alte mașini agricole.

Paralel cu transformarea, extinderea și reechiparea vechilor ateliere mecanice, au fost inaugurate noi capacități de producție. Au dat roade bune cooperarea socialistă între unități în vederea producerii în comun a unor echipamente, precum și asistența tehnică acordată de uzinele de subordonare centrală întreprinderilor locale.

În cadrul sarcinilor urgente ale industriei constructoare de mașini figurează întărirea bazei tehnico-materiale a economiei naționale și transformarea treptată a micii producții într-o producție mare. Planul pe anul curent prevede o creștere cu 50% a volumului producției față de 1971 și cu 100% față de 1970.

În luna ianuarie a.c., menționează publicația din R. D. Vietnam, întreprinderile constructoare de mașini și-au depășit planul de producție la principalele articole : motoare Diesel de 20 c.p., dragoare, mijloace de transport, motoare electrice etc.

V. B.

NOTE DE DRUM DIN R. P. D. COREEANĂ

FORMAREA SPECIALIȘTILOR ÎN STRÎNSĂ LEGĂTURĂ CU CERINȚELE PRODUCȚIEI

REPUBLICA POPULARĂ DEMOCRATĂ COREEANĂ este o țară cu importante resurse de zăcăminte de cărbune, minereuri de fier, cupru, wolfram, aur etc. Relieful ei muntos în proporție de peste 75% este segmentat de cursuri de apă, — o importantă sursă de producere a energiei electrice. Valorificarea acestor bogății putea găsi condiții optime de realizare numai în anii socialismului, cînd ea a constituit baza planurilor de dezvoltare economică. La alcătuirea acestor planuri s-a ținut seama, în primul rînd, de folosirea la maximum a resurselor interne. Interlocutorii noștri ne-au relatat că în perioada de refacere a țării, în numeroase cazuri, din cauza lipsei de proiecte, de specialiști și experiență colectivele întreprinderilor au avut de înfruntat numeroase dificultăți. Ni s-a menționat, de exemplu că muncitorii de la Uzina de locomotive din Phenian construind, în 1960, prima locomotivă electrică, au refăcut de 32 de ori un aparat de precizie.

Istoria înființării și funcționării diferitelor obiective industriale era, deci, legată de rezolvarea problemei cadrelor tehnice de specialitate (de notat că imediat după eliberare în 1945, numărul inginerilor și tehnicienilor nu depășea cifra de 100). De aceea, problema formării cadrelor proprii de ingineri și tehnicieni s-a aflat permanent în atenția organelor de partid și de stat. Pornindu-se de la cerințele practice ale dezvoltării impetuoase a construcției socialiste, de la posibilitățile existente, au fost adoptate măsuri în vederea asigurării cu cadre de specialitate a tuturor obiectivelor industriale și agrare. În acest scop, a fost introdusă obligativitatea învățămîntului tehnic de 9 ani, în cadrul căruia sînt stimulate și formate la elevi aptitudinile și calitățile viitorilor tehnicieni.

Sistemul de formare a cadrelor a urmărit nu numai creșterea lor numerică, ci și o bună pregătire în concordanță cu ritmul rapid de evoluție a progresului tehnic. Ni s-a relatat că existența, pe lîngă marile uzine și fabrici, a institutelor tehnice proprii, a școlilor profesionale de specialitate, a favorizat pregătirea, direct în producție, a viitorilor ingineri și tehnicieni din rîndul muncitorilor. De asemenea, pe plan național a fost creată o puternică și complexă bază de pregătire a specialiștilor : în prezent, în întreaga țară funcționează 129 institute de învățămînt superior. Aveam să aflăm în cursul vizitei noastre că în fiecare provincie își desfășoară activitatea un institut de agronomie, unul de medicină și unul de pedagogie, la care se adaugă institutele create în funcție de specificul economic al diferitelor zone ale țării. În felul acesta, fiecare provincie este în măsură să-și soluționeze necesitățile proprii de tehnicieni sau ingineri, fapt de importanță majoră pentru creșterea echilibrată a nivelului economic și cultural al tuturor regiunilor țării.

Vizitînd Universitatea „Kim Ir Sen" din capitala țării am constatat că îmbinarea teoriei cu practica reprezintă în R.P.D. Coreeană o preocupare constantă, în vederea stabilirii unei legături trainice între învățămînt și producție. Cursurile celor 12 facultăți ale acestui

Donca CIOBANU

→

MODIFICĂRI ÎN LOCUL ȘI ROLUL AGRICULTURII ȚĂRILOR CAPITALISTE DEZVOLTATE *) (II)

EVOLUȚIA ȘI PONDEREA salariaților agricoli în ansamblul populației ocupate în cultura plantelor și creșterea animalelor, precum și în totalul muncitorilor țării ocupă un loc deosebit de important în aprecierea locului și rolului agriculturii în ansamblul economiei țărilor capitaliste. Diagrama alăturată cuprinde o serie de date, pe baza cărora poate fi apreciat fenomenul respectiv în evoluția sa pe tot parcursul secolului al XX-lea.

Pe fondul unei asemenea mișcări a forței de muncă salariate agricole nu au întîrziat să apară noi variante apologetice ale ideologiei burgheze contemporane. Una dintre aceste teorii burgheze este cea privitoare la „decapitalizarea" agriculturii, conform căreia în prezent se reduce rolul întreprinderilor capitaliste și al muncii salariate, pe seama lor sporind rolul „fermei de familie".

Teoria „fermei de familie" este la fel de lipsită de consistență ca și predecesoarea ei — teoria „trăiniciei micii gospodării țărănești". Caracterul neștiințific al acestei teorii burgheze relativ recente iese în evidență prin confruntarea ei cu realitățile din agricultura țărilor capitaliste. În S.U.A. de pildă, numărul fermelor s-a redus de la 5 648 000 în anul 1950 pînă la 2 895 000 în anul 1970. Ruinarea unui mare număr de gospodării agricole în toate țările capitaliste avansate (fără a se lua măsurile corespunzătoare de ajutorare a lor din partea statelor burgheze) reprezintă cel mai puternic argument împotriva așa-zisei teorii a fermei de familie. În anii '50, numai în țările membre ale Pieței Comune populația agricolă s-a redus cu circa 5 milioane (de la 20 milioane la 15 milioane); în anii '60 s-a redus cu alte 5 milioane (de la 15 la 10 milioane); iar în anii '70, în conformitate cu planul Mansholt, urmează să scadă cu încă 5 milioane, deci la jumătate.

Rolul agriculturii în creșterea economică generală a țării

ÎN STUDIILE mai recente privitoare la agricultură, se acordă un spațiu tot mai mare problemei aportului acestei ramuri la creșterea economică generală a țării.

Se apreciază că aportul cel mai mare al agriculturii la dezvoltarea economică actuală a țărilor capitaliste dezvoltate constă în aceea că ea pune la dispoziția celorlalte sectoare de activitate, în expansiune, masele necesare de forță de muncă. Un asemenea rol al acestei ramuri trebuie corelat și cu natalitatea mai ridicată în rîndul populației sătești. Forța de muncă furnizată de agricultură celorlalte sectoare a fost de peste jumătate de milion de persoane anual în ultimul deceniu numai în cadrul celor șase țări membre ale Pieței Comune. Cu toate acestea, în țările capitaliste puternic industrializate, acest rezervor de forță de muncă nu satisface integral nevoile suplimentare de brațe de muncă. Curentul imigratoriu stă mărturie în acest sens.

Integrată în complexele economice naționale istoricește constituite, agricultura contribuie sub diferite moduri la dezvoltarea economică. Pe bună dreptate, se afirmă că integrarea agriculturii este atît de înaintată, încît de prosperitatea ei depinde prosperitatea ansamblului economiei statelor. Așezarea acestei ramuri pe baze mașiniste, cerințele ei sporite de produse industriale etc. fac din agricultură o pîrghie importantă a dezvoltării unor asemenea subramuri, cum sînt: construcția de mașini agricole, unele subramuri ale industriei chimice, industria alimentară, unele domenii ale industriei ușoare etc.

De asemenea unele activități prestatoare de servicii, unele sectoare ale cercetării au apărut și își au rațiunea de a fi în producția agricolă așezată pe temeliile revoluției tehnico-științifice contemporane.

Creșterea relației de capital

PRINCIPALA modificare în sistemul relațiilor de producție din agricultura țărilor capitaliste avansate constă în **creșterea rolului relației de capital în producția agricolă** (lucru paradoxal,la prima vedere, în condițiile reducerii absolute și relative a forței de muncă salariate), **pătrunderea masivă a formelor contemporane de capital în această ramură** (capitalul monopolist industrial, capitalul monopolist bancar și îndeosebi, capitalul financiar). Proces cu intensitate sporită în ultimul timp, separarea condițiilor materiale moderne ale producției agricole de condițiile ei subiective se desfășoară în agricultura contemporană mai voalat, cu mijloace mai rafinate. Integrarea agricolă contractuală, transformă pe unii mici producători, formal independenți economicește, într-un fel de muncitori la domiciliu, dependenți aproape total de capitalul monopolist.

Într-adevăr, ca și alte ramuri de activitate, în primul rînd, ca și industria, agricultura a devenit o sferă importantă a plasamentelor de capital.

Aceasta înseamnă, totodată, subordonarea reală — directă și indirectă — a muncii agricole față de capital. De aceea, analiza situației economice a producătorilor agricoli trebuie să se facă mai mult cu ajutorul indicatorilor specifici exploatării burgheze.

Schimbarea condițiilor economice ale producției agricole, necesitatea creșterii neîntrerupte a investițiilor, schimbările în cheltuielile de producție (mărirea greutății specifice a costurilor pentru îngrășăminte, nutrețuri, reparații de utilaje și achiziționarea tehnicii noi), intensificarea dominației monopolurilor — a ascuțit considerabil problema veniturilor agricultorilor, îndeosebi, în cazul celor mici și mijlocii. În ultimii zece ani, cheltuielile fermierilor americani s-au mărit cu 34%, adică de două ori mai mult decît creșterea produselor agricole cu care ei au venit la piață. Aceasta a înrăutățit balanța veniturilor și cheltuielilor lor.

Existența unui mare număr de „agricultori parțiali" (care sînt nevoiți să muncească și în alte domenii de activitate economică pentru a-și asigura minimul de existență) reprezintă un alt indiciu că agricultura nu asigură celor care o practică un nivel de trai corespunzător condițiilor actuale. În fermele americane cu un venit mediu anual sub 10 000 de dolari, cîștigurile majoritare ale familiilor proveneau în anul 1969 din munca în afara agriculturii (în cazul fermelor cu venituri medii anuale de aproximativ 7000 dolari, doar 2200 de dolari reprezentau venit net agricol).

Cu toate că agricultura a devenit o ramură tot mai integrată a economiilor naționale, cu toate că nivelul ei de dezvoltare se apropie de cel al industriei, totuși decalajele dintre salariile angajaților agricoli și cele ale salariaților din alte sectoare de activitate se păstrează. În unele țări ele continuă să fie foarte mari. În Italia, cîștigul mediu al salariaților agricoli de sex masculin reprezintă doar 57% din cel al persoanelor de același sex angajate în industrie; în Elveția — 55%, în Danemarca — 63%; în R. F. a Germaniei — 75%, în Anglia — 66%. Acest decalaj este mai mare decît cel al nivelelor productivității muncii în cele două sectoare.

În unele țări capitaliste, se constată în ultimul timp tendința spre **concentrarea tuturor condițiilor de producție agricolă — tehnice, economice și naturale — în mîna uneia și aceleiași persoane.** De regulă, un asemenea proces presupune înfrîngerea rezistenței proprietarilor funciari de către deținătorii capitalului monopolist și reducerea treptată a importanței monopolului proprietății private asupra pămîntului. Ca urmare, o parte a plusvalorii pe care proprietarii funciari separați de procesul de producție o încasau sub formă de rentă funciară, poate fi transformată de capitaliști — proprietari și ai pămîntului folosit — în sursă suplimentară de acumulare. Cercetarea mai profundă a acestui grup de probleme ar putea să ducă la o mai bună clarificare a relațiilor de producție din agricultura contemporană a țărilor capitaliste și la explicarea mai profundă a cauzelor care au permis accelerarea acumulării de capital agricol.

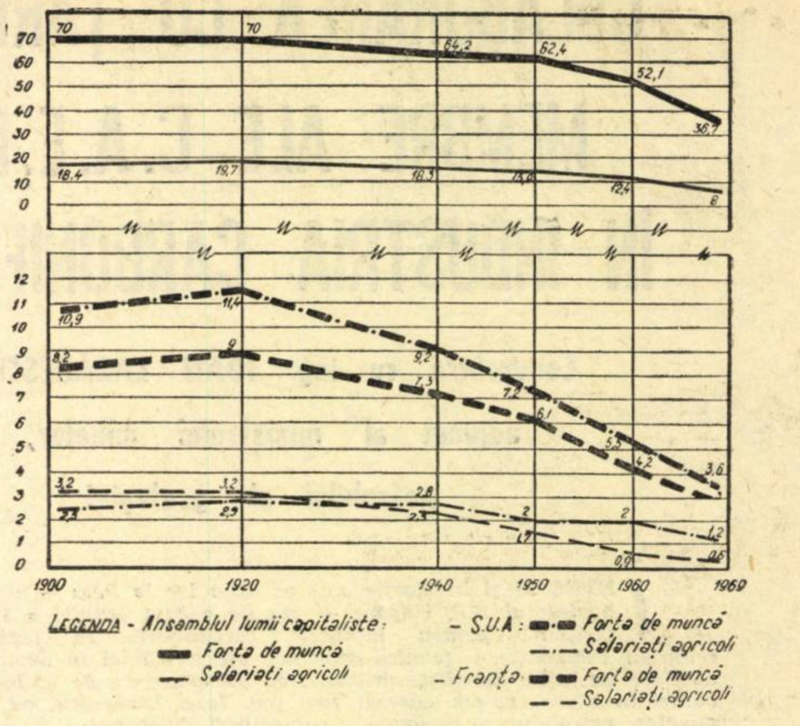

Evoluția forței de muncă ocupate și a salariaților în agricultura țărilor capitaliste (în milioane).

Complexitatea problemelor pe care le ridică agricultura țărilor capitaliste dezvoltate, caracterul ei tot mai integrat în complexele economice naționale, contradicțiile noi generate de accelerarea progresului tehnic în condițiile menținerii relațiilor de producție vechi, au generat **extinderea și diversificarea reglementărilor monopolist-statale în domeniul agricol.** În toate țările capitaliste dezvoltate se constată elaborarea și aplicarea unei politici economice cu scopul declarat de a dezvolta agricultura. În realitate se încearcă urgentarea integrării agriculturii în mecanismul reproducției capitalului social, cu scopul obținerii de profituri ridicate de monopol și al menținerii capitalismului.

Exploatarea micilor producători agricoli și a salariaților din agricultură de către marele capital exploatare la care își dă concursul și statul burghez, a dus la activizarea mișcărilor țărănești. Formele de luptă ale maselor țărănești se aseamănă tot mai mult cu cele ale proletariatului industrial. Acțiunile deosebit de intense desfășurate în ultimii ani de către organizațiile țărănești din Franța, R. F. a Germaniei, Japonia, Belgia stau mărturie în acest sens. Exemple elocvente pe această linie sînt mitingul internațional de masă și demonstrația țăranilor — prima mare intervenție comună a lucrătorilor agricoli din C.E.E., la care au participat anul trecut peste 100 de mii de persoane.

Masele țărănești, care în unele țări dețin o pondere importantă în viața socială, sprijină acțiunile întreprinse de partidele comuniste pentru apărarea intereselor lor în condițiile societății burgheze însăși. Totodată, înțelegînd că interesele lor fundamentale coincid cu cele ale clasei muncitoare, producătorii direcți din agricultură se angajează tot mai mult în luptele politice, pentru pregătirea în vederea trecerii la socialism. În rîndul țărănimii din țările capitaliste dezvoltate cîștigă teren ideea participării ei active la închegarea unui larg front de luptă, în frunte cu proletariatul, împotriva dominației monopolurilor, a măsurilor monopolist-statale, pentru progres social, pentru trecerea la o nouă orînduire social-economică, socialismul.

★

Modificările arătate mai sus nu duc la lichidarea specificității ramurii, cu toate că este evidentă tendința de apropiere a acesteia de activitățile industriale. Cercetarea particularităților procesului de producție agricol, evidențierea locului și rolului acestei ramuri în economia țărilor, analiza mecanismului concret de acțiune a legilor economice în producția și circulația mărfurilor agricole și elaborarea unor concluzii adecvate pentru practică apar ca absolut necesare și actuale. Generalizările teoretice respective permit completarea tabloului general al sistemului relațiilor de producție burgheze contemporane, aprofundarea mecanismului reproducției capitalului social.

conf. dr. N. DOBROTĂ
A.S.E.

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 6/1972 al revistei noastre.

FORMAREA SPECIALIȘTILOR

(Urmare din pag. 17)

important centru universitar sînt audiate zilnic de peste 10 000 de studenți, la dispoziția cărora se află laboratoare de cercetare, o bibliotecă cu peste 2 milioane de volume, o fabrică în care își desfășoară practica cei care frecventează secțiile tehnice.

Economia R.P.D. Coreene a înregistrat o dezvoltare continuă și rapidă, producția industrială crescînd în anii 1957—1970 cu un ritm mediu anual de 19,1%; în comparație cu anul 1956 producția globală industrială este în prezent de 12 ori mai mare. Astăzi, în numai 12 zile se realizează producția industrială a anului 1944.

Eforturile poporului coreean au fost canalizate spre crearea unei industrii independente, multilateral dezvoltate și înzestrate cu tehnică modernă. În cursul vizitei noastre ni s-a relatat că o sarcină centrală aflată în atenția organelor de partid și de stat în etapa actuală de construcție socialistă o constituie desăvîrșirea revoluției tehnico-științifice. În acest scop, se cer specialiștilor eforturi sporite în direcția intensificării, extinderii și aprofundării muncii de cercetare pentru descoperirea celor mai bune metode și căi de dezvoltare a producției industriale, în pas cu ritmul rapid al progresului tehnic contemporan. Se pune problema ca aceste eforturi să aibă drept urmare introducerea realizărilor celor mai înaintate în procesul de producție.

Date fiind aceste sarcini, oamenii de știință au început să soluționeze unele probleme referitoare la folosirea mai eficientă a bazei tehnico-materiale existente, la îmbunătățirea ei, la explorarea unor noi domenii ale științei cum ar fi dezvoltarea rapidă a tehnologiei, a tehnicii noi, introducerea pe o scară mult mai largă a automatizării și mecanizării diferitelor procese din sectoarele industrial sau agrar. Se pune cu acuitate problema dezvoltării electronicii.

În scopul realizării tuturor prevederilor planului șesenal de dezvoltare a economiei naționale, se are în vedere întărirea pe mai departe a legăturii și colaborării între oamenii de știință din institutele de cercetări și întreprinderile productive, ridicarea calificării tuturor lucrătorilor din această sferă prin întărirea bazelor de cercetare științifică. În acest context, se urmărește extinderea institutelor politehnice de pe lîngă uzine și fabrici, a rețelei de școli tehnice uzinale, înființarea de noi instituții de învățămînt superior, avîndu-se în vedere necesitățile de cadre calificate ale fiecărei ramuri economice și provincii în parte. Planul șesenal, în curs de înfăptuire, prevede creșterea numărului de cadre de specialitate pentru economia națională la peste un milion.

Peste tot în cursul vizitei noastre am remarcat optimismul insuflat oamenilor de aceste realizări ca și de sarcinile actualului plan șesenal, ele stimulînd hărnicia și devotamentul cu care un popor eliberat de exploatare luptă pentru propășirea sa, pentru noi realizări în edificarea socialismului și înflorirea continuă a patriei.

ȚĂRI AFRICANE PE CALEA PROGRESULUI SOCIAL-ECONOMIC

Sala perforatoarelor a Direcției de informatică din Kinshasa.

REPUBLICA ZAMBIA

SPRE O ECONOMIE PLURIVALENTĂ

SITUATĂ dincolo de ecuator, Zambia impresionează printr-un inedit tablou natural : de la grandoarea zbaterilor între stîncă și cer ale cascadei Victoria pînă la tumultuosul fluviu Zambezi, cu albii săpate fie în regiuni de șes, fie de junglă luxuriantă.

Țara cu nume de melopee, și-a început adevărata-i istorie odată cu obținerea independenței politice, la 24 octombrie 1964. Atunci, un alt mare fluviu, fluviul uman, și-a adunat apele din energiile descătușate ale unui popor ce se angaja puternic, într-un proces de regăsire de sine, să-și recupereze marile bogății ale subsolului : cuprul, cobaltul, fierul, manganul, plumbul, zincul, vanadiul, columbitul, aurul, argintul și uraniul. Toate aceste daruri ale pămîntului au fost zeci de ani de-a rîndul valorificate de marile trusturi străine — străine și de interesele zambienilor.

În vederea edificării unei societăți care să se desprindă din cercul subdezvoltării, după obținerea independenței guvernul de la Lusaka a pus la baza politicii sale interne întărirea rolului statului în toate sectoarele de activitate. Chiar din anul apariției Zambiei pe harta politică a Africii, Corporația de dezvoltare industrială „INDECO" a devenit principala instituție de stat în vederea aplicării politicii de promovare a dezvoltării industriale prin încurajarea dezvoltării ramurilor noi și orientarea investițiilor guvernamentale spre cele mai importante sectoare economice.

Începutul acțiunilor de „erodare" a atotputerniciei marilor societăți occidentale, ce operau în această țară, a fost înscris, prin măsurile din aprilie 1965, cînd 25 de întreprinderi industriale și bancare — britanice și sud-africane — au trecut sub cnotrolul statului. Consecvent acelei orientări, potrivit căreia „nu poate fi independență reală dacă nu există independență economică", guvernul zambian a preluat în vara anului 1969, 51 la sută din acțiunile marilor companii nezambiene — „Roan Selection Trust" și „Anglo-American Corporation". Imensa centură de „aur roșu", Cooperbeltul, de 200 kilometri lungime și 100 kilometri lățime, cuprinzînd peste un sfert din rezervele mondiale de cupru, era pusă, în sfîrșit, în slujba națiunii. Consemnînd puternicul ecou stîrnit de hotărîrea Zambiei, publicația „Jeune Afrique" îi definea astfel semnificația : „O reformă economică structurală, care se încadrează într-un proces logic, angajat de mai multă vreme de guvernul dr. Kenneth David Kaunda pentru propășirea poporului zambian".

Programul de dezvoltare economică, prin mobilizarea în tot mai mare măsură a propriilor resurse și a celor ce aveau să fie cîștigate cu timpul, cuprindea și prevederile privind limitarea creditelor bancare pentru nezambieni, încheierea de noi contracte cu companiile străine, de data aceasta numai pe 25 de ani, punîndu-se capăt înfeudării pămîntului țării, cu imensele lui bogății naturale. Legea minelor din 1969 și aplicarea ei strictă în anul următor au permis Corporației de stat pentru dezvoltarea industriei extractive și de prelucrare să-și extindă activitatea și asupra ramurilor petroliere, oțelurilor, sticlei, asamblarea automobilelor. Noii pași pe calea asigurării tot mai viguroase a independenței economice veneau ca o completare a programului de dezvoltare a țării, care a debutat cu planul cvadrienal (1966—1970). Măsurile lui erau direcționate în așa fel încît să se poată pune bazele diversificării economiei, să se creeze condițiile necesare unei tot mai rapide dezvoltări a forțelor de producție în ramuri noi, de importanță majoră, cum ar fi energetica, industria construcțiilor sau cea chimică.

În numai cîțiva ani, guvernul Zambiei a realizat o serie de obiective care îmbogățeau substanțial harta economică a Zambiei : o industrie a cimentului, la Chilanga ; un important centru industrial, la Kafue, cu fabrici textile și de îngrășăminte ; un complex siderurgic, la Kabwe ; diverse centre în care au apărut embrionii industriei farmaceutice, de anvelope, de îngrășăminte chimice sau antidăunători ; se puneau bazele creării infrastructurii unei rețele de transporturi— de la conducta petrolieră între Zambia și statul vecin și prieten, Tanzania, pînă la calea ferată, încă neterminată, între Lusaka și Dar Es Salaam.

Un element notoriu al rezultatelor „politicii de emancipare economică", cum definea președintele țării efortul general pe plan economic, l-a constituit și ritmul de creștere a economiei în ansamblul ei — circa 7 la sută, unul dintre cele mai rapide din întreaga Africă neagră. Punînd deci piloni solizi unei industrii de certă perspectivă, guvernul zambian pregătea terenul unei noi etape de dezvoltare, cînd economia urmează să-și piardă caracterul ei unilateral, legat de exploatarea cuprului. Pentru că, chiar și acum, valorificarea aurului roșu la export asigură 95 la sută din încasări, iar în venitul național ea contribuie cu 50 la stuă.

Definind, în urmă cu cîțiva ani, prioritățile în economia țării, președintele Kaunda a declarat : „Diversificarea economiei, care în momentul de față depinde în cea mai mare măsură de cupru, este pentru Zambia o necesitate vitală. În scurtă vreme, sperăm că vom fi capabili să creăm o siderurgie bazată pe zăcămintele noastre de fier, vom trece la transformarea economiei monocolore într-o economie plurivalentă". Într-adevăr, măsurile cuprinse în cel de-al doilea plan de dezvoltare în curs de realizare, țintesc în primul rînd să asigure o dezvoltare armonioasă a economiei. Astfel, lîngă Lusaka se naște o nouă zonă industrială, unde se va prelucra, printre alele, minereul de fier. Al doilea plan de dezvoltare pune un accent deosebit, și nou de altfel, pe dezvoltarea și modernizarea agriculturii în vederea satisfacerii maxime a cerințelor interne de produse alimentare. Întrucît cerealele constituie baza de alimentație a populației, se prevede extinderea culturilor de porumb, în special în regiunea orientală Mongo, valorificarea plantațiilor de portocali în industria conservelor de fructe de la Mwinilienga. Printr-un alt proiect se scontează punerea în valoare a aproximativ 30 000 hectare de terenuri aride, utilizîndu-se marele rezervor de apă ce-l constituie lacul Kariba. În aceeași regiune, au fost înființate două ferme — pilot, moderne, unde tehnicienii autohtoni experimentează pe scară largă semințele selecționate de grîu și orez.

În procesul accelerat de dezvoltare a țării, printr-o intensă mobilizare a resurselor umane și financiare, în scopul creării unei economii industriale și agricole independente, se scontează, bineînțeles, pe valorificarea în continuare, la indici tot mai înalți, a minereului de cupru. Acum, producția Zambiei se ridică anual la 750 000 tone, situîndu-se, astfel, pe locul trei din lume. Sînt certe și perspectivele de creștere a producției cuprului, scontîndu-se ca, în anul 1975, producția totală să ajungă la un milion tone. (Calculele internaționale privind „foamea de cupru" relevă că la sfîrșitul secolului, cererea mondială va ajunge la 18 milioane față de 6 milioane în 1970).

Zambia independentă, angajîndu-și energiile umane și materiale într-un amplu proces de dezvoltare economică, culturală, de creare a cadrelor proprii, pentru înaintarea de sine stătătoare pe calea progresului, și-a căpătat o personalitate distinctă în lume. Între România și Zambia s-au stabilit relații prietenești și de colaborare, la care o contribuție remarcabilă au adus-o convorbirile dintre președintele Consiliului de stat, Nicolae Ceaușescu, și președintele zambian, Kenneth David Kaunda. Puntea prieteniei și colaborării, prin respectarea strictă a principiilor independenței și suveranității, al egalității în drepturi și al neamestecului în treburile interne, al dreptului fiecărui popor de a-și alege de sine stătător calea dezvoltării sale politice și sociale fără nici un fel de ingerințe sau presiuni, avantajului reciproc, este ilustrată, elocvent, de protocolul referitor la cooperarea economică în domeniul minier și al industriei lemnului și precum și de acordul de cooperare științifică, încheiate între cele două țări. Faptele arată că există mari perspective pentru lărgirea și adîncirea cooperării între România și Zambia în avantajul reciproc al țărilor noastre.

Aurel DUMITRESCU

SUPRAFAȚA : 752.614 km.p. Pădurile subtropicale și savanele acoperă jumătate din teritoriul țării.

Populația: 4.208.000 locuitori (statistici O.N.U. — 1969). Aproximativ 70% din locuitori trăiesc la sate, populația urbană fiind concentrată în special în zona de exploatări cuprifere.

Principalele orașe: Lusaka (capitala) 350.000 locuitori, Kitwe Nkama (179.300), Ndola (150.000), Mufulira (101.200).

Industria: Sectorul industrial de bază îl constituie cel minier: cupru, plumb-zinc minereu de mangan, cobalt, aur, argint, seleniu, ametist. Sînt în curs de dezvoltare industriile alimentară textilă, chimică.

Agricultura: porumb, arahide, trestie de zahăr, tutun, zootehnie (bovine).

Comerț exterior: importuri — mașini, utilaj de transport, produse petroliere, alimente, cărbune; exporturi — cupru, plumb, cobalt, mangan, zinc, tutun.

Unitatea monetară: kwacha (echivalent cu 1.40 dolari).

REPUBLICA ZAIR

„VÎRFUL DE LANCE" AL ECONOMIEI

PENTRU o țară care dispune de însemnate bogății naturale, dezvoltarea economică are la bază, în primul rînd, valorificarea resurselor energetice disponibile, exploatarea rațională a zăcămintelor minerale, extinderea căilor de comunicație, în interior și cu exteriorul, ridicarea continuă a nivelului de trai al populației — principalul factor economic. Pornind de la această idee, ministrul minelor din Republica Zair, Ntitte Tshisambo, mi-a conturat coordonatele generale ale politicii economice ale guvernului de la Kinshasa. Interlocutorul evidenția că „fiind o țară deosebit de bogată dar insuficient dezvoltată, Republica Zair urmărește să fie un partener egal pe arena internațională, să nu mai figureze pe harta subdezvoltării, mobilizîndu-și resursele umane și punîndu-și în valoare potențialul energetic".

După o perioadă, relativ scurtă, consacrată redresării generale a acestei țări deosebit de încercate, guvernul de la Kinshasa, pornind de la realitățile concrete, a elaborat un amplu program ale cărei dominante vizează sporirea și diversificarea producției, intensificarea schimburilor și cooperarea pe diverse planuri cu alte state.

Impresionantele zăcăminte ale subsolului au făcut din industria minieră „vîrful de lance" al economiei Republicii Zair. Cîteva cifre ne vor permite să relevăm importanța și locul pe care-l ocupă această ramură în economia țării și în producția mondială.

Industria extractivă deține 80% din valoarea totală a exporturilor, 60% din veniturile bugetare și 50—55% din produsul național brut al țării. Republica Zair se plasează pe locul întîi în producția mondială de diamante industriale și cobalt, este al cincilea furnizor al lumii în cupru, situîndu-se pe locul al șaptelea în producția de cositor și zinc. Geografic extracția minieră este repartizată între provinciile Shaba, Kivu, Kasai și cea Orientală.

„Crearea condițiilor care să permită relansarea industriei miniere, îmi declara ministrul minelor, Ntitte Tshisambo, a fost posibilă prin lichidarea concesiunilor străine, incompatibile cu prerogativele de suveranitate, promulgarea unei legislații miniere naționale, crearea societății de stat care a preluat activitățile fostei companii belgiene „Union Minière du Haut Katanga", organizarea și structurarea unei administrații autohtone ale cărei atribuții au fost considerabil sporite prin legea minieră". Aceste măsuri, însoțite de instaurarea unui climat de încredere, favorabil investițiilor, nu au întîrziat să-și dea roadele. Ele s-au tradus printr-o ascensiune a producției și prin demarajul unor proiecte de prospectare de noi zăcăminte ale subsolului".

Pentru Republica Zair cele 365 de zile ale anului 1969 (ultimul pentru care dispunem de date statistice) au fost echivalente cu o producție de 363 000 tone de cupru, 14 000 000 carate diamante industriale, 10 500 tone cobalt, 9 300 tone casiterită, 5,5 tone aur ca și însemnate cantități de zinc, argint, germaniu, cadmiu, beriliu, niobiu, extrase din măruntaiele parcă fermecate ale acestui pămînt pe care unii experți îl califică o „adevărată anomalie geologică". Pe plan general, ele au fost însoțite de o recoltă bună, un buget echilibrat care a permis investirea unor importante sume pentru realizarea de noi obiective industriale, energetice, agricole.

Au fost definitivate lucrările pentru darea în exploatare a zăcămintelor de cupru de la Sakania, urmînd ca în acest an să intre în „șut" minierii de la Musoshie ce vor produce 50 000 tone metal roșu. În noiembrie 1968 a intrat în funcțiune concentratorul de la Kamoto, cu o capacitate de tratare de 1,8 milioane tone minereu anual.

Verticalizarea industriei extractive și obținerea de mijloace financiare suplimentare au contribuit la realizarea progresivă a unor ansambluri de centrale hidroelectrice, ce vor culmina cu uriașele baraje în trepte ce vor stăvili apele marelui fluviu Zair la Inga. Puterea instalată a acestor centrale se va ridica la 600 MW pînă în anul 1975.

Creșterea producției extractive a impulsionat ameliorarea căilor de comunicație pe apă și pe uscat în interior pînă la portul Matadi — fereastra spre ocean a Republicii Zair pentru legăturile comerciale cu celelalte țări ale lumii.

„Desigur, îmi mărturisea ministrul Ntitte Tshisambo, sîntem conștienți că dorința noastră de a ne dezvolta prin propriile noastre forțe nu exclude cooperarea cu alte țări, în măsura în care aceasta nu ne constrînge să renunțăm la independență și suveranitate, dobîndite cu prețul multor jertfe ale acestui popor încercat".

Poporul român urmărește cu multă simpatie lupta poporului zairian pentru consolidarea independenței sale naționale, din care eforturile pentru recuperarea deplină și valorificarea în propriul interes a marilor bogății naturale cu care este înzestrat subsolul țării fac parte integrantă.

Nicolae CREȚU

Suprafața : 2.345.409 km.p. Climat ecuatorial.

Populația: 21.637.876 locuitori (1970): aproximativ 99% din populație sînt africani, majoritatea Bantu.

Capitala: Kinshasa, cu o populație aproximativ 1,5 milioane locuitori. Alte orașe principale: Lubumbashi, Mbuji-Mayi, Laluabourg.

Republica Zair dispune de bogate resurse naturale. În subsolul țării se află uriașe zăcăminte de cupru, cositor, cobalt. Aproape 80% din diamantele industriale ale întregii lumi provin din această țară.

Principalele produse de export : cupru (circa jumătate din export), zinc, cositor, diamante, aur, uraniu, cobalt, bumbac.

Principalele produse de import : mașini, echipament de transport, alimente, combustibil, textile.

Unitatea monetară: Zairul (echivalent cu aproximativ 2 dolari).

MONDORAMA

SEMINAR INTERNAȚIONAL PRIVIND COMERȚUL EST-VEST

ÎNTRE 17 și 25 martie la Strobl, lîngă Salzburg, va avea loc cel de al V-lea Seminar internațional privind comerțul cu țările socialiste, anunță un recent buletin editat de Oficiul național austriac al turismului. Conferințe, discuții și grupuri de lucru se vor ocupa de posibilitățile de marketing oferite întreprinderilor occidentale în țările socialiste, de diferitele forme de cooperare economică, științifică și tehnică între Est și Vest și de perspectivele deschise comerțului cu țările socialiste de anumite inovații în domeniul bancar. În program se prevede și familiarizarea participanților cu limbajul specific al economiei socialiste.

COOPERARE ÎN PRODUCȚIE

PE LINIA eforturilor sale de sporire a exporturilor pe piețele țărilor dezvoltate și de echilibrare a balanței comerciale, industria iugoslavă a încheiat în ultimii patru ani 165 acorduri de cooperare în producție cu firme din statele membre ale Pieței Comune: 101 dintre ele au fost realizate cu R.F.G., 48 cu Italia, 9 cu Franța, 4 cu Belgia și 3 cu Olanda. După cum relatează agenția Taniug, majoritatea acestora privesc industria prelucrării metalelor, electrotehnică și electronică.

Se remarcă faptul că alături de forma mai veche de cooperare constînd în utilizarea în producție a unor soluții tehnice și tehnologice moderne presupunînd mai ales importuri din țara parteneră, o extindere crescîndă capătă cooperarea în producție pe termen lung. În cadrul acestei forme de cooperare, inițiată la sfîrșitul anului 1967, valoarea exporturilor ce urmează a fi realizate în țara parteneră trebuie cel puțin s-o egaleze pe cea a importurilor prevăzute în contract, a cărui durată nu poate fi mai redusă de trei ani. Reglementările iugoslave în vigoare urmăresc de asemenea ca livrările reciproce contractate să aibă același grad de complexitate.

MAI FIERBINTE DECÎT SOARELE

DEPĂȘIND faza de laborator, compania Lumonics Research Ltd (Canada) a realizat un laser de mare putere ce poate vaporiza instantaneu orice material cunoscut. Acest laser va servi fizicienilor pentru efectuarea unor cercetări asupra plasmei la temperaturi ridicate, precum și unor cercetări în spectroscopie, domeniu din ce în ce mai important în știința mondială.

Totodată, acest tip de laser își va găsi aplicații industriale mai numeroase, datorită faptului că, deși înzestrat cu o putere ridicată, este simplu și ieftin. Impulsurile pe care le poate produce sînt de zece ori mai puternice decît acelea ale laserelor cu gaz obișnuite, atingînd temperaturi ce depășesc pe acelea de la suprafața soarelui.

CATEGORIILE CALITĂȚII

UN NUMĂR de 4500 de articole, dintre care 1500 bunuri de larg consum — produse de întreprinderile sovietice — au primit semnul de calitate. Faptul că în momentul de față se acordă o deosebită atenție îmbunătățirii nivelului calitativ al produselor, a determinat Comitetul de Stat pentru Standarde din U.R.S.S. să facă următoarea propunere: toate mărfurile produse în țară (în afară de cărți și medicamente) vor fi categorisite — pe baza sistemului unic de atestare — într-una din cele trei trepte ale calității. Categoria superioară presupune și acordarea semnului de calitate pentru marfa respectivă, categoria I-a presupune o calitate satisfăcătoare, iar categoria a 2-a obligă întreprinderile ca în anul următor să scoată din producție marfa respectivă.

AN RECORD ÎN ISTORIA AVIAȚIEI

ORGANIZAȚIA internațională a aviației civile a dat publicității analiza sa anuală asupra traficului aerian mondial în 1971, fondată pe cifrele estimative prezentate de companiile aeriene regulate din cele 122 state membre ale O.A.C.I. Atît la traficul de mărfuri, cît și la cel de pasageri este vorba de cifre neatinse pînă în prezent în istoria aviației. Traficul total de mărfuri — scrie **Gazette de Lausanne** din care reluăm aceste date — a atins 59 280 milioane tone-kilometri (+4% față de 1970). Aceasta este totuși cea mai mică creștere anuală din ultimul deceniu: în perioada 1960—1970 ritmul anual de creștere a variat între 12 și 28%. Tot în 1971 serviciile aeriene regulate au transportat 400 milioane pasageri (+5% față de 1970).

FORAJUL PETROLULUI ÎN MAREA NORDULUI

ÎN Marea Nordului există bogate zăcăminte de petrol. Se prevede ca în anul 1980, aceste zăcăminte să furnizeze petrol pentru acoperirea a 20% din necesitățile Europei occidentale.

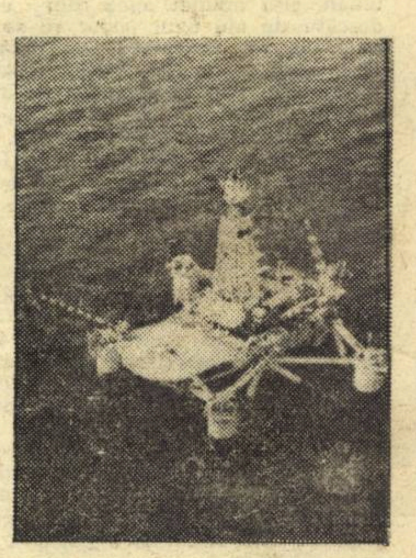

În fotografie, platforma de foraj franceză „Neptun", instalată la 200 km de coastele Norvegiei. Este construită dintr-un bloc de oțel de 17000 tone și adăpostește 60 de tehnicieni.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

MUNCA FEMEILOR ÎN ȚĂRILE CAPITALISTE DEZVOLTATE

PARTICIPAREA tot mai largă a femeilor la lupta revendicativă a clasei muncitoare din țările capitaliste dezvoltate aduce mai frecvent în ultimul timp în discuția unor foruri internaționale și a presei problema condiției sociale a femeii în societatea capitalistă. Cu atît mai mult cu cît în perioada postbelică, mai ales în ultimul deceniu, se remarcă o creștere a populației feminine ocupate, femeilor revenindu-le mai mult de jumătate din creșterea populației active în ultimul deceniu. Așa cum se vede din tabelul nr. 1, reprodus după revista **Mirovaia ekonomika i mejdunarodnie, otnoșenia** nr. 7/1971, în principalele țări capitaliste dezvoltate femeile reprezintă, cu excepția Italiei, peste 1/3 din totalul populației active. Au loc schimbări în structura pe ramuri a ocupării populației feminine, crescînd rapid ponderea femeilor salariate în comerț și sfera serviciilor — în aceste ramuri lucrînd de la 50% pînă la 75% din totalul femeilor ocupate — și scăzînd numărul celor ocupate în agricultură (exodul feminin din agricultură este mai intens decît în rîndul bărbaților). Totodată, au loc deplasări dintr-o ramură în alta a industriei, fiind caracteristică o anumită reducere a celor ocupate într-o ramură tradițional „feminină", cum este industria textilă și orientarea către ramurile noi. Evident însă că aici ele sînt ocupate mai ales pentru muncile mai puțin calificate, ca urmare a diferențierilor în domeniul pregătirii profesionale (s-a remarcat, de exemplu, că din cercetările făcute în R.F.G. că 51% din femeile aflate în cîmpul muncii, 51% din cele căsătorite și 45% din cele singure în vîrstă de la 30 la 59 de ani nu au studii profesionale complete). Trebuie remarcat, de asemenea, că într-o serie de țări a crescut procentul femeilor în vîrstă de la 20 la 40 de ani care lucrează și mai ales al femeilor căsătorite care se angajează în cîmpul muncii; astfel, ponderea femeilor căsătorite care lucrează în totalul populației feminine active a sporit în S.U.A. de la 52,6% în 1960 la 56,0% în 1967, în Japonia de la 55,5% în 1962 la 57,7% în 1967, în Anglia de la 51,2% în 1960 la 58,8% în 1969, iar în R.F.G. de la 44,8% în 1960 la 51,2% în 1967.

Ce concluzii și consecințe decurg de aici? În primul rînd, că în prezent are loc extinderea a ceea ce K. Marx denumea „încadrarea tuturor membrilor familiei muncitorului fără deosebire de sex și de vîrstă, sub comanda nemijlocită a capitalului" aceștia livrînd capitalistului nu numai muncă, ci și supramuncă. Femeile reprezintă rezerva de muncă a capitalului în condițiile creșterii cererii de brațe de muncă și sînt primele victime ale conjuncturii nefavorabile și ale reducerii producției; așa cum rezultă din tabelul nr. 2, ponderea în multe țări a femeilor șomeri marchează o creștere sensibilă. În al doilea rînd, atragerea femeilor contribuie la mărirea exploatării și a profiturilor capitaliștilor; așa cum am mai arătat la această rubrică a „Vieții economice" (vezi nr. 47/1971) în ciuda ratificării de către majoritatea țărilor capitaliste a convenției privind salariul egal la muncă egală adoptată în 1959 de O.I.M., discriminările în salarizare între bărbați și femei se mențin și marchează chiar, în multe țări o creștere. În al treilea rînd, lupta femeilor pentru salarii egale, pentru calificare profesională și accesul mai larg la profesiile mai bine retribuite constituie o parte componentă tot mai importantă a luptei clasei muncitoare în capitalismul contemporan.

Tabelul nr. 1

Țările	Populația feminină activă (mil.)		Ponderea populației feminine active (în %) în totalul					
			populației active			populației feminine		
	1950	1969	1950	1960	1969	1950	1960	1969
S.U.A.	16,6	30,6	27,5	32,2	36,2	21,8	25,4	29,5
Japonia	14,0	20,1	38,5	40,6	39,3	33,0	38,1	38,5
Anglia	7,1	9,1	30,8	34,4	35,4	27,4	31,1	32,0
R.F.G.	7,9	9,5	36,0	37,8	35,8	31,4	33,6	29,9
Franța	6,7[1]	7,2	34,1[1]	33,4[2]	34,9	30,0	27,6	28,2
Italia	5,3[3]	5,3	28,6[3]	29,4	27,1	24,0	24,9	20,4

1) 1954; 2) 1962; 3) 1951.

Tabelul nr. 2

Numărul șomerilor femei înregistrate (I) în mii și ponderea lor în totalul șomerilor (II) în %

Țările	1961		1969		1970 octombrie	
	I	II	I	II	I	II
S.U.A.	1716	36,4	1015	51,3	1452[1]	42,5
Japonia	240	54,5	210	36,8	—	—
Anglia	79	27,5	92	15,4	105	16,4
R.F.G.	63	34,8	54	30,2	57	51,5
Franța	45	40,1	94	42,2	108	44,6
Italia	423	30,1	264	29,7	295	32,2

1) 20 de ani și peste

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X NR. 12 (447)
VINERI 24 MARTIE 1972
20 PAGINI 2 LEI

12

CONTRACTELE – mecanism complex, perfect sincronizat

ANUL X **Viața economică**

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

SUMARUL

numărului 12 din 24 martie 1972

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**
- În dezbatere : Proiectul de lege cu privire la activitatea de comerț interior. O activitate cu 20 de milioane de beneficiari. Semnează : **Radu Soare**, consilier juridic șef M.C.I., **Anton Colorian**, vicepreședinte al Colegiului de avocați - București, **Nicolae Paraschiv**, director comercial O.C.L. „Alimentara" nr. 6 București (pag. 3)
- Tehnologiile industriale la baza producției în complexele zootehnice de dr. ing. **E. Jianu**, Departamentul Agriculturii de Stat (pag. 4)
- Utilizarea rațională a factorilor de producție : Rezerve în folosirea fondului de timp de **Petre Cioclu**, economist principal C.S.P.
- Combinatul de materiale de construcții-Tg. Jiu : Căi de creștere a eficienței economice de **Vlăduț Paulini**, director al Direcției teritoriale de control și revizie nr. 8-Craiova (pag. 5)
- Un sondaj al revistei „Viața economică" la întreprinderea „Feroemail"-Ploiești : Este necesară o colaborare mai strînsă între organismele de control de **Maria Ioniță** (pag. 6)
- Nivelul cheltuielilor neeconomicoase de **M. Stoianovici**, economist - Brașov (pag. 7)
- Strategii de dezvoltare : Eficiența programelor integrate de cercetare-dezvoltare de **ing. I. Crișan** (pag. 8)
- Termenul de recuperare a investițiilor de **Ion Românu**, membru corespondent al Academiei de Științe Sociale și Politice (pag. 9)
- Contractele — mecanism complex, perfect sincronizat (pag. 10—11)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**
- Proiectarea tehnologică însoțită de cea organizatorică de dr. **E. Trattner** (pag. 12)

■ **TEORII • IDEI**
- În dezbatere : Programele cursului de economie politică : Mai multă consecvență în tratarea teoriei economice în strînsă legătură cu cerințele practicii socialiste de prof. univ. dr. **Ion Zahiu**
- Economia politică a socialismului : Dimensiunea istorică a analizei comparate de prof. univ. dr. **Tudorel Postolache** (pag. 13)
- Demistificări explicite de prof. **Mihail Levente** (pag. 14)
- Balanța legăturilor dintre ramuri și fluxurile dintre sectoarele producției sociale de prof. **I. Rachmuth**, membru corespondent al Academiei R.S. România
- **Confruntări** : Cultură economică și informație de **L. Stroja** (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**
- Țări africane pe calea progresului social-economic :
- • Tanzania : Etape ale strategiei dezvoltării de **Sabina Bondoc**
- • Sudan : „Sens major — dezvoltare accelerată" de **Aurel Dumitrescu** (pag. 17)
- Capitalismul contemporan : Esențe anchilozate — mutații în fizionomie de dr. **N. S. Stănescu** (pag. 18)
- Din țările socialiste
- Realizări '71 — ritmuri '72 de **Nicolae Popov** (pag. 19)

■ **ÎN SUPLIMENT :**
- • Oferte de produse
- • Condițiile de fond pentru înființarea unei societăți comerciale de **Al. Deteșan**
- • Contractul extern pentru prestarea de servicii de **A. Moțiu**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40470

ACTUALITATEA

SENTIMENTE TRAINICE

DACĂ încercăm să deslușim sensurile vizitei pe care președintele Consiliului de Stat al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o întreprinde în Africa, cuvintele **prietenie, solidaritate, colaborare** revin cu o frecvență definitorie.

Itinerariul ultimei săptămîni — Republica Africa Centrală, Republica Populară Congo, Republica Zair — a prilejuit o reafirmare grăitoare a contribuției pe care această vizită o aduce la întărirea relațiilor româno-africane, la cauza păcii și înțelegerii în lume. Pretutindeni, șeful statului român și persoanele oficiale care îl însoțesc, s-au bucurat de o primire entuziastă — expresie a sentimentelor de prietenie și considerație față de poporul român, a prestigiului de care se bucură în lume România socialistă, politica ei externă și internă. Aceste sentimente își au corespondentul în prietenia și stima pe care poporul nostru le nutrește, la rîndul său, față de popoarele africane, în sprijinul acordat de România eforturilor popoarelor Africii pentru consolidarea independenței și suveranității lor naționale, pentru lichidarea moștenirii grele lăsate de dominația colonială.

Convorbirile cordiale purtate cu șefii de state și alți factori de răspundere din țările vizitate au prilejuit o amplă trecere în revistă a stadiului actual și a perspectivelor de dezvoltare a relațiilor bilaterale, precum și un rodnic schimb de păreri asupra problemelor internaționale de interes comun.

În această ordine de idei, declarația comună româno-centrafricană relevă că, în spiritul înțelegerii reciproce, convorbirile fructuoase care au avut loc între cei doi președinți, precum și celelalte contacte și schimburi la nivel guvernamental,au contribuit la strîngerea legăturilor dintre cele două popoare, fiind exprimată hotărîrea fermă de a actiona pentru dezvoltarea schimburilor comerciale, a cooperării economice, tehnice, culturale și științifice, pe baze avantajoase pentru ambele țări. Convorbirile dintre președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și președintele Republicii Africa Centrală, Jean Bedel Bokassa, au evidențiat posibilitățile de lărgire a cooperării în domeniile minier și geologic, agricol, al industriei lemnului, materialelor de construcție și energiei electrice. Au fost stabilite etapele acțiunilor ce urmează să fie întreprinse în vederea punerii în valoare a acestor posibilități de cooperare, în interesul celor două țări și popoare. S-a convenit ca aceste acțiuni să fie realizate, de asemenea, prin crearea unor societăți mixte de stat româno-centrafricane în domeniile minier, agricol,forestier și comercial.

Totodată, comunicatul subliniază că partea română a exprimat întreaga sa consideratie pentru realizările importante obținute de poporul centrafrican ale cărui preocupări principale sînt de a lichida sechelele colonialismului și subdezvoltării pentru a asigura dezvoltarea economică și socială, a apăra și consolida independența de stat, în afirmarea plenară a demnității sale naționale. La rîndul său, partea centrafricană a dat o înaltă apreciere succeselor remarcabile obținute de poporul român în opera de edificare a noii orînduiri, de creare a unei economii avansate și a unei culturi moderne, în promovarea principiilor dreptului și moralei internaționale în relațiile dintre state, precum și sprijinul consecvent acordat de Republica Socialistă România tinerelor state africane în lupta lor dreaptă pentru independenta și progresul lor economic și social.

În Republica Populară Congo, de asemenea, convorbirile oficiale prilejuite de vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au desfășurat sub semnul unei calde prietenii, al stimei și înțelegerii reciproce, al dorintei ca relațiile statornicite între cele două țări să se dezvolte și mai mult în viitor. Așa cum sublinia președintele Marien N'Gouabi, „această vizită, care încununează mai mulți ani de colaborare promițătoare, va permite o mai bună cunoaștere reciprocă, ne va permite să procedăm la un schimb fructuos de experiențe pe care le-am dobîndit în domeniul luptei ce o ducem împotriva imperialismului și pentru edificarea socialismului". Concludentă pentru a ilustra sentimentele cu care a fost primit înaltul oaspete român, este următoarea declarație a șefului statului congolez : „Dacă este o țară pe care Republica Populară Congo o simte cu adevărat apropiată atît prin obiectivele politicii sale interne, cît și prin viziunea pe care ea o are față de raporturile dintre state, aceasta este Republica Socialistă România. Încă de la primele contacte între cele două guverne ale noastre a apărut o similitudine remarcabilă, care de atunci nu încetează să apropie tot mai mult cele două popoare".

Președintele Consiliului de Stat al României, relevînd că în țara noastră sînt cunoscute și se bucură de o caldă apreciere lupta hotărîtă a poporului congolez pentru întărirea independenței naționale, eforturile sale consacrate dezvoltării economice și sociale, sublinia, de asemenea : „Buna cunoaștere reciprocă este, înainte de toate, terenul pe care înfloresc și se dezvoltă prietenia și colaborarea între popoare. Sîntem bucuroși că în cursul vizitei pe care o întreprindem în țara dumneavoastră vom avea prilejul să cunoaștem nemijlocit viața și preocupările poporului țării dumneavoastră și să întreprindem schimburi de păreri asupra problemelor privind dezvoltarea colaborării bilaterale, cît și asupra unor probleme ale situației internaționale. Este întrutotul adevărat că în ultimii ani între țările noastre s-au dezvoltat relații în multe domenii de activitate. Apreciez însă că sîntem de abia la început și aș dori să-mi exprim convingerea că în cursul convorbirilor pe care le vom avea se vor evidenția noi posibilități pentru progresul mai rapid al relațiilor economice, culturale, științifice și pe alte planuri dintre țările noastre. Noi apreciem că relațiile dintre țările care pășesc pe calea făuririi unei noi orînduiri sociale sînt esențiale pentru a asigura succesul luptei lor".

În domeniul relațiilor economice bilaterale, convorbirile purtate de reprezentanții celor două state au reliefat cu satisfacție progresele făcute privind concretizarea unor obiective industriale prevăzute în cadrul cooperării dintre cele două țări, respectiv în domeniul industrei textile, industriei prelucrării lemnului, industriei extractive. A fost exprimată hotărîrea de a acționa în continuare pentru realizarea și a altor obiective de cooperare pentru care sînt în curs discuții corespunzătoare în domeniile agricol, construcțiilor navale, industriei metalurgice, precum și pentru dezvoltarea schimburilor comerciale dintre cele două țări, pe baze reciproc avantajoase.

Aceeași caldă prietenie, aceeași atmosferă de stimă reciprocă, aceeași dorință comună de a amplifica și aprofunda relațiile bilaterale — au caracterizat și vizita șefului statului român în Republica Zair. Sub titlul „Nicolae Ceaușescu la Kinshasa în această marți — o nouă pagină în istoria relațiilor româno-zaireze", ziarul **Elombe** a publicat un articol, pe mai multe coloane, în care sînt scoase în evidență cursul ascendent al relațiilor dintre cele două țări, precum și principiile politicii externe a țării noastre. Subliniind în editorialul său că Republica Zair va primi cu entuziasm pe președintele Consiliului de Stat al României, ziarul **Myoto** prefigura călduroasa primire pe care populația din Kinshasa a făcut-o înaltului oaspete român încă de la sosirea sa pe aeroportul internațional N'Djili.

ÎN DEZBATERE
PROIECTUL DE LEGE
CU PRIVIRE LA ACTIVITATEA
DE COMERȚ INTERIOR

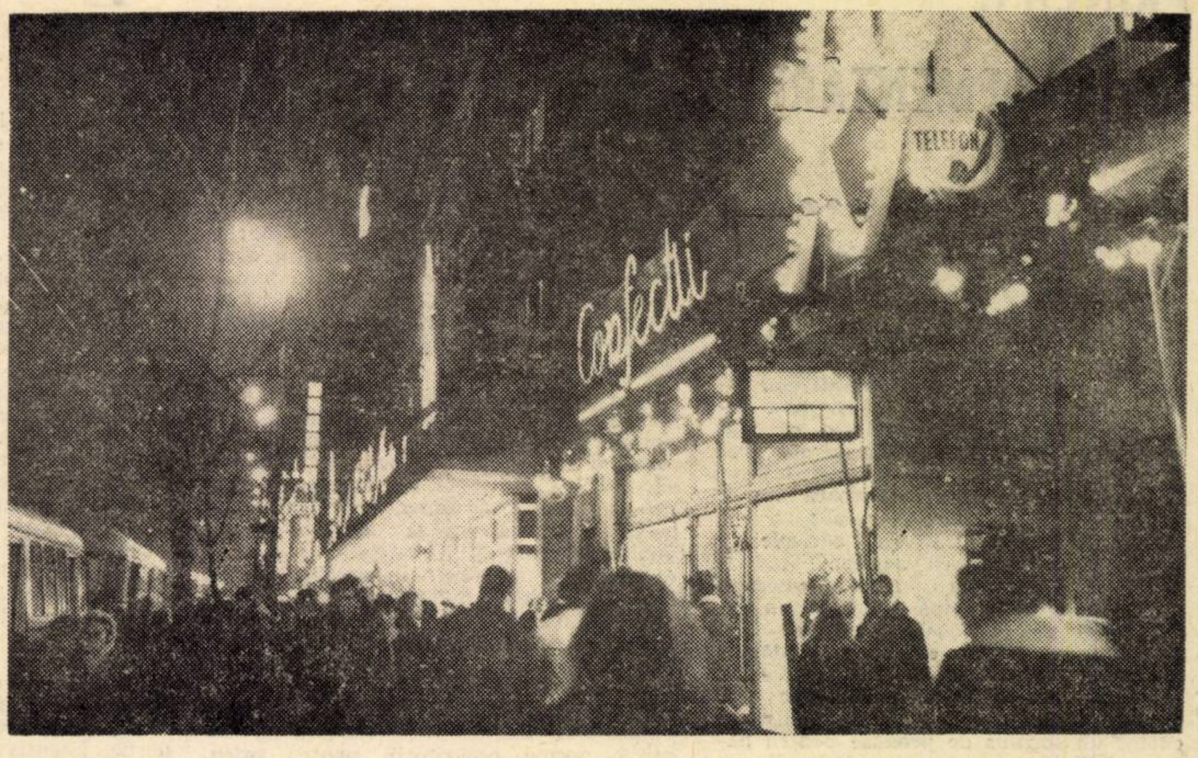

O ACTIVITATE CU 20 DE MILIOANE DE BENEFICIARI

CONSULTAREA MASELOR de oameni ai muncii în problemele importante ale organizării și conducerii societății este proprie stilului de muncă al conducerii de partid și de stat din țara noastră. Pe această linie se înscrie și publicarea în ziarele din 18 Martie 1972 a proiectului de lege cu privire la activitatea de comerț interior, care, potrivit Hotărîrii Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român este supus dezbaterii publice, pentru ca oamenii muncii să vină cu propuneri, sugestii și observații la definitivarea acestei legi.

Ridicarea permanentă a nivelului de trai al oamenilor muncii, diversificarea cererii populației față de mărfurile de pe piață, impun îmbunătățirea multilaterală a activității de comerț interior. Elaborarea noii legi care să determine organizarea activității de comerț interior, are menirea să stabilească un cadru corespunzător, pentru realizarea funcțiilor economice și sociale ale comerțului interior și să înlăture unele neajunsuri din domeniul organizării și planificării acestei importante ramuri de activitate.

O primă caracteristică a proiectului care se desprinde din spiritul și textul său, este aceea privind perfecționarea relațiilor dintre unitățile comerciale și cele industriale, în scopul unei cît mai bune aprovizionări a populației. S-a prevăzut ca o obligație permanentă pentru unitățile socialiste producătoare de bunuri de consum, de a ține seama de cerințele consumatorilor, de a spori volumul producției și de a îmbunătăți continuu calitatea mărfurilor destinate populației. De asemenea, s-a prevăzut obligația comună a unităților comerciale și a celor producătoare, ca, prin contractele economice pe care le încheie, să asigure aprovizionarea permanentă a unităților, cu produse sau sortimente de mărfuri ieftine, în cantități corespunzătoare.

Încă din preambulul proiectului de lege se stabilesc unele principii care vor fi reluate în partea dispozitivă — principii ce trebuie să stea la baza activității de comerț. E vorba despre obligația comerțului de a studia prin metode și mijloace moderne cererea de mărfuri a populației, gospodărirea judicioasă a fondului de mărfuri, pregătirea profesională și politică a personalului ca o condiție esențială pentru buna servire.

În primul articol din capitolul de dispoziții generale se statuează că, în Republica Socialistă România scopul activității de comerț interior îl constituie aprovizionarea populației cu mărfuri de bună calitate și servirea exemplară a cumpărătorilor. Acest articol cu care debutează proiectul reprezintă concretizarea concepției noi, proprie statului socialist, în care ridicarea continuă a nivelului de trai al întregului popor constituie țelul suprem al politicii partidului și statului.

Un rol deosebit s-a dat prin proiect rețelei cooperației care trebuie să asigure aprovizionarea populației de la sate cu produse specifice consumului în mediul rural. Pe această linie se înscrie atribuția principală a cooperației de a influența în mod activ producția de mărfuri pentru sate și de a asigura o distribuție judicioasă a produselor pe zone și comune, potrivit cerințelor populației și specificului local.

PRINCIPII ȘI REGLEMENTĂRI

IN RÎNDURILE care urmează vom încerca să scoatem în evidență unele dintre principiile care fac obiectul reglementării prin noul proiect de lege. De la bun început se desprinde cu claritate că legea cuprinde două părți. O primă parte în care sînt incluse prevederi cu caracter de dispoziții, reguli, atribuții, competențe, sarcini, etc. și o a doua parte în care sînt prevăzute răspunderile și sancțiunile ce se aplică celor care încalcă normele după care trebuie să se desfășoare activitatea de comerț interior. În cele ce urmează ne vom referi la prima parte a proiectului de lege.

Activitatea de comerț nu este un scop în sine. Dacă în concepția burgheză comerțul înseamnă cumpăr ca să revînd în scopul realizării de cîștiguri, în concepția proiectului de lege supus dezbaterii, comerțul urmărește ca scop principal aprovizionarea și servirea populației. Această concepție o vom regăsi oglindindu-se în multe din dispozițiile legii, măsurile ce trebuie luate de către organele administrative sau de organizațiile economice urmărind ca scop direct și imediat buna aprovizionare a populației.

În lumina aceleiași concepții, în articolele următoare se stabilesc obligații concrete pentru unitățile producătoare și pentru cele comerciale ca, studiind minuțios cererea de mărfuri a populației, să se vină în întîmpinarea acesteia printr-o adaptare operativă a producției bunurilor de consum la evoluția preferințelor populației.

Perfecționarea sistemului de relații dintre industrie și comerț, sarcină comună stabilită prin proiectul de lege, atît industriei cît și comerțului, mobilitatea de care trebuie să dea dovadă organizațiile comerciale și receptivitatea unităților producătoare la solicitările comerțului sînt numai unele din elementele prin care se poate realiza obiectivul stabilit de lege pentru activitatea comercială — buna aprovizionare a populației.

Consider util să relev distincția pe care o face legea între conceptul de aprovizionare a populației și cel de activitate de comerț interior. Aprovizionarea populației cuprinde, în concepția legii, o sferă de activități multiple printre care și activitatea de comerț interior. Astfel, definind participanții la acțiunea de aprovizionare a populației legea menționează :

a) organizațiile comerciale de stat specializate (obiectul principal al activității lor îl constituie comerțul). În sensul legii, actul de comerț este reținut ca o interpunere de schimb, concepție care nu diferă de actul de comerț definit de codul comercial. Ceea ce este fundamental deosebit în concepția burgheză despre activitatea de comerț este scopul diferit ce se urmărește prin aceeași activitate. În orînduirea capitalistă, activitatea de comerț urmărește cîștigul negustorului prin jocul liber al prețurilor determinat de cerere și ofertă, ceea ce face ca activitatea comercială să aibă ca o caracteristică principală tendința speculativă, în timp ce legea pe care o comentăm stabilește un obiectiv precis acestei activități și anume satisfacerea nevoilor de aprovizionare ale întregului popor, dispunîndu-se prin însuși conținutul legii o serie de reguli norme și sancțiuni, care înlătură orice tendință speculativă în activitatea de comerț interior desfășurată în orînduirea noastră socialistă ;

b) unitățile comerciale proprii ale în-

Radu SOARE
consilier juridic șef M.C.I.

(Continuare în pag. 4)

DOCUMENT DE LARGĂ AUDIENȚĂ

DE REZULTATELE activității comerțului interior din țara noastră beneficiază toți cei peste 20 de milioane de locuitori.

Desigur că și în acest domeniu mai sînt multe de făcut. Modernizarea operațiilor de aprovizionare a populației, asigurarea în permanență a fiecărei localități cu mărfuri variate și de bună calitate, reducerea timpului necesar pentru efectuarea cumpărăturilor, statornicirea unor relații de bună colaborare între lucrătorii din comerț și cumpărători sînt preocupări continue a celor ce diriguesc activitatea comercială. În această acțiune de deosebită însemnătate proiectul legii privind activitatea de comerț interior preconizează norme unitare care creează condiții favorabile dezvoltării și modernizării activității comerciale.

Ca jurist — avocat m-am oprit mai mult asupra sancțiunilor prevăzute în proiectul de lege, cu privire la care mă simt îndatorat să subiliniez faptul că, prin modul de formulare și grupare, legislația noastră privind contravențiile și infracțiunile va fi substanțial îmbunătățită. Dozarea amenzilor în funcție de gravitatea faptei în general este bine realizată. Consider totuși că la capitolul contravenții, art. 71, ar mai trebui inclus un fapt care constituie o abatere de la atribuțiile de serviciu cu aspecte destul de negative : este vorba de interdicția prevăzută la art. 21 pct. d potrivit căreia șefii de unități de alimentație publică nu au voie să servească minorilor băuturi alcoolice. Această interdicție care se înscrie în conceptul de moralitate și etică socialistă nu este sancționată ca o contravenție. Așa fiind, încălcarea ei nu va putea fi pedepsită decît, eventual, pe linie disciplinară.

La capitolul infracțiuni este de relevat modul în care prevederile din dreptul comun — Codul Penal — sînt întregite cu infracțiuni proprii activităților de comerț. Bunăoară infracțiunea de speculă definită în Codul Penal art. 295, este precizată detaliat prin arătarea concretă a faptelor care constituie această infracțiune.

Un element nou pe care îl aduce legea, de natură să ușureze aplicarea sancțiunilor, este acela al încriminării tentativei. Cu alte cuvinte, prevederea expresă a legii că nu numai faptul consumat, ci și tentativa se pedepsește în majoritatea infracțiunilor reținute prin proiectul de lege.

O prevedere deosebit de importantă sub aspect educativ, este cea înscrisă în cadrul art. 84 și anume că persoanele care comit infracțiunile prevăzute în proiect vor fi judecate, ori de cîte ori este cazul, în fața colectivelor de muncă din care fac parte sau — și aici este inovația față de alte legi — în fața colectivităților care au avut de suferit în urma acțiunilor lor ilicite.

În sfîrșit consider util să subliniez prevederea legală (art. 85) menită să întărească apărarea avutului obștesc. Prin aplicarea acestei prevederi legale, bunurile care vor face obiectul infracțiunilor înscrise în proiectul de lege vor fi supuse confiscării, iar dacă aceste bunuri au fost înstrăinate, ele vor fi confiscate de la dobînditori, desigur dacă aceștia vor fi fost de rea credință.

Prin votarea de către forul suprem — Marea Adunare Națională — a acestei legi și o dată cu intrarea ei în vigoare, consider că se va crea un cadru legal unui sector de activitate atît de larg și important — comerțul interior.

Anton COLORIAN
Vicepreședinte al Colegiului de avocați-București

PRINCIPII ȘI REGLEMENTĂRI

(Urmare din pag. 3)

treprinderilor de stat industriale și agricole. Cu privire la acestea legea dispune că vor fi aprovizionate direct de la unitățile de producție ;

c) unitățile comerciale ale cooperației de consum și ale cooperației meșteșugărești precum și unități ale cooperativelor agricole de producție, ale asociațiilor intercooperatiste. Este de relevat că alături de sistemul comerțului de stat, cooperația de consum are un sistem propriu comercial care-și desfășoară activitatea în special în mediul rural ;

d) membrii cooperativelor agricole de producție, producătorii agricoli individuali și meșteșugarii. Aceste categorii de producători participă la aprovizionarea populației cu produsele rezultate din munca lor și a celor cu care gospodăresc în comun. Bunăoară dintr-o familie de cooperatori, 4—5 membri muncesc pe ogoarele cooperativei agonisind prin munca lor un surplus de produse pentru necesarul de consum în gospodărie. De asemenea, pot recolta de pe lotul individual un surplus de produse. La fel, producătorii agricoli individuali din zonele necooperativizate pot produce în plus, peste nevoile lor de consum. Meșteșugarii cu ateliere proprii, a căror activitate de producție a fost nu de mult reglementată, participă și ei la aprovizionarea populației. Acestor categorii de producători legea le consacră o secție specială în capitolul II. (art. 22—25), prin aceasta scoțîndu-se în relief rolul pe care respectivii producători îl au in aprovizionarea populației în special cu produse agroalimentare. Din cuprinsul proiectului de lege, mă refer și la acele dispoziții care prevăd sarcini pentru organele locale ale adiminstrației de stat de a lua măsuri ca piețele, tîrgurile, oboarele în care acești producători își vînd produsele, să fie organizate și utilate cu tot ce trebuie pentru a asigura condiții de servire civilizată.

Legat de dreptul ce se creează prin lege ca producătorii și meșteșugarii să-și poată valorifica produsele proprii, vînzîndu-le direct populației, relev că proiectul, de altfel în concordanță cu codul comercial, nu consideră activitatea producătorilor care-și vînd produsele proprii, drept activitate de comerț. Este important de reținut această distincție care se face între persoana fizică autorizată să facă acte de comerț — adică negustorul particular — și producătorul care-și valorifică produsele proprii și care nu poate fi confundat cu comerciantul particular, deoarece prin articolul 27 legea interzice comerțul particular (să se cumpere și să se vîndă) cereale grîu, orz, ovăz, secară, porumb, făinuri din cereale și altele. Această interdicție nu se adresează producătorilor agricoli individuali sau membrilor cooperatori, care sînt în drept să-și valorifice aceste cereale și făinurile lor, deoarece producătorul nu face comerț. El nu le-a cumpărat în scopul de a le revinde, ci a produs mai mult decît îi este necesar și legea nu numai că nu-i interzice vînzarea, ba, din contră, stimulează valorificarea surplusului de produse ;

e) o altă categorie de participanți la aprovizionarea populației sînt persoanele fizice autorizate să desfășoară activități de comerț. Depre acestea, într-unul din articolele proiectului de lege, se precizează că pot face comerț — deci cumpăra și vinde — numai acele produse și numai în locurile stabilite în autorizații.

Consecvent principiului că activitatea de comerț înseamnă interpunerea în schimb, proiectul de lege circumscrie activitatea de comerț interior astfel :

— cumpărarea și desfacerea mărfurilor destinate direct aprovizionării populației, inclusiv prin alimentația publică. În această categorie se cuprinde întregul comerț de stat și cooperatist desfășurat prin unitățile comerciale cu amănuntul cum sînt : magazine, case de comenzi, chioșcuri, tonete mobile, restaurante, bufete, cofetării și altele asemenea. Este știut că organizațiile comerciale cu amănuntul achiziționează cu plată mărfuri de la întreprinderile comerțului cu ridicata sau direct de la cele producătoare, pe care le vînd populației. Tot în această categorie sînt incluse și persoanele fizice autorizate să desfășoare activitate de comerț ;

— cumpărarea și desfacerea mărfurilor către organizațiile economice sau bugetare. În această categorie sînt cuprinse comerțul cu ridicata și micul-gros. Întreprinderile comerțului cu ridicata cumpără mărfuri de la întreprinderile producătoare sau din import pe care le desfac cu plată organizațiilor comerciale cu amănuntul. De asemenea, aprovizionarea organizațiilor bugetare prin depozitele de mic-gros ale organizațiilor comerciale, cu mărfuri a căror plată se face prin virament ;

— tot în activitatea de comerț este inclusă vînzarea bunurilor în consignație, precum și intermedierea de vînzări cumpărări.

Proiectul de lege statorincește că rolul comerțului în cadrul economiei noastre naționale este de a realiza legătura organizată între producție și consum. În acest scop activitatea de comerț se desfășoară prin comerțul cu ridicata și comerțul cu amănuntul.

Comerțul cu ridicata poate constitui obiect de activitate numai pentru întreprinderi comerciale de stat specializate în acest fel de comerț. Prin lege se stabilește sarcina comerțului cu ridicata și anume aprovizionarea ritmică a rețelei comerciale cu amănuntul, în care scop contractează fondul de mărfuri cu industria, recepționează, depozitează și conservă mărfurile, formează sortimentul comercial pentru aprovizionarea magazinelor.

În capitolul II al proiectului de lege sînt prevăzute principalele reguli privind aprovizionarea și servirea populației. Remarcăm că acestea sînt grupate în patru secții după cum ele au caracter general sau se aplică numai anumitor categorii de participanți la aprovizionarea populației : unități comerciale de stat și cooperatiste, membri cooperatori, producători agricoli individuali și meșteșugari, persoane fizice autorizate să desfășoare activitate de comerț. La acest capitol putem observa că legea conține regulile de bază ale activității de comerț interior. În afară de acestea, Ministerul Comerțului Interior are competența să emită norme obligatorii pentru orice persoană juridică sau fizică ce desfășoară activitate de comerț.

În capitolul 3 sînt stabilite atribuțiile organelor administrative precum și ale organizațiilor economice. Din cuprinsul acestui capitol se desprinde deosebita răspundere ce revine Ministerului Comerțului Interior pentru buna aprovizionare a populației. Acest minister are sarcina să organizeze, să îndrume și să controleze întreaga activitate de comerț interior, el fiind organul central de înfăptuire a politicii partidului și statului în domeniul comerțului interior.

Tratarea pe larg a atribuțiilor organelor locale ale administrației de stat, ale uniunilor cooperatiste și ale organizațiilor comerciale de stat și cooperatiste, stabilirea precisă a competențelor ce le revin în rezolvarea diferitelor probleme ce le ridică aprovizionarea populației, evidențiază aplicarea principiului centralismului democratic în conducerea activității de comerț interior, ilustrînd îmbinarea armonioasă a conducerii activității pe bază de plan cu acordarea de largi competențe organelor locale și organizațiilor comerciale.

Un accent în plus pentru organizațiile de alimentație publică regăsim în capitolul IV al proiectului. Alimentația publică reprezintă în domeniul comerțului interior un sector specific. Alimentația publică înseamnă nu numai comerț, ea avînd și activitate de producție — preparate și semipreparate de bucătărie, cofetărie și patiserie.

Ultimul capitol la care mă refer în aceste rînduri este cel rezervat asigurării serviciilor pentru mărfurile vîndute. Rezervarea unui capitol pentru această problemă scoate în relief importanța ce o acordă proiectul de lege creării condițiilor ca oamenilor muncii să li se asigure folosința în condiții optime a bunurilor cumpărate prin comerțul socialist. Răspunderea organizațiilor comerciale pentru calitatea mărfurilor vîndute populației asigurarea promptă a serviciilor legate de folosirea mărfurilor cumpărate sînt factori ce influențează direct nivelul de trai al oamenilor muncii. Ansamblul de măsuri prevăzut de lege în acest capitol va asigura satisfacerea tot mai bună a cerințelor populației.

(Continuare în pag. 9)

LEGIFERAREA UNOR AMĂNUNTE SEMNIFICATIVE

SÎNT LUCRĂTOR în comerț, dar îndeplinesc în fiecare zi și „funcția" de cumpărător. Și în această dublă calitate îmi dau lesne seama de importanța muncii noastre, a celor ce activăm în domeniul comerțului interior. Știe oricine că un lucrător din comerț, datorită faptului că are zilnic relații cu sute de cumpărători, poate — și are datoria — să-i ajute pe aceștia în efectuarea unei obligații cotidiene — cumpărarea mărfurilor trebuincioase — care nu-i întotdeauna plăcută, dar pe care noi putem s-o facem mai agreabilă.

Nicolae PARASCHIV

director comercial la O.C.L. — „Alimentara" nr. 6 — București

TEHNOLOGIILE INDUSTRIALE LA BAZA PRODUCȚIEI ÎN COMPLEXELE ZOOTEHNICE

LA BAZA PROGRESULUI multilateral al agriculturii noastre, — fundamentată pe principiile marii întreprinderi agricole socialiste, în cadrul căreia concentrarea și specializarea producției reprezintă atribute hotărîtoare, — stă continuarea desfășurării procesului de intensificare. În centrul acestui proces s-a aflat, cu consecvență, dezvoltarea bazei tehnico-materiale, promovarea progresului tehnic, generalizarea tehnologiilor cu caractere din ce în ce mai pregnant industriale, organizarea științifică a producției și a muncii.

În ansamblul producției animale, trecerea la tehnologii industriale — fundamentate pe mecanizare complexă, realizarea unui flux continuu și în circuit închis de producție, folosirea unor efective cu un ridicat potențial productiv, asigurarea unei furajări raționale, echilibrate, limitarea și chiar eliminarea pierderilor cauzate de mortalități, epizotii, sacrificări de necesitate etc. — constituie una din premisele esențiale ale ridicării producțiilor de lapte, carne, ouă, lînă, în condiții de eficiență crescîndă. Într-adevăr, atît practica unităților noastre fruntașe, cît și experiența țărilor cu o agricultură avansată, au dovedit că, a produce mai mult, mai bun, în conjunctura economisirii cheltuielilor de muncă vie și materializată pe unitatea de produs și chiar de producție, este nemijlocit legată de introducerea și generalizarea tehnologiilor moderne, intensive, întemeiate pe organizarea producției animale pe principii industriale.

Practica a dovedit că, industrializarea producției animale — întru totul posibilă și perfect adaptabilă specificului biologic al tuturor speciilor, taurine, porcine, păsări, ovine — asigură folosirea mai judicioasă a mătcii, economisirea furajelor — respectiv, realizarea unui randament sporit pe UN și kg AD —, reducerea ciclurilor de producție, în final, obținerea unității de produs în condiții de eficiență ridicată. Aceasta presupune, însă, respectarea întocmai a prevederilor de organizare științifică a producției, folosirea unor efective și mai cu seamă a unei mătci selecționate, cu un potențial biologic productiv ridicat, furajarea judicioasă. Nerespectarea unuia sau a altuia din aceste deziderate anulează sau limitează avantajele tehnologiilor industriale, făcînd ca, paradoxal, sistemele gospodărești de creștere și întreținere a animalelor — care solicită investiții specifice mai reduse — să ne apară ca fiind mai eficiente, mai rentabile. Astfel, calculul economic ne arată că, o vacă de la care nu se asigură o producție minimă de 3 000 litri lapte/an este neeconomică pentru exploatarea în cadrul unui combinat zootehnic; la fel, dacă într-un atare combinat nu se asigură realizarea a cel puțin 6—7 lactații pe vacă aflată în exploatare, nu se pot atinge parametrii mulțumitori de eficiență economică. Or, aceasta presupune efective selecționate riguros pe criterii productive, menținerea și ridicarea capacității productive a efectivelor, prin furajare judicioasă și măsuri sanitar-veterinare adecvate, combaterea sterilității ș.a.m.d., elemente strict indispensabile ale unei organizări științifice a producției de lapte, în orice condiții și cu atît mai mult în condiții de industrializare, unde încălcarea oricărui precept de organizare științifică a producției are repercusiuni mult mai mari.

Rezultă dar că, tehnologia industrială — singura în măsură să ne asigure producții din ce în ce mai mari de carne, lapte, ouă, lînă în condiții de eficiență crescîndă — este o premisă și, totodată, o rezultantă a procesului de intensificare a producției animale, implicînd respectarea riguroasă, sistematică, a tuturor preceptelor de organizare științifică, fiind, în același timp, mai „pretențioasă" în desfășurarea sa. De unde și necesitatea — subliniată, de altfel, prin documentele de partid și de stat privind dezvoltarea producției agricole — a trecerii, în ansamblul unităților agricole socialiste, la organizarea industrială a producției animale numai acolo unde sînt create și pe măsura creării condițiilor cerute de un asemenea sistem productiv intensiv.

Premiselor de eficiență economică ridicată, pe care le oferă industrializarea creșterii animalelor, trebuie să li se asigure traducerea în viață printr-o organizare științifică a producției și a muncii, a tuturor măsurilor tehnico-organizatorice înscrise în S.T.E. la nivelul fiecărui loc de producție și a fiecărei etape a fluxului tehnologic, orice abatere, într-un atare sistem, avînd repercusiuni economice mult mai mari, mult mai greu — dacă nu imposibil de „recuperat".

În cadrul agriculturii de stat, în sectorul creșterii animalelor au fost obținute progrese în extinderea tehnologiilor industriale, în 1970, existînd, în exploatare, 19 complexe industriale de creșterea și îngrășarea porcinelor, 25 complexe avicole, 22 complexe pentru creșterea vacilor și 17 complexe pentru îngrășarea taurinelor.

Trebuie spus însă că, exceptînd combinatele de păsări pentru carne și ouă, în cadrul cărora producția de ouă a crescut în mod constant — de la 184 bucăți/găină/an în 1965, la 219 bucăți în 1970 —, realizîndu-se și depășindu-se indicatorii stabiliți prin STE, rezultatele economice obținute în creșterea industrială a celorlalte specii au fost necorespunzătoare. Astfel :

— la combinatele pentru creșterea și îngrășarea porcinelor, deși cantitatea de carne livrată fondului centralizat pe fiecare unitate a crescut în mod constant, ceilalți indicatori tehnico-economici stabiliți prin STE n-au fost atinși. Consumul specific a depășit, în medie, cu 15—30% pe cel prevăzut prin STE ; sporul mediu zilnic n-a fost realizat și s-a aflat în scădere de la un an la altul ; prețul de cost întrece pe cel prevăzut. Toate acestea au făcut ca beneficiile, deși în creștere de la an la an, să nu atingă încă nivelul stabilit prin STE, fiind consecința exclusivă a livrărilor mai mari de carne

— la complexele de îngrășare a taurinelor, sporul mediu zilnic nu se ridică decît la circa 50% din cel stabilit prin STE, aflîndu-se în scădere (în 1968 și 1969 a fost chiar mai mic decît cel realizat în îngrășarea în sistem gospodăresc) ; prețul de cost este mult mai ridicat decît cel prevăzut prin STE, ceea ce a făcut ca, în final, în complexe să se înregistreze pierderi ;

— la complexele de vaci, producția medie a fost în continuă scădere, fiind mai mică, în 1970, decît cea înregistrată în sistem gospodăresc, în vreme ce consumul de furaje a fost, în medie, cu 30% superior celui prevăzut prin STE.

Trebuie arătat că existența unor asemenea stări de lucruri, cu totul necorespunzătoare, se datorește unor cauze multiple. Dintre acestea dimensionarea exagerată a unor complexe, slaba lor aprovizionare cu furajele necesare, organizarea internă defectuoasă a producției și a muncii, gospodărirea nerațională a fondurilor, fluctuația mare a personalului productiv și nivelul scăzut de calificare al acestuia, asistența zooveterinară necorespunzătoare, lipsa unui control eficient asupra realizării indicatorilor de producție și economici proiectați prin STE, sînt principalele lipsuri din activitatea complexelor industriale, care au influențat cel mai mult asupra nerealizării sarcinilor planificate.

Remedierea unor atari stări de fapt a făcut obiectul unor minuțioase și multilaterale analize cu ocazia stabilirii sarcinilor de plan pentru actualul cincinal. Întocmirea programelor de acțiuni — care au inclus prevederile organizatorice pentru condiții de tehnologie industrială în cazul tuturor speciilor — și urmărirea atentă a traducerii acestora în viață, a făcut ca încă din primul semestru al anului 1971, o bună parte din deficiențele semnalate să fie remediate.

Trecerea la un amplu program de îmbunătățire a activității în acest domeniu de producție al unităților agricole de stat a inclus preocuparea pentru formarea unor efective selecționate, de ridicat randament productiv, asigurarea bazei furajere care să permită o furajare completă, echilibrată, judicioasă și economică, îmbunătățirea pregătirii cadrelor care lucrează în ansamblul sectorului zootehnic al IAS, eliminarea tuturor cauzelor care au dus la pierderi, mortalități, sacrificări de necesitate.

Aplicarea acestui program și-a adus primele roade concretizate în creșterea aportului unităților agricole de stat la formarea fondului centralizat, planul de livrări la carne pe anul 1971 fiind depășit cu 10 mii tone, iar cel de livrări la ouă cu 67 mii bucăți.

A produce mai mult, mai bun și mai ieftin în domeniul producției animale va rămîne, fără îndoială, și mai departe nemijlocit legat de modul în care se va asigura traducerea în viață a superiorității potențiale a sistemelor de creștere și îngrășare a animalelor pe baza tehnologiilor industriale.

dr. ing. E. JIANU

Departamentul Agriculturii de Stat

Utilizarea rațională a factorilor de producție

REZERVE ÎN FOLOSIREA FONDULUI DE TIMP

O ANALIZĂ a modului în care a fost utilizat fondul de timp de lucru de către întreprinderile fostului minister al industriei lemnului la nivelul întregului an 1971 arată o situație sensibil îmbunătățită față de 1970: **indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil a sporit în această perioadă cu 0,4%.** *Este un lucru pozitiv, deoarece pe această bază s-a obținut un important spor de productivitate a muncii și implicit o producție mai mare.*

ÎN CADRUL Consfătuirii pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții, printre multiplele probleme analizate — și a căror rezolvare va duce la ridicarea eficienței întregii activități economice — au figurat și cele privind utilizarea, încă incompletă, a potențialului tehnic și a forței de muncă. Referindu-se la cauzele care determină o asemenea stare de lucru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat: **„La toate acestea mai trebuie adăugată stagnarea unor mașini ca rezultat al indisciplinei în muncă, al întîrzierilor și absențelor de tot felul".** Această precizare făcută de secretarul general al partidului, este pe deplin valabilă și pentru unitățile ministerului respectiv, mai ales dacă încercăm să analizăm cifrele sintetice în profunzime.

Ce se ascunde în spatele cifrelor medii

ÎNTR-ADEVĂR, dacă în 1971, la nivelul întregului an indicele de utilizare a fondului de timp a sporit față de 1970, în schimb dacă **urmărim evoluția acestui indicator pe trimestre, vom constata o scădere de la o perioadă la alta, atestînd astfel că importante rezerve de sporire a producției și a productivității muncii au fost insuficient fructificate** — așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Utilizarea fondului de timp maxim disponibil

%

Trim. I	Trim. II	Trim. III	Trim. IV
96,1	95,8	95,7	95,3

Însăși din analiza cifrelor oglindite în tabelul nr. 1, rezultă că fondul de timp de lucru a fost utilizat incomplet, marcînd scăderi vizibile de la un trimestru la altul. Dar dacă subliniem și faptul că **în ipoteza că în tot cursul anului 1971 unitățile ministerului ar fi realizat indicele de utilizare a fondului de timp disponibil măcar la nivelul celui obținut în trimestrul I (96,1%), se putea obține un spor de producție de circa 87 milioane lei,** ne putem da seama și mai bine de rezervele mari care au rămas nevalorificate.

Lucrurile nu s-au prezentat mai bine nici în cadrul unor subramuri de producție. Astfel, de pildă, la **întreprinderile de celuloză și hîrtie** indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil a marcat în 1971 o continuă scădere: 96,2% în trim. I, pentru ca în trim. IV să ajungă la 95,7%, adică cu mult sub nivelul atins încă în trim. III 1969 de 96,3%. De asemenea, nici la **întreprinderile de industrializare și prelucrare a lemnului** situația nu a fost mai bună: 95,3% în trim. I, 95,1% în trim. II, 95,0% în trim. III și 94,3% în trim. IV. În sectorul de exploatare a lemnului de la 97,1%, realizat în trim. I, s-a ajuns la 96,6% în trim. IV. Situația respectivă se regăsește la multe combinate de industrializare a lemnului, precum și la unitățile subordonate lor. Astfel la C.P.L.-Bacău, în anul 1970 indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil era 97,2%, pentru ca în 1971 să coboare la 96,8%. La U.E.I.L.-Comănești, în același interval, indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil a scăzut de la 96,5% la 96,2%.

O radiografie plină de semnificații...

ANALIZÎND structura timpului neutilizat, rezultă că o pondere însemnată au avut **întreruperile în funcționarea utilajelor, învoirile, concediile fără plată și absențele nemotivate.** La nivelul anului 1970, totalul acestui timp nefolosit la activitatea industrială, **a echivalat cu timpul de muncă pe un an de zile a circa 2400 salariați, iar la activitatea de transporturi forestiere și la activitatea de construcții-montaj — a încă 800 salariați.**

Cea mai însemnată categorie de timp neutilizat în procesul de producție l-au constituit **absențele nemotivate.** În anul 1971 acestea au reprezentat 13,6% din timpul neutilizat, depășind substanțial nivelul din anul 1970 (12,3%). „Aportul" cel mai mare l-a adus sectorul de exploatări forestiere (56%), urmat fiind de industrializarea și prelucrarea lemnului. În ramura industriei celulozei și hîrtiei, numărul om-ore datorat absențelor nemotivate a fost de 13 ori mai redus ca în subramura de industrializare și prelucrare a lemnului și de 17 ori mai mic decît în subramura exploatării lemnului. Această comparație arată odată în plus ce rezervă mare de timp de producție a existat în întreprinderirle de exploatare, industrializare și prelucrare a lemnului prin reducerea absențelor nemotivate.

O altă categorie de timp neutilizat s-a datorat **învoirilor și concediilor fără plată.** În 1971, **acestea au însumat peste 1 milion om-ore la activitatea industrială și peste 500 mii om-ore la activitățile de transporturi și construcții-montaj.** În subramura de industrializare și prelucrare a lemnului numărul de om-ore la învoiri și concedii fără plată pe trimestrele anului 1971, a marcat o continuă creștere: 17% în trim. I, 23% în trim. II, 26% în trim. III și 34% în trim. IV. Aceeași evoluție trimestrială s-a înregistrat și în subramura de exploatare a lemnului: 19% în trim. I, 24% în trim. II, 28% în trim. III, 29% în trim. IV. La nivelul unor unități de producție, numărul de om-ore a fost destul de mare ca, de exemplu, la Unitatea de exploatare și industrializare a lemnului-Comănești (peste 11 mii ore-om), la Combinatul de celuloză și hîrtie-Zărnești (peste 13 mii om-ore) etc. Numărul de om-ore pentru învoiri și concedii fără plată ar putea fi redus, dacă s-ar face o depistare a cauzelor care le-au generat. Multe din aceste lipsuri s-au datorat faptului că salariații au de rezolvat unele probleme cu serviciile publice: de evidență a populației, notariatele, organele fiscale, de spațiu locativ etc. De aceea, **este necesar ca ministerele și consiliile populare județene, care au în subordine servicii publice, să asigure funcționarea acestora și în după-amiaza unor zile din cursul săptămînii, contribuind astfel indirect la creșterea eficienței activității de producție.**

În sfîrșit, un mare număr de om-ore din timpul neutilizat s-a datorat **întreruperilor neplanificate în funcționarea mașinilor și utilajelor.** La nivelul anului 1971 ele au reprezentat peste 5% din totalul timpului neutilizat, **echivalent cu timpul de muncă a peste 500 salariați pe parcursul unui an întreg.**

Firește, unele întreruperi ale procesului de producție puteau să apară din cauze obiective: întreruperile de curent electric primit din afară, sau întreruperile datorate condițiilor atmosferice nefavorabile în exploatările forestiere. Dar multe din acestea s-au datorat însăși întreprinderilor, în cadrul cărora s-au semnalat numeroase carențe în organizarea producției și a muncii, în aprovizionarea cu materialele necesare etc. Astfel, la Unitatea de exploatare și transport forestier-Bacău, întreruperile totale, care în 1971 au însumat peste 26 mii om-ore (37,6% din timpul neutilizat) au fost urmare directă a faptului că au lipsit piese de schimb, supape de evacuare, capete de bară, role pentru buldozer, roți pentru autogredere, fălci pentru concasor, anvelope etc.

Timpul pierdut „recompensat" prin... ore suplimentare

PARE un paradox. Și totuși așa au stat lucrurile. În loc ca unitățile ministerului să ia măsuri eficiente ca timpul de lucru planificat să fie integral și productiv folosit, preîntîmpinînd neajunsurile manifestate în organizarea producției și a muncii, în aprovizionarea tehnico-materială, ele au mers pe linia de a compensa timpul pierdut prin apelarea la ore suplimentare. **Este suficient să arătăm că, în 1971, în întreprinderile industriale ale economiei forestiere, munca suplimentară a însumat multe milioane de om-ore.** Acest fapt a afectat direct nu numai cheltuielile de producție și, implicit, eficiența economică, dar în multe cazuri, el s-a răsfrînt negativ și asupra calității unor produse executate în orele peste program.

Indicațiile prețioase date la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din economie, necesitatea ca în fiecare întreprindere să se acționeze cu fermitate pentru folosirea completă a capacităților de producție sub lozinca: **„Nici o mașină și nici un utilaj sub randamentul planificat, nici un minut nelucrat!"**, trebuie să se transforme și în unitățile ministerului într-un imperativ.

Pe această linie se impun măsuri pe multiple planuri: o cît mai judicioasă organizare a producției și a muncii; asigurarea unei aprovizionări corespunzătoare cu cele necesare desfășurării în bune condițiuni a fluxului producției; folosirea integrală a timpului de lucru de către toți salariații și eliminarea cauzelor care provoacă întîrzieri, absențe nemotivate, învoiri, concedii fără plată etc. Experiența întreprinderilor noastre socialiste, implicit experiența a numeroase unități ale ministerului, a dovedit că rezultate bune în activitatea de producție și în cea economică se pot obține numai în condițiile intronării unei discipline riguroase, folosirii cît mai depline și productive a fondului de timp de lucru și a capacităților de producție.

Petre CIOCLU

economist principal C.S.P.

Combinatul de materiale de construcții – Tg. Jiu:

CĂI DE CREȘTERE A EFICIENȚEI ECONOMICE

PRINTRE marile unități cu largi posibilități de valorificare superioară a resurselor naturale din județul Gorj se numără și Combinatul de Materiale de Construcții-Tg. Jiu, obiectiv dotat cu tehnică modernă realizat în ultimul plan cincinal. Importantele fonduri investite în acest obiectiv s-au reflectat în rezultatele bune obținute pînă în prezent.

Din unele analize făcute la această unitate în cursul anului 1971 de către organele Direcției teritoriale de control și revizie nr. 8 Craiova și ale Sucursalei județene Gorj a Băncii Naționale au reieșit însă și o serie de deficiențe și neajunsuri, în bună parte de ordin subiectiv.

Conducerea Combinatului de Materiale de Construcții Tg. Jiu, prin darea de seamă contabilă pe anul 1971, raportează realizarea producției globale doar în proporție de 96,7%, iar producția marfă de 96,4%. Din cele 7 sortimente pe care le produce, numai la produsul cărămizi realizarea este de 103%; la produse cum sînt: cimentul echivalent, țigle ceramice, plăci și tuburi de azbociment, var pentru construcții, panouri termoizolante, planul a fost îndeplinit în proporție de 45-99,2%. În ceea ce privește rezultatele financiare, prin bilanț, se raportează îndeplinirea planului de beneficii numai în proporție de 59,9% ceea ce explică o slabă preocupare din partea colectivului de conducere pentru eficiența activității economice.

Principala cauză a nerealizării planului de producție a constituit-o, în special în perioada semestrului II/1971, defecțiunile repetate produse la morile de făină; lipsa de preocupare pentru asigurarea pieselor de schimb determinînd întîrzieri, peste limitele normale, în repararea acestora. Defecțiuni și staționări îndelungate au intervenit și la reductoare, mori de ciment și la instalațiile de sortare și concasare a materiei prime pentru var.

O altă cauză care a contribuit la nerealizarea sarcinilor de plan a constituit-o nerespectarea graficului de reparații, fapt care a condus ulterior la efectuarea unor revizii suplimentare costisitoare.

Considerăm că deficiențele semnalate se datoresc, în bună măsură, colectivelor de conducere de la toate nivelele ierarhice, care nu au desfășurat o activitate intensă pentru a asigura folosirea deplină a suprafețelor de producție și a utilajelor existente, pregătirea tehnică a fabricației pînă în cele mai mici amănunte, aprovizionarea procesului de producție, programarea și urmărirea operativă a producției etc.

În creșterea eficienței activității economice un loc important îl ocupă reducerea cheltuielilor materiale de producție. Din analiza făcută a rezultat că la toate elementele prețului de cost, cu excepția salariilor directe, s-au înregistrat depășiri. Astfel, la materii prime și materiale, depășirea s-a datorat nerespectării consumurilor specifice, fără ca în această direcție colectivul de conducere să fi întreprins măsuri corespunzătoare de remediere. La produsul ciment, consumul specific de gips a fost depășit cu 28 mii tone, la pirită cu 9 mii tone, la zgură cu 115 mii tone etc. La produsul panouri termoizolatoare s-a început producția fără ca desfacerea să fie asigurată în totalitate, astfel că solicitanții produselor au pretins alte dimensiuni decît cele fabricate. Cheltuielile neproductive, datorate rebuturilor și îndeosebi slabei gospodăriri a fondurilor materiale și bănești au ajuns să reprezinte valori însemnate.

Datorită neajunsurilor semnalate în activitatea economică a Combinatului de Materiale de Construcții Tg. Jiu, în gospodărirea și folosirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, viteza de rotație a mijloacelor circulante, în cursul anului 1971, s-a încetinit cu 4 zile, față de anul 1970, iar în raport cu viteza prevăzută în planul financiar, cu 18 zile, ceea ce a condus la imobilizări însemnate de fonduri. Această situație a determinat menținerea în cursul anului a unor importante cantități de materii și materiale în stoc supranormativ, fapt care a determinat ca unitatea să aibă în permanență o stare financiară grea și să nu facă față obligațiunilor care îi reveneau în relațiile cu terții, inclusiv cu banca.

Colectivul de conducere al Combinatului de Materiale de Construcții, și-a propus o serie de măsuri judicioase, care sînt în curs de executare, menite să ducă la eliminarea și prevenirea deficiențelor și neajunsurilor întîmpinate în anul expirat. Considerăm totuși că pentru dezvoltarea pe mai departe și la un nivel superior a activității economico-financiare a unității la care ne referim, este necesar un sprijin substanțial din partea forurilor competente, în spiritul rezoluției conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții.

Vlăduț PAULINI

Director al Direcției teritoriale de control și revizie nr. 8 — Craiova

Un sondaj al revistei „Viața economică" la intreprinderea „Feroemail" — Ploiești

ESTE NECESARĂ O COLABORARE MAI STRÎNSĂ ÎNTRE ORGANISMELE DE CONTROL

ÎN ANSAMBLUL DE MĂSURI pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale s-au adus o serie de îmbunătățiri și în domeniul controlului în economie. Prin noile reglementări adoptate s-a urmărit îmbunătățirea conținutului activității de control, o mai bună coordonare și orientare a acestuia pe toate treptele economiei, acordarea unor drepturi mai largi organelor cu sarcini de control, astfel încît să crească aportul acestora în întărirea ordinii, disciplinei și în creșterea eficienței activității economice.

Dintr-o analiză întreprinsă la întreprinderea „Feroemail"-Ploiești, din cadrul Centralei industriale de materiale pentru instalații și echipament metalic, au reieșit o serie de constatări care atestă creșterea rolului controlului dar și necesitatea unor perfecționări, a unei mai bune coordonări a activității de control.

Perioada care a fost supusă analizei este cea cuprinsă între 1 ianuarie 1971 și 29 februarie 1972, timp în care a acționat și s-a aplicat un complex de legi și alte acte normative elaborate în vederea perfecționării activității de control. O primă constatare este aceea că, în perioada amintită, unitatea economică **a fost controlată de 26 de organe** cu sarcini de control, pe diferite domenii și laturi ale activității acesteia, care au încheiat 53 de acte de control. Controalele au fost efectuate de 1—3 persoane și au totalizat peste 150 de zile lucrătoare, revenind, în medie, cam 3 zile pentru fiecare control. Cifrele prezentate scot în evidență, după părerea noastră, o afluență prea mare a organelor de control la această unitate, datorită lipsei de coordonare a activității diverselor organisme de control și unor paralelisme evidente între sarcinile de control ale acestora și cele care revin organelor proprii din unitățile economice.

Din analiză rezultă că ponderea cea mai mare o dețin controalele cu caracter tehnic. Tematica acestor controale se suprapune însă, în mare parte, cu sarcinile ce revin organelor de control ale întreprinderii în domeniul calității produselor și fluxului tehnologic, care avînd responsabilitate legală, efectuează asemenea verificări în mod curent.

În ceea ce privește controlul financiar-bancar a existat o concepție și coordonare unitară, o operativitate și o cuprindere mai largă a domeniilor supuse controlului, în perioada analizată efectuîndu-se șapte controale care au totalizat 63 de zile. Specialiștii și conducerea unității au apreciat că, față de perioadele anterioare, controlul financiar-bancar se realizează în condiții mai bune, urmărindu-se în mod organizat, programarea controalelor. Atît numărul controalelor, cît și perioadele în care acestea s-au efectuat au fost justificate, fiind determinate, pe de o parte, de sarcinile care le revin prin lege, cît și de unele neajunsuri care persistau în unitate. Se poate aprecia că acțiunile tematice de control pe linie financiar-bancară s-au dovedit eficiente, ele contribuind la întărirea ordinii și disciplinei în activitatea economico-financiară.

Specialiștii din unitate au opinat pentru **intensificarea controlului gestionar de fond, pentru o mai bună pregătire a acțiunilor de control financiar-bancar, astfel încît să se asigure maximum de operativitate în definitivarea concluziilor și rezultatelor controlului, pentru folosirea unor metode, mijloace și procedee moderne care să facă controlul mai simplu și mai operativ.** Din discuțiile purtate cu cadre de specialitate în domeniul controlului financiar-bancar au rezultat opinii care converg spre efectuarea unui control cu o periodicitate mai mare, îndeosebi în cazul în care se simte nevoia acestuia și cînd sînt indicii că există anumite greutăți. De pildă, organele bancare au obligația ca, trimestrial, să efectueze controlul asupra utilizării fondului de salarii, indiferent dacă în acest domeniu există sau nu aspecte negative. S-a opinat pentru efectuarea acestui control, însă cu o periodicitate mai mare, eventual semestrial.

Este adevărat că în cursul perioadei analizate organele de control au pus accentul pe prevenirea neajunsurilor în activitatea economică, pe sprijinul multilateral acordat unității economice; influențele pozitive sînt vizibile. Din păcate, nu același lucru se poate spune și despre felul în care unii specialiști din întreprindere înțeleg să sprijine organele de control. Ar fi necesar ca specialiștii din unitate să vină în întîmpinarea organului de control solicitîndu-i sprijinul într-un domeniu sau altul iar atunci cînd constată deficiențe în organizarea controlului ierarhic operativ curent sau a controlului preventiv să ia măsurile ce se impun.

După părerea noastră, prezența a 26 de organe de control, în decursul a 14 luni în această unitate scoate în evidență, printre altele, și o mai slabă organizare a controlului propriu, a autocontrolului. În primul rînd, conducerea unității, fiecare salariat care întocmește acte. răspund de buna gospodărire a fondurilor materiale și bănești, de menținerea capacității de plată, de respectarea legalității și integrității avutului obștesc. Este de dorit ca organizația economică care este supusă controlului să beneficieze de aportul organului de control, să conlucreze cu acesta pentru a găsi soluții cît mai economice, optime pentru buna gospodărire a fondurilor materiale și bănești. De aceea, este necesar ca conducerea unității să revadă și să organizeze, în mod corespunzător, formele de control prevăzute de lege, astfel încît să preîntîmpine, în cea mai mare parte, intervenția organelor de control din afară, să dovedească o mai mare preocupare și să exercite un control riguros asupra felului în care se aplică noile măsuri privind controlul, pînă la ultima verigă de execuție, și îndeosebi organizarea și conducerea contabilității, atribuțiile și răspunderile conducătorului compartimentului financiar-contabil.

Din discuțiile purtate cu cadrele de conducere ale unității a rezultat însă că în afara controalelor amintite, și pentru care s-au încheiat acte de control, au mai existat, în aceeași perioadă, și alte controale și analize efectuate de diferite organe din centrală, minister etc., dar pentru care nu s-au încheiat nici un fel de documente. Or, nu toate acestea s-au dovedit utile și nici nu s-au soldat cu sugestii concrete pentru îmbunătățirea activității economice.

Pe baza indicațiilor conducerii de partid cu privire la sporirea contribuției controlului în economie, la întărirea ordinii și creșterea răspunderilor în viața economică, **este necesar ca organele competente să realizeze o coordonare a activității tuturor organismelor cu atribuții de control, atît la nivel central cît și teritorial, încît să se realizeze o concepție și îndrumare unitară a acestora în vederea prevenirii și lichidării neajunsurilor și abaterilor existente în prezent în activitatea unităților economice.**

Colaborarea mai strînsă între organele cu sarcini de control s-ar putea concretiza prin inițierea și desfășurarea în comun a unor acțiuni de control pe teme cu caracter economic, tehnic, financiar etc., prin care să se obțină, cu antrenarea tuturor factorilor competenți, verificări complexe, o simplificare și valorificare superioară a constatărilor, luarea unor măsuri eficiente și operative pentru lichidarea unor neajunsuri și perfecționarea întregii activități. Colaborarea va asigura, în același timp, o îmbinare mai bună a muncii de control cu cea de îndrumare.

Maria IONIȚĂ

NOI ACTE NORMATIVE

• În Bul. oficial nr. 13 din 1 februarie 1972 au fost republicate următoarele acte normative :

a) — H.C.M. nr. 1047/1970 cuprinzînd măsuri pentru executarea Legii nr. 5/1970 privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar ;

b) — H.C.M. nr. 68/1970 pentru stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele legale privind disciplina financiară, impozitele, taxele și primele de asigurare prin efectul legii.

Republicarea H.C.M. nr. 1047/1970 s-a făcut ca urmare a unor completări care i-au fost aduse prin H.C.M. nr. 43/1972, publicată în același buletin oficial. Completările aduse se regăsesc în hotărîrea republicată prin conținutul art. 10, 11, 12, 13, 14 și 15. De asemenea, prin H.C.M. nr. 43/1972 a fost abrogat aliniatul 2 al art. 9 din H.C.M. nr. 1047/1970.

Republicarea H.C.M. nr. 68/1970 s-a făcut ca urmare a unor modificări care i-au fost aduse prin H.C.M. nr. 46/1972, publicată în același buletin oficial. Modificările se referă la :

— introducerea după pct. 29 din art. 1, a pct. 30—42 referitoare la gestionari, control financiar-bancar și control ierarhic operativ-curent ;

— modificarea art. 2 privind amenzile, ca urmare a completării art. 1 ;

— introducerea după pct. 14 din art. 6, a punctelor 15, 16 și 17 privind nedeclararea unor sume de venit sau a unor bunuri supuse impozitului, afișarea sau folosirea mijloacelor de publicitate și reclamă, ocuparea unor locuri publice și găzduirea de vizitatori în stațiunile balneo-climaterice fără plata taxelor și nedepunerea de unități la organele financiare a documentelor cu privire la impozite și taxe ;

— modificarea art. 7 privind amenzile, ca urmare a completării art. 6;

— modificarea al. 2 și 3 din art. 10 în sensul că s-a trecut competența de soluționare a plîngerii de la conducătorul organului din care face parte agentul constatator, la judecătorie pentru pct. 30 din art. 1 și pct. 1 din art. 6 ;

— introducerea unui articol nou după art. 10, respectiv a art. 11 din hotărîrea republicată ;

— Abrogarea art. 17, 18 și 19 din H.C.M. nr. 2230 privind gestionarea bunurilor materiale ale organizațiilor socialiste din 8 decembrie 1969 ; aceste texte priveau constatarea și sancționarea contravențiilor în domeniul gestionar, contravenții care în hotărîrea republicată sînt reglementate în art. 1 pct. 30, 48.

INTEGRAREA ECONOMISTULUI

UNDE SÎNT ȘI CE FAC ECONOMIȘTII ?

AMPLIFICAREA preocupărilor pentru sporirea continuă a eficienței economice a întregii activități determină tot mai mult necesitatea depistării și fructificării tuturor rezervelor interne existente în întreprinderi. În acest scop, la diferite locuri de muncă, se fac studii ample, se analizează nivelul costurilor unor produse, se pun baze noi pentru valorificarea superioară a materiilor prime și a materialelor etc.

În angrenajul acestor efervescente căutări creatoare, alături de ingineri, cercetători, proiectanți, muncitori cu experiență, în tot mai multe unități sînt atrași și economiștii. Evident, ne relatau mai mulți conducători de întreprinderi, **participarea activă a economiștilor nu numai la efectuarea de lucrări statistico-financiare-contabile, ci direct la procesele concepționale de elaborare a documentațiilor tehnice pentru produsele noi, la adoptarea unor variante optime sub raportul valorificării superioare a materiilor prime, a capacităților de producție, a forței de muncă etc. contribuie la mai buna fundamentare a deciziilor.** Dar, cu toate aceste aprecieri pozitive, în numeroase întreprinderi economiștii nu sînt prezenți în asemenea activități.

Motivul? Nu există suficienți economiști, nu se găsesc pentru a fi angajați. Lipsa acută a economiștilor a fost semnalată de conducători de unități economice din județele Brașov, Hunedoara și Brăila. La Brașov, ni s-a semnalat că lipsesc, la nivelul județului 250—300 de economiști. Și în unele întreprinderi bucureștene, deși există posturi, nu se găsesc atîtea cadre de economiști cîte se cer pentru a fi angajate.

Paradoxal este faptul că multe din întreprinderile care au economiști, nu recurg decît rare ori la ajutorul lor în alegerea opțiunilor în problemele cele mai importante cu care sînt confruntate. Aproape 90% din economiști sînt repartizați în activități contabile, statistice, financiare, de merceologie etc. — servicii unde își pot aduce aportul în mai mare măsură cadrele cu pregătire medie.

Sînt situații în unele județe, cum ar fi cazul Hunedoarei, Covasna, Baia Mare, Vrancea, Buzău. etc., unde numărul economiștilor este insuficient. Situația se prezintă așa — motivau unii conducători din unitățile județului Hunedoara — pentru că institutele de învățămînt superior de specialitate nu acoperă în totalitate solicitările atunci cînd se fac repartizările, că cele mai multe și cele mai bune cadre sînt reținute în centrele unde sînt situate facultățile respective. **S-a propus ca absolvenții facultăților economice să fie repartizați, în proporții crescînde, în noile centre industriale ce au fost dezvoltate în anii din urmă, în județele unde statisticile arată că numărul acestora este redus față de cerințe. Paralel însă, economiștii care au acumulat experiență ar trebui să fie utilizați în sectoarele care pregătesc și asigură condițiile de eficiență ale dezvoltării producției și întreprinderii în general; în toate județele ar fi util să se analizeze modul în care sînt utilizați economiștii în întreprinderi, iar cei ce desfășoară activități sub nivelul pregătirii lor să fie îndrumați spre munci corespunzătoare, sau în alte unități unde aportul lor este reclamat cu stringență.**

B. VASILE

O oglindă a calității activității economico-financiare a întreprinderii:

NIVELUL CHELTUIELILOR NEECONOMICOASE

- Respectarea disciplinei contractuale se reflectă și în situația economico-financiară.
- Prețul de cost trebuie „să suporte" amenzile și penalizările sau cei vinovați?
- Rebuturile continuă încă „să înghită" milioane...
- Analiza cheltuielilor neeconomicoase, — un instrument de conducere.

OAMENII MUNCII din întreprinderile județului Brașov, preocupîndu-se în permanență de reducerea cheltuielilor de producție și, îndeosebi, a cheltuielilor materiale și a celor neeconomicoase — ca o condiție de bază pentru sporirea acumulărilor — au obținut în 1971 importante economii și beneficii peste plan. Astfel, **cheltuielile planificate la 1 000 lei producție-marfă au fost reduse cu 3 lei, iar beneficiul a fost realizat în proporție de 106%, obținîndu-se peste 200 de milioane lei mai mult decît sarcina planificată.** Rezultate deosebite au dobîndit Uzinele de autocamioane, Rulmentul, „Hidromecanica" din Brașov, Fabrica de tricotaje, Fabrica de produse zaharoase, Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului, Fabrica de scule-Rîșnov, „Electroprecizia"-Săcele, Combinatul chimic și Uzina de prototipuri și reparat utilaje chimice, Industria locală din Făgăraș etc.

La rîndul lor **cheltuielile neeconomicoase la 14 întreprinderi au înregistrat o scădere de peste 5 milioane lei față de anul 1970.** Dat fiind însă faptul că la alte întreprinderi ele au crescut, a făcut ca **volumul cheltuielilor neeconomicoase pe județ să depășească anul trecut cu circa 41 milioane lei pe cele înregistrate în 1970.** În tabelul nr. 1, este reflectat nivelul cheltuielilor neeconomicoase la 1 000 lei producție marfă realizat în 1970 și 1971.

Tabel nr. 1

— în lei —

Denumirea întreprinderilor	1970	1971
Uzina „Hidromecanica"	15.0	13.0
F-ca. de șuruburi Brașov	6,0	4.0
F-ca. de radiatoare și cabluri Brașov	1.0	1.0
F-ca. de articole de tablă Codlea	18.0	5.0
F-ca. de scule Rîșnov	14.0	10.0
F-ca. chimică Rîșnov	3,0	2.0
F-ca. de cauciuc Brașov	5.0	4.0
Uzina „Rulmentul"	13,0	20,0
Uzina de autocamioane	12,0	15,0
Uzina „Electroprecizia" Săcele	16,0	18,0
Întrep. de unelte și scule-Brașov	14,0	17,0
F-ca. de stofe-Brașov	13,0	18,0
F-ca. de cărămidă-Feldioara	72,0	85,0
F-ca „Colorom"-Codlea	2.0	7,0

După cum se desprinde din tabelul nr. 1, la unele întreprinderi nivelul cheltuielilor neeconomicoase la 1 000 lei producție marfă în 1971 a fost mai mic decît în 1970, iar la altele mai mare.

Pentru a avea însă o imagine mai clară, este important să analizăm structura și ponderea fiecărei cheltuieli neeconomicoase din totalul pe județ. Acest lucru se poate urmări în tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 2

%

Elementele cheltuielilor neeconomicoase	Ponderea fiecărui element de cheltuieli față de totalul pe județ în: 1970	1971
Pierderi din întreruperi	2.5	2,0
Casări și declasări	7,2	4,0
Amenzi și penalizări	1,2	3,5
Dobînzi	7,1	5,3
Locații	1,5	1,6
Pierderi din calități inferioare	3,0	2,8
Pierderi din rebuturi	**77,1**	**80,6**
Alte cheltuieli	0,4	0,2
Total cheltuieli neeconomicoase	100.0	100,0

Este interesant faptul că **majoritatea elementelor de cheltuieli neeconomicoase în anul 1971** — așa cum rezultă din tabelul nr. 2 — **au scăzut între 0,2% la pierderi din calități inferioare și 3,2% la casări și declasări față de 1970, cu excepția amenzilor, penalizărilor, locațiilor și pierderilor din rebuturi care au crescut cu procente ce variază de la 0,1% la 3,5%.** Care au fost cauzele?

AMENZILE ȘI PENALIZĂRILE **au crescut în 1971 față de 1970 cu peste 5 milioane lei, mai ales datorită nerespectării disciplinei contractuale, sancționată de prevederile H.C.M. 306/1970.** Combinatul chimic din Făgăraș, de exemplu, a plătit penalizări în valoare de 1,5 milioane lei, datorită neîncărcării la timp a produselor destinate exportului. La rîndul lor, Fabrica de stofe-Brașov a plătit 2,2 milioane lei pentru nerespectarea disciplinei contractuale, Uzina de autocamioane un milion lei, „Hidromecanica" 300 mii lei, Combinatul de industrializare a lemnului — Brașov 300 mii lei și altele. Acesta nu înseamnă însă că **n-au fost și alte unități care n-au încălcat sau nu încalcă disciplina contractuală.** Dar dacă ținem seama că prevederile H.C.M. 306/1970 nu sînt aplicate riguros în toate cazurile și se merge pe linia așaziselor „înțelegeri" și că, chipurile, dacă anumiți furnizori indisciplinați sînt penalizați, ei nu vor mai contracta în viitor produsele respective — volumul acestor penalizări și amenzi este și mai mare. Mai întîi trebuie menționat că, în sumele plătite, **nu au fost incluse de către întreprinderi penalizările datorate colaboratorilor și beneficiarilor cu care erau în litigiu.** Apoi, din analizele efectuate, rezultă că **amenzile și penalizările sînt „suportate" aproape în întregime de către prețul de cost și, în foarte mică măsură, de către cei vinovați.**

Pentru evitarea repetării în acest an a situației înregistrate în 1971, **considerăm absolut necesar să se ia, în primul rînd, măsuri de către întreprinderi, centrale și ministere, pentru respectarea disciplinei contractuale, în conformitate cu prevederile legilor în vigoare** — așa cum s-a subliniat cu pregnanță și la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții; în al doilea rînd, **se impune recuperarea amenzilor și penalizărilor de la salariații vinovați și, numai în cazurile obiective, sumele să fie incluse în prețul de cost al întreprinderilor.**

Locațiile, constituie al doilea element în totalul cheltuielilor neeconomicoase, **care a crescut în anul trecut cu circa 800 mii lei față de 1970:** la uzina Tractorul cu 267 mii lei, Întreprinderea de prefabricate și elemente de construcții, cu peste 100 mii lei, Uzina mecanică de material rulant, cu 105 mii lei, uzina Colorom-Codlea cu 350 mii lei și altele.

Desigur, **existența acestora este determinată de slaba organizare a muncii la încărcarea și descărcarea vagoanelor cu materii prime, materiale, produse finite etc., fapt care face ca zeci și chiar sute de vagoane să fie imobilizate un timp îndelungat, stînjenind buna desfășurare a transportului la nivelul întregii economii naționale.** Numai anul trecut **au fost imobilizate în județul nostru 18 817 vagoane, în timp ce alte întreprinderi au dus lipsă de acestea.**

Cauzele sînt multiple: unele întreprinderi, solicită de multe ori vagoane peste necesar; nu întotdeauna sînt organizate echipe de încărcare și descărcare pe schimburi și, mai ales, în schimbul III; nu în toate unitățile au fost luate măsuri pentru introducerea unor mecanisme speciale pe rampele de încărcare și descărcare; nu s-a reușit să se mecanizeze în întregime operațiile manuale de muncă grea etc. Așa, de exemplu, uzina Colorom-Codlea, deși fabrică produse vagonabile și în ultimii ani și-a triplat aproape producția, totuși pînă în prezent nu a depus destulă stăruință pentru mecanizarea transportului inter-secții sau în magazii, a operațiilor de încărcare sau descărcare. Din această cauză, **anul trecut, întreprinderea a imobilizat 475 vagoane timp de 12 410 ore, pentru care a plătit penalizări.** Lucrurile la această întreprindere nu s-au schimbat nici în acest an. **În lunile ianuarie și februarie, imobilizînd 85 vagoane timp de 2 600 ore, ea a plătit locații în valoare de 79 mii lei.**

Tabloul ar fi însă unilateral și incomplet, **dacă n-am menționa și deficiențele care persistă în sectorul căilor ferate, în special în ce privește planificarea necorespunzătoare a vagoanelor față de necesarul întreprinderilor, asigurarea cu un număr mai mic de vagoane decît cel stabilit prin grafice, introducerea neritmică a vagoanelor la rampele de încărcare în cadrul întreprinderilor.** Toate acestea au drept efect nu numai o încetinire a rulajului vagoanelor, a rotației mijloacelor circulante, ci comportă și riscul ca unele produse să se degradeze —ambele laturi fiind extrem de dăunătoare economiei naționale. Toate acestea, **obligă atît comitetele oamenilor muncii din întreprinderi, cît și conducerea Direcției Regionale C.F.R. să ia măsurile cuvenite pentru lichidarea unor atari deficiențe și pentru imputarea locațiilor celor vinovați.**

PONDEREA cea mai mare în totalul cheltuielilor neeconomicoase, **au avut-o pierderile din rebuturi — 80,6% — adică cu peste 39 milioane lei mai mult decît în anul 1970.**

Din radiografia cauzelor reiese că, în unele întreprinderi, o bună parte se datoresc unor lipsuri în tehnologia de fabricație sau disciplina tehnologică. Existența unei astfel de situații, **impune o mai mare preocupare din partea serviciilor de concepție** (tehnolog-șef, constructor-șef, proiectări etc.) **pe linia elaborării corecte, a proiectării și omologării de tehnologii, a introducerii unor noi metode de muncă în procesul de producție. Totodată, eforturi susținute se cer depuse pentru ridicarea calificării forței de muncă și întărirea disciplinei tehnologice.**

O mare atenție trebuie acordată, mai ales de către compartimentele de recepție ale întreprinderilor, asigurării cu **SDV-uri, AMC-uri, materiale, utilaje din țară sau import, de calitate corespunzătoare.** Recepția acestora trebuie făcută cu maximum de exigență, căci altfel se creează portițe pentru apariția rebuturilor care, pe lîngă faptul că antrenează un volum important de manoperă plătită pentru piese care nu pot intra în circuitul producției, provoacă și mari pierderi de metal.

Un volum important de rebuturi s-a înregistrat în multe întreprinderi. Anul trecut, uzina Rulmentul, 6 Martie Zărnești, Electroprecizia Săcele, Hidromecanica, Reconstrucția Feldioara, Uzina mecanică de material rulant, Fabrica de cauciuc și altele, **au pierdut din cauza rebuturilor înregistrate, peste 3 mii tone metal, a căror valoare depășește 10 milioane lei, încărcînd în mod nejustificat prețul de cost.**

Ținînd seama de situația din 1971, în anul acesta **lupta împotriva rebutului a devenit o acțiune permanentă, de masă, în întreprinderile județului, concretizată în analize zilnice, pe schimburi, de către colective de specialiști** (șef secție, tehnolog secție, maistru, C.T.C., sindicat și muncitorul ce a efectuat rebutul), **în vederea depistării cauzelor care determină rebuturile** (vina muncitorului, a sculelor, a materialului, a utilajului etc.) **și luarea măsurilor operative pentru lichidarea acestora.** Rezultatele obținute în lunile ianuarie și februarie a.c. de către majoritatea întreprinderilor la multe din reperele executate, sînt evidente în acest sens.

În atenția fiecărui colectiv de muncă, a fiecărui muncitor și tehnician trebuie să stea în permanență indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții cu referire la necesitatea ridicării calității produselor, care constituie o sarcină fundamentală, un factor hotărîtor care condiționează dezvoltarea cu succes a economiei naționale în etapa actuală: **„Ridicarea calității produselor impune o preocupare constantă pentru întărirea disciplinei tehnologice, pentru perfecționarea și respectarea tehnologiilor de fabricație, pentru îmbunătățirea controlului tehnic de calitate în toate fazele procesului de producție".**

În cadrul cheltuielilor neeconomicoase, se mai includ și cheltuieli ocazionate de **casări, declasări, pierderi din întreruperi, calități inferioare ale produselor, dobînzi sau alte cheltuieli neproductive.** În 1971, **volumul acestor cheltuieli deși s-a ridicat la aproape 30 milioane, ele au marcat o scădere sensibilă față de cele înregistrate în 1970.** Cu toate acestea, trebuie să se acorde, în continuare, atenție deosebită acestor cheltuieli, atît de către conducerile întreprinderilor, cît și de către organele bancare, cunoscut fiind faptul că ele duc la creșterea cheltuielilor de producție și, implicit, la o diminuare a beneficiilor.

Marin STOIANOVICI
economist, Brașov

STRATEGII DE DEZVOLTARE

ÎN CADRUL MĂSURILOR ORGANIZATORICE luate în industria constructoare de mașini pentru sporirea eficienței economice, prin valorificarea cît mai avansată a activității proprii de concepție, metoda **programelor integrate de cercetare-dezvoltare** *s-a dovedit de certă utilitate.*

La originea adoptării acestei metode stau trei considerente de bază. În primul rînd, **recunoașterea caracterului obiectiv al celor mai importante din piedicile care se opun oricărui „transfer" tehnologic, în zona de interferență dintre cercetare și producție;** *faptul că promovarea oricărei inovații nu poate fi lipsită de o anumită doză de risc; că aportul de producție — ca orice mecanism complex — nu poate funcționa decît în perfectă ordine și, deci, urăște riscul, care îl expune la stagnare; că — în fine — acest risc poate fi redus în măsura în care — în paralel cu cercetarea propriu-zisă — se depistează și se rezolvă întreg ansamblul de probleme care condiționează valorificarea inovației respective.*

În al doilea rînd, **metoda ține seama de cerința „sine qua non" ca cercetarea care urmează a fi aplicată să fie „finalizată".** *Ca măsură a gradului de finalizare trebuie avute în vedere trei coordonate și anume: a) realizarea efectivă și experimentarea „modelului"; b) certitudinea obținerii unei eficiențe economice pozitive și c) elucidarea bazei teoretice a fenomenelor folosite.*

În al treilea rînd, **metoda are în vedere importanța excepțională a factorului „timp"** *respectiv faptul că „valoarea" unei inovații este o funcție de timp cu alură în general scăzătoare, că mărimea efectului economic obținut pe seama aplicării inovației respective e cu atît mai mare cu cît ciclul cercetare-aplicare e mai scurt.*

Căutînd să rezolve aceste cerințe, **programul integrat de cercetare-dezvoltare cuprinde într-un tot unitar, într-un sistem coordonat, toate acțiunile menite să conducă în timpul cel mai scurt, de la „idee" la valorificarea practică a acesteia.** *Vom prezenta în cele ce urmează structura unui astfel de program integrat, insistînd asupra particularităților prin care el diferă de metodele curente de planificare a progresului tehnic.*

EFICIENȚA PROGRAMELOR INTEGRATE DE CERCETARE-DEZVOLTARE

OBIECTUL programului integrat trebuie să reprezinte, în primul rînd, o temă majoră a sectorului industrial respectiv. În general, caracterul „major" al unei teme este determinat de nivelul eficienței economice scontate, deși — în unele cazuri — antecalculul eficienței economice este afectat de mari aproximații. Programul se poate referi la crearea unui produs nou sau la punerea la punct a unei noi metode de fabricație, care să contribuie în măsură însemnată la creșterea producției, la reducerea cheltuielilor de fabricație, la sporirea productivității muncii. Valorificarea unor noi surse de materii prime, ca și economia de materiale deficitare, pot sta la baza unor programe integrate de mare eficiență.

Pentru industria noastră constructoare de mașini, în etapa actuală, abordarea unor „programe integrate de cercetare-dezvoltare", a devenit **posibilă și necesară**, ca o consecință firească a creșterii, a consolidării organizatorice — ca bază materială și de cadre — a potențialului de cercetare științifică. Din ce în ce mai mult institutele și centrele de cercetări și proiectări abandonează tematica „minoră", selecționată mai mult în funcție de „posibilitățile" și „aptitudinele" unor cercetători, în avantajul temelor „majore" izvorîte din principalele sarcini de plan ale industriei, sau din principalele orientări de perspectivă ale acesteia. Experiența de pînă acum a demonstrat oportunitatea abordării unor programe integrate cu următoarele „profile" de bază:

1) asimilarea unor tipuri sau familii noi de produse;
2) extinderea sau aplicarea pentru prima dată a unei metode noi de fabricație, de mare eficiență;
3) dezvoltarea unor noi capacități de producție.

● „Caracterul integrat" și „profilul" programelor de cercetare.
● De la idee la punerea în practică — un sistem coordonat, unitar.
● „Contractarea timpului" pentru accelerarea înnoirii: în loc de încercări în exploatare, încercări în laborator.
● Însemnătatea studiilor tehnico-economice de fundamentare a investițiilor.

CARACTERUL „integrat" al unor astfel de programe rezultă din faptul că în nici unul din cazuri „profilul" de bază al programului nu este exclusiv ci — din contră — la el se adaugă acțiuni specifice celorlalte două tipuri de profile. Astfel, asimilarea unor utilaje noi presupune, de cele mai multe ori, punerea la punct a unor metode noi de fabricație, ca și dezvoltarea unor noi capacități de producție. Aplicarea unei metode noi de fabricație e legată, la rîndul ei, de construirea unor utilaje specifice, deci de asimilarea unor produse noi ș.a.m.d.

A doua particularitate a programelor integrate de cercetare-dezvoltare constă în **abordarea complexă, multilaterală, a temei date.** De fapt, depistarea tuturor problemelor care trebuie rezolvate pentru a facilita finalizarea și valorificarea cercetării reprezintă cea mai importantă etapă a elaborării programului și de aceea vom insista asupra ei.

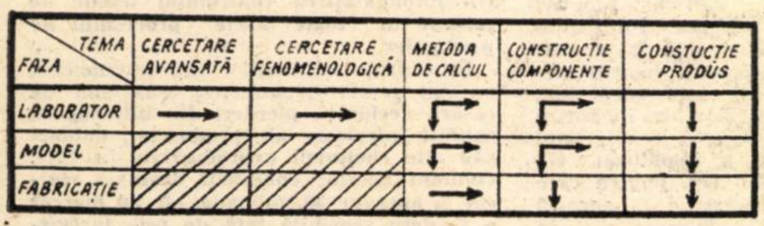

Fig. 1. — Asimilarea unui produs nou. *(Săgețile arată succesiunea în timp a fazelor)*

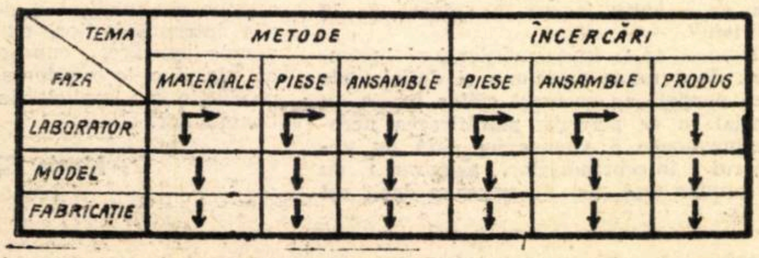

Fig. 2. — Desfășurarea cercetărilor tehnologice și finalizarea lor

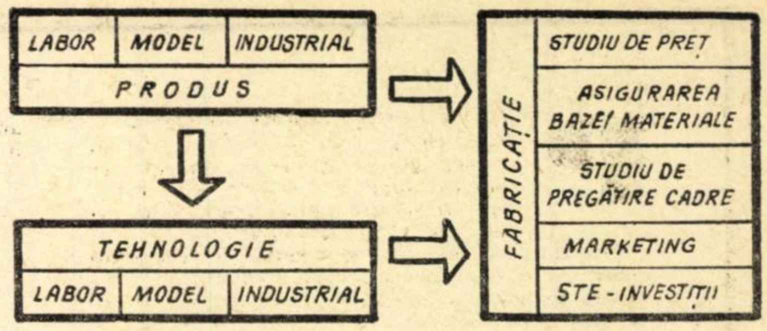

Fig. 3. — Schema unui program integrat de cercetare - dezvoltare

Pentru cazurile în care profilul de bază al programului reprezintă asimilarea unui produs nou, eșicherul din fig. 1 arată (pe orizontală) diferitele categorii de teme de cercetare care trebuie abordate, fiind evidențiate (pe verticală) numai trei faze în procesul de asimilare: faza de laborator, faza de realizare a modelelor sau faza pilot și cea de realizare industrială.

Se observă (vezi fig. 1) că **elaborarea constructivă** a produsului e, în general, precedată de elaborarea constructivă a ansamblelor componente specifice, precum și de punerea la punct a **metodicii de calcul.** Aceasta, la rîndul ei, se sprijină pe cercetările cu caracter fenomenologic desfășurate anterior, cercetări menite să elucideze cît mai complet **baza teoretică** a fenomenelor folosite, condiție de mare importanță practică, deoarece atît timp cît baza teoretică e neclară, inginerul din laborator, din fabrică, din exploatare, e limitat în posibilitățile sale de a optimiza funcționarea mașinii și de a-i înlătura preventiv punctele slabe. În fine, nu trebuie uitat că, în paralel cu cercetările cu aplicare promptă, grija pentru viitorul mai îndepărtat ne obligă să desfășurăm și **cercetări de perspectivă,** pe care să se sprijine edițiile viitoare ale produsului.

Pregătirea produsului pentru fabricația de serie presupune parcurgerea întregului traseu care duce de la laborator, la atelierul de modele sau prototipuri, — în final — la linia de fabricație (corespunzător avansării verticale pe graficul din fig. 1). Fazele respective de realizare și verificare a modelelor, a prototipului industrial, a seriilor zero, trebuie incluse în programul integrat de cercetare-dezvoltare. De alegerea corectă a acestor faze, de stabilirea judicioasă a numărului de modele sau prototipuri care se execută, în funcție de natura și durata cercetărilor care trebuie efectuate pentru verificarea calitativă a produsului, depinde în mare măsură durata și eficiența programului.

Organizarea fabricației de serie a noului produs este însă legată, de cele mai multe ori, de rezolvarea unor **probleme tehnologice specifice**, care trebuie cuprinse și ele în programul integrat de cercetare-dezvoltare. În fig. 2 este prezentată schematic plaja acestor cercetări, care se referă atît la metode propriu-zise de fabricație, cît și la metodele de încercări.

Referindu-ne la prima categorie, trebuie să avem în vedere necesitatea punerii la punct a metodelor de fabricație pentru tipurile noi de materiale care intră în componența noului produs ca, de exemplu, noi mărci și semifabricate de oțeluri sau aliaje neferoase, materiale folosite în acoperiri de protecție, materiale de aport pentru sudură ș.a., verificîndu-se minuțios atît caracteristicile fizico-mecanice, cît și cele dimensionale ale semifabricatelor necesare procesului industrial de prelucrare. Printre procedeele folosite în confecționarea pieselor trebuie acordată toată atenția, în primul rînd, obținerii unor piese brut turnate sau forjate cu o precizie dimensională satisfăcătoare, ținînd seama că de multe ori întreaga gamă de prelucrări ulterioare este compromisă din cauza unor abateri de acest fel. La produsele destinate fabricației în serie mare, cercetările tehnologice trebuie să se ocupe de mecanizarea montajului, care constituie o importantă resursă de creștere a productivității muncii.

În fine, o parte importantă a programului integrat, o constituie cercetările pentru punerea la punct a metodelor de verificare a calității produsului. Se știe că în condițiile ritmului accelerat de înnoire a produselor, încercările „în exploatare", care în trecut reprezentau principalul criteriu de certificare a performanțelor și, mai ales, a comportării în timp a unui utilaj, tind să fie înlocuite cu încercări accelerate de laborator. Într-adevăr, factorul timp nu permite să se aștepte rezultatele probelor în exploatare, care se desfășoară la scara 1:1 a timpului; avem nevoie de confirmarea calității într-o perioadă care să se înscrie în programul accelerat de cercetare-dezvoltare. Se pot stabili metode de „contractare a timpului", simulînd în laborator funcționarea în condiții mai severe decît în realitate. Punerea la punct a metodelor de simulare, în special a naturii și mărimii parametrilor care determină factorii de contracție, reprezintă tematica unor importante lucrări de cercetare din cadrul programului integrat. Un exemplu pentru clarificarea ideii: în cadrul programului integrat de realizare a unor noi tipuri de radiatoare pentru încălziri centrale, au fost incluse cercetări privind rezistența la coroziune a diferitelor tipuri constructive, simulînd pe o instalație specială de încercări condiții de funcționare sensibil mai „agresive" decît cele din exploatare.

DUPĂ CUM ARATĂ graficul din fig. 2 desfășurarea cercetărilor tehnologice și finalizarea lor, implică parcurgerea traseelor verticale: **laborator — experimentare semiindustrială — aplicație industrială.** Pentru obținerea unor cicluri de cercetare scurte este de mare folos dacă unitatea de cercetare dispune de condițiile necesare efectuării încercărilor semiindustriale cu forțe proprii. Existența în institute a unor laboratoare sau utilaje tehnologice dotate cu tot instrumentarul necesar reproducerii procesului de microproducție în condițiile specifice stabilite, s-a dovedit extrem de utilă în industria constructoare de mașini ca, de exemplu, în probleme de turnătorie, tratamente termice, sudură, în producția de materiale electrotehnice ș.a. A rezultat în toate cazurile un cîștig apreciabil de timp față de situația în care s-ar fi recurs la experimentarea noilor tehnologii direct în atelierele de fabricație.

Pentru organizarea fabricației propriu zise sînt necesare — în cele mai multe cazuri — utilaje și instalații tehnologice speciale. Parcurgerea fazelor premergătoare de cercetare, în laborator și în atelierul experimental, furnizează datele necesare proiectării acestor echipamente. Experiența a demonstrat necesitatea de a avea la dispoziție, de preferință în cadrul aceluiaș institut care a efectuat cercetarea, un grup de proiectanți de specialitate, care să treacă imediat la elaborarea proiectelor. La execuția acestor utilaje contribuie de obicei uzina beneficiară, prin sectorul ei de autoutilare dar în unele cazuri s-au obținut rezultate optime prin prelucrarea execuției utilajelor specifice chiar de către institutul care a conceput tehnologia, în cadrul atelierului său de modele. Avantajele unei atare soluții decurg din concentrarea răspunderilor și din posibilitatea unei conlucrări operative între tehnolog, proiectant și executant. În numeroase cazuri, proiectarea și execuția utilajelor specifice reprezintă partea cea mai amplă (măsurată în timp și cheltuieli) prin programul integrat de cercetare-dezvoltare, hotărîtoare pentru obținerea eficienței economice scontate.

Dar înainte de a adopta decizia de trecere la fabricație, de declanșare a unor cheltuieli importante de pregătire a capacităților de producție, sînt de examinat cu atenție implicațiile economice ale acțiunii (vezi fig. 3).

Există acum toate elementele pentru a se stabili prețul de cost al noului produs și de a fundamenta, în cadrul unui **studiu de preț,** nivelul beneficiilor. Este de studiat, de asemenea, modul de asigurare a **bazei materiale,** de determinat eventualele măsuri pentru dezvoltarea producției unor materiale sau semifabricate necesare. În cadrul unui studiu de

ing. I. CRIȘAN

(Continuare în pag. 12)

TERMENUL DE RECUPERARE A INVESTIŢIILOR

Ion ROMÂNU
membru corespondent al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice

PENTRU EVIDENŢIEREA eficienţei economice a investiţiilor, în literatura de specialitate se recomandă un sistem de indicatori, dintre care termenul de recuperare a investiţiilor are cea mai largă răspîndire.

Principiul de calcul al termenului de recuperare constă în compararea eforturilor băneşti necesare pentru punerea în funcţiune a unui mijloc fix (exprimate prin volumul de investiţii) cu rezultatele vînzării producţiei ce va fi realizată (exprimate prin beneficiile anuale). Mărimea obţinută reprezintă de cîte ori se cuprind beneficiile anuale, în volumul total al investiţiilor sau, ceea ce este acelaşi lucru, de cîte ori este mai mare volumul investiţiilor decît beneficiile anuale. În afara acestora, termenul de recuperare mai poate avea o semnificaţie economică şi anume — în cîţi ani fondurile de investiţii consumate vor fi egalate (şi deci recuperate) de beneficiile realizate. Acestei ultime semnificaţii, în general acceptată, îi datorează denumirea termenul de recuperare a investiţiilor.

Uneori, compararea investiţiilor se face cu întregul volum de acumulări anuale, şi nu numai cu beneficiile anuale. De aceea, la obiectivele noi, pentru calculul termenului de recuperare a investiţiilor se pot utiliza următoarele formule:

$$T = \frac{I}{A_h} \quad \text{sau} \quad T = \frac{I}{B_h}$$

în care:
T = termenul de recuperare a investiţiilor;
I = fondurile de investiţii consumate;
A_h = acumulările anuale;
B_h = beneficiile anuale.

Faptul că baza sa de comparaţie poate fi exprimată prin beneficiile sau prin acumulările realizate în cursul unui an constituie un subiect asupra căruia părerile sînt împărţite. În cele ce urmează, ne propunem abordarea problemei calculului termenului de recuperare a investiţiilor din cu totul alt unghi.

De aceea, vom căuta să răspundem la întrebarea: **Ce se întîmplă cînd beneficiile sau acumulările obţinute nu sînt constante în fiecare an?** Este un lucru firesc ca beneficiile să se schimbe de la un an la altul. După cum este cunoscut, în prima perioadă, după punerea în funcţiune a unui mijloc fix, producţia realizată nu se situează întotdeauna la capacitatea nominală; atingerea parametrilor proiectaţi la noile investiţii într-un termen cît mai scurt este o problemă care formează obiectul unor analize speciale pentru fiecare întreprindere nou construită. Volumul beneficiilor poate fi substanţial mărit, pe parcursul anilor, prin îmbunătăţirea organizării muncii, prin introducerea unor inovaţii sau chiar a unor noi mijloace fixe care modifică substanţial prevederile iniţiale ale proiectului de investiţii.

O problemă importantă care scapă, în mod frecvent, factorilor de decizie economică atunci cînd stabilesc realizarea unei anumite investiţii constă în cercetarea evoluţiei preţurilor pentru produsele finite ale viitoarei întreprinderi. Acest aspect capătă importanţă deosebită mai ales atunci cînd produsele realizate intră în competiţia internaţională, cînd ele sînt oferite la export. Într-adevăr, dacă într-o economie planificată, preţurile de vînzare, fiind stabilite de stat, pot fi menţinute o perioadă mai îndelungată la un nivel constant, în competiţia internaţională preţurile se pot modifica chiar din ziua în care pe piaţă au apărut cantităţi mai mari de aceleaşi produse.

O influenţă covîrşitoare asupra preţurilor o are însă faptul că promovarea progresului tehnic conduce la creşterea productivităţii muncii sociale, ceea ce are ca prim efect reducerea preţurilor la produsele învechite. În afara acestor considerente, trebuie avută în vedere şi inflaţia lentă ce are loc pe piaţa internaţională, concretizată în deprecierea unor valute liber convertibile (cum a fost cazul dolarului, devalorizat, după cum se ştie, cu 7,89% la sfîrşitul anului trecut), ceea ce influenţează nivelul preţurilor în sensul creşterii lor an de an.

În atari condiţii, includerea în calculul termenului de recuperare a unei mărimi constante reprezentînd beneficiul anulal (şi implicit acumulările anuale) poate conduce la erori destul de grave în unele cazuri. Să încercăm să reliefam aceste aspecte printr-un exemplu.

Presupunem că se cere calculul termenului de recuperare a unei investiţii, cunoscîndu-se următoarele:

— Investiţii	I = 20 000 mii lei
— Durata de execuţie	d = 2 ani
— Valoarea producţiei anuale	Q = 16 000 mii lei
— Preţul de cost al producţiei anuale	C = 14 000 mii lei

— Se estimează că preţurile de vînzare ale produselor finite se vor reduce cu 5% după 7 ani.

Dacă vom calcula termenul de recuperare după formula cunoscută (pe baza acumulărilor anuale), vom obţine:

$$T = \frac{I}{A_h} = \frac{20.000}{16.000 - 14.000} = \frac{20.000}{2.000} = 10 \text{ ani.}$$

Dacă ţinem însă seama de prognoza modificării preţurilor (pentru produsul respectiv) lucrurile se schimbă simţitor. Pentru aceasta facem următorul raţionament:

Deoarece lucrarea de investiţii va fi pusă în funcţiune peste 2 ani, înseamnă că după 5 ani de la această dată va surveni reducerea de preţuri de 5%. În aceşti 5 ani, se va recupera din fondurile de investiţi următoarea sumă:

$$I' = (16\,000 - 14\,000)\,5 = 10\,000 \text{ mii lei,}$$

reţinînd totodată că:

$$T' = 5 \text{ ani}$$

în care:
I' = fondurile de investiţii recuperate în perioada de la punerea în funcţiune, pînă la modificarea preţurilor de vînzare;
T' = mărimea acestei perioade.

Din totalul fondurilor investite, mai rămîn deci de recuperat:

$$I'' = I - I'$$

în care:
I = volumul total al fondurilor investite;
I" = fondurile de investiţii rămase nerecuperate la sfîrşitul perioadei T'

În cazul nostru vom avea:

$$I'' = 20\,000 - 10\,000 = 10\,000 \text{ mii lei.}$$

Pentru perioada de după modificarea preţurilor este necesar să se calculeze un nou termen de recuperare, ţinînd însă seama că voloarea producţiei anuale se reduce cu 5%. În această situaţie vom avea:

$$Q'' = (1 - 0{,}05)\,Q = 0{,}95 \cdot 16000 = 15200 \text{ mii lei}$$

$$A_h'' = 15200 - 14000 = 1200 \text{ mii lei}$$

$$T'' = \frac{10\,000}{1200} = 8{,}3 \text{ ani}$$

în care:
Q" = valoarea producţiei anuale în perioada de după modificarea preţurilor de vînzare;
A_h'' = acumulările anuale din aceeaşi perioadă
T" = termenul de recuperare a fondurilor de investiţii I".

Atunci, termenul de recuperare a volumului total de investiţii va fi:

$$T = T' + T'' = 5 + 8{,}3 = 13{,}3 \text{ ani}$$

în loc de 10 ani cît a reieşit din calculul iniţial, bazat pe formula cunoscută a termenului de recuperare.

Trecînd la formularea cazului general, vom scrie mai întîi că termenul de recuperare a volumului total de investiţii se compune din ultima relaţie de mai sus:

$$T = T' + T''$$

dar

$$T' = n$$

$$T'' = \frac{I''}{Q'' - C}$$

în care:
n = numărul anilor în perioada de la punerea în funcţiune pînă la modificarea preţurilor de vînzare.

De asemenea, putem scrie:

$$Q'' = (1-g)\,Q$$

în care:
g = coeficientul de reducere a preţurilor de vînzare

Atunci:

$$T = n + \frac{I''}{Q'' - C} \quad \text{sau}$$

$$T = n + \frac{I''}{(1-g)\,Q - C}$$

Ştim însă că:

$$I' = (Q-C)\,n$$

iar

$$I'' = I - I' = I - (Q-C)\,n$$

Se poate exprima deci T în funcţie de datele cunoscute:

$$T = n + \frac{I - (Q-C)\,n}{(1-g)\,Q - C}$$

După unele simplificări, această formulă se poate scrie astfel:

$$T = \frac{I - g\,n\,Q}{(1-g)\,Q - C}$$

Iar dacă împărţim toţi termenii la Q obţine:

$$T = \frac{s - gn}{1-g-c}$$

în care:
s = investiţia specifică (exprimată faţă de 1 leu producţie)
c = preţul de cost unitar (exprimat faţă de 1 leu producţie).

Menţionăm că această formulă poate surprinde efectul unei singure modificări a mărimii acumulărilor sau beneficiilor anuale, din cuprinsul termenului de recuperare. În cazul cînd asemenea modificări se produc în mod repetat, lucru ce nu poate fi exclus în practică, calculele se complică în mod simţitor.

ÎN CELE DE MAI SUS am încercat să atragem atenţia asupra cîtorva aspecte — pe care le considerăm că nu sînt minore — privind defecţiunile existente în calculul unuia din cei mai importanţi indicatori care se folosesc în analiza eficienţei economice. Fără îndoială că există multe posibilităţi pentru îmbunătăţirea întregii metodologii de calcul a eficienţei economice a investiţiilor, fapt care face necesară o acţiune concertată în această privinţă, ştiut fiind că defecţiunile de calcul existente pot determina măsuri neindicate prin adoptarea deciziilor economice.

AMĂNUNTE SEMNIFICATIVE

(Urmare din pag 4)

Cum? Cînd pleacă din magazin, cumpărătorul să fie mulţumit. Şi lucrul acesta depinde de noi. Iată, aşadar, în ce constă importanţa muncii noastre.

În îndeplinirea misiunii noastre, prevederile din proiectul Legii supuse dezbaterii publice, constituie un îndrumar preţios, un cod al profesiunii noastre. Căci de la primul pînă la ultimul articol, proiectul legii e străbătut de grija ce se acordă cumpărătorului, satisfacerii în condiţii din ce în ce mai bune a cerinţelor lui. Amplasarea judicioasă a unităţilor de desfacere, grija permanentă pentru calitatea produselor — printr-un exigent control — extinderea formelor moderne de comerţ, îmbunătăţirea continuă a servirii populaţiei sînt nu numai obligaţii profesionale ale lucrătorilor din comerţ, ci Lege pentru noi toţi.

O importanţă deosebită o acordă proiectul comportării lucrătorilor din comerţ. „Personalul din comerţ — se spune în proiect —, care prin natura muncii sale vine zilnic în contact cu un mare număr de cetăţeni, trebuie să manifeste o comportare civilizată, demnă, izvorîtă din respectul faţă de oamenii muncii, făuritorii bunurilor materiale şi spirituale, să aplice cu fermitate în viaţă principiile eticii şi echităţii socialiste". Pentru ca acest principiu să nu rămînă pentru unii un deziderat, proiectul prevede pînă la amănunt regulile de comportament ale lucrătorului din comerţ: să aibă o atitudine atentă, demnă şi cuviincioasă faţă de consumatori, să aranjeze şi să expună ordonat, estetic şi atrăgător mărfurile, să afişeze în mod vizibil, etichetele cu preţurile legale în mod vizibil, să cîntărească sau să măsoare mărfurile în faţa cumpărătorilor în aşa fel încît aceştia să poată controla cu uşurinţă exactitatea cîntăririi sau măsurării, să respecte gramajele stabilite; să nu favorizeze pe unii cumpărători printr-o aprovizionare sau servire preferenţială; să nu condiţioneze vînzarea unor produse, de cumpărarea altora; să elibereze mărfurile cumpărătorilor ambalate în mod corespunzător, să controleze mărfurile în momentul servirii consumatorilor şi să le vîndă numai pe cele corespunzătoare calitativ; să aibă o ţinută vestimentară adecvată, să respecte regulile igienico-sanitare; să nu rezerve mărfuri în vederea aprovizionării proprii sau a altor persoane.

Unii ar putea spune că astfel de amănunte, care se cunosc de la sine şi sînt prevăzute şi în regulamentele de ordine interioară, nu ar avea locul în Lege. Eu consider însă că e bine că ele au fost înscrise în proiect. Şi iată de ce: că în general ele sînt cunoscute e adevărat, dar tot adevărat este şi faptul că în multe cazuri aceste amănunte sînt trecute cu vederea; e adevărat că aceste amănunte sînt prevăzute şi în regulamentele de ordine interioară, dar aceste regulamente nu sînt la îndemîna tuturor cumpătătorilor, pe cînd Legea va fi cunoscută de toţi cumpărătorii, care, prin opinia lor, vor face ca şi aceste „amănunte" să fie aplicate peste tot şi de către toţi ca literă a legii.

Şi încă ceva: susţineau unii că nu există un articol de lege destinat stîrpirii bacşişului. Iată, acum în proiectul Legii se prevede că personalul din unităţile comerciale de stat şi cooperatiste au obligaţia „să nu pretindă şi să nu primească sume de bani sau alte foloase necuvenite pentru marfa vîndută sau serviciile prestate (Art. 21, litera b), iar la Art. 71, litera g se prevede că primirea, direct sau indirect, de bani sau alte foloase necuvenite, în valoare de pînă la 100 lei, de către personalul organizaţiilor şi unităţilor socialiste comerciale sau prestatoare de servicii prevăzute în prezenta lege după ce a îndeplinit un act în virtutea funcţiei sale şi la care era obligat în temeiul acesteia" constituie contravenţie şi se sancţionează cu amendă de la 250 lei la 1500 lei. Aşadar s-a găsit leac şi pentru extirparea acestei urîte deprinderi.

Proiectul de Lege cu privire la activitatea de comerţ interior pune la îndemîna noastră a tuturor lucrătorilor din comerţ, un instrument eficient pentru dezvoltarea şi modernizarea activităţii comerciale la nivelul întregii economii naţionale, a cerinţelor tot mai exigente ale celor peste 20 de milioane de beneficiari ai activităţii noastre.

CONTRACTELE — mecanism complex, perfect sincronizat

OPERAȚIUNE COMPLEXĂ, generatoare de multiple raporturi economico-juridice între unitățile economice, aprovizionarea tehnico-materială constituie un moment important al procesului de reproducție, al realizării planurilor pe întreprinderi, centrale industriale, ramuri economice.

Așa cum se știe, instrumentul juridic ce reglementează desfășurarea activității de aprovizionare-desfacere este contractul economic. Pentru a-și îndeplini această funcție, în noile condiții îmbunătățite de planificare si conducere a economiei naționale contractul a căpătat o nouă reglementare prin Legea nr. 71/1969, H.C.M. nr. 306/1970, H.C.M. nr. 806/1970 și legea nr. 4/1971.

Înlăturînd prevederile anterioare ale contractului de furnizare care aveau ca mecanism fundamental actul administrativ de repartizare emis de organele centrale, — care obliga la contractarea necondiționată a cotelor stabilite de forurile superioare — prin noua reglementare s-au instituit două principii de bază: 1) acordul părților ca element de bază la încheierea contractelor, 2) acest acord trebuie să țină însă seama de interesele generale ale economiei.

Aplicarea acestor principii a făcut ca relațiile de aprovizionare să fie substanțial îmbunătățite. Totuși, se mai constată uneori fenomene ca necontractare la timp, tergiversarea soluționării neînțelegerilor precontractuale, nelivrări la termenele stabilite etc., ceea ce arată că în mecanismul contractului există unele dereglări care produc dificultăți în desfășurarea activității economice.

Se pune problema: Ce trebuie întreprins ca prevederile contractuale să fie executate întocmai, ca mecanismul contractului economic să funcționeze perfect?

În dorința de a contribui la perfecționarea mecanismului de aprovizionare-desfacere, a relațiilor contractuale între unitățile economice „Viața economică" își propune să analizeze cu sprijinul specialiștilor din economie experiența acumulată pînă în prezent, să investigheze și să evidențieze posibilitățile de îmbunătățire a activității în acest domeniu vital al economiei. Dezbaterea publicată în acest număr nu constituie decît un început. Așteptăm ca specialiștii să-și expună opiniile, experiența lor pozitivă, sugestiile menite să contribuie la aplicarea eficientă a legislației în acest domeniu, să propună unele îmbunătățiri organizatorice sau de altă natură.

● Cu ce să începem?

REDACȚIA: — Ne aflăm în preajma începerii acțiunilor de pregătire a planului pe anul 1973, inclusiv a încheierii contractelor. Considerăm deci că am avea mai puțin de cîștigat dacă am începe discuția de la faza finală, respectiv a neexecutării sau executării cu întîrziere a obligațiilor contractuale asumate de părți. De aceea, propunem să începem cu faza cînd contractele... încă nu s-au născut. Avem în vedere perioada de definitivare a balanțelor materiale și de soluționare a neînțelegerilor precontractuale.

I. SĂLCIANU: — Prima și cea mai importantă acțiune pentru încheierea unor contracte realiste, atît sub aspectul necesarului de consum, cît mai ales sub cel al posibilității de furnizare, este într-adevăr întocmirea la timp a unor balanțe materiale temeinic fundamentate. În prezent, putem aprecia că s-a generalizat acțiunea de preluare de către centrale industriale a atribuțiilor ce le revin în calitate de coordonatori de balanță. Cu toate acestea, exercitarea lor efectivă este mult îngreunată de diverse avize și aprobări ce trebuie încă obținute de la forurile superioare. La aceasta se mai adaugă — ca o cauză a întîrzierii definitivării balanțelor — lipsa unei metodologii unice privind depunerea cererilor, centralizarea necesarului pe economie, determinarea resurselor etc., fapt care duce la necunoașterea de către beneficiari a modului în care trebuie să procedeze.

În baza legii nr. 71/1969 mulți beneficiari de produse, lansează direct comenzi către furnizori, deși produsele sînt coordonate prin balanțe materiale, apreciind că prin aceasta respectă principiul legii și relația directă beneficiar-furnizor. Această metodă conduce la lucrări inutile de corespondență, lungirea circuitului etc.

Din astfel de cauze deși echilibrarea balanțelor se impune a se face într-un termen care să permită contractarea așa cum prevede legea nr. 71/1969 cu 6 luni înainte de începerea anului, pentru grupul de metale și aliaje neferoase echilibrarea balanțelor materiale pe 1972 s-a făcut cu întîrziere, ceea ce, desigur, a condus la întîrzierea încheierii contractelor și, apoi, la multe modificări ale acestora.

GH. ȚIGĂERU: — La cele de mai sus aș mai adăuga un aspect. Balanțele materiale fiind un element component al planului de aprovizionare tehnico-materială, care influențează direct contractele economice, dacă nu se definitivează cel puțin cu 6 luni înainte de perioada de plan nici acțiunea de încheierea contractelor nu va putea fi terminată în timp util. Ce valoare va avea, bunăoară, un contract încheiat în iulie-august al cărui obiect — cantitatea de livrat — va fi redus la jumătate, printr-o balanță materială definitivată în decembrie-ianuarie?

● Consecințele soluționării litigiilor precontractuale

REDACȚIA: Trebuie observat că atît Legea privind organizarea și conducerea unităților socialiste de stat cît și Legea privind gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială, prevăd ca organ unic de competență care să aprobe balanțele materiale consiliul oamenilor muncii al centralei industriale coordonatoare. Sub acest aspect, subrogarea unor organe centrale în dreptul de a aproba, în loc de a îndruma și controla, întîrziind astfel definitivarea contractelor, trebuie considerată ca o depășire de competențe, ca un fenomen ce trebuie evitat în activitatea practică... Dar, neîncheierea în timp util a contractelor economice nu are ca geneză numai întîrzierea definitivării balanțelor materiale. Numeroși corespondenți ai revistei noastre ne semnalează și o altă cauză: tergiversarea soluționării neînțelegerilor precontractuale. Nu dorim să intrăm în procedura de urmat, dar considerăm că nu este lipsită de interes semnalarea aspectelor cu valoare de principiu.

H. FAIBIȘ: — Problema enunțată vizează, în esență, întărirea, pe multiple planuri, a **disciplinei contractuale** în raporturile dintre organizațiile socialiste, astfel încît să se asigure realizarea cantitativă, calitativă și ritmică a sarcinilor de producție și sporirea eficienței economice a activității întreprinderilor.

Pentru a se putea realiza însă aceste obiective, o premisă esențială o constituie perfectarea unor **contracte clare, executabile** prin care să fie elucidate toate condițiile de natură a garanta înfăptuirea obligațiilor rezultînd din plan.

Din păcate, însă, în litigiile patrimoniale care sînt înaintate spre soluționare organelor de arbitraj, se constată adeseori că deficiențele care le-au generat rezidă tocmai în faptul că nu au fost clarificate în faza precontractuală condițiile concrete de execuție a obligațiilor asumate.

Față de principiile ce stau la baza noii reglementări a contractelor economice, practica arbitrală a conchis că în asemenea situații, atîta timp cît nu s-a realizat acordul părților asupra tuturor clauzelor contractuale și neînțelegerea precontractuală nu a fost rezolvată, contractul nu se poate considera încheiat.

Astfel, într-un litigiu dintre beneficiara Uzinele Textile „Moldova" Botoșani și furnizorul Combinatul pentru fibre artificiale Brăila s-a solicitat plata unor penalități în sumă de 637 175 lei, ca urmare a nelivrării cantităților de celofibră contractate pentru trimestrele I-III/1971. S-a constatat însă că la contractare părțile au rămas în divergență asupra unei clauze esențiale, nefiind concretizate condițiile de calitate, iar obiecțiunile precontractuale nu au fost rezolvate de organele tutelare competente.

În consecință, între părți nefiind realizat acordul de voință de care legea condiționează perfectarea contractului, soluția care s-a impus a fost aceea a respingerii pretențiilor la penalități, pentru lipsă de contract valabil încheiat.

Litigii similare evidențiind aceleași deficiențe au existat și între alte unități ca de exemplu: Baza de aprovizionare-București a Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și Uzina mecanică Timișoara (Dosar 869/71 ASI-Timișoara), între Fabrica „Dero" Ploiești și Uzina de utilaj petrolier Tîrgoviște (dosar 1248/71 ASI Ploiești), ca și în alte sectoare, ceea ce arată că mai există cazuri în care contractele nu au la bază negocieri temeinice între furnizori și beneficiari, neînțelegerile ivite nu sînt rezolvate la timp, fapt care atrage serioase perturbări în procesul de producție și desfacere, în eficiența economică a activității.

Consider totodată necesar a sublinia că dispozițiile normative actuale reglementează în mod cu totul general, laconic procedura rezolvării neînțelegerilor precontractuale. Ar fi utilă, credem, stabilirea unor **termene operative** de sesizare a organelor competente pentru soluționarea acestor neînțelegeri, precizîndu-se **cui** îi revine obligația de a declanșa procedura respectivă și consecințele ce decurg din neîndeplinirea obligațiilor menționate, ce privește perfectarea contractului economic.

N. TUDORACHE: — Consider util să adaug faptul că unele comisii numite în centralele industriale cu rezolvarea litigiilor precontractuale formate de obicei din delegați ai compartimentului de desfacere și ai oficiului juridic nu-și exercită întotdeauna în mod corespunzător atribuțiile ce le sînt încredințate.

În acest sens considerăm că ar trebui sporit rolul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe în rezolvarea unor litigii precontractuale sau ivite în timpul derulării contractelor, acest organism fiind cel mai competent să intervină operativ în rezolvarea unor litigii ivite atît în perioada de precontractare, cît și în timpul executării contractelor.

De exemplu în ce ne privește nu sînt rezolvate nici pînă acum pentru centrala noastră industrială necesarul de cauciuc sintetic tip CAROM — produs în țară și al cărui coordonator de balanță este Grupul industrial Borzești, necesarul de cherestea, hîrtie și cartoane de diferite tipuri etc.

I. SĂLCIANU: — Într-adevăr, și noi ne izbim în multe cazuri de nerespectarea termenelor de definitivare a contractelor, care se depășesc, ajungîndu-se la întîrzieri foarte mari. Un exemplu. În rezolvarea unor litigii create la Uzinele „Neferal" pentru stabilirea sortimentelor s-a ajuns la întîrzieri de ordinul a 2—3 luni. Concret, mă refer la contractele privind livrarea de bronz bloc a căror rezolvare s-a dat după 2 luni de către Ministerul Industriei Metalurgice.

Asemenea situații de nerezolvare la timp a neînțelegerii precontractuale au o serie de consecințe negative asupra bunului mers al unității respective (nu se poate întocmi un program de fabricație la timp, nu se asigură desfacerea și încasarea contravalorii mărfii etc.).

REDACȚIA: În legătură cu nesoluționarea la timp a neînțelegerilor precontractuale trebuie observat că legiuitorul a prevăzut un termen maxim de 10 zile și respectiv 15 zile (cînd părțile sînt în localități diferite) (art. 10, din Legea nr. 71/1969). Și pentru a preveni încălcarea acestor termene prin H.C.M. nr. 306/1970 s-a stabilit o amendă de 1000—7000 lei în sarcina angajaților din cadrul organelor ierarhic superioare „pentru neîndeplinirea obligațiilor cu privire la rezolvarea neînțelegerilor precontractuale". Este eficientă această pîrghie instituită de legiuitor?

V. LUNCAN: — Pînă în prezent nu am cunoștință ca vreun colectiv împuternicit cu soluționarea neînțelegerilor precontractuale să fi fost amendat, chiar dacă a întîrziat luni de zile cu darea soluției.

N. TUDORACHE: — Nici eu.

DIN SUGESTIILE ȘI PROPUNERILE PARTICIPANȚILOR

● Prima și cea mai importantă acțiune pentru încheierea unor contracte realiste este întocmirea la timp a unor balanțe materiale temeinic fundamentate.

● Executarea efectivă a atribuțiilor de coordonator de balanță de către centrale este uneori îngreunată de avizele și aprobările ce trebuie încă obținute de la forurile superioare.

● Necesitatea unei metodologii unice la dispoziția coordonatorilor de balanțe privind depunerea cererilor, determinarea necesarului și a resurselor.

● Ce valoare va avea un contract încheiat în iulie-august al cărui obiect — cantitatea de livrat — va fi redus la jumătate, printr-o balanță definitivă în decembrie-ianuarie?

● Multe deficiențe se datoresc faptului că în faza precontractuală nu s-au clarificat condițiile concrete de executare a obligațiilor contractuale, că această fază este mult întîrziată.

● Suportarea reală a consecințelor patrimoniale (penalități, amenzi etc.) ce decurg din modificările sau neexecutarea întocmai a contractelor poate preveni modificările nejustificate, întîrzierile sau neexecutările de contracte.

● Juristul întreprinderii, organele de control financiar intern, organele bancare și cele arbitrale trebuie investite cu noi atribuții cerute de asigurarea disciplinei contractuale în condițiile actuale din economie.

● Cine și în ce condiții poate modifica contractele încheiate?

REDACȚIA: — Dacă marea majoritate a contractelor se execută în condițiile stabilite, se constată totuși că unele se modifică pe parcursul executării, independent de voința părților. Firește, fenomenul are implicații negative punînd, în special, pe beneficiari, în situații dificile. Sigur, pot exista anumite situații care să impună modificarea unor contracte încheiate însă credem că limitarea modificărilor de contracte după perfectarea lor, precizarea condițiilor în care acestea pot fi modificate și de către cine, ar contribui într-o mare măsură la întărirea disciplinei contractuale, iar respectarea principiului acordului de voință al părților ar fi substanțial întărită.

H. FAIBIȘ: — Nu trebuie pierdut din vedere că în cadrul economiei noastre planificate, **acordul de voință al părților nu poate opera fără considerarea intereselor generale ale economiei naționale,** exprimate în planul anual de stat și la a cărui îndeplinire ele sînt chemate a-și aduce întreaga contribuție.

În aceste condiții, poate apărea necesitatea modificării ori încetării anumitor contracte, ca efect al restructurării sarcinilor de plan la a căror realizare urmau să contribuie contractele respective. Este cunoscută, în această privință, orientarea actuală a practicii arbitrale, în sensul că modificările operate cu ocazia echilibrării balanțelor materiale, influențează direct asupra valabilității contractelor încheiate, fiind vorba de o modalitate de corectare — pe plan central — a neconcordanțelor existente între posibilitățile efective ale furnizorilor și cerințelor unităților beneficiare.

Desigur că pentru a asigura stabilitatea raporturilor contractuale dintre unitățile economice socialiste prezintă o deosebită importanță determinarea din timp de către beneficiari a necesarului de materii prime și materiale și transmiterea sa centralizată organului coordonator de balanță, astfel încît să se poată întocmi și comunica balanțe materiale bazate pe realități și care să nu sufere apoi oscilații, ca urmare a nesocotirii cerințelor din anumite sectoare economice.

Trebuie reținut că legea obligă părțile la executarea întocmai a obligațiilor contractuale asumate iar modificarea unilaterală a contractului economic este interzisă.

Atunci cînd se convine la modificarea conținutului contractelor, **partea care a solicitat modificarea este obligată să suporte toate consecințele patrimoniale ce decurg din aceasta.** Prin utilizarea acestei pîrghii, se poate preveni cu succes abuzul de modificări ale contractelor economice, asigurîndu-se executarea lor eficientă.

Vorbind despre cazurile întemeiate de modificare a contractelor economice, trebuie subliniate, însă, acelea determinate de cerințele noi impuse de progresul tehnic. Este posibil, deși cazurile sînt mai rare, ca după încheierea contractelor, în special a celor de lungă durată, să intervină anumite realizări tehnice în lumina cărora produsul, astfel cum a fost contractat, să apară inacceptabil, impunîndu-se perfecționarea sa și deci modificarea corespunzătoare a contractului.

Indiferent dacă modificarea contractului va interveni înainte de începerea executării, ori ulterior, beneficiarul care a solicitat modificarea, va trebui, potrivit prevederilor exprese ale legii contractelor economice, să suporte consecințele patrimoniale derivînd dintr-o atare modificare, adică să returneze furnizorului cheltuielile pe care acesta le-a angajat pentru executarea sau pregătirea executării contractului și care altfel devin nerecuperabile.

N. TUDORACHE: — Sîntem de acord că în relațiile dintre întreprinderile economice pot interveni neînțelegeri în realizarea contractelor economice ca urmare a unor cauze obiective sau subiective, sau imposibilitatea furnizorului de a onora contractul în limitele clauzelor stabilite, dar **nu ne putem împăca cu ideea că centrala industrială ce coordonează furnizorul este în aceste cazuri organul cel mai competent să hotărască modificarea contractului.**

Considerăm că în cazuri cu totul excepționale, cînd una din părțile contractante solicită modificarea unora sau mai multor clauze contractuale și nu reușește să cadă de acord cu cealaltă parte contractantă, **să remită cauza spre soluționare unui organ neutru** (organe arbitrale sau Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe) în funcție de problema ce se ridică. Astfel, se creează condițiile unei rezolvări principiale în funcție de interesele economiei naționale.

V. LUNCAN: — O analiză atentă a Legii nr. 14/1971 duce la aceeași concluzie: modificarea unor contracte încheiate nu poate fi efectuată decît prin decizia motivată a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe. Nici un alt text din legislația noastră privind disciplina contractuală nu investește vreun alt organ să se substituie voinței părților, să modifice clauzele contractuale.

REDACȚIA: — Analiza cauzelor care au determinat modificarea contractelor scoate în evidență faptul că de cele mai multe ori acestea nu sînt obiective, ci se datorează nefundamentării temeinice la data definitivării balanțelor pe de o parte și neutilizării în suficientă măsură a pîrghiei instituită de lege — plata de despăgubiri către partea prejudiciată prin modificarea intervenită.

C. JORNESCU: — Modificările de contracte intervenite prin restructurarea balanțelor de către coordonatori sînt privite ca acte administrative obligatorii și sînt acceptate de către părțile contractante fără vreo obiecție. În fapt, nici un text de lege, așa cum s-a mai arătat, nu îndrituieste pe coordonator să opereze modificări, după aprobarea balanțelor de către consiliul oamenilor muncii al centralei industriale coordonatoare.

● Împotriva „bunelor relații" cu orice preț

REDACȚIA: — Dacă în mod îndreptățit putem afirma că obligațiile contractuale asumate de părți se execută, ca regulă generală, la timp și în condițiile de calitate stipulate, nu putem trece cu vederea că mai sînt situații în care unii furnizori întîrzie cu livrările sau, pur și simplu, nu livrează unele cantități contractate. Și prima și a doua situație au implicații negative, în lanț, în economie.

Pentru a se evita asemenea urmări, prin acte normative s-au prevăzut penalități pentru partea contractantă în culpă. De asemenea, în situația în care penalitățile nu acoperă în întregime prejudiciul, beneficiarul poate cere despăgubiri pînă la valoarea integrală a pagubei suferite. Se pare însă că în multe cazuri părțile contractante nu utilizează în suficientă măsură aceste pîrghii, dintr-o concepție — evident greșită — de menajare reciprocă, de păstrare a unor „bune" raporturi.

Se pune deci întrebarea: ce pîrghii trebuie declanșate, pentru ca mecanismul penalizărilor să funcționeze mai eficient. Trebuie avut în vedere, în primul rînd, întărirea rolului pe care trebuie să-l îndeplinească juristul întreprinderii, organele de control financiar intern, organele bancare și cele arbitrale.

GH. ȚIGĂERU: — În prezent, juristul de întreprindere are mai mult un rol pasiv, de avizare, la cerere și este mai puțin un factor activ, care să determine prin măsuri proprii întărirea disciplinei contractuale. El formulează acțiunile la arbitraj cînd i se cere de către compartimentele de aprovizionare, în loc să le impună. La această situație contribuie, fără îndoială, faptul că, în prezent, actul normativ care reglementează activitatea jurisconsulților (Decret nr. 143/1955) nu este pus de acord cu sarcinile ce trebuie să revină acestui specialist în asigurarea disciplinei contractuale în noile condiții din economie. Credem că în viitor această lacună va fi înlăturată.

I. GHEORGHIU: — Nu numai juristul de întreprindere trebuie să aibă această preocupare. Personal cred că în tematica oricărei echipe de control financiar intern **disciplina contractuală ar trebui să fie pe primele locuri.** Așa cum se verifică disciplina în muncă sau o gestiune de materiale, tot astfel **ar trebui verificate și contractele încheiate pentru a se constata în ce măsură au fost executate întocmai** și dacă, în caz contrar, au fost sau nu cerute penalități. Așa cum un șef contabil este obligat să sesizeze forul superior pentru aspecte economice nelegale, tot astfel însăși prin atribuțiile organelor de control financiar intern ar trebui să se stabilească obligațiile acestora de a sesiza arbitrajul de stat competent în vederea pornirii din oficiu a acțiunii de penalizare a furnizorilor în culpă. Acțiunile întreprinse în modul acesta de revizorii contabili s-ar împleti cu acelea pe care ar trebui să le întreprindă jurisconsultul și cred că ar fi de natură să înlăture menajările reciproce dintre părțile contractante.

H. FAIBIȘ: — Odată încheiate contractele economice, se impune **urmărirea pe toate căile a modului în care acestea se realizează** și mobilizarea unităților beneficiare pentru valorificarea la timp a drepturilor lor la penalități și daune, conform H.C.M. nr. 306/1970, pentru neonorarea contractelor sau executarea lor necorespunzătoare.

Această pîrghie juridico-economică, pe care o reprezintă penalitățile, trebuie folosită cu toată exigența și aplicarea ei nu poate fi lăsată numai la aprecierea serviciilor comerciale din întreprinderi, ci trebuie să constituie **o preocupare de seamă a conducerii** organizațiilor economice și a **oficiilor lor juridice.**

Se impune ca **la finele fiecărei perioade de plan** — spre exemplu trimestrial — întreprinderile **să procedeze la analiza executării contractelor,** cu participarea tuturor factorilor de răspundere din unitate, dispunîndu-se aplicarea penalităților legale pentru orice abateri de la disciplina contractuală.

De asemenea **o evidență clară și unitară a livrărilor, pe beneficiari, și a aprovizionării, pe furnizori,** (fișe analitice pe contracte) este de natură a releifa rămînerile în urmă și a permite luarea de măsuri în consecință.

C. JORNESCU: — Nu trebuie uitat că potrivit art. 20 din Legea nr. 5/1954 un rol important de a porni din oficiu acțiuni pentru penalizare revine și Arbitrajului de Stat. În condițiile în care un arbitraj interjudețean compus din 3—5 arbitri au competență teritorială în 3—5 județe foarte greu pot să se deplaseze în sutele de întreprinderi pentru a analiza la fața locului, modul în care se respectă disciplina contractuală. De aceea, consider, ca și alți juriști care s-au pronunțat în presa centrală, că **reorganizarea arbitrajului sub aspect teritorial,** în sensul ca în fiecare județ să funcționeze, un organ arbitral **ar fi de natură să întărească mult disciplina contractuală.**

În completarea celor spuse de tovarășul Gheorghiu adaug faptul că organele de control dispun de o pîrghie puternică de a trage la răspundere conducerile unităților economice în cazul în care nu acționează pe furnizor în vederea desdăunării pentru pagubele suferite. Este vorba de prevederile art. 68 din Codul muncii, în noua redactare din 1970, care stabilește în mod implicit răspunderea materială a conducătorului de unitate pentru pagubele cauzate din nevalorificarea drepturilor la despăgubiri ivite cu prilejul executării necorespunzătoare a contractelor economice.

Participanți la masa rotundă

LA MASA ROTUNDĂ, organizată de redacția revistei „Viața Economică" la 15 martie a.c., au participat: **H. FAIBIȘ** — consilier la Direcția de studii și rearbitrări din Arbitrajul de Stat Central; **I. GHEORGHIU** — contabil șef, Centrala de valorificare a cerealelor și producerea nutrețurilor combinate; **C. JORNESCU** — consilier juridic principal, Direcția de industrie locală a județului Ilfov; **V. LUNCAN** — consilier juridic șef, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor; **I. SALCIANU** — șef serviciu desfacere, Grupul industrial de metale și aliaje neferoase — București; **N. TUDORACHE** — șef serviciu marketing, Centrala industrială a bunurilor de consum din cauciuc și mase plastice; **GH. ȚIGAERU,** consilier juridic șef. Din partea redacției au participat: **AL. DETEȘAN** și **C. COJOCARU.**

***A**ȘADAR, noul cadru juridic, pîrghiile pe care acesta le pune în funcțiune, creează condiții favorabile angajării unor relații stabile între furnizori și beneficiari, unui circuit bine sincronizat al produselor în economia națională.*

Dezbaterile la masa rotundă relevă însă că în mecanismul contractului economic apar încă unele deficiențe. În marea lor majoritate — fie că este vorba de lipsa efortului de fundamentare a necesarului, în faza de elaborare a balanțelor materiale, de întîrzierile în definitivarea acestora, de suprapunerile de atribuții, de neutilizarea pîrghiilor puse la dispoziție de lege pentru respectarea obligațiilor contractate etc. — cauzele unor astfel de deficiențe, sînt de natură subiectivă.

Sugestiile și propunerile formulate la masa rotundă pe linia sporirii spiritului de răspundere, la toate nivelele, în abordarea și rezolvarea problemelor legate de încheierea și executarea contractelor economice, vin să confirme utilitatea dezbaterilor pe această temă, a relevării unor noi și noi aspecte, a noi soluții care să contribuie la perfecționarea în continuare a contractului economic, a acestui mecanism deosebit de complex și de important pentru circuitul produselor în economia națională. În acest sens, facem apel la toți specialiștii să participe la dezbaterea pe care o deschidem în acest număr.

CONDUCERE ȘI ORGANIZARE

PROIECTAREA TEHNOLOGICĂ ÎNSOȚITĂ DE CEA ORGANIZATORICĂ

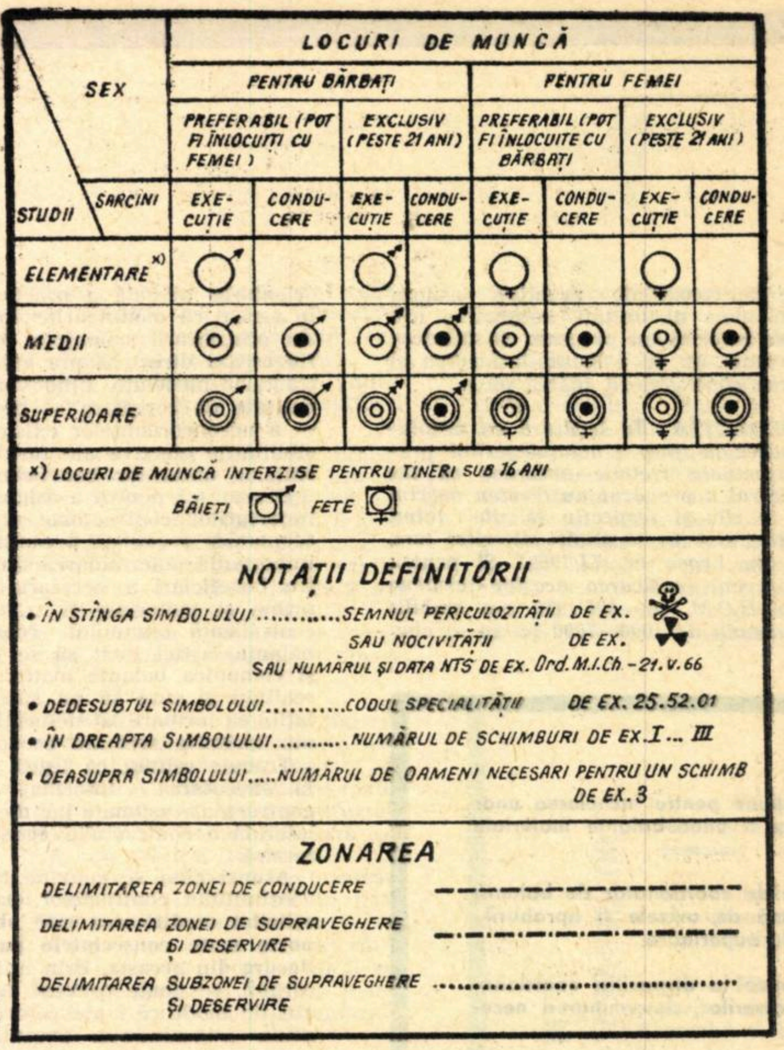

Legenda simbolizării locurilor de muncă

PLANUL schemei tehnologice constituie de fapt o simulare grafică a procesului de fabricație, un model ce reflectă într-o formă simbolizată direcția, volumul și transformările suferite de obiectele muncii datorită acțiunii pe care o execută asupra lor mijloacele de muncă. Ca atare planul schemei tehnologice oglindește, în forma sa actuală, dinamica mijloacelor de producție.

În această situație se pune în mod întemeiat întrebarea de ce nu ar reflecta un astfel de plan întreaga mișcare a forțelor de producție care concură la realizarea producției.

De fapt din întreaga simbolizare redată în plan lipsește numai marcarea forței de muncă. Aceasta este cu atît mai paradoxal cu cît forța nevie, adică motoarele necesare mecanizării sau dispozitivele destinate automatizării unor operațiuni (care înlocuiesc forța vie — umană — de muncă) se marchează de obicei pe planul schemei tehnologice cu puterea lor instalată sau cu alte caracteristici tehnice.

În practica actuală de proiectare numărul forței de muncă se stabilește adesea empiric, fie prin asimilare cu procese asemănătoare, fie pe baza unor indici de consum de muncă pe unitatea de produs (adaptați proporțional la performanțele utilajelor proiectate etc.). Evident că între o predicție astfel construită și realitatea ce va apare după intrarea în funcțiune a obiectului de investiție pot exista decalaje importante, de natură să stînjenească normala desfășurare a procesului de producție.

În aceste condiții, considerăm necesar și posibil ca planul schemei tehnologice să-și amplifice capacitatea de reflectare a procesului de producție, incluzînd și modelarea organizării forței de muncă ce conduce, supraveghează și deservește fabricația, precum și a aceleia care întreține utilajele și asigură reparațiile lor curente; de asemenea poate fi marcată pe plan și forța de muncă care gestionează și controlează cantitatea și calitatea materiilor prime și produselor finite.

Realizarea acestui deziderat devine cu atît mai utilă cu cît în felul acesta în planșa tehnologică s-ar integra, în mod veridic, toate componentele forțelor de producție, în intercondiționarea lor dialectică, spațială și temporală.

Acest articol își propune tocmai să prezinte modalitatea practică de utilizare a planului schemei tehnologice și ca instrument de organizare științifică a muncii.

ÎN CONCRET, forța de muncă — recte locurile de muncă pe care le ocupă — poate fi amplasată în planșă (mai ales cînd se proiectează un proces tehnologic continuu, cu precădere de aparataj) în funcție de zonele de conducere, deservire și supraveghere (cu caracterizarea lor simbolizată de nocivitate sau periculozitate) precum și în raport cu regimul de lucru adoptat (durata unui schimb, numărul de schimburi, zile lucrătoare pe an). Delimitarea zonelor de conducere se poate desemna eventual prin linii întrerupte, iar a zonelor și subzonelor de supraveghere și deservire cu linii mixte, respectiv punctate.

Forța de muncă poate fi marcată precis pe planșă (ținînd evident seama de criteriile ergonomice) prin semne convenționale diferențiate după sex (folosindu-se în acest scop simbolurile din biologie), după nivelul ei de studii (acesta notîndu-se prin cercuri concentrice înăuntrul simbolurilor biologice, de exemplu: cerc=studii elementare, 2 cercuri=studii medii, iar 3 cercuri=studii superioare) după sarcinile ce-i revin, funcțiile de conducere notîndu-se cu cercul interior plin), precum și după profilul și calificarea ei (specificîndu-se dedesubtul simbolurilor codurile respective din recensămîntul profesiilor sau din indicatoarele tarifare).

Necesarul numeric al forței de muncă pentru un schimb se va putea nota prin cifre arabe deasupra simbolului iar pentru specificarea schimbului în care se folosește numărul respectiv de oameni, se pot atașa în partea dreaptă a simbolurilor cifre romane de la I la IV. În stînga simbolului se poate marca sau indicativul periculozității sau nocivității locului de muncă respectiv.

Tabelul redă în mod sinoptic întregul sistem de simbolizare propus. Exemplificăm în cele ce urmează utilizarea simbolurilor:

Astfel,

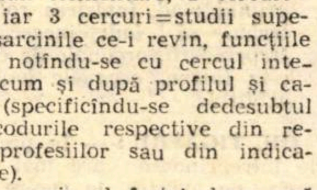

reprezintă 2 topitori de grăsimi care, datorită căldurii și emanațiilor lucrează conform N.T.S. reglementat prin ord. M.I.A. nr. 941/1965 cîte 6 ore/schimb, deci în zona respectivă de muncă activează în total 8 muncitori, care ținînd seama de condițiile descrise, implicînd și manipulări de butoaie, trebuie să fie neapărat bărbați în vîrstă de peste 21 de ani;

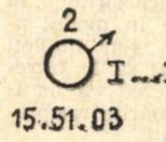

înseamnă că în zona de muncă respectivă se lucrează în trei schimburi, că în fiecare schimb este nevoie de 2 muncitori (preferabil bărbați, dar înlocuibili cu femei) calificați în prepararea săpunului, adică în total 6 muncitori/zi din profilul respectiv;

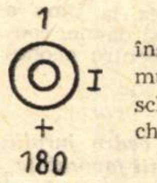

înseamnă că pe acest loc de muncă este necesară pentru schimbul I o tehniciană în chimie (pentru laborator);

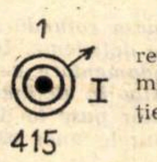

reprezintă un inginer chimist organician, șef de secție, lucrînd în schimbul I.

Așadar prin utilizarea simbolurilor preconizate planul schemei tehnologice precizează amplasamentul, regimul și condițiile de lucru precum și forța de muncă necesară (ca număr, profil, nivel, funcție și sex); aceste date sînt necesare și totodată suficiente pentru determinarea exactă — cu ajutorul unor tabele adecuate — a fondului de salarii și a contribuțiilor către asigurările sociale precum și pentru înregistrarea lor corectă în evidențele statistico-contabile.

Bineînțeles, dacă printr-o astfel de plantare a forței de muncă pe planul schemei tehnologice nu s-ar asigura cel puțin nivelul productivității muncii (după caz: în expresie naturală, valorică sau natural-convențională) realizat înainte de modernizare (în condițiile dezvoltării unei unități existente) sau la o altă unitate de producție cu profil similar, se impune ca proiectantul să reanalizeze tehnologia și tehnica inițial luată în considerare, în scopul creșterii acestui important indicator tehnico-economic.

În felul acesta se reliefează tocmai legătura indisolubilă dintre toate componentele forțelor de producție care acționează în procesul de fabricație, la a căror evidențiere contribuie simbolizarea propusă.

Se întrevede ca folosirea simbolizării propuse să producă o serie de efecte atît pe plan microorganizatoric cît și pe plan macroorganizatoric și anume:

— **Pe plan microorganizatoric**, se conturează o proiectare preliminară a normării forței de muncă, care la rîndul ei admite pe de o parte o organizare științifică la noile locuri de muncă, iar pe de altă parte o determinare mai riguroasă în documentațiile tehnico-economice a nivelului productivității muncii și a fondului de salarii, cu implicațiile inerente asupra eficienței investițiilor (rentabilitate, durată de recuperare etc.).

Totodată se vor putea dimensiona corespunzător (diferențiate pe sexe) grupurile sanitar-sociale din cadrul obiectului de investiție.

— **Pe plan macroorganizatoric**, datorită apariției unei evidențe clare — atît sub raport cantitativ cît și calitativ — a noilor locuri de muncă, vor fi create condițiile elaborării unor balanțe teritoriale riguroase a forței de muncă. Cunoașterea situației balanțiere județene și interjudețene a forței de muncă va contribui pe de o parte la o localizare cît mai rațională a noului obiectiv de investiție, iar pe de altă parte la o planificare mai judicioasă a mișcării, școlarizării și ocupării populației active.

ÎN CAZUL cînd propunerea cuprinsă în prezentul articol s-ar accepta, pentru traducerea ei în viață se impune ca Ministerul Muncii împreună cu Ministerul Construcțiilor Industriale (ca aparat central de îndrumare a organizațiilor de proiectare) să elaboreze un normativ, care — după experimentare — să devină obligatoriu (eventual prin elaborarea unui STAS experimental) la întocmirea documentațiilor tehnico-economice care stau la baza investițiilor.

dr. E. TRATTNER

EFICIENȚA PROGRAMELOR INTEGRATE

(Urmare din pag. 8)

pregătire a cadrelor urmează să se stabilească condițiile de formare a personalului necesar pentru fabricație, exploatarea și întreținerea noilor produse. În fine, **studiul de marketing** determină posibilitățile de desfacere ale noului produs, pe piața internă și externă. Pe baza tuturor acestor date se întocmește (atunci cînd e necesară crearea unor noi capacități de producție) **studiul tehnico-economic** de fundamentare a investițiilor.

A TREIA PARTICULARITATE a programelor integrate de cercetare-dezvoltare constă în **coordonarea complexă a tuturor lucrărilor de care depinde desfășurarea și valorificarea acestora,** înțelegînd prin „coordonare" nu numai stabilirea desfășurării în timp a diferitelor teme și faze, astfel încît durata să fie minimă iar interdependențele să fie respectate, ci și urmărirea sistematică a programului, precum și restructurarea lui în funcție de devierile apărute pe parcurs. În practică s-au obținut rezultate bune cînd activitatea de coordonare a fost preluată de beneficiarul programului sau de institutul care deține partea cea mai însemnată a lucrărilor. În unele cazuri, s-a dovedit utilă **asocierea** mai multor unități de cercetare-dezvoltare în cadrul aceluiași program, diferite institute preluînd coordonarea unor **subprograme** de specialitate. În cazul general, aceste unități încheie contracte cu institutul coordonator.

Angrenarea mai multor unități de cercetare în cadrul unor programe integrate ca, de exemplu, unități din învățămîntul superior pentru cercetări avansate sau fenomenologie, institute electrotehnice sau electronice pentru probleme de acționări sau automatizări, institute ale altor departamente pentru elaborarea de materiale și semifabricate, reprezintă o metodă eficientă de concentrare a eforturilor în jurul unor teme de importanță majoră.

Așa cum a dovedit experiența — încă prea puțin extinsă — acumulată în cadrul industriei constructoare de mașini, programele integrate de cercetare-dezvoltare reprezintă o metodă eficientă de promovare a progresului tehnic, datorită angrenării într-un mecanism unitar a factorilor tehnici și economici de care depinde succesul.

In dezbatere: Programele cursului de economie politică

MAI MULTĂ CONSECVENȚĂ ÎN TRATAREA TEORIEI ECONOMICE ÎN STRÎNSĂ LEGĂTURĂ CU CERINȚELE PRACTICII SOCIALISTE

prof. univ. dr. Ion ZAHIU

DISCUȚIILE care se desfășoară în paginile revistei „Viața economică" pe marginea programelor tematice ale cursului de economie politică, reflectă interesul și răspunderea cu care privesc cadrele didactice din învățămîntul superior sarcina de a da viață Programului de perfecționare a activității ideologice în țara noastră, adoptat la Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971. Proiectele de program supuse dezbaterii relevă preocupările colectivelor de catedră de a găsi structuri ale cursului care să permită înțelegerea de către studenți a complexelor probleme ale vieții social-economice contemporane, pe baza ideologiei clasei muncitoare, a politicii științifice, marxist-leniniste a partidului și statului nostru.

Experiența didactică și rezultatele cercetării științifice oferă posibilitatea ca fiecare catedră să-și formeze o anumită optică despre logica internă a cursului de economie politică; ea scoate însă în evidență și elementele generale de care trebuie ținut seama în orice curs. În acest context, rîndurile ce urmează sînt menite să abordeze unele aspecte de ordin metodologic care, după părerea noastră, ar merita să fie luate în considerare la elaborarea și predarea cursului de economie politică a socialismului.

CĂUTĂRILE în domeniul perfecționării predării economiei politice a socialismului reflectă străduința cadrelor didactice de a răspunde exigențelor puse în fața teoriei economice de etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, magistral expuse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea sa în fața activului de partid din domeniul ideologiei în iulie 1971. Privind în această lumină sarcinile economiei politice, devin și mai evidente carențele în orientarea cursurilor universitare, — și nu numai a celor universitare — și prin urmare răspunderea ce incumbă în continuare muncii de predare a economiei politice.

Modificările care au avut loc în ultimii ani în structura programelor atestă, după părerea noastră, o oarecare inconsecvență metodologică chiar în condițiile în care s-au realizat îmbunătățiri în organizarea internă a secțiunilor și capitolelor cursului de economie politică a socialismului.

Mă refer în primul rînd la faptul că, cel puțin deocamdată, nu totdeauna se are în vedere că economia politică a socialismului constituie o parte constitutivă a **teoriei economice** marxist-leniniste, și că trebuie găsite modalitățile concrete de tratare corespunzătoare a acesteia; după experiența acumulată în construcția socialistă, în care au avut loc afirmarea, dezvoltarea și perfecționarea relațiilor socialiste de producție, s-a dezvoltat și se dezvoltă teoria economică marxist-leninistă, **devenind necesară tratarea mai amplă a acesteia în economia politică a socialismului în strînsă legătură cu practica construcției socialiste, a perfecționării continue a mecanismului de funcționare și conducere a acesteia.**

În al doilea rînd, prin modul foarte diferențiat de abordare a factorilor producției materiale, nu se reușește să se prezinte într-o formă închegată, unitară forțele de producție ale socialismului. Pe alocuri unele programe lasă să se înțeleagă că includerea unei teme despre baza tehnico-materială a socialismului ar epuiza obligația de a caracteriza forțele de producție ale socialismului cu toate caracteristicile și complexitatea lor. Subliniind rolul fundamental al făuririi bazei tehnico-materiale în construirea și dezvoltarea noii orînduiri, este, credem, **necesar să se acorde o mai mare atenție tratării resurselor naturale și umane de care dispune și pe care le folosește societatea socialistă pe baza principiilor noi, izvorîte din noul sistem de relații. Iar dacă știința, inclusiv cea economică, a devenit un factor activ al dezvoltării forțelor de producție, nu se impune oare tratarea comportării ei în socialism, în strînsă legătură cu forțele de producție pe care le potențează?**

S-au făcut, de asemenea, progrese vizibile în toate programele în conturarea mai clară a problematicii fundamentale pe secțiuni și capitole, rezultat firesc al căutărilor pentru realizarea unei logici interne riguroase a cursului. Ni se dezvăluie astfel străduința ca în cursuri fenomenele și procesele, categoriile și legile economice să fie oglindite și tratate cît mai aproape de mecanismul, conexiunea, interdependența și manifestările lor reale.

Se remarcă din acest punct de vedere modul aproape unanim în care sînt tratate tezele marxist-leniniste, după care relațiile economice din sfera producției nemijlocite au rolul fundamental, determinant în ansamblul relațiilor social-economice. Urmărind însă cu atenție succesiunea ulterioară a secțiunilor și capitolelor nu se mai observă aceeași unitate de vederi.

Tendința, mai pronunțată în unele programe analitice, de a aborda problemele economiei politice a socialismului **în succesiunea și conexiunea sferelor reproducției sociale,** ni se pare mai aproape de rigorile cerințelor științifice și didactice. Pe fundamentul general al proprietății socialiste, mecanismul relațiilor economice din sfera producției nemijlocite, a repartiției, circulației și consumului ni se dezvăluie mai profund, în succesiunea, conexiunea și complexitatea lor reală. Imaginea acestuia este împlinită prin explicarea procesului de ansamblu al reproducției sociale. În viața economică fiecare sferă a reproducției sociale

(Continuare în pag. 16)

Economia politică a socialismului

DIMENSIUNEA ISTORICĂ A ANALIZEI COMPARATE

prof. univ. dr. Tudorel POSTOLACHE

ELABORAREA economiei politice a socialismului are de-a face cu: 1) Evoluția faptelor economice, ca material ce urmează a fi supus analizei științifice; 2) Reflectarea specifică a proceselor și a faptelor în concepții și teorii economice; 3) Rezultatele istoriei teoriei și faptelor economice.

Dimensiunea istorică a primului element citat aci a format obiectul unui articol precedent). Așa cum se remarca în finalul acelui articol, dimensiunea istorică a analizei comparate vizează însă nu numai faptele economice, ci și ideile economice în care aceste fapte își găsesc reflectarea specifică.*

În articolul de față voi consemna cîteva considerații asupra punctelor 2 și 3 de mai sus.

IN CONCEPȚIA marxistă ansamblul social are diferite nivele în structura sa — economicul, politicul, ideologicul etc. — la temelia tuturor situîndu-se economicul. Fiecare dintre aceste nivele are un timp istoric propriu. Dacă am face o secționare a societății, am constata că fiecare dintre nivelele (domeniile) pe care le distingem în structura societății cu prilejul unei asemenea secționări, cu cît este situat mai departe de economic, cu atît prezintă mai multe sinuozități, mai multe oscilații, față de economic ca ax al întregii structuri sociale, și de aceea pentru a surprinde legile mișcării perioada luată în studiu trebuie să fie și ea cu atît mai îndelungată.

De aci rezultă:

a) că teoria economică, fiind într-o legătură mai directă cu economicul propriu-zis, poate fi studiată valabil științific pe o perioadă mai scurtă decît concepțiile filozofice, religioase etc.;

b) că perioada luată în studiu pentru gîndirea economică nu poate să coincidă cu cea valabilă pentru faptele economice, aceasta reflectîndu-se în mod transfigurat în planul ideilor. Cu alte cuvinte este nevoie de o perioadă mai îndelungată decît în cazul faptelor economice.

Evoluția multiseculară a gîndirii economice demonstrează, pe de o parte, că nu există o sincronizare perfectă între evoluția economiei și cea a gîndirii economice, iar pe de altă parte, în dinamică modificările din viața economică s-au impus în gîndirea economică, desigur, acestea din urmă influențînd la rîndu-le viața economică. Am putea să ne referim în acest sens la conceptul de muncă productivă în diferite etape ale dezvoltării forțelor de producție; fiziocrații văd munca productivă numai în sfera producției agricole, Smith și Ricardo, iar mai apoi Marx consideră ca muncă producătoare de valoare orice muncă din sfera producției, și în primul rînd din industrie, iar astăzi cîștigă teren ideea muncii productive într-un sens mai larg, incluzînd și sectorul terțiar și quaternar.

Concretizînd, s-ar putea spune că dacă pentru studiul faptelor economice ar fi suficient de luat în considerație ultimul sfert de secol, pentru studiul ideilor economice perioada trebuie să pornească, în cazul gîndirii marxiste, de la Lenin iar în cazul gîndirii burgheze de la Keynes.

IN ARTICOLUL precedent menționam că analiza comparată a faptelor economice din actualitate include ea însăși o dimensiune istorică, deoarece tabloul economiei mondiale reproduce actualmente în spațiu tipurile de economie care se succed în istorie. Acum putem adăuga că în domeniul ideatic cu atît mai mult sesizăm dimensiunea istorică; nu atît pentru faptul că teorii odată formulate rămîn formulate ca atare, revenind uneori în circulație cu o forță sporită și nici pentru faptul că unele din vechile teorii reapar sub forme modernizate, cît pentru faptul că principala masă a cunoștințelor economice s-a obținut în epoca decupată mai sus ca fiind contemporană, producîndu-se o adevărată explozie de cunoștințe în domeniul științelor economice în care s-a desfășurat o diversificare intensă[1]).

Integrarea acestor cunoștințe economice rămîne o sarcină pe care tocmai economia politică a socialismului este chemată să o rezolve. Această împrejurare, pe de o parte, conferă noi dimensiuni istoriei doctrinelor economice, iar pe de altă parte, oferă noi surse economiei politice a socialismului și-i conferă sarcini noi. Fără prelucrarea serioasă a întregii acestei literaturi economice crearea economiei politice a socialismului nu este posibilă. Desigur, nu este vorba de o **preluare,** ci de o **prelucrare,** economia politică a socialismului avînd o problematică specifică. Inainte de toate se impune valorificarea gîndirii economice marxiste, care în ultimul deceniu, a înregistrat progrese simțitoare. Activitatea centrului de studiere a gîndirii marxiste contemporane care a început să funcționeze la Academia „Ștefan Gheorghiu", și-a propus un program însemnat în acest domeniu.

Cît privește gîndirea nemarxistă, sîntem invitați la un larg dialog în care afirmarea propriilor poziții, respingerea părților reacționare din doctrinele partenerilor și delimitarea zonei în care rezultatele cercetărilor obținute pot fi confruntate între ele și cu practica, sînt necesități. Este cunoscut că unii economiști nemarxiști indiferent de voința lor ridică probleme reale ale economiei socialiste, după cum, pe timpuri, Quesnay a tratat problemele capitalismului într-un înveliș feudal. Cum altfel am putea interpreta, de pildă, balanța input output? Ea corespunde într-o măsură cu mult mai mare naturii economiei socialiste decît celei capitaliste.

Dar de aci nu decurge nicidecum că diferențierea care se produce în sînul economiștilor burghezi ar consta numai dintr-o mișcare unidirecțională, și anume apropierea unora de gîndirea marxistă, interpretare răspîndită în ultimii ani. Trebuie să observăm realitatea, care arată că diferențierea este pluridirecțională, că renasc poziții retrograde în forme mai subtile, iar împrumutul unor teze marxiste — în ultimii ani, chiar teze de bază cum ar fi rolul hotărîtor al forțelor de producție — se face în scopul acreditării unor idei profund antimarxiste, ca de pildă societatea industrială unică.

Pe de altă parte, trebuie ținut cont că diferențierea aceasta este reflectarea unei diferențieri specifice ce se produce în sînul clasei burgheze, prin desprinderea unei oligarhii monopolist-statale și stratificarea restului burgheziei.

IN ELABORAREA teoriei trebuie utilizate și rezultatele istoriei. Subliniez **rezultatele** pentru a nu descoperi lucruri deja descoperite, pentru a nu repeta experiențe deja efectuate, eșecuri înregistrate. Sublinierea are în vedere și alte 2 momente:

— să fructifice potențele propulsive pe →

*) Vezi „Viața Economică", nr. 51 din 1970.

DEMISTIFICĂRI EXPLICITE

prof. Mihail LEVENTE

SE ŞTIE că economia capitalistă — ca disciplină teoretică — a tins cu deosebire în anii '50 şi '60 ;

a) **cu efecte pozitive,** în direcţia perfecţionării tehnicilor sale de analiză economică, a cuantificării (optimizării), maximizării, pe bază de programare, modelare etc. folosind în acest scop un aparat matematic adaptat acestui ţel, adesea însă hipertrofiat excesiv [1]) ;

b) **cu efecte negative,** în cel puţin două direcţii şi anume :

— spre desprinderea fenomenelor economice din complexul relaţiilor sociale, a cărei consecinţă a fost, deosebit de autonomizarea disciplinei, limitarea perspectivei sale, coborîrea acesteia la nivelul tehnicilor ;

— ca urmare, spre ignorarea evoluţiei relaţiilor din societate, fundamentarea implicită a disciplinei exclusiv pe structurile, instituţiile şi ideologia societăţii capitaliste contemporane, în vederea promovării intereselor clasei dominante.

François Perroux [2]) personalitate ştiinţifică internaţională proeminentă, adoptă în lucrarea pe care ne propunem să o prezentăm [3]) — ca de altfel şi în altele — o poziţie care poate fi caracterizată fără rezerve umaniste, o poziţie de demistificare consecventă şi, totodată, eficientă a stărilor de lucruri arătate mai sus.

Comentîndu-i această lucrare, un alt economist francez, J. Lacroix, care, ca şi F. Perroux consideră că economia ca disciplină trebuie să cultive deopotrivă şi preocupări sociale, umane, morale, adică axiologice, scrie „Greşeala economiştilor (din ţările capitaliste — n.n.) constă în a asimila fenomenele economice cu cele fizice, a cărei consecinţă este de a le considera independente de puterea (voinţa — n.n.) omului" [4]).

Aşa cum va reieşi din cele ce urmează, dar mai ales din lectura lucrării „Conceptualizările implicit normative..." Fr. Perroux — aidoma unui chirurg de mare măiestrie — disecă şi demască această mistificare.

Nu ne îndoim că studiul, care face obiectul acestei scurte prezentări, constituie **o contribuţie la combaterea procedeelor neştiinţifice,** dar susţinute cu abilitate de către economiştii burghezi şi că tezele pe care le cuprinde concordă într-o largă măsură cu poziţiile noastre ; avînd şi certitudinea valorii sale ştiinţifice, îl recomandăm cu căldură cercetătorilor şi tuturor economiştilor din România.

VOM evoca doar cîteva dintre tezele şi argumentele autorului. „Conceptualizarea economiei contemporane exprimă (cu un oarecare rafinament, folosind sisteme de simboluri, a căror rigoare înşeală cititorul) — scrie acesta — o normă (o ideologie — n.n.), care trebuie să rămînă implicită, pentru că nu este demonstrată şi pentru că, dacă ar fi supusă discuţiei, întreaga arhitectură logică a disciplinei (economiei ortodoxe) ar fi expusă prăbuşirii".

Aşa îşi defineşte Fr. Perroux teza de bază a lucrării sale. Norma implicită din citatul de mai sus maschează o contradicţie : cea dintre avantajul individual (al agentului, or subiectului economic-capitalist) şi avantajul colectivităţii. După părerea economiştilor ortodocşi, piaţa este cea care asigură, afirmă ei de această dată explicit, armonizarea acestor interese contradictorii, pe care le denumesc avantaje. Pe un astfel de fundament, economia capitalistă îşi bizuie modelele sale. Aparent perfect obiective, ele disimulează o anumită ideologie (a clasei dominante). Contradicţia de mai sus se regăseşte însă implicit şi în modele. Pe de o parte, modelele sînt orientate şi elaborate (împrumutînd de la matematică rigoarea ştiinţifică) în vederea maximizării veniturilor fiecărui capitalist, potrivit alegerii sale libere, considerată ca pe deplin raţională, şi evident eficientă, dar pe de altă parte, modelele implică în mod necesar o combinare capitalistă a forţelor (capitaliştii dispunînd de fonduri băneşti, hotărînd asupra investiţiilor şi fiind proprietarii întreprinderilor), fără însă să ofere mijloacele necesare prezentării şi evaluării obiective a efectelor economice şi (sociale — n.n.) ale acestei forţe". Monopolurile şi oligopolurile sînt şi ele o expresie a combinării capitaliste a puterii.

Contradicţia arătată se localizează cu precădere la nivel microeconomic. La nivel macroeconomic lucrurile nu stau mai bine. Dimpotrivă, în acest cadru conflictul dintre premisele nemărturisite cu care operează economiştii burghezi şi realitatea economică şi socială apare mai pregnant şi, ca urmare, şi eforturile acestora de a face apologia capitalismului pot fi mai uşor demistificate. Să-i redăm însă cuvîntul lui F. Perroux :

„...modelele macroeconomice evidenţiază, prin însăşi structura lor raporturile de putere care stau — dincolo de fenomenele pieţei, la baza economiilor şi societăţilor capitaliste". Aceste raporturi de putere exprimă o realitate incontestabilă, anume că nivelul de trai al populaţiei ţărilor capitaliste depinde de cei ce au hotărît în economie în domenii cum sînt investiţiile, cel monetar-financiar — etc. Este de la sine înţeles că aceşti factori decizionali sînt deţinătorii de capitaluri. Ei pot crea sau reduce locurile de muncă, lor trebuie să li se impute şomajul, ei manipulează nivelul salariilor. „Aşadar — continuă autorul — inegalităţile şi puterile, excluse logic în teoria pieţei pure şi a concurenţei complete, reapar în modelele macroeconomice".

Şi, în altă parte, preocupat fiind de identificarea şi dezvăluirea acţiunii factorilor din afara pieţei (piaţa, aşa cum s-a arătat, fiind considerată de către economiştii criticaţi ca un adevărat panaceu economic), autorul îşi fundamentează demistificarea enunţată mai sus după cum urmează :

„Subansamblurile (economice — n.n.) structurate de către o unitate activă, sînt sediul unor optimizări parţiale (ele şi nu piaţa — n.n.). Acţiunile acestora (ale subansamblurilor) pot fi compatibile între ele : a) prin operaţii pe piaţă, adică prin acordul cu privire la preţuri ; b) iar în afara pieţei, prin acorduri mijlocite de puterea publică".

În lucrarea pe care o prezentăm, Fr. Perroux se ocupă şi de modelul „Heskscher-Ohlin-Samuelson" [5]). Cu acest prilej, este dezvăluită incapacitatea acestui model, care aspiră la titlul de lege economică, de a depăşi contradicţia despre care s-a vorbit (punerea de acord a realităţii cu norma implicită).

Iată argumentele principale ale autorului : mobilitatea internă a factorilor (în limitele unei ţări) nu este totală ; o ţară privită ca entitate economică, constă în fapt din mai multe spaţii polarizate. Mobilitatea factorilor între aceste spaţii se desfăşoară potrivit unor reguli „ale jocului" (evident, adăugăm noi, convenite între cei ce deţin puterea de decizie în cadrul „polilor" şi „spaţiilor" amintite, cu sau fără participarea puterii publice). Nu trebuie făcut abstracţie nici de mobilitatea externă a factorilor producţiei, dimpotrivă dacă aceasta este analizată într-o retrospectivă pe termen lung se impune concluzia că a crescut continuu, mai ales dacă se are în vedere : informaţia, inovaţia, capitalul financiar şi cel monetar, energia şi utilajele.

Este de la sine înţeles că afirmaţiile de mai sus, luate ca atare, sînt valabile pentru ţările capitaliste, dar privesc în parte cel puţin sau, mai exact cu unele adaptări, şi celelalte ţări. Cu ultima parte a tezei sale, evocate mai sus, autorul se angajează în demistificarea conceptelor (de asemenea, implicit normative) cu care economiştii din ţările capitaliste operează în domeniul relaţiilor economice internaţionale.

Continuînd critica modelului „Heskscher-Ohlin-Samuelson", Fr. Perroux face următoarea constatare (pe care o parafrazăm) : în schimbul internaţional ponderea marilor firme este quasi-totală şi aceşti giganţi se înţeleg adeseori. De regulă, firmele nu acţionează izolat. Ele încheie acorduri de tip monopolist, uzînd în acest scop de cele mai variate modalităţi. Mai mult, în cazul cînd firmele, sau grupările de firme, sînt localizate într-o ţară foarte puternică (economic şi politic), puterea lor de negociere sporeşte, pentru că i se adaugă cea a „ansamblului organizat politic", a ţării căreia îi aparţin.

În continuare, autorul atrage atenţia asupra faptului că în domeniul relaţiilor economice internaţionale, care, în lumea noastră au loc între subiecte (economii) inegale, producţia şi productivitatea cresc ori descresc (cu urmările cunoscute) în funcţie şi de combinaţii multi-sectoriale. De modul în care sînt structurate aceste combinaţii depinde natura şi volumul economiilor externe.

Capacitatea de inovaţie, ca şi calitatea produselor, sînt de asemenea avute în vedere. Astfel, în cele mai avansate economii — ne informează Fr. Perroux — 60% din creşterea produsului global revine progresului tehnic.

ÎN CONCLUZIE, ideologia burgheză se poate regăsi, implicit, în conceptele cu care operează economiştii din Vest, în ciuda arguţiei lor. Aşa cum prea bine spunea Jean Lacroix, chiar şi atunci cînd politicienii declară că „...dezbaterile ideologice sînt depăşite deoarece expansiunea şi progresul tehnic sînt cele mai puternice instrumente ale schimbării (evoluţiei economice şi sociale — n.n.) nu-şi dau seama că pledează ei înşişi pentru o ideologie, anume, a tehnicii". Aşadar, economia ca disciplină şi cercetarea economică nu pot fi desprinse de ideologie şi ca şi Fr. Perroux şi J. Lacroix, considerăm că „L'Économique" trebuie să se redimensioneze şi să-şi reevalueze conţinutul, devenind sau redevenind economie politică şi socială. Bineînţeles, nouă, economiştilor marxişti, nu ne este indiferent sensul acestei reevaluări, conţinutul ideologic al economiei politice şi sociale ; profesăm credinţa că orientarea disciplinei va trebui să-i confere resursele necesare pentru a servi progresul economic şi, totodată, promovării intereselor celor ce muncesc.

Este de reţinut faptul că un şir de economişti lucizi din Vest, chiar dacă nu adoptă integral şi consecvent poziţii marxiste [6]), neputînd ignora însă contradicţiile societăţii capitaliste, demistifică — alături de noi (nu împreună cu noi) — ideologia precum şi sistemul economic şi social din propriile ţări.

Este, de asemenea, interesant de reţinut şi faptul că aceşti economişti nu demistifică numai, ci şi încearcă să militeze pentru o ştiinţă economică veridică, progresistă, umană. În ciuda ambianţei deprimante din societatea capitalistă, ei speră în reuşită ; vădesc optimism, aşa cum de altfel reiese din ultimul citat pe care îl reproducem aici din studiul lui Fr. Perroux :

„Pe măsură ce o anumită demistificare a conceptelor implicit normative începe a fi operată, sesizarea mai puţin unilaterală şi mai ştiinţifică, a realităţii economice devine cu putinţă. Aceasta (sesizarea n.n.) este valorificată printr-o practică ale cărei evoluţii nu pot fi prevăzute, dar care au şansa de a ajuta la înlăturarea relei credinţe sociale care dă loc la falsa neutralitate a „ştiinţei economice".

În încheiere, am dori să comunicăm celor ce vor fi parcurs paginile de mai sus că, dacă s-ar părea că am abuzat de citate, noi credem că am citat puţin, anume numai atît cît ni s-a părut a fi necesar pentru a le stimula interesul pentru lectura lucrării lui Fr. Perroux şi, poate, pentru o dezbatere ulterioară.

---

1) Nu întîmplător patriarhul disciplinei concepute în acest fel Paul A. Samuelson, deţinător al premiului Nobel, o intitulează : L'Economique-Techniques modernes de l'analyse économique.

2) Personalitatea lui Fr. Perroux, membru „honoris causa" al Academiei de studii economice din România, este cunoscută în ţara noastră. El a fost animatorul francez a trei colocvii ale economiştilor români şi francezi. De asemenea, lucrarea sa „Tehnicile cantitative ale planificării" a fost tradusă în limba română.

3) F. Perroux : **Conceptualizările implicit normative şi limitele modelării în economie.** Colecţia Economie et Société Cahiers de l'INSEA, Axiologie et Sciences de l'homme, Tome IV, nr. 12, dec. 1970. Librairie Droz, Genève. Textul în limba română al acestui studiu este publicat în nr. 1.1972 al revistei STUDII ŞI CERCETĂRI ECONOMICE, care va apare în curînd

4) Jean Lacroix, tom. citat, Avant propos, pag. 2238.

5) Potrivit acestui model, schimbul de produse între ţări este un substitut perfect, al mobilităţii factorilor care nu ar avea nici o raţiune economică.

6) Astfel, Fr. Perroux însuşi este un paretian, aşa cum de altfel reiese din studiul său pe care îl prezentăm.

←

care le poate oferi istoria doctrinelor economice ;

— să nu topească elaborarea teoretică în istorie, ci să pornească de la rezultatele ei.

În această ordine de idei, o problemă care a planat permanent şi planează asupra elaborării economiei politice a socialismului este aprecierea moştenirii teoretice a lui Marx, Engels, Lenin (problemă aflată în discuţiile dintre teoreticienii marxişti în ultimii ani în legătură cu cunoscutele aniversări : 100 de ani de la publicarea „Capitalului" lui K. Marx, 150 de ani de la naşterea lui Marx, 100 de ani de la naşterea lui Lenin, 150 de ani de la naşterea lui Engels). Dacă este să mă refer aci din nou la „Corespondenţa" lui Marx şi Engels, trebuie spus că ei accentuează permanent că teoria pe care au creat-o nu este o dogmă, un simbol de credinţă sau o culegere de adevăruri absolute, aplicabile oriunde şi oricînd.

„...Întreaga concepţie a lui Marx nu reprezintă o doctrină, ci o metodă, ea nu oferă dogme în forme finite, ci puncte de plecare pentru cercetările ulterioare şi o metodă pentru aceste cercetări" (Opere, vol. 39, pag. 70). Aceste rînduri scrise de Engels cu cîteva luni înainte de moarte constituie concluzia sa fundamentală în problema discutată [2]).

Ar fi neştiinţific să căutăm în lucrările lui Marx şi Engels sau chiar şi în cele ale lui Lenin, care în condiţiile primei jumătăţi a secolului nostru a adus o contribuţie esenţială la cristalizarea teoriei economice despre perioada de trecere, relevînd totodată şi trăsături valabile socialismului ca orînduire, răspunsuri la problemele teoretice noi pe care le ridică în prezent făurirea economiei societăţii socialiste şi comuniste. Dezvoltarea bazelor ştiinţifice ale economiei politice a socialismului rămîne o sarcină la ordinea zilei.

În acelaşi timp aş dori să subliniez că trebuie ţinut seama totodată şi de o altă împrejurare la fel de obiectivă ca şi aceea a exploziei cunoştinţelor economice în epoca contemporană : cunoştinţele ştiinţifice din diverse domenii obţinute în lume, judecînd statistic, prevalează, dar sub aspectul conceptelor de bază, situaţia se prezintă în mod diferit. În plus, vechile texte, de o valoare deosebită, au proprietatea de a fi veşnic proaspete ; ele sînt de fiecare dată citite într-un mod nou de fiecare generaţie, prin prisma experienţei sociale proprii şi de fiecare dată în prim plan se impun atenţiei acele chestiuni care corespund noilor condiţii din societate. Este cazul, de pildă, în textele clasicilor marxismului cu problemele privind raportul dintre democraţie şi socialism etc. Aşadar, nu trebuie niciodată ignorată influenţa propulsivă a textelor clasice. Nu întîmplător „Capitalul" lui Marx este astăzi inclus în conştiinţa epocii mai mult decît oricînd în trecut. Cei ce citesc şi preţuiesc aceste texte nu înseamnă nicidecum că sînt dogmatici, deoarece un antidot dintre cele mai eficiente împotriva dogmatismului este „întoarcerea la izvoare".

Economia politică se află în faţa unui salt care va fi realizat tocmai prin elaborarea economiei politice a socialismului.

---

1) Derek J Price, profesor de istoria ştiinţelor la Departamentul de ştiinţă şi medicină, a Universităţii YALE, care a vizitat România şi a cărui carte a fost tradusă în limba română, apreciază că 87,5% din toţi oamenii de ştiinţă care au existat vreodată, trăiesc în prezent şi din aceştia mai mult de jumătate activează de mai puţin de 12 ani. „Ştiinţa este întotdeauna actuală şi tînără". „...jumătate din tot ceea ce ştim a fost descoperit în ultima decadă". Iată cîteva din constatările care prezintă interes în contextul actualului articol. Aş mai adăuga şi următoarea constatare: „după cît se pare, oamenii de ştiinţă au motive puternice să publice, dar nu să citească", ceea ce, printre altele, subliniază, dintr-un unghi nostim, necesitatea studierii atente, sistematice a elaborărilor ultimului deceniu.

2) Nu este vorba desigur de un citat sau de cîteva citate cărora să le poată fi opuse tot atîtea altele, ci de sensul general al interpretării date de Engels teoriei şi metodei marxiste ; şi tocmai de aceea ne rezumăm să menţionăm că nici un cititor al „Corespondenţei", nu ar putea să găsească, fie şi măcar o singură afirmaţie al cărei sens principal să pledeze pentru o interpretare opusă celor expres citate mai sus.

BALANŢA LEGĂTURILOR DINTRE RAMURI ŞI FLUXURILE DINTRE SECTOARELE PRODUCŢIEI SOCIALE

prof. I. RACHMUTH
membru corespondent al Academiei R. S. România

UNUL DIN DOMENIILE de aplicare a metodei balanţei legăturilor dintre ramuri este acela al evidenţierii fluxurilor dintre sectoarele producţiei în cadrul procesului reproducţiei socialiste lărgite. Se pare că prima încercare făcută în această direcţie este cea a lui Oskar Lange [1]). Iată schema utilizată de el în acest scop.

Tabelul nr. 1

X_0	x_{01}	x_{02}	x_0
X_1	x_{11}	x_{12}	x_1
X_2	0	x_{22}	x_2
	m_1	m_2	
X	X_1	X_2	x

X_0 reprezintă totalul forţei de muncă utilizate în economia naţională, x_{01} e forţa de muncă utilizată în sectorul I, x_{02} cea utilizată în sectorul II, iar x_0 forţa de de muncă neutilizată. X_1 şi X_2 reprezintă produsul global respectiv al sectoarelor I şi II, iar x_1 şi x_2 produsul final al sectoarelor respective ; m_1 şi m_2 reprezintă plusprodusul creat în cele două sectoare. X reprezintă produsul social global. Cu ajutorul acestei scheme simple autorul explică legăturile cunoscute dintre sectorul producător de mijloace de producţie şi cel producător de bunuri de consum.

Ceea ce pare să producă o oarecare neclaritate este faptul că o parte din produsul sectorului II este considerată că se reţine în însuşi acest sector pentru reluarea producţiei. Mărimea x_{22} este considerată, după cum se vede, mai mare decît zero. Or, dacă un anumit produs este reintrodus în procesul de producţie, el trebuie considerat mijloc de producţie şi face parte din X_1, chiar dacă el poate fi utilizat şi ca bun de consum. Prin urmare atît mărimea lui X_1 cît şi mărimea lui X_2 sînt imprecise.

O soluţie mai complexă este dată în „Economia politică. Manual. Socialismul", Editura politică 1964 [2]) şi în „Economie politică. Manual. Socialismul", Editura politică 1967 [3]). În schema respectivă sectorul I producător de mijloace de producţie, este împărţit în două subsectoare, primul — producător de mijloace de producţie pentru producţia de mijloace de producţie şi al doilea —producător de mijloace de producţie pentru producţia de bunuri de consum. De asemenea, venitul naţional este defalcat în vederea acumulării în cele două subsectoare şi în vederea consumului neproductiv. (Avînd în vedere larga răspîndire a celor două manuale, nu mai reproducem schema respectivă).

Această schemă satisface necesităţile exprimării algebrice a schemelor lui Marx, astfel cum ele au fost dezvoltate de Lenin. Trebuie totuşi menţionat neajunsul pe care îl reprezintă, la o analiză mai amănunţită, dificultatea distincţiei între mijloace de producţie pentru producţia de mijloace de producţie şi mijloace de producţie pentru producţia de bunuri de consum. Strungul se utilizează atît pentru producţia de tractoare cît şi pentru producţia de autoturisme. Posibilitatea acestei duble utilizări există pentru alte zeci, dacă nu sute de mijloace de producţie. S-ar putea propune să se ţină seama de utilizarea efectivă. Dar schemele trebuie tocmai să ajute la repartizarea între utilizările efective şi nu acestea din urmă să ajute la întocmirea schemelor.

De un folos deosebit poate fi, după părerea noastră, pentru prezentarea corelaţiilor dintre sectoarele economiei naţionale, construirea unei scheme în care producţia de mijloace de producţie să fie împărţită în producţia de obiecte ale muncii şi producţia de mijloace de muncă. S-ar ţine seama în felul acesta de deosebirile esenţiale ce există între cele două subgrupe din punctul de vedere al modului de transferare a valorii. De asemenea, distincţia dintre cele două subgrupe este netă din capul locului. Ea corespunde în general distincţiei dintre fondurile circulante şi fondurile fixe. (Pentru cazurile limită practica a elaborat norme precise de încadrare în fondurile circulante sau fixe a obiectelor muncii şi mijloacelor de muncă)

Pentru elaborarea unei astfel de scheme este necesară şi defalcarea produsului final în elementele sale componente.

Schema propusă va trebui să aibă deci forma unei balanţe a legăturilor dintre ramuri, cu ramuri agregate în trei grupe : ramuri producătoare de obiecte ale muncii (grupa I), ramuri producătoare de mijloace de muncă (grupa II) şi ramuri producătoare de bunuri de consum (grupa III).

În ceea ce priveşte produsul final, am încercat în altă parte, pornind de la literatura existentă în acest domeniu, să schiţăm o defalcare a lui în mijloace circulante suplimentare, fonduri fixe înlocuite, fonduri fixe suplimentare şi bunuri de consum personal, schiţînd şi o matrice pe această bază [4]). În mod analog se poate face defalcarea produsului social final, ţinîndu-se sea- ⟶

Tabel nr. 2

	Producţia de obiecte ale muncii	Producţia de mijloace de muncă	Producţia de bunuri de consum	Înlocuire de fonduri fixe pentru grupele			Acumulări pentru grupele			Consum neproductiv	Total producţie
	I	II	III	I	II	III	I	II	III		
I Producţia de obiecte ale muncii	I_{11}	I_{12}	I_{13}				a_{11}	a_{12}	a_{13}		Q_1
II Producţia de mijloace de muncă				h_{21}	h_{22}	h_{23}	a_{21}	a_{22}	a_{23}		Q_2
III Producţia de bunuri de consum										C_3	Q_3
Amortizări	h_1	h_2	h_3	venit naţional / Produs final			venit naţional / produs final				
Salarii	v_1	v_2	v_3								
Plusprodus	p_1	p_2	p_3								
Total producţie	Q_1	Q_2	Q_3								

CONFRUNTĂRI

Cultură economică şi informaţie

ARĂTAM ÎNTR-O ALTĂ CRONICĂ ce anume ne desparte de o înţelegere a culturii economice în care nu este loc pentru cunoaşterea mecanismului exploatării capitaliste (vezi „Viaţa economică" nr. 10/1972). A-i cere salariatului să ştie că în preţul de cost trebuie să se reflecte şi consumul de materii prime, şi amortismentul utilajelor, şi dobînda pentru credite, poate fi justificat prin argumentul necesităţii unei mai bune participări la procesele din întreprindere sau din economie ; a-i cere să uite că din sfera acestei participări lipseşte esenţialul — diferenţa dintre preţul de vînzare şi preţul de cost aşa cum îl înţelege întreprinzătorul capitalist — nu poate fi justificat fără a nărui întreaga pledoarie premergătoare pentru instruirea economică a salariaţilor. Hotarul dintre cele două accepţii ale culturii economice a lucrătorilor salariaţi în condiţiile unei economii capitaliste îl formează acceptarea sau respingerea noţiunii de plusvaloare. Or, pentru profesorul Fourastié această noţiune este lipsită de fundament real.

Argumentarea economistului francez revine mereu la problema mărimii profiturilor, în privinţa căreia vede dominînd în rîndurile salariaţilor un „contrasens fundamental". În timp ce după aprecierea d-sale „rata profitului este foarte onorabilă cînd atinge 5—6%", salariaţii consideră rate de 30—40% ca ceva comun. Legătura cu cultura economică: „neavînd noţiunea preţului de cost, considerînd preţurile de vînzare ca perfect arbitrare, omului de pe stradă îi vine foarte greu să creadă că şefii de întrepridere, proprietarii de întreprinderi se mulţumesc cu profituri mici pe care uneori şi le asigură cu greutate". Lăsăm la o parte necesitatea distincţiei între profit şi plusvaloare. Interesant ni se pare că, după părerea lui Jean Fourastié, la originea „concepţiilor eronate" despre mărimea profiturilor stă o lipsă de informare, care apare deci ca o altă formă de manifestare a lipsei de cultură economică. Inechitatea unui asemenea reproş sare în ochi în faţa parcimoniei notorii a întreprinderilor capitaliste cînd este vorba de datele rentabilităţii lor. Această sursă de informaţii care ar putea face realmente să avanseze cultura economică a salariaţilor este rareori accesibilă. Dar atunci cînd prilejul se iveşte, concluziile, fie şi aproximative, pe care le permite, sînt instructive. Într-o vreme, revista **„Entreprise"** *publica diferite clasamente ale marilor întreprinderi franceze care cuprindeau între altele salariile — „costul mediu al unui salariat" şi valoarea nou creată — „valoarea adăugată pe un salariat". Rezulta de pildă că în întreprinderile industriei alimentare incluse în clasament, valoarea nouă pe un salariat rămasă după scăderea salariului mediu era de două ori mai mare decît suma acestuia (rata plusvalorii = 200%), în industria automobilelor mărimile erau aproximativ egale (rata plusvalorii = 100%) ; în construcţii rata plusvalorii astfel calculabilă era de 217%, în metalurgie de 178%, în chimie de 163%, în textile de 148%, în construcţia de maşini 115% etc. (nr. 581 din 27 octombrie 1966). Datele se refereau la mijlocul deceniului al şaptelea, dar în această materie ele nu suferă evoluţii atît de rapide încît să nu-şi fi păstrat capacitatea ilustrativă. În orice caz, dacă lipsa de informaţii este baza „contrasensului fundamental" din minţile salariaţilor asupra mărimii venitului întreprinzătorilor, pledoaria economistului francez pentru o mai amplă cultură economică a omului de pe stradă ar fi trebuit să ţintească în primul rînd la o largă publicitate pentru astfel de date.*

Cifrele menţionate, este adevărat, permit obţinerea unei imagini orientative despre ordinul de mărime al ratei plusvalorii, nu al ratei profitului. Dar beneficiarii părţii respective din valoarea nouă nu se schimbă prin raportarea ei la întregul capital al întreprinderilor, în locul raportării la capitalul variabil. Dacă pe baza unor rate ale plusvalorii ca cele evocate, rata profitului ar fi realmente de 5—6%, aceasta nu ar altera adevărul fundamental cuprins în aprecierea salariaţilor, incriminată de profesorul Fourastié, că „profitul este ceva ce nu a fost cîştigat prin muncă".

Raporturile dintre cultură economică şi informaţie sînt în orice caz cu totul altele decît cele descrise de economistul francez. Negarea realităţii plusvalorii, pe care o întreprinde, are o istorie seculară fără a fi izbutit eliminarea acestei noţiuni din sfera cunoaşterii ştiinţifice şi înrădăcinarea ei progresivă în conştiinţa lucrătorilor salariaţi. Dacă J. F. se declară frapat de „analogia care există între noţiunea populară de profit şi noţiunea marxistă de plusvaloare", constatarea arată, în ciuda impreciziei termenilor săi, că gîndirea marxistă reuşeşte să convingă pe cei mulţi de capacitatea sa de a reflecta realitatea economiei capitaliste în ceea ce are esenţial.

L. STROJA

PROGRAMELE CURSULUI DE ECONOMIE POLITICĂ

(Urmare din pag. 13)

are funcționalitatea sa bine definită, care îndeamnă la o analiză separată, cu atît mai mult cu cît relațiile economice care le caracterizează se impun la nivel micro și macroeconomic, simultan și succesiv.

Anatomia relațiilor din **sfera producției nemijlocite** obligă la tratarea **muncii sociale și a rezultatului ei — produsul muncii** — nu în sine, ci în legătură organică cu forma sa obiectivă de **marfă. Produsul muncii și forma sa de manifestare în socialism nu pot, după părerea noastră, să fie tratate separat, ci în unitatea lor organică.** Mecanismul dezvoltării producției materiale — sub forma ei fizică și valorică — oglindit în planicitatea economică — oferă posibilitatea relevării uneia din trăsăturile esențiale ale economiei socialiste față de orînduirile anterioare, trăsătură care, pornind de la producția materială, se imprimă și celorlalte sfere ale reproducției.

Folosirea factorilor de producție — mijloace materiale și forța de muncă — și reflectarea acestora în nivelul și dinamica cheltuielilor de producție și a venitului net al societății, de la prima celulă a vieții economice pînă la ansamblul economiei naționale, trebuie să completeze imaginea despre mecanismul intern al dezvoltării economiei naționale. În legătură cu aceasta mi-aș permite să fac remarca specială că mai în toate manualele **se acordă prea puțină atenție analizei producției, produsului social total și a venitului național, mai ales a factorilor care le determină dinamica și structura sub formă fizică și valorică, precum și a corelațiilor dintre ele.**

O tratare mai analitică a relațiilor din **sfera repartiției** se impune mai ales sub unghiul de vedere al strînsei dependențe a repartiției după cantitatea, calitatea și importanța muncii sociale față de ansamblul relațiilor de repartiție, de limitele fondului de consum. O asemenea tratare ar arunca o lumină mai clară asupra repartiției după muncă în funcție de participarea fiecărui membru al societății la sporirea produsului social total și a venitului național, asupra repartiției după muncă în sfera productivă și neproductivă, asupra formării și folosirii fondului de consum social.

Considerăm, de asemenea, că gruparea într-o secțiune a proceselor din **sfera circulației**, includerea în aceasta a problemelor legate de sectorul **prestărilor de servicii**, ar aduce un plus de omogenizare tratării acestui vast capitol al economiei politice. Nu mai puțin importantă ni se pare **plasarea problemei sistemului de prețuri în această secțiune.** Ea permite înțelegerea mai completă a mecanismului formării prețurilor, plecînd de la procesul de producție, dar ținînd seama în același timp de cerințele repartiției și circulației. Baza formării prețurilor și corelația dintre prețuri, multitudinea factorilor cu acțiune convergentă de care se ține seama în politica de prețuri pot fi prezentate în toată complexitatea lor numai în funcție de stăpînirea problemelor producției, repartiției și circulației.

Sfera consumului a fost palid redată în cursurile noastre, cu toate că ea are un rol deosebit în mecanismul reproducției, avînd în vedere nu numai dinamica și schimbările structurale, ci și acțiunea pe care o exercită asupra producției și a celorlalte sfere ale reproducției. **Raporturile dintre producție și consum, dintre consumul productiv și cel neproductiv, dintre consumul individual și social se impun a fi abordate cu mai multă profunzime decît pînă acum.**

Asupra locului legii fundamentale a socialismului în structura cursului s-au purtat și se poartă încă discuții. Nu considerente de ordin metodic, ci forța cu care se impune legea fundamentală a socialismului în desfășurarea reproducției sociale ne îndeamnă să apreciem că problemele creșterii nivelului de trai în socialism ar fi necesar să fie tratate la un nivel teoretic mult mai ridicat. Un asemenea imperativ nu poate fi satisfăcut decît dacă se cunoaște întreaga problematică a economiei socialiste, legile, categoriile, procesele care se desfășoară în cadrul reproducției sociale și pe fiecare sferă în parte.

Fără să ignorăm necesitatea unor explicații privitoare la organizarea conducerii și planificării economiei în cadrul fiecărui capitol, consider că problematica legată de conceptul de conducere la nivelul macro și microeconomic, sistemul de organizare, conducere și planificare, pîrghiile economice folosite pentru funcționalitatea și finalitatea acestuia trebuie așezate pe fundamentele economice bine stăpînite din punct de vedere științific, **în urma** studierii temeinice a fenomenelor, proceselor, legilor și categoriilor economice.

În sfîrșit, considerăm că **eficiența economică** nu este numai un rezultat al producției, ci un produs al **întregii** activități economice. Numeroasele studii consacrate acestei probleme atestă că pe baza eficienței economice a producției materiale, acțiunea simultană și conexă a factorilor specifici celorlalte sfere de reproducție, precum și activitatea de organizare, conducere și planificare exercită o puternică înrîurire asupra eficienței economice atît pe ansamblul economiei naționale cît și în fiecare celulă a ei. Potrivit acestor considerente se pare că **locul acestui capitol trebuie să reflecte efectul economic al întregii activități desfășurate în toate sferele reproducției sociale.**

SUBSTANȚIALE îmbunătățiri pot și trebuie aduse structurii interne a fiecărui capitol al cursului. Imaginea de ansamblu a titlurilor din tematicile supuse dezbaterii fiecărei lecții reflectă o anumită inconsecvență. În timp ce unele arată intenția de a fundamenta procese economice, altele anunță explicarea unor categorii sau legi economice. O asemenea orientare se regăsește în tratarea uneori unilaterală a problemelor.

Întrucît generalizarea rezultă numai din cunoașterea și studierea faptelor concrete, explicația legilor și categoriilor economice trebuie să se bazeze pe dezvăluirea intimităților fenomenelor și proceselor reale. **Raportul dialectic relație-proces-lege este de dorit să fie prezent în fiecare lecție. Tratarea separată a legilor economice determină lipsa de logică și de continuitate.** Abordarea problematicii pornind de la raportul relație-proces obligă la o recunoaștere a faptului că unul și același proces se găsește sub acțiunea întregului sistem de legi economice, cu tot caracterul specific al acțiunii unei anumite legi. Specificitatea acțiunii unei legi asupra unui proces economic, nu exclude, ci presupune corelația obiectivă cu celelalte legi economice. După părerea noastră este necesar ca în structura internă a fiecărui capitol sau lecție să-și găsească locul tratarea logică a relațiilor, proceselor, legilor, contradicțiilor, formelor de manifestare a acestora, posibilitatea și modalitatea de a le folosi în mod conștient în interesul întregii societăți. În general cursului de economie politică a socialismului trebuie să i se imprime un caracter de utilitate mai pronunțat în viața practică.

În structura internă a lecțiilor noastre consider că trebuie să-și găsească tratarea cuvenită **relația dintre macro și microeconomie.** Această legătură nu trebuie concepută numai prin tendința de a concretiza cu orice chip explicațiile și exemplificările pe care le aducem în sprijinul unor teze teoretice. Dacă admitem că între diferite verigi ale economiei — întreprindere-ramură-economie națională — există legături organice, este de presupus că se impun a fi explicate formele de manifestare a acestora și modalitățile de a le rezolva la toate nivelele. **A devenit, cred, o obligație de a clarifica caracteristicile și comportamentul unuia și aceluiași proces economic la nivelul întreprinderii, ramurii și economiei naționale.**

În acest context se înscrie și necesitatea de a trata problemele **agriculturii.** Subliniind rolul hotărîtor al procesului de industrializare, al industriei pentru dezvoltarea întregii economii naționale, trebuie în același timp să ținem seama că agricultura, cu tot specificul ei, este parte integrantă a economiei naționale, una din ramurile ei de bază. Tratarea separată a agriculturii, faptul că această ramură este exclusă din cele mai multe lecții, nu este de natură să convingă despre importanța și rolul ei în realizarea dinamismului și echilibrului economic.

Cursurile pe care ne angajăm să le modernizăm ridică în fața noastră a tuturor cerința de a aborda cu mai multă competență problemele de **prognoză economică.** Știința economică este o știință prospectivă, folosește ipoteze, admite alternative. Pe măsură ce economia politică se angajează, în calitatea ei de știință, pe drumul anticipării științifice, ea va fi degajată de descriptivism îngust, de ilustrări forțate.

Considerentele deja exprimate în paginile revistei, cît și cele din rîndurile de mai sus au menirea de a îndemna la reflecție și la o muncă laborioasă pentru a ridica predarea economiei politice a socialismului la nivelul exigențelor pe care le ridică viața și cerințele perfecționării întregului proces educațional în învățămîntul nostru superior, pentru ca aceasta să aducă o contribuție sporită la ridicarea pregătirii ideologice și economice a celor care vor lucra în diferite compartimente ale economiei noastre naționale.

FIȘE

Compendiu de design

■ Volumul **Estetică industrială** (Design) editat de curînd de către Centrul de Informare și documentare în științele sociale și politice (CIDSP, București, 494 pag.), oferă o perspectivă multilaterală asupra domeniului esteticii industriale. În prima și a doua parte, materialele cuprinse în lucrare își propun definirea profesiunii, a specificului activității și prezentarea unor lucrări privind metodele sistematice în design. În a treia parte se prezintă unele dintre direcțiile pe care formația designer-ului trebuie să le reflecte pentru a face față cerințelor de creativitate ce i se impun, asociindu-se la probleme specifice design-ului informații din cadrul altor discipline — biologie, fizică, psihologie, sociologie, istoria artei etc. Această parte conține prezentarea volumelor din seria „Vision and value", editate de Gyorgy Kepes, a lucrării „Aspects of form", editată de Lancelot Whyte, precum și a volumului „Art and Visual Perception", de Rudolf Arnheim.

Un model al consumului

■ Cartea autorului polonez Maksymilian Pohorille, **Model konsumpcji w ustroju socjalistycznym** (Modelul consumului în societatea socialistă), PWF, Varșovia 1971, este dominată de ideea însemnătății ce o prezintă problematica consumului pentru teoria economică socialistă. Subliniind actualitatea acestei problematici atît din punctul de vedere al criticilor ce se aduc pretutindeni „societății de consum", cît și din punctul de vedere al evoluției volumului și structurii consumului în țările socialiste, autorul relevă rolul central al conceptului de „model al consumului". El face o distincție netă între „modelul consumului" și „planul consumului". Această distincție este determinată, în primul rînd, de deosebirea dintre orizontul timpului luat în considerare de model și de plan. Modelul consumului — susține acesta — trebuie să-și imprime pecetea asupra planului privit în ansamblu, considerat ca un mijloc de realizare a echilibrului între preferințele sociale și cele individuale, ca și asupra instrumentelor alese de planificatorul central (fondul de cumpărare a populației, politica prețurilor și diferențierea acestora, planificarea și organizarea circulației mărfurilor, influențarea activă a preferințelor și obiceiurilor de consum etc.) pentru a realiza acest echilibru.

MARKETING

În ziua de 23 martie a.c., dl. prof. dr. Robert Ruthberger de la Universitatea Rutgers, Newark, New Jersey, expert în domeniul marketingului, a ținut în Aula Academiei de studii economice București expunerea **Proiectarea unui mesaj și comunicația publicitară.**

←

ma de deosebirea dintre obiectele muncii și mijloacele de muncă, cu atît mai mult cu cît, după cum am spus, această împărțire corespunde în linii mari împărțirii în fonduri circulante și fonduri fixe.

O balanță întocmită pe grupe de ramuri agregate pe baza celor de mai sus și prin defalcarea produsului final ar arăta deci ca în tabelul nr. 2.

Producția de obiecte ale muncii (grupa I) se repartizează asupra tuturor celor trei grupe de ramuri, întrucît toate ramurile utilizează în producția lor obiecte de muncă. Acestea se repartizează deci tuturor grupelor pentru înlocuirea obiectelor de muncă utilizate (I_{11}, I_{12} și I_{13}) și pentru acumulare, adică pentru sporirea mijloacelor circulante (a_{11}, a_{12}, a_{13}). Produsele acestei grupe nu sînt utilizate, evident, nici pentru înlocuiri de fonduri fixe, nici pentru consumul neproductiv.

Producția de mijloace de muncă, utilizate ca fonduri fixe (grupa II) este repartizată pentru înlocuirea fondurilor fixe uzate (h_{21}, h_{22}, h_{23}), precum și pentru acumulări în fonduri fixe suplimentare (a_{21}, a_{22}, a_{23}). Din producția grupei II nu se repartizează bineînțeles nimic înlocuirii sau sporirii fondurilor circulante și nici consumului neproductiv.

Bunurile de consum produse de grupa III de ramuri intră toate în consumul neproductiv.

Înlocuirile de fonduri fixe, acumulările și consumul, luate împreună, reprezintă produsul final al economiei naționale. Acumulările și consumul reprezintă venitul național. Însumarea mărimilor de pe rîndurile orizontale ne dă producția totală a fiecărei grupe de ramuri: Q_1, Q_2, Q_3.

Dacă la mărimile I adăugăm pe verticală amortizările h, salariile v și plusprodusul p, este pusă în evidență, în coloane, expresia valorică a producției totale din fiecare grupă de ramuri adică din nou Q_1, Q_2, Q_3.

Această schemă permite punerea în evidență a unor corelații importante ale procesului reproducției lărgite.

Întrucît Q_1 pe verticală este identic cu Q_1 pe orizontală, putem scrie:

$$I_{11} + I_{12} + I_{13} + a_{11} + a_{12} + a_{13} = I_{11} + h_1 + v_1 + p_1.$$

Tăind în ambele părți pe I_{11}, ne rămîne egalitatea

$$I_{12} + I_{13} + a_{11} + a_{12} + a_{13} = h_1 + v_1 + p_1.$$

Aceasta înseamnă că valoarea obiectelor muncii livrate grupelor producătoare de mijloace de muncă și de bunuri de consum pentru înlocuirea celor consumate împreună cu valoarea obiectelor muncii livrate tuturor celor trei grupe de producție pentru sporirea mijloacelor circulante trebuie să fie egală cu suma amortizărilor, a salariilor și plusprodusului care fac parte din valoarea producției de obiecte ale muncii[4].

Din identitatea mărimilor Q_2 pe verticală și pe orizontală rezultă:

$$h_{21} + h_{22} + h_{23} + a_{21} + a_{22} + a_{23} = I_{12} + h_2 + v_2 + p_2.$$

Aceasta înseamnă că valoarea mijloacelor de muncă utilizate pentru înlocuirea fondurilor fixe amortizate și pentru instalarea unor fonduri fixe noi în toate grupele de ramuri, cu alte cuvinte valoarea totală a investițiilor brute în fonduri fixe din economia națională trebuie să fie egală cu valoarea obiectelor muncii, a amortizărilor, a salariilor și plusprodusului ce constituie valoarea mijloacelor de muncă produse.

În fine din identitatea lui Q_3 pe orizontală și pe verticală rezultă că valoarea totală a consumului neproductiv din societate este egală cu valoarea obiectelor muncii, a amortizărilor, a salariilor și plusprodusului care constituie valoarea totală a bunurilor de consum create în societate, adică:

$$C_3 = I_{13} + h_3 + v_3 + p_3.$$

După cum s-a arătat, valoarea produsului social final este egală cu suma venitului național și a amortizărilor. Această relație poate fi pusă în evidență pornindu-se de la identitatea dintre $Q_1 + Q_2 + Q_3$ pe orizontală și pe verticală. Din această identitate rezultă:

$$I_{11} + I_{12} + I_{13} + a_{11} + a_{12} + a_{13} + h_{21} + h_{22} + h_{23} + a_{21} + a_{22} + a_{23} + C_3 = I_{11} + I_{12} + I_{13} + h_1 + h_2 + h_3 + v_1 + v_2 + v_3 + p_1 + p_2 + p_3$$

Tăind în ambele părți mărimile I_{11}, I_{12}, I_{13}, obținem

$$a_{11} + a_{12} + a_{13} + h_{21} + h_{22} + h_{23} + a_{21} + a_{22} + a_{23} + C_3 = h_1 + h_2 + h_3 + v_1 + v_2 + v_3 + p_1 + p_2 + p_3.$$

Aceasta înseamnă că produsul social final care constă din valoarea înlocuirilor de fonduri fixe, a acumulărilor și a consumului este egală cu suma amortizărilor, a salariului și plusprodusului din întreaga economie națională, deci cu suma amortizărilor și venitul național.

Dacă în ultima expresie de mai sus, ținem seama de faptul că înlocuirile de fonduri fixe pe întreaga economie sînt egale cu amortizările și ștergem deci mărimile h_{21}, h_{22}, h_{23} din stînga și h_1, h_2, h_3 din dreapta ne rămîne egalitatea:

$$a_{11} + a_{12} + a_{13} + a_{21} + a_{22} + a_{23} + C_3 = v_1 + v_2 + v_3 + p_1 + p_2 + p_3$$

care exprimă utilizarea finală a venitului național, format din salarii și plusprodus, pentru acumulare și consum.

În felul acesta sînt exprimate corelațiile dintre sectorul producător de mijloace de producție și sectorul producător de bunuri de consum, ținîndu-se seama și de deosebirea esențială ce există între producția de obiecte ale muncii și producția de mijloace de muncă.

1) Vezi Oskar Lange, Introduction to Econometrics, Warszawa 1959, pag. 218 și urm.
2) Vezi pag. 422 și urm.
3) Vezi pag. 415 și urm.
4) Vezi I. Rachmuth, Balanța legăturilor dintre ramuri și distribuirea produsului social global, în „Viața economică", din 2 aprilie 1971.

ȚĂRI AFRICANE PE CALEA PROGRESULUI SOCIAL – ECONOMIC

SUDAN

„SENS MAJOR: DEZVOLTARE ACCELERATĂ"

SUDANUL, cu o suprafață de 2.505.813 km.p., se prezintă ca una dintre cele mai întinse țări din lume. De-a lungul istoriei acestei țări, populațiile făuritoare de bunuri materiale și spirituale s-au concentrat în zonele fertile de pe marile cursuri de apă — Nilul Alb și Albastru. Ceea ce au avut însă de înfruntat locuitorii de ieri ai Sudanului nu a fost în primul rînd clima aridă de deșert și semideșert, ci vicisitudinile dominației coloniale.

Puternic întipărită în conștiința sudanezilor de azi este istoria recentă, de după al doilea război mondial, cînd și aici, ca în întreaga Africă, s-a intensificat procesul de eliberare națională de sub jugul colonial. Obținîndu-și independența politică, în prima zi a anului 1956, întregul Sudan intra în etapa în care, pentru a depăși subdezvoltarea, „trebuia să învețe, în același timp scrierea și moneda, plugul și statul centralizat".

În prezent, economia sudaneză parcurge perioada planului cincinal de dezvoltare (1971—1975), în care este prevăzută o creștere anuală de 8,1% a produsului național brut. El este aplicat pornindu-se de la ideea „acțiunilor cordonate, prin finanțarea diferitelor proiecte prioritare, astfel încît să se înmănuncheze toate eforturile și capacitățile țării, adîncindu-se legăturile dintre orașe și sate". O asemenea preocupare se explică logic prin faptul că Sudanul a moștenit de la regimul colonial o pronunțată stare de înapoiere economică și socială: o economie „eminamente agricolă", bazată pe cîteva culturi și pe creșterea vitelor, lipsită de suportul industrial, și o populație în proporție de 80% rurală, cu o pondere mare de tribalism și nomadism. În plus, sudul țării, — o vastă zonă a subdezvoltării, desprinsă, înainte de independență a Sudanului, de nordul țării prin politica dizolvantă a colonialiștilor — dezbină pentru a stăpîni mai ușor — se ancorează dificil fluxului înnoirilor, efortului general. Autoritățile de la Khartum au avut însă în vedere și dezvoltarea acestui „mezzogiorno" sudanez, fixînd și pentru această zonă o serie de priorități printre care remarcăm programul de asigurare a condițiilor adecvate ridicării sectorului agricol și animal din cele trei provincii meridionale. Acestora li s-au adăugat recente măsuri politice.

În general, planul cincinal prevede extinderea și intensificarea producției agricole, îmbunătățirea calității, în paralel cu sporirea ei cantitativă. Aceasta implică organizarea unei agriculturi diversificate și specializate, preconizîndu-se, totodată, înființarea unei industrii legate strîns de producția agricolă și de desfacerea mărfurilor agricole. Statul sudanez nu renunță să sprijine producția unor mărfuri tradiționale — cum este bumbacul cu fibră lungă (30% din producția mondială a acestui sortiment și principala sursă de venituri din exportul Sudanului) sau guma arabică (80—85% din producția mondială). De aceea, planul de dezvoltare prevede însemnate investiții pentru zona de mare fertilitate Gezira, care reprezintă 12% din totalul ariei cultivate și asigură trei sferturi din producția de bumbac, 12% din producția de sorg, 15% din producția de alune și jumătate din cea de grîu. Una din problemele majore cu care mai este confruntat Sudanul este lipsa de apă. În vederea „revitalizării" unor zone întinse, planul de dezvoltare prevede forarea a 6 000 puțuri de apă, construirea a 20 de baraje și a altor obiective din domeniul hidroameliorațiilor. Pentru aplicarea întregului program de dezvoltare a agriculturii, începînd de la mecanizarea unor ferme, irigări, construcții de drumuri și pînă la construcții social-edilitare, statul a alocat 103,1 milioane lire sudaneze. Există deci o convergență a eforturilor și preocupărilor în vederea cultivării celei mai mari părți a pămîntului arabil, spre a se acoperi necesarul de produse agricole, creîndu-se, în același timp, excedente importante pentru export, în afara mărfurilor tradiționale amintite. În planul de cinci ani figurează și prioritățile în domeniul industrializării, accentuîndu-se în această etapă de început asupra extinderii lucrărilor de prospectare și exploatare a unor noi bogății naturale, ridicării unor noi obiective de importanță majoră. Pînă în 1975 este prevăzută construirea a 20 uzine, precum și modernizarea celor existente — o primă etapă în crearea unei baze industriale sudaneze. Potrivit prevederilor planului, va fi stimulată extinderea unităților mici de industrie ușoară și alimentară (șase fabrici de conserve, două fabrici de zahăr, țesătorii, o uzină de televizoare și aparate de radio etc.). Printre preocupările centrale ale autorităților de la Khartum se numără și crearea unei rețele de căi de comunicații modernizate, în special pentru a lega nordul de sudul țării, precum și formarea de cadre tehnice, atît de necesare unui stat aflat la începutul edificării unei economii moderne. Orice măsură de ordin economic, orice plan reclamă consolidarea independenței economice. În Sudan o asemenea orientare este exemplificată de efectuarea unor pași concreți în dezvoltarea sectorului de stat. În ultima vreme, autoritățile sudaneze au procedat la naționalizarea unor proprietăți străine, ceea ce indică dorința de afirmare a interesului național, de înlocuire treptată a capitalului străin din economia țării.

Pentru exemplarul său efort de a-și făuri o societate care să se înscrie pe coordonatele civilizației contemporane, poporul sudanez, aflat de puțin timp pe calea dezvoltării de sine stătătoare, este privit de țara noastră, de întregul popor român, cu multă simpatie. Colaborarea româno-sudaneză a înregistrat vizibile progrese în domeniile asistenței științifice, comerțului, comunicațiilor. Anul trecut, a fost semnat protocolul comercial pe termen lung între cele două țări, pe baza căruia se desfășoară schimburile de mărfuri, în ambele sensuri, pe perioada 1971—1973.

Între poporul român și cel sudanez, cooperarea, extinderea ei pe multiple planuri, devine o preocupare majoră în intersul celor doi parteneri, înscriindu-se deci, în curentul tot mai larg al schimbului de valori materiale și spirituale în lume.

Aurel DUMITRESCU

Suprafața: 2.505.813 km.p.
Climat continental cu predominanță tropicală.
Populația: 15.695.000 locuitori (statistici ONU-1970).
Principalele orașe: Khartum (capitala) 255.740 locuitori. Omdurman (252.430), Port-Sudan (108.930).
Agricultură: bumbacul cu fibra lungă, principalul produs agricol, gumă arabică (80—85% din consumul mondial), arahide, sesam, porumb, sorg, grîu. Zootehnie — bovine, ovine, cămile.
Industrie: predominant sectorul minier-aur, minereu de crom, mangan, fier, mică, cupru, industrie alimentară (zahăr, conserve), industrie textilă etc.
Transporturi și comunicații: rețea rutieră de 10560 km, din care 2060 asfaltați, rețeaua feroviară — 4750 km; rețeaua fluvială — 4.068 km navigabili; un aeroport internațional la Khartum.
Principalele produse de export: bumbac, gumă arabică, arahide, animale vii.
Moneda națională: lira sudaneză, echivalentă cu 2.87 dolari.

TANZANIA

ETAPE ALE STRATEGIEI DEZVOLTĂRII

„TREBUIE să ne bizuim pe eforturile proprii". Aceste cuvinte, rostite de președintele Tanzaniei, Julius Nyerere, reflectă de fapt principiul pe baza căruia țara s-a angajat în procesul de edificare a unei economii de sinestătătoare, condiție esențială a consolidării independenței politice. Opțiunea Tanzaniei în ceea ce privește modul de desfășurare a acestui proces cu profunde implicații a fost definită clar în Declarația de la Arusha, din anul 1967, care sublinia că „principalele mijloace de producție trebuie să aparțină statului, el avînd misiunea de a dirija viața economică pentru a asigura bunăstarea tuturor cetățenilor și a înlătura exploatarea omului de către om". Hotărîrile luate în vederea transpunerii în practică a acestei declarații-program — naționalizarea instituțiilor bancare, a societăților de asigurări, a transporturilor, a marilor plantații, instituirea controlului guvernamental asupra comerțului interior și exterior — au asigurat conducerea de către statul tanzanian a sectoarelor cheie ale economiei, creînd astfel cadrul favorabil pentru trecerea la înfăptuirea strategiei naționale de dezvoltare economică planificată.

Rezultatele obținute în perioada primului plan cincinal (1964—1968) au fost încurajatoare pentru inițierea unei etape superioare în ofensiva dezvoltării economiei. În numai cîțiva ani au intrat în funcțiune fabrici textile, de produse alimentare și farmaceutice, o mare rafinărie de petrol, fabrici de ciment, de anvelope și alte obiective care au inaugurat, de fapt, harta industrială a țării. Produsul național brut a crescut anual în medie cu 5,2 la sută. De asemenea, în domeniul agriculturii, care constituie încă activitatea principală a 90 la sută din populație, eforturile în direcția creșterii și diversificării producției s-au dovedit fructuoase. Tanzania deține actualmente primul loc pe piața mondială la exportul de sisal (plantă textilă tradițională); ea exportă, de asemenea, mari cantități de cafea, bumbac, orez, ceai.

Cel de-al doilea plan cincinal (1969—1974) este apreciat, prin complexitatea obiectivelor sale, nu numai ca un program economic, ci și politic, el reflectînd implicit dezideratul tanzanienilor de a consolida realizările obținute și a crea premisele transformărilor viitoare. „Intenția noastră — sublinia președintele statului — este să mobilizăm energia poporului, inițiativa sa creatoare, în vederea progresului economic și social".

Actualul plan este conceput pe baza principiilor valorificării cît mai intense a resurselor interne și creșterii rapide a capacităților productive. Bogățiile naturale de care dispune țara — cărbuni, cupru, fier caolin, nichel, plumb, fosfați, însemnate cantități de aur, diamante, ca și întinsele păduri — favorizează realizarea obiectivelor propuse.

Principala beneficiară a investițiilor — în total de 10.750 milioane șilingi tanzanieni — este industria, căreia i se consacră 34 la sută din investițiile globale. Se preconizează construirea, pînă în anul 1974, a 385 noi obiective industriale și o creștere de 13 la sută a producției acestui sector al economiei, o contribuție importantă revenind fabricilor textile, de produse alimentare, de prelucrare a lemnului, uzinelor chimice și metalurgice. Totodată, în scopul valorificării potențialului energetic, vor intra în funcțiune două noi centrale electrice, cu o capacitate totală de 65.000 kw.

Este demn de relevat faptul că investiții sînt făcute în cea mai mare parte din fondurile interne, o contribuție importantă avînd-o Corporația Națională de Dezvoltare, iar creditele străine au o pondere scăzută.

Sînt prevăzute, totodată, o serie de măsuri în vederea extinderii rețelei de comunicații. Un obiectiv major în acest domeniu este terminarea căii ferate care va face legătura între Tanzania și Zambia, cale ferată a cărei construcție, întreprinsă în cooperare cu Republica Populară Chineză, a început în anul 1970.

Concomitent cu efortul industrial, planul cincinal acordă o atenție deosebită agriculturii, punînd accentul pe extinderea suprafețelor cultivabile, ameliorarea randamentelor prin introducerea utilajului agricol modern și realizarea unor proiecte hidrotehnice. În concepția guvernului tanzanian, un mijloc eficient pentru dezvoltarea satelor și o mai bună organizare a producției agricole îl constituie crearea comunităților sătești model — ujamaa — bazate pe proprietatea cooperatistă. Peste un milion de țarani fac parte în prezent din asemenea comunități sătești. Ei beneficiază de sprijinul autorităților, primind credite în condiții avantajoase pentru achiziționarea de mașini și utilaje.

Preocupările în direcția progresului economic sînt conjugate cu cele pentru dezvoltarea învățămîntului, factor de importanță majoră în condițiile necesității crescînde de cadre calificate.

În același timp, ținînd seama de rezultatele pozitive din domeniul economiei, care i-au permis, printre altele, să-și sporească și să-și diversifice exporturile, precum și de faptul că încadrarea în circuitul valorilor materiale și spirituale ale secolului XX contribuie, la rîndul său, la dezvoltarea națională, Tanzania se preocupă intens de lărgirea sferei relațiilor ei, atît cu țările africane, cît și cu state de pe alte continente. Ea caută, astfel, să asimileze și să adapteze la condițiile sale specifice realizările științei și tehnologiei mondiale.

Între România și Tanzania s-au statornicit relații de prietenie și colaborare, care au cunoscut o evoluție pozitivă. Contactele întreprinse de la această dată pe linie de stat — între care menționăm vizitele din 1968 și 1970 ale delegațiilor guvernamentale române, ca și vizita făcută anul trecut în țara noastră de vicepreședintele tanzanian, Rashidi Mafaume Kawawa — au contribuit la o mai bună cunoaștere reciprocă, evidențiind perspectivele dezvoltării relațiilor bilaterale. Acordul comercial, precum și cel de cooperare economică și tehnică, în special în domeniul prospecțiunilor miniere, încheiate între România și Tanzania, sînt mărturii ale unei colaborări fructuoase, bazată pe avantajul reciproc și, de asemenea, pe dorința comună de a contribui la întărirea atmosferii de înțelegere și cooperare în lume.

Sabina BONDOC

A FOST CREATĂ prin unirea statelor Tanganica și Zanzibar.
Suprafața: 939.701 km.p.
Populația: 12.900.000 (statistici O.N.U. — 1969). Aproximativ 99% din populație sînt africani, care fac parte din 123 de tipuri diferite, majoritar fiind tribul Bantu.
Principalele orașe: Dar Es-Salaam (capitala) 300.000 locuitori, Zanzibar, Tanga, Mwansa.
Bogății naturale: zăcăminte de diamante, minereuri aurifere, mică, staniu, plumb, wolfram, argint, gips, magnezită. Păduri întinse, abundînd esențele prețioase (abanos, lemn roșu, camfor). Se cultivă sisal, cafea, bumbac, tutun, ceai.
Principalele produse de import: materiale pentru construcția de drumuri, mașini, fabrici de bumbac, metale.
Principalele produse de export: cuișoare, bumbac, cafea, sisal, diamante, ceai, nuci.
Unitatea monetară: șilingul tanzanian, care este echivalent cu aproximativ 0.14 dolari.

CAPITALISMUL CONTEMPORAN

ESENȚE ANCHILOZATE — MUTAȚII ÎN FIZIONOMIE

CAPITALISMUL contemporan, prin care înțelegem orînduirea capitalistă în formele sale caracteristice perioadei postbelice, reprezintă, în esența sa, același vechi capitalism al epocii imperialiste pe care l-a descris Lenin în lucrările sale din ajunul primului război mondial. Cînd spunem că esența capitalismului nu s-a schimbat înțelegem că relațiile de producție specifice acestei orînduiri sociale nu au suferit vreo mutație esențială care să le fi modificat radical. Cu alte cuvinte proprietatea asupra mijloacelor de producție a rămas capitalistă, bazată pe separarea între proprietar și producător. În consecință, participarea la procesul de conducere a vieții sociale, inclusiv a producției, a rămas un monopol al clasei dominante. De asemenea, participarea la veniturile societății a rămas la fel de inegală și de inechitabilă și astăzi.

Nu se poate însă trece cu vederea că fizionomia societății capitaliste a suferit unele modificări de loc neglijabile în sensul că tocmai astfel de schimbări au permis o mai mare adaptabilitate a acestei orînduiri, și, implicit, supraviețuirea sa pînă în momentul de față, în cele mai dezvoltate țări capitaliste ale lumii. Desigur, adaptabilitatea societății capitaliste nu este nelimitată și se poate constata că tocmai fenomenele și procesele sale de adaptare sînt cele care pregătesc o ascuțire a contradicțiilor interne ale acestei orînduiri, împingînd-o spre momentul revoluționar al înlocuirii sale cu o societate superioară.

O analiză atentă a actualului capitalism arată că fenomenele sale caracteristice sînt dominate de cel puțin trei procese, inseparabile între ele:

a) desfășurarea revoluției științifice și tehnice pe plan mondial și, pe această bază, tendința de scientizare a întregii vieți sociale;

b) capitalismul monopolist de stat a devenit modul de existență a capitalismului;

c) internaționalizarea producției și capitalului în condițiile adîncirii dezvoltării inegale a țărilor capitaliste, ale accentuării dezvoltării specifice a capitalismului în diferite țări sau grupuri de țări capitaliste.

În fond, nici unul dintre cele trei procese care caracterizează capitalismul actual nu este cu totul nou, nu a apărut exclusiv în perioada de după cel de al doilea război mondial. Noul, pentru că există totuși o trăsătură nouă a capitalismului contemporan, provine din amploarea pe care a căpătat-o fiecare dintre procesele menționate cît mai ales din împletirea și intercondiționarea lor reciprocă.

Așadar, s-au acumulat o serie de creșteri cantitative care nu puteau să nu aibă repercusiuni asupra formelor pe care le îmbracă, într-o țară sau alta, capitalismul. Mutațiile, salturile calitative petrecute în orice sistem din natură sau societate în urma anumitor acumulări cantitative, s-au petrecut și în cazul anumitor elemente componente din cadrul structurii de ansamblu a capitalismului și de aceea schimbările privesc nu fondul orînduirii, ci formele sale de existență, fizionomia sa.

● Revoluția științifică - tehnică

DEZVOLTAREA științei și tehnicii s-a produs și înaintea celui de al doilea război mondial și se poate afirma că multe dintre elementele actualei revoluții petrecute în știință și tehnică sînt urmarea directă sau aplicarea unor descoperiri antebelice. Acumularea cantitativă de teorii în fizică, chimie, biologie, matematică a atins însă, la un moment dat, acel punct nodal în care cantitatea se transformă în calitate. Paralel, aplicabilitatea tot mai pronunțată a științei, într-un cuvînt tehnologia, s-a dezvoltat într-o asemenea măsură încît știința și tehnica au devenit inseparabile, intercondiționîndu-se și interdeterminîndu-se reciproc. În plus, au apărut și s-au dezvoltat ca științe praxeologice sistemele de cunoștințe despre acțiune, în toate domeniile, inclusiv în cele ale practicii sociale. Așadar, dimensiunile la care au ajuns modificările în toate domeniile științelor despre natură și societate sînt de o asemenea amploare încît se poate spune că lumea contemporană trece printr-un proces profund de scientizare a proceselor de producție, organizare și conducere (inclusiv de conducere a ansamblului vieții sociale), simultan cu procesul de schimbare substanțială a tehnicii folosite în producția materială, în sfera serviciilor ca și în cercetarea științifică însăși.

Revoluția științifică și tehnică desfășurată în condițiile orînduirii burgheze a stimulat dezvoltarea capitalismului monopolist de stat, i-a pus la îndemînă instrumente științifice și tehnice mai perfecționate de intervenție în viața socială, inclusiv în procesul de producție. Această determinare privește aspecte cum sînt:

a) modificări în ce privește rolul statului capitalist în raport cu viața socială, inclusiv economia: din simplu agent de menținere a ordinii publice, de apărare a proprietății burgheze și de instrument al politicii internaționale, statul devine proprietar de mijloace de producție, planificator, instituția fundamentală a politicii economice.

b) mutații în structura statului burghez însuși ca urmare: a utilizării de către stat a tehnicilor de gestiune, organizare și conducere folosite de către capitalul particular; a tendinței statului capitalist de a monopoliza anumite domenii ale economiei fie din motive de securitate națională (cercetări atomice, de exemplu), fie din cauza complexității tehnice implicate de anumite domenii (căi ferate, rețeaua electrică națională, căi de comunicație etc.), fie din pricina dimensiunilor imense ale capitalului solicitat de anumite domenii pentru care capitalul particular nu are capacitatea de investiție necesară;

c) deplasări de autoritate și competență spre organe centrale, dată fiind creșterea interdependențelor în cadrul economiei naționale, a interdependențelor dintre economia națională și economia celorlalte state.

Creșterea rolului statului capitalist își găsește originea, printre altele, în șocul adaptării la tehnologia modernă și la tendința de scientizare a întregii vieți sociale. Caracterul contradictoriu al acestor procese explică și inegalitatea dezvoltării capitalismului monopolist de stat de la o perioadă la alta, de la o țară la alta.

Pe de altă parte, revoluția științifică și tehnică și-a pus amprenta nu numai pe fenomenele interne din diversele țări capitaliste, dar și pe relațiile internaționale. Dezvoltarea inegală a științei și tehnicii în diferitele țări ale lumii actuale, nesimultaneitatea descoperirilor și invențiilor nu numai de la țară la țară dar și de la ramură la ramură în cadrul aceleiași țări face inevitabil, în mod obiectiv, schimbul internațional de valori materiale și spirituale. Practic, nici o țară nu poate să ignore realizările științifice și tehnice ale altor state. În prezent, toate țările, indiferent de dimensiunile lor, au de dat și de primit în cadrul circuitului mondial economic, științific, tehnic. Nu de puține ori, realizările științifice și tehnice sînt folosite de către unele state ca un monopol pentru asigurarea unor avantaje unilaterale în raport cu alte state și deci pentru dominație economică și politică, ceea ce face ca problema transferului tehnologiei și al cunoștințelor să devină una din problemele cheie ale relațiilor internaționale, ca și ale progresului economic al multor țări.

● Monopolismul de stat

LA RÎNDUL SĂU, capitalismul de stat nu este un fenomen nou, care să fi apărut pentru prima dată după cel de al doilea război mondial. El are o relativ veche istorie și încă Lenin vorbea despre tendința de transformare a capitalismului în capitalism monopolist de stat. Ceea ce era caracteristic perioadelor anterioare era oscilația între creșterea și restrîngerea capitalismului de stat, la care se apela cu precădere în momentele de criză în relațiile sociale sau în economie. În perioada postbelică se poate constata că, după toate indiciile, capitalismul monopolist de stat a căpătat un caracter ireversibil. Or, un asemenea proces nu poate fi separat de revoluția științifică și tehnică. Nu numai în sensul că statul capătă instrumente științifice de intervenție în ansamblul vieții sociale, dar și în sensul că dezvoltarea cercetărilor științifice, modificările mari ale tehnicii la scară națională, presupun investiții de o asemenea amploare încît este necesară intervenția capitalului de stat.

Mai există și un alt aspect. Capitalismul anterior putea fi considerat, la scară națională și internațională, ca un sistem de tip cibernetic, cu autoreglare spontană, în care factorul uman, conștiința și voința se prezentau ca elemente exogene ale unui sistem ce funcționa pe baza unor legi ineluctabile. Actualul capitalism poate fi asemănat și el cu un sistem cibernetic ce cuprinde elementele autoreglării. Ca urmare a revoluției științifice și tehnice, ca și datorită creșterii rolului statului, factorul uman a devenit un element endogen al sistemului social. Autoreglarea spontană continuă să aibă loc în măsura în care legile obiective nu sînt cunoscute, stăpînite și folosite cu ajutorul statului. Evident însă, mai buna cunoaștere a legilor realității și deci, posibilitatea folosirii lor în interesul clasei dominante ca urmare a scientizării acțiunii politice a statului burghez, nu este echivalentă cu o schimbare a esenței orînduirii capitaliste. Scientizarea acțiunii îndreptate spre permanentizarea societății burgheze nu înlătură exploatarea care îi este caracteristică.

Totodată, capitalismul monopolist de stat tinde să domine relațiile națiunii cu celelalte națiuni, să le supună unui control riguros, cu atît mai mult cu cît ele cuprind astăzi o gamă largă — relații economice, științifice, tehnice, culturale etc.

● Internaționalizarea capitalului

CAPITALISMUL este în prezent un sistem internațional. El a încetat să fie un sistem mondial dat fiind că, alături de el și în opoziție cu el, a apărut și se dezvoltă un sistem socialist internațional. Desigur, noțiunea de sistem internațional al capitalismului nu trebuie să ducă la imaginea unui organism unic al capitalismului în care diversele țări nu sînt decît angrenaje inseparabile ale unui tot. Sistemul internațional al capitalismului este constituit din sistemul de relații dintre state capitaliste, relații bazate pe interdependența economiilor naționale ale diferitelor țări. Aceasta nu exclude independența unora dintre țări, după cum nu exclude relații de dominație a unor țări capitaliste asupra altora.

Internaționalizarea producției și capitalului poate fi înțeleasă, așadar, nu ca o pierdere a autonomiei diverselor economii naționale, ci ca o creștere fără precedent a interdependențelor pe plan internațional, materializată în adîncirea continuă a diviziunii mondiale a muncii, extinderea schimbului internațional de mărfuri și servicii, lărgirea cooperării internaționale în toate domeniile. Evident, la baza unei asemenea extinderi a interdependenței economiilor naționale stă revoluția științifică și tehnică. La rîndul lor, relațiile internaționale joacă un rol de seamă în transferul rezultatelor cercetării științifice și al tehnologiei de la o țară la alta.

Avînd loc în condițiile unei inegalități a nivelurilor de dezvoltare economică a diverselor țări ale lumii, inegalitate determinată de sistemul relațiilor internaționale din perioada anterioară a capitalismului, revoluția științifică și tehnică se desfășoară ea însăși în mod inegal de la o țară la alta. Relațiile internaționale joacă, din acest punct de vedere un rol contradictoriu. În condițiile în care ele au la bază egalitatea și avantajul reciproc al partenerilor se constată că transferul de cunoștințe și de tehnologie asigură ridicarea nivelului de dezvoltare al economiei țărilor respective. Dimpotrivă, atunci cînd relațiile sînt inechitabile, statele constată că decalajele tehnologice, științifice și economice se măresc în defavoarea partenerilor mai slabi sau mai puțin dezvoltați din punct de vedere economic.

Capitalismul monopolist de stat, prin concertarea politicii economice interne cu cea din domeniul politicii economice externe, a fost un factor puternic stimulator al adîncirii interdependenței internaționale a economiilor țărilor capitaliste dezvoltate. Totodată, impulsionînd cercetările științifice în ce privește înlocuitorii de materii prime naturale, promovînd o politică de stocare a materiilor prime „strategice" și de presiune asupra prețurilor pieței mondiale de materii prime, statele capitaliste dezvoltate economicește au micșorat interdependențele dintre ele și țările în curs de dezvoltare și au contribuit la sporirea sau menținerea dependenței economice și politice a acestora din urmă față de ele. În sfîrșit, capitalismul monopolist de stat a contribuit la adîncirea interdependențelor și a cooperării internaționale între țări capitaliste dezvoltate în cadre interstatale și suprastatale, punînd un accent crescînd pe formele integratoare ale diverselor economii naționale în economii regionale sub-continentale cu caracter de grupare închisă.

Procesul în care se înscriu fenomenele menționate este acela al internaționalizării producției și capitalului. Realitatea arată că internaționalizarea de acest fel nu este echivalentă cu o „pierdere de naționalitate" a producției sau capitalului. În fond, producția este rezultatul aportului de muncă a unei anumite populații, iar capitalul este deținut de cetățeni ai anumitor țări. Internaționalizarea capitalului și, deci, și a producției exprimă întotdeauna raportul de forțe dintre parteneri, modul și măsura în care ei participă la investiții, la conducere și la beneficii. De aceea, astfel de tendințe nu avantajează întotdeauna în mod egal participanții.

Pentru a conchide, putem constata că dinamismul capitalismului privește formele de adaptare la cerințele unei lumi în profundă schimbare. În esența sa, capitalismul a rămas un sistem neschimbat din punct de vedere social, dezvoltarea sa neafectînd sistemul fundamental al relațiilor specifice orînduirii burgheze. Revoluția științifică și tehnică, formele capitalismului monopolist de stat ca și creșterea interdependențelor internaționale ale economiilor naționale au fost folosite ca instrument de prelungire a vieții orînduirii capitaliste, pentru apărarea ei împotriva contestării sale de către majoritatea populației din respectivele țări. Capitalismul s-a dovedit deci apt pentru creștere și chiar dezvoltare economică dar cu structuri sociale incapabile de schimbare. Autoreglarea și autoperfecționarea capitalismului nu modifică însă substanța bazată pe exploatare a sistemului social ca atare.

dr. N. S. STĂNESCU

REPERE

● **Planul** de electrificare a tuturor regiunilor rurale din Republica Arabă Egipt a fost definitivat, informează cotidianul „Al Ahram". Ziarul precizează că prevederile planului vor fi realizate în cinci etape, ce vor fi stabilite în funcție de posibilitățile tehnice și financiare existente.

● **În 1972,** întreprinderile industriei chimice ungare își vor spori producția cu 19% față de 1971; o dezvoltare deosebit de mare o va lua producția de materiale plastice. Va intra în funcțiune o nouă și modernă fabrică de polivinilclorid la Combinatul chimic de la Borsod, o fabrică de acid sulfuric în orașul Szolnok, iar în Leninvaros va începe construcția unui nou complex chimic.

● **Într-un raport oficial** dat publicității la Haga se menționează că numărul șomerilor olandezi, la sfîrșitul anului 1971 a fost de 90 000, reprezentînd 2,3% din populația activă.

● **Față de începutul** anului 1971, prețurile produselor alimentare au sporit în Japonia în prima parte a anului 1972 cu 22,1 la sută. Această creștere constituie elementul cel mai semnificativ al tendințelor inflaționiste ce se fac simțite în perioada actuală în Japonia. Au mai fost majorate prețurile la transportul feroviar și aerian, precum și taxele institutelor de învățămînt particulare.

● **În ultimii doi ani,** prețurile la produsele alimentare au crescut în Norvegia cu peste 17 la sută, a constatat, în urma cercetărilor efectuate, un comitet oficial norvegian pentru studierea evoluției prețurilor.

REALIZĂRI '71 — RITMURI '72

ÎN MAJORITATEA țărilor socialiste anul trecut a marcat începutul unui nou plan cincinal, etapă importantă pentru dezvoltarea economiei lor naționale, pentru înaintarea continuă pe drumul socialismului și comunismului.

Datele referitoare la îndeplinirea planului de dezvoltare a economiei naționale pe 1971 ilustrează un demaraj bun pentru realizarea complexelor obiective prevăzute în fiecare țară pentru sfîrșitul actualului plan de lungă durată. În Polonia, România sau Ungaria dinamica venitului național, de pildă, a depășit sporul mediu anual prevăzut pentru perioada 1971—1975 iar în Bulgaria, Cehoslovacia ș.a. s-a apropiat de limita superioară, planificată, a acestui spor. Creșterile stabilite — la acest indicator — pentru anul în curs sînt, în general, nuanțate față de 1971, dar ele se apropie (pe doi ani) de nivelele prevăzute în planul cincinal.

Diferențierile existente în ritmul de creștere a venitului național, ca și a producției diferitelor ramuri ale economiei, în strînsă concordanță cu prioritățile stabilite în orientarea investițiilor, pot fi urmărite în tabelele nr. 1 și nr. 2 (care exprimă creșteri, în %, față de anul precedent).

În cea mai mare parte dintre țările examinate producția industrială globală a crescut ceva mai încet anul trecut, în comparație cu sporul mediu anual din cincinalul precedent, tendința menținîndu-se și în 1972. În ceea ce privește producția agricolă, într-o serie de țări (România, Ungaria, Iugoslavia) volumul acesteia a depășit în 1971 — datorită, în special, condițiilor climaterice favorabile — nivelul mediu anual planificat pentru cincinalul în curs, în timp ce în altele (R. D. Germană, Uniunea Sovietică) același factor a condiționat anumite rămineri în urmă față de prevederile planului.

Efortul depus în domeniul investițiilor în economie se exprimă prin creșterea sumelor alocate în acest scop din fonduri centralizate (în 1971, față de 1970) cu circa 20% în Ungaria, cu 10,8% în România, cu circa 9% în Bulgaria, cu 7,2% în Cehoslovacia, cu 7% în U.R.S.S. etc.; pentru anul în curs se prevede mărirea investițiilor (față de 1971) cu 15% în România, cu 9,6% în Polonia, cu 6,4% în Bulgaria, cu 5,3% în U.R.S.S. ș.a.m.d. Totodată, el se reflectă în dinamica susținută a activității din sectorul construcții-montaj, ale cărei ritmuri s-au situat anul trecut — în general — la valori superioare sau apropiate celor înregistrate de venitul național sau producția industrială. In acest cadru, merită a fi subliniată amploarea construcțiilor de locuințe, unul din elementele fundamentale ale îmbunătățirii continue a condițiilor de viață ale populației; astfel, din fondurile statului și ale populației în 1971 s-au construit în Bulgaria peste 50 000 de apartamente, în Cehoslovacia peste 100 000, în R. D. Germană — 87 500, în Polonia — 198 000, în România — circa 152 000, în Ungaria — peste 75 000, iar în U.R.S.S. — 2,3 milioane de apartamente.

Pe de altă parte, ridicarea gradului de înzestrare a economiei țărilor socialiste cu tehnica și tehnologia modernă determină creșterea neîntreruptă a productivității muncii. Cifrele publicate evidențiază că, anul trecut, în industrie productivitatea muncii s-a mărit cu peste 10% în R. P. Mongolă, cu 6,5% în Cehoslovacia, cu 6,3% în U.R.S.S., cu 6% în Bulgaria, cu 5,9% în România, cu 5,3% în Ungaria etc.; pentru 1972 s-au prevăzut creșteri de 8% în România, de 6,3% în U.R.S.S., de 5,7% în Polonia, de 5—6% în Ungaria ș.a.m.d. În Cehoslovacia, de pildă, pe seama acestui factor s-au obținut anul trecut 94% din sporul producției industriale, în Ungaria urmează să se obțină în cursul acestui an 84,5%, în U.R.S.S. în cincinalul actual — 87%, iar în Bulgaria — circa 75%.

Însemnate realizări s-au obținut anul trecut (cu perspectiva reeditării lor în acest an) și în alte ramuri importante ale economiei, cum sînt comerțul interior și cel exterior. În majoritatea țărilor socialiste dinamica volumului comerțului interior depășește ritmul de creștere a veniturilor reale ale populației, fapt care oglindește o mai bună satisfacere a cerințelor populației în domeniul bunurilor de consum.

În ceea ce privește volumul schimburilor comerciale externe, se constată că — de regulă — în anii 1971—1972 ritmul extinderii acestora depășește pe cel al creșterii venitului național în țările examinate. Ca urmare, se amplifică atît rolul comerțului exterior în dezvoltarea economiei fiecărei țări socialiste, cît și ponderea acestor țări în ansamblul comerțului mondial (comparativ, creșterea volumului comerțului exterior al țărilor membre ale O.C.D.E., cărora le revine o pondere majoritară în cadrul comerțului mondial, este evaluată — pentru anul 1971 — la circa 6%, iar în anul curent sporul nu va atinge — după opinia experților — această cifră).

SUCCESELE REMARCABILE pe tărîm economic constituie un fapt curent și în celelalte țări socialiste, necuprinse în tabelele de mai sus. Astfel, în R. P. Chineză producția globală a industriei și agriculturii a sporit anul trecut cu circa 10% față de nivelul atins în 1970. Extracția de minereu de fier a crescut cu 26,1%, producția de oțel cu 18% (ajungînd la 21 milioane de tone), iar recolta de cereale a atins volumul fără precedent de 246 milioane de tone.

În R. D. Vietnam, în ciuda calamităților naturale și a greutăților create de agresiunea americană, agricultura a furnizat recolte superioare celor din anii precedenți la orez, ceai, tutun și trestie de zahăr. Concomitent, volumul producției industriale și meșteșugărești a sporit cu 14% față de 1970, iar în cadrul ei producția de energie electrică — cu 27,5%, cea de cărbune — cu 24,5%, cea de articole chimice — cu 27,8% cea de țesături — cu 17,5% etc. Dezvoltarea rapidă a diferitelor ramuri ale economiei se bazează pe un efort susținut în domeniul investițiilor; în 1971 volumul acestora s-a majorat cu 22% comparativ cu anul precedent.

În R. P. Albania, atenția este îndreptată îndeosebi spre dezvoltarea bazei tehnico-materiale moderne a economiei. Astfel, de pildă, în cadrul sarcinii de a spori producția de energie electrică cu 113% pînă în 1975 (față de 1970), recent a intrat în exploatare hidrocentrala de la Vau Deies (pe fluviul Drin), cu o capacitate de 250 MW. Pe de altă parte, în cursul anului trecut s-a desfășurat o largă acțiune de mecanizare a proceselor de muncă în industrie și construcții, fiind produse în țară cîteva sute de mașini și utilaje noi.

Pe alte meridiane ale globului, poporul cubanez a încheiat anul trecut cu un bilanț rodnic în domeniul construcțiilor de obiective economice și social-culurale, in industria ușoară (o creștere a volumului producției cu 20% față de 1970, iar a productivității muncii cu 22%), în construcții de mașini, în producția de materiale de construcție ș.a. În agricultură s-a obținut un spor de recoltă la trestia de zahăr, orez, legume, fructe, lapte, carne etc.

Înfăptuirea țărilor socialiste în 1971 și jaloanele dezvoltării lor economice stabilite pentru anul în curs se înscriu în dinamismul caracteristic economiei socialiste. Ele sînt rodul muncii creatoare a popoarelor din țările socialiste și măresc potențialul economic al acestora, sporind totodată forța sistemului mondial al socialismului, influența acestuia pe arena internațională.

Nicolae POPOV

Tabelul nr. 2

Țara	Volumul schimburilor comerciale externe		Volumul circulației mărfurilor cu amănuntul		Veniturile reale ale populației (pe locuitor)	
	1971	1972 (plan)	1971	1972 (plan)	1971	1972 (plan)
Bulgaria	11,6	13,6	6,9	5,5	cca 5,0	4,2
Cehoslovacia	9,4	...	5,2	5,1	5,5	5,0
R. D. Germană	6,0	12,5	3,9	4,0	3,7	3,9
Iugoslavia	11,0	7—8	...	...	5,0	3—3,5
R. P. Mongolă	18,9	...	5,4	...	2,3*)	...
Polonia	10,6	10,7	8,5	8,5	circa 10,0	...
România	8,6	20,4	9,1	...	8,6**)	8,0**)
Ungaria	13,6	9—10	9,0	10,0	5—6	cca 5,0
U.R.S.S.	6,0	...	7,0	6,9	4,5	5,2

*) Creșterea salariului mediu **) Veniturile populației din sectorul socialist

Tabelul nr. 1

Țara	Venitul național		Producția industrială globală		Producția globală agricolă	
	1971	1972 (plan)	1971	1972 (plan)	1971	1972 (plan)
Bulgaria	8,4	...	9,5	7,7	3,1	6,0
Cehoslovacia	5,3	5,0	6,9	peste 5,0	2,8	...
R. D. Germană	4,5	4,6	5,5	5,5	...	...
Iugoslavia	...	5,5*)	10,4	...	9,0	...
R. P. Mongolă	5,4	...	8,5	...	...	...
Polonia	7,5	6,1	8,0	7,0	3,7	4,6
România	12,5	11—12	11,5	10,3	18,2	cca 21,0
Ungaria	7,8**)	5—6	5,0	5—6	9,0	2—3
U.R.S.S.	6,0	6,2	7,8	6,9	0,9	...

*) Produsul social brut **) Cifre preliminate

RELAȚII ECONOMICE INTERNAȚIONALE

● R. P. Bulgaria — extinderea schimburilor comerciale

După cum informează publicația **Informations économiques de Bulgarie** (nr. 1/1972), recent au fost semnate protocoale privitoare la schimburile comerciale pe 1972 între Bulgaria și o serie de țări socialiste și capitaliste.

Cel încheiat cu **Albania**, de pildă, prevede sporirea livrărilor reciproce cu 10%, Bulgaria urmînd să exporte materiale de construcții, articole electrotehnice, metale, produse alimentare și să primească în schimb bitum, cupru, conductori din cupru, scînduri de fag, hîrtie etc.

Cu **R.P.D. Coreeană** s-a convenit asupra sporirii cu 17% a volumului schimburilor comerciale față de anul precedent. Partea bulgară va livra un complex de sere cu o suprafață de 6 ha, mașini, metale neferoase, produse chimice, medicamente, produse petrochimice și ale industriei ușoare; partea coreeană va importa mașini, oțeluri fine, fibre, țesături etc.

Protocolul încheiat cu **Danemarca** prevede, de asemenea, o lărgire a schimburilor reciproce, liberalizarea unor importuri de mărfuri bulgare în această țară, precum și creșterea contingentelor de produse textile, motoare electrice, mobilă, brînzeturi, articole din piele etc.

Potrivit protocolului semnat cu **Norvegia**, exporturile bulgare în această țară includ nave, fructe și legume proaspete și prelucrate, mașini-unelte, articole de marochinărie, vinuri și tutun. Bulgaria importă în principal utilaje, produse ale industriei de celuloză și hîrtie, untură de pește, articole de sport, vopsele și lacuri.

În cadrul schimburilor comerciale bulgaro-pakistaneze, în acest an partea bulgară va livra **Pakistanului** coloranți și produse chimice, produse farmaceutice, calculatoare, echipament electronic, electropalane, mașini și utilaje agricole. Totodată, Bulgaria va importa iută brută, articole de iută, bumbac și țesături din bumbac, tutun, piei și articole de pielărie, covoare, produse alimentare și de artizanat.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ITALIA:

PERSPECTIVA INCERTĂ A INVESTIȚIILOR

DINTRE FACTORII stimulatori posibili, în care se pun speranțe pentru ieșirea economiei italiene din recesiune, investițiile sînt considerate oficial ca oferind cele mai bune garanții de receptivitate la măsuri corespunzătoare din partea statului. Ceilalți doi factori principali — consumul personal și exporturile — sînt dependenți în prea mare măsură, primul de nivelul la care funcționează în momentul de față economia, iar al doilea, de situația de pe piețele internaționale.

Producția industrială, barometru al creșterii generale a economiei, continuă să evolueze nesatisfăcător. În octombrie 1971, ultima lună pentru care există date, indicele respectiv (1966=100) a fost de 131,5, adică cu 4,9% sub nivelul din luna corespunzătoare a anului premergător. Dacă în chimie, în producția de ciment și în industria alimentară indicele a fost ușor superior celui din octombrie 1970 (cu 0,8%, 0,5% și respectiv 0,3%), în alte ramuri importante ale industriei italiene scăderea producției a fost mai însemnată decît pe ansamblu. Indicele producției industriei textile a fost în octombrie 1971 cu 8,9% inferior celui înregistrat cu un an înainte, iar cel al industriei constructoare de mașini (fără construcția de vehicule) a fost cu 15,2% mai scăzut. Producția de autoturisme a înregistrat o creștere cu 0,4%, dar numărul autocamioanelor fabricate a fost cu 22,8% mai redus. Date mai recente, însă nu destul de detaliate, indică pentru întregul an 1971 o scădere cu 2,7% a producției industriale a Italiei, de care au fost afectate cu puține excepții toate subramurile. Par să fi progresat numai industria celulozei și a fibrelor chimice, în timp ce petrochimia, industria cauciucului și cea a mobilei și-au putut menține oarecum nivelul producției.

Această evoluție este însoțită de alte fenomene negative, puțin propice unei redresări a cererii interne. Creșterea prețurilor la bunurile de consum a reprezentat 4,8% pe întregul an 1971 și este așteptată să continue, în ritm ceva mai rapid chiar, în 1972. Această tendință este încurajată oficial ca mijloc de a întări înclinația spre investiții a întreprinderilor. Indicele costului vieții, care înglobează și un capitol cum sînt chiriile, a fost în octombrie 1971 cu 7% mai ridicat decît în aceeași lună din 1970. Pe de altă parte, șomajul se menține la nivelul ridicat de peste 3% din populația activă, cuprinzînd circa 600 000 de persoane. Șomajul în rîndul tineretului ia proporții preocupante. Afară de aceasta pare să existe și o sporire a numărului șomerilor neînregistrați, cum sugerează faptul că numărul total al persoanelor ocupate a ajuns la nivelul cel mai scăzut din ultimii 10 ani.

Cît privește piețele externe, situația se oglindește în faptul că la capătul a 10 luni ale anului trecut, exporturile crescuseră doar cu 2,5% față de nivelul atins cu un an înainte. Nivelul importurilor a fost cu 5,5% mai ridicat. Comerțul exterior, care a constituit mult timp stimulentul principal al creșterii, nu este în măsură, cel puțin deocamdată, să exercite acest rol.

Speranțele puse în sectorul investițiilor se sprijină pe faptul că, în Italia, sectorul de stat deține o pondere importantă în economie, programele de investiție fiind cunoscute prin prevederile bugetare. De asemenea, locul însemnat al construcțiilor — de locuințe și nerezidențiale — oferă posibilități de cunoastere și îndrumare a investițiilor. Organizațiile economice de stat italiene de tipul IRI și ENI au anunțat pentru 1972 plasamente de capital cu circa 10% mai mari decît anul trecut, din care + 6% față de nivelul din 1971 în activități industriale și + 30% în servicii. Aceste sporuri sînt însă apreciate de observatori ca prea puțin însemnate față de starea economiei și față de situația în privința celorlalți factori stimulatori, mai ales că în prezent programele de investiții nu se realizează întotdeauna pe deplin. Cît privește construcțiile (32% din totalul investițiilor), volumul lor a înregistrat în 1971 o dare înapoi sensibilă, evaluată la 8% din proiectele inițiate, iar pentru anul în curs este așteptată o accentuare a aceleiași tendințe. Acesta este de altfel motivul principal pentru care în cercurile economice italiene se apreciază că nu există motive întemeiate de a se crede că 1972 va fi un an de boom al investițiilor.

MONDORAMA

DINAMICA PREŢURILOR

ANUL 1971 s-a remarcat prin însemnate creşteri de preţuri în lumea capitalistă. Graficul de mai jos, reprodus după revista engleză **The Economist**, permite urmărirea separată a preţurilor produselor alimentare, a căror creştere anuală, depăşind în general 4%, a trecut de 10% în cazul Angliei.

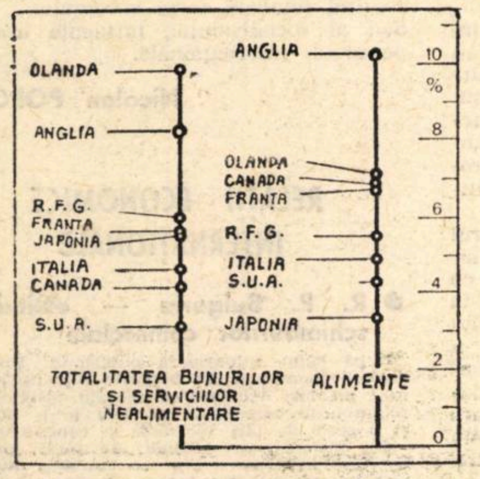

Creşterea preţurilor cu amănuntul în perioada decembrie 1970 — decembrie 1971

PE ŞANTIERELE CUBEI

ÎN CURÎND va fi dat în exploatare cel mai mare baraj din Cuba — „Sasa“, construit pe rîul cu acelaşi nume din provincia Las Villas. El va permite irigarea a 40 de mii ha de orezării şi asigurarea cu apă a localităţilor din apropiere. Construirea barajului Sasa va schimba radical înfăţişarea acestei importante regiuni industriale şi agricole a ţării. În apropierea barajului se desfăşoară construcţia unui mare combinat de conserve, lapte condensat, alimente pentru copii, sucuri de fructe. Se va construi şi o uzină de produse metalice, un centru energetic şi un şir de alte întreprinderi.

Prin inaugurarea barajului „Sasa“ şi a altor obiective economice, provincia Las Villas va fi a doua după Havana, ca nivel de dezvoltare economică.

DISTRIBANQUE

ÎN TOATE ORAŞELE mai mari ale Franţei, clienţii unor bănci pot fi acum serviţi şi noaptea, prin automatele denumite „distribanque“. Pentru a obţine bani în numerar, clientul nu trebuie decît să introducă o fişă magnetică în automat şi să precizeze suma dorită. Distribanque se informează automat asupra solvabilităţii clientului după care execută plata şi înregistrarea. Dacă contul respectiv este epuizat, automatul refuză plata.

CEI DINTÎI

UN RECENT articol din cunoscuta revistă americană „Newsweek“, scris cu căldură şi bazat pe o serioasă documentaţie, pune în lumină jalnica situaţie economică (şi nu numai !) a celor mai americani dintre americani : indienii. O populaţie despre care se vorbeste rar dar care se încăpăţînează să trăiască, să sufere şi să se întrebe : de ce ?

„În comparaţie cu alte grupuri minoritare din Statele Unite prinse sub tăvălugul sărăciei urbane, situaţia indienilor americani ajunşi la oraş reprezintă o nouă dimensiune a mizeriei... Ei au constatat că viaţa la oraş este mult mai dezastruoasă pentru ei chiar decît pentru negri, portoricani şi mexicani“.

Urmează cîteva date statistice, dintre care una ni s-a părut de-a dreptul zguduitoare : „Alimentaţia indianului este atît de deficitară încît mortalitatea de pe urma dezinteriei este, în cazul lui, de 35 de ori mai mare decît la restul populaţiei“.

Cum se încadrează indienii în viaţa economică ? Este un cerc vicios, infernal : din cauza mizeriei în care se zbat, în zdrobitoarea lor majoritate, ei nu pot urca nici măcar primele trepte ale educaţiei, iar din lipsă de pregătire profesională, nu pot să-şi cîştige existenţa. „La Chicago — scrie revista americană — numai 30% din indienii nou sosiţi ajung să ducă o viaţă cît de cît normală“. În California, contrar promisiunilor oficiale, „cînd indienii au ajuns la oraş, nu au găsit nici locuri de muncă, nici locuinţe cît de cît acceptabile, şi au întîlnit o cultură cu greu sau imposibil de asimilat. Los Angeles găzduieşte în prezent 60 000 de indieni... Dar cursurile de orientare organizate de autorităţi îi pregătesc doar ca să devină curăţitori de latrine sau liftboys“.

Şi atunci, care ar fi soluţia ? Înapoi la rezervaţii ? „Dar pămîntul acestora — scrie „Newskeek“ — este în cea mai mare parte arid şi nu permite nici măcar un nivel de trai modest“.

Concluzia este pesimistă. Nu există, se pare, nici o ieşire — în cadrul structurilor actuale — din situaţia dureroasă în care se găseşte „cetăţeanul numărul 1 al Americii“.

CONTROLUL POLUĂRII CU PESTICIDE

ÎN R.P. UNGARĂ, începînd cu anul în curs, a fost introdus controlul obligator al tuturor produselor agricole. Experţii în acest domeniu stabilesc timpul necesar pentru degradarea biologică a substanţelor antiparazitare utilizate, controlează modul de aplicare şi verifică dacă produsele agricole conţin resturi de pesticide. Reţeaua de protecţie a plantelor se compune în prezent din peste 1200 ingineri specialişti, aproape 1600 tehnicieni cu pregătire superioară şi peste 15 000 de muncitori calificaţi.

Pesticidele sînt utilizate în prezent în Ungaria pe o suprafaţă de aproape 7 milioane de hectare. Suma afectată acestui scop în 1971 a fost de 2,5 miliarde forinţi, iar prevederile pentru anul în curs depăşesc 3 miliarde forinţi.

TRAFIC RECORD PE AEROPORTURILE PARIZIENE

CELE DOUĂ MARI aeroporturi, Orly şi Le Bourget, au cunoscut în anul 1971 o creştere a traficului cu 9% în raport cu 1970, ceea ce le menţine pe locul al doilea în Europa, după Londra, pentru traficul de pasageri şi pe locul trei după Londra şi Frankfurt, pentru cel de mărfuri. În 1971 prin cele două aeroporturi au trecut 13,7 milioane pasageri, iar în ziua de 30 iunie — zi record pentru Orly — s-au înregistrat 50 098 pasageri.

DEFENSIVA CĂRBUNELUI

DEŞI A CRESCUT întrucîtva faţă de anul precedent, în 1970 producţia totală de cărbune din S.U.A. (602,9 milioane tone) s-a situat sub nivelul maxim atins în 1947 (640,6 milioane tone). Se constată, totodată, că în timp ce extracţia din subteran a scăzut, cea realizată în exploatările „la zi“ a sporit cu 23,8%, ajungînd să reprezinte 43,8% din producţia totală de cărbune.

În Anglia, ţară tradiţional „carboniferă“, în 1970 ponderea cărbunelui în consumul total de energie a scăzut pentru prima oară sub 50%, respectiv la 47,1%, îndeosebi în favoarea produselor petroliere. Şi aceasta în ciuda faptului că preţurile lor au crescut mai puternic (în medie, cu 69% în perioada martie 1970 — martie 1971) decît preţul cărbunelui (cu circa 17% în acelaşi interval).

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

CONTRASTE LĂUNTRICE ALE INDUSTRIEI PETROLULUI

ÎN A DOUA JUMĂTATE a deceniului trecut producţia mondială de ţiţei a înregistrat un ritm susţinut de creştere, volumul extracţiei din 1970 depăşind pe cel atins în 1965 cu circa 50%. Printre principalii producători din lumea nesocialistă cele mai mari sporuri au realizat Nigeria (+ 308,9%), Libia (+ 176,9%), Egiptul (+153,1%), Abu Dhabi (+146%), Iranul (+103,7%), Omanul ş.a. Mult mai lent a progresat extracţia de ţiţei în Venezuela, Irak, Statele Unite şi Kuweit; în ceea ce priveşte ţările producătoare din Europa occidentală, aici extracţia a scăzut, de regulă, faţă de nivelul — şi aşa redus — din 1965. Ca urmare, s-a modificat şi „ierarhia“ producătorilor, Iranul şi Libia realizînd un avans considerabil, ca — de altfel — Nigeria şi Canada (vezi tabelul alăturat).

Pe de altă parte, datele cuprinse în tabel evidenţiază că, dintre producătorii mai importanţi din lumea nesocialistă, numai Statele Unite, Canada, Mexicul şi Argentina prelucrează cea mai mare parte a ţiţeiului extras pe teritoriul lor. Ţările în curs de dezvoltare pentru care ţiţeiul constituie o sursă majoră de formare a venitului naţional îl exportă în cvasitotalitate sau în cea mai mare parte în stare brută (vezi, în primul caz, Arabia Saudită, Libia, Irak, Nigeria, Algeria sau Abu Dhabi ; în cel de al doilea — Venezuela, Iran, Kuweit sau Indonezia. Cu excepţia Irakului, în toate ţările menţionate creşterea capacităţilor de prelucrare a ţiţeiului în perioada 1965—1970 a fost inferioară sporirii volumului extracţiei acestuia, iar în unele ţări producţia rafinăriilor s-a restrîns chiar.

Totodată, se constată că ţările capitaliste industriale, mari consumatoare de produse petroliere, şi-au extins rapid capacităţile de rafinare a ţiţeiului în perioada examinată. În cazul Japoniei, volumul producţiei acestei subramuri industriale a sporit de circa 2,3 ori (la 139,6 milioane de tone, în 1970), al Italiei — de 1,6 ori (la 96,2 mii tone), al Angliei — de peste 1,5 ori (la 89,1 mil. tone), al R.F.G. — de aproape 1,6 ori (la 87,6 mil. tone), al Franţei — de aproape 1,7 ori (la 81,8 mil. tone), al Spaniei — de peste 4,3 ori (la 26,9 mil. tone), al Olandei — de 2,1 ori (la 51 mil. tone) ş.a.m.d. De unde rezultă că — în ciuda eforturilor depuse de ţările în curs de dezvoltare pentru a exploata zăcămintele de ţiţei şi gaze în folosul propriei lor economii — o mare parte din beneficiile aferente continuă să rămînă, prin separarea geografică a procesului extracţiei de cel al prelucrării şi prin jocul preţurilor, în mîinile unor monopoluri internaţionale.

ŢARA	Extracţia de ţiţei			Rafinarea petrolului 1)		
	1965 (milioane tone)	1970 (milioane tone)	1970 — 1965 (%)	1965 (milioane tone)	1970 (milioane tone)	1970 — 1965 (%)
S.U.A.	384,9	475,3	123,5	380,6	460,9	121,1
Venezuela	182,4	193,9	106,3	54,8	54,0	98,5
Iran	94,1	191,7	203,7	18,3 3)	23,3 4)	...
Arabia Saudită	101,0	176,8	175,0	—	—	—
Libia	58,4	161,7	276,9	—	0,4	—
Kuweit	109,0	137,4	126,0	13,0	15,7 4)	...
Irak	64,4	76,5	118,8	2,5	3,3	132,0
Canada	39,5	62,2	157,5	41,2	54,5	132,3
Nigeria	13,5	55,2	408,9	0,2	0,8	400,0
Algeria	26,0	47,3	181,9	1,8	2,0 4)	...
Indonezia	24,0	42,1	175,4	9,7	9,1 5)	...
Abu Dhabi	13,7	33,7	246,0	—	—	—
Zona neutră 2)	19,3	26,9	139,4	—	—	—
Mexic	16,9	22,0	130,2	15,5	19,4	125,8
Argentina	13,7	19,9	145,3	15,5	18,6	120,0

1) Producţia de benzină, petrol lampant, uleiuri uşoare şi grele. 2) Împărţită între Arabia Saudită şi Kuweit. 3) 1966, 4) 1969, 5) 1968.

Sursa : United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, ianuarie 1972, pag. X—XIV şi 46—48.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X NR. 13 (448)
VINERI 31 MARTIE 1972
20 PAGINI 2 LEI

13

Terapeutica modernă a tehnicii de producție

ANUL X **Viața economica**

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

SUMARUL

numărului 13 din 31 martie 1972

■ **ECONOMIE NAȚIONALA**

— Componente ale disciplinei de plan: Cantitate, calitate, ritmicitate, structură, eficiență
de **Ștefan Ștefănescu** M.I.U. (pag. 3)

— În cooperativele agricole de producție: Folosirea rațională a forței de muncă
de conf. dr. **Sabin Nica-Sîrbești**, lector **D. Tudorache** (pag. 4)

— Anchetă privind obiectivele de investiții în județul Prahova. Realizarea indicatorilor tehnico-economici proiectați
de **Maria Ioniță** (pag. 5)

— În dezbatere: Proiectul de lege cu privire la activitatea de comerț interior Garantul de drept al intereselor consumatorilor

● Precizarea sferei și conținutului unor acțiuni
de **Gh. Țigăeru**

● Studierea cererii populației — un barometru
de **Gh. Nistorescu** (pag. 7)

— **Marketing:**
De ce și cum trebuie utilizat leasing-ul?
de **Mihai Băicuși**, director general al I.C.E., Mașinexport, **Mircea Coraș**, doctorand, Academia de Studii Economice (pag. 8)

— **Contractele — mecanism complex, perfect sincronizat**

● Legea este clară — la fel trebuie să fie și procedura aplicării ei
de **Radu Gărdăreanu**, consilier juridic principal, Centrala Transporturilor Auto-București

● Tratative bazate pe argumente economice
de **Ștefan Gabor**, consultant, Centrul de perfecționare a cadrelor, filiala Cluj (pag. 9)

— **Terapeutica modernă a tehnicii de producție:**
Întreținerea și repararea utilajelor
Semnează: **Ion Iosefide**, secretar al Comitetului județean-Galați al P.C.R., ing. **Constantin Gingărașu**, directorul Uzinelor Laminorul de tablă subțire, ing. **Ion Mănuc**, șef serviciu mecanic-șef Combinatul siderurgic, **Vasile Lăcătuș**, inginer șef concepție, Șantierul naval, **Ion Georgescu**, director tehnic Intreprinderile textile-Galați, **Vasile Tudorie**, director Întreprinderea de sîrmă, cuie și lanțuri, **Nicolae Oșanu**, economist, director al Direcției județene de statistică (pag. 10—11)

■ **ȘTIINȚĂ ȘI SOCIETATE**

Discuții.
Continuitate — discontinuitate în tehnică

● O contrapunere artificială
de dr. **I. Lemnij** (pag. 13)

■ **TEORII ● IDEI**

— **Consultație în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid:**
Acumularea socialistă — necesitatea unei rate înalte a acumulării
de conf. univ. dr. **D.Pugna** (pag. 14)

— **Confruntări:**
Teoria unui păcat economic
de **Nicolae Ivanciu-Văleanu** (pag. 15)

— Variațiuni apologetice pe aceeași temă Keynesismul, neoliberalismul, sinteza neoclasică
de dr. **Ioan Cristescu** (pag. 16)

■ **ECONOMIE MONDIALA**

— Țări africane pe calea progresului social-economic:
Republica Arabă Egipt. Energii descătușate
de **Constantin Oprică** (pag. 17)

— Leipzig '72
Contribuție la cooperare și pace
de **V. Petrescu** (pag. 18)

— R.P. Ungară:
Creșterea și modernizarea producției
de **dr. I. Avram** (pag. 19)

În Supliment:

— Oferte de produse

— Calcularea eficienței exportului sub aspectul întreprinderii producătoare
de **N. Tudorache**

— Practica judecătorească în activitatea gestionară

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

IZVOARELE PRIETENIEI ȘI ÎNCREDERII

ÎNCĂ DE LA PROCLAMAREA independenței tinerilor state ale Africii, relațiile României cu acestea au cunoscut o dezvoltare continuă, dinamică. Solidaritatea țării noastre cu lupta de eliberare a popoarelor africane de sub jugul colonial și, mai apoi, cu lupta lor împotrvia neocolonialismului, pentru edificare economică și socială, s-a manifestat întotdeauna cu pregnanță, constituind liantul relațiilor de trainică și caldă prietenie statornicite între popoarele noastre.

Vizita pe care președintele Consiliului de Stat al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o întreprinde în prezent într-o serie de state africane, marchează un moment nou, de deosebită importanță, în istoria acestor relații. Căldura, entuziasmul cu care oaspetele român este întîmpinat în țările vizitate atît de conducătorii politici ai acestora cît și de masele largi ale populației, scot pregnant în evidență sentimentele de prietenie și stimă de care se bucură țara noastră, politica ei externă iubitoare de pace, eforturile ei de înălțare a unui stat modern, multilateral dezvoltat. Convorbirile oficiale care au loc cu acest prilej, acordurile semnate reliefează voința reciprocă de a dezvolta în continuare, amplu, relațiile de colaborare și cooperare, spre binele popoarelor respective, al păcii în lume.

Am consemnat în numerele trecute bilanțul rodnic al primelor etape ale vizitei. Pe măsura continuării ei, noi elemente vin să confirme însemnătatea ei excepțională.

Declarația comună româno-zaireză, de exemplu, relevă în termeni însuflețitori, evoluția pozitivă a raporturilor bilaterale, corespunzător intereselor celor două țări și popoare, ca și cerințelor păcii și înțelegerii internaționale. Președintele Consiliului de Stat al României și președintele Republicii Zair au subliniat, în cursul convorbirilor cordiale pe care le-au avut, posibilitățile existente pentru extinderea relațiilor reciproce și s-au pronunțat pentru creșterea și diversificarea schimburilor comerciale, a cooperării economice și tehnice. Astfel, s-a stabilit ca instituțiile corespunzătoare din cele două țări să intreprindă măsurile necesare pentru concretizarea acțiunilor de cooperare convenite în domeniile economic, social și tehnic. În acest context au fost subliniate rolul și importanța activității Comisiei mixte guvernamentale româno-zaireze de cooperare economică și tehnică, stabilindu-se ridicarea nivelului președinției acestei comisii la rang de ministru. Președinții celor două state și-au reafirmat convingerea că dezvoltarea relațiilor dintre toate țările, indiferent de sistemul lor social, contribuie la asigurarea progresului continuu al fiecărui stat și al întregii umanități.

Un amplu contact cu realizările poporului zambian, cu realitățile țării, sub semnul constant al caldei prietenii, al stimei și prețuirii reciproce, a fost prilejuit de vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în Republica Zambia. Exprimîndu-și deplina satisfacție față de succesele obținute în ultimii ani în lărgirea și diversificarea relațiilor bilaterale și a colaborării pe multiple planuri dintre Republica Socialistă România și Republica Zambia, conducătorii celor două state au scos în evidență noi posibilități de dezvoltare continuă a acestora. Astfel, în legătură cu relațiile economice bilaterale, cei doi președinți au căzut de acord că acestea trebuie să fie promovate pe mai departe cu prioritate și și-au manifestat interesul pentru dezvoltarea colaborării economice, tehnice și culturale în avantajul reciproc. În acest scop a fost constituit un comitet guvernamental mixt pentru colaborare economică și tehnică. Protocolul adoptat la prima sesiune a comitetului mixt, care a avut loc la Lusaka, în perioada vizitei, prevede măsuri concrete pentru realizarea obiectivelor convenite, precum și noi obiective în domeniile minier, al industriei construcțiilor de mașini, industriei ușoare, al agriculturii, asistență tehnică și pregătirea de cadre în diferite domenii de specialitate.

În vederea extinderii cooperării economice și tehnice între cele două țări, pentru construirea de obiective industriale de interes vital pentru economia Zambiei, România va livra instalații complete și uzine, mașini, echipament tehnic, studii de fezabilitate, proiecte și licențe pe credit, în condiții avantajoase. Totodată, ea va acorda Republicii Zambia un credit în valoare de 50 milioane dolari pentru realizarea unor obiective ce urmează să fie stabilite în conformitate cu prevederile memorandumului de înțelegere semnat între cele două țări. Cele două părți s-au declarat de acord că realizarea unor obiective industriale cu participare mixtă ar constitui cel mai eficient mijloc de amplificare a colaborării economice și tehnice bilaterale.

După cum se subliniază în declarația comună dată publicității la încheierea vizitei, guvernul Zambiei a luat notă cu satisfacție și cu apreciere despre activitatea minieră a Geominului, întreprindere de stat română, ambele părți căzînd de acord să faciliteze sporirea participării Geominului în industria minieră din Zambia, examinînd posibilitățile de dezvoltare a acesteia pe bază de participare mixtă. Totodată, documentul subliniază că, în privința cooperării în domeniul minier, România va acorda sprijin pentru pregătirea profesională de cadre. Zambia a solicitat părții române să studieze posibilitatea acordării de asistență în vederea creării unui institut de pregătire, pentru ingineri minieri, geologi, metalurgiști precum și a altor forme de calificare profesională și tehnică.

Vizita în Tanzania — următoarea etapă a călătoriei șefului statului român în Africa — a constituit, de asemenea, o elocventă manifestare a voinței comune de a întări relațiile de prietenie și colaborare pe baza egalității în drepturi și respectului reciproc. Așa cum releva președintele Julius Nyerere, această vizită „oferă poporului Tanzaniei posibilitatea de a-și exprima caldul respect și admirația sa față de un alt popor, care s-a dedicat el însuși dezvoltării socialismului în contextul libertății naționale și cooperării internaționale. În același timp, ea oferă ambelor părți ocazia de a face un schimb de idei și de a învăța reciproc, precum și de a lărgi cooperarea în domeniile economic, social și cultural, în care aceasta poate fi reciproc avantajoasă".

Primirea deosebit de călduroasă făcută în această țară tovarășului Nicolae Ceaușescu, — ca de altfel în toate țările africane vizitate — reiese pregnant în evidență și din comentariile presei tanzaniene. „Întreaga Tanzanie urează bun venit tovarășului Ceaușescu, datorită înaltei stime pe care poporul nostru o manifestă față de el, față de țara pe care o reprezintă" — scria ziarul „Standard" subliniind, totodată, că „vizita în Tanzania a șefului statului român reflectă dorința celor două țări de a-și întări continuu relațiile. Ea marchează o etapă foarte importantă în dezvoltarea legăturilor reciproce și, fără îndoială, va insufla mai multă vitalitate prieteniei lor militante".

Principiile care stau la baza relațiilor pe care le dezvoltă România cu alte state sînt binecunoscute. Într-o lume în care, nu odată, dominația s-a substituit colaborării și exploatarea cooperării, țara noastră oferă un exemplu elocvent de etică și morală internațională. Într-o emoționantă întîlnire pe care a avut-o cu membrii coloniei române din Zambia, tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit clar principiile pe care își bazează țara noastră relațiile de cooperare cu alte state: „Sînteți trimiși aici ca soli ai poporului român pentru a dezvolta activitatea de cooperare, pentru a ajuta pe prietenii zambieni în diferite domenii, în a-și făuri o economie independentă... Trebuie să lucrați astfel, să colaborați în așa fel cu specialiștii și muncitorii zambieni, încît între români și zambieni să se stabilească relații frățești. Ca reprezentanți ai unei țări socialiste, noi trebuie să lucrăm în așa fel încît să demonstrăm că este posibil să se stabilească în lume, între oameni, între popoare, relații cu totul noi, opuse vechilor relații pe care le-au promovat — și le promovează încă în unele țări — colonialiștii și neocolonialiștii".

Aceste înaintate principii explică, printre altele, cordialitatea cu care popoarele din țările africane vizitate întîmpină pe solul poporului român, cordialitate ce izvorăște din autenticitatea sentimentelor de stimă, prețuire, încredere.

COMPONENTE ALE DISCIPLINEI DE PLAN: CANTITATE • CALITATE • RITMICITATE • STRUCTURĂ • EFICIENȚĂ

DUPĂ CUM REZULTĂ din urmărirea realizărilor din primele două luni cît și din preliminările pe luna în curs — **planul la producția globală pe ansamblul industriei ușoare va fi depășit cu circa 2,5%, obținîndu-se o producție suplimentară de circa 300 milioane lei.** Acestei valori suplimentare, îi corespunde obținerea unor importante cantități de produse peste plan ca, de exemplu, **circa 500 mii mp țesături, 600 mii bucăți tricotaje, confecții textile în valoare de 50 milioane lei, 800 mii bucăți articole de sticlărie și multe altele.** Datorită acestui fapt se **prelimină și o depășire pe trim. I a.c. a planului producției marfă vîndută și încasată cu circa 250 milioane lei și a livrărilor către fondul pieței cu circa 400 milioane lei** (preț cu amănuntul).

Cele mai mari depășiri ale planului producției globale (peste media de realizări preliminată pe minister) au obținut în trimestrul I a.c. întreprinderile Centralei industriei linei din București (4,2%), Centralei industriei confecțiilor-Sibiu (circa 4,5%) și Centralei industriei bunurilor de consum din cauciuc și mase plastice (5%). Față de aceeași perioadă a anului 1971, realizările dobîndite în trimestrul I 1972, reprezintă creșteri importante — cum rezultă și din graficul nr. 1.

Paralel cu sporirea cantitativă a producției, **o atenție deosebită a fost acordată în această perioadă și ridicării calității produselor și diversificării gamei de sortimente.** Astfel, au fost introduse și extinse noi tehnologii de prelucrare a fibrelor chimice, de finisare a țesăturilor pentru obținerea unor caracteristici calitative îmbunătățite, de fabricare a pielei sintetice și multe altele. Menționăm că, la sfîrșitul anului 1972, ponderea produselor noi și reproiectate cu caracteristici calitative îmbunătățite trebuie să reprezinte peste 47% din totalul producției finite. De relevat, de asemenea, că **din cele 27 000 de sortimente prezentate de industria ușoară la cel de al V-lea Pavilion de mostre de bunuri de larg consum, organizat în anul 1971, peste 50% au și fost livrate magazinelor.** Pînă la sfîrșitul anului, aproape 66% din aceste sortimente noi sau modernizate vor fi livrate populației. Dintre noile produse ale industriei ușoare livrate populației în trimestrul I a.c. menționăm: țesături de bumbac în amestec cu poliester — cu efect de țesătură jacard — pentru cămăși și bluze, țesături tip lînă — duble reversibile — pentru pardesie, taioare, rochii, țesături din 70% terom și 30% lînă pentru confecții, pături ușoare și voluminoase, țesături tip mătase supraelastice, noi modele de tricotaje din fire poliesterice texturate. Totodată, în trimestrul I a.c. au fost livrate magazinelor noi modele de confecții într-o gamă variată de culori, realizate din țesături neșifonabile, încălțăminte comodă și flexibilă cu fețe velurate sau din piele sintetică, articole de menaj din sticlă, porțelan, faianță și multe altele.

REZULTATELE dobîndite în primul trimestru puteau fi și mai bune, dacă în activitatea unor întreprinderi și centrale industriale nu s-ar fi înregistrat și deficiențe. Una dintre acestea, a fost aceea că **nu în toate întreprinderile s-a acordat suficientă atenție realizării în mod ritmic a planului de producție.** Dacă unele întreprinderi — Integrata textilă „Bucegi", Țesătoria „Cazanele"-Orșova, Fabrica „Dumbrava"-Sibiu, Fabrica de încălțăminte „Clujana", Ardeleana și multe altele — reușesc să realizeze permanent planul de producție la nivelul mediei zilnice planificate pe trimestrul I a.c., sînt unități care au înregistrat variații importante în realizarea zilnică a planului de producție. Astfel, **Fabrica de postav-Brașov a realizat în primele zile ale lunii februarie o producție reprezentînd între 75—85% față de media zilnică planificată pe luna respectivă, obținînd în ultimele zile ale lunii depășiri cuprinse între 150—178% față de aceeași medie zilnică; la Întreprinderea textilă-Pitești, îndeplinirea planului fizic de producție a variat față de media zilnică planificată pe luna februarie cu realizări cuprinse între 76—80% în primele zile pentru a ajunge la 110—115% în ultimele zile.** Același lucru este valabil și pentru unele fabrici de încălțăminte. **Fabrica de încălțăminte „Libertatea" din Arad, de pildă, a realizat planul fizic de producție pe primele zile ale lunii februarie a.c. în proporție de numai 72—80% față de media zilnică planificată pe aceeași lună, ca să ajungă în ultimele zile la 115—125%.** Același lucru s-a petrecut și la **Fabrica de încălțăminte din cauciuc-Jilava, unde gradul de îndeplinire a planului a variat în luna februarie a.c. între 66—75% în primele zile și 110—116% în ultima perioadă, față de media zilnică planificată pe luna respectivă.** Ce dovedește acest lucru?

În primul rînd, că întreprinderile nu au acordat atenția cuvenită **realizării ritmice a planului de producție,** fapt ce a dus la munca „în asalt" în unele perioade, în special în ultimele zile ale fiecărei luni, cu toate influențele negative ce decurg dintr-o asemenea activitate. Totodată, situația respectivă oglindește și o slabă preocupare pentru utilizarea unor metode înaintate de organizare a producției și a muncii, de întocmire a unor grafice reale de îndeplinire a planului, în așa fel încît să fie realizat ritmic — condiție principală de respectare a contractelor economice.

O altă deficiență manifestată a fost aceea că **în activitatea unor întreprinderi s-au înregistrat restanțe în structura sortimentală livrată fondului pieței.** Ea putea fi ușor înlăturată, dacă ținem seama că, în trimestrul I a.c., întreprinderile din industria ușoară au găsit posibilități ca, din depășirile de plan sau din mobilizarea unor stocuri, **să livreze peste plan fondului pieței mărfuri în valoare de circa 400 milioane lei.** Restanțe în livrări, deși incomparabil mai mici față de perioadele trecute, s-au înregistrat la unele sortimente de confecții și tricotaje pentru copii. **Aceste restanțe sortimentale sînt localizate la Centrala industrială de confecții și tricotaje-București și Centrala de confecții-Sibiu.** De asemenea, nu poate fi trecut cu vederea nici faptul că au mai existat, din păcate, unele întreprinderi — de altfel puține la număr — **care au lăsat să iasă pe poartă și mărfuri cu defecte de calitate.**

Desigur, existența unor asemenea deficiențe, cît și necesitatea de a se amplifica eforturile în vederea realizării sarcinilor de plan pe trimestrul II — care sînt sensibil mai mari — **impune luarea unor măsuri deosebite, menite să conducă la organizarea ritmicității producției și a desfacerii.** În primul rînd, se cere o defalcare mai corespunzătoare a sarcinilor de plan pe zile, decade și luni, care să țină seama de numărul de zile lucrătoare ale fiecărei perioade, de capacitatea de producție reală existentă, de asigurarea unei dinamici ascendente în realizarea sarcinilor de plan, de complexitatea produselor sau modelelor care trebuie fabricate, precum și de nivelul de calificare al forței de muncă. Numai în funcție de aceste elemente, cît și de altele specifice fiecărei întreprinderi, se poate asigura realizarea ritmică a sarcinilor de plan, cu efecte pozitive atît asupra calității produselor, cît și asupra livrării în termen a structurii sortimentale contractate.

Întrucît asigurarea îndeplinirii ritmice a sarcinilor de plan este nemijlocit legată de asigurarea unei aprovizionări raționale, este necesar ca și în acest domeniu să se aducă reale îmbunătățiri. În acest sens, este nevoie de a se elabora în fiecare întreprindere **programe optime de aprovizionare cu materii prime, semifabricate și materiale, strîns corelate cu necesitățile procesului tehnologic, dar și cu termenele de livrare a produselor finite, atît pe total, cît și pe sortimente.**

ÎNDEPLINIREA planului la toți indicatorii și în condiții de economicitate, impune ridicarea nivelului de calificare a tuturor muncitorilor, în așa fel încît numărul celor care nu-și îndeplinesc normele de muncă să scadă continuu. În același timp, sînt necesare măsuri hotărîtoare pe linia **întăririi disciplinei în muncă,** în sensul eliminării absențelor nemotivate, învoirilor și concediilor fără plată — fenomene care, din păcate, se mai manifestă sub o formă sau alta aproape în fiecare întreprindere — avînd o influență negativă asupra îndeplinirii ritmice a planului de producție.

Realizările însemnate obținute în primul trimestru al anului, atestă că în fiecare întreprindere și centrală industrială există condiții ca aceste rezultate să fie amplificate în cel de-al doilea trimestru. Depinde numai ca acestea să fie fructificate într-un grad cît mai înalt astfel ca, peste tot, să fie luate măsurile cele mai eficiente, în funcție de condițiile specifice ale fiecărei unități.

dr. Ștefan ȘTEFĂNESCU
director tehnic
Ministerul Industriei Ușoare

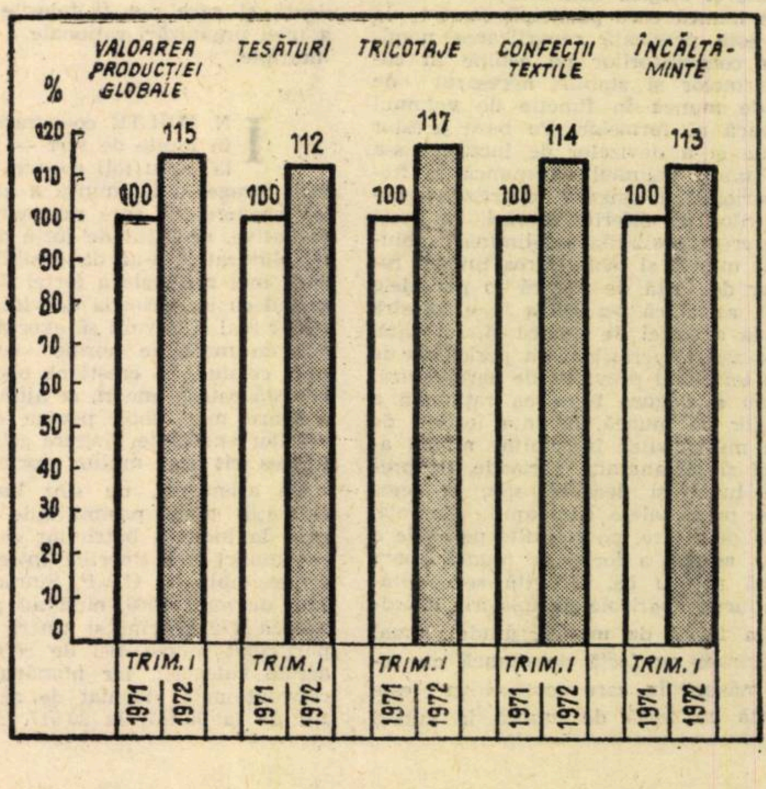

Grafic nr. 1 — **Dinamica producției industriei ușoare, realizată în trim. I/1972, față de trim. I/1971.**

În cooperativele agricole de producție

FOLOSIREA RAȚIONALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

● Stabilirea judicioasă a necesarului de forță de muncă ● Atragerea la muncă a tuturor membrilor apți ● Reducerea personalului administrativ ● Îmbunătățirea amplasării ramurilor și culturilor ● Repartizarea rațională a cooperatorilor pe ferme, brigăzi și echipe ● Creșterea cointeresării ● Stabilirea numărului, mărimii și felului subdiviziunilor de producție ● Permanentizarea brațelor de muncă în subunitățile cooperativei.

ÎN ECONOMIA cooperativelor agricole de producție nu se poate vorbi de o folosire optimă a forței de muncă fără o perfecționare continuă a organizării producției și a muncii. De asemenea, introducerea și utilizarea eficientă a tehnicii și tehnologiei înaintate nu sînt posibile în condițiile existenței unei slabe organizări a muncii cooperatorilor. S-ar putea deci afirma că organizarea științifică a muncii stă la baza folosirii raționale a celor doi factori ai producției : forța de muncă și mijloacele de producție.

Rolul organizării muncii în folosirea optimă în timpul anului a forței de muncă din cooperative se manifestă încă de la stabilirea resurselor și a necesarului de forță de muncă. Astfel, la stabilirea resurselor de forță de muncă este necesar să se țină seama numai de cooperatorii apți, care participă în mod curent la muncă. Celelalte categorii de participanți la muncă trebuie avuți în vedere numai ca o rezervă pentru perioada de vîrf.

O judicioasă organizare a muncii presupune repartizarea și ținerea evidenței folosirii forței de muncă nu numai pe întregul an, ci și defalcarea participării la muncă pe luni a diferitelor categorii de participanți și mai cu seamă a cooperatorilor apți. În legătură cu aceasta și în lumina documentelor plenarei C.C. al P.C.R. din decembrie 1970 și a celui de al II-lea Congres al U.N.C.A.P., apare necesară și fixarea cuantumului de muncă ce trebuie executat în fiecare lună sau campanie agricolă de către un cooperator apt, participant la muncă, ceea ce dă certitudinea că lucrările agricole pot fi executate în timpul optim, iar pe baza unor norme de muncă științific fundamentate și a volumului de muncă de efectuat, se poate stabili și durata executării unei anumite lucrări. Aplicarea unei astfel de modalități în organizarea muncii din cadrul cooperativelor agricole asigură posibilitatea unei eșalonări mai raționale a utilizării forței de muncă în cursul anului, determinînd totodată folosirea ei mai completă și mai uniformă.

O MARE ÎNSEMNĂTATE pentru folosirea rațională a forței de muncă din agricultura cooperatistă o are stabilirea judicioasă a necesarului de forță de muncă. Stabilirea resurselor și a necesarului de forță de muncă se face cu ajutorul unui sistem de balanță a forței de muncă și al graficului necesarului de forță de muncă. Acest lucru se poate realiza atît la nivelul zonei, al unității, cît și în cadrul formei de bază a organizării muncii : ferma sau brigada permanentă de producție. De o mare însemnătate în folosirea optimă a forței de muncă este repartizarea resurselor de muncă pe ramuri de producție, cît și organizarea propriu-zisă a muncii în diferite sectoare de activitate, respectiv pe ferme specializate, mixte sau brigăzi de producție. O justă repartizare și participarea efectivă la lucru în cadrul fermelor conduce nu numai la o folosire rațională a forței de muncă, dar și la efectuarea în timpul optim a lucrărilor reclamate de tehnologia de producție. În multe cooperative agricole din județele Timiș, Ilfov și Dolj stabilirea resurselor și a necesarului de brațe de muncă se face ținînd seama de sarcinile de producție, de gradul de mecanizare și de condițiile concrete din fiecare fermă sau brigadă în parte. Astfel, în cooperative agricole ca Bulgăruș, Iecea Mare, Sînnicolaul Mare din județul Timiș, Malul și Vedea II, din județul Ilfov, Segarcea din județul Dolj, în planurile de producție pe ferme și brigăzi sînt menționate brațele de muncă care participă efectiv la lucru, este precizată repartizarea nominală a cooperatorilor pe echipe în cadrul fermelor și stabilit necesarul de brațe de muncă în funcție de volumul de muncă al fermelor. Pe baza acestor elemente și a devizelor de lucrări, s-a putut stabili volumul de muncă în fiecare perioadă și asigura repartizarea cooperatorilor pe diferite lucrări. În acest fel s-a creat posibilitatea eliminării golurilor de muncă și mobilizarea tuturor rezervelor de forță de muncă în periodele de vîrf, astfel că s-a ajuns la o folosire rațională a forței de muncă și, totodată, la executarea lucrărilor din perioadele de vîrf în termenul prevăzut de agrotehnică.

Pentru a asigura folosirea rațională a resurselor de muncă, balanța forței de muncă nu trebuie întocmită numai anual, ci și pe anumite perioade, de preferință lunar și decadal, sau, în orice caz, pe principalele campanii agricole. Această defalcare, pe anumite perioade a balanței anuale a forței de muncă apare necesară pentru că, datorită sezonalității producției agricole și folosirii neuniforme a forței de muncă, gradul anual de asigurare cu forță de muncă nu reflectă măsura în care cooperativa este asigurată cu forță de muncă în cursul anului. Astfel, se pot ivi cazuri cînd, deși gradul de asigurare cu forță de muncă (stabilit ca raport între resurse și necesar) este de peste 100%, în anumite perioade de vîrf cooperativa să aibă deficit de forță de muncă.

Într-o asemenea situație s-a găsit, de pildă, în ultimii ani cooperativa agricolă de producție Sînnicolaul Mare, deși pe total anual forța de muncă era suficientă. Pentru anul 1970 potențialul de norme convenționale al cooperativei era de 291 840, iar necesarul pentru executarea tuturor lucrărilor era de 212 956, ceea ce echivala cu un grad de asigurare cu forță de muncă de 137%. Cu toate acestea în lunile septembrie-octombrie cooperativa nu a putut face față cu forța de muncă proprie, fiind nevoită să recurgă la brațe de muncă din afara cooperativei.

Întocmirea balanței lunare a forței de muncă dă posibilitatea stabilirii mai exacte a surplusului sau deficitului de forță de muncă și luării din timp a unor măsuri care să ducă la folosirea mai rațională a forței de muncă existente în cooperativă. Din studiul efectuat în cooperativa agricolă Sînnicolaul Mare a reieșit că deși în lunile septembrie, octombrie există perioade de vîrf, care pînă acum au fost acoperite fie prin aducerea unor cooperatori din alte zone agricole, fie prin prelungirea duratei de lucrări peste perioada optimă, acest deficit se poate totuși acoperi prin resursele proprii ale cooperativei, prin mobilizarea la lucru în aceste perioade de vîrf a tuturor categoriilor de cooperatori care pot să presteze muncă. Organizarea științifică a muncii, bazată pe repartizarea și planificarea riguroasă a resurselor de muncă și pe o mai bună participare la muncă a cooperatorilor ar duce la înlăturarea deficitului de forță de muncă și efectuarea tuturor lucrărilor cu forță de muncă proprie. Rezervele care au ieșit în evidență și care pot fi folosite ca urmare a unei organizări raționale a muncii sînt multiple.

ÎN MULTE cooperative — chiar în lunile de vîrf — nu participă la lucru toți cooperatorii. Numai prin atragerea la muncă a acestor membri cooperatori, care nu muncesc în cooperative, deficitul de forță de muncă ar fi înlăturat și s-ar da posibilitatea utilizării mai raționale a forței de muncă, în sensul că în perioada de vîrf cooperatorii nu ar mai fi nevoiți să execute un număr atît de mare de norme convenționale, ceea ce duce la creșterea oboselii și, din această cauză, uneori, se ajunge la o preocupare mai slabă pentru calitatea lucrărilor executate, singura grijă fiind realizarea cît mai multor norme.

De asemenea, nu sînt luate în considerație toate posibilitățile de participare la lucru a bătrînilor care încă mai pot munci și a tinerilor între 14—16 ani. De exemplu, la C.A.P. Sînnicolaul Mare, față de anul 1966, cînd au participat la muncă 172 bătrîni și tineri, în 1970 au participat numai 100 de cooperatori din aceste categorii, iar numărul de norme convenționale efectuat de aceștia a scăzut de la 50 467, la 30 617. Atragerea la muncă a membrilor de familie bătrîni și tineri sub 16 ani, pe lîngă faptul că ar duce la eliminarea deficitului de forță de muncă existent în cooperative, ar contribui la folosirea rațională a forței de muncă și prin aceea că ar da posibilitatea executării lucrărilor agricole cu un număr mai mic de lucrători și deci încadrarea celor ce prisosesc în alte ramuri ale economiei.

NU PUTEM SĂ VORBIM de rezervele care duc la eliminarea deficitului de forță de muncă din unele C.A.P. fără să amintim de îmbunătățirea repartizării ramurilor și culturilor în cadrul cooperativelor și în cadrul fermelor de producție, ceea ce este pe deplin realizabilă printr-o rațională organizare a muncii. De fapt, în această privință s-au și făcut progrese însemnate în cooperativele agricole fruntașe. Astfel, s-a îmbunătățit structura culturilor și repartizarea lor pe diferite ferme în funcție de forța de muncă activă din fiecare fermă și brigadă și totodată s-a renunțat la unele culturi al căror vîrf de muncă era concentrat în iulie sau septembrie-octombrie.

Folosirea optimă a forței de muncă se poate realiza în bună parte și printr-o repartizare rațională a cooperatorilor pe ferme, brigăzi și echipe și prin organizarea procesului de muncă propriu-zis pe baza cerințelor progresului tehnic și a executării la un nivel calitativ ridicat și în termenul optim a tuturor lucrărilor agricole. În această privință se impune stabilirea unor proporții optime între volumul de lucrări din fiecare fermă și potențialul de muncă al acesteia. De asemenea, în rîndul membrilor cooperatori ce compun ferma trebuie să se stabilească un echilibru în ceea ce privește grupele de vîrstă, sex, grad de calificare. Pe baza planului de producție și a devizelor de lucrări se pot cunoaște ce lucrări vor trebui efectuate de fiecare fermă, brigadă și echipă în parte și, în funcție de aceasta, se vor repartiza și cooperatorii pe formații de lucru. Bineînțeles, nu trebuie pierdut din vedere faptul că în activitatea de producție a C.A.P. sporește continuu gradul de mecanizare și, în raport cu acest lucru, se schimbă și structura formației de lucru. De pildă, introducerea unei combine pentru recoltatul sfeclei de zahăr în C.A.P. Iecea Mare, a redus necesarul de forță de muncă la această lucrare cu 36%. Printr-o organizare rațională a muncii are loc o reducere a necesarului de forță de muncă pentru efectuarea unei lucrări și deci folosirea mai bună a forței de muncă rămase să lucreze în agricultură. Organizarea științifică a muncii duce la eliminarea timpilor morți și la raționalizarea proceselor de muncă.

O REZERVĂ ÎNSEMNATĂ a eliminării deficitului de forță de muncă strîns legată de organizarea judicioasă a muncii, fiind și o condiție și o consecință a acesteia, este creșterea cointeresării materiale a țăranilor cooperatori. Din cercetările efectuate în județele Timiș, Iași, Dolj și Ilfov a rezultat că principala cauză a slabei participări la muncă în unele C.A.P., cu urmări negative asupra folosirii raționale a forței de muncă și a unei judicioase organizări a muncii, o constituie insuficienta cointeresare materială a țăranilor cooperatori. Sporirea cointeresării materiale a țăranilor cooperatori ca urmare a introducerii acordului global, a condus în toate cooperativele analizate la creșterea stabilității cooperatorilor, la creșterea încrederii lor în gospodăria obștească și deci la lărgirea posibilităților de organizare rațională a muncii și de folosire uniformă și completă a forței de muncă în timpul anului.

În zona agricolă Sînnicolaul Mare, cooperativele au încă mari posibilități de organizare judicioasă a muncii. În unele unități s-au și obținut rezultate bune prin înființarea fermelor cu gestiune economică internă, restructurarea brigăzilor permanente de producție și a formațiilor de muncă, îmbunătățirea repartizării suprafețelor cultivate și a tuturor sarcinilor de plan pe subdiviziuni de producție.

ROLUL ORGANIZĂRII muncii în folosirea optimă a forței de muncă se manifestă și în stabilirea numărului, a mărimii și felului subdiviziunilor de producție. Astfel, micșorarea numărului subunităților de producție și stabilirea optimă a mărimii acestora au dus în toate cooperativele analizate la reducerea personalului de conducere și tehnico-administrativ. De asemenea, deși fermele specializate ale organizării muncii și-au dovedit superioritatea și eficiența, din cercetările efectuate în cele patru județe a reieșit, că, în anumite cazuri, fermele sau brigăzile mixte oferă posibilități sporite de folosire mai uniformă și mai completă a forței de muncă din cooperative. Așa este cazul cooperativelor situate în apropierea orașelor Craiova și Iași, unde s-a dezvoltat rapid industria și care duc o mare lipsă de forță de muncă. În aceeași situație sînt și cooperativele din regiunea de deal, unde condițiile pentru agricultură sînt mai puțin favorabile și unde, pentru o folosire rațională a forței de muncă, este necesară repartizarea în cadrul unei ferme sau brigăzi a unor culturi din ramuri de producție diferite, al căror vîrf de muncă să nu se suprapună. Astfel, cooperativele agricole de producție Goești și Izvorul, județul Dolj, Tomești și Cotnari, județul Iași au organizat forța de muncă în brigăzi mixte, datorită faptului că, fiind în apropierea municipiilor Craiova și respectiv Iași, simt o lipsă acută de forță de muncă. Aceste cooperative trebuie să facă față cu un număr redus de brațe de muncă lucrărilor din toate ramurile de producție. De aceea, aceste unități și încă multe altele situate în jurul orașelor sau în zona de deal au creat brigăzi mixte, iar printr-o îmbinare rațională a ramurilor de producție au reușit să facă față lucrărilor agricole pentru că au vîrfuri de muncă diferite iar lucrările se pot efectua cu un număr mai mic de brațe de muncă.

Cu toate avantajele obținute în ultimii ani ca urmare a creării unor astfel de subdiviziuni, trebuie precizat că organizarea muncii în brigăzi mixte apare necesară numai în cooperativele cu un grad mai scăzut de consolidare economică, în unitățile unde nu există o profilare a producției și o dezvoltare puternică a unor ramuri de producție de bază, care să fie repartizate rațional în cadrul cooperativei și care să asigure, în acest fel, o folosire mai completă și uniformă a forței de muncă.

În condițiile creșterii necontenite a gradului de consolidare economico-organizatorică a cooperativelor, de adîncire a profilării, concentrării și specializării unităților și de dezvoltare puternică a bazei tehnico-materiale a agriculturii, se vor crea condițiile reducerii necesarului de forță de muncă, iar forța de muncă rămasă să lucreze în C.A.P., va putea fi folosită mai uniform și mai complet. În acest stadiu al consolidării economice a cooperativelor, va fi creată posibilitatea ca forța de muncă să fie organizată numai în ferme specializate. Această afirmație se bazează și pe evoluția organizării muncii chiar în unele cooperative din zona de deal al căror grad de consolidare a crescut an de an. De pildă în C.A.P. Comarna, Răducăneni și Cotnari din județul Iași, dacă în anii 1962—1964 brigăzile mixte cuprindeau un mare număr de culturi, s-a ajuns ca în ultimii ani să cuprindă numai 3—4 culturi, sau numai vie și pomi fructiferi, iar în unele unități s-a trecut la crearea fermelor specializate viticole și pomicole (Comarna și Mogoșești, județul Iași). Iată deci că și în agricultura cooperatistă se adîn-

⟶

ceşte diviziunea muncii, specializarea şi cooperarea în muncă, ceea ce uşurează luarea unor măsuri de raţionalizare a muncii şi deci de folosire mai judicioasă a forţei de muncă din agricultură.

ASUPRA FOLOSIRII optime a forţei de muncă o mare influenţă o exercită permanentizarea braţelor de muncă în cadrul fermelor şi brigăzilor de producţie. Prin aceasta se asigură certitudinea că toate lucrările vor fi efectuate în timpul optim cu forţa de muncă existentă, în ferme sau brigăzi. De asemenea, lucrînd mai mulţi ani pe aceleaşi suprafeţe de teren, membrii cooperatori sînt interesaţi să-şi aducă o contribuţie sporită la creşterea fertilităţii solului, la dezvoltarea intensivă a agriculturii, la folosirea mai bună a tuturor rezervelor pe care le are agricultura, în cadrul subunităţilor respective. Datorită faptului că în C.A.P. Tomnatic, Iecea Mare, Bulgăruş şi Sînnicolaul Mare, braţele de muncă sînt repartizate pe aceleaşi ferme şi brigăzi de mai mulţi ani, membrii acestor ferme şi brigăzi, în consfătuirile de producţie ale fermelor şi brigăzilor, în adunările generale ale cooperatorilor propun adoptarea celor mai bune măsuri de dezvoltare a producţiei agricole, de repartizare a ramurilor şi culturilor, de utilizare a condiţiilor pe care le oferă suprafeţele de teren repartizate fermei sau brigăzii şi a mijloacelor de producţie de care acestea dispun. Ca urmare, în aceste subdiviziuni de producţie forţa de muncă este folosită mult mai raţional, un indicator în această privinţă fiind numărul de norme convenţionale executate de un cooperator apt, participant la muncă, număr care, în multe cazuri, depăşeşte 300 de norme convenţionale. Nu acelaşi lucru se poate spune despre cooperativele Goeşti şi Izvoru, judeţul Dolj sau Tomeşti, judeţul Iaşi, unde, datorită schimbărilor repetate a felului şi mărimii brigăzilor, schimbărilor de la o brigadă la alta a membrilor cooperatori şi a culturilor din cadrul brigăzilor, forţa de muncă nu poate fi folosită raţional, media normelor convenţionale realizate de un cooperator apt, participant la lucru, variind doar între 90—100 norme de muncă pe an.

ORGANIZAREA muncii contribuie la folosirea raţională a forţei de muncă şi prin stabilirea mai judicioasă a numărului de norme convenţionale acordate personalului de conducere şi administraţie. În unele cooperative s-a mers pe linia creşterii aparatului de conducere, administrativ şi de serviciu. De pildă, în cooperativa agricolă de producţie Bivolari, judeţul Iaşi, personalul neproductiv cuprinde... 53 cooperatori. În unele cooperative există posibilitatea participării la muncă, mai ales în perioadele de vîrf, a contabililor, care ţin evidenţa muncii pe ferme şi brigăzi şi chiar a reducerii numărului lor.

Se impune, de asemenea, luarea unor măsuri pentru generalizarea introducerii în C.A.P. a modului nou de retribuire a aparatului de conducere şi administrativ, unde pe lîngă faptul că statul intervine cu fonduri pentru retribuirea personalului de conducere, cealaltă parte cuvenită pentru retribuirea acestora se stabileşte în mai mare măsură în funcţie de contribuţia la activitatea din cooperative.

Analiza succintă a problemelor menţionate arată că organizarea muncii, îmbinată cu cointeresarea materială a cooperatorilor în obţinerea unor producţii mari, cointeresare ce se realizează în gradul cel mai înalt prin introducerea acordului global — ca formă principală de retribuire —, constituie un factor de bază în folosirea principalului factor de producţie al economiei agricole — forţa de muncă. Dar pentru îndeplinirea acestui rol al organizării muncii este necesară creşterea gradului de profilare, de concentrare şi specializare a producţiei agricole, proces care face posibilă generalizarea organizării muncii în subunităţi de producţie specializate. În acelaşi scop este necesară, de asemenea, elaborarea unui program coordonat de recrutare a forţei de muncă din mediul rural, program care să coreleze necesităţile industrializării cu cele ale agriculturii în ceea ce priveşte volumul şi calitatea forţei de muncă

conf. dr. S. NICA — SÎRBEŞTI
lector D. TUDORACHE

Anchetă privind obiectivele de investiţii în judeţul Prahova

REALIZAREA INDICATORILOR TEHNICO-ECONOMICI PROIECTAŢI

AU TRECUT primele trei luni din cel de-al doilea an al actualului plan cincinal şi pe întinsul patriei continuă să prindă viaţă amplul program de investiţii stabilit. S-au pus în funcţiune noi întreprinderi şi linii tehnologice, secţii şi alte obiective industriale, dotate cu utilaje şi instalaţii la nivelul tehnicii mondiale, au fost dezvoltate, reutilate sau modernizate întreprinderile existente.

Pentru a cunoaşte mersul îndeplinirii planului de investiţii, redacţia a organizat cu concursul Sucursalei judeţene Prahova a Băncii de Investiţii, o anchetă privind obiectivele de investiţii din judeţ, ale cărei concluzii le publicăm în prezentul material.

ÎN JUDEŢUL PRAHOVA, dat fiind gradul ridicat de industrializare, investiţiile au fost orientate, îndeosebi, spre modernizarea şi lărgirea unităţilor existente, spre extinderea platformelor industriale construite. Astfel, pentru anul 1971, au fost planificate numeroase obiective industriale, din care mai mult de jumătate au intrat în funcţiune — unele chiar înainte de termenele stabilite, funcţionînd la parametrii proiectaţi. Astfel, prin introducerea tehnicii noi şi adoptarea unor soluţii tehnologice şi constructive moderne, printr-o folosire raţională a agregatelor şi instalaţiilor şi pregătirea tuturor condiţiilor necesare funcţionării procesului de producţie, a intrat în funcţiune înainte de termen o serie de obiective.

Un alt aspect pozitiv care s-a desprins din ancheta întreprinsă de revistă a fost atingerea parametrilor proiectaţi la unele obiective intrate în funcţiune.

● Eforturi concentrate pentru reducerea imobilizărilor

CU TOATE REZULTATELE POZITIVE obţinute în domeniul investiţiilor, situaţia pe ansamblul judeţului nu poate fi considerată satisfăcătoare, în acest sector manifestîndu-se o serie de carenţe, care au determinat apariţia unor imobilizări de fonduri materiale şi băneşti importante.

Un prim aspect negativ care s-a făcut simţit au fost întîrzierile manifestate în realizarea unor obiective de investiţii, care au prelungit termenul de execuţie, scumpind costurile acestora; numai jumătate din obiectivele de investiţii planificate au intrat în funcţiune. Restul obiectivelor planificate sînt neterminate, înregistrîndu-se, din această cauză, mari pierderi de producţie pentru economia naţională. Din unele calcule aproximative s-a ajuns la concluzia că, din această cauză, numai în două luni, economia naţională a pierdut o producţie în valoare de peste 95 milioane de lei. La acestea se adaugă un număr de capacităţi intrate în funcţiune doar parţial.

Din discuţiile purtate cu factorii răspunzători în execuţia obiectivelor la care se manifestă aceste întîrzieri a rezultat că în toate situaţiile s-au analizat cauzele şi s-au alcătuit programe de măsuri adecvate, astfel încît în cel mai scurt termen acestea să intre total în funcţiune. În urmărirea şi realizarea acestui ţel, sarcini de răspundere revin şi Sucursalei judeţene Prahova a Băncii de Investiţii, care, în perioada de execuţie, trebuie să analizeze corelarea activităţii factorilor care contribuie la realizarea obiectivelor, să urmărească modul şi condiţiile în care s-a prevăzut efectuarea probelor tehnologice, iar cu prilejul dării în funcţiune a capacităţilor de producţie să verifice existenţa condiţiilor pentru exploatarea normală, la întreaga capacitate, a instalaţiilor şi utilajelor tehnologice, astfel încît să se asigure calitatea produselor şi atingerea indicatorilor tehnico-economici aprobaţi.

● Sarcini de plan sub cele proiectate

ECONOMIA NAŢIONALĂ este interesată nu numai în cît se produce, ci şi la ce costuri de producţie se produce. O investiţie poate fi considerată ca realizată numai în măsura în care şi-a atins şi parametrii tehnico-economici proiectaţi. Analiza a evidenţiat, însă, din păcate, că din acest punct de vedere sînt prezente însemnate deficienţe, generate de o serie de cauze, care s-au manifestat încă în faza de proiectare, iar altele, au apărut în timpul execuţiei şi după punerea în funcţiune. Din anchetă a rezultat că unele studii tehnico-economice au fost insuficient fundamentate în privinţa unor soluţii tehnologice şi constructive, s-au constatat cazuri de sistare a montajului unor instalaţii de producţie, nerespectarea prevederilor documentaţiei tehnice aprobate, lipsuri în procesul de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii, care, în final, au antrenat eforturi financiare suplimentare, afectînd costul lucrărilor şi neatingerea parametrilor proiectaţi. Nerealizarea parametrilor prevăzuţi în proiecte a influenţat negativ nivelul cheltuielilor de producţie şi, implicit, acumulările băneşti.

Din analiza unor indicatori principali la cinci obiective industriale a rezultat că sarcinile de plan se situează sub nivelul celor proiectate (vezi tabelul).

Datele din tabel relevă că sarcinile de plan nu se dovedesc a fi mobilizatoare, iar răspunderea proiectanţilor este, în fapt, diminuată. Colectivele de muncă din unităţile în funcţiune şi-au concentrat eforturile pentru realizarea sarcinilor de plan, deoarece stimulentele materiale sînt acordate pentru îndeplinirea acestora şi nu pentru cele prevăzute în proiecte.

Cauzele care au condus la o asemenea situaţie le redăm succint în cele ce urmează:

— Necesităţile de noi capacităţi pentru sporirea producţiei n-au fost fundamentate în mod temeinic prin proiectele care au stat la baza aprobării obiectivelor de investiţii, ceea ce a dus la situaţia că, după punerea lor în funcţiune, acestea n-au fost încărcate corespunzător (folosite la întreaga lor capacitate) perioade îndelungate.

— Soluţiile tehnologice adoptate şi, respectiv, utilajele şi instalaţiile din secţiile de bază n-au fost verificate în toate cazurile, cu ocazia recepţiei investiţiilor, astfel că au funcţionat încă de la început cu defecţiuni, fapt ce a determinat neatingerea, decît mai tîrziu şi cu eforturi financiare suplimentare, a nivelului tehnic normat avut în vedere la stabilirea capacităţii obiectivelor de investiţii. Aceste nerealizări de capacităţi, faţă de nivelul proiectat, au fost compensate, la unele întreprinderi, prin stabilirea unor sarcini de plan sub cele prevăzute în indicatorii tehnico-economici aprobaţi.

— Nu peste tot au fost asigurate condiţii tehnico-materiale corespunzătoare (uneori au lipsit materii prime, utilităţi, forţă de muncă calificată etc.), din care cauză obiectivele de investiţii n-au putut fi folosite la întreaga capacitate, situaţie acceptată tacit de organele de conducere din unităţile economice şi de organele ierarhic superioare, chiar prin modul de trasare a sarcinilor anuale de plan. Analizînd cauzele care au determinat nerealizarea parametrilor tehnico-economici proiectaţi, se observă că remedierea unora dintre ele stă în puterea cadrelor de conducere, deoarece ţin de o mai bună organizare a producţiei şi muncii în întreprinderile respective. Din analiză a rezultat că, în majoritatea cazurilor, s-au întocmit planuri de măsuri concrete, cu responsabilităţi şi termene, care, realizate, vor conduce la îmbunătăţirea situaţiei existente. În unele cazuri, eficienţa îndeplinirii acestor planuri s-a făcut simţită, instalaţiile funcţionînd, în prezent la parametrii tehnico-economici proiectaţi (de exemplu, instalaţia pentru producerea acidului sulfuric de la Uzina chimică-Valea Călugărească).

Este necesar ca organele coordonatoare, împreună cu cadrele de conducere din întreprinderile respective, să treacă la realizarea planurilor de măsuri adoptate în vederea lichidării lipsurilor existente şi corectării sarcinilor de plan, în sensul ca acestea să se situeze cel puţin la nivelul celor din proiecte, cu atît mai mult, cu cît pentru obiectivele de investiţii luate în analiză termenele de atingere a indicatorilor tehnico-economici au expirat.

Maria IONIŢĂ

Realizarea principalilor indicatori tehnico-economici proiectaţi şi planificaţi la finele anului 1971

Întreprinderea şi lucrarea	Procentul de realizare pe anul 1971					
	Producţie		Productivitatea muncii		Preţ de cost	
	faţă de proiect	faţă de plan	faţă de proiect	faţă de plan	faţă de proiect	faţă de plan
1. Salina Slănic (deschiderea minei de sare gemă)	71,6	163,3	37,7	155,6	56,2	62,9
2. Uzina mecanică-Cîmpina (secţia scule-foraj)	89,4	100,9	163,3	101,0	99,0	99,1
3. U.Z.U.C. (secţia butoaie metalice)	49	92,8	85,1	89,2	128,0	76,4
4. U.I.C.-Valea Călugărească (instalaţia de acid sulfuric)	69,7	100,0	91,4	107,0	91,7	108,3
5. Industria laptelui-Prahova (secţia lapte de consum).	94,3	100,6	192,0	97,5	103,3	103,3

SCRISORI

APLICAREA PREVEDERILOR LEGALE NU ESTE FACULTATIVĂ

EXECUTAREA și recepționarea obiectivelor industriale și a locuințelor sînt reglementate prin prevederile H.C.M. nr. 900 din 2 iulie 1970. Indiferent dacă realizarea lucrării se face din fonduri prevăzute în planul de stat (obiective industriale) sau prin obținerea de credite pentru construirea de locuințe proprietate personală, clauzele contractuale și condițiile în care se recepționează, sînt aceleași.

Pentru O.C.L.P.P. București se pare însă că nu sînt.

La multe din blocurile din cartierul Titan, finisajele exterioare nu s-au executat nici după 2—3 ani de la predarea apartamentelor către locatari. După 8—9 luni de la mutarea în apartamente, locatarii au fost vizitați de un delegat al O.C.L.P.P. care a notat remedierile ce erau prea evidente pentru că pe cele cu vicii ascunse le-a caracterizat că „se întîmplă, nimeni nu-i de vină"... Remedierile nu s-au executat, recepția preliminară n-a avut loc, deși după mai bine de 2 ani au expirat și cele 12 luni prevăzute ca termen de garanție după recepția preliminară, conform precizării din Instr. nr. 108030/1970 ale Ministerului Finanțelor, Comitetului de Stat al Planificării și Ministerului Construcțiilor Industriale, O.C.L.P.P. n-a comunicat locatarilor că pînă la executarea remedierilor, a evaluat și a retras vreo sumă din contul constructorului.

Locatarii își achită ratele stabilite prin contractul de împrumut, dar nu beneficiază de o locuință în condițiile de plată pe care le-au respectat. Există vreo altă reglementare, o derogare sau este vorba de o nerespectare a cadrului legal?

Eu cred că această ultimă presupunere corespunde adevărului.

Adrian BALOMIR
București

LIVRAREA PRIN DELEGAT ȘI CLAUZELE CONTRACTUALE

HOTĂRÎREA Consiliului de Miniștri nr. 858/1970, la art. 22, dispune ca plata produselor să se facă după preluarea și recepția acestora, respectiv după recepția lucrărilor sau a serviciilor prestate. În cazul folosirii mențiunii „livrarea prin delegat", — adică atunci cînd produsele au fost preluate de cumpărător la sediul furnizorului sau predate de la sediul cumpărătorului —, (așa cum prevăd instrucțiunile 1/1970 ale Băncii Naționale) în majoritatea cazurilor lucrurile nu stau astfel, deoarece decontarea facturii talon are loc înainte de a se face recepția. Este cunoscut faptul că delegatul unității beneficiare nu este în măsură, în foarte multe situații, decît să facă recepția cantitativă a mărfurilor, el neputîndu-se pronunța asupra calității acestora, precum și asupra respectării tuturor celorlalte clauze contractuale referitoare la preț, sortimente, etc. Datorită acestui fapt, sînt de părere că trebuie să se renunțe și în cazul livrărilor de mărfuri la decontarea acestora prin folosirea formulei „livrare prin delegat", pentru a da posibilitatea cumpărătorilor ca, înainte de efectuarea plăților, să poată pronunța asupra îndeplinirii tuturor clauzelor contractuale.

Benone Gh. POPA
director adjunct
Sucursala Județeană Argeș a Băncii Naționale

AUTOBUZE CARE STAU...

AUTOBUZELE ce deservesc unele unități (de teatru și operă, de pildă) nu au o amenajare specială și nu justifică amortizarea, uzura morală, salariul conducătorului auto și alte cheltuieli. Ele stau în diferite incinte ale acestor instituții, timp îndelungat, de la o folosire la alta.

Cred că aceste mijloace de transport ar putea fi folosite la transportul în comun, iar pe timpul verii cînd se dau spectacole în alte localități să fie închiriate de la întreprinderea specializată.

Gheorghe P. LAZANU
Cluj

PRECIZĂRI LA... PRECIZĂRI

ÎN nr. 51/1971, mi s-a publicat un articol care trata unele necorelări între legislația în vigoare și unele prevederi din Instrucțiunile nr. 1/1970 ale Băncii de Investiții. În numărul din 3 martie a.c. a apărut articolul-răspuns : „Precizări", și pe care îl apreciez ca nereferitor la afirmațiile mele.

Într-adevăr, proiectantul este obligat să dea asistență tehnică fără plată pe parcursul execuției unei lucrări. Prin „asistență tehnică", nu se înțelege numai această activitate. Am avut situații cînd proiectantul ne-a prevăzut în documentația tehnică utilajele necesare — ca parametri — pe care, însă, nu le cunoștea sub aspectul montajului de amănunt, deoarece erau de fabricație nouă. (De exemplu : centrala de betoane, instalația de sablat și grunduit, greifere de mal și de larg). Pe bună dreptate, executantul ne-a cerut să-i trimitem proiectantul pe șantier, care necunoscînd montarea lor, am fost nevoiți să cerem asistență tehnică de la furnizor. Uzinele n-au însă obligația, prin contractul de furnizare a utilajelor, să dea asistență tehnică de montaj, fără plată. Ce era de făcut ? Să refuzăm utilajele sau să acceptăm contractul de asistență tehnică cu uzinele? Or, la acest fel de asistență tehnică ne-am referit în articol.

Semnatarul articolului „Precizări" se referă just la legislația în vigoare, aplicarea ei lasă însă adesea de dorit. Ca beneficiar, îmi permit să afirm că modul de lucru cu sucursalele Băncii de Investiții, prezintă multe formalisme, este greoi. În plus, aproape niciodată după obținerea avizării, beneficiarul n-o mai poate schimba oricîte acte ar depune ulterior în sprijinul punctului său de vedere.

Gh. GRIGORESCU
București

CURIER

● Stagiul absolvenților învățămîntului superior

NICOLAE I. TOMA, Arad — Potrivit art. 2 din Decretul nr. 158/1970, absolvenții repartizați în producție efectuează un stagiu în specialitatea la care s-au pregătit. Conform art. 25 din decret, în cazul unor motive temeinice (accidente, boală sau alte situații) apreciate ca atare de organizația socialistă la care au fost repartizați, organul central sau local în subordinea căruia se află organizația respectivă, are obligația să asigure absolvenților în cauză încadrarea în aceeași unitate sau în alta aflată în subordinea sa, în limita posturilor vacante, corespunzătoare pregătirii. Absolvenții pot fi transferați în interesul serviciului și în perioada de efectuare a stagiului, în condițiile prevăzute de normele legale în vigoare, în specialitatea pentru care au fost repartizați.

● Încadrare

IOAN STAN, Cluj — La promovarea dv. într-o funcție de conducere (din șef birou în șef serviciu), conducerea unității vă poate încadra la un salariu tarifar majorat cu una sau două clase de salarizare. Aceasta indiferent dacă salariul tarifar, avut în prezent este mai mare decît cel al funcției de șef serviciu la nivelul de bază. Salariatul care, îndeplinind condițiile de studii a fost încadrat în funcția de șef serviciu cu derogare de la condiția de vechime prevăzută înainte de aplicarea legii nr 12/1971, poate fi reîncadrat în funcția de șef birou. Față de prevederile art. 68 din legea nr. 12, ocupînd, în prezent, funcția de șef birou și neîndeplinind condiția de vechime prevăzută pentru funcția de șef serviciu, nu puteți fi transferat, într-o asemenea funcție, întrucît transferarea s-ar face într-o funcție superioară și nu echivalentă cu aceea de șef birou.

● Concediu de studii

SEBASTIAN BURGHEL, Reșița — Conform prevederilor pct 5 din Hotărîrea C.C al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri cu nr. 1 061 din 12 august 1959, în vigoare, elevii școlilor tehnice de maiștri, curs seral, au dreptul ca — în afara concediului de odihnă — să beneficieze și de un concediu de studii plătit de 30 zile anual.

● Contabil principal

IOANA MOCANU, Medgidia — Perioada cît ați ocupat funcția de calculator nu se include în vechimea în funcții economice medii minim necesară pentru promovarea pe postul de contabil principal. Dacă la 1 martie 1967 — data aplicării H.C.M. nr 328/1967, — ați ocupat o funcție economică medie (contabil), fiind absolventă a liceului de cultură generală, vechimea minim necesară pentru promovarea în funcția de contabil principal este de 5 ani. Pentru încadrarea în funcția superioară este necesar să fi promovat în timpul cît ați ocupat funcția medie și un curs de specializare cu profil economic.

● **GHERTRUDE JUNCU, Oțelul roșu** — Față de faptul că ați fost transferată la Uzina „Oțelul roșu", în localitatea unde aveți domiciliul permanent, nu sînt aplicabile prevederile art. 16[2] din Codul Muncii. Plata indemnizației de transferare și acoperirea cheltuielilor de transport, se acordă exclusiv salariaților transferați în interesul serviciului în alte localități decît domiciliul lor.

● **ELENA MOCANU JERNOIU, București** — Dacă din carnetul de muncă rezultă că ați ocupat timp de aproape 7 ani funcția de dactilografă, fiind absolventă a școlii generale, puteți fi încadrată pe acest post pe baza unui referat al serviciului de personal din care să rezulte că aveți calificarea necesară. Acest referat trebuie să se întemeieze și pe rezultatul obținut la examenul ce va trebui să-l susțineți în fața comisiei tehnice de încadrare și promovare a personalului din unitate.

INTEGRAREA ECONOMISTULUI

STATUAREA UNOR RELAȚII PERMANENTE: STUDENT — ÎNTREPRINDERE

ABSOLVENTUL economist de azi, se prezintă în întreprindere cu un volum de cunoștințe utile, avînd formată o imagine de ansamblu asupra celor ce are de făcut. Cu toate acestea, integrarea sa în mecanismul vieții economice este destul de lentă. Consider că o serie de măsuri — necesare și posibile — pe linia îmbinării raționale a teoriei cu practica și a statuării unor relații întreprindere - student - facultate, legate printr-un sistem de interese convergente spre un scop final, pot conduce la îmbunătățiri substanțiale. După părerea noastră ele ar putea fi sintetizate astfel :

— efectuarea unei **prerepartizări și încheierea contractelor cu unitățile economice**, pentru efectuarea stagiului la sfîrșitul anului II — pe baza criteriilor actuale — permite cunoașterea din timp, de către student, a viitorului loc de muncă, efectuarea unor documentări și cercetări în scopul elaborării unor lucrări științifice și în final a lucrării de licență ;

— **stagiul de practică** de la sfîrșitul anului de studiu **trebuie efectuat la aceeași întreprindere**, aceasta depunînd tot interesul pentru însușirea de către student a unui volum cît mai mare de cunoștințe practice. Pe această bază, studentului să i se ofere posibilități concrete, în timpul vacanțelor, de a participa efectiv la efectuarea unor lucrări curente din cadrul unor compartimente funcționale ;

— **îmbinarea mai strînsă a teoriei cu practica** s-ar putea realiza prin efectuarea de lucrări în cadrul unor seminarii speciale, urmîndu-se filiera fluxului informațional existent în cadrul diferitelor compartimente ale întreprinderii care trebuie să contribuie la creșterea numărului, dar mai ales a calității lucrărilor în cadrul cercurilor științifice studențești ;

— **acordarea burselor de către întreprindere** și nu suportarea lor de către buget (începînd cu primul an după prerepartizări), pe baza rezultatelor obținute și în raport cu participarea la toate formele de învățămînt obligatoriu, ar putea să contribuie la statuarea unui sistem de interese comune, student - întreprindere. În acest sens **sarcini noi trebuie să revină serviciului personal-învățămînt** pe linia urmăririi calităților și a evoluției studenților, a modului în care sînt întrunite condițiile pentru acordarea burselor — precum și celorlalte compartimente funcționale — pentru acordarea unui sprijin efectiv în scopul însușirii tuturor cunoștințelor practice necesare unui economist.

Toate acestea pot conduce, după părerea noastră, la o mai bună formare și selecționare a cadrelor, la integrarea mai rapidă a absolvenților economiști în efortul general al tuturor oamenilor muncii pentru construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Victor STATE
economist stagiar — București
Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară — Sucursala județul Ilfov

ÎN DEZBATERE

Proiectul de lege cu privire la activitatea de comerţ interior

PRECIZAREA SFEREI ŞI CONŢINUTULUI UNOR NOŢIUNI

PERFECŢIONAREA formelor de organizare a comerţului interior impune stabilirea celor mai potrivite norme pe linia coordonării şi controlului şi, sub acest aspect, proiectul de lege se situează la un nivel calitativ ridicat faţă de celelalte reglementări de pînă acum. S-a menţionat în proiect principiul dublei subordonări prevăzut în mod expres de Constituţie. Proiectul prevede în acest sens că Ministerul Comerţului Interior şi comitetele executive ale consiliilor populare în unităţile administrativ-teritoriale în care funcţionează răspund de modul în care se desfăşoară comerţul; de îndrumarea şi controlul tuturor unităţilor comerciale. De asemenea, s-a înscris dispoziţia potrivit căreia, în vederea luării unor măsuri unitare pe întreg teritoriul ţării, Ministerul Comerţului Interior emite norme obligatorii privind activitatea comercială pentru toate organizaţiile şi unităţile comerciale socialiste.

Proiectul de lege se situează la un nivel calitativ ridicat şi va asigura realizarea funcţiilor economice şi sociale ale comerţului în ţara noastră. Îmi îngădui unele observaţii şi propuneri de natură, cred eu, să imprime proiectului de lege o mai mare claritate şi precizie.

În textul proiectului se foloseşte atît noţiunea de organizaţie comercială cît şi aceea de unitate comercială, pentru a desemna acelaşi gen de unităţi : unităţi socialiste de stat. Pe de altă parte, Legea nr. 11 din 21 octombrie 1971 cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat, foloseşte expresia unică de „unitate socialistă de stat", părăsind vechea expresie de „organizaţie socialistă de stat". Ca atare, cred util a se revedea aceste noţiuni şi a se coordona proiectul cu Legea nr. 11/1971 în scopul folosirii unei terminologii unitare, cu atît mai mult cu cît şi proiectul foloseşte expresia de unitate comercială de stat, dar se pare că în alt sens.

Prin art. 26 din proiect se reglementează efectuarea de acte de comerţ de către persoane fizice. Apreciez util ca proiectul să precizeze că persoanele fizice care vor să efectueze acte de comerţ trebuie să îndeplinească şi alte condiţii, în afară de aceea de a avea autorizaţie. Aşa, de exemplu, persoana fizică trebuie să aibă capacitate juridică, o persoană care nu este capabilă neputînd efectua acte de comerţ. Tot astfel, consider că persoana fizică trebuie să fie majoră şi să nu fi suferit condamnări pentru fapte infamante, cum ar fi acelea prevăzute de Legea nr. 22/1969 privind gestionarii.

De asemenea, n-ar fi poate lipsit de interes să se prevadă tot în ceea ce priveşte efectuarea de acte de comerţ de către persoane fizice, că autorizarea de a continua activitatea de comerţ poate fi revocată de către organul care a emis-o, în cazul cînd persoana fizică nu mai îndeplineşte condiţiile prevăzute de lege.

În sfîrşit, o ultimă propunere de natură, să dea o mai mare claritate atribuţiilor ce revin diferitelor organe de îndrumare şi control, constă în aceea de a se efectua o şi mai precisă coordonare a atribuţiilor din Cap. III. Astfel reţin unele formulări de texte care ar putea crea unele dificultăţi de interpretare şi aplicare, cum ar fi aceea de la art. 31 lit. h „îndrumă şi controlează organizaţiile comerciale cu ridicata şi cele cu amănuntul din subordinea sa (Ministerul Comerţului Interior), cu cea de la art. 42 lit. a „coordonează şi controlează activitatea de comerţ interior desfăşurată de organizaţiile comerciale cu amănuntul ale tuturor sistemelor comerciale" (organul local al administraţiei de stat).

Un merit al proiectului de lege este acela că reglementează în mod expres garanţia, pe o anumită perioadă de timp, pentru buna funcţionare a obiectelor de folosinţă îndelungată. Textul art. 60 prevede că în perioada de garanţie repararea, întreţinerea, reviziile precum şi înlocuirea pieselor necorespunzătoare se asigură în mod gratuit. Cred că s-ar impune o completare, potrivit căreia unitatea comercială care a vîndut un bun de folosinţă îndelungată ce s-a dovedit în perioada de garanţie că nu este corespunzător, să fie obligată să înlocuiască bunul cu altul corespunzător. Repararea chiar gratuită, a unui astfel de bun în perioada de garanţie, nu este de natură să satisfacă pretenţia justificată a cumpărătorului că a cumpărat un bun nou, iar nu reparat şi nici să stimuleze unitatea comercială şi unitatea producătoare, cu privire la punerea în circulaţie a unor bunuri care să nu aibă nevoie de reparaţii, cel puţin în periodada de garanţie.

Gheorghe ŢIGAERU
jurist

GARANTUL DE DREPT AL INTERESELOR CONSUMATORILOR

STUDIEREA CERERII POPULAŢIEI — UN BAROMETRU

PENTRU DESFĂŞURAREA unei activităţi comerciale moderne şi eficiente, în măsură să satisfacă nivelul actual al exigenţelor cumpărătorilor şi să influenţeze activ producţia în sensul adaptării operative a acesteia la nevoile de consum ale populaţiei, este imperios necesar să se folosească pe scară din ce în ce mai largă metodele ştiinţifice de investigare a cererii de mărfuri. Numai pe această bază, comerţul îşi poate îndeplini în bune condiţii noile sarcini însemnate ce îi revin pe linia asigurării aprovizionării populaţiei cu sortimente de mărfuri cît mai variate, avîndu-se în vedere sezonalitatea şi specificul consumului în raport cu puterea de cumpărare a oamenilor muncii.

Deşi formulată la modul general, deosebit de însemnată şi semnificativă este precizarea pe care o face proiectul de lege, aflat în dezbatere, în legătură cu sarcinile ce revin unităţilor socialiste producătoare de bunuri de consum — care sînt obligate să ţină seama permanent de cerinţele consumatorilor, să sporească şi să diversifice producţia, să îmbunătăţească calitatea mărfurilor.

Pentru asigurarea unei temeinice cunoaşteri a nevoilor de consum ale populaţiei, între organizaţiile comerciale şi unităţile producătoare trebuie să se statornicească un cadru de relaţii corespunzătoare de colaborare. Conjugarea eforturilor de cercetare are ca scop fundamentarea măsurilor de adaptare operativă a producţiei la cererea de mărfuri a populaţiei şi orientarea preferinţelor consumatorilor către produsele fabricate de industria noastră socialistă.

În ceea ce priveşte comerţul, noua lege prevede sarcini precise de studiere a cererii la toate nivelele şi în toate momentele, pe considerentul că punctul de pornire al activităţii comerciale trebuie să-l constituie cercetarea sistematică, multilaterală şi adîncită a preferinţelor şi nevoilor de consum ale populaţiei.

În acest sens proiectul de lege subliniază că prima atribuţie principală ce revine Ministerului Comerţului Interior este să organizeze şi să ia măsuri pentru studierea şi cunoaşterea cererii de mărfuri a populaţiei în ansamblu şi pe structuri pe diferite categorii de venituri ale populaţiei şi pe specific local. Trebuie precizat că această atribuţie se regăseşte şi în rîndul sarcinilor ce revin organelor locale ale administraţiei de stat, organizaţiilor şi întreprinderilor de stat şi cooperatiste. Rezultă deci că problema studierii cererii de mărfuri a populaţiei se află în centrul preocupărilor organelor şi organizaţiilor comerciale, care asigură, în cea mai mare parte, aprovizionarea consumatorilor.

Avînd în vedere locul şi importanţa pe care o prezintă uniunile centrale şi locale ale cooperaţiei, în acţiunea de aprovizionare corespunzătoare a populaţiei, consider că şi acestora le revine ca sarcină importantă studierea cererii de mărfuri.

Un alt aspect care se remarcă în mod special îl constituie activitatea comercială pe care o desfăşoară centralele şi întreprinderile de stat, industriale sau agricole, prin intermediul reţelei proprii de magazine de vînzare cu amănuntul. Potrivit Statutului de funcţionare a Centralelor industriale, care reglementează problemele privind organizarea şi funcţionarea magazinelor producătorilor, menirea lor principală este de a studia gusturile şi preferinţele consumatorilor pentru produsele pe care le fabrică şi pe care urmează să le introducă în producţia de masă. Cu alte cuvinte, în primul rînd aceste magazine trebuie să îndeplinească un rol de barometru al pieţei, de antenă care să furnizeze producătorului informaţiile necesare fundamentării deciziilor ce trebuie luate în procesul de producţie, pentru a crea mărfuri care satisfac în cel mai înalt grad cerinţele şi necesităţile cumpărătorilor.

Proiectul de lege cu privire la activitatea de comerţ interior nu stabileşte însă sarcini producătorilor care au magazine proprii, pe linia studierii cererii populaţiei. Cel mult această atribuţie ar rezulta din dispoziţiile generale care privesc activitatea de comerţ interior. Or, însemnătatea acestor magazine proprii de desfacere obligă la nominalizarea şi precizarea expresă a sarcinilor ce le revin în problema cercetării ştiinţifice a cererii populaţiei. În cadrul acestor magazine trebuie să se organizeze un complex de sisteme ştiinţifice de urmărire şi cercetare a cererii populaţiei, pentru mărfurile proprii. Aşa, de exemplu, prin intermediul acestor magazine este necesar să se efectueze studii care să vizeze îmbunătăţirea calitativă şi sortimentală a mărfurilor aflate în producţie, lansarea de produse noi, mijloacele de promovare a vînzărilor, organizarea interioară a magazinului, sistemele de evidenţă etc.

Un aspect care se cere a fi subliniat îl constituie faptul că proiectul de lege este, înainte de toate şi garantul legitim al intereselor consumatorilor. Este suficient să amintim doar că se stipulează obligaţia în egală măsură atît pentru producători cît şi pentru comerţ de a pune la dispoziţia cumpărătorilor numai mărfuri a căror calitate este minuţios verificată în prealabil.

Pornind de la importanţa pe care o acordă proiectul studierii cererii de mărfuri a populaţiei, se impune ca resorturile corespunzătoare să ia din timp măsurile organizatorice necesare, să creeze un cadru optim pentru desfăşurarea acestei activităţi în bune condiţii.

Gh. NISTORESCU
doctorand,
şef de sector la I.C.C.

IPOSTAZE

Între lungimile fixe şi multiple şi economia de metal

LIVRAREA de către uzinele siderurgice a unor laminate la lungimi fixe şi multiple diferitelor ramuri industriale şi, îndeosebi, uzinelor constructoare de maşini, constituie — şi practica a demonstrat-o nu o dată — o resursă potenţială de scădere a consumurilor specifice, şi, deci, de economisire a metalului. **Un calcul estimativ pentru 1972 arată că pe această cale s-ar putea economisi, la nivelul economiei naţionale, circa 100 000 tone metal.**

În ultimii ani, unităţile siderurgice au statisfăcut mai bine cererile beneficiarilor din acest punct de vedere, în multe domenii statornicindu-se regula de a livra numai asemenea produse. Astfel, şinele de cale ferată pentru C.F.R. sînt livrate la lungimi fixe ; laminatele pentru osii de vagoane unităţilor Grupului de uzine de vagoane din Arad, sînt, de asemenea, furnizate la lungimile cerute etc. Alte uzine constructoare de maşini — şi nu puţine la număr — care şi-au făcut studii temeinice de eficienţă privind utilizarea unor laminate la lungimi fixe şi multiple, comandă şi primesc asemenea materiale.

Totuşi, la Conferinţa pe ţară a cadrelor de conducere din industrie şi construcţii, problema livrării laminatelor la lungimi fixe şi multiple a făcut obiectul unor largi dezbateri. Şi pe drept cuvînt. O serie de întreprinderi constructoare de maşini, (Centrala de maşini unelte, Centrala de maşini agricole ş.a.), multe unităţi din industria chimică, unele Trusturi de construcţii etc., continuă să înregistreze pierderi de metal, datorită livrării acestora la lungimi de fabricaţie şi, în plus, consumă manoperă suplimentară pentru a aduce lungimile laminatelor la necesităţile impuse de procesul de fabricaţie. Problema, e drept, nu e de loc simplă ci, dimpotrivă, are multe implicaţii economice.

Pentru a livra laminatele la lungimi fixe sau multiple, întreprinderile siderurgice au o serie de inconveniente : a) randament mai scăzut la liniile de laminare, a căror ritm este condiţionat de tăierea capetelor ; b) creşterea consumului specific de metal pe tona de produs, în funcţie de profilul respectiv, dimensiunea şi lungimea comandată ; c) o parte din capetele rezultate la laminare pot fi revîndute, dar la un preţ care nu acoperă nici pe departe valoarea lor reală. Cea mai mare cantitate a acestor capete (în speţă zeci de mii tone anual), iau din nou drumul cuptoarelor Martin, recuperîndu-se astfel numai valoarea fierului vechi.

Ţinîndu-se seama de toate aceste inconveniente, s-a ajuns la concluzia — încă de acum cîţiva ani — **ca preţul de vînzare a laminatelor la lungimi fixe şi multiple să fie majorat,** *în funcţie de natura comenzilor, a metalului ce urmează a fi livrat. În aceste condiţii, numeroase întreprinderi beneficiare, îndeosebi constructoare de maşini,* **manifestă oarecari reţineri în a comanda asemenea materiale,** *pe motiv — în aparenţă justificat — de a nu-şi încărca costurile de producţie. În realitate însă, lucrurile nu stau de loc aşa. Primind laminatele la lungimi de fabricaţie, uzinele respective uită că, în realitate, au pierderi mai mari prin capetele şi deşeurile care rezultă la debitare — metal care nu-şi găseşte întotdeauna utilizare în procesul de producţie, ci îngroaşe îndeobşte stivele de deşeuri, multe din acestea luînd pînă la urmă tot drumul cuptoarelor Martin.*

Problema ar putea fi mai bine clarificată dacă fiecare uzină beneficiară ar face, în prealabil, un calcul temeinic privind pierderile ce le înregistrează prin comandarea de laminate la lungimi de fabricaţie, în comparaţie cu preţul majorat al acestora, însă la lungimi fixe şi multiple.

J. I

MARKETING

DE CE ȘI CUM TREBUIE UTILIZAT LEASING-UL?

PORNIND DE LA solicitările formulate de un număr mare de cititori, în special din centrale și intreprinderi cu atribuții de comerț exterior, ne-am propus să începem cu acest număr o prezentare sistematică a unor metode și tehnici de marketing ce pot fi utilizate cu succes în operațiunile de comerț exterior de către unitățile noastre economice.

Pentru a asigura o judicioasă selecție și a diminua cît mai mult posibil efortul de adaptare vom apela îndeosebi la autori ce desfășoară efectiv muncă de comerț exterior, confruntați zilnic cu problemele practice ale tratativelor comerciale.

În numărul de față ne-am oprit asupra leasing-ului, metodă de promovare a unor produse cheie în structura comerțului modern — mașinile și utilajele — analizînd oportunitatea încheierii de operațiuni de leasing de către întreprinderile noastre exportatoare de astfel de produse.

● Avantaje reciproce

CA METODĂ de marketing, leasing-ul se integrează în politica de creare a unei clientele permanente, deoarece contractul de leasing, conduce la relații de afaceri de lungă durată.

Asigurînd, alături de un service prompt și o asistență tehnică adecvată și rezolvarea unor probleme de finanțare a clienților, leasing-ul se dovedește a constitui un mijloc deosebit de eficace în promovarea exportului de mașini, utilaje și instalații pe piața internațională [1]).

Fără îndoială că strategia economică a fiecărei întreprinderi producătoare, exportatoare de mașini și utilaje trebuie să aibă ca obiective atît încheierea de operațiuni clasice de export, care asigură încasarea contravalorii bunurilor în momentul expedierii lor, cît și încheierea de operațiuni leasing. Pentru achiziționarea unei mașini, clientul are libertatea să aleagă însă între încheierea unui contract de vînzare-cumpărare sau a unui contract de închiriere (leasing). Ca exportatori, scopul tratativelor vor fi în primul rînd încheierea unui contract de vînzare-cumpărare. Dacă însă datorită greutăților financiare ale partenerului discuțiile amenință să „înghețe", o ofertă de leasing poate înviora negocierile. În acest fel pe lîngă faptul că se rezolvă prin „reconciliere" problemele financiare ale partenerului, se asigură și un client pentru o perioadă îndelungată.

Leasing-ul presupune un efort financiar din partea celui care închiriază, efort care este răsplătit în cazul financial-leasing-ului (vezi „Formele leasing-ului") **prin obținerea de cîștiguri suplimentare, peste prețul net de export al obiectului închiriat.**

Plecînd de la tabelele care cuprind ratele uzuale de închiriere ale societăților de leasing se poate vedea că acest cîștig suplimentar variază în funcție de valoarea obiectului închiriat și de numărul de ani al perioadei de închiriere de bază, după cum urmează: [2]) între 25,6%—39% din prețul net de vînzare (de export), cînd perioada de închiriere de bază este de trei ani; între 42,4%—48,4% din prețul net de vînzare (de export) cînd perioada de închiriere de bază este de cinci ani.

Sau concret, să urmărim efectele practice ce ar rezulta din utilizarea leasing-ului în desfacerea strungurilor universale tip SNA 500/1500 P fabricate la Uzina de Strunguri Arad - România.

Avînd în vedere prețul de catalog al firmei Inter — Sofex — Zurich - Elveția pentru acest produs încheierea unui contract de leasing ar conduce la rezultatele prezentate în tabelul alăturat.

Din tabel rezultă, că la o perioadă de contract de 2 ani se obține un cîștig suplimentar de 3 612,64 FS (franci elvețieni); la 3 ani de 5 413,60 FS; la 5 ani de 8 308 FS. Dacă la aceasta mai adăugăm faptul că după 5 ani strungul nu este uzat complet fizic și că el poate fi vîndut sau reînchiriat, rezultă odată în în plus, oportunitatea încheierii de operațiuni leasing.

● Conceperea programului

PENTRU asigurarea unei eficiențe ridicate acestei operațiuni este necesară integrarea leasing-ului în planul de marketing al întreprinderii. Aceasta presupune elaborarea unui program de leasing individual, pe produs, în special la acele întreprinderi care au în nomenclator mașini în execuție standard, de serie mare [3]). Programul trebuie în așa fel conceput încît să devină o parte integrantă a planului general de marketing al întreprinderii și să poată fi ușor realizat de către personalul întreprinderii respective.

Preț catalog	Taxa de încheiere contract		Chiria + taxa 24 luni		Chiria + taxa 36 luni		Chiria + taxa 48 luni		Chiria + taxa 60 luni	
	efectiv	%	efectiv	%	efectiv	%	efectiv	%	efectiv	%
SNA 500/1500 P 26 800 FS	1340	5	30412,6	113,4	32 213,60	120,2	33 500	125	35 108	131

Un riguros program de leasing trebuie să plece de la o serie de date, informații și cunoștințe detaliate din domeniile: **producție** (informații asupra claselor de prețuri, caracteristicile tehnice, cerințele de întreținere, fiabilității produsului, situației concurenței etc.); **clienți** (informații asupra poziției geografice, stadiului dezvoltării economice, structurii economiei și alte caracteristici); **organizarea marketingului** (amănunte asupra tehnicii de derulare a exportului).

Pe baza acestor date se elaborează o serie de variante care pe lîngă relația: producător-plată-produs cuprinde și situația producătorului în raport cu concurența.

Proiectarea de programe leasing individualizate pe produs are o valoare pur academică, dacă nu este creat în același timp un sistem de comunicații, care să-l lămurească pe exportator (vînzător) asupra absorbției pieței și avantajelor acestui program de leasing. Cu alte cuvinte programele de leasing își dovedesc valoarea numai în măsura în care știm să le facem cunoscute, înțelese, celor ce urmează a le pune în aplicare.

În plus, pentru a putea încheia cu succes operațiuni de leasing nu trebuie uitat faptul că întreprinderile producătoare-exportatoare, au nevoie, pe lîngă studiul oportunității și eficienței acestei operații — necesar pentru luarea deciziei de a folosi leasing-ul — și de un bagaj de argumente cu care să-l convingă pe partener asupra avantajelor ei, parte integrantă a programului de leasing.

În general **clientul poate fi convins de avantajele leasing-ului cu următoarele argumente**: își eliberează capital pentru investiții mai rentabile; își păstrează rezervele de lichiditate; are o viziune clară a evoluției cheltuielilor pe durata închirierii (ratele rămîn neschimbate); prin rezerva de capital eliberată poate să desfășoare o politică flexibilă de investiții; își raționalizează activitatea, deoarece își poate organiza producția de la început, cu utilaje moderne; nu este supus riscurilor unei investiții nesigure, sau unei uzuri morale rapide a utilajului; se poate acomoda repede cerințelor pieței, din punct de vedere al dotării tehnice. Își asigură participarea la dezvoltarea tehnică viitoare.

● Necesitatea unei reglementări adecvate

În legea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică, la articolul 22 lit. d., se arată că în atribuțiile unităților economice cu activitate de comerț exterior, intră valorificarea superioară a mărfurilor pe piețele externe și creșterea eficienței exportului, asigurînd competitivitatea mărfurilor, calitatea, condițiile de prezentare, de ambalaj și de livrare, sau a altor condiții care pot influența nivelul prețurilor externe. După opinia noastră, încheierea de operațiuni leasing s-ar încadra în aceste direcții, ea asigurînd atît creșterea eficienței exporturilor, fiind o cale de influențare favorabilă a nivelului prețurilor externe, cît și competitivitatea produselor industriei construcțiilor de mașini.

Considerăm că leasing-ul, acest credit închiriere, poate fi asimilat cu vînzarea pe credit comercial cu precizarea că leasing-ul prezintă garanții în plus față de vînzarea pe credit practicată în prezent.

Creditarea activității de leasing se înscrie de asemenea sub incidența principiului de bază al creditului, care constă în garantarea lui cu valori materiale, (marfa rămîne în proprietatea celui care o închiriază) sau cu venituri prevăzute a se realiza în perioadele viitoare (chiria) și rambursarea la termen.

Aceste argumente ne determină să propunem studierea posibilităților în direcția creării unui cadru propice practicării operațiunilor de leasing, pentru ca ele să devină în mod practic o cale de promovare a exportului de mașini unelte, mijloace de transport rutier (autoturisme oraș, autoturisme teren, autocamioane, tractoare etc.) mijloace de transport pe calea ferată (locomotive, vagoane, cisterne pentru gaze lichefiate), mașini și utilaje pentru construcții (macarale, buldozere, etc.), mașini agricole și altor produse ale industriei construcțiilor de mașini în prezentul cincinal.

Mihai BAICUȘI
directorul general al I.C.E. Mașinexport
Mircea CORAȘ
doctorand
Academia de Studii Economice

1. Valoarea operațiunilor de leasing încheiate în S.U.A. pînă la finele anului 1970 (cu excepția automatelor și calculatoarelor electronice) a depășit suma de 2 miliarde de dolari.
2. H. U. Schulze, Sozialistasche Aussenwirtchaft nr. 1/1970, pag. 41.
3. Firmele americane constructoare de mașini unelte realizează circa 1% din cifra totală de afaceri, prin leasing.

CE ESTE?

ÎN COMERȚUL țărilor dezvoltare din punct de vedere industrial, leasing-ul *) este folosit pe scară tot mai largă ca metodă de promovare a vînzărilor de mașini, utilaje și aparatură.

Desfășurat în cadrul activității generale de marketing, leasing-ul este o metodă specială de desfacere care constă în închirierea temporară de mașini și utilaje, ca și a unor bunuri de consum de folosință îndelungată.

Contra unei taxe inițiale (de încheiere a contractului) cel ce ia cu chirie, preia utilajul, se bucură efectiv de serviciile acestuia (în schimbul unei chirii pe care o varsă periodic), îi verifică calitățile și se hotărăște astfel să cumpere sau nu respectiva categorie de produse, evident în cantitățile ce-i sînt necesare.

Cel ce dă cu chirie, recuperîndu-și, total sau parțial, valoarea utilajului prin intermediul taxei de închiriere, își face cunoscut produsul, urmărind să-l cîștige pe cel ce ia cu chirie ca client permanent al produselor sale.

Leasing-ul este totodată și o formă specială de credit. Specifitatea lui constă în aceea că cel ce acordă creditul rămîne proprietar al mărfii transferînd asupra beneficiarului dreptul de posesiune și exploatare.

Una din caracteristicile principale ale unui contract de leasing constă în convenția stabilită între cel care dă cu chirie și cel care ia cu chirie, ca în perioada de închiriere de bază, stabilită de comun acord — perioadă care poate să varieze de la cîteva luni pînă la mai mulți ani — contractul să nu poată fi reziliat de niciuna din părți.

În noțiunea de leasing sînt incluse cele mai diferite variante ale „închirierii" și „arendării" bunurilor de investiții mobile sau imobile, din sfera productivă, dar și a bunurilor de folosință îndelungată **.

*) leasing (lb. engleză) = închiriere, arendare.
**) Pentru regimul juridic al contractului de leasing a se vedea și volumul „Curier economic legislativ-export" pag. 383—390, redacția „Viața economică" — Supliment — 1971.

FORME DE LEASING

ÎN FUNCȚIE de părțile contractante deosebim două tipuri de contracte de leasing și anume:

- **contracte încheiate direct între producător (furnizor) și beneficiar;**
- **contracte încheiate prin societăți specializate.**

Contractul încheiat direct între producător și beneficiar reflectă tendința producătorului de a stabili relații mai strînse cu clienții săi, de a folosi contractul de leasing ca mijloc de promovare a vînzărilor și ca armă în lupta cu concurenții, devenind mai competitiv și în același timp mai eficient.

Finanțarea este făcută în acest caz nemijlocit de către furnizor, care are posibilitatea însă să interpună reprezentanți sau societăți afiliate.

Apariția și formarea societăților specializate în practicarea leasing-ului este rezultatul adîncirii diviziunii muncii și specializării. Aceste societăți preiau de la producător funcțiile de creditare și de prestare de servicii (ex. încheierea contractului, controlul plății ratelor și refinanțarea), ele asumîndu-și totodată riscurile ce decurg din aceste operațiuni.

ÎN FUNCȚIE de rata din prețul net care revine producătorului sau societății specializate în perioada de închiriere de bază (în care contractul nu poate fi reziliat) se disting două feluri de operațiuni de leasing;

- **financial leasing,** în cadrul căruia cel care închiriaza realizeaza în perioada de închiriere de bază întregul preț de vînzare al obiectului contractului, inclusiv costurile auxiliare și cîștigul.

Acest fel de leasing este încheiat în special de societăți de leasing deoarece corespunde cel mai bine funcției de creditare a acestora.

- **operating leasing** — în perioada de închiriere de bază se realizează doar o parte din prețul net de vînzare al obiectului contractului. Ambele părți își rezervă dreptul ca, după scurgerea perioadei de închiriere de bază, să rezilieze contractul de leasing sau să prelungească durata închirierii, fapt ce are loc de cele mai multe ori în mod tacit.

Deoarece în cazul operating leasing-ului cel care închiriază este expus în mai mare măsură riscului nerealizării prețului de vînzare al produsului, ratele sînt în acest caz mai mari decît la financial-leasing.

ÎN FUNCȚIE de **elementele care stau la baza calculării ratelor** în operațiunea de leasing întîlnim următoarele delimitări:

- **full-service leasing, (leasing brut),** cînd în rate sînt cuprinse pe lîngă prețul de vînzare net și cheltuielile pentru: întreținere, service și reparații.

Tipic pentru leasing-ul efectuat direct de producător (furnizor) este încheierea de contracte operating leasing sub forma leasing brut. Prin această formă furnizorul tinde să realizeze o legătură și o cooperare mai strînsă cu cel care închiriază (clientul), urmărind, prin asigurarea unui service prompt și reparații imediate, obținerea deciziei partenerului de a prelungi durata contractului.

- **leasing net în care calculul ratelor are la bază doar prețul net de vînzare al obiectului. Această** operațiune este practicată în special de societățile specializate de leasing.

Opțiunea pentru una sau alta din formele de leasing arătate depinde de: limitele pieței; obiectivele politicii de export a întreprinderii; posibilitățile de finanțare ale furnizorului; stadiul organizării desfacerii și în special al organizării service-ului (furnizorului sau al societății specializate).

DISCUȚIILE în jurul „mesei rotunde" publicate în numărul trecut al revistei noastre (nr 12) pe tema „Contractele-mecanism complex, perfect sincronizat" au permis degajarea concluziei că dificultățile ce mai apar uneori în mecanismul contractului economic sînt determinate în principal de cauze SUBIECTIVE cum ar fi : lipsa efortului de cunoaștere reciprocă furnizor-beneficiar, nesoluționarea unor divergențe precontractuale, defecțiuni în fundamentarea balanțelor materiale, întîrzieri în definitivarea acestora, suprapuneri de atribuții, neutilizarea pîrghiilor puse la dispoziție de lege pentru respectarea obligațiilor contractate etc.

Dorind ca prin sinteza opiniilor și sugestiilor izvorîte din experiența specialiștilor din practică, să contribuim la aplicarea eficientă a legislației, la soluționarea problemelor legate de circuitul produselor în economia națională, publicăm în acest număr două intervenții, lăsînd deschisă în continuare discuția.

LEGEA ESTE CLARĂ — LA FEL TREBUIE SĂ FIE ȘI PROCEDURA APLICĂRII EI

PREVEDERILE PRECISE ale legii nu elimină — după opinia autorului — necesitatea elaborării unor proceduri adecvate care să asigure sincronizarea multitudinii acțiunilor și activităților presupuse și declanșate de operațiunea de încheiere a contractului. Autorul propune în acest sens o etapizare a procesului de încheiere a contractelor, cu stabilire de termene pentru fiecare etapă, amintind în acest sens de obligația elaborării contractelor tip ; de asemenea, el pledează pentru etapizare și termene în procesul de elaborare a balanțelor materiale. Precizări de termene se impun — după opinia autorului — și în legătură cu competența acordată Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe în stabilirea unor priorități la contractare și în fixarea termenelor de livrare.

ÎNCHEIEREA UNOR CONTRACTE FERME, realiste presupune o activitate permanentă de negocieri, de contacte directe între furnizori și beneficiari, perfectarea contractului reprezentînd numai partea finală a unui întreg și complex proces la baza căruia stau relațiile directe dintre părți.

După cum se cunoaște, de regulă, încheierea contractelor implică : emiterea comenzilor de către beneficiari, întocmirea proiectelor de contract de către furnizori și transmiterea lor beneficiarilor ; semnarea contractelor de către aceștia și restituirea lor furnizorilor.

Succesiunea acestor activități, prevederea unor termene pentru fiecare etapă, nu sînt încă clar și în suficientă măsură reglementate, necunoscîndu-se cînd se lansează comanda, care este termenul în care furnizorul este obligat să răspundă la comandă și în ce termen beneficiarul va trebui să restituie contractul semnat. Sînt necesare, de asemenea, precizări în legătură cu consecințele juridice ale nerespectării acestor termene, cu conținutul actelor.

După opinia noastră, rezolvarea acestor probleme, de un deosebit interes practic, ar putea fi facilitată de exercitarea efectivă a atribuției ce revine ministerelor, celorlalte organe centrale, comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, de a elabora contracte tip, atribuție prevăzută în articolul 25 al Legii nr. 71/1969.

Unele precizări de termene și atribuții se cer a fi făcute și cu privire la metodologia de elaborare a balanțelor materiale. Și aceasta reprezintă o activitate îndelungată, complexă, ce se cere minuțios pregătită și care trebuie să se realizeze printr-un continuu dialog între beneficiari și furnizori.

După părerea noastră, se impune **sistematizarea acestei activități prin defalcarea unor etape,** care ar putea fi : determinarea necesarului, elaborarea proiectelor de balanțe, aprobarea acestora. Toate etapele ar trebui supuse unor **termene precise,** întreaga acțiune urmînd să se încheie, credem, înaintea expirării semestrului I, în așa fel încît perfectarea contractelor economice să poată fi terminată în luna august, a anului premergător planului.

Legea nr. 14/1971 dă în competența Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, cu consultarea ministerelor, a celorlalte organe centrale și locale ale administrației de stat, **stabilirea,** desigur în anumite cazuri, a **unor priorități la contractare și în fixarea termenelor de livrare.** După opinia noastră acest atribut, cu efecte importante asupra încheierii și executării contractelor economice, **este necesar să fie exercitat înainte sau cel mai tîrziu odată cu balanțele materiale.** Aceasta pentru a nu se mai ajunge la situația stabilirii unor priorități după definitivarea balanțelor, cu efectul, inevitabil, al modificării contractelor.

Și sub aspectul rezolvării neînțelegerilor precontractuale trebuie menționată prevederea, pe care nu o regăsim în actele normative anterioare, potrivit căreia Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, i se atribuie competențe în soluționarea neînțelegerilor precontractuale, în cazurile în care ministerele și celelalte organe centrale sau locale ale administrației de stat, nu cad de acord cu privire la problemele legate de definitivarea programelor și desfășurătoarele de livrări. În legătură cu aceasta credem că numărul neînțelegerilor precontractuale care ajung la acest nivel ar fi mult diminuat prin punerea la punct de către compartimentul de specialitate al acestui organ central a **unei metodologii** care să suplinească formularea laconică din lege și **care să instituie termene precise pentru soluționarea neînțelegerilor** cu consecințele nerespectării lor.

Deși Legea nr. 14/1971 întregește reglementarea soluționării neînțelegerilor precontractuale stabilită în Legea contractelor economice, totuși problema unei proceduri clare, precise, după care vor trebui să fie rezolvate aceste neînțelegeri, rămîn încă fără soluție.

Radu GĂRDĂREANU
consilier juridic principal
Centrala de Transport Auto-București

TRATATIVE BAZATE PE ARGUMENTE ECONOMICE

AUTORUL este de părere că **neînțelegerile** *dintre furnizori și beneficiari în faza* **precontractuală** *izvorîte din faptul că cererile beneficiarilor sînt mai mari decît capacitățile de producție ale furnizorului* **nu sînt de netrecut.** *Atunci cînd interesele economiei naționale o cer, capacitatea poate și trebuie sporită și aceasta cît mai operativ. Luarea unei astfel de decizii este însă îngreunată în prezent — după părerea autorului — de unele deficiențe în metodologia de fixare a indicatorilor de plan și de repartizare a beneficiului. În consecință, autorul* **propune o modalitate concretă de repartizare a avantajelor economice** *ce rezultă din adoptarea de către conducerea unității furnizoare a unei decizii de mărire a capacității de producție pentru a satisface cererile efective ale beneficiarilor.*

UNA DIN PREVEDERILE LEGII contractelor stabilește obligația întreprinderilor furnizoare de a accepta cererile justificate ale tuturor beneficiarilor pînă la nivelul capacităților sale de producție. Practica relevă însă multe situații în care cererile beneficiarilor (de materii prime și materiale, semifabricate, ansamble și subansamble), depășesc capacitățile de producție ale furnizorilor. Ca un exemplu am putea da întreprinderea „23 August" Satu-Mare, care produce mașini de gătit, un produs mult solicitat atît pe piața internă, cît și pe cea externă. Pentru a-și putea folosi în întregime propria capacitate de producție, întreprinderea sătmăreană are nevoie de o cantitate bine determinată de robinete furnizate de o întreprindere din Brașov care, din lipsă de capacitate, îi poate satisface cererea numai în proporție de 80%.

Ce trebuie întreprins într-o astfel de situație, care sînt problemele ce se ridică și cum pot fi ele soluționate ?

Evident, pentru ieșirea din impas nu există decît o singură soluție : **mărirea capacității de producție a furnizorului** prin sporirea indicelui de utilizare a capacității existente sau crearea unor noi capacități (dacă există încă posibilități în acest sens). Adoptarea unei astfel de soluții se lovește însă de greutăți generate, după opinia noastră, de unele defecțiuni existente în metodologia actuală de planificare a activității unităților economice.

Pentru a fi mai explicit, să analizăm unele fenomene care s-ar produce în cazul în care întreprinderea brașoveană ar accepta comanda de 20% de robinete peste capacitățile sale de producție. În primul rînd, conducerea întreprinderii ar fi obligată să caute surse de materii prime, apoi să găsească o modalitate de a spori capacitățile de producție, **să contracteze credite,** să asigure cadre calificate, și să rezolve o seamă de alte probleme. Toate aceste sarcini, prezentate foarte schematic, ar fi necesar să se soluționeze paralel cu realizarea sarcinilor de plan, solicitînd eforturi susținute din partea întregului colectiv al întreprinderii.

În plus, măsurile luate ar afecta, cel puțin în prima perioadă, o seamă de indicatori de plan cum ar fi : productivitatea muncii, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă, prețul de cost etc.

Greul realizării sarcinilor ar fi suportat deci de furnizor, dar de avantajele materiale și morale s-ar bucura beneficiarul. El ar putea realiza și depăși planul la export și de livrări interne, ceea ce se materializează în beneficii peste plan, realizarea și depășirea producției marfă vîndută și încasată și ceilalți indicatori de plan, deci, prime de export și gratificații sporite și stimularea morală a întregului colectiv. Pentru economia națională ar aduce un plus de valută, completarea unui gol pe piața internă, mai buna aprovizionare a populației, realizarea unei rotații mai rapide a unității monetare.

Adoptarea unei decizii de mărire a capacității de către unitatea furnizoare — deși evident necesară, în interesul economiei naționale — nu este în toate cazurile suficient de stimulativă, întreprinderea suportînd eforturi materiale și umane, precum și riscurile care rezultă dintr-un asemenea angajament. Trebuie să fim realiști și să recunoaștem că în luarea deciziei conducerea întreprinderii furnizoare nu poate să nu țină seama de faptul că indicatorii săi de plan, în cazul acceptării comenzii (cele efective), ar putea să fie afectați negativ într-o anumită măsură și în consecință efortul colectivului nu ar fi recompensat. După opinia noastră, depășirea unor astfel de situații presupune unele îmbunătățiri în metodologia de fixare a indicatorilor de plan, introducerea unor reglementări care să determine interesul material al ambelor părți în luarea deciziei de dezvoltare a capacităților. În locul unor discuții bazate pe bunăvoința furnizorului sau pe relații personale să se ducă tratative prin care să se analizeze concret laturile dezvoltării de capacitate, posibilitatea utilizării ei pe termen lung, implicațiile asupra indicatorilor economico-financiari atît ai furnizorului, cît și ai beneficiarului și să se stabilească modul de colaborare în realizarea obiectivelor. De exemplu, dacă beneficiarul, prin primirea unor piese, subansamble etc. suplimentare, printr-o mai bună cooperare poate să-și utilizeze mai bine capacitățile existente, să-și sporească exportul sau livrările către piața internă și astfel, implicit și rezultatele economico-financiare, pe acest temei ar putea oferi o **bonificație** furnizorului, realizînd un transfer din venitul net astfel obținut pentru ca furnizorul să-și amelioreze și el indicatorii economico-financiari, să se simtă stimulat în dezvoltarea capacității sale de producție. Beneficiul suplimentar realizat în acest mod de furnizor (care însumat cu rezultatele din celelalte activități, trebuie să asigure depășirea corespunzătoare a planului de beneficiu) ar putea fi supus parțial unei repartiții speciale, pentru plata dobînzii pentru credite și pentru premierea persoanelor care au contribuit direct la rezolvarea problemei, paralel cu stimularea morală.

Adoptarea unor astfel de măsuri ar stimula în mai mare măsură dezvoltarea economică bazată pe cerințe obiective, efective, ca și atragerea în circuitul economic a resurselor materiale și umane, mai buna utilizare a capacităților existente, îmbunătățirea cooperării între întreprinderi, ar putea conferi unităților economice un plus de mobilitate necesară adaptării producției, mai rapid, la cerințele pieței și a consumatorilor, evitîndu-se rigiditatea ce se mai manifestă uneori în acest domeniu.

Ștefan GABOR
consultant,
Centrul de perfecționare a cadrelor, Filiala Cluj

ACORDURI, TRATATIVE, CONTACTE

4—14/III. ● La Pekin s-a desfășurat sesiunea a XIV-a a comisiei de colaborare tehnico-științifică dintre R.S. România și R.P. Chineză. Conform protocolului încheiat, cele două părți vor desfășura acțiuni concrete pentru cunoașterea reciprocă a realizărilor tehnico-științifice în domeniul metalurgiei, construcțiilor de mașini, chimiei și petrolului, al construcțiilor și materialelor de construcție, industriei ușoare și alimentare, al agriculturii.

15/III. ● Au fost semnate la Alger acordul referitor la crearea Comisiei mixte româno-algeriene de cooperare economică, științifică și tehnică, protocolul privind prima sesiune a acestei comisii (care a stabilit măsuri concrete pentru extinderea atît a schimburilor, cît și a cooperării economice și tehnice în domeniul petrolier, minier, al construcțiilor de mașini etc.), precum și un acord privitor la transporturile aeriene civile româno-algeriene. În cadrul cooperării economice s-a convenit ca partea română să acorde un credit de 100 milioane de dolari, sub formă de livrări de instalații și utilaje, destinate construirii unor obiective economice în Algeria.

13—17/III. ● O delegație guvernamentală economică română, condusă de tovarășul Gheorghe Rădulescu, membru al Comitetului Executiv al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al României, s-a aflat într-o vizită oficială în R.D. Vietnam. La încheierea convorbirilor au fost semnate — la Hanoi — acordurile cu privire la ajutorul economic și militar acordat de țara noastră Republicii Democrate Vietnam, la schimburile de mărfuri și plățile reciproce pe 1972, precum și la crearea unui Comitet de cooperare economică, științifică și tehnică între cele două țări.

18/III. ● La Bangui a fost semnat un protocol, privind colaborarea economică dintre România și Republica Africa Centrală în domeniul geologiei, al industriei (minieră, metalurgică), agriculturii, transporturilor și comerțului, pe principiul avantajului reciproc.

TERAPEUTICA MODERNĂ A TEHNICII DE PRODUCȚIE

ÎNTREȚINEREA ȘI REPARAREA UTILAJELOR

IN CADRUL ECONOMIEI MODERNE, unde tehnica de producție este din ce în ce mai complexă dar și mai scumpă, este firesc ca întreținerea acestei tehnici să ocupe un loc particular, din ce în ce mai însemnat, în preocupările conducerilor unităților economice.

O bună gestiune economică nu poate să nu acorde importanta cuvenită unuia din factorii de producție nu numai foarte costisitori, ci și extrem de dinamici, suportînd sub presiunea progresului tehnic și științific, pe lîngă uzura fizică, o uzură morală rapidă. De aici, necesitatea amortizării accelerate a fondurilor fixe, proces care presupune utilizarea cu maximum de randament a mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Acest fapt, pe lîngă multiple consecințe pozitive asupra eficienței activității, — a creșterii producției și productivității muncii, a scăderii costurilor pe unitate de produs, — poate avea și unele consecințe negative prin creșterea uzurii fizice a utilajelor, dacă procesul nu este însoțit de o concepție și o organizare adecvate a întreținerii și reparațiilor utilajelor. Făcînd o amplă analiză a modului în care sînt utilizate mașinile și utilajele, a lipsurilor ce se manifestă în întreținerea și repararea lor, ceea ce are drept urmare pierderea unor volume importante de producție, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat cu tărie la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții: **„Colectivul fiecărei întreprinderi trebuie să acționeze cu toată fermitatea pentru folosirea completă a capacităților de producție sub lozinca: „NICI O MAȘINĂ ȘI NICI UN UTILAJ SUB RANDAMENTUL PLANIFICAT, NICI UN MINUT NELUCRAT!". Realizarea acestei importante devize de muncă în industria noastră cere conducerilor uzinelor, centralelor și ministerelor să ia toate măsurile pentru utilizarea integrală a bazei tehnice de care dispunem, pentru încărcarea mai bună a mașinilor, creșterea coeficientului de schimburi, îmbunătățirea calității reparațiilor și întreținerii utilajelor, întărirea disciplinei în muncă, făcînd ca toate mijloacele de producție ale întreprinderii să funcționeze la parametrii optimi, ca întreaga forță de muncă să fie pe deplin valorificată".**

În scopul utilizării intensive și extensive a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, Comitetul județean P.C.R. Galați desfășoară de cîțiva ani largi acțiuni politico-organizatorice în întreprinderi pentru exploatarea rațională, întreținerea si repararea la timp și de bună calitate a acestora. Pentru a face cunoscută experiența pozitivă dobîndită în această direcție, rezultatele obținute, precum și problemele ce se cer a fi rezolvate pe plan local sau central, „Viața economică" a organizat recent, cu sprijinul Comisiei economice a Comitetului județean, o dezbatere cu specialiștii din diferite unități economice gălățene. Redăm principalele probleme abordate.

> „Colectivul fiecărei întreprinderi trebuie să acționeze cu toată fermitatea pentru **respectarea strictă a normativelor de întreținere și reparare a mașinilor și instalațiilor,** elaborarea unor planuri judicioase de reparații, executarea la termene cît mai scurte și de calitate a acestor lucrări".
>
> (Din Rezoluția Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții)

COMPONENTE ALE UNEI EXPERIENȚE POZITIVE

IN URMA unor ample cercetări și analize efectuate la sfîrșitul anului 1970 în circa 30 de întreprinderi din județ — la care au luat parte zeci de specialiști — s-a desprins clar ideea că ritmul producției nu ține peste tot pasul cu ritmul dotării tehnice, că o serie de mașini, utilaje și agregate — ca urmare a unor carențe manifestate în organizarea producției și a muncii, dar mai ales în domeniul exploatării, întreținerii și reparării acestora — nu funcționează la parametrii proiectați, că numeroase rezerve potențiale nu sînt deplin fructificate — fapt ce se reflectă direct asupra volumului producției și, în general, asupra eficienței activității întreprinderilor.

Pe baza concluziilor studiului întocmit, biroul comitetului județean a supus la începutul anului 1971 unei ample analize critice munca desfășurată în această direcție de organele și organizațiile de partid, de cele de sindicat, U.T.C. și conducerile tehnico-administrative, adoptîndu-se hotărîri corespunzătoare îmbunătățirii și amplificării acțiunilor menite să conducă la o mai rațională exploatare, întreținere și reparare a mijloacelor fixe din fiecare întreprindere. Prin hotărîrile luate s-a căutat să se **imprime acestei acțiuni un caracter unitar, să fie îmbrățișate laturile esențiale comune tuturor întreprinderilor, urmînd ca, în spiritul lor, fiecare să acționeze apoi potrivit specificului activității sale.** În sinteză, măsurile adoptate au vizat îmbunătățirea activității în **cîteva direcții** de maximă importanță pentru folosirea din plin a zestrei tehnice din dotare:

- **exploatarea rațională a utilajelor și instalațiilor;**
- **calificarea cadrelor din secțiile productive pentru mai buna utilizare a capacităților de producție existente.**
- **întreținerea și revizia tehnică periodică a mașinilor și utilajelor;**
- **organizarea activității de reparații;**
- **cointeresarea materială;**
- **controlul exploatării, întreținerii și reparării utilajelor.**

Pentru înfăptuirea lor, s-au stabilit — potrivit specificului fiecărui domeniu de activitate — măsuri concrete din care voi încerca să redau pe cele mai semnificative. Astfel, în scopul cunoașterii de către fiecare muncitor a caracteristicilor tehnice, a regimurilor optime de lucru, a obligațiilor ce îi revin privind întreținerea mașinilor și utilajelor s-a stabilit **să se întocmească instrucțiuni tehnice complete de exploatare și întreținere pe genuri de mașini și utilaje, care să fie tipărite și difuzate celor ce lucrează cu aceste utilaje.** De asemenea, în vederea însușirii acestor instrucțiuni de lucru, să se organizeze lunar instructaje teoretice și practice, cu examinări periodice. Instrucțiunile reprezintă, de altfel, și un material documentar la predarea cursurilor de calificare, de ridicare a calificării, cît și la examenele de promovare în categorii superioare de salarizare.

În ce privește **întreținerea și revizia tehnică periodică a utilajelor,** s-a stabilit, printre altele, obligația comitetelor oamenilor muncii să analizeze în amănunțime conținutul lucrărilor ce se execută, volumul și periodicitatea lor și, pe baza acestora, să elaboreze instrucțiuni precise privind sarcinile ce revin personalului care are obligații în acest domeniu. De asemenea, s-a luat măsura ca utilajele noi, de mare capacitate, să fie deservite de cei mai buni muncitori, cu o experiență îndelungată în producție.

Tot pentru asigurarea unei deserviri și întrețineri corespunzătoare, s-a stabilit ca **mașinile să fie predate muncitorilor pe bază de proces-verbal.** Această măsură a avut două efecte pozitive: prima, stabilitatea muncitorilor pe aceleași mașini; a doua — creșterea răspunderii lor pentru deservirea și întreținerea corectă a mașinilor. În sfîrșit, **au fost introduse registre de tură,** în care maiștrii consemnează eventualele defecțiuni survenite la unele utilaje și modul de eliminare a lor, astfel încît muncitorul din schimbul următor să poată lucra în cunoștință de cauză.

În unele unități au fost numiți **„inspectori de utilaje",** care au sarcina să verifice felul cum este exploatată fiecare mașină în parte; această măsură s-a impus ca urmare a faptului că unele cadre din producție, sub imperiul necesității îndeplinirii planului, sînt tentate să se abată de la regulile de exploatare și să nu respecte termenele planificate de reparații. Acești inspectori au fost recrutați din rîndurile specialiștilor, ei rezolvînd pe lîngă sarcinile de serviciu și obligațiile noi asumate. Așadar, nu este vorba de o creștere a schemei întreprinderii, ci de o utilizare mai bună a cadrelor de care dispune.

O atenție deosebită a fost acordată **organizării activității de reparații.** În această direcție s-au stabilit sarcini pentru conducerile întreprinderilor ca planurile ce se întocmesc să fie fundamentate pe baza unor evidențe reale a orelor de funcționare a mașinilor și utilajelor. În ce privește necesarul de piese de schimb și materiale s-a hotărît ca acestea să fie achiziționate numai pe baza programului de reparații și să se țină o evidență strictă a stocurilor existente.

Tot pe această linie a fost trasată sarcina ca la o serie de întreprinderi — Combinatul siderurgic, Șantierul naval, Uzina mecanică navală, Uzina de reparații, întreprinderile textile, toate din Galați, precum și Fabrica de conserve Tecuci și altele — **să se organizeze echipe de reparații ținînd seama de calificarea cadrelor, gradul de complexitate și volumul lucrărilor și să se specializeze formațiile de lucru pe tipuri de agregate.** De asemenea, s-a hotărît ca **în comisiile de recepție** a lucrărilor de reparații să fie încadrate în toate cazurile cu **organe ale C.T.C.-ului.**

Pe linia **cointeresării materiale privind controlul exploatării, întreținerii și reparării utilajelor,** s-a stabilit să se analizeze posibilitatea **întocmirii fișelor limită de cheltuieli** (bugete) la principalele mijloace fixe și a modului de recompensare a personalului care, printr-o rațională exploatare și întreținere, reduce plafoanele de cheltuieli prevăzute. Totodată, s-a recomandat comitetelor oamenilor muncii să găsească soluții de **salarizare a lucrătorilor care fac reparații proporțional cu acordul realizat de formațiile ce le deservesc, iar acolo unde este posibil — să se aplice acordul global.**

Acțiunea declanșată de comitetul județean de partid a trezit un puternic interes în rîndurile tuturor muncitorilor și tehnicienilor din unitățile industriale din județ — interes amplificat și de schimburile de experiență organizate între diferitele unități — și de controluol exercitat asupra felului cum sînt duse la îndeplinire hotărîrile luate.

Rezultatul acestei acțiuni s-a concretizat în îmbunătățirea activității atît pe ansamblul județului cît și pe întreprinderi. Astfel, în 1971 **s-a constatat o mai bună folosire a fondului de timp al mașinilor-unelte în ramura constructoare de mașini.** În secțiile de bază, fondul de timp a crescut la 70,4% (față de 67,1% planificat), iar la secțiile auxiliare la 60,3% (față de 56,1% planificat). În acest an, în secțiile de bază coeficientul de utilizare a fondului de timp planificat, este de 75%, iar în cele auxiliare de 62,9%. Este demnă de remarcat și **scăderea timpului neutilizat la unele întreprinderi, ca urmare a reparațiilor accidentale.** Astfel, la Șantierul naval, în timp ce în trimestrul I al anului 1971 s-au înregistrat 416 ore-mașini opriri, în trimestrul IV acestea au fost reduse la numai 70 ore-mașini. O situație mult mai bună din acest punct de vedere a fost la Întreprinderea „11 Iunie". Aici, în primul trimestru al anului trecut, timpul neutilizat a fost de 670 ore, pentru ca în ultimul trimestru să fie numai de 24 ore, adică o reducere de 96,5%. Ca rezultat pozitiv al acestor strădanii, poate fi considerat și faptul că **depășirile de plan obținute în 1971, ca și volumul de beneficii suplimentare au fost serios amplificate datorită acțiunilor de folosire rațională a mijloacelor fixe din dotarea întreprinderilor.** Aș mai releva faptul că acum, la încheierea trimestrului I din 1972, pe baza datelor preliminate, **rezultă că aproape în toate întreprinderile județului s-au obținut producții suplimentare, că indicii de utilizare dobîndiți sînt sensibil superiori celor din perioada corespunzătoare a anului trecut.**

Ținînd însă seama de sarcinile reieșite de la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții, de indicațiile date cu acest prilej de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** privind necesitatea utilizării într-un grad mereu mai înalt a mașinilor și utilajelor din dotarea întreprinderilor, Comitetul județean de partid, avînd în vedere marile posibilități care mai există în acest domeniu, va continua să vegheze ca, pretutindeni, măsurile adoptate privind exploatarea, întreținerea și repararea utilajelor, să fie aplicate întocmai. Ne dăm seama — și experiența a dovedit-o din plin — că aceasta constituie unul din mijloacele importante de a obține cu aceleași capacități o producție sporită, ceea ce, în final, are efecte economico-financiare pozitive în activitatea tuturor întreprinderilor din județ.

Ion IOSEFIDE
secretar al Comitetului județean-Galați al P.C.R.

CONVERGENȚE — INDICI DE UTILIZARE, PRODUCTIVITATE, COSTURI

UZINA NOASTRĂ a cunoscut în în decursul anilor o largă dezvoltare, fiind înzestrată cu mijloace fixe capabile să satisfacă cerințele și exigențele unei producții de un înalt nivel calitativ. Ca o consecință firească a apărut necesitatea organizării judicioase a activității de întreținere și reparații, atît prin adoptarea unor soluții privind organizarea compartimentelor respective, cît și prin aplicarea unor metode, care să corespundă cel mai bine specificului nostru de activitate. În aecst sens, **am organizat efectuarea de reparații tip RC_2 la unele utilaje de bază prin aplicarea metodei drumului critic; au fost specializate echipe de reparații pentru diverse utilaje; am luat măsuri pentru asimilarea în fabricație internă a unui volum din ce în ce mai mare de piese de schimb etc.**

Aceste măsuri ne-au dat posibilitate să reducem, an de an, cheltuielile privind repararea și întreținerea fondurilor fixe — așa cum rezultă din graficul nr. 1. Tot ca urmare a mai bunei organizări a activității de întreținere și reparații a crescut indicile de utilizare a fondului de timp maxim disponibil (vezi graficul nr. 2), și au scăzut orele de opriri accidentale (vezi graficul nr. 3) fapt ce s-a reflectat în creșterea indicilor de utilizare a agregatelor de bază și, implicit, în sporirea simțitoare a producției și productivității muncii. Astfel, **în 1971, la laminorul nr. 1 s-a realizat un spor de producție de 8%, la laminorul 2 de 1,8%, la laminorul 3 de 0,3%, iar la laminorul 4 de 0,5% față de indicele planificat.** Se poate spune că, față de plan, indicii celor 4 laminoare, au obținut anul trecut depășiri care au variat între 3—6,5%. Îmbunătățirea indicilor de utilizare ne-a dat posibilitatea să depășim anul trecut producția globală și producția-marfă **cu 3,8%,** beneficiile cu 13% și rentabilitatea **cu 7,65%.**

Firește aceste realizări, care nu reprezintă toate posibilitățile de care dispunem, se datoresc și faptului că am pus un accent deosebit pe buna desfășurare a activității în sectoarele denumite impropriu „auxiliare". Aici, coeficientul de schimb este în prezent de 2,33; la sfîrșitul acestui an ne propunem să atingem 2,4—2,5, iar la sfîrșitul cincinalului — așa cum a fost hotărît de consiliul oamenilor muncii din uzină — să ajungem la 2,7—2,8. In ce privește indicele de utilizare a fondului de timp în aceste sectoare, el a fost în 1971 de 78,8%, iar în acest an a fost planificat la 79,3%.

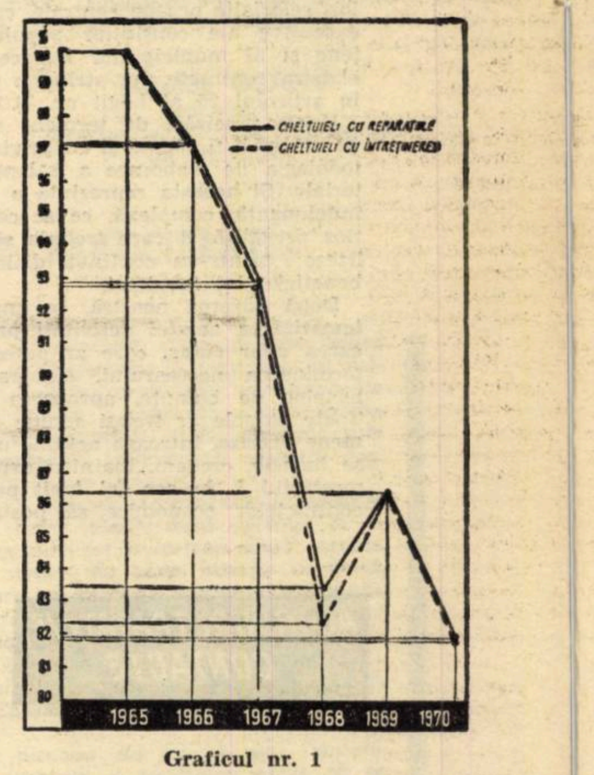

Graficul nr. 1
Cheltuieli pentru repararea și întreținerea fondurilor fixe

Învățînd din experiență, ca și din lipsurile care s-au manifestat în decursul anilor în activitatea de întreținere și reparare a mașinilor și agregatelor, **am ajuns la sfîrșitul anului 1970 la concluzia că este necesar să găsim un cadru organizatoric mai bun și anume să trecem de la sistemul descentralizat, la unul centralizat.**

În ce a constat, de fapt, această centralizare? În primul rînd, s-a trecut la reorganizarea atelierelor de întreținere mecanică și a atelierelor de întreținere electrică prin centralizarea lor pentru toate sectoarele de producție; de asemenea, au fost centralizate la nivelul uzinei atelierele de întreținere a instalațiilor de ridicat și o secție de energetică, care pînă acum își desfășura activitatea în cadrul sectorului de reparații mecanice.

Ce avantaje decurg de aici? Activitatea de întreținere și reparații fiind centralizată, dă posibilitatea folosirii cadrelor de la o secție la alta atunci cînd apar diverse defecțiuni la utilaje, a căror remediere necesită un număr mai mare de salariați sau intervenții care reclamă o îndrumare calificată din partea specialiștilor. Înainte existau sectoare care nu dispuneau de electricieni și de mecanici pe fiecare schimb. Acum, avînd activitatea centralizată, se poate interveni prompt acolo unde se simte nevoia.

O altă măsură luată a fost aceea de **specializare a formațiilor de lucru pe anumite utilaje.** Dat fiind că noi avem un plan riguros de reparații al agregatelor de bază, care condiționează și funcționarea altora, și ținînd seama că aceste reparații durează în medie 10—12 zile, formațiile specializate au posibilitate să cunoască bine agregatele și să remedieze prompt defecțiunile. Totodată, măsura luată ne permite să inițiem unele acțiuni de modernizare a unor agregate mai vechi pentru a le ridica performanțele tehnice.

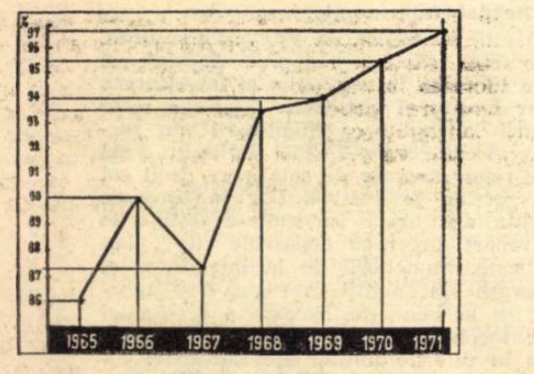

Graficul nr. 2
Indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil.

Am acționat și în direcția **dezvoltării capacității sectorului de proiectare.** În fața acestuia s-a pus ca sarcină permanentă asigurarea documentației pentru realizarea pieselor de schimb și pentru unele lucrări de autoutilare și investiții. Măsura respectivă ne-a permis ca producția proprie de piese de schimb să crească an de an simțitor: în 1972 vom ajunge să realizăm prin forțe proprii 462 tone, față de 360 cît am obținut în 1971. Dat fiind faptul că o serie de materiale cu caracter siderurgic se procură mai greu, unele din import, a dat de gîndit specialiștilor noștri pentru a găsi soluții de realizarea lor prin efort propriu. Așa, de pildă, lagărele de textolit, care înainte se aduceau din import, se fac acum în uzină. De asemenea, o serie de piese specifice, precum și unele scule pentru laminoare au fost asimilate în fabricația noastră, efectuîndu-se forjarea lor, inclusiv tratamentele termice. Aceasta a făcut posibil ca circa 500 tone de piese să nu mai fie aduse din import, ci să fie fabricate în uzina noastră.

Avem desigur și unele probleme încă nesoluționate care, în parte, nu depind numai de noi. Este vorba, în primul rînd, de faptul că în secțiile de întreținere și reparații, trebuie să lucreze cadre cu o înaltă calificare. În schimb, **salarizarea** acestora este mai mică în comparație cu a celor care lucrează în atelierele productive. Or, dacă vrem să avem strungari, mecanici, lăcătuși, etc. buni, care să efectueze reparații de cailtate și într-un timp cît mai scurt, este imperios necesar **ca și** cîștigurile lor să se ridice la nivelul celor care lucrează în secțiile productive.

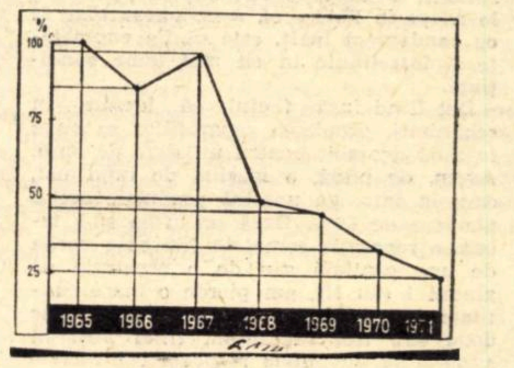

Graficul nr. 3
Valoarea relativă a orelor de opriri accidentale.

A doua problemă este aceea a **asigurării unor piese de schimb pentru mașini-unelte.** Socot că în această direcție **trebuie să existe o mai mare grijă pentru ca o serie de piese de schimb specifice mașinilor-unelte să fie fabricate de** uzinele specializate din țară — și nu **de** fiecare unitate, întrucît costurile de producție devin mult mai ridicate. **Totodată,** prin livrarea de către întreprinderile specializate a acestor piese, s-ar **putea** scurta mult ciclul de reparații la mașinile-unelte din dotarea secțiilor de întreținere.

Constantin GINGĂRAȘU
directorul
Uzinelor Laminorul de tablă subțire

DE LA CONCEPT LA PRACTICĂ

COMBINATUL siderurgic Galați este o unitate mare, construită în ultimii ani, care dispune de numeroase și diverse agregate moderne, de înaltă productivitate, a căror funcționare nu încetează decît atunci cînd se impun reparații capitale. Așadar, într-o asemenea mare întreprindere — care cuprinde de fapt multe fabrici și unități — este imperios necesar să existe o concepție și politică bine definită care să asigure întreținerea și continuitatea funcționării fiecărui agregat.

După mai multe studii și experimente pozitive, am trecut la aplicarea unui **sistem de întreținere mixt,** care cuprinde **ateliere de reparații și de pregătire a subansamblelor de schimb centralizate și baze specializate sectorizate, care efectuează întreținerea și reparația agregatelor din anumite secții.** De ce am ales un asemenea sistem?

Centralizarea excesivă a lucrărilor de întreținere și reparații în cadrul combinatului, așa cum inițial se pornise, nu putea duce la o creștere a productivității muncii în acest domeniu, la operativitate în execuția lucrărilor. Oamenii trebuiau ținuți mai mult timp într-un sector pentru a se familiariza cu utilajele, apăreau distanțe mari de la locurile de lucru pînă la sectoarele unde se solicitau intervenții. Apoi unele subansamble trebuiau plimbate pe distanțe mari — fapt care ducea la mari pierderi de timp și cheltuieli suplimentare.

Desigur, aplicarea noului sistem, ne-a atras atenția pe parcursul timpului și asupra necesității de a găsi unele soluții în organizare, care să ducă la o și mai mare operativitate în intervenții. De aceea, **pe lîngă bazele specializate sectorizate** (pentru furnale, oțelării, laminoare etc.), **am trecut la organizarea unor puncte locale în secțiile de bază** pentru remedieri operative și recondiționări de piese.

Noua organizare ne-a pus în față sarcini multiple: asigurarea de mașini-unelte necesare pregătirii de piese de schimb; aprivizionarea cu diferite accesorii specifice; pregătirea de cadre corespunzătoare activității de întreținere și reparații; urmărirea pe baza unor evidențe stricte a comportării diferitelor agregate etc. Trebuie să arăt că, datorită intervenției și sprijinului larg acordat de Comitetul județean de partid, începînd din 1971 preocuparea pentru acest domeniu de activitate, considerat în trecut ca „auxiliar", a crescut, astăzi toți recunoscînd că de fapt producții ridicate se pot obține numai în condițiile în care întreținerea și reparația sînt efectuate la timpul oportun pentru a asigura funcționarea normală, fără întreruperi a agregatelor. Au fost făcute investiții pentru dotare, au fost editate broșuri, care prezintă modul de funcționare a fiecărui agregat și mașină, se fac periodic instructaje de ridicare a pregătirii acelora care le folosesc, s-au întocmit evidențe pe utilaje asupra funcționării lor, au fost predate pe bază de procese-verbale mașinile-unelte celor ce le deservesc etc.

Desigur, complexitatea activității noastre impune continuarea studiilor în vederea generalizării experienței înaintate și a perfecționării activității de organizare și a tehnologiilor de lucru. Specialiștii noștri fac acum acest lucru și sperăm să dobîndim în viitor rezultate și mai bune. Aș dori să ridic și unele probleme care, în lumina experienței acumulate, a lipsurilor care mai persistă, trebuie să stea mai mult în atenție în viitor.

După părerea mea, cît și a altor specialiști, **este necesar ca atunci cînd un nou obiectiv este pus în funcțiune, să se ia toate măsurile ce se impun, inclusiv cele care privesc activitatea de întreținere și reparații.** Se merge încă uneori pe ideea de a rezolva numai problemele pe care le pune intrarea în funcțiune a agregatului de bază, lăsîndu-le la o parte pe cele ce condiționează de fapt bunul mers al acestuia. Ministerul nostru, Centrala industrială, va trebui să reflecteze serios pe viitor la stăvilirea unor asemenea fenomene. Cerințele producției moderne și, în ultimă instanță, eficiența întregii activități, impun rezolvarea tuturor problemelor încă în faza de proiect, în așa fel încît nici un obiectiv nou pus în funcțiune să nu fie lipsit de dotările anexe care, în final, condiționează buna lui funcționare și exploatare.

În altă ordine de idei — se ridică problema **asigurării pieselor de schimb.** Consider că nu este economic ca întreprinderea noastră și altele în situație asemănătoare, să fie puse să rezolve toate cerințele — de la un șurubel, garnituri de cauciuc, pînă la subansamble de zeci de tone. Ar trebui, ca o serie de piese de schimb, de subansamble și dispozitive, să fie achiziționate de la întreprinderile care au livrat agregatele. Ne este extrem de greu să facem față cerințelor pe care le solicită reparațiile la diferitele utilaje care au fost aduse de la unii furnizori care, la rîndul lor, au lucrat cu alți zeci de subfurnizori (de la care nu deținem nici o documentație tehnică, în afara unor instrucțiuni care prevăd la ce anume poate fi folosit utilajul). Depunem eforturi pentru tipizarea unor piese de schimb; dar cerințele au luat-o mult înainte față de posibilitățile ce le avem. Este în interesul producției ca ministerul nostru să ne sprijine mai mult în soluționarea unor cereri.

De asemenea, trebuie să găsim **o mai bună înțelegere la unele întreprinderi specializate constructoare de mașini, cît și din chimie — pentru contractarea și livrarea** unor piese de schimb, subansamble, motoare electrice, dispozitive hidroelectrice, furtune și garnituri de cauciuc etc. **Este cazul,** după părerea noastră și a altor unități siderurgice, **să se treacă la organizarea unor întreprinderi, sau profilarea unora din cele existente, pe producția specifică industriei siderurgice.** Bunăoară, sînt necesare producții mari, de serie, de cuțite pentru foarfecile de tăiat tablă groasă (sute de tone pe an), de cilindri pentru laminoare, dispozitive hidro-pneumatice etc. Problema a mai fost dezbătută la ministerul nostru, s-au dat asigurări că ea va fi rezolvată în acest spirit, dar continuă să stea în suspensie de 3-4 ani. **Ministerul nostru ar trebui să adopte o politică proprie în privința rezolvării problemelor specifice de piese de schimb și subansamble** — așa cum a procedat, de pildă, Ministerul Industriei Ușoare. Trăgînd anumite concluzii pe baza analizei situației existente în întreprinderile siderurgice, conducerea ministerului nostru va putea desprinde faptul că sectoarele de întreținere și reparații nu sînt încă la nivelul pe care îl impune dotarea actuală, producția de metal ce se realizează în ansamblu pe ramură.

ing. Ion MĂNUC
șef serviciu mecanic-șef
Combinatul siderurgic

ORGANIZARE PE PRINCIPIUL SECTOARELOR PRODUCTIVE

UNA DIN MĂSURILE pentru creșterea eficienței reparațiilor o constituie **organizarea lor în schimburi, mai ales la utilajele de bază.** De exemplu, la mașina de sablat tablă, pentru a i se asigura continua funcționare, se impunea o verificare periodică pe parcursul a 24 ore. Prin organizarea atît a activității de producție, cît și a celei de revizie pe schimburi, s-a reuști **să se realizeze o creștere a tonajului de laminate sablate în 1971 cu circa 30% față de 1970.** La fel, organizarea activității de revizie în schimburile II și III a macaralelor, a făcut posibilă îndeplinirea mai ritmică a activității desfășurate la lucrările de montaj pe cală și la lucrările de armare la chei. Totodată, **organizarea reparațiilor mijlocii și capitale pe schimburi,** ne-a permis ca și la alte utilaje-cheie, să scurtăm durata efectivă a reparațiilor: în anul 1971 aceasta a reprezentat circa 70% din durata planificată.

Evident, pentru a ajunge la asemenea rezultate, a fost necesară **organizarea temeinică a activității secțiilor mecanic-șef și a sculăriei.** Ele își desfășoară de mulți ani activitatea pe aceleași principii ca și sectoarele productive. Am avut grijă ca ori de cîte ori ni s-au repartizat fonduri de investiții, să prevedem și achiziționarea de mașini și utilaje specifice acestor sectoare; am organizat un sistem rațional în privința asigurării cu materii prime și materiale necesare; am repartizat cei mai calificați muncitori și maiștri să lucreze în aceste secții etc. În scopul sesizării la timp a unor deficiențe ivite în funcționarea utilajelor, s-au pus la dispoziția maiștrilor registre speciale pentru a consemna zilnic orice anomalie ivită.

Pentru o mai rațională urmărire a activității, mecanicilor și electricienilor de întreținere li s-au repartizat utilajele și instalațiile pe compartimente distincte. Totodată, pentru a nu stînjeni procesele de producție, volumul cel mai mare de reparații (în special la secțiile de aer comprimat, de acetilenă, la mașinile de →

Vasile LĂCĂTUȘ
inginer-șef de concepție
Șantierul Naval

Grupaj realizat de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

debitat tablă etc.) îl efectuăm în zilele de repaus legal. Pregătim între timp piesele de schimb necesare, diferite subansamble și accesorii, astfel încît atunci cînd se trece la executarea reparațiilor, totul să decurgă rapid.

Urmărind creșterea capacității de acțiune a sectoarelor aparținînd de mecanicul-șef, am introdus aceleași stimulente ca și în secțiile de producție : pentru repararea în termen mai scurt sau pentru buna asigurare a unei întrețineri a mașinilor și utilajelor, am acordat stimulente materiale egale echipelor din compartimentul respectiv. De asemenea, în cadrul secției de sculărie, am aplicat această măsură începînd cu anul 1970, ceea ce a permis să asigurăm executarea unor instalații și dispozitive pentru reutilarea întreprinderii, în valoare de peste 2 milioane lei. Din trimestrul IV/1971, am trecut să aplicăm în aceste secții acordul global și ne-am propus ca anul acesta peste 50% din lucrătorii de la sculărie să fie plătiți pe această bază.

FORMULA REPARAȚIILOR PARȚIALE

ÎN întreprinderea noastră, întreținerea și repararea utilajelor se pune într-un fel deosebit, deoarece lucrăm în 3 schimburi complete. Pentru a le menține în stare de funcționare continuă, este necesar, după cum practica a dovedit-o, **să acordăm toată atenția exploatării și întreținerii lor exemplare.** Înregistrăm din acest punct de vedere unele cazuri foarte curioase. Nu de puține ori, atunci cînd un utilaj urmează să intre în reparații de gradul I sau II, se constată că acest lucru nu este necesar, deoarece a fost exploatat de lucrători cu o înaltă calificare și răspundere, iar maiștrii și ajutorii de maiștri și-au făcut pe deplin datoria ; în alte cazuri, cînd unele mașini nu sînt exploatate rațional, nu sînt întreținute la timp, acestea „cad" înainte de termen. Așadar, **o condiție ca mașinile pe care le avem în dotare să funcționeze bine și cu randament inalt, este să fie exploatate și întreținute în cît mai bune condițiuni.**

Dat fiind însă faptul că lucrăm în schimburi, problema reparațiilor se pune în mod deosebit pentru utilajele de bază. Avem, de pildă, o mașină de imprimat, care în întreaga noastră producție are o pondere de 60%. Dacă ar urma să-i facem o reparație completă (fie că e vorba de una capitală sau de o reparație de gradul I sau II), am pierde o mare cantitate de producție pe o perioadă de două sau trei săptămîni, fiind puși în situația să nu putem respecta contractele economice, diminuînd totodată și nivelul rentabilității întreprinderii.

Cum procedăm într-o atare situație ? Am introdus un sistem de **reparații parțiale,** în sensul că în zilele de sîmbătă, duminică și luni, se schimbă cîte o piesă sau subansamblu uzat, după care intră în funcțiune, iar în cursul săptămînii următoare pregătim alte piese necesare pe care le schimbăm, de asemenea, în zilele arătate și așa mai departe. În acest fel, nu avem decît pierderi minime de producție. Procedînd în acest mod am reușit să mărim de la an la an indicii de utilizare la mașini. Coeficientul utilajelor în funcțiune a crescut de la 94,5% în 1971, la 95,1% în lunile ianuarie și februarie 1972. Dat fiind că **orele de staționare a războaielor au scăzut în primele două luni ale anului în curs cu 8% față de 1971, am putut realiza în plus circa 60 000 ml de țesături.**

O problemă principală pentru noi o constituie **asigurarea cu piese de schimb.** Dacă în perioada 1966—1970, primeam piesele de schimb de la întreprinderi specializate, noi executînd doar cantități mici, din 1971 am început să ni le fabricăm aproape în întregime cu forțe proprii, în care scop am înființat o mică turnătorie de fontă. În acest an, vom realiza o producție aproape dublă de piese de schimb față de 1971. În plus, am mers și mergem pe linia de a recondiționa unele piese.

Am putea face mult mai mult pe linia realizării pieselor de schimb prin efort propriu, dar nu avem un atelier de proiectare. La cererea noastră de a se face un asemenea atelier, deși ministerul tutelar a fost în principiu de acord, pînă în prezent nu ne-a ajutat cu nimic — astfel că situația a rămas la nivel de „principiu".

Ion GEORGESCU
director tehnic Întreprinderile textile Galați

NOI ACTE NORMATIVE

● Pe data de 1 februarie 1972, prin H.C.M. nr. 82 publicată în Buletinul Oficial nr. 15 din 3 februarie 1972, a fost înființată **Întreprinderea teritorială de aprovizionare Satu Mare,** în subordinea Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe. Obiectul de activitate al acestei întreprinderi este aprovizionarea tehnico-materială a organizațiilor economice și bugetare din județul Satu Mare cu materiale de uz general, în cantități nevagonabile.

● Prin Decretul nr. 38 publicat în Buletinul Oficial nr. 18 din 9 februarie 1972, a fost înființat în municipiul Constanța **Institutul de marină,** ca instituție de învățămînt superior cu personalitate juridică, în condițiile legii, pentru pregătirea ofițerilor de marină comercială. Prin H.C.M. nr. 120/1972, publicată în același buletin oficial au fost înființate în cadrul institutului două secții : secția ofițeri de navigație și secția ofițeri de electromecanică navală, cu o durată de studii de 4 ani.

● În Buletinul Oficial nr. 19 din 10 februarie 1972 a fost republicat Decretul nr. 14/1971 privind **înființarea, organizarea și funcționarea Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor.**

În structura organizatorică a ministerului sînt următoarele departamente care au personalitate juridică și sînt titulare de plan, avînd în mod distinct nominalizate prin planul de stat sarcini la toți indicatorii :

— Departamentul agriculturii de stat ;

— Departamentul agriculturii-cooperatiste și al gospodăriilor populației ;

— Departamentul industriei alimentare ;

— Departamentul îmbunătățirilor funciare ;

— Consiliul național al apelor.

● În buletinul Oficial nr. 27 din 6 martie 1972 a fost publicată H.C.M. nr. 218 privind înființarea și organizarea stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii și a trusturilor stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii. Unitățile înființate funcționează sub îndrumarea și controlul Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor — departamentul agriculturii cooperatiste și al gospodăriilor populației. Stațiunile pentru mecanizarea agriculturii prevăzute în anexa la hotărîre sînt unități cu gestiune economică și personalitate juridică de interes republican. Trusturile stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii se înființează în fiecare județ și funcționează pe principiul gestiunii economice cu personalitate juridică, avînd în subordine stațiunile pentru mecanizarea agriculturii din județ.

IMPLICAȚIILE NORMATIVELOR DE PLANIFICARE

PRINTR-O SERIE de măsuri între care am enumera și îmbunătățirea întreținerii și reparării utilajelor, indicii de utilizare a lor au crescut la cele de bază în 1971 de la 53—54% la 78%, iar coeficientul de schimb a ajuns de la 1,8 la 2,34.

Doresc să mă ocup, de o problemă pe care o consider de maximă importanță și anume : **necesitatea îmbunătățirii normativelor care reglementează planificarea reparațiilor.** Dacă aceste normative corespund din punct de vedere al structurii ciclului de reparații, în schimb necesită, după părerea mea, îmbunătățiri privind coeficientul valoric acordat pe tipuri de mașini și de reparații. În condițiile actuale, ajungem în situația ca, la unele mașini, valoarea reparației să depășească necesarul, iar la altele ea să fie insuficientă. Pentru ca să fiu mai clar, dau unele exemple. La mașina de trefilat tip GM II grupa 5 — mașini ce trefilează sîrmă de oțel moale de la 3—6 mm, coeficientul valoric al unei reparații capitale este de 15% din valoarea de inventar a utilajului. Acest coeficient este însă mic, fiind necesar să fie mărit la 35%. În schimb, la mașina de fabricat cuie cu excentric, unde coeficientul este de 32%, practica arată că nu se consumă decît circa 20%.

În fond situația prezentată îmbracă aspecte economice importante privind utilizarea fondurilor pentru reparații : în primul caz, fondul de reparații trebuie să fie depășit, ceea ce nu este deloc recomandabil ; în cel de al doilea, întreprinderea se poate trezi cu niște economii pentru realizarea cărora nu a depus nici un efort — sau s-ar putea interpreta că nu s-a ocupat de realizarea programului de reparații.

Problema prezintă și alte aspecte. Datorită bunei întrețineri, unele utilaje își prelungesc durata de funcționare, nefiind nevoie să fie supuse reparațiilor capitale așa cum se prevede în normative. Aplicarea strictă a lor, ar fi, după părerea noastră, neeconomică, ar aduce prejudicii producției. Avem nenumărate cazuri cînd utilaje cărora li s-a acordat atenție în exploatare și întreținere, s-au comportat bine o perioadă lungă — peste normativele prevăzute. Cînd au intrat în reparație capitală, ele nu au avut defecțiuni a căror remediere să fie imposibilă sau costisitoare ci, dimpotrivă, prin recondiționări de piese, ele au fost redate în timp scurt producției. **Practica ne dovedește clar că pentru a stimula creșterea răspunderii pentru menținerea în stare de funcționare a mașinilor și utilajelor pe perioade cît mai lungi, pentru a executa la timp și corespunzător calitativ întreținerea și reparațiile acestora, este necesar ca normativele în vigoare să fie revizuite și aduse în pas cu evoluția tehnicii, cu practica pozitivă din întreprinderi.**

Dar în activitatea de reparații sînt și unele probleme care nu au fost soluționate pînă la ora actuală. Întîmpinăm, de pildă, greutăți serioase în achiziționarea unor aparataje electrice de joasă tensiune, a sîrmei de bobinaj, email pentru electromotoare, oțeluri aliate și altele. Aceasta, pentru că materialele necesare repartițiilor nu sînt considerate ca materiile prime necesare producției directe. Or, socot că aceste materiale trebuie să se bucure de același regim ca și materiile prime, acordîndu-li-se chiar prioritate atît la contractare, cît mai ales la livrare.

Vasile TUDORIE
director, Întreprinderea de sîrmă, cuie și lanțuri

SECȚII AUXILIARE ?

FAPTUL că problema întreținerii, exploatării și reparării mașinilor, utilajelor și instalațiilor preocupă în cel mai înalt grad cadrele de răspundere din județul nostru, cît și fiecare unitate economică în parte, este pe deplin justificată, dacă avem în vedere că valoarea fondurilor fixe din industrie a crescut în 1970 de peste 5 ori față de 1965. Aceasta înseamnă că **peste 80% din mașinile, utilajele și instalațiile existente în prezent în funcțiune sînt noi** și că asigurarea unei bune întrețineri, exploatări și reparații este calea principală pentru atingerea sau depășirea parametrilor proiectați, sporirea producției și productivității muncii, reducerea costurilor de fabricație.

Și după datele ce le posedă Direcția noastră de statistică rezultă că măsurile inițiate de Comitetul județean de partid, adaptate la specificul activității fiecărei întreprinderi, au creat condiții pentru mai buna utilizare a tehnicii din dotare, pentru întărirea responsabilității pe toate verigile producției, fapt ce s-a reflectat și se reflectă în sporirea producției și productivității muncii, în reducerea costurilor de fabricație. În anul 1971, în toate întreprinderile din județ — indicii de utilizare înregistrați la mașinile și utilajele de bază au fost superiori celor dobîndiți în 1970 ; s-au obținut însemnate economii materiale și bănești, prin execuția pieselor de schimb cu forțe proprii, mai ales acolo unde au fost înlocuite importurile ; evidența utilizării fondurilor fixe a permis o mai bună redistribuire a lor — în sensul că cele ce prisoseau în unele unități, au fost date celor ce aveau strictă nevoie de ele ; în sfîrșit, a sporit interesul celor ce folosesc mașinile și utilajele pentru a le exploata rațional în vederea prelungirii vieții lor, cît și a celor ce răspund de întreținere și reparații, în scopul efectuării de lucrări de calitate etc.

Fără îndoială că tot ceea ce s-a făcut pînă acum, constituie un început, întrucît în fiecare unitate sînt încă mari rezerve în acest domeniu. Din studiile făcute de noi, rezultă că desfășurarea acțiunii de reparare la termen și în bune condițiuni a mijloacelor fixe este stînjenită de lipsa unor piese de schimb. E drept, în județul nostru, ca urmare a indicațiilor date de conducerea partidului, **producția proprie de piese de schimb a crescut în 1971 cu 16% față de 1970.**

Totuși, în multe cazuri, se resimte lipsa unor piese de schimb — subansamble sau chiar ansamble — care afectează buna reparare și redarea în circuitul producției la termenele planificate a unor mașini sau utilaje. Cauza acestei stări de lucruri trebuie căutată în faptul că, în prezent, **indicatorul valoric de productivitate a muncii planificat pe întreprinderi este global, ceea ce face să se manifeste unele rețineri în fabricarea pieselor de schimb (care, în general, diminuează productivitatea muncii). Părerea mea este că, pentru a stimula producția proprie de piese de schimb, este necesar să acorde un indicator distinct de productivitate a muncii pentru această activitate.**

Dar în realizarea pieselor de schimb se mai ridică și alte aspecte, de ordin metodologic. În unele situații se planifică această producție în tone, iar în altele — valoric. Inconvenientul este acela că **atunci cînd unele întreprinderi comunică realizarea producției de piese de schimb în tonaj, o serie de piese de greutate mai mică — deși extrem de importante în procesul de reparații — nu se produc, tendința fiind realizarea acelora care au o greutate mare. Socot că pentru înlăturarea acestei anomalii, ar fi indicat ca, peste tot, planul la piese de schimb să fie dat valoric.**

O altă problemă, de vitală importanță, este aceea a felului **cum sînt stimulați cei care lucrează la repararea și întreținerea unor mașini și agregate.** Nu mă refer numai la faptul că muncitorii din secțiile mecanicului-șef sînt retribuiți după alte rețele tarifare de salarizare decît cei din secțiile productive. Dar în timp ce aceștia din urmă își sporesc cîștigurile în raport direct cu depășirile de plan realizate, muncitorii de la întreținere și reparații sînt plătiți în regie, deși aportul lor la buna desfășurare a producției este incontestabilă. În unele locuri, mai ales în diferite unități ale industriei locale au fost introduse „fișe limită", sau „bugete ale mașinii", în care sînt urmărite cheltuielile planificate pentru întreținerea și repararea lor. Acest fapt creează condiții ca, atunci cînd rezultă unele economii (obținute, bineînțeles, nu în dauna reparațiilor de calitate), o cotă parte din acestea să fie afectată pentru stimularea celor care le-au realizat.

Un ultim aspect — de altfel larg dezbătut și la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții — este acela că secțiile mecanicului-șef și al energeticului-șef continuă să fie considerate secții auxiliare. După părerea mea, acest lucru constituie un non sens. Prin profilul și, mai ales, prin atribuțiile pe care le au, de a veghea ca mașinile și utilajele să funcționeze în mod ireproșabil, aceste secții nu mai pot și nu mai trebuie să fie numite „auxiliare", ci să se bucure de același regim de lucru, de concepția organizatorică, de retribuție, ca și celelalte secții productive.

Nicolae OSANU
economist
director al Direcției județene de statistică

DIN PROPUNERILE ALTOR PARTICIPANȚI :

● În ultima vreme, podurile rulante și celelalte instalații de ridicat și transportat au fost dotate cu fel de fel de dispozitive (limitatoare de sarcini, limitarea de curse, siguranța la cîrlig și altele), care, prin varietatea lor constructivă, dau mare bătaie de cap la întreținere și reparații. Pentru înlăturarea acestui neajuns, **propun ca toate aceste dispozitive să fie unificate prin proiectare, în așa fel încît să fie ușor de exploatat, întreținut și reparat.** (ing. **Mircea Mihălceanu,** mecanic-șef al Uzinei mecanice navale)

● S-a subliniat deseori faptul că există în prezent o oarecare discrepanță între cîștigurile muncitorilor din secțiile de bază (plătiți după rețeaua A — acord) și a celor din cadrul serviciilor mecanicului-șef (salarizați după rețeaua B — regie). **Socot că acest lucru se cere studiat de către forurile în drept, pentru a i se găsi o rezolvare corespunzătoare pe întreaga economie națională.**

Pînă atunci însă, în scopul cointeresării mai largi a muncitorilor care lucrează în secțiile mecanicului-șef, **s-ar putea acționa mai intens pe linia introducerii acordului global** care, aplicat în unele întreprinderi din municipiul nostru — la Uzina mecanică navală și șantierul naval — la secțiile de sculărie, a dat rezultate bune (**George Constantin,** secretar al Comitetului municipal P.C.R. — Galați).

● Posibilitățile noastre de fabricare a pieselor de schimb sînt limitate. De aceea, **propun ca în cadrul Direcției generale a navigației civile să se creeze unități profilate pe producția pieselor de schimb pentru toate întreprinderile de navigație, care au utilaje identice.** Aceasta ar facilita nu numai specializarea lucrătorilor pe tipuri de piese și agregate, ceea ce ar avea drept efect sporirea productivității muncii și reducerea prețului de cost, dar ar duce și la o mai operativă aprovizionare a unităților de navigație cu asemenea piese și, deci, la scurtarea ciclului de reparații a instalațiilor (**Alexandru Ermicioiu,** inginer-șef Direcția navigației fluviale Navrom-Galați).

CONTINUITATE—DISCONTINUITATE ÎN TEHNICĂ

IN CARTEA cu titlul în limba franceză „La grande mutation vers une nouvelle societé. Les Editions d'Organisation, Paris, 1970, tradusă din limba americană (The Age of Discontinuity, 1969). Peter F. Drucker încearcă să desprindă ceea ce el numeşte „rupturi" previzibile în tehnologie şi economie, societate, politică şi educaţie. „Este puţin probabil — spune autorul — ca tendinţele ultimilor şaizeci de ani să modeleze sfîrşitul acestui secol, cum o presupun cea mai mare parte a predicţiilor referitoare la anul 2 000. În locul acestora, ne putem aştepta la apariţia unor tendinţe noi şi diferite" (p. 419). Spre deosebire de aceste tendinţe şi de cele mai multe aprecieri făcute pînă în prezent, industria secolului nostru s-ar fi caracterizat printr-o mare stabilitate.

În concluziile sale economice, politice, sociale, autorul stă pe poziţii ideologice burgheze. Şi în alte privinţe unele din caracterizările sale sînt sau pot fi eronate.

În cele ce urmează prezentăm, cu scopul de a le supune unei dezbateri principalele aprecieri ale lui Peter F. Drucker, cu privire la tehnica prezentă şi viitoare.

SA NE IMAGINAM — spune Peter F. Drucker — un bun economist adormit în iulie 1914, puţin înainte ca tunurile din august să fi zdruncinat epoca victoriană. El se trezeşte astăzi, cu cincizeci de ani mai tîrziu şi, ca bun economist, se apucă să consulte imediat ultimele rapoarte şi cifre. Acest Rip Van Winkle (erou al unei povestiri de W. Irving. Rip Van Winkle se trezeşte după douăzeci de ani de somn şi descoperă o lume ale cărei obiceiuri s-au transformat integral — n. tr. în l. franceză) va fi foarte surprins nu de faptul că economia s-ar fi transformat în mod spectaculos, ci că ea s-ar fi modificat mult mai puţin decît vreun economist s-ar fi putut aştepta într-o perioadă de cincizeci de ani.

După autor, cifrele ar arăta că pe la mijlocul anilor 60 majoritatea ţărilor economiceşte avansate ajunseseră la nivelul de producţie şi de venit la care ar fi trebuit să se aştepte în condiţiile menţinerii aproape neschimbate timp de cincizeci de ani a tendinţelor celor circa treizeci de ani dintre 1885 şi 1913.

Dacă ar examina structura industrială şi tehnologia — continuă Drucker —, economistul nostru Rip Van Winkle s-ar afla iarăşi (şi într-un mod tot atît de neaşteptat) pe un teren familiar. Bineînţeles, unele produse curente i-ar fi necunoscute : aparatele electrice, televiziunea, avioanele cu reacţie, antibioticele, maşina electronică. Dar în termeni de structură economică şi de creştere, greul continuă să fie dus de aceleaşi industrii şi, în mare parte, de aceleaşi tehnologii ca în 1913.

„RUPTURI" ÎN TEHNICA DECENIILOR VIITOARE?

În ţările dezvoltate, agricultura a fost principalul motor al creşterii economice în cursul ultimilor douăzeci de ani. Totuşi revoluţia tehnologică în agricultură a văzut lumina zilei cu mult timp înainte de 1913. Tehnologia agricolă „modernă" — tractoare, îngrăşăminte, seminţe şi rase selecţionate — erau monedă curentă de mulţi ani. Fermierul „competent" de azi este pe punctul de a atinge nivelul de productivitate şi de randament al „fermei model" din 1913.

Ca forţă motrice a expansiunii noastre economice recente, oţelul — spune P.F.D. — ocupă locul doi, după agricultură. Capacitatea mondială de producţie a oţelului s-a încincit după 1946. Dar aproape toate oţelăriile utilizează procedee datînd din anii 1860 şi care, încă acum cincizeci de ani, erau considerate ca desuete.

Industria automobilelor — evident în rangul al treilea pe tabloul creşterilor de azi — era şi ea în mare progres la începutul primului război mondial. Nu putem găsi o singură caracteristică a automobilului (turismului) contemporan care să nu se fi găsit într-un model comercializat în 1913.

Aparatul electric, telefonul, industriile chimiei organice erau giganţi încă acum cincizeci de ani. Şi deşi electronica abia începea să se dezvolte, ea era suficient de importantă, cum o dovedeşte afacerea Marconi din 1912 în Marea Britanie.

Aviaţia nu a început să aibă un impact economic decît cu apariţia avioanelor cu reacţie în cursul anilor 60. Viteza fenomenală a creşterii transportului aerian este un fapt recent. Oricum, pînă azi transportul aerian rămîne un factor mai puţin important în transportul mondial decît căruţa trasă de om.

Industria farmaceutică aproape a revoluţionat practica medicinei în cursul ultimilor treizeci de ani... Totuşi, economiceşte, ea este abia vizibilă cu ochiul liber şi are alura unui pigmeu alături de industriile tradiţionale, cum ar fi cea alimentară, căile ferate, textilele.

Dintre toate industriile noi, una singură a reuşit pînă în prezent să dobîndească o importanţă economică majoră — industria materialelor plastice. Dar nici azi această industrie nu permite decît prea puţin să presimţim ce va reprezenta probabil mîine, economiceşte şi tehnologiceşte, industria „materiei".

Noile industrii cu tehnologiile lor recente — spune autorul — exaltează în mai mare măsură spiritele noastre decît vechile şi familiarele oţelării şi uzine de asamblare a automobilelor. Dar (în afară de cazul plasticelor), dacă din bilanţurile economice referitoare la sectorul civil, ştergem aceste industrii noi, cu productivitatea şi ocuparea respectivă a forţei de muncă, venitul naţional şi nivelul ocupării — indicatori după care economistul judecă importanţa unei industrii — abia dacă s-ar resimţi.

Iată de ce, dacă ar fi bănuit continuitatea un economist din 1913 ar fi putut prevedea relativ precis structura industrială din anii 60. Cei cincizeci de ani care au precedat primului război mondial au produs cea mai mare parte a invenţiilor care formează baza civilizaţiei noastre industriale contemporane. Coloranţii chimici (şi cu ei industria chimiei organice), procedeul Bessemer şi generatorul electric al lui Siemens şi-au făcut apariţia în cursul anilor 1850—1860. Becul electric şi fonograful au fost ambele inventate de Edison în cursul anilor 1870. În acelaşi deceniu au fost puse la punct maşina de scris şi telefonul. Înspre anii 1880 lumea asista la apariţia automobilului şi a aluminiului — ca şi a cauciucului vulcanizat „care era primul material cu adevărat nou după ce chinezii fabricaseră hîrtia cam în vremea lui Hristos". Telegrafia fără fir a lui Marconi şi aspirina (primul medicament sintetic eficace şi care marchează începuturile industriei farmaceutice) au fost puse la punct cam prin 1890 ; aeroplanul fraţilor Wright în 1903; tubul electronic al lui Forest şi Armstrong în 1912.

ot. conf. **Anghel SCHOR**

(Continuare în pag. 16)

O CONTRAPUNERE ARTIFICIALĂ

DEŞI ESTE O CARTE de reflecţii clădite, ce e drept, pe o bogată erudiţie, şi nu rezultatul unor laborioase cercetări de amănunt, deşi nu are o metodologie riguroasă şi explicită, lucrarea lui Peter Drucker atrage atenţia prin seriozitatea şi ponderea raţionamentelor. Două chestiuni strîns legate între ele par a fi subiacente întregului text : predictabilitatea evoluţiei sociale şi continuitatea (sau discontinuitatea) acestei evoluţii. Pe noi ne interesează aici, în primul rînd, un domeniu mai restrîns, şi anume dacă şi în ce măsură progresul tehnic este previzibil şi dacă el este continuu, discontinuu, continuu pe porţiuni, cum sînt unele funcţii matematice, sau poate este afectat de o continuitate specifică.

Credem că aceste probleme pot fi discutate mai eficient dacă privim progresul tehnic în mod genetic. Acest aspect n-a scăpat atenţiei unor cercetători ştiinţifici cum este Lenz, care pe baza unor analogii cu fenomene biologice a construit un model de previziune tehnologică [1]), unor literaţi cum este Stanislaw Lem, autor polonez de romane de anticipaţie ştiinţifică [2]), şi nici unor sociologi ai ştiinţei, cum este Derek de Solla Price [3]).

Analogia dintre tehnogeneză şi biogeneză nu este numai un elegant exerciţiu intelectual de corespondenţă dintre două domenii foarte diferite de cunoştinţe şi lumea reală, ci conţine o idee de mare importanţă pentru discuţia noastră de aici : aceea că, la fel ca într-o generaţie a unei populaţii biologice, într-o generaţie de populaţie tehnologică este conţinut materialul genetic elaborat prin evoluţia trecută şi care conţine în el configuraţia generaţiilor viitoare sub aspect morfologic, structural, funcţional etc. Cu alte cuvinte, sistemul tehnologic actual ar conţine în el întreaga sa evoluţie anterioară cît şi pe cea viitoare. Analogia este şi mai utilă dacă mai ţinem seama şi de faptul că atît biogeneza cît şi tehnogeneza evoluează nu pe baza unui determinism dinamic, ci stohastic. Factori necunoscuţi, neprevăzuţi, neobservaţi la timp, minori, pot la un moment dat al evoluţiei să ia o asemenea amploare încît să schimbe fundamental configuraţia sistemului, să-i imprime o altă evoluţie decît cea care într-un moment anterior părea predeterminată de factori situaţi în prim plan, dominanţi, puternici, dinamici.

IN ACEASTĂ LUMINĂ contrapunerea între perioada de continuitate pe care ne-o înfăţişează Drucker şi perioada de mari discontinuităţi care i-ar urma ni se pare, cel puţin într-o anumită măsură, artificială. Nu credem că un Rip van Winkle inteligent, adormit în 1914 şi trezit în zilele noastre, să nu fie izbit de profundele modificări tehnologice care au avut loc în ultima jumătate de secol.

Multe din invenţiile realizate înaintea primului război mondial au ajuns să aibă o pondere economică abia după primul şi mai ales după al doilea război mondial, la fel cum unele fenomene tehnice de astăzi nu au încă nici o importanţă economică, deşi este sigur că unele dintre ele vor avea o pondere importantă într-un viitor pe care nu-l putem stabili cu precizie. Aparatul de radio a început să fie un bun de consum de masă în deceniul al patrulea, perioadă în care s-a afirmat şi aviaţia. Este perioada în care au intrat în vînzare curentă bunurile casnice electromecanice : frigiderul, aspiratorul de praf şi altele. Tehnologiile clasice au suferit schimbări treptate dar de mare importanţă, care au devenit mai vizibile după al doilea război mondial. Eficienţa tehnică a tuturor tehnologiilor cunoscute a crescut simţitor. Cu aceeaşi cantitate de energie primară astăzi se produce o cantitate cel puţin dublă de energie electrică, cu aceeaşi cantitate de cocs se fabrică de aproape trei ori mai multă fontă decît la începutul secolului nostru, chiar dacă principiile de elaborare a fontei nu s-au schimbat şi chiar dacă generatorul de electricitate funcţionează pe aceleaşi principii ca şi acum cincizeci de ani. Prelucrarea metalelor se face în principiu la fel ca şi acum cincizeci de ani. Dar vitezele de funcţionare, precizia, maniabilitatea au crescut sensibil. Dacă mai adăugăm şi îmbunătăţirea raporturilor dintre diferitele genuri de prelucrare (dintre prelucrarea plastică şi cea distructivă), precum şi apropierea mai mare a configuraţiei laminatelor de nevoile industriei de prelucrare a metalelor, constatăm o sensibilă îmbunătăţire calitativă şi o reducere a consumului de metal.

De altfel, ce înseamnă modificări radicale şi evoluţie continuă în domeniul tehnicii nu este de loc uşor de spus. Istoria nu cunoaşte decît două metode fundamentale de schimbare a formei materialelor — cea plastică şi cea distructivă — ambele cunoscute din vremurile cele mai vechi. Din acest punct de vedere s-ar putea afirma că această tehnică nu a cunoscut nici o schimbare fundamentală. Principiul strungului şi implicit al tuturor maşinilor de prelucrare prin aşchiere este şi el foarte vechi. În ceea ce priveşte formarea materialelor constructive nu se prevăd în deceniile viitoare modificări de principiu.

În afară de aceasta, tehnologia este mult mai strîns legată de factorii economici decît ştiinţa. O tehnologie, o dată instaurată, este legată prin mii de fire de interese economice. Ea creează grupuri sociale, unele dintre ele foarte mari, a căror existenţă depinde de existenţa tehnologiei respective. Pentru capitalişti contează capitalurile investite, pentru muncitori calificarea dobîndită în mulţi ani de muncă. Dispariţia unor tehnologii înseamnă anihilarea acestei calificări, în timp ce proprietarii capitalului pot să găsească un alt plasament pentru acesta din urmă. Dar şi această convertire a capitalului implică pierderi. De aceea tehnologiile constituite în ramuri economice nu dispar niciodată brusc, ci într-o perioadă îndelungată de senilitate şi de agonie. Mai mult chiar, apariţia unui concurent puternic poate să le trezească la o a doua tinereţe. Ameninţarea produselor petroliere a determinat o sensibilă creştere a productivităţii muncii în industria cărbunelui. Pericolul de a fi eliminate de către firele sintetice, a făcut ca textilele naturale să dobîndească însuşiri noi şi să mai reziste concurenţei. Avertizaţi de ascensiunea maselor plastice, reprezentanţii siderurgiei arată că metalele feroase au încă importante rezerve de calităţi nepuse în valoare şi pe care nu se grăbesc să le pună în valoare atîta timp cît reuşesc să devieze expansiunea maselor plastice spre utilizări complementare cu oţelul şi atîta timp cît se găseşte un modus vivendi prin combinarea maselor plastice cu materialele tradiţionale, cu rezultate mai bune decît le-ar putea obţine fiecare în parte.

AŞADAR, pentru noi dilema între continuitate şi discontinuitate este utilă mai ales pentru a pune în evidenţă faptul că schimbări profunde în tehnologie şi, în general, în sistemul forţelor de producţie au loc sub ochii noştri şi se vor produce cu atît mai mult în viitor. Dar elementul de continuitate va avea o pondere mare. Ca să rămînem la terminologia lui Drucker, **discontinuitatea va trebui să coexiste cu continuitatea.** Siderurgia manifestă clare simptome de senilitate (printre care caracterul foarte deficitar al capacităţii de inovaţie), dar producţia mondială de oţel creşte destul de repede şi nu ne putem aştepta ca în curînd oţelul să părăsească scena istoriei. O dată cu oţelul, oarecum proporţional cu el, se vor menţine beneficiarii : numeroasele ramuri de prelucrare a metalului, deşi acestea nu vor refuza să recurgă nici la aluminiu, nici la masele plastice.

Chiar autorul oferă argumente în favoarea noastră. Spre deosebire de unii comentatori cuprinşi de euforie, Drucker socoteşte că decalajul de timp între apariţia unei cunoştinţe noi şi transformarea ei într-o tehnologie s-a mărit (p. 61).

În favoarea lui Drucker pledează şi faptul că el observă, pe bună dreptate, că progresul tehnic nu constă numai în binecunoscutele şi mult comentatele invenţii majore, care nu sînt decît reprezentative pentru modificări care afectează întregul sistem tehnologic, cu toate „ţesuturile" sale. Într-o notă de subsol el emite ideea de mare importanţă potrivit căreia „istoricul tehnologiei este dispus să se lase uimit de primele motoare, cum este maşina cu aburi, şi să neglijeze pe fabricanţii de scule care au făcut posibile noile motoare şi noile procedee". (p. 298). Noi am mai adăuga că nu pot fi neglijate multe alte aspecte ale progresului tehnologic grupate în jurul maşinilor şi motoarelor, care de obicei sînt trecute cu vederea ; pentru buna funcţionare a maşinilor a fost nevoie să se inventeze şi să se perfecţioneze numeroase mijloace de asamblare, unelte de mînuire a acestora : şuruburi, piuliţe, numeroase tipuri de chei pentru strîngerea precisă a şuruburilor etc. Reducerea frecării între organele fixe şi cele mobile a determinat apariţia diferitelor tipuri de rulmenţi şi de lubrifianţi. Pentru diminuarea căldurii produse prin frecare s-au pus la punct construcţii speciale, soluţii şi emulsii. Protecţia contra coroziunii, teroarea celor care folosesc cantităţi mari de produse metalice, a determinat apariţia a numeroase preparate chimice etc. Estetica maşinilor şi produselor a generat o cerere relativ importantă de vopsele, lacuri, ornamente etc., etc.

Am mai semnala că o schimbare radicală a unui principiu tehnologic fundamental are consecinţe care se propagă asupra întregului sistem. Dar întregul sistem se opune unor asemenea schimbări. Iată deci încă un motiv pentru care progresul tehnic este rezultanta unor forţe care acţionează în sensuri diferite. Iată de ce discontinuitatea totală nu este cu putinţă.

Cu o teză a autorului putem fi de acord fără rezerve şi precizări : aceea că economia modernă se transformă într-o economie a cunoaşterii. Indiferent de ramurile care vor subzista la sfîrşitul mileniului nostru şi de cele care vor apărea şi se vor dezvolta între timp, formarea de cunoştinţe va creşte, probabil, într-un ritm accelerat. Numai calculatoarele care vor elibera pe om de unele activităţi intelectuale de rutină vor permite satisfacerea acestei cereri crescînde. De aceea, ca şi din alte motive, este probabil ca industria calculatoarelor să devină una din ramurile de bază ale industriei, iar prelucrarea informaţiei, element nematerial, o activitate la fel de importantă ca şi producţia materială.

dr. Ihor LEMNIJ

1) Vezi Erich Jantsch. La Prévision technologique.

2) Vezi Stanislaw Lem, Summa technologiae, Wyd. II, Wydawnictwo literackie, Krakow, 1967.

3) Vezi Derek J. de Solla Price, Ştiinţă mică, ştiinţă mare, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1971.

FIȘE

Galbraith neagă mecanismul pieței

■ **Nixon enterre le marché** (Nixon înmormîntează piața) este titlul unui recent articol semnat de J. K. Galbraith în revista EXPANSION (februarie 1972), în care se comentează politica economică dusă în momentul de față în S.U.A. După părerea autorului, asistăm la eșecul grav al politicii de inspirație keynesistă, care se bazează pe considerentul că limitarea cererii globale prin măsuri monetare și fiscale este suficientă pentru jugularea inflației. Deși Keynes, spune Galbraith, a negat existența competiției perfecte, el și-a menținut însă credința în existența unui mecanism al pieței, căruia — cu ajutorul anumitor remedii — i se poate reda spontaneitatea. Această convingere, scrie economistul american, s-a dovedit neîntemeiată căci piața nu a supraviețuit „revoluției" keynesiene. Nodul problemei, continuă el, constă în proliferarea marilor întreprinderi și dezvoltarea tehno-structurii, iar fenomenul nou este capacitatea marilor întreprinderi de a influența piața și de a se eschiva de „comenzile" date de piață. Astfel politica deflaționistă, notează Galbraith, are mai întîi efect asupra salariaților, micilor producători, micilor întreprinderi, marile întreprinderi nefiind afectate decît mai tîrziu. Între timp, însă, are loc o agravare a situației economice și tensiunile sociale generate nu permit continuarea politicii deflaționiste. De aceea, se arată în continuare, actuala administrație a S.U.A. a fost obligată să apeleze la o politică de control a prețurilor și veniturilor, expediind pe plan secund măsurile de tip keynesist. Galbraith consideră că aceasta era singura soluție posibilă, dar își manifestă scepticismul cu privire la succesul ei.

Corelația productivitate — fonduri de producție

■ În articolul **Naucino — tehniceskii progress i proizvoditelnost truda** (Progresul tehnico-științific și productivitatea muncii), publicat în VOPROSI EKONOMIKI nr. 2/1972, P. Hromov, referindu-se la particularitățile progresului tehnico-științific în zilele noastre, consideră că a apărut o formă nouă a creșterii productivității muncii, prin care se economisește nu numai muncă vie, ci și munca trecută, consumată pe unitate de produs. În acest sens, P. H. contestă părerea exprimată uneori, potrivit căreia cu cît progresul tehnico-științific este mai intensiv, cu atît trebuie să fie mai mari cheltuielile materiale pe unitate de produs fabricat. Creșterea productivității muncii vii (caracteristică principală a progresului tehnico-științific) poate să fie însoțită de o economie de muncă materializată pe unitate de produs. În orice caz, opinează P. H., numai o astfel de cale de dezvoltare este rațională sub aspect economic, prin care sporul venitului național într-un an dat — obținut ca urmare a creșterii productivității muncii vii —, să fie mai mare decît acea parte a lui care se cheltuiește pentru creșterea înzestrării cu fonduri a producției în anul respectiv. Iar progresul tehnico-științific creează toate premisele încît coeficientul „capital-produs" nu numai să nu crească, ci dimpotrivă, să scadă.

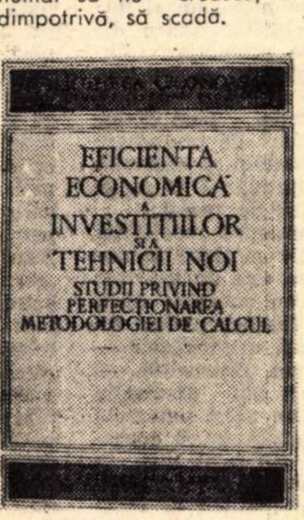

■ În „Bibliotheca oeconomica" a apărut lucrarea **Eficiența economică a investițiilor și a tehnicii noi. Studii privind perfecționarea metodologiei de calcul,** de un colectiv de autori format din dr. Pascu Veiner, Petre Rotaru, Ion Iliescu, Mihai Ion, Grigore Corlan, Eugen Schimdt, Eugenia Bichi, Angela Zăvoianu, dr. Vasile M. Popescu, Gheorghiță Căprărescu (Editura Academiei 1972, 256 pag.)

Lucrarea cuprinde, în primul rînd, după cum atrage atenția sectorul „Progres tehnic și eficiența investițiilor" al Institutului de cercetări economice, studii trimise organelor economice centrale, în care se cristalizează concluziile dezbaterii unor puncte de vedere emise în acest domeniu, se sintetizează și completează o serie de rezultate ce pot fi utilizate nemijlocit în practica economică, expunîndu-se rațiunile metodologiei de calcul propuse.

În volum sînt incluse și materiale care depășesc cadrul menționat reprezentînd fie abordări preliminare ale unor aspecte noi, fie dezvoltarea ulterioară a problematicii propuse inițial.

CONSULTAȚIE

ACUMULAREA SOCIALISTĂ — NECESITATEA UNEI RATE ÎNALTE A ACUMULĂRII

ACUMULAREA reprezintă, după aprecierea lui Fr. Engels **„funcția progresistă cea mai importantă a societății".** *De volumul și ritmul acumulării ca și de eficiența acesteia depinde înfăptuirea reproducției lărgite, creșterea economică, progresul economic și social al fiecărui popor.* **„Întreaga istorie a umanității demonstrează în mod incontestabil** — *arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională din 1967* — **că asigurarea unui adevărat progres economic și social este de neconceput fără realizarea unei acumulări sistematice în scopul lărgirii continue a proporțiilor producției"** [1]).

ACUMULAREA este un proces economic obiectiv, existent în proporții foarte diferite în orice mod de producție. Caracterul relațiilor de producție din fiecare orînduire socială determină un mod specific, propriu de manifestare a acumulării.

În socialism, **acumularea constă în utilizarea unei părți din venitul național pentru crearea de noi fonduri fixe și circulante necesare înfăptuirii reproducției lărgite (acumularea productivă), pentru creșterea bazei materiale a sferei neproductive precum și pentru formarea fondurilor de rezervă și asigurare.**

Acumularea productivă destinată, în principal, construirii de noi obiective și capacități, modernizării și dezvoltării celor existente în toate ramurile producției sociale, are o importanță vitală pentru lărgirea, dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale, integrarea în producție a cuceririlor științei și tehnicii, crearea unei structuri economice moderne și eficiente, pentru creșterea standardului de viață a populației. În sfera neproductivă acumularea este utilizată pentru realizarea de construcții social-culturale, dezvoltarea bazei materiale a științei, învățămîntului și culturii, domenii de mare importanță pentru formarea multilaterală a personalității umane, ridicarea conștiinței socialiste.

Prin conținutul său social-economic, proprietatea socialistă transformă consumul dintr-o rațiune de ultimă instanță în scopul fundamental și nemijlocit al producției sociale. Oamenii muncii în dubla lor calitate de proprietari și producători sînt stăpînii mijloacelor de producție și beneficiarii direcți ai valorilor de întrebuințare create de ei în procesul de producție. Astfel, între producție, acumulare și consum nu există contradicții antagoniste, scopul nemijlocit al producției și acumulării este satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății. Iată de ce **creșterea proporțiilor producției, a avuției naționale și a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii odată cu sporirea volumului acumulării constituie modul specific de manifestare a legii acumulării în economia socialistă.**

Acumularea socialistă se deosebește, prin consecințele sale social-economice, fundamental de cea capitalistă. Dacă în capitalism ea duce la amplificarea continuă a bogăției în mîinile claselor exploatatoare, la creșterea nesiguranței și limitarea relativă a capacității de cumpărare a maselor, în socialism ea este subordonată creșterii necontenite a nivelului de viață și de muncă a tuturor producătorilor, a întregii societăți. Odată cu înfăptuirea acumulării are loc o atragere permanentă în producție a populației capabile de muncă, utilizarea deplină și eficientă a forței de muncă, crearea de condiții tot mai favorabile de dezvoltare multilaterală a tuturor membrilor societății. Astfel, legea populației, caracteristică modului de producție socialist, determină înlăturarea condițiilor care generează șomajul, oamenii muncii avînd posibilitatea practică de a-și valorifica capacitățile și inițiativele. Semnificativ este din acest punct de vedere faptul că numai în actualul cincinal ca rezultat al creșterii proporțiilor acumulării, în țara noastră vor fi încadrate în producție peste un milion de persoane.

Tot datorită naturii proprietății, sursa acumulării socialiste este **munca proprie a fiecărui popor,** ea nu se poate realiza prin exploatarea și asuprirea altor popoare. Valorile create de munca liberă de exploatare a membrilor societății, reprezintă izvorul dezvoltării producției sociale și al creșterii bunăstării materiale și spirituale ale întregii populații.

În condițiile socialismului datorită caracterului planificat al întregii economii naționale, acumularea constituie un proces **planificat.** Societatea, în funcție de obiectivele și sarcinile ce și le pune pentru fiecare etapă, de condițiile interne și externe, stabilește **volumul** acumulării, **ritmul** de înfăptuire și **repartizarea pe ramuri și subramuri,** astfel încît să asigure o dezvoltare rapidă și armonioasă a economiei. Prin aceasta se ceează condiții favorabile pentru utilizarea eficientă și rațională a acumulărilor în concordanță cu necesitățile producției și ale satisfacerii nevoilor societății în ansamblul său.

Realizarea în țara noastră a unor ritmuri înalte ale acumulării reprezintă un factor principal al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al trecerii treptate la comunism. Rolul istoric al acumulării socialiste constă tocmai în asigurarea prin acumulare a dezvoltării multilaterale a forțelor de producție și pe această bază a sporirii considerabile a proporțiilor producției de bunuri materiale și spirituale, capabile să satisfacă în grad superior nevoile de consum ale populației.

● Corelația dintre acumulare și consum — latură esențială a optimului economic

STABILIREA unei proporții judicioase între fondul de acumulare și fondul de consum, dimensionarea fondului de acumulare, corespunzător nevoilor și posibilităților fiecărei etape de dezvoltare, reprezintă opțiuni fundamentale de ordin politic și social, care angajează în cel mai înalt grad prezentul și viitorul societății. **„Progresul economic și social al fiecărui popor, gradul de civilizație din fiecare țară sînt determinate în măsură hotărîtoare de realizarea unui raport just între fondul de acumulare și fondul de consum"** [2]). Raportul dintre acumulare și consum exprimă, astfel, cele mai importante coordonate ale dezvoltării economiei, imperativele majore ale progresului multilateral al societății ; **de aceea el nu se reduce numai la utilizarea finală a venitului național, ci cuprinde producerea și repartiția acestuia, întregul mecanism economic.**

Cuprinzînd întregul mecanism economic, corelația dintre acumulare și consum **influențează hotărîtor asupra creșterii economice, a valorificării resurselor materiale și umane** de care dispune economia națională, a utilizării eficiente, cu maximum de randament a acestora în interesul societății. În același timp, realizarea unei proporții optime între cele două procese are rol decisiv în **armonizarea intereselor generale ale societății socialiste cu cele personale ale fiecărui om al muncii.** O rată optimă a acumulării trebuie să asigure concomitent o creștere cît mai rapidă a producției sociale și o satisfacere maximă a nevoilor de consum, în condițiile unor resurse materiale și umane date.

Ținînd seama de acestea, o problemă esențială a stabilirii unei corelații raționale este determinarea **criteriului după care se urmărește optimizarea ei ;** în general această problemă este mult dezbătută în literatura economică, confruntîndu-se mai multe păreri.

Prin optim economic înțelegem alegerea celei mai avantajoase căi de dezvoltare economică la nivelul dat al resurselor. La nivelul economiei naționale criteriul general al dezvoltării economiei socialiste constă în maximizarea gradului de satisfacere a cerințelor de consum ale societății. Ridicarea continuă a nivelului de trai al întregii populații, reprezintă **scopul** direct al producției în socialism, scop care izvorăște din însuși caracterul relațiilor de producție, al proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție. Atingerea acestui scop este determinată de mărimea fondului de consum din fiecare perioadă, care la rîndul său depinde de modul în care se stabilește corelația dintre acumulare și consum. Iată de ce are o importanță hotărîtoare stabilirea unui criteriu științific al optimizării acestei corelații, care să țină seama de specificul economiei socialiste și să fie în același timp operant și măsurabil.

Pornind tocmai de la conținutul legii economice fundamentale a socialismului, de la scopul principal pe care relațiile de producție îl pun în fața producției sociale se consideră pe bună dreptate că **maximizarea fondului de consum însumat pe întreaga perioadă analizată reprezintă criteriul optimului corelației dintre fondul de acumulare și fondul de consum** [3]). Considerînd că acest punct de vedere nu ar ține seama de interesele de perspectivă ale economiei, unii economiști propun drept criteriu venitul național, mărimea lui pe un lucrător productiv sau pe locuitor. Analiza corelației demonstrează, într-adevăr, că în limitele unui anumit venit național, tendința de a asigura un fond de consum cît mai ridicat, nu se poate asigura decît printr-o reducere a fondului de acumulare. Această creștere a fondului de consum poate avea loc numai temporar, și numai cînd corelația este privită static, pentru o perioadă relativ scurtă de timp. O rată descrescătoare a acumulării însă duce treptat la îngustarea bazei de creștere a venitului național și odată cu aceasta la o sporire tot mai slabă a fondului de consum. În schimb, rata stabilă sau chiar uneori crescătoare, implicînd la început un spor mai mic al consumului asigură ulterior o creștere mai rapidă a venitului național și o sporire mai mare a fondului de consum. Este semnificativă din acest punct de vedere evoluția ratei acumulării și a fondului de consum în țara noastră pe parcursul mai multor planuri cincinale (vezi tabelul alăturat).

Prin urmare, dacă este privit **dinamic,** în cadrul unei perioade relativ mai mari, criteriul maximizării fondului de consum nu numai că nu vine în contradicție cu acumularea, cu interesele de perspectivă ale economiei, ci dimpotrivă, presupun o acumulare susținută. Așadar, **criteriul de apreciere a proporției optime dintre fondul de acumulare și fondul de consum, îl constituie creșterea maximă a fondului de consum însumat pe întreaga perioadă analizată, în condițiile creșterii susținute a venitului național.**

Avînd implicații adînci asupra celor mai importante procese economice, corelația dintre acumulare și consum reprezintă o problemă cardinală a reproducției lărgite și a progresului neîntrerupt al țării. În interacțiunea celor două fonduri în care se împarte în final venitul național rolul hotărîtor revine **acumulării productive,** ca oglindire și manifestare a rolului determinant al producției față de consum. Cu cît acumularea destinată lărgirii și dezvoltării producției va fi mai mare în totalul acumulării cu atît se va putea realiza un ritm mai rapid de creștere economică. De asemenea, trebuie să ținem seama de faptul că sporirea **efi-**

Evoluția ratei acumulării și creșterea fondului de consum (în %)	1956-1960	1961-1965	1966-1970	1971-1975 (plan)
1. Ponderea acumulării în venitul național	17,3	25,7	30,5	30-32
2. Creșterea fondului de consum	26,7	32,5	35,0	44,0
— ritmul mediu anual	4,8	5,8	6,2	7,6

cienței acumulării care este în timp nelimitată, poate determina cu o rată mai mică o creștere în ritm înalt a producției și a economiei.

Eficiența acumulării joacă un rol foarte important în optimizarea acestei corelații și poate fi determinată ca un raport între rata acumulării și ritmul de creștere a venitului național, raport care ne arată cîte procente trebuie acumulate de venitul național pentru a asigura un procent de creștere a acestuia.

Sporirea permanentă a eficienței acumulării reprezintă o coordonată fundamentală a politicii noastre economice. Dacă în perioada 1966—1970 a fost necesar să se aloce 3,93 puncte din cota de acumulare pentru creșterea cu 1% a venitului național, în actualul cincinal se prevede o cotă de 2,52—2,81.

Orizontul planificării și factorii care-l determină

O CONDIȚIE obligatorie în stabilirea modelului acestei corelații și judecarea caracterului ei optim este **intervalul de timp (orizontul) pentru care se urmărește maximizarea fondului de consum.**

Între acumulare și venitul național există un raport de interdependență și condiționare reciprocă care face ca mărimea unuia să depindă de volumul celuilalt. Dacă presupunem că venitul național se împarte în 30% fond de acumulare și 70% fond de consum, mărimea absolută a acestor două fonduri va depinde de volumul venitului național; în cazul unui venit național de 1000 unități, 300 unități vor constitui fondul de acumulare și 700 fondul de consum; dacă venitul național va fi de 2000 unități, atunci volumul acumulării va fi de 600, iar al consumului va fi de 1400 unități.

La rîndul său mărimea venitului național este determinată de nivelul de dezvoltare prealabilă a forțelor de producție, care are ca premisă alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru acumulare. Datorită acestei multiplicări reciproce analiza corelației demonstrează că cu cît este mai mare intervalul pentru care se determină caracterul optim al ei, cu atît mai avantajoase sînt ratele înalte, iar sporirea fondului de consum la finele intervalului este cu atît mai accentuată cu cît se acumulează mai mult la începutul acestuia.

În literatura economică au fost formulate puncte de vedere foarte diferite în legătură cu această problemă [4]) Em. Dobrescu în lucrarea „Corelația dintre acumulare și consum" face o analiză mai temeinică a acestei probleme, arătînd că perioada pentru care se maximizează fondul de consum însumat, fiind un rezultat al unei opțiuni, nu este totuși stabilită în mod arbitrar, că în determinarea ei trebuie să se țină seama de **un ansamblu de factori tehnico-economici și social-politici.**

Dintre factorii **tehnico-economici** de mare importanță este **structura economiei și gradul ei de adaptabilitate la schimbarea utilizării finale a venitului național.** O anumită structură economică formată pentru a realiza rate înalte de acumulare, nu poate într-o perioadă scurtă să asigure o maximizare a fondului de consum și invers, o structură adaptată pentru o rată mică nu poate realiza într-un interval scurt rate înalte. **Ciclul de reproducție a bazei tehnice-materiale, durata ciclului de construcție și de atingere a parametrilor proiectați la noile investiții, ca și durata de pregătire a forței de muncă necesară punerii în valoare a noilor obiective economice sînt factori care influențează mărimea intervalului pentru care se urmărește optimizarea corelației.** Pe baza acestor elemente, mulți economiști consideră intervalul de 10 ani ca cel mai corespunzător.

În tratarea perioadei de optimizare a corelației dintre acumulare și consum un rol important îl au și factorii **social-politici.** Așa cum creșterea nejustificată a unui fond pe seama celuilalt are consecințe negative asupra creșterii producției sau a ridicării nivelului de trai al populației, tot așa stabilirea unui interval prea lung de optimizare poate genera contradicții între interesele prezente și cele viitoare ale societății. Aceasta deoarece acumularea fiind de fapt un consum amînat, datorită diferențelor de vîrstă între diferite categorii de populație, cei care o susțin nu beneficiază în egală măsură de efectele ei. Tendința firească a oamenilor spre îmbunătățirea cît mai rapidă a condițiilor de muncă și viață, nivelul de trai existent pe ansamblul populației și pe diferite categorii ale sale, necesitatea rezolvării unor sarcini specifice unei perioade, cum ar fi reducerea și eliminarea decalajului de dezvoltare față de alte țări, situația politică internațională etc., sînt factori de care trebuie să se țină seama în stabilirea perioadei de optimizare.

Luînd în considerare ansamblul de factori, modul lor de acțiune se poate stabili un interval de timp care să nu depășească o anumită **limită socialmente acceptabilă.** Fără îndoială cu cît vor fi cunoscuți mai bine factorii care o influențează, modul uneori contradictoriu în care ei acționează, metodele de cuantificare, cu atît va reflecta mai corect nevoile și posibilitățile și va influența mai pozitiv asupra dezvoltării de ansamblu a economiei. Dacă factorii tehnico-economici pot fi mai ușor determinați, cei sociali necesită încă eforturi și căutări. De aceea, realizarea unei convergențe între cele două grupe de factori nu este posibilă decît pe baza **comparării rezultatelor optimizării** acestei corelații pentru mai multe intervale de timp și pentru mai multe funcții de evoluție a fondului de consum în interiorul fiecărui interval.

În orice caz, faptul că nu toate elementele pot fi cuantificate cu exactitate matematică și că nu se poate determina cu precizie influența lor nu poate constitui după părerea noastră un motiv pentru a considera că cercetarea problemei ar fi ajuns la un impas, că intervalul de optimizare a corelației nu are o fundamentare suficientă teoretică și mai mult că ar trebui abandonată această cale ca nefiind edificatoare. Aceasta cu atît mai mult cu cît concluziile desprinse din analiza făcută, arată că intervalul de 14—15 ani cu o rată a acumulării cuprinsă între 25—31% răspunde criteriului de maximizare a resurselor destinate consumului, că cei care susțin procesul de acumulare au posibilitatea de a beneficia de efectele lui.

Aceasta confirmă faptul că asigurînd reproducția lărgită în ritm înalt, rata înaltă a acumulării nu numai că nu contravine consumului, ci, dimpotrivă, constituie **calea sigură de ridicare a bunăstării, corespunde atît intereselor generațiilor prezente, cît și a celor viitoare.** Numai după cîțiva ani acumularea în proporții mari determină o creștere absolută a fondului de consum mai mare decît o rată scăzută. Aceasta explică de ce partidul nostru stabilind liniile directoare de dezvoltare a economiei naționale, pînă în 1990 a arătat necesitatea menținerii unei rate înalte (de circa 28%) și după încheierea actualului plan cincinal.

Necesitatea obiectivă a creșterii rapide și a lichidării decalajului economic

ÎN ȚARA noastră problema stabilirii unei rate înalte a acumulării care să corespundă necesităților și posibilităților actuale ale dezvoltării economiei și ridicării bunăstării materiale a populației stă în centrul politicii partidul și statului. În actualul cincinal ponderea fondului de acumulare în venitul național este de 30—32%, mai mare decît în perioada 1966—1970 cînd s-a destinat acumulării 30,3%. Dacă se are în vedere și creșterea absolută prevăzută a venitului național, rezultă că în această perioadă fondul de acumulare va crește la limita minimă cu peste 40%. Se menține astfel orientarea consecventă stabilită de partidul nostru de a asigura o rată înaltă a acumulării în procesul construcției socialiste.

Această orientare reprezintă o **necesitate obiectivă** pentru România, necesitate care rezultă pe de o parte din cerințele de dezvoltare a producției moderne, concretizate în schimbări radicale în baza tehnică-materială și restructurări rapide în cadrul economiei și din necesitatea realizării unui ritm superior de creștere economică, care să permită recuperarea decalajului ce ne desparte de țările avansate.

Revoluția tehnico-științifică contemporană sporește necesitatea și proporțiile înlocuirii și modernizării rapide a mijloacelor fixe; accelerează și amplifică nevoia introducerii în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii; determină modificări în structura producției, mărind rolul și importanța ramurilor moderne; mărește complexitatea mijloacelor de muncă și volumul investițiilor necesare pentru crearea unui loc de muncă. În aceste condiții, chiar țările avansate din punct de vedere economic alocă o parte tot mai mare din venitul național pentru acumulare. Astfel, ponderea investițiilor în produsul intern brut a fost, în 1968, de 18,7% în Anglia, 26,7% în Austria, 24,8% în R.F. a Germaniei, 26,4% în Franța și 38,6% în Japonia. În perioada 1960—1968 s-a repartizat pentru acumulare din venitul național 26—27% în URSS, 25—27% în R. P Ungară, 18—25% în R.D. Germană, 24—26% în R. P Polonă. Menținerea unor rate ridicate ale acumulării, cu tendința de creștere în multe țări mai avansate, obligă țările în curs de dezvoltare să facă eforturi suplimentare pentru reducerea și lichidarea decalajelor existente între ele și țările dezvoltate.

Țara noastră cu toate rezultatele remarcabile obținute în anii construcției socialiste, mai are încă de recuperat un decalaj important față de țările avansate.

În procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate se prevede îmbunătățirea structurii prin accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării ramurilor nemijlocit legate de progresul tehnic contemporan. Caracteristic actualului plan cincinal este faptul că o dată cu realizarea unor noi modificări în corelația dintre ramurile mari ale economiei, accentul cade pe îmbunătățirea structurii interne a acestora prin dezvoltarea mai rapidă a electronicii, electrotehnicii, mecanicii fine, opticii, industriei petrochimice, de fire și fibre sintetice etc.

Rata înaltă a acumulării rezultă **din însuși scopul producției în socialism.** Societatea socialistă prin conținutul său trebuie să asigure tot mai multe bunuri necesare satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale membrilor ei. Aceasta impune o atenție permanentă pentru lărgirea, modernizarea și diversificarea producției materiale, un nivel tehnic superior, progresul continuu al științei și tehnicii, valorificarea pe plan superior a resurselor naturale, îmbunătățirea continuă a repartizării raționale a forțelor de producție pe teritoriu, lărgirea schimburilor economice externe — obiective a căror realizare este în funcție de volumul acumulării.

Toate acestea confirmă justețea orientării date de partid de a realiza rate înalte ale acumulării, rate impuse de condițiile concrete, de nevoile reale ale dezvoltării economiei naționale.

Rata înaltă a acumulării stabilită pentru actualul cincinal asigură realizarea unui vast program de investiții, care se ridică la peste 540 de miliarde lei, adică mai mult decît s-a investit în economia românească în întregul deceniu 1961—1970. Orientarea investițiilor spre sporirea fondurilor fixe și îndeosebi a celor productive (sumele alocate acestui scop reprezintă 80% din fondul de acumulare față de 74,2% în perioada 1966—1970), îmbunătățirea structurii lor prin reducerea ponderii cheltuielilor pentru construcții-montaj, ca și creșterea eficienței economice, va asigura un spor mediu anual al venitului național de 11—12%, superior creșterii produsului social. Realizarea în anul 1971, primul an la cincinalului, a unei creșteri de 12,5% a venitului național față de creșterea de 10,6%, a produsului social, demonstrează realismul sarcinilor stabilite și posibilitatea realizării și depășirii lor.

Asigurînd un asemenea ritm de creștere a venitului național, rata înaltă a acumulării determină, așa cum se vede și din tabel de mai sus, un spor mediu anual de 7,6% a fondului de consum, superior ritmurilor realizate în ultimele două cincinale. Aceasta subliniază pregnant efectele pozitive ale acumulrăii, ca fundament trainic pentru creșterea din ce în ce mai susținută a nivelului de trai.

conf. univ. dr. D. PUGNA

---

1) Nicolae Ceaușescu: **„România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste"**, vol. 2, Ed. politică, București, 1968, pag. 572.

2) Nicolae Ceaușescu: **„Congresul al X-lea al P.C.R.,** Ed. Politică 1969, pag. 37.

3) Vezi Em. Dobrescu: **„Corelația dintre acumulare și consum"**. Ed. Politică, 1971, pag. 48—52.

4) Unii autori au propus să se ia perioada medie de muncă a unui om, adică intervalul de 40 de ani (vezi S. Strumilin „K probleme optimalnih proporții", în „Planovoie hoziaistvo" nr. 16/1962); alții au propus 2 ani fără a exclude extinderea calculelor asupra unor perioade mai îndelungate, de cinci sau mai mulți ani (vezi „Factori economiceskogo razvitia SSSR" Moscova 1970 pag. 227). I. Blaga consideră că întrucît intervalul pentru care se optimizează rata acumulării nu și-a găsit o fundamentare teoretică satisfăcătoare, trebuie găsită o altă cale care să nu impună folosirea unui interval de optimizare (vezi Probleme economice nr. 10/1971).

CONFRUNTĂRI

TEORIA UNUI PĂCAT ECONOMIC

PĂCATUL, ajuns din sfera comportărilor morale și în cea a vieții economice, a găsit și autori care să-l teoretizeze. Toma d'Aquino în voluminoasa „Summa theologica" a găsit suficient loc să teoretizeze disculparea cametei, socotită de scrierile anterioare ca mare păcat și să formuleze o teorie a „prețului just", lipsit de păcat. Banii, „prețul lor" și măsurarea valorii mărfurilor cu ajutorul lor au avut multe „păcate" în istoria milenară a omenirii. Uneori banii i-au intrigat atît de mult pe oamenii de bună credință, încît au propus să-i desființeze, au imaginat societăți cu producție de mărfuri dar fără bani. Francezii au o veche tradiție în materie începînd, să zicem, cu Boisguillebert.

Nu mai departe decît anul trecut binecunoscutul economist francez Jacques Rueff — singurul economist membru al Academiei franceze — și-a publicat într-un volum de 385 pagini materialele sale din ultimul deceniu despre „Păcatul monetar al occidentului" [1]).

Punctul de vedere al lui Rueff, personalitate de primă mărime în rîndul economiștilor burghezi și printre experții problemelor monetare ale Occidentului cuprinde următoarele momente.

Momentul 1°: „păcatul originar" al situației actuale monetare îl constituie „aplicarea, o perioadă îndelungată, a binecunoscutului sistem al etalonului aur-devize. Consecința fundamentală a acestui sistem este că în timp ce S.U.A.... sînt în deficit, ele plătesc dolari care sînt restituiți în aceeași zi pe piața New-York-ului unde sînt reinvestiții... deficitul balanței de plăți a S.U.A. nu afectează cu nimic... abundența de disponibilități pe piața New-York-ului..." [2]). Efectele sale negative se resimt puternic asupra situației monedei în celelalte țări occidentale.

Momentul 2°: situația sistemului monetar este extrem de gravă și amenință să declanșeze o criză de dimensiunile celei din '29—'33.

Momentul 3°: remediile aplicate pînă acum sînt simple expediente care nu pot decît să prelungească o stare precară, dar nu s-o vindece. Soluția „planului Ossola", după care ar exista o insuficiență a lichidității internaționale, fiind necesară emiterea de noi instrumente ale lichidității, este apreciat sugestiv ca „un plan de irigare în timpul potopului".

Momentul 4°: soluția eficientă este reevaluarea aurului și dezvoltarea unui sistem de credit mai elastic. „Soluția care mi se pare cea mai rațională este cea care constată că prețul aurului a fost fixat în 1934 de către președintele Roosevelt la 35 dolari uncia, că toate prețurile în S.U.A. după această epocă au crescut mai mult decît dublu și că din această cauză prețul aurului a rămas cu mult în urmă față de celelalte prețuri" [3]). Simpla reevaluare a aurului, după Rueff, ar reechilibra prețul aurului cu cel al mărfurilor și ar oferi suficientă lichiditate internațională.

Cu anumite aprecieri ale lui Rueff — gravitatea situației sistemului monetar occidental, elementele de favorizare a economiei americane de etalonul aur — devize și de defavorizare a unor țări occidentale, fragilitatea expedientelor utilizate drept soluții etc. nu poți să nu fii de acord.

Dar, după Rueff, „păcatul" monetar al Occidentului se află în „neseriozitatea" soluțiilor propuse. Motto-ul lucrării sale, ales din cartea „La Rose de Sable" a lui Henry de Montherlant, glăsuiește astfel: „lumea este tragică deoarece oamenii inventează tot felul de piese tragice superflue, adică nu sînt serioși". Problema monetară a occidentului nu este însă „o invenție tragică" a unor „oameni neserioși" și nu poate fi soluționată de oameni serioși prin simple invenții optimiste.

Căutarea soluției nu poate fi limitată la instrumentul de schimb ca atare — aur, aur-devize, drepturi speciale de tragere sau altele. Ea trebuie orientată spre cauze mai profunde ale capitalismului actual, care pot pune în evidență „forțele subterane" ale vulcanului monetar occidental. Nu putem să nu fim de acord cu subtitlul sugestiv dat de redactorul revistei „Le Monde" unei părți a dialogului Rueff-Triffin, din care problema monetară apare ca „stînd pe un vulcan".

Nicolae IVANCIU-VĂLEANU

---

1) Jacques Rueff — Le péché monétaire de l'Occident. Paris, Plon, 1971.

2) Idem p. 21.

3) Idem, p. 152.

VARIAŢIUNI APOLOGETICE PE ACEEAŞI TEMĂ

KEYNESISMUL; NEOLIBERALISMUL, SINTEZA NEOCLASICĂ

AR FI O NAIVITATE să se caute a se demonstra concordanţa ideală dintre anumite interese politice — de moment sau chiar de durată — şi anumite precepte doctrinale sau teoretice ale economiei politice occidentale. Cele două domenii ale vieţii sociale au o independenţă relativă; politicienii se pot angaja sau nu în polemici doctrinale, doctrinarii îşi pot încerca sau nu popularitatea politică. Teoriile economice nemarxiste a căror „încărcătură" este conferită de interesele claselor exploatatoare nu se regăsesc tale-quale în doctrine şi programe politice ale partidelor sau statelor care le consacră dominaţia. Referindu-ne la teoriile economice de tradiţie burgheză putem postula că din arsenalul consacrat de această tradiţie s-au mai păstrat doar anumite vestigii — pe care numai dintr-o anume nevoie de sistematizare le vom reduce la trei: **intervenţionismul**, **liberalismul** şi diferitele **„mixturi" eclectice** între acestea — folosite în politica economică a actualelor cercuri conducătoare din principalele ţări capitaliste, după cum cer, în diferite etape istorice, „nevoile cauzei" menţinerii capitalismului.

Trebuie spus dintru început că pentru actualele cercuri conducătoare din statele capitaliste economiceşte avansate sînt utile şi aplicabile pro causa acele idei şi teorii care conţin un anumit **automatism** al funcţionării complicatului mecanism al economiei. Din acest punct de vedere, intervenţionismul protecţionist asigură automatismul aplicării diferitelor tarife şi taxe vamale şi fiscale, iar liberalismul asigură automatismul liberei mişcări a preţurilor în funcţie de cerere-ofertă. În zilele noastre este sesizabilă alternanţa opţiunilor partidelor şi guvernelor din ţările capitaliste între keynesism — ca „moştenitor" al protecţionismului —, neoliberalism — ca „bastard" al liberalismului — şi „sinteza neoclasică" — situată între cele două orientări de tradiţie.

ORICÎT AR ACREDITA fanaticii şi criticii comozi ideea unei revoluţii **keynesiene** în teoria economică şi în politica economică, este clar că însuşi J. M. Keynes deplîngea pierderea mecanismelor autoreglatorii ale economiei capitaliste „libere". Esenţa propunerilor keynesiene era nu de a submina automatismele economiei capitaliste, ci, dimpotrivă, de a se crea noi condiţii pentru funcţionarea acestor automatisme, în ultimă analiză reduse la necesitatea unor măsuri de control central pentru a determina o concordanţă între înclinaţia spre consum şi imboldul la investiţii. Aceste măsuri de control implicau, aşa cum conchidea însuşi J. M. Keynes, o mare extindere a **funcţiilor** tradiţionale ale statului capitalist, printre care el menţiona „doar" cîmpul larg pentru exercitarea iniţiativei şi răspunderii particulare, în care să-şi păstreze valabilitatea **avantajele** tradiţionale ale individualismului capitaliştilor. Este vorba, deci, despre avantajele de eficienţă — ale descentralizării şi ale jocului interesului personal al capitaliştilor.

Poate cel mai edificator este, totuşi, însuşi J. M. Keynes cînd declară:

De aceea, cu toate că extinderea funcţiilor statului pe care o implică punerea în concordanţă a înclinaţiei spre consum şi a imboldului la investiţii i-ar apărea unui publicist din secolul al nouăsprezecelea sau unui financiar american contemporan ca o extraordinară încălcare a principiilor individualismului, eu, dimpotrivă, o susţin, atît pentru că este singurul mijloc posibil prin care se poate evita distrugerea formelor economice existente (capitaliste, n.n.), în ansamblul lor, cît şi pentru că este condiţia funcţionării încununate de succes a iniţiativei individuale (capitaliste, n.n.)[1].

Un raţionament elementar permite însă să se vadă că, pînă la urmă, atît libera-concurenţă, cît şi extinderea funcţiilor statului generată de teoria keynesiană dau aceleaşi rezultate, pe care, într-o formulare nimerită, Joan Robinson le denumea **„noul mercantilism"**.

Sintetizînd concluziile în ordine „invers istorică" celei în care şi-a desfăşurat analiza J. M. Keynes, observăm următoarele postulate-teoreme, definitorii pentru teoria sa: 1. volumul noilor investiţii depinde de venitul scontat de pe urma acestora, care asigură eficienţa marginală (profitul minim) în general aproximativ egală cu rata dobînzii plătită la capitalul împrumutat; 2. variaţia volumului noilor investiţii produce variaţii în aceeaşi direcţie în volumul consumului, dar într-o proporţie mai redusă decît creşterea volumului veniturilor — şi anume într-un raport cantitativ determinat de „multiplicatorul investiţiilor"; 3. multiplicatorul investiţiilor determină şi multiplicatorul folosirii forţei de muncă; 4. variaţiile în folosirea forţei de muncă determină şi variaţiile în curba preferinţei pentru lichiditate.

Toate aceste variabile concură în teoria keynesiană la definirea poziţiei de echilibru a economiei date, dar, totodată, şi la modificarea acestui echilibru-mişcare care se circumscrie într-un ciclu (problemă examinată în cap. 22 al „Teoriei generale"). Cu consideraţiile despre ciclul economic teoria keynesiană se completează cu postulările referitoare la: 5. anticipările cu privire la variaţiile viitoare ale eficienţei marginale a capitalului, ca unică explicaţie a crizelor („declinului" afacerilor, în sensul lui J. M. Keynes); crizele în teoria keynesiană se caracterizează prin „investiţii negative" sau „dezinvestiţii", prin reducerea înclinaţiei spre consum şi, în ultimă analiză, prin reducerea folosirii forţei de muncă; 6. boomul afacerilor este în schimb condiţionat de reducerea ratei dobînzii ce se plăteşte la capitalurile împrumutate, în vederea investiţiilor şi de sporirea înclinaţiei spre consum, ambele permiţînd folosirea cît mai deplină a forţei de muncă; dar aceasta este o situaţie destul de rară.

Finalul „teoriei generale" keynesiene este o pledoarie în favoarea intervenţiei statului în economie, problemă finalmente tranşată în cap. 24 al lucrării fundamentale citate a lui J. M. Keynes, în care acesta spune: 7. politica statului (evident burghez, n.n.) trebuie să fie orientată spre întărirea şi completarea imboldului la investiţii şi stimularea înclinaţiei medii spre consum. Statul va trebui să exercite o influenţă călăuzitoare prin sistemul de impozite, prin fixarea ratei dobînzii sau pe alte căi; 8. singurul mijloc pentru asigurarea unui nivel al folosirii forţei de muncă apropiat de folosirea deplină poate fi o socializare (evident, capitalistă, n.n.) destul de cuprinzătoare a investiţiilor.

„Teoria generală" keynesiană se opreşte deci, în formularea ei originară, în faţa soluţiei preluării de către statul capitalist a proprietăţii asupra mijloacelor de producţie. După cum se ştie, realitatea a depăşit însă această rezervă a fondatorului „teoriei generale a folosirii forţei de muncă, a dobînzii şi a banilor". Cu aceasta s-a dat o nouă fizionomie, un nou curs, politicii economice, care reglează automatismele sistemului economic al capitalismului pe calea intervenţionismului de stat.

DACĂ TEORIA keynesiană îşi făcea un merit din a înfrunta „teoria clasică" burgheză, **neoliberalismul** se străduieşte, dimpotrivă, să reevalueze virtuţile teoriilor economice tradiţionale, care au consacrat esenţa capitalismului în economia liberă „de piaţă", reglată de mişcarea liberă a preţurilor. Esenţa propunerilor neoliberale, încă de la începuturile secolului nostru, dar mai ales după consacrarea keynesismului, viza să se dea o replică tentativelor dirijiste, vinovate, după opinia neoliberală, de toate dezastrele economiei capitaliste, mai ales după primul război mondial şi marea criză a anilor '30.

Şi totuşi, între liberalismul clasicilor economiei politice burgheze şi varietatea sa din a doua jumătate a anilor '30 ai secolului XX este o distanţă de o întreagă epocă istorică; aceasta este chiar distanţa străbătută de capitalismul însuşi, de la dominaţia liberei concurenţe la dominaţia monopolurilor, respectiv la concurenţa de monopol, care validase schimbarea rolului statului, de la cel de „paznic de noapte" la cel de participant activ nemijlocit la procesele care compun reproducţia capitalului social şi realizarea produsului social în capitalism. Pentru „a fi realişti", aşa cum pretindeau, neoliberalii nu puteau ignora noile împrejurări istorice. Stabilindu-şi credo-ul, neoliberalii postulează: în primul rînd, că o „economie de piaţă" stimulează indivizii să se „alinieze" imperativelor interesului societăţii; în al doilea rînd, că statul a avut, chiar în viziunea celor mai fanatici liberali, rolul de a consacra şi apăra proprietatea privat-capitalistă — moneda şi instrumentele de redistribuire a veniturilor, de felul impozitelor —, de aceea cu atît mai mult liberalismul modern nu poate fi considerat pur şi simplu **adversarul intervenţionismului**, ci dimpotrivă **adeptul** unui tip specific de intervenţie a statului, intervenţia de stimulare economică şi de „echitate socială", caracterizată prin „miza" pe care o pune pe concurenţa liberă; în al treilea rînd, că platforma neoliberală pretinde că nu se deosebeşte prin scopuri de o platformă de tip socialist sau chiar comunist, deosebirea fiind „doar" de domeniul metodelor, respectiv mijloacelor de înfăptuire a aceloraşi scopuri.

dr. Ioan CRISTESCU

(Va urma)

1) J. M. Keynes, Teoria generală a folosirii mîinii de lucru, a dobînzii şi a banilor, 1970, p. 382

CONTINUITATE — DISCONTINUITATE

(Urmare din pag. 13)

Industrii „moderne" în curs de „îmbătrînire"

AUTORUL ilustrează teza „îmbătrînirii" industriilor considerate azi încă „moderne" — în sensul că, deşi se mai pot bucura mult timp de un ritm rapid de dezvoltare, vor contribui totuşi din ce în ce mai puţin la dinamismul economiei — pe trei cazuri.

Agricultura a devenit, în ţările dezvoltate, „industria modernă" cea mai productivă, cea mai mecanizată, cea mai „industrială" — o „industrie" care utilizează o mare cantitate de cunoştinţe ştiinţifice pe unitate de produs. Ea a cunoscut în perioada postbelică creşterea cea mai spectaculoasă. Este verosimil ca tehnologia agricolă să se mai amelioreze şi să se mai generalizeze şi în aceste ţări, ca productivitatea agricolă, care a crescut, în linii mari, de două ori mai repede ca în industrie, să sporească în cursul viitorului deceniu de trei ori mai repede. Dar expansiunea va avea puţine repercusiuni asupra economiei **acestor** ţări. Dat fiind că populaţia agricolă este foarte redusă în prezent, chiar dacă fermierul american şi-ar dubla în zece ani productivitatea sa — ceea ce ar însemna o performanţă fără precedent în istoria economică — el nu ar realiza o creştere procentuală a produsului naţional decît de 4 sau 5%. Situaţia din celelalte ţări dezvoltate nu este mult deosebită.

Industria siderurgică a cunoscut o mare dezvoltare în perioada postbelică. Creşterea a fost relativ mai mare în U.R.S.S., Japonia şi în unele ţări care acum 25 de ani nici nu fabricau oţel. Creşterea producţiei de oţel în ţările în curs de dezvoltare a stimulat expansiunea siderurgiei în ţările vechi producătoare de oţel şi, în primul rînd, în Statele Unite, care au fost chemate să le furnizeze utilajul necesar. Dar, în ţările avansate oţelul a pierdut în perioada postbelică un sfert din utilizările tradiţionale în folosul unor materii competitive ca sticla, plasticul, betonul, hîrtia şi aluminiul. Pentru fiecare utilizare există cel puţin un material care îndeplineşte tot atît de bine, adesea mai bine, funcţia „specifică" oţelului. De altă parte, în cursul ultimilor 25 de ani, industria oţelului a devenit tot mai marginală datorită faptului că procedeul de fabricare a oţelului, inventat de mai bine de un secol şi esenţialmente neschimbat pînă în prezent, este cu totul antieconomic. Nimic nu este mai costisitor decît temperaturile înalte. O revoluţie tehnologică în metalurgie a şi început. Noul procedeu cu oxigen constituie un mare pas înainte în conversiunea metalurgiei din industria mecanică în industria chimică. Mai există şi procedeul „fontei continue" sau alte metode noi, în stare experimentală, ca procedeul englez care s-ar lipsi complet de oţelării graţie unei fabricări chimice continue a oţelului finit direct din materia brută. Dar transformarea actualei tehnologii în cea de mîine va fi lungă şi dureroasă. Industria oţelului ar avea de traversat mai întîi o criză financiară severă. Ţările în curs de dezvoltare ar putea s-o evite, fie datorită capacităţii lor actuale neînsemnate, fie datorită faptului că uzinele lor s-ar justifica prin efectul lor de antrenare fără a fi nevoite să fie competitive. În ţările dezvoltate, însă, metalurgia trebuie să fie competitivă, deoarece utilizatorii pot substitui oţelul. Chiar cu costuri inferioare, antrenate de tehnologii noi, oţelul nu mai poate spera decît să recîştige terenul pierdut. El nu se poate aştepta la o reînnoire a cererii mondiale de tipul celei ce a stat la baza saltului producţiei de oţel din ultimele două decenii.

Industria automobilului a ocupat în ţările dezvoltate industrial în ultimele două decenii locul trei ca forţă generatoare de creştere economică. Ea a jucat un rol important — poate cel mai important — în creşterea rapidă a Europei occidentale şi a Japoniei. A cunoscut o creştere considerabilă şi în Statele Unite şi mai are încă posibilităţi bune de dezvoltare în ţările industrializate. Totuşi în ţările dezvoltate industria automobilului este în defensivă.

Aceste „industrii moderne" — printre care şi petrochimia — vor mai sta la baza creşterii rapide în ţările în curs de dezvoltare. Ele au un mare impact economic şi un mare efect multiplicator. Industria automobilelor, de pildă, creează cam opt locuri de muncă de fiecare lucrător ocupat în cadrul ei — în construcţia şi întreţinerea drumurilor, staţiunile service, punctele de vînzare ş.a. La fel agricultura — în întreprinderile de echipament agricol, de îngrăşăminte, de reparaţii, de prelucrare a produselor alimentare, în transporturi etc. Expansiunea rapidă a acestor industrii în ţările în curs de dezvoltare ar genera o vie activitate economică şi în ţările dezvoltate — nu ar exista, deci, nici un motiv pentru ca acestea să treacă printr-o perioadă de depresiune economică.

Şi totuşi, oricît ar confortabilă, această prosperitate seamănă prea mult cu cea pe care a cunoscut-o Marea Britanie în cursul ultimilor patruzeci sau cincizeci de ani.

Dinamismul viitorului

ASTĂZI începe o nouă fază de schimbări, care deplasează centrul de greutate spre industrii bazate nu numai pe tehnologii noi şi diferite, dar şi pe o ştiinţă, o logică şi o observaţie diferită capabile să determine o nouă creştere economică rapidă.

Care ar fi elementele acestui dinamism, vizibil la orizont.

În primul rînd industria informaticii, într-un sens în care informatica şi tratarea informaţiei nu se limitează la ordinator. În mare, spune Drucker, ordinatorul este în raport cu informatica ceea ce centrala electrică era faţă de industria electrică. Fără centrala electrică nu ar fi existat industrie electrică, dar numai becul electric al lui Edison a făcut din ea o realitate de prim ordin. Fără ordinator nu am avea informatică; şi totuşi, aşa cum, în cazul industriei electrice, cea mai mare parte a capitalurilor — precum şi a ingeniozităţii tehnice şi a engineering-ului — a fost investită în echipamentul destinat transmisiei şi utilizării (linii de înaltă tensiune, de lumină, motoare aparate), cea mai mare parte a banilor şi a ingeniozităţii în informatică va fi consacrată transmisiei şi aplicării ei şi nu producţiei şi stocajului — adică ordinatorului. Din momentul în care, în 1940, primul ordinator a văzut lumina zilei, dezvoltarea informaticii a devenit o certitudine, dar ea nu este nici astăzi încă o realitate. Nu posedăm încă mijloace eficace pentru a construi „un sistem de informaţie". S-ar putea ca instrumentele necesare pentru aceasta să existe de pe acum. Nu există obstacol tehnic pentru ca mîine să se fabrice un aparat mai puţin costisitor decît un televizor care să poată fi cuplat oriunde la o reţea electrică şi care să ne pună la dispoziţie toată informaţia necesară învăţămîntului, de la grădiniţă la studiile superioare. Totuşi, nu avem încă echivalentul becului electric. Aci este vorba de fapt de înţelegerea conceptuală a informaţiei. Atîta timp cît fiecare ansamblu de date va trebui să fie laborios tradus într-un „program" separat, nu vom fi înţeles încă informaţia. Doar cînd se va descoperi mijlocul prin intermediul căruia orice individ să poată să-şi înregistreze, fără a fi foarte instruit, datele sale personale într-un sistem general, vom avea „sisteme de informaţie" veritabile.

Este sigur că în cîţiva ani tinerii vor utiliza sistemele de informaţie ca instrumente curente în acelaşi mod în care utilizează astăzi maşina de scris sau telefonul. Se poate prevedea în mod cert că peste o generaţie oamenii vor învăţa că maşina electronică este instrumentul şi nu stăpînul lor.

Oceanele sînt un rezervor virtual neexploatat de resurse materiale şi mult mai bogat decît pămîntul. În raport cu resursele alimentare ale oceanului şi în special în ce priveşte peştele noi sîntem în situaţia strămoşilor noştri pe vremea cînd treceau de la cules şi vînătoare la agricultură — adică pe punctul de a deveni piscicultori. Dar şi vînătorii ştiau mai bine unde se găseau şi cum se deplasau animalele de vînat decît cunoaştem noi localizările şi deplasările peştilor în mări şi oceane. În această privinţă, ca şi în aceea a resurselor minerale şi a hidrocarburilor din apa de mare şi mai ales a resurselor care zac pe şi sub fundul oceanelor, lucrurile sînt pe punctul de a se schimba radical. Oceanele încep să fie studiate sistematic, deoarece sînt considerate resursa economică cea mai impresionantă de pe globul terestru.

Tehnologia materialelor este pe cale de a se schimba radical. Vechile noastre materiale de bază — sticla, fierul, oţelul şi metalele neferoase, ceramica, betonul şi lemnul de construcţie — existau toate acum 4—5 000 de ani. Doar cauciucul şi aluminiul sînt „moderne", iar plasticile constituie singura industrie importantă cu rădăcinile în ştiinţa secolului XX. Spre deosebire de alte materiale, acestea nu mai sînt doar rezultatul purificării unei materii brute găsite în natură şi nu mai sînt specifice nici prin sursa lor nici prin utilizarea lor — unice. Ele sînt „structuri de materie" — aşezări moleculare concepute într-un scop specific şi independent de caracteristicile materiei respective — în opoziţie cu axioma după care un material nu poate fi fabricat decît pornind de la o singură sursă şi avînd aplicaţii specifice proprii. Din punct de vedere tehnologic plasticile nu reprezintă decît începutul noii tehnologii a „materiei", în care nu materialele, ci elementele lor structurale diferite vor determina finalităţi diferite şi variate. Compunem, de pildă, structuri care combină conductibilitatea electrică a unui număr de configuraţii atomice cu rezistenţa altora. Punctul de plecare nu e o substanţă, ci o microstructură specifică a atomilor şi moleculelor. Interesul se deplasează de la substanţă la structură, de la chimie la fizică. Omul încetează de a fi un meşteşugar, pentru a deveni un lucrător ştiinţific, experienţa practică a atelierului este înlocuită cu matematicile abstracte. Punctul de plecare nu este ceea ce natura furnizează, ci ceea ce omul vrea să realizeze. De aci înainte orice material trebuie considerat drept concurent posibil al tuturor celorlalte. Se poate prevedea ca „revoluţia materialelor" să permită ţărilor să depindă din ce în ce mai puţin de resursele naturale. Se vor produce schimbări mari, rapide şi tulburătoare în sectorul industrial care timp de sute de ani a avut caracterul cel mai specific: mineritul şi exploatările forestiere, industria oţelului, a cărămizii, cuprului, sticlei sau hîrtiei.

Autorul mai schiţează unele înnoiri tehnologice posibile determinate de transformarea oraşelor mari în „megalopolis": mijloace de transport care vor prezenta capacităţile de spaţiu şi de volum ale drumului de fier şi supleţea turismului, „strada verticală", înlocuirea parţială a deplasării oamenilor prin circulaţia informaţiei şi a ideilor ş.a.

Ştiinţa a devenit resursa economică esenţială. Noile industrii născînd se vor sprijini esenţialmente pe ştiinţă şi nu pe experienţă, pe informaţia sistematică, organizată în vederea unui scop.

Tehnologiile noi nu sînt o „ştiinţă aplicată". Concepţia „sistemelor" este tot atît de decisivă pentru informatică, pentru industria oceanografică, cît şi pentru industria „materialelor". Dar nici matematicile moderne întemeiate pe logica simbolică, nici perceperea configuraţiei nu sînt ceea ce se cheamă în mod obişnuit „o ştiinţă".

Totuşi ambele constituie centrul noilor tehnologii, noilor industrii. Tehnologia secolului al XX-lea îmbrăţişează şi se alimentează din ansamblul cunoştinţelor umane, atît din ştiinţele fizice, cît şi din cele umanistice. Sciziunea între cele două universe de cunoştinţe, între cele două culturi, este pe punctul de a fi depăşită. Umanistul trebuie să dobîndească o cultură din domeniul ştiinţelor fizice, iar omul ştiinţelor exacte o cultură umanistă. Tehnologia nu mai este în afara culturii, ci face parte integrantă din ea.

Autorul consideră că noile industrii nu vor reprezenta pur şi simplu o creştere a vitezei de transformare, ci o „ruptură" tot atît de importantă ca aceea a industriilor care au proliferat între 1860 şi 1914.

ŢĂRI AFRICANE PE CALEA PROGRESULUI SOCIAL–ECONOMIC

REPUBLICA ARABĂ EGIPT

ENERGII DESCĂTUŞATE

„NILUL - FELAHUL". Două cuvinte inseparabile care se completează reciproc. Două energii contribuind la prosperitatea Egiptului, darul primului, cum spunea Herodot, opera celui de-al doilea. Ridicat la rangul de zeu de către faraoni, Nilul, izvorul fertilităţii şi abundenţei devenea uneori o sursă de sărăcie şi mizerie pentru proprii săi adoratori : creşterea prea abundentă a apelor fluviului cauza un dezastru. Dar şi creşterea sa insuficientă aducea cu ea foametea.

Odinioară „un dar al Nilului", Egiptul este astăzi rodul muncii harnice a unui popor laborios care a reuşit să-şi scuture jugul exploatării seculare, atît autohtone cît şi străine. Însuşi cuvîntul de „felah", cu care sînt desemnaţi ţăranii egipteni, provine de la verbul „a munci". Şi într-adevăr, indiferent dacă te îndrepţi spre nordul Egiptului, în mănoasa Deltă a Nilului sau spre sud, pînă departe spre Assuan, satele se întind de-a lungul fluviului sacru sau a zecilor de mii de kilometri de canale săpate de la începutul acestui secol şi pînă astăzi, de aceşti felahi care au căutat să folosească şi cea mai mică parcelă de pămînt pentru agricultură.

În fond, ce este Egiptul dacă nu o oază înserată între deşerturi imense : arabic la est şi Sahara la vest ? Agricultura se face chiar şi astăzi pe cel mult cinci la sută din suprafaţa totală a ţării, adică aproximativ 40 000 km². Aceste terenuri se întind pe 1 000 de km de-a lungul Nilului. Valea fertilă, care la graniţa cu Sudanul nu are decît un kilometru lăţime, se evazează treptat, înflorind într-o imensă deltă ce începe la Cairo şi se termină la vărsarea Nilului în Mediterană.

După ce trece prin Cairo, tăindu-l în două, fluviul întîlneşte, la 20 de km depărtare de capitală, un baraj care-l obligă să se distribuie în două artere principale, pentru a uda o suprafaţă mai mare de teren : Delta. De altfel, după ce la începutul acestui secol a fost construit primul baraj de la Assuan, devenit astăzi „barajul mic" pentru a-l deosebi de „marele baraj", complet terminat anul trecut, a fost schimbat şi sistemul de irigaţii care dăinuia de milenii. Se consideră, pe drept cuvînt, că dintre toate transformările prin care a trecut Egiptul, nici una nu a avut asemenea implicaţii asupra vieţii ţării ca aceasta. Regularizarea şi domesticirea cursului Nilului, cel puţin pentru o parte a anului, a făcut ca jumătate din ţară să treacă, în cîteva decenii, de la agricultura „miracol" comandată de fluviul capricios la o agricultură ştiinţifică, planificată, potrivit propriei voinţe a omului. Aceasta a fost o transformare revoluţionară deoarece apa fiind acum prezentă în permanenţă, devenea posibilă obţinerea, nu a unei singure recolte anuale, ci a două sau chiar trei pe an.

Ideea stăvilirii revărsărilor Nilului, a utilizării apelor sale în folosul omului, nu este nouă. Amemmenhet, un faraon al vechiului Egipt, a fost poate primul care s-a gîndit la aceasta atunci cînd a pus să se construiască un baraj la Fayum, în apropierea actualei capitale a ţării, pe care, mai tîrziu, grecii aveau să-l denumească, „lacul Mauriciu". Acesta este cel mai vechi baraj din lume şi reprezintă o lucrare de mare artă în domeniul construcţiilor.

Cînd, pentru prima dată, după mii de ani, la 5 mai 1964, cursul Nilului a fost schimbat, în acelaşi moment în care barajul de nisip se prăbuşea lăsîndu-i libere apele să adopte un nou curs care, de astă dată, impunea voinţa omului, atunci şi numai atunci falahii din valea bătrînului fluviu au răsuflat uşuraţi. Capriciile Nilului au provocat de-a lungul istoriei, cînd secetă, cînd inundaţii catastrofale. În perioada revărsărilor, debitul său se ridica uneori la un miliard de metri cubi de apă pe zi, pentru ca în timpul verii să scadă la numai 40 de milioane.

Am vizitat, pentru prima oară şantierul marelui baraj de la Assuan în ianuarie 1966, cînd cu greu puteai să-ţi dai seama de forma pe care o va lua stavila de granit, calcar şi nisip, ridicată în calea Nilului. Au fost necesari aproximativ 43 milioane metri cubi de astfel de materiale, cărora li s-au adăugat betonul armat pentru a desăvîrşi opera gigantică, considerată, pe drept cuvînt, „a opta minune a lumii" : marele baraj de la Assuan.

L-am văzut şi în ianuarie 1971, cînd, după 11 ani de muncă stăruitoare, poporul egiptean sărbătorea încheierea cu succes a construcţiei celui mai important obiectiv economic al Egiptului. Recurgînd la metaforă, putem afirma că volumul barajului este de 17 ori mai mare decît al marii piramide a lui Keops, de la Gnizeh. Aceste aprecieri oricît de impresionante ar fi ele, nu pot ilustra întreaga semnificaţie a acestei lucrări care a mobilizat uriaşe resurse umane şi materiale şi care are o însemnătate deosebită pentru dezvoltarea economiei naţionale, pentru independenţa ţării.

Trecem pe deasupra barajului, pe şoseaua asfaltată avînd de o parte, lacul de acumulare, iar de cealaltă, centrala hidroelectrică a cărei prezenţă este marcată prin apele învolburate care ies din strînsoarea celor 12 turbine, cu un vuiet asemănător Cascadei Niagara. Pe lac circulă hidroglisoare rapide care fac curse regulate pînă la templele lui Ramses al II-lea şi al reginei Nefertiti de la Abu Simbel, salvate, împreună cu alte 20 de mai mică importanţă, de furia apelor care se adunau în lacul de acumulare, acţiune la care, printre alte ţări, a contribuit şi ţara noastră. Ne putem face o idee asupra dimensiunilor lacului, considerat cel mai mare rezervor artificial de apă din lume, dacă, vom spune că suprafaţa sa este de aproximativ 6 000 km², avînd un volum de 130 miliarde metri cubi.

Această importantă lucrare pentru economia Egiptului a început să-şi dea roadele din plin. Energia produsă de hidrocentrala instalată la piciorul barajului — 10 miliarde km/oră/anual — este de zece ori mai mare decît întreaga producţie de curent electric a Egiptului în 1952. Curentul electric produs aici acoperă în prezent jumătate din necesarul de energie al Egiptului. Lungimea totală a liniilor de transmisie a curentului electric, de la centrală, la locurile de consum, din întreaga ţară, este de 1 580 km. Surplusul de energie electrică pe care-l creează funcţionarea hidrocentralei de la Assuan va fi folosit, potrivit planurilor de dezvoltare ale Egiptului, la instalarea unor noi ramuri industriale care necesită un consum mare de energie şi la electrificarea a aproximativ 4000 de sate. În următorii ani, se prevede construirea unor uzine de aluminiu, fero-siliciu, fabrici de fosfaţi. Cea mai însemnată acţiune, în acest domeniu, este creşterea simţitoare pînă în 1975, de la 350 000 de tone la 1,5 milioane tone, a producţiei de fier şi oţel a complexului siderurgic de la Heluan, din apropiere de Cairo. Acesta va da un nou impuls dezvoltării industriei construcţiei de maşini, a utilajelor etc.

Importanţa marelui baraj de la Assuan este, şi mai vizibilă în domeniul agriculturii. Pînă în prezent, au fost recuperaţi 836 000 de fedani (1 fedan egal cu 0,42 ha) din terenurile de deşert, iar pe alţi 850 000 de fedani a fost transformată irigaţia prin bazin (inundaţii) în irigaţie perenă (permanentă), dublîndu-se randamentul. Sînt în curs de recuperare alţi 500 000 de fedani. Barajul nu numai că a permis creşterea suprafeţelor cultivate, dar a făcut să dispară fluctuaţiile de producţie.

Hotărîţi să vedem una din realizările obţinute în acţiunea de valorificare a deşertului, ne îndreptăm spre Mudirech al Tahrir (Provincia Eliberării), în apropiere de Alexandria. Pe cei aproximativ o sută de kilometri de şosea, după ce ieşim din oraşul Cairo, nu întîlnim decît imensitatea deşertului, uniform şi neted. Ici colo cîte un smoc de ciulini uscaţi, hrană sărăcăcioasă a turmelor de cămile şi capre ce colindă deşertul şi în rest nimic : o întindere dezolantă care constitue de fapt o prelungire a Saharei spre est.

Vedere din Cairo

Dintr-o dată, ca un fel de „fata morgana" foarte des întîlnită aici, mai ales în orele de caniculă ale prînzului, ne apare în faţa ochilor nu vreun lac sau o apă oarecare, ci o lizieră de copaci care, ni se spune mai tîrziu, fac parte din specia salcîmului, fiind foarte bună pentru legarea solului nisipos. Ajunsesem la ţinta călătoririei noastre. În contrast cu deşertul pe care-l străbătusem, aici ne aştepta o surpriză : cîmpuri verzi, livezi de portocali, plantaţii de viţă de vie, grădini înflorite. Aceasta este prima regiune în care s-a început, încă din anul 1953, actiunea care avea să capete apoi proporţii de masă, de recuperare a terenurilor de deşert. Timp de mai mulţi ani, ne spun oficialităţile locale, o serie de ferme experimentale au permis realizarea unei întregi game de încercări de fertilizare a solului, prin instalarea a numeroase staţii de irigaţii, în partea cea mai apropiată de Nil.

O astfel de fermă experimentală a luat în custodie în urmă cu cîţiva ani şi România care, pe aproximativ 300 de hectare, a cultivat, cu întregul său utilaj, porumb irigat. Maşinile, printre care tractoarele „U-650" şi „U-651", semănătorile şi maşinile de recoltat, apreciate de specialiştii egipteni ca fiind la un nivel tehnic mondial, au fost completate cu tehnologia românească. Rezultatele bune date de utilajele româneşti au dus la încheierea unor acorduri de livrări către Egipt a unor însemnate cantităţi de tractoare şi alte maşini agricole, al căror număr creşte an de an. Acordurile mai vechi au fost completate, anul trecut, cu altele noi, între „Autotractor" şi „El Nasr Automotive Manufacturing Co", prin care România livrează Egiptului noi cantităţi de tractoare precum şi autocamioane, autoutilitare şi derivate, acestea făcînd parte din acordul de lungă durată (1971—1975) semnat anul trecut la Bucureşti.

Acordurile care reglementează colaborarea bilaterală stau mărturie bunelor relaţii statornicite între cele două ţări pe diverse planuri. Relaţiile de colaborare pe plan politic, economic, tehnico-ştiinţific şi cultural cunosc un curs ascendent, cu perspective ample pentru extinderea lor în domenii ca : schimburile comerciale, cooperarea economică şi tehnică în realizarea unor obiective industriale şi pregătirea cadrelor. După cum se ştie, România colaborează cu Egiptul în realizarea a două obiective economice, fabrica de produse sodice de la Mex, în apropiere de Alexandria, şi complexul minier şi de prelucrare a fosfaţilor de la Hamrawein, care se află în faza finală de executare.

Poporul român şi-a manifestat şi îşi manifestă activ soldaritatea cu lupta justă a poporului egiptean împotriva imperialismului şi colonialismului, pentru progres, independenţă şi suveranitate naţională.

Constantin OPRICĂ

Suprafaţa : 1.001.449 kmp. Clima mediteranean.

Populaţia : 33.954.000 locuitori (recensămîntul din 1970), dintre care 20% populaţie urbană.

Principalele oraşe : Cairo (capitala) 6.895.000 locuitori, Alexandria (2 000 000), Port Said, Ismailia.

Principalele produse de import : maşini şi echipament de transport, alimente, hîrtie şi produse din lemn.

Principalele produse de export: bumbac, orez, produse petroliere, textile, produse alimentare, cartofi, fructe.

Bogăţii naturale : fosfaţi, petrol, sare gemă, minereuri de fier şi magneziu, bazalt, gips, marmură.

Se cultivă bumbac, orez, grîu, porumb, trestie de zahăr. Un important sector zootehnic — în special ovine şi bovine.

Moneda naţională : lira egipteană.

LEIPZIG '72

CONTRIBUȚIE LA COOPERARE ȘI PACE

Sistemul de mașini ROTA FZ 200

DE LA ÎNĂLȚIMEA celor aproape o sută de metri ai monumentului ridicat, cu șase decenii în urmă, în amintirea bătăliei popoarelor ce a avut loc în jurul și pînă-n inima Leipzig-ului, de pe platforma pe care ajungi după un anevoios urcuș — 342 de trepte printr-un labirint îngust și rece — orașul ți se dezvăluie în întreaga lui armonie arhitectonică, pierzîndu-se în negurile orizontului. Statuile imense, întruchipînd jertfa și suferința umană pe altarul lui Marte, blocurile complexului tăiate în granit cenușiu-închis, alcătuiesc un cumplit avertisment... Fără voie, îmi apare în ochii minții un alt loc, al războaielor napoleoniene: Austerlitz-ul, așezat nu departe de un alt oraș celebru al tîrgurilor internaționale — Brno, pe care l-am vizitat cu cîteva luni în urmă. Ca și acolo, pe locul vechilor cîmpuri de bătălie, răsar, cresc, se extind cîmpurile unor confruntări pașnice și utile umanității, unde își dau întîlnire produsele minții și miinilor oamenilor.

De aici, de sus, imensa suprafață, de sute de mii de metri pătrați, ocupată de Tîrgul din Leipzig, cu pavilioanele uriașe, multiforme și multicolore, cu unduirile drapelelor a zeci de state, cu miile de exponate, situate în aer liber, cu parcul miilor de autoturisme strălucind în soare, forfota de pe alei — îți sugerează pulsația unui adevărat oraș.

Este locul unei mari competiții. O exprimă însăși deviza tîrgului din Leipzig, din această primăvară: „Pentru comerț mondial neîngrădit, pentru progres tehnic".

Leipzig-ul nu este de conceput fără tîrgurile lui. A crescut o dată cu ele, la propriu și la figurat, arhitectural și ca atmosferă. Căci „tîrg" nu este numai pe spațiul expozițional despre care am vorbit mai înainte. Tîrgul te întîmpină încă din imensa gară a orașului, îi simți prezența în spațioasele piețe moderne și în multisecularele străduțe comerciale, purtînd cu farmec patina vremii; tîrgul e prezent, atît în vitrinele modernelor magazine universale, cît și ale micilor, dar atractivelor „boutiques". Totul este o mare expoziție.

În ediția din această primăvară am putut vizita „tîrgul" de carte de la Messehaus am Markt, unde peste 800 de întreprinderi din 17 țări, — între care și România, — expun producția editorială — marcînd totodată „Anul internațional al cărții" proclamat pentru 1972 de UNESCO. O altă impunătoare clădire din centrul orașului — Ringmessehaus, este locul de întîlnire al produselor și specialiștilor în confecții. Și exemplele ar putea continua. Într-un cuvînt, orașul respiră atmosfera de tîrg, prin mulțimea oamenilor veniți de pe toate continentele, prin comunicativitatea lor, prin ospitalitatea îndatoritoare a gazdelor, confirmată de o tradiție multiseculară. Vizitatorului nu i se pare de loc exagerată notația făcută în urmă cu două veacuri în jurnalul său, de tînărul Goethe, sosit cu poștalionul în acest oraș: „Cînd am sosit la Leipzig, era vremea tîrgului, ceea ce m-a fascinat cu deosebire".

EDIȚIA de primăvară a Tîrgului din Leipzig — 1972 a cuprins patru mari complexe de ramuri industriale: producția de mașini unelte; producția de mașini grele și instalații (inclusiv metalurgia); automatizare, electronică și electrotehnică; industria de mașini agricole. Organizarea, în general pe branșe, permite vizitatorilor — oameni de afaceri, tehnicieni, savanți, — confruntarea directă, informarea asupra nivelului mondial actual al tehnicii în domeniul respectiv, un adevărat schimb internațional de experiență, iar pentru clienți, — contactele necesare și alegerea unui anumit produs. Cele aproape 150 de expuneri pe teme tehnice și științifice, ținute în timpul tîrgului, au oferit la rîndul lor, largi posibilități de comparare, de cunoaștere a unor noi realizări și soluții tehnice.

Desigur că nu am de gînd să prezint aici nici măcar cele mai interesante și mai noi dintre miile de exponate găzduite de tîrg. Doresc doar să împărtășesc cîteva impresii de vizitator. În primul rînd aș sublinia strînsa corelație dintre știință și industrie, ce s-a degajat la tot pasul. Numeroase exponate moderne sînt rodul comun, nemijlocit al colaborării dintre știință și producție, multe din e'e purtînd chiar marca uzinei și a institutului științific respectiv. O altă caracteristică: contopirea tehnologică tot mai strînsă dintre construcțiile de mașini și electronică, dintre procesele propriu-zise de producție și sistemele de conducere și reglare a lor. Cu pregnanță, mai ales la produsele de mare complexitate, s-a impus ideea cooperării între un număr mare de uzine, la alcătuirea unuia și aceluiași produs. Iată un singur și concludent exemplu oferit de țara gazdă: sistemul de mașini ROTA FZ 200, cu conducere numerică, a luat naștere prin strînsa colaborare dintre 18 întreprinderi și cîteva institute științifice din R.D.G. și alte țări socialiste. Acest sistem de mașini contribuie la raționalizarea producției de roți dințate cilindrice, permițînd o producție anuală de 200 000 bucăți.

Tîrgul de la Leipzig a ilustrat de asemenea progresele înregistrate în traducerea în viață a Programului de dezvoltare a cooperării și integrării economice a țărilor membre ale CAER. Numeroase exponate sînt rezultatul acestei cooperări, — la proiectarea și producerea lor contribuind întreprinderi din două sau mai multe țări socialiste. În timpul tîrgului, în cadrul unor conferințe de presă, în declarațiile unor factori de răspundere au fost menționate numeroase proiecte noi de cooperare. Astfel, R.D.G. va construi în R. P. Polonă o filatură de bumbac cu o capacitate de 12 000 tone pe an; se va adînci specializarea și cooperarea între R. D. Germană și R. P. Ungară în construcțiile mecanice și electronice, mai ales în telecomunicații și informatică etc.

ȚARA GAZDĂ, Republica Democrată Germană, cotată în prezent printre primele zece țări industriale din lume, deținînd 5,1% din exportul mondial de mașini-unelte, a prezentat la această ediție a tîrgului o gamă largă de produse noi sau perfecționate, sisteme întregi de mașini-unelte menite să contribuie la raționalizarea producției.

În domeniul electronicii, uzina Robotron din Dresda a fost prezentă cu un calculator din cea de-a treia generație, R 21, care execută 20 000—30 000 de operațiuni de calcul pe secundă, depășind de 7 ori performanțele produsului precedent; prin caracteristicile sale, acest calculator corespunde sistemului unitar al tehnicii electronice de calcul al țărilor socialiste, oferind multilaterale posibilități de utilizare în gestiune și producție.

De mult interes s-a bucurat de asemenea instalația de comandă pentru conducerea proceselor în exploatările miniere la zi. Unele exponate, cum este cel construit de TAKRAF pentru asemenea exploatări miniere, au putut fi prezentate doar sub formă de machetă din cauza mărimii lor neobișnuite. Este vorba de un excavator-transportor de 620 metri lungime, cu o înălțime de ridicare de 60 metri și o capacitate de 25 600 mc/oră — instalație aflată în prezent în montare la exploatarea minieră „la zi" Welzow de lîngă Cottbus.

CU LEGITIMĂ satisfacție, am înregistrat interesul manifestat atît de simpli vizitatori, cît și de specialiști — directori de întreprinderi, ingineri, oameni de afaceri [illegible] de exponatele prezent[illegible] de 2 500 m[illegible] în aer li[illegible]eprinderi de co[illegible] din țara noastră, reprezen[illegible] aproape toate domeniile tehnicii și oglindind dezvoltarea dinamică a economiei românești. Îndeosebi au atras atenția strungurile universale, strungul Carusel și alte mașini produse de F.M.U.A. din București, motoarele electrice, tractoarele de diferite tipuri, compresoarele, dintre care unele construite pentru R.D.G., unul dintre tipuri în cooperare cu partenerul. Din informațiile apărute în presă, a reieșit că au fost perfectate contracte sau sînt în curs tratative, pentru noi obiective de cooperare între țara noastră și R. D. Germană. De altfel, după creșterea de 20% din anul 1971, schimbul de mărfuri dintre cele două țări va cunoaște și în acest an o dezvoltare ascendentă.

UN MOMENT DEOSEBIT al Tîrgului din Leipzig din această primăvară l-a constituit jubileul de 50 de ani al participării U.R.S.S. la acest tîrg. În 1922 — anul primei participări, — spațiul ocupat de standurile tinerei Republici Sovietice ocupa o suprafață de 150 metri pătrați. În majoritate — exponatele erau produse de artizanat, cîteva produse manufacturate și mostre de materii prime. Ce drum străbătut pînă la ultra-modernele mașini și utilaje expuse astăzi, pînă la stațiile interplanetare și vehiculul selenar, precum și alte modele expuse în mărime naturală în pavilionul sovietic!

PREZENȚA la tîrg a unor firme din 26 de țări capitaliste industriale din Europa și de peste Ocean atestă nu numai interesul unor societăți industriale de primă importanță față de această manifestare internațională, dar și prestigiul de care se bucură Republica Democrată Germană, dorința și interesul unor cercuri de afaceri tot mai largi de a strînge contactele, de a lărgi legăturile comerciale cu această țară. Astfel, a ținut să participe la Tîrgul din Leipzig președintele de onoare al industriașilor francezi. De asemenea, 17 președinți și directori generali ai unor importante uniuni industriale și de comerț din Japonia, care a avut la tîrg o expoziție colectivă. Și în acest domeniu cifrele sînt concludente: în 1971, comerțul R.D.G. cu Japonia a cunoscut o creștere de 72%. O prezență interesantă și caracterizată prin pitoresc și personalitate, au constituit-o la tîrg expozițiile oficiale colective ale unui număr de 20 de țări în curs de dezvoltare. Cu interes și simpatie au urmărit vizitatorii standurile respective, unde — pe lîngă produsele tradiționale — au început să-și spună cuvîntul și produse industriale semifabricate, articole tehnice etc. Este și acesta un semn al timpului!

Aceste succinte constatări, ca și multe altele, converg spre concluzia că ediția din primăvara lui 1972 a Tîrgului de la Lepzig a fost un succes. Un succes în domeniul afacerilor, al informării asupra ultimelor realizări ale tehnicii, ale științei.

Dar semnificația unui tîrg în zilele noastre depășește aceste limite. Și mai importante decît numărul contractelor încheiate, sînt contactele dintre oameni, cunoașterea reciprocă, înțelegerea reciprocă. Mercur trebuie să ajute la izgonirea lui Marte.

Virgil PETRESCU

REPERE

● **Banca africană** pentru dezvoltare a acordat un împrumut Somaliei de 10,71 milioane șilingi somalezi. Împrumutul va fi folosit pentru irigarea unei suprafețe de 3 000 hectare de teren și cumpărarea de utilaje agricole.

● **Aproape 250 de mii** de lucrători din Polonia au fost cuprinși în sistemul de perfecționare a cadrelor de conducere cu durata între 3—6 ani. În majoritate, aceștia sînt specialiști ce dețin posturi de conducere în economie și administrație.

● **Ca urmare** a producțiilor realizate anul trecut, uzinele de automobile japoneze „Toyota" și „Nissan" s-au situat pe locurile patru și cinci în lume, depășind firma italiană „Fiat".

Primele trei locuri au fost ocupate în ordine de „General Motors", „Ford" și „Volkswagen".

● **Compania națională** a petrolului din Irak a pus la punct proiectul tehnic privind construirea unei conducte petroliere care va lega zăcămintele din sudul Irakului cu porturile siriene de pe coasta Mării Mediterane. Conducta, lungă de 1250 de km, din care 850 km vor fi amplasați pe teritoriul irakian, va avea o capacitate anuală de 50 milioane tone.

● **Guvernul Perului** a adoptat noua lege a învățămîntului, potrivit căreia frecventarea școlilor elementare și secundare va fi obligatorie, cursanții fiind scutiți de orice taxă. Totodată, statul își asumă funcția de planificare a procesului instructiv-educativ la scară națională.

● **Consumul** de deșeuri metalice al industriei siderurgice americane a depășit 36 milioane tone; alte 7 milioane tone iau anual calea exportului. Cererea mare a antrenat creșterea în continuare a prețurilor deșeurilor amintite.

● **Producția** mondială de magneziu se va dubla în cursul actualului deceniu, ajungînd să concureze puternic aluminiul. Principalul consumator va fi industria automobilului.

● **La 31 ianuarie,** numărul șomerilor din Spania era de 276 500, cu 13 000 mai mult decît în luna precedentă. Creșterea șomajului a fost înregistrată în toate sectoarele economiei naționale. Astfel, în agricultură numărul șomerilor s-a ridicat la 66 000 persoane, în industrie — la 80 500, în sfera serviciilor — la 40 000. O situație deosebit de serioasă a existat în construcții, unde șomajul a atins 7,52% din numărul total al lucrătorilor.

● **Conducerea** întreprinderii petroliere braziliene „Petrobras" a anunțat descoperirea unor noi zăcăminte de țiței în țară, în statul Espirito Santo. Primul puț forat aici produce 1 500 de barili de țiței pe zi

R. P. UNGARĂ

CREŞTEREA ŞI MODERNIZAREA PRODUCŢIEI

ÎN PREAJMA celei de a XXVII-a aniversări a eliberării sale, poporul ungar, vecin şi prieten, este angajat cu întreaga sa forţă creatoare în înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al X-lea al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar privind dezvoltarea economică şi socială a ţării.

În această operă vastă, el se sprijină pe succesele obţinute pînă acum în construcţia socialistă, cînd Ungaria s-a transformat dintr-o ţară predominant agrară (conform recensămîntului din 1949, agricultura ocupa 56% din populaţia activă), într-o ţară industrială, în care venitul naţional calculat pe locuitor s-a triplat faţă de anul antebelic 1938. Agriculturii îi revin în prezent 26% din totalul populaţiei active, iar numărul celor ce muncesc în industrie şi transporturi reprezintă aproximativ 40% (faţă de aproape 28%, în 1949).

Relevînd faptul că greutatea specifică a lucrătorilor din industrie în cadrul populaţiei ţării este de aproape o treime, publicaţiile de specialitate din R. P. Ungară subliniază, totodată, că faţă de ţările europene avansate din punct de vedere economic, există încă o rămînere în urmă care trebuie recuperată.

Sub raportul utilizării forţei de muncă pe sectoarele social-economice existente în prezent în ţară, aceasta este repartizată în proporţie de 96% în sectorul socialist (din care 65% în cel de stat şi 31% în sectorul cooperatist) şi de aproape 4% în sectorul particular, care are un rol complementar.

Ca urmare a politicii de industrializare socialistă a ţării, de dezvoltare cu precădere a producţiei mijloacelor de producţie (care în anul 1969 a reprezentat aproape 65% din totalul producţiei industriale), a sporit considerabil contribuţia industriei la crearea venitului naţional şi la export. În perioada 1966—1970 ponderea industriei în formarea venitului naţional a fost de 42%, ea furnizînd în prezent aproape 80% din mărfurile destinate exportului.

Concomitent cu creşterea ponderii şi importanţei industriei în economia naţională a R.P. Ungare, are loc un proces de modernizare a structurii interne a acestei ramuri hotărîtoare, în sensul creşterii mai accentuate a subramurilor promotoare ale progresului tehnic contemporan: construcţiile de maşini şi prelucrarea metalelor, industria chimică, energetica şi altele.

În ultimul deceniu, ritmurile de creştere a acestor subramuri ale industriei au fost superioare celui pe ansamblul ramurii. Deasupra ritmului de creştere a întregii producţii industriale s-au situat, de asemenea, industria sticlei şi a porţelanului, a celulozei şi hîrtiei, precum şi industria poligrafică; sub această dinamică s-au plasat industria textilă şi cea alimentară, producţia combustibililor, siderurgia etc., adică subramurile cu un grad relativ redus de complexitate.

Dezvoltarea diferenţiată a ramurilor industriei a declanşat un puternic proces de regrupare a acestora, concretizîndu-se în creşterea simţitoare a ponderii celor legate direct de progresul tehnic şi cu un grad înalt de complexitate şi în reducerea greutăţii specifice a celorlalte ramuri în cadrul industriei. Cel mai concludent exemplu, sub acest aspect, îl oferă reducerea considerabilă a ponderii industriei alimentare şi textile (care înainte au jucat — după cum se cunoaşte — un rol de prim plan în industria ungară), paralel cu creşterea substanţială a greutăţii specifice a industriei construcţiilor de maşini şi de prelucrare a metalelor. Astfel, ponderea industriei alimentare s-a redus de la 29% înainte de război, la 16,7% în anul 1969, iar cea a industriei textile — de la 15% la 5,3%, în aceeaşi perioadă. Totodată, ponderea construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor în producţia industrială totală s-a ridicat de la 9% înainte de război, la 28,9% în anul 1969 *).

Ramura industrială care, cu excepţia cîtorva ani, a cunoscut în ultimele două decenii ritmul cel mai înalt de creştere este industria chimică; valoarea producţiei sale globale a fost în 1970 de peste 14 ori mai mare faţă de nivelul atins în 1950. În cadrul acestei ramuri, industria farmaceutică ocupă un loc deosebit. Atenţia acordată de R. P. Ungară dezvoltării industriei de medicamente este determinată de preocuparea de a-şi valorifica superior resursele de materii prime şi de muncă. În perioada 1966—1970, producţia industriei farmaceutice a sporit cu 78%, iar exportul produselor sale s-a dublat. Este semnificativ că în ceea ce priveşte producţia de medicamente pe locuitor R. P. Ungară se situează pe locul 5 în lume, iar la exportul acestor produse — de asemenea calculat pe locuitor — ocupă locul doi, după Elveţia.

În anul 1969, industria construcţiilor de maşini şi industria chimică au furnizat, împreună, 37,6% din producţia industrială globală, R. P. Ungară situîndu-se între ţările europene cu o pondere ridicată a acestor două ramuri.

PLANUL CINCINAL în curs (1971—1975) prevede continuarea procesului de modernizare a structurii interne a industriei, în acest sens alocîndu-se fonduri importante pentru dezvoltarea petrochimiei, construcţiilor de maşini şi a prelucrării metalelor, a industriei aluminiului etc. Investiţiile alocate industriei construcţiilor de maşini se vor cifra la aproape 28 miliarde de forinţi, din care 70% sînt prevăzute pentru reînnoirea maşinilor şi utilajelor. Valoarea producţiei acestei ramuri va fi în anul 1975 — potrivit unor estimări — cu peste o treime mai mare decît în 1970.

Modernizarea structurii industriei R. P. Ungare a avut şi are loc, de asemenea, prin dezvoltarea prioritară în cadrul fiecărei ramuri a acelor subramuri şi produse care sînt propulsoare de progres tehnic şi deosebit de eficiente din punct de vedere economic. În cadrul construcţiilor de maşini şi prelucrării metalelor un rol deosebit are industria electronică şi electrotehnică, producţia de sisteme de automatizare, maşini de calcul, echipamente de telecomunicaţii, instrumente de precizie, tehnica vidului, precum şi producţia de mijloace de transport, de instrumente medicale etc.

Producţia de maşini electronice şi echipamente de automatizare se preconizează a fi cu aproape 50% mai mare în anul 1975 faţă de 1970, ceea ce înseamnă un ritm mediu anual de creştere de 8,4%, mult superior ritmului creşterii producţiei industriale în ansamblu (6—6,5%).

Industria constructoare de maşini produce circa 200 de tipuri de maşini-unelte, din care peste jumătate sînt destinate exportului. În ultimii ani, ponderea maşinilor-unelte cu comandă program în cadrul volumului total al producţiei de maşini-unelte s-a ridicat de la 15 la 40%. Cel de al IV-lea plan cincinal prevede o creştere de 38—48% a producţiei de maşini-unelte şi asigurarea corespunzătoare a bazei materiale. Investiţiile destinate dezvoltării acestei producţii, inclusiv a fabricării de maşini-unelte cu comandă program, vor fi de aproximativ 500 milioane de forinţi.

În producţia de ansamblu a industriei constructoare de maşini, producţia mijloacelor de transport deţine mai mult de o cincime. În cadrul acesteia producţia de mijloace de transport rutier (în special autobuze) reprezintă peste 53%, cea de locomotive şi material rulant pentru calea ferată — circa 37%, iar cea de nave — aproape 10%. Se apreciază că prin intensificarea producţiei de autobuze şi a cooperării cu firme străine — şi în prezent destul de largă — industria ungară poate deveni un mare exportator de autobuze. Uzina „Ikarus" din Budapesta a fabricat în anul 1970 un număr de 7 000 autobuze şi se prevede să ajungă la o producţie de aproape 20.000 bucăţi pe an. Marile uzine „Koms" vor produce în perioada 1971—1975 peste 40.000 de autobuze, din care 85—90% pentru export, iar uzinele de camioane din Györ preconizează obţinerea în acelaşi interval a unei producţii de 200.000 de caroserii de camioane de peste 8 tone.

O atenţie deosebită se acordă în continuare modernizării structurii producţiei industriei chimice, pe primul loc în cadrul ei menţinîndu-se industria farmaceutică care s-a dovedit foarte rentabilă atît pe piaţa internă cît şi la export.

Un pas important în direcţia ridicării generale a eficienţei muncii, realizării obiectivelor pe care şi le-a propus R. P. Ungară în această privinţă, îl constituie faptul că actualmente sporirea producţiei sale industriale provine în întregime din creşterea productivităţii muncii.

DESFĂŞURÎNDU-SE pe fundalul general al legăturilor de prietenie frăţească dintre poporul român şi poporul ungar, relaţiile economice dintre cele două ţări au cunoscut în ultimii ani creşteri notabile atît sub aspect cantitativ, cît şi calitativ. Fapt care îşi găseşte oglindirea în sporirea şi diversificarea continuă a schimburilor de mărfuri, în noi acţiuni perfectate sau în curs de finalizare privind formele superioare ale colaborării economice — cooperarea şi specializarea în producţie — într-un şir de ramuri industriale de bază cum sînt metalurgia, chimia, energia electrică, construcţiile de maşini şi utilaje etc. Cunosc, de asemenea, extindere colaborarea tehnico-ştiinţifică şi schimbul de experienţă pe diverse planuri. Toate acestea constituie forme de într-ajutorare tovărăşească rodnică, contribuţii efective la dezvoltarea economiilor naţionale şi la progresul operei de construcţie socialistă în ambele ţări.

Acordul comercial de lungă durată, care prevede o creştere substanţială a volumului livrărilor reciproce (cu peste 90% faţă de cincinalul anterior), reprezintă un cadru propice pentru dezvoltarea în ansamblu a relaţiilor economice româno-ungare. Este deosebit de pozitiv faptul că schimburile în domeniul maşinilor şi utilajelor vor creşte în actualul cincinal de circa trei ori faţă de perioada 1966—1970 şi vor reprezenta mai mult de jumătate din volumul total al livrărilor în ambele sensuri.

Se poate afirma că cincinalul actual a început sub auspicii bune, în 1971 schimburile comerciale depăşind cu circa 25% volumul realizat în cursul anului precedent.

Intîlnirea recentă de la Bucureşti a conducătorilor de partid şi de stat ai celor două ţări, convorbirile purtate cu acest prilej şi documentele întîlnirii reflectă atenţia deosebită acordată de ambele părţi problemelor legate de lărgirea şi diversificarea continuă a colaborării economice româno-ungare.

Pornindu-se de la dinamismul economiilor celor două ţări, de la realizările lor în construcţia socialistă şi manifestîndu-se dorinţa comună de a dezvolta şi amplifica conlucrarea economică şi tehnico-ştiinţifică, pe măsura posibilităţilor lor în sectoarele de vîrf ale activităţii productive, în cadrul convorbirilor româno-ungare la nivel înalt de la Bucureşti s-a convenit asupra unor noi acţiuni de colaborare şi cooperare în industria electronică şi eletrotehnică, în domeniul automatizării şi al tehnicii de calcul, în industria constructoare de maşini, chimică, petrolieră şi minieră, a materialelor de construcţii.

Această conlucrare rodnică, alături de succesele celor două ţări în edificarea noii orînduiri, reprezintă o contribuţie importantă la întărirea socialismului pe plan mondial, la creşterea prestigiului şi influenţei sale în lume.

dr. I. AVRAM

*) „Nouvelles études hongroises", 1971, vol. 6, pag. 32 şi Breviar statistic C.A.E.R. 1970, pag. 192—198.

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

TONUSUL INDUSTRIAL

CU REZERVA dictată de decalajul în timp cu care se publică indicii O.N.U. ai producţiei industriale mondiale se poate spune că în 1971 tonusul activităţii în acest domeniu al creşterii economice capitaliste s-a menţinut scăzut. În primele trei trimestre ale anului trecut, pentru care se publică acum aceste date (U.N. Monthly Bulletin of Statistics pe februarie), indicele a progresat doar cu 2% faţă de perioada identică din anul premergător. Este acelaşi ritm ca în 1970, dar net inferior celui din 1969 care fusese de 7,8%. Dintre cele două grupuri mari de ţări din lumea capitalistă ţările dezvoltate şi-au putut spori producţia industrială în primele 9 luni ale anului trecut numai cu 0,7% — ritm înjumătăţit chiar faţă de conjunctura nefavorabilă din 1970, cînd sporul respectiv a fost de 1,3%. În ceea ce priveşte ţările în curs de dezvoltare, statistica O.N.U. încă nu dă un indice pentru trimestrul III, dar în prima jumătate a anului 1971 sporul faţă de aceeaşi perioadă din 1970 a fost ceva mai mic decît 8%.

Zona cea mai afectată de slăbirea, tonusului producţiei industriale dintre ţările capitaliste dezvoltate, este cea nord-americană (Statele Unite şi Canada). Indicele producţiei pe primele trei trimestre ale anului trecut a fost aici cu circa 1% mai scăzut decît în perioada corespunzătoare din 1970. Dacă se limitează analiza la industria prelucrătoare, indicele pentru această zonă a înregistrat o scădere de 1,6%. Datele — cuprinse în acelaşi număr al Buletinului statistic O.N.U. — cu privire la producţia industrială a Statelor Unite pe întregul an 1971 arată că indicele pe ansamblul industriei a rămas staţionar la nivelul din 1970, iar indicele industriei prelucrătoare a scăzut cu o jumătate de procent. Revenind la întreaga zonă nord-americană, în gruparea din statistica O.N.U., se remarcă în primele trei trimestre din 1971 scăderea mai accentuată a indicelui producţiei din siderurgie — cu circa 4,5%, din ramura materialelor de construcţii — cu 3%, din metalurgia prelucrătoare — cu 5,8%. Dintre ramurile industriei uşoare, în care tendinţa recesivă s-a manifestat în general mai degrabă prin încetinirea ritmului decît prin scăderea indicelui producţiei, reţine atenţia industria confecţiilor, a pielăriei şi a încălţămintei unde s-a produs o scădere — cu 1% — în perioada examinată.

În ţările capitaliste din Europa indicele producţiei industriale globale a crescut în primele 9 luni ale anului trecut cu aproape 1,9%, iar cel al industriei prelucrătoare cu circa 1,4%. În metalurgia prelucrătoare, sporul a fost însă numai de 1%, iar în siderurgie s-a înregistrat şi în această zonă o scădere a indicelui producţiei şi anume cu 5%.

Ultimele două ramuri menţionate au cunoscut de altfel în primele trei trimestre ale anului trecut un oarecare regres pe ansamblul ţărilor capitaliste dezvoltate. În siderurgie indicele a scăzut cu 4%, iar în metalurgia prelucrătoare cu circa 1,5%. Principala ramură de creştere a rămas industria chimică, inclusiv petrochimia, dar şi aceasta s-a menţinut la un ritm considerabil mai mic decît în alte perioade şi anume la 4%. Ramurile alimentară şi textilă au rămas la ritmuri apropiate de media creşterii indicelui producţiei industriale, în timp ce confecţiile, pielăria şi încălţămintea şi-au văzut indicele scăzînd uşor sub nivelul din perioada corespunzătoare a anului precedent.

În ceea ce priveşte raportul dintre industria grea şi industria uşoară, el a continuat să se schimbe şi în perioada examinată în favoarea celei dintîi. Aplicînd ritmul de creştere diferit al celor două grupuri de ramuri la ponderile din 1963, se constată că greutatea specifică a industriei uşoare în totalul industriei a scăzut de la 30,3% la 27,8%, iar cea a industriei grele a crescut de la 57,0% la 59,7%. Împreună ele au totalizat la sfîrşitul trimestrului III/1971 o pondere de 87,5% din întreaga producţie industrială, de asemenea în uşor progres faţă de 1963 cînd a fost de 87,3%.

Cu privire la industria ţărilor în curs de dezvoltare se poate adăuga că aici raportul dintre industria extractivă şi industria prelucrătoare continuă să evolueze în favoarea celei dintîi, ca urmare a creşterii sale mai rapide. Ponderea industriei prelucrătoare în ansamblul producţiei industriale a fost la mijlocul anului trecut de 69,5%, faţă de 72,2% în 1963, iar cea a industriei extractive de 24,2%, faţă de 22,8% în 1963.

MONDORAMA

DIVERSIFICARE PENTRU INDEPENDENŢĂ

UNUL din principalele obiective actuale ale Irlandei este diversificarea partenerilor săi comerciali pentru atingerea unei mai mari independenţe economice faţă de Anglia — arată comentatorii occidentali. Într-adevăr, aşa cum reiese şi din grafic, importurile din Anglia (inclusiv din Irlanda de nord) alcătuiesc aproape jumătate din importul total al republicii, iar exporturile spre Anglia şi Irlanda de nord — 2/3 din desfacerile totale ale ţării în străinătate. Considerentul diversificării şi deci al unei mai mari independenţe economice este şi unul din motivele care a stat la baza atitudinii favorabile faţă de aderarea la Piaţa Comună vest-europeană.

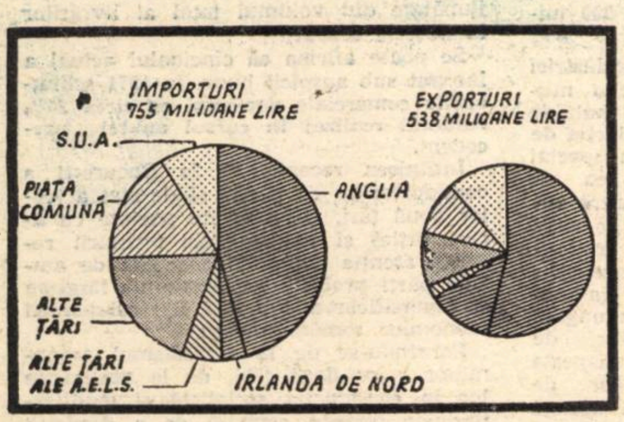

Partenerii comerciali ai Irlandei

ÎNTREPRINDERILE AMERICANE ÎN FRANŢA

ÎNTREPRINDERILE americane în Franţa utilizau 4% din forţa de muncă ocupată în industrie în 1970, furnizînd în acelaşi timp 10% din exporturile ţării şi contribuind cu 1,8 miliarde de franci net la balanţa ei comercială. Cifrele amintite, prezentate într-o conferinţă de ambasadorul S.U.A. Arthur K. Watson, la Paris, scot de asemenea, în evidenţă că asupra filialelor americane se percep 9% din totalul impozitelor asupra întreprinderilor particulare neagricole din Franţa. În 1969, dintre companiile americane 43 utilizau mai mult de 9000 salariaţi. La aproape cinci ani de la apariţia „Sfidării americane" a lui Servan-Schreiber, fenomenul rămîne în actualitatea politică a Franţei.

RELAŢII ÎNTRE IUGOSLAVIA ŞI ŢĂRI AFRICANE

IUGOSLAVIA a încheiat acorduri comerciale şi de cooperare cu peste 70 ţări în curs de dezvoltare, dintre care 30 din Africa. După cum relatează agenţia **Taniug**, cele 30 întreprinderi iugoslave care activează în Africa, angrenate în majoritate în lucrări de investiţii, se repartizează astfel : cîte una în Algeria, Etiopia, Ghana, Guineea, Kenya, Nigeria, Sudan, Tunisia şi Uganda, cîte două în Congo şi Maroc, trei în Tanzania, patru în Zambia şi zece în Libia. Printre lucrările cele mai importante realizate de întreprinderi iugoslave în Africa se numără două hidrocentrale în Etiopia, alte două în Guineea, una în Maroc şi alta în Togo, ca şi hidrocentrala de la Kafue, în Zambia (în valoare de 75 milioane dolari). Prin puterea sa instalată de 900 MW, această din urmă hidrocentrală, realizată de Întreprinderea „Energoprojekt" din Belgrad, se numără printre cele mai mari din Africa. În ultimii ani 14 întreprinderi de construcţii iugoslave au amenajat 800 kilometri de şosele în Libia, Tanzania şi Zambia. Întreprinderea „Pomgrad" din Split a construit portul Sekondi în Ghana, iar o firmă din Bor a terminat montarea instalaţiilor unei staţii de flotaţie la Tbira, în Tunisia. Alte lucrări industriale au fost realizate în Sudan, Mali, Liberia, Algeria. „Union inzenjering" din Belgrad are la activul său construirea oraşului universitar din Benghazi (Libia). Valoarea totală a acestor lucrări de investiţii s-a ridicat numai în prima jumătate a anului trecut la 922 milioane dinari, din care cîte 270 milioane au revenit Zambiei şi Libiei, 212 milioane Ugandei etc.

Pe şantierele africane sînt prezenţi aproape 3000 specialişti iugoslavi, dintre care circa jumătate în Libia.

PARITATE ŞI... CREDIBILITATE

MOMENTUL unei noi crize monetare se apropie din nou — aceasta este părerea comentatorului revistei „L'Express", R. Priouret, ca şi a multor altor observatori occidentali. În loc să se stabilizeze, după devalorizare cursul dolarului continuă să scadă. Pentru a menţine cursul dolarului peste nivelul stabilit de 3,15 mărci, Bundesbank a trebuit să cumpere, în primele două luni ale anului 500 milioane dolari. Problema se pune asemănător şi în alte capitale ale lumii occidentale. Cauza crizei este evidentă, apreciază R. Priouret. În loc să creeze premisele credibilităţii pentru noua paritate, cifrele anunţate recent de oficialităţile americane au dat un nou impuls mişcărilor speculative : deficitul balanţei de plăţi pe 1971 a ajuns la 30 miliarde dolari, ceea ce înseamnă că această sumă se adaugă celor 50 miliarde dolari care circulă de pe acum pe pieţele monetare din afara S.U.A.

SPRE O NOUĂ ERĂ GLACIALĂ ?

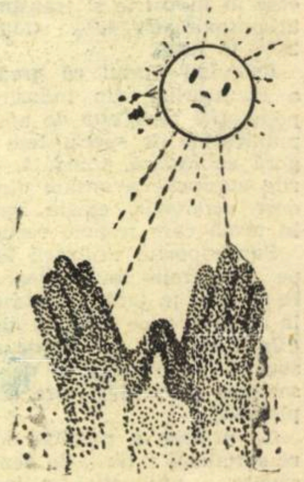

RECENT a fost susţinută o teorie privind implicaţiile posibile ale poluării pentru modificarea climei pe pămînt. Cercetătorul american W. E. Cobb a ajuns la concluzia că un plus de 50 milioane de tone de particule în suspensie în atmosferă ar putea duce la o scădere a temperaturii medii de pe suprafaţa globului de la +15°C la +5°C. În această lume glacială majoritatea formelor de viaţă vegetală ar fi condamnate la dispariţie. Fenomenul ar avea loc datorită înmulţirii particulelor de praf suspendate în aer care ar modifica reflexia atmosferică şi, în consecinţă, cantitatea de radiaţie solară ce ar ajunge la suprafaţa pămîntului. Or, cantitatea unor asemenea particule creşte rapid. Numai fiecare din cele 800 milioane de vehicule care străbat şoselele lumii degajă an de an un kilogram de plumb. La acestea se adaugă partea deloc neglijabilă de praf provenită din uzine. Unele particule rămîn în suspensie un timp mult mai îndelungat decît altele şi această fracţiune este cea care îngrijorează. Un supliment de praf de amploarea calculată de savantul american ar declanşa un proces ireversibil. Or, aceasta nu ar reprezenta decît de 20 de ori actuala cantitate de materie în suspensie din atmosferă.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

TRAFICUL MARITIM DE MĂRFURI

ASPECTE STRUCTURALE

SPRE DEOSEBIRE de transporturile maritime de pasageri, handicapate (îndeosebi pe distanţe mari) de dezvoltarea continuă a aviaţiei civile, transporturile maritime de mărfuri se află în plină ascensiune, jucînd un rol primordial în desfăşurarea comerţului exterior. Datele statistice relevă că — în ultimele două decenii — volumul traficului respectiv (exprimat în milioane tone de mărfuri îmbarcate sau debarcate) a sporit de peste 4,6 ori. În cazul ţărilor capitaliste industriale creşterea a fost de 4,9 ori, iar al ţărilor în curs de dezvoltare — de peste 4,4 ori.

Se observă, de asemenea, o accentuare a dezechilibrului dintre cantităţile îmbarcate şi cele debarcate de pe vasele maritime, în cadrul celor două grupuri de ţări. Dacă — pentru ţările capitaliste industriale — în 1950 raportul între cantităţile respective era de circa 1 : 1,8, în 1970 el a ajuns la 1 : 2,5. Acest fenomen se datorează creşterii mai rapide a importurilor (în cadrul cărora predomină materiile prime agricole şi minerale — în general mărfuri cu volum mare şi valoare redusă), decît a exporturilor (îndeosebi produse finite, cu volum mai mic şi valoare mai ridicată). Evoluţia este inversă în cazul ţărilor în curs de dezvoltare, întrucît acestea fac eforturi să-şi sporească livrările la export şi limitează deseori (în funcţie de situaţia balanţei de plăţi externe) importurile. Ca urmare, în timp ce în 1950 raportul între cantităţile îmbarcate şi cele debarcate era de 2 : 1, în 1970 el a crescut la 3,6 : 1. Fapt care face tot mai acută, printre altele, problema utilizării eficiente — în ambele sensuri ale rutelor — a capacităţii de transport a navelor maritime.

Este interesantă, de asemenea, modificarea ponderii produselor petroliere (transportate cu navecisternă) în ansamblul traficului maritim de mărfuri. În 1970, pe plan mondial ea era de circa 55%, faţă de numai 40% în 1950. În ceea ce priveşte ţările capitaliste industriale, ponderea produselor petroliere era — în 1970 — de 13% în volumul total al mărfurilor îmbarcate şi de peste 55% în cel al mărfurilor debarcate ; în cazul ţărilor în curs de dezvoltare valorile corespunzătoare erau 77% şi circa 59%. Apare evident că ţiţeiul constituie un element esenţial al exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare către ţările capitaliste industriale, dar că — totodată — o anumită parte din acest ţiţei revine înapoi sub forma produselor rezultate din rafinarea sa.

(milioane tone)

Regiunea	Anul	Mărfuri îmbarcate: total	Mărfuri îmbarcate: din care în petroliere	Mărfuri îmbarcate: din care în cargoboturi pentru încărcătură uscată	Mărfuri debarcate: total	Mărfuri debarcate: din care în petroliere	Mărfuri debarcate: din care în cargoboturi pentru încărcătură uscată
Total mondial	1950	550	225	325	549	216	333
	1965	1677	865	812	1678	845	833
	1970	2570	1407	1163	2529	1391	1138
din care :							
Ţări capitaliste dezvoltate	1950	215	16	199	380	134	246
	1965	525	57	468	1314	668	646
	1970	809	106	703	2014	1115	899
Ţări în curs de dezvoltare	1950	308	208	100	154	81	73
	1965	1037	759	278	312	172	140
	1970	1607	1237	370	442	259	183

Sursa : United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, ianuarie 1972.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL X nr. 14 (449)
vineri 7 aprilie 1972
*20 PAGINI 2 LEI

14

INFORMATIE - DECIZIE

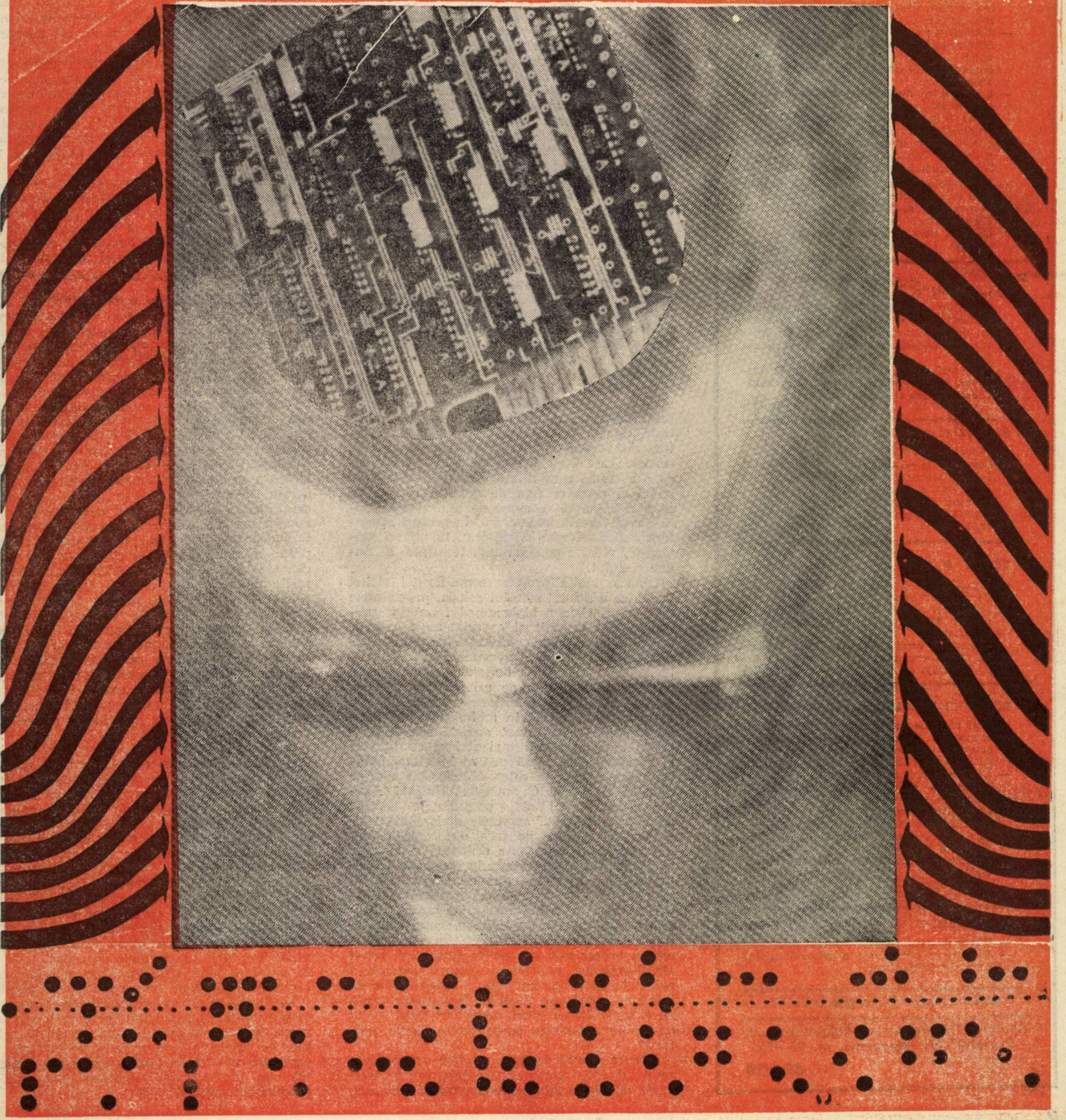

ANUL X **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

SUMARUL

numărului 14 din 7 aprilie 1972

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

— În industria metalurgică: Indici înalți de utilizare a agregatelor, metal peste plan de **L. Țintea** (pag. 3)
— Normarea științifică — instrument de creștere a productivității muncii de **Petre Frujină, Dan Mateescu** (pag. 5)
— **Dezbateri:** Pentru determinarea eficienței comerțului exterior — Indicatori mai bine fundamentați de prof. univ. dr. **Gh. Șiclovan** — C.S.P. (pag. 6)
— **Cercetarea științifică în sprijinul producției:** Acțiuni și soluții noi pentru reducerea consumului de cocs de dr. ing. **I. Drăgan**, director general, ing. **Avram Cezar**, Institutul de cercetări metalurgice (pag. 7)
— **Marketing:** Service-ul, dimensiune a calității produsului de **Ionel Florescu**, I.C.E. — „Autotractor"-Brașov (pag. 8)
— **Contractele, mecanism complex, perfect sincronizat:** După încheierea negocierilor respectarea riguroasă a disciplinei contractuale de ing. **Mircea Pîrjol**, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe (pag. 9)
— În dezbatere: Proiectul de lege cu privire la activitatea de comerț interior
Planuri de producție, adaptate la tendințele cererii de conf. univ. dr. **Ion Păunescu** (pag. 12)

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**

— Informație • decizie
Priorități și intercondiționări în realizarea acțiunilor de raționalizare a sistemului de indicatori, de evidență și în dotarea cu echipamente de prelucrare a datelor
Semnează: prof. **Mircea Biji, D. Agapescu, George Pleșoianu, Filip Rouădedeal, Sergiu Constantinescu** (pag. 10—11)

■ **ȘTIINȚA ȘI SOCIETATEA**

— **Discuții**
Continuitate — discontinuitate în tehnică
Între viziunea retrospectivă și „aventura calculată" a gîndirii prospective de conf. dr. **Mihai Botez**, Laboratorul de cercetări prospective al Universității-București (pag. 13)

■ **TEORII • IDEI**

— Variațiuni apologetice pe aceeași temă de dr. **I. Cristescu**
— Timpul și semnificația sa economică de **P. Danciu**-Cluj (pag. 14)
— **Confruntări**
Repartiția capitalistă: Ponderea salariilor și ponderea muncii de **L. Stroja** (pag. 15)

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

— Țări africane pe calea progresului social-economic: Industrializare — strategii și orientări de **Marcel Moldoveanu** (pag. 16)
— **Din presa țărilor socialiste:** Extinderea specializării și cooperării în industrie (pag. 17)
— **Capitalismul contemporan:** Redefinire a muncitorului colectiv de dr. **D. Ciucur, I. Gavrilă** (pag. 18)
— **Statistică internațională:** Aspecte ale dezvoltării industriale mondiale de **N. Popov** (pag. 19)

In SUPLIMENT

— Oferte de produse
— Asigurarea obligatorie a autovehiculelor de **Radu Gărdăreanu**

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40470

VIZITA PRIETENIEI ȘI COOPERĂRII ROMÂNO-AFRICANE

ACUM, cînd vizita președintelui Consiliului de Stat al României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, într-o serie de state africane, a luat sfîrșit, semnificația ei, importanța ei deosebită atît sub aspectul relațiilor bilaterale cît și al relațiilor internaționale în general, ies și mai pregnant în evidență, capătă valențe noi, generalizatoare.

Sintetizînd, putem afirma că această vizită a constituit un nou și strălucit succes al politicii externe a partidului și statului nostru — politică care a făcut ca România să aibă în prezent, în lume, mai mulți prieteni decît oricînd în trecut, să se afirme pe plan internațional ca un stat liber și independent, stimat și respectat pe măsura demnității poporului său, al atașamentului ei față de pace, colaborare, justiție și adevăr.

Această vizită a contribuit la o mai bună cunoaștere între poporul român și popoarele Africii, la punerea în valoare a unor noi și ample posibilități de aprofundare a relațiilor de colaborare și cooperare, la consolidarea prieteniei și solidarității cu lupta popoarelor de pe continentul african pentru lichidarea sechelelor colonialismului, împotriva rasismului, a imixtiunilor și presiunilor externe, pentru o dezvoltare de sine stătătoare, liberă de orice ingerință din afară.

Preocupîndu-se de a-și făuri o nouă orînduire, un nou destin, poporul român este vital interesat în făurirea unei păci trainice în lume. Dezvoltarea largă a relațiilor de colaborare între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, este o condiție esențială a realizării acestui deziderat. Desigur, ca țară socialistă, România acordă o atenție deosebită dezvoltării relațiilor cu toate statele socialiste și cu țările care au pășit pe calea dezvoltării independente. Recenta vizită a constituit o manifestare elocventă a solidarității României cu țările care luptă pentru dezvoltarea lor independentă, întărirea colaborării cu aceste țări fiind un factor hotăritor pentru progresul fiecărei țări în parte, în lupta împotriva imperialismului și colonialismului.

Am relatat, în această rubrică, de-a lungul ultimelor săptămîni, bilanțul rodnic al vizitelor șefului statului român în Algeria, Africa Centrală, Congo, Zair, Zambia și Tanzania. Pretutindeni, tovarășul Nicolae Ceaușescu și persoanele care l-au însoțit au fost întîmpinați cu o extremă cordialitate, într-o atmosferă de stimă și prețuire față de poporul român, în spiritul năzuinței comune de a dezvolta relațiile reciproce de colaborare. În aceeași atmosferă entuziastă s-au desfășurat, în ultima săptămînă, vizitele președintelui României în Sudan și Egipt.

Dînd o înaltă prețuire semnificației vizitei în Africa a șefului statului român, președintele Sudanului, Gaafar Mohammed Numeiry, sublinia: „Am urmărit și apreciat mult ceea ce ați întreprins pe linia solidarității cu popoarele militante ale Africii, preocupîndu-vă de problemele de eliberare națională și dezvoltare, consolidînd legăturile de prietenie cu acestea, pentru atingerea țelurilor comune. Actuala dumneavoastră vizită în multe state ale Africii prietene a confirmat această semnificație, contribuind la relații mai strînse cu bravele ei popoare, care luptă pentru libertate, edificare și progres, pe calea obiectivelor majore definite de Carta Organizației Unității Africane". La rîndul său, președintele Nicolae Ceaușescu, relevînd sensurile majore ale vizitei, arăta: „Vizita pe care o facem în țara dumneavoastră constituie o dovadă a faptului că țările noastre au ajuns la concluzia că interesele lor reciproce sînt de a colabora cît mai larg în toate domeniile de activitate. Sper că în cursul acestei vizite ... vom putea să trasăm noi căi pentru dezvoltarea cooperării dintre popoarele noastre, să întărim colaborarea corespunzător atît intereselor României, cît și ale Sudanului, precum și cauzei generale a prieteniei și cooperării dintre popoare. Doresc să vă asigur că am venit în Sudan cu dorința de a pune bazele unei colaborări largi — în domeniile industriei, agriculturii, științei, culturii".

Măsura largă în care au fost concretizate aceste dorințe reciproce iese pregnant în evidență din declarația comună româno-sudaneză, semnată la încheierea vizitei. În acest document se menționează semnarea unor importante acorduri, printre care, un acord de colaborare economică și tehnică, un acord comercial pe termen lung, precum și protocolul privind schimburile de mărfuri pe anul 1972 și se relevă hotărîrea reciprocă de a diversifica pe mai departe formele de colaborare bilaterală pe baze reciproc avantajoase, inclusiv prin înființarea de societăți mixte în domeniile prospecțiunilor geologice, minier, industrial, agricol și forestier Totodată s-a hotărît să se constituie o comisie mixtă care va stabili măsuri și soluții pentru traducerea în viață a prevederilor acordului de cooperare economică și tehnică și a acordului comercial, încheiate între cele două țări. După cum se subliniază în document, s-a convenit, de asemenea, ca în viitorul apropiat să se elaboreze un program pentru aplicarea acordului de colaborare culturală, în vederea lărgirii colaborării dintre, cele două țări în domeniile învățămîntului, sportului, presei, radioului, televiziunii, cinematografiei și pregătirii profesionale a cadrelor în diferite specialități.

În Republica Arabă Egipt, vizita președintelui Nicolae Ceaușescu s-a desfășurat sub aceleași favorabile auspicii. Primirea plină de căldură, cordialitate și stimă făcută solului poporului român, a pus pregnant în evidență dorința comună de a adînci prietenia și colaborarea româno-egipteană. Aceste sentimente au rădăcini trainice.

Schimbările petrecute în ultimele decenii în evoluția României și a Egiptului, comunitatea de țeluri și interese în lupta împotriva imperialismului, pentru pace și colaborare în lume au creat o bază durabilă dezvoltării continue a relațiilor politice, economice și culturale dintre cele două țări și popoare. Prietenia și colaborarea româno-egipteană se dezvoltă cu succes pe baza principiilor de nezdruncinat ale respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. În ultimii ani a sporit considerabil volumul schimburilor comerciale bilaterale, s-a extins cooperarea economică și tehnică dintre cele două țări. Astfel, o serie de obiective industriale au fost construite în Egipt în colaborare cu România; de asemenea, specialiștii români au acordat sprijin tehnic la realizarea unor noi construcții economice egiptene. Acordul de colaborare economică și tehnică încheiat în luna decembrie a anului trecut prevede o dezvoltare simțitoare a schimburilor și a cooperării economice româno-egiptene. O evoluție ascendentă cunosc, de asemenea, relațiile culturale, expresie a dorinței celor două popoare de a se cunoaște mai bine, de a schimba între ele tot mai multe valori spirituale.

Evocînd perspectivele pe care le deschide în evoluția acestor relații vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Anwar Sadat sublinia: „Vizita dumneavoastră va aduce o contribuție pozitivă la așezarea unor baze solide ale unei noi etape a relațiilor dintre țările noastre, constituind un moment important în diversificarea lor, a unei cooperări fructuoase între popoarele noastre, spre binele și bunăstarea lor".

În aceeași ordine de idei, tovarășul Nicolae Ceaușescu își exprima convingerea că „această vizită, convorbirile pe care le vom avea împreună vor marca un moment nou în relațiile dintre România și Egipt. În definitiv, cred că nimic nu desparte România și Egiptul; dimpotrivă, totul pledează pentru o colaborare și o cooperare strînsă între ele, în toate domeniile de activitate".

Aceste două citate sugerează elocvent atmosfera în care s-au desfășurat convorbirile între cei doi șefi de stat, dorința lor comună de a contribui la aprofundarea și diversificarea relațiilor reciproce. Și, din acest punct de vedere, vizita s-a încheiat cu un succes deplin — la fel ca și în toate celelalte state africane care l-au avut ca oaspete pe președintele României.

Explicația acestui succes rezidă în consecvența și fermitatea principiilor pe care le promovează România pe plan internațional, în relațiile de prietenie, cooperare și solidaritate pe care țara noastră le promovează cu toate statele care luptă pentru o independență reală și progres economic și social.

ÎN INDUSTRIA METALURGICĂ

INDICI ÎNALȚI DE UTILIZARE A AGREGATELOR, METAL PESTE PLAN

- **O largă diversificare a producției**
- **Reducerea consumurilor specifice — element hotărîtor în sporirea eficienței economice**
- **Realizarea nu numai a producției globale, ci și a sortimentelor planificate**

ȚINÎND SEAMĂ de liniile directoare stabilite de partid și guvern privind dezvoltarea, în continuare, a economiei naționale, în acest an urmează să se realizeze în țara noastră, potrivit sarcinilor de plan, aproape 7,4 milioane tone oțel. Colectivele întreprinderilor metalurgice — principalele producătoare de metal — au încheiat primul pătrar 1972 cu un bilanț pozitiv: **pe ansamblul Ministerului Industriei Metalurgice, principalii indicatori de plan, după date operative, au fost nu numai îndepliniți, ci și depășiți** — așa cum reiese din tabelul nr. 1:

Tabelul nr. 1

%

Indicatorul	Depășirea sarcinilor de plan pe trim. I 1972	Creșterea față de perioada corespunzătoare a anului 1971
— Producția globală	1,6	9,7
— Producția marfă	3,0	10,0

Depășirea planului atît la producția globală, cît și la producția marfă, **s-a concretizat în obținerea suplimentară a unor importante cantități de produse** — atît de necesare economiei naționale — așa cum se desprinde din tabelul nr. 2:

Tabelul nr. 2

Produse principale realizate peste plan (în tone)

— cocs	1981
— fontă	12235
— oțel	11584
— laminate din oțel	15757
— țevi din oțel	1 923
— aluminiu primar și aliaje din aluminiu	519
— laminate din aluminiu	95
— cărămizi refractare	566

Aceste realizări sînt o urmare directă a faptului că atît centralele industriale, grupurile de uzine, cît și întreprinderile din componența acestora, au organizat mai bine desfășurarea producției și a muncii, au luat măsuri eficiente pentru corelarea judicioasă a fazelor pe întreg fluxul producției. Acestea, cît și alte măsuri, au determinat o mai bună utilizare a agregatelor și, implicit, sporirea productivității muncii. Semnificativ este faptul că **fiecare întreprindere în parte și-a realizat sarcinile ce îi reveneau atît la producția globală, cît și la producția marfă.**

Realizarea, peste plan, a unor importante cantități de produse a permis ca, în această perioadă, **unitățile ministerului să depășească sarcina la export cu peste 4%.**

ÎNTRUCÎT METALUL constituie o componentă de bază a economiei moderne, un factor principal care condiționează promovarea progresului tehnic în toate ramurile economiei naționale, metalurgiștii au pus un accent în această perioadă — paralel cu sporirea cantitativă a sarcinilor de plan — **pe îmbunătățirea structurii sortimentale a producției prin realizarea a noi mărci de oțeluri speciale și de calitate, pe asimilarea a noi tipuri de laminate și țevi cu grad mai ridicat de prelucrare a metalului și cu caracteristici tehnice solicitate mult în industria modernă, îndeosebi de industria constructoare de mașini.** Este semnificativ de relevat faptul că **volumul oțelurilor aliate realizate în primul trimestru a fost mai mare cu 11,8% față de perioada corespunzătoare a anului trecut și că planul trimestrial la laminatele din oțeluri aliate a fost depășit cu 4,5%.**

În domeniul metalurgiei neferoase este, de asemenea, de menționat ca o realizare deosebită faptul că, în trimestrul expirat, **au fost furnizate beneficiarilor importante cantități de laminate de aluminiu, într-o gamă sortimentală largă, care răspund tot mai mult necesităților în fabricația vagoanelor, autobuzelor, tîmplăriei metalice pentru diverse scopuri etc.** Uzina de prelucrare a aluminiului — Slatina, intrată în producție cu un an în urmă, a reușit să realizeze o producție normală și chiar să-și depășească sarcinile de plan stabilite.

O accentuată diversificare a producției a fost înregistrată și în **domeniul materialelor refractare.** În primul trimestru, în afară de faptul că întreprinderile de materiale refractare au livrat industriei siderurgice peste prevederi mai bine de 500 tone produse refractare, ele au trecut cu succes la **fabricarea de cărămizi speciale necesare cuptoarelor cocseriilor, a produselor termoizolante, a diferite sortimente de prafuri din grafit pentru turnare și alte materiale specifice.** Prin munca lor stăruitoare pentru sporirea și diversificarea producției, colectivele întreprinderilor de materiale refractare au adus și aduc o contribuție de seamă la buna desfășurare a activității în industria metalurgică.

APLICÎND CONSECVENT indicațiile date de conducerea partidului de a ridica continuu eficiența economică a întregii activități, în special prin mai buna utilizare a resurselor materiale care, în industria siderurgică, au o pondere mare în totalul cheltuielilor de producție, colectivele unor întreprinderi din această ramură s-au străduit **să reducă consumurile specifice de materii prime și, îndeosebi, a cocsului care, în bună parte, este adus din import.** Astfel, în primul trimestru al anului, furnaliștii de la Uzina „Victoria" din Călan au economisit — ca urmare a îmbunătățirii sistemului de aprovizionare a furnalelor și a ridicării temperaturii aerului și gazului ce se utilizează în procesul de producție — **circa 500 tone de cocs metalurgic.** Economii de cocs au obținut și furnaliștii de la Combinatul siderurgic — Hunedoara și cei de la Combinatul siderurgic — Reșița. Tot pe linia utilizării mai eficiente a resurselor **materiale** pot fi menționate și economiile obținute la lingotiere, la metalul în șarje etc.

Firește, în domeniul gospodăririi mai judicioase a materiilor prime, rezervele n-au fost nici pe departe epuizate. Este nevoie ca, în trimestrul II în care am intrat, precum și în tot cursul anului, să fie mai bine fructificate toate posibilitățile ce există, atît în domeniul **reducerii consumului de cocs și metal, cît și în cel al diminuării consumului de energie, de cilindri de laminare, de cărămizi refractare, fero-aliaje, electrozi grafitați pentru cuptoarele electrice și altele.**

În legătură cu posibilitățile reducerii, în continuare, a consumului de cocs și de metal, unii specialiști din cadrul ministerului, cît și din diferitele centrale industriale opinează că eforturile siderurgiștilor se cer sprijinite mai substanțial și de unitățile Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei. **Este vorba de pregătirea mai avansată a unor concentrate de fier, prin sporirea gradului de îmbogățire a concentratului de la exploatările Căpuș și Teliuc și luarea în considerare și a altor minereuri** (cum ar fi limonitele mărunte).

MAI MULT DECÎT ÎN ALȚI ANI, colectivele întreprinderilor metalurgice s-au convins că depășirea sarcinilor globale de plan **la** producția de fontă, oțel și laminate constituie o cerință imperioasă, dar nu singurul criteriu de apreciere a activității lor. Cel mai important este de a realiza **producția fizică, sortimentele planificate, potrivit contractelor economice încheiate, astfel încît beneficiarii să primească la termen comenzile la datele stabilite.**

Potrivit acestei concepții care își face loc din ce în ce mai mult în rîndurile colectivelor de muncă, a comitetelor și consiliilor oamenilor muncii, în primul trimestru din acest an **unitățile siderurgice au satisfăcut, în general, mai bine cererile beneficiarilor prin realizarea și livrarea la termen a sortimentelor comandate.** Acest fapt a fost facilitat și de măsurile stabilite la începutul anului, de colegiul ministerului — măsuri elaborate în urma unei analize minuțioase făcute asupra felului în care au fost realizate sarcinile în acest domeniu pe anul 1971.

Deși măsurile sînt încă în curs de materializare, totuși ele permit să se întrevadă o îmbunătățire a situației la unele întreprinderi din punctul de vedere al realizării sortimentelor planificate și a livrării produselor potrivit termenelor stabilite prin contractele încheiate. Este cazul Uzinei „Republica"-București care, anul trecut, nu a onorat o serie de contracte economice, producînd astfel serioase greutăți beneficiarilor. În urma măsurilor inițiate la această întreprindere de către Centrala industrială de țevi trefilate și cabluri, în spiritul celor stabilite de colegiul ministerului, dar mai ales a soluționării problemei calității semifabricatelor primite (Combinatul siderurgic-Hunedoara a început de o bună bucată de vreme să livreze aceste semifabricate curățate printr-un nou procedeu tehnologic de flamare), **Uzina „Republica" a reușit să realizeze în primul trimestru cantități sporite de țevi de calitatea I și astfel să-și onoreze mai bine obligațiile asumate prin contractele economice încheiate cu diverși beneficiari.**

Tot în contextul de măsuri stabilite de colegiul ministerului trebuie apreciate și rezultatele obținute în perioada trimestrului I de Combinatul siderurgic — Galați și Centrala de aluminiu din Slatina. În contrast cu 1971, cînd la aceste unități se semnalau unele rămîneri în urmă în realizarea planului, **în acest an s-a înregistrat o îmbunătățire a ritmicității producției și realizarea în bune condițiuni a sarcinilor de plan și a prevederilor contractelor economice.**

RELEVÎND ACESTE ASPECTE, care atestă, fără îndoială, o preocupare mai susținută pentru realizarea **în ansamblu, pe trimestru,** a sortimentelor și onorarea, pe această bază, a contractelor economice, trebuie arătat că **unele sortimente, au prezentat nerealizări de plan în primele luni ale anului.** Este cazul laminatelor mijlocii și ușoare, oțelului beton și țevilor pentru construcții. Este imperios necesar ca atît întreprinderile, cît și Centralele industriale în cauză, să depună maximum de eforturi pentru ca, în perioada următoare, **derularea planului să se facă avînd ca obiectiv principal respectarea exemplară a disciplinei contractuale.**

Care au fost cauzele care au determinat o asemenea situație, mai ales în ce privește laminatele mijlocii și ușoare?

La Combinatul siderurgic - Reșița au fost reconstruite laminoarele de profile mijlocii și ușoare. Dar intrarea în funcțiune a acestora s-a făcut defectuos și cu întîrzieri. Întreprinderea de construcții și montaje metalurgice — Reșița, Trustul de construcții și montaje siderurgice-București și Direcția de investiții din minister — deși și-au luat angajamentul că vor devansa termenele de punere în funcțiune a laminoarelor respective — n-au respectat, din diverse motive, graficele stabilite cu beneficiarul.

Așa prezentîndu-se situația, este necesar ca, **într-un timp cît mai scurt și printr-un sprijin mai susținut al beneficiarului, instalațiile de laminare reconstruite la Reșița să fie puse temeinic la punct, pentru a se crea condițiile necesare desfășurării ritmice a planului de producție la laminatele mijlocii și ușoare,** mult solicitate de beneficiari, îndeosebi de întreprinderile constructoare de mașini.

L. ȚINTEA

ECOURI

ACȚIUNI FERME PENTRU ÎNTĂRIREA DISCIPLINEI CONTRACTUALE

5/1972

Intreprinderea textilă Pitești

● Au fost scoase în evidență o serie de lipsuri privind ritmicitatea, stabilitatea muncitorilor, urmărirea corectă a graficelor de reparații planificate prin care s-ar fi putut reduce simțitor stagnările în producție. Pentru evitarea acestor situații am intervenit la forul tutelar pentru a nu ne mai modifica structura sortimentului în timpul perioadei de plan. În a doua parte a anului 1971, am întîmpinat și o serie de greutăți din cauza unor materii prime. Pentru stabilitatea muncitorilor am dat în folosință un cămin cu 70 de locuri și 40 de apartamente, fiind în proiect un nou cămin cu 150 de locuri. De asemenea am mărit numărul de locuri la creșă.

În scopul îmbunătățirii reparațiilor au fost înființate cursuri de ridicare a calificării pentru salariații din toate compartimentele, iar prin autoutilare se vor realiza în anul 1972, cărucioare transport, piese de schimb, mașini de curățat canete, prese de balotat și altele.

Acoperirea cu contracte pentru anul 1972, constituie una din problemele principale care preocupă compartimentul creație, producție, desfacere. Au fost analizate capacitățile de producție nominalizindu-se o serie de produse.

ing. O. CIUCU
director comercial

Grupul industrial de petrochimie Pitești

● Pentru acest an s-a asigurat cu contracte aproape 100% din producția marfă planificată.

Pentru evitarea pe viitor a cazurilor de nerealizare a obligațiilor contractuale, printre alte măsuri, s-a prevăzut și analiza lunară a modului cum acestea se îndeplinesc, fapt ce creează posibilitatea unei cunoașteri permanente a situației și posibilitatea luării de măsuri. Analiza realizată de un grup de specialiști, cît și articolul apărut în „Viața economică" au constituit un sprijin deosebit în activitatea desfășurată de unitatea noastră prin indicațiile primite.

ing. O. NISTOR
director comercial

C.E.I.L. Pitești

● Deficiențele semnalate cu privire la nerealizarea în termen a unor contracte din anul 1971, au fost înregistrate de întreprinderea noastră. În parte, ele au fost generate de lipsa unor materiale ce nu s-au putut obține la timp și astfel am întîrziat livrarea unor produse.

În cursul anului trecut, CEIL—Pitești nu a luat măsuri de penalizare în totalitate a beneficiarilor care nu au respectat prevederile H.C.M. nr. 306, mulțumindu-se doar cu intervențiile ce decurg din legea nr. 71. Ținînd cont de indicațiile primite cu ocazia unui control, precum și de cele menționate în „Viața economică" ne-am propus măsuri menite să elimine deficiențele semnalate, atribuind preocupare și eforturi deosebite pentru: realizarea contractelor în termenele prescrise; aplicarea penalizărilor în calitate de furnizor și beneficiar conform HCM nr. 306/1970; eliminarea stagnărilor în producție printr-o supraveghere mai atentă a utilajelor și repararea defecțiunilor în mod operativ, aprovizionarea și autoutilarea cu piese de schimb pentru care în întreprinderea noastră s-au făcut progrese substanțiale din acest punct de vedere etc.

Incredințîndu-vă că măsurile întreprinse pe linia respectării disciplinei contractuale de către CEIL—Pitești, vor aduce realizări corespunzătoare în anul 1972, vă mulțumim pentru sprijinul acordat. Sperăm că într-un alt număr de revistă să ocupăm un spațiu amplu cu realizări îmbucurătoare.

ing. Gh. CONSTANTINESCU
director general

CURIER

● Ambalajele

ION G. PETRE, **București** — Pentru ambalajele care circulă pe regim de restituire, livrate cu produse și care au fost refuzate la plată de beneficiarul mărfii, nu se achită nici-o „cotă valorică de recuperare".

De altfel, Instrucțiunile nr. 65/1970, de aplicare a H.C.M. nr. 2335/1967, nu prevăd un asemenea fel de cotă pentru ambalajele restituibile, ci numai „cota valorică de decontare" și „cota minimă de restituire". Compensarea refuzului cu suma care „se cuvine" nu se poate face deoarece fiecare operațiune este reglementată și se desfășoară distinct.

Instrucțiunile nr. 2060/1953, publicate în culegerea de instrucțiuni date de Primul Arbitru de Stat, ediția 1966, privind compensările, sînt valabile în măsura in care nu contravin noilor acte normative date de Banca Națională în acest sens. De pildă, nota de intrare — recepție se întocmește numai pentru ambalajele bune, imediat după întocmirea procesului verbal de recepție (proces-verbal de primire) iar procesul-verbal de verificare se încheie, după caz, astfel: a) la prezentarea delegatului expeditorului, care nu poate depăși 5 zile; b) dacă delegatul expeditorului nu se prezintă, în 5 zile de la data eliberării mărfurilor de către cărăuș, iar pentru livrările din aceeași localitate din momentul primirii lor în depozitul destinatarului.

Potrivit prevederilor pct. 34 din Instrucțiunile nr. 65/1970, ambalajele restituite de către beneficiarul de marfă și constatate necorespunzătoare calitativ sau de alte tipuri, se păstrează la dispoziția expeditorului timp de 10 zile de la primire, în baza procesului verbal de verificare (deci nu se întocmește notă de intrare-recepție în gestiune, fiind ținute în custodie). După trecerea celor 10 zile, urmează a se proceda în continuare conform prevederilor din susarătatul punct al instrucțiunilor.

● Promovarea muncitorilor în categorii superioare

Mai mulți cititori — VASILE DAMIAN, **Oradea**; — ION NEACȘU, **Tîrgu Jiu**; MIHAI IONESCU, **Reșița**; CRISTACHE MIHĂILESCU, **București**; MIRCEA CURTĂ, **Cluj** și alții — solicită lămuriri privind aplicarea Legii nr. 12/1971. În cele ce urmează vom răspunde la problemele legate de promovarea muncitorilor în categorii superioare de încadrare.

Pentru a fi încadrat în categorii tarifare superioare, muncitorul este supus probei practice și verificării cunoștințelor profesionale susținute în fața comisiei tehnice de încadrare și promovare. Pot fi admiși să dea proba practică numai muncitorii care au efectuat în ultimele trei luni lucrări superioare categoriei lor de încadrare și care și-au realizat sarcinile ce le-au revenit, cu respectarea calității prescrise.

Vechimea minimă în meserie necesară pentru promovarea în categoria următoare este aceea prevăzută în raport cu nivelul pregătirii, în anexa I la Legea nr. 12/1971, privind încadrarea și promovarea personalului din unitățile socialiste de stat. Legea nu prevede, în afara condiției de vechime în meserie și o anumită vechime în categorie, afară de aceea prevăzută ca cerință de admitere la proba practică, respectiv privind efectuarea în perioada anterioară de trei luni, a unor lucrări de categorii superioare. Vechimea în meserie se socotește de la data încadrării în muncă a muncitorului, dacă în întreaga perioadă a lucrat în meseria respectivă sau într-una înrudită și nu numai de la data aplicării legii. Ca atare, muncitorul cu 15 ani vechime în meserie, încadrat în categoria a patra depășind vechimea minim necesară pentru promovarea în categoria următoare, poate fi admis neîntîrziat să se prezinte la proba practică fără să mai fie necesar să lucreze încă trei ani în categoria tarifară la care era încadrat la 1 ianuarie 1972, așa cum greșit s-a interpretat. Promovarea în categorii superioare nu se poate face prin salturi (de pildă, de la categoria a patra direct la categoria a șasea) chiar dacă muncitorul îndeplinește condiția de vechime în meserie necesară pentru încadrarea în această categorie. Dat fiind că are vechimea necesară, muncitorul poate fi însă, admis la proba practică, după încadrarea în categoria a cincea, la numai trei luni de la această încadrare, dacă în acest timp a efectuat, cu respectarea calității prescrise, lucrări de categoria a șasea.

Perioada de efectuare a stagiului militar nu se include în vechimea în meserie.

Încadrarea într-o categorie superioară de calificare, chiar și atunci cînd sînt îndeplinite condițiile prevăzute de lege, se poate face numai atunci cînd unitatea are prevăzut în planul său un volum suficient de lucrări, corespunzător categoriei la care muncitorul solicită să fie încadrat.

Din cele de mai sus rezultă că muncitorul cu 15 ani vechime se poate prezenta la comisia tehnică de încadrare și promovare pentru a da proba practică la categoria a cincea, iar cel cu nouă ani vechime în meserie (calificat la locul de muncă) mai trebuie să dobîndească o vechime de un an în plus (și nu de trei ani cum greșit s-a interpretat).

● Control operativ curent

I. LUCA, BAIA MARE — Prin H.C.M. nr. 1047/1971, modificată prin H.C.M. nr. 43/1972, au fost reglementate condițiile în care se efectuează controlul ierarhic operativ curent prevăzut de Legea nr. 5/1970. În consecință s-au prevăzut condițiile în care se efectuează acest control de către conducătorii de compartimente, chiar dacă sarcina lor este atenționată și de alte acte normative reglementîndu-se activitățile ce trebuie controlate, timpul în care se execută, sarcinile conducătorului unității sau a compartimentelor de muncă, în cazul constatării de abateri etc., astfel încît nu se poate vorbi de o dublare a altor acte normative. Hotărîrea reglementează, în principiu, efectuarea controlului cel puțin o dată pe lună, dar este evident că în situația în care una din activitățile supuse controlului nu a avut loc nu este cazul a se efectua acest control. Dacă în cursul unei luni au avut loc activități care se controlează, conducătorul de compartiment este obligat să înștiințeze în scris pe conducătorul unității asupra constatărilor.

● ION MARINESCU, Sibiu; — Ne pare rău dar materialul trimis nu intră în profilul revistei noastre.

● NICOLAE ROȘCA, **Iași**; ING. PAUL RIPAN, **Brașov** — Vom satisface dorințele dv.

● EMIL HĂLCIUG, **Botoșani** — Vă mulțumim pentru aprecieri. Vă vom răspunde la întrebări

● PAULA STERIE, **București** — Aveți dreptate. Răspunsul dat tov. Octavian Voinea din Ploiești este greșit. N-am ținut seama de faptul că primul său copil are 21 de ani. Ministerul Muncii a comunicat forurilor centrale — adresa nr. 170 049 din 30 noiembrie 1971 — că la stabilirea dreptului la alocația de stat se iau în considerare toți copiii beneficiarului în vîrstă de pînă la 18 ani. Drept la alocație au numai cei pînă la 16 ani.

TRIBUNA ECONOMISTULUI

PERFECȚIONAREA LEGISLAȚIEI PRIVIND RECUPERAREA PAGUBELOR DIN REBUTURI

ESTE CUNOSCUT faptul că, în multe cazuri, problema depășirii normelor de consum și, deci, a cheltuielilor materiale de producție o constituie rebuturile. Uneori, acestea se produc din așa-zise „cauze din afară", cum ar fi: întreruperile de curent electric, apă, vicii ascunse la materii și materiale care nu pot fi identificate la recepție, ele apărînd abia mai tîrziu, în fazele avansate ale procesului de producție. Din punct de vedere al tehnicii de lucru, rebuturile produse nu din vina salariaților se includ în costuri diminuînd în mod corespunzător beneficiul. **Normal ar fi ca, în asemenea cazuri, unitățile prejudiciate să recupereze pierderile de la furnizori.** Dar în practică, din diferite motive, acest principiu nu se prea aplică.

În cele mai multe cazuri însă rebuturile se datoresc nerespectării disciplinei tehnologice de către unii salariați, lipsei de asistență tehnică etc. De la început trebuie să arătăm că, neexistînd o legislație precisă în această direcție, întreprinderile precedează diferit la recuperarea pierderilor, așa cum interpretează fiecare colectiv de conducere Codul Muncii și alte normative.

Dintr-un sondaj făcut la un număr de 9 unități din județul nostru, s-au găsit mai multe variante de lucru în ce privește recuperarea pagubelor. Unele, procedează la recuperarea integrală a cheltuielilor efectuate pînă în faza în care s-a descoperit rebutul, respectiv: materiale, salarii, cheltuieli de secție. În acest mod procedează majoritatea întreprinderilor, arătînd că orice pagubă adusă avutului obștesc trebuie recuperată de la cei care au produs-o. Altele, se rezumă la eventuala imputare a manoperei din fazele anterioare celei în care s-a constatat rebutul. Materialele se recuperează parțial, prin valorificarea lor pe alte căi, cum ar fi metalul prin I.C.M., diferența pînă la valoarea lor integrală trecîndu-se pe costuri. De menționat însă că adesea manopera, neplătită sau imputată, este redusă în comparație cu valoarea materialelor.O altă categorie de unități, în special cele care au turnătorii, nu impută nimic (Întreprinderea metalurgică Buzău și Partizanul Rm.-Sărat). Argumentul adus este acela că pierderile se recuperează printr-o nouă turnare, cînd nu se mai plătește manopera, deși au fost efectuate cheltuieli cu combustibilul, energia electrică, amortismente etc.

Considerăm că actualele reglementări în cazul recuperării pierderilor din rebuturi nu sînt de natură să ducă la întărirea răspunderii pentru munca efectuată. Ar fi indicat, după părerea mea, ca în cadrul vastei acțiuni de perfecționare a legislației și de corelare a conținutului ei cu cerințele actuale, **să fie reexaminată și problema recuperării pagubelor astfel incit să se asigure o aplicare mai consecventă, principiilor cointeresării și răspunderii materiale.**

Dumitru ZINCĂ
șef serviciu Direcția județeană de statistică — Buzău

NORMAREA ȘTIINȚIFICĂ –

INSTRUMENT DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

SE POATE SPUNE că, în condițiile actuale, cînd se înregistrează o creștere impetuoasă a volumului producției, o diversificare a structurii sortimentale, cînd progresul tehnic se accelerează, problema competitivității și cea a înaltei eficiențe economice se rezolvă numai prin sporirea în ritm cît mai rapid a productivității muncii. Prin această prismă trebuie înțelese sarcinile cuprinse în documentele de partid și de stat și, recent, indicațiile Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții privind sporirea susținută a productivității muncii în toate ramurile economiei naționale, pe baza perfecționării și modernizării proceselor de fabricație, a organizației științifice a producției și a muncii, a creșterii calificării și specializării cadrelor, a utilizării complete a timpului de lucru în fiecare unitate.

„Trebuie să fie tuturor clar — *a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la consfătuire* — **că ridicarea productivității muncii constituie factorul hotărîtor al dezvoltării eficiente a producției materiale, al asigurării resurselor necesare creșterii nivelului de trai — și de aceea această problemă să stea permanent în atenția tuturor colectivelor de muncă, tuturor întreprinderilor, centralelor și ministerelor..."**

În acest context, organizarea și normarea muncii capătă o importanță deosebită, deoarece prin elaborarea și aplicarea unor norme științifice de muncă se creează condiții pentru reducerea efortului fizic al lucrătorilor și, totodată, pentru utilizarea mai productivă a timpului de muncă — în final, asigurîndu-se creșterea productivității muncii.

ANALIZA atentă a rezultatelor activității de organizare și normare a muncii relevă că, în general, acolo unde normele de muncă au fost stabilite și aplicate în mod corespunzător, s-au obținut rezultate economice superioare, concretizate, în esență, în indici ridicați ai productivității muncii. Manopera consumată efectiv în trimestrul IV al anului trecut pentru un milion lei producție globală, de exemplu, a scăzut cu 5,5% pe ansamblul industriei republicane, comparativ cu trimestrul IV 1970. Ca urmare, — menținînd perioadele de comparație — numărul mediu scriptic de salariați utilizați pentru realizarea unui milion lei producție globală a scăzut, în industrie, de la 23,4 la 22,5. Dar efectul favorabil pentru creșterea productivității muncii, al introducerii unor norme de muncă fundamentate corespunzător este cel mai pregnant pus în evidență de **reducerea consumului mediu de manoperă pe unele produse.** Astfel, în industria siderurgică, consumul mediu de manoperă (în ore-om/tonă) la nivelul ramurii, a fost mai scăzut, în anul 1971 decît în 1970, cu 9,9% la cocs, cu 17,4% la fontă, cu 6% la bare trase, cu 4,8% la tablă subțire și cu 9,5% la tablă groasă. În industria materialelor de construcții, consumul de manoperă a scăzut, în anul 1971 comparativ cu anul 1970, cu 4,2% la fabricarea geamului tras și cu 11% la producerea cărămizilor și blocurilor ceramice. Exemple asemănătoare se pot aminti și în industria construcțiilor de mașini, în industria ușoară, industria chimică și în oricare altă ramură industrială.

• La norme 103%, la productivitate 98%!

PRACTICA arată, totodată, că, cu toate rezultatele bune ce s-au obținut în acest domeniu, în activitatea de normare a muncii continuă să se manifeste o serie de neajunsuri, a căror consecință este aceea că avantajele oferite de utilizarea unui etalon de măsură a muncii fundamentat din punct de vedere științific să nu fie pe deplin valorificate. Efectul negativ cel mai grav al acestor neajunsuri constă în înregistrarea unor depășiri exagerate ale normelor de muncă fără a se asigura, concomitent, creșterea corespunzătoare a productivității muncii. Anul trecut, pe ansamblul unităților Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, bunăoară, indicele mediu de îndeplinire a normelor a fost de 103,3%, dar planul productivității muncii s-a realizat în proporție de numai 98,7%. Aceeași situație — indicele mediu anual de îndeplinire a normelor fiind depășit substanțial, iar productivitatea muncii situîndu-se sub prevederi — a fost consemnată și la fostele ministere ale Industriei Materialelor de Construcții și, respectiv, Industriei Lemnului.

În ce constau principalele neajunsuri care determină, în unele cazuri, ca normarea muncii să nu reprezinte o pîrghie eficientă pentru creșterea productivității muncii ? Se constată că, în unele întreprinderi, se aplică, norme de muncă la stabilirea cărora nu s-a făcut o raționalizare a proceselor tehnologice și de muncă, neeliminîndu-se, deci, pierderile de timp determinate de deficiențele existente în organizarea muncii. Urmarea ? Normele respective nu reflectă consumul necesar de muncă pentru efectuarea lucrărilor. E cazul Uzinei de vagoane din Arad, al Uzinei mecanice de material rulant din Cluj, unde normele de timp pentru unele operații sînt chiar de două ori mai largi decît timpul real necesar executării acestor operații ; este, de asemenea, cazul Uzinei de mecanică fină din Capitală și al altor unități economice. Așa cum am arătat, consecința imediată a unor astfel de stări de lucruri necorespunzătoare se regăsește în încetinirea ritmului de creștere a productivității muncii. La Uzina de mecanică fină din București, de pildă, tocmai aplicarea unor norme de muncă mai largi decît timpul de muncă efectiv necesar pentru fabricarea unor sortimente a contribuit ca, pe ansamblul unității, productivitatea muncii din anul 1971 să fie mai mică cu 0,7% decît cea realizată în 1970.

Aceleași rezultate economice nefavorabile se obțin și în unitățile în care normele de muncă se stabilesc prin apreciere, asimilare ori prin alte procedee, care elimină, din capul locului, caracterul științific pe care trebuie să-l aibă fundamentarea normelor de muncă. La Întreprinderea de montaje din București și la Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului-Tg. Jiu, normele de muncă pentru sudarea conductelor de unele dimensiuni au fost stabilite prin majorarea — „din ochi" — a timpilor rezultați din măsurători efectuate la conducte de dimensiuni mai mici (în primul caz), iar numărul de oameni din formațiile de lucru s-a calculat „la inspirație", fiind mai mare cu 16% decît era, de fapt, necesar (în al doilea caz).

Tot la fel de adevărat este că normarea nu va fi de nici un folos în eforturile de ridicare a productivității muncii, atît timp cît nu se asigură în toate cazurile condițiile de dotare și organizare a locului de muncă avute în vedere la elaborarea normelor de muncă îmbunătățite. Este un adevăr pe care conducerea Întreprinderii miniere Harghita sau cea a Întreprinderii județene de construcții-montaj - Mehedinți se pare că nu l-au înțeles pe deplin. Altfel cum se explică indiferența cu care au privit lipsa — perioade îndelungate — a unor materii prime sau „concediul" unor mașini defecte și, respectiv, neaprovizionarea la timp a șantierelor cu materialele necesare ?

• Reexaminare în pas cu perfecționarea bazei tehnice

AN DE AN, prin alocarea unor importante fonduri de investiții, întreprinderile industriale sînt înzestrate cu utilaje, mașini și instalații noi de mare randament, se introduc tehnologii moderne, se aplică măsuri tehnico-organizatorice eficiente. Evident, toate acestea modifică condițiile de lucru pentru care au fost elaborate inițial normele de muncă, contribuie la reducerea timpilor necesari pentru realizarea, cu eforturi normale, a sarcinilor de producție. Consecința firească a acestor perfecționări tehnico-organizatorice trebuie să fie **reexaminarea operativă a normelor de muncă, punerea acestora de acord cu noile condiții — îmbunătățite — create.** Nu toate întreprinderile răspund prompt acestei cerințe prevăzută în mod expres într-o hotărîre a Consiliului de Miniștri. La Uzina de utilaj minier - Petroșani, bunăoară, normele de muncă nu au fost revizuite și îmbunătățite o dată cu punerea în funcțiune a unor mașini-unelte cu productivitate mai înaltă, normele respective rămînînd — în mod nejustificat — mai largi, adică, cuprinzînd un timp cu 10% mai mare decît cel real, necesar. Lucrurile sînt cu atît mai grave cu cît, în astfel de împrejurări, nu este vorba numai de încetinirea ritmului de creștere a productivității muncii ; perpetuarea unor anomalii de natura celor relevate mai sus creează un dezechilibru între îndeplinirea normelor și cîștigurile muncitorilor, ca să nu mai amintim că reexaminarea ulterioară tîrzie a normelor de muncă, poate duce, în unele cazuri, la reducerea temporară a cîștigurilor muncitorilor în cauză. Iată, deci, că punerea promptă de acord a normelor de muncă cu condițiile îmbunătățite de lucru nu este numai o cerință a creșterii productivității muncii, ci și o premisă care asigură aplicarea riguroasă a sistemului socialist de plată a muncii și, în sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, o problemă de etică socialistă.

Observarea îndelungată a tendințelor ce se manifestă în activitatea de normare a muncii pune în evidență și o serie de cazuri în care indicele de îndeplinire a normelor de muncă se depășește cu mult fără a avea corespondență în creșterea productivității muncii planificate, fie datorită faptului că unii muncitori nu respectă în totalitate tehnologiile și regimurile de funcționare a utilajelor — la uzina „Unio" - Satu Mare, Fabrica de produse refractare din Alba Iulia ș.a. — fie prin introducerea în normele de muncă a unor faze de lucru sau chiar operații care nu sînt necesare și nici nu sînt, de altfel, executate de muncitori. Este vorba de situații cu profunde implicații economice — degradarea accelerată, nefirească, a utilajelor, mașinilor și instalațiilor, apariția unor inechități în retribuția muncitorilor, încetinirea ritmului de creștere a productivității muncii. Dar ceea ce trebuie precizat, aceste situații sînt tolerate, iar uneori chiar patronate de conducerile întreprinderilor în cauză. „Tolerate" — în unitățile în care asistența tehnică în secții și ateliere (mai ales, în schimburile II și III) este insuficientă sau ineficientă, „patronate" — atunci cînd conducerile întreprinderilor respective consideră că prin astfel de mijloace, adică prin salarii mai mari (n.n. : nelegale, neîndreptățite de un spor de producție), pot asigura atragerea sau stabilitatea unor muncitori calificați, din categorii deficitare ca număr într-o anumită regiune a țării sau perioadă a anului. Nu trebuie aduse prea multe argumente pentru a se înțelege că asemenea fenomene trebuie urgent lichidate — persistența lor împiedicînd realizarea relației — economic necesar obiectivă — dintre normarea muncii și creșterea productivității muncii.

Aducînd în discuție neajunsurile care împiedică sporirea rapidă a productivității muncii printr-o normare științifică a muncii, ar trebui amintite, fără îndoială, folosirea la noile obiective industriale, a unui număr mai mare de lucrători decît se prevede în proiecte și documentații de livrare sau decît rezultă ca necesar din analizele proprii. Această tendință se constată chiar și după perioadele de probe tehnologice sau de atingere a parametrilor proiectați și ea se datorește insuficientei preocupări a proiectanților pentru includerea, în documentațiile tehnice a elementelor de organizare și normare a muncii, ca și mentalității unor cadre de conducere din întreprinderi și centrale industriale de a păstra un plus de personal... pentru orice eventualitate. În același timp, ar fi utilă evidențierea unor situații în care nu se acordă atenția cuvenită normării muncii lucrătorilor în regie, ca și a multor altor probleme care, nerezolvate, constituie tot atîtea piedici în impulsionarea creșterii în ritmuri înalte a productivității muncii.

Cert este că amploarea și consecințele oricăreia din problemele nerezolvate ale normării muncii ar fi mult mai scăzute dacă desfășurarea activității de organizare și normare a muncii nu ar avea, în multe unități, caracterul unei campanii. Or, aceasta trebuie să fie o muncă continuă, desfășurată pe baza unui **plan de acțiune, care să permită elaborarea și aplicarea sistematică a unor norme fundamentate științific — în concordanță cu termenele de introducere în producție a unor sortimente noi, a unor utilaje și tehnologii moderne, precum și cu măsurile de perfecționare a organizării producției și a muncii.**

Concluzia celor expuse mai sus este că în fiecare întreprindere, centrală industrială și minister, activitatea de normare a muncii trebuie privită cu toată seriozitatea, astfel încît, prin măsurile energice ce se impun a se lua în fiecare caz, normele de muncă să devină cu adevărat un instrument eficient în strădania de creștere necontenită și în ritm alert a productivității muncii. Nu trebuie nici un moment să se uite că de modul în care se asigură o corelație științifică între normare și productivitatea muncii — printr-o normare superioară, fundamentată, a muncii — depinde satisfacerea în măsură din ce în ce mai mare a intereselor fiecărui lucrător și, în același timp, ale întregii economii naționale.

Petre FRUJINĂ
Dan MATEESCU

IPOSTAZE

„Măsoară de 7 ori și taie o dată"

PROGRAMELE AMPLE de investiții pentru dezvoltarea tuturor ramurilor economiei naționale solicită, an de an, din partea industriei construcțiilor de mașini-unelte eforturi deosebite pentru a satisface cererile beneficiarilor. Uneori se întîmplă ca din lipsă de capacitate, uzinele de mașini-unelte, să amîne realizarea comenzilor pe perioade mai lungi. Se naște astfel impresia că, între potențialul existent de fabricare a mașinilor-unelte și cerințe, există o neconcordanță, cerințele fiind permanent mult mai mari decît posibilitățile de a fi acoperite.

Într-adevăr pentru realizarea unor tipuri de mașini această situație corespunde realității. Dar pentru neacoperirea la cerere a comenzilor, o parte din vină o poartă însiși beneficiarii. Cum și în ce fel se manifestă acest lucru ?

Să pornim de la un caz nu particular, ci de la o poziție care are un caracter mai general. Cîteva întreprinderi aparținînd Grupului de uzine de vagoane-Arad (și nu numai ele ci multe altele), au comandat Centralei industriale de mașini-unelte, mai multe tipuri de mașini, între care și freze cu 4 capete, strunguri universale etc. S-ar putea spune, că beneficiarul comandă ce crede, iar funizorul este obligat să-i respecte cererea. Și totuși nu totdeauna trebuie pusă astfel problema.

În cazul respectiv, după mai multe discuții, a rezultat că beneficiarul are într-adevăr nevoie de freze, dar ca ele să aibă patru dispozitive de capete, asta nu. Dar le comandă așa, să le aibă în caz de nevoie. A mai rezultat din această discuție cît și din altele avute cu specialiștii întreprinderii furnizoare că se comandă mașini universale cînd, de fapt, uzinele beneficiare au nevoie de unele mai simple, specializate. Unde duce, în ultimă instanță, această necunoaștere concretă a nevoilor ?

Pe de o parte, **beneficiarul cheltuiește neeconomic sute și chiar milioane de lei pentru achiziționarea de mașini neconforme cu cerințele procesului de producție.** *În acest fel se irosesc fonduri care ar putea fi orientate spre acoperirea altor nevoi pe care le reclamă producția. Pe de altă parte,* **furnizorul, satisfăcînd asemenea cereri, își irosește o bună parte din capacitățile de producție, realizînd mașini care, ulterior, nu sînt folosite integral.** *Dacă, de pildă, ar realiza freze cu unul sau 2 capete — care realmente sînt solicitate de o serie de cerințe ale tehnologiilor de producție, uzine furnizoare ar putea produce cu aceleași mijloace tehnice și în același timp, mai multe mașini, satisfăcînd un număr de beneficiari în plus. Același lucru este valabil și pentru alte tipuri de mașini unelte.*

Pentru cheltuirea rațională a fondurilor de investiții trebuie ținut seama de zicala arhicunoscută : „măsoară de 7 ori, și taie odată".

b. v.

Pentru determinarea eficienței comerțului exterior

INDICATORI MAI BINE FUNDAMENTAȚI

CREȘTEREA economică la nivelul cerințelor actualei etape de dezvoltare a societății noastre socialiste impune găsirea căilor care să asigure utilizarea cu maximum de eficiență a tuturor resurselor țării. Analiza proceselor economice a permis să se conchidă că expresia cea mai generală a eficienței economice este dată de raportul dintre venitul net (plusprodusul) obținut și fondurile de producție utilizate. Acest indicator își găsește o tot mai largă aplicare în munca de planificare economică, datorită conținutului său care exprimă totalitatea laturilor activității economice, mijloacele și rezultatele ei.

În literatura de specialitate, s-a exprimat părerea că datorită particularităților activității de comerț exterior, pentru această ramură ar fi necesar să se găsească forme specifice de exprimare a eficienței economice. Astfel, în cadrul preocupărilor de a determina eficiența economică a comerțului exterior, de o deosebită atenție s-a bucurat exportul. Drept rezultat, a fost elaborat un sistem de indicatori de eficiență pentru export, cum sînt cursul de revenire brut, cursul de revenire net, aportul net în valută, venitul net (în valută) la hectar (pentru produsele agricole).

Pentru analiza conținutului acestor indicatori este necesar să ne oprim mai întîi la conținutul economic al acestei noțiuni, la definirea corectă a esenței activității de comerț exterior.

SE AFIRMĂ ADESEA că relațiile economice externe au drept scop satisfacerea economiei naționale cu produse pe care ea nu le realizează sau de care dispune în cantități nesatisfăcătoare. În consecință, se apreciază că eficiența economică a acesteia trebuie să fie judecată sub unghiul satisfacerii economiei cu anumite valori de întrebuințare. Acest punct de vedere ni se pare unilateral, deoarece orice economie, și îndeosebi cea care are un grad înalt de dezvoltare, **poate** să producă valorile de întrebuințare de care are nevoie. In felul acesta, utilitatea valorilor de întrebuințare procurate, invocată drept merit de către comerțul exterior, poate să fie atribuită oricărei unități sau ramuri a economiei, deoarece acestea contribuie la desfășurarea activității economice prin valorile de întrebuințare pe care le oferă la fel ca și comerțul exterior.

Dacă se are însă în vedere nivelul productivității muncii sociale, prețul de cost al diferitelor produse, intensificarea activității de comerț exterior pare mai bine fundamentată economic. Și într-adevăr, aceasta este, în general, funcția de bază a comerțului exterior, funcție care este, în ultimă analiză, proprie și comerțului exterior al țării noastre, de a exporta mărfuri al căror preț de cost intern este relativ scăzut și de a importa produse a căror producție în interiorul țării ar atrage un nivel de preț de cost prea ridicat. Or, în această situație, eficiența comerțului exterior se definește prin valorile pe care economia națională le cîștigă prin schimburile externe, prin venitul net rezultat din ele și care nu este altceva decît diferența între valoarea în prețuri interne a exportului (E) și valoarea în prețuri interne a importului (I). În acest sens pot apărea trei situații și anume:

- I — E > 0 situație favorabilă;
- I — E = 0 situație de echivalență, posibilă doar teoretic;
- I — E < 0 situație defavorabilă

Judecățile de mai sus au valabilitate atît în cazul unei balanțe comerciale echilibrate (I=E) în prețuri mondiale, sau apropiată de echilibrare, cît și în cazul inegalității dintre I și E în balanța comercială, diferența dintre acestea echivalînd cu un export, respectiv import potențial care pot fi apreciate valoric în prețuri interne, pe baza raporturilor medii dintre valoarea în valută a importului sau a exportului, după caz, și valoarea lor în prețurile interne.

Este de la sine înțeles însă că cele arătate nu se referă și la schimburile în care prevalează criteriile de necesitate.

În diverse împrejurări, posibilitatea existenței unei diferențe între I și E a fost contestată, aducîndu-se în sprijin argumentul că legea valorii presupune un schimb echivalent și în comerțul exterior, și că deci I și E ar fi egale în mod obligatoriu; de asemenea, s-a afirmat că eficiența comerțului exterior al unei țări nu ar putea fi reflectată de diferența dintre I și E, întrucît un cîștig de venit net pentru o țară ar echivala cu o pierdere pentru o altă țară, care, evident, într-o asemenea situație ar refuza schimbul de mărfuri. Trebuie remarcat însă că existența unei diferențe favorabile pentru o țară între I și E nici pe departe nu înseamnă, implicit, o diferență nefavorabilă pentru alta; dimpotrivă, situația generală este de asemenea natură încît ambele țări pot să realizeze o diferență pozitivă între I și E.

Aceasta este, în fapt, manifestarea teoriei avantajelor comparate, care într-o schemă simplificată, poate fi prezentată în felul următor: În ipoteza că din România se exportă produsul P_1 în Franța pentru ca din prețul realizat să se procure de pe piața acesteia produsul P_2, știind că P_1 are în România prețul de 20 000 lei, iar produsul P_2 prețul de 4 000 F în Franța, ambele valorînd 1 000$ este firesc că în urma schimbului echivalent (1 000 $ contra 1 000 $), să apară situația că P_1 și P_2 trecute în Franța, respectiv în România avînd în vedere nivelurile interne de prețuri, ele să valoreze mai mult decît produsele care au fost exportate, spre exemplu P_2 = 22 000 lei, iar P = 4 400 F. În final, ambele economii au cîștigat în cazul de mai sus de pe urma acestui schimb, (România cîștigă un venit net de 2 000 lei iar Franța 400 F). Cauza o constituie diferența între productivitățile realizate la cele două produse, care au făcut obiectul schimbului.

Aprecierea eficienței economice a unei țări după volumul venitului net realizat bineînțeles că este importantă, dar ea nu epuizează toate laturile acestei categorii, întrucît, în mod firesc, **rezultatul** obținut trebuie comparat cu **efortul** economic depus pentru acesta. În acest sens, din cauza ușurinței determinării datelor, diferența dintre I și E a fost raportată, în unele lucrări practice, la valoarea totală a exportului, $\frac{I-E}{E}$. Trebuie spus însă că, principial, are o justificare mai puternică folosirea ca numitor **a valorii fondurilor** (fixe și circulante) utilizate pentru realizarea venitului net din această activitate (propunerea a fost făcută în cadrul unor dezbateri organizate în C.S.P.). Aceasta ar însemna că eficiența comerțului exterior ar fi exprimată ca rată prin formula

$$\frac{I-E}{F_f + F_c} \times 100 = \frac{P}{F} \times 100$$

În concluzie, prin natura sa, eficiența economică a comerțului exterior nu se deosebește de cea a oricărei alte ramuri a economiei.

Totuși realitatea diferenței I—E, pozitivă sau negativă, este discutabilă, din cauza lipsurilor sistemului de prețuri în vigoare. Din această cauză, se preconizează uneori adaptarea prețurilor internaționale în calculele de eficiență.

Calculele de eficiență a comerțului exterior sînt influențate de sistemul actual de prețuri doar în mod temporar, deoarece urmează să intre în vigoare noile prețuri cu ridicata a căror elaborare este în curs și care, prin structura lor, în principiu, sînt apte pentru a îndeplini funcția de măsurător unitar al eficienței. Dar aceasta nu înseamnă că, pînă la data apariției noilor prețuri, lipsurilor actuale determinate de prețuri să nu li se poată găsi un remediu. În această privință un bun serviciu ar putea să-l îndeplinească folosirea **unei liste de prețuri intocmită special pentru calculele de eficiență** (ideie care a fost formulată în cadrul unor discuții la o masă rotundă în C.S.P.), chiar cu o nomenclatură relativ redusă de produse, dar cu prețuri fundamentate economic.

EFICIENȚA economică a comerțului exterior, în forma generală a raportului dintre venitul net obținut prin schimburile de mărfuri externe și valoarea fondurilor ocupate în această activitate poate fi judecată numai pe ansamblul economiei naționale, deoarece numai la acest nivel devine posibilă juxtapunerea valorilor exportate și a celor importate. La nivel microeconomic, pe produse, întreprinderi și chiar centrale și ministere, determinarea venitului net din schimburile cu străinătatea nu se poate face, din cauza lipsei inevitabile, în afara unor cazuri întîmplătoare, a echilibrului pe aceste diviziuni ale economiei, între exporturile și importurile efectuate, cu alte cuvinte a unor balanțe comerciale parțial echilibrate, datorită specificului activității și schimburilor externe ale fiecăreia din ele: unele unități sau centrale vor avea exporturile mai mari, altele importurile, echilibrul balanței comerciale făcîndu-se pe economie. Din această cauză căutarea unei soluții care să permită oglindirea eficienței comerțului exterior, a celor două componente ale sale, la nivel microeconomic, se impunea.

Cu toate că, așa cum s-a **văzut**, pentru centrale, întreprinderi și cu atît mai mult pentru grupele de produse sau produsele unicate, judecata eficienței comerțului exterior nu se poate face după criteriul valabil pe economia națională, al diferenței dintre valorile importate și cele exportate, și pentru ca, totuși judecățile parțiale (pe unități economice și produse) să descopere elemente reale de eficiență, **este necesar ca acestea să se bazeze pe raționamente și instrumente care să se găsească în relație de proporționalitate directă cu expresia generală a eficienței comerțului exterior, care să se integreze organic în aceasta din urmă.** Or, posibilitatea identificării unor expresii de asemenea natură există, deoarece există și instrumentele de măsură a eficienței comerțului exterior la nivel microeconomic, care implicit fac parte din formula generală a eficienței comerțului exterior.

Astfel, s-a arătat că rezultatul economic al schimburilor cu străinătatea este ilustrat de diferența dintre valoarea în prețuri naționale a importului și exportului (I—E) care în caz că este pozitivă are un sens favorabil, iar dacă este negativă are un sens nefavorabil.

Pentru a putea realiza situația limită în care economia nici nu cîștigă dar nici nu pierde din schimburi (I=E), cunoscînd că tranzacțiile între economii diferite încheiate la prețuri internaționale sînt echivalente, este necesar ca raportul dintre valoarea produselor importate, calculată la prețurile interne (Ii) și valoarea acelorași produse la prețuri externe (Iv), să fie egal cu raportul dintre valoarea exportului la prețuri interne (Ei) și valoarea exportului la prețuri externe (Ev), adică

$$\frac{Ii}{Iv} = \frac{Ei}{Ev}$$

Dar raporturile $\frac{Ii}{Iv}$ și $\frac{Ei}{Ev}$ nu sînt altceva decît expresiile cunoscute ale cursului de revenire brut al importului și exportului, născute în practica economică drept consecință a necesității măsurării eficienței comerțului exterior, care în cazul de mai sus se referă la totalitatea schimburilor, însă care, sînt aplicabile tot atît de bine și judecăților la nivel microeconomic, pentru centrale, întreprinderi sau produse.

Din relația $\frac{Ii}{Iv} = \frac{Ei}{Ev}$ mai rezultă că în măsura în care valoarea raportului $\frac{Ii}{Iv}$ crește, apare o situație mai favorabilă pentru economie și invers, aceasta se deteriorează prin mărirea raportului $\frac{Ei}{Ev}$.

NU ESTE aici locul să se descrie modul de utilizare în practică a indicelui cursului de revenire în planificare și realizarea planului. Esențial, din punct de vedere metodologic, este că expresiile cursului de revenire brut, al importului și al exportului derivă din expresia generală a eficienței comerțului exterior și, pe această bază, ele pot servi în mod concludent pentru măsurarea eficienței comerțului exterior pe toate treptele.

În practică, tocmai din necesitatea de a determina eficiența comerțului exterior au mai fost elaborați și alți indicatori, cum sînt cursul de revenire net, aportul net în valută, venitul net (în valută) la hectar. Așa cum spuneam la început o analiză a conținutului acestor indicatori ai eficienței este necesară, pentru a putea stabili aria problemelor cărora ei le sînt aplicabili.

În ce privește „cursul de revenire net“, aplicabil în cazul produselor exportate, el este egal cu:

$$Cr\ net = \frac{Ei - E'i}{Ev - E'v}$$

în care: E'i = prețul intern al materialelor din import sau exportabile (în lei), iar
E'v = prețul extern al materialelor din import sau exportabile (în lei valută).

Sarcina acestui indicator ar fi de a arăta cheltuiala internă necesară pentru obținerea unui leu valută prin exportul manoperei din ultima fază de fabricație a produsului și a materialelor neexportabile.

Față de acest indicator se pot formula următoarele constatări: a) conținutul său este discutabil, din cauză că însăși separarea materialelor neexportabile și exportabile este foarte arbitrară, orice produs putînd fi, în anumite condițiuni, exportat; b) verificarea în practică a realizării acestui indicator nu este posibilă, o încercare în acest sens rezumîndu-se la calcule pe bază de elemente interpretabile în mod subiectiv. **Pentru aceste motive metodologice și de conținut economic, pledăm pentru cursul de revenire brut, indicator bine definit, fără interpretări echivoce și care poate să aducă servicii chiar în cazurile în care se caută folosirea cursului de revenire net, prin compararea cursurilor brute din care este construit cursul de revenire net (mobilă - cherestea, laminate - construcții metalice sau de mașini etc.).**

„Aportul valutar net“ este considerat ca un alt indicator al eficienței comerțului exterior, al exportului.

Dar și la acest indicator trebuie făcute unele observațiuni. Este adevărat că aportul în devize al mărfurilor exportate nici pe departe nu este o problemă neglijabilă, dar ea nu poate acoperi decît o destul de mică arie a eficienței comerțului exterior, cu unele aspecte care nu pot fi considerate hotărîtoare în această materie.

La fel ca și la indicatorul „cursul de revenire net“ și la „aportul net în valută“ apar termeni ambigui, „materiale exportabile“ și „materiale neexportabile“ despre care s-a vorbit. În această privință, s-ar putea eventual interveni pentru îmbunătățirea indicatorilor, prin deducerea din prețul produselor ce se exportă doar a valorii corespunzătoare materialelor din import, care, într-adevăr, sînt mărimi de o realitate care nu se poate contesta. Problema de fond însă care se pune cu privire la „aportul net în valută“ este, că el, nu în puține cazuri, poate să conducă la pseudo-concluzii, care să aducă un deserviciu judecății economice.

Astfel, se știe, că folosirea acestui indicator este considerată cu atît mai pozitivă, cu cît raportul $\frac{Ev - E'v}{Ev}$ se apropie de valoarea 1, iar, procentual, de 100%. S-ar părea deci că în cazul exportului a două produse, A și B, ale căror aporturi nete în valută sînt de:

A . . . . $\frac{100-10}{100}$ = 90% și

B . . . . $\frac{100-70}{100}$ = 30%

situația la export a produsului A, din punctul de vedere al indicatorului în cauză, ar fi de trei ori mai bună decît a produsului B.

În cazul însă că produsele A și B au cursurile de revenire brute de 10 respectiv de 5 lei /leu valută, prin exportul celor două produse se creează situația că, pentru aportul net în valută al lui A, de 90 lei valută, economia face efortul de 900 lei, iar la B, pentru aportul de 30 lei-valută doar un efort de export de 150 lei. Ori în ipoteza necesității realizării volumului de devize de 90 (cît aduce A), apare cît se poate de limpede superioritatea soluției triplării exportului din B, operațiune posibilă eventual prin dezvoltarea producției de B și care însemnează un efort de export de 450 lei și nu de 900 lei, ca în ipoteza produsului A. Și atunci în mod firesc trebuie pusă întreba-

→

←

rea : care mai este, într-o asemenea situație, aportul la judecarea eficienței exportului, a indicatorului „aportul net în valută"? Este indubitabil că el, fără a fi subsumat cursului de revenire brut nu poate contribui la lămurirea problemei eficienței exportului.

Mai este folosit, pentru exprimarea eficienței exportului produselor agricole, indicatorul „venitul net (în valută), la hectar", cu formula $Vneh = (Pm - S) \times Ve$, în care Pm = producția medie/ha ; S = cantitatea de sămînță necesară reluării procesului de producție, iar Ve = prețul extern în valută, franco frontieră, pe unitatea de produs. El este chemat să arate venitul net în valută, încasat de pe un hectar. **Trebuie însă remarcat de la început că insăși denumirea este improprie, nefiind vorba de venitul net, ci doar de o diferență dintre valoarea producției și a seminței. Dar nu numai atît, pentru că și acest indicator, la fel cu aportul net în valută, nu ține seama de elemente fundamentale, care sînt hotărîtoare pentru caracterizarea eficienței exportului, cum este nivelul cheltuielilor de producție al produselor care fac obiectul exportului etc., puterea lui de a exprima eficiența este redusă ; de aceea și in cazul produselor agricole trebuie să fie folosit, pentru motivele cunoscute, cursul de revenire brut.**

DUPĂ CUM ERA FIRESC, în discuțiile despre indicatorii eficienței comerțului exterior s-au formulat multe propuneri, determinate de necesitatea eliminării unor anumite lipsuri în calcularea acestora. Astfel, știută fiind situația extrem de diversă a rentabilităților produselor care fac obiectul exportului, a existat și părerea ca din calculele de eficiență (din cursul de revenire brut) să fie eliminat venitul net (acumulările), acesta urmînd să fie deci obținut ca un raport nu între prețul intern în lei și prețul extern în valută, ci între prețul de cost al produselor de export și prețul lor extern în valută. Mai mult, a existat și propunerea de a se elimina nu numai acumulările calculate în prețurile produselor dar și acumulările conținute în valoarea materiilor prime, materialelor etc., care intrau în componența acestor prețuri. Este de subliniat însă că prin adoptarea unei asemenea soluții, destul de larg acreditată la un moment dat, se greșește fundamental, prin faptul că ea conduce la compararea unor mărimi diferite din punct de vedere al conținutului (prețul extern luat în calcule cuprinde venitul net — beneficii, impozite, taxe etc. în timp ce termenul intern de referință nu l-ar mai cuprinde), ceea ce ar însemna o reprezentare flagrant deformată a realităților în eficiența schimburilor externe. Excluderea acumulărilor **din prețuri la calculul eficienței exportului ar însemna calcularea acesteia la niște prețuri care nu reflectă intreaga muncă socială consumată pentru obținerea produselor respective.** Aceasta ar însemna, în final, o încălcare a cerințelor legii valorii și deci, reprezentarea denaturată a eficienței exportului. În același sens apreciem și propunerea ca prețurile cu care se operează în calculele de eficiență a exportului să fie construite prin adăugarea la prețul de cost al produselor a unei rate medii de acumulare, crezîndu-se că prin aceasta se cuprind în preț toate elementele componente ale valorii și, în același timp, se elimină variația în repartizarea acumulărilor pe produse. În legătură cu această teză este de observat însă că, în primul rînd, însuși principiul adăugării la prețurile de cost ale produselor a unei cote medii de acumulare, proporțională cu acestea, pentru a obține prețurile lor, nu se justifică economic, dar, ceea ce interesează din punctul de vedere al calculelor de eficiență, un asemenea procedeu nu diferă cu nimic de cel anterior, al construirii cursurilor de revenire pe baza prețurilor de cost interne, deoarece adăugarea unei cote uniforme de acumulare duce la modificarea fiecărui indicator în aceeași proporție, astfel că și raportul dintre cursurile de revenire ale diferitelor produse rămîne neschimbat.

SE POATE CONCHIDE că eficiența generală a comerțului exterior la nivelul întregii economii este exprimată de raportul dintre venitul net realizat prin schimburile cu străinătatea și fondurile alocate din avuția națională a acestei acțiuni, iar la nivelul microeconomic, ramură, centrală, întreprindere, produs, prin cursul de revenire brut, al importului și exportului, ca derivată a expresiei eficienței schimburilor externe la nivel național. Există posibilitatea, pentru a ilustra anumite laturi ale eficienței acestui domeniu, să fie folosiți în unele împrejurări și ceilalți indicatori amintiți, însă doar în calitate de elemente **analitice** ale indicatorilor propriu-ziși ai eficienței comerțului exterior, care numai ei trebuie să constituie factorii de judecată finală și decizie în schimburile de mărfuri cu străinătatea.

prof. univ. dr. Gh. ȘICLOVAN
Comitetul de Stat al Planificării

ACȚIUNI ȘI SOLUȚII NOI PENTRU REDUCEREA CONSUMULUI DE COCS

LA CONFERINȚA pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții s-a subliniat cu tărie **necesitatea reducerii, în toate ramurile industriale, a cheltuielilor de producție și, in principal, a cheltuielilor materiale.** *Acest lucru este pe deplin valabil și în industria siderurgică, unde cheltuielile materiale au ponderea cea mai mare în costul producției. Foarte importantă apare diminuarea consumului de cocs, deoarece insuficiența producției noastre de cărbuni cocsificabili face ca o mare parte din cocsul indispensabil metalurgiei să fie adus din import. Pentru economisirea sa, eforturilor furnaliștilor li se adaugă cele ale specialiștilor de la Institutul de cercetări metalurgice care, în decursul anilor, au rezolvat numeroase probleme tehnice și economice specifice metalurgiei.*

În articolul de față autorii relevă contribuția pe care a adus-o și va continua s-o aducă cercetarea științifică metalurgică în importantul domeniu al mai bunei gospodăriri și reduceri a consumului de cocs.

DEZVOLTAREA și diversificarea producției industriale în țara noastră face necesară producerea unor cantități tot mai mari de fontă și de calitate superioară. Deoarece agentul termic și metalurgic de bază la furnale este cocsul, **cercetătorii metalurgiști acordă atenție deosebită reducerii consumului specific la acest important combustibil.**

Tehnologia elaborării fontei în furnale a cunoscut progrese majore în ultimul deceniu, atît pe plan mondial, cît și în țara noastră. Fără a fi acuzați de lipsă de modestie, putem afirma că, în raport cu caracteristicile materiilor prime folosite, nivelul randamentului agregatelor, a consumului specific de cocs și a calității fontei, indicatorii pricipali ai economicității activității furnalelor, ating în România un nivel similar cu al multor țări cu industrie dezvoltată. Obținerea acestor rezultate a fost posibilă printr-un complex de măsuri tehnico-organizatorice, la inițierea căruia și-a adus contribuția și cercetarea științifică metalurgică.

Datorită producției de masă, obținută în condițiile folosirii unor cantități de materii prime de ordinul milioanelor de tone anual, pentru al căror transport, depozitare, pregătire și valorificare siderurgică sînt necesare amenajări importante, cu fonduri fixe care însumează miliarde de lei — în siderurgie inovația își face loc mai greu decît în majoritatea celorlalte ramuri ale industriei și numai după ample verificări preliminare. Trebuie însă să arătăm că **orice îmbunătățire, chiar aparent neinsemnată, aplicată și extinsă la nivelul intregii ramuri, conduce la obținerea de rezultate economice importante pentru economia națională.** Din păcate și contrarul este adevărat ; din cauza volumelor și valorilor foarte importante manipulate, erori aparent minore, sau întîrzieri în însușirea progresului, se repercutează nefavorabil, dînd loc la consecințe negative de proporții considerabile.

Deoarece costul cocsului intră cu aproape 50% în prețul de cost al fontei, nivelul consumului specific al acestuia, raportat la condițiile concrete de elaborare și la nivelul tehnico-material al dotării, reflectă poate cel mai bine tehnicitatea și economicitatea secției respective de cocs.

Să vedem deci care este baza de plecare pe care ne aflăm, ce acțiuni urmează să fie aplicate în vederea reducerii, în continuare, a consumului specific de cocs.

IN PREZENT, pe plan mondial, consumul specific de cocs a ajuns aproape la nivelul critic, sub care nu mai poate coborî fără aplicarea cu curaj a noului în siderurgie. Înainte de a aborda însă problemele noului, așa cum se reflectă și în activitatea de cercetare a institutului nostru, socotim util să trecem în revistă cele mai importante măsuri aplicate în trecutul apropiat — măsuri care și-au dovedit eficiența în privința micșorării consumului specific de cocs :

- construcția unor furnale de volum util mare (1000 și 1700 mc), cu funcționare cu presiune ridicată la gura de încărcare, dotate cu instalații moderne, la nivelul tehnicii actuale;
- sporirea conținutului în fier al minereurilor și aglomeratelor, prin extinderea preparării mecanice și termice a minereurilor autohtone. **Creșterea cu 1% a fierului în incărcătură, micșorează cu circa 2% consumul specific de cocs.**
- folosirea aglomeratului autofondant, **care conduce la reducerea cu circa 30 kg cocs la 100 kg calcar eliminat din încărcătură ;**
- concasarea și clasarea granulometrică a minereurilor și clasificarea aglomeratului, cu îndepărtarea măruntului înainte de a fi încărcat în furnale ;
- dotarea depozitelor cu instalații de omogenizare a minereurilor ;
- îmbunătățirea calității cocsului, prin sporirea rezistenței mecanice și micșorarea conținutului de cenușă și sulf ;
- ameliorarea condițiilor de contractare a materiilor prime importate și diversificarea surselor de materii prime.

Trebuie menționat în mod deosebit aportul pe care l-au adus cercetătorii institutului la **lucrările legate de fundamentarea teoretică, experimentarea și extinderea procedeului de utilizare a gazului metan în furnal.** Aplicarea acestei măsuri, precum și a altora, a condus la reducerea masivă a consumului specific de cocs — **de ordinul a 300 kg/t fontă** — ajungîndu-se la un nivel apropiat de posibilitățile maxime de care dispun unitățile noastre în condițiile materiilor prime și materialelor utilizate în prezent și previzibile în viitorul apropiat.

Într-o fază avansată de trecere la experimentarea industrială și generalizare, se găsește procedeul propus și studiat de institut privind **suflarea in furnal, prin gurile de vînt, a gazului metan preîncălzit, in locul gazului metan rece.** Prin această măsură se obține o economie de cocs de 10—15 kg/t fontă, în funcție de temperatura de preîncălzire și regimul de funcționare al furnalului. În urma studiilor teoretice și a experimentărilor efectuate privind condițiile de preîncălzire a gazului metan, în cadrul procesului tehnologic studiat, s-a proiectat de IPROMET și realizat la Uzina „Victoria"-Călan o instalație experimentală industrială la un furnal de 250 m³.

Funcționarea practic neîntreruptă, timp de aproape un an, a confirmat premisele stabilite anterior și, pe baza rezultatelor favorabile obținute și al interesului manifestat de unitățile siderurgice, Ministerul Industriei Metalurgice a dispus extinderea procedeului într-o primă etapă la mai multe furnale, dintre care și la unul de 1700 m³ volum util. Procedeul permite introducerea unei cantități suplimentare de căldură în furnal și creează condițiile pentru creșterea debitului de gaz metan insuflat independent de regimul de funcționare. Instalația este simplă și nu necesită personal suplimentar. Amortizarea ei se poate realiza într-un termen scurt pe seama economiilor de cocs.

O ALTĂ METODĂ cercetată de institut, care conduce la reducerea consumului specific de cocs și permite creșterea sensibilă a producției furnalului, este aceea a **utilizării aerului îmbogățit in oxigen pînă la 24%, concomitent cu mărirea debitului de gaz metan.** Pe această bază, Combinatul siderurgic-Galați a trecut la aplicarea procedeului la furnalul nr. 1, după care a fost extins, în limita disponibilului de de oxigen, și la furnalul nr. 2. Interpretarea rezultatelor, prin comparație cu perioada de referință, arată că în condițiile respectării tehnologiei — în special în ce privește necesitatea creșterii concomitente a debitului de gaz metan insuflat în furnal — **utilizarea aerului îmbogățit in oxigen conduce la o economie de cocs de circa 0,8% pentru fiecare procent de oxigen in plus în aerul insuflat și la o creștere a producției de fontă de circa 2,4% pentru 1% oxigen.** Rezultatele obținute justifică extinderea, în continuare, a procedeului și dotarea unităților cu capacitățile necesare de producere a oxigenului tehnic.

Micșorarea sarcinii termice a furnalelor prin **utilizarea in încărcătură a minereurilor prereduse** este o altă metodă de reducere a consumului specific de cocs aflată pe plan mondial în atenția siderurgiștilor. Într-adevăr, este evident că, dacă, în loc de oxizi de fier din minereuri, se va introduce în furnal material preredus, respectiv material cu conținut de fier metalic mai ridicat, elaborarea în furnal va necesita mai puțin combustibil. Experimentări semiindustriale sau industriale efectuate la furnale în diverse țări, **au arătat că se obține o economie de cocs de 0,5—0,7% pentru 1% fier metalic din minereul introdus în încărcătură, insoțită de o creștere echivalentă a productivității agregatului.** Factorul determinant în extinderea procedeului va fi marja admisibilă de creștere a prețului minereurilor sau peletelor prereduse, în raport cu materiile prime feroase oxidate ce pot fi utilizate — marjă care este încă de pe acum destul de îngustă.

IN CADRUL **institutului** s-a realizat un **procedeu de obținere a buretelui de fier în cuvă, cu ajutorul gazelor reducătoare folosite în proces, procedeu de curînd distins cu Medalia de aur la Bruxelles.** După efectuarea de cercetări într-o instalație pilot de la institut, urmează să intre în funcțiune o instalație semiindustrială, în scopul verificării procedeului la o scară mărită și obținerii unor cantități suficiente de burete fier în vederea experimentării la furnale și în cuptoare electrice.

O întrebare rațională vine în mintea specialiștilor cînd se discută despre folosirea buretelui de fier în furnale. Oare **nu ar fi posibil să se efectueze într-un singur agregat prereducerea minereului, respectiv fabricarea buretelui de fier, și elaborarea fontei ?** Într-adevăr, acest agregat poate fi chiar furnalul, dacă se prevăd instalațiile anexe necesare pentru producerea și suflarea gazelor reducătoare la cuvă. În furnalele ce funcționează după tehnologia obișnuită, oxizii de fier din încărcătură nu se reduc în întregime la fier metalic în acest mod, o proporție de 30—50% din fier ajungînd sub formă de monoxid în zona cu temperatură înaltă, unde reducerea se desfășoară cu un consum de carbon suplimentar în condițiile unor reacții puternic endoterme.

Problema revine, deci, la asigurarea reducerii cît mai avansate în cuvă, la fier metalic, de exemplu a circa 90% din tot fierul prezent în oxizi. Această limitare este impusă de cinetica procesului de reducere, îndepărtarea ultimelor procente de oxigen efectîndu-se mai încet.

Economisirea de cocs care se poate obține pe această cale va fi de același ordin de mărime cu economisirea din cazul utilizării minereurilor prereduse în încărcătură.

Succesul procedeului depinde însă de obținerea economică a gazelor reducătoare în afara furnalului, prin oxidare parțială sau conversia gazului metan — gaze bogate în oxid de carbon și hidrogen, practic lipsit de bioxid de carbon și vapori de apă, și de insuflarea lor cu o temperatură de circa 1000°C la baza cuvei furnalului, în condiții care să le asigure pătrunderea adînc în cuva furnalului. Cercetarea, actuală pe plan mondial, este în curs de efectuare și la institutul nostru, urmărindu-se finalizarea ei în industrie.

TOT ÎN LEGĂTURĂ cu reducerea consumului specific de cocs trebuie să menționăm preocuparea institutului în direcția **economisirii combustibilului mărunt de aglomerare.** Datorită producției mari de aglomerat — reprezentînd aproximativ dublul producției de fontă — perfecționarea tehnologiilor actuale de aglomerare, în sensul reducerii necesarului de combustibil solid, are o eficiență economică foarte ridicată. În acest scop, Institutul desfășoară cercetări privind aglomerarea pe bandă, cu folosirea în proporții mărite a gazelor combustibile pentru înlocuirea parțială a combustibililor solizi. În prezent este în curs de realizare o instalație experimentală industrială la o bandă de aglomerare de 156 m² la Combinatul siderurgic Galați.

Un alt consumator de cocs — e drept în cantități mai mici — îl reprezintă **turnătoriile de piese din fontă.** Cocsul de turnătorie trebuie să îndeplinească condiții de calitate superioare cocsului siderurgic, fapt care determină ca întregul necesar de asemenea cocs să fie importat. S-a urmărit diminuarea cantității de cocs, preîncălzind aerul sau folosindu-se, în locul unei părți de cocs de topire, gazele naturale, păcura, carbura de calciu etc. Totuși, calea intensificării proceselor din cubilouri a început să fie studiată și aplicată numai relativ recent.

Un colectiv de cercetători din institutul nostru a **experimentat și aplicat industrial un produs nou, denumit FLUROM,**

dr. ing. I. DRĂGAN
director
ing. Avram CEZAR
șeful secției fonte-cocs
Institutul de cercetări metalurgice

(Continuare în pag. 12)

MARKETING

SERVICE-ul — DIMENSIUNE A CALITĂŢII PRODUSULUI

CONTINUÎND seria de articole începută în numărul trecut (nr. 13) de prezentare a unor instrumente moderne de promovare a exporturilor, a unor experienţe valoroase dobîndite de unităţile noastre economice în utilizarea acestor instrumente, ne oprim în acest număr asupra service-ului.

Efectuarea operaţiunilor de service constituie astăzi o obligaţie firească a exportatorului. Prin service se asigură o bună funcţionare a utilajelor după vînzare şi implicit bunul renume al întreprinderii, dar în acelaşi timp el este şi o sursa suplimentară de venituri. În plus, service-ul constituie o importantă sursă de informaţii externe utile dezvoltării exportului ; furnizorul cunoaşte rezultatele exploatării utilajelor, solicitările specifice la care sînt supuse acestea, cerinţele specifice, condiţii esenţiale pentru menţinerea pieţei şi chiar de ieşire pe alte pieţe pentru sporirea vînzărilor.

Întreprinderea „Autotractor", unitate ce exportă anual mii de tractoare, autocamioane, autoutilitare şi remorci în zeci de ţări din aproape toate continentele, a căpătat o valoroasă experienţă în activitatea de service pentru autovehicule şi tractoare (în cadrul întreprinderii funcţionează un compartiment distinct de service, bine organizat şi dotat cu resurse materiale şi cu personal de specialitate).

Evidenţierea unor aspecte din experienţa acestei unităţi poate fi de un real folos pentru alte unităţi ce exportă utilaje şi maşini.

● Hotărîtor pentru cîştigarea sau pierderea unei pieţe

ÎN PRINCIPIU, operaţiunile de întreţinere şi remedieri pot fi executate fie de partener, decontîndu-i cheltuielile sau acordîndu-i cu anticipaţie piese de schimb totalizînd o anumită cotă din valoarea contractului (conform sistemului pauşal), fie de un reprezentant sau de o reţea din străinătate, fie de personalul propriu.

Adoptarea uneia sau alteia dintre alternative este legată de numeroşi factori, dintre care menţionăm potenţialul tehnic local, reţeaua de service existentă şi interesele specifice pe piaţa respectivă.

În ceea ce priveşte service-ul efectuat de partener sau reprezentant, trebuie precizat de la bun început că o asemenea soluţie nu exclude efectuarea inspecţiilor tehnice de către tehnicienii români, pentru a studia comportarea utilajelor şi interesul manifestat de către cei însărcinaţi cu întreţinerea. Totodată, în astfel de condiţii îşi păstrează oportunitatea şcolarizarea unor tehnicieni locali, în uzinele noastre sau în ţara respectivă, pentru a cunoaşte perfect automobilele şi tractoarele româneşti.

Trebuie observat că problemele şi modalităţile de rezolvare diferă de la o ţară la alta în funcţie de o multitudine de factori, între care nivelul de dezvoltare ocupă un loc important. În ţările dezvoltate, datorită exigenţelor foarte mari şi reţelelor locale bine puse la punct ca dotare, care acoperă întregul teritoriu, service-ul constituind o adevărată industrie, este de preferat să fie utilizate reţelele de service specializate, existente pe teritoriul acestor ţări.

Pentru exemplificare, prezentăm în cîteva cuvinte organizaţia europeană de service „Lucas Group" care asigură repararea utilajelor a 10 firme. Grupul are filiale în 20 de ţări europene reparaţiile fiind executate în Iugoslavia în 42 localităţi, în Belgia în 95, în Italia în 266, în Franţa în 324 localităţi etc. Şi precizăm că cifrele arată numărul localităţilor nu al punctelor de service, acestea din urmă fiind mai numeroase (în Milano, de pildă, există 17 puncte de deservire).

În majoritatea ţărilor în curs de dezvoltare este de regulă necesar însă să asigurăm noi personalul, mijloacele de transport, atelierele mobile şi piesele pentru deservirea după vînzare.

Activitatea de service în străinătate conţine aşadar aspecte variate şi de mare importanţă, care, deseori, sînt hotărîtoare în promovarea produselor sau în pierderea unei pieţe. Pornind de la această constatare întreprinderea noastră şi-a organizat pe baze noi întregul sistem de deservire, astfel încît eficienţa acestuia să fie mult îmbunătăţită, să se creeze condiţii pentru satisfacerea integrală a cerinţelor partenerilor şi beneficiarilor. Trebuie observat însă că pînă la apariţia H.C.M. 576/1971 care reglementează activitatea de service, precizînd că sarcina aceasta revine uzinelor producătoare, preocupările noastre pe această linie nu s-au ridicat la un nivel satisfăcător. De aceea avem în faţă încă multe îmbunătăţiri de făcut.

Un loc important în organizarea activităţii de service îl ocupă determinarea corectă a numărului de personal afectat, selecţia şi organizarea riguroasă a muncii acestuia.

În acest sens trebuie ţinut seama de o serie de factori. De exemplu, în organizarea activităţii de service la tractoare nu trebuie scăpate din vedere considerente cum ar fi : dispersarea tractoarelor la un număr mare de beneficiari, de regulă fermieri, pe o arie foarte largă ; pierderea unor zile de lucru în perioada campaniilor agricole provoacă perturbaţii cu consecinţe grave în activitatea beneficiarilor ; utilizatorii tractoarelor nu au posibilităţi tehnice pentru a efectua operaţiuni de reparaţii, astfel încît trebuie să apeleze la specialişti ; tractoarele lucrează în condiţii de climă deosebite, sînt supuse unor solicitări mari, fiind absolut obligatorie respectarea riguroasă a reviziilor tehnice, la termenele scadente.

Aceste considerente arată că echipele de service pentru tractoare trebuie să aibă o mare mobilitate pentru a reuşi să facă faţă frecventelor deplasări la distanţe destul de mari.

Trebuie observat că în prezent stabilirea numărului de tehnicieni necesari se face, de regulă, conform unor norme medii, ţinîndu-se seama numai de numărul utilajelor nu şi de specificul exploatării, de dispersarea lor, etc. De aceea noi am propune o metodă mai riguroasă ce se poate realiza cu formula :

$$n = \frac{N \times f \times d}{c \times t}$$

în care :

n = numărul tehnicienilor

N = numărul utilajelor în termen de garanţie sau întreţinere

f = frecvenţa defecţiunilor în perioada "t"

d = durata medie a unei remedieri

c = coeficient de utilizare a tehnicienilor

t = perioada de calcul.

În conformitate cu natura vehiculului şi politica de promovare adoptată de întreprindere se fixează şi perioada de calcul. Pe o piaţă dificilă sau de mare interes, exportatorul poate face unele sacrificii alegînd perioada de vîrf a exploatării şi frecvenţa maximă a defecţiunilor pentru a asigura remedierea în cel mai scurt timp. În acest caz, personalul de service nu este peste tot încărcat suficient tot timpul anului, o soluţie pentru recuperarea parţială a cheltuielilor constituind în acest caz angajarea pentru a lucra în folosul unei firme locale, aşa cum a solicitat de pildă partenerul nostru din Columbia.

Utilitatea existenţei personalului român pentru service în exterior se manifestă pe diverse planuri, cu multiple avantaje pentru producător, printre care, aşa cum am mai amintit, şi posibilitatea de a obţine informaţii privind evoluţia pieţei, de a interveni la timp pentru a contracara unele acţiuni ale concurenţei şi a spori încrederea partenerului în produsele noastre.

Concludent este, în acest sens, cazul unor produse ale noastre plasate — cu ani în urmă — pe o piaţă externă care se comportau bine, fiind apreciate de beneficiari. La 2 ani după pătrunderea pe piaţă concurenţii au pus la cale unele acţiuni care aveau ca scop compromiterea produselor şi eliminarea noastră de pe piaţa respectivă. Aflînd despre acestea, echipa noastră de service a iniţiat unele acţiuni care s-au soldat cu menţinerea poziţiei cîştigate pe piaţa respectivă.

● Piesele de schimb — carte de vizită a exportatorului

O IMPORTANŢĂ cu totul deosebită o are asigurarea pieselor de schimb în cantităţi suficiente. Am avut un caz cînd reprezentantul întreprinderii noastre pe o piaţă străină a oprit chiar vînzarea tractoarelor, cu toate că avea cereri numeroase, şi s-a deplasat la uzină să se asigure că va primi piese de schimb, afirmînd pe bună dreptate, că preferă să piardă cîteva afaceri mai mărunte decît să se compromită faţă de beneficiari.

De multe ori, înainte de a cumpăra un tractor, clientul este plimbat de dealer prin depozitul de piese şi se fac sondaje pentru a se dovedi că este în măsură să prezinte orice piesă cuprinsă în catalogul uzinei.

Evident că astfel de depozite, complete, nu se pot realiza peste tot, mai ales că produsele noastre sînt distribuite într-un număr foarte mare de ţări, situate la distanţe imense.

Deoarece este dificil ca de fiecare dată cînd unei echipe îi lipsesc anumite piese să se intervină direct la uzină — în primul rînd deoarece durata transportului este mare — preconizăm realizarea unei colaborări mai strînse între punctele de service şi crearea unor depozite comerciale bine dotate. Un astfel de depozit, fiind foarte bine înzestrat, poate furniza punctelor de service învecinate, piesele care necesită urgenţă. Economii se obţin şi la transport, volumul fiind mai judicios utilizat la partizile mari de piese. De exemplu, într-o atare situaţie, piesele pot fi foarte bine expediate o dată cu autocamioanele, în caroseria acestora, fără a plăti navlu suplimentar, deoarece volumul respectiv de transport este oricum plătit.

Ionel FLORESCU
şef serviciu conjunctură
ICE „Autotractor"-Braşov

Căi de diversificare

● oferirea spre vînzare a autovehiculelor cu rodajul făcut la noi în ţară, acest lucru avînd pentru partener avantajul trecerii directe în exploatare, iar pentru noi constituind o sursă suplimentară de venituri şi permiţînd efectuarea remedierilor în ţară, cu cheltuieli mici, fără a compromite produsul, în perioada în care unele defecţiuni, dacă acestea există, au frecvenţă maximă ;

● prevederea în contracte a unor tehnicieni care să aibă misiunea de a pune în funcţiune autovehiculele şi tractoarele la sosirea în ţara importatoare, evitîndu-se prin aceasta anumite manopere greşite, perturbaţii şi aprecieri negative ;

● realizarea unor contracte prin care personalul român să fie însărcinat a efectua exploatarea şi reparaţiile în perioada termenului de garanţie, cu efectele pozitive arătate ;

● folosirea unui şofer etalon în perioada de garanţie pentru a demonstra implicit potenţialul tehnic al vehiculelor exportate şi operaţiunile de întreţinere necesare.

VADEMECUM

Ciclul de viaţă al produsului şi strategia de marketing

ÎN STRATEGIA de marketing a întreprinderii un rol important îl are luarea în consideraţie a ciclului de viaţă al produsului, fiecare etapă a ciclului necesitînd o strategie de marketing adecvată. În esenţă această corelaţie poate fi marcată prin următoarele :

1. — prima etapă — **lansarea** *— se caracterizează prin cheltuieli pentru realizarea tehnică a produsului, prin creşterea înceată a desfacerilor,* **accentul în marketing punîndu-se pe descoperirea de clienţi şi pe acţiuni de reclamă şi publicitate.**

2. — a doua etapă — **dezvoltarea şi industrializarea** *— începe în momentul cînd problemele tehnice de producţie sînt rezolvate. Efortul principal în această perioadă este orientat spre perfecţionarea fabricaţiei produsului, a calităţii lui şi spre reducerea costurilor de producţie. Creşte desfacerea, se lărgeşte piaţa, se cîştigă noi clienţi, apare concurenţa.* **Obiectivul esenţial al strategiei de marketing devine aici extinderea pieţei.** *Beneficiul obţinut este în creştere accelerată.*

3. — a treia etapă — **maturitatea** *— desfacerea produselor vechi similare scade continuu, noul produs cucereşte şi cele mai conservatoare categorii de consumatori. Creşte considerabil concurenţa, lupta desfăşurîndu-se aici mai ales în domeniul preţurilor, care devin ceva mai elastice, şi al cuceririi unei ponderi mai mari în volumul pieţei. Acesta se apropie de potenţialul de absorbţie al pieţei care, dacă nu se extinde, trendul vînzărilor începe să scadă.* **În perioada de maturitate strategia de marketing va fi orientată în sensul consolidării mărcii fabricii, diferenţierii producţiei pentru a atrage clienţi noi şi menţine pe cei vechi.** *Beneficiul se menţine încă la un nivel satisfăcător.*

4. — etapa a patra — **saturaţia** *— producătorii* **caută noi posibilităţi de desfacere, diferenţiază produsele lansate, experimentează noi produse, preţurile devin mult mai elastice,** *uneori chiar în detrimentul beneficiului.*

5. — etapa a cincea — **declinul** *— desfacerea devine tot mai dificilă şi rentabilitatea incertă. Piaţa produsului — solicitat cîndva — apune treptat, iar obiectivul strategiei întreprinderii devine retragerea. Se retrag mijloacele financiare alocate şi sînt orientate pentru produse noi. Acesta constituie* **momentul de incitare pentru lansarea de noi produse.** *În anumite cazuri, dînd dovadă de imaginaţie, întreprinderea poate acţiona pentru întinerirea produsului aflat în declin, fie prin perfecţionarea acestuia adăugîndu-i noi calităţi, fie prin găsirea altor domenii de utilizare.*

Reuniunea Consiliului AROMAR

IN ZIUA de 3 aprilie s-au desfăşurat în Bucureşti lucrările reuniunii Consiliului Asociaţiei Române de Marketing conduse de ing. Nicolae Nicolae, ministrul secretar de stat la Ministerul Comerţului Exterior, preşedinte a.i. al AROMAR.

Reuniunea, care marchează un an de activitate a asociaţiei, a dezbătut măsurile ce se impun în vederea perfecţionării cadrului său organizatoric, propunînd constituirea unor secţii specializate ale AROMAR pe următoarele profile: secţia I — Teorie, metodologie şi învăţămînt; secţia II — Metalurgie, construcţii de maşini; secţia III — Produse chimice; secţia IV — Bunuri de consum şi servicii. Consiliul AROMAR şi-a propus de asemenea organizarea în acest semestru a încă patru noi filiale ale asociaţiei în centrele Iaşi, Cluj, Craiova şi Constanţa, dezvoltarea activităţii sale editoriale.

MEMENTO : Redăm pe scurt principalele sugestii formulate pînă în prezent de participanții la dezbatere și publicate în numerele 12 și 13 a.c. ale revistei noastre • elaborarea unei metodologii unice la dispoziția coordonatorilor de balanțe privind depunerea cererilor de către beneficiari, determinarea corectă a necesarului și resurselor • etapizarea operațiunilor de încheiere a contractelor și balanțelor, stabilindu-se termene pentru fiecare etapă • precizarea mai corectă a condițiilor în care Ministerul Aprovizionării Tehnico-materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe (M.A.T.M.C.G.F.F.) își exercită atribuția de stabilire a unor priorități la contractare • elaborarea de contracte tip de către organele cărora legea le-a încredințat această atribuție • fixarea de termene de sesizare a organelor ce au atribuția de soluționare a neînțelegerilor precontractuale ; să se precizeze cui îi revine obligația de a sesiza și consecințele ce decurg din neîndeplinirea acestei obligații • modificările în clauzele contractului să fie aprobate numai de organe neutre (organe arbitrale sau M.A.T.M.C.G.F.F.) • o formă de cointeresare a furnizorilor pentru mărirea capacităților la nivelul cererilor beneficiarilor printr-un sistem de bonificații • întărirea disciplinei contractuale solicită acordarea de atribuții noi pe această linie jurisconsulților, organelor arbitrale, organelor de control financiar. În numărul de față continuăm dezbaterea în cadrul căreia specialiștii formulează propuneri de îmbunătățire a mecanismului contractelor.

DUPĂ ÎNCHEIEREA NEGOCIERILOR

RESPECTAREA RIGUROASĂ A DISCIPLINEI CONTRACTUALE

EFORTURILE multor unități economice — constată autorul — sînt concentrate, cu prioritate, spre realizarea indicatorilor valoriei ai planului, ce constituie criteriul de acordare a salariilor, lăsînd pe planul al doilea îndeplinirea obligațiilor contractuale.

Multe cazuri de neîndeplinire a obligațiilor contractuale se întîlnesc în relațiile de cooperare între unități din cadrul aceluiași minister sau centrală industrială.

O cauză a nerespectării contractelor o constituie înlocuirea contactului, a negocierilor directe între beneficiar și furnizor, prin adrese, corespondențe, telefoane etc. — ce generează stipularea în contracte a unor clauze insuficient clarificate.

Termenele de livrare sînt concretizate nu în momente (zile), ci în intervale (luni, trimestre), ceea ce generează neritmicitate.

Nu se plătesc penalități, iar în puținele cazuri cînd se plătesc, acestea nu sînt recuperate de la cei vinovați.

Autorul propune soluții pentru remedierea neajunsurilor semnalate, abordînd și alte aspecte și implicații ale acestui mecanism complex.

NECESITATEA de a perfecționa, în continuare, relațiile de aprovizionare, de a îmbunătăți ritmicitatea producției prin asigurarea la timp a tuturor resurselor materiale necesare — în condițiile unor stocuri optime — **impune să se acorde atenție înlăturării neajunsurilor care persistă încă atît în activitatea de încheiere, cît și de realizare a contractelor economice.** În acest sens, cîteva fenomene caracteristice atrag în mod deosebit atenția.

Eforturile unor întreprinderi și centrale industriale **sînt concentrate, cu prioritate, spre realizarea și depășirea indicatorilor valorici ai planului, lăsînd pe planul al doilea îndeplinirea obligațiilor, în expresie fizică, asumate prin contractele încheiate.** Un număr destul de mare de unități economice, printre care ar putea fi amintite „Uzinele de utilaj chimic" - Ploiești, „Electroputere" - Craiova, uiznele „Republica"-București, „Grupul industrial de petrochimie"-Pitești și altele deși au depășit anul trecut sarcinile de plan la producția globală și marfă, au rămas totuși în restanță cu onorarea a sute de contracte, ceea ce a creat serioase goluri și perturbații în activitatea uzinelor beneficiare.

Dacă se conjugă acest aspect cu faptul că **într-o serie de întreprinderi au crescut stocurile de producție neterminată,** reprezentate adeseori de materiale scoase din magazie și asupra cărora s-au executat doar unele operații elementare (de exemplu : trasajul), precum și cu producerea pe stoc, fără desfacere asigurată, a unor sortimente, reiese clar cît de dăunătoare este practica de a neglija îndeplinirea sarcinilor în expresie fizică, potrivit cu cerințele reale ale consumului, practică ce provoacă reacții negative „în lanț".

Măsura stabilită recent de Consiliul de Miniștri **de a se urmări și raporta sistematic, de către fiecare întreprindere, destinația producției realizate, inclusiv a producției suplimentare, în expresie fizică, este un bun instrument de control atît la nivelul întreprinderilor, cît și al centralelor industriale și ministerelor.** Ea este de natură să pună întreprinderile furnizoare, inclusiv organele lor coordonatoare, în situația de a-și concentra în mult mai mare măsură atenția asupra realizării sarcinilor de plan, potrivit obligațiilor stabilite prin contractele economice. Consider că ar fi util să se examineze, în continuare, **soluțiile concrete prin care realizarea contractelor să devină, cu timpul, condiția de bază pentru acordarea drepturilor de salariu personalului tehnic și administrativ, renunțîndu-se la rolul preponderent pe care îl joacă azi producția globală în acest domeniu.**

O CATEGORIE specifică la care, într-o formă sau alta, apar în mod frecvent nerealizări, o constituie **contractele de cooperare între unități din cadrul aceluiași minister sau chiar a aceleiași centrale industriale.** La unele cadre de conducere din întreprinderi, stăruie încă părerea profund dăunătoare, potrivit căreia obligațiile de bază în domeniul contractual le reprezintă furniturile către utilizatorii finali, respectiv consumatorii din afara ministerului respectiv, iar contractele de cooperare internă constituie o sarcină secundară, facultativă. Recenta Consfătuire pe țară a cadrelor de conducere din centralele industriale și din construcții, ca și alte analize efectuate, au relevat numeroase aspecte deficitare în acest domeniu, cu frecvență mai mare în construcția de mașini, dar și în alte ramuri. Ar putea fi amintite ca unități cooperatoare care au încălcat anul trecut disciplina contractuală „Uzina de autoturisme" din Pitești, „Electroprecizia" din Săcele, „Uzina de mașini electrice"-București, care au înregistrat restanțe importante în furnizarea unor repere și subansamble Uzinei de autocamioane din Brașov. Și în primele luni ale acestui an, o serie de nerealizări de produse la nivelul planificat în construcții de mașini, sînt datorate în mare măsură nerespectării contractelor de cooperare. Nu mai este necesar, credem, să fie demonstrată eficiența cooperării în ce privește creșterea productivității muncii, reducerea prețului de cost, îmbunătățirea calității producției. Incertitudinea pe care o au însă unele întreprinderi în ce privește respectarea contractelor de cooperare, **le împinge să caute să-și producă singure repere sau subansamble** (de exemplu : garnituri de cauciuc, anumite piese de schimb, scule și dispozitive de uz general etc.) **pe care, în cadrul diviziunii muncii din industria noastră ar trebui să le obțină, în cooperare, de la un producător specializat.** Șigur că acest lucru — ținînd seama că se realizează serii relativ mici, cu eficiență scăzută — este profund neeconomic.

Așa stînd lucrurile, se pune în mod acut problema **exercitării mai eficiente, de către ministere și centralele industriale, a rolului de îndrumare și control a felului în care întreprinderile respectă programele de cooperare, pentru a nu tolera nici un fel de abatere de la disciplina contractuală, care nu poate și nu trebuie diferențiată în funcție de subordonarea administrativă a beneficiarului.**

EXAMINAREA cauzelor care conduc la neîndeplinirea unor clauze a contractelor încheiate a evidențiat că într-o serie de cazuri ele se regăsesc în **însuși modul în care a fost pregătită și realizată încheierea contractelor.** Un fenomen care a căpătat o extindere largă îl constituie practicarea contractărilor „prin corespondență", efectuarea întregului șir de lucrări — de la comandă pînă la rezolvarea eventualelor neînțelegeri precontractuale — pe bază de... adrese, fără ca părțile interesate să se fi întîlnit și discutat direct problemele de fond, clauzele care urmează a fi înscrise în contracte. Din această pricină, cîteva mii de contracte ajung anual la organele de soluționare a neînțelegerilor, după ce, în cel mai bun caz, au avut loc discuții telefonice la nivelul unor funcționari din cadrul serviciilor de aprovizionare-desfacere a întreprinderilor în cauză, deși este știut din practică că **la încheierea contractelor trebuie să se discute direct, de către factorii responsabili ai părților tot ceea ce privește cantitatea, calitatea, termenele de livrare etc.**

În aceste condiții, multe contracte economice se încheie pînă în cele din urmă fără lămurirea unor aspecte importante, de fond, care se fac simțite apoi fie în livrarea cu întîrziere a produselor, fie în nerespectarea clauzelor insuficient lămurite în prealabil. Prezintă, deci, o deosebită importanță **generalizarea sistemului de întîlniri și discuții directe între furnizori și beneficiari** — așa cum obligă de altfel și legea — **și cu participarea operativă a cadrelor de conducere din ministere, care să contribuie nemijlocit la luarea unor decizii în cazurile în care apar dificultăți.** Organizarea de către marii furnizori a unor programe de discuții cunoscute din timp de către cei interesați, combinată cu semnarea pe loc a contractelor care nu ridică probleme deosebite, constituie metoda care a dat rezultate bune la centralele siderurgice, din industria lemnului, industria ușoară ș. a.

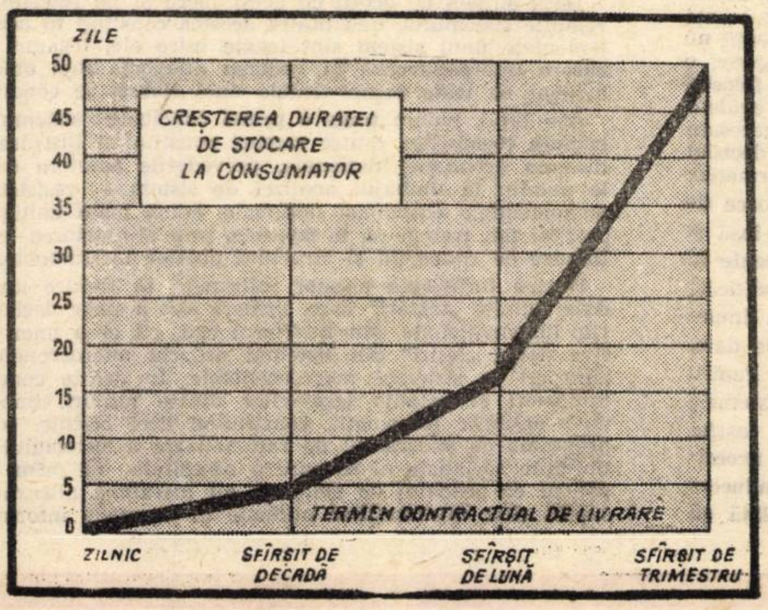

Graficul nr. 1.

Creșterea duratei medii de stocare la consumator a unui material, în funcție de gradul de certitudine a termenului contractual

Un alt factor generator de indisciplină, îl constituie **imprecizia termenelor contractuale.** Deși producția și, îndeosebi, cea de masă sau de serie, se realizează zilnic, multe unități producătoare vădesc o deosebită slăbiciune pentru livrarea la sfîrșitul de lună sau de trimestru, pe care îl înscriu în contracte, ca așa-zis termen. În realitate, o astfel de clauză dă, de fapt, furnizorilor libertatea de a livra marfa oricînd în cursul lunii sau semestrului, iar beneficiarului îi dă incertitudine asupra datei cînd va primi materialul sau produsul.

Semnificația economică deosebită pe care o are stabilirea și respectarea unui termen de livrare precis asupra stocurilor de materii prime, materiale, mașini, utilaje, nu poate fi subestimată. În graficul nr. 1 este redată, pe baza unor calcule de probabilitate, pornind de la date reale, creșterea duratei medii de stocare a unui material, în funcție de termenul contractual decadal, lunar sau trimestrial (creșterea este considerată în raport cu situația în care termenele de livrare din contracte ar fi stabilite pe zile).

Influența neprecizării termenului de livrare, sub aspectul creșterii stocurilor, poate fi ilustrată prin aceea că, **la un lot de 1000 tone de metal, o majorare a duratei de stocaj cu 20 de zile echivalează cu dobînzi penalizatoare de circa 20 000 lei care, în ultimă instanță, încarcă costurile și diminuează eficiența economică.** Dar incertitudinea datei cînd va fi primit un material are și alte influențe, deloc neglijabile : instabilitate în programele de producție ale secțiilor ; blocarea unor materiale aferente unei comenzi și care stau în magazie datorită altui material care nu a sosit ; nerespectarea propriilor termene de livrare ; efecte asupra producției la beneficiar prin nepunerea în funcțiune a unor capacități etc. **Statuarea unei reguli generale în economie, ca în contracte să fie prevăzute termene de livrare certe, pe zile, strict corelate cu ritmul producției, constituie una din sarcinile căreia trebuie să i se acorde o deosebită atenție de către organele centrale, ministerele, centralele industriale și întreprinderile din toate domeniile de activitate economică.**

O INFLUENȚĂ nefavorabilă asupra îndeplinirii contractelor economice o exercită și **modul în care sînt aplicate prevederile legale referitoare la plata de penalități și daune pentru neexecutarea unor obligații contractuale.** O analiză efectuată într-un număr de mari întreprinderi a relevat faptul că valoarea penalităților care au fost plătite în anul 1971 de către aceste unități, în calitatea lor de furnizori, a reprezentat mai puțin de 4‰ din sumele datorate, potrivit prevederilor legii, pentru contracte neexecutate sau executate cu întîrziere. La multe unități, îndeosebi din cadrul Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor și a Consiliilor populare județene, nu au fost plătite, practic, penalități. Iar un fenomen, de astădată cu aspect general, este că **chiar acolo unde s-au achitat unele sume, recuperările de la salariații vinovați nu s-au făcut decît în puține cazuri și cu valori derizorii.**

Evident, o consecință directă a acestei stări de lucruri o constituie scăderea responsabilității pentru executarea contractului încheiat, de vreme ce unitatea furnizoare știe că nu are de suferit prejudicii dacă nu respectă contractele. Aceasta cu atît mai mult, cu cît practica i-a convins pe mulți lucrători din întreprinderi că, din punct de vedere al drepturilor bănești personale, nu au nimic de suferit în legătură cu actele de indisciplină contractuală și că sub acest aspect, important pentru ei este să realizeze, în primul rînd, producția globală.

Constatările dintr-un mare număr de unități economice arată că starea actuală de lucruri în domeniul plății penalităților are multiple cauze, atît la furnizor cît și la beneficiar. Mulți beneficiari nu „riscă" să-și solicite drepturile, întrucît au constatat că, în asemenea cazuri, furnizorii pot să-i șicaneze la încheierea viitoarelor contracte. Pe de altă parte, sistemul actual, stabilit de lege, ca abaterile în acest domeniu să fie constatate de organele ierarhic superioare ale celor în cauză, s-a dovedit ineficient (nu s-a constatat încă un caz în care organele de control din centralele industriale și ministere să fi aplicat sancțiuni).

Așa prezentîndu-se situația, **apare oportun să se examineze soluția ca organele de control financiar și organele de inspecție ale Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe să fie împuternicite să aplice și ele sancțiuni în abaterile de la lege în privința neexecutării prevederilor contractuale, solicitării și plății penalităților și daunelor.** De asemenea, organele arbitrale — ministeriale și ale Arbitrajului de Stat — ar trebui să aibă, în virtutea obligațiilor legale ce le revin, un rol mai activ în identificarea abaterilor și în ceea ce privește penalitățile și daunele.

ing. Mircea PÂRJOL

Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe

TREI FAȚETE ALE UNEI SINGURE ACȚIUNI

● Necesitatea clarificării teoretice a noțiunilor pe care le folosim.
● Problema nu este dacă aceste trei acțiuni trebuie corelate, ci cum se realizează corelarea programelor.
● Raționalizarea sistemului de evidență poate fi utilizată ca anchetă utilă pentru perfecționarea sistemului de indicatori.
● Este adevărat că sistemul de indicatori reprezintă o restricție pentru sistemul de evidență. Avem însă un sistem de indicatori. Este un sistem dinamic, continuu perfecționabil. Ca atare nu trebuie așteptată încheierea acțiunii de perfecționare a indicatorilor pentru a o începe pe cea a evidenței.
● Se impune ca acțiunile de introducere a sistemelor de conducere cu ajutorul mijloacelor de prelucrare automată a datelor și de raționalizare a sistemului de evidență să fie efectuate în mod corelat în unități în care prima acțiune a început de mai mult timp.

TEMATICA abordată în această dezbatere este clar și simplu formulată. Căutarea răspunsurilor este însă dificilă, între altele și din cauza **lipsei de claritate a noțiunilor** de bază pe care le folosim, izvorîte dintr-o insuficientă elaborare teoretică a lor. În vorbirea curentă se întrebuințează noțiuni noi alături de noțiuni vechi, informatică, sistem informatic, sistem informațional, alături de evidența tehnică-operativă, evidența contabilă, evidența statistică, sistem de evidență etc., fără definirea și delimitarea conținutului lor cu suficientă acuratețe. Analiza de sisteme informaționale, disciplină nouă, deosebit de utilă practicii, ar dori să urmărească informația în sisteme micro sau macroeconomice, cu intrări și ieșiri necesare deciziilor, pînă la elaborarea sistemului informațional național, folosindu-se de noțiuni și tehnici proprii. Nu este rolul nostru aci să căutăm limpezirea teoretică a acestor noțiuni, deși această muncă necesară va trebui continuată. Este însă necesar să folosim un limbaj comun pentru a contribui la înfăptuirea celor trei grupe mari de acțiuni, care, în gîndirea inițiatorilor lor, se prezintă numai ca trei fațete ale acțiunii unice de perfecționare a sistemului informațional național.

Concomitent, această acțiune se realizează de jos în sus prin raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste, de sus în jos prin perfecționarea sistemului de indicatori de plan, financiari-bancari și statistici. Introducerea sistemelor de conducere cu ajutorul mijloacelor automate de prelucrare a datelor, cu cerințele ei specifice, apare din necesitatea folosirii tehnicii celei mai înaintate în condițiile construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Elaborarea balanței legăturilor dintre ramuri este exemplul tipic pentru legătura organică care există între aceste trei acțiuni.

Deci problema la care trebuie să răspundem nu este **dacă** aceste trei acțiuni trebuie corelate, ci **cum** se realizează corelarea programelor lor, care, din rațiuni practice (volum uriaș de muncă, necesitatea abordării concomitente a celor trei laturi), se înfăptuiesc oarecum paralel. După mine trebuie urmărite cel puțin două direcții practice de acțiune privitoare la corelarea celor trei programe.

În primul rînd este de observat că deși pentru acțiunea de raționalizare a sistemului de evidență în unitățile socialiste, sistemul de indicatori de plan, financiari și statistici este, în general, dat ca restricție (în elaborarea proiectelor de raționalizare a evidenței), **etapa de analiză critică a sistemului existent trebuie utilizată și ca anchetă utilă pentru perfecționarea sistemului de indicatori,** în sensul colectării tuturor observațiilor și propunerilor privitoare la îmbunătățirea acestora, transmiterea lor urgentă la cei în drept să le folosească, fără a aștepta faza de definitivare a acestor proiecte.

În această etapă apare deosebit de utilă efectuarea de anchete parțiale, în unele unități socialiste (ministere, centrale, întreprinderi) privitoare la informațiile care se cer în afara celor aprobate, cereri care generează birocrație.

Necesitatea ca acțiunea de perfecționare a sistemului de indicatori să fie încheiată înaintea începerii acțiunii de raționalizare a sistemului de evidență, întemeiată pe funcția sistemului de indicatori de plan, financiari și contabili în cadrul sistemului informațional național, este, într-un fel respectată. Avem un sistem de indicatori. Sistemul este supus acțiunii de perfecționare. Dar sistemul de indicatori este un sistem dinamic. Deci acțiunea de perfecționare va continua, sistemul se va reactualiza periodic, după cum și raționalizarea sistemului de evidență nu se va încheia definitiv prin generalizarea proiectelor în 1974, ci va continua, el fiind de asemenea un sistem dinamic.

Poate nu este prea departe timpul în care informatica va fi atotcuprinzătoare, iar procedeele pe care noi azi le căutăm, vor deveni rutine. Nu uităm, desigur, că sistemul de indicatori ai economiei naționale va rămîne și atunci determinat de politica economică.

Cu privire la acțiunea de raționalizare a sistemului de evidență, s-a emis părerea că ea nu ar fi indicată pentru unitățile în care a început acțiunea de implementare a sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor sau sînt prevăzute astfel de acțiuni în actualul cincinal. Argumentele, de altfel foarte generale, se reduc în esență la afirmația că proiectele de raționalizare a sistemului de evidență nu oferă date corespunzător exigențelor prelucrării automate. Teoretic, o astfel de părere nu este întemeiată. În ambele cazuri, metoda folosită este aceeași : analiza de sistem. În raționalizarea sistemului de evidență, proiectele de raționalizare urmăresc stabilirea informației necesare și suficiente, circulația acesteia (cu noduri de prelucrare, de decizie) indiferent de mijloacele prin care se va face prelucrarea informației. Proiectele pentru introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor urmează aceeași cale, stabilind însă și **cum** și **cu ce** vor fi prelucrate datele ; deci ele vor avea elemente în plus, privind mijloacele de prelucrare folosite, cu respectivele modificări în purtătorii de informații, în circuite. Este, cel puțin, un lucru limpede : stabilirea informației necesare și suficiente, a suporților de date, a circuitelor, constituie baza pentru orice sistem informatic. Pentru mine problema care se pune nu este, fără îndoială, aceea că sistemele se exclud, ci cum pot fi organizate conjugat cele două acțiuni astfel încît să se facă economie de muncă. Se impune în acest sens **necesitatea de a efectua analiza privind introducerea sistemelor de conducere cu ajutorul mijloacelor de prelucrare automată a datelor, corelată cu acțiunea de raționalizare a sistemului de evidență,** în unități în care prima acțiune a început de mai mult timp. În această ordine de idei, poate ar fi util să fie alese cîteva întreprinderi pilot, iar experiența dobîndită să fie grabnic generalizată.

Aș mai adăuga că prin raționalizarea sistemului de evidență se rezolvă una din problemele fundamentale, care nu este de natură tehnică, ci economico-organizatorică, a informației necesare și suficiente, pe care, de ce n-am spune-o, cei preocupați de introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor, preocupați mai mult de utilizarea eficientă a complicatelor echipamente moderne, nu au avut întotdeauna răgazul să o rezolve satisfăcător.

prof. Mircea BIJI

ABORDARE DE SISTEM

● Prevederile sistemului de indicatori constituie restricții pentru sistemul de evidență.
● Desfășurarea fluxului informațional impune în anumite puncte utilizarea anumitor echipamente de calcul — în acest sens, acțiunea de raționalizare a evidenței trebuie corelată cu aceea de introducere a calculatoarelor.

O DISCUȚIE privind aceste trei probleme presupune în primul rînd o cunoaștere temeinică a obiectivelor care au condus la apariția lor : o conducere dinamică, eficientă, modernă, a proceselor economice din fiecare unitate în parte, care să conducă la realizarea obiectivelor economiei naționale. Obiectivele fiind comune, programele care fac obiectul dezbaterii noastre, nu numai că pot dar și trebuie să fie îmbinate, deoarece se condiționează reciproc.

Această afirmație, merită o explicație, care nu înseamnă altceva decît un al doilea aspect de care trebuie să ținem seama : cunoașterea înlănțuirii acestor programe, a legăturilor dintre ele.

Pornind de la regulile funcționării sistemelor și privind analitic, fiecare program în parte se referă la conducere în macroeconomie, în microeconomie sau în ambele : sistemul de indicatori și balanța legăturilor dintre ramuri pentru conducerea economiei naționale, sistemul de evidență și dotarea cu echipament de calcul pentru conducerea unităților cu toate implicațiile în ansamblul economiei naționale, datorită faptului că fiecare unitate, deși constituie un sistem individual, face parte din sisteme mai mari și toate la un loc, din „sistemul economiei naționale".

Dacă sîntem de acord cu acest lucru și ne referim în continuare la regulile sistemului, una dintre acestea constînd în aceea că toate componentele unui sistem sînt legate între ele, legături prin intermediul cărora interacționează în vederea atingerii unui obiectiv, atunci este evident că toate componentele unui sistem se condiționează reciproc.

Așa fiind, putem trage o primă concluzie : sistemul de indicatori și balanța legăturilor dintre ramuri constituind instrumente pentru conducerea economiei naționale, prevederile acestora devin — așa cum le numim în limbajul analizei de sistem — restricții, pe care toate componentele economiei naționale, adică toate unitățile, indiferent de profilul lor, trebuie să le respecte, prin alimentarea lor cu informațiile impuse de concepția și structura acestor instrumente.

Pentru furnizarea acestor informații în fiecare unitate vom întîlni date numite „intrări" care, urmare atît a unor decizii luate în fluxurile informaționale din interiorul său, cît și a unor prelucrări succesive devin „ieșiri" din sistemul propriu microeconomic și simultan „intrări" în sistemul macroeconomic. În aceste condiții, sistemul de indicatori și balanța legăturilor dintre ramuri, impunînd furnizarea unor anumite informații, constituind deci cerințe, corelarea acestor programe cu programul de raționalizare a sistemului de evidență din unitățile socialiste ni se pare o necesitate de prim ordin. Necesitate, pentru că sistemul de evidență nu înseamnă altceva decît ansamblul suporturilor informațiilor utilizate în fluxurile informaționale din fiecare unitate, fluxuri care în t
mațional al fiecărei unități.

Corelarea acestor programe c
calcul apare de asemenea nec
natele acestui raționament.

Spuneam că în fiecare unita
dă naștere unui sistem de evid
formațiilor utilizate între intrăr
treme există prelucrări succesi
oricărui echipament de calcul
aspecte : INFORMAȚIILE din f
potrivit unei analize prealabil
unui echipament oarecare, stab
economică ; ORDONAREA aces
tă în raport cu posibilitățile de
vederea unei eficiente utilizări
-- Dacă mai înainte am avut de
informaționale, privind numai
aceasta sîntem în fața unor res
fluxului informațional care în
anumite echipamente de calcul.

Iată dar și o a doua concluzi
cu caracteristicile echipamentul
urmare analizei.

Sintetizînd pe coordonatele î
exclusivitate la aspectele de sis
pentru orice profesionist în a
balanța legăturilor dintre ram
toate restricțiile aferente ei, i
printre altele și sistemul de
EXECUȚIA, care pentru realiz
pamente speciale de calcul.

Și acestea sînt numai unele –
tre motivele care mă fac să nu
ția noastră de azi.

PARTICIPANȚ

Mircea BIJI — membru al Comi
guvernamentale pentru raționa
zarea sistemului de eviden
Willy MENDELSOHN, Dum
AGAPESCU, Gheorghe CURAJ
specialiști în colectivul de lu
al Comisiei guvernamentale de
ționalizare a sistemului de evid
ță ; Pătru SCARLAT — șef
viciu, Direcția Centrală de Sta
tică ; Mihai HANGANU, Se
CONSTANTINESCU — analiști
sistem. Comitetul de Stat
Planificării ; Constantin SIM
TIN, Vladimir ȚICOVSKI —
silieri în Consiliul Național

informați

Priorități și intercondiționări în realizarea acț
de evidență și în dotarea cu e

CU MAI MULT TIMP ÎN URMĂ, revista noastră a organizat o susținută dezbatere pe marginea problemelor legate de programul de dotare a economiei naționale cu echipament de prelucrare automată a datelor*). De asemenea, recent am prezentat programul guvernamental de raționalizare a sistemului de evidență) În ultima vreme, un număr mare de specialiști din unități economice în care se desfășoară activitatea de realizare a celor două programe ne semnalează necesitatea unor clarificări în ceea ce privește legăturile între aceste programe și, mai ales, între ele, pe de o parte, și acțiunea de perfecționare a sistemului de indicatori, pe de altă parte.**

Organizînd dezbaterea pe această temă, fără a pierde din vedere necesitatea unor clarificări teoretice, dorim să-i imprimăm un caracter cît mai strîns legat de obiectivele practice. Obiectivul nostru esențial îl constituie evid
apar în realizar
a soluțiilor adop
lor concrete de

Așa cum, de
exprimate și în
dezbaterii, între
cesul elaborării
tăți și intercondi
în seamă depin
rezultatele ce v

RAȚIONALIZA
ENTROPIE

● Existența u
coduri — condiți
rea prelucrării m

ELABORAREA și fund
ritele trepte organizato
dii și calcule cum este
folosirea unui sistem unitar de
care trebuie să dea posibilitatea

DEZBATERE

Știință și Tehnologie; **Ionel**
LMAN — șef oficiu informati-
I.I.S. „Dacia"-București; **Geor-**
PLEȘOIANU — inginer princi-
Ministrul Agriculturii Indus-
i Alimentare și Apelor; **Ion**
MAȘ — serviciul de organiza-
a sistemului informațional, Mi-
erul Industriei Construcțiilor
Mașini; **Filip ROUADEDEAL** —
ner principal, Întreprinderea
ctrocentrale"-București; **Ale-**
dru SZABO — șef birou infor-
ică, Întreprinderea „Electro-
rataj"-București.

lor reprezintă sistemul infor-

nul de dotare cu echipament de
gînd în continuare pe coordo-

un sistem informațional care
le fapt suportul material al in-
i — și că între aceste două ex-
formații. Dar știm că utilizarea
e cunoașterea a cel puțin două
informaționale identificate, care
ă a fi prelucrate cu ajutorul
baza unui calcul de eficiență
mații într-un sistem de eviden-
are ale fiecărui echipament, în
a.
u restricții din afara fluxurilor
e furnizare a ieșirilor, de data
ovenind din însuși desfășurarea

cercetare a eficienței economice în toate domeniile de activitate. Studiile întocmite, ansamblul de calcule, corelații, nivele, ritmuri și proporții ale dezvoltării au la bază un volum mare de informații economice obținute prin sistemul actual de evidență.

În prezent sistemul de evidență diferă de la un nivel organizatoric la altul, în sensul că numărul indicatorilor se restrînge și ei devin mai sintetici cu cît se apropie de nivelul superior. Astfel, la nivel de întreprindere, pentru necesitățile curente se urmărește un volum mare de informații economice și tehnice care servesc multiplelor domenii de activitate (de producție, aprovizionare, crearea de noi capacități etc.). La nivelul centralei, volumul informațiilor este mai restrîns și uneori cu elemente care nu se regăsesc în sistemul de evidență al întreprinderii în subordine. Acest proces se repetă la nivel de ministere și organe centrale.

Perfecționarea și modernizarea sistemului informațional economic presupune existența unui sistem unitar de clasificări și de coduri — condiție indispensabilă pentru generalizarea prelucrării unitare cu mijloace mecanizate și automatizate a datelor din evidența primară tehnico-operativă, contabilo-financiară și statistică, organizarea pe baze moderne a aprovizionării tehnico-materiale, întocmirea și urmărirea realizării planurilor economice curente și de perspectivă, precum și pentru elaborarea unor lucrări de analiză economică și altele.

Sistemul unitar de clasificări și de coduri constituie baza pentru ordonarea și sistematizarea tuturor informațiilor economice rezultate din toate domeniile de activitate. Acest sistem, în afara faptului că permite definirea unitară a conținutului grupărilor clasificate, ordonarea fiind ierarhică, treptele clasificării reprezintă gradele succesive de detaliere prin care trece operația de sistematizare a elementelor clasificate, constituind astfel o piramidă, pe bază de criterii cu caracter din ce în ce mai amănunțit. De asemenea, se creează un limbaj unitar comun la toate nivelele de folosire.

În sfera acestui sistem ar trebui să se cuprindă în principal clasificarea ramurilor economiei naționale, clasificarea unitară a produselor și serviciilor, clasificarea întreprinderilor și unităților economice, clasificarea forței de muncă și a profesiilor etc.

În prezent nu se poate vorbi de existența unui asemenea sistem unitar de clasificări care să aibă la bază principii și criterii comune sau

proiectarea și în stabilirea principiilor de funcționare a sistemelor informațional-decizionale să se țină seama de modificările și apariția de noi acte normative care operează schimbări importante în ansamblul de date și proceduri care constituie fondul sistemelor informațional-decizionale existente la un moment dat. Dacă nu se ține seama de această cerință un sistem de evidență stabilit în urma unei acțiuni laborioase de proiectare și implementare, riscă să devină anacronic, chiar înainte de încheierea acțiunii de raționalizare, datorită apariției de date noi, ce nu au fost luate inițial în considerație la proiectarea sistemului.

În condițiile elaborării unui sistem informațional-decizional avînd la bază o evidență aptă de a fi trecută pe sisteme de prelucrare automată a datelor, sînt de părere că și modificările de acte normative ar putea fi introduse cu mai multă ușurință în sistem.

Fără a considera obligatorie finalizarea tratării informațiilor pe calculator în etapa actuală pentru toate activitățile și în toate unitățile, consider absolut necesară proiectarea sistemelor informaționale decizionale, a documentelor și suporților de date, în strînsă legătură cu cerințele și condițiile impuse de sistemele de prelucrare automată a datelor. Acest lucru se impune în primul rînd datorită faptului că în prezent și în viitorul apropiat volumul de informații necesar luării deciziilor și viteza cu care trebuie luate în condițiile de schimbare rapidă a mediului tehnologic, economic, conjunctural etc., conduc în mod inevitabil spre calculator.

Filip ROUĂDEDEAL

și decizie

or de raționalizare a sistemului de indicatori, amente de prelucrare a datelor

problemelor ce
amelor amintite,
și a modalitățí-
a programelor.
ultă din opiniile
primă parte a
sisteme, în pro-
anumite priori-
e a căror luare
are măsură, atît
inute, cît și eficiența cu care sînt utilizate mijloacele financiare, materiale și umane ce le sînt afectate. Nu trebuie pierdut din vedere că rezultatele acestor programe constituie materia primă pentru una din cele mai importante activități în economia modernă — optimizarea deciziilor. Relativ la mijloace este suficient să amintim de costul ridicat al calculatoarelor electronice și de înalta calificare ce se cere specialiștilor angrenați.

Argumentele par îndestulătoare pentru a sublinia actualitatea și importanța dezbaterii, — pe care intenționăm s-o continuăm —, ca și pentru a-i imprima un pronunțat caracter practic.

*) Vezi „Viața economică", numerele 42—52/1970 și 2, 3, 4, 6, 8, 9, 12, 14/1971.

**) Vezi „Viața economică", nr. 5/1972.

SCOPUL FINAL — DECIZII OPTIME

● Nu există sisteme informaționale micro și macroeconomice, există un sistem informațional de conducere, unitar, al întregii economii naționale. De aceea el trebuie analizat și elaborat de un organism unic.

● Elaborarea sistemului de evidență trebuie corelată cu elaborarea structurii organizatorice, ce fixează atribuțiile, respectiv drepturile de decizie ale diferitelor nivele ierarhice.

● Economia națională, întreprinderea sînt sisteme : ele sînt conduse ca sisteme. Concepția sistemelor lor informaționale și utilizarea mijloacelor de prelucrare a informațiilor trebuie să țină seama de această caracteristică.

● Atenție la etapa culegerii informațiilor, pentru a nu introduce în sistemele informaționale și în calculatoare date eronate !

● Analiști de sisteme informaționale și de sisteme de conducere. Un plan de perspectivă de formare și perfecționare a acestei categorii de specialiști.

puncte impune utilizarea unor

nul de evidență trebuie corelat
cul propus pentru utilizare —,

e și bineînțeles cu referire în
interesează discuția noastră,
sistem, atît indicatorii, cît și
mnă practic COMANDA, cu
ul informațional care include
înseamnă în această situație
numite condiții folosește echi-

at cele mai importante — din-
necorelat programele în discu-

Dumitru AGAPESCU

DIMINUAREA
TEMULUI

m unitar de clasificări și de
ensabilă pentru generaliza-
e și automate a datelor.

a planului economic pe dife-
azează pe un complex de stu-
olu calculul BLR, precum și pe
i și elemente de fundamentare
și susținerii soluției optime de

asemănătoare de clasificare și codificare a mulțimii fenomenelor economice existente în economia țării.

Pe această linie, un prim pas s-a făcut prin elaborarea „Clasificării unitare a produselor și serviciilor din economia națională" pas care se cere însă urmat de alții.

Sergiu CONSTANTINESCU

UN SISTEM DESCHIS ÎNTR-UN MEDIU DINAMIC

● În toate cele trei acțiuni trebuie să se țină seama de modificările și apariția de noi acte normative care operează schimbări importante în ansamblul de date și proceduri ale sistemului informațional-decizional.

● Este absolut necesar ca proiectarea sistemelor informaționale să fie făcută în strînsă legătură cu cerințele impuse de calculator.

ATINGEREA obiectivelor propuse prin cele trei mari acțiuni întreprinse în cadrul economiei (raționalizarea evidenței tehnico-operative, implementarea sistemelor de prelucrare automată a datelor, stabilirea sistemului de indicatori) comportă o vastă activitate de analiză și sinteză la nivelul întreprinderilor, centralelor industriale, ministerelor, organelor de coordonare și sinteză ale conducerii economiei naționale.

Un aspect pe care doresc să-l prezint este legat de necesitatea ca în

PĂREREA MEA este că atît la nivel macro cît și microeconomic există un sistem informațional de conducere unitar în elementele sale esențiale, ceea ce implică, evident necesitatea unor legături precise între organismele care desfășoară acțiunile puse în discuție.

La toate nivelele ar trebui să se regăsească întregul sistem cam cu aceleași elemente, mai mult sau mai puțin dezvoltate, în funcție de specificul ramurii sau al unității economice și coordonate unitar fie de același organism, fie prin stabilirea unor reguli precise de funcționare a sistemului. Acest sistem îl văd pornind de la indicatorii de plan.

Legătura între sistemul informațional și structura organizatorică de conducere apare esențială pentru fundamentarea deciziilor, pentru stabilirea unui nivel optim al indicatorilor.

Introducerea echipamentului de calcul electronic reprezintă în acest sens un element care condiționează eficiența sistemului informațional, care va furniza date complete și precise, la timpul oportun, pentru fundamentarea științifică a unor decizii operante ale conducerii. Introducerea prelucrării automate a datelor se integrează organic între celelalte acțiuni. Sînt totuși întreprinderi în care în prima etapă de funcționare a sistemului nu e necesară prelucrarea automată a datelor. De aceea apare necesitatea ca în urma analizei și raționalizării sistemului informațional să se stabilească în ce măsură e necesară prelucrarea automată și în ce etapă este eficientă introducerea acestei tehnici. Există tendința ca, datorită faptului că sîntem dotați cu echipament de calcul, să abordăm informația conducerii nu ca un sistem așa cum am arătat, ci să trecem pe calculator diverse programe experimentale (salarii, materiale) fără a obține eficiența maximă posibilă de la echipamentele de calcul electronic.

Toate aceste argumente conduc la concluzia că sistemul general, despre care am vorbit, reprezintă de fapt un sistem informațional al conducerii economiei naționale care trebuie analizat mai atent, de un organism unic, care să poată îmbrăca toate elementele și să fixeze regulile de funcționare și tehnicile de lucru ale întregului sistem. Cred că trebuie legată mai mult acțiunea de raționalizare a sistemului de evidență de structura organizatorică și de stabilirea nivelelor ierarhice, atribuțiilor, a competențelor decizionale a diferitelor nivele organizatorice. Din practica efectuării unor astfel de lucrări în anii anteriori, a rezultat că la orice nivel, fără a realiza o legătură permanentă între aceste două elemente, (structura organizatorică și sistemul informațional), nu se obțin rezultate practice eficiente.

Pe de altă parte cred că în acțiunea de raționalizare a sistemului de evidență nu trebuie scăpată o deficiență importantă a situației actuale și anume că informația primară nu totdeauna e exactă și completă. **Ne îndreptăm, în general, preocupările spre operația de prelucrare a informațiilor, așa cum sînt ele, fără a da atenția cuvenită modului cum au fost culese informațiile primare la secția de producție, în ce**

George PLEȘOIANU

(Continuare în pag. 12)

Dezbatere realizată de
Constantin COJOCARU
și
Ioan GEORGESCU

ÎN DEZBATERE

Proiectul de lege cu privire la activitatea de comerț interior

PLANURI DE PRODUCȚIE ADAPTATE LA TENDINȚELE CERERII

PROIECTUL DE LEGE cu privire la activitatea de comerț interior se înscrie pe linia măsurilor majore de ridicare calitativă a întregii activități economice. Din conținutul său, se degajă larga problematică care vizează integrarea și mai organică a comerțului interior în procesul reproducției socialiste lărgite. De altfel, trebuie subliniat încă o dată că activitatea de comerț interior ocupă un loc de prim ordin în relația : producție-repartiție-circulație-consumație.

Pentru ca reproducția socialistă lărgită să se desfășoare armonios, este imperios necesar ca activitatea de comerț interior să se desfășoare la rîndul său în ritmul întregii vieți economico-sociale, al complexității sarcinilor impuse de construirea societății socialiste multilateral-dezvoltate.

În această ordine de idei, din cercetarea proiectului de lege privind activitatea comerțului interior, am desprins unele aspecte, pe marginea cărora doresc să prezint cîteva sugestii.

În art. 31, al. b, se specifică rolul M.C.I., ca de altfel și al celorlalte sisteme și organizații centrale cu activitate comercială, în dezvoltarea producției de mărfuri de consum personal, prin acțiunile de contractare a fondului de mărfuri, în scopul asigurării unei aprovizionări corespunzătoare a populației. Modul de rezolvare a acestei probleme, pentru activitatea comercială, este de o importanță covîrșitoare. Evident, ținînd seama și de practica comercială, se impune acordarea unei atenții maxime rezolvării problemei fondului de mărfuri. În acest spirit, consider că în alineatul respectiv să se înscrie, obligativitatea din partea producătorilor de a respecta întocmai clauzele înscrise în contractele economice referitoare la cantitatea, sortimentul și calitatea mărfurilor, ca planurile de producție să aibă un caracter elastic, să permită o permanentă adaptare la tendințele cererii populației. Pe această cale, s-ar clarifica și mai mult conținutul art. 3.

Consider că este chiar timpul ca întreprinderile comerciale să poată să-și aleagă furnizorii în funcție de fermitatea cu care respectă termenele de livrare a mărfurilor înscrise în contracte, la parametri de funcționalitate superiori.

Un argument decisiv, cu privire la asigurarea unor fonduri corespunzătoare cantitativ și calitativ, este faptul că, pe această cale, comerțul contribuie substanțial la înlăturarea excesului de timp cheltuit de populație pentru procurarea produselor necesare.

De asemenea, în cadrul aceluiași articol, al. c, se arată, pe bună dreptate, că activitatea comercială trebuie să se manifeste și în direcția orientării și influențării gusturilor cumpărătorilor spre mărfurile realizate de industria noastră socialistă, menționîndu-se și unele mijloace în acest sens. Cred că în condițiile actuale și de perspectivă, un mijloc eficace de orientare și influențare a gusturilor și preferințelor consumatorilor îl constituie prezentarea noilor produse de serie mică și care, realmente, după ce au fost „acceptate“ de cumpărători, pot să fie produse și, respectiv, desfăcute pe scară largă, în conformitate cu volumul și structura cererii populației.

Completarea și punctarea în acest mod a aliniatului menționat reprezintă din punct de vedere legal o sarcină cu un caracter mereu prezent și pentru producție și pentru comerț, în sensul că angajează și o parte și alta de a se preocupa permanent de promovarea noului în materie de mărfuri, în funcție de exigențele și preferințele cumpărătorilor.

În același timp, consider oportun ca, într-un asemenea document, să fie reliefată pregnant ideea că, din punct de vedere funcțional, producția de mărfuri, prin intermediul comerțului și în mod direct, trebuie să fie subordonată cerințelor crescînde ale populației și nu invers. Se creează astfel o premisă certă de accelerare a circuitului B-M-B.

conf. univ. dr. Ion PĂUNESCU

ACORDURI, TRATATIVE, CONTACTE

14—17/III ● A avut loc, la Paris, ședința de lucru a Comisiei mixte româno-franceze de cooperare economică, științifică și tehnică, care a examinat modul de desfășurare a acțiunilor convenite anterior și modalitățile de intensificare a cooperării industriale economice, științifice și tehnice între România și Franța. De asemenea s-a convenit să se studieze posibilitățile de majorare a unor contingente în cadrul schimburilor de mărfuri, de grăbire a procesului de liberalizare a acestora, precum și acordarea de facilități financiare și vamale. O serie de probleme concrete ale cooperării reciproce au fost abordate în cadrul convorbirilor purtate de Manea Mănescu președintele Consiliului Economic al R.S. România, cu membri ai guvernului francez și cu oameni de afaceri din Franța

26/III. ● La Lusaka (Zambia) a fost semnat protocolul primei sesiuni a Comitetului guvernamental mixt româno-zambian de colaborare economică și tehnică protocol care stabilește obiectivele cooperării economice dintre cele două țări în domeniul minier, al construcțiilor de mașini, al industriei ușoare, al agriculturii și energiei. S-a căzut de acord ca — în cadrul cooperării pentru construirea de obiective industriale în Republica Zambia — partea română să livreze instalații complete și uzine, mașini, echipament tehnic, studii de fezabilitate, proiecte și licențe pe credit ; totodată, ea va acorda părții zambiene un credit în valoare de 50 milioane dolari, destinat realizării unor obiective.

20—30/III ● O delegație a Consiliului Economic al R. S. România, condusă de Manea Mănescu, vicepreședinte al Consiliului de Stat și președinte al Consiliului Economic, a efectuat o vizită în S.U.A., la invitația Consiliului consilierilor economici ai Casei Albe

Delegația a avut întrevederi și convorbiri cu conducători ai principalelor departamente economice din S.U.A., cu privire la extinderea schimburilor comerciale și a cooperării economice și tehnico-științifice româno-americane, la măsurile ce trebuie întreprinse de ambele părți pentru folosirea posibilităților existente în acest sens; au avut loc, de asemenea, întîlniri cu deputați și senatori, în cursul cărora au fost abordate perspectivele de dezvoltare a relațiilor dintre cele două țări.

Delegația română a întreprins o călătorie în principalele centre economice și financiare — New York, Chicago, Minneapolis, San Francisco și Los Angeles. În cadrul convorbirilor purtate cu reprezentanții cercurilor de afaceri din aceste centre au fost explorate noi posibilități pentru dezvoltarea relațiilor comerciale bilaterale, a cooperării industriale și tehnologice (în domeniul petrolier și petrochimic, al chimiei și construcțiilor de mașini, al valorificării resurselor, de materii prime în terțe țări etc). Informări reciproce și schimburi de opinii asupra posibilităților de colaborare au avut loc și în cursul vizitelor efectuate de delegația română la Institutul de cercetări „Stanford“ (din San Francisco) și la Universitatea „California“ (din Los Angeles).

Delegația română s-a întreținut, de asemenea, cu conducătorii unor foruri și organisme ale O.N.U., fiind discutate — printre altele — căile și posibilitățile de intensificare a programelor economice și tehnico-științifice realizate în țara noastră prin intermediul P.N.U.D.

1/IV ● La Khartum au fost semnate un acord de colaborare economică și tehnică între R. S. România și Republica Democratică Sudan, un acord comercial pe termen lung, precum și protocolul privind schimburile de mărfuri pe anul 1972. S-a convenit, de asemenea, asupra diversificării în viitor a formelor de cooperare între cele două părți, pe principiul avantajului reciproc, inclusiv prin crearea de societăți mixte în domeniul prospecțiunilor geologice și cel minier, în domeniul forestier, al agriculturii și industriei. Părțile au hotărît constituirea unei comisii mixte, care va stabili măsuri și soluții pentru traducerea în viață a prevederilor acordurilor menționate.

REDUCEREA CONSUMULUI DE COCS

(Urmare din pag. 7)

care reduce consumul specific de cocs de turnătorie și asigură creșterea producției orare de fontă topită în cubilouri. Se evidențiază în mod deosebit faptul că principalele componente ale FLUROM-ului le constituie unele deșeuri pînă în prezent nerecuperabile. Deci, **eficiența economică a folosirii acestui produs la topirea fontelor în cubilouri trebuie analizată nu numai prin prisma diminuării efortului valutar, ci și prin aceea a valorificării unor deșeuri din industria metalurgică și chimică, care necesită apreciabile spații de haldare.**

Rezultatele încercărilor efectuate pînă în prezent sînt deoosebit de încurajatoare, **FLUROM-ul asigurînd reduceri ale consumurilor de cocs în cubilouri de 10—15%, majorări ale capacităților orare de topire de circa 10% și diminuarea fondanților obișnuiți cu 50%.**

AM ENUMERAT doar cîteva din realizările Institutului în sprijinul reducerii consumului de cocs, realizări care atestă capacitatea creatoare a specialiștilor noștri, tendința de a fi în pas cu tot ce se realizează pe plan mondial în acest domeniu. Cu toate rezultatele obținute privind reducerea consumurilor de cocs metalurgic și de cocs de turnătorie, sarcina diminuării utilizării acestor consumuri va continua și în viitor să constituie preocupare centrală. Sîntem pe deplin convinși că limita n-a fost nici pe de parte atinsă și că eforturile de creativitate autohtonă se cer a fi intensificate în acest domeniu — de ele depinzînd în bună măsură reducerea costurilor de producție, ridicarea eficienței economice în întreaga industrie siderurgică — caracteristică principală a actualului cincinal.

ORMIG

MECANIZAREA PREGĂTIRII FABRICAȚIEI

- **rationalizează producția, contribuie la creșterea productivității și micșorează costurile de fabricație ;**
- **confecționează în numărul de exemplare dorit documente clare, certe și ușor sortabile pentru decontarea salariilor, materialelor și pentru postcalcul ;**
- **accelerează sistemul de informare ;**
- **preîntîmpină erori, timpi de așteptare și timpi morți în ateliere ;**
- **creează condițiile pentru introducerea unei planificări raționale în ateliere, pentru încărcarea justă a mașinilor și pentru combaterea rebuturilor.**

În combinație cu fișele perforate, sistemul se aplică de peste 30 de ani în multe țări.
Peste 10 000 întreprinderi industriale din toate continentele sînt înzestrate cu aparate ORMIG pentru pregătirea mecanizată a fabricației.

Rugăm cereți prospectul gratuit nr. 202 Ro.

la

ORMIG

Organisation-Mittel GmbH
497 Bad Oeynhausen BRD
Brunhildestr. 18

PUBLICOM

SCOPUL FINAL — DECIZII OPTIME

(Urmare din pag. 11)

măsură reflectă realitatea fenomenelor. Simpla reprezentare a circuitului informațional la un moment dat, numărul de semnături etc. (numai circulația documentelor) nu rezolvă problema și mai ales nu asigură exactitatea informațiilor primare la locul lor de culegere.

Chiar dacă, la ora actuală, pe plan național se consideră că există suficienți specialiști în analiza și raționalizarea sitemului informațional, ei sînt repartizați neuniform. În unele ramuri, respectiv agricultura, numărul lor este redus. Cred că este necesară o analiză a distribuirii lor și a faptului dacă efectuează analiză de sistem sau rezolvă alte probleme. De asemenea cred că trebuie făcut un plan de pregătire în perspectivă a cadrelor de analiști, pentru a umple golurile existente și pentru a satisface necesarul de specialiști pentru elaborarea și asigurarea funcționării sistemului național de informatică și conducere în viitor.

Trebuie să prefigurăm sudura între analistul de sistem informațional și cel de conducere, creînd un specialist în organizare cu profil mai larg care să aibă în permanență aceste două probleme în față : sistemul informațional și structura organizatorică, care nu se pot rezolva eficient una fără alta. Apariția analistului de conducere sau crearea în unitățile mari a unor compartimente de analiza conducerii, reprezintă o cerință esențială a funcționării corespunzătoare a sistemului național de informatică și conducere. Desigur că el ar trebui să apară mai întîi în unitățile reprezentative pentru raționalizarea sistemului de evidență.

Aceste compartimente trebuie să se ocupe de sistemul informațional și structura organizatorică în timp, pentru că sistemul are în permanență perturbații, în permanență trebuie analizat și schimbat și dacă există reguli de funcționare, tehnici și echipament de prelucrare, trebuie să existe și specialiști care, în permanență, să opereze cu sistemul, adaptîndu-l la cerințele concrete ale producției.

Ar fi bine ca încă de la începutul acțiunii să se gîndească asupra locului acestor compartimente în structură, avîndu-se în vedere faptul că ele vor deveni compartimente foarte importante în funcționarea oricărei unități economice sau organ coordonator.

Subliniez necesitatea unei temeinice organizări a acțiunii de raționalizare a evidenței — cu atît mai mult cu cît s-a creat un precedent la lucrările întocmite pentru balanța legăturilor dintre ramuri —, pentru ca pornind de la conducătorul unității să nu aibă nimeni impresia că face ceva în plus, care îi încarcă treburile interne. Totodată ar trebui acordată o atenție mult mai mare instruirii și cunoașterii de către toți conducătorii — indiferent de nivel — a conținutului și necesității acestor acțiuni.

Eliminarea unor neajunsuri — necunoașterea sistemului și a regulilor sale de funcționare ; rutina și lipsa legăturilor cu structura organizatorică ; lipsa de cointeresare materială ; numărul insuficient sau distribuirea neuniformă a analiștilor — va duce la rezultate calitative mult superioare și la eficiența scontată.

DISCUŢII

CONTINUITATE — DISCONTINUITATE ÎN TEHNICĂ

ÎNTRE VIZIUNEA RETROSPECTIVĂ ŞI „AVENTURA CALCULATĂ“ A GÎNDIRII PROSPECTIVE

ÎN NUMĂRUL din săptămîna trecută al revistei noastre am prezentat o apreciere a lui Peter F. Drucker („La grande mutation vers une nouvelle société", 1970), conform căreia tehnica şi industria secolului nostru s-ar fi caracterizat — contrar opiniei îndeobşte acceptate — printr-o mare stabilitate, deceniile viitoare rezervîndu-ne în schimb schimbări calitative radicale. În replica sa, dr. Ihor Lemnij arăta că ceea ce la suprafaţă apare ca o epocă de „stabilitate" implică o cantitate uriaşă de perfecţionări întruchipate într-o situaţie calitativ nouă, chiar dacă fiecare transformare în parte poartă un caracter relativ minor, şi că, date fiind conexiunile interne ale tehnicii, precum şi dintre aceasta şi economie, o „ruptură" de felul celei preconizate de P.F. Drucker este imposibilă. În numărul de faţă dr. Mihai Botez explică opoziţia ce apare la P.F. Drucker între „stabilitate" şi „ruptură" prin diferenţa dintre o optică prospectivă şi una retrospectivă.

AM PARTICIPAT anul trecut la Congresul Internaţional de la Paris cu tema „Ştiinţa şi tehnica anului 2000“. Ipoteza iniţială a discuţiilor, avansată chiar din şedinţa de deschidere, sugera că în următorii **30** de ani, în domeniul ştiinţei şi tehnologiei **nu** sînt de aşteptat schimbări radicale ale principiilor cunoscute şi utilizate în prezent. Aceleaşi idei reveneau în şedinţa de închidere, sub formă de concluzii ale unor ample dezbateri privind oceanografia, energia, mecanica, cercetările spaţiale, lucrările miniere şi urbanismul, chimia, petrochimia şi materialele plastice, transporturile, telecomunicaţiile şi informatica (în întreprinderi şi învăţămînt), metalurgia, mineralele şi materialele noi, agricultura şi apa, condiţiile de locuit. Erau concluzii ale unei evoluţii viitoare întemeiate pe **continuităţi** şi stabilitate.

Mi-am amintit de aceste lucruri, revăzînd lucrarea lui P. F. Drucker „The Age of Discontinuity“. Fiindcă **rupturile** — sau discontinuităţile — pe care le analizează cu pătrundere şi le prezintă spectaculos specialistul american seamănă uimitor cu „punctele de continuitate“ puse în evidenţă de Congresul de la Paris. Aceleaşi resorturi ale dinamicii şi aceleaşi strategii de dezvoltare ; aproape aceleaşi imagini ale „lumii viitorului“, către care ne îndreptăm într-un ritm accelerat, susţinut nu atît de industriile clasice în curs de îmbătrînire, cît mai ales de explozia informaticii, de rolul rezervelor oceanice, de evoluţia tehnologiei materialelor, de evoluţia mediului construit şi mai ales de resursele **economice** ale ştiinţei. Autorul american numeşte deci „discontinuitate“, ceea ce adesea cercetătorii europeni descriu drept „continuitate“. Aş spune, în limbaj matematic, că distincţia revine la o construcţie **diferită** a topologiilor spre un acelaşi suport previzional.

Nu mi se pare util să întîrzii asupra nici uneia din ipotezele discutate atît de convingător de cercetătorul american. Într-o vreme în care **ştiinţa** despre viitor şi-a fixat drept obiectiv construcţia şi analiza viitorilor multipli parţial-incerţi şi a strategiilor previzionale, orice anticipare univocă întemeiată pe intuiţii sau interpretări — adesea subiective — ale unui material documentar, oricît de vast, nu trece, după părerea mea, de studiul viziunilor personale, interesante desigur în sine, dar a căror valoare în cîmpul ştiinţei şi acţiunii trebuie privite cu prudenţă. „Imaginile“ lui P. F. Drucker mi se par excelente ca elemente ale unei **anchete** referitoare la viitorul ştiinţei şi tehnologiei ; spre a obţine însă imagini **operante**, ar trebui să corelăm aceste păreri cu alte viziuni, asemănătoare ori complementare, a căror intersecţie este desigur mai stabilă decît anticiparea subiectivă. În cel mai bun caz, avem de-a face cu un **scenariu** posibil privind viitorul ştiinţei şi tehnologiei, construit cu fantezie şi migală, dar în care „nodurile de decizie“ sînt străbătute univoc, cu opţiuni definitorii, ce reduc reţelele, cu posibilităţi multiple, la drumuri unice şi stricte.

Voi încerca să mă apropii, deci, nu de rezultate, ci de ipotezele şi fundamentele dezvoltărilor sale.

Ceea ce mi s-a părut interesant în studiul lui P. F. Drucker, este concepţia modernă asupra cercetării viitorului, considerată deci nu numai ca prognoză asupra a ceea ce va fi, ci şi ca diagnoză asupra prezentului, interpretat ca receptor al trecutului şi ca resort al dezvoltării. Fiindcă analizele prezentului constituie, cred, partea cea mai interesantă a lucrării. Prezentul apare problematizat, bogat în nuanţe şi accente, un rezervor ce conţine un vast repertoriu de posibilităţi. Aş spune, cu cuvintele lui Eugen Ionescu, că, în perspectiva viitorului, realitatea devine cu adevărat realistă.

ÎN DESCRIEREA acestui prezent „cu ochii trecutului“, mi se pare însă că cercetătorul american face o serie de aproximaţii ce pot suscita discuţii. Astfel, P. F. Drucker afirmă că un economist din 1913 ar fi putut prevedea relativ precis structura industrială din anii 60', dacă ar fi presupus evoluţia **inerţială** a economiei mondiale. Personal, concluziile acestei retrospective prospective mi se par discutabile. S-ar putea, într-adevăr, ca media pe ultimii cincizeci de ani să se apropie de cea caracteristică unei evoluţii inerţiale, ţinînd seama de modificările intervenite în evoluţia economică şi social-politică. Mă îndoiesc însă că un bun economist „trezit din somn“ după o jumătate de secol se va mulţumi să consulte **numai** ultimele rapoarte şi cifre. Şi cred că dacă ar parcurge şi istoria acestor rapoarte, ca şi detaliile, sursele, problemele de repartiţie a forţei economice etc., ar fi mai degrabă mirat de schimbările intervenite în structura economiei mondiale şi de dinamica acestei structuri, decît de eventualele continuităţi urmărite pe medii globale cu semnificaţii limitate. Pe de altă parte, este evident că „germenii“ evoluţiei tehnice se aflau, în parte, în orizontul cunoştinţelor sale ; este oare sigur, însă, că ar fi reuşit să identifice aceşti germeni predominanţi, care să declanşeze evoluţia ? În perspectiva de astăzi, pe „curba înfăşurătoare“ a fenomenelor, evoluţia pare mult mai echilibrată decît cea care ar fi putut fi dedusă în fiecare moment, din studiul curbelor particulare, în mod fatal sectoriale şi limitate. A posteriori, deci, continuitatea ne pare naturală: găsim surse ale fenomenelor, explicaţii naturale, justificări logice. Aş spune figurat, că marea artă a istoriei este construcţia de topologii, în care diferitele serii de evenimente să apară înlănţuite logic. Funcţie de aceste topologii, şi **numai** funcţie de ele, se poate defini **continuitatea** sau, respectiv, **discontinuitatea.** În treacăt fie spus, numeroşi alţi autori construiesc raţionamente care accentuează **surpriza şi ruptura.** Pierre Massé, de pildă, subliniază, în pagini de mare frumuseţe, marile surprize ale generaţiei sale, care au degradat chiar noţiunea de miracol [1]. Mi se pare însă de netăgăduit observaţia că **distincţia între continuitate şi discontinuitate are o încărcătură subiectivă,** şi că trecutul pare un domeniu ce poate fi mai degrabă completat şi unificat prin continuităţi şi echilibre decît terenul impalpabil al viitorului, rezervă desigur şi a surprizelor. Ceea ce P. F. Drucker consideră deci a fi o caracteristică fundamentală a timpurilor noastre — în domeniul tehnic şi economic — mi se pare mărturisirea unui sentiment general, care măsoară distanţa dintre viziunea retrospectivă — continuă, certă, ordonată, adunată — şi „aventura calculată“ a gîndirii prospective. Aş menţiona, cu această ocazie, importanţa deosebită a „schimbării sistemelor de valori“ în procesul evoluţiei. Şi, personal, cred că, în sistemul de valori — chiar numai economice — ale Europei „frumoasei epoci“ dinainte de 1914, chiar „cifrele“ şi rapoartele „liniare“ ale anilor '60 ar pare senzaţionale ; acest sentiment ar fi mult atenuat de analiza retrospectivă, în sistemul de valori contemporan. Iată deci că şi „evoluţia reperelor“ poate fi un factor care să întărească sentimentul de continuitate retrospectivă şi de discontinuitate prospectivă.

CEEA CE limitează însă,şi după părerea mea hotărîtor, concluziile interesantului studiu al lui P. F. Drucker **este incercarea de izolare a elementelor economice şi industriale de factori social-politici.** Mă îndoiesc că un bun cetăţean al epocii victoriene nu ar fi surprins de configuraţia politică — şi, desigur, economică — a lumii de astăzi. Epoca pe care, poate — deşi personal mă îndoiesc — cifrele „medii“ o descriu drept o epocă în evoluţie inerţială, este epoca în care revoluţia socială a activat uriaşe resurse umane, în care s-au creat noi tipuri de state, de instituţii, de relaţii între oameni, în care omenirea a trăit drame înfricoşătoare şi a repurtat victorii ce schimbă întreaga noastră perspectivă. A fost poate, o epocă de acumulări — dar de acumulări dramatice, în care resorturile au fost întoarse adesea pînă la ultima lor limită. Istoria arată că, cu aceleaşi mijloace, oamenii au creat societăţi variate. O omenire care a trăit tragedia folosirii ştiinţei în lagăre de concentrare nu poate neglija aceste probleme. O omenire care, în perioada zborurilor cosmice, mai numără un miliard de analfabeţi, nu poate gîndi „continuitatea“ şi „discontinuitatea“ numai în termenii videofonului şi informaticii de vîrf... Şi aş menţiona, în sfîrşit, că problemele economice şi tehnice îmbracă **alte** aspecte ale „continuităţii“ şi „discontinuităţii“ pentru patrioţii angolezi decît pentru „societatea opulenţei“. Dezechilibrele mari ale vremurilor noastre introduc „puncte critice“, care pot **rupe** şi ele tendinţele — dar probabil în alte sensuri decît cele anticipate de cercetătorul american... Există totuşi domenii în care mediile mondiale şi generalităţile sînt evident limitate...

Iată de ce, după părerea mea, „vremea discontinuităţii“, descrisă atît de captivant de P. F. Drucker, este în fond epoca unei alte continuităţi. Din punctul de vedere al trecutului, ea poate pare, într-adevăr, în sens dialectic, o „discontinuitate“ a continuităţilor, sau — acelaşi lucru — o continuitate de discontinuităţi ; repertoriul de posibilităţi de dezvoltare, descris de cercetătorul american, poate fi într-adevăr dinamizat, repartizat şi „operaţionalizat“, funcţie de interese sociale, în **diferite** moduri. Dar ceea ce îmi pare mai important pentru o viziune realistă a viitorului mi se pare continuitatea sau discontinuitatea în cîmpul **eforturilor** comune de înţelegere şi colaborare, spre o societate în care omul să-şi regăsească adevăratul rost.

conf. dr. Mihai BOTEZ
Laboratorul de cercetări prospective al Universităţii din Bucureşti

---

1) Pierre Massé, Le plan ou l'anti-hasard Gallimard, Paris, 1965, p. 79.

VARIAȚIUNI APOLOGETICE PE ACEEAȘI TEMĂ

(Urmare din nr. trecut)

Ar fi, totuși, o simplificare naivă să menționăm numai comunitatea de scopuri dintre cele două orientări teoretice și politico-economice — keynesismul și neoliberalismul. Neoliberalismul își revendică originalitatea și modernitatea, prevenindu-și aderenții să respingă intervenționismul de tip keynesian — care produce „false drepturi", de felul inflației — și intervenționismul socialist și comunist care atacă temelia „ordinii sociale" (burgheze) : proprietatea privat-capitalistă. De aceea, neoliberalismul sau „teoria economiei sociale de piață" se și constituie într-o „critică dinspre stînga" la adresa intervenționismului keynesian și într-o „critică dinspre dreapta" la adresa „intervenționismului" comunist.

Această vanitate de „cale de mijloc" ne duce la întemeietorul așa-zisei școli de la Freiburg, Walter Eucken (1891-1950), autorul „teoriei tipurilor ideale" de economie, în care, făcîndu-se abstracție de formele de proprietate, se delimitează tipurile de economie după modul în care este condusă economia, tocmai pentru a scoate din discuție elementul specific din punctul de vedere social-economic și a putea astfel formula teza că „tipurile reale" de economie se deosebesc, chipurile, doar prin proporția în care este îmbinată în reglarea economiei conducerea centralizată (de stat) și autoreglarea de piață (prin prețurile libere). De aici și pînă la ideea „statului-arbitru", a „statului deasupra claselor", a „păcii sociale" nu este decît pasul pe care-l făcea, începînd din 1950, Partidul democrat-creștin din R. F. a Germaniei. Așadar, întreaga virtuozitate teoretică și politică a neoliberalismului rezidă în apărarea actualei fizionomii a capitalismului cu mijloacele raționalității burgheze tradiționale.

Pentru a sintetiza trăsăturile neoliberalismului în condițiile dominației capitalismului monopolist de stat, în principalele țări capitaliste dezvoltate, să dăm cuvîntul considerațiilor unuia dintre liderii mișcării pentru renovarea liberalismului — Jacques Rueff.

În eseul programatic „Cu privire la liberalismul modern"[2], J. Rueff își face datoria de a apăra liberalismul modern de criticile ce i s-ar putea aduce postulînd în maniera teză — antiteză următoarele afirmații și replici : 1. se incriminează că societatea pe care o preconizează neoliberalismul ar fi neorganizată, J. Rueff replicînd că de fapt mecanismul prețurilor libere organizează societatea (capitalistă) precis și eficient ; 2. se incriminează, apoi, că societatea pe care o preconizează neoliberalii este dominată de bani și de legea junglei (darwinismul social) — J. Rueff replicînd că din sloganul tradițional liberal „laissez-faire, laissez-passer", prima parte a fost istoricește limitată pînă la eliminare prin intervenția „socială" a statului, rămînînd doar libertatea „laissez-passer", care însă nu este incompatibilă cu intervențiile „clasice", de tradiție, ale statului capitalist în spiritul legalității și normelor de conduită socială imanente spiritului acestei „ordini" ; 3. afirmației că intervenționalismul liberal-modern este puțin eficient, J. Rueff îi replică prompt că civilizația de piață îngăduie oamenilor să decidă liber, mai ales cu privire la nivelul prețurilor. Suma acestor decizii consacră, pînă la urmă, pe plan economic, consecințele actelor pe care oamenii le intenționează, în acest sens între intervenționismul autoritar și cel liberal nefiind deosebiri decît în ce privește tehnicile de organizare socială. Concluzia lui Rueff este că nici un regim social nu este nici integral liberal, nici integral autoritar.

După cum se vede, tentațiile primelor două tipuri de teorii și politici economice se prezintă în textura lor ca adevărate „mixturi" de principii, norme, reguli, implicații. Dar, adevărata „sinteză" abia urmează.

DACĂ PRECEDENTELE elaborate de teorie și politică aveau nevoie de progresul gîndirii raționale pentru a se consacra scopului menținerii și perpetuării capitalismului, **„sinteza neoclasică** preferă deliberat oricărei sofisticări teoretice **pragmatismul politic, acțional.** Dar, prin aceasta, „sinteza" neoclasică nu devine neinteresantă din punct de vedere teoretic și politic, ținînd seama că, printre alte dovezi, cele trei premii Nobel pentru economie acordate pînă în prezent au desemnat ca interesanți pentru „experimentele" economice pe care le-au imaginat și aplicat — în 1969 pe R. Frisch și J. Tinbergen, ca econometri, în 1970 pe P. Samuelson, ca fondatorul economicsului modern, operațional, în 1971 pe S. Kuznets, ca statistician. De aceea este relativ dificil să identificăm în prezent un reprezentant „autentic" al „sintezei" neoclasice. După cum s-a văzut, chiar keynesismul și neoliberalismul se vor ca „autentice" sinteze între cele mai reușite creații și aplicații în teorie, respectiv de politică economică. Dacă ar fi totuși să stabilim izvoarele istorice ale „sintezei" neoclasice, ar trebui să fie evocat „maestrul" ei, Alfred Marshall (1842-1924), liderul „școlii" engleze de la Cambridge, precum și S. Jevons. Dar reprezentantul cel mai autentic al „marii sinteze neoclasice" în teoriile burgheze actuale pare P. A. Samuelson (n. 1915), autorul lucrărilor de circulație „Fundamentele analizei economice" (prima ediție, 1947), și „Economics" (prima ediție, 1948), în care se încearcă îmbinarea demersului „clasic", respectiv „neoclasic" — tradițional, în esență microeconomic (al inițiativei capitaliste particulare) cu demersul de tip keynesian, în esență macroeconomic (inițiativa publică) și cu folosirea analogiilor sugerate de teoriile matematice ale programărilor și jocurilor.

În „Fundamentele analizei economice" P. A. Samuelson încearcă reevaluarea „moștenirii" neoclasico-marginaliste și a instrumentelor teoriei keynesiene a echilibrului într-un context de problemă max-min care studiază condițiile combinării factorilor în diferite variante de funcții ale producției, la diferite nivele ale cheltuielilor de producție, pentru a se obține, la nivelul dorit al producției, nivelul minim posibil al cheltuielilor de producție. Urmează demersul macroeconomic spre echilibru, pe care P. A. Samuelson îl face în contextul unor analogii cu științele fizice și printr-o formalizare matematică elevată (min-max, programări lineare, nelineare, stochastice). În „Fundamente" P. A. Samuelson formulează mesajul „marii sinteze neoclasice", literalmente în ultima frază a cărții, unde, după ce recunoaște că în analiza economică rămîn încă multe de făcut, conchide : „Se poate spera că (noile dezvoltări ale tehnicii analizei, n.n.) vor ajuta abordării diferitelor probleme, pornind de la comportamentul (economic) față de un singur produs pînă la (studiul) fluctuațiilor unor componente importante ale ciclului de afaceri și chiar pînă la marile probleme ale dezvoltării economice (în sens larg, istoric)". Este ceea ce realizează faimosul economics subintitulat „analiză introductivă". Procedînd așa cum stă bine unui economist burghez de ținută academică, P. A. Samuelson își ordonează analiza dînd prioritate concepțiilor economice fundamentale, în centrul cărora figurează venitul național și încheind cu problemele economice curente dar neomițînd „istoria critică", de la mercantiliști, fiziocrați, clasicii burghezi ai economiei politice, „neoclasici" și „marginaliști" (dintre care pe L. Walras îl consideră un Newton al economiei) din ultima treime a secolului XIX, teoreticienii și modeliștii „concurenței imperfecte", pînă la J. M. Keynes și neokeynesieni, respectiv pînă la modeliștii moderni de felul unor A. Hansen, W. Leontief.

Constatînd că mulți economiști nemarxiști contemporani se pretind neoclasici, P. A. Samuelson își confesează din nou, lapidar, opțiunea — spre „mariajul" între demersul micro al clasicilor de felul lui A. Smith și neoclasicului A. Marshall, și cel macroeconomic al determinărilor moderne ale mărimilor și tendințelor sistemelor economice. Prin aceasta economics-ul se definește ca mixtură de știință și artă economică, avînd un comandament pragmatic de îndeplinit (cu evidentă „artă" a evitării problemelor spinoase ale determinărilor **și mai ales a contradicțiilor social-economice), cu mijloacele unei teorii economice ,in c.re locul ideologiei și metodologiei il iau formele și demonstrațiile matematice** (cu evidentă „știință" a căutării și folosirii analogiilor din matematică, fizică, mecanică, termodinamică ș.a.). Semnificația **operațională** a teoriei economice profesate de P. A. Samuelson este evidentă prin empirismul ei pragmatic. Dar ce semnificant ideologic și metodologic stă — totuși — în spatele operaționalității rafinate și o stimulează spre noi căutări, autorul nu ne spune explicit. Îl putem deduce însă „printre rînduri" atunci cînd autorul ne previne asupra faptului că ipotezele sau teoremele avansate nu pretind să se impună apodictic sau aprioric, ca axiome sau postulate, ci doar ca **date empirice,** de importanță și folosință limitată. De importanță și folosință limitată din punctul de vedere al contribuției lor la asigurarea în momentul dat al automatismului funcționării sistemului capitalist, **dar nicidecum** în exercitarea funcției originare și permanente, deci **pentru apologia** acestui sistem, ci tocmai dimpotrivă. Fiind conștient că trecera dintr-o poziție de echilibru în alta presupune procese de tranziție, de ajustare, P. A. Samuelson subordonează datele și soluțiile obiectivului urmărit : adaptarea gîndirii și acțiunii economice la comandamentele imediate și de perspectivă ale apărării capitalismului. Iată, așadar, „ultimul cuvînt" al faimoasei „inovații" propuse de „marea sinteză neoclasică" a lui P. A. Samuelson.

DESIGUR, chiar în încercarea de a prezenta un tablou mai diversificat al apologeticii actuale a capitalismului am schematizat, întrucît nici nu se poate (și chiar dacă s-ar putea concluziile nu s-ar schimba în fond) înmănunchea întreaga varietate de autori și lucrări care ilustrează dilemele apologeticii — diversitatea cărora nu poate decît să sporească. În cercetarea avatarurilor apologeticii actuale a capitalismului s-au desprins totuși cîteva trăsături.

În primul rînd, încercările teoreticienilor burghezi de „a-și ajusta" teoriile de dragul conformității lor cu comandamentele politice dovedesc, dincolo de flexibilitatea procedeului eclectic, decăderea teoriei apologetice — ca elaborat rațional, ideologic și metodologic — în favoarea unui pretins dar iluzoriu „neutralism operațional".

În al doilea rînd, că în actualele refrene apologetice cu greu se mai pot recunoaște izvoarele lor istorice, ceea ce se explică cel puțin prin două împrejurări : 1) viața reală s-a diversificat în mod obiectiv într-atît, încît folosirea tale-quale a unor teze sau precepte, oricît de „clasice", elegante, poate fi acum suspectă de desuetudine ; 2. forței sociale a argumentelor pe care se puteau bizui la vremea lor clasicii economiei politice burgheze, apologeții contemporani îi substituie acum „forța" respectiv „autoritatea" analogiilor, prin care se ostentează posibilitatea unei funcționări fizic-automate, nedeterminate în itmp istoric a sistemului capitalist.

În al treilea rînd, că datorită statutului lor prin excelență îngust-pragmatic, aceste „teorii" au o vigoare de scurtă durată, nu rareori strict conjuncturală.

Cîteva note finale. Se acreditează în literatura economică marxistă nu rareori conceptul de criză de idei, atunci cînd este vorba de exercitarea discernămîntului critic asupra teoriilor economice nemarxiste și antimarxiste contemporane. Poate din necesități polemice curente, poate pentru afirmarea pozitivă a noilor valori pe care le consacră și pe terenul teoriei economice marxism-leninismul, nu se descifrează sensul acestui concept, dîndu-se, oarecum gratuit, imaginea falsă, ușuratică, a unui adversar de idei cu care lupta pare a fi încheiată. În acest context, ar apărea însă cel puțin stranie chemarea de a se intensifica lupta de idei cu manifestările cele mai noi ale concepțiilor nemarxiste, și mai ales antimarxiste. Pentru a da acestei chemări sensul ei real, mobilizator, ne pare necesară respingerea unei astfel de reprezentări simplificate a stării de fapt a teoriilor economice ale adversarului nostru de idei. Este vorba de lupta cu un dușman de clasă care nu este dispus să cedeze pozițiile pe care le deține, fără luptă, iar această luptă trebuie dusă de către economia politică marxistă de pe poziții active, incluzînd în obiectivul său în primul rînd, teoriile burgheze mai noi, care se vor mai elabora fiind în același timp și mai subtile.

dr. Ioan CRISTESCU

2) Publicat în 1961 în Les Essais, caietul nr. 1 și reprodus în „Les fondements philosophiques des systemes économiques", 1967, p. 211—214

VALENȚE ECONOMICE ALE TIMPULUI

S-AR PUTEA AFIRMA că timpul constituie un ingredient indispensabil al producției și al circulației, un element de felul spațiului, aerului sau apei, care la un moment dat poate fi valorificat mai mult sau mai puțin, în funcție de nivelul dezvoltării forțelor de producție. Marx a afirmat, pe bună dreptate, că orice „economie" se concretizează, în final, în reducerea timpului efectiv reclamat de producție și de circulație.

Dacă în orînduirea capitalistă economisirea timpului se făcea exclusiv în avantajul exploatatorului și în dauna salariaților, în cea socialistă, efectele pozitive ale acestei acțiuni se răsfrîng asupra întregii colectivități.

Diminuarea timpului de producție oferă posibilitatea sporirii acumulărilor socialiste, care reprezintă o condiție hotărîtoare a întăririi bazei tehnico-materiale a societății noastre, a înfloririi multilaterale a patriei. Numai ținînd seama de această cerință esențială, țara noastră va putea menține, în perioada 1971—1975, un ritm de creștere anuală a producției industriale de 11—12 la sută, cît prevede actualul plan cincinal.

Incontestabil că micșorarea timpului de producție, datorită îmbrățișării tot mai largi a progresului tehnic în producția industrială a țării noastre, influențează într-o oarecare măsură asupra modului de utilizare a forței de muncă. Brațele eliberate vor fi antrenate în alte activități, în cadrul aceleiași unități sau în ramurile aflate în ascensiune. Perspectiva reducerii treptate a săptămînii de lucru implică o puternică impulsionare a organizării muncii și extinderea în și mai mare măsură a mecanizării și automatizării proceselor de producție. Creșterea eficienței exportului este, de asemenea, intim legată de reducerea timpului de producție și livrarea punctuală a mărfurilor de cea mai bună calitate.

Mai concis reducerea timpului echivalează cu sporirea productivității muncii și a potențialului economic. Dacă în 1965, prin creșterea cu un procent a productivității muncii se obține un surplus de producție echivalent cu 1,5 miliarde lei, iar în 1970 de 2,9 miliarde lei, apoi în 1975 acest spor va fi mai mare de 5 miliarde lei. Se afirmă, pe bună dreptate, că „timpul este infinit mai prețios" decît aurul și că „conține mai multă energie potențială" decît uraniul.

ANALIZÎND la cîteva unități industriale din județul Cluj dinamica reducerii timpului de muncă în ultimii ani, se pot constata rezultate îmbucurătoare, îndeosebi acolo unde au fost depuse și eforturi consecvente în această privință.

Reducerea de timp de muncă obținută în unitățile industriale analizate, ca și toate succesele realizate de poporul nostru în ultimele decenii, se datoresc în primul rînd faptului că oamenii muncii din țara noastră sînt în același timp producători și proprietari ai mijloacelor de producție. Numai munca eliberată de exploatare este în măsură să-și desfășoare pe deplin potențele sale. Abia în socialism sînt create în mod planificat toate premisele pentru creșterea productivității muncii, ridicarea calificării profesionale și asigurarea unui nivel de viață materială și spirituală necunoscut în trecut.

Numărul de om-ore cheltuite pentru obținerea a 1 000 lei producție-marfă

Anul	Industria sîrmei Cîmpia-Turzii	Fabrica de tricotaje „Someșul"-Cluj	Metalul Roșu Cluj
1963	18	32	—
1965	14	29	22
1967	11	25	23
1969	9	21	16

Colocviu la Universitatea din București

EVOLUȚIA STRUCTURILOR ȘI FORMELOR ÎNVĂȚĂMÎNTULUI SUPERIOR

ÎN ZILELE de 4 și 5 aprilie a.c. au avut loc la Universitatea din București lucrările Colocviului Evoluția structurilor și formelor învățămîntului superior **organizat în cadrul laboratorului de cercetare interdisciplinară a învățămîntului superior. După cuvîntul de deschidere rostit de Mircea Malița, ministrul educației și învățămîntului, prof. dr. docent George Ciucu, rectorul Universității, a prezentat semnificația și obiectivele colocviului. Au fost susținute în ședință plenară, comunicări pe următoarele teme: evoluția structurilor în învățămîntul universitar; evoluția conținutului procesului de învățămînt universitar; metodologia și tehnologia procesului de învățămînt: învățămîntul postuniversitar în sistemul pregătirii și perfecționării cadrelor; învățămîntul superior și societatea.**

In continuare, lucrările colocviului s-au desfășurat în două secții. În cadrul secției intitulate „Organizarea învățămîntului superior" au fost prezentate 33 de comunicări abordînd ca teme principale structura optimă a planurilor de învățămînt; modernizarea sistemului concursurilor de admitere; locul învățămîntului superior de specializare și perfecționare; sistemul departamental în organizarea învățămîntlui universitar; relația industrie-cercetare-învățămînt; cu privire la structura catedrelor universitare; indicatorii învățămîntului superior; principii și criterii de formare a grupei studențești; admiterea în învățămîntul superior și organizarea studiilor primului an universitar etc. La cea de-a doua secție, „Conținutul învățămîntului superior", au fost susținute 38 de comunicări cu teme privind caracterul cognitiv și educativ al științelor sociale; formativitatea — element esențial al procesului de modernizare a învățămîntului superior; metode de dezvoltare a creativității în domeniul învățămîntului; structura planului de învățămînt; aspecte ale modernizării prelegerii; cunoașterea și îndrumarea individuală a studenților; raportul informativ-formativ în învățămîntul superior; practica productivă a studenților; modele ale cercetării operaționale în învățămînt; metode structural-cantitative în științele umane; metodologia și tehnologia procesului de învățămînt superior, cercetarea științifică a studenților; problematica eficienței învățămîntului superior.

CĂRȚI

CĂLĂUZĂ STATISTICĂ

Din sarcinile Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român se desprind cu claritate și necesitățile de a pune la dispoziția tuturor celor care sînt angrenați la realizarea cu elan a acestor sarcini, instrumentarul adecvat urmăririi și măsurării științifice a acestor realizări. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, în repetate ocazii a pus personal accentul pe necesitatea informării exacte și obiective, condiție absolută în procesul luării de decizii și în oglindirea eforturilor neegalate în istoria poporului nostru, a oamenilor muncii în construirea unei societăți noi, a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Statistica este unul din instrumentele obținerii acestor informații, în formă cifrică, atît de necesare scopului arătat. Semnalăm cu satisfacție inițiativa luată de către Editura didactică și pedagogică de a fi pus la finele anului trecut la dispoziția celor interesați, într-un format potrivit și pe înțelesul tuturor celor activi în sectoarele economice o „Călăuză statistică".*)

Autorii, de o incontestabilă competență, tratează în mod succesiv etapele și metodele statistice esențiale, pornind de la etapele cercetării statistice, spre a prezenta complet, deși succint, mărimile relative, medii și indicatorii de variație, metodele statistice de studiere a legăturilor dintre fenomenele social-economice, seriile cronologice, indicii și în final, metoda selectivă.

Remarcăm înzestrarea „călăuzei" cu necesarul de formule de calcul, cu tabele exemplificative și cu grafice, meritul deosebit care revine autorilor fiind acela că au reușit în mod cît se poate de potrivit de a arăta explicit, pentru fiecare metodă de calcul în parte, procedeele de aplicare a formulelor algebrice în cercetarea fenomenelor exprimate cifric.

T. C.

---

*) prof. dr. doc. I. Ivănescu și conf. Elena Piji. Călăuza statistică. Editura didactică și pedagogică, București, 1971.

Însemnatele investiții în strînsă îmbinare cu promovarea progresului tehnic, ridicarea nivelului tehnic și cultural al forței de muncă, organizarea științifică a producției și a muncii, cointeresarea materială și morală a oamenilor muncii constituie tot atîtea elemente care au contribuit la comprimarea timpului de muncă.

ÎN CIUDA ansamblului de factori amintiți, trebuie să recunoaștem că există o serie de factori cu acțiune contradictorie, care, dacă nu frînează în mod direct acest proces, în tot cazul îl încetinesc. Deși utilajele moderne și cadrele calificate reduc timpul de lucru, totuși nu putem contesta că tocmai pregătirea acestor cadre necesită tot mai mult timp. Alteori tehnicitatea înaltă a produselor (calitate ridicată exprimată sub forma trăiniciei, preciziei, fiabilității) impune o prelungire a duratei procesului de producție. Există subramuri întregi care solicită un volum de muncă de înaltă calificare care pentru început reclamă eforturi deosebite: tendința generală de reducere a consumului de muncă este totuși categorică.

Este adevărat că uneori abundența relativă de mînă de lucru și ușurința cu care se pot obține fonduri de investiții nu trezesc un interes prea mare în folosirea rațională a timpului. Tendința de a înlocui un articol cu un altul nou ascunde de multe ori însemnate rezerve de timp de muncă. Sensul practic al progresului tehnic este „mai bun, și mai ieftin". Numai cînd eforturile întreprinderilor producătoare coincid cu această semnificație, avem de-a face cu un „autentic" progres tehnic. Consumul ridicat de timp la 1 000 lei producție-marfă în întreprinderile de subordonare locală reflectă efectele negative ale producerii unei game prea largi de produse de către o singură unitate. Consecințele acestei practici sînt oglindite de folosirea nerațională a capacităților de producție și în obținerea unor produse de o tehnicitate redusă.

Factorul timp capătă pe zi ce trece o potență economică crescîndă. Diminuarea neîncetată a timpului de producție se identifică în fapt cu sporirea productivității muncii, care constituie factorul esențial pentru creșterea venitului național și ridicarea pe această bază a nivelului de trai.

P. DANCIU
Cluj

FIȘE

Organizarea și funcționarea sistemelor naționale de informare

■ Recent, a fost elaborată de către inginerul Vasile Tărăboi, director al Institutului central de documentare tehnică, lucrarea: „Organizarea, funcționarea și activitățile sistemelor naționale de informare documentară în domeniul științific, tehnic și economic".

Fiecare națiune — se arată în lucrare — cumulează treptat cantități tot mai mari de date și informații, care, în totalitate, formează o resursă națională, tot atît de importantă pentru dezvoltarea economică ca oricare alta. Tocmai colectarea, sistematizarea și reintroducerea în circuitul național al informației constituie principalele sarcini ale informării documentare. Desfășurarea acestei activități nu mai este însă posibilă fără o coordonare la nivel național, care să permită unităților de informare documentară să-și desfășoare activitatea în condiții cît mai eficiente în cadrul unui sistem coerent de informare națională. Automatizarea proceselor de informare impune, de asemenea, aplicarea unor metode unitare de prelucrare, înmagazinare și regăsire a datelor și informațiilor, corespunzător cerințelor echipamentelor utilizate.

Lucrarea prezintă pe larg etapele proiectării sistemelor naționale de informare documentară, organizarea și funcționarea unor astfel de sisteme. Acestea sînt concepute în eventualitatea cooperării cu sisteme regionale, internaționale sau chiar mondiale (UNISIST).

Prezentarea sistematică și exhaustivă a noțiunilor recomandă lucrarea ca un manual destinat cadrelor ce activează în informarea documentară modernă, ca un ghid pentru proiectanții sistemelor naționale de informare.

Calcul economic și decizie

■ Studiul lui Claude Charmeil **Forces et faiblesses du calcul économique** (Forța și slăbiciunile calcului economic), publicat în revista ÉCONOMIE APLIQUÉE Archives de L'I.S.E.A., volumul XXIV, nr. 3/1971, este consacrat investigării rolului calculului economic în cadrul metodelor moderne de decizie. Prin **calcul economic** autorul înțelege: metode care au ca scop de a atașa fiecărui proiect o rată de rentabilitate (sau un beneficiu actualizat) și de a compara această rată de rentabilitate cu rate de actualizare decisă de organele centrale de planificare; organul de decizie reține proiectele de investiții cu o rată de rentabilitate superioară ratei de actualizare. Acesta nu poate fi însă unicul criteriu de stabilire a programului de investiții; mai este necesar cel puțin încă un element: ritmul de creștere economică pentru perioadele următoare. Insuficient din punct de vedere dinamic, calculul economic este în prezent întregit prin metodele moderne de decizie, dintre care, autorul expune trei metode: a) analiza sistemelor; b) metodele bugetare numite P.P.B.S. (Planning Programming Budgeting System); c) aportul informaticii.

CONFRUNTĂRI

REPARTIȚIA CAPITALISTĂ: PONDEREA SALARIILOR ȘI PONDEREA MUNCII

„CĂ AVEREA deținută de indivizi a înregistrat o concentrare relativ puternică, scrie economistul elvețian prof. Emil Küng referindu-se la țările dezvoltate din Occident, este un fapt statistic indiscutabil. Acesta determină, din motive lesne de înțeles, eforturi pentru ca măcar sporul curent al avuției naționale să fie repartizat mai egal în rîndurile întregii populații. Dar strădaniile respective nu au prea dat pînă în prezent rezultatele dorite".

Rîndurile citate (din „Neue Zürcher Zeitung", 23 februarie 1972) conțin constatări la care putem subscrie fără ezitare, tocmai în lumina unor fapte statistice ca cele evocate de autor. Cînd este vorba însă de analiza mecanismelor repartiției capitaliste, prin care se ajunge la concentrarea averilor, profesorul E. K. apelează la construcții care au mult mai puține contingențe cu realismul. În speță, vorbind despre ponderea salariilor în venitul național, el îi contestă capacitatea de a explica, în final, prin dinamica sa, menținerea și accentuarea stărilor de lucruri semnalate la început. Argumentele autorului converg spre părerea că nu ponderea salariilor, ci un indicator pe care îl denumește ponderea muncii, ar fi cel mai potrivit pentru urmărirea proceselor din domeniul repartiției capitaliste și al rezultatelor ei ultime.

Dacă se avansează ideea că ponderea salariilor în venitul național conține prin alcătuirea sa diferite impurități, și de ordin statistic și de ordin conceptual, nu încap obiecții. Unul din exemplele citate în articol este reprezentativ: persoanele situate în vîrful piramidei salariilor — directori generali de mari întreprinderi, președinți de consilii de administrație — „obțin de regulă nu numai venituri din munca lor curentă, ci și cîștiguri din avere, fie că și-au format-o singuri, fie că au moștenit-o". Veniturile sub formă de salarii ale acestei categorii constituie un element de mărire artificială a masei salariilor și deci a ponderii lor. Dar chiar cu asemenea impurități, folosirea indicatorului ponderea salariilor spune mai mult cu privire la mecanismele concentrării averilor decît renunțarea la folosirea lui. Măsurarea spune, ca regulă generală, mai mult decît refuzul de a măsura, chiar dacă nu are alt rezultat decît confirmarea justeței înțelegerii prealabile a fenomenului, a celei care a premers măsurării.

Condiția unei capacități de explicare rezonabile a indicatorului ponderea salariilor constă între altele, în aceea ca pseudosalariile să nu aibă o pondere capabilă să-i altereze semnificațiile. Mai generalizator spus, categoria salarii trebuie să aibă un grad satisfăcător de omogenitate. Dar tocmai în această privință părerile avansate de E. K. lasă cel mai mult de dorit. Pornind de la impuritatea amintită a categoriei salarii, economistul elvețian introduce elemente care denaturează complet conținutul social al diferitelor venituri. Ca să rezumăm succint: Veniturile lucrătorilor dependenți, adică ale salariaților, ar cuprinde o parte crescîndă de cîștiguri din capital, mai ales de pe urma capitalului uman, adică a investițiilor în propria calificare (teoria capitalului uman ca teorie a repartiției vom avea prilejul s-o mai discutăm). La rîndul lor veniturile întreprinzătorilor s-ar compune, alături de dividende și dobînzi, din salarii pentru munca de întreprinzător — „cantitativ probabil în primul rînd" din acestea. Pe baza acestei reanalizări a surselor de venit ale claselor fundamentale în capitalism — nu foarte nouă și originală de altfel, se trage concluzia că „la venitul lucrătorilor dependenți trebuie adăugat acel venit din muncă pe care îl obțin lucrătorii independenți", adică întreprinzătorii, și că pe de altă parte „trebuie scăzută din venitul total al lucrătorilor dependenți acea parte a lui care nu derivă din muncă, ci din capital. Abia atunci vom obține ceea ce poate fi denumit eventual «ponderea muncii»".

În acest stadiu al raționamentelor autorului, așteptam cu interes o încercare, oricît de sumară, de cuantificare. Dar nu ni se spune decît atîta: dacă „mijlocul de cunoaștere reprezentat de ponderea salariilor este și rămîne greu de mînuit", pentru utilizarea ponderii muncii „lipsesc îndeobște echivalentele statistice, astfel că nici cu aceasta nu se poate întreprinde mai nimic". Deducția care se impune este că, după părerea profesorului E. K., repartiția venitului național pe categorii de beneficiari rămîne, practic, nemăsurabilă. Implicit, nu ar fi măsurabilă nici tendința ei în timp, să spunem spre un grad mai mare sau mai mic de concentrare, de egalitate, de echitate. Sîntem convinși de contrariu și ne vom opri într-o altă cronică asupra unor modalități de cuantificare pe care și E. K. le evocă în treacăt.

L. STROJA

ECONOMIE MONDIALĂ

ȚĂRI AFRICANE PE CALEA PROGRESULUI SOCIAL—ECONOMIC

INDUSTRIALIZARE: STRATEGII ȘI ORIENTĂRI

EXPRIMÎND refuzul de a mai accepta starea de subdezvoltare economică, perioada următoare proclamării independenței naționale a fost marcată de eforturile susținute ale statelor africane de redresare și dezvoltare a întregii economii, în cadrul cărora, prin reorientarea progresivă a obiectivelor economice și a ordinei lor de priorități, industria a ocupat un loc de frunte. Dezvoltarea industriei, agriculturii și transporturilor reprezintă constante ale politicii de dezvoltare economică.

Strategia dezvoltării industriale, care condiționează și asigură dezvoltarea și diversificarea tuturor ramurilor economiei naționale, diferă de la țară la țară, în funcție de resursele naturale, de mărimea pieței și de disponibilitățile financiare. Cu toate acestea se poate constata că, mai ales în ultimii ani, politica de dezvoltare industrială a statelor africane a fost marcată de cîteva tendințe comune: un ritm mai scăzut al exportului de materii prime minerale ca urmare a prelucrării lor în mai mare măsură în interior, încurajarea producției de articole manufacturate în scopul reducerii importului și reafirmarea suveranității naționale asupra bogățiilor naturale.

Ritmul anual de creștere a producției industriale oscilează între 10—14% în Republica Arabă Egipt (R.A.E.), Maroc, Tunisia, Senegal și Coasta de Fildeș și aproximativ 8% în celelalte țări.

Rezultatele obținute pe linia dezvoltării industriale au dus la o creștere a participării acestei ramuri la formarea produsului intern brut. Dacă în unele țări (Etiopia, Kenya, Coasta de Fildeș, Nigeria, Uganda, Tanzania) ea nu depășește 20%, în Algeria se situează între 20 și 25%, în Maroc și Tunisia trece de 30%, iar în Zair și Liberia numai producția minieră deține o pandere de 50—55% și respectiv 35% din P.I.B.

în Republica Arabă Egipt, Algeria, Maroc, Zair, Nigeria, Senegal, Tanzania. Industria chimică a cunoscut o mai mare dezvoltare prin construcția unor unități petrochimice (Republica Arabă Egipt, Algeria, Maroc), iar industria siderurgică este reprezentată de unele întreprinderi construite în R.A.E., Nigeria, Tunisia, Uganda. Se constată progrese și în domeniul industriei construcțiilor de mașini, deși în prezent acestea se reduc în general la montajul autovehiculelor.

Deși dispune de un important potențial economic, continentul african se află încă abia la începuturile industrializării, factor esențial pe calea lichidării sechelelor colonialismului. Industria prelucrătoare reprezintă în prezent mai puțin de 1% din producția mondială, iar industria extractivă 15%. Numărul încă insuficient de specialiști, ca și volumul limitat al resurselor financiare, fluctuațiile cursurilor principalelor lor produse de export sînt numai cîteva din obstacolele cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare. În efortul lor de industrializare și de desfacere a producției pe piața mondială, țările africane se lovesc de asemenea, de bariere tarifare și netarifare, care reduc veniturile suplimentare, absolut necesare accelerării progresului economic.

Numeroase țări africane se bazează încă pe o economie dependentă de cîteva produse: petrol (Libia), fier (Mauritania), cupru (Zambia și Zair), fosfați (Maroc). În Algeria și R.A.E. industria prelucrătoare realizează cea mai mare parte a producției industriale (peste 70% și respectiv 90%, datorită îndeosebi ramurilor industriei de prelucrare a petrolului (Algeria) și industriei ușoare (R.A.E.).

În aceste condiții planurile de dezvoltare economică, vizînd diversificarea industriei au un rol important pe linia realizării unor schimbări structurale în economie, sporind volumul acumulărilor în vederea creșterii investițiilor.

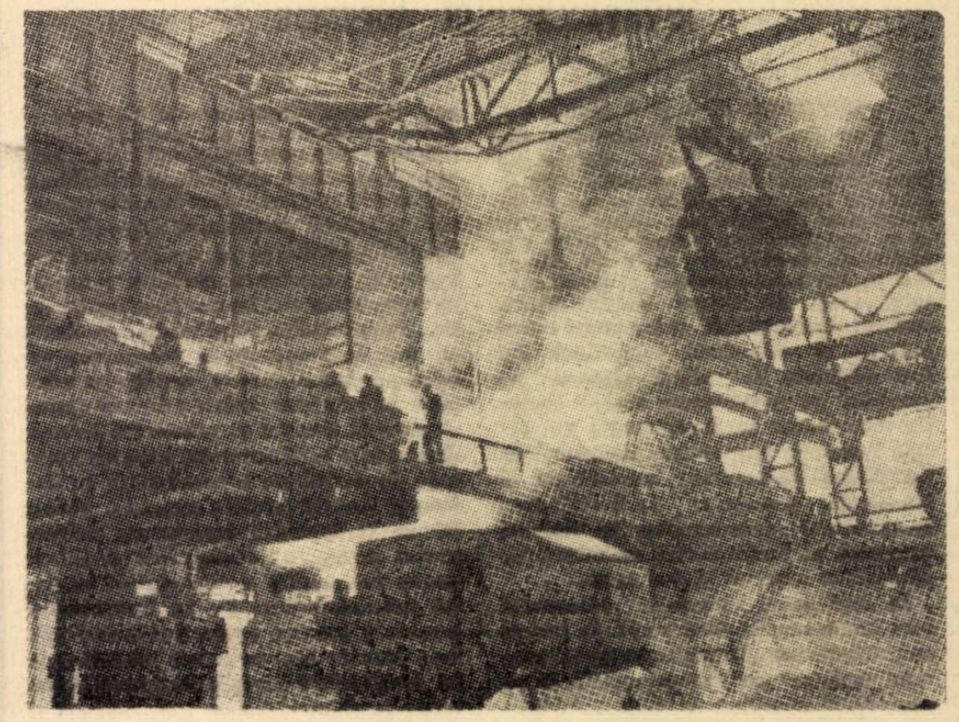

Imagine dintr-o secție a unei importante uzine siderurgice din Egipt construită recent.

Pe ansamblul continentului se remarcă faptul că, mai ales în Africa de Nord a avut loc o anumită diversificare a producției industriale, de la bunurile de consum pînă la cele de investiții, în comparație cu Vestul și Estul Africii, unde s-a dezvoltat mai ales producția bunurilor de consum destinate înlocuirii unor importuri de produse textile, alimentare și materiale de construcții.

Ramura principală a industriei continuă totuși să fie industria extractivă. În ultimul deceniu s-a înregistrat o creștere a producțiilor de minereu de cupru, cobalt, zinc, plumb, fier, bauxită, fosfați și diamante industriale orientate în cea mai mare parte spre export (Algeria, Maroc, Zair, Zambia, Mauritania, Liberia, Guineea). Ponderea producției miniere africane în producția mondială este elocventă în acest sens: cobalt 79%, cupru 22%, crom 33%, diamante 81%, fier 8,2%, bauxită 5,5% mangan 2%, fosfați 23,5%, platină 26,7%, aur 61%, uraniu 13,7%, petrol 11,7% (fără R.A.E.). Minereul de fier provine în special din Liberia, Mauritania și Angola, Republica Zair este primul producător mondial de cobalt și diamante industriale, al cincilea producător de cupru și al șaptelea producător de cositor, Marocul este cel mai mare exportator mondial de fosfat, iar Zambia ocupă locul al treilea în producția mondială de cupru. Liberia este a patra exportatoare mondială de fier, Guineea deține 1/3 din zăcămintele de bauxită cunoscute în lume, iar Libia ocupă locul șapte în producția mondială de petrol. Zăcăminte deosebit de mari de petrol și gaze naturale au fost descoperite și puse în valoare și în Algeria și Nigeria. Producția de energie electrică a cunoscut o importantă creștere în special în R.A.E., Zair, Algeria, Maroc etc.

Industria prelucrătoare, neglijată aproape complet în perioada colonială, a făcut unele progrese mai ales în a doua jumătate a deceniului trecut. Ramurile cele mai dezvoltate sînt industriile alimentară și textilă, concentrate în special

Majoritatea statelor africane consideră industria ca un factor esențial al modificărilor vechilor structuri economice.

Strategia dezvoltării economiei țărilor africane în cel de al doilea „deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare" pune un deosebit accent pe dezvoltarea industriei în general și a industriei prelucrătoare în special. Dezvoltarea industriei, care să permită depășirea subdezvoltării, cere schimbarea strategiei, fondată anterior numai pe exploatarea unor materii prime, și un efort propriu sporit. Cea mai mare parte a planurilor sau programelor de dezvoltare prevăd dezvoltarea într-o mare măsură a producției industriale de substituire a produselor manufacturale ca mijloc de îmbunătățire a balanței naționale de plăți externe.

Dezideratele dezvoltării noilor ramuri industriale sînt însă condiționate de aplicarea unor tehnologii avansate și de prezența unui personal cu înaltă calificare. Statele africane au în vedere dezvoltarea cu prioritate a ramurilor orientate spre export, crearea de unități industriale moderne pe baza materiilor prime locale și promovarea cercetării proprii. Totodată, întărirea sectorului de stat prin trecerea în proprietatea statului a sectoarelor cheie ale economiei, și înființarea întreprinderilor proprietate de stat vor crea condiții favorabile realizării obiectivelor propuse.

Estimările pentru perioada 1970—1980 evidențiază o creștere a producției industriale într-un ritm anual de 10—12%, în cadrul căreia producția de articole manufacturate va crește de aproape patru ori. În aprecierea ritmului de creștere a producției industriale pe locuitor trebuie ținut seama în același timp că populația continuă să crească într-un ritm de 2,5—3% pe an.

Ținînd seama de această realitate, în planurile de dezvoltare economică ale unor țări africane (Algeria, Maroc, Sudan, Zair, Uganda) un obiectiv important îl constituie construirea unei baze industriale largi care să permită utilizarea unei părți tot mai mari a forței de muncă.

Industriei extractive i se va acorda în continuare o mare atenție. Se vor intensifica prospectarea geologică și petroliferă, exploatarea resurselor minerale și se va pune un mare accent pe valorificarea lor superioară, printr-un grad de prelucrare sporită. Măsurile de sprijinire a industriei extractive vor fi concretizate și în investiții sporite (guvernamentale sau străine) în exploatările existente.

Zăcămintele descoperite și potențialul estimat conferă perspective deosebite dezvoltării industriei petroliere. În Algeria, în cadrul planului de dezvoltare pe patru ani (1970—1973) vor intra în funcțiune două rafinării de petrol (la Arzew și Skikda) și noi instalații pentru lichefierea gazelor naturale. R.A.E. a prevăzut mari investiții pentru creșterea și diversificarea producției petroliere.

De asemenea, Libia (care deține cele mai mari rezerve cunoscute de petrol din Africa) și Nigeria prevăd investiții mari pentru extinderea capacității rafinăriilor existente și construirea altora. Se efectuează prospectări petroliere și se acordă atenție creșterii capacităților de rafinare și de către state ca: Maroc, Tunisia, Zair, Zambia, Gabon.

În multe țări africane creșterea producției de minereu de fier este direct legată de dezvoltarea industriei siderurgice. Sînt în construcție combinate siderurgice în R.A.E., Algeria, Zair și Uganda. Dezvoltarea siderurgiei reprezintă un obiectiv principal în planul algerian de industrializare (în perioada 1970—1973 în jur de 7% din investiții sînt destinate acestei ramuri industriale). Producția de minereu de fier a acestei țări va trebui să asigure o producție de oțel de peste 12 ori mai mare în 1973. În Zair se va construi o uzină siderurgică la Kimpoko, la 38 km de Kinshasa, cu o producție anuală de oțel de 400 000 tone.

Necesitatea acoperirii cererii interne și a creării unor disponibilități pentru export determină acordarea unei atenții deosebite dezvoltării industriei ușoare și alimentare în R.A.E., Tanzania, Maroc, Sudan, Coasta de Fildeș etc. „

Subliniind caracterul hotărîtor al eforturilor proprii pentru eradicarea subdezvoltării se cuvine a fi menționat faptul că un rol important în promovarea și accelerarea industrializării țărilor africane revine organismelor și organizațiilor internaționale specializate: Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.), Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D) Comisia Economică a Națiunilor Unite pentru Africa (C.E.A.) etc.

În 1970, 41 de țări și organisme economice regionale din Africa au beneficiat de 33,8% din asistența tehnică acordată de O.N.U.D.I. statelor în curs de dezvoltare. Paralel, Consiliul de administrație al P.N.U.D. a acordat în 1970 suma de 16,5 milioane dolari pentru realizarea a 22 proiecte industriale.

Cu ocazia lucrărilor desfășurate în ianuarie 1972, P.N.U.D. a dezbătut o serie de probleme referitoare la elaborarea programelor de cooperare în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Așa cum s-a subliniat însăși cu acest prilej ele vor trebui concepute și executate în strînsă coordonare cu planurile naționale de dezvoltare a țărilor beneficiare.

Comisia economică O.N.U. pentru Africa a dezbătut cu ocazia Conferinței miniștrilor industriei din țările membre ale O.N.U. ținută la Addis Abeba între 3 și 8 mai 1971, problema dezvoltării industriale a Africii, reliefînd importanța achiziționării tehnologiei moderne, concretizarea proiectelor cu rentabilitate maximă, dezvoltarea ramurilor cu o producție orientată spre export, necesitatea cooperării economice între statele din Africa etc.

România socialistă, țară cu o economie dinamică, cu o industrie în plin proces de dezvoltare și modernizare își conjugă eforturile cu dorința statelor africane de valorificare a întregului potențial natural de care dispun. Paralel cu acțiunile de cooperare în domeniile cercetărilor și prospecțiunilor geologice, exploatării și prelucrării resurselor naturale, în concepția politicii economice a partidului și statului nostru se înscrie și promovarea unor forme variate de cooperare industrială, tehnico-științifică și comercială. O atenție deosebită se va acorda cooperării în producție cu aceste țări. În acest sens președintele Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, spunea: „După părerea mea, dezvoltarea cooperării în producție între România și țările în curs de dezvoltare, între aceste țări înseși și în general calea cooperării în producție reprezintă o soluție, aș putea spune singura soluție, care să permită țărilor mici și mijlocii să obțină un progres rapid pe calea dezvoltării economice și sociale, deci și pe calea întăririi independenței naționale".

Vizita pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins-o într-o serie de state africane, moment de cea mai mare însemnătate în istoria relațiilor dintre poporul român și popoarele africane, va deschide noi perspective colaborării și cooperării economice și politice dintre România și țările în curs de dezvoltare din Africa, cauzei păcii și progresului în lume.

Marcel MOLDOVEANU

DIN PRESA ŢĂRILOR SOCIALISTE

EXTINDEREA SPECIALIZĂRII ŞI COOPERĂRII ÎN INDUSTRIE

- **Orientări actuale în domeniul specializării**
- **Specializarea şi îmbunătăţirea indicatorilor tehnico-economici**
- **Avantajele cooperării între marea şi mica industrie**
- **Producţie — cercetare : flux permanent în ambele sensuri**
- **Efectul economic trebuie urmărit pe economia naţională**
- **Premisă a cooperării : pregătire minuţioasă — conlucrare colegială.**

ÎN ULTIMII ANI, în industria sovietică s-a depus o anumită muncă în direcţia specializării producţiei — arată M. Gazaliev, în revista PLANOVOE HOZEAISTVO (nr. 12/1971). — În construcţiile de maşini, de pildă, a fost extinsă producţia centralizată de subansamble şi piese pentru automobile, tractoare, maşini-unelte pentru aşchierea metalelor, de piese din fontă, oţel şi metale neferoase, de prese şi construcţii metalice turnate etc. Au fost desfiinţate numeroase secţii şi sectoare mici. Au fost constituite, ca ramuri de sine stătătoare, radioelectronica, producţia de maşini prelucrătoare, de armături pentru industrie etc. În industria chimică s-au dezvoltat subramurile producătoare de mase plastice, fibre artificiale, lacuri şi vopsele. Au fost create un şir de noi ramuri specializate în industria materialelor de construcţie, în cea a lemnului, hîrtiei, uşoară şi alimentară.

Se dezvoltă **specializarea în producţia de piese şi specializarea tehnologică ;** cel mai înalt nivel în aceste direcţii a fost atins în construcţia de automobile şi de tractoare. Din iniţiativa organizaţiilor de partid Moscova şi Leningrad au fost alcătuite **proiectele planurilor de perspectivă privind specializarea şi cooperarea producţiei în întreprinderile acestor oraşe şi în regiunile respective.**

De pildă, potrivit proiectului planului global al Leningradului se prevede crearea, pînă în 1980, a 21 de întreprinderi specializate, 63 secţii şi sectoare de bază a căror producţie va putea fi folosită pe ansamblul ramurii constructoare de maşini. În acelaşi timp, urmează a fi desfiinţate 500 de secţii şi sectoare cu o capacitate redusă, producătoare de semifabricate. Reorganizarea executării produselor utilizabile în întreaga ramură constructoare de maşini va determina o creştere de peste 2,5 ori a productivităţii muncii. În Moscova şi regiunea respectivă planul de producţie menţionat cuprinde propuneri privind specializarea şi concentrarea producţiei a 52 de tipuri de agregate, subansambluri şi piese cu destinaţie de ramură şi interramuri, omogene sub raport constructiv şi tehnologic. Înfăptuirea măsurilor prevăzute în planul global va permite să se obţină — numai prin reducerea preţului de cost al producţiei — economii planificate însumînd 700 milioane de ruble anual.

Revista menţionează că organizarea de uniuni de ramură şi teritoriale, cu gestiune economică, deschide largi posibilităţi pentru specializarea producţiei şi influenţarea activă de către ea a indicatorilor tehnico-economici. Autorul citează cazul Uzinei de automobile „Lihaciov", care dispune de 8 filiale, situate nu numai la Moscova ci şi în alte oraşe : ele produc compresoare, carburatoare, arbori cardanici, pompe de benzină şi de ulei, precum şi alte subansambluri, piese şi repere. Activitatea filialelor a avut o influenţă considerabilă în sensul realizării unor indicatori înalţi pe ansamblul uzinei.

Împărtăşind din experienţa obţinută pe linia specializării de Uniunea de producţie „Svetlana" din Leningrad, G. Olisova scrie, la rîndul său, în revista KOMMUNIST (nr. 5/1971), că prin organizarea unei producţii specializate de piese de schimb, subansamble, repere şi s.d.v.-uri în ramura construcţiilor de maşini **se îmbunătăţeşte calitatea produselor fabricate şi se reduce mult preţul lor de cost ;** totodată, **creşte posibilitatea unificării şi standardizării pieselor şi subansamblurilor.**

„Paralel cu specializarea inter-uzinală a producţiilor ajutătoare, una din direcţiile ridicării nivelului de specializare şi centralizare o constituie — subliniază autoarea — **concentrarea reparării utilajului de prelucrare a metalelor în secţii de reparaţii mecanice bine utilate,** cu alte cuvinte creşterea nivelului de centralizare şi specializare în cadrul întreprinderii.

Pornind de la condiţiile de lucru ale întreprinderilor uniunii, secţiile de ansamblare au fost specializate după principiul «pe obiect», iar cele de semifabricate — după principiul tehnologic. Birouri de proiectare proprii asigură întreprinderilor noi tipuri de aparataj electronic, iar utilaje tehnologice speciale se execută în cadrul uniunii însăşi ; aceasta permite dezvoltarea rapidă şi complexă a producţiei — de la crearea prototipurilor pînă la produsele destinate pieţei. «Svetlanei» i s-a acordat dreptul — în condiţiile deplinei răspunderi faţă de stat — să adopte în mod independent măsuri de perfecţionare a tehnicii, să manevreze resursele materiale şi de muncă, să concentreze forţele şi mijloacele pe principalele direcţii ale progresului tehnico-ştiinţific... Rezultatele creşterii planice a nivelului tehnic al producţiei uniunii s-au concretizat în înnoirea a mai mult de jumătate din nomenclatorul produselor, în creşterea producţiei pe o unitate de fonduri fixe cu 21%, a volumului producţiei finite cu 81%, a productivităţii muncii cu 63%, iar a beneficiului — de peste 2,7 ori".

REFERINDU-SE la cooperarea şi specializarea producţiei în industria constructoare de maşini din R. P. Polonă, Leon Barenski semnalează — în săptămînalul ZYCIE GOSPODARCZE (nr. 27/1971) — că aceasta a dus la crearea unui mare număr de sisteme de relaţii tehnice şi tehnologice, cît şi teritoriale în cadrul ramurii respective.

Arătînd că posibilităţile de adîncire relativ rapidă a specializării în industria constructoare de maşini sînt frînate de costul ridicat al înlocuirii mijloacelor fixe existente, autorul evidenţiază, totodată, că unele efecte ale creşterii productivităţii muncii — în urma specializării — rămîn nevalorificate din cauza utilizării incomplete a costisitoarelor mijloace de producţie noi. Dar, se precizează, „diviziunea succesivă a muncii duce la o specializare tot mai înaltă şi la crearea de noi relaţii tehnice, de producţie şi economice în industria constructoare de maşini. De pildă, în producţia de maşini complete (excavatoare) din Polonia relaţiile de cooperare tehnologică cuprind 9 trepte de livrări privind elemente constructive, piese componente şi materiale, ...iar la realizarea de astfel de utilaje participă aproximativ 120—150 de întreprinderi ale industriei constructoare de maşini şi de prelucrare a metalelor, aproape 80 de întreprinderi siderurgice şi aproximativ 100 de întreprinderi ale industriilor chimică şi uşoară — care aparţin de 5 departamente şi 8—13 uniuni".

După opinia autorului, îmbunătăţirea relaţiilor de cooperare în domeniul construcţiei de maşini se poate realiza pe două căi : „prin **perfecţionarea sistemului de organizare, a legăturilor tehnologice şi teritoriale între unităţile de producţie** şi prin **dezvoltarea corespunzătoare a fabricilor existente şi crearea altora noi**. Prima cale ar putea duce la ameliorarea situaţiei în proporţie de cel puţin 50% în decurs de un an şi cu cheltuieli relativ scăzute (reclamînd însă studii deosebit de minuţioase). Cea de a doua implică, evident, investiţii costisitoare dar utile. Este o soluţie temeinică şi raţională, putînd fi tradusă în fapt numai prin crearea de **complexe industriale"**.

În numărul 22/1970 al aceleiaşi reviste Zbigniew Wyczesany, tratînd despre colaborarea între industriile cheie şi mica industrie scrie : „Una din sarcinile importante şi urgente este stabilirea ordinii în legăturile de cooperare între industriile cheie şi mica industrie... Se pare că orientarea cea mai potrivită în acest sens este **concentrarea capacităţilor de producţie în anumite unităţi de producţie ale micii industrii şi stabilirea de programe de specializare, care să poată satisface nevoile diferitelor ramuri sau domenii din întreaga economie naţională.** Ceea ce reclamă extinderea unor anumite întreprinderi, pentru ca să fie în măsură să realizeze cantitativ şi calitativ producţia specializată, cerută în cadrul cooperării... Colaborarea economică şi tehnică dintre marea şi mica industrie se poate baza pe ajutor sub formă de credite, înzestrare cu maşini şi utilaje, materii prime etc. Aceasta reprezintă o soluţie mai avantajoasă pentru marea industrie decît administrarea separată a unui mare număr de întreprinderi mici".

Pe lîngă ajutorul acordat de marea industrie sub formă de credite, materiale şi materii prime, — notează în continuare autorul — dacă aceasta doreşte să aibă asigurată calitatea corespunzătoare a producţiei (rezultată din cooperare), ea trebuie să suporte (parţial sau în întregime) şi costul cercetării ştiinţifice, al documentaţiei şi al lansării de produse noi.

OCUPÎNDU-SE de cuantificarea relaţiilor de cooperare, revista cehoslovacă HOSPODARSKE NOVINY (nr. 6/1972) subliniază că unitatea de măsură o poate constitui **coeficientul de cooperare.** El reprezintă raportul dintre rulajul sau circulaţia internă a producţiei în întreprinderile respective şi produsul final ; circuitul intern al producţiei este reprezentat prin totalul valoric al tuturor produselor realizate în unităţile de producţie care participă la cooperare, iar prin produsul final se înţelege valoarea produsului finit realizat în toate unităţile care participă în cooperare.

De exemplu : înainte de a exista relaţii de cooperare, în două întreprinderi producătoare de automobile, produsul final, care reprezintă valoarea automobilelor produse în ambele uzine, a fost identic cu totalul circulaţiei interioare a producţiei — 600 milioane coroane . In acest caz, coeficientul de cooperare se consideră egal cu 1, ceea ce indică o cooperare nulă. După ce prima întreprindere s-a specializat în producţia de motoare, iar cea de a doua în restul de piese necesare în producţia de automobile, valoarea circulaţiei totale a crescut la 865 milioane iar coeficientul de cooperare la 1,44. Concret aceasta înseamnă — aşa cum rezultă din contabilitatea şi statistica fiecărei întreprinderi — că fiecare unitate de produs final este cuprinsă de 1,44 ori.

Prin urmare cu cît este mai ridicat gradul de cooperare, cu atît este mai mare randamentul în realizarea produsului final dat.

Analiza teoretică a coeficientului de cooperare a demonstrat că nivelul său depinde de : a) delimitarea organizatorică a unităţilor de producţie (în cazul unificării întreprinderilor — celelalte condiţii rămînînd neschimbate — scade circuitul intern şi evident şi coeficientul de cooperare în realizarea unui produs final dat ; evoluţia este inversă în cazul măririi numărului întreprinderilor de producţie legate prin relaţii de cooperare) ; b) sistemele de producţie (dacă se modifică sistemul de producţie, adică modul de fabricare a unui anumit produs final se modifică şi gradul de cooperare) ; c) structura sortimentelor (cu cît un produs este mai complex, cu atît, de regulă, este mai ridicat gradul de cooperare şi cu atît, în cazul produsului final respectiv, este mai mare circulaţia internă a producţiei).

Revista menţionează că din cei trei factori care influenţează nivelul de cooperare, în practică, este posibil să se cuantifice şi să delimiteze numai primul factor (calculul factorilor în structura organizatorică dată).

PORNIND de la experienţa acumulată de Combinatul de oţeluri de calitate şi înnobilate (Q.E.K.) din R.D. Germană, revista DIE WIRTSCHAFT (nr. 11/1971) publică un studiu colectiv asupra problemelor **cooperării dintre producţie şi cercetarea ştiinţifică.** „Cooperarea în cercetare — constată autorii — cuprinde relaţiile cu instituţiile de învăţămînt superior, cu institutele de cercetări ale altor combinate metalurgice din ţară şi de peste hotare, cu industria de aprovizionare şi cu industria consumatoare de oţel. O mare parte a cercetării prealabile se desfăşoară în afara combinatului.

Referindu-se la progresele realizate în cadrul colaborării dintre combinat şi institutele ştiinţifice, autorii recunosc existenţa unei serii de probleme complicate, care s-ar datora următoarelor cauze :

— „Contractele sînt încheiate, de regulă, nu pentru soluţionarea unor sarcini complexe, ci pentru perioade determinate. Astfel, de pildă, institutele Academiei Germane de Ştiinţe încheie acorduri numai pe durata de un an, cu toate că tocmai în cazul cercetării fundamentale este vorba de procedee care trebuie să fie eşalonate pe termen lung. Perioadele de un an duc la realizări controlabile ; în orice caz nu se încheie cu rezultatele utilizabile.

— Realizările institutelor — îndeosebi în cercetarea fundamentală — sînt dificil de evaluat sub aspect economic. Aceasta se datoreşte faptului că institutele aduc doar contribuţii parţiale la un procedeu global şi nu există nici o metodă, teoretic fundamentată, pentru a se stabili cota parte din efectul util care revine pentru o anumită rezolvare parţială.

— Evaluarea economică este extrem de complicată, îndeosebi acolo, unde sînt căutate soluţii tehnice cu totul noi. În general, în cercetarea prealabilă, evaluarea economică cuantificată este posibilă abia pe o treaptă relativ tîrzie a dezvoltării".

În continuare, autorii analizează cazul elaborării unei concepţii comune cu Combinatul de şuruburi, în vederea introducerii unei noi mărci a oţelului. Concepţia comună permite ca proiectul de dezvoltare să fie orientat dincolo de limitele combinatului, spre optimizarea pe economia naţională a fabricării unor anumite produse — în cazul de faţă a şuruburilor.

În conceperea proiectului, diferitele trepte ale producţiei nu au fost considerate în mod izolat, ci înglobate în sistemul „fabricarea de şuruburi".

După ce descriu principalele etape de lucru (pe baza programului D 11), autorii insistă asupra momentului precizării temelor. „La dezvoltarea tehnologiilor pentru diferitele trepte — relevă ei — se procedează astfel, încît partea influenţabilă a costurilor şuruburilor finite să reprezinte minimum :

$$K_s = \frac{1}{\eta_{is}} \sum_{i=1}^{11} \eta_1 \, \eta_2 \cdots \eta_i \cdot K_i \ \text{min.}$$

unde

η_i = rezultatul treptei (= cantitate ieşită/cantitate intrată)

$\eta_{is} = \eta_1, \eta_2 \cdots \eta_{11}$

K_i = costuri pe treapta i (pe unitatea cantitativă)

K_s = costuri pe unitatea cantitativă de şuruburi

Această sarcină este esenţialmente diferită de sarcina de a produce cît mai ieftin posibil articole din oţel, sau de sarcina de a menţine costurile — pe o anumită treaptă *i* — la nivelul cît mai scăzut cu putinţă.

Numai prin luarea în considerare a întregului sistem devin suficient de clare următoarele puncte : însemnătatea sarcinii generale şi nivelul efectului util pentru economia naţională ; legăturile care trebuie avute în vedere la alegerea variantelor tehnologice pe diferitele trepte.

Ca rezultat al acestei considerări, — relevă autorii — a fost necesar să se scurteze termenul prevăzut pentru încheierea realizării proiectului de cercetare. A urmat apoi concentrarea altor forţe de cercetare asupra acestui proiect şi crearea unui colectiv de muncă socialistă, incluzînd reprezentanţi ai diferitelor sectoare din ambele combinate, inclusiv cei ai cercetării fundamentale".

Autorii accentuează asupra faptului că **eficienţa maximă din punctul de vedere al economiei naţionale poate fi obţinută numai în condiţiile în care partenerii convin asupra împărţirii efectului util rezultat.** Fără un acord în acest sens, fiecare partener ar pune pe prim plan minimizarea propriilor costuri, fără a ţine seama de efectul asupra întregii economii naţionale. Decisiv este, apoi, ca **asemenea înţelegeri şi analize să aibă loc într-un stadiu de cercetare pe cît posibil mai timpuriu.**

Concluzia finală a studiului este că **relaţiile de cooperare se bucură de succes numai atunci cînd sînt pregătite şi realizate pe baza unor convenţii clare, la termen, cînd sînt transpuse în viaţă — potrivit principiilor muncii socialiste colective — printr-o conlucrare colegială.**

CAPITALISMUL CONTEMPORAN

REDEFINIRE A MUNCITORULUI COLECTIV

ANALIZA producerii plusvalorii și venitului național, a valorificării capitalului social este strîns legată de delimitarea concretă istorică a sferei muncii productive și implicit, a muncitorului productiv colectiv. Introdus pentru prima oară în mod explicit în literatura economică de către Adam Smith, acest din urmă concept a reflectat o perioadă inconsecvențele creatorului său privind munca productivă și neproductivă. Meritul de a fi precizat în mod consecvent științific baza metodologică a definirii acestei categorii economice i-a revenit lui Marx. **Privind muncitorul productiv colectiv într-un context economic dat, istoricește constituit**, *ca și munca productivă de altfel,* **Marx îl definește ca un ansamblu uman, format din diferite categorii de lucrători care în interdependența lor valorifică capitalul, produc plusvaloare.**

Adîncirea diviziunii muncii amplifică legăturile și conexiunile dintre diferite categorii de muncă concretă, iar produsul capătă un caracter tot mai social, fiind, ca și plusvaloarea, rezultatul cooperării „mîinilor și minții" unui personal muncitoresc combinat, în care fiecare participant acționează mai mult sau mai puțin direct asupra obiectului muncii. Astfel, categoria de muncă productivă — implicit și muncitorul productiv colectiv — a cunoscut un permanent proces de lărgire pe parcursul orînduirii capitaliste.

• Delimitare concret istorică

CATEGORIA de muncitor productiv colectiv trebuie analizată în contextul social-economic dat, în funcție de nivelul forțelor de producție, de gradul de diversificare a diviziunii muncii, pe fondul relațiilor de producție dominante. În orînduirea capitalistă este productivă acea cheltuire de forță de muncă aflată în slujba capitalului, care în procesul utilizării ei creează sau adaugă valoare peste necesarul propriei sale reproduceri ori este o premisă pentru aceasta în producția materială sau în afara ei. Aceasta înseamnă că **productivi sînt nu numai lucrătorii muncii fizice și intelectuale din al căror efort rezultă un produs material, ci și o parte însemnată din lucrătorii ocupați în activități nemateriale, în servicii, aflate sub controlul capitalului.**

Deși muncitorul productiv colectiv este prin excelență o categorie macroeconomică — exprimînd relațiile specifice în care intră persoanele muncii fizice și intelectuale care valorifică capitalul social — el poate fi studiat și în plan microeconomic, prin prisma persoanelor ocupate în același proces de producție.

În plan macroeconomic, sfera de cuprindere a muncitorului productiv colectiv este dată de aria de dominare a relațiilor de producție capitaliste, în care se desfășoară procese de muncă sau activități care potențează eficiența unor procese de muncă creatoare de valoare de întrebuințare socială și plusvaloare.

Revoluția științifică-tehnică care adîncește diviziunea muncii și produce schimbări radicale în caracterul procesului de producție, extinderea dominației monopolurilor și transformarea statului în agent economic nemijlocit lărgesc sfera macroeconomică a muncitorului productiv colectiv.

Amintim în acest sens, extinderea „serviciilor economice" — produs nemijlocit al revoluției științifico-tehnice — acordate de unități specializate în engineering, management, marketing, informatică etc., întreprinderilor industriale, comerciale, de construcții, etc. Acestea sînt legate de rolul crescînd al organizării și conducerii în valorificarea capitalului. În același sens subliniem și importanța informației economice în adoptarea deciziei, pregătirea acesteia avînd loc în cadrul unui proces de muncă specific ce angrenează un vast ansamblu uman în economiile avansate din punct de vedere economic. Munca prestată în activități ca cele de mai sus este o prezență obiectivă și adeseori directă în procesul creării valorii, plusvalorii și venitului național pe baze capitaliste, iar salariații respectivi se includ în muncitorul productiv colectiv. Aceeași semnificație o are munca prestată de angajații departamentelor de cercetare economică funcționînd de regulă în cadrul unor importante instituții financiare, a căror activitate vizează găsirea posibilităților de investire rentabilă a capitalului, colectarea, prelucrarea și difuzarea informației pentru diferite unități. Însăși cercetarea economică efectuată de departamentele guvernamentale vizînd previziuni economice, contabilitatea națională și planificarea economică devine un moment necesar în mecanismul complicat al producerii plusvalorii.

De asemenea, crește ponderea activităților din sfera circulației și consumului care reprezintă o continuare a producției. De pildă, în „supermarket-uri" majoritatea angajaților sînt ocupați în activități productive, iar circa 38% din „funcționarii" comerciali sînt lucrători ai firmelor comerciale care asigură transportul mărfurilor la domiciliul cumpărătorului, continuînd astfel producția spre consum (C. Wright Mills, White Collar, New York, 1962, pag. 165). În fine, a crescut volumul serviciilor materiale, în cadrul cărora angajații capitalului, instalează, întrețin sau remediază bunuri de folosință îndelungată. În S.U.A., erau ocupați în 1969 541 000 persoane față de 363 000 în 1959.

În țările capitaliste dezvoltate agricultura cunoaște fenomenul de presiune și dominare de către întreprinderi și ramuri monopolizate din „amonte" (producătoare de mijloace de producție și prestatoare de servicii) și din „aval" (industria alimentară, ușoară, organizațiile din sectorul distribuției etc.), fermele familiale fiind supuse exploatării monopoliste. Subordonarea micii producții de mărfuri capitalului monopolist prin mecanismul subcontractării comerciale și industriale generează dependența și deposedarea lor de o parte a plusprodusului. De pildă, în subcontractarea industrială din Japonia societatea monopolistă furnizează subcontractanților cele necesare producției (materii prime, proiecte, uneori și instalații etc.), iar aceștia fabrică părți ale produsului finit care sînt asamblate și vîndute de societatea „mamă", astfel că peste 77% din producția micilor întreprinderi din ramura producătoare de mașini electrice, 69% din aceea a întreprinderilor producătoare de mijloace de transport și de prelucrare a cauciucului, 72% din producția de instrumente de precizie se execută la comanda unor întreprinderi mari, fiind preluată de acestea la prețuri stabilite de ele. Toate acestea ne fac să apreciem această categorie formal independentă ca fiind totuși productivă din punct de vedere capitalist, să o includem în sfera muncitorului productiv colectiv considerat la nivel macroeconomic.

• O nouă relație om - mașină

ÎN ANALIZA muncitorului productiv colectiv în sens microeconomic trebuie pornit de la implicațiile actualei revoluții științifico-tehnice asupra procesului de producție capitalist. Spre deosebire de revoluția industrială din secolul al XVIII-lea, care din punct de vedere tehnic a pus bazele mașinii-unelte, ducînd, în exprimarea plastică a lui Marx, la „prelungirea mîinii muncitorului", revoluția tehnico-științifică contemporană determină tot mai mult o nouă relație între om și mașină, aceasta reprezentînd într-o anumită măsură o prelungire a creerului uman ; scade rolul efortului fizic, brut, și sporește rolul muncii complexe, în special consumul de energie nervoasă impus de o muncă cu valențe intelectuale științifice. De pildă, la liniile automatizate efortul presupune aptitudini psihomotrice în proporție de 31,6% și de abstractizare tehnico-logice în proporție de 68,4%, simpla forță fizică fiind inutilă ca o aptitudine umană. Pe fondul acestor cerințe are loc **ridicarea nivelului de calificare al muncitorului colectiv**, **modificarea structurii sale interne și schimbarea conținutului calificării, în direcția sporirii importanței cunoștințelor tehnico-științifice** pe care le presupune orice meserie, specialitate și loc de muncă. Toate acestea au loc pe fondul creșterii generale a nivelului de instruire atestînd rolul școlii în asigurarea forței de muncă contemporane.

• Subutilizarea potențialului uman

CU TOATE REALIZĂRILE obținute, societatea capitalistă nu este însă în măsură să asigure instruirea și calificarea forței de muncă la nivelul necesităților actuale și mai ales de perspectivă. Se observă mai întîi dezvoltarea insuficientă a rețelei școlare în raport cu necesitățile reale ale economiei.

Totodată, se întîlnesc frecvent fenomene de utilizare incompletă în activitatea de producție a întregului potențial de instrucție de care dispune muncitorul productiv. Rezervînd unor părți ale sale funcții care nu solicită creativitate și inițiativă, apare o discrepanță între potențialul tehnico-științific de cunoștințe și solicitările efectiv necesare exercitării unor funcții în unele ramuri.

În al doilea rînd, costul ridicat al instruirii conjugat cu marea discrepanță a veniturilor diferitelor categorii de familii face dificil accesul la treptele superioare de instruire și calificare pentru tinerii din păturile de jos ale societății capitaliste. Învățămîntul superior în special, își menține sub acest aspect un evident caracter de clasă, „egalitatea șanselor" la învățătură pentru toți membrii societății rămînînd doar un deziderat sau o lozincă irealizabilă a societății capitaliste contemporane.

De exemplu, azi, studenții proveniți din păturile muncitoare reprezintă 26% în S.U.A. și numai 10% în Europa occidentală, în timp ce păturile respective depășesc 50% din totalul populației. Un studiu efectuat de OCDE pe exemplul unor țări dezvoltate, evidențiază că un tînăr provenit din medii înstărite are în S.U.A. de 76 ori mai multe șanse de a efectua studii superioare decît unul provenit din rîndul muncitorilor sau lucrătorilor din servicii, în R.F. a Germaniei de 50 de ori, în Franța de 149 ori, în Suedia de 77 ori etc.

Examinînd evoluția structurii categoriei muncitori și maiștri în S.U.A. și Franța după nivelul de calificare, se constată că în ciuda scăderii reale, ponderea muncitorilor necalificați se menține încă relativ ridicată, (vezi tabelul nr. 1).

Pe fondul creșterii nivelului general de instruire și calificare asistăm la dispariția unor meserii și apariția altora. De exemplu, în „Dicționarul ocupațiilor" din S.U.A. editat în 1965, au fost excluse, în raport cu ediția din 1949, 8000 tipuri de muncă și au fost incluse 6432 noi. Caracterul agregativ al utilajelor automate, tendințele de apropiere a nivelului tehnic între diferite ramuri ale economiei impun lichidarea granițelor dintre profesiunile tradiționale, utilizarea unor lucrători de aceeași specialitate pentru obținerea unor valori de întrebuințare diferite, paralel cu creșterea relativă a profesiilor legate de deservirea utilajelor. În fiecare ramură, alături de profesiunile tradiționale, sporește greutatea specifică a unor componente ale muncitorului productiv colectiv ca : mecanici de întreținere, sculeri, mecanici lăcătuși, electricieni, ingineri mecanici etc. Aceasta face să sporească rapid ponderea acelei categorii de lucrători care în mod tradițional erau numiți auxiliari.

În sfera de cuprindere a muncitorului productiv colectiv se încadrează detașamente importante de lucrători ocupați cu întreținerea mijloacelor de muncă și controlul funcționării lor personalul științific și de organizare a producției, lucrătorii care îndeplinesc funcții auxiliare etc.

De pildă, în S.U.A. ponderea inginerilor și tehnicienilor în totalul salariaților a crescut de la 12%, cît era în 1901—1910, la 28% în 1957—1963 ; în Anglia, în aceeași perioadă ponderea lor a crescut de la 8,6% la 22%, în R.F.G. de la 7,6% la 23%. În Franța ponderea personalului științifico-tehnic în totalul populației active va crește — după unele previziuni — de la 4,4% în 1968 la 6,7% în 1978, iar în raport numai cu populația ocupată în afara sferei serviciilor de la 8,1 la 13,6%.

Aceste tendințe sînt mai pregnante în ramurile de vîrf ale industriei, cele mai strîns legate de actuala revoluție tehnico-științifică. Dacă în S.U.A., de pildă, pe ansamblul industriei, inginerii reprezintă 10% din numărul total al lucrătorilor, în aeronautică ei reprezintă 13%, în industria petrolieră 20,5%, în industria atomică 34,1%. În ultimul timp, crește de asemenea rapid ponderea programatorilor, analiștilor de sisteme și operatorilor.

• Nu întregul personal științific și tehnic

ÎN CONȚINUTUL noțiunii de muncitor productiv colectiv considerăm că nu trebuie inclus întregul personal științific și tehnic. Unii salariați din această categorie desfășoară o activitate fără legătură cu producția, alții desfășoară o muncă de supraveghere și trebuie ținut seama, în consecință, că în condițiile capitalismului, activitatea de supraveghere și conducere a producției și a muncii are o natură dublă, derivată din dublul caracter al procesului de producție : a) ca funcție specială rezultată din natura oricărei munci sociale combinate, din conexiunea și unitatea oricărui proces de muncă în care cooperează un număr tot mai mare de lucrători ea are un caracter productiv ; b) totodată, munca de conducere și supraveghere servește interesele proprietarului capitalist al mijloacelor de producție, contribuind la exploatarea forței de muncă. Sub această latură, munca de conducere și supraveghere nu are caracter productiv. Ținînd seama de aceste considerente, este greu de delimitat în cadrul activității de conducere și supraveghere dimensiunile muncii productive propriu-zise. Apreciem, spre exemplu, că cea mai mare parte din activitatea de conducere și supraveghere a maiștrilor, tehnicienilor, inginerilor din secții poate fi considerată ca muncă productivă, ei înșiși vînzîndu-și, la rîndul lor, forța de muncă capitalului. Se exclud însă din rîndurile muncitorului colectiv vîrfurile aparatului de conducere asimilate sub numeroase aspecte burgheziei.

În concluzie, pentru determinarea muncitorului colectiv următorul considerent ni se pare esențial : **toate activitățile care concură la pregătirea, desfășurarea și desăvîrșirea producției capitaliste sînt acte creatoare de valoare și de plusvaloare ;** în consecință, purtătorii acestor activități pot fi încadrați în muncitorul productiv colectiv.

Actuala revoluție tehnico-științifică, automatizarea și cibernetizarea producției, folosirea unor procedee moderne de organizare, conducere și gestiune conturează tot mai mult schimbarea locului și rolului omului față de mașină. Crește în acest sens necesitatea, volumul și importanța muncii efectuate „în amonte" de mașină, muncă care are rolul de a analiza și programa activitatea mașinii, producția în general. De asemenea, „în aval" de mașină crește volumul muncii destinate desăvîrșirii produsului finit, pentru a-l face utilizabil. Sporește, în acest fel, lanțul interdependențelor în care este integrată forța de muncă dintr-o întreprindere, se amplifică ramificațiile muncitorului productiv colectiv, ale creatorilor de plusvaloare. Caracterul social al producției capitaliste crește, însușirea acesteia menținîndu-și însă caracterul privat.

Pornind de la aceste realități, în literatura de specialitate au fost exprimate păreri care merg de la a considera ca inactuală împărțirea muncii sociale în muncă productivă și neproductivă pînă la a aprecia munca din sfera producției materiale ca productivă, iar cea prestată în afara ei ca indirect productivă, ori a reduce munca productivă în mod rigid la anumite categorii socio-profesionale.

Considerăm că împărțirea muncii în productivă în sens de muncă creatoare de valoare de întrebuințare socială pe baze capitaliste (respectiv, de plusvaloare) și neproductivă este posibilă și necesar a fi menținută. Dar o serie de activități care cu ani în urmă erau considerate ca neproductive, pot fi apreciate astăzi, ca urmare a influenței ce o exercită asupra dezvoltării forțelor de producție ale societății, cel puțin ca indirect productive. Activități ca învățămîntul, pregătirea cadrelor, asistența medicală din întreprinderi sînt în prezent încadrate de numeroși autori în categoria muncii indirect productive.

Bineînțeles, se menține pe mai departe sfera neproductivă, a cărei mărime este un rezultat și uneori o condiție a creșterii productivității muncii sociale. Apreciem însă că este mult mai sesizabilă influența unor activități cum sînt cele mai sus enumerate asupra dezvoltării forțelor productive ale societății și, de aceea, opinăm pentru delimitarea lor într-o grupă separată : activități, respectiv muncă, indirect productive.

Analiza schimbărilor ce se petrec în cadrul muncitorului productiv ridică în mod necesar și o altă problemă de mare importanță teoretică și practică, și anume aceea a raportului proletariat-muncitor productiv. Unii teoreticieni au ajuns la concluzia că în rîndurile proletariatului trebuie incluse și alte forțe sociale componente ale muncitorului productiv : intelectualitatea tehnico-științifică, o parte a funcționarilor etc. Pornind de la criteriile marxiste pe baza cărora definim proletariatul, constatăm aspecte unde aceste categorii se întretaie. Dar, după părerea noastră, cu toate schimbările profunde ce se petrec în cadrul muncii productive și al muncitorului productiv, sub influența revoluției tehnico-științifice contemporane, nu putem pune semn de egalitate între aceste categorii. Apreciind complexitatea deosebită a acestei probleme considerăm că ea merită să stea în atenția cercetării științifice.

Revoluția tehnico-științifică și dezvoltarea capitalismului monopolist de stat, cu mutațiile ce le produc în componența și rolul muncitorului productiv colectiv, lărgesc considerabil sfera exploatării capitaliste și baza socială a luptei de clasă. În asemenea împrejurări antagonismul producției capitaliste se manifestă și sub forma luptei dintre muncitorul productiv colectiv și capitalul monopolist. În lupta împotriva dominației monopoliste, datorită mecanismului specific al valorificării capitalului social, sînt interesate acum multiple forțe sociale. În cadrul acestora proletariatul rămîne forța socială revoluționară hotărîtoare, el constituie axul central în jurul și sub comanda căruia gravitează lupta celorlalte pături sociale pentru lichidarea dominației monopolurilor

dr. Dumitru CIUCUR
Ilie GAVRILA

Tabelul nr. 1

Evoluția gradului de calificare

în %

Gradul de calificare	S.U.A.			Franța	
	1940	1950	1967	1964	1968
Calificați	27.0	34,4	36,4	38,5	40,9
Semicalificați	48,2	49,5	51,7	36,5	37,3
Necalificați (manuali)	24,8	16,1	11,9	35.0	21,8

Sursa : Statistical Abstract of the United States; Problèmes économiques nr. 1167.

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

ASPECTE ALE DEZVOLTĂRII INDUSTRIALE MONDIALE

RETROSPECTIVA evoluţiei economiei mondiale, pe diapazonul unuia sau mai multor decenii, permite evidenţierea — în raport cu indicatorul ori indicatorii urmăriţi — a unor tendinţe, a unor mutaţii în curs, care prefigurează totodată imaginea sa structurală pe scara viitorului.

În spatele unor cifre, exprimînd sporuri, descreşteri, ponderi sau alte modificări cantitative, se pot discerne realităţi calitative, legate de însăşi orînduirea social-economică a ţărilor în cauză şi care influenţează — direct sau indirect — sensul şi ritmul dezvoltării lor.

În cazul de faţă, ne vom opri asupra cîtorva aspecte ale dinamicii industriei prelucrătoare, sector fundamental în cadrul ansamblului industriei, atît prin ponderea producţiei sale, cît şi ca factor care caracterizează nivelul de dezvoltare a economiei respective.

După cum se poate vedea în tabelul nr. 1, în ultimele două decenii producţia industriei prelucrătoare a cunoscut pe plan mondial un ritm destul de echilibrat, sporurile anuale oscilînd între 5% şi 8%. Totodată, în deceniul trecut acest ritm s-a accelerat întrucîtva faţă de perioada 1950—1959.

Industria prelucrătoare din ţările socialiste a cunoscut, în majoritatea anilor din perioada examinată, o dinamică net superioară atît celei mondiale, cît şi faţă de celelalte două grupuri de ţări. În ceea ce priveşte ţările în curs de dezvoltare, deşi industria lor prelucrătoare s-a dezvoltat alert într-o serie de ani, acest lucru n-a avut o influenţă apreciabilă asupra ratei mondiale de creştere, avînd în vedere ponderea redusă a grupului respectiv de ţări în producţia mondială a ramurii.

Aceste tendinţe s-au menţinut şi în ultimii ani; statisticile O.N.U. arată că,

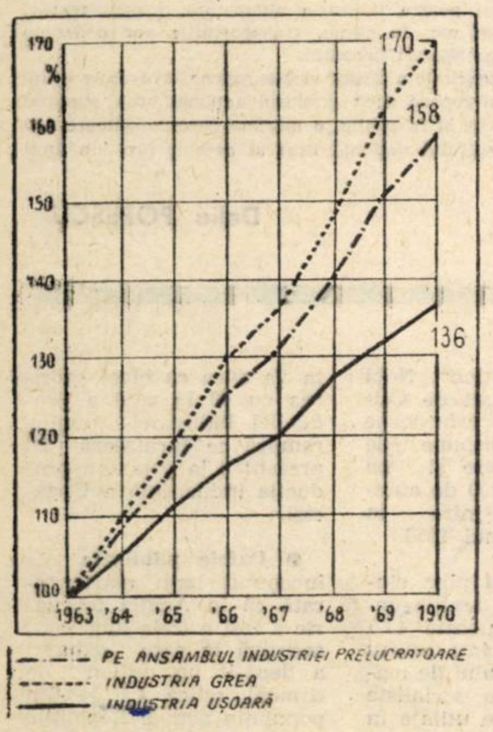

Fig. 1. — Evoluţia producţiei industriei prelucrătoare, în lume (1963 = 100)

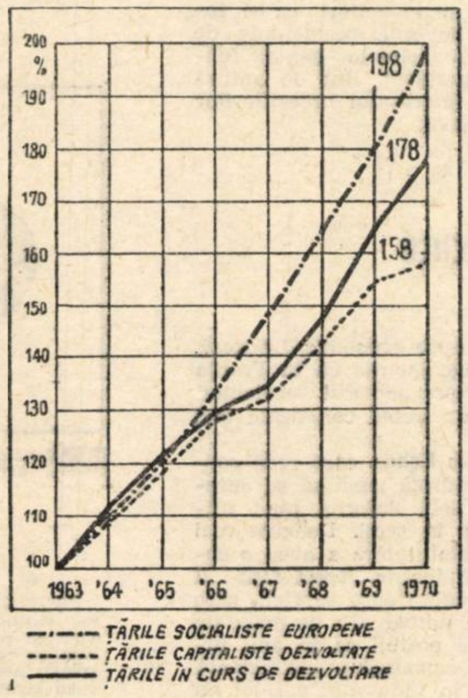

Fig. 2. — Evoluţia producţiei industriei grele, pe grupuri de ţări (1963 = 100)

faţă de nivelul anului 1963, volumul producţiei industriei prelucrătoare a progresat cu 79% în ţările socialiste din Europa, cu 61% în cadrul grupului ţărilor în curs de dezvoltare şi cu 49% în ţările capitaliste dezvoltate.

CONCLUZII semnificative sugerează şi graficele 1—3, care prezintă aspecte structurale ale evoluţiei industriei prelucrătoare într-o perioadă recentă (conform statisticilor O.N.U.).

În primul rînd cele două sectoare componente ale acestei ramuri — industria grea şi industria uşoară — au cunoscut o dezvoltare inegală pe plan mondial. Faţă de o creştere cu aproape 60% a volumului producţiei industriei prelucrătoare în 1970, faţă de 1963, volumul producţiei industriei grele s-a majorat cu 70%, iar cel al producţiei industriei uşoare a sporit doar cu ceva mai mult de o treime. Ca urmare, s-a accentuat continuu ponderea industriei grele în ansamblul producţiei industriei prelucrătoare.

Fireşte că adîncirea analizei pe cele trei grupuri de ţări face să apară diferenţieri apreciabile, mai ales în cazul industriei grele. Datorită orientării prioritare a investiţiilor către această ramură, ţările socialiste europene au reuşit să dubleze volumul producţiei lor între anii 1963—1970, ţările în curs de dezvoltare au obţinut un spor de circa 80%, iar ţările capitaliste dezvoltate — de circa 60%. În ceea ce priveşte industria uşoară, evantaiul creşterilor este mai restrîns: de 45%, 50% şi — respectiv — 30%, în aceeaşi perioadă. Extinderea mai rapidă a industriei uşoare în ţările în curs de dezvoltare, comparativ cu celelalte grupuri de ţări, se explică — printre altele — prin necesităţile mai reduse de investiţii de capital în această ramură, investiţii care permit totodată valorificarea unor resurse naturale proprii şi a disponibilului de forţă de muncă cu calificare scăzută.

Remarcabil este, de asemenea, caracterul constant al ritmului de dezvoltare a industriei grele în ţările socialiste europene: de 10—11% pe an, în perioada 1965—1970; în cadrul celorlalte grupuri de ţări, sporurile anuale au oscilat — în acelaşi interval — între 2,6% şi 9,7%.

Tabelul nr. 1

Dinamica industriei prelucrătoare mondiale *) pe grupuri de ţări şi regiuni (rata anuală a creşterii, în %, rotunjit)

Anul	Pe întreaga lume	Ţările socialiste europene	Ţările nesocialiste	Ţările capitaliste dezvoltate	Ţările în curs de dezvoltare: în ansamblu	Africa	Asia	America Latină
Media pe anii 1950—1959	6[1])	11[1])	5	5	7	7[2])	8	7
1961	5	9	4	3	7	...	7	8
1962	7	9	6	7	4	...	6	3
1963	6	8	6	6	4	...	6	1
1964	8	7	8	8	10	...	10	10
1965	7	9	7	7	6	14	9	4
1966	8	9	7	8	5	9-10	4	6
1967	5	10	2	2	4	4-5	4	4
1968	7	9	7	7	8	...	8	7
1969	8	7	8	7	10	...	10	8
1970	5	9	3	2	6-7	...	6-7	7

*) Fără ţările socialiste din Asia, 1) Anii 1955—1959, 2) Anii 1948—1960.

SURSA: U.N., Industrial Development Survey, vol. III. 1971 şi Monthly Bulletin of Statistics, november 1971.

Tabelul nr. 2

Repartiţia producţiei industriale, pe grupe de ţări şi regiuni (valori medii anuale, pe perioada respectivă)

	Pe ansamblul lumii	Ţările socialiste europene	Ţările nesocialiste	Ţările capitaliste dezvoltate	Ţările în curs de dezvoltare: pe ansamblu	America Latină	Asia
Producţia industriei prelucrătoare (în %)							
1960—1964	100	27,8	72,2	65,3	6,9	3,6	2,7
1965—1968	100	29,7	70,3	63,6	6,7	3,4	2,7
Producţia industriei prelucrătoare pe locuitor (în dolari 1963)							
1960—1964	188	401	156	446	22	74	13
1965—1968	232	551	186	556	25	82	16
Întreaga producţie industrială (în%)							
1960—1964	100	27,5	72,5	64,3	8,2	4,0	3,4
1965—1968	100	29,5	70,5	62,4	8,1	3,7	3,5
Producţia industrială, pe locuitor (în dolari 1963)							
1960—1964	217	458	181	507	30	94	19
1965—1968	267	627	215	627	35	104	23

SURSA: U. N., Industrial Development Survey, vol. III, 1971.

IN SFÎRŞIT, datele cuprinse în tabelul nr. 2 — chiar dacă se opresc la anul 1968 — relevă inegalitatea repartiţiei industriei prelucrătoare pe glob, locul net diferenţiat pe care-l ocupă producţia sa în economia diferitelor grupuri de ţări.

Ponderea producţiei industriei prelucrătoare din ţările socialiste europene a progresat simţitor în cursul deceniului trecut, ajungînd să reprezinte în 1970 peste 30% din volumul său mondial. Concomitent, a scăzut ponderea ţărilor capitaliste dezvoltate şi, întrucîtva, ponderea ţărilor în curs de dezvoltare (în special, pe seama descreşterii producţiei industriei prelucrătoare din America Latină). Ponderea mare a industriei prelucrătoare în ansamblul industriei a condiţionat modificări similare şi în repartiţia producţiei acesteia din urmă pe plan mondial, în deceniul trecut (vezi tabelul nr. 2).

Valorile absolute (în dolari), care exprimă nivelul producţiei pe locuitor a industriei prelucrătoare, evidenţiază decalajul existent în acest domeniu între ţările socialiste şi cele capitaliste dezvoltate, pe de o parte, şi grupul ţărilor în curs de dezvoltare, pe de alta. Raportul mediu pe perioada 1965—1968, de circa 22/1 în favoarea primelor două grupuri de ţări s-a amplificat, evident, în ultimii ani, întrucît sporul anual absolut al producţiei industriei prelucrătoare în aceste două grupuri de ţări se menţine, în continuare, net superior celui obţinut de ţările în curs de dezvoltare. Aceeaşi observaţie este valabilă şi pentru producţia întregii industrii (globală sau raportată pe locuitor).

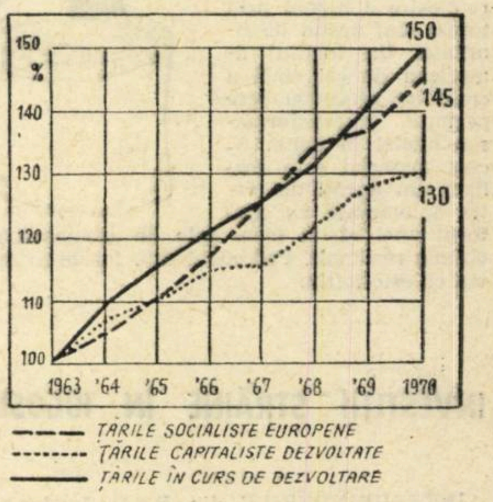

Fig. 3. — Evoluţia producţiei industriei uşoare, pe grupuri de ţări (1963 = 100)

Sînt remarcabile rezultatele eforturilor de industrializare depuse de ţările socialiste europene, în ceea ce priveşte producţia industrială (totală sau numai a ramurii prelucrătoare) raportată pe locuitor; aceste ţări au reuşit — în decursul deceniului trecut — să recupereze decalajul care le despărţea de ţările capitaliste dezvoltate.

N. POPOV

MONDORAMA

ÎN OPTICA '80

PESTE 10 ANI vechile țări industriale din Europa occidentală își vor fi pierdut treptat avansul economic datorită generalizării procesului de industrializare în lume. Aceasta este una din principalele concluzii ale experților Comisiei economice a O.N.U. publicat într-un studiu despre „economia europeană în anii 1950—1970".

Experții O.N.U. consideră că ritmul creșterii economice în anii următori, se va situa la un nivel ceva mai scăzut, adică 4,5% pe an în loc de 5,5% înregistrat în medie din 1950 pînă în 1970.

MODIFICĂRI STRUCTURALE

COMENTÎND crearea și structura venitului național în Polonia, **Trybuna Ludu** arată că potrivit anuarului statistic pe 1971 venitul național creat în 1970 a fost aproximativ de 6,5 ori mai mare decît în 1947 și de 3,7 ori decît în 1950.

O creștere esențială a marcat producția industrială și a construcțiilor care în perioada 1951—1970 a sporit de aproximativ 5,6 ori în timp ce producția agricolă a crescut cu aproximativ 24%. Aceasta înseamnă o modificare fundamentală în structura formării venitului național și în structura economiei naționale. Participarea industriei în crearea venitului național a crescut de la 45% în 1950 la 67% în 1970 (calculat în prețurile din 1961), iar ponderea producției agricole a scăzut de la 40% cît a fost în 1950 la 13% în 1970. În 1950 la o producție industrială finită de 1 zlot a revenit o producție agricolă finită de 1,08 zloți, iar în 1970 acest raport a fost de 1 la 0.23.

LEMN DIN HÎRTIE!

TRANSFORMAREA lemnului în hîrtie constituie una din activitățile industriale umane importante. Hîrtia consumată, care nu mai este necesară, devine însă un deșeu dificil de depozitat și de distrus. Posibilitățile de refolosire a hîrtiei prin topire sînt destul de limitate. Un institut american de cercetări a creat un procedeu care permite retransformarea hîrtiei în lemn. Acest material este realizat din bucăți de hîrtie aglomerate cu ajutorul unei rășini (care este de asemenea un produs chimic rezidual). Procedeul este foarte avantajos pentru că este ieftin.

INVESTIȚII STRĂINE ÎN IUGOSLAVIA

ÎNTREPRINDERILE din R.S.F. Iugoslavia au încheiat în cei trei ani scurși de la promulgarea legii cu privire la investițiile străine circa 44 de aranjamente cu parteneri de peste hotare, ale căror investiții în economia iugoslavă au depășit 90 milioane dolari. Printre cele mai importante acorduri de acest fel se numără, potrivit agenției **Taniug**, cele din industria automobilului : între uzina „Crvena zastava" din Kragujevac și „Fiat" (Italia), între uzina „FAP-FAMOS" din Pribojna Limu și „Daimler Benz" din R.F.G., ca și între uzina „TAM" din Maribor și firma „Deutz" din R.F.G. Alte ramuri spre care s-au îndreptat cu precădere investițiile străine sînt industria electrotehnică, prelucrarea metalelor și construcțiile de mașini.

Printre modificările aduse legii amintite în a doua jumătate a anului trecut, în afara celor referitoare la repatrierea sumelor investite și a profiturilor, se numără și aceea potrivit căreia durata acordului este lăsată la latitudinea părților contractante. La Belgrad se consideră că aceste reglementări, ca și intenția exprimată de unele guverne occidentale de a acorda garanții firmelor din țările lor pentru fondurile investite în R.S.F. Iugoslavia, sînt de natură să contribuie la o sporire a interesului investitorilor potențiali pentru piața iugoslavă.

INDUSTRIA ȘI SERVICIILE

UN STUDIU al O.C.D.E. despre economia franceză, publicat recent la Paris, atrage atenția că în Franța are loc un transfer excesiv spre sectorul serviciilor al unor resurse umane care ar trebui canalizate mai ales spre industrie.

După părerea publicației **Les Echos**, care redă concluziile raportului, această tendință riscă să se agraveze în anii următori, îndeosebi datorită unei formațiuni deficitare a tinerilor în școli. De cele mai multe ori, ei termină învățămîntul fără a avea o calificare pentru o muncă în industrie. Acest fapt îl face să se îndrepte cu precădere spre servicii, care însă nu vor putea absorbi un număr atît de mare de tineri. În aceste condiții, este posibil ca în anii următori economia franceză să cunoască o insuficiență de mînă de lucru calificată în industrie, paralel cu un șomaj destul de ridicat.

POLUAREA ȘI TINERETUL AMERICAN

REVISTA americană **Seventeen** a publicat rezultatul unui sondaj întreprins printre 2000 tineri americani între 14 și 22 ani în problema poluării mediului înconjurător. 95% din ei au apreciat ca insuficiente cheltuielile americane pentru controlul poluării, 96% au cerut o legislație mai severă împotriva agravării actualei situații în acest domeniu, iar 84% au fost de părere că marile întreprinderi americane nu fac aproape nimic pentru asanarea mediului natural al omului. 90% din cei întrebați s-au pronunțat în favoarea unei legi care să pedepsească pe cei ce poluează atmosfera și apele.

ORARII DECALATE

INTRODUCEREA de orarii de lucru decalate chiar în industrie și chiar la banda rulantă este avantajoasă. Revista **Entreprise et Progrés** publică rezultatele unei anchete în acest sens, făcută la cîteva firme unde orele de servicii se decalează pe salariați, în funcție de transportul în comun și nevoile individuale. Metoda a fost experimentată pînă în prezent la unele firme din Franța, Elveția și R.F.G. Noul sistem impune inițial unele investiții, dar avantajele sînt tangibile : absenteismul de scurtă durată s-a redus cu aproximativ 40—50%, fluctuația cadrelor cu 2—5%. S-a obținut o creștere a producției evaluată la valoarea de 2% din totalul salariilor, plătite de firmele respective din R.F.G.

INVESTIȚIILE ÎN EUROPA OCCIDENTALĂ ÎN PERSPECTIVA ANULUI 1985

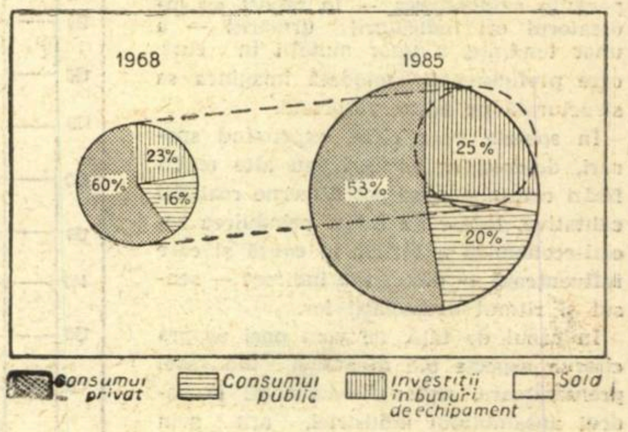

PROTECȚIA mediului înconjurător, dezvoltarea învățămîntului, extinderea rețelei rutiere, sînt cîteva din domeniile în care se proiectează realizarea unor investiții costisitoare și față de care atît contribuabilii cît și politicienii sînt circumspecți. Acestea sînt concluziile unei analize efectuate de revista elvețiană **Prognos Report** (nr. 4/1971) în zece țări vest-europene : R.F.G., Franța, Italia, Olanda, Belgia, Luxemburg, Anglia, Suedia, Danemarca, și Austria asupra investițiilor pînă în anul 1985.

În Europa occidentală ansamblul investițiilor brute reprezintă în prezent 23% din produsul național. Consumul particular constituie partea cea mai mare a produsului național brut și va rămîne și în următorii 10—15 ani, (ceea ce explică rata scăzută a creșterii economice), deși ponderea sa, așa cum rezultă din graficul alăturat, se va reduce. Se apreciază că vor crește în schimb, nu numai ca volum, dar și ca pondere, cheltuielile publice.

În cadrul investițiilor globale, construcțiile reprezintă și vor reprezenta în țările amintite componenta principală. Explicațiile trebuie căutate, potrivit revistei amintite, în primul rînd în dezvoltarea construcției de locuințe, impusă de creșterea populației și beneficiind de unele măsuri de încurajare, luate de stat. În al doilea rînd este vorba de extinderea lucrărilor publice, iar în al treilea rînd a noilor construcții industriale.

În afara construcțiilor, bunurile de echipament constituie o altă componentă principală a investițiilor globale, în domeniul căreia asistăm la un intens proces de inovare.

Conform lui Prognos Report, pînă în 1985 creșterea anuală medie a investițiilor în bunuri de echipament în țările Europei occidentale va fi de 8—8,5% în valoare nominală și de 5,5% în valoare reală. Această medie va corespunde, printre altele, ritmurilor ce ar urma să fie realizate de producția de aparate frigorifice, motoare și generatoare electrice. Unele categorii vor înregistra o creștere superioară mediei : instalațiile destinate industriei chimice, mașinile de birou și utilajul pentru construcții, în vreme ce altele vor cunoaște o creștere inferioară mediei : material feroviar, vehicule utilitare, instalații pentru industria alimentară, mașini textile, mașini agricole etc. În sfîrșit, transporturile vor beneficia în 1985 de circa 8% din investiții.

În marea majoritate a țărilor vest-europene investițiile brute vor crește mai repede decît produsul național brut, atingînd așa cum se vede și în grafic, o mărime corespunzătoare ansamblului produsului național brut al acestor țări din anul 1968.

Delia POPESCU

REPERE

● **O prognoză** întocmită de McGraw-Hill Publications Co. afirmă că în 1985 circa 55% din vînzările societăților din industria prelucrătoare ar urma să se realizeze pe seama unor produse încă inexistente. Aceeași sursă afirmă că 45% din vînzările actuale se referă la produse inexistente acum 15 ani.

● **În urma restabilirii** drepturilor sale legitime la O.N.U., R. P. Chineză a participat pentru prima oară, la Bangkok, la lucrările Comisiei economice a O.N.U. pentru Asia și Extremul Orient.

● **Un raport** al administrației S.U.A. consacrat luptei împotriva poluării prevede închiderea pînă în 1976 a unui număr de 200 pînă la 300 fabrici. Paralel cu aspectele sale pozitive acest lucru va antrena dispariția a circa 100 000 locuri de muncă și va afecta negativ balanța comercială. Întreprinderile vizate aparțin mai ales industriei cimentului, siderurgice, petrolului și hîrtiei.

● **La mijlocul lunii martie a.c.** numărul șomerilor din Finlanda a fost de 76 750 persoane, cu 22% mai mult decît în martie 1971.

● **Conform datelor statistice**, ponderea energiei electrice furnizate de centralele atomice rămîne redusă în marea majoritate a țărilor capitaliste dezvoltate. Cumulat pînă la sfîrșitul anului trecut, aceste centrale au produs 200 miliarde de kWh în Anglia, 120 miliarde în S.U.A., 30 miliarde în Franța, 25 miliarde în Italia, 20 miliarde în R.F.G. și 12 miliarde kWh în Japonia.

● **Principalele țări** constructoare de nave în 1971 au fost, după Lloyd's Register of Shipping, următoarele : Japonia (11,12 milioane de tone), R. F. a Germaniei (1,98 milioane), Suedia (1,86 mil.), Anglia (1,24 mil.), Franța (1,06 mil.) etc.

● **La Praga** au început lucrările de construcție a hotelului Intercontinental care va face parte din rețeaua „Intercontinental Hotels Corporation". Noul hotel, administrat de Oficiul de turism cehoslovac CEDOK va dispune de peste 400 camere și un parcaj pentru 200 de automobile și va intra în funcțiune în anul 1973.

● **În actualul** plan cincinal industriei textile ungare îi vor fi alocate 14,5 miliarde de forinți pentru reînnoirea parcului de mașini. Din țările socialiste vor fi importate utilaje în valoare de 65-70 milioane ruble, iar din țările capitaliste în valoare de 60—65 milioane dolari. Aceasta va avea ca efect sporirea cu 40 la sută a producției industriei textile, ramură ce furnizează în prezent 9 la sută din producția industrială a Ungariei.

● **Datele publicate** la începutul lunii martie arată că în Anglia februarie a fost a treia lună consecutivă în care șomajul a depășit un milion de oameni, adică 4,4% din populația activă. Regiunile cele mai afectate sînt, în ordine descrescîndă Scoția, Irlanda de Nord, Nord Estul Angliei și Țara Galilor.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X nr. 15 (450)
vineri 14 aprilie 1972
20 PAGINI 2 LEI

15

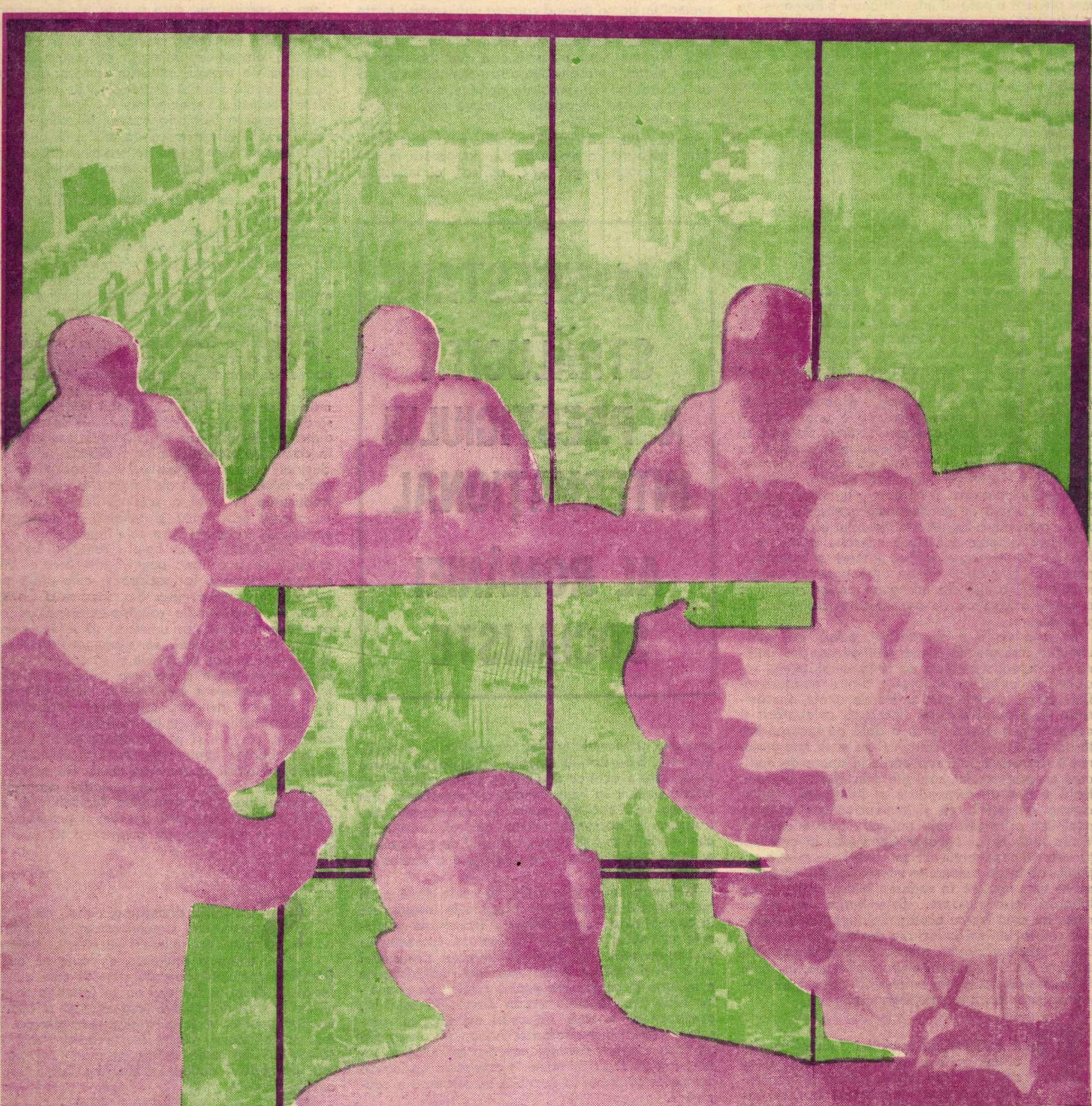

Decizie colectivă

„Putem spune că această vizită a constituit încă o confirmare — şi aş putea spune o confirmare deplină — a justeţei politicii externe a României. Aceasta ne-a întărit convingerea că drumul pe care mergem — atît în construcţia socialismului în ţară, cît şi în relaţiile internaţionale — este un drum just şi trebuie să facem totul pentru a continua cu fermitate această politică, aceasta corespunzînd intereselor tuturor popoarelor care se dezvoltă pe o cale independentă, cauzei păcii şi colaborării între toate popoarele lumii".

NICOLAE CEAUŞESCU

O MANIFESTARE STRĂLUCITĂ A PRESTIGIULUI INTERNAŢIONAL AL ROMÂNIEI SOCIALISTE

VIZITA preşedintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, intr-o serie de state africane a constituit un moment de o importanţă deosebită în istoria relaţiilor ţării noastre cu ţările continentului Africii, o manifestare plenară a politicii internaţionale a României de solidaritate cu statele care au scuturat jugul imperialist, cu mişcările de eliberare naţională, cu cei care luptă pentru independenţă, progres şi bunăstare. Amplul ecou internaţional suscitat de această vizită, satisfacţia cu care au fost întîmpinate rezultatele ei, sînt dovezi concrete, vii şi convingătoare ale prestigiului de care se bucură pe arena internaţională ţara noastră, partidul comuniştilor români, conducătorul lui. Milioane de oameni ai muncii din ţara noastră au urmărit, cu sentimente de bucurie şi satisfacţie, căldura şi cordialitatea cu care a fost întîmpinat pretutindeni şeful statului român, convorbirile prieteneşti purtate cu conducătorii statelor vizitate, rezultatele consemnate în declaraţiile comune date publicităţii.

Primirea entuziastă pe care locuitorii Capitalei au făcut-o conducătorului partidului şi statului nostru, la înapoierea din această vizită, a dat glas sentimentelor de profundă satisfacţie ale întregului popor pentru reuşita deplină a soliei de prietenie şi solidaritate cu popoarele Africii care au păşit pe calea dezvoltării libere, independente. Din toate colţurile ţării sosesc în aceste zile pe adresa Comitetului Central al Partidului, din partea colectivelor de oameni ai muncii, organizaţiilor de partid şi organizaţiilor de masă, a unor cetăţeni din cele mai diverse categorii sociale, de profesii şi naţionalităţi diferite — telegrame şi scrisori de adeziune şi sprijin deplin faţă de politica marxist-leninistă a Partidului Comunist Român, vibrante mesaje de aprobare şi apreciere unanimă a înaltei solii purtată de conducătorul partidului şi statului nostru de-a-lungul continentului african.

Vedem în toate acestea o expresie grăitoare a faptului că întreaga politică internă şi externă a partidului şi statului nostru întruchipează voinţa, năzuinţa şi aspiraţiile întregului popor român, o expresie a legăturii de nezdruncinat dintre partid şi popor.

Această vizită a demonstrat, odată mai mult, unitatea indisolubilă dintre politica noastră internă şi externă, străbătută de forţa umanismului socialist, a consolidat legăturile dintre popoare aflate la mii de kilometri unele de altele, dar animate de aceeaşi dorinţă sinceră a colaborării şi cooperării, a dovedit încă o dată că factorul hotărîtor al prestigiului României pe plan internaţional îl reprezintă, atît realizările în opera de edificare a socialismului, săvîrşite prin efortul susţinut, lucid şi plin de răspundere al întregului popor, condus de partid, cît şi înţelepciunea şi justeţea poziţiilor principale ale politicii noastre externe. Vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu în cele opt ţări de pe continentul african se înscrie printre acţiunile de largă rezonanţă internaţională întreprinse de ţara noastră în vederea întăririi păcii şi colaborării între popoare. Schimburile de vederi care au avut loc cu acest prilej, acordurile încheiate sînt tot atîtea dovezi ale dorinţei de care este animat poporul nostru, precum şi tinerele popoare africane de a stabili o largă colaborare, în toate domeniile de activitate, în interesul comun, al dezvoltării şi înfloririi lor multilaterale.

PE FUNDALUL evoluţiei favorabile din ultimii ani a cooperării ţării noastre cu statele Africii, vizita şefului statului român a marcat un moment nou, de importanţă istorică, punînd baza unei dezvoltări de o amploare şi profunzime fără precedent a relaţiilor romăno-africane.

Pentru a avea o imagine de ansamblu a contribuţiei deosebite pe care vizita a adus-o la dezvoltarea relaţiilor româno-africane, este suficient să spicuim doar cîteva din aspectele privind amplificarea legăturilor economice, inserate în declaraţiile comune semnate în ţările vizitate.

În Republica Algeriană Democratică şi Populară : cele două părţi au constatat cu satisfacţie progresul rapid al schimburilor lor comerciale şi au apreciat că sînt întrunite condiţiile pentru ca schimburile lor să ajungă la un volum de 50 milioane dolari în 1972. În dorinţa de a dezvolta în continuare relaţiile lor comerciale, cele două părţi şi-au fixat ca obiectiv dublarea pînă în 1975 a volumului actual al acestor schimburi. A fost semnat un acord privind crearea unei comisii mixte guvernamentale româno-algeriene în scopul de a promova cooperarea economică, ştiinţifică şi tehnică. Primo sesiune a Comisiei a avut loc chiar în timpul vizitei. De asemenea a fost semnat un acord cu privire la transporturile aeriene civile şi s-a convenit să se negocieze un acord maritim şi o convenţie consulară.

În Republica Africa Centrală : au fost evidenţiate posibilităţile de lărgire a cooperării în domeniile minier şi geologic, agricol, al industriei lemnului, materialelor de construcţie şi energiei electrice. S-au stabilit etapele acţiunilor de punere în valoare a acestor posibilităţi şi s-a convenit ca aceste acţiuni să fie realizate, de asemenea, prin crearea unor societăţi mixte de stat româno-centraficane în domeniile minier, agricol, forestier şi comercial. A fost semnat protocolul de colaborare economică şi un acord de desfiinţare a vizelor între cele două ţări.

În Republica Populară Congo : cele două părţi au constatat cu satisfacţie progresele înregistrate în concretizarea unor obiective industriale prevăzute în cadrul cooperării bilaterale, respectiv în domeniile industriei textile, industriei prelucrării lemnului şi minelor. A fost exprimată hotărîrea de a acţiona în continuare pentru realizarea şi a altor obiective de coperare în domeniile agricol, construcţiilor navale, industriei metalurgice, precum şi pentru dezvoltarea schimburilor comerciale pe baze reciproc avantajoase. S-a apreciat că înfiinţarea de societăţi mixte în domeniile de interes comun ar contribui la dezvoltarea eficientă a cooperării.

În Republica Zair : preşedinţii celor două state au subliniat posibilităţile existente pentru extinderea relaţiilor româno-zaireze şi s-au pronunţat pentru creşterea şi diversificarea schimburilor comerciale, a cooperării economice şi tehnice. S-a hotărît ca instituţiile corespunzătoare din cele două ţări să întreprindă măsuri necesare pentru concretizarea acţiunilor de cooperare convenite în domeniile economic, social şi tehnic. În acest context au fost menţionate rolul şi importanţa activităţii Comisiei mixte guvernamentale, stabilindu-se ridicarea nivelului preşedinţiei acesteia la rang de ministru, precum şi necesitatea convocării într-un viitor apropiat a celei de-a doua sesiuni a comisiei.

În Republica Zambia : a fost constituit un comitet guvernamental mixt pentru colaborare economică şi tehnică ; protocolul adoptat la prima sesiune a comitetului, care a avut loc în perioada vizitei, prevede măsuri concrete pentru realizarea obiectivelor convenite, precum şi a unor noi obiective în domeniile minier, al industriei construcţiilor de maşini, industriei uşoare, al agriculturii, asistenţă tehnică şi pregătire de cadre în diferite domenii de specialitate.

În Republica Unită Tanzania : în scopul valorificării posibilităţilor existente în dezvoltarea cooperării economice şi tehnice, s-a convenit ca organele de specialitate din cele două ţări să întreprindă măsuri concrete în direcţia realizării acţiunilor de cooperare în cît mai multe domenii, în deosebi în sectoarele minier, industrie uşoară, agricol, alimentar, materialelor de construcţii, precum şi în domeniul asistenţei tehnice şi al pregătirii cadrelor. Cele două părţi şi-au exprimat dorinţa de a înfiinţa societăţi mixte în diferite domenii. De asemenea, au fost semnate programul de schimburi culturale pentru anii 1972—1973 şi un acord privind desfiinţarea vizelor.

În Republica Democratică Sudan : în cursul vizitei au fost semnate un acord de colaborare economică şi tehnică, un acord comercial pe termen lung, precum şi protocolul privind schimburile de mărfuri pe anul 1972. Cele două părţi au hotărît să diversifice pe mai departe formele de cooperare dintre ele, inclusiv prin înfiinţarea de societăţi mixte în domeniul prospecţiunilor geologice, minier, industrial, agricol şi forestier. Va fi constituită o comisie mixtă care va stabili măsuri şi soluţii pentru traducerea în viaţă a prevederilor acordului de cooperare economică şi tehnică şi a acordului comercial, încheiate între cele două ţări.

În Republica Arabă Egipt : relief înd hotărîrea comună de a acţiona pentru extinderea şi diversificarea relaţiilor lor reciproce, cele două părţi au stabilit ca cea de-a 8-a sesiune a Comisiei mixte guvernamentale româno-egiptene de cooperare economică, ce urmează să se întrunească într-un viitor apropiat, să examineze stadiul relaţiilor economice bilaterale şi să stabilească măsurile ce se impun în vederea concretizării acţiunilor de cooperare convenite în domeniile industriei chimice, minelor, agriculturii materialelor de construcţii, asistenţei tehnice şi pregătirii cadrelor, precum şi pentru creşterea substanţială a schimburilor comerciale. A fost subliniată utilitatea înfiinţării de societăţi mixte. De asemenea, cu prilejul vizitei, au fost semnate acordul de navigaţie maritimă, convenţia fito-sanitară, convenţia sanitar-veterinară, precum şi programul de aplicare a acordului de cooperare tehnico-ştiinţifică.

SUCCESUL deosebit al vizitei, căldura cu care şeful statului român a fost întîmpinat pretutindeni au reliefat pregnant stima şi preţuirea de care se bucură România socialistă datorită politicii sale marxist-leniniste, datorită faptului că în întreaga sa activitate internă şi externă ţara noastră a acţionat neobosit pentru a asigura progresul său pe drumul socialismului, cît şi întărirea colaborării şi solidarităţii cu toate statele care au păşit pe calea dezvoltării independente, cu toate forţele antiimperialiste.

„Astfel — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu la înapoierea în patrie — s-a confirmat încă o dată, dacă mai era nevoie, unitatea dintre politica internă şi externă a ţării noastre, s-a demonstrat că realizările pe care le obţinem în edificarea socialismului sînt factorul hotărîtor al creşterii prestigiului României pe plan internaţional, al sporirii aportului său la cauza progresului general ; după cum politica sa externă de colaborare cu toate statele lumii reprezintă un factor important pentru progresul ţării noastre pe calea construcţiei socialiste".

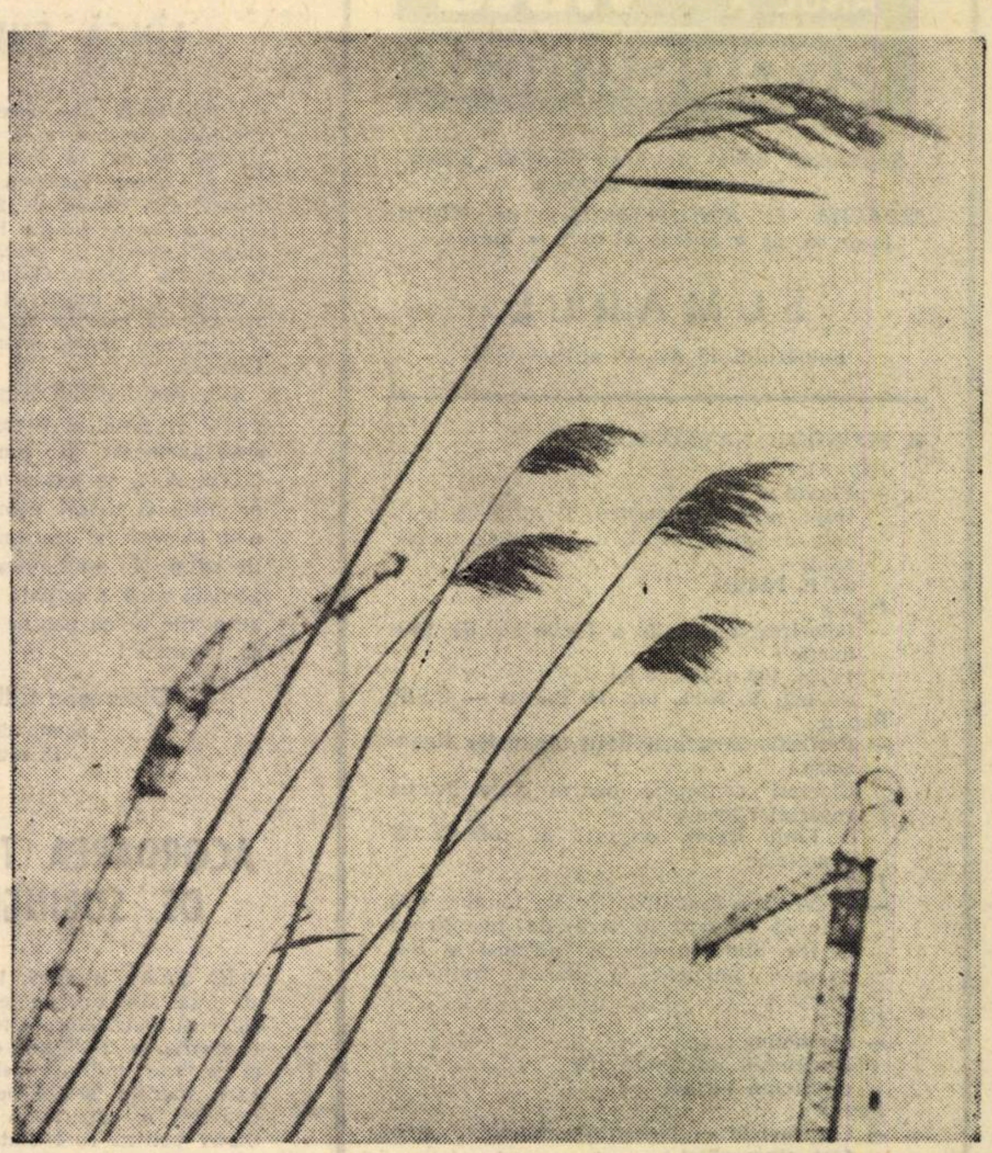

Preludiu

(Foto : I. CUCU)

PLANUL DUPĂ PRIMUL TRIMESTRU

REZULTATELE OBȚINUTE DE CONSTRUCTORII DE OBIECTIVE INDUSTRIALE

UNITĂȚILE Ministerului Construcțiilor Industriale au de realizat în acest an un plan majorat față de 1971 cu 16%, în trimestrul I, revenindu-le o creștere de 13% față de perioada corespunzătoare din anul trecut.

Datorită măsurilor tehnico-organizatorice luate din timp, mai bunei coordonări și îndrumări a trusturilor și marilor șantiere de către minister, planul de stat pe trimestrul I a fost îndeplinit în proporție de 100,8%, reprezentînd 21,3% din planul anual de construcții-montaj, față de 21,2% cît era prevăzut. Așadar, sarcina trasată de conducerea partidului ca în primul trimestru să se realizeze cel puțin 20% din planul anual, a fost, pe ansamblu realizată. Din cele 66 obiective industriale prevăzute a fi puse în funcțiune în primele 3 luni ale anului, au fost predate beneficiarilor 54, plus încă 10 rămase restante din 1971.

Paralel cu înfăptuirea sarcinilor de plan, la nivelul șantierelor și trusturilor s-a urmărit reducerea cheltuielilor la 1000 lei producție de construcții-montaj, reușindu-se o diminuare a lor în primul trimestru cu 7,8 lei față de 1971. Care au fost, în esență, măsurile luate, ce au facilitat obținerea acestor rezultate ?

În primul rînd, a crescut aportul compartimentului de pregătire a execuției lucrărilor la trusturi și minister și s-a întărit colaborarea cu proiectantul pentru soluționarea optimă a structurilor de lucrări, pentru folosirea tuturor posibilităților de execuție a acestora. Au fost depuse eforturi susținute pentru asigurarea ritmicității producției pe șantiere, atît prin efectuarea unui control exigent pe decade, cît și prin asigurarea mijloacelor necesare.

Un alt factor, de o deosebită importanță, l-a constituit reducerea dispersării execuției lucrărilor, prin concentrarea forțelor în primul rînd la obiectivele la care erau create condiții de lucru în perioada respectivă. În sfîrșit, s-a acționat cu mai multă perseverență pe linia folosirii unor soluții raționale de finisaje, prin renunțarea la cele care presupun consum mare de manoperă.

Pe fondul realizărilor pozitive dobîndite pe ansamblul ministerului, s-au semnalat totuși în trimestrul I a.c. unele rămîneri în urmă în ce privește îndeplinirea planului fizic. Astfel, un număr de 12 obiective aparținînd unor titulari de investiții (Ministerul Industriei Chimice, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor etc.), nu au fost date în funcțiune la termenele stabilite. Aceasta înseamnă că economia națională va fi privată o bucată de timp de o serie de bunuri materiale pe care s-a contat, atît pentru satisfacerea mai bună a cerințelor interne, cît și pentru export.

Principala cauză care a determinat o atare situație a fost deschiderea cu întîrziere a finanțării. Potrivit planului, în trimestrul I 1972 urma să se deschidă finanțarea lucrărilor la 234 obiective. În realitate însă, finanțarea s-a deschis la numai 58,2% din poziții, față de planul anual ea fiind asigurată doar în proporție de 38%. Din această pricină unitățile de construcții n-au putut începe lucrul la toate obiectivele planificate, și deci n-au putut să folosească în mod eficient utilajele și forța de muncă și să-și onoreze obligațiile asumate. Se impune ca titularii investițiilor respective să depună toate diligențele la forurile în drept pentru a obține cît mai grabnic deschiderea finanțării. Orice zi de întîrziere se poate reflecta negativ asupra activității șantierelor și, ceea ce este mai grav, poate afecta termenele de dare în funcțiune a unor obiective.

O altă cauză a rămînerilor în urmă a fost neasigurarea integrală a documentației tehnice de execuție de către unii titulari de investiții, mai ales Ministerul Industriei Chimice. Este vorba de documentația pentru poziții de plan cu valori importante pe anul 1972. În prezent, pe total, Ministerul Construcțiilor Industriale are asigurată documentația doar în proporție de 87% față de plan, din care cea pentru lucrările noi are acoperire de numai 68,7%. Pe această linie se cer depuse eforturi mai mari atît din partea titularilor de investiții, cît și din partea proiectanților, pentru a pune la îndemîna constructorilor cît de curînd și în volum complet documentația de care au nevoie.

În fine, este absolut necesar să fie lichidate toate întîrzierile în livrarea de utilaje tehnologice de către uzinele furnizoare, astfel încît să se asigure o mai bună corelare între sosirea acestora pe șantiere și termenele de montaj.

Firește, la neajunsurile care au contribuit sub o formă sau alta la rămînerile în urmă, la nefolosirea integrală a potențialului de pe șantiere, s-au adăugat și unele lipsuri în activitatea constructorilor. Creșterea continuă a volumului de prefabricate pentru șantierele de construcții-montaj, industrializarea lucrărilor etc., a impus mai ales sporirea numărului de mijloace de ridicat. Din păcate, acestea au fost asigurate pe unele șantiere cu întîrziere, iar pe altele de loc. Au lipsit de asemenea și alte mijloace mecanizate, dirijarea lor spre locurile de muncă făcîndu-se adesea anevoios și cu mari întîrzieri.

În trimestrul încheiat au continuat să se manifeste și unele carențe în domeniul aprovizionării tehnico-materiale a șantierelor.

Accentuarea ritmului lucrărilor potrivit graficelor stabilite, impune atît o reexaminare a posibilităților de a acoperi integral necesarul de materiale de care au nevoie șantierele ; în același scop se cere acționat cu mai multă perseverență din partea șantierelor și a trusturilor de construcții pentru ca toți furnizorii de materiale să respecte întocmai prevederile contractuale.

Tergiversări, amînări, formularistică inutilă a generat și sistemul de decontare referitor la plata diferențelor la produsele de balastieră, deoarece șantierul care le plătește trebuie să recupereze banii din deviz. Reglementarea acestei probleme s-ar putea face printr-o mai corectă folosire și interpretare a H.C.M. 1540/1971 referitoare la regimul de preț al produselor de carieră și balastieră.

★

ȚINÎND seama de volumul sporit de lucrări pe care trebuie să le realizeze în acest an unitățile Ministerului Construcțiilor Industriale și, mai ales, avînd în vedere faptul că s-au semnalat rămîneri în urmă în primul trimestru la unele obiective industriale, este absolut necesar să se asigure o mai bună colaborare între titularii de investiții, beneficiarii proiectanți, constructorii, furnizorii de utilaje tehnologice și de materiale. Este nevoie să fie prevenită și înlăturată orice carență manifestată într-un domeniu sau altul ; să fie mai bine corelate eforturile tuturor factorilor astfel încît pe primul semestru și pe întregul an, sarcinile de plan ale Ministerului Construcțiilor Industriale să fie realizate întocmai, ca toate obiectivele planificate să intre la termen în funcțiune.

Sprijinul titularilor de investiții, beneficiarilor, proiectanților, furnizorilor de utilaje și de materiale este deosebit de important în desfășurarea în perspectivă în bune condițiuni a lucrărilor pe șantiere. Dar la rîndul lor, trusturile de construcții și șantierele trebuie să dovedească o mai susținută preocupare pentru mai buna organizare a muncii, pentru folosirea din plin a forței de muncă și a timpului de lucru. Potrivit specificului fiecărui șantier și ținînd seama de natura lucrărilor, este absolut necesar să se extindă, acolo unde este cazul, lucrul în două sau chiar trei schimburi, cît și munca în acord global.

O mai mare atenție se cere, de asemenea acordată, pe șantiere, modului în care sînt folosite utilajele și mecanismele, în așa fel încît prin întreținerea și repararea lor în bune condițiuni acestea să lucreze la parametri înalți. În sfîrșit, o mai bună gospodărire și manipulare a materialelor — domenii în care pe unele șantiere se mai manifestă carențe — va permite constructorilor ca, paralel cu realizarea sarcinilor de plan, să obțină noi și însemnate economii, reducînd în continuare cheltuielile la 1000 lei producție de construcții montaj.

B. PĂDURE

ANUL X **viața economică**

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

SUMARUL

numărului 15 din 14 aprilie 1972

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

Pag. 3
— **Planul :**
După primul trimestru. Rezultatele obținute de constructorii de obiective industriale
de **B. Pădure**

Pag. 5
— **Folosirea rațională a factorilor de producție :**
1‰ = 100 milioane lei
de ing. **V. Nica**, ing. **H. Pincas** — C.S.P.

Pag. 6
— **Perfecționarea activității organelor financiare :**
Eforturi conjugate pentru valorificarea resurselor locale
de **Emil Hatos**, adjunct al ministrului finanțelor

Pag. 7
— Prevenirea imobilizărilor de fonduri trebuie să înceapă în faza de planificare
de **Ilie Simeria**, director adjunct al Sucursalei județene a Băncii Naționale Suceava

Pag. 8
— **Marketing :**
Programul de marketing
de **Ștefan Virtaci**

Pag. 9
— **Contractele — mecanism complex, perfect sincronizat :**
Propuneri pentru o metodologie de lucru unitară
de **Cornel Suciu**

Pag. 12
— **In dezbatere :**
Proiectul de lege cu privire la activitatea de comerț interior: Cadre cu educație și pregătire superioară
de **P. Bașturea**, consilier M.I.U.

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**

Pag. 10—11
— **Organe de conducere colectivă (I)**
Ce decizii ia consiliul oamenilor muncii
de **Constantin Cojocaru**

■ **ȘTIINȚA ȘI SOCIETATEA**

Pag. 13
— **La orizont : anul 2100**
„Prăbușire sau stagnare" — viziune mecanică asupra evoluției
de **M. Horovitz**

■ **TEORII ● IDEI**

Pag. 14
— **In ajutorul celor ce studiază în învățămintul de partid**
Corelația extensiv-intensiv în înfăptuirea reproducției socialiste în etapa actuală
de prof. univ. dr. **C. Manolescu**
— O contribuție importantă la analiza problemelor agrare
de **Mircea Bulgaru**

Pag. 15
— **Confruntări :**
„Noua inflație" și șomajul
de **L. Stroja**

Pag. 16
Puncte de vedere
— Urmărirea sarcinilor de plan printr-o analiză complexă a indicatorilor economici
de ing. **Ion Iliescu, Petre Rotaru** — I.C.E.

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

Pag. 17
— **UNCTAD III :**
De la Lima de Santiago
de dr. **N. S. Stănescu**
Acumularea — premisă a înlăturării subdezvoltării
de dr. **C. Mecu**

Pag. 19
— R.S. Cehoslovacă
În obiectivul prognozei — reproducția fondurilor fixe

ÎN SUPLIMENT
- Oferte de produse disponibile
- Cererea de ofertă și ofertă de mărfuri
  de dr. **Al. Puiu, A. Moțiu**
- Acordarea de credite C.A.P. și asociațiilor intercooperatiste
  de prof. dr. **Ștefan Pascal-Luca**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

SCRISORI

LÎNGĂ SURSĂ

ACȚIUNEA de electrificare a mediului rural este în plină desfășurare. Numai în județele Argeș, Olt și Vîlcea — coordonate de I.R.E. Pitești este nevoie de 20 000 bucăți stîlpi de beton pe an. Furnizorii — întreprinderile de prefabricate din beton din Deva, Craiova, Roman, Constanța și București etc. — nu ne asigură cererile în totalitate și, din această cauză, avem unele dificultăți.

Din vadul rîului Argeș, din Merișani și pînă la Ionești, Găești, s-au amenajat și construit linii C.F.R. Aici, se adună mii de tone de nisip și balast pentru a fi din nou încărcat și transmis fabricilor de stîlpi. Nu s-ar putea construi în această zonă o unitate auxiliară de stîlpi din beton pentru linii de joasă tensiune?

Gheorghe CRUCEANĂ
economist
Pitești

ACORDAREA TITLULUI DE SUBINGINER

ÎN ȚARA noastră, în momentul de față, sînt mii de tehnicieni, absolvenți ai liceelor teoretice sau industriale, a 2—3 ani de facultate, ai școlilor militare tehnice etc., care, lucrînd 20—30 de ani, au acumulat o experiență valoroasă, motiv pentru care sînt folosiți în întreprinderi și institute de proiectare, la activități inginerești. Consider că s-ar face un act de recunoaștere a meritelor acestei categorii de oameni, ceea ce le-ar conferi un plus de autoritate în fața celor pe care îi conduc și îi îndrumează, dacă **în urma unui examen de verificare a cunoștințelor practice și teoretice** li s-ar acorda titlul **de subingineri.**

F. DANCIU
proiectant principal — I.C.T.C.— București

AMENAJĂRI PE BEGA

RÎUL BEGA a fost canalizat în urmă cu aproape 200 ani, fiind navigabil de la Timișoara și pînă la vărsarea în Tisa. Pentru menținerea debitului apei necesar pentru navigație, s-au construit două canale auxiliare, unul de aducțiunea apei din rîul Timiș în Bega, iar al doilea pentru deversarea apelor ce prisosesc în timpul viiturilor.

În trecut șlepurile de tonaj mic (50—60 vagoane) porneau încărcate cu mărfuri din portul Timișoara, coborau pe canal și prin Tisa în Dunăre, ajungeau în porturile dunărene pînă la Constanța, iar în amonte la Viena. După datele statistice înregistrate la căpitănia portului Timișoara, traficul marfar pe canal se ridica în medie pe an la circa 300 000 vagoane. Și tonajul ar putea să fie mărit printr-o serie de amenajări ce s-ar aduce canalului.

Prin redarea în folosință a canalului Bega s-ar aduce venituri economiei naționale, s-ar descongestiona traficul feroviar.

Iosif SURULESCU
economist-jurist
Timișoara

REVENIRE

ÎN NUMĂRUL 52/1971, al revistei a fost publicată propunerea mea de modificare a Tarifului local de mărfuri în ceea ce privește obligarea la francare a produselor de carieră și balastieră.

M-am bucurat foarte mult cînd am citit în numărul 5 al revistei dv., că Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor va analiza și va hotărî asupra justeței sesizării mele. Imi exprim totuși nedumerirea că o problemă atît de simplă, respectiv emiterea unei circulare, care să reglementeze o situație anormală, necesită o analiză atît de aprofundată și îndelungată, încît să nu fie suficiente trei luni de zile pentru a se lua o decizie.

Dumitru BÎRĂ
șef serv. desfacere
„Extraceram"-Timișoara

UN NOU OBIECT DE STUDIU

ÎN URMA cu mai mult timp, am propus ca la școlile generale de 10 ani, în clasele IX și X să fie predat și studiul „Gestiune-evidență-administrație". Cunoștințele de această natură sînt folositoare nu numai acelora care vor deveni gestionari, ci în orice profesiune. Aș vrea să cred că în acest an problema va fi analizată de ministerul de resort.

Grațian C. MĂRCUȘ
economist-pensionar
Zalău

CURIER

● Amortizarea fondurilor fixe

ÎNTREPRINDEREA DE MORĂRIT-PANIFICAȚIE — Bîrlad. — Unitățile economice sînt obligate să amortizeze fondurile fixe, prin aplicarea normelor de amortizare asupra valorii de inventar (Legea nr. 62/1968). Potrivit art. 22 din Regulamentul pentru executarea Legii nr. 62, aprobat prin H.C.M. nr. 139/1969, unitățile economice de stat calculează amortizarea lunar, la valoarea de inventar a fondurilor fixe, stabilind că sînt scoase de la amortizare, numai cele casate sau transferate cu începere din luna în care s-a aprobat aceasta. Prin art. 43 din H.C.M. nr. 2673/1968, privind aprobarea Regulamentului pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice și a listei tarifelor pentru energia electrică, precum și stabilirea unor măsuri în legătură cu aplicarea acestui regulament, s-a prevăzut că formele legale privind eventualele transmiteri patrimoniale de la furnizor la consumator, sau invers, se întocmesc cel mai tîrziu în termen de 3 luni de la data intrării în funcțiune a instalațiilor respective. În ceea ce privește fondurile fixe casate, articolul 10 din Legea nr. 62, stabilește că, în cazul nerecuperării integrale pe calea amortizării a valorii de inventar a fondurilor fixe casate, valoarea neamortizată se recuperează, prin prețul de cost, în întregime în anul casării sau în rate eșalonate pe mai mulți ani, dar cel mai tîrziu pînă în anul cînd fondurile fixe ar fi împlinit durata de serviciu normată.

Din relatările sucursalei Băncii de Investiții din Bîrlad rezultă că fondurile fixe în cauză nu figurează în inventarul (patrimoniul) Întreprinderii Regionale de Electricitate și, ca atare, nici nu au fost amortizate de aceasta. Ținînd seama de textele legale susamintite Întreprinderea de morărit Bîrlad — în al cărui inventar figurează fondurile fixe — trebuie să verse amortizarea pe 18 luni, stabilită de organele de control și în continuare, lunar, pînă la transferarea postului de alimentare cu energie electrică. De asemenea, pentru postul de alimentare cu energie electrică de la secția din Vaslui care a fost casat, Întreprinderea de morărit Bîrlad trebuie să calculeze amortizarea, pînă la recuperarea integrală a valorii de inventar a postului respectiv. Regularizarea financiară dintre cele două unități economice, după transferarea conform legii a fondurilor fixe în cauză, urmează a se face potrivit hotărîrii Arbitrajului de Stat (Răspunsul aparține Direcției de sinteză din Banca de Investiții).

● Alocația de stat pentru copii

ROMAN MUNTEANU, Constanța. — La stabilirea drepturilor privind alocația de stat, se iau în considerare toți copiii salariatului în vîrstă de pînă la 18 ani. Beneficiari de alocație sînt însă cei în vîrstă de pînă la 16 ani inclusiv. Această precizare, care se aplică și în ce privește stabilirea rangului copiilor, a fost confirmată de Ministerul Muncii. În situația dv. (cinci copii sub 18 ani, din care trei sub 16 ani) alocația de stat se acordă pentru cei trei copii îndreptățiți, corespunzător rangului trei, pentru fiecare dintre ei.

● Vechimea neîntreruptă în aceeași unitate

VERONICA CORDOȘ, Cluj. — Potrivit prevederilor art. 230 din Statutul personalului didactic, personalul didactic suplinitor numit sau care funcționează pe întregul an școlar beneficiază, potrivit legislației muncii, de aceleași drepturi ca și angajații cu contracte de muncă pe durată nedeterminată. Întreruperea activității în perioada de îngrijire a copilului în vîrstă de pînă la șapte ani, nu duce la pierderea dreptului la vechimea neîntreruptă în aceeași unitate. Perioada cît n-ați lucrat nu se include în calcularea vechimii neîntrerupte, pentru stabilirea cotei sporului. Avînd, așa cum rezultă din scrisoarea dv., peste 10 ani vechime neîntreruptă în aceeași unitate, sînteți îndreptățită la un spor de 5% la salariul tarifar lunar de încadrare.

● An de activitate

OLARIU, Cluj — Așa cum am mai răspuns și altor cititori, la stabilirea anului întîi sau al doilea de activitate, nu se include perioada cît absolventul a efectuat stagiul militar. Potrivit datelor ce ni le-ați comunicat, încadrarea dv. la salariul tarifar corespunzător celui de al doilea an de activitate trebuia să se facă de la 1 decembrie 1971.

● Menținere în funcție

ERNEST RICHTER, Miercurea Ciuc — Potrivit prevederilor pct. 6 din anexa II la legea nr. 12/1971, persoanele care ocupă funcții de conducere pentru care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege, pot ocupa, în continuare, acele funcții. Aceasta și în cazul cînd unitatea unde sînt încadrate este trecută la un grad mai mare de organizare la care, pentru funcția deținută, se prevede condiția absolvirii învățămîntului superior.

Angajatul care a deținut funcția de maistru, fiind salarizat la clasa 25 de salarizare, cu 2 425 lei lunar, atunci cînd este trecut în funcția de tehnician principal, la care gradația ultimă (a 6-a) este stabilită, în unitatea unde lucrează la clasa 24 de salarizare (2 300 lei lunar) nu poate fi salarizat cu 2 425 lei.

ION NEACȘU, Tîrgu-Jiu — Absolventul școlii tehnice de maiștri poate fi încadrat imediat după absolvire, ca tehnician principal numai dacă înainte de înscrierea la cursurile școlii de maiștri a fost angajat ca muncitor, în categoria cea mai mare a rețelei tarifare a meseriei. Dacă la înscrierea la școala de maiștri a fost încadrat la categoria penultimă a rețelei tarifare, este necesar să aibă în plus o vechime în funcții tehnice de cel puțin cinci ani. Ați reținut și răspunsul din numărul 14?

● Transferare

MIRCEA CURTA, Cluj — Dacă pînă la transferarea în interesul serviciului (ca magazioner) ați fost strungar la categoria a doua tarifară, la reîncadrarea dv. ca muncitor strungar trebuie să fiți încadrat la aceeași categorie. Avînd vechimea minimă în meserie, necesară pentru promovarea în categoria următoare, puteți solicita admiterea la proba practică, în fața comisiei tehnice de încadrare și promovare din unitate, în măsura în care îndepliniți condițiile prevăzute de legea nr. 12/1971 (art. 22).

FOLOSIREA RAŢIONALĂ A FACTORILOR DE PRODUCŢIE

LUCRĂRILE de evaluare a capacităţilor de producţie au relevat că în industria materialelor de construcţii utilizarea capacităţilor în anul 1970 a atins 85,6%, sporind în 1971 — ca urmare a măsurilor luate de centralele industriale şi întreprinderi — la peste 88%. La unele produse importante s-a obţinut o folosire mai bună — intensivă şi extensivă — a utilajelor şi instalaţiilor specifice, fapt care a permis atingerea unui grad de utilizare a fondurilor fixe de peste 90% (vezi tabelul 1).

Obţinerea unui grad mai ridicat de folosire a capacităţilor se datoreşte în bună parte întreprinderilor în care comitetele oamenilor muncii au manifestat o preocupare permanentă pentru utilizarea cu randament maxim a maşinilor şi utilajelor: Fabrica de ciment Tg. Jiu a realizat în 1971, la ciment, o folosire de capacităţi în proporţie de 96,1%, iar la plăci din azbociment de 97,8%; Fabrica de ciment Medgidia a înregistrat la ciment o folosire a capacităţii de 96,5%, iar la plăci din azbociment de 95,1%; Întreprinderile de prefabricate din beton „Progresul"-Bucureşti, Roman şi Braşov, au realizat în 1971 o folosire a capacităţilor de producţie de peste 95%. Datorită aceloraşi preocupări perseverente **şi în primele luni ale anului 1972 se remarcă o mai bună folosire a capacităţilor de producţie, fapt concretizat în depăşirea sarcinilor de plan la plăci din azbociment, articole sanitare din porţelan şi faianţă, plăci din faianţă şi gresie etc.**

Ţinînd seama de rezervele existente în cadrul întreprinderilor producătoare de materiale de construcţii, **creşterea gradului de utilizare a capacităţilor de producţie cu numai 1% la nivelul prevederilor de plan pe 1972, s-ar putea solda cu obţinerea unei producţii suplimentare în valoare de circa 100 milioane lei.**

Desigur, o parte dintre rezervele de capacitate de producţie identificate în 1971 — ca urmare a îmbunătăţirii organizării producţiei şi muncii în unităţile productive — au fost luate în calcul la stabilirea sarcinilor de plan pe 1972. **Pe seama îmbunătăţirii folosirii fondurilor fixe s-au planifcat în 1972 producţii mai mari decît realizările din anul precedent cu peste 11% la ciment, var, cărămizi, cu peste 12% la plăci din faianţă şi articole sanitare din porţelan, cu 15% la beton celular autoclavizat etc.** — produse mult solicitate de beneficiari interni şi externi.

Tabelul nr. 1

Produsul	Gradul de folosire a capacităţilor de producţie în 1971 (în procente)
Plăci de azbociment	96,9
Ciment (clinker)	94,0
Articole sanitare din porţelan şi faianţă	93,8
Panouri mari pentru locuinţe	91,6

Relaţia parametri — capacitate

FOLOSIREA capacităţilor de producţie se diferenţiază în funcţie de stadiul de realizare a parametrilor proiectaţi, respectiv capacitatea lucrează la nivelul parametrilor proiectaţi, lucrează sub parametrii proiectaţi dar n-a depăşit perioada în care trebuia să-i atingă şi situaţie negativă, lucrează sub parametri proiectaţi, deşi a fost depăşită perioada în care aceştia trebuiau atinşi. Diferenţierea fondurilor fixe productive pe mai multe categorii se justifică prin aceea că încărcarea acestora este mai redusă în perioada cuprinsă între data punerii în funcţiune şi cea prevăzută pentru atingerea parametrilor de producţie înscrişi în documentaţia tehnică, legal aprobată. În acest sens, edificatoare sînt situaţiile prezentate în tabelul 2, la nivelul anului 1971, pentru întreprinderile din industria materialelor de construcţii.

Apare evident că gradul de folosire a întregului potenţial productiv este afectat de utilizarea mai redusă a capacităţilor în funcţiune în întregul an cu parametrii în curs de realizare, a căror pondere reprezenta în anul 1971 circa 10% şi a celor noi, puse în funcţiune în cursul anului, a căror pondere din total capacităţi reprezenta circa 2%. **Cu cît termenul de realizare a parametrilor din proiect pentru capacităţile noi puse în funcţiune este mai scurt, cu atît eficienţa fondurilor fixe este mai mare, iar utilizarea capacităţilor respective mai deplină.**

Tabelul nr. 2

	Gradul de folosire % 1970	1971
Capacităţi de producţie medii anuale — total	85,6	88,2
din acestea:		
— capacităţi cu parametrii de producţie realizaţi (determinate)	87,4	88,8
— capacităţi cu parametrii proiectaţi în curs de realizare, în funcţiune în întregul an	79,1	82,4
— capacităţi noi puse în funcţiune în cursul anului	59,4	82,9

1% = 100 MILIOANE LEI

- Atingerea la termene cît mai scurte a parametrilor proiectaţi la noile obiective date în funcţiune măreşte eficienţa fondurilor fixe.
- Cum este folosit fondul de timp disponibil?
- „Locurile înguste" şi aşa-zisele „alte cauze", doi factori care împiedică valorificarea rezervelor interne

PRIN SPORIREA CU 1% A GRADULUI DE UTILIZARE A CAPACITĂŢILOR DE PRODUCŢIE, NUMAI ÎNTR-O SINGURA RAMURA-INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCŢII — SE POATE OBŢINE, ÎN 1972, 100 MILIOANE LEI PRODUCŢIE SUPLIMENTARA

Orientarea efortului statului nostru în direcţia sporirii producţiei materiale are în vedere şi dezvoltarea în continuare a capacităţilor de producţie din ramura industriei materialelor de construcţii. Astfel, pentru anul 1972 şi următorii din actualul cincinal se prevede darea în funcţiune a unor obiective importante.

Pentru noile capacităţi de producţie care urmează a fi încadrate în circuitul economic, importantă este **atingerea nivelelor de producţie, prevăzute în termene cît mai scurte.** De regulă, perioada de timp din momentul punerii în funcţiune a obiectivelor noi şi pînă la data realizării producţiei la nivelele proiectate, nu trebuie să depăşească un an. Acest termen se prelungeşte însă uneori, mai ales în cazul cînd nu au fost asigurate condiţiile necesare pentru realizarea la scadenţă a producţiei proiectate. În cursul anului 1971, de exemplu, datorită neatingerii la termen a producţiei prevăzute, nu s-au realizat importante cantităţi de geamuri şlefuite la Fabrica de geamuri-Buzău. **Devansarea cu o lună de zile a termenului de punere în funcţiune şi realizare a parametrilor de producţie la liniile de ciment noi, cuprinse în planul pe 1972, la Combinatele de construcţii Aleşd şi Cîmpulung, ar duce la obţinerea peste plan a aproximativ 40.000 t ciment.**

Evaluarea rezervelor potenţiale

LUCRĂRILE de evaluare a capacităţilor de producţie efectuate la nivelul întreprinderilor au avut scopul de a evidenţia mărimea rezervelor potenţiale, existente în cadrul fiecărei unităţi în parte, precum şi pe întregul Departament al materialelor de construcţii. Analizînd structura acestor rezerve — la nivelul anului 1971 — rezultă că ponderea principală au deţinut-o rezervele de natură intensivă — 58% din total — faţă de cele extensive, care reprezintă 42%.

Pentru calculul capacităţii de producţie, la majoritatea produselor din ramura industriei materialelor de construcţii, au fost adoptaţi acei indicatori care exprimă cele mai bune realizări obţinute de un utilaj în decursul unei luni de zile din anul de bază. Limitarea la o lună a perioadei de timp pentru dimensionarea indicatorului de utilizare intensivă s-a verificat în practică a fi corespunzătoare, în sensul că se evită generalizarea unei situaţii neconcludente ce poate exista la un moment dat, pe parcursul desfăşurării procesului de producţie.

Rezervele de natură intensivă ţin, în principal, de modul de organizare a producţiei şi a muncii în cadrul întreprinderilor şi secţiilor şi, în special, de felul cum se asigură întreţinerea utilajelor, calitatea şi periodicitatea reviziilor şi reparaţiilor, atenţia acordată îmbunătăţirii şi perfecţionării continue a calificării muncitorilor şi cadrelor de specialitate. În unele întreprinderi ponderea rezervelor se localizează în cea mai mare parte pe seama insuficientei utilizări intensive a utilajelor şi instalaţiilor (vezi tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3

Produsul	Întreprinderea	Ponderea rezervelor la nivelul anului 1971 (în procente): Rezerve de natură intensivă	Rezerve de natură extensivă
Ciment	Fabrica de ciment Bicaz	66	34
Ciment	Combinatul de materiale de construcţii Tg. Jiu	51	49
Tuburi de beton armat precomprimat	Întrep. de prefabricate „Progresul"-Bucureşti	100	—
Stîlpi din beton armat precomprimat pentru linii electrice aeriene	"	100	—
Panouri mari pentru locuinţe	Întreprinderea de prefabricate Roman	59	41
Geamuri trase	Fabrica de geamuri Boldeşti-Scăieni	80	20

Indicatorii de utilizare intensivă prezintă, prin conţinutul lor, o importanţă deosebită, întrucît conferă **noţiunii de capacitate un caracter dinamic.** Sporind mărimea acestui indicator, creşte şi mărimea capacităţii de producţie. Caracteristic pentru indicatorul de utilizare intensivă este faptul că nu poate fi încadrat în anumite limite-plafon — spre deosebire de celălalt factor, respectiv de indicatorul care exprimă utilizarea extensivă a maşinilor.

Aşadar, ca urmare a perfecţionării tehnologiilor de fabricaţie şi a organizării producţiei şi a muncii, indicatorii care exprimă utilizarea intensivă a fondurilor fixe pot creşte an de an (vezi tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Produsul	Întreprinderea	Creşterea indicatorului de utilizare intensivă în 1972 faţă de 1971 (în procente)
— Geamuri trase	Fabrica de geamuri Boldeşti-Scăeni	101,0
— Articole sanitare din porţelan	Întreprinderea de produse din ceramică fină pentru construcţii-Bucureşti	104,4
— Cărămizi ceramice	Fabrica de cărămizi Ţăndărei	101,8

Stabilirea unui fond de timp nominal unitar pentru toate întreprinderile care fabrică un anume produs s-a dovedit o premisă deosebit de importantă, dat fiind faptul că, pe de o parte, exprimă potenţialul de producţie într-un regim corespunzător de lucru, iar pe de altă parte, se asigură posibilitatea comparării — din punct de vedere al utilizării fondului de timp — a gradului în care sînt folosite capacităţile de producţie de acelaşi profil şi chiar de profil deosebit.

Fondul de timp disponibil, pe baza căruia sînt calculate capacităţile de producţie, se diferenţiază de fondul de timp nominal, pe seama timpului afectat reparaţiilor planificate — potrivit normativelor — şi opririlor tehnologice, inerente desfăşurării normale a procesului de producţie. Din păcate, unele întreprinderi au înţeles greşit necesitatea efectuării la timp şi în bune condiţiuni a reviziilor şi reparaţiilor. **De multe ori, deşi normativele prevăd o anumită ciclicitate în efectuarea reparaţiilor, acestea sînt amînate de pe un an pe altul** (vezi tabelul 5).

Tabelul nr. 5

Întreprinderea	Produsul	Fondul de timp pentru reparaţii (ore/an): 1971 realiz.	plan 1972
Prefabricate din beton „Progresul"-Bucureşti	Panouri mari pentru locuinţe	296	320
Fabrica de cărămizi-Roman	Cărămizi ceramice (cuptor circular)	168	264
Fabrica de cărămizi Ţăndărei	Cărămizi ceramice (cuptor tunel)	360	600

Numai o analiză amănunţită a fiecărui caz în parte, permite să se aprecieze dacă amînarea reparaţiilor, respectiv reducerea numărului de ore de reparaţii, a fost justificată din punct de vedere tehnic şi economic. Oricum, fiecare depăşire sau nerealizare a fondului de timp planificat de reparaţii impune o asemenea analiză.

Opririle accidentale a căror pondere depăşeşte 5% din totalul rezervelor de producţie, sînt provocate în mare parte datorită neefectuării la timp a reparaţiilor şi reviziilor, sau deficienţelor în asigurarea pieselor de schimb (îndeosebi reductoare) şi motoarelor necesare întreprinderilor din cadrul Centralei industriale a lianţilor şi a produselor din azbociment.

Din cele arătate rezultă **cît este de necesar ca la dimensionarea mărimii capacităţilor de producţie, calculul fondului de timp disponibil, al orelor afectate reparaţiilor, reviziilor şi opririlor tehnolo-**

ing. V. NICA
ing. H. PINCAS
Comitetul de Stat al Planificării

→

gice, să fie stabilite pe baza unor analize temeinice, eliminîndu-se exagerările, de orice natură ar fi ele.

Principalele cauze care au generat rezervele potențiale de producție — la nivelul anului 1971 — în cadrul Departamentului materialelor de construcții, sînt: capacități cu parametrii proiectați în curs de realizare (17,0%); locuri înguste între verigile de producție (18,7%); lipsa de forță de muncă, de desfacere a produselor, opririlor accidentale (12,6%); alte cauze (51,7%).

În ce privește rezervele datorate capacităților a căror parametrii sînt în curs de realizare, valorificarea acestora urmează a se face pe măsura atingerii parametrilor proiectați (exemplu: fabricile de produse ceramice Iași, Urziceni, Zalău, întreprinderile de prefabricate Buzău și Oradea, secțiile noi de plăci și tuburi din azbociment din Medgidia, Tg. Jiu și Fieni, secția de beton celular din Craiova, liniile de geamuri de la Buzău și a celor de ciment de la combinatul Aleșd etc.). **Cea mai mare parte dintre aceste obiective noi urmează a-și realiza indicatorii proiectați în cursul anului 1972.**

Exigențe ale dezvoltării în trepte

CUM S-A MAI ARATAT și în alte materiale publicate în „Viața economică", o cauză principală care împiedică într-o măsură însemnată folosirea mai bună a capacităților în funcțiune, o constituie **„locurile înguste"**. Acestea apar, de obicei, la întreprinderile care se dezvoltă în trepte și la care nu s-a asigurat o corelare justă între capacitatea diverselor verigi de producție. Astfel, de pildă, unele utilaje de bază (cuptoarele) din cadrul liniilor de fabricație la o serie de fabrici de cărămizi și țigle ceramice, nu pot fi utilizate la nivelul potențialului de care dispun, deoarece alte utilaje sau secții (uscătoriile sau secțiile de presare-fasonare) au o capacitate mai redusă, ceea ce încetinește ritmul producției. Uneori, asemenea „locuri înguste" se localizează la nivelul unui utilaj auxiliar, a suprafețelor de depozitare, sau se datorează lipsei unor utilități. „Locurile înguste", au diminuat producția fabricii de cărămizi și țigle „Mondial"-Lugoj în 1971, cu circa 6 mil. buc. țigle ceramice.

În alte întreprinderi, necorelarea capacității verigilor de producție creează excedente de capacitate la unele utilaje. **Aceste rezerve ar putea fi valorificate eventual prin contracte de cooperare cu alte întreprinderi interesate.**

„Forța de muncă" și „alte cauze"...

LIPSA forței de muncă care se resimte mai mult în întreprinderile cu profil de construcții de mașini din cadrul Departamentului industriei materialelor de construcții, constituie o piedică în creșterea coeficientului de schimburi, din care cauză indicele de folosire a fondului de timp al mașinilor-unelte este încă scăzut. Desigur că realizările din anul 1971 (72% indicele de utilizare a fondului de timp în secțiile de bază și 57% în secțiile auxiliare) nu sînt satisfăcătoare; de aceea **se impune aplicarea cu și mai multă fermitate a măsurilor stabilite de conducerea partidului, referitoare la generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III.**

De altă natură este **„rezerva de capacitate"** rezultată din lipsa de desfacere la produsele cărora este necesară **să li se asigură o calitate sporită și un preț mai scăzut, pentru a stîrni interesul unor beneficiari potențiali.**

O foarte mare parte din rezerve — datorită unor analize superficiale făcute de către unele colective de întreprinderi — au fost atribuite așa-ziselor **„alte cauze"**. Bunăoară, Fabrica de cărămizi Satu-Mare, Întreprinderea de prefabricate Turda etc. — motivează nefolosirea deplină a capacității utilajelor, datorită lipsurilor manifestate în organizarea producției și a muncii, cît și unor deficiențe în aprovizionarea tehnico-materială. Este desigur pozitiv faptul că se cunoaște mărimea acestor rezerve, dar se impun măsuri hotărîte pentru înlăturarea lipsurilor ce se mai manifestă în asigurarea desfășurării normale a proceselor de producție.

AȘA CUM REZULTĂ din lucrările de evaluare a mărimii capacităților de producție efectuate, întreprinderile aparținînd de Departamentul materialelor de construcții dispun încă de importante capacități ce se cer mai bine fructificate. Principalul constă ca în fiecare întreprindere, secție și loc de muncă să capete viață indicațiile date în cadrul lucrărilor Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții: **„colectivul fiecărei întreprinderi trebuie să acționeze cu toată fermitatea pentru folosirea completă a capacităților de producție, sub lozinca:** „NICI O MAȘINĂ ȘI NICI UN UTILAJ SUB RANDAMENTUL PLANIFICAT, NICI UN MINUT NELUCRAT!".

PERFECȚIONAREA ACTIVITĂȚII ORGANELOR FINANCIARE

EFORTURI CONJUGATE PENTRU VALORIFICAREA RESURSELOR LOCALE

Emil HATOS
adjunct al ministrului finanțelor

INTEGRATĂ în mod organic în efortul general și entuziast al întregului popor, munca organelor financiare din cadrul consiliilor populare, respectiv colectivele administrațiilor, circumscripțiilor și serviciilor financiare, precum și întregul aparat financiar-contabil de la comune se desfășoară în direcția creșterii contribuției lor la soluționarea problemelor proprii economiei locale, la sporirea eficienței în toate sectoarele de activitate din cadrul județelor.

Creșterea exigențelor organelor financiare și a competenței lor în rezolvarea multiplelor probleme pe care le ridică dezvoltarea economiei locale constituie o cerință obiectivă implicată de măsurile luate de partid pentru repartizarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, pentru ridicarea potențialului economic al tuturor județelor. În același timp, asistăm la dezvoltarea continuă a activităților de învățămînt, sănătate, cultură, la sporirea lucrărilor pentru înfrumusețarea și dezvoltarea localităților patriei noastre, întreținerea, repararea și modernizarea rețelei de drumuri etc. Toate acestea se reflectă în creșterea simțitoare a volumului bugetelor locale, ceea ce determină noi sarcini și răspunderi pentru organele financiare.

Trecerea din subordonarea republicană la consiliile populare a unor unități economice de morărit, panificație, cinematografice etc., dezvoltarea continuă a tuturor întreprinderilor locale, precum și îmbunătățirea proceselor tehnologice, mecanizarea lucrărilor, organizarea pe baze științifice a producției și a muncii constituie premise importante ale sporirii contribuției întreprinderilor locale la formarea resurselor bugetare locale și, implicit la creșterea an de an a veniturilor proprii ale bugetelor județelor, municipiilor, orașelor și comunelor.

În întreaga lor activitate, organele financiare județene militează pentru traducerea în fapt a măsurilor stabilite de partidul și statul nostru privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale. În acest context, relevăm sarcinile ce derivă pentru economia locală din recentele lucrări ale Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, ale Congresului al II-lea al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, precum și ale Conferinței pe țară a secretarilor de partid și președinților consiliilor populare comunale care a avut loc în decembrie 1971.

După cum este cunoscut, obiectivul central al activității economice, inclusiv al economiei locale, este asigurarea unei înalte eficiențe în toate ramurile și sectoarele. Fără îndoială, de acest obiectiv este legată și sarcina de bază a aparatului financiar de la județe, care trebuie să contribuie la mobilizarea rezervelor menite să conducă la creșterea eficienței economice în unitățile respective.

Una din sarcinile principale asupra căreia conducerea partidului a atras atenția este **folosirea completă a tuturor capacităților de producție.** În legătură cu transpunerea în viață a acestor indicații, organele financiare trebuie să impulsioneze unitățile economice locale în folosirea integrală a capacităților de producție, eliminarea orelor de stagnare, atingerea parametrilor tehnico-economici proiectați, creșterea coeficientului de schimburi, îmbunătățirea calității reparațiilor și întreținerii utilajelor, întărirea disciplinei în muncă, urmărind îndeaproape realizarea tuturor măsurilor privind utilizarea integrală a bazei tehnice de care dispun unitățile respective.

O altă latură a activității organelor financiare trebuie să o constituie sporirea contribuției acestora la rezolvarea problemelor privind **aprovizionarea tehnico-materială a unităților economice locale**, întrucît și în acest domeniu se mențin încă unele neajunsuri care împiedică utilizarea completă a utilajelor și desfășurarea ritmică a producției. În același timp, este necesar ca să se urmărească respectarea stocurilor de producție normate, lichidarea stocurilor supranormative de materiale și produse finite și respectiv a imobilizărilor financiare. Pentru creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante organele financiare dispun de mari posibilități de acționare avînd în vedere că, de exemplu, industria locală și organizațiile de construcții au înregistrat anul trecut însemnate imobilizări financiare datorită unor aprovizionări neraționale, necorelate cu nevoile producției.

O atenție deosebită acordă organele financiare ale consiliilor populare **sporirii acumulărilor și deci a vărsămintelor la buget efectuate de întreprinderile locale.** În acest sens, este necesar ca organele financiare să urmărească cu cea mai mare exigență modul de gospodărire a mijloacelor materiale și bănești și reducerea continuă a prețului de cost al producției care constituie un element esențial al eficienței activității economice. Subliniem atenția ce trebuie să se acorde în special reducerii cheltuielilor materiale cunoscînd că în economia locală există încă o serie de neajunsuri în această privință.

Creșterea eficienței în folosirea fondurilor de producție este indisolubil legată de **asigurarea realizării resurselor financiare planificate și în primul rînd a beneficiilor, impozitului pe circulația mărfurilor, impozitului de regularizare și a amortismentelor.** Planul de beneficii pe anul 1971 în economia locală a fost îndeplinit în proporție de 102% la industrie, 108% la gospodăria comunală și 106% la întreprinderile și organizațiile comerciale. Cu toate acestea, din analizele comparative ale rentabilității **se constată mari diferențieri între unitățile din cadrul aceloraşi județe sau din județe diferite, ceea ce denotă existența unor însemnate rezerve în multe întreprinderi din economia locală. De asemenea, rezultatele financiare ale unităților economice locale sînt influențate negativ de fabricarea unor produse sau executarea de lucrări și servicii la care se înregistrează pierderi ca de exemplu: la unele întreprinderi de gospodărie comunală, întreprinderi județene de construcții-montaj și alte unități din economia locală.**

POTRIVIT LEGII pentru adoptarea bugetului de stat pe anul 1972, bugetele locale se ridică la suma de 25,6 miliarde lei, volumul lor reflectînd importanța ce se acordă dezvoltării și pe această cale a tuturor județelor țării. Veniturile proprii însumează 21,9 miliarde lei acoperind 85,6% din totalul cheltuielilor, ceea ce denotă eforturile făcute pentru echilibrarea cu venituri proprii a bugetelor locale. În legătură cu realizarea veniturilor prevăzute în bugetul fiecărui județ, trebuie să menționăm, contribuția nemijlocită pe care urmează să o aducă organele financiare la realizarea acestora. În acest scop este necesar să se elimine lipsurile care se mai mențin în ceea ce privește activitatea de stabilire și de realizare a veniturilor din impozite și taxe de la populație, prin cuprinderea la impunere a tuturor surselor de venituri realizate din meserii, profesii, cărăușie, închirieri și identificarea celor care se sustrag de la plata impozitelor. O atenție deosebită trebuie acordată de asemenea realizării impozitului pe veniturile membrilor cooperatori, pentru munca prestată în c.a.p. încasării primelor de asigurare prin efectul legii și rezolvării tuturor problemelor legate de activitatea de așezare și încasare a sumelor datorate potrivit legii, de populație.

După cum se știe, însemnate fonduri din bugetele locale sînt alocate finanțării economiei, din care o bună parte sînt destinate finanțării investițiilor. În legătură cu utilizarea acestor fonduri, cu toate rezultatele bune obținute, persistă încă o serie de neajunsuri care trebuie grabnic înlăturate. Acestea se referă la mobilizarea insuficientă a resurselor proprii materiale și financiare de care dispun unitățile economice, menținerea unui ritm lent de decontare a lucrărilor, realizarea neritmică a planului de investiții și întîrzierea punerii în funcțiune a capacităților de producție.

FAȚĂ de aceste aspecte, se impune ca administrațiile financiare, în colaborare cu organele bancare și direcțiile economice de resort, să folosească în mai mare măsură pîrghiile pe care le au la îndemînă, veghind ca fondurile alocate să fie cheltuite cu maximum de eficiență. În același sens, este necesar să subliniem atenția ce trebuie acordată folosirii fondurilor bugetare destinate realizării acțiunilor agrozooveterinare, care înregistrează an de an creșteri, precum și a sumelor alocate pentru întreținerea drumurilor și înfrumusețarea localităților patriei noastre.

O atenție deosebită trebuie acordată utilizării fondurilor alocate acțiunilor social-culturale, care datorită dezvoltării continue a învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății în toate județele, în anul 1972 reprezintă o pondere de 56% din totalul cheltuielilor înscrise în bugetele locale. În general, se poate aprecia că organele financiare au acordat atenția cuvenită cheltuirii cu simț de răspundere a acestor fonduri și respectării disciplinei financiare. Cu toate acestea, mai există cazuri de risipă, de insuficientă preocupare pentru utilizarea cu maximum de randament a bazei materiale existente, pentru cheltuirea cu grijă a fiecărui leu alocat.

Sarcini sporite în controlul și urmărirea modului de utilizare a fondurilor revin organelor financiare în ceea ce privește bugetele comunelor, a căror pondere în totalul bugetelor locale a crescut în anul 1972 la 18,4% față de 6,8% în anul 1968. Înființarea și dezvoltarea activităților economice în comune (pe baza Legii nr. 7/1971), care asigură valorificarea pe scară mai largă a resurselor locale și totodată crearea de posibilități de creștere a veniturilor proprii, trebuie să constituie o preocupare permanentă a consiliilor și organelor financiare.

În același timp, organele financiare trebuie să promoveze, la nivelul consiliilor populare, cele mai semnificative probleme, să se preocupe în mod operativ și eficient, de soluționarea corespunzătoare a aspectelor financiare, contabile și de control preventiv, activități în care se mai mențin o serie de neajunsuri.

Folosind cu pricepere toate pîrghiile pe care le au la îndemînă, organele financiare pot și trebuie să-și aducă deplina contribuție la soluționarea diverselor și multiplelor probleme proprii economiei locale, angrenîndu-se în acest fel în eforturile generale ale oamenilor muncii pentru îndeplinirea și depășirea planului și bugetului de stat pe anul 1972.

PREVENIREA IMOBILIZĂRILOR DE FONDURI TREBUIE SĂ ÎNCEAPĂ ÎN FAZA DE PLANIFICARE

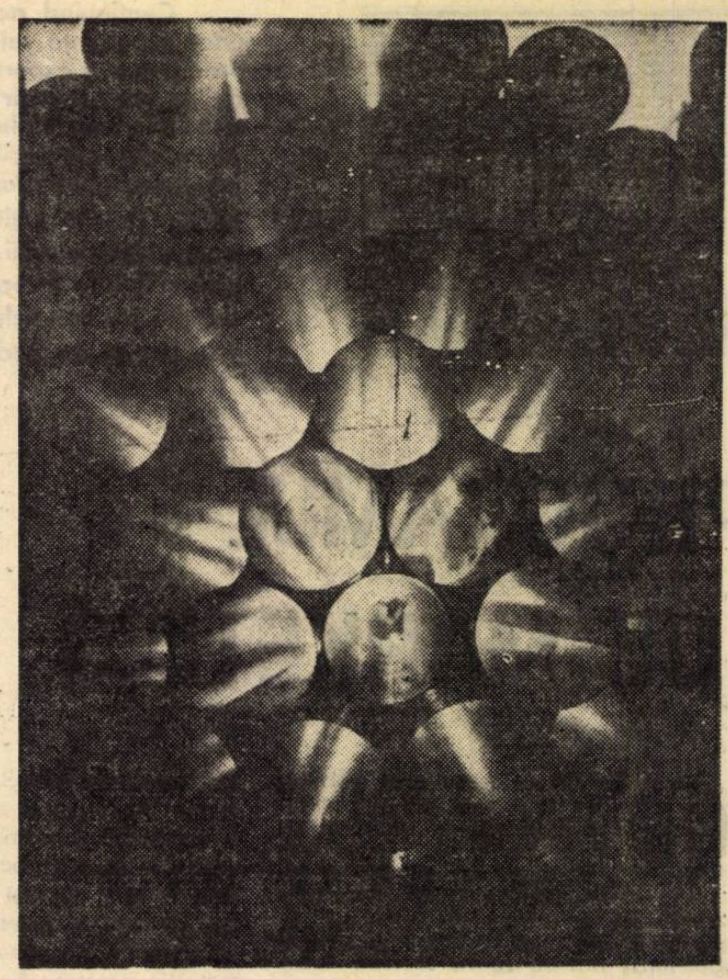

„Geometrie industrială"

EFECTELE transpunerii în practică a măsurilor luate în domeniul creditului se reflectă cu pregnanță în faptul că imobilizările de fonduri din întreprinderile industriale din județul Suceava, au scăzut anul trecut cu 55% iar dobînzile penalizatoare pentru împrumuturi suplimentare peste nevoile planificate, au fost reduse în anul 1971 cu 50%, față de anul 1970.

Extinderea sferei creditului bancar la unitățile industriale din sfera sucursalei noastre cu aproape 50% față de perioada anterioară aplicării noilor măsuri, au permis, ca pe baza unor analize complexe și aprofundate, efectuate de către organele bancare împreună cu conducerile din întreprinderi, să se scoată la iveală, mai mult decît înainte, aspectele negative în gospodărirea fondurilor și să se stabilească măsuri eficiente pentru înlăturarea lor.

De exemplu, Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului Suceava care, în anul 1971, a utilizat un volum mediu de împrumuturi restante mai mic cu 50% față de anul 1970, accelerînd viteza de rotație a mijloacelor circulante cu 4 zile față de cea realizată în anul 1970, a obținut eliberarea unor mijloace în valoare de 20 milioane lei. Situație asemănătoare s-a înregistrat și la alte unități din județul Suceava care au redus volumul mediu al împrumuturilor restante și dobînzilor penalizatoare.

Cu toate acestea trebuie să scoatem în evidență faptul că în cadrul unor întreprinderi mai există unele deficiențe în gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, rezultat al unor abateri de la disciplina de plan și financiară. Imobilizările de fonduri sînt formate din : stocuri supranormative de materiale și piese de schimb în proporție de 25%, produse finite — 20%, refuzuri și documente neîncasate în termen — 15%, diferențe din depășirea prețului de cost — 15%, producție neterminată — 10%, deturnări de fonduri 7%, debitori și alte imobilizări 8%.

Pornind de la ponderea acestor elemente în structura imobilizărilor, analizele efectuate au scos în evidență varietatea factorilor care au generat această situație și că unii pot fi preîntîmpinați printr-o mai bună organizare a activității de aprovizionare, producție și desfacere, precum și printr-o îmbunătățire permanentă a muncii de planificare și evidență.

● Aprovizionarea în funcție de necesitățile producției

FAPTUL că planul de aprovizionare tehnico-materială se întocmește în lunile februarie-martie ale anului precedent celui de plan, în timp ce planul de producție se fundamentează chiar în anul de plan, fără ca pe parcurs să se acționeze pentru corelarea necesarului de aprovizionat cu cerințele de producție, constituie una din cauzele principale care contribuie la formarea de stocuri peste necesar.

Acest neajuns s-a manifestat cu pregnanță la Uzina de utilaje și piese de schimb din Suceava, aparținind Centralei Industriale de utilaje și piese de schimb pentru industria materialelor de construcții București ; în cursul anului 1971, uzina s-a aprovizionat cu materii și materiale peste necesar, într-o proporție care reprezintă 20% din consumul total anual. Paralel cu activitatea de aprovizionare curentă s-a desfășurat și o intensă activitate de valorificare a materialelor respective la alte unități din țară. Analiza a reliefat faptul că s-a cumpărat tablă de la Combinatul metalurgic Galați, iar uzina din Suceava le-a vîndut ulterior Combinatului Siderurgic Hunedoara (60 tone) ; la fel s-a procedat și cu importante cantități de laminate care s-au livrat Uzinelor de piese de schimb din București și din Iași, aparținînd de aceeași centrală industrială. Desigur, această practică dăunătoare a avut influență asupra depășirii cheltuielilor de transport și de aprovizionare planificate care, în final, au dus la diminuarea beneficiilor cu 500.000 lei.

Din analiza fundamentării planului de aprovizionare pe anul 1972 a rezultat că la profile aceeași uzină a stabilit un necesar cu 300 tone mai mare, prin faptul că nu a ținut cont de stocurile existente în magazie la începutul anului de plan. Situația putea fi corectată cu ocazia recensămîntului întocmit la sfîrșitul anului dar și cu ocazia acestei lucrări s-a raportat un stoc mai mic cu 300 tone față de cel existent. În condițiile realizării sarcinilor la nivelul planului și ale respectării normelor de consum, ca urmare a acestei situații, în tot cursul anului 1972 stocurile la profile vor depăși normativul cu 300 tone, creînd mari imobilizări de fonduri.

Combinatul minier „Suceava", organizînd insuficient evidența tehnico-operativă în legătură cu existența stocurilor, și nețininînd cont de stocurile preliminate de la începutul anului de plan, în anii 1970—1971 a creat un volum însemnat de stocuri supranormative și fără utilizare, de care nu s-a ținut seama nici în dimensionarea necesarului de materiale pentru anul 1972. Ca urmare a acestor neajunsuri, la începutul anului 1972 au existat stocuri mari, care se vor menține permanent în cursul anului. De exemplu, combinatul a contractat pentru anul 1972 o cantitate de 263 tone peste necesar de bile forjate pentru mori de măcinat minereu.

Se pare că în cadrul combinatului încă nu s-a soluționat în mod corespunzător problema activității de aprovizionare tehnico-materială în funcție de necesitățile producției, care să prevină golurile în aprovizionare și imobilizarea nejustificată a mijloacelor circulante și să creeze posibilitatea de exercitare a unui control riguros pentru respectarea stocurilor normate. Nu poate fi trecut cu vederea nici faptul că, în perioada trecută, sprijinul acordat de către organele de specialitate ale ministerului în distribuirea stocurilor devenite inutile s-a făcut simțit în prea mică măsură.

● Răspundere materială și pe verticală

DESIGUR că pot să apară situații cînd sarcinile de plan repartizate inițial întreprinderilor, pe baza cărora s-au definitivat și aprobat toate celelalte secțiuni ale planului economico-financiar, suferă pe parcursul executării lor, anumite corective de natură obiectivă (suplimentări sau anulări de sarcini, redistribuiri între trimestre, restructurări de sortimente etc.). În documentele de partid și în diferite acte normative emise de organele competente s-a insistat însă asupra obligației ce o au forurile tutelare care dispun aceste modificări, de a corela în mod corespunzător toate secțiunile de plan și de a sprijini unitățile subordonate în lichidarea eventualelor neajunsuri ce le întîmpină ca urmare a schimbării unor sarcini de plan pe parcurs.

Cu toate acestea, analizînd modul de corelare a planului de aprovizionare cu planul de producție modificat pe parcursul executării lui la IRUM-Vatra Dornei și Uzina de utilaje și piese de schimb Suceava, a rezultat că forurile tutelare, deși dispun introducerea în fabricație a unor piese și utilaje neprevăzute în plan, totuși nu iau măsuri ca simultan sau într-un timp foarte scurt, să redistribuie materialele deja aprovizionate și să soluționeze comenzile în lucru, neterminate sau să stabilească sursele de acoperire financiară a stocurilor de materiale disponibile (sau de producție neterminată), create ca urmare a acestui procedeu. Aceasta constituie una din principalele cauze ale creșterii și menținerii la un nivel ridicat a imobilizărilor în stocuri supranormative în întreprinderile care produc un nomenclator foarte variat de sortimente (unicate).

Unele neajunsuri în activitatea de aprovizionare sînt încurajate chiar de forurile tutelare, care procedează la restructurarea extraselor de balanțe, pe perioade expirate, între unitățile subordonate, pentru a evita plata penalizărilor, acționarea la arbitraj etc.

● Carențe în sistemul de evidență

NEAJUNSURILE care au existat în cursul anului trecut la Uzina de utilaje și piese de schimb Suceava în activitatea de contractare, în programarea operativă a producției, lansarea în fabricație a produselor, pregătirea materială, executarea, urmărirea și evidența producției și controlului tehnic de calitate au avut influență negativă asupra situației financiare a acesteia. Au fost situații cînd din lipsă de documentație tehnică, muncitorii au executat piese după desene, folosind materialele necesare altor comenzi, pentru care existau documentații tehnice. Această practică a dezorganizat întregul sistem de evidență a cheltuielilor de producție pe comenzi. Astfel, la 31 octombrie 1971, s-au constatat 233 de comenzi executate la care în evidențe nu apăreau consumuri de materiale și alte cheltuieli dar care însumau aproape 3 milioane lei. În schimb, au rămas în evidență comenzi cu cheltuieli de 10 și 20 de ori mai mari decît cele reale. Lipsurile existente în ținerea evidenței nu au permis nici urmărirea executării comenzilor la termenele prevăzute, rămînînd permanent sub forma producției neterminate comenzi între 1,5 și 2 milioane lei.

Se cunoaște că suprapunerea pe cît posibil a momentului circuitului documentelor cu cel al livrării produselor la export, constituie una din problemele financiare principale, în sensul că cu cît duratele de facturare și încasare vor fi mai scurte, cu atît acestea se vor reflecta mai favorabil în balanța de plăți cu străinătatea, atît în ceea ce privește creșterea eficienței în utilizarea devizelor intrate în țară cît și în situația financiară a fiecărei întreprinderi.

Cu toate acestea în cursul anului trecut au fost cazuri cînd produse însumînd milioane de lei livrate la export de către fabrica de tricotaje și fabrica de încălțăminte din Suceava s-au încasat după 9 luni și chiar după un an.

● Necorelările de plan — surse de imobilizări

UNELE MINISTERE și centrale industriale, deși cunosc de la bun început că unitățile în subordine nu se vor încadra în indicatorii calitativi repartizați (cheltuieli la 1.000 lei producție marfă și benficiu), acceptă ca eșalonarea diferențelor neacoperite să se reflecte în ultimele trimestre ale anului de plan, revenind la sfîrșitul perioadelor respective cu modificări în funcție de indicatorii realizați. De altfel, acest fenomen este determinat și de faptul că acești indicatori constituie criterii calitative de acordare integrală a salariilor personalului tehnic și administrativ. De exemplu, la CEIL Suceava, în anul 1971, nu s-a cuprins în plan cheltuieli suplimentare de 41 milioane lei (care au fost acoperite de către minister la sfîrșitul anului), necesare exploatării materialului lemnos provenit din doborîturile de vînt, prevăzîndu-se în trimestrul IV o rată a rentabilității mult mai mare decît în celelalte trimestre, respectiv 39% față de 15% și cheltuieli la 1.000 de lei producție marfă mai mici. Acest lucru a avut influență, în unele perioade, asupra creșterii imobilizărilor, ca urmare a depășirii prețului de cost. Aceeași practică se manifestă și în anul 1972 la CEIL-Suceava și UUPS care nu se încadrează în cheltuielile planificate.

Ca urmare, necorelările de plan devin surse generatoare de imobilizări de mijloace circulante și deci de cheltuieli neeconomicoase a căror vină o poartă și organele de planificare, financiare și de aprovizionare din centralele industriale. **Este deci necesară o răspundere materială și pe verticală.** Sistemul pîrghiilor economice poate avea caracter de prevenire și de eficiență numai în cazul cînd formează un tot închegat. Dacă se eliberează anumite verigi economice de răspundere materială, lanțul este întrerupt și dă posibilitatea producerii daunelor.

Instituirea unui control riguros și sistematic asupra mișcării valorilor materiale, neadmițîndu-se formarea de stocuri fără mișcare și alte imobilizări, pentru ca mijloacele circulante ale întreprinderii să se găsească într-o permanentă mișcare, constituie una din sarcinile cele mai importante pentru orice întreprindere. Dat fiind importanța pe care o prezintă această problemă, este necesar să se stabilească cine răspunde din punct de vedere material pentru formarea de imobilizări în stocuri, definindu-se cu precizie drepturile și obligațiile fiecărei verigi pe verticală în conducerea producției.

Din analizele efectuate și opiniile unor economiști se desprinde faptul că, în practică, influența dobînzii asupra cointeresării întreprinderilor în folosirea mijloacelor materiale și bănești de care dispun este numai parțial realizată din cauză că procentele de dobînzi majorate se mențin aproximativ egale, indiferent de proporțiile și timpul depășirii volumului planificat de fonduri, precum și din lipsa unei reglementări care să condiționeze cuantumul plăților remuneratorii a acelora care răspund de constituirea, formarea și folosirea mijloacelor circulante, de volumul dobînzilor penalizatoare plătite.

În acest sens, **considerăm necesară intervenția unor sancțiuni mai variate pe linia creditului și a dobînzii cu caracter de progresivitate, influențate de durata de imobilizare a fondurilor, iar sursele de acoperire a acestora să o constituie în mai mare măsură fondurile de stimulare decît resursele întreprinderii.**

Dobînzile penalizatoare plătite pentru diferite credite, alături de urmărirea operativă a împrumuturilor, să devină un indicator de bază care să fie urmărit trimestrial prin dările de seamă statistice.

Actualul sistem nu prevede nici un fel de stimulente materiale pentru întreprinderi, în vederea măririi cointeresării lor în accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante. Pentru aceasta, **propunem să se studieze posibilitatea de a se prevedea la fondul de premiere un anumit procent din mijloacele circulante eliberate.**

Ilie SIMERIA
director adjunct
Sucursala județeană a Băncii Naționale Suceava

Continuînd acțiunea, începută în numărul 13/1972, de publicare a unor experiențe valoroase proprii în utilizarea instrumentelor moderne de promovare a exporturilor pe care le oferă marketingul, articole solicitate de un mare număr de cititori care activează îndeosebi în centrale și întreprinderi cu atribuții de comerț exterior, prezentăm în acest număr aspecte din realizările întreprinderii „Prodexport" în elaborarea și implementarea unor programe de marketing pe produs. Autorul, care se numără printre inițiatorii și înfăptuitorii acestui program, evidențiază principalele pîrghii de acționare pentru atragerea clienților către produs prin calitățile încorporate de acesta și, simultan, pentru împingerea produsului pe canalele de distribuție către consumator prin activitatea de promovare, de perfecționare a rețelei de distribuție.

MARKETING

PROGRAMUL DE MARKETING

ODATĂ cu dezvoltarea activității de comerț exterior crește și gradul de complexitate al operațiunilor comerciale, activitatea de export se interpătrunde și se intercondiționează cu activitatea de producție, apare necesitatea urmăririi coordonării și influențării într-un cadru coerent, **bazat pe concepția de sistem** a tuturor factorilor întîlniți pe traiectoria producție-desfacere. De la apariția noțiunii de marketing și pînă în prezent s-au dat mai multe interpretări și definiții, a căror esență este însă una singură — desfacerea mărfurilor nu este o activitate de distribuire simplă ci, o concepție de vînzare fondată pe cunoașterea necesităților pieței, a cerințelor consumatorilor.

In vederea luării unor decizii optime în exportul mărfurilor, piața de desfacere — datorită schimbărilor continue ce se produc — trebuie analizată în cele mai mici amănunte, în mod permanent. În urma analizei pieței de desfacere, a corelării rezultatelor acestui studiu cu posibilitățile reale de producție se întocmește un program de acțiune, program cunoscut sub denumirea de **program de marketing** (vezi caseta).

Practica a demonstrat că o întreprindere care-și corelează producția cu posibilitățile de desfacere, ghidîndu-se după un program bine stabilit, obține rezultate superioare, față de alte întreprinderi care produc fără să țină seama în măsură satisfăcătoare de cerințele pieței și de o politică de desfacere stabilită pe baza unor criterii științifice.

Concepția de marketing presupune o studiere dialectică a pieței, o integrare

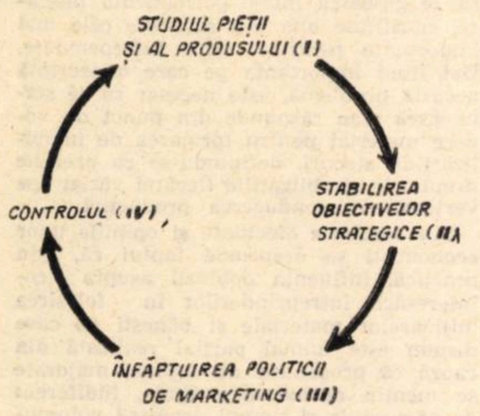

a celor patru faze (fig. 1) ale marketingului, faze ce se desfășoară în spirală.

Programul de marketing are un rol bine stabilit în contextul acestor faze, el fiind o rezultantă a primei faze, respectiv a studiului, ocupînd locul primordial în cadrul fazei a doua și a treia, urmînd ca în faza a patra, a controlului, să se verifice eficiența programului, aplicîndu-se corecturile necesare în strategia și tactica de acțiune, această fază reprezentînd totodată punctul de plecare al unui nou program într-o etapă viitoare.

Programul de marketing poate fi întocmit pe fiecare produs în parte, urmărindu-se o strategie a produsului sau pe ansamblu, urmărindu-se obiectul strategic al întreprinderii. Experiența noastră evidențiază utilitatea unei detalieri cît mai pronunțate a programului, spre urmărirea pînă în cele mai mici amănunte a drumului produselor, realizîndu-se, chiar în cazul existenței unui program de ansamblu, o defalcare pe secțiuni, constituindu-se programe pe produs. Acest lucru este necesar deoarece fiecare produs își are specificul său, piața sa, și un ciclu de viață diferit. Conducîndu-ne numai după un program de ansamblu nu putem cuprinde toate elementele necesare obținerii unei eficiențe superioare în desfacere.

Programul de marketing este planul prin care o întreprindere își propune să acționeze în conformitate cu principiile marketingului în vederea măririi volumului de desfacere, optimizărilor deciziilor și cuceririi unui segment de piață.

În general el cuprinde patru secțiuni : produsul, prețul, rețeaua de desfacere și promovarea, **stabilindu-se în cadrul acestor secțiuni sau pe ansamblu scopul programului precum și strategia și tactica ce se va adopta.**

● *Produs*

O PARTE IMPORTANTĂ a activității de marketing se desfășoară pentru **elaborarea strategiei produsului.** Activitatea întreprinderii depinde de felul cum este primit produsul pe piață, de modul cum acesta este urmărit pînă la consumatorul final. Datorită progresului tehnic, perfecționărilor continue aduse procesului de producție, viața produselor este din ce în ce mai scurtă.

Pentru a pătrunde pe o piață, producătorul trebuie de la bun început să-și adapteze producția în funcție de ofertă și de cererea existentă pe piața respectivă.

Conducîndu-ne după aceste principii, în cadrul întreprinderii noastre — ICE PRODEXPORT — am reușit să obținem rezultate bune trecînd la desfășurarea unui export pe baza unui program de marketing pentru principalele noastre produse ce sînt destinate direct consumatorilor.

In cadrul acestui program calitatea și imaginea produsului a jucat un rol primordial, pornindu-se de la premisa că nici o metodă de desfacere nu va fi încununată de succes atîta timp cît produsul nu va fi la nivelul existențelor pieței. Analiza critică a produsului a determinat modificări în ceea ce privește conținutul (calitatea) și prezentarea (ambalajul). După ce produsul a fost pregătit pentru desfacere în condițiile solicitate de consumatori, s-a trecut la o etapă superioară de dezvoltare a produsului. Se știe că dezvoltarea produsului (product development) se poate produce fie prin lansarea pe piață de produse absolut noi, fie prin adaptarea sortimentului existent (de ex. : diversificarea ambalajului etc.). Astfel s-a ajuns ca într-o perioadă relativ scurtă de 4—5 ani volumul exportului să crească de 3—4 ori ca urmare a refacerii produselor din nomenclatorul de bază și a introducerii de produse noi. In aceeași perioadă numărul sortimentelor din cadrul unei singure grupe de produse a crescut de la 5 la peste 20.

Procedînd astfel, s-a ajuns la o atragere, în sfera consumatorilor produselor noastre, a unei părți importante din consumatorii concurenței și din noncon-

Ștefan VÎRTACI
șef serviciu
I.C.E. Prodexport

(Continuare în pag. 12)

Cînd producătorul veghează asupra pieței...

— Cazul „Cacao Suchard" —

Firma elvețiană „Chocolat Suchard -S. A. Neuchatel" constată la un moment dat că după aproape 10 ani de vînzare ireproșabilă pe piața R. F. a Germaniei, produsul său „Cacao Suchard" începe să-și piardă treptat poziția pe piață, în favoarea unor noi mărci ale concurenței.

Pentru a depista cauzele acestei evoluții conjuncturale nefavorabile, conducerea firmei inițiază efectuarea unui **studiu al pieței** R. F. a Germaniei, pe baza unui „panel de consumatori", constituit din 2 000 de femei în vîrstă de 20 pînă la 45 de ani. Analiza rezultatelor studiului dezvăluie că de fapt produsul a intrat în faza sa de declin, că sînt necesare modificări radicale, fără de care produsul riscă să fie înlocuit, eliminat de pe piața vest-germană.

Principalele „acuzații" formulate de consumatori erau : concentrație insuficientă, dizolvare insuficient de rapidă, ambalaj fără o valoare de „comunicație". Cu aceste „dorințe" conducerea firmei a apelat la un **institut de cercetări** de specialitate — Battelle — care **a elaborat rețeta unui nou produs,** solubil în lapte rece, cu concentrația dorită de consumatori.

Odată definitivat produsul în conținutul și forma solicitată de consumator s-a trecut la elaborarea **programului de promovare,** desfășurat în patru etape :

I. instruirea agenților și reprezentanților asupra calității noului produs (termen începutul lunii ianuarie 1964) ;

II retragerea de pe piață a stocurilor din vechiul produs (termen mijlocul lunii ianuarie 1964) ;

III începerea livrării noului produs în toate punctele de vînzare (termen începutul lunii februarie 1964) ;

IV. start în campania publicitară sub numele de „produsul ideal" prin inserații în reviste, ziare, anunțuri radio, prezentări ale produsului, degustări (termen mijlocul lunii februarie).

Rezultatul aplicării programului de promovare s-a soldat cu creșterea gradului de pătrundere a firmei Chocolat Suchard S.A. Neuchatel pe piața de cacao a R. F. a Germaniei de la 52,7% în ianuarie 1963, la 65,1% în iulie 1964 și 70% în iulie 1965.

Aderarea AROMAR la F.I.M.

În zilele de 7—8 aprilie a.c. a avut loc la Washington adunarea generală a asociațiilor de marketing membre ale Federației Internaționale de Marketing. Pe agenda actualei sesiuni a figurat cooptarea unor noi membri, printre care și Asociația Română de Marketing (AROMAR), a cărei alegere a fost confirmată în unanimitate. Noul președinte al F.I.M., ales cu prilejul recentei sesiuni, este prof. dr. Constantin J. Drăgan, originar din România.

Corespondență din Paris

MAȘINILE — UNELTE ROMÂNEȘTI PE PIAȚA FRANCEZĂ

ÎNCĂ de la începutul său, anul 1972 se dovedește a fi în Franța deosebit de activ în ceea ce privește organizarea și desfășurarea unor ample acțiuni de informare și prezentare a mașinilor-unelte prin tîrguri și expoziții internaționale.

Astfel, între 18 și 27 martie s-a desfășurat Tîrgul de la Lyon, aflat în acest an la a 54-a ediție, care a fost deosebit de util și pentru exportatorii români de mașini-unelte, contribuind la o mai bună cunoaștere a produselor noastre pe piața franceză.

Interesul crescînd de care se bucură aceste produse românești pe piața franceză, este oglindit și în faptul că toate cheltuielile ocazionate de participarea la acest tîrg au fost suportate de distribuitorii noștri regionali, respectiv firma Roy Frères — pentru mașinile de găurit și A. Michalon pentru frezele universale.

Bienala franceză de mașini-unelte, de echipament mecanic și de sudură ce se va desfășura între 19 și 27 aprilie, cea mai importantă și reprezentativă manifestare franceză de specialitate, va constitui un al doilea prilej de abordare a acestei piețe.

Deși constructorii români de mașini-unelte au fost participanți obișnuiți la edițiile anterioare ale bienalelor, în acest an prezența noastră are dimensiuni deosebite. Pe o suprafață de circa 350 mp vom expune următoarele grupe de mașini-unelte : strunguri verticale, mașini de alezat și frezat, freze universale, strunguri universale, mașini de găurit, mașini de tăiat roți dințate ; mașini pentru uzinarea bilelor de rulment, prese automate.

În afara acestor mașini, care au mai fost prezentate clienților francezi și care se găsesc de pe acum, in exploatare în multe din uzinele Franței, mai expunem următoarele noutăți : freză longitudinală cu portic FLP 1000, mașină de rectificat universală RU—350, strung universal SNA 560/2000 P, mașină de pilit bile MPB—36 A.

Menționăm că, înainte chiar de deschiderea Bienalei, o parte din mașini au și fost vîndute.

În încheiere, adăugăm că Bienala de mașini-unelte de la Paris se adresează tuturor utilizatorilor din Franța, atît marilor specialiști, în pas cu ultimele descoperiri ale tehnicii (la Bienală sînt expuse peste 65 mașini-unelte cu comandă numerică), cît și micului artizan care are în atelier un singur strung și vizitează Bienala, spre a-și completa „parcul" de mașini-unelte cu o freză.

ing. G. IARU
director al Societății mixte franco-române SOTECOM

Dezbaterea inițiată de noi începînd cu numărul 12 a.c. al revistei a declanșat, ca într-un veritabil brainstorming, emiterea unui mare număr de idei din care, sperăm, că cel puțin o parte va putea contribui la îmbunătățirea modului de aplicare în practică a prevederilor legii contractelor economice.

Nu întîmplător am amintit de metoda asaltului de idei, de brainstorming. În numărul 12 al revistei, economistul I. Sălcianu, de la Grupul Industrial de Metale și Aliaje Neferoase, a emis ideea necesității unei metodologii unitare de elaborare a balanțelor, **iar juristul H. Faibiș de la Arbitrajul de Stat pe aceea a stabilirii unor** responsabilități mai precise ale beneficiarilor și furnizorilor în faza precontractuală. **Cele două idei sînt dezvoltate în numărul 13 de către juristul R. Gărdăreanu din Centrala de Transporturi Auto printr-o serie de sugestii privind** etapizarea și fixarea de termene **atît în procesul elaborării balanțelor, cît și al contractelor. În numărul de față economistul C. Suciu, din Centrala Industrială de Îngrășăminte Chimice, merge mai departe propunînd o variantă de etapizare și termene pentru cele două procese, o variantă de metodologie unitară care poate să incite interesul specialiștilor preocupați de aceste aspecte care să declanșeze alte idei.**

Aceasta este însă numai una din direcțiile asaltului de idei pe care l-a declanșat dezbaterea noastră : sperăm ca și celelalte „piste" să fie investigate de specialiști pentru a face în continuare propuneri de perfecționare a mecanismului contractelor economice.

PROPUNERI PENTRU O METODOLOGIE DE LUCRU UNITARĂ

DEZBATEREA începută prin numărul 12/1972 al revistei „Viața economică" pe tema : „Contractele-mecanism complex, perfect sincronizat" o consider deosebit de utilă și necesară. Ca unul care lucrez în serviciul desfacere al unei centrale industriale, mă întîlnesc cu deficiențele ce mai apar în mecanismul contractului economic și-mi dau seama că acestea au la bază cauze mai complexe decît se pare la prima vedere și, în cele ce urmează, doresc să-mi spun părerea asupra lor.

Cunoaștem că actuala legislație și metodologie prevăd : responsabilitatea coordonatorilor pentru asigurarea necesarului justificat al economiei naționale ; obligativitatea utilizării integrale a capacităților de producție și a asigurării portofoliului de comenzi pentru desfacerea acestei producții ; întocmirea de cereri fundamentate de materii prime, materiale etc. și înaintarea lor la coordonatori ; elaborarea balanțelor inclusiv analize pentru echilibrare ; aprobarea balanțelor la diferite nivele și înaintarea către forul superior a celor ce nu au putut fi echilibrate ; încheierea contractelor cu 6 luni înainte de începerea perioadei de plan (inclusiv rezolvarea divergențelor) și, în final, aprobarea planului de către Marea Adunare Națională, operație care, de obicei are loc spre sfîrșitul anului.

Această activitate complexă este reglementată prin patru acte normative de bază : Legea nr. 71/1969, H.C.M. 806/1970, H.C.M. 306/1970 și Legea nr. 14/1971, la care se adaugă o serie de instrucțiuni, circulare și dispoziții date de C.S.P. Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe (M.A.T.M.C.G.F.F.), ministere și centrale. De la început trebuie remarcat faptul că lipsește o metodologie unitară pe economie, din care să rezulte cu claritate :

- **cine, unde și pînă la ce dată depune cererile și ce elemente trebuie să conțină cererea ;**
- **ce elemente trebuie să conțină fundamentarea necesarului și responsabilitatea pentru exactitatea acestuia;**
- **pînă la ce dată furnizorii trebuie să comunice resursele la coordonatori ;**
- **pînă la ce dată trebuie întocmite, analizate și înaintate la aprobare balanțele, iar cele la care nu s-au găsit soluții de echilibrare să fie trimise la forul superior, atît pentru produsele coordonate, cît și pentru cele necoordonate ;**
- **pînă cînd trebuie difuzate nivelele la beneficiari și extrasele de balanță (balanțele) la furnizori ;**
- **pînă la ce dată trebuie echilibrate și aprobate balanțele și înapoiate la coordonatori sau la unități pentru produsele necoordonate ;**
- **timpul pentru emiterea comenzilor și încheierea contractelor, inclusiv rezolvarea divergențelor.**

Lipsa unei asemenea reglementări valabilă pe economie are o serie de neajunsuri cum sînt : îngreunarea muncii serviciilor de aprovizionare din unități care trebuie să întocmească cererea și fundamentarea după modelele de formulare cerute de coordonatori, documente care diferă de la un coordonator la altul; nerespectarea întru totul a formularelor cerute de coordonatori și, ca urmare, îngreunarea muncii acestora ; întîrzieri în prezentarea documentelor, modificarea unor cereri și resurse după elaborarea balanțelor și chiar după încheierea contractelor etc. Dar cel mai mare neajuns generat de inexistența unei astfel de reglementări constă în faptul că întreprinderile și centralele nu au din timp perspectiva clară a lucrului, pentru a se putea încadra în termenele stabilite, pentru a-și realiza obiectivele ce le sînt încredințate. Urmarea este că în fiecare an se dau dispoziții referitoare la termene care, de cele mai multe ori nu pot fi respectate, deoarece nu lasă fiecărui for timpul real necesar în raport cu volumul de lucru solicitat.

De exemplu, în acest an, „graficul cadru" emis de M.A.T.M.C.G.F.F. a fost primit la Centrala Industrială de Îngrășăminte Chimice la 21 martie. Prin acest document se precizează următoarele termene : trimiterea cererilor la coordonatori — 31.03.1972 ; elaborarea balanțelor, analizelor de echilibrare, aprobarea balanțelor și comunicarea nivelelor celor interesați — 25.05.1972 ; încheierea contractelor : cele pe o perioadă îndelungată — 30.06.1972 ; cele pentru anul 1972 — 30.09 1972.

Pe baza acestui document, serviciul desfacere al centralei noastre a elaborat o circulară cu precizările necesare, pe care a difuzat-o unităților componente. Dar era evident imposibil ca, pînă la 31.03.1972 circulara să ajungă la toate unitățile interesate, acestea să întocmească cererile și fundamentările pe care să le trimită la centrale, iar acestea din urmă să le centralizeze și trimită la coordonator. Deci acest termen n-a putut fi respectat. Ca urmare, obligatoriu se vor decala și unele din celelalte. Totuși pînă la 30.9.1972 este posibilă încheierea unei părți din contracte, dacă pînă la 30 iunie, furnizorii au balanțele aprobate.

Pentru ca termenul de 31 martie 1972 să fi putut fi respectat, trebuia ca circulara să fi ajuns în unități pînă la 1 februarie 1972, deci „graficul cadru" să fi fost primit la centrală pînă la 15 ianuarie 1972.

În legătură cu aprobarea balanțelor trebuie să reținem cîteva aspecte deosebit de importante. O balanță nu poate fi considerată ca aprobată atîta timp cît nu s-a dat și soluția de echilibrare, fie prin aprobarea importului, fie prin mărirea capacității de producție, fie prin neasigurarea integrală a cererilor sau prin reducerea exportului. Or, soluțiile de echilibrare a balanțelor trebuie găsite în termenele prevăzute pentru aprobarea lor. Numai după aceea se poate trece la o contractare certă, făcută cu un scop clar și nu numai pentru a îndeplini o prevedere legală. Contractul nu este un scop în sine, ci un act care garantează asigurarea materială a producției și desfacerea acestuia, născînd raporturi juridice între părți.

A trece la încheierea contractelor fără a putea acoperi cererile rămase definitiv ale beneficiarilor, înseamnă birocrație preconcepută, deoarece toți beneficiarii neasigurați fac divergențe, ceea ce reclamă întocmirea de multe documente, ședințe, deplasări, telefoane, cheltuieli etc. în detrimentul muncii reale de aprovizionare și desfacere.

Analiza experienței noastre în pregătirea anului 1972 arată că găsirea soluțiilor de echilibrare a balanțelor la unele produse (amoniac, acid azotic, explozivi minieri), a durat pînă la finele anului 1971, iar pentru unul din aceste produse — pînă la 30 martie 1972. Ca urmare, ne găsim în perioada începerii pregătirii anului 1973, fără să avem definitivate contractele pe anul 1972. Pentru produsul amoniac la tuburi și bachelită, încă nu s-au găsit soluții de echilibrare. Nu este greu de imaginat cîtă corespondență, telefoane, ședințe de analize, deplasări, cheltuieli a declanșat această situație.

Un alt aspect, care trebuie reținut, este că echilibrarea unei balanțe, prin mărirea capacității de producție, dar la un termen care depășește pe cel planificat pentru aprobarea balanțelor, atrage după sine dezechilibrarea în lanț a balanțelor altor produse, deoarece producția mărită reclamă un plus de materii prime, materiale, utilaje etc. peste cele luate în calcul inițial.

În sfîrșit, mai trebuie avut în vedere că atunci cînd o balanță se aprobă, să fie aprobat în prealabil atît importul cît și exportul care concură la echilibrarea ei.

Așadar, **practica duce la concluzia că operația de contractare — făcută în spiritul legii — poate începe numai în măsura în care balanțele sînt echilibrate și aprobate.**

Forul care echilibrează o balanță, **prin** mărirea capacității de producție, trebuie să garanteze și asigurarea celor necesare acestui scop, în plus, față de calculele inițiale **și să comunice aceasta o** dată cu înapoierea balanței aprobate, astfel încît echilibrarea uneia **să nu** ducă la dezechilibrarea altora. **De aici** rezultă că, pentru unele produse, contractele se pot încheia numai după aprobarea planului de stat de către Marea Adunare Națională.

Față de cele arătate și ținînd seama de volumul de lucru necesar, apreciez că metodologia pregătirii anului viitor ar trebui să prevadă următoarea ordine și termene în desfășurarea diferitelor activități : a) stabilirea resurselor (a planului de producție) și calculul necesarului de materii prime, materiale etc., întocmirea cererii și fundamentării necesarului și înaintarea acestora la centrala de care depinde unitatea — 2 luni ; b) centralizarea cererilor și înaintarea la colaboratori — $1/2$ lună ; c) elaborarea balanțelor și analizele pentru echilibrare făcute de coordonatori (similari) și înaintarea la forul superior pentru aprobare (unitățile înaintează la forul ierarhic superior balanțele neechilibrate a produselor necoordonate) — $1\frac{1}{2}$ luni ; d) analiza la centrale a balanțelor neechilibrate pentru produsele necoordonate și înaintarea la minister a celor la care nu s-au găsit soluții — $1/2$ lună ; e) analiza la nivelul ministerului, aprobarea sau înaintarea la M.A.T.C. și G.F.F. a balanțelor neechilibrate — 1 lună ; f) analiza la M.A.T.C.G.F.F. și aprobarea planului — 2 luni ; g) înapoierea balanțelor aprobate să se facă în termen de 10 zile de la expirarea datei aprobării ; h) transmiterea extraselor de balanță la furnizori și a nivelelor la beneficiari — în 20 zile de la data primirii balanțelor aprobate la coordonatori ; i) emiterea comenzilor și încheierea contractelor — în 1-3 luni de la primirea extraselor și nivelelor, în raport de volum.

Considerînd că pregătirea anului viitor ar începe la 1 februarie, contractarea tuturor produselor s-ar putea încheia către 1 noiembrie. Aceasta înseamnă că planurile trebuie aprobate pînă cel mai tîrziu la 31 august 1972, iar forurile competente să echilibreze balanțele în termenele stabilite pentru aprobarea lor, altfel existînd posibilitatea apariției riscului ca contractarea să nu se mai poată încheia înainte de începerea perioadei de plan.

Acestea sînt, după părerea mea, principalele cauze care, pe lîngă faptul că dau naștere unor fenomene de birocratism, creează dereglări în mecanismul contractului economic și consider că adoptarea soluțiilor pe care le-am propus, ar contribui, în mare măsură, la eliminarea lor.

Cornel SUCIU
economist, serviciul desfacere
Centrala Industrială de
Îngrășăminte Chimice

NOI ACTE LEGISLATIVE

- Prin Decretul nr. 102 publicat în Bul. oficial nr. 29 din 10 martie 1972, s-au adus unele modificări Decretului nr. 738/1969 privind **organizarea și funcționarea Comitetului de Stat al Planificării.** Modificările privesc art. 17 (componența colectivului de conducere), art. 19 (structura organizatorică) și art. 21 (unitățile în subordine). În subordinea Comitetului de Stat al Planificării funcționează următoarele unități : Centrul de calcul, Inspecția de stat în construcții și Institutul de studii și cercetări pentru planificare.

- În Bul. oficial nr. 29 din 10 martie 1972, a fost publicat ordinul M.C.I. nr. 92 din 8 noiembrie 1971 prin care se stabilesc **obiectele de uz personal** ale călătorilor străini și români **exceptate de a fi declarate organelor vamale.** Se prevede, de asemenea, că exemplele date, din punct de vedere al naturii obiectelor, sînt orientative și nu limitative.

- Prin H.C.M. nr. 252 publicată în Bul. oficial nr. 30 din 17 martie 1972, a fost completată H.C.M. nr. 151/1970 privind **acordarea de premii din beneficiile realizate,** cu unele dispoziții referitoare la secțiile, stațiunile, trusturile stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii și Direcția generală a mecanizării. Completările aduse se referă la modul de constituire a fondului de premiere și la premierea personalului. Hotărîrea modificatoare se aplică de la 1 ianuarie 1971 și are în vedere și activitatea fostei Centrale a întreprinderilor pentru mecanizarea agriculturii și a fostelor întreprinderi pentru mecanizarea agriculturii, pe anul 1971.

- Pe data de 1 ianuarie 1972 a fost înființată **Centrala de construcții-montaj București,** prin H.C.M. nr. 262 publicată în Bul. oficial nr. 17 martie 1972 Centrala funcționează în subordinea Consiliului popular al municipiului București. Pe aceeași dată se desființează Direcția generală de construcții-montaj.

- Prin H.C.M. nr. 144 din 12 februarie 1972, au fost luate unele **măsuri cu privire la asigurarea cu ambalaje** a unităților producătoare și consumatoare de ambalaje. Hotărîrea prevede dispoziții privind coordonarea, îndrumarea și controlul în domeniul ambalării produselor la nivelul organului central sau local și al unităților în subordine. De asemenea prevede sarcini pentru ministere și organe centrale în legătură cu întocmirea unor planuri de măsuri adecvate pînă în anul 1975.

- Pe data de 17 martie 1972 **a intrat în vigoare Legea nr. 21** publicată în Buletinul Oficial nr. 156 din 17 decembrie 1971. **Legea reglementează următoarele principale probleme :**

— producerea, circulația și controlul calității materialului săditor viticol ;

— condițiile pe care trebuie să le îndeplinească soiurile folosite la înființarea plantațiilor ;

— modul de îngrijire a plantațiilor viticole ;

— vinurile și produsele pe bază de vin, producerea vinurilor și valorificarea lor.

- **Prin Decretul nr. 56 publicat în Buletinul Oficial nr. 25 din 28 februarie 1972, au fost modificate art. 16, 21 și 26 din Decretul nr. 622/1969 privind organizarea și funcționarea Ministerului Comerțului Exterior.** Modificările intervenite privesc componența colegiului ministerului și a conducerii acestui minister.

ORGANE DE CONDUCERE COLECTIVĂ (I)

CE DECIZII IA CONSILIUL OAMENILOR MUNCII

PRIN INSTITUIREA adunării generale, a comitetelor și consiliilor oamenilor muncii a fost creat un cadru propice manifestării și valorificării capacității creatoare a oamenilor muncii în procesul conducerii vieții economice. Instituționalizarea principiului muncii colective se înscrie ca un act politic de o excepțională importanță pentru mersul nostru înainte, constituind, în același timp o expresie a caracterului profund progresist al societății românești contemporane.

Fructificarea din plin a virtuților incontestabile ale acestui instrument modern de conducere incumbă o mare răspundere și solicită o deosebită competență din partea tuturor celor chemați să-i asigure funcționarea în practică. Eficiența organelor de conducere colectivă depinde în mod hotărîtor de înțelegerea clară a scopurilor urmărite prin înființarea lor — valorificarea competențelor, utilizarea acestora în procesele decizionale, în rezolvarea problemelor de conducere — de modul în care le este organizată activitatea și de modul cum sînt aplicate în practică rezultatele activității, deciziile. Tocmai pentru a evidenția cît mai analitic factorii de care depinde eficiența activității organelor de conducere colectivă din unitățile economice ne-am propus o analiză sistematică a muncii unui consiliu al oamenilor muncii dintr-o centrală industrială pe o perioadă de un an. Este vorba de consiliul oamenilor muncii al Centralei Industriale de Anvelope și Articole Tehnice din Cauciuc-București.

Valori măsurabile.

PENTRU A PUTEA APRECIA dacă un organ de conducere este sau nu eficient, pentru a contura factorii de care depinde această eficiență, trebuie, în prealabil, să vedem ce înțelegem prin eficiența unui organ de conducere, să precizăm criteriile prin care o evaluăm.

Beneficiem în acest sens de cuceririle obținute de știința conducerii în ultimii ani. Știm că principalul produs, **principalul rezultat, al activității de conducere îl constituie decizia.** Știm, de asemenea, că pentru organele de conducere colectivă — consilii și comitete ale oamenilor muncii — decizia reprezintă aproape singurul rezultat al activității lor.

În prezent putem măsura — direct sau indirect, de regulă suficient de precis — valoarea fiecărei categorii de decizii. De exemplu lipsa de cerere pentru un produs constituie o destul de precisă măsură a valorii deciziei strategice ce a stat la baza introducerii în fabricație a respectivului produs, după cum valoarea deciziei operaționale de alocare a unei sume de bani pentru a lărgi acțiunile de reclamă poate fi foarte bine măsurată prin sporul de vînzări obținut prin aplicarea ei în practică ș.a.m.d.

Iată de ce am considerat nimerit să începem analiza noastră cu rezultatele activității consiliului — deciziile. În următoarele două părți ale analizei ne vom opri la întrebările : cum se ajunge la aceste rezultate, cum funcționează consiliul, cum ia decizii și respectiv, ce implicații au deciziile consiliului asupra activității economice a centralei, cu alte cuvinte cum se aplică deciziile pe care le ia acest organ.

Instrumentul de analiză

AFLÎNDU-NE în posesia listei celor peste 100 de decizii, luate în decurs de un an de consiliu, ne-am pus problema clasificării, grupării lor, pentru a le putea interpreta, analiza. Deși literatura de specialitate dispune de nenumărate clasificări, de diverse criterii de clasificare, a fost dificil să includem deplin deciziile consiliului analizat în vreunul din „șabloane" De aceea, pornind de la clasificările propuse de diferiți autori, am construit una proprie (pe care o supunem pe această cale atenției specialiștilor). O prezentare sinoptică a conținutului și principalelor caracteristici ale categoriilor de decizii se găsește în tabelul nr. 1.

Strategicul — construirea viitorului.

PRIN DECIZIILE strategice se stabilesc obiectivele ce privesc ieșirile sistemului organizației economice (produse — structură, cantități, termene etc., expresia economică a realizării produselor — volum vînzări, beneficii etc., contactul cu piața — clienți, prețuri etc.) și se alocă resursele necesare acestor obiective. Printre cele mai importante decizii din această categorie sînt : introducerea în fabricație a unor noi produse : stabilirea cantităților ce trebuie produse și vîndute din fiecare produs ; stabilirea volumului total de vînzări : stabilirea indicelui de beneficiu pe fiecare produs : fixarea prețurilor produselor ; aprobarea documentațiilor tehnico-economice pentru investiții etc. și utilizarea diverselor categorii de fonduri.

Caracteristic deciziilor strategice este faptul că ele intervin la intervale mari, nu se repetă, în general sînt în număr mic, sînt valabile un timp determinant (pînă se realizează obiectivul) și nu sînt declanșate de alte decizii (cu excepția celor tot strategice, dar ale unui organ ierarhic superior).

De observat că, pendinte de cerințele aplicării centralismului democratic în conducerea economiei noastre naționale, nu toate deciziile strategice ce privesc activitatea centralei industriale sînt luate de către consiliu ; o parte sînt luate de organe ierarhice superioare acestuia, o altă parte sînt luate de către biroul executiv. Din tabelul nr. 2 se poate vedea care sînt deciziile strategice încredințate consiliului oamenilor muncii prin Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat.

În totalul deciziilor luate în anul analizat de consiliul oamenilor muncii de la CIAATC, cele strategice, ca număr, ocupă o pondere de aproximativ 10%.

Privind însă nu la pondere, ci la competentele acordate prin lege (vezi tabelul nr. 2) putem aprecia că drepturile încredințate consiliului pe această linie au fost exercitate. În afară de aprobarea indicatorilor planului anual, consiliul a mai adoptat și decizii privind : modificarea indicatorului producției globale pe unele luni la mai multe unități componente : aprobarea balanțelor materiale pentru produsele la care centrala este coordonator : aprobarea planului de cercetări al centralei : constituirea și utilizarea fondului de rezervă, de investiții necentralizate, a fondului pentru efectuarea de modernizări, îmbunătățiri ale tehnologiei , privind unele lucrări de reparații capitale.

Operaționalul — utilizarea resurselor.

DECIZIILE OPERAȚIONALE (procurarea, dezvoltarea și repartizarea diverselor categorii de resurse pe activități) ocupă o pondere tot de 10% în totalul deciziilor luate de consiliu. Pe perioada analizată numărul lor se ridică la 11. Iată, spre ilustrare, cîteva dintre cele mai importante decizii din această categorie : aprobarea bilanțului centralei ; aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli al centralei ; trecerea pe costuri a cheltuielilor de locații la una din uzine ; reducerea numărului de personal pe total centrală și pe unitățile componente : achiziționarea unui utilaj din import ; completarea cu personal a serviciului de export.

Se constată că și drepturile de decizie din această categorie încredințate de lege consiliului au fost din plin exercitate.

Se poate aprecia că ponderea lor, ca număr, în ansamblul deciziilor luate de consiliu este corespunzătoare. Avem în vedere faptul că deși în totalul deciziilor ce se iau într-o centrală — de la consiliul oamenilor muncii pînă la maistru — deciziile operaționale sînt de departe cele mai numeroase, datorită caracterului lor curent, repetitiv, ele intră în general în atribuțiile nivelurilor ierarhice inferioare (birou executiv, directori, conducători de compartimente operaționale) și se recomandă ca ele să nu ocupe o pondere prea mare în ansamblul deciziilor luate la nivelul consiliului oamenilor muncii.

Organizatoricul — fixarea responsabilităților.

PONDEREA covîrșitoare (37%) în ansamblul deciziilor luate de consiliu revine deciziilor organizatorice.

Spre deosebire de deciziile strategice care răspund la întrebare CE se face și cele operaționale care răspund la întrebarea CU CE se face, deciziile organizatorice răspund la întrebarea CINE face. Altfel spus, prin intermediul lor se distribuie atribuțiile în corpul organizației, între membrii acesteia.

Avînd în vedere ponderea acestor decizii, care, după opinia noastră este prea mare, în sensul că multe dintre ele nu trebuiau luate la acest nivel și în modul în care au fost luate, ne vom opri mai mult asupra lor.

Pentru analiză le vom împărți în trei categorii 1) decizii ce privesc numiri în funcții, aprobări număr membri ai organelor de conducere colectivă, aprobări regulamente de organizare și funcționare, aprobări structuri organizatorice (9 decizii) ; 2) decizii prin care sînt încredințate spre îndeplinire un gen de activități pe care le numim **activități — reacții** — vom arăta caracteristicile acestora (10 decizii) ; 3) decizii prin care se încredințează spre îndeplinire **activități curente**, ce se desfășoară periodic, dar în mod regulat (20 de decizii).

Activități-reacții sau decizii ce trebuiau luate ieri

ÎN FUNCȚIONAREA unei unități economice există multe activități (a căror necesitate, conținut, termen, metodologie sînt precis reglementate de lege sau pot fi făcute prin regulamentul de organizare și funcționare al unității) ce se declanșează în mod automat, odată cu luarea unei anumite decizii. Numim aceste activități — activități - reacții.

De exemplu, se decide să se achiziționeze un utilaj din import. Este evident că pentru aceasta trebuie luat contact cu firmele producătoare (sau să li se dea răspuns afirmativ dacă ele au oferit deja utilajul), să se întocmească formele legale pentru deschiderea finanțării, să se procure fondurile valutare necesare etc. Ori de cîte ori se va lua o decizie de achiziționare a unui utilaj din import vor trebui îndeplinite în mod necondiționat activitățile de luare de contact cu furnizorul, întocmire a formelor legale de deschidere a finanțării etc. Or, printre deciziile consiliului analizat există multe de genul : „să se anunțe firma pentru contractare", „să se întocmească formele legale pentru deschiderea finanțării" „să se întocmească fișele tehnice", „să se procure fondurile valutare" etc. acțiuni care în mod firesc, implicit ar trebui să decurgă din decizia de a importa un utilaj, fără a fi nevoie de decizii la nivelul consiliului pentru fiecare acțiune. Cel mult, vor fi necesare unele decizii ale conducerii operative sau ale șefilor de compartimente.

Realizarea activităților - reacții nu presupune nici o decizie din partea nimănui, nici o alternativă, nici o alegere. Nu există decît o singură linie de acțiune — aceea indicată de lege — sau de regulament. Întrucît se cunoaște dinainte CE și CUM trebuie făcut, se poate preciza și CINE trebuie să facă. Se știe de asemenea că respectiva activitate va trebui îndeplinită IMEDIAT sau DUPĂ UN INTERVAL DE TIMP PRECIS DETERMINAT (de lege) de la luarea unei anumite decizii.

Nu trebuie ca de fiecare dată cînd se ia o decizie să se dea dispoziții (decizii) pentru repartizarea pe oameni a tuturor activităților ce contribuie la realizarea ei. Evident, cu excepția cazurilor cînd aceste activități sînt noi.

Activitățile-reacții se specifică o dată, pentru un timp îndelungat, în regulamentul de organizare și funcționare al organizației, în descrierea funcției unuia sau altuia dintre membrii organizației. Decizia s-a luat în momentul cînd s-a stabilit CE activități trebuie îndeplinite la luarea unei decizii de genul X. CUM trebuie îndeplinite aceste activități (procedee, restricții etc.), s-a luat de asemenea decizie cînd s-a stabilit CINE va îndeplini activitatea A atunci cînd va apare decizia sau fenomenul X. Adică toate aceste decizii s-au luat în momentul aprobării regulamentului de organizare.

Prezența unor astfel de decizii printre hotărîrile consiliului oamenilor muncii își are în cazul analizat explicația, în principal, în unele deficiențe ale regulamentului de organizare și funcționare, explicate la rîndul lor prin aceea că în perioada analizată organizarea centralei a suferit importante modificări. Referindu-ne la exemplul menționat, dacă regulamentul de organizare al centralei ar fi fost bine pus la punct — și ar fi fost respectat — în momentul luării deciziei de achiziționare a utilajului din import, directorul comercial ar fi știut (ar fi fost obligat) că trebuie să ia legătură cu furnizorul, directorul financiar să întocmească formele legale de deschidere a finanțării și consiliul n-ar mai fi fost nevoit să ia decizii prin care să le amintească care le sînt atribuțiile.

Problema este importantă întrucît timpul consumat de consiliu pentru a lua **astfel** de decizii ar fi fost mult mai bine utilizat pentru căutarea celei mai bune soluții la problema : cum procurăm utilajul de care este nevoie : din import, din interior, din ce țară, de la care firmă, cu ce condiții de preț etc.

Activități curente sau decizii simptomatice

O ALTĂ CATEGORIE de hotărîri ale consiliului, apropiate de cele privind activitățile-reacții, o formează hotărîrile prin care se încredințează responsabilități pentru îndeplinirea unor activități cu caracter curent, repetitiv. De exemplu : „conducerile de uzine să informeze lunar conducerea centralei asupra situației stocurilor", „biroul executiv va analiza lunar situația contractelor la export și intern și va lua măsurile necesare realizării integrale a sarcinilor", „direcția comercial-financiară va calcula chenzinal penalizări clienților care nu-și îndeplinesc obligațiile contractuale", „lunar se va analiza în ședințele biroului executiv eficiența deplasărilor în străinătate".

În perioada analizată consiliul a luat 20 de astfel de hotărîri, ceea ce reprezintă aproximativ 20% din total. Activitățile la care se referă această categorie de hotărîri au o parte din caracteristicile activității-reacții. Se deosebesc de acestea prin aceea că necesitatea îndeplinirii lor nu apare ca urmare a luării unei decizii sau apariției unui anumit fenomen, ci din modul în care este concepută funcționarea mecanismului centralei, din regulamentul de organizare și funcționare.

Aceste activități sînt precis programate în timp (ele se desfășoară de două ori pe lună, o dată pe lună, pe semestru etc.). Îndeplinirea lor urmărește realizarea unor obiective cu caracter curent. Conținutul, tehnologia lor — ca și la deciziile ce privesc activitățile-reacții — rămîn neschimbate o perioadă mai mult sau mai puțin îndelungată de timp. Se poate deci prevedea și statua : ce autoritate trebuie acordată pentru îndeplinirea lor, ce competență (cunoștințe, aptitudini) se cer celui ce le va îndeplini. Se poate deci cunoaște cine le va îndeplini, în atribuțiile cărei funcții (post) vor trebui incluse. În concluzie, și astfel de activități constituie obiectul deciziei de aprobare a structurii organizatorice, a regulamentului de organizare și funcționare al unității economice.

S-ar putea face observația că, în fond, deciziile pe care le-am menționat reprezintă decizii de modificare a regulamentului și întrucît consiliul este cel ce aprobă regulamentul el îl poate oricînd modifica. Modificările ar putea fi justificate de schimbări în obiectivele organizației, ale diverselor sale eșaloane, de schimbări în competența oamenilor de care dispune organizația. La această observație trebuie răspuns că : la nici una din hotărîri nu se specifică că este vorba de o modificare a regulamentului de organizare și funcționare ; regulamentul reprezintă o structură de atribuții bine definite — o modificare a unora din părțile sale componente presupune revizuirea întregului ansamblu, fără de care schimbările produc dereglări, suprapuneri, confuzii etc. ; toate cele 20 de hotărîri privesc încredințarea responsabilității îndeplinirii unor activități absolut independente de structura obiectivelor organizației — orice modificări s-ar produce în volumul și structura producției centralei, în volumul și structura exportului, în nivelul indicatorilor de rentabilitate și productivitate etc., activitățile de urmărire a situației stocurilor, a situației contractelor, de calculare a penalizărilor ce se cuvin aplicate clienților, vor trebui oricum îndeplinite ; responsabilii vizați prin cele 20 de hotărîri nu sînt oameni, ci nivele ierarhice (birou executiv, directori pe funcțiuni, conduceri de uzine), deci nici criteriul modificării, în competența oamenilor n-a determinat luarea hotărîrilor.

Nu mai rămîne decît o singură interpretare. S-a ajuns la luarea celor 20 de hotărîri tot ca urmare a unor deficiențe în regulamentul de organizare și funcționare, în structura organizatorică a centralei. Dacă aceste dificiențe n-ar fi existat, ar fi devenit inutile cele 20 de hotărîri, consiliul ar fi fost substanțial degajat, rezervîndu-i-se mai mult timp pentru alte decizii ce îi revin.

Ceea ce ni se pare că trebuie relevat este că luarea acestor decizii de către consiliu constituie un indiciu că respectivele activități, deși au caracter curent, nu sînt întotdeauna îndeplinite în mod corespunzător.

Funcționalul — conceperea variantelor.

30 DINTRE HOTĂRÎRILE consiliului (28% din total) se concretizează în **dispoziții de elaborare a unor studii și analize** privind diferite laturi ale activității centralei. Responsabilitățile sînt încredințate fie unor colective înființate temporar pentru acest scop, fie unor compartimente ale centralei, iar beneficiarii studiilor și analizelor sînt fie consiliul, fie biroul executiv, fie ministerul.

Ne aflăm în fața unei categorii de decizii cu totul aparte, pe care le numim **decizii funcționale.** Ele nici nu fixează obiective, nici nu distribuie mijloace, nici nu încredințează responsabilități, nici nu stabilesc norme de realizare a acestora. Prin intermediul lor se dispune realizarea unor activități ale căror rezultate vor sta la baza luării uneia sau alteia dintre categoriile de decizii menționate. Dacă le privim din punct de vedere al etapelor procesului de luare a deciziilor, ele reprezintă, de fapt, prima etapă a procesului : definirea problemei, iar realizarea lor înseamnă, practic, parcurgerea etapelor 2, 3 și eventual 4 : culegerea și prelucrarea informațiilor, elaborarea variantelor și analiza consecințelor adoptării acestora. Rezultatele executării deciziilor funcționale constituie „intrări" pentru deciziile propriu-zise ale organului de conducere colectivă. Preluîndu-le, organul de conducere decizională continuă etapa de analiză a variantelor formulate de grupul funcțional și parcurge integral etapa de opțiune, de alegere a variantei pe care o consideră optimă — etapă ce-i este proprie. Se pune întrebarea dacă adoptarea deciziilor din această categorie intră sau nu în atribuțiile consiliului oamenilor muncii, în general, al organelor de conducere colectivă. Și dacă da, în ce condiții.

După opinia noastră prin această categorie de hotărîri consiliul se suprapune, mai exact, preia atribuțiile directorului general. Legea prevede expres că directorul general" inițiază studii, cercetări și analize cu privire la sporirea eficienței economice a activității centralei... ; organizează activitatea de prognoză și cercetare... ; organizează controlul îndeplinirii sarcinilor în cadrul centralei" și nu prevede nici o atribuție de această natură pentru consiliu.

Legea a statuat astfel făcînd o distincție netă între caracterul predominant **decizional** al muncii consiliului și biroului executiv, cel de **inițiativă** al muncii directorului general și cel de **analiză al** colectivelor de specialiști. Activitatea consiliului este axată pe ultimele două etape ale procesului decizional (evaluarea consecințelor diferitelor alternative și luarea deciziei, alegerea) celelalte (alegerea și prelucrarea datelor și elaborarea variantelor) revenind specialiștilor de stat major, iar prima fază (sesizarea și definirea problemei) revenind organului executiv, directorului general.

Evident, această diferențiere nu trebuie făcută în mod rigid. Nu este deloc exclus ca în dezbaterile consiliului să se sesizeze unele probleme, să reiasă necesitatea elaborării unor studii, să fie aduse noi informații, să fie emise noi variante de decizii. Credem însă că, prin concentrarea de competență de care dispune, consiliul ar trebui să-și îndrepte atenția îndeosebi asupra ultimelor faze ale procesului decizional — analiza variantelor și alegerea celei optime — cele mai dificile, ce angajează maximum de competență și răspundere.

Prin opinia noastră nu negăm nicidecum utilitatea deciziilor funcționale, ci numai subliniem că din rațiuni de eficientă — utilizarea corespunzătoare a competenței organului colectiv de conducere — aceste decizii trebuie luate în principal de directorul general. O prezentare succintă a deciziilor de acest fel luate de consiliu credem că poate întări afirmația noastră.

O primă categorie o reprezintă studii ce vor sta la baza unor decizii strategice, decizii prin intermediul cărora se vor produce modificări în ieșirile sistemului centralei sau ale unităților componente, în volumul și structura vînzărilor acestora. Este remarcabil că numărul deciziilor prin care se dispune elaborarea unor astfel de studii este destul de mare (8). Iată, spre ilustrare cîteva exemple : studierea posibilităților de di-

Tabel 1

Caracteristicile categoriilor de decizii ce privesc activitatea unei centrale industriale

Categorii de decizii / Caracteristici	strategice	operaționale	organizatorice	funcționale	normative
0	1	2	3	4	5
1. Natura problemei	— stabilire obiective ce privesc „ieșirile" sistemului condus (produse), contactul cu mediul înconjurător (piața) și alocare resurse pe aceste obiective	— repartizare resurse pe activități cerute de realizarea obiectivelor ; programarea activităților: procurare și dezvoltare resurse	— repartizare obiective, resurse, activități și competențe.	— elaborare variante pentru luarea celorlalte categorii de decizii.	— definire norme de luare a deciziilor de toate categoriile și de executare a acestora.
2. Decizii cheie	— introducere în fabricație a unor noi produse ; renunțare la fabricarea unor produse: ieșire pe o piață nouă, renunțare la o piață: stabilire volum total de vînzări și pe sortimente: stabilire indice de rentabilitate pe total și pe fiecare produs etc.	— achiziții utilaje ; contracte de cumpărări pentru materii prime și materiale : solicitare de credite : utilizarea fondurilor constituite la nivelul centralei, plan de formare și perfecționare a pregătirii cadrelor etc.	— numiri în funcții importante; aprobare structură organizatorică; aprobare regulament de organizare și funcționare	— elaborare studiu de piață, de diversificare a producției, de profilare și specializare a unităților componente etc.	— norme privind luarea deciziilor strategice
3. Criterii de apreciere a valorii deciziei	— Stocuri de produse nevîndute sau dimpotrivă, cerere neacoperită; pentru deciziile de alocare ; în general aprecierea se poate face raportind efectele obținute cu resursele a căror alocare a constituit obiectul deciziei.	— eficiența obținută prin utilizarea respectivelor resurse.	— analiza rezultatelor obținute în muncă de cel căruia i s-a încredințat activitatea ce a constituit obiectul deciziei, comparînd rezultatele fie cu cele realizate de precedentul responsabil, fie cu obiectivele încredințate și normele stabilite.	— aceleași ca și la deciziile strategice, operaționale și organizatorice ce sînt luate pe baza lor.	— prin valoarea tuturor celorlalte decizii, prin rezultatele cele mai sintetice ale organizației economice.
4. Cine le adoptă	— organe de conducere colectivă ale centralei sau organe ierarhice superioare centralei.	— organe de conducere colectivă sau operativă din centrală sau organe ierarhice superioare centralei.	— organe de conducere colectivă sau operativă din centrală.	— organe de conducere operativă din centrală.	— organe de conducere colectivă sau operativă din centrală, organe ierarhice superioare centralei.
5. Cine le execută	— întregul personal.	— personal operativ.	— personal operativ și funcțional.	— personal funcțional.	— întregul personal.
6. Declanșarea	— sînt declanșate de deciziile strategice ale organelor ierarhice superioare sau din inițiativa conducerii operative a centralei.	— decizii strategice proprii și ale organelor ierarhice superioare.	— decizii strategice proprii și decizii strategice și normative ale organelor ierarhice superioare.	— izvorîte din inițiativa conducerii operative.	— izvorîte din inițiativa conducerii operative.
7. Condiționare, restricții.	— sînt condiționate de deciziile normative ale organelor ierarhice superioare.	— decizii strategice proprii și decizii strategice și normative ale organelor ierarhice superioare.	— decizii normative ale organelor ierarhice superioare.	—	— decizii normative ale organelor ierarhice superioare.
8. Valabilitate în timp	— valabile un timp determinat.	— valabile un timp determinant.	— valabile un timp nedeterminat	— valabile un timp determinat.	— valabile un timp nedeterminat.
9. Frecvență	— număr mic.	— număr mare	— număr mare.	— număr mic.	— număr mic.
10. Periodicitate.	— caracter nerepetitiv.	— caracter curent, repetitiv.	— caracter curent, repetitiv.	— caracter nerepetitiv.	— caracter nerepetitiv.

Tabel 2

Gruparea pe categorii a deciziilor încredințate de lege consiliului oamenilor muncii

Strategice

— aprobă planul anual și cincinal.
— modifică sarcinile de producție pe sortimente ale întreprinderilor și celorlalte unități componente ale centralei.
— aprobă măsurile de profilare a unităților componente.
— aprobă balanțele materiale pentru produsele la care centrala este coordonator.
— aprobă planul de studii în domeniul cercetării și al valorificării cercetărilor, al standardizării, invențiilor și inovațiilor.
— aprobă constituirea și utilizarea fondului pentru investiții necentralizate, a fondului pentru efectuarea de modernizări, îmbunătățiri ale tehnologiei producției, precum și pentru lucrări de reparații capitale în afara celor planificate a se executa din cheltuielile de producție sau circulație.
— aprobă constituirea și utilizarea fondului de rezervă.

Operaționale

— aprobă volumul total al cheltuielilor ce se pot face pe seama prețului de cost pentru acțiuni de publicitate și reclamă.
— stabilește numărul de personal tehnic, economic de altă specialitate și administrativ pentru aparatul centralei, al întreprinderilor subordonate și al celorlalte unități componente.
— aprobă situația economico-financiară a întreprinderilor subordonate.

Organizatorice

— aprobă înființarea și gradarea secțiilor, șantierelor, atelierelor, depozitelor și altor unități similare direct subordonate.
— aprobă nomenclatorul de funcțiuni specifice pentru unitățile din subordine.
— stabilește, de la caz la caz drepturile unităților componente de a avea subcont de decontare la bancă.
— stabilește limite de competențe pentru unitățile componente privind încasări și plăți.
— aprobă structura organizatorică a centralei.
— aprobă regulamentul de organizare și funcționare al centralei, regulamentul de funcționare al consiliului oamenilor muncii, regulamentul de ordine interioară.
— hotărăște încadrarea și eliberarea din funcție a directorului sau a conducătorului din întreprinderile subordonate și celelalte unități componente.
— aprobă reduceri de stagiu, pentru cadre cu o pregătire excepțională care ocupă funcții de conducere.
— aprobă înființarea de unități proprii de cercetare.

Constantin COJOCARU

→

Proiectul de lege cu privire la activitatea de comerț interior

CADRE CU EDUCAȚIE ȘI PREGĂTIRE SUPERIOARĂ

RIDICAREA comerțului în treapta ierahiei ramurilor trebuie să permită atragerea în comerț a unor cadre cu educație și pregătire superioară care să permită realizarea a două obiective principale : a) — valorificarea superioară a mărfurilor ; b) — servirea exemplară, la un nivel de civilizație superior, a populației țării noastre.

În această ordine de idei, principalele probleme cu care este confruntat comerțul nostru interior se referă după părerea noastră la : insuficiența de cadre de specialitate (vînzători, merceologi, cadre cu studii superioare) temeinic pregătite politic și profesional care să poată organiza și planifica mai bine aprovizionarea populației ; — insuficiența unor instalații și spații comerciale moderne în raport cu creșterea populației orășenești. Preocuparea Consiliului popular municipal București și a celorlalte consilii populare municipale și orășenești din țară de a reda rețelei comerciale vechile spații și cartiere comerciale este salutară. Este o mare plăcere, de exemplu, să vezi cum renaște în București vadul comercial din Lipscani și străzile limitrofe. Această acțiune trebuie continuată concomitent cu construirea unor spații comerciale noi.

De aceea propun ca în capitolul I Dispozițiuni generale să se prevadă :

1. Elaborarea unor programe de pregătire și perfecționare a cunoștințelor vînzătorilor, merceologilor, în așa fel ca, în următorii 10—15 ani, marea majoritate a vînzătorilor să fie cadre cu studii comerciale profesionale și medii. Sînt de părere că trebuie studiată experiența fostelor licee comerciale ale Ministerului Învățămîntului și ale camerei de comerț. Absolvenții lor aveau o bună pregătire în problemele specifice de gestiune a comerțului, cunoașterea temeinică a verigilor comerțului, a studiilor specifice acestei meserii complexe.

2. Studierea și elaboraea unui program de dotare și organizare a comerțului cu mici unități comerciale pentru articole uzuale alimentare și nealimentare în toate cartierele de locuințe la parterul blocurilor, precum și construirea unor mari unități comerciale (Departamente comerciale) construite pe verticală care să satisfacă nevoile populației pentru toate articolele, de la cele mai uzuale pînă la cele mai pretențioase.

3. O muncă temeinică de educație pe baza unui dialog între vînzători și clienții obișnuiți ai magazinelor respective, care să se întîlnească periodic și să discute despre perfecționarea relațiilor client-vînzător. În acest scop consiliile populare trebuie să primească sarcini precise.

4. Marile magazine împreună cu producătorii să organizeze temeinic și cu caracter permanent expoziții și prezentări de modă în magazine și chiar pe arterele comerciale, cu asigurarea unei publicități corespunzătoare.

De asemenea propun să se analizeze oportunitatea modificării sau completării unor articole ale proiectului de lege.

De exemplu propunem ca **art. 7** să fie completat cu următorul text : — depozitele cu ridicata nu au dreptul de a bloca noutățile și inovațiile în producțiile de bunuri nealimentare pe motiv că au stocuri mai vechi de astfel de produse. În prezent, în unele cazuri, cumpărătorii nu beneficiază de modă în timp util, deoarece se așteaptă vînzarea stocurilor mai vechi.

Centralele industriale trebuie să aibă depozite proprii pentru a putea aproviziona cu sortiment comercial complet magazinele de prezentare pentru consultarea populației în ce privește lansarea unor articole de modă, articole care se fabrică în mai multe fabrici din subordinea centralei industriale.

La art. 8 propunem să se introducă un aliniat nou, care să prevadă organizarea pe lîngă marile întreprinderi industriale a unor magazine cu amănuntul în care să se desfacă, pe lîngă articolele ce se produc în întreprinderea respectivă, și a altor articole. Acesta este un mijloc de educație și de ușurare a aprovizionării muncitorilor. Acest sistem se aplică în numeroase țări, cu economie modernă, producătorii devin cumpărătorii propriilor lor produse.

La art. 9 alin. 3 adaosul suplimentar la prețul cu amănuntul să nu fie stabilit în funcție de mediul urban și rural, ci determinat de distanța de transport.

Propunem ca art. 9 alin. 4 să fie completat cu ideea ca prețurile la învoială să se poată practica pînă la limita celor din mercurial sau a celora stabilite de stat. Deci să se înțeleagă că prețurile pot fi și sub limita acestora, chiar foarte mult. Această prevedere este necesară pentru prețurile la legume, articole meșteșugărești și altele.

Propunem ca după art. 20 să fie adăugat un articol nou : — Întreprinderile comerciale cu amănuntul, magazinele de prezentare și desfacere etc., să fie obligate ca, în funcție de cererile comsumatorilor — cu păstrarea nivelului rentabilității — să înființeze secții de comenzi și să livreze produse la domiciliul clienților. Această formă de comerț trebuie să fie dezvoltată pentru a contribui la reducerea aglomerației din magazine, la o mai bună servire a populației.

Art. 34 să se completeze astfel : „împreună cu ministerele producătoare de bunuri de consum" și în unele cazuri la cererea acestora. Divergențele ce vor interveni între M.C.I. și ministerele producătoare să se soluționeze de către Consiliul de Miniștri.

La cap. VI propunem să se schimbe denumirea astfel : Răspunderile, sancțiunile pentru încălcarea normelor de comerț interior și pentru recompensarea cadrelor și a organizațiilor comerciale cu activitate exemplară în servirea populației.

P. BAȘTUREA
consilier
Ministerul Industriei Ușoare

ACORDURI TRATATIVE CONTACTE

2—6/IV. ● Cu ocazia vizitei făcute în R. A. Egipt de delegația română la nivel înalt, a fost efectuată o amplă trecere în revistă a posibilităților de lărgire a relațiilor dintre cele două țări. Au fost semnate o serie de documente, printre care un protocol privind cooperarea economică și tehnică bilaterală, programul de aplicare a acordului de cooperare tehnico-științifică, acordul de navigație maritimă ș.a.

Cele două părți au hotărît ca într-un viitor apropiat (la cea de-a 8-a sesiune a Comisiei mixte guvernamentale româno-egiptene de cooperare economică) să fie stabilite măsurile necesare pentru concretizarea acțiunilor de cooperare convenite în industria chimică, a materialelor de construcții, în domeniul minelor și agriculturii, în cel al asistenței tehnice și pregătirii cadrelor, precum și pentru extinderea substanțială a schimburilor comerciale. S-a apreciat, de asemenea, că înființarea de societăți mixte în domenii de interes comun poate contribui la dezvoltarea cooperării economice între cele două țări.

3—10/IV. ● La invitația ministrului român al muncii, Petre Lupu, țara noastră a fost vizitată de un grup de specialiști sovietici, condus de președintele Comitetului de Stat pentru Problemele de Muncă și Salarii al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., A. P. Volkov. În cadrul convorbirilor purtate la Ministerul Muncii s-a efectuat un schimb de păreri privind salarizarea, organizarea și normarea muncii în cele două țări.

←

versificare a producției la una din uzinele centralei ; studierea pisibilităților de desfacere în perspectivă pentru unul din produsele principale ale centralei ; întocmirea unui proiect de organizare a unei societăți mixte, cu o firmă străină pentru dezvoltarea producției ce intră în obiectul de activitate al centralei ; studii privind sistematizarea și modernizarea producției uneia dintre uzinele centralei ; studii de determinare a fondului de marfă ce poate fi livrat la export.

Studiile și analizele ce vizează adoptarea unor decizii operaționale sînt mai multe (14). Cîteva exemple : analiza încărcării mașinilor-unelte din cadrul uzinelor ; analiza situației stocurilor ; elaborarea planului de pregătire a cadrelor pentru unitățile centralei ; analiza cauzelor nerealizării indicatorilor de plan producție la una din uzinele centralei.

În sfîrșit, o ultimă categorie de studii și analize sînt destinate luării unor decizii organizatorice (7) : elaborarea unor noi structuri organizatorice la trei dintre uzinele centralei ; studiu de îmbunătățire a structurii organizatorice a centralei ; elaborarea unui nou regulament de organizare și funcționare al centralei etc.

Dacă se întoarce privirea la capitolele privind deciziile strategice, operaționale și organizatorice se constată cu ușurință că multe dintre acestea au fost luate pe baza studiilor efectuate ca urmare a deciziilor funcționale. Cu aceasta însă anticipăm cea de a treia parte a analizei noastre — aplicarea deciziilor.

Decizii solicitate

ÎN ANUL la care ne referim consiliul a mai adoptat 16 hotărîri cărora cu greu ne putem hotărî dacă să le asociem noțiunea de decizii. Este vorba de hotărîri prin care se solicită ministerului adoptarea unor decizii cerute de desfășurarea activității în cadrul centralei. Deciziile solicitate sînt fie strategice — 5 la număr (de exemplu, aprobarea introducerii în fabricație a noi produse) ; fie operaționale — 7 la număr (exemplu, suplimentarea numărului de muncitori, aprobarea contractării unei instalații, obținerea repartiției pentru un material ; fie organizatorice — 4 la număr (exemplu, aprobarea unei noi structuri organizatorice a centralei ; obținerea avizului pentru componența nominală a consiliului oamenilor muncii și a biroului executiv.

Două observații în legătură cu această categorie de hotărîri. În primul rînd, unele dintre deciziile ce sînt solicitate a fi luate de minister ar trebui, conform legii, să fie adoptate de consiliu — aprobarea unei noi structuri organizatorice, de exemplu. În al doilea rînd, după opinia noastră consiliul nu trebuie să ajungă la a adopta astfel de hotărîri. Întrucît se cunoaște exact care decizii pot și care decizii nu pot fi adoptate de către consiliu, conform legii, directorul general ar trebui să selecteze problemele și să aducă în fața consiliului numai pe acelea a căror rezolvare, ale căror soluții pot fi adoptate de către consiliu. Cele ale căror soluții sînt aprobate de minister trebuie transmise ministerului, fără a mai fi trecute prin deliberarea consiliului. În acest mod s-ar realiza, în afară de un cîștig de timp, ce ar putea fi folosit pentru căutarea de soluții, și eliminarea unei veritabile „forme" de formalism

PROGRAMUL DE MARKETING

(Urmare din pag. 8)

sumatorii relativi, și implicit la creșterea ponderii produselor noastre pe piața internațională.

● Preț

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE **strategia de preț**, s-a mers pe ideea construirii unui preț — respectiv a introducerii produsului pe piață la un preț atractiv și a majorării continue a prețului indiferent de evoluția conjuncturală a pieței produsului, strategie susținută de calitatea produsului, publicitate activă și rețea de desfacere bine organizată. Orice reducere de preț poate determina o anumită nesiguranță pe piață privind produsul respectiv, credința că se forțează exportul, că marfa nu este corespunzătoare din punct de vedere calitativ etc., și acestea pot avea ca o consecință pierderea controlului amplu asupra evoluției ulterioare a prețului.

O astfel de situație am combătut-o prin diversificarea piețelor, prezența cu produsele noastre pe cît mai multe piețe, astfel, încît a devenit posibilă dirijarea cu preponderență a produselor spre piețele unde ni se ofereau condiții optime.

● Marcă

NU PUTEM vorbi de o politică corespunzătoare de produs fără a prezenta și unele elemente deosebit de importante legate de **politica de promovare**, de reclamă și publicitate ca element al promovării, ca mijloc de comunicare cu consumatorii. La succesele obținute, un rol important a revenit și introducerii produselor noastre pe piață sub o marcă, prezentată în variate acțiuni publicitare.

Produsul fără marcă apare pe piața externă ca un produs anonim. Marca vine în ajutorul consumatorului, îl determină prin aceasta la alegerea produsului. Marca ridică produsul din masa anonimă și oferă consumatorului posibilitatea să se convingă asupra însușirilor produsului, fiind o garanție a calității acestuia. În acest fel putem spune că produsul care apare sub o anumită marcă își cîștigă o poziție bine determinată în desfacere și consum. Dată fiind influența psihologică a mărcii asupra consumatorului, există o strînsă legătură între marcă și reclamă.

Reclama efectuată pentru un produs anonim nu are în mod practic nici o influență asupra consumatorului. Reclama mărcii unui produs are drept scop de a imprima în subconștientul consumatorului marca produsului. Marca schimbă cumpărătorul dintr-unul întîmplător, ocazional, într-un cumpărător uzual, motivat.

Acțiunile publicitare ce le-am inițiat au fost toate orientate spre susținerea mărcii, desfășurîndu-se sub forma : inserărilor în ziare și reviste de mare tiraj ; afișării de placarde în principalele orașe ; acțiunilor de reclamă în cadrul tîrgurilor și expozițiilor ; organizării de săptămîni de vînzare în cadrul marilor magazine ; tipăririi de prospecte ; reclamei directe prin scrisori publicitare ; distribuirii de pungi de plastic cu marca produsului.

● Distribuție

ODATĂ cu modificarea strategiei produsului s-a modificat și **rețeaua de desfacere.** De la strategia vînzării produsului primului solicitant s-a trecut la o strategie de desfacere continuă asigurîndu-se un canal de desfacere cît mai adecvat. Desfacerea pe piață a bunurilor de consum, în special a articolelor de marcă, ridică unele aspecte deosebit de interesante. Existența unei concurențe la diverse nivele în livrarea acestor produse la nivel de importator, de angrosist sau detailist, se soldează de multe ori cu reducerea prețurilor obtenabile. Pentru asigurarea unei desfaceri controlate este necesar ca întreprinderea să fie cît mai aproape de consumator eliminîndu-se ca tendință verigile intermediare.

★

Considerăm că în cuprinsul acestui material nu am epuizat toate aspectele privind exportul mărfurilor după un program de marketing și că el reprezintă doar un punct de plecare pentru o eventuală dezbatere privind problemele actuale ce ne preocupă pe linia sporirii exportului și a creșterii eficienței.

ȘTIINȚA
ȘI SOCIETATEA

LA ORIZONT: ANUL 2100

„PRĂBUȘIRE SAU STAGNARE" – O VIZIUNE MECANICĂ ASUPRA EVOLUȚIEI

CERCETAREA viitorului umanității prin extrapolare mecanică generează alternative derutante despre destinul omului pe pămînt. Sub egida Clubului de la Roma — titulatură sub care este cunoscută Asociația internațională a futurologilor — un grup de cercetători de la Massachusetts Institute of Technology, condus de dr. Denis L. Meadows, a elaborat studiul **Limitele creșterii economice,** *în care, folosind tehnica electronică de calcul, oferă o imagine a lumii în anul 2100. Variabilele măsurate sînt: populația, producția industrială pe locuitor, disponibilul de alimente pe locuitor, resursele naturale și poluarea. Concluziile finale ale cercetării au stîrnit o anumită vîlvă în cercurile de specialitate din Occident, viitorul societății umane fiind prezentat în culori sumbre.*

IDEEA MAJORĂ a studiului poate fi astfel sintetizată: dacă se proiectează în viitor tendințele actuale ale economiei mondiale, în cel mult o sută de ani vom asista la epuizarea potențialului economic al planetei noastre. Modelul economiei mondiale în care se extrapolează trendurile prezente — denumit modelul unei lumi „standard" — ne oferă o imagine deprimantă a lumii în anul 2 100 (fig. 1). Cu atît mai mult ne afectează această previziune, cu cît este mai mare răspunderea atribuită generației noastre pentru cauzarea acestei situații critice.

Acest „viitor posibil" al economiei mondiale este simulat pe computer, utilizîndu-se valorile reale ale variabilelor economice pe perioada 1900—1970 și presupunîndu-se în continuare o curbă exponențială a creșterii economice. Chiar dacă se admite trecerea de la o creștere economică exponențială la una liniară, prin încetinirea ritmurilor actuale de creștere a economiei mondiale, concluziile nu sînt mai puțin pesimiste.

Pentru exemplificare, ne vom limita la compararea situației resurselor mondiale la cîteva materii prime, estimîndu-se perioada de epuizare a acestora în cele două ipoteze ale creșterii economice (în ani):

Materia primă	Creșterea economică	
	liniară	exponențială
Aluminiu	100	31
Cupru	110	60
Cărbune	2300	111
Crom	420	95
Nichel	150	53
Petrol	31	20

Într-adevăr, imaginea nu este radical schimbată cînd trecem la o simplă creștere liniară — dacă se acceptă modul de gîndire al colectivului dr. Meadows.

Fără a pretinde că propun soluții, autorii studiului oferă o alternativă care să evite situația dramatică a economiei mondiale lăsate în voia soartei. În acest scop, ei au elaborat „modelul unei lumi stabile" (fig. 2) cu o economie în echilibru, care ar putea fi menținută pentru o perioadă îndelungată de timp. Pentru a realiza această variantă — gîndită ca optimă — ar trebui să se treacă de îndată la transpunerea ei în viață. Orice întîrziere ar avea repercusiuni negative în perspectivă.

Caracteristicile esențiale ale acestei economii mondiale echilibrate ar fi următoarele: populația mondială este stabilizată la nivelul anului 1975, rata natalității egalînd rata mortalității; capitalul din industrie este stabilizat la nivelul anului 1990, rata investițiilor egalînd rata deprecierilor; gradul de utilizare industrială a resurselor naturale este redus la un sfert începînd din 1975; preferințele economice se vor schimba de la produse industriale la servicii.

În această lume stabilizată, populația mondială va depăși doar cu puțin nivelul actual. Durata medie a vieții va fi de 70 de ani. Hrana disponibilă pe locuitor va fi de două ori față de situația prezentă. Venitul mediu anual pe individ, la scară mondială, va fi de 1 800 de dolari. Producția industrială mondială pe locuitor va fi de trei ori față de media mondială a anului 1970.

AR FI TEMERAR din partea noastră să contestăm rezultatele unui asemenea studiu, atîta timp cît nu putem oferi alt „viitor posibil" întemeiat pe calcule. Ne vom permite totuși să formulăm o serie de rezerve, fără a recurge la computere și fără a pretinde că oferim o opțiune pentru economia anului 2 100. În acest sens, ne călăuzim de experiența istorică și — deși aceasta ar putea să ridice obiecții — de intuiție.

Economiștii fac futurologie mai înainte de a se fi născut această știință **en vogue.** Este adevărat că previziunile lor nu au avut niciodată un orizont de timp atît de îndelungat, dar aceasta nu a constituit un avantaj, dacă raționăm prin prisma confruntării previziunilor cu realitatea. Este mai comod să faci o previziune pentru anul 2 100 decît pentru anul 1980: este probabil că generațiile viitoare vor privi cu mai multă îngăduință previziunile eronate de astăzi decît contemporanii noștri. Istoria economică este martoră la tot pasul de prognoze eronate. Ar fi suficient să amintim că în preajma marii crize economice din anii 1929—1933 celebrul barometru Harvard — considerat la vremea respectivă ca instrumentul infailibil al detectării conjuncturii economice — arăta la indicatorii esențiali ai evoluției economice „timp frumos". Deci, scepticismul este reacția automată a economistului în fața oricărei prognoze.

Semnalul de alarmă tras de colectivul dr. Meadows are ca obiect **resursele naturale.** Este incontestabil că aceasta nu este o falsă problemă. Ea există, dar... spectrul epuizării resurselor naturale este fluturat mereu ca o amenințare iminentă. Dacă acum o sută de ani s-ar fi elaborat un model al economiei mondiale pentru anul 1975, este probabil că s-ar fi prevăzut pentru acest an epuizarea totală a rezervelor mondiale de materii prime și reîntoarcerea umanității la starea patriarhală. Or, **din orice model de previziune nu se poate exclude progresul științific și tehnic.** Ar fi superfluu să facem o recapitulare a istoriei științei și tehnicii din ultimul veac; este cert însă că nici cel mai genial futurolog din anul 1875 nu ar fi putut să ofere o imagine adecvată a lumii de astăzi. În consecință, nu este o prea mare îndrăzneală să emitem următorul postulat: **omul a știut din totdeauna să pună natura în slujba sa.** Experiența existenței vieții pe pămînt pînă astăzi confirmă acest postulat. Avem toate motivele să credem că vitorul nu-l va infirma.

Irealismul „modelului unei lumi stabile" imaginat este suficient de pregnant, dacă supunem unei analize sumare o singură variabilă economică previzională: venitul național pe locuitor. Cifra „stabilizată" de 1 800 de dolari reprezintă jumătate din nivelul actual din Statele Unite, este aproximativ egală cu nivelul mediu european, fiind de trei ori mai mare față de media mondială de astăzi. Pentru economia europeană, această cifră înseamnă stagnare, înghețarea situației actuale, cu menținerea disparităților existente. Nivelul dezvoltării economice mondiale ar fi de jumătate față de nivelul economic actual al Statelor Unite. Întrucît este puțin probabilă ipoteza reducerii la 50% a nivelului venitului național din S.U.A. (care economist american ar subscrie la o asemenea propunere ?) ar însemna să se mențină în continuare un decalaj economic apreciabil între S.U.A. și celelalte țări din lume.

Desigur, ar fi absurd să se afișeze un optimism ieftin cu privire la viitorul economiei mondiale. Există însă mai mulți „viitori posibili". Cele două modele elaborate de colectivul lui Meadows nu sînt singurele prefigurări imaginabile ale viitorului umanității. Omenirea nu este obligată să opteze pentru una din cele două proiecții, atîta timp cît are încredere în progresul societății. Nici una din cele două variante nu este conformă cu aspirațiile omenirii pentru o lume mai bună, pentru un trai mai fericit. Pentru un asemenea viitor, trebuie să militeze știința contemporană și să ofere factorilor de decizie modele adecvate. Știința viitorului nu poate fi construită printr-o extrapolare automată a situației prezente, ci printr-o viziune inspirată a mutațiilor structurale determinate de știință și tehnică.

M. HOROVITZ

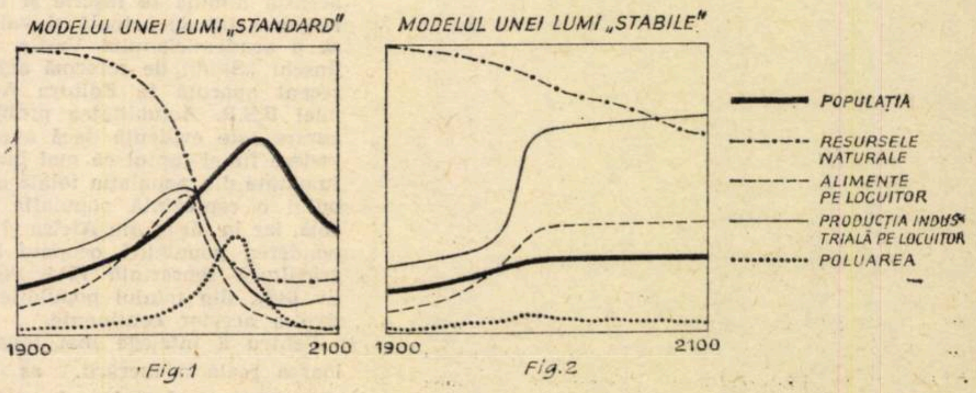

Fig.1 Fig.2

FIȘE

Esența revoluției tehnice

■ Dezvoltîndu-și teza formulată în titlul articolului său **L'automation au coeur de la révolution scientifique et technique** (Automatizarea — în inima revoluției științifice și tehnice), apărut în ÉCONOMIE ET POLITIQUE din februarie 1972, Yvette Lucas consideră printre altele că, fără a cădea în analogii simpliste și pripite, se poate totuși afirma că între procesul de fabricație automatizat, elaborat științific, programat, autonom, susceptibil de conexiune inversă și de opțiuni decizionale, și ordinator se poate observa aceeași relație ierarhică pe care analiza marxistă a evidențiat-o între mașina-unealtă și mașina cu aburi.

Se știe că în revoluția industrială modificarea fundamentală a raportului dintre om și unealta de muncă a fost realizată de apariția mașinii-unelte, în timp ce mașina cu aburi, condiție a dezvoltării revoluției industriale, nu reprezintă totuși conținutul esențial al acesteia. Tot așa, mijlocul cel mai bun și, fără îndoială, cel mai desăvîrșit pentru realizarea noii revoluții tehnologice îl furnizează ordinatorul, dar el nu este decît agentul acesteia, caracterul fundamental al unui sistem automat fiind capacitatea de a realiza în mod autonom un ansamblu de operații programate — tip de funcționare pe care nu îl posedă ordinatorul în exclusivitate.

Speranțe pentru industria oceanică

■ O succintă dar complexă trecere în revistă a bogățiilor potențiale din mediul oceanic, a procedeelor și mijloacelor tehnice de valorificare a acestora (actuale și de perspectivă), o evaluare a dimensiunilor viitoare ale noii industrii întreprinde Michel C. Baghart, în articolul **Flux d'espoirs pour l'industrie océanique** (Flux de speranțe pentru industria oceanică), publicat în suplimentul pe octombrie 1971 al revistei L'USINE NOUVELLE.

Pe baza unui bogat material faptic, autorul conchide că valorificarea resurselor mediului oceanic ar putea „prelua ștafeta" de la exploatarea resurselor terestre care — în numeroase cazuri — încep a se epuiza. Vom asista chiar, uneori, la un proces de substituire datorită prețului de cost mult mai scăzut al extracției pe unitatea de produs. Ne putem deci imagina, afirmă autorul, că — o dată cu punerea la punct a tehnicilor de extracție și prelucrare a mineralelor extrase din sectorul oceanic — acesta din urmă va cunoaște o dezvoltare exponențială în cadrul anumitor ramuri industriale.

Reconcilierea industrie-mediu

■ Sub titlul **„Le Social audit", un jeu pour réconcilier industrie et environnement** („Social audit", un joc pentru reconcilierea dintre industrie și mediul înconjurător), americanul Clark C. Abt. întreprinde o adaptare a jocului de simulare Obiectul acestui joc strategic este de a evalua, în termeni financiari, activul și pasivul, pe termen lung și scurt, al întreprinderii industriale în domeniul social; acest joc se prezintă ca o încercare de contabilizare a acțiunilor cu finalitate socială pe care o întreprindere este determinată să și le asume pentru a neutraliza efectele modificării mediului înconjurător. În afară de poluările „chimică" și „termică", au fost detectate și alte poluări: „acustică" (zgomot), „olfactivă" (mirosuri) și chiar poluarea „estetică". Interacțiunile dintre industrie și mediul fizic și social sînt reciproce și permanente. Dar, în timp ce legile mediului fizic și social sînt dificil de controlat și întrucît, în orice caz, aceste legi nu pot fi modificate decît foarte încet, în afară de unele excepții, industria trebuie să facă eforturi de adaptare pentru ca aceste interacțiuni să fie avantajoase pentru toți. Acest efort poate fi decisiv pentru calitatea viitorului umanității.

Marfa „cunoștințe științifico-tehnice"

■ În editura „Mîsl" a apărut lucrarea **Gosudarstvenno monopolisticeskii kapitalizm. Ekonomiceskie problemî** (Capitalismul monopolist de stat. Probleme economice), Moscova, 1971, 272 pag. Volumul cuprinde 13 materiale pe probleme actuale ale teoriei economice a capitalismului, ale metodologiei utilizate în capitalismul contemporan precum și de prezentare și analiză a unor tendințe. Printre autori: S. Vîgodschi, Vl. Afanasiev, V. Matveev, A. Galcinski, N. Cehlov, G. Winkler și I. Fischer (R.D.G.), L. Covaci (R.P.U.) ș.a.

Printre altele, G. Plehov consideră comerțul de licențe ca o formă a exportului de capital, argumentînd această teză în felul următor. Prin vînzare de obicei se înstrăinează valoarea de întrebuințare a mărfii și pînă la urmă se consumă individual sau productiv însăși substanța mărfii. Valoarea de întrebuințare a mărfii cunoștințe științifico-tehnice posedă atributul de a se putea transforma în capital, de a funcționa în calitate de capital și de a contribui la producerea unei anumite plusvalori. Această marfă se deosebește și de forma obișnuită a capitalului marfă prin aceea că poate fi vîndută simultan mai multor capitaliști industriali.

FIȘE

Timpul economic

■ Philippe Cazenave abordează în studiul **Valeur économique du temps et théorie de la demande** (Valoarea economică a timpului și teoria cererii) din REVUE ECONOMIQUE, vol. XXII, nr. 5, 1971, o problemă care începe să preocupe o serie de economiști contemporani : timpul economic. Recent, economistul francez Henri Guitton a publicat volumul **À la recherche du temps économique.** (În căutarea timpului economic) Timpul poate fi considerat un bun economic ? Istoria gîndirii economice cunoaste atît răspunsuri negative cît și afirmative la această întrebare. Ph. Cazenave încearcă să demonstreze că, deși este invizibil, impalpabil și imaterial, timpul este un bun economic, de aceea trebuie să fie analizat în cadrul teoriei consumului. Consumatorul încearcă să-și maximizeze utilitatea sarcinilor subiective de consum, nu în cadrul unei perioade unice, ci pe ansamblul vieții sale. Cercetarea repartizării intertemporale a timpului îl conduce pe autor la conceptul de **ciclu vital al timpului.** Repartizarea timpului este studiată pe baza unui model de echilibru a consumatorului.

Efecte ale ridicării calității

● **Planirovanie ; stimulirovanie povișenia kacestva produkții** (Planificarea și stimularea ridicării calității producției) — Moscova, 1970, Editura „Nauka", 160 pag. — constituie un studiu monografic, elaborat pe baza realizărilor practice obținute într-o serie de întreprinderi din industria U.R.S.S. Autorul — B. V. Kapitonov — arată printre altele că ridicarea calității mijloacelor de producție influențează puternic asupra **modificării structurii** pe ramuri a industriei. Aceasta, doarece utilizarea unor mijloace de producție de calitate superioară contribuie la reducerea consumului de materii prime, materiale și combustibil pe unitatea de produs, micșorează volumul de materiale necesar pentru obținerea produsului social, modificînd în consecință corelația dintre industria extractivă și cea prelucrătoare. Prin influenta multilaterală pe care o exercită asupra economiei naționale, ridicarea calității producției — conchide autorul — reprezintă cel mai important mijloc de sporire a eficienței producției sociale.

Japonia și piața vest europeană

● În articolul **Faut-il avoir peur des Japonais ?** (Trebuie să ne temem de japonezi ?) apărut în L'EXPANSION, februarie 1972, François Witt ridică una din problemele care îngrijorează marele business european și anume dacă expansiunea japoneză, îngrădită prin măsurile luate de americani cu privire la devalorizarea dolarului, nu se va revărsa asupra țărilor din Europa Occidentală. Witt consideră că acest lucru este pe deplin posibil și în consecință se întreabă ce au de făcut în această situație cercurile de afaceri vest-europene ? După părerea lui există trei modalități de rezolvare a problemei :

Să se ofere piața vest europeană japonezilor fără a încerca să te opui, respectiv abandonul ; să se procedeze după aceeași strategie pe care se sprijină și japonezii și anume montarea de uzine, de fabrici în alte țări, de preferință țări cu mînă de lucru abundentă și cu o piață bună, în perspectivă de dezvoltare ; să se lucreze mînă în mînă cu firmele japoneze.

Cea de a doua și cea de a treia soluție, consideră Fr. Witt, reprezintă căile cele mai rezonabile care au și început să fie urmate de diferite firme.

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL DE PARTID

CORELAȚIA EXTENSIV-INTENSIV ÎN ÎNFĂPTUIREA REPRODUCȚIEI SOCIALISTE ÎN ETAPA ACTUALĂ

CONGRESUL al X-lea al partidului, pornind de la realitățile concrete din țara noastră, de la stadiul economic și social pe care l-am atins, a elaborat programul noii etape istorice de dezvoltare, al cărui obiectiv fundamental îl constituie lărgirea și perfecționarea continuă a bazei tehnico-materiale a țării, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Avînd în vedere teza marxist-leninistă potrivit căreia dezvoltarea forțelor de producție constituie factorul esențial al progresului oricărei orînduiri, și cu atît mai mult al societății socialiste multilateral dezvoltate, partidul nostru a stabilit că înfăptuirea acestui țel major **„presupune, în primul rînd, creșterea intensă a forțelor de producție, crearea unei economii avansate, a unei industrii și agriculturi moderne, în stare să satisfacă cerințele mereu sporite ale societății"** [1]).

● *Creștere economică susținută, cu accent sporit pe factorii intensivi*

DEZVOLTAREA forțelor de producție, a economiei în general, și procesul reproducției pot avea loc pe două căi : extensivă și intensivă. **„La intervale mai scurte sau mai lungi** — arată K. Marx — **are loc reproducția, și anume — privind lucrurile din punct de vedere social — o reproducție pe scară lărgită : lărgită extensiv, dacă se extinde numai cîmpul de producție, lărgită intensiv, dacă sînt folosite mijloacele de producție mai eficiente"** [2]).

După cum se știe rezultatul oricărui proces de producție îl constituie bunurile materiale sau serviciile prestate. Cantitatea acestora depinde, sub un anumit aspect, de **volumul muncii productive și de nivelul productivității ei** și, sub alt aspect, de **volumul mijloacelor de producție utilizate și de nivelul eficienței folosirii lor.**

Dacă schimbările petrecute în volumul muncii productive și în volumul mijloacelor de producție oglindesc modificările **cantitative** din procesul de producție, **extinderea „cîmpului" (Marx) acesteia,** schimbările intervenite în nivelul productivității muncii vii și în nivelul eficienței folosirii mijloacelor de producție oglindesc **modificările calitative din** procesul de producție, ridicarea gradului de **intensificare a ei.**

Cele două procese prin care se asigură sporul de producție stau la baza celor două tipuri ale dezvoltării : **dezvoltarea extensivă,** care se caracterizează prin creșterea **volumului muncii** productive și a **volumului mijloacelor de producție,** presupunînd că nivelul productivității muncii vii și nivelul eficienței folosirii mijloacelor de producție rămîn neschimbate și **dezvoltarea intensivă,** care se caracterizează prin creșterea **productivității muncii vii** și **creșterea eficienței folosirii mijloacelor de producție,** presupunînd neschimbate volumul muncii productive și volumul mijloacelor de producție folosite.

Presupunerile că rămîn neschimbate, fie nivelul productivității muncii vii și nivelul eficienței folosirii mijloacelor de producție în dezvoltarea extensivă, fie volumul muncii productive și volumul mijloacelor de producție în dezvoltarea intensivă, sînt doar ipoteze de ordin metodologic, cerute de analiza economică. În realitate, odată cu creșterea volumului muncii productive și a volumului mijloacelor de producție crește și productivitatea muncii vii și eficiența folosirii mijloacelor de producție. În această situație, se ridică problema stabilirii aportului factorilor extensivi și a celor intensivi la creșterea producției sau a venitului național și, pe baza acestuia, a **tipului** preponderent de dezvoltare.

O asemenea determinare, deși posibilă, nu este de loc ușoară, întrucît unul și același fenomen economic poate să aparțină fie dezvoltării extensive, fie celei intensive, fie ambelor tipuri ale dezvoltării. Așa este cazul cu introducerea mijloacelor fixe. Dacă aceste mijloace fixe au ca sursă de finanțare amortizările, introducerea lor în producție poate constitui fie numai o înlocuire a mijloacelor de producție uzate — dacă randamentul și valoarea lor sînt identice cu a celor pe care le-au înlocuit — fie atît o înlocuire cît și o dezvoltare intensivă — dacă au un randament mai mare sau o valoare mai mică. În cazul în care aceste mijloace fixe au ca sursă de finanțare acumulările, utilizarea lor poate presupune, fie numai dezvoltare extensivă — dacă randamentul și valoarea lor sînt identice cu a celor existente în funcțiune, fie atît o dezvoltare extensivă cît și o dezvoltare intensivă — dacă randamentul lor este mai mare sau valoarea lor este mai mică.

Privit în timp, raportul dintre cele două tipuri ale dezvoltării se caracterizează prin existența a **două etape,** în fiecare etapă predominînd un anumit tip de dezvoltare.

Într-o primă etapă, la începuturile industrializării predominant a fost tipul extensiv al dezvoltării. Trecerea de la o economie cu caracter preponderent agrar la o economie cu caracter predominant industrial s-a înfăptuit prin creșterea mai ales cantitativă a mijloacelor de muncă și a personalului angajat în producție. Privită sub acest aspect, industrializarea la începuturile ei se încadrează în tipul extensiv al dezvoltării.

La un anumit nivel al industrializării se creează condiții pentru trecerea la o nouă etapă în care — așa cum arăta Marx — **dezvoltarea economică depinde mai mult de situația generală a științei și de progresul tehnologic decît de creșterea cantitativă a mașinilor și forței de muncă ocupată ; în aceste condiții devine predominantă dezvoltarea intensivă.**

În trecerea de la o etapă la alta, de la un tip de dezvoltare la altul, unii economiști[3]) disting o etapă intermediară și, respectiv, un **tip intermediar** al dezvoltării, care se caracterizează printr-o participare în proporție apropiată a factorilor extensivi și intensivi la creșterea producției. Acest tip se întîlnește, în general, în țările care au trecut mai tîrziu la industrializare și care înfăptuiesc acest proces la un alt nivel al dezvoltării tehnice decît au făcut-o țările dezvoltate.

În această situație, țările respective nu mai repetă în mod identic evoluția țărilor mai dezvoltate economic, modelul dezvoltării lor fiind diferit de cel al primelor. Mai mult decît atît, aceste țări, industrializîndu-se în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane, au posibilitatea de a transforma dezavantajul trecerii mai tîrzii la industrializarea țării într-un avantaj al lor, dezvoltarea economiei făcîndu-se pe baza celei mai înalte tehnici contemporane.

Potrivit unor studii [4]), tipul intermediar a caracterizat și dezvoltarea economică a țării noastre în perioada 1951—1970. În această perioadă, circa nouă zecimi (91,1%) din sporul produsului social s-a obținut pe seama factorilor semiintensivi (productivitatea muncii — fonduri) și abia o zecime pe seama factorilor pur extensivi (muncă — fonduri 3,1%) și a factorilor pur intensivi (productivitatea muncii — eficiența fondurilor fixe 5,8%).

O CONTRIBUȚIE IMPORTANTĂ LA ANALIZA PROBLEMELOR AGRARE *

ÎN CADRUL preocupărilor tot mai accentuate de studiere a tendințelor generale de promovare a progresului tehnic pe plan mondial, de extindere a procesului de industrializare—, asistăm în ultimele două decenii la o tot mai vădită actualizare a problemei agrare și a reformelor agrare în țările în curs de dezvoltare. Apărută și soluționată sporadic pe diferite planuri naționale, ea a devenit o problemă de interes și de importanță internațională.

Extinderea relațiilor noastre economice, comerciale și tehnico-științifice cu toate țările lumii, afirmarea tot mai activă a României pe arena vieții internaționale, actualizează și amplifică interesul față de realitățile social-economice din diferitele state și îndeosebi față de realitățile în plină transformare ale țărilor în curs de dezvoltare. În această lumină se înscrie și lucrarea deosebit de actuală și valoroasă a academicianului Vasile Malinschi „Studii de reformă agrară", recent apărută în Editura Academiei R.S.R. Actualitatea problemei agrare este evidentă dacă avem în vedere fie și faptul că mai bine de jumătate din populația totală a globului o reprezintă populația agricolă, iar în țările din Africa și Asia ponderea populației ocupate în agricultură reprezintă 75%, respectiv 64%, din totalul populației active a acestor continente.

Pentru a înțelege mai bine valoarea reală a lucrării, aș dori să remarc faptul că autorul a avut de înfruntat serioase dificultăți de ordin documentar dacă luăm în seamă faptul că studiile existente pe țări sînt disparate și metodologic foarte diferite, iar statisticile agrare incomplete mai ales în ceea ce privește proprietatea funciară, relațiile de arendă, nivelul rentei, comparabilitatea prețurilor, mobilitatea și stratificarea socială în mediul rural.

Deosebit de interesant socotim scurtul istoric al reformelor agrare pe care-l face autorul, accentuînd semnificația lor mai profundă în timpurile mai apropiate. Modificări mai generale și mai adînci ale structurii și relațiilor agrare s-au întreprins pe scară mai largă pe măsura dezvoltării și extinderii capitalismului. În urma revoluției industriale, capitalismul și-a subordonat, prin imixiuni brutale sau pe cale de reforme, toate celelalte domenii și sfere de activitate — infra și suprastructurale. Pe măsură ce modul de producție capitalist s-a afirmat și s-a dezvoltat în Occidentul Europei, mai peste tot au fost necesare și reforme agrare.

O extindere explozivă au căpătat reformele agrare mai cu seamă după primul război mondial în Europa. Reforme agrare s-au legiferat și aplicat în România, Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia, Grecia, Bulgaria, în Țările baltice, în Finlanda etc. După cel de-al doilea război mondial, reforme agrare s-au efectuat în țările de democrație populară și apoi în numeroase țări din Asia, Africa și America de Sud, în țările în curs de dezvoltare, care constituie așa-numita „lume a treia".

Folosind un vast material documentar, prelucrat și evaluat cu deosebită competență de către autor, în lucrare sînt analizate sub multiple aspecte socio-economice reformele din India și Iran de pe continentul Asiei, din Republica Arabă Egipt și Algeria de pe continentul african, iar în ceea ce privește țările Americii Latine un loc mai importat a fost rezervat reformei agrare din Mexic, care a fost legiferată și se aplică de mai multe decenii, avînd și unele influențe asupra măsurilor de reformă agrară din alte țările ale continentului sud-american.

Se evidențiază faptul că unele deosebiri în tratarea concretă a problemei pe țări au fost condiționate de faptul că data recentă a unor reforme agrare nu a permis evaluarea rezultatelor social-economice de pînă acum. Dacă, de exemplu, în ceea ce privește Republica Arabă a Egiptului se poate vorbi de un prebilanț al reformei agrare inițiate aproape acum două decenii, la fel prezentîndu-se situația și în Mexic, legile de reformă agrară din Iran și mai ales din țările Americii de Sud au fost adoptate de curînd și sînt abia în curs de aplicare.

De altfel, se arată în lucrare, în cazul Indiei sau al Algeriei, măsurile de reformă agrară întreprinse nu reprezintă, chiar după declarații oficiale, decît o primă etapă a reformei agrare, urmînd a fi completate cu altele ulterioare. În general, însă, trebuie avut în vedere desigur și faptul că, dacă în ceea ce privește caracterul, formele și conținutul reformelor agrare persistă

În etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, continuîndu-se extinderea cîmpului de producție, **accentul se va pune pe aportul factorilor intensivi.**

Continuarea dezvoltării extensive a forțelor de producție ne-o dovedesc cele peste 1.100 de capacități și obiective industriale care vor intra în funcțiune în actualul cincinal și cei peste un milion de oameni care vor mări numărul salariaților. Aceasta este reclamată de cel puțin trei motive.

În primul rînd, progresul tehnico-științific contemporan reclamă crearea unor noi ramuri și subramuri, care la noi sînt la început sau abia s-au născut. Referindu-se la acest aspect, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia la Congresul al X-lea al partidului că în mod deosebit se impune a fi dezvoltată producția de utilaje tehnologice complexe, pentru ca aceasta să asigure cea mai mare parte a necesarului intern va trebui, de asemenea, să crească intens și să se diversifice producția de mașini — unelte, inclusiv a celor cu comandă program, să se dezvolte susținut industria electronică și electrotehnică, fabricația de aparatură pentru automatizarea proceselor de producție, mecanica fină și industria optică.

În al doilea rînd, concentrarea eficientă a producției are anumite limite. Alături de lărgirea obiectivelor existente se impune și construirea unor noi întreprinderi care necesită investiții mai mari în comparație cu cele necesitate de dezvoltarea capacităților existente. Ca atare, construirea noilor obiective trebuie să aibă loc numai după ce au fost epuizate toate posibilitățile de creștere și diversificare eficientă a producției în unitățile existente. **„Unele întreprinderi, centrale și ministere**, a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, **în loc să ia măsuri pentru buna utilizare a capacităților existente, solicită, în mod nejustificat, noi investiții pentru realizarea sporurilor de producție planificate. Comitetul de Stat al Planificării, Ministerul Finanțelor, ministerele de ramură vor trebui să reexamineze cu toată atenția oportunitatea capacităților noi și să nu admită realizarea lor decît cu condiția folosirii la maximum a capacităților de producție existente“ [5]).**

În al treilea rînd, continuarea dezvoltării extensive a forțelor de producție este reclamată de necesitatea dezvoltării armonioase a tuturor județelor țării, ca și de necesitatea ocupării tot mai complet și mai productiv a forței de muncă. În orientarea investițiilor pe teritoriul patriei și „în stabilirea amplasamentelor noilor obiective industriale se urmărește îmbinarea criteriilor de eficiență economică cu criteriile sociale legate de necesitatea ridicării județelor și localităților mai puțin dezvoltate, a accelerării progresului lor economic și social.

În actuala etapă are loc însă o deplasare tot mai accentuată a atenției spre factorii intensivi ai creșterii economice ; productivitatea muncii și eficiența folosirii mijloacelor de producție. Astfel, dacă în perioada 1966-1970 aportul creșterii productivității muncii la sporul producției industriale a fost de 63%, în perioada 1971-1975 aceasta se va ridica la 72-77%. De asemenea, dacă în perioada 1966-1970, pentru o creștere cu 51% a produsului social a fost necesară o creștere de 68% a fondurilor fixe productive, coeficientul de devansare fiind de 1,33, în perioada 1971-1975 pentru o creștere cu 64% a produsului social se prevede o creștere cu 74% a fondurilor fixe productive, coeficientul de devansare scăzînd la 1,16.

● *Creșterea eficienței folosirii mijloacelor de producție — factor esențial al dezvoltării intensive*

UN ROL ÎNSEMNAT în dezvoltarea intensivă a economiei îl are, după cum am arătat mai sus, sporirea eficienței folosirii mijloacelor de producție. Faptul că în perioada 1950-1970 creșterea produsului social a devansat, cu cîteva excepții, în mod continuu creșterea fondurilor fixe productive, dovedește că eficiența acestora a cunoscut o creștere continuă. Astfel în timp ce fondurile fixe productive au crescut în această perioadă de 4,41 ori ; produsul social a sporit de 6,29 ori.

Cu toate aceste realizări, o analiză mai atentă a modului de folosire a mijloacelor de producție scoate în evidență existența unor rezerve însemnate care, puse în valoare, pot asigura o sporire accentuată a producției. În anul 1971, de exemplu, indicele de folosire a mașinilor în industria constructoare de mașini a fost de 71,6% în secțiile de bază și 57,5% în secțiile auxiliare. Or, potrivit unor calcule [6]) prin ridicarea numai cu 5% a gradului de folosire a timpului de lucru al mașinilor-unelte se poate obține anual o producție suplimentară de 1,5 miliarde lei. Și acest lucru este pe deplin posibil și realizabil întrucît în anul 1971 coeficientul mediu al numărului de schimburi a fost de numai 1,72 ; în multe secții nu se lucrează complet decît în schimbul I, generalizarea schimbului II și introducerea schimbului III desfășurîndu-se foarte lent.

Prin **îmbunătățirea coeficientului mediu de schimburi** se va asigura la capacitățile de producție existente în industrie la începutul anului 1971, un spor de producție în anul 1975 de peste 20%, iar în totalul sporului producției industriale ce se va obține în perioada 1971-1975 aportul îmbunătățirii coeficientului de schimburi se va ridica la 36,7%. În același timp, îmbunătățirea coeficientului de schimburi va constitui un mijloc însemnat de contracarare a efectelor negative ale uzurii morale.

Asupra gradului de utilizare a mijloacelor de producție și, îndeosebi, a fondurilor fixe influențează și **scurtarea duratei de construcție și a celei de atingere a parametrilor tehnico-economici prevăzuți în proiecte.** La recenta conferință pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții s-a atras atenția asupra faptului că duratele în care se realizează obiectivele de investiții sînt încă mari, că nu se respectă întotdeauna termenele planificate de punere în funcțiune, că se depășește termenul de realizare a parametrilor proiectați. În anul 1971, datorită neatingerii parmetrilor proiectați la un număr de 40 de capacități de producție noi, s-a pierdut o producție de 1,8 miliarde lei.

O influență însemnată asupra eficienței folosirii fondurilor fixe o are **îmbunătățirea structurii investițiilor prin creșterea ponderii mașinilor și utilajelor și reducerea ponderii clădirilor și construcțiilor,** întrucît rolul activ îl au mașinile și utilajele. În cincinalul trecut, din totalul de 104 miliarde lei investiții, pentru întreprinderile industriale existente, fondurile cheltuite pentru mărirea suprafețelor de producție au depășit 52 miliarde lei. În actualul cincinal atenția este mai mult concentrată spre investiții care să asigure dezvoltarea intensivă a producției, utilarea tehnică superioară a întreprinderilor.

prof. univ. dr. C. MANOLESCU

(Va urma)

1) Nicolae Ceaușescu — România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate vol. 4, Ed. politică 1970, pag. 256.

K. Marx — F. Engels — Opere, vol. 24, Editura politică, București, 1967, pag. 180.

3) Emilian Dobrescu — Ritmul creșterii economice, Editura politică, București, 1968, pag. 36.

4) C. Manolescu și G. Părăianu — Dialectica raportului intensiv — extensiv în reproducția socialistă lărgită din țara noastră. Probleme economice nr. 8/1969.

5) Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții. Editura politică. București 1972, pag. 41—42.

6) Manea Mănescu — Progresul economic și social al României socialiste — Contribuții la dezvoltarea problemelor teoretice ale economiei socialiste, vol. 2, Editura politică, București, 1971, pag. 35.

multe controverse, ele sînt și mai frecvente și mai variate cînd este vorba de efectele lor social-economice, de noile fenomene și tendințe agrare declanșate prin aplicarea reformelor.

Sprijinindu-se profund pe tezele marxiste, autorul arată că experiența de pînă acum a reformelor din țările în curs de dezvoltare demonstrează clar faptul că, prin însăși natura lor social-economică și prin implicațiile de ordin politic, ele au un pronunțat caracter de clasă. Ele sînt reforme consecvente și efective în măsura în care sînt îndreptate spre lichidarea tuturor rămășițelor formelor de exploatare și, în primul rînd, a celor feudale, dacă au ca scop satisfacerea intereselor vitale ale maselor largi ale țărănimii muncitoare, ale muncitorilor agricoli, dacă au în vedere reorganizarea unităților agricole pe noi temelii, dotarea și modernizarea lor agrotehnică, de natură să asigure creșterea continuă a producției agricole și deci creșterea nivelului de trai al populației. Lucrarea subliniază faptul că reformele agrare nu pot fi desigur cercetate, înțelese și apreciate izolat de contextul lor social-economic. Ele constituie o parte componentă a tuturor transformărilor social-economice dintr-o țară sau alta, iar politica agrară reprezintă o parte integrantă a politicii economice generale din diferite țări. Se evidențiază legătura evidentă dintre reformele agrare ca premisă a dezvoltării agriculturii și a dezvoltării industriale a unor țări. În această privință, experiența țărilor socialiste este cît se poate de concludentă. Pornind de la experiența țării noastre, ca și a altor țări socialiste, autorul demonstrează pe bază de fapte că reforma agrară nu constituie un scop în sine. Ea trebuie să fie organic legată și imediat urmată de un șir întreg de alte măsuri de politică agrară și agricolă, de perfecționare a bazei tehnico-materiale a agriculturii, cît și a relațiilor agrare, în primul rînd prin dezvoltarea diferitelor forme ale cooperației agricole.

În sens invers, în lucrare se prezintă ca edificatoare și experiența unor țări în curs de dezvoltare în care au fost inițiate reforme agrare limitate, parțiale, moderate și, în bună parte, neîncheiate. Problema esențială a unei adevărate reforme agrare, așa cum susține pe bună dreptate autorul, aceea a pămîntului, rămîne aci nesoluționată. În majoritatea cazurilor, și aceasta în mod deosebit se vădește în unele țări ale Americii de Sud, pămîntul continuă să rămînă în mîinile marilor proprietari funciari. În unele cazuri aceștia au cedat porțiuni neînsemnate din marile lor domenii, de regulă suprafețe slab productive, iar uneori aproape necultivabile, dar și acestea în schimbul unor importante despăgubiri. Peste povara despăgubirilor, beneficiarii prezumptivi ai legilor de reformă agrară au de suportat și cheltuielile legate de aplicarea acestora, iar sprijinul financiar și agrotehnic rămîne insuficient.

Evaluînd complexitatea problemei agrare și data relativ recentă a abordării unor soluții ale ei, în lucrare se apreciază în mod just că chiar cea mai modestă reformă agrară, care nu este abandonată sau anulată prin măsuri ulterioare, reprezintă în fond un fapt salutar sau, în orice caz, chiar dacă declanșează un proces social-economic doar parțial este totuși un fenomen pozitiv. Începutul fiind făcut, acest proces poate fi întîrziat, uneori deturnat și temporar deformat, dar nici într-un caz el nu poate fi oprit pe o perioadă istorică mai îndelungată.

Merită a fi subliniate și unele contribuții importante pe care le aduce autorul la perfecționarea metodelor de analiză agrare, am în vedere conceptul de productivitate în condițiile unei agriculturi intensive, la noi criterii de evaluare a eficienței economice a agriculturii.

Apreciată în ansamblu, lucrarea academicianului V. Malinschi reprezintă — prin structură ca și modul de prezentare, prin interpretarea de profunzime a unor fenomene social-economice, prin argumentarea teoretică și informația statistică deosebit de concludentă, în multe cazuri prelucrată de către autor — o contribuție importantă în analiza problemelor agrare în țările în curs de dezvoltare, de un deosebit interes nu numai teoretic dar și practic. O notă remarcabilă pentru stilul lucrării, limpezimea expunerii și puterea de argumentare a problemelor tratate.

Mircea BULGARU

*) V. Malinschi „Studii de reformă agrară". Editura Academiei R.S. România, 1971, pag. 314.

CONFRUNTARI

„NOUA INFLAȚIE" ȘI ȘOMAJUL

GÎNDIREA economică occidentală, pe care am mai surprins-o aici în conexiunile ei nemijlocite cu cerințele politicii economice a țărilor capitaliste, rezervă o bună parte din efortul respectiv încercărilor de a explica intratabilitatea fenomenului inflaționist, rezistența sa la remedierile aplicate. Un rezultat ceva mai vechi al efortului depus a fost teza despre contrabalansarea reciprocă (trade-off) a inflației și a șomajului : reducerea unui nivel dat al șomajului se plătește, potrivit acestei teze, cu o accelerare a creșterii prețurilor, iar pentru a obține încetinirea unui ritm dat al creșterii prețurilor trebuie acceptată o ridicare a nivelului șomajului. Teza mărturisea una din incompatibilitățile de bază între obiectivele politicii economice occidentale. Evoluția gîndirii nu s-a oprit aici și, luînd act mai recent de coexistența unui ritm intens al deprecierii monetare cu un nivel crescut al șomajului într-un șir de țări, a ajuns la ipoteza că inflația actuală trebuie să aibă caracteristici noi care îi determină intratabilitatea.

Revista **FORTUNE** *sintetizează într-un număr recent (martie 1972), pe baza trăsăturilor situației actuale a economiei americane, elementele perplexității gîndirii economice în fața „noii inflații". „Tenacitatea inflației a determinat pe unii oameni de afaceri și economiști să tragă concluzia că în economia Statelor Unite se manifestă astăzi noi și puternice tendințe inflaționiste care acum un deceniu nici nu existau". Revista citează o declarație a profesorului Arthur F. Burns în sensul că „regulile formulate de teoria economică nu mai funcționează exact la fel ca în trecut" ; un fel de mea culpa a profesorului Arthur Okun, fost consilier economic prezidențial, în legătură cu credibilitatea redusă a prognozelor privind micșorarea prețurilor ; aprecierea unui alt fost consilier prezidențial, Paul McCracken, că „s-ar putea să fie vorba de un proces fundamental, adînc, atotcuprinzător de dinamică socială, a cărei natură poate că încă nu o înțelegem pe deplin". Sinteza este interesantă între altele prin nemulțumirea pe care o exprimă față de felul cum servește teoria economică burgheză țelurile politicii economice, culminînd în afirmația că are loc „ceva în genul unei crize a teoriei". Dar accentul cade mereu, în afirmațiile citate de revistă și în interpretarea lor pe elementul noutate care pare să justifice oarecum carențele teoreticienilor.*

Această turnură a argumentării se schimbă net atunci cînd se pune totuși problema cauzelor „noii inflații" și ale intratabilității ei. „În discuțiile asupra inflației, se arată în articolul din **FORTUNE**, *cuvintele au rămas aceleași, dar ideile pe care le îmbracă ele s-au schimbat radical". Formularea vizează sensul noțiunii de inflație, adaptat caracteristicilor actuale, schimbate, care i se atribuie. Reținem în treacăt remarca din articol că inflația „veche" nu însemna că „prea mulți bani alergau după prea puține mărfuri" — în nici un caz după prea puține bunuri de consum —, fără ca să urmeze vreo sugestie, oricît de voalată, privind cauzele acelei inflații. Referitor la „noua inflație" se dă însă o explicație care, subit, se pretinde completă : „Inflația cererii pare să afecteze astăzi mai ales piața muncii, nu piețele de produse. Într-adevăr, ea este generată de faptul că «prea mulți întreprinzători aleargă după prea puțini muncitori» ; și, desigur, cu cît este mai încordată piața muncii, cu atît mai bună este poziția muncitorilor care revendică salarii mai mari. Piața este în echilibru atunci cînd este destul de relaxată — adică, atunci cînd există un șomaj suficient — pentru ca salariile să nu crească mai repede decît tendința de creștere pe termen lung a productivității".*

La prima vedere, lucrul cel mai izbitor în acest salt al argumentării este contrastul cu situația efectivă de pe piața muncii din S.U.A. Media anuală a numărului șomerilor continuă să se mențină, chiar și după începutul de redresare a conjuncturii, la circa 5 milioane, echivalentul a 6% din populația activă. Concluzia care se impune este că, după opinia economiștilor care gîndesc politica economică americană, acest șomaj nu este de proporții suficiente pentru a ține „în echilibru" piața muncii și pentru a contracara creșterea accelerată a prețurilor. Noul real arată doar că dimensiunile necesare ale armatei de rezervă au crescut în prezent — ceea ce într-adevăr ar merita o analiză adîncită. Dar nu mai puțin frapează constanța cu care teoria economică burgheză incriminează pentru orice fenomen negativ din economie, oricît de nou ar fi declarat, tot clasa muncitoare și lupta ei pentru obținerea mijloacelor adecvate în vederea reproducerii forței de muncă. Nu este lipsit de savoare că Milton Friedman cita recent, pentru nevoile polemicii sale cu keynesiștii, pe un descoperitor mai vechi al „noii inflații", care și el dădea alarma în legătură cu „o creștere accentuată a salariilor datorată în măsură mai mare sau mai mică presiunii sindicatelor muncitorești". Citatul era datat 1909.

L. STROJA

PENTRU A SE REALIZA conducerea eficență a întreprinderilor, activitatea de producție trebuie analizată în mod complex, prin prisma întregului sistem de indicatori ce reflectă totalitatea sau cel puțin principalele fațete ale procesului de producție, cu luarea în considerare a corelațiilor dialectice dintre acestea, în sensul că inferioritatea unei variante (respectiv decizii) sub aspectul unui anumit indicator poate fi compensată prin superioritatea aceleiași variante din punctul de vedere al altui (sau altor) indicatori.

Aceasta impune elaborarea unei metodologii care să țină seama de toate aspectele economice care trebuie luate în considerație. Este ceea ce ne și propunem, prezentînd mai întîi modelul general al proceselor multidimensionale de decizie — esența acestei probleme.

PUNCTE DE VEDERE

URMĂRIREA SARCINILOR DE PLAN PRINTR-O ANALIZĂ COMPLEXĂ A INDICATORILOR ECONOMICI

SĂ CONSIDERĂM un proces (o activitate) de producție, care se caracterizează prin trei criterii (indicatori): beneficiul I_1, consumul specific I_2 și prețul de cost I_3 (la care, în cadrul unui model general, s-ar mai putea adăuga un număr de alți n—3 indicatori, ca în tabelul nr. 1; obiectivele pe care și le poate propune conducătorul întreprinderii considerate pot fi:

— atingerea valorii optime a unuia dintre cei trei indicatori (abstracție făcînd de ceilalți doi);

— realizarea situației optime globale, determinate de luare concomitentă în considerare a mărimilor tuturor celor trei indicatori de caracterizare a procesului de producție.

Alegerea în cel de-al doilea caz a situației optime nu este de loc ușoară, dat fiind că sînt posibile mai multe modalități (decizii) de desfășurare a procesului de producție, fiecare fiind caracterizată prin alte sisteme de valori pentru cei trei indicatori (după cum se arată în tabelul nr. 1). În aceste condiții, dacă o decizie D_i se prezintă avantajoasă în raport cu o altă decizie D_j, (D_iAD_j) b din punctul de vedere al unuia din indicatori, spre exemplu al beneficiului [1]), $b_i > b_j$, ea poate foarte bine să fie dezavantajoasă din punctul de vedere al celorlalți doi indicatori, $P_i > P_j$ și $c_i > c_j$; sau, este posibil ca decizia D_i să apară preferabilă deciziei D sub raportul a doi indicatori (D_iAD_j) c, p însă să fie vădit inferioară din punctul de vedere al celui de-al treilea indicator, (D_iDD_j) b. Trebuie elaborată deci o metodologie de comparare riguros obiectivă a sistemelor de mărimi (b_i, c_i, p_i), (b_j, c_j, p_j), aferente deciziilor D_i și D_j, problemă care face obiectul unei ramuri relativ recente a matematicii moderne, teoria utilității. Schema de mai sus a procesului decizional, denumită de unii autori schemă multi-dimensională, conduce la necesitatea găsirii unei unități de apreciere a consecințelor diferitelor decizii posibile, unitate care să fie comună tuturor criteriilor (indicatorilor) luați în considerare; dacă pentru fiecare dintre criterii au fost elaborate „funcții de utilitate" corespunzătoare (care își propun a exprima gradul de eficiență respectiv), după cum se specifică în tabelul nr. 1, problema de decizie formulată inițial, și anume găsirea variantei optime de decizie se transpune în găsirea deciziei D_i pentru care suma utilităților să fie maximă:

$$F_i = \lambda_1 u_1 (I_{1i}) + \lambda_2 u_2 (I_{2i}) + \lambda_3 u_3 (I_{3i}) + \ldots \lambda_n u_n (I_{ni})$$

$(\lambda_1, \lambda$ fiind factorii de pondere, reflectînd importanța atribuită indicatorilor sistemului considerat).

În practica analizei activității productive, care face obiectul prezentului material, ansamblul deciziilor posibile $D_1, D_2 \ldots D_m$ din modelul mai sus expus îl poate constitui, după caz, fie realizările la o anumită dată calendaristică t_0 a unui grup de m întreprinderi care fabrică aceleași produse, fie realizările uneia și aceleiași întreprinderi la diferite momente calendaristice $t_1, t_2 \ldots t_m$, realizări care în ambele situații urmează a face obiectul unei analize economice complexe comparative, în spațiu sau în dinamică.

Tabelul nr. 4 (formă transformată, identică însă în esență, a tabelei matrice nr. 1), în care sînt prezentate comparativ trei variante de activități (decizii), una (col. 2 și 5), constituită din mărimile planificate ale diferiților indicatori, servind ca etalon de comparare, a doua (col. 3 ipoteza H) constituită dintr-o serie de mărimi, toate superioare (ca eficiență) sarcinilor de plan, iar a treia (col. 6, ipoteza H'), formată din opt mărimi de indicatori superioare sau egale sarcinilor corespunzătoare de plan, iar trei mărimi inferioare acestora, arată însă, după cum se va vedea, că în timp ce varianta cu toți indicatorii realizați la un nivel superior sarcinilor planificate prezintă un surplus de utilitate (eficiență globală, în sensul exemplului tratat anterior) de 170 procente convenționale (Δ SP = 170), varianta cu trei indicatori realizați la un nivel inferior sarcinii de plan prezintă un surplus global de utilitate mai mare, respectiv Δ SP=187 față de Δ SP = 170.

Tabelul nr. 1

Matricea indicatorilor și funcțiilor de utilitate. Determinarea deciziei (variantei) optime

Decizii posibile	Mărimea indicatorilor I1 I2 I3 ...... In	Valorile „funcțiilor de utilitate" U1 (I1i) U2 (I2i) U3 (I3i) ... Un (Ini)	Totaluri	
D1	I11 I21 I31 ..... In1	U1 (I11) U2 (I21) U3 (I31) ... Un (In1)	$\sum_{N=1}^{n}$	UN (IN1)
D2	I12 I22 I32 ..... In2	U1 (I12) U2 (I22) U3 (I32) ... Un (In2)	$\sum_{N=1}^{n}$	UN (IN2)
D3	I13 I23 I33 ..... In3	U1 (I13) U2 (I23) U3 (I33) ... Un (In3)	$\sum_{N=1}^{n}$	UN (IN3)
"	" " " "	" " " "	"	"
"	" " " "	" " " "	"	"
"	" " " "	" " " "	"	"
Di	I1i I2i I3i ..... Ini	U1 (I1i) U2 (I2i) U3 (I3i) ... Un (Ini)	$\sum_{N=1}^{n}$	UN (INi)
Dj	I1j I2j I3j ..... Inj	U1 (I1j) U2 (I2j) U3 (I3j) ... Un (Inj)	$\sum_{N=1}^{n}$	UN (INj)
"	" " " "	" " " "		"
"	" " " "	" " " "		"
"	" " " "	" " " "		"
Dm	I1m I2m I3m ..... Inm	U1 (I1m) U2 (I2m) U3 (I3m) ... Un (Inm)	$\sum_{N=1}^{n}$	UN (INm)

Schema generală a metodologiei de analiză a modului de îndeplinire a sarcinii de plan pe care o propunem este cea prezentată în tabelul nr. 4, și se bazează pe luarea în considerare a abaterilor (pozitive, în cazul depășirilor sarcinilor de plan, și negative, în cazul nerealizărilor) și însumarea lor algebrică într-o expresie E, care reprezintă abaterea globală a realizărilor față de sarcinile planificate, E = Δ SP; în funcție de valoarea rezultată pentru E, se consideră că întreprinderea și-a realizat sau a depășit sarcinile de plan în cazurile în care $E \geqslant O$ și că se prezintă cu planul neîndeplinit numai dacă $E < O$.

Cerința îndeplinirii de către întreprindere a fiecăruia dintre indicatori poate fi și ea inclusă, ca o completare, pentru a da criteriului mai sus expus un caracter mai cuprinzător, prin aplicarea pe seama întreprinderii considerate a unei penalizări calculate în raport cu numărul indicatorilor nerealizați; se pot aplica în acest scop penalizări progresive pentru nerealizarea unuia, a doi sau trei indicatori, în cazul neîndeplinirii a mai mult de trei indicatori, întreprinderea urmînd a fi considerată ca nerealizatoare a sarcinilor de plan fixate, indiferent de cuantumul sporului de eficiență, E = Δ SP.

ing. Ion ILIESCU
Petre ROTARU
Institutul de cercetări economice

(Va urma)

1) Notăm convențional Dj avantajos față de Dj prin (DiADj) și Di dezavantajos față de Dj prin (Di DDj).

Tabel nr. 2

Urmărirea realizării indicatorilor de plan prin aplicarea metodologiei în uz (exemplu limitat la numai doi indicatori)

Indicatori planificați	Ipoteza H		Ipoteza H'	
	Mărimi absolute	Abateri proc.	Mărimi absolute	Abateri proc.
Preț cost = 5,85 lei	3,35	+45%	5.80	+1%
Productivitatea = 12.850 lei/muncit.	12 650	— 2%	12 950	+1%
Concluzii	Plan neîndeplinit		Plan îndeplinit	

Tabel nr. 3

Schemă propusă pentru noua metodologie de urmărire a îndeplinirii sarcinilor de plan de întreprinderile productive

Indicatori Simbol	Indicatori Denumire	Mărimea indicatorilor Planificate	Mărimea indicatorilor Realizate	Factori de pondere	Abateri ponderate
I_1	Preț de cost	I_{1p}	I_{1r}	λ_1	$\lambda_1 - \frac{I_{1r} - I_{1p}}{I_{1p}} \times 100$
I_2	Beneficiu	I_{2p}	I_{2r}	λ_2	$\lambda_2 - \frac{I_{2r} - I_{2p}}{I_{2p}} \times 100$
I_3	Productivitate	I_{3p}	I_{3r}	λ_3	$\lambda_3 - \frac{I_{3r} - I_{3p}}{I_{3p}} \times 100$
"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"
"	"	"	"	"	"
I_n	Consum specific	I_{np}	I_{nr}	λ_n	$\lambda_n - \frac{I_{nr} - I_{np}}{I_{np}} \times 100$
	Total				$\sum_{F=1}^{n} \frac{I_{ir} - I_{ip}}{I_{ip}}$

Tabel nr. 4

Exemplu de aplicare a metodologiei propuse

Indicatori		Factor de pondere	Ipoteza H Planificat I_{ip}	Ipoteza H Realizat I_{ir}	Ipoteza H Abatere $\frac{I_{ir}-I_{ip}}{I_{ip}}$	Ipoteza H' Planificat I_{ip}	Ipoteza H' Realizat I_{ir}	Ipoteza H' Abatere $\frac{I_{ip}-I_{ir}}{I_{ip}}$
1. Producție anuală zeci mii tone/an	Sortim. A	4	35	36	+0,11	35	33	—0,23
	Sortim. B	1	10	11	+0,40	10	15	+0,50
	Sortim. C	1	5	7	+1,60	5	5	0,00
2. Preț de cost lei/unit	Sortim. A	5	210	205	+0,12	210	183	+0,64
	Sortim. B	2	245	240	+0.04	245	220	+0,17
	Sortim. C	2	268	261	+0,05	268	280	—0,09
3. Productivitatea muncii	mii lei	3	205	215	+0,07	205	1 95	—0,09
4. Rentabilitate %	muncit.-an	2	15	17	+0,26	15	17	+0,26
5. Consum specific kcal/tonă	Sortim. A	1	18	17	+0,05	18	12	+0,33
	Sortim. B	1	21	21	0,00	21	15	+0,28
	Sortim. C	1	24	24	0,00	24	24	0,00
$E = \sum_{i=1}^{n} + \lambda_i \cdot \frac{I_{ir} - I_{ip}}{I_{ip}}$					170			187

U.N.C.T.A.D. III

La Santiago de Chile s-au deschis lucrările celei de a 3-a sesiuni a UNCTAD care va dezbate importante probleme ale dezvoltării economiei mondiale. Este o conferință care interesează în egală măsură toate țările, indiferent de orînduirea lor socială sau nivelul dezvoltării economice.

DE LA LIMA LA SANTIAGO

Lima și Santiago: două capitale ale aceleiași efervescente Americi Latine. Ele capătă semnificații deosebite în momentul de față. Și aceasta pentru că în capitala Perului a avut loc în octombrie—noiembrie 1971 ultima reuniune de coordonare a pozițiilor țărilor în curs de dezvoltare, iar Santiago găzduiește în acest aprilie 1972 sesiunea a treia a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D).

Diversitate și identitate

„UNITATEA noastră este o forță imensă. Trebuie să fim uniți". Aceste cuvinte, rostite de unul din participanții la conferința de la Lima din toamna anului trecut, capătă semnificația unui adevărat simbol în măsura în care ținem seama că în ea se sintetizează caracterul contradictoriu al realităților contemporane. Unitatea țărilor în curs de dezvoltare este în mod virtual necesară pentru a se putea obține o îmbunătățire radicală a pozițiilor economice și politice a acestor state pe plan internațional. Dar, în același timp, trebuie remarcat, pe baza experienței de pînă acum, că unitatea acestor țări se realizează numai cu mari dificultăți și nu întotdeauna pe probleme esențiale.

Lipsa de identitate a punctelor de vedere a guvernelor țărilor în curs de dezvoltare exprimă, în fond, o situație existentă datorită unor cauze istoricește anterioare. Aceste țări au parcurs pînă acum etape diferite de dezvoltare și ca urmare, au niveluri diverse de dezvoltare economică, deși toate se încadrează în grupul mare de țări cu o economie rămasă în urmă. Majoritatea statelor din acest grup și-a dobîndit independența în jurul anului 1960; altele au o independență de stat de peste un secol și jumătate — cum este cazul multor țări din America Latină; altele erau, în mod formal, state independente de mai multe secole. Toate acestea sufereau însă, mai mult sau mai puțin direct, de pe urma sistemului de relații coloniale sau semicoloniale, datorită cărora ele se află astăzi în situația de a fi numărate în grupul altor țări decît al celor avansate economicește. Exploatarea colonială sau semicolonială a avut și ea forme diferite, intensități diferite, în funcție de împrejurările concrete, între care gradul și modul de împotrivire al popoarelor respective au avut un rol important.

Există însă o trăsătură comună a tuturor acestor state: economia lor a fost orientată în mod unilateral către producția de materii prime. Astfel, ele au fost transformate în baze de materii prime pentru industria prelucrătoare a țărilor capitaliste dezvoltate. Așa s-a ajuns ca aceste țări să importe produse industriale ce au la bază prelucrarea propriilor materii prime exportate sub formă brută în statele avansate economicește. Așa se explică faptul că țări exportatoare de produse agro-alimentare (cafea, cacao, ceai, fructe citrice, banane, arahide etc.) să fie nevoite să importe alimentele de bază pentru hrana propriei populații. Monoproducția, formă extremă și monstruoasă, exprimă, tocmai prin absurditatea sa economică și socială, întreaga poziție a acestor țări al căror „rost" în economia mondială capitalistă era redus la aceea de a produce numai mărfuri agricole sau a extrage minereuri pe care să le prelucreze industria altor țări sau să le consume populația altor țări.

Cîtă vreme actualele țări în curs de dezvoltare erau teritorii coloniale ale uneia sau alteia dintre puterile imperialiste, fiecare dintre acestea din urmă era interesată vital să-și mențină în mod monopolist la dispoziție sursele de materii prime și piețele de desfacere. De aceea nu există nici un fel de preocupare pentru dezvoltarea economiei teritoriilor stăpînite, nici un fel de stimul pentru o punere multilaterală în valoare a resurselor materiale și umane a respectivelor teritorii. Astfel se explică, printre altele, lipsa de punere în valoare a principalei surse de avuție — forța de muncă, oamenii. Lipsa de calificare, slaba școlarizare, subutilizarea cronică a forței de muncă existente în țările în curs de dezvoltare ale lumii capitaliste sînt, deci urmarea directă a subdezvoltării economice, dar, în același timp, una din cauzele menținerii acesteia și după ce lanțurile robiei coloniale directe s-au rupt.

Independența - condiție a dezvoltării

ESTE ASTĂZI LIMPEDE pentru toată lumea, că dezvoltarea presupune ca premisă obligatorie obținerea independenței. Și nu numai a independenței de stat, adică recunoașterea ca atare de către alte țări, ci o reală independență economică și politică. Independența nu înseamnă desigur, nici autarhie economică, nici izolare față de restul lumii, ci opțiunea de sine stătătoare — în hotărîrile pe care le ia fiecare stat — dreptul său de a decide în mod suveran asupra destinelor, asupra dezvoltării sale economice, politice, sociale. Independența nu ignoră și nu încalcă interdependențele existente în lumea de astăzi, devenită mai legată prin circuitul internațional de valori materiale și spirituale ca și prin interese vitale de perspectivă, datorită revoluției științifice și tehnice mondiale.

Pe de altă parte, este evident că relațiile de interdependență — bazate pe respectarea reciprocă a independenței și a intereselor — nu pot fi identificate cu legăturile de dependență, în care partenerii nu sînt egali iar avantajele se împart inechitabil. Or, ceea ce caracterizează încă într-o mare măsură situația actuală a țărilor în curs de dezvoltare din lumea capitalistă, este rețeaua de relații

dr. N. S. STĂNESCU

(Continuare în pag. 18)

ACUMULAREA – PREMISĂ A ÎNLĂTURĂRII SUBDEZVOLTĂRII

ÎN DEZBATEREA problematicii vaste a subdezvoltării și a căilor eradicării ei, un loc aparte îl ocupă analiza acumulării, a izvoarelor care o generează, a factorilor care îi blochează creșterea. Fără examinarea acestor aspecte esențiale nu poate fi înțeles procesul complex care a generat însăși subdezvoltarea și nici nu pot fi schițate unele din modalitățile înlăturării ei. Nu este, deci, întîmplător că în cadrul sesiunii a treia U.N.C.T.A.D. problemele legate de finanțarea investițiilor ocupă un loc important.

● Volumul acumulărilor

DUPĂ UNELE APRECIERI, la jumătatea anilor '60 fondul de acumulare al tuturor țărilor în curs de dezvoltare se cifra la aproximativ 40 miliarde de dolari, reprezentînd aproximativ 16% din P.I.B.[1]) Date mai recente[2]) evaluează ponderea medie a acumulărilor în P.I.B. pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare în perioada 1960—1967 la 15%. Pe regiuni, această pondere este diferită: Africa — 13,1%; Asia de sud — 11,3%; Asia răsăriteană — 11%; Europa de sud — 21,5%; America Latină — 16,3%; Orientul Mijlociu — 14,8%.

Din aceste date rezultă că regiunile cele mai rămase în urmă — Asia, Africa — au și cele mai scăzute cote de acumulare, în timp ce regiunile cu nivele de dezvoltare economică relativ mai ridicate au ponderi mai înalte.

Se constată apoi, în general, că ponderile respective atît pe ansamblul țărilor slab dezvoltate cît și pe cel al diferitelor zone sînt scăzute, insuficiente. Cînd spunem aceasta luăm ca termen de comparație în primul rînd ponderea economisirii în P.I.B. a țărilor industrializate (capitaliste) care, în perioada menționată mai sus, a fost de 21,7%. În al doilea rînd, insuficiența acumulărilor este pusă în evidență de amploarea uriașă a nevoilor pe care cerințele dezvoltării contemporane a economilor subdezvoltate le ridică.

În conformitate cu calculele experților O.N.U., pentru rezolvarea unei sarcini limitate — asigurarea nivelului actual de înzestrare cu fonduri (în sumă de 10 000 dolari pe locuitor) a celor 10 milioane oameni cu cît sporește anual populația țărilor în curs de dezvoltare, ar fi nevoie de 100 miliarde de dolari. O reconstrucție tehnică profundă a industriei și agriculturii ar necesita o acumulare și mai mare în economiile naționale ale acestor state.

● Cauze structurale

DUPĂ OPINIA NOASTRĂ, insuficiența acumulării este determinată, înainte de toate, de structurile economice arhaice existente în multe din aceste țări. Sectorul obștei patriarhale ca și cel feudal și semifeudal, care se conservă încă pe arii apreciabile în economiile subdezvoltate se caracterizează prin potențialul extrem de scăzut de acumulare. În aceste sectoare, se desfășoară, pe perioade istorice îndelungate, doar o reproducție simplă.

În țările nesocialiste în curs de dezvoltare din Asia consumul neproductiv al claselor exploatatoare reprezintă între 1/4 și 1/3 din venitul creat în agricultură. În India, de pildă, în primii ani de după cucerirea independenței, partea feudalilor în producția globală a agriculturii atingea 30%. Economistul chilian A. Cortes, în lucrarea sa „Creșterea economică în America Latină", notează: „Banii cheltuiți la Paris, în ultimii 50 de ani, de către cetățenii bogați dintr-un șir de țări latino-americane în care se remarcă o acută penurie de capitaluri, ar fi fost suficienți pentru a asigura acestor țări un sistem de transporturi moderne și o înzestrare tehnică a industriei la nivelul actual".

Sectorul gospodăriilor țărănești, în condițiile menținerii relațiilor feudale și semifeudale, larg răspîndite în zonele subdezvoltate ale lumii, are un caracter de consum și nu poate constitui o bază a acumulării. Între 1950 și 1963 rata acumulării în agricultura Indiei nu a fost decît de 2,3%.

Probleme serioase ridică acumularea și în sectorul capitalist din aceste țări. Este semnificativă, de exemplu, situația din America Latină. Capacitatea de autofinanțare a acestui sector este, în general, inferioară cifrelor din țările dezvoltate. Ca ordine de mărime se poate menționa că autofinanțarea deține între 10 și 20% din totalul fondurilor de investiții în țările regiunii față de 30% în industria S.U.A.[3]). Autofinanțarea scăzută se explică, între altele, prin ratele mai scăzute ale profitului, prin procesele inflaționiste masive care impun ca o parte a profiturilor să fie folosită ca rezervă de acoperire a deprecierii monetare, sustrăgînd-o astfel investiției industriale productive. Capacitatea redusă de autofinanțare a întreprinderilor se datorează de asemenea rentabilității scăzute a producției ca urmare a tehnicii înapoiate pe care o folosesc, a productivității reduse a mîinii de lucru, a insuficientei utilizări a capacităților de producție etc.

Un alt factor restrictiv al acumulărilor în țările în curs de dezvoltare îl constituie scurgerile de venit național în exterior prin plata unor dividente exagerate la datoria externă, prin repatrierile de profituri de către companiile străine, prin fuga unor capitaluri naționale spre băncile străine. Situația se explică și prin dezechilibrele cronice ale balanțelor tehnologice cît și, în general, ale balanțelor comerțului invizibil ca și prin deteriorarea raportului de schimb. Cuantificările pierderilor la aceste capitole sînt în prezent atît de cunoscute (îndeosebi grație documentelor U.N.C.T.A.D.), încît soco-

dr. C. MECU

(Continuare în pag. 18)

REPERE

● **Conform estimațiilor** Federației siderurgiștilor japonezi, în 1971 producția mondială de oțel brut a însumat 582,4 milioane de tone, în scădere cu 2,5% față de nivelul atins în anul precedent. Pe primul loc s-a situat Uniunea Sovietică, cu peste 120 milioane de tone, depășind S.U.A., a căror producție a scăzut cu aproape 10 milioane de tone (comparativ cu 1970). O altă țară în care producția de oțel s-a redus simțitor este Anglia: anul trecut ea a produs circa 23,8 milioane de tone, cu aproape 13% mai puțin decît în 1970.

● **Masele plastice** au înlăturat pînă acum de pe piața vest-germană 5% din produsele industriei metalurgice. Pînă în anul 2000, scrie **Die Zeit,** ponderea produselor metalice înlocuite ar urma să crească la 12%.

● **O nouă uzină de alumină,** cu o capacitate anuală de 280 000 t, va fi construită anul viitor la Mostar, în Iugoslavia în cooperare cu firma franceză Pechiney, relatează agenția **Taniug.** Ea va fi completată în 1974 cu o uzină de electroliză care va produce anual 80 000 t aluminiu. Alte două uzine de alumină, de 600 000 t fiecare, vor intra în funcțiune în 1976 și 1980.

● **La Rabat** (Maroc) a intrat în funcțiune prima centrală telefonică electronică din rețeaua publică africană. Gradul său de aglomerare este de cîteva ori mai redus față de centralele telefonice automate „clasice" cu capacitate echivalentă.

relaţii economice internaţionale

● Polonia : export de utilaje chimice

Polonia construieşte un număr crescînd de obiective ale industriei chimice în diferite regiuni ale lumii. În perioada 1962—1972 au fost exportate utilaje şi instalaţii pentru 53 de fabrici chimice, din care pentru 30 de fabrici de acid sulfuric în valoare totală de 400 milioane de zloţi valută (peste 100 milioane de dolari). Fabrici de acid sulfuric sînt construite de Polonia în Uniunea Sovietică (cel mai important client pentru utilajele şi instalaţiile chimice poloneze), Cehoslovacia, R.D. Germană şi R.F. a Germaniei; de pe altă parte, unităţi industriale petrochimice echipate cu utilaje poloneze iau fiinţă în Franţa, Bulgaria şi Tanzania. Întreprinderi chimice complete au fost importate şi de Iugoslavia, unde vor furniza materie primă necesară dezvoltării producţiei de lacuri, tananţi cauciuc şi de articole farmaceutice. În afară de obiective complete, Polonia exportă şi diverse echipamente sau aparate chimice valoarea acestora urmînd să depăşească în acest an 50 milioane de zloţi valută.

● R.S.F. Iugoslavia — Belgia

Întreprinderea iugoslavă producătoare de autovehicule „IMV" din Novo Mesto (Slovenia) a deschis în oraşul belgian Denijs o fabrică de caravane turistice, care vor fi realizate potrivit documentaţiei şi tehnologiei sale, în halele închiriate ale unei foste uzine. Noua fabrică dispune de aproape 200 muncitori şi specialişti belgieni şi iugoslavi. Potrivit agenţiei Taniug, producţia sa se va ridica de la 3000 caravane în acest an la 30 000 în 1974. Fabrica de la Denijs se va ocupa şi de service, servind totodată ca depozit central de piese de schimb pentru această parte a Europei.

● R. D. Germană — Austria

În cursul tratativelor purtate la Viena de o delegaţie comercială a R.D. Germane, părţile au convenit asupra unor măsuri de facilitare a schimburilor de mărfuri, precum şi asupra modificării sistemului de plăţi pe anul 1972. Delegaţia R.D. Germane a avut convorbiri cu personalităţi austriece în legătură cu normalizarea relaţiilor comerciale între cele două state.

LA SANTIAGO

(Urmare din pag. 17)

de dependenţe economice şi politice în care ele sînt încă prinse. Aceasta este şi una din cauzele pentru care multe foste colonii, o dată devenite state independente, nu s-au angrenat pe o cale de sine stătătoare de dezvoltare. În astfel de state, monopolurile internaţionale mai stăpînesc încă şi astăzi poziţiile-cheie ale economiei, sursele de materii prime, comerţul, inclusiv cel exterior, transporturile etc.

Orice mişcare reală spre dezvoltare este frînată, în cazul acestor ţări, din embrion, printr-un angrenaj în care sînt implicaţi atît factori politici cît şi economici. Alianţa dintre monopolul străin şi cele mai retrograde forţe sociale explică menţinerea relaţiilor feudale şi semifeudale în agricultura respectivelor ţări. Ieftinătatea forţei de muncă, datorată nu numai mediei sale scăzute de calificare, dar şi subdezvoltării economiei, care nu oferă locuri de muncă suficiente, contribuie la menţinerea înapoierii tehnice şi la frînarea investiţiilor naţionale de capital. Limitele înguste ale pieţei interne ca şi barierele puse în calea pătrunderii mărfurilor provenite din ţările în curs de dezvoltare pe piaţa ţărilor capitaliste dezvoltate explică, totodată, încetineala dezvoltării agriculturii ca şi dificultăţile industrializării ţărilor cu economie rămasă în urmă.

Ruperea „cercului vicios" al subdezvoltării presupune, aşa dar, un complex de măsuri care implică în mod inevitabil posibilitatea pentru factorii de decizie ai statelor în curs de dezvoltare, de a hotărî independent politica lor economică. Nu întîmplător la Conferinţa de la Lima s-au purtat ample discuţii în jurul problemei presiunilor de tot felul pe care le suportă ţările în curs de dezvoltare din partea puterilor imperialiste. Semnifcativ este în această privinţă faptul că documentul final — Declaraţia de la Lima — cuprinde ideea că orice presiune care afectează independenţa acestor ţări trebuie considerată ca un act de agresiune economică.

Elaborîndu-şi propria politică, guvernele unor ţări în curs de dezvoltare tind să limiteze şi, în cele din urmă, să înlăture puterea monopolurilor străine asupra economiei lor naţionale, elaborează legislaţii ce ţintesc să lichideze relaţiile agrare anacronice, înfăptuiesc reforme agrare, creează condiţii pentru constituirea şi funcţionarea unor cooperative în agricultură, iau măsuri pentru stimularea creşterii producţiei industriale şi agricole, iniţiază acţiuni pentru reducerea şomajului, stăvilirea procesului de sărăcire a maselor etc. Schimbările, pe baza unor asemenea direcţii de dezvoltare, încep să-şi croiască drum, iar efectele nu se lasă mult aşteptate. Totuşi, este din ce în ce mai clar că modificări radicale în situaţia ţărilor în curs de dezvoltare nu se pot produce într-un interval scurt de timp.

Schimbări fundamentale

SITUAŢIA unei ţări subdezvoltate nu poate fi modificată radical dacă nu au loc mutaţii structurale în economia sa naţională. Cu alte cuvinte, sînt necesare asemena transformări în structura socială şi economică a ţării încît să se asigure progresul necontenit şi ridicarea rapidă a gradului de valorificare a potenţialului lor material şi uman. Pe baza unor transformări structurale interne se schimbă însuşi locul respectivei ţări în sistemul relaţiilor economice internaţionale, în diviziunea mondială a muncii.

Pentru ţările în curs de dezvoltare a devenit astăzi mai evident decît cu cîţiva ani în urmă că respectivele modificări structurale din economia lor naţională nu pot fi operate fără un efort propriu continuu, perseverent, orientat cu fermitate către rezolvarea problemelor fundamentale ale dezvoltării. Elaborarea unei politici coerente de acumulare şi de investiţii reprezintă unul din elementele esenţiale ale dezvoltării de sine stătătoare. Dezvoltarea relaţiilor de cooperare şi colaborare cu alte ţări pentru promovarea dezvoltării multilaterale a economiei constituie, de asemenea, o componentă importantă a politicii de dezvoltare. De aceea, ţările în curs de dezvoltare militează pentru sporirea rolului Conferinţei ONU pentru comerţ şi dezvoltare (UNCTAD), considerînd că sesiunea a treia, ce se desfăşoară la Santiago, în această primăvară va trebui să reflecte mai realist necesităţile ţărilor cu o economie rămasă în urmă.

În fond ce se aşteaptă de la UNCTAD? Speranţele pe care şi le pun diversele ţări în curs de dezvoltare în UNCTAD diferă după opţiunile lor. Acelea ale căror guverne pun accent pe dezvoltarea economică pe baza ajutorului extern speră ca sesiunea de la Santiago să legifereze" o sporire a asistenţei financiare din partea ţărilor avansate pînă la 3 sau chiar 5% din venitul naţional al acestora din urmă.

Ţările în curs de dezvoltare, care consideră efortul propriu ca bază a procesului lor de dezvoltare, apreciază că UNCTAD ar putea aduce o contribuţie importantă cel puţin în următoarele direcţii : uşurarea transferului de tehnologie şi cunoştinţe ştiinţifice ; asigurarea unui sistem de preferinţe vamale generale nereciproce în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare ; înlăturarea obstacolelor din calea exporturilor ţărilor în curs de dezvoltare; încetăţenirea în relaţiile economice internaţionale a unor principii bazate pe echitate, avantaj reciproc, respectarea independenţei şi suveranităţii, respingerea presiunilor şi dictatului economic şi politic. Trebuie ţinut seama însă că chiar în această privinţă există multe deosebiri de vedere între ţările lumii a treia.

Diversitatea punctelor de vedere susţinute de ţările în curs de dezvoltare nu este, în sine, un aspect negativ. Ea exprimă marea diversitate reală de situaţii şi de probleme cu care sînt confruntate respectivele ţări. Diversitatea constituie un aspect negativ în măsura în care puterile imperialiste reuşesc să manevreze pe planul relaţiilor economice internaţionale în aşa fel încît să facă să supravieţuiască un timp cît mai îndelungat actuala situaţie a ţărilor mai puţin dezvoltate, să menţină locul pe care-l au ele astăzi în diziunea mondială a muncii.

Rolul conferinţei de la Lima a fost acela de a se ajunge la consensuri pentru ca la seiunea de la Santiago a UNCTAD să se acţioneze unitar. Declaraţia de la Lima reflecta tocmai aceste convergenţe atît de importante pentru acţiunile ţărilor în curs de dezvoltare în sensul unei evoluţii favorabile a economiei lor naţionale. UNCTAD-III poate aduce o contribuţie însemnată în această direcţie.

Ţările „Grupului celor 77"
venit pe locuitor

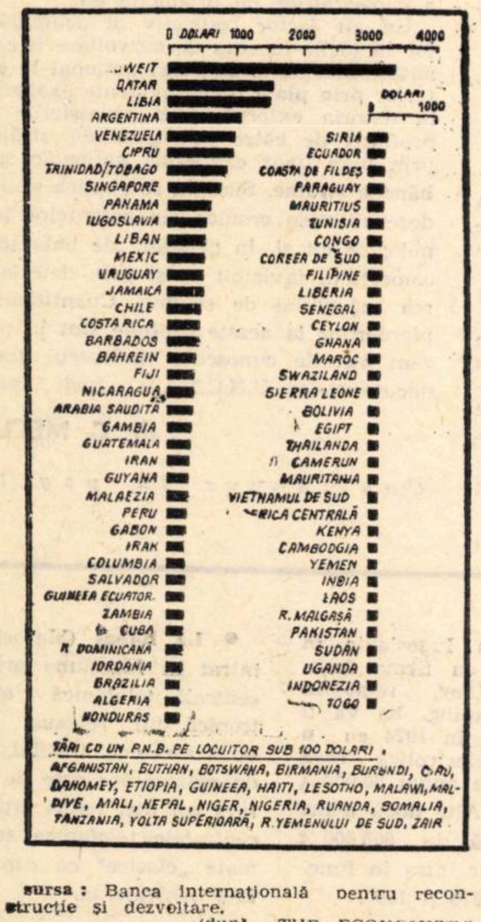

sursa : Banca internaţională pentru reconstrucţie şi dezvoltare.
(după „THE ECONOMIST")

ACUMULAREA

(Urmare din pag. 17)

tim că nu este cazul să mai insistăm în prezentarea lor.

În fine, cheltuielile neproductive, în unele cazuri considerabile, pe care le fac aceste ţări din motive şi în scopuri foarte diferite exercită o influenţă negativă asupra capacităţilor potenţiale de acumulare. Între aceste cheltuieli se detaşează cele militare, care, după unele surse [4], ar reprezenta circa 10% din totalul mondial.

● Izvoare potenţiale

ENUMERAREA factorilor care afectează negativ volumul acumulărilor permite sublinierea existenţei unor izvoare potenţiale a căror capacitate de alimentare a dezvoltării economice ar putea fi substanţial sporită. Pe scurt ele sînt : a) realizarea unor schimbări esenţiale în structurile economice şi sociale care să limiteze treptat sectoarele economice sterile, incapabile de a realiza reproducţia lărgită; b) efectuarea de modificări structurale în repartizarea veniturilor printr-o politică fermă, progresivă, a impozitelor în funcţie de venituri ; c) folosirea în interesele naţionale a bogăţiilor solului şi subsolului, închiderea canalelor de scurgere, fără echivalent, a veniturilor în exterior ; d) promovarea unei politici internaţionale concertate în scopul ameliorării treptate a consecinţelor diviziunii internaţionale a muncii asupra economiilor naţionale ; e) adoptarea unor politici interne şi internaţionale adecvate condiţiilor şi posibilităţilor reale ale acestor ţări care să faciliteze reducerea uriaşelor cheltuieli neproductive menţionate ; f) ridicarea substanţială a ratei acumulării cere lărgirea funcţiilor economice ale statului nu numai în ce priveşte repartizarea acumulării prin buget, dar mai ales în calitate de centru creator de venituri prin întreprinderi moderne proprii ; g) în fine, în condiţiile în care venitul creşte lent, pentru a ridica sensibil rata acumulării este necesară afectarea unei părţi mai mari din venit pentru acumulare. Cu alte cuvinte, este necesară o voinţă colectivă fermă, menţinută perioade istorice relativ îndelungate, de a afecta fondului de acumulare o cotă mai mare din venit. O asemenea decizie, cu toate consecinţele care decurg de aici pentru viaţa de ansamblu a unei naţiuni şi a fiecărui membru al ei, reprezintă o materializare hotărîtoare a tezei despre rolul prioritar al efortului intern pentru asigurarea dezvoltării ţărilor cu o economie rămasă în urmă.

● Eficienţă şi tehnică

EFICIENŢA economică a procesului acumulării este un factor care exercită o influenţă tot mai mare, „în multe privinţe hotărîtoare", după cum se exprima economistul român **E. Dobrescu** asupra ritmului creşterii economice. [5]) Dacă în etapele incipiente ale demarării procesului dezvoltării economice cuantumul acumulării este hotărîtor, pe măsura desfăşurării procesului de dezvoltare factorii intensivi ai creşterii — între care un loc hotărîtor are productivitatea muncii — dobîndesc o importanţă crescîndă preluînd asupra lor o parte din efectul de potenţare a creşterii economice iniţial exercitat de volumul sporit al acumulării.

Pe totalul industriei prelucrătoare, în grupa ţărilor în curs de dezvoltare nivelul productivităţii muncii nu reprezintă decît 22% faţă de nivelul mondial şi numai 15% faţă de nivelul ţărilor capitaliste industrializate. Chiar în ţările latino-americane care, comparativ cu alte ţări în curs de dezvoltare au un nivel economic mai înalt, productivitatea muncii nu reprezintă decît 58% din nivelul mondial şi 44% din cel al ţărilor capitaliste industrializate [6]). Această discrepanţă în nivelurile productivităţii muncii se explică, fireşte, înainte de toate prin decalajele din înzestrarea tehnică a muncii. Nu este însă mai puţin adevărat că o influenţă de valoare cel puţin egală cu cea exercitată de înzestrarea tehnică precară a muncii o are şi nivelul de organizare şi de intensitate a muncii.

Productivitatea muncii reprezintă doar unul din aspectele calitative, este drept din cele mai importante, ale folosirii resurselor de muncă. Alături de aceasta se ridică şi alte probleme complexe legate de folosirea extensivă şi intensivă a acestor resurse, respectiv de necesitatea atragerii în producţie a tuturor persoanelor apte de muncă, probleme privind structura populaţiei ocupate în sfera productivă şi neproductivă, în diferite ramuri ale sferei productive, probleme legate de formarea profesională, de repartizarea judicioasă pe teritoriu a personalului calificat etc.

Folosirea eficientă a muncii vii depinde şi se intercondiţionează cu nivelul folosirii eficiente a muncii trecute înmagazinate în uneltele de producţie, în celelalte mijloace de producţie.

Ţările în curs de dezvoltare sînt practic nevoite, în lipsa altor alternative, să folosească tehnicile de producţie pe care le-au dezvoltat ţările industrializate. Aceste tehnici, se ştie, se caracterizează prin solicitări intense de capital şi printr-un efect antrenant redus în ce priveşte utilizarea forţei de muncă, adică tocmai a acelui element deosebit de abundent în aceste ţări. În legătură cu aceasta în literatura de specialitate se întîlnesc variate propuneri, a căror gamă se întinde de la sugestia folosirii unor tehnici învechite în scopul creşterii gradului de ocupare şi pînă la aceea a folosirii tehnicilor celor mai avansate în scopul ridicării eficienţei producţiei.

După părerea mea, folosirea unei tehnici învechite ar implica inevitabil sacrificiul pierderii unei părţi a produsului şi diminuării eficienţei economice a producţiei şi a acumulării. În industrii cum sînt cea chimică, siderurgică, de prelucrare a metalelor neferoase etc., supuse unui rapid progres tehnic, nu există „alternative" la tehnica cea mai avansată.

Situaţia este diferită, după opinia mea, în industriile de prelucrare a metalului, textilă, alte bunuri de consum, caracterizate prin folosirea unei mari varietăţi de echipamente şi utilaje, unele dintre ele cunoscînd o evoluţie tehnologică mai puţin rapidă. Numeroşi economişti din ţările în curs de dezvoltare remarcă, se pare în mod justificat, că în aceste ramuri calculele economice adecvate ar permite o selecţionare a tehnicilor de producţie care, fără să înceteze să prezinte soluţii optime sub aspectul nivelului de dezvoltare, să permită utilizarea unei proporţii mai mari de mînă de lucru. O asemenea rezolvare, care presupune optimizarea corelaţiei capital — forţă de muncă, ar putea acţiona asupra gradului de ocupare atît direct, creîndu-se noi locuri de muncă, cît mai ales indirect, prin obţinerea unor ritmuri de creştere mai mari la o rată dată a acumulării, îmbunătăţindu-se astfel coeficientul de capital produs şi concomitent posibilităţile de ocupare productivă.

Asupra eficienţei acumulării productive acţionează desigur şi alţi factori. Aici nu am făcut decît să schiţăm efectele restrictive ale cîtorva dintre aceştia. Este evident că amploarea acestor efecte diferă de la o ţară la alta şi este în strînsă legătură cu etapa istorică pe care o parcurge procesul dezvoltării.

---

1. S. I. Tiulpanov, „Schiţă a economiei politice. Ţările în curs de dezvoltare", Moscova 1969, pag. 87—88.

2. Raportul Pearson, „Jeune Afrique" nr. 460—463/1969.

3. Sursa datelor pentru America Latină aici şi în continuare, atunci cînd nu se citează expres lucrarea, este : CEPAL, „El desarrollo industrial de A.L.", CN_{12}, 830, 1969 ; „Los Deficitos virtuales del comercio, y de ahorro interior..." E, CN_{12}, 831 1969 .

4. „Jeune Afrique" din 27 aprilie 1971.

5. E. Dobrescu, „Ritmul creşterii economice", Editura politică; Bucureşti, 1968, pag. 245.

6. „Industrial Development Survey", vol. II, U.N., New York, 1970, pag. 73.

ÎN OBIECTIVUL PROGNOZEI: REPRODUCȚIA FONDURILOR FIXE

R.S. CEHOSLOVACĂ

UNA DIN componentele fundamentale ale procesului reproducției socialiste lărgite o constituie reproducția fondurilor fixe, care determină baza tehnică a procesului de producție. De aceea, în munca de elaborare a unor prognoze, cu privire la dezvoltarea economiei cehoslovace în următoarele decenii au fost făcute unele studii asupra evoluției posibile a fondurilor fixe pînă în 1980, și a principalilor factori care o vor determina. Pentru aceasta, așa cum arată ing. Karel Novotny într-un articol publicat în revista „Planované Hospodarstvi" nr. 9/1971, Oficiul federal de statistică a efectuat mai întîi o vastă lucrare de reconstituire a seriilor dinamice privind mijloacele fixe din economia Cehoslovaciei în perioada 1919—1970, potrivit căreia a reieșit că volumul total al mijloacelor fixe a crescut de la 530 mld coroane, cît a fost în 1919 — la 1500 mld coroane în 1970 (în prețurile anului 1967).

Fondurile fixe productive au marcat un ritm mai accelerat decît cele neproductive iar ponderea mașinilor și utilajelor în totalul fondurilor fixe de producție a crescut de la 20% cît a fost în 1948 la 33% în 1970. O analiză mai amănunțită a reproducției mijloacelor fixe semnalizează că construcțiile cu caracter de investiții au avut în perioada 1949—1970 — într-o mare măsură — un caracter extensiv căci s-au efectuat în condițiile dezvoltării cu precădere a dimensiunilor și a reînnoirii relativ încete a utilajului. O caracterizare globală a intensității reproducției o constituie durata medie a rotației fondurilor fixe care la mașini și utilaje este relativ lungă: 34 de ani în perioada 1920—1937 și 20 de ani în 1949—1969.

Perioada medie a înlocuirii mijloacelor fixe se calculează astfel:

$$T = \frac{\log(\alpha + 1)}{\log i_F},$$

în care coeficientul de reproducție

$\alpha = \frac{I_n}{R}$ și unde In = investiții de dezvoltare (investiții bruto minus lichidările), R = investițiile de înlocuire (lichidare) și iF = indice mediu anual de creștere a volumului mijloacelor fixe. Formula se deduce din expresia prin care se definește înnoirea mijloacelor fixe:

$$Lp = \frac{Fpo \cdot (i_F^{\,t} - 1)}{(i_F^{\,T} - 1)}$$

unde Lp = volumul mijloacelor fixe din procesul de producție în perioada de t ani, Fpo — volumul mijloacelor fixe din ansamblul cercetat în perioada cînd t = o, t — perioada (numărul de ani), T — perioada medie a rulajului (a vieții) fondurilor fixe.

Definirea volumului fondurilor fixe casate (înlocuite) și a perioadei medii de rotație a acestora este valabilă numai în condițiile următoare: a) Dezvoltarea fondurilor fixe este exponențială, corespunde ecuației:

$F_p(t) = F_{p0} \cdot i_F^{\,t}$, b) Ansamblul de mijloace fixe studiat este suficient de mare și de omogen, adică se compune din unități cu aceeași durată de viață T, care după expirarea perioadei vieții lor sînt înlocuite cu unități noi cu aceeași perioadă de viață. Perioada medie a vieții întregului ansamblu de mijloace fixe este deci constantă în timp. c) Vîrsta medie a mijloacelor fixe înlocuite este egală cu perioada medie a vieții lor. Întrucît reproducția mijloacelor fixe nu satisface pe deplin aceste condiții, aici este vorba de un indicator care are un caracter mai mult sau mai puțin informativ.

Nivelul reproducției mașinilor și utilajelor în industrie poate fi caracterizat, de asemenea, prin coeficientul intensității de înnoire $\left(\frac{\text{lichidare.}}{\text{investiție}} \cdot 100\right)$. În perioada 1919—1969 acest coeficient a fost de 22,9% în industria de bază, de 26,7% în industria prelucrătoare, de 16,4% în construcția de mașini, de 34,7% în industria bunurilor de consum și de 44,5% în industria alimentară.

Procesul de lichidare a mijloacelor fixe, reînnoirea avuției materiale se desfășoară în mod identic cu procesul demografic; se urmărește de la primul an de existență pînă la 100 de ani sau cît durează viața lor. Spre deosebire însă de datele demografice, cele privitoare la lichidarea (casarea) mijloacelor fixe sînt foarte inegale și curba ce o reprezintă are un alt profil.

Cunoașterea structurii după vechimea mijloacelor fixe propuse pentru lichidare și a structurii privind vechimea mijloacelor fixe la o anumită dată permite întocmirea așa numitor tabele ale „mortalității" analoage cu cele utilizate în analizele demografice și statistice ale mijloacelor fixe și în prognoze. In R.S. Cehoslovacă aceste tabele au fost întocmite pentru prima dată în 1968 pentru circa 130 domenii avînd ca bază reproducția mijloacelor fixe.

Cunoașterea dinamicii mortalității permite, atît analiza reproducției mijloacelor fixe care a avut loc în trecut, cît și prognosticarea reproducției în anii viitori. Ca și în prognozele demografice, din cunoașterea structurii vîrstei, a coeficientului vîrstei probabile pînă la care vor dura mijloacele și a lichidării lor, se pot construi prognozele cu privire la evoluția fondurilor fixe. Această sarcină poate fi împărțită în trei prognoze parțiale:

a) prognoza evoluției situației fondurilor fixe;

b) prognoza evoluției lichidărilor;

c) prognoza evoluției investițiilor.

Principiul primei prognoze parțiale (de pildă evoluția mașinilor unelte) se poate explica prin tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Mașini-unelte (în mil/coroane pentru 1967)

Anul instalării	Durata probabilă a vieții (Px)	Situația mijloacelor fixe la 31.12.1968	Prognoza evoluției mijloacelor pînă la 31.12		
			1969	1975	1980
0	0,998	1257	1333	1902	2556
1	0,996	990	1254	1788	2404
2	0,996	1178	986	1679	2257
3	0,995	1290	1174	1577	2120
4	0,995	1536	1284	1479	1989
5	0,993	1202	1528	1387	1865
.	.	.	.	.	.
30	0,964	121	117	93	233
50	0,935	17	16	87	72
Total		21.871	22.867	30.356	39.018

Prognoza evoluției situației mijloacelor fixe se construiește astfel: situația inițială a mijloacelor fixe în anul zero se înmulțește cu coeficientul Po și se obține situația mijloacelor fixe din anul următor, adică în primul an de la instalare. În mod analog situația din primul an de instalare se înmulțește cu coeficientul P1 și se obține situația din anul următor, respectiv din al doilea an de existență etc.

Sarcina cea mai importantă a acestei prognoze este determinarea situației mijloacelor fixe în anul zero, în care se termină investițiile destinate mijloacelor fixe în diferiți ani. La determinarea lor nu este nevoie să se utilizeze tabelele de lichidare, ci trebuie calculate cu un algoritm special.

Metoda prognozelor presupune construcția unei serii de variante în funcție de rata prevăzută a acumulării în anii prognozei și de condițiile dificile de dezvoltare a diferitelor domenii.

Analiza întreprinsă de Oficiul federal de statistică a folosit extrapolarea ritmului de creștere a mașinilor unelte determinat în anul inițial. Principiul identic a fost utilizat și în prognoza dezvoltării lichidării, numai cu deosebire că pentru structura vîrstei a fost utilizat în calcul coeficientul qx al lichidării probabile. Cu ajutorul acestui coeficient a fost calculată lichidarea pentru toți anii respectivi.

Cea de a treia prognoză parțială a fost rezolvată prin balanță, pornindu-se de la faptul că este deja cunoscută evoluția situației lichidărilor din prognozele precedente. Situația mijloacelor fixe la finele anului — situația mijloacelor fixe la începutul anului + lichidarea mijloacelor fixe în decurs de un an = investiții terminate.

Potrivit metodei menționate la Oficiul federal de statistică s-a efectuat prognoza experimentală privind dezvoltarea volumului, a lichidării și investițiilor pentru 130 de domenii (tabel nr. 2).

Tabelul nr. 2

Domeniu	Mijloace fixe la 31.12			Investiții 1971—1980	Lichidări 1971—1980
	1970	1975	1980		
Utilaj pentru extracție	2,1	2,7	4,0	4,3	2,4
Mașini-unelte	23,9	30,4	39,0	20,4	5,3
Utilaje pentru modelare (prese)	7,4	10,8	16,2	10,1	1,3
Utilaj pt. ind. textilă	9,3	11,4	15,1	10,6	4,8
Utilaj pt. ind. alim.	3,8	4,1	4,6	2,4	—1,6
Utilaj agricol	10,8	16,0	25,2	22,1	7,7
Vehicule feroviare pentru mărfuri	17,9	23,6	32,1	20,9	6,7

Autorul studiului menționat subliniază că metoda demografică de elaborare a prognozelor privind dezvoltarea mijloacelor fixe, comparativ cu alte metode prezintă o serie de avantaje. Primul avantaj constă în aceea că pornește de la structura actuală a vîrstei. Ea permite, în condițiile date, o descompunere foarte amănunțită pe ramuri și domenii și exprimă detaliat modificările structurale.

Potrivit situației existente în 1968 valoarea totală a utilajelor și mașinilor ar urma să crească între 1971—1980 de la 349 mld la 587 mld coroane (în prețurile anului 1967), adică cu 68%. Ritmul mediu anual cel mai accelerat ar avea mașinile agricole (8,9%), mașini de modelare (8,2%), mașini pentru extracții (6,7%), și mijloace rutiere (6.0%).

Studiul menționat subliniază prognozele statistice privind dezvoltarea mijloacelor fixe, lichidarea lor, investițiile destinate lor, pot fi utilizate în elaboraea planurilor de perspectivă deoarece confruntarea planului cu prognoza permite să se facă aprecierea în ce măsură planificarea va modifica situația actuală a reproducției și să se pună bazele materiale modificărilor structurale.

STRUNG REVOLVER AUTOMAT ACR 200

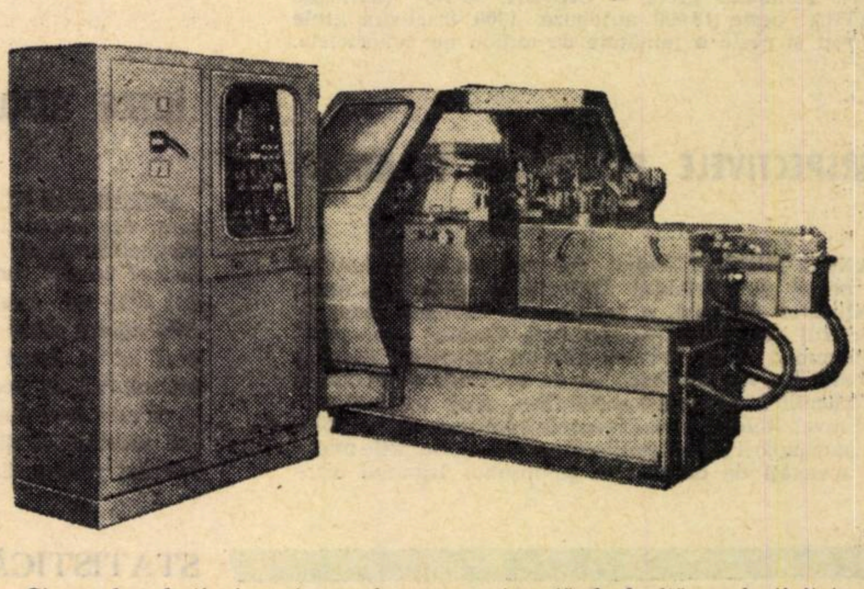

Strungul e destinat pentru prelucrarea automată de înaltă productivitate a pieselor începînd cu bare etalonate și neetalonate cu diametrul de 40 mm și semifabricate cu diametrul de 20—85 mm și lungimea de 20—155 mm.

În regimul de prelucrare semiautomat dimensiunile piesei prelucrate sînt determinate de căt e parametrii geometrici ai mașinii.

Comanda semiconductorizată pe baza programului prin afișaj se caracterizează printr-o mare siguranță de exploatare.

ACR 200 e o mașină modernă, cu largi posibilități tehnologice și de mare precizie. Este prevăzut cu un set complet de unelte și accesorii suplimentare.

Diametrul de prelucrare maxim	
deasupra căruciorului transversal	220 mm
deasupra bancului	400 mm
Cursa longitudinală a căruciorului cu cap revolver	450 mm
Cursa carului transversal	
Precizia de prelucrare :	± 100 mm
Repetarea în timpul copierii	0,05 mm
Gradul de finisare al suprafeței	Ra = M m (V 6b)

MACHINOEXPORT

BULGARIE

Exportator : MACHINOEXPORT SARL

Sofia 5, Aksakov, Tel. 88.53.21

Telegramă : Machinoexport — Sofia

Telex : 22.425

PUBLICOM

URMĂTORII 10 ANI

CUNOSCUTUL economist și sociolog american Peter Drucker apreciază că în deceniul care a început se vor amplifica în Statele Unite preocupările privind șomajul, criza urbană, poluarea și activitățile pentru apărarea drepturilor civile. Actuala insuficiență de locuri de muncă nu este doar o urmare a recesiunii din 1970—1971, cum se crede în general, ci reprezintă manifestarea unor tendințe de durată care vor domina deceniul în curs.

Printre cauzele principale ale unei asemenea evoluții, P. Drucker enumeră modificările în structura pe vîrste a populației, rezultată din faptul că „boom-ul" de noi născuți din primii ani de după război a fost înlocuit apoi cu o reducere importantă a natalității. Datorită acestui fapt, dacă în deceniul care s-a încheiat precumpănea populația în vîrstă de 17—18 ani, din 1971 vîrsta grupului predominant al populației se deplasează spre aceea de 21—25 de ani. Or, acești 4—5 ani reprezintă adevăratul „salt între generații", căci la 21—25 de ani tinerii își întemeiază o familie și sînt preocupați în principal de obținerea unui loc de muncă, locuință etc. „Va rezulta un serios șoc pentru piața muncii, consideră Drucker. În decursul fiecărui an din actualul deceniu, va trebui să se găsească de lucru pentru un număr de absolvenți ai învățămîntului superior cu 70% mai mare decît în fiecare din anii deceniului 1960—1970". Or, numărul locurilor de muncă disponibile, mai ales pentru absolvenții ai învățămîntului superior, se va reduce simțitor în acest sens acționează în primul rînd progresul tehnicii și investițiile mai mari necesare pentru a crea un loc de muncă. Va fi nevoie, de exemplu, de mai mulți programatori, funcționari de stat, cadre medicale medii, dar aceste locuri de muncă nu vor contrabalansa reducerea simultană a necesităților din alte domenii, de exemplu din învățămînt. Acest sector devenise în deceniul trecut un domeniu de activitate pentru numeroși absolvenți ai facultăților. Dar, dacă în acea perioadă aproape 5 milioane de tineri au găsit de lucru în învățămînt, pentru următorii 10 ani se prevede în acest domeniu crearea numai a un milion locuri de muncă. Aceasta deoarece numărul copiilor se va reduce mult. Totodată, pentru că numărul profesorilor ce vor atinge vîrsta de pensionare va fi cu mult mai mic decît în trecut, aceștia constituind un grup de vîrstă foarte tînăr.

mondorama

AUTOMOBILELE CEHOSLOVACIEI

ÎN R. S. Cehoslovacă producția de automobile reprezintă 20% din totalul producției industriei constructoare de mașini, iar ponderea sa la export este de 24%. În perioada 1971—75 volumul producției de automobile va crește cu aproximativ 40% față de 1970. Vor fi produse 785 000 autoturisme, 49 000 camioane cu o capacitate cuprinsă între 1,5—5 tone, 60 000 camioane grele — SKODA, 38 000 camioane TATRA, peste 13 000 autobuze, 1200 tractoare grele pe roți și peste o jumătate de milion de motociclete.

PERSPECTIVELE PETROLULUI IRANIAN

ANUL TRECUT Iranul, cel mai mare producător de petrol din Orientul Mijlociu și al treilea mare producător mondial, a extras 227 milioane tone, obiectivul său fiind — așa cum declara șahinșahul Mohammad Reza Pahlavi într-un interviu acordat revistei **La vie française** — de a atinge o producție de 300 milioane tone și a se stabiliza apoi un timp la acest nivel. Referindu-se la recenta admitere a principiului participării țărilor producătoare la capitalurile marilor societăți de distribuție, șahinșahul Iranului afirma: „eu privesc mai departe și cred că soluția finală este preluarea afacerilor noastre, a petrolului nostru de către noi înșine, evitînd din ce în ce mai mult intermediarii".

Pe linia prelucrării în țară a petrolului se află în construcție rafinăria de la Shiraz, a cărei capacitate anuală va atinge 2 milioane tone, iar în faza de proiect o altă rafinărie de 1 milion tone, care se vor adăuga celor patru rafinării existente. În ultimii ani au fost investiți peste 500 milioane dolari în trei complexe petrochimice, iar un contract semnat cu societatea japoneză Mitsui prevede construirea în Iran a unuia din cele mai mari combinate petrochimice din lume. Combinatul, al cărui cost depășește 500 milioane dolari, va produce fibre artificiale, mase plastice, detergenți și cauciuc.

În sfîrșit, pe linia facilitării desfacerii petrolului, se are în vedere construirea în perspectivă a unei mari conducte care să pună în legătură zonele petroliere din Iran cu portul turc Iskenderun de la Marea Mediterană.

ȘOMAJ

ÎN APROAPE toate țările industrializate din lumea capitalistă, pentru anul 1972 se prevede o agravare a șomajului. Numai în cele șase țări membre ale Pieții Comune s-a calculat că în vara acestui an numărul șomerilor se va ridica la 2.500.000.

Tendința se remarcă și în alte părți ale lumii: în Japonia, de exemplu, șomajul crescuse în octombrie 1971 la 579.000 față de 510.000 în luna ianuarie a aceluiași an. Numai în Statele Unite autoritățile speră o oarecare atenuare a gravității șomajului, care ar urma să se reducă în anul în curs de la 6% la 5,5% din populația activă.

ÎNTRE DISCURI ȘI BENZI

DISCURILE SÎNT din nou preferate de pături largi ale populației, după ce fuseseră eclipsate de magnetofoane și alte mijloace de recreere. Expansiunea acestei ramuri în Franța a atins în ultimii ani 10% iar anul trecut chiar 15%. O anchetă făcută recent arată de asemenea, că tinerii, considerați pînă acum drept principalii amatori de discuri, au reprezentat în realitate numai 35—40% din clienți și că acei care depășesc 40 de ani devin din nou adesea amatori de discuri. O contribuție la lărgirea publicului pentru discuri o are probabil și modificarea structurii rețelei tradiționale de desfacere: în prezent numai 65% din vînzările de discuri se realizează în magazine specializate, restul în magazinele cu autoservire.

SE CAUTĂ O... INSULĂ

CA TUTUROR oamenilor, islandezilor li se întîmplă deseori să le dispară cîte ceva: un cîine, un ceas, o mașină sau cîte și mai cîte. Recent, însă, ei au constatat cu stupoare că le-a dispărut nici mai mult nici mai puțin decît o... insulă. Este vorba de insula Feirfugladrangur, situată la 30 km. sud-vest de Peninsula Reykjavik, care se ridica la aproximativ 10 m. deasupra Oceanului Atlantic și servea drept punct de reper navelor, marcînd totodată limita apelor teritoriale islandeze în ce privește pescuitul în respectiva zonă a litoralului.

În capitala țării se presupune că micul petec de pămînt stîncos, al cărui nume nu este prea ușor de pronunțat, a fost înghițit de valuri în urma unui seism. Echipe de scafandri cercetează zona pentru a confirma sau infirma această ipoteză.

MODERNIZARE URBANĂ

ORAȘELE europene produc anual 70 milioane tone deșeuri solide, a căror evacuare costă municipalitățile circa 4,2 miliarde franci. În 1980, volumul deșeurilor va depăși 100 milioane tone, iar cheltuielile 7,5 miliarde franci, scrie **Entreprise**.

Pornind de la faptul că modalitățile de evacuare a acestor deșeuri au rămas în esență aceleași ca pe vremea diligențelor, un specialist suedez, Per Hallstrom, a propus în cadrul unui comitet al O.C.D.E. realizarea unui sistem de conducte subterane comparabile cu un aspirator uriaș, dotat cu turbine care să absoarbă deșeurile colectate de la fiecare apartament spre uzine de incinerare. Utilizat mai întîi într-un cartier din Stockholm, noul procedeu este în curs de aplicare în cartierul Westminster din Londra, la München și în cîteva orașe americane.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

S. U. A.: DEFICITE BUGETARE

UN EXAMEN retrospectiv al bugetului federal al S.U.A. — în evoluția sa din ultimul deceniu — permite, alături de alți factori, formularea unor concluzii puțin favorabile asupra „metabolismului" economic al celui mai puternic dintre statele lumii capitaliste. Radiografia bugetului evidențiază creșterea sa puternică (la previziuni, în exercițiul 1972—1973 față de 1962—1963, veniturile s-au majorat de circa 2,4 ori, iar cheltuielile — de circa 2,7 ori), agravarea dezechilibrului dintre venituri și cheltuieli, precum și accentuarea decalajului dintre previziuni și realizări la cele două capitole.

Deficitul bugetar preconizat se datorează în mare măsură dimensiunilor alocațiilor pentru scopuri militare: în ciuda reducerii treptate a efectivului trupelor americane angajate în războiul din Vietnam, volumul acestor alocații este în creștere absolută. În exercițiul bugetar 1972—1973 (în S.U.A. anul fiscal începe la 1 iulie), ele se ridică la 83,4 miliarde dolari, din care circa 5 miliarde dolari reprezintă credite eșalonate pe mai mulți ani pentru construirea unor noi tipuri de submarine nucleare și bombardiere.

Alocațiile în scopuri militare urmează să aibă o pondere de 32% în ansamblul cheltuielilor bugetare, față de numai 10% destinate dezvoltării industriei, agriculturii, transporturilor și construcțiilor de locuințe. Pe de altă parte, serviciului datoriei publice îi revin nu mai puțin de 6% din totalul cheltuielilor bugetare. Or, deficitele crescînde (după cum se poate vedea din tabelul alăturat, previziunile se dovedesc a fi — an de an — mult mai optimiste decît realizările) vor agrava, fără îndoială, situația datoriei publice. De pe acum, Trezoreria S.U.A. a propus Congresului ca plafonul datoriei publice să fie ridicat de la 430 la 480 miliarde dolari, fapt care se va repercuta asupra bugetelor viitoare.

(miliarde dolari)

Exercițiul bugetar	Venituri		Cheltuieli		Sold	
	previziuni	realizări	previziuni	realizări	previziuni	realizări
1962—1963	93,0	86,4	92,5	92,6	+ 0,5	— 6,2
1969—1970	198,7	193,7	195.3	196,6	+ 3,4	— 2,8
1970—1971	182,4	188,3	210,4	211,6	+ 1,5	—23,2
1971—1972	217,6	...	229.2	...	—11,6	—38,8*)
1972—1973	220,8**)	...	246,3**)	...	—25,5	...

*) Evaluări oficiale.
**) Bugetul înaintat spre aprobare Congresului.
Sursa: Le Monde, 26/I.1972.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X nr. 16 (451)
vineri 21 aprilie 1972
20 PAGINI 2 LEI

16

UN DECENIU DE LA ÎNCHEIEREA COOPERATIVIZĂRII AGRICULTURII

Pag. 3-4

ROMÂNIA — FRANȚA

CURSUL FAVORABIL AL UNOR RELAȚII MULTILATERALE

Pag. 10-11

ANUL X **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

SUMAR

Pag. 3—4
— **10 ani de la încheierea cooperativizării agriculturii**
Vastă operă cu caracter revoluționar de prof. univ. dr. **O. Parpală**
Necesitate obiectivă a progresului
• Flux continuu de intensificare și modernizare de dr. ing. **N. Brașoveanu** • Dinamismul producției, de dr. ing. **S. Hartia**

■ **ECONOMIE NAȚIONALA**
Pag. 5
În industria de mobilă
— Lemnul — rezervele valorificării
de ing. **D. Arsene**
Pag. 6
— Centralele industriale
Integrarea activităților de aprovizionare și desfacere
de **Maria Ioniță**
Pag. 7
Pe marginea unei ample analize economico-financiare la Uzina de vagoane-Turnu Severin
— Permanențe în activitate: investigații, depistare de noi resurse, măsuri de valorificare
de **Al. Păsculescu**, Ministrul Finanțelor
Pag. 8
— **Marketing:**
Studiul conjuncturii internaționale
Un instrument util în fundamentarea deciziei de investiții
de dr. **Paul Ștefănescu**
Pag. 9
— **Contractele, mecanism complex, perfect sincronizat**
• Realități care ocolesc prevederile Legii, de ing. **Viorel Chiorean** • Legea nr. 71/1969 și Instrucțiunile P.A.S. — C.S.P. nr. 105310/1969, de **Constantin Aslan**

Pag. 10—11
România—Franța
Cursul favorabil al unor relații multilaterale

■ **CONDUCERE ȘI ORGANIZARE**
Pag. 13
— **Informație** • **Decizie:**
• Eficiența abordării într-o concepție de macrosisteme de ing. **W. Mendelsohn** • Raționalizarea — un proces continuu, de **Pătru Scarlat**, • Corelarea proiectării cu posibilitățile calculatorului, de ing. **Ionel Kalman**

■ **TEORII** • **IDEI**
Pag. 14—15
— **În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid:**
Corelația extensiv-intensiv în înfăptuirea reproducției socialiste în etapa actuală de prof. univ. dr. **C. Manolescu**
— **Confruntări:**
Costurile ecologice: Măsurarea dimensiunilor
de **L. Stroja**
— Urmărirea sarcinilor de plan printr-o analiză complexă a indicatorilor economici
de ing. **Ion Iliescu**, **Petre Rotaru**, I.C.E.

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**
Pag. 16—17
— **U.N.C.T.A.D. III**
• Corespondența din Santiago de Chile. Coordonatele dezbaterii, de prof. dr. **V. Rausser** • Transferul tehnologiei către țările în curs de dezvoltare, de prof. univ. dr. doc. **Titus Cristureanu** • Criza monetară interoccidentală. Implicații asupra țărilor în curs de dezvoltare, de **Spiridon Manoliu**, director adj. M.C.E., **M. Chiriță** economist
Pag. 18
— Tendințe în cooperarea industrială internațională
de **Sterian Dumitrescu**
Pag. 19
— R.S.F. Iugoslavia: Învățămîntul se adaptează cerințelor producției
de **V. Brăneanu**

IN SUPLIMENT
• Oferte de produse disponibile; Stocuri de producție, de prof. univ. dr. **I. M. Lazaru**

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40470

ACTUALITATEA

BILANȚURI ȘI PERSPECTIVE

PREOCUPĂRILE vizînd perfecționarea calitativă a întregii noastre activități economice, sporirea eficienței producției materiale — se înscriu printre coordonatele fundamentale ale eforturilor noastre de edificare socialistă. De aceea bilanțurile pe care le facem după fiecare nouă etapă a drumului parcurs în această direcție, departe de a fi o simplă înșiruire de date, sînt un prilej de analiză multilaterală, profundă, a tuturor factorilor care pot contribui la accelerarea și perfecționarea procesului înaintării noastre pe drumul progresului și civilizației.

Un exemplu edificator în acest sens îl constituie lucrările recentei plenare a Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Analizînd, printre altele, rezultatele activității economico-financiare pe ansamblul economiei naționale pe anul 1971 și principalele aspecte privind îndeplinirea planului de stat pe trimestrul I 1972, plenara a dat o apreciere pozitivă activității creatoare, plină de abnegație, desfășurată de oamenii muncii din toate ramurile economiei naționale, pentru realizarea și depășirea planului de stat pe anul 1971 și trimestrul întîi al anului curent, pentru ridicarea nivelului de trai al întregului popor, pentru înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate elaborat de Congresul al X-lea al partidului. Totodată plenara a stabilit măsuri în vederea îndeplinirii în bune condițiuni a planului de stat pe anul 1972 și pregătirea din timp a planului pe anul 1973.

După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cadrul lucrărilor plenarei, „în cursul anului care a trecut — primul an al cincinalului — sarcinile de creștere a producției industriale au fost nu numai îndeplinite, ci și depășite. Rezultate bune, în dezvoltarea producției industriale, au fost obținute și în primul trimestru al acestui an. Succese importante au fost realizate și în agricultură ca și în celelalte domenii de activitate".

DATELE STATISTICE privind îndeplinirea planului economic în primul trimestru al acestui an ilustrează pregnant dinamismul dezvoltării economiei noastre. Dimensiunile realizărilor noastre în această perioadă sînt impresionante mai ales sub raportul ritmurilor de dezvoltare a industriei, ramură conducătoare în ansamblul economiei naționale. În trimestrul I, confirmîndu-se faptul că ritmurile înalte de creștere sînt o constantă a dezvoltării economiei noastre, producția globală industrială a fost mai mare cu 13,3 la sută față de realizările perioadei corespunzătoare din anul trecut.

Analizele de bilanț încheiate în aceste zile relevă, totodată, rezultatele pozitive obținute în domeniul adîncirii laturilor calitative ale activității economice, creșterii eficienței acesteia. Astfel, planul productivității muncii a fost îndeplinit și depășit în întreaga industrie republicană, comparativ cu perioada corespunzătoare a anului precedent înregistrîndu-se o creștere de 7,5%. Analiza tuturor datelor scoate în evidență faptul că economia noastră dispune încă de rezerve însemnate a căror valorificare deplină poate conduce la realizări și mai mari. Economisirea muncii vii și materializate, a muncii sociale în general, sporirea în ritm susținut a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, a prețului de cost, creșterea gradului de rentabilitate, a eficienței investițiilor, îmbunătățirea sistematică a calității producției — sînt factori a căror fructificare asigură progresul neîntrerupt, dinamic, al economiei noastre naționale.

În sfera preocupărilor vizînd modernizarea și perfecționarea continuă a vieții noastre economice se înscrie și hotărîrea, adoptată de Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971—1980.

Această hotărîre va avea, fără îndoială, un efect hotărîtor în dezvoltarea întregii noastre vieți economice, ea corespunzînd exigențelor economiei moderne, necesității optimizării deciziilor, mai ales la nivelul unităților economice, care vor beneficia în primul rînd de aportul acestor mijloace moderne de calcul. Raționalizarea evidențelor și stabilirea fluxurilor informaționale, îmbunătățirea sistemelor de indicatori, înființarea de noi centre de calcul, realizarea de sisteme informaționale proiectate într-o concepție unitară, dotarea cu calculatoare electronice, pregătirea cadrelor de specialiști în domeniul informaticii și dezvoltarea cercetării în acest domeniu constituie — toate la un loc — o acțiune complexă, de cea mai mare însemnătate, cu efecte multiple în toate domeniile vieții noastre economice și sociale.

Un moment important pentru perfecționarea în continuare a activității partidului și statului nostru pentru îmbunătățirea conducerii activității economice, a organizării societății, a întregii opere de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate îl va constitui Conferința Națională a Partidului Comunist Român, care, potrivit hotărîrii adoptate de plenară, va fi convocată în a doua jumătate a lunii iulie. Pe ordinea de zi a acestei Conferințe va figura problema: „Cu privire la înfăptuirea hotărîrilor Conferinței Naționale și ale Congresului al X-lea al P.C.R. și la măsurile de perfecționare în continuare a conducerii și planificării activității economico-sociale, la dezvoltarea democrației socialiste".

PLENARA Comitetului Central al Partidului Comunist Român a dat o înaltă apreciere activității desfășurate de secretarul general al partidului, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, contribuției sale deosebit de valoroase în promovarea politicii externe a partidului și statului nostru în cadrul vizitelor efectuate în unele țări din Africa. Aprobînd în unanimitate rezultatele vizitei, participanții la plenară și-au exprimat convingerea că aceasta slujește intereselor poporului român și ale popoarelor țărilor africane, intereselor tuturor forțelor antiimperialiste, cauzei generale a socialismului și păcii în întreaga lume.

Hotărîrea adoptată de plenară în legătură cu această problemă cuprinde o serie de măsuri importante care vor contribui din plin la dezvoltarea în continuare a relațiilor româno-africane. Astfel, se prevede ca ministerele și organizațiile economice să asigure îndeplinirea tuturor prevederilor referitoare la dezvoltarea cooperării cu aceste țări în domeniile convenite — minier, geologic, metalurgic, forestier, agricol, industrial, comercial, al transporturilor etc. — și să ia măsuri pentru crearea și funcționarea societăților economice mixte în sectoarele stabilite.

Totodată, se prevede majorarea numărului de burse pentru învățămîntul superior și medii pentru pregătirea de cadre din state africane, trimiterea în aceste țări a unui număr mai mare de specialiști, cadre didactice, medici și personal sanitar etc. Pentru coordonarea și urmărirea realizării în bune condiții și la timp a complexului de măsuri vizînd înfăptuirea acordurilor și înțelegerilor încheiate, Plenara a stabilit înființarea Comisiei de Stat pentru coordonarea cooperării economice și tehnico-științifice cu țările africane.

VASTĂ OPERĂ CU CARACTER REVOLUȚIONAR

Se împlinesc 10 ani de la încheierea cooperativizării agriculturii, eveniment istoric de o excepțională însemnătate în viața politică, economică și socială a țării. Marcînd victoria deplină și definitivă a socialismului în întreaga economie națională, cooperativizarea agriculturii a creat cadrul organizatoric necesar dezvoltării producției agricole pe calea intensificării și modernizării. Subliniind semnificația multiplă a acestui proces revoluționar complex, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că : „Trecerea micii producții țărănești, cu posibilitățile sale limitate, la marea producție socialistă, a reprezentat o profundă revoluție în viața satului, în relațiile de producție din agricultură, creînd condiții favorabile pentru progresul rapid al acestei ramuri esențiale a economiei naționale...

PRIMĂVARA anului 1962 s-a înscris ca un moment de seamă în istoria milenară a poporului român. Încheierea procesului de cooperativizare a agriculturii a marcat materializarea năzuințelor de veacuri ale țăranului român pentru o viață mai bună, pentru progres și civilizație. Întruchipînd tot ceea ce gîndirea progresistă românească a creat mai bun și durabil, finalizînd cele mai înalte idealuri ale îndelungatelor lupte purtate de către țărănime pentru pămînt și libertate, exprimînd conținutul nou al alianței muncitorești-țărănești în procesul făuririi unei noi orînduiri sociale, cooperativizarea agriculturii românești a însemnat, în același timp, un nou triumf al învățăturii marxist-leniniste, o nouă și strălucită confirmare a universalității teoriei agrare marxist-leniniste, aplicate în mod creator de către Partidul Comunist Român la condițiile specifice ale vieții social economice românești.

Marea sărbătoare a poporului român din primăvara anului 1962 exprima însă nu numai triumful unei idei. Ea era, în același timp, triumful muncii pline de abnegație, de adînc devotament și sacrificiu pentru cauza socialismului, depuse de miile de membri ai Partidului Comunist Român, de avangarda muncitorească, de elementele înaintate ale țărănimii, din rîndurile cărora s-au ridicat apoi conducători pricepuți, gospodari harnici și vajnici apărători ai avutului obștesc, care militează și astăzi pentru progresul agriculturii noastre cooperatiste.

Înfăptuirea acestor idealuri a fost însă posibilă datorită faptului că ele au reprezentat forma de manifestare a unei legități obiective, care au făcut din cooperativizarea agriculturii o necesitate pentru progresul social, economic și tehnic al țării și o parte componentă a politicii P.C.R. de făurire a economiei socialiste unitare pe pămîntul României.

DIN PUNCT DE VEDERE SOCIAL, cooperativizarea agriculturii se impunea ca o necesitate pentru lichidarea oricărei forme de exploatare la sate și în întreaga economie românească, pentru lichidarea bazei obiective generatoare de elemente exploatatoare la sate — proprietatea privată asupra pămîntului. Cooperativizarea agriculturii se impunea ca singura cale de omogenizare socială a țărănimii, de transformare a acesteia într-o clasă nouă, care să ridice pe o treaptă superioară alianța muncitorească-țărănească în procesul complex de făurire a noii orînduiri sociale.

Sub aspect economic, cooperativizarea agriculturii se impunea cu aceeași tărie și acuitate. Mica gospodărie țărănească — cea care constituia baza economiei rurale în țara noastră — nu putea ține pasul cu ritmul de creștere a cerințelor în produse agroalimentare și în materii prime pentru industrie, reprezentînd o frînă în dezvoltarea și modernizarea întregii economii naționale, îndeosebi a industriei. În același timp, mica gospodărie țărănească — fărîmițată și slab utilată din punct de vedere tehnic — condamna agricultura la stagnare, la imobilism, iar pe țăran la o viață mizeră, ținîndu-l departe de foloasele progresului și civilizației moderne. Concentrarea agriculturii, făurirea marii producții agricole, capabile să asigure progresul economic, este o problemă comună tuturor țărilor cu economie modernă. Trecînd la făurirea României socialiste moderne, P.C.R. nu putea alege decît calea socialistă de concentrare a agriculturii, prin unirea de bună voie a micilor producători agricoli, într-un proces de durată.

Caracterul de durată — de aproape un deceniu și jumătate — al procesului revoluționar complex de cooperativizare a agriculturii românești reflectă particularitățile sociale, economice și politice ale profundelor transformări care au avut loc în viața satului și a țăranului român, perioadă în care au fost făurite premisele materiale și spirituale pentru a înlesni trecerea la un nou mod de producție și de viață la sate. În acest proces complex și de durată s-a manifestat, în toată plenitudinea sa, creativitatea politicii agrare a Partidului Comunist Român, bazată pe cunoașterea profundă a realităților din satul românesc, ceea ce a asigurat succesul deplin al acestei vaste opere de transformare socială. Este știut însă că, o dată cu marile realizări obținute, s-au ivit și multe greutăți, s-au manifestat multe îndoieli, au fost înregistrate cîteodată și insuccese vremelnice. Dar, în pofida acestora, sub conducerea partidului, țărănimea și-a unit eforturile și a pășit cu încredere și fermitate pe calea socialismului pe măsura creării premiselor materiale și spirituale necesare.

DE O IMPORTANȚĂ HOTĂRÎTOARE pentru succesul operei de edificare a noii orînduiri la sate a fost politica prioritară de dezvoltare în ritm intens a industriei socialiste, ca una din condițiile de bază ale progresului general al țării și al agriculturii. Industrializarea țării a pus la dispoziția agriculturii mijloacele moderne de muncă necesare pentru intensificarea și diversificarea producției agricole. În acest sens, revoluția tehnică a mers mînă în mînă cu revoluția socială la sate, fiecare constituind premisa pentru cealaltă. Dezvoltarea industriei constructoare de mașini a permis rezolvarea în linii mari a mecanizării complexe, iar industria chimică va fi capabilă în viitorul apropiat să asigure necesarul de îngrășăminte și alte substanțe chimice la nivelul celui din țările cu agricultură dezvoltată.

Crearea stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii reprezintă forma cea mai potrivită de folosire a tehnicii agricole în agricultura cooperatistă, întruchipînd, în același timp, o expresie concludentă a sprijinului pe care statul îl acordă dezvoltării agriculturii cooperatiste.

Rolul crescînd al industriei este condiționat de necesitatea dezvoltării și perfecționării mai departe a bazei tehnico-materiale a agriculturii, știut fiind faptul că cooperativizarea agriculturii, formează numai baza pentru sporirea producției agricole. Devenind cea mai înaintată din punct de vedere al relațiilor de producție, al formei de proprietate, agricultura cooperatistă trebuie să se situeze, concomitent, la nivelul agriculturii din țările cu o bază tehnico-materială modernă. Dezvoltînd creator teoria și practica construcției socialiste la sate, Partidul Comunist Român a fundamentat teza după care relațiile social-economice prin ele înșile, fără condiții materiale corespunzătoare, nu pot asigura dezvoltarea forțelor de producție. De aceea, numai prin crearea unei puternice baze tehnico-materiale a agriculturii, prin asigurarea mecanizării și chimizării lucrărilor, aprovizionarea cu apă a solului, conservarea fondului funciar etc., se poate făuri o agricultură cu adevărat modernă, în stare să asigure corelarea judicioasă cu dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naționale. Înfăptuirea acestei politici își are o bază materială sigură în fondurile de investiții centralizate ale statului, prin care se asigură dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor social-economice și a tuturor ramurilor din agricultura romînească.

Promovarea consecventă a progresului tehnic este condiționată și de făurirea unei alte importante premise pentru modernizarea socială și economică a agriculturii, pregătirea de cadre de specialiști și ridicarea nivelului profesional al întregii țărănimi. Înfăptuirea revoluției culturale la sate a deschis larg porțile țărănimii spre cultură și știință, țăranului devenindu-i accesibilă însușirea tehnicii și tehnologiei moderne. Ignoranța și rutina au fost înlocuite prin știință și cultură, astfel că astăzi țăranul român este capabil să țină pasul cu prefacerile care au loc în tehnologia agricolă. Paralel cu aceasta, s-au depus eforturi susținute pentru pregătirea cadrelor de specialiști de toate gradele și pentru toate ramurile și domeniile de activitate agricolă. Numărul de ingineri, de cadre agricole cu pregătire medie și de mecanizatori, care au fost pregătiți în acest interval, constituie o uriașă forță pentru dezvoltarea agriculturii noastre pe baza cuceririlor științei agricole înaintate.

O mare atenție a fost acordată pregătirii condițiilor spirituale pentru trecerea țăranului de la mica gospodărie la marea întreprindere agricolă socialistă, educării acestuia în spiritul muncii în comun. Se poate afirma că întreaga perioadă de cooperativizare a agriculturii se rezumă, în esență, la transformarea spirituală a țăranului cu ajutorul mijloacelor materiale care i-au demonstrat avantajele muncii în comun și superioritatea marii producții agricole socialiste. Este meritul Partidului Comunist Român că, dintr-o mare varietate de forme, începînd cu cele mai simple pînă la cooperativa agricolă de producție, a găsit forma cea mai accesibilă țăranului român, care a jucat cu adevărat rolul de școală a educației în spiritul muncii în comun. Într-adevăr, școala întovărășirii agricole, cu relațiile ei specifice, a fost frecventată și promovată cu succes de către cea mai mare parte a țărănimii noastre cooperatiste. Școala întovărășirii agricole a ușurat trecerea țăranului român la cooperativa agricolă de producție.

În același timp, Partidul Comunist Român a găsit în cooperativa agricolă de producție acea formă de organizare a producției sociale agricole care corespunde pe deplin intereselor dezvoltării socialismului la sate, făuririi economiei socialiste unitare și creării societății socialiste multilateral dezvoltate. Ea își va menține valabilitatea în întreaga perioadă de construire a societății socialiste și de trecere spre comunism, fiind capabilă să asigure dezvoltarea continuă economică și socială a satului, sporirea aportului agriculturii la progresul general al societății.

O deosebită semnificație pentru ritmul și condițiile în care s-a desfășurat cooperativizarea agriculturii românești a avut-o promovarea politicii de cointeresare materială a țărănimii. Prin măsurile aplicate în domeniul economic și politic, P.C.R., a stimulat interesul material și moral al țăranului pentru noile forme de organizare socialistă la sate, ceea ce a influențat în mod pozitiv întregul proces de cooperativizare a agriculturii.

Tocmai de aceea, în România, cooperativizarea agriculturii a fost însoțită de creșterea producției agricole vegetale și animale, de sporirea cantităților de produse vîndute de țărănime la fondul centralizat al statului, de îmbunătățirea aprovizionării populației cu produse agroalimentare, de creșterea disponibilităților pentru export. Superioritatea agriculturii socialiste, forța unită a țărănimii și a tuturor oamenilor muncii din agricultură, s-au manifestat cu o deosebită tărie în anii cu condiții climatice nefavorabile. Sînt încă recente în memoria tuturor seceta din 1968 și inundațiile din 1970, cînd, luptînd și învingînd cu eroism greutățile, muncitorii ogoarelor românești au obținut recolte suficiente pentru aprovizionarea corespunzătoare a țării. Amintirea acestor momente grele este cu atît mai necesară cu cît seceta din 1946 — cînd agricultura României se baza pe mica gospodărie țărănească — deși nu a atins proporțiile calamităților naturale din ultimii ani, a avut consecințe pe drept cuvînt dezastruoase pentru întreaga economie națională, afectînd serios condițiile de viață ale întregii populații a țării. Deosebirea fundamentală de situație reliefează cu tărie forța, superioritatea și dinamismul agriculturii socialiste, atestînd cu putere de neînvins justețea liniei politice a Partidului Comunist Român de unire a țărănimii muncitoare în cooperative agricole de producție. Succesele obținute în sporirea producției agricole, în creșterea acumulărilor și dezvoltarea avutului obștesc sînt totodată o mărturie că avem o țărănime cooperatistă harnică, care urmează cu devotament nestrămutat politica partidului, că în noul sat românesc s-au format oameni minunați, care s-au transformat și au progresat o dată cu însăși transformarea satelor, cu dezvoltarea agriculturii noastre socialiste.

SEMNIFICAȚIA ISTORICĂ a cooperativizării agriculturii românești este multiplă și depășește cu mult granițele satului și ale agriculturii. Eliberînd țărănimea de asuprire și exploatare, descătușînd forțele creatoare ale maselor țărănești pentru o viață demnă și îmbelșugată, cooperativizarea agriculturii a creat condiții pentru realizarea unui ritm rapid de modernizare a producției, pentru dezvoltarea rapidă a acesteia. Succesele obținute pînă acum în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, în sporirea producției agricole și în ridicarea nivelului de trai al țărănimii cooperatiste atestă marele potențial economic, perspectivele pe care cooperativizarea le deschide modernizării satului românesc. Obiectivele de dezvoltare a agriculturii în acest cincinal în ceea ce privește volumul investițiilor, ritmul mediu anual de sporire a producției agricole, programul de îmbunătățiri funciare și de sporire a efectivului de animale, de mecanizare și chimizare a agriculturii ar fi fost de neînchipuit fără existența marii producții socialiste în agricultura României.

Cooperativizarea agriculturii a dus la transformarea țărănimii într-o clasă nouă, stăpînă pe mijloacele de producție, pe rodul muncii sale, participantă activă, alături de clasa muncitoare, la întreaga operă de făurire a noii orînduiri sociale. Țărănimea cooperatistă se prezintă astăzi ca o clasă omogenă, animată de interese comune, unită prin relații de colaborare și întrajutorare reciprocă în lupta pentru construirea vieții noi socialiste.

Cooperativizarea agriculturii a exercitat o mare influență asupra însăși dezvoltării industriei. Sporirea producției agricole influențează în mod pozitiv nu numai sporirea capacităților de producție în industria prelucrătoare, ci însăși reproducția lărgită a forței de muncă din industrie. În același timp, creșterea disponibilităților pentru export contribuie la echilibrarea balanței de plăți externe a țării, la importul de echipamente tehnice și materii prime necesare dezvoltării tuturor ramurilor economiei naționale. În ansamblu, sporirea producției agricole favorizează dezvoltarea tuturor ramurilor aflate în amonte și în aval de agricultură. Cooperativizarea agriculturii a făcut posibilă transferarea planificată spre industrie, construcții, transport, comerț, servicii etc., a unei părți din forța de muncă din agricultură, participînd în mod direct la creșterea economică în aceste ramuri. Concomitent cu aceasta, sporirea venitului național creat în agricultură mărește aportul agriculturii la creșterea acumulărilor destinate modernizării întregii economii naționale.

Astăzi, la 10 ani de la desăvîrșirea celui mai complex proces al revoluției socialiste în țara noastră, cooperativizarea agriculturii apare în adevărata ei lumină de vastă operă cu caracter revoluționar, de necesitate obiectivă a progresului.

prof. univ. dr. O PARPALĂ

NECESITATE OBIECTIVĂ A PROGRESULUI

FLUX CONTINUU DE INTENSIFICARE ȘI MODERNIZARE

MARCÎND ÎNCEPUTUL unei etape noi în dezvoltarea social-economică a satului românesc, cooperativizarea agriculturii a permis ridicarea gradului de intensificare și tehnicizare a producției. În acest sens, în anii reconstrucției socialiste a agriculturii și îndeosebi după încheierea acestui proces, a avut loc o amplă dezvoltare a bazei tehnico-materiale, un flux continuu de intensificare a producției agricole.

Pornind de la o particularitate importantă a activității agriculturii cooperatiste, care constă în conjugarea efortului cooperativelor agricole cu cel al stațiunilor de mașini și tractoare considerăm că evoluția structurii bazei tehnico-materiale, pe fondul elementelor sale constitutive esențiale, trebuie corectată cu valoarea fondurilor fixe din cooperativele agricole și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii în perioada de după încheierea cooperativizării agriculturii. Dinamica acestor elemente rezultă din graficul nr. 1.

Graficul nr. 1.

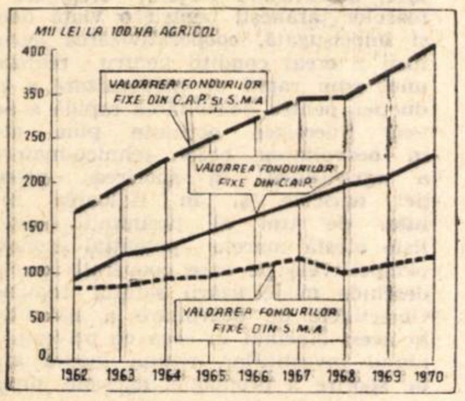

Evoluția fondurilor fixe la 100 ha teren agricol din cooperativele agricole și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii.

Evident, nivelul și ritmul de creștere mai ridicat al fondurilor fixe din cooperativele agricole evidențiază potențialul economic mereu crescînd al cooperativelor agricole, ca rezultat al intensificării și modernizării producției, în condițiile degrevării sectorului cooperatist al agriculturii de investițiile uriașe pe care le necesită mecanizarea proceselor de producție. În aceste condiții, fondurile fixe în cooperativele agricole au crescut de peste 2,6 ori din 1962 pînă în 1970. Mutații calitative importante au avut loc și în structura fondurilor, mutații marcate prin sporirea valorii clădirilor, construcțiilor și plantațiilor de peste 3,6 ori, a instalațiilor și amenajărilor tehnice de peste 7 ori, a inventarului gospodăresc de circa 4 ori.

Avîndu-se în vedere implicațiile sociale și economice ale deciziilor de orientare a investițiilor sub aspectul dezvoltării forțelor de producție, a relațiilor socialiste de producție, a ridicării nivelului agriculturii, a creșterii productivității muncii, a ușurării și îmbunătățirii condițiilor de muncă, la începutul dezvoltării agriculturii socialiste, ponderea principală a efortului de muncă socială a fost orientată spre **mecanizarea producției agricole,** solicitată de marea proprietate socialistă din sectorul cooperatist a agriculturii. În aceste condiții, în perioada de după cooperativizare, s-a înregistrat o evoluție ascendentă a înzestrării energetice a agriculturii cooperatiste și a gradului de mecanizare ca urmare a dotării stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii cu tractoare după cum se vede din graficul nr. 2.

Se constată că în perioada la care ne referim, nivelul de înzestrare energetică a agriculturii cooperatiste, ca efect al evoluției parcului de tractoare, a crescut de 2,5 ori, iar gradul de mecanizare de 1,6 ori. Ritmul mai înalt de creștere a valorii primului indicator evidențiază premisele din ce în ce mai largi de efectuare de către S.M.A. a lucrărilor, în perioada optimă, la un nivel calitativ mai înalt. În același timp, o astfel de situație presupune sporirea în această perioadă a ponderii altor resurse energetice (motoare electrice în cooperativele agricole și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii și autocamioane în cooperativele agricole), precum și mutații în structura bazei energetice C.A.P.—S.M.A., care configurează potențialul economic an de an mai ridicat al unităților din sectorul cooperatist al agriculturii, capabile să-și sporească utilajul tehnic propriu în proporții tot mai mari.

În condițiile ritmului susținut de dotare a stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii cu mijloace energetice, în perioada 1965—1970, suprafața de teren arabil pe un tractor fizic a scăzut de la 121 la 86 ha, fapt care a permis ca gradul de mecanizare să crească la arat de la 85,5 la 97,4%, la semănat de la 64,4 la 90,5%, la prășit de la 25,7 la 66,6%, iar la recoltat de la 44,1 la 81,3%. O astfel de evoluție a procesului de mecanizare a produs mutații calitative în economia muncii, contribuind la degrevarea unui număr mare de cooperatori din activitatea unor ramuri de producție tradiționale, ceea ce a permis eliberarea și orientarea acestora spre acțiuni mai intensive ale agriculturii sau spre alte ramuri ale economiei naționale, proces cu multiple implicații economice și sociale.

În ultimii ani, îndeosebi după încheierea cooperativizării, o atenție sporită s-a acordat procesului de chimizare a **agriculturii,** fenomen care a înscris o evoluție spectaculară.

Utilizarea în 1970 a acestor mijloace de producție, într-o proporție de peste 10 ori mai mare, ca și prevederea unei cantități de 1,6 milioane tone îngrășăminte chimice în anul 1975 pentru sectorul cooperatist al agriculturii, atestă locul și rolul care se conferă fenomenului chimizării în cadrul procesului de intensificare și modernizare a agriculturii cooperatiste. Aplicate în combinațiile lor zonale optime cu ceilalți factori de sporire ai producției, îngrășămintele chimice se prevăd a constitui și în viitor, alături de irigații, mijlocul cel mai activ de sporire a eficienței și productivității muncii sociale și în acest sector social economic al agriculturii.

Tabelul nr. 1

Îngrășăminte chimice folosite în agricultura cooperatistă (substanță activă)

	Total mii tone	kg/ha.
1962	31,5	4,1
1965	123,2	16,7
1970	378,9	52,0

Graficul nr. 2

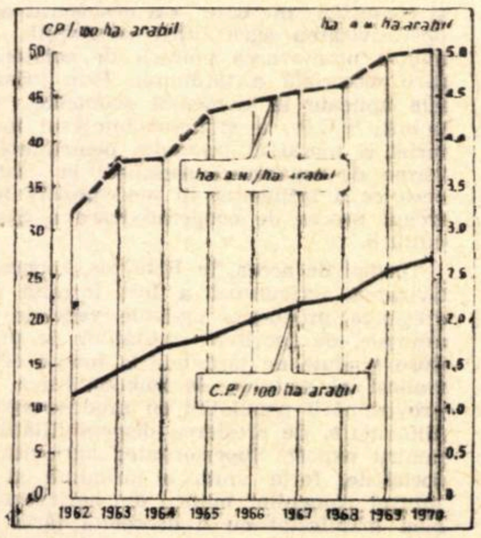

Evoluția dotării S.M.A. cu tractoare și a gradului de mecanizare în C.A.P.

Irigațiile — factor de tehnicizare și modernizare a agriculturii de mare anvergură în țările cu o economie dezvoltată — au cunoscut de asemenea un curs susținut de extindere în cadrul procesului creșterii economice a cooperativelor agricole, mai ales în ultimii ani ai etapei considerate, înscriind în perioada 1965—1970 o sporire de circa 4 ori a suprafețelor amenajate, fapt care a permis sporirea substanțială a producției agricole și reducerea decalajului între nivelele de producție din anii favorabili sau nefavorabili din punctul de vedere al precipitațiilor.

Intensificarea agriculturii pe aceste căi a permis **sporirea și a efectivelor de animale,** ca o componentă majoră a bazei tehnico-materiale, revenind în perioada 1962—1970 o creștere la 100 ha teren agricol, la bovine de la 17,7 la 24,7 capete, la porcine de la 17,0 la 24,1, iar la ovine de la 47,6 la 61,1 capete. Ca un aspect calitativ al acestui fenomen, se evidențiază ritmul intens de industrializare a producției animale, marcat prin dezvoltarea complexelor industriale de creșterea animalelor, în cadrul asociațiilor intercooperatiste, evidențiind în același timp dimensiunile noi ale procesului de profilare a producției agricole, de concentrare și de specializare a producției animale.

În condițiile sporirii potențialului economic al cooperativelor agricole, ca urmare a intensificării și modernizării agriculturii, a fost posibilă creșterea substanțială a patrimoniului vitipomicol, remarcîndu-se amplasarea acestora la limitele orografice economice.

Crearea consiliilor intercooperatiste permite cooperativelor agricole să depășească limitele impuse în procesul de concentrare și specializare de dimensiunile proprii fiecărei unități, deschizînd perspective mari de lărgire și consolidare a bazei tehnico-materiale din aceste unități în cadrul fenomenului tot mai pregnant de integrare a agriculturii.

dr. ing. N. BRAȘOVEANU

DINAMISMUL PRODUCȚIEI

ÎNCHEIEREA procesului revoluționar de cooperativizare a agriculturii, eveniment de o deosebită importanță în viața satelor și în general a economiei noastre socialiste, a creat condiții obiective deosebit de favorabile dezvoltării continue, în ritm rapid, a agriculturii țării noastre.

Pornind de la faptul că procesul cooperativizării nu rezolvă de la sine problema creșterii și dezvoltării economice în agricultură, Partidul Comunist Român a luat măsuri pentru a se crea resursele necesare imprimării unui ritm rapid de sporire a producției agricole. Atît în cadrul ansamblului agriculturii cît și în cel al agriculturii cooperatiste, sursa de mărire a producției agricole, prin lărgirea suprafețelor s-a dovedit a fi și la noi limitată, eforturile principale îndreptîndu-se spre ridicarea continuă a producției medii la unitatea de suprafață.

În perioada care a trecut de la încheierea cooperativizării, agricultura cooperatistă a parcurs un proces continuu de dezvoltare și consolidare, afirmîndu-și tot mai evident superioritatea și marile rezerve de care dispune pentru creșterea producției agricole. Deținînd circa 75% din terenul arabil al țării, pe care muncesc cele 3.454.200 familii de țărani cooperatori, sectorul cooperatist al agriculturii este principalul furnizor de produse agricole. În ultima perioadă (1969—1971) cooperativele agricole au contribuit, de pildă, la formarea fondului centralizat cu circa 70% la cereale boabe și legume, cu 60% la floarea soarelui și cu aproape 100% la sfecla de zahăr și cartofi.

Preocuparea majoră a partidului și statului de a înzestra continuu agricultura cooperatistă cu mijloace moderne de producție s-a concretizat în creșterea an de an a nivelului producțiilor medii la ha, asigurîndu-se în felul acesta o mai bună folosire a patrimoniului funciar de care dispun cooperativele noastre agricole. Graficul *(din pag. 12)* este concludent din acest punct de vedere.

Față de perioada anterioară terminării cooperativizării, cînd la grîu se realizau în jurul a 1200 kg la ha, în ultima perioadă, producția medie la ha a sporit la peste 1630 kg la ha. La cultura porumbului, ca urmare a folosirii unui volum mai mare de îngrășăminte, a executării mecanizate a lucrărilor de întreținere, a utilizării de hibrizi cu potențial biologic ridicat, producția medie la ha a depășit 2000 kg, față de circa 1440 kg realizate în perioada 1961—1963. La floarea soarelui și sfecla de zahăr, față de perioada de dinainte de încheierea cooperativizării, producția medie la hectar aproape s-a dublat, culturile fiind concentrate în zonele cele mai favorabile din punct de vedere economic și natural. La cultura lucernei, care tinde să devină unul din principalele furaje de volum din țara noastră, ca urmare a dezvoltării irigațiilor, s-au înregistrat de asemenea sporuri importante. Trebuie avut în vedere că în perioada ultimilor zece ani, această cultură și-a lărgit mult arealul de răspîndire, cultivîndu-se într-o proporție din ce în ce mai mare și în zonele de șes, ceea ce desigur va da un imbold important dezvoltării creșterii animalelor, asigurîndu-le un furaj bogat în proteine.

Desigur cifrele medii nu pot să reflecte în întregime dinamica producțiilor la ha din cadrul sectorului cooperatist, deoarece condițiile de producție din țara noastră sînt deosebit de variate de la o regiune la alta. Multe cooperative agricole de producție au realizat, pe suprafețe mari, producții medii care depășesc pe cele realizate de întreprinderile agricole de stat și stațiunile experimentale. Astfel, aproximativ 10% din numărul total al cooperativelor agricole au realizat în anul 1971 o producție medie la ha de grîu de peste 3 000 kg. De asemenea, la porumb, circa 9% din unitățile cooperatiste au obținut o producție medie la ha de peste 4 000 kg. La sfecla de zahăr un număr de 370 cooperative au obținut mai mult de 30.000 kg la ha, iar 200 de cooperative agricole au realizat o producție de peste 20.000 kg de cartori la ha. Nivelele realizate de aceste unități depășesc cu mult nivelul stabilit prin plan pentru ansamblul țării pentru anul 1975, ceea ce scoate în evidență multiplele posibilități de care dispune agricultura cooperatistă. Înfățișînd aceste realizări, trebuie avut în vedere în același timp și faptul că unitățile fruntașe nu se concentrează într-o singură zonă, ci sînt răspîndite în diferite zone de producție ale țării. In același timp, este necesar să ținem seama și de faptul că sporurile de producții obținute de cooperativele agricole de producție în ultimul cincinal s-au realizat in condiții nu din cele mai favorabile dezvoltării agriculturii. Ne referim în mod deosebit la seceta din anul 1968 și la inundațiile din 1970. Aceste calamități naturale nu au avut totuși efectul secetei din anul 1946, cînd consecințele au fost deosebit de grele, resimțindu-se atît în ansamblul economiei naționale, cît și asupra condițiilor de viață ale întregii populații a țării. În perioada de după cooperativizare, cu toate variațiile de climă, datorită măsurilor luate în direcția înzestrării continue a agriculturii cu mijloace tehnice, influența negativă a condițiilor naturale a fost diminuată, producțiile medii la ha s-au situat la un nivel tot mai ridicat, ceea ce a făcut să nu

dr. ing. S. HARTIA

(Continuare în pag. 12)

ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ ÎN ÎNTÎMPINAREA ZILEI DE 1 MAI

DE LA ANGAJAMENTE LA ÎNFĂPTUIREA LOR

ZIUA de 1 Mai este întîmpinată în acest an sub semnul intensificării muncii politico-educative și organizatorice pentru mobilizarea oamenilor muncii de la orașe și sate din țara noastră la realizarea planului de stat, a sarcinilor în toate domeniile de activitate.

Primul trimestru al anului a fost încheiat cu un bilanț deosebit de realizări. **Producția globală industrială a fost mai mare cu 13,3% față de perioada corespunzătoare a anului trecut** — *indicator îndeplinit și depășit de toate ministerele și de 38 din cele 39 județe ale țării. Rezultate pozitive au fost dobîndite în această perioadă în domeniul adîncirii laturilor calitative ale activității economice. Este semnificativ faptul că* **planul productivității muncii a fost îndeplinit și depășit în întreaga industrie republicană, înregistrîndu-se o creștere de 7,3%, comparativ cu perioada corespunzătoare din 1971.**

La aceste realizări, care atestă pe deplin că ritmurile înalte de creștere sînt o constanță a dezvoltării economiei noastre naționale, și-au adus o contribuție de preț întreprinderile care au lansat chemări la întrecere celorlalte colective de ramură, prin îndeplinirea și depășirea angajamentelor asumate.

• **COMBINATUL DE EXPLOATARE ȘI INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI PITEȘTI.** Luîndu-și angajamentul să depășească în 1972 valoarea producției-marfă cu 2,5%, colectivul de aici a realizat în primul trimestru o depășire de 3,5%. Față de 1500 mii lei cît a fost angajamentul pe an de a depăși livrările la export, în primele 3 luni acestea s-au ridicat la 498 mii lei ; de asemenea, angajamentul anual privind livrările la fondul pieței a fost realizat în această perioadă aproape la jumătate. La cheltuielile de 1000 lei producție marfă și la beneficii, angajamentele au fost mult depășite în primul trimestru (3000 mii lei, angajament anual — 804 mii lei obținute în primele 3 luni).

• **COMBINATUL SIDERURGIC-HUNEDORA.** — Metalurgiștii acestei importante cetăți a metalului, au realizat în primele 3 luni 43% din angajamentul anual luat privind producția marfă fabricată. Sporirea producției de metal a fost obținută prin folosirea cu randament sporit a capacității agregatelor siderurgice. La furnale, de exemplu, a fost obținut un indice mediu de utilizare superior normelor tehnice cu 1,3%.

• **GRUPUL INDUSTRIAL DE PETROCHIMIE—PLOIEȘTI.** Muncitorii și tehnicienii de aici au pus un accent deosebit în întrecerea socialistă pe mai buna folosire a agregatelor și valorificare superioară a materiei prime. Drept rezultat, în primul trimestru ei au obținut o producție suplimentară de peste 9 milioane lei — echivalentă cu 35% din angajamentul asumat pe întreg anul 1972.

• **SCHELA DE EXTRACȚIE — ȚICLENI.** — Petroliștii, pe baza măsurilor tehnico-organizatorice aplicate privind menținerea unui nivel constant de producție la fiecare sondă, au izbutit să depășească cu 2,92% producția globală și cu 3,26% producția marfă (față de 1,1% și, respectiv, 1,2% cît și-au prevăzut prin angajament). Sporul de producție de țiței realizat în primul trimestru reprezintă jumătate din cantitatea stabilită pe întregul an.

• **GRUPUL DE ȘANTIERE — TÎRGOVIȘTE.** — Constructorii de aici, folosind mai bine utilajele și timpul de lucru, au reușit să predea beneficiarului cu 60 de zile mai devreme, secția sculărie — prima unitate din cadrul Uzinei de strunguri ce se construiește în Tîrgoviște. De asemenea, la secțiile forje și fabricație-montaj, multe lucrări au fost devansate, ele fiind prevăzute prin graficele întocmite să fie atacate în trimestrul II al anului.

• **FABRICA DE CIMENT—BICAZ.** Sporind în primul trimestrul cu 2,3% productivitatea muncii, în raport cu 1% cît prevedea angajamentul, muncitorii și tehnicienii au reușit să producă și să livreze peste plan șantierelor de construcții 4000 tone ciment, 2600 tone de var, precum și însemnate cantități de plăci din azbociment. Paralel cu depășirea planului, a sporit cu 35% ponderea cimenturilor de calitate superioară.

• **DEPOUL DE LOCOMOTIVE C.F.R. - BRAȘOV.** Feroviarii brașoveni au reușit, în primul trimestru, să obțină o sporire cu 2% a indicatorului „randamentul locomotivelor" față de 1% cît prevede angajamentul. Timpul afectat reparației locomotivelor a fost micșorat cu 6%, iar economia de combustibil s-a ridicat aproape la 300.000 lei, reprezentînd mai mult de 80% din angajamentul anual.

• **FABRICA DE CONFECȚII ȘI TRICOTAJE - BUCUREȘTI.** Măsurile luate în toate sectoarele de producție au permis muncitorilor și tehnicienilor să obțină realizări deosebite în primul pătrar din acest an față de angajamentul asumat în întrecere. Producția globală a fost depășită cu 21 milioane lei, iar la export s-a livrat, peste prevederile de plan, produse în valoare de 332.000 lei valută.

Realizările obținute de aceste colective, ca și de multe altele, atestă hotărîrea fermă a oamenilor muncii de a îndeplini și depăși propriile lor angajamente, de a adăuga noi și importante succese în cinstea zilei de 1 mai, astfel încît sarcinile de plan pe 1972 să fie înfăptuite exemplar la toți indicatorii.

În industria de mobilă

LEMNUL — REZERVELE VALORIFICĂRII

PRODUCȚIA DE MOBILĂ a României a crescut, în perioada 1961—1971, de 5,5 ori, iar exportul de circa 13 ori. Tradiția industrială, cît și preocupările amplificate mai ales în anii din urmă, au condus la însemnate realizări în valorificarea superioară a lemnului.

Dinamismul producției de mobilă s-a datorat acțiunii conjugate a mai multor factori : crearea de noi capacități de producție, modernizarea fabricilor și unităților existente, diversificarea sortimentală a producției, reducerea consumurilor specifice și valorificarea superioară a deșeurilor etc.

Pentru reducerea consumului de lemn, îmbunătățirea funcționalității mobilei și încadrarea produselor în dimensiunile de gabarit ale spațiilor de locuit, au fost reproiectate sau scoase din producție garniturile de concepție și construcție învechite, cu compartimentări și adaosuri inutile (nișe la spătare de divan, cornișe, socluri și picioare masive), care aveau un consum mare de cherestea, proiectîndu-se modele noi cu consumuri reduse de material, cu folosirea pe scară largă a noilor produse stratificate și cu adoptarea în producție a ideilor de modulare, multifuncționalitate etc. În fabricile de mobilă s-au luat măsuri de îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație, prin adoptarea de soluții constructive adecvate : înlocuirea bordurilor din lemn masiv, prin furniruirea canturilor la panouri, reducerea secțiunii reperelor, înlocuirea unor piese din cherestea cu altele executate din PAL, PFL, mase plastice, metal etc.

Datorită măsurilor luate, consumurile specifice la materialele lemnoase pentru mobila corp, executată de unitățile Departamentului Industriei Lemnului, s-au redus în perioada 1961—1971 — așa cum reiese din tabelul nr. 1.

Evoluția consumurilor specifice a condus la diminuarea costurilor la materiile prime lemnoase raportate la un milion lei producție mobilă corp, în decursul a 10 ani, cu 43%. Dar, **deși valoarea materiilor prime lemnoase s-a redus ca urmare a diminuării consumurilor specifice, cheltuielile materiale, în general, pentru acest produs nu s-au micșorat decît într-o proporție mai scăzută și aceasta din cauza prețurilor ridicate la unele materiale înlocuitoare** (accesorii, repere și subansambluri din material plastic sau metal etc.). Dacă în anul 1971, de exemplu, valoarea materiilor prime lemnoase s-a redus cu 7%, comparativ cu anul 1970, valoarea totală a materialelor s-a redus numai cu 1,3%.

Un alt indicator care ilustrează eforturile depuse în acțiunea de economisire

Tabelul nr. 1

Material	U/M	1961	1965	1970	1971
Cherestea rășinoase	m^3/mil. lei	71	31	13,0	10,3
Cherestea fag	„ „	59	53	39,8	34,4
Cherestea stejar	„ „	—	—	4,8	4,3
Cherestea diverse specii	„ „	—	—	3,5	2,1
TOTAL CHERESTEA	„ „	130	84	61,1	51,1
PAL	m^2/mil. lei	2794	2532	2454	2612
Placaj	m^3/mil. lei	14	8	6,0	5,3
Furnire	m^2/mil. lei	11 747	10 128	9192	9323
Panele	m^2/mil. lei	806	344	119	147
PFL	t/mil. lei	—	0,9	2,7	1,8

Tabelul nr. 2

Sortimentul	U/M	1961	1965	1970	1971
Volumul echivalent de masă lemnoasă utilizată	m^3/mil. lei prod. mobilă	429	272	233	223
	%	*100*	*63*	*54*	*52*
din care :					
a) bușteni	m^3/mil. lei prod. mobilă	310	202	146	130
	%	*100*	*65*	*47*	*42*
b) lobde industriale	m^3/mil. lei prod. mobilă	119	54	54	56
	%	*100*	*45*	*45*	*47*
c) crăci și deșeuri	m^3/mil. lei prod. mobilă	—	16	33	37
	%	—	*100*	*206*	*232*

- **Din aceeași masă lemnoasă o producție dublă.**
- **Împotriva structurilor masive**
- **Înlocuim lemnul cu înlocuitori mai scumpi ?**
- **Consumuri specifice cu aproape 50% mai mari în industria locală față de cea republicană.**

a lemnului, este **volumul de masă lemnoasă** (lemn brut-bușteni, lobde industriale, crăci etc.), **consumat pe un milion lei producție de mobilă.** Acest indicator s-a stabilit prin transformarea semifabricatelor prevăzute în tabelul nr. 1, în lemn brut echivalent (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 3

Material	U/M	Consumuri specifice pe 1971: Unitățile republicane M.E.F.M.C.	Consumuri specifice pe 1971: Întreprinderile de industrie locală
— Cherestea de rășinoase	m^3/mil. lei	10.3	39,5
— Cherestea fag	„	34,4	45,4
— Cherestea diverse specii	„	2,1	21,8
— Cherestea de stejar	„	4,3	—
TOTAL CHERESTEA		51,1	106,7
— PAL	m^2/mil. lei	2612	2672
— Placaj	m^3/mil. lei	5,3	18,1
— Furnir	m^2/mil. lei	9323	5362
— PFL	t/mil. lei	1,8	5,1
Volumul echivalent de masă lemnoasă a semifabricatelor consumate (cherestea, PAL, PFL, panel, placaj și furnire)	m^3/mil. lei	223	328

Din datele prezentate în tabel, rezultă că **în 1971 consumul specific de masă lemnoasă pentru semifabricatele utilizate la producția de mobilă s-a redus cu 48%.** La sortimentul bușteni — materie primă lemnoasă de cea mai bună calitate — consumul specific s-a redus cu 58%, iar sortimentele de crăci și diverse deșeuri lemnoase, altădată neindustrializate, au fost valorificate în cantități crescînde pentru producția de plăci din așchii de lemn și plăci din fibre de lemn, semifabricate utilizate cu randamente superioare la fabricarea mobilei. Rezultă că **din volumul de masă lemnoasă, consumat în 1961 la un milion lei producție, în 1971 s-a realizat o producție aproape dublă.** De aici se poate conchide că o bună parte din sporul producției la mobilă s-a realizat pe seama valorificării superioare a materiei prime lemnoase și prin reducerea consumurilor specifice.

Din analiza consumurilor specifice la fabricile de mobilă pe anul 1971 se desprinde totuși că la unele întreprinderi consumul de lemn se menține ridicat. Așa stau lucrurile la C.E.I.L. Brăila și Sebeș (depășiri la consumurile planificate la **cherestea de rășinoase),** la C.E.I.L. Tg. Mureș, C.E.I.L. Sebeș (depășiri a normelor de consum la **cherestea de fag),** la C.E.I.L. Miercurea Ciuc și C.E.I.L. Turnu-Severin (depășiri mari a consumurilor **la placaje)** etc., care în raport cu alte unități similare, consumă

ing. D. ARSENE
șef serviciu norme de consum
Departamentul Industriei Lemnului
M.E.F.M.C.

→

Centralele industriale

INTEGRAREA ACTIVITĂŢILOR DE APROVIZIONARE ŞI DESFACERE

ÎN LUMINA SARCINILOR trasate de Conferinţa pe ţară a cadrelor de conducere din întreprinderi şi centrale industriale şi de construcţii, revista noastră a organizat o dezbatere cu specialiştii Centralei industriale a geamurilor şi materialelor izolatoare din Ploieşti, asupra principalelor aspecte şi probleme care se ridică în activitatea de aprovizionare şi desfacere, în scopul de a face cunoscută experienţa obţinută şi a supune atenţiei organelor de decizie unele soluţii şi puncte de vedere exprimate, în vederea eventualei generalizări a acelora care s-au dovedit eficiente.

CONCEPŢIA specialiştilor din centrală cu privire la concentrarea activităţii în domeniul aprovizionării s-a cristalizat în funcţie de un complex de factori care vizează natura gestiunii, importanţa produselor, gradul de dispersare a unităţilor componente faţă de sediul centralei etc. Centrala cuprinde în activitatea sa 10 unităţi cu caracter productiv, ea fiind grefată pe structura a două unităţi amplasate geografic în apropierea sediului său. Pentru aceste două unităţi, care au gestiune economică, dar nu au personalitate juridică, activitatea pe linie de aprovizionare se desfăşoară sub directa îndrumare şi coordonare a centralei, aceasta concentrînd 96% din valoarea materiilor prime şi materialelor necesare pe parcursul unui an. Pentru celelalte 8 unităţi productive, conducerea centralei a stabilit **un nomenclator de materii prime şi materiale** care să fie contractate de către centrală, la alcătuirea căruia s-au avut în vedere: volumul, importanţa şi modul lor de aprovizionare. Astfel, pentru anul 1971, au fost cuprinse în acest nomenclator 11 produse, care reprezintă aproximativ 60% din valoarea totală a materiilor prime şi materialelor consumate pe întreaga centrală. Această metodă dovedindu-se eficace, pentru anul 1972, s-a trecut la lărgirea acestui nomenclator la 20 de produse, totalizînd o valoare de peste 70% din valoarea materiilor prime şi materialelor consumate de unităţile centralei. Pentru un produs care este folosit de toate unităţile se încheie un singur contract, care este dirijat prin grafice de livrare (anexate la contract) către fiecare beneficiar direct. Fiecare unitate dispune de un compartiment de aprovizionare, care se ocupă de primirea, recepţionarea şi depozitarea acestor produse.

Experienţa a demonstrat că încheierea centralizată a contractelor, în afara altor avantaje evidente, dă posibilitatea efectuării pe parcurs a unor modificări necesare. Datorită acestei metode s-a reuşit ca în anul 1971 şi în trimestrul I.1972 să se realizeze o aprovizionare ritmică cu sortimentele necesare, fapt care s-a oglindit în mod direct în volumul şi structura stocurilor de materiale disponibile. Există în cadrul centralei unităţi, ca: F. G. Mediaş, I.M.I.F. Turda, I.M.C. Bîrcea-Deva la care volumul stocurilor disponibile la data de 31 decembrie 1971 s-a redus la zero, iar la alte unităţi, ca: F. G. Scăeni şi I.M.I. Berceni, s-au înregistrat scăderi de circa 50% faţă de volumul existent la 1 iulie 1971.

● Cine modifică sau reziliază contractele?

ÎN DEZBATERE s-a formulat o serie de critici cu privire la unele practici care nu sînt în spiritul legislaţiei actuale. De pildă, s-a semnalat nerespectarea metodologiei stabilite prin lege în domeniul echilibrării balanţelor. Uneori, resursele se defalcă în mod unilateral pe beneficiari, fără o analiză prealabilă şi temeinică a necesarului pentru toţi beneficiarii. Bunăoară, unitatea „Solventul"-Timişoara a convocat toţi beneficiarii de plastifianţi la sediul său, în vederea echilibrării balanţei pe anul în curs. La data respectivă, Grupul industrial de lacuri şi vopsele — Bucureşti (coordonatorul de balanţă) nu deţinea nici cel puţin un proiect, care să constituie o bază de analiză a necesităţilor beneficiarilor. În şedinţă s-a discutat despre calitatea produselor furnizate de unitatea „Solventul"-Timişoara şi despre multe altele, dar problema pentru care s-a efectuat convocarea, şi anume echilibrarea balanţei nu s-a soluţionat. Un alt exemplu negativ, îl oferă Grupul industrial de petrochimie Borzeşti, care din cantitatea necesară de polistiren expandat a repartizat centralei doar 50%, refuzînd concilierea, deşi la data respectivă dispunea de o rezervă de plan aproximativ dublă.

De asemenea, din discuţiile cu specialiştii a rezultat că coordonatorii de balanţă nu asigură o arondare normală a furnizorilor pe beneficiari. De pildă, Centrala industrială de îngrăşăminte chimice-Bucureşti acordă nivele pentru unităţile: I.M.I. Berceni şi F.G. Scăeni de la furnizori cu sediul la Baia Mare, în timp ce există asemenea furnizori la numai 30 km de aceşti beneficiari, mărindu-se în acest fel, în mod nejustificat, cheltuielile cu transportul produselor respective.

O altă problemă care s-a dezbătut a fost aceea a nerespectării termenelor de rezolvare a litigiilor precontractuale. Termenele prevăzute de lege pentru rezolvarea neînţelegerilor precontractuale se respectă, în general, la nivel de întreprinderi şi de centrale. Cele nerezolvate pînă la aceste nivele nu se încadrează, de regulă, în termen, şi de foarte multe ori rămîn nerezolvate pînă la sfîrşitul perioadei de plan. În prezent, centrala susamintită are peste 20 de litigii precontractuale care neputînd fi rezolvate la nivelul său au fost înaintate la minister, dar pînă la sfîrşitul trimestrului I a.c. nu s-a primit nici o soluţie. Pentru exemplificare, amintim unele produse la care litigiile precontractuale au rămas fără rezolvare: sodă calcinată, policlorură de vinil, polistiren expandat, zgură expandată, plastifianţi, carton triplex etc. Este evident că un asemenea stil de muncă al specialiştilor din ministerul de resort nu facilitează activitatea în domeniul contractelor economice, nu contribuie la întărirea disciplinei contractuale.

Pentru remedierea unor asemenea situaţii, s-a opinat pentru stabilirea unui organ competent, care să aibă dreptul să intervină în asemenea cazuri pentru rezilierea sau corectarea pe parcurs a unor contracte deja încheiate.

● Centralele — furnizor unic

ÎN MOMENTUL de faţă, gradul de preluare a atribuţiilor pe linie de aprovizionare şi desfacere de către centralele industriale este diferit, în funcţie de gradul de preocupare al fiecărei conduceri în parte şi al organului tutelar, de particularităţile impuse de profilul unităţilor, de concepţiile şi metodele care au stat la baza preluării atribuţiilor în domeniile amintite. Decalajul existent între centrale uneori este foarte mare, fapt care creează uneori greutăţi în relaţiile dintre furnizori şi beneficiari. Astfel, sînt centrale care au preluat într-un termen relativ scurt, în întregime, asemenea atribuţii şi apar în relaţiile contractuale ca **unic furnizor şi beneficiar**; în schimb, sînt centrale care n-au preluat, într-o proporţie însemnată, asemenea sarcini, ceea ce determină apariţia unei puzderii de unităţi economice în calitate de furnizori şi beneficiari în relaţiile contractuale.

În ceea ce priveşte stabilirea de relaţii directe furnizor-beneficiar situaţia existentă duce la o dispersare a activităţii unor centrale cu grad mare de integrare, şi, practic, la imposibilitatea folosirii avantajelor pe care le prezintă noua structură organizatorică, întrucît în loc să se simplifice munca în domeniul aprovizionării şi desfacerii, aceasta se complică, atît scriptural cît şi practic, datorită zecilor de mii de concilieri pe care trebuie să le rezolve o asemenea unitate, cu grad înalt de integrare, cu clienţii săi. **Este necesară intensificarea activităţii de preluare a atribuţiilor în cele două domenii-cheie ale activităţii economice, aşa încît simplificarea, operativitatea şi eficienţa, — avantaje importante ale noii structuri organizatorice — să se facă, în cel mai scurt timp, simţite în activitatea economică.**

CENTRALA industrială sus-amintită fiind profilată, în special, pe producţia de materiale de construcţii (consum sezonier) întîmpină mari greutăţi în aplicarea noilor acte normative, în domeniul analizat, din două motive, şi anume: dezvoltarea capacităţilor de producţie nu a avut la bază întotdeauna studii de marketing privind consumul intern şi extern; principalii beneficiari (unităţile de consum) nu dispun, în perioada acţiunii de contractare, de documentaţiile necesare privind consumul de materiale, la diferite lucrări de construcţii. Din aceste cauze un număr foarte mare de contracte se semnează cu divergenţe, îndeosebi privind cantităţile, datorită modificării planurilor de construcţii sau stocurilor mari înregistrate la finele anului. Ca urmare, în prezent fondul de marfă pentru anul 1972 nu este acoperit în totalitate cu contracte la o serie de produse principale. De pildă, la geamuri trase numai 80,4% din cantitatea planificată este contractată, la pînză asfaltată — 81,7% şi la vată minerală — 88%.

Avînd în vedere aceste greutăţi, conducerea centralei a acordat în ultima perioadă o atenţie deosebită studiilor de marketing. Astfel, împreună cu I.C.I. Vitrocim, s-au elaborat două studii conjuncturale privind geamurile şi materialele hidroizolatoare, primele de acest gen în sectorul respectiv. O atenţie sporită s-a acordat şi se acordă participării la tîrguri şi expoziţii internaţionale, unde alături de produsele tradiţionale se trimit cu deosebire produse noi, pentru a fi cunoscute de cei interesaţi, în vederea valorificării lor pe piaţa externă.

De aprecieri pozitive s-au bucurat produsele noi, printre care amintim: cadă de baie din poliesteri armaţi cu fibre de sticlă, uşi din geam securizat, plăci fonoizolatoare, vopsite şi stropite etc. De asemenea, s-au luat măsuri pentru confecţionarea de mostre de materiale hidroizolatoare, covor şi tapet pvc, geamuri etc., pentru a fi folosite în fazele precontractuale.

În acelaşi timp, s-au alocat fonduri importante pentru susţinerea unei reclame comerciale corespunzătoare în diferite publicaţii româneşti şi străine. În prezent, se elaborează chestionare pentru fiecare produs care urmează să fie înmînate delegaţilor care pleacă în acţiuni de contractare sau la expoziţii şi tîrguri internaţionale, în vederea culegerii de informaţii privind aprecierea beneficiarilor externi şi sugestiile acestora asupra produselor oferite la export.

În vederea rezolvării mai operative a problemelor legate de introducerea noilor tehnologii, micii mecanizări, lucrărilor de investiţii de mai mică importanţă, în cadrul centralei s-a organizat un centru de cercetare şi proiectare, care rezolvă în mod operativ cerinţele fabricilor în acest domeniu, Avînd în vedere importanţa reducerii timpului de reparaţii la cuptoare precum şi îmbunătăţirea calităţii acestor reparaţii, s-a organizat un şantier de construcţii propriu, pentru efectuarea tuturor reparaţiilor şi a lucrărilor de investiţii proprii.

Maria IONIŢĂ

←

pentru acelaşi produs o mai mare cantitate de materie primă.

Diferenţele mari de consumuri de la o întreprindere la alta se datoresc, în primul rînd, structurii producţiei executate. În această privinţă trebuie arătat că în producţia de serie a unor fabrici se menţin încă unele produse cu un consum ridicat de lemn şi, în special, de cherestea. O altă cauză care a condus la înregistrarea de consumuri specifice ridicate la unele fabrici este **realizarea unor randamente mici la prelucrarea materiilor prime lemnoase. La cheresteaua de răşinoase** randamentul de prelucrare este de numai 42,4% la C.E.I.L. Sebeş şi 43,7% la C.E.I.L. Brăila, în timp ce la C.I.L. Pipera, C.E.I.L. Bacău şi alte unităţi acesta este de circa 67%. **La cheresteaua de fag** randamentul de prelucrare realizat de C.E.I.L. Sebeş este de 28%, iar la C.E.I.L. Tg. Mureş 32,5% faţă de 43,6% la C.E.I.L. Satu Mare, 42% la C.E.I.L. Sighet şi 40% la C.E.I.L. Braşov şi C.E.I.L. Piteşti.

Aceste situaţii comparative atestă faptul că pe linia valorificării superioare a materiilor prime lemnoase, unele întreprinderi dispun încă de mari rezerve pentru materializarea cărora se impun o serie de măsuri privind îmbunătăţirea activităţii de proiectare, reproiectare, înlocuiri, îmbunătăţirea tehnologiilor etc.

PE LÎNGĂ mobila realizată în industria republicană prin unităţile Departamentului Industriei Lemnului din Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii, **aproape 40% din totalul mobilei pe ramură s-a realizat, în anul 1971, în unităţile industriei locale.** În aceeaşi perioadă (1961—1971) producţia de mobilă din cadrul întreprinderilor de industrie locală a crescut de 4 ori.

Consumurile specifice de materii prime lemnoase în 1971, la un milion de lei, ale unităţilor republicane aparţinînd M.E.F.M.C., comparativ cu cele ale unităţilor de industrie locală, se prezintă conform tabelului nr. 3.

Din aceste date comparative rezultă că **la unităţile de industrie locală consumurile specifice la materialele lemnoase sînt mai mari, aproape la toate materiile prime şi, în special, la cherestea şi placaj**; raportate la un milion lei producţie de mobilă, acestea au fost în anul 1971 cu 47% mai mari, faţă de cele înregistrate în unităţile republicane.

Explicaţia acestor discrepanţe între consumuri — pe plan local şi republican — ţine de factori de ordin tehnic şi organizatoric, cum ar fi:

— slaba dotare tehnică a unor unităţi de industrie locală şi lipsa utilajelor specializate, care să permită utilizarea eficientă şi la un nivel tehnic corespunzător a noilor materiale.

— folosirea de utilaje cu un grad înaintat de uzură fizică şi morală, care conduc la înregistrarea unor pierderi mari la prelucrarea materiilor prime;

— lipsa unor instalaţii adecvate de uscare artificială, cît şi a spaţiilor pentru depozitare şi condiţionare;

— lipsa unor sectoare de proiectare competente, în măsură să întocmească corespunzător documentaţiile tehnologice, să promoveze linii moderne în sortimentaţia introdusă în fabricaţie şi să fie promotoarele realizării unor noi tipuri de mobilă cu o linie modernă etc.

DATĂ FIIND IMPORTANŢA valorificării superioare a lemnului şi diminuarea consumurilor specifice este necesar ca atît în acest an, cît şi în viitor, atenţia unităţilor care execută mobilă, a proiectanţilor — atît din departamentul nostru cît şi din industria locală — să fie îndreptată spre unele obiective majore, cum sînt:

1. **Reducerea consumului de lemn, in special a cherestelei prin:**

a) **reproiectarea produselor** cu un consum ridicat de lemn şi adoptarea unor soluţii constructive noi;

b) **proiectarea unor noi tipuri de mobilă** cu un consum cît mai redus de lemn şi adoptarea de noi sisteme constructive;

c) **imbunătăţirea tehnologiilor de fabricaţie**: întocmirea corectă a documentaţiilor tehnologice şi a schemelor de croire, utilizarea de SDV adecvate, modernizarea fluxului tehnologic, introducerea unor noi procedee de finisare a suprafeţelor de mobilă sau utilizarea de noi materiale.

2. **Extinderea utilizării înlocuitorilor.** Înlocuirea unor repere şi subansambluri din lemn cu componente din material plastic, metale şi alte materiale, constituie o sursă importantă de reducere a consumurilor specifice de materiale lemnoase şi de creştere a productivităţii muncii. Principalele componente de mobilă, care pot fi înlocuite cu mase plastice sînt: sertare de toate dimensiunile; glisiere pentru uşi, geamuri şi sertare, şipci de acoperire a barelor pentru broaşte şi de înnădire a panourilor pentru spatele corpurilor, diverse profile, rozete pentru bare de haine, trăgători, aplice etc.

3. **Schimbarea structurii sortimentaţiei.** O mare influenţă asupra consumului specific de lemn la un milion de lei producţie de mobilă, are şi structura producţiei executate. Este ştiut faptul că, în general, consumul de material lemnos este ridicat la mobilierul curbat şi scaune tîmplăreşti şi mai scăzut la mobila stil şi la mobilierul tapiţat. De asemenea, în cadrul producţiei de mobilă corp modernă, sînt diferenţe însemnate de consumuri de la un tip la altul, în funcţie de sistemul constructiv şi componenţa garniturilor.

Ţinînd seama de acest aspect, cît şi de posibilităţile de desfacere a mobilei, în structura producţiei de mobilă, executată în ultimii ani în unităţile republicane, au survenit schimbări importante, dezvoltîndu-se cu prioritate mobila stil şi mobila modernă, cu un consum scăzut de lemn.

Pentru reducerea în continuare a consumului de lemn şi satisfacerea beneficiarilor interni şi externi cu o varietate cît mai mare de modele de mobilă producătorii vor urmări în permanenţă, creşterea ponderii de mobilă stil, tapiţerii şi mobilă modernă cu un consum redus de lemn; sporirea ponderii de mobilier pentru bucătării cu elemente modulate, executate din PAL înnobilat şi profile metalice, la care consumul de cherestea şi de placaj este redus; executarea unor noi sortimente de mobilier metalic.

4. **Noi măsuri tehnico-organizatorice** cum sînt: aprovizionarea unităţilor la timp şi în structura calitativă şi dimensională necesară; depozitarea, uscarea, condiţionarea şi prelucrarea corespunzătoare a materiilor prime; extinderea cooperării şi a utilizării de semifabricate în dimensiuni fixe; specializarea unităţilor pe anumite tipuri de mobilă, subansambluri sau repere; îmbunătăţirea randamentelor de prelucrare a materiilor prime lemnoase, prin întocmirea unor scheme de croire cu ajutorul calculatoarelor; valorificarea superioară a lemnului de mici dimensiuni (exemplu: îmbinarea fîşiilor de PAL, executarea unor repere sau produse din rămăşiţă de cherestea etc.); îmbunătăţirea activităţii serviciilor tehnico-tehnologice şi degrevarea acestora de unele sarcini administrative etc.

Pe marginea unei ample analize economico-financiare la Uzina de vagoane – Turnu Severin

Permanențe în activitate: INVESTIGAȚII, DEPISTARE DE NOI RESURSE, MĂSURI DE VALORIFICARE

DINTR-O UNITATE de reparații, Uzina de vagoane din Turnu Severin a devenit în anii noștri o puternică întreprindere constructoare de vagoane de marfă. An de an, colectivul de aci a asimilat noi tipuri de vagoane, ajungînd în prezent ca majoritatea produselor sale să fie destinate exportului. De curînd pe unul din vagoane, a fost pusă inscripția „cel de al 10.000-lea vagon livrat la export".

În ultimii doi ani, ca urmare a unei activități asidue desfășurate pentru valorificarea resurselor existente, a experienței și spiritului novator, constructorii de vagoane severineni au înregistrat rezultate pozitive și în ce privește realizarea indicatorilor economico-financiari, aceștia marcînd o continuă curbă ascendentă. Bunăoară, *nivelul cheltuielilor la mia de lei producție-marfă realizat pe anul 1971 a fost de 889,5 lei față de 893,6 lei planificat*, ceea ce a condus, pe ansamblul uzinei, la *realizarea unei economii suplimentare de peste 1 milion lei*. Nu este lipsit de interes să menționăm faptul că și în primele luni ale acestui an, uzina înscrie realizări exemplare în ce privește principalii indicatori de plan.

Evident, consemnînd aceste realizări, nu pot fi trecute cu vederea posibilitățile încă mari de care dispune această întreprindere pe linia perfecționării activității de producție, sporirii eficienței economice. O recentă analiză efectuată aici a reliefat pregnant aceste resurse — mai ales în ce privește utilizarea mai bună a capacităților de producție în scopul sporirii productivității muncii, reducerii consumurilor specifice.

IMPLICAȚIILE și semnificațiile majore pe care le are deplina utilizare a capacităților de producție asupra realizărilor indicatorilor de plan, mai ales a celor de eficiență, sînt lucruri intrate în reflexul celor ce răspund de bunul mers al unei întreprinderi. Aceasta apare evident și la cadrele de conducere ale uzinei severinene. De altfel și realizările atestă acest lucru : **producția obținută la 1000 lei fonduri fixe a crescut de la 5300 lei în 1970 la 5600 lei în 1971.**

Subliniem acest fapt întrucît realizările respective sînt net superioare unei alte unități cu producție similară, respectiv Uzina de vagoane Arad (1900 lei producție la 1000 lei fonduri fixe).

Dar nu numai atît. **Indicele de folosire a fondului de timp disponibil la mașinile-unelte în secțiile de bază a fost în anul 1971 de 81,4%.** Acești indicatori au fost îmbunătățiți **în primul trimestru din 1972, atingînd valori medii de 84,2%.** Pentru a desprinde importanța acestui indicator realizat, menționăm că, în întreaga țară, indicele de folosire a mașinilor în industria constructoare de mașini în secțiile de bază a fost în 1971 de 71,6%.

Dar dacă analizăm acest indicator nu global, pe uzină, ci pe compartimente de lucru, pe utilaje, în comparație cu realizările Uzinei de vagoane - Arad, se pot desprinde deficiențe — ceea ce denotă că mai există, lucru pe care l-am mai afirmat, resurse serioase încă neatrase în circuitul economic. Astfel, la secția de sudură în care se consumă circa 25% din manopera pe uzină, valoarea echipamentelor de sudare raportată la volumul construcțiilor sudate, este de 244 lei/tonă, în timp ce la Uzina de vagoane - Arad este de numai 161 lei/tonă.

Posibilitățile de folosire mai eficientă a capacităților de producție sînt și în secțiile auxiliare ale uzinei, unde indicatorii de utilizare a mașinilor-unelte au fost în 1971 de numai 54,4%, în timp ce media pe țară se ridică la 57,5%. În secția confecții și montaj, indicatorii de plan pe 1972 nu au un caracter mobilizator, neridicîndu-se nici măcar la nivelul realizărilor anului de bază.

Un alt domeniu care prezintă serioase posibilități nefructificate pînă în prezent, este cel privind **utilizarea integrală a timpului de lucru.** Din calculele făcute cu specialiștii de aici rezultă că **valorificarea rezervelor existente în acest domeniu permit realizarea unei producții suplimentare de peste 33 milioane lei și o creștere a productivității muncii pe salariat cu circa 12 000 lei.** Calculul este fundamentat pe înlăturarea unor neajunsuri existente în secții, care vizează cu precădere lipsuri în organizarea locurilor de muncă, neacordarea asistenței tehnice la timp, nerespectarea duratei pauzei de masă, începerea lucrului mai tîrziu și lăsarea acestuia înaintea terminării programului. Aceste neajunsuri cît și altele,

> **● Prin generalizarea schimbului II, o producție suplimentară de 200 milioane de lei**
>
> **● Reproiectarea — cale principală de diminuare a consumurilor specifice**
>
> **● Optimizarea planurilor de debitare, de croire combinată — mijloc de diminuare a volumului de deșeuri**
>
> **● Prin perfecționarea tehnologiilor de execuție a S.D.V.-urilor — în 1972, economii de 500 000 de lei**

fac ca zilnic să se irosească circa 1 oră din activitatea fiecărui muncitor.

Firește, analizarea neajunsurilor și depistarea unor resurse, a condus, de la caz la caz, la stabilirea de măsuri corespunzătoare. Din multitudinea acestora aș desprinde cîteva :

— prin înlocuirea sudurii normale cu sudură automată și semiautomată, astfel încît să se realizeze un grad de mecanizare de 20% la această operațiune, se poate obține o producție suplimentară de peste 1 milion lei și o sporire a productivității muncii de peste 400 lei/salariat ;

— la hala nouă, prin folosirea mai bună a suprafețelor de producție, redistribuirea și reamplasarea unor utilaje, organizarea unei linii tehnologice cu o capacitate de un vagon pe zi, prin folosirea oamenilor care sînt în școlarizare pentru Uzina de Vagoane - Caracal, producția destinată exportului poate fi suplimentată.

— ridicarea coeficientului de schimburi pe total unitate de la 1,56 cît a fost în trimestrul I.1972 la 1,98 cît a atins uzina similară de vagoane - Arad, deci prin generalizarea schimbului II se poate obține, în plus, o producție de peste 200 lei. Această măsură este necesară avînd în vedere posibilitățile de diminuare a volumului de investiții privind dezvoltarea, în continuare, a uzinei.

Urmărirea de către comitetul oamenilor muncii al uzinei a felului în care se înfăptuiește programul de măsuri întocmit, cît și sprijinirea de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și de Grupul de Uzine construcții vagoane-Arad a realizării la termenele stabilite și în bune condițiuni a măsurilor ce depășesc posibilitățile locale, va conduce fără îndoială la ridicarea pe o scară superioară a activității uzinei, la obținerea unor rezultate mult îmbunătățite pe linia utilizării mai eficiente a capacităților de producție.

LA SPECIFICUL UZINEI, cheltuielile materiale dețin o pondere de 84% din totalul prețului de cost. Firesc este, deci, ca atenția specialiștilor, a întregului colectiv de muncă să fie axată permanent pe utilizarea rațională a materiilor prime, și în special a metalului, întrucît ele sînt cele care fac ca nivelul cheltuielilor pe unitate de produs, să fie mai mari sau mai reduse.

Ce s-a întreprins în această direcție ? Pe baza unor analize efectuate la început de an, **colectivul uzinei s-a angajat să realizeze în 1972 economii la metal de 310 tone, în loc de 100 cît a primit sarcină din partea ministerului.** În acest scop au fost prevăzute unele măsuri pe linia reconsiderării unor norme de consum, folosirii unor laminate la lungimi fixe, ridicării răspunderii în muncă a celor care lucrează la secția de debitare a metalului etc.

Reprezintă într-adevăr angajamentul respectiv o limită peste care nu se poate trece ? Categoric — nu ! Analiza activității din 1971 ca și din primul trimestru din 1972, reliefează o serie de rezerve, care atestă susținerea afirmației. Cîteva exemple. Faptul că nu au fost luate măsuri din timp pentru reproiectarea unor ansamble de la unele tipuri de vagoane a făcut ca să se consume în plus, în trimestrul I a.c., peste 69 tone de metal. **Din calculele făcute de specialiști a rezultat că numai într-un singur caz** (va-

Al. PĂSCULESCU
Ministerul Finanțelor

(Continuare în pag. 9)

Metamorfoză în cercuri
Foto : I. CUCU

IPOSTAZE

Fondul de tehnică nouă

NECESITATEA promovării noului, a tehnicii avansate în toate domeniile de activitate, constituie un imperativ al zilelor noastre, întrucît favorizează creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, ridicarea calității produselor. Pentru a facilita studierea, experimentarea și aplicarea în practică a tehnologiilor înaintate, a unor noi metode care concură la valorificarea mai eficientă a potențialului existent, statul a pus la îndemîna întreprinderilor, institutelor de cercetări și proiectări fonduri materiale sub denumirea de „fonduri pentru tehnica nouă".

Construcțiile — una din ramurile cu un volum mare de activitate și care an de an are sarcini majorate în raport direct cu sporirea volumului de investiții — nu dispune însă de un asemenea fond. Nimeni n-ar putea da o explicație plauzibilă. În schimb, acest lucru are o înrîurire negativă atît asupra studierii, experimentării și aplicării tehnicii și tehnologiei noi, de înaltă productivitate, cît și a realizării unor materiale noi în domeniul construcțiilor.

În ultimii ani, specialiștii de la Institutul de cercetări de construcții, filialele sale, centrele de cercetări din unele județe ale țării au cercetat și experimentat diferite procedee sau materiale noi — **betonul aparent** *(care permite ca la noile construcții să nu mai fie nevoie de zidărie și finisaj),* **agregate artificiale de argile** *(care înlocuiesc agregatele din rîuri aduse de la mari distanțe),* **prefabricarea în ateliere speciale a celei mai mari părți din construcții** *(care permite industrializarea pe scară largă a lucrărilor) etc. etc. Calculele arată că prin aplicarea unor asemenea procedee sau materiale noi — se pot realiza însemnate economii bănești, concomitent cu ridicarea productivității muncii pe șantiere și scurtarea termenelor de execuție a diferitelor obiective. O imagine asupra felului în care sînt cunoscute și aplicate asemenea procedee, ne oferă aproape toate șantierele de construcții din țară : un început la Cluj, la Brașov ; altul la București, Hunedoara sau Iași. De ani de zile, procedeele amintite cît și altele, se mențin în fază de experiment — deși practica a demonstrat eficiența lor — fără să cunoască o aplicare și generalizare largă — cu toate că condițiile permit din plin acest lucru.*

Din investigația făcută la mai multe întreprinderi de construcții din țară, din opiniile exprimate de specialiști, a rezultat că, deși experimentele făcute în laboratoare se soldează cu rezultate favorabile, că pe plan mondial ele se practică curent, o serie de procedee noi în construcții, cunoscute și de mulți constructori din țara noastră, nu sînt însușite și aplicate, deoarece :

— întreprinderile de construcții nu dispun de fonduri pentru tehnică nouă. *Or, orice experiment, orice început, presupune cheltuieli suplimentare de organizare, de pregătire a cadrelor, care încarcă costurile. Din această cauză, constructorul nu este interesat să acționeze în direcția introducerii și promovării noului ;*

— materialele noi care apar, avînd în general costuri mai ridicate la început decît cele clasice, nu stimulează pe beneficiar, nici pe proiectant și constructor să le utilizeze, întrucît conduc la depășirea prevederilor de deviz, deși ele se reflectă pozitiv, în ultima instanță, asupra ritmului de lucru și asupra activității economico-finaciare în ansamblu.

— nu există creat un cadru stimulatoriu pentru cei ce depun eforturi să găsească noul și să-l promoveze cu curaj, după cum nu sînt forme de penalizare a celor ce se dovedesc conservatori sau nereceptivi.

Pot fi desigur și alte cauze. O analiză și o rezolvare corespunzătoare nu va întîrzia să-și arate efectele...

b. v.

MARKETING

Încercînd o structurare a cercetării de marketing, trebuie să deosebim, ca o primă etapă a acesteia, studiul pieței, incluzînd aici studiul conjuncturii internaționale și studiul piețelor potențiale. Numai depășind această etapă se poate trece la elaborarea de programe de marketing pe țări și produse (vezi „Viața economică" nr. 15/1972).

Un tip special de decizie pentru care studiul de piață, respectiv studiul de conjunctură, poate și trebuie să ofere informații este decizia de dezvoltare (de investiții) lucru stipulat, de altfel, explicit în legislația noastră.

Printr-o prezentare succintă a elementelor studiului de conjunctură autorul evidențiază implicațiile profunde ale acestora asupra pocesului de elaborare a deciziilor de investiții.

Studiile de conjunctură au rolul de a oferi elementele necesare luării deciziilor strategice de dezvoltare a ramurii : căile de realizare a nivelului de producție, repartizarea teritorială a noilor obiective, producția destinată atît consumului intern cît și exportului, eficiența economică a dezvoltării capacității în diverse variante tehnologice sau organizatorice etc.

STUDIUL CONJUNCTURII INTERNAȚIONALE

Un instrument util în fundamentarea deciziei de investiții

● *Realizator, metodă, timp*

LA NOI ÎN ȚARA, în etapa actuală, efectuarea studiilor de conjunctură nu revine în exclusivitate unor institute sau organe anume înființate, așa cum din necunoaștere există credința. Ele pot fi efectuate în bune condițiuni de serviciile de conjunctură și de marketing din cadrul unităților economice, centrale industriale, institute de proiectări etc. Acestea, prin competența și prin contactul nemijlocit cu producția și cu piața externă, au create posibilități pentru realizarea unor astfel de lucrări.

În țările vest-europene, se folosesc două metode pentru întocmirea unui studiu de conjunctură : a) studiu privind un anumit produs finit ; b) studiu privind un ansamblu de produse. Prima metodă este suficient de precisă pentru perioade de timp relativ scurte (3—5 ani), în timp ce a doua poate fi utilizată pentru perioade mai mari de timp, în condițiile interesului pentru studierea corelată a influențelor dezvoltării produselor grupei.

Institutul „Battelle" din Geneva a încercat să elaboreze o metodă combinată care să elimine dezavantajele celor două metode menționate : fie tratarea unui singur produs izolat, fie a tuturor produselor unei grupe în intercondiționarea lor, amplificînd de multe ori nejustificat cercetarea. Această metodă intermediară constă în determinarea influențelor pe care le creează relațiile tehnologice dintre produse și diversele sectoare consumatoare pe baza unei selecții prealabile a principalilor consumatori. O astfel de metodă poate servi cu mult succes la luarea deciziilor de dezvoltare ca și la orientarea cercetării pentru perioadele următoare.

În ceea ce privește experiența proprie acumulată cu prilejul efectuării a cîteva zeci de studii privind principalele produse chimice, putem spune că s-a conturat și o concepție proprie asupra structurii și modului de întocmire a unui asemenea studiu.

Trebuie precizat că un astfel de studiu, oricît ar fi de valoros, dacă este întocmit după începerea lucrărilor de dezvoltare sau într-o fază avansată a acestora, nu mai prezintă valoare practică. În legătură cu acest aspect, subliniem necesitatea ca studiilor de conjunctură privind strategia dezvoltării să li se acorde, printr-o programare judicioasă, timpul fizic necesar efectuării lor în condiții optime, astfel încît concluziile rezultate să însoțească dosarul de avizare. Insistăm asupra aces-

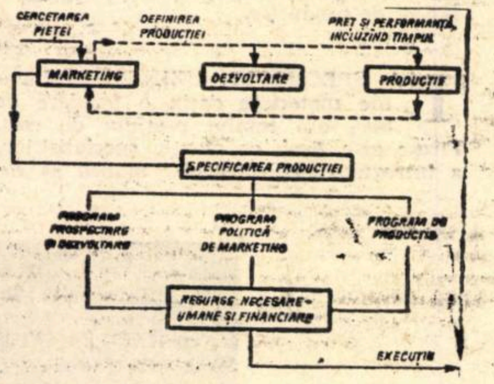

tui lucru, deoarece în practică am întîlnit uneori cazuri în care studiile de conjunctură se realizează după stabilirea temei de proiectare și chiar într-un stadiu înaintat al lucrărilor de construcții. O astfel de practică este dăunătoare pentru însăși decizia de dezvoltare, știind că, pentru realizarea unui studiu de conjunctură este necesar un timp ce variază între 6—12 luni, investigații costisitoare și laborioase, inclusiv deplasări pe anumite piețe.

● *Valențele studiului și responsabilitatea utilizatorului*

UN STUDIU de conjunctură, de regulă, abordează următoarele aspecte ale pieței mondiale : aspectele tehnologice ; evoluția producției ; evoluția consumului ; comerțul și dinamica prețurilor ; perspective ; analiza situației din țara noastră în comparație cu piața mondială. Această problematică constituie totodată capitolele studiului de conjunctură (**vezi caseta**). Trebuie subliniat că beneficiarul are latitudinea de a lua decizia pe care o consideră cea mai potrivită, plecînd de la condițiile existente pe piața mondială și internă și predicțiile formulate în studiu.

Studiul de conjunctură oferă, în acest sens, elemente deosebit de prețioase pentru orientarea dezvoltării ramurii, întreprinderii. Este remarcabilă astfel în cadrul studiului de conjunctură indicația tendinței tehnologice. În industria chimică, mai mult ca în oricare altă ramură, noutățile tehnologice pot transforma într-un timp scurt un produs sau un procedeu tehnologic, rentabil, într-unul nerentabil. Exemplu : studiul privind valorificarea superioară a sării (vezi „Viața economică" nr. 38/1971) ce a pus în evidență necesitatea de a se trece cu hotărîre la folosirea procesului de electroliză a sării, procedeu care s-a impus de altfel pe plan mondial și care valorifică clorul din molecula de sare. În procedeul Solvay clasic, pe lîngă faptul că se renunță la clor, nici întreaga moleculă de sare nu este valorificată (vezi „Viața economică" nr. 4/1972).

În competitivitatea pe piață, un rol important îl joacă raportul dintre dimensionarea capacității și costurile de producție. Spațiul nu permite o analiză detaliată, dar este cunoscută tendința pe plan mondial spre capacități mari, al căror principal avantaj este că pînă la un anumit punct oferă o relație invers proporțională între mărime și valoarea costurilor de producție. Aceste elemente pot fi de o excepțională valoare proiectantului în dimensionarea capacității noilor obiective oferind de la bun început și o poziție avantajoasă, competitivă, producătorului. Exemplul cel mai pregnant este acela al instalațiilor de etilenă pentru fabricarea polietilenei (vezi „Viața economică" nr. 50/1971).

O apreciere justă a capacității de absorbție a pieței mondiale, depistarea eventualelor piețe potențiale, informații care trebuie să rezulte dintr-un studiu de conjunctură, ne permite să dimensionăm cantitățile ce se vor produce pentru export, eventuala specializare pentru export. Ca exemple recente în acest sens, amintim studiile privind materialele plastice și carbidul. Studierea pieței mondiale a carbidului a relevat reducerea consumului acestuia, în sensul că se renunță la obținerea în industria chimică a acetilenei pe această cale, fiind înlocuită cu etilenă. În aceste condiții întreprinderile interesate au putut trage concluzii utile privind renunțarea la proiectele de construire a unor noi capacități de producție pentru carbid.

În încheiere, subliniem faptul că din studiile de conjunctură trebuie să rezulte în afară de indicații asupra cotei destinate exportului, determinarea exactă a ceea ce se cere : ce produse, cu ce parametri tehnici, ce gamă sortimentală, a modului de ambalare și prezentare a produselor, a serviciilor complementare oferite.

Ne permitem să arătăm că existența unui studiu bun de conjunctură nu este suficientă pentru a garanta succesul, dacă unitatea economică nu-l utilizează la maximum și în timp util. Pentru aceasta se cer cadre bine pregătite care să știe să extragă informațiile conținute în studiu ; experiența ne-a oferit și cazuri cînd studiile de conjunctură privind crearea unor noi obiective economice în loc să stea pe biroul lucrătorilor operativi au luat drumul bibliotecii. Un studiu de conjunctură costă mult și cere eforturi deosebite. El justifică efortul de întocmire numai atunci cînd este valorificat corespunzător. Unități economice ca Centrala Industrială de Anvelope și Articole Tehnice din Cauciuc, Combinatul Petrochimic-Pitești, Grupul Industrial de Petrochimie-Borzești sau institute de proiectare ca IPRAN, IPROCHIM și IPROSIN se numără printre beneficiarii care au dat dovadă că știu să utilizeze în mod just asemena studii. Este de subliniat că Ministerul Industriei Chimice se situează pe un loc de frunte în ceea ce privește atenția și grija pe care o acordă studiilor de marketing.

dr. Paul ȘTEFĂNESCU

Simpozion

PROMOVARE-PUBLICITATE

ÎN ZILELE de 20 și 21 aprilie se desfășoară în București, simpozionul științific pe tema „Promovare-publicitate" organizat de Asociația română de marketing în colaborare cu Academia de studii economice-Facultatea de comerț exterior. Prin tematica abordată ca și prestigiul participanților, manifestarea se bucură de un larg interes.

Studiul de conjunctură internațională

—principalele capitole—

I. ASPECTE TEHNOLOGICE — prezintă situația proceselor tehnologice pe plan mondial, capacități existente, în proiect, tendințe în tehnologie, o analiză comparată a consumurilor specifice, a calității produselor etc. Importanța acestei prime părți este evidentă, ea singură putînd oferi în unele cazuri, date ce restructurează întreaga concepție a proiectantului sau producătorului eliminînd pericolul adoptării unor procedee învechite, capacități sub nivelul optim, consumuri specifice mari etc.

II. EVOLUȚIA PRODUCȚIEI ȘI CONSUMULUI — oferă date privind evoluția producției și consumului produsului, urmărind să creeze o imagine cît mai completă asupra multiplelor aspecte pe care le ridică prognozele de creștere economică și prognozele conjuncturale. Nu există rețete, astfel că rămîne la latitudinea cercetătorului să se orienteze în a alege formele cele mai adecvate de prezentare care să permită utilizatorului să-și formeze o imagine clară și precisă. Discernămîntul în selectarea datelor, adesea contradictorii, constituie rodul unei munci îndelungate și a unei bune cunoașteri a pieței. Această etapă contribuie în mod substanțial la identificarea elementelor pe care se fundamentează decizia finală.

III. COMERȚUL ȘI EVOLUȚIA PREȚURILOR — acest capitol pe lîngă rolul descriptiv documentar permite prin informațiile furnizate cu privire la evoluția prețurilor, a curentelor de schimb, a politicilor comerciale să se orienteze eforturile de marketing corespunzător cu oportunitățile prezente sau care se întrevăd.

Un rol de mare importanță în realizarea acestui capitol revine, prin posibilitățile de care dispun lucrătorilor din cadrul reprezentanțelor comerciale din străinătate, a birourilor tehnico-comerciale, a societăților comerciale mixte.

IV. PERSPECTIVELE — constituie de obicei aplicații ale instrumentarului matematic și statistic la întocmirea unor modele de previziune, cu grad de complexitate variabil și care să permită în final unele aprecieri cantitative asupra producției, consumului, exporturilor, importurilor și prețurilor pe plan mondial ale produsului respectiv. În felul acesta se pot obține date care deși au un grad relativ de exactitate, sînt totuși destul de apropiate de realitate pentru a servi chiar la întocmirea viitoarelor planuri de marketing.

V. ANALIZA COMPARATĂ A PIEȚEI INTERNE — vizează o analiză amănunțită a situației existente pe plan național, prin prisma elementelor de comparație furnizate de capitolele precedente, propunînd soluții optime privind investițiile și măsurile ce se impun.

MEMENTO : Redăm pe scurt principalele sugestii formulate pînă în prezent de participanții la dezbatere și publicate în numerele 12, 13, 14, 15, a.c. ale revistei noastre : • elaborarea unei metodologii unitare de lucru la dispoziția coordonatorilor de balanțe privind întocmirea balanțelor • o astfel de metodologie ar trebui să precizeze : cine, unde și pînă la ce dată depune cererile și ce elemente trebuie să conțină cererea ; ce elemente trebuie să conțină fundamentarea necesarului și responsabilitatea pentru exactitatea acestuia ; pînă la ce dată furnizorii trebuie să comunice resursele la coordonatori ; pînă la ce dată trebuie întocmite, analizate și înaintate la aprobare balanțele, iar cele la care nu s-au găsit soluții de echilibrare să fie trimise la forul superior, atît pentru produsele coordonate, cît și pentru cele necoordonate ; pînă cînd trebuie difuzate nivelele la beneficiari și extrasele de balanță (balanțele) la furnizori ; pînă la ce dată trebuie echilibrate și aprobate balanțele și înapoiate la coordonatori sau la unități pentru produsele necoordonate ; timpul pentru emiterea comenzilor și încheierea contractelor, inclusiv rezolvarea divergențelor • elaborarea de contracte tip de către organele cărora legea le-a încredințat această atribuție • fixarea de termene obligatorii în care trebuie sesizate organele ce au atribuția de soluționare a neînțelegerilor precontractuale ; să se precizeze cui îi revine obligația de a sesiza și consecințele ce decurg din neîndeplinirea acestei obligații • modificările în clauzele contractului să fie aprobate numai de organe neutre (organe arbitrale sau M.A.T.M.C.G.F.F.) • să fie adoptate unele forme adecvate de cointeresare a furnizorilor pentru mărirea capacităților de producție la nivelul cererilor beneficiarilor printr-un sistem de bonificații • realizarea contractelor să devină condiție de bază pentru acordarea drepturilor de salariu personalului tehnic și administrativ • stabilirea unei reguli generale în economie, ca în contracte să fie prevăzute termene de livrare certe, pe zile • organele de control financiar și organele de inspecție ale M.A.T.M.C.G.F.F. să fie împuternicite să aplice sancțiuni pentru abaterile de la lege în privința neexecutării prevederilor contractuale, solicitării și plății penalității și daunelor.

REALITĂȚI CARE OCOLESC PREVEDERILE LEGII

CONSIDER deosebit de utilă și oportună dezbaterea inițiată de către redacția revistei „Viața economică" cu privire la contractele economice, cu atît mai mult cu cît pînă la ora actuală nu s-a statornicit un „model unitar" după care să se desfășoare această activitate vitală pentru economia națională. Spun, în lipsa unui „model unitar", deoarece în practica încheierii, urmăririi și realizării contractelor mai sînt încă — așa cum se remarca pe bună dreptate de către participanții la masa rotundă — unele dereglări care cauzează dificultăți în activitatea economică a întreprinderilor.

Din experiența activității întreprinderii în care lucrez, am constatat unele aspecte a căror evidențiere poate contribui la îmbogățirea opiniilor dezbaterii organizate de revistă.

Un prim aspect este legat de apariția în practica încheierii și executării contractelor a unor **termeni noi,** nemenționați în Legea nr. 71/1969 sau în H.C.M. nr. 806/1970, ca : **„distribuitor", „redistribuire", „tabel modificator"** și altele. Dacă prin această terminologie se identifică acțiuni pregătitoare ale balanțelor cu efect pozitiv, nu același lucru se întîmplă atunci cînd acestea intervin — și din păcate intervin — chiar după încheierea contractelor încălcînd una din prevederile de bază ale actualei legislații: acordul de voință al părților.

Iată și un exemplu de acest gen. Pe baza unui necesar comunicat de către fostul Combinat textil — Oradea către M.I.U. și a listelor separatoare de utilaje care au stat la baza aprobării de către Consiliul de Miniștri a unei lucrări de investiții, încă din prima jumătate a anului 1971 s-a inițiat un contract cu Uzinele „Steagul roșu"-Brașov, pentru două autocamioane necesare unor unități ale combinatului. Încă de la semnarea contractului intervenită după reorganizarea M.I.U., conform H.C.M. nr. 802/1971 s-a solicitat încheierea separată de contracte cu cele două unități ale combinatului orădean, devenite unități cu personalitate juridică, una dintre acestea fiind întreprinderea textilă „Crișana"-Oradea. Solicitarea a fost acceptată și s-a încheiat un contract în luna noiembrie 1971. La cererea noastră de a se livra autocamionul în avans față de termenul contractat — 30.III.1972 — furnizorul răspunde negativ, arătînd totodată că respectivul contract nu mai este valabil, fiind anulat de un nou distribuitor al M.I.U. Cu toate insistențele, deși s-a explicat în scris și prin delegat că autocamionul face parte dintr-o lucrare aprobată de către Consiliul de Miniștri, că însuși coordonatorului de balanță îi revin obligații pe linia asigurării includerii în balanțe a utilajelor necesare lucrărilor de investiții aprobate, totuși, pînă la această dată, mitul „distribuitorului" nu a putut fi clintit și riscăm să nu realizăm în termen investiția aprobată

Un alt aspect negativ este neluarea în seamă de către anumiți coordonatori de balanțe a listelor separatoare de utilaje avizate înainte de aprobarea lucrărilor de investiții la întocmirea planurilor de producție și refuzul încheierii contractelor la comenzi emise în timp util, pe motiv de „lipsă capacitate", ceea ce duce ori la nerealizarea unor lucrări, în cazul nostru aprobate de către Consiliul de Miniștri, ori la găsirea de diferite combinații generatoare de cheltuieli cu deplasările și telefoanele.

Exemple de astfel de situații se pot da destul de multe și de aceea propun unele măsuri, ca :

• **obligarea coordonatorilor de balanțe să centralizeze și să țină evidența tuturor cererilor nesatisfăcute, refuzul executării unei comenzi putînd fi hotărît numai de către ei după ce au analizat situația, și nu de către unitățile lor componente.**

• modificarea contractelor economice să se facă — în cazurile cînd nu se întrunește acordul părților — numai prin decizii ale Ministerului Aprovizionării Tehnico Materiale și Gospdoăririi Fondurilor Fixe, înștiințîndu-se din timp beneficiarul, concomitent cu indicarea soluțiilor de urmat.

• luarea în considerare, fără alte „avize", de către coordonatorii de balanțe a necesarelor ce decurg din listele separatoare ale lucrărilor de investiții aprobate de către Consiliul de Miniștri, iar în cadrul aceluiași minister — de către colegiul ministerului respectiv.

ing. Viorel CHIOREAN
inginer șef, I.I.S. Textila
„Crișana" Oradea

LEGEA NR. 71/1969 ȘI INSTRUCȚIUNILE P.A.S.–C.S.P. NR. 105310/1969

LEGEA 71/ 1969, prin principiile ce le înscrie, constituie un adevărat cod al obligațiilor derivate din contractele economice. Complexitatea raporturilor la baza cărora stau principiile legii, solicită, după opinia noastră, unele reglementări de natură metodologică mai ales în ceea ce privește activitatea ce se desfășoară în faza precontractuală.

În legătură cu aceasta este de observat că decizia nr. 2022 din 13 septembrie 1971, P.A.S. (Primul Arbitru de Stat) scoate din uz instrucțiunile P.A.S. — C.S.P. 105310//1969 ca nemaifiind de actualitate, la timpul lor ele fiind elaborate pentru explicarea H.C.M. 2026, abrogat.

Prin abrogarea acestor instrucțiuni nu se mai poate vorbi de aplicarea unei metodologii în soluționarea litigiilor precontractuale astfel că a rămas un gol în această problemă, nimeni nemaiștiind, la ora aceasta, dacă termenele de 10—15 zile afectează numai forul tutelar sau și pe cei care realizează contractul ; nu se știe dacă divergența se soluționează înlăuntrul acestor termene și care sînt consecințele nerezolvării în timp a acestor divergențe.

Practic vorbind, așteptarea pînă cînd beneficiarul înțelege să răspundă la invitația furnizorului, în condiția în care termenul de 10—15 zile nu este termen de decădere, produce dificultăți în lansarea programelor de fabricație. De aceea propun să se reactualizeze instrucțiunile menționate, sub forma unei reglementări noi. În elaborarea acesteia este necesar ca, trăgînd concluziile din experiența unei perioade de peste un an de aplicare a Legii 71/1969, să se țină seama, printre altele, și de următoarele :

• **obligația existenței unor raporturi precontractuale** beneficiar-furnizor de cunoaștere reciprocă a nevoilor celor ce solicită și a posibilităților materiale a celui ce oferă, prin prezența la fabricant a proiectanților spre a cunoaște și condițiile de fabricație :

• nici un beneficiar să nu poată încheia contractul complex de colaborare fără **a lua în prealabil legătura cu furnizorul** principal ;

• **comenzile** cu date complete pe sortimente să fie trimise cu **cel puțin 6 luni de zile înaintea** începerii perioadei de plan sub sancțiunea neacceptării de către furnizor ;

• comenzile beneficiarilor să **aibă în prealabil avizul centralei** din care fac parte, care, în funcție de obiectivele planului, să poată dispune priorități, ca și termene de livrare ;

• obligația semnării **proiectului de contract fără modificări** pe contract cu **anexarea după caz a procesului verbal de divergență** și a documentelor de aprobare a investițiilor conform instrucțiunilor nr. 7/ 1971, P.A.S. ;

• termenul de rezolvare a **neînțelegerilor precontractuale de 10 zile, respectiv 15 zile,** să fie înțeles pe faze beneficiar-furnizor, centrală industrială, for coordonator ;

• **termenele să fie termene de decădere,** iar neprezentarea la conciliere să aibă ca sancțiune perfectarea contractului așa cum a fost întocmit de furnizor ;

• condițiile de livrare și mai ales **fixarea termenelor de garanție să fie explicate** pentru a nu mai da naștere la discuții ;

• să se prevadă expres **modul cum trebuie făcută plata** precum și **sancțiunile** nerespectării obligației de a achita factura imediat după ridicarea mărfii.

Este evident că mai sînt și alte probleme care urmează a fi avute în vedere la elaborarea viitoarelor reglementări. Acestea ni se par esențiale pentru întărirea disciplinei contractuale, pentru aplicarea riguroasă a Legii 71/1969.

Constantin ASLAN
consilier juridic, G.U.A.M.E.,
Craiova

NOI ACTE LEGISLATIVE

• Prin H.C.M. nr. 156 publicată în Buletinul Oficial nr. 23 din 28 februarie 1972 a fost stabilit **modul de utilizare a fondurilor valutare obținute prin exporturi ale unităților de cercetare științifică, ca urmare a activității de microproducție.** Potrivit acestei hotărîri 50% din fondurile valutare rămîn la dispoziția unităților, putînd fi folosite, la cererea unităților, prin intermediul contului valutar deschis de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie la Banca Română de Comerț Exterior. Prevederile hotărîrii se aplică experimental pe perioada 1972—1973. Hotărîrea nu se aplică prestărilor de servicii privind activitatea de proiectare.

• Legii nr. 11/1968 privind învățămîntul în Republica Socialistă România, i s-au adus unele modificări prin Decretul nr. 80 publicat în Buletinul Oficial nr. 28 din 8 martie 1972, privind art. 129 alin. 1, 2 și 3, art. 140 alin. 1, 2 și aliniatul introdus ulterior și art. 211. De asemenea, s-a introdus un art. 13¹ prin care s-a stabilit că facultățile și secțiile din învățămîntul tehnic, agricol, medical și sportiv, precum și unele facultăți și secții din celelalte instituții de învățămînt superior funcționează pe principiul **dublei subordonări,** atît față de Ministerul Educației și Învățămîntului, cît și față de alte ministere sau organe centrale pentru care pregătesc specialiști cu calificare superioară. Decretul precizează că facultățile și secțiile care funcționează în dublă subordonare se stabilesc prin Hotărîre a Consiliului de Miniștri.

• Președintele Băncii de Investiții și Primul Arbitru de Stat au emis instrucțiunea privind **condițiile de plată a investițiilor și răspunderea pentru întîrzierea plății,** din 7 decembrie 1971. (Instrucțiunea a fost publicată în Revista „Arbitrajul de Stat" nr. 1/1972 pag. 74). Prin instrucțiune se dau îndrumări cu privire la condițiile de plată a investițiilor și la răspunderea pentru întîrzierea plății și anume în legătură cu : aprobarea investiției, dovada existenței aprobării și consecințele încheierii unor contracte contrare legii ;

— admiterea la finanțare sau la creditare, procedura admiterii și consecințele nedepunerii în termen a documentației ;

— soluționarea unor eventuale litigii privind plata penalităților și daunelor.

• În Buletinul Oficial nr. 32 din 20 martie 1972 a fost republicat Decretul nr. 783/1969 privind **organizarea și funcționarea Ministerului Muncii.** În structura organizatorică a acestui minister funcționează Departamentul salarizării, condus de șeful departamentului, care este și prim-adjunct al Ministrului. De asemenea în structura organizatorică funcționează Inspecția de Stat pentru protecția muncii, condusă de șeful inspecției care este și adjunct al ministrului. Inspecția are 4 Inspectorate generale :

— Inspectoratul general pentru protecția muncii în industria grea, transporturi și telecomunicații ;

— Inspectoratul general pentru protecția muncii în activitatea geologică, minieră și petrolieră ;

— Inspectoratul general pentru protecția muncii în industria bunurilor de consum, agricultură și economia forestieră ;

— Direcția norme, echipament și dispozitive de protecția muncii.

PERMANENȚE ÎN ACTIVITATE

(Urmare din pag. 7)

gonul pentru transportat pietriș cu devansare mecanică laterală) **prin restudierea construcției sale și reproiectarea unor părți, poate conduce la diminuarea consumului de metal în acest an cu 200 tone.** Rezerve însemnate de reducerea consumului de metal există și la vagonul pentru transportat ciment în vrac.

Investigarea rezervelor de valorificare superioară a metalului nu s-a oprit însă aici. Analiza a identificat numeroase alte posibilități. Bunăoară, **cantitatea de deșeuri este echivalentă cu necesarul de metal pentru fabricarea unui număr de 625 vagoane ciment sau 365 vagoane Bunker.**

Problema are însă și un alt aspect. Cu preocupări mai insistente, deșeurile rezultate din livrarea de către industria metalurgică a profilelor și laminatelor la dimensiunile necorespunzătoare, își pot găsi, în multe cazuri, o utilizare eficientă. Din analiza făcută în secția debitare a materialelor și în depozit cu privire la folosirea capetelor și fîșiilor, rezultă că mai sînt posibilități pentru folosirea largă a acestora. **S-au identificat, de pildă, posibilități de utilizare a peste 70 tone deșeuri la executarea unui număr de 9 repere la vagoanele de transportat ciment și bunker.** De asemenea, s-au constatat și unele elemente de risipă. Într-un cuvînt, **dacă numai 10% din deșeurile predate la I.C.M. ar fi reintroduse în circuitul producției** (prin utilizarea lor la confecționarea altor repere și piese) **s-ar realiza o economie suplimentară de metal estimată la circa 800 tone.** Realizarea acestei eficiențe cere însă eforturi pentru concretizarea și aducerea la îndeplinire a unor măsuri, printre care menționăm :

— reproiectarea recipienților la vagoanele de transportat ciment în vederea reducerii greutății proprii și creșterii capacității de încărcare, fără afectarea calității și a performanțelor tehnice ale vagonului (estimativ măsura duce la economii de circa 40 tone metal) ;

— la secțiile de sudură-montaj, prin folosirea integrală a lungimii electrodului, introducerea cleștelui port-electrod de construcție îmbunătățită, manipularea mai atentă a pachetului de electrozi etc., se pot realiza economii de cel puțin 30 tone electrozi ;

— optimizarea planurilor de croire combinată astfel încît să fie diminuată mult cantitatea de deșeuri ;

— analizarea tehnologiilor de lucru în secția de sculărie și aplicarea unor norme realiste care să țină seama de nivelul tehnic de dotare. Calcule preliminare demonstrează că prin reconsiderarea și perfecționarea tehnologiilor de execuție a SDV-urilor și prin eliminarea neajunsurilor ce se manifestă, se pot obține în 1972 economii de circa 13 tone oțel.

AM RELEVAT doar unele posibilități nefolosite încă și cîteva din măsurile ce se impun a fi luate pentru ca Uzina de vagoane din Turnu-Severin să obțină în acest an realizări mai consistente.

Ele sînt însă mai multe. De aceea, eforturile colectivului severinean ar trebui conjugate mai mult cu cele ale Grupului de uzine construcții de vagoane din Arad, din care face parte. În special, Centrul de proiectare al acestuia, ar trebui să ajute la reproiectarea unor tipuri de vagoane, la creșterea gradului de tipizare a unor repere și subansamble, reducerea numărului de tipo-dimensiuni etc. Sprijinul Centralei ar avea efecte tonifiante, dacă el s-ar manifesta continuu și nu sporadic, dacă Uzina din Turnu-Severin s-ar bucura de același regim pe care-l are Uzina din Arad — unitate pe care a fost grefat grupul.

CURSUL FAVORABIL AL UNOR RELAȚII MULTILATERALE

PORNIND de la necesitatea promovării cooperării cu toate țările lumii, indiferent de orînduirea socială sau nivel de dezvoltare, ca un imperativ al zilelor noastre, și fidelă liniei generale a politicii sale externe, politică al cărei realism se bucură de o tot mai largă recunoaștere internațională, România desfășoară astăzi relații economice cu peste 110 țări de pe toate meridianele. Aceste relații se dezvoltă pe baza trainică a respectării principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, integrității teritoriale și avantajului reciproc.

În cadrul relațiilor economice multilaterale ale României, un curs deosebit de favorabil îl cunosc comerțul și cooperarea economică, industrială, științifică și tehnică cu Franța. Volumul schimburilor economice româno-franceze a urmat în ultimii ani o linie continuu ascendentă, el fiind în 1971 de aproape trei ori mai mare decît în 1965, Franța situîndu-se astăzi pe locul al treilea între partenerii comerciali occidentali ai României.

O contribuție de seamă la lărgirea și diversificarea relațiilor româno-franceze au adus-o întîlnirile la nivel înalt dintre conducătorii celor două țări, convorbirile președintelui Consiliului de Stat Nicolae Ceaușescu cu generalul Charles de Gaulle, la București, și cu președintele Georges Pompidou, la Paris.

Progresele remarcabile obținute de România socialistă pe calea industrializării, a modernizării economiei sale, programul amplu de investiții în curs de realizare, creșterea potențialului de cercetare științifică, a capacității tehnologice constituie tot atîtea premise pentru o dezvoltare echilibrată a schimburilor comerciale și extinderea cooperării economice și tehnico-științifice reciproc avantajoase.

Crearea Comisiei mixte guvernamentale româno-franceze de cooperare economică, științifică și tehnică în anul 1969 a marcat un nou pas important în direcția organizării și dezvoltării cooperării, a constituit un cadru care a impulsionat relațiile economice între cele două țări. Sesiunile și ședințele de lucru ale Comisiei mixte au permis de fiecare dată să se examineze stadiul cooperării economice, științifice și tehnice dintre cele două țări și să fie explorate și deschise noi perspective de colaborare în aceste domenii. Astfel, în programul convenit la cea de a IV-a sesiune a Comisiei mixte desfășurată în noiembrie 1971 la București au fost prevăzute noi acțiuni de cooperare în domeniile industriei mecanice și electrice, industriei de automobile, industriei chimice, siderurgice și în alte domenii, acțiuni aflate în diverse stadii de tratare în vederea finalizării lor.

În acest context este de menționat faptul că un interes deosebit a fost manifestat de ambele părți pentru realizarea de acțiuni de cooperare complexe, care să cuprindă într-un proces integrat fazele de cercetare, proiectare, producție și comercializare. Printre acțiunile de cooperare integrată figurează proiecte de mare actualitate cum ar fi : conceperea și producerea unor mașini-unelte automatizate, în special mașini-unelte cu comandă numerică, producerea unor noi tipuri de catalizatori și aditivi, elaborarea unor noi tehnologii pentru reducerea consumului de cocs în industria metalurgică și altele.

O contribuție crescîndă la amplificarea relațiilor economice româno-franceze este chemată să aducă cooperarea științifică și tehnică, inclusiv în valorificarea comună a unor licențe și brevete.

Convorbirile purtate la Paris între 14 și 17 martie a.c. în cadrul ședinței de lucru a Comisiei mixte româno-franceze de cooperare economică, științifică și tehnică între președintele părții române în Comisia mixtă, Manea Mănescu, președintele Consiliului Economic, și președintele părții franceze, Valéry Giscard d'Estaing, ministrul economiei și finanțelor, întîlnirile de lucru dintre consilierii și experții celor două părți au permis în primul rînd examinarea modului de desfășurare a acțiunilor prevăzute în programul convenit la cea de a IV-a sesiune a Comisiei mixte din noiembrie 1971.

Vizita întreprinsă zilele acestea în țara noastră de o delegație a Consiliului Național al Patronatului Francez în frunte cu președintele său de onoare, Georges Villiers, este de natură să contribuie la cunoașterea și mai bună, la fața locului, într-un spirit practic și constructiv, a posibilităților reale de dezvoltare a cooperării economice, tehnico-științifice și a schimburilor comerciale dintre cele două țări, pe baze stabile și de perspectivă. Încă de la primele întîlniri de lucru, cele două părți și-au exprimat convingerea că vizita delegației Consiliului Național al Patronatului Francez se va finaliza prin noi înțelegeri și acțiuni concrete pe linia dezvoltării unor relații economice reciproc avantajoase.

Prietenia și colaborarea româno-franceză, cu rădăcini adînci în trecutul celor două țări, găsesc noi resurse în cooperarea economică și conlucrarea pe arena internațională în folosul ambelor noastre popoare și al destinderii în Europa și în lume.

Luni a sosit în Capitală o delegație a Consiliului Național al Patronatului Francez, condusă de Georges Villiers, președinte de onoare al Consiliului, care la invitația Camerei de Comerț face o vizită în țara noastră. Publicăm în cele ce urmează cîteva interviuri realizate cu acest prilej.

GEORGES VILLIERS

președinte de onoare al Consiliului Național al Patronatului Francez, președintele Comitetului Franc-Europa de Est :

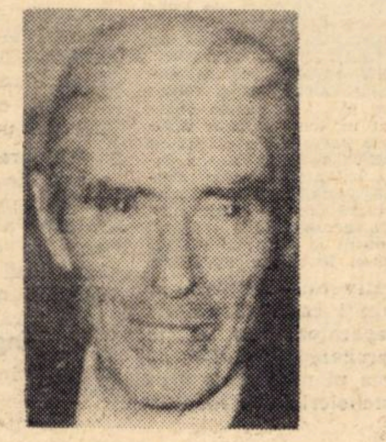

„Sperăm că vom realiza o activitate foarte fructuoasă pentru ambele țări"

Atunci cînd mi-am anunțat intenția să plec spre București, am aflat că va trebui reținut un avion complet, căci și-au exprimat dorința să vină în România 52 de oameni, ceea ce reprezintă o misiune extrem de importantă. Este de remarcat că aceste 52 de persoane au venit toate cu dorința nu numai de a vinde, ci și de a cumpăra și de a coopera sub formele cele mai diferite. Noi venim ca prieteni ai României și sperăm că vom realiza o activitate foarte fructuoasă pentru ambele țări.

V.E. : *Ce ne puteți spune despre întrevederile pe care le-ați avut pînă în prezent ?*

Georges Villiers : Aș dori să remarc expunerea d-lui Manea Mănescu care a fost extrem de interesantă. Domnia sa ne-a prezentat planul românesc. Dezvoltarea industriei dv. este extraordinară. Realizați un ritm de creștere al industriei într-adevăr excepțional. În decursul întrevederii cu dl. Manea Mănescu s-a discutat și despre schimburile dintre România și Franța, care sînt importante dar soldul lor înclină într-o măsură prea mare în favoarea Franței : noi importăm mai puțin decît exportăm în România și aceasta este o situație care nu poate dura mult. Atît noi cît și dv. avem interesul să ameliorăm o asemenea situație și acesta este tocmai unul din scopurile discuțiilor pe care le vom avea aici. Am sosit împreună cu reprezentanți ai unor firme care, așa cum am spus, au interes nu numai să vîndă dar să și cumpere și să coopereze. Dorim să fabricăm împreună anumite mărfuri pe care să le comercializăm pe terțe piețe. Cu sentimentele de profundă simpatie pe care le avem pentru țara dv, am dori să ajungem la rezultate concrete și să studiem cazuri concrete de vînzare și cumpărare.

HARIS PUISAIS

director al Relațiilor comerciale cu țările socialiste — Societatea Air-Industrie, Courbevoie.

„Să producem și să vindem în comun cît mai mult"

V.E. : *Vă rog să ne împărtășiți opinia dv. asupra posibilităților de lărgire a schimburilor dintre Franța și România, în vederea echilibrării lor. România dorește să importe cît mai multe mărfuri din țara dv., însă trebuie să aibă, de asemenea, posibilități mai mari de vînzare pentru a putea importa. Ritmul de creștere al importurilor l-a depășit cu mult pe cel al exporturilor țării noastre în Franța. Ce părere aveți despre posibilitățile viitoare de schimburi comerciale între țările noastre ?*

Haris Puisais : Oamenii de afaceri francezi care lucrează de mai mulți ani cu România, își dau seama că la ora actuală este necesar să se conceapă noi forme de relații. Știm că față de nivelul actual de dezvoltare al României, noi nu mai putem face comerț cu țara dv. așa cum

făceam cu 15 ani în urmă, sau chiar acum 10 ani. De aceea, în componența delegației franceze care este acum la București se află oameni de afaceri care au o oarecare experiență a schimburilor cu România și alții care nu au o asemenea experiență, dar care au în comun dorința de a căuta modalități de a lărgi aceste relații sub o formă nouă.

Noi n-am venit numai să vindem. Desigur că dorim acest lucru fiindcă sîntem oameni de afaceri, dar credem că este posibil să vindem interesîndu-ne în același timp de achiziționarea de mărfuri românești, fie că am găsi, printre produsele românești, unele care să completeze produsele fabricate în Franța pentru piața românească, pentru piețe occidentale și pentru piețele unor țări terțe, fie că am cumpăra mărfuri românești. În discuții vom încerca să identificăm produsele pe care am fi interesați să le importăm. În acest spirit am și venit în țara dv.

V.E. : *Ce părere aveți despre restricțiile cantitative și tarifele vamale discriminatorii care mai există astăzi în calea importurilor românești în Franța ? Franța ar putea să ofere României facilitățile pe care le oferă altor țări în curs de dezvoltare ?*

Haris Puisais : Noi, oamenii de afaceri, sperăm într-o extindere cît mai largă a schimburilor comerciale și, fără îndoială, dorim să nu existe piedici în comerțul dintre țările noastre. De altfel, guvernul nostru a făcut unii pași în această direcție, iar rezultatul este că listele de produse care pot fi importate în Franța sînt acum mai lungi. Credem că este bine ca aceste piedici să fie înlăturate și să existe competiție între mărfuri, în scopul obținerii unor produse de calitate cît mai bună.

V.E. : *Care credeți că sînt domeniile în care s-ar putea dezvolta cooperarea dintre firmele franceze și întreprinderile românești ?*

Haris Puisais : Dl. Manea Mănescu și colegii săi ne-au făcut o expunere foarte interesantă în ce privește cooperarea și modalitățile de a realiza ceea ce numim o cooperare integrată, de la cercetare pînă la valorificarea produsului. Credem că acest obiectiv va putea fi realizat într-un termen relativ scurt.

Desigur că ar fi posibil să producem în comun și să vindem în comun mai mult. Pentru a realiza acest obiectiv, industriașii francezi trebuie să cunoască producția românească și tocmai acest lucru îl urmărim, venind aici.

Menținînd și dezvoltînd relațiile tradiționale calde pe care le-am avut cu România, noi dorim să dezvoltăm și mai mult colaborarea noastră. Colegii mei au anumite opinii în ceea ce privește definirea domeniilor în care s-ar putea coopera și contactele pe care le vom avea vor fi, desigur, importante pentru perspectivele relațiilor dintre cele două țări.

ROMAN MOLDOVAN

președintele Camerei de comerț

„Posibilitățile încă insuficient explorate..."

V.E. : *V-am ruga pentru început să aveți amabilitatea să ne împărtășiți cîteva elemente privind semnificația vizitei în țara noastră a delegației Consiliului Național al Patronatului Francez.*

Roman Moldovan : Sîntem desigur foarte bucuroși de vizita pe care o face în aceste zile în țara noastră delegația Consiliului Național al Patronatului Francez. Vizita actualizează preocupările privind relațiile economice româno-franceze, relații care, ne este plăcut să constatăm, dețin un loc important în raporturile tradiționale și cu un conținut variat, științific, tehnic-cultural etc., existente dintre cele două țări. Practic, am putea vorbi de un dialog neîntrerupt între țările noastre, susținut și promovat pe multiple planuri și la diferite nivele. Această vizită — judecată ca moment — se plasează, așadar, într-un cadru deosebit de favorabil și răspunde dorinței reciproce de a ne cunoaște mai bine, ca una din condițiile necesare fructificării mai depline a ceea ce fiecare țară poate oferi celeilalte în sfera schimburilor și cooperării economice. Valorificarea acestor posibilități este favorizată — și țin să remarc în acest sens satisfacția noastră ca instituție gazdă și faptul că delegația este reprezentativă și importantă ca mărime și competență, ea avînd în frunte pe dl. Georges Villiers, președinte de onoare al Consiliului Național al Patronatului Francez, președintele Comitetului Franța-Europa de Est, motiv în plus pentru a mulțumi participanților și autorităților franceze pentru efortul ce a fost necesar să fie făcut în vederea organizării deplasării în România a unei asemenea delegații.

V. E. : *Ce ne puteți spune despre obiectivele principale ale acestei vizite ?*

Roman Moldovan : Personalitățile care fac parte din delegația franceză sosită în țara noastră au un profil de specialitate foarte variat și prin aceasta delegația este foarte cuprinzătoare. Din rîndurile ei fac parte personalități de frunte ale unor societăți cunoscute pe plan internațional, îndeosebi în unele sectoare industriale cheie pentru dezvoltarea social-economică, ca de pildă industria mecanică, electrotehnică și electronică, industria chimică și a medicamentelor, și din alte ramuri ale industriei franceze. Caracterul cuprinzător al delegației se evidențiază și prin faptul că sînt reprezentate și importante instituții bancare din Franța, întreprinderi comerciale și asociații profesionale de ramură.

Ținînd seama de această compoziție a delegației, putem aștepta, ca problemle puse de amplificarea colaborării și cooperării economice, științifice și tehnice să-și găsească soluții corespunzătoare prin înțelegeri exploratorii, care să se finalizeze treptat în contracte. La aceasta, contribuie și faptul că de ambele părți există o preocupare susținută pentru găsirea unor noi căi care să conducă atît la creșterea cît și diversificarea schimburilor în condițiuni reciproc avantajoase. Această dorință are o bază materială favorabilă de înfăptuire — economiile noastre în dezvoltare au posibilități și necesități de import-export în continuă creștere — și ea a fost remarcată cu insistență încă din prima zi cu prilejul întîlnirii de lucru a delegaților de către tov. Manea Mănescu, președintele Consiliului Economic, președintele părții române în Comisia mixtă româno-franceză de cooperare economică, științifică și tehnică, precum și de alte personalități ale vieții noastre economice.

V.E. : *Ați putea face unele aprecieri asupra relațiilor economice româno-franceze ?*

Roman Moldovan : Vizita delegației Consiliului Național al Patronatului Francez este un moment deosebit de important în cadrul ansamblului inițiativelor promovate de cele două țări ale noastre pentru sporirea continuă a volumului colaborării lor economice, a diversificării sale. Vizita are loc în condițiile în care în România se desfășoară multiple acțiuni pe drumul progresului său economic, al unor schimbări de structură cu accent special pe laturile calitative, pe care acest proces le implică, pentru a lichida rămînerea în urmă — în condițiile istorice cunoscute — în dezvoltarea sa economică. În relațiile dintre țările noastre ne este plăcut să arătăm că anul 1971 s-a încheiat cu un rezultat foarte bun în comerțul bilateral, volumul schimburilor româno-franceze atingînd peste 1,3 miliarde lei valută, ceea ce reprezintă o dublare în comparație cu 1966. În aceste condiții Franța se plasează pe locul 3 în comerțul exterior al României cu țările vestice și pe locul 6 în totalul comerțului nostru exterior,

(Continuare în pag. 12)

CONSILIUL NAȚIONAL AL PATRONATULUI FRANCEZ (C. N. P. F.)

C.N.P.F. este o uniune de organizații profesionale naționale (siderurgie, textile, mecanică etc.) și de organizații interprofesionale teritoriale. El grupează, prin intermediul membrilor săi, toate întreprinderile franceze din industrie, comerț, bănci și asigurări, inclusiv întreprinderile naționalizate, care lucrează pentru piață (de exemplu Renault).

C.N.P.F. și-a fixat ca sarcină să definească, să inițieze și să facă cunoscută o politică de dezvoltare a întreprinderilor industriale și comerciale, oricare ar fi forma și dimensiunile lor. El se străduiește să realizeze condițiile generale de activitate cele mai favorabile acestui scop.

În cadrul acestei sarcini, C.N.P.F. :

- promovează perfecționarea gestiunii întreprinderilor, în special prin realizarea și difuzarea studiilor necesare și prin utilizarea mijloacelor de realizare corespunzătoare ;
- asigură reprezentarea întreprinderilor în ansamblul lor în fața autorităților, la nivel național, a organizațiilor internaționale sau străine similare, ca și în raport cu organizațiile economice și sociale care nu cad în competența sa; în fața opiniei publice și a diverselor grupuri sociale printr-o largă informație; în fața confederațiilor de salariați și cadre ;
- asigură coeziunea necesară între toți membrii săi și în acest scop: organizează legătura și coordonarea între grupurile aderente, care fixează, împreună cu el, politica sa generală și rămîn responsabile de aplicare în ceea ce le privește ; informează detaliat pe conducătorii de întreprinderi cu privire la acțiunile sale; dezvoltă, în caz de nevoie, relațiile cu organizațiile care grupează pe conducătorii de întreprinderi ;
- dă grupurilor aderente tot concursul și le aduce serviciile necesare pentru a spori eficiența organizației profesionale în totalitatea ei.

Președintele de onoare al C.N.P.F., dl. Georges Villiers, sosit luni în țara noastră la invitația președintelui Camerei de comerț, Roman Moldovan, în fruntea unei delegații a C.N.P.F., deține în același timp și funcția de președinte al Comitetului Franța-Europa de est.

★

Comitetul Franc-Europa de Est a fost creat în 1959, de către Consiliul Național al Patronatului Francez și Centrul Național de Comerț Exterior pentru a promova dezvoltarea schimburilor economice cu țările socialiste din Europa.

PIERRE-RENÉ GRANDCLÉMENT

director pentru operațiuni internaționale la firma Thomson-C.S.F., Paris.

„România este al doilea client și furnizor al Franței dintre țările socialiste"

V.E. : *Știm că electronica este gamura dv. de activitate. Ce ne puteți spune despre perspectivele relațiilor româno-franceze în acest domeniu ?*

Pierre-René Grandclément : Noi facem comerț cu România de aproximativ zece ani, fără a mai aminti de colaborarea noastră de dinainte de război. În această privință, pot să spun că mi-a făcut plăcere revenind în România acum zece ani să mai găsesc în circulație tramvaie cu motoare făcute de firma noastră.

Activitatea principală a grupului nostru este acum electronica. Dacă facem bilanțul acestor zece ani, grupul nostru a furnizat țării dv. echipament pentru o serie de obiective economice importante. Filiala noastră, Compania Internațională de Informatică, care a avut onoarea să primească în Franța pe dl. președinte Nicolae Ceaușescu, a vîndut României licența de fabricare a calculatorului nostru IRIS-50, pe care dv. îl și fabricați, împreună cu echipamente periferice respective.

În orice caz, înțelegem că, pentru a dezvolta exportul nostru trebuie ca grupul nostru să cumpere mărfuri din România. Acum noi nu cumpărăm multe mărfuri, însă fiindcă s-a format curentul, sperăm să cumpărăm mai multe în viitor. Cea mai bună dovadă a dorinței noastre de a mări volumul cumpărărilor din țara dv. este că serviciul general de achiziții al grupului Thomson are acum un director adjunct care se ocupă în special de achizțiile din țările socialiste. De altfel, o dovadă a intențiilor noastre o constituie și faptul că în această delegație grupul Thomson este reprezentat printr-un exportator și doi importatori.

V.E. : *Ce părere aveți despre dezvoltarea în ansamblu a relațiilor dintre Franța și România ?*

Pierre-René Grandclément : Sîntem foarte plăcut impresionați de vizita pe care o facem în țara dv. Printre altele, ne face plăcere faptul că limba franceză este atît de bine cunoscută aici. Din punct de vedere cultural cred deci că există multe afinități, iar pe plan comercial, așa cum a spus dl. Villiers, România este al doilea client și al doilea furnizor al Franței dintre țările socialiste și sperăm că bunele relații în toate domeniile vor continua și în viitor.

CLAUDE DURAND

consilier la „Banque Nationale de Paris" :

„Industriașii francezi văd posibile acțiuni de cooperare sau chiar investiții comune"

V.E. : *După cîte știm, din grupul de oameni de afaceri francezi fac parte de asemenea zece reprezentanți ai unor bănci. Care este importanța pe care băncile franceze o atribuie acestei misiuni ?*

Claude Durand : Băncile atribuie o mare importanță misiunilor de acest fel, pentru că ele constituie o sursă a unor schimburi comerciale și de afaceri care interesează ambele țări. Pe noi ne preocupă posibilitățile de finanțare a exportului.

V.E. : *Care credeți că sînt posibilitățile de a lărgi schimburile comerciale dintre Franța și România ?*

Claude Durand : Cred că este vorba de posibilități foarte reale și că un număr important de industriași francezi văd posibile acțiuni de cooperare sau chiar investiții comune și în general doresc să lărgească schimburile. Cred că există astăzi posibilități noi în acest domeniu.

V.E. : *Vă referiți la legea noastră pentru comerț exterior?*

Claude Durand : Desigur că mă refer la această lege, ale cărei prevederi le cunosc în linii mari. Este posibil ca ea să faciliteze investițiile franceze în România. Este adevărat că pe plan financiar se pun și probleme mai dificile, fiind vorba de aspecte noi, ținînd seama de faptul că n-avem încă în acest domeniu o experiență atît de îndelungată ca în operațiile obișnuite de creditare. Dar este o experiență pe care vrem s-o căpătăm.

V.E. : *Care credeți că sînt posibilitățile de finanțare a unor asemenea investiții sau de finanțare a achizițiilor de bunuri franceze pentru România ?*

Claude Durand : Rolul nostru este desigur de a studia operațiile mai puțin în funcțiune de obiectele care se exportă și mai cu seamă din punctul de vedere al condițiilor posibile de creditare. În orice caz, una din preocupările băncii noastre este dezvoltarea finanțării sub forma unor credite pentru cumpărătorii români sau pentru o bancă românească, pentru a înlesni plata către furnizorul francez. Aceste formule de credit au tendința să se dezvolte din ce în ce mai mult și sperăm că ele să fie promovate și în România.

V.E. : *Despre ce fel de credite este vorba ?*

Claude Durand : Pe termen mediu sau lung, adică ajungînd, de exemplu, pînă la 8 ani.

V.E. : *Există asemenea facilități sau de-abia se studiază introducerea lor ?*

Claude Durand : În momentul de față există cîteva proiecte pe care le vom discuta cu instituțiile interesate și sperăm că vom avea ocazia să acordăm asemenea credite.

VICTOR MICHEL

vicepreședinte, MATEXFRANCE - Paris :

„Ne-am angajat pe calea cooperării..."

V.E. : *Cum apreciați posibilitățile de cooperare în ramura dv. de activitate ?*

Victor Michel : Firma noastră reunește principalii constructori de utilaje textile și realizează de cîțiva ani o serie de schimburi foarte susținute cu România. Această firmă a luat parte la dotarea unor întreprinderi românești din ramura industriei textile.

Conform profilului nostru, desigur noi sîntem interesați mai ales în exportul utilajelor textile. În ultimii ani s-a pus însă problema să găsim posibilitatea unor achiziții de mărfuri românești, livrate în compensație. Acum sîntem perfect conștienți de necesitatea echilibrării acestor schimburi căci comerțul, prin esența lui, este bilateral : nu se poate să vinzi fără să dai partenerului posibilitatea să vîndă el însuși și, de aceea, ne-am angajat pe calea cooperării care ne este propusă de partenerul român. Această cooperare încercăm s-o realizăm sub diferite aspecte, una din formele de cooperare fiind construirea și fabricarea împreună de echipamente industriale. Mai mulți membri ai organizației noastre au și început să acționeze concret în această direcție.

În afară de cooperarea industrială, dorim să lărgim cooperarea economică în general. Am

Interviuri consemnate de
Irina VIANU
Dinu DRAGOMIRESCU

→

←

căutat să depistăm diferite produse românești care ne interesează și am ajuns la rezultate concrete. De exemplu, am cumpărat materiale pentru efectuarea de lucrări publice, produse ale industriei textile, mai ales confecții pentru copii, mobilă, plăci aglomerate și produse chimice. Noi sperăm astfel să lărgim treptat achizițiile noastre din România.

Ceea ce vă pot spune este că în diversele cercuri franceze interesate să colaboreze cu România se face un efort real de cooperare și de dezvoltare a relațiilor în ambele sensuri. În ce privește întreprinderile românești, ele ar contribui la acest efort respectînd mai riguros termenele de livrare căci, dacă pe planul calității produselor situația este satisfăcătoare, în ce privește datele de livrare mai avem dificultăți. Sîntem convinși că acest lucru se va realiza și simțim deja o ameliorare sensibilă.

În Franța există o mare dorință de a lărgi schimburile cu România, pentru care nutrim o simpatie deosebită, fiindcă dacă există o țară în care oamenii de afaceri francezi se simt ca la ei acasă, aceasta este România. Eu personal vin cu multă plăcere aici căci am senzația că am în față nu numai parteneri, ci și prieteni.

V.E. : *V-ați referit la cooperarea în producție pentru fabricarea anumitor utilaje textile. Vă gîndiți numai la livrări pe piața românească sau și la livrări pe piețe ale altor țări ?*

Victor Michel : O asemenea formă de cooperare este foarte posibilă, cu atît mai mult cu cît România însăși și-a dezvoltat o industrie de utilaje textile. Noi am realizat o asemenea formă de cooperare cu o altă țară socialistă din Europa : am încheiat contracte pentru echipamente industriale complete, unde acestea sînt parțial livrate de Franța și parțial de țara cu care s-a realizat cooperarea

V.E. : *Ce părere aveți despre modalitățile de creditare pe termen lung, obișnuite în achiziționarea de utilaje ?*

Victor Michel : După cîte știu, guvernul francez a manifestat todeauna dorința de a facilita vînzările noastre de echipament industrial către România. Țara dv. beneficiază de credite importante, iar pentru tranzacții de o anumită anvergură, avem totdeauna posibilitatea să cerem condiții deosebite sau credite de o durată mai lungă. Aceste cereri sînt discutate la nivel guvernamental și pot să spun că industria franceză este ajutată de guvernul său în mod eficient pe acest plan

V.E. : *Ați fost în România de cîteva ori. Ce impresie aveți despre transformările petrecute în acest timp ?*

Victor Michel : Am vizitat România pentru prima oară în 1960 și trebuie să recunosc în mod obiectiv că se observă un progres considerabil în echipamentul întreprinderilor românești, în industrializarea țării, nivelul economic general și nivelul de viață. Acest lucru este foarte elocvent pentru cineva care face o comparație cu trecutul și considerăm că această evoluție ascendentă din ultimii zece ani va continua.

Sînt convins că cele ce ne-au fost comunicate în convorbirea cu dl. Manea Mănescu, în ceea ce privește economia dv. vor fi fără îndoială realizate. Trebuie de asemenea să adaug că simpatia noastră deosebită pentru România ne face să fim bucuroși dacă putem contribui la dezvoltarea ei economică.

VINCENT GALLET

director adjunct la Serviciul general de achiziții, însărcinat cu problemele țărilor socialiste, firma Thomson-Brandt, Paris :

„Cumpărăm produse românești cu un grad înalt de prelucrare"

V.E. : *Care este opinia dv. referitoare la posibilitățile de echilibrare a schimburilor comerciale din Franța și România ?*

Vincent Gallet : Firma Thomson-Brandt a exportat mult în România din 1962 încoace. În ultimii trei-patru ani ne-am străduit să mărim și importurile din România și vrem să continuăm aceste eforturi, selecționînd produse românești cu un grad înalt de prelucrare. Noi cumpărăm acum tranzistoare și anumite produse chimice.

Un reprezentant al grupului nostru, vrea să cumpere hîrtie și tapete, pentru care am găsit debușee și societăți franceze cu care putem coopera. Cred că în cursul anilor vom ajunge să ne cunoaștem mai bine metodele noastre de lucru. Sînt sigur, de asemenea, că vizitele diverselor misiuni comerciale românești, care au și sosit în acest scop la noi în țară, vor da rezultate bune. Într-un termen destul de scurt această cooperare cred că va fi mult îmbunătățită.

ACORDURI TRATATIVE CONTACTE

6—11/IV ● S-a aflat în vizită în țara noastră André Bettencourt, ministrul delegat pe lîngă primul ministru al Franței, însărcinat cu probleme de planificare și amenajarea teritoriului Franței. În cursul corvorbirilor purtate cu oameni de stat români, s-a făcut un schimb de vederi referitor la relațiile economice dintre cele două țări, la posibilitățile concrete de intensificare a colaborării și cooperării în diferite domenii de activitate economică.

12/IV ● La București a fost semnat Protocolul de colaborare economică și tehnico-științifică pe anul 1972 între Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini din R. S. România și ministerele Construcțiilor de Mașini și Industriei Grele din R. P. Polonă. Se prevăd, printre altele, acțiuni de colaborare și cooperare industrială, extinderea livrărilor reciproce de mașini, utilaje și instalații tehnologice, convenindu-se, de asemenea, asupra dezvoltării în perspectivă a colaborării directe dintre centralele industriale și grupurile de uzine din țara noastră și organismele corespunzătoare din Polonia.

12—16/IV ● În cursul vizitei oficiale în țara noastră a ministrului afacerilor externe al Danemarcei K. B. Andersen, a avut loc un larg schimb de vederi cu privire la relațiile româno-daneze și în legătură cu unele probleme internaționale de interes comun. Au fost evidențiate, printre altele, progresele înregistrate în ultimii ani în domeniul schimburilor economice reciproce și a fost exprimată convingerea că discuțiile care urmează să aibă loc într-un viitor apropiat între autorități competente ale celor două țări vor contribui la extinderea și diversificarea schimburilor și a cooperării economice româno-daneze.

„POSIBILITĂȚI ÎNCĂ INSUFICIENT EXPLORATE"

(Urmare din pag. 10—11)

fiind unul din principalii noștri parteneri comerciali. Deși cunoaștem că întreprinderile contractante dau conținut obiectiv relațiilor economice, nu putem să nu subliniem că, o contribuție majoră la atingerea acestor rezultate au adus înțelegerile și reglementările convenite între cele două țări. Aș menționa în acest cadru, Acordul comercial pe termen lung (1970—1974) semnat între România și Franța, protocoalele comerciale anuale care însoțesc acest acord, clauza națiunii celei mai favorizate de care România beneficiază în relațiile sale cu Franța, precum și liberalizările pe care autoritățile franceze le-au acordat progresiv exporturilor românești.

Un moment deosebit de important în amplificarea raporturilor economice bilaterale îl constituie înființarea, în ianuarie 1969, a Comisiei mixte guvernamentale româno-franceze de cooperare economică, științifică și tehnică, ale cărei sesiuni și hotărîri au condus la importante aranjamente pe linia cooperării dintre industriile celor două țări. Aș reaminti în acest sens, înțelegerile pentru confecționarea cutiilor de viteză pentru autoutilitarele Estafette fabricate de Regia Renault, dezvoltarea producției unor produse chimice etc.

Pornind de la rezultatele satisfăcătoare înregistrate pînă în prezent și analizînd structura schimburilor reciproce, se poate observa că există posibilități importante încă insuficient explorate, intensificarea preocupărilor reciproce în acest sens va putea pune mai bine în valoare posibilitățile Franței și României ; ne gîndim îndeosebi la ramurile industriale moderne, ca de pildă construcțiile mecanice, industria de automobile, industria aeronautică, electrotehnica, metalurgia, chimia. Acestea formează, după părerea noastră, o bază puternică menită să asigure imediat și în perspectivă dezvoltarea relațiilor economice reciproce, a schimburilor comerciale și a cooperării în producție.

V.E. : *Ce așteptați îndeosebi de la această vizită ?*

Roman Moldovan : Agenda convorbirilor și problemelor bilaterale este foarte bogată. Ea cuprinde în esență aspecte, obiective, care se înscriu în raporturile de colaborare economică și comercială dintre cele două țări, bineînțeles că mă refer la acele obiective la soluționarea cărora Consiliul Național al Patronatului Francez poate aduce o contribuție majoră. Am în vedere în primul rînd cooperarea în producție, valorificarea altor condiții existente menite să asigure dezvoltarea cît mai echilibrată a schimburilor comerciale, reducerea și respectiv desființarea frînelor de natura taxelor vamale, activizarea aportului creditelor, ca și-altor măsuri menite să stimuleze dezvoltarea colaborării și cooperării economice.

În acest scop, programul delegației prevede întrevederi, tratative și vizite la ministere, centrale și întreprinderi, fiind astfel întocmit încît să permită oaspeților noștri o cît mai bogată informare, documentare și cunoaștere a economiei românești, în special a posibilităților industriale ale țării noastre. În domeniul mai limitat al activității Camerei de Comerț vom intensifica și permanentiza relațiile cu Consiliul Național al Patronatului Francez și Comitetul Franc-Europa de Est. Deși este încă prea devreme pentru a putea face un bilanț al acestei vizite, sîntem convinși că ea va duce la stabilirea unor noi înțelegeri și acțiuni concrete pe linia lărgirii schimburilor comerciale, a cooperării industriale și tehnice, în interesul și avantajul ambelor țări.

DINAMISMUL PRODUCȚIEI

(Urmare din pag. 4)

se producă perturbații în viața economică a țării.

Referindu-se la această situație tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în cuvîntarea ținută la Congresul al II-lea al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție : „tocmai în aceste condiții grele s-au afirmat superioritatea agriculturii noastre socialiste, forța unită a țărănimii și a tuturor oamenilor muncii din agricultură care au învins cu eroism greutățile, obținînd producții agricole în stare să asigure aprovizionarea corespunzătoare a țării".

Ca urmare a sporirii continue a producției lor medii la ha, an de an s-au realizat cantități tot mai mari de produse agricole. În anul 1971 s-a obținut un spor de producție cu 14% mai mare în comparație cu media anuală din cincinalul trecut, realizîndu-se o producție de cereale de 14,5 milioane tone, cea mai mare producție din istoria României.

Realizările obținute în creșterea producției demonstrează justețea liniei politicii a Partidului Comunist Român de unire a țărănimii muncitoare în cooperative agricole de producție.

Prevederile privind dezvoltarea în perspectivă a producției agricole din sectorul cooperatist se bazează pe faptul că în cadrul acestui cincinal, suprafețe întinse vor fi irigate, vor spori cu mult cantitățile de substanțe chimice folosite, se va generaliza folosirea de noi soiuri și hibrizi, în general se va aplica o tehnică superioară.

Modernizarea agriculturii cooperatiste și rezultatele obținute pînă acum constituie o garanție a faptului că sectorul cooperatist al agriculturii va atinge nivelele de producție înscrise în prevederile cincinalului actual.

Grafic nr. 1.

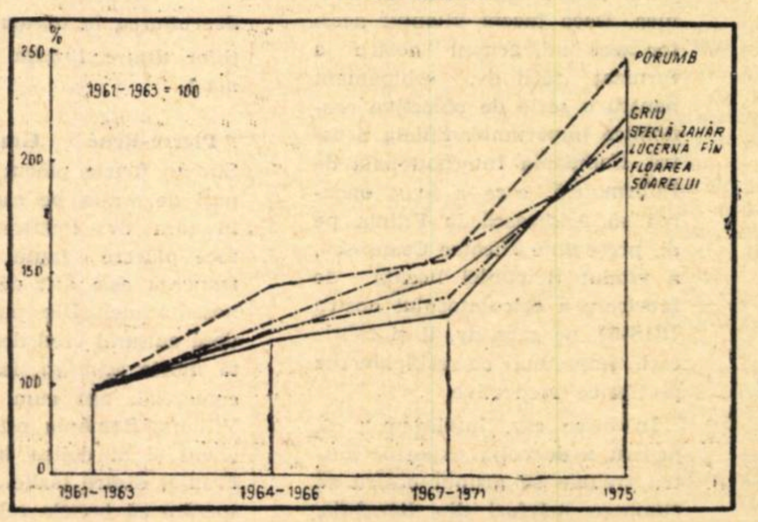

Dinamica producției la hectar în sectorul cooperatist

INFORMATIE-DECIZIE

Dezbaterile privind actiunile de raţionalizare a sistemului de indicatori, a sistemului de evidenţă şi a dotării cu echipamente de prelucrare a datelor au dus la evidenţierea unor priorităţi şi intercondiţionări, la exprimarea unor puncte de vedere de către specialiştii consultaţi (vezi „Viaţa economică" nr. 15 a.c.)

Plecînd de la premisa corelării celor trei acţiuni — premisă unanim acceptată — s-a subliniat necesitatea abordării mai largi a noţiunii de sistem de evidenţă, astfel ca raţionalizarea lui să conducă practic la perfecţionarea sistemului informaţional în ansamblu. O altă premisă, de astădată discutată, a fost aceea a sistemului de indicatori existenti în prezent. Unii participanţi la dezbateri au subliniat că analizele privind raţionalizarea evidenţei trebuie să urmărească, ca rezultat colateral, obţinerea de propuneri de raţionalizare a sistemului de indicatori. Alţii au susţinut necesitatea raţionalizării prealabile a sistemului de indicatori.

Acestea sînt numai două din mulţimea aspectelor relevate şi a ideilor exprimate în cadrul dezbaterii. Aşa cum rezultă şi din intervenţiile pe care le publicăm în acest număr, există o serie de probleme concrete a căror evidenţiere se impune în continuare.

EFICIENŢA ABORDĂRII ÎNTR-O CONCEPŢIE DE MACROSISTEME

CÎTEVA CUVINTE în legătură cu relaţiile care se stabilesc între unităţile în care se practică şi se dezvoltă sisteme de conducere cu mijloacele de prelucrare automată a datelor şi cele angrenate în acţiunea de raţionalizare a sistemului de evidenţă. Să încercăm o exemplificare pe marginea racordării la calculator a sistemului de programare, lansare şi urmărire a producţiei la o unitate pilot, experimentală. Înainte de a se trece la automatizarea prelucrării datelor, înseşi datele au fost analizate şi reordonate, ţinînd seama de logica şi eficienţa propriei lor existenţe şi circulaţii. Racordarea la calculator fără aceste acţiuni preliminare n-ar însemna evident nici un progres în conducerea operativă a producţiei.

În ce constă în esenţă analiza şi reproiectarea circulaţiei informaţiilor ? Înainte de toate, se precizează obiectivele sistemului de conducere analizat ; în exemplul de faţă este vorba de a repartiza operaţiile din fluxul tehnologic al diferitelor produse, sortimente şi variante de execuţie, astfel încît să se asigure folosirea continuă a utilajelor şi a timpului de muncă, să se evite aglomerările de semifabricate între operaţii. Se identifică apoi categoriile de decizii care duc la realizarea obiectivelor şi informaţiile necesare pentru a le fundamenta şi se proiectează schema logică a operaţiilor succesive de prelucrare a informaţiilor pînă ce acestea ajung la forma pe care o consumă factorul de decizie în mod eficient.

Eficienţa unei acţiuni de automatizare a prelucrării datelor orientată la condiţiile unei singure întreprinderi are însă limite. Una dintre principalele cauze a acestor limite se datoreşte faptului că proiectantul noii circulaţii a informaţiilor trebuie să se mulţumească cu o analiză efectuată numai la nivelul întreprinderii. O analiză de sistem prin care să se caute soluţii de perspectivă cu luarea în considerare a întregului mediu în care îşi desfăşoară activitatea întreprinderea, nu numai că ar fi prea costisitoare, dar nici nu ar avea şanse de reuşită din cauza volumului prea mic al datelor de fundamentare. Este însă de aşteptat ca limitele de care se loveşte o singură întreprindere să fie depăşite în acţiunea de raţionalizare a sistemului de evidenţă. „Secretul" acestei perspective constă în abordarea simultană a lucrărilor în mai multe întreprinderi pe linia aşa-numitelor activităţi, cu obiective, categorii de decizii şi informaţii specifice activităţii respective. Aceste activităţi pot fi de exemplu planificarea, proiectarea, aprovizionarea, programarea etc., ale căror caracteristici esenţiale sînt întotdeauna aceleaşi, independent de ramura sau specificul tehnologic al unităţii, în care se desfăşoară.

Căutarea soluţiei optime a circulaţiei informaţiei, respectiv a sistemului de evidenţă al unei activităţi poate deci să devină eficientă în acţiunea largă ce se desfăşoară în prezent pentru raţionalizarea sistemului de evidenţă în unităţile socialiste. Beneficiarii soluţiei optime vor fi deopotrivă, atît unităţile care continuă să lucreze cu mijloace manuale, cît şi cele care introduc sistemele de conducere cu mijloace automate de prelucrare a datelor. Este probabil că acele soluţii date de raţionalizarea sistemului de evidenţă, a căror eficienţă deosebită este condiţionată de un grad mai mare de profunzime a prelucrării datelor, inaccesibil de regulă mijloacelor manuale, să contribuie în mod practic la stabilirea priorităţilor de racordare la calculator a diferitelor unităţi şi a diferitelor activităţi ce se desfăşoară în cadrul lor.

Nu putem să nu recunoaştem şi contribuţia fructuoasă pe care o poate aduce utilizarea calculatoarelor la găsirea soluţiilor optime în sistemul de evidenţă, datorită îndeosebi conciziei la care calculatorul îl obligă pe analist. De aceea, o bună parte dintre unităţile care se pregătesc a fi racordate la calculator în cincinalul curent, au fost incluse ca unităţi reprezentative pentru raţionalizarea sistemului de evidenţă.

Relaţiile dintre sistemul de evidenţă şi sistemul de indicatori economico-sociali sînt însă independente de caracterul manual sau automatizat al prelucrării datelor. Fondul de informaţii specific fiecărei activităţi include şi indicatorii care apar astfel ca momente caracteristice, corespunzătoare unor stadii esenţiale ale circulaţiei informaţiilor. Un indicator poate să oglindească mai fidel realităţile în cazul utilizării mijloacelor de prelucrare automată a datelor decît a celor manuale, dar îşi păstrează totuşi acelaşi conţinut calitativ.

Indicatorii sînt pe de o parte forme de exprimare ale unor decizii care circulă de sus în jos pe liniile ierarhice şi pe de altă parte ei sînt sinteze de informaţii generate prin gruparea succesivă a informaţiilor elementare care circulă de jos în sus şi ajung să caracterizeze fenomenele economico-sociale. Interesul pentru justeţea conţinutului şi genezei lor este după cum se vede bilateral, iar opţiunile pentru determinarea lor pot fi stabilite just numai prin confruntarea nivelelor. În acest sens s-a reglementat, de altfel, şi colaborarea dintre acţiunea de stabilire a indicatorilor economico-sociali şi a celei de raţionalizare a sistemului de evidenţă în unităţile socialiste.

ing. W. MENDELSOHN
Ministerul Muncii

RAŢIONALIZAREA – UN PROCES CONTINUU

ORICE ACŢIUNE de raţionalizare a unui sistem, fie el economic sau tehnico-productiv (ingineresc), trebuie să fie precedat de o riguroasă şi competentă identificare, ierarhizare şi codificare a elementelor sale componente, pe baza cărora în funcţie de sarcini (obiective) să se întocmească — iniţial — variante de sistem — şi să se aleagă varianta cea mai utilă scopului care a reclamat efectuarea acesteia.

Este necesar ca acţiunea de raţionalizare să pornească de la delimitarea foarte precisă a obiectivelor (răspunderilor) fiecărui nivel al informaţiilor de care este nevoie pentru exercitarea diferitelor atribuţii — cine furnizează aceste informaţii ? cînd ? unde ? şi cum ? (mod de transmitere — purtătorii de informaţii etc.). Desigur, referindu-ne la informaţiile necesare fiecărui nivel, nu este de prisos, credem, să amintim că indicatorii sistemului trebuie să posede o caracteristică după care pot fi uniform agregaţi sau dezagregaţi pe subsisteme, în funcţie de necesităţile celor ce-i utilizează, pornind de la unitatea economică de bază, către cele de coordonare şi de sinteză.

În acest sens, este de menţionat eterogenitatea organizatorică a unităţilor economice de bază, eterogenitate care poate fi diminuată printr-o delimitare mai precisă între unitatea de observare şi cea de raportare, pentru a evita omisiunile posibile, în definirea indicatorilor.

Acţiunea de raţionalizare trebuie să rezolve, în principal, necesităţile momentului dat, iar, în secundar, pe cele ale viitorului apropiat. Avem în vedere că dotarea cu echipament - mecanografic şi / sau electronic nu schimbă concepţia de raţionalizare a unui sistem informaţional — ci preia informaţiile existente de pe aceiaşi purtători de informaţii, cu eventuale îmbunătăţiri, pentru a le prelucra şi a le furniza într-un timp cît mai scurt ; desigur raţionalizarea nu poate să nu ţină seama că purtătorii de informaţii, mai curînd sau mai tîrziu vor fi prelucraţi mecanografic şi / sau electronic.

Acţiunile de raţionalizare a evidenţei, de perfecţionare a sistemului de indicatori economici şi de dotare cu echipament de prelucrare a informaţiilor, desfăşurîndu-se în paralel, trebuie să fie convergente prin ceea ce le este comun şi anume prin scopul lor final de a ieftini informaţia, de a o face mai operativă şi, prin aceasta, mai eficientă eşaloanelor chemate să decidă soluţiile de adoptat.

Informarea reciprocă şi permanentă a organelor însărcinate cu această acţiune, ori de cîte ori se simte nevoia, asupra stadiului lucrărilor lor şi luarea de decizii comune — iată modul cel mai eficient de conducere pentru toţi cei chemaţi să rezolve aceste sarcini de importanţă deosebită pentru economia naţională.

Pătru SCARLAT
Direcţia Centrală de Statistică

CORELAREA PROIECTĂRII EVIDENŢEI CU POSIBILITĂŢILE CALCULATORULUI

CA O PREMISĂ necesară în corelarea programelor de raţionalizare a sistemului de indicatori, a sistemului de evidenţă, şi a acţiunii de dotare cu echipament de calcul, aş propune să găsim mai întîi ordinea logică a acestor raţionalizări.

După mine obiectivele ar fi de fapt două : 1) **stabilirea unui sistem unitar de indicatori sintetici de plan, raportare şi control ;** 2) **raţionalizarea sistemului informaţional, inclusiv a celui de evidenţă.** Iar ca mijloace se folosesc : sistemul informatic care poate fi manual, mecanizat sau automatizat, din arsenalul econometric analiza input-output, sub forma balanţei legăturilor între ramuri şi în sfîrşit clasificarea unitară a produselor şi serviciilor. Pentru raportările finale indiferent de nivel (întreprindere, centrală, minister, C.S.P.) nu se pot definitiva formularele documentelor decît după definitivarea indicatorilor. Într-o anumită măsură chiar informaţiile primare şi intermediare sînt subordonate cunoaşterii modului de formulare a obiectivelor (indicatorilor) şi deci nu pot fi nici acestea proiectate fără a avea un sistem logic, coerent de indicatori, fapt care, după părerea mea, îngreunează substanţial munca întreprinderilor etalon.

Raţionalizarea sistemului informaţional în accepţiunea H.C.M. 19/1971 are ca suport documentul care în faza actuală poate fi obţinut manual, mecanizat, automatizat.

Dacă folosim una din definiţiile documentului, „O mulţime de date şi informaţii referitoare la un subiect, ordonate raţional şi fixate pe un anumit suport în vederea utilizării lui corespunzătoare de către beneficiarii potenţiali", observăm şi punctele unde printr-o raţionalizare putem interveni. Dar cu o singură restricţie : să ştim care este utilizarea lui corespunzătoare.

Să exemplificăm. Dacă într-o întreprindere contractele cu beneficiarii care conţin informaţii privind subiectul contractat este dată de intrare pentru un sistem de prelucrare manuală ce furnizează informaţii în continuare pentru plan, lansare, programare, magazii, acolo se poate menţine în circulaţie formularul actual. În cazul prelucrării automate a datelor, actualul formular de contract şi anexe nu mai corespunde, deoarece anexa de contract nu mai constituie o dată de intrare, ci este dată de ieşire, intrările făcîndu-se pe baza notelor de comandă ale beneficiarilor, care, centralizate şi ordonate pe calculator, sînt tipărite într-o formă complect diferită faţă de anexele de contract întocmite manual. Prin acest exemplu am vrut să demonstrez că soluţia ideală nu este tipizarea întocmai a documentelor după criteriile unei întreprinderi etalon. Sînt de părere să fie tipizate în special documentele de raportare, iar acestea să fie elaborate avîndu-se în vedere eventualitatea prelucrării pe calculator.

S-ar putea de la bun început preciza că cele tipizate se referă numai la prelucrarea manuală şi că informaţiile pe care le conţin să fie obligatoriu preluate şi de către listele de raportare obţinute prin calculatorul electronic dar formatul să nu fie identic. Documentele să se proiecteze în raport cu posibilităţile calculatorului şi nu invers, pentru că am ajunge la paradoxul ca timpul cîştigat prin prelucrarea automată să fie irosit pentru transcrierea datelor în formulare de raportare.

Şi o ultimă remarcă. Printre specialiştii preocupaţi în prezent de elaborarea proiectelor de raţionalizare a evidenţei a apărut tendinţa ca pe lîngă proiectul de ansamblu privind sistemul de evidenţă al întreprinderii să se elaboreze paralel proiecte pe subsisteme (transport, comerţ exterior etc.), tendinţă izvorîtă din înţelegerea greşită a rolului de coordonator de unele foruri de profil.

ing. Ionel KALMAN
I.I.S. „Dacia"-Bucureşti

FIȘE

Structura economică

■ Studiul lui François Perroux **Structuralisme, modèles économiques, structures économiques** (Structuralism, modele economice, structuri economice) apărut în ECONOMIE APPLIQUEE nr. 3/1971 își propune să situeze modelele economice și structurile economice în raport cu „structuralismul" — pornind de la definița dată structurii de tilozoful Jean Piaget : „un sistem de transformări, care comportă legi ca sistem (în opoziție cu proprietățiie elementelor) și care se conservă sau se îmbogățește prin însuși jocul transformărilor sale, fără ca acestea să depășească trontierele sale sau să facă apel la elemente exterioare". Fr. Perroux este de părere că gîndirea economică contemporană se apropie de o noțiune a structurii economice vecină cu cea a „structurii structuralismului". La întrebarea : „Structura economică este o mulțime care, într-un model apropiat de realitatea observabilă, primește coerența sa numai prin mecanica prețurilor și a cantităților de pe piață?", el dă un răspuns negativ, afirmînd că **structura economică este o mulțime rațional construită care își urmează coerența și logica sa proprie.** (Precizăm că noțiunii „mulțime" i se dă aici sensul din teoria matematică a mulțimilor).

Importanța selecției judicioase a cadrelor

■ O decizie eronată în domeniul selecției riscă, de fapt, să devină tot atît de nefastă pentru candidatul respectiv, ca și pentru întreprindere" — atrage atenția W. Terence, G. Bates, în articolul **Approche méthodique de la sélection du personnel** (Abordarea metodică a selecției personalului), REVUE INTERNATIONALE DU TRAVAIL (iulie — august 1971).

In loc de a fi considerată ca o funcție distinctă, selecția ar trebui — afirmă autorul — să constituie parte integrantă a unui sistem eficace de administrare a personalului, incluzînd sistematizarea sarcinilor, formarea profesională, planificarea forței de muncă și desfășurarea ascensiunii profesionale a cadrelor. El propune un sistem de selectare, compus dintr-un complex de operațiuni, a căror efectuare consecutivă permite alegerea cea mai judicioasă (de pildă, în cazul existenței mai multor candidați pentru un post disponibil). În cadrul acestui complex, autorul acordă o atenție deosebită testelor referitoare la optitudinile candidaților, precum și organizării — am putea spune „științifice" a întrevederii, respectiv a discuției între candidatul ce se prezintă și cel care-l angajează.

Previziune și comportament

■ Revista EXPANSION (martie 1972) publică un amplu interviu al economistului american Oskar Morgenstern, în care se abordează o serie de probleme ale științei economice contemporane. Referindu-se la previziunea economică, el a arătat că orice previziune ce privește un ansamblu social are drept principală caracteristică faptul că, o dată formulată și publicată, modifică comportamentul „normal" atît al aceluia ce face previziunea cît și al aceluia la care ea se referă. De aceea, subliniază O.M., o previziune economică științifică este aceea ce ia în considerație nu numai fenomenele economice probabile, ci și modul în care însăși cunoașterea previziunii va influența comportamentul celor vizați. Noutatea teoriei jocurilor și comportamentului economic, formulată în colaborare cu J. von Neumann, a constatat, consideră el, tocmai în aceea că a încercat să țină seama de acest lucru. In continuare Morgenstern se ocupă de una din temele sale preferate, despre care a și scris recent o carte: caracterul extrem de aproximativ al statisticilor mărimilor economice agregate. El ironizează pe cei care văd în produsul național brut o măsură precisă a nivelului dezvoltării economice. În cel mai fericit caz, spune el, marja de eroare a acestei măsuri este de 10%. De altfel, se apreciază în concluzie, PNB este oricum neconcludent pentru definirea nivelului de dezvoltare fie și pentru simplul motiv că el crește pe măsura creșterii risipei și consumului ostentativ. Economistul american apreciază că nu se poate măsura activitatea unei țări cu ajutorul unei singure cifre scalare ; ar trebui, dimpotrivă, să avem un vector cu mai multe componente, dintre care unele — indicatori sociali. In viitor, subliniază economistul, fixația asupra PNB va fi primită ca o fundamentală aberație.

Intermediar

■ Charles Prou și Marc Chervel consacră studiul **Etablissement des programmes en économie sous-développée** (Stabilirea unor programe în economia subdezvoltată), apărut în editura Dunod, Paris 1970, 244 pag., precizării eficienței investițiilor în lucrări care se situează între nivelul microeconomic și cel general economic. De regulă, constată autorii, problemele ce le ridică astfel de investiții sînt considerate a fi ușor rezolvabile și, în consecință, nu se apreciază că ar fi necesară tratarea lor prin intermediul calculatoarelor. In realitate însă lucrurile nu stau așa. Cei doi autori sînt de părere că o astfel de abordare, care pleacă de la ideea că investițiile sus-menționate pot fi ușor descompuse în chestiuni de investiții independente și, în consecință, rezolvate pe baza unei metodologii simpliste, nu poate satisface exigențele ce le ridică programele adoptate în țările cu o economie în dezvoltare. Fiind partizanii unei metodologii proprii pentru fundamentarea investițiilor de nivel „intermediar", autorii abordează, printre altele, problema prețurilor care trebuie luate în considerație pentru determinarea eficienței unor astfel de investiții. Ei sînt împotriva metodei utilizării prețurilor de referință, respectiv a unui sistem de prețuri „corect" și preferă prețurile reale, deoarece, apreciază cei doi autori, numai cea de a doua metodă este mai bine adaptată nevoilor ce le ridică economiile în curs de dezvoltare și este mai prudentă.

ÎN AJUTORUL CELOR CE STUDIAZĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL DE PARTID

CORELAȚIA EXTENSIV-INTENSIV ÎN ÎNFĂPTUIREA REPRODUCȚIEI SOCIALISTE ÎN ETAPA ACTUALĂ

(Urmare din nr. trecut)

Toate acestea vor duce la creșterea randamentului acumulării, care este oglindit de raportul dintre sporul de venit național și volumul fondului de acumulare. Față de perioada 1966—1970, cînd o rată a acumulării de 30,3% a permis o creștere anuală a venitului național cu 7,7%, în perioada 1971-1975, o rată a acumulării de 31-32% va permite o creștere anuală a venitului național cu 11-12%. Cu alte cuvinte, dacă în perioada 1966—1970, pentru creșterea anuală de 1% a venitului național a fost necesară o rată a acumulării de 4%, în perioada 1971-1975, pentru aceeași creștere a venitului național va fi necesară o rată a acumulării de numai 2,5%.

Acest lucru este influențat favorabil și de **scăderea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social**, care alături de creșterea productivității muncii, constituie unul din factorii esențiali ai creșterii eficienței activității economice. Demn de reținut este faptul că, la nivelul anului 1971, reducerea cu un procent a cheltuielilor materiale pe ansamblul economiei naționale echivala cu realizarea unui venit național suplimentar de peste 3 miliarde lei.

Calea principală de reducere a ponderii cheltuielilor materiale o constituie **reducerea consumurilor specifice.** Deși acestea au fost reduse la o serie de produse, în cincinalul trecut, obținîndu-se la nivelul întregii industrii o economie de 1,9 mil. tone metal și 10,4 mil. tone combustibil convențional, studiile tehnico-economice arată că, într-o serie de întreprinderi consumurile de materii prime, materiale, energie electrică, combustibil sînt încă nesatisfăcătoare. În anul 1971, deși s-au obținut anumite realizări în această privință, pe ansamblul industriei republicane au fost depășite cheltuielile materiale planificate cu 1,5 miliarde lei.

O cauză importantă a menținerii unor consumuri mari de materii prime o constituie nerespectarea proceselor tehnologice sau menținerea unor tehnologii învechite. La piesele turnate din fontă, spre exemplu, adaosul de prelucrare este de circa 20% ceea ce echivalează la nivelul anului 1972 cu o cantitate de 160.000 tone. Or, numai prin reducerea la jumătate a acestui adaos s-ar obține o economie de 80.000 tone fontă.

O altă cale importantă de reducere a cheltuielilor materiale, care însă este neglijată, o constituie **valorificarea deșeurilor industriale.** Potrivit unor calcule ale Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, folosirea acestor deșeuri ar duce la un spor anual de producție de 6 miliarde lei.

O influență însemnată asupra sporirii venitului național o are și **îmbunătățirea calității produselor.** Realizarea unor parametri de calitate tehnică și funcționali superiori, va asigura, alături de satisfacerea în bune condițiuni a nevoilor de consum ale oamenilor muncii din țara noastră, creșterea competitivității produselor românești pe piața mondială, o participare mai intensă a României la schimbul de mărfuri internațional.

● *Creșterea productivității muncii*

ÎN PERIOADA 1971—1975 productivitatea muncii urmează să crească cu 42% în industrie, cu 35% în construcții-montaj și cu 33%, în transportul feroviar. Productivitatea muncii sociale va trebui să sporească cu peste 70% aducînd o contribuție covîrșitoare la creșterea venitului național. Asigurarea unor astfel de creșteri impune însă pe de o parte, ridicarea nivelului de cultură generală și tehnică a fiecărui lucrător în parte, iar pe de altă parte folosirea eficientă a acestora.

În ceea ce privește primul aspect — ridicarea nivelului de cultură generală și tehnică a fiecărui lucrător în parte — Directivele celui de al X-lea Congres al partidului au prevăzut elaborarea unui program special de pregătire a cadrelor necesare tuturor sectoarelor vieții economice și sociale pe perioada 1971—1980. Acest program, care constituie o parte integrantă a actualului plan cincinal și a schemei pînă în 1980, va asigura :

— Creșterea numărului muncitorilor calificați prin școli profesionale și ucenicie la locul de muncă și a ponderii acestora în totalul muncitorilor calificați. În perioada 1971—1975, vor fi calificați prin școli un număr de 690—700 mii de muncitori. În învățămîntul profesional pregătirea se va realiza în principal în producție, prin cursuri asigurîndu-se predarea cunoștințelor tehnologice necesare. În agricultură, pregătirea teoretică se va face în perioada de iarnă, în restul timpului elevii școlilor profesionale participînd direct la lucrările agricole ;

— Creșterea numărului de cadre medii de specialitate și îmbunătățirea raportului dintre numărul acestora și numărul muncitorilor, pe de o parte și între numărul acestora și numărul specialiștilor cu studii superioare, pe de altă parte. În perioada 1971—1975, vor fi pregătite un număr de 230—235 de mii de cadre cu cultură medie de specialitate. Principala formă de pregătire a cadrelor medii în această perioadă o vor constitui liceele de specialitate. Concomitent se va dezvolta sistemul de pregătire a maiștrilor din rîndul muncitorilor calificați. De asemenea, se vor lua măsuri de perfecționare a învățămîntului care formează cadre medii tehnice din rîndul absolvenților liceelor de cultură generală.

— Creșterea numărului de specialiști cu studii superioare, un accent deosebit punîndu-se pe dezvoltarea învățămîntului superior tehnic și economic. Numărul total al cadrelor cu studii superioare care vor fi pregătite în perioada 1971—1975 se va ridica la 135—140 de mii. Legat de aceasta, se va urmări pregătirea unui număr mai mare de cadre în domeniile de mare actualitate, cum sînt energetica nucleară, electronica, automatica, analiza și modelarea proceselor economice. În același timp se va acorda atenție formării de specialiști pentru activitatea de cercetare, numărul celor care vor lucra în domeniul cercetării fiind în 1975 de 1,5 ori mai mare față de 1970. În sfîrșit, pentru anumite specialități se va dezvolta învățămîntul de subingineri.

Independent de pregătirea anterioară, revoluția tehnico-științifică contemporană, înzestrarea tuturor ramurilor economiei naționale cu utilaje și instalații de înaltă tehnicitate, extinderea automatizării producției și creșterea complexității proceselor economice reclamă cu necesitate **împrospătarea și îmbogățirea sistematică a cunoștințelor profesionale în pas cu noile cuceriri ale științei, tehnicii și culturii contemporane.**

În scopul desfășurării sistematice a acestei activități în țara noastră s-a organizat, începînd cu anul 1971, sistemul național de perfecționare a pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste. Așa cum se subliniază în Legea privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor se urmărește [7] :

a) împrospătarea și îmbogățirea sistematică a cunoștințelor profesionale, aprofundarea unui anumit domeniu al specialității de bază însușirea noilor realizări ale științei, tehnicii și culturii din specialitatea respectivă sau din cele înrudite (reciclare);

b) obținerea unei calificări suplimentare pe lîngă profesia de bază (policalificarea) ;

c) schimbarea calificării în cazurile în care profesia de bază nu mai corespunde economiei sau nu mai poate fi executată din cauza unor modificări ale capacității de muncă (recalificarea);

d) însușirea unor metode și procedee moderne în domeniul conducerii și organizării științifice a producției și muncii, precum și a cunoștințelor economice necesare executării sarcinilor de serviciu.

Alături de pregătire, o influență deosebită asupra creșterii productivității muncii are **folosirea eficientă a forței de muncă**. Aceasta presupune atît repartizarea optimă a forței de muncă între diferitele ramuri ale economiei, potrivit cerințelor progresului tehnic, cît și folosirea integrală a timpului de lucru a fiecărui lucrător la nivelul capacității și calificării lui.

Preocuparea pentru o repartizare optimă a forței de muncă pe diferite ramuri ale economiei se va împleti cu preocuparea pentru a folosi integral timpul de lucru al fiecărui salariat la nivelul capacității și calificării lui. Dacă în trecut eforturile s-au concentrat în principal asupra introducerii largi a tehnicii noi, în viitor, continuîndu-se aceste eforturi, trebuie acționat cu perseverență — așa cum se arată în Directivele Congresului al X-lea al Partidului Comunist Român — pentru organizarea științifică a muncii, respectarea procesului tehnologic, ridicarea calificării cadrelor, întărirea continuă a disciplinei în muncă și asigurarea stabilității salariaților, pentru înlăturarea pierderilor de timp de lucru, îmbunătățirea permanentă a normării muncii, folosirea judicioasă a forței de muncă în toate sectoarele de activitate. Organizarea științifică a producției și a muncii trebuie să asigure reducerea personalului auxiliar și trecerea lui în producție. Pe întreaga industrie, reducerea numai cu un procent a personalului auxiliar și trecerea lui în producție ar asigura o producție suplimentară de 1,6 miliarde lei.

De asemenea, organizarea științifică a producției și a muncii trebuie să asigure o mai judicioasă folosire a cadrelor de ingineri și tehnicieni, care sînt utilizate în munci administrative, funcționărești.

În sfîrșit, creșterea productivității muncii impune continuarea eforturilor pentru înzestrarea tehnică superioară a unităților de producție, pentru perfecționarea mașinilor prin introducerea și utilizarea unor noi dispozitive. Acest lucru cere extinderea acțiunii de autodotare care, după cum arată experiența, cu costuri reduse, duce la ridicarea nivelului tehnic al producției și obținerea unei productivități înalte.

Înfăptuirea tuturor acestor prevederi și sarcini trasate de partid pentru actuala etapă va asigura creșterea considerabilă a rolului pe care-l au factorii intensivi ai creșterii economice.

prof. univ. dr. C. MANOLESCU

---

7) Legea privind perfecționarea pregătirii profesionale a lucrătorilor din unitățile socialiste, adoptată la 18 martie 1971.

URMĂRIREA SARCINILOR DE PLAN PRINTR-O ANALIZĂ COMPLEXĂ A INDICATORILOR ECONOMICI

(Urmare din numărul trecut)

APLICAREA efectivă a metodologiei propuse necesită (după cum rezultă din tabelul nr. 3) soluționarea următoarelor probleme :

— găsirea unei modalități de exprimare a tuturor abaterilor în același fel de unități : aceasta se realizează prin luarea în considerare a abaterilor absolute $\frac{Iip - Iir}{Iip} \times 100\%$ exprimabile în procente convenționale, în locul abaterilor absolute (Iip - Iir) exprimabile în unități naturale eterogene, variabile de la un indicator la altul ;

— diferențierea mărimilor abaterilor, în raport cu importanța indicatorului respectiv ; aceasta se poate realiza prin aplicarea unor factori de pondere , care să exprime importanța comparativă atribuită indicatorilor sistemului adoptat pentru analiză ;

— stabilirea cuantumului penalizărilor în caz de neîndeplinire a unuia, a doi sau a trei indicatori, urmează a se face (ca și determinarea factorilor de ponderi λ) diferențiat în funcție de ramura de producție și etapa de dezvoltare a economiei avută în vedere, de către un colectiv de economiști și tehnicieni specialiști, și actualizat periodic, în funcție de rezultatele obținute în aplicare.

Elementele tabelului nr. 4 arată concret că, dintre cele două ipoteze H și H' — una (H) cu toți indicatorii de plan realizați, iar cea de a doua (H') cu o parte dintre indicatori realizați sub sarcinile de plan — ultima este cea mai eficientă din punctul de vedere al ansamblului economiei naționale. Pentru luarea în considerare și a faptului de neîndeplinire a planului, la sporul de utilitate (eficiență) E = ∆ SP calculat ca mai sus poate fi aplicată o penalizare de 15% (spre exemplu) asupra părții negative din totalul ∆ SP în cazul unui singur indicator sub sarcina de plan, 25% și 50% respectiv pentru doi sau trei indicatori nerealizați, convenind ca, în cazul neîndeplinirii a mai mult de trei indicatori, întreprinderea să fie considerată cu sarcinile de plan neîndeplinite, indiferent de mărimea rezultată din calcul pentru ∆ SP, și să fie sancționată ca atare ; în cazul exemplului realizat în tabelul nr. 4, sporul ∆ SP de eficiență aferent variantei H', cu trei indicatori nerealizați, urmează a se calcula după expresia $\Delta SP = 187 - (23+9+9) \times 1{,}5 = 105\%$.

Potrivit metodologiei în vigoare, însă, în ipoteza H' întreprinderea ar trebui să fie sancționată cu reducerea dreptului de salarii, pentru motivul că prin aplicarea rigidă a principiului „tot sau nimic“ activitatea acesteia este apreciată numai după criteriul îngust al indicatorilor nerealizați (chiar dacă numărul acestora s-ar rezuma numai la unul singur) și nu după criteriul global al întregului sistem de indicatori, considerat ca un tot unitar.

Îndreptînd, prin aplicarea acestei metodologii atenția întreprinderii numai asupra îndeplinirii la limită a tuturor sarcinilor de plan, fără preocupări în ceea ce privește importanța comparativă a diferiților indicatori ai sistemului și efortul de depășire a celor mai importanți, se pierde posibilitatea de mobilizare a întreprinderilor pe linia depășirii importante a sarcinilor de plan, cuantumul total al abaterilor, pozitive și negative, neintrînd sub nici o formă în aprecierea activității întreprinderii. Or, depășirea sarcinilor de plan la anumiți indicatori și nerealizarea integrală a altor indicatori nu trebuie să constituie încă un motiv pentru a penaliza întreprinderile. Ci, înainte de aplicarea penalizărilor trebuie să ne convingem, prin metoda expusă mai sus, dacă o neîndeplinire la un indicator nu este compensată sau chiar depășită în mod real prin supraîndeplinirea sarcinilor la alți indicatori de plan.

DESIGUR, se pot ridica anumite întrebări în legătură cu acest mod de a concepe realizarea sarcinilor de plan de către unitățile economice productive. Dintre acestea, cea mai frecventă și plauzibilă o constituie problema sursei de acoperire a deficitului observat la anumite produse, pe de o parte, și cea a cumpărătorilor potențiali pentru achiziționarea surplusului înregistrat la alte produse, pe de altă parte. Evident, acest fapt nu trebuie să ne lase indiferenți, dar nici să nu ne descumpănească și să ne determine ca fără o motivare economică, să sancționăm sever întreprinderea.

Chestiunea se poate formula în felul următor : o întreprindere n-a putut să realizeze integral sortimentul X de produse, în valoare de Y lei, în schimb a realizat sortimentul Z de produse în cantități și valori cu mult mai mari decît cele cu care nu a realizat sortimentul X, produse pe care le poate exporta, realizînd un curs de revenire mai bun, în comparație cu cel corespunzător produsului X. Depășindu-se sarcinile la export la produsul Z și existînd condiții favorabile pe piața mondială pentru importul deficitului la marfa X, nu vedem care este rațiunea economică a sancțiunilor aplicate întreprinderii producătoare pentru nerealizarea integrală a sortimentului planificat (X).

Experiența dovedește temeinicia acordării unei anumite independențe întreprinderilor în întocmirea și realizarea planului de producție, îndeosebi în industria producătoare de bunuri de larg consum destinate populației și totodată, a asigurării unei anumite independențe organizațiilor comerciale în a achiziționa sau nu produse fabricate în întreprinderile naționale și mai ales în orice condiții de sortiment, calitate și costuri. Producătorul industrial, știind acest lucru, va căuta să-și mobilizeze toate forțele pentru a realiza produse la un înalt nivel calitativ, competitive pe piața externă, întrucît neexistînd garanția totală, indiscutabilă, de a le vinde pe piața internă, va trebui să le ofere la export, cu toate consecințele care decurg din aceasta.

Ceea ce se realizează prin folosirea acestui mecanism constă în asigurarea unui larg sortiment de produse, cu cheltuieli de producție cît mai mici și, respectiv, cu beneficii cît mai mari, de pe urma căruia au de cîștigat atît colectivele întreprinderilor care produc mărfuri de bună calitate, competitive cu cele de pe piața mondială, cît și populația care în acest fel se poate aproviziona cu produse care să-i satisfacă în cel mai înalt grad necesitățile.

ing. Ion ILIESCU
Petre ROTARU
Institutul de cercetări economice

CĂRȚI

„STUDIUL MUNCII“ O CARTE UTILĂ

DE UN REAL FOLOS pentru formarea și perfecționarea pregătirii multor categorii de cadre, se va dovedi fără îndoială lucrarea pe care încercăm s-o prezentăm cititorilor Vieții economice. Este vorba de „Studiul Muncii“, lucrare apărută în Editura tehnică, și elaborată de un colectiv de specialiști, coordonat de dr. ing. Cornel Hidoș, adjunct al ministrului muncii, și ing. Petre Isac, director în Institutul Central de studii pentru problemele conducerii economiei, organizării muncii și perfecționarea cadrelor din economie — ICOP.

„Studiul Muncii“, a fost conceput în opt părți, respectiv opt volume (din care au apărut recent primele trei) fiecare avînd unitatea sa problematică. Titlurile celor opt volume sînt : vol. I — „Probleme generale“ ; vol. II — „Studiul metodelor“ ; vol. III „Măsurarea muncii“ ; vol. IV — „Normele de muncă“ ; vol. V — „Normativele de muncă“ ; vol. VI — „Sisteme normative de timp pe mișcări“ ; vol. VII — „Organizarea și normarea muncii personalului tehnic, economic, de alte specialități și administrativ“ ; vol. VIII — „Studiul organizării locului de muncă și elemente de ergonomie“.

Concepția care a stat la baza împărțirii lucrării în aceste opt părți, este aceea de a mări posibilitatea îmbunătățirii permanente a părților în care intervin noutăți de ordin științific-metodologic, fără a fi nevoie de o reeditare completă a lucrării, ci numai a părții respective. Așa se explică și relativa inegalitate a volumelor

În volumul I, intitulat „Probleme generale“, autorii prezintă unele probleme teoretice și practice, privind rolul studiului muncii în creșterea productivității muncii, conținutul și etapele muncii, structura procesului de producție, eficiența economică a studiului muncii, planificarea și controlul activității de normare a muncii, atribuțiile compartimentelor de organizare și de normare a muncii.

Problematica acestui volum este relativ eterogenă, îmbrățișind atît probleme cu caracter teoretic introductiv, cît și probleme cu caracter metodologic și de organizare a studiului muncii, care au legătură fie cu toate celelalte șapte părți, fie numai cu unele dintre ele.

Pe baza unei bogate bibliografii de specialitate și a experienței acumulate în țara noastră, autorii au elaborat volumul II, intitulat „Studiul metodelor“, care prezintă o deosebită importanță în ansamblul studiului muncii. În acest volum, cadrelor li se face o adevărată educație cum să efectueze în mod practic analiza critică a metodelor existente, prin metoda interogativă. Se dau exemple sistematice de alcătuire a chestionarului de analiză, ordonîndu-se întrebările în așa fel încît să se provoace în mod obligatoriu răspunsuri care să sugereze îmbunătățirea metodei existente. Pe această cale se vine în ajutorul cadrelor care trebuie să efectueze analize critice, asigurîndu-le un nivel minim obligatoriu din punct de vedere calitativ.

Momentele următoare ale studiului metodelor (aplicarea de probă a metodei îmbunătățite, definitivarea și aplicarea corectă a acestei metode), decurg în mod firesc din rezultatele analizei critice. Cu cît examinatorul este mai documentat, mai competent și mai perspicace, poate să imagineze soluții mai eficiente și să le traducă în practică.

În continuare, metoda de analiză se aplică la studiul de ansamblu al procesului de producție, la analiza circulației materiilor prime, materialelor semifabricatelor și produselor finite precum și la analiza amplasării locurilor de muncă.

Un loc important se acordă studiului procesului de muncă, individual și colectiv. În această parte a lucrării subliniem caracterul sugestiv imprimat expunerii prin exemplele cuprinse în grafice și formularele de lucru. Sistematizarea regulilor privind mișcările muncitorului ajută, de asemenea, la mai ușoara însușire a acestora.

Metodele practice privind „măsurarea muncii“ (cronometrarea, fotografierea, fotocronometrarea, observările instantanee etc.) fac obiectul volumului III. Prin includerea metodei observărilor instantanee și a cronometrării în evaluarea ritmului de muncă, lucrarea contribuie la propagarea acestor două metode care sînt mai puțin cunoscute și aplicate.

Primele trei volume ale lucrării „STUDIUL MUNCII" apar într-un moment în care acestui domeniu i se acordă o mare importanță. Un număr foarte mare de cadre are nevoie să se instruiască pentru a putea lucra metodic în efectuarea de studii concrete în întreprinderi. Pentru cadrele existente, această lucrare poate să constituie o bază temeinică de perfecționare. Ca atare, ea s-ar putea recomanda în bibliografia cursurilor de perfecționare, atît pentru cadrele profesioniste, cît și pentru cadrele de conducere din întreprinderi. Lucrarea este, de asemenea, folositoare și studenților din învățămîntul superior economic și tehnic, ca sursă suplimentară de documentare.

conf. univ. dr. Petre BURLOIU

CONFRUNTĂRI

Costurile ecologice : MĂSURAREA DIMENSIUNILOR

DUPĂ PĂREREA unor observatori atenți ai cîmpului literaturii economice occidentale, tematica ecologică este sortită să exercite o atracție considerabilă asupra cercetătorilor în anii '70. Domeniul, se arată, este tentat pentru unii autori de modele și alte construcții teoretice. Sînt, apoi, legăturile cu problematica de politică economică, care asigură o audiență sporită. Pot fi și alți factori, dar cei notați sînt suficienți pentru a explica și confruntările de opinii pe care le declanșează încă de pe acum această tematică. Întrebările ce se ridică în cursul acestor confruntări vor putea să alimenteze, la rîndul lor, literatura social-economică, să fertilizeze gîndirea : Necesită oare nivelul atins de costurile ecologice în țările capitaliste o frînare a creșterii economice ? Poate fi socotită, dimpotrivă, continuarea stimulării creșterii pe baze capitaliste un remediu al degradării mediului înconjurător ? Ce soluții antipoluare oferă instrumentarul existent al teoriei economice burgheze, respectiv cel al politicii economice a țărilor occidentale ?

Primul pas spre o abordare în cunoștință de cauză a problemei este socotită măsurarea dimensiunilor costurilor ecologice, ceea ce presupune stabilirea prealabilă a unor criterii adecvate. Ne-au reținut atenția considerațiile asupra acestor probleme ale biologului american Barry Commoner, directorul Centrului de biologie a sistemelor naturale de pe lîngă Universitatea Washington (**Monthly Labor Review**, *noiembrie 1971). Starea nesatisfăcătoare a cunoașterii domeniului este ilustrată de autor printr-o dublă critică : la adresa teoriei economice dominante din Occident, pentru exilarea costurilor ecologice la periferia extremă a preocupărilor sale, sub denumirea de costuri externe ; la adresa ecologiei, pentru disprețul suveran manifestat față de costul purității ecologice. Profesorul B. C. își propune elaborarea și calcularea unui indice, oricît de sumar și aproximativ pentru început, al calității mediului înconjurător, indice care să măsoare impactul asupra ecosferei al agenților poluanți din afara ei.*

Cuantificările întreprinse de B. C. se referă la Statele Unite și la perioada de după cel de-al doilea război mondial, al cărui început (anii 1945—1946) îl consideră ca un reper util pentru o serie de factori poluanți — radioizotopi, detergenți, mase plastice, pesticide, ierbicide — folosiți de atunci pe scară mare în economie. Emisiunea de poluanți, se constată în articol, a crescut în diferite perioade situate îndeobște între 1946 și 1948 cu procentaje variind între 200% și 2000%. Volumul îngrășămintelor anorganice (azotoase) folosite a crescut cu 648%, cel al pesticidelor organice sintetice cu 267%, al detergenților cu fosfor cu 1845%, volumul de tetraetil-plumb și cel de oxizi de azot rezultate din circulația automobilelor s-au mărit cu 415% și respectiv 630%, numărul sticlelor nerecuperate cu 595%. Toate acestea la o creștere a populației cu 42% și a produsului național brut pe locuitor cu circa 59%.

Concluzia autorului este că, pe de o parte, în economia postbelică a S.U.A. a avut loc o înlocuire însemnată de produse naturale prin produse sintetice, de recipiente recuperabile prin altele nerecuperabile etc. și că, pe de altă parte, tehnologii de producție cu un impact mai mic (cu efecte nocive mai reduse) asupra mediului au fost înlocuite prin tehnologii cu un impact mai puternic. „Structura creșterii a fost antiecologică“ (pag. 12).

Profesorul B. C. avertizează contra interpretării concluziilor sale în sensul că tehnologia ar fi nocivă **în sine** *din punct de vedere ecologic. El propune ca exemplu posibilitatea unei transformări simple a relației actuale, ecologic greșite, între sol, recolte, populație și apele reziduale : acestei din urmă, în loc să fie introduse în apele de suprafață, să fie transportate prin conducte în zonele agricole, sterilizate acolo și reintroduse în sol ; s-ar ajunge la anularea impactului ecologic dăunător, dar nu prin reîntoarcerea la stări „primitive”, ci prin intermediul unui progres tehnologic. Pledoaria sa este în general îndreptată spre reducerea costurilor ecologice prin dezvoltarea de noi tehnologii care să încorporeze atît progresele științelor cît și o doză sporită de „înțelepciune ecologică“.*

Mi se pare semnificativ pentru sensul gîndirii autorului că, evaluînd costurile ecologice actuale și previzibile din S.U.A. la sute de miliarde de dolari, își pune întrebarea : există oare vreo conexiune funcțională între tendința unei activități productive date de a-și spori impactul ecologic (nocivitatea) și rolul acelei activități în creșterea economică ? Răspunsul său bazat pe datele pe care le-a calculat este că tehnologiile mai nocive care s-au extins în economie au fost în general considerabil mai profitabile decît cele pe care le-au înlocuit. Rațiunea socială a unei asemenea înlocuiri este vădit pusă în cauză.

L. STROJA

U.N.C.T.A.D. III

Corespondență din Santiago de Chile

COORDONATELE DEZBATERII

JOI 13 APRILIE 1972 a avut loc ceremonia de inaugurare a celei de a treia Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare — U.N.C.T.A.D. Lucrările se desfășoară într-o clădire nouă, impunătoare prin forma și dimensiunile sale, așezată în plin centrul orașului. Numai 250 de zile au fost necesare constructorilor pentru ridicarea acestei uriașe „torre" cu 25 de etaje și a unei săli de conferințe foarte moderne. În sală se află delegați reprezentînd țările membre ale U.N.C.T.A.D., printre care și delegația română condusă de tovarășul Nicolae M. Nicolae, ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior, precum și un mare număr de corespondenți de presă și radio-televiziune din toată lumea.

În cadrul ceremoniei inaugurale au luat cuvîntul pentru a saluta sesiunea, dr. Salvador Allende, președintele Republicii Chile și Kurt Waldheim, secretarul general al Organizației Națiunilor Unite.

Președintele Salvador Allende a evdențiat în cuvîntarea sa unele aspecte ale politicii economice a Republicii Chile precum și problemele pe care guvernul unității populare le are de rezolvat în viitorul apropiat. Referindu-se la rolul U.N.C.T.A.D., președintele Allende a subliniat necesitatea ca actuala Conferință să contribuie la schimbarea cadrului în care evoluează relațiile economice și comerciale internaționale, să-l influențeze în sensul modificării unei diviziuni internaționale a muncii care este intolerabilă pentru țările în curs de dezvoltare deoarece frinează progresul lor economic și social.

Kurt Waldheim a subliniat în alocuțiunea sa că este necesar ca toate țările, mici și mari, din Est sau din Vest, din Nord sau din Sud, să participe la edificarea unui sistem just de relații economice internaționale. Pornind de la premisa că relațiile comerciale constituie un mijloc de comunicare și progres, un instrument de pace și apropiere între țările lumii, secretarul general al O.N.U. a pus accent pe menirea Națiunilor Unite de a se preocupa de relațiile comerciale dintre toate țările, indiferent de sistemul lor economic și social. Subliniind existența decalajelor în dezvoltarea economiei mondiale Kurt Waldheim a evidențiat faptul că U.N.C.T.A.D. trebuie să depună eforturi pentru a adopta soluții cu caracter mondial care să evite fragmentarea lumii în zone de influență.

După alegerea președintelui Conferinței — conform uzanțelor în persoana reprezentantului țării gazdă, Clodomiro Almeyda, ministrul de externe al Republicii Chile — și constituirea comisiilor, au fost prezentate mesaje din partea unor șefi de stat sau de guvern. Cu deosebită atenție și interes a fost ascultat mesajul președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ecoul pe care l-a avut conținutul mesajului în rîndul delegațiilor celor 142 de țări reprezentate la Conferință, îndeosebi în rîndurile delegaților din țările în curs de dezvoltare, constituie o evidentă mărturie a aprecierii de care se bucură politica externă a statului nostru, poziția principială, fermă și consecventă pe care se situează România.

Raportul secretarului general al U.N.C.T.A.D., Manuel Perez-Guerrero, care a fost difuzat participanților la U.N.C.T.A.D. III sub titlul „Strategii de dezvoltare", înfățișează situația deosebit de precară în care se află țările în curs de dezvoltare. Cu toate că ritmul de creștere în lumea a treia s-a accelerat în anii '60, mai ales spre sfîrșitul deceniului, aceasta — se apreciază în raport — constituie un rezultat al unor factori temporari și nu al unei politici pentru o perioadă îndelungată, care să urmărească, între altele, îmbunătățirea substanțială a exportului țărilor în curs de dezvoltare. Cauza rezidă în lipsa unei politici corespunzătoare de comerț și asistență externă. Țările în curs de dezvoltare au continuat să piardă teren în comerțul mondial, iar decalajele dintre venitul lor pe locuitor și cel al țărilor capitaliste dezvoltate s-a accentuat. Interesante sînt în această privință unele aspecte prezentate în cadrul sesiunii. În perioada 1960—1969 partea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial a scăzut de la 21,3% la 17,6%. În aceeași perioadă venitul mediu pe locuitor a crescut cu numai 40 dolari în aceste țări, în timp ce în țările capitaliste dezvoltate economicește s-a mărit cu 600 dolari. A crescut, de asemenea, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare, ajungînd la aproximativ 60 miliarde dolari. După datele Organizației statelor americane, în perioada 1950—1970 capitalurile străine plasate în țările din America Latină au reprezentat circa 4 miliarde dolari; în aceeași perioadă, din aceste țări s-au scurs aproape 13 miliarde dolari sub formă de beneficii, dobînzi etc. Toate acestea sînt o consecință logică a faptului că — după unele estimări recente — țările în curs de dezvoltare, care reprezintă 60% din populația mondială, nu dispun decît de 12% din produsul național creat în lumea contemporană.

Alături de problema decalajelor în dezvoltarea economică, una din preocupările esențiale în cadrul dezbaterilor prilejuite de U.N.C.T.A.D. III o constituie necesitatea ca țările în curs de dezvoltare să participe la luarea deciziilor pe plan internațional în toate problemele care prezintă pentru ele un interes vital. În declarațiile făcute pînă acum în dezbaterea de politică generală de către reprezentanții unor țări în curs de dezvoltare revine ideea că țările capitaliste dezvoltate sînt înclinate ca în deciziile pe care le adoptă să nu țină seama de prejudiciile pe care le cauzează lumii a treia. Astfel, țările în curs de dezvoltare au de făcut față dificultăților care au rezultat pentru sistemul mondial capitalist din criza valutară din 1971, fără să fi avut posibilitatea de a participa la negocierile purtate în această privință. Deciziile privitoare la sistemul valutar capitalist au fost luate de „grupul celor 10" care n-a ținut seama de interesele vitale ale altor țări și îndeosebi de interesele țărilor în curs de dezvoltare. Așa cum se arată în raportul secretarului general al U.N.C.T.A.D., un progres durabil nu poate fi realizat decît prin politici internaționale privind comerțul, ajutorul și problemele conexe, cu condiția ca țările în curs de dezvoltare să participe la luarea deciziilor pe plan internațional în toate problemele care prezintă interes pentru ele.

Dezbaterile de politică generală continuă. O importantă activitate urmează să o desfășoare comisiile de specialitate. Delegația română depune toate eforturile spre a-și aduce contribuția la succesul celei de a III-a Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare.

prof. dr. Vasile RAUSSER

20 aprilie

Criza monetară interoccidentală

IMPLICAȚII ASUPRA ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

REFERINDU-SE la acordul monetar realizat în decembrie 1971 la Washington, Manuel Perez Guerrero, secretarul general al U.N.C.T.A.D., arăta în cadrul Conferinței de presă ținute la Geneva la 23 decembrie 1971 că hotărîrile adoptate nu pot să nu aibă implicații asupra examinării problemelor respective într-o perspectivă mai îndelungată, aceasta cu atît mai mult cu cît „este regretabil că în comunicatul «grupului celor 10» nu se face nici cea mai mică mențiune referitoare la incidențele imediate ale negocierilor asupra lumii a treia".

Or, asemenea repercusiuni se cer a fi examinate în contextul înrăutățirii poziției țărilor în curs de dezvoltare în economia mondială și comerțul internațional. După unele calcule, participarea acestui grup de state la crearea produsului intern brut, calculat la nivel mondial este în proporție de 11,5%, pe cînd cea a țărilor capitaliste dezvoltate de 60% [1]); „se estimează — spunea M. P. Guerrero cu ocazia vizitei în țara noastră — că încă înainte de sfîrșitul deceniului actual, produsul social însumat al țărilor dezvoltate va ajunge la 3.000 miliarde dolari, pe cînd cel al țărilor subdezvoltate va fi aproximativ de cinci ori mai mic..." [2]). În deceniul trecut, venitul pe locuitor a crescut cu peste 650 dolari în țările dezvoltate, în timp ce în țările în curs de dezvoltare sporul a fost de aproximativ 40 de dolari. [3]) Potrivit unor prognoze, către sfîrșitul secolului decalajul între veniturile pe locuitor ale celor două grupe de state va crește pînă la 9.000 dolari. [4]) Deși obiectivul primului deceniu al dezvoltării, de a se realiza o rată a creșterii economice de 5%, a fost atins, rezultatele pe țări sînt diferite, astfel încît, de exemplu, în 44 de state în curs de dezvoltare — al căror venit pe locuitor este inferior sumei de 150 dolari — creșterea nu a fost în medie decît de 3,7%; s-a născut de altfel o problematică a celor mai puțin dezvoltate țări, căreia i se acordă o atenție crescîndă.

Această enumerare poate deveni și mai semnificativă dacă adăugăm și cifre ilustrînd scăderea ponderii țărilor în curs de dezvoltare în comerțul mondial de la 21,3% în 1960 la 17,6% în 1970 [5]), ca și deteriorarea raportului de schimb al acestor țări, care se manifestă ca tendință fermă în ciuda unor fluctuații temporare.

Pe acest fond, legitima îngrijorare a țărilor în curs de dezvoltare referitor la perspectivele capacității lor de afirmare în economia și comerțul mondial, este intrinsec legată de asigurarea resurselor financiare pentru dezvoltare și, în ultimă instanță, de însăși solvabilitatea lor.

Utilizînd datele disponibile, se constată că, pe ansamblu, țările în curs de dezvoltare au beneficiat de o sporire a rezervelor monetare naționale cu 2,6 miliarde dolari în 1970, ceea ce reprezintă însă doar 15% din creșterea rezervelor țărilor nesocialiste, intervenită în acel an. Fără îndoială, această situație necesită o atentă analiză, întrucît pe de o parte este legată de o mărire generală a lichidităților tuturor statelor nesocialiste — determinată de crearea drepturilor speciale de tragere ale F.M.I. și de ieșirile masive de dolari din S.U.A. În cadrul acestor lichidități asistăm însă la o reducere continuă a părții deținute de țările în curs de dezvoltare și la o scădere a ponderii aurului în rezervele naționale (40% în decembrie 1970) [6]). Pe de altă parte, este de remarcat că acest spor nu este uniform repartizat pe țări, ca urmare a conjuncturii diferite a mărfurilor, respectiv a condițiilor și volumului resurselor financiare atrase din exterior, inclusiv creditele comerciale. Oricum, deficitul comercial al lumii a treia a înregistrat în 1970 un spor absolut de 1 miliard de dolari, ceea ce ridică deficitul global al balanței tranzacțiilor curente la 6 miliarde dolari [7]).

Deși datele pe 1971 nu sînt încă disponibile, fenomenele petrecute pe plan monetar au adăugat în mod cert o nouă dimensiune dificultăților deja existente în calea expansiunii exporturilor acestor țări, datorită, atît înăspririi măsurilor restrictive, cum este cazul suprataxei de 10%, cît și instabilității create de fluctuația cursurilor.

Realinierea recentă a principalelor monede capitaliste are o serie de consecințe directe asupra țărilor în curs de dezvoltare. Astfel, se apreciază că numai pagubele directe pricinuite acestor țări reprezintă 500 milioane dolari; de asemenea, ca urmare a faptului că rezervele lor de aur sînt de zece ori mai mici decît ale țărilor capitaliste dezvoltate și beneficiul obținut prin creșterea prețului aurului este de aceeași proporție. Este evident că această măsură a antrenat modificări în lanț ale parității tuturor celorlalte monede, a căror amploare și efect pentru lumea a treia este strîns legată de situația financiară a fiecărei țări, de structura rezervelor sale monetare și de volumul datoriei externe (edificator în această privință este cazul Ghanei, unde devalorizarea monedei a atins gradul cel mai ridicat din lume). Se poate aprecia, că, pe ansamblu, s-a produs o importantă reducere netă a puterii de cumpărare a rezervelor de care dispun țările în curs de dezvoltare, a capacității lor de concurență pe piața mondială, o accentuare a dezechilibrelor structurilor economice naționale agravată de erodarea asistenței financiare externe.

Pe drept cuvînt s-a consemnat în Declarația de la Lima, că, deși țările în curs de dezvoltare „nu sînt cu nimic responsabile de dezechilibrele balanțelor de plăți dintre țările cu economie de piață (n.n. capitaliste dezvoltate)" [8]) ele trebuie totuși să suporte consecințe mai grele decît acestea, ca urmare a proporției mai importante de devize din compoziția re-

TRANSFERUL DE TEHNOLOGIE CĂTRE ŢĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

LUCRĂRILE şi rezoluţiile conferinţei „celor 77", de la Lima, precum şi o serie de documente dezbătute în cadrul recentei sesiuni a Adunării Generale a Organizaţiei Naţiunilor Unite, scot în evidenţă actualitatea şi acuitatea problemei transferului de tehnologie către ţările în curs de dezvoltare.

Examinînd raportul U.N.C.T.A.D. asupra comerţului şi dezvoltării în ultimul deceniu, în aceste ţări ale lumii, înglobind aproape două treimi din populaţia globului, reies cu multă claritate dificultăţile enorme cărora trebuie să le facă faţă, cu izolate şi prea puţine excepţii, ansamblul ţărilor în curs de dezvoltare.

În acest domeniu, ponderea acestor ţări în volumul total al comerţului mondial a scăzut de la 21,3% în 1960 la 17,6% în 1970. Indicele raportului de schimb continuă să se deterioreze în 1970 şi arată aceeaşi tendinţă şi în primul semestru 1971. Iar ceea ce este deosebit de grav, e faptul că datoriile au crescut, între 1960 şi 1970, într-un ritm mediu anual de 10%, atingînd cifra astronomică de 60 miliarde dolari la sfîrşitul anului 1969, apropiindu-se acum de 70 miliarde dolari, în timp ce produsul brut naţional, pe locuitor, a reprezentat în 1970 circa o cincime din produsul brut naţional mediu pe plan mondial (205 faţă de 989 dolari). Dezvoltarea, în desfăşurarea sa dinamică în ţările în curs de dezvoltare, sub raportul produsului brut naţional, s-a menţinut la un nivel extrem de scăzut pe locuitor, atingînd un ritm mediu anual de numai 2,4%, faţă de 3,7% — al ţărilor capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial. (O.N.U. TB/B/369 din 24 august 1971).

Sînt suficiente numai aceste cîteva date spre a fi pe deplin edificat că decalajul, mai bine spus, prăpastia între aceste două lumi, cea a ţărilor în curs de dezvoltare şi cea a ţărilor capitaliste industrializate, a continuat să se adîncească în deceniul trecut.

Motivele sînt multiple. Vom reţine, însă, numai două fenomene din cele relatate mai sus : ritmul deosebit de scăzut al creşterii produsului naţional brut şi creşterea excesiv de mare a datoriilor ţărilor în curs de dezvoltare. Şi aceasta, pentru că produsul naţional brut e într-un raport de corelaţie directă cu procesul de industrializare, iar datoriile derivă în mare parte din tehnica cumpărată din ţările capitaliste industrializate (produse tehnice cu preţuri monopoliste ; preţuri excesive impuse de firmele capitaliste la vînzarea sau acordarea de licenţe pentru procese de producţie, pentru tehnică nouă, pentru know-how, managament, marketing etc., necesare punerii în valoare a potenţialului economic al ţărilor în curs de dezvoltare şi valorificării comerciale a produselor noi obţinute de către acestea). La rîndul său, transferul de tehnologie, condiţionează, în mod substanţial, procesul de industrializare, deci şi creşterea produsului naţional brut. E, deci, un caz clar de corelaţie multiplă, de interdependenţă directă.

ŢĂRILE în curs de dezvoltare sînt total, sau aproape total, lipsite de cunoştinţe tehnice propriu-zise (engineering, construcţia de maşini, know-how funcţional, management), iar dacă achiziţionează, cu grele sacrificii, aceste cunoştinţe tehnice de la firme capitaliste, o nouă gravă problemă se pune pentru ţările în curs de dezvoltare, cea a exploatării economice a acestor cunoştinţe tehnice. Cu alte cuvinte, o dublă dependenţă. Cunoştinţele tehnice, ca şi capacitatea de a le exploata, de a le pune în valoare, reprezintă, pentru firmele capitaliste care le posedă, o sursă de avantaje monopoliste, sau quasi monopoliste.

Încă de acum 10 ani, problema transferului tehnologiei către ţările în curs de dezvoltare a stat în atenţia Organizaţiei Naţiunilor Unite, cînd, în şedinţa plenară din 19 decembrie 1961 a Adunării Generale a fost adoptată rezoluţia 1713 (XVI) privind „Rolul patentelor în transferul tehnologiei către ţările subdezvoltate", prin care se cerea secretarului general al O.N.U. să dispună studierea profundă a acestei probleme şi să prezinte recomandările cuvenite.

Republica Socialistă România a promovat cu consecvenţă, în toate organele O.N.U., investigarea şi găsirea de căi şi mijloace juste şi echitabile pentru înlesnirea transferului cît mai accelerat al tehnologiei moderne, indispensabilă accelerării dezvoltării economice într-un ritm cît mai susţinut a ţărilor în curs de dezvoltare.

Lipsa de mijloace financiare proprii şi de cadre cu o înaltă calificare tehnică, pun ţările în curs de dezvoltare şi într-o situaţie de accentuată dependenţă în domeniul cercetării fundamentale şi aplicative, sursele de dotare cu cunoştinţe tehnice fiind, deci, în cazul acestor ţări, de origină exogenă în cea mai mare parte. Să luăm ca exemplu cazul următoarelor ţări : Brazilia, Ceylon, India, Liban, Pakistan, Filipinele, Trinidad-Tobago, Republica Arabă Egipt. În perioada 1957-1961, de exemplu, din totalul de 46 867 de brevete înregistrate în aceste ţări, proporţia celor străine a fost — pe total — de 75,6%, în cazul Pakistanului chiar 95,8%, în cazul Braziliei — 85,6%, în cel al Indiei — 81,1% (Rolul patentelor în transferul tehnologiei către ţările în curs de dezvoltare, O.N.U., 1964, Anexa E).

CE ÎNŢELEGEM, însă, prin „transfer de tehnologie" ? Din diversele încercări de definire, reţinem următoarele : transferarea acelor elemente de cunoştinţe tehnice care, în mod normal, sînt necesare pentru instalarea şi operarea de noi mijloace de producţie, sau pentru extinderea celor existente. Este vorba, deci, de două faze : preinvestiţie şi producţie, apoi faza operaţională, inerentă unei valorificări economice optime a obiectivului de producţie realizat.

Elementele de cunoştinţe tehnice necesare în faza de preinvestiţii şi de construcţie sînt cele pentru : studii de fezabilitate şi de cercetare a pieţei, înainte de trecere la investiţii ; determinarea sferei de tehnologii existente în vederea producerii produsului respectiv şi selecţionarea celei mai indicate tehnologii ; proiectarea uzinei şi alegerea utilajelor ; construirea uzinei şi instalarea echipamentului ; tehnologia propriu-zisă, de producţie.

În ce priveşte elementele de cunoştinţe tehnice necesare fazei operative, fac parte cele privind : conducerea şi funcţionarea ansamblului obiectivului productiv ; marketing ; îmbunătăţirea continuă a eficienţei întreprinderii de producţie, prin inovaţii, preferabil de natură endogenă.

În foarte puţine şi rare cazuri, o ţară subdezvoltată din punct de vedere economic poate să facă faţă celor mai multe din aceste elemente componente ale tehnologiei. Urmărind obţinerea unor beneficii maxime, deţinătorul sau deţinătorii capitalişti ai cunoştinţelor tehnice pot să recurgă la numeroase combinaţii şi variante ale acestor elemente.

În acest proces de multiplă dependenţă, în aproape infinite variante de exploatare, are un rol important şi mecanismul transferului, care poate lua forma de **transfer direct**, sau cea de **transfer indirect.**

Desigur, transferul direct — de la întreprinderea capitalistă la întreprinderea dintr-o ţară slab dezvoltată este mai puţin dezavantajos. Acest gen de transfer este preferat de către sectoarele economice de stat din ţările în curs de dezvoltare.

Prin transferul indirect, adică prin mijlocirea unor firme capitaliste intermediare, necreatoare şi nedeţinătoare de elemente componente ale tehnologiei, economiile naţionale ale ţărilor în curs de dezvoltare sînt expuse la relaţii complicate şi la obligaţii financiare sau şi de altă natură care pot merge pînă la ştirbirea suveranităţii respectivelor state. Chiar dacă, în anumite împrejurări, întreprinderile sau instituţiile din ţările în curs de dezvoltare recurg la mecanismul transferului indirect, pînă acum s-a dovedit că chiar în acest caz este mai puţin dezavantajos pentru ele **să diversifice sursele de achiziţie,** preţul achiziţionării diverselor elemente componente ale transferului tehnologic putîndu-se astfel situa la un nivel mai acceptabil (Raportul grupului intergurvernamental pentru transferul tehnologiei, Geneva, 14 iunie 1971, U.N.C.T.A.D., TDIB/AC. 11/5, p. 41). Desigur, nu întotdeauna ţările în curs de dezvoltare reuşesc să realizeze această cale diversificată de achiziţie şi, de aceea, prin nediversificare, se perpetuează dependenţa tehnologică a acestor ţări faţă de surse exogene monopoliste.

Este cert că „accesul la ştiinţa aplicativă şi la tehnologie este esenţial accelerării procesului de dezvoltare economică a ţărilor subdezvoltate şi creşterii productivităţii pe ansamblu a economiilor lor naţionale" (Rezoluţia O.N.U. nr. 1713/XVI).

Dar, avînd în vedere practicile firmelor capitaliste, sînt tot atît de esenţiale problemele onestităţii, sincerităţii transferului şi ale preţului impus celor care vor să beneficieze de transfer. Lipsa de experienţă şi de cadre tehnice şi juridice cu înaltă calificare, în numeroase ţări slab dezvoltate, oferă posibilităţi pentru achiziţionarea de tehnologii scump plătite, dar cu redusă perspectivă şi neadecvate structurii economice şi potenţialului economic al acestor ţări.

ÎN CEEA CE PRIVEŞTE obligaţiile financiare derivate din costul transferului achiziţionat, **„incidenţa costurilor ascunse"** în balanţa de plăţi a ţărilor în curs de dezvoltare este una din problemele greu sesizabile. S-a constatat, de exemplu (Raportul secretariatului general al O.N.U., E/4319), că în unele sectoare ale industriei Columbiei, la transferuri privind producţia farmaceutică, suprapreţul cesionarilor a fost de 165%, în electronică — de 54%, în industria de cauciuc — 44% etc.

Pînă unde duc asemenea practici, care este ponderea exactă a acestor artificii speculative cu transferul tehnologic în datoria globală de circa 70 de miliarde de dolari a ţărilor în curs de dezvoltare, nu se poate determina, însă, cu exactitate din cauza lipsei de informaţie certă şi completă.

Prin asemenea practici de transfer se aduc ţărilor în curs de dezvoltare grave prejudicii nu numai directe, ci şi indirecte. Să menţionăm doar un singur exemplu oferit de frînarea exportului ţărilor în curs de dezvoltare. E suficient ca beneficiarul transferului să fie obligat să achiziţioneze materiale intermediare, cu preţuri evident umflate, pentru ca noua producţie obţinută graţie transferului să aibă un asemenea cost de producţie, încît să devină, pur şi simplu, necompetitivă pe piaţa mondială (Vaitsos C. V. „Transfer de tehnologie industrială către ţări în curs de dezvoltare prin intermediul întreprinderilor private", Bogota, 1970).

Nici un alt contract nu poate să ascundă şi să camufleze atîtea vicii şi curse pentru cumpărătorul neversat, ca aceste contracte de licenţe, de transfer de tehnologie. Cu drept cuvînt, acelaşi autor (Vaitsos), referindu-se la costul transferului, consideră că acesta e determinat de abilitatea şi de competenţa de negociere, „în care variabila crucială este ignoranţa relativă a întreprinderii cumpărătoare". Costul ca nivel absolut în valută, costul relativ ca eficienţă şi nepotrivit ţării cumpărătoare, costul derivat din obligaţii de achiziţionări de materiale tehnice intermediare şi... „costuri" de natură politică. În realitate, este pe deplin adevărat, că „sîntem departe de a realiza problemele metodologice şi practice ale măsurării costurilor reale ale transferurilor de tehnologie" (U.N.C.T.A.D. TB/B/AC. 11/5 din 27 aprilie 1971).

Nimic nu este mai justificat ca guvernele ţărilor în curs de dezvoltare să aibă un interes legitim de a căuta să preîntîmpine şi să combată excesiva exploatare a dependenţei lor unilaterale din punct de vedere tehnologic şi financiar. Difuzarea şi transferul de tehnologie către ţările în curs de dezvoltare ar trebui deci să se efectueze cu cît mai puţine condiţii restrictive şi în condiţii materiale cît mai favorabile, şi în modul în care sînt ele statuate în documentul O.N.U. E/3861, mai precis — cu ajutorul unor fonduri internaţionale puse la dispoziţie în acest scop. Dar, aşa după cum miniştrii „grupului celor 77" au insistat la Lima asupra faptului că „responsabilitatea de bază pentru dezvoltarea economică a ţărilor în curs de dezvoltare este a lor", tot astfel, înlăturarea decalajului tehnic şi a frecventelor inechităţi izvorîte din pseudo-transferuri tehnologice, va putea fi obţinută şi prin eforturile proprii ale ţărilor în curs de dezvoltare, prin intensificarea formării de cadre, extinderea cercetărilor fundamentale şi aplicative, prin investiţii şi inovaţii proprii.

prof. univ. dr. doc.
T. CRISTUREANU

---

zervelor lor valutare. Or, din comunicatul de la Washington nu reiese în mod explicit că se ia în consideraţie posibilitatea compensării pierderilor ţărilor în curs de dezvoltare pe care le implică acordul realizat.

Este adevărat că „grupul celor 10" a declarat în decembrie 1971, că vor trebui întreprinse urgent discuţii, în special în cadrul F.M.I. pentru a se examina o reformă a sistemului monetar internaţional. Dar în rîndul ţărilor în curs de dezvoltare s-a creat un sentiment de frustrare deoarece oricît de larg va fi cadrul în care se va dezbate realizarea reformei evocate — imperios necesară de altfel — bazele de pornire sînt afectate de realinierea realizată recent la Washington. O asemenea reformă presupune evaluarea justă a tarelor actualului sistem şi renunţarea la politica militaristă cu toate consecinţele ei, abolirea formelor de hegemonie politică, economică şi monetară, promovarea nestingherită a relaţiilor economice interstatale. În plus, după cum se afirmă tot mai larg în prezent, orice reformă a sistemului monetar trebuie să se realizeze cu participarea tuturor statelor interesate şi să se soldeze cu soluţii corespunzătoare intereselor comunităţii internaţionale.

În şirul acţiunilor întreprinse de ţările în curs de dezvoltare pentru ameliorarea situaţiei lor economice şi lichidarea prăpastiei ce le separă de ţările capitaliste avansate, problemelor financiare le este acordat un loc pe măsura semnificaţiei ce o au în atingerea scopului urmărit. Din acest punct de vedere, rezultatele Conferinţei ministeriale de la Lima a „grupului celor 77" constituie neîndoios o nouă afirmare a voinţei ţărilor în curs de dezvoltare de a acţiona unitar, pe baza platformei stabilite, pentru reducerea efectelor distructive ale situaţiei monetare actuale, pentru îmbunătăţirea poziţiei lor economice şi financiare în lume. Măsurile convenite reprezintă o încercare originală de a se găsi soluţii problemelor lor arzătoare pe acest tărîm, o contribuţie marcantă la studierea şi discutarea mecanismelor de însănătoşire a sistemului monetar internaţional, la aşezarea lui pe baze echitabile.

Faptele arată că racilele circulaţiei băneşti interne a principalelor ţări capitaliste, caracterizată prin acute fenomene inflaţioniste, dezechilibre în balanţele de plăţi şi modificări accentuate în mişcarea capitalurilor, se regăsesc integral, graţie mecanismului actualului sistem monetar interoccidental, în economia, comerţul şi finanţele statelor în curs de dezvoltare. Reiterînd consideraţiile expuse în declaraţia grupului celor 31 state în curs de dezvoltare la cea de-a 11-a sesiune a Consiliului U.N.C.T.A.D [9]), la Lima s-a subliniat că accesele crizei valutare nu trebuie să justifice măsuri de restrîngere a schimburilor internaţionale, de întîrziere a liberalizării comerţului în favoarea ţărilor în curs de dezvoltare sau de reducere a asistenţei financiare externe. În condiţiile în care procesul dezvoltării se realizează în aceste ţări cu un aport de mijloace proprii în proporţie de 85%, este în întregime legitimă cerinţa ca, în spiritul principiilor fundamentale ale relaţiilor internaţionale, „statele dezvoltate să se abţină de la orice măsură care ar risca să creeze direct sau indirect obstacole mobilizării complete şi eficiente a resurselor interne..." iar programele lor de priorităţi economice „să nu fie obiectul unei ingerinţe externe" [10]). Asemenea orientare principială, de maximă importanţă pentru creşterea economică în ţările lumii a treia, este în concordanţă cu strategia internaţională a celui de-al doilea Deceniu al Naţiunilor Unite pentru dezvoltare şi vizează atingerea obiectivelor preconizate prin intermediul unei politici proprii în domeniul economic şi monetar.

„Clubul monetar al lumii a treia", creat recent, îşi propune să apere interesele ţărilor în curs de dezvoltare, în perspectiva unei reforme a sistemului valutar interoccidental. Cu ocazia creării sale, preşedintele „grupului celor 77", Enrique Lopez Herrate, menţiona că datorită faptului că ţările dezvoltate desfăşoară în secret o serie de negocieri cu privire la evoluţia schimburilor comerciale internaţionale şi măsuri de ordin valutar, ţările în curs de dezvoltare sînt „simple spectatoare şi victime" ale situaţiei ivite în urma crizei monetare. Pentru aceasta ţările în curs de dezvoltare „nu pot rămîne cu braţele încrucişate în faţa diminuării cu fiecare zi ce trece a resurselor lor valutare".

În dezbaterea internaţională a problematicii complexe a dezvoltării şi a lichidării decalajelor economice, Conferinţa ministerială de la Lima se înscrie ca un moment cu semnificaţii deosebite pentru întreaga comunitate internaţională. Ţara noastră a militat constant pentru sprijinirea eforturilor ţărilor în curs de dezvoltare, susţinînd activ iniţiativele şi propunerile vizînd modificarea structurilor învechite din diviziunea internaţională a muncii, promovarea spiritului de echitate în raporturile interstatale. Aflată ea însăşi în plin proces de dezvoltare şi diversificare a economiei naţionale, România ca ţară socialistă în curs de dezvoltare înţelege să contribuie din plin la lichidarea acutelor disproporţii din lumea contemporană, la realizarea aspiraţiilor de progres economic şi social ale ţărilor din Africa, Asia şi America Latină, extinzînd de asemenea relaţiile reciproc avantajoase cu acestea pe multiple planuri. De la înalta tribună a sesiunii jubiliare a Adunării Generale O.N.U. tovarăşul Nicolae Ceauşescu declara : **„Este timpul să se treacă de la rezoluţii generale despre lichidarea subdezvoltării la măsuri practice, la un program multilateral de sprijinire a eforturilor de progres ale statelor rămase în urmă, program la care ţările avansate să-şi aducă o contribuţie substanţială" [11]).**

Sesiunea U.N.C.T.A.D. de la Santiago de Chile este chemată să dea noi contururi programului privind priorităţile şi modalităţile de acţiune concertată pentru înfăptuirea dezideratelor stringente din domeniul dezvoltării şi al comerţului internaţional — la elaborarea căruia ţara noastră este hotărîtă să-şi aducă din plin aportul.

Spiridon MANOLIU
dir. adj. M.C.E.

M. CHIRIŢĂ
economist

1) Revista „Croissance des Jeunes Nations", 24 martie 1970
2) Lumea nr. 34/1970
3) „Declaraţia şi principiile programului de acţiune de la Lima" document MM/77/II/11 noiembrie 1971, partea II-a, pag. 5.
4) „Mejdunarodnaia Jizn" nr. 1/1971, articolul „Al doilea deceniu al dezvoltării" de A. Nekrasov
5) Etude sur le commerce international et le développement en 1970, elaborat de Secretariatul UNCTAD, document TD/B/369, 29 iulie 1971, Geneva
6) „Viaţa economică" nr. 21/1971
7) „Le Commerce international en 1970", GATT, Geneva 1971, pag. 172
8) Document citat, partea III-a, pag. 10
9) Lucrările Consiliului U.N.C.T.A.D. Geneva, septembrie 1971, document TD/B/L. 281
10) Declaraţia de la Lima, document citat, partea a III-a, pag. 50
11) N. Ceauşescu „România pe drumul construcţiei societăţii socialiste multilateral dezvoltate", volumul V, 1971, pag. 166—167.

ÎN CONDIȚIILE revoluției tehnico-științifice, cooperarea industrială între țările lumii, inclusiv între cele cu orînduiri sociale diferite, a devenit un factor esențial al dezvoltării relațiilor externe. Spre deosebire de operațiunile tradiționale de export și de import, cooperarea industrială internațională reprezintă o formă a schimbului reciproc de activități care, pe plan mondial, creează raporturi mai strînse și mai durabile între state.

La nivel macroeconomic, cooperarea industrială internațională favorizează distribuirea mai eficace a investițiilor, o mai bună utilizare a capacităților productive și a forței de muncă, creșterea și diversificarea producției, crearea unor piețe externe stabile și extinderea lor. La nivelul microeconomic, ea permite o creștere a productivității muncii și o reducere a costurilor de fabricație și, astfel, o creștere a rentabilității.

Toate aceste avantaje determină un ritm din ce în ce mai viu al cooperării economice, în primul rînd între țările europene, și între acestea și celelalte țări. Un rol tot mai important în această privință este chemată să-l joace Comisia Economică a O.N.U. pentru Europa de la a cărei înființare s-au împlinit de curînd 25 de ani.

TENDINȚE ÎN COOPERAREA INDUSTRIALĂ INTERNAȚIONALĂ

Cooperarea tehnico-științifică componentă a cooperării industriale

Analiza situației concrete în domeniul cooperării internaționale scoate în evidență tendința includerii unor forme variate de cooperare tehnico-științifică în acordurile încheiate. Cooperarea tehnică constituie, în majoritatea cazurilor, un element esențial al acordurilor de cooperare industrială internațională, conferindu-le acestora un caracter mai complex.

Includerea contractelor de transfer de cunoștințe tehnice în acorduri de cooperare industrială face să apară unele elemente noi, de mare însemnătate pentru relațiile ce se stabilesc între parteneri. Ele privesc, îndeosebi, acordarea de garanții de către furnizorul de informații tehnice, atît în ceea ce privește valoarea acestor informații cît și, mai ales, în privința rezultatelor ce se vor obține. Or, contractele clasice de licențe nu conțin, de regulă, astfel de clauze. Garantarea performanței este, prin urmare, o caracteristică a îngemănării celor două forme de cooperare.

Ar mai trebui spus că această îngemănare a cooperării tehnico-științifice cu cooperarea industrială pe plan internațional creează și condiții pentru transformarea primei dintr-o formă de transfer unilateral de tehnică, cum se întîmplă în cazul acordurilor de sinestătătoare, separate, într-un schimb reciproc de activități, adică într-o formă de cooperare în adevăratul sens al cuvîntului. La acest rezultat se ajunge ori de cîte ori în acordul de cooperare industrială internațională se prevede dreptul furnizorului de cunoștințe tehnice de a profita, în perioada de validitate a contractului, de toate ameliorările pe care beneficiarul brevetului le poate aduce. În acest mod furnizorul de cunoștințe tehnice primește o compensație de aceeași natură cu serviciul făcut partenerului său.

Evoluția cooperării tehnice spre o cooperare în ambele sensuri în cadrul tipului de acord complex menționat mai sus își găsește punctul culminant în stabilirea de programe comune de cercetare (cazul colaborării dintre Franța și U.R.S.S. pentru producerea de isopren). Punerea în comun a resurselor de cercetare este unul dintre mijloacele esențiale ale dezvoltării cooperării industriale avantajoase, economiei continentului nostru în ansamblul ei.

În practică se întîlnesc și situații în care acordurile de cooperare industrială internațională nu cuprind clauze referitoare la transferul de tehnică. În asemenea cazuri acordurile asupra producției vor forma elementul unic al cooperării industriale.

Subcontractarea

În raporturile de cooperare industrială internațională, „subcontractarea" (sub-contracting) prezintă perspective dintre cele mai interesante. Ea constituie o formă de cooperare în producție între două sau mai multe întreprinderi, dintre care una acordă o comandă, iar celelalte o execută. Comanda cuprinde, de obicei, unele părți componente din produsul finit care urmează să fie folosite sub marca întreprinderii comanditare. În legătură cu aceasta, chestiunea care se pune este de a ști unde se opresc relațiile comerciale clasice între furnizor și client și unde încep relațiile de „subcontractare".

Nu orice apel la o comandă externă este întotdeauna o formă de cooperare industrială. Între un subcontractant și un furnizor obișnuit există cîteva deosebiri importante ; acesta din urmă este, în general, stăpînul propriei sale politici : alegerea produselor, a metodelor de producție, determinarea prețurilor etc. sînt tot atîtea decizii care îi aparțin. În plus, el își asumă întregul risc al inițiativelor sale. În ceea ce-l privește pe subcontractant, el trebuie să acționeze după nevoile celui care acordă comanda, care fixează caracteristicile produsului, normele și condițiile tehnice de producție, termenii de livrare. Totodată, însă, subcontractantul poate beneficia, dacă este cazul, de asistența tehnică a întreprinderii comanditare, iar riscul operațiunii este împărțit.

Practica a demonstrat că „subcontractarea" depinde de structura organizatorică a întreprinderilor. Cu cît această structură este mai suplă, cu atît mai mult ea permite o descentralizare a producției în măsura cerințelor. Altfel spus, politica de subcontractare este o manifestare a managementului modern.

În activitatea curentă apar situații în care fabricarea integrală a unui produs nu este posibilă. Unele dintre ele au caracter conjunctural : de pildă atunci cînd o întreprindere, lucrînd cu întreaga sa capacitate de producție, nu mai poate face față volumului cererii. Într-o asemenea situație se face apel pentru o anumită perioadă, la concursul extern. Această formă de subcontractare este mai puțin evoluată, fiind valabilă, îndeosebi, pentru activități care nu necesită o specializare prea pronunțată. Ea este profitabilă pentru subcontractant, deoarece îi permite folosirea capacităților sale de producție disponible. În plus, el poate beneficia de materiile prime ale celui care acordă comanda precum și de anumite cunoștințe tehnologice ale acestuia.

Există însă și cazuri în care se abandonează complet o anumită fabricație, pentru o perioadă lungă. Aceasta se întîmplă atunci cînd subcontractantul posedă o „știință a producției" deosebită, superioară, rezultat al unei specializări foarte accentuate. În astfel de situații se produce, de fapt, o „substituire" în procesul de producție. Constructorul suedez de automobile „Volvo", de exemplu, a găsit avantajos să cedeze fabricația anumitor piese unor subcontractanți străini, cu toate că volumul producției sale îi permite să le fabrice integral. Se estimează că dintr-un efectiv de 24.000 de salariați, „Volvo" utilizează aproximativ 9.000 în funcții legate de subcontracte (supravegherea respectării prescripțiunilor tehnologice, a termenelor de livrare etc.). Această formă de cooperare stimulează specializarea, creșterea productivității muncii și reducerea costurilor. Ea introduce, totodată, un element de regularitate, de permanență, în relațiile dintre diferite întreprinderi.

Întreprinderile care adoptă o astfel de politică pot beneficia într-o altă țară de o reducere a cheltuielilor cu forța de muncă și chiar de avantaje rezultînd din faptul că subcontractanții pot accepta să lucreze cu un beneficiu relativ mai mic.

Subcontractarea internațională nu trebuie concepută ca un raport de subordonare, ci ca o relație între întreprinderi avînd interese care se completează reciproc. În acest cadru, nu poate fi vorba despre un ajutor fără compensații, ci de un raport bazat pe o interdependență industrială care aduce satisfacții ambelor părți. Subcontractanții străini, în afară de asistență tehnică, pot beneficia și de o asistență în organizarea producției. Una dintre consecințele cele mai importante pentru țările întreprinderilor subcontractante constă în creșterea veniturilor în devize și în ameliorarea balanței lor de plăți.

Prin activitatea lor, întreprinderile subcontractante contribuie la creșterea exporturilor țărilor respective care nu pot, pentru moment, să fabrice anumite produse finite în condiții competitive.

Extinderea subcontractării internaționale este jenată, fără îndoială, de lipsa unui organism internațional care să joace aproximativ rolul așa-numitelor „burse" de subcontractare existente în unele țări din Occident *). În țările nordice există o anumită cooperare între „bursele" de acest gen. Prin intermediul lor, sînt distribuite „sumare de burse" care conțin informații interesînd diversele categorii de întreprinderi. În absența unui astfel de organism informațional, o serie de probleme își așteaptă rezolvarea, mai ales în privința schimbului de informații asupra cererii de „subcontractare" și asupra capacităților de producție disponibile în diverse țări și ramuri industriale. Subcontractarea poate fi un element de repartiție a creșterii economice. Ea ar putea să contribuie la atenuarea dezechilibrelor pe plan european și să constituie un factor stimulator al cooperării industriale dintre Est și Vest.

★

Comisia economică a O.N.U. pentru Europa, acest for internațional care a pășit în cel de-al 25-lea an al activității sale, acordă o importanță deosebită dezvoltării cooperării industriale între țările continentului nostru. Este de așteptat, de aceea, ca și la actuala sesiune noi pași înainte să fie făcuți în acest domeniu. Una dintre problemele care vor preocupa pe participanții la dezbateri va fi și aceea a creării unui „organ subsidiar permanent" în problemele cooperării tehnico-științifice.

Este vorba despre o propunere la care a subscris și țara noastră și care capătă tot mai mulți adepți. Crearea acestui organ va fi, fără îndoială, de natură să amelioreze structura organizatorică a Comisiei, s-o facă să răspundă și mai bine necesităților dezvoltării cooperării europene.

Sterian DUMITRESCU

*) Bursa de subcontractare este un organism tehnic de legătură între întreprinderile naționale. Ea furnizează informații și mijlocește tranzacțiile între cei ce au disponibilități de forță de muncă, de capacități de producție, sau de „savoir faire" și cei ce caută să ofere anumite lucrări.

REPERE

● **Un sondaj** organizat de revista „30 jours d'Europe" printre cititorii săi a relevat că — în perioada 1969—1971 — tarifele hoteliere au înregistrat în țările Pieței Comune europene creșteri variind între 9 și circa 115%. În medie pe rețeaua hotelieră, cele mai însemnate sporuri au avut loc în Belgia.

● **Potrivit** hotărîrii guvernului ungar, la sud de Budapesta, pe malul Dunării, va începe construcția primei centrale atomoelectrice ungare. Se prevede ca primul bloc, cu o putere de 440 MW, să intre în funcțiune în anul 1980. Puterea instalată a întregii centrale va fi de 1,9—2 mii MW.

● **Societatea** națională algeriană de hidrocarburi „Sonatrach" și societatea spaniolă „Gas Natural S.A." au semnat un acord privind vinderea de către partea algeriană a unei cantități de 23 miliarde metri cubi de gaz natural, destinat comercializării în Spania.

● **Potrivit** datelor publicate de Departamentul de statistică al Ceylonului, populația acestei țări este în prezent de 12 747 000 persoane. Numărul șomerilor înregistrați în Ceylon este de 600 000.

● **Comitetul** de coordonare a lucrărilor de construire a șoselei transafricane, întrunit la Bangui, a adoptat planul pentru realizarea acestei importante căi de comunicație. Șoseaua, a cărei construcție va începe în orașul Mombassa, din Kenya, va face legătura între capitala acestei țări, Nairobi și capitala Nigeriei, Lagos, trecînd pe teritoriile Ugandei, Republicii Zair, Republicii Africa Centrală și Camerunului.

● **La 15 aprilie** s-a deschis cel de-al 56-lea tîrg de mostre de la Basel, în cadrul căruia sînt reprezentate, pe o suprafață de 170 000 metri pătrați, 2.500 firme elvețiene, cu produse ale industriei electrotehnice, telecomunicațiilor și ale industriei mecanice.

● **Una din sarcinile** principale ale actualului plan șesenal al R.P.D. Coreene este sporirea producției de energie electrică, astfel încît ea să asigure nevoile crescînde ale economiei naționale. Pînă în anul 1976, ultimul an al planului, producția de energie electrică trebuie să ajungă în R.P.D. Coreeană la 28—30 miliarde kWh.

● **În proiectul** de buget al S.U.A. pe exercițiul fiscal viitor (1/VII 1972—30/VI 1973), alocațiile pentru cercetare și dezvoltare se ridică la 17,8 miliarde dolari. Împreună cu investițiile companiilor industriale și ale diferitelor organisme private, evaluate la circa 11 miliarde dolari, ele vor prezenta un spor de 9% față de exercițiul bugetar în curs. Totodată, un studiu previzional, elaborat sub egida Ministerului Comerțului al S.U.A., apreciază că dezvoltarea unor ramuri legate direct de cercetarea științifică, cum sînt industria aerospațială, cea de bunuri electronice de consum sau de compuși electronici, va fi, în următoarele două decenii, mult mai lentă decît a sectorului prestărilor de servicii, a industriei aluminiului, a producției de bunuri gospodărești ș.a.

R.S.F. IUGOSLAVIA

ÎNVĂŢĂMÎNTUL SE ADAPTEAZĂ CERINŢELOR PRODUCŢIEI

- **Facultate de filosofie cu specialităţi legate de producţie.**
- **Numeroase cursuri şi facultăţi cu profil economic.**
- **Bancă de informaţii privitoare la utilizarea cadrelor.**

PRESA IUGOSLAVĂ de specialitate publică numeroase articole din care se degajă ideea necesităţii unui învăţămînt — mediu şi superior — din ce în ce mai strîns legat de nevoile reale ale producţiei. În acest context, expresii ca „reforma învăţămîntului" sau „noua şcoală" revin adesea, ca un leit-motiv, la abordarea problemelor pe această temă. Iar formula adoptată de prof. ing. Jorje Boşan, de la Facultatea de electronică din Niş: „Specializare şi entuziasm — atribute ale noii şcoli", confirmă preocupările pentru crearea unui învăţămînt modern, în pas cu cerinţele actuale. O nouă mlădiţă a generaţiei de „şcoli noi" — menţionează revista **Ekonomska Politika** (7.II.1972) — este şi Facultatea de filosofie din Niş. De fapt, denumirea ei este oarecum improprie, pentru că disciplina filosofică ocupă un loc restrîns în ansamblul disciplinelor. Se studiază matematica, fizica, chimia, pedagogia şi psihologia, sociologia culturii şi a învăţămîntului etc.

Pe baza unor anchete efectuate în sectoarele economice şi sociale, în primul rînd din regiunea Niş şi din alte regiuni ale Serbiei, rezultatele obţinute cu privire la necesarul de cadre au avut cuvîntul hotărîtor în formarea grupelor de studii şi a programului acestei facultăţi. O altă caracteristică a facultăţii menţionate este însuşi programul. Pentru predarea ştiinţelor exacte — matematica, fizica, chimia — cadre didactice şi specialişti de înaltă calificare din industrie au elaborat cea mai modernă concepţie de predare în condiţiile Iugoslaviei. Predarea fizicii, de pildă, se va baza pe problematica concretă a Uniunii de producţie „Elektronska Industria" din Niş, ajunsă la un înalt grad de concentrare şi specializare a producţiei. Toate grupele studiază prelucrarea electronică a datelor — disciplină care figurează rar în cadrul facultăţilor înrudite din alte localităţi. Spre deosebire de cunoştinţele generale care se predau în alte şcoli, facultatea menţionată se distinge prin specializarea şi aplicabilitatea acestora. Întregul program este conceput în aşa fel încît specialiştii, după susţinerea diplomei, să se poată încadra imediat în producţie, în învăţămînt sau în alte activităţi, ori să-şi poată continua specializarea. Studenţii vor aborda şi aşa numitele discipline „deschise", adică discipline care se modifică şi se completează în funcţie de cerinţele actuale. În acest caz se angajează specialişti din practică pentru a adapta învăţămîntul la activităţile specifice, care nu figurează în programul curent de studiu.

LA RÎNDUL EI, revista **Ekonomika Preduzecea** (nr. 12/1971) analizează într-un articol, sub semnătura lui Lazar Pejici, situaţia învăţămîntului post-universitar în domeniul economiei şi organizării întreprinderii şi al disciplinelor economice înrudite, arătînd că în întreaga ţară au fost organizate, în ultimii 10 ani, 82 de astfel de cursuri. (Cursurile de aspirantură sau de specializare au avut o durată de 3 sau 4 semestre, în funcţie de profil). În acest răstimp, s-a modificat profilul cadrelor necesare economiei, s-a îmbunătăţit programul de studiu. În deceniul care a trecut de cînd facultăţile de economie din Belgrad, Zagreb şi Liubliana au organizat primele cursuri post-universitare, ele au acumulat o bogată experienţă impusă de complexitatea tot mai mare a dezvoltării economiei. În acest sens, programele şi ţelurile învăţămîntului post-universitar în domeniul economiei întreprinderii au fost adaptate sarcinii ca atît cadrele de conducere din întreprinderi cît şi cele din institutele de învăţămînt superior să ţină pasul cu ultimele realizări din domeniul economiei întreprinderii. Astfel, de pildă, în programa cursului „Studiul marketingului", de la Facultatea de economie din Zagreb se subliniază că, concomitent cu acest curs, va avea loc pregătirea suplimentară a economiştilor care se ocupă cu problemele marketingului în cadrul institutelor de învăţămînt superior sau al centrelor de cercetare din întreprinderi.

A fost necesară completarea cunoştinţelor ştiinţifico-teoretice şi practice de care dispuneau economiştii cu diplomă, astfel ca ei să poată stăpîni metodele de conducere şi tehnicile care s-au dezvoltat într-un domeniu mai îngust de specializare la cursurile post-universitare. Aşa, de pildă, la Facultatea de economie din Liubliana şi la Institutul de ştiinţe economice din Belgrad a fost organizat pe scară mai largă cursul „Cercetări operaţionale" — în sensul pregătirii unor specialişti de înaltă calificare în acest domeniu, pentru a fi utilizaţi în întreprinderile care folosesc maşini electronice moderne la prelucrarea informaţiilor. Pe de altă parte, s-au adaptat cerinţelor şi cercetătorii care se ocupă de elaborarea teoretică a diferitelor domenii de cercetări operaţionale.

Alte cursuri au fost orientate spre aplicarea celor mai noi realizări ştiinţifice în domeniul economiei întreprinderii, între care revista aminteşte „Studiul post-universitar pentru conducerea sistemelor de muncă" la Facultatea de maşini din Belgrad sau „Organizarea cibernetică a întreprinderii" la Facultatea de economie din Subotiţa, cursurile de marketing şi analiză operaţională predate la Belgrad, Zagreb şi Liubliana. La Facultatea de economie din Belgrad a fost organizat cursul „Economia muncii", care a permis specializarea în domenii ca: marketing, organizarea întreprinderii, analiza eficienţei economice, turism şi economie comunală şi locativă — domenii condiţionate de cerinţele de cadre ale producţiei.

Menţionînd că ţelul actual al cursurilor post-universitare în domeniul „Economia întreprinderii" este specializarea îngustă a cadrelor în unele discipline, autorul arată şi dificultăţile întîmpinate în organizarea unui astfel de învăţămînt: numărul insuficient de specialişti şi lipsurile existente în dotarea tehnică a facultăţilor. Prima problemă a fost însă rezolvată prin colaborarea între facultăţile din ţară, prin antrenarea unor specialişti din producţie sau prin invitarea unor specialişti străini pentru ţinerea unor cursuri. Aceste măsuri, în paralel cu sporirea numărului de cadre didactice, au făcut posibilă orientarea spre domenii înguste ale economiei întreprinderii ca: marketingul, aplicarea programării lineare, organizarea cibernetică a întreprinderii, organizarea muncii, conducerea sistemelor de muncă etc. Pe viitor, se prevede o specializare şi mai îngustă, ceea ce — după opinia lui L. Pejici — va aduce mari avantaje economiei.

NECESITATEA împrospătării permanente a cunoştinţelor cadrelor din producţie, nivelul exigenţei spre care trebuie să tindă învăţămîntul în anul 1980, învăţămîntul în procesul muncii — iată problemele de care se ocupă Ranko Roşkovici în nr. 1/1972 al revistei susmenţionate. În sistemul învăţămîntului iugoslav — constată autorul — se vădeşte o tot mai deplină integrare a muncii cu învăţămîntul; modalităţile prin care s-a statornicit legătura organică dintre şcoală şi economie au fost diferite; de la influenţa sporită a organizaţiilor de muncă asupra structurii programelor şcolilor de specialitate, pînă la o tot mai frecventă manifestare a acestor organizaţii ca fondatoare sau co-fondatoare a unor şcoli de specialitate, precum şi prin finanţarea activităţii lor.

Organizarea învăţămîntului în cadrul unităţii productive decurge în primul rînd din cerinţa de a completa cunoştinţele specialiştilor, dobîndite în şcoli. Sarcina organizaţiei de muncă, menţionează R. Roşkovici, este ca — pe baza unui plan de perspectivă, minuţios elaborat, vizînd pregătirea cadrelor (iar majoritatea întreprinderilor şi uniunilor de producţie iugoslave au un asemenea plan) — să urmărească o permanentă împrospătare, perfecţionare, modificare a învăţămîntului, pentru ca lucrătorii şi cadrele de conducere să poată ţine pasul cu avîntul rapid al tehnicii şi tehnologiei.

Fără o legătură directă cu tema articolului de faţă, dar interesantă ca preocupare pentru orientarea spre o politică de evidenţă şi de repartizare cît mai judicioasă a cadrelor de specialişti este aşa-numita „Bancă de informaţii" cu privire la cadrele de înaltă specializare din Republica Croaţia, în curs de organizare la Zagreb. Această „bancă" electronică, dotată cu un calculator I.B.M.-360 — menţionează **Ekonomska Politika** din 14.II. a. c. — va fi în stare să răspundă la orice întrebare legată de specialiştii Croaţei. Prin urmare, economia şi societatea, în ansamblu, îşi vor crea, în sfîrşit, o imagine asupra orientării politicii de cadre, vor putea cunoaşte exact situaţia şi mişcarea cadrelor; se va putea face astfel inventarierea cadrelor cu ajutorul calculatorului electronic. Iniţiativa organizării unei astfel de „bănci" (care va fi inaugurată în iunie), aparţine Centrului de învăţămînt, organizare şi dezvoltare din cadrul Institutului de cercetări în domeniul productivităţii, din Zagreb. „Banca de informaţii" care — în prima fază — va cuprinde în „memoria" sistemului electronic toate datele cu privire la 50 000 de specialişti, îşi va oferi serviciile celor interesaţi. Sistemul funcţionează pe baza a 60 de întrebări, împărţite în nouă grupe. Pe acest principiu s-a alcătuit un program electronic, care va fi în stare să lege şi să îmbine orice informaţie cu oricare persoană interesată. Posibilităţile de combinare sînt nelimitate. La fiecare 6 luni, calculatorul va aduce „la zi" informaţiile, în sensul eventualelor schimbări ale adresei, locului de muncă sau calificării specialiştilor cuprinşi în memoria calculatorului. Sistemul, caracterizat prin rapiditate şi obiectivitate — conchide articolul din **Ekonomska Politika** — oferă posibilitatea ca în procesul de luare a unor hotărîri să se facă o selecţie maximă.

V. BRĂNEANU

CONJUNCTURA ECONOMIEI CAPITALISTE

ELVEŢIA: SITUAŢIE STAGFLAŢIONISTĂ

CONTINUAREA creşterii preţurilor se înpleteşte în peisajul economic elveţian cu o încetinire simţitoare a sporurilor de producţie. Indicele preliminar al producţiei industriale pe 1971, calculat de Oficiul statistic federal, arată că faţă de anul precedent creşterea producţiei s-a menţinut în limitele a 1%. Aceasta reprezintă o schimbare considerabilă faţă de 1970, cînd producţia industrială s-a mărit cu 8%.

Evoluţia producţiei industriale globale şi a situaţiei din diferitele ramuri a fost influenţată în 1971 de factori de natură foarte variată. Clima a avut pe de o parte efecte negative, în speţă asupra producţiei de energie electrică, prin aceea că a fost un an sărac în precipitaţii (energia hidraulică ocupă un loc însemnat în balanţa energetică a ţării). Pe de altă parte, recolta bună din agricultură a favorizat sub aspectul aprovizionării cu materii prime industria alimentară. Perioada prelungită, favorabilă construcţiilor, a avut o acţiune stimulatoare asupra industriei lemnului şi asupra industriei materialelor de construcţie. Mai importantă a fost înrîurirea exercitată asupra conjuncturii elveţiene de incertitudinile generate de situaţia economică din restul lumii capitaliste şi din sfera valutară. Acest factor a afectat industriile orientate spre export, mai ales industria ceasurilor şi construcţiile de maşini. Ponderea reunită a acestor două ramuri în ansamblul industriei prelucrătoare se apropie de 50% (pe baza valorii adăugate), ceea ce subliniază importanţa frînării lor de către situaţia pe pieţele internaţionale. Rezultatele diferenţiate pe ramuri ale industriei prelucrătoare ilustrează influenţele amintite. Cel mai mare spor de producţie l-a înregistrat industria materialelor de construcţie şi anume 7%. Indicele industriei chimice a crescut cu 5%, al industriei alimentare şi al industriei lemnului cu cîte 4%. Cea mai însemnată scădere a producţiei a fost cea din ramura energetică (—9%), iar industria hîrtiei a regresat şi ea cu 7%. În metalurgie indicele producţiei a crescut cu 2%, în celelalte ramuri (textile, poligrafie, pielărie, cauciuc) cu 1%.

Pentru situaţia din industria constructoare de maşini este considerată simptomatică reducerea perioadei de funcţionare asigurată de comenzile existente. La sfîrşitul anului trecut această perioadă era de 8,1 luni, sub media indicatorului respectiv pe ultimii 10 ani, şi mult sub nivelul de la finele anului 1970 cînd fusese de 9,6 luni. Cauza rezidă în primul rînd în slăbirea cererii pe piaţa internaţională, dar şi în insuficienţa cererii interne. Evoluţia şi nivelul perioadei de asigurare cu comenzi sînt destul de diferite pe subramurile construcţiei de maşini. La instrumente şi aparate neelectrice nivelul de la sfîrşitul anului 1971 a fost de 20,4 luni, în regres numai cu 0,2 luni faţă de 1970, în timp ce la maşini mari, scăderea a fost de 2,2 luni, nivelul situîndu-se la 10,2 luni. Pierderi simţitoare şi niveluri sub medie s-au înregistrat în construcţia de maşini pentru industria textilă, în electrotehnică, în siderurgie.

Cealaltă latură a situaţiei stagflaţioniste este ilustrată de faptul că indicele de preţuri derivat din PNB a crescut în 1971 cu 8,5% faţă de 1970, cînd sporul fusese de 5%; cifrele acestea se compară cu sporul mediu de 4,3% pe tot deceniul 1960-1970 şi de 2,7% în 1969. În ceea ce priveşte preţurile bunurilor de consum, indicele lor s-a urcat în 1971, cu 6,6%, faţă de 3,6% în 1970 şi 2,5% în 1969 (3,3% în medie anuală pe deceniul 1960-1970). Ritmul creşterii preţurilor din 1971 este considerat ca cel mai rapid din istoria postbelică a economiei elveţiene (recordul precedent la indicele derivat din PNB fusese atins în 1961 cu 5,7%). La bunurile de consum, creşterea preţurilor a fost în 1971 de patru ori mai rapidă decît în anii '50, cînd fusese în medie de 1,5% anual. Accelerarea deprecierii monetare de la mijlocul anului 1970 a avut loc de altfel în ciuda slăbirii cererii. Ultimul studiu OCDE asupra situaţiei economice a Elveţiei, publicat la 18 martie, consideră puţin probabil ca presiunile inflaţioniste actuale să se modifice apreciabil în viitorul apropiat. Prognoza pe 1971 inclusă în studiu arată că încetinirea creşterii celor mai multe elemente ale cererii globale nu va avea efecte imediate asupra dinamicii preţurilor. Perspectiva pe termen scurt este aceea a unor creşteri de preţuri superioare mediei pe ultimii ani în 1972, fără ca perspectiva pe termen mai lung să fie considerată mai încurajatoare de experţii OCDE.

mondorama

RITMURI

ÎN ANUL 1971 economiile țărilor socialiste est-europene s-au dezvoltat mai rapid decît acelea ale țărilor vest-europene. Spre deosebire de evoluția economiei în țările capitaliste, unde s-au întîmpinat dificultăți din cauza inflației sau a șomajului, în țările est-europene, luate în ansamblu, producția industrială a crescut cu 6,3% (în prețuri constante). În Europa occidentală creșterea a fost de 3%. Creșterea prețurilor a fost de 6,4% în țările vest-europene.

Experții C.E.E.-O.N.U. consideră că performanțele anului 1972 se vor înscrie pe aceleași traiectorii diferențiate.

DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI DE NAVE

PROIECTANȚII și constructorii de nave din Polonia au în vedere, în 1972, o serie de realizări importante pe linia modernizării și diversificării producției lor. Astfel, de pildă, șantierele navale din Szczecin se pregătesc să înceapă construcția primului bac polonez, destinat transportului de automobile și mărfuri. Avînd o deplasare de 2 600 de tone, acest bac va putea transporta 100 de conteinere sau 45 de conteinere și 32 de remorci ; se prevede ca el să navigheze între Szczecin sau Gdynia și porturi din Anglia. Pe de altă parte, la mijlocul acestui an va fi terminat proiectul primului vas maritim polonez de 100 000 de tone ; acesta va fi un vas universal de tipul OBO, destinat transportului mărfurilor în vrac (minereuri, cărbune, cereale) sau al materialelor lichide (inclusiv țiței). De remarcat că utilajele și instalațiile de pe vas vor fi produse în Polonia în proporție de 92%.

Din 1948 și pînă la începutul acestui an, numai șantierele navale din Gdynia au lansat 605 nave, totalizînd — la 1 februarie — 3 milioane de tone lansate ; cifre, care ilustrează amploarea acestei activități în Polonia socialistă.

FEREASTRĂ ÎN CEAȚĂ

O NOUĂ METODĂ pentru a împrăștia ceața și a evita lungile așteptări pe aeroporturi este experimentată în R. F. a Germaniei. Cu ajutorul unui agregat frigorific transportabil, un amestec chimic este adus la temperaturi scăzute și apoi proiectat dintr-un aspersor la o înălțime de 18 m. Se obține prăbușirea păturii superioare de aer și stabilizarea pereților laterali de ceață, care se mențin. Raza vizuală va fi 1 500 de m. în sens orizontal și de 900 m pe verticală. Spre deosebire de procedeele cunoscute pînă acum, ca pulverizările de zăpadă carbonică sau, de chimicale și folosirea razelor laser, noua metodă nu periclitează mediul înconjurător și este mai puțin costisitoare.

SHARP

ÎN CONDIȚIILE în care în ultima perioadă pe piața calculatoarelor și a mașinilor de calcul s-au ivit unele greutăți în desfacere, ritmul consumului neurmînd destul de aproape pe acela al producției, concurența între firmele din acest domeniu se intensifică și unele din ele încearcă chiar să-și diversifice activitatea. Astfel de exemplu firma japoneză Sharp care produce în prezent o treime din calculatoarele Japoniei a întemeiat în Statele Unite societatea. Data Phone Equipments and Terminals care va produce aparatură specializată pentru bănci și societăți de asigurare. Firma japoneză, al cărei nume înseamnă în engleză „ascuțit", are o tactică cu adevărat periculoasă pentru concurenții săi.

POLITICA ECONOMICĂ ȘI INFLAȚIA

DUPĂ CUM RELATEAZĂ ziarul american **The New York Herald Tribune**, în Statele Unite există indicii că măsurile de politică economică luate pentru a stăvili creșterea prețurilor nu vor reuși să o reducă pe aceasta pînă la finele lui 1972 la 2—3% anual, așa cum se urmărise.

Dimpotrivă, analize ale situației economice efectuate de Comisia pentru prețuri, Consiliul economic și Biroul de statistică a muncii au ajuns la concluzia că rata anuală a inflației nu va putea fi redusă sub 3,5—4%. Numai în luna februarie creșterea prețurilor la bunurile de consum a atins un ritm anual de 6%, din care la alimente chiar de 20%.

INTERVENȚIE DE STAT

O MAI PRONUNȚATĂ intervenție a statului în industria textilă italiană este în curs de pregătire. Gestione Economica per le Piccolle Impreso — (G.E.P.I.), o nouă agenție guvernamentală, va finanța unele „realinieri" în sectorul textil, achiziționînd acțiuni, în primul rînd la firmele mici care întîmpină dificultăți. Acestui scop îi sînt consacrate fonduri de aproximativ 25 miliarde lire. În prezent, statul controlează — prin intermediul lui Montecattini Edison, — 80% din sectorul fibrelor sintetice. Se apreciază că prin G.E.P.I. statul va obține poziții hotărîtoare și în sectorul fibrelor naturale.

UN NOU „CAL TROIAN"?

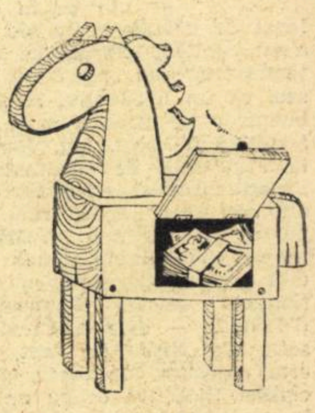

DUPĂ CUM se știe, în Europa occidentală investițiile firmelor americane sînt considerate adesea un „cal troian" prin care Statele Unite își asigură, în continuare, poziții cheie în economia țărilor vest-europene membre în Piața Comună, chiar în condițiile reglementărilor protecționiste existente. Iată însă că, recent, în unele cercuri vest-europene influente, se emite ideea de a folosi miliardele de dolari care se află în seifurile băncilor din țările respective, în scopul achiziționării de active ale unor societăți americane. În acest fel, chiar mijlocul prin care s-a infiltrat „calul troian" american în Europa de vest devine un mijloc de pătrundere în filialele americane, căpătînd astfel posibilități de control asupra deciziilor firmelor americane.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

Franța: EVOLUȚIA STRUCTURII EXPORTULUI

STRUCTURA comerțului exterior al unei țări, îndeosebi cea a exporturilor, oglindește relativ fidel nivelul de dezvoltare a economiei respective, iar pe un interval de timp mai lung — și orientările fundamentale în evoluția acesteia. Examinînd, de pildă, cazul Franței, țară industrială cu o agricultură dezvoltată, cu o pondere nu prea ridicată a exporturilor în formarea produsului intern brut (14% în 1970), se constată (vezi tabelul), următoarele tendințe :

În decursul deceniului trecut, ponderea produselor finite în ansamblul exporturilor franceze s-a majorat de la ceva mai mult de 61% la 66%, în special pe seama contribuției sporite a unor ramuri industriale cheie, ca producția de echipament electric sau industria chimică. Totodată, agricultura franceză a reușit să-și consolideze poziția la export, ei revenindu-i 7,6% din valoarea livrărilor în 1970, față de numai 5,3% în 1960. Aceste deplasări de accent s-au efectuat îndeosebi pe seama ponderii grupei „materii prime și semifabricate", a unor categorii de bunuri de consum (textile, confecții, articole din piele) ș.a.; datele pe 1971 — deocamdată provizorii — privind comerțul exterior francez confirmă, de altfel, continuitatea tendinței menționate.

Ramura sau grupa de mărfuri	Ponderea în valoarea totală a exportului (în %)	
	1960	1970
1. Agricultura	5,3	7,6
2. Industria alimentară și de prelucrare a materiilor prime agricole	9,1	8,6
3. Energie	3,6	2,9
4. Materii prime și semifabricate	20,7	14,8
5. Echipamente și materiale electrice	14,4	21,3
6. Autovehicule	10,3	11,0
7. Echipament aeronautic și armament	3,7	4,2
8. Industria chimică	8,8	12,3
9. Textile, confecții, pielărie	16,0	10,9
10. Alte ramuri	8,7	6,4

Sursa : L'Usine Nouvelle, nr. 12/1972.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X nr. 17 (452)
vineri 28 aprilie 1972
20 PAGINI 2 LEI

17

OBIECTIVE PRIMORDIALE

AMPLIFICAREA continuă a tuturor dimensiunilor activității politice, economice și sociale se înscrie printre preocupările fundamentale ale partidului și statului nostru. Realizările pe care le obținem în toate domeniile de activitate ne-am obișnuit să le considerăm — prin prisma acestei preocupări — doar începuturi ale unor noi drumuri tot mai cutezătoare. Așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea prezentată la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății, **„construirea socialismului, care asigură așezarea pe temelii noi a întregului edificiu social, impune noi forme de organizare și conducere a tuturor sectoarelor de activitate, a societății în ansamblu. Pentru prima dată în istoria omenirii se creează premise obiective pentru ca oamenii muncii — așa cum subliniau clasicii marxism-leninismului — să-și făurească în mod conștient propriul lor viitor. În orînduirea socialistă, oamenii nu mai sînt obiectul acțiunii oarbe a legilor economico-sociale ; ei sînt chemați acum să folosească în mod conștient aceste legități, să acționeze în concordanță cu ele și, totodată, să le dirijeze în scopul dezvoltării societății omenești, corespunzător concepției noi despre lume și viață".**

În expunerea prezentată la colocviul amintit, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o amplă și multilaterală analiză a problemlor științei conducerii — ca o condiție esențială a perfecționării activității de partid și de stat. Epoca în care trăim se caracterizează prin adînci și semnificative transformări. Intrînd în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, țara noastră este confruntată cu o serie de probleme noi legate de creșterea și modernizarea bazei tehnico-materiale a economiei, perfecționarea continuă a relațiilor de producție, așezarea consecventă a raporturilor sociale pe principiile echității socialiste, adîncirea democrației, formarea și întărirea conștiinței socialiste a maselor de oameni ai muncii, ridicarea la un nivel superior a întregii munci de conducere și organizare a activității economico-sociale.

Amplele mutații determinate de revoluția tehnico-științifică contemporană fac posibilă o mai bună înțelegere a diferitelor probleme și legități. Pentru a da răspunsuri cît mai juste problemelor multiple și complexe pe care le ridică toate aceste schimbări revoluționare se cer, așa cum sublinia secretarul general al partidului, o cunoaștere adîncă a legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale, o stăpînire temeinică a metodei materialist-dialectice de analiză a fenomenelor sociale, o înțelegere aprofundată a realităților istorice noi, a caracteristicilor economice, politice și sociale ale epocii în care trăim. Repeziciunea cu care se produc transformările în lume, interdependența tot mai strînsă între diferite fenomene social-politice, economice, tehnico-științifice și culturale conferă științei

(Continuare în pag. 12)

ziua solidarității internaționale a celor ce muncesc

● OAMENII MUNCII ÎN DUBLA LOR CALITATE DE PRODUCĂTORI ȘI PROPRIETARI (pag. 2-3) ● ROMÂNIA, IERI-AZI-MÎINE (pag. 6-7)
● DIALOG DESPRE COOPERAREA ROMÂNO — FRANCEZĂ (pag. 10-11)
● O corelație fundamentală în dezvoltarea țărilor socialiste : CREȘTERE ECONOMICĂ — RIDICAREA NIVELULUI DE TRAI (pag. 17-18)

ECONOMIE NAŢIONALĂ

OAMENII MUNCII DE PRODUCĂTORI

DEMOCRATISMUL ECONOMIC ÎN ACŢIUNE

● Dezvoltarea democraţiei — latură inseparabilă a dezvoltării multilaterale a societăţii noastre socialiste
● Participarea la conducere : nu numai un imperativ de ordin economic, politic şi social, ci şi o înaltă şcoală politică
● O premisă a participării conştiente şi active : dezvoltarea conştiinţei socialiste
● Prin activitatea organelor de conducere colectivă democraţia economică a căpătat un conţinut concret.

FAURIREA societăţii socialiste multilateral dezvoltate, pe baza programului amplu şi ştiinţific fundamentat elaborat de Congresul al X-lea al partidului, cuprinde ca componentă de bază perfecţionarea conducerii, organizării şi planificării economiei naţionale, a întregii vieţi economico-sociale. Măsurile întreprinse în acest sens de partid şi guvern, pe baza principiilor marxist-leniniste, a legităţilor obiective ale dezvoltării sociale aplicate corespunzător condiţiilor concrete ale ţării noastre — măsuri dezbătute şi aprobate de clasa muncitoare, de întregul nostru popor — şi-au dovedit deplina valabilitate în confruntarea cu practica, au stimulat dezvoltarea tuturor domeniilor construcţiei socialiste, creşterea eficienţei muncii sociale.

În concepţia partidului nostru una din coordonatele fundamentale ale acestui proces o constituie — alături de afirmarea consecventă a rolului conducător al partidului, de creşterea rolului conducerii pe bază de plan a economiei — crearea cadrului organizatoric adecvat pentru participarea largă a oamenilor muncii la conducerea tuturor domeniilor de activitate, la adoptarea deciziilor, la elaborarea şi înfăptuirea politicii interne şi externe a ţării — expresie a dezvoltării democraţiei socialiste. **„Dezvoltarea acestei democraţii, creşterea sentimentului oamenilor muncii de stăpîni ai bogăţiei naţionale, dezvoltarea simţului lor de răspundere faţă de gospodărirea unităţilor de producţie, participarea la conducerea întregii economii** — a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Conferinţa pe ţară a cadrelor de conducere din întreprinderi şi centrale industriale şi de construcţii — **constituie obiective esenţiale ale politicii partidului, laturi inseparabile ale dezvoltării multilaterale a societăţii noastre socialiste în calea spre comunism".**

În acest context o importanţă deosebită o capătă dezvoltarea democraţiei în viaţa economică.

DIN PUNCT de vedere conceptual democraţia economică se prezintă atît ca un fenomen structural, cît şi procesual, funcţional. Ea se referă la structura orînduirii noastre socialiste, în care puterea economică şi cea politică este în mîinile poporului, la participarea maselor la conducerea, gestiunea şi controlul activităţii economice şi de producţie ; ea reprezintă un sistem de relaţii sociale, de raporturi între conducători şi conduşi, între factorii de decizie şi cei de execuţie în întreaga viaţă economică — cît şi un sistem de raporturi instituţionale de partid, de stat şi obşteşti în sfera producţiei materiale ; democraţia economică este în acelaşi timp o expresie a egalităţii economico-sociale, a manifestării mai profunde a dublei calităţi de producători şi proprietari ai mijloacelor de producţie.

Din punct de vedere al sferei sale, democraţia economică priveşte atît sistemul proprietăţii socialiste de stat cît şi cel al proprietăţii cooperatiste, domeniile producţiei, circulaţiei şi consumului, ale industriei, agriculturii, comerţului, sistemului financiar şi de credit. Ca urmare, democraţia, ca proces viu, este în strînsă legătură cu dinamica dezvoltării sociale şi în primul rînd a economiei, cu mutaţiile social-economice, aflîndu-se sub incidenţa perfecţionării sistemului politic, progresului tehnico-ştiinţific, lărgirii orizontului de cultură al poporului şi ridicării conştiinţei sale socialiste. Ţinînd seama de interdependenţa acestor domenii, partidul nostru a conceput dezvoltarea democraţiei socialiste la nivelul tuturor structurilor economice şi sociale, aplicarea conducerii colective, de exemplu, fiind instituţionalizată nu numai în ramurile producţiei materiale, ci şi în domeniul învăţămîntului, cercetării ştiinţifice etc., nu numai în unităţile economice, ci şi la toate eşaloanele.

În concepţia partidului nostru, democraţia economică este înainte de toate o problemă a participării maselor la conducerea activităţii productive şi prin aceasta ea răspunde unor imperative de ordin economico-social şi social-politic.

Ea nu poate şi nu trebuie confundată cu sistemul participării promovat în anumite ţări capitaliste în ultimul deceniu. **„În timp ce în lumea capitalistă** — subliniа tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Plenara din 3—5 noiembrie 1971 a C.C. al P.C.R. — **democraţia are un caracter pronunţat declarativ, abstract, în ţara noastră ea exprimă cu adevărat suveranitatea poporului în stat, participarea concretă a acestuia la elaborarea politicii generale interne şi externe a ţării, la luarea deciziilor care privesc interesele sale vitale, viitorul naţiunii noastre socialiste"**

Realizarea în fapt a democraţiei în domeniul economiei este legată şi favorizată de o serie de împrejurări, printre care în primul rînd trebuie menţionate următoarele :

1) Dubla calitate a oamenilor muncii face în mod necesar ca cei care sînt proprietari ai mijloacelor de producţie să participe şi la deciziile care privesc utilizarea eficientă şi gestionarea avuţiei naţionale.

Diversificarea şi modernizarea economiei, introducerea largă în producţie a cuceririlor ştiinţifice şi tehnice face ca participarea maselor să fie cît mai eficientă. De aici necesitatea unui grad cît mai înalt de pregătire şi calificare a forţei de muncă, fără de care însăşi funcţionarea ansamblului economic industrial ar fi ineficientă.

c) Democraţia economică oferă posibilitatea unei efective participări a maselor la conducerea şi rezolvarea complexelor probleme pe care le ridică construcţia economică. Aci apar mai multe aspecte : a) participare prin sistemul reprezentării (democraţia economică reprezentativă) şi participarea directă, nemijlocită ; b) toate acestea implică participarea la actul decizional, executiv şi de control social ; c) participarea ca expresie a acţiunii umane în toate sferele vieţii se realizează prin sistemul instituţional de partid, de stat şi obştesc care are largi atribuţii în sfera vieţii economice ; d) participarea este condiţionată de gradul de autonomie a unităţilor economice şi de producţie, de competenţele, **atribuţiile colectivităţilor** în probleme tehnico-economice, de producţie, de aprovizionare şi desfacere, probleme financiare, de credit, investiţii etc. ; e) participarea exprimă un ansamblu de raporturi **social-umane**, raporturi dintre conducători şi conduşi, dintre factorii de decizie şi cei de execuţie, dintre partid şi mase, dintre organizaţiile de masă şi obşteşti şi categoriile de cetăţeni pe care le reprezintă ; f) participarea implică un anume **stil de muncă,** de activitate în rîndurile maselor ; consultarea, dialogul cu cei ce muncesc, dezbaterea celor mai importante hotărîri şi soluţii reprezintă calea sigură pentru punerea în valoare a iniţiativei şi înfăptuirea dezideratelor propuse ; g) participarea este indisolubil legată de dezvoltarea spiritului de receptivitate faţă de tot ce este nou şi înaintat.

Toate aceste domenii şi fenomene ale democraţiei economice formează o unitate organică, dialectic integrată. Ceea ce înseamnă că problema democraţiei economice trebuie abordată complex şi multilateral sub toate aspectele sale de structură, de organizare şi de funcţionalitate.

Privite din acest punct de vedere, organizarea comitetelor şi consiliilor oamenilor muncii, instituţionalizarea adunărilor generale ca organe de conducere colectivă, au determinat o schimbare importantă în organizarea şi conducerea vieţii economice în întreprinderi, în promovarea democraţiei muncitoreşti în producţia materială, ca sferă hotărîtoare a activităţii umane. Aşa cum a arătat secretarul general la Conferinţa pe ţară a cadrelor de conducere din întreprinderi şi centrale industriale, prin activitatea acestor organisme **democraţia economică a căpătat un conţinut mai concret,** asigurînd condiţii pentru exercitarea mai largă de către oamenii muncii a drepturilor şi răspunderilor ce le revin în calitatea lor de producători, proprietari şi beneficiari a tot ceea ce se înfăptuieşte în ţara noastră.

Ca orice fenomen al vieţii sociale, democraţia economică nu este lipsită de contradicţii, de neconcordanţe şi nepotriviri în manifestările ei ; nepotriviri pot să apară în practica aplicării măsurilor sau ca urmare a unor rămîneri în urmă. Aceste contradicţii, neantagonice prin natura lor social-politică şi economică, se cer rezolvate în mod conştient, printr-o activitate politică şi organizatorică în vederea afirmării plenare a virtuţilor democraţiei noastre socialiste, punerii în valoare a posibilităţilor largi de progres pe care ea le creează. Ţinînd seama de aceasta în Rezoluţia Conferinţei se subliniază că aplicarea consecventă a principiului muncii şi conducerii colective trebuie să îndeplinească un rol esenţial în perfecţionarea metodelor de conducere, în fundamentarea temeinică a deciziilor şi îndeplinirea riguroasă a sarcinilor de plan ce revin unităţilor economice. S-a subliniat, totodată, necesitatea îmbunătăţirii în continuare a conţinutului adunărilor generale ale oamenilor muncii, astfel încît acestea să-şi îndeplinească din plin atribuţiile ce le-au fost conferite prin lege.

Aceasta este legată, desigur, înainte de toate, de perfecţionarea stilului de muncă al comitetelor şi consiliilor oamenilor muncii, de creşterea răspunderii şi spiritului de echipă al tuturor participanţilor la conducerea colectivă, pentru fructificarea tot mai largă a avantajelor acesteia. Numai în acest fel adoptarea unor decizii în actul conducerii poate să fie rodul gîndirii colective şi să constituie rezultatul unei fundamentări multilaterale, evitîndu-se fenomenele de voluntarism, subiectivism, unilateralitate.

În acelaşi timp, există şi o altă latură, mai puţin avută uneori în vedere în practica economică, şi chiar în munca de propagandă. În concepţia partidului nostru dezvoltarea democraţiei economice, participarea celor ce muncesc, fără deosebire de naţionalitate, la conducerea societăţii reprezintă şi o **înaltă şcoală politică de educare socialistă,** de creştere a spiritului de răspundere a oamenilor muncii faţă de interesele generale ale colectivităţii şi ale societăţii noastre. De aceea, trebuie asigurate condiţii pentru stimularea criticii şi autocriticii, combaterea şi stîrpirea tendinţelor de automulţumire sau mascare a deficienţelor, pentru promovarea unui climat de muncă şi principialitate comunistă la toate eşaloanele activităţii unităţilor economice.

Realizarea democraţiei economice este strîns legată şi de mai justa aşezare a relaţiilor nu numai în interiorul întreprinderilor, ci şi între acestea, pe de o parte, centrale şi ministere, pe de altă parte. Trebuie ca ministerele să transfere cît mai repede şi integral funcţiile stabilite prin lege, pentru centralele industriale, iar acestea să vegheze la respectarea principiilor şi atribuţiilor conferite prin lege întreprinderilor. În acest sens, are o valoare principială cerinţa de a se lua măsuri care să asigure întărirea rolului întreprinderilor ca unităţi de bază ale activităţii de producţie.

În procesul participării de cea mai mare însemnătate este întărirea continuă a legăturilor dintre partid şi mase, dezvoltarea largă a dialogului, consultarea oamenilor muncii asupra principalelor probleme ale politicii partidului în domeniul construcţiei economice.

În practica noastră, dialogul se manifestă sub forme multiple şi anume :

— dezbaterea proiectelor planului de stat la toate nivelele ierarhice economice şi de stat în care accentul principal cade pe propunerile colectivităţii ;

— supunerea discuţiei opiniei publice a principalelor legi şi hotărîri înainte ca ele să fie adoptate de forurile competente ;

— legătura directă a conducerii cu producţia, cunoaşterea îndeaproape a problemelor pe care le ridică viaţa, activitatea economică şi de producţie :

— creşterea responsabilităţii, a competenţei în conducerea şi rezolvarea operativă a sarcinilor economice şi de producţie ;

— consfătuirile de producţie, ştiinţifice, pe ramuri la nivele diferite.

Pe această linie, sînt edificatoare, ca evenimente mai recente, lucrările Conferinţei pe ţară a cadrelor din întreprinderi şi centrale industriale şi construcţii şi ale celui de al II-lea Congres al U.N.C.A.P.

Partidul nostru consideră că există o legătură strînsă între dezvoltarea democraţiei socialiste, lărgirea participării cadrelor la conducere şi asigurarea controlului asupra modului cum se realizează hotărîrile luate în colectiv. Pentru aceasta, o importanţă deosebită o are traducerea în viaţă a prevederilor legale cu privire la funcţiile şi atribuţiile adunării generale, la conţinutul dării de seamă, la eligibilitatea reprezentanţilor în comitetul oamenilor muncii, la modul de luare a deciziilor în comun, şi la necesitatea informării organelor de conducere colectivă asupra îndeplinirii hotărîrilor forului colectiv de conducere.

Una din formele de manifestare a democraţiei economice o constituie crearea cadrului organizat prin legea adoptată în toamna anului trecut de M.A.N. în care masele se pot pronunţa asupra promovării cadrelor, asupra ocupării diferitelor funcţii de răspundere. Pe aceeaşi linie se înscrie şi legea adoptată recent de M.A.N. privitor la organizarea şi funcţionarea controlului obştesc.

PROBLEMA participării la conducere este nu numai de ordin organizatoric instituţional, ci şi de conştiinţă socialistă a oamenilor. Căci eficienţa acţiunii umane rezidă în primul rînd în nivelul de conştiinţă, în orizontul de cunoştinţe tehnice, profesionale, culturale, în orientarea politico-ideologică, în atitudinea faţă de muncă. În această direcţie există un raport de condiţionare între fenomenul democratizării, al participării şi cel al ridicării conştiinţei socialiste a oamenilor muncii, rezolvarea primului fiind în funcţie de nivelul acesteia din urmă.

Democraţia economică implică ordine, disciplină, responsabilitate, capacitate, iniţiativă pentru a putea pune cît mai deplin în valoare potenţialul material şi uman al societăţii. Eficienţa economică este înainte de toate o problemă ce ţine de factorul uman, atît sub aspectul organizării, cît şi cel tehnico-ştiinţific. Oricît de perfecte ar fi formele organizatorice instituţionale, elementul esenţial al potenţării lor rezidă în pregătirea şi conştiinţa oamenilor.

De aceea, realizarea programului P.C.R. privind îmbunătăţirea activităţii ideologice, ridicarea nivelului general al cunoaşterii şi educaţia socialistă a maselor, constituie un factor hotărîtor, o premisă a însăşi dezvoltării democraţiei socialiste. Numai cunoscînd profund şi înţelegînd fenomenele economico-sociale, situaţia politică, participarea la conducerea vieţii economico-sociale poate fi efectivă şi nu formală, şi poate da rezultatele scontate, cu multiple implicaţii pozitive pe planul propăşirii societăţii noastre socialiste.

conf. univ. Ion PLOSCARU

ÎN DUBLA LOR CALITATE ŞI PROPRIETARI

PARTICIPANŢI LA CONDUCERE

Mihail FLORESCU
ministrul industriei chimice

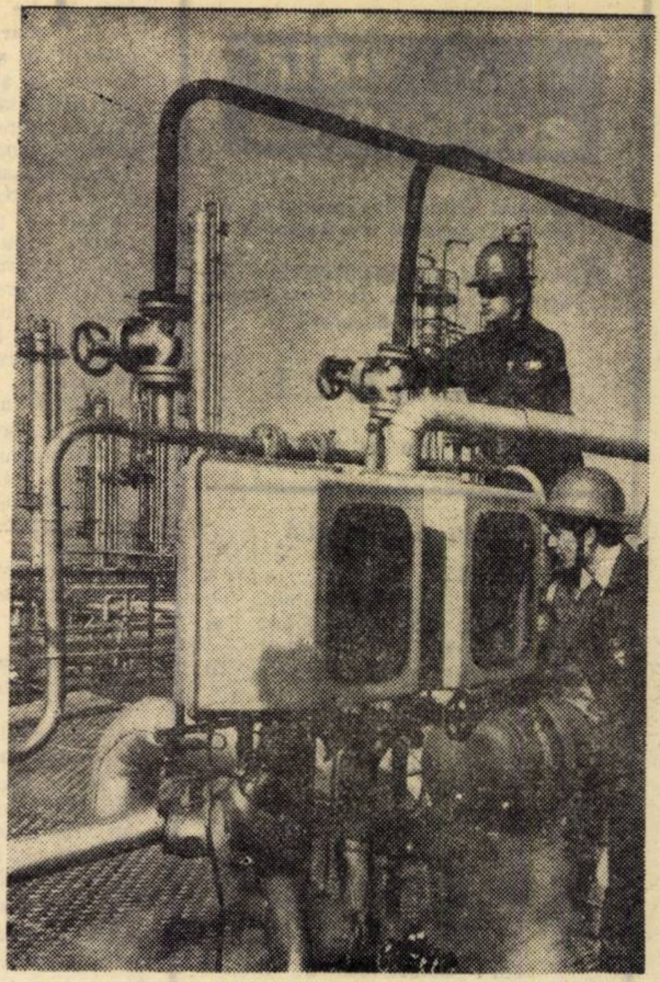

„Laboranţii" chimiei...

TRANSFORMĂRILE profunde care au loc în întreaga viaţă economică şi socială a ţării noastre determină îmbunătăţirea permanentă a formelor şi metodelor de conducere şi organizare a economiei. Promovarea principiului de conducere colectivă a activităţii economice, care să permită cuprinderea şi rezolvarea corespunzătoare a multiplelor probleme, înlăturarea arbitrariului în luarea deciziilor, caracteristic conducerii unipersonale, fructificarea experienţei specialiştilor şi a cadrelor valoroase din întreprinderi şi centrale industriale şi-au găsit o largă aplicare în activitatea Ministerului Industriei Chimice. Reprezentarea în colegiul ministerului a cadrelor de conducere din centrale şi principalele întreprinderi, precum şi reprezentarea conducerii ministerului în organele de conducere colectivă ale centralelor, permit un schimb larg de păreri, o participare activă a numeroşi specialişti atît în problemele care privesc activitatea întregii ramuri, cît şi în aceea a subramurilor, reprezentate prin centrale. Constituirea comitetelor şi consiliilor oamenilor muncii în întreprinderi şi centrale, a consiliilor ştiinţifice în institutele de cercetări şi proiectări, reflectă aplicarea largă a principiilor democraţiei socialiste în domeniul economic. Dezvoltarea rapidă şi complexă a industriei chimice în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane cere o conducere colectivă, competentă, o dazbatere largă, instructivă şi constructivă, a problemlor esenţiale

● Mai multă fermitate în acordarea de atribuţii centralelor

RITMUL rapid şi complexitatea crescîndă ce caracterizează activitatea desfăşurată în ramura industriei chimice impun aplicarea cu simţ de răspundere a măsurilor de perfecţionare a organizării, planificării şi conducerii economiei, stabilite la Conferinţa Naţională şi la Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, pentru găsirea de noi forme în vederea creşterii eficienţei economice a întregii activităţi.

Ministerul Industriei Chimice a organizat unităţile sale economice în centrale şi grupuri industriale, plecînd de la principiul concentrării şi specializării producţiei în unităţi de mare capacitate, cu posibilităţi umane şi materiale, tehnice şi economice, în măsură să răspundă la dezvoltarea rapidă a unei ramuri care trebuie să contribuie la progresul întregii economii.

În această activitate de organizare şi funcţionare a centralelor şi grupurilor industriale s-au manifestat însă lipsuri, îndeosebi în preluarea de către noile organe a atribuţiilor şi competenţelor ce le reveneau, ceea ce a făcut ca în activitatea lor să nu se reflecte toate îmbunătăţirile determinate de aceste schimbări structurale. Organele ministerului n-au acţionat cu toată energia pentru ca centralele să poată să-şi desfăşoare activitatea în conformitate cu atribuţiile acordate de legislaţia noastră, după cum întreprinderile subordonate au manifestat rezistenţă în renunţarea la unele competenţe prevăzute a fi preluate de centrale.

Sarcina principală a Ministerului Industriei Chimice în acest domeniu este să îndrume cu toată hotărîrea preluarea de către centrale şi grupuri industriale a tuturor atribuţiilor prevăzute în legea organizării şi conducerii unităţilor socialiste de stat şi acest lucru va fi urmărit în mod sistematic în decursul întregului an.

DIN PROPUNERILE FĂCUTE DE CĂTRE OAMENII MUNCII ÎN ADUNĂRILE GENERALE

PLANUL de măsuri, analizat şi aprobat de colegiul ministerului, curprinde în general propuneri făcute de către oamenii muncii în adunările generale şi preluate în planul de măsuri al ministerului :

● definitivarea unor procedee tehnologice în colaborare cu Institutul central de cercetări chimice şi cu institutele de proiectare ; asimilarea în ţară de noi materiale (de exemplu : materiale auxiliare şi catalizatori pentru fabricarea polipropilenei şi polietilenei), în vederea reducerii importurilor şi asigurării capacităţilor de producţie ce vor fi puse în funcţiune ;

● asigurarea prin cooperare, a unor materii şi materiale între centralele industriale ale ministerului, astfel incit să se asigure o ritmicitate corespunzătoare în realizarea sarcinilor de plan ;

● asigurarea respectării necondiţionate şi ritmice a contractelor de aprovizionare de către întreprinderile economice subordonate Ministerului Industriei Chimice sau altor ministere economice ;

● luarea măsurilor necesare pentru lichidarea restanţelor pe anul 1971 la livrările de utilaje, de către întreprinderile specializate ale Ministerului Industriei Construcţiilor de Miniştri ;

● asigurarea de fonduri de investiţii în vederea construirii unui număr sporit de apartamente sau cămine pentru nefamilişti, necesare pentru platformele industriale noi.

● Fructificarea propunerilor făcute în Conferinţa pe ţară a cadrelor de conducere...

ÎN DECURSUL dezbaterilor din recenta Conferinţă pe ţară a cadrelor de conducere din industrie şi construcţii, care se înscrie în principiile permanente ale conducerii de partid şi de stat de a folosi în mod intensiv metoda confruntărilor de opinii, s-au ridicat unele probleme care privesc îmbunătăţirea activităţii pe baza noilor forme de organizare şi conducere. Criticile adresate Ministerului Industriei Chimice, în cadrul acestei conferinţe, cu privire la unele defecţiuni în organizarea noilor forme de conducere colectivă, la menţinerea în continuare a unei evidenţe încărcate, care rupe pe cei mai buni specialişti, ingineri şi economişti de activitatea practică din producţia industrială, au format obiectul unor analize speciale urmate de măsurile corespunzătoare.

De asemenea, un număr de peste 100 de participanţi au dezbătut probleme legate de bunul mers al activităţii economice din uzinele şi centralele industriale ale Ministerului Industriei Chimice. Din aceste discuţii au rezultat 273 propuneri, dintre care 114 intrau în competenţa altor ministere economice şi organe centrale, fiind trimise spre rezolvare acestora. Un număr de 128 propuneri, în competenţa ministerului, au fost analizate în colectivul său de conducere, stabilindu-se un plan de măsuri pentru rezolvarea concretă şi rapidă a fiecărei propuneri.

Subliniem faptul că fiecare dintre participanţii la Conferinţă care au ridicat probleme în legătură cu activitatea ministerului, va primi răspuns în scris de modul de rezolvare, ceea ce exprimă caracterul democratic al relaţiilor dintre minister şi cadrele sale de bază şi asigură rezolvarea operativă a acestor probleme.

● ...şi a celor din adunările generale ale oamenilor muncii

INSTITUŢIONALIZAREA adunărilor generale ale oamenilor muncii din întreprinderi şi centrale, a întărit participarea maselor la conducerea activităţii economico-sociale şi la dezbaterea şi soluţionarea sarcinilor stabilite prin planul de stat, precum şi exercitarea directă a controlului asupra organelor de conducere.

În organele colective de conducere din unităţile Ministerului Industriei Chimice activează peste 1.300 salariaţi, din care aproape 400 muncitori. În bilanţul făcut cu ocazia adunărilor generale de analiză a activităţii pe 1971 şi discutarea planului pe 1972, la care au participat peste 100 delegaţi ai ministerului, comitetele şi consiliile oamenilor muncii şi-au prezentat activitatea desfăşurată, modul cum au răspuns mandatului încredinţat de adunarea generală a oamenilor muncii.

Din analiza problemelor preluate de către delegaţii ministerului, precum şi a planurilor de măsuri transmise de centrale şi grupuri industriale, a rezultat că faţă de un număr de 9.104 propuneri făcute în adunările pe secţii, sectoare, ateliere sau întreprinderi, au fost rezolvate operativ de către conducerea colectivă respectivă 4 986 propuneri, rămînînd pentru rezolvarea în întreprinderi 3 345 propuneri, iar în centrale şi grupuri industriale un număr de 455 propuneri. În competenţa de rezolvare a ministerului şi a altor organe centrale a rămas un număr de 318 propuneri, pentru care s-au întocmit planuri de măsuri aprobate de colegiul ministerului.

Aceste cifre vădesc faptul că întreprinderile şi-au preluat sarcinile şi atribuţiile stabilite de Legea cu privire la organizarea şi conducerea unităţilor socialiste de stat, rezolvînd la nivelul lor de competenţă aproape 92% din totalul propunerilor făcute de oamenii muncii şi numai 8% din aceste propuneri fiind transmise organelor tutelare — centrale şi minister.

Dezbaterile din secţiile de producţie au arătat o participare importantă a muncitorilor, maiştrilor, inginerilor şi economiştilor la îmbunătăţirea activităţii economice, criticînd lipsurile în conducerea unităţii, organizarea aprovizionării tehnico-materiale, realizarea calităţii produselor. Discuţiile purtate s-au reflectat şi în numărul mare de propuneri, care urmăresc în mod concret perfecţionarea tehnologiilor şi a organizării producţiei la nivelul locului de muncă şi al secţiei de fabricaţie.

În cadrul adunărilor generale ale salariaţilor, s-a pus în discuţie şi chemarea la întrecere pe anul 1972 lansată de Grupul industrial de petrochimie Ploieşti. Urmare acestei chemări, toate unităţile industriei chimice şi-au luat angajamente pentru depăşirea indicatorilor de plan pe anul 1972, pentru îmbunătăţirea calităţii producţiei şi a tehnologiilor de fabricaţie, asimilarea de produse noi, îmbunătăţirea condiţiilor de lucru şi a disciplinei în muncă.

Aceste angajamente însumează pe întreg ministerul o depăşire a producţiei globale cu aproape 600 milioane lei, un spor de beneficii de peste 100 milioane lei, export suplimentar şi depăşirea substanţială a unor sortimente fizice.

Dintre măsurile aprobate de adunările generale ale salariaţilor din centrale şi grupuri, menite să asigure realizarea sarcinilor asumate pe anul 1972, se pot da ca exemple următoarele :

— experimentarea şi elaborarea de procese tehnologice în instalaţii pilot şi semiindustriale. în scopul stabilirii de tehnologii pentru produse noi (polipropilenă, polietilenă amil-sodiu) la Grupul industrial de petrochimie Piteşti. Tot la acest grup industrial, se propune perfecţionarea proceselor tehnologice ale instalaţiilor prevăzute în dezvoltare, prin testări în piloţi integraţi în fluxul tehnologic al instalaţiilor existente (cuptor experimental de piroliză, reactor pentru sinteză, reactor pentru trimerizare în faza gazoasă a clorcianului) cu scopul optimizării tehnologiilor şi creşterea randamentelor de fabricaţie ;

— executarea prin autoutilare în cadrul Centralei industriale de fibre chimice Săvineşti a utilajelor necontractate cu unităţile Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini pentru noile investiţii, în scopul punerii în funcţiune la termenele prevăzute a acestor obiective;

— asimilarea şi realizarea unui număr de 25 repere noi industriale pentru construcţia de maşini şi transporturi, la Grupul industrial de prelucrare mase plastice-Bucureşti ;

— diversificarea producţiei de stiplex prin fabricarea plăcilor cu caracteristici artistico-ornamentale, în vederea creşterii numărului de sortimente la Uzina Carbosin Copşa Mică ;

— îmbunătăţirea şi lărgirea formelor de prezentare şi conservare a medicamentelor, corespunzător cerinţelor pieţei interne şi externe, prin dezvoltarea şi dotarea corespunzătoare a compartimentului de creaţie din Centrala industrială de medicamente şi coloranţi.

Aceste exemple ilustrează faptul că acţionînd cu fermitate şi înaltă responsabilitate pentru îndeplinirea atribuţiilor sporite acordate adunărilor generale ale oamenilor muncii, lucrătorii din industria chimică au înţeles pe deplin rolul şi importanţa lor în îndeplinirea cu succes a planurilor prevăzute şi, prin atitudinea lor hotărîtă, prezintă garanţia unor noi realizări, care să ridice industria noastră chimică pe o nouă treaptă de dezvoltare.

ANUL X **viata economica**

Săptămînal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

SUMARUL

numărului 17 din 28 aprilie 1972

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

Paginile 2—3
— Oamenii muncii în dubla lor calitate de producători și proprietari.
• Democratismul economic în acțiune de conf. univ. **Ion Ploscaru**
• Participanți la conducere de **Mihail Florescu**, ministrul industriei chimice
Pagina 4-a :
— 10 ani de la cooperativizarea agriculturii : Dinamismul satului contemporan de conf. dr. **Sabin Nica-Sirbești**
Pagina 5-a :
— În întîmpinarea zilei de 1 Mai : Colectivele de muncă raportează partidului îndeplinirea angajamentelor.
Paginile 6—7 :
— România, ieri • azi • mîine de dr. **N. S. Stănescu.**
Pagina 8 :
— Marketing : Promovarea turismului românesc de **Margareta Iahoda**, Centrul de studii și proiectări pentru promovarea turismului.
Pagina 9-a :
— Cascadele Oltului de **Gheorghe Filimon**
Paginile 10—11 :
— România — Franța : Dialog despre cooperare (discuții la masa rotundă, consemnate de **Irina Vianu** și **Dinu Dragomirescu**).
Pagina 13-a :
Puncte de vedere
— Prognoză : Cercetări operaționale și previziuni economice de conf. dr. **Mihai Botez**, Laboratorul de cercetări prospective al Universității București.

■ **ISTORIE ECONOMICĂ**

Pagina 14-a :
— Dimensiunile exploatării în România, în perioada interbelică de prof. dr. **V. Axenciuc**

■ **TEORII • IDEI**

Pagina 15 a :
— Școli • curente • economiști : Curba lui Pareto dezmințită de realitățile capitalismului contemporan de dr. **M. Horovitz**

■ **ȘTIINȚA ȘI SOCIETATEA**

Pagina 16-a :
— Inventica — o nouă știință ? de **Anghel Schor**

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

Paginile 17—18 :
— O corelație fundamentală în dezvoltarea țărilor socialiste: Creștere economică — ridicarea nivelului de trai material și spiritual de **Gheorghe Crețoiu.**
Pagina 19-a :
— Constantele repartiției capitaliste : Disparitățile de venit în Occident de **I. Pădureanu**

Erată : Rîndul 27 din **Sumarul** numărului trecut se va citi : de **Al. Păseulescu,** din Ministerul Finanțelor.

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informația". str. Brezoianu, nr. 23—25.

DINAMISMUL SATULUI CONTEMPORAN

ÎNCHEIEREA cu succes, în aprilie 1962, a procesului revoluționar de cooperativizare a agriculturii a asigurat condiții deosebit de favorabile și a creat, totodată, posibilități nelimitate pentru dezvoltarea economiei noastre agricole pe calea intensificării și modernizării.

Modernizarea agriculturii ca o componentă de bază, esențială a politicii economice a partidului și statului nostru socialist, nu reprezintă un scop în sine, ci un puternic mijloc, un instrument eficient de creștere a nivelului de trai al oamenilor muncii de la orașe și sate, de ridicare a bunăstării țărănimii și de transformare radicală a mediului rural, în sensul apropierii lui de condițiile existente în mediul urban.

Analiza succintă a transformărilor social-economice intervenite în agricultura țării în anii construcției socialiste evidențiază deosebit de concludent legătura nemijlocită dintre dezvoltarea și perfecționarea producției agricole, pe de o parte, și creșterea bunăstării țărănimii și modernizarea satului românesc, pe de altă parte. Într-adevăr, progresele înregistrate în domeniul producției agricole, ca și schimbările structurale din viața satelor, determinate de edificarea socialismului în agricultură, au schimbat radical întregul mod de viață materială și spirituală a țărănimii.

Pe măsura dezvoltării și consolidării economico-organizatorice a unităților agricole, a intensificării și modernizării agriculturii, a crescut an de an nivelul de trai al țărănimii, s-a accentuat tot mai mult procesul de modernizare și urbanizare a localităților rurale, multe dintre acestea căpătînd înfățișarea unor adevărate centre urbane.

În ceea ce privește nivelul de trai al țărănimii, ca rezultat al modernizării producției agricole, acesta poate fi caracterizat printr-un complex de indicatori dintre care menționăm : dimensiunile și dinamica veniturilor, nivelul și structura consumului, puterea de cumpărare, condițiile de locuit, gradul de dezvoltare și utilizare a serviciilor, nivelul de pregătire profesională și de culturalizare a maselor țărănești etc. De la început trebuie arătat că toți acești indicatori au cunoscut o evoluție continuu ascendentă în anii socialismului și îndeosebi după încheierea procesului de cooperativizare.

Dimensiunile și structura veniturilor realizate de către țărănimea cooperatistă au fost determinate în cea mai mare măsură de nivelul retribuirii muncii în cooperativele agricole. În perioada 1963-1970 retribuția medie pe unitatea de muncă a crescut cu 25%, din care partea în bani cu 59%. Cîștigul mediu anual pe un cooperator participant la lucrări a crescut în perioada 1964-1970 cu 15%. Volumul și structura veniturilor țărănimii cooperatiste realizate în această perioadă, au fost influențate în bună parte și de contribuția gospodăriei personale ajutătoare, de gradul sporit de participare a cooperatorilor, în anumite perioade ale anului, în ramurile și activitățile neagricole, ca și de veniturile bănești — pensii, ajutoare în bani sau în natură, bunuri, servicii — primite din fondurile sociale de consum.

În privința dinamicii veniturilor țărănimii, trebuie menționat caracterul progresiv al acesteia pe întreaga perioadă a construcției socialismului la sate, dar mai ales după încheierea procesului de cooperativizare. De pildă, în 1969 veniturile bănești ale țărănimii au fost cu 18% mai mari decît în 1962.

Modernizarea producției agricole, care a avut loc după încheierea cooperativizării, a determinat o creștere a veniturilor țărănimii și prin aceea că a asigurat condițiile obiectiv necesare instituirii pentru prima dată în istoria țării, a unui sistem propriu de pensionare a membrilor cooperatori. Prin acest remarcabil eveniment s-au pus bazele soluționării uneia din cele mai actuale și stringente cerințe sociale ale țărănimii, cu implicații multiple asupra viitorului agriculturii și a mediului rural. În anul 1971 veniturile reale ale țărănimii au crescut și mai mult ca urmare a măsurilor de majorare a pensiilor, prin acordarea de indemnizații pentru copii, instituirea de concedii plătite, ajutoare în bani pentru femeile gravide, pentru pierderea temporară a capacității de muncă etc. Tabloul real al veniturilor realizate de țărănimea noastră ar fi însă incomplet dacă la categoriile de venituri menționate nu s-ar adăuga contribuția statului socialist prin fondurile sociale de consum, respectiv prin cheltuielile pentru învățămînt, sănătate și cultură în mediul rural. În anii construcției socialiste aceste cheltuieli au crescut permanent, ceea ce s-a răsfrînt pozitiv asupra nivelului general de viață al țărănimii noastre.

Creșterea bunăstării țărănimii în anii construcției socialiste este atestată în mod convingător și de mutațiile pozitive care au avut loc în **dinamica și structura consumului populației de la sate.** În privința consumului alimentar s-au înregistrat creșteri pe locuitor între 20-100% la marea majoritate a produselor, ceea ce a dus la îmbunătățirea structurii consumului populației rurale, în sensul creșterii ponderii produselor cu valoare nutritivă ridicată.

Numai în perioada 1963—1968 s-a înregistrat o creștere a consumului alimentar cu 30% la carne și preparate de carne, cu 19,7% la grăsimi, cu 31% la zahăr, cu 16% la pîine.

Cît privește consumul neagricol, se remarcă atît o creștere a volumului produselor achiziționate, o lărgire a sortimentului acestora, cît și o îmbunătățire a structurii lor, în direcția creșterii ponderii bunurilor de mare valoare și de folosință îndelungată. De pildă, numai în perioada 1963—1968, volumul achiziționării de bunuri cu o valoare ridicată și de folosință îndelungată — cum sînt obiectele pentru înzestrarea locuinței și cele de uz casnic (mobilă, covoare, mașini de gătit, mașini de cusut, mașini de spălat rufe, frigidere, radiouri, televizoare, instalații electrice etc.) au crescut de cîteva ori. Desfacerea în mediul rural a acestor categorii de mărfuri s-a accentuat și mai mult în ultimii ani, ca urmare a dezvoltării industriilor naționale producătoare. Semnificative în această privință sînt datele înscrise în tabelul alăturat.

Creșterea bunăstării țărănimii, ca urmare a dezvoltării și modernizării agriculturii, este demonstrată în mod elocvent și de **accentuarea în mediul rural a elementelor de confort, civilizație și urbanism**, de schimbările care au avut loc în condițiile de viață ale lucrătorilor agricoli. Un prim aspect ce se impune a fi subliniat în această privință îl reprezintă schimbarea radicală și îmbunătățirea continuă a condițiilor de locuit ale țărănimii. Amploarea fără precedent a construcțiilor de locuințe în mediul rural au schimbat fundamental înfățișarea patriarhală, tradițională a satului românesc, imprimîndu-i multiple și evidente elemente de civilizație urbană. În perioada 1951-1969, de pildă, s-au construit în mediul rural 1.267.000 de case noi.

O puternică dezvoltare au cunoscut construcțiile de locuințe la sate în perioada cincinalului 1966—1970, perioadă în care s-au construit peste 260 000 locuințe noi și s-a renovat un număr apreciabil de locuințe vechi.

Procesul neîntrerupt de creștere a bunăstării țărănimii și de modernizare a satului românesc este oglindit și în realizările obținute în domeniul **dezvoltării în mediul rural a activităților comerciale și a celor prestatoare de servicii, în dezvoltarea și îmbunătățirea continuă a asistenței sanitare.**

În prezent, în mediul rural funcționează un număr de peste 30 870 de unități comerciale ale cooperației de consum, aproape neexistînd comună fără magazin universal sătesc, sau sat fără unitate comercială.

În ceea ce privește **dezvoltarea și îmbunătățirea condițiilor de asistență sanitară** menționăm că în anul 1970 funcționau la sate 209 spitale, cu 19 556 paturi, 1 636 case de naștere, cu 8 678 paturi și 441 staționare de circumscripție pentru adulți și copii. Față de 1939, numărul medicilor care lucrează la sate a crescut de circa 12 ori.

O altă coordonată a modernizării satului românesc, a creșterii bunăstării materiale și spirituale a țărănimii, o constituie **dezvoltarea puternică a electrificării rurale.** La sfîrșitul anului 1970, numărul satelor electrificate ajunsese la 10 591 din totalul de 13 149. Merită să fie subliniat faptul că numai în perioada 1966—1970 s-au electrificat 4 077 sate, reprezentînd 38,5% din totalul satelor electrificate.

Pătrunderea tot mai puternică a energiei electrice la sate a constituit un important factor de progres și civilizație, permițînd o diversificare a structurii bazei energetice în procesul de producție agricolă și totodată lărgirea dimensiunilor procesului de culturalizare a țărănimii, prin extinderea abonaților la radio și televiziune, a rețelei de cămine culturale și cinematografe. De pildă, în 1970, numărul abonamentelor la radio și radioficare era de 1.378.984, cu 15,6% mai mare decît în anul 1965, iar numărul abonamentelor la televiziune a crescut în aceeași perioadă de 5,4 ori. În anul 1970 au funcționat în mediul rural 5.435 de cinematografe.

Gradul crescînd de civilizație la sate este atestat și de **numărul mare al intelectualilor care lucrează în prezent în mediul rural.** Astfel, în școlile de cultură generală activau în anul școlar 1970/1971, un număr de 93.427 cadre didactice. În același an, rețeaua învățămîntului de cultură generală cuprindea 12 636 unități școlare, din care 164 licee de cultură generală. Numărul elevilor care frecventau cursurile era de 1.932.792, din care 39.079 elevi învățau la liceele teoretice. O puternică dezvoltare a cunoscut învățămîntul preșcolar, a cărei rețea cuprindea în 1970 un număr de 7.601 grădinițe, cu 2.148 mai multe decît în anul școlar 1965/1966. În aceste unități de învățămînt funcționau 9.917 educatoare, care au avut sub supraveghere și îndrumare un număr de 278,6 mii copii, cu 58.413 mai mulți decît în 1965/1966.

Bunăstarea țărănimii, civilizația și modernizarea satului românesc — ca rezultante ale procesului complex de cooperativizare, de intensificare și modernizare a agriculturii — vor cunoaște dimensiuni și mai mari în actualul cincinal de dezvoltare a economiei noastre naționale. În această privință este suficient să arătăm că veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole și din gospodăriile personale — calculate pe o persoană activă — corespunzător producțiilor agricole planificate, vor fi mai mari cu 22—30 la sută în 1975 față de 1970.

Creșterea cu 40—47 la sută a volumului total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul, prevăzută a se realiza în actualul cincinal, la nivelul întregii economii naționale, va influența pozitiv și desfacerile de mărfuri din mediul rural. Aceeași influență pozitivă asupra creșterii bunăstării țărănimii și modernizării satului o vor avea măsurile și sarcinile din cincinal, care privesc dezvoltarea construcțiilor de locuințe, generalizarea pînă în 1973 a învățămîntului de cultură generală, repartizarea teritorială rațională a obiectivelor de investiții, sistematizarea teritoriului național, dezvoltarea culturii, apărarea sănătății și asistența socială etc.

Efortul conjugat al tuturor factorilor de creștere și dezvoltare economică și în primul rînd al factorilor de modernizare a agriculturii, vor ridica pe o treaptă mult superioară nivelul general de viață al țărănimii noastre — aliata de nădejde a clasei muncitoare în opera de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate — și vor imprima satului românesc contemporan o nouă fizionomie ca structură economică, accentuîndu-i și mai mult elementele de urbanism, de cultură, de progres și civilizație.

conf. univ. dr. Sabin NICA-SIRBEȘTI

Desfacerile de mărfuri la sate în anii 1965 și 1970

Specificare	U/M	1965	1970
Mobilă	mil. lei	304	556
Frigidere	buc.	7429	18048
Mașini de spălat rufe	buc.	9730	18363
Mașini de cusut	buc.	16711	26428
Mașini aragaz	buc.	2396	6549
Aspiratoare de praf	buc.	4251	6188
Televizoare	buc.	21033	48962
Aparate radio	buc.	64436	64671

ÎN ÎNTÎMPINAREA ZILEI DE 1 MAI

COLECTIVELE DE MUNCĂ RAPORTEAZĂ PARTIDULUI ÎNDEPLINIREA ANGAJAMENTELOR

Oţelarii...

ÎN PREAJMA ZILEI DE 1 MAI, clasa muncitoare, ţărănimea, intelectualitatea, toţi oamenii muncii din patria noastră au trăit un moment înălţător: la închiderea lucrărilor sesiunii Marii Adunări Naţionale, a avut loc solemnitatea înmînării unor înalte distincţii conferite de Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România fruntaşilor în întrecerea pentru îndeplinirea angajamentelor asumate pe anul 1971. Au fost distinse cu Ordinul Muncii clasa I, clasa a II-a şi clasa a III-a unele organizaţii judeţene de partid, Consilii Populare judeţene, întreprinderi şi institute de cercetări şi proiectări, care au ocupat locurile I, II şi III în întrecere. Celor care au ocupat locurile IV, V şi VI li s-a acordat Diploma de onoare. Asemenea distincţii au primit şi unităţile agricole de stat fruntaşe.

Înaltele aprecieri, cît şi distincţiile acordate pentru rezultatele dobîndite în anul 1971, constituie nu numai pentru colectivele premiate, ci pentru toţi oamenii muncii din ţara noastră, un imbold puternic de a dobîndi şi în întrecerea din acest an — al doilea al actualului cincinal — noi realizări în îndeplinirea şi depăşirea sarcinilor de plan şi a angajamentelor asumate, în înfăptuirea programului elaborat de Congresul al X-lea al partidului, de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Consemnăm în cele ce urmează realizările obţinute în întrecerea socialistă de colectivele de muncă din unele judeţe ale ţării în primele luni ale acestui an — în îndeplinirea angajamentelor asumate în cinstea zilei de 1 Mai 1972.

IAŞI

• **Muncitorii, inginerii, tehnicienii şi economiştii** din întreprinderile industriale ale judeţului Iaşi — Uzina metalurgică, Uzina de fibre sintetice, Fabrica de antibiotice, unităţile Combinatului de exploatare şi industrializare a lemnului, Uzina de mase plastice şi altele — prin utilizarea mai bună a timpului de lucru, a capacităţii maşinilor şi utilajelor, a materiei prime şi materialelor — au reuşit să dea peste plan importante cantităţi de bunuri materiale.

Au fost fabricate şi livrate suplimentar, în perioada 1 ianuarie-20 aprilie a.c., 975 tone de ţevi şi 1443 tone profile industriale, 128 tone fire poliesterice şi 70 tone metanol, 440 M.U.I. penicilină şi derivaţi, 86 kg streptomicină, 24 000 mp ţesături şi 13 tone fire de bumbac, 20 000 bucăţi tricotaje de PVC. Valoarea mobilei obţinute in plus s-a ridicat la peste 2 milioane lei, iar cea a confecţiilor la aproape 1,7 milioane lei. Cea mai mare parte din producţia realizată peste plan a fost obţinută pe seama creşterii productivităţii muncii.

PRAHOVA

• **Intreprinderile din industria judeţului Prahova** au obţinut pe primele 4 luni ale acestui an rezultate remarcabile în realizarea planului şi a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă. Astfel, **la indicatorul „producţie marfă fabricată“, faţă de angajamentul anual de 250 milioane lei producţie peste plan, s-a realizat suplimentar pe perioada ianuarie-aprilie, o producţie de 114 milioane lei, ceea ce reprezintă 45,6% din angajamentul anual.**

La principalele produse, angajamentele anuale au fost realizate astfel: **cărbune brut** (angajament 4 500 tone) realizat 6 213 tone; **polietilenă** (angajament 500 tone), realizat 105 tone; **anvelope A.T.A.** (angajament 5 000 buc.), realizat 4 716 buc.; **cărămizi şi blocuri ceramice** (angajament 1 050 mii buc), realizat 2 499 mii buc; **cherestea răşinoase** (angajament 200 mc.), realizat 975 şi altele. Dintre întreprinderile care au realizat depăşiri substanţiale ale angajamentelor la producţia marfă industrială se numără, printre altele: Schela Boldeşti, Uzina „Cablul Românesc“, Fabrica de produse refractare Pleaşa, Uzina mecanică-Cîmpina, Uzina de utilaj chimic, Rafinăria Ploieşti Nord, Rafinăria Ploieşti, Grupul industrial de petrochimie, Uzina chimică Valea Călugărească, Uzina „Victoria“-Floreşti, Fabrica „Dacia“ — şi altele.

Potrivit calculelor făcute, planul producţiei marfă industrială fabricată pe judeţ pe primele 4 luni, a fost realizat cu 3 zile mai devreme, la producţia globală industrială obţinîndu-se o depăşire de 103 milioane lei.

BRĂILA

• **Colectivele de muncă** din întreprinderile industriale ale judeţului Brăila, valorificînd din plin condiţiile bune create în acest an pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan şi a angajamentelor asumate în întrecere, au obţinut succese de seamă. Calculele preliminate arată că angajamentele asumate în cinstea zilei de 1 Mai vor fi îndeplinite astfel: **la producţia marfă**, (faţă de un angajament anual de 105 milioane lei din care 32 milioane lei pînă la 1 Mai), **pe primele 4 luni se prelimină o producţie suplimentară de 86 milioane lei.** Rezultate deosebite au obţinut colectivele de muncă de la Uzina Laminorul, Şantierul naval, Fabrica de confecţii, fabricile de nutreţuri combinate de la Brăila şi Urleasca, Combinatul pentru fibre artificiale şi altele. **S-au realizat peste plan 3.720 tone laminate, 106 tone fibre şi fire chimice, 400 tone ciment, 270 tone carton, 50 tone celuloză, 517 mii lei confecţii, 1,4 milioane lei utilaj pentru industria chimică şi alte produse.**

Realizarea şi depăşirea planului de producţie marfă, îmbunătăţirea continuă a calităţii produselor, precum şi preocuparea permanentă pentru creşterea cantitativă şi calitativă a gamei de produse pentru export, s-a soldat în acest an cu rezultate bune. Astfel, **în primele 4 luni se preliminä livrarea la export, peste plan sau în devans, a unor produse în valoare de peste 3 milioane lei valută,** ceea ce a creat premise certe pentru realizarea angajamentului asumat în întregul an la acest important indicator. **Cantităţi însemnate de bunuri de consum peste plan au fost livrate în primele 4 luni şi către fondul pieţei, valoarea lor fiind de peste 18 milioane lei.**

Preocuparea permanentă pentru reducerea cheltuielilor de producţie, măsurile luate pentru mai buna gospodărire a materiilor prime şi a materialelor, au creat condiţii pentru **reducerea consumului de metal cu 561 tone; la lemn s-au economisit 393 m.c., la combustibil consumul a fost redus cu peste 6 000 de tone, iar la energie electrică s-a obţinut o economie de 4 600 000 Kwh.**

ARAD

• **Ca urmare a ansamblului de măsuri politice,** tehnice, organizatorice şi economice iniţiate de Comitetul judeţean de partid, a muncii fără preget desfăşurată zi de zi de toţi cei ce muncesc, în unităţile industriale din judeţul Arad, prevederile de plan pe trimestrul I. a.c. la principalii indicatori au fost realizate şi depăşite. Astfel, **planul producţiei globale a fost îndeplinit în proporţie de 101,4%, iar al producţiei marfă — 104,8%.** Demn de subliniat este faptul că peste două treimi din sporul de producţie ce s-a obţinut faţă de trimestrul corespunzător al anului trecut, s-a realizat pe seama creşterii cu 11% a productivităţii muncii.

În perioada trimestrului I **s-au obţinut rezultate bune şi în privinţa calităţii şi diversificării produselor.** La Uzinele textile, de exemplu, planul de calitate a fost depăşit cu aproape 1% la fire şi ţesături, la Fabrica de tricotaje „Tricoul roşu“ s-au asimilat 50 de sortimente noi, din care 27 au intrat în fabricaţie, la Fabrica de confecţii, s-au creat 195 modele noi, din care 128 s-au introdus în fabricaţie. De asemenea, la fabricile de mobilă s-au asimilat 38 de modele noi de mobilă şi piese de mobilă, reprezentînd peste 50% din valoarea producţiei realizate în trimestrul I.

Punîndu-se un accent deosebit pe aplicarea unor tehnologii moderne de debitare şi execuţie, întărirea disciplinei tehnologice, valorificarea pe scară mai largă a deşeurilor şi extinderea folosirii înlocuitorilor, **s-au obţinut economii suplimentare de materii prime şi materiale, reprezentînd 280 tone metal, 12 tone bumbac, 5 tone fire bumbac, 600 mp piele pentru încălţăminte şi altele.**

BIHOR

• **Prin aplicarea** măsurilor tehnico-organizatorice, izvorîte din condiţiile specifice ale fiecărei întreprinderi, muncitorii, inginerii şi tehnicienii unităţilor industriale ale judeţului Bihor, încheie prima etapă a întrecerii socialiste din acest an — 1 Mai — cu roade bogate. Astfel, **petroliştii de la Suplacu de Barcău au obţinut suplimentar o producţie globală şi marfă de 1,5 milioane lei, colectivul Combinatului materialelor de construcţii de la Aleşd au produs, peste plan, de la începutul anului şi pînă la 20 aprilie, 1700 tone de ciment.** Realizări de prestigiu au obţinut şi colectivele de muncă de la Fabrica de confecţii, Combinatul cărbunelui şi Uzina de alumină.

La rîndul lor, muncitorii şi tehnicienii Fabricii de încălţăminte „Solidaritatea“ au dat, peste plan, **aproape 10 000 perechi încălţăminte, iar cei de la Fabrica „Mioriţa“ — 127 000 bucăţi tricotaje.**

BUZĂU

• **Biroul Comitetului judeţean de partid Buzău** a acordat o atenţie deosebită modului de pregătire a tuturor condiţiilor în unităţile economice din judeţ, în vederea realizării integrale şi depăşirii sarcinilor de plan pe 1972 şi a angajamentelor luate în întrecere.

Ca urmare a folosirii mai din plin a potenţialului existent, **oamenii muncii din judeţ au realizat planul producţiei globale industriale în primul trimestru din 1972, în proporţie de 104,2% dînd peste plan un important volum de produse necesare economiei naţionale** (600 tone sîrmă trasă, 360 tone electrozi de sudură, 160 tone prelucrate din polietilenă, 370 m.c. cherestea, precum şi alte produse).

Planul productivităţii muncii pe primul trimestru a fost, de asemenea, realizat în proporţie de 103,4% reprezentînd aproape 75% din angajamentul anual. Demn de remarcat este faptul că din sporul producţiei globale obţinute pe primul trimestru, 74% a fost realizat pe seama creşterii productivităţii muncii. **La producţia marfă vîndută şi încasată s-a obţinut o depăşire cu aproape 65 milioane lei,** iar volumul producţiei marfă şi prestărilor de servicii în cooperaţie a fost depăşit cu aproape 6%, realizîndu-se în primul trimestru angajamentul asumat în întrecerea socialistă.

DÎMBOVIŢA

• **Colectivele întreprinderilor industriale** din judeţul Dîmboviţa au livrat economiei naţionale pînă la 20 aprilie a.c. — ca urmare a însufleţitei întreceri desfăşurate în întîmpinarea zilei de 1 Mai — însemnate cantităţi de produse peste prevederile de plan. **Au fost realizate mai bine de 600 tone de cărbune, 3200 tone ciment, 107.000 lămpi electrice, ţiţei, armături şi altele, a căror valoare reprezintă 40% din angajamentul anual.**

Paralel cu sporirea producţiei, obţinută mai ales pe seama creşterii productivităţii muncii — ca urmare a folosirii mai din plin a capacităţii maşinilor şi utilajelor şi a timpului de lucru — întreprinderile industriale din judeţ au asimilat în acest an în fabricaţie o gamă variată de instalaţii şi alte agregate pentru prospecţiuni geologice, ţesături şi materiale de construcţii de calitate superioară.

MUREŞ

• **Potrivit datelor** centralizate la Direcţia judeţeană de statistică, colectivele de muncă ale unităţilor industriale din judeţul Mureş au obţinut peste plan **pînă la 20 aprilie a.c., 86 milioane kwh energie electrică, 4200 tone de azotat de amoniu** (cu care pot fi fertilizate peste 25 000 ha teren agricol), **550 tone de prefabricate din beton armat, 940 mc cherestea de fag şi altele.**

Muncitorii şi tehnicienii din întreprinderile industriei uşoare şi alimentare au realizat, de asemenea, însemnate cantităţi de bunuri de consum peste plan: **42 000 mp ţesături, 4400 perechi de încălţăminte, peste 35 000 hl. lapte proaspăt pentru consum, precum şi numeroase alte produse.**

VRANCEA

• **Colectivele de muncă** din întreprinderile judeţului Vrancea au dobîndit, în cinstea zilei de 1 Mai, deosebite succese. **De la începutul anului şi pînă la 20 aprilie 1972 au fost produse, peste prevederile planului, 7800 mc buşteni de răşinoase, fag şi stejar, 6235 mp de furnire estetice, 4300 mp parchete, 73 000 litri coniac, precum şi mobilă în valoare de 1,3 milioane lei.**

Hotărîte să aducă un aport valutar cît mai consistent, numai în primele 20 de zile ale lunii aprilie, colectivele întreprinderilor vrîncene au livrat la export un volum de produse cu 17% mai mare faţă de prevederile stipulate în contractele încheiate cu diferite firme din străinătate.

ROMÂNIA — IERI • AZI • MÎINE

TRAIECTORIA progresului economiei României contemporane se desfășoară ca o rezultantă a interdependenței dintre necontenita perfecționare a relațiilor socialiste de producție și continua creștere economică în condițiile unor profunde transformări structurale.

• Relații economice în necontenită perfecționare

VICTORIA revoluției socialiste în România a constituit, din primul moment, afirmarea categorică a superiorității socialismului față de capitalism la dimensiunile economiei noastre naționale. Trecerea principalelor mijloace de producție în stăpînirea întregului popor, împreună cu cooperativizarea gospodăriilor țărănești, au creat proprietatea socialistă, baza economică a procesului ireversibil de construire a orînduirii lipsite de exploatare pe teritoriul țării noastre. Prin aceasta au fost create premisele pentru revoluționarea ansamblului de relații dintre oameni în toate ramurile de activitate, în toate domeniile vieții sociale.

De-a lungul anilor au fost realizate continue perfecționări ale relațiilor de proprietate, relațiilor de organizare și conducere a proceselor economice, relațiilor dintre oameni pe baza proceselor de producție ca și relațiilor de repartiție. După cum se știe, dezvoltarea societății omenești se caracterizează, printre altele, prin apariția și dezvoltarea contradicțiilor. Nici societatea socialistă nu face excepție de la această lege obiectivă a dezvoltării întrucît ea se prezintă ca un sistem complex de relații și forțe de producție care evoluează și se perfecționează nu întotdeauna simultan, în același ritm și în aceleași direcții. Particularitatea și superioritatea socialismului în această privință constă în faptul că are posibilitatea de a acționa în mod deliberat pentru rezolvarea contradicțiilor apărute în procesul dezvoltării, că are condiții pentru a nu le lăsa să se transforme în contradicții antagonice.

Partidul Comunist Român, analizînd multilateral dezvoltarea de ansamblu a societății socialiste românești, a atras atenția asupra necesității de a se lua măsuri pentru perfecționarea, în continuare, a relațiilor economice din țara noastră. Programul larg al acestui proces de perfecționare a fost dezvoltat în Documentele Congresului al IX-lea al P.C.R., ale Conferinței Naționale a partidului și ale Congresului al X-lea. Urmează ca în luna iulie 1972 să aibă loc Conferința Națională a P.C.R., care va analiza modul în care se înfăptuiesc hotărîrile adoptate pînă în momentul de față în această privință, ca și pe cele ce se impun în perspectivă.

Întreaga activitate desfășurată în direcția perfecționării relațiilor economice din țara noastră se înscrie pe linia asigurării unei tot mai profunde legături între situația de producător a omului muncii și cea de proprietar, a unei tot mai active participări a celor ce muncesc atît la aplicarea deciziilor cît și la luarea lor în problemele esențiale ale dezvoltării economico-sociale a țării. De aceea, dezvoltarea democrației socialiste, în toate formele ei reprezentative și participative, este o componentă inseparabilă a procesului de perfecționare a relațiilor economice în România contemporană.

Perfecționarea relațiilor economice se află într-o strînsă intercondiționare cu dezvoltarea economiei, cu creșterea și amplificarea forțelor de producție.

• Structura și nivelul economiei naționale

DEZVOLTAREA economiei românești are la bază condițiile propice pe care le creează relațiile socialiste de producție. Astfel se explică dinamismul economiei României în ultimele două decenii, ceea ce face ca țara noastră să se înscrie printre țările cu ritmurile cele mai înalte de creștere economică din lume. Și — aceasta nu pe durate scurte de timp, ci pe răstimpul unei perioade lungi, în care economia mondială a evoluat contradictoriu și a înregistrat repetate stagnări ale creșterii în numeroase țări.

Desigur, ritmul de creștere este un indicator ce trebuie judecat în corelație cu alte fenomene economice — și în primul rînd cu nivelul absolut al creșterii — pentru a putea fi apreciat la justa sa valoare. Tot astfel, indicatorii de structură a economiei (ponderea diferitelor ramuri în produsul total și în venitul național, structura populației pe ramuri etc.) trebuie să fie corelați permanent cu nivelurile absolute ale producției.

Structura economiei românești a evoluat sub impulsul procesului de industrializare socialistă. Încă în timpul refacerii economiei sale naționale, grav afectate de război, România a acordat o atenție deosebită creșterii rapide a producției sale industriale, orientînd în această direcție importante investiții.

Față de o creștere de 18% a populației ocupate și de 141% a numărului de salariați între 1950 și 1970, producția industrială a crescut de peste 11 ori, iar producția agricolă de 2,12 ori. Ca urmare, ponderea producției industriale a crescut ajungînd în 1970 să reprezinte 64,1% din produsul social total, față de 39% în 1938, 46,6% în 1950 și 52,4% în 1960. În venitul național partea industriei a crescut de la 30,8% în 1938, la 44% în 1950, atingînd o pondere de 60,3% în anul 1970.

În mod corespunzător, ponderea agriculturii și a sectorului serviciilor a scăzut în perioada celor două decenii: agricultura de la 30,2% în 1938 la 16,2% în produsul social total și de la 38,5% în 1938 la 19,9% în 1970 în venitul național; circulația mărfurilor de la 14,9% în 1938 la 3,6% în 1970, transporturile și telecomunicațiile de la 6,5% la 4% (în același interval) în venitul național.

Compararea structurii economiei României cu aceea a altor țări a făcut recent pe unul din editorialiștii cunoscutului ziar parizian „Le Monde" să afirme că, prin fizionomia sa, economia românească este mai avansată decît a multor țări industriale ale lumii actuale. După cum arată estimațiile O.N.U., în cele mai multe țări cu o economie avansată industria nu are o pondere mai mare de 40—50% din produsul intern brut (P.I.B.). Evident, cifrele nu sînt pe deplin comparabile. Statistica noastră înregistrează produsul social și venitul național după criteriul producției materiale, ceea ce face ca o serie de activități — în special din sfera serviciilor — să nu fie contabilizată la nivelul economiei naționale. Or, se știe că așa-numitul sector terțiar, al serviciilor, reprezintă în țările avansate, ponderi de 30 și chiar 40% din P.I.B., ceea ce, desigur, modifică raporturile dintre sectoare la nivel macroeconomic. De aceea, situația se prezintă mult schimbată dacă în comparațiile internaționale pe care le facem luăm în considerație numai producția industriei și agriculturii. În acest caz, industria are în țările cu economie avansată o pondere apreciabil mai mare în raport cu cea a agriculturii, așa cum se vede din tabelul alăturat.

În același timp, comparațiile în ce privește structura economiei naționale trebuie să fie însoțite de o analiză a nivelurilor absolute ale producției industriale și agricole pe locuitor. Or, din acest punct de vedere devine evident faptul că România este încă, în acest moment, o țară în curs de dezvoltare, care mai are încă de făcut pași importanți pentru a ajunge la nivelul țărilor cu economie avansată.

• Venitul național

UN INDICATOR sintetic, foarte important, în această privință este cel al venitului național pe locuitor. El ne permite să ne facem o idee generală despre nivelul de dezvoltare a economiei unei țări și, în același timp, despre fondurile ce pot fi alocate consumului personal al cetățenilor și acumulării în vederea creșterii în continuare a producției.

Din acest punct de vedere, o estimație recentă referitoare la anul 1967 a venitului național pe locuitor în lume, efectuată de către organele statistice ale O.N.U. („World Economic Survey", 1969—1970. The Developing Countries in the 1960's: The Problem of Appraising Progres, New York, 1971, p. 177—179), ne permite unele comparații. Astfel, venitul național pe locuitor al țării noastre în 1967 era cu aproximativ 17% mai mic decît media mondială. El depășea de 4,7 ori media venitului național al tuturor țărilor în curs de dezvoltare luate la un loc, dar se afla în urma unor țări din această categorie (Kuweit, Libia, Venezuela, Spania, Trinidad-Tobago). Pe de altă parte, în raport cu media țărilor dezvoltate din lumea capitalistă, venitul național pe locuitor al României era de 2,6 ori mai scăzut.

Dacă în ce privește volumul total al venitului național România se afla pe locul al 21-lea în lume, în privința venitului național pe locuitor ea se situa pe locul al 34-lea. Cu alte cuvinte, România face parte din grupul cel mai dezvoltat al țărilor în curs de dezvoltare și această poziție este rezultatul unor eforturi susținute și consecvente timp de două decenii. Pentru că nu trebuie uitat că în anul 1950, punctul de pornire al comparațiilor noastre, venitul național pe locuitor era de aproape 6 ori mai mic decît în 1970. El era, în acel moment, aproximativ la nivelul antebelic al României (mai precis reprezenta 99,5% din acel nivel) și era ceva mai mic decît media actuală a venitului național al țărilor în curs de dezvoltare din Africa și Asia. Aceasta demonstrează posibilitatea ca, prin eforturi perseverente, demarajul economiei unei țări în curs de dezvoltare să facă posibilă o creștere rapidă a venitului național pe locuitor într-un scurt interval istoric. Aprecierea unei asemenea creșteri trebuie pusă și în legătură cu faptul că România nu a făcut parte dintre țările care au beneficiat de asistență financiară din partea O.N.U. sau a altor organizații internaționale în pofida situației sale de țară în curs de dezvoltare.

Ritmul mai accelerat de creștere a venitului nostru național în raport cu cel al multor țări dezvoltate ne-a permis să ne apropiem tot mai mult de media mondială și, implicit, de nivelul atins de țările avansate — socialiste și capitaliste. Aceasta ne permite să tragem concluzia că, în condițiile menținerii tendințelor diferențiate manifestate în ultimii douăzeci de ani, în următoarele două decenii vom putea realiza o ridicare la nivelul venitului mediu pe locuitor din acel moment al țărilor avansate. Desigur, pentru aceasta e necesară atît continuarea politicii de investiții pentru asigurarea absorbției unei cantități sporite de forță de muncă, cît și ridicarea necontenită a eficienței întregii activități economice pe calea ridicării productivității muncii în toate ramurile ca și prin reducerea cheltuielilor materiale.

• Producții absolute și pe locuitor

VENITUL național reflectă cantitatea de valoare creată în decursul unui an. Dar el rămîne un indicator abstract dacă nu ținem seama că ele se materializează în produse industriale, agricole și în servicii. Materializarea sa fizică asigură procesele de reproducție, consumul productiv și personal, participarea la schimburile internaționale.

Producția industrială a țării noastre a crescut într-un ritm foarte înalt în decursul ultimelor două decenii: 12,9% medie anuală, fiind depășită numai de Japonia (cu 15,1%) și Bulgaria (cu 13,1%). Dacă ne vom referi numai la țările mici și mijlocii, atunci vom constata că, datorită ritmului său, România a trecut de pe locul al 16-lea (în 1950) la al 10-lea (în 1970) din punct de vedere al producției globale industriale. În ce privește producția industrială pe locuitor, România se situa între țările mici și mijlocii pe locul al 19-lea în 1950, iar acum pe al 16-lea. După cum se vede, producția industrială pe locuitor, care reflectă mai direct nivelul de dezvoltare economică, exprimă într-un mod mai pregnant situația actuală a României ca țară în curs de dezvoltare.

Referirea la unele produse de bază ale industriei ne permite să observăm marile progrese făcute pînă acum, ca și distanțele ce ne separă încă de țările mai dezvoltate.

Producția de **fontă**, de pildă, a României a crescut de la 320 mii tone în 1950 la 4210 mii tone în 1970, reprezentînd acum 0,9% din cea mondială față de 0,2% în 1950. Comparîndu-ne cu aceleași țări mici și mijlocii, observăm o trecere de pe locul al 17-lea pe al 11-lea. În 1950 România producea de zece ori mai puțină fontă pe locuitor decît R.F.G., Anglia sau Franța. Acum, distanța față de aceste țări s-a micșorat la 2,8 ori în comparație cu R.F.G., 1,8 ori față de Franța, 1,5 ori față de Anglia.

Oțelul, produs de bază al economiei moderne a in-

LOCUL	SUPRAFAȚĂ	POPULAȚIE	VENIT NAȚIONAL	VENIT NAȚIONAL PE LOCUITOR	PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ	ENERGIE ELECTRICĂ/LOCUITOR	FONTĂ	FONTĂ/LOCUITOR	OȚEL	OȚEL PE LOCUITOR	ACID SULFURIC	ACID SULFURIC/LOCUITOR	MASE PLASTICE	FIRE, FIBRE SINTETICE	PONDEREA POPULAȚIEI ÎN AGRICULT.	TRACTOARE ÎN AGRICULTURĂ	ÎNGRĂȘĂMINTE/ha	EXPORT	EXPORT/LOCUITOR
1	C	J	GF	Su	GF	N	J	Be	J	Be	J	Be	J	J	T	GF	O	GF	Be
2	T	GF	J	C	J	C	GF	J	GF	J	GF	Fi	GF	GF	R	F	Be	A	O
3	F	A	F	E	A	Su	F	GF	A	GF	F	O	I	A	Iu	C	J	J	E
4	S	I	A	D	F	E	A	Ce	F	Ce	A	C	A	I	Gr	I	GF	F	Su
5	Su	F	I	F	GD	A	Be	Au	I	Su	I	N	F	F	B	A	E	C	C
6	J	T	C	N	P	Fi	I	N	Be	Au	C	Su	O	C	P	Su	GD	I	D
7	Fi	S	P	GF	C	GD	C	F	P	A	S	Ce	Su	O	Po	Au	Au	O	N
8	N	P	GD	Be	I	GF	Ce	C	Ce	F	P	F	GD	P	S	S	N	Be	GF
9	P	C	S	A	Ce	Au	P	Su	C	C	Be	GD	S	S	Fi	Ce	D	Su	Fi
10	I	Iu	Su	Fi	R	Be	S	A	S	O	O	S	P	E	U	D	A	E	Au
11	Iu	R	O	O	S	Ce	R	O	R	P	Ce	Gr	C	GD	I	P	Ce	GD	A
12	GF	GD	Ce	GD	O	J	O	P	Su	I	GD	J	Ce	Ce	J	GD	F	Ce	F
13	A	Ce	Be	Ce	Su	O	Au	R	O	R	R	I	R	Be	Au	Fi	Fi	P	GD
14	R	O	E	Au	Be	F	Su	U	GD	U	Fi	GF	Au	R	Ce	D	P	D	Ce
15	Gr	U	R	I	Iu	D	GD	I	Au	GD	Su	B	Be	Iu	GD	R	B	Au	I
16	Ce	Be	D	J	U	B	U	Fi	U	N	Gr	A	Iu	U	F	T	Su	N	B
17	B	Po	T	U	B	I	N	B	Iu	B	B	P	N	Po	N	B	U	S	U
18	GD	Gr	U	P	E	P	Iu	GD	B	S	U	Po	B	D	D	Be	Gr	U	J
19	U	B	Au	B	Au	R	Fi	S	T	Fi	Po	R	U	T	Su	U	I	Fi	P
20	Po	Su	Iu	S	D	S	B	Iu	Fi	Iu	N	Iu	D	B	GF	E	Iu	B	R
21	Au	Au	Fi	R	N	U	T	D	N	D	Au	Au	E	Su	C	Gr	R	R	Iu
22	D	E	N	Gr	Po	Iu	Po	Po	D	E	E	E	Po	N	E	Iu	S	Iu	Po
23	E	D	B	Po	Fi	Gr	D	T	E	Po	T	D	Fi	Gr	O	N	Po	Po	Gr
24	O	Fi	Gr	Iu	T	Po	E	E	Po	T	D	T	-	-	Be	Po	C	Gr	S
25	Be	N	Po	T	Gr	T	-	-	Gr	Gr	-	-	-	-	A	J	T	T	T

R - ROMÂNIA, A = ANGLIA, Au = AUSTRIA, B = BULGARIA, Be = BELGIA, C = CANADA, Ce = CEHOSLOVACIA, D = DANEMARCA, E = ELVEȚIA, F = FRANȚA, Fi = FINLANDA, GD = R.D.G., GF = R.F.G., Gr = GRECIA, I = ITALIA, Iu = IUGOSLAVIA, J = JAPONIA, N = NORVEGIA, O = OLANDA, P = POLONIA, Po = PORTUGALIA, S = SPANIA, Su = SUEDIA, T = TURCIA, U = UNGARIA

Graficul celor 25 de țări comparate.

> **„România, țară socialistă, ea însăși în curs de dezvoltare, s-a angajat într-un amplu efort pentru realizarea unor profunde transformări în toate domeniile de activitate, pentru accelerarea ridicării sale economico-sociale și apropierea într-un timp cît mai scurt de țările avansate"**
>
> **NICOLAE CEAUȘESCU**

registrat tendințe similare: de la 0,55 mil. tone în 1950 ea a ajuns la 6,51 mil. tone în 1970. Ponderea în producția mondială de oțel a sporit în acest interval de la 0,3% la 1%, România trecînd de pe locul al 16-lea pe al 11-lea între aceleași țări mici și mijlocii. În ce privește producția de oțel pe locuitor, ea a ajuns la 318 kg. (de la 34 kg în 1950), fiind pe locul al 13-lea între țările menționate.

Producția de **acid sulfuric**, materie primă esențială pentru chimie a crescut în intervalul 1950—1970 de la 52 mii tone la 994 mii tone, adică de 22,5 ori, respectiv de la 0,2% la 1% din producția mondială. Totuși și astăzi, România este abia pe locul al 13-lea în rîndul țărilor mici și mijlocii în această privință. În ce privește producția de acid sulfuric pe locuitor, ne aflăm încă pe locul al 19-lea.

Masele plastice, a căror producție a sporit de la 0,35 mii tone în 1950 la 206,1 mii tone în 1970, situează România pe locul al 13-lea la acest capitol printre țările menționate.

Este fără nici o îndoială că în următorii ani, ca urmare a continuării politicii de industrializare a țării, vom înregistra noi și însemnate creșteri, ceea ce ne va permite să ne apropiem treptat de nivelurile atinse de țările avansate în privința producției pe locuitor la principalele produse industriale.

În acest sens, orientarea prioritară către dezvoltarea ramurilor de vîrf ale industriei moderne, ridicarea calității, diversificarea sortimentelor de mărfuri vor juca un rol foarte important. Se poate estima că, valorificînd resursele proprii ca și pe cele importate, dezvoltarea industrială a României nu va implica o structură identică a industriei — ca și în genere a economiei — cu cea a altor țări. Se poate constata încă de pe acum că, experiența mondială arată că pe deoparte, între structura economiei, inclusiv a industriei, și dimensiunile țării respective (în primul rînd a populației) există o legătură foarte complexă de interdependență, iar pe de altă parte, că specializarea în cadrul diviziunii mondiale a muncii își spune în mod nemijlocit cuvîntul asupra structurii economice a diverselor țări. Drumul ascendent al industriei noastre nu presupune, așadar, în mod obligatoriu ca România să ajungă la toate produsele industriale la același nivel de producție pe locuitor ca țările cele mai avansate. Se poate estima că la unele produse să fie necesară o producție similară, după cum la altele asemenea nivele să nu fie necesare. În această direcție integrarea noastră tot mai activă în circuitul economic mondial va ajuta la o specializare a României în acele sortimente de produse în care se pot obține rezultate economice comparativ mai avantajoase.

Așadar, profilul României industriale de mîine va fi rezultanta direcțiilor de dezvoltare pe care forurile de decizie le vor contura pentru perioada următoarelor două-trei decenii în funcție de variantele optime din punct de vedere economic, social și politic. El va implica noi creșteri cantitative ale producției, dar și modificări de structură atît în sferele de producție cît și în ce privește populația activă.

• Structura populației

O ANALIZĂ a evoluției de pînă acum a economiei noastre naționale scoate la iveală o particularitate a

Dialog cotidian

Ponderea industriei și agriculturii

Țara	Partea industriei și agriculturii în venitul național	Produsul material: Total	din care: Industria	din care: Agricultura
România	80,2	100,0	75,2	24,8
Bulgaria	75,0	100,0	66,7	33,3
Cehoslovacia	73,2	100,0	82,1	17,9
R. D. Germană	72,3	100,0	84,0	16,0
Iugoslavia	63,6	100,0	62,6	37,4
Polonia	71,0	100,0	74,8	25,2
Ungaria	64,1	100,0	68,1	31,9
Anglia	48,8	100,0	90,7	9,3
Austria	58,4	100,0	86,2	13,8
Belgia	46,5	100,0	88,3	11,7
Canada	44,4	100,0	86,8	13,2
Danemarca	49,7	100,0	81,7	18,3
Finlanda	54,5	100,0	72,0	28,0
Franța	54,4	100,0	87,9	12,1
R. F. a Germaniei	54,8	100,0	92,9	7,1
Grecia	48,5	100,0	56,2	43,8
Italia	49,7	100,0	77,7	22,3
Japonia	48,4	100,0	78,3	21,7
Olanda	49,2	100,0	85,8	14,2
Portugalia	61,2	100,0	69,0	31,0
Spania	50,0	100,0	67,4	32,6
Suedia	51,1	100,0	88,5	11,5
Turcia	62,3	100,0	45,8	54,2

SURSA: Anuarul Statistic al R.S. România, 1971. OCDE, Statistiques de base. Comparaisons internationales, 1971.

României în raport cu alte țări în ce privește structura comparată a economiei și a populației active. Dacă structura produsului total și a venitului național reflectă, așa cum s-a văzut, faptul că industria a devenit ramura conducătoare a economiei, structura populației noastre active este tipică pentru țările în curs de dezvoltare. Astfel, industria și-a sporit participarea la venitul național de la 44% în 1950 la 60,3% în 1970, dar populația ocupată în industrie a sporit numai de la 12% la 23% din totalul populației ocupate în economia țării. Această evoluție reflectă, fără îndoială, sporirea rapidă a productivității muncii în industrie. În schimb, agricultura și silvicultura și-au micșorat aportul relativ de la 28% la 19,9% în venitul național (în aceeași perioadă), iar populația ocupată în acest sector s-a redus de la 74,3% la 49,3% din totalul populației ocupate. Cifrele scot la iveală nu numai productivitatea muncii mai redusă în agricultură față de industrie, dar și faptul că, în acest moment, România are încă o parte din persoanele active disproporționat de mare ocupate în agricultură.

Prognozele efectuate arată că în următoarele decenii se întrevede o reducere a ponderii populației ocupate în agricultură pînă la circa 20% din totalul populației ocupate, paralel cu o ridicare importantă a productivității muncii agricole și, deci, cu o menținere a ponderii aportului agriculturii la producerea venitului național la un nivel aproximativ egal sau doar cu puțin mai scăzut decît cel de astăzi.

De altfel, nivelul actual al agriculturii țării noastre scoate la iveală faptul că prin indicatorii săi (producția agricolă pe locuitor, numărul tractoarelor și, respectiv, suprafața medie ce revine pe un tractor, cantitatea de îngrășăminte folosită la unitatea de suprafață, producția la hectar la principalele culturi, randamentul pe cap de animal) România mai trebuie să realizeze o serie de pași pentru a trece în rîndul țărilor dezvoltate.

Structura actuală a populației active are importante repercusiuni asupra nivelului veniturilor pe diferitele medii ale populației, și, implicit, asupra ritmului de creștere a ansamblului economiei datorită implicațiilor pe care le are asupra volumului absolut al acumulărilor.

• Relațiile economice externe

O COMPONENTĂ inerentă a economiei contemporane a oricărui stat este reprezentată de relațiile economice cu alte țări datorită creșterii interdependențelor dintre economiile naționale ca urmare a revoluției științifice și tehnice ce se desfășoară pe plan mondial. România s-a preocupat continuu de lărgirea schimburilor sale de mărfuri. Între 1950 și 1970 a avut loc o creștere de 8,36 ori a ansamblului schimburilor, din care exporturile de 8,71 ori, iar importurile de 8,07 ori. Din punct de vedere al volumului absolut al exporturilor, ca și al exportului pe locuitor, România se află pe locul al 20-lea între cele 25 de țări mici și mijlocii menționate în grafic. Ca urmare a creșterii producției și a unei tot mai largi participări a țării noastre la circuitul economic mondial, în anii următori sînt de așteptat sporuri rapide ale schimburilor externe ale României.

Nu se poate trece cu vederea faptul că, paralel cu sporirea volumului absolut al schimburilor noastre externe, au avut loc schimbări în structura exporturilor: mașinile și utilajele au sporit de la 4,2% la 22,6% (în totalul exporturilor), produsele chimice de la 1,7% la 7%, mărfurile industriale de larg consum de la 1,3% la 18,1%. Aceste mutații structurale care au diminuat

La înălțime...

(în mod relativ) partea exporturilor de materii prime reflectă îmbunătățirile petrecute în structura economiei noastre naționale. O analiză mai detaliată a structurii exporturilor noastre pe grupe de țări arată însă că și în prezent partea reprezentată de exporturi industriale constituie o parte încă redusă a vînzărilor de mărfuri către țările dezvoltate, unde produsele cu grad mic de prelucrare au și în prezent o pondere apreciabilă. Totodată, partea produselor industriale cu un grad înalt de prelucrare reprezintă încă o parte mult mai restrînsă în exportul nostru decît în cazul țărilor avansate.

• O privire de ansamblu

ROMÎNIA actuală nu poate fi, desigur, comparată cu cea din primii ani de după cel de al doilea război mondial, deși economia sa este încă în curs de dezvoltare. Procesele de industrializare, de modernizare și intensificare a agriculturii, de diversificare a economiei noastre, desfășurate în cele două decenii precedente au făcut ca România să pășească tot mai rapid pe calea micșorării distanțelor ce ne separau de țările dezvoltate ale Europei.

Pe de altă parte, nu există nici o îndoială că și între țara noastră și unele dintre țările în curs de dezvoltare sînt diferențe de nivel de dezvoltare economică. Se poate spune că **România se află acum în grupul fruntaș al țărilor în curs de dezvoltare, iar aceasta se explică în primul rînd prin politica de industrializare și dezvoltare multilaterală urmată de statul nostru.** Este cert însă că, ansamblul criteriilor ce fac pe economiști să clasifice statele lumii în țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare, ne duc la concluzia că problemele cu care este confruntată România în momentul de față sînt similare cu cele ale țărilor în curs de dezvoltare.

Desigur, dezvoltarea fiecărei țări are la bază condiții specifice care fac ca procesul ridicării economiei lor la nivelul celor avansate să aibă loc în moduri diferite față de alte state. Esențial rămîne în această privință efortul creării unei economii independente, capabile să asigure o dezvoltare de sine stătătoare și un nivel de trai tot mai înalt populației respectivei țări. În acest context, dezvoltarea largă a relațiilor de colaborare și cooperare între toate țările, indiferent de orînduirea lor socială și sistemul politic, pe baza principiilor independenței și suveranității, ale neamestecului în treburile interne, ale egalității și avantajului reciproc, reprezintă o condiție a progresului economic și social al tuturor statelor și, în primul rînd, al celor în curs de dezvoltare.

dr. N. S. STĂNESCU

MARKETING

PROMOVAREA TURISMULUI ROMÂNESC

CENTRUL de studii şi proiectări pentru promovarea turismului, al cărui sector de marketing a aniversat de curînd un an de activitate, prin cercetările şi studiile de marketing efectuate şi-a propus să cunoască, să descrie şi să anticipeze comportamentul de cumpărare a „produsului turism", motivaţiile consumatorilor de servicii turistice şi rentabilitatea investiţiilor făcute în deservirea turistică.

Munca a fost la început pionierească, făcîndu-se cercetări pishosociologice sub formă de anchete - sondaj, cercetări motivaţionale, pentru înţelegerea cauzelor care fac să se aleagă o destinaţie turistică sau alta, cercetări de birou şi pe teren, spre a ajunge la concluzii privind crearea de produse turistice noi, competitive, cu un puternic specific, care să formeze „imaginea României turistice". Experienţa acumulată a condus la o evoluţie calitativă, la căpătarea argumentelor pentru a susţine cu tărie că în România turismul poate şi trebuie să devină o importantă ramură a economiei, că este necesar ca produsul turistic românesc să fie conceput, organizat şi vîndut cu maximă eficienţă economică.

Se ştie că litoralul Mării Negre a constituit şi va constitui încă multă vreme oferta turistică prioritară a ţării noastre. Dezvoltarea lui pe etape s-a concretizat nu numai în completarea cu noi staţiuni, cu noi şi ingenioase obiective atrăgătoare, dar şi printr-o evoluţie în concepţia de dotare. Aceasta s-a bazat pe o muncă de marketing, de cercetare, nu a căilor de a vinde un produs creat la voia întîmplării, ci de a produce şi a oferi numai ceea ce se cere. O concretizare a acestei activităţi reprezintă saltul conceptual de la „Mamaia" la „Venus", de exemplu, de la hoteluri masive aliniate cuminţi pe distanţe de kilometri între două centre comerciale, avînd ca unică distracţie plaja şi marea (şi acestea numai dacă este soare şi nu bate vîntul), la alternanţa multicoloră între hoteluri, vile, piscine, miniaturgolf, căsuţe speciale cu jocuri de copii, mici magazine de suveniruri, alei înverzite cu bănci odihnitoare, alei pentru biciclişti, mici şi multe localuri cu o caldă intimitate de cofetărie, cramă, rotiserie etc. Trecerea s-a făcut după observarea minuţioasă a felului în care turistul vrea să-şi petreacă ziua ; după cunoaşterea „imaginii" pe care el şi-a făcut-o cu anticipaţie despre o vacanţă pe litoralul românesc şi nu pe alte litoraluri, după analiza temeinică a motivaţiei cheltuielilor sale pentru alte consumuri în afară de cazare, alimentaţie şi transport. În activitatea noastră am pornit de la cunoaşterea realizărilor altor ţări în acest domeniu, a condiţiilor şi rezultatelor noastre. Două exemple sînt ilustrative. Din documentare am aflat că francezii — cînd au trebuit să lanseze Languedoc-Roussilon, au vorbit atît de mult despre ce vor construi şi oferi pe locul unor foste mlaştini, au pus atît de stăruitor la curent publicul în ceea ce priveşte diversele preocupări ale organizatorilor viitorului grup de staţiuni, încît au stîrnit o curiozitate internă şi internaţională ce a precedat cu mult inaugurarea oficială a staţiunilor şi au creat curente sau „moda" de a se vizita noul litoral. Iugoslavii, cînd au început studierea dezvoltării zonei sudice a litoralului adriatic, au cointeresat o serie de experţi în amenajări turistice, au apelat la brain-storming pentru a găsi principalele argumente de atragere a curiozităţii clientelei potenţiale, oferindu-le pe lîngă mare şi soare, izolarea visată de omenirea urbanizată, industrializată şi puternic poluată, cura terapeutic-balneară şi de „anti-stress", imperios cerute de organismele supra solicitate de ritmul tehnicii moderne şi năvala informaţională etc. şi — mai ales — un confort minimal fără de care omul acestui sfîrşit de secol nu mai concepe să se deplaseze în vacanţele sale.

Culegînd toate aceste detalii ale unei realităţi ce priveşte preferinţele clientului turistic, ce se nasc sub ochii noştri şi care vor condiţiona profilul ofertei de mîine, s-au putut furniza soluţii şi variante de folosire a investiţiilor pentru litoralul românesc, care vor duce desigur la o sporire a eficienţei economice a turismului din această zonă. Aşa a început cercetarea de marketing pentru litoral

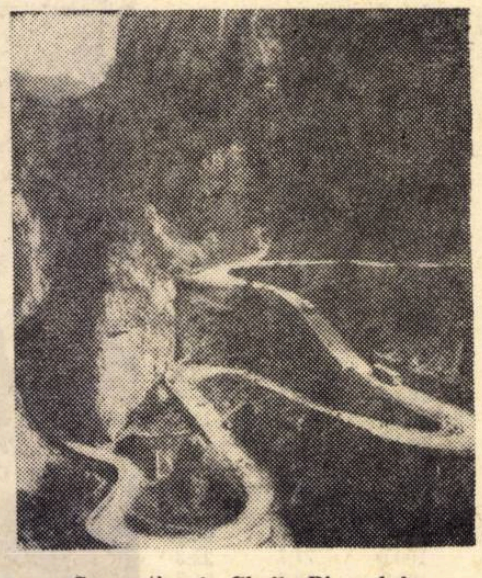

Serpentine la Cheile Bicazului

care, departe de a fi terminată, se continuă pentru fiecare problemă născută din dezvoltarea unei zone puternice a turismului pe teritoriul ce mărgineşte Marea Neagră, din deltă şi pînă la Mangalia.

Atenţia noastră s-a îndreptat însă cu un interes egal şi spre numeroase alte subiecte pe care le oferă cu generozitate restul ţării cercetărilor de marketing turistic. Poziţia geografică a României în imediata apropiere a unui nod al dispersiei turistice a axei vest-est şi a celei nord-sud, ambele avînd ca punct final Orientul Apropiat şi Mediterana răsăriteană, obligă la o atenţie distribuită pe întreg teritoriul, de-a lungul traseelor cu flux turistic concentrat : Bucureşti — Braşov — Cluj — Oradea ; Bucureşti — R. Vîlcea — Alba Iulia — Arad ; Bucureşti — Craiova — T. Severin — Timişoara ; Bucureşti — Buzău — Focşani — Iaşi — Suceava ; Bucureşti — Constanţa — Mangalia etc.

Această atenţie, concretizată prin cercetări de marketing pentru turismul automobilistic — care depăşeşte 70% din totalul mişcării turistice europene — pentru amenajarea optimă a traseelor de tranzit, au ca scop evidenţierea punctelor în care o ofertă corespunzătoare, specifică şi cu caracter de unicat, poate să reţină turistul, să-i ofere un sejur pe cît de neaşteptat pe atît de plin de satisfacţii. Consecvenţi acestui deziderat, am propus spre valorificare o serie de microzone şi puncte turistice ce prezintă un deosebit interes : complexul lacurilor de acumulare şi climatul ivernal al munţilor Semenic şi al Muntelui Mic (care permit practicarea turismului de-a lungul anului în două sezoane de vîrf şi spre care converg trei intrări în ţară prin Moraviţa, Naidăş şi barajul Porţile de Fier) ; salba de peşteri şi mănăstiri din nord-vestul Olteniei (cu accese rutiere în continuarea celor prezentate, cu ramificaţii spre valea Cernei, spre Cetăţile Dacice, spre Valea Lotrului, Oltului şi de aci în Transilvania şi spre Bucureşti) ; itinerarul „Pe urmele lui Vlad-Ţepeş Dracula" care include cetatea Tîrgoviştei, lacul Vidraru cu Castelul Poienari ; muzeul apelor minerale şi mofetelor miraculoase ce se înşiră de-a lungul traseului intra-carpatic ce leagă inima ţării — Braşovul — de Bistriţa Năsăud cu ramificaţiile tentaculare spre cetăţile ţărăneşti şi bisericile fortificate din Prejmer, Rîşnov, Criş etc., spre casele ceangăilor din valea Casinului, spre şiragul de staţiuni cu ape minerale, spre salinele de la Praid şi departe în nord, spre drumurile ce duc la bisericile de lemn din Maramureş sau spre est, pe şoselele de acces la mănăstirile din nordul Moldovei sau spre bogăţia turistică complexă a Neamţului.

Atenţia cercetărilor se îndreaptă spre principala cheie a porţilor văzduhului, adică spre existenţa şi multiplicarea aeroporturilor internaţionale, deoarece aproape 20% din circulaţia turistică europeană se face actualmente pe cale aeriană iar în viitor, cînd numărul proprietarilor de automobile va creşte — mult mai repede decît infrastructura rutieră — şi cînd avantajele oferite de avioanele cu mare capacitate vor răspunde preferinţelor de „repede - confortabil - ieftin" şi vor permite extinderea formulei „fly and drive" (călătorii combinate cu avion şi cu automobil), acest procent este prevăzut a creşte sensibil. Existenţa unor aeroporturi răspîndite pe întreg teritoriul şi putînd să primească avioanele „jumbo-jet" înseamnă nu numai dezvoltarea general economică a zonelor înconjurătoare, dar şi posibilitatea de a fi sau nu cuprins în axele de mare interes turistic al viitorului.

Un program de cercetare-marketing care concentrează puternic atenţia noastră, acum cînd ne despart atît de puţine zile de inaugurarea hidrocentralei de pe Dunăre, este programul zonei turistice propriu-zise a Porţilor de Fier şi a teritoriilor din raza sa de incidenţă. Cercetarea pieţei turistice potenţiale şi prognoza privind dezvoltarea cererii pentru turism, indică de la început această macrozonă (ne referim la teritoriul vast cuprins între Dunăre, Olt şi Mureş al cărui perimetru cuprinde centrul şi sudul Banatului şi vestul Olteniei, pulsînd curente turistice cu implicaţii a căror graniţe sînt nelimitate), ca un obiectiv turistic de mare interes pentru variate segmente ale turismului. Acest teritoriu relativ redus poate satisface simultan exigenţele :

— iubitorii unei naturi nepoluate, lipsită de agresivitatea marilor aglomerări estivale, în care apele de munte bogate în peşte şi fauna pădurilor ozonate oferă pescarilor şi vînătorilor trofeele mult dorite şi unde liliacul, castanul, fagul, tisa şi mestecenii colorează cu generozitate paleta tuturor anotimpurilor ;

— cei ce vor să combine o vacanţă plăcută cu tratamente balneare, a căror eficacitate este cunoscută de mii de ani (Băile Hercule), într-un mediu ambiant de o frumuseţe deosebită şi cu multiple posibilităţi de evadare ;

— pasionaţi ai vestigiilor istorice, ai cunoaşterii locurilor în care s-a înscris dincolo de veacuri, drumurile romane spre „Dacia felix", existenţa poporului român din cele mai vechi timpuri şi monumentele religioase sau laice ce îmbogăţesc tezaurul naţional, în care insula Şimian îşi va crea renumele ;

— amatorii de sporturi de iarnă sau ai sporturilor de vară (şi în special nautice) pe luciul lacurilor de acumulare ;

— cei ce sînt dornici să mănînce variatele feluri, specific româneşti, cu bogat conţinut lactat, vegetal sau de carne, să guste din fructele bogate ale pămîntului bănăţean, sau să bea din ţuica şi vinul dealurilor olteneşti ;

— şi toţi ceilalţi, pentru care tradiţiile şi construcţiile prezentului, conferă acestei destinaţii turistice un interes prioritar.

A satisface însă o cerere atît de diversă înseamnă a pregăti o ofertă cu deosebită grijă, cu atît mai mult cu cît dincolo de Dunăre, la o distanţă de mai puţin de o jumătate de zi, pe cale rutieră, se află Belgradul, punct important de dispersie a fluxurilor turistice iugoslave şi internaţionale, şi prin această sursă puternică de clienţi potenţiali pentru zona turistică propriu-zisă a Porţilor de Fier. Şi cum programul se referă în primul rînd la ofertă, la „produsul turistic", el cuprinde baza tehnico-materială de cazare, alimentaţie şi transport, incluzînd bineînţeles prestările de servicii auxiliare (calitate, diversificare, cunoştinţă de limbi străine), fondul de comerţ, autenticitatea satului românesc, adică tot ce conferă produsului o imagine specifică. O ofertă adecvată nu înseamnă numai atragerea unui volum mare de turişti, dar şi efectele economice realizate şi de aci, prin multiplicare, influenţele asupra ridicării nivelului de trai, asupra profilului social, cultural şi politic al populaţiei din teritoriul studiat, adică tot ceea ce se caracterizează prin noţiunea de impact al turismului asupra întregii vieţi înconjurătoare.

Margareta IAHODA
Centrul de studii şi proiectări pentru promovarea turismului

TURISMUL MONDIAL
— Date de prognoză —

● Populaţia globului creşte de la 3,3 miliarde locuitori în 1965 la 6,5 miliarde în anul 2000.

● Populaţia urbană a globului creşte de la 37,4% din total în 1970, la 51% în anul 2000.

● Produsul naţional brut/cap de locuitor, în Europa, creşte de la 1 369 dolari în 1965, la 5 055 dolari în 2000.

● Circulaţia turistică internaţională (peste graniţe) creşte de la 181 milioane turişti în 1971, la 250—260 milioane în 1980 şi la 325 milioane în 2000.

● Încasările din turism internaţional (peste graniţe) cresc de la 13 miliarde dolari în 1971, la 23 miliarde în 1980 şi la 33,8 miliarde în 1985.

● Numărul total de turişti (interni şi peste graniţe) care au fost de 450—600 milioane în 1969 va creşte la 780—1 050 milioane în 1980.

● Faţă de 1959 cînd s-au transportat 78 milioane călători aerieni de I.A.T.A. (Asociaţia internaţională de transporturi aeriene), în 1969 acest număr a crescut la 229 milioane. Pînă în 1975 se prevede o creştere de 14% pe an, iar între 1976—1980 creşterea va fi de 11% pe an.

● Încasările mondiale totale din turism (intern şi peste graniţe) vor creşte de la 50 miliarde dolari în 1965 la 151,5 miliarde în 1985.

● Faţă de un ritm mediu de creştere mondial în perioada 1966—70, de circa 8—9%, în România turismul a înregistrat în aceeaşi perioadă un ritm mediu de peste 25%.

În perioada actualului cincinal se va dubla circulaţia turistică, iar pînă în 1980 se estimează că va creşte de 3,6 ori.

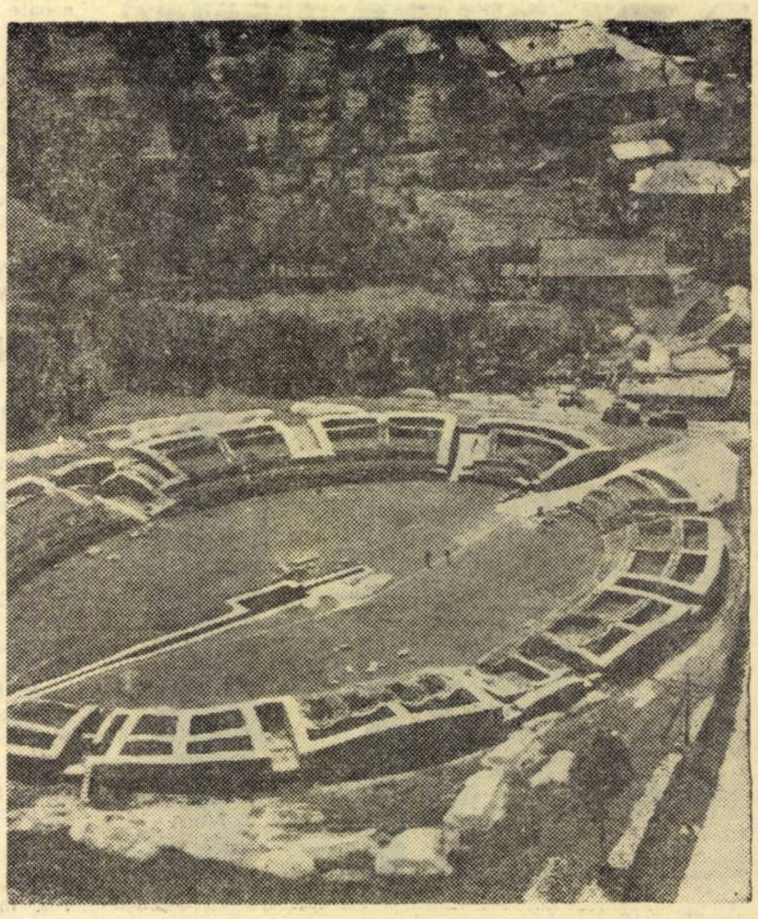

Amfiteatrul roman Ulpia Traiana

CASCADELE OLTULUI

• Nu poate fi literatură științifico-fantastică, din moment ce i s-a conferit valoare de șantier • Scară de oglinzi lacustre între Turnu Roșu și Turnu Măgurele • Port fluvial în piemontul getic • Nocturnele sorburi de irigații agricole devin ziua electroturbine de mari potențe industriale • De unde ia planșeta cutezanță • Apoteoza esteticii urbane...

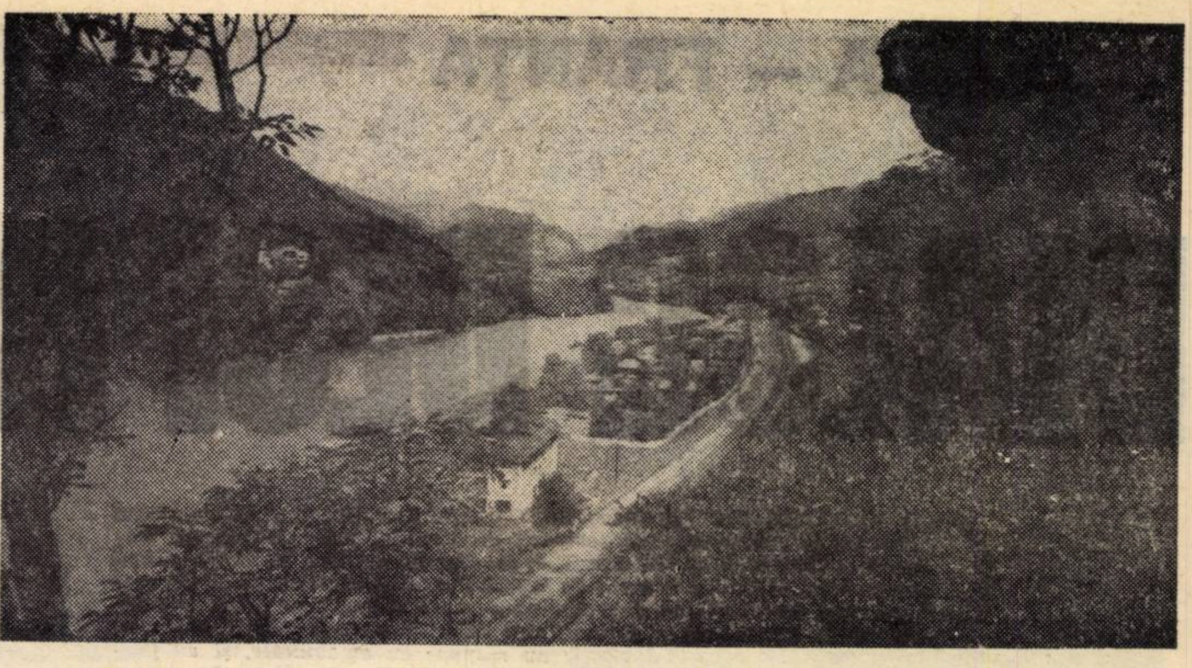

Azi curgerea spre Dunăre a Oltului duce cu sine nu numai oglindirea în apele sale a știutelor imagini splendide de natură și viață, ci și sunetele puternice și insistente ale unor înnoitoare prefaceri hidroenergetice care în viitor vor culmina cu desăvîrșirea unor monumentale salbe de lacuri și microcentrale.

DIN TOAMNĂ, de cînd eșaloanele de constructori părăsesc continuu Porțile de Fier, printre hidroenergeticieni circulă o glumă: Dunărea se varsă după preferințe: în Lotru, în Olt sau în Someș. La drept vorbind, e o metaforă izbutită. Pentru că fluviul brațelor și minților care au înălțat altar de o mie de megawați pe malul românesc deversează în cele trei șantiere. Montorii de utilaj, îndeosebi, urcă pe Lotru. Excavatoriștii, artificierii, cofratorii și betoniștii sînt atrași de mirosul pulberii, de exploziile de temelie ale hidrocentralelor Someșului și Oltului.

M-am dus să-i văd pe cei chemați să facă strune de lumini doinei Oltului industrial. S-au instalat la Rîmnicu-Vîlcea. Sînt în jur de nouă sute de oameni. Adaos de salopete decolorate de soare și ploi, în perimetrul dominat de constructorii imensului combinat chimic vîlcean, în păienjenișul macaralelor care îmbrățișează siluetele locuințelor și lăcașurilor de cultură aflate sub schele. Șantierul hidrocentralei n-ar fi constituit o grefă distinctă nici în orașele din aval, la Slatina sau Turnu Măgurele. S-ar fi contopit cu mediul existent. Așa se întîmplă cînd durezi baraje în inima orașelor. E o noutate. La Sadu, Stejaru, Aref, Puru și chiar la Gura Văii trotilul de început a detunat în liniștea codrilor. Deci, inedit. Dar fierberea atotcuprinzătoare, mașinile care brăzdează urbea în lung și-n lat, amețesc. Există un singur mijloc de limpezire a haosului aparent: schema de sistematizare a orașului. Unde șantierele au contur final și fostul tîrg e negat de viitorul urbanistic.

Dar să rămînem deocamdată, la prezent, la imaginea rîului de azi. S-o memorăm, s-o și filmăm, dacă vrem să-i convingem pe urmași că Oltul submeridional era cîndva o gîrlă cu meandre, cu viituri care făceau prăpăd primăvara, cu lunci uscate de seceta verii. Și să ne grăbim. Fiindcă în malul stîng, de-a lungul suburbiei Goranu, i s-a și croit albia nouă. O baterie de excavatoare, „dispusă" pe un front de o milă marină, mușcă roca din adîncul viitorului lac de acumulare. E unul din cele trei lacuri pe care le va avea municipiul. Se întinde pînă la Dăiești. În aval de baraj, pînă la Rîureni, va fi al doilea. Iar al treilea, pînă la portul Govora. Nu, n-ați greșit. Ați citit corect: portul. Da, portul în care vom debarca dintr-un vapor de pasageri plecat de la Sulina sau Viena. Transbordăm valizele în autocar și într-o jumătate de ceas sîntem la stațiunile climaterice de la Călimănești sau Cozia...

Barajul e între tentaculele macaralelor care dinamizează cerul senin de aprilie. În văzduh roiesc benele care revarsă beton peste armătură, autobasculantele mișună în craterul proaspăt decopertat. Roca geologică se arată pentru prima oară luminii zilei. Apariție efemeră. Va fi acoperită de ape. Peisajul mi se pare cunoscut. Parcă dincolo de dig ar trebui să se vadă minaretele de la Ada-Kaleh. Peste care, știu bine, tălăzuiesc de mult valurile lacului Cazane.

Din ansamblul impresiilor imediate se impune, dominantă, efervescența, acel trepidant ritm de muncă de la Gura Văii. S-a mutat aici. Cu o parte din oameni. Îl văd pe inginerul Lucian Bărăscu, eroul unui reportaj de anul trecut, la ecluză-aval. Îl întreb dacă a venit și Mazilu, colegul lui de facultate și de stagiatură în întrecerea care împlinea metafora milenară, punînd porți de fier grele de o mie de tone la... Porțile de Fier. Își face răgaz de-o țigară și-mi spune că Stelică Mazilu nu l-a însoțit. Nu s-a urcat nici la Someș. A fost solicitat de un mare șantier african. Dar sînt aici Matei Mirică, numit șef de lot la ecluza Govora, mecanicul Ion Mareș, excavatoristul Ion Ștefănescu...

PERIMETRUL hidroenergeticii românești e grandios, ca și planul electrificării țării, care-i cere numai Oltului o putere instalată în miliarde kilowați-oră, mai mare decît aveau toate uzinele electrice ale României în ziua etatizării industriei. O, dar aici e o adevărată întrunire de virtuoși ai barajelor! Iată-i pe inginerii Alexandru Toma și Constantin Mengher, de la Argeș. De fapt, inginerul Mengher e un „subiect" mai vechi al reporterilor. De pe vremea Bicazului. Îmi acordă un interviu, în calitate de șef al Grupului de șantiere Olt. Lucrurile merg bine, firește. Nici nu m-aștept la altceva, fiindcă nici n-a fost vreodată altfel acolo unde a lucrat Mengher; fie că a condus o brigadă, un punct de lucru sau un lot. Acum, toate obiectivele „atacate" merg bine. Oamenii și-au luat angajamente în cinstea lui 1 Mai, planul la zi e depășit cu 28 de procente...

Nu pare stereotip? Nu. Nimic nu se repetă în construcția hidrocentralelor românești. Nici măcar competența proverbială a acestor temerari constructori, care totdeauna e reluată de la apogeu, într-o continuă, fără de sfîrșit șlefuire, ca o coloană brîncușiană. Închipuiți-vă ce înseamnă 28 de procente depășire la Olt, unde indicatorii planului sintetizează experiența unor șantiere gigant, atît sub raportul calificării oamenilor, cît și al înzestrării tehnice. Încă la Dunăre, cu doi ani în urmă, indicii de dotare pe constructor, exprimați în cai putere, atinseseră cel mai înalt nivel cunoscut pe plan mondial. Cînd te gîndești că la Sadu, pe primul șantier de electrificare al tinerei republici, urcasem cu tîrnăcoape... Da, organizarea de șantier se desfășoară potrivit „stadiului actual al cerințelor". La Rîureni e fabrica de betoane și stația de sortare, barajul Dăiești e în prima fază, uzina de la Rîmnicu Vîlcea e ceva mai avansată. Fiindcă are termen de punere în funcțiune în 1973.

Vreau cîteva coordonate ale barajului? Atunci, să notez: corp monobloc cu sala turbinelor, pod peste coronament, deversoare cu debit normal 200 metri cubi pe secundă și o asigurare pînă la 2000 de metri cubi, pentru eventuale viituri. Ce simplu! La Bicaz, cînd oblojam cu cîrpe bășicile din palme, ne-am fi gîndit că o să ajungem să dăm o hidrocentrală în exploatare după doi ani de șantier? Poate că ne gîndeam. Comuniștii sînt visători...

SINCER SĂ FIU, aici nu mă uimește ritmul în care se transpune în operă proiectul. E uimitoare însăși punerea în operă a acestui proiect de îndrăzneală.

Sigur, uluitorul concept al Argeșului și al „puilor" săi s-a înfăptuit. Știm că în retenția de la Vidra apele se urcă, nu coboară. Vedem cargourile liftate la cataractele Dunării, dar amenajarea Oltului e cu totul altceva. Oamenii de la planșetă sînt de-a dreptul dezlănțuiți, ne taie respirația, cum se spune, cu fiecare nou proiect. Cînd mi-am aruncat ochii întîia dată pe lucrarea inginerului Eugen Cuculescu, intitulată modest „Amenajarea complexă a Oltului", i-am recomandat, în glumă, să-i pună și un subtitlu: „Roman științifico-fantastic". A rîs. Nu s-a temut că munca lui (e adevărat, plină de fantezie) va fi uitată într-un dosar. Cum s-a întîmplat cu lucrarea profesorului universitar Dorin Pavel „Rîul Sebeș din punct de vedere al amenajării hidraulice", pe care actualul cincinal a scos-o din colbul arhivelor S.A.R. „Electrica", unde zăcuse 40 de ani. Cuculescu și colegii săi de la Institutul de studii și proiectări hidroenergetice acționează în virtutea planului de stat, sînt mandatari ai cutezanței înscrise în programul economic al Partidului Comunist Român, care preconizează 80—85 miliarde kilowați-oră, în puterea țării din anul 1980.

Cu asemenea aripi s-a pornit la cercetarea potențialului hidroenergetic al Oltului. S-a cercetat și basmul cu feciorii craiului Hășmașul Mare, care nu s-ar fi regăsit niciodată. Nu e adevărat. Oltul și Mureșul s-au întîlnit la poalele Sebeșului, într-un tău care a existat pînă la sfîrșitul terțiarului, cînd s-a născut lanțul Carpaților. Abia atunci a ieșit Lotrul în calea Oltului, furîndu-i apele spre Dunăre... Pare incredibil, dar proiectul se ocupa de asemenea basme. Și restabilește tăul ancestral de la Veneția Făgărașului. Un lac care acumulează forțe înainte de a se năpusti în defileu. Dar, paradoxal, după ce i se pun la îndemînă, înmănunchiate, apele Harghitei, Bodocului, Perșanilor și Făgărașului, Oltului i se cere... îmblînzire. Debit regularizat, în limbajul tehnic. Pentru că a fost bezmetic și capricios. Are un volum anual de peste 5 miliarde metri cubi de apă, pentru care l-ar invidia multe fluvii europene, dar debitele variază de la 3000 de metri cubi pe secundă (cînd aduce prăpăd în satele mălurene), la 20 de metri cubi pe secundă, cînd îi treci vadul cu boii.

Regularizarea înseamnă 31 de hidrocentrale și tot atîtea lacuri, o scară de argint viu înfiptă în Dunăre și cu fruntea sprijinită de catapeteasma Coziei pînă la Dunăre. Așa că o să asistăm, în următorii opt ani, la recrudescența titanicului șantier al Daciei Malnensis, pe verticala care ne-a lăsat celebrul „Limes Alutan". Un șantier mobil, cu deplasare dictată de rațiuni științifico-economice pe axa Turnu Măgurele — Turnu Roșu. Nu s-a început nici de jos, nici de sus, ci din acea zonă olteană care a ajuns la o nemaipomenită sete de apă și electricitate. Cum s-o fi împăcat Rîmnicu Vîlcea, atîta amar de vreme, cu ce i-a dat Oltul nativ?!

După acel veac XIV, care a menținut regiunea într-un focar de efervescență politică și economică, leagăn de naștere al Țării Românești, au urmat secole de somnolență. Sarea Ocnelor Mari nu cerea procese electrolitice. Vestitele lumînări vîlcene ignorau total chimia, bazîndu-se pe albinărit. Însă carbonații de sodiu ai Govorei contemporane, exportați în trei continente, cer apă și kilowați. Orașul dispune la ora actuală de una dintre cele mai moderne instalații de electroliză și de cel mai eficient proces tehnologic al plastifianților din Europa. E un punct nodal în „brîul policlorurei", care încinge Carpații pe la Borzești, Brazi, Pitești, Vîlcea. Iar chimia cere apă. Și electricitate cere. Ca și edilitarea unui tîrg catapultat, după secole de stagnare, în sfera marilor centre industriale. Statistica anilor cei mai prosperi ai economiei capitaliste consemna 377 salariați la Rîmnicu Vîlcea. În ultimul cincinal, trei mii de chimiști vîlceni s-au mutat în apartamente noi. În actualul cincinal, noii salariați ai tinerei industrii vor primi 9500 de apartamente, dintre care 2000 se clădesc în acest an. Sînt aproape gata spitalul cu 700 de paturi, casa de cultură cu 600 de locuri, două mari creșe, hotelul turistic și două complexe comerciale de primă mărime. Într-un plan de sistematizare care gravitează în orbita amenajării Oltului, Rîmnicul Vîlcei se înconjoară cu lacuri. Care dincolo de utilități economice (apă potabilă, apă industrială, crescătorii de pește, curs navigabil), constituie o apoteoză a esteticii industriale. Un amfiteatru de clădiri-turn, oglindite în tremurul undei albastre. Baze sportive, piscine nautice. Iar sub deversoarele argintii se învîrtesc paletele electroturbinelor...

MERITĂ subliniere concepția ultramodernă (subordonată multifuncționalității) a amenajării Oltului. Și, mai cu seamă, eficiența economică. **Trebuie spus că suma costurilor se amortizează cu patru ani mai devreme decît investiția de pe Argeș.** Și Argeșul dă numai un sfert din energia ce se va obține pe Olt. Este, nu încape îndoială, un merit al concepției, firesc în spirala ascendentă a experienței. Dar nu numai atît. Cînd s-a proiectat hidrocentrala de pe Argeș, țara nu dispunea de potențialul tehnic de azi. Nu exista Galațiul siderurgic, Reșița nu construia turbine, Uzina de mașini grele de la Berceni se afla și ea pe hîrtia de calc. Șantierul acestui gigant obiectiv industrial reflectă fidel echilibrul economic la care a ajuns țara, o anumită etapă a procesului revoluționar de edificare a României socialiste, eforturile de investiții și energie creatoare ale poporului nostru. Da, am ajuns să operăm cu factorul Kilowat în realizarea irigațiilor agrare. Străvechea problemă a lui homo faber se rezolvă cu industrializarea. Retențiile din aval de Govora sînt și mari apeducte. În care se valorifică și acumularea de la Vidra, din munții Lotrului. Între Slatina și Ipotești, pînă la gurile Olteţului, se întinde o mare de apă dulce, unde Cîmpia Boianului își așează sorb pentru 80 de mii de hectare. **Una dintre conductele lacului Ipotești va îmbogăți rîul Vedea; într-o cale de apă nevăzută și aproape incredibilă marcată cu aspersoare și ploi dirijate. Și o altă magistrală de apă pleacă de la Comani spre Caracal, cu ramificații Stoienești — Vișina. Ca să ducă apa Oltului, dar și a... Dunării. Da, Dunărea va da și ea apă în... cascadele Oltului.** Așa-i că nu vă vine să credeți? E timpul să spunem că turbinele care dau ziua energie electrică, noaptea devin megapompe de alimentat lacurile. Noaptea, în gol de sarcină pe rețeaua înaltei tensiuni, cînd electricitatea are un cost minim...

PARCĂ nici mie nu-mi vine să cred că nu plătesc tribut cine știe cărei literaturi științifico-fantastice. Însă am înaintea ochilor coloanele de mașini și oamenii din șantierul Oltului. Oamenii care au mutat Ada-Kaleh și Orșova, care au obligat Dunărea să dea o mie de megawați la cataracte. Și fac însemnări de pe șantierul Olt.

Gheorghe FILIMON

Rîmnicu Vîlcea-aprilie 1972

DIALOG DESPRE COOPERARE

CU PRILEJUL VIZITEI delegației Consiliului Național al Patronatului Francez în România și al semnării protocolului între Camera de Comerț a României și Comitetul Franc-Europa de Est, redacția „Vieții economice" a invitat o serie de membri ai acestei delegații și de personalități românești să participe la o masă rotundă pe tema modalităților de dezvoltare și diversificare în continuare a relațiilor economice româno-franceze. La această invitație au răspuns cu amabilitate, și au participat la discuții, din partea franceză **Georges VILLIERS**, *președinte de onoare al Consiliului Național al Patronatului Francez, președinte al Comitetului Franc-Europa de Est,* **Haris PUISAIS**, *director al relațiilor comerciale cu țările socialiste, Societatea Air Industrie, Courbevoie,* **Pierre-René GRANDCLÉMENT**, *director pentru operațiuni internaționale la firma Thomson-CSF, Paris,* **Henri DHABERNAS**, *vicepreședinte al EUROPEX,* **Victor MICHEL**, *vicepreședinte delegat al firmei MATEXFRANCE, Paris, iar din partea română prof.* **Roman MOLDOVAN**, *președintele Camerei de Comerț,* **Ion ROMÂNU**, *membru al Consiliului Economic,* **Nicolae ENEA**, *prim adjunct al ministrului industriei ușoare,* **Iulian BITULEANU**, *adjunct al ministrului finanțelor,* **Radu NEGRU**, *consilier, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie.*

Redăm în cele ce urmează opiniile participanților.

La semnarea protocolului între Camera de Comerț a R. S. România și Comitetul Franc-Europa de Est.

Roman MOLDOVAN : — Pentru a face cunoscute unor cercuri cît mai largi, rezultatele vizitei și în același timp unele din problemele care se ridică în cadrul preocupărilor noastre de a lărgi relațiile comerciale, cooperarea economică, științifică și tehnică cu Franța, am propus și oaspeții noștri au acceptat, să participe la această discuție ; le mulțumim că au răspuns cu multă amabilitate. Publicînd discuțiile noastre, ele vor ajunge și pe această cale la cunoștința celor interesați și a unui cerc larg de cititori. Aceasta este sigur întrucît — o spun fără ezitare — „Viața economică" se bucură de foarte multă autoritate în rîndurile specialiștilor care activează — la diferite nivele — în activitatea noastră economică.

● Nici o țară din lume nu poate trăi izolată

Georges VILLIERS : — Vă rog să-mi permiteți să fac o reflecție prealabilă : eu cred că principalul este să ne cunoaștem mai bine. Este o necesitate dominantă. Ea este determinată de caracterul evoluțiilor postbelice în domeniul științei și tehnologiei și al relațiilor economice internaționale. Înainte de primul, și chiar înainte de cel de al doilea război mondial, Franța era o țară bogată, care trăia din resursele ei, fără să aibă nevoie practic să facă comerț exterior. Ne despart numai 15—16 ani de vremea cînd exporturile franceze reprezentau doar 5—6% din produsul național. Franța trăia într-un fel de autarhie, avînd teritoriile sale de peste mări în care găsea o complementaritate.

După ultimul război ne-am găsit într-o situație diferită. Pentru Franța se punea problema dacă ea mai poate continua să trăiască cu bariere vamale foarte ridicate, ca o țară izolată. Răspunsul a fost că nu era posibil și într-adevăr, nici o țară din lume, la ora actuală, nu poate trăi izolată, oricît ar fi de bogată. De la un comerț exterior care reprezenta numai 6% din produsul național, am ajuns la un comerț exterior care reprezintă 14% dintr-un produs național care între timp s-a triplat. Iată de ce acum 20 de ani ar fi fost de neconceput ca eu să vin cu 50 de industriași în România. Acum francezii ies din țara lor și vor să cunoască lumea din afară.

Noi avem încă puține contacte tehnice cu România, deși ne simțim foarte legați de ea. Acest lucru este firesc ; n-au existat niciodată nori deasupra relațiilor dintre cele două țări ale noastre. Relațiile s-au întărit în ultimii ani prin vizitele făcute de generalul de Gaulle în România și de președintele Ceaușescu în Franța. Noi, tehnicienii trebuie să profităm de climatul excelent care există între cele două țări ale noastre pentru a ne cunoaște mai bine.

Toți sîntem surprinși de creșterea extraordinară a producției țării dv. în ultimii ani, de ritmul de creștere excepțional, superior ritmului de creștere al producției industriale franceze. Consider că firmele românești și firmele franceze din cele mai variate sectoare — cum ar fi chimia, construcțiile de mașini, electrotehnica, industria lemnului, a mobilei, industria minieră și petrolieră, utilizarea gazelor, petrochimia etc. — au acum interes să se cunoască mai bine, fiindcă au foarte multe lucruri de făcut împreună. Mi s-a vorbit de anumite proiecte din care se poate foarte bine întrezări viitorul. Acest viitor va fi foarte divers. În unele cazuri am putea organiza producții în comun. De altfel, am auzit că unul din membrii delegației noastre a fost surprins să constate că firma românească cu care discuta era în avans în anumite privințe față de firmele franceze. În asemenea cazuri cel care se află în avans ar putea ceda licența celuilalt.

Noi am venit aici cincizeci, dar sînt sute de oameni de afaceri care ar trebui să vină. Ar fi util să vină și ingineri români în Franța. Trebuie spus deschis că dacă doi directori au semnat un protocol, aceasta nu înseamnă că totul se va rezolva, ci este necesar ca echipele aflate în jurul celor doi directori să fie la curent cu toate problemele, să se cunoască. Aș spune chiar că atunci cînd se ajunge la o adevărată colaborare, trebuie ca și muncitorii calificați să se cunoască între ei, în România și în Franța. Iată un imens cîmp de activitate care se deschide în fața noastră, dar care este de abia schițat la ora actuală.

Un prim lucru pe care-l doresc este ca aici, la București, să se deschidă un centru francez de documentare, așa cum există la Varșovia, cu o anexă la Cracovia, la Budapesta și la Belgrad. Cred că acesta este un lucru a cărui realizare am putea s-o impulsionăm.

Nu ne-am cunoscut suficient, dar cred că acest lucru ține de trecut. Acum ușile sînt deschise și trebuie să intrăm prin ele cu dorința de a conlucra.

Roman MOLDOVAN : — Expunerea d-lui președinte Georges Villiers, exprimînd sintetic situația și evoluția economiei franceze, deschiderea sa treptată către comerțul mondial, participarea sporită la diviziunea internațională a muncii, ne oferă posibilitatea să avem o imagine a schimburilor economice potențiale cu această economie. Am reținut nu numai posibilitățile ce se pot concretiza în schimburi comerciale, ci și faptul că asistăm la schimbarea mai adîncă a unei mentalități în ceea ce privește comerțul internațional. Într-adevăr, și noi sîntem de părere că trăim într-o lume a interdependențelor care se amplifică și trebuie să tragem de aici toate consecințele.

Ion ROMÂNU : — Doresc să remarc și eu faptul că în întreaga lume, schimburile economice internaționale cunosc o dezvoltare deosebită. Dacă îmi amintesc bine, în ultimii 10 ani volumul comerțului mondial s-a dublat. La cea de-a III-a conferință UNCTAD, ale cărei lucrări se desfășoară în aceste zile în Chile, unii vorbitori au remarcat faptul că ponderea cea mai mare în volumul schimburilor internaționale o dețin produsele cu prelucrare superioară ; schimburile de materii prime și materiale înregistrează o dezvoltare mai lentă.

În acest context, vreau să subliniez progresele pe care le-a obținut țara noastră în domeniul industriei și al comerțului exterior. Dacă înainte de război, România exporta lînă și importa țesături, țara noastră a ajuns astăzi în situația să importe minereu de fier și cocs, să prospecteze piețele pentru a importa metale neferoase, bumbac etc., exportînd în schimb tractoare, televizoare și alte asemenea produse prelucrate. Dezvoltarea economică în țara noastră va cunoaște și în anii următori o creștere însemnată. În același timp remarc faptul că și economia Franței cunoaște un avînt considerabil. Industrii cu vechi tradiții din această țară și-au dezvoltat capacitatea de producție într-un mod simțitor în anii de după război, au apărut noi întreprinderi și chiar noi ramuri înzestrate cu o tehnică avansată ; calitatea produselor franceze se situează la un nivel ridicat, fapt ce este confirmat de progresele obținute în creșterea importantă a exporturilor.

Societatea contemporană a ajuns într-un asemenea stadiu de dezvoltare încît nevoia de specializare se resimte în multe ramuri industriale. Se constată că un număr din ce în ce mai mare de produse realizate cu un grad înalt de prelucrare reprezintă de fapt o colaborare între întreprinderile din diferite țări. Adîncirea specializării contribuie în mod direct la creșterea productivității muncii sociale, la ridicarea nivelului calitativ al producției, fapt ce conferă produselor un plus de competitivitate pe piața internațională. De aici decurge necesitatea unei mai strînse cooperări economice între România și Franța.

După cum ați remarcat, discuțiile care au fost purtate între delegații firmelor franceze și întreprinderile noastre au dovedit că posibilitățile de cooperare sînt multiple. Ele se pot concretiza în acțiuni conjugate pentru realizarea anumitor produse în țara noastră, în Franța, precum și pe piețe terțe. Asemenea posibilități au fost investigate în industria constructoare de mașini, în petrochimie, industria lemnului, industria ușoară etc. Am convingerea că acțiunile întreprinse în aceste zile reprezintă numai un început, care trebuie continuat. Cultivarea unor asemenea discuții cu caracter economic este în avantajul ambelor părți.

Sînt întru totul de acord cu remarca domnului Georges Villiers, că pentru a impulsiona cooperarea economică dintre țările noastre este necesar ca partenerii să se cunoască mai bine. Din păcate însă, întreprinderile noastre nu știu întotdeauna să popularizeze succesele obținute în diversificarea producției, realizarea unor produse solicitate de consumatorii străini, îmbunătățirea calității produselor și a modului de prezentare a acestora. Participarea întreprinderilor românești la expozițiile care au loc în Franța, deși s-a intensificat în ultimul timp, totuși nu se situează la nivelul cerințelor și posibilităților. De asemenea, un număr insuficient de expoziții sînt organizate de întreprinderile noastre pe piața franceză.

Contactele directe reprezintă una din formele cele mai eficiente care ajută la o mai bună cunoaștere reciprocă. În această ordine de idei doresc să subliniez că vizita pe care a făcut-o în țara noastră delegația Patronatului Francez, întîlnirile de lucru și convorbirile cu conducerile ministerelor și centralelor economice, vizitarea unor secții de producție din mari întreprinderi românești constituie cel mai bun prilej pentru strîngerea relațiilor de colaborare, deschid noi perspective pentru dezvoltarea schimburilor economice dintre întreprinderile din România și Franța.

Totodată, menționez că reducerea unor taxe vamale aplicate la volumul exporturilor românești în Franța sau reducerea contingentelor stabilite la anumite mărfuri pentru care există cerere din partea clienților francezi, ar contribui din plin la impulsionarea schimburilor de mărfuri.

O altă posibilitate care a fost folosită în măsură insuficientă, după părerea mea, o constituie schimbul de specialiști în diferite sectoare ale activității economice. Consider că organizarea în mod sistematic a unor contacte între specialiștii francezi și români — în domeniul tehnicii, al economiei, cercetării științifice etc. — nu pot decît să servească apropierii dintre cele două părți, mai bunei lor cunoașteri, evidențierii de noi modalități de cooperare a firmelor franceze cu întreprinderile romînești.

Activitatea fructuoasă cu care se încheie vizita în țara noastră a delegației Patronatului Francez deschide largi perspective schimburilor economice dintre cele două țări, extinderii cooperării între partenerii francezi și români.

Sînt ferm convins că, începînd chiar din perioada imediat următoare, relațiile economice dintre cele două țări se vor intensifica, nivelul schimburilor de mărfuri va înregistra o creștere substanțială, fapt ce va contribui, fără îndoială, în și mai mare măsură la apropierea popoarelor noastre.

Georges VILLIERS : — Aș dori să mă refer în cîteva cuvinte la ceea ce a spus dl. Românu cu privire la bariere cum sînt contingentările, tarifele vamale etc. care există încă în calea exporturilor românești în Franța. Nu cred că acesta este elementul principal care frînează schimburile noastre; noi am putea face mult mai mult în cadrul existent, în cadrul reglementărilor actuale. Elementul principal este acela despre care am mai vorbit și anume că trebuie să ne cunoaștem mai bine, să întreprindem acțiuni în comun. În această privință doresc să vă informez că acum organizăm la Paris, împreună cu Republica Democrată Germană, o săptămînă tehnică așa cum am pregătit înainte cu alte țări care au cerut acest lucru, cum ar fi Iugoslavia și Ungaria. Organizarea unei asemenea manifestări cu România ar fi un prilej excelent pentru a face mai bine cunoscute posibilitățile industriei românești în Franța. În legătură cu tehnica românească, cu prilejul vizitei mele, am constatat că există sectoare în care dv. sînteți foarte înaintați, poate chiar aveți realizări cu totul originale. De aceea vă asigur că o săptămînă tehnică românească bine și din timp pregătită ar avea un efect foarte mare. Vă supun spre reflecție această idee.

Pierre-René GRANDCLÉMENT : — Înțelegem importanța pe care o are echilibrul balanței comerciale ; ar trebui însă să ne ajutați mai mult pentru a face cunoscute produsele dv. Noi venim la dv. mult mai des decît veniți dv. la noi. După cum vedeți, importatorii noștri sînt cei care se deplasează și nu exportatorii dv. și cred că în această privință trebuie să se facă ceva. Anul acesta am convins pe prietenii noștri de la Electronum și de la IPRS Băneasa să participe la salonul internațional de piese electronice. Acest lucru le-a permis să întîlnească beneficiarii posibili din toate uzinele grupului nostru și a dat posibilitate serviciului nostru de achiziții să facă cîteva comenzi în România.

Ar fi util ca prietenii noștri români să facă ceea ce facem noi acum : să vină și ei în Franța cu cataloagele lor, cu mostrele lor, cu listele lor de prețuri și să participe cît mai des la expoziții internaționale, cum a fost cazul în primăvara acestui an, la Salonul internațional de piese electronice. Există și un alt mijloc de a ne cunoaște mai bine și anume de a ne trimite mai mulți stagiari, pe care noi sîntem totdeauna foarte bucuroși să-i primim.

Bineînțeles că și noi vom încerca să facem cunoscute produsele noastre la dv. și vom participa, așa cum am făcut și în 1970, la Tîrgul Internațional care se va organiza la București în luna octombrie.

● Un domeniu cu perspective

Radu NEGRU : — În timpul întrevederilor pe care le-am avut în ultimele zile cu distinșii reprezentanți ai societăților și firmelor franceze, specialiștii din Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie am fost preocupați în mod deosebit de un aspect important al relațiilor româno-franceze : În timp ce tratativele de natură industrială și economică urmăresc de regulă dezvoltarea rapidă a schimburilor de mărfuri și cooperarea în producție pentru viitorul apropiat, noi abordăm problemele mai ales prin prisma pregătirii perspectivelor mai îndepărtate prin deschiderea unor noi posibilități de cooperare industrială pe baza colaborării în știință și tehnică.

Cooperarea în unele probleme de amploare, — așa cum au fost înscrise în protocolul Sesiunii a IV-a a Comisiei guvernamentale franco-române — sperăm să constituie numai un început care va avea repercusiuni mult mai largi.

Sîntem convinși că prin contactele directe dintre specialiștii de înaltă calificare din țara dv. și din institutele noastre de cercetări, de proiectări, din laboratoarele uzinale, vor putea fi evidențiate domeniile în care noi putem de pe acum să punem bazele unei cooperări — în cercetare-dezvoltare, în producție și în comercializarea produselor. Noi concepem cooperarea complexă ca o activitate ancorată profund în preocupările economice de perspectivă ale țărilor noastre, corespunzînd totodată pe deplin intereselor comerciale ale celor doi parteneri. Nu este însă o treabă ușoară. Unele dificultăți constau și în faptul că noi nu cunoaștem prea bine legislația franceză privitoare la inovație. Ar fi poate utilă crearea unei societăți mixte franco-române în sarcina căreia ar putea intra și promovarea inovației românești, atît în Franța cît și în alte țări.

Am impresia că ultimele cuvinte ale d-lui președinte G. Villiers, prin care d-sa a subliniat importanța tot mai mare a contactelor tehnice dintre specialiști, merg în sensul sprijinirii conceptului de cooperare pe bază de programe complexe și am sentimentul că membrii delegației franceze, pe care i-am avut, aceste zile ca interlocutori, au recunoscut cu toții importanța conlucrării mai strînse între specialiștii din institutele de cercetări și proiectări ale ambelor țări. Pentru aceasta este însă necesar un sprijin constant și atent acordat de către autorități partenerilor de cooperare, măsură pe care partea română în Comisia mixtă consider că a îndeplinit-o cu prisosință.

Haris PUISAIS : — Sîntem conștienți că în România s-au schimbat multe și că dv., și deci și noi, ne aflăm la un punct de cotitură în relațiile noastre. Am cunoscut cu 10—15 ani în urmă nevoia României de a importa rapid echipamente industriale și o tehnologie cît mai avansată, pentru că dv. încheiaseți atunci un mare pariu, pe care cei de aici recunoaștem cu toții că l-ați cîștigat. Și noi n-am fost întotdeauna niște judecători prea blînzi, fiindcă totdeauna am privit lucrurile cu un ochi critic și cu veșnicul nostru complex de superioritate. Noi n-am judecat niciodată o situație în funcție de punctul dv. de plecare, ci am judecat-o în funcție de situația noastră.

În acea fază, ne-am preocupat în primul rînd de comercializarea produselor noastre industriale ; în ceea ce privește domeniul științific, de care vorbea dl. Negru, poate că nici măcar nu l-am avut prezent în minte.

Între timp v-ați echipat industria și paralel ați format, printr-o pregătire tehnică și științifică sistematică, un număr foarte mare de ingineri calificați, de tehnicieni și de cercetători pe care însă nu i-am cunoscut destul. Adeseori petreceam prea mult timp în întreprinderile dv. de comerț exterior și nu suficient timp în institutele dv. de proiectare. Acum avem mai multe contacte și putem cunoaște mai bine ceea ce inteligența creatoare a oamenilor de știință și a inginerilor dv. este pe cale să lanseze pe piață.

În contactele directe avute am constatat de exemplu că într-un foarte mic dar important sector dv. ați găsit o soluție și am achiziționat de la dv. ceea ce căutasem, dar nu găsisem în alte părți. Putem să ne dăm seama deci de pe acum că în domeniul cercetării este necesar un dialog. Astfel este posibil să se realizeze ceea ce numim cooperare complexă, în legătură cu care guvernele noastre au semnat un protocol. Trebuie să facem acest viraj și să punem lucrurile în mișcare, mai întîi pe plan științific, apoi pe planul realizărilor industriale și în sfîrșit pe planul comercializării.

● O condiție de bază : adaptarea mai rapidă la cerințele pieței

Victor MICHEL : — M-aș referi la unele adaptări care ar face ca produsele dv. să corespundă mai mult cerințelor. Mă gîndesc la industria textilă, de exemplu la industria tricotajelor, care are mari posibilități de desfacere pe piața noastră. Comenzile se fac cu cîteva luni, chiar cu un an înainte, în raport cu momentul cînd marfa trebuie vîndută și este esențial ca modelele trimise să fie reproduse foarte repede pentru a fi prezentate cumpărătorilor — marile magazine franceze — astfel ca ele să ne transmită comenzile lor la timp, pentru ca și dv. să le puteți livra în perioadele în care aceste mărfuri trebuie puse în vînzare.

Am constatat că una din piedicile în calea dezvoltării tranzacțiilor în acest domeniu rezultă din faptul că adeseori reacția întreprinderilor dv. nu este destul de rapidă atunci cînd noi le cerem să reproducă anumite modele pe care le punem la dispoziția lor. Nu este așa, d-le ministru ?

Nicolae ENEA : — Da, așa este.

Victor MICHEL : — Am constatat deasemenea că adeseori întreprinderile industriale neglijează probleme care în ochii lor n-au decît o importanță minoră, cum ar fi problema prezentării. Mă refer, de pildă, la împachetarea sau punerea într-o pungă de material plastic a unui tricou. Acest tricou trebuie pus într-o pungă de mărimea sa. Noi dăm dimensiunile exacte cerute de magazine și magazinele dau modelul prezentării pe care o doresc, dar această cerință nu se respectă întotdeauna. Acestea sînt, desigur, detalii, dar trebuie făcut efort în ce privește rapiditatea de reacție și un efort în domeniul prezentării produselor. Acest lucru este valabil pentru tot ce se referă la bunurile de consum.

Georges VILLIERS : — Și mai ales pentru produsele feminine.

Victor MICHEL : — Dv. aveți confecții de calitate, care fără îndoială pot interesa piața noastră, însă trebuie să se aibă grijă și de celelalte operații. Trebuie să menționez că centralele dv. depun eforturi pentru a face ca întreprinderile să se conformeze acestor cerințe ale noastre. Există un progres net în această privință și sper că el va continua.

Nicolae ENEA : — Contactele avute și în special discuțiile purtate la centrale, la întreprinderi, au dat impulsurile necesare —bazate pe ce s-a văzut și constatat — pentru abordarea unor probleme concrete privind finalizarea unor operațiuni comerciale și conturarea unor posibilități de cooperare pe diverse planuri, de la cercetarea și conceperea produselor și pînă la realizarea lor pe scară industrială.

Cu unele întreprinderi industriale și de comerț exterior, discuțiile purtate s-au referit atît la perfectarea de noi contracte pentru livrarea la export a unor produse, cît și la specificarea unor sortimente, termene, etc. pentru unele operațiuni care sînt în derulare.

Astfel, la centrala tricotajelor, d. Victor Michel precizînd în mod concret unele aspecte ce mai trebuie îmbunătățite pe linie de prezentare a produselor, de ritmicitate a livrărilor în cadrul unor contracte care sînt în curs de executare, a perfectat pe baza modelelor vizionate în fabrici, noi comenzi într-un volum destul de însemnat. Asemenea contracte au fost încheiate atît pentru anul 1972 cît și pentru anul 1973 și la alte centrale, pentru diverse produse.

S-a evidențiat cu acest prilej și faptul că dialogul efectuat de oaspeții noștri cu o serie de specialiști din întreprinderi a permis și o documentare a noastră, și pe această cale, în ceea ce privește sortimentele ce se solicită, forma, conținutul și modul lor de prezentare. S-au inițiat forme de cooperare în domeniul creației și în munca de concepere a produselor, a modei.

Principiile și modalitățile de dezvoltare a cooperării în industrie sînt cunoscute acum mai bine de partenerii noștri, ca urmare a discuțiilor purtate la toate nivelele și este cert că ofertele discutate și care sînt în curs de fundamentare vor duce la dezvoltarea relațiilor de cooperare româno-franceze.

● Preludii juridice ale creării societăților mixte

Iulian BITULEANU : — S-a vorbit aici despre extinderea cooperării economice și tehnico-științifice internaționale care decurge în mod obiectiv din nevoia de a accelera introducerea în producție a celor mai noi și eficiente realizări ale științei și tehnicii pe plan mondial. Cooperarea este o premisă și un rezultat al intensificării diviziunii internaționale a muncii, al îmbunătățirii și diversificării structurii schimburilor comerciale și a creșterii eficienței economice. România cooperează în domeniile economic și tehnico-științific cu toate țările interesate. Noi realizăm această cooperare în forme variate ținînd seama de obiectul cooperării și de interesele partenerilor.

O măsură importantă în această direcție o constituie Legea adoptată în martie 1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a României. Prevederile

Masă rotundă consemnată de :

Irina VIANU
Dinu DRAGOMIRESCU

→

La masa rotundă

←

ei creează un cadru juridic flexibil pentru asocierea organizațiilor economice românești autorizate să desfășoare activitate de comerț exterior cu firme și organizații economice străine, pentru construirea de obiective economice în țară sau în străinătate, în domeniul producției industriale și agricole, al activității de construcții, transporturi, comerț, cercetare tehnico-științifică și servicii. Condițiile privind constituirea, organizarea, durata și funcționarea societăților mixte, drepturile și obligațiile părților, modalitățile de formare a patrimoniului, criteriile de repartizare a beneficiului și alte clauze specifice se prevăd în contractul încheiat între părți.

După cum vă este cunoscut, statul român asigură și garantează aportul financiar al organizațiilor economice române la societățile mixte din străinătate, precum și funcționarea societăților mixte în România.

În același timp, legea prevede că statul român garantează partenerilor străini transferul în străinătate al cotelor de amortisment, al beneficiilor, precum și al altor drepturi ce li se cuvin, după ce ei au plătit impozitele și au îndeplinit alte obligații prevăzute în contract.

Pregătim de asemenea, pentru viitoarele negocieri, proiecte de materiale în care este expus punctul de vedere românesc despre modalitățile de conducere și organizare a societății mixte, despre felul în care ar fi adoptate deciziile, de asemenea, despre criteriile de evaluare a aportului părților, desfășurarea activității și a rezultatelor, modul de calcul al amortizării, constituirea unor fonduri, organizarea evidenței etc.

Desigur că o confruntare între parteneri la nivel de întreprinderi, pentru înființarea și funcționarea unor societăți mixte, ar oferi prilejul căpătării unei experiențe în acest domeniu.

Credem că bunele relații, în continuă dezvoltare, pe linia cooperării economice și tehnico-științifice, între țara noastră și Franța, pot constitui o bază pentru promovarea interesului reciproc în constituirea unor astfel de societăți atît în România cît și în terțe țări.

Georges VILLIERS : — Realizarea unei cooperări complexe ar putea fi înlesnită de cunoașterea modului de gestiune în întreprinderile dv., care pentru noi rămîne încă un domeniu prea puțin cunoscut. Noi nu știm cum se alcătuiește prețul dv. de cost, cum se face comparația între prețul de cost și prețul de desfacere.

Henri DHABERNAS : — Aș dori să atrag atenția asupra unui aspect juridic al problemei întreprinderilor mixte. Prevederile actuale cu privire la posibilitatea investițiilor străine în România nu sînt, după părerea mea, suficient de detaliate. Se menționează cele trei principii pe care le cunoaștem : principiul conform căruia participarea străină la investiții poate fi de maximum 49%, pentru guvernul român ea urmînd să fie de minimum 51% ; garantarea transferului capitalului și a transferului beneficiilor ; și o regulă în ceea ce privește unanimitatea deciziilor relative la gestiune. Restul este lăsat pe seama contractului. Domeniul rămas este însă atît de larg încît este greu pentru spiritul nostru francez, poate prea pronunțat juridic, să ne închipuim că părțile ar putea să introducă într-un contract stipulații care de fapt ar ține de atribuțiile unor instituții publice. Cred că înainte de-a porni la alcătuirea unor societăți mixte, trebuie făcută o muncă juridică prealabilă precum și anumite studii de gestiune, de exemplu : ce înseamnă transferul beneficiului, care este rata amortizării recunoscută în România, care este rata amortizării unui teren sau a unui imobil, a unui camion sau a unei mașini. Dacă această rată a amortizării face obiectul unei dispoziții cu caracter stabil, atunci se pot face studii previzionale pe 3—5 ani, dar dacă această rată a amortizării este obiectul unor aprecieri care pot varia, atunci ni se pare că nu părțile contractuale sînt cele care o pot stipula.

Deci există aici un ansamblu de dispoziții care ar trebui să facă obiectul unor dispoziții juridice la un nivel mai ridicat. Poate că o comisie juridică sub auspiciile și autoritatea președintelui C.N.P.F. ar putea să lucreze la alcătuirea unui chestionar pentru problemele care se pun atît cu privire la natura acestor societăți, cît și pentru examinarea problemelor de gestiune, de contabilitate și de amortizare.

Roman MOLDOVAN : — O precizare : atunci cînd s-a elaborat legea privind comerțul exterior, care cuprinde prevederile depre care s-a vorbit — condițiile în care se pot crea întreprinderi mixte, variatele posibilități de colaborare cu capitalul străin, — s-a stabilit numai cadrul general. De altfel, era aproape imposibil să se stabilească în amănunt multiplele aspecte ale problemei, dată fiind varietatea extrem de mare a posibilităților concrete care apar în realitate. De aceea, în cadrul acestor stipulații cu caracter general, contractul, înțelegerea între părți face legea.

De fapt, am putea spune că în această problemă există în oarecare măsură un cerc vicios, care trebuie rupt undeva ; într-adevăr poți să încerci să elaborezi în abstract o sută de ipoteze de colaborare posibile și ar trebui să alcătuiești nenumărați algoritmi, să folosești calculatorul electronic, atît de multe variante sînt posibile. Credem că avînd această lege, existînd cadrul ei, experiența va demonstra ce alte reglementări noi, de amănunt, sînt necesare pe baza funcționării permanente a unora din întreprinderile mixte. Problemele privind evaluarea mijloacelor financiare care se aduc de către parteneri, în dolari sau în franci, felul cum se vor stabili rezultatele finale, adică beneficiile (fiindcă nici nu vreau să mă gîndesc la pierderi), posibilitățile de transfer a rezultatelor, posibilitățile de investiții ș.a.m.d., prin varietatea lor țin de contractele, de înțelegerile dintre părți, în condițiile în care capitalul și transferul beneficiilor sînt garantate de stat. Menționînd cele de mai sus vreau să arăt în același timp că sînt de acord cu d. președinte Villiers atunci cînd afirmă că, independent de constituirea întreprinderilor mixte, există foarte multe posibilități care favorizează colaborarea și cooperarea și pe care nu le-am folosit încă și cred că este necesar să le folosim. În măsura în care o vom face de comun acord, în avantajul reciproc, al colaborării, al cooperării româno-franceze, partenerii noștri francezi vor conveni cu noi, vor ajunge la părerea noastră de a constitui întreprinderi mixte.

Georges VILLIERS : — Permiteți-mi, să subliniez din nou necesitatea de a ne cunoaște și de a folosi toate mijloacele de cooperare. Trebuie să organizăm contacte permanente. Vă asigur că toate aceste acțiuni vor avea un efect considerabil. Aceasta ar fi concluzia misiunii noastre aici.

Aș mai vrea să adaug, dragi prieteni, cît am fost de impresionați de primirea dv. Noi iubim mult România și vă păstrăm pe toți în inima noastră. Aș dori ca țările noastre să fie tot atît de apropiate pe plan economic cum sînt pe plan sentimental.

Roman MOLDOVAN : — În încheierea discuțiilor noastre aș dori să mulțumesc participanților, francezi și români, subliniind că această dezbatere se înscrie și ea în efortul nostru comun de a ne cunoaște mai bine și de a conlucra mai strîns.

OBIECTIVE PRIMORDIALE

(Urmare din pag. 1)

conducerii un rol fundamental în asigurarea mersului înainte al societății omenești pe calea civilizației și progresului.

Ridicarea nivelului politico-ideologic, formarea unei concepții clare marxist-leniniste despre știința conducerii constituie cerințe esențiale pentru orice activist de partid și de stat, pentru cadrele de conducere la toate nivelurile, reprezintă o premisă principală a înfăptuirii cu succes a sarcinilor tot mai complexe pe care le ridică procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

În ansamblul conducerii sociale, conducerea activității economice are, desigur, o importanță deosebită. De felul în care știm să dirijăm în mod conștient dezvoltarea forțelor de producție, să asigurăm justa lor repartizare teritorială, folosirea corespunzătoare a mijloacelor financiare, umane și materiale depinde în ultimă instanță progresul rapid și multilateral al societății.

O caracteristică esențială a orînduirii noastre socialiste este participarea largă și nemijlocită a întregului popor la conducerea societății. Sînt cunoscute măsurile pe care partidul nostru le-a luat și continuă să le ia în această direcție. Obiectivul lor principal este asigurarea cadrului organizatoric, instituțional, adoptarea unor forme și metode de muncă menite să permită — la toate nivelurile activității de conducere — ca deciziile să se adopte pe baza opiniei oamenilor muncii. Lărgirea continuă a democrației socialiste, deci a participării conștiente a poporului la conducerea societății, constituie o cerință obligatorie a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Trebuie subliniat totodată faptul că în orînduirea noastră activitatea de conducere socială nu este un scop în sine, ci trebuie să urmărească înfăptuirea obiectivelor noastre primordiale. În centrul activității de conducere este necesar să se afle permanent — odată cu preocuparea pentru dezvoltarea economiei naționale, pentru perfecționarea relațiilor de producție și sociale — problemele ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, țelul suprem și constant al politicii Partidului Comunist Român. Aceasta constituie una din laturile esențiale ale unei bune activități de conducere. De felul cum creșterea producției materiale, dezvoltarea științei și culturii se reflectă în condițiile de viață ale omului, depinde, în ultimă instanță, afirmarea superiorității socialismului și totodată întărirea continuă a unității poporului în jurul partidului, concentrarea eforturilor sale în înfăptuirea amplului program de transformare revoluționară a societății, de edificare a noii orînduiri.

RECENTA plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, făcînd o amplă analiză a rezultatelor activității economico-financiare pe anul 1971 și a principalelor aspecte privind îndeplinirea planului de stat pe trimestrul I 1972, a adoptat o serie de măsuri a căror traducere în viață va asigura parcurgerea unei noi și importante etape pe calea înfăptuirii programului trasat de Congresul al X-lea al partidului.

În anul care a trecut și în primul trimestru al acestui an, oamenii muncii din țara noastră au obținut noi și remarcabile succese în creșterea economică, în dezvoltarea bazei tehnico-materiale, în ridicarea nivelului de trai. Analiza amplă și complexă făcută în plenara Comitetului Central pe baza datelor bilanțului global al unui an de muncă înfățișează un tablou însuflețitor al dezvoltării economice a țării în primul an al cincinalului, oferind totodată concluzii și învățăminte prețioase pentru îmbunătățirea în continuare a întregii activități economice.

Toate aceste realizări demonstrează în mod concludent realismul obiectivelor planului cincinal, întăresc certitudinea că ele sînt și vor fi în continuare îndeplinite, atestă forța și posibilitățile economiei naționale, capacitatea orînduirii noastre de a asigura progresul material și social rapid al țării. Apreciind activitatea creatoare, plină de abnegație, desfășurată de clasa muncitoare, de țărănime și intelectualitate în perioada analizată, plenara a pus în evidență, totodată, o serie de sarcini a căror îndeplinire va contribui din plin la realizarea cu succes a planului în acest an și în anii următori ai cincinalului, la ridicarea generală a eficienței în economia noastră.

Sarcinile de producție trebuie realizate de fiecare întreprindere în conformitate cu cerințele concrete ale economiei naționale. Planul de producție trebuie îndeplinit nu numai global, valoric, ci și la fiecare produs și sortiment în parte, orice depășire a sarcinilor fizice de producție trebuind să aibă asigurată desfacerea și să nu influențeze echilibrul material și financiar al planului. Subliniind că ministerele și unitățile economice trebuie să privească planul ca un tot unitar, să acorde întreaga atenție nu numai realizării sarcinilor cantitative, ci în mod deosebit îndeplinirii și depășirii indicatorilor calitativi, de eficiență, plenara a insistat asupra necesității de a se lua măsuri hotărîte pentru ridicarea productivității muncii, prin folosirea completă, cît mai productivă, a mașinilor și timpului de lucru, îmbunătățirea normării muncii, ridicarea calificării cadrelor și încadrarea în numărul de salariați planificat.

Din dezbaterile plenarei se desprind numeroase concluzii majore, de o importanță deosebită pentru îmbunătățirea activității noastre economice. Avînd în vedere faptul că cea mai mare parte a lipsurilor sînt de ordin organizatoric, este necesar să se acționeze cu fermitate pentru o mai bună organizare a activității în întreprinderi, pentru rezolvarea la timp a problemlor de aprovizionare tehnico-materială, pentru programarea optimă a producției, organizarea științifică a acesteia. Trebuie să se acționeze cu toată fermitatea pentru utilizarea integrală a bazei tehnice, încărcarea mai bună a mașinilor, creșterea coeficientului de schimburi, întărirea disciplinei în muncă, pentru extinderea acțiunii de autodotare.

Plenara a pus în centrul preocupărilor cadrelor din economie, ale tuturor oamenilor muncii, ca obiective de prim ordin, utilizarea rațională și intensivă a fondurilor materiale și bănești, reducerea costurilor de producție, întărirea disciplinei financiare și sporirea acumulărilor bănești ale statului, îmbunătățirea indicatorilor de eficiență în toate domeniile.

Reducerea cheltuielilor de producție și, în primul rînd, a celor materiale, oferă imense rezerve de sporire a eficienței întregii activități economice și de creștere a venitului național, ceea ce impune luarea de măsuri ferme pentru elaborarea de norme și normative fundamentate de consum de materii prime, materiale, combustibli, pentru raționalizarea consumului de energie electrică, pentru întărirea controlului și disciplinei în domeniul consumurilor materiale. Prin implicațiile directe pe care le are asupra îmbunătățirii calității producției, asupra gradului de satisfacere a nevoilor consumatorilor, a competitivității pe piețele externe, înnoirea și modernizarea continuă a produselor și tehnologiilor reprezintă o pîrghie de primă importanță pentru creșterea eficienței întregii activități economice. Tocmai de aceea trebuie să se acorde toată atenția orientării eforturilor de cercetare științifică spre obiectivele majore ale dezvoltării economiei naționale, aplicării rapide a rezultatelor ei în practică, realizării în cele mai bune condițiuni a planurilor tehnice.

Îmbunătățirea în continuare a activității de investiții-construcții impune să se acționeze cu întreaga răspundere pentru îndeplinirea ritmică a planului de investiții, pentru scurtarea duratelor de execuție și reducerea costului lucrărilor pe șantiere, asigurarea la timpul optim a tuturor utilajelor tehnologice, grăbirea dării în funcțiune a noilor capacități de producție.

O atenție deosebită trebuie acordată realizării ritmice și integrale, pe decade și luni, atît a producției pentru export, cît și a planului de export propriu-zis. în toate întreprinderile și centralele care realizează mărfuri destinate exportului trebuie să se dezvolte o puternică opinie de masă pentru întărirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii față de realizarea exemplară a sarcinlor în acest domeniu.

Plenara Comitetului Central al partidului, în analiza făcută rezultatelor activității economico-financiare din trimestrul și anul precedent, a acordat, de asemenea, o atenție deosebită agriculturii.

Înfăptuirea sarcinilor trasate de partid în acest domeniu solicită eforturi susținute pentru creșterea randamentului în toate sectoarele agriculturii, pentru a se ajunge la o agricultură intensivă, de mare randament, care să corespundă cerințelor dezvoltării economiei naționale, să asigure ridicarea nivelului de trai al țărănimii, al întregului popor. În acest spirit plenara a pus în fața oamenilor muncii din agricultură, a tuturor organelor de partid și de stat sarcina ca pe baza utilizării raționale, superioare a pămîntului, extinderii mecanizării, chimizării, irigațiilor și prin generalizarea tehnologiilor avansate să sporească producția vegetală și animală.

Măsurile stabilite de plenară, din care am menționat doar cîteva, răspund cerințelor dezvoltării în rtim susținut și ridicării calitative a întregii activități economice și constituie un prețios îndreptar în munca de zi cu zi pentru îndeplinirea planului și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă în acest an. Analiza temeinică și multilaterală făcută de plenară trasează direcții de acțiune și sarcini care trebuie să stea în centrul atenției cadrelor de conducere din economie, colectivelor tuturor întreprinderilor și centralelor, a tuturor oamenilor muncii.

ÎN ACEASTĂ ATMOSFERĂ creatoare, — care atestă convingător că edificarea orînduirii socialiste nu este decît propria noastră creație colectivă și conștientă, sub îndrumarea partidului comuniștilor —, întîmpină oamenii muncii din țara noastră sărbătoarea lor și a solidarității internaționale — ziua de 1 Mai. Rezultatele, publicate în aceste zile, ale întrecerii dintre organizațiile județene de partid, consiliile populare, întreprinderi și institutele de cercetări și proiectări pentru îndeplinirea planului și a angajamentelor asumate, conferirea „Ordinului Muncii" cl. I unui mare număr de unități agricole socialiste pentru contribuția adusă la înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare a agriculturii socialiste, ca și știrile inserate zilnic în paginile ziarelor privind noi realizări ale colectivelor de muncitori, tehnicieni, ingineri — sînt exemple grăitoare ale modului în care clasa muncitoare, țărănimea, întregul nostru popor cinstesc sărbătoarea Întîiului de Mai. Concentrîndu-și eforturile asupra dezvoltării construcției socialiste în România, Partidul nostru Comunist pornește de la convingerea că în acest mod își îndeplinește atît sarcina istorică încredințată de poporul român, cît și o îndatorire esențială față de cauza socialismului și păcii în lume.

Ziua de 1 Mai exprimă prin tradiție semnificația solidarității internaționale a tuturor celor ce muncesc. Cinstind sărbătoarea muncii, poporul nostru își reafirmă hotărîrea de a păși cu fermitate înainte pe drumul progresului și civlizației, de a lupta neabătut, alături de forțele păcii și democrației din întreaga lume pentru triumful ideilor generoase exprimate de această sărbătoare a primăverii.

PROGNOZĂ

CERCETĂRI OPERAŢIONALE ŞI PREVIZIUNI ECONOMICE

CINE SE APROPIE de problemele cercetărilor operaţionale, econometriei sau prognozei economice, este în primul rînd impresionat de aspectul mozaicat al acestor discipline şi de numeroasele interferări şi suprapuneri între domeniile şi metodologiile considerate specifice. Însemnările de mai jos urmăresc să prezinte unitatea acestor preocupări, care acoperă, în moduri specifice, acelaşi fascicol de probleme, de deosebită importanţă teoretică şi practică, referitoare la dinamica sistemelor social-economice. Este de prisos cred să mai precizez că aceste consideraţii reflectă părerile strict personale ale autorului, şi că ele oferă numai o bază de discuţie.

1 SĂ REMARCAM întîi că studiul unui model operaţional antrenează consideraţii **predictive.** Construcţia oricărui model — analitic sau analogic — implică analiza, identificarea şi **devansarea** unor elemente, structuri, utilităţi, criterii de optimizare. Soluţia optimală a unei probleme „de tip conducere", de pildă, — a cărei construcţie şi-o propune cercetarea operaţională — se referă totdeauna la **viitorul** domeniului cercetat. Exemplele cele mai simple de programare matematică ilustrează acest fapt: determinarea „matricii tehnologice" într-un program liniar, determinarea vectorului-„resurse" sau vectorului-obiectiv (cost, beneficiu etc.), este totdeauna legată de ipoteza predictivă că aceste mărimi **nu se schimbă** în cursul rezolvării problemei de optimizare. „Parametrizarea" problemelor de programare, ca şi introducerea elementelor aleatoare sau de incertitudine în modelele clasice, urmăresc tocmai să surprindă şi cazurile în care un „instantaneu" al datelor, la un anumit moment, nu este suficient spre a descrie şi variaţiile **viitoare** ale parametrilor.

Problemele de ordonanţare, sau modelele de studiu ale reţelelor de activităţi (pe baza teoriei grafelor), cuprind de asemenea elemente de investigaţie prospectivă: nodurile reţelei, duratele activităţilor, secvenţializarea lor, se bazează pe experienţa trecută, şi se adresează unei perioade viitoare. Se foloseşte astfel implicit ipoteza că aceste elemente ale modelului, ca şi legătura dintre ele, **nu** vor suferi „variaţii" spectaculoase pe intervalul de timp în interiorul căruia se înscrie „obiectivul". Stabilirea „obiectivului" — proiectului, rezultatului urmărit, etc. — cere, de asemenea, totdeauna investigaţii orientate către viitor. Şirul exemplelor ar putea fi continuat. Un model de teoria aşteptării poate fi studiat numai în ipoteza în care pot fi urmărite prospectiv structura „intrărilor" şi „ieşirilor" **în** şi **din** sistemul de aşteptare-serviciu. Un model de gestiune a stocurilor necesită determinarea evoluţiei **viitoare** a „cererii", a costurilor etc. Teoria uzurii, a siguranţei în funcţionarea echipamentelor, teoria reînnoirii şi reparaţiilor necesită, de asemenea, devansarea elementelor legate de dinamica indicilor de performanţă ai utilajelor. Teoria jocurilor şi teoria deciziilor cer construcţia spaţiilor de strategii **viitoare,** ca şi structura acestor spaţii. În sfîrşit, în teoria deciziilor secvenţiale — programe dinamice etc. aspectul previzional apare evident din însăşi construcţia elementelor modelelor.

La o primă vedere, această dimensiune prospectivă a oricărui model operaţional pare mai legată de tratarea **analitică** decît de cea **analogică** (prin simulare). Într-adevăr, în cazul modelelor analitice, investigaţia previzională apare ca necesară în **toate** etapele elaborării modelului: în stabilirea datelor, în precizarea restricţiilor, în stabilirea funcţiei-obiectiv şi criteriului de optimizare. Este adevărat că de multe ori în practică nu sîntem conştienţi de postulatul de staţionaritate pe care-l introducem, precizînd aceste elemente la începutul cercetării şi urmărindu-le apoi în limitele stabilite; acest postulat întovărăşeşte însă totdeauna studiul analitic al modelelor de optimizare. Oare tratarea analogică a problemelor, prin simulare pe un sistem de prelucrare a informaţiilor este absolut independentă de „viitor"? După părerea mea, nu. Construcţia modelului de simulare şi identificarea legăturilor dintre elementele sale se face pe baza unei structuri sugerate de „funcţionarea" trecută sau prezentă a procesului analizat. Orice simulare a funcţionării sale viitoare antrenează utilizarea acestei structuri identificate; iar în practică, această „utilizare" se reduce adesea la o simplă conservare în timp a structurii. Iată deci că şi simularea înglobează elemente privitoare la viitorul sistemului, în mod mai mult sau mai puţin explicit.

Rezultă deci că, din punctul de vedere al cercetărilor operaţionale, investigaţia previzională apare drept o componentă naturală a oricărui studiu concret. Tratatele de cercetare operaţionale consacră totdeauna cîteva paragrafe „previziunii economice" (a cererii etc.). Manualele de marketing se opresc, de asemenea, asupra acestor probleme. Construcţia unui model operaţional necesită, deci, previziuni; aceste devansări sînt însă înţelese sub forma lor clasică, drept construcţii de predictori pentru o variantă unică de viitor; valoarea previziunii coincide, în aceste cazuri, cu gradul său de acoperire cu realitatea viitoare, grad ce poate fi măsurat numai a posteriori. Nu este deci de mirare că pentru mulţi specialişti în domeniul cercetării operaţionale sau marketingului, cercetarea previzională, redusă la această formă, nu aduce noutăţi deosebite. Prognoza ar apare, cel mult, ca autonomizarea unei **etape** a analizei operaţionale.

2 ESTE EVIDENT, în al doilea rînd, că orice model macroeconomic cuprinde — implicit sau explicit — o dimensiune temporală. Chiar modelele statice — cum sînt clasicele balanţe ale legăturilor dintre ramuri — devin mai mult decît explicative în ipoteza în care se conservă în timp elementele lor componente. Majoritatea autorilor introduc însă în mod explicit timpul în modelele dinamicii economice — sau creşterii economice — subliniind efectul său în modificarea structurii [1] (independent sau dependent de celelalte variabile ale modelului). Înseamnă oare că problemele prognozei economice devin numai nişte cazuri particulare ale studiilor modelelor de creştere? De multe ori, în literatură se subînţelege aceasta. Modelul economic ar pare să acopere, prin disponibilităţile sale, şi nevoile de „investigaţie previzională". Problemele prognozei economice s-ar reduce, în această viziune, la construcţia unui model de creştere economică şi la selectarea valorilor unor indicatori, la diferite momente de timp viitoare. Ce ar justifica însă, în această accepţiune, o nouă disciplină cu un nou număr şi cu un specific **diferit** de modelarea macroeconomică dinamică?

3 ÎN SFÎRŞIT, în al treilea rînd, majoritatea lucrărilor consacrate prognozei economice preiau „în bloc" o serie de metode ale cercetării operaţionale (în cadrul aşa-numitei „tratări normative", de pildă, se utilizează intens metoda PERT, GERT, grafele de decizie secvenţiale etc.), pentru ca, în tratarea problemelor specifice să revină la prezentarea unor modele econometrice mai mult sau mai puţin clasice. Unii autori înglobează, astfel, între aceste procedee, unele „modele de simulare" (în care am văzut undeva trecute şi funcţiile de producţie Cobb-Douglas!), alături de simple balanţe, sau de modele macroeconomice binecunoscute (Kantorovici, Novojilov, Leif Johansen etc.). Aspectul de „mozaic" al acestor dezvoltări apare astfel întovărăşit de sentimentul unei construcţii artificiale, care se vrea autonomizată cu orice preţ, deşi ar reveni, în practică, la ceea ce ştim — sau nu ştim — de multă vreme. Fiindcă ni se pare pretenţios să se numească cu alt nume, simpla preocupare de a „citi", de pe aceleaşi modele, **alte rezultate** (cele viitoare) decît cele pe care le urmăream pînă acum, dar care **erau,** în fond, incluse în respectivele modele...

4 DUPĂ părerea mea, relaţiile dintre cercetările operaţionale, econometrice şi prognoză nu pot fi urmărite în toată complexitatea lor dialectică fără anumite precizări de ordin general.

În primul rînd, cred că cercetările operaţionale — definite ca totalitatea mijloacelor ce asigură caracterul ştiinţific al deciziei în conducerea sistemelor (în general, la nivel de macroeconomie) — sînt subsumate unei viziuni mai degrabă **tactice,** decît **strategice.** Se ştie că în dinamica multor sisteme se poate identifica o oarecare „inerţie", deci o tendinţă de „conservare a tendinţelor" imprimate în evoluţia trecută. Pentru astfel de perioade inerţiale, în care cunoaşterea trecutului este suficientă pentru devansare, investigaţia prospectivă univocă, cu fiabilitate mare, este utilă şi necesară. Cercetarea prospectivă pare astfel chemată să îndeplinească funcţia „de prevedere" care caracterizează primul din cele cinci celebre „verbe la infinitiv" ce definesc conducerea, după H. Fayol. Prevederea are aici sensul de „prefigurare a ceea ce va fi". După părerea mea, şi modelarea macroeconomică clasică se leagă de o viziune tactică. Nu sîntem totdeauna suficient de conştienţi, poate, că modelul reprezintă o **opţiune,** că identificarea parametrilor, structurii etc. introduce, pe lîngă marile avantaje operaţionale pe care le cunoaştem, restricţiile **metodei.** Modelul nu este o simplă reprezentare a realităţii, ci o reprezentare fidelă a realităţii, în limite de aproximaţie considerate admise, dintr-un anumit punct de vedere. Acest punct de vedere este totdeauna asociat **prezentului,** unui anumit sistem de valori dat, şi deci cuprinde mediat **limitele** prezentului. Orice rezultate obţinute prin studiul unui model sînt condiţionate de gradul de acoperire a modelului cu realitatea studiată.

În cercetarea previzională, modelarea joacă însă, după părerea mea, un rol diferit de cel pe care îl cunoaştem în cercetările operaţionale sau econometrice. Este un adevăr stabilit că modelul este un **instrument,** şi că drumul obişnuit al cercetării urmează traiectoria următoare: de la realitate — prin model — la realitate. O extindere naturală a acestei traiectorii în cîmpul previziunii ar conduce la următoarele etape: de la realitatea prezentă, prin modelul prezentului, se construieşte evoluţia acestui model în timp şi se obţin imagini ale realităţii viitoare. Apar deci etapele intermediare de construcţie a modelului — pe baza realităţii prezente — şi de reconstrucţie a „realităţii" viitoare — pe baza „stării viitoare" a modelului.

Acestea cuprind, după părerea mea, elementele principial **noi** pe care le introduce cercetarea viitorului. În modelele econometrice curente, modelarea realităţii şi reconstrucţia realităţii din model — pe care am numi-o „modelare inversă" — apar drept procese de acelaşi tip, inverse unul altuia; faptul este natural, dacă remarcăm că, la nivelul tacticii, aceste elemente se referă la acelaşi sistem de valori în raport cu care se face modelarea şi modelarea inversă. În cercetarea viitorului, însă, modelarea realităţii şi reconstrucţia realităţii viitoare **din** starea viitoare a modelului sînt procese diferite, pentru că antrenează sisteme de valori în evoluţie pe termen lung. Viitorul trebuie privit „cu ochii viitorului". Modelul capătă, astfel, un conţinut mai bogat decît cel utilizat în aplicaţiile curente: el trebuie să conţină o mare doză de „încărcătură prospectivă", care să-i permită să cuprindă cît mai mult, şi din cît mai multe puncte de vedere, din realitatea viitoare care **nu există** ca atare, şi care cuprinde toate rezervele noastre de energie şi acţiune.

Faţă de modelarea econometrică clasică, modelarea prospectivă, utilizată în cercetările de prognoză, se leagă deci de o viziune **strategică.** Această distincţie poate deveni operantă, dacă vom înţelege prin model prospectiv un model „în mai multe variante", construite pe baza unor obiective strategice unice. Sînt multe argumentele care pledează pentru o astfel de înţelegere a „modelării previzionale": pluralitatea imaginilor posibile asupra trecutului (din punct de vedere al orizontului retrospectiv de pe care sînt recoltate datele, al ponderării acestor date etc.), pluralitatea imaginilor posibile asupra structurii prezentului (identificarea în mai multe variante a „variabilelor de stare", a legăturilor-restricţii între acestea etc.), pluralitatea imaginilor posibile asupra cadrului larg al viitorului (tendinţele revoluţiei ştiinţifico-tehnice, probleme viitoare ipotetice etc.). Prin construcţia evoluţiilor şi stărilor viitoare posibile asociate fiecărui model în parte şi, în paralel, diferitelor modele, prin construcţia diferitelor utilităţi şi criterii de optimizare **dinamice,** prin stabilirea — în dialog cu factorii de decizie — a variantelor considerate optimale, prin construcţia strategiilor previzionale de atingere a acestor variante-obiectiv, se conturează un cîmp de cercetare vast, cu un pronunţat caracter inedit. După părerea mea, acesta este specificul activităţii de prognoză. În construcţia fiecărei variante în parte, pot fi desigur folosite toate metodele cercetării operaţionale, analizei de sistem, ciberneticii economice sau econometriei (la nivel macro sau micro). Cadrul clasic al cercetătorilor operaţionale apare considerabil lărgit: analiza se extinde la întregul evantai al evoluţiilor posibile, care trebuie întîi să fie construite. Numeroase tehnici specifice cercetării viitorului (analiza morfologică, scenarii, arbori de pertinenţă etc.) permit astfel de construcţii; am adăuga acestora posibilitatea utilizării largi a metodelor de anchetă (Delfi, etc.) care, asociate cu modelările analitice şi analogice, schiţează chiar cadrul general al unei metodologii unitare de analiză a dinamicii sistemelor. Metodologia prognozei economice apare astfel ca integrînd, într-o viziune de sistem, metodologia generală a ştiinţei despre viitor şi metodologia specifică ştiinţei economice.

conf. dr. Mihai BOTEZ
Laboratorul de cercetări prospective al Universităţii Bucureşti

1) De exemplu, T. Schatteles, „Modelarea creşterii economice", Studii metodologice, Bibliotheca oeconomica I.C.E., Ed. Acad. R.S.R., Bucureşti, 1968.

IPOTEZE

● Este probabil că în 1930 în Statele Unite proporţia muncitorilor, faţă de personalul tehnico-administrativ, va scădea la 60% faţă de 75% în prezent. Ponderea populaţiei din zonele nemetropolitane va scădea la 30%, faţă de 37% în 1971, numărul de locuri de muncă din zonele rurale şi suburbane în raport cu cele din centrele urbane se va dubla, durata anilor de studii pentru o pregătire completă va fi de 15 ani, ponderea populaţiei de peste 25 de ani care a absolvit învăţămîntul mediu va ajunge la 70% şi a celei care a absolvit o facultate la 20%.

Aceste ipoteze sînt cuprinse într-o prognoză elaborată în Statele Unite pe baza metodei Delfi şi relatată în revista **Business Horizons.**

● Făcînd o evaluare a capacităţilor de producţie în industria aluminiului din Australia o revistă din R.F.G. **(Aluminium)** consideră că în 1980, faţă de 1971, producţia de bauxită va ajunge la 51 milioane tone faţă de 13,5 milioane, aceea de oxid de aluminiu — la 13,61 milioane tone faţă de 2,81 milioane tone, iar aceea de aluminiu la 644 mii tone faţă de 307 în 1970

● Pînă în anul 1975 în Europa occidentală producţia de materiale plastice armate cu fibre de sticlă (în afara celor termoplastice) va fi de 664 mii tone faţă de 323 mii tone în 1970. Din acestea, 185 mii tone se vor realiza în R.F.G., 125 mii în Franţa, 75 mii în Italia, 21 mii în Olanda, 15 mii în Belgia şi Luxemburg. Dintre celelalte ţări ale Europei occidentale producţia cea mai mare o va furniza Anglia cu 130 mii de tone, după care urmează Suedia cu 28 mii tone, Norvegia cu 16 mii tone, Danemarca — 14 mii t, Elveţia 15 mii t, Austria şi Portugalia 10 mii t. şi celelalte ţări vest-europene 30 mii tone.

● În perioada 1970—1975 ritmul anual de creştere a consumului de cauciuc în lume, exceptînd ţările socialiste, va fi de 6,8%, în 1975—1930 de 6% iar în 1930—1985 de 5,9%, ceea ce înseamnă că faţă de 1970, cînd s-a ridicat la 9,10 milioane tone consumul mondial de cauciuc va fi în 1985 de 15,3 milioane tone

● Se estimează că în anul 1930 se vor extrage circa 100 milioane tone ţiţei din Marea Nordului, ceea ce reprezintă doar 2/3 din creşterea anuală a consumului ţărilor vest-europene. Orientul Apropiat va rămîne în continuare principalul furnizor de ţiţei al acestor ţări.

● În anul 1975 consumul de materiale plastice în fabricarea mobilei în Statele Unite va creşte de peste două ori faţă de anul 1970, ajungînd la 800 mii tone.

ISTORIE ECONOMICĂ

DIMENSIUNILE EXPLOATĂRII ÎN ROMÂNIA ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

CUNOAŞTEREA ŞI ÎNŢELEGEREA aspectelor legate de trecutul maselor producătoare, a condiţiilor lor de existenţă, a antagonismului dintre acestea şi clasele dominante din timpul regimului burghezo-moşieresc, constituie un element important şi necesar nu numai pentru cercetarea istorică şi consemnarea faptelor, ci şi pentru procesul educativ al tinerei generaţii crescută sub auspiciile socialismului.

Vorbind despre sarcinile muncii de educare a tineretului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu sublinia la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologiei : „Este necesar să punem un mai mare accent pe cunoaşterea de către tineret a trecutului de luptă al partidului şi poporului. Să prezentăm permanent stările de lucruri din trecut, să reamintim cum a trăit clasa muncitoare, tineretul în trecut, pentru că numai aşa tinerii vor putea să înţeleagă mai bine realizările de astăzi, condiţiile pe care le au".

În cele ce urmează ne propunem să înfăţişăm, în formă sintetică, cîteva din aspectele principale ale consecinţelor acumulării capitaliste în România în perioada interbelică asupra condiţiilor de viaţă şi muncă ale clasei muncitoare.

• Prăpastia veniturilor

ÎN ROMÂNIA, un complex întreg de împrejurări ca : înapoierea economică, exploatarea şi dependenţa de monopolurile străine, lupta burgheziei şi moşierimii pentru sporirea acumulării, în vederea lărgirii dominaţiei sale şi a emancipării de capitalul străin etc., au generat, pe fondul procesului legic general de acumulare, forme particulare, mai grele decît în multe alte ţări capitaliste.

Caracteristica dominantă, dinamică şi permanentă a fost aceea a sporirii rapide şi masive a capitalurilor, procesul de concentrare şi centralizare a celei mai mari părţi a avuţiei sociale în proprietatea capitalistă a unui număr restrîns de mari exploatatori.

Argumentarea acestui adevăr fundamental a fost făcută de cercetătorii marxişti şi prin calcularea masei şi ratei plusvalorii, a ratei profitului etc. [1]). Datele statistice despre activitatea întreprinderilor capitaliste din perioada interbelică nu pot avea decît o valoare condiţionată referitoare la dinamica fenomenului nu şi la mărimea lui. Aceasta pentru că seriile centralizate de instituţia de statistică a timpului erau bazate pe datele declaraţiilor furnizate de întreprinzători, conform propriului lor interes. Or, datele referitoare la sau din care se putea deduce profitul erau evident ajustate, astfel încît acesta să apară, în documentele publicate, cît mai redus pentru ca impozitele să fie cît mai mici. Impozitele pe veniturile industriale, comerciale şi bancare, în funcţie de rata profitului variau de la 8% pînă la 23%. De aceea cea mai bună cale de urmat este studierea directă a documentelor aflate în arhivele unor întreprinderi, ea putînd să scoată la iveală adevărul asupra mărimii gradului de exploatare, a masei profitului etc. Acest lucru îl vom face în partea a doua a studiului în care ne vom opri asupra unor date de arhivă, interesante şi generatoare de concluzii noi, asupra proporţiilor reale ale exploatării clasei muncitoare din România.

La început însă, încercăm să conturăm un tablou schematic — şi bineînţeles cu rezervele care decurg de aici — al gravei discrepanţe pe scara veniturilor între cei doi poli ai societăţii capitaliste în România interbelică. În reconstituirea piramidei veniturilor s-a pornit de la statistica impozitelor directe din 1929 şi respectiv, de la veniturile supuse impozitului global. [*]).

Pentru a fi mai aproape de realitate s-au introdus unele corecturi [2]) după care s-a obţinut următoarea piramidă de venituri :

Tabelul nr. 1

Categoria de contribuabili globali	Contribuabili în mii	Contribuabili %	Venit impozabil în mil. lei	Venit impozabil %
pînă la 10 mii	3910	80,6	6336	8,00
10—30 mii	430	8,9	10023	12,60
30—60 mii	289	6,1	13190	16,65
60—100 mii	130	2,7	20253	25,50
100—500 mii	83	1,7	24617	30,90
peste 500 mii	3,2	sub 0,1	5219	6,50
	4845,2	100,0	79638	100.00

Elementul cel mai frapant şi esenţial este că majoritatea contribuabililor (peste 80%) formată din ţărănimea săracă, micii meşteşugari şi negustori (rămînînd în afară din cauza modului de întocmire a statisticii, ţărănimea proletară fără venituri agricole ca şi muncitorii cu venituri pînă la 10 mii lei anual), obţinea doar 8% din venitul total impozabil. **Altfel spus, cei 3.910.000 contribuabili dobîndeau prin muncă o sumă ce reprezenta ceva mai mult decît nivelul celor 3.200 mari capitalişti.** În continuare, datele ne relevă faptul că 16,5% dintre contribuabili, reprezentînd în mare majoritate masa de salariaţi (muncitori, funcţionari, o categorie de mici comercianţi şi meseriaşi) obţineau 29,3% din veniturile impozabile. În partea superioară a piramidei se situau categoriile burgheziei şi moşierimii — 4,4% din contribuabili, circa 216.000, care încasau peste 50 miliarde de lei sau cca. 62% din suma veniturilor impozabile. Profiturile vîrfurilor burgheziei, înregistrată cu venituri mult diminuate, în realitate se cifrau la milioane şi milioane lei anual pe cap de contribuabil.

În acest fel apare în toată profunzimea sa caracterul de clasă a repartiţiei şi gradul intens de acumulare, cu toată evaziunea fiscală practicată de marii capitalişti.

• Profiturile într-o ipostază nedisimulată

ACESTE RAPORTURI de repartiţie erau rezultatul exploatării şi acumulării capitaliste. Masa capitalului productiv industrial, ca rezultat al acumulării capitaliste, sporeşte vertiginos de la 19,5 miliarde lei în 1924 la 83,9 în 1938, o creştere de 4,2 ori, ceea ce exprimă expansiunea forţei capitalului industrial în economia ţării. Această acumulare considerabilă de plusvaloare se explică printr-o înaltă rată a profitului, obţinută de capital prin exploatarea proletariatului şi a masei de consumatori.

O lucrare special consacrată cercetării ratei profitului în România în perioada antebelică, pe baza unei metode ştiinţifice proprii de calcul, ne înfăţişează datele asupra ratei medii a profitului în anii 1929—1938 în principalele ramuri industriale. Ele se prezintă astfel : 26,9% în industria metalurgică, 35,9% în cea electrotehnică, 12,6% în industria lemnului, 34,0% în cea chimică, 28,2% în hîrtie şi artele grafice, 43,7% în industria sticlei, 27,9% în ceramică ; în industria materialelor de construcţii ea era de 27,6%, în industria pielăriei 14,0%, în industria textilă 22,6%, iar în cea alimentară 33,3% etc. [3]). În industria petrolului rata profitului depăşea cu mult rata medie pe industrie.

O masă şi o rată mari ale profitului se întemeiau pe un grad înalt de exploatare a clasei muncitoare, a celorlalţi producători. Calcularea gradului de exploatare a clasei muncitoare dă posibilitatea obţinerii unui indice asupra împărţirii valorii nou create între producători şi capitalişti. Datele statistice oficiale a timpului nu permit însă o asemenea întreprindere. Statistica industrială concentra, în sinteză, datele fiecărei întreprinderi asupra capitalului fix investit, asupra valorii producţiei, asupra valorii materiilor prime, combustibilului, precum şi suma totală a salariilor lucrătorilor şi personalului de conducere şi administraţie.

Ceea ce însă devine principala piedică pornind de la datele existente este greutatea separării salariilor administraţiei şi conducerii de salariile muncitorilor, fapt de importanţă deosebită după cum vom vedea mai jos. În al doilea rînd, datele privind valoarea producţiei erau un indicator eterogen, uneori reprezentînd preţul de cost, alteori cel de vînzare, incluzînd sau nu profitul şi impozitele etc., însă întotdeauna ajustat, ceea ce le face improprii în recalcularea valorii nou create.

În consecinţă, dacă acceptăm pentru calcul datele statisticii oficiale, masa de valoare nou creată ne apare mult mai redusă ; întrucît masa capitalului variabil este încărcată cu salariile şi veniturile administraţiei şi conducerii întreprinderilor, raportul dintre valoarea nou creată şi salarii apare mult mai mic decît în realitate.

De exemplu, pentru anul 1938, valoarea nou creată în industria prelucrătoare reprezenta 24,28 mlrd. lei, iar salariile totale plătite 8,30 mlrd. lei. Scăzînd din „valoarea nou creată" suma salariilor rămîne masa de plusvaloare pe care, raportînd-o la capitalul variabil (salarii) obţinem următorul raport $\frac{15{,}98 \text{ mlrd lei}}{8{,}30 \text{ mlrd. lei}} = 1{,}92$. După datele oficiale s-ar ajunge, fără profitul comercial, la o rată a exploatării de 192%.

Situaţia se prezintă însă altfel. Faptul este confirmat şi de altă statistică oficială, şi anume de Statistica societăţilor anonime din România. După contul de profit şi pierdere, publicat prima dată în 1938, cheltuielile de materiale şi salarii efectuate cu producţia se ridicau la 16,58 mlrd lei ; sumele încasate din vînzarea mărfurilor erau de 32,36 mlrd lei. iar salariile şi indemnizaţiile reprezentau 5,09 mlrd lei. Diferenţa dintre cheltuielile de producţie şi suma încasată reprezenta 15,78 mlrd lei, masă de plusvaloare înregistrată la diferite capitole. Raportul dintre masa de plusvaloare şi masa salariilor este de 3,1 ceea ce echivalează cu o rată a plusvalorii de 310% la societăţile industriale. Dar după părerea noastră, nici acest calcul nu a eliminat cele două lipsuri principale ale statisticii oficiale menţionate mai sus.

• Rate ale plusvalorii de 400 şi 500%

PENTRU o imagine a gradului de exploatare a proletariatului mai aproape de realitate vom recurge la date obţinute din arhivele unor mari societăţi industriale sau instituţii, date care prezintă o sursă deosebit de utilă pentru caracterizarea condiţiilor specifice de exploatare şi acumulare a capitalului în România. Vom examina datele privind gradul de exploatare a muncitorilor în Uzinele Reşiţa, cu un efectiv de 10—20.000 muncitori, la Concernul textil Buhuşi — cu 4 000—6 000 muncitori —, la fabrici de ciment, deci unităţi care concentrau o masă mare a forţei de muncă.

Unul din principalele produse ale Reşiţei erau locomotivele pentru căile ferate. Între 1930 şi 1938 s-au produs 307 locomotive. Preţul de cost era format din : salarii lucrători — 207 mil. lei ; regia fabricaţiei — 443 mil. lei ; materiale diferite — 777 mil lei şi diverse — 80 mil. lei.

Preţul de cost al fabricaţiei era de 1.505 mil. lei, iar suma facturată reprezenta 2.543 mil. lei. Diferenţa între preţul de cost şi suma facturată o formau cheltuielile generale şi de administraţie, dobînzile şi comisioanele, primele de asigurare etc. respectiv forme diferite şi cu destinaţii diferite ale plusvalorii. Dacă considerăm că diferenţa dintre preţul de cost de fabrică şi suma facturată reprezintă plusvaloarea (938 mil. lei), raportînd aceasta la suma salariilor lucrătorilor de 207 mil. lei, obţinem o rată a exploatării de 453%, rata profitului fiind şi ea de cca 62%. În comparaţie cu rata profitului la locomotive, profitul net, raportat la capitalul social al întregii producţii a oscilat între minimul de 4% în timpul crizei şi 18,9% în celelalte perioade. În condiţiile în care Concernul Reşiţa a avut o rentabilitate asemănătoare cu cea a locomotivelor la toate produsele, diferenţa de la maxima de cca 19% pînă la 62% se regăseşte în plusvaloarea cedată, sub formă de dobînzi şi comisioane, capitalului bancar pentru împrumuturile procurate pentru capital circulant, în sutele de milioane de lei trimise peste graniţă capitalului străin sub diferite forme, în marile cheltuieli de administraţie şi conducere, în impozitele plătite statului, precum şi în sumele importante camuflate în conturi de amortizare. rezerve etc.

În 1939, la un capital social de 1.000 mil. lei şi investiţii de circa 3 mlrd. lei Concernul Reşiţa înregistra în diferite conturi 1.644 mil. lei fonduri de amortisment şi 480 mil. fonduri de rezervă.

Marea disproporţie între salariile conducerii şi administraţiei pe de o parte şi salariile muncitorilor pe de alta, reiese din faptul că salariile primei categorii depăşeau salariile muncitorilor necalificaţi de peste 61 de ori, iar pe cele ale muncitorilor calificaţi de circa 30 de ori.

Trecînd la analiza ratei plusvalorii şi a profitului în industria uşoară ne adresăm datelor din arhiva Concernului textil Buhuşi, care avea sub controlul său, în diferite perioarde, 6—8 fabrici. În 1937 structura preţului de cost era următoarea : materii prime — 531 mil. lei ; salarii lucrători — 95 mil. lei ; cheltuieli fabricaţie — 25 mil. lei şi cheltuieli de transport — 41 mil. lei.

Produsul exploatării a fost de 1.164 mil. lei, o diferenţă deci faţă de preţul de cost de 472 mil. lei. Raportată la suma salariilor productive se ajunge la o rată a exploatării de aproape 500%. Cu toate acestea Concernul înregistrează după 1932 profituri reduse iar uneori pierderi. Cea mai mare parte din plusvaloare lua drumul străinătăţii — circa 50% din capital fiind deţinut de o firmă occidentală — pentru dividende, dobînzi la capital împrumutat sau indemnizaţii persoanelor din conducere.

Semnificativ este că în 1937 cei 4 200 lucrători ai concernului primeau 95 mil. lei în timp ce conducerea şi administraţia au încasat 73,5 mil. lei, adică 77% din salariile muncitorilor.

Mai mult chiar, din raportul întocmit de BNR asupra Societăţii Buhuşi, reiese că cifra salariilor conducerii şi administraţiei, destinată publicităţii era de numai 15,5 mil. lei. În documentele contabilităţii concernului s-au trecut direct la contul fabricaţiei — prin excelenţă cont de preţ de cost — suma de 23 mil. lei cheltuieli de administraţie şi conducere. Acestea erau forme de camuflare a profiturilor, a uriaşelor încasări ale conducerii societăţii.

Diferenţa de salariu dintre muncitori şi administraţie era de 10 pînă la 57 de ori. Cei şase mii de muncitori de la Buhuşi. avînd salarii foarte mici. mult sub media pe ţară, au creat pentru capitalul autohton şi străin o masă de plusvaloare de 472 mil. lei, revenind 78.000 lei pe cap de muncitor, ceea ce depăşea de aproape 5 ori salariul anual încasat în medie de un muncitor. Aceasta era baza îmbogăţirii, a milioanelor încasate de acţionarii şi conducătorii Concernului Buhuşi.

Reducerea salariilor şi sporirea profitului erau acţiuni permanente, urmărite de conducerea societăţii. Ele s-au făcut în condiţiile unei ascuţite lupte de clasă în care capitalul a adoptat metodele cele mai dictatoriale împotriva muncitorilor. Într-o analiză a timpului se remarca : „În trecut, salariile lucrătorilor fiind relativ prea mari (?) societatea a procedat la reduceri masive în cursul lunii martie 1935. Din acest motiv lucrătorii fabricii Buhuşi au declarat grevă care a ţinut timp de 64 zile. Societatea a profitat de această grevă spre a se debarasa de elementele turbulente şi spre a institui o disciplină aspră în toate atelierele fabricii".

Acţiunea proletariatului de la Buhuşi a rămas în istoria clasei muncitoare ca o pagină de viguroasă rezistenţă şi luptă împotriva capitalului şi a dominaţiei sale.

ÎN DOMENIUL materialelor de construcţie, plusvaloarea şi respectiv profitul obţinut de capitaliştii din această ramură nu erau mai reduse. Structura preţului de cost al producţiei anului 1939 a avut la Turda — una dintre cele mai mari fabrici de ciment din ţară — următoarea înfăţişare (la fabrică) : materii prime — 14,3 mil. lei ; combustibil — 30,9 mil. lei ; salarii lucrători — 14,7 mil. lei ; alte cheltuieli de fabricaţie — 43,4 mil. lei şi amortizări — 43,4 mil. lei. În total : 117,6 mil. lei.

Preţul de vînzare fiind de 178,3 mil. lei, diferenţa dintre preţul de cost-fabrică şi preţul de vînzare, respec-

⟶

ȘCOLI • CURENTE • ECONOMIȘTI

CURBA LUI PARETO DEZMINȚITĂ DE REALITĂȚILE CAPITALISMULUI CONTEMPORAN

TRANSPUNEREA dependențelor economice în funcții matematice și reprezentarea lor grafică constituie o preocupare majoră a econometriei contemporane, prin aceasta realizîndu-se o imagine mai coerentă și mai verosimilă asupra prospectivei economice. Formalizarea matematică a economiei nu constituie însă un scop în sine și devine sterilă dacă este în discordanță cu realitatea. Premisa de bază a exactității prevederilor economice deduse din analiza reprezentării grafice a calculelor econometrice este fidelitatea modelelor elaborate cu evoluția reală a proceselor economice.

În econometria occidentală a devenit „clasică" analiza efectuată de Vilfredo Pareto privind repartiția veniturilor în societate și reprezentată prin așa-numita **curbă a lui Pareto.** Interesul manifestat de ideologia burgheză pentru această expresie matematică este în directă legătură cu concluziile care se desprind din alura curbei în ceea ce privește „virtuțile" modului capitalist de repartiție a venitului național în optica „societății belșugului". Ceea ce confirmă încă o dată ideea că, deși matematica în sine este „neutră", instrumentarul ei poate fi pus în slujba celor mai variate „comenzi sociale".

Legea de repartiție a veniturilor formulată de Vilfredo Pareto este o pretinsă lege sociologică **generală**, cu caracter natural, universal, care ar acționa pretutindeni și totdeauna, derivînd din însăși esența societății umane, indiferent de modul de producție existent. „Eternitatea" acestei legi este astfel argumentată de Pareto: „Dată fiind tendința populației de a se dispune după o anumită formă în ceea ce privește veniturile, rezultă că orice modificare adusă anumitor părți ale curbei se repercutează asupra celorlalte părți; și, în final, societatea reia forma obișnuită, astfel cum soluția unei sări determinate dă totdeauna cristale asemănătoare, fie ele mari sau mici" [1]). Este aici în mod elocvent subliniată imuabilitatea modului capitalist de repartiție a veniturilor.

Curba de repartiție a veniturilor trasată de Pareto este exprimată analitic prin ecuația

$$Y = \frac{A}{(x-m)^{\alpha}}$$

unde m este venitul minim, iar A și α sînt doi parametri pozitivi. Această ecuație reprezintă o hiperbolă cu două asimptote: x = m și y = O.

Reprezentarea grafică a curbei lui Pareto este redată în fig. 1.

Interpretarea economică a curbei lui Pareto este următoarea: a) există un anumit venit minim egal cu minimum de existență, care este asigurat în mod necesar de către societate. Aceasta este teza „populației fără pauperism". După cum afirmă Pareto: „Omul, chiar cel mai sărac, trebuie să fie considerat ca avînd ca venit suma care îi permite să trăiască" [2]). Nimeni nu poate avea un venit sub minimul de existență; b) ponderea cea mai ridicată în categoriile de venituri trebuie să o dețină — indiferent de lupta clasei muncitoare — minimul de existență; c) în categoriile superioare de venituri numărul de persoane este din ce în ce mai scăzut; d) această curbă reprezintă o tendință universal valabilă de repartizare a veniturilor în societatea umană. Orice reformă a veniturilor este sortită eșecului; prin urmare este inutilă orice încercare de a schimba modul capitalist de repartizare a veniturilor.

Tabelul nr. 1

Categorii de venituri	% de gospodării în categoria de venituri	% din venituri (înainte de impunere) care se repartizează la aceste gospodării
Mai puțin de $ 3000	19,3	3,6
De la $ 3000 la $ 7000	27,5	16,1
De la $ 7000 la $ 10 000	20,5	20,4
De la $ 10 000 la $ 15 000	20,7	29,5
De la $ 15 000 la $ 25 000	9,8	21,2
De la 25 000 la $ 50 000	1,9	7,4
Peste $ 50 000	0,3	1,8

Tabelul nr. 2

	Ponderea în totalul veniturilor	
	Înainte de impunere	După impunere
Mai puțin de $ 4000	5,0%	6,4%
Peste $ 15 000	37,7%	35,3%

Valoarea științifică a unui model economico-matematic este dată de verificarea sa cu realitatea economică. Pareto și discipolii săi s-au străduit să demonstreze prin date statistice concordanța dintre traiectoria curbei trasate și situația economică reală.

O STATISTICĂ recentă a repartiției veniturilor în Statele Unite ne indică datele din tabelul nr. 1.

Marile inegalități generate de modul capitalist de repartizare a venitului național în Statele Unite sînt evidente. Dacă se compară cele două grupe extreme de venituri se constată că grupul cel mai sărac este de 60 de ori mai numeros decît grupul cel mai bogat, dar că el nu primește în total decît de două ori veniturile acestui grup. Totodată, rezultă că 1% din gospodăriile din categoriile superioare primește mai mult decît cele 20% gospodării cele mai sărace.

Situația de mai sus prezintă repartizarea veniturilor din S.U.A. înainte de impunere. S-ar putea obiecta că sistemul de impozite operează o redistribuire substanțială a venitului național în favoarea păturilor sărace ale populației. Realitatea dezminte o asemenea supoziție. După scăderea impozitului pe venituri, situația repartizării veniturilor nu suferă modificări esențiale, după cum arată tabelul nr. 2.

Concluzia este evidentă: pîrghia impozitelor este inoperantă în redistribuirea venitului național în favoarea celor săraci.

Propunîndu-ne să confruntăm situația repartizării veniturilor în Statele Unite cu curba lui Pareto, redăm în fig. nr. 2 grafic datele statistice din tabelul nr. 1.

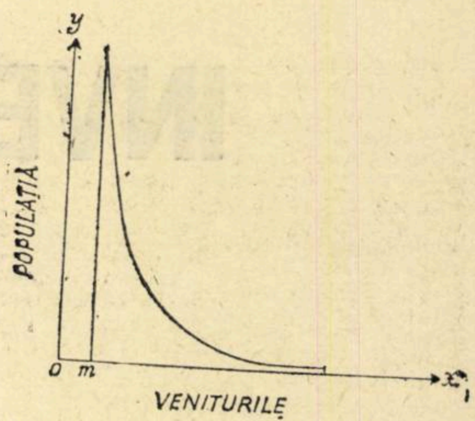

Fig. nr. 1

Prin compararea acestui grafic cu curba lui Pareto se constată următoarele:

a) curba lui Pareto este depășită la stînga dincolo de pragul de minim de existență (3000 dolari). O cincime din gospodăriile americane au venituri sub minimul de existență;

b) gospodăriile americane se grupează mai mult spre stînga (spre veniturile inferioare) decît ar rezulta din curba lui Pareto. Inechitățile sociale sînt mai mari decît poate să redea alura acestei curbe, la dreapta curba prelungindu-se mult peste spațiul graficului.

În ceea ce privește caracterul universal valabil al curbei lui Pareto ca expresie a modului de repartizare a veniturilor, socialismul îl dezminte. Economia socialistă este caracterizată printr-o reducere a decalajului dintre veniturile mari și cele mici pe baza întronării principiului repartiției după cantitatea și calitatea muncii.

dr. M. HOROVITZ

1) Vilfredo Pareto, Manuel d'économie politique, Paris, 1927, pag 392—393.
2) Vilfredo Pareto, Cours d'économie politique, Paris, 1968, pag. 315.

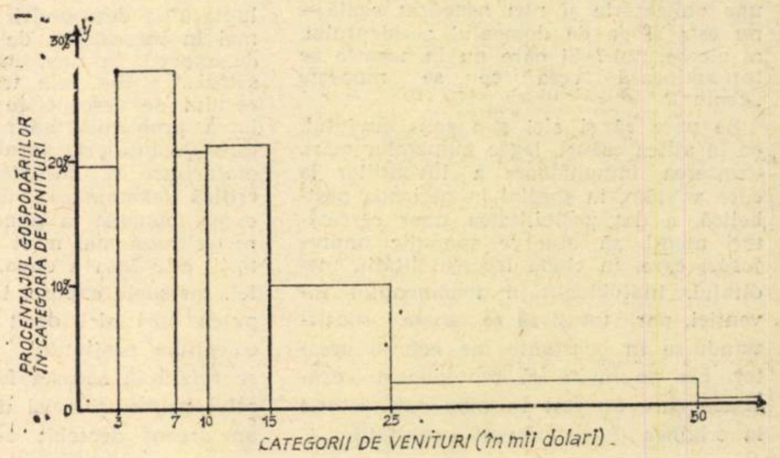

Fig. nr. 2

←

tiv 61,7 mil. lei este plusvaloarea pe care dacă o raportăm la suma salariilor lucrătorilor obținem un raport de 4,2 sau o rată a plusvalorii de 420%. Pentru același an, rata profitului era de 52,5%. Și în celelalte fabrici datele relevau o situație asemănătoare. Chiar dacă admitem că o serie de întreprinderi mai mici aveau o rată a plusvalorii mai redusă, în orice caz ea depășea cifra care rezultă din calculul datelor oficiale.

Una din cauzele diminuării indicatorului ratei plusvalorii este includerea în capitalul variabil a unor salarii foarte mari (ale conducerii și administrației întreprinderilor) salarii ce depășeau de 4 pînă la 13 ori pe cele ale muncitorilor [4]). Cercetarea arhivei Uniunii Generale a Industriașilor din România atestă afirmația noastră.

• Baza unor contradicții ireconciliabile

CARE ESTE explicația salariilor și indemnizațiilor mari pe care le încasau membrii conducerii și administrației întreprinderilor din România?

Ea se găsește într-o serie de împrejurări particulare ale dezvoltării burgheziei în anii interbelici. În primul rînd acțiunea de „naționalizare" a întreprinderilor cu capital străin a dus la cooptarea în Consiliile de administrație a unui număr fără precedent de mare de persoane de naționalitate română pentru a asigura preponderența acestora în consiliu, chiar dacă capitalul rămînea în majoritate mai departe în mîna societăților străine.

În al doilea rînd pentru a-și asigura sprijin și o influență puternică în aparatul de stat, marile societăți numeau în consiliile de conducere politicieni, foști miniștri cu legături și relații în viața politică și în aparatul de stat.

Sistemul larg de participații bancar-industriale și industrial-bancare ducea la o prezență reciprocă în consiliile de conducere a marilor întreprinderi a unui număr considerabil de capitaliști.

În sfîrșit, o altă cauză, și nu ultima ca însemnătate, o constituie pentru o categorie de societăți anonime prezența în conducere a unui grup restrîns dintre principalii acționari. Aceasta le permitea să-și însușească o mare parte din profitul întreprinderii sub formă de salarii, indemnizații, tantieme etc. de milioane de lei, în timp ce masa largă a acționarilor primea dividende reduse sau uneori nu primeau.

Cît de largă era participarea politicienilor în consiliile de conducere a marilor societăți capitaliste ne-o spune faptul că în 1928 Argetoianu C., fost ministru, figura în 10 consilii de administrație, generalul Averescu în 4, Ion Brarubă în 24, C. Bușilă în 30, Tancred Constantinescu, fost ministru, în 14, Barbu Știrbei, fost prim-ministru, în 20 de consilii etc., de unde obțineau anual zeci de milioane de lei.

Pentru sumele primite membrii consiliilor de administrație făceau intervenții pentru terenuri petroliere, pentru obținerea furniturilor de stat, pentru reducerea impozitelor etc. și numeroase alte favoruri și concesii pe seama bogățiilor țării.

În felul acesta, „capitalul" politicienilor și capitaliștilor autohtoni, prin sistemul intervenționismului, era foarte avantajos. Fără să facă investiții, fără cheltuieli și fără risc, ei primeau de la societățile în conducerea cărora figurau, sume foarte mari.

Această exploatare explică contradicțiile sociale ireconciliabile dintre burghezie și proletariat, dintre avuți și neavuți în România care erau deosebit de adînci. Ea constituie baza flagrantelor nedreptăți, asupririi și mizeriei, al puternicelor antagonisme economice și de clasă care aveau să-și găsească rezolvarea numai prin revoluția socialistă.

prof. dr. V. AXENCIUC

1) Vezi Gh. Rădulescu: Rata profitului în economia capitalistă a României, teză de doctorat elaborată în 1939; B. Zaharescu: Curs elementar de economie politică, 1948; Din istoricul formării și dezvoltării clasei muncitoare din România 1959 și Situația clasei muncitoare în România 1914—1944, Buc. 1966, sub redactarea N. N. Constantinescu; Gh. Surpat: Pauperizarea clasei muncitoare din România burghezo-moșierească, Buc. 1962 ș.a.

*) La impozitul global introdus din 1923, erau impuși toți contribuabilii cu venituri de peste 10 mii lei anual. Acesta — spre deosebire de celelalte impozite, peste care se suprapunea, ca impozitul funciar, pe venitul averilor mobiliare, pe venituri din industrie și comerț, pe venit din salarii, pe venit din profesiuni libere — avea caracter progresiv mergînd de la 1% pînă la 30% de unde și interesul capitaliștilor cu venituri mari de a practica o largă evaziune fiscală recunoscută de unanimitatea cercetătorilor vremii.

2) Enciclopedia României, vol. IV, pag. 905.

3) Gh. Rădulescu: Rata profitului în economia capitalistă românească, autoreferat la teza de doctorat, Buc., pag. 8.

4) A se vedea în această privință: Gh. Surpat, Pauperizarea clasei muncitoare, anexa nr. 3.

INVENTICA – O NOUĂ ȘTIINȚĂ?

SUFIXUL conferă termenului în cauză izul denumirii unei științe. Prin analogie, să zicem, cu scientica, bionica ș.a. Obiectul este nemijlocit exprimat — invenția. Dar poate fi pusă în evidență vreo raționalitate într-un proces care poartă atît de puternic amprenta personalității și a hazardului ? Poate chiar a iraționalului ? A inefabilului, a „inspirației" ?

• „Un musafir care nu vizitează pe leneși"

ESTE DREPT, s-a sugerat mai de mult că creația presupune mai multă „transpirație" decît inspirație sau, ceea ce este același lucru, că inspirația este un „musafir care nu vizitează pe leneși". În afară însă de îndemnul la muncă, la muncă metodică, pot fi sugerate cumva mijloace mai precise, cu un anumit grad de certitudine, în efortul la al cărui capăt s-ar afla fericita exclamație „evrika" ? Și dintre împrejurările numeroase, care pot sau nu favoriza invenția, în special în întîmpinarea cărora să mergem, pe care să le evităm ? Invenția presupune concidența a numeroși factori — însușiri intelectuale înnăscute, cunoștințe, experiență, efort perseverent (și deci și rezistență fizică și nervoasă), poate o doză de încăpățînare și de „naivitate", de pasiune copilărească și chiar puțină... întîmplare. Și chiar această coincidență — deși participarea tuturor elementelor enumerate și poate și a altora nu este totdeauna obligatorie și nici neapărat egală — nu este și ea de domeniul accidentului, al aleatorului ? Și oare nu în aceasta se întruchipează ceea ce se numește „geniu" ?

Se pare că și aici și-a spus cuvîntul, ca în atîtea cazuri, legea numerelor mari. Creșterea impunătoare a invențiilor la care asistăm, în special în perioada postbelică, a dat posibilitatea unor cercetători atenți, să observe sporadic împrejurări care, în ciuda irepetabilității, ineditului, individualității fenomenului invenției, par totuși să se repete, constituindu-se în constante ale actului creator. Ele ne invită să reproducem procesele care au fost în mod real, istoric la originea descoperirilor umanității.

Bineînțeles, încercări de stimulare a imaginației, de mecanizare a unor operații intelectuale s-au mai făcut în decursul istoriei și ele se regăsesc într-o formă perfecționată în metode actuale. În cartea lor „L'Inventique", A. Kaufman, M. Fustier și A. Drevet *) au încercat să rețină într-o formă oarecum teoretizată, sub forma a 9 principii, esența acestor constante elaborate mai înainte în mod fragmentar „într-un stil pragmatic, foarte anglo-saxon, care nu se încurcă într-o teorie pură și precisă, esențialul fiind ca «ça marche»".

Iată aceste principii :

1. procesul descoperirii se poate reproduce voluntar ; 2. el este același în toate disciplinele ; 3. descoperirea are loc în inconștient ; 4. pentru a pătrunde în inconștient, spiritul trebuie eliberat de inhibițiile sale ; 5. descoperirea presupune un climat de destindere, plăcere, pasiune ; 6. descoperirile nu sînt făcute de experți ; 7. apelul la „miracol" favorizează descoperirea ; 8. invenția se naște din „bisociație" ; 9. unitatea operațională de cercetare este grupul pluridisciplinar.

Unele din aceste principii sună destul de bizar. Cum adică reproducerea „voluntară" a descoperirii ? Apoi, de ce tocmai în inconștient, de ce nu sînt făcute de experți, în fine, „minuni în ziua de astăzi..." ? Din cele trei faze ale procesului de descoperire — **logică** (formularea problemei, adunarea datelor, căutarea soluțiilor), **intuitivă** (distanțiere, maturizare și decantare, iluminare) și **critică** (examinarea descoperirii, verificarea, punerea la punct) — ceea ce caracterizează mai mult invenția, spun autorii, este faza a doua, intuitivă. De altfel, metodele expuse, la care nu ne vom putea opri aici decît fugitiv, dar care constituie conținutul esențial al cărții, se referă la această fază. Fără a ignora rolul primei și celei de-a treia, ele pun un accent deosebit de puternic tocmai pe diminuarea controlului represiv, inhibant al conștientului.

• De la retrospectiv la prospectiv

ESTE GREU DE SPUS în ce măsură se poate absolutiza, dar este cert că o anumită deosebire există între a înțelege și a crea. Logicul se referă mai mult la retrospectiv, pe cînd creația e eminamente prospectivă.

Logica — și este adevărat cel puțin în ce privește logica formală — „organizează ceea ce este cunoscut și îi dă eficacitatea redutabilă a unui tăvălug compresor. Dar logica nu ne permite să depășim ceea ce este **identic** (un ordinator nu inventează nimic, ci face ceea ce a învățat cu o sistematicitate zdrobitoare). Pentru a face o descoperire trebuie să trecem spre ceva ce este **diferit**". Pentru aceasta se cere mai întîi să ne debarasăm de un anumit număr de „tabu"-uri, de idei gata, de prejudecăți, de inhibiții al căror efect este tocmai de a ne menține în zona noastră logică, adică într-o zonă sterilă. Nu putem să nu ne amintim aci de imprecațiile lui Francis Bacon în „Novum organum" împotriva logicii deductive aristotelice, împotriva a ceea ce el denumea „idoli" (ai „autorității", ai „peșterii" etc.) și chiar, în legătură cu cele ce vor urma, de metodele sale inductive, analogice etc.

Sub pătura subțire a conștientului — spun autorii — există o zonă imensă de bogății și cunoștințe, în care ar fi stupid să nu pătrundem. De aci necesitatea de a sfărîma, de a demola lumea de idei ce ne înconjoară. Apoi, în locul demersului logic — care, după cum am văzut, este considerat incapabil de a ieși din identitate — se impune un alt demers, în care activitatea analogică, combinatorică și chiar irațională — în sensul că se desfășoară în umbra celei raționale, relativ independent de ea, nu în momentele de concentrare maximă și nu după regulile gîndirii corecte — joacă un rol considerabil. De aci, cerința relativă la climatul de destindere, ideea că descoperirile nu sînt făcute de experți. Aceștia din urmă nu pot adesea ieși din edificiul cunoștințelor lor pentru că știu prea mult din ceea ce s-a făcut, în timp ce neexperții s-ar prezenta în fața lucrurilor de descoperit cu o totală libertate spirituală și fără teama de ridicol, eventual chiar cu soluții care par în momentul respectiv de domeniul naivității, dacă nu chiar al minunilor.

Dar toate acestea sînt încă doar măsuri pregătitoare, principalul constînd într-o atitudine activă, dar nu conformă unei logici formale riguroase, ci mai curînd de tipul jocului. Acesta din urmă cere, în afară de logică, fantezie, arta de a combina și de a face analogii. Punerea permanentă la îndoială a soluțiilor este regula de aur a muncii de cercetare. În fața unei probleme de rezolvat, este bine să ne întrebăm mereu dacă este cazul de a continua pe drumul pe care am pornit sau dacă soluția justă nu presupune cumva să revenim la bază pentru a porni din nou în altă direcție, înconjurînd dificultatea în loc de a o ataca frontal. Ar fi un procedeu analog cu cel al lumii vii, care progresează în fiecare etapă prin revenirea asupra unor soluții care păreau excelente pentru că au reușit timp îndelungat.

Metodele — foarte variate — sînt oarecum de tipul cuvintelor încrucișate. În fond dezlegarea unui astfel de joc presupune numeroase mici descoperiri și care rezultă nu numai din cunoștințe — fără un anumit bagaj de cunoștințe este totuși, după cum oricine o știe, imposibil — dar și din ceea ce sugerează sau chiar oferă nemijlocit încrucișarea acestora.

Bineînțeles, ceea ce se va căuta nu vor fi nici litere și nici cuvinte. Dar oare locurile goale din tabelul periodic al elementelor al lui Mendeleev nu a îndemnat pe oamenii de știință, într-un fel oarecum asemănător ca în dezlegarea unor cuvinte încrucișate, să descopere în natură elementele ce ar trebui să ocupe acele locuri sau proprietățile ce ar trebui să le posede ? Se poate însă, în general, face inventarul lucrurilor care au trăsături comune cu cele pe care le studiem și apoi proceda la o încercare de apropiere a lor pentru a găsi asemănările și deosebirile dintre ele. Se pot folosi conceptele ansamblelor finite, clasate într-un domeniu al matematicii pe care A. Kaufmann l-a numit „combinatorica". Dar și teoria probabilităților, metodele statistice (metoda Delphi), grafuri ș.a.

• „O matrice de descoperiri"

ACTIVITATEA creatoare poate fi considerată ca o explorare combinatorie a unui ansamblu complex de elemente. Modul cel mai simplu de a opera constă în a lua aceste elemente două cîte două. Dar și în acest caz numărul perechilor posibile devine repede exorbitant. Se poate ușura sarcina alcătuind tabele cu dublă intrare și trecînd în linie și în coloană o serie de caracteristici ce se referă la fenomenul considerat. Urmează să te întrebi cum interacționează ele, adică ce anume trebuie scris la încruci-

Anghel SCHOR

(Continuare în pag. 18)

FIȘE

Un nou volum — Conjunctura economiei mondiale

■ Sporirea și diversificarea continuă a relațiilor economice externe ale României impune cu acuitate, printre altele, studierea tendințelor din economia mondială și de pe piețele diverselor țări, prospectarea conjuncturii economice externe, cunoasterea temeinică a tendințelor noi care se manifestă pe piața mondială.

Răspunzînd acestor necesități, Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale editează și în acest an publicația **Conjunctura economiei mondiale** — care tratează situația economică în anul 1971 și previziuni pe 1972. Principalele capitole ale lucrării se ocupă de : România în circuitul economic mondial ; tendințe ale conjuncturii economiei internaționale ; situația economică a diferitelor țări ; situația economică în țările socialiste ; situația economică a unor țări în curs de dezvoltare. Un capitol distinct, capitolul IV, este destinat prezentării unor aspecte ale principalelor piețe externe de mărfuri (a minereului de fier, cărbunilor, oțelului, cuprului, mașinilor-unelte, autovehiculelor, tractoarelor, petrolului, produselor chimice, produselor lemnoase, produselor alimentare etc.). Lucrarea se adresează tuturor cadrelor de specialitate ce activează în industria producătoare de mărfuri pentru export, întreprinderile ce comercializează aceste produse, precum și tuturor celor ce se găsesc antrenați în procesul de învățămînt superior și de specializare.

„Limitele" creșterii

■ Așa-numitul Raport al clubului de la Roma intitulat „Limitele creșterii" apartinînd unui grup de cercetători conduși de prof. Dennis L. Meadows, în care autorii își propun să demonstreze ideea că creșterea economică se bazează pe resurse limitate pe care le va epuiza într-un viitor nu prea îndepărtat, a stîrnit un larg ecou și o serie de discuții polemice (a se vedea și în „Viața economică" nr. 15). O luare de poziție este și articolul **More on Growth** (Din nou despre creștere) publicat în revista NEWSWEEK (13 martie 1972) de Henry C. Wallich. Autorul articolului nu-și menajează colegii și nici nu-și alege cuvintele, considerînd lucrarea lor drept un iresponsabil nonsens. El reproșează acestora — înainte de toate — faptul că au lansat raportul cu o publicitate zgomotoasă în rîndurile unor nespecialiști, fără a-l impune în prealabil discuției specialiștilor. După părerea lui Wallich, ei au încălcat astfel o elementară normă a eticii omului de știință. În continuare, el se ocupă de problemele de fond discutate. În primul rînd, arată H.W., datele statistice prezentate sînt alese și prelucrate în așa fel încît să susțină concluziile autorilor, deși o altă selecție și interpretare ar fi dus la alte concluzii. În al doilea rînd, el critică ipostazele pe care se bazează întreaga lucrare: imposibilitatea sporirii resurselor naturale (prin noi tehnologii) și imposibilitatea controlului eficient asupra poluării mediului ambiant. Wallich privește ambele ipoteze ca nefundamentate și desprinde, în final, o concluzie mult mai optimistă asupra dezvoltării economice decît autorii „raportului".

Viitorul științei despre... viitor

■ Profesorul olandez Fred Polak este autorul lucrării **Prognostics** (Prognostica), Elsevier Publishing Company, Amsterdam 1971, 425 pag. Subtitlul cărții : **A science in the making surveys and creates the future** (O știință în constituire examinează și creează viitorul) este edificator asupra conținutului ei. În prezent, afirmă F. P., nu există încă o prognostică ; cînd va fi creată și va deveni matură ea va putea fi numită știința viitorului. Autorul nu agrează termenul „futurologie" și nici termenul „prospectivă", lansat de un grup francez de cercetători. Cercetările americane efectuate în prezent în domeniul previziunii tehnologice sînt considerate „prea pur tehnologice", deoarece ignorează obiectivele social-culturale. Este sarcina gîndirii europene despre viitor de a înlătura această lacună. (Atunci cînd F. P. vorbește despre Europa, „crede de fapt Europa", accentuînd că „o separare intelectuală între Europa occidentală și cea răsăriteană este lipsită de sens). Prin prognostică F. P. înțelege știința care își propune să exploreze viitorul și să dobîndească o cunoaștere probabilă a viitorului, utilizînd metode și instrumente avansate. Totodată, prognostica încearcă să controleze viitorul, pe baza acestei anticipări sistematice, printr-o conducere a viitorului cu ajutorul tehnicilor socio-dinamice. Viitorul posibil al unei științe despre viitor nu poate fi preconizat cu certitudine și nici măcar cu probabilitate, susține autorul. În consecință, el nu face nici o prognoză cu privire la „prognostică".

O corelaţie fundamentală în dezvoltarea ţărilor socialiste

CREŞTERE ECONOMICĂ — RIDICAREA NIVELULUI DE TRAI MATERIAL ŞI SPIRITUAL

SOCIALISMUL, triumfător în prezent în 14 ţări ce reprezintă peste un sfert din suprafaţa globului şi peste 35% din populaţia lumii, îşi afirmă pe zi ce trece, cu o forţă tot mai mare, virtuţile generate de proprietate socială şi noul tip de relaţii economice-sociale pe care le instaurează, capacităţile largi pe care le creează pentru progresul social şi bunăstarea maselor largi de oameni ai muncii. El înlătură piedicile de ordin social-politic din calea înfăptuirii aspiraţiilor afirmate de clasa muncitoare în lupta sa pentru lichidarea exploatării şi făurirea unei vieţi noi, creînd posibilitatea pentru realizarea unei legături nemijlocite între dezvoltarea forţelor de producţie, progresul economic multilateral, pe de o parte, şi îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă, materială şi spirituală, a poporului, pe de altă parte. Ceea ce afirmau clasicii marxism-leninismului a fi una din trăsăturile orînduirii bazate pe proprietatea socială asupra mijloacelor de producţie şi anume subordonarea producţiei sociale faţă de satisfacerea nevoilor în continuă creştere a celor ce muncesc, pentru „deplina dezvoltare a tuturor aptitudinilor lor şi pentru folosirea în condiţii de egalitate a tuturor cuceririlor ştiinţei şi tehnicii" (V. I. Lenin), reprezintă astăzi o realitate confirmată de experienţa României şi a celorlalte ţări care alcătuiesc sistemul mondial socialist.

● Creşterea salariului real

FIECARE din ţările socialiste soluţionează cu succes, sub conducerea partidului clasei muncitoare, problemele complexe şi variate ale aşezării industriei, agriculturii, a întregii economii naţionale pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale întăririi proprietăţii obşteşti şi perfecţionării relaţiilor de producţie, şi ale ridicării nivelului de trai al poporului. Într-o formă sintetică aceste rezultate îşi găsesc expresia în creşterea producţiei materiale şi a venitului naţional. Astfel, ritmul mediu de sporire a venitului naţional în perioada 1950—1970 a fost de 9,3% în România şi Bulgaria, 6,0% în Cehoslovacia, 7,2% în R.D.G., 6,8% în Polonia, 8,6% în U.R.S.S., circa 7,0% în Iugoslavia, 12,4% (în anii 1959—1965) în R. P. D. Coreeană etc.[1]). În 1971, care pentru cele mai multe ţări socialiste a marcat începutul unor noi planuri cincinale au fost obţinute noi realizări importante. Astfel, venitul naţional a crescut faţă de anul precedent cu 8,9% în Bulgaria, 5,3% în Cehoslovacia, 5,4% în R. P. Mongolă, 7,5% în Polonia, 12,5% în România, 6,0% în U.R.S.S., 7,8% în Ungaria[2]). În R. P. Chineză valoarea producţiei globale industriale a crescut cu circa 10% faţă de 1970.

O dată cu aceste realizări pe tărîmul dezvoltării economiei naţionale se îmbunătăţesc condiţiile de trai ale populaţiei. Aceasta îşi găseşte expresia în creşterea salariului şi a veniturilor reale ale populaţiei, în sporirea continuă a producţiei bunurilor de consum şi îmbunătăţirea aprovizionării pieţei, în extinderea construcţiilor de locuinţe, în dezvoltarea bazei materiale a ştiinţei, culturii, învăţămîntului, precum şi în dezvoltarea continuă şi rapidă a serviciilor pentru populaţie.

În analiza evoluţiei veniturilor reale ale populaţiei din ţările socialiste trebuie ţinut seama, desigur, de faptul că acestea au pornit de la niveluri foarte diferite de dezvoltare a forţelor de producţie, deosebirile făcîndu-se simţite şi în domeniul condiţiilor de viaţă şi imprimînd o serie de trăsături caracteristice fiecărei ţări în parte în ceea ce priveşte eforturile ce se fac pentru accelerarea creşterii economice. Uneori s-au întîmpinat şi greutăţi, în unele ţări s-au făcut simţite şi unele erori. Cu toate acestea pe măsura dezvoltării economiei naţionale a fiecărei ţări şi a eforturilor făcute de fiecare partid şi guvern pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă, nivelul de trai al populaţiei înregistrează creşteri vizibile în toate ţările socialiste.

Un indiciu deosebit de elocvent în acest sens îl constituie evoluţia salariului real al populaţiei, care are rolul hotărîtor în ridicarea nivelului de trai. Iată cum a evoluat salariul real în unele ţări socialiste (vezi tabelul nr. 1).

Creşterea salariului real este rezultatul în principal al sporirii salariului nominal. Pe baza ridicării continue a productivităţii muncii, a perfecţionării sistemului de salarizare şi a schimbărilor ce intervin în structura profesională şi pe nivele de calificare a salariaţilor are loc mărirea continuă a nivelului salariului mediu. Astfel, în Bulgaria el a crescut de la 78,3 leva lunar în 1960 la 124 leva în 1970, în Cehoslovacia, de la 1183 coroane la 1776 coroane, în Ungaria de la 1541 la 1953 forinţi (în 1969), în Polonia de la 1683 zloţi la 2459 zloţi, în România de la 1115 lei (în 1965) la 1435, în U.R.S.S. de la 81 la 122 ruble. Agenţia China Nouă sublinia că venitul mediu anual al muncitorilor chinezi şi al personalului administrativ era la sfîrşitul anului trecut, de circa 650 de yuani, ceea ce reprezintă o creştere de peste 50% faţă de 1952. În R.P.D. Coreeană în cursul planului şesenal trecut au fost majorate salariile mici, precum şi salariile cadrelor din învăţămîntul public, iar în septembrie 1970 salariul mediu al muncitorilor, tehnicienilor şi funcţionarilor a fost din nou majorat, în medie, cu 31,5%. Conform datelor publicate de ziarul „Politica" (8 iunie 1971) venitul mediu individual era în Iugoslavia, în 1970, de circa 1173 dinari lunar.

În unele ţări au fost publicate şi prevederile pentru cincinalul 1971—1975, ele evidenţiind, de asemenea, o creştere sensibilă a salariului mediu care se va ridica în 1975 la 148 leva în Bulgaria, 2300 coroane în Cehoslovacia, 1805 lei în România, şi 146—149 ruble în U.R.S.S.

Tabelul nr. 1

Evoluţia salariului real *)

	1960 — 1970		1971 — 1975	
	Creştere (1960=100)	Ritm mediu anual %	Creştere[6]) (1970=100)	Ritm mediu anual %
R. P. Bulgaria	143	3,7		
R. S. Cehoslovacă	126[1])	2,6	113—116	2,5—3,0
R. P. D. Coreeană	222[2])	9,3		
R. D. Germană	167[3])	7,6	121	4,0
R. S. F. Iugoslavia	188[4])	6,5	...	...
R. P. Mongolă	...	...	134—147	6,0—8,0
R. P. Polonă	119	1,8	117—118	3,2—3,4
R. S. România	146	3,9	120	3,7
R. P. Ungară	129	2,6	116—118	3,0—3,4
U.R.S.S.	134[5])	3,0	120—122	3,7—4,1

1) 1969 ; 2) 1955—1964 ; 3) 1967 ; 4) Venituri personale, în perioada 1957—1967 ; 5) Indicele veniturilor reale pe un salariat ; 6) Pentru R.D.G. — veniturile băneşti ale populaţiei, netto ; pentru Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia şi Ungaria — salariul mediu anual ; pentru Mongolia — salarii medii ale lucrătorilor angajaţi în producţia materială ; pentru U.R.S.S. — salariul mediu în sectorul de stat.

*) Elaborat pe baza următoarelor surse : Anuarul statistic al ţărilor membre ale CAER 1971, pag. 32 ; Ekonomika stran soţializma, 1969, pag. 88 şi datele publicate de revista „Zycie Gospodarcze", nr. 34/1971.

● Ascendenţa salariilor mici şi a veniturilor ţărănimii

ÎNTRE ţările socialiste există, desigur, o serie de deosebiri în domeniul modalităţilor de ridicare a nivelului de trai al populaţiei, în primul rînd al salarizării. Ridicarea salariului nominal a fost însoţită în unele ţări şi de o anumită creştere a preţurilor la bunurile de consum, în timp ce în alte ţări preţurile au rămas practic la acelaşi nivel. În unele ţări creşte mai repede repartiţia din fondurile sociale de consum în comparaţie cu fondul de consum individual, în timp ce în alte ţări creşterea celor două fonduri este aproximativ egală.

Cu toate acestea se desprind şi unele tendinţe asemănătoare în cadrul politicii generale de ridicare a veniturilor şi nivelului de trai. Între acestea trebuie menţionată în primul rînd preocuparea pentru creşterea mai accentuată a salariilor mici şi pentru reducerea diferenţelor în nivelul veniturilor, o dată cu perfecţionarea sistemului de repartiţie după muncă. Astfel, în Bulgaria, ponderea muncitorilor şi funcţionarilor care în 1970 primeau lunar pînă la 80 de leva, s-a redus la 20% faţă de 74,4% cît reprezenta numărul acestora în 1957. După cum menţiona revista „Figyelo" (din 26.V. 1971) faţă de cincinalul precedent diferenţa dintre veniturile intelectualilor şi cele ale muncitorilor şi ţăranilor s-a micşorat în anii 1966—1970 de la 40 la 33%, deşi decalajul dintre veniturile maxime şi cele minime este după părerea revistei, considerabil (în 1967 încasările unui milion de persoane situate la nivelul superior al veniturilor au fost de 4,5 ori mai mari decît cele ale unui milion de persoane situate la nivelul inferior). În R. P. Chineză, au fost în diferite rînduri reaşezate salariile muncitorilor şi personalului tehnico-administrativ, astfel încît să se asigure reducerea diferenţelor dintre salarii ; decalajul dintre cel mai mare salariu şi cel mai mic salariu este de 5:1. Reducerea diferenţelor în nivelul salarizării este o preocupare şi în Iugoslavia, unde, conform presei, 50% din totalul salariaţilor realizau în 1970 venituri medii lunare sub 1000 de dinari (în centrul dezbaterilor presei se află mai ales categoriile de salariaţi cu venituri individuale pînă la 800 de dinari). În U.R.S.S. s-a prevăzut ca salariul minim să crească în actualul cincinal pînă la 70 de ruble lunar concomitent cu majorarea salariilor tarifare ale muncitorilor şi funcţionarilor cu încadrarea medie. În vederea creşterii veniturilor reale şi a reducerii diferenţelor în nivelul veniturilor în multe ţări au fost desfiinţate sau reduse impozitele pe salarii ; în unele ţări paralel cu această acţiune a fost intensificat caracterul progresiv al impozitului pe venituri.

O altă trăsătură interesantă a evoluţiei condiţiilor de viaţă din ţările socialiste în ultimul timp o constituie creşterea veniturilor ţărănimii şi o anumită tendinţă a apropierii nivelului veniturilor populaţiei de la sate şi oraşe. Veniturile reale ale ţărănimii în Bulgaria erau în 1966 de 2,6 ori mai mari în comparaţie cu 1952, în Ungaria ele au sporit în anii 1950—1967 de 1,9 ori, în U.R.S.S. de 3,8 ori (faţă de 1940). În R.P. Chineză veniturile în natură şi bani au marcat o creştere sensibilă mai ales după 1958, iar în R.P.D. Coreeană, în anii 1958—1964, ele au sporit de 1,8 ori. În ţara noastră, numai în cincinalul trecut ele au înregistrat, după cum se ştie, un spor de 15,4% faţă de cincinalul precedent.

Este interesant de remarcat că în multe ţări socialiste se manifestă tendinţa de creştere mai rapidă a veniturilor celor ocupaţi în agricultură faţă de veniturile salariaţilor de la oraşe. Astfel, în Ungaria, veniturile reale ale ţărănimii au crescut în cincinalul trecut cu 41% în timp ce veniturile muncitorilor şi altor categorii de salariaţi s-au mărit cu 31%. În ţara noastră, se prevede ca veniturile generale ale ţărănimii cooperatiste să se majoreze în anii actualului cincinal cu 22—30% faţă de perioada 1966—1970, în timp ce salariul real va spori cu 20%. În Uniunea Sovietică, se prevede, de asemenea, o creştere mai rapidă a veniturilor ţărănimii colhoznice (30—35%) în comparaţie cu salariile muncitorilor şi funcţionarilor, pe măsura creşterii producţiei sociale şi a productivităţii muncii în agricultură şi prin egalizarea retribuirii muncii de aceeaşi calitate şi cantitate în unităţile agricole de stat şi în cele colhoznice.

Un rol important în această direcţie îl joacă introducerea şi extinderea sistemului de asigurări sociale, a pensiilor în rîndurile ţărănimii, gratuitatea învăţămîntului etc.

● Fondurile sociale de consum — importantă pîrghie a egalităţii şi echităţii

ASIGURAREA unor condiţii egale pentru toţi membrii societăţii de a beneficia de realizările culturii şi civilizaţiei, gratuitatea învăţămîntului şi a asistenţei medicale, precum şi introducerea unui sistem general de pensii care să garanteze condiţiile de viaţă ale celor care au depăşit vîrsta de muncă sînt unele dintre cele mai importante cuceriri ale socialismului, confirmate de realităţile din toate ţările socialiste. Urmărind realizarea în fapt a acestor cuceriri ţările socialiste alocă an de an sume tot mai importante pentru dezvoltarea învăţămîntului, culturii, pentru ocrotirea sănătăţii, majorarea pensiilor şi acordarea de burse etc. Este caracteristic faptul că volumul cheltuielilor acordate de la bugetul statului pentru acţiuni social-culturale se măreşte într-un ritm mediu ce depăşeşte ritmul de creştere a venitului naţional, ceea ce duce la majorarea treptată a ponderii acestor cheltuieli în venitul naţional.

Din analiza datelor aflate la dispoziţie rezultă că ponderea veniturilor provenite din fondurile sociale de consum diferă de la o ţară la alta, dar ele oscilează în limitele de 8—20% din fondul de consum sau din venitul naţional. Sumele alocate în acest scop, marchează însă o continuă creştere. Astfel, în Bulgaria fondurile sociale de consum pe o persoană au crescut de la 89 leva în 1960 la 236 leva în 1969. În Cehoslovacia, ponderea veniturilor din asigurările sociale în 1965 reprezenta 9,6% din bugetul unei familii muncitoreşti, 7,7% din venitul unei familii de funcţionari şi 9,3% din venitul mediu al unei familii de ţărani cooperatori. În R.P.D. Coreeană, se apreciază că veniturile suplimentare de care beneficiază muncitorii şi funcţionarii ca urmare a gratuităţii învăţămîntului şi asistenţei medicale, concediului de odihnă plătit, cheltuielilor pentru creşe, grădiniţe etc., echivalează cu suma totală a salariilor. În ţara noastră veniturile provenite din fondurile sociale de consum

Gheorghe CREŢOIU

(Continuare în pag. 18)

(Urmare din pag. 17)

au crescut de la 3600 lei în medie pe o familie în 1965 la 5500 lei în 1970.

O mare parte a fondurilor sociale de consum o reprezintă cheltuielile pentru întreținerea copiilor, pentru asistența socială și dezvoltarea învățămîntului. Au crescut concediile de naștere plătite din fondurile sociale, dimensiunile venitului primit avînd proporții diferite de la o țară la alta, dar încadrîndu-se de regulă între 70 și 100% din salariu, mărimea concediului se încadrează între 12 și 22 de săptămîni. Într-o serie de țări, între care România, Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia, Polonia au fost introduse alocații pentru copii. În Uniunea Sovietică, începînd din 1974 se vor introduce alocații pentru copii în familiile al căror venit global nu depășește 50 de ruble de persoană.

Fondurile sociale de consum aduc o contribuție însemnată la creșterea veniturilor reale ale populației, care depășesc prin ritmul lor majorarea salariului real. Această evoluție se poate desprinde din compararea datelor cuprinse în tabelul nr. 1 cu cele care caracterizează evoluția veniturilor reale calculate pe un locuitor (vezi tabelul nr. 2).

Fondurile sociale de consum îndeplinesc în același timp însemnate funcții în asigurarea egalității și echității socialiste, întrucît ele dau posibilitatea unui acces egal pentru toți membrii societății, indiferent de veniturile lor bănești, la satisfacerea unor nevoi stringente pentru ei și pentru societate, cum sînt ridicarea calificării și a nivelului general de cultură, asistența medicală etc.

● *Creșterea și diversificarea producției bunurilor de consum*

PREMISA de bază a realizării și creșterii veniturilor reale ale populației o constituie creșterea producției bunurilor de consum și îmbunătățirea aprovizionării populației cu produse agroalimentare și industriale. Ca o trăsătură caracteristică a evoluțiilor actuale, remarcată în mai multe țări socialiste, trebuie subliniată apropierea ritmului de creștere a producției grupelor A și B ale industriei și mărirea producției bunurilor de consum ce revin la un procent de creștere a producției mijloacelor de producție. Pentru ilustrare, vom reda sporul producției grupei B ce revine la 1% creștere a producției mijloacelor de producție în unele țări socialiste în ultimele trei cincinale (vezi tabelul nr. 3).

Evoluția nu este, desigur, liniară ; în unele țări se înregistrează, după cum se vede, o oarecare creștere a ecartului între grupele A și B (la exemplul Albaniei și Bulgariei se adaugă și R.P.D. Coreeană, care a planificat pentru planul șesenal 1971—1976 un coeficient de devansare între grupele A și B de 1,22 față de 1,18 în șesenalul trecut) ceea ce este legat de cerințele concrete ale procesului de reproducție. Presa cubaneză menționează că în anul trecut s-au produs mai mult ca niciodată încălțăminte, țesături, tricotaje, frigidere, mașini de spălat etc. Creșterea producției bunurilor de consum ce se obțin la 1% spor al producției mijloacelor de producție este rezultatul atingerii unor trepte mai ridicate ale industrializării și corespunde posibilităților și cerințelor actuale ale ridicării nivelului de trai. La aceasta se adaugă producția crescîndă de bunuri de consum, mai ales de bunuri de uz îndelungat pe care o dau ramurile industriei grele.

Se înregistrează, totodată, diversificarea producției bunurilor de consum și preocupări sporite pe linia ridicării calității produselor.

Alături de dezvoltarea agriculturii, creșterea producției industriale a bunurilor de consum asigură sporirea livrărilor de mărfuri desfăcute către populație. Astfel, volumul circulației cu amănuntul pe locuitor, inclusiv alimentația publică, a sporit în perioada 1960—1970 de peste 1,9 ori în Bulgaria și Ungaria, de 1,6 ori în Cehoslovacia și Polonia, de 1,4 ori în R.D.G., de 1,3 ori în Mongolia, de 2,1 ori în România, de 1,7 ori în U.R.S.S. În R. P. Chineză volumul total al mărfurilor desfăcute în rîndul populației în anii care au trecut de la eliberare a crescut de peste șase ori. În R. D. Vietnam, vînzările de mărfuri au înregistrat creșteri care în 1971 variau pe diferite categorii de mărfuri de la 52% la peste pînă la 300% pentru îmbrăcăminte pentru copii comparativ cu 1965. Au loc modificări însemnate în structura consumului și vînzărilor de produse.

În documentele de partid, ca și în presa multor țări socialiste, au fost relevate și o serie de deficiențe ale organizării comerțului și ale aprovizionării populației cu bunurile de consum. Un domeniu deosebit de discutat și criticat l-a constituit insuficiența și mai ales gama redusă a serviciilor pentru populație, ca urmare a bazei materiale reduse și mai ales a organizării necorespunzătoare a acesteia. De aceea, pentru actualul plan cincinal s-a prevăzut o creștere mai mare a volumului de mărfuri și mai ales de servicii către populație. Astfel în anii 1971—1975 se prevede creșterea livrărilor de mărfuri cu 38—40% în Bulgaria, 28—30% în Cehoslovacia, 21—23% în R.D.G., 24—26% în Mongolia, 31—37% în România, 38—40% în Bulgaria și 40% în Uniunea Sovietică. La bunurile tehnice de uz îndelungat, precum și la serviciile către populație creșterile depășesc sensibil aceste prevederi. Trebuie remarcat, de asemenea, ca o trăsătură a dezvoltării comerțului mai ales în actualul cincinal, faptul că volumul desfacerilor de mărfuri crește mai repede decît veniturile populației, ceea ce constituie o premisă favorabilă pentru stabilizarea și menținerea pieței, pentru satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor populației.

Un factor important al îmbunătățirii condițiilor de trai ale populației din țările socialiste îl constituie ameliorarea condițiilor de locuit. Rolul hotărîtor în această direcție îl joacă investițiile din bugetul de stat sau din fondurile unităților socialiste. Din analiza realizărilor de pînă acum se remarcă faptul că România se situează printre țările cu ritmurile și nivelurile cele mai ridicate de creștere a construcțiilor de locuințe, așa cum se poate vede și din tabelul nr. 4.

Pentru actualul cincinal se prevede, de asemenea, un număr mare de locuințe realizate din fonduri proprietate obștească și personală. Se vor construi în Bulgaria 250 mii de apartamente, în Cehoslovacia și R.D.G. 500 mii, în Ungaria 400 mii, iar în U.R.S.S. 580 milioane mp.

Un număr mare de locuințe se realizează și în celelalte țări socialiste. Astfel în Albania au fost construite în anii 1966—1970 circa 73 000 de locuințe. În R.P.D. Coreeană au fost realizate în anii șesenalului trecut circa 800 mii de locuințe.

Se remarcă orientarea generală spre îmbunătățirea confortului, precum și spre extinderea metodelor moderne, industriale de realizare a investițiilor în acest domeniu.

Tabelul nr. 2

Creșterea veniturilor reale în anii 1966—1970 și 1971—1975

	1966—1970		1971—1975	
	Dinamica 1965=100	Ritm mediu anual %	Dinamica 1970=100	Ritm mediu anual %
R.P. Albania	117	3,2	114—117	2,7—3,2
R.P. Bulgaria	133	5,9	125—130	4,5—5,4
R.S. Cehoslovacă			127	5,0
R.D. Germană	122	4,1	122	4,1
R.P. Mongolă			122—123	4,1—4,3
R.P. Polonă			117—118	3,2—3,4
R.S. România	122	4,1	138	6,7
R.P. Ungară	134	6,0	125—127	4.5—4,9
U.R.S.S.	133	5,9	circa 133	circa 5,9

Tabelul nr. 3

Sporul producției grupei B ce revine la 1% creștere a producției grupei A

	1961—1965	1966—1970	1971—1975
R.P. Albania		0,60	0,57—0,59
R.P. Bulgaria	0,53	0,90[1])	0,77
R.S. Cehoslovacă	0,68	0,84	
R.D. Germană	0,78	0,66[1])	0,84
R.P. Polonă	0,66	0,70	
R.S. România	0,67	0,78	0,81—0,85
R.P. Ungară	1,09	1,14[1])	
U.R.S.S.	0,65	0,97	1,06

1) 1966—1969

Tabelul nr. 4

Numărul de apartamente construite la 10 000 de locuitori

	1950	1955	1960	1965	1970
R.P. Bulgaria	...	...	63	55	54
R.S. Cehoslovacă	...	...	...	59[1])	61[2])
R.D. Germană	16,9	18,3	46,7	40,1	44,6
R.P. Mongolă	...	...	22,1	9,5	10,0
R.P. Polonă	24,0	32,6	48,0	54,3	59,0
R.S. România	30,1[3])	32,3	55,1	63,6	80,4
R.P. Ungară	37,5	44,5	58,2	53,8	60,1[4])
U.R.S.S.	60	73	121	97	94

1) Media anuală în perioada 1961—1965; 2) Media anuală în cincinalul 1966—1970; 3) 1951; 4) 1969.

---

1) Vezi și articolul : **„Avîntul continuu al economiei țărilor socialiste — aport esențial la întărirea sistemului mondial socialist"**, „Viața economică", nr. 53/1971 și 1/1972.

2) Vezi și articolul „Realizări '71 — ritmuri '72", „Viața economică" nr. 12/1972.

INVENTICA —

(Urmare din pag. 16)

șarea fiecărei linii și coloane. După aceea să se aprecieze valoarea conceptelor aflate în felul acesta. Aceste tabele pot deveni veritabile „matrice de descoperiri" (A. Moles). O dată matricea explorată, nimic nu împiedică să se facă o alta și să se realizeze o matrice de matrici, pornind de la perechile care s-au revelat interesante. Oricum, această metodă presupune mai întîi o enumerare (listing) a elementelor suficient de primitive ale unui obiect al gîndirii, apoi analiza combinatorie, care constă în umplerea pătrățelelor tabelului „pătrat" sau „dreptughiular" și determinarea absenței sau prezenței relațiilor între diferiți termeni. De pildă, se poate stimula descoperirea unor transformări necunoscute ale energiei, după F. Zwicky, introducînd într-un tabel „pătrat" (în care cele două intrări sînt identice) energiile cinetică, elastică, gravitațională, calorică, chimică, electrică, magnetică, solară, atomică și „repaosul materiei". Pătrățelele goale vor intriga, vor stimula imaginația. C. Maestre a imaginat un tabel inspirat din matricele lui W. Leontiev, în care se introduc schimburile efectuate între diferitele sectoare ale cercetării științifice și producțiile industriale, indicîndu-se în pătrățelele de întretăiere prin diferite semne (de pildă, puncte mai mici, mai mari, cercuri etc., ca modul în care se indică în hărțile geografice mărimea sau importanța orașelor) dacă legătura este slabă, medie, tare sau inexistentă. În loc să descompunem un obiect al gîndirii în elemente, se poate folosi metoda opusă : să asociem obiectului respectiv, obiecte vecine sau îndepărtate. presupunînd o suprapunere a mai multor astfel de obiecte, în speranța că se vor genera idei noi.

Apare ceea ce se numește „bisocierea", definită ca fenomenul prin care o idee, un concept, o tehnică sînt suprapuse unei alte idei, unui alt concept, unei alte tehnici. Aci s-ar putea aplica metoda „identificării cu obiectul". Cercetătorul ia voluntar și explicit locul obiectului studiat, sau al utilizatorului acestui obiect. Cînd nu este cunoscută o anumită structură, sau mecanism intern, dar sînt cunoscuți agenții care acționează asupra lor precum și rezultatele funcționării lor, avem ceea ce în cibernetică se numește o „cutie neagră". Se știe deci ce intră și ce iese, dar în interior totul este nedistinct. Metoda ar consta în a intra mintal în cutie și a-ți imagina pozițiile și dispozitivele pe care le-ai putea prelua. Problema dacă în compoziția coroanei primite de Hieron din Siracuza se afla numai aur a fost o problemă de acest gen. Era, în acest sens, o cutie neagră. Puteau fi cunoscute doar manifestările exterioare. Intrarea în baie a lui Arhimede, cu această preocupare probabil inconștientă, l-a pus în situația involuntară de a se identifica cu obiectul. Fenomenul „pierderii din greutate" sau al forței ce acționează de jos în sus îl constatase desigur de nenumărate ori, dar probabil nici nu și-l formulase și nici nu-i căutase explicația. Nu-i trezise interesul. Ceea ce a declanșat descoperirea a fost „bisocierea", într-un moment de destindere, între ceea ce se întîmpla cu corpul său și ceea ce ar putea să se întîmple cu legendara coroană. A descoperi poate deci însemna de multe ori a scoate la iveală ceva ce se constatase, dar nu trezea interes din cauza obișnuinței. Iată de ce este bine să rămîi într-un anumit sens „naiv" și să te întrebi despre lucruri care nu preocupă pe oamenii „serioși".

O mare importanță în realizarea descoperirii — consideră autorii — o are activitatea într-un grup pluridisciplinar. În carte se analizează pe larg modul de alegere a membrilor grupului, starea de spirit care este bine să-i anime (înlăturarea, de pildă, totală a frazelor restrictive inhibante : „s-a făcut de-acum", „e prea scump", „nu e realist", „nu se va afla niciodată", „nu există soluție", „nu are legătură", „cunosc chestiunea" etc.), modul în care este de dorit să se desfășoare ședințele de lucru (stil „brainstorming").

● Descoperirile nu sînt atemporale

LUCRAREA merită, ni se pare, toată atenția, chiar dacă nu poți subscrie la absolut toate tezele ei. Este, desigur, interesantă observația că, în timp ce luarea în seamă globală a lumii exterioare (percepția, punerea în memorie, comanda) se efectuează în paralel (nu există nici o ființă la care tratarea informației la nivel cerebral să se facă în mod secvențial — „ar fi prea lung"), activitatea logică se desfășoară secvențial. Aceasta pune și mai mult în evidență importanța metodelor de natură să actualizeze tezaurul informațional înmagazinat. De altă parte, este evident că, în mare măsură, logicii formale noul îi scapă, deoarece el nu a fost conținut la pornire în axiome. Totuși, nu este cu totul exclusă, ni se pare, apariția noului din îmbinarea premisei majore și a celei minore ; nu ar putea fi această îmbinare chiar un exemplu de „bisociație" ? Și nu este poate acesta modul în care logica iese totuși din identitate, căci nu pot fi negate rezultatele ei — mai ales sub forma modernă a logicii matematice. Cercetarea „nu poate fi concepută fără experimentare. Natura nu e matematică. Vom găsi noi o matematică în stare să cuprindă natura ?" reflecta și se întreba Gheorghe Trică în interviul acordat lui Adrian Păunescu (Contemporanul, 7 aprilie 1972). Natura nu este nici matematică, nici logică — în sensul că va depăși și chiar contraria mereu ceea ce s-a consemnat pînă în momentul respectiv în știința noastră. Dar și știința nu va sta pe loc. Apoi, în ce privește logica, în afară de cea formală mai există și cea dialectică, iar aceasta reține în ea nu numai ceea ce este achiziționat, dar și sensul mișcării. Este adevărat că ea mai trebuie elaborată pentru a deveni operațională. Înseși metodele la care cartea se referă concură în această direcție.

Cu ceea ce nu puteam fi de acord, este o filozofie idealistă, pragmatică și indeterministă ce se degajă în special din concluziile autorilor. Dacă invenția devine obiect al științei, ar rezulta, par să spună autorii, că invenția se eliberează de orice constrîngere, că putem inventa orice, că dispare necesitatea istorică, deci și preocuparea de a sesiza tendințele ei în domeniul științei, tehnicii ș. a.

„Vremea previziunii — afirmă ei — este depășită. Dacă am putea prevedea ce se va petrece mîine, am face-o imediat. Previziunea se schimbă în descoperire... Omul nu este luat de marele fluviu al timpului, el este fluviul care face timpul" (p. 213). Chiar punerea problemei ni se pare greșită. Previziunea nu-și poate propune decît să aproximeze, în cazul cel mai bun asimptotic, desfășurarea reală. Și cît de aproape am fi de aceasta în gîndire, mai este totuși de străbătut un drum pînă la real. Realul se actualizează prin invenții, descoperiri, dar acestea nu sînt atemporale, ci determinate de contextul tehnic, științific și social.

---

*) A. Kaufmann, M. Fustier, A. Drevet, L'Inventique. Entreprise Moderne d'Edition, Paris, 1970, pag. 280.

CONSTANTELE REPARTIȚIEI CAPITALISTE

DISPARITĂȚILE DE VENIT ÎN OCCIDENT

PIRAMIDA veniturilor din țările capitaliste a inspirat deseori pe creatorii de metafore, legi economice sau simple comparații. Despre parametrii ei, autorul unui manual american de mare circulație a putut să scrie că, dacă ar fi construită din cuburi de joc pentru copii, fiecare strat reprezentînd 1000 de dolari, vîrful piramidei l-ar depăși cu mult pe cel al Turnului Eiffel, și totuși aproape toată lumea ar rămîne la mai puțin de un metru de sol.

Disparitățile pe care le evocă această comparație au fost în nenumărate rînduri declarate ca depășite, surghiunite într-un trecut mai mult sau mai puțin îndepărtat. Dar cercetările statistice au furnizat de fiecare dată noi indicii că este vorba de una din constantele repartiției capitaliste, rezistentă la orice eforturi redistributive care s-ar putea încerca în cadrul acelei orînduiri. În fața Comisiei economice unite a Congresului S.U.A. a fost prezentat de curind un studiu, întocmit de doi profesori de la Institutul tehnologic din Massachusetts, care conchide că în ultimul sfert de secol repartiția veniturilor a rămas în mod tenace neschimbată în Statele Unite. Autorii studiului, Lester C. Thurow și Robert E. B. Lucas, arată că aproape în toți anii dintre 1947 și 1970, conform datelor Biroului de recensăminte, 20% din familiile americane, cu veniturile cele mai mici, au primit numai circa 5% din venitul tuturor unităților familiale, în timp ce la capătul opus al scării 20% din familiile cu veniturile cele mai mari, au primit 42% din total. „O lovitură direct la țintă, dată ideii că Statele Unite evoluează continuu spre o societate mai egalitară", scrie **Business Week** (1 aprilie 1972) despre aceste cifre.

Firește că economia americană, oricît ar fi de reprezentativă pentru tendințele repartiției proprii capitalismului contemporan, nu este singura care le ilustrează. Accesibilitatea materialului concret care ar face cu putință ilustrarea este însă supusă unor restricții bine cunoscute, din cauza cărora cifrele ies la iveală doar ocazional, sînt de cele mai multe ori fragmentare și, ca regulă generală, nu oferă posibilitatea grupării lor după criterii științifice, pe baza apartenenței de clasă a beneficiarilor de venit. La bază stau carențe ale statisticii oficiale care, așa cum scria cu cîtva timp în urmă **Der Spiegel**, numără cu maximum de meticulozitate vitele pentru sacrificare la care s-a înregistrat o pierdere de greutate, randamentul livezilor pe soiuri de fructe sau participanții formațiilor corale bărbătești, dar intră în criză de fonduri cînd este vorba de a orîndui declarațiile fiscale ale cetățenilor după averea fiecăruia. De aceea și vorbim, chiar atunci cînd ies la iveală date cu privire la disparitățile de venit, numai despre indicii, cifrele putînd rareori să pretindă la o capacitate explicativă satisfăcătoare.

Caracterul constant al disparităților detectabile vin să-l reliefeze, în ultimul timp, rezultatele unor investigații care arată puțina eficacitate a prelevărilor fiscale ca mijloc de egalizare sau de atenuare a celor mai flagrante inechități, așa cum au fost prezentate de regulă impozitele în literatura economică burgheză. Profesorii Thurow și Lucas, de exemplu, conchid în studiul amintit mai sus că sistemul fiscal american nu contribuie practic cu nimic la o egalizare a ponderii diferitelor grupuri de familii în venitul total, deși este considerat a fi progresiv și deci a preleva o parte mai mare a veniturilor ridicate. Însumînd toate impozitele și taxele percepute la nivelul federal, al statelor federate și al colectivităților locale, reiese, conform aprecierii autorilor că „prelevările cu caracter progresiv sînt compensate de altele cu caracter regresiv, rezultatul final fiind un sistem fiscal proporțional". O constatare similară cu privire la Franța se degajă dintr-o suită de studii emanînd chiar din serviciile fiscale ale acestei țări (vezi **Le Monde** din 7 martie 1972). Impozitele nu reduc cîtuși de puțin inegalitatea socială, este concluzia generală care se degajă din cercetările respective, și iată de ce: pe de o parte, impozitul pe consum (T.V.A. — taxa pe valoarea adăugată) se dovedește proporțional cu venitul diferitelor categorii sociale și de fapt are un efect social invers decît cel al redistribuirii în favoarea unităților familiale cu venituri mici: acestea suportă impozitul la întregul lor venit, deoarece sînt nevoite să-l consacre în întregime sau în parte covîrșitoare consumului, în timp ce din veniturile mari o parte însemnată este destinată economiilor, respectiv acumulării. Or, pe de altă parte, impozitele pe economii, acumulări, averi nu au nici pe departe caracterul progresiv care li se atribuie de obicei în teorie și în declarațiile oficiale. Impozitul pe venit (17,8% din încasările fiscale ale statului, față de 61% din impozitul pe consum) „este în realitate mult mai puțin progresiv decît pare să arate baremul său, avînd în vedere numărul mare de scutiri, scăzăminte și rabaturi diverse la care dă dreptul". Căutînd să stimuleze acumularea, statul nu percepe impozit pe cumpărarea de valori mobiliare, exceptează veniturile de pe urma împrumuturilor de stat, autorizează reducerea sumei impozabile la dividende etc. Rezultatul este că nici impozitele indirecte, nici cele directe nu micșorează disparitățile de venit. Efectul combinat al intențiilor legiuitorului din țările capitaliste, al posibilităților de evaziune pe care le lasă deschise legislației, al capacității de sustragere de la variatele forme de impunere pe care o posedă capitalul este menținerea, dacă nu adîncirea caracteristicilor repartiției proprii capitalismului contemporan.

FAPTUL că disparitățile de venit sînt coborîtoare direct din inegalitatea patrimonială inerentă orînduirii capitaliste și-a găsit în ultima vreme cîteva ilustrări concrete — chiar dacă legătură cauzală nu s-a făcut direct. În cursul dezbaterilor recente din Comisia economică unită a Congresului S.U.A. pe baza studiului întocmit de profesorii Thurow și Lucas, s-a arătat bunăoară că, după ultimele date de anchetă, 20% din „unitățile de consum" americane au în stăpînire 77% din întreaga avuție a țării; cele mai bogate familii, reprezentînd 2,5% din numărul total al familiilor, dețin 44% din activele aflate în mîna persoanelor particulare, în timp ce la extremitatea opusă 25% din familii nu au nici un fel de active (posesiunile acestor familii fiind contrabalansate de datoriile contractate de ele).

Pentru R.F. a Germaniei se cunosc date cu privire la distribuția avuției particulare din care rezultă că între 1950 și 1967 ponderea întreprinzătorilor în avuția particulară a crescut de la 53,5% la 72,5%, pe cîtă vreme ponderea salariaților a scăzut de la 40,5% la 23,9%, iar cea a pensionarilor de la 6,0% la 3,6%. În această structură, avuția înglobează însă nediferențiat orice bunuri, de la mobilier casnic pînă la laminoare, de exemplu. Din averea productivă vest-germană, la începutul anilor '60, mai puțin de 2% din familii dețineau 70%, iar în 1966 ponderea aceasta crescuse la 74%.

Nu se poate sublinia îndeajuns de des caracterul doar indicativ al tuturor cifrelor și calculelor de acest fel, ținînd seama de înaltul grad de perfecționare a mijloacelor cu ajutorul cărora situațiile reale din spatele lor sînt sustrase ochiului din afară. Există temeiuri serioase, uneori recunoscute și în scrierile economiștilor occidentali, de a se considera că date ca cele citate mai degrabă subestimează gradul de concentrare a averilor și, de aici, a veniturilor celor mai ridicate, în mîinile unei minorități infime a familiilor.

Contrastele dintre veniturile mici, pe bază de muncă salariată și veniturile de pe urma proprietății capitaliste reies de altfel foarte net atunci cînd sînt atrase în cîmpul comparației datele menite, în intenția celor care le avansează, să ilustreze eficiența planurilor de „formare a averilor", de pretinsa transformare și a salariaților în deținători de avere productivă. În Franța, de pildă, acțiunile zise de interesare a salariaților s-au soldat pentru participanți, conform evaluărilor oficiale, cu un venit mediu anual suplimentar de 400 de franci. Statistica franceză a calculat că, în venitul total al muncitorilor, partea considerată a fi obținută „de pe urma capitalului" se cifrează la 0,8% (**Economie et statistique** nr. 31/1972); de reținut că această pondere s-a menținut neschimbată și în anii '50 și în anii '60, ceea ce permite presupunerea că nu este vorba atît de rezultate ale planurilor de „interesare", cît de gruparea sub titulatura amintită a unor venituri nelegate de aceste planuri. Cît despre acțiunea similară vest-germană, asemănarea rezultatelor este frapantă: în anii recenți efectul pentru participanți a fost un venit mediu anual suplimentar de circa 400 de mărci ceea ce, ca și în cazul francez, nu poate fi considerat a depăși cadrul unei prime sau al unei gratificații. Inegalitatea patrimonială, care ține de esența capitalismului, rămîne astfel la originea disparităților de venit, la fel de organic condiționate de natura acestei orînduiri. O demonstrează bunăoară structura deținătorilor de acțiuni ale societăților vest-germane: numai 1,8% din totalul familiilor dețineau în 1969 circa 90% din ansamblul capitalului pe acțiuni aflat în mîinile unor persoane fizice. La rîndul lor, disparitățile de venit alimentează adîncirea disparităților patrimoniale: în 1967 familiile de salariați și pensionari din R.F.G. (83% din totalul familiilor) aveau o avere personală de 177 miliarde mărci (față de 18 miliarde în 1950), în timp ce familiile de întreprinzători de toate categoriile (17% din numărul total al familiilor) dețineau 464 miliarde mărci (față de 21 miliarde în 1950). Distincția esențială pentru înțelegerea nivelului și dinamicii atît de diferite a acestor averi — puse de statistica oficială pe același plan — este firește cea dintre destinația lor primordială: folosința personală în cazul salariaților, cea predominant productivă în cazul întreprinzătorilor.

Interesul crescînd pentru prognoze a determinat pe unii economiști să-și pună și întrebarea, cum se vor prezenta în viitor raporturile dintre veniturile de diferite mărimi. Americanii Chiswick și Mincer ajung la concluzia că în 1985 repartiția veniturilor va fi aproximativ aceeași ca în 1965. Studiul lui Thurow și, Lucas prevede aceeași perspectivă: „tendințele viitoare în repartiția veniturilor vor reproduce probabil tendințele din perioada postbelică", însă cu mențiunea: „dacă nu se vor aplica politici guvernamentale menite să acționeze în sensul contrar". Întrucît se poate prognostica la fel de întemeiat că aceste politici nu vor putea fi mai eficiente în cadrul dat, capitalist, decît cele cărora li s-a atribuit și pînă acum o capacitate redistributivă pe care nu au avut-o, disparitățile de venit rămîn în perspectivă aceeași constantă a repartiției pe baza relației de capital.

I. PĂDUREANU

VIZOR

PIEDESTALUL...

ATENȚIA oamenilor este asaltată zilnic. Conflicte politice, încununări științifice, înfruntări militare, acorduri și tratate cu rezonanțe internaționale, seisme economice, triumfuri ale muncii pașnice, manifestări ale inteligenței, generozității și eroismului uman, manifestări ale egoismului și nimicniciei inumane — un întreg torent de fapte și evenimente, mari sau mici, pigmentează zilnic filele existenței.

Dar atenția oamenilor este selectivă. Și nici nu s-ar putea să fie altminteri. Din noianul impulsurilor exterioare cotidiene, oamenii rețin doar pe acelea ale căror rezonanțe se suprapun vibrațiilor lor intime. Și nu de puține ori evenimente de o largă răspîndire sonoră sînt refuzate de memorie, pentru a fi reținute, în schimb, amănunte ce par a avea toate șansele de a se pierde în anonimat.

Un astfel de amănunt putea fi citit recent, în paginile presei britanice, la rubrica faptelor diverse: „Londra este invadată de purici! Au fost transferate în capitala britanică nu mai puțin de 380 000 de asemenea specimene... conservate în alcool și repertoriate". Este vorba de „cea mai importantă colecție de purici din lume", aparținînd celui de-al doilea lord Rothschild, și pe care acesta a lăsat-o moștenire națiunii, cu condiția să fie găzduită de Muzeul de Istorie Naturală. Dorința lui a fost realizată grație surorii sale, Miriam Rotschild, care a încheiat de curînd o vastă activitate de ordonare și catalogare științifică a exemplarelor colecției. „Puricii mă fascinează din copilărie" — a declarat ea presei. La urma urmelor, nu e nimic neobișnuit în această știre. Se colecționează păpădii, se colecționează broaște, se colecționează scobitori, se colecționează orice. De ce nu s-ar colecționa și purici? Mai ales că un asemenea „hoby" depășește hotarele unui simplu amuzament, putînd avea o reală importanță științifică.

Și totuși, după lectura acestei informații, rămîi cu un sentiment confuz, nelămurit, greu de definit în cuvinte. Îl vezi, parcă, pe distinsul lord, în strălucitoarele încăperi ale palatelor sale, frămîntat, obsedat de o chinuitoare întrebare: „oare cum or fi arătînd puricii?" Și îl mai vezi, parcă, cumpărînd — de unde?, de la cine? — zeci, sute de asemenea insecte pe care le privește atent, fascinat. E reconfortant să descoperi că, cel puțin o vreme, puricii au fost de vînzare, au adus și ei un folos deloc fericiților lor posesori.

„Există virtuți care nu pot fi exercitate decît atunci cînd ești bogat", remarca cu aproape două veacuri în urmă Antoine Rivarol. Bogăția sa fabuloasă i-a permis lui Rothschild nu numai să se simtă atras de purici, ci să-i și colecționeze fără teama de a se expune unor apropouri ironice. Căci, așa cum spunea înțeleptul Seneca, „mulți sînt considerați mari pentru că sînt măsurați împreună cu piedestalul". Acest piedestal al dinastiei londoneze a Rotschild-zilor e clădit însă din cu totul altă substanță decît măreția și virtutea. Istoria lui, așa cum a fost redată de Stefan Zweig, e extrem de bogată în semnificații: ...iunie 1815, Waterloo; după o bătălie dramatică, în care sorții izbînzii păreau să încline cînd într-o parte, cînd în cealaltă, armata lui Napoleon cade înfrîntă și odată cu ea se prăbușește imperiul. Rotschild, care era pe aproape în așteptarea deznodămîntului, pleacă în goană spre Londra, unde ajunge cu o zi înaintea mesagerului lui Wellington. Această zi — e ziua în care s-a clădit fabuloasa sa avere. In capitala britanică se răspîndește zvonul că trupele napoleoniene au ieșit învingătoare. O panică cumplită a cuprins bursa londoneză. Un crah de proporții pare inevitabil. Acțiunile se vînd la prețuri derizorii. Iar Rotschild cumpără, cumpără tot. A doua zi, cînd sosește știrea victoriei, Rotschild e miliardar...

Peste cîteva generații, un descendent al acestei averi s-a plictisit să tot catalogheze acțiuni și, pentru a-și omorî spleen-ul, a adunat „cea mai mare colecție de purici din lume". De gustibus...

Nic. MAVRODIN

mondorama

MAI RAPID DECÎT COMERȚUL MONDIAL

COMERȚUL EST—VEST se dezvoltă mult mai rapid decît comerțul mondial. În perioada 1960—1970 volumul schimburilor comerciale între țările socialiste și țările industrializate din Europa occidentală a crescut de la 5,4 miliarde dolari la 14,3 miliarde dolari. Conform unui studiu al Institutului de cercetări economice din Berlinul occidental, comerțul dintre țările din Estul și Vestul Europei a crescut într-un ritm mediu anual de 10,2%, față de 7,8% ansamblul comerțului mondial. În 1970, comerțul Est-Vest european reprezenta 2,3% din comerțul mondial. Pe primele locuri între partenerii comerciali vest-europeni ai țărilor socialiste se situează țările membre al Pieței Comune, ale căror schimburi reprezintă 48% din totalul comerțului european.

PROGRESUL ȘCOLARIZĂRII

CONFORM UNUI STUDIU prezentat de Raymond Poignant, directorul Institutului internațional de planificare a educației, 68% din copiii de vîrstă școlară din lumea întreagă erau cuprinși în învățămînt în 1967/68, față de 63% în 1960/61, scrie **Informations U.N.E.S.C.O.** Proporția variază însă mult în funcție de continente. Ea este de 98% pentru America de Nord, 97% pentru Europa, 75% pentru America Latină, 55% pentru Asia, 50% pentru statele arabe și 40% pentru Africa. Conform obiectivelor fixate la cea de a 16-a conferință generală a U.N.E.S.C.O. toți copiii vor trebui să fie școlarizați pînă în 1980 în ciclul I, în țările în care acest lucru n-a fost încă realizat. Pentru ciclul II se prevăd pînă în 1980 cifrele de 23% pentru Africa, 31% pentru statele arabe, 36% pentru Asia și 46% pentru America Latină.

RĂZBOI GRINDINEI

UN GRUP de specialiști americani a pus la punct un procedeu pentru combaterea grindinei — această calamitate naturală care produce numai în Statele Unite pagube anuale în valoare de 390 milioane dolari. Procedeul constă în lansarea din avion a unor proiectile încărcate cu iodat de argint, care vor „bombarda" aglomerările masive de nori și zonele din atmosferă unde se produc descărcări electrice susceptibile să provoace, în condiții meteorologice specifice, formarea grindinei.

PREVIZIUNI DESPRE FORȚA DE MUNCĂ

DACA AU FOST necesari aproape un milion de ani pentru ca populația globului să atingă, în jurul anului 1800, un miliard de oameni, constată un studiu efectuat de Biroul Internațional al Muncii, în următorii 130 de ani s-a ajuns la 2 miliarde. Încă 30 de ani au mai trebuit pentru a se atinge cifra de 3 miliarde oameni. Conform estimărilor O.N.U., în anul 1975 populația globului va fi de 4 miliarde oameni, în 1985 de 5 miliarde și curînd după anul 2000 se va apropia de 7 miliarde.

Conform aprecierilor B.I.T., populația activă mondială, care era de 1,5 miliarde persoane în 1970, va ajunge la circa 2 miliarde în 1985. Dacă la începutul secolului nostru mîna de lucru creștea cu 3 milioane persoane pe an, în 1950 această creștere a ajuns la 10 milioane pe an, iar în prezent se apreciază că a ajuns la 27 milioane pe an. Prin 1985 pe piața muncii ar urma să apară 35 milioane persoane anual.

În ancheta sa asupra evoluției sociale în lume în anul 1971, B.I.T. relevă pe de altă parte că încetinirea creșterii economice în țările avansate s-a tradus pentru muncitori într-o creștere a șomajului însoțită de o accelerare a creșterii prețurilor de consum. În țările industrializate creșterea salariilor a fost superioară creșterii prețurilor de consum, dar în același timp șomajul a atins un nivel egal celui de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial. De unde rezultă că în mare parte creșterea salariilor s-a realizat pe baza concedierilor.

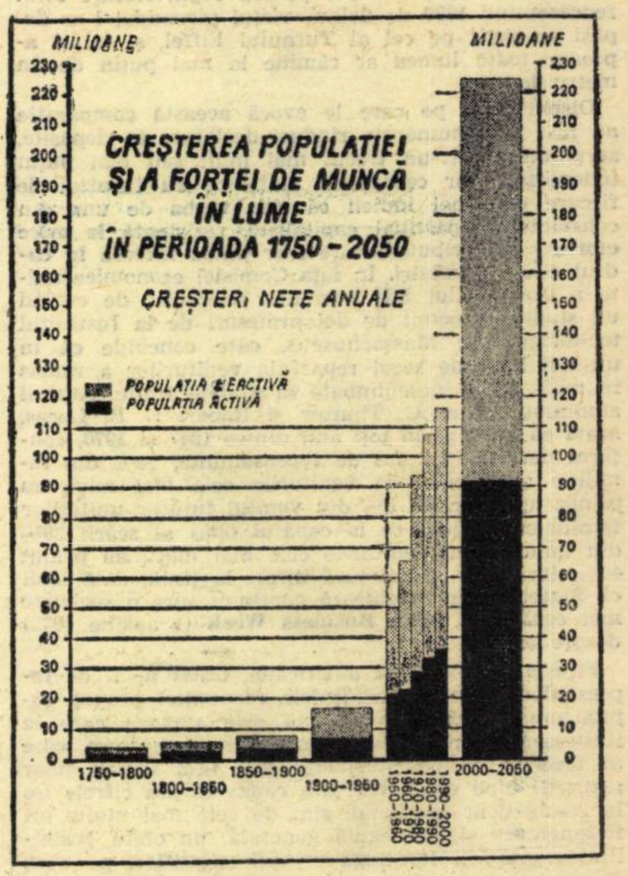

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

MUTAȚII ÎN IERARHIA ȚĂRILOR CAPITALISTE INDUSTRIALE

EVOLUȚIA economiei principalelor țări capitaliste dezvoltate în perioada postbelică, modificarea ponderii și rolului lor în ansamblul țărilor nesocialiste se conturează cu suficientă pregnanță din confruntarea valorilor unor indicatori, cum sînt — de pildă, producția unei serii de ramuri reprezentative ale industriei grele și volumul exportului. Datele disponibile, furnizate — pe baze comparabile — de statisticile O.N.U. pentru anii extremi 1948 și 1970, relevă existența unor mutații substanțiale în această perioadă.

După cum se poate vedea din tabelul alăturat, în primii ani postbelici Statele Unite ale Americii se detașau net prin forța lor economică; lor le reveneau circa 80% din producția mondială nesocialistă de automobile, peste 60% din cea de oțel brut, mai mult de jumătate din cea de mase plastice și rășini sintetice, aproape 50% din cea de energie electrică, peste o treime din cea de ciment și circa 30% din volumul exporturilor. Doar la tonajul navelor lansate, S.U.A. erau depășite de cîteva țări capitaliste dezvoltate în 1948. În decursul celor 22 de ani care au urmat, ponderea S.U.A. a scăzut însă considerabil la toți indicatorii menționați, cu excepția producției de energie electrică unde reducerea este mai puțin semnificativă.

O evoluție similară a cunoscut economia Angliei. În 1948, aceasta figura pe locul doi printre țările capitaliste dezvoltate, iar la construcția de nave furniza mai mult de jumătate din tonajul lansat de ansamblul țărilor nesocialiste. Dar, pînă în 1970, Anglia a fost net depășită de Japonia și R.F.G., care au cunoscut un ritm mult mai rapid de dezvoltare economică. Japonia se apropie treptat, la o serie de indicatori, de nivelul atins de Statele Unite ale Americii, iar în construcția de nave depășește de cîteva ori oricare altă țară cu tradiție în acest domeniu. În ceea ce privește R. F. a Germaniei, ea a realizat performanțe superioare în construcția de automobile și în extinderea exporturilor sale.

O anumită îmbunătățire a poziției (cu excepția ponderii în construcțiile navale) au înregistrat alte trei țări vest-europene: Franța, Italia și Olanda; în cazul celorlalte țări vest-europene prezente în tabelul alăturat (Belgia și Suedia), precum și al Canadei se constată tendințe contradictorii în dezvoltarea diferitelor ramuri de activitate.

Evident, diferențierile de ritmuri menționate oglindesc procesul de restructurare continuă a economiei țărilor capitaliste dezvoltate, sub imperiul atît al cerințelor progresului tehnico-științific, cît și al concurenței tot mai acute pe piața internațională. Merită a fi remarcat, de asemenea, un alt aspect, și anume faptul că ponderea principalelor țări capitaliste industrializate în producția industrială a ansamblului țărilor nesocialiste (și cu atît mai mult în producția mondială) scade în marea majoritate a ramurilor — lent, dar ireversibil. Schimbările în aceste raporturi de forțe stau la baza accentuării contradicțiilor interoccidentale.

Ponderi în producția și exportul țărilor nesocialiste (în %)

Țara	Energia electrică		Oțel brut		Ciment		Mase plastice și rășini sintetice		Automobile		Nave construite		Exporturi	
	1948	1970	1948	1970[1]	1948	1970	1957	1970	1948	1970	1948	1970	1948	1970
S.U.A.	48,3	43,0	61,6	29,0	35,6	16,2	52,5	31,7	79,2	30,6	5,5	1,7	29,4	15,3
Japonia	5,1	9,4	1,3	22,5	1,9	13,7	9,2	23,6	0,6	19,7	...	50,2	0,5	6,9
R.F.G.	4,9	6,4	5,2	10,8	5,8	9,2	14,2	16,9	0,9	14,2	...	8,1	1,4	12,3[2]
Anglia	6,9	6,5	11,6	6,8	8,7	4,1	9,5	5,8	7,6	7,8	51,2	5,9	11,7	7,0
Italia	3,3	3,1	1,6	4,2	3,2	7,9	4,0	6,5	0,9	6,9	4,9	2,9	2,0	4,7
Franța	4,1	3,7	5,5	5,7	5,9	6,9	4,7	5,9	3,0	10,2	6,1	4,7	3,9	6,4
Canada	6,8	5,4	1,6	2,7	2,2	1,7	—	1,1	4,0	4,4	4,4	...	5,8	5,8
Olanda	0,8	1,1	0,3	1,2	0,6	0,9	...	4,5	0	0,3	6,2	2,3	1,9	4,2
Belgia	1,2	0,8	3,0	3,0	3,4	1,6	0,6	...	...	...	2,3	0,8	3,1[3]	4,2[3]
Suedia	2,0	1,6	1,0	1,3	1,5	1,0	...	...	...	1,1	10,7	8,3	2,1	2,4
Total :	83,4	81,0	92,7	87,2	68,8	63,2	94,7	96,0	96,2	95,2	91,3	84,9	61,8	69,2

1) Ponderea în totalul producției a 15 țări nesocialiste, pentru care există statistici O.N.U. ;
2) Fără exporturile în R.D. Germană ; 3) Inclusiv Luxemburg.
SURSA : Prelucrat după United Nations, Statistical Yearbook 1966 și Monthly Bulletin of Statistics, martie 1972.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X nr. 18 (453)
vineri 5 mai 1972
20 PAGINI 2 LEI

18

POLICALIFICAREA ȘI RECALIFICAREA
în contextul economiei moderne

● CADENȚE ȘI SCADENȚE ÎN ÎNFĂPTUIREA PLANULUI DE INVESTIȚII (pag. 3) ● RENTABILITATE REALIZATĂ PE SEAMA „REZERVELOR" PREȚULUI DE COST (pag. 7) ● MODIFICĂRI ÎN STRUCTURA CONSUMULUI POPULAȚIEI (pag. 14-15) ● TENDINȚE CONTRADICTORII ÎN POLITICA COMERCIALĂ INTERNAȚIONALĂ (pag. 19)

ANUL X **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

SUMARUL

numărului 18 din 5 mai 1972

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

3

— Cadențe și... scadențe în înfăptuirea planului de investiții de ing. **George Bolohan**, comisia economică a Comitetului județean P.C.R.-Galați

5

— Factorii de producție
În întreprinderile industriei ușoare: O politică de dotare și autodotare cu mașini, utilaje și piese de schimb de dr. **Ștefan Ștefănescu**

6

— 10 ani de la încheierea cooperativizării agriculturii
Mutații calitative ale forței de muncă de dr. ing. **Fl. Ciocoiu**
Procesul dezvoltării și creșterii economice de ing. **Simion Sotan**

7

— Analiză economico-financiară
Rentabilitate realizată pe seama „rezervelor" prețului de cost, de **Gheorghe Moisă**

8

— Dezvoltare regională: Chimia brașoveană de ing. **Victor Barna**, econ. **Marin Stoianovici**

9

— Contractele — mecanism complex, perfect sincronizat
Contracte economice sau comenzi urmate de... litigii arbitrale?
de **Valentin I. Prisăcaru**
Din nou despre necesitatea unei metodologii unitare
de **Cornel Suciu**, Centrala Industrială de Îngrășăminte Chimice

10—11

— Dezbateri:
Policalificarea și recalificarea în contextul economiei moderne Semnează: **Gavrilă Anghelea**, Centrala Industrială de Automatizări, ing. **Ion Badea**, director Uzina „Electromagnetica"; **Victor Hincu**, director adjunct M.I.C.M., ing. **Ion Tăcutu**, M.I.C.M.; **Paul Ionescu**, Uzina „Electroaparataj"; ing. **Dumitru Rizescu**, director adjunct Ministerul Educației și Învățămîntului; ing. **Teodora Leonida** Uzina „Electronica"; ing. **Petre Ilie**, Uzina „Autobuzul"; **Stan Cristea**, director Centrala Industrială de Utilaj Energetic; **Constantin Căpitănescu**, Centrala Industrială de Mașini-Unelte; **Petre Mihai**, Ministerul Educației și Învățămîntului.

12

— Perfecționarea sistemului de tarife în vederea utilizării mai eficiente a parcului auto de **Nicolae Antoniu** A.S.E.

13

• Efort concertat de modernizare a economiei de ing. **Dinu Buznea**, vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. • Pregătirea cadrelor de ing. **Mihai Varia**. Institutul central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare • Exigențe în fața centrelor de calcul de dr. ing. **Călin Popescu**, Centrul de organizare și cibernetică în construcții

■ TEORII • IDEI

14—15

În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid: Modificări în structura consumului o dată cu creșterea nivelului de trai a populației, de conf. univ. dr. **Ioan Totu**.
— Confruntări
Costurile ecologice: Resorbție prin creșterea economică? de **L. Stroja**

■ ISTORIE ECONOMICĂ

16

Matematica și istoria relațiilor agrare de **V. Liveanu**.

■ ECONOMIE MONDIALĂ

17

— R. S. Cehoslovacă: Dezvoltarea tehnicii pînă în 1990.
— R. D. Germană: Prognozele — instrument al planificării pe termen lung.

18

Note de drum din Italia: Milano — a 50-a ediție a tîrgului internațional de **S. Gioga**

19

— UNCTAD III: Tendințe, contradictorii în politica comercială internațională de **V. Aldea**

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația" str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

PERMANENȚA IDEALURILOR

ÎN VIAȚA UNUI POPOR, sărbătorile sînt mult mai mult decît prilejuri de rememorare a unor evenimente cruciale și înălțătoare din trecutul său. Într-un anumit sens, sărbătorile sînt pagini ale istoriei unui popor, sînt mărturii ale continuității luptei și aspirațiilor sale naționale, ale permanenței idealurilor și valorilor sale spirituale.

Această lună a primăverii, a triumfului tumultuos al vieții — luna mai — este totodată depozitara unor vibrante sărbători înscrise cu litere de aur în istoria poporului nostru.

După ce am sărbătorit, alături de oamenii muncii din întreaga lume, Ziua muncii și a solidarității internaționale în lupta împotriva exploatării și asupririi, pentru eliberare națională și socială, ne pregătim să cinstim, în zilele care urmează, alte momente memorabile ale trecutului nostru care au condiționat și fără de care nu ar fi fost posibile toate înfăptuirile noastre prezente. 8 Mai — aniversarea creării Partidului Comunist Român, 9 Mai — ziua cuceririi independenței de stat a României și ziua victoriei sînt sărbători care, deși au semnificații aparte, sînt strîns legate între ele prin cotiturile decisive pe care aceste evenimente le-au determinat în istoria țării noastre, a poporului român. Dacă evenimentele istorice pe care le sărbătorim la 9 mai au creat premisele — prin cucerirea independenței noastre de stat și prin zdrobirea definitivă a fascismului — dezvoltării noastre ca națiune liberă și independentă, făurirea — la 8 mai 1921 — a Partidului Comunist Român a constituit un moment crucial de afirmare superioară a trăsăturilor revoluționare ale clasei noastre muncitoare, moment de care sînt nemijlocit legate toate izbînzile noastre de astăzi și fără de care noțiunile de independență și suveranitate nu ar fi putut căpăta un conținut real.

În activitatea sa de peste cinci decenii, Partidul Comunist Român s-a afirmat consecvent ca detașament neînfricat de avangardă al proletariatului și ca un exponent fidel al intereselor vitale ale maselor de oameni ai muncii. Organizînd lupta împotriva claselor exploatatoare și a reacțiunii, partidul comunist a înscris în istoria patriei noastre pagini de eroism și abnegație revoluționară, conducînd lupta maselor pentru eliberarea socială și apărarea independenței și suveranității țării. P.C.R. a inițiat, organizat și condus insurecția armată de la 23 August 1944 care a dat un nou curs dezvoltării țării, deschizînd calea înfăptuirii idealurilor de libertate și dreptate socială. El s-a dovedit la înălțimea sarcinilor noii etape istorice prin care trecea țara, organizînd și conducînd lupta maselor pentru cucerirea deplină a puterii, pentru transformarea structurilor politice și social-economice, pentru construirea socialismului. Anii care au urmat după cucerirea puterii au fost ani de muncă intensă, plină de avînt creator și abnegație pentru făurirea bazelor socialiste ale societății. Esența marilor transformări care au avut loc în viața țării o constituie victoria definitivă a socialismului la orașe și sate, situarea României pe drumul progresului și civilizației.

Sărbătorim, astfel, la 8 mai, 51 de ani de la un eveniment care a marcat o cotitură istorică în dezvoltarea mișcării muncitorești din țara noastră, continuînd, pe trepte și în forme superioare, glorioasele tradiții ale luptei poporului pentru eliberarea socială și națională, pentru făurirea unei Românii prospere, libere și independente.

A devenit o tradiție, cu adînci semnificații, pentru oamenii muncii din țara noastră să întîmpine sărbătorile lor, ale țării, într-o atmosferă de puternică efervescență creatoare. Și în această primăvară, dezvoltînd inițiativa, intensificînd eforturile pentru punerea deplină în valoare a potențialului productiv, pentru perfecționarea activității economice, oamenii muncii au înscris noi și remarcabile succese în întrecerea socialistă care vizează laturile calitative ale activității economice, depășirea indicatorilor de eficiență ai planului, concentrarea eforturilor întreprinderilor din toate ramurile asupra valorificării mai intense a marilor rezerve de care dispun în vederea sporirii mai rapide a productivității muncii, reducerii substanțiale a cheltuielilor de producție și, în primul rînd, a celor materiale, înnoirii și ridicării calității produselor, creșterii volumului beneficiilor și a rentabilității producției.

Amplul program de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, elaborat de Congresul al X-lea al Partidului, prinde viață zi de zi, prin eforturile noastre comune. Prevederile primului an al cincinalului au fost îndeplinite și depășite. Pe primele 4 luni ale anului în curs se prelimină îndeplinirea planului la producția industrială în proporție de 102%, ceea ce reprezintă o creștere de aproape 13% față de aceeași perioadă a anului trecut. Măsurile luate în direcția mecanizării și chimizării agriculturii, a îmbunătățirilor funciare, a dezvoltării zootehniei au pus baze trainice sporirii aportului acestei importante ramuri la aprovizionarea populației și la satisfacerea cerințelor mereu mai mari ale economiei naționale. Succese însemnate au fost, de asemenea, obținute în dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii — factori esențiali în procesul construcției socialiste.

Toate aceste înfăptuiri constituie o confirmare strălucită a justeței și realismului obiectivelor stabilite de partid pentru dezvoltarea economică și socială, a politicii de construire a socialismului.

Călăuzindu-se după principiile generale ale construirii noii orînduiri și luînd în considerare realitățile specifice țării, Partidul Comunist Român dă soluții creatoare problemelor pe care le ridică dezvoltarea societății noastre, unește toate forțele națiunii într-o uriașă operă constructivă. Cuprinzînd în rîndurile sale peste două milioane de muncitori, țărani și intelectuali, urmat cu nestrămutată încredere de întregul popor, partidul nostru comunist își îndeplinește cu cinste rolul său de forță conducătoare politică a societății, de inspirator și organizator al progresului social. Programul adoptat de partid în vederea îmbunătățirii muncii ideologico-educative și promovării eticii și echității socialiste în întreaga viață-socială, a dat un puternic impuls întregii noastre activități.

Totodată, adîncirea democrației socialiste, perfecționările aduse în ultimii ani structurilor democratice ale societății au asigurat cadrul pentru participarea tot mai largă a celor ce muncesc la conducerea producției și a ansamblului vieții sociale, au stimulat și stimulează energia, inițiativa și capacitatea creatoare a maselor. O importanță deosebită în acțiunea de continuă perfecționare a activității partidului și statului, de îmbunătățire a conducerii întregii societăți, va avea, desigur, Conferința Națională a partidului, a cărei convocare a fost hotărîtă de recenta plenară a Comitetului Central. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, *„o bună conducere a societății presupune consultarea largă a colectivelor de muncă și a cadrelor din toate sectoarele și domeniile, o strînsă legătură cu masele de oameni ai muncii, crearea cadrului organizatoric și juridic adecvat pentru participarea acestora la conducerea întregii activități sociale. Dezvoltarea și perfecționarea democrației socialiste constituie o cerință primordială a mobilizării cu succes a forțelor întregii națiuni socialiste, un factor esențial în întărirea unității moral-politice a poporului, o puternică forță dinamică în asigurarea mersului înainte pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, a creării condițiilor pentru trecerea spre comunism"*.

PLANUL de investiții pe anul 1972 a județului Galați se caracterizează, în continuare, printr-un efort intens de dezvoltare a bazei tehnico-materiale în toate ramurile economiei. În acest an, urmează să fie înfăptuit în județ **un volum de investiții reprezentînd 18,7% din sarcina de investiții pe județ a actualului cincinal.** Sînt prevăzute să fie date în exploatare un număr de 144 obiective și capacități de producție în industrie, agricultură și alte sectoare, care vor spori considerabil potențialul economic al județului. De asemenea, din fondurile centralizate și prin credite acordate de stat, urmează a se construi în acest an în județ peste 3 100 apartamente, iar zestrea construcțiilor de interes social-cultural se va îmbogăți cu noi săli de clasă și locuri în cămine, creșe și grădinițe etc.

Înfăptuirea acestui important volum de investiții se va reflecta pozitiv în toate ramurile economiei județului, cu precădere în industrie, **a cărei producție globală urmează să sporească în 1972 cu 36% față de anul trecut,** ritm mult superior celui pe țară, situînd județul și în acest cincinal în rîndul celor cu cea mai dinamică economie.

CARE este stadiul înfăptuirii planului de investiții în primul trimestru? Față de sarcina tra-tivă a gradului de asigurare cu documentație de către institutele de proiectare IPROMET și I.P.L pentru lucrările de investiții de pe platforma Combinatului siderurgic, care a crescut **— de la 66% în 1969 la peste 87% pentru anul 1972.**

A fost tratată cu mai mult simț de răspundere de către conducerile întreprinderilor și șantierelor de construcții problema **pregătirii lucrărilor pentru perioada de iarnă,** ceea ce a creat condiții pentru asigurarea unui ritm corespunzător de lucru la majoritatea obiectivelor. Comparativ cu ultimul trimestru al anului trecut, ritmurile medii lunare obținute în prima parte a acestui an sînt aproape egale, **ajungîndu-se ca, în luna martie a.c., să se realizeze 9,1% din planul anual de construcții-montaj.** Dintre unitățile care au obținut realizări peste media pe județ se detașează Întreprinderea de construcții și montaje siderurgice-Galați unde măsurile luate pentru asigurarea spațiilor închise în soluție definitivă la sectoarele aglomerare, furnal și Slebing, ca și deschiderea unor fronturi largi la lucrările de zidărie refractară și turnări de betoane din Uzina cocsochimică, au permis utilizarea cu randament optim a forței de muncă și mijloacelor din dotare, precum și pregătirea condițiilor de începere a montajului la utilajele și echipamentele tehnologice. Cu rezultate meritorii pentru lucrările de pe teritoriul județului Galați s-au înscris și Întreprinderea

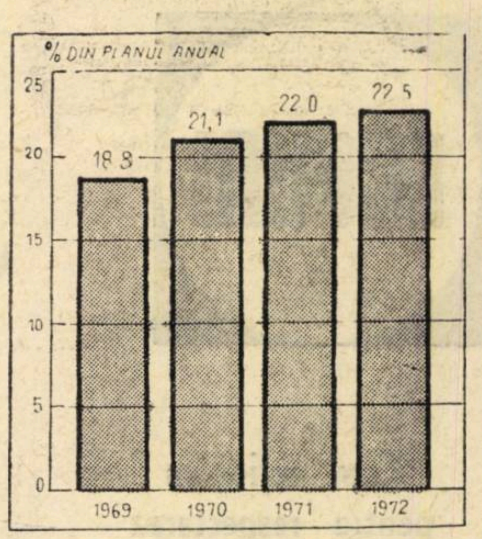

Graficul nr. 1

îndeosebi, Întreprinderile de industrie locală Orăștie, Tg. Ocna, Brăila și altele.

Realizări slabe au obținut în activitatea lor o serie de șantiere **care nu au creat condiții pentru buna desfășurare a lucrului pe timp de iarnă, nu au asigurat utilajele și materialele necesare la nivelul cerințelor prevăzute în programul de lucru.** Semnificativă, în acest sens, este situația Grupului de șantiere „Dunărea", care execută lucrările portului mineralier al Combinatului siderurgic. În primele trei luni ale anului, acest șantier a realizat la lucrările din județul Galați numai 14,9% din planul anual de construcții-montaj.

IN JUDEȚUL GALAȚI

CADENȚE ȘI... SCADENȚE ÎN ÎNFĂPTUIREA PLANULUI DE INVESTIȚII

- **În primul trimestru, realizări superioare față de alți ani**
- **Au influențat pozitiv : predarea la timp într-o proporție mai mare a documentațiilor tehnice și a studiilor tehnico-economice ; pregătirea lucrărilor pentru perioada de iarnă**
- **Condiții pentru grăbirea ritmului de lucru : utilizarea mai bună a potențialului pe șantiere ; furnizarea utilajelor tehnologice și a materialelor, potrivit contractelor economice**

sată de conducerea de partid, de a se realiza cel puțin 20% din planul anual, **la structura construcții-montaj s-a obținut 22,5%.** În unele locuri— ca, de pildă, pe platforma Combinatului siderurgic — s-a realizat 23% din planul anual de investiții, unele obiective fiind puse în funcțiune în avans față de termenul planificat, ca de exemplu o capacitate la laminorul Slebing. Că realizările dobîndite în primul trimestru al acestui an în domeniul investițiilor pe ansamblul județului sînt superioare altor ani, dacă ne referim la perioadele corespunzătoare — 1969—1971 — rezultă pregnant din graficul nr. 1.

Aceste rezultate nu se datoresc nici unei structuri a lucrărilor cu totul favorabile, care ar exclude comparabilitatea, ci **reprezintă măsura unei continue activități de perfecționare a organizării și pregătirii lucrărilor, la care se adaugă experiența și maturitatea tehnică a colectivelor de constructori, capacitatea de mobilizare a tuturor salariaților de către organele și organizațiile de partid la înfăptuirea sarcinilor în domeniul investițiilor.**

Faptul că sarcinile au fost cunoscute cu mult înainte de începerea anului și dezbătute în mod temeinic în adunările generale ale salariaților, desfășurate sub controlul și sprijinul permanent al Comitetului județean de partid, a permis definirea principalelor caracteristici ale planului de investiții la nivelul județului și pe fiecare beneficiar în parte ; în lumina lor au putut fi desprinse probleme majore privind asigurarea tehnico-materială a obiectivelor cu termene de punere în funcțiune, în construcție sau a celor noi introduse în plan, precum și sprijinul necesar din partea forurilor tutelare și a altor organe centrale, pentru soluționarea lor în timp optim ; în sfîrșit, au putut fi stabilite măsurile privind dimensionarea corespunzătoare a întreprinderilor și șantierelor de construcții care să asigure realizarea ritmică — în conformitate cu graficele de execuție — a prevederilor planului.

Ca urmare a acțiunilor conjugate ale beneficiarilor și constructorilor și a mobilizării în mai mare măsură a proiectanților, **documentația tehnică de execuție pentru lucrările din planul de investiții al județului a fost asigurată, la începutul anului 1972, în proporție de 84%, față de numai 76% în anul precedent.** S-a îmbunătățit mult și situația predării studiilor tehnico-economice, fapt ce a contribuit la cunoașterea prealabilă și de ansamblu a lucrărilor și la crearea premiselor pentru o organizare rațională a execuției. Merită evidențiată evoluția pozi-

de construcții agrozootehnice și șantierul Electromontaj, aparținînd Ministerului Energiei Electrice.

PE FONDUL POZITIV al realizărilor pe ansamblul județului s-au manifestat în primul trimestru pe diverse verigi — proiectanți, beneficiari, constructori, furnizori de utilaje — și o serie de carențe, care au determinat unele rămîneri în urmă, atît în realizarea planului de investiții, cît mai ales a stadiilor fizice necesare respectării termenelor de punere în funcțiune.

Din lipsa studiilor tehnico-economice și a proiectelor de execuție nu au fost începute la termenele planificate lucrările la o serie de obiective importante din planul cincinal, cum sînt : extinderea C.E.T. Galați cu 160 MW, dezvoltarea Șantierului naval, dezvoltarea fabricației de lanțuri la Întreprinderea de sîrmă, cuie și lanțuri. Pentru C.E.T. Galați, de exemplu, Ministerul Energiei Electrice nu a stabilit executantul lucrărilor, iar utilajele pentru dezvoltarea prevăzută la Întreprinderea de sîrmă, cuie și lanțuri nu sînt contractate nici în prezent. Toate acestea s-au reflectat negativ în realizările obținute de acești beneficiari, care se situează sub 14% din planul anual de investiții.

Multiple implicații, atît în organizarea execuției lucrărilor, cît și în realizarea cu prioritate a stadiilor fizice necesare respectării termenelor de punere în funcțiune, au avut **întîrzierile în livrarea unor utilaje și echipamente,** în special a construcțiilor metalice pentru obiectivele de pe platforma Combinatului siderurgic. Cu toate măsurile luate de conducerea Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, uzinele furnizoare subordonate, nu au reușit să se achite de sarcina de a livra în cursul lunii ianuarie a.c. 2 700 tone din cele circa 5 000 tone utilaje restante, înregistrate la sfîrșitul anului 1971 la obiectivele Combinatului siderurgic. Un exemplu tipic de nerespectare a obligațiilor contractuale îl constituie Uzina „Vulcan"—București, la care o serie de utilaje cu termene de livrare la 31 decembrie 1971 nu au fost aduse pe șantier nici în prezent.

Grave încălcări ale relațiilor contractuale de către furnizori s-au înregistrat și în livrarea construcțiilor metalice. Dacă la sfîrșitul anului trecut Întreprinderea de construcții și montaje siderurgice Galați înregistra restanțe în livrări de 3 500 tone, la începutul lunii martie a.c. la acestea s-au adăugat altele, **atingînd în prezent circa 5 500 tone.** Dintre furnizorii cu cele mai mari restanțe menționăm,

DAT FIIND FAPTUL că în semestrul I urmează a se realiza 50% din planul anual de investiții, **principala atenție a Biroului Comitetului județean de partid este concentrată în primul rînd, spre obiectivele cu termene de punere în funcțiune și, în special, cele de la Combinatul siderurgic, care prezintă importanță deosebită, atît pentru economia județului, cît și pentru economia națională.** În acest sens, a fost constituit un comandament județean, condus de primul-secretar al județului, pentru sprijinirea și urmărirea modului în care se desfășoară activitatea de investiții pe platforma Combinatului siderurgic, care analizează săptămînal felul cum se rezolvă problemele privind livrarea utilajelor, construcțiilor metalice și a materialelor deficitare, precum și derularea contractelor la import. În acest fel, se imprimă nu numai o disciplină mai riguroasă, dar și o colaborare mai strînsă tuturor factorilor de decizie ce concură la realizarea acestor investiții. De asemenea, **pentru impulsionarea livrărilor utilajelor din țară s-a solicitat sprijinul comitetelor județene de partid și Comitetului municipal de partid București, în vederea analizării situației respectării contractelor la uzinele furnizoare, stabilindu-se unele priorități în uzinare și livrare, colaborări cu alte uzine, condiții de probe și expediție etc.** Acest fapt a permis o cunoaștere în detaliu a situației în fiecare uzină, stabilirea unor rezolvări concrete, diferențiate și controlabile la anumite perioade, precum și măsurile necesare a fi luate în consecință pe șantiere.

Pe plan local s-au asigurat constructorului, prin redistribuiri de la alte unități, o serie de efective, mijloace de transport, executarea unor cantități suplimentare de construcții metalice și armături pentru instalații în unitățile de pe teritoriul județului Galați. Acest sprijin s-a concretizat în sporirea ritmului lucrărilor.

Totuși, **respectarea termenelor de punere în funcțiune la obiectivele planificate să fie terminate în trimestrul II a.c., ridică încă numeroase probleme care trebuie să-și găsească o grabnică soluționare.** Pentru obiectivele de pe platforma Combinatului siderurgic, de exemplu, Ministerul Industriei Metalurgice nu a reușit să asigure circa 360 km cabluri electrice, iar aproape 60% din cantitatea de cabluri contractată cu Fabrica de cabluri și materiale electroizolante — București are termene de livrare necorelate cu cerințele șantierelor, dictate de termenele de punere în funcțiune.

Paralel cu sprijinul pe care Biroul Comitetului județean de partid îl acordă întreprinderilor beneficiare și de construcții pentru rezolvarea problemelor privind asigurarea tehnico-materială a lucrărilor, **au fost inițiate acțiuni pentru perfecționarea activității de execuție pe șantiere mai ales în ce privește promovarea unor tehnologii moderne, pentru creșterea productivității muncii și îmbunătățirea calității lucrărilor, în scopul reducerii duratei de execuție,** condiție principală de creștere a eficienței investițiilor.

ing. George BOLOHAN
Comisia economică
Comitetul județean P.C.R. — Galați

ECOURI

Cum acționăm pentru respectarea disciplinei de plan

„Viața economică" nr. 7

REFERINDU-SE la aprovizionarea tehnico-materială, autorul ridică problema satisfacerii cererilor unor beneficiari chiar în situațiile formulării acestor cereri în afara termenelor de perfectare a contractelor economice pentru perioada de plan respectivă, sau în afara unor termene care să dea posibilitate furnizorului de a-și reconsidera (după expresia autorului) resursele pe baza cărora și-a fundamentat desfacerea producției planificate.

Pentru satisfacerea cererilor suplimentare este necesar, în primul rînd, ca balanțele produselor, la furnizor, să prezinte disponibilități, rezerve. De asemenea, este necesar ca solicitarea beneficiarului să se formuleze într-un termen care să permită furnizorului realizarea măsurilor de satisfacere a cererii în condiții economice, care să elimine orice influență negativă, în mobilizarea capacităților de producție neacoperite prin contracte. Cazul Combinatului chimic-Craiova care a solicitat în trim. IV.1971, o cantitate de caolin în vederea realizării unui export de îngrășăminte, exemplifică tocmai cele expuse în aliniatele de mai sus.

Referindu-mă la termenele de livrare care nu în toate cazurile sînt corelate cu cererile beneficiarilor, în situația în care furnizorul își fundamentează riguros poziția, unitățile beneficiare au la dispoziție o serie de soluții, fără a se apela la concilieri: **eșalonarea producției în funcție de resursele ce se pot forma (avînd în vedere că contractele economice se încheie înaintea perioadei de plan și fundamentează planul și eșalonarea);**

— folosirea stocurilor proprii sau preluate din alte disponibilități, în vederea acoperirii diferențelor reieșite din eșalonarea propusă de un furnizor la încheierea contractului;

— în sfîrșit, furnizorul își poate încă modifica, la solicitarea beneficiarului, în faza încheierii contractelor economice, eșalonarea producției și opririle planificate.

La Centrala Industrială de Îngrășăminte Chimice aprovizionarea materiilor prime și materialelor se poate face prin baze proprii pentru o serie de materii prime și materiale cum sînt: fosforitele prin Întreprinderea de desfacerea produselor chimice; materialele din metalurgie și construcția de mașini prin I.A.P.S.-Ploiești. Recent, aprovizionarea unităților centralei cu saci textili a început să se facă prin baza de aprovizionare cu materiale și utilaje rafinării Ploiești.

Centrala noastră apreciază că realizarea aprovizionării prin întreprinderi specializate ale Ministerului Industriei Chimice este un sistem eficient, permite controlul centralizat al resurselor, evită dificultăți financiare la întreprinderi prin creare de stocuri supranormative. Se analizează extinderea acestui sistem de aprovizionare și la alte materiale cu caracter deficitar.

Eug. ISTRĂTESCU
director comercial
Centrala Industrială de Îngrășăminte Chimice - București

Modul de utilizare a capacităților existente

„Viața economică" nr. 7

ÎN ARTICOLUL cu acest titlu sînt analizate datele rezultate din Darea de seamă statistică Ind. 7 CP „Capacitățile de producție și folosirea lor" cu periodicitate anuală, care se referă la capacități determinate în baza indicelui de utilizare intensivă realizat în luna de vîrf din cursul anului și nu la capacități din proiect. În realitate, sarcinile de producție pentru produsele prevăzute în nomenclatorul Consiliului de Miniștri transmise prin planul de stat se iau la nivelul capacităților din proiect, iar în unele cazuri, la nivelele realizate în anul precedent în cazul cînd acestea depășesc capacitățile de proiect.

Din analiza efectuată asupra unor instalații urmărite prin darea de seamă mai sus amintită a rezultat că, la unele instalații, s-au realizat indici de utilizare intensivă și extensivă inferiori chiar față de capacitățile din proiect. Problema îmbunătățirii gradului de folosire intensivă a capacităților de producție la toate instalațiile din industria chimică și nu numai la cele urmărite pe linie statistică, constituie o preocupare permanentă a tuturor factorilor ce concură la aceasta. În 1971 gradul mediu anual de folosire a capacităților urmărite statistic, a crescut la 89.9%, comparativ cu 82.8% în 1970. Prin planul de stat pe anul 1972 sînt prevăzute nivele de producție mult îmbunătățite față de realizările obținute în 1971, la unele instalații la care se întîmpină încă greutăți tehnologice producția fiind planificată chiar la nivelul datelor prevăzute în proiect. De menționat, că indicele de utilizare intensivă mediu anual planificat pe acest an, este cu 2.3% mai mare decît cel realizat în 1971.

Măsurile luate în adunările generale ale salariaților din întreprinderi, precum și cele rezultate din adunările Consiliilor oamenilor muncii din centrale și grupuri industriale, de depășire a principalilor indicatori de plan pe anul 1972, printr-o folosire mai intensivă și extensivă a capacităților de producție, constituie o garanție a depășirii indicelui de utilizare intensivă mediu planificat pe acest an, respectiv a unei îmbunătățiri substanțiale în ceea ce privește folosirea capacităților de producție la instalațiile din industria chimică.

Petru OLTEAN
director
în Ministerul Industriei Chimice

Fluxul aprovizionării și continuitatea producției

„Viața economică" nr. 7

ÎN CONFORMITATE cu legea contractelor nr. 71/1969 și H.C.M. nr. 866/1970, unitățile agricole, în baza indicatorilor din planul cincinal, au comandat în cursul lunii aprilie 1971 utilajele prevăzute pentru anul în curs. În baza propunerilor de îmbunătățire și definitivare a sarcinilor de plan pe 1972, s-au impus unele adaptări ale structurii planului de culturi și producție agricolă care, în anumite situații, au determinat și modificări asupra dotării cu utilaje. Această stare de fapt a influențat, în unele cazuri, cu totul limitate, modificări de cantități de utilaje față de comenzile lansate inițial la Uzina „7 Noiembrie" — Craiova.

În ce privește diversitatea de utilaje solicitate, la unele chiar cantități mici, precizăm că în agricultură, ca în toate sectoarele economiei naționale, se urmărește mecanizarea cît mai completă a proceselor de muncă, în scopul obținerii unei productivități ridicate. De asemenea, întreaga gamă de mașini agricole comandate de unități la uzina craioveană, este omologată și face parte integrantă din fabricația curentă a acestui furnizor. Avem în preocupările noastre îndrumarea unităților agricole să comande din timp și să contracteze cu uzinele furnizoare utilajele de care au nevoie, fără să mai revină pe parcurs cu anulări sau suplimentări.

A. EREMIA
director tehnic
în Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor

Penalizare ineficientă

„Viața economică" nr. 6

PRACTICA unor întreprinderi de a reține facturile pe o anumită perioadă de timp, în scopul depunerii lor grupate în preziua plății salariilor și asigurarea în acest fel a disponibilităților necesare plății acestora, poate fi sancționată și potrivit prevederilor H.C.M. nr. 68/1970, art. 7 sau 15, care stabilește drept contravenție la normele legale privind disciplina financiară: neîntocmirea documentelor justificative ale operațiunilor economico-financiare la termenele stabilite. Organele de control financiar, inclusiv organele de inspecție bancară au dreptul, în baza Legii nr. 5/1970 (art. 28), ca, în cazul unor abateri de la normele legale cu caracter economico-financiar, să dea organizațiilor socialiste dispoziții obligatorii pentru înlăturarea acestor abateri, în caz contrar persoanele vinovate fiind pasibile a fi sancționate cu amenzi între 200—500 lei.

Aceste reglementări noi, menite să antreneze răspunderea salariaților din întreprinderi pentru respectarea disciplinei financiare și de plăți, vor avea efectul scontat numai în cazul aplicării lor ferme. În ce privește penalitatea prevăzută de regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 1147/1959, menționată în articolul tov. Benone Popa, precizăm că, în urma constatării unor reglementări paralele pentru sancționarea abaterilor ce constituie contravenții la disciplina financiară, s-a propus abrogarea acestui regulament, urmînd ca în materia respectivă să se aplice normele legale menționate mai sus (HCM nr. 68/1970, Legea nr. 5/1970).

Șt. PETCU
director adjunct

Gh. MARCU
șef serviciu
Banca Națională a R. S. România

INTEGRAREA ECONOMISTULUI

ECONOMIȘTII SÎNT... ECONOMIȘTI

NU CRED că este normal să folosim denumirile de „economist cu studii superioare" și „economist cu studii medii". Învățămîntul superior economic pregătește economiști și numai absolvenții respectivi trebuie să se numească astfel.

Liceele economice și celelalte școli cu profil economic, nu pregătesc „economiști cu studii medii", ci „cadre medii cu studii economice". Dacă se merge pe ideea că avem „economiști cu studii medii", de ce nu s-ar numi și absolvenții liceelor industriale „ingineri cu studii medii".

Consider, că atunci cînd spunem economiști, trebuie să înțelegem absolvenții institutelor de învățămînt superior economic. Ar trebui, deci, ca organele de resort să revizuiască nomenclatoarele de funcțiuni în vigoare.

Socot, de asemenea, că economiștii ar avea posibilitatea să-și îmbunătățească munca dacă ar avea asociația lor. Așteptăm în continuare materializarea propunerilor anterioare de a se înființa și în țara noastră **Asociația economiștilor.**

Gheorghe COZMA
economist
Uzina chimică „Carbosin"-Copșa Mică

ÎN SCOPUL PERFECȚIONĂRII

SÎNT ECONOMIST prin absolvirea facultății de economie generală în anul 1966. Urmăresc cu deosebit interes materialele ce apar în revista noastră de specialitate „Viața economică" care mă ajută să-mi perfecționez continuu calificarea profesională. Cu mult interes studiez rubricile „Economie națională", Conducere și organizare", „Economie mondială" și altele pe care le consider bine venite în revistă.

Am urmărit, de asemenea, cu deosebit interes și aspirațiile colegilor mei care au considerat necesară înființarea **Asociației economiștilor** și mă alătur acestei idei, considerînd-o de un mare ajutor pentru noi. Nu dezvolt rolul asociației în viața spirituală a economiștilor, dar consider că ar ridica mai mult rolul lor în viața economică a tuturor ramurilor de producție din economia noastră națională. În munca ce o desfășor colaborez intens cu cadre tehnice cu studii superioare și mi-am însușit un minim de cunoștințe tehnice. Lărgindu-mi orizontul de cunoștințe pentru a putea face față sferei de activitate, pentru a putea răspunde problemelor complexe ce se pun în fața agriculturii în etapa actuală, nu mă îndreptățește să spun că sînt inginer. Doresc o amplă consultație pe tema economiei agriculturii socialiste.

Florian URZICEANU
economist — Pitești

CURIER

● Impunere prin cumulare

VIRGIL CINCA, Deva — Impunerea prin cumulare cu salariul lunii în care se plătesc (indiferent de perioada la care se referă) a sumelor reținute din salariul tarifar pentru a fi plătite ulterior — după constatarea îndeplinirii integrale a indicatorilor cantitativi și calitativi stabiliți în plan — își are temeiul legal în prevederile exprese ale art. 5, lit. b din H.C.M. nr. 545/1970. Modul propus de dv., în sensul ca aceste rețineri să se impună prin cumulare cu veniturile lunii la care se cuvin, nu este deci posibil în condițiile prevederilor legale în vigoare. De asemenea modalitatea propusă ar fi în defavoarea angajaților cu salarii pînă la 1 700 lei lunar, deoarece ar ajunge să plătească impozite majorate, peste cele legale. Mai sînt și unele considerente de ordin practic, legate de formalitățile și calculele care trebuie efectuate.

Vechimea în specialitate

TEODOR SĂVULESCU, București. — Funcțiile din sistemul organelor locale ale administrației de stat necesitînd studii juridice superioare, la care se referă Decretul nr. 474, sînt cuprinse în nomenclatorul specific ce se aplică în unitățile respective, corelat cu indicatorul de studii și vechime. Consultați indicatorul de studii și vechime existent în unitate pentru a constata dacă funcția dv. face parte dintre cele la care se aplică prevederile Decretului menționat. Perioada cît ați fost încadrat ca economist, avînd studii juridice, nu se consideră vechime în funcții juridice.

● Rabatul comercial

MAGDALENA SOARE, Tîrgu Mureș. — În conformitate cu reglementările în vigoare cantinele desfac toate sortimentele de pîine către abonați la prețuri cu amănuntul. În cazul aprovizionării cu pîine direct de la întreprinderile de panificație, diferența între prețul cu amănuntul și cel de vînzare — care constituie rabatul comercial — rămîne la dispoziția cantinei pentru acoperirea unei părți din cheltuielile de regie neacoperite din încasările de la abonați. (Răspunsul aparține Direcției generale a veniturilor statului din Ministerul Finanțelor).

● Salarizare

ING. ION BARBOI, Tîrgoviște — În situația dv., potrivit prevederilor art. 68 din Legea nr. 12/1971, puteți fi menținut în funcție, în măsura în care derogarea de la condiția de vechime necesară pentru ocuparea funcției de șef serviciu, a fost aprobată de organul competent, conform legislației în vigoare la data de 1 iulie 1971. Ocupînd funcția de șef serviciu aveți dreptul la salariul tarifar la nivelul de bază prevăzut pentru această funcție, mai puțin 5%. Conform prevederilor pct. 9 din Hotărîrea nr. 1053/1960, și în prezent în vigoare, pentru cadrele tinere care sînt promovate în funcții de conducere și care nu îndeplinesc condițiile de vechime prevăzute de indicator, avînd studiile necesare, organele care au aprobat această promovare, pot aproba și acordarea salariilor (la nivelul de bază) prevăzute pentru funcțiile ocupate, fără aplicarea reducerii cu 5%.

● Funcții tehnice

WALTRAUT CRAȘOVAN, Bozovici, Caraș-Severin — Denumirea dată, în trecut, școlilor tehnice financiare, nu corespundea conținutului pregătirii din aceste școli, cu caracter economic. Ca urmare, în prezent, s-a renunțat la utilizarea acestei denumiri improprii. Absolvenții școlii tehnice financiare nu pot fi încadrați ca tehnicieni întrucît nu îndeplinesc condițiile de studii prevăzute pentru încadrarea în asemenea funcții. Faptul că ați absolvit o școală postliceală de specialitate, vă dă dreptul ca la promovarea în funcția de contabil principal să nu se mai pună condiția absolvirii prealabile și a unui curs de specializare, așa cum se prevede în anexa 2 la legea nr. 12/1971.

● Vechimea în funcții economice

GHEORGHE V. RADULESCU, Vălenii de Munte — Dat fiind conținutul specific al activității desfășurate de casierii unităților din sistemul bancar, funcțiile respective se consideră funcții economice, perioada lucrată în asemenea posturi incluzîndu-se în vechimea în funcții economice medii. Fiind absolvent al școlii postliceale financiare, cu examen de diplomă și avînd o vechime în funcții economice medii de peste 8 ani, puteți ocupa — în cadrul filialei unde lucrați sau într-o filială similară — funcțiile de inspector, șef grupă ghișeu, evidență controlor principal ghișeu, contabil principal și altele similare. Pe măsura creșterii numărului de ani de vechime, în asemenea funcții, veți putea ocupa și alte funcții superioare, inclusiv acelea de director și director adjunct (la o vechime de 12 ani în funcții economice).

★

HASCAL CUPERMAN, Iași — Potrivit avizului nr. 2.083/1961 al Comitetului pentru prețuri contravaloarea diferenței de energie termică ce rezultă la finele anului între cantitatea de energie termică cumpărată și cea facturată pe sistem paușal se înregistrează pe contul de beneficii și pierderi. (În cazul respectiv, pe contul de beneficii și pierderi al Întreprinderii de gospodărirea locuințelor și localurilor Iași). În situația în care la finele anului există diferențe mari între cantitatea de energie termică cumpărată și cea facturată — în sistem paușal — este necesar să se analizeze de către factorii de răspundere această problemă în vederea revizuirii cantității de energie termică ce urmează a fi distribuită în anii următori.

factorii de producție

În întreprinderile industriei ușoare

O POLITICĂ DE DOTARE ȘI AUTODOTARE CU MAȘINI, UTILAJE ȘI PIESE DE SCHIMB

SPORIREA și diversificarea producției industriei ușoare, precum și ridicarea productivității muncii impun, printre altele, continuarea eforturilor pentru înzestrarea tehnică superioară a fiecărei întreprinderi cu mașini și utilaje moderne, cu un grad ridicat de mecanizare și automatizare. Realizarea acestora necesită rezolvarea unor importante probleme legate de tehnologia fiecărei ramuri, subramuri, sau chiar a fiecărui produs.

Ministerul Industriei Ușoare a acumulat în această privință o experiență pe care continuă să o dezvolte. În anii din urmă, pe baza unor ample măsuri luate a fost creat un sector specializat pentru dotarea întreprinderilor cu mașini și utilaje, piese de schimb și accesorii. *Chiar de la înființarea acestui sector, au fost mobilizați cei mai buni ingineri — tehnologici și mecanici — tehnicieni și muncitori din atelierele mecano-energetice, și transferați în noile unități înființate care, cu experiența pe care o aveau, au trecut la realizarea primelor utilaje și piese de schimb. Totodată, ministerul a luat măsura organizării unui* sector propriu de proiectare *pentru această activitate, pentru care au fost transferate, de asemenea, cadre din celelalte întreprinderi.*

Creșterea și diversificarea producției proprii de utilaje, a fost posibilă și ca urmare a colaborării în realizarea unor utilaje cu firme specializate din alte țări. Dacă la început în cadrul acestor colaborări unitățile proprii realizau o mică parte din repere și subansamble, s-a ajuns în prezent ca acestea să fie realizate în totalitate la majoritatea utilajelor. *Mai mult, din importatoare de utilaje tehnologice, industria ușoară a devenit în prezent și exportatoare. Aceasta ca o consecință a încrederii de care se bucură aceste utilaje atît în țară, cît și în străinătate, fapt confirmat de numeroasele medalii atribuite la diferitele saloane internaționale.*

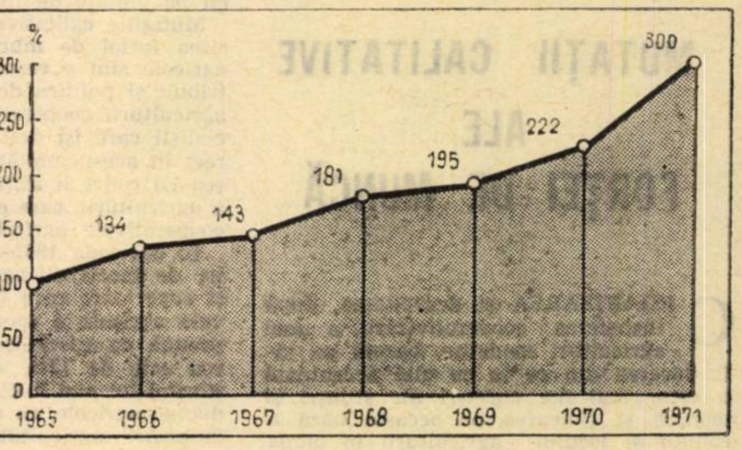

Graficul nr. 2

Dinamica producției de piese de schimb, realizată în unitățile industriei ușoare în perioada 1965—1971.

URMARE a măsurilor luate, a sprijinului permanent primit din partea conducerii de partid și de stat, sectorul propriu de producție de utilaje tehnologice a cunoscut, an de an, o creștere într-un ritm susținut. O singură cifră este edificatoare în acest sens: **în 1971 s-a realizat în sectorul propriu o creștere a producției de utilaje tehnologice, față de anul 1965, de 3,4 ori.** Dinamica pe ani realizată în această perioadă este arătată în graficul nr. 1.

A crescut, totodată, an de an, contribuția sectorului propriu de utilaje tehnologice, la acoperirea necesarului pentru investiții al industriei ușoare. **Dacă în 1965, această contribuție a reprezentat 49% din necesar, în anul 1971 a crescut la 54% și se prevede să reprezinte, în 1975, peste 74%.** Acest lucru a însemnat reducerea în mod corespunzător a importului de utilaje și, respectiv, o contribuție importantă la activizarea balanței de comerț exterior a țării noastre. Numai în anul 1971, primul an al actualului cincinal, **producția proprie de utilaje tehnologice a înregistrat o creștere de peste 32%, creștere superioară celei înregistrate la totalul producției industriei ușoare, care a fost de 13,1%.** Același lucru este valabil și pentru anul 1972, unde producția de utilaje tehnologice urmează să crească, față de realizările din 1971, cu circa 28%. Creșterea producției proprii de utilaje tehnologice a necesitat, printre multe măsuri, **trecerea la specializarea unităților existente în fabricarea anumitor tipuri de utilaje,** ca de exemplu: Întreprinderea „Metalotehnica" din Tg. Mureș (în producția de utilaje tehnologice pentru industria tricotajelor), Întreprinderea „Metalul roșu" Cluj (utilaje pentru industria de pielărie), Întreprinderea „I.U.I.U." Tg. Mureș (utilaje tehnologice pentru țesătoriile de lînă și bumbac) și altele.

Creșterea și diversificarea producției industriei ușoare a necesitat și **trecerea la realizarea, în ultimii ani, în atelierele mecano-energetice, ale celorlalte întreprinderi nespecializate în construcția de mașini** (cum este cazul fabricilor textile, tricotaje, confecții, încălțăminte, sticlărie, faianță și altele), **a unei producții de utilaje tehnologice specifice, de serie mică sau unicate pentru nevoi de autodotare.** Dintre utilajele mai importante realizate în 1971 în cadrul atelierelor mecano-energetice ale acestor întreprinderi, menționăm: instalații de umidificare în filaturile și preparația țesătoriilor în cadrul Centralei industriale in-cînepă; mașini de țesut cu dispozitiv jaquard în cadrul Grupului de întreprinderi de pasmanterie Timișoara; mașini de matlasat și brodat, în cadrul Centralei industriei tricotajelor; instalații pentru fabricat piei lăcuite și instalații pentru valorificarea deșeurilor din piele în cadrul Centralei industriale pielărie — București; prese și mașină de gofrat și imprimat în relief în cadrul Centralei cauciuc-mase plastice; cărucioare cu platforme și strunguri pentru modelare în cadrul Centralei industriei sticlă și altele.

NUMĂRUL mare de utilaje folosite în întreprinderile industriei ușoare a **necesitat cantități mereu sporite de piese de schimb și într-o gamă de tipuri variate.** Pentru exemplificare, în graficul nr. 2 se prezintă dinamica producției proprii de piese de schimb, realizată în perioada 1965—1971.

Așa cum rezultă din graficul nr. 2, în această perioadă s-a obținut **o creștere a producției proprii de piese de schimb de circa 3 ori.** Datorită acestui fapt, **sectorul propriu de piese de schimb asigură în prezent peste 90% din necesarul unităților industriei ușoare.**

Important este și faptul că Ministerul Industriei Ușoare, urmărind creșterea gradului de autodotare, a dezvoltat, an de an, producția de piese de schimb și în atelierele mecano-energetice din întreprinderile nespecializate în producția de construcții de mașini. De altfel, **în aceste ateliere s-a obținut, în 1971 față de 1970, o creștere mai mare a producției de piese de schimb decît în întreprinderile specializate și anume:** peste 40% față de 14% în întreprinderile Centralei industriale a utilajelor textile, articole casnice. În 1972, față de realizările anului 1971, producția de piese de schimb din aceste ateliere trebuie să sporească cu circa 26%, deci mai mult decît creșterea medie pe total minister. De altfel, **dacă în anul 1970 ponderea producției de piese de schimb din atelierele mecano-energetice a reprezentat din totalul producției de piese de schimb pe minister 27%, în anul 1971, această pondere a crescut la circa 30%, iar în anul 1972 va ajunge la peste 32%.** Datorită acestui fapt, **importul de piese de schimb a reprezentat în anul 1971 numai 2% din întregul necesar pe industria ușoară și acestea au fost numai piese unicate, sau piese la unele utilaje noi importate.**

Dintre întreprinderile cu cele mai bune rezultate pe linia creșterii producției proprii de piese de schimb menționăm: Întreprinderea textilă Lugoj, Fabrica de tricotaje „1 Iunie" — Timișoara, Fabrica de pielărie și încălțăminte „Clujana" din Cluj, Fabrica de încălțăminte „8 Mai" — Mediaș, Fabrica de sticlărie de ambalaj — București, Fabrica de porțelan Cluj, Fabrica de talpă și încălțăminte din cauciuc Drăgășani și altele.

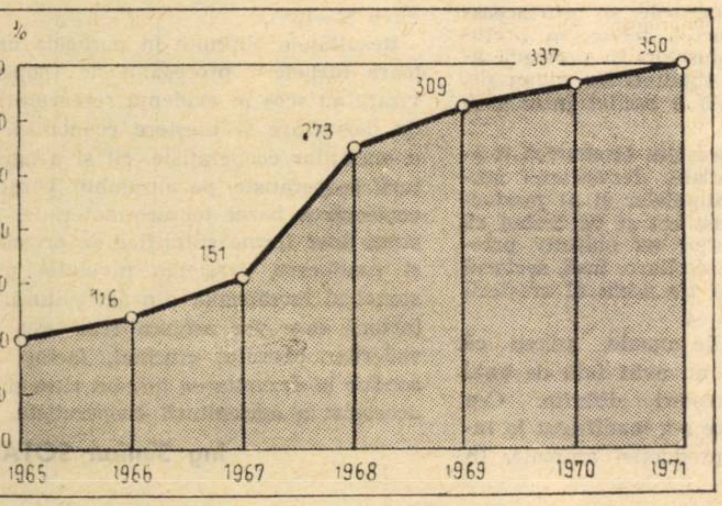

Graficul nr. 1

Dinamica producției de utilaje tehnologice, realizată în unitățile industriei ușoare în perioada 1965—1971

REZULTATELE obținute pe linia creșterii gradului de autodotare cu utilaje tehnnlogice și piese de schimb puteau fi și mai mari, dacă în această activitate nu se înregistra și anumite deficiențe. Astfel, **nu s-a reușit, în totalitate, să se facă o specializare a atelierelor mecano-energetice în realizarea anumitor tipuri de piese de schimb.** Datorită acestui fapt, se întîlnesc situații cînd una și aceeași piesă de schimb se realizează de mai multe întreprinderi și, bineînțeles, cu costuri ridicate și productivități scăzute, ca urmare a seriilor mici. Față de această situație **este necesar ca centralele industriale să coordoneze cu mai multă competență această activitate, în sensul specializării anumitor ateliere în producerea unor tipuri de piese de schimb, măsură care va crea posibilitatea creșterii seriilor de producție, element hotărîtor în sporirea productivității muncii și, bineînțeles, în reducerea nivelului de cheltuieli. Pe această linie s-ar putea organiza chiar ateliere zonale la nivelul acelor localități în care există mai multe unități de industrie ușoară cu același profil de fabricație și care ar trebui specializate într-o gamă redusă de piese de schimb.**

Cu toate că pe ansamblul Ministerului Industriei Ușoare, indicele extensiv de folosire al mașinilor-unelte planificate pe anul 1971, a fost nu numai îndeplinit dar și depășit, **au existat unele întreprinderi și ateliere mecano-energetice la care acest indice nu a crescut în mod corespunzător.** De exemplu, la Grupul întreprinderilor de pasmanterie din Timișoara, s-a realizat la atelierele mecano-energetice un indice de utilizare al fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte mai mic cu circa 30% decît cel planificat. Dacă acest indice se realiza integral se putea obține, în anul 1971, o producție suplimentară de piese de schimb de 0,6 mil. lei. De asemenea, la Centrala industriei de pielărie București, s-a obținut un indice de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte din atelierele mecano-energetice mai mic cu 12% decît cel planificat. Dacă acest indice se realiza și în unitățile acestei centrale, se putea obține o producție suplimentară de piese de schimb de circa 2 milioane lei. Față de această situație **trebuie acționat în mod ferm pentru traducerea în practică a măsurilor inițiate de către conducerea de partid și de stat pe linia generalizării schimbului II și introducerii și extinderii schimbului III. În acest scop, se cere acționat mai intens pentru recrutarea cadrelor necesare și pentru calificarea acestora.**

Tot legat de creșterea producției de piese de schimb considerăm că actualul coeficient de majorare a prețului la piesele de schimb, pentru calculul productității muncii, a rezolvat problema numai pentru întreprinderile constructoare de mașini, în sensul apropierii nivelului productivității muncii de la producția de piese de schimb, de cel înregisrtat la producția de utilaje tehnologice. În schimb, **acest coeficient a rezolvat numai parțial decalajul dintre nivelul productivității muncii din atelierele mecano-energetice și nivelul productivității muncii din secțiile de bază ale întreprinderilor nespecializate în producția de construcții de mașini.** Cu alte cuvinte aceste întreprinderi întîmpină greutăți în creșterea producției de piese de schimb, **deoarece pentru a realiza nivelul productivității muncii unui singur muncitor din secțiile producției de bază trebuie să angajeze în atelierele mecano-energetice între 3—6 muncitori care, în final, influențează negativ productivitatea muncii pe total întreprindere. Apare, deci, necesitatea stabilirii unui coeficient special de mărire a prețului pieselor de schimb pentru calculul productivității muncii din atelierele mecano-energetice, deoarece actualul coeficient unic pe economie nu ține seama de nivelul diferit de dotare tehnică și de gradul de specializare și de mărimea seriilor de producție existent în întreprinderile constructoare de mașini și în atelierele mecano-energetice.**

MĂSURI DEOSEBITE sînt necesare și pe linia scurtării termenelor de asimilare și producere a unor noi tipuri de utilaje tehnologice și piese de schimb știut fiind că în prezent ca urmare a ritmului rapid de creștere a nivelului tehnic, uzura morală apare mult mai repede. Pentru a evita acest lucru, **este necesară întărirea atelierelor de proiectare cu cele mai bune cadre și, în primul rînd, cu tehnologi de înaltă calificare, care să contribuie la proiectarea într-un termen cît mai scurt a noilor utilaje la nivelul realizărilor pe plan mondial.**

În același timp se impune **o colaborare mai strînsă între institutele de cercetări, institutele de proiectări și întreprinderile constructoare de utilaje.** Aceasta presupune și obligă ca orice temă de cercetare să fie considerată încheiată numai odată cu proiectarea utilajelor sau instalațiilor necesare, fără de care nu este posibilă valorificarea rezultatelor cercetărilor.

Aplicarea în practică a acestor măsuri va contribui la creșterea într-o măsură și mai mare a dotării și autodotării cu utilaje tehnologice și piese de schimb a întreprinderilor din industria ușoară.

dr. Ștefan ȘTEFĂNESCU

MUTAȚII CALITATIVE ALE FORȚEI DE MUNCĂ

ORGANIZAREA și dezvoltarea, după încheierea cooperativizării, a unei agriculturi moderne, bazată pe introducerea din ce în ce mai accentuată a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii și ridicarea pe această bază a rolului și locului agriculturii în etapa actuală a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, sînt indisolubil legate și de îmbunătățirea utilizării resurselor de muncă.

Analiza evoluției populației țării, ocupată în diverse ramuri ale producției materiale și în sfera neproductivă, evidențiază faptul, că în perioada 1960—1970, aceasta a crescut de la 34,6% la 59,9% din totalul populației țării, pe cînd cea ocupată în agricultură din total populație ocupată pe economie a scăzut de la 65,4% la 49,1%. Din aceste date rezultă că s-au produs o serie de schimbări structurale în repartiția forței de muncă pe ramuri ale economiei naționale, schimbări care s-au materializat în trecerea populației agricole spre activități din alte ramuri ale economiei naționale. Cum din totalul populației ocupate în agricultură, circa 82% o reprezintă populația din cooperativele agricole de producție, rezultă că mișcarea migratorie a forței de muncă a avut și are loc în special de la aceste unități spre diferite ramuri ale industriei.

Migrația populației cooperatiste este însoțită în același timp de alte două fenomene demografice, care au apărut în cadrul agriculturii cooperatiste. Este vorba în primul rînd de faptul că o pondere din ce în ce mai mare a celor care se îndreaptă spre industrie o reprezintă grupa de cooperatori tineri, cu capacitate ridicată de muncă și cu un potențial profesional sporit, ca urmare a creșterii gradului de instruire generală a tineretului. Ca urmare a acestei situații, deși forța de muncă potențială din cooperativele agricole are o ușoară tendință de creștere, forța de muncă activă scade totuși în perioada 1962—1970 cu 24,3% și aceasta în special pe seama reducerii numărului de tineri (care pleacă din mediul rural spre cel urban).

Un alt aspect care merită toată atenția este acela al ponderii mari a femeilor ocupate în sfera producției agricole cooperatiste. În 1970, ponderea femeilor care au lucrat în aceste unități s-a ridicat la 56% din totalul cooperatorilor participanți la muncă, față de 43,8% cît reprezenta în 1963.

Rezervele de forță de muncă existente în cooperativele agricole de producție sînt suficiente pentru executarea la timp a lucrărilor agricole manuale. Procesul de modernizare a tehnologiilor de producție, mecanizarea pe scară largă a proceselor care au o pondere mare în volumul total de muncă, sînt elemente care concură la o folosire mai eficientă a resurselor de forță de muncă și la realizarea în totalitate și în condițiuni bune a lucrărilor agricole din cooperative.

În perioada de după 1962, îmbunătățirea utilizării resurselor de muncă din cooperativele agricole de producție a avut loc în contextul general al îmbinării factorilor de dezvoltare intensivă a producției agricole, al creșterii productivității muncii și a venitului net. Importanța acestei probleme s-a accentuat și datorită faptului că, concomitent cu cooperativizarea agriculturii, resursele umane au devenit beneficiarii direcți ai rezultatelor economice obținute. Contribuția factorului uman la dezvoltarea economică a cooperativelor agricole s-a realizat ca un proces amplu și continuu, în cadrul căruia s-a obținut o sporire a productivității muncii, prin creșterea producției agricole și folosirea mai eficientă a forței de muncă, în special a fondului de timp de muncă. Pentru a evidenția măsura în care modificările cantitative și calitative ale forței de muncă din cooperativele agricole au influențat rezultatele economice ale acestora este suficient să arătăm că numai în perioada anilor 1966—1971, cu toate că numărul cooperatorilor care au lucrat s-a redus cu 19,4%, totuși producția globală totală ce a revenit pe un cooperator care a lucrat a sporit cu 33,9%, iar pe un cooperator apt de muncă care a lucrat, creșterea a fost de 35,7%, curba productivității muncii fiind ascendentă.

Aceste rezultate sînt semnificative, ele demonstrînd că s-a produs o creștere a eficacității folosirii timpului de muncă al cooperatorilor în sfera producției agricole, o ridicare a randamentului muncii pe unitate de timp de muncă.

Mutațiile calitative intervenite în folosirea forței de muncă din cooperativele agricole sînt o rezultantă la care a contribuit și politica de formare și dotare a agriculturii cooperatiste cu cadre de specialiști care își desfășoară activitatea direct în aceste unități, precum și asigurarea cu cadre a stațiunilor de mecanizare a agriculturii, care execută lucrări pentru cooperativele agricole.

În perioada 1962—1970 numărul cadrelor de specialiști agricoli cu studii medii și superioare care lucrează în cooperativele agricole a sporit cu 61,9%, iar împreună cu specialiștii din S.M.A. creșterea este de 73%. Aceasta demonstrează nivelul tot mai înalt de tehnicizare a producției agricole, ca o caracteristică a modernizării agriculturii cooperatiste.

Programul inițiat de conducerea de partid și de stat pentru ridicarea nivelului de cunoștințe profesionale, de difuzare și însușire a unor noi metode de muncă, de deprindere a unor noi profesiuni, a avut ca scop și efect mutații calitative ale forței de muncă. S-a creat astfel posibilitatea ca marea masă de cooperatori să participe la introducerea în practică a științei și tehnicii avansate, să se atenueze unele inegalități existente în pregătirea profesională a cooperatorilor, să se prelungească durata participării acestora la viața activă din cooperative, prin lărgirea cunoștințelor profesionale și adaptarea la schimbările survenite în procesele tehnologice din agricultura cooperatistă.

Calculele de prognoză în ce privește necesarul de forță de muncă din cooperativele agricole de producție pînă în 1980 duc la concluzia că forța de muncă potențială și consumul de muncă în producția obștească se reduc în continuare, diferențiat pe județele țării, ca urmare a modernizării treptate a agriculturii cooperatiste. O perioadă de timp agricultura va continua să reprezinte sursa de alimentare cu forță de muncă a altor sectoare și ramuri de activitate economică și socială ; este de prevăzut însă că paralel va avea loc o și mai rapidă dezvoltare a activităților neagricole din cooperative, în scopul utilizării eficiente a forței de muncă existente.

În următorii ani, paralel cu dezvoltarea și modernizarea agriculturii cooperatiste, se va da o atenție și mai mare organizării științifice a muncii, introducerii de noi metode de muncă pentru executarea lucrărilor agricole, astfel încît munca să devină tot mai productivă. Aceste fenomene vor da naștere altor mutații calitative în structura și dimensiunile forței de muncă din cooperativele agricole.

dr. ing. Fl. CIOCOIU

PROCESUL DEZVOLTĂRII ȘI CREȘTERII ECONOMICE

ACTIVITATEA economică pe ansamblul agriculturii cooperatiste este deosebit de complexă și ea poate fi caracterizată printr-o serie de indicatori sintetici. În orientarea dezvoltării și creșterii economice a agriculturii cooperatiste, atît pe ansamblu cît și la unitatea economică de producție, acești indicatori trebuie să constituie jaloane. Experiența practică a consacrat următorii indicatori sintetici : **producția globală, cheltuielile materiale, producția netă, fondul de consum și fondul de acumulare.** Pentru a ilustra procesul de dezvoltare și de creștere economică din agricultura cooperatistă, pe perioada 1963—1971, se vor folosi principalii indicatori sintetici, raportați la 100 ha teren agricol proprietate obștească.

Analiza în dinamică și corelată a acestor indicatori permite evidențierea tendințelor și pe această bază conducerea procesului de dezvoltare și creștere economică în agricultura cooperatistă. Indicatorii, producție globală și elementele componente ale acesteia, cheltuielile materiale și producția netă, caracterizează întreaga activitate economică din cooperativele agricole. Evoluția acestora în perioada 1963—1971 este redată în figura 1.

Din analiza tendințelor și corelațiilor care s-au creat între creșterea producției globale, a cheltuielilor materiale și a producției nete, reiese că aceștia au crescut în proporție diferită pînă în anul 1967. În acest an față de anul de raportare (1963) producția globală reprezintă 143%, cheltuielile materiale 152%, iar producția netă 127%. În anul 1968 s-a produs o „cădere" a nivelului acestor indicatori cu o evoluție diferită în perioada 1968—

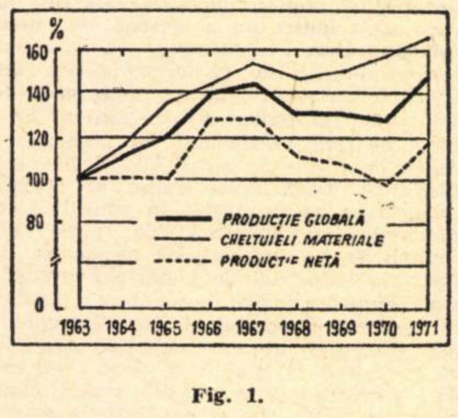

Fig. 1.

Dinamica producției globale, a cheltuielilor materiale și a producției nete la 100 hectare (1963 = 100)

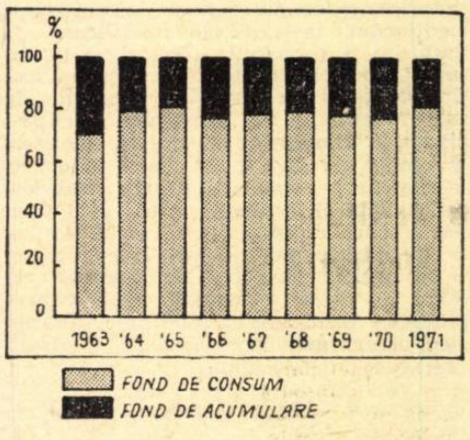

Fig. 2.

Ponderea în producția netă la 100 ha teren agricol a fondului de consum și a fondului de acumulare (1963—1971)

1970. Condițiile economice și condițiile naturale favorabile din anul 1971 au asigurat o creștere substanțială a celor trei indicatori sintetici. Astfel, față de anul de raportare (1963), producția globală a fost de 145%, cheltuielile materiale 166%, iar producția netă 119%. Oscilațiile anuale sînt inerente în condițiile în care factorii naturali influențează substanțial rezultatele de producție, dar după cum se va vedea și în reprezentările următoare, tendința generală este de creștere atît a indicatorilor de rezultate, producție globală și producție netă, cît și a cheltuielilor materiale de producție.

Creșterea ponderii cheltuielilor materiale în producția globală este un fenomen economic obiectiv, determinat de activizarea procesului de intensificare din agricultura cooperatistă. Extinderea în teritoriu, a fertilizării prin îngrășăminte chimice, a combaterii dăunătorilor prin produse chimice, mecanizarea într-o gamă mai largă a lucrărilor și proceselor de muncă conduc la creșterea volumului și ponderii cheltuielilor materiale în producția globală. Aceasta însă trebuie să provoace creșterea volumului de produse agricole, și, prin aceasta, să asigure, efectiv, reducerea prețului de cost al produselor. În perioada analizată ponderea cheltuielilor materiale, în producția globală a oscilat între 43% și 54%.

În procesul de creștere economică a agriculturii cooperatiste, dezvoltarea sectorului creșterii animalelor și al producției vegetale a constituit și va trebui să constituie și în viitor un obiectiv principal. În această dezvoltare, însă, sectorul prioritar trebuie să fie acela al creșterii animalelor.

Cu toate oscilațiile anuale, reiese că indicatorii sintetici au avut față de anul de raportare, creșteri diferite. Cea mai ridicată creștere s-a manifestat la indicatorul valoare producției animale. În anul 1971 acesta a depășit cu circa 120% producția din anul de raportare (1963).

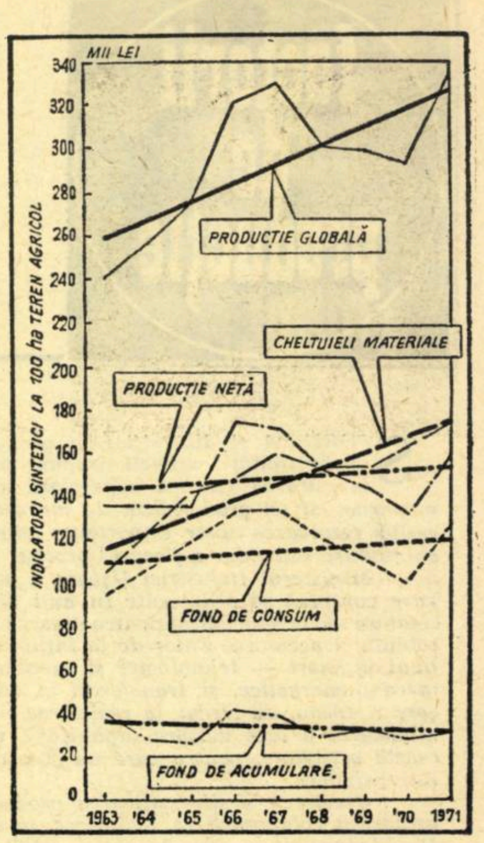

Fig. 3.

Dinamica valorii, la 100 ha teren agricol a indicatorilor sintetici ai activității din agricultura cooperatistă (1963—1971)

Raportările la aceiași ani ai indicatorului producției globale agricole și a valorii producției vegetale evidențiază creșterea lor cu 38% și respectiv 27%.

Ponderea în valoarea producției totale agricole a valorii producției animale a crescut de la 14,3% în 1963 la 21,4% în 1971 și, respectiv, a valorii producției vegetale a scăzut de la 85,7% în 1963 la 78,6% în 1971. Rezultă din cele de mai sus că, sub aspect valoric, producția animală în cei 9 ani a crescut ca pondere în producția globală cu 7,1%.

Fondul de consum și fondul de acumulare, componente ale producției nete, au avut, în cadrul acesteia, ponderi care au oscilat în jurul a 80% și respectiv 20%. (vezi fig. 2). Aceste ponderi arată un echilibru care a existat în repartiția producției nete, pe cele două fonduri.

Analiza corelată a evoluției indicatorilor sintetici, la 100 ha teren agricol, care caracterizează activitatea din agricultura cooperatistă (fig. 3), evidențiază oscilațiile anuale ale acestora, datorate, în principal, variației factorilor materiali, dar surprinde și tendințele lor, exprimate prin dreptele de regresie. Tendință accentuată de creștere au avut producția globală și cheltuielile materiale ; tendințe mai lente — producția netă și fondul de consum, iar fodul de acumulare este aproape constant pe toți anii perioadei analizate. Desigur că prin menținerea fondului de acumulare la un nivel aproape constant nu a fost frînată lărgirea bazei de producție prin investiții, deoarece statul a acordat cooperativelor importante credite.

Pe acest cadru de evoluție favorabilă a indicatorilor sintetici din agricultura cooperatistă, planul cincinal de dezvoltare economico-socială a României pe perioada 1971—1975, prevede creșterea într-un ritm accelerat atît a bazei materiale necesare unei agriculturi moderne, cît și a indicatorilor de rezultate. Astfel, producția globală agricolă pe total sectoare în 1971—1975 (în medie de perioadă) va crește anual cu circa 7,5—10%, față de media anilor 1966—1970. Același indicator, pentru aceeași perioadă, în agricultura cooperatistă, datorită rezervelor mari pe care le are, se prevede să crească cu circa 12—13%.

Rezultatele obținute în perioada următoare încheierii procesului de cooperativizare au scos în evidență rezervele mari de dezvoltare și creștere economică atît a unităților cooperatiste, cît și a agriculturii cooperatiste, pe ansamblu. Creșterea continuă a bazei tehnico-materiale, folosirea unor forme științifice de organizare și conducere, creșterea nivelului profesional al lucrătorilor din agricultură, sînt factorii care vor asigura realizarea prevederilor planului cincinal, factori care conduc la dezvoltarea într-un ritm și mai accelerat a agriculturii cooperatiste.

ing Simion SOTAN

analiză economico-financiară

RENTABILITATE REALIZATĂ PE SEAMA „REZERVELOR" PREȚULUI DE COST

LA CONFERINȚA pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: **„folosirea mai bună a capacităților de producție, creșterea productivității muncii, diminuarea cheltuielilor de producție, trebuie să se concretizeze în reducerea prețului de cost, element esențial al eficienței economice".** *Reducerea prețului de cost contribuie într-o măsură hotărîtoare la creșterea rentabilității și a volumului acumulărilor bănești și, pe această bază, a surselor reproducției lărgite.*

Din analizele întreprinse rezultă că un număr mare de întreprinderi au reușit și în anul trecut, dar și în trimestrul I al anului curent să obțină rezultate remarcabile pe această linie. Dar sînt și întreprinderi care înregistrează rezultate foarte contradictorii; de exemplu, o analiză efectuată recent la uzina „Vulcan" a scos în evidență faptul că în anul 1971 eficiența economică a scăzut față de 1970, dar ea a depășit nivelul planificat în trim. I.1972.

● Imobilizări de fonduri și incetinire a vitezei de rotație

DINTRE INDICATORII eficienței economice cel mai reprezentativ pentru uzina „Vulcan" este volumul acumulărilor nete la 1000 lei fonduri totale de producție, deoarece acestea cuprind influența tuturor factorilor care condiționează bunul mers al activității economice. În anul 1971, acumulările nete realizate de uzină la 1000 lei fonduri totale de producție, au reprezentat numai 58% față de anul 1970, datorită în principal, unei creșteri apreciabile a cheltuielilor de producție la 1000 lei producție marfă. În trimestrul I/1972 acumulările au crescut cu 9 lei față de perioada corespunzătoare a anului trecut, întrucît o bună parte din producția neterminată a fost finisată, fiind vîndută și încasată, ceea ce a contribuit la realizarea planului producției marfă în proporții de 106,4%.

Redăm în tabelul nr. 1 — modul cum s-au realizat acumulările.

Fondurile de producție au crescut în anul 1971 cu 52%, față de 1970, ca urmare a faptului că uzina se află într-un proces continuu de modernizare și înzestrare tehnică. Astfel, la unitatea Berceni se construiesc noi capacități de producție care au mărit pînă în prezent cu 33%, valoarea mijloacelor fixe.

Asimilarea și însușirea fabricației cazanului de 1035 tone/abur pe oră și executarea altor obiective din fondurile pentru tehnică nouă care nu s-au finalizat în anul 1971, au mărit aproape de 3 ori volumul producției neterminate.

Viteza de rotație a mijloacelor circulante a înregistrat o încetinire de 92 zile, imobilizările au crescut, iar beneficiul a scăzut aproape la jumătate și prezintă ca și impozitul de regularizare, nerealizări față de plan. Dacă acest din urmă indicator este influențat numai de volumul și structura producției marfă vîndută și încasată, în beneficiu se regăsește și influența prețului de cost prezentată în tabelul nr. 2.

La rentabilitate s-a obținut o creștere pe seama schimbării structurii producției marfă, în schimb, s-au diminuat, impozitul de regularizare și deci acumulările nete la 1000 lei fonduri totale de producție. Deși s-au obținut unele economii la costurile generale și de fabricație, totuși cheltuielile neeconomicoase au crescut, fiind determinate de existența rebuturilor și penalizărilor plătite pentru nerespectarea disciplinei contractuale. Dintre aceste „economii", 3 milioane lei au fost create, chiar în faza de planificare, cînd în prețul de cost pe anul 1971, au fost incluse SDV-urile care, în fapt, se amortizaseră în anii anteriori. O mică abatere de la regulile privind întocmirea planului prețului de cost a fost de ajuns pentru ca uzina să raporteze reduceri ale cheltuielilor de producție și implicit beneficii realizate peste plan, deși în realitate nu s-a depus niciun efort.

Tabelul nr. 1

Denumirea indicatorilor	1970	trim. I 1971	trim. I 1972
Acumulări nete la 1000 lei fonduri totale de producție,	338,7	100	109
din care:			
— pe seama beneficiului;	265,6	58	76
— pe seama impozitului de regularizare;	73,1	42	33

● Rectificări de plan efectuate retroactiv

UZINA „Vulcan" produce o gamă variată de cazane de mare capacitate necesare beneficiarilor de investiții. Modul cum se desfășoară și se realizează producția sortimentală la această uzină are consecințe directe la beneficiari. Cînd cazanele se livrează cu întîrziere, la alte termene, față de cele prevăzute în contracte, capacitățile de producție nu se pot da în exploatare la termenele planificate. Dacă indicatorii respectivi au fost raportați ca îndepliniți în anul 1971 — este drept cu o mică depășire — planul de producție pe sortimente nu s-a realizat, la 15 sortimente uzina fiind penalizată cu peste 1 milion lei.

Faptul că furnizorii nu și-au respectat obligațiile contractuale a fost considerat drept „obiectiv" de către centrală, care, retroactiv a diminuat indicatorul de plan la producția marfă la nivelul realizărilor, pentru ca drepturile de salarii să fie achitate în întregime. Asemenea ajustări s-au făcut și la alți indicatori. La toate acestea se mai adaugă și faptul că 6% din fondul de timp nu s-a lucrat, iar producția primelor decade a reprezentat abia 18–20% din planul lunar. Pierderile de timp înregistrate, în anul 1971, echivalează cu timpul de lucru pe 1 an a unui număr de 165 oameni, din care 100 mii ore sînt absențe nemotivate. În aceste condiții s-au acordat ore suplimentare care au reprezentat 3% din fondul de timp.

Prezentăm în tabelul nr. 3 influența pierderilor de timp asupra producției globale:

Datele tabelului arată că fondul de timp lucrat s-a redus cu 318 mii om ore, față de cel planificat. Pierderea totală de 356 mii om ore a fost redusă la numai 318 mii om ore datorită influenței favorabile pe care a avut-o creșterea numărului de muncitori, ca efect al angajării peste planul forțelor de muncă a 17 muncitori. Ținînd cont de producția orară realizată rezultă că în timpul pierdut se putea obține o producție suplimentară de 26 milioane lei. În această situație în mod sigur că centrala nu mai diminua planul la producția globală, deoarece realizările ajungeau aproape la nivelul planului.

Tabelul nr. 2

Denumirea indicatorilor	1970 Plan	1970 Realizat	1971 Plan	1971 Realizat
Rentabilitatea	30,20	32,50	21,21	22,81
din care:				
— pe seama reducerii prețului de cost;	28,26	28,74	17,35	18,48
— pe seama schimbării structurii producției	1,94	3,76	3,86	4,33

● Instrucțiuni care favorizează deformarea unor indicatori

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, producția globală cuprinde alături de producția marfă și producția neterminată. Prețul de cost al producției neterminate a cuprins însă și o parte din cheltuielile neeconomicoase care au contribuit la mărirea producției globale cu aproape 1 milion lei, deși cu aceste costuri nu s-a realizat nimic util societății.

Este adevărat că și instrucțiunile pe această linie nu sînt suficient de clare și permit interpretări diferite; aceasta a dat posibilitatea ca uzina să lase în soldul producției neterminate cît mai multe cheltuieli pentru a fi raportate la producția globală. Or, o asemenea interpretare este eronată deoarece efectul acestor cheltuieli trebuie să se răsfrîngă asupra prețului de cost al producției marfă aferente perioadei respective. Ele nu trebuie raportate la producția globală pentru a fi avute în vedere la recalcularea fondului de salarii pentru muncitori, deoarece nu cuprind manoperă și nici nu s-au realizat produse sau alte bunuri.

În privința lucrărilor cu caracter industrial, instrucțiunile sînt clare. Conducerea uzinei însă, pentru a justifica un fond de salariu la muncitori cît mai mare, nu a respectat normele respective, raportînd în plus la producția globală 2 milioane lei, din care 605 mii lei reprezentînd valoarea unor piese turnate de furnizori, care nu au intrat în ateliere pentru a fi prelucrate. La aceste piese uzina „Vulcan" a efectuat o serie de operațiuni și era îndreptățită potrivit normelor legale să raporteze numai prețul de deviz al acestor operațiuni și nu valoarea totală a pieselor.

Cazanele fabricate de uzina „Vulcan" au multe subansamble care se livrează clienților pe măsura fabricării lor în vederea eliberării spațiilor de producție și pentru a da posibilitatea din timp clientului să-și organizeze procesul de montaj. Cum însă o parte din piesele respective nu au stabilit un preț separat, la livrarea primului lot, se întocmește și factura cu valoarea întreagă a cazanului care introdusă în bancă, este achitată în întregime de client.

O astfel de practică — a achitării anticipate a produselor — o considerăm greșită și, de aceea, organele Băncii de Investiții trebuie să ia măsuri pentru a nu mai permite decontarea acestor facturi. Cu acești bani încasați în avans care, lunar, în anul 1971, s-au situat între 25 milioane și 66 milioane lei, uzina „Vulcan" și-a acoperit propriile imobilizări.

Practica de a livra și expedia clienților subansamble nerecepționate are consecințe multiple. Astfel, în situația cînd se produc defecțiuni au loc întreruperi în procesul de producție, iar cînd nu se întrebuințează subansamblele respective ele sînt restituite furnizorului, ceea ce determină cheltuielile neeconomicoase.

● Derogări care au dus la depășirea consumului de metal

DEFICIENȚELE existente în cadrul serviciului de aprovizionare au determinat o aprovizionare neritmică, necorelată cu termenele de livrare în ordinea necesităților de plan. Datorită acestui fapt au fost numeroase cazuri cînd produse cu valori mari și ponderi importante în plan nu s-au putut livra din cauza lipsei unei cantități neînsemnate de materiale. Derogările date cu privire la unele materiale au condus la un consum suplimentar de aproape 250 tone metal și un volum mare de manoperă suplimentară. Aprovizionarea necorespunzătoare cu unele materiale a influențat, în bună parte și activitatea sculăriei, provocînd rămîneri în urmă în asigurarea unor comenzi cu SDV-urile necesare. Aceste neajunsuri au făcut ca uzina să piardă decalajul necesar între sectoarele primare și cele de prelucrări mecanice pe de o parte, precum și între prelucrări și montaj, pe de altă parte, ceea ce a contribuit, în mare parte, la plata unor diferențe tarifare de salarii de aproape 140 mii lei, unor muncitori cu categorii de salarizare superioare, care în fapt au executat lucrări de categorii inferioare.

Tabelul nr. 3

Indicatori	1971 Abateri (±) față de plan
Total zile om nelucrate	— 12256
Total om ore nelucrate	— 318282
Nr. mediu scriptic al muncitorilor	+ 17
Nr. mediu de zile nelucrate de 1 muncitor	— 3
Nr. mediu de ore nelucrate de 1 muncitor	— 0,14
Producția medie orară	+ 2,63

Conform legislației actuale, depășirea necorespunzătoare a fondului de salarii pentru muncitori, înregistrată în anul trecut, trebuie recuperată din economiile la fondurile de salarii ce se vor realiza în anul 1972. De aceea, conducerea uzinei trebuie să ia măsurile corespunzătoare pe linie de aprovizionare și în special pe linia organizării procesului de fabricație și respectării tehnologiei, pentru a se evita neajunsurile care au existat în anul trecut.

Uzina se află în situația de a plăti penalizări de circa 7,5 milioane lei pentru nelivrarea în anul 1971, a unor repere contractate cu beneficiarii interni, fără a se ține seama de capacitățile de producție.

Dat fiind că în anul 1971, sectorul de pompaj a lucrat la întreaga capacitate, forul tutelar și-a propus a interveni la organele competente pentru ca uzina să fie scutită de aceste penalizări. Această inițiativă poate fi apreciată, dar, după opinia noastră, ea nu este îndreptățită întrucît contractele fiind încheiate de uzină trebuiau onorate; nelivrarea acestor produse a avut repercusiuni în desfășurarea procesului de producție la clienți.

● Măsuri eficiente, indicatori îndepliniți

ANALIZA EFECTUATĂ, care a identificat și alte cauze ce au diminuat, în anul 1971, eficiența economică, a dat semnalul de alarmă în uzina „Vulcan". Deficiențele respective au format obiectul unor analize ale colectivului de conducere la care au participat reprezentanții forului tutelar și ai organelor de partid. Cu această ocazie s-au analizat în spirit critic și autocritic neajunsurile existente și s-au luat pe loc unele măsuri, cum ar fi: trecerea a 150 muncitori auxiliari, la categoria muncitori de bază, completarea efectivului la sculărie, pentru a mări capacitatea de realizare a sculelor necesare producției, transferarea la secția din Berceni a execuției unor subansamble de cazane la hala de pereți membrană, în vederea creșterii suprafețelor afectate producției de părți specifice și alte măsuri.

Îmbunătățirea activității reclamă și acordarea unui sprijin din partea forului tutelar care participă efectiv la transpunerea în viață a acestui plan de măsuri. În probleme de proiectare cazane și părți specifice au existat, în anul 1971, paralelisme între uzină și Institutul de cercetări și proiectări pentru utilaj energetic. De aceea, forul tutelar a și trecut la stabilirea activităților de proiectare ce vor trece la unitatea respectivă, pentru a se degreva sectorul de proiectare al uzinei, iar personalul disponibil să fie repartizat la serviciile tehnic, metalurgic și omologări din uzină.

Multe sarcini din planul de măsuri au termene de realizare în cursul trimestrului II/1972. Cert este că măsurile realizate pînă acum au îmbunătățit substanțial activitatea uzinei „Vulcan", care în trim. I/1972 și-a realizat și chiar depășit indicatorii de plan: exportul în proporție de 124%, producția marfă vîndută și încasată 104%, iar beneficiul 109%. Drept urmare, acumulările nete la 1000 lei fonduri de producție au atins un nivel care reprezenta 33%, din cele realizate în întregul an 1970, ceea ce confirmă că s-a pornit pe un drum bun.

Gheorghe MOISA

DEZVOLTARE REGIONALĂ

CHIMIA BRAŞOVEANĂ

BRAŞOVUL, puternic centru industrial cunoscut mai ales prin industria sa constructoare de maşini, se afirmă, în ultimii ani, tot mai mult şi prin dezvoltarea ramurii chimiei. Judeţul înglobează în graniţele sale, alături de centre mai de mult cunoscute ale chimiei româneşti — Combinatele chimice de la Făgăraş, Oraşul Victoria, Codlea — una din cele mai vechi rafinării din ţară, cea din Braşov, Fabrica de cauciuc şi noua Fabrică chimică din Rîşnov. La bunul mers al acestora şi-a adus în ultimii 15 ani o contribuţie mereu crescîndă, acel mecanic-şef al chimiei româneşti, care tinde, datorită atenţiei deosebite acordate de conducerea de partid, să devină o uzină mare şi puternică: Uzina de prototipuri şi reparaţii utilaj chimic-Făgăraş.

În anii dinaintea celui de-al II-lea război mondial, activitatea chimiei din judeţ era axată pe realizarea unei game restrînse de produse. Prima societate românească de explozivi, întemeiată în 1922 la poalele munţilor Făgăraş, producea explozivi minieri, în cantităţi care astăzi ni se par derizorii. La Codlea, moara de coloranţi a rămas ca obiect de muzeu, ca şi prima fabrică de amoniac din ţară, aflată încă în Combinatul din Făgăraş.

DUPĂ PRELUAREA puterii de către cei ce muncesc s-a trecut la măsuri radicale de reprofilare a producţiei sau de întregire a acesteia, în contextul necesităţilor reconstrucţiei şi apoi a dezvoltării impetuoase a economiei. Înalta gîndire a partidului nostru, inteligenţa creatoare şi entuziasmul maselor au scos la iveală posibilităţi şi resurse nebănuite de dezvoltare masivă a uzinelor chimice din judeţ. În perioada 1950—1970 producţia uzinelor chimice din judeţul Braşov a crescut de peste 20 ori. Ele livrează la ora actuală, pentru nevoile interne şi pentru export o gamă largă de produse. începînd cu îngrăşămintele necesare agriculturii, coloranţi, mase plastice, răşini sintetice, adezivi sintetici, garnituri presate din cauciuc, uleiuri consistente aditivate cu caracteristici superioare, produse cosmetice, utilaje chimice, produse chimice diverse de mic tonaj ş.a.

În producţia de îngrăşăminte — producţie cu tradiţie atît la Combinatul „Victoria" cît şi la cel din Făgăraş — chimiştii au reuşit să realizeze, pentru prima dată în ţară, azotat de amoniu neaglomerabil şi cu grad diferenţiat de azot, produs extrem de important pentru agricultura noastră şi cerut din ce în ce mai mult pe pieţele externe. Deşi dotarea tehnică iniţială nu ar fi permis realizarea de produse de calitate superioară, prin munca plină de avînt de care a dat dovadă colectivul Combinatului făgărăşan, s-au realizat prin autodotare dispozitive de granulare, sortare, pudrare, răcire, de amestecare cu ingredienţi, dispozitive care au permis obţinerea de produse noi cu calităţi superioare. Faţă de un singur sortiment de îngrăşămînt cu azot, cel cu procentul de 33,5% substanţă activă, la ora actuală numărul sortimentelor a crescut la 7, gama lor urmînd a se mai extinde.

Alături de îngrăşămintele chimice un loc tot atît de important îl ocupă fabricaţia de antidăunători, în care începutul l-a făcut dibutoxul, iar la ora actuală plantoxul şi nitoxul, ultimul nedăunător pentru om.

Coloranţii se fabrică într-o gamă de peste 300 sortimente la Uzina „Colorom" din Codlea. Mai bine de jumătate din producţie este în prezent destinată exportului. În acest context, trebuie menţionat că afirmarea pe pieţele externe, s-a datorat atît varietăţii mari de sortimente, cît şi calităţii lor. Din 1958 pînă în 1970 producţia a crescut de peste 4 ori, iar numărul de sortimente de peste 5 ori, contribuind atît la reducerea importului de produse similare, necesare îndeosebi industriei uşoare, cît şi la satisfacerea cerinţelor sporite la export. Extrem de important în fabricaţia de coloranţi de la Colorom, mîndria colectivului uzinei şi a şcolii româneşti de chimie, e faptul că întreaga producţie are la bază în exclusivitate cercetări româneşti, fără achiziţionare de licenţe. La înregistrarea acestor importante succese o contribuţie deosebită l-a adus puternicul centru de cercetări al chimiei noastre — ICECHIM-ul — alături de care specialiştii uzinei au avut merite incontestabile.

Unicii producători în ţară, Combinatele de la Victoria, Făgăraş şi Fabrica chimică din Rîşnov, asigură întregul necesar al ţării în domeniul cleiurilor pe bază de răşină ureo-formaldehidică, a răşinilor fenol-formaldehidice şi, în ultima vreme, a celor modificate cu anilină, rezorcină şi furfurol.

Din aceeaşi categorie de produse de condensare pe bază de formol merită să fie amintiţi schimbătorii de ioni, fără de care nu s-ar putea concepe funcţionarea în bune condiţii a nici unei termocentrale sau instalaţii de termoficare. Realizate, după concepţie proprie, la Combinatul chimic „Victoria", gama de sortimente a acestor produse s-a extins continuu şi, prin efortul specialiştilor combinatului, se va ajunge încă în acest cincinal la reducerea completă a importului şi la crearea posibilităţilor de export. Baza de materii prime este pe deplin asigurată, ea realizîndu-se în combinat în cea mai mare parte, prin valorificarea la parametrii înalţi, cu instalaţii complet automatizate de mare eficienţă, a gazului metan sub formă de metanol şi, în final, formol.

Nu putem să nu remarcăm viaţa nouă care a început să pulseze în fostul pilot al petrochimiei româneşti, micuţa dar importanta fabrică de produse de copolimeri vinilici şi acrilici — Fabrica chimică din Rîşnov. Grija deosebită a partidului şi statului pentru dezvoltarea armonioasă a întregii industrii chimice s-a materializat şi în această unitate. Produsele ei, de importanţă vitală pentru industria uşoară, construcţii, industria hîrtiei ş.a., contribuie în proporţie tot mai mare la reducerea importului. Dinamica producţiei de răşini sintetice şi mase plastice a fost continuu ascendentă, fiind la începutul cincinalului de 2,2 ori mai mare decît în 1965 şi de 7 ori mai mare ca în 1960.

Pentru dotarea industriei chimice din ţară cu utilaje şi piesele de schimb necesare, U.P.R.U.C.-ul din Făgăraş a asimilat o gamă foarte vastă de utilaje din oţel inoxidabil şi oţel carbon, precum şi noi sortimente de mare valoare din care amintim utilajele din poliesteri armaţi cu fibră de sticlă, armăturile inoxidabile, utilajele cauciucate antiacid, ebonitate, dar mai ales cele emailate într-o gamă tot mai vastă. De la utilajele emailate de 100 l volum util s-a ajuns în mai puţin de cinci ani la utilaje de 10 000 l, existînd premise create pentru dimensiuni şi mai mari. Simpla enumerare a acestor realizări, ţinînd seama de faptul că în urmă cu 15 ani se trasa conturul primei fundaţii a fabricii, relevă eforturile deosebite depuse de acest harnic colectiv. Faţă de anul 1965 producţia a crescut de 3,5 ori, iar faţă de 1960 de peste 16 ori.

PRODUSELE CHIMICE ale unităţilor din judeţul Braşov şi-au găsit, datorită calităţii lor deosebite, un larg debuşeu pe piaţa externă. În ultimii 6 ani volumul produselor acestei ramuri a industriei braşovene destinate exportului a crescut de peste 4 ori, existînd perspective de extindere în continuare atît a gamei de produse, cît şi a volumului lor.

Asimilarea de noi produse de concepţie proprie este una din preocupările cele mai importante ale unităţilor chimice din judeţul nostru. Capacitatea tehnică a specialiştilor a fost de mult recunoscută pe plan naţional şi peste graniţe. În aproape fiecare întreprindere mare chimică din ţară lucrează la această oră specialişti formaţi în întreprinderile chimice din judeţul nostru.

Acest fapt obligă însă la noi căutări, care să se materializeze în tot mai multe produse asimilate an de an (din 1954 şi pînă în prezent au fost însuşite peste 500 produse într-o gamă de peste 1000 sortimente). Printre produsele ce vor fi asimilate în viitorul apropiat menţionăm noi sortimente de coloranţi, antioxidanţi, răşini pe bază de furfurol, rezorcină, anilină realizată pe baza unui nou procedeu modern, alcool furfurilic, noi copolimeri acrilici, noi sortimente de articole presate din bachelită, o gamă largă de schimbători de ioni şi produse intermediare pentru obţinerea acestora, noi produse tehnico-casnice ş.a. Toate aceste produse vor fi realizate pe bază de concepţie proprie, fără achiziţionări de licenţe, în colaborare cu institutele de specialitate din ţară.

Pentru perioada 1971—1975 au fost alocate întreprinderilor chimice din judeţ importante fonduri de investiţii ce depăşesc de 2,2 ori pe cele din cincinalul 1966—1970. O serie de întreprinderi îşi vor dubla capacitatea de producţie (Combinatele chimice de la Făgăraş şi Victoria, precum şi „Colorom" Codlea), fără a mai aminti sporirea cu de peste 5 ori a celei de la Fabrica chimică Rîşnov, triplarea producţiei la U.P.R.U.C. (Aceasta din urmă aparţine de fapt ramurii constructoare de maşini, dar lucrînd exclusiv pentru industria chimică şi fiind subordonată Ministerului Chimiei am socotit fireşte s-o pomenim în acest cadru).

Printre capacităţile chimice mari care vor fi realizate în acest cincinal, se numără: instalaţia de metanol de mare productivitate, o nouă instalaţie de formol, instalaţia modernă de anilină, capacităţi noi de coloranţi, de antioxidanţi, precum şi o serie de extinderi ale capacităţilor existente de răşini fenol-formaldehidice, răşini pe bază de uree, a capacităţilor de fabricare a schimbătorilor de ioni, a adezivilor pe bază de răşini acrilice, vinilice, de alcool polivinilic ş.a.

Concomitent, o atenţie deosebită va fi acordată dezvoltării bazei de cercetare, care să poată asigura cu noi sortimente cererile mereu crescînde ale economiei noastre naţionale. Totodată, cercetarea se va orienta spre un sector insuficient explorat pînă acum, şi anume acela al reducerii pierderilor de produse secundare şi eliminarea într-o măsură tot mai mare a posibilităţilor de poluare a atmosferei, apei şi solului.

UNITĂŢILE CHIMICE din judeţul nostru, au încheiat anul 1971 cu un bilanţ pozitiv, dînd peste prevederi o producţie de peste 100 milioane lei. Sarcinile de plan pe 1972 sînt simţitor sporite. Ca şi în anii anteriori, preocuparea de bază o constituie eşalonarea judicioasă a planului pe trimestre, luni şi decade, armonizarea capacităţilor de producţie în funcţie de cerinţele beneficiarilor interni şi externi, prospectarea în permanenţă a solicitărilor. Paralel cu aceasta, eforturile sînt îndreptate spre reducerea importului de materii prime şi piese de schimb. În acest sens, putem evidenţia două direcţii importante în care s-au şi cristalizat o serie de realizări: au fost asimilate noi produse destinate consumului intern, produse care, altă dată, erau aduse din import. Tot în scopul reducerii importului, au intrat în fabricaţie o serie de produse noi de cazangerie, emailate şi inoxidabile, realizate la U.P.R.U.C.-Făgăraş, şi a început să fie aplicată noua tehnologie de placare a oţelurilor cu oţeluri inoxidabile, soluţionată de sectorul mecanic al Combinatului chimic-Făgăraş.

Şi în ce priveşte piesele de schimb au fost obţinute rezultate bune, în planurile de import rămînînd doar acele repere, deocamdată neasimilate, a căror reducere ar fi făcut imposibilă funcţionarea în continuare a unor utilaje. Un impediment major al activităţii de reducere a importului de piese de schimb îl constituie diversitatea mare de utilaje, în majoritate unicate, care duce la o extindere foarte mare a nomenclaturii pieselor de schimb necesare. O a doua categorie de produse care grevează considerabil rezervele valutare o constituie aparatura electrică, de forţă şi iluminat, cu grad sporit de protecţie care, după părerea noastră, ar putea fi asimilată în întregime în ţară.

Fără îndoială, realizările obţinute de colectivele întreprinderilor chimice din Braşov, sînt însemnate. Cu toate acestea mai sînt probleme ce se cer soluţionate, îndeosebi în domeniul îmbunătăţirii tehnologiilor de fabricaţie a intermediarilor pentru coloranţi, a randamentelor încă sub posibilităţi la copolimerii acrilici, cu efecte negative asupra rentabilităţii unor produse. De asemenea, deşi au fost obţinute rezultate bune în majoritatea unităţilor, se mai înregistrează greutăţi în domeniul automatizării şi reglării proceselor de fabricaţie, la o serie de procese tehnologice intermitente din fabricaţia de coloranţi şi produse auxiliare, care reclamă soluţionare operativă.

Referindu-ne la eficienţa economică a activităţii — cerinţa de bază a actualului cincinal — trebuie să menţionăm că cheltuielile de producţie sînt încă ridicate, realizîndu-se în 1971, la nivelul întreprinderilor chimice din judeţ, o cheltuială de peste 839 lei/1000 lei producţie marfă, din care 673 lei/1000 lei cheltuieli materiale. Aceasta pentru că se mai depăşesc încă anumite consumuri specifice, cum ar fi formolul pentru răşini ureoformaldehidice, materiile prime pentru unii coloranţi, alcoolul etilic pentru acrilat de etil etc. Rămîne ca în domeniul reducerii cheltuielilor materiale şi a cheltuielilor totale la 1000 lei producţie marfă, să se depună eforturi susţinute, mai ales dacă avem în vedere faptul că în anul acesta ele trebuie să fie reduse cu aproape 50 lei la 1000 lei producţie marfă, din care 30 lei la cheltuielile materiale.

AŞA CUM E FIRESC, dispunînd de o asemenea bază puternică industrială, chimiştii braşoveni au declanşat, o dată cu începutul acestui an, noi acţiuni menite să conducă la o valorificare mai deplină a condiţiilor tehnico-materiale existente, pentru a înscrie noi şi consistente realizări în înfăptuirea sarcinilor de plan şi a angajamentelor luate în întrecerea socialistă. **În perioada ce a trecut din 1972, toate unităţile chimice din judeţ şi-au îndeplinit prevederile de plan şi angajamentele asumate.** Au fost date în plus însemnate cantităţi de îngrăşăminte chimice pentru agricultură, coloranţi, mase plastice şi alte produse specifice, în valoare de 43 milioane lei.

Acum, la încheierea primei etape a întrecerii, fiecare colectiv a trecut să analizeze din nou posibilităţile, să găsească modalităţi de fructificare a altor rezerve, care să permită amplificarea realizărilor de pînă acum. Totodată, se are în vedere crearea condiţiilor pentru viitorul an de plan, în care scop, pe baza prospectării cererilor pieţei interne şi externe, se fac pregătiri pentru încheierea de contracte economice. Există aşadar, toate premisele ca industria chimică braşoveană să aducă în acest cincinal, o contribuţie substanţială la continua dezvoltare a economiei noastre naţionale.

ing. Victor BARNA
ec. Marin STOIANOVICI
Comisia economică a Comitetului judeţean P.C.R. Braşov

ACORDURI TRATATIVE CONTACTE

18/IV ● A fost semnat, la Bucureşti, Protocolul privind colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică dintre R.S. România şi R.P. Ungară în domeniul construcţiilor de maşini. Sînt prevăzute, printre altele, măsuri pentru realizarea unor acţiuni de colaborare şi cooperare industrială, dezvoltarea în continuare a livrărilor reciproce de maşini, utilaje şi instalaţii tehnologice, extinderea şi adîncirea relaţiilor tehnico-ştiinţifice în domeniul construcţiilor de maşini.

18—20/IV ● la Moscova s-au desfăşurat lucrările celei de-a 57-a şedinţe a Comitetului Executiv al C.A.E.R. Comitetul Executiv a adoptat programul desfăşurării lucrărilor de colaborare în domeniul activităţii de planificare, precum şi proiectul convenţiei privitoare la planificarea comună a bazei tehnico-materiale a sistemului de transport cu containere şi la colaborarea pentru crearea şi dezvoltarea în continuare a acestui sistem. De asemenea, a fost examinată şi aprobată activitatea desfăşurată de Comisiile permanente pentru construcţii de maşini şi pentru industria chimică, privind organizarea colaborării economice şi tehnico-ştiinţifice a ţărilor membre ale C.A.E.R.

17—22/IV ● Ţara noastră a fost vizitată de o delegaţie a Consiliului Naţional al Patronatului Francez şi a Comitetului Francez — Europa de Est, condusă de Georges Villiers, preşedinte de onoare al acestui consiliu. În cursul convorbirilor purtate la Consiliul de Miniştri al R.S. România, cu conducerile unor ministere economice, centrale industriale sau întreprinderi, au fost examinate perspectivele extinderii colaborării economice şi cooperării industriale reciproc avantajoase dintre cele două ţări, măsurile concrete menite să faciliteze dezvoltarea acestor activităţi. La încheierea vizitei, a fost semnat un protocol între Camera de Comerţ a R.S. România şi Comitetul Francez — Europa de Est, în scopul sprijinirii cooperării dintre firme şi organizaţii economice din cele două ţări.

CONTRACTE ECONOMICE SAU COMENZI URMATE DE... LITIGII ARBITRALE?

DUPĂ CUM SE ȘTIE, potrivit art. 3 din Legea contractelor economice, **comanda urmată de acceptare sau executare înseamnă contract încheiat.** Este o prevedere legală menită să contribuie la simplificarea, în anumite condiții, a modalității de stabilire a raporturilor contractuale dintre unitățile socialiste, și, totodată la realizarea unor sarcini de plan care nu îngăduie, datorită urgenței lor, derularea întregii proceduri de perfectare a contractelor economice prin relații directe furnizor-beneficiar.

Pe baza prevederii legale la care ne-am referit, în literatura de specialitate s-au conturat, pînă acum, în legătură cu frecvența utilizării comenzilor ca formă simplificată a contractelor economice, două opinii și anume: una, potrivit căreia, livrarea de produse, executarea de lucrări sau prestarea de servicii pe bază de comenzi trebuie să se facă numai în cazuri excepționale și nu ca o regulă și a doua, potrivit căreia, comenzile pot înlocui oricînd contractul și, chiar este mai practică folosirea acestora, pentru că facilitează stabilirea raporturilor contractuale dintre unitățile socialiste.

Această din urmă opinie nu ține însă, seamă tocmai de ceea ce a căpătat nou, ca rol și funcții, contractul economic și anume faptul că, în concepția legiuitorului, contractul economic este un instrument de planificare ce servește la fundamentarea planurilor anuale astfel, încît, dacă relațiile economice dintre unitățile socialiste s-ar desfășura numai pe bază de comenzi, sau în cea mai mare parte, pe bază de comenzi, nu s-ar asigura caracterul realist al planului anual care trebuie să se bazeze pe contracte corespunzătoare capacităților.

Deficiența acestei opinii, constă însă, și în faptul că așa cum rezultă din practica unităților socialiste, lipsind o reglementare legală — a cărei necesitate am semnalat-o încă la începutul anului 1970 — a cazurilor în care comenzile pot înlocui contractele economice precum și a condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească această formă simplificată de contractare, în loc de comenzi urmate de acceptare sau executare apar, de cele mai multe ori, comenzi urmate de litigii arbitrale. Este de altfel, și motivul care ne-a determinat să relevăm aici consecințele pe plan economic ale aplicării, în practica relațiilor economice dintre unitățile socialiste, a comenzilor și, totodată, să reîntărim propunerea făcută acum doi ani, folosind, de data aceasta, nu argumente teoretice ci, exemple practice.

Neajunsurile practicării comenzilor constau, printre altele, și în lipsa unui termen legal în care o comandă poate fi acceptată sau executată, ceea ce a dus la stabilirea arbitrară de părți și, chiar, de organele arbitrale, a acestor termene. Astfel, Uzina „Republica" din București nu a obținut penalitățile cuvenite pentru plata cu întîrziere a unor utilaje livrate pe bază de comandă, Cooperativei „Dunărea" din Corabia pe motiv că a efectuat o livrare necontractuală, deoarece comanda emisă la 31 martie 1971 a fost onorată „abia" la 9 aprilie 1971 astfel că s-a apreciat că executarea nu a avut loc în termen „util" (Arb. interjudețean Craiova, Hot. nr. 65/1972); tot astfel, I.I.L. „11 Iunie" din Călărași care a executat pentru T.C.I.F. nr. 3 București, lucrări de strunjit jiblouri în baza unei comenzi din 13 iulie 1971 și pe care le-a facturat — deci, după executare — la 30 iulie 1971 nu a obținut penalitățile de întîrziere în plata prețului lucrărilor executate pentru că, comanda, nefiind urmată de executare în termenul „util" nu a fost considerată contract, așa că, abaterea financiară, de nedecontarea în termen a lucrărilor executate, nu a putut fi sancționată potrivit dispozițiilor legale (Arb municipiu București, Hot. nr. 103/1972).

În al doilea rînd, neajunsurile acestei practici constau în faptul că nu toate unitățile socialiste furnizoare emit, în cazurile în care nu sînt de acord cu unele sau, chiar numai cu una, din clauzele comenzii — cum ar fi termenul, cantitatea, sortimentul ș.a. —, proiecte de contracte în forma cerută de lege pentru ca astfel, prin relații directe să se stabilească condițiile concrete de executare ci, fie că execută comenzile dar la alte termene, ori în alte cantități sau sortimente, fie că le acceptă însă, nu așa cum au fost formulate. Astfel, Întreprinderea teritorială de aprovizionare București a confirmat comanda lansată de Întreprinderea Ilefor Afumați — Ilfov modificînd termenele de livrare și, cu toate că a executat comanda la termenele cerute de beneficiară nu a putut obține penalitățile cuvenite pentru plata cu întîrziere a produselor livrate pentru că, în cazul în care nu era de acord cu una din clauzele comenzii — în speță, termenul — trebuia să emită proiect de contract și nu să accepte, dar modificată, comanda beneficiarului (Arb. interjudețean București, Hot. nr. 1057/1971). Într-un alt caz, Întreprinderea județeană de industrie locală „Partizanul" Gheorghieni primind comanda Întreprinderii de construcții-montaj Vaslui nu a confirmat și nici nu a executat-o, ci, după patru luni a emis proiect de contract pe care, îndreptățit, beneficiara a refuzat să-l semneze (Arb. interjudețean Iași, Hot. nr. 1169/1971).

Neajunsurile acestui mod de stabilire a raporturilor contractuale se răsfrîng, pe plan economic, sau în patrimoniul unității furnizoare, sau în acela al unității beneficiare dar, în tot cazul ele se răsfrîng în economia națională.

Faptul că executarea unei comenzi la alt termen decît cel considerat „util" — ca de altfel și celelalte abateri, la care ne-am referit — a fost considerată de practică ca fiind o executare în afara raporturilor contractuale și a determinat ca acestor executări să nu le fie aplicabile sancțiunile prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970, sustrăgîndu-se, în felul acesta, de la rigorile dispozițiilor normative, relații economice care nu și-au găsit forma juridică avută în vedere de legiuitor.

Făcînd aplicația principiilor generale de drept ce guvernează stabilirea raporturilor juridice dintre unitățile socialiste, consecințele negative ale practicării comenzilor în locul contractelor ar putea fi înlăturate, pînă la elaborarea unor dispoziții legale corespunzătoare, prin inserarea în comenzi a unor termene ferme în care furnizorul este ținut fie să accepte, fie să execute comanda astfel cum a fost lansată, iar nerespectarea acestor termene să ducă la decăderea furnizorului din dreptul de a emite pretenții pentru nerespectarea obligațiilor beneficiarului — cum ar fi termenul de plată — sau refuzul prestației, pentru că furnizorul este în culpă de neexecutarea la termen și în condițiile cerute în comandă. În lipsa unor prevederi legale numai părțile ar putea stabili — în temeiul acelorași principii generale — drepturile și obligațiile corespunzătoare.

Evitarea neajunsurilor efectuării de prestații economice pe bază de comandă — practică utilă și necesară în anumite condiții — cere, așa cum am mai susținut, elaborarea unor norme care să reglementeze executarea prestațiilor pe bază de comandă în varietatea aspectelor pe care practica, de zi cu zi, le ridică și, dintre care, la unele din ele ne-am referit în aceste rînduri.

Valentin I. PRISĂCARU

DIN NOU DESPRE NECESITATEA UNEI METODOLOGII UNITARE

IN NUMĂRUL 15 al revistei „Viața economică", arătam că unul din marile neajunsuri a lipsei unei metodologii unice pe economie pentru pregătirea și efectuarea operațiunii de contractare îl constituie faptul că an de an trebuie date instrucțiuni și dispoziții al căruj conținut diferă de la coordonator la coordonator și de la un minister la altul și ale căror termene nu pot fi întotdeauna respectate, fapt ce produce mari greutăți la nivelul întreprinderilor și centralelor.

În articolul de față, doresc să-mi întăresc afirmația exemplificînd modul cum s-a procedat în anul 1971 și cum se procedează în anul 1972.

Pentru pregătirea anului 1972, în luna ianuarie 1971 D.G.A.D. din M.I.Ch. a dat dispoziții și un grafic cu termene care, pentru produsele de bază prevedea: transmiterea necesarului la coordonatori — 15.IV.1971; transmiterea resurselor la coordonatori — 15.IV.1971; elaborarea proiectelor de balanțe — 15.V.1971; analize pentru echilibrare — 15.V. — 30.V.1971; aprobarea balanțelor — 5.VI; încheierea contractelor 30.VI.

Pentru restul produselor, aceleași dispoziții prevedeau: transmiterea necesarului la coordonatori — 1.V.1972; elaborarea proiectelor de balanțe — 30.V.1972; analize pentru echilibrare — 30.V. — 30.VI; aprobarea balanțelor — 5.VII.; încheierea contractelor — 31.VIII.

Pînă la 5 iunie 1971 nu am primit balanțele aprobate și nu ni s-au dat nici soluții de echilibrare. Abia la 24 iunie am primit un telex prin care se indică a se trece imediat la contractare la nivelul cel puțin al anului 1970.

Rezultatul este că pînă la 20 aprilie 1972 încă nu erau definitivate contractele la toate produsele, iar la unele încă nu se găsiseră soluții de echilibrare.

În tot acest interval de timp, personalul serviciului desfacere, în loc să se ocupe de activitatea de desfacere sub toate aspectele ei, a fost obligat să refacă balanțe, să poarte discuții cu beneficiarii și să rezolve divergențe și o mare cantitate de corespondență generată de neechilibrarea la timp. De altfel, pentru oameni cu experiență, apărea clar că timpul de 5 zile era insuficient ministerului pentru analiză și găsirea soluțiilor de echilibrare, ceea ce viața a și confirmat.

Pentru pregătirea anului 1973, la Serviciul desfacere din Centrala industrială de îngrășăminte chimice s-au primit următoarele documente:

— la 21.03.1972: dispoziția nr. 3206/7.III. a D.G.A.D. din M.I.Ch. referitoare la „Metodologia de întocmire a fundamentărilor privind necesarul de materii prime, materiale și utilaje, transmiterea comenzilor și încheierea contractelor de lungă durată și pe anul 1973 (3 pagini), împreună cu „Graficul cadru pentru încheierea contractelor economice de lungă durată și pentru anul 1973, în aprovizionarea tehnico-materială" (7 pagini), emis de M.A.T.M.C.G.F.F.

— La 17.04.1972: „Program de măsuri pentru elaborarea planului de aprovizionare tehnico-materială și încheierea contractelor economice pentru anul 1973" (4 pagini), emis de M.A.T.M.C.G.F.F. și Dispozițiile nr. A.D./913 a D.G.A.D. (4 pagini), împreună cu „Indicațiile privind încheierea contractelor pe anul 1973 la produse chimice cu unitățile Ministerului Industriei Chimice" (4 pagini) emise de D.G.A.D./M.I.Ch.

Așadar, în decurs de 1 lună, dar la date diferite primim dispoziții totalizînd 22 pagini, cu repetări sau aceeași problemă pusă altfel, dar în care beneficiarii nu găsesc tot ce le este necesar (modele de documentare, precizări referitoare la nomenclatură etc...) pentru a trimite cererile la coordonatori. Ca urmare, C.I.I.Ch., ca și alți coordonatori, a simțit nevoia să dea o circulară (3 pagini) în care a precizat: nomenclatorul produselor coordonate; modelele și numărul de exemplare pentru cereri și fundamentări; deficiențele din anul 1971 și indicații pentru a nu se mai repeta.

Circulare similare și modele de documente au dat și alți coordonatori, așa că, pe bună dreptate, delegații serviciilor de aprovizionare ale centralelor, care aduc cererile pentru 1973, se plîng de diversitatea modelelor de documente și de dispozițiile multe pe care le primesc și care le îngreuiază lucrul.

Cele 5 documente primite la C.I.I.Ch. privitoare la actele arătate mai sus conțin termene diferite și unele formulări divergente, fără ca documentul mai nou să abroge pe cel vechi, așa că trebuie o mare dibăcie pentru a aplica numai ceea ce mai este valabil. În orice caz, cu asemenea dispoziții cei chemați să le aplice oricînd pot fi învinovățiți că nu au interpretat just sau că nu au aplicat vreuna din prevederi. Pentru exemplificare, redau mai jos modul cum sînt formulate principalele etape și termenele acestora în documentele menționate.

În nici un document nu se precizează cum se va proceda cu balanțele neechilibrate ale produselor care nu sînt cuprinse în nomenclatorul coordonatorilor de balanțe.

Formularea etapelor diferă de la un document la altul, iar numărul etapelor este diferit de la un document la altul;

Între MATMCGFF și DGAD din MICh, diferă atît termenele cît și concepția în privința purtării discuțiilor pentru echilibrarea balanțelor. În timp ce MATMCGFF preconizează elaborarea inițială a proiectelor de balanță, apoi analize, cu participarea ministerelor MATMCGFF și CSP, DGAD/MICh indică: discuții pentru definitivarea necesarului — fără a se oferi nivele — elaborarea proiectelor de balanțe, discuții cu MATMCGFF și CSP pentru stabilirea unui punct de vedere comun, apoi alte discuții pentru echilibrare.

Timpul stabilit etapelor prin cele 3 documente de asemenea diferă de la unul la altul, astfel:

— pentru transmiterea necesarului la coordonatori sînt 3 termene — 31.III, 30.IV, 15.IV.

— pentru elaborarea proiectelor de balanțe și analizele de echilibrare sînt tot 3 termene — 30.IV, 25.V, 15.VI.

— pentru aprobarea balanțelor și comunicarea nivelelor și extraselor de balanțe, apar de asemenea 3 termene — 25.V, 10.VI, 15.VII.

— și, în sfîrșit, pentru emiterea comenzilor și încheierea contractelor însăși se prevăd termene diferite — 30.IX, 15.IX și 1.IV, cu excepția produselor de bază (prevăzute în nomenclator) pentru care termenul este de 30.VI.

Așadar, trei documente cu termene diferite; care sînt cele bune? Serviciul desfacere din C.I.I.Ch. a apreciat că trebuie respectate termenele prevăzute în „Programul de măsuri" emis de MATMCGFF pentru metodologia anului 1973, și termenele din „Graficul cadru" emis tot la MATMCGFF pentru încheierea contractelor de lungă durată. De altfel, majoritatea centralelor, imediat ce-au luat cunoștință de „Programul de măsuri ne-au prevenit că termenul pentru depunerea necesarului s-a modificat și este de 30.IV.

Dacă aceste termene vor putea sau nu să fie respectate, o va demonstra realitatea. În orice caz, perioada de timp între 1—25.V, lăsată la dispoziția coordonatorilor este extrem de redusă în raport cu activitățile ce se desfășoară, cu excepția coordonatorilor care au un număr redus de produse. Iată activitățile obligatorii pentru coordonator în această perioadă:

— elaborarea proiectelor de balanțe pentru un număr mare de produse (unele din acestea avînd mai multe sortimente care și ele necesită fiecare cîte o balanță, plus o balanță centralizatoare) cu sute și chiar mii de beneficiari, operație care necesită circa 20 zile;

— discuțiile de echilibrare cu participarea ministerelor, MATMCGFF și CSP minimum 10 zile. Această durată este impusă atît de faptul că aceeași oameni trebuie să participe la mai multe ședințe, cît și pentru că beneficiarii sînt solicitați de mulți furnizori și nu pot participa întotdeauna cînd ar dori furnizorul, cît și pentru că necesită săli de adunare;

— definitivarea proiectelor de balanțe pe baza rezultatelor discuțiilor, analiza la Consiliul oamenilor muncii al centralei și înaintarea la minister, 15 zile.

Perioada de timp dintre 25.V și 10.VI, prevăzută pentru aprobarea balanțelor și transmiterea lor la furnizori și a nivelelor la beneficiari este, de asemenea, scurt. Numai poșta face o săptămînă, socotind din momentul cînd corespondența se predă la registratura expeditorului și pînă cînd ajunge la serviciul unde trebuie lucrată. Dar mai trebuie avut în vedere că sînt balanțe care au un număr foarte mare de furnizori și beneficiari, așa cum e cazul la amoniac și acid sulfuric. Extragerea părții care i se cuvine fiecăruia și baterea la mașină reclamă un timp care nu poate fi neglijat.

La încheierea contractelor trebuie avut în vedere că sînt unități care încheie peste 1500 contracte, că apar divergențe chiar la balanțele echilibrate datorită unor cauze ca: ambalaje, mijloace de transport, termene în interiorul trimestrelor și lunilor, etc...., care reclamă și ele un timp pentru rezolvare.

Pentru a se da lucrări de calitate, trebuie ca fiecărui for să i se acorde timpul necesar rezultat din calcule și din practică. Practica de pînă acum arată că asemenea termene nu s-au putut respecta.

Nu pledez pentru revizuirea termenelor din „Programul de măsuri" — care de fapt revizuiește pe cele din „Graficul cadru" —, ci insist asupra necesității elaborării unei instrucțiuni cu o metodologie unică pe economie care să prevadă termene reale pentru fiecare etapă. La întocmirea acesteia ar urma să participe delegați din ministere, centrale și unități, dintre oamenii care lucrează nemijlocit la aprovizionare și desfacere și care cunosc toate amănuntele și particularitățile problemei. O asemenea reglementare ar trebui, după părerea mea, să prevadă tot ce revine fiecărui for, cu termene precise, avînd și modele de documente, astfel încît coordonatorii să nu mai difuzeze decît nomenclatoarele produselor. S-ar elimina astfel zecile de pagini de dispoziții care se dau anual și s-ar pune ordine într-un domeniu atît de important pentru economia națională.

Înainte de definitivarea unei asemenea instrucțiuni proiectul va trebui supus studiului ministerelor, centralelor și întreprinderilor. În orice caz, se simte nevoia ca o asemenea reglementare să apară în cursul acestui an pentru a fi călăuza anului viitor. Este un imperativ cerut de viață care nu mai trebuie să fie amînat.

Cornel Suciu

economist, serviciul desfacere din Centrala Industrială de Îngrășăminte Chimice

dezbateri

POLICALIFICAREA ȘI RECALIFICAREA ÎN CONTEXTUL ECONOMIEI MODERNE

sau cum se aplică Legea 2

IDEEA organizării unui schimb de idei pe probleme legate de policalificare și recalificare a pornit de la analiza planurilor de perfecționare a pregătirii profesionale din mai multe unități economice. Două constatări s-au degajat în acest sens: 1) — în multe cazuri perfecționarea pregătirii profesionale se reduce la **reciclare**, *recalificarea și policalificarea fiind uneori complet neglijate; 2) — nu peste tot este interpretat în mod just conținutul acestor ultime două direcții de perfecționare a pregătirii profesionale.*

Pornind de la cerințele actuale și de perspectivă ale economiei naționale și de la nivelul existent al pregătirii profesionale a lucrătorilor, legea prevede că perfecționarea pregătirii profesionale se desfășoară în patru direcții distincte: **reciclare, policalificare, recalificare** *și însușirea unor metode și procedee moderne de* **conducere** *și* **organizare** *necesare executării sarcinilor de serviciu.*

Toate acestea sînt direcții și obiective ale **perfecționării** *pregătirii, nu ale formării. Chiar dacă figurat putem vorbi de o* **formare profesională permanentă**, *pe plan practic, operațional este necesar să ținem seama că mai întîi trebuie să* **formăm** *astăzi tînăra generație pentru profesii pe care le întrevedem a fi necesare în viitor și numai apoi, în funcție de condițiile concrete în care fiecare își va valorifica energia creatoare în procesul muncii, să perfecționăm ceea ce am format.*

Fără îndoială că astăzi este o obligație de prim ordin ca și în procesul de formare să ținem seama de fenomenele care generează reciclarea, policalificarea, recalificarea. Trebuie să formăm oameni capabili să-și ridice mereu nivelul pregătirii; în procesul formării trebuie să evităm specializarea îngustă și să asigurăm o pregătire multilaterală care să faciliteze poli — și recalificarea. Oricît ne-am strădui însă să introducem în modelul formativ aceste variabile, oricît de multilaterală ar fi pregătirea, procesul de policalificare și recalificare nu va putea fi evitat. Însăși evoluția progresului tehnic, ca și alte elemente vor determina frecvent schimbări în „tabloul" meseriilor. Necesitatea policalificării lucrătorului „L_i" în meseriile „M_i" și „M_j" sau a recalificării muncitorului „L_i" din meseria „M_i" în meseria „M_j" este o problemă care va apărea la întreprinderea „I_{ij}" unde „i" și „j" iau tot atîtea forme cîte întreprinderi și meserii sînt în economia națională. Or, este evident că nu procesul formativ răspunde la această necesitate, ci programele de perfecționare (reciclare, policalificare, recalificare etc.) elaborate în funcție de nevoile concrete ale fiecărei unități economice.

Cu privire la cauzele și consecințele celor două fenomene, din schimbul de opinii s-au degajat cîteva aspecte ce ni se par că ar merita reținute.

POLICALIFICAREA *este determinată în esență de necesitatea utilizării cît mai complete a forței de muncă, a timpului de lucru. Procesele de fabricație solicită deseori o aplicare* **discontinuă** *a unora dintre meserii în timpul zilei de lucru. Se creează deci timpi morți. Cel în cauză trebuie să cunoască o a doua meserie pe care s-o poată aplica în aceste intervale, eliminînd astfel necesitatea prezenței posesorului celei de a doua meserii, care și el lucrează discontinuu.*

Se ridică aici o problemă de cointeresare. Termenii problemei sînt următorii. Pînă la policalificare un sudor și un lăcătuș realizau împreună în opt ore de muncă o cantitate „X" de producție. După policalificare, un lăcătuș — care s-a calificat și în meseria de sudor, deci un „lăcătuș-sudor", realizează tot o cantitate „X" de producție; deci productivitatea muncii s-a dublat. Lăcătușul, pentru a se transforma în lăcătuș-sudor, a făcut, evident, un efort suplimentar (în sensul că nu l-ar fi făcut dacă nu s-ar fi policalificat). De asemenea, tot atît de evident, acum el depune un efort mai mare decît înainte. Se pune întrebarea: el nu trebuie să primească acum un spor de salariu? Teoretic și principial, nu. El deabia acum lucrează la nivelul salariului, întrucît înainte lucra patru ore și primea salariu pentru opt. Practic, problema este mai complexă. Nivelul de conștiință a celor implicați în procesul de policalificare nu este totdeauna cel necesar și... „peste gard" există o întreprindere gata să primească... fără policalificare. Lucrătorul înțelege că poate „sări gardul", directorul înțelege că planul este amenințat, săritura n-are loc, policalificarea nu se face, ziua de muncă este utilizată pe jumătate ș.a.m.d.

Cercul vicios este creat de conducerile de întreprinderi. Toate aceste complicații ar fi evitate dacă munca ar fi astfel organizată încît să se lucreze opt ore, dacă de la început, în toate întreprinderile, lăcătușul ar fi angajat cu precizarea că în întreprindere se lucrează opt ore și că pentru aceasta, conform legii, el trebuie să se policalifice în funcție de necesitățile uzinei. Soluția se și impune a fi adoptată, deși, în situația deja creată, ea generează unele dificultăți.

RECALIFICAREA *este determinată de schimbarea obiectului de activitate al întreprinderii. La un moment dat întreprinderea nu mai are domeniu de aplicare pentru anumite meserii. Există și cazuri cînd o anumită meserie dispare în general. Acesta este însă un proces îndelungat ce se desfășoară pe o întreagă perioadă istorică și nu ridică probleme de natură operațională. Pe planul acțiunii fenomenul se prezintă astfel: nevoia pentru meseria M dispare la întreprinderea - I, dar nu și la celelalte întreprinderi. Cei în cauză sînt puși în fața alternativei: sau acceptă un efort suplimentar de instruire, de calificare în a doua meserie sau se mută la o altă întreprindere. Există un instrument pentru restricționarea celei de a doua variante: sporul de vechime.*

Nici aici soluționarea problemei nu este tocmai simplă. În discuție s-au relevat două aspecte importante.

Primul, recalificîndu-se, luînd de la capăt o a doua meserie, lucrătorul pierde din nivelul de calificare. De la categoria IV-a ajunge la categoria I-a. Diminuarea cîștigului pe această cale este mult mai mare decît aceea produsă prin sporul de vechime și de aici nașterea unui motiv de fluctuație.

Al doilea aspect este legat de faptul că lucrătorul este calificat într-o meserie pentru care se cere un anumit nivel de pregătire în școala generală. Pentru recalificarea în a doua meserie — de care are nevoie întreprinderea — se cere un nivel de pregătire generală mai înalt (liceul). Ce-i de făcut? Practicienii (cadre de conducere din întreprindere) afirmă că în cele mai multe cazuri restricția privind nivelul de calificare (liceul) nu se justifică și în consecință solicită să se renunțe la această restricție. Reprezentanții ministerului de resort și ai ministerului învățămîntului, atrăgînd atenția asupra necesității ridicării nivelului general de pregătire a populației, resping o astfel de cerere. Dintre soluțiile degajate în cadrul discuției se pare că acordarea de derogări numai în cazuri de excepție — cînd cei în cauză au ajuns la o vîrstă de peste 40 de ani — ar putea constitui o soluție care ar merita să fie analizată.

Ca și în cazul policalificării și în ceea ce privește recalificarea — și aceasta ni se pare a fi ideea esențială ce se degajă din dezbaterea organizată de redacție — principala răspundere revine conducerilor de unități care trebuie să facă un efort susținut de previziune, de clarificare a viitorului, de cunoaștere pe o perioadă cît mai îndelungată a schimbărilor ce vor interveni în structura profesională a forței de muncă pe care o folosesc, pentru că numai așa se pot lua din vreme măsuri de ridicare a nivelului de cultură generală, de însușire din mers a noilor meserii cerute de dezvoltarea unităților economice, de evitare a unor complexe dificultăți de natură economică și socială.

LEGILE PROGRESULUI SÎNT IMPLACABILE

MODERNIZAREA continuă a produselor și instalațiilor, crearea de întreprinderi noi în vederea lărgirii și diversificării producției prevăzute de actualul cincinal, impun schimbări rapide în obiectivele și formele programelor de perfecționare a pregătirii cadrelor la toate nivelele, în structura specialităților și meseriilor, în intervale foarte scurte de timp.

Centrala Industrială de Automatizări, prin specificul activității sale — realizează produse și utilizează tehnologii de vîrf — este în mod deosebit confruntată cu fenomenele de recalificare și policalificare.

Crearea, în ultimii ani, a unui număr mare de unități noi —ce fac parte din centrala noastră — și în localități cu o dezvoltare industrială mai redusă, a impus pregătirea a numeroși muncitori în domenii noi de activitate, în meserii noi. Am putut realiza acest lucru prin calificarea forței de muncă locale — provenită din alte domenii de activitate — devenită disponibilă în urma perfecționărilor care au avut loc în domeniile în care activau.

Trebuie observat că în marea majoritate a cazurilor, prin eforturile celor ce au fost recalificați, cît și ale specialiștilor noștri, am reușit să învingem greutățile ivite și să asigurăm cadrele cerute de realizarea obiectivelor economice ce ne-au fost încredințate. Aș vrea să relev, însă, unele dificultăți, care cred că trebuie și pot fi eliminate.

Anul trecut a trebuit să organizăm la „Electromagnetica" un curs de calificare în meseria de frezori a unui număr apreciabil de lăcătuși, recalificare cerută stringent de necesitățile uzinei. Am organizat acest curs, l-am realizat în bune condiții, însă avem greutăți acum, după terminarea lui; deși am cuprins la curs oameni cu categoriile II, III, îi încadrăm în categoria I, deoarece legislația în vigoare nu dă posibilitatea ca oamenii să-și mențină categoria avută înainte de recalificare.

Ridic această problemă stringentă și cu implicații dintre cele mai importante în practica noastră. Progresul tehnic își impune legile implacabil. Un număr mare de muncitori trebuie să-și schimbe meseria. Mulți dintre ei sînt, însă, de 10—15 ani în întreprindere și cîștigurile lor sînt în funcție de această vechime. În momentul în care se recalifică într-o a doua meserie, practic le sînt afectate cîștigurile.

Se mai ridică o problemă: pregătirea teoretică a muncitorilor ce trebuie să se recalifice este foarte eterogenă: o parte au liceul, o parte școli profesionale, o altă parte 7 clase sau, în unele cazuri, chiar mai puțin. În momentul în care vrem să organizăm cursuri de recalificare de gradul I — deci 6—7 luni de meserie — H.C.M. 2 105 impune că la aceste cursuri nu pot participa decît absolvenți ai școlii generale. Or, mulți din cei ce trebuie recalificați, nu au nivelul de pregătire cerut. Din acest motiv, eu propun ca cel puțin de la o anumită vechime, în anumite cazuri speciale, să fie permisă o derogare pentru includerea muncitorilor cu un nivel de școlarizare mai scăzut la astfel de cursuri de recalificare.

Gavrilă ANGHELEA
director personal
Centrala Industrială de Automatizări

TRECEREA DE LA O MESERIE LA ALTA PRESUPUNE ȘI UN NIVEL MAI ÎNALT DE CULTURĂ GENERALĂ.

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE recalificarea, în afara aspectelor sesizate de tovarășul Anghelea, se mai ridică și altele. După absolvirea cursurilor de recalificare organizate în întreprindere, neexistînd reglementări, sîntem puși în situația de a nu ști ce documente să eliberăm celor în cauză. Nu există nici un certificat de calificare în cea de a doua meserie și va trebui să se reglementeze această situație.

Legat de încadrarea lucrătorilor ce s-au recalificat, trebuie observat că există unele excepții cînd, pe baza asemănării dintre meserii, le putem menține categoria. În cazul meseriilor cu profil diferit nu mai există această posibilitate. De aici au apărut nemulțumiri și, după perioada de școlarizare, am menținut cu foarte mare greutate oamenii.

Mai există și aspectul legat de posibilitatea calificării în a doua meserie a unor muncitori calificați prin participare în muncă. Așa cum a arătat și tovarășul Anghelea, avem muncitori cu 10—15 ani vechime și 4 clase primare; la vremea lor, nivelul de școală generală cerut pentru respectiva meserie era de 4 clase. Reglementările actuale nu mai permit să-i calificăm într-o a doua meserie, întrucît pentru această nouă meserie se cer alte studii și, practic, nu-i putem folosi decît ca muncitori necalificați.

De aceea, eu propun ca în cazuri excepționale să se admită la recalificări, impuse de nevoile uzinei, și acești muncitori, chiar dacă vom adapta programele analitice la nivelul posibilităților lor de cuprindere a cunoștințelor, spre a le asigura condiții similare cu vechiul loc de muncă, folosindu-i apoi în cadrul aceleiași întreprinderi sau în întreprinderi similare

ing. Ion BADEA
director
Uzina „Electromagnetica"

ȘCOALA PROFESIONALĂ SĂ PREGĂTEASCĂ EA ÎNSĂȘI UN MUNCITOR POLICALIFICAT

CA URMARE a apariției legii cu privire la perfecționarea pregătirii profesionale, conducerea ministerului nostru a luat o serie de măsuri, printre care: a întocmit un program amplu, în care se arată care sînt formele de perfecționare pe categorii de salariați, care sînt criteriile de încadrare în formele de perfecționare, o serie de precizări privind organizarea perfecționării, diferențe în nivelul de pregătire, recomandări pentru conținutul programelor și durata fiecărui program de perfecționare. A fost indicată periodicitatea formei de perfecționare și condițiile de promovare și atestare.

Aș vrea să accentuez că unul din obiectivele noastre strategice de lungă durată în domeniul pregătirii profesionale este ca absolventul școlii profesionale — viitorul muncitor — să fie policalificat și nu format pentru o meserie îngustă. În acest sens, planurile noastre de formare și perfecționare a pregătirii profesionale prevăd mărirea numărului de absolvenți prin școli profesionale, datorită faptului că în școala profesională un strungar, de exemplu, este policalificat, meseria de strungar format în școala profesională cuprinzînd 7 fracțiuni de meserii; frezorul — 3 fracțiuni de meserii, sudorul — 2.

Conform indicațiilor conducerii de partid, trebuie să generalizăm schimbul II și să trecem și la extinderea schimbului III. Această indicație a fost dată acum un an și noi nu am putut profita de școala profesională, deoarece absolvenții trebuie școlarizați cu 3 ani înainte; deci, pentru completarea necesarului de muncitori în vederea generalizării schimbului II și extinderea schimbului III trebuie să pregătim muncitori prin cursuri scurte — și aici un rol deosebit revine recalificării.

Am organizat o serie de cursuri de recalificare la nivelul ministerului. De exemplu, datorită faptului că industria noastră va fi înzestrată cu calculatoare, a fost necesar ca la nivele superioare să pregătim oameni pentru mînuirea lor. Aceste cursuri se organizează prin scoaterea din producție a inginerilor și efectuarea unei serii de ore practice în întreprinderile care au deja calculatoare. În legătură cu aceasta, o idee ce trebuie reținută este că recalificarea și policalificarea privește toate categoriile de specialiști, toate nivelele de calificare, nu numai muncitorii.

În ceea ce privește pregătirea muncitorilor, am trecut la construcția de locomotive Diesel electrice. Locomotivele cu abur încep să dispară. În acest sens, am organizat cursuri pentru recalificarea mecanicilor de locomotive care părăsesc locomotiva cu aburi trecînd la cele moderne.

Din discuțiile purtate cu centralele, cu întreprinderile, asupra măsurilor pe care le-au luat pentru aplicarea Legii nr. 2/1971, reiese că se întîmpină într-adevăr unele dificultăți în organizarea cursurilor de recalificare și policalificare. În afara celor legate de sistemul de cointeresare, deja relevate, se adaugă cele legate de posibilitățile de cazare. Se întîmpină, de asemenea, greutăți cu muncitorii ce lucrează în 3 schimburi, care au o singură săptămînă pe lună cînd pot participa în condiții normale la curs.

În legătură cu problema ridicată de tovarășul Anghelea cu privire la cursurile de policalificare sau recalificare a muncitorilor cu 4 clase primare, trebuie observat că, de-a lungul anilor, statul nostru a creat suficiente posibilități de completare a studiilor personale și, în etapa actuală, sînt create aceleași condiții. Din aceste motive, noi credem că trebuie să dăm dovadă de o anumită exigență. Desigur, pentru muncitorii de 45 de ani se pot da derogări, dar apar situații cînd ni se prezintă spre aprobare derogări de studii pentru muncitori de 25 ani. Cred în continuare, că nu am aduce nici un folos nici celor în cauză, nici economiei naționale, dacă am admite astfel de derogări.

Victor HÎNCU
director adjunct — M.I.C.M.

OPȚIUNEA PENTRU POLICALIFICARE NU POATE FACE ABSTRACȚIE DE EFICIENȚĂ

S-A VORBIT de necesitatea policalificării. Aș dori să dau un exemplu care explică conținutul și subliniază necesitatea ei. La Uzina de construcții Caransebeș, prin însăși natura procesului de fabricație, pînă anul trecut, o bună parte din ziua lor de lucru lăcătușii așteptau să se efectueze sudurile necesare, pentru ca apoi să vină rîndul sudorilor să privească la lăcătuși. Fenomenul a fost eliminat prin organizarea unui curs de policalificare a lăcătușilor, care și-au însușit cunoștințele și deprinderile necesare efectuării operațiilor de sudură.

Totuși, aș vrea să atrag atenția asupra faptului că policalificarea nu poate lua orice proporții; nu orice meserii pot fi asociate într-unul și același lucrător. Nu ne putem propune să calificăm un lucrător în două meserii complexe. Domeniul de policalificare în meseria suplimentară trebuie să fie mai simplu.

Dacă policalificăm un strungar și ca frezor n-o să-l putem folosi decît la o singură mașină și nu simultan în două locuri de muncă. Efortul de policalificare — material, uman și de timp — într-o astfel de situație nu se justifică, după părerea mea.

ing. Ion TACUTU
șef serviciu
M.I.C.M.

GRUPAREA UNOR MESERII...

MI SE PARE concludent exemplul dat de tovarășul Tăcutu, în legătură cu lăcătușii și sudorii. Într-adevăr, apar nenumărate situații cînd aceste meserii pot fi combinate, efectuate de același lucrător în timpul unei zile de lucru. Deseori utilizăm insuficient timpul de lucru al sudorilor. Or, lăcătușul poate face oricînd și operațiuni simple de sudură. Dar nu numai la sudori se pune această problemă. În uzina noastră, mulți lăcătuși-mecanici de întreținere și-au însușit operații de depistare și remediere a defectelor electrice intervenite la mașini-unelte. Legat de aceasta, propun să se studieze de către Ministerul Învățămîntului posibilitatea combinării meseriei de electrician de întreținere cu cea de automatist, întrucît la noile utilaje partea electrică este foarte mult combinată cu panouri de automatizare. În momentul de față sînt două meserii distincte, dar gruparea lor într-una singură ar răspunde mai bine noilor cerințe care au apărut în industrie.

Paul IONESCU
tehnician
Uzina „Electroaparataj"

SĂ NU CEDĂM TENDINȚELOR DE SPECIALIZARE ÎNGUSTĂ

RECALIFICAREA este cerută de modificările survenite în procesul producției. Ea este necesară ori de cîte ori procesul tehnologic modifică substanțial vechiul mod de lucru. Legat de motivarea celui supus proceselor de recalificare și policalificare, s-au făcut deja unele observații aici.

Pentru recalificare, lucrurile sînt relativ mai simple, întrucît omul, avînd o meserie care nu se mai potrivește, este obligat, oricum, să o schimbe. Pentru policalificare trebuie, într-adevăr, să găsim o modalitate de cointeresare prin aducerea unor corecții în reglementările în vigoare referitoare la încadrare și salarizare.

Legat de ceea ce a spus tovarășul Hîncu, sînt de acord că școala profesională pregătește absolvenți policalificați. Este vorba de faptul că școala asigură, prin conținutul pregătirii, — și aceasta este important pentru concepția planurilor și programelor de studiu — și o posibilitate de adaptare mai ușoară la diferite alte meserii.

Ideea valabilă pentru toate categoriile este aceea că nu trebuie să cedăm ușor tendințelor care duc la specializarea îngustă în diferite verigi ale învățămîntului, la însușirea rapidă a unor cunoștințe aplicabile imediat și renunțarea la pregătirea de bază. Pregătirea de bază asigurînd un orizont larg, creează posibilitatea unei adaptări mai rapide la cerințele schimbătoare ale producției, la exigențele policalificării și recalificării.

ing. Dumitru RIZESCU
director adjunct
Ministerul Educației și Învățămîntului

„REZISTENȚELE" DIN INTERIORUL ÎNTREPRINDERII

S-AU SUBLINIAT aici o serie de rezistențe la fenomenele de policalificare și recalificare, a căror sursă este, ca să spun așa, exterioară unităților economice — reglementării etc. Nu trebuie, însă, să scăpăm din vedere pe cele interne, care, în ultimă instanță, sînt hotărîtoare. O mare parte dintre factorii care răspund de aceste activități manifestă uneori o totală lipsă de interes sau chiar de răspundere. Am în vedere atitudinea unor șefi, care deși ar trebui să fie primii interesați în pregătirea profesională a celor din subordine, nu rareori împiedică organizarea cursurilor de policalificare și recalificare. Sufocați de sarcinile zilnice, dintr-o insuficientă organizare a muncii sau, uneori, chiar de o calificare necorespunzătoare, nu numai că nu se ocupă de problemele lor de conducători, între care cele legate de formarea subordonaților ar trebui să ocupe un loc central, dar găsesc tot felul de motive pentru a „torpila" cursurile organizate în unități de organele de specialitate. Nu puține sînt cazurile cînd elevii absentează de la cursuri pentru că sînt reținuți în producție de șefi.

Există atitudini retrograde și la muncitorii de înaltă calificare — sînt conservatori: nu oferă ceea ce știu tinerilor cu care lucrează, aceștia fiind nevoiți să „fure" meseria.

Prezintă o foarte mare dificultate lipsa sălilor de clasă. Avînd în vedere numărul mare de oameni pe care-i avem la toate formele de școlarizare, supun atenției factorilor de decizie ideea înființării pe platforma industrială „Pipera" a unui grup social la care să aibă acces toate întreprinderile din această platformă.

Aș propune, de asemenea, ca Ministerul Învățămîntului să facă școli și licee de specialitate în schimburile I și II.

ing. Teodora LEONIDA
Uzina „Electronica"

IMPLICAȚII ASUPRA STABILITĂȚII FORȚEI DE MUNCĂ

TREBUIE evidențiate implicațiile pe care le are recalificarea asupra stabilității forței de muncă în întreprinderi. Problema trebuie pusă în termenii următori: în municipiul București, la întreprinderea „X", a fost desființată meseria „Y"; devin disponibili un număr de „n" lucrători. Meseria nu a dispărut însă din toate întreprinderile din București sau din toată țara. Ce fac cei „N" lucrători? Își asumă sarcina depunerii unui efort suplimentar de însușire a unei noi meserii, știind că există posibilitatea ca după aceasta să cîștige mai puțin, sau, fără nici un efort, se angajează la o altă întreprindere, fiind siguri că-și păstrează cîștigul actual?

Opțiunea se impune de la sine. Cred că din acest punct de vedere, întreprinderile ar trebui să dispună de drepturi mai largi pentru cointeresarea lucrătorilor în acțiunile de recalificare.

O altă problemă. O dată cu apariția HCM 2105 s-a dat dispoziția să nu se mai califice la locul de muncă lucrători ce nu au școala generală terminată; ce facem cu muncitorii angajați anterior pentru a fi calificați la locul de muncă? Nu au școala generală terminată, în schimb au practică pentru calificare la locul de muncă. Propun ca acești muncitori cu vechime de 6 luni pînă la 01.01.1971 să beneficieze de proces verbal de muncitor calificat.

În HCM 2105 nu se specifică dacă trebuie să aibă școala generală terminată. Cred că Ministerul Învățămîntului și organele de resort ar trebui să analizeze această situație și, după gradul complexității, să fixeze studiile necesare pentru calificarea în anumite meserii.

Propun revizuirea nomenclatorului meseriilor prin care să se micșoreze numărul meseriilor de calificare.

ing. Petre ILIE
Uzina „Autobuzul"

O SOLUȚIE DE TRANZIT

PRECIZEZ că, în baza normativelor în vigoare, se califică prin practică la locul de muncă, în meserii simple care nu necesită o pregătire teoretică, un mare număr de muncitori. Aceștia primesc dreptul de a fi încadrați în altă categorie prin procesul verbal al comisiei de încadrare din întreprindere. Intervine însă următorul aspect: dacă muncitorul pleacă la altă întreprindere, procesul verbal nu este valabil — se pune problema: întreprinderea n-ar putea emite un act universal valabil în acest sens?

Legat de problemele ridicate aici în ceea ce privește salarizarea după recalificare propun soluția ca un număr de ani să se acorde o îndemnizație care să le completeze salariul mediu avut înainte de recalificare, urmînd ca în acest interval de timp ei să atingă treapta de salarizare pe care o aveau înainte de recalificare.

O altă soluție ar consta în aceea ca întreprinderea să orienteze spre recalificare lucrători încadrați în categorii mici de încadrare, astfel încît diferența de salariu să fie mai mică.

Stan CRISTEA
director
Centrala Industrială de Utilaj Energetic

EFORTUL DE PLANIFICARE ELIMINĂ AGLOMERAREA UZINELOR CU CURSANȚI LA PRACTICĂ

UN SINGUR aspect aș vrea să evidențiez. Este legat de toate formele de pregătire la locul de muncă, reciclare, recalificare, policalificare, inclusiv calificarea propriu-zisă.

Pregătirea unui mare număr de muncitori la locul de muncă, fiindcă școlile nu pot face față, produce mari greutăți întreprinderii în executarea planului de producție. Se găsesc întreprinderi unde pe lîngă un muncitor sînt 3—4 ucenici sau cursanți; acest muncitor trebuie să-și facă norma, apoi, dacă are timp, să le explice ceva din meseria la care au fost repartizați. Este normal ca pregătirea în aceste condiții să nu dea cele mai bune rezultate.

Se impune un mai susținut efort de stabilire cu mai multă claritate a necesarului viitor de calificare, recalificare etc. pentru a orienta în consecință școlile de calificare, programele și duratele acestora.

Constantin CĂPITĂNESCU
tehnician
Centrala Industrială de Mașini-Unelte

REVIZUIREA NOMENCLATOARELOR DE MESERII

ESTE BINEVENITĂ ideea organizării acestei dezbateri deoarece policalificarea și recalificarea se impun ca două procese de o deosebită importanță pentru actuala etapă a dezvoltării economiei noastre naționale.

Nu cred că mai este necesar să insistăm asupra conținutului și necesității lor, întrucît discuțiile au adus în acest sens suficiente explicații și argumente. Cîteva precizări în legătură cu unele probleme ridicate aici.

S-a ridicat problema celor care nu au studii suficiente. Personal, sînt de acord cu cei care au arătat că nu putem face concesii pentru cei calificați acum 10 ani și care nu și-au completat studiile. Strungarului de astăzi i se cer cunoștințe teoretice foarte înalte, trebuind să fie bine pregătit din toate punctele de vedere. Gîndindu-se la durată și la pregătirea imediată, se ajunsese acum doi ani la concluzia că practica la locul de muncă dă rezultate mai bune decît școala profesională. Dar s-a dovedit la un moment dat, făcîndu-se comparația cu absolvenți de școli profesionale, că acești muncitori stagnau și rămîneau plafonați, fiind depășiți în 2—3 ani — datorită pregătirii teoretice — de către absolvenții școlilor profesionale. Totuși, s-au dat și se dau derogări în privința recalificării. Tovarășul Hîncu a arătat bine că nu putem pune pe aceeași treaptă un tînăr de 25 de ani cu o persoană de 45 de ani.

În legătură cu problema dacă muncitorii calificați în întreprinderi pot primi vreun certificat. Răspunsul este că deoarece nu este un învățămînt organizat de Ministerul Învățămîntului, nu se poate să li se dea o diplomă care să le permită pe tot teritoriul țării să ocupe meseria în care s-au calificat, fiind valabilă calificarea lui numai în întreprinderea în care a obținut-o.

S-a ridicat ca o problemă revizuirea nomenclatoarelor. Anul trecut au fost revizuite cu participarea ministerelor economice. Nomenclatoarele au fost aprobate de Ministerul Muncii, însă la propunerea ministerelor economice, care s-au orientat în general către o largă diversificare a meseriilor. S-au propus atunci peste 300 de meserii. Ministerul Învățămîntului a atras atenția asupra faptului că o astfel de diversificare intră în contradicție cu cerințele policalificării. S-a redus numărul de meserii la 220, dar și acesta considerăm că este prea mare. Și eu cred că va trebui să reanalizăm aceste nomenclatoare.

Petre MIHAI
inspector general
Ministerul Educației și Învățămîntului

Dezbatere organizată de
Constantin COJOCARU
Stere POPESCU

PERFECŢIONAREA SISTEMULUI DE TARIFE ÎN VEDEREA UTILIZĂRII MAI EFICIENTE A PARCULUI AUTO

SISTEMUL DE PREŢURI şi tarife reprezintă o pîrghie importantă de repartizare planificată a muncii sociale pe ramuri, subramuri şi produse, de exprimare valorică a cheltuielilor sociale încorporate în produse şi servicii, pentru orientarea activităţii economice în direcţiile prevăzute de plan şi în final de comensurare a eficienţei economice.

Tarifele percepute pentru toate categoriile de transporturi exprimă preţul planificat al serviciilor prestate de întreprinderile de transport şi se adaugă la valoarea materiilor prime, materialelor, combustibilului etc., folosite în procesul de producţie. Tariful de transport, exprimînd preţul planificat al serviciului efectuat de organizaţia de transport, trebuie să ţină seama de cheltuielile de muncă socială necesară pentru prestarea acestui serviciu, adică de valoarea sa.

● Dimensionarea valorică echitabilă a prestaţiilor

EXISTENŢA unei reţele diversificate de tarife pentru transportul de mărfuri reflectă nu numai varietatea şi caracterul specific al prestaţiilor efectuate în cadrul procesului de transport auto, dar şi necesitatea exprimării juste a cheltuielilor sociale de transport în valoarea mărfurilor transportate. Se poate aprecia că, în prezent, modalităţile de stabilire a tarifelor de transport sînt în general corespunzătoare, deoarece alcătuiesc un sistem tarifar închegat care permite dimensionarea valorică echitabilă a prestaţiilor executate cu parcul auto în situaţiile solicitate de beneficiari.

În practică cel mai frecvent utilizat este tariful general, el reprezentînd modalitatea principală de taxare, avînd din acest punct de vedere caracterul unui tarif comun. Tarifele pe oră, pe kilometru, pentru taxicamioane şi tariful pentru tractoare rutiere, remorci şi treilere au o aplicare mai redusă. Partea covîrşitoare a veniturilor din tariful de marfă se realizează la prestaţiile de transport la care se aplică tariful general şi numai o mică parte din veniturile traficului de marfă se obţin prin aplicarea celorlalte modalităţi de taxare.

Potrivit tarifului general, care de fapt este un sistem de taxare pe tona transportată, mărimea taxei de transport depinde de greutatea efectivă a mărfurilor transportate, de distanţa kilometrică efectiv parcursă cu încărcătura şi de clasa de încadrare a mărfurilor, fiind prin urmare un sistem de tarifare complex. Acest tarif se aplică pentru transportul mărfurilor de orice fel, cu autovehicole de peste 1 tonă capacitate şi pe distanţe de transport de la 1 km.

Comparativ cu tarifele practicate la calea ferată şi în navigaţia fluvială unde taxele sînt stabilite pe zone de distanţe, în tariful general auto taxele au alt nivel din kilometru în kilometru pînă la distanţa de 100 km. Pentru distanţele superioare acestei limite, tariful conţine o taxă care se aplică pe fiecare tonă km, ceea ce înseamnă că, pe distanţe de peste 100 km, taxele sînt direct proporţionale nu numai cu cantitatea de marfă transportată ci şi cu distanţa de transport.

Taxele tarifare sînt diferenţiate în funcţie de natura mărfurilor, prin două clase tarifare. În prima clasă, pentru care taxele sînt mai mici decît pentru clasa a doua, se cuprind mărfurile cu greutate specifică mare şi care deci permit folosirea completă a tonajului autovehiculelor, precum şi majoritatea produselor alimentare. Toate celelalte mărfuri sînt încadrate în clasa a doua tarifară.

Pentru un număr limitat de mărfuri (produse de carieră şi balastieră, lemne de foc, buşteni şi cherestea, var şi ipsos), care de fapt se încadrează în prima clasă tarifară, s-a prevăzut pe distanţe cuprinse între 18 şi 72 km, taxe de transport mai mici decît pentru prima clasă tarifară, aceste şase sortimente constituind clasa tarifară I A. Adoptarea acestei clase tarifare s-a făcut ca soluţie temporară pentru stimularea folosirii mijloacelor auto în locul căii ferate la transportul mărfurilor respective pe distanţe scurte, la care transportul auto se dovedeşte eficient.

În tariful general sînt prevăzute o serie de situaţii în care se aplică reduceri asupra tarifelor de transport cu autovehicolele în vederea cointeresării beneficiarilor în folosirea mijloacelor de transport, şi utilizării mai complete a capacităţilor de transport, îndeosebi a celor de mare tonaj.

În perioada scursă de la ultima reaşezare a preţurilor şi a tarifelor (1 ianuarie 1963) şi pînă în prezent s-a putut constata că acest sistem tarifar complex şi închegat poate asigura taxarea corectă şi echitabilă a prestaţiilor efectuate de parcul auto în condiţiile cele mai diverse.

● Tarife care să exprime cheltuieli efective

ÎN ACELAŞI TIMP, trebuie amintit că o serie de probleme au rămas în suspensie, urmînd a fi soluţionate în continuare. Atenţia trebuie îndreptată, după părerea noastră, către faptul că **o serie de tarife nu sînt în concordanţă cu cheltuielile efective de transport pe feluri de mărfuri şi nu ţin seama întotdeauna de condiţiile specifice în care se execută transporturile.** Se pot întîlni situaţii la unele mărfuri unde tarifele întrec sensibil preţul de cost, concomitent cu taxe de transport care nu asigură decît în parte recuperarea costului transporturilor unor mărfuri.

De asemenea, **se impune elaborarea unui sistem coordonat de tarife pentru toate genurile de transport**, o serie de neajunsuri mai evidente din acest punct de vedere, existînd în momentul de faţă între transportul feroviar şi cel auto. Tariful general se aplică, atît transporturilor locale, de şantier şi uzinale cît şi transporturilor interurbane, fără să existe o diferenţiere a taxelor după natura traficului sau mărimea expediţiei, cu excepţia reducerii ce se acordă condiţionat pentru autovehiculele de mare capacitate (autotractoare cu semiremorcă de 8—10 tone şi autotrenuri formate din autocamioane de 5 tone şi remorci de 4—5 tone).

Necorelarea taxelor de transport cu preţul de cost, corespunzător cantităţilor transportate pe cursă auto, face ca tariful să fie inechitabil şi să nu stimuleze folosirea raţională a mijloacelor auto şi a capacităţii acestora. Sistemul actual de tarife asigură acumulări băneşti diferite pe feluri de mărfuri şi pe distanţe de transport, neurmînd, în principiu, variaţia preţului de cost pe tona transportată, în funcţie de greutatea expediţiei.

De asemenea, analizîndu-se structura traficului actual de marfă, pentru a se constata dacă gruparea actuală a mărfurilor pe cele două clase tarifare este corespunzătoare, se poate aprecia că cea mai mare parte a mărfurilor transportate sînt mărfuri grele (minereuri, produse de carieră şi balastieră, zgură şi pămînturi, cereale etc.) care permit folosirea integrală a capacităţii autovehiculelor. Celelalte mărfuri au o pondere mult mai scăzută ceea ce ne-ar putea conduce la părerea că gruparea acestor mărfuri într-o singură clasă tarifară ar fi justificată.

Dacă se ţine seama încă de faptul că traficul de mărfuri auto se împarte în cele două categorii şi anume, transporturi locale uzinale şi de şantier, şi transporturi interurbane, se poate constata că, şi în această situaţie, preponderente rămîn tot mărfurile grele care se includ în prima clasă tarifară, totuşi mărfurile voluminoase, deci cele din clasa a doua, ocupă o pondere mai importantă în traficul interurban (circa 40%).

Prin această prismă, ţinînd seama de faptul că greutatea specifică a mărfurilor influenţează în mod direct gradul de utilizare a capacităţii autovehiculelor şi prin aceasta nivelul preţului de cost, **sîntem de părere că nu se recomandă să se grupeze într-o singură clasă (a II-a) toate mărfurile voluminoase şi deci să se perceapă aceeaşi taxă pe tonă, la aceeaşi distanţă, la mărfuri cu greutate specifică mică care ocupă cu ceva mai mult de jumătate din capacitatea autovehiculelor** (ca, de exemplu, confecţii, tutun etc.) **ca la mărfuri, încadrate actualmente tot în clasa a II-a tarifară, dar mai puţin voluminoase şi care asigură totuşi o utilizare mai bună a capacităţii autovehiculelor.**

● Diferenţiere în funcţie de cantitate şi distanţă

TARIFUL GENERAL prevede, de asemenea, taxe diferenţiate în funcţie de beneficiari. Astfel, pentru mărfurile de clasa I se aplică o tabelă specială de taxe în cazul cînd mărfurile respective sînt transportate pentru cooperative agricole de producţie şi pentru particulari.

Taxele pentru această categorie de beneficiari, pe distanţe cuprinse între 5 şi 72 kilometri, sînt mai ridicate decît cele aplicate unităţilor socialiste din sectorul de stat. Ţinînd seama de faptul că volumul de mărfuri supuse acestui regim diferenţiat de taxare reprezintă numai cîteva procente din totalul tonelor de marfă transportată şi că se provoacă unele greutăţi la valorificarea la timp a produselor agricole, **considerăm indicat ca, în viitor, pentru mărfurile cuprinse în aceeaşi clasă tarifară taxele să fie diferenţiate numai în funcţie de cantitatea mărfurilor şi distanţă, nu şi după calitatea beneficiarilor.**

Practica întreprinderilor de transport auto de aplicare a actualului tarif republican, pentru transportul de mărfuri cu autovehicule, a dovedit că taxarea prestaţiilor în funcţie de cantitatea de marfă transportată şi de distanţă în kilometri cu încărcătură este un sistem corespunzător şi se recomandă din multe puncte de vedere şi în viitor ca principal procedeu tehnic de stabilire a taxelor de transport. **Este indicat, după părerea noastră, ca prin aceste tarife să se facă deosebire, prin tabele tarifare distincte, între transporturile locale, uzinale şi de şantier, pe de o parte, şi transporturile interurbane, pe de altă parte.** Pornind de la distanţa medie a transporturilor pe fel de marfă realizată în anul 1970 (22 km) se poate admite ca distanţă minimă care să fie luată în considerare la aşezarea tarifului general pentru transporturile interurbane să fie 20 km, prestaţiile efectuate pe distanţe inferioare acestei limite să fie sub incidenţa tarifului general pentru transporturi locale, uzinale şi de şantier.

Taxele din tariful general pentru transporturile locale uzinale şi de şantier se dovedesc a fi corespunzătoare ca nivel mediu general, cu menţiunea că **se impune a se introduce diferenţieri în funcţie de mărimea expediţiilor, urmărindu-se prin această prevedere, aşa cum s-a mai arătat de altfel, o mai bună utilizare a mijloacelor de transport, în special a celor de mare capacitate.** În cazul transporturilor pe distanţe foarte scurte — pînă la 5 km — aplicarea tarifului general trebuie să fie însoţită de executarea unor prestaţii suplimentare (de exemplu, executarea mecanizată a operaţiunilor de încărcare şi descărcare etc.). În felul acesta, se previne situaţia ca, la asemenea transporturi, autovehiculele să fie imobilizate cea mai mare parte din timp în staţionări, lucru ce ar avea drept efect economic ca taxele de transport să nu asigure, în anumite situaţii, recuperarea cheltuielilor de transport. De asemenea, tot pentru a se preveni asemenea situaţii nedorite, pentru transporturile pe distanţe scurte, unde timpul de staţionare este în general ridicat, se poate adopta soluţia aplicării unui alt tarif în măsură să acopere cheltuielile avansate de întreprinderea de transport.

În ceea ce priveşte transporturile interurbane, ar fi oportun ca tariful general să prevadă trei clase faţă de două cuprinse în actualul tarif, încadrarea mărfurilor pe clase urmînd să se facă în funcţie de greutatea specifică a mărfii. În acest sens poate constitui o bază de discuţie gruparea mărfurilor în trei clase tarifare în funcţie de utilizarea capacităţii autovehiculelor (clasa I — minim 90%, clasa II — între 60—80% şi clasa III — sub 60% din capacitatea mijloacelor de transport).

O categorie aparte o constituie ambalajele care deşi sînt mărfuri voluminoase, deşi ocupă parţial tonajul autovehiculelor, totuşi pentru a beneficia de tarife stimulatorii au fost încadrate în clasa I. Pe lîngă aceasta trebuie amintit că actualul tarif prevede că ambalajele care se transportă pentru a fi folosite la înapoiere cu marfă, precum şi ambalajele ce se înapoiază goale, după descărcarea mărfii, nu se taxează indiferent de distanţă. Transporturile de ambalaje goale, care nu se încadrează în situaţiile precedente, se taxează pe baza tarifului general la greutatea efectiv transportată. **La aşezarea noului tarif, sîntem de părere că este indicat ca ambalajele să fie în continuare încadrate în clasa I tarifară însă să nu se mai aplice netaxarea transportului de ambalaje fără încărcătură aşa cum se procedează în prezent, prevedere care generează uneori exagerări şi are drept efect utilizarea incompletă a capacităţii de transport auto.**

S-a arătat anterior că tariful general în vigoare asigură acumulări băneşti foarte diferenţiate, pe feluri de marfă, acestea nefiind corelate, în general, cu variaţia preţului de cost corespunzător cantităţilor transportate pe cursa auto, neajuns ce face ca tariful să fie inechitabil şi să nu stimuleze folosirea intensivă a capacităţii mijloacelor de transport.

Pentru eliminarea acestui neajuns sîntem de părere că este necesar ca taxele de transport pentru transporturile interurbane de mărfuri să fie diferenţiate nu numai în funcţie de distanţa parcursă, ci şi în funcţie de mărimea partizilor de mărfuri prezentate de beneficiari la transport, factor important care, de asemenea, influenţează în mod direct preţul de cost.

● Corelarea taxelor în cadrul sistemului unitar de tarife

UN SISTEM DE TARIFE corect aşezat presupune existenţa unor modalităţi de taxare corelate între ele asigurîndu-se în felul acesta reflectarea costului transporturilor în preţul mărfurilor transportate.

În prezent, corelaţia dintre tariful pe oră, tariful pe kilometru şi taxele din tariful general, respectiv preţul de cost al transporturilor nu este asigurată corespunzător. Ţinînd seama de aşezarea sistemului de tarife în acest sector, corelarea celor două tarife (pe oră şi pe kilometru) cu tariful general ridică serioase dificultăţi datorită faptului că, în cadrul tarifului general, taxa stabilită în lei pe tonă transportată nu variază în funcţie de mărimea expediţiei, în timp ce tarifele pe oră şi pe kilometru sînt diferenţiate, aşa cum este firesc, după capacitatea autovehiculelor. Apare deci necesar ca, odată cu îmbunătăţirea aşezării taxelor din tariful general să se corecteze şi taxele din tarifele cu ora şi pe kilometru, asigurîndu-se în felul acesta corelarea taxelor în cadrul sistemului unitar de tarife.

În privinţa tarifului pe oră se remarcă că taxele de transport nu sînt corelate cu preţul de cost al transporturilor, lucru ce se poate deduce din faptul că taxele pe oră deşi sînt diferenţiate după capacitatea autocamioanelor, sînt totuşi direct proporţionale cu această capacitate. Pentru corelarea taxelor pe oră cu preţul de cost este necesar să se ţină seama de specificul transporturilor care se recomandă aplicării acestui tarif (transporturi pe distanţe scurte şi cele la care perioadele de staţionare între curse sînt mari) şi să se stabilească taxe mai mari pentru autocamioane de 3 tone şi mai mici pentru autocamioane de capacităţi mai mari.

La fel este şi situaţia tarifului actual pe kilometru, care, ca şi tariful pe oră, nu este corelat cu preţul de cost. Deşi sînt prevăzute diferenţieri ale taxelor percepute, în funcţie de capacitatea autocamioanelor şi de distanţa parcursă, **se impune reaşezarea actualelor taxe şi în funcţie de nivelurile preţului de cost.**

Pentru eliminarea neajunsurilor semnalate şi perfecţionarea sistemului de tarife **se impune, ca o cerinţă esenţială, adoptarea şi pentru sectorul auto a principiului fundamental, potrivit căruia tarifele trebuie să aibă în mai mare măsură la bază cheltuielile sociale de producţie.** La stabilirea tarifelor pentru transporturi trebuie să se aibă în vedere necesitatea ca între nivelurile diferitelor taxe să se formeze corelaţii fundamentate pe criterii economice, care să asigure circulaţia normală a mărfurilor în economie şi să contribuie la economisirea şi valorificarea superioară a materiilor prime, dezvoltarea cooperării între întreprinderi, stimularea progresului tehnic etc.

Perfecţionarea sistemului de tarife presupune şi asigurarea unui mecanism mai elastic de stabilire a acestora.

Aşa cum prevede noua lege a preţurilor, aprobată nu de mult de Marea Adunare Naţională, stabilirea nivelului general al preţurilor şi a tarifelor la produsele şi serviciile de bază din economia naţională şi îndeosebi la cele hotărîtoare pentru nivelul de trai al populaţiei se face în mod centralizat de către organele de cel mai înalt nivel. Totodată, pentru ca sistemul de formare a tarifelor să fie mai mobil şi mai operativ la anumite servicii, tarifele pot fi stabilite şi modificate de către centralele economice, întreprinderile socialiste etc., în limitele principiilor de bază şi ale criteriilor stabilite de organele centrale coordonatoare. În acest sens, apreciem oportun ca, paralel cu stabilirea nivelului general, coordonat, al tarifelor pentru transportul cu mijloace auto, Centrala transporturilor auto să aibă competenţa de a stabili unele tarife specifice, pe anumite feluri de transport concrete, pentru anumite distanţe şi categorii de mărfuri sau eventual pentru o perioadă limitată de timp.

Adoptarea acestor măsuri ca şi a altora care se impun va asigura, fără îndoială, construirea unui sistem de tarife fundamentat, în măsură să ţină pasul cu mersul impetuos al economiei naţionale, cu sarcinile deosebite ale construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Nicolae ANTONIU
Academia de Studii Economice

EFORT CONCERTAT DE MODERNIZARE A ECONOMIEI

Pe marginea HOTĂRÎRII C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971—1980.

OBIECTIVUL principal îl constituie modernizarea activității de conducere din întreprinderi, centrale industriale și celelalte unități economice, precum și din ministere, organe centrale de sinteză, prin introducerea treptată de sisteme de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor. Atingerea acestui obiectiv complex se realizează treptat, pe etape, pe o perioadă mai lungă.

Prin recenta Hotărîre se dau orientări de bază privind introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor pe două etape : 1971-1975 și 1976-1980. Astfel, se precizează că în prima etapă urmează să se asigure pregătirea economiei pentru introducerea largă a sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor, înființarea a peste 80 de centre de calcul electronic, proiectarea și introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de automatizare în circa 400 întreprinderi.

Se poate trage concluzia că în prima etapă, eforturile, pe toate direcțiile, trebuie să fie orientate, în primul rînd, pentru introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor în întreprinderi și, în al doilea rînd, pentru crearea condițiilor ca în etapa următoare ritmul de dotare cu calculatoare electronice să crească simțitor, în concordanță cu nevoile economiei.

Pentru etapa a II-a (1976—1980) se prevede ca un număr de circa 1.000 de unități economice să utilizeze tehnica de calcul în conducerea producției (în anul 1980) ; în toate județele țării vor exista centre teritoriale de calcul electronic ; se va trece la integrarea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrarea automată a datelor începută în actualul cincinal și se prevede intrarea în funcțiune a sistemelor funcționale generale și a sistemelor de conducere operativă a unor ramuri și activități ; se va completa rețeaua de transmisii de date și se vor dezvolta băncile de date. În această etapă vor fi asigurate premisele pentru ca după anul 1980 să se realizeze treptat sistemul național de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor.

Pentru realizarea programului de introducere a sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei cu tehnică de calcul s-a alocat, în perioada 1971—1975, un volum de investiții de peste 5 miliarde lei. Efortul financiar mare, făcut de statul nostru pentru dotarea economiei cu tehnică de calcul, va fi justificat prin efectele economice ce se vor realiza ca urmare a folosirii calculatoarelor electronice, în special în procesele de conducere a producției, în optimizarea diferitelor produse și activități și, în general, în fundamentarea științifică a deciziilor luate la diferite niveluri de conducere — așa cum a cerut secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în expunerea la deschiderea colocviului privind problemele științei conducerii societății, din ziua de 6 martie 1972.

Potrivit prevederilor Hotărîrii, responsabilitatea principală pentru executarea Programului o au Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și Institutul central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare, dar sub o formă sau alta în această acțiune complexă și cu largi implicații în toate domeniile de activitate, sînt antrenate atît organele și organizațiile de partid cît și cele de stat, la diferite niveluri.

Pentru traducerea în viață a prevederilor Programului, Institutul central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare a format colective pentru analiza, proiectarea și implementarea de sisteme de conducere cu mijloace de automatizare în unele întreprinderi și institute de cerectări și a repartizat sarcini pe centre teritoriale de calcul electronic; acestea, împreună cu unitățile beneficiare, au stabilit modul de abordare a rezolvării problemelor în întreprinderi ; de asemenea s-au elaborat și unele metodologii de lucru.

Cu ocazia dezbaterii cu conducerile centrelor teritoriale de calcul a sarcinilor din Program, s-au luat o serie de măsuri care să asigure o mai bună colaborare între acestea, și care, sperăm, vor impulsiona introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de automatizare în întreprinderi. Pe lîngă cele opt centre teritoriale de calcul electronic care existau la sfîrșitul anului 1971, printr-o recentă Hotărîre a Consiliului de Miniștri s-a aprobat înființarea a încă cinci noi centre teritoriale de calcul electronic la Sibiu, Arad, Craiova, Brăila și Suceava.

Colectivele de specialiști din cadrul Institutului central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare, ministerelor și organelor centrale, din centrele de calcul și din întreprinderi lucrează cu mult interes pentru traducerea în viață a prevederilor Programului, avînd ferma convingere că prin modesta lor contribuție participă la realizarea unui Program important pentru progresul multilateral al patriei noastre.

ing. Dinu BUZNEA
vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie

PREGĂTIREA CADRELOR

TRADUCEREA în viață a prevederilor Hotărîrii C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971-1980 este condiționată în mare măsură de existența a suficiente cadre de specialitate, de calitatea pregătirii și experiența acestora, precum și de nivelul de înțelegere și sprijin al conducerilor pe diferite trepte ierarhice.

În Hotărîre se prevede că în actualul cincinal trebuie pregătite peste 20 000 cadre pentru utilizarea și exploatarea calculatoarelor electronice mari și peste 8.000 programatori și operatori pentru echipamentele de medie mecanizare.

Pregătirea corespunzătoare a cadrelor de specialitate de bază se va asigura în cadrul rețelei învățămîntului superior și liceal. Cele cinci secții de informatică, în cadrul universităților din București, Cluj, Iași, Timișoara și Brașov, și a patru licee pentru prelucrarea automată a datelor (București, Cluj, Iași și Timișoara) create la începutul anului școlar 1971-1972 reprezintă baze unde vor fi pregătiți viitorii specialiști informaticieni. Ministerul Educației și Învățămîntului în colaborarea cu C.N.S.T. și Institutul central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare — lucrează în prezent la definitivarea unui program care va duce la dezvoltarea în continuare a rețelei învățămîntului de informatică, începînd chiar cu anul școlar 1972/1973. Stabilirea unor profile, planuri și programe de învățămînt corespunzătoare, care urmează să fie dezbătute în curînd, în cadrul unor consfătuiri cu specialiștii, organizate de Ministerul Educației și Învățămîntului împreună cu I.C.S.C.M. va marca un nou pas pe linia perfecționării învățămîntului de informatică în țara noastră.

Pe lîngă forma de învățămînt de lungă durată (facultate, liceu), care va da absolvenți peste 4-5 ani, Hotărîrea prevede organizarea de cursuri de scurtă durată — sarcina revenind C.N.S.T. — Institutului central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare. Această formă de pregătire s-a dovedit deosebit de utilă în etapa actuală, cînd învățămîntul de lungă durată nu poate satisface cerințele mari de cadre de specialitate. Astfel de cursuri funcționează la București, Cluj și Timișoara.

Introducerea învățămîntului de informatică în licee și facultăți, precum și transmiterea prin rețeaua de televiziune de programe-lecții, așa cum prevede Hotărîrea, vor contribui la inițierea și formarea unei opinii de masă favorabile acestui domeniu nou și cu mari perspective.

Reușita acțiunii este determinată de valoarea cadrelor didactice de specialitate, de existența unei literaturi adecvate și de asigurarea capacităților de calcul pentru corelarea de programe. De aceea, pe aceste direcții, s-au luat o serie de măsuri. În vacanța de vară a anului trecut s-au organizat cursuri speciale pentru cadrele didactice la care au participat circa 150 cursanți. La cursurile de specialitate organizate în acest an participă, de asemenea, cadre didactice din centrele universitare Timișoara, Cluj, Iași, Brașov și Craiova. Este prevăzut ca în continuare în acest an să se organizeze cursuri speciale de pregătire a cadrelor didactice. Pentru elevii liceelor pentru prelucrarea automată a datelor s-au publicat manuale de specialitate, de asemenea, pentru cursurile de programatori-analiști și pentru programatori. Deja sînt tipărite 5 manuale privitoare la descrierea și utilizarea calculatorului FELIX 256 din cele 17 care se află la tipografie. Sînt luate măsuri care să asigure capacități de calcul pentru institutele de învățămînt superior din București, Timișoara, Cluj și Iași. Treptat, se vor crea noi capacități de calcul și pentru alte centre de învățămînt.

Ca urmare a prevederilor noii Hotărîri și a măsurilor luate pentru traducerea lor în viață, învățămîntul de informatică va căpăta un conținut nou, în concordanță cu progresul și cu necesitățile economiei naționale.

ing. Mihai VARIA
consilier, Institutul central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare

EXIGENȚE ÎN FAȚA CENTRELOR DE CALCUL

RECENTA hotărîre, precizînd direcțiile de dezvoltare orientează astfel informatica ca la sfîrșitul anilor 80, cînd în calculatoarele românești vor pulsa decizii, pentru 1000 de întreprinderi va permite ridicarea calității conducerii unităților economice la nivelul de dezvoltare și complexitate a economiei moderne românești.

Ca să ajungem aici, ca să utilizăm eficient fiecare leu investit în informatică, acest lucru reprezentînd 5 miliarde de lei în perioada 1971—1975, noi informaticienii avem datoria în primul rînd de a ridica productivitatea și eficiența centrelor de calcul existente. Sînt rezerve mari în această direcție care pot fi fructificate imediat :

• **LUCRUL EXTENSIV** — toate calculatoarele în funcțiune să ajungă să lucreze 22 de ore pe zi, iată un parametru mobilizator care trebuie atins în acest an. Ce presupune acest lucru ? Competență în exploatare, promptitudine și înalt nivel tehnic al întretinerii.

• **LUCRUL INTENSIV** — prin generalizarea multiprogramării, rezolvarea simultană a mai multor probleme, exploatînd calitățile și performanțele calculatoarelor din generația a III-a, putem să mărim implicit randamentul de calcul. Acest deziderat impune completarea configurațiilor existente de calcul cu minimumul necesar de echipamente periferice (cititoare, imprimante) pentru a oferi posibilitatea lucrului în acest sistem.

• **LUCRUL UTIL** — 60% din timpul disponibil de calcul să fie afectat rezolvării problemelor concrete necesare întreprinderilor pentru optimizarea deciziilor, pentru planificarea, urmărirea și controlul realizării producției. Ca să ajungem aici trebuie să rezolvăm următoarele probleme :

• **ÎMBUNĂTĂȚIREA PROGRAMELOR** existente în direcția scurtării duratei de prelucrare prin revizuirea schemelor logice :

• **COOPERAREA ÎN DOMENIUL** scrierii noilor programe și al realizării colecțiilor de date.

• **ORGANIZAREA FIȘELOR** mari, băncilor de date astfel ca accesul la informații, regăsirea lor să fie comparabil cu cele mai moderne sisteme în funcțiune existente în lume.

• **PROFILAREA ȘI SPECIALIZAREA** centrelor de calcul conduc cu siguranță la ridicarea calității programelor oferite beneficiarilor la o tipizare a profilului. Acest aspect s-a conturat deja : Centrul de Calcul al Direcției de **Statistică,** Centrul de Calcul al Ministerului **Transporturilor,** Centrul de Organizare și Cibernetică în **Construcții** etc.

• **ORGANIZAREA AȘTEPTĂRII** la calculator și evitarea opririi capacității de calcul pentru depanarea programelor. Obiceiul de a utiliza calculatorul „în regie“ de beneficiari, adică cu ora, timp în care se oprește unitatea pentru corectarea programelor conduce la pierdere de capacitate, a milioane de operații care puteau fi efectuate.

• **TELEPRELUCRAREA DATELOR.** care oferă beneficiarilor prin intermediul rețelelor servicii la domiciliu la costuri mici. Utilizatorii beneficiază de programele utilitare de datele din colecția de date (fișiere, bănci de date), prin intermediul terminalelor (mașini de scris — teletype, sau tuburi catodice — display) ca și cum ar avea propriul lor calculator dar fără grijile generate de întreținerea lui de personalul de exploatare, al lucrului în mai multe schimburi. Pentru a realiza aceasta trebuie să ne preocupăm de rețele de transmisie a datelor, terminale conversaționale sau specializate pe probleme și programe de gestionare a conversațiilor în dublu sens, calculator — beneficiar.

În paralel cu acțiunea de mărire a randamentului unităților de calcul existente, noile centre în fază de proiectare sau de constituire trebuie privite nu numai din punct de vedere al termenului de dare în funcțiune cît mai ales al eficienței și în acest sens experiența specialiștilor are un cuvînt de spus. În acest scop credem utilă **crearea unei unități specializate** care să aibă ca profil proiectarea, execuția și echiparea noilor centre de calcul. În acest mod durata de proiectare se reduce, proiectele bune ar putea fi refolosite, experiența dobîndită reutilizată, perioada de prospectare a pieței să fie mai redusă, contactarea celor mai convenabili furnizori de echipamente conexe și de instalații realizată fără pierdere de timp și costuri generate de deplasări pentru fiecare centru în parte.

Gruparea unităților de calcul într-o singură clădire ar reduce de asemenea, cheltuielile inițiale generate de investiție ; o singură centrală termică, de condiționare, electrică ale căror costuri nu cresc proporțional cu capacitatea necesară.

Odată cu proiectarea **centralei de calcul** trebuie proiectate și rețelele care o vor lega de beneficiari. În aceste condiții amplasamentul poate influența costul întregului sistem alcătuit din : calculatoare, rețele, terminale.

Aspectul interconectării centrelor de calcul pentru echilibrarea rețelei de **consum calcul,** credem că merită toată atenția. Capacitatea de calcul nu se poate stoca dacă este disponibilă ; În acest caz dacă nu este folosită disponibilitatea devine pierdere. În acest mod sistemul informatic poate fi comparat funcțional cu sistemul energetic național devenind cu adevărat sistemul nervos al economiei românești.

Dezvoltarea telegestiuni în perioada 1975—1980 pune probleme de siguranță și securitatea datelor în timpul transmisiilor contra perturbațiilor defecțiunilor și deturnărilor. Rezolvarea acestor probleme noi nu se poate face decît cu ajutorul programelor de control, al cuvintelor parolă, al dublării sau chiar triplării dacă măsurile de siguranță le cer ale echipamentelor de calcul.

Problemele, aplicațiile, programele, colecțiile de date, necesare prelucrării în cadrul noilor centre trebuie să fie terminate atunci cînd ele intră în funcțiune. Aceasta-i singura cale ca în scurt timp (de ordinul lunilor) de la darea în exploatare întreaga capacitate de calcul să fie acoperită. Pentru realizarea acestui lucru, beneficiarii cu cel puțin 1—2 ani înainte de a fi dotați sau conectați la un sistem de calcul, trebuie să aibă problemele rezolvate ca sistem, programele scrise sau adaptate, fișierele de lucru terminate.

În fapt aspectele relevate mai sus sînt materializate în hotărîrea Comitetului Central al P.C.R. privind informatica și sistemele informaționale într-o singură frază : **„Se va urmări concentrarea capacității de calcul electronic în centre puternice la care să fie conectate un număr cît mai mare de unități, dotate cu mijloace adecvate de culegere, pregărire și transmiterea datelor“.**

dr. ing. Călin POPESCU
Centrul de organizare și cibernetică în construcții

În ajutorul celor ce studiază în învățămîntul de partid

MODIFICĂRI ÎN STRUCTURA CONSUMULUI O DATĂ CU CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI AL POPULAȚIEI

REPRODUCȚIA, ca proces obiectiv al desfășurării întregii vieți sociale, prin funcțiile pe care le îndeplinește, se prezintă ca unitatea mai multor faze: producția, distribuția, schimbul și consumul. Oricare ar fi caracterul societății, rolul hotărîtor revine producției; mărimea, dinamica și structura acesteia, precum și specificul raporturilor sociale din cadrul ei determină forma și conținutul celorlalte momente. În același timp și celelalte faze îndeplinesc funcții proprii care asigură desăvîrșirea producției și continuarea neîntreruptă a acesteia. Caracteristicile de ansamblu ale reproducției cuprind raporturi complexe cum sînt cele dintre: producție-distribuție, producție-schimb, producție-consum, distribuție-schimb, distribuție-consum, schimb-consum. Fiecare dintre aceste raporturi sînt forme de manifestare ale diferitelor necesități determinate de legile obiective ale activităților sociale, iar înfăptuirea lor unitară asigură și progresul neîntrerupt al societății. Pentru cunoașterea caracteristicilor și tendințelor consumului populației dintr-o societate analiza raporturilor dintre producție și consum se impune în mod deosebit.

PRODUCȚIA, ca activitate a societății de transformare a bunurilor naturale în valori de întrebuințare corespunzător nevoilor sociale, are un rol primordial. Nivelul și volumul valorilor de întrebuințare asigurate de producție determină mărimea, dinamica, structura și tendințele consumului populației.

La rîndul său, **consumul** desăvîrșește producția, absoarbe produsul acesteia și impune reluarea continuă a ei corespunzător necesităților funcționării și dezvoltării principalului factor al activităților sociale — forța de muncă.

Consumul, ca fază a reproducției, nu trebuie înțeles ca un simplu act de utilizare a bunurilor materiale sau de folosire a serviciilor. **Conținutul principal al consumului este definit de relația dintre munca socială concretizată sub forma bunurilor materiale și a serviciilor pe de o parte, și reproducerea continuă și dezvoltarea forței de muncă — pe de altă parte.** Consumul există ca scop final al producției și impune reluarea continuă a acesteia pentru că el reprezintă raporturi dintre factorii social-economici ai producției (munca socială, experiența istorico-socială, forța de muncă).

Coordonatele principale ale evoluției și funcțiilor consumului ca forță motrice a reproducției lărgite sînt reprezentate de **necesitățile** (nevoile, trebuințele) **de consum** ale societății. Într-o exprimare succintă **necesitățile de consum sînt forme concrete de manifestare ale condițiilor materiale, spirituale și sociale ce se impun a fi satisfăcute pentru desfășurarea normală a vieții oamenilor și dezvoltarea aptitudinilor fizice și intelectuale ale acestora.** Din punct de vedere al domeniilor exprimate de viața socială nevoile pot fi grupate în **trei mari categorii: materiale,** (hrană, îmbrăcăminte, locuință, transport etc.), **spirituale** (învățămînt, știință, sănătate, cultură), **sociale** (dependente de condițiile de muncă, activitatea socială a populației etc.).

Necesitățile de consum ale populației sînt și ele un **produs istoric** al producției. Gradul de dezvoltare a producției definește și nevoile ce trebuiesc satisfăcute pentru menținerea în stare normală de funcționare a producătorilor, reproducerea forței de muncă, dezvoltarea și perfecționarea acesteia. Producția, prin rezultatele sale, asigurînd satisfacerea unui volum determinat de trebuințe permite apariția unor noi necesități care, la rîndul lor, impun multiplicarea mijloacelor pentru satisfacerea lor. **„Însăși prima nevoie satisfăcută, acțiunea satisfacerii și instrumentul dobîndit pentru această satisfacere duc la noi necesități, iar această creare de noi necesități este primul act istoric"[1]).** Cu alte cuvinte **reluarea continuă a procesului de producție înseamnă nu simpla reproducere a nevoilor, ci o creștere continuă a lor,** aceasta fiind una dintre legile obiective principale care guvernează producția.

Raporturile dintre producție — consum — necesități se realizează în forme specifice corespunzătoare caracterului relațiilor de producție din fiecare orînduire social-economică. În socialism, funcțiile consumului ca fază a reproducției și factor al nivelului de trai se desfășoară pe coordonatele înfăptuirii scopului acestei orînduiri și ale politicii partidului comunist — bunăstarea întregii societăți și dezvoltarea multilaterală a omului. **„Îmbunătățirea condițiilor de viață ale poporului, creșterea gradului de civilizație și bunăstare a națiunii noastre este țelul suprem al politicii partidului nostru — rațiunea întregii sale activități, obiectivul central al construcției socialismului"[2]).**

În aceste condiții, funcțiile consumului populației capătă noi dimensiuni și semnificații, **acestea derivînd din specificul acțiunii legii dezvoltării necesităților de consum și al dublei calități a membrilor societății de producători și proprietari asupra principalelor mijloace de producție.** Generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga viață socială a însemnat, odată cu desființarea exploatării omului de către om, înlăturarea limitelor sociale, de clasă ale dinamicii și structurii nevoilor și consumului populației muncitoare. **Trebuințele tuturor membrilor societății se constituie, în socialism, într-un sistem de importanță generală.** Egalitatea dintre membrii societății socialiste în calitate de producători determină și procesul de **micșorare a diferențelor dintre ei în ce privește volumul și structura consumului.** De aceea, o caracteristică a funcțiilor consumului populației constă **în asigurarea unui echilibru dinamic între mărimea și structura producției și creșterea continuă a gradului de satisfacere a necesităților tuturor membrilor societății.**

Specificul funcțiilor consumului din socialism este imprimat și de noile dimensiuni ale procesului de **dezvoltare multilaterală a personalității umane.** În această orînduire, omul nu reprezintă numai unitatea însușirilor de producător și consumator ci o ființă socială complexă a cărei conștiință, gîndire și psihic sînt însoțite de cunoaștere, creație și responsabilitate ,de înțelegerea sensului existenței sale. Toate acestea impun o dezvoltare extensivă și intensivă a necesităților necunoscută în orînduirile precedente. **Realizarea unei concordanțe între posibilitățile caracteristice civilizației contemporane pentru ridicarea gradului de cunoaștere și instrucție a membrilor societății și dezvoltarea multilaterală a fiecăruia reprezintă o funcție distinctivă a consumului din socialism.** Consumul populației ca fază a reproducției socialiste își exprimă funcționalitatea și asupra creșterii eficienței întregii munci sociale, ca urmare a modificărilor pe care le asigură asupra dezvoltării aptitudinilor fizice și intelectuale ale oamenilor. De aceea, **consumul populației este nu numai scop final al producției, ci și premisă principală pentru creșterea eficienței întregului mecanism social-economic.**

• *Sursele consumului populației*

A DEVENIT un postulat unanim recunoscut faptul că de la un anumit stadiu al dezvoltării forțelor de producție și nivel al productivității muncii, a apărut posibilitatea și necesitatea împărțirii produsului nou creat în două mari părți: produs necesar și plusprodus. În societățile bazate pe exploatare caracteristica principală a plusprodusului constă în aceea că el este însușit de clasele deținătoare de mijloace de producție și constituie și izvorul consumului lor.

În socialism, datorită specificului relațiilor de producție ce definesc această orînduire, produsul necesar capătă forma de **produs pentru sine** iar plusprodusul se prezintă ca **produs pentru societate.** Aceste două părți ale produsului nou creat îndeplinesc funcții deosebit de însemnate în ce privește consumul populației. **Produsul pentru sine reprezintă sursa principală de satisfacere a necesităților de consum ale populației din perioada prezentă în timp ce produsul pentru societate este sursa permanentă care asigură lărgirea continuă a reproducției și, odată cu aceasta, și a posibilităților de satisfacere a nevoilor viitoare de consum.** Partea din produsul pentru societate destinată acumulării într-o anumită perioadă de timp permite ca, în etapele următoare, să se obțină un volum mai mare de produse de consum, o diversificare a acestora, și extinderea rețelei de servicii pentru populație. În același timp, acumularea unei părți din produsul pentru societate determină și dinamica viitoare a produsului pentru sine. Este de menționat, totodată, că produsul pentru societate asigură și satisfacerea celei mai mari părți din necesitățile social-culturale ale populației.

Funcțiile economice pe care le îndeplinesc produsul pentru sine și produsul pentru societate determină formarea, pe seama produsului nou creat (valorii nou create), a două fonduri: **fondul de acumulare și fondul de consum.** Între fondul de consum și produsul pentru sine precum și între fondul de acumulare și produsul pentru societate nu se pot pune semne de egalitate. La nivelul societății fondul de consum se formează atît pe baza produsului pentru sine cît și pe seama unei părți din produsul pentru societate, ceea ce înseamnă că fondul de acumulare este mai mic decît produsul pentru societate.

Împărțirea produsului nou creat în fond de acumulare și fond de consum reprezintă una din **proporțiile fundamentale** ale desfășurării reproducției lărgite. În condițiile epocii contemporane, asigurarea unui ritm susținut al investițiilor pentru înlocuirea, dezvoltarea și modernizarea mijloacelor de muncă și introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii solicită o rată ridicată a acumulării. Pentru economia noastră o asemenea rată este determinată și de necesitatea accelerării ritmului dezvoltării economice în vederea lichidării rămînerilor în urmă moștenite de la orînduirea capitalistă. Totodată, se dovedește că o rată ridicată a acumulării contribuie și la sporirea fondului de consum.

În țara noastră, de exemplu, în perioada anilor 1961—1965 cînd rata acumulării a fost 25.7% fondul de consum a crescut cu 28,3%, iar în perioada anilor 1966—1970 cînd rata acumulării a fost de 30,3%, fondul de consum a crescut cu 35,3%. Planul cincinal actual, în care este înscrisă o rată a acumulării de 30—32%, previzionează ca, în anul 1975, volumul fondului de consum să fie cu 44% mai mare decît în anul 1970.

Repartizarea fondului de consum se face sub forma veniturilor (în bani și în natură) după cantitatea și calitatea muncii și sub forma fondurilor sociale de consum.

Transformările revoluționare petrecute în țara noastră, continuarea neîntreruptă a industrializării și dezvoltarea multilaterală a economiei naționale au permis **creșterea veniturilor oamenilor muncii repartizate după cantitatea și calitatea muncii.**

FIȘE

Tematică pentru o istorie a gîndirii economice din România

■ Cel mai recent volum, nr. XXII, din colecția **Studii de istorie a gîndirii economice**, editat de secția de specialitate a Institutului de cercetări economice, cuprinde, în scopul dezbaterii lui de către specialiști, proiectul de tematică a viitorului volum de istorie a gîndirii economice din România pînă la primul război mondial, sub redacția prof. dr. doc. G. Zane.

După cum se arată în lămuririle asupra proiectului de tematică oferite de prof. G. Zane în deschiderea volumului, acesta reprezintă sinteza sumară a modului cum secția de specialitate a Institutului concepe o istorie a gîndirii economice din țara noastră, constituind, în același timp, un program de proiectare a cercetărilor în acest domeniu. Aria de investigare a gîndirii economice din România se va întinde de la întemeierea statelor românești și pînă în anul 1944, cuprinzînd cele două mari orînduiri: feudală și capitalistă. În ceea ce privește periodicizarea — problemă mult dezbătută — materialul va fi prezentat în linii mari pe orînduiri sociale — iar în cadrul fiecăreia se va opera o subperiodicizare după specificul fiecărui domeniu de cercetare. Ținînd seama de faptul că sistematizarea internă a perioadelor e o întreprindere de asemenea mult controversată, autorii proiectului de tematică au adoptat o sistematizare impusă pe de o parte de modul cum a fost conceput obiectul lucrării, pe de alta, de materialul documentar însuși. În acest fel, se menționează, se va putea reflecta mai cuprinzător realitatea și exprima mai elocvent, și mai veridic, valoarea unor idei și rolul unor personalități.

Particularități ale reproducției capitalului fix

■ În articolul **Obnovlenie osnovnogo kapitala v SȘA i tehniceskii progress** (Înnoirea capitalului fix în SUA și progresul tehnic), apărut în MEMO nr. 2/1972, I. Kuklina apreciază că în aparatul de producție al S.U.A. se poate observa, alături de tendința de înnoire a tehnicii, un proces opus, lent, dar durabil, de acumulare a unui utilaj învechit. Una din cauzele principale ale acestei de-a doua tendințe ar fi faptul că ritmul de rotație a valorii utilajelor și mijloacelor de muncă depășește durata eliminării fizice a acestora. Posibilitatea neconcordanței între rotația valorii și a valorii de întrebuințare a capitalului fix — consideră autoarea — a existat întotdeauna, dar ea a căpătat caracterul unui fenomen permanent, care determină în multe privinte particularitățile reproducției sale, doar în perioada postbelică. Rolul principal l-a jucat aici politica de amortizare întreprinsă de statul burghez și dezvoltarea capitalismului monopolist de stat. Reglementarea legiferată a amortizărilor în S.U.A. a dus treptat la accelerarea acestora și la reducerea termenelor de scoatere declarată a utilajelor din uz, ceea ce se explică și prin scutirea de impozite a sumelor respective. Fondul de amortizare crește astfel mai repede decît investițiile nete.

Politica de amortizare a statului burghez lărgește posibilitățile de acumulare ale marilor corporații și asigură oarecum aprioric o mărime anumită a investițiilor. Totodată, dispare în perioadele de ieșire din criză înlocuirea masivă a capitalului fix. Ritmul de acumulare a capitalului fix rămîne în urma capacităților potențiale de modernizare și lărgire a aparatului productiv.

Întrebări pentru știința economică

■ Într-un studiu publicat în THE ECONOMIC JOURNAL, martie 1972, G.D.N. Worswick de la Institutul național de cercetări economice și sociale din Londra pune o întrebare dificilă, încă din titlul articolului **Is Progress in Economic Science Possible?** (Este posibil progresul în știința economică?) — Răspunsul său este: da, dar încet. Pentru sprijinirea acestui răspuns afirmativ, dar ponderat, autorul contrapune realizările și eșecurile științei economice capitaliste contemporane. El constată prestigiul de care se bucură economiștii în rîndurile intelectualității americane (în S.U.A., în 1936 salariul mediu al economiștilor era cel mai ridicat dintre profesiunile civile) și creșterea activității economiștilor reflectată și de sporirea continuă a numărului de cărți și reviste economice. Cu toate acestea, economiștii de astăzi nu sînt mai aproape decît în urmă cu 10 sau 20 de ani pentru a răspunde la asemenea întrebări:

1) Care sînt cauzele inflației din Anglia în prezent? Este aceasta o consecință logică a ajustării cursului lirei sterline? 2) Știm dacă devalorizarea îmbunătățește balanța de plăți și pentru cît timp? 3) Cum poate teoria economică să explice de ce ritmul creșterii economice în Anglia și în Statele Unite este cel mai scăzut din lume? 4) Cum se poate distinge în practică un profit de monopol de o rată rațională de venituri? 5) Liberul schimb ajută sau împiedică dezvoltarea economică?

Ceea ce împiedică progresul științei economice — după opinia autorului — este ruptura dintre teoria și practica economică. Această constatare se aplică și econometriei.

În perioada 1950—1970 numărul salariaților a crescut de peste 2,4 ori, iar salariul de 1,92 ori. Ritmul rapid de creștere a salariaților a făcut ca salariul să devină principală sursă a veniturilor directe pentru o parte însemnată a populației ; în anul 1970 ponderea salariaților, a meseriașilor din cooperația meșteșugărească și a celor din cooperativele agricole de producție a fost de 54% din totalul populației ocupate. Procesul de creștere a salariului mediu a fost însoțit și de modificări în ce privește gruparea salariaților în funcție de mărimea veniturilor obținute sub această formă.

Au crescut, totodată și veniturile țărănimii cooperatiste. În perioada din 1962 (anul încheierii cooperativizării agriculturii) pînă în 1971 veniturile globale ale membrilor cooperatori au sporit cu cca 30%. O creștere mai rapidă au cunoscut veniturile bănești ale țărănimii. Numai în perioada 1965—1970 acestea au sporit cu cca 38 %. Creșterea mai rapidă a veniturilor bănești ale țărănimii se explică și prin faptul că o parte a acesteia lucrează ca salariată în diferite unități economice ; în anul 1970, la două din trei familii din mediul rural exista un salariat.

Prevederile planului cincinal pe anii 1971—1975 exprimă creșteri deosebit de însemnate în ce privește evoluția veniturilor repartizate după cantitatea și calitatea muncii. În anul 1975 veniturile din salarii vor fi cu 53% mai mari față de 1970 ; salariul nominal va fi, în anul 1975, în medie de 1805 lei, iar salariul minim de 1.100 lei. Veniturile reale ale țărănimii, calculate pe o persoană activă, vor fi în 1975 cu 22—30% mai mari decît în 1970.

Un rol deosebit în satisfacerea necesităților populației revine **fondurilor sociale de consum.** În principal, funcția economico-socială a fondurilor sociale de consum constă în organizarea unei rețele de activități social-culturale destinată asigurării condițiilor necesare pentru ridicarea gradului de instruire și cunoaștere al tuturor membrilor societății, dezvoltarea multilaterală a acestora și ridicarea nivelului de civilizație. Pentru orînduirea socialistă, gradul de calificare a forțelor de muncă, dezvoltarea și perfecționarea lor corespunzătoare progresului tehnico-științific, asigurarea sănătății și pregătirea culturală a populației sînt procese care prezintă însemnătate nu numai pentru individ, ci și pentru întreaga societate. De aceea, statul socialist creează un sistem organizat de funcționare a unităților specializate pentru satisfacerea nevoilor populației în domeniile învățămîntului, artei, culturii, asistenței medicale, educației etc.

Veniturile populației din fondul social de consum se realizează pe seama cheltuielilor bugetare de la stat pentru acțiuni social-culturale, gospodărie comunală și locuințe, și din fondurile unităților cooperatiste și ale organizațiilor obștești. Din fondul social de consum se asigură, totodată și veniturile membrilor societății care au devenit inactivi. Utilizarea fondului social de consum se face sub formă bănească (pensii, burse, ajutoare, alocații de stat pentru copii) și sub forma de bunuri materiale și servicii, acestea avînd și ponderea cea mai mare.

În țara noastră, fondul social de consum a cunoscut o continuă dezvoltare. Cheltuielile anuale ale bugetului de stat pentru finanțarea învățămîntului, ocrotirii sănătății, asigurărilor sociale de stat și altor acțiuni sociale au crescut de la 14,1 miliarde lei cît însumau în anul 1960 la 35,7 miliarde lei în anul 1970 acestea reprezentînd aproape un sfert din totalul cheltuielilor bugetare. Calculate în medie pe o familie, aceste cheltuieli au sporit de la 2600 lei în 1960 la 5.500 lei în anul 1970. În decursul perioadei 1971—1975 cheltuielile de la bugetul de stat pentru acțiuni social-culturale vor însuma 218 miliarde de lei ceea ce înseamnă anual mai mult de 7.200 lei pe o familie.

● *Ritm rapid de creștere și modificări importante în structura vînzărilor de mărfuri*

DEZVOLTAREA în ritm rapid a industriei, crearea marii producții agricole socialiste și pe baza acestora, sporirea veniturilor oamenilor muncii au fost însoțite atît de creșterea consumului, cît și de modificări importante în ce privește structura consumului populației.

Analiza modului de folosire a fondului de consum individual reliefează în primul rînd, **ritmul rapid de creștere a volumului de mărfuri cumpărate de către populație pentru consumul său.** Astfel, în anul 1970 vînzările de mărfuri pe total comerț socialist au fost de 7,26 ori mai mari față de anul 1950. În cadrul acestora, volumul desfacerilor de produse alimentare a crescut de 6,39 ori, cel al mărfurilor nealimentare de 7,24 ori, iar vînzările prin alimentația publică de 11 ori. În această perioadă s-a manifestat un ritm mai rapid al desfacerilor de mărfuri alimentare în mediul rural, volumul acestora fiind de circa 13 ori mai mare în 1970 față de 1950, în timp ce, în mediul urban volumul unor asemenea mărfuri a crescut de aproximativ 6 ori.

Pe fondul acestor creșteri au avut loc și schimbări în **structura vînzărilor** prin comerțul socialist care prezintă semnificații deosebite pentru consumul populației.

Pînă în anul 1955 ponderea desfacerilor de mărfuri alimentare în volumul total al comerțului cu bunuri de consum a manifestat o tendință de creștere, de la 31% la 36%, după care această pondere s-a menținut cu mici variații. În mediul urban, ponderea mărfurilor alimentare a crescut de la 36,3% în anul 1950 la 41,2%, în anul 1955 și apoi a început să scadă ajungînd ca după anul 1960 să se stabilizeze, cu mici oscilații, la 35—36% în volumul total al vînzărilor de bunuri de consum. Paralel cu aceste modificări de structură în condițiile creșterii absolute a volumului de mărfuri cumpărate pentru consumul alimentar, începe să se profileze atît pe total comerț socialist, dar mai ales în mediul urban, după anii 1955—1956, un ritm mai rapid al vînzărilor de mărfuri nealimentare. Dacă în perioada 1951—1955 ritmul mediu anual de creștere al vînzărilor de mărfuri alimentare a fost de 15,2% iar cel al vînzărilor de mărfuri nealimentare de 13,0%, în anii 1966—1970, ritmul mediu de creștere al grupelor de mărfuri menționate a fost de 8,3% și, respectiv, 9,2%. Pentru mediul rural caracteristica principală a structurii vînzărilor de mărfuri este creșterea mare a ponderii volumului de mărfuri alimentare, de la 17,3% în 1950 la cca 30% în anul 1965.

În ce privește alimentația publică se remarcă, odată cu ritmul rapid al evoluției sale, tendința de a deveni o formă principală de satisfacere a necesităților de consum, ponderea sa în totalul comerțului socialist cu bunuri de consum atingînd, după anul 1965, mărimi în jurul a 11—13%.

Pe baza acestor modificări pot fi făcute cîteva aprecieri preliminarii cu privire la semnificația lor pentru consumul populației. **Ritmul rapid al desfacerilor de mărfuri a asigurat o creștere continuă a gradului de satisfacere a necesităților de consum ale întregii populații.** În mediul urban, pînă în anul 1955—1956, necesitățile de consum alimentar au avut o intensitate dominantă asupra întregii evoluții a condițiilor de viață, ale populației. După această perioadă, în condițiile satisfacerii crescînde a necesităților de consum alimentar, **se conturează tendința de creștere mai rapidă a consumului de produse nealimentare ceea ce exprimă orientarea consumului pe coordonatele moderne ale nivelului de trai.** Creșterea volumului și ponderii mărfurilor alimentare desfăcute în mediul rural reflectă **procesul de trecere de la consumul alimentar al țărănimii bazat prin excelență pe produsele primare ale agriculturii la consumul de produse prelucrate industrial,** ceea ce înseamnă diversificarea și îmbunătățirea calorică și nutritivă a alimentației populației din acest mediu. Evoluția vînzărilor de mărfuri prin alimentația publică, în ambele medii, exprimă extinderea formelor de consum în unități specializate care asigură **așezarea alimentației populației pe baze rațional-științifice și realizarea unor economii de timp și muncă pentru fiecare consumator**[3]).

Aceste aspecte reliefate de vînzările de mărfuri prin comerțul socialist sînt confirmate și de modificările care au avut loc în cheltuielile de consum ale populației, a căror analiză permite, totodată, cunoașterea și a altor caracteristici ale consumului. În țara noastră, odată cu creșterea numărului de salariați și ridicarea salariului mediu a avut loc o scădere a ponderii cheltuielilor cu alimentația în totalul familiilor de muncitori de la 61,9% în 1948 la 33,7% în anul 1970. Această tendință a început să se manifeste și în mediul rural unde cheltuielile pentru mărfuri agroalimentare în volumul cheltuielilor bănești ale familiilor de țărani au scăzut de la 42,5% în 1965, la 39,3% în 1970. Ceea ce prezintă o deosebită importanță este faptul că scăderea ponderii cheltuielilor pentru alimentație, odată cu creșterea veniturilor, se realizează pe fondul **creșterii absolute** a consumului de astfel de produse. De aceea cele două aspecte menționate marchează **procesul de apropiere a consumului alimentar de așa-numitul prag fiziologic al lui, cînd gradul de satisfacere a necesităților de consum devine din ce în ce mai puțin sensibil la sporurile de venituri ale populației.**

Fenomene însemnate evidențiază evoluția și structura cheltuielilor bănești ale populației pentru produse nealimentare. **Dintre acestea, principala tendință care se manifestă este exprimată de creșterea mai rapidă a cheltuielilor pentru mobilă, obiecte de uz casnic — electrotehnice și bunuri de cultură — față de creșterea cheltuielilor pentru articole de uz strict personal.** În acest sens, dinamica vînzărilor de mărfuri nealimentare după modul de folosință este expresivă. Astfel, în perioada 1950—1970, în timp ce volumul total al vînzărilor de mărfuri nealimentare a crescut de 7,24 ori iar cel al desfacerilor de textile și încălțăminte de 5,75 ori, vînzările de produse metalo-chimice și electrotehnice au sporit de 12 ori, de mobilă de 68 ori și articole de librărie de circa 7 ori. Știut fiind faptul că satisfacerea necesităților de îmbrăcăminte și încălțăminte ocupă un loc primordial în consumul nealimentar al oricărui om, **tendința de creștere a cheltuielilor pentru mărfuri de folosință îndelungată și de cultură exprimă o nouă treaptă calitativă a ridicării nivelului de trai al populației din țara noastră.** Evident că această tendință se realizează, ca mărime și ritm, în mod diferit în funcție de specificul colectivităților și de nivelul consumului general al acestora. Pentru familiile de salariați, de exemplu, creșterea cheltuielilor destinate cumpărărilor de mărfuri de cultură, mobilă și obiecte electrice de uz casnic, este mai mare decît în cazul familiilor de țărani. În același timp, în totalul cheltuielilor pentru produse nealimentare ale familiilor din mediul rural ponderea cea mai mare o dețin cheltuielile pentru materiale de construcții.

Evoluția ascendentă a veniturilor populației și transformările cantitative și calitative în consumul alimentar și nealimentar al acesteia au fost însoțite și **de creșterea gradului de satisfacere a diferitelor necesități prin sistemul serviciilor.** Paralel cu dezvoltarea serviciilor gratuite asigurate de societate, pe seama fondurilor sociale de consum în domeniile învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății și altele, a sporit volumul serviciilor prestate către populație în schimbul unei părți din veniturile bănești ale acesteia.

Procesul este reflectat mai ales de evoluția cheltuielilor bănești ale populației în perioada 1965—1970. Astfel, în timp ce cheltuielile pentru mărfuri au crescut cu 43,3% în 1970 față de 1965, cheltuielile pentru servicii au sporit cu 76,7 la sută. În aceeași perioadă, ritmul mediu anual de creștere al plăților pentru servicii a fost de 12%, iar cel al cheltuielilor pentru cumpărarea mărfurilor de circa 8%. Ca urmare, deși nivelul absolut al cheltuielilor pentru cumpărarea de mărfuri a fost în continuă creștere, proporția lor — în totalul cheltuielilor către sectorul socialist — a înregistrat o tendință de scădere, de la aproximativ 4/5 în 1965 la mai puțin de 3/4 în anul 1970, iar ponderea plăților pentru servicii a cunoscut o tendință de creștere.

Schimbările care au avut loc în dinamica și structura vînzărilor de mărfuri și a cheltuielilor bănești s-au reflectat direct în mărimea și **evoluția consumului populației** din perioada 1950—1970. Caracteristica principală a consumului alimentar o constituie creșterea continuă a acestuia **pe locuitor, la toate produsele și îndeosebi pe seama bunurilor cu o compoziție calorică și nutritivă superioară.**

Astfel, comparativ cu anul 1950, în 1970 consumul mediu anual pe un locuitor a fost mai mare : la grăsimi, unt, zahăr, și ulei de cca. 2,4—2,7 ori, la ouă — de aproximativ 2,4 ori, la carne și fructe de 1,8—2 ori, în timp ce consumul de făină de porumb, a crescut cu cca 30% consumul de cartofi cu 50%, iar cel de leguminoase cu aproximativ 20%. Aceasta a permis ca, în același perioadă, numărul mediu al caloriilor pe un locuitor să crească cu cca 65%, iar consumul exprimat în factori nutritivi (protide, lipide și glucide) să sporească cu 55—75%.

În ce privește consumul bazat pe utilizarea de bunuri nealimentare se remarcă nu numai creșterile sale cantitative dar mai ales modificările calitative și orientarea spre bunuri de folosință îndelungată dintre cele mai moderne. Astfel, consumul mediu de țesături a crescut, în perioada 1950—1970, în special pe seama bunurilor produse din lînă, mătase, și fire și fibre sintetice și mai puțin prin folosirea bunurilor din bumbac. Înzestrarea populației cu bunuri de folosință îndelungată a cunoscut un ritm înalt de creștere, mai ales la cele cu o valoare mai mare și cu parametrii tehnici superiori. Nivelul înzestrării populației cu obiecte de folosință îndelungată (calculat în medie la 1000 de locuitori) a fost, în anul 1970, în comparație cu anul 1965 : la autoturisme — 533,3%, la televizoare — 284,0%, la frigidere — 251%, la aspiratoare de praf — 213,8%, la mașini electrice de spălat rufe — 200,0% la aparate de radio — 141,2% biciclete — 131,5%, motociclete — 104,9%.

Prestările de servicii au cunoscut, totodată, o continuă dezvoltare, ceea ce a permis o evoluție rapidă a diferitelor elemente ale consumului. Astfel, în perioada 1960—1970, pentru uzul casnic, consumul de energie electrică a crescut de peste 5 ori consumul de apă potabilă de cca. 3 ori, consumul de gaze naturale, cu aproximativ 80 la sută. S-au extins permanent serviciile culturale., activitățile desfășurate de instituțiile cinematografice, de teatru, radio și televiziune. Spectacolele cinematografice au fost vizionate în anul 1970 de aproape 200 milioane spectatori, revenind în medie pe un locuitor cîte 10 spectacole, iar numărul abonamentelor la televiziune a crescut în perioada 1965—1970 de peste 1,5 ori.

Toate aceste modificări în consumul populației din țara noastră confirmă, prin complexitatea și efectele lor, conținutul științific al politicii Partidului Comunist Român care, prin aplicarea sa în practică a asigurat pe întreg parcursul construcției socialismului o continuă îmbunătățire a condițiilor de viață și trai ale tuturor membrilor societății în vederea dezvoltării armonioase și multilaterale a personalității umane.

conf. univ. dr. Ioan TOTU

(Continuare în pag. 19)

Costurile ecologice — CONFRUNTARI

RESORBȚIE PRIN CREȘTEREA ECONOMICĂ?

VARIETATEA ipotezelor care se emit zilnic cu privire la viitorul ecologic al omenirii este atît de mare în prezent, încît probabil nu ar fi greu de citat calcule pentru fundamentarea oricărei perspective — de la aceea a unui efect nul al poluării mediului asupra traiului cotidian pînă la aceea a pericolului distrugerii vieții pe pămînt. Foarte largă este și gama concluziilor care se trag cu privire la relația ecologie — creștere economică, de la cele care pun problema unui ritm nul al creșterii pînă la cele care preconizează, dimpotrivă, intensificarea creșterii ca singurul remediu. Poziția adoptată de profesorul Walter W. Heller într-o confruntare de opinii cu biologul Barry Commoner, al cărui punct de vedere l-am evocat aici (vezi „Viața economică" nr. 16/1972), gravitează spre această ultimă extremă, deși nu fără nuanțe.

Autorul „Noilor dimensiuni ale politicii economice" pune foarte serios la îndoială „fezabilitatea socială, politică și economică" a unei opțiuni de „creștere zero" ca mijloc de a opri și de a contracara degradarea mediului înconjurător. Ordinea în care sînt citate rațiunile pentru respingerea unei astfel de opțiuni nu a fost lăsată, cred, la voia întîmplării. Îndoindu-se înainte de orice de fezabilitatea socială *a creșterii zero, în condițiile actuale din S.U.A., profesorul Heller pornește de la strădania de a menține în limite controlabile înfruntările de interese dintre clasele sociale, de a nu admite reeditarea lor pe un fond de stagnare sau regres al producției ca în anii '30. Considerente asemănătoare trebuie să fi prezidat la plasarea pe locul următor a aspectului politic. Dacă tabloul îndoielilor este completat cu fezabilitatea economică, nu rezultă niciunde că aceasta s-ar face pentru că autorul ar exclude cu desăvîrșire un ritm zero de creștere. Aici intervine în raționamentele sale o nuanțare interesantă, căci el pornește de la ideea imposibilității unui ritm zero de creștere al producției pe om-oră, adică al productivității muncii, nu al producției. Progresul tehnic excluzînd stagnarea productivității, înseamnă că o creștere zero ar trebui să fie însoțită de creșterea șomajului, reducerea directă a nivelului de trai etc., ceea ce readuce pe primul plan aspectul social al problemei. „Dacă singura alternativă sau costul final (al degradării mediului — n.n.) ar fi autodistrugerea biologică, răspunsul ar fi altul. Dar cît timp nu ne amenință această soartă sau cît timp ea este o posibilitate extrem de îndepărtată, creșterea constituie un lubrifiant social de importanță vitală", mijlocul cel mai bun pentru a evita „tensiuni sociale și politice insuportabile" („Monthly Labour Review", noiembrie 1971).*

Acestea sînt, deci, rațiunile pentru care poziția profesorului Heller în confruntarea cu Barry Commoner gravitează spre remedierea efectelor nocive ale creșterii economice în capitalism asupra mediului înconjurător, tot prin creștere. Dar în ce măsură se preocupă W. W. H. de efectele pro sau antiecologice ale creșterii în formele ei concrete din S.U.A.? Găsim în articolul citat ideea că „la temelia dificultăților noastre în ceea ce privește mediul stă nu atît faptul *însuși al creșterii, cît* modul *în care creștem* și utilizările *pe care le dăm creșterii". Găsim și părerea că începe să se contureze un consens asupra „nevoii urgente de a schimba formele și utilizările creșterii" și de a introduce „modificări instituționale dureroase". Este limpede că se caută căi de adaptare a organizării sistemului economic care să nu-i primejduiască integritatea. Soluția preconizată constă în îmbinarea unor reglementări legislative cu acțiunea sistemului prețurilor. Rolul primordial este atribuit prețurilor : „Punîndu-l pe producător — și în ultimă instanță pe consumator — să suporte întregul cost al tratării reziduurilor producției, vom face ca ei să fie interesați în încetinirea și chiar oprirea mersului spre un mediu degradat sau epuizat". (pag. 20).*

Multe s-ar putea spune, în lumina experienței consumatorilor din țările capitaliste, despre direcțiile reale ale acțiunii favorizante și, respectiv, defavorizante a prețurilor stabilite de întreprinzători, despre capacitatea producătorilor monopoliști de a repercuta orice costuri noi asupra cumpărătorului produselor. Ne vom mulțumi aici să amintim că bizuirea pe sistemul capitalist de formare a prețurilor nu a permis, în condițiile creșterii economice postbelice, atingerea nici unuia dintre obiectivele declarate în sensul unei repartiții mai echitabile a veniturilor. Apărarea mediului pune probleme de raționalitate macroeconomică și macrosocială de o și mai mare anvergură, care vor necesita probabil o sensibilă scădere relativă a însemnătății pîrghiei prețurilor în favoarea aceleia a controlului social direct asupra producției și repartiției. Acestei laturi a problemei nu i se dă însă, în tratarea de care ne ocupăm, decît o atenție cel mult formală.

L. STROJA

MATEMATICA ȘI ISTORIA RELAȚIILOR AGRARE

UTILIZAREA MATEMATICII a intrat în ultimul timp și în preocuparea istoricilor; ea a constituit una din temele situate pe primul plan al atenției la ultimul congres internațional de istorie economică (Leningrad, august 1970), la ultimul congres internațional de științe istorice (Moscova, august 1970), ca și la alte reuniuni științifice internaționale ținute după aceea — inclusiv în țara noastră.

Istoria relațiilor agrare folosește demult izvoarele statistice — și ca atare utilizează de foarte mult timp operațiile artimetice elementare — pentru calcularea evoluției diferiților indicatori economici, demografici, sociali, culturali etc., pentru calcularea diferitelor rapoarte, proporții, ritmuri de evoluție etc. Ceea ce se înțelege de obicei astăzi prin aplicarea matematicii la istorie ca ceva nou față de metodele tradiționale este utilizarea unor noi capitole ale matematicii: statistica matematică și calculul probabilităților, teoria mulțimilor, teoria clasificării matematice, logica matematică, teoria jocurilor, topologia etc.

Uneori, prin aplicarea matematicii la istorie, inclusiv la istoria relațiilor agrare, se înțelege așa-numita „istorie serială" dezvoltată, în special, de istoricii francezi și care se preocupă de alcătuirea unor serii cronologice de date cifrate pentru o perioadă îndelungată, de pildă: evoluția producției și a prețurilor agricole pe perioada de un secol sau mai multe. Dar pînă în prezent „istoria serială", după denumirea utilizată de P. Chaunu sau „istoria cantitativă" după denumirea dată de J. Marczewski, utilizează aceste serii de date cifrate cu ajutorul metodelor tradiționale, a operațiilor matematice elementare, amintite mai sus.

Există tendința de a se confunda astăzi utilizarea matematicii în istorie cu utilizarea calculatoarelor electronice. Desigur, recursul la matematică duce de **cele mai multe ori** la recursul la calculator. Dar, aplicarea unora din procedeele matematice moderne la istorie este posibilă, în anumite condiții, **fără** a se recurge la mașini electronice. S-au efectuat lucrări de istorie agrară, care au folosit metode ale statisticii matematice, de pildă analiza factorială sau testele statistice pentru verificarea semnificațiilor mediilor calculate pe baze de eșantioane, **fără** a se folosi calculatoare.

Uneori se confundă aplicarea matematicii la istorie cu „istoria cantitativă" — cu prelucrarea exclusivă a indicilor cantitativi. Dar, matematica modernă nu mai este o știință a cantităților și a figurilor, ci o știință a structurilor, a relațiilor. Ea ajută și la studierea relațiilor dintre indicii calitativi ai fenomenelor istorice. De exemplu, dacă prezența unui indice calitativ, a unei calități, se notează cu 1, iar absența ei, cu 0 — există posibilitatea analizei matematice a gradului de asociere între diverși indici calitativi.

Dar, mai cu seamă, matematica și calculatorul electronic pot ajuta la **inregistrarea și regăsirea** informațiilor istorice. Este necesar să amintim că dintre problemele istorice care se pot rezolva cu ajutorul calculatoarelor electronice, fac parte —, pe lîngă problemele **statistice** — și problemele **combinatorice**, care includ și combinarea unor indicatori sau entități necuantificate, necantitative. Poate că una din cele mai eficiente utilizări a mașinilor electronice în istorie, în special în istoria economică, se va dovedi a fi clasificarea și regăsirea automată a informațiilor istorice. La Arhiva Istorică Centrală a și început efectuarea unor încercări în scopul asigurării regăsirii automate a documentelor din două fonduri de istorie contemporană.

Și mai interesante ni se par încercările de a aplica matematica, nu la simpla regăsire a informațiilor **despre** fenomenele istorice, **ci la explicarea fenomenelor istorice însăși.**

Vom expune în acest sens rezultatele unei aplicații a matematicii și calculatorului electronic la cercetarea istoriei relațiilor agrare.

● 90 de factori posibili

ÎN PERIOADA 1864—1907 (ca și mai tîrziu) o pondere însemnată în cadrul gospodăriilor moșierești l-a avut așa-numitul „sistem al muncii în dijmă" (nu trebuie făcută confuzia cu dijma medievală, sistemul muncii în dijmă îmbinînd resturi ale feudalismului cu trăsături de trecere la capitalism). Sistemul muncii în dijmă se caracteriza prin aceea că: a) țăranii aveau insuficient pămînt, dar cu inventarul de care dispuneau puteau lucra o suprafață suplimentară față de cea aflată în proprietatea lor; b) moșierii, cu inventarul pe care-l dețineau, nu puteau cultiva întreaga suprafață a proprietăților lor; c) țăranii luau în arendă loturi din pămîntul moșieresc pe care îl cultivau cu inventarul lor și în schimb se obligau să dea moșierului sau marelui arendaș o parte din produse, să-i execute anumite munci, uneori să-i dea o sumă de bani.

Dintr-o anchetă dirijată de G. D. Creangă se știe că între 1870 și 1906, arenda plătită de țărani moșierilor a crescut considerabil. Cu ajutorul metodelor tradiționale nu s-au putut afla însă **cauzele** variației arenzii. Este drept că unele lucrări au abordat în treacăt această problemă, ipotezele formulate fiind ele însele variate. Creșterea arenzii prelevată de la țărani a fost explicată fie prin specula exercitată de marii arendași, intermediari între moșieri și țărani, fie de creșterea populației (care ar fi dus la creșterea cererii de pămînt din partea țăranilor), fie prin creșterea numărului țăranilor fără pămînt. După o ipoteză, mărimea arenzii era influențată în primul rînd de ponderea țăranilor mijlocași (cu 5—10 ha), după altă ipoteză de ponderea țăranilor cu 2—5 ha. — dintre care se presupunea că se recrutau grosul țăranilor care luau pămînt moșieresc în arendă. Cu metodele tradiționale, aceste ipoteze nu puteau fi însă verificate.

Pentru a afla care erau factorii ce determinau variația arenzii, am recurs la **calculul coeficienților de corelație.** Diverșii coeficienți (indici) de corelație sînt indicatori ai **gradului de asociație** între variația a două sau mai multe fenomene, sau, ceea ce este același lucru, sînt indicatori ai **intensității legăturii** între variația a două sau mai multe fenomene.

Am luat datele privitoare la arenda plătită de țărani în anul 1906, folosindu-ne de datele anchetei efectuate de G. D. Creangă — pe care le-am supus unei prelucrări cu ajutorul calculatorului. De asemenea, am luat în considerație 90 de variabile, respectiv factori în termeni istorici, printre care: a) factori economico-sociali (ponderea diferitelor categorii de proprietate funciară, ponderea diverselor pături sociale în ansamblul țărănimii, ponderea diverselor ocupații neagricole în rîndurile țărănimii, prețurile produselor agricole, dezvoltarea industriei și orașelor, ponderea inventarului țărănesc în ansamblul inventarului agricol, gradul de înzestrare cu inventar agricol a gospodăriilor moșierești, ponderea moșiilor arendate în totalul moșiilor) b) factori demografici și socio-demografici (densitatea generală a populației, densitatea populației rurale, inclusiv densitatea la hectar cultivabil, la hectar de proprietate moșierească și la hectar de proprietate țărănească) c) factori culturali (răspîndirea științei de carte); d) factori istorici (ponderea satelor de moșneni, arenda în perioadele precedente); e) factori geografico-naturali — ponderea diverselor categorii de terenuri etc.

Cu metodele obișnuite este imposibil a se stabili o legătură între variația arenzii și variația tuturor acestor factori. Am calculat însă coeficienții de corelație a) între arenda calculată în bani și fiecare dintre cei 90 de factori, b) între rata supramuncii (raportul între partea din produs prelevată de moșieri și partea din produs rămasă țăranului) și fiecare dintre cei 90 de factori. Am luat datele privitoare la nivelul fiecăreia din cele 92 de variabile în fiecare din cele 32 de județe ale României din 1906 (sau pentru unii factori ani apropiați — 1902—1905), calculînd astfel indicatorii corelației între arenda (respectiv rata supramuncii) **medie pe județ** și fiecare din cei 90 de factori, în 1906.

În articolul de față ne vom opri asupra **coeficienților de corelație a rangurilor Spearman** calculați și asupra concluziilor care se desprind cu privire la factorii determinanți ai variațiilor arenzii țărănești de la un județ la altul

În 1906, arenda medie (cînd vorbim mai jos despre arendă înțelegem arenda plătită de țărani moșierilor) era cea mai mare în județul Ilfov; deci, în județul Ilfov arenda medie avea **rangul 1.** Din punct de vedere al mărimii arendei, următoarele trei județe erau Dolj, Mehedinți, Dîmbovița — în care arenda avea deci, respectiv, rangurile 2, 3, 4. Din punct de vedere al ponderii suprafeței moșiilor în suprafața totală a proprietăților funciare, județul Ilfov se situa pe locul 11, deci avea rangul 11, iar județele Dolj, Mehedinți, Dîmbovița, aveau, respectiv, rangurile 22, 25, 24.

Coeficientul de corelație a rangurilor Spearman indică gradul asociației între rangurile variabilelor — deci gradul de asociație între variațiile **ordinului de mărime** ale factorilor. Or, tocmai corelația între **ordinele de mărime** interesează pe istorici.

Coeficienții de corelație a rangurilor Spearman, deși au o serie de dezavantaje, prezintă avantajul că sînt mai siguri (au o semnificație testabilă) în cazurile în care repartiția variabilelor nu este normală (gaussiană)

Mărimea coeficientului de corelație a rangurilor variază între +1 și −1. Cînd semnul coeficientului de corelație a rangurilor este +, înseamnă că ambii factori au tendința de a varia în același sens; cînd unul crește, celălalt tinde și el să crească. Cînd semnul coeficientului este —, cei doi factori au tendința de a varia în sens contrar: cînd unul crește celălalt are tendința să scadă. Cu cît valoarea absolută (fără luarea în considerare a semnului algebric) a coeficientului este mai mare, cu atît mai ridicată este corelația rangurilor celor două variabile.

● De la ipoteze la criterii obiective

CALCULUL coeficienților de corelație a permis înlocuirea selecției arbitrare a factorilor declarați determinanți pe baza unor impresii sau a unor analize restrînse, printr-o selectare bazată pe criterii obiective. Calculul întreprins este în fapt un test asupra a 90 de ipoteze, asupra ipotezei unei corelații între arendă și fiecare din factorii luați în considerație. Primul rezultat al testului întreprins a fost eliminarea unui mare număr de ipoteze — demonstrarea faptului că nu există o corelație semnificativă între arenda în bani și o serie de factori despre care s-ar putea crede că au avut un rol important. Așa, de pildă, coeficientul de corelație Spearman **între arendă și ponderea suprafeței moșiilor în suprafața totală a proprietăților** nu este semnificativ diferit de 0.

Coeficientul de corelație între arendă și densitatea locuitorilor rurali la hectarul de suprafață cultivabilă — deci cu factorul pur demografic — este și el neînsemnat (0,252). Prețurile produselor agricole, producția la hectar, **nu** sînt corelate cu arenda medie pe județ. De asemenea, coeficientul de corelație între arendă și procentul suprafeței moșiilor luate în arendă de marii arendași este practic nul (0,015)

Se credea că țăranii mijlocași erau cei care aveau principala pondere în luarea în arendă a pămînturilor moșierești și, deci, în influențarea variațiilor arenzii. Coeficientul corelației între arendă și raportul dintre suprafața moșiilor pe de o parte, numărul țăranilor mijlocași și suprafața deținută de ei este practic nul.

Acești factori și mulți alții s-au dovedit astfel a fi lipsiți de influență asupra variației arenzii plătite de țărani.

Care sînt factorii care prezintă cu arenda în bani coeficienți de corelație semnificativi.

Cel mai înalt coeficient de corelație Spearman se dovedește a fi cel dintre **arendă și raportul dintre suprafața moșiilor și suprafața gospodăriilor țăranilor săraci.**

$$\left(\frac{\text{Suprafața proprietăților de peste 50 ha}}{\text{Suprafața proprietăților de 0.1—5 ha.}}\right)$$ ● Coeficientul este de **—0,651.**

Aceasta înseamnă că acolo unde suprafața moșiilor raportată la suprafața micii proprietăți era mai mare — arenda era mai mică — pentru că suprafața moșierească oferită spre arendare era mai mare. Acolo unde suprafața gospodăriilor sărace, în raport cu suprafața moșiilor, era mai mare — arenda tindea să crească pentru că și gospodăriile sărace dintre care se recrutau țăranii care luau în arendă pămînt moșieresc erau mai numeroase — deci cererea de pămînt moșieresc în arendă era mai mare.

Între arendă și raportul dintre suprafața moșiilor și numărul țăranilor neproprietari coeficientul de corelație este de asemenea important —0,520 Acolo unde numărul țăranilor neproprietari era mai mare, arenda tindea să fie mai mare căci era mai mare și cererea de pămînt pentru arendă era mai mare concurența între cei care luau pămînt moșieresc în arendă.

Coeficientul de corelație dintre arendă și ponderea plugurilor țăranilor în numărul total al plugurilor, era 0.588. Țăranii care aveau mai multe pluguri, puteau lua în arendă o suprafață mai mare, deci cererea de pămînt moșieresc în arendă era mai mare. Subliniem că, în lucrările bazate pe metodele tradiționale, rolul acestui din urmă factor în variația arenzii nu a fost menționat nici măcar cu titlul de ipoteză. Importanța lui influență a putut fi pusă în lumină numai datorită calculului coeficienților de corelație.

S-a văzut că densitatea populației rurale la hectar de suprafață cultivabilă nu influența variația arenzii. În schimb, numărul populației rurale raportate la suprafața moșiilor era relativ puternic corelat cu variația arenzii, coeficientul de corelatie Spearman fiind 0.510. Acolo unde populatia rurală raportată la suprafata moșiilor era mai mare — cererea raportată la ofertă, pe piața arendării pămîntului la țărani era mai mare și deci arenda tindea să crească.

Se desprinde deci concluzia că: a) arenda era influențată nu de un factor **demografic „pur"**, ci numai un factor demografico-**economic**; b) influența factorului demografico-economic asupra variației arenzii era **mai mică** decît influența celor doi factori „pur" economici Trebuie recunoscut că un discernămînt atît de riguros între diversele influențe și o ierarhizare atît de precisă a lor a devenit posibilă numai cu ajutorul matematicii.

Prin calculul coeficienților de corelație s-a putut sesiza influenta exercitată asupra variației arenzii și de alți doi factori care, atunci cînd s-au utilizat numai metodele tradiționale, nici n-au putut fi bănuiți.

Acolo unde datoria ipotecară a moșierilor, de pildă, era mai mare, arenda prelevată de la țărani tindea a fi mai mare, probabil pentru că moșierii, presați de datorii, măreau și ei arenda. Acolo unde ocupația cărăușiei era mai răspîndită, arenda țărănească tindea a fi mai mică: cărăușia reprezentînd un izvor de venituri mai important țăranii așa cum reiese din coroborarea unor izvoare istorice, erau mai puțin presați de nevoia de a lua în arendă pămînt moșieresc, iar presiunea cererii fiind mai mică arenda tindea și ea să se reducă.

Coeficientul de corelație Spearman între arendă și gradul de înzestrare a moșiilor cu pluguri, arată că acolo unde arenda era mai mică, numărul plugurilor la 100 ha de pămînt moșieresc tindea a fi mai mare. Izvoarele arată că moșierii introduceau pluguri pentru a **mări** arenda luată țăranilor. **Mărimea arenzii era aici nu efect, ci cauză** — cu alte cuvinte era **factorul care impulsiona sau frîna dezvoltarea înzestrării moșiilor cu inventar agricol.** Este o concluzie care nu a putut fi demonstrată atîta timp cît analiza s-a limitat la utilizarea metodelor tradiționale.

În rezumat, analiza coeficienților de corelație arată:

a) Creșterea arenzii era influențată de creșterea ponderii țăranilor săraci și a neproprietarilor, de creșterea numărului plugarilor (țăranilor) de creșterea populației rurale, de creșterea datoriilor ipotecare moșierești, de decăderea cărăușiei.

b) Variația arenzii era determinată de variația raportului între oferta și cererea de pămînt moșieresc pentru arendă — de concurența între moșieri și țărani. Aceasta era o trăsătură capitalistă, pusă în evidență prin calcule, a sistemului muncii în dijmă, care reunea trăsături feudale cu trăsături capitaliste.

c) Factorul care în cadrul sistemului muncii în dijmă impulsiona creșterea inventarului moșieresc, deci a utilizării muncii salariate pe moșii, era variația arenzii. Este un aspect al faptului că însuși sistemul muncii în dijmă, ca sistem de trecere spre capitalism, stimula o trecere, este drept, foarte lentă, la utilizarea muncii salariate pe moșii.

Utilizarea matematicii — care nu poate pretinde azi să îmbrățișeze **tot** cîmpul istoriei — nu înseamnă trecerea de la incertitudinea absolută la certitudine absolută. Utilizarea imediată a matematicii oriunde aceasta este posibilă, contribuie la micșorarea incertitudinii, sporirea gradului de certitudine în studierea evoluției economico-sociale și general-istorice.

V. LIVEANU

R.S. CEHOSLOVACĂ

DEZVOLTAREA TEHNICII PÎNĂ ÎN 1990

IN CADRUL ACTIVITĂȚII de elaborare a unor prognoze privind dezvoltarea economiei R. S. Cehoslovace în următoarele decenii, un rol important îl joacă prognozele pe termen lung privind dezvoltarea științei și tehnicii. Asemenea prognoze au fost efectuate în perioada 1969—1970 de către Comitetul federal pentru dezvoltare tehnică și investiții. Aceste prognoze permit evaluarea pe o perspectivă mai largă a necesităților economiei naționale, mai ales că — după unele calcule — va fi necesar, așa cum menționează L. Riha și I. Schorcht în revista „Plánované Hospodárstvi" nr. 6/1971 ca productivitatea muncii să crească (în următoarele două decenii) de 2,5—3 ori.

Se consideră că — pornind de la raportul dialectic dintre prognoza dezvoltării științei și tehnicii și prognozele cu alte obiective (cum sînt, în special, cele privind evoluția ansamblului parametrilor economici și a condițiilor sociale de reproducție) — se poate ajunge la o formulare mai precisă a prognozelor de dezvoltare a întregii economii naționale, care să se transforme într-o prognoză de perspectivă îndelungată și să constituie baza deciziilor la nivelul organelor superioare de partid și de stat.

În elaborarea de prognoze pe termen lung, pe lîngă dificultățile generate de lipsurile existente în corelarea reciprocă a diferitelor sfere de prognoză, au apărut probleme și în legătură cu unificarea și îmbinarea în complexe a imensei mase de cunoștințe și informații foarte eterogene, complexe care trebuie să se încadreze totodată într-o anumită succesiune în timp, să aibă o anumită continuitate.

În stabilirea viitoarei strategii tehnico-științifice și a celei mai eficiente influențe a științei și tehnicii asupra dezvoltării forței de muncă se consideră necesar să se ia drept punct de pornire atît tendințele obiective de dezvoltare a științei și tehnicii, cît și actuala structură tehnico-științifică și actualul nivel economic; în fine, să se țină seama de condițiile și posibilitățile concrete de dezvoltare în perspectivă, a țării. Factorii primari în acest caz sînt nevoile sociale obiective într-o perspectivă îndepărtată și modificările ce vor surveni în satisfacerea lor. În stabilirea priorităților s-a pornit de la influența dezvoltării științei și tehnicii asupra modificărilor structurale ale economiei, asupra orientării activității de cercetare și dezvoltare.

În articolul menționat se precizează că, pentru elaborarea prognozelor, s-a căutat, în primul rînd, să se stabilească prioritățile privind domeniile de aplicare a noilor cuceriri tehnico-științifice. Este evident că aplicarea lor cu aceeași intensitate în toate domeniile ajunge, în practică, în contradicție cu posibilitățile economice reale. De aceea, este necesară o selecție care să permită crearea de resurse pentru dezvoltarea viitoare, pentru sectoare și domenii care în prima fază trebuiau lăsate pe planul doi. Modul selectiv de abordare permite, în plus, să se orienteze dezvoltarea bazei tehnico-economice în sensul dorit. Acest lucru prezintă o deosebită importanță în special pentru economia Cehoslovaciei, avîndu-se în vedere proporțiile economiei sale, și constituie problema-cheie în orientarea și concentrarea cercetării și dezvoltării în planurile cincinale și de perspectivă privind știința și tehnica.

În alegerea modului de abordare a prognozei pe termen lung în R.S. Cehoslovacă, ținînd seama de complexitatea problematicii, s-a urmărit **diminuarea decalajelor existente între ramuri și domenii** în ceea ce privește nivelul tehnic și dinamica aplicării în continuare a cunoștințelor tehnico-științifice. În faza actuală însă nu a fost încă posibil să se obțină conectarea reciprocă a tuturor complexelor de probleme, de care se ocupă prognoza. Pe lîngă aceasta, ca urmare a faptului că a fost aleasă și aplicată **metoda verigii principale, au** trebuit omise din sinteză o serie de sectoare în care aplicarea cunoștințelor tehnice ar putea aduce succese esențiale.

S-a urmărit, deci, ca prognoza — în sens larg — a dezvoltării științei și tehnicii în sectoarele de bază să constituie **temeiul stabilirii direcțiilor fundamentale de orientare a politicii în cadrul programelor respective**, iar aceste direcții să fie reflectate în planurile de dezvoltare a economiei naționale în astfel de conexiuni, încît să se reducă la minimum riscul unei orientări neraționale a activității de cercetare științifică și să se ușureze realizarea ei în viitor.

LUCRĂRILE privind prognozele tehnico-științifice au la bază considerațiuni de sinteză cu privire la resursele și la posibilitățile economiei R.S. Cehoslovace. Ca un factor de seamă în perspectiva îndepărtată sînt considerate resursele de forță de muncă, calitatea și calificarea acesteia. Ritmul de creștere a populației va avea — comparativ cu alte țări — o dinamică destul de scăzută. Potrivit aprecierii demografilor este posibilă o creștere cu numai 9—10% a numărului total al populației (pînă în 1990). Resursele de forță de muncă în R.S. Cehoslovacă vor fi, în continuare, foarte limitate, iar în condițiile cerinței de a întări domeniile neproductive și ale eventualei reduceri a timpului de lucru, necesarul suplimentar de producție va trebui realizat pe seama creșterii productivității muncii.

Este evident că sporirea proiectată a productivității muncii de 2,5—3 ori în următoarele două decenii se poate atinge numai prin dezvoltarea și aplicarea de noi tehnologii, printr-o organizare calitativ nouă a muncii, bazată pe aplicarea electronicii și ciberneticii, și prin ridicarea nivelului de calificare a cadrelor.

Potrivit prognozelor, ponderea muncitorilor cu calificare superioară urmează să oscileze în jur de 40% din totalul muncitorilor; din totalul angajaților doar aproximativ 5% ar urma să aibă o pregătire inferioară în specialitate, 13—18% ar urma să fie absolvenți ai școlilor medii și aproximativ 9—12% absolvenți ai învățămîntului superior.

În domeniul energeticii se preconizează sporirea esențială a ponderii consumului de combustibili lichizi și gaze și dezvoltarea energiei nucleare. Ponderea consumului de combustibili lichizi și gazoși ar urma să crească de la 21% cît a fost în 1970, la 31% în 1975 și la peste 50% în jurul anului 1990. Ponderea energiei nucleare ar urma să reprezinte în jurul anului 1990 pînă la 13—16% din totalul energiei produse, în condițiile în care consumul de energie va fi, probabil, de patru ori mai ridicat față de 1970.

Ritmul accelerat de creștere a înzestrării muncii cu energie electrică constituie un factor important în dinamica productivității muncii; de aceea, sistemul de electrificare va marca o dezvoltare mai rapidă în cadrul întregii economii energetice a țării. Pînă în 1980 sursa de bază vor fi centralele electrice clasice, cu blocuri de 200—500 MW, iar după 1980 — centralele nucleare, a căror pondere va ajunge în 1990 la 30% din totalul puterii instalate.

În R.S. Cehoslovacă — constată autorii amintiți — utilizarea ciberneticii continuă să fie în întîrziere față de nivelul său economic și față de alte țări dezvoltate. Pînă în perioada 1975—1979 va continua să se extindă prelucrarea automată a datelor și se vor verifica sistemele integrate de conducere. Abia după aceea se va putea trece la utilizarea pe scară largă a automatizării proceselor de conducere și administrative în sfera productivă și cea neproductivă, iar în jurul anului 1990 — la realizarea sistemelor integrate. Printre altele, se prevede că pînă în anul 1990 economia R.S. Cehoslovace va fi înzestrată cu aproximativ 2000 de calculatoare pentru prelucrarea automată a datelor și aproximativ 550 de calculatoare utilizate în conducere. În diferitele ramuri va fi necesar să se creeze echipe specializate, problema principală fiind, deocamdată, insuficiența de cadre calificate și de ingineri specializați în sisteme informaționale și de conducere.

Una din orientările în dezvoltarea industriei chimice în R.S. Cehoslovacă o constituie construirea treptată de complexe petrochimice, ponderea țițeiului prelucrat în produse petrochimice urmînd să crească de la 3% la

(Continuare în pag. 18)

R.D. GERMANĂ

PROGNOZELE — INSTRUMENT AL PLANIFICĂRII PE TERMEN LUNG

DIRECTIVELE Congresului al VIII-lea al P.S.U.G. cu privire la planul cincinal pentru dezvoltarea economiei naționale a R.D.G. pe anii 1971—1975 trasează ca sarcină trecerea treptată la o planificare pe termen mai lung în economia națională și în ramurile acesteia. Ca urmare economiștii din R.D.G. dezbat în prezent tot mai intens problemele legăturii dintre prognoze și planificarea pe termen lung, ale metodelor de înfăptuire a acesteia.

Clarificarea problemelor noi pe care le ridică trecerea la planificarea pe termen lung — scrie, de exemplu, Rolf Pieplow în nr. 1/1972 al revistei „Wirtschaftswissenschaft" — este o condiție importantă pentru realizarea unei planificări raționale, bine gîndite, în diferitele ramuri ale economiei naționale.

Funcția planificării pe termen lung se deduce din cerințele obiective ale conducerii și planificării economiei naționale socialiste. Există procese economice și social-economice în economia națională socialistă, a căror conducere planificată cere decizii care trebuie să se bazeze pe o planificare ce depășește cincinalul, pentru că soluționarea sarcinilor legate de aceste procese necesită o perioadă de timp mai lungă decît cinci ani. Asemenea procese sînt, de pildă, dezvoltarea structurală a economiei naționale, extinderea și concentrarea potențialului științifico-tehnic, dezvoltarea profilului teritorial al economiei. Ele au loc în anumite domenii în scopul creșterii nivelului de trai material și cultural al populației (locuințe, servicii etc.), în cel al pregătirii tehnico-științifice și tehnico-materiale a unor ramuri ale producției materiale, în învățămînt și în cercetarea fundamentală. De remarcat, că aici este vorba, în majoritatea cazurilor de procese cu un caracter relativ complex.

Între factorii care fac necesar ca încă în perioada actuală să se treacă la planificarea pe termen lung a acestor procese, în articolul citat se amintesc:

— Crește importanța unor procese de lungă durată pentru dezvoltarea economiei naționale, cum sînt, de pildă, cercetarea, pregătirea cadrelor, agricultura, evoluția structurii teritoriale a bazei tehnico-materiale. Prin aceste procese sînt create condiții și posibilități fundamentale pentru dezvoltarea producției și a consumului pe termen lung;

— Nivelul de dezvoltare al țărilor membre ale C.A.E.R., colaborarea dintre acestea și integrarea economică socialistă cer realizarea cu forțe unite a unor proiecte de lungă durată, de pildă extinderea unor domenii ale cercetării fundamentale, lărgirea bazei energetice și de materii prime, adîncirea specializării și cooperării producției;

— Ținîndu-se seama de nivelul de dezvoltare atins de economia națională, este necesar — pentru creșterea, în continuare, a nivelului de trai material și cultural al poporului — să se pornească mai hotărît de la studierea pe termen lung a nevoilor oamenilor (de pildă, construcția urbană, condițiile de odihnă și de folosire a timpului liber ș.a. — domenii în care trebuie cercetate, pe termen lung, concomitent și condițiile posibile de realizare).

— Folosirea eficientă, rațională, a instalațiilor automate scumpe, de mare productivitate, utilizate în măsură crescîndă în economia națională, reclamă decizii care să se refere la întreaga lor perioadă de funcționare și să țină seama de toate implicațiile posibile;

— Nivelul de dezvoltare atins în activitatea de prognoză determină, îndeosebi la prognoza proceselor de lungă durată, necesitatea de a se trece la decizii de plan pe termen mai lung, pentru a asigura conducerea justă a proceselor respective în concordanță cu caracterul lor de lungă durată.

Din aceste considerații se poate deduce că este vorba aici de un proces de dezvoltare în domeniul planificării, care trebuie realizat treptat, în dependență de maturizarea condițiilor obiective și de experiența și cunoștințele dobîndite. Economiștii subliniază că o asemenea experiență există deja în planificarea din R.D. Germană, datorită — printre altele — elaborării de programe, concepte și planuri de lungă durată în vederea dezvoltării unor anumite domenii ale economiei naționale și datorită fundamentării prin prognoze a deciziilor de plan de lungă durată.

În articolul amintit la început se menționează că nu există divergențe de păreri asupra faptului că planificarea pe termen lung trebuie să fie fundamentată de prognoză. Prognozele creează procesul de cunoaștere necesar pentru decizii de plan valabile pe termen lung. Lucrurile se complică cînd trebuie delimitată activitatea de prognoză de cea a planificării pe termen lung. Aici nu există distincții nete. Deosebirea dintre perioadele de timp, cuprinse de fiecare dată, nu este considerată ca fiind esențială, mai ales că — în anumite cazuri — ea nici nu trebuie să existe.

Planificarea pe termen lung duce o parte din prognoze pînă la decizie, în cazul proceselor care cer decizii pe o perioadă mai lungă de timp. Acestea pot fi **decizii strategice** cu caracter diferit, dar — ca, de pildă, în cazul dezvoltării bazei energetice și de materii prime a economiei naționale — pot fi și **planuri concrete,** obligatorii pentru o perioadă de timp mai lungă decît cinci ani.

Prognoza urmărește, în principal, ca — pornind de la studierea necesităților sociale — să cuprindă variantele de obiective și de soluții, în general posibile, ale proceselor economice prognosticate. Este necesar, tocmai în această fază, să se descopere căi eficiente și practicabile și să se propună dintre ele cele mai favorabile, realizabile într-o măsură mai mare. A examina în continuare aceste variante, a verifica modalitatea posibilă a realizării lor și a decide — în condițiile și posibilitățile date — asupra celei mai eficiente variante constituie sarcina planificării pe termen lung, respectiv a planificării pe cinci ani. Ambele au funcții de pregătire a deciziilor, dar fiecare cu caracter special.

În ce privește activitatea **de prognoză,** aici este vorba de **explorarea posibilităților** de propunere a unor variante mai eficiente. În ce privește **planificarea pe termen lung,** este vorba de pregătirea nemijlocită a **deciziei și de decizia propriu-zisă.**

A aborda astfel problema ar însemna să se elimine rolul independent al prognozelor și să se transforme, totodată, acestea într-o etapă inițială a planificării de lungă durată. Deosebirea dintre activitatea de prognoză și planificare pe termen lung nu trebuie, așadar, să fie ștearsă; pe de altă parte, **prognozele nu trebuie să devină un scop în sine,** ci să creeze totdeauna o bază reală pentru decizie, pentru planificare.

(Continuare în pag. 18)

NOTE DE DRUM DIN ITALIA

MILANO

A 50-a ediție a Tîrgului Internațional

POZIȚIA geografică favorabilă a capitalei Lombardiei, la intretăierea unor mari drumuri comerciale care leagă Europa de principalele porturi mediteraneene și, prin acestea, cu multe zone ale lumii a făcut ca Milano să devină un important centru al schimburilor de mărfuri încă cu mulți ani în urmă. Dar factorul hotărîtor care a propulsat orașul ca loc tradițional al celor mai mari tîrguri din continentul nostru îl constituie marea sa forță economică, puternica dezvoltare a întregii regiuni în mijlocul căreia este amplasat.

„Orașul-fabrică", cum este supranumit, „capitala economică a țării", Milano „produce de toate și vinde de toate". Într-adevăr, întreprinderile milaneze fabrică cele mai diferite produse, începînd cu micile accesorii și terminînd cu mari agregate și instalații complexe, cîteva dintre ele făcînd faima orașului. În Milano și zona înconjurătoare sînt dezvoltate aproape toate ramurile industriei, în primul rînd construcțiile de mașini, metalurgia, chimia, textilele. Totodată, aici își au sediul cîteva sute de bănci și sucursale, ale căror origini îndepărtate le găsim printre zarafii și cămătarii lombarzi, celebri în Europa încă în Evul mediu.

Ca centru principal al nordului industrializat al țării, orașul a constituit ani de-a rîndul punctul terminus al drumului speranței pentru mulți italieni, atrăgînd, ca un adevărat magnet, sute de mii de oameni din sudul subdezvoltat, în primul rînd din Sicilia. În ultima vreme însă orașul nu mai este în măsură să confirme așteptările tuturor acelora care si-au părăsit ținuturile natale în nădejdea de a-și asigura, pe noile meleaguri, un trai mai bun. Confrunat el însuși cu numeroase dificultăți, Milano reprezintă pentru mulți oameni din „mezzogiorno" doar o hartă în drumul acestora spre alte țări europene. În aceste condiții și, pe un plan mai larg, al dificultăților pe care le întîmpină economia italiană, organizarea tîrgului este privită de țara gazdă ca un mijloc important de stimulare și amplificare în general a activității economice proprii, care, printre altele, să asigure și crearea unor noi locuri de muncă.

Ediția din acest an a tîrgului — a 50-a a atras un mare număr de participanți din 90 de țări; pe o suprafață de expunere de 600 000 mp. firme din toate colțurile lumii au prezentat tot ceea ce au avut mai bun în domeniul creației tehnice proprii. Vizitînd pavilioanele și spațiile amenajate în aer liber, am remarcat gama largă de mașini-unelte, produse electrotehnice și electronice, mașini energetice, instalații pentru industria chimică și de prelucrare a țițeiului, utilaje și mecanisme de automatizare. A fost evidentă preocuparea expozanților de a oferi în primul rînd produsele ramurilor de vîrf, promotoare ale progresului tehnic, strict specializate sau cu funcții multiple în orice caz cu orientare vădită spre miniaturizare. Tîrgul a constituit astfel o confruntare nemijlocită a celor mai bune realizări și, în același timp, un stimulent pentru ridicarea continuă a performanțelor produselor.

Anul acesta România a fost prezentă pentru a 17-a oară la Milano. La ediția jubiliară societățile românești de comerț exterior, între care Mașinexport, Chimimport, Mecanoexport, Electronum, Mașinimport Tehnoimport, Fibrex, Danubiana, Icecoop etc. au participat cu 7 standuri în sectoarele specializate ale tîrgului, expunînd, pe o suprafață de circa 850 mp, o gamă diversificată de produse industriale și artizanale, dintre care unele au fost noutăți, în timp ce altele erau mai de mult cunoscute și bine apreciate de partenerii noștri de afaceri pentru înalta lor calitate. Standurile românești au rezervat un spațiu important produselor prezentate în premieră pe piața italiană — freza universală FU 32, mașina de rectificat universală R-350, strungul universal SNA—500, mașina de facturat și mașina de calculat, piese pentru televizoare, vehicolul „tout-terrain" M-461, rod al ingeniozității și priceperii constructorilor de mașini din țara noastră. Foarte bine reprezentată a fost și industria chimică, principalele produse expuse fiind: îngrășăminte și antidăunători, materiale plastice, fibre sintetice și artificiale, produse farmaceutice, lacuri și vopsele, detergenți, cosmetice, anvelope.

„Ne-am prezentat la tîrg, ne spunea tovarășul Vasile Manolescu, directorul pavilionului românesc, cu un triplu scop: să prospectăm piața pentru produsele care ne interesează să stabilim noi contacte cu firme din Italia și din alte țări și să le dezvoltăm pe cele existente; să găsim noi clienți pentru plasarea produselor românești. Acum, la încheierea tîrgului, putem spune că toate aceste obiective au fost atinse. Mărturie în această privință stau numărul și valoarea contractelor perfectate".

Sortimentul bogat și variat, expresie directă a ofertei lărgite a României la Tîrgul de la Milano, ca și înaltul nivel tehnic al produselor expuse, au atras aprecieri pozitive din partea oficialităților italiene prezente la Tîrg, a oamenilor de afaceri, a miilor de vizitatori. Reflectînd potențialul economic și tehnico-științific în continuă creștere al țării noastre, participarea la tîrg cu produse reprezentative s-a înscris pe linia ascendentă a relațiilor economice ale României cu Italia.

Cu o îndelungată tradiție și un larg caracter internațional, tîrgul de la Milano face parte din categoria acelor manifestări economice care stimulează relațiile comerciale dintre state, indiferent de orînduirea lor socială, contribuind la o mai bună înțelegere între popoare.

S. GIOGA

REPERE

• **În ultimii ani,** în Canada a continuat să crească simțitor costul asistenței medicale. Din datele prezentate de Biroul de statistică al țării, rezultă că, în anul 1971, costul unei zile de spitalizare în clinicile de stat, era, în medie, de 65 de dolari — sumă care depășește cu 10 la sută pe cea corespunzătoare anului 1970. Statistica arată, totodată, că prețul plătit pentru internarea în spitalele specializate sau în cele particulare depășea considerabil tariful mediu menționat.

• **Ministerul** Comerțului Internațional și Industriei al Japoniei a anunțat că va protesta pe lîngă guvernul Statelor Unite în legătură cu planul său de a adopta măsuri „anti-dumping" împotriva mărfurilor importate din arhipelagul nipon.

• **Sectorul de stat** al economiei ceyloneze a sporit cu o nouă întreprindere importantă. Prin naționalizarea minei de grafit „Kahatagaha", aproape întregul sector al exploatării grafitului a trecut în mîinile statului. În vedera coordonării acestei ramuri, cu o pondere deosebită în economia țării, a fost creată Corporația de stat a industriei grafitului.

• **Criza** din industria carboniferă vest-germană, care afectează deosebit de grav, de peste un deceniu, regiunile Ruhr și Saar, continuă să provoace închiderea minelor și duce la concedierea unui mare număr de muncitori din subteran. Astfel, în ultimele zile, în Ruhr au mai fost închise alte două exploatări carbonifere.

• **Învățămîntul** agricol modern este tema celui de al optulea curs internațional asupra învățămîntului agricol care va avea loc la Zollikofen-Berna în vara acestui an, sub egida B.I.M., U.N.E.S.C.O., F.A.O., și O.C.D.E.

• **În urma agravării** crizei economice din Coreea de sud, numeroase întreprinderi, în special cele de proporții mai mici dau în mod tot mai frecvent, faliment. Astfel, în primul trimestru al anului 1972, peste 100 de mici întreprinderi și-au închis porțile sau și-au suspendat operațiile financiare și comerciale.

• **Dispunînd** de 58 de nave de pasageri, cu un deplasament total de 37 000 tone, și de 238 cargouri, cu un deplasament de 1.435.000 tone, sectorul transporturilor navale a adus economiei iugoslave, în cursul anului trecut, venituri în valoare de aproape 4 miliarde de dinari, respectiv cu 32 la sută mai mult decît în 1970.

R. S. CEHOSLOVACĂ

(Urmare din pagina 17)

12%. În acest fel va fi creată baza pentru dezvoltarea maselor plastice, a fibrelor sintetice și a cauciucului sintetic. Producția de mase plastice va putea să crească de șase ori.

Se prevede construcția de noi uzine pentru producția de siliconi și îngrășăminte chimice cu o mare concentrare a substanțelor active, astfel că în jurul anului 1990 se va putea ajunge la aplicarea a peste 300 kg de îngrășăminte substanță activă pe 1 ha de teren agricol (pentru anul 1973 se prevăd 220 kg de substanță activă, în medie pe hectar).

DEZVOLTAREA științei și tehnicii va influența în mod decisiv ascensiunea în perspectivă a diferitelor ramuri ale economiei naționale. Determinarea gradului de intensitate cu care urmează să se realizeze această influență, în concordanță cu tendințele dezvoltării științei și tehnicii la nivel mondial, constituie obiectivul dezvoltării economiei naționale. Din analize rezultă — după cum menționau cei doi economiști cehoslovaci — că, în perioada inițială, caracterizată prin efortul de intensificare a resurselor existente, va fi vorba în primul rînd de perfecționarea organizării și conducerii muncii, economisirea de materiale și energie, precum și de o politică rațională a investițiilor menită să ducă la realizarea de economii. Aceste eforturi sînt legate de realizarea raționalizării socialiste complexe, concepută ca o metodă permanentă de intensificare a dezvoltării raționale în toate domeniile de activitate socială. Prezintă importanță, de asemenea, conexiunea inversă nemijlocită între raționalizare și dezvoltarea științei și tehnicii.

De această perioadă se leagă, în esență, modernizarea mijloacelor fixe de producție, care necesită investiții mari și un interval de timp mai lung de realizare. Se consideră că, deoarece baza materială a R.S. Cehoslovace nu are o structură echilibrată, modificările menționate se vor desfășura în următorii douăzeci de ani diferențiat în anumite privințe.

Prognoza dezvoltării științei și tehnicii pînă în anul 1990 se ocupă de unele domenii complexe. Complexele respective au fost elaborate din punct de vedere analitic ținînd seama de dezvoltarea din trecut; ele cuprind totodată informații despre tendințele de dezvoltare în lume și despre variațiile ei posibile în condițiile din R.S. Cehoslovacă, precum și despre premisele și proiectele privind lucrările de cercetare și dezvoltare, considerațiuni referitoare la orientarea colaborării internaționale. În zece din complexele de bază au fost dezbătute 57 de domenii pe probleme mai largi, importante pentru dezvoltarea economiei naționale. Conform sarcinilor trasate de guvernul R.S. Cehoslovace, anul 1971 a constituit începutul complexului sistem de lucrări în legătură cu prognoza perspectivelor îndepărtate ale dezvoltării economiei naționale.

Eficiența cunoștințelor științifice și a influenței acestora asupra dezvoltării sociale este condiționată de gradul lor de sinteză. Se știe că în domeniile științei apar păreri diferite, adesea chiar contradictorii în legătură cu soluțiile posibile pentru diferitele probleme economice sau sociale. În același timp, fiecare părere are — de regulă — valoarea sa științifică, o fundamentare științifică proprie a soluției propuse. Pentru înțelegerea rațională a dezvoltării societății, a politicii și economiei, — subliniază cei doi autori menționați — este necesar să se soluționeze cel puțin următoarele două sfere de probleme: a) sistemul de priorități al diferitelor propuneri, în cazul în care — cu ocazia aprecierii complexe — apar preferințe și discriminări sub aspectul aplicării lor în practică; b) sinteza științifică a acestor sugestii, pentru ca să se generalizeze elementele înaintate ale diferitelor domenii gnoseologice și să devină posibilă astfel găsirea celor mai eficiente direcții ale dezvoltării actuale și viitoare.

Ambele probleme sînt legate de cele două funcții ale științei: gnoseologică și aplicativă. Funcția gnoseologică poate, de regulă, să renunțe la aceste aspecte prioritare și sintetice, dar funcția aplicativă reclamă corectarea întregului sistem de cunoștințe, ținînd seama de viitoarea lor acțiune în viața socială sau economică.

R. D. GERMANĂ

(Urmare din pagina 17)

CÎND LUCRURILE sînt privite prin prisma planificării de lungă durată, apar cerințe calitativ noi, mai ridicate, față de munca de prognoză — relevă revista „Die Wirtschaft" (nr. 10/1972). Ea trebuie realizată ca un veritabil studiu premergător, care pornește de la condițiile reale din R.D. Germană. Munca de prognoză trebuie să ajute la pregătirea planurilor de lungă durată, pentru ca să se poată ține seama de direcțiile probabile de dezvoltare ale științei și tehnicii, precum și ale dezvoltării economice. De prognoze are însă nevoie și cercetarea. Numai din ele se pot deduce sarcinile legate de dezvoltarea unor noi produse și procedee tehnologice și se pot dobîndi astfel cunoștințe pentru raționalizarea socialistă. Iar raționalizarea socialistă nu poate exista fără o perspectivă în viitor. Devine prea mare pericolul de a genera numai cîrpăceli sau de a „reîncălzi" tehnici depășite.

Ar fi dăunător, să se nască impresia că prognozele ar fi un lux nepermis: pe de altă parte, însă nu se pot imobiliza atît de multe forțe pentru lucrările de prognoză încît să ia naștere prognoze cuprinzătoare, dar în schimb să lipsească forțele de muncă și mijloacele necesare pentru pregătirea și executarea nemijlocită a producției. Întrucît nu ori și ce poate fi prognosticat cu cheltuieli raționale, este just **să se elaboreze prognoze numai pentru acele direcții de dezvoltare care au o înrîurire importantă asupra economiei naționale,** asupra factorilor ei de eficiență și de creștere, asupra raționalizării socialiste.

Problema este, așadar, să se elaboreze prognoze care sînt necesare și utile. Această utilitate o au prognozele, în primul rînd, dacă pornesc de la necesitățile societății și de la condițiile și posibilitățile dezvoltării. Totodată, ele pot avea o valoare practică numai dacă conțin posibilitățile de realizare, ca și compararea dintre cheltuieli și avantaje, căci numai astfel se poate lua decizia privitoare la o posibilitate prognosticată.

Din aceste reflecții reiese că decizia de alegere a obiectelor pentru care trebuie elaborate prognoze este dependentă de trecerea în revistă a necesităților prin prisma economiei naționale; prin urmare, ea trebuie să incumbe conducătorilor organelor centrale de stat și directorilor generali de uniuni industriale și combinate. Este necesar ca aceștia să aprecieze care anume factori din domeniul lor de activitate influențează asupra ansamblului dezvoltării în ramura industrială sau combinatul respectiv și care anume prognoze vor pune cel mai bine în evidență tendințele probabile de dezvoltare a științei și tehnicii, atît în ceea ce privește produsele cît și procedeele. Prognozele trebuie, așadar, astfel jalonate încît să permită o decizie cu privire la orientarea dezvoltării, în continuare, a ramurii industriale sau a combinatului.

Firește, prognozele trebuie să fie completate și corectate în anumite perioade.

O asemenea organizare a prognozei nu contrazice folosirea unor metode de prognoză verificate și raționale. Stacheta cerințelor față de forța de exprimare a prognozelor nu poate fi coborîtă, căci ele urmează să fie puncte de plecare pentru decizii asupra unor întregi ramuri industriale și asupra unor dimensiuni similare ale economiei naționale.

UNCTAD III

TENDINȚE CONTRADICTORII ÎN POLITICA COMERCIALĂ INTERNAȚIONALĂ

A TREIA SESIUNE U.N.C.T.A.D. se desfășoară în contextul unor tendințe noi în politica diverselor state în domeniul schimburilor internaționale. Dintre acestea, un loc aparte îl ocupă practicile protecționiste, contracarate în ultimul timp de eforturi spre liberalizare, proliferarea și lărgirea acordurilor regionale de integrare economică și crearea unei rețele de aranjamente comerciale preferențiale, aplicarea unui regim preferențial schimburilor comerciale ale țărilor în curs de dezvoltare.

● Recidiva protecționismului

ANII de după cel de-al doilea război mondial, în special ultimele două decenii, se caracterizează printr-o tendință de liberalizare treptată a comerțului exterior al țărilor capitaliste, sub forma reducerii taxelor vamale, eliminării restricțiilor cantitative la import și altor bariere protecționiste. Această politică a favorizat dezvoltarea rapidă a schimburilor comerciale internaționale: în comparație cu 1950, valoarea exporturilor mondiale a crescut, de peste patru ori.

Mișcarea spre liberalizarea schimburilor comerciale internaționale prin reducerea pe bază de reciprocitate a barierelor protecționiste își are originea într-o serie de cauze obiective: adîncirea diviziunii internaționale a muncii, creșterea specializării pe plan mondial sub influența revoluției tehnico-științifice, importanța tot mai mare a piețelor externe, tendința de nivelare a productivității muncii, a cheltuielilor de producție și a competitivității mărfurilor provenind din principalele țări comerciale etc.

În ultima vreme însă, în special în 1970 și 1971, cursul spre liberalizarea comerțului internațional a fost frînat de reapariția unor manifestări protecționiste. Ele și-au găsit expresia, între altele, în tendința de a reintroduce restricții cantitative la import, de a institui suprataxe vamale (în S.U.A., Danemarca, Finlanda, Israel, de exemplu), de a se aplica un regim de depuneri prealabile la import și de a spori barierele protecționiste la importul de produse agricole.

Renașterea protecționismului a fost rezultatul dificultăților economice și mai ales monetare înregistrate în ultima vreme în economia țărilor capitaliste; el pare să se atenueze întrucîtva după ajustările monetare din decembrie 1971.

Eforturi de liberalizare

La ultima sesiune anuală a G.A.T.T. (Geneva 16—20 noiembrie 1971), a fost exprimată o profundă îngrijorare în legătură cu intensificarea fenomenelor protecționiste în comerțul internațional. Referindu-se la această problemă, Olivier Long, directorul general al G.A.T.T., în cuvîntarea rostită la această sesiune, a arătat: „Dificultățile pe care le întîmpină comerțul internațional, tensiunile care rezultă din acestea, riscurile pe care ele le fac să planeze asupra comunității internaționale sînt evidente. Faptul că ele constituie amenințarea cea mai serioasă întîlnită de națiunile comerciale de la sfîrșitul războiului, nu este de loc contestabil".

În acest sens, la sesiune s-a emis ideea de a se organiza, sub egida G.A.T.T., o nouă rundă de negocieri comerciale în vederea reducerii barierelor comerciale și eliminării restricțiilor la import, introduse recent de unele țări.

Este de remarcat că s-au și schițat unele proiecte vizînd o nouă liberalizare de amploare a comerțului internațional. Congresul al XXIII-lea al Camerei de Comerț Internațional (Viena, 17—24 aprilie 1971), a recomandat guvernelor țărilor dezvoltate să organizeze sub egida G.A.T.T., după încheierea tratativelor de lărgire a Pieței Comune, o conferință de negocieri în vederea liberalizării comerțului internațional. Ulterior, la reuniunea Consiliului G.A.T.T. (7 martie 1972) s-a convenit, în principiu, organizarea, sub egida G.A.T.T., a unei negocieri multilaterale de mare anvergură, în scopul reducerii barierelor tarifare și netarifare, atît în domeniul industrial cît și agricol, negocieri care să înceapă în 1973. S-a hotărît ca, în cursul anului 1972, să se analizeze și să se evalueze diversele tehnici posibile pentru negocierile preconizate, acordîndu-se o atenție deosebită elaborării modalităților speciale de participare la aceste negocieri a țărilor în curs de dezvoltare.

● Multiplicarea aranjamentelor preferențiale

UNA DIN TRASATURILE cele mai frapante ale politicii comerciale actuale o constituie extinderea aranjamentelor preferențiale, sub forma grupărilor economice regionale sau a acordurilor preferențiale. Acest fenomen este de natură să perturbe structura schimburilor tradiționale, afectînd interesele țărilor care nu participă la diverse grupări economice regionale sau acorduri preferențiale.

După cum se știe, la începutul deceniului trecut, în Europa occidentală s-au format două grupări economice: Comunitatea Economică Europeană (C.E.E.) și Asociația Europeană a Liberului Schimb (A.E.L.S.). Existența acestor grupări a avut drept efect principal intensificarea comerțului între țările participante, în detrimentul schimburilor cu țările terțe. Greutatea specifică a țărilor terțe în importul C.E.E. s-a redus de la peste 70% în 1958 la circa 50% în 1970, iar în importul A.E.L.S. — de la peste 82% în 1959 la 75% în 1970.

Acordurile preferențiale încheiate de C.E.E. cu 18 state africane și alte 10 țări în curs de dezvoltare au implicat efectele negative ale acestei grupări asupra comerțului țărilor terțe.

După 1 ianuarie 1973, cînd C.E.E. se va lărgi, prin aderarea Angliei, Irlandei, Danemarcei și Norvegiei, și va reuni o populație de 250 milioane locuitori și cu o pondere de circa 45% din exportul mondial, această grupare va deveni, pe departe, cel mai important bloc comercial din lume.

Țările membre A.E.L.S., necandidate la aderare — Austria, Elveția, Suedia, Finlanda, Islanda, Portugalia — intenționează să încheie cu Piața comună lărgită a „celor 10" acorduri comerciale preferențiale, prevăzînd, în esență, crearea între țările semnatare a unei zone de comerț liber pentru produsele industriale. Astfel, în jurul actualei Piețe comune se constituie o vastă rețea de aranjamente comerciale preferențiale.

Țările în curs de dezvoltare au creat, la rîndul lor, un număr însemnat de grupări economice regionale, în scopul facilitării comerțului reciproc dintre membrii acestor grupări. În America Latină funcționează 5 grupări economice: Piața comună din America centrală, Asociația latino-americană a liberului schimb, Piața comună andină, Asociația liberului schimb a Caraibelor și Piața comună a Caraibelor orientale. În regiunea afro-asiatică s-au constituit de asemenea mai multe grupări economice: Piața comună arabă, Uniunea vamală și economică a Africii Centrale, Comunitatea economică a Africii occidentale, Comunitatea Africii orientale etc.

Multiplicarea aranjamentelor preferențiale a constituit una din temele importante ale dezbaterilor ultimei sesiuni anuale a G.A.T.T. S-a convenit ca fiecare aranjament preferențial să fie examinat odată la doi ani, în special sub raportul efectelor sale asupra comerțului țărilor terțe. Totodată, s-a hotărît ca, în cadrul G.A.T.T., să aibă loc consultări privind consecințele lărgirii Pieței comune. Potrivit articolului XXIV, paragraful 6 al G.A.T.T., Piața comună lărgită va trebui să acorde partenerilor ei din cadrul G.A.T.T. compensațiile corespunzătoare pentru pierderea concesiilor pe care aceștia o vor suferi, în momentul în care taxele vamale ale țărilor candidate la aderare vor fi modificate ca urmare a adoptării de către ele a tarifului vamal comun al C.E.E. Pentru produsele manufacturate, această negociere nu pare să ridice probleme majore (tariful vamal britanic este în medie mai ridicat decît actualul tarif comun al C.E.E.). În schimb, vor putea apare dificultăți importante în cazul produselor agricole, ale căror taxe vamale au fost consolidate la un nivel relativ scăzut în Anglia și țările scandinave; introducerea sistemului comunitar de taxe de prelevare în țările candidate va avea drept rezultat creșterea gradului de protecție pentru produsele agricole în aceste țări.

● Regim preferențial pentru țările în curs de dezvoltare

ÎN PREZENT, s-a recunoscut faptul că simpla aplicare generalizată a clauzei națiunii celei mai favorizate și a principiului reciprocității nu răspunde necesității de a face din comerț un instrument al dezvoltării. Egalitatea de tratament și reciprocitatea sînt echitabile numai între egali. Oricît de valabile sînt aceste principii între egali, ele nu sînt adecvate în cazul comerțului dintre țări cu nivele economice sensibil diferite. Sensul clauzei națiunii celei mai favorizate și a reciprocității este de a asigura șanse egale pentru toate țările. Or, acordarea în mod formal de șanse egale pentru toate țările înseamnă, de fapt, discriminarea țărilor în curs de dezvoltare, care nu sînt în măsură să beneficieze de aceste șanse. De aceea, a apărut necesitatea de a se adopta noi reguli, care să permită țărilor dezvoltate să aplice țărilor în curs de dezvoltare un tratament preferențial, fără a li se solicita reciprocitate. De asemenea, a apărut necesitatea de a se recunoaște țărilor în curs de dezvoltare dreptul de a-și acorda reciproc preferințe, fără a le extinde asupra țărilor dezvoltate.

Sistemul generalizat de preferințe vamale în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, aprobat în octombrie 1970 și pus în aplicare începînd din a doua jumătate a anului 1971, a consacrat în mod categoric principiul regimului preferențial în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, bazat pe nereciprocitate din partea acestora din urmă.

● Eroziunea clauzei națiunii celei mai favorizate?

AVÎND ÎN VEDERE răspîndirea tot mai mare a acordurilor economice regionale și a aranjamentelor preferențiale, se vorbește tot mai mult despre așa-zisa eroziune a clauzei națiunii celei mai favorizate. Într-adevăr, cîmpul de acțiune a acestei clauze s-a îngustat în ultimii ani. Astfel, cele 11 țări industriale care fac obiectul studiului tarifar elaborat în 1971 de către G.A.T.T., au importat în 1967 produse industriale în valoare de 112 miliarde dolari, din care 30,4% au beneficiat de taxe vamale preferențiale. Cu toate acestea, clauza națiunii celei mai favorizate rămîne un principiu fundamental al comerțului mondial. Dezvoltarea grupărilor economice regionale în ultimii ani nu poate fi interpretată ca o anulare a tratamentului națiunii celei mai favorizate, ci o adaptare a aplicării ei la noua situație creată. Asistăm, de fapt, la transpunerea aplicării ei de la nivelul statelor componente ale grupărilor economice la nivelul însuși al acestor grupări. În același timp, acordarea unui regim preferențial țărilor în curs de dezvoltare nu constituie decît o derogare temporară de la aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate. În momentul în care vor dispare decalajele economice importante dintre țări, acest regim își pierde rațiunea de a fi, revenindu-se din nou la tratamentul națiunii celei mai favorizate.

Problema multiplicării aranjamentelor și a sistemelor preferențiale de toate genurile și a efectelor lor asupra comerțului internațional constituie un obiect de preocupare al țărilor membre ale U.N.C.T.A.D. De aceea, sesiunea actuală examinează aspecte legate de modalitățile cele mai urgente pentru transformarea comerțului exterior într-un instrument al dezvoltării și progresului economic al tuturor statelor.

V. ALDEA

MODIFICĂRI ÎN STRUCTURA CONSUMULUI

(Urmare din pag. 15)

● *În cincinalul 1971-1975: creștere cu 44%*

ETAPA actuală a construcției socialismului din țara noastră, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, deschide noi perspective și dimensiuni evoluției consumului populației. Pe fondul proceselor de industrializare, de dezvoltare intensivă a agriculturii pentru formarea unei economii moderne, eficiente, dinamice și armonioase se va asigura **„reducerea treptată a decalajului față de țările cu o economie avansată, apropierea de nivelul lor de dezvoltare, atît din punct de vedere al producției, productivității muncii și venitului național pe locuitor, cît și din punct de vedere al nivelului de trai al populației [4])**.

În contextul înfăptuirii acestor obiective va avea loc o continuă **creștere a rolului și funcțiilor consumului** asupra producției și se vor realiza noi modificări cantitative și calitative în cadrul acestuia. Tendințele moderne ale consumului populației din țara noastră, conturate încă din perioada formării și maturizării economiei socialiste unitare, se vor manifesta ca factori care accentuează necesitatea creșterii producției de mijloace de producție și, odată cu aceasta, dezvoltarea în ritm susținut a industriei bunurilor de consum, diversificarea ei, ridicarea nivelului și eficienței producției agricole, perfecționarea formelor de organizare și funcționare a consumului populației.

Dezvoltarea producției din țara noastră în funcție și de noile tendințe ale consumului populației este reflectată pregnant în planul cincinal actual. Corespunzător prevederilor acestuia producția globală a industriei socialiste va spori într-un ritm de 11,0—12,0 la sută, în cadrul căreia producția bunurilor de consum cu 9,5—11 la sută.

Totodată, producția globală agricolă va crește în 1971—1975 cu 36—49 la sută față de media anilor 1966—1970. În mod deosebit planul cincinal preconizează diversificarea producției bunurilor de consum prin realizarea de noi produse și sortimente variate, îmbunătățirea calității mărfurilor, extinderea de către industria locală, de stat și cooperatistă, a producției de bunuri de consum prin valorificarea resurselor locale, ridicarea nivelului de servire a populației prin extinderea și repartizarea judicioasă a rețelei de desfacere pe teritoriu, buna gospodărire a fondurilor de mărfuri, promovarea unor forme și metode superioare de desfacere a produselor.

Pe baza dezvoltării producției industriale și agricole, volumul total al vînzărilor de mărfuri cu amănuntul, exprimat în prețurile de la 1.I.1971, va crește cu 40—47 la sută în 1975 față de anul 1970. Se vor realiza noi creșteri la principalele produse alimentare. Astfel, în anul 1975 comparativ cu anul 1970, vînzările vor fi mai mari la carne și preparate de carne cu 41%, la lapte și produse lactate cu 77%, la ulei cu 20%, la zahăr cu 25%, la legume cu 54% etc. Va crește în ritm susținut gradul de înzestrare a familiilor cu produse de uz casnic și de folosință îndelungată. În decursul cincinalului se prevede să se desfacă 1,5—1,6 milioane bucăți televizoare, 2—2,2 milioane aparate de radio, 1—1,1 milioane frigidere, 800—850 mii mașini electrice de spălat, 150—160 mii bucăți autoturisme, mobilă în valoare de 19—20 miliarde lei.

Se va dezvolta într-un ritm mai rapid decît desfacerile de mărfuri rețeaua de servicii astfel încît volumul lor să fie cu 55—61 la sută mai mare în 1975 față de anul 1970. Se prevede ca în această perioadă volumul serviciilor în mediul rural să se dubleze.

Toate acestea își vor găsi o reflectare concentrată în creșterea totală a fondului de consum cu 44%, ceea ce reprezintă un ritm mediu anual de 7,6%, mai ridicat decît în perioadele anterioare cînd acesta a fost de 6,2% în cincinalul trecut și 5,8% în perioada 1961—1965.

Înfăptuirea obiectivelor planului cincinal actual va marca o nouă treaptă a progresului și civilizației din țara noastră pe coordonatele asigurării bunăstării întregii societăți și dezvoltării multilaterale a omului.

---

1) K. Marx — Fr. Engels, **Opere**, vol. 3, Ed. Politică, 1962, pag. 29.

2) Nicolae Ceaușescu, **Raport la cel de al X-lea Congres al P.C.R.**, Editura Politică, 1969, pag. 58.

3) Pentru analiza acestor tendințe vezi lucrarea **Consumul populației în Republica Socialistă România**, Editura didactică și pedagogică, 1970.

4) **Directivele Congresului al X-lea al P.C.R. cu privire la Planul de dezvoltare economico-socială a României pe anii 1971—1975 și liniile directoare ale acestei dezvoltări pe perioada 1976—1980**, Editura politică, 1969, pag. 94.

mondorama

COMERȚUL IUGOSLAVIEI CU CELELALTE ȚĂRI SOCIALISTE EUROPENE

ANUL 1971 s-a soldat cu volumul cel mai înalt atins pînă acum de schimburile de mărfuri între Iugoslavia și celelalte țări socialiste europene, care dețin peste un sfert din volumul total al comerțului exterior iugoslav, de 6,5 miliarde dolari. După cum relatează agenția **Taniug**, creșterile înregistrate atît la importurile din această zonă (+30%) cît și la exporturi (+20%) au fost superioare mediei iugoslave (de + 15%). Protocolurile privind schimburile de mărfuri cu țările socialiste europene pe anul în curs prevăd noi creșteri, cu 20% la exportul iugoslav și cu 7% la import. În structura pe mărfuri a acestor schimburi o pondere crescîndă o ocupă mașinile și utilajele.

Sub raport geografic principalul partener comercial din zonă este U.R.S.S. Volumul comerțului iugoslavo-sovietic a atins anul trecut aproape 600 milioane dolari, reprezentînd o treime din comerțul Iugoslaviei cu țările socialiste europene și situînd U.R.S.S. pe locul al treilea între partenerii comerciali ai Iugoslaviei, după Italia și R.F.G. Anul acesta acordul complementar semnat nu demult va permite comerțului dintre cele două țări, să crească la aproape 700 milioane dolari. Cu un comerț în ambele sensuri de 300 milioane dolari, R. S. Cehoslovacă reprezintă al doilea partener al Iugoslaviei între țările socialiste europene; în ceea ce privește exportul iugoslav de servicii (transporturi, tranzit, construcții, turism), Cehoslovacia reprezintă chiar principalul partener. După o creștere de peste 20% în 1971, pentru a ajunge la 200 milioane dolari, schimburile Iugoslaviei cu R.D.G. urmează să cunoască o nouă creștere favorizată între altele de încheierea acordurilor de cooperare pe termen lung cum sînt cele din industria aluminiului sau privind producția și exportul de anhidridă titanică. O evoluție favorabilă a cunoscut anul trecut și comerțul Iugoslaviei cu celelalte țări socialiste europene — Polonia, Ungaria, România și Bulgaria.

1975 – ANUL INTERNAȚIONAL AL PROMOVĂRII FEMEII

POTRIVIT rezoluției cotate de Comisia O.N.U. pentru condiția femeii, a cărei sesiune a avut loc la sfîrșitul lunii februarie a.c. la Geneva, proclamarea anului 1975 ca an internațional al promovării femeii are ca scop de a atrage atenția opiniei publice mondiale asupra discriminărilor practicate încă față de femei în unele țări. Astfel, în Elveția din 2800 înalți funcționari sînt femei numai 18, în timp ce la nivel inferior femeile formează 50% din salariați. În R.F.G. o anchetă a demonstrat că 35% din cadrele salariate masculine vest-germane ocupă posturi care ar putea fi tot atît de bine încredințate femeilor. Concepția potrivit căreia nu este indicat ca femeile să ocupe posturi de răspundere s-a făcut simțită pînă și în cadrul O.N.U., unde din 59 directori numai trei sînt femei. Tocmai de aceea noul secretar general al O.N.U. Kurt Waldheim, a declarat recent că va numi o femeie în postul de secretar general adjunct. Inițiativa comisiei amintite este chemată să contribuie la înlăturarea multor prejudecăți care mai persistă față de poziția femeii în societate.

PREVIZIUNI TACTICE

DIVERGENȚELE economice dintre S.U.A. și Piața Comună Europeană au puține șanse de a se atenua prin lărgirea acesteia (ca urmare a viitoarei aderări a Angliei, Danemarcei, Irlandei și Norvegiei). După părerea majorității experților, ele se vor adînci chiar și într-o perspectivă apropiată. Examinînd această problemă, revista patronatului francez „L'Usine Nouvelle" face următoarele supoziții asupra tacticii pe care ar putea s-o adopte Statele Unite: — să caute compromisuri și aranjamente „rezonabile" cu Piața Comună; — să accentueze regimul protecționist, ceea ce ar duce la o escaladă a contramăsurilor reciproce; — să încerce să dizolve Piața Comună în cadrul unei largi zone a liberului schimb.

FEBRA CONCENTRĂRII

O NOUĂ ofertă publică de cumpărare (O.P.A.) a fost lansată în Anglia de către grupul Grand Metropolitan Hotels asupra firmei Watney Mann, a treia mare producătoare națională de bere. Costul operațiunii este estimat la 359 milioane lire sterline. Firma Watney Mann dobîndise de curînd în același mod controlul asupra societății International Distillers and Vintners.

După cum se știe, procedeul O.P.A. este folosit frecvent în ultimul timp în manevrele pentru fuziuni. Societatea care dorește să domine o alta propune acționarilor acesteia — pe calea presei, trecînd deci peste Consiliul de administrație — să le cumpere acțiunile la un curs fix, superior celui cotat la bursă. Acționarii respectivi sînt invitați să-și depună titlurile pe care le dețin la o anumită bancă pînă la o dată stabilită. În caz că procentajul dorit de acțiuni este obținut, operația este considerată reușită.

RADIOUL ÎN LUME

NUMĂRUL de radioreceptoare în lume a crescut cu 82% în zece ani, de la 358 milioane în 1959 la 653 milioane în 1969. Conform Anuarului statistic al U.N.E.S.C.O., care publică aceste cifre, în America de Nord se înregistrează 1339 receptoare la 1000 de locuitori, în Europa 280, în Asia de Est 192, în Oceania 190, în America Latină 167, în Africa 45, iar in Asia de Sud 33 de radioreceptoare la mia de locuitori.

În ceea ce privește televiziunea, au fost recenzate în total 251 milioane receptoare. La mia de locuitori se consemnează 397 posturi în America de Nord, 188 în Europa, 175 în Oceania, 138 în Asia de Est, 54 in America Latină, 3,2 în Africa și 2,3 in Asia de Sud.

BANCA ALIMENTARĂ MONDIALĂ

COMITETUL interguvernamental al Programului alimentar mondial (PAM) format din reprezentanții a 24 de țări, a acceptat în principiu propunerea de a se crea — pe baza participării voluntare — o bancă alimentară mondială în ajutorul regiunilor afectate de diferite calamități. Planul, prezentat în Olanda, prevede, potrivit revistei F.A.O. **Ceres**, ca țările membre să aibă pregătite în marile porturi stocuri de cereale și alimente care conțin proteine, astfel încît să fie posibil oricînd transportul rapid spre zonele sinistrate. Costurile care vor decurge din crearea acestei bănci se vor adăuga la participarea actuală a țărilor membre în cadrul P.A.M.

SUB BAGHETA CALCULATORULUI

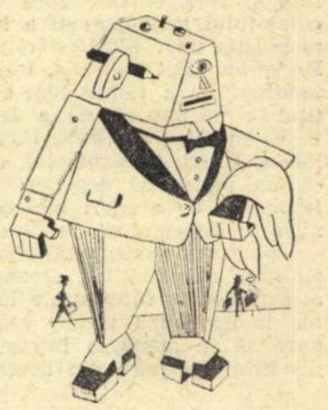

RECENT, a fost dat în exploatare la Paris hotelul PLM-Saint-Jacques (812 camere), primul de acest gen din capitala Franței „administrat" în întregime de un calculator electronic. Acesta rezolvă în primul rînd problemele gestiunii și aprovizionării curente și ține evidența camerelor libere, ocupate sau rezervate (cu o anticipație mergînd pînă la 18 luni).

Totodată, calculatorul permite stabilirea unui regim de deservire corespunzător dorințelor fiecărui client, recepționează și transmite spre executare comenzile acestuia, înregistrează costul serviciilor prestate clienților și — la plecarea acestora din hotel — stabilește, în cîteva secunde, nota de plată. Nu pe ultimul plan se situează și funcția calculatorului de a prezenta zilnic — înregistrat pe o bandă magnetică — rețetarul complet al tuturor preparatelor culinare și băuturilor oferite în localurile hotelului, rețetar care servește pentru informarea atît a clienților, cît și a sectorului de aprovizionare (pentru reînnoirea la timp a stocurilor necesare).

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

O INDUSTRIE DINAMICĂ: PESCUITUL

UNA DINTRE ACTIVITĂȚILE de valorificare intensă a resurselor naturale ale globului o reprezintă pescuitul, care a cunoscut o dezvoltare continuă în perioada postbelică. Între anii 1948 și 1970 cantitățile pescuite (îndeosebi în apele oceanice) au sporit de peste 3,5 ori; pe diferitele grupuri de țări creșterile au fost însă inegale — de 2,1 ori în cazul țărilor capitaliste dezvoltate, de peste 6 ori în cel al țărilor socialiste și de aproape 6 ori în cazul țărilor în curs de dezvoltare. O performanță deosebită au realizat țările Americii Latine (în principal Peru și Chile), care — datorită extinderii metodelor industriale de pescuit și de prelucrare a animalelor marine — au sporit cantitățile pescuite, în aceeași perioadă, de aproape 27 de ori.

Ca urmare, ponderea țărilor capitaliste dezvoltate în cadrul pescuitului mondial a scăzut de la 63% în 1948 la 37% în 1970 (vezi tabelul alăturat), în timp ce ponderea țărilor socialiste s-a majorat de la 13 la 22%, iar cea a țărilor în curs de dezvoltare — de la 24 la 41%.

Concomitent, s-a extins — cu un ritm care devansează pe cel al creșterii cantităților pescuite — și exportul produselor respective: de la 567 milioane la 2,85 miliarde dolari, în întreaga lume (cuprinzînd pește, conserve de pește și crustacee, făină de pește, untură de pește ș.a.). În ceea ce privește făina de pește, producția acesteia a crescut de 2,5 ori în ultimul deceniu, Peru furnizînd circa 45% din producția mondială și 60% din exportul mondial.

Cantități pescuite

Regiunea	1948 mii tone	1948 %	1960 mii tone	1960 %	1970 mii tone	1970 %
Țări capitaliste dezvoltate	12300	63	18650	47	26080	37
Țări socialiste	2500	13	10080	25	15130	22
Țări în curs de dezvoltare	4770	24	11440	28	28130	41
— Africa	690	4	1340	3	2510	4
— America Latină	580	3	4900	12	15470	22
— Asia și Extremul Orient	3470	17	5130	13	10070	15
— Alte țări în curs de dezvoltare	30	0	70	0	80	0
Total mondial	19570	100	40170	100	69340	100

SURSA: F.A.O. „Cérès" nr. 6/1971

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X nr. 19 (454)
vineri 12 mai 1972
20 PAGINI 2 LEI

19

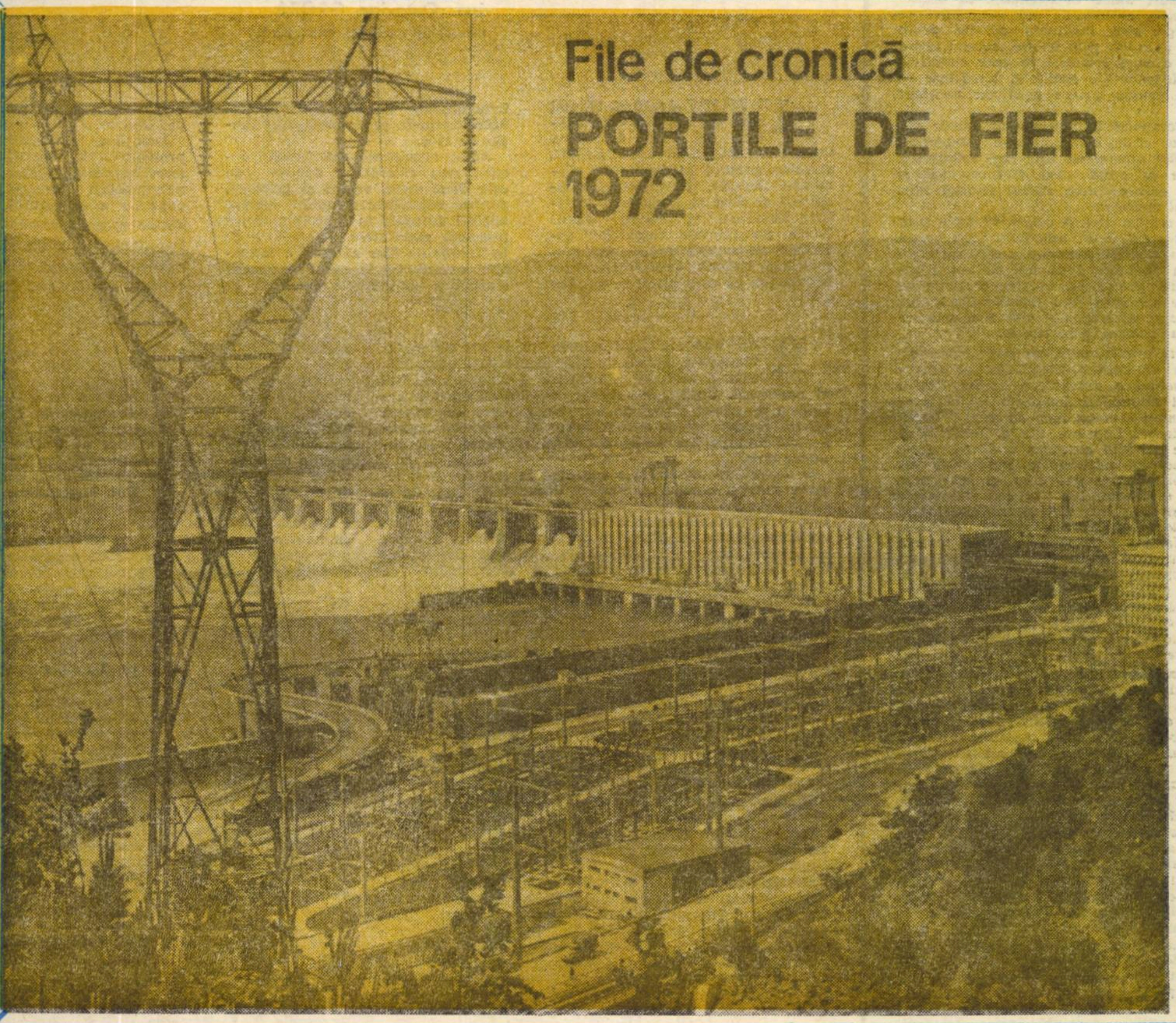

● Construirea Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier a început la 7 septembrie 1964; ● În intervalul dintre august 1970 — noiembrie 1971 s-au montat și pus în funcțiune cele 6 hidroagregate, cu 45—90 de zile mai devreme față de prevederi.

● La efectuarea lucrărilor au participat cei doi beneficiari: energetica și navigația; ● Principiile generale care au stat la baza lucrărilor: participarea egală la investiții a R.S. România și R.S.F. Iugoslavia; participarea egală la rezultatele amenajărilor, fiecărei țări revenindu-i cantități egale din puterea și energia produsă; proprietatea exclusivă a fiecărei țări asupra construcțiilor și instituțiilor aflate pe teritoriul său.

● Soluțiile de proiectare — adevărate premiere pe plan mondial; ● O putere instalată de 2X1050 MW; ● Cele 6 turbine Kaplan, montate la fiecare centrală, se situează printre cele mai mari din lume.

● Un lac de acumulare pe o suprafață de 17.000 ha, lung de peste 150 km; ● Un nou oraș — Orșova; ● Ansamblul turistic „Dunăreana", cu o rețea hotelieră; baze turistice și climaterice.

ISTORIE ȘI CONTEMPORANEITATE

A TRĂI în contemporaneitate înseamnă a participa conștient, plenar, la făurirea propriului destin — destinul poporului și al țării. Descătușat, stăpîn deplin pe soarta sa, poporul român își scrie astăzi propria sa istorie, înalță socialismul — un edificiu cu sensuri unice în existența sa multimilenară. Toate strădaniile noastre, întreaga noastră energie sînt închinate acestui drum nou pe care îl croim prin istorie, acestei opere de edificare a unei societăți în care cuvintele libertate, independență, egalitate, bunăstare — au dobîndit pentru prima oară un conținut real.

Partidul Comunist Român a scos istoria din apanajul unor elite, încredințînd-o oamenilor, poporului. Căci nimeni nu este mai îndreptățit să determine în viața unei țări mutații și transformări ce-i definesc cursul istoriei sale, decît propriul ei popor.

Istoria pe care o scriem astăzi cu toții, prin faptele noastre cotidiene, este nemijlocit legată de luptele, suferințele și izbînzile care au marcat existența de peste două mii de ani a poporului român. Realizările noastre prezente nu ar fi fost de conceput fără temelia trecutului, fără cunoașterea dialectică și obiectivă a întregii noastre ascensiuni prin istorie.

Toate aceste considerente, pe lîngă multe altele, scot în evidență oportunitatea și însemnătatea deosebită a deschiderii noului Muzeu de Istorie al Republicii Socialiste România — un impresionant monument al unei istorii demne, glorioase. Expresie vie a înaltei prețuiri pe care partidul comunist o dă trecutului glorios al patriei, năzuințelor înflăcărate ale poporului român spre păstrarea și afirmarea ființei sale naționale, luptelor sale împotriva exploatării și asupririi, împotriva feudalismului și imperialismului, acest muzeu reunește un tezaur de o inestimabilă valoare privind istoria zbuciumată a României. Mărturii vibrante, pătrunse de un spirit de profundă obiectivitate științifică, redau momentele esențiale din viața poporului nostru, din cele mai vechi timpuri, pînă astăzi, în epoca înfloritoare a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate.

Se spune că istoria este memoria unui popor. Ea păstrează laolaltă suferințele și bucuriile, amarurile și izbînzile sale. Incursiunea în istorie, pe care o prilejuiește vizitarea acestui muzeu, ne convinge că această memorie s-a păstrat mai bogată și mai vie decît oricînd. Exponatele stau mărturie încercărilor deosebit de grele prin care a trecut poporul nostru, dar pe care a găsit întotdeauna puterea să le biruie, ele jalonează drumul dificil, dar ascendent al poporului nostru spre unitate statală și independență națională, spre asigurarea continuității sale pe teritoriul străbun, spre progres, eliberare socială și neatîrnare. Sînt înfățișate, de asemenea, tradițiile luptei comune a poporului român și a naționalităților conlocuitoare, momente de seamă din lupta forțelor sociale avansate, ridicate pe trepte superioare de mișcarea muncitorească, de Partidul Comunist Român, este redat eroismul luptei clasei muncitoare, sub conducerea partidului, pentru cucerirea puterii politice, triumful socialismului. Totodată, documentele expuse prezintă istoria României în legătură firească cu popoarele din zona în care trăim, cu istoria universală, pun în lumină contribuția poporului nostru la îmbogățirea tezaurului culturii și civilizației mondiale.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvintele înscrise pe întîia filă a Cărții de onoare a acestui nou edificiu cultural-științific, „sîntem convinși că prin aceste minunate mărturii ale glorioasei istorii a poporului nostru, Muzeul va constitui un mijloc eficient de educare patriotică, internaționalistă, a tinerei generații, a tuturor oamenilor muncii din patria noastră". Acest muzeu aduce un omagiu marelui făuritor al istoriei noastre naționale — poporul român, angajat în prezent într-o operă care încununează munca și lupta sa milenară — edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Este deosebit de bogat în semnificații faptul că acest Muzeu Național a fost inaugurat tocmai în săptămîna în care am sărbătorit cîteva din cele mai memorabile evenimente ale istoriei noastre: Ziua creării Partidului, Ziua proclamării independenței de stat, Ziua victoriei, Ziua eroilor. Vizitînd acest muzeu, retrăim și înțelegem mai bine trecutul zbuciumat al poporului nostru, ne explicăm pe deplin strălucirea prezentului și perspectivele înălțătoare ale viitorului nostru.

O EXPRESIE A COLABORĂRII

SISTEMUL HIDRO ȘI DE NAVIGAȚIE

ing. Octavian GROZA
ministrul energiei electrice

IN ZILELE de 16 și 17 mai a.c., va avea loc la Porțile de Fier întîlnirea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, și IOSIP BROZ TITO, președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, cu care prilej se va face inaugurarea oficială a Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier.

Acest eveniment marchează încununarea eforturilor depuse de cele două state, vecine și prietene, pentru valorificarea unei imense bogății naturale în folosul ambelor popoare, rezultatele amenajării de la Porțile de Fier aducînd o însemnată contribuție la satisfacerea necesităților de energie electrică, la mărirea posibilităților de navigație pe Dunăre.

Întîlnirea se înscrie în practica promovată de cele două țări prietene, prezența acestor două mari personalități contemporane fiind o expresie a colaborării fructuoase dintre poporul român și popoarele Iugoslaviei, a grijii și solicitudinii partidelor comuniste pentru edificarea societății socialiste.

ROMÂNIA socialistă înscrie, an de an, noi și remarcabile izbînzi pe linia dezvoltării economiei sale, a ridicării permanente a nivelului de trai al poporului. Continuînd politica de industrializare socialistă a patriei statul nostru alocă sume importante pentru construirea de fabrici, uzine și combinate moderne, ridicînd pe noi trepte ale vieții civilizate toate județele țării.

O dezvoltare puternică a cunoscut în anii de la eliberarea patriei, **ramura energetică**. Pornind de la premisa că în făurirea unei economii moderne, armonios dezvoltate, o importanță esențială o are asigurarea unei solide baze energetice, Partidul Comunist Român a trasat ca sarcină, încă de la Conferința Națională din octombrie 1945, dezvoltarea energeticii și electrificării ca punct de plecare pentru întreaga operă de edificare economică și socială a României. Această premisă a fost urmărită cu consecvența cu care sînt soluționate problemele majore ale dezvoltării societății noastre socialiste.

În 1950, Partidul Comunist Român lansează, în conformitate cu hotărîrile sale anterioare, primul plan de dezvoltare a energeticii românești. Moștenirea trecutului a fost și în acest domeniu extrem de precară. Consumul brut de energie electrică pe un locuitor era în 1950 doar de 130 kWh, situînd România pe unul dintre ultimele locuri din Europa. Puterea instalată în centralele termo și hidroelectrice era de 740 MW, producția de energie electrică fiind de 2.113 milioane kWh.

Rînd pe rînd, energetica românească cucerește victorii dintre cele mai remarcabile. Astfel, Hidrocentrala de la Bicaz, lanțul de 12 hidrocentrale de pe Bistrița, Hidrocentrala Argeș-Corbeni, puternicele termocentrale de la Craiova, București-Sud și Luduș-Iernut — enumerînd doar cîteva din construcțiile hidro și termoenergetice — sînt etape importante ale drumului pe care l-am străbătut. Întrucît potențialul hidroenergetic al țării nu era valorificat decît în proporție de sub 1%, era firesc și necesar să se treacă la utilizarea corespunzătoare a rîurilor interioare și a Dunării. Dar amenajarea hidroenergetică a Dunării se lega implicit de rezolvarea dificultăților de navigație puse de acest al doilea fluviu al Europei, navigabil pe o lungime de 2350 km și utilizat ca atare de 8 țări.

Prin trecerea timpului și modernizarea transporturilor, prin introducerea navigației cu abur, Dunărea a devenit o cale fluvială internațională, fapt care a atras după sine necesitatea întreprinderii unor mari lucrări de corecție a șenalului navigabil din sectorul Porțile de Fier, precum și amenajarea digurilor, asigurarea unui sistem de semnalizare, crearea unui serviciu de pilotaj obligatoriu etc. Dar toate aceste măsuri constituiau doar o ameliorare a situației.

Singura soluție de înlăturare radicală a dificultăților de navigație putea fi dată de construirea unui baraj și, prin aceasta, crearea unui lac de acumulare. Soluția era rentabilă însă doar prin participarea în comun a celor doi beneficiari : **energetica și navigația.** Și dacă navigația era direct interesată în crearea unei căi de transport cu accesibilitate deosebită, nici energetica nu putea rămâne indiferentă, dacă ne gîndim că Dunărea deține, în zona Porților de Fier, un potențial hidroenergetic excepțional, apreciat la peste 10 miliarde kWh într-un an hidrologic mediu. Importanța potențialului hidroenergetic al fluviului este ilustrată elocvent de faptul că **amenajînd doar un metru de cădere pe Dunăre se poate obține o producție de energie electrică egală cu aceea produsă de Centrala hidroelectrică de la Bicaz sau de la Argeș-Corbeni, două dintre centralele românești de mare importanță.** Cu toate că valea Dunării, în sectorul Porților de Fier, era relativ îngustă și puțin populată, a afectat totuși, prin ridicarea nivelului, bunuri importante ca : localități, căi ferate, șosele etc. Totuși aceste bunuri sînt relativ mai mici decît în alte cazuri de amenajări de fluvii cunoscute în lume și strămutarea și refacerea lor s-a justificat prin importantele avantaje economice de ordin energetic și de navigație pe care le aduce.

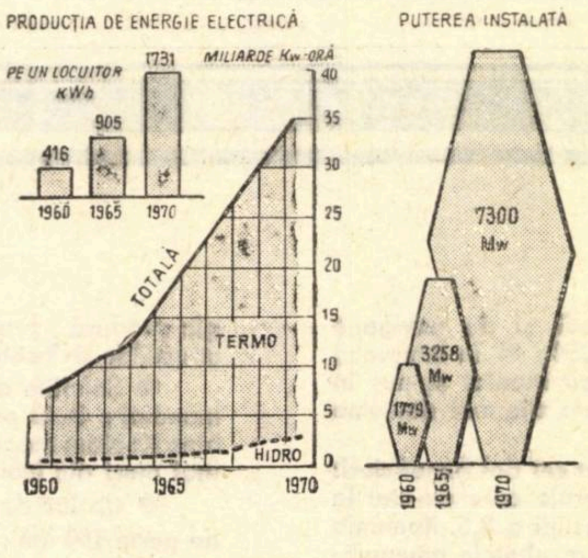

Puterea instalată și producția de energie electrică

MĂSURILE de utilizare complexă a potențialului hidroenergetic și de îmbunătățire a condițiilor de navigație pe Dunăre au fost stabilite de către guvernele R. S. România și R.S.F. Iugoslavia, pe baza proiectelor Institutului de Studii și Proiectări Hidroenergetice din București și ale Institutului Energoproject din Belgrad, la 30 noiembrie 1963, prin semnarea Acordului și Convențiilor încheiate atunci. **Construirea Sistemului hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier a început la 7 septembrie 1964.** Cele două state au încheiat un Acord, avînd la bază următoarele principii :

— participare egală a celor două țări la investiții ;

— participarea egală la rezultatele amenajărilor, fiecărei țări revenindu-i cantități egale din puterea și energia produsă ;

— proprietatea exclusivă a fiecărei țări asupra construcțiilor și instalațiilor aflate pe teritoriul său.

Fiecare dintre cele două centrale (română și iugoslavă), cu o **putere instalată de 1050 MW**, este echipată cu cîte șase hidroagregate cu turbine Kaplan verticale de putere unitară 178 MW, racordate la transformatoare — bloc de 190 MVA.

Soluțiile de proiectare propuse de inginerii și tehnicienii români și iugoslavi au fost deosebit de interesante, multe dintre ele constituind **adevărate premiere pe plan mondial** la lucrări de acest gen. Astfel, construcția propriu-zisă a barajului a îmbinat o metodă folosită pînă în prezent, prin adăugiri succesive laterale, cu metoda de construcție frontală a barajului, metodă aplicată cu succes. La execuția excavațiilor subacvatice s-a folosit o platformă plutitoare autoridicătoare, tip ICH București, cu ajutorul căreia s-au făcut pușcările în stîncă,

GRĂITOARE ROMÂNO — IUGOSLAVE

ENERGETIC PORŢILE DE FIER

pînă acum această metodă fiind folosită numai la prospecţiuni geologice ; aceasta a condus la economii de valută şi a asigurat, totodată, condiţii favorabile pentru începerea mai devreme a lucrărilor la barajul deversor. La betonarea barajului deversor, s-a aplicat o metodă constînd din executarea betonării cu macarale amplasate direct pe sol, renunţîndu-se la metoda cu estacade metalice care cerea mult timp pentru montarea şi demontarea acestora.

Proiectarea şi execuţia a trei dintre cele şase turbine din centrala părţii române au fost efectuate de Uzinele LMZ şi Electrosila din Leningrad care, de altfel, au asigurat şi asistenţa tehnică la montajul lor. Celelalte trei turbine au fost realizate de Uzinele constructoare de maşini din Reşiţa, cu concursul Institutului de cercetări şi proiectări pentru echipamente hidroenergetice şi maşini de transport şi ridicat Reşiţa (ICPEHR), piesele mari fiind turnate la Uzina de maşini grele-Bucureşti (UMGB). Dotarea şi capacitatea tehnică actuală a Uzinei constructoare de maşini Reşiţa. nivelul tehnic al institutului de specialitate amintit şi posibilităţile altor unităţi industriale româneşti fac, în momentul de faţă, posibil să se execute în ţară o gamă completă de turbine de diverse tipuri şi puteri.

Ţinînd seama de puterea unitară şi de dimensiunile lor, turbinele de la Porţile de Fier se situează printre cele mai mari turbine Kaplan construite in lume. Hidrogeneratoarele de la Porţile de Fier, avînd diametre mari se situează printre cele mai însemnate construcţii de acest gen pe plan mondial, iar lagărul axial, cu o forţă axială puternică, reprezintă, de asemenea, o realizare remarcabilă pe plan mondial. Datorită soluţiei constructive şi parametrilor aleşi, hidrogeneratoarele dispun de o perfectă stabilitate, asigurînd o bună încadrare a centralei electrice în Sistemul energetic naţional.

Proiectarea şi construcţia celor şase transformatoare de forţă de 190 MVA s-au efectuat la marea uzină „Electroputere“ din Craiova. Capacitatea, tehnicitatea şi dotarea acestei uzine îi permit să realizeze transformatoare şi mai mari pentru diferite staţii de conexiuni. Montarea echipamentelor necesare centralei a fost executată de Întreprinderea „Energomontaj“-Bucureşti, unitate aferentă Trustului de Construcţii şi Montaje Energetice.

CENTRALA hidroelectrică de la Porţile de Fier, prin puterea sa instalată, **reprezintă unul dintre cele mai importante obiective energetice ale ţării, ea plasindu-se printre primele amenajări de acest gen din lume.** Pentru construirea Sistemului Hidroenergetic şi de Navigaţie Porţile de Fier s-au executat lucrări a căror valoare estimată la circa 400 milioane dolari, este suportată paritar de către cei doi parteneri. Eficienţa economică a investiţiei este deosebit de mare în comparaţie cu alte realizări energetice din ţară şi din străinătate. Exploatarea centralei electrice române este condusă în concordanţă cu interesele Sistemului electroenergetic naţional. Exploatarea ţine seama de respectarea unor condiţii şi anume :

— asigurarea în aval de centrală a unui regim de nivele ale apei, care să permită navigaţia prin zona centrală ;

— împărţirea paritară, între cele două părţi, a potenţialului hidroenergetic disponibil (putere şi energie).

Programarea exploatării, făcută de comun acord. se realizează pe baza unei prognoze calculate pe durate mai scurte sau mai lungi, cu ajutorul unei reţele extinse de staţii de observaţie. Problema evacuării puterii generate de centrala Porţile de Fier a fost studiată. încă înainte de punerea în funcţiune a acesteia, la Institutul de studii şi proiectări energetice (ISPE), folosindu-se pentru studii calculatoarele cifrice şi analogice aflate în dotarea centrului propriu de calcul al acestui institut român, care întocmeşte şi poate întocmi studii şi proiecte de lucrări energetice şi pentru străinătate.

Centrala hidroelectrică Porţile de Fier acoperă consumul de energie electrică din zonă la tensiunea de 220 kV, iar excedentul de putere este debitat în Sistemul energetic naţional la tensiunea de 400 kV, prin linii de înaltă tensiune.

Datorită eforturilor deosebite ale constructorilor, **punerile în funcţiune ale hidroagregatelor la centrala română a fost devansată, peste prevederi. cu 45—90 zile.** Astfel, în intervalul dintre august 1970 şi noiembrie 1971 s-a făcut punerea în funcţiune a celor şase hidroagregate. Montorii, sondorii, betoniştii, electricienii, toţi muncitorii au dat dovadă de-a lungul perioadei de construcţie de o exemplară pricepere, de inventivitate creatoare, entuziasm şi dăruire în muncă. De altfel, mulţi dintre constructorii Centralei de la Porţile de Fier au lucrat şi pe alte şantiere energetice ale ţării, la Bicaz, la Argeş, acolo unde s-au înălţat adevărate constelaţii energetice ale României socialiste.

Lucrările de execuţie ale Sistemului hidroenergetic şi de navigaţie de la Porţile de Fier au pus şi unele probleme deosebite pe care constructorii le-au rezolvat cu succes. Astfel, prin construirea barajului hidrocentralei, nivelul apelor Dunării s-a ridicat, creînd **un lac de acumulare lung de peste 150 km.** Crearea lacului a atras după sine inundarea unei zone reprezentînd terenuri agricole, păduri, o insulă (Ada-Kaleh), cîteva porturi la Dunăre, oraşul Orşova, calea ferată Turnu- Severin—Orşova şi cîteva întreprinderi industriale de o relativă importanţă. A fost reconstruit în întregime oraşul Orşova, a cărui arhitectură reprezintă o încadrare corespunzătoare în peisajul înconjurător. S-a refăcut, de asemenea, linia de cale ferată Turnu-Severin — Gura Văii-Orşova, construindu-se două gări moderne la Gura Văii şi Orşova.

Prin realizarea lucrărilor hidrotehnice de la Porţile de Fier **va creşte importanţa turistică a acestei zone.** Lacul de acumulare avînd o suprafaţă de 17 000 ha, creează posibilităţi de practicare a sporturilor nautice, precum şi de recreare şi agrement. Ţinînd seama de frumuseţea zonei respective, de îmbinarea elementelor montane cu lacul de acumulare, se vor extinde mijloacele de practicare a turismului, se va crea o reţea hotelieră corespunzătoare, se vor ridica baze turistice şi climaterice, într-un cuvînt **ansamblul turistic denumit „Dunărea“.** Realizarea într-un viitor apropiat a acestei reţele turistice dotată cu o suprastructură corespunzătoare, va contribui la îmbogăţirea întregii regiuni, va atrage şi va fixa populaţia în zonă, turismul devenind astfel un important factor economic.

CONSTRUIREA Sistemului hidroenergetic şi de navigaţie de la Porţile de Fier a demonstrat multiplele posibilităţi de cooperare între statele riverane şi între state în general. Trebuie remarcată excelenta cooperare dintre specialiştii români şi iugoslavi în toate fazele de proiectare şi construcţie a marelui obiectiv hidroenergetic, soluţiile comune adoptate, precum şi respectarea întocmai a principiilor stabilite prin Acordul dintre cele două state.

Încheierea lucrărilor şi darea în exploatare a Sistemului hidroenergetic şi de navigaţie de la Porţile de Fier nu constituie însă o etapă finală a vastului program de utilizare raţională a resurselor hidroenergetice ale ţării trasat de cel de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român. Astfel, în acest cincinal se va da în funcţiune Centrala hidroelectrică de pe Lotru cu o putere instalată de 500 MW, precum şi alte hidrocentrale însumînd circa 1200 MW ; de asemenea, în cincinalul următor, se va pune în funcţiune o putere instalată de circa 2600 MW în centralele hidroelectrice ce vor fi amplasate pe Dunăre, Olt, Sebeş, Siret, Rîul Mare şi alte cursuri de apă.

Acum, cînd are loc inaugurarea oficială a Sistemului hidroenergetic şi de navigaţie Porţile de Fier, gîndurile tuturor lucrătorilor din domeniul energeticii se îndreaptă din nou spre partid, angajîndu-se să depună, în continuare. toată capacitatea şi iniţiativa creatoare — în vederea dobîndirii de noi succese, spre binele ţării şi al întregului nostru popor.

Barajul

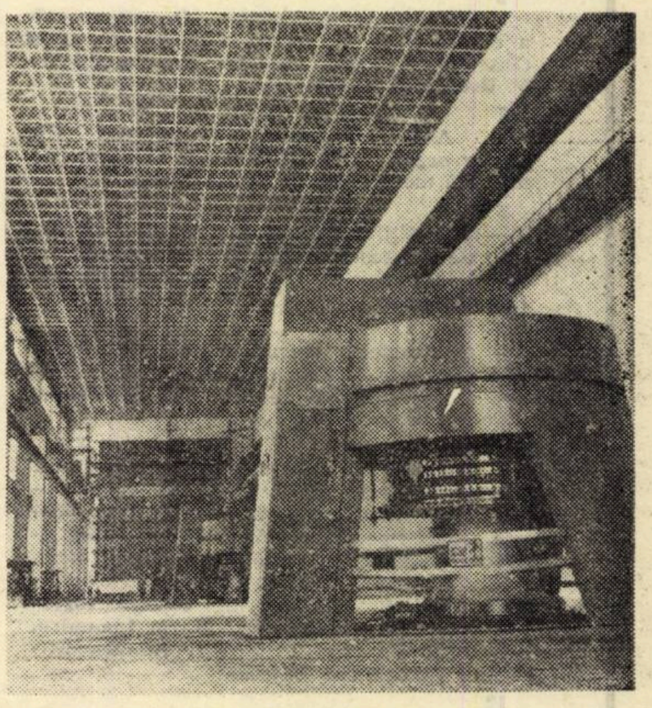

Turbinele

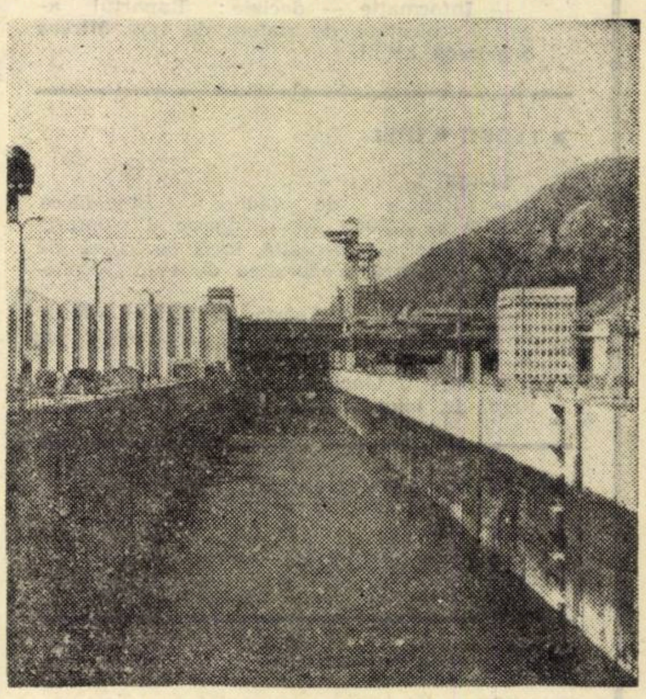

Ecluza

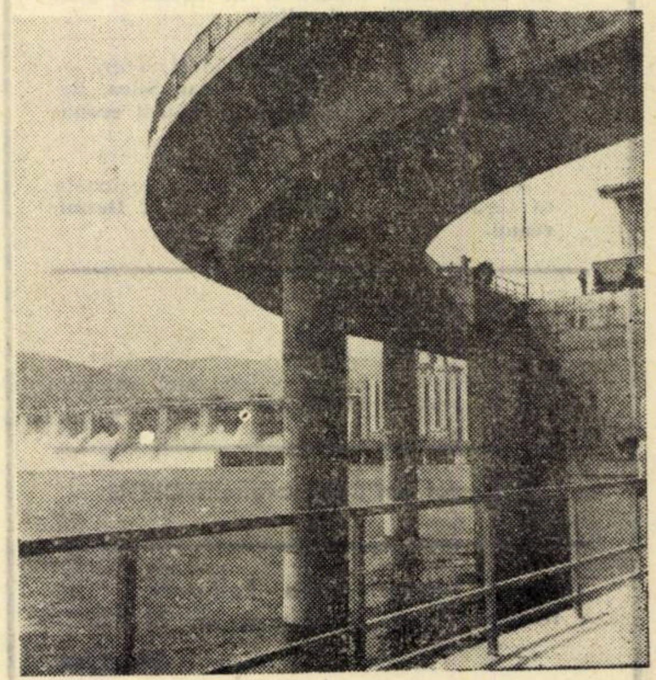

Coronamentul

ANUL X **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

SUMARUL

numărului 19 din 12 mai 1972

■ ECONOMIE NAȚIONALĂ

2—3
— O expresie grăitoare a colaborării româno-iugoslave: Sistemul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier de ing. **Octavian Groza**, ministrul energiei electrice.

5
— Factorii de producție: O componentă a eficienței — Utilizarea timpului de lucru (Discuție la masa rotundă consemnată de **V. Boescu, L. Țintea**).

7
— Analiză economico-financiară: Un singur organ bancar finanțator al lucrărilor de mică mecanizare de **Maria Ioniță.**

8
— Investiții: Reducerea ponderii cheltuielilor de construcții — montaj în volumul total al lucrărilor de ing. **Ilariu Cristescu**, ec. **Ludovic Laczs.**

9
— Contractele, mecanism complex perfect sincronizat: Proiectul de contract, obligație... facultativă? de ec. **Fl. Boșoteanu**, Uzina „Rulmentul" Brașov.

10—11
— Măsurile de perfecționare a comerțului exterior își dovedesc eficiența Producătorii abordează piața externă. Semnează: **Ioan Gionea**, secretar permanent AROMAR; ing. **Ion Apolzan**, „Azoexport"; **Ionel Florescu**, șef serv. „Autotractorul" Brașov; **Ștefan Vîrtaci**, șef serv. I.C.E. Prodexport; ing. **George Angiulescu**, I.S.C.E. Chimimport; **Marin Lixandru**, directorul Direcției Prețuri și Analiza Eficienței Comerțului Exterior.

12
— Eficiența economică în turism de **Gh. Golopența**, de la Consiliul Economic.

13
— Informație — decizie: Raportul analiză-proiectare de sistem de ing. **Mircea Șușelescu**, I.P.I.U.

■ TEORII • IDEI

14—15
— Puncte de vedere: Elucidarea esenței și naturii social-istorice a cointeresării materiale necesită încă dezbateri de **Pătru Dumitru**, Facultatea de studii economice Iași.
— Confruntări: Teoria devansării ofertei de către cerere și „oracolul înțelepților" de **N. Ivanciu.**
— Cărți: Geografia urbană de lector univ. dr. **Ioan S. Gruescu.**

■ ȘTIINȚA ȘI SOCIETATEA

16
— Nu o simplă accelerare, ci schimbarea caracterului activității științifice.

■ ECONOMIE MONDIALĂ

17
— R. D. Germană: Ritmuri și priorități în dezvoltarea industriei în actualul plan cincinal de **Gheorghe Roșu.**

18
— Documentar: Dinamica și structura economiei elvețiene, de dr. **Traian Silea**, Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaționale.

19
— UNCTAD III: Disparități regionale în țările Americii Latine de **Maria Desmireanu.**

• ÎN SUPLIMENT

— Oferte de produse.
— Creditarea lucrărilor de mică mecanizare de **prof. dr. Ștefan Luca-Pascal.**

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

Tiparul: Întreprinderea Poligrafică „Informația". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40470

scrisori

CASĂRILE

LUCREZ într-o întreprindere constructoare de mașini care produce, în cea mai mare parte, utilaje unicate sau de serie foarte mică. Pe parcursul realizării planului, din cauze obiective sau mai puțin obiective, apar o serie de materiale fără mișcare sau de prisos care nu mai sînt necesare întreprinderii. Ele sînt oferite în repetate rînduri diferiților beneficiari, multe din ele sînt lichidate, dar o parte însemnată ajung la casare. N-ar fi bine ca aceste materiale să fie puse — în mod gratuit — la dispoziția unor întreprinderi teritoriale de aprovizionare, iar acestea să se ocupe, în continuare, de desfacerea și, eventual, de casarea lor după 3—5 ani de la preluare? Pentru a nu se face abuzuri sau pentru a nu slăbi preocuparea pentru lichidarea unor astfel de materiale, propun să se preia în baze numai materiale mai vechi 2 ani.

Nicolae GRIGORE
contabil șef
Uzina „Independența"-Sibiu

„ACCEPTAT ÎN PREALABIL PRIN CONTRACT"

SUSȚIN propunerea din articolul publicat sub titlul de mai sus în nr. 9 al revistei la rubrica „Tribuna economistului". Greutăți asemănătoare întîmpină și ocoalele silvice, la încasarea taxelor forestiere, pentru masa lemnoasă dată spre exploatare unităților industriale. Nu se mai admit, de pildă, dispozițiile de încasare ci, se pretind facturi, cu indicarea fiecărei partide, cu rata lunară la fiecare, cu toate că în contract sînt prevăzute ratele, iar la baza contractului stă planul de eșalonare a taxelor forestiere. Se repetă, deci, aceleași date în trei acte, ca la urmă să se repete în fiecare lună pe fiecare factură. Oricine își poate imagina, ce cearceaf de factură trebuie pentru o unitate care are în exploatare în același timp 100 sau mai multe partizi. Prin metoda propusă s-ar reduce mult volumul lucrărilor și termenul de decontare.

Petre I. BOLDEA
contabil șef
Ocolul silvic - Bozovici

SUGESTII

• Horticultorii amatori din mediul urban ar putea pune în valoare terenuri degradate (în pantă) din jurul orașelor, cultivînd circa 300—400 m.p. cu pomi sau vie, în schimbul unei taxe anuale.

• Socot util ca toate organele interesate să ia măsuri pentru corectarea a tot ce este inestetic de-a lungul căilor noastre de comunicație, începînd cu traseele intens circulate. Plantînd plopi, salcîmi, sălcii sau nuci din pepinierele statului, înfrumusețăm mediul, sporim bogăția țării noastre, purificăm aerul.

P. DANCIU
Cluj

CURIER

• Regimul prețurilor și tarifelor

ION D. SCOREI, Sadu — Prin Legea nr. 19/1971, cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, la art. 2, se precizează care sînt categoriile de prețuri care funcționează în economia noastră națională și anume:

a) prețuri ale producătorilor, care revin unităților industriale, de lucrări de construcții-montaj, agricole, precum și altor producători; b) prețuri de livrare, la care circulă produsele între unitățile socialiste (în cazul mijloacelor de producție, prețurile de livrare sînt egale cu cele ale producătorilor, cu excepțiile prevăzute în dispozițiile legale); **c) prețuri cu amănuntul, pentru desfacerea produselor și executarea lucrărilor de construcții către populație.**

Din prevederile de mai sus — litera **b** — rezultă că produsele industriale livrate cooperativelor agricole de producție circulă la prețuri de livrare prevăzute pentru unitățile socialiste. Aceste prețuri, în cazul mijloacelor de producție, sînt egale cu cele ale producătorilor cu excepțiile prevăzute în dispozițiile legale. Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 1953/1970, la art. 1, stabilește că vînzarea către cooperativele agricole de producție și unitățile intercooperatiste, a produselor industriale destinate producției și investițiilor, se face la prețurile și în condițiile de livrare prevăzute de normele legale pentru organizațiile agricole de stat, adică la prețuri de livrare fără impozit, egale cu prețurile de producție. Art. 2 din H.C.M. nr. 1953/1970, modificat prin H.C.M. nr. 735/1971, prevede însă că produsele metalurgice, produsele industriei ușoare, materialul lemnos și spalierii din beton pentru vie se livrează atît întreprinderilor agricole de stat (cele nominalizate în H.C.M. nr. 735/1971), cît și cooperativelor agricole de producție și unităților intercooperatiste la prețuri de livrare cu impozit. Produsele metalurgice, produsele industriei ușoare, materialul lemnos și spalierii din beton pentru vie care se livrează cooperativelor agricole de producție și unităților intercooperatiste, cît și unităților agricole de stat prevăzute în H.C.M. nr. 735/1971, la prețuri de livrare cu impozit, sînt nominalizate concret în anexe la avizul Comitetului de Stat pentru Prețuri nr 2592/1971. Modul de aplicare a prevederilor art. 2 din H.C.M. nr. 1953/1970, și modul de determinare a prețurilor de livrare cu impozit pentru aceste produse, sînt reglementate prin Instrucțiunile Comitetului de Stat pentru Prețuri și Ministerului Finanțelor nr. 66/1971, publicate în revista „Probleme de Prețuri" nr. 3 pe anul 1971 la pag. 225.

• Obligarea la contractare

ILIE STAN, Călan; TRAIAN JITARU, Sinaia — Într-adevăr Legea nr. 71/1969, nu prevede termenele în care trebuie sesizate organele competente să rezolve neînțelegerile precontractuale, nici termenele în care trebuie înaintate răspunsurile la conciliere, situație în care nu există decădere și nici posibilitatea de sancționare a părților. Încheierea contractelor economice făcîndu-se pe baza acordului de voință al părților, refuzul furnizorului de a confirma sau contracta comanda beneficiarului nu este sancționabilă. În legătură cu această problemă urmăriți nr. 1/1972 al publicației „Arbitrajul de Stat" articolul „Obligarea la contractare în cadrul legislației actuale". Pentru un răspuns mai complet așteptăm și opinia ministerului de resort.

TRIBUNA ECONOMISTULUI

Cum s-ar putea economisi anual 3 milioane lei

NECESITATEA reducerii importului de ambalaje a determinat construirea și punerea în funcțiune a Combinatului de celuloză și hîrtie — Dej profilat pe producerea celulozei sulfat înălbite din lemn și rășinoase și pe fabricarea unei game largi de sortimente de hîrtie de ambalaj superioare albite. Prin proiect s-a prevăzut posibilitatea ca la fabricarea diferitelor sortimente de hîrtie să se utilizeze, pe lîngă celuloza fabricată din lemn de rășinoase — mai rezistentă, și celuloze sulfat albite cu fibră scurtă din fag sau plante anuale (paie, stuf). Astfel, ținînd cont de balanța de fibre celulozice pentru industria de hîrtie, precum și în scopul reducerii importului, în ultimii ani s-a procedat la un schimb de celuloze între combinatele din țară. Noi livram altor combinate și fabrici de hîrtie peste 30 000 tone celuloză sulfat înălbită din lemn de rășinoase, care se utilizează de către acestea la fabricarea hîrtiilor de scris și tipărit, iar în schimb primim în fiecare an pînă la 10 000 tone celuloze din foioase și plante anuale pe care le utilizăm în amestec cu celuloza proprie la fabricarea hîrtiilor de scris și tipărit și a unor sortimente de hîrtie de ambalaj albită.

Pentru anul 1972, potrivit balanței de fibră stabilită, Combinatul nostru urmează să primească de la Brăila peste 9 800 tone celuloză din lemn de foioase și stuf cu 100% uscăciune la prețul legal în vigoare franco stația de încărcare, exclusiv ambalajul, care de fapt reprezintă prețul de cumpărare. La acest preț — așa cum este și normal — se mai adaugă o serie de costuri colaterale, exterioare întreprinderii producătoare privind transportul, ambalarea, delegați etc. În felul acesta se obține prețul de aprovizionare care conține toate costurile exterioare întreprinderii. Bineînțeles că la acesta se adaugă costurile interne comune sectorului de aprovizionare, ale recepției, depozitării, precum și unele costuri directe cum ar fi pierderi din perisabilități, costuri de manipulare internă etc. Prin adăugarea tuturor acestor costuri se ajunge la prețul de consum al materiei prime.

Dintre ele vom scoate în relief numai influența nefavorabilă și consecințele cheltuielilor privind transportul și manipulările interne, determinate de calitatea celulozei ce se livrează de Combinatul de celuloză și hîrtie-Brăila. Nu se poate spune că celuloza fibră scurtă livrată de C.C.H. Brăila nu se încadrează în prevederile STAS. Dar tocmai despre valabilitatea acestor prevederi aș avea ceva de spus. Conform STAS nr. 8719—70, celuloza sulfat înălbită din foioase pentru industria hîrtiei, care se fabrică la Brăila pe mașina de deshidratat (presspatte) poate avea umiditatea 70%. Această prevedere determină numeroase consecințe economice pentru beneficiari care, în final, se soldează cu cheltuieli neeconomicoase de milioane de lei.

Nu este greu să demonstrăm acest lucru. Dacă produsul se livrează cu 70% umiditate înseamnă că din 100 tone numai 30% va fi materie primă utilizabilă, iar restul apă. Un studiu făcut în această direcție ne arată că umiditatea medie la un număr însemnat de livrări a fost de 73%. Tot din acest studiu rezultă că la nivelul anului 1972 pentru cele peste 9 800 tone celuloză cît are de livrat C.C.H. Brăila la C.C.H. Dej la umiditatea respectivă se vor livra de fapt peste 36 000 tone. Diferența de la 36 000 tone pînă la 9 800 tone celuloză absolut uscată este de 26 200 tone și această cantitate o reprezintă apa, iar 1,9 milioane lei transportul ei pe calea ferată. Dacă vom ține seama și de cheltuielile de manipulare și încărcare care se fac la furnizor, de cheltuielile cu recepția, transportul intern pe liniile uzinale la beneficiar (circa 1700 vagoane convenționale), de pierderile ce se produc prin desele manipulări, aceste cheltuieli se ridică anual la peste 3 000 000 lei. Să nu uităm că asemenea livrări se fac și altor beneficiari, în cantități apreciabile.

Pentru înlăturarea acestor cheltuieli este absolut necesar să se revizuiască actualul STAS ale cărui prevederi sînt în contradicție cu înseși principiile gestiunii economice. Să se prevadă o umiditate maximă de cel mult 20—25%. Acest lucru este pe deplin realizabil. Pînă la rezolvare, ar fi necesar ca între producător și beneficiar să intervină un acord prin care cheltuielile generate de excesul de umiditate să fie bonificate la producător.

I. PODEA
economist, șef serviciu
Combinatul de Celuloză și Hîrtie-Dej

factorii de producție

„Organele și organizațiile de partid, de sindicat și ale U.T.C. să îndrume și să sprijine conducerile unităților economice în înfăptuirea unei juste politici de cadre, corelată cu dezvoltarea de perspectivă a întreprinderilor, în întronarea unei stricte discipline de muncă și dezvoltarea spiritului de răspundere a întregului colectiv pentru îndeplinirea sarcinilor de serviciu ; să acorde o atenție deosebită educației socialiste, ridicării gradului de conștiință a oamenilor muncii în spiritul hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din noiembrie 1971".

(Din Rezoluția Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții).

O COMPONENTĂ A EFICIENȚEI

UTILIZAREA TIMPULUI DE LUCRU

LA DEZBATERE au participat : **Gheorghe STUPARU**, vicepreședinte al C.C. al Uniunii Generale a Sindicatelor din România și președintele Consiliului Municipal al Sindicatelor București ; **Constantin BARBU**, inginer șef de concepție și **Ion BREAZU**, președintele comitetului sindicatului de la Uzinele „Timpuri Noi"; **Maria DIACONU**, președintele comitetului sindicatului Întreprinderii textile „Dacia" ; **Ion IORGA**, directorul Fabricii de pielărie și încălțăminte Dîmbovița ; **Alexandru IANA**, vicepreședinte al comitetului sindicatului — Uzina de medicamente; ing. **Dimitrie GRECOV**, directorul Uzinei de pompe ; **Nicolae NEGREA**, locțiitorul secretarului comitetului de partid de la Uzina de mecanică fină ; **Aurel IACOBESCU**, consilier juridic la Consiliul Municipal al Sindicatelor București.

MUNICIPIUL BUCUREȘTI, unul dintre cele mai puternice centre industriale din țară, posedă o industrie modernă, larg diversificată, care aduce, an de an, o contribuție tot mai mare la realizarea planului de stat. O caracteristică a preocupărilor unităților sale industriale o reprezintă căutarea permanentă de noi resurse interne a căror valorificare să asigure creșterea continuă a eficienței întregii activități economice.

Utilizarea deplină a fondurilor fixe, ca mijloc principal de sporire a producției și productivității muncii, de ridicare a eficienței întregii activități economice, implică în industria modernă, bazată pe un nivel ridicat de înzestrare tehnică, de mecanizare și automatizare a proceselor de muncă, **folosirea integrală și productivă a timpului de lucru.** *Ansamblul măsurilor de perfecționare a organizării producției și muncii luate în anii din urmă în economie, au în vedere mai buna utilizare a capacităților de producție și a forței de muncă, asigurarea condițiilor integrării fiecărui muncitor în cadrul colectivului de muncă, ridicarea răspunderii lui pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate și, în general, respectarea unei discipline riguroase tehnologice și a muncii.*

Deși în 1971 utilizarea timpului de lucru a cunoscut o îmbunătățire în majoritatea întreprinderilor bucureștene — în primele patru luni ale acestui an planul producției globale fiind și el depășit cu peste 400 milioane lei — trebuie arătat că, pe ansamblu, industria municipiului realizează indici de folosire a timpului de lucru și de utilizare a capacităților de producție inferioare unor centre industriale din țară.

Așadar, în unitățile industriale bucureștene există încă reale posibilități care se cer fructificate în interesul sporirii producției și al reducerii costurilor de fabricație. Utilizarea rațională a forței de muncă și a timpului de lucru, pune în fața organizatorilor producției, a tuturor salariaților, sarcina de a găsi în fiecare moment noi căi, care să conducă la o mai bună folosire a potențialului de care dispun. Depistarea și valorificarea acestor rezerve a constituit tema dezbaterii organizate de „Viața economică" cu sprijinul Consiliului Municipal al Sindicatelor din București.

Disciplina muncii — un concept complex

CONCEPTUL de disciplină a muncii presupune atît prezența la timp a salariaților la locul de muncă, cît și respectarea cu strictețe de către aceștia a proceselor tehnologice, a normelor de organizare interioară a întreprinderilor, dezvoltarea răspunderii fiecărui lucrător pentru utilizarea deplină și eficientă a timpului de lucru și îndeplinirea riguroasă cantitativă și calitativă a sarcinilor de producție. În Municipiul București au fost desfășurate diferite investigații pe baza cărora au fost luate, pe diferite planuri, măsuri de preîntîmpinare a unor neajunsuri și de valorificare a resurselor depistate. Tovarășul **Gheorghe Stuparu**, arăta că **„deși în 1971 și în cele patru luni ale acestui an planul producției globale a fost depășit cu peste 400 mil. lei, iar folosirea timpului de muncă, în majoritatea întreprinderilor bucureștene, a cunoscut o îmbunătățire față de anii anteriori, există încă însemnate rezerve în acest domeniu privind: respectarea programului de lucru** (întîrzieri, absențe nemotivate, învoiri), **unilizarea celor 8 ore de muncă** (în unele întreprinderi, datorită unor deficiențe în organizarea producției și muncii, în aprovizionarea tehnico-materială, se lucrează efectiv doar 6,5—7 ore), **respectarea tehnologiilor de fabricație** (abateri de la disciplina tehnologică, neglijență, risipă a unor materiale, lacune în domeniul calificării), **coeficientul redus de schimburi** etc. **Calculele estimative demonstrează că, datorită deficiențelor amintite, industria Capitalei pierde anual o producție în valoare de circa 2 miliarde lei".**

„La uzinele „Timpuri Noi" — spunea tov. **Ion Breazu — multă vreme comitetul sindicatului a considerat că disciplina muncii este sinonimă cu aceea a asigurării prezenței la lucru a salariaților. De aceea, acțiunile ce le desfășuram, vizau doar acest obiectiv. Ce se întimpla însă în timpul lucrului, cum erau folosite cele 8 ore de muncă, aceste aspecte apăreau rar în analizele activității noastre. Schimbînd această optică, am întreprins, cu ajutorul activiștilor obștești — ingineri, economiști — analize multiple în uzină, din care a reieșit faptul că în măsura în care la toate eșaloanele se respectă disciplina muncii, tehnologiile de fabricație, crește răspunderea pentru realizarea integrală a indicatorilor de plan, este cu putință să se obțină în uzină, cu același potențial existent, o producție cu 25—30% mai mare. De aceea, împreună cu comitetul oamenilor muncii, am trecut la aplicarea unor măsuri menite să conducă la rezolvarea unor neajunsuri în organizarea producției, la extinderea muncii în brigăzi cu acord colectiv, la mai buna aprovizionare tehnico-materială a locurilor de muncă etc."**

„Întrucît disciplina muncii îmbracă multiple laturi ce au implicații din cele mai variate — arăta tov. Stuparu — **ea trebuie să fie nu numai în atenția tuturor salariaților, dar să constituie și obiectul de studiu al mai multor categorii de specialiști — sociologi, tehnicieni și alți specialiști din întreprinderi, institute specializate, centrale industriale, ministere, precum și din aparatul sindical. Bucureștiul, care a cunoscut o puternică dezvoltare industrială, are de rezolvat încă o serie de probleme din care cele mai pregnante sînt cele privind asigurarea resurselor de forță de muncă, cele edilitare și sociale, de transport etc.".**

Factori „exogeni" ai utilizării timpului de muncă

UN CALCUL revelator : într-un minut, la nivelul unui singur sector al Capitalei — sectorul III — se realizează o producție materială de aproape 100 000 lei. Folosirea cît mai completă și rațională a timpului de lucru constituie, deci, un mijloc important de creștere a producției, a productivității muncii și, în final, a eficienței economice. În dezbateri au fost relevate aspecte negative în utilizarea forței de muncă în unele întreprinderi care nu pot fi imputate însă celor ce lucrează nemijlocit la mașini și utilaje, ci unor organizatori ai producției care au răspunderea asigurării condițiilor desfășurării optime a proceselor de producție.

Unul din factorii cei mai de seamă care condiționează buna desfășurare a procesului de producție, implicit utilizarea din plin a timpului de lucru a mașinilor și utilajelor, o constituie aprovizionarea ritmică cu materii prime și materiale a locurilor de muncă. Nerespectarea obligațiilor contractuale, a termenelor de livrare a materialelor duce la dereglări în mecanismul activității de producție, la crearea unui climat propice indisciplinei.

„Sîntem nevoiți — spunea ing. **Ion Iorga — să întrerupem în anumite perioade activitatea la unele linii tehnologice de fabricație din lipsă de aprovizionare la timp cu piei și talpă. Întreprinderile aparținînd Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor nu ne-au livrat în primul trimestru din acest an o cantitate însemnată de piei contractate — lucru ce a influențat negativ activitatea noastră de producție. Dacă aprovizionarea o asigurăm în salturi, apoi și producția o realizăm în același mod — perioadelor de timp de acalmie urmîndu-le munca în „asalt", utilizarea de ore suplimentare etc. etc."**

„Lipsa de ritmicitate în aprovizionarea tehnico-materială — a arătat tov. **Alexandru Iana — își pune adesea amprenta și în fabrica noastră asupra disciplinei în muncă. Cunoscînd datele stipulate în contractele economice de livrare a materiei prime și a ambalajelor, noi facem planificarea producției pe secții, pe decade. Dar de multe ori, una este ceea ce planificăm și alta ritmul în care ne sosesc materiile prime de la furnizori. În luna martie a.c., bunăoară, o serie de materii prime și, mai ales, ambalajele** (acestea din urmă ne sînt livrate de Întreprinderea poligrafică „Luceafărul" din București) **le-am primit abia în zilele de 28 și 29 ale lunii respective. Firește, cu eforturi în plus am reușit să ne îndeplinim pînă la urmă planul lunar și trimestrial. Mai este cazul să subliniez că o atare situație influențează negativ disciplina în muncă ?"**

Deficiențele ce se manifestă în aprovizionare, în asigurarea locurilor de muncă cu scule, dispozitive, în întreținerea mașinilor, în asigurarea asistenței tehnice — îndeosebi în schimburile II și III — afectează buna utilizare a forței de muncă. De exemplu, **în trimestrul I al acestui an, timpul de lucru în întreprinderile sectorului III al Capitalei** (unul din sectoarele cu pondere mare industrială) **a fost utilizat doar în proporție de 94,1%. Reconvertit în cifre absolute aceasta înseamnă neutilizarea a 300 000 om-ore, în care s-ar fi putut realiza o producție suplimentară de cîteva zeci de milioane lei.**

„Microcosmosul" colectivului de muncă

MULTE din inconvenientele ce apar în desfășurarea normală a proceselor de producție pot fi preîntîmpinate — arătau în cuvîntul lor mai mulți participanți la dezbateri — dacă formațiile de lucru au în fruntea lor cadre cu autoritate morală și profesională, buni organizatori, care cunosc principiile generale ale științei conducerii și organizării producției și a muncii, procesele tehnologice. S-au făcut dese referiri la competența și responsabilitățile șefilor de echipă, de brigadă, a maiștrilor..

„Ne-am convins din propria noastră experiență — a arătat ing. **Dimitrie Grecov — de ceea ce înseamnă un cadru bun repartizat să conducă o formație de lucru și invers. Avem multe formații de lucru în care activitatea se desfășoară organizat, cu rezultate excepționale pentru întreprindere și pentru salariați. Intervenția noastră, a celor din conducerea uzinei, este minimă, întrucît conducătorii locurilor de muncă au experiență și rezolvă prompt toate problemele — atît cele de producție, cît și cele ale fiecărui component al formației de lucru. Tinerii care intră în asemenea formații, găsind un climat prielnic, se acomodează într-un timp relativ scurt cu producția, nu mai absentează, depun eforturi pentru a obține rezultate din ce în ce mai bune, odată cu îmbogățirea cunoștințelor lor profesionale. Pe de altă parte, introducerea lucrului în acord colectiv îi cointeresează pe toți să-și aducă contribuția la rezultatele producției.**

Aș mai adăuga faptul că, ori de cîte ori se ivesc unele neajunsuri, prin grija șefului de brigadă, al maistrului sau al organizatorului de grupă sindicală, problemele se analizează în colectiv, soluțiile fiind și ele o emanație colectivă. De altfel, acest sistem de a lucra cu oamenii ne-am străduit să-l generalizăm pe întreaga întreprindere. Ori de cîte ori avem greutăți în aplicarea unei tehnologii, în urgentarea unor comenzi, în organizarea și perfecționarea tehnică a produselor, apelăm la întregul colectiv. Dezbaterile în colectiv se soldează de fiecare dată cu idei noi, cu posibilități multiple de soluționare a problemelor. Și pentru că vorbim de disciplina muncii, iată și o oglindă a ei : față de 1970, anul trecut, cît și în primul trimestru din acest an, fondul de timp utilizat a crescut de la 94% la 96,5%. Lipsurile nemotivate și fluctuațiile au scăzut și ele, asemenea fenomene mai apar rar, ele fiind caracteristice fie unor angajați necalificați, fie unor tineri care încă nu s-au decis ce au de făcut în viață".

„Pentru a determina pe toți salariații să se încadreze în disciplina muncii — spunea tov. **Nicolae Negrea — s-au depus și se depun eforturi pentru a se analiza fiecare caz de abatere în parte — ce consecințe are, atît pentru întreprindere, cît și pentru cel în cauză. Pentru abaterile de la disciplină în producție, sub orice formă s-ar manifesta ele, noi facem răspunzători, în primul rînd, factorii de organizare a producției și, după aceea, pe cel ce a comis-o. Considerăm mai gravă abaterea unui maistru decît a unui muncitor. Am constatat că acolo unde conducătorii producției dau dovadă de unele acte de indisciplină** (întîrzie de la serviciu, nu-și respectă obligațiile, fac favoritisme etc.), **acest lucru se repercutează negativ și asupra formațiilor de lucru. De aceea, ne-am străduit să promovăm în funcția de șef de echipă sau de maistru, cadre cu experiență, care manifestă o atitudine intransigentă față de cei ce încalcă disciplina. Organizația de partid, conducerea uzinei, snidicatul, U.T.C., desfășoară fiecare largi acțiuni pentru întărirea spiritului colectiv, pentru ridicarea responsabiltiății tuturor salariaților față de sarcinile ce le au de îndeplinit. Căutăm să fim receptivi la toate sesizările și să rezolvăm operativ propunerile bune. Acordăm multă grijă și condițiilor sociale, folosirii timpului în afara orelor de muncă, sprijinirii tinerilor în desăvîrșirea studiilor. Organizăm întîlniri periodice, cu care prilej se fac schimburi de opinii despre muncă, viață, tehnică, știință etc.".**

Din păcate, nu peste tot se acordă atenție întăririi cu cadre competente a formațiilor de lucru, nu peste tot conducătorii de pe locul de muncă rezolvă prompt sesizările și propunerile muncitorilor. Ni s-a semnalat faptul că unele întreprinderi au trimis să frecventeze școlile de maiștri nu muncitori cu înaltă experiență și reale aptitudini, ci oameni cu o slabă pregătire profesională. Motivul : s-a crezut că în acest mod unitatea respectivă se va debarasa de unii oameni care creau greutăți sau nu-și făceau datoria. S-a dovedit însă că asemenea criterii de „selecție" au fost dăunătoare, deoarece întorcîndu-se înapoi în fabrică, după absolvirea cursurilor, aceștia n-au fost în stare să-și îndeplinească atribuțiile de maiștri, neavînd nici pregătirea profesională corespunzătoare, nici autoritatea necesară.

Este în interesul întreprinderilor, al bunului mers al producției în general, să selecteze și promoveze în funcția de șef de echipă, de brigadă, de maiștri, muncitori cu reale calități profesionale și organizatorice — oameni pe care unitatea se poate bizui. Așa cum prevăd hotărîrile în vigoare, aceștia pot fi sprijiniți

V. BOESCU
L. ȚINTEA

→

←

să urmeze ulterior cursurile școlii de maiștri, căpătînd în acest fel și cunoștințele teoretice necesare. De un real folos se dovedește pentru întărirea disciplinei în producție, extinderea organizării muncii în echipe și brigăzi pe bază de acord colectiv sau global — forme eficace atît în direcția sporirii producției și productivității muncii, cît și în cea a îmbunătățirii cîștigurilor individuale.

● Munca politico-educativă și disciplina muncii

ÎNCADRAREA în disciplina întreprinderii, prin participarea activă a fiecărui salariat la valorificarea întregului potențial existent, adoptarea unei atitudini pline de grijă față de avutul obștesc, reclamă o activitate vie, permanentă, politico-educativă, crearea unei puternice opinii de masă împotriva oricăror manifestări dăunătoare. Folosind din plin mijloacele multiple de care dispun, sindicatele, sub conducerea organizațiilor de partid, desfășoară ample acțiuni pentru ridicarea conștiinței socialiste a salariaților, pentru întărirea disciplinei în muncă, antrenîndu-i permanent la realizarea sarcinilor de plan, la ridicarea eficienței întregii activități a întreprinderilor.

Multe acțiuni au fost desfășurate pe linia **întăririi răspunderii față de îndeplinirea sarcinilor încredințate.** S-au organizat întîlniri și schimburi de experiență între „veteranii" uzinelor și tinerii muncitori, între conducătorii de întreprinderi și noii angajați ; au fost organizate la cluburi conferințe, colocvii și dezbateri pe teme sociale și de producție etc. De o deosebită eficiență s-a dovedit activitatea comisiilor de disciplină, instituite pe locurile de muncă, în componența cărora intră conducători de sectoare, reprezentanți ai sindicatelor, muncitori fruntași. Acționînd prompt, prin discuții directe cu cei ce încalcă disciplina muncii, rolul educativ și ajutorul acestor comisii este deosebit de important. În cadrul dezbaterilor, participanții au dat nenumărate exemple în acest sens.

„La Uzina de pompe — a arătat ing. **Dimitrie Grecov — comisiile de disciplină de pe locurile de muncă desfășoară o activitate plină de roade. Dezbătînd fiecare caz în parte, ele găsesc soluții salutare pentru orice abatere fie ea mai mică, fie mai gravă. Uneori, cazurile se transformă într-o dezbatere publică în secții, alte ori strict la nivelul comisiei. Dacă cei ce comit abateri continuă să persevereze, se ajunge și la sancțiuni administrative. Dar faptul că cel în cauză se întîlnește cu conducătorii săi direcți, că muncitorii cei mai de nădejde, tovarăși de muncă, îl fac să roșească pentru fapta comisă, constituie pentru el un prilej de reflecție, de reconsiderare, în cele mai multe cazuri, a atitudinii adoptate.**

Desigur, din analiza dezbaterilor se desprind uneori și deficiențe ale activității noastre privind organizarea producției și a muncii, a aprovizionării, a asigurării transportului etc. De aceea, comisiile de disciplină ne sesizează asemenea fenomene pentru a găsi soluții operative de remediere. Avem nenumărate cazuri de muncitori care, ca urmare a ajutorului tovărășesc dat de comisiile de disciplină, au abandonat unele deprinderi urîte, devenind fruntași în muncă. Pe seama acestei activități, s-a îmbunătățit climatul de muncă și relațiile dintre oameni".

Acțiuni ca cele relatate nu se desfășoară peste tot cu perseverența necesară. Uneori se trece cu ușurință peste unele abateri, iar alte ori se acționează numai pe cale administrativă, prin aplicarea de sancțiuni. Asemenea stări de fapt au fost combătute de participanți, subliniindu-se necesitatea ca, peste tot, **munca politico-educativă să se desfășoare permanent,** ca ea să constituie mijlocul principal de respectare a disciplinei. La întreprinderile care aparțin de Direcția generală de construcții-montaj a Capitalei, pe diferitele șantiere de lucru ale acestora, se înregistrează încă o mare fluctuație, se irosesc materiale, se execută lucrări de slabă calitate. Beneficiarii noilor apartamente au criticat deseori carențele existente în execuția noilor apartamente, fapt ce a necesitat remedieri, cheltuieli suplimentare. Este necesar ca munca politică-educativă să fie întărită mai ales în acest sector unde o mare parte din forța de muncă provine din mediul rural.

Unii participanți la dezbatere au sesizat, în cuvîntul lor, cazuri de nerespectarea unor măsuri în vigoare, ca și existența de lacune în diferite reglementări din domeniul cointeresării materiale a salariaților care nu sînt de natură să ducă la dezvoltarea inițiativei creatoare și a spiritului gospodăresc. **„În uzina noastră** — a arătat ing. **Constantin Barbu — dacă un muncitor sau o echipă realizează economii de metal, nu i se asigură întotdeauna recompensa materială. Avem nenumărate cazuri cînd unii muncitori economisesc scule, care costă mult, dar din lipsa unei evidențe, ei nu-și primesc drepturile cuvenite. Or, o atare stare de lucruri nu este de natură să stimuleze preocupările pentru utilizarea rațională a materiilor prime, pentru dezvoltarea spiritului gospodăresc. Trebuie luate măsuri, ca legea care prevede asemenea drepturi — să fie respectată în toate întreprinderile".**

„Ar trebui analizată mai profund posibilitatea stimulării materiale a celor care își iau angajamentul să califice la locul de muncă ucenici, sau a celor care sprijină în mod concret ridicarea calificării sau policalificarea unor salariați. În anii trecuți, sublinia în cuvîntul său tov. **Ion Breazu, prin aplicarea unei asemenea măsuri de cointeresare, mulți muncitori fruntași se ocupau serios de creșterea ucenicilor. Renunțarea la asemenea stimulente a condus la restrîngerea numărului și interesului celor ce se ocupă de ucenici. Susțin revenirea la măsura respectivă".**

„Consider necesar să propun — arăta ing. **Dimitrie Grecov — găsirea unei soluții pentru a stimula pe tinerii absolvenți ai școlilor profesionale să se integreze mai repede în producție. Tinerii care obțin media de peste 8 la absolvirea cursurilor școlilor profesionale să fie încadrați în producție cu o treaptă superioară față de cei ce au dobîndit medii mici. Aceasta ar trezi mai mult interes pentru învățătură, pentru însușirea temeinică a meseriei".**

● Socialul în conexiune cu economicul

UN DOMENIU de maximă importanță, care condiționează nemijlocit nivelul disciplinei în muncă, este și cel care privește rezolvarea nevoilor sociale ale salariaților. Sînt multe realizări în acest domeniu. Dovadă : amploarea pe care a luat-o construcția de locuințe din fiecare centru industrial, lărgirea spațiilor comerciale, construirea de creșe, cămine, ambulatorii, spitale, case de cultură, cinematografe, teatre etc. An de an, prin grija statului, însemnate fonduri de investiții sînt alocate pentru asemenea obiective.

Referindu-se la influența directă a condițiilor sociale asupra disciplinei în muncă, tov. **Gheorghe Stuparu,** arăta : **„În municipiul București au fost cheltuite în ultimii ani din fondurile statului, din fondurile sindicatelor, zeci și sute de milioane lei pentru satisfacerea mai bună a necesităților sociale. Întreprinderile noastre dispun în prezent de cămine muncitorești, cluburi, creșe, cantine etc. Toate acestea au intrat în obișnuința salariaților ca utilități firești. Și în actualul cincinal sînt prevăzute investiții pentru realizarea de obiective social-culturale, așa încît, an de an, colectivele întreprinderilor vor beneficia de noi și noi avantaje. Firește, față de dezvoltarea industrială a Capitalei, de creșterea numărului de salariați, aceste cerințe devin mai mari și va trebui să acordăm maximum de grijă pentru a le soluționa cît mai echitabil".**

— „La întreprinderea „Dacia" — arăta tov. **Maria Diaconu — am ajuns astăzi să dispunem de condiții sociale din ce în ce mai bune. Este cunoscut faptul că majoritatea salariaților noștri sînt femei. Avem suficiente locuri la creșă, la cămin, la cantină. Condițiile de care dispunem fac posibil să ajutăm și alte întreprinderi, mai ales în ce privește locurile la creșă și cămin. Avem asigurat transportul la locul de muncă și de la el la domiciliu cu autobuzele I.T.B., cu care întreprinderea noastră are contract. Avem în secții utilități bine puse la punct, avem un serviciu medical etc. Toate acestea ajută efectiv pe salariați să lucreze fără grijă, să depună maximum de efort pentru realizarea sarcinilor de plan".**

Consemnînd aceste situații, caracteristice majorității întreprinderilor, trebuie să subliniem și unele fenomene specifice dezvoltării industriale a Capitalei, unele neajunsuri ce se mai fac simțite, mai ales în ce privește rezolvarea unor cerințe sociale. Este vorba, în primul rînd, de faptul că **în repartizarea investițiilor industriale nu au fost examinate întotdeauna și în toată complexitatea toate aspectele, mai ales acela al asigurării forței de muncă locale.** An de an a crescut sistematic decalajul dintre numărul locurilor de muncă și resursele de forță de muncă existente. Este revelatoriu faptul că în timp ce populația în vîrstă aptă de muncă s-a mărit între anii 1956 și 1970 cu 12%, numărul locurilor de muncă a crescut cu 63%. Ca urmare directă a acestui fapt, în ultimul deceniu, numărul salariaților nelocalnici din Capitală s-a dublat, ajungînd să dețină o pondere de 21,4% din totalul salariaților și de 27,1% din cel al muncitorilor.

Datorită acestor cauze, numărul căminelor muncitorești este insuficient, neacoperind decît circa o treime din necesitățile de cazare pentru muncitorii nelocalnici, iar durata medie de transport a acestor muncitori este de circa 4 ore (pentru cei ce folosesc mijloacele C.F.R.) și de 3 ore (pentru cei ce utilizează autobuzele interurbane). Se înțelege că o atare situație are o influență directă asupra stării de oboseală a muncitorilor al căror randament se resimte atunci cînd intră în orele de program din întreprinderi. Nu este întîmplător nici faptul că la acești muncitori se înregistrează gradul cel mai mare de fluctuație, precum și un nivel mai redus de calificare și de disciplină.

În ce privește **planificarea investițiilor social-culturale** și în acest domeniu au existat unele scăpări și anume : nu s-a ținut seama că salariații navetiști trebuie să beneficieze și ei de transport urban, de spații comerciale și de deservire etc., ca și locuitorii stabili. Referindu-ne, bunăoară, numai la comerț, trebuie relevat că deși suprafața comercială utilă a crescut, dacă adăugăm și salariații nelocalnici care beneficiază de aceeași rețea de desfacere a mărfurilor, se constată că suprafața comercială utilă pe un utilizator a scăzut întrucîtva.

Aceste aspecte ar trebui analizate temeinic de organele competente — Consiliul Popular, ministerele cu pondere importantă, Comitetul de Stat al Planificării. **Acordîndu-se întreaga atenție utilizării cu maximum de eficiență a potențialului industrial, se cer depuse eforturi susținute și pentru rezolvarea într-un ritm mai accelerat a trebuințelor de ordin social care,** așa cum este cunoscut, au o mare influență asupra intronării în fiecare unitate a unei discipline riguroase a muncii pentru a se putea amplifica, an de an, realizările obținute în dezvoltarea economiei noastre naționale.

NOI ACTE LEGISLATIVE

● În Buletinul Oficial nr. 23 din 28 februarie 1972 a fost publicată H.C.M. nr. 156 privind **utilizarea fondurilor valutare obținute prin exporturi ale unităților de cercetare științifică,** ca urmare a activității de microproducție. Hotărîrea prevede că fondurile valutare, pe care unitățile de cercetare științifică, unitățile mixte de cercetare-proiectare cu personalitate juridică și instituțiile de învățămînt superior le realizează prin exportul unor aparate și substanțe obținute prin activitatea de microproducție, precum și din prestări de servicii constînd din efectuarea unor lucrări de cercetare și de laborator, rămîn în proporție de 50% la dispoziția acestor unități. Aceste fonduri vor putea fi utilizate de către unitățile respective prin intermediul contului valutar deschis de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie la Banca Română de Comerț Exterior. Prevederile Hotărîrii nu se aplică prestărilor de servicii privind activitatea de proiectare a unităților vizate prin acest act normativ.

● Codul de procedură civilă a fost modificat la art. 2 pct. 1 lit. a, în **sensul majorării valorii litigiilor care se judecă în primă instanță de către judecătorie.** Ca urmare a acestei modificări, tribunalelor județene le revine competența să judece în primă instanță numai litigiile patrimoniale al căror obiect are o valoare mai mare de 150 000 lei, competența pentru cererile de pînă la 150 000 lei revenind judecătoriilor. Modificarea a intervenit prin Decretul nr. 78 publicată în Buletinul Oficial nr. 28 din 8 martie 1972.

● Legea nr. 11/1968 privind învățămîntul în Republica Socialistă România a fost modificată prin Decretul nr. 80 publicat în Buletinul Oficial nr. 28 din 8 martie 1972. Principala modificare se referă la **dubla subordonare a unora dintre facultățile și secțiile instituțiilor de învățămînt superior** în sensul că ele funcționează, atît în subordinea Ministerului Educației și Învățămîntului, cît și a altor ministere sau organe centrale pentru care se pregătesc specialiști cu calificare superioară. Facultățile și secțiile care funcționează în dublă subordonare se stabilesc prin hotărîre a Consiliului de Miniștri.

EXPOZIȚIE INTERNAȚIONALĂ DE ECHIPAMENT INDUSTRIAL

DUPĂ 10 ZILE de funcționare în Complexul expozițional din București, azi își închide porțile Expoziția internațională de echipament industrial pentru petrol, chimie, mase plastice și cauciuc. Considerată ca una din cele mai importante manifestări specializate găzduită anul acesta de capitala țării noastre, care precede cea de-a doua ediție a Tîrgului internațional-București, această expoziție se înscrie în sfera acțiunilor menite să accentueze cadrul propice dezvoltării și diversificării pe mai departe a relațiilor comerciale externe ale României.

Aflată la ediția sa inaugurală, Expoziția internațională de echipament industrial pentru petrol, chimie, mase plastice și cauciuc, s-a bucurat de o largă participare : pe o suprafață totală de expunere (pavilioane acoperite și platforme în aer liber) de circa 14 000 mp au fost prezente peste 150 de firme din Anglia, Austria, Cehoslovacia, Danemarca, Elveția, Franța, Republica Federală a Germaniei, Italia, Olanda, Polonia, Statele Unite ale Americii, Suedia și Ungaria.

Odată cu imaginea valorii ridicate pe care exponatele acestora le-au oferit specialiștilor români interesați în achiziționarea celor mai moderne tipuri de echipamente și utilaje, oaspeții au avut posibilitatea să facă direct cunoștință cu produsele realizate de marile uzine și combinate aparținînd Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerului Industriei Chimice, expuse pe o suprafață ce a reprezentat circa o treime din spațiul total afectat respectivei manifestări internaționale.

Organizarea expoziției cu profilul său tehnic accentuat, a prilejuit rezultate pozitive pe linia informării reciproce, întîlnirilor și schimburilor de idei și de experiență dintre specialiștii din țara gazdă și cei străini, ceea ce reprezintă o contribuție la progresul industriilor constructoare de mașini, chimică și petrolieră din țările respective, un aport evident la întărirea colaborării și cooperării internaționale.

„Exponatele noastre, prezentate într-o gamă foarte variată — ne-a declarat ing. **Eugen Radu Stoian,** *directorul Pavilionului Ministerului Industriei Chimice — au reținut atenția multor specialiști și oameni de afaceri străini cu care ducem tratative. Un interes deosebit a stîrnit standul „Petrom" prezentînd tehnologii românești originale din industria chimică care, după cum se știe, au obținut importante distincții în cadrul saloanelor internaționale de invenții și instalațiile complete destinate exportului".*

„Noi acordăm o mare atenție relațiilor comerciale cu România — relații care au evoluat pozitiv, în ultimii ani — declara, printre altele, dl. W. **Strunz** *președintele Institutului de promovare al economiei din Austria, sosit cu prilejul expoziției. Acest lucru — a spus interlocutorul — este reflectat și de prezența a circa 20 de firme producătoare și comerciale austriece în cadrul acestei manifestări care, după opinia mea, a constituit o reușită".*

La rîndul său dl. **M. J. Van Zoonen,** *reprezentantul firmei olandeze „Stemmler — Imex N. V" evidenția : „Expoziția găzduită de capitala țării dumneavoastră — a spus el — s-a bucurat de condiții excelente de organizare, pentru care noi adresăm sincere felicitări. Este de necontestat faptul că asftel*

de expoziții specializate sînt de preferat, deoarece poți cunoaște direct valorile care interesează, în comparație cu expozițiile cu caracter general în care multe dintre produsele prezentate nu se văd, se pierd, cu alte cuvinte".

Asemenea opinii referitoare la eficiența unor expoziții profilate pe ramuri industriale, cuvinte elogioase la adresa organizatorilor au fost exprimate și de alți numeroși expozanți.

Tudose NIȚESCU

analiză economico-financiară

UN SINGUR ORGAN BANCAR FINANȚATOR AL LUCRĂRILOR DE MICĂ MECANIZARE

CREAREA posibilităților pentru adaptarea procesului tehnologic din întreprinderi la cerințele perfecționării continue a bazei tehnice a făcut ca Banca Națională și băncile specializate (Banca de Investiții și Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară) să adopte o serie de măsuri îmbunătățite de creditare, în baza unor hotărîri ale Consiliului de Miniștri elaborate în cursul anului 1968, pentru executarea unor lucrări de mică mecanizare și a altor lucrări cu caracter productiv care au o eficiență economică imediată sau contribuie la reducerea volumului de muncă, îmbunătățirea calității produselor, creșterea producției și productivității muncii, reducerea prețului de cost și a cheltuielilor de circulație etc. Măsurile luate joacă un rol pozitiv dar practica creditării este susceptibilă și de îmbunătățiri.

• În sprijinul creșterii eficienței economice

ÎN SCOPUL perfecționării metodologiei actuale privind creditarea lucrărilor de mică mecanizare și a altor lucrări cu caracter productiv sau destinate îmbunătățirii aprovizionării și deservirii populației, redacția a organizat, cu sprijinul sucursalei județene Neamț a Băncii Naționale, o dezbatere cu specialiști din centrale și întreprinderi industriale și comerciale, în calitate de beneficiari, precum și din aparatul băncilor specializate finanțatoare, ale cărei concluzii și propuneri le publicăm în acest articol.

Din analizele întreprinse în unitățile economice din județul Neamț a rezultat că în perioada 1 ianuarie 1970—31 martie 1972 s-au executat 170 de lucrări de mică mecanizare în valoare de 24.158 mii de lei.

Analizînd la nivelul județului, evoluția numărului, valorii și eficiența economică a creditelor de mică mecanizare acordate de către Banca Națională în această perioadă situația se prezintă după cum urmează (vezi tabel).

Lucrările executate prin credite de mică mecanizare au dus la eliminarea unor metode învechite, cu eficiență scăzută și la înlocuirea acestora cu linii tehnologice noi, contribuind, în unele unități, la îndeplinirea și depășirea principalilor indicatori economico-financiari. Asemenea rezultate pozitive pe linia micii mecanizări au obținut unitățile: C.E.I.L.-Piatra Neamț, fabrica „8 Martie", fabrica de cărămizi „Zorile Noi", Întreprinderea de panificație etc.

După părerea specialiștilor prezenți la dezbatere, în anul 1971, deși s-a înregistrat o creștere aproape în toate sectoarele atît ca număr de lucrări cît și ca valoare, a creditelor de mică mecanizare, rezultatele sînt sub necesitățile județului; aceasta cu atît mai mult cu cît volumul creditelor de mică mecanizare. cu excepția sectorului comercial, este în descreștere în trim. I 1972 față de trimestrul corespunzător din anul 1971.

Situația se datorează mai multor cauze. Unitățile industriale, care angajează ponderea cea mai mare a acestor credite, au pus accent pe executarea unor asemenea lucrări în anul precedent, în anul în curs solicitînd credite numai pentru executarea unor lucrări suplimentare care au devenit necesare pe parcurs. Există unități care nu solicită asemenea credite pentru faptul că sînt nou create; acestea dispun de dotările necesare și execută asemenea lucrări de mică mecanizare cu fonduri de investiții (de exemplu: unitățile din industria chimică, cooperația meșteșugărească etc.). Pe lîngă cauzele mai sus-menționate, unele întreprinderi mai manifestă reținere în solicitarea unor asemenea credite și datorită unor greutăți care rezultă din metodologia actuală de acordare și rambursare a creditelor de mică mecanizare. În cursul trim. I. 1972 unități cum sînt: Întreprinderea de rețele electrice, Uzina de fibre sintetice Săvinești, Combinatul de îngrășăminte azotoase, Uzina de țevi Roman etc., nu au solicitat credite pentru noi lucrări de mică mecanizare, deși nu se poate spune că nu ar fi necesități în acest domeniu.

• Condiții de acordare simplificate

PENTRU ca organele bancare să poată acorda asemenea credite, Instrucțiunile nr. 7/1971 prevăd o serie de condiții care trebuie să fie îndeplinite cumulativ, printre care enumerăm numai pe acelea asupra cărora specialiștii prezenți la dezbatere au făcut observații și propuneri de îmbunătățire.

O primă condiție formulată în instrucțiunile de lucru este cu caracter restrictiv, și anume se prevede ca asemenea lucrări să nu fie prevăzute și în planul de investiții. Practica a demonstrat, pînă în prezent, că toți beneficiarii de investiții sînt direct interesați să folosească la maximum fondurile alocate prin planul de investiții, aceștia recurgînd la utilizarea creditelor de mică mecanizare numai după ce și-au epuizat fondurile de investiții. În plus, **natura unor lucrări de mică mecanizare fiind foarte apropiată sau identică cu unele acțiuni de investiții** (modernizări, dezvoltări, reutilări) **și pentru a nu se crea unele greutăți în procesul de analiză și creditare, specialiștii au propus eliminarea din instrucțiunile de lucru, a acestei condiții de creditare a lucrărilor de mică mecanizare, ca nefiind necesară.**

În vederea obținerii creditelor, unitățile economice trebuie să prezinte o documentație care cuprinde: cererea-angajament, memoriul explicativ însoțit de calculul economic (model anexa 3) din care să rezulte necesitatea economică a lucrării, posibilitatea executării acesteia, eficiența economică, asigurarea desfacerii sporului de producție obținut și modalitatea de rambursare a creditului solicitat, documentația de deviz etc. În cadrul dezbaterii, specialiștii din unitățile economice au opinat pentru **simplificarea formularisticii actuale, solicitînd desființarea modelului anexa 3, creditul urmînd a fi acordat numai pe baza cererii-angajament, a memoriului privind necesitatea, oportunitatea și eficiența economică a lucrării și a devizului, conținutul celorlalte formulare suprapunîndu-se memoriului explicativ.**

• Norme de rambursare în concordanță cu realitatea obiectivă

LA STIMULAREA interesului întreprinderilor de a valorifica la maximum posibilitățile pe care le au, o contribuție importantă pot aduce și normele de creditare, atîta timp cît sînt în concordanță cu realitatea obiectivă. Normele actuale privind creditarea lucrărilor de mică mecanizare prevăd, printre altele, ca rambursarea creditelor în primul an de finanțare a lucrării să se facă în toate cazurile din beneficii peste plan realizate prin efort propriu de către întreprindere. Astfel, dacă la termenul de rambursare (sfîrșitul anului) întreprinderea nu a realizat beneficiu peste plan (indiferent din ce cauze), chiar dacă lucrarea creditată se dovedește că este eficientă, creditele sînt trecute în categoria celor restante, întreprinderea suportînd dobînzi penalizatoare de 12% pe an. Rezultă că o întreprindere care efectuează lucrări de mică mecanizare și realizează eficiența economică planificată pentru acestea, dar are alte lipsuri, care conduc, în final, la nedepășirea beneficiului planificat pe total întreprindere, este penalizată cu o dobîndă suplimentară de 11% (pentru credite curente de mică mecanizare dobînda fiind de 1%). De aceea. **s-a propus ca în cazurile expuse mai sus să se admită rambursarea creditelor de mică mecanizare pe seama beneficiului efectiv realizat. cunoscînd faptul că lucrările de mică mecanizare contribuie la îndeplinirea planului de beneficii.**

În legătură cu eșalonarea scadenței creditelor de mică mecanizare s-a opinat ca aceasta să fie stabilită trimestrial, în funcție de data cînd se depune bilanțul contabil la bancă. Aceasta ar înlesni evitarea creării unor goluri de mijloace circulante în cazul în care nu s-au realizat beneficii suplimentare.

• Lucrările de mică mecanizare – secțiune a planului economico-financiar

DIN DEZBATERE a rezultat că ar fi indicat ca lucrările de mică mecanizare să fie mai mult legate și mai bine corelate cu activitatea privind organizarea științifică a producției și a muncii, cu profilul de dezvoltare în perspectivă a unităților economice respective, de planul de măsuri tehnico-organizatorice stabilit ca urmare a propunerilor făcute în adunările generale ale oamenilor muncii pentru dezbaterea cifrelor de plan.

Legea nr. 11/1971 privind organizarea și conducerea unităților economice prevede obligația ca întreprinderea să stabilească lucrările de mică mecanizare, să asigure documentația și realizarea lor. De aceea, unii participanți au propus ca **planul de mică mecanizare să devină o secțiune a planului economic, acesta urmînd să fie aprobat de consiliul oamenilor muncii**; în acest fel s-ar crea condiții optime pentru întocmirea la timp a documentațiilor tehnice, încheierea contractelor pentru aprovizionarea tehnico-materială și rezolvarea celorlalte probleme legate de execuția lucrărilor de mică mecanizare și, totodată, s-ar asigura o delimitare mai precisă a acestor lucrări de cele care se finanțează din fondurile de investiții centralizate și necentralizate.

Dacă acest punct de vedere se va accepta de către organele de decizie, s-a propus ca punctele 19 și 20 din Instrucțiunile nr. 7/1971, să fie reformulate în sensul celor spuse mai sus. În acest sens, ar fi necesar să se reformuleze și punctul 12 al. „e", deoarece practic unitățile încheie contracte economice și se aprovizionează avînd în vedere și aceste obiective, pînă la deschiderea finanțării din credite pentru mică mecanizare plățile făcîndu-se din fondurile de producție. Alți participanți au opinat ca întreprinderile să întocmească și să depună băncilor finanțatoare planurile privind executarea lucrărilor de mică mecanizare și documentațiile respective, încă de la începutul anului, corelate cu sarcinile de plan economic și financiar ale unităților, spre a se evita începerea unor lucrări spre sfîrșitul anului, care în mod practic, nu mai pot asigura nici un fel de eficiență în anul de plan.

• Competență lărgită organelor bancare teritoriale

ÎN VEDEREA pregătirii și realizării lucrărilor de mică mecanizare, întreprinderile angajează anticipat admiterii la creditare de către bancă, o serie de cheltuieli pentru proiectarea lucrărilor și achiziționarea unor materiale și utilaje care, în condițiile actuale, sînt suportate, temporar, pe seama fondurilor destinate mijloacelor circulante proprii. Deci. întreprinderile sînt determinate, pentru a pregăti și urgenta realizarea lucrărilor, să facă anumite deturnări de fonduri.

Pentru eliminarea acestor lipsuri s-a propus să se completeze metodologia de creditare, în sensul ca unitățile operative ale băncii finanțatoare să fie împuternicite, de la caz la caz, să acorde un avans asupra creditelor viitoare pentru o perioadă de maximum 90 de zile, care se va rambursa cel mai tîrziu la data contractării creditelor pentru lucrarea de bază.

Ținînd seama de precizările făcute de instrucțiunile în vigoare în sensul că „Organele care aprobă documentația tehnică răspund de respectarea normelor și competențelor legate de elaborarea și avizarea acestora" și pentru a se evita paralelismul existent între organele bancare în acordarea creditelor, **s-a formulat propunerea ca unitatea bancară care finanțează și creditează activitatea de producție, să fie organul bancar care finanțează lucrările de mică mecanizare, indiferent de sumă. În acest sens, ar urma ca lucrările de mică mecanizare să fie finanțate de banca unde întreprinderea respectivă are deschis contul pentru activitatea de producție.**

În general, lucrările de mică mecanizare solicită un efort și o preocupare în plus din partea angajaților care participă la realizarea lor (proiectare, aprovizionare, execuție etc.). Avînd în vedere faptul că un angajat este remunerat la același nivel, chiar dacă participă sau nu la realizarea unei lucrări de mică mecanizare (și de regulă acestea s-au dovedit foarte eficiente), **s-a propus să se studieze și să se aprobe introducerea unui sistem de recompensare bănească, proporțional cu reducerea termenului de execuție și cu eficiența economică obținută a lucrării respective** (eventual un sistem de remunerare în tranșe, similar cu cel pentru raționalizări și inovații).

În cazul abandonării sau sistării unor lucrări de mică mecanizare pentru care s-au angajat o serie de cheltuieli, ar fi indicat să se stipuleze anumite răspunderi materiale, disciplinare sau chiar penale, după caz, persoanelor vinovate pentru pagubele materiale create.

Maria IONIȚĂ

EVOLUȚIA LUCRĂRILOR DE MICĂ MECANIZARE în județul Neamț

— în % —

Structura	anul 1970			anul 1971			Trim. I 1971			Trim. I 1972		
	Nr. lucrărilor	Acordat / Aprobat	Eficiență economică / Acordat	Nr. lucr.	Acordat / Aprobat	Eficiență economică / Acordat	Nr. lucr.	Acordat / Aprobat	Eficiență economică / Acordat	Nr. lucr.	Acordat / Aprobat	Eficiență economică / Acordat
Total județ	62	99.9	109,3	97	84,5	140,8	16	66,3	88,5	11	209	34,4
din care:												
— Industrie republicană	25	84,3	154,0	39	92,8	165,8	8	127,0	32,1	4	328	—
— Comerț	19	106,6	47,1	41	73,2	75,6	3	53,2	71,7	6	55,3	183,7
— Industrie locală	18	168,8	33,5	17	70.0	101.3	5	11,4	—	1	281.5	158.4

investiții

REDUCEREA PONDERII CHELTUIELILOR DE CONSTRUCȚII-MONTAJ ÎN VOLUMUL TOTAL AL LUCRĂRILOR

NU ORICE MAJORARE a producției sau a productivității muncii pe seama economiilor reprezintă în toate cazurile o creștere a eficienței economice, ci numai aceea care satisface cerințele reale ale societății. De aceea, estimarea eficienței unei activități nu se poate limita doar la o apreciere a eforturilor și a rezultatelor obținute. Este necesară o analiză comparativă a acesteia cu alte acțiuni identice sau comparabile. Criteriul comparabilității stă de altfel și la baza principiului de a se elabora mai multe variante pentru fiecare investiție, iar acestea sînt comparate prin intermediul sistemului specific de indicatori cu alte obiective similare.

În ultimul timp în literatura de specialitate s-a dezbătut tema, de altfel de multă vreme vehiculată, a „coeficienților normativi", a „indicatorilor normați", sau a altor modalități de comparație. În cele ce urmează nu avem deloc intenția să dezbatem unitățile în care se poate măsura eficiența economică. Dar este cert faptul că pentru orice cheltuială, pentru orice efort material sau financiar pe care-l face, societatea socialistă trebuie să obțină un spor, iar acesta să fie cel optim.

Vom încerca să analizăm numai unii din factorii care pot determina o sporire a eficienței, în primul rînd, **prin reducerea ponderii cheltuielilor de construcții-montaj în volumul total al investițiilor.** **„În general** — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții — **vor trebui luate măsuri pentru reducerea ponderii cheltuielilor de construcții-montaj în volumul total al investițiilor, pondere care continuă să fie exagerat de mare, chiar în cazul investițiilor pentru dezvoltarea întreprinderilor aflate în funcțiune, unde, în mod normal, partea hotărîtoare a cheltuielilor trebuie să revină dotării cu mașini, utilaje și instalații".**

Dacă se ia în considerare totalul investițiilor (cele din sfera producției materiale la care se adaugă cele neproductive), ponderea valorii lucrărilor de construcții-montaj este cea menționată în tabelul nr. 1.

Se remarcă de aici că în țara noastră s-a înregistrat cea mai mică pondere și că aceasta a fost chiar în scădere ușoară de la un an la altul. Dar ceea ce interesează îndeosebi este sfera producției materiale care este o mare consumatoare de fonduri de investiții (iar la noi în țară principala consumatoare). Aici situația este schimbată, în comparație cu alte țări — așa cum rezultă din tabelul nr. 2.

Se observă din cifrele tabelului nr. 2 o diminuare relativă, în timp, a acestei ponderi, dar și faptul că în țara noastră mărimea ei este încă prea ridicată. Progresul tehnicii în sfera producției materiale — și în special în industrie — presupune însă ridicarea nivelului tehnologiilor de producție și a utilajelor tehnologice, ceea ce duce implicit, la scăderea ponderii valorii lucrărilor de construcții-montaj din totalul investițiilor productive.

Acest indicator are însă un oarecare grad de relativitate, respectiv anumite limite care îl fac să nu poată fi acceptat drept criteriu unic de comparabilitate în investiții. Desigur, în condițiile concrete ale fiecărei țări, pot apărea fluctuații ale acestui indicator, de la un an la altul, datorită fie specificului investițiilor din perioada respectivă, fie ponderii reutilărilor față de investițiile noi etc. **Dar tendința generală, pe un număr mai mare de ani, indică o reducere certă a ponderii cheltuielilor de construcții-montaj în volumul total al investițiilor.**

Din comparația cu celelalte țări menționate, rezultă de altfel și rezervele pe care le mai are țara noastră în acest domeniu. Pentru reducerea costului construcțiilor industriale și, prin aceasta, a ponderii lor din totalul investițiilor, trebuie analizați principalii factori care influențează direct sau indirect aceste valori și anume: tehnologia producției industriale, amplasamentul investiției, soluția constructivă, execuția lucrărilor de construcții-montaj din industrie, reglementările tehnico-metodologice în investiții și în construcții. **Fiecare din acești factori constituie o sursă de formare a costului și prețului lucrărilor de construcții-montaj și, deci, de scădere sau de creștere a acestora.**

Dacă examinăm numai ponderea utilajelor din totalul investițiilor în cîteva ramuri industriale din unele state europene (vezi tabelul nr. 3), rezultă că la noi mai sînt multe de făcut în acest domeniu. După cum se știe, **pentru investițiile din industrie o importanță deosebită o are reducerea valorii de construcții-montaj și creșterea ponderii utilajelor, deoarece în procesul de producție, în realizarea de bunuri materiale, rolul primordial revine acestora.** În limitele în care nu este influențată de tehnologie, soluția constructivă la construcțiile industriale are un aport direct în variația valorii de construcții-montaj.

Pentru reducerea ponderii construcțiilor-montaj în totalul investiției **este însă nevoie ca atît beneficiarii cît și proiectanții să adopte la fiecare obiectiv ce urmează a fi construit soluții tehnico-economice cît mai adecvate.** Printre altele, este imperios necesar ca **suprafețele construite să fie dimensionate optim și încărcate cît mai rațional cu mașini, utilaje și instalații tehnologice — nemaivorbind de situațiile în care, în anumite ramuri, numeroase instalații pot fi amplasate în aer liber ; în același timp, mașinile și utilajele se cer judicios ordonate în fluxuri tehnologice, iar în funcție de aceasta să se folosească spații construite cît mai restrînse ; în sfîrșit, nu mai puțin important este să se limiteze la minimum suprafețele de teren destinate amplasării unor obiecte și rețele de deservire,** cum ar fi drumuri interioare, conducte de alimentare cu apă potabilă și industrială, rețele de alimentare cu energie electrică și termică etc.

UN factor esențial în accelerarea ritmului construcțiilor și, implicit, în scurtarea termenelor de darea în exploatare a noilor obiective îl constituie **promovarea mai largă a progresului tehnic în construcții, industrializarea lucrărilor, prin creșterea gradului de tipizare și prefabricare.** Avantajele pe care le oferă industrializarea în construcții sînt bine cunoscute și ele se reflectă în ultimă instanță asupra costului lucrărilor.

În țara noastră s-au făcut în ultimii ani pași serioși în domeniul industrializării lucrărilor de construcții, deși în această direcție n-au fost epuizate nici pe departe toate posibilitățile. Datorită dotării corespunzătoare a întreprinderilor de construcții-montaj, a dezvoltării bazei de producție pentru elemente tipizate prefabricate, volumul lucrărilor executate astfel prezintă o dinamică susținută, așa cum rezultă din graficul nr. 1 :

Din graficul nr. 1 reiese că în **perioada 1966—1970 s-a obținut un ritm anual de creștere de 61%, a suprafețelor de hale-parter realizate din prefabricate.** Deosebit de semnificativ este și faptul că peste două treimi din halele-parter **s-au** realizat din elemente prefabricate **din** beton armat, această pondere fiind în continuă creștere.

Sporirea gradului de prefabricare **s-a** reflectat direct în :

- **reducerea duratei de execuție** (ca urmare a montajului prefabricatelor)
- **economisirea materialelor de construcții ;**
- **creșterea productivității muncii pe șantiere.**

Toate acestea s-au concretizat, pînă la urmă, în reducerea costului lucrărilor de construcții. Ceea ce pare însă paradoxal este faptul că din analiza prețului de deviz a construcțiilor, rezultă valori mai ridicate la lucrările ce se realizează cu prefabricate, decît cele ce se obțin prin soluții clasice (monolit). De unde provine acest fapt ?

Regimul de formare a prețurilor — diferit în industrie față de construcții — **beneficiile și rentabilitățile mai ridicate în industrie decît în construcții, fac ca lucrările din prefabricate să fie uneori mai scumpe decît cele realizate în sistemele clasice.** Dar întrucît gradul de industrializare a execuției și de prefabricare trebuie să fie în permanentă creștere — constituind un factor hotărîtor în scurtarea termenelor de realizare a obiectivelor — trebuie studiate posibilitățile ca lucrările de construcții-montaj să nu fie scumpite, ci ieftinite prin folosirea prefabricatelor. În acest sens, **considerăm oportună recorelarea prețurilor de deviz între elementele de construcții prefabricate executate în industrie și cele realizate pe șantier.**

Iată, în tabelul nr. 4, un exemplu concret de preț de deviz la un element din beton armat curent utilizat executat în 3 variante. Așa cum rezultă, **prețul unui element prefabricat este cu 51% mai mare decît cel realizat în soluția monolit.** Dacă se ține seama de aceste diferențe de preț, rezultă că o hală industrială construită cu elemente prefabricate costă mai mult cu 7—10% decît cea executată în sistem monolit. Dat fiind faptul că gradul de prefabricare va crește în viitorii ani, rezultă că sporul susmenționat al valorii de construcții-montaj ar urma să crească în aceeași proporție. Or, o atare situație poate constitui o frînă pentru proiectanți în promovarea industrializării construcțiilor, deoarece pe lîngă prevederea de soluții avansate, moderne, econo- →

Tabel nr. 1

Ponderea valorii lucrărilor de construcții-montaj în totalul investițiilor

%

	1967	1968
România	47,8	47,6
Austria	53,0	52,0
Elveția	65,5	64,6
R.F.G.	52,4	52,2
Franța	59,4	59,2
Suedia	63,0	...

Tabelul nr. 2

Ponderea valorii lucrărilor de construcții-montaj din totalul investițiilor productive în unele țări europene

%

	1967	1968
România	47,4	46,2
Austria	43,0	41,5
Elveția	31,6	30,0
Franța	38,5	38,9
Suedia	43,2	...

Tabelul nr. 3

Ponderea valorii utilajelor în valoarea investițiilor industriale

%

	R.S.R. 1968	Austria 1968	R.F.G. 1966	Suedia 1967
1. Industria minieră	44,4	66,6	70,9	53,5
2. Industria construcțiilor de mașini	50,5	62,0	70,1	57,0
3. Industria materialelor de construcții	41,1	57,2	76,7	55,0
4. Ind. chimică	44,2	64,1	70,7	55,0
5. Ind. celulozei și hîrtiei	37,6	73,1	81,2	73,0
6. Ind. lemnului	31,0	62,2	78,6	48,0
7. Ind. alimentară	44,4	62,0	68,7	56,0
8. Ind. textile-confecții	59,1	68,1	55,75	...
9. Ind. pielărie-încălțăminte	49.4	55.4	51—69	...

Tabelul nr. 4

Tabel comparativ al valorilor de deviz ale unui element din beton armat 3,85 m² executat în 3 variante

Indicatorul	U/M	Prefabr. uzinat	Preturnat pe șantier	Turnat monolit
Prețul de deviz total al elementului montat	lei	6 500	4 800	4 300
	%	151	111	100
Costul de deviz al manoperii pe șantier	lei	131	629	517
	%	25,3	121	100

Tabelul nr. 5

Compararea costurilor unor elemente prefabricate din beton armat produse în fabrică și pe șantier

Tipul elementului	Produs pe șantier		Produs în fabrică			
			loco fabrică		loco șantier	
	lei/buc.	%	lei/buc.	%	lei/buc.	%
Cheson 3×6 m	1291	100	1007	78,0	1105	85,6
Fermă de 18 m tip 2066	5594	100	5367	95,9	5577	99,6
Grinda T 18×2	5739	100	4536	79,0	4781	83,3

Notă : — La producția pe șantier sînt luate luate în calcul costurile reale.
— În costul elementelor prefabricate în fabrică s-a inclus și beneficiul.
— În costul elementelor prefabricate pe șantier sînt incluse și cheltuielile de transport de la fabrică pe distanța de 100 km.

Tabelul nr. 6

Producția de prefabricate din beton în perioada 1955—1975 (plan)

	1955	1960	1965	1970	1975 (plan)
Prefabricate din beton în mii metri cubi	118	219	895	2271	4135

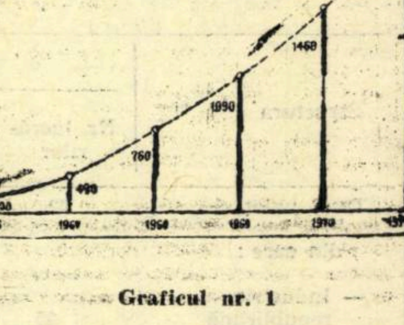

Graficul nr. 1

DIRECTIVELE Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1967 au preconizat un ansamblu de măsuri pentru perfecționarea sistemului de aprovizionare și desfacere care vizau restringerea numărului de produse repartizate centralizat, simplificarea relațiilor dintre furnizori și beneficiari, întărirea disciplinei contractuale. Ca urmare, în 1969 a fost adoptată *Legea contractelor economice,* care definește un cadru juridic favorabil stabilirii unor relații mai simple și mai ferme între furnizori și beneficiari, pentru realizarea unui circuit bine sincronizat al produselor în economia națională.

Revista noastră a organizat o dezbatere pe tema: „Contractele — mecanism complex, perfect sincronizat" (vezi „Viața economică" nr. 12. 13, 14, 15, 16 și 18). Dezbaterea a suscitat interesul unui mare număr de specialiști, economiști, juriști, ingineri atît din unitățile economice — întreprinderi, centrale industriale — cît și din organe centrale de sinteză — ministere de ramură, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe, Arbitrajul de Stat etc.

Evidențiind avantajele noii legislații, discuțiile atrag totodată atenția asupra unor probleme practice a căror soluționare solicită luarea de măsuri care să înlesnească aplicarea unitară și întocmai a legii contractelor.

PROIECTUL DE CONTRACT — OBLIGAȚIE... FACULTATIVĂ?

INSTITUIND principiul fundamental — liberul acord al părților la încheierea contractelor — Legea nr. 71/1969 a înlăturat dirijarea centrală, pînă la cel mai mic amănunt, a contractelor economice.

Unii furnizori interpretează însă această libertate de a contracta în mod diferit. Astfel, deși avem comunicate extrase de balanțe pe baza cărora emitem comenzi (pentru anumite perioade, în funcție de necesitățile producției), unii furnizori nu le confirmă, sau trimit proiectele de contract cu foarte mare întîrziere (chiar după expirarea perioadei de plan trimestriale); alții, pur și simplu intervin la coordonatorul de balanță pentru anularea extrasului de balanță, fără vreo motivare întemeiată. În acest mod procedează în mod frecvent Bazele aparținînd MI.M. (Baza 3 Iași, Baza 2 Galați, Baza 4 Oradea etc.).

Cum prin H.C.M. nr. 306/1970 nu s-a prevăzut în mod expres nici o sancțiune pentru refuzul de a contracta produsele prinse în balanțe, beneficiarii nu au nici o cale de a acționa. Deși art. 4 lit. 2 al. 2 din H.C.M. nr. 306/1970, prevede că „neîndeplinirea de către furnizor a obligației de a încheia contracte pentru orice produs pe care îl fabrică sau îl poate asimila în termenul cerut de beneficiar", se sancționează cu amendă de la 1000 lei pînă la 7000 lei, nu cunosc vreun caz ca forul tutelar al furnizorului să fi aplicat asemenea sancțiuni.

Problema care se pune: Nu ar fi oare cazul ca refuzul de a contracta sau întîrzierea în contractare să fie sancționabilă cu penalizare (și nu cu amendă), iar competența de a aplica penalitatea să fie din nou acordată organelor de arbitraj?

● *Abrogarea normelor privind neînțelegerile precontractuale este de... neînțeles*

PÎNĂ ÎN ACEST AN neînțelegerile precontractuale se rezolvau conform Instrucțiunilor comune C.S.P. și A.S.C. nr. 105310/1969: potrivit acestor instrucțiuni neîndeplinirea în termen de către părțile contractante ori de către organele lor tutelare a rezolvării neînțelegerilor precontractuale, avea drept consecință, considerarea ca acceptate a propunerilor uneia sau celeilalte părți.

Se pune întrebarea, ce anume argumente au stat la baza hotărîrii luate de Arbitrajul Central de Stat să considere ca abrogate aceste instrucțiuni? Au devenit oare incompatibile cu dispozițiile legii contractelor economice nr. 71/1969? Rezultatul este că în foarte multe cazuri furnizorii nu mai răspund la obiecțiunile formulate de beneficiari, iar proiectele de contract rămîn fără efecte juridice. Sau, în alte cazuri se întîrzie rezolvarea obiecțiunilor la nivele mai înalte (ministere) pînă după expirarea trimestrului; în aceste cazuri, deși produsele prevăzute în contracte nu se livrează sau se livrează cu întîrziere, nu putem solicita penalitățile prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970, deoarece contractul se consideră ca neperfectat.

● *O întîrziere cu implicații*

LA ART. 25 din legea nr. 71/1969 se prevede că Ministerele, celelalte organe centrale, Comitetele executive ale Consiliilor populare și ale Municipiului București, precum și alte organizații, vor elabora pînă la 1 martie 1970 contracte tip, adaptate specificului domeniilor lor de activitate, pe care le vor supune aprobării Consiliului de Miniștri. Or. de la data stabilită și pînă astăzi au trecut doi ani de zile fără ca întreprinderile să fie în posesia unor contracte tip.

Implicațiile neadoptării pînă în prezent a unor contracte tip, pe ramuri industriale, sînt multiple printre care cea mai importantă este următoarea: părțile direct contractante duc tratative, deseori rămase în divergență, asupra unor clauze generale, care și-ar putea găsi foarte bine soluția în cadrul unui contract tip.

Desigur că această lacună, respectiv întîrzierea adoptării unor contracte tip, ar putea fi înlăturată prin încheierea unor contracte cadru de către centralele industriale furnizoare, cu marile centrale beneficiare.

Credem că pe această cale multe divergențe ar fi înlăturate. De altfel, prin Legea nr. 11/1972, funcția de comercializare a produselor este atribuită centralelor industriale. Or, de vreme ce centralele industriale pot încheia contracte economice pe care să le remită spre executare întreprinderii și unităților componente, nu vedem de ce nu ar putea să adopte și contracte cadru, obligatorii pentru unitățile subordonate.

● *Reglementări desuete*

ÎN UNITĂȚILE constructoare de mașini atribuțiile organelor de disciplină contractuală sînt stabilite prin Instrucțiunile aprobate prin Ordinul M.I.C.M. nr. 10/1963. Prin Ordinul nr. 52/1970, emanat de la același minister, este reglementată procedura de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale.

Prin conținutul lor, deși nu sînt expres abrogate, aceste acte normative sînt depășite. Astfel, ordinul 10/1963 vorbește de repartiții, de sesizarea Arbitrajului pentru neînțelegeri contractuale etc.; Ordinul 52/1970 stabilește termene de rezolvare a neînțelegerilor. care dacă nu sînt respectate au drept consecință considerarea neînțelegerilor ca acceptare (respectiv renunțare la obiecțiuni). Arbitrajul de Stat, prin Hotărîrile date are un alt punct de vedere: consideră că nesoluționarea echivalează cu contract neîncheiat, deci care nu poate produce efecte juridice. Credem că ar fi cazul să se revadă, sau să se emită o reglementare unitară, în lumina normelor de drept cu putere de lege, care să răspundă la o serie de probleme nesoluționate pînă în prezent: Ce se înțelege prin rezolvarea neînțelegerilor precontractuale de către organelie tehnico-economice din întreprinderi? Care este organul de disciplină contractuală? Cui îi este subordonat (direct conducătorului unității sau înlocuitorului său)? Ce atribuții are?

La noi în Uzină, organul de disciplină contractuală se confundă cu controlul preventiv (este subordonat șefului serviciului C.F.P.), atît în ceea ce privește viza contractelor și soluționarea litigiilor, cît și solicitarea, urmărirea și încasarea penalităților.

Opinia mea este că în actualul stadiu, de așezare pe alte baze a relațiilor contractuale dintre furnizor și beneficiar, necesitatea întăririi disciplinei contractuale — accentuată și la recenta conferință pe țară a cadrelor din conducerea întreprinderilor industriale — reclamă prezența unui organ de specialitate. care, în colaborare cu oficiul juridic din întreprindere, să urmărească atît legalitatea încheierii contractelor economice, cît și rezolvarea la timp și în bune condițiuni a neînțelegerilor precontractuale, organ care să fie subordonat direct directorului comercial.

ec. Fl. BOȘOTEANU
Uzina „Rulmentul"-Brașov

ACORDURI TRATATIVE CONTACTE

21—25/IV ● La Kladovo (R.S.F. Iugoslavia) a avut loc întîlnirea de lucru a președinților celor două părți în Comisia mixtă româno-iugoslavă de colaborare economică, ale cărei lucrări s-au încheiat prin semnarea unui protocol. S-a examinat stadiul tratativelor privind principalele acțiuni de colaborare și cooperare economică și tehnică convenite la sesiunea a VI-a a comisiei mixte și s-a căzut de acord asupra unor noi acțiuni de interes reciproc, menite să contribuie la dezvoltarea și adîncirea în continuare a colaborării economice și cooperării în producție; de asemenea, cele două părți au examinat posibilitățile de lărgire și diversificare în continuare a schimburilor de mărfuri pe perioada pînă în 1975, adoptînd o serie de măsuri și recomandări corespunzătoare.

28/IV ● A fost semnat, la Budapesta, un protocol referitor la colaborarea și cooperarea directă în domeniul construcțiilor pe anii 1972—1973 între Ministerul Construcțiilor Industriale din România și Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Orașelor din Ungaria. Sînt prevăzute acțiuni comune de colaborare și cooperare tehnico-științifică, schimburi reciproce de specialiști. teme de cercetare și studii care urmează a fi rezolvate în comun, schimburi de materiale documentare, studii și informații tehnico-științifice.

3—6/V ● La București s-a desfășurat întîlnirea Comitetului mixt româno-francez pentru siderurgie. Lucrările s-au încheiat prin semnarea protocolului de cooperare economică și tehnico-științifică în domeniul siderurgiei pe anul 1972.

Oficiul român pentru promovarea comerțului cu țările în curs de dezvoltare

LA BUCUREȘTI a luat ființă, recent, Oficiul român pentru promovarea comerțului cu țările în curs de dezvoltare, care își desfășoară activitatea în cadrul Camerei de Comerț a Republicii Socialiste România. Acest organism își propune ca obiectiv major facilitarea, pe toate căile, a dezvoltării și diversificării schimburilor comerciale, a cooperării economice și tehnice dintre România și țările în curs de dezvoltare.

Organismul înființat, care răspunde interesului crescînd pentru adîncirea raporturilor României cu această categorie de țări, își axează, în principal, activitatea pe orientarea cererilor și ofertelor de produse sosite din partea țărilor respective, schimburi reciproce de vizite ale unor misiuni comerciale, specialiști și personalități, organizarea reciprocă de expoziții și alte manifestări cu caracter economico-comercial, schimburi de publicații de specialitate, stabilirea de noi contacte între camerele de comerț și sprijinirea activității secțiilor mixte, care funcționează în cadrul acestor instituții, informarea reciprocă privind unele tendințe și preocupări care se manifestă în economia fiecărei țări în parte etc.

←

mice din punctul de vedere al consumurilor de lemn și metal, ei trebuie să se încadreze și în indicatorii valorici prevăzuți.

De aceea, **luînd în considerație avantajele mari pe care le oferă industrializarea construcțiilor, atît din punct de vedere economic, funcțional, cît și al altor indicatori, găsim că ar fi extrem de util și de necesar să se treacă operativ** — în urma unor studii minuțioase prealabile — **la recalcularea prețurilor de deviz a elementelor de construcții prefabricate, executate în industrie și cele realizate pe șantiere, în sensul reducerii costului prefabricatelor.**

FĂRĂ A NEGA faptul că prefabricarea și industrializarea presupun dotarea corespunzătoare a organizațiilor de construcții-montaj — și că în această direcție se cer depuse încă eforturi mai mari, bineînțeles paralel cu utilizarea mai din plin a condițiilor existente — vrem să reliefăm o serie de avantaje economice ce decurg din aplicarea sistemului de industrializare a lucrărilor.

Prin utilizarea unor oțeluri superioare în elementele prefabricate din beton armat, rezultă, în primul rînd, **economii apreciabile de metal.** Prin introducerea în proiectare la halele industriale a grinzilor cu travea de 18×12 m (tip IPC), de exemplu, consumul unitar de oțel a scăzut de la 25 la 9,4 kg/mp, iar la cele cu travea de 18×6 m de la 19,7 kg/mp la 9,6 kg/mp.

Dar avantajele industrializării prin prefabricare pot fi puse mai bine în evidență prin compararea unor consumuri între soluția clasică (monolit) și cea modernă — „prefabricare integrală în fabrică" — la structurile de hale industriale realizate în beton armat.

La beton, prin folosirea unor cimenturi superioare și prefabricare, **consumul de ciment scade cu 50%.**

La metal, prin folosirea unor oțeluri superioare și prefabricare, **consumul se reduce cu 63%.**

Consumul de lemn se micșorează cu 95%.

Manopera pe șantier se diminuează cu 83%.

În plus, dat fiind că **prin utilizarea prefabricatelor, șantierul de construcții se transformă într-unul de montaj, crește simțitor productivitatea muncii** — element principal nu numai pentru grăbirea ritmului lucrărilor, dar și pentru diminuarea costului construcțiilor.

În ultimii zece ani s-au construit în țara noastră, în toate centrele cu pondere mare în construcții, unități puternice pentru producția de prefabricate. Totuși, datorită dificultăților în transport și, mai ales, a insuficientelor capacități de producție în aceste unități specializate, o însemnată producție de prefabricate se realizează pe șantiere. Din această cauză, **prețul de cost al prefabricatelor nu scade în măsura necesară.** De altfel, sînt semnificative în acest sens costurile unor elemente prefabricate din beton armat confecționate în fabrică — sistem industrial — în comparație cu costurile realizate pe șantier, în condiții mai puțin favorabile (vezi tabelul nr. 5).

Așa cum rezultă din tabelul nr. 5, o serie de elemente-chesoane, ferme, grinzi etc. — sînt executate mult mai economic în întreprinderile specializate pe această producție. De aici, **necesitatea acută de a se spori în proporție mai mare producția de prefabricate în întreprinderi organizate.** De altfel, în țara noastră a crescut sistematic producția de prefabricate — așa cum reiese din tabelul nr. 6.

Tendința de creștere continuă a utilizării în construcții a elementelor din beton prefabricat este și o consecință a lărgirii ariei lor de utilizare în toate ramurile economiei naționale. Astfel, dat fiind că, în prezent, există într-o proporție mai mare mijloace de transport adecvate, precum și utilaje montaj pe șantiere, prefabricatele au început să fie utilizate și pe șantierele din agricultură.

ÎN 1972 și în următorii ani ai cincinalului sînt create premise pentru reducerea costului construcțiilor. Important este ca, în continuare, să existe preocuparea la toți factorii pentru reducerea ponderii lucrărilor de construcții-montaj în totalul volumului de investiții și pentru promovarea mai largă a sistemelor de industrializare a construcțiilor prin introducerea prefabricatelor din beton.

ing. Ilariu CRISTESCU
ec. Ludovic LACSZ

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONFERINȚEI NAȚIONALE A P.C.R. Iulie 1972

PRODUCĂTORII ABORDEAZĂ PIAȚA EXTERNĂ

MĂSURILE DE PERFECȚIONARE A COMERȚULUI EXTERIOR ÎȘI DOVEDESC EFICIENȚA

MĂSURILE de perfecționare a conducerii și organizării vieții economice și sociale dezbătute și aprobate de **Conferința Națională din decembrie 1967 și Congresul al X-lea al P.C.R.** *constituie un exemplu grăitor de folosire conștientă a legilor sociale, în vederea asigurării progresului continuu al societății noastre socialiste, al dezvoltării sale multilaterale.*

Constatînd în domeniul comerțului exterior existența unor forme organizatorice perimate, care nu mai corespundeau necesităților economiei naționale, în raportul prezentat la Conferința Națională a partidului din decembrie 1967, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia necesitatea înlăturării **„fenomenelor de centralism excesiv existente în activitatea de import și export, trecerea unei mari părți din activitățile de comerț exterior în atribuțiile ministerelor, centralelor industriale și ale unor întreprinderi, stabilirea unor legături directe, mai operative între unitățile economice și clienții străini".**

Activitatea de comerț exterior, deosebit de dinamică prin specificul ei, era frînată de existența unei filiere greoaie de transmitere a informațiilor de piață producătorului, cu consecințe directe asupra capacității de adaptare a producției la cerințele pieței, asupra competitivității mărfurilor din nomenclatorul de export și orientării importurilor.

Descentralizarea activității de comerț exterior s-a desfășurat pe fundalul unor ample măsuri de descentralizare a activității economice în ansamblu, materializată în **crearea centralelor industriale — unități economice puternice dispunînd de o largă autonomie, capabile să rezolve la un nivel superior o serie de probleme esențiale ale economiei moderne, ale organizării științifice a producției și circulației bunurilor materiale, să asigure încadrarea armonioasă a întreprinderilor industriale în mecanismul economiei naționale.**

În acest context, prin înfăptuirea măsurilor adoptate de Conferința Națională și a hotărîrilor Congresului al X-lea al Partidului, **ministerele economice, centralele industriale, întreprinderile, și-au preluat treptat atribuțiile pe linia desfășurării exportului, importului, cooperării și reprezentării pe piețele externe. Multe întreprinderi de comerț exterior au trecut direct în structura organizatorică a ministerelor și centralelor ; în cadrul centralelor industriale au fost constituite direcții de import-export, puternice compartimente de marketing. Pentru sprijinirea acestora a fost înființat Institutul de Studiere a Conjuncturii Economice Internaționale (INSCIN), și Asociația Română de Marketing (AROMAR).**

Consfătuirea din februarie 1971 privind activitatea de comerț exterior *a prilejuit o amplă analiză a modului cum se traduc în viață măsurile de perfecționare a activității de comerț exterior preconizate de Conferința Națională a partidului. Cu acest prilej, pe lîngă realizările remarcabile obținute în ceea ce privește sporirea volumului și îmbunătățirea structurii comerțului exterior, au fost semnalate și unele carențe. Astfel, s-a atras atenția asupra faptului că unele ministere și întreprinderi producătoare manifestă o preocupare insuficientă pentru urmărirea realizării exporturilor, ca și în analizarea oportunității unor importuri. S-a arătat, de asemenea, că în alocarea resurselor pentru investiții în noi capacități de producție nu întotdeauna se studiază profund măsura în care sînt asigurate sursele de materii prime și piețele de desfacere. Acțiunile de cooperare în producție nu au luat încă amploarea preconizată, unele centrale manifestînd încă rețineri în exercitarea prerogativelor acordate.*

Legea cu privire la activitatea de comerț exterior, de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică, *elaborată în urma consfătuirii, supusă dezbaterii publice și adoptată de Marea Adunare Națională a instituit un cadru juridic adecvat desfășurării activității complexe de comerț exterior în noua etapă a dezvoltării economiei noastre naționale.*

Deosebit de clar în prevederile legii este conturată concepția nouă asupra activității de comerț, care lărgește mult orizontul de gîndire și acțiune al producătorului de mărfuri pentru export. „Ciclul de producție — stipulează legea — se consideră încheiat odată cu valorificarea producției în țară și în străinătate și încasarea efectivă a contravalorii acesteia". Au fost create astfel condiții adecvate desfășurării activității de marketing, atît pentru orientarea producției, cît și pentru promovarea și perfecționarea comercializării pe piețele externe, fiind vizate deopotrivă elementele: produs, preț, promovare, distribuție.

Prin participarea la tîrguri și expoziții, desfășurarea unei activități proprii de publicitate și reclamă, prin utilizarea oportună a facilităților pe care le oferă colaborarea și cooperarea economică și tehnico-științifică au fost create premise solide promovării de către producători a exportului.

Ministerele, centralele, întreprinderile producătoare, în concordanță cu noile orientări date de lege, pe baza studierii conjuncturii economice internaționale, a elaborării de programe proprii de marketing, își alcătuiesc oferta de export într-o structură tot mai competitivă, preconizează efectuarea de investiții pentru produse noi ce au asigurată desfacerea atît pe piața internă, cît și externă.

Largile competențe acordate privind trimiterea în străinătate de delegați permanenți sau temporari, stabilirea de reprezentanțe, organizarea de depozite și magazine proprii de prezentare și vînzare au făcut ca și în domeniul distribuției să se asigure un teren fertil inițiativelor valoroase, bine concepute și fundamentate.

În sfîrșit, prioritatea acordată producției de export, răspunderile stabilite la cele mai înalte niveluri în cadrul centralelor și întreprinderilor, pe linia realizării planului de import-export, creează un climat adecvat mobilizării tuturor resurselor materiale și umane pentru elaborarea unui proiect de plan de export-import științific fundamentat, prin cooperarea compartimentelor de marketing cu toate sectoarele unității economice (cercetare-dezvoltare, producție, financiar-contabil, aprovizionare-desfacere, personal).

Experiența anului 1971 ne demonstrează că noua orientare dată de conducerea partidului nostru în ceea ce privește organizarea și conținutul activității de comerț exterior în etapa actuală au fost juste. Legile și măsurile organizatorice adoptate creează condiții pentru desfășurarea unei activități de dimensiuni și eficiență sporită. Noile condiții pot fi însă fructificate numai prin acțiunea conjugată a tuturor factorilor care au atribuții de comerț exterior și, în primul rînd, a unităților producătoare : centrale și întreprinderi.

Dezbaterea organizată de redacția noastră, arată că noua concepție și metodă de abordare a pieței externe, a întregii activități de comerț exterior, se așează în mod sistematic la baza acțiunilor întreprinse de unitățile economice, evidențiindu-și valențele prin implicațiile favorabile pe care le are asupra rezultatelor obținute. Procesul de însușire a noilor concepte și instrumente continuă, astfel că schimbul cît mai larg de opinii și, mai ales, de experiență, se dovedește cît se poate de util pentru ca producătorii noștri să-și perfecționeze continuu activitatea lor de exportatori.

În această primă parte a dezbaterii publicăm opiniile mai multor specialiști asupra modului cum trebuie concepută și organizată practic activitatea de comerț exterior în cadrul unităților producătoare.

CONCEPȚIA DE MARKETING LA BAZA ACTIVITĂȚII

IMPORTANȚA marketingului în activitatea de comerț exterior din țara noastră a crescut în raport direct cu aportul crescînd pe care îl au exporturile și importurile la dezvoltarea economică a țării. Situația actuală și în perspectivă a comerțului exterior se deosebește radical de aceea din perioada de început a construcției socialiste. În prezent industria noastră valorifică pe piața externă circa 1/5 din producția ei, cota de export fiind chiar mai ridicată în unele ramuri și subramuri industriale.

Este evident că asemenea cote importante de export ridică tot mai mult, probleme generale de realizare a producției pe piața externă, cît și probleme specifice de valorificare a lor în condiții cît mai eficiente. În acest sens, marketingul ne ajută în primul rînd să distingem care sînt produsele cerute pe piață, în prezent și în perspectivă, conturînd care sînt dimensiunile cantitative și trăsăturile calitative ale cererii pentru produsele respective.

Analiza eficienței la export a produselor trebuie strîns corelată cu aprecierea volumului cererii. Cercetarea de marketing poate sesiza că, deși un produs prezintă o eficiență relativ bună în prezent, cererea lui prezintă perspective nefavorabile, cu consecințe directe asupra realizării sale în condițiile eficiente. Dimpotrivă, cercetarea de marketing poate estima o evoluție fermă a prețului pe unele piețe externe, propunînd, în consecință strategia unor prețuri superioare la export, cu efecte favorabile corespunzătoare asupra rentabilității respectivelor produse.

O activitate susținută de marketing poate contribui la scurtarea drumului de la producător la consumator, prin adoptarea unei **rețele externe de distribuție** cu cît mai puține verigi intermediare, ceea ce asigură, creșterea încasărilor nete în valută ale unității exportatoare.

În sfîrșit, folosirea unor tehnici moderne de promovare, diferențiate în funcție de piața abordată, poate conduce atît la o stimulare a vînzărilor pe piața externă, cît mai ales la o rentabilitate superioară a operațiilor de export.

Activitatea de marketing, desfășurată de un compartiment distinct, trebuie să dinamizeze întreaga activitate a unității economice, fiind corespunzător încadrat și dotat cu acele mijloace de investigație, care să-l țină în contact permanent cu piața, atît externă, cît și internă.

Desfășurarea exportului în spiritul viziunii de marketing presupune ca atît crearea fondului de marfă pentru export, cît și realizarea acestuia pe piața externă, să piardă orice caracter sporadic sau întîmplător, ele trebuind să se realizeze în cadrul unor programe de marketing științific concepute și consecvent transpuse în viață. Unitățile noastre economice cu activitate de export trebuie să folosească în mod mai activ posibilitățile oferite de diviziunea internațională a muncii.

Ioan GIONEA

secretar permanent al Asociației Române de Marketing

DE LA DISPECERAT LA O ACTIVITATE DE CONCEPȚIE

REALMENTE concepția despre munca de comerț exterior mi-a fost complet restructurată în ultimul timp cînd mi-am dat seama că ceea ce făceam înainte, metodele folosite, erau în discordanță cu cerințele noi ale activității noastre comerciale. Nu este chiar atît de simplu să treci de la o activitate de dispecerat, urmărire a vînzărilor, la una de concepție, în care să găsești noi soluții la problema atît de complexă și mereu nouă a definirii viitorului produselor unității economice.

Noi am început în februarie 1971 activitatea de organizare a compartimentului de marketing, în urma Consfătuirii privind activitatea de comerț exterior. Din investigațiile întreprinse, am ajuns la concluzia că a rupe activitatea de prospectare, de identificare a piețelor și clienților potențiali prin marketing de etapa de negociere și încheiere a contractelor ar fi o greșeală. De aceea am creat în cadrul direcției noastre de import-export un serviciu cu profil mixt : marketing-contractări.

Cunoscînd sarcinile de plan putem organiza de așa manieră munca ca în momentul în care se fac negocieri, pe diagonală scade activitatea marketingului și crește activitatea de contractări.

Activitatea cea mai grea este evident aceea desfășurată pînă la „încheierea contractului". Prin specificul centralei noastre, cantitatea cea mai mare de produse exportate o reprezintă îngrășămintele, care se ridică la cantități enorme, astfel că pe lîngă elementele uzuale, în exportul acestora trebuie avuți în vedere unii factori suplimentari ca : eficiența transportării, sezonalitatea, aspectele pedoclimatice, politica agrară etc.

Sînt necesare reprezentări grafice riguroase pentru a stabili corelațiile termen de livrare-sezon, pe contracte. Dacă în Europa sezonul de îngrășare a solului este între martie-iunie, în alte zone el începe abia în iulie. Deci, vindem Europei la începutul sezonului și apoi cu toate forțele spre alte meridiane.

Din ceea ce facem noi — și consider că această activitate se identifică cu activitatea de marketing — mai menționez cunoașterea îndeaproape a concurenței, măsură absolut necesară pentru contracararea unor situații, pentru alinierea produsului și prețului la exigențele pieței mondiale.

Noi, ca serviciu al centralei, ținem o strînsă legătură cu uzinele, însă nu prin dispoziții, ci prin discuții organizate informîndu-i concret și operativ asupra influenței pe care o are asupra eficienței exportului lor o schimbare în nomenclatorul de export. Astfel, în toamna anului 1971 am propus ca în loc de azotat de amoniu să se livreze mai mult nitrocalcar care este mult solicitat în străinătate, prețurile sînt mai mari, iar piețele de desfacere mai sigure și de perspectivă pentru acest produs.

Pentru a justifica cererea de îngrășăminte complexe cu micro-elemente și insecticide le-am făcut cunoscut că acest tip de îngrășăminte are o desfacere asigurată și pe piața internă, astfel ca prin dezvoltarea unor capacități noi, nu numai că lărgește sortimentul de export, dar folosirea lui în agricultura noastră va aduce un spor de recoltă important, cu repercusiuni asupra economiei în ansamblu. I-am sfătuit să facă un marketing intern pentru a determina rețeta de fabricație potrivit cerințelor solului nostru. Numai făcînd această legătură între necesitățile interne și cerințele pieței externe, consultînd agronomii, consumatorii noștri interni, influențînd uneori în sens pozitiv tehnologia proprie, definim produsul și recomandăm investițiile.

Sîntem solicitați de uzinele producătoare, prin intermediul serviciului tehnic al centralei care coordonează activitatea tehnologică a uzinelor producătoare, să le spunem care sînt parametrii cei mai solicitați la produsele pentru export. Exemplu : un azotat de amoniu neaglomerabil, cum se cere pe unele piețe de desfacere mari ca Malaezia, Singapore, India.

Am solicitat pentru unele produse tehnologia de la firmele producătoare, pentru a înlesni uzinelor realizarea de produse noi care sînt solicitate pe piața externă. În cazul cînd produsul nou este de mic tonaj, iar investițiile nu sînt ridicate și se pot face prin mică mecanizare, le sugerăm să le asimileze dacă apreciază că vor obține costuri de producție competitive. Am solicitat în aceste condiții, asimilarea azotatului de amoniu pentru protoxid de azot, a unor adezivi pentru piele, la care se pot obține încasări importante pe baza unor investiții minime, ce se amortizează într-un termen extrem de scurt. Uzinele au fost foarte receptive.

ing. Ion APOLZAN

„Azoexport" - București

UN DIALOG CONTINUU : PRODUCȚIE — PIAȚĂ

AȘ VREA SĂ ARĂT că, cel puțin în condițiile actuale, este foarte important climatul, realizarea unei optici favorabile marketingului în întreprinderile producătoare. Lupta pentru realizarea unui climat potrivit mi se pare a constitui o sarcină esențială a compartimentului de marketing, în prezent. Din experiența proprie, cred că la început se cere o prudență mai mare față de propunerile pe care le formulăm, să începem prin atragerea încrederii cu acțiuni mai mici, dar care pot avea ecou direct și imediat și numai apoi să cerem eforturi mai mari, mai ales în ceea ce privește construcția de mașini, unde orice modificare tehnică înseamnă investiții și consum important de muncă fizică și materializată.

N-am pornit cu acțiuni, dacă se poate spune astfel, foarte „revoluționare" (să schimbăm produsele mari, să le modificăm, etc.), ci am început cu lucruri mai simple : probleme de ambalaj, apoi recomandarea unor piețe potențiale etc. Am cerut să fim de față la toate tratativele care se poartă în întreprinderea noastră. De exemplu, un partener din Australia a venit la uzina noastră de tractoare și a cerut o perfecționare a ambalajului pentru piese de schimb. Unora li s-a părut o chestiune minoră. Noi am insistat să se rezolve favorabil cererea: n-am cîștigat numai un partener, ci am construit astfel un cap de pod pe o piață importantă.

Un alt exemplu: am pus la punct un sistem de fișe sintetice, care conțin rubrici cu date despre produsele noastre pe diferite piețe. Pe baza analizei acestor fișe s-a sugerat conducerii să se facă o deplasare pentru contractări într-o țară africană și colegii noștri s-au întors după o săptămînă cu mai multe contracte încheiate. Este deci vorba de o selectare științifică a pieței și a momentului în care să se intervină pe respectiva piață.

În prezent trecem la realizarea unor acțiuni mai complexe. Astfel, toate investițiile care se fac în cadrul centralei obțin viza pe baza unui studiu de conjunctură, la realizarea căruia ne aducem contribuția din plin. De pildă, propunerile noastre au produs restructurarea unor soluții în investițiile de dezvoltare a Uzinei mecanice-Mîrșa.

Crearea prestigiului prin rezultate vizibile a făcut să fim tot mai larg solicitați, consultați. În prezent, colaborăm cu serviciul plan la elaborarea planului de activitate al centralei pe anul 1973. Am stabilit, de comun acord, ponderea în care se vor fabrica diversele vehicule ca și caracteristicile lor.

Un pas înainte pe care îl facem în prezent, îl constituie colaborarea cu Institutul de cercetări al centralei. La ora actuală, cînd Institutul își propune o temă, înainte de a trece la studierea ei, ne cere și nouă avizul. Un exemplu concret îl constituie orientarea în următorii zece ani a fabricației Uzinei de tractoare. Ei ne-au prezentat mai multe tipuri de tractoare la care gîndesc în prezent și ne-au întrebat care ar putea fi perspectivele de vînzare ale fiecăruia. Este o lucrare foarte amplă, în care desigur că am antrenat și reprezentanții din străinătate ai centralei, astfel că sperăm să ne descurcăm, de asemenea, onorabil.

O altă preocupare a noastră a constituit-o sugerarea unor noi forme de comerț. Pe lîngă comerțul cu camioane și tractoare ne-am propus să facem și un altfel de comerț, cu egală eficiență, și anume să încercăm să vindem servicii (vezi „Viața economică" nr. 14/1972).

Tot în ceea ce privește orientarea producției am participat la elaborarea studiilor de fundamentare a exportului pînă în 1975, pentru principalele noastre produse.

După cum se vede activitatea de marketing desfășurată de noi implică și anumite elemente de prognoză tehnologică. Fundamentarea exportului în perspectivă presupune cunoașterea solicitărilor actuale ca și tendințele de perspectivă ale pieței și producției mondiale, cum ar fi: deplasarea către camioane și tractoare de mare tonaj, luarea în considerație în mai mare măsură a problemelor de securitate rutieră, reducerea zgomotului, trecerea către autovehicole pentru transporturi speciale etc.

În ceea ce privește greutățile întîmpinate, aș menționa o tendință de izolare în activitatea de comerț exterior a unora din unitățile noastre economice. Este un lucru foarte ciudat, deoarece mecanismul nostru economic facilitează largi relații de colaborare și cooperare între întreprinderi. Un exemplu, ales absolut la întîmplare : livrarea tractoarelor împreună cu un sac de îngrășăminte, care să se dea gratuit ! În felul acesta am face cunoscute aceste produse, îngrășămintele, iar fermierul care le-ar primi le-ar aprecia și s-ar transforma în cumpărătorul lor. Am putea, astfel, acționa, cum se spune, mai negustorește. Poate că aci ar fi rolul compartimentelor din ministere, să coreleze astfel de acțiuni. Aș face o propunere. În prezent după părerea mea, nu se știe încă exact care trebuie să fie aportul delegaților permanenți din străinătate în probleme de marketing ; serviciile pe care le aduc aceștia cred că ar trebui să fie ceva mai mari. Probabil însă că nici noi n-am lucrat destul de bine în această privință. După părerea mea, Ministerul Comerțului Exterior ar putea să ceară ca cel puțin 20% din activitatea delegaților permanenți în străinătate să fie afectată problemelor de marketing.

Ionel FLORESCU

șef serviciu „Autotractorul" - Brașov

- **Fundamentul eficienței îl constituie efortul de previziune, de clarificare a viitorului piețelor, de integrare a acestuia în obiectivele de investiții și în planurile pe termen lung ale unităților producătoare.**
- **Capacitatea de adaptare la o piață în continuă și rapidă schimbare în dimensiunile și structura ei presupune elasticitate în programarea și desfășurarea activităților de producție, aprovizionare, vînzări.**
- **Sistemul de formare a prețurilor trebuie să faciliteze corelarea cu prețurile de pe piața externă.**
- **Rezultatele — o pledoarie pentru noile concepte și metode de marketing.**
- **Compartimentul de marketing își face simțită prezența prin: participarea la tratative, identificarea piețelor, alegerea momentelor încheierii contractelor, fundamentarea investițiilor, elaborarea planului, orientarea cercetării științifice...**

REȚEAUA DE DISTRIBUȚIE — APROPIEREA PRODUCĂTORULUI DE CONSUMATOR

ÎN VEDEREA obținerii unei eficiențe sporite a exportului de produse alimentare și implicit a unor prețuri superioare, noi am utilizat, ca o importantă pîrghie recomandată de altfel de către Consfătuirea privind activitatea de comerț exterior, **perfecționarea rețelei de distribuție.**

Preocuparea continuă pentru **simplificarea rețelei de distribuție, apropierea producătorului de consumatorul final, eliminarea intermediarilor** și agenților, stă permanent în centrul activității întreprinderii noastre. Ca urmare, în afara economisirii unor sume importante (cîștigurile intermediarilor) am realizat și o îmbunătățire a fluxului de informații producție — piață de desfacere — producție și implicit a calității deciziilor ce se reflectă direct în rezultatele activității de export.

De asemenea, tot în acest domeniu al distribuției, se preconizează trecerea cu mai mult curaj la practicarea formelor moderne de desfacere : vînzarea directă în mari magazine, participarea la tîrguri și expoziții cu standuri proprii ale întreprinderii, vînzarea în consignație, organizarea de depozite în străinătate etc. Aceste forme de distribuție se pot practica cu succes în domeniul exportului de produse alimentare ce sînt destinate direct consumatorilor.

Desfacerea mărfurilor în mari magazine, în expoziții, în consignații, coroborată cu o activitate publicitară intensă și adecvată contribuie la creșterea renumelui produselor noastre și la obținerea unor prețuri superioare. De altfel, succesul desfacerii produselor pe piața externă nu poate fi obținut decît aplicînd în același timp o strategie corespunzătoare pentru toate elementele marketingului — mix, respectiv pentru produs, preț rețea de distribuție și promovare.

Aplicarea unei astfel de strategii de desfacere, trebuie să se înfăptuiască după părerea noastră în cadrul unui program elaborat pe baza rezultatelor studierii continue a pieței externe în strînsă legătură cu posibilitățile de producție.

Ștefan VÎRTACI

ICE Prodexport

PUBLICITATE, AMBALAJ — ANTENE DE RECEPȚIE ȘI INFLUENȚARE

PROPAGANDA TEHNICĂ pentru export, ca activitate distinctă în cadrul întreprinderii crește în importanță pe măsura lărgirii gamei de produse oferite, în special pe piețe noi de desfacere.

Odată cu prezentarea produselor chimice, a caracteristicilor și a altor date despre acestea (utilizare, contraindicații), cu un înalt spirit de exigență tehnică și grafică, este necesar ca pe noile piețe să fie cunoscut ritmul de dezvoltare al industriei noastre chimice, posibilitățile ei.

Din cauză că producția chimică se diversifică rapid, **materialul de propagandă tehnic, trebuie permanent reînnoit, la intervale de circa 6 luni de zile, sau la nevoie chiar mai des.**

În prezentarea produselor pe piețele externe trebuie antrenate și institute de specialitate sau alte organe publicitare care prin experiența lor pot să-și aducă o contribuție valoroasă la întocmirea documentației respective. Poate că ar fi chiar necesară o comisie de propagandă, constituită din reprezentanți ai cercetării, industriei și comerțului, pentru produsele chimice, care să coordoneze activitatea de propagandă tehnico-economică a combinatelor, grupurilor industriale, direcțiilor de export-import, I.S.C.E.-urilor din cadrul Ministerului Industriei Chimice.

Perfecționarea ambalajului atît ca funcționalitate cît și ca estetică trebuie să constituie o preocupare permanentă a producătorilor, ca și a noastră, ca exportator, vizînd sporirea competitivității produselor noastre chimice pe piețele externe. Pentru unele produse care se transportă în butoaie a 50—100 kg la distanțe mari — ca de exemplu Extremul Orient, trebuie îmbunătățită calitatea. Tabla trebuie să fie mai groasă și nervurile bine făcute, pentru ca butoiul să reziste la manipulări în diverse porturi în timpul transbordărilor.

În cazul unor transporturi paletizate trebuie accelerată înlocuirea lemnului cu materiale plastice la confecționarea anumitor elemente ale ambalajului, ce-i conferă o rezistență mai mare, în special pentru exporturile mai îndepărtate.

Trebuie introdusă pe scară generală practica de a marca ambalajele mici, cutii, borcane, cu produse chimice (sau chiar și cu alte produse) în limba română și în încă 2—3 limbi de circulație internațională, indiferent dacă sînt destinate consumului intern sau extern. În acest fel, ele vor putea fi vîndute mai ușor turiștilor care ne vizitează țara sau vor putea fi desfăcute oricînd se solicită, și la export.

O altă direcție în care trebuie să ne sporim eforturile în vederea perfecționării o constituie **transporturile internaționale.** Pentru produse de masă exportabile în cantități de zeci sau sute de mii de tone/an, se pune problema livrării în vrac, în vagoane cu descărcare pneumatică. Aceste vagoane (diferite după specificul mărfii) trebuie să fie proprietatea uzinelor producătoare.

ing. George ANGIULESCU

șef serviciu adjunct I.S.C.E. Chimimport

VECTORII EFICIENȚEI

ECONOMIA de muncă socială, adică eficiența schimburilor noastre economice cu străinătatea, impune ca produsele destinate exportului să se valorifice în condiții cît mai avantajoase, iar mărfurile din import să se realizeze de asemenea în condiții favorabile și potrivit cu necesitățile dezvoltării economiei românești.

În condițiile descentralizării activității de comerț exterior, problema sporirii eficienței schimburilor comerciale externe capătă noi dimensiuni. Astăzi există numeroase unități care au activitate de comerț exterior, specializate în exportul și importul de mărfuri sau servicii etc.

Conform prevederilor Legii nr. 1/1971 ele au primit atribuții largi pe linia prospectării pieței, alegerea partenerilor externi, negocieri și încheieri de contracte. În acest context este necesar ca ele să acționeze în permanență și în mod operativ pentru executarea atribuțiilor ce le revine și să nu aștepte dezlegări, indicații „de sus", sau de la centru.

Activitatea de urmărire și creștere a eficienței schimburilor comerciale externe trebuie să se desfășoare din timp și nu ulterior. Soluțiile trebuie căutate înainte, nu după încheierea operațiunilor. Este necesar să se acționeze organizat, folosind mijloacele cele mai adecvate de cercetare a piețelor în așa fel încît să se cumpere sau să se vîndă mărfurile pe piața externă în perioada optimă, în condiții de preț și de livrare cît mai avantajoase. După cum se știe, situația conjuncturală evoluează diferit, favorabil sau nefavorabil în comparație cu perioada anterioară sau cu alte mărfuri, de aceea este necesar ca să existe condiții pentru adpatarea la aceste situații.

Încă de la **proiectarea unei investiții trebuie să se efectueze studii de marketing și de prognoză pentru a nu se produce pentru export decît acele mărfuri care au perspectivă, sau care să înlocuiască mărfuri din import, al căror preț este ridicat ca tendință fermă de perspectivă.**

La întocmirea planurilor cincinale și anuale de export este de asemenea necesar să se aibă în vedere **acele mărfuri care se pot valorifica la prețuri sporite și pentru care sînt condiții de producție în țară.**

În afară de aceasta, trebuie să se creeze condiții ca și în cursul anului **să se poată adapta producția, cantitativ și calitativ, la situația piețelor externe,** să se

Marin LIXANDRU

director în Direcția Prețuri și Analiza Eficienței Comerțului Exterior

(Continuare în pag 16)

Dezbatere realizată de

Ioan GEORGESCU

ABORDAREA unor aspecte teoretice și practice privind eficiența economică a activității turistice din țara noastră, este utilă și oportună, întrucît turismul constituie o ramură a economiei noastre care a înregistrat, în ultimii ani, un ritm de dezvoltare dintre cele mai rapide. Industria turistică se caracterizează printr-o deosebită complexitate structurală, care îmbracă multiple forme de deservire. Tocmai de aceea activitatea de turism ridică probleme aparte, complexe și în ceea ce privește modul de tratare a eficienței economice.

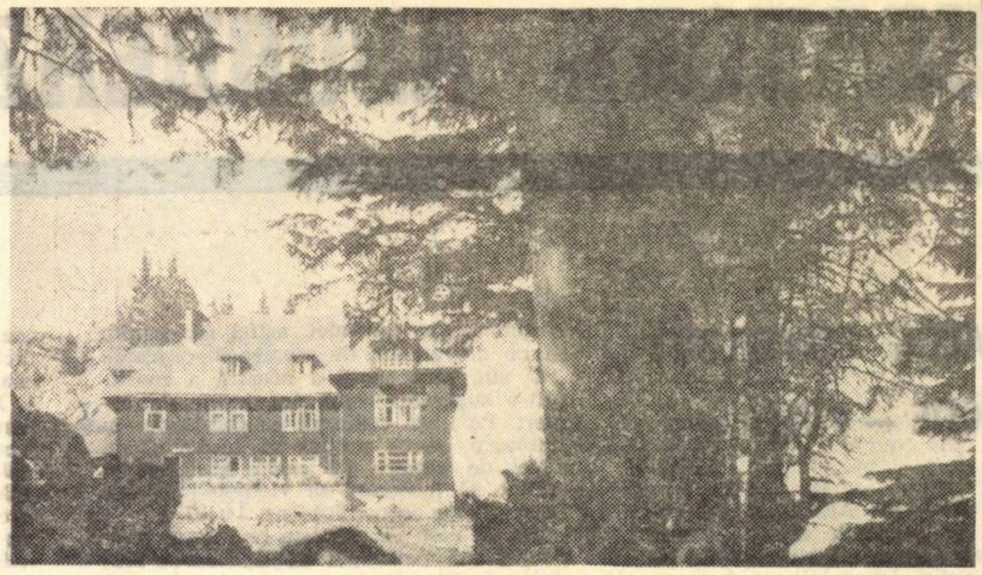

Cabana „Piscul cîinelui"

EFICIENȚA ECONOMICĂ ÎN TURISM

CA O IPOTEZĂ am putea accepta **indicatorul rentabilității** ca expresie a eficienței economice a turismului. El se exprimă sub forma ratei acesteia, reprezentînd raportul între beneficiu și totalul încasărilor din serviciile prestate, inclusiv cheltuielile efectuate pentru aceste servicii. Se înțelege că acest raport se poate referi la încasări din servicii turistice propriu zise sau la încasări din desfacerea de preparate culinare, băuturi, și altele. Dar indicatorul rentabilității nu poate exprima decît parțial aprecierea asupra eficienței economice a turismului, deoarece din conținutul acestui indicator lipsește partea care să exprime relația față de cheltuielile de muncă trecută, respectiv pentru fondurile fixe, cunoscut fiind că în cheltuielile de circulație intră numai amortizarea din decursul unui an. Și cum fondurile fixe pentru turism reprezintă valori dintre cele mai importante, omiterea lor în definirea exactă a eficienței economice ar fi o eroare, ar duce la deformarea rezultatelor reale ale activității economice.

Determinarea gradului de eficiență a investițiilor, are o importanță majoră pentru politica economică, pentru deciziile ce se iau cu o frecvență mai mare, comparativ cu alte ramuri, în conducerea activității.

Practica a arătat că, pînă nu de mult, din analizele economice ale activității de turism a lipsit tratarea gradului de eficiență a investițiilor. Au lipsit și indicatori care exprimă această eficiență pe zone turistice — munte, mare, orașe — sau pe activități — turism balnear, de sejur, circulant. Este lesne de înțeles că actuala dezvoltare, atît la nivel macroeconomic cît și la centrale, întreprinderi și oficii județene de turism, nu mai permite asemenea omisiuni.

Întrucît activitatea desfășurată de unitățile turistice reprezintă rezultanta valorificării fondurilor alocate acestora din totalul avuției naționale — fonduri fixe și fonduri circulante — este firesc ca valoarea creată, exprimată în încasări din servicii, să fie raportată la aceste două categorii de fonduri, care să redea astfel mult mai complet concluzia asupra eficienței economice.

Raportul care exprimă gradul de eficiență a fondurilor poate fi astfel calculat încît să arate încasări realizate, de pildă la 1000 lei fonduri fixe și circulante, luate la un loc, sau, aceleași încasări ce revin la 1000 lei fonduri fixe și respectiv fonduri circulante. Relația dată și, îndeosebi, dinamica acestor indicatori duce la concluzia certă asupra economicității acțiunilor ca o bază în orientarea întregii politici în acest domeniu.

Este de relevat faptul că metodele de calcul folosite pentru a obține indicatori cu privire la termenul de recuperare a investițiilor din beneficiile sau din acumulările realizate sînt pe deplin aplicabile la orice fel de obiective din turism. Compararea unor astfel de indicatori, obținuți pe o perioadă de un an precum și în dinamică, pe obiective amplasate în diferite zone turistice, pot să dea indicii dintre cele mai prețioase asupra priorităților ce trebuie avute în vedere la dezvoltările viitoare.

Turism internațional și curs de revenire

SE ȘTIE că țara noastră este vizitată de un număr tot mai mare de turiști străini. Încasarea contravalorii serviciilor efectuate se realizează, în ultimă instanță, în valuta țărilor din care provin turiștii, iar între diferitele unități prestatoare de servicii intervin, de regulă, decontări normale în lei.

Exprimarea cheltuielilor în lei, efectuate pentru fiecare leu valută încasat de la turiștii străini, nu reprezintă altceva decît gradul de eficiență a activității de turism internațional. **Indicatorul** care exprimă această eficiență[1] este **cursul de revenire** care oglindește economicitatea activității de turism internațional.

[1] Totalul acțiunilor organizate cu turiștii străini înregistrează, în prezent, un curs de revenire care nu depășește nivelul mediu înregistrat de alte activități de comerț exterior, ceea ce arată un grad bun de eficiență. Cu toate acestea, scara încă largă a indicatorilor ce exprimă cheltuielile pe un leu valută, la diferite acțiuni sau chiar la aceleași acțiuni, arată existența unor rezerve care, valorificate cu simț gospodăresc, pot duce la scăderea cursului de revenire. Rezerve care să ducă la scăderea cursului de revenire din turism se găsesc în mărirea gradului de exploatare a mijloacelor de transport aerian, naval și auto, precum și a capacităților de cazare, în extinderea perioadei de utilizare a bazei materiale sezoniere.

Cursul de revenire la activitatea de turism internațional nu trebuie considerat unicul indicator care exprimă eficiența acestui sector. Trebuie avut în vedere că turismul internațional asigură o ridicată eficiență în procesul de consum al unor mărfuri care ar putea face obiectul exportului. De pildă, la produsele utilizate pentru prepararea mesei turiștilor străini se obțin prețuri mai avantajoase decît dacă aceleași produse s-ar exporta. În plus, se valorifică superior forță de muncă și materiale — dintre care unele nu se exportă.

Prestația turistică realizată sub cele mai diferite forme pentru turiștii străini constituie un export. La noi, ca și în toate țările turistice, aportul net în valută obținut din exportul de prestații este mai avantajos decît exportul de mărfuri. De aici rezultă economicitatea și necesitatea intensificării acestui gen de operațiuni, cu deosebire a prestațiilor ce comportă încasări directe în valută.

Un indicator: utilizarea capacităților de cazare

ESTE EVIDENT că progresul realizat în domeniul turismului în ultimii cinci ani, cu o rată anuală de 25% în ce privește turismul internațional și de 15% în ce privește turismul intern, ar fi fost de neconceput dacă de pe urma cheltuielilor efectuate în această ramură, nu s-ar fi dobîndit o rentabilitate ridicată, o calitate tot mai bună a serviciilor prestate, o productivitate sporită. Totuși, luate în parte, activitățile de deservire au dat rezultate inegale, investițiile au adus beneficii mai mari sau mai mici, productivitatea muncii nu a crescut peste tot în aceeași măsură; asemenea diferențe se remarcă atît de la o regiune la alta, de la o întreprindere la alta, cît și în timp.

Să luăm, de pildă, activitatea hotelieră cu întreg evantaiul de forme de cazare — hoteluri, moteluri, case de odihnă, cabane, căsuțe de vacanță, campinguri. Indicatorul de eficiență este coeficientul de utilizare a capacităților de cazare, exprimat ca raport între capacitatea maximă în exploatare și capacitatea efectiv ocupată într-o perioadă de timp.

Pe ansamblul capacităților de cazare destinate turiștilor, coeficientul de utilizare nu este calculat, ceea ce constituie o lipsă a metodologiei de centralizare pe linie statistică. Se cunoaște însă că la principalele forme de cazare — hoteluri, moteluri, case de odihnă — se realizează un coeficient bun, în jurul a 70%.

Situația nu se prezintă atît de favorabil în toate localitățile și zonele frecventate de turiști. Pe litoral, diferitele unități de cazare nu sînt folosite în egală măsură. În timp ce în lunile de vîrf hotelurile au o exploatare maximă, vilele, căsuțele de vacanță și corturile în camping nu sînt exploatate la întreaga capacitate. După cum se știe, în sezonul călduros litoralul românesc atrage numeroși turiști; este de datoria agențiilor de turism ca în special în lunile de vîrf să ofere cu mai multă insistență și aceste forme de cazare. Este, de asemenea, necesar ca hotelurile de pe litoral să fie folosite mai intens și în lunile dinaintea și de după sezonul de vîrf, respectiv în lunile mai, iunie, septembrie și octombrie, perioade cînd se aplică și, reduceri substanțiale de tarif.

În tendința generală a turismului mondial, azi e greu de conceput ca într-o zonă turistică, fie ea chiar litoral marin, industria hotelieră să fie axată numai pe sezonul de vîrf, pe vacanțe. Pretutindeni hotelurile caută ca, în afara sezonului, să-și extindă activitatea pe organizarea de congrese, simpozioane, cursuri de pregătire, sejururi pentru pensionari etc., ca astfel să recupereze o bună parte a cheltuielilor constante pe care le au.

O categorie de unități de cazare pentru care trebuie făcut mai mult în vederea ocupării mai complete a capacităților, sînt cabanele. Există unele cabane în județele Harghita, Suceava, Hunedoara și altele, care datorită gradului scăzut de ocupare cu turiști, nu acoperă din încasări nici măcar cheltuielile cu salariile personalului de întreținere și administrare.

În țara noastră au fost amenajate, în ultimii ani, sute de campinguri pentru cazarea amatorilor de drumeție și natură, mai ales în căsuțe și corturi. Și în cazul campingurilor, sînt unele care au o rentabilitate scăzută, **datorită ocupării slabe** mai ales cele amplasate în nordul țării și în zone montane, unde sezonul călduros este scurt.

Trebuie să atragem atenția că mai există și acum tendința de a face investiții în unități turistice în locuri izolate, departe de circulația turistică, fără a avea studii asupra eficienței acestora. Pe de altă parte, față de situația economico-financiară necorespunzătoare a unor astfel de unități, cum este cazul complexului turistic Putna și a unor campinguri din județul Suceava, a complexului turistic Dumbrava din județul Sibiu, a unor hanuri și cabane din județul Harghita, măsurile pentru o mai bună ocupare cu turiști și de sporire a rentabilității întîrzie.

Coeficientul de utilizare a capacităților de cazare nu este numai indicatorul cel mai potrivit care exprimă eficiența activității hoteliere, ci și **cel mai corespunzător indicator** de plan în acest domeniu, deoarece poate oglindi stadiul fizic de îndeplinire a planului. Totuși, în practică se utilizează indicatorul de plan exprimat valoric, care, după părerea noastră, este mai puțin recomandabil, știut fiind că realizările sînt influențate de tarifele ce se aplică și care diferă destul de mult. De aceea, considerăm indicat ca organele de resort să analizeze posibilitatea utilizării și a indicatorului fizic de utilizare a capacităților de cazare, în locul indicatorului valoric, în lucrările de plan și chiar la calculul cîștigurilor salariaților remunerați în funcție de realizarea planului.

ÎN ACTIVITATEA de desfacere — alimentația publică, vînzări de mărfuri — aprecierea asupra eficienței nu diferă față de modul de tratare general, valabil în toate sectoarele economice, constînd în compararea **rezultatelor** cu **efortul** economic depus pentru obținerea acestora.

În ce privește măsurarea eficienței activității de desfacere, în principiu, se folosesc aceiași **indicatori** ca și în cazul celorlalte activități: **rentabilitatea — ca raport între beneficiu și încasările obținute din vînzarea produselor, încasările raportate la fondurile fixe și la fondurile circulante.** Mai pot fi utilizați indicatori specifici activității, cum ar fi încasările din vînzări raportate la un mp suprafață comercială sau la un loc de deservire, în cazul restaurantelor și altor unități asemănătoare. Fiecare dintre indicatorii examinați vor da eficiența asupra unor laturi a activității, iar după cum e și firesc, corelația dintre ei va prezenta o imagine de ansamblu privind concluzia de care avem nevoie.

Turismul a dat un impuls în ceea ce privește efortul pentru diversificarea rețelei de alimentație publică, în amenajarea de unități specifice în stațiuni balneoclimaterice, pe trasee turistice. Numeroase unități au un caracter sezonier, în funcție de fluxul turiștilor, cu consecințe economice corespunzătoare. Nu peste tot s-a reușit să se organizeze activitatea de așa natură, încît să se încheie cu rezultate favorabile, în pofida caracterului sezonier. Elementul determinant în volumul cheltuielilor îl constituie dimensionarea forțelor de muncă din sectoarele operative, la nivelul necesităților reale, în funcție de activitatea de desfacere. În această privință ni se pare edificator exemplul unităților de alimentație publică din stațiunea Mangalia și al unităților de desfacere a mărfurilor pe valută din stațiunea Mamaia care în cursul anului trecut au îndeplinit planul de desfacere, dar în același timp au depășit și planul cheltuielilor de circulație, în principal pe seama cheltuielilor pentru salarii, tocmai datorită angajării prea timpurii a personalului sezonier.

Pentru o conducere eficientă a unităților de alimentație publică, în afara organizării raționale a tuturor activităților, este necesar ca pe fiecare unitate să se defalce principalii indicatori economici, cuantumul cheltuielilor și al încasărilor, iar șefii de unități să urmărească cu regularitate modul cum se îndeplinesc sarcinile date.

În concluzie, prin natura sa, eficiența economică a activității de turism nu se deosebește de cea a oricărei alte ramuri a economiei și se exprimă prin raportul dintre încasările realizate la nivel macroeconomic sau microeconomic și fondurile alocate pentru obținerea acestora. Pentru a ilustra eficiența tuturor laturilor activității de turism, este nevoie să fie folosiți mai mulți indicatori care definesc particularitatea sectoarelor, în scopul formării concluziilor ce vor sta la baza deciziilor în acest domeniu.

Gh. GOLOPENȚA
de la Consiliul Economic

ÎNAINTEA SEZONULUI ESTIVAL

PREGĂTIRILE pentru sezonul estival sînt încheiate ori pe punctul de a fi terminate în mai toate județele țării. Desigur, procesul de înnoire este în continuare și realizărilor existente li se adaugă mereu altele noi. Consemnăm aici cîteva dintre acestea din urmă.

● Vizitatorilor de anul acesta ai litoralului românesc le sînt rezervate o serie de surprize. Astfel, celor 116 000 locuri de cazare existente pe litoral li se vor adăuga alte 8 000 locuri în hoteluri, moteluri și campinguri. Totodată, vor fi date în folosință încă 16 restaurante, 32 piscine, 13 terenuri de minigolf, 3 săli de bowling, baruri, cafenele etc.

● Veche stațiune cu calități terapeutice, alături de Băile Herculane și Băile Felix, Amara cunoaște o nouă înflorire. Celor care vor merge la tratament în sezonul ce urmează le va sta la dispoziție un nou complex sanatorial de 1 000 de locuri, cu amenajări moderne medico-sanitare, cu un personal calificat. Asistența medicală se asigură și la policlinica din localitate, astfel ca tratamentul să fie riguros științific și eficace.

● Sezonul de vară este întîmpinat cu noutăți și în rețeaua comercial-turistică din diferite județe ale țării. Astfel, în circuitul turistic al Văii Prahovei, unde un punct de atracție îl constituie Cîmpina, Muzeul Doftana, barajul și lacul de acumulare Paltinu, casele memoriale „Nicolae Grigorescu" și „B.P. Hașdeu" care, atrag un mare număr de vizitatori, oaspeții vor găsi un nou complex comercial cu autoservire, un restaurant cu cramă amenajat în stil rustic, cu bucătărie specifică locului și o terasă, „Lac", cu așezare pitorească, lîngă lacul cu bărci și parcul din preajmă. Oaspeții stațiunii Sinaia vor găsi, printre alte noutăți, supermagazinul „Carpați", o unitate dintre cele mai moderne din țară. Un asemenea edificiu comercial se construiește în prezent și la Bușteni. Totodată, a fost editat un ghid comercial al județului Prahova, cu adrese utile și recomandări.

INFORMATIE-DECIZIE

După cum se știe, recent a fost adoptată Hotărîrea C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul în perioada 1971—1980. Realizarea în practică a programului, raționalizarea sistemului de evidență, simplificarea sistemului de indicatori a constituit și obiectul dezbaterii din nr. 14 și 16 a.c. ale revistei noastre. Ni se pare oportună continuarea acestei dezbateri, în lumina indicațiilor date de recenta hotărîre a C.C. al P.C.R.

RAPORTUL ANALIZĂ — PROIECTARE DE SISTEM

ANSAMBLUL de obiective al unei unități economice și modalitățile în care se ține evidența realizării acestor obiective reprezintă un sistem coerent și unitar, care, de fapt, se identifică cu structura sistemului de conducere al unității. Desfacerea acestui sistem în două părți, un **sistem de obiective** și un **sistem de evidență,** este nepotrivită deoarece ținerea unei evidențe în lipsă de obiective este absurdă iar încercarea de atingere a unor obiective fără utilizarea sistematică a experienței trecutului este nerațională și nu poate duce decît la rezultate întîmplătoare.

Legătura între **obiectiv** și **evidență** se face prin succesiunea logică a etapelor în care se desfășoară un proces de conducere elementar. Obiectivul generează probleme pentru conducere care odată rezolvate și înregistrate se constituie în experiență ce servește la reformularea și îmbunătățirea obiectivului. Pentru probleme ce se repetă, procesul este ciclic cu creșteri calitative în timp datorită experienței acumulate.

Organizarea ansamblului de obiective se face pe două considerente principale: **coordonarea** și **orientarea obiectivelor** parțiale în sensul realizării unui scop comun, de ansamblu; **ierarhizarea obiectivelor** în funcție de lungimea perioadei de timp implicate sau a ceea ce se numește deseori „orizont de plan".

În schema de mai jos este redat sistemul de conducere al unei întreprinderi industriale, alcătuit din piramida sistemului de obiective și indicatori și piramida sistemului de evidență. Poziția celor două piramide față de progresul operațional indică pentru prima, un proces de dezvoltare a datelor pe măsura apropierii de procesul operațional sau de momentul execuției, iar pentru piramida sistemului de evidență un proces de sinteză pe măsura depărtării de locul și momentul evenimentului înregistrat. Nivelele de obiective, ceea ce corespunde și cu nivelele de luare a deciziei în conducere, se regăsesc aproape integral oglindite în piramida sistemului de evidență, acest fapt fiind rezultat dintr-o necesitate fundamentală a luării deciziei de către conducere și anume din nevoia de a alimenta procesul de luare a deciziei cu informații asupra trecutului, rezultate din sistemul de evidență.

Organizarea sistemului de evidență ca o imagine în oglindă a sistemului de obiective și luare a deciziei, asociat cu tehnica și mijloacele moderne de prelucrare și stocare a datelor poate conduce la conceptul de centralizare a evidențelor în ceea ce se numește deseori o „bancă de date".

Obiectivele ce privesc strategia economică a întreprinderii, produsele noi, dezvoltarea capacităților de producție etc. implică procese de decizie cu multe alternative, o analiză minuțioasă a informațiilor privind realizările trecutului pe o perioadă cel puțin egală cu perioada de plan luată în considerație. Evident, pentru a putea utiliza informații ce privesc un interval de timp de ordinul anilor, acestea trebuie să fie sintetizate și ordonate prin procedee statistice. Pe măsura apropierii de baza piramidei, deciziile de conducere se înmulțesc ca număr, dar devin mai simple, ca în imediata apropiere a procesului de execuție deciziile să necesite în majoritatea lor doar o alegere între două posibilități admis-respins, realizat-nerealizat etc. Aceasta este zona conducerii de supraveghere unde indicatorii servesc în special ca repere de control, iar decizia se ia prin compararea indicatorului cu cifra de realizare „oglindită" în evidența primară.

Vorbind despre corelarea dintre sistemul de evidență și sistemul informațional, trebuie observat că acesta din urmă în înțelesul său larg trebuie să includă sistemul de evidență ca etapă de stocare a informațiilor. Sistemul informațional cum știm trebuie să asigure: culegerea, stocarea, prelucrarea și transmiterea datelor pentru alimentarea cu informații necesare a fiecărui proces de decizie.

Corelația dintre sistemul de obiective și cel informațional se evidențiază în modul cel mai pregnant cu prilejul modelării procesului de luare a deciziei, de atingere a obiectivului. Procedura de rezolvare a problemelor de conducere prin descrierea sub formă de schemă logică, permite stabilirea unei structuri coerente a informațiilor necesare rezolvării problemei (de intrare) și informațiile rezultate (de ieșire).

Construcția sistemului informațional constă în bună parte în **conectarea „în mozaic"** a acestor scheme — model — de probleme în vederea asigurării unei circulații raționale a informațiilor.

Analizarea amănunțită a procesului de decizie duce la precizarea necesarului de informații, ce constituie punctul de plecare, **tema**, pentru construcția conceptuală a sistemului informațional. **Structura unui sistem informațional** trebuie așadar **subordonată structurii procesului de conducere,** în speță structurii proceselor de decizie în conducere.

O metodă de proiectare care își propune să realizeze un sistem infomațional cu o funcționalitate strict subordonată scopului său de furnizor de informații pentru alimentarea procesului de decizie, trebuie să asigure parcurgerea în principal a următoarelor etape: inventarierea obiectivelor și problemelor de conducere; formularea clară a problemelor și precizarea procesului de decizie care aduce după sine rezolvarea problemei; structurarea ansamblelor „obiectiv — problemă — decizie" prin nivele de responsabilitate și pe funcțiuni; analiza în parte a fiecărui proces de decizie și stabilirea informațiilor necesare pentru luarea deciziei (informații de intrare) și a informațiilor rezultate (de ieșire).

Această structură a proceselor elementare de decizie ce alcătuiesc ansamblul sistemului decizional constituie scheletul pe care se construiește sistemul informațional. Tehnica proiectării sistemului informațional constă în legarea punctelor de decizie cu sursele de informații primare, asigurarea transportului, stocării și prelucrării necesare transformării informației primare în informație capabilă să satisfacă cerințele procesului de decizie.

Există și metode mai economice care plecînd nu de la analiza structurii procesului de decizie, ci de la analiza unor procese informaționale existente, își propun să raționalizeze circuite și grupuri de circuite informaționale care se confundă de obicei cu traseele documentelor, eliminînd inutilitățile și paralelismele. Evident, astfel de metode pot oferi rezultate interesante dar, neintrînd în previziunea analizei proceselor de decizie nu sînt capabile să răspundă la întrebarea dacă sistemul informațional asigură sau nu informațiile necesare conducerii și deci dacă sistemul informațional își îndeplinește rolul sau nu.

În concluzie, proiectarea unui sistem informațional se poate face numai cunoscînd caracteristicile informațiilor de prelucrat iar pentru cunoașterea acestor caracteristici este necesară în prealabil o analiză aprofundată a proceselor de decizie în conducere. Cuvîntul „proiectare" din ideea de mai sus trebuie înțeles în sensul unei construcții conceptuale „din nou" a sistemului informațional, construcție care să-l facă să corespundă la toate nivelele de exigență scopului său. Există și metoda „de reparație" a unor sisteme existente care fără pretenția de a coborî la nivelul cunoașterii necesarului și caracteristicilor informațiilor pe măsura satisfacerii proceselor de decizie, pot aduce într-o primă fază de raționalizare rezultate de loc neglijabile.

Institutul de Proiectări pentru Industria Ușoară (IPIU) desfășoară curent, în cadrul atelierului pentru proiectarea organizării, lucrări de proiectare a sistemelor informaționale de conducere. În programul nostru de activitate se află incluse lucrări de proiectare a unor sisteme de conducere operativă a fabricației pentru întreprinderi din industria ușoară, modele de decizie pentru probleme de mare importanță în conducere cum ar fi: modele de repartizare optimă a unor resurse; modele de repartizare optimă a cantităților pe sortimente aflate în fabricație, etc., precum și lucrări de raționalizare a circuitelor informaționale din administrația M.I.U.

Considerînd permanentă necesitatea înglobării tuturor activităților de conducere atît ale întreprinderilor cît și ale nivelelor ierarhice superioare în sisteme de conducere, efortul de proiectare al atelierului specializat, este dirijat către întocmirea unor lucrări care să conducă la sporirea eficienței conducerii în sectorul industriei ușoare. Astfel, în proiectele de sisteme de conducere operativă a fabricației, proiecte de ordonanțare, se utilizează metoda de analiză a proceselor de decizie, iar prin algoritmizarea acestora și conceperea unui sistem informațional corespunzător se caută să se ajungă la automatizarea conducerii operative.

Pentru proiecte de sisteme informaționale ce urmează să servească conducerii ministerului industriei ușoare, centralelor industriale și zonele de conducere superioare și mijlocii din cadrul întreprinderilor, se realizează în prima fază raționalizarea sistemelor existente, urmînd ca ulterior să se încerce descrierea matematică a principalelor procese de decizie caracteristice acestor nivele de conducere, descriere care să furnizeze modele de simulare pentru pregătirea deciziilor, iar abia după parcurgerea acestei etape să se procedeze la asocierea acestor modele în cadrul unui sistem decizional, coerent, pe scheletul căruia să se poată construi un sistem informațional corespunzător, susceptibil de automatizare.

ing. Mircea ȘUȘELESCU
șef atelier proiectarea organizării întreprinderilor industriale, I.P.I.U.

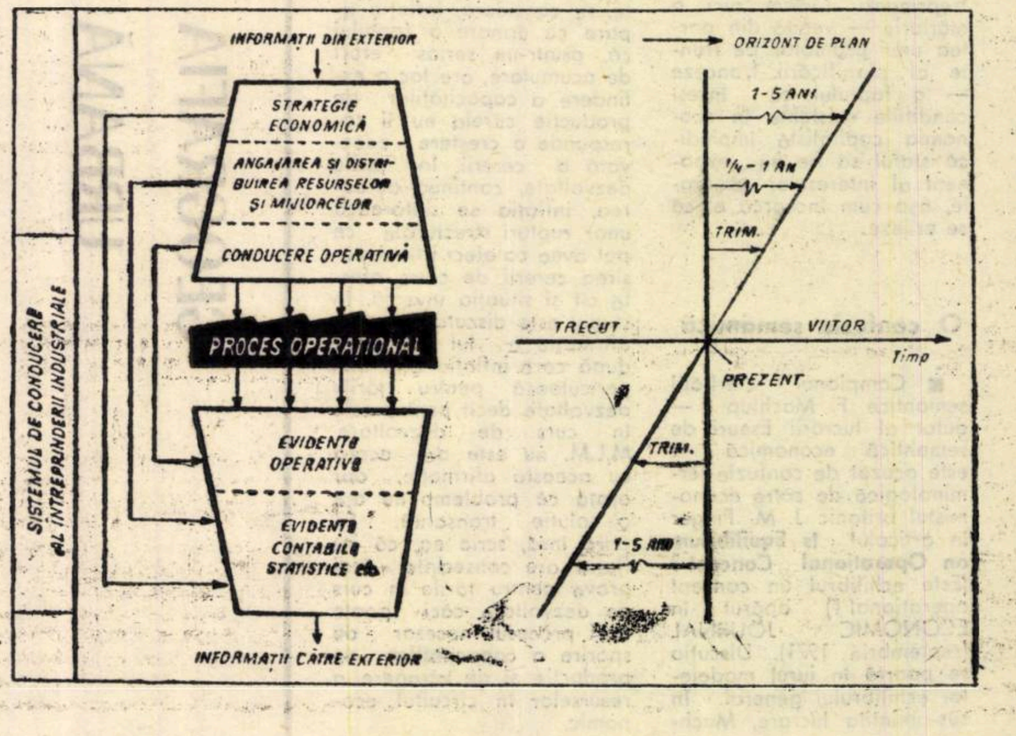

Prime evaluări în cadrul acțiunii de raționalizare a sistemului de evidență

POTRIVIT unor prevederi ale programului de raționalizare a sistemului de evidență în unitățile socialiste, trei organe centrale (Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Minelor Petrolului și Geologiei, și Ministerul Sănătății) întocmesc proiecte complexe de raționalizare, înțelegînd prin proiecte complexe, abordarea unor teme de raționalizare pentru desfășurarea tuturor circuitelor informaționale existente și indentificate în funcționarea fiecărui sistem în parte.

Temele de proiect au fost abordate pe subactivități componente ale activităților comune sau specifice, desfășurate de aceste organe centrale sau de unitățile lor componente.

În scopul prezentării unor aspecte în legătură cu posibilitățile imediate de raționalizare, au fost realizate în avans cinci proiecte, în fază definitivă, pentru unele subactivități din care menționăm: livrarea, facturarea, urmărirea și raportarea livrărilor; standardizarea — componentă a activității tehnice; o subactivitate specifică (asistența medicală pentru salariații din întreprinderi).

Rezultatele obținute prin utilizarea acestor proiecte parțiale exprimate în reducerea timpului, în reducerea cheltuielilor sau în îmbunătățirea calității, sînt edificatoare. Dacă ne referim numai la reducerea timpului necesar circuitelor informaționale corespunzătoare desfășurării subactivităților menționate eficienta raționalizării este cu prisosistă demonstrată de următoarele cifre:

Reducerea timpului pentru desfășurarea unui circuit informational (procente)

1. a) Întreprinderea Postăvăria Românească — 42.

b) Centrala Industrială a Lînii — 24,6.

c) Ministerul Industriei Ușoare — 75.

2. Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei — 32.

3. Ministerul Sănătății — 72.

Măsurile de raționalizare aplicate în vederea obținerii rezultatelor prezentate mai sus, nu presupun modificarea, abrogarea sau înlocuirea vreunui act normativ în vigoare. Mai mult, s-a constatat că multe prevederi normative în vigoare constituie argumente puternice în favoarea unor soluții de raționalizare a circuitelor informaționale existente. Desigur, această afirmație nu trebuie generalizată la toate sistemele analizate, dar obligă la o atentă studiere a modului în care prevederile normative sînt interpretate, dat fiind faptul că uneori asemenea interpretări stau la baza apariției unor circuite informaționale suplimentare, nejustificate.

FIȘE

Conferință despre marketing

■ În ziua de 10 mai a.c. prof. dr. **Constantin J. Drăgan,** președinte al Federației Internaționale de Marketing, a expus în fața unor cadre didactice și studenți de la A.S.E., o conferință pe tema : **Marketingul în acțiune — factor al creșterii economice.** Prin problematica actuală abordată, conferința s-a bucurat de un interes deosebit

Demitizare

● Revista L'EXPANSION din martie 1972 cuprinde articolul cunoscutului economist francez Lionel Stoleru, intitulat **L'état condamné à séduire** (Statul condamnat să seducă). În acest articol autorul trece în revistă mijloacele de care dispune statul capitalist pentru a impune punctul său de vedere marilor întreprinderi. Aceste mijloace, se arată, sînt de natură diversă și reprezintă incontestabil o forță. În ciuda acestui fapt, continuă Stoleru, statul nu poate determina marile întreprinderi să urmeze o linie directoare dacă ele nu doresc să o facă. Situația se datorează împrejurării că marile întreprinderi posedă, la rîndul lor, o forță considerabilă care se poate opune cu succes forței statului. De aceea, consideră autorul, statul capitalist trebuie să evite să intre în conflict cu marile întreprinderi și este de dorit ca el să fixeze obiective acceptabile pentru acestea. Statul, spune el, este silit să facă pe plac marilor întreprinderi. Găsim aici o mărturie — venită din partea unui promotor de frunte al planificării franceze — a faptului că înseși condițiile existente în economia capitalistă împiedică statul să fie un exponent al intereselor generale, așa cum încearcă el să se erijeze.

O confuzie semantică

■ Campionul clarității semantice F. Machlup — autor al lucrării Eseuri de semantică economică — este acuzat de confuzie terminologică de către economistul britanic J. M. Finger în articolul **Is Equilibrium an Operational Concept ?** (Este echilibrul un concept operațional ?) apărut în ECONOMIC JOURNAL (septembrie 1971). Discuția se poartă în jurul modelelor echilibrului general. În sus-amintita lucrare, Machlup consideră că modelele în cauză, deși utile și necesare, nu sînt operaționale datorită dificultăților ce se ridică în calea cuantificării lor. Pentru Machlup, operațional înseamnă cuantificabil. J.M.F. argumentează ideea că modelele echilibrului general ce surprind relațiile necesare între variabile, sînt operaționale fiindcă permit formularea unor predicții. De pildă, noi putem spune pe baza unui asemenea model că dacă A crește, B scade și C rămîne constant, ceea ce este o predicție. Este adevărat, scrie J.M.F., că un model de echilibru general cu un număr mare de variabile, dintre care unele fără contraparte reală, nu permite formularea predicției în formă numerică. Dar aceasta nu înseamnă decît că predicția nu poate lua forma unei estimații. În concluzie el reproșează lui Machlup că confundă operaționalul cu testabilul și predicția cu estimația.

Ipostaze ale inflației

● Întîlnim în REVISTA INTERNAZIONALE DI SCIENZE ECONOMICHE E COMMERCIALI (ianuarie 1972) studiul amplu **L'inflazione nei diversi gradi di sviluppo economico** (Inflația pe diferite trepte ale dezvoltării economice) semnat de Maria Luisa Manfredi. Autoarea își propune să demonstreze că gradul de periculozitate a inflației este diferit pentru o economie dezvoltată față de o economie în curs de dezvoltare. Înainte de toate, susține autoarea, inflația este legată de stadiul dezvoltării economice, iar cauzele sale depind de acesta. În cazul țărilor slab dezvoltate, se consideră, inflația apare ca urmare a faptului că, printr-un serios efort de acumulare, are loc o extindere a capacităților de producție căreia nu îi corespunde o creștere adecvată a cererii. În țările dezvoltate, continuă autoarea, inflația se datorează unor rupturi structurale ce pot avea ca efect atît depășirea cererii de către ofertă cît și situația inversă. În studiu este discutată apoi o afirmație a lui J. Viner după care inflația este mai periculoasă pentru țările dezvoltate decît pentru cele în curs de dezvoltare. M.L.M. nu este de acord cu această afirmație, dar arată că problema nu are o soluție tranșantă. Se pare însă, scrie ea, că inflația are consecințe mai grave pentru țările în curs de dezvoltare căci poate opri procesul necesar de sporire a capacităților de producție și de atragere a resurselor în circuitul economic.

PUNCTE DE VEDERE

ELUCIDAREA ESENȚEI ȘI NATURII SOCIAL-ISTORICE A COINTERESĂRII MATERIALE NECESITĂ ÎNCĂ DEZBATERI

RIDICAREA calitativă a activității unităților economice este într-o mare măsură condiționată de înțelegerea și realizarea corespunzătoare a cointeresării materiale. În acest sens se impune înlăturarea mentalității după care salariul tarifar și norma de muncă nu ar fi elemente de bază ale sistemului de cointeresare personală, aceasta din urmă fiind redusă, în înțelegerea unor tovarăși, la forme suplimentare de stimulare (premii, gratificații, recompense) și limitînd sensul răspunderii materiale doar la recuperarea daunelor aduse în patrimoniul unităților.

Tocmai pentru că în literatura economică s-au emis păreri diferite în legătură cu conceptul de cointeresare, credem că este necesară continuarea dezbaterii acestei probleme, în vederea elucidării conținutului și formelor ei de manifestare. În cele ce urmează ne propunem o contribuție la această dezbatere.

SUB ASPECTUL esenței, una dintre cele mai frecvente tendințe în literatura economică este aceea de a interpreta cointeresarea ca **interacțiune dialectică între interesele economice** [1]). Importanța interpretării esenței cointeresării materiale ca interacțiune dialectică între interese economice rezultă din faptul că se presupune : existența unui sistem de interese economice a cărui dezvoltare este impulsionată de un resort intern propriu — contradicția dintre diferitele interese economice sau dintre diferitele categorii de interese economice ; legarea manifestării cointeresării materiale de natura social-istorică a cauzelor obiective care determină atît fiecare din diferitele interese economice. cît și articulația dialectică a acestora pe planul întregii societăți.

Considerarea cointeresării materiale în esență ca interacțiune între interese economice deschide posibilitatea de a face o distincție între diferitele forme social-istorice ale **interesării materiale,** favorizînd în același timp studierea diferiților factori economici ce își aduc aportul la manifestarea interesării economice din diferite orînduiri sociale.

O altă tendință ce se remarcă în definirea esenței cointeresării materiale este considerarea acesteia ca un **proces de stimulare economică** [2]). Prezentarea cointeresării materiale ca un proces numai de stimulare economică o socotim ca unilaterală, chiar dacă se subînțelege că orice stimulare se face pentru ceva anume, adică urmărindu-se atingerea unor cerințe economice. Cointeresarea materială trebuie înțeleasă ca un proces economic, în care se întrepătrunde acțiunea a două grupe de factori contradictorii : factori ai stimulării și factori ai răspunderii. Nu putem, deci, defini esența cointeresării materiale relevînd numai o latură a sa.

Între tezele ce pot fi enumerate de asemenea în legătură cu definirea esenței cointeresării materiale se află și aceea după care această categorie reflectă un **principiu de bază al economiei socialiste sau al gestiunii economice socialiste.**

Or, după părerea noastră, considerarea cointeresării materiale ca un principiu determină și astfel de concepții după care în cercetarea procesului de cointeresare materială atenția ar trebui îndreptată mai întîi asupra transpunerii cît mai fidele a acestuia în activitatea practică. Dar, realitatea impune o preocupare susținută pentru însăși generalizarea teoretică a fenomenelor din economia națională, inclusiv a manifestărilor procesului de cointeresare materială. O astfel de preocupare contribuie la sporirea eficacității eforturilor de folosire a instrumentelor de aplicare a politicii de cointeresare materială.

IN PRECIZAREA naturii social-istorice a cointeresării materiale pot fi remarcate două grupuri de opinii : unele consideră cointeresarea materială ca o realitate specifică socialismului, orînduirilor bazate pe proprietatea socială asupra mijloacelor de producție ; altele socotesc că fenomenul cointeresării materiale are un caracter social-istoric general.

Apărătorii primei opinii afirmă că în formațiile social-economice bazate pe exploatare legile economice obiective exclud orice cointeresare reală a celor ce muncesc în rezultatele muncii lor, că îmbinarea intereselor producătorilor direcți cu interesele generale ale societății în condițiile socialismului a luat locul constrîngerii economice și extraeconomice a oamenilor muncii de către clasele dominante în orînduirile bazate pe proprietatea privată, asupra mijloacelor de producție [3]), că nu poate exista cointeresare a muncitorilor în rezultatele muncii cînd mijloacele de producție se opun acestora ca o forță străină și înrobitoare, cînd roadele muncii revin exploatatorilor și nu celor care le creează [4]), că unitatea intereselor economice din societatea socialistă exclude antagonismul dintre diferitele interese ca în capitalism [5]), că socialismul a creat pentru prima oară în istoria societății o deplină cointeresare a muncitorilor în rezultatele muncii lor și a relevat necesitatea cointeresării ca forță motrice a dezvoltării producției sociale. Se consideră că fenomenul cointeresării materiale se limitează numai la orînduirile sociale bazate pe proprietatea socială, unde poziția egală față de mijloacele de producție dă naștere la un interes economic fundamental comun pentru toți membrii societății, alături de o serie de alte interese economice specifice [6]). Rezultă că se dă cointeresării materiale un sens social-istoric corespunzător socialismului și comunismului.

Adepții părerilor din această categorie consideră de regulă că cointeresarea materială decurge din legile economice care acționează în socialism și mai ales din legea economică fundamentală a socialismului, din legea repartiției după muncă, din legea dezvoltării planice și din legea valorii.

Din grupul de opinii care consideră cointeresarea materială ca un fenomen cu caracter social-istoric general, remarcăm unele aprecieri. Astfel : „Întrucît pentru existența și dezvoltarea sa societatea este în mod obiectiv interesată să producă și să consume, cointeresarea materială se impune ca o categorie cu caracter general" [7]). Se face cu acest prilej și precizarea că în capitalism cointeresarea materială se manifestă sub forma de cointeresare personală, privată și se impune în mod stihinic, prin ciocniri de interese și conflicte, iar socialismul imprimă cointeresării materiale un conținut radical nou, mai bogat, posibilități de manifestare mai largă și mai profundă. Alături de cointeresarea materială personală, complet diferită în esență de capitalism, socialismul generează cointeresarea socială și colectivă. În aceeași ordine de idei, se remarcă și părerea după care cointeresarea materială în muncă (personală și colectivă) este cel mai stabil și mai important stimul printre alte interese social-economice ale oamenilor, aceasta nefiind o caracteristică a socialismului [8]).

CONSIDERĂM că numai **o anumită formă social-istorică** a interacțiunii dialectice dintre interesele economice ar putea fi exprimată sintetic prin conceptul de „cointeresare materială". O astfel de interpretare a cointeresării materiale este mai evidentă dacă folosim conceptul de „interesare economică"

GEOGRAFIA URBANĂ

APARIȚIA recentă în limba română a cunoscutului „Traité de géographie urbaine" * de Georges Chabot și J. Beaujeu-Garnier, doi apreciați geografi francezi cu o vastă experiență practică, dă posibilitatea unui cerc larg de specialiști să cunoască o mare varietate de probleme referitoare la fenomenul urban.

În legătură cu însăși definiția orașului, se trec în revistă numeroase concepții și exemple concrete din cele mai diferite țări, subliniindu-se că varietatea concepțiilor demonstrează reînnoirea continuă a fenomenului urban, el corespunzînd unei anumite forme de civilizație și fiind o expresie a acesteia.

Funcțiile urbane reprezintă însăși rațiunea de a fi a orașelor. În lucrare sînt analizate felul cum sînt determinate funcțiile urbane, relația dintre funcție și poziția geografică, ca și diverse metode de reprezentare a funcțiilor urbane și evoluția lor în timp, problemă la care sînt citați și autorii români Sandru I., Cucu V. și Poghire P. Autorii diferențiază, analizează și exemplifică diversele funcții urbane cum sînt : comercială, industrială, culturală, de rezidență temporară, administrativă și politică etc., fiecare dintre acestea fiind subdivizate la rîndul lor în mai multe tipuri caracteristice, toate explicînd apariția și dezvoltarea orașelor și constituind rațiunea lor de a exista. De remarcat însă că aceste funcții evoluează în timp, se schimbă cu altele sau se cumulează, ajungînd la diferențierea unor orașe multifuncționale și la apariția marelui oraș. Acestuia din urmă îi este specifică multitudinea funcțiilor.

CERINȚELE FUNCȚIEI determină poziția orașului, instalarea lui în condiții geografice uneori deosebit de nefavorabile, oamenii străduindu-se să găsească cele mai corespunzătoare amplasamente, condiții cît mai bune pentru desfășurarea vieții și activității. Astfel, necesitățile funcțiilor urbane și organizarea vieții cotidiene se înscriu în cadrul fixat de către planul urban, care poate fi : a) **rectangular** sau în tablă de șah, structură ce prezintă o deosebită claritate a rețelei de circulație, iar casele sînt construite în forma comodă a blocurilor paralelipipedice ; b) **radiarconcentric,** care se bazează pe dispunerea în mod armonios a orașului în jurul centrului, de unde pleacă radial artere care întretaie străzile circulare. Din orice punct se poate ajunge cu ușurință în centru, unde sînt concentrate principalele unități social-culturale, comerciale și administrative ale orașului ; c) **liniar** în cazul căruia casele sînt dispuse pe o adîncime de 2 km., formînd ansambluri dreptunghiulare de o parte și de alta a unei artere de intensă circulație, pe o anumită distanță. Planurile schematice sînt adaptate însă cadrului natural, relieful fiind elementul cel mai prezent în silueta unei așezări urbane, planul putînd fi trunchiat de diferite circumstanțe. De fapt, planul inițial al unui oraș se poate modifica pe parcursul dezvoltării sale, fiind necesară remodelarea vechiului nucleu și adaptarea sa la noile condiții create prin activitatea unei populații mult crescute numeric. Aceste probleme ale remodelării privesc mai ales nucleul central în jurul căruia s-a dezvoltat orașul, dar fizionomia unui oraș depinde și mai mult de noile sale cartiere, de extinderea sa dincolo de micul grup central de clădiri. Căci orice oraș are tendința să se extindă, urmare a faptului că însăși funcția originară se multiplică, fiecare din funcțiile noi reclamînd un personal din ce în ce mai numeros, și locuințe mai multe, mai spațioase. Această creștere a avut loc deseori prin **aglomerare,** situație inevitabilă atunci cînd un oraș nu poate depăși incinta fortificațiilor sau limitele teritoriului urban. Prin depășirea acestor limite și con-

(materială) pentru a defini interacțiunea dialectică dintre interesele economice. **indiferent de cadrul social-istoric** în care are loc aceasta în mod concret. În funcție de tipul orînduirii, pentru studiul interacțiunii dintre interesele economice s-ar putea analiza **două grupuri distincte** ale formelor social-istorice de manifestare a interesării materiale, un grup tipic ce are ca trăsătură dominantă subordonarea obiectivă a unor interese private față de alte interese private și alt grup tipic ce se caracterizează prin posibilitatea unei armonizări legice a diferitelor categorii de interese economice din societate pînă la scara întregii societăți. În prima dintre grupele formelor istorice ale interesării materiale își pot afla locul diferitele forme de exploatare a omului de către om (sclavia, șerbia. munca salariată capitalistă) ; în cealaltă grupă pot fi considerate acele legături concrete dintre interesele economice care reflectă grija fiecăruia și a întregii societăți pentru existența membrilor săi, fie prin asigurarea minimului de mijloace de trai (în orînduirea comunei primitive), fie prin asigurarea nevoilor materiale și culturale mereu crescînde (în socialism), sau prin satisfacerea abundentă a tuturor necesităților de trai (în comunism).

În analiza social-istorică a formelor interesării economice avem în vedere și considerația că **munca socială în dezvoltarea sa parcurge trei trepte semnificative privind relațiile dintre oameni și anume :** munca socială bazată pe relații de dependență personală, munca socială eliberată de dependența personală dar bazată pe dependența economică, muncă socială bazată pe proprietatea colectivă asupra mijloacelor de producție și produselor muncii și în care lipsește dependența personală și economică.

Interesarea materială, indiferent de forma social-istorică, nu poate fi înțeleasă în mod rațional decît ca o întrepătrundere, intercondiționare, conexiune dialectică dintre acțiunea stimulării materiale cu acțiunea răspunderii sau aportului în producția materială. Astfel, cointeresarea materială s-ar putea interpreta ca un proces economic ce se manifestă prin interacțiunea dialectică, echilibrată dintre stimularea materială **socialistă** cu răspunderea sau aportul la producția materială **socialistă.**

Se înțelege că și în cazul subordonării unor interese private față de alte interese private se presupune manifestarea interesării materiale prin interacțiunea dintre stimularea materială cu răspunderea materială, dar și una și cealaltă latură a interesării reflectă natura relațiilor tipice orînduirii respective. Stimularea iobagului de către feudal și a muncitorului proletar de către capitalist nu pot depăși limitele constrîngerii extra-economice și respectiv economice ; orice stimulent economic oferit de proprietari implică. pentru producătorii direcți, obligații de muncă, răspunderi care aduc proprietarilor nu numai recuperarea stimulentelor acordate, ci și un spor de avuție, și anume un spor de avuție însușit gratuit.Faptul că sistemul capitalist realizează în mai mare măsură decît în trecut produse de consum îi permite uneori să împace pașnic conflictele de clasă, dar aceasta nu șterge de loc însușirea privată a plusvalorii și conversiunea ei în capital. Unele asemănări între metodele de stimulare personală și colectivă din întreprinderile socialiste și capitaliste (tehnici de salarizare, tehnici de normare, forme de repartizare a plusprodusului etc.) nu trebuie să ne ducă la confundarea conținutului cu metodele de realizare.

Experiența societății omenești în domeniul stimulării economice și al precizării cerințelor interesării materiale față de membrii săi nu poate fi în nici un caz negată. Dar caracterul acestora rezultă din natura social-economică a orînduirii, determinată de tipul de proprietate asupra mijloacelor de producție. Proprietatea socialistă determină caracterul social-economic chiar și al relațiilor tehnico-organizatorice și tehnico-economice ale producției și cu atît mai mult al celor social-economice. De aceea și pentru mecanismul concret al manifestării cointeresării materiale se impune constatarea că : utilizate corect, „purificate“ de aspectele lor specific capitaliste, care decurg din aplicarea capitalistă și nu din natura lor internă, aceste metode duc la întărirea proprietății socialiste [9]).

Înfățișarea sumară a principalelor tendințe în definirea esenței cointeresării materiale ne oferă posibilitatea să subliniem că în stadiul actual al cercetării procesului de cointeresare materială mai sînt necesare eforturi în vederea închegării unui sistem teoretic al acestui fenomen. cu toate contribuțiile meritorii care pot fi constatate. De aceea alături de alte procese economice, cointeresarea materială, în toată amploarea sa, se prezintă într-adevăr ca un domeniu important al cercetărilor economice. În acest domeniu se cosideră pe bună dreptate de mare folos pentru politica economică elaborarea de studii privind : principiile fundamentale ale cointeresării materiale a unităților și a lucrătorilor, formele și metodele cointeresării materiale, sistemul de cointeresare materială, implicațiile relației dintre progresul științifico-tehnic, organizarea rațională a producției și a muncii și cointeresarea materială [10]).

Toate acestea și fiecare în parte pot constitui un vast teren de analiză faptică și desfășurare teoretică, contribuind la progresul științei economice socialiste și la sprijinirea activității practice social-economice.

Pentru cercetarea faptică și interpretarea teoretică a procesului economic de cointeresare materială are o importanță metodologică fundamentală precizarea făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru din 9 iulie 1971 că : **„Preocupîndu-ne de cointeresarea materială, să nu uităm nici un moment de esența nouă a clasei muncitoare din țara noastră. de faptul că ea este atît proprietară cît și producătoare, că în această calitate ea are obligația de a gospodări bine mijloacele ce-i stau la îndemînă spre a asigura dezvoltarea continuă a societății** [11]). O astfel de precizare permite stabilirea judicioasă a legăturii dintre rolul cointeresării materiale și al conștiinței socialiste în realizarea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Pătru DUMITRU
Facultatea de studii economice Iași

---

1) Dr. Constantin Moisuc, **Unele considerații cu privire la conceptul de cointeresare materială în socialism“**, „Lupta de clasă“. 2, 1968, p. 25.

2) Referindu-se la rolul stimulilor morali în dezvoltarea societății noastre, dr. Gh. Tomescu afirmă că între stimulare și cointeresare nu este decît o deosebire semantică, ambii reflectînd același conținut („Scînteia“ 9059, 19 ian. 1972, pag. 2).

3) Mikhail Laptine, **Les principes léninistes de stimulation au travail**. Editions du progrés, Moskou, 1969, p. 8—9.

4) F.S. Veselkov, **Materialnoe stimulirovanie trudiașcihsia SSSR**, Moskva, 1962, p. 9—10.

5) I. Ia. Oblomskaia. **Materialnaia zainteresovannost' — ekonomiceskaia kategoria soțializma,** 1964, p. 12.

6) Ioana Lupaș, **Cointeresarea materială**, „Viața economică“, 51, 1970, p. 17.

7) Dr. Constantin Moisuc, lucr. cit., „Lupta de clasă“ 2, 1968 p. 25, Ideea este reluată și în intervenția la discuția științifică **„Lenin și economia contemporană“** („Probleme economice“, 3, 1970, p. 50—51).

8) T. A. Kuliev, **Problema interesov v soțialisticeskom obscesve,** Izd. „Misl“, Moskova, 1967, p. 15.

9) Gheorghe Crețoiu, **Contribuție la discuția „Convergența sistemelor sociale : teorie și realitate“,** „Lupta de clasă“, 11, 1969, p. 94.

10) Dr. Mihai Levente, Ridicarea nivelului teoretic și a eficienței cercetării economice (Contribuții la dezbaterea problemelor teoretice ale economiei socialiste. Ed. politică, București, 1969, p. 161).

11) Nicolae Ceaușescu : **Expunere la Consfătuirea de lucru a activului de partid din domeniul ideologic și al activității politice și cultural-educative,** Ed. pol. București, 1971, p. 45—46.

---

struirea de noi case la porțile orașelor, **s-a** ajuns la mărirea acestora prin **aglutinare.** Extinderea orașelor în spațiu sub formă de stea este determinată de rețeaua drumurilor, a căilor ferate etc. pe care se efectuează deplasarea populației spre centru. Fenomenul absorbției satelor apare cînd fluxul noilor construcții urbane atinge vechile sate de la periferie, le înglobează în teritoriul urban, ba le și depășește.

Forma cea mai mizerabilă a expasiunii anarhice prin aglutinare o constituie construirea cartierelor de tip „bidonville“ caracteristice marilor orașe occidentale. Sînt analizate apoi extinderea **polinucleară** a orașelor și cea **planificată** dirijată, subliniindu-se din acest punct de vedere mai ales realizările din țările socialiste.

În ce privește fenomenul de **suburbanizare** se arată mai multe forme : zone suburbane destinate culturilor de legume și zarzavaturi, zone suburbane — dormitor, zone industriale, de agrement etc.

Dar ansamblul urban se extinde și în dauna altor orașe, fiind clarificați termeni cum sînt : **conurbațiile, interurbațiile** și evoluția lor, **megalopolis** etc., ca și apariția în ultimele decenii a orașelor satelit.

Viața în orașe este un alt aspect al problematicii urbane : concentrarea urbană, necesitatea spațiului, prețul terenurilor, dezvoltarea pe verticală și extinderea în suprafață a orașelor, organizarea spațiului urban, zonele industriale, rezidențiale, precum și circulația și transporturile urbane, aprovizionarea, problema apei, saturația urbană etc. În lucrare se analizează multilateral problema populației, structurii ei, a mobilității sociale etc.

CĂRȚI

UNA DINTRE preocupările esențiale ale geografiei urbane este de a situa orașele în mediul lor, și de a le caracteriza în raport cu regiunea înconjurătoare. Pînă unde se întinde influența orașului, care e regiunea din jurul său care îi este proprie ? Se menționează că influența orașului se va resimți cu atît mai departe, cu cît comunicațiile vor fi mai bune și că orice progres înregistrat în domeniul transporturilor duce la strîngerea legăturilor orașului cu satele. E necesară deci precizarea condițiilor în care se poate ajunge de la oraș la sat, ceea ce se obține cu ajutorul **izocronelor,** adică al curbelor care leagă punctele ce se pot atinge într-un timp T, pornind de la oraș. Este tratat rolul orașului în demografia regiunii, arătîndu-se atracția exercitată de oraș asupra regiunii înconjurătoare și deplasările periodice înspre exterior, caracteristice orașelor care au atins deja un anumit nivel de dezvoltare.

O foarte amplă bibliografie de specialitate și un index al orașelor, un mare număr de fotografii, schițe de hartă, cartograme, cartodiagrame, grafice, planuri și tabele, completează lucrarea.

Ediția românească a fost adusă la zi prin numeroase completări, prin note, atît ale prof. dr. V. Cucu, ca îngrijitor științific, cît și ale conf. univ. dr. N. Caloianu. Deosebit de valoroase sînt notele explicative și completările traducătorului, conf. univ. dr. Virgil Gîrbacea. Prezentarea și aprecierea lucrării și a autorilor este făcută în prefața scrisă de prof. univ. dr. doc. Ion Șandru și de prof. univ. dr. V. Cucu.

lector univ. dr. Ioan S. GRUESCU

---

*) Georges Chabot și J. Beaujeu-Garnier, **Geografia urbană.** Editura științifică, 490 pag.

CONFRUNTARI

Teoria devansării ofertei de către cerere și „oracolul înțelepților“

ÎN 1963 în R.F.G. s-a adoptat legea privind constituirea unui consiliu de experți în vederea analizei dezvoltării întregii economii. Așa cum ne informează PRISMA *(11—12/1971), consiliul de experți este alcătuit din cinci membri numiți pe cinci ani de zile de către președintele federal, de obicei din rîndul profesorilor universitari de economie. Sarcina lor este să analizeze situația anuală a economiei și perspectivele dezvoltării ei. Concluziile la care ajung sînt numite, mai în glumă, mai în serios, „oracolul celor cinci înțelepți“.*

„Oracolul“ remarcă cu temei că în epoca marilor interdependențe o țară ca R.F.G. este afectată de grave frămîntări monetare, de creșterea în general mai slabă care s-a înregistrat în lumea capitalistă, de sporirea neîntreruptă a prețurilor care a influențat serios conjunctura a numeroase țări occidentale. Creșterea economică reală a fost în 1971, în Marea Britanie de numai 0,5%, în Italia de 1%, în S.U.A. și R.F.G. de 3%, în Elveția de 3,5%, iar în Japonia (cu cunoscutele ritmuri înalte de creștere) de 6%.

În ce privește perspectiva anului 1972. raportul îndeamnă la prudență, însă nu la pesimism, deoarece economia nu va fi zguduită de o veritabilă recesiune, ca în 1967, deși produsul social brut — suma tuturor bunurilor și prestațiilor — nu va crește față de 1971 decît cu 1%. Cei cinci autori caută o consolare în faptul că evoluții ciclice similare ar putea fi urmărite „în toate“ economiile naționale de cînd există metode statistice. Rigoarea ne obligă să precizăm că „evoluții ciclice similare“ — de la depresiunea din 1967, urmată de înviorare în 1968, de avînt în 1969, lîncezeală în 1970 și scădere a ritmului dezvoltării în 1971, care de la 3% ajunge la 1% în 1972 — nu se înregistrează în toate economiile naționale, ci doar în cele capitaliste. Știința economică a zilelor noastre a progresat, condițiile economice s-au modificat, dar teoria lui Marx despre dezvoltarea ciclică în capitalism rămîne punctul de la care se poate porni în înțelegerea evoluțiilor actuale ale capitalismului

În analiza dezvoltării ciclice a perioadei 1967—1972 „cei cinci înțelepți“ implică, nu fără o doză de prudență, teza devansării ofertei de către cerere, o dată cu impresionanta creștere de 8% a produsului social brut în 1969. În R.F.G., se remarcă în numărul amintit al revistei PRISMA, *au apărut și simptome negative, între altele, o cerere de bunuri economice pe piața internă și externă care depășea capacitățile de producție ale industriei ceea ce a dus la o sporire generală a prețurilor nu numai ca urmare a cererii ridicate, ci și a creșterii cheltuielilor de producție... O dată cu prețurile au sporit și salariile, ducînd în ultimă analiză la zdruncinarea stabilității monetare.*

Din aprecierea devansării ofertei de către cerere reținem ca interesante următoarele momente : a) fenomenul nu apare ca normal, ci ca o anomalie temporară a dezvoltării ; b) „explozia investițională“, i-am zice noi, ca factor de depășire temporară a ofertei de către cerere, alături de cheltuielile de stat și de comerțul exterior ; c) considerarea creșterii prețurilor drept factor care a condiționat necesitatea sporirii salariilor și nu invers.

Rămîn însă fără răspuns întrebările : este sau nu devansarea temporară a ofertei de către cerere un aspect al instabilității actuale a capitalismului ? explozia investițiilor este sau nu un aspect al superacumulării de capital iar cheltuielile de stat (finanțate de cine și efecutate pentru cine ?) — un remediu durabil pentru echilibrarea raportului cerere-ofertă ? în ce măsură și de ce diversele clase sociale sînt dezavantajate sau avantajate de „injecțiile de reanimare“ a conjuncturii ?

Ca urmare a unor „injecții de reanimare“, în forma unor comenzi de stat, de natură să înviorеze circuitul economic, ca urmare și a altor măsuri de luat în 1972 — reducerea cheltuielilor de investiții, sporirea prețurilor în toate sectoarele produsului social brut, etc. — cota șomerilor se întrevede a se ridica de la 1% în 1971 la 1,4% în 1972. În timp ce rata creșterii salariilor se va diminua cu 60% rata creșterii profiturilor va fi mai mare în 1972 față de 1971 cu 68%. Sporirea avantajelor pentru capitaliști în detrimentul și pe seama maselor muncitoare, iată un aspect esențial al măsurilor de echilibrare a economiei.

Rămîne de văzut dacă „partenerii tarifari“, cum sînt numiți salariații, vor privi cu îngăduință această mișcare de valori sau vor impune respectarea drepturilor și intereselor lor, cunoscînd că munca productivă creează suma valorilor din care se înfruptă societatea și pe care se bizuie dezvoltarea ei.

N. IVANCIU

ŞTIINŢA ŞI SOCIETATEA

NU O SIMPLĂ ACCELERARE CI SCHIMBAREA CARACTERULUI ACTIVITĂŢII ŞTIINŢIFICE

EXISTĂ criterii sigure pentru a caracteriza natura actualei revoluţii tehnico-ştiinţifice? Dacă da, care sînt acestea? De obicei, afirmă V. ZUBCEANOV într-un articol apărut în **Mirovaia Ekonomika i Mejdunarodnie Otnoşeniia (nr. 4/1972),** se au în vedere indicatori cu privire la utilizarea în economie a realizărilor tehnicii de vîrf (energia atomică, reacţii chimice în lanţ dirijate, aparataj electronic de calcul ş.a.). Deşi autorul consideră că toate acestea prezintă în adevăr o semnificaţie revoluţionară, în special maşinile electronice de calcul, care creează premisele automatizării complexe a producţiei *), ele nu pot singure să diferenţieze revoluţia tehnico-ştiinţifică în curs de mulţimea schimbărilor calitative ce au avut loc în tehnică în trecut şi care, fără îndoială, se vor produce şi în viitor. Importanţa unor realizări ca maşina cu aburi sau utilizarea electricităţii nu a fost mai mică decît de pildă, producerea energiei atomice. În ipoteza că se va descoperi modalitatea de înfăptuire artificială a fotosintezei sau de dirijare a gravităţii, ar rezulta că vom asista la o a doua, a treia etc. revoluţie tehnico-ştiinţifică? Chiar şi dezvoltarea „explozivă" a activităţii ştiinţifice, prezentată de mulţi autori drept caracteristica esenţială a fenomenului cercetat, este pusă la îndoială. Inovaţiile inginereşti, care constituie astăzi partea cea mai importantă a activităţii ştiinţifice şi cărora le revin în S.U.A. 64% din cheltuielile de stat pentru ştiinţă, **nu erau luate înainte în evidenţă statistică,** deoarece se realizau mai ales în întreprindere de către personalul acesteia, printre care nu numai ingineri-diplomaţi, ci şi muncitori. Această împrejurare, ca şi faptul că volumul activităţii ştiinţifice este determinat pe baza cheltuielilor pentru ştiinţă în **preţuri curente,** ridică în mod artificial mărimea indicatorului dinamicii activităţii ştiinţifice. Astfel, după datele statistice oficiale, activitatea ştiinţifică în S.U.A., calculată pe baza cheltuielilor pentru ştiinţă, a crescut între 1941 şi 1970, în preţuri curente, de 30 de ori, dar calculată în preţurile anului 1970 şi cu o luare mai completă în seamă a cheltuielilor pentru elaborări inginereşti — numai de 6,1 ori. Ţinînd seama de toate acestea, V. Zubceanov afirmă că particularităţile revoluţiei tehnico-ştiinţifice actuale se află nu în schimbările cantitative, ci în însăşi **modificarea caracterului activităţii ştiinţifice.** Prezentăm în continuare, într-o formă prescurtată, după articolul menţionat, argumentele autorului.

IN TRECUT se considera ca fiind **ştiinţă** doar elaborarea şi formarea cunoştinţelor, indiferent de posibilităţile utilizării practice a acestora. Bineînţeles, mai devreme sau mai tîrziu, cunoştinţele îşi găseau o aplicare practică, dar aceasta nu constituia un obiectiv nemijlocit al activităţii ştiinţifice. În prezent, ştiinţa se dezvoltă tocmai în scopul unei influenţări nemijlocite asupra producţiei şi a altor tipuri de activitate practică. Chiar căutările pur teoretice (cercetările fundamentale) pornesc de la cerinţele producţiei. În plus, o dezvoltare precumpănitoare au căpătat-o cercetările ştiinţifice îndreptate spre rezolvarea sarcinilor practice concrete. De aci rezultă o nouă **structură a activităţii ştiinţifice, în care partea covîrşitoare o deţine munca ştiinţifico-inginerească şi cercetările tehnice** (aplicative) legate de ea (vezi tabelul).

Structura activităţii ştiinţifice în principalele ţări capitaliste în anii 1970—1971 [1])

	Elaborări ştiinţifico-inginereşti şi cercetări aplicate legate de ele	Cercetări fundamentale (teoretice)
S.UA.	86,0	14,0
Anglia	87,5	12.5
Franţa	83,0	17,0
Italia	81,5	18,5

1) Calculele se bazează pe datele din 1968 („UNESCO Statistical Yearbook 1969". Paris, 1970, p. 478; „Statistical Abstract of the United States", 1970, p. 519.

Orientarea practică a activităţii ştiinţifice este determinată de creşterea neverosimilă a complexităţii producţiei. Elaborarea, de pildă, a modelului de maşini electronice de calcul de generaţia a treia la concernul I.B.M. a necesitat circa 500 milioane dolari, iar cercetările legate de crearea supersonicului de pasageri „Concorde" s-au desfăşurat circa 8 ani cu cheltuieli depăşind suma de 3 miliarde dolari.

Pregătirea inginerească a producţiei (proiectare, experimentare, organizare) s-a transformat într-o activitate ştiinţifico-inginerească. În laboratoarele şi birourile de construcţii ale lui „General Electric" lucrează peste 14 mii de oameni de ştiinţă şi ingineri, la care adăugînd inginerii ocupaţi cu asimilarea şi lansarea produselor în întreprinderi, se obţine impresionanta cifră de 30 de mii. **Activitatea acestora este evident subordonată obiectivelor practice, dar soluţionarea lor cere perfecţionarea şi lărgirea permanentă a cunoştinţelor pur ştiinţifice precum şi utilizarea metodelor ştiinţifice de organizare a producţiei.** Aşa, de pildă, pentru rezolvarea problemelor inginereşti de alegere a materialelor de construcţie şi de determinare a parametrilor pentru proiectarea reactoarelor au fost necesare calcule ale secţiunilor transversale de absorbţie a neutronilor. Colaboratorii concernului au trebuit în acest scop să rezolve o serie de probleme ale fizicii teoretice şi să elaboreze modele teoretice. În genere, multe din realizările teoretice ale ştiinţei nu pot fi folosite în practica actuală fără completări ştiinţifico-inginereşti esenţiale. În prezent, aşadar, elaborările inginereşti s-au îmbinat cu activitatea de cercetare ştiinţifică, formînd astfel o **ramură** (ramura ştiinţei), cu finalitate directă în producţia socială. Concomitent şi producţia a ajuns la un nivel care face posibilă utilizarea practică a majorităţii cunoştinţelor şi descoperirilor ştiinţifice. În industrie au loc procese ce se desfăşoară la temperaturi supraînalte sau infrajoase. A crescut foarte mult precizia obiectelor confecţionate. De exemplu, în prelucrarea pieselor în construcţia de maşini s-a ajuns la precizii de 0,2 microni (două zecimi de miimi de milimetru) faţă de 1,5 mm considerată limită în secolul trecut. S-au introdus în producţie materiale ultrapure — metale rare şi semiconductori — în care impurităţile sînt de ordinul miliardimelor, materiale sintetice cu duritate nu mai prejos de a diamantului. Chimia pregăteşte mase plastice cu însuşiri deosebit de variate, în concordanţă cu destinaţia lor. S-au confecţionat mijloace de muncă de un tip cu desăvîrşire nou, **în care lipseşte vechea diviziune în inele funcţionale** (maşina de lucru, mijlocul de transmisie, forţa motrice), iar operaţiile de muncă se fac cu forţe care mai înainte nu fuseseră niciodată utilizate ca mecanism de lucru (radiaţie electronică, ultrasunete, arc electric, procese biologice ş.a.). Utilajul electronic bazat pe radiaţia electronică schimbă radical caracterul producţiei, făcînd posibilă transmiterea informaţiei obţinute de inginerii proiectanţi de la maşinile electronice de calcul direct la strunguri, freze, raboteze, sărind peste etapele intermediare de detaliere a construcţiei şi proiectare a echipamentului, creînd condiţii nu numai pentru automatizarea complexă, dar pentru efectuarea unor procese în genere inimaginabile în condiţiile participării fizice a omului.

Desigur, industria nu poate încă să asimileze toate descoperirile ştiinţifice, dar nivelul ei face acest lucru realizabil în timp foarte scurt. S-au dezvoltat rapid ramuri care reprezintă în gradul cel mai înalt „aplicarea tehnologică a cunoştinţelor ştiinţifice": chimică, electrotehnică, mase plastice, avioane cu reacţie, aparate de măsură ş.a. Vechile maşini reprezentau doar o „ediţie mai mult sau mai puţin modificată a vechiului instrument meşteşugăresc" (K. Marx). Noile ramuri nu au nimic comun cu muncile manuale. Datele statistice arată că există o legătură indestructibilă între ştiinţă şi producţie, că activitatea ştiinţifică este strîns legată de potenţialul industrial.

DEVINE tot mai evidentă tendinţa de formare a unui **complex ştiinţifico-productiv,** în cadrul căruia se realizează îmbinarea ştiinţei cu producţia. Acest proces se poate observa cel mai bine urmărind schimbarea corelaţiei dintre fondurile productive fixe, fondurile pentru cunoştinţe ştiinţifice şi fondurile pentru învăţămînt. Dacă în 1950 din totalul fondurilor pe termen lung se cheltuia în S.U.A. 73% pentru completarea şi restabilirea fondurilor productive fixe, iar pentru ştiinţă şi învăţămînt 27%, în 1970 aceşti indicatori erau respectiv de 55% şi 45%. Tendinţa de stabilizare a părţii din venitul naţional destinată investiţiilor capitale o dată cu creşterea greutăţii specifice a cheltuielilor pentru ştiinţă şi învăţămînt se observă în toate ţările dezvoltate din punct de vedere industrial.

Perfecţionarea producţiei se realizează nu numai prin mari descoperiri, ci şi prin nenumărate schimbări mari şi mici care îmbrăţişează toate elementele activităţii productive. **Se schimbă însuşi caracterul progresului tehnic.** „Invenţiile în sensul vechi sînt înlocuite de utilizarea raţională a legilor cunoscute ale naturii" (N. Wiener. Cibernetica şi societatea). Un exemplu al progresului tehnic modern este crearea şi organizarea producţiei de maşini electronice de calcul. Despre ele nu se poate spune că sînt realizarea vreunui inventator (cum maşina cu aburi poate fi considerată invenţia lui Watt). De elaborarea lor s-a ocupat începînd cu anii războiului un mare număr de oameni de ştiinţă, ingineri, constructori şi ea a presupus realizarea a mii de descoperiri şi invenţii, formarea unei noi ştiinţe, care reuneşte multe domenii ale ştiinţei şi tehnicii. Un exemplu asemănător, dar din cu totul alt domeniu, este acela al formării în S.U.A. a ramurii creşterii pe deplin industriale a păsărilor. Pentru aceasta au fost necesare: 1) crearea unor rase hibride de păsări; 2) elaborarea unor preparate profilactice şi curative — vaccinuri, antibiotice, stimulatori ai creşterii; 3) determinarea microclimatului necesar, modalităţile de luminare, ventilare, curăţire; 4) elaborarea industrială a preparatelor alimentare raţionale; 5) utilaj de incubaţie dirijabil automat, aparatură pentru „culesul", sortarea, spălarea şi împachetarea ouălelor, utilaj pentru strîngerea gunoiului, transmiterea hranei şi apoi, pentru tăiere, tranşare, curăţire, congelare şi împachetare; 6) elaborarea aparaturii şi proceselor tehnologice pentru prelucrarea rămăşiţelor şi penelor în făină alimentară ş.a. Toate acestea au cerut o activitate ştiinţifico-inginerească a unui mare număr de organizaţii timp de aproape două decenii. În aceeaşi perioadă productivitatea muncii a crescut de 12 ori. Deşi acest proces s-a realizat în S.U.A. în mod spontan, el reprezintă totuşi o nouă formă a progresului tehnic. În timp ce înainte introducerea în producţie a descoperirilor ştiinţifice se făcea în mod **izolat,** acum, datorită apariţiei unor serii de ramuri ştiinţifice care activează în cooperare cu producţia, progresul tehnic capătă un caracter **complex.**

EVIDENT în ţările capitaliste aceste transformări sînt profitabile monopolurilor şi în special celor legate de militarizarea economiei. În S.U.A. cinci ramuri — aviatică, electrotehnică şi radioelectronică, construcţia de maşini de transport, construcţia generală de maşini (inclusiv producţia de obuze de artilerie) şi chimia — absorb 88% din mijloacele pentru cercetarea ştiinţifică. Alte trei ramuri — aparatura, răşini şi mase plastice, prelucrarea petrolului — cheltuiesc 7% din aceste mijloace. Pentru toate celelalte ramuri, care produc în special bunuri de larg consum, rămîne restul de 5%. Autorul subliniază că în analiza acestor transformări trebuie ţinut seama de natura contradictorie a dezvoltării ştiinţei şi tehnicii în capitalismul contemporan; ca urmare, în condiţiile capitalismului monopolist de stat, complexele economice ştiinţifico-productive accelerează formarea complexului parazitar militar-industrial.

Independent însă de natura social-economică a orînduirii — capitalistă sau socialistă — formarea ramurilor ştiinţifice care elaborează cu finalitate practică modalităţile de transformare tehnică a producţiei, precum şi caracterul complex al progresului tehnic reprezintă trăsături ale revoluţiei tehnico-ştiinţifice actuale şi acestea se observă în toate ţările dezvoltate industrial.

*) Unii autori consideră că, deşi maşinile electronice de calcul constituie mijlocul cel mai desăvîrşit al realizării noii revoluţii tehnologice, ele nu reprezintă decît **agentul** acesteia, **esenţa** ei fiind automatizarea, adică realizarea unui proces de producţie programat, autonom, cu conexiune inversă şi opţiuni decizionale, posibil în principiu şi fără maşinile electronice de calcul (n. red.).

VECTORII EFICIENŢEI

(Urmare din pag. 11)

poată produce o marfă în cantităţi mai mari, iar alta în cantităţi mai mici, sau să se depoziteze, în funcţie de evoluţia preţului pe piaţa mondială. O mai mare elasticitate în producţia pentru export ar crea condiţii pentru creşterea eficienţei. Nestudierea din timp a evoluţiei conjuncturale şi, ca urmare, imposibilitatea adaptării prompte la situaţia pieţei, face ca exportul şi importul să se desfăşoare uneori sub impulsul realizării sarcinilor de plan, aprovizionării industriei sau presiunii producătorilor care nu au posibilităţi de depozitare, consideraţiunile de eficienţă fiind lăsate pe plan secundar.

Este necesar ca în continuare **să se ia măsuri ca preţurile interne în lei ale mărfurilor de export să exprime cheltuielile sociale de producţie,** ţinînd seamă de influenţele progresului tehnic, eliminîndu-se acumulările exagerate, sub forma impozitelor sau a beneficiului (mai ales în fazele intermediare ale fabricării produselor).

De asemenea, **la stabilirea preţurilor mărfurilor din import trebuie să se ţină seama** nu numai de nivelul preţurilor produselor similare (sau prin corelare) fabricate în ţară, dar şi **de corelaţiile dintre preţurile diferitelor mărfuri ce s-au format pe pieţele externe.** Ele trebuie să reflecte şi efortul făcut pentru procurarea valutei necesară plăţii acestor mărfuri. Sistemul actual de formare a preţurilor la o serie de mărfuri din import conduce la niveluri necorespunzătoare de preţuri, la lipsa de corelare cu preţurile de pe pieţele externe etc. Aceasta face ca de multe ori să slăbească efortul unităţilor de producţie de a asimila noi produse în ţară în scopul evitării importurilor, deoarece preţul de producţie este mai mare decît cel din import (format pe baza sistemului actual).

De aceea ni se pare că operaţiunea de reaşezare a preţurilor, devenită urgentă din acest punct de vedere, trebuie să ţină seamă de aspectele susmenţionate. Rezolvarea acestor probleme ar permite şi introducerea unor pîrghii care să acţioneze cu mai mare eficacitate şi în mod automat pentru orientarea operaţiunilor de export în direcţii care să elimine necesitatea eforturilor de la buget etc.

Aceasta presupune totodată un **sistem informaţional bine pus la punct,** care să permită descoperirea de noi oportunităţi, aprobarea propunerilor de export sau import să se facă numai după ce s-au analizat temeinic în colectiv şi s-a determinat varianta optimă pe baza tuturor informaţiilor de piaţă necesare etc.

Pe această linie, o contribuţie pozitivă o pot aduce serviciile de preţuri din unităţile de comerţ exterior şi bineînţeles acele servicii care tratează operaţiunile de export şi import. Întrucît unele servicii nu sînt încadrate corespunzător sau au şi alte sarcini decît cele pentru care au fost înfiinţate, este necesar ca conducerile unităţilor să ia măsuri pentru organizarea lor şi pentru ca acestea să-şi îndeplinească rolul şi sarcinile stabilite prin instrucţiunile M.C.E.

R.D.GERMANĂ

RITMURI ŞI PRIORITĂŢI ÎN DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ÎN ACTUALUL PLAN CINCINAL

ELABORAT în conformitate cu Directivele Congresului al VIII-lea al P.S.U.G., planul cincinal de dezvoltare a economiei naţionale a R. D. Germane pe anii 1971—1975 prevede ca sarcină fundamentală ridicarea continuă a nivelului material şi cultural al poporului, pe baza ritmului înalt de creştere a producţiei socialiste, sporirea eficienţei sale, introducerea progresului tehnico-ştiinţific şi creşterea productivităţii muncii. Îndeplinirea prevederilor noului cincinal va duce la întărirea bazei tehnico-materială a socialismului, reprezentînd totodată o contribuţie însemnată la crearea societăţii socialiste dezvoltate în R. D. Germană. Premisa principală a realizării obiectivelor stabilite o constituie creşterea venitului naţional — cu 27% în 1975 faţă de anul 1970.

În cadrul planului cincinal, locul central revine industriei ca ramura de bază a economiei naţionale. Republica Democrată Germană dispune de o industrie puternic dezvoltată. Ponderea acesteia, (inclusiv a producţiei meşteşugăreşti). reprezenta în 1970, 67,5% din produsul social brut, iar în produsul net — 60,9%.

Ca urmare a dezvoltării continue în anii construcţiei socialiste, **producţia industrială globală** a fost în 1970 de peste cinci ori mai mare în comparaţie cu nivelul anului 1950 şi cu 37% faţă de 1965, atingînd o valoare de 146 251,3 mil. mărci.

Noul plan cincinal prevede un spor la producţia marfă industrială de 34%, asigurîndu-se în linii generale un ritm anual de creştere apropiat de cel realizat în ultimii ani ; în 1971, primul an al acestui cincinal, producţia marfă industrială a crescut cu 5,5% faţă de anul precedent ; o creştere similară este prevăzută şi în planul pe 1972.

Ca urmare a dezvoltării prioritare a producţiei mijloacelor de producţie, în anii cincinalului trecut a continuat să se modifice **raportul dintre grupa „A" şi grupa „B"**, grupa „A" atingînd 70,1% în 1969, faţă de 66,5% în 1960 ; în mod corespunzător, ponderea grupei „B" — a producţiei mijloacelor de consum — era de 29,9% în 1969, faţă de 33,5% în 1960. În ultimii ani se observă o anumită tendinţă de apropiere a ritmurilor de creştere a celor două grupe, tendinţă evidentă şi în cadrul actualului cincinal, care asigură însă, în continuare, o dezvoltare prioritară pentru grupa A.

Spre a înţelege mai bine schimbările care au avut loc în structura industriei, să urmărim creşterea producţiei pe principalele ramuri industriale în perioada 1950—1970 [1]).

	%
Industria (în ansamblu)	535
Energie şi ind. combustibilului	247
Industria chimică	613
Metalurgia	587
Materiale de construcţii	571
Construcţii de maşini şi autovehicule	734
Electrotehnica, electronica, constr. aparate	1144
Industria uşoară (fără ind. textilă)	372
Industria textilă	344
Industria alimentară	439

Din datele prezentate rezultă că dezvoltarea cea mai dinamică au cunoscut-o asemenea ramuri cum sînt : electrotehnica, electronica şi construcţia de aparate ; construcţiile de maşini şi autovehicule ; industria chimică. Acestea reprezintă, de altfel, ramurile cele mai importante ale industriei R.D.G., cărora le revine ponderea principală în producţia industrială : în anul 1970 cele trei ramuri menţionate dădeau 47,1% din producţia industrială a ţării faţă de 35,7% în 1950. În mod cu totul deosebit se remarcă **industria electrotehnică, electronică şi a construcţiei de aparate** cu o creştere de peste 11 ori a producţiei, ceea ce a dus la creşterea ponderii acestei ramuri de la 5,2% în 1950 la 9,2% în 1970 în totalul producţiei industriale.

Planul cincinal 1971—1975 prevede de asemenea o creştere importantă a producţiei acestei ramuri, mult superioară celei a industriei în ansamblu : producţia Ministerului pentru electrotehnică şi electronică urmează să crească cu 68—76% [2]). O creştere mai mare va înregistra producţia de aparatură pentru măsurat, dirijare şi reglat, care se va dubla ; producţia de instalaţii electrotehnice de prelucrare a datelor şi de aparate periferice va fi cu 150—200% mai mare,. iar cea de elemente de construcţie electronice cu 90—110%. În domeniul instalaţiilor de automatizare şi de transmitere a energiei, îndeosebi pentru dezvoltarea industriei de materii prime, chimiei, construcţiilor de maşini se preconizează o sporire a producţiei cu 54—61%, iar a aparaturii de automatizare — cu 54—58%. O creştere similară — 46—54% — urmează a se realiza în sectorul tehnicii electronice a informaţiilor şi a tehnicii electronice medicale. Realizarea prevederilor actualului cincinal va duce fără îndoială la consolidarea poziţiei de ramură de frunte a industriei electrotehnice şi electronice în industria Republicii Democrate Germane.

O creştere remarcabilă, cunosc, de asemenea, **construcţiile de maşini şi autovehicule** ; în cadrul ramurii, o dezvoltare mai accentuată s-a înregistrat în asemenea sectoare cum sînt : echipamente pentru industria de prelucrare a metalelor, utilaje de ridicat şi transportat, construcţii metalice, elemente şi subansamble de maşini şi mijloace de transport. Sub media pe ramură se situează producţia de echipamente pentru construcţii şi industria materialelor de bază, dar mai ales producţia de echipamente pentru industria uşoară şi alimentară.

Construcţiile de maşini şi autovehicule reprezintă principala ramură a industriei R.D.G., căreia îi revin 24% din producţia globală industrială în 1970, faţă de 18,4% în 1950. Împreună cu electrotehnica, electronica şi construcţia de aparate, construcţiile de maşini şi autovehicule participă cu circa 57% la exportul total al ţării.

În anii cincinalului 1971—1975 construcţiile de maşini urmează să se dezvolte într-un ritm susţinut, mai rapid decît cel de creştere a producţiei industriale în ansamblu : producţia marfă în cadrul Ministerului construcţiilor de maşini grele şi instalaţii se preconizează să fie în 1975 cu 40—42% mai mare decît în 1970 ; în cadrul Ministerului construcţiilor de maşini de prelucrare şi autovehicule, creşterea producţiei marfă urmează să atingă un nivel de 39—41% faţă de 1970.

Principala problemă căreia i se acordă o atenţie specială în prezent este aceea a înlăturării discrepanţei care există îndeosebi între producţia finală a industriei constructoare de maşini şi ramurile industriale subfurnizoare. Planul cincinal prevede, în această direcţie, ca producţia finală să crească anual cu 8,3%, în timp ce producţia industriei subfurnizoare va creşte în medie cu 9,8% pe an. Aceasta se referă în primul rînd la produse de turnătorie, piese forjate, armături, rulmenţi, motoare electrice, instalaţii hidraulice, produse ale tehnicii de măsură şi control, pompe şi compresoare, ţevi, izolatori, elemente de construcţii electronice, motoare electrice. Aceeaşi problemă se pune şi în domeniul metalurgiei, industriei chimice şi în unele ramuri ale industriei uşoare.

Cu o pondere de 14% din producţia industrială globală, **industria chimică** se prezintă drept una din ramurile de bază ale industriei ; din punct de vedere al volumului producţiei industriei chimice, R.D.G. se situează pe locul şapte în lume (după S.U.A., U.R.S.S., Marea Britanie, R.F.G., Japonia, Franţa) ; dacă se are în vedere producţia ramurii calculată pe cap de locuitor, atunci R.D.G. ocupă locul doi pe plan mondial, după S.U.A. .

În ultimele două decenii cele mai vii ritmuri de creştere au cunoscut asemenea subramuri cum sînt : producţia fibrelor chimice, maselor plastice, cauciucului şi industria farmaceutică. Cu toate acestea, se apreciază că, în anumite privinţe, industria chimică a R.D.G. a înregistrat în anumite perioade ritmuri sub cele înregistrate în ţările cele mai dezvoltate.

Planul cincinal actual prevede creşterea în continuare, în ritm susţinut, a producţiei industriei chimice. Producţia marfă a Ministerului industriei chimice urmează să fie în 1975 cu 47—49% mai mare decît cea din 1970. Începînd cu anul 1973 — o dată cu terminarea unor importante obiective — se va asigura un ritm mediu anual de creştere de peste 8%. Productivitatea muncii se preconizează a fi la sfîrşitul cincinalului cu 40% mai mare decît în 1970. Baza de materii prime pentru industria chimică se va lărgi prin prelucrarea gazului metan importat din Uniunea Sovietică (pentru amoniac şi îngrăşăminte azotoase), prin trecerea treptată pe gaz metan a producţiei de sinteză din gaze (la combinatul Leuna), precum şi prin construirea unei instalaţii de piroliză a benzinei în vederea producerii de etilenă şi alte materii prime petrochimice (la combinatul Böhlen). Industria de prelucrare a petrolului — subramură relativ tînără în cadrul industriei R.D.G. — se va dezvolta într-un ritm foarte rapid : în 1975 se vor prelucra cel puţin 18 mil. tone petrol, faţă de 10,4 mil. t. în 1970 şi numai 3,2 mil. t. în 1963. Ponderea petrolului supus tratamentului chimic va fi în anul 1975 de 7%.

O creştere, depăşind sporul mediu pe ramură, se va înregistra în primul rînd la producţia de mase plastice ; creşterea va fi de 88% în 1975, atingîndu-se un nivel de 700 mil. t. Volumul producţiei de fibre sintetice va fi de peste două ori mai mare, ajungînd la peste 100 mii t. Caracteristic este faptul că va creşte în mod simţitor ponderea fibrelor poliesterice — de trei ori în comparaţie cu 1970, ajungînd la 45—47% în 1975.

Progrese însemnate vor avea loc de asemenea în domeniul producţiei de cauciuc sintetic, acid sulfuric, îngrăşăminte chimice, îndeosebi azotoase (750—800 mii t. în 1975), al industriei farmaceutice.

O PREOCUPARE majoră rămîne şi în cadrul actualului cincinal înlăturarea treptată a unei alte disproporţii remarcate în documentele oficiale ; neconcordanţa dintre **baza energetică** şi cerinţele crescînde ale economiei naţionale şi populaţiei. Deşi producţia de energie electrică a crescut an de an, ajungînd în 1970 la peste 67 miliarde kWh, în general, ea nu a devansat creşterea producţiei industriale. Baza de producţie va rămîne şi în anii următori lignitul — în 1975 vor fi extrase 255 mil. t. Cota parte a lignitului în producţia de energie electrică va creşte de la 32% în 1970 la 38—39% în 1975. Ca urmare a efortului de investiţii în actualul cincinal, sporul producţiei de energie electrică va fi dublu faţă de cincinalul precedent. La aceasta se mai adaugă modificările care vor interveni în structura balanţei de combustibil şi energie în sensul creşterii ponderii combustibilului lichid şi gazos, precum şi a energiei nucleare. Pe de altă parte, specialiştii consideră că economia R. D. Germane consumă cu circa 20% mai multă energie primară decît alte ţări industriale.

Pentru a se asigura condiţiuni bune pentru ridicarea, în proporţiile stabilite, a nivelului de trai al poporului, se preconizează o dezvoltare însemnată a **industriei uşoare** : producţia bunurilor de consum în această ramură va fi în 1975 cu 32% mai mare faţă de 1970. O contribuţie importantă vor aduce bunurile de consum produse în cadrul Ministerului construcţiilor de maşini de prelucrat şi autovehicule, a căror producţie va atinge în 1975 un volum superior celui din 1970 cu 40%, iar la bunurile de consum din cadrul industriei electrotehnice şi electronice va fi cu 45% mai mare. Totodată se va îmbunătăţi simţitor calitatea produselor, căutîndu-se ca oferta să răspundă în măsură tot mai mare cererii.

Pe baza creşterii producţiei agriculturii, **industria alimentară** va înregistra de asemenea o creştere : cu 18% în 1975 faţă de 1970.

Dezvoltarea cu prioritate şi în ritm susţinut a ramurilor industriale de bază, menţionate mai sus, îşi găseşte reflectarea şi în **politica de investiţii.**

După cum rezultă din datele statistice publicate, R.D.G. alocă în ultimii ani circa 20—22% din venitul naţional pentru acumulare. În mod corespunzător fondurile destinate investiţiilor au crescut în perioada 1950—1970 de peste 9 ori, cifrîndu-se în 1970 la 32 100 mil. mărci. Mai mult de jumătate din totalul investiţiilor revine industriei — 52,1% în 1970.

În ceea ce priveşte repartizarea investiţiilor pe ramuri industriale se observă că pe primul loc se situează industria chimică care beneficiază de cele mai mari investiţii.

Energetica şi industria combustibilului primesc constant de asemenea importante fonduri pentru investiţii. Urmează, în ordinea volumului investiţiilor, industria constructoare de maşini şi autovehicule. Ca ritm de creştere a investiţiilor însă aceasta se situează pe unul din primele locuri. Dezvoltarea cea mai dinamică se constată însă şi în privinţa investiţiilor în domeniile electrotehnicii, electronicii, construcţiei de aparate.

Această orientare a investiţiilor este în linii mari valabilă şi pentru cincinalul actual. Volumul sporit al investiţiilor — cu 29% faţă de cincinalul precedent — urmează să contribuie la înfăptuirea unor măsuri menite să asigure dezvoltarea proporţională a economiei şi în primul rînd : stabilitate în aprovizionarea populaţiei ; stabilitate treptată în asigurarea producţiei de energie ; asigurarea bazei de materii prime şi de produse ale industriei subfurnizoare. Atenţia este concentrată asupra unor ramuri şi domenii care solicită mijloace materiale foarte mari : construcţia de instalaţii energetice ; industria cărbunelui brun ; chimia ; metalurgia. O mare parte a mijloacelor investite în aceste ramuri se recuperează după un timp mai îndelungat şi uneori nu influenţează în mod direct asupra rezultatelor economice ale întreprinderilor. De aceea, organele competente din R.D.G. apreciază că hotărîrea privind investiţiile într-o ramură sau alta a economiei naţionale şi, în speţă, a industriei nu poate fi luată numai pe baza criteriului eficienţei economice. „Problema principală a economiei constă în aceea că dezvoltarea proporţională a unor ramuri cum sînt : energetica, baza de materii prime şi industria subfurnizoare este de importanţă hotărîtoare pentru proporţionalitatea, ritmul, stabilitatea şi eficienţa întregii economii" [3]).

PE BAZA potenţialului economic, tehnic şi ştiinţific în continuă creştere, colaborarea economică dintre Republica Socialistă România şi Republica Democrată Germană a cunoscut un curs ascendent. Schimburile comerciale dintre cele două ţări au atins în 1970 un volum de 1 325 mil. lei valută, R. D. Germană ocupînd astfel unul din primele locuri în comerţul exterior al României. Acordul comercial de lungă durată 1971—1975 prevede ca livrările reciproce de mărfuri să crească cu peste 70 la sută faţă de perioada 1966—1970. Ponderea principală atît la import cît şi la export o deţin produsele industriei constructoare de maşini, electrotehnicii şi electronicii, industriei chimice. R. S. România exportă în R. D. Germană : instalaţii şi echipamente de foraj, instalaţii energetice, instalaţii pentru industria metalurgică, vagoane de marfă, vehicule rutiere, produse ale electrotehnicii, maşini-unelte, armături, produse chimice, precum şi bunuri de consum etc.

La importul din R. D. Germană figurează maşini-unelte, instalaţii de ridicare şi transport, echipament de exploatare la zi, produse ale electrotehnicii şi electronicii, tehnică de măsură, de comandă şi de reglare, maşini de birou, maşini textile, maşini pentru industria alimentară, nave de pescuit, produse ale chimiei, ale industriei uşoare etc.

O importanţă crescîndă o capătă cooperarea în producţia industrială ; ca urmare a interesului manifestat de ambele părţi, s-a ajuns la finalizarea unor acţiuni de cooperare îndeosebi în domeniul construcţiilor de maşini.

Vizita în ţara noastră a delegaţiei de partid şi guvernamentale a Republicii Democrate Germane, convorbirile dintre conducătorii de partid şi de stat ai celor două ţări, Tratatul de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală între Republica Socialistă România şi Republica Democrată Germană semnat cu acest prilej deschid noi perspective pentru intensificarea şi diversificarea colaborării pe toate planurile, inclusiv în domeniul economic, în interesul popoarelor celor două ţări, al cauzei socialismului şi păcii în lume.

Gheorghe ROŞU

1) Sursa : Statistiches Jahrbuch der D.D.R., 1971.
2) Sursa : **Legea cu privire la planul cincinal de dezvoltare a economiei naţionale a R.D.G. în anii 1971—1975.** În continuare datele referitoare la planul cincinal sînt menţionate din aceeaşi sursă.
3) **Einheit.** nr. 1/1972.

DOCUMENTAR

DINAMICA ŞI STRUCTURA ECONOMIEI ELVEŢIENE

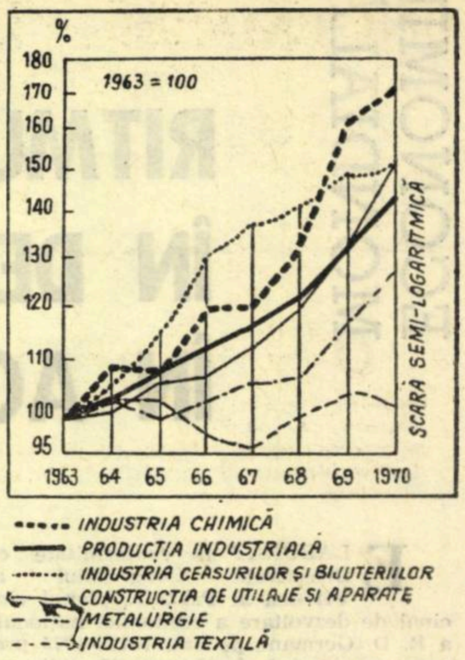

ELVEŢIA este un exemplu de ţară de dimensiuni mici care, recurgînd la o politică economică adaptată specificului său, reuşeşte să-şi menţină nu numai independenţa economică în faţa marilor puteri din lumea capitalistă dar şi să-şi cucerească un loc de frunte în ramurile industriale cele mai avansate. Deşi are puţine resurse naturale. potenţialul său economic este considerabil. Cu un produs naţional brut de 18 820 milioane dolari în 1969 care a crescut în ultimele două decenii de 2,5 ori. Elveţia a depăşit din acest punct de vedere Austria (12.470 milioane dolari). Finlanda (9.140 milioane dolari), Norvegia (9.730 milioane dolari), Turcia (13.020 milioane dolari) şi multe alte state cu suprafeţe şi bogăţii mai mari. La produsul naţional brut pe locuitor — rezultat al eforturilor celor ce muncesc, dar care se repartizează foarte inegal în societatea elveţiană actuală, — 3 020 dolari, a întrecut Franţa (2 770 dolari), Norvegia (2.530), R. F. a Germaniei (2.520), Marea Britanie (1.970), Japonia (1.630), Italia (1.520) etc., înaintea ei aflîndu-se doar S.U.A. (4.660 dolari pe locuitor). Suedia (3.230 în 1968) şi Canada (3.460). Elveţia ocupă locul întîi în lumea capitalistă la producţia de ciment pe locuitor (740 kg), locul al cincilea la producţia de aluminiu, de asemenea locul 5 la producţia şi consumul de energie electrică pe locuitor (4.750 kWh) locul 8 la consumul de oţel pe locuitor (389 kg) şi locul 5 la consumul de hîrtie pe locuitor. La producţia de calculatoare se află pe locul 7 în ierarhia mondială. Rezervele sale de aur monetar erau în valoare de 2.442 milioane dolari la 1 ianuarie 1970, mai mari decît ale Angliei, Belgiei, Suediei, Japoniei, Canadei. Deoarece sîntem departe de a fi enumerat toţi indicatorii la care Elveţia demonstrează nivelul dezvoltării sale economice ne vom opri aci, şi vom căuta să desprindem unele explicaţii ale acestui raport invers proporţional între resursele naturale şi stadiul actual de dezvoltare al acestei ţări. Cauzele sînt multiple şi de natură diferită. dar îndeosebi ţin de modul cum este orientată dezvoltarea industriei.

● Structura comerţului exterior

AFLATĂ sub raport geografic la răspîntia unor însemnate rute internaţionale, Elveţia a devenit unul din principalele state comerciale ale lumii, comerţul exterior constituind pentru dezvoltarea economică a Elveţiei un punct de sprijin important. Se înregistrează an de an o pondere mare a importurilor şi exporturilor în produsul naţional brut (în 1969, circa 28% şi, respectiv 25%). În deceniul trecut, volumul schimburilor comerciale a crescut de 2,9 ori, importul sporind într-un ritm mediu anual de 11,1%, iar exportul de 10,5%.

Spre ţările capitaliste dezvoltate sînt orientate 77,2% din exporturile elveţiene, spre ţările în curs de dezvoltare 17,2% şi spre statele socialiste 5,6%. Importurile provin în proporţie de 90% din primul grup de ţări, 7,3% din cel de al doilea şi 2,7 din cel de al treilea. Principalii parteneri comerciali ai Elveţiei sînt ţările din Piaţa Comună, care deţin circa 65,1% din importuri şi 48.5% din exporturile elveţiene din şi către statele capitaliste dezvoltate.

În importurile elveţiene provenite din ţările în curs de dezvoltare, ţările Africii deţin o pondere de 38,7%, ale Americii Latine de 31,0% şi ale Asiei de 30,3%. La exporturi pe primul loc se situează ţările Asiei (42,3%) urmate de cele ale Americii Latine (35,3%) şi ale Africii (22,4%).

În perioada 1960—1970 exporturile Elveţiei către ţările socialiste au crescut cu 12,7% anual, iar importurile cu 11,3%. Dintre statele socialiste principalul său partener comercial este Iugoslavia (deţine 19,7% din volumul schimburilor cu ţările socialiste), urmată de U.R.S.S. (15.8%), Cehoslovacia (15,6%), Ungaria (12,1%), România (7%). Elveţia ocupă locul 12 în comerţul nostru exterior total şi locul 6 dacă avem în vedere doar ţările occidentale (după R. F. a Germaniei, Italia, Anglia, Franţa şi Austria).

Structura schimburilor comerciale ale Elveţiei este specifică unei ţări dezvoltate. Atît la import cît şi la export ponderea cea mai însemnată aparţine grupei de maşini şi mijloace de transport. În anul 1970 acestei grupe i-au revenit circa 26% din importurile totale ale ţării şi 31% din exporturi. Grupa produselor chimice a deţinut în acelaşi an peste 21% din exporturile ţării. În exportul de „diverse articole manufacturate" (22%), locul principal îl ocupă ceasurile. A crescut ponderea combustibililor lichizi (7,7% în 1969) în importul Elveţiei şi a scăzut cea a cărbunilor (5,3%).

Ţară cu puţine resurse naturale. Elveţia a dus o politică de dezvoltare industrială menită să sporească la maximum gradul de valorificare a acestor resurse şi să înmagazineze în produsele oferite de ea pe piaţa mondială, maximum de pricepere şi inteligenţă a cadrelor naţionale.

Astfel, au fost promovate acele ramuri industriale ce folosesc materii prime care cîntăresc puţin, dar pot încorpora, atunci cînt sînt prelucrate, o mare cantitate de muncă (industria ceasurilor, bijuteriilor, aparatelor de precizie, electronică de calcul etc.).

În Elveţia valoarea tonei de metal prelucrat este aproximativ aceeaşi cu cea din Suedia, superioară celei din S.U.A. de 2 ori mai mare decît în R. F. a Germaniei şi Franţa. Această situaţie este favorizată în mare măsură de faptul că pentru cercetare ştiinţifică şi dezvoltare se alocă 2% din venitul naţional. Astfel s-a ajuns ca Elveţia, prin specializarea şi diversificarea industriei să participe intens la circuitul economic mondial, exportînd astăzi 1/3 din volumul producţiei sale globale (95% din producţia de medicamente şi din cea a coloranţilor industriali, 90% din producţia de maşini electrice, 80% din cea de maşini unelte etc.).

Ritmul mediu anual de creştere a producţiei industriale a Elveţiei în perioada 1960—1969 a fost de 5,9%, superior mediei realizate de ţările vest-europene sau S.U.A.

Producţia elveţiană de ceasornice se realizează în condiţiile unui nivel înalt de prelucrare şi specializare. În cîteva grame de metal sînt înglobate ore întregi de muncă de precizie. Condiţiile în care Elveţia îşi menţine poziţiile pe piaţa mondială a ceasurilor în situaţia unei crîncene concurenţe, mai ales japoneze, ţin de perfecţionarea neîntreruptă a acestei producţii pe calea îmbunătăţirilor tehnologice şi a introducerii pe scară largă a automatizării, adaptarea ei la cerinţele tehnice şi comerciale, efectuarea de servicii ulterioare vînzării, asigurarea asistenţei tehnice etc.

Industria construcţiilor de maşini se caracterizează mai ales printr-o producţie de serie mică şi foarte mică comparativ cu producţia din alte ţări. Gama de produse fabricate este, în schimb, foarte variată (maşini pentru industria textilă, maşini unelte pentru prelucrarea metalelor, produse electrotehnice, frigidere, ascensoare etc.).

În politica forţei de muncă Elveţia se bazează pe utilizarea masivă a muncii imigranţilor. Ponderea muncitorilor străini în industria elveţiană este de aproape o treime din totalul populaţiei active folosite în industrie şi ajunge chiar la 60% în construcţii. Furnizînd o sursă de muncă ieftină, muncitorii străini care lucrează în Elveţia, sînt cei mai expuşi fluctuaţiei conjuncturii. Ei sînt angajaţi în număr mai mare atunci cînd activitatea economică este în creştere şi sînt concediaţi mai uşor, pe calea reducerii imigraţiei, atunci cînd conjunctura este în scădere, fiind astfel utilizaţi pentru a se evita ascuţirea conflictelor sociale interne. Pentru că, în fond, aceste înfruntări sociale, al căror izvor este exploatarea şi alienarea celor ce muncesc, — specifice capitalismului, — există şi se manifestă cu putere în Elveţia zilelor noastre.

● Aurul atrage aur

TRANZACŢIILE invizibile au şi ele o importanţă deosebită pentru economia Elveţiei. Dacă, în pofida eforturilor, an de an balanţa relaţiilor comerciale externe ale Elveţiei este deficitară se înregistrează însă venituri substanţiale din comerţul invizibil (turism, societăţile de asigurare, traficul de tranzit, redevenţele pentru licenţe etc.) care contribuie la echilibrarea balanţei de plăţi.

Un loc aparte îl ocupă în comerţul invizibil tranzacţiile financiare, băncile elveţiene fiind preferate pentru depuneri şi contractări de împrumuturi, iar bursa din Zürich, fiind unul din cele mai importante locuri unde se realizează tranzacţiile cu aur şi devize ale lumii capitaliste. Capitalurile imense care afluează anual în ţară sînt în mare parte reciclate în străinătate. Fenomenul se explică prin stabilitatea şi convertibilitatea francului elveţian, prin lipsa restricţiilor la importul şi exportul de valută prin siguranţa tranzacţiilor, prin politica tradiţională de neutralitate etc.

Afluxul de fonduri din străinătate pe piaţa elveţiană care a devenit un refugiu pentru capitalurile străine, în perioadele de incertitudine internaţională, alimentează lichiditatea internă necesară asigurării expansiunii economice a acestei ţări şi contribuie la sporirea activelor sale în străinătate. Beneficiile din investiţiile făcute peste graniţă (Elveţia deţine primul loc în lume în privinţa exportului de investiţii pe locuitor), precum şi comisioanele băncilor pentru tranzacţiile de aur şi valută şi pentru administrarea fondurilor depunătorilor străini, constituie surse financiare importante pentru procurarea materiilor prime din exterior.

Menţinerea de peste 120 de ani a cursului liber al francului elveţian la nivelul celui oficial contribuie la consolidarea poziţiei de creditor a Elveţiei faţă de străinătate. Activele Elveţiei sînt astăzi de peste 2 ori mai mari decît obligaţiile pe care le are peste graniţă, iar volumul investiţiilor străine în Elveţia reprezintă doar o jumătate din investiţiile acesteia în străinătate.

Este evident că dezvoltarea economiei Elveţiei contemporane se găseşte sub semnul unor particularităţi ce-i creează o specificitate de natură să o diferenţieze de alte ţări vest-europene. Aceasta nu anulează trăsăturile sale generale, care o înscriu la rîndul statelor capitaliste, nu implică o rezolvare a contradicţiilor specifice orînduirii burgheze. Dimpotrivă, contradicţiile au o tendinţă de accentuare. Este însă cert că experienţa elveţiană pledează pentru concluzia că o ţară mică îşi poate asigura o dezvoltare economică independentă în condiţiile internaţionale actuale.

dr. Traian SILEA

Institutul pentru studierea conjuncturii economice internaţionale

REPERE

● **Guvernul indian** a aprobat un program experimental pentru exploatările petroliere, care prevede ca producţia de petrol a ţării să ajungă în 1983 la 13 milioane tone ţiţei brut. În 1970, producţia de petrol a Indiei era de 6,8 milioane tone.

● **Statisticile** anului fiscal trecut, încheiat în Japonia la 31 martie, arată că balanţa de plăţi externe niponă s-a încheiat cu un excedent de 8,043 mimiliarde dolari, de circa patru ori mai mare decît cel din anul fiscal precedent. Acest rezultat a fost obţinut, cum precizează rapoartele Ministerului Finanţelor şi Băncii Japoniei, în ciuda prezenţei în economie a fenomenului de recesiune şi a reevaluării yenului concomitent cu devalorizarea dolarului.

● **Viena** este, după Paris şi Londra, oraşul din lume în care se organizează cele mai multe congrese, colocvii şi expoziţii internaţionale. La cele 102 manifestări internaţionale, dintre care 41 congrese ştiinţifice, organizate la Viena în acest an, vor lua parte peste 22 000 specialişti.

● **Căile ferate** de stat suedeze au hotărît utilizarea unui calculator pentru rezervarea de bilete la agenţiile de voiaj, urmînd ca pînă la sfîrşitul anului 1974 la el să fie racordate toate gările din Suedia.

● **Producţia** industriei electronice, finlandeze a sporit anul trecut cu 40%. Unul din debuşeele cele mai promiţătoare se anunţă a fi telecomunicaţiile. Prin instalarea unor centrale telefonice comandate de calculator, numărul posturilor telefonice, instalate anual, ar putea spori de la 100 000 în prezent la 400 000 în 1980.

● **Guvernul** Canadei a prezentat Parlamentului un proiect de lege privind limitarea şi controlarea investiţiilor de capital străin în industria ţării. Totodată, guvernul a publicat şi o dare de seamă din care rezultă că, în industria prelucrătoare, societăţile străine dispun de 60% din capitaluri, în industria de extracţie şi prelucrare a petrolului controlul capitalului străin se extinde asupra a 90% din capacităţile de producţie.

● **Consiliul** ministerial al Organizaţiei ţărilor arabe exportatoare de petrol (O.P.E.C.), reunit sîmbătă la Kuweit, a hotărît crearea unei flote arabe de tancuri petroliere. Comunicatul dat publicităţii la încheierea reuniunii precizează că, în acest scop, a fost alocată suma de 500 milioane dolari. Au semnat acordul reprezentanţii următoarelor opt state arabe participante la reuniune : Abu Dhabi, Algeria, Arabia Saudită, Bahrein, Irak, Kuweit, Libia şi Qatar.

● **Guvernul** Ceylonului a aprobat proiectul de lege pentru reforma agrară, ce urmează să fie supus spre examinare parlamentului ţării. Proiectul prevede limitarea proprietăţilor funciare la 50 de acri. Pe terenurile rămase disponibile după aplicarea acestei prevederi urmează să se creeze cooperative agricole.

● **În primele** două luni ale acestui an, balanţa comercială a S.U.A. a înregistrat un deficit de 916,5 milioane de dolari, faţă de un excedent de 190,7 milioane de dolari în perioada corespunzătoare din 1971. În R.F.G balanţa de plăţi externe pe ianuarie-februarie a.c. s-a încheiat cu un excedent de 3199 milioane de mărci (din care 2829 milioane reprezintă excedentul balanţei comerciale), comparativ cu un deficit de 216 milioane de mărci în aceleasi luni din 1971.

Acţiunile revendicative ale muncitorilor feroviari britanici au cunoscut în această primăvară o amploare neobişnuită. În imagine — un miting la Wellington.

UNCTAD III

DISPARITĂŢI REGIONALE ÎN ŢĂRILE AMERICII LATINE

DISCUŢIILE, tot mai concrete, continuă în marele forum internaţional de la Santiago de Chile în vederea găsirii unor noi mijloace pentru stimularea comerţului mondial şi a dezvoltării ţărilor cu o economie rămasă în urmă. A devenit din ce în ce mai evident că problemele dezvoltării sînt deosebit de complexe şi se referă atît la aspecte ale relaţiilor internaţionale cît şi ale realităţilor interne din ţările respective. Articolul de faţă se ocupă de una din problemele acute ale situaţiei ţărilor în curs de dezvoltare: subdezvoltarea regională.

FACTORII ECONOMICI, culturali, social-politici, religioşi, desfăşuraţi interdependent în condiţii istorice specifice, au generat, menţin şi adîncesc contradicţii şi contraste dificil de stăpînit şi înlăturat în America Latină. Pe fondul concentrării geografice deosebit de intense a resurselor financiare, tehnice şi de forţă de muncă (de obicei, a celei superior calificate) se nasc probleme cu implicaţii deosebit de profunde. Inegalitatea şi repartiţia veniturilor frapează prin valorile absolute, deosebit de ridicate; activitatea economică de tip modern este departe de a fi un fenomen generalizat, persistînd chiar, în anumite proporţii, economia de subzistenţă; marile aglomerări urbane latino-americane, nu reprezintă, totuşi, un sinonim al urbanizării, noţiunea fiind negată de „cinturones de tugurios" (centura de cocioabe) care înconjoară, în primul rînd, oraşele importante — Rio de Janeiro, Buenos Aires, Lima, Ciudad de Mexico, Bogota etc.

Dezechilibrul regional atinge proporţii aproape incredibile. În Brazilia, venitul mediu pe locuitor realizat în cele nouă state care formează regiunea economico-geografică Nordeste este de zece ori mai coborît decît cel realizat de locuitorii din statul Sao Paulo (dezvoltat din punct de vedere industrial); în Argentina, 50% din populaţia ţării este concentrată pe o suprafaţă care însumează doar 5% din total şi care contribuie cu 80% la activitatea economică a ţării; în Columbia, trei departamente din cele 21 existente concentrează peste 3/4 din producţia industrială; în Peru, 63% din numărul muncitorilor se află în capitala ţării. Practic, fiecare din ţările latino-americane, indiferent de mărimea teritoriului, este confruntată cu situaţii similare cu cele amintite.

Problema integrării în circuitul economic naţional a regiunilor mai puţin dezvoltate din punct de vedere economic nu a apărut recent. Cu titlu de exemplu menţionăm că un program de dezvoltare a bazinului rîului Tepalcatepec din Mexic îşi are începuturile în deceniul al 5-lea al secolului nostru. În contextul sporirii importanţei efortului propriu în impulsionarea creşterii economice, în ultimul timp a devenit însă o caracteristică, frecvenţa sporită a măsurilor care converg spre realizarea acestui scop. Cauza? O vedem, în principal, prin prisma a două grupe de factori:

1. AGRAVAREA UNOR SITUAŢII DETERMINATE DE CONCENTRAREA GEOGRAFICĂ EXCESIVĂ A FORŢELOR DE PRODUCŢIE.

În America Latină există un grad ridicat al mişcării interne a forţei de muncă provocată de diferenţele regionale mari între veniturile medii ale populaţiei. Aceasta face ca, în unele regiuni, să aibă loc chiar un proces treptat de depopulare. În afară de aceasta, din cauza puternicului aflux de forţă de muncă, în marile oraşe şomajul atinge valori deosebit de ridicate. Diferite investigaţii indică următoarele situaţii: în Argentina, la Tucumán, procentul şomajului era de 11% (aprilie 1968); în Columbia, la Manizales — 17,4% (1967), la Bogota — 16,0% (1967) iar la Cali — 14,9% (1967); în Bolivia, la Cochabamba — 17,8% (decembrie 1966); în Panama — în zona metropolitană a oraşului Panamá — 8,4% (1966) [1]). Sensul mişcării migratorii interne accentuează aglomerările urbane şi ridică, prin aceasta, probleme care nu-şi găsesc o rezolvare pe măsura cerinţelor, cum este aceea a ritmului de construire a locuinţelor, problema lucrărilor edilitare, a transportului urban etc.

2. CREŞTEREA ROLULUI STATULUI ÎN ORIENTAREA PROCESELOR ECONOMICE PARALEL CU CREŞTEREA (ÎN UNELE ŢĂRI) A SECTORULUI DE STAT.

Experienţa latino-americană dovedeşte că numai considerarea ridicării nivelului de dezvoltare economică a regiunilor înapoiate ca problemă de interes naţional şi convergenţa de eforturi pe planuri multiple, pe o perioadă îndelungată, este în măsură să contribuie la soluţionarea favorabilă a problemei. Considerînd lucrurile în această concepţie, rezultă inevitabil importantul rol care revine statului în iniţierea şi conducerea procesului de dezvoltare a regiunilor înapoiate, atît pe calea intervenţiei directe — prin investiţii productive, şi, mai ales, neproductive — cît şi pe calea intervenţiei indirecte, prin sistemul de stimulente, prin care se caută atragerea investiţiilor particulare spre zonele vizate.

O caracteristică generală a regiunilor înapoiate este insuficienta dezvoltare a infrastructurii, ceea ce constituie o piedică serioasă în calea desfăşurării normale a proceselor de producţie moderne, deci o piedică în calea implantării de unităţi productive, în primul rînd a celor industriale. În aceste condiţii, investiţiile de stat, concretizate în construcţia de drumuri, porturi, capacităţi generatoare de energie electrică, reţele de irigaţie, investiţiile cu caracter social-cultural devin indispensabile. În Brazilia, investiţiile statului în regiunea Nordeste (care concentrează 18% din suprafaţa ţării, 30% din populaţie dar asigură numai 14,4% din produsul intern brut total şi 6,2% din producţia industrială) au contribuit în mod hotărîtor la creşterea participării regiunii la producţia de energie electrică — de la 4,7% în 1959, la 7,8% în 1969 —, la îmbogăţirea reţelei rutiere (18,3% din reţeaua naţională în 1959, dar 28,1% în 1969).

Există situaţii cînd, practic, este imposibil să se impulsioneze dezvoltarea unei regiuni ,fără un aport masiv de fonduri de investiţii din partea statului. Un exemplu îl oferă Brazilia (cea mai mare ţară latino-americană în care problemele dezvoltării regionale se ridică şi în raport cu imensitatea teritoriului) prin construcţia — aflată în curs de finalizare — a şoselei transamazonice. În lungime de 2 475 km, şoseaua traversează aproape întreaga regiune nordică a ţării pe direcţia E—V. Importanţa economică nu rezidă numai din drumul de acces ca atare, cît mai ales din proiectata colonizare a celor două fîşii de pămînt, cu o lăţime de 10 km fiecare, situată pe o parte şi de alta a şoselei care va transforma traseul într-o porţiune în care atributele vieţii moderne vor coexista în mijlocul junglei şi vor permite, ulterior, cucerirea, de către om, de noi suprafeţe. Brazilia face astfel primii paşi în direcţia cuceririi unor terenuri greu accesibile (zona fluviului Amazoanelor) dar care — conform unor previziuni — va constitui, în viitorul îndepărtat (peste un secol) — una din principalele regiuni furnizoare de hrană pentru populaţia Terrei.

Industria se dezvoltă, dar disparităţile regionale persistă...

Alături de investiţiile destinate dezvoltării infrastructurii, investiţiile de stat efectuate în unităţi productive, mai ales în domeniul industrial, amplasate în regiunile înapoiate, au, de obicei, un efect favorabil asupra afluxului de investiţii particulare, bineînţeles în condiţiile alegerii judicioase a obiectivelor economice. Un rol asemănător îl au şi **întreprinderile mixte** — create cu capital de stat şi cu capital particular, naţional sau străin.

Pentru a grăbi afluxul de investiţii spre regiunile care fac obiectul politicii de dezvoltare mai accelerată se foloseşte, pe scară largă, un sistem complex de stimulente; volumul acestora poate atinge valori considerabile, avînd în vedere că acţiunea diferiţilor factori stimulatori este cumulativă. Astfel, o întreprindere amplasată într-o regiune devenită subiect special al dezvoltării, poate beneficia de:

a) reduceri sau scutiri de diferite impozite şi taxe, inclusiv impozitul pe venit; dintre regiunile sau provinciile beneficiare a acestui program am aminti Pando, Beni, Chuquisaca, Tarija — Bolivia; San Andrés şi Providencia — Columbia; Nordeste şi Amazonia — Brazilia; Arica, Iquique, Tocopilla, Taltal, Chanaral — Chile etc.

b) reduceri sau scutiri de diferite impozite şi taxe, inclusiv impozitul pe venit, acordate întreprinderilor care activează în domenii considerate ca fiind importante pentru dezvoltarea economică a ţării; în genere, beneficiază de această clauză întreprinderile care capătă prioritate într-o ţară sau alta şi care sînt stabilite în funcţie de strategia de dezvoltare industrială pe care o promovează ţara respectivă în etapa dată.

c) reduceri sau scutiri de taxe vamale la importul unor produse; înlesnirile de aceste gen se referă, de obicei, la importul de mijloace de producţie şi de materii prime (la care producţia naţională este deficitară). În Ecuador, spre exemplu, nivelul mai scăzut de dezvoltare economică a ţării, coroborat cu necesitatea de a orienta investiţiile industriale spre regiunile Azuay şi Cañar, fac ca importul de maşini şi instalaţii, necesitat de amplasarea, în regiunile menţionate, de întreprinderi industriale, să fie scutit de taxe vamale.

Pentru a sprijini dezvoltarea unei regiuni date, multe ţări folosesc sistemul zonelor şi porturilor libere, care contribuie la intensificarea relaţiilor comerciale din regiune şi constituie un mijloc de atragere a investiţiilor. Menţionăm existenţa, în America Latină a mai multor zone şi porturi libere: zonele Manaos — Brazilia, Baranquilla — Columbia, Nueva Palmira şi Colonia — Uruguay, Colón — Panama, Arica şi Punta Arenas — Chile, Coatzacoalcos şi Salina — Mexic şi porturile San Andrés şi Providencia — Columbia.

d) acordarea prioritară a creditelor — după criteriul teritorial şi sectorial, mărimea dobînzii şi termenul de rambursare fiind, de asemenea, diferenţiate.

Pentru a oferi o imagine a ceea ce pot însemna — ca volum valoric — stimulentele oferite investitorilor particulari, ne vom referi la planul brazilan de dezvoltare economică pe perioada 1971—1973; pentru dezvoltarea regiunii Nordeste au fost prevăzute, prin plan, investiţii de stat în valoare de 4 600 milioane cruzeiros (preţuri 1970) ,iar pentru regiunea Amazonia — 940 milioane cruzeiros; în acelaşi timp, se apreciază că regiunile respective vor beneficia de reduceri sau scutiri de impozite şi taxe care vor însuma 3 760 milioane cruzeiros (Nordeste) şi 1 500 milioane cruzeiros (Amazonia).

Experienţa latino-americană în direcţia intensificării dezvoltării regiunilor înapoiate conduce la concluzia că numai o concentrare de forţe este în măsură să realizeze o aproximativă suprapunere între rezultatele concrete şi rezultatele dorite. În ţările în care impulsionarea dezvoltării regionale s-a bazat exclusiv sau aproape exclusiv pe sistemul de stimulare a iniţiativei particulare nu s-a ajuns la rezultate satisfăcătoare. Nivelul decalajului dintre regiuni şi caracteristicile acestui decalaj impun o îmbinare a diferitelor modalităţi de acţionare şi stabilirea unui raport corespunzător între investiţiile de stat destinate lucrărilor de infrastructură, investiţiile de stat orientate spre ramurile producţiei materiale şi suma stimulentelor oferite sectorului particular, raport determinat de necesităţile şi bineînţeles de potenţialul regiunii vizate. Ignorarea unor elemente poate provoca deficienţe care să frîneze, în cele din urmă, evoluţia scontată. În Mexic, spre exemplu, o activitate de peste două decenii care are ca scop exploatarea potenţialului agricol a unei zone din regiunea Michoacán a determinat modificări importante: includerea de noi suprafeţe în exploatarea agricolă, creşterea substanţială a suprafeţelor irigate, creşterea randamentelor la hectar. Rezultatele favorabile obţinute se reflectă însă palid în evoluţia veniturilor medii ale populaţiei din regiune. Totodată, sistemul de credit creat răspunde în măsură insuficientă cerinţelor. În afară de aceasta, numărul şi structura forţei de muncă nu s-a adaptat la noua structură a producţiei, astfel că recoltarea producţiei de bumbac (remunerată mult mai bine decît alte activităţi agricole) se face cu forţă de muncă provenită din afara regiunii; în acest fel populaţia locală nu beneficiază de toate avantajele create de noua situaţie economică a regiunii.

CURBĂ DESCENDENTĂ

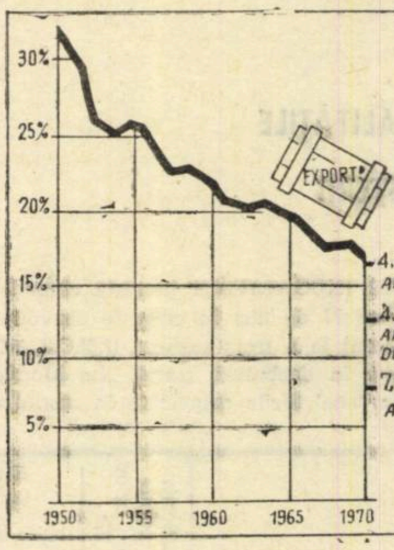

PONDEREA ţărilor în curs de dezvoltare din Africa, Asia şi America Latină în exportul mondial a scăzut, de la 30% în 1950 la 16,4% în 1970, 7,7% revin ţărilor Asiei, 4,7% Americii Latine şi abia 4% Africii. În acelaşi timp, datoriile ţărilor în curs de dezvoltare au crescut de la aproape 22 miliarde de dolari în 1950 la 59 miliarde în 1969, estimaţiile recente situînd datoriile externe ale acestor ţări la o sumă de 60—70 miliarde de dolari.

Cu toate dificultăţile inerente unui proces atît de complex cum este impulsionarea dezvoltării economice a regiunilor rămase în urmă, aceasta tinde să devină o preocupare curentă în tot mai multe ţări. În Brazilia, pe lîngă regiunea Nordeste care, de peste un deceniu, beneficiază de o concentrare de eforturi în vederea dezvoltării, încă o regiune a intrat în vederea cercurilor conducătoare — Amazonia; în Chile, prevederi speciale de plan (1971—1976) vizează dezvoltarea multilaterală a provinciilor Valparaiso şi Aconcaqua; în Mexic, zona de frontieră cu S.U.A. — datorită problemelor economice şi sociale speciale pe care le ridică — începe să devină obiectul unui proces intens de industrializare; în Argentina, tot mai mulţi economişti discută decalajele existente în dezvoltarea regională şi se pronunţă pentru necesitatea urgentă a unei soluţionări; în Peru, noua lege a industriilor facilitează instalarea de unităţi industriale în regiunile mai puţin dezvoltate.

Abordarea tot mai frecventă a problemelor complexe dar de mare importanţă legate de atragerea în circuitul economic naţional a regiunilor înapoiate nu este, cum arătam, întîmplătoare. Eforturile depuse în această direcţie se înscriu într-un context mai larg de intensificare a acţiunilor economice şi politice — cu caracter multilateral — avînd ca scop întărirea independenţei economice prin dezvoltarea mai armonioasă a economiilor naţionale.

Maria DESMIREANU

1) „El problema del desempleo en América Latina". Citat după revista „Comercio Exterior" (Mexic), mayo de 1971, p. 410.

mondorama

INEGALITĂȚILE CREȘTERII

MARI INEGALITĂȚI persistă chiar înăuntrul grupei celor 77 de țări în curs de dezvoltare întrunite în prezent la a treia sesiune U.N.C.T.A.D. După cifre amintite în dezbateri, ziarul „Le Monde" grupează într-un tabel țările respective în modul următor:

	Ponderea în populația „celor 77"	Ritm mediu de creștere a PNB	
		global	pe locuitor
Țări exportatoare de petrol	4%	8,4%	5,2%
Alte țări în curs de dezvoltare al căror PNB pe locuitor este de			
— peste 500 dolari	9%	6,2%	4,2%
— între 200 și 500 dolari	20%	5,4%	2,4%
— sub 500 dolari	67%	3,9%	1,5%

COMBUSTIBIL ALBASTRU

ÎN NORDUL REGIUNII Tiumen (Siberia) a început valorificarea zăcămîntului de gaze Medvejie, unul din cele mai mari din cîte sînt cunoscute pînă în prezent. Este o regiune de tundră și taiga străbătută de rîuri și mlaștini pe o distanță de 470 km. Aici urmează să se foreze și să se construiască, în condițiile înghețului veșnic, un centru de colectare a gazelor pentru zece sonde și o conductă pînă la localitatea Punga din taiga.

Pentru prima oară, în condițiile de dincolo de Cercul Polar, se va construi o conductă cu diametrul de 1 420 mm și cu lungimea de 100 km. Sudarea țevilor introducerea lor în „culcușul" veșnic înghețat nu are precedent în istoria valorificării zăcămintelor de gaze. Pînă la sfîrșitul cincinalului (1975), capacitatea de producție a sondei pentru extracția gazelor, situată lîngă Cercul Polar, va fi de 35 miliarde metri cubi.

O BĂUTURĂ SOLICITATĂ: BEREA

BEREA SE BUCURĂ de o apreciere tot mai largă în rîndurile publicului dintr-un număr crescînd de țări, fapt confirmat de datele statistice. În decurs de un deceniu (1959—1969), consumul mondial a crescut cu ceva mai mult de jumătate, iar în unele continente — cum sînt Africa și, mai ales, Asia — dinamica sa a fost mult mai pronunțată.

(milioane hectolitri)

Regiunea	1959	1969	Creșterea (în %)
Europa	217,1	329,7	51,8
America	154,2	205,7	33,4
Asia	12,0	38,3	220,7
Oceania	12,6	18,2	44,7
Africa	6,0	13,1	119,1
Total mondial:	401,8	604,9	50,6

Sursa: L'Usine Nouvelle, suplimentul pe februarie 1972.

Pe țări, cel mai important consumator în 1969 au fost S.U.A. (cu 139,8 milioane hl), urmate de R.F.G. (circa 84 mil. hl), Anglia (circa 54 mil.), Uniunea Sovietică (peste 36 mil.), Japonia (27,3 mil.), Cehoslovacia (20,8 mil.), Franța (19,7 mil.), R.D.G. (15,3 mil.) etc.

„TIMPUL METRIC"

ÎN ULTIMA VREME, în special după conferința internațională de la Barcelona consacrată măsurării timpului și după decimalizarea lirei sterline, în lumea științifică se discută tot mai mult despre „timpul metric". Este vorba de propunerea de a se institui ziua de 10 ore, fiecare oră urmînd să aibă 100 minute, iar fiecare minut 100 secunde. Sistemul se și utilizează în anumite ecuații, iar tabele inginerești editate recent în S.U.A. au început să măsoare factorul timp și în sistemul „metric", alături de cel clasic.

SĂPTĂMÎNA FRANCEZĂ LA BUCUREȘTI

Specializarea *și calitatea, realizate într-un domeniu oarecare, oricît de limitat ar fi el, își aduc roadele în lumea modernă. Astfel, producînd peste 300 sortimente de brînzeturi de renume, Franța încasează numai din exportul acestora sume de ordinul a 1 miliard franci. Continuînd vînzarea brînzeturilor tradiționale, producătorii francezi se orientează spre noi sorturi care să răspundă mai mult necesităților gospodinei moderne, care nu are prea mult timp de cumpărături, adică să poată fi păstrate la frigider fără a-și altera savoarea.*

Aceste precizări au fost făcute în cadrul unei conferințe de presă, de dl. Sernoni, secretar general al societății SOPEXA, care se ocupă de promovarea produselor alimentare franceze. Manifestarea a avut loc în contextul Săptămînii franceze la București, care a oferit de asemenea bucureștenilor prilejul de a admira colecțiile Casei de Modă Nina Ricci, alcătuite cu bunul gust specific francez.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

EROZIUNEA RAPORTULUI DE SCHIMB

UNA DIN PROBLEMELE de comerț exterior, care se află permanent în atenția forurilor competente din toate țările, dar în special din țările în curs de dezvoltare, este evoluția raportului de schimb, respectiv a relației dintre valoarea unitară a exporturilor și cea a importurilor efectuate de țara respectivă. Dinamica acestui indicator pe principalele grupe de mărfuri a fost prezentată în nr. 42/1971 al revistei noastre; în cele ce urmează ea va fi examinată pe ansamblul comerțului diferitelor grupuri de țări sau regiuni de pe glob.

După cum se poate urmări în tabelul alăturat, în lumea nesocialistă indicele valorii unitare a exporturilor s-a majorat — în ultimii doisprezece ani — mai rapid decît cel al importurilor. Totodată, în timp ce în cadrul grupului țărilor capitaliste dezvoltate nivelul indicelui valorii unitare a exporturilor a crescut la 124 (1963 = 100), cel al exporturilor țărilor în curs de dezvoltare (inclusiv petrolul) n-a atins decît 116, în ultimul trimestru al anului trecut. Evoluția aceluiași indice la importuri prezintă un decalaj mai restrîns, el atingînd nivelul de 119 în cazul țărilor capitaliste dezvoltate și de 116 în cazul celuilalt grup de țări.

Ca urmare, în perioada 1959—1971 comerțul exterior al țărilor capitaliste dezvoltate s-a caracterizat, printre altele, prin creșterea cu circa 7 puncte a raportului de schimb, creștere care a fost mai accentuată pentru țările Europei occidentale. Mai defavorizate, în cadrul acestui grup, au fost țările din zona Oceaniei; mari exportatoare de produse agroalimentare și materii prime, ele și-au văzut raportul de schimb coborînd vertiginos începînd din anul 1965 (de la 103 la 79 de puncte).

În ceea ce privește țările în curs de dezvoltare, raportul de schimb a coborît, în perioada amintită, cu circa 6 puncte, fapt care a condus la deteriorarea permanentă a capacității lor de cumpărare pe piața mondială. Această tendință a fost resimțită într-o măsură mai mică de țările Africii, mai puternic de cele din America Latină și Asia.

Cifrele prezentate demonstrează că — în ciuda dezbaterii repetate a acestei probleme în cadrul diferitelor foruri internaționale, inclusiv actuala Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare — eroziunea raportului de schimb în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare constituie în continuare un factor de frînare a dezvoltării acestor țări și contribuie la diminuarea participării lor la circuitul mondial al valorilor materiale și spirituale.

(1963 = 100)

Regiunea	Indicele valorii unitare						Raportul de schimb		
	A) exporturi			B) importuri			(A/B)		
	1959	1965	1971 (trim. IV)	1959	1965	1971 (trim. IV)	1959	1965	1971 (trim. IV)
Total mondial a)	98	103	122	99	103	118	—	—	—
Din care:									
Țări capitaliste dezvoltate	97	103	124	100	103	119	97	100	104
— America de Nord	100	104	127	101	103	126	99	101	100
— Europa occidentală	95	104	125	99	103	117	96	101	107
— Japonia	104	98	120[b]	100	105	111[b]	104	93	108[b]
— Oceania	91	97	93[b]	98	102	118[b]	93	95	79[b]
Țări în curs de dezvoltare	103	102	116	98	103	116	105	100	99
— America Latină	97	106	108[b]	99	104	121[b]	98	102	89[b]
— Africa	103	103	129[b]	94	103	118[b]	110	100	109[b]
— Asia	106	101	104[c]	97	102	104	110	99	100[c]

a) Fără țările socialiste. b) Trimestrul III/1971. c) Anul 1970.
Sursa: United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, aprilie 1972.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL X nr. 20 (455)
vineri 19 mai 1972
20 PAGINI 2 LEI

20

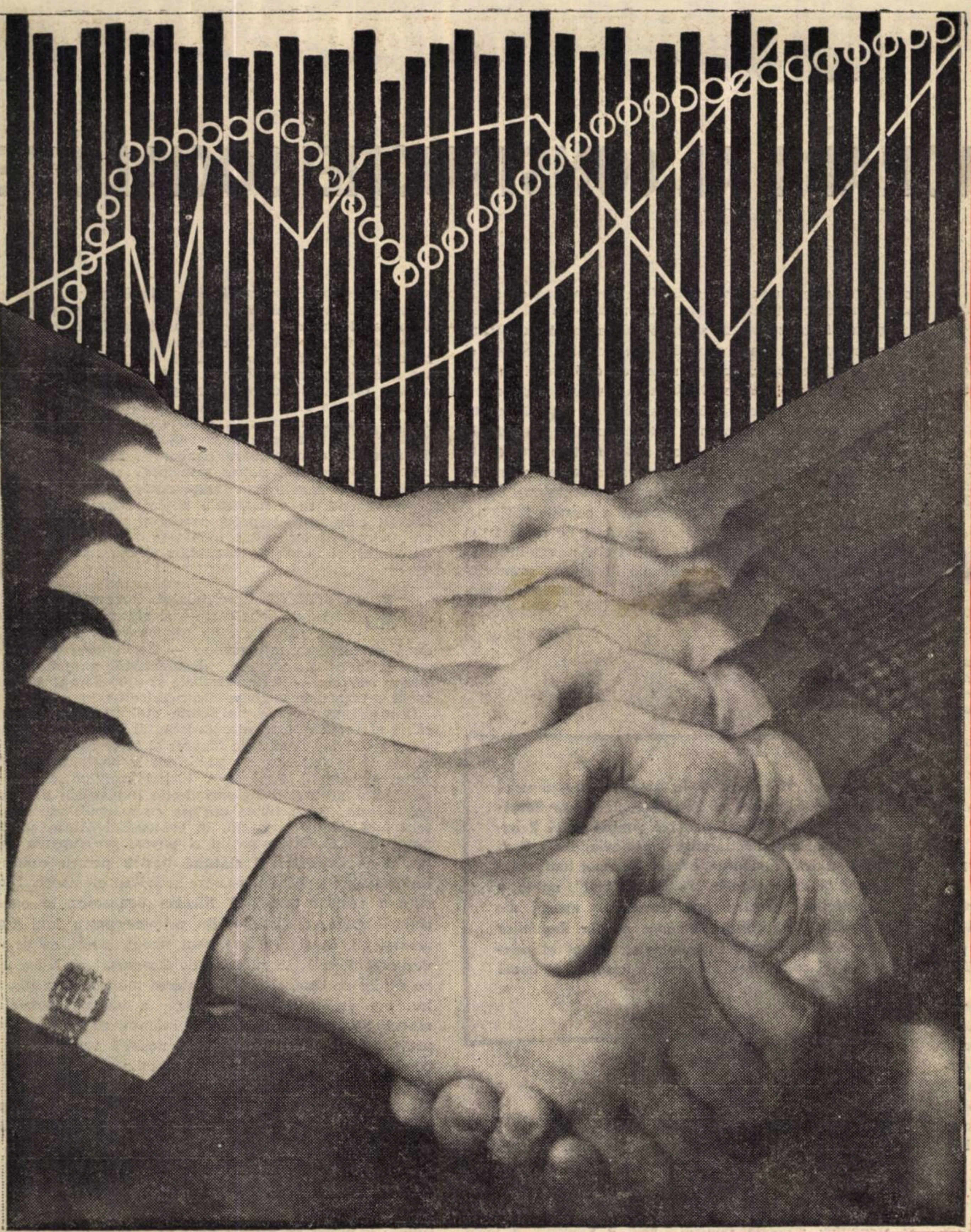

contractele – MECANISM COMPLEX, PERFECT SINCRONIZAT

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONFERINȚEI NAȚIONALE A P.C.R. Iulie 1972

Conferința Națională a P.C.R., din iulie 1972 va analiza modul în care au fost înfăptuite hotărîrile Conferinței Naționale din decembrie 1967 și ale Congresului al X-lea al P.C.R. și va stabili măsuri de perfecționare a conducerii și planificării activității economico-sociale, de dezvoltare a democrației socialiste. O componentă importantă a mecanismului economic o constituie relațiile dintre unități, al căror principal instrument de realizare este contractul economic.

În acest număr, se trag unele concluzii din ampla dezbatere pe această temă, desfășurată în ultimele luni și care a pus în evidență numeroase aspecte, opinii și sugestii privind îndeosebi:

- RAPORTUL DINTRE BALANȚELE MATERIALE ȘI CONTRACTUL ECONOMIC
- FUNCȚIA DE PLANIFICARE A CONTRACTULUI
- SOLUȚIONAREA NEÎNȚELEGERILOR CONTRACTUALE
- OFERTA — INSTRUMENT JURIDIC PENTRU COMERCIALIZAREA PRODUSELOR
- RĂSPUNDEREA CENTRALEI INDUSTRIALE ÎN EXECUTAREA CONTRACTULUI
- PÎRGHIILE ÎNTĂRIRII DISCIPLINEI CONTRACTUALE

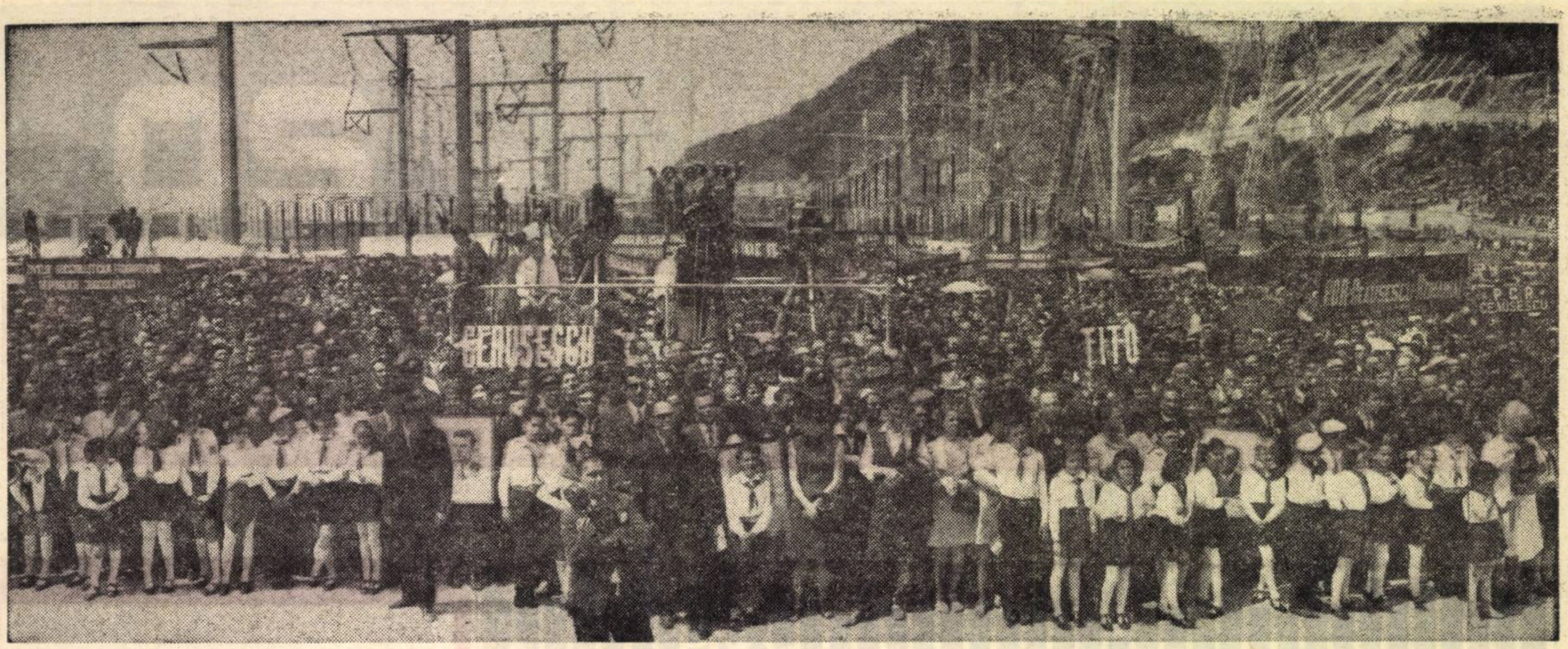

UN EDIFICIU MEMORABIL AL CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE

INAUGURAREA complexului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier a prilejuit o vibrantă sărbătoare a prieteniei dintre popoarele României și Iugoslaviei. Pe coronamentul marelui baraj, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito au dezvelit placa inaugurală a giganticei construcții — simbol al colaborării frățești dintre cele două țări vecine, un triumf al geniului uman pus în slujba bunăstării și progresului popoarelor, a cauzei socialismului, a păcii și colaborării internaționale.

Prin dimensiunile, forța ei productivă și gradul ei înalt de tehnicitate, hidrocentrala de la Porțile de Fier poate fi considerată una din cele mai mari construcții de acest gen ridicate pînă acum în Europa. Zăgăzuirea apelor Dunării și transformarea forței lor în energie și lumină constituie o minunată demonstrație a capacității creatoare a omului, a uriașelor resurse de care dispune societatea socialistă pentru a asigura dezvoltarea accelerată a forțelor de producție, progresul omenirii, ridicarea gradului de civilizație și bunăstare a popoarelor. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la mitingul prilejuit de acest eveniment, gigantica construcție constituie totodată o expresie grăitoare a rodnicei colaborării și cooperării dintre popoarele român și iugoslav. Hidrocentrala de la Porțile de Fier este cea mai mare construcție economică realizată prin cooperare a două țări socialiste și — ținînd seama de contribuția adusă la edificarea ei de Uniunea Sovietică — este cea mai mare operă de cooperare multilaterală dintre țările socialiste. Ea reprezintă un exemplu concludent de conlucrare internațională între popoare care edifică orînduirea socialistă, de într-ajutorare în efortul pentru înflorirea fiecărei economii naționale, pentru înaintarea pe calea progresului și prosperității.

Hidrocentrala de la Porțile de Fier este o nouă și puternică verigă a prieteniei și solidarității dintre popoarele român și iugoslav care, de-a lungul secolelor, au conviețuit în această parte a lumii în bună înțelegere, au luptat împreună și s-au într-ajutorat în bătăliile duse pentru scuturarea jugului asupririi străine, pentru cucerirea libertății și independenței naționale, pentru făurirea unei vieți mai bune, independente.

„Acest impresionant complex hidroenergetic făurit împreună de popoarele noastre — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **este un simbol al legăturilor trainice ce le unește în mersul lor avîntat pe calea socialismului, al unității lor în lupta împotriva imperialismului, pentru triumful cauzei generale a socialismului, pentru colaborare și pace în lume, un simbol al hotărîrii noastre de a merge veșnic înainte împreună. Putem afirma cu satisfacție că relațiile de prietenie și colaborare dintre România și Iugoslavia se dezvoltă în mod ascendent, pe toate planurile — în economie, în știință și tehnică, în viața politică și socială și în alte domenii de activitate. Sporesc an de an schimburile româno-iugoslave, se adîncește cooperarea în producție, în special în construcția de mașini, în chimie și petrochimie, în dotarea industriei alimentare și în alte ramuri industriale. Fără îndoială că experiența, încununată de succes, a cooperării realizată la Porțile de Fier deschide noi posibilități de conlucrare în domeniul energeticii, în valorificarea în continuare a potențialului hidrologic al Dunării. Îmi exprim convingerea că românii și iugoslavii vor conlucra cu succes și în alte sectoare de activitate; consider că această hidrocentrală constituie un exemplu și un model de felul cum putem organiza cooperarea pentru realizarea în comun și a altor obiective industriale".**

În epoca în care trăim, epoca marii revoluții tehnico-științifice mondiale, a dezvoltării rapide a forțelor de producție și a cunoașterii științifice, se impune cu acuitate unirea eforturilor popoarelor pentru intensificarea progresului lor material și spiritual, o largă cooperare între națiuni pe baza egalității depline în drepturi și avantajului reciproc, pentru ridicarea civilizației umane pe trepte tot mai înalte. Conjugarea eforturilor popoarelor în producția materială, în știință și tehnică, participarea activă la diviziunea internațională a muncii, cooperarea multilaterală între state sînt o necesitate imperioasă a evoluției lumii contemporane. Privit în acest context, rodul cooperării româno-iugoslave de la Porțile de Fier constituie o expresie a superiorității relațiilor de tip nou între popoare — bazate pe respectarea independenței și suveranității naționale, a egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc — relații pe care viața le impune ca singurele în măsură să asigure colaborarea, întărirea încrederii și prieteniei între popoare, consolidarea păcii și securității internaționale.

„Astăzi, 16 mai 1972, în prezența președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și a președintelui Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, Iosip Broz Tito, a fost inaugurat oficial Sistemul hidroenergetic și de navigație „Porțile de Fier", operă a eforturilor comune ale oamenilor muncii din Republica Socialistă România și din Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, simbol al prieteniei și colaborării socialiste fructuoase, al bunei vecinătăți".

După cum sublinia, la rîndul său, tovarășul Iosip Broz Tito, prin construirea acestui obiectiv, unul dintre cele mai mari de acest gen în Europa și în întreaga lume, se deschid noi posibilități pentru mai buna cunoaștere și apropiere a oamenilor muncii din Iugoslavia și România. Această realizare este o expresie a celei mai moderne concepții a colaborării economice în care, prin cooperare și asocierea mijloacelor, se realizează efecte utile de lungă durată pentru ambele țări. **„Podul peste care am trecut adineauri** — a declarat președintele Iugoslaviei — **simbolizează năzuințele noastre comune și perspectivele noastre. Această mare realizare va rămîne însă, în primul rînd, ca un moment durabil al colaborării cu succes și al bunei vecinătăți între Iugoslavia și România, precum și ca un imbold pentru popoarele celor două țări ale noastre spre noi eforturi comune".**

Totodată, vorbind la dineul oferit în onoarea sa și a tovarășei Iovanka Broz de către tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, președintele Iosip Broz Tito sublinia: **„Acest fluviu nu mai poate separa România de Iugoslavia. Cele două țări ale noastre sînt legate, fapt confirmat aici, prin inimă și prin sentimente. În trecutul lor, poporul român și popoarele Iugoslaviei au avut destule momente grele. Dar consider că aceste timpuri, dintre cele mai grele, au trecut și că avem în prezent în fața noastră perspective mari pentru colaborarea în continuare. În lume ar trebui să domnească principiile coexistenței pașnice active, ale unei coexistențe de felul celei create între România și Iugoslavia. Datoria noastră, a conducătorilor, a generațiilor actuale și viitoare este de a acționa în această direcție, de a lupta în continuare pentru ca în lume să domnească cu adevărat aceste principii".**

Marea construcție inaugurată zilele trecute va rămîne peste veacuri ca o mărturie nepieritoare a prieteniei frățești care leagă poporul român și popoarele Iugoslaviei, a muncii lor eroice închinate atît bunăstării celor de azi, cît și fericirii generațiilor viitoare.

LOCUITORII municipiului Turnu Severin și județului Mehedinți — și alături de ei noi toți — au sărbătorit de asemenea în aceste zile două evenimente memorabile — împlinirea a 1850 de ani de la prima atestare documentară a municipiului Turnu Severin — antica Drobeta și a 90 de ani de existență a uzinei de vagoane din acest oraș.

Oamenii muncii de pe aceste meleaguri au făcut o caldă și însuflețită primire tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășului Ion Gheorghe Maurer și altor conducători de partid și de stat care au participat la festivitățile prilejuite de această sărbătoare. Vizitele șefului statului și partidului nostru în întreprinderile industriale din Turnu Severin, convorbirile purtate cu oamenii muncii au scos încă odată, pregnant, în evidență legătura strînsă, nezdruncinată dintre partid și popor, preocuparea neobosită a partidului și statului nostru pentru continua îmbunătățire a întregii noastre activități creatoare. După cum a relevat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cursul acestei vizite, realizările din primele patru luni ale acestui an, ca și cele din anul trecut, atestă că prevederile și obiectivele stabilite de Congresul al X-lea sînt pe deplin realiste, că stă în puterea muncitorilor, țăranilor, inginerilor și tehnicienilor, a tuturor oamenilor muncii din patria noastră de a înfăptui cu succes aceste prevederi. În felul acesta, țara noastră va parcurge o etapă importantă pe calea industrializării, a dezvoltării sale economice în general, pe calea apropierii de țările avansate din punct de vedere economic, pe calea făuririi unei puternice baze tehnico-materiale a socialismului și comunismului în România.

Aducînd felicitări oamenilor muncii din Drobeta-Turnu Severin, la adunarea jubiliară care a avut loc în această localitate, secretarul general al partidului a subliniat: **„Punînd pe primul plan al preocupărilor noastre înfăptuirea cu succes a programului elaborat de Congresul al X-lea al partidului privind dezvoltarea economico-socială a țării, nu uităm nici un moment că putem realiza cu succes acest program dezvoltînd și întărind necontenit prietenia și colaborarea cu toate țările socialiste, cu țările care au pășit pe calea independenței și își făuresc o economie proprie și o viață corespunzătoare năzuințelor lor, cu toate popoarele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Pornind de aici, România desfășoară o intensă activitate internațională, dezvoltă larg relațiile sale de colaborare cu țările socialiste, cu celelalte state, considerînd că participarea la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale constituie un factor de o importanță crescîndă pentru progresul general al fiecărei națiuni, deci și pentru poporul țării noastre".**

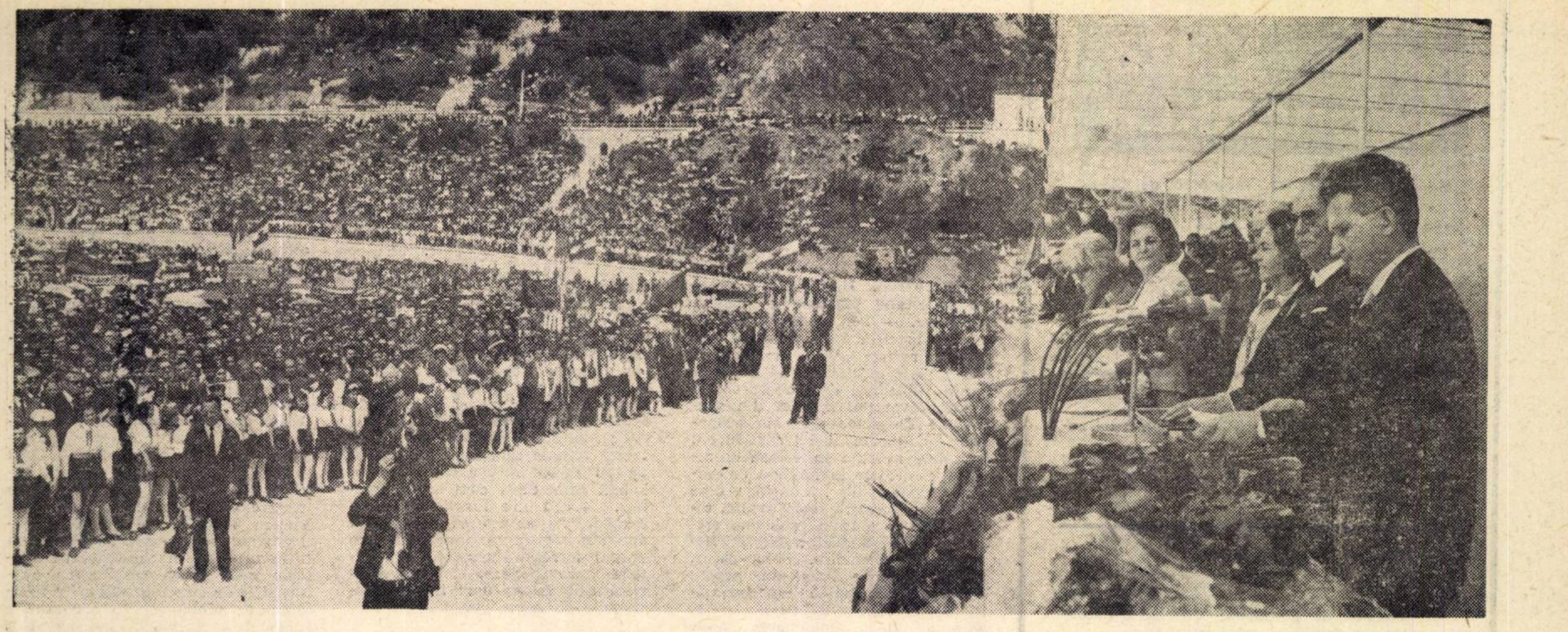

CURSUL CONTINUU ASCENDENT AL COLABORĂRII ECONOMICE FRĂȚEȘTI ROMÂNO-IUGOSLAVE

RELAȚIILE prietenești de colaborare multilaterală statornicite între Republica Socialistă România și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia cunosc o continuă dezvoltare și diversificare, fiecare an înscriind în acest sens noi realizări remarcabile. Caracterizînd evoluția favorabilă, cursul continuu ascendent al colaborării frățești româno-iugoslave, recent tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat (în interviul acordat revistei iugoslave NIN): **„Doresc să subliniez și cu această ocazie că dezvoltarea fructuoasă a colaborării și prieteniei dintre țările și popoarele noastre este chezășuită de faptul că relațiile româno-iugoslave se întemeiază în mod trainic pe respect și încredere reciprocă, pe dorința comună de a conlucra pe baza deplinei egalități în drepturi, a principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. În concluzie, noi sîntem foarte mulțumiți de felul cum evoluează relațiile româno-iugoslave și considerăm că există toate condițiile să se adîncească și să se amplifice continuu — ceea ce ar corespunde pe deplin intereselor construcției socialiste în cele două țări, cauzei generale a socialismului, păcii și colaborării internaționale".**

O IMPORTANȚĂ hotărîtoare în dezvoltarea acestor relații au avut-o convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România și Iosip Broz Tito, președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia și președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, care au devenit, în ultimii ani, o practică tradițională, soldată cu rezultate deosebit de fructuoase.

Un loc deosebit de important în contextul dezvoltării legăturilor prietenești și de colaborare multilaterală româno-iugoslave îl ocupă relațiile economice, caracterizate prin spirit tovărășesc, înțelegere reciprocă și dorința comună de colaborare.

Pe baza succeselor remarcabile obținute de cele două țări în construirea socialismului, a dezvoltării în ritm susținut a economiilor lor naționale și creșterii rapide a potențialului industrial și tehnico-științific s-au creat premise favorabile pentru dezvoltarea unei largi colaborări și cooperări economice și tehnice, asigurîndu-se în același timp, stabilitate și noi perspective acestor relații între cele două țări.

În ultimii ani, extinderea relațiilor economice româno-iugoslave se concretizează în creșterea și diversificarea schimburilor de mărfuri, precum și în lărgirea domeniilor și formelor de colaborare și cooperare economică și tehnică. Semnificativ în acest sens este faptul că schimbul de mărfuri realizat în cadrul Acordului comercial de lungă durată pe perioada 1966—1970, reprezintă o creștere de 2,7 ori, față de realizările din perioada 1961—1965.

O dată cu creșterea volumului schimburilor de mărfuri, trebuie relevat ca semnificativ faptul că, în decursul anilor, s-a înregistrat o lărgire a nomenclatorului produselor ce formează obiectul schimburilor dintre țările noastre, o pondere însemnată revenind produselor industriei constructoare de mașini.

Aceste majorări sînt reflectate și în sporirea volumului schimburilor de mărfuri pe anul 1971, reprezentînd o creștere de 49%, față de realizările anului 1970.

În scopul de a pune în valoare noi posibilități de lărgire și diversificare a colaborării economice și a schimbului de mărfuri dintre România și Iugoslavia, cele două părți au convenit asupra necesității de a acorda o atenție sporită examinării și concretizării posibilităților de colaborare și cooperare economică, pe baza principiului interesului și avantajului reciproc. Pentru aceasta, Comisia mixtă româno-iugoslavă de colaborare economică și organele sale de lucru — Comisii și grupe mixte de lucru — în diverse domenii de activitate (construcții de mașini, chimie și petrochimie, energie electrică, transporturi și telecomunicații, metalurgie, materii prime, turism și altele), precum și organizațiile economice interesate au depus o activitate susținută pentru finalizarea acțiunilor de colaborare și cooperare economică și tehnică, aflate în stadiu de tratative și pentru inițierea de noi acțiuni de colaborare și cooperare.

LA RECENTA întîlnire de lucru a președinților celor două părți în Comisia mixtă româno-iugoslavă de colaborare economică (aprilie 1972) — frecvent mod de lucru, în ultimii ani, în activitatea Comisiei — s-a abordat un larg cerc de probleme în legătură cu principalele prevederi din Protocolul sesiunii a VI-a a Comisiei mixte (iunie 1971), din Aide-Mémoire-ul întîlnirii de lucru a președinților celor două părți în Comisia mixtă (octombrie 1971); — s-au examinat modul de desfășurare a schimburilor comerciale dintre țările noastre, precum și noile propuneri de colaborare economică și cooperare în producție.

Cu acest prilej, președinții celor două părți în Comisia mixtă de colaborare economică au apreciat pozitiv rezultatele obținute, îndeosebi în domeniile construcțiilor de mașini, electrotehnicii și electronicii, energiei electrice, industriei chimice, colaborării în zona de frontieră dintre cele două țări și altele. În acest context se pot evidenția cîteva acțiuni de colaborare economică și cooperare în producție, încheiate în ultimul timp. Astfel, în domeniul industriei construcțiilor de mașini o importantă realizare o constituie încheierea acordului de cooperare, pe termen lung, în producția de locomotive electrice și a subansamblelor pentru acestea, care este în curs de derulare. Tot în domeniul materialului rulant de cale ferată, a fost încheiat contractul privind cooperarea în producția locomotivelor Diesel hidraulice.

Au mai fost încheiate asemenea contracte de cooperare în producția de prese și fierăstraie pentru debitarea metalelor, a mașinilor de rectificat și a altor mașini și utilaje.

S-a încheiat contractul cadru de cooperare, de lungă durată, în domeniul mașinilor agricole și tractoarelor, în anul 1971 fiind livrate din R. S. România primele tractoare, țara noastră primind în schimb mașini agricole și alte produse din R.S.F. Iugoslavia. De asemenea, a fost încheiat un contract de colaborare pe termen lung în producția de autocamioane românești, în contrapartidă cu motoare Diesel de producție iugoslavă.

Pe lîngă realizările obținute în colaborare și cooperare în producție, importante realizări s-au mai obținut și în alte domenii de activitate. Astfel, a fost încheiat Acordul de colaborare în domeniul poștelor și telecomunicațiilor și Convenția privind înființarea Consorțiului bancar româno-iugoslav, privind finanțarea acțiunilor de cooperare ale celor două țări.

A cunoscut o largă dezvoltare colaborarea în zona de frontieră dintre România și Iugoslavia. Astfel, au fost încheiate Acordul privind micul trafic de călători și Convenția privind micul trafic de mărfuri la frontiera dintre cele două țări. Tot în legătură cu colaborarea în zona de frontieră au fost deschise noi puncte rutiere de trecere a frontierei.

S-a extins și adîncit colaborarea economică și tehnico-științifică directă între organe și organizații cu profil similar din cele două țări. În acest scop s-au încheiat înțelegeri în domeniile metalurgiei, industriei construcțiilor de mașini, chimiei și petrochimiei, materialelor de construcții ,agriculturii și silviculturii.

La întîlnirea recentă dintre președinții precedentelor întîlniri a celor două părți din Comisia mixtă, au fost identificate noi acțiuni de colaborare și cooperare economică și tehnică, pentru care s-au convenit măsuri și termene concrete pentru examinarea lor în cadrul grupelor mixte de lucru existente în cadrul Comisiei mixte, ca de exemplu: instalații și linii tehnologice pentru producția de ciment, instalații și linii tehnologice pentru industria alimentară, construcții navale și altele.

CU TOȚII am fost martori în aceste zile la inaugurarea de către tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito, a celui mai strălucit exemplu al colaborării și cooperării dintre Republica Socialistă România și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia — Sistemul Hidroenergetic și de navigație „Porțile de Fier" simbol al bunelor relații și al prieteniei trainice româno-iugoslave.

Construirea acestei grandioase lucrări — Sistemul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier — a început la 7 septembrie 1964, iar la 30 octombrie 1971 a fost conectată la sistemul energetic național ultima turbină, a 6-a, construită în întregime în țara noastră.

Centrala hidroelectrică românească de la Porțile de Fier, a intrat în fază de exploatare industrială cu un avans de 62 zile, față de termenul stabilit în planul de stat, cu întreaga putere instalată de 1050 MW, urmînd să furnizeze economiei noastre naționale peste 5 miliarde kWh/anual.

În cadrul acestui măreț obiectiv, cele două părți participă în mod egal la investiții, fiecărei țări revenindu-i părți egale din puterea instalată și energie electrică produsă, în condițiile proprietății exclusive a fiecărei țări asupra construcțiilor și instalațiilor aflate pe teritoriul său.

Conducătorii de partid și de stat ai Republicii Socialiste România și Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, tovarășii Nicolae Ceaușescu și Iosip Broz Tito au dat o înaltă apreciere activității muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor români și iugoslavi care au contribuit la realizarea înainte de termen a acestui mare obiectiv — exemplu al cooperării cu succes și al bunei vecinătăți — care are o mare însemnătate pentru economiile naționale ale celor două țări și prin care s-au îmbunătățit radical condițiile de navigație în acest sector al Dunării.

Din anul 1969, de cînd a început să se desfășoare navigația prin ecluză, au trecut prin Sistemul Hidroenergetic de la Porțile de Fier circa 50 000 de nave. Prin construirea acestui sistem, a crescut importanța traficului fluvial pe Dunăre, deoarece prin lărgirea defileului, se permite creșterea traficului în această zonă de patru ori. De asemenea, în prezent, pe Dunăre pot circula nave cu un tonaj de patru ori mai mare decît înainte.

ȚINÎND seama de aceste rezultate și de posibilitățile în continuă creștere pe care le oferă dezvoltarea economiilor celor două țări, colaborarea economică româno-iugoslavă are perspective deosebit de favorabile. Succesele obținute de poporul român și de popoarele Iugoslaviei în construirea socialismului, în edificarea unor economii dinamice, oferă noi și importante posibilități de îmbogățire și diversificare a cooperării, în cele mai variate domenii și în primul rînd în acele ramuri economice care au un rol hotărîtor în promovarea progresului tehnico-științific, cum sînt: construcțiile de mașini, electronica și tehnica de calcul, chimia și petrochimia, metalurgia ș.a., precum și pe linia unor posibilități specifice, cum sînt cele oferite de folosirea complexă, în continuare, a potențialului hidroenergetic comun al Dunării, (din punct de vedere energetic, turistic etc.), dezvoltarea comunicațiilor și transporturilor etc.

Toate acestea vor conduce la lărgirea și diversificarea schimburilor comerciale româno-iugoslave. De altfel, în acest domeniu trebuie subliniat că Acordul comercial de lungă durată încheiat pentru perioada 1971—1975, prevede o creștere de 2,2 ori față de realizările obținute în perioada 1966—1970 și de aproape 6 ori față de realizările obținute în perioada 1961—1965. În perioada 1971—1975, contingentele de mașini și utilaje dețin o pondere de 35% din volumul total al schimburilor de mărfuri față de ponderea de 10% realizată în perioada 1966—1970.

Caracteristic pentru modul cum se realizează aceste prevederi este faptul că volumul contigentelor de mărfuri prevăzute pentru anul 1972, reprezintă o creștere de 50% față de volumul realizat în anul 1971 și depășește cu circa 42% pe cel prevăzut pentru acest an în Acordul de lungă durată. De menționat că în cadrul acestui volum, livrările reciproce decurgînd din acțiunile de cooperare reprezintă circa 20%, față de 10% în anul 1971.

Toate acestea ne îndreptățesc să fim convinși că vor fi îndeplinite cu succes recomandările făcute la întîlnirea la nivel înalt de la Timișoara, din noiembrie 1971, privind majorarea substanțială a schimburilor de mărfuri pe perioada pînă în 1975.

Comisia mixtă româno-iugoslavă de colaborare economică, se conduce în activitatea sa, după sarcinile importante trasate de conducătorii celor două partide și ai țărilor noastre, sarcini a căror îndeplinire este menită să ducă la consolidarea continuă a bazei materiale, a relațiilor de prietenie dintre popoarele român și iugoslav.

ing. Cornel NEMEȘ

ANUL X **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • Bucureşti

SUMARUL

nr-ului 20 din 19 mai 1972

2—3
— Un edificiu memorabil al construcţiei socialiste.
— Cursul continuu ascendent al colaborării economice frăţeşti româno-iugoslave de ing. **Cornel Nemeş.**

■ **ECONOMIE NAŢIONALĂ**

5
— Factorii de producţie : Corelarea normelor de muncă cu productivitatea de **Petre Cioclu,** economist principal C.S.P.

6
— Puncte de vedere :
Din nou despre implicaţiile economice ale supra-amortizării de **Luca Năstase.**
Propuneri pentru sporirea eficienţei investiţiilor în sectorul cooperatist de ing. **Anton Dundaru,** director în M.A.I.A.A.

7
— Analiză economico-financiară :
O cerinţă fundamentală a planului pe 1972 : Reducerea cheltuielilor materiale de producţie de **Gh. Obreja,** Institutul de studii şi cercetări pentru planificare.

■ **CONDUCERE ŞI ORGANIZARE**

8—9
— Integrarea economistului : Economistul în centrala industrială. (Anchetă realizată de **Constantin Cojocaru, Ovidiu Nicolescu, Şerban Simedrea).**

10—13
— În întîmpinarea Conferinţei Naţionale a P.C.R. — iulie 1972 : Contractele economice, mecanism complex, perfect sincronizat de **Al. Deteşan, C. Jornescu, Gh. Ţigăeru.**

■ **TEORII • IDEI**

14—15
— În întîmpinarea Conferinţei Naţionale a P.C.R. — iulie 1972 : Planul şi prognoza în procesul perfecţionării conducerii economiei socialiste de prof. univ. dr. **C. Danciu.**
— Confruntări : Previziunea viitorului sau apologia prezentului ? Big-business-ul şi „reconcilierea naţională" de **Mircea Coşea.**

■ **ŞTIINŢA ŞI SOCIETATEA**

16
— Dubla valenţă teoretică şi practică a ştiinţelor sociale de **Vasile Spiridon.**

17
— Din presa ţărilor socialiste : Relaţia dintre rolul şi pregătirea economistului de **V. Brăneanu, M. Melnic.**

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

18
— UNCTAD III : Tendinţe în creşterea asistenţei financiare externe de prof. dr. **Vasile Rausser.**
— Realităţi ale lumii capitaliste de prof. dr. **I. Berceanu.**

19
— Agricultura africană pe calea progresului de acad. **V. Malinschi.**

Redactor şef : Gheorghe DOLGU

Tiparul : Întreprinderea Poligrafică „Informaţia". str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

DIALOG CU CITITORII

RECENT, la Craiova, redacţia a organizat cu sprijinul comisiei economice de pe lîngă Comitetul de partid judeţean Dolj, o consfătuire cu cititorii, pentru a cunoaşte părerile acestora cu privire la orientarea tematicii şi conţinutul articolelor publicate. În cadrul dezbaterii, cei prezenţi au exprimat unele puncte de vedere, sugestii şi propuneri privind conţinutul şi forma de prezentare a revistei, pe care le redăm, succint, mai jos.

GHEORGHE HONDOR, directorul sucursalei judeţene a Băncii Naţionale. — Pentru mine ca cititor şi lucrător într-un organ de sinteză, revista „Viaţa economică" constituie o publicaţie de o înaltă ţinută ştiinţifică, care abordează o tematică variată, izvorîtă din problemele de actualitate ale economiei naţionale şi internaţionale ; articolele apărute în coloanele revistei contribuie la lărgirea orizontului economiştilor. Consider bine orientate eforturile colectivului redacţional de a trata probleme majore ale economiei noastre. Remarc, de asemenea, preocuparea, aş putea spune insistentă, pentru a oglindi concluziile experimentării noului sistem de creditare şi decontări, de a fundamenta noile măsuri adoptate în lumina documentelor de partid. În acelaşi timp, consider că revista ar trebui să-şi concentreze şi mai mult eforturile spre unele probleme legate de noul sistem de finanţare şi creditare. Aş sugera publicarea unor documentare privind sistemul de finanţare şi de creditare în vigoare în ţările socialiste, mai în detaliu, şi experienţa altor ţări prietene în acest domeniu.

Propun ca tematica revistei să se îmbogăţească cu probleme privind circulaţia monetară în ţara noastră şi cu unele aprecieri făcute de cadre cu munci de răspundere pe marginea concluziilor ce se desprind din experimentarea noului sistem de salarizare în diferite sectoare de activitate.

ION SMARANDACHE, director adjunct la sucursala judeţeană a Băncii de Investiţii. În ultimul timp, a apărut un complex de legi noi care reglementează activitatea economică într-un spirit nou. „Viaţa economică" a reuşit să clarifice unele probleme care s-au ridicat în practica economică la timpul respectiv şi consider aceasta ca un lucru foarte bun. Totuşi, în aplicarea noilor reglementări există uneori neclarităţi. Aş dori ca asemenea probleme să preocupe mai mult colectivul redacţional, să apară mai multe materiale de interpretare a noilor legi, atît în paginile revistei cît şi ale Suplimentului.

Pentru ca cititorii să poată mai lesne realiza o colecţie din revistă, s-ar impune schimbarea formatului.

ION TÎMPLARU, şef serviciu, Direcţia planificare şi organizarea muncii din Consiliul popular judeţean — Revista „Viaţa economică" este de mare utilitate şi pentru noi, prin multiplele probleme pe care le abordează şi, îndeosebi, prin materialele care contribuie la pregătirea noastră profesională. Apreciez ca deosebit de bun şi folositor Suplimentul pe care-l recomandăm tuturor subunităţilor. Lucrez în probleme de aprovizionare şi pot afirma că, în acest sector, mai sînt multe de pus la punct, pe linia metodologiei. La ora actuală s-a ajuns la o situaţie în care fiecare coordonator de balanţă emite pe baza unor opinii proprii, instrucţiuni şi sisteme de fundamentare pentru necesarul unor materiale. Serviciul în care lucrez trebuie să transmită fiecărei unităţi aceste instrucţiuni metodologice, care, după cum arată practica, diferă în funcţie de coordonator. Aş sugera ca în viitorul apropiat revista să publice într-un grupaj întreaga metodologie privind aprovizionarea tehnico-materială (sub forma unei broşuri, detaşabile de restul revistei).

NAE TANASIE, şef serviciu organizare-normare G.U.A.M.E. — Citesc încă de la primul număr revista şi am rămas pînă azi un cititor fidel. Prestigiul „Vieţii economice" a crescut continuu, economiştii apreciind revista pentru conţinutul articolelor pe care le publică. Apreciez în mod deosebit materialele care au apărut în domeniul conduceri, precum şi operativitatea cu care se răspunde la problemele ce se ridică în munca noastră profesională.

În vederea diversificării tematicii, aş propune să se acorde mai multă atenţie corelaţiei care trebuie să existe între îndeplinirea sarcinilor de plan şi cointeresarea materială a oamenilor muncii, a unităţilor economice. Acest aspect nu trebuie neglijat deoarece contribuie direct la obţinerea unei eficienţe sporite în activitatea economică. Aş dori, dacă este posibil, ca revista să trateze unele probleme de conjunctură economică într-un spaţiu mai larg, deoarece simt nevoia unei mai largi şi operative documentări privind tendinţele pieţei externe în legătură cu diferite produse.

ION MONEANU, directorul Cabinetului judeţean pentru organizarea ştiinţifică a producţiei şi a muncii — Sînt şi eu un vechi cititor al revistei. Părerile exprimate de cititori cu prilejul consfătuirilor anterioare le-am găsit concretizate în îmbunătăţirea conţinutului şi formei de prezentare a revistei. La ora actuală revista vine în sprijinul tuturor specialiştilor din unităţi cu multe probleme concrete, legate de activitatea practică. Aş dori însă să apară mult mai multe materiale din domeniul organizării producţiei şi a muncii, care să prezinte experienţa dobîndită pe această linie de unele unităţi economice.

M-ar interesa, de exemplu, materiale despre perfecţionarea transportului intern, programarea şi organizarea producţiei şi, eventual cu sprijinul Ministerului Muncii, un studiu mai larg privind corelarea capacităţilor de încărcare.

Problemele de ergonomie şi de psihologie a muncii ar putea constitui şi ele subiecte de dezbatere interesante, actuale, la care să fie atrase şi cadre din activitatea practică.

Revista poate să vină în sprijinul dezvoltării receptivităţii cadrelor de conducere pentru a valorifica studiile valoroase cu rezultate pozitive în activitatea economică.

EMIL SURDU, director adjunct, Uzina de maşini agricole „7 Noiembrie" — Mă alătur aprecierilor pozitive ale celorlalţi vorbitori. Cred însă că unele articole nu sînt suficient de critice, deşi problemele tratate s-ar preta la aceasta. Aş sugera o mai mare apropiere a colectivului redacţional de viaţa din întreprinderi. În acest fel în articole s-ar putea mai frecvent arăta şi cum trebuie să se rezolve anumite probleme. În coloanele revistei ar trebui să-şi găsească locul cuvenit o „pagină a practicianului". În această rubrică s-ar putea prezenta experienţa diferitelor uzine pentru generalizarea lucrurilor bune. În unităţi, fluxul informaţional încă nu este realizat în condiţiuni bune, informaţiile nu ajung la conducere, operativ. Ar fi util, să se publice cîteva modalităţi de organizare a fluxului informaţional, pentru ca acesta să răspundă cerinţelor actuale, să fie operativ, să ajute conducerea în luarea deciziilor.

VASILE TOADER, şef serviciu, Uzina de reparaţii. Ca economist, am apreciat, în ultima perioadă, îndeosebi materialele privind autoutilarea. Ne-ar interesa să apară cu o frecvenţă mai mare articole privind eficienţa comerţului exterior. Se impune publicarea unor consultaţii în care să se abordeze sistemul de indicatori prin care se exprimă eficienţa comerţului exterior. Economia industrială a satelor, economia agrară, ar putea constitui rubrici permanente în paginile revistei. Gestiunea economică ar merita să devină o temă de dezbatere amplă şi susţinută în coloanele revistei, dat fiind importanţa şi implicaţiile pe care le are în viaţa întreprinderii. Propun să se reconsidere formatul revistei pentru a o putea păstra mai uşor în colecţie.

I. VÎLCEANU, contabil şef, Combinatul chimic — Este foarte necesar ca în paginile revistei să apară cu regularitate rubrica „Curier", dar răspunsurile să fie axate şi pe conţinutul legilor noi. Sînt de acord cu temele propuse pînă acum şi în special cele de comerţ exterior. Ne-ar fi de folos articole în care să se abordeze relaţia dintre întreprinderile producătoare şi cele coordonatoare de comerţ exterior. Uneori, în acest domeniu, au loc interpretări contradictorii ale noii legislaţii.

Opinii consemnate de
Emil ZAMFIRESCU

CURIER

• Consumurile de material

COMISIA ECONOMICĂ DIN I.C.F., Rîmnicu-Vîlcea — În activitatea de construcţii-montaj, consumurile de materiale sînt reglementate prin normele de deviz elaborate pe fiecare articol de lucrare în parte şi pentru toate materialele ce concură la realizarea lucrării respective. Au fost stabiliţi, pentru cîteva materiale, printre care şi cimentul, indici de consum la milion lei total activitate de construcţii-montaj. Aceşti indici (în tone) s-au transmis prin plan, diferenţiaţi pe principalele ministere ce au în subordine organizaţii de construcţii-montaj. Fiecare minister are sarcina de a defalca indicele primit prin plan, pe activităţile specifice fiecărei unităţi de construcţii din subordine, astfel ca pe total minister consumurile acestora să se încadreze în indicele de plan. Dv. nu aţi primit de la forul tutelar indicele respectiv ?

• Concediu de odihnă

EUGEN C. ALEXANDRU, Sinaia — Conform prevederilor art. 19 din legea nr. 27/1967, la lichidarea drepturilor dv. în urma pensionării, trebuia să vi se plătească compensarea în bani a concediului neefectuat, proporţional cu lunile lucrate în cursul anului 1972 (în cazul dv. luna ianuarie). De asemenea, eraţi îndreptăţit să primiţi compensarea în bani a concediului neefectuat corespunzător lunilor lucrate în anul de cînd se socoteşte vechimea dv. ca fiind neîntreruptă în muncă. În acest an, neavînd 11 luni de muncă neîntreruptă, n-aţi putut beneficia de concediu de odihnă. Dacă din întîmplare, în acel an v-aţi încadrat în luna ianuarie, se presupune că aţi efectuat primul concediu în luna decembrie, astfel că n-aveţi drept la compensare.

• Contabil principal

FRANCISC SZILAGHI, Tîrgu Jiu. — Fiind absolvent al unei şcoli medii echivalate cu şcoala medie de cultură generală şi avînd vechimea minim necesară pentru promovarea în funcţia de contabil principal, prevăzută de legea nr. 12/1971, puteţi fi încadrat în această funcţie dacă aţi absolvit în cursul practicii şi un curs de specializare cu profil economic. Promovarea dv. se poate face numai cu respectarea prevederilor art. 7 şi 8 lit. b din lege.

• Încadrare

VESELINA MIHAI, Bucureşti — Perioada cît aţi lucrat în funcţia de operatoare de radioficare, considerată în sistemul unităţilor de poştă şi de telecomunicaţii ca funcţie operativă, nu se include în calculul vechimei în funcţii tehnice. Dacă Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului confirmă că şcoala postliceală pe care aţi urmat-o avea ca scop pregătirea de personal tehnic şi nu de muncitori calificaţi, puteţi fi încadrată ca tehnician. Menţionăm că în calculul vechimei în funcţii tehnice nu se includ nici perioadele lucrate în funcţii economice medii.

Erată

În numărul 19 al „Vieţii economice", la pag. 20. ultimul rînd al tabelului cuprins la nota despre „Inegalităţile creşterii" se va citi : „sub 200 dolari..."

factorii de producție

CORELAREA NORMELOR DE MUNCĂ CU PRODUCTIVITATEA

UN OBIECTIV important al planului de stat îl constituie sporirea cît mai substanțială a productivității muncii — cale sigură de ridicare a eficienței economice a întreprinderilor. Sarcina de creștere a productivității muncii pe acest an pentru Departamentele Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții este pe deplin realizabilă, cu condiția să fie folosite toate pîrghiile care contribuie la atingerea acestui obiectiv. Una din ele — paralel cu perfecționarea tehnicii organizării producției și a muncii — o constituie elaborarea și aplicarea unor norme de muncă cu fundamentare științifică, progresive, paralel cu extinderea cît mai largă a muncii în acord.

• Reducerea consumului de manoperă

EXPERIENȚA demonstrează că atunci cînd normele de muncă au o fundamentare tehnică și țin seama de condițiile concrete de dotare și organizare a locului de muncă, se asigură utilizarea mai productivă a timpului de muncă, crește productivitatea muncii și, corelat cu aceasta, sporește și cîștigul mediu. al salariaților. Se poate afirma că, în general, în cadrul unităților forestiere și de materiale de construcții aplicarea în ultimii doi ani a unor norme de muncă cu fundamentare științifică, a contribuit la reducerea substanțială a consumului de manoperă. Astfel, evoluția indicatorului **„număr mediu scriptic la 1 mil. lei producție globală"** marchează o reducere continuă. Dacă luăm ca bază anul 1970 (100%), realizările din 1971 și prevederile pe 1972, pe sectoare, sînt următoarele: **la industrializarea și prelucrarea lemnului** (96,4% și, respectiv, 90,9%); **la exploatarea lemnului** (100% și, respectiv, 96,6%); **la celuloză și hîrtie** (94,8% și, respectiv, 94,3%); **la construcții de mașini** (88,5% și, respectiv, 83,9%); **la industria materialelor de construcții** (95,8% și, respectiv, 87,3%). În mod corespunzător, aceste reduceri se regăsesc în consumul mediu de manoperă pe unele produse — așa cum rezultă din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

	U/M	Realizări 1971	Prevederi 1972	% 1972/1971
Cherestea de rășinoase	ore/m³	7,20	6,80	94,4
Cherestea de fag	ore/m³	15,70	14,50	92,4
P.A.L.	ore/ tonă	9,30	9,20	98,9
Mobilă corp	ore/1000 lei	15,60	15,50	99,4
Cărămizi ceramice	muncitori/1 mil. buc.	7,2	6,5	90,3
Plăci din azbociment	muncitori/ 1 mil. mp.	43,8	38,4	87,7
Ciment	muncitor/ 1.000 t.	0,54	0,50	93,5

Realizările din primul trimestru, îndreptățesc presupunerea că prevederile de plan pe anul 1972 vor fi realizate. Astfel, la PAL, norma de muncă planificată la **9,48** ore/tonă a fost realizată în această perioadă la **9,46** ore/tonă; la PFL la o normă de 7,21 ore/tonă, s-a obținut 6,92 ore/tonă; la geam tras s-a realizat **4172** m²/muncitor, față de un plan de **4160** m²/muncitor; la cărămizi și blocuri ceramice (în echivalent) s-a realizat **28,8** muncitori/1 mil buc, față de un plan de 28,9 muncitori/1 mil buc ș.a.

Firește, la unele produse normele de muncă au fost nu numai îndeplinite, ci și depășite; la altele însă nivelul planificat nu a fost încă atins. Acest lucru trebuie să constituie un prilej de reflecție, în sensul de a se lua, în continuare, măsuri eficiente care să faciliteze realizarea întocmai a normelor stabilite. Faptul se impune cu atît mai mult cu cît dacă analizăm gradul de îndeplinire a normelor și dispersia întreprinderilor și muncitorilor după indicele de îndeplinire a normelor în 1971, constatăm că ele nu s-au reflectat într-o creștere corespunzătoare a productivității muncii.

La Departamentul Industriei Lemnului, de exemplu, indicele de îndeplinire a normelor a oscilat, în 1971, pe trimestre, între 103,8% și 104,6%, dar productivitatea muncii nu a fost îndeplinită cu 116 lei pe salariat; de asemenea, la Departamentul Materialelor de Construcții, deși indicele de îndeplinire a normelor a variat pe trimestre între 101,9% și 102,9%, productivitatea muncii a rămas nerealizată cu peste 500 lei pe salariat.

Este drept că în trimestrul I/1972, **indicele mediu de îndeplinire a normelor de muncă are o tendință de creștere în unele sectoare față de perioada corespunzătoare a anului trecut.** La industrializarea și prelucrarea lemnului, de exemplu, față de trimestrul I/1971, cînd indicele de îndeplinire era de 103,1%, în trimestrul I/1972, a fost de 104,4%; la industria construcțiilor de mașini, față de 105,7% în trimestrul I/1971, s-a obținut în primul trimestru al acestui an 105,9%; în sfîrșit, la silvicultură în loc de 101,6% s-a obținut în perioada corespunzătoare a acestui an — 102,3%. **Această tendință de depășire a normelor fără ca ea să se oglindească și în creșterea productivității muncii, are drept cauză slăbirea preocupării pentru reexaminarea operativă, la timp, a unor norme de muncă, spre a fi mai just corelate cu condițiile tehnice și organizatorice îmbunătățite la locurile de muncă.**

Situația aceasta se reflectă de altfel și în dispersia pe întreprinderi a indicilor medii de îndeplinire a normelor în trimestrul I/1972; din numărul total de centrale și combinate cu activitate industrială din cadrul ministerului, 24% au indici de realizare a normelor de muncă cu peste 105%. Printre ele sînt de menționat: CEIL-Ploiești (108,6%); CEIL-Pipera (108,6%), CEIL-Miercurea Ciuc (108%). Centrala industrială a prefabricatelor din beton (107%). Unele din aceste unități înregistrau depășiri substanțiale ale normelor de muncă încă de la sfîrșitul anului trecut, însă fără ca acestora să le corespundă și depășiri corespunzătoare la productivitatea muncii (CEIL Miercurea Ciuc (108%). Întreprinderile de prefabricate din beton Hunedoara (121%) și Brașov (112,5%) ș.a.

Dacă urmărim cu atenție dispersia muncitorilor după indicele de îndeplinire individuală a normelor de muncă, **constatăm că ponderea muncitorilor care obțin depășiri cu peste 10% crește de la an la an.** În trimestrul I/1972, de exemplu, la industrializarea și prelucrarea lemnului a fost de 30,8% (față de 25,9% în trimestrul I/1971 și 18% în trimestrul I/1970); la exploatarea lemnului a fost 25,8% (față de 24,4% în trimestrul I/1971 și 19% în trimestrul I/1970); la construcții de mașini 36,4% (față de 25,4% în trimestrul I/1970); la celuloză și hîrtie de 25% (față de 13% în trimestrul I/1970), iar la industria materialelor de construcții 16,8% (față de 11,3% în trimestrul I/1971). Această evoluție arată că problema reexaminării unor norme de muncă se impune cu acuitate în toate întreprinderile ministerului, spre a se evita încetinirea ritmului de creștere a productivității muncii și încălcarea eticii socialiste a muncii.

• Extinderea muncii în acord

PARALEL cu fundamentarea judicioasă, științifică, a normelor de muncă în așa fel încît să oglindească cît mai fidel schimbările calitative intervenite în unitățile ministerului (dotarea cu tehnica nouă, mai buna organizare a producției și a muncii, creșterea calificării și experienței muncitorilor etc.), **se impune și extinderea pe scară tot mai largă a muncii în acord.** De altfel, se constată că unitățile de producție care extind munca în acord, obțin în general rezultate mai bune, privind sporirea productivității muncii. La U.E.I.L.-Comănești, de pildă, extinderea muncii în acord în 1971 față de anul 1970, de la 84,3% la 85,1%, a contribuit ca volumul de muncă utilizat la 1000 lei producție, să scadă în aceeași perioadă de la 41,6 ore/om la 37,4 ore/om. La C.P.L.-Bacău, creșterea în 1971 a ponderii muncii în acord cu 6,8% față de 1970, s-a reflectat în reducerea cu 11,2% a volumului de muncă utilizat la 1000 lei producție.

Deși aceste exemple, citate între multe altele, sînt concludente, totuși în cursul anului 1971, la Departamentul Industriei Lemnului — la activitatea industrială — s-a constatat o diminuare a ponderii muncii în acord în totalul timpului lucrat, față de trimestrele corespunzătoare ale anului 1970: de la 73,8% la 73,5% în trimestrul II, de la 73,6% la 72,6% în trimestrul III, de la 72,4% la 71,9% în trimestrul IV. Fără îndoială că diminuarea preocupării pentru crearea condițiilor necesare extinderii muncii în acord a contribuit într-o măsură însemnată la nerealizarea cu 116 lei pe salariat — în anul 1971 — a productivității muncii planificată la Departamentul Industriei Lemnului (cu 120 lei/salariat la exploatarea lemnului, și cu 626 lei/salariat la industrializarea și prelucrarea lemnului). **Dacă productivitatea muncii ar fi fost realizată la nivelul planificat, prin luarea unor măsuri corespunzătoare** (implicit de extindere a muncii în acord), **s-ar fi făcut o economie de circa 80 milioane lei la fondul de salarii, cu implicații salutare asupra nivelului cheltuielilor la 1000 lei producție marfă, precum și asupra altor indicatori de eficiență.**

Nici în trimestrul I al acestui an, nu se constată un reviriment ci dimpotrivă, **o diminuare a ponderii muncii în acord în totalul timpului lucrat în sectorul de industrializare și prelucrare a lemnului, în sectorul celulozei și hîrtiei, precum și în cel al construcțiilor de mașini.** Nivelele înregistrate de fiecare din aceste sectoare, sînt mai mici decît cele din oricare trimestru a anului 1971. Printre unitățile care în primul trimestru al acestui an au înregistrat ponderi scăzute la munca în acord în totalul timpului lucrat menționăm: CCH-Suceava cu 18%, Centrala industrială a geamurilor și materialelor izolatoare-Ploiești cu 35,6%, Centrala industrială de utilaje și piese de schimb pentru materiale de construcții cu 49,6%.

Pentru a se preveni situația ca și în acest an să nu se realizeze productivitatea muncii planificată, **este necesar ca toate unitățile de producție din cadrul Departamentului Industriei Lemnului, să acorde atenția cuvenită extinderii muncii în acord, oriunde se justifică și este posibil acest lucru.** Cerința este valabilă și pentru Departamentul Materialelor de Construcții care, în 1971, nu a realizat productivitatea muncii cu peste 500 lei/salariat, iar în trimestrul I/1972, ponderea muncii în acord în totalul timpului lucrat, a fost mai mică decît în celelalte trimestre ale anului precedent.

O altă măsură ce se cere aplicată este aceea a urmăririi **scăderii ponderii muncitorilor acordanți, care nu își realizează normele de muncă.** În trimestrul I/1972, numărul acestora reprezenta ponderi însemnate: 24,4% la exploatarea lemnului, 25,5% la industrializarea și prelucrarea lemnului, 21,1% la industria construcțiilor de mașini, 18,4% la Departamentul Materialelor de Construcții, 18,6% la industria celulozei și hîrtiei.

Cauzele acestei stări de lucru sînt multiple, printre care menționăm: **desele întreruperi ale procesului de producție,** (în trimestrul I/1972 acestea au reprezentat peste 350 mii ore/om); **nivelul slab de calificare** (în special al muncitorilor noi angajați); **aprovizionarea neritmică a locurilor de muncă; lipsa asistenței tehnice în schimburile II și III.** În legătură cu aceasta din urmă deficiență, situația continuă să fie nesatisfăcătoare de mulți ani. În luna martie a acestui an, de exemplu, în sectorul de industrializare și prelucrare a lemnului, în schimburile II și III, la un inginer reveneau de peste trei ori mai mulți muncitori decît în schimbul I, iar la un cadru tehnic de aproape două ori; în sectorul materialelor de construcții, la un inginer din schimbul II și III revin de circa șase ori mai mulți muncitori decît în schimbul I, iar la un cadru tehnic de aproape două ori mai mulți. **Numai asigurarea unei temeinice asistențe tehnice și în schimburile II și III ar contribui din plin la scăderea numărului de muncitori care nu își realizează normele de muncă.**

• Mărirea numărului cadrelor specializate în studiul muncii

ÎN SFÎRȘIT, o altă măsură se referă la **evitarea elaborării cu întîrziere a normelor de muncă și aplicarea lor uneori incorectă.** Înfăptuirea acestei sarcini de importanță majoră este însă strîns legată de **asigurarea unităților cu cadre specializate în normarea muncii.** Dat fiind faptul că această problemă a fost oarecum neglijată, s-a ajuns la situația ca numărul de cadre de organizare și normare a muncii la 100 muncitori, să fie în prezent de 3,4 în industria lemnului și de 3,3 în industria materialelor de construcții (față de 4,5 cît se consideră optim).

Unele rezultate în specializarea în studiul muncii a cadrelor, au fost obținute la centrele de perfecționare profesională de la Bușteni, Roznov și București, care au dat primele loturi. Reexaminarea de către Direcția Personal și Învățămînt din minister în cursul trimestrului II/1972 a programelor de perfecționare a cadrelor de conducere din unități pentru a se asigura instruirea acestora în domeniul organizării și normării muncii, precum și stabilirea programului de perfecționare a tuturor cadrelor din activitatea de organizare și normare a muncii, ar avea darul să ducă la asigurarea cu cadrele specializate necesare compartimentelor respective din toate unitățile ministerului.

Pe lîngă aplicarea acestor măsuri, la care pot fi adăugate multe altele, **ministerul ar trebui să grăbească elaborarea și aplicarea normelor și normativelor de muncă pentru obiectivele noi.** Totodată, în vederea îmbunătățirii sistemului de normare a muncii, ministerul va trebui **să asigure aplicarea, începînd cu semestrul II/1972, a unor noi normative unificate pe grupe de operații, atît în industria lemnului, cît și în cea a materialelor de construcții.**

O deosebită grijă ar trebui să se manifeste în toate unitățile pentru respectarea întocmai a reglementărilor în vigoare, privind **înregistrarea corectă a timpului lucrat și a stagnărilor, spre a se evita astfel denaturarea raportărilor datelor statistice** (cazul Centralei industriale a prefabricatelor din beton, la care s-au efectuat ore peste program pentru depășirea producției, fără ca acestea să fie în totalitate înregistrate).

Rezultă așadar că în unitățile forestiere și cele de materiale de construcții, există reale condiții ca munca în acord să fie extinsă, ca normele de muncă să fie astfel fixate încît să ducă, deopotrivă, la sporirea producției și productivității muncii și la o mai largă cointeresare a muncitorilor în rezultatele activității lor.

Petre CIOCLU
economist principal C.S.P.

PUNCTE DE VEDERE

DIN NOU DESPRE IMPLICAȚIILE ECONOMICE ALE SUPRA-AMORTIZĂRILOR

DETERMINAREA corectă a amortizării mijloacelor fixe, ca o componentă a prețului de cost a producției obținute, reprezintă o condiție indispensabilă aplicării în practică a principiilor gestiunii economice — ca metodă de conducere științifică a activității întreprinderilor socialiste. Revista „Viața economică“ a publicat în coloanele sale unele puncte de vedere privind această problemă. Subscriind la conținutul de idei al materialelor publicate în revistă prezentăm, în articolul de față, și alte aspecte ale problemei puse în discuție.

Un mijloc fix, deși își transferă valoarea pe tot timpul funcționării sale, nu poate transfera decît propria valoare și nu mai mult. În aceste condiții, supraamortizarea nu este o cheltuială de producție și cu atît mai mult o cheltuială materială, ci o formă a venitului net, inclusă în mod nejustificat în prețul de cost al producției.

Datorită acestui fapt se deformează tabloul general al produsului social total și al venitului național. Avînd în vedere că amortizările fac parte din chetuielile materiale de producție, orice deformare a lor influențează proporția dintre venitul național și produsul social total, dintre cheltuielile materiale de producție și venitul național.

De altfel, recunoașterea supraamortizării ca element al venitului net se desprinde și din Instrucțiunile Ministerului Finanțelor de aplicare a planului de conturi pentru industrie, în care se precizează că uzura mijloacelor fixe (cont 101) se creditează numai cu „uzura aferentă mijloacelor fixe ale unității economice, stabilită pe baza amortizării inclusă în cheltuieli (mai puțin amortizarea mijloacelor fixe a căror valoare de inventar este complet amortizată)“. Precizarea din paranteză este deosebit de importantă, deoarece uzura mijloacelor fixe — a cărei mărime se determină prin intermediul amortizării — ar putea să depășească în multe cazuri chiar valoarea inițială a mijloacelor fixe, dacă ea s-ar calcula cu luarea în considerare a supraamortizării. La rîndul său, deformarea mărimii uzurii ar influența mărimea valorii rămase a mijloacelor fixe, adică a celei mai importante părți a avuției naționale.

Avînd în vedere latura teoretică a problemei și implicațiile ei în economia concretă, considerăm că în momentul în care un mijloc fix a fost amortizat în întregime, fiind folosit și după expirarea duratei normate de serviciu, constituirea de fonduri de amortizare trebuie să înceteze. Reglementarea în vigoare, care acceptă supraamortizarea și includerea ei în prețul de cost, este inconsecventă deoarece, așa cum amortizările aferente mijloacelor fixe scoase din serviciu înainte de expirarea duratei normate — deci neamortizate — se includ în prețul de cost, tot așa amortizările aferente perioadei de funcționare după expirarea duratei normate nu trebuie incluse în acest preț.

La aceasta s-ar putea obiecta că unitățile productive vor fi avantajate — în ce privește nivelul prețului de cost — și nu vor fi stimulate să introducă tehnica nouă (preferă să folosească vechile unelte de muncă). Aparent obiecția este justă ; dacă însă avem în vedere că utilajele învechite lucrează cu randamente scăzute, că ele cauzează dese întreruperi și că consumurile sau cheltuielile cu reparațiile cresc, obiecția nu se fundamentează.

Este cunoscut că, spre sfîrșitul duratei de serviciu, cheltuielile de întreținere, reparații curente și capitale ale mijloacelor fixe sînt mult mai mari decît la început ; ele cresc continuu pe măsură ce mijloacele fixe sînt folosite după expirarea duratei de serviciu. Ținînd seama de această realitate, precum și de faptul că, de regulă, cheltuielile pentru tot felul de reparații se includ în prețul de cost în perioada cînd se efectuează — deci că în primii ani de serviciu nu au loc cheltuieli de reparații, mai ales cele pentru reparații capitale — se poate manifesta tendința de înlocuire a mijloacelor fixe imediat după expirarea duratei de serviciu, deși astfel de mijloace ar mai putea fi eficiente în producție și după expirarea acestei durate. Unitățile de producție vor fi tentate să recurgă la o astfel de soluție ori de cîte ori, pe unitatea de produs, amortizarea plus reparațiile de tot felul la utilajele aflate în situația de casare sînt mai mari decît amortizarea la mijloacele fixe înlocuitoare ; astfel de situații se pot ivi în primii 2—3 ani de funcționare, cînd reparațiile capitale sînt inexistente sau cele curente sînt practic neglijabile.

Să admitem totuși că s-ar crea un oarecare avantaj unităților economice prin folosirea unor mijloace fixe după expirarea duratei normate de serviciu, fără constituire de fonduri de amortizare, adică fără supraamortizări. Ar avea o fundamentare o astfel de reglementare ? Noi considerăm că are. În afară de latura teoretică, avem în vedere și aspecte de ordin practic care sînt de natură să mobilizeze și să cointereseze unitățile economice, să folosească în condiții optime mijloacele fixe din dotarea lor ; să le utilizeze rațional, să le întrețină bine și să le repare la timp.

Faptul că unele mijloace fixe mai sînt folosite și după expirarea duratei normate de serviciu poate fi considerat o economie de timp realizată, ca oricare alta, indiferent de forma ei concretă, de exemplu : reducerea normei de consum, de timp sau de utilizare, reducerea cheltuielilor indirecte etc.

Dacă mijloacele fixe mai au valoare de întrebuințare sau chiar o anumită valoare (valoare reziduală), trebuie admis că aceasta se datorește nu numai luării în calculul normei de amortizare a unei durate de funcționare mai mici (pentru preîntîmpinarea uzurii morale), ci și grijii cu care ele au fost utilizate, întreținute și reparate de către întreprinderi. Asemenea economii trebuie să se reflecte în nivelul prețului de cost ca orice altă economie de muncă socială și să stimuleze astfel folosirea, în condiții optime, a mijloacelor fixe peste termenele stabilite, ele constituind pentru economia națională o economie de muncă materializată, asemănătoare cu orice altă economie de mijloace circulante (materii prime, combustibil etc.), și ca atare trebuie să se reflecte și în prețul de cost (ca și economia din reducerea consumurilor specifice). Amortizarea calculată în asemenea condiții, deși reprezintă de fapt o economie de mijloace fixe, nu se reflectă ca atare în nivelul prețului de cost, ci ca un plus de costuri. Trebuie presupus că, dacă întreprinderile n-ar fi stimulate să facă economii în consumul de mijloace fixe (prin folosirea lor rațională, prin buna lor întreținere etc.), ele vor fi tentate ca imediat după expirarea duratei de serviciu să ceară dotarea cu noi mijloace fixe, ceea ce înseamnă efectuarea de cheltuieli de fonduri de investiții mai devreme decît este cazul în realitate.

Pe de altă parte, ținînd seama de actualul ritm de dezvoltare a tehnicii și de creștere a productivității muncii, se poate admite că mijlocul fix care a depășit termenul de folosire stabilit în regimul inițial de amortizare va putea fi înlocuit cu cheltuieli mult mai mici decît valoarea cu care figurează în evidență, sau cu altul, eventual mai scump, dar cu parametri superiori. În asemenea situații amortizarea pe unitatea de produs se reduce și deci se poate considera că scoaterea de la amortizare a mijloacelor fixe care au depășit durata normată de serviciu nu reprezintă un prilej de încetinire a ritmului de introducere a tehnicii noi în producție.

În încheiere, consider că elaborarea unor studii în legătură cu fenomenele provocate de supraamortizare vor duce la luarea măsurilor necesare.

Luca NĂSTASE

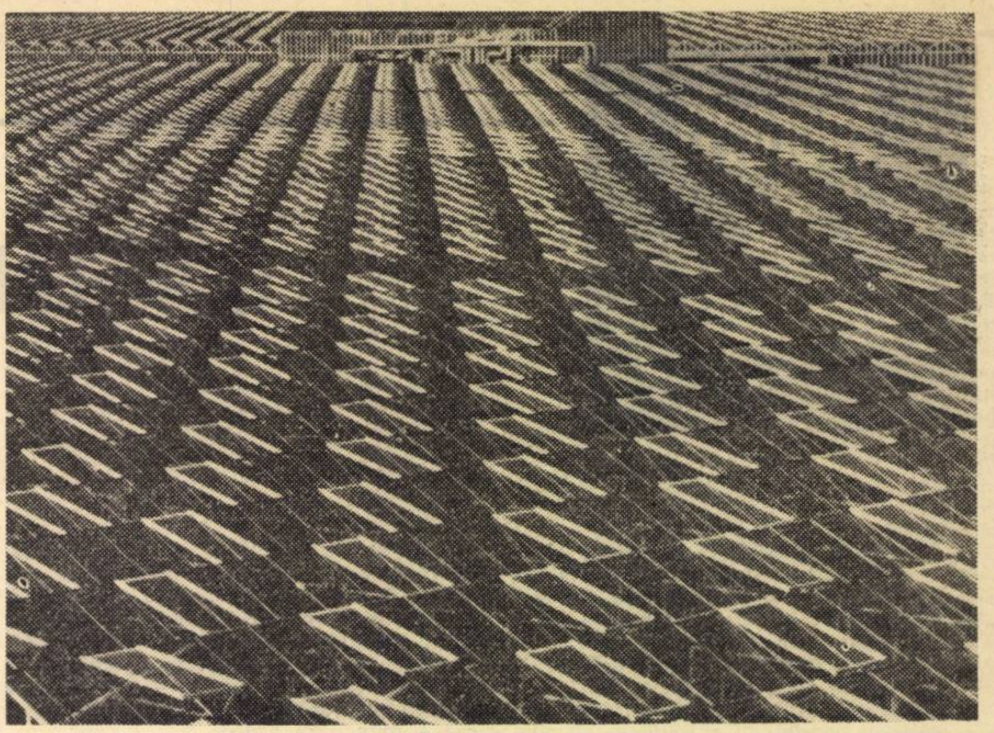

Metal și sticlă (Foto : Ion CUCU)

PROPUNERI PENTRU SPORIREA EFICIENȚEI INVESTIȚIILOR ÎN SECTORUL COOPERATIST

VOLUMUL sporit de investiții prevăzut în actualul cincinal pentru sectorul cooperatist și de stat al agriculturii, impune stabilirea eficienței economice și, în legătură cu aceasta, perfecționarea instrumentelor de comensurare și de evaluare a eficienței reale ce se va obține.

În ceea ce privește investițiile din sectorul de stat, este de reținut faptul că tipurile de investiții și repartizarea lor pe teritoriu, sînt stabilite în final prin opțiune, de la centru spre exterior, urmărindu-se pe lîngă eficiența economică directă, și încadrarea în criteriile politicii economice și sociale a statului. Astfel, sînt avute în vedere criterii legate de repartizarea forțelor de producție pe teritoriu, apropierea condițiilor de muncă de la sate cu cele de la orașe, relații de colaborare etc. În acest context, este evident faptul că opțiunea nu se face pe baza urmăririi eficienței economice maxime pentru fiecare tip de investiție în parte, ci se urmărește optimizarea pe ansamblu a întregului sistem.

Altfel stau lucrurile atunci cînd este vorba de investițiile din sectorul cooperatist al agriculturii. Datorită particularităților pe care le prezintă acest sector — proprietate de grup asupra mijloacelor de producție, sistem propriu de retribuire etc. — opțiunea asupra tipului de investiții și amplasarea pe teritoriu, revine fiecărei unități agricole în parte sau asociațiilor intercooperatiste. Criteriul principal urmărit în prezent este obținerea unei eficiențe economice maxime.

Ca urmare, se remarcă an de an o tendință de altfel firească : unitățile agricole cooperatiste realizează cu precădere acele tipuri de investiții care le asigură o rentabilitate maximă, evitînd construirea unor obiective de investiții cu o eficiență economică mai redusă, cum ar fi îngrășătoriile de taurine și complexele de vaci pentru lapte. Economia națională are însă nevoie, pentru consumul intern și export, de toate sortimentele producției agricole, așa încît se pune problema luării unor măsuri de sprijinire și stimulare a unităților cooperatiste agricole, pentru realizarea tuturor tipurilor de investiții. Aceste măsuri trebuie să îmbine nevoile materiale și sociale ale economiei cu interesele economice și sociale ale unităților cooperatiste investitoare.

Practic, trebuie găsite căile de sporire a rentabilității producției tuturor tipurilor de investiții și îndeosebi a celor cu eficiență economică mai redusă, paralel cu luarea unor măsuri pentru reducerea efortului financiar de investiții din partea unităților cooperatiste agricole. În legătură cu rentabilitatea producției măsurile ce se pot lua diferă în funcție de tipul de investiție. La obiectivele destinate producției animaliere, bunăoară, o măsură de maximă eficiență este producerea furajelor în ferme proprii și prepararea nutrețurilor combinate în instalații de măciniș la locul de producție. Se economisește astfel un volum considerabil de cheltuieli aferente transporturilor realizîndu-se totodată și costuri de fabricație mai mici.

Pentru reducerea efortului financiar de investiții, organele agricole și bancare de resort analizează în permanență noi posibilități cum sînt : prelungirea duratei de rambursare a creditelor, realizarea din fondurile statului a unor părți din investiție, în special la lucrările de îmbunătățiri funciare, etc. În completarea acestora, aș propune aplicarea unui sistem de creditare diferențiat, dobînda la credit variind în funcție de tipul obiectivului de investiție ce se realizează, de volumul producției marfă și de eficiența sa economică. După cum se știe, în prezent dobînda la credit este aceeași, indiferent de tipul obiectivului de investiție și de aportul economic și social pe care acesta îl aduce. Această metodologie nu ni se pare rațională, cu atît mai mult cu cît în sfera circulației și desfacerii se realizează venituri diferențiate în funcție de sortimentul produselor și de volumul acestora.

Consider că este necesar ca prin sistemul de creditare să fie stimulate, prin prelungirea duratei de rambursare a creditelor și aplicarea unor dobînzi mai mici, acele categorii de investiții care au o eficiență economică mai scăzută. Pentru investițiile cu o rentabilitate mai mare, dobînda la credit ar trebui să crească corespunzător astfel încît, pe ansamblu, să se echilibreze veniturile la creditele acordate de către stat.

Ca urmare a creditării diferențiate a investițiilor apare ca necesară și perfecționarea actualei metodologii de determinare a eficienței economice. Astăzi, pentru investițiile din sectorul cooperatist al agriculturii, utilizăm același sistem de indicatori care se folosesc la investițiile din sectorul de stat. Ei nu reflectă trăsăturile caracteristice sectorului cooperatist și în special nu oglindesc acel efect util social, deosebit de important în mediul sătesc. A realiza o investiție importantă într-o zonă mai puțin exploatată, înseamnă a construi drumuri a aduce energie electrică, a asigura apă și alte utilități pentru această zonă, ceea ce contribuie hotărîtor nu numai la ridicarea economică, dar și socială a zonei.

Cînd unitatea cooperatistă agricolă sau asociația intercooperatistă analizează oportunitatea de a realiza investiții, ea trebuie să aibă în vedere nu numai aspectele pur economice, dar și cele sociale.

Reconsiderarea sistemului de indicatori ai eficienței pentru investițiile din sectorul cooperatist al agriculturii, ar putea constitui o foarte interesantă temă pentru economiștii noștri. La rîndul lor, studiile tehnico-economice vor trebui calitativ adîncite, astfel încît să cuprindă, pe lîngă un calcul real al eficienței, noi soluții tehnice și tehnologice menite a rentabiliza producția din acest important sector al economiei naționale.

ing. Anton DUNDARU
director în Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor

O CERINȚĂ FUNDAMENTALĂ A PLANULUI PE 1972

analiză economico-financiară

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE DE PRODUCȚIE

REALIZAREA obiectivelor fundamentale ale planului de stat pe 1972, care prevede creșterea venitului național cu 11—12% presupune o valorificare superioară a întregului potențial productiv al țării, valorificare care vizează și reducerea cheltuielilor materiale de producție, ca unul din imperativele de prim ordin al sporirii eficienței economice, și pe această bază, a acoperirii resurselor necesare dezvoltării prevăzute a economiei, a ridicării nivelului de trai. Subliniind încă odată importanța acestui factor al sporirii eficienței economice, în cuvîntarea sa ținută în încheierea lucrărilor Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, din februarie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta: **„Actualul cincinal acordă o mare atenție reducerii cheltuielilor materiale de producție, factor hotăritor pentru creșterea eficienței întregii activități economice, sporirea venitului național, și, deci, pentru ridicarea bunăstării oamenilor muncii".**

În contextul general al acestei orientări, opțiunile fundamentale ale planului pe anul în curs, echilibrul material, financiar și valutar al acestuia, pot fi asigurate și încununate de succes, nu numai printr-o îndeplinire exemplară a prevederilor de producție, a celor de investiții, a celor de export etc. ci în mod obligatoriu și prin respectarea riguroasă a sarcinilor privitoare la reducerea cheltuielilor materiale de producție. În această direcție, în anul 1971, constatăm o serie de rezultate pozitive: economiile realizate în industria noastră republicană, prin scăderea nivelului cheltuielilor de producție au reprezentat 3,2 miliarde lei. La nivel macroeconomic ponderea cheltuielilor materiale în produsul social, reprezintă 58,8% față de 59,5% în 1970; într-un cuvînt, dezvoltarea susținută a producției materiale însoțită de sporirea eficienței întregii activități de producție, a asigurat o creștere a venitului național de 12,5%, creștere care devansează pe cea a produsului social, 10,6%, înfăptuindu-se astfel din primul an al „cincinalului calității" una din opțiunile calitative înscrise în prevederile cincinalului: reducerea cheltuielilor materiale.

Prevederile planului de stat pe anul 1972, înscriu reducerea în continuare a ponderii cheltuielilor materiale: în produsul social aceasta urmează să ajungă la 57,4% față de 58,8% în 1971.

Realizarea acestei ponderi la scara economiei naționale se bazează pe reducerea cheltuielilor materiale în toate ramurile producției materiale și cu deosebire în industrie, în agricultură, în construcții și în transporturi. Cheltuielile maxime la 1 000 lei producție marfă în industria republicană s-au prevăzut a fi în acest an de 852,7 lei; prețul de cost maxim la 1 000 tone-km convenționale în transporturile feroviare va fi de cel mult 140,4 lei și în transporturile auto de 742,4 lei; de asemenea, la întreprinderile agricole de stat cheltuielile maxime la 1 000 lei producție marfă în prețuri de livrare vor fi de 861 lei. Numai în industria republicană a țării, reducerea cheltuielilor de producție față de anul 1971 va reprezenta 2,8%.

Cu toate că ponderea cheltuielilor materiale în produsul social s-a redus în 1971 cu 0,7% în raport cu cea din 1970, totuși față de prevederile planului, cheltuielile materiale nu s-au realizat la nivelul prevăzut. Ca urmare, ponderea realizată a cheltuielilor materiale în produsul social se situează peste cea prevăzută în planul de stat pentru acest an, 57,7%, gradul de depășire cu un procent reprezentînd pe ansamblul economiei un spor al cheltuielilor materiale de cîteva miliarde de lei. Pe întreaga industrie republicană depășirea cheltuielilor materiale planificate a reprezentat peste 1,5 miliarde lei.

Cauzele unei astfel de stări de lucruri sînt desigur diferite. În cadrul lor se înscrie în primul rînd faptul că în anul trecut ca de altfel și în primul trimestru al acestui an, au continuat să se depășească consumurile specifice normate la o serie de materii prime și materiale importante, cum ar fi: cocs, laminate, material lemnos, combustibil convențional, energie electrică și altele.

ÎNDEPLINIREA opțiunilor fundamentale ale planului de stat pe anul 1972, legate de creșterea prevăzută a potențialului economic al țării și de ridicarea nivelului de trai, reclamă deci o analiză atentă în toate ramurile economiei, începînd de la unitatea economică, analiză care să fie însoțită de elaborarea unor programe de măsuri concrete, capabile să permită îndeplinirea întocmai a sarcinilor privind reducerea cheltuielilor de producție și îndeosebi a celor materiale. Un astfel de obiectiv este întru totul posibil de realizat și chiar de depășit. **Există rezerve de economisire a materialelor care pot și trebuie să fie puse în valoare.**

Dezideratele izvorîte din necesitatea reducerii prevăzute a cheltuielilor materiale reclamă, în primul rînd, **respectarea și încadrarea cu strictețe în normele de consum planificate, în care scop se cere intensificată acțiunea de stabilire de norme de consum fundamentate tehnico-economic, de asigurare și întărire a controlului asupra respectării cu strictețe a normelor de consum prevăzute.**

Pentru aceasta însă este necesar ca comitetele și consiliile oamenilor muncii să analizeze sitematic modul în care se respectă aceste norme, să prevină prin măsuri depășirea lor. În anul trecut un asemenea control în multe întreprinderi a fost slab, ceea ce a permis depășirea normelor de consum.

Așa de exemplu, la Ministerul Industriei Metalurgice cantitățile de combustibil convențional consumate în plus prin depășirea normelor planificate, au reprezentat 12 mii tone, iar la ministerele: Industriei Chimice, al Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, Industriei Ușoare, Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, consumurile peste plan de energie electrică au însumat circa 46 milioane KWh. Șirul exemplelor poate fi continuat și cu cazurile întîlnite la Uzinele 23 August București, Combinatul siderurgic Galați, fabricile de cărămizi din Lugoj și Sighișoara, fabricile de geamuri din Scăieni și Mediaș etc.

Deși va spori rolul planului printr-o lărgire substanțială a numărului de norme și de indici de consum, totuși avînd în vedere gama largă de produse cu norme și indici de consum diferențiate, care desigur că nu vor putea fi cuprinse în totalitatea lor în planul de stat, este necesar ca toate ministerele și unitățile economice subordonate, să acționeze în direcția unei extinderi prin planurile departamentale și uzinale a normării consumurilor, în special cu întărirea controlului asupra respectării întocmai a acestor consumuri.

O MAI MARE ATENȚIE va trebui, de asemenea, acordată analizei atente și complexe a nivelurilor actuale ale unor consumuri specifice, care în multe cazuri au rămas în urma nivelului tehnic al producției și sub nivelurile pe plan mondial. De exemplu, la cocsul metalurgic pentru fontă, în timp ce la noi s-a consumat în anul trecut 670 kg combustibil pe o tonă, la USINOR Franța, se consumă 445 kg/t, iar la Thyssen Duisburg din R. F. a Germaniei 450 kg/t.

Pe de altă parte trebuie avut în vedere că, în prezent, în prețul de cost al industriei noastre republicane, ponderea materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei continuă să dețină aproximativ 75%, ceea ce obligă întreprinderile, centralele, ministerele, să lărgească sfera investigațiilor lor în scopul identificării unor noi căi de reducere a consumurilor de materii prime și materiale care au o pondere mare în totalul cheltuielilor de producție; aceasta rezultă și din faptul că unele din aceste materiale condiționează progresul dezvoltării în alte ramuri ale economiei (metalul, cocsul, energia etc.), că ele sînt de fapt din ce în ce mai limitate, că determină în ultimă analiză echilibrul material al planului, realizarea sarcinilor înscrise în plan.

În procesul complex care vizează o mai bună utilizare a resurselor materiale, un factor hotărîtor, care poate pulsa mai mult și mai eficient în direcția reducerii cheltuielilor materiale de producție, îl constituie, după cum se știe, **modernizarea produselor, introducerea unor noi tehnologii de fabricație.** Desigur că în aducerea la îndeplinire a unei astfel de sarcini o contribuție de seamă o pot aduce institutele de cercetări și proiectări, care au posibilități largi de a elabora în acest sens propuneri care să conducă la o reducere a consumurilor specifice, la raționalizarea consumurilor materiale și deci la reducerea cheltuielilor materiale.

Efectele scontate pe seama reînnoirii și modernizării produselor, vor întîrzia să fie cunoscute dacă nu se vor lua măsuri care să înlăture situația petrecută în anul trecut cînd din cele 227 produse ce au fost prevăzute în plan pentru a fi modernizate, doar 192 din ele au beneficiat de această modernizare.

Exigențe mai mari vor trebui, de asemenea, să existe și în ceea ce privește prevenirea folosirii neraționale a unor cantități importante de materiale, din cauza **menținerii încă în procesul de producție a unor tehnologii ce se dovedesc depășite, învechite.** Iată doar un exemplu: **numai prin reducerea cu 10 % a adaosului de prelucrare la piese turnate din fontă, la nivelul anului în curs, se apreciază că s-ar putea obține o economie de circa 80.000 tone fontă și deci reduce simțitor consumul la acest produs.**

Că din acest punct de vedere rezervele sînt încă mari și că prin valorificarea lor se pot obține economii însemnate, ne-o demonstrează realizările obținute încă de la începutul acestui an în o serie de unități economice. La Uzina „Victoria" din Călan, ca urmare a ridicării temperaturii aerului și gazului ce se utilizează în procesul de producție, au fost economisite în primul trimestru al acestui an circa 500 tone de cocs metalurgic; economii însemnate prin reducerea consumurilor specifice obținîndu-se în aceiași perioadă și la combinatele siderurgice Hunedoara și Reșița. De asemenea, la Combinatul de celuloză și hîrtie din Dej, în vederea economisirii lemnului care reprezintă materia primă principală în fabricarea celulozei, au fost examinate și identificate posibilitățile de recuperare a părților de lemn nefiert, cît și a fibrelor din apele uzate, fapt ce a permis ca pe baza acestei recuperări, să se fabrice în anul trecut circa 100 tone de celuloză, iar pentru acest an să se prevadă o producție de circa 400 tone.

O altă cale importantă o constituie **identificarea, achiziționarea și valorificarea deșeurilor industriale.** Evaluările făcute în acest sens arată că numai la nivelul unui an, prin folosirea acestor deșeuri industriale se poate obține un spor anual de producție de o valoare de aproximativ 6 miliarde lei. Tocmai de aceea este necesar să se intensifice acțiunile în toate unitățile economice în direcția sporirii gradului de recuperabilitate și valorificare a deșeurilor, asigurîndu-se și pe această cale o reducere a cheltuielilor materiale de producție.

Asigurarea unui consum cît mai economicos de materii prime și materiale și în general utilizarea judicioasă a resurselor materiale din economie, în spiritul Legii cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și a aprovizionării tehnico-materiale, reclamă deci acțiuni complexe legate de: lărgirea și diversificarea bazei proprii de materii prime, utilizarea cu precădere a unor materii prime și materiale indigene; limitarea la strictul necesar a importurilor de materii prime, extinderea folosirii înlocuitorilor care să asigure economisirea unor materii prime și materiale deficitare, în paralel cu promovarea unor acțiuni largi de genul celor arătate mai înainte, toate acestea fiind examinate și soluționate în strînsă legătură cu cuantificarea implicațiilor generate de progresul tehnic în plină dezvoltare, de schimbările ce se întrevăd în procesul de producție, de potențialul și gradul înalt de dotare tehnică de care dispune fiecare unitate economică. Totodată, colectivele din întreprinderi, din centrale și ministere, au datoria de a supune unei serioase analize critice, produsele fabricate atît sub aspectul performanțelor tehnico-economice, al gabaritelor și greutăților, cît și sub cel al consumurilor specifce în comparație cu produsele similare realizate pe plan mondial. Numai inițiind și promovînd astfel de acțiuni, vor putea fi descoperite noi rezerve pe linia reducerii consumurilor specifice care, valorificate, pot conduce la obținerea unor producții suplimentare, la creșterea eficienței întregii activități economice.

În fiecare unitate economică, va trebui intensificată acțiunea de urmărire, de analiză și de control asupra modului în care se realizează sarcinile de plan în domeniul reducerii cheltuielilor de producție și îndeosebi a celor materiale. Întreagă această activitate urmează să se concretizeze în adîncirea planurilor de măsuri tehnico-organizatorice elaborate în acest domeniu, în fundamentarea largă a calculelor privind posibilitățile de încadrare în reducerile prevăzute, în urmărirea sistematică, lunară și trimestrială, a modului în care se îndeplinesc în fiecare întreprindere sarcinile de plan privind reducerea cheltuielilor materiale.

Gh. OBREJA

șef de sector la Institutul de studii și cercetări pentru planificare

ACORDURI TRATATIVE CONTACTE

8—11/V. ● Țara noastră a primit vizita unei delegații economice guvernamentale a Republicii Peru. Delegația a purtat convorbiri cu conducerile unor ministere pe problemele dezvoltării în continuare a relațiilor bilaterale, diversificarea schimburilor comerciale și a cooperării economice și tehnice între România și Peru.

12/V. ● A intrat în vigoare Acordul încheiat între guvernul român și Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială privitor la înființarea centrului comun O.N.U.D.I. — România de cooperare internațională în domeniul industriilor chimice și petrochimice pentru țările în curs de dezvoltare.

13/V. ● La București a fost semnat Acordul dintre guvernul R.S. România și guvernul R.P. Bulgaria privind colaborarea și cooperarea în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pașnice. Acordul prevede, printre altele, efectuarea de cercetări în colaborare, schimb de cercetători și de conducători de colective de cercetare, organizarea unor reuniuni științifice comune, construirea — pe baza cooperării — de echipament și aparatură interesînd ambele țări.

● Seminar de marketing româno — suedez

La începutul acestei luni s-au desfășurat la Stockholm lucrările seminariului de marketing româno-suedez organizat de către Comitetul suedez pentru promovarea comerțului cu România în colaborare cu Asociația Română de Marketing și Secția pentru Suedia de pe lîngă Camera de Comerț a R.S. România. Din delegația română au făcut parte reprezentanți ai unor instituții centrale și întreprinderi de comerț exterior: AROMAR, M.C.E., M.A.I.A.A., M.I.U., C.S.E.A.L., Camera de Comerț, Petrolexport, Prodexport, Icecoop, Industrialimport, Tehnoimport, Metalimport, Color, Romchim, Autotractor.

În cursul lucrărilor seminarului au fost abordate diverse aspecte teoretice ale activității de marketing cu referiri concrete la specificul pieței suedeze. Dezbaterile seminarului au fost conduse de cadre universitare și oameni de afaceri suedezi care și-au împărtășit experiența lor în domeniul promovării vînzărilor pe piața suedeză. La lucrările seminarului au participat și reprezentanți ai Agenției Economice a R.S. România din Stockholm.

În partea a doua a programului acestei acțiuni membrii delegației române au avut o serie de contacte cu unele organisme de afaceri suedeze (Asociația Generală a Exportatorilor din Suedia, Asociația Importatorilor și Grosiștilor suedezi), precum și cu o serie de firme comerciale, mari magazine, firme de marketing etc.

Seminarul de marketing româno-suedez a reprezentat un prilej nimerit pentru specialiștii noștri de cunoaștere a pieței suedeze, pentru promovarea exportului românesc pe această piață.

ECONOMISTUL ÎN CENTRALA INDUSTRIALĂ

DE MAI MULTE NUMERE, în revista noastră se desfășoară o amplă dezbatere pe problema integrării economistului în întreprindere, a locului și rolului ce ar trebui să revină acestui specialist în orchestra profesiilor care concură la rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate unitățile economice. Declanșarea dezbaterii s-a impus ca urmare a schimbărilor ce s-au produs prin aplicarea în practică a măsurilor de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale adoptate de Conferința Națională din decembrie 1967 și Congresul al X-lea al P.C.R. Printre cele mai importante consecințe ale acestor măsuri se numără și sporirea factorilor economico-financiari, ca și lărgirea drepturilor de decizie cu caracter economic ale unităților — întreprinderi și centrale industriale. Acestea presupun, implicit, schimbări în rolul jucat de către economist, specialistul posesor al cunoștințelor, metodelor și tehnicilor de organizare și conducere a proceselor economico-financiare, de fundamentare a deciziilor economice.

Asupra acestui nou rol, a condițiilor care să-i faciliteze exercitarea, și-au exprimat pînă în prezent opiniile un mare număr de economiști, dar și ingineri — colaboratorii apropiați ai economiștilor (vezi caseta).

De la aceste aspecte au pornit autorii anchetei efectuate în 12 unități cu statut de centrală din diferite ramuri ale industriei (chimice, metalurgie, ușoară, forestieră, poligrafică, materiale de construcții, construcții industriale și alimentară).

Pentru a contura locul și rolul economistului în centrala industrială în cadrul investigației au fost analizate **numărul și ponderea economiștilor în organele de conducere colectivă ale centralei** *(consilii ale oamenilor muncii și birouri executive)*; **numărul și ponderea economiștilor în funcții de director general și directori sau directori adjuncți pe funcțiuni ; numărul și ponderea economiștilor în compartimentele de „stat major“** *ale centralei (planificare, organizare etc.)*; **numărul și ponderea economiștilor în compartimentele ce desfășoară activități operaționale, centralizate la nivelul centralei (aprovizionare, desfacere etc.).**

● Criterii de definire

ÎN MOD FIRESC, înainte de a încerca să răspundem la întrebarea dacă locul ocupat de economist în centrala industrială este cel pe care trebuie să-l ocupe, este necesar, să răspundem la două întrebări de natură să releve criteriile pe baza cărora trebuie definit în mod riguros acest loc :

- care sînt elementele specifice abordării economice, elemente ce diferențiază profesia de economist de celelalte profesiuni ;
- în ce măsură acestea sînt reclamate de atribuțiile care revin centralei industriale.

Profesiei de economist îi sînt specifice anumite cunoștințe cristalizate sub forma unor categorii — investiție, cost, venit, productivitate, preț rentabilitate, eficiență etc. — și metode și deprinderi în utilizarea unor metode specifice — de optimizare a deciziilor, analiză factorială a productivității, analiza valorii etc. Însușirea cunoștințelor, formarea acestor deprinderi în cadrul învățămîntului economic conferă posesorilor lor capacitatea de a efectua analize, a lua decizii.

Atribuțiile care prin lege sînt încredințate centralelor industriale necesită asemenea cunoștințe, fie în luarea deciziilor de către organele de conducere, fie în activitățile ce trebuie realizate de diferite compartimente ale centralei — operaționale sau funcționale (aprovizionare, desfacere, cercetare, planificare, organizare), etc.

Corelînd deci conținutul atribuțiilor încredințate centralelor cu cel al profesiei de economist dispunem de elemente suficient de riguroase pentru a defini locul pe care trebuie să-l ocupe economistul în centrala industrială.

● O excepție devenită aproape regulă

DREPT ARGUMENT pentru afirmația că toate sau aproape toate deciziile pe care le ia consiliul oamenilor muncii sînt decizii economice, deci care presupun în primul rînd prezența economistului, enumerăm atribuțiile încredințate de lege consiliului (vezi caseta).

Ancheta noastră arată însă că în consiliile oamenilor muncii 70% din locuri revin cadrelor cu pregătire tehnică superioară și numai 12,5% celor cu pregătire economică superioară ; în biroul executiv ponderile sînt de 80% și, respectiv, 20%.

În esență atribuțiile încredințate de lege directorului general de centrală constau în : asigurarea îndeplinirii sarcinilor de plan cu maximă eficiență ; aducerea la îndeplinire a deciziilor organelor de conducere colectivă; inițierea de propuneri, studii, cercetări și analize care să stea la baza deciziilor organelor de conducere colectivă ale centralei sau ale organului ierarhic superior centralei ; asigurarea controlului executării deciziilor și aducerea la cunoștința organelor de conducere colectivă a rezultatelor acestui control. Aceste atribuții, revin în egală măsură și directorilor pe funcțiuni, evident, pentru sectoarele pe care ei le conduc.

Principala calitate ce se cere ocupanților acestor funcții este deci aceea de a sesiza care sînt problemele cu care este confruntată centrala, căile de sporire a eficienței activității economice, a iniția elaborarea variantelor de soluționare a lor, a-și aduce contribuția la îmbunătățirea lor și a le supune apoi spre decizie organelor de conducere colectivă. Rezultă deci că cunoștințele și aptitudinile ce se cer funcției de director general sînt în principal cele determinate de natura deciziilor încredințate consiliului și biroului executiv, pe primul plan situîndu-se în general cele economice.

Așa stînd lucrurile, **constatarea că în toate cele douăsprezece centrale industriale funcția de director general este ocupată de cadre cu pregătire tehnică** credem că merită să suscite unele analize și reflecții. Desigur că o atitudine rigidă în abordarea acestei probleme ar fi profund greșită. Propria noastră experiență (și a altor economii) dovedește că majoritatea cadrelor de conducere inginerești și-au însușit noțiunile economice necesare. De asemenea, este cunoscut că multe cadre se dovedesc a fi buni conducători de unități economice, independent de specialitate, ceea ce solicită o anumită mobilitate în alegerea cadrelor de conducere, unde nu este vorba numai de cunoștințe economice, ci și tehnice, organizatorice, de conducere și, în măsură covîrșitoare, de aptitudini.

Este de observat însă că în majoritatea țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial conducătorii de întreprinderi provin, în cea mai mare parte, dintre economiști, care de obicei au primit o formație specială în domeniul conducerii. Ilustrativă în această privință este și ierarhia salariilor diferitelor categorii de salariați în S.U.A., prezentată în tabelul alăturat (vezi tabelul 2) situarea economiștilor și contabililor șefi înaintea inginerilor fiind determinată de faptul că aceștia ocupă mult mai frecvent funcții de conducere superioare. Trebuie să reflectăm totuși dacă nu este mai puțin eficient ca la cunoștințele tehnice să adăugăm cunoștințe economice și de conducere pentru a face dintr-un inginer un bun director, fiind conștienți că pierdem un cadru tehnic superior care în noul post nu va utiliza decît o mică parte din cunoștințele sale tehnice, decît să întregim pregătirea economiștilor cu un volum destul de redus de cunoștințe tehnice necesare unui bun director ; se pune întrebarea dacă nu este mai eficient să pierdem, să zicem, 20% cunoștințe de strictă specialitate economică decît 80% de strictă specialitate tehnică, prin alegerea pe care o facem pentru promovarea la conducerea unității.

● Efecte ale proliferării directorilor pe funcțiuni

NUMĂRUL de directori pe funcțiuni nu este peste tot același — diapazonul se întinde de la 5 la 10. Cauza — modalitățile diferite de partajare și combinare a activităților în cadrul funcțiunilor. Astfel, într-una din centralele cuprinse în anchetă funcționează direcțiile : tehnic-producție pentru o categorie de produse, tehnic-producție pentru o a doua categorie de produse, mecano-energetic și investiții, import-export, comercială, financiară, organizare și personal ; la o alta direcțiile : producție, cercetare-dezvoltare, economic, comercial, mecanic-energetic. Din numărul total de 73 posturi de directori pe funcțiuni sau subfuncțiuni, 47 sînt ocupate de ingineri și 26 de economiști. Deci circa 35% din posturile de conducere de la nivelul funcțiunilor revin economiștilor și aproape 65% inginerilor. Dacă la fiecare centrală s-ar fi constituit cele cinci funcțiuni (cercetare-dezvoltare, producție, comercial, financiar, personal) potrivit indicațiilor date de Ministerul Muncii, iar la conducerea fiecăruia s-ar fi numit specialiști respectîndu-se criteriul competenței șefului în domeniul condus, atunci proporția ar fi fost destul de mult modificată.

Proporția existentă se explică prin mărirea, pe ansamblu, a numărului direcțiilor, îndeosebi cele tehnice, (astfel după calculele noastre orientative, care trebuie luate desigur cu unele rezerve, în loc de 24 direcții tehnice și 36 economice, cîte ar trebui să existe în centralele cercetate, în prezent există 36 tehnice și 29 economice) ; înființarea unui mare număr de directori adjuncți, îndeosebi la direcțiile tehnice (din totalul de 18 directori adjuncți, 13 sînt la direcțiile tehnice și numai 5 la cele economice) ; ocuparea unor funcții de directori ai direcției economice de ingineri (în 4 centrale).

⟶

Propuneri formulate în cadrul acțiunii „Integrarea economistului în întreprindere“

- Înființarea unei Asociații profesionale a economiștilor, care să organizeze dezbateri cu masele de economiști, să acorde consultații de specialitate, să dezvolte colaborarea cu oamenii de știință, etc.
- Nomenclatorul pentru studii și vechime ce urmează să fie elaborat de către ministere în baza legii, să cuprindă : fundamentarea mai științifică a posturilor care prevăd pregătirea economică și tehnică și tehnico-economică ; stabilirea necesarului de economiști, cu studii superioare ; posturile pur economice să fie încadrate cu cadre cu pregătire superioară economică, care prevăd această condiție.
- Economist să fie socotit numai cel cu studii superioare, iar salariații cu studii medii să poarte denumirea postului ce-l dețin.
- Asigurarea unui cîmp larg de activitate economiștilor din întreprinderi, cu alte cuvinte reducerea fluxului de circulare și precizări ale diferitelor organe, acordînd deplină încredere muncii lor în rezolvarea problemelor întreprinderii.
- Creșterea exigenței față de economiști din partea conducerii întreprinderilor și a colectivelor din care fac parte.
- Ar fi util să se organizeze în cadrul serviciilor de concepție, grupe de economiști.
- Stabilirea unor contacte mai strînse între cadrele didactice din învățămîntul superior, cu întreprinderile. Înființarea unor „stații-pilot“ în întreprinderi în care specialiștii din practică și cadrele didactice să experimenteze diferite metode.
- Reciclarea economiștilor din fabrici să se realizeze la obiect, pe teme concrete legate de realitățile din întreprindere.
- Studenții din facultățile economice să facă practică în întreprinderi din primul an de studiu, ajungînd în anii III și IV la o perioadă de 3—4 luni.
- Economiștii să fie specializați nu numai la nivelul principalelor ramuri ale sferei producției materiale, ci și pe subramurile respective (ex. : industria chimică, industria materialelor de construcție, alimentară etc.).
- În cadrul disciplinelor prevăzute în programul de învățămînt, un loc important să-l ocupe „Tehnologia și fazele procesului de producție“, „Organizarea procesului de producție“ etc.
- Ar fi foarte eficient ca ținerea seminariilor să se încredințeze unor specialiști din producție și institutelor de cercetare, care posedă un însemnat bagaj de cunoștințe practice și ar putea da soluții conforme realității, tuturor problemelor practice.
- Ar fi util ca absolvenții propuși pentru a fi asistenți să lucreze efectiv în producție 3—4 ani și după aceea, în urma unui examen, să revină la catedră.
- Absolvenții facultăților economice să fie repartizați, în proporții crescînde, în noile centre industriale ce au fost dezvoltate în anii din urmă, în județele unde statisticile arată că numărul acestora este redus față de cerințe.
- În toate județele ar fi util să se analizeze modul în care sînt utilizați economiștii în întreprinderi, iar cei ce desfășoară activități sub nivelul pregătirii lor să fie îndrumați spre munci corespunzătoare, sau în alte unități unde aportul lor este reclamat cu stringență.

Principalele atribuții ale consiliului oamenilor muncii

Aprobă planul anual și cincinal ; modifică sarcinile de producție pe sortimente ale întreprinderilor și celorlalte unități componete ale centralei ; aprobă măsurile de profilare a unităților componente ; aprobă balanțele materiale pentru produsele la care centrala este coordonator ; aprobă planul de studii în domeniul cercetării și al valorificării cercetărilor, al standardizării, invențiilor și inovațiilor ; aprobă volumul total al cheltuielilor ce se pot face pe seama prețului de cost pentru acțiuni de publicitate și reclamă ; aprobă constituirea și utilizarea fondului pentru investiții necentralizate, a fondului pentru efectuarea de modernizări, îmbunătățiri ale tehnologiei producției, precum și pentru lucrări de reparații capitale în afara celor planificate a se executa din cheltuielile de producție sau circulație ; aprobă constituirea și utilizarea fondului de rezervă ; stabilește numărul de personal tehnic, economic, de alte specialități și administrativ pentru aparatul centralei, al întreprinderilor subordonate și al celorlalte unități componente ; aprobă nomenclatorul de funcțiuni specifice pentru unitățile din subordine ; aprobă situația economico-financiară a întreprinderilor subordonate ; aprobă înființarea și gradarea secțiilor, șantierelor, atelierelor, depozitelor și altor unități similare direct subordonate ; stabilește, de la caz la caz, drepturile unităților componente de a avea subcont de decontare la bancă; stabilește limite de competențe pentru unitățile componete privind încasări și plăți ; aprobă structura organizatorică a centralei ; aprobă regulamentul de organizare și funcționare al centralei, regulamentul de funcționare al consiliului oamenilor muncii, regulamentul de ordine interioară ; hotărăște încadrarea și eliberarea din funcție a directorului sau a conducătorilor din întreprinderile subordonate și celelalte unități componente ; aprobă reduceri de stagiu, pentru cadre cu o pregătire excepțională care ocupă funcții de conducere : aprobă înființarea de unități proprii de cercetare.

„Va trebui... să realizăm o mai bună pregătire a cadrelor de conducere. Ne gîndim... ca în viitor să nu mai fie numiți în funcții de conducere economică decît oameni care dispun de temeinice cunoștințe nu numai tehnice, ci și economice, de gospodărire, oameni care au dovedit în practică știința de a gospodări, de a conduce cu rezultate bune activitatea economică".

NICOLAE CEAUȘESCU
Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al P.C.R. din 8—9 iulie 1970

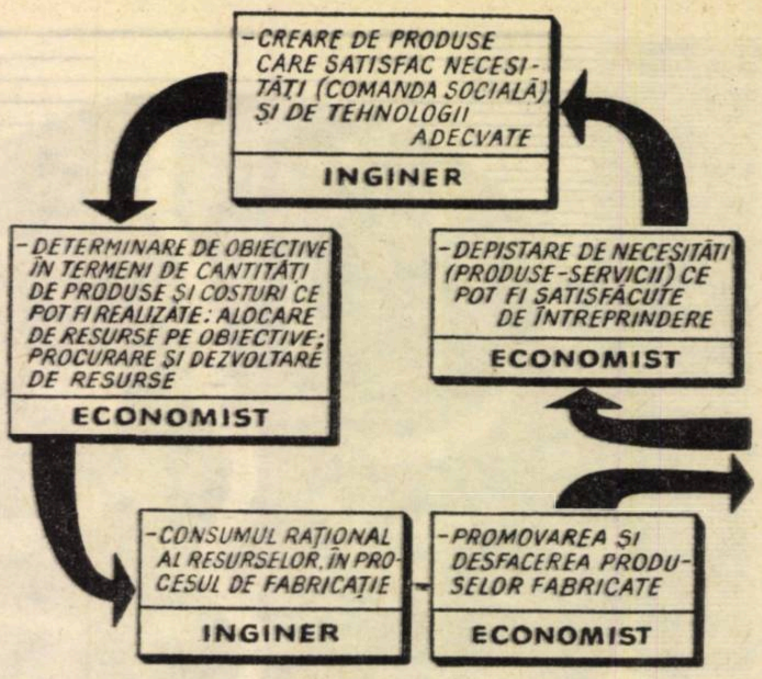

Corelație între principalele momente ale ciclului de activități ale întreprinderii și contribuția economiștilor și inginerilor.

• Colaborare înseamnă complementare, nu substituire!

EXISTĂ în cadrul unităților economice servicii care au un caracter complex, economic și tehnic, cum ar fi de pildă cel de planificare și organizare. Compartimentului de planificare îi revine sarcina de a coordona diferitele secțiuni de plan, de a alege varianta optimă de plan. În aceste împrejurări, în cadrul „materiei prime" cu care se operează se includ și factorii de producție — capacitățile, materiile prime, forța de muncă. Aceeași „materie primă" o găsim și în cazul compartimentului de organizare, care urmărește utilizarea cît mai eficientă a factorilor de producție. De aici și necesitatea unor cunoștințe tehnice privind acești factori, specificul lor, modalitățile de combinare a lor, tehnologiile etc. Dar în principal, și îndeosebi în cazul compartimentelor de planificare, majoritatea cunoștințelor solicitate sînt pregnant economice.

Informațiile de natură tehnică (ce privesc proiectarea produselor, realizarea tehnologiei, construcția mașinilor și utilajelor centralei) au o pondere minoră în ansamblul informațiilor ce sînt prelucrate în procesul elaborării planului de activitate al centralei. Competența tehnică trebuie utilizată pentru a răspunde la întrebarea cum să fie construit produsul „P" pentru a răspunde nevoii „N" (nevoie care la rîndul ei a fost sesizată de economistul de la marketing), la care întrebare răspunde inginerul din sectorul de creație tehnică al centralei. La întrebările cîte produse P_1, P_2 ...P_n în ce cantități q_1, q_2 ... q_n, cu ce costuri c_1 c_2...c_n vor fi realizate în anii A_1, A_2 ...A_n trebuie să răspundă economistul de la serviciul planificare. El dispune de criterii, informații, metode și tehnici specifice însușite în perioada frecventării învățămîntului economic și perfecționate ulterior.

Adîncirea analizei la 4 din centralele investigate arată că alături de economiști la soluționarea problemelor de planificare participă masiv și inginerii, ei reprezentînd 33% din totalul personalului cu studii superioare existent în cadrul compartimentelor de planificare. De asemenea în cele 12 unități investigate în serviciile de organizare își desfășurau activitatea 43 de ingineri și 21 economiști, două treimi din aceste compartimente fiind conduse de cadre de formație tehnică.

Examinarea activității unor colective intercompartimentale din 9 centrale industriale a arătat că deși 75% din temele abordate aveau un caracter predominant economic, în structura acestor colective, inginerii reprezentau 62% din totalul cadrelor cu studii superioare care le compun.

Datele prezentate în tabelul 1, rezultate din aprofundarea analizei în 4 centrale industriale arată că în compartimentele tehnic, cercetare, creație, dezvoltări, tehnologice, autoutilare, proiectare sînt încadrați 70 de ingineri, adică cît cei existenți în compartimentele economice.

Ne întrebăm dacă reorientarea unei părți din cadrele tehnice ce lucrează în prezent în compartimentele economice către compartimentele tehnice n-ar contribui la o sporire a capacității de concepție tehnică, a calității produselor destinate consumului populației, a ritmului de inovare în construcția produselor și tehnologiilor, a puterii noastre competitive pe piețele externe.

• Orientarea către viitor, către mediul exterior, spre munca de concepție

PRIN DEFINIȚIE, serviciul de planificare are ca atribuție esențială pregătirea viitorului centralelor, elaborarea strategiilor lor de dezvoltare; el trebuie să dea răspuns la întrebarea CE va produce centrala în următorul an, în următorii cinci, zece ani, întrebare dificilă, complexă care necesită un mare volum de muncă de cea mai înaltă calificare. Or, sîntem tentați să ne îndoim că 2 economiști, în medie, oricît de competenți ar fi ei, pot să rezolve în mod corespunzător problemele de prognoză, de planificare care se pun la nivelul unei centrale industriale.

Numărul mic al economiștilor cu atribuții de planificare, relevă, după opinia noastră, predilecția către abordarea problemelor referitoare la activitatea precedentă sau curentă, și neacordarea atenției cuvenite problemelor viitorului.

Această tendință este ilustrată și de raportul între numărul de cadre cu pregătire superioară din compartimentele de planificare și cel corespunzător din compartimentele de programare și urmărire a producției — 12 la 29 sau între planificare și control — 8 la 16 în cadrul celor patru centrale la care a fost aprofundată analiza.

Semnificativ ni se pare și raportul între numărul economiștilor care se ocupă de aprovizionare și al celor care asigură desfacerea produselor: 12 la 15, adică 1,26 la 1. Consumăm deci mai multă materie cenușie superior calificată, pentru a răspunde la întrebările DE UNDE, și CUM cumpărăm, știind precis CE și CÎT din documentația tehnică și din deciziile deja luate privind volumul vînzărilor, decît pentru a răspunde la întrebările CE, CUI, CÎND, CÎT, UNDE și CUM VINDEM. Semnificația raportului este mai profundă. Centralele, în mod efectiv, își pun mai des prima serie de întrebări pentru că și în prezent și chiar la acest nivel — centrală — atenția este mai mult concentrată spre realizarea unor obiective date în ceea ce privește volumul și structura producției decît spre însăși definirea acestor obiective, spre acordarea lor cu cerințele beneficiarilor, ale consumatorilor.

Raportul semnifică faptul că întrebarea esențială a conducerii centralei nu este CE și CÎT să producă — mai exact CE și CÎT SĂ VÎNDĂ — ci CUM să producă CE-ul și CIT-ul stabilit. Este o ilustrare a faptului că centralele n-au pus încă cu destulă fermitate la baza orientării activității lor concepția modernă a marketingului, a orientării producției în funcție de nevoile consumatorilor, că nu și-au preluat integral atribuțiile încredințate de lege.

Concentrarea unui număr mai mare de economiști în cadrul serviciilor care se ocupă cu aprovizionarea reflectă și încercarea de a elimina unele deficiențe existente încă în mecanismul aprovizionării — deficiențe evidențiate în dezbaterea ce se desfășoară în prezent în coloanele revistei noastre. În unele cazuri există însă o neconcordanță între complexitatea sarcinilor ce revin unui șef de serviciu aprovizionare la nivelul centralei și calificarea celui care o realizează. Astfel, în două din cele patru centrale, șefii serviciilor de aprovizionare au pregătire medie.

Nu lipsită de interes este și analiza raportului între numărul economiștilor din compartimentele de contabilitate și cele financiare: 23 la 18, adică aproximativ 1,3 la 1. Atribuțiile pe linie financiară acordate în prezent centralelor, constituirea la nivelul lor a unui număr important de fonduri, utilizarea mai din plin a relațiilor cu banca, respectiv a creditelor în alimentarea cu resurse financiare a activității unităților economice, în general creșterea rolului pîrghiilor economico-financiare, ridică la nivelul centralelor probleme financiare deosebit de complexe și este normal ca lor să le fie afectat un plus de materie cenușie economică. Evident nici nu se poate pune problema stabilirii unui raport — rețetă, dar ca tendință se pune întrebarea dacă numărul economiștilor financiari ai cen-

Tabelul nr. 2

Salariul diferitelor categorii de specialiști în comparație cu cel al economiștilor

PROFESIUNEA	Salariul mediu anual în 1970 (economiști = 100)
economist	100
contabil șef	100
director personal	98
inginer	95
fizician	95
chimist	91
matematician	91

Calculat după CHIRONIS, N. P. MANAGEMENT GUIDE Fer enginees an o tehnical administrators, Mc. Graw Kiel Book Company, New York, p. 356.

Anchetă realizată de

Constantin COJOCARU
Ovidiu NICOLESCU
Șerban SIMEDREA

(Continuare în pag. 16)

Tabelul nr. 1

Distribuția inginerilor și economiștilor în unele compartimente economice și tehnico-economice *)

Nr. crt.	Denumirea compartimentului	Cadre cu pregătire superioară			Șefi și adjuncți de șefi de compartiment		
					cu pregătire superioară		cu pregătire medie
		Total	ingineri	economiști	tehnică	economică	
1.	Planificare	12	4	8	1	3	—
2.	Organizare	40	28	12	9	2	—
3.	Programare și urmărire producție	29	22	7	7	—	—
4.	Aprovizionare-desfacere	32	1	31	—	6	3
5.	Import-export	35	3	32	1	13	1
6.	Marketing-conjunctură	6	4	2	1	1	—
7.	Salarizare	6	1	5	—	2	—
8.	Transporturi	6	5	1	2	—	—
	Total:	166	68	98	21	27	4

*) în serviciile tehnic, cercetare, dezvoltări, creație, produse noi, autoutilare, proiectări activează 70 de ingineri.

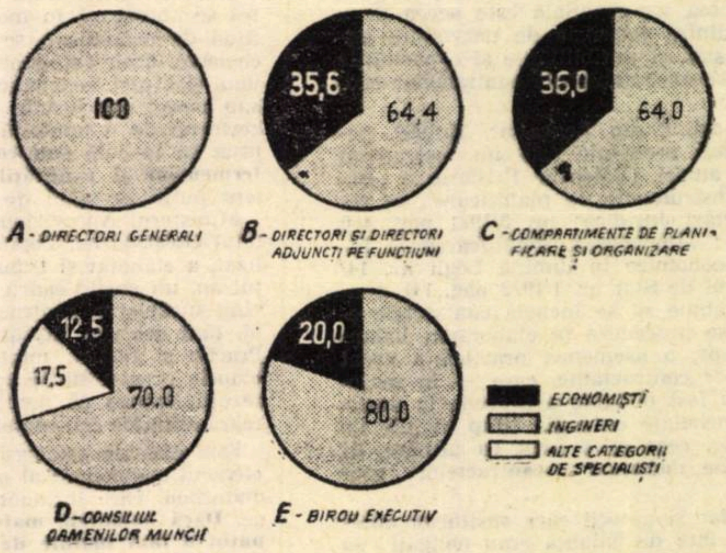

Ingineri și economiști în conducerea centralelor industriale investigate (%).

ARTICOLE PUBLICATE ÎN „VIAȚA ECONOMICĂ" PE TEMA „INTEGRAREA ECONOMISTULUI ÎN ÎNTREPRINDERE"

1971

I. Olteanu: O „prezență" sau o „investiție rentabilă" (45).
V. Boescu, L. Tintea, B. Pădure: Integrarea economistului în întreprindere — anchetă (45).
I. Podea: Practica în producție a studenților economiști (46).
M. Ioniță: Prezent de la investigarea pieței pînă la comercializarea produselor (49).
A. Soare: De cînd două feluri de economiști? (51).
I. Podea: Cine să fie director economic? (51).
F. Karmazsin: Cum să participăm la decizie? (51).
I. Podea: De ce se substituie inginerul economistului? (51).

1972

Gh. Trandafir: Profesia impune o pregătire multilaterală (1).
P. Ioan: De ce deosebire între servicii economice? (2).
Gh. F. Ionescu: Ce posturi să ocupe economiștii? (2).
N. Sîrbu: Crearea de servicii sau compartimente de analiză și prognoză economică (3).
M. Chirilă: Grupe de economiști în serviciile de concepție (3).
V. Brănescu: Repartizarea absolvenților în funcție de specialitatea obținută în facultate (4).
E. Haralambie: Economistului — locul cuvenit (4).
acad. V. Malinschi: Profilul economistului de bancă în contextul preocupărilor de modernizare și dezvoltare a economiei naționale (6).
Em. Florescu: Din nou despre „Asociația economiștilor" (10).
L. Maxim: O profesie de mare răspundere (10).
B. Vasile: Unde sînt și ce fac economiștii? (12).
V. State: Statuarea unor relații permanente: student-întreprindere (18).
Gh. Cozma: Economiștii sînt... economiști (18).
Fl. Urziceanu: În scopul perfecționării (18).

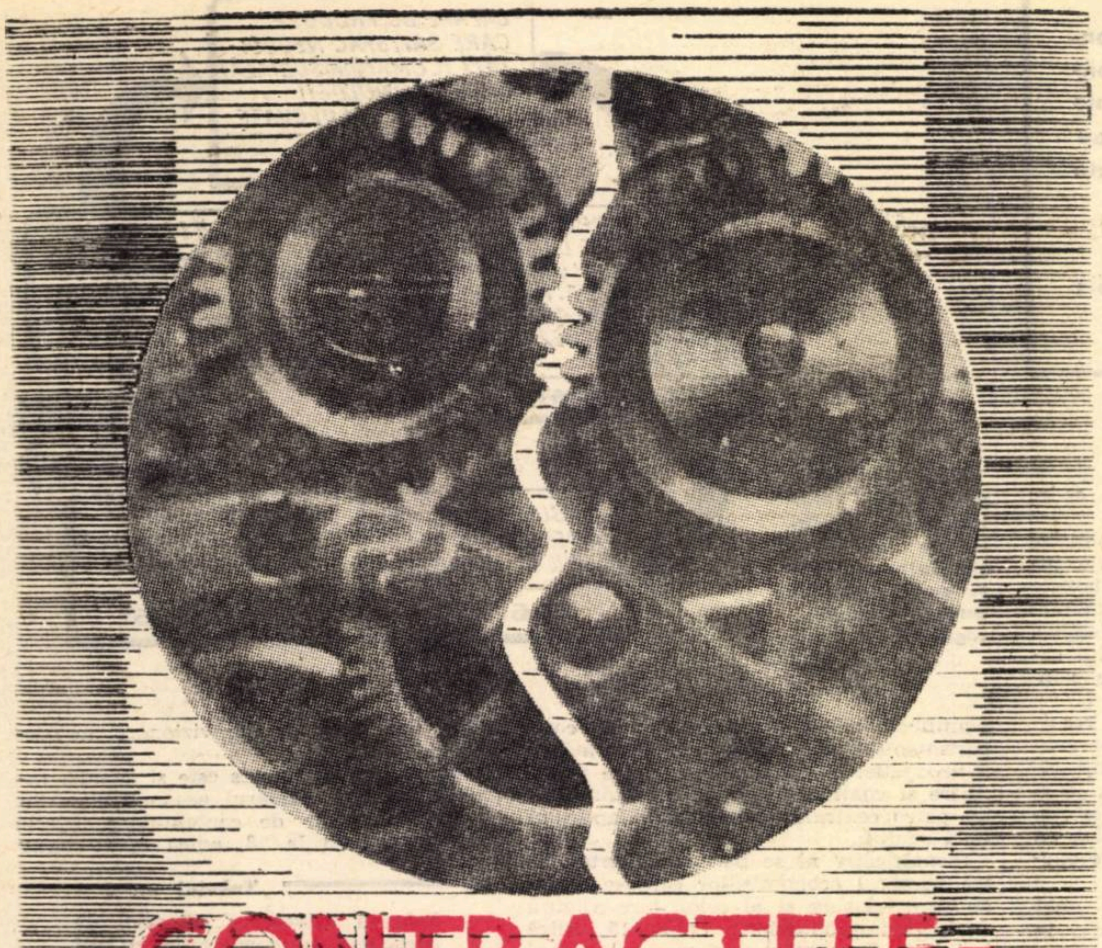

CONTRACTELE — mecanism complex perfect sincronizat

ATÎT ÎN CADRUL dezbaterilor cît şi în literatura de specialitate o problemă centrală o constituie relaţia dintre balanţa materială şi contractul economic, adică locul şi poziţia balanţei materiale în raport cu contractul economic.

Pentru o cît mai bună înţelegere a acestei probleme, credem util să reproducem cîteva considerente privind fundamentarea planului de aprovizionare tehnico-materială, publicate în Suplimentul „Vieţii economice" nr. 11 a.c. : Art. 34 din Legea nr. 14/1971, alin. 1, prevede că planul de aprovizionare tehnico-materială a economiei naţionale cuprinde **balanţe materiale,** precum şi norme şi normative de consum. Balanţa materială (care se întocmeşte obligatoriu pentru toate produsele prevăzute în nomenclatorul aprobat prin H.C.M.) este un element component al planului de aprovizionare. Raţiunea pentru care, prin Legea amintită, au fost menţinute pe plan juridic balanţele materiale constă din necesitatea realizării unei concordanţe depline între cererile formulate de totalitatea beneficiarilor (care trebuie să exprime nevoi certe şi nu provizorii sau potenţiale) şi resursele economiei (din producţia internă şi eventualele importuri). Deci, rolul principal al balanţelor materiale este să asigure încărcarea deplină a capacităţilor de producţie, soluţionarea priorităţilor, raţionalizarea importurilor şi utilizarea, în acelaşi timp, cît mai economicoasă a resurselor pentru consumul intern şi export. Cu alte cuvinte, menirea lor esenţială este aceea de a asigura concordanţa dintre cerinţele de dezvoltare exprimate în planul de stat, şi posibilităţile şi capacităţile organizaţiilor economice executante ale contractelor economice.

Interpretînd textul art. 2 din Legea nr. 71/1969, potrivit căruia „contractul economic este un instrument de planificare" unii autori (Valentin Prisăcaru : „Balanţele materiale — instrumente de planificare", în revista „Studii şi Cercetări Juridice" nr. 3/1971 pag. 435 şi urm. ; I. Iczkovits : „Încheierea, modificarea şi încetarea contractelor economice în lumina Legii nr. 14/1971", revista Arbitrajul de Stat nr. 1/1972 pag. 14), consideră că mai întîi trebuie să se încheie contractele economice şi apoi să se procedeze la elaborarea balanţelor materiale. În fapt, o asemenea practică a creat mari dificultăţi părţilor contractante, care — în majoritatea cazurilor — au fost obligate a proceda la modificarea contractelor, încheiate cu puţin timp înainte de definitivarea balanţelor, ceea ce a avut ca urmare, în fapt, două campanii de încheiere a contractelor economice.

În faţa realităţii chiar şi autorii care susţineau anterioritatea contractului faţă de balanţă erau obligaţi să accepte ideea modificării acestuia la scurt timp după încheiere, folosind diferite eufemisme : modelare, definitivare, perfectare etc.

Discuţiile purtate au evidenţiat necesitatea obiectivă a definitivării prealabile — în timp util — a balanţelor materiale, în baza cărora să se încheie contracte ferme, perfect fundamentate. Pe bună dreptate, observa un participant la dezbatere : „Ce valoare va avea, bunăoară, un contract încheiat în iulie-august al cărui obiect — cantitatea de livrat — va fi redus la jumătate, printr-o balanţă materială definitivată în decembrie-ianuarie ? (Gh. Ţigăeru, „Viaţa economică" nr. 12). De asemenea, economistul Cornel Suciu, arată („Viaţa economică" nr. 15) că „practica duce la concluzia că operaţia de contractare — făcută în spiritul legii — poate începe numai în măsura în care balanţele sînt echilibrate şi aprobate. Or, soluţiile de echilibrare a balanţelor trebuie găsite în termenele prevăzute pentru aprobarea lor. Numai după aceea se poate trece la o contractare certă, făcută cu un scop clar şi nu numai pentru a îndeplini o prevedere legală. Contractul nu este un scop în sine, ci un act care garantează asigurarea materială a producţiei şi desfacerea acesteia, născînd raporturi juridice între părţi. A trece la încheierea contractelor fără a putea acoperi cererile rămase definitive ale beneficiarilor, înseamnă birocraţie preconcepută, deoarece toţi beneficiarii neasiguraţi fac divergenţe, ceea ce reclamă întocmirea de multe documente, şedinţe, deplasări, telefoane, cheltuieli etc. în detrimentul muncii reale de aprovizionare şi desfacere".

În favoarea anteriorităţii balanţelor materiale ne-am pronunţat în repetate rînduri şi în cadrul rubricii „Curier economic-legislativ" din Suplimentul „Vieţii economice", precum şi în Cartea întreprinderii, editată de revista noastră (pag. 199 şi următoarele). Susţinerea noastră cu privire la anterioritatea balanţei faţă de contract se întemeia pe două argumente. Am considerat că la nivelul la care se află o unitate economică, parte într-un contract încheiat înaintea definitivării balanţei, nu poate cunoaşte anumite necesităţi de ordin general, unele priorităţi, sarcinile de export etc., care sînt însă cunoscute organului care elaborează sau care aprobă balanţa de materiale. Astfel stînd în practică lucrurile, opinia noastră se ancorează în mod direct în realitatea economică, fiind de neadmis a se proceda în două rînduri la încheierea aceluiaşi contract economic. Dar, încheierea unui contract economic înaintea balanţei ni se pare şi sub aspect pur juridic drept o operaţie care suferea din germene de o anumită invaliditate. Un asemenea contract se încheie **sub condiţia menţinerii în balanţă a termenelor şi cantităţilor prevăzute iniţial în contract,** fapt puţin probabil de realizat în practică.

Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, organ central specializat, a elaborat şi transmis în primul trimestru al acestui an, un grafic cadru tuturor unităţilor economice privind încheierea contractelor economice, din care rezultă, fără echivoc, faptul că balanţele preced contractele. Practic şi realist, ministerul indică în mod cronologic etapele procesului de aprovizionare a unităţilor din care rezultă expres că pentru anul 1973 balanţele se elaborează anterior contractelor.

Este însă de remarcat că balanţele materiale sînt un element component al planului de aprovizionare tehnico-materială, care influenţează direct contractele economice. **Dacă balanţele materiale nu se definitivează cu cel puţin 6 luni înainte de perioada de plan, nici acţiunea de încheierea contractelor nu va putea fi terminată în timp util.**

Luînd ca punct de reper data definitivării planului de aprovizionare tehnico-materială contractele economice pot fi :

- preexistente definitivării planului de aprovizionare tehnico-materială, sau chiar fazele sale de elaborare, fiind astfel **instrumente de fundamentare** ale acestui plan ;
- ulterioare definitivării planului de aprovizionare tehnico-materială fiind astfel **instrumente de realizare** a acestui plan (acestea din urmă se conjugă cu prevederile balanţelor materiale). Acţiunea de planificare se desfăşoară însă şi ulterior fundamentării planului, prin organizaţiile socialiste care realizează planul. Acţiunea acestor organizaţii — părţi ale contractului — o continuă pe cea a organelor de planificare, iar contractele întocmite după definitivarea planului de aprovizionare tehnico-materială îşi îndeplinesc funcţia, de instrumente de realizare a planului.

O ultimă precizare se impune : Dacă în raport cu planul de aprovizionare tehnico-materială funcţia de planificare a contractului economic se manifestă fie în faza de fundamentare, fie în faza de executare, în raport cu planul de producţie al unităţii economice furnizoare această funcţie are în toate cazurile caracterul de fundamentare ; această concluzie o întemeiem pe prevederile art. 4, alin. 3, din Legea nr. 71/1969 care stabileşte principiul că nici un produs nu poate fi introdus în fabricaţie fără a fi în prealabil asigurată desfacerea prin contract încheiat.

În raport de cele arătate considerăm util să subliniem următoarele :

Contractele trebuie să reflecte pe de o parte necesităţile beneficiarului, iar pe de altă parte posibilităţile reale ale furnizorului de a le satisface. Pentru aceasta este necesar ca părţile să se întîlnească, să discute, să definitiveze într-o fază pe care am numi-o fază precontractuală, obiectul contractului.

Într-o asemenea fază precontractuală ar urma să se desfăşoare de către ministere şi celelalte organe centrale, sub directa coordonare a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, toate operaţiile referitoare la : elaborarea necesarului de materiale ; stabilirea resurselor ; asigurarea portofoliului de comenzi ; verificarea de către ministere şi celelalte organe centrale a modului cum unităţile din subordine şi-au determinat necesarul şi s-au încadrat în normele de consum; organizarea întîlnirilor beneficiarilor şi furnizorilor, cu sprijinul ministerelor şi celorlalte organe centrale tutelare, în vederea echilibrării balanţelor.

Toată această fază precontractuală menită să definitiveze punctele de vedere ale viitoarelor părţi contractante, va trebui să aibă loc într-o anumită perioadă — apreciem, astfel cum am arătat, cel puţin 6 luni înainte de începutul fiecărui an.

● Un impas nedepăşit — soluţionarea neînţelegerilor precontractuale

NEÎNŢELEGERILE precontractuale ce se pot ivi, potrivit art. 10 din Legea nr. 71/1969 se soluţionează, ca regulă generală, de forul sau forurile tutelare ale părţilor din contractul în divergenţă. Prin aliniatul 3 al aceluiaşi articol se prevede : „Unităţile economice, ministerele şi comitetele executive ale consiliilor populare vor soluţiona neînţelegerile precontractuale în termen de 10 zile, cînd unităţile sînt în aceeaşi localitate, şi în 15 zile, cînd părţile sînt în localităţi diferite".

Din textul citat nu rezultă însă răspunsuri la următoarele întrebări : Primind obiecţiunile beneficiarului, cum trebuie să procedeze furnizorul ? Care este termenul în care furnizorul (care nu acceptă în cadrul concilierii obiecţiile beneficiarului) trebuie să sesizeze forul competent pentru soluţionarea neînţelegerii ? Ce consecinţe are nesesizarea de către furnizor a forului tutelar ?

În tăcerea legii, procedura de soluţionare a neînţelegerilor precontractuale a fost stabilită prin Instrucţiunea comună a Comitetului de Stat al Planificării şi a Arbitrajului Central de Stat, nr. 105310/1969. Această Instrucţiune a avut meritul că a precizat o procedură de urmat, şi că a stabilit consecinţele care decurg din neefectuarea actelor procedurale. Într-adevăr, la pct. 10, alin. 2, din Instrucţiune se prevede : „Nesesizarea de către organizaţia furnizoare a organului său tutelar, se consideră acceptarea propunerilor cu excepţia acelor neînţelegeri privind clauzele asupra cărora părţile nu pot dispune prin acordul lor de voinţă ...Omisiunea organizaţiei beneficiare de a răspunde în termen la propunerile de conciliere ale furnizorului se consideră acceptarea propunerilor".

Plecînd de la considerentul că art. 16 din H.C.M. nr. 2026, în temeiul căreia a fost emisă instrucţiunea amintită, a fost abrogat, Primul arbitru de stat, prin decizia nr. 2022 din 13 septembrie 1971 publicată în revista „Arbitrajul de Stat" nr. 6/1971 face precizarea că Instrucţiunea nr. 105310/1969 nu mai are aplicabilitate.

În cadrul dezbaterii, numeroşi economişti şi jurişti au arătat consecinţele negative pe care le produce scoaterea din uz a acestor instrucţiuni. Cităm cîteva opinii :

„Prin abrogarea acestei Instrucţiuni nu se mai poate vorbi de aplicarea unei metodologii în soluţionarea litigiilor precontractuale astfel că a rămas un gol în această problemă, nimeni nemaiştiind, la ora aceasta, dacă termenele de 10—15 zile afectează numai forul tutelar sau şi pe cei care realizează contractul ; nu se ştie dacă divergenţa se soluţionează înlăuntrul acestor termene şi care sînt consecinţele nerezolvării în timp a acestor divergenţe. Practic vorbind, aşteptarea pînă cînd beneficiarul înţelege să răspundă la invitaţia furnizorului, în condiţia în care termenul de 10—15 zile nu este termen de decădere, produce dificultăţi în lansarea programelor de fabricaţie" (Constantin ASLAN — jurist, „Viaţa economică" nr. 16).

„Pînă în acest an neînţelegerile precontractuale se rezolvau conform Instrucţiunii comune C.S.P. şi A.S.C. nr. 105310/1969 ; potrivit acestor instrucţiuni neîndeplinirea în termen de către părţile contractante ori de către organele lor tutelare a rezolvării neînţelegerilor precontractuale, avea drept consecinţă, considerarea ca acceptate a propunerilor uneia sau celeilalte părţi. Se

pune întrebarea, ce anume argumente au stat la baza hotărîrii luate de Arbitrajul Central de Stat să considere ca abrogate aceste instrucțiuni ? Au devenit oare incompatibile cu dispozițiile Legii contractelor economice nr. 71/1969 ? Rezultatul este că în foarte multe cazuri furnizorii nu mai răspund la obiecțiunile formulate de beneficiari, iar proiectele de contract rămîn fără efecte juridice. Sau, în alte cazuri, se întîrzie rezolvarea obiecțiunilor la nivele mai înalte (ministere) pînă după expirarea trimestrului ; în aceste cazuri, deși produsele prevăzute în contracte nu se livrează sau se livrează cu întîrziere, nu putem solicita penalitățile prevăzute de H.C.M. nr. 306/1970, deoarece contractul se consideră ca neperfectat (FL. BOȘOTEANU — economist, „Viața economică" nr. 19).

Și acum, opinia tov. H. FAIBIȘ, consilier la Direcția de studii și rearbitrări din Arbitrajul Central de Stat : „Consider totodată necesar a sublinia că dispozițiile normative actuale reglementează în mod cu totul general, laconic, procedura rezolvării neînțelegerilor precontractuale. Ar fi util, credem, stabilirea unor termene operative de sesizare a organelor competente pentru soluționarea acestor neînțelegeri, precizîndu-se cui îi revine obligația de a declanșa procedura respectivă și consecințele ce decurg din neîndeplinirea obligațiilor menționate".

Așadar, scoaterea din uz a Instrucțiunii comune are serioase implicații negative cu privire la perfectarea în timp util a contractelor. Pe bună dreptate, în unire cu unii participanți la dezbatere, ne punem întrebarea : argumentul formal, respectiv abrogarea articolului 16 din Hotărîrea menționată, a fost suficient pentru înlăturarea unui act normativ, dovedit a fi fost atît de util ?

Sub titlul „Contractele — mecanism complex, perfect sincronizat", am publicat în nr. 12/1972 al revistei noastre, o dezbatere pe tema principalelor aspecte pe care le ridică contractul economic, instrument esențial în realizarea aprovizionării tehnico-materiale. La dezbatere, au participat juriști și economiști din centralele industriale și din organe centrale ale administrației de stat, abordînd cu competență interesante și vitale aspecte privind încheierea, executarea și modificarea contractelor economice.

Dezbaterea, prin problemele abordate, a stîrnit un viu interes în rîndul cititorilor, mai ales în rîndul acelora care activează în unități economice. Ca urmare, la redacție au sosit nenumărate scrisori, articole și chiar unele studii aprofundate, prin care s-au formulat opinii și propuneri interesante ; număr de număr, am publicat din opiniile și propunerile primite de la cititori și care vizează perfecționarea în continuare a acestui mecanism complex — contractul economic.

În acest număr încheiem dezbaterea, prezentînd o sinteză a soluțiilor propuse în problemele discutate. În unele cazuri ne referim și la opiniile și propunerile pe aceleași teme apărute în alte publicații de specialitate, cu scopul final de a contribui la clarificarea unor aspecte — în prezent contradictorii — și de a formula unele propuneri de îmbunătățirea mecanismului contractual, menit să asigure activității de aprovizionare tehnico-materială un cadru legal, suplu și cît mai bine sincronizat.

De vreme ce obiectiv reglementarea dată este necesară nu era cazul ca printr-un „addendum" semnat de aceleași foruri centrale, Instrucțiunea să fie considerată ca emisă în completarea art. 10 din Legea nr. 71/1969 ?

Credem că o astfel de soluție este calea cea mai facilă de soluționare a acestei probleme dificile și care provoacă atîtea neajunsuri celor chemați să aplice în practică disciplina contractuală.

În literatura de specialitate s-a pus în discuție natura juridică și efectele pe care le are soluționarea neînțelegerilor asupra contractului în cauză. Astfel, într-o părere s-a susținut (dr. Victor Dan Zlătescu — Neînțelegerile precontractuale și legătura dintre plan și contract în lumina noii legi a contractelor economice, „Revista Română de Drept" nr. 12/1970), că operația pe care o săvîrșesc organele chemate să rezolve neînțelegerile precontractuale este o operație de arbitraj, care-și găsește fundamentul teoretic în ideea de mandat. Unitățile dau deci mandat organelor competente să soluționeze neînțelegerile dintre ele : „Mandatul pe care îl primesc organele competente... este un mandat legal", acoperind astfel „cerința existenței unui mandat expres și special, valabil ca atare numai în cazul mandatului convențional".

În această opinie se încearcă, după cum se observă, găsirea unei instituții juridice de drept civil, cu ajutorul căreia să se justifice intervenția organelor tutelare în rezolvarea neînțelegerilor părților contractante. Credem că apelarea la instituția mandatului nu este de natură să justifice intervenția organelor tutelare în activitatea unităților subordonate. Credem însă, alături și de alte opinii, că între organele tutelare și unitățile din subordine nu pot exista decît raporturi de drept administrativ, în cadrul cărora se emit acte administrative obligatorii. În consecință, soluționarea neînțelegerilor are loc în exercitarea atribuțiilor administrative ale organelor competente. Actul care se emite de organul competent să soluționeze neînțelegerile, face parte din categoria actelor administrative (indiferent că se numește proces-verbal, ordin, decizie etc.) și este obligator pentru părțile la care se referă — ca orice act administrativ — cu consecința unei răspunderi administrative și contravenționale a organului care îl încalcă. Intervenția organelor competente prin asemenea acte normative are loc ulterior acordului de voință al părților, care este manifestat prin proiectul de contract, iar potrivit art. 19 din Legea nr. 71/1969 organele tutelare au obligația — obligație administrativă — de a urmări atît perfectarea în bune condițiuni a contractelor economice, cît și executarea în natură a obligațiilor asumate prin ele de către unitățile subordonate.

● Cenzurarea refuzului de a contracta

ÎN PRACTICA unor unități furnizoare — s-a relevat în cadrul dezbaterilor care au avut loc — se mai utilizează, sub diverse forme, refuzul de a încheia contracte cu unii beneficiari. În cele mai multe cazuri, refuzul de contractare este motivat de către furnizori pe dublul considerent : lipsa capacității de producție și pe principiul liberului acord privind încheierea de contracte, consfințit prin alin. 1 al art. 10 din Legea nr. 71/1969.

O analiză documentată cu privire la această problemă, ne obligă să facem constatarea că în practică contractele se încheie :

- pentru produse existente în balanțele materiale, elemente componente ale planului de aprovizionare tehnico-materială ;
- pentru produse libere la contractare, necondiționate de prevederile balanțelor materiale.

Este de necontestat astăzi, după doi ani de la aplicarea legii contractelor economice, că tratarea de către furnizor a comenzilor urmează a fi făcută ținînd seama de natura lor, respectiv de înscrierea contractului în una din cele două grupe expuse mai sus.

Contractarea produselor prinse în balanțe materiale — Metodologia care s-a folosit în ultimii doi ani, și care pentru anul 1973 este bine conturată prevede ca etape : cererea (comanda) beneficiarilor — balanța materială — contract economic.

Din acest ciclu, care succede cronologic, se desprinde poziția și obligația fiecăreia din părțile din viitorul contract :

- furnizorul nu poate refuza încheierea contractului deoarece extrasul de balanță este fundamentat pe capacitatea sa efectivă de producție ; el va putea discuta cu beneficiarul toate celelalte elemente și clauze ale contractului (sortimente, termenele calendaristice de livrare etc.), nu însă cantitatea înscrisă în extrasele de balanță ;
- beneficiarul este la rîndul lui obligat să încheie contractul deoarece extrasul de balanță primit are la bază cererea sa, care echivalează cu o comandă și produce efecte juridice, chiar dacă prin balanță s-a confirmat numai parțial cantitatea solicitată.

În opinia noastră, nu poate fi obligat un beneficiar să semneze contractul emis de furnizor, dacă la baza extrasului de balanță materială stă o repartizare efectuată din oficiu de forul său superior și nu cerere a sa. Motivăm această opinie pe considerentul că nu balanța materială este generatoare de contract, ci acordul de voință al părților direct contractante. Balanța materială are funcția de echilibrare **a cererilor cu posibilitățile de satisfacere.** Deci, în situația în care un beneficiar **nu a cerut, el nu poate fi obligat să primească un produs de care nu are nevoie.** Dacă s-ar proceda altfel, — așa cum în unele cazuri au hotărît organele de arbitraj — ar însemna să ne întoarcem la legislația contractuală anterioară și să atribuim balanțelor materiale funcțiile actelor administrative de repartizare, care obligau părțile să încheie, chiar dacă nu și-au exprimat voința, contracte pînă la nivelul repartizat, iar în cazul în care una din părți refuza, hotărîrea organului de arbitraj se substituia contractului. Or, o asemenea practică este străină de principiile instituite prin Legea contractelor economice.

La întrebarea : care este calea de constrîngere a furnizorului care refuză încheierea unui contract, deși a primit extrasul de balanță ? — răspunsul vizează organul tutelar al acestuia, care este obligat să intervină sub un dublu aspect : să dispună printr-un ordin administrativ (la sesizarea unității beneficiare) încheierea contractului de către furnizor (unitate subordonată) ; să constate prin proces verbal contravenția săvîrșită de unitatea furnizoare și în consecință să aplice amenda prevăzută de H.C.M. nr. 306/1970, amendă care poate fi de la 1.000 pînă la 7.000 lei (și care în final trebuie să fie suportată de angajatul în culpă).

În ce privește pe beneficiarul care refuză încheierea unui contract, deși a primit extras de balanță bazat pe cererea sa, problema se pune în alt mod. În asemenea cazuri nu poate acționa decît ordinul administrativ al forului său superior, deoarece H.C.M. nr. 306/1970 nu prevede posibilitatea de a fi amendat, refuzul său nefiind incriminat drept contravenție.

Contractarea produselor pentru care nu se elaborează balanțe materiale. — În principiu, încheierea contractelor din această categorie nu este condiționată de acte de voință extranee părților. În această situație operează simplul acord de voință al părților.

Cu toate acestea, beneficiarul potențial a cărui comandă a fost refuzată are calea sesizării administrative a forului superior al furnizorului (direct sau prin organul său superior). În virtutea atribuțiilor pe care le are de a urmări și îndruma activitatea de încheiere a contractelor economice, revine forului superior al furnizorului obligația de a verifica temeinicia refuzului de a contracta. În situația în care se constată că furnizorul nu are acoperită întreaga capacitate de producție, că produsul solicitat intră în profilul său de fabricație sau că are posibilitatea de a asimila în termenul cerut de beneficiar produsul nou comandat, forul superior prin ordin administrativ, poate să-l oblige pe furnizor la încheierea contractului. Totodată, același for poate amenda pe furnizor cu 1.000—7.000 lei, în virtutea H.C.M. nr. 306/1970, art. 4, lit. a care prevede că constituie contravenție „neîndeplinirea de către furnizor a obligației de a încheia contracte pentru orice produs pe care îl fabrică sau îl poate asimila în termenul cerut de beneficiar".

Din textul reprodus mai sus rezultă, fără echivoc, faptul că legiuitorul nu face vreo diferențiere cu privire la natura produsului, respectiv dacă face ori nu obiectul vreunei balanțe materiale.

În practică s-a constatat, de asemenea, că chiar atunci cînd contractează, unii furnizori impun beneficiarilor clauze care nu reprezintă întotdeauna voința părților contractante ; se impune deci, ca organele tutelare să-și exercite controlul permanent în vederea sancționării unor asemenea situații. Am avea, de asemenea, în vedere acordarea, de exemplu, a drepturilor de salariu și în funcție de numărul refuzurilor de a contracta; ar trebui totodată reglementată emiterea de către beneficiari a specificațiilor în termene utile, precum și stabilirea unui termen pînă la care urmează să trimită răspunsul la comenzile primite de la beneficiari și pe o cale indirectă, dar operativă.

În practică se mai poate soluționa refuzul unei unități economice care face parte dintr-o centrală industrială de a încheia contracte. Plecînd de la dreptul pe care îl au, de a integra funcțiile comerciale — total sau parțial — ale unităților din subordinea lor, centralele industriale pot încheia contractele economice aflate în suferință, după care le transmit spre derulare, unității care a refuzat încheierea lor. În cazul cînd unitatea subordonată nu execută clauzele contractuale va răspunde direct pentru daune și penalități față de cealaltă unitate furnizoare sau beneficiară (în baza art. 55 lit. b din Legea nr. 14/1971 de care ne vom mai ocupa).

Evident, această soluție nu poate fi adoptată în cazul cînd întreprinderea care refuză de a încheia un contract se află în subordonarea unui minister, a altui organ central al administrației de stat, sau a consiliilor populare. Aceste organe nu îndeplinesc funcții comerciale și nu pot prelua asemenea atribuții de la întreprinderile subordonate. Singurul instrument juridic la dispoziția acestora este ordinul administrativ și amendarea contravenientului, așa cum am arătat mai sus.

● O carență : tergiversarea

ÎN AFARA REFUZULUI de a contracta, în practică se mai ridică un aspect : din dezbateri a reieșit că în numeroase situații atît furnizorul cît și beneficiarul nu răspund la comenzi și respectiv la contraofertele declanșate de unele comenzi. Considerăm util să relevăm că toate organizațiile socialiste, indiferent de poziția adoptată, au obligația moral-politică de a face cunoscută atitudinea lor celeilalte părți. Buna desfășurare a relațiilor comerciale, un minimum de stabilitate a raporturilor juridice, precum și obligația tovărășească de în-

Al. DETEȘAN
C. JORNESCU
Gh. ȚIGAERU

⟶

←

tr-ajutorare a organizațiilor socialiste impun cu necesitate și stringență tuturor o cît mai mare claritate în contactele ce le au și o cît mai rapidă comunicație. Din această cauză, este recomandabil indiferent de poziția lor în relațiile precontractuale sau de atitudinea adoptată, ca fiecare din părțile viitorului contract să procedeze cît mai urgent posibil la înștiințarea partenerului cu privire la acordul sau dezacordul său, ori referitor la unele obiecțiuni pe care le ridică. În caz contrar, se dă naștere la paralizarea activității economice a partenerilor, fapt care, la rîndul său, provoacă neajunsuri altor organizații socialiste. Comenzi sau oferte neconfirmate, obiecțiuni lăsate fără răspuns, sau nesupuse organelor tutelare, neglijarea anumitor modalități de încercare de a se ajunge la un acord, reprezintă tot atîtea neajunsuri provocate partenerilor din relațiile comerciale. Furnizorul nu știe dacă are sau nu acoperită capacitatea de producție, dacă poate începe pregătirea fabricației anumitor produse, nu poate lua măsuri pentru aprovizionare adecvată în cazul cînd beneficiarul nu-i confirmă contraoferta, nu-i remite în termen util proiectul de contract semnat, nu-i comunică eventualele obiecțiuni etc. Tot astfel, beneficiarul nu poate să-și planifice propria sa activitate în cazul cînd unitatea furnizoare nu-i dă răspuns la obiecțiuni sau nu duce spre soluționare neînțelegerile intervenite.

Simpla enumerare a consecințelor arătate mai sus denotă gravitatea și nocivitatea lor pentru activitatea unităților socialiste, fapt care impune cu necesitate și rapiditate o reglementare unitară în acest domeniu.

Tergiversare se constată în practică și la organele competente să rezolve neînțelegerile ivite între părți cu prilejul încheierii contractelor. Organele tutelare soluționează astfel de neînțelegeri cu mari întîrzieri, ceea ce face ca multe contracte să rămînă neperfectate timp îndelungat. Se simte necesitatea stabilirii unui termen maxim pînă la care organele competente să soluționeze aceste neînțelegeri. De asemena, sînt necesare analize periodice adîncite asupra modului cum se soluționează aceste neînțelegeri, analize făcute de către organele de conducere colectivă a ministerelor și a celorlalte organe centrale.

● Stabilitatea contractelor = aprovizionare corespunzătoare

DEFINITIVAREA balanțelor materiale și încheierea contractelor economice înainte de începerea perioadei de plan au ca scop final asigurarea unei aprovizionări corespunzătoare a unităților beneficiare. Pentru ca acest scop final să poată fi atins, se impune însă ca odată contractele încheiate, acestea să aibă stabilitate. În cadrul dezbaterilor au fost reliefate numeroase cazuri în care, la scurt timp după definitivarea balanțelor materiale, acestea au fost restructurate, ceea ce a avut drept consecințe modificarea contractelor, **în afara voinței părților direct contractante.** Unii participanți la dezbatere au subliniat faptul că o cauză a prea deselor restructurări ale balanțelor o constituie greșita interpretare a drepturilor pe care le au coordonatorii. Cităm: „Modificările de contracte intervenite prin restructurarea balanțelor de către coordonatori sînt privite ca acte administrative obligatorii și sînt acceptate de către părțile contractante fără vreo obiecție. In fapt, nici un text de lege, așa cum s-a mai arătat, nu îndrituiește pe coordonator să opereze modificări, după aprobarea balanțelor de către consiliul oamenilor muncii al centralei industriale coordonatoare". (C. Jornescu, „Viața economică" nr. 12).

La această optică au contribuit și unele hotărîri ale organelor de arbitraj prin care s-a recunoscut dreptul forurilor superioare ale părților dintr-un contract perfectat de a se substitui, prin acte administrative, voinței părților.

Faptul că modificarea contractelor nu intră în atribuțiile coordonatorilor de balanță sau în cele ale forurilor superioare părților, a fost subliniat și de un alt participant la dezbatere, Victor LUNCAN — consilier juridic șef: „O analiză atentă a Legii nr. 14/1971 duce la următoarea concluzie: modificarea unor contracte încheiate nu poate fi efectuată decît prin decizia motivată a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe. Nici un alt text din legislația noastră privind disciplina contractuală nu îndrituie vreun alt organ să se substituie voinței părților, să modifice clauzele contractuale".

În anumite faze ale executării planului de stat pot interveni situații în care rezerva constituită de coordonatorii de balanțe la dispoziția Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlul Gospodăririi Fondurilor Fixe să nu satisfacă cerințele strict necesare realizării unor obiective importante, care se bucură de o anumită prioritate. Pentru soluționarea unor asemenea situații, acest minister este investit prin **Legea cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, a resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială,** să dea decizii, cu consultarea organelor centrale interesate, prin care se reduc cantitățile contractate de un beneficiar, în folosul altora. Această competență specială este prevăzută de art. 46, unde se prevede că prin deciziile obligatorii se poate hotărî „adaptarea corespunzătoare a unor contracte încheiate, în cazul în care lipsa de resurse materiale periclitează îndeplinirea unor sarcini de importanță deosebită pentru economia națională, situații în care părțile vor pune de acord contractul cu decizia comunicată".

Observăm că această cale de modificare a contractelor este îngrădită de apariția unor situații speciale — lipsa unor resurse materiale care să pericliteze îndeplinirea unor sarcini importante — și că prin deciziile date nu se poate modifica decît obiectul contractului, respectiv reducerea cantităților de livrat sau excluderea totală a poziției vizate din contract.

În afară de textul citat, nu cunoaștem în legislația noastră economică nici un alt text care să acorde vreun drept altor organe centrale de a interveni unilateral, sau coordonat, și de a trece peste voința părților cu privire la un contract definitivat.

Desigur, nu putem contesta faptul că pe parcursul executării unui contract poate apare necesitatea modificării lui. Acest lucru l-a prevăzut și legiuitorul, stabilind prin Legea nr. 71/1969, la art. 12, alin. 3, dreptul părților de a modifica contractul, cu precizarea că „partea care a solicitat modificarea suportă consecințele ce decurg din aceasta". Asemenea modificări au ca scop adaptarea contractului condițiilor noi apărute pe parcursul anului de plan, prin renunțarea, de exemplu, la unele materii prime ca urmare a perfecționării procesului tehnologic, scoaterea din plan a unor repere etc. etc. Ele nu trebuie însă să ducă la perturbarea activității partenerilor din contractul în cauză sau din alte contracte.

Față de cele arătate mai sus conchidem că modificarea unei balanțe materiale de către coordonator nu atrage după sine în mod automat și modificarea contractului, deoarece — așa cum am arătat într-o secțiune anterioară — nu balanțele materiale generează obligator contractul, ci acordul părților. Desigur, dacă după modificarea balanței, părțile cad de acord să modifice și contractul, aceasta este posibil, cu toate consecințele prevăzute art. 12 din Legea nr. 71/1969.

● În discuție: restrîngerea sau extinderea contractării simplificate?

DÎND EXPRESIE concretă principiului de liberalizare a raporturilor de furnizare de produse între organizațiile socialiste, Legea nr. 71/1969 conferă comenzilor acceptate sau executate atribute și efecte identice celor ce aparțin contractelor economice. Considerăm precizarea lapidară făcută de organul legiuitor prin art. 3, alin. 4 — Comanda urmată de acceptare sau executare înseamnă contract încheiat — ca una din cele mai fericite în acest domeniu. În baza textului citat, pentru o serie întreagă de produse, sau pentru unele livrări întîmplătoare, se pot desfășura raporturi juridice suple și lipsite de formalism, avînd aceeași validitate cu cele născute dintr-un contract economic, realizat prin procedura clasică: proiect de contract — remitere către beneficiar — semnare-returnare.

Cum bine se știe, comanda este actul juridic emanat de la beneficiar, prin care se solicită executarea unei prestațiuni de la furnizor în anumite condițiuni, fie prestabilite prin efectul legii (condiții stas, condiții de preț legal, de furnizare franco etc.) fie stabilite de el însuși, în conținutul comenzii, prin voința sa legal exprimată. Acordul partenerului — în speță furnizorul — se poate concretiza în concepția legiuitorului în două moduri diferite: fie acceptînd (confirmînd în scris sau prin fapte neechivoce comanda), fie procedînd la executarea acesteia în mod direct și nemijlocit. Din cele de mai sus rezultă că pentru realizarea cît mai operativă și mai lesnicioasă a unor raporturi de furnizare pe bază de comandă, este riguros necesar pe de o parte că aceasta — considerată ca instrument juridic — să îndeplinească toate cerințele de fond și formă ale legii, iar pe de altă parte, acordul furnizorului să se exprime în mod neechivoc, în aceleași condiții de perfectă legalitate. Numai astfel este atins scopul dorit de organul legiuitor.

În acest domeniu au apărut însă anumite neajunsuri, unele generate de insuficienta cunoaștere a efectelor comenzii ca instrument juridic, iar altele determinate de rigoarea cu care organele arbitrale apreciază executarea livrărilor, rigoare și exces tributare încă vechilor reglementări. Astfel, așa cum s-a semnalat în revistă noastră (nr. 18, pag. 9), Uzina „Republica" din București nu a obținut penalitățile cuvenite pentru plata cu întîrziere a unor utilaje livrate pe bază de comandă Cooperativei „Dunărea" din Corabia, pe motiv că a efectuat o livrare necontractuală, deoarece comanda emisă la 31 martie 1971 a fost onorată „abia" la 9 aprilie 1971, deci după 9 zile de la emiterea ei, astfel că s-a apreciat că executarea nu a avut loc în termen „util" (Arb. interjudețean Craiova, Hot. nr. 65/1972); tot astfel, I.I.L. „11 Iunie" din Călărași care a executat pentru T.C.I.F. nr. 3 București, lucrări de strunjit jiblouri în baza unei comenzi din 13 iulie 1971 și pe care le-a facturat — deci, după executare — la 30 iulie 1971, nu a obținut penalitățile de întîrziere în plata prețului lucrărilor executate pentru că, comanda, nefiind urmată de executare în termenul „util", nu a fost considerată contract, așa că, abaterea financiară de nedecontarea în termen a lucrărilor executate, nu a putut fi sancționată potrivit dispozițiilor legale (Arb. municipiu București, Hot. nr. 103/1972).

Asemenea exemple precum și unele decizii ale Arbitrajului Central de stat — pe care noi le considerăm deficitare — au determinat pe unii autori să ajungă la concluzia că se impune restrîngerea posibilității de utilizare a acestei forme simplificate de contractare (Valentin I. Prisăcaru, în diverse articole și studii elaborate din anul 1970 — din care cităm numai „Viața economică" nr. 18/1972). Nu putem fi de acord cu restrîngerea acestei forme de contractare pentru că — în ceea ce ne privește — considerăm contractarea simplificată ca o modalitate de a stabili raporturi juridice operative cu un grad ridicat de mobilitate și suplețe a relațiilor economice.

De aceea, noi considerăm că comanda confirmată poate fi folosită, cu efecte juridice depline, în orice situație stabilită de părți, urmînd ca ea să cuprindă elementele necesare, cum ar fi, de exemplu, felul produsului, modalitatea în care se efectuează livrarea, locul de unde se vor livra produsele, mijloacele de transport, etc. Părțile care vor intra în relații economice, trebuie să aibă libertatea și latitudinea să stabilească de comun acord, în funcție de complexitatea livrărilor, dacă vor stabili aceste relații prin contract sau prin comandă și confirmare de comandă.

Facem precizarea că înlăturarea oricăror discuții cu privire la livrarea sau nelivrarea **în timp util** poate fi realizată pe o cale, pe cît de simplă, pe atît de legală; **Fixarea prin comandă a unui termen final pînă la care livrarea poate fi executată și livrată fără confirmare prealabilă de către furnizor.**

● Oferta — modalitate de contractare nevalorificată

ATÎT LEGEA contractelor economice, cît și legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat conțin dispoziții normative imperative cu privire la acțiunea pe care trebuie să le efectueze unitățile economice furnizoare pentru a-și asigura portofoliu de comenzi: publicitatea produselor, editarea de cataloage, prospecte și oferte, participarea la tîrguri și expoziții etc. Astăzi nu mai contestă nimeni faptul că funcția de comercializare a produselor se dezvoltă continuu, revenind producătorului rolul de a depista beneficiarii potențiali. De la piața vînzătorului, așa cum se prezenta aceasta în urmă cu numai 20—30 ani, în prezent, pe plan general, producătorii au în față piața cumpărătorului. De altfel, această mutație a dat naștere la relativ recenta disciplină economică, cunoscută sub denumirea laconică de marketing.

În aceste condiții, rolul ofertei de produse (și servicii) devine, din ce în ce mai mare. Cu toate acestea, în practica unităților economice, acest procedeu fundamental — oferta sub toate variatele sale forme — este încă insuficient utilizată. Credem că una din cauzele acestei stări constă în faptul că oferta, în accepțiunea sa de act juridic, nu are o reglementare specială în cadrul legislației noastre economice; singurele dispoziții cu privire la acest important instrument de comercializare le conține și azi numai Codul civil. Acest fapt a dus și la necunoașterea efectelor sale juridice și a modalităților ei de utilizare, chiar de către lucrătorii din serviciile de desfacere ale unităților economice. Nu ne propunem a face o analiză detaliată a ofertei ca instrument juridic de promovare a raporturilor de furnizare a produselor, însă considerăm că este util a se cunoaște de către furnizori această modalitate de contractare cu beneficiarii potențiali.

Oferta este — sub aspect juridic și în domeniul la care ne referim — actul emanat de la o unitate care intenționează de a intra în raporturi juridice cu persoane fizice sau juridice în scopul desfacerii produselor sale. Ea poate avea un conținut generic, de prezentare a produselor respective, și în acest caz nu diferă prea mult de reclama propriu-zisă, dar poate cuprinde și anumite elemente detaliate — determinarea cu precizie a obiectului, prețul, termenul pînă la care poate fi acceptată — situație în care capătă caracterul de promisiune de contractare, producînd efecte juridice corespunzătoare (obligația de a încheia contractul în ipoteza că a fost acceptată de beneficiarul prezumtiv, în interiorul termenului acordat). Într-o atare situație, oferta furnizorului constituie o expresie clară a voinței sale juridice de a intra în raporturi economice cu destinatarul ei. Plecînd de la prevederile Legii nr. 71/1969 considerăm că, la confirmarea ofertei printr-o comandă fermă, prin care să nu se schimbe condițiile puse de **furnizor, contractul poate fi considerat încheiat.** Motivăm această opinie avînd în vedere art. 3, alin. 4 din Legea amintită. În această situație ciclul comandă — acceptare este inversat: oferta furnizorului, deci acceptare anticipată a unor comenzi în condițiile date — comanda beneficiarului. În ultima analiză este de observat că ne aflăm tot în prezența a două manifestări de voință exprimate legal, dar în ordine inversă decît în practica uzuală a unităților economice. Și într-un caz și în altul există exprimat un acord. În cazul cînd comanda este emisă de beneficiar acordul îl dă furnizorul. În cazul ofertei furnizorului acordul îl dă beneficiarul. Așa fiind, considerăm că refuzul de a confirma sau de a executa comanda beneficiarului prilejuită de propria ofertă, poate duce la obligația pentru furnizor de a acoperi daunele suferite de către beneficiar, dacă se constată că avea posibilitatea de a furniza produsele în cauză.

● O cerință: contractul-tip

NECESITATEA contractelor tip a fost învederată de mai mulți particpanți la dezbatere. Într-adevăr, art. 25 din Legea contractelor economice prevede că ministerele, celelalte organe centrale, Comitetele executive ale Consiliilor populare și ale Municipiului București, precum și alte organizații, vor elabora pînă la 1 martie 1970 contracte tip adaptate specificului domeniilor lor de activitate, pe care le vor supune aprobării Consiliului de Miniștri. Or, de la data stabilită și pînă astăzi au trecut doi ani de zile fără ca întreprinderile să fie în posesia unor contracte tip.

Așa cum sublinia economistul Fl. BOȘOTEANU în nr. 19 al revistei noastre „Implicațiile neadoptării pînă în prezent a unor contracte tip, pe ramuri industriale, sînt multiple, printre care cea mai importantă este următoarea: **părțile direct contractante duc tratative, deseori rămase în divergență, asupra unor clauze generale, care și-ar putea găsi foarte bine soluția în cadrul unui contract tip".**

Nu ne îndoim că această întîrziere ar putea fi înlă-

→

←

turată prin încheierea unor contracte tip sau cadru de către centralele industriale furnizoare, cu marile centrale beneficiare.

Credem că pe această cale multe divergențe ar fi înlăturate. De altfel, prin Legea nr. 11/1972, funcția de comercializarea produselor este atribuită centralelor industriale. Or, de vreme ce centralele industriale pot încheia contracte economice pe care să le remită spre executare întreprinderii și unităților componente, nu vedem de ce nu ar putea să adopte și contracte tip (cadru) obligatorii pentru unitățile subordonate.

● Răspunderea în contractele încheiate de centrale

LEGEA cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, prin art. 34, stabilește centralelor industriale importante atribuții în domeniul comercial. Printre acestea, se înscrie și dreptul de a încheia contracte economice, fie pentru aprovizionare, fie pentru desfacerea produselor, pe care le pot executa direct sau le pot transmite întreprinderilor și unităților componente; așa cum prevede expres Legea, acestea „derulează pe specificații contractele încheiate de centrală".

În practică și în literatura de specialitate s-a pus problema: în situația în care asemenea contracte nu se execută sau se execută necorespunzător cine urmează **să răspundă ?**

Pînă la apariția Legii nr. 14/1971, și în unele cazuri și posterior acestei date, întreaga literatură și practică arbitrală era uniformă în susținerea că în toate aceste cazuri răspunderea pentru executarea necorespunzătoare sau neexecutarea obligațiilor contractuale aparține centralei, în calitatea sa de parte care a încheiat contractul economic. (Cităm: Decizia P.A.S. nr. 812/1971; St. D. Cărpeanu, Revista „Română de Drept", 3/1972 pag. 50; Șerban Beligrădeanu, Revista „Arbitrajul de Stat" nr. 2/1972 pag. 50).

O analiză atentă a unui caz concret, sau imaginar, a consecințelor pe care le-ar avea traducerea în viață a opiniei arătate mai sus reliefează neviabilitatea ei. Un exemplu va fi grăitor: Două centrale industriale cu sediul în București încheie un contract economic de furnizare de produse pe care îl transmit spre derulare întreprinderilor componente. Printre acestea, o întreprindere furnizoare (subordonată centralei furnizoare) și o întreprindere beneficiară (subordonată centralei beneficiare) au sediul la Oradea. Pe parcursul anului de plan, întreprinderile în cauză modifică prin acord comun unele clauze, iar la sfîrșitul anului se constată o neexecutare parțială. În ipoteza în care răspunderea revine centralei industriale furnizoare ar urma ca întreprinderea direct beneficiară să comunice nerealizarea, împreună cu actele doveditoare, calculații etc. centralei din care face parte. Centrala beneficiară urmează să acționeze centrala furnizoare care, la rîndul ei, cere pentru apărare, toate actele doveditoare privind modificarea contractului (situații, calculații etc.). Generalizată această activitate la nivelul tuturor centralelor din București dă imaginea volumului de arbitraje (care ar atrage competența Arbitrajului Municipiului București) cu tot cortegiul procedural, precum și numeroase deplasări a specialiștilor (economiști, juriști, etc.) de la întreprinderile din toată țara la sediul centralelor din București pentru a da diverse explicații privind litigiile în cauză, deci consum de energie și cheltuieli neproductive.

Pe lîngă argumentele de ordin procedural, în favoarea răspunderii directe a întreprinderilor furnizoare și beneficiare pledează și un argument de ordin economic: efectele bănești ale neexecutării (plata de penalități, daune etc.) trebuie să se reflecte în gestiunea unității în culpă și nu a centralei industriale. Acest lucru se poate realiza prin stabilirea răspunderii materiale direct între executanții de fapt ai contractului.

Dacă pînă la apariția Legii nr. 14/1971 nu exista un text care să soluționeze această problemă, astăzi ea nu mai poate fi privită, după opinia noastră, decît în lumina art. 55, lit. b, din această Lege, unde se face precizarea expresă că întreprinderile „răspund de realizarea și livrarea ritmică a producției, în cantitățile, sortimentele și la termenele stabilite prin contractele încheiate direct **sau de către centrală".**

Menționăm că o opinie similară a fost exprimată și în revista „Probleme economice" nr. 4/1972, (pag. 136), de către Valentin Prisăcaru.

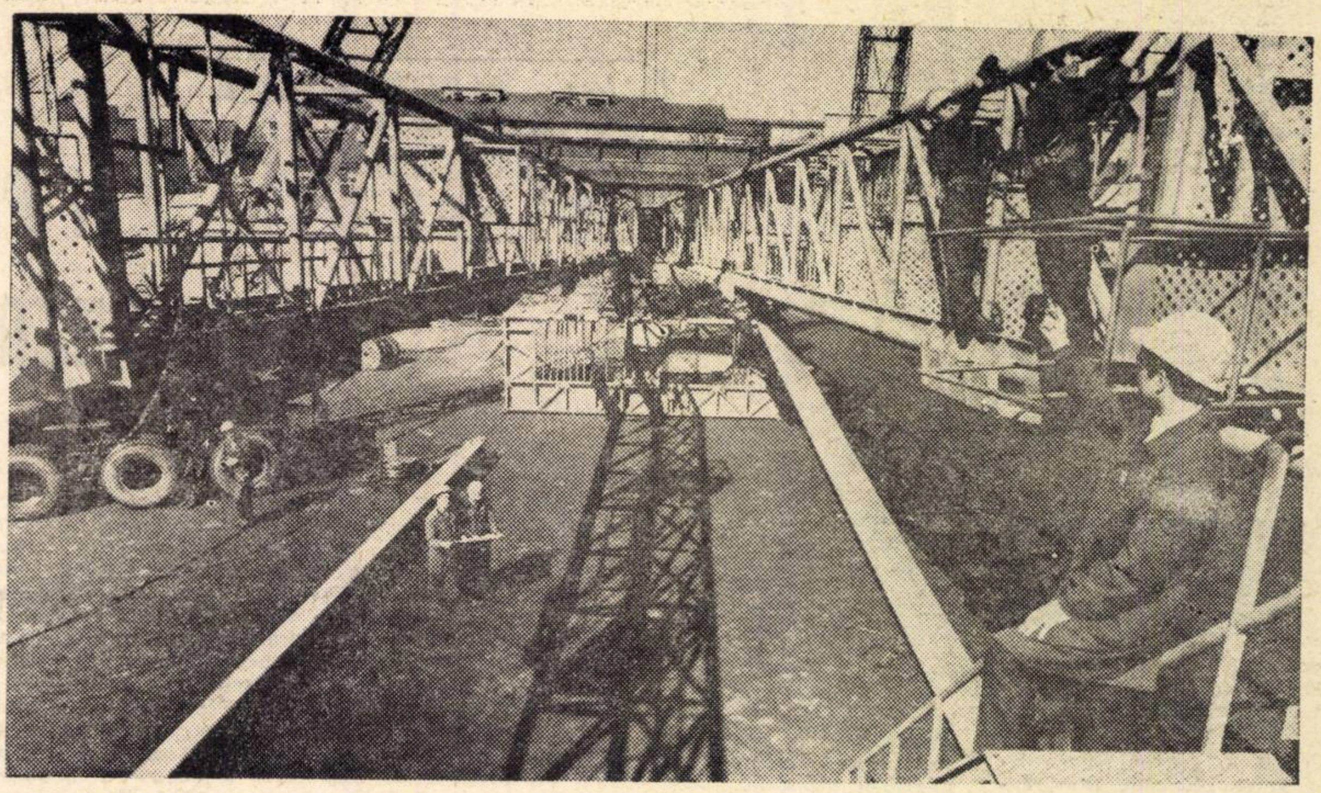

Geneza unei sonde

● Pîrghii care trebuie să acționeze pentru respectarea disciplinei contractuale

NU PUTEM TRECE cu vederea faptul că unii furnizori întîrzie efectuarea livrărilor sau, pur și simplu, nu livrează unele cantități de produse contractate. Ambele situații se reflectă negativ în activitatea economică a beneficiarilor. Pentru furnizorul în culpă sînt prevăzute prin actele normative cunoscute, penalități. De asemenea, pentru cazul în care penalitățile nu acoperă în întregime prejudiciul, este prevăzută posibilitatea obținerii de despăgubiri pînă la acoperirea integrală a pagubei suferite. Totodată, prin modificarea adusă art. 68 din Codul muncii, s-a instituit o răspundere integrală în sarcina conducătorilor organizațiilor socialiste pentru prejudiciile cauzate din nevalorificarea drepturilor la despăgubiri, ivite cu prilejul încheierii sau executării contractelor economice. Constatăm deci că noul cadru juridic al răspunderii părților contractante pentru neexecutarea obligațiilor asumate sau pentru executarea lor necorespunzătoare, oferă condiții favorabile declanșării pîrghiilor pentru întărirea disciplinei contractuale. Se pune întrebarea: **folosesc oare părțile contractante în suficientă măsură mecanismul sancțiunilor? Nevalorificarea drepturilor la penalități este oare urmărită cu regularitate de către factorii chemați să-și aducă contribuția lor la întărirea disciplinei contractuale?** Am avut ocazia să arătăm că urmărirea respectării disciplinei contractuale nu poate fi lăsată numai pe seama serviciilor comerciale sau de aprovizionare și desfacere din unități. Ea trebuie să constituie o preocupare permanentă, în egală măsură a organelor de control financiar, oficiilor juridice, organelor bancare și celor arbitrale. Pe bună dreptate se arată de unii din participanții la dezbatere, următoarele: „În tematica oricărei echipe de control financiar intern, disciplina contractuală ar trebui să fie pe primele locuri; așa cum se verifică disciplina în muncă sau o gestiune de materiale, tot astfel ar trebui verificate și contractele încheiate; așa cum un șef contabil este obligat să sesizeze forul superior pentru aspecte economice nelegale, tot astfel ar trebui să se stabilească obligațiile organelor de control financiar intern de a sesiza arbitrajul de stat competent în vederea pornirii din oficiu a acțiunii de penalizare a furnizorilor în culpă". (I. Gheorghiu, „Viața Economică", nr. 12/1972). De asemenea, oficiile juridice din unități și ministere ar trebui să fie prezente în orice moment cu o contribuție efectivă la asigurarea disciplinei contractuale. „În prezent, juristul de întreprindere are mai mult un rol pasiv, de avizare, la cerere, și este mai puțin un factor activ. El formulează acțiunile la arbitraj cînd i se cere de către compartimentele de aprovizionare, în loc să le impună" (Gh. Țigăeru, Viața Economică, nr. 12/1972). S-a remarcat, totodată, faptul că în condițiile în care un arbitraj interjudețean compus din 3—5 arbitri cu competență teritorială în 3—5 județe, foarte greu pot să se deplaseze în sutele de întreprinderi pentru a analiza la fața locului modul în care se respectă disciplina contractuală" (C. Jornescu, Viața Economică, nr. 12/1972).

Se impune, deci, în primul rînd întărirea rolului pe care trebuie să-l îndeplinească toate aceste organe și sub acest aspect considerăm necesară revederea unor acte normative care nu sînt la nivelul noilor condiții din economie. Astfel, cu titlu de exemplu, arătăm că actul normativ care reglementează activitatea oficiilor juridice (Decretul nr. 143/1955), nu mai corespunde sarcinilor ce revin acestora. În vederea unei contribuții efective a oficiilor juridice și a creșterii rolului și răspunderii personale a jurisconsulților pe linia respectării disciplinei contractuale ar fi necesar ca printr-un nou act normativ să se aducă reglementarea corespunzătoare.

Credem că menționarea unei sarcini de analizarea juridică a cauzelor care generează litigii arbitrale — periodicitate care poate varia, după voința jurisconsultului sau a conducerii unității —, nu este suficientă și de natură să întărească rolul și răspunderea jurisconsultului pentru respectarea disciplinei contractele. Oficiului juridic trebuie să i se dea ca sarcină curentă urmărirea modului cum se execută contractele și să i se ofere dreptul de a lua măsuri operative, preventive, ca furnizorii să respecte contractele încheiate și să suporte fără nici o întîrziere consecințele oricăror încălcări a clauzelor acestora.

Tot astfel, ar fi necesar ca și organelor arbitrale să li se creeze condiții ca prin măsuri organizatorice și printr-o reanalizare a termenelor de soluționare a litigiilor să li se activizeze rolul lor.

Pe această linie, apreciem ca fiind bine venite dispozițiile H.C.M. nr. 413 din 17 aprilie 1972, prin care s-a stabilit drept contravenții nerespectarea deciziilor date de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, cu privire la unele probleme de aprovizionare, dîndu-se totodată organelor cu atribuții de control ale acestui minister, dreptul de constatare și de aplicare a amenzilor prevăzute în amintita hotărîre.

Se impune, în general, o intensificare a tuturor măsurilor luate de ministere, celelalte organe centrale, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, precum și de alte organe, pe linia valorificării dreptului unităților la penalități și angajării răspunderii celor vinovați de nerespectarea disciplinei contractuale.

NOI ACTE LEGISLATIVE

● Prin H.C.M. nr. 310 publicată în Bul. oficial nr. 34 din 25 martie 1972, au fost extinse unele prevederi din H.C.M. nr. 207/1964 și H.C.M. nr. 572/1965 și asupra producătorilor individuali, cultivatori de sfeclă de zahăr. De asemenea prin hotărîre se abrogă începînd cu recolta anului 1972, prevederile art. 3, cap. B, lit. a, alin. 2 și 3 și art. 6 din H.C.M. nr. 207/1964, modificată prin H.C.M. nr. 739/1964.

● În același număr din Bul. oficial a fost publicată H.C.M. nr. 311 privind încadrarea de specialiști agricoli și economiști, ca salariați de stat, la consiliile intercooperatiste. Același H.C.M. stabilește că se poate încadra, în mod experimental, cîte un economist, ca salariat de stat, la consiliile intercooperatiste cu activități mai complexe.

● La data de 31 ianuarie 1972 Ministerul Finanțelor a emis Instrucțiunile nr. 3 privind stabilirea și plata primelor de către organizațiile socialiste la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, anunțarea accidentelor produse, recuperarea de către organizațiile socialiste de la proprii lor conducători auto, pentru A.D.A.S. a despăgubirilor plătite de aceasta, precum și verificarea acestor operațiuni de organele controlului financiar intern. Tot Ministerul Finanțelor a elaborat Normele de lucru nr. 15 din 23 martie 1972 privind recuperarea de către organizațiile socialiste de la proprii conducători auto, pentru A.D.A.S. a despăgubirilor plătite la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto.

● Prin H.C.M. nr. 413 publicată în Bul. oficial nr. 37 din 17 aprilie 1972 au fost stabilite contravenții în domeniul aprovizionării tehnico-materiale, gospodăririi fondurilor fixe, combustibililor, energiei și ambalajelor. Pe data intrării în vigoare a hotărîrii au fost abrogate prevederile cuprinse în art. 1 literele h — t din H.C.M. nr. 2489/1969 pentru stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele privind standardele de stat, metrologia, instalațiile de ridicat, ambalajele, precum și dispozițiile de trimitere la aceste prevederi din art. 2 al aceleiași Hotărîri, precum și prevederile cuprinse în art. 1 pct. 1, 2, 6, 12, 13 și 16 din H.C.M. nr. 2491/1969 pentru stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele privind producerea, transportul, distribuția și utilizarea energiei de toate formele.

● Prin H.C.M. nr. 388 publicată în Bul. oficial nr. 38 din 18 aprilie 1972 au fost stabilite unele măsuri în legătură cu asigurarea fondului de stat, contractarea, achiziționarea și valorificarea produselor agricole. Pe data intrării în vigoare a hotărîrii au fost abrogate prevederile art. 4 din H.C.M. nr. 769/1963 privind unele măsuri pentru dezvoltarea apiculturii.

● În Bul. oficial nr. 38 din 18 aprilie 1972 a fost publicată H.C.M. nr. 414 pentru completarea art. 4 din H.C.M. nr. 306/1970 privind unele măsuri pentru aplicarea Legii contractelor economice. Completarea constă în introducerea după alin. 3 al art. 4 a unui alineat nou prin care se stabilește competența de a constata contravențiile prevăzute la lit. a, b și c și a personalului cu atribuții de control din Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, precum și a personalului de control financiar al Ministerului Finanțelor și personalului de inspecție al băncilor, în cadrul atribuțiilor de serviciu.

● În Bul. oficial nr. 38 din 18 aprilie 1972 a fost publicată H.C.M. nr. 415 pentru completarea art. 13 și 14 din H.C.M. nr. 2494/1969 pentru stabilirea și sancționarea contravențiilor în domeniul muncii și ocrotirii sociale. Completarea constă în adăugarea la fiecare articol amintit, a unui alineat nou privind competența de constatare a contravențiilor.

IN INTIMPINAREA CONFERINTEI NATIONALE A P.C.R. Iulie 1972

PLANUL ȘI PROGNOZA ÎN PROCESUL PERFECȚIONĂRII CONDUCERII ECONOMIEI SOCIALISTE

EXIGENȚELE crescinde ale progresului general determină necesitatea perfecționării continue a organizării și conducerii economiei noastre naționale. Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„modificările rapide care au loc în baza tehnico-materială, în structura și suprastructura noii orînduiri impun, ca o necesitate obiectivă, perfecționarea continuă a conducerii economiei, a întregii activități sociale, în vederea asigurării concordanței între dezvoltarea forțelor de producție, și relațiile de producție, între realitățile dinamice ale vieții noastre materiale și spirituale și formele și metodele de organizare și conducere a societății" [1]).** *Elaborînd liniile directoare cu privire la perfecționarea organizării, conducerii și planificării întregii activități economico-sociale, Conferința Națională din decembrie 1967 și Congresul al X-lea al P.C.R. au pornit de la necesitatea îmbinării conducerii pe bază de plan unic cu dezvoltarea autonomiei colectivelor de muncă, cu lărgirea atribuțiilor întreprinderilor. Punîndu-se accentul pe o mai bună folosire conștientă a factorilor economici și a acțiunii legilor obiective, pe studierea cerințelor pieței și dezvoltarea inițiativei de jos, s-a urmărit în același timp să se folosească mai bine posibilitățile economiei socialiste de a asigura organizarea pe baza unei concepții unitare a întregii producții sociale.*

● Conducere și previziune

DESFĂȘURAREA largă a revoluției tehnico-științifice contemporane, dezvoltarea rapidă a forțelor de producție și transformările structurale ce se produc pretutindeni, accentuarea diviziunii internaționale a muncii și extinderea continuă a schimburilor internaționale ridică în domeniul conducerii economiei probleme complexe, care nu pot fi rezolvate prin soluții improvizate, limitate în timp ; ele trebuie rezolvate prin decizii bine gîndite, încadrate într-o concepție de lungă durată, într-o viziune de ansamblu asupra viitorului, căci actul conducerii economice, ca și orice act de conducere, trebuie să fie în primul rînd o decizie strategică bazată pe explorarea științifică a perspectivelor de viitor.

În legătură cu aceasta, o importanță deosebită prezintă activitatea de **prospectare socială,** cuprinzînd investigarea complexă, multilaterală a vieții sociale, cu scopul de a desprinde tendințele evoluției viitoare a diferitelor ei domenii. Descifrarea tendințelor evoluției, deschiderea unor perspective clare asupra schimbărilor probabile ce vor avea loc în viitor, asupra comportării viitoare a organismului social, respectiv a organismului economic, își află concretizarea în elaborarea de studii previzionale sau prognoze care încearcă să anticipeze viitorul, formulînd variantele probabile de evoluție în diferite situații posibilie.

Studiile previzionale și prognozele nu sînt profeții sau predicții care să pretindă a ghici și a descrie cu precizie desfășurarea evenimentelor ori înfățișarea amănunțită a societății sau economiei la o anumită dată din viitorul îndepărtat. O asemenea pretenție ar putea duce la concluzia fatalistă că ar exista un curs inevitabil al evenimentelor, pe care cineva ar avea posibilitatea să-l cunoască și să-l descrie cu mult înainte ca evenimentele respective să se fi produs. Previziunile și prognozele sînt ample investigații cu caracter științific, destinate să prefigureze conținutul, direcțiile și amploarea probabilă a fenomenelor și proceselor sociale sau economice viitoare în diferite condiții, să elaboreze variantele posibile în fiecare din aceste condiții.

Coeficientul de certitudine a previziunii sau prognozei variază în funcție de numeroși factori, de măsura în care au fost îndeplinite în realitate condițiile prevăzute, de justețea principiilor și metodelor care au stat la baza elaborării lor, de orizontul de timp al previziunii. Este evident că gradul de certitudine a previziunii scade pe de o parte cu cît crește orizontul de timp, pe de altă parte cu cît este mai mare numărul proceselor ce se studiază și al factorilor care determină desfășurarea lor. În aceste condiții, prognoza pe termen lung trebuie să fie prezentată în mai multe variante, fiecare descriind evoluția procesului în funcție de modificarea unui factor sau a altuia. **Se poate spune, deci, pe drept cuvînt, că prognoza pe termen lung este studiul alternativelor** care rezultă ca tendință legică din dinamica proceselor, fenomenelor cercetate.

Numai ținînd seama de toate elementele care structurează evoluția fenomenelor și proceselor sociale și economice, numai folosind principii confirmate de viață și metode științifice se pot prefigura, în cadrul prognozei, stările de lucruri cele mai probabile în viitor. Elaborate pe această bază, prognozele sau studiile previzionale constituie instrumente deosebit de valoroase pentru pregătirea și mobilizarea deciziilor strategice privind dezvoltarea viitoare a economiei sau a întregii societăți.

Partidul nostru acordă o însemnătate deosebită folosirii studiilor previzionale și prognozelor în procesul conducerii economiei și a societății. Încă din anul 1967, în cadrul Directivelor cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, s-a subliniat necesitatea cunoașterii aprofundate și cuprinzătoare a fenomenelor ce caracterizează activitatea economică și socială, în scopul elaborării prognozelor și studiilor previzionale, al adoptării unor decizii și planuri științific fundamentate. Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967 a trasat sarcini în legătură cu elaborarea de prognoze și studii economice de perspectivă, subliniind rolul acestora în îmbunătățirea activității de conducere. O importanță deosebită a prezentat hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din mai 1971 privind înființarea comisiei centrale de partid și de stat, însărcinată cu elaborarea prognozelor dezvoltării țării în perioada 1976—1990, iar pentru unele sectoare pînă în anul 2000.

În multe alte țări socialiste și nesocialiste se acordă de asemenea o mare atenție activității de explorare a viitorului, elaborării de studii previzionale și prognoze. Organizarea acestei activități îmbracă forme diferite de la o țară la alta, după cum diferite sînt și fundamentele teoretico-științifice pe care se sprijină prognozele elaborate. Concepția marxist-leninistă, permițînd cunoașterea amplă a legilor de dezvoltare a societății, așează activitatea de prognozare, ca și întreaga operă de conducere și planificare, pe o bază profund științifică.

În condițiile socialismului, drumul de la previziune la realizarea ei practică trece prin planificarea economiei naționale.

● Un raport de intercondiționare reciprocă

ACTIVITATEA de elaborare a prognozelor constituie o etapă necesară în procesul de pregătire a planului. Precedînd lucrările de planificare, studiile previzionale dau posibilitatea acumulării de informații asupra variantelor în care se poate prezenta viitorul, ceea ce oferă o perspectivă mai clară asupra acestuia. Problemele viitorului pot fi abordate astfel de pe pozițiile categoriilor viitorului și nu ale prezentului sau trecutului. De pe aceste poziții, organele de directivă au posibilitatea să judece mai bine prezentul, să asigure o temeinică fundamentare strategiei dezvoltării în cadrul programelor pe termen lung și a tacticii dezvoltării în cadrul planurilor cincinale și anuale.

Dacă prognozele ajută la fundamentarea planului, nu este mai puțin adevărat că planul, la rîndul său, contribuie la o mai bună fundamentare a prognozelor, la sporirea coeficientului lor de certitudine și la însăși realizarea lor. Într-adevăr, dacă ținem seama de faptul că gradul de certitudine a previziunii crește în raport invers proporțional cu orizontul de timp, este evident că existența planului, caracterul său de directivă, care asigură îndeplinirea obiectivelor prevăzute, determină reducerea orizontului de timp cu o mărime egală cu durata planului și deci sporirea gradului de certitudine a prognozei. Astfel, o prognoză pentru anul 1980 în condițiile existenței unui plan pînă în anul 1975 asigură prognozei respectiv planului un grad mai înalt de certitudine. Pe de altă parte, creșterea gradului de certitudine a prognozei dă posibilitatea ca aceasta să fie utilizată cu mai multă eficiență pentru fundamentarea științifică a sarcinilor de plan.

Se poate spune, pe bună dreptate, că fără prognoză planul ar fi lipsit de unul din elementele principale ale fundamentării sale științifice, iar fără plan prognoza ar reprezenta un simplu joc de imaginație, rupt de orice legătură cu realitățile viitoare.

În literatura economică se folosesc uneori formulări care ar putea duce la concluzia că între prognoză și plan n-ar exista deosebiri de conținut. Or, unitatea dialectică dintre prognoză și plan nu înseamnă identitate între cele două categorii.

Prognoza este și rămîne un instrument de lucru, destinat să evidențieze tendințele dezvoltării, să prezinte variantele de evoluție complexă a vieții economice și sociale viitoare. Sub acest aspect prognoza este, în primul rînd, un studiu asupra stărilor de lucruri probabile în viitor, deci **un instrument de investigație și cunoaștere.** Spre deosebire de aceasta, planul este o **decizie socială, un program de acțiune** cu caracter imperativ, prevăzînd sarcinile de directivă, căile și mijloacele prin care partidul și statul își realizează obiectivele politice și social-economice. Aceasta este, după părerea noastră, o deosebire esențială între prognoză și plan.

În practica activității previzionale, alături de **previziunile de cercetare** sau **explorare,** prin care, pornindu-se de la situația prezentă, se urmărește să se descifreze tendințele în ce privește conținutul, direcțiile și amploarea proceselor și fenomenelor viitoare, se folosesc uneori și așa-numitele **previziuni normative** prin care se pornește de la fenomenul sau procesul final, considerat cunoscut, și se încearcă să se determine condițiile care trebuie îndeplinite pentru a se obține rezultatul final prestabilit, cu alte cuvinte să se precizeze factorii care pot asigura realizarea procesului sau fenomenului respectiv, în limitele unor anumiți parametri doriți. După părerea noastră, utilizarea previziunilor normative nu schimbă caracterul informativ al prognozelor, căci ele urmăresc să culeagă și să pună la dispoziția organelor de partid și de stat informații cu privire la căile și mijloacele cu ajutorul cărora se poate obține un anumit rezultat. Și în acest caz decizia aparține organelor de directivă și își găsește realizarea în plan.

Unii autori consideră că planurile s-ar deosebi de prognoze prin orizontul de timp pe care l-ar îmbrățișa. Astfel, conform unor opinii, în timp ce planurile se întocmesc pentru perioade cincinale sau anuale, prognozele pe termen scurt ar trebui elaborate pe o perioadă pînă la 10 ani, cele pe termen mijlociu pe 10—20 ani, iar cele pe termen lung, 20—30 de ani ; conform altora sînt trei orizonturi ale prognozelor : unul pe 15—20 ani,

⟶

FIȘE

Planificarea și teoria economică

■ A apărut recent lucrarea **Economic Laws, Policy, Planning** (Legi economice, politică, planificare), Akadémiai Kiadó, Budapest, 1971, a cunoscutului economist maghiar Friss István, un volum de eseuri, în care se întreprinde o analiză detaliată a sistemului planificării economiei naționale ungare. De la început este subliniată destinația practică a discuției, concepută ca o contribuție la reforma mecanismului economic. Ca un corolar al analizei apar în carte o serie de generalizări teoretice privind principiile de bază ale economiei politice a socialismului. Autorul pornește adesea de la o serie de idei generale expuse de Marx și Engels pe care le comentează și le dezvoltă în lumina experienței concrete a construirii socialismului.

O atenție deosebită este acordată legilor economice ce acționează în economia socialistă și posibilității utilizării lor conștiente în activitatea de planificare. În acest cadru un loc de seamă îl ocupă legea valorii. I. F. își exprimă părerea că succesul planificării este condiționat de cunoașterea și folosirea corectă a relațiilor implicate de producția de mărfuri. Într-un ultim eseu autorul se ocupă de aportul pe care cercetarea economică îl poate da la îmbunătățirea planificării. Fundamentarea științifică a planului, conchide el, cere ca întreaga concepție ce stă la bază să fie supusă examinării unor oameni de știință.

Preocupări în școala matematică sovietică

■ Studiul lui Alfred Zauberman, profesor la London School of Economics, **Recent Advances in Soviet Mathematical Economics** (Progrese recente în economia matematică sovietică) publicat în Cahiers de l'I.S.E.A., seria L, nr. 30, ECONOMIES ET SOCIÉTES, nr. 1, ianuarie 1972, prezintă o imagine de ansamblu a ultimelor cercetări sovietice de aplicare a matematicii în economie, cu aprecieri elogioase privind originalitatea și valoarea științifică a lucrărilor elaborate. Dinamica economică a stat și continuă să stea în centrul preocupărilor economiștilor matematicieni din U.R.S.S., eforturile concentrîndu-se în vederea aplicării principiilor de optim și maxim la planificarea de perspectivă ; se menționează elaborarea unor versiuni simplificate ale modelului clasic al lui Leontief, adecvate pentru planificarea pe termen mediu, caracterizate ca modele semi-dinamice.

Studiul proceselor economice optime este orientat în direcția sistemelor dinamice cu o comportare exprimabilă în ecuații diferențiale ; totodată se remarcă o creștere a tendințelor către o abordare stochastică a sistemului economic, acceptîndu-se valabilă cunoscuta teză a lui Markov : distribuția probabilă a situației economiei la o dată viitoare nu este afectată de o cunoaștere suplimentară a trecutului sistemului economic. Dată fiind natura multiplă a nivelelor de luare a deciziilor în economia planificată, se relevă preferința pentru aparatul matematic al programării dinamice — caracterizat de Kantorovici ca fiind cei mai adecvat pentru găsirea soluțiilor economice optime.

Samuelson despre dolarul american

■ **O nouă criză a dolarului?** Întrebarea este titlul comentariului pe care P. Samuelson îl semnează în revista L'EXPANSION din martie 1972 despre efectul măsurilor acordului de la Washington (decembrie 1971). Perioada care s-a scurs de la începutul anului ridică multe probleme în jurul efectului cunoscutelor măsuri luate de „Clubul celor 10" la finele anului trecut, măsuri în fruntea cărora se situează devalorizarea dolarului. Suscită interes în special, subliniază P. Samuelson, creșterea prețului aurului pe piața liberă și faptul că dolarii speculativi din străinătate nu se întorc în țară, deși acest lucru se sconta ca urmare a introducerii de facto a unei stabilități în paritate. De aici și păreri diferite în jurul devalorizării dolarului, dacă ea nu a fost prea mică, sau prea mare și, în general, dacă acordul de la Washington nu a fost un eșec. În ciuda tuturor acestor incertitudini, care în lumea occidentală au făcut să apară păreri extrem de pesimiste, P. Samuelson își exprimă totuși optimismul clădit pe ideea că S.U.A. au rămas în continuare un client foarte bun și căutat de restul lumii.

O omisiune

În articolul „Matematica și istoria relațiilor agrare" de V. Liveanu apărut în numărul din 5 mai 1972 al revistei noastre, un alineat a apărut incomplet. După fraza „Vom expune în acest sens..." (col. 1, alin. 8) se va continua : ‚Este vorba de o lucrare privind **Factorii determinanți ai variațiilor arenzii țărănești la începutul secolului al XX-lea în România,** pe care am inițiat-o în cadrul Institutului de istorie N. Iorga. Unele rezultate le-am prezentat în revista STUDII nr. 2/1971, într-un articol elaborat în colaborare cu documentaristele C. Moței și V. Medeleanu și matematicienele L. Asanachescu și C. Lulea. Aici vom prezenta interpretarea rezultatelor noi, obținute printr-o prelucrare ulterioară a datelor, cu ajutorul matematicienei Ileana Kivu-Sculy care a asigurat calcularea coeficienților de corelație a rangurilor la mașina electronică a Centrului de Calcul al Universității din București".

←

al doilea pe 40—45 de ani și al treilea pe aproximativ un secol, și cu aceasta șirul părerilor cu privire la orizontul de timp nu se încheie. Se pot cita și păreri potrivit cărora perioada „normală“ de planificare ar trebui stabilită la 15—20 ani, aceasta reprezentînd perspectiva în cadrul căreia se manifestă asupra structurilor interne influența măsurilor ce se stabilesc prin plan în domeniul demografic, al utilizării forței de muncă, al învățămîntului, dezvoltării economiei comunale și de locuințe etc.

Însăși experiența practică arată că nu poate exista un orizont de timp universal valabil și că acesta trebuie să fie adaptat specificului domeniilor studiate. Astfel, sînt cazuri cînd este necesar să se elaboreze prognoze pe termene relativ reduse, de 3—5 ani (pentru previziunea perspectivelor fabricării și desfacerii unor produse), după cum sînt prognoze care trebuie să îmbrățișeze o perioadă de cîteva decenii (cum este cazul studiilor previzionale privind resursele energetice și de materii prime, transformările în ce privește structurile demografice sau sociale etc.).

După părerea noastră, ceea ce deosebește planul de prognoză **nu este orizontul de timp,** ci **esența** acestora. În timp ce prognoza este un instrument de documentare care reflectă tendințe, planul este un instrument de conducere, care exprimă decizii și trasează sarcini obligatorii.

În condițiile capitalismului, în care fenomenele stihinice, de instabilitate și însăși natura relațiilor de producție creează piedici în calea planificării, prognozele și studiile previzionale tind în măsură crescîndă să fie folosite ca alternative ale planului, ca instrumente de dirijare a proceselor economice. În condițiile socialismului, o asemenea alternativă nu este nici necesară nici utilă. Problema care se pune în socialism nu este de a alege între plan și prognoză, ci de a preciza cît mai bine rolul și locul lor. Partidul nostru a subliniat adesea că în sistemul conducerii economiei noastre socialiste planul ocupă locul central. Pornind de la acest principiu fundamental, este limpede că **activitatea previzională trebuie să fie subordonată planificării, care este și rămîne principala metodă de conducere a întregii vieți social-economice.** Aceasta nu înseamnă negarea însemnătății și utilității activității previzionale, ci considerarea ei în lumina particularităților economiei socialiste.

● Organizarea activității previzionale

PORNIND de la sistemul de organizare și conducere a societății noastre socialiste pe baza centralismului democratic, în care conducerea centrală unitară și coordonată de către stat se îmbină strîns cu inițiativa largă a unităților, instituțiilor, organelor locale etc., activitatea previzională trebuie să fie organizată pe de o parte în mod centralizat, ca un sistem destinat să asigure informarea organelor de partid și de stat care elaborează politica economică și strategia dezvoltării de lungă durată, pe de altă parte în mod descentralizat, ca un sistem menit să contribuie la perfecționarea continuă a muncii în verigile inferioare, prin fundamentarea mai temeinică a deciziilor pe baza explorării perspectivelor de viitor.

Dacă în ce privește organizarea centralizată a activității previzionale s-au făcut în țara noastră mari pași înainte în anii din urmă, în organizarea activității previzionale la nivelul verigilor inferioare, aproape totul rămîne încă de făcut. Organizarea muncii de prospectare a viitorului ca o activitate subordonată cerințelor perfecționării conducerii și planificării vieții sociale implică determinarea obiectivelor prognozei în strînsă corelație cu obiectivele planului de dezvoltare social-economică a țării.

La nivel macroeconomic se desprind trei mari obiective ale studiilor de prognoză : necesitățile fundamentale (materiale și culturale) ale societății și ale membrilor ei ; resursele care pot fi mobilizate în vederea satisfacerii necesităților ; condițiile generale ale reproducției (trăsăturile esențiale ale dezvoltării colectivității umane, forțele și relațiile de producție, clasele și păturile sociale, progresul tehnico-științific, factorii demografici, ideologici, morali, modificările structurale în producție, în modul de viață al oamenilor etc.).

Aceste obiective generale, care își găsesc expresia în **prognoze complexe,** se defalcă într-o multitudine de obiective specifice, urmărite în **prognoze parțiale** care îmbrățișează, după caz, o problematică mai vastă sau mai îngustă, mergînd de la explorarea perspectivelor dezvoltării științei și tehnicii în general și pînă la studierea perspectivelor utilizării unui anumit proces tehnologic ori a unui anumit produs, sau de la studierea unui complex de probleme pe planul întregii țări și pînă la studierea acestora în cadrul unei anumite unități administrativ-teritoriale.

Desigur că studiile prospective nu pot rămîne în domeniul abstracțiilor ; ele trebuie să se concretizeze într-un sistem de aprecieri comensurabile, să prevadă mărimea unor anumiți parametri în anumite momente din viitor sau data aproximativă cînd se vor produce anumite procese sau evenimente. Dar valorile însele sînt supuse mutațiilor. De aceea, atunci cînd se fac aprecieri cu privire la parametrii probabili ai unor procese sau fenomene trebuie să se studieze în același timp și modificările ce ar putea interveni în lumea valorilor respective.

Ținînd seama de mutațiile profunde care intervin în structurile existente în sfera necesităților și a posibilităților de acoperire a acestora, ca urmare a epuizării unor vechi resurse, apariției unor produse noi și înlocuirii unor produse tradiționale cu altele, apare, mai ales în țările socialiste, tendința ca cercetările previzonale să se deplaseze de la studierea perspectivelor privind anumite produse concrete, la studierea perspectivelor în ce privește **complexele de necesități.** Multă vreme perspectivele producției au fost privite dintr-un punct de vedere oarecum limitat : producția a fost mereu sporită, fără însă să se modifice prea mult structura ei, ca și cum ar trebui să se satisfacă necesități sporite, doar oarecum de aceeași natură. Necesitățile se schimbă însă continuu ; cercetările previzionale trebuie să prevadă aceste schimbări, astfel încît producția să nu aștepte apariția necesităților, ci să vină în întîmpinarea lor. Aceasta înseamnă să se țină seama de mutațiile ce intervin pe de o parte în situația resurselor de materii prime, materiale etc., pe de altă parte în cererile consumatorilor, în nevoile și gusturile lor, cum este și firesc în societatea noastră, care pune în centrul preocupărilor omul cu trebuințele sale.

În legătură cu obiectivele pe care le urmăresc studiile previzionale, o importanță deosebită prezintă folosirea unor metode și tehnici adecvate. Se știe că de metode și tehnici de explorare a viitorului nu se duce lipsă : au fost identificate 20 de tehnici principale, cu aproape 100 de variante.

Tehnicile și metodele de explorare a viitorului au un caracter complementar ; de aceea, în activitatea previzională ele sînt folosite concomitent, iar rezultatele sînt supuse unei profunde analize multilaterale. Analiza are rolul hotărîtor, în elaborarea prognozei ea dînd posibilitatea ca, prin studierea alternativelor rezultate din folosirea a diferite metode și tehnici de prospectare a viitorului, să se ajungă la o mai bună cunoaștere a perspectivelor, la informații cît mai temeinice despre viitor.

Elaborarea unor prognoze științific fundamentate și cu un grad cît mai înalt de certitudine constituie o condiție indispensabilă pentru perfecționarea continuă a conducerii și planificării întregii vieți sociale. De aceea, procesul de elaborare a prognozelor, la rîndul său, trebuie să fie supus unor îmbunătățiri continue.

Prognoza nu este o rețetă sau un program finit de acțiune. Ea este o lucrare ce trebuie să fie mereu verificată și completată în funcție de realități. Desfășurarea revoluției tehnico-științifice face ca prognozele să fie supuse unei „deteriorări“, unui proces de „îmbătrînire“ rapidă. Din această cauză, o prognoză elaborată la un moment dat poate fi depășită în scurt timp și necesită corectări substanțiale pentru a fi pusă în concordanță cu noile informații privind evoluția fenomenelor și proceselor social-economice.

În mod firesc, prognozele se întocmesc înainte de elaborarea planurilor, pe care le fundamentează în ce privește conținutul, și le depășesc ca orizont de timp. Dar, după ce planul a fost elaborat, după ce obiectivele au fost detaliate, iar fenomenele și procesele ce urmează a se produce în perioada de plan au căpătat contururi precise, ele devenind sarcini de plan a căror realizare este asigurată, devine posibil și necesar ca prognoza să fie reanalizată, precizată și îmbunătățită, deoarece reducerea orizontului de timp cu o mărime egală cu perioada planului creează posibilitatea sporirii gradului de certitudine a prognozei și pentru perioada care depășește planul.

Se profilează astfel un proces previzional continuu, destinat să asigure adaptarea pe parcurs a studiilor previzionale nu numai la realitățile în permanentă schimbare, ci și la sarcinile de plan precizate prin planurile cincinale și anuale. În condițiile acestea, previziunile sau prognozele cu orizont fix fac loc previziunilor sau prognozelor „glisante“, al căror orizont este împins mereu mai departe, astfel încît obiectul perspectivei rămîne mereu o perioadă determinată ca număr de ani dar nelimitată ca termen final, acesta deplasîndu-se mai departe, cu fiecare an care trece.

Aplicarea principiului continuității în domeniul previziunii este o consecință firească a aplicării acestui principiu în planificare și constituie o cerință a reproducției lărgite, proces continuu, care nu poate fi fragmentat. Așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, „producția și reproducția constituie un proces continuu, unic și neîntrerupt ; de aceea, urmînd cursul firesc al proceselor economice, planurile trebuie să fie legate organic între ele, să derive unul din celălalt. Numai astfel se pot evita discontinuitățile și disproporțiile în dezvoltarea ramurilor economiei naționale“ [2]).

Îmbinarea armonioasă a activității de prognoză cu cea de planificare constituie o condiție indispensabilă a perfecționării continue a conducerii și planificării economiei noastre, preocupare constantă a partidului și statului nostru în procesul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

prof. univ. dr. C. DANCIU

---

1) Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la adunarea solemnă consacrată aniversării semicentenarului Partidului Comunist Român, Editura politică 1971.

2) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, Ed. politică, Buc 1963, vol. 2, p. 544.

CONFRUNTARI

PREVIZIUNEA VIITORULUI SAU APOLOGIA PREZENTULUI ?

Big-business — ul și „reconcilierea națională"

PREVIZIUNEA este o caracteristică a activității conștiente și, fără îndoială, este meritul ultimelor decenii faptul că a transformat-o dintr-o pură imaginație într-o știință. Pare paradoxal, dar, în multe cazuri, studiile de prognoză nici nu-și propun să prefigureze viitorul. Sarcina lor este de a explica și apăra prezentul. O astfel de impresie îți dă lectura unui important studiu de prognoză intitulat „Economia mondială în 1985" publicat în revista FUTURIBILI (37—38/1971) sub semnătura lui Gene Gregory. Spre deosebire de mulți alții, autorul acestui studiu se caracterizează printr-o viziune deosebit de optimistă, fiind convins că peste mai puțin de 15 ani, omenirea va rezolva cea mai mare parte a problemelor pe care le are azi. Sistemul capitalist se va înfățișa ca o imensă piață de bunuri, servicii și capital, devenită comună prin creșterea interdependenței dintre țări pe fundalul desfășurării „exploziei tehnologice". Se vor reconsidera criteriile de împărțire a lumii în bogați și săraci, se va micșora ritmul decalării subdezvoltării de către dezvoltare, va fi înlăturată instabilitatea politică. Vor avea o rezolvare deplină probleme de mare importanță socio-economică. Se va realiza o deplină conciliere națională pe baza prosperității generale și a stabilității sociale.

Desigur, stabilirea unui cadru previzonal atît de optimist pentru sfîrșitul secolului nostru trebuie să aibă la bază un factor cheie, de a cărui evoluție să depindă întregul mecanism social-economic. Gene Gregory este de părere că factorul capabil să înfăptuiască toate aceste transformări este „big-business-ul“, adică marile întreprinderi capitaliste ajunse în faza lor de dezvoltare internațională. „Evoluția societății, arată G.G., va fi determinată de expansiunea întreprinderilor internaționale, ce se vor bucura de marile lor dimensiuni, de flexibilitatea conducerii, de existența unor mari fonduri de cercetare științifică, de o planificare pe termen lung ca și de o puternică imaginație și creativitate în acțiunea de găsire a celor mai eficiente mijloace de satisfacere a aspirațiilor umane. Ca instituție eminamente rațională, marea întreprindere — cînd se proiectează pe scară mondială — tinde să modeleze omul și societatea..., apărînd ca una dintre cele mai dinamice forme de organizare socială. Spre deosebire de alte organizații, întreprinderea modernă este stabilă și poate spera să trăiască un timp nedefinit...“.

Mai mult, întreprnderile internaționale vor avea și un mare rol inovator în societatea modernă, nu numai pentru că vor fi purtătoarele noii științe și tehnologii, dar și pentru că ar ajunge la punctul în care, „ajutînd guvernele", vor aloca o importantă parte din resursele lor economice nevoilor sociale, fără însă a restrînge activitatea de producție sau comercială. Ajutorul va fi îndreptat și spre guvernele țărilor slab dezvoltate. Principala cale de ajutorare a acestora ar fi investiția directă în economiile lor naționale. Astfel, marile întreprinderi își vor asuma o largă responsabilitate socială, devenind una din „forțele cele mai progresiste“ ce animă societatea.

Înseși sindicatele își vor manifesta completa lor adeziune, dat fiind că marile întreprinderi oferă condiții îmbunătățite de muncă. Pe acest fundal va avea loc o schimbare radicală în opinia clasei muncitoare față de marele capital, realizîndu-se reconcilierea națională.

Este evident că o astfel de previziune nu are ca scop prefigurarea viitorului, ci apologia prezentului. Metoda este simplă — proiectarea întreprinderii pe o poziție socială.

Nu vrem să spunem cum va arăta societatea occidentală în 1985, dar putem fi siguri că sistemul de contradicții al capitalismului va acționa în direcția ascuțirii antagonismului de clasă, iar dacă este cazul să discutăm despre înlăturarea contradicțiilor, atunci va trebui să previzionăm căi de acțiune asupra factorilor interni de mișcare a acestora. Departe de a favoriza reconcilierea națională, „big business-ul" va inteți discrepanțele și contradicțiile între țările lumii capitaliste.

Pe fondul unor elemente de detaliu, bine fundamentate din punct de vedere al metodologiei de prognoză (determinarea cu o relativ mare preciziune a unor indicatori sintetici ai producției, consumului, ai fenomenului demografic etc.), se grefează elemente specifice capitalismului contemporan, se încearcă acreditarea ideii permanenței acestor fenomene. O incercare de a crea un paralelism direct între rigurozitatea calculului statistic și o idee preconcepută, de a pune prima în slujba celei de-a doua. Este un „studiu" al viitorului ce nu poate avea viitor.

Mircea COȘEA

ȘTIINȚA ȘI SOCIETATEA

DUBLA VALENȚĂ TEORETICĂ ȘI PRACTICĂ A ȘTIINȚELOR SOCIALE

UNA DIN CARACTERISTICILE societății moderne, bazată pe un nivel ridicat al forțelor de producție, pe realizările revoluției tehnico-științifice contemporane, o constituie creșterea importanței științelor sociale în organizarea și dezvoltarea societății, impactul tot mai frecvent și reciproc dintre teorie și acțiunea socială.

În prezent, se previzionează de către unii oameni de știință că desfășurarea revoluției științifico-tehnice **va avea loc mai ales pe seama științelor sociale,** între care un loc deosebit va reveni **științelor economice,** că revoluția ce se va produce va avea efecte mult mai profunde decît cea de pînă acum. Ei au în vedere utilizarea largă a matematicii și a tehnicii cibernetice în conducerea proceselor sociale, în armonizarea și optimizarea dezvoltării, în condițiile unei largi planificări sociale.

Este adevărat că în societatea contemporană, indiferent de orînduirea socială, se recurge tot mai des, nu numai pentru organizarea producției, ci și pentru dirijarea altor aspecte ale vieții sociale la cunoștințe teoretice, la materiale și investigații concrete, obținute și sistematizate pe bază de metode științifice. Cu alte cuvinte, dezvoltarea are tot mai mult un caracter conceptional iar științele sociale capătă valențe noi. Se știe că și în trecut aceste discipline nu au fost pur și simplu științe ale reflectării, ci au îndeplinit importante funcții ideologice, funcții care se mențin și astăzi. Însă în epoca actuală, ele obțin și funcții practice nemijlocite manifestate prin faptul că rezultatele lor au început să aibă o aplicabilitate socială din ce în ce mai largă.

Se știe că marxismul a fost cel care pentru prima dată în istorie a dat o temelie științifică interpretării fenomenelor și proceselor sociale, prin extinderea materialismului dialectic și asupra explicării societății.

O disjuncție se impune însă, atît pe planul reflectării, cît și pe cel al aplicării, în privința statutului social al acestor științe în capitalism și socialism. Clasicii marxismului au demonstrat caracterul social — de clasă și de partid — al științelor sociale. De aceea, oricîte interferențe vor exista și există fără îndoială — ceea ce constituie cadrul unor conlucrări și schimburi de experiență rodnice ale cercetătorilor și oamenilor de știință — între științele sociale elaborate de pe diferite poziții de clasă, va continua să se mențină o diferență de optică, fundamentală, asupra interpretării fenomenelor sociale, ca expresie a unor moduri de gîndire diferite, determinate de faptul că exprimă interesele claselor și grupurilor sociale. Superioritatea de interpretare (concepție și metodă) a științelor sociale marxiste asigură o putere de penetrație deosebită a rezultatelor acestora în viața socială. Aceste rezultate au fost aplicate în înfăptuirea revoluției socialiste în țările care formează sistemul mondial socialist și sînt utilizate pe larg în edificarea multilaterală a noii societăți socialiste. Societatea socialistă oferă substanța — structura și forțele de acțiune — pentru transformarea științelor sociale într-o pîrghie fundamentală a progresului social. Aici, acestea obțin capacitatea de a-și impune rezultatele ca o necesitate obiectivă, ca o forță motrice a dezvoltării.

În socialism acțiunea legilor economice are loc în condițiile reglementării de către societate a economiei naționale prin intermediul conducerii de către partidul comunist și statul socialist și participarea maselor de oameni ai muncii. Această trăsătură izvorăște din natura proprietății socialiste și a orînduirii socialiste care permite îmbinarea intereselor generale cu cele particulare (personale), asigurarea concordanței dintre sarcinile generale ale dezvoltării sociale și cerințele obiective ale dezvoltării, **folosirea acțiunii legilor economice obiective în interesul dezvoltării sociale generale.** Asigurarea caracterului conștient, planic este imposibil de conceput în afara cuceririlor științelor sociale.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, vorbind despre știința conducerii societății, sublinia că la realizarea acesteia concură larg utilizarea cunoștințelor științifice despre societate.

Partidul nostru se sprijină pe teza că dezvoltarea și perfecționarea orînduirii noastre necesită conducerea de ansamblu a economiei naționale, coordonarea diferitelor ei compartimente, în vederea edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la comunism. În această privință conducerea științifică a societății este un domeniu complex, multidisciplinar și este exercitată de către partidul comunist, în calitate de conducător al clasei muncitoare și al întregului popor și de statul socialist..

ȘTIINȚA CONDUCERII SOCIETĂȚII, sprijinindu-se pe legile dezvoltării economice și sociale, care fac obiectul diferitelor științe sociale, elaborează principiile generale care stau la baza dirijării optime a activității de producție, economice și sociale, precum și sistemul de mijloace și tehnici de lucru pentru folosirea în practică a acțiunii legilor și a principiilor generale stabilite.

Conducerea societății are între obiectivele sale și probleme care țin de realizarea naturii umane a socialismului, dezvoltarea multilaterală a oamenilor muncii, aplicarea unor înalte principii de etică și echitate socială, pentru realizarea unui sistem de relații sociale cu adevărat socialiste și apoi comuniste. Realizarea conducerii societății socialiste solicită deci aportul creator și continuu al diferitelor științe sociale — economie, politologie, sociologie, juridice, filozofice, etice, istoria și teoria artei și literaturii etc.

Științele sociale sînt chemate să fundamenteze căile și formele cele mai propice și eficiente pentru obținerea unui viitor cît mai bun posibil. Viitorul nu mai este considerat o determinare mecanică, univocă. Transformarea condițiilor sociale obiective existente, în elemente ale viitorului depinde de forța creației sociale, care încorporează cu o pondere însemnată științele sociale, prin rezultatele lor, ca o expresie a faptului că oamenii construiesc istoria ca pe propria lor istorie, în tot mai deplină cunoștință de cauză. De aici, în cercetare se pune accentul nu atît pe abstracție ca modalitate logică — deși și aceasta, trebuie mai precis și nuanțat elaborată — cît pe teorie ca sinteză a experienței sociale obținute.

Este evident, studierea experienței a jucat și în trecut un rol important în dezvoltarea științelor sociale. Ea constituie un mijloc de a pune în valoare rezultatele empirice, realizate de mase, și de a le generaliza apoi cu ajutorul științei.

De asemenea, se trece de la o concepție statică asupra științei la una dinamică. Însuși modul de gîndire al oamenilor de știință se schimbă, în legătură cu finalitatea practică tot mai accentuată a produselor muncii lor.

După „modul clasic" de gîndire în știință, descoperirea legilor însemna, în principiu, descoperirea esenței unei realități existente și trecute. Acum se iau în considerare și mutații certe sau posibile în dezvoltarea socială, adică și realități viitoare. Știința nu mai este un scop în sine, ci capătă un rol distinct, practic în funcționalitatea socială, este o funcție socială. Sub acest aspect, de exemplu, actualul plan cincinal, ca și liniile directoare ale dezvoltării pînă în 1990 (pentru unele ramuri pînă în 2.000) au sau vor avea un caracter paradigmatic și predictiv, asupra dezvoltării dinamic-echilibrate viitoare. Planurile și programele de dezvoltare au, astfel, valoarea unor elaborate științifice.

Cum s-a arătat, științele sociale trebuie să constituie nu numai o pîrghie a dezvoltării materiale, ci și una a dezvoltării spirituale. Rolul lor este deosebit în formarea noii conștiințe a oamenilor, ca și a conștiinței sociale. Atunci cînd științele sociale nu fac concesii unor factori extraștiințifici, care-i denaturează obiectivitatea, concluziile lor alimentează direct conștiința socială.

Prin această prismă este necesar de reamintit că marxism-leninismul. în ansamblul său, se fundamentează și include cele mai de seamă rezultate ale științelor sociale, îndeosebi ale economiei politice, filozofiei, politologiei, sociologiei, socialismului științific. Superioritatea concepției de care se călăuzește partidul nostru depinde incontestabil de progresul acestor științe, iar responsabilitatea ce revine celor ce lucrează în acest domeniu o asimilează cu o responsabilitate de partid. Secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea participării cadrelor cu funcții de răspundere în conducerea de partid și de stat la activitatea de cercetare în științele sociale și politice. De asemenea, cercetătorii științifici, ca militanți pe tărîm social, au obligația nu numai de a pune, detașat de persoana lor, rezultatele la dispoziția societății, ci și de a lua parte la munca politică, practică, la activitatea din întreprinderi și instituții, de a fi strîns legați de clasa muncitoare.

REFERINDU-SE, cu diferite prilejuri la sarcinile Academiei de Științe Sociale și Politice, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că pe tărîm ideologic și științific, științelor sociale și politice le revin în actuala etapă sarcini sporite. În principal, direcțiile orientării eforturilor cercetătorilor ar consta în :

a) impulsionarea și introducerea unui spirit nou în domeniul activității ideologice, ridicarea combativității ideologice față de influențele străine, afirmarea puternică a filozofiei materialist-dialectice și a politicii partidului nostru ;

b) dezvoltarea gîndirii sociale din România, clarificarea numeroaselor probleme teoretice, de principiu, încă insuficient aprofundate pentru îmbogățirea patrimoniului științei și culturii românești și participarea activă la circuitul mondial de valori ;

c) îndeplinirea unui rol important în întreaga activitate ideologică și educativă desfășurată de partid, ca participare directă ;

d) abordarea cu mai mult curaj a noilor probleme ale dezvoltării sociale naționale și internaționale, a concluziilor care se desprind din practica construcției socialiste, naționale și internaționale, în scopul sporirii aportului științelor sociale la fundamentarea mersului dezvoltării sociale, prezente și viitoare.

Evident, aceste sarcini, revin diferențiat, după obiect, diferitelor științe sociale și politice. Ar fi dificil să semnalăm, în general, aceste particularități, care, pentru fiecare disciplină, necesită abordări speciale. De altfel, ne-am propus să arătăm funcționalitatea socială nouă, în limitele coordonatelor valabile, mai mult sau mai puțin, pentru fiecare din științele sociale.

Ar fi posibil însă ca, pe marginea acestor parametri, să subliniem unele consecințe sub unghi metodologic.

Ne gîndim, astfel, la necesitatea existenței unei conștiințe clare a deosebirii nete dintre latura de **creare a științei** cu particularități și sarcini proprii (latura creaționistă) și latura de **utilizare a rezultatelor** științei (latura praxeologică). Aceste laturi sînt concomitente și trepte succesive în același timp ale unui proces unic, ceea ce impune acordarea, avînd în vedere exagerările fie de tratare abstractă, fie de tratare descriptivă, empirică, a unei atenții deosebite cercetării legilor ca entitate, însă nu rupte de particular, ci tocmai ca expresie a acestuia (expresie sublimată însă, nu o reprezentare însumată a particularului).

Științele economice studiază o serie de categorii — preț, piață, valoare, monedă, cointeresare materială etc. — ca pîrghii economice în politica statului. Noua funcționalitate a științei cere ca dubla valență teoretică și practică a acesteia să fie studiată nu numai ca un întreg în cadrul fiecărei discipline, ci și multidisciplinar. La studierea manifestării în viață a acestor categorii este necesar să-și dea concursul și discipline ca sociologia, științele juridice și politice.

Noile sarcini ale științelor sociale, sporirea importanței lor în angrenajul social, le transformă într-o forță materială a progresului, constituie pîrghii de neînlocuit în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Vasile SPIRIDON

INTEGRAREA ECONOMISTULUI

(Urmare din pag. 9)

tralei n-ar trebui să-l depășească pe al celor contabili.

• Din 5 economiști plus 1 cadru cu pregătire medie este de preferat cel cu pregătire medie

LA CENTRALELE analizate, 15% din funcțiile de conducere din compartimentele economice, sînt ocupate de cadre cu pregătire medie. Reglementările în vigoare prevăd „posibilitatea" ocupării posturilor de conducere a compartimentelor economice cu cadre medii, deși o exclud la cele tehnice. O astfel de prevedere nu poate fi explicată decît prin prezumția că nu avem încă suficienți economiști, prezumție îndreptățită poate la nivelul întregii țări, dar nu și la unitățile cuprinse în investigația noastră. Pentru ocuparea celor 26 posturi deținute în prezent de cadre medii stau la dispoziție nu mai puțin de 138 de economiști cu studii superioare, care ocupă posturi de execuție. Este greu de acceptat că din 5 economiști nu s-ar putea găsi cel puțin unul care să fie mai bun decît un cadru cu pregătire medie. Nici cel puțin elementul vechime nu poate fi luat în considerație, întrucît 61 de economiști de execuție sînt economiști principali, deci cu vechime suficientă pentru a putea ocupa funcții de conducere.

Desigur că întreprinderile își rezolvă, pînă la urmă problemele și cu „economiști șefi" cu pregătire medie, dar este greu de presupus că soluțiile adoptate sînt cele mai bune (cele care să asigure reducerea la minim a cheltuielilor materiale, eliminarea produselor nevandabile, sporirea nivelului rentabilității, în general, al eficienței întregii activități desfășurate de unitatea economică), pentru că, cadrele cu studii medii nu sînt înarmate cu metodele cele mai moderne de optimizare a deciziilor, cum sînt cele din categoria cercetărilor operaționale.

AM ÎNCERCAT să prezentăm cît mai fidel situația economistului în centrala industrială, exprimîndu-ne în același timp opinia că această situație poate avea în ansamblu o influență negativă asupra calității activității tehnice și economice din unele unități economice. Este de datoria noastră ca înainte de a încheia să încercăm să formulăm și unele propuneri de îmbunătățire.

Mărturisim că am studiat cu atenție legislația în vigoare, pentru a observa în ce măsură situațiile constatate sînt favorizate de aceasta, însă am ajuns la concluzia că nu legislația generează stările de fapt constatate. Și iată de ce.

Legea prevede că membrii numiți ai consiliului oamenilor muncii sînt directorul general, directori din centrale și unități componente, alți specialiști. Deci nici urmă de favorizare a uneia sau a altei categorii de specialiști. Legea prevede că în funcția de director general pot fi numiți atît ingineri, cît și economiști. Legea nu prevede nici un fel de restricții cu privire la gruparea activităților centralei în funcțiuni, la structura profesională și numărul de salariați al diferitelor compartimente ale centralei.

Numărul și natura funcțiunilor centralei, deci al directorilor de funcțiuni, structura profesională a diferitelor compartimente, numărul salariaților acestora sînt rezultatul deciziilor privind structura organizatorică și nomenclatoarele de funcții. Structura organizatorică este aprobată de consiliile oamenilor muncii ; nomenclatoarele, de către conducerea ministerului. Tot ministerul este acela care aprobă numirea în funcțiile de director general și directori de funcțiuni din centrală, ca și componența consiliului oamenilor muncii.

Rezultă deci că nu în schimbarea legislației trebuie căutate remediile — întrucît legislația este bună — ci în luarea în considerare de către cele două organe de conducere menționate (minister și centrală) a trăsăturilor și exigențelor noi ale economiei românești în actuala sa etapă de dezvoltare.

RELAȚIA DINTRE ROLUL ȘI PREGĂTIREA ECONOMISTULUI

PRODUCȚIA modernă, perfecționarea conducerii și planificării activității economice reclamă un număr din ce în ce mai mare de cadre cu pregătire economică. Totodată, în mod firesc, crește și răspunderea pentru pregătirea și utilizarea cadrelor cu pregătire economică, pentru precizarea statutului acestora în întreprinderile moderne. Aceste probleme, deosebit de actuale, au făcut și fac obiectul dezbaterilor din cadrul unor conferințe ale economiștilor sau în presa diferitelor țări socialiste.

● Crește numărul economiștilor, dar și răspunderea pentru utilizarea lor

PRIN ÎNFĂPTUIREA reformei economice în R. P. Ungară, importanța socială a profesiunii de economist creștere continuu — afirmă, de exemplu, dr. Garamvölgyi Károly în revista ungară **Figyelö** (nr. 10/1972). Acest lucru este demonstrat de faptul că, în ultimii zece ani, numărul economiștilor aproape că s-a dublat. Proporția economiștilor a crescut și în sînul intelectualității. În 1960, doar 5,8% dintre toți cei care au dobîndit o diplomă de învățămînt superior erau economiști, în timp ce în 1970 ponderea lor era de 9,5%.

Creșterea însemnătății activității economice este ilustrată și de faptul că la întreprinderile industriale, în organizațiile publice, la consiliile populare, în cooperative și în întreprinderile agricole crește an de an numărul lucrătorilor cu munci de conducere care posedă pregătire economică. În 1970, de pildă, 53% dintre persoanele cu munci de conducere erau economiști.

Prezintă importanță nu numai extinderea numerică, ci și procesul de **specializare în cadrul profesiunii de economist.** Acest lucru este strîns legat de faptul că pe prim plan se situează tot mai mult sarcini economice specifice, a căror rezolvare necesită oameni care dispun de cunoștințe economice de specialitate.

În învățămîntul universitar scade proporția celor care capătă o pregătire financiar-contabilă și de economie generală și crește numărul celor care-și însușesc cunoștințe privind comerțul interior și exterior, transporturile, planificarea, agricultura, matematica (programarea), marketingul etc. Prin reforma învățămîntului superior se adîncește, în continuare, specializarea.

În cadrul profesiunii de economist, specializarea are două direcții : una în raport cu munca efectuată la diferitele nivele sau ramuri ale economiei, cealaltă urmărește rezolvarea diverselor sarcini de planificare și de programare. Dar — atrage atenția autorul — în ciuda specializării accelerate a atribuțiilor și a pregătirii profesionale, **trebuie asigurată unitatea între viața economică, profesiunea de economist și știința economică.** Este necesar ca știința economică, în același timp, să se specializeze și să se integreze. **Specializarea** trebuie să se adapteze specificului metodologic al unor sarcini, iar **integrarea** trebuie să asigure — în limite raționale — **unitatea de concepție a științei economice.**

Referindu-se la utilizarea cadrelor cu pregătire economică în Bulgaria, Vasil Vutov arată în revista **Ikonomiceski jivot** (nr. 8/1972) că dirijarea operativă a ramurilor industriale, atît la nivel macroeconomic cît și la nivel micro-economic, se realizează aproape exclusiv de cadre inginerești. Teoretic se afirmă că în conducerea producției prioritatea o are știința economică, fără însă a se subestima și alte discipline, ca : dreptul, sociologia etc., conducerea fiind o problemă complexă. Realizarea sarcinilor trasate de P. C. Bulgar cu privire la construirea bazei tehnico-materiale a socialismului depinde nemijlocit de fundamentarea economică a hotărîrilor privind dezvoltarea în perspectivă a întregii economii și a fiecărei verigi economice în parte, a tuturor fenomenelor economice concrete și a tuturor cheltuielilor concrete de muncă.

În condițiile nivelului actual atins în dezvoltarea științei și tehnicii, care oferă tot mai multe variante posibile, nu este tocmai ușor să se găsească soluția economică cea mai avantajoasă prin prisma interesului social. Ritmul în care se dezvoltă forțele moderne de producție reclamă, mai mult ca oricînd, să se țină **o riguroasă evidență privind raportul dintre caracterul muncii respective, pe de o parte, și pregătirea și calificarea specială necesară realizatorului ei concret, pe de alta.** În final, adesea conducerea unei serii de organizații comerciale este atribuită cu precădere inginerilor. Iar disciplinele privind comerțul exterior și comerțul interior sînt studiate în învățămîntul economic.

Din actuala orientare a politicii economice rezultă deosebit de pregnant necesitatea sporirii rolului calculului economic privind rezultatele activității economice și, ca urmare logică, se pune problema rolului special al economiștilor — opinează Boleslav Eckhardt, în revista polonă **Zycie gospodarcze** (nr. 31/1971). Arătînd că există o anumită contrapunere între lucrătorii cu profil tehnico-ingineresc și cei cu profil economic, autorul se pronunță pentru unificarea celor două categorii. Deși s-ar părea că menținerea categorisirii în lucrători tehnici și economici — apreciază el — are la bază criterii suficient de raționale (cum este pregătirea), ea contribuie la adîncirea în continuare a tendinței actuale destul de generalizate de „compartimentare“ a problemelor care reclamă, în fond, o soluționare complexă. Destul de frecvent inginerii și tehnicienii consideră că nu sînt obligați să gîndească economic, iar dintre economiști mulți consideră că sînt absolviți de înțelegerea problemelor tehnice.

Ocupîndu-se de concordanța dintre atribuțiile stabilite pentru economistul șef din întreprindere și lucrătorii din serviciul său și preocupările lor reale, revista polonă **Zycie gospodarcze** (nr. 27/1971) relevă că — conform normativelor — lor le revine **sarcina de a perfecționa continuu metodele de gospodărire și activitatea unităților economice, în special de a se ocupa de crearea condițiilor care să stimuleze inițiative eficiente sub aspect social și economic, lichidarea risipei, optimizarea deciziilor privind investițiile productive etc.**

În practică, însă, munca economiștilor nu are eficiența scontată, după cum se reflectă în analiza întreprinsă — în nr. 49/1971 al aceleiași reviste — de Edward Studzinski. „Să examinăm deci — scrie autorul — cu ce se ocupă lucrătorii din verigile economice și însuși economistul șef. Pe primul plan se situează problema efectuării de analize economice, al cărei coordonator trebuie să fie economistul șef. În acest scop, la finele anului bugetar colectivul de lucrători din sectorul tehnico-economic și administrativ trebuie să facă analiza rezultatelor economice obținute și a cauzelor eventualelor nerealizări în întreprinderi. În practică, fiecare din aceste sectoare elaborează separat darea de seamă pentru activitatea depusă, explică subiectiv realizările obținute, trece sub tăcere lipsurile. Astfel de analize parțiale sînt prezentate economistului șef, care — după o verificare mai superficială sau mai aprofundată a lor — face sau nu corecturi, adaugă o introducere, trage unele concluzii etc...“

Frecvent abordată în presa de specialitate din Polonia este și problema rolului directorului economic al unei întreprinderi, a sferei preocupărilor acestuia. Astfel, de pildă, publicația **Organizacja, metody, technika** (nr. 5 și 7/1971) publică rezultatele unei anchete efectuate — în acest sens — în rîndul directorilor economici. Unul dintre aceștia aprecia că „actuala sferă de sarcini cuprinde aspectele economice ale activității, calculul economic și problemele legate de export. Ținînd seama de importanța exportului, acest domeniu capătă o prioritate deosebită. Nu am însă posibilitatea să cuprind și să controlez totul, încerc să rezolv numai problemele cele mai esențiale“. Un alt director sublinia că, din cauza subestimării problemelor economice de către compartimentul tehnic și în virtutea principiului de a obține producția cu orice preț, rolul directorului economic se limitează la procurarea materiilor prime și materialelor pentru asigurarea continuității procesului de producție, la elaborarea a numeroase situații comparative, rapoarte sau informări, participarea la conferințe sau consfătuiri, intervenții către partenerii în cooperare.

La conferința de la Leningrad consacrată îmbunătățirii pregătirii cadrelor economice și inginerești — relatează revista sovietică **Voprosî ekonomiki** (nr. 5/1971) — discuțiile s-au purtat, printre altele, în jurul **creării unui așa-numit „model“ de calificare a economistului, necesar pentru structurarea planurilor de învățămînt, pentru organizarea judicioasă a procesului de studiu** în institutele de învățămînt superior. Un asemenea model pentru institute, a arătat S. Kameniţer, trebuie să conțină structura precisă a planurilor de învățămînt, care să asigure volumul necesar de discipline într-o anumită consecvență și enumerare a cerințelor față de calitatea profesională a specialistului. Este vorba de îmbinarea optimă a diferitelor forme de studiu : lecții, seminarii, munca individuală a studenților, elaborarea de proiecte în cadrul cursurilor și a celui de diplomă, practica în producție, lucrările de laborator.

S-a menționat, de asemenea, că în trei instituții de învățămînt superior din Leningrad au fost elaborate planuri de studii experimentale pentru diferite specialități de economiști și ingineri, planuri care — după părerea participanților la conferință — ar putea fi luate drept bază pentru realizarea pe principii unitare a planurilor de învățămînt în toate institutele de învățămînt superior. Ele asigură unitatea pregătirii general-metodologice, matematice, tehnologice și general-economice a studenților de toate profilele, în decursul primilor doi ani și jumătate de studiu. Prin aceasta s-au creat condițiile pentru pregătirea unor specialiști cu profil larg.

Cerința profilului larg de specializare a fost sprijinită de numeroși cercetători. Ei s-au referit nu numai la specializarea profesiunilor, ci și la specializarea instituțiilor de învățămînt superior și mediu. La conferința de la Leningrad **s-a insistat în mod deosebit asupra pregătirii matematice, social-psihologice a specialiștilor, asupra necesității ca aceștia să-și însușească organizarea științifică a muncii și a conducerii.**

Totodată, eficiența pregătirii specialiștilor în institutele de învățămînt superior se apreciază, în ultima instanță, prin modul în care ei folosesc în producție cunoștințele și deprinderile dobîndite în facultăți. Gradul și volumul acestei utilizări sînt determinate de conținutul muncii lor. **Într-o muncă care nu solicită în suficientă măsură cunoștințele și deprinderile dobîndite în facultate, specialiștii pierd calificarea lor inițială. De aceea, problemele îmbunătățirii pregătirii economiștilor în facultăți trebuie examinate în corelație complexă cu problema folosirii lor raționale în economia națională.**

● Sporește ponderea pregătirii economice a inginerilor

REFERINDU-SE la activitatea Facultății de ingineri-economiști din cadrul Institutului de aviație din Ufa (U.R.S.S.), pe linia perfecționării pregătirii economice a specialiștilor, revista **Ekonomiceskaia gazeta** (nr 17/1972), precizează, printre altele, că au fost introduse o serie de discipline noi : **bazele conducerii științifice a producției, analiza activității economice, organizarea prelucrării mecanice a informației economice ș.a.** Au fost elaborate din nou și refăcute programele unui șir de cursuri, ținîndu-se seama de realizările contemporane ale științei și practicii, au fost pregătite materiale metodologice.

În acest an, facultatea va da prima promoție de ingineri-economiști specializați în deservirea matematică a sistemelor automatizate de conducere și a mașinilor electronice de calcul. **În perspectiva apropiată se prevede sporirea considerabilă a numărului de discipline economice predate inginerilor de la toate specialitățile, reconsiderarea și întărirea laturii economice a proiectelor de diplomă, a conținutului și fundamentării economice a lucrărilor practice și de laborator, a proiectelor din cadrul cursurilor și a altor forme ale procesului de învățămînt.** O deosebită atenție se acordă îmbunătățirii pregătirii matematice a viitorilor specialiști.

La rîndul său, revista iugoslavă **Ekonomika preduzecea** (nr. 3/1972) publică o relatare cu privire la consfătuirea organizată recent între catedrele de economie politică de la facultățile economice iugoslave. În acest cadru, prof. dr. F. Cerne de la Facultatea de economie din Ljubljana a subliniat necesitatea pregătirii mai concrete a studenților. Deoarece — a arătat el — teoria generală se deosebește de disciplinele economice speciale și dezvoltate, se ajunge în situația că „economistul - absolvent nu este în stare să deosebească copacul de pădure“.

Prof. F. Cerne și-a exprimat opțiunea pentru crearea unui curs introductiv corespunzător de teorie economică sau de economie politică. Conținutul și perfecționarea acestui curs și legătura lui cu noul profil al economiștilor absolvenți ar trebui orientate — după opinia sa — în următoarele direcții : însușirea teoriei social-economice cu privire la marile sisteme organizatorice și sociale, a elementelor teoriei informatice-cibernetice moderne ; cunoașterea teoriei comportării principalilor subiecți economici și a interacțiunilor lor, exprimate în categorii economice ; introducerea în contabilitate ; analiza principalelor legi ale producției și repartiției ; introducerea în teoria dezvoltării economice ; bazele economiei mondiale.

V. BRĂNEANU
M. MELNIC

UNCTAD III

TENDINȚE ÎN CREȘTEREA ASISTENȚEI FINANCIARE EXTERNE

UNA DIN PROBLEMELE importante în discuția sesiunii a III-a a UNCTAD o constituie problema asitenției financiare către țările în curs de dezvoltare. Adoptîndu-se strategia celui de-al doilea deceniu de dezvoltare, țările capitaliste avansate din punct de vedere economic au declarat că pînă în anul 1975 ajutorul extern pe care îl vor acorda pentru dezvoltare sub formă de ajutor public va atinge 0,75% din produsul lor național brut.

Cum se prezintă situația în momentul desfășurării celei de-a III-a sesiuni UNCTAD ? În discursul său ținut în ședința plenară, Președintele Băncii Mondiale, dl. Robert Mc. Namara, a prezentat o analiză complexă a evoluției pe țări a ajutorului public, precum și previziuni asupra evoluției lui pînă în anul 1975.

Astfel, se poate constata, pe baza estimărilor Băncii Mondiale, că numai 2 țări vor atinge în anul 1975 scopul propus (de a acorda ajutor public 0,7% din produsul lor național brut) și anume Suedia și Norvegia. Alte 6 țări (Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Franța și Olanda) se vor apropia de procentul respectiv, cu variații între 0,59% și 0,68% din produsul lor național fără a atinge însă nivelul prevăzut.

Totodată, se estimează că patru țări (Austria, Japonia, Anglia și Elveția) cu toate că vor spori sensibil pînă în 1975 ajutorul public, față de anii precedenți vor rămîne însă cu mult sub obiectivul prevăzut.

În ce privește Statele Unite ale Americii se poate observa că ele sînt departe de a-și îndeplini obligația asumată ; mai mult chiar, partea din produsul național brut pe care această țară o acordă pentru ajutor public țărilor în curs de dezvoltare este în continuă descreștere. Astfel, ponderea ajutorului public, acordat de Statele Unite, a scăzut la 0,31% în 1970 din produsul național brut, iar pentru 1975 — după cum rezultă din cuvîntarea șefului delegației S.U.A. la Conferința UNCTAD, John Irving II, — ea se va reduce în continuare. După aprecierile Băncii Mondiale, ele vor ajunge la aproximativ 0,24%. Semnificația acestui fapt este deosebită, deoarece contribuția absolută a Statelor Unite ale Americii reprezintă o parte însemnată a asistenței financiare internaționale acordate țărilor în curs de dezvoltare.

În felul acesta, totalul resurselor financiare care vor fi acordate țărilor în curs de dezvoltare sub formă de ajutor public pentru dezvoltare în prima jumătate a deceniului va fi în medie de cca. 0,35% din produsul național brut al țărilor membre ale Comitetului de ajutor pentru dezvoltare, adică jumătate din obiectivul fixat pentru acest deceniu.

Totodată, în dezbaterile de la Conferința UNCTAD se evidențiază existența unui grav dezechilibru între țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare în ceea ce privește repartiția veniturilor.

În cursul primului deceniu de dezvoltare, produsul național brut global în întreaga lume a crescut cu uriașa sumă de 1.100 miliarde dolari. Previziunile Băncii Mondiale, privitoare la dezvoltarea economică pînă în anul 1980, indică o tendință de accentuare a dezechilibrului amintit.

În 1972 venitul mediu pe locuitor este în țările capitaliste dezvoltate de 2.400 dolari, în timp ce în țările în curs de dezvoltare este de 180 dolari. În anul 1980, 25% din populația lumii care trăiește în țările capitaliste dezvoltate vor beneficia de încă 80% din creșterea globală a venitului mondial, venitul pe cap de locuitor în aceste țări va crește cu aproximativ 1.200 dolari. În același timp — chiar dacă obiectivele de creștere stabilite pentru al doilea deceniu de dezvoltare s-ar realiza — venitul mediu anual pe cap de locuitor a 75% din populația lumii (care trăiește în țările în curs de dezvoltare) se va mări cu mai puțin de 100 dolari.

Creșterea economică a țărilor capitaliste dezvoltate ne arată că acordarea a 0,7% din produsul lor național brut pentru ajutor public țărilor în curs de dezvoltare nu solicită din partea țărilor avansate eforturi deosebite.

Astfel, în anul 1970, produsul național brut global al țărilor capitaliste dezvoltate era de 2.000 miliarde dolari. Previziunile pentru anul 1980 indică o creștere pînă în anul 1980 la un nivel de minimum 3.000 miliarde dolari. Rezultă că pentru a atinge volumul de 0,7% din produsul național brut pentru ajutor public (care astăzi reprezintă numai 0,35%) țările capitaliste dezvoltate n-ar trebui să aloce decît 1,5% din suma resurselor suplimentare pe care țările capitaliste dezvoltate le vor acumula în perioada acestui deceniu, restul de 98,5% din veniturile lor suplimentare rămînîndu-le la dispoziție.

Nerealizarea obligațiilor asumate privitoare la ajutorul public către țările în curs de dezvoltare are repercusiuni negative asupra acestor țări. În mod deosebit, insuficiența ajutorului public pentru dezvoltare se repercutează asupra țărilor cele mai puțin dezvoltate care probabil nu-și vor putea realiza rata de creștere economică care au prevăzut-o.

Totodată, țările în curs de dezvoltare nebeneficiind de o asistență externă satisfăcătoare (din sume publice), vor fi nevoite să se adreseze altor surse de credite de care au nevoie pe care nu vor putea să le obțină decît în condiții mai puțin avantajoase, îndeosebi în ceea ce privește dobînzile și termenele de rambursare. Aceasta are implicații mari prin creșterea periculoasă a datoriilor acestor țări — și așa foarte mari — pe termen scurt și mijlociu, cu efecte negative asupra comerțului lor exterior, a creșterii lor economice în general cu grave urmări sociale.

Desigur, că ajutorul public economic este numai un aspect — deși important — al discuțiilor la Conferința a III-a UNCTAD. Pentru creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare, pentru lichidarea marilor decalaje economice, tehnologice și științifice dintre țările industrializate și statele în curs de dezvoltare, este necesară, după cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, mobilizarea eforturilor popoarelor pentru accelerarea progresului lor economic și social și lichidarea rămînerilor în urmă, se impune dezvoltarea nestingherită a schimburilor economice internaționale și lărgirea coperării industriale, eliminarea cît mai grabnică a tuturor barierelor, restricțiilor și discriminărilor artificiale care mai persistă în comerțul mondial.

prof. dr. Vasile RAUSSER

REALITĂȚI ALE LUMII CAPITALISTE

DIN TREI ȘOMERI UNUL N-A ÎMPLINIT ÎNCĂ 24 DE ANI

UN RECENSĂMÎNT efectuat acum cîțiva ani în Franța arăta că din numărul tinerilor între 16 și 24 de ani, ajuns la circa 4 milioane, cu aproape un milion mai mare față de recensămîntul din 1962, și reprezentînd 1/5 din populația activă a acestei țări, tot mai mulți sînt cei care îngroașă rîndurile șomerilor. Considerat ca un flagel național de către oficialitățile franceze, șomajul în rîndurile tineretului a continuat să crească în 1970, sporind îngrijorarea guvernului și determinîndu-l să-și mărească diligențele pe lîngă patroni de a privi cu mai multă luare aminte această gravă situație. Scrisoarea adresată patronatului francez de către primul ministru Jacques Chaban Delmas, prin care acesta solicita firmelor capitaliste să se gîndească la a crea noi locuri de muncă și a asigura astfel pîinea zilnică acestor tiner, este o nouă mărturie a dificultăților orînduirii capitaliste de a asigura valorificarea resurselor de muncă ale societății.

Numărul de numai 100 de mii, al tinerilor oficiali recenzați ca șomeri, după părerea revistei L'EXPRES, este în realitate dublu, dat fiind că o mare parte a tineretului, convinsă de incapacitatea oficiilor de plasare de a le putea oferi de lucru, a renunțat de mult să se mai înscrie la oficiile respective. Într-un singur an ponderea tinerilor în totalul celor lipsiți de lucru, a crescut de la 24% la 30% în Languedoc-Roussilon, de la 20% la 30% în Rhône și reprezintă 44,8% în Nord-Pas de Calais. Ponderea tinerilor în totalul șomerilor reprezintă în medie pe întreaga Franță 33%. Aceasta înseamnă că din trei șomeri unul are vîrsta de cel mult 24 ani.

În speranța că vor găsi pînă la urmă ceva de lucru tinerii respectivi sînt dispuși să-și vîndă forța de muncă pentru salarii derizorii. Un tînăr din Lille declara revistei citate că s-ar mulțumi și cu o sumă reprezentînd cu mult sub jumătate din salariul mediu. Acești tineri, gata să-și ofere serviciile în schimbul unor salarii de mizerie, constituie un instrument la îndemîna patronatului pentru a împinge în jos scara salariilor muncitorilor activi în general.

UN SISTEM DE PREGĂTIRE DEFECTUOS

CREȘTEREA numărului șomerilor tineri scoate totodată în relief și carențele sistemului de pregătire a tinerilor pentru viață, pentru a se putea încadra într-o activitate utilă, productivă.

Peste 48% dintre tinerii care caută de lucru în Franța nu au primit în școlile absolvite nici un fel de pregătire profesională. *Or, după anunțurile de la mica publicitate din ziarele franceze, atunci cînd se caută brațe de muncă, rezultă că, din 100 oferte de serviciu 80 se referă la activități în diferite uzine. Chiar admițînd că sistemul accelerat de calificare în șase luni preconizat în prezent, ar fi utilizat din plin, el ar putea pregăti anual, după datele publicate, doar 12 mii de tineri. Într-un astfel de ritm numai calificarea celor peste 200 de mii de tineri șomeri existenți ar necesita... 16—17 ani.*

Totodată, trebuie ținut seama că restrîngerea temporară a producției unor ramuri și subramuri industriale, fenomen frecvent în cele mai dezvoltate țări occidentale, duce la aruncarea în stradă a mii și mii de muncitori. Practica arată că asemenea restrîngeri de producție, rezultate inexorabile ale acțiunii legităților proprii economiei capitaliste, lovesc în primul rînd în tinerii calificați prin așa numitul sistem accelerat de șase luni.

Incertitudinea care planează asupra exercitării permanente a unor activități productive în industrie, teama că chiar angajat fiind, te poți pomeni oricînd aruncat în stradă, face ca tot mai mulți tineri din Franța să se orienteze spre sfera serviciilor ca funcționari la bănci, societăți de asigurări etc., spre munci mai slab plătite.

Însăși orientarea tinerilor ce se înscriu să urmeze învățămîntul superior dovedește o dezafecțiune pentru activitățile productive din industrie. La institutele tehnice, pentru 43 mii de locuri s-au prezentat ceva mai mult de 17 mii candidați, în timp ce la facultățile de litere și drept care nu oferă vreo perspectivă certă de utilizare după absolvire, sînt înscriși totuși peste 350 mii de studenți.

Explicațiile pe care o serie de publicații caută să le atribuie fenomenelor de genul celor amintite în rîndurile de față nu constituie însă decît o încercare de distragere a atenției de la cauzele reale ale inutilizării celei mai prețioase dintre forțele de producție ale oricărei societăți — omul, cu atît mai gravă atunci cînd el se află în plenitudinea capacității sale creatoare.

prof. dr. I. BERCEANU

REPERE

• **Consumul** suedez de alimente congelate industrial s-a ridicat anul trecut la 129 000 tone, respectiv la 15,9 kg pe locuitor, ceea ce reprezintă nivelul cel mai ridicat de pe continentul european. Principalul articol supus congelării este carnea (33 380 t în 1971), iar principalul benficiar — restaurantele.

• **Olanda** va dispune la sfîrșitul acestui an de o capacitate de rafinare de 92,5 milioane tone, concentrată aproape în totalitate în zona portului Rotterdam. În 1974 această capacitate va ajunge la circa 100 milioane tone, în vreme ce consumul olandez de petrol și produse petroliere n-a depășit anul trecut 23 milioane tone.

• **În apropiere** de orașul Larnaka a avut loc inaugurarea oficială a primei rafinării de petrol din Cipru. Capacitatea de prelucrare a întreprinderii este de 750 000 tone de țiței pe an. Ea va putea satisface deplin necesitățile interne ale Ciprului în benzină și alte produse petroliere.

• **Transporturile** navale joacă un rol de prim ordin în comerțul exterior al R. P. Bulgaria. Anul trecut exporturile bulgare s-au realizat în proporție de 54,1% pe cale maritimă și de 18,5% pe Dunăre ; la importuri ponderile respective sînt și mai mari — 65,4% și 22,7%.

• **Compania** italiană „Snam Progetti“ a obținut comanda pentru realizarea proiectului unei noi conducte petroliere ce va lega terenurile petrolifere din nordul și sudul Irakului cu porturile siriene din Mediterană, anunță agenția irakiană de presă — INA. Lungimea conductei va avea aproximativ 1 250 km, cu o capacitate de 50 milioane tone anual.

• **Guvernul** pakistanez a decis devalorizarea monedei naționale, rupia. Hotărîrea, stabilește un curs de 11 rupii pentru un dolar S.U.A.

• **În Japonia**, la Fukuyama, societatea „Nippon Kokan“ a încheiat construcția unuia din cele mai mari furnale din lume. Capacitatea instalației este de 4 400 mc, urmînd ca ea să producă anual 4 milioane tone de fontă. În luna aprilie 1971, tot la Fukuyama a fost construit un furnal de 4 150 mc.

• **Veniturile** din turism ale Libanului vor atinge în acest an 250 milioane dolari, apreciază Ministerul libanez al Turismului. Anul trecut ele au înregistrat o creștere de 35% față de 1970. O creștere similară este luată în calcule și pentru acest an.

• **În 1971**, industria franceză de mașini textile a exportat echipament în valoare de 1033 milioane de franci, situîndu-se pe locul trei printre subramurile constructoare de mașini. În proporție de 32% aceste exporturi s-au orientat spre Europa occidentală, de 31,5% — spre America de Nord, de 7,3% spre țările socialiste, de 5.5% spre America Latină, de 5.2% — spre Africa de Nord etc

• **Anul trecut**, venitul național brut al Italiei a crescut doar cu 1,4% (ajungînd la 45 029 miliarde lire) față de un spor de 5,3% în 1970. În unele ramuri ale economiei, venitul național produs a înregistrat chiar un ușor regres în industrie cu 1,2%, iar în agricultură cu 0,8%.

AGRICULTURA AFRICANĂ PE CALEA PROGRESULUI

acad. V. MALINSCHI

LA 25 MAI, în fiecare an din 1963 încoace, popoarele africane sărbătoresc „Ziua eliberării Africii". Acesta este un prilej pentru a trece în revistă problematica dezvoltării continentului, — problematică în care agricultura, tratată în articolul de față, ocupă un loc deosebit de important.

AFLATĂ ÎN PLIN PROCES DE DEZVOLTARE, Africa se caracterizează sub aspect economic printr-un grad crescînd de diferențiere regională. Timp de secole continentul a fost supus unui jaf colonial sistematic și necruțător. Dacă de la început atenția colonialiștilor s-a concentrat asupra zonelor aurifere și diamantifere, ulterior s-a trecut la acapararea pămînturilor fertile. Dar cel mai mare rău l-a cauzat mai peste tot vînătoarea de oameni și comerțul de sclavi. Înflorirea rapidă a plantațiilor din America a fost legată, înainte de toate, de exportul masiv al sclavilor-negri din Africa. Comerțul cu sclavi a dat un nou și puternic impuls dezvoltării capitalismului în Anglia și ulterior în alte țări ale Europei, constituind una din metodele „clasice" ale acumulării primitive a capitalului.

Agricultura rămîne în continuare ramura preponderentă a economiei Africii. În această ramură sînt ocupați 70—80% din populație. Ca rezultat al îndelungatei dominații coloniale, agricultura era înapoiată, iar productivitatea scăzută.

Sistemul agriculturii africane era predominant extensiv și pe alocurea chiar itinerant. Agricultura mai intensivă se practica doar în unele zone din extremitățile continentului și pe plantații. Nu numai cultura plantelor, dar și creșterea animalelor era slab dezvoltată și repartizată extrem de inegal pe continent, avînd un caracter predominant nomad și semi-nomad.

Mei, sorg și manioca sînt principalele culturi alimentare. Pe planul al doilea se plasează griul, orezul, porumbul. Condițiile pedoclimatice prielnice au favorizat dezvoltarea unor culturi de export (bumbac, cafea, cacao, citrice, arahide etc.). În aprecierea situației mai trebuie avut în vedere faptul că în condițiile pedoclimatice ale multora din principalele zone agricole ale Africii, un rol extrem de important pentru dezvoltarea agriculturii îl joacă asigurarea cu apă, posibilitățile de irigație. De dezvoltarea irigațiilor este legată nu numai posibilitatea extinderii suprafețelor cultivate, ci și însăși intensificarea agriculturii.

O puternică influență și în domeniul agriculturii a exercitat-o regimul colonial. Aceasta și-a găsit expresie în introducerea forțată în gospodăriile agricole africane a culturilor pentru export. Ca rezultat al introducerii și extinderii culturilor tehnice și a produselor alimentare de export, structura agriculturii africane a căpătat un caracter pronunțat unilateral (monocultură). Dependența tot mai mare de posibiltăți de export a făcut ca agricultura Africii să fie extrem de sensibilă și chiar vulnerabilă în cazul variațiilor conjuncturale pe piața mondială.

DESIGUR că, pe lîngă multe elemente de asemănare, țările Africii au și multe trăsături deosebite în ceea ce privește relațiile agrare. Nu întîmplător s-a spus că Africa, în general, se compune din „arhipelaguri economice". Relațiile agrare din țările Africii prezentau un tablou extrem de pestriț, un adevărat mozaic, în care mai în toate zonele coexistau cele mai variate forme de dezvoltare agrară, de la obștea patriarhală sau gentilică pînă la forma de exploatare feudală, mari plantații comerciale și sectoare agricole capitaliste.

În unele zone colonialiștii au practicat exproprierea directă a pămîntului populației băștinașe, în altele influența lor deformantă asupra relațiilor agrare și a orînduirii agriculturii s-a efectuat în alte forme. Exproprierea directă și-a găsit expresia cea mai brutală în Sudul și unele regiuni din Nordul continentului. În zonele Africii tropicale această acțiune a fost mult mai limitată, dar mai peste tot pămîntul a fost declarat proprietatea metropolei. În posesiunile franceze, de pildă, în proprietatea statului erau transferate toate pămînturile considerate ca „vacante". În realitate, însă, în condițiile agriculturii itinerante ele erau absolut necesare băștinașilor.

În unele regiuni ale continentului administrația colonială a confirmat drepturi quasi-feudale ale șefilor de triburi locale. Unui sistem asemănător era supusă și folosirea resurselor de apă.

O situație deosebită sub aspect agrar s-a creat în Republica Sud Africană, unde colonialiștii, care deși nu reprezentau decît 20% din numărul total al populației locale, au acaparat 83% din pămînturile cele mai fertile, populația băștinașă fiind izgonită în mare parte în rezervații, care au înfățișarea unor adevărate lagăre de concentrare. În zonele centrale, formele și metodele exploatării feudale sau semi-feudale, deseori amalgamate cu reziduuri patriarhale și tribal-gentilice, erau în general mai estompate.

ECONOMIA africană, — cu excepțiile parțiale amintite, — era o economie dualistă, adică o economie caracterizată de juxtapunerea a două sectoare eterogene : unul casnic, axat pe economia tradițională de subsistență și celălalt de dată recentă, de schimb, axat pe economie externă, pe export. Cu toate tradițiile comunitare, în viața socială rurală cooperația nu a căpătat o dezvoltare mai importantă pe continentul african. Pînă la cel de-al doilea război mondial mișcarea cooperatistă în agricultura țărilor africane era reprezentată în principal de cooperativele colonialiștilor din zona premediteraneană, în Africa de Sud, în Kenya și Rhodezia. În sînul populației băștinașe cooperația era extrem de slab dezvoltată. După cum se arăta într-un raport al Organizației Internaționale a Muncii, autoritățile coloniale vedeau în cooperație numai un instrument de „promovare a politicii guvernamentale", respectiv coloniale ; rezultatul unei asemenea atitudini a fost „discreditartea mișcării cooperatiste în ochii africanilor".

Cooperația agricolă a început să se dezvolte relativ mai repede în ultimele decenii, ajungînd la aproape 13 mii de unități cu peste 2,7 mil. de membri. Ea se dezvoltă pe măsura extinderii relațiilor de schimb și a exportului. Astfel, în țările Africii Occidentale s-au dezvoltat cooperativele pentru valorificarea producției de cacao și arahide, în țările Africii de Est, cooperația s-a dezvoltat mai cu seamă în zonele producătoare de bumbac și cafea. În general predomină formele mai simple ale cooperației (de desfacere, de aprovizionare, de credit), cooperativelor de producție acordîndu-li-se o atenție relativ mai mare în Algeria și Republica Arabă Egipt. Dezvoltarea unei adevărate mișcări cooperatiste, care să corespundă intereselor și năzuințelor maselor rurale, este legată de unele transformări prealabile ale actualelor structuri agrare, adică de aprofundarea unor reforme agrare democratice.

PRINTRE reformele agrare inițiate pînă în prezent, un loc deosebit îl ocupă reforma agrară din Etiopia, unde s-au cristalizat și s-au menținut vreme îndelungată relații agrare feudale. Pînă nu de mult, aproape 60% din fondul funciar al țării reprezenta domeniile coroanei sau era stăpînit de moșierii feudali, 30% se afla în posesiunea bisericii și doar 10% aparțineau țăranilor sau obștilor țărănești. Pe lîngă renta în produse și în zile de „clacă", pentru care dădeau cel puțin 1/3 din totalul zilelor de muncă, țăranii erau obligați să plătească biruri statului, de regulă în natură, fiind supuși și la diferite servituți specifice stării de iobăgie. De multe secole, pe teritoriul Etiopiei, pe lîngă diverse forme de exploatare feudală s-au menținut și rămășițe pronunțate ale sclavajului. O măsură importantă a constituit-o reforma fiscală, prin care, în locul impozitului în natură, s-a introdus impozitul în bani, la care au fost impuse toate proprietățile și posesiunile funciare, indiferent dacă pămîntul era efectiv lucrat sau era lăsat în paragină. Această lege a subminat întrucîtva proprietatea moșierească, moșierii fiind astfel deseori siliți să cedeze statului o parte din pămînturile necultivate, pentru a evita plata impozitului agricol.

În 1952 s-au luat primele măsuri pentru distribuirea pămînturilor neocupate între țărani, în principal, pe seama pămînturilor statului.

În Kenya s-a recurs la răscumpărarea proprietăților funciare ale europenilor, în scopul de a fi redistribuite populației rurale băștinașe. Măsuri similare au fost inițiate și în alte țări africane.

În Algeria, în urma cuceririi independenței, pe baza gospodăriilor agricole aparținînd europenilor (pe o suprafață de peste 2 mil. de hectare), a fost organizat în 1963 sectorul „autogestionat" format din întreprinderi agricole mari, administrate de muncitorii agricoli permanenți. Faptul că guvernul democrat al Algeriei, constituit după eliberare, a preferat să nu fărîmițeze gospodăriile agricole ce aparținuseră europenilor, gospodării ajunse la un nivel destul de înalt de dezvoltare, și specializare, reprezintă o orientare pozitivă din punct de vedere economic, cît și din considerente de ordin social și politic. Era soluția cea mai potrivită pentru a nu se diminua producția agricolă. În același timp, în condițiile în care proletariatul industrial în Algeria este încă destul de puțin numeros, masele de muncitori agricoli, grupați în mari unități agricole „autogestionate" (suprafața medie a unei astfel de gospodării fiind de aproape 1.000 ha), reprezintă o bază socială destul de puternică pentru consolidarea puterii de stat.

În sprijinul acestei categorii de unități agricole s-au înființat asociațiile cooperatiste, care joacă un rol important atît în organizarea justei folosiri a tractoarelor și a mașinilor agricole, inclusiv în repararea acestora, cît și în prelucrarea și valorificarea producției agricole.

Mult mai complexă a fost soluționarea problemei agrare în sectorul „tradițional", care cuprinde aproape 8 mil. ha de pămînturi arabile. Dar în noiembrie 1971 Consiliul Revoluției a adoptat „Carta revoluției agrare", prin care se prevede, printre altele, desființarea marilor proprietăți funciare private și înființarea de cooperative agricole de producție, guvernul urmînd să ia măsuri de sprijinire a țăranilor în scopul îmbunătățirii metodelor de cultivare a pămîntului și de diversificare a producției agricole). Măsurile adoptate recent reprezintă un nou și important pas pe calea soluționării problemei agrare și a creșterii producției agricole.

REFORMA agrară mai completă, pe continentul Africii, a fost efectuată în Egipt, țara prezentînd o seamă de particularități specifice. Din suprafața totală a țării de aproape 1.000.000 km^2, sau de aproape 238.000.000 de feddani (1 feddan = 0,42 ha), numai 6.000.000 feddani sînt efectiv cultivați, adică mai puțin de 3%. Cu toate acestea, dată fiind posibilitatea de a se obține cîte două sau uneori chiar trei recolte pe an — la unele culturi, — suprafața cultivabilă se estimează a fi de 10.500.000 de feddani. În condițiile în care precipitațiile sînt extrem de reduse, agricultura țării este strict dependentă de posibilitățile de irigare și, în această privință, Nilul joacă un rol primordial. Aria agricolă se întinde pe o fîșie destul de îngustă de-a lungul acestui fluviu, lărgindu-se considerabil în zona deltei. Tot aici se concentrează aproape 95% din populația țării, densitatea rurală, — fiind de peste 650 de persoane pe km^2.

Pînă la eliberarea țării, agricultura se caracteriza printr-o repartiție profund inechitabilă a pămîntului. Gospodăriile de peste 20 feddani, deși ca pondere nu reprezentau decît 1,2% din totalul gospodăriilor agricole, dețineau 45% din suprafața arabilă totală. Gospodăriile din categoria de peste 200 de feddani, deși nu reprezentau ca pondere decît 0,1% din numărul total al gospodăriilor agricole, concentrau aproape 20% din pămîntul cultivat, în timp ce la celălalt pol gospodăriile de pînă la 5 feddani, reprezentau 94,2% din total, deținînd abia 35,5 %din suprafața cultivată.

Prin legea de reformă agrară adoptată în 1952, ulterior completată cu alte dispoziții, marea proprietate funciară a fost în cea mai mare parte lichidată, iar pămîntul expropriat a fost distribuit țăranilor lipsiți de pămînt sau cu pămînt puțin. Totodată s-au întreprins lucrări importante pentru lărgirea suprafețelor cultivate și s-au obținut rezultate pozitive în creșterea producției agricole. Unele îmbunătățiri s-au obținut și în domeniul dotării agrotehnice, a folosirii îngrășămintelor chimice.

Un capitol important al legislației agrare în Republica Arabă Egipt este acel al dezvoltării cooperației agricole. Apartenența la o unitate a cooperației agricole a constituit una din condițiile de obținere a unui lot de pămînt, — în zonele reformei agrare, — măsură extinsă ulterior pe tot cuprinsul țării. Legea de reformă agrară avea în vedere și unele măsuri referitoare la muncitorii agricoli. Se prevedea sprijinirea și extinderea sindicatelor agricole și reglementarea salariului mediu minimal. Ultima prevedere nu a putut fi întotdeauna aplicată. De altfel, nici mișcarea sindicală la sate nu a căpătat o dezvoltare mai importantă. Relativ mai simțită a fost activitatea „Centrelor sociale" înființate la sate, pentru a organiza într-un tot unitar școli, dispensare, case de cultură și pentru a populariza în rîndurile țăranilor cunoștințele agrotehnice necesare.

Totodată au fost luate măsuri pentru extinderea suprafețelor cultivate și diversificarea producției agricole. Măsuri similare au fost inițiate și în alte țări ale continentului (Tanzania, Zair, Africa Centrală, Sudan).

MĂSURILE de reformă agrară și de modernizare a agriculturii, pe continentul african, au început să dea rezultate pozitive. O atenție tot mai mare se acordă asigurării consumului populației și ridicării nivelului cultural. În numeroase țări au fost elaborate și puse în aplicare planuri de dezvoltare social-economică pe perioade mai îndelungate, pentru valorificarea mai completă a resurselor naturale. S-au înregistrat progrese vădite și în pregătirea cadrelor naționale de specialiști. Evoluția de pînă acum demonstrează că mobilizarea largă și susținută a energiilor și resurselor locale, promovarea unei politici economice ferme de dezvoltare a forțelor de producție și de modernizare a structurilor social-economice, pot asigura progresul țărilor continentului african.

Mecanici agricoli la ferma-pilot din Menduba (Tuni.ia)

mondorama

COMPLEXELE AGRO—INDUSTRIALE ÎN IUGOSLAVIA

COMBINATELE agro-industriale din Iugoslavia includ întreprinderi producătoare de materii prime, de prelucrare a lor și, în mod obișnuit, și de desfacere a producției. Ele sînt specializate, în general, în prelucrarea laptelui, a cărnii, sfeclei de zahăr, legumelor și fructelor. Numărul acestora a crescut de la 27 în anul 1957 la 85 în 1963 și la peste 120 în prezent.

Complexele agro-industriale au un rol important în aprovizionarea populației. De pildă, combinatul „Belgrad" așezat în apropierea capitalei, satisface cerințele populației Belgradului cu lapte și produse lactate în proporție de 40%, cu carne în proporție de 20%, cu legume — 10%. În componența acestui combinat, pe lîngă întreprinderile agricole, intră : o uzină de prelucrarea laptelui, un abator, fabrici pentru preparate și conserve din carne, magazine proprii de desfacere, întreprinderi de transport și frigorifice, depozite cu ·idicata etc.

POLEMICĂ PESTE OCEAN

UN INTERVIU acordat recent de Secretarul Trezoreriei din S.U.A. a avut darul să sensibilizeze din nou susceptibilitățile vest-europene în problemele monetare. „Dolarul este, de fapt, pe deplin convertibil", a afirmat domnia sa, precizînd : „în bunuri și servicii pe care un eventual cumpărător poate dori să le achiziționeze în Statele Unite". Plecînd de la concepția că o reformă monetară internațională presupune revenirea la etalonul-aur, ziarul patronal **Les Echos** apreciază că, dacă s-ar adopta punctul de vedere american, industriașii francezi ar trebui să renunțe la activitatea lor și salariații ar deveni șomeri. Al VI-lea Plan francez consideră că exportul trebuie să fie un motor principal al expansiunii în anii următori. Or, acest obiectiv este cu totul opus celui preconizat de d. Connally, după care va fi nevoie ca partenerii Statelor Unite să accepte excedente în balanța acestei țări și deficite în propriile lor balanțe. Astfel, afirmă Secretarul Trezoreriei, „nu vom putea nici o dată să stabilim o convertibilitate realistă".

Iată de ce, conchide ziarul, cel puțin atîta timp cît dolarul nu va fi convertibil decît în bunuri și servicii achiziționate din Statele Unite, evoluția viitoare a relațiilor economice internaționale va rămîne incertă.

CONCENTRARE ÎN COMERȚUL R.F.G.

PROCESUL intensiv de concentrare în producția industrială în R.F.G. se activizează și în sfera comerțului cu amănuntul. Potrivit datelor publicate de „Societatea pentru studiul pieței" din Nürenberg, în ultimii 10 ani, în R.F.G. — în lupta inegală cu puternicele super-piețe și super-concerne din comerțul cu amănuntul — au dat faliment circa 50.000 de proprietari de magazine, adică aproximativ un sfert din totalul punctelor comerciale existente în această țară. În prezent, 7% din totalul magazinelor din Germania Occidentală efectuează 40% din totalul circulației mărfurilor în comerțul cu amănuntul. Pe piața internă acționează super-concerne ale căror cifre de afaceri depășesc chiar pe cele ale unor monopoluri industriale. Cifra de afaceri a super-monopolului comercial „Edeko" de pildă (peste 11 miliarde mărci v.g.) depășește pe cea a companiei electrotehnice „AEG" sau a concernului chimic „BASF". Majoritatea concernelor comerciale sînt proprietare de întreprinderi industriale în care se produc articole purtînd marca firmei. De pildă, în sistemul magazinelor alimentare „Stüsgen" asemenea mărfuri dețin o pondere de peste 50%. Dacă „războiul comercial" se va desfășura în același ritm, apreciază experții, în următorii 8—10 ani, în R.F.G. se vor ruina circa jumătate din numărul total al proprietarilor de magazine.

COSTUL APARTHEID-ULUI

POLITICA de apartheid se dovedește din ce în ce mai mult o piedică în calea dezvoltării economiei sud-africane, care necesită forță de muncă mai numeroasă. Din acest motiv, guvernul sud-african a fost nevoit recent să facă unele concesii în această privință. Cu ocazia prezentării bugetului s-a anunțat că numărul africanilor cărora li se permite să lucreze în orașe va spori, fapt ce va crea posibilitatea de a se mări numărul lucrătorilor din uzine. Or, după cum se știe legile apartheid-ului prevăd că africanii trebuiesc menținuți în rezervațiile tribale. Chiar și înaintea bugetului administrația poștei și a căilor ferate recunoscuseră necesitatea de a utiliza mai mulți africani în munci calificate, lucru fără de care nu se mai pot asigura serviciile necesare publicului.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

DEPLASĂRI ÎN REZERVELE MONETARE OCCIDENTALE

UNUL DIN FACTORII care reflectă caracterul favorabil sau nefavorabil al evoluției economiei țărilor din lumea nesocialistă este și dinamica lichidităților lor internaționale. Totodată, situația lichidităților condiționează, într-o anumită măsură, posibilitățile de acțiune a țării respective pe piața mondială (de a plăti importurile necesare, de a primi sau acorda credite), trăinicia poziției monedei sale naționale, cotarea acesteia în cadrul tranzacțiilor externe.

În mod curent, statisticile includ în sfera lichidităților internaționale rezervele oficiale de aur, sumele disponibile la Fondul Monetar Internațional, rezervele oficiale de devize străine liber convertibile (inclusiv diverse titluri emise de stat), iar în ultimii doi ani — și valoarea drepturilor speciale de tiraj (D.S.T.) de care dispun țările membre ale F.M.I. Se remarcă faptul că pe ansamblul țărilor nesocialiste volumul lichidităților internaționale a sporit continuu, tendința accelerîndu-se în anii 1970—1971. Astfel, la sfîrșitul semestrului I/1971, valoarea lor globală depășea cu 52% nivelul atins în 1964 (vezi tabelul nr. 1). Creșterea a fost mai lentă în cazul țărilor capitaliste dezvoltate și mai rapid — de peste două ori — în cel al țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce reflectă o anumită îmbunătățire a situației balanței lor comerciale și de plăți în perioada examinată (de observat că datele din tabelul nr. 1 fac abstracție de lichiditățile țărilor din zona Golfului Persic, în general importante exportatoare de petrol).

Sînt evidente, în același timp, modificările intervenite în acești ani în structura valorică a lichidităților internaționale pe ansamblul țărilor nesocialiste : aurul a cedat primul loc devizelor străine, iar volumul drepturilor speciale de tiraj tinde să depășească pe cel al disponibilităților la F.M.I. Tendința este mai pronunțată în cazul țărilor în curs de dezvoltare, valoarea devizelor străine fiind — la mijlocul anului trecut — de circa 3,5 ori mai mare decît cea a rezervelor de aur.

Tabelul nr. 1

(în miliarde dolari, rotunjit)

	1964	1966	1968	1970	1971 (iunie)	Creșterea 1971/1964 %
Total lichidități internaționale (1)	69,0	72,6	77,3	92,5	104,8	152
— Aur (2)	40,8	40,9	38,9	37,2	36,5	89
— Disponibilități la F.M.I.	4,2	6,3	6,5	7,7	6,9	166
— Devize străine	24,1	25,4	31,9	44,5	55,6	231
— D.S.T.	—	—	—	3,1	5,9	—
Din care :						
Țări capitaliste dezvoltate	59,1	60,5	63,2	74,3	84,5	143
— Aur	38,1	38,3	35,5	33,9	33,2	87
— Disponibilități la F.M.I.	3,9	5,8	5,9	6,7	5,9	151
— Devize străine	17,1	16,3	21,8	31,1	40,6	237
— D.S.T.	—	—	—	2,6	4,8	—
Țări în curs de dezvoltare	9,9	12,1	14,1	18,2	20,4	205
— Aur	2,7	2,6	3,4	3,3	3,3	128
— Disponibilități la F.M.I.	0,3	0,5	0,6	1 ,0	1,0	386
— Devize străine	6,9	9,1	10,1	13,4	15,0	216
— D.S.T.	—	—	—	0,5	1,1	—

(1) Exclusiv țările socialiste și cele din zona Golfului Persic ;
(2) Evaluat la 35 dolari S.U.A. pentru o uncie de aur fin.
SURSA : United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, aprilie 1972

Nu mai puțin interesantă este compararea evoluțiilor amintite în cadrul grupului țărilor capitaliste dezvoltate, oglindind — într-o anumită măsură — modificarea raportului de forță economică între componenții grupului. Procesul de diminuare a lichidităților internaționale de care dispun Statele Unite ale Americii a continuat în perioada 1964—1971, cu un ușor reviriment în al doilea semestru al anului trecut (ca urmare a devalorizării dolarului). Concomitent, Japonia și-a văzut lichiditățile internaționale sporind de 7,6 ori, Norvegia — de circa 3 ori, R.F.G. — de 2,3 ori, Irlanda — de 2,2 ori, Anglia — de aproape 2,2 ori ș.a.m.d. (vezi tabelul nr. 2). Dacă în 1964 cele zece țări vest-europene (care fac parte în prezent din Piața Comună lărgită) dețineau 43—44% din totalul lichidităților internaționale ale țărilor capitaliste dezvoltate, anul trecut această pondere a ajuns la circa 57%.

Deplasarea spre noi poli a puterii financiare apare evidentă dacă urmărim modificarea poziției principalelor țări capitaliste dezvoltate, în ceea ce privește volumul lichidităților internaționale. În 1964 S.U.A. se situau pe primul loc, fiind urmate — la distanță — de R.F.G., Franța, Italia, Canada, Olanda, Anglia, Belgia, Japonia etc. La sfîrșitul anului trecut, pe primul loc era R.F.G., urmată de Japonia, S.U.A., Franța, Italia, Canada, Anglia ș.a.

Merită a fi evidențiată și diferențierea tot mai accentuată a structurii lichidităților internaționale în țările menționate. În timp ce S.U.A. mențin preponderența absolută a aurului în cadrul lichidităților lor, iar în Olanda, Franța, Italia sau Belgia aurul reprezintă în continuare o pondere importantă, în alte țări — ca Japonia, R.F.G., Anglia, Canada, Norvegia, Irlanda sau Danemarca — volumul devizelor străine depășește cu mult celelalte componente ale lichidităților internaționale.

N. P.

Tabelul nr. 2

(în milioane dolari)

ȚARA	1964				1971 (decembrie)					Creșterea 1971/1964 (%)
	Total lichidități	din care			Total lichidități	din care				
		aur	disponibilități la F.M.I.	devize străine		aur	disponibilități la F.M.I.	devize străine	D.S.T.	
S.U.A.	16 672	15 471	769	432	13 190	11 081	635	280	1194	79
Canada	2890	1026	198	1666	5701	862	361	4074	404	197
Japonia	2019	304	220	1495	15 360	738	532	13 783	307	761
R.F.G.	7882	4248	913	2721	18 382	4426	1171	12 292	493	233
Franța	5724	3729	619	1376	7494 [1])	3523	421	3203	347	131
Italia	3824	2107	146	1571	6787	3131	378	3030	247	177
Olanda	2349	1688	265	396	3797	2073	699	406	619	162
Belgia	2222	1451	201	570	3473	1676	651	706	440	156
Anglia	2316	2136	—	179	5013[2])	778	—	3683	553	216
Norvegia	387	31	25	331	1154	36	67	992	60	298
Danemarca	645	92	33	520	728	69	57	554	49	113
Irlanda	446	19	11	416	995	17	38	911	29	223
Total Piața Comună lărgită (3)	25 795	15 501	2213	8080	47 823	15 729	3482	25 777	2837	185

1) Noiembrie 1971; 2) Septembrie 1971; 3) Fără Luxemburg.
SURSA : U.N. Monthly Bulletin of Statistics, aprilie 1972

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viata economica

ANUL X nr. 21 (456)
vineri 26 mai 1972
*20 PAGINI 2 LEI

21

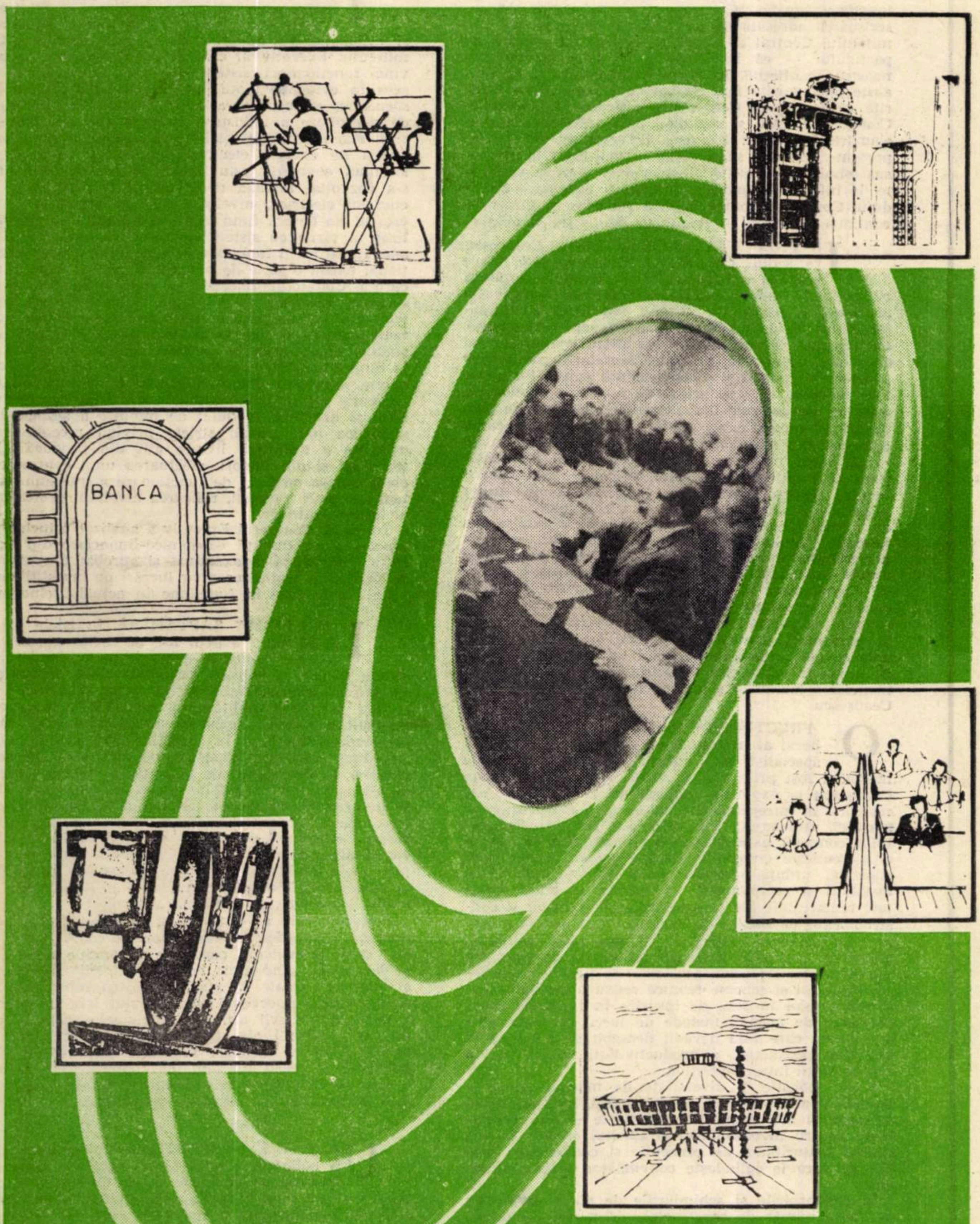

centrala industrială

pe traiectoria consolidării

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONFERINȚEI NAȚIONALE A P.C.R. iulie 1972

O componentă importantă a ansamblului de măsuri de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale adoptate de Conferința Națională din decembrie 1967 și Congresul al X-lea al P.C.R. a constituit-o formarea centralelor industriale, mari unități economice, capabile să rezolve la un nivel superior o serie de probleme esențiale ale economiei moderne, ale organizării științifice a producției și circulației bunurilor materiale.

Aceste mari organisme economice, așa cum s-a apreciat și la Consfătuirea pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții din luna februarie a.c., și-au dovedit viabilitatea. Însă, cum se subliniă și cu acel prilej, este necesar să se depună în continuare eforturi pentru consolidarea lor, pentru perfecționarea organizării și sporirea eficienței activității lor.

Dezbaterea organizată recent de redacția revistei „Viața economică" pe tema consolidării centralelor industriale a pus în evidență numeroase aspecte, opinii și sugestii privind:

- FACTORII DE CARE DEPINDE INTEGRAREA ARMONIOASĂ ȘI EFICIENTĂ A ACTIVITĂȚILOR ÎN CADRUL CENTRALEI INDUSTRIALE.
- ROLUL CENTRALELOR INDUSTRIALE ÎN ORGANIZAREA PROCESELOR DE SPECIALIZARE ȘI CONCENTRARE A PRODUCȚIEI.
- EFECTELE POZITIVE ALE APLICĂRII NOULUI CADRU LEGISLATIV ASUPRA UTILIZĂRII FACTORILOR DE PRODUCȚIE, ÎNDEOSEBI A CADRELOR DE SPECIALIȘTI, A FORȚEI DE MUNCĂ DIN CADRUL UNITĂȚILOR ECONOMICE.
- CĂILE DE SIMPLIFICARE A STRUCTURILOR ORGANIZATORICE, DE ELIMINARE A PARALELISMELOR ȘI SUPRAPUNERILOR ÎN SISTEMUL DE RELAȚII MINISTER — CENTRALA — UNITĂȚI COMPONENTE.

ANUL X **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Ştiinţe Economice din România

SUMARUL

numărului 21 din 26 mai 1972

■ **ECONOMIE NAŢIONALA**

3
— Pe marginea lucrărilor Conferinţei pe ţară a inginerilor şi tehnicienilor : Tehnică şi progres
de ing. **Ion Istoc**, secretar al Consiliului Naţional al Inginerilor şi Tehnicienilor

5—6
— Investiţii : Reducerea duratei de execuţie — o cerinţă realizabilă
Semnează : **ing. Soos Manea Carol**, secretar al Comitetului judeţean Cluj al P.C.R.; **Gheorghe Potolea**, director, sucursala judeţeană Cluj a Băncii de Investiţii ; ing. **Şerban Graţian**, directorul Trustului de construcţii judeţean ; ing. **Magdalena Popa**, Filiala I.N.C.E.R.C. ; ing. **Cornel Bucur**, directorul Uzinei chimice Turda ; ing. **Al. Bădău**, Trustul de construcţii industriale

7
— Analiză economico-financiară : Planul de casă, circulaţia bănească şi controlul bancar
de **Ilie Dominte**, Sucursala judeţeană Iaşi a Băncii Naţionale.

8
— Marketing : Previziunile tehnologice şi studiul pieţei
de dr. **M. C. Demetrescu**, directorul Laboratorului de marketing de pe lingă catedra de cibernetică economică A.S.E.

9
— Relaţii economice externe ale României

■ **CONDUCERE ŞI ORGANIZARE**

10—11—12
— În intimpinarea Conferinţei Naţionale a P.C.R. — iulie 1972 :
Centrala industrială pe traiectoria consolidării

■ **TEORII — IDEI**

13
— În intimpinarea Conferinţei Naţionale a P.C.R. — iulie 1972 :
Raport optim între gestiune economică şi plan
de **Ştefan Diamandescu, Gheorghe Manea**

14—15
— Dezbatere pe marginea lucrării : „Corelaţia dintre acumulare şi consum" :

Un amplu program al cercetări economice
de conf. dr. **Vl. Trebici**
Contribuţii la fundamentarea optimului macroeconomic
de conf. univ. dr. **Dumitru Pugna**
— Confruntări : Curente neomalthusiene — Zegiştii
de **Dinu Hervian**

■ **ŞTIINŢA ŞI SOCIETATEA**

16
— Invăţămîntul — un „loc îngust" în dezvoltarea civilizaţiei ?
de **Anghel Schor**

■ **ECONOMIE MONDIALA**

17
— Republica Cuba : Mutaţii calitative în viaţa poporului, demne de noua istorie pe care şi-o făureşte
de **V. Brăneanu**

18
— Ipoteze de prognoză : Sistemul monetar internaţional
de dr. **N. S. Stănescu**

19
— UNCTAD III : La încheierea lucrărilor — Epilog, dar şi prefaţă la evoluţii viitoare
de **Irina Vianu**

Redactor şef : Gheorghe DOLGU

REDACTIA ŞI ADMINISTRAŢIA : str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • Bucureşti

Tiparul : Intreprinderea poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

TREPTELE ÎMPLINIRII

AMPLUL şi grandiosul program de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, adoptat de Congresul al X-lea al Partidului, prinde viaţă zi de zi prin eforturile continue, armonizate, ale întregului popor.

În fiecare săptămînă sîntem martorii unei multitudini de evenimente, de înfăptuiri — toate convergînd spre realizarea acestui măreţ obiectiv. Apar în fiecare zi pe harta ţării noi obiective industriale, colectivele de oameni ai muncii raportează despre noi şi impresionante succese şi, paralel cu aceste dinamice acumulări, sîntem cu toţii participanţii şi martorii unui proces lucid, raţional, de perfecţionare continuă a întregii noastre activităţi creatoare, de ridicare a ei pe trepte superioare de eficienţă.

În acest sens, au avut loc în ultimele zile o serie de evenimente importante, definitorii pentru dinamismul şi complexitatea întregii noastre vieţi economice. Fără îndoială că dintre acestea se evidenţiază în mod deosebit lucrările Conferinţei pe ţară a inginerilor şi tehnicienilor. „Asigurăm Comitetul Central al Partidului Comunist Român, pe dumneavoastră, mult stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, — se subliniază în scrisoarea adresată de participanţii la conferinţă Comitetului Central al P.C.R. şi secretarului general al partidului — că intelectualitatea tehnică din ţara noastră, însufleţită de ideile socialismului şi de dragoste neţărmurită faţă de partid şi popor, este hotărîtă să întîmpine Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român şi cea de-a 25-a aniversare a proclamării Republicii Populare Române, cu noi şi importante realizări, să participe şi mai activ la progresul tehnic şi ştiinţific al economiei noastre socialiste, la înfăptuirea politicii interne şi externe a Partidului Comunist Român, pentru ridicarea şi înflorirea continuă a patriei — Republica Socialistă România".

ÎN PREZENŢA tovarăşului Nicolae Ceauşescu, la sediul C.C. al P.C.R. a avut loc, zilele trecute, o consfătuire de lucru în legătură cu modul în care se realizează hotărîrile Congresului al X-lea al partidului privind reducerea cheltuielilor materiale de producţie în construcţii şi industrie. Participanţii la dezbateri — miniştri, conducători ai organelor economice centrale, secretarii comitetelor judeţene de partid şi vicepreşedinţii consiliilor populare judeţene care se ocupă de probleme economice, directori de centrale industriale, de institute de proiectări şi cercetări, de unităţi de construcţii, cadre didactice din învăţămîntul superior şi alţi specialişti — au făcut numeroase propuneri pentru îmbunătăţirea activităţii de proiectare, cercetare, construcţii-montaj, pentru folosirea mai judicioasă a mijloacelor materiale, a fondurilor fixe şi a utilajelor, a forţei de muncă, reducerea consumurilor şi a duratei de execuţie, îmbunătăţirea calităţii lucrărilor, punerea mai rapidă în funcţiune a noilor obiective la parametrii proiectaţi, creşterea eficienţei întregii activităţi economice. Ei au exprimat hotărîrea fermă a colectivelor lor de a depune toate eforturile pentru înfăptuirea sarcinilor trasate de Congresul al X-lea al partidului, pentru a întîmpina Conferinţa Naţională cu noi succese în îndeplinirea prevederilor cincinalului, în activitatea industrială şi de investiţii. În încheierea lucrărilor a luat cuvîntul tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

O FRUCTUOASA întîlnire a secretarului general al partidului cu cadre de conducere şi specialişti din industria constructoare de maşini a fost prilejuită de vizita tovarăşului Nicolae Ceauşescu la expoziţia „Autoutilări şi tehnologii noi realizate în întreprinderile industriei construcţiilor de maşini". Amenajată într-unul din pavilioanele marelui complex expoziţional din Piaţa Scînteii, expoziţia reuneşte circa 250 maşini-agregat, maşini specializate, utilaje specifice unor ramuri industriale, instalaţii şi echipamente industriale, — toate rezultate remarcabile ale preocupării proiectanţilor şi constructorilor de maşini din întreaga ţară pentru a realiza, cu mijloace proprii, o cît mai largă gamă de maşini şi agregate necesare producţiei curente din întreprinderi. De asemenea, sute de panouri, machete, fotografii şi scheme tehnice redau tehnologiile noi introduse sau în curs de însuşire în industria constructoare de maşini, metode de lucru de mare productivitate care s-au dovedit deosebit de eficiente în creşterea producţiei, a productivităţii muncii şi a rentabilităţii întreprinderilor.

Marea bogăţie şi diversitate de maşini, agregate, aparatură electrotehnică şi electronică, întreaga gamă de scule şi alte dispozitive înfăţişate — sînt revelatoare pentru inventivitatea şi spiritul creator tehnic, pentru maturitatea de concepţie şi concretizări faptice pe care le oglindeşte convingător această expoziţie.

În convorbirile şi schimburile de păreri avute cu un mare număr de constructori de maşini — directori şi alte cadre de conducere din centralele industriale ale construcţiei de maşini, din unităţi cu statut de centrală şi institute de cercetări şi proiectări — secretarul general al partidului a făcut o serie de recomandări privind perfecţionarea şi sporirea eficienţei în acest sector de activitate Astfel, analizînd condiţiile de realizare a unor maşini şi agregate, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a recomandat specialiştilor ca, paralel cu diversificarea producţiei de utilaje prin autodotare, să nu se scape din vedere nici un moment problema reducerii continue a consumului de metal, problemă naţională de cea mai mare importanţă, să se depună eforturi pentru găsirea de înlocuitori de metal cu proprietăţi superioare şi a subliniat necesitatea impulsionării activităţii ştiinţifice şi de concepţie pentru ca aceasta să-şi aducă o contribuţie mai substanţială la înfăptuirea sarcinilor pe care partidul le pune în domeniul autoutilării în momentul de faţă, la rezolvarea în ţară a unor probleme tehnologice complexe pentru a nu se mai recurge decît în măsură minimă la import de licenţe.

De asemenea, secretarul general al partidului a relevat necesitatea intensificării eforturilor pentru dezvoltarea în ritm rapid a industriei electrotehnice şi electronice, ramuri care, în condiţiile revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, sînt chemate să participe într-un înalt grad la modernizarea tuturor proceselor de producţie în industrie, informatică, transporturi, agricultură, a bazei materiale a cercetării ştiinţifice, şi a recomandat tuturor cadrelor din industria constructoare de maşini să acorde, totodată, o atenţie deosebită sporirii performanţelor tehnice, paralel cu reducerea consumurilor de materii prime şi materiale, cu reducerea continuă a preţului de cost. Numai astfel — a arătat tovarăşul Nicolae Ceauşescu — produsele gîndirii tehnice româneşti vor putea aduce o contribuţie tot mai eficientă la creşterea potenţialului industriei noastre, la ridicarea continuă a productivităţii muncii, la afirmarea tot mai competitivă a produselor româneşti de înaltă tehnicitate pe piaţa externă — sarcini de bază stabilite de Congresul al X-lea al partidului.

ÎN ACELAŞI CONTEXT al preocupărilor permanente vizînd perfecţionarea întregii noastre vieţi economice se înscriu hotărîrile şi recomandările adoptate de recenta şedinţă a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. Dezbaterile privind funcţionarea sistemului energetic naţional au scos în evidenţă faptul că în perioada construcţiei socialiste, ca urmare a aplicării politicii partidului de dezvoltare a industriei energiei electrice într-un ritm mai înalt decît celelalte ramuri industriale, producţia de energie electrică şi puterea instalată în sistemul energetic s-au dublat la fiecare 5—6 ani ; s-a dezvoltat reţeaua de transport şi distribuţie a energiei electrice, nivelul tehnic al instalaţiilor a crescut an de an, fiind astăzi comparabil cu cel realizat în ţările cu sistem energetic avansat. Totodată s-a relevat că în funcţionarea sistemului energetic naţional există o serie de neajunsuri pentru înlăturarea cărora Comitetul Executiv a indicat ca Ministerul Energiei Electrice să acţioneze în mod hotărît pentru folosirea integrală a capacităţilor energetice existente, pentru o mai bună exploatare a puterii instalate, întreţinerea în perfecte condiţii şi repararea la timp a utilajelor, asigurarea pieselor de schimb necesare, creşterea operativităţii în activitatea de intervenţie pentru lichidarea avariilor, întărirea controlului şi urmăririi modului de mînuire a agregatelor, stabilirea unor reguli stricte privind recepţionarea exigentă a utilajelor livrate atît din producţia internă cît şi din import, efectuarea unui control eficient asupra modului de funcţionare a întregului sistem energetic naţional, ridicarea nivelului profesional al tuturor cadrelor.

Totodată, Comitetul Executiv a analizat principalele aspecte ale activităţii economico-financiare din agricultura socialistă, a examinat şi aprobat propunerile cu privire la realizarea unor lucrări de investiţii prevăzute a fi puse în funcţiune în actualul cincinal.

ÎN ULTIMA SĂPTĂMÎNĂ, în zilele de 19 şi 20 mai, a avut loc, de asemenea, cea de a treia adunare generală a Academiei de ştiinţe sociale şi politice, precedată de o sesiune ştiinţifică a aceleiaşi Academii cu tema „Făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate", temă ce a prilejuit o rodnică dezbatere multidisciplinară. Desfăşurîndu-şi lucrările în condiţiile puternicului avînt imprimat activităţii ideologice şi educative din ţara noastră de Programul de educaţie socialistă adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 3—5 noiembrie 1971 şi în preajma Conferinţei Naţionale a partidului din iulie a.c., adunarea a fost chemată să stabilească forme eficiente de natură să conducă la sporirea contribuţiei Academiei la soluţionarea unor probleme majore ale vieţii noastre economice şi sociale, la o prezenţă mai puternic simţită a Academiei în viaţa ideologică şi culturală a ţării.

Discuţiile care au avut loc şi la care au participat membri ai Academiei, cercetători şi cadre didactice, au scos în evidenţă condiţiile favorabile stimulării şi dezvoltării gîndirii şi creaţiei ştiinţifice, culturale şi artistice create de partidul nostru comunist prin promovarea consecventă a schimbului larg de păreri, a dezbaterilor vii asupra problemelor actuale din diferite domenii ale ştiinţelor sociale, veghind în acelaşi timp ca întreaga activitate teoretică să fie pătrunsă de spirit militant, de combativitate şi fermitate ideologică marxist-leninistă, de intransigenţă faţă de concepţiile idealiste retrograde.

UN ALT EVENIMENT care în ultimele zile a polarizat atenţia opiniei publice din ţara noastră, în rîndurile căreia literatura a căpătat un larg ecou o dată cu înfăptuirea în anii construcţiei socialismului a revoluţiei culturale l-a constituit Conferinţa Naţională a scriitorilor. În cuvîntarea ţinută miercuri în faţa delegaţilor şi invitaţilor la Conferinţă, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a chemat obştea scriitoricească la reflectarea cu mijloacele măiestriei artistice a dezvoltării societăţii noastre socialiste, a omului contemporan, în care milioanele de cititori să-şi regăsească bucuriile, frămîntările şi năzuinţele.

Conştienţi de înalta răspundere ce le revin, de grija conducerii partidului pentru îmbunătăţirea continuă a activităţii ideologice şi educative, îndreptată spre dezvoltarea conştiinţei socialiste a oamenilor muncii, spre aşezarea relaţiilor din societatea noastră pe principiile eticii şi echităţii socialiste, scriitorii sînt angajaţi prin întreaga lor capacitate creatoare în opera de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Aceste cîteva reliefări ale evenimentelor din ultima săptămînă atestă grăitor dinamismul ascensiunii noastre — lucide, analitice, ferme — pe treptele împlinirii.

Lumini sub Lotru

Pe marginea lucrărilor Conferinței pe țară a inginerilor și tehnicienilor

TEHNICĂ ȘI PROGRES

MANIFESTARE remarcabilă, Conferința pe țară a inginerilor și tehnicienilor — desfășurată în Capitală în zilele de 19—21 mai — a constituit un eveniment de mare importanță în viața intelectualității tehnice, a întregului nostru popor. Lucrările ei au prilejuit, pe de o parte, trecerea în revistă a contribuției substanțiale aduse de intelectualitatea noastră tehnică la înfăptuirea politicii partidului de continuare în ritm susținut a industrializării țării, de dezvoltare armonioasă a tuturor ramurilor economiei naționale în condițiile sporirii continue a eficienței economice. Prin contribuția efectivă a inginerilor și tehnicienilor, au fost realizate, pentru prima oară în țara noastră, zeci și sute de produse noi, care se bucură de o înaltă apreciere atît la beneficiari interni cît și la cei de peste hotare. De asemenea, numai în 1971, aportul celor aproape 30 000 de inovatori și inventatori — în rîndurile cărora se numără mulți ingineri și tehnicieni — s-a materializat în realizarea de economii de 1,7 miliarde lei. Pe de altă parte, lucrările Conferinței au oferit cadrul unei rodnice dezbateri al cărei principal țel l-a reprezentat mai buna organizare a activității cadrelor tehnice și inginerești în vederea participării lor mai active la înfăptuirea politicii partidului și statului în domeniul aplicării în producție a tehnicii moderne și a rezultatelor cercetării științifice.

Onorînd cu prezența sa Conferința pe țară a intelectualității românești, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia de la tribuna acestui înalt forum : **„Îndeplinirea marilor sarcini de modernizare a economiei noastre impune ca inginerii, tehnicienii, toți specialiști să se afle în permanență acolo unde se hotărăște soarta perfecționării și dezvoltării producției, unde-și pot valorifica cel mai bine experiența și pregătirea tehnico-științifică".** Întreaga cuvîntare a conducătorului partidului și statului nostru constituie un document programatic de cea mai mare însemnătate pentru activitatea viitoare a celor circa 120 000 de ingineri și peste 160 000 tehnicieni ce lucrează în întreprinderi, pe șantierele de construcții, în unitățile din agricultură, în activitatea de cercetare și proiectare.

Entuziasmul cu care reprezentanții intelectualității tehnice au primit cuvîntarea secretarului general al partidului, abordarea în dezbateri cu competență și răspundere a sarcinilor actuale și de perspectivă care stau în centrul preocupării partidului și statului nostru, demonstrează încă o dată adeziunea deplină a intelectualității tehnice la politica Partidului Comunist Român, precum și hotărîrea ei fermă de a contribui efectiv la dezvoltarea și mai puternică a bazei tehnice materiale a societății noastre socialiste.

Actualul cincinal și cele viitoare pun în fața economiei românești ca problemă esențială **creșterea substanțială a ponderii produselor cu un grad de prelucrare superioară, care înmagazinează o cantitate mai mare de muncă, de inteligență tehnică și, în același timp, duc** la un **consum minim de materii prime și materiale.** Cerința este ca, pînă în 1980—1985 să producem asemenea mașini și utilaje încît dintr-o tonă de metal să obținem o valoare de 4—5 ori mai mare decît realizăm astăzi, să sporim substanțial ponderea produselor cu un grad de prelucrare superioară, în scopul reducerii decalajului față de țările dezvoltate industrial. Nu va fi ușor să înfăptuim acest deziderat major. Dar intelectualitatea tehnică, împreună cu clasa muncitoare, va face totul pentru ca el să devină un fapt împlinit. În acest sens, vor fi depuse eforturi susținute, perseverente, în vederea introducerii unor tehnologii moderne în toate procesele de producție, în scopul creșterii productivității muncii, condiția hotărîtoare a eficienței economice, a sporirii produsului social și a venitului național.

Este de datoria fiecărui inginer, a fiecărui cadru tehnic să lupte pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, pentru lichidarea deficiențelor ce mai există în această privință. Răspunzînd încrederii conducerii de partid și de stat, **inginerii și tehnicienii vor pune întreaga lor capacitate și energie în slujba introducerii mai rapide a tehnologiilor moderne, a generalizării experienței înaintate, a inițiativelor care se aplică cu rezultate bune, militînd, în același timp, împotriva practicilor negative în folosirea mijloacelor umane și materiale, care se manifestă, mai ales, în menținerea în fabricație a unor produse vechi alături de altele moderne, în construirea unor întreprinderi supradimensionate, a unor finisaje costisitoare, nejustificate.**

PROMOVAREA consecventă a progresului tehnic, modernizarea economiei, aplicarea realizărilor științei și tehnicii **reclamă o înaltă calificare, cunoștințe temeinice, perfecționarea continuă a pregătirii profesionale.** Acest imperativ va fi realizat în următorii 10—15 ani pe baza dezvoltării învățămîntului de toate gradele, a măsurilor luate de partid în întreaga economie națională de calificare, specializare și reciclare a tuturor cadrelor. La capătul acestei etape va fi realizată o creștere importantă a nivelului tehnic și de cultură generală al clasei muncitoare, o sporire considerabilă a numărului inginerilor și tehnicienilor din producție. Pentru ingineri, în general, pentru cadrele tehnice, această problemă trebuie să constituie nu numai o sarcină profesională, ci o înaltă îndatorire patriotică, izvorîtă din grija față de generația viitoare, față de schimbul de mîine. Concomitent, va trebui să existe mai multă preocupare și pentru ridicarea nivelului propriu de cunoștințe al inginerilor și tehnicienilor, pentru perfecționarea continuă a pregătirii lor profesionale.

O concluzie de mare valoare care s-a desprins din dezbaterile Conferinței este și aceea ca **inginerii, tehnicienii, economiștii, toți specialiștii să lucreze acolo unde se hotărăște soarta perfecționării și dezvoltării producției, unde își pot valorifica cel mai bine experiența și pregătirea tehnico-științifică.** Depinde de noi, stă în puterea noastră ca inginerii și specialiștii să-și desfășoare activitatea în sectoarele de concepție, proiectare și cercetare ale unităților de producție, ca rezultatele gîndirii tehnice proprii să fie valorificate deplin și cît mai operativ. Și tot de noi depinde crearea unui climat de încredere în capacitatea de creație a inginerilor, economiștilor și tehnicienilor noștri, lichidarea neîncrederii în forțele proprii care generează uneori cereri nejustificate de a se importa licențe. Ca inginer, am simțit o mare satisfacție atunci cînd secretarul general al partidului a spus la Conferința noastră că: **„Este necesar să se acorde mai multă încredere inginerilor, oamenilor de știință din țara noastră, gîndirii tehnice românești în soluționarea problemelor impuse de dezvoltarea producției industriale și agricole".** Această înaltă apreciere onorează inginerii și cadrele tehnico-economice constituie un puternic îndemn la creație, la muncă perseverentă.

Cu toată seriozitatea trebuie privită în viitor problema folosirii judicioase a cadrelor tehnice. În cel mai scurt timp, răspunzînd apelului făcut de tovarășul Nicolae Ceaușescu, inginerii, conducerile întreprinderilor, se vor strădui să prezinte propuneri, soluții pentru a se norma mai bine și a se stabili mai precis funcțiile în care pot și trebuie să lucreze inginerii spre a se înlătura situațiile cînd aceștia sînt încadrați într-un șir de funcții administrative. **Este însă o îndatorire legată de etica profesională ca fiecare inginer și tehnician să ceară o muncă pe măsura pregătirii sale, să înceteze de a-și mai desfășura activitatea în birouri, printre hîrtii, acolo unde nu își poate pune cu adevărat în valoare priceperea și talentul.**

Pasiunea pentru tehnică trebuie să fie un atribut esențial al profesiei inginerești. Inginerilor, tehnicienilor, specialiștilor li se cere să fie înflăcărați promotori ai tehnicii noi, să se situeze în primele rînduri ale luptei pentru modernizarea producției și a procesului de fabricație, pentru dezvoltarea mișcării inovatorilor și raționalizatorilor, pentru afirmarea noului în producție, în tehnică, împotriva rutinei, conservatorismului, a practicilor și metodelor de muncă perimate ce se mai întîlnesc în multe întreprinderi.

ECONOMIA NOASTRĂ NAȚIONALĂ dispune de rezerve uriașe, la valorificarea cărora inginerii, economiștii și tehnicienii, în calitatea lor de organizatori și raționalizatori ai producției, sînt chemați să contribuie efectiv. Cînd s-a amintit la Conferință, că printr-o mai bună organizare, printr-o rațională folosire a mașinilor, prin modernizarea lor, se poate obține, cu actualele capacități, o producție cu cel puțin 30-40% mai mare decît cea care se realizează, fiecare participant s-a simțit vizat, într-un fel sau altul. De aceea, autocritica cea mai concretă pe care ne-o putem face este acea **de a realiza în toate întreprinderile, la fiecare loc de muncă, o cotitură radicală în preocuparea pentru buna organizare și folosire a mijloacelor ce ne sînt date în grijă și de buna funcționare pentru care răspundem atît prin profesiune, cît și prin funcții de conducere, sau ca membri în organele colective ale întreprinderilor și centralelor industriale.**

Sarcini de mare importanță revin cadrelor tehnice în rezolvarea unei probleme esențiale de care depinde progresul societății și anume aceea a sporirii **productivității muncii.** Sîntem solicitați de către conducerea partidului să contribuim cu toate forțele noastre la o mecanizare și o automatizare rapidă a procesului de producție, să folosim mașini agregate, mașini complexe, care să înlocuiască un număr mare de mașini și să necesite un număr mic de oameni pentru mînuirea lor. Sîntem chemați să contribuim la creșterea productivității muncii prin modernizarea hotărîtă a producției, prin introducerea tehnicii noi, a automatizării, a mijloacelor electronice de comandă, ca singura cale de sporire de 5—6 ori a productivității muncii într-o perioadă de 10—15 ani. Este o problemă esențială, pe care va trebui să o înțelegem și s-o rezolvăm cu toată seriozitatea.

Totodată în centrul preocupărilor inginerilor, tehnicienilor și economiștilor va trebui să stea — așa cum s-a subliniat deseori în dezbaterile Conferinței — **ridicarea calității producției, a rentabilității întregii activități economice pentru a aduce o contribuție mereu mai substanțială la dezvoltarea economiei naționale și, pe această bază, la ridicarea nivelului de trai, material și spiritual, al poporului nostru.**

In cadrul dezbaterilor conferinței au fost ridicate probleme importante, au fost făcute numeroase propuneri valoroase, menite să înlăture unele neajunsuri și să dea un nou și puternic impuls activității creatoare a inginerilor și tehnicienilor în interesul bunului mers al activității economice a tuturor unităților. **Examinarea atentă și cu maximum de responsabilitate a acestor probleme și propuneri de către ministerele, institutele de cercetări și proiectări, toate instituțiile interesate și, mai ales, găsirea celor mai raționale soluții pentru rezolvarea lor, constituie o cerință imperioasă, o condiție importantă pentru desfășurarea unei activități tot mai fructuoase a intelectualității tehnice.**

M-AM REFERIT la cîteva din aspectele principale ridicate de Conferința pe țară a inginerilor și tehnicienilor. Desfășurîndu-și activitatea obștească sub conducerea organizațiilor de partid, în cadrul și sub îndrumarea sindicatelor, inginerii, economiștii și tehnicienii vor participa cu mai multă competență și responsabilitate — în lumina sarcinilor reieșite din ampla cuvîntare rostită cu acest prilej de secretarul general al partidului — la întreaga viață politică, economică și socială a întreprinderilor și instituțiilor în care lucrează.

ing. Ion IȘTOC
secretar al Consiliului Național al Inginerilor și Tehnicienilor

scrisori

Fiecare lot, un litigiu

FABRICA de sticlă „Victoria muncii"-Poiana Codrului din Județul Satu Mare produce și livrează articole electrice de iluminat, de bună calitate. Dar, din cauza transbordărilor și transportului pe calea ferată, aproape fiecare lot de articole expediate către noi dă naștere unui litigiu. Multe din globurile și apărătorile expediate nu mai ajung la beneficiari în condițiuni utilizabile. Astfel, sîntem nevoiți să refuzăm o importantă cantitate de produse. Ce părere au cei în cauză ?

Gheorghe CRUCEANĂ
șef serviciu aprovizionare
I.R.E. Pitești

Titlul de subinginer

AM CITIT cu interes propunerea din numărul 15 al revistei ca acele cadre care au absolvit școlile tehnice, în special cele de 4 ani cu diplomă de tehnicieni, care, în afara bagajului de cunoștințe tehnice actuale. au o mare experiență practică (peste 15 ani) în proiectarea, realizarea sau conducerea unor importante sectoare economice productive, să aibă dreptul, pe baza unei tematici de examinare, la titlul de „subinginer"

Ițu IERONIM
director
Întreprinderea județeană de morărit și panificație- Sălaj

★

SUSȚIN PROPUNEREA tov. F. Danciu. Așa cum a subliniat în scrisoarea sa către revista „Viața economică", mulți din tehnicienii cu vechime mare și cu munci de răspundere au acumulat pe parcurs o experiență valoroasă, atît teoretică ca autodidacți, cît și practică datorită stagiului în sectorul respectiv. Dovada că mulți din ei care lucrează în institutele de cercetări și proiectări, precum și în serviciile de concepție ale uzinelor, întocmesc proiecte la nivel ingineresc. De asemenea, mulți din ei ocupă în producție funcții asemănătoare inginerilor, ca șefi de secție și sectoare.

Ilie BERGHEZAN
proiectant principal
C.C.P.M.F.S. - Filiala Sibiu

Transportul alimentelor de protecție

NORMATIVELE în vigoare prevăd ca întreprinderile să distribuie muncitorilor care prestează munci mai grele alimentație de protecție. Condițiile în care alimentația respectivă ajunge la unitatea beneficiară sînt însă necorespunzătoare. Ele ocupă pentru fiecare unitate un mijloc de transport, 1—2 muncitori manipulanți, ocazionează numeroase documente de predare-primire. Socot că aplicarea metodei de distribuire tip rețea, care să se facă de furnizor cu mijloacele sale de transport și de manipulat, ar trebui luate în considerație.

Gheorghe LAZANU
contabil șef
Trustul de construcții Cluj

Oxigenul nostru

UNITATEA unde îmi desfășor activitatea se aprovizionează cu oxigen de la Combinatul „Azo-mureș" din Tîrgu Mureș. Pentru o cantitate de oxigen care costă 700 lei, plătim pentru transport 3.000 lei, ajungînd anual la suma de 350.000 lei. Din cîte știu, această sumă reprezintă 1/5 din contravaloarea unei fabrici de oxigen cu o capacitate de 10 ori mai mare decît necesarul întreprinderii noastre pe un an de zile. Oricum, fabrici de oxigen sînt puține, repartizate nerațional, și au capacități foarte mici.

Gh. Mihai CĂLUGĂRU
Bacău

TRIBUNA ECONOMISTULUI

ATENȚIA CUVENITĂ ANALIZEI ACTIVITĂȚII UNITĂȚILOR ECONOMICE

DESPRE ROLUL, importanța, metodele folosite și rezultatul analizei economice s-a scris mult. Nu despre acest lucru doresc însă să mă ocup, ci despre cum este privită analiza economică în unele unități. Există compartimente care răspund de activitatea financiară, de contabilitate, de prețul de cost și prețuri, control financiar (preventiv și postoperativ), compartiment de informatică, de organizarea producției și a muncii și altele. Dar de efectuarea analizei economico-financiare a unității cine se ocupă ?

Această competență n-o poate avea decît un organ care, după părerea mea, trebuie să îndeplinească unele condițiuni printre care :

• să fie dotat cu cadre calificate ;

• să nu reprezinte interesele înguste ale unui compartiment din unitate, ci interesele majore ale politicii economice a partidului și statului nostru și ale sarcinilor generale de dezvoltare a unității din care face parte.

Ținind seama de rolul și sarcinile analizei activității economice, este necesar ca în cadrul unităților să se creeze un nucleu specializat în cadrul unui compartiment existent ale cărui atribuții actuale pot fi reconsiderate și redimensionate. Astfel, în sectorul financiar-contabil către care se îndreaptă un însemnat volum de informații și care se ocupă și cu întocmirea lucrărilor de sintetizare a activității economice a unității, există condiții de funcționare a compartimentului de analiză economică. Compartimentul — „Dări de seamă contabile și analize economice" — ar putea îmbina sarcinile ce îi revin pe linia întocmirii dărilor de seamă contabile trimestriale și anuale, a situațiilor principalilor indicatori economico-financiari cu cele de analiză economică.

Pornind de la datele de sinteză cuprinse în aceste dări de seamă și situații de indicatori, adîncind și extinzînd analiza pe sectoare de activitate (pe baza datelor relevate din evidențele analitice și operative sau documentele primare), compartimentul ar asigura cunoașterea cauzelor care acționează asupra fenomenelor economice, consecințele lor, precum și măsurile ce se cer a fi luate.

Împletirea activității de întocmire a lucrărilor de dări de seamă contabile și situații ale indicatorilor economico-financiar cu cea de analiză totală, parțială sau tematică, ar mai asigura, pe lîngă cunoașterea realității, utilizarea rațională a cadrelor.

Cît de utilă se dovedește analiza economică a unei situații sau a unui fenomen, ne arată următorul caz. În uzina noastră, în urma efectuării unei analize privind aprovizionarea pe primele nouă luni ale anului 1971, — s-au putut lua măsuri de reducere, pentru anul 1972, a unor importante cantități de materiale. Dacă nu s-ar fi efectuat o asemenea analiză și s-ar fi contractat în continuare materiale care nu-și găseau utilitatea în procesul de producție, s-ar fi creat stocuri supranormative, care ar fi dus la imobilizări de milioane și la dobînzi penalizatoare în valoarea de două-trei milioane lei. Analiza economică a preîntîmpinat însă producerea acestui fenomen.

Consider că din punct de vedere al consecințelor comensurabile valoric, aportul analizei economice depășește mult pe cel al controlului financiar. Și dacă acesta este necesar, cu atît mai mult se impune analiza economică a activității oricărei unități, în scopul obținerii unor rezultate cît mai bune.

Constantin PASAT
șef serviciu,
Grupul de uzine „23 August" București

CURIER

• Vechimea în funcții economice

MIRCEA GUI, Oradea — Perioada cît ați urmat (la cursuri de zi), școala postliceală tehnică și financiară, nu se include în vechimea în funcții economice. Potrivit prevederilor art. 63 din Legea nr. 12/1971, la promovarea în funcții de conducere, pînă la nivelul șefului de serviciu sau al șefului de secție inclusiv, organele de conducere colectivă ale centralelor pot reduce vechimea minimă cu pînă la doi ani, pentru cadrele tinere care îndeplinesc condițiile de studii, au dovedit competență și au obținut rezultate deosebite în activitatea practică. Această reducere se poate face la cel mult 3% din personalul tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ din unitatea respectivă. Nu îndepliniți deci condiția de vechime pentru ocuparea postului de șef serviciu financiar, la care se prevede o vechime minimă de 11 ani, iar prin aplicarea art. 63, de cel puțin nouă ani.

★

CONSTANTIN HOBÎNCU, Gornești, Mureș — Șef depozit, calculator și calculator principal sînt funcții administrative de execuție, prevăzute ca atare la pozițiile nr. 1. 17 și 36 în anexa III/11 la H.C.M. nr. 914/1968, cu modificările ulterioare. Potrivit prevederilor anexei IV B, elaborată la aplicarea H.C.M. nr. 328/1967, activitatea desfășurată de absolvenții învățămîntului mediu de cultură generală de cel puțin doi ani în funcțiile susmenționate sau în altele similare, constituia o condiție pentru încadrarea absolvenților respectivi în funcții economice medii. Prevederile susmenționate nu mai au aplicabilitate de la 1 ianuarie a.c. De la această dată sînt aplicabile prevederile pct 69 lit. c din anexa II la Legea nr. 12/1971, potrivit cărora pot fi încadrați în funcții economice medii absolvenții liceelor de cultură generală care și-au însușit într-o practică de cel puțin doi ani cunoștințele economice strict necesare.

• Stagiul absolvenților

ROMEO ENE, Galați — Nivelele de salarii pentru primul și al doilea an de activitate al absolvenților învățămîntului superior, sînt stabilite prin Hotărîri ale Consiliului de Miniștri. Organele de conducere ale unităților n-au competența de a stabili salarii tarifare corespunzătoare nivelului de bază pentru funcția ce o dețineți, înainte de efectuarea celor doi ani de activitate. Atribuțiunile ce vi s-au încredințat în al doilea an, corespund funcției ce o dețineți, astfel că și din acest punct de vedere activitatea ce o depuneți nu are un caracter de excepție.

• Calculul salariului mediu

GRIȘENCA FERARA, București — Textul menționat de dv la pct. 1 a fost eliminat din instrucțiunile pentru anul 1972. Urmărirea statistică a salariului mediu se face potrivit metodologiei planului de stat, care are în vedere existența permanentă a unui număr de absenți, pentru care nu se plătesc salarii, păstrîndu-se în schimb calitatea de salariat. Exemplul prezentat în varianta întîia, din scrisoarea dv. este în concordanță cu această metodologie. În ceea ce privește calculul salariului mediu, diminuarea sesizată este numai aparentă. La nivelul unităților, fondul de salarii se planifică pentru asigurarea plății drepturilor salariaților în raport cu producția realizată și nu în scopul realizării unui anumit salariu mediu. În calculele privind veniturile reale ale salariaților — indicator care caracterizează nivelul de trai — se ține seama de toate veniturile salariaților, respectiv și de sumele încasate din fondul asigurărilor sociale.

• Prioritate

PETRU DRAGHICI, Dej — Potrivit art. 33 din Legea nr. 10/1968 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași, chiria datorată de un angajat pentru locuința deținută în clădirile proprietate de stat, se va reține pe statul de plată al salariilor din remunerația lunară cuvenită acestuia, indiferent de alte rețineri, chiar dacă prin aceasta se depășesc limitele prevăzute de art. 409 din codul de procedură civilă.

• Majorările de întîrziere

DUMITRU ENESCU, Corabia — Conform prevederilor art. 22 din H.C.M. nr 859/1970, majorările pentru nevărsarea sumelor planificate la buget se calculează pe toată durata neîndeplinirii acestor obligații, cel mai tîrziu pînă la data depunerii bilanțului contabil anual. În consecință, pentru restanța în vărsare a beneficiilor planificate la buget, se datorează majorări de întîrziere pînă la lichidarea ei, prin plata sau prin scăderea sumelor datorate ca efect **al recalculării efectuate în baza bilanțului contabil anual.** În baza recalculărilor trimestriale se restituie sumele vărsate în plus față de beneficiile cuvenite bugetului stabilite la recalculare, pentru a nu se crea greutăți financiare unității în cauză. În ce privește majorările de întîrziere, se calculează avîndu-se în vedere că pe perioada respectivă conform H.C.M. nr. 859, unitatea era obligată a vărsa la buget sumele planificate.

• L. NUȚU, Maramureș — Sînteți bun de plată. Imputația a fost determinată de o absență de la serviciu mai mare de trei zile.

• IACOB SMARANDA, comuna Fărcaș, Dolj — Propunerile dv. au fost transmise organelor competente.

TURISM

Pentru vacanță și zile de odihnă

• Desigur, ca în fiecare an, vara trezește nostalgia concediilor la mare. Nu puțini sînt aceia care doresc să-și petreacă măcar o parte a concediului pe litoralul mereu proaspăt și inedit. Printre noile construcții care se dau în folosință în acest sezon se numără și hotelurile „Delfin", „Meduza", și „Steaua de mare" din stațiunea Eforie Nord, cu o capacitate totală de 1360 locuri. Cei care vin pentru tratament în această stațiune au la dispoziție o nouă bază de tratament cu posibilități de efectuare a 1500 proceduri majore și 3700 de proceduri asociate. Iar pentru cei care fac drumul spre mare cu automobilul, încă o noutate: la intersecția șoselei naționale București — Constanța cu șoseaua ce duce la Horia și Tichilești a fost inaugurat „Hanul Morilor", una dintre cele mai moderne unități de alimentație publică ale cooperației de consum.

• Alături de stațiunile sale balneoclimatice, județul Covasna intră în circuitul turistic cu un hotel nou în orașul Covasna. Pe lîngă hotel se mai construiește și o bază de tratament. Darea lor în funcțiune este prevăzută pentru data de 30 iunie. Capacitatea hotelului este de 245 locuri de cazare, categoria a II-a. De asemenea, la Vîlcele, stațiune de renume pentru apele sale curative, vizitatorii vor găsi un nou restaurant cu o capacitate de 80 de locuri.

• Noul sezon estival, care practic a și început, este întîmpinat cu o serie de noutăți apărute pe șoseaua internațională E-15 încă de la intrarea în țara noastră prin punctul de frontieră Borș. Cîteva dintre ele : au fost recepționate două benzi de circulație la punctul de frontieră Borș ; numărul locurilor de parcare și refugiu s-a ridicat la 12 ; s-au luat măsuri ca în cele 14 unități de alimentație publică de pe șosea să se îmbunătățească condițiile de aprovizionare și desfacere ; la hotelul de la Piatra Craiului se extind spațiile destinate serviciilor ; în orașul Aleșd este în curs de amenajare o cramă, iar în dreptul localității Săcădat prinde contur un nou camping care va cuprinde o braserie cu 250 locuri și 15 căsuțe ș.a.m.d.

• În mai toate județele țării sînt consemnate realizări și pregătiri în vederea sezonului turistic de vară. Astfel :

— În județul Alba, la Șipot, se va deschide un motel construit de cooperația de consum. În masivul Întregalde, în Munții Apuseni, va fi pusă la dispoziția turiștilor o cabană nouă. La Alba Iulia se află în stadiu de finisare un hotel turistic. Traseul Cîmpeni — Avram Iancu (loc de pornire spre muntele Găina) a fost asfaltat.

— La campingul din Aleea Carpați din Tg. Mureș s-au făcut intense pregătiri în scopul îmbunătățirii serviciilor pentru turiști, constînd în instalarea a zece noi căsuțe, lărgirea grupului sanitar conform cerințelor prin instalarea unor noi spălătoare, reamenajarea și modernizarea barului și a bufetului.

— La apropierea complexului turistic Voința, județul Argeș, situat într-un loc deosebit de pitoresc, au început lucrările de drenare și amenajare a Rîului Tîrgului.

investiții

REDUCEREA DURATEI DE EXECUȚIE — O CERINȚĂ REALIZABILĂ

ȘI ÎN ACEST AN — ca de altfel pe întreg parcursul planului cincinal actual — este prevăzut un amplu program de investiții. Din fondurile centralizate ale statului se investesc 87,2 miliarde lei — cu peste 15% mai mult decît realizările din 1971 — pe baza cărora urmează să fie date în funcțiune, numai în industrie, 300 capacități de producție importante, precum și un mare număr de obiective social-culturale.

În cadrul înfăptuirii acestui vast program, de o deosebită importanță este durata de execuție — perioadă de timp ce trebuie să fie cît mai redusă — asigurîndu-se în acest fel condiția punerii în producție cît mai de vreme posibil a noilor obiective. Numeroase întreprinderi de construcții reușesc să respecte programele de investiții și de dare la termen în exploatare a noilor capacități, unele chiar în devans față de prevederi. Dar, așa cum a fost reliefat în dezbaterile Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din industrie și din construcții, duratele în care se realizează obiectivele de investiții sînt încă mari și nu întotdeauna se respectă termenele planificate pentru punerea lor în funcțiune. Aceasta duce la nerealizarea producției și acumulărilor planificate, la imobilizarea de mijloace financiare și materiale.

Dat fiind că **județul Cluj are de realizat în acest an un volum de investiții cu peste 50% mai mare față de 1971,** *revista noastră, cu sprijinul Comisiei economice a Comitetului județean de partid, a organizat o dezbatere cu specialiști de aici — beneficiari, constructori, proiectanți, cercetători, cadre de răspundere din organele de sinteză — pe tema:* **Reducerea duratei de execuție a investițiilor.**

În cele ce urmează redăm cîteva din cele mai principale opinii formulate în cadrul dezbaterii.

COLABORARE ȘI SPRIJIN RECIPROC

PERIOADELE necesare de timp de la concepție la darea în exploatare, pot fi mai scurte sau mai lungi în funcție de modul cum sînt rezolvate diferitele activități ce revin beneficiarilor de investiții, cercetătorilor și proiectanților, furnizorilor de materiale și utilaje, constructorilor. Orice întîrziere pe această filieră, afectează durata investiției.

Astăzi avem multiple mijloace prin care se poate acționa pentru a preîntîmpina prelungirea duratelor de execuție a investițiilor. Unul din acestea este **colaborarea strînsă și sincronizarea eforturilor între toți factorii care concură la înfăptuirea planului de investiții.** Totodată, de un real ajutor, așa cum o dovedește practica, sînt **utilizarea pe scară largă a proiectelor tip, a soluțiilor constructive simple, moderne, cu structuri ușoare și economice, creșterea gradului de industrializare a lucrărilor, mecanizarea activității etc.**

Toate acestea nu sînt elemente noi, dar ele trebuie să devină metode curente în întreaga activitate a celor ce răspund de materializarea investițiilor. Din păcate, situația nu se prezintă peste tot așa. Sînt numeroase cazurile cînd colaborarea este anevoioasă, cînd în locul adoptării unor soluții simple, eficiente, se recurge la altele costisitoare, sau se ignoră pur și simplu anumite reguli și dispoziții, lucru ce duce la nerealizarea în timpul planificat a unui număr însemnat de obiective.

Cum a acționat Comitetul județean de partid pentru a impulsiona mersul lucrărilor de investiții, ce rezultate a dobîndit? Unde se mențin încă diferite neajunsuri?

În primul rînd, vreau să relev faptul că încă în decembrie 1971, Secretariatul Comitetului județean a analizat stadiul pregătirii lucrărilor de investiții pentru 1972, iar în cursul primului trimestru al acestui an, în cadrul unei plenare de partid, s-a analizat stadiul asigurării documentației și contractării utilajelor pe 1973 și pregătirea investițiilor pentru 1974 și, în funcție de situații, a luat măsuri corespunzătoare.

Pentru urmărirea demarării și apoi a înfăptuirii lucrărilor, au fost organizate la o serie de obiective — Complexul hidroenergetic de pe Someș, Combinatul de produse ceramice, Fabrica de cazane mici și arzătoare și altele din Cluj — **comandamente care reunesc pe toți factorii — proiectant, constructor, beneficiar — ce-și desfășoară activitatea sub directa coordonare a unui membru al biroului Comitetului județean.** Aceste comandamente se întrunesc lunar și rezolvă problemele ce se ivesc pe parcurs.

În sfîrșit, **pentru că în multe cazuri în pregătirea investițiilor se pierde timp cu obținerea unor avize din partea diferitelor organe locale** (amplasamente, avize pentru teren, sistematizare, P.C.I. etc.) **în vederea scurtării acestor perioade, s-a inițiat — încă din anul trecut — sistemul discutării în colectiv, cu toți factorii, eliminîndu-se în acest fel perioadele necesare de documentare și avizare necesare pentru fiecare organ în parte.** Aceste măsuri, cît și altele, au făcut ca în perioada de timp ce a trecut din acest an, cîteva obiective să fie date în exploatare înainte de vreme, iar la altele planul să fie realizat în limitele prevederilor.

Desigur, sînt încă neajunsuri pentru înlăturarea cărora atît noi cît și colectivele unde ele se manifestă trebuie să luptăm cu perseverență. În ce constau ele? Avem încă multe **lucrări a căror documentație nu este integral asigurată, nu sînt rezolvate problemele de scoatere din circuitul agricol a unor terenuri, nu sînt contractate pînă la această dată unele utilaje prevăzute a se achiziționa în acest an.**

Socot că pentru înlăturarea neajunsurilor menționate este necesară o mai strînsă colaborare între toți factorii interesați, inclusiv forurile coordonatoare ale beneficiarilor. Dacă problemele ce se ivesc ar fi soluționate operativ de către aceste organe, cu siguranță că treburile ar merge mai bine, nivelul realizărilor ar fi mai mari. Din păcate, multe probleme rămîn însă să fie rezolvate de constructor care, nefiind întotdeauna ajutat, se mulțumește să raporteze diferitelor organe lipsurile, cauzele lor și vina unor colaboratori. Depunem toate eforturile pentru a elimina asemenea metode și, în limitele posibilităților, căutăm să atragem la toate analizele și la rezolvarea neajunsurilor, factorii care poartă răspunderea unei investiții.

Vreau să ridic două probleme, care mie mi se par de o extremă importanță în sprijinul reducerii duratei de execuție. Prima, este **necesitatea sporirii interesului pentru industrializarea construcțiilor.** Întrucît elementele prefabricate de tip industrial sînt mai scumpe decît betoanele monolit turnate pe șantiere, pardoselile de vinil au prețuri mai ridicate decît parchetul din lemn etc. constructorul care trebuie să se încadreze în limitele unor costuri prevăzute, evită să le utilizeze. Se pare că poziția sa este justificată. Din calcule reiese, de pildă, că un mp de planșeu prefabricat industrial față de prețul de deviz pentru un planșeu monolit este mai ridicat cu circa 20 lei la m.p. **Prin pîrghia prețurilor trebuie stimulată nu numai extinderea folosirii prefabricatelor, dar și reducerea consumurilor de materiale deficitare, prin utilizarea unor înlocuitori.**

A doua problemă: **integrarea activității de cercetare-proiectare în unitățile de construcții.** Experiența a demonstrat nu o dată că multe proiecte de execuție întocmite de institutele de proiectări au omisiuni sau cuprind uneori soluții ce nu sînt în concordanță cu posibilitățile constructorului. Toate acestea nasc dispute între constructor, beneficiar și proiectant. În cadrul Trustului de construcții industriale din județ, după multe insistențe din partea noastră, s-a organizat un atelier de proiectare care, în acest an, și-a programat să realizeze proiecte în valoare de 40 milioane lei. Problema este rezolvată însă parțial, deoarece trustul nu are suficiente forțe Ea ar putea fi soluționată în întregime dacă grupa de proiectanți de la IPRAN din localitate (filiala Institutului de la București), ar trece în cadrul acestui trust.

De asemenea, socot indicat ca **în cadrul Trustului de construcții industriale să ia ființă un sector de cercetare care,** pe baza sarcinilor planului cincinal, să studieze și să cerceteze din timp variantele optime de organizare și de execuție a lucrărilor, determinînd în același timp și durata de execuție. În acest mod, legătura dintre cercetare-proiectare-producție ar căpăta noi dimensiuni, ar facilita reducerea continuă a cheltuielilor ocazionate de lucrările de construcții-montaj, scurtarea perioadei de realizare a investițiilor.

ing. SOOS Manea Carol
secretar al Comitetului județean Cluj al P.C.R.

EȘALONARE RAȚIONALĂ A LUCRĂRILOR

PE PRIMELE 4 luni ale anului în curs, planul de investiții în județul Cluj a fost realizat în proporție de 25,6% la total față de planul anual și de 30,3% la structura construcții-montaj. Este drept că s-a realizat un volum sporit cu circa 50% la total investiții față de realizările perioadei corespunzătoare anului 1971. Totuși față de posibilitățile existente nivelul realizărilor nu poate fi considerat satisfăcător. Ce cauze determină nefolosirea deplină a condițiilor existente?

Trebuie subliniat faptul că titularii de investiții, prin însăși defalcarea pe trimestre a planului anual și-au propus să realizeze în primul trimestru o sarcină sub 20%. Apare astfel că prevederile planului pe primul trimestru au fost depășite cu 3,6% la total și 18,7% la construcții-montaj. Dar caracterul puțin mobilizator de asigurare a realizării ritmice a planului de investiții pe toată perioada anului, rezultă și din eșalonarea pe trimestre a capacităților și obiectivelor planificate a fi puse în funcțiune, respectiv date în folosință. Astfel, din 74 capacități și obiective, pe trimestrul I este planificat numai un singur obiectiv pe trim. II—12, pe trim. III—17, iar pe trim. IV—44 adică în ultimul trimestru sînt planificate predări de 1,5 ori mai multe decît în primele trei trimestre ale anului. Situația nu se prezintă mult mai bine nici la construcțiile de locuințe: **din cele 3 500 apartamente din fondurile de stat și din credite acordate de stat, 1527 au termene de dare în folosință în trim. IV.1972.**

Relevînd modul în care au fost defalcate și realizate sarcinile de plan pe primele 4 luni, din 1972, vreau să mă refer la o altă problemă nu mai puțin importantă. Indiscutabil că demararea noilor investiții poate fi mult scurtată prin mai buna pregătire a acestora, prin crearea **decalajului necesar între elaborarea documentației și atacarea lucrărilor.** Esențial este ca în momentul atacării lucrărilor să fie asigurată baza tehnico-materială. Nu de puține ori însă s-au înregistrat rămîneri în urmă la stadiile fizice, care n-au permis începerea la timp a montării utilajelor — așa cum a fost cazul la Combinatul de ceramică fină pentru construcții, Uzina Tehnofrig, Fabrica Terapia etc. — precum și situații cînd primirea cu întîrziere a utilajelor nu a permis evoluția planificată a execuției — așa cum s-a întîmplat la Combinatul de celuloză și hîrtie-Dej, Uzinele Chimice-Turda, Tehnofrig-Cluj, Industria Sîrmei-Cîmpia Turzii.

Prin legislația îmbunătățită s-a creat instrumentul care să coordoneze activitatea tuturor factorilor ce contribuie la realizarea diferitelor obiective: **graficul de eșalonare a investițiilor.** Din activitatea practică rezultă însă că, uneori, nu se acordă atenția cuvenită acestui document, că funcțiile lui sînt substituite prin alte grafice anuale care stabilesc volume și termene necorelate cu graficul inițial. Așa s-a întîmplat la lucrările de la Combinatul de produse din ceramică fină pentru construcții, unde la sfîrșitul anului 1971, s-au înregistrat rămîneri în urmă față de graficul de eșalonare a investiției, la Combinatul de hîrtie și celuloză Dej, la Fabrica de mașini de rectificat Cluj, și altele.

La această situație au contribuit și titularii de investiții care, în planificările anuale, nu au asigurat fondurile de investiții în concordanță cu stadiile necesare a fi atinse, stabilite prin graficul de eșalonare, atît în anii trecuți, cît și în 1972. Astfel, sub valorile necesare a se realiza în acest an au asigurate fonduri Uzinele „Carbochim", Tehnofrig, Fabrica de ciment Turda etc.

Potrivit legislației în vigoare, majorarea valorii de plan este posibilă în cursul anului pe calea virărilor financiare de la o lucrare la alta. Or, a face din acestea o regulă, creează neajunsuri de natură să afecteze stabilitatea planului pe lucrări, buna pregătire și organizare a execuției și, în ultimă instanță, nerespectarea termenelor de punere în funcțiune și a duratelor de realizare a investițiilor.

Gheorghe POTOLEA
director, sucursala județeană Cluj a Băncii de investiții

ORGANIZARE, DAR ȘI O APROVIZIONARE RITMICĂ

DEPUNEM EFORTURI pentru a ne organiza, cît mai bine activitatea, astfel încît atunci cînd începem unele lucrări întregul mecanism să funcționeze normal. Avem în acest sens experiență — multe probleme care în trecut erau neglijate și afectau bunul mers al lucrărilor, sînt acum soluționate din vreme. Au apărut însă altele care ne dau mare bătaie de cap și incertitudine în respectarea termenelor de execuție. Una dintre acestea o constituie **neaprovizionarea ritmică a șantierelor cu materialele necesare.** Este adevărat că în acest domeniu au fost luate unele măsuri care dau roade, în sensul unei bune și active relații între furnizorii de materii prime și beneficiarii lor. Și totuși, în multe cazuri, apar încă o serie de probleme care își găsesc rezolvarea cu mari eforturi și intervenții. Cîteva exemple din acestea.

Deși am respectat întocmai metodologia în vigoare, deși în linii mari acțiunea de contractare este încheiată, la unele materiale resursele ce ne-au fost asigurate au fost mai mici decît în 1971, cu toate că sarcinile de plan din acest an sînt cu 12% mai mari. La ciment, la tablă subțire, la tablă groasă, la țevi conducte etc., minusurile se ridică la mii, respectiv la sute de tone. La aparatajele electrice, a căror aprovizionare se face prin Întreprinderea teritorială de aprovizionare Cluj, nu ni s-a asigurat decît 20% din necesarul anual acceptat de coordonatorul de balanță.

Prima — și cea mai importantă problemă nerezolvată — este aceea a **necorelării termenelor la care beneficiarii de lucrări sînt obligați să ne predea proiectele de execuție și data stabilită pentru prezentarea fundamentării necesarului de materiale, a comenzilor și specificațiilor pe tipo-dimensiuni.** Astfel, în timp ce Legea contractelor economice prevede perfectarea contractelor cu 6 luni înainte de începerea perioadei de plan, iar indicațiile metodologice ulterioare ne-au pus în situația să prezentăm comenzile cu specificații tipo-dimensionale încă la data de 1 martie 1971, deci cu 9 luni înainte, H.C.M. 555/1970 a obligat beneficiarii de lucrări să ne predea proiectele de execuție abia la sfîrșitul trimestrului IV al anului 1971. O asemenea necorelare ne împinge la stabilirea unor necesare de materiale aproximative, imprimă aprovizionării un caracter

⟶

←

empiric, conduce în mod inevitabil fie la lipsa unor materiale, fie la crearea de stocuri supranormative. Socot că pentru ieșirea din acest impas nu există decît o singură soluție și anume: **obligația beneficiarilor de lucrări de a ne preda proiectele de execuție cu 12 luni înaintea începerii anului de plan.**

Și o altă latură a problemei: deși Legea contractelor economice preconizează stabilirea de relații contractuale directe între producători și consumatori, prin H.C.M. 806/1970 se instituie coordonatori de balanțe, care au sarcina de a întocmi sau aviza balanțele pe economia națională, pe baza cărora se emit nivelele de contractare, extrasele de balanță sau programele de fabricație. În acest fel, se limitează întrucîtva, după părerea mea, libertatea contractuală a părților în ce privește alegerea partenerului, stabilirea cantităților, sortimentelor și termenelor de livrare. Acest lucru — așa cum dovedește practica — are diferite implicații și consecințe. Astfel, în timp ce potrivit graficului cadru stabilit pentru 1972 campania de contractare trebuia încheiată la 30 iunie 1971 (pentru materialele și utilajele a căror producție necesită o pregătire deosebită) și la 30 august 1971 (pentru restul materialelor). Ministerul Industriei Metalurgice nu a emis încă pînă la începutul lunii aprilie a.c. programele de fabricație pe semestrul II 1972 pentru laminate (profile tablă, țevi) și astfel acestea nu au putut fi încă contractate. Ar trebui să existe și în această privință posibilitatea de sancționare a celor ce nu respectă reglementările în vigoare, deoarece circulația de hîrtii, telefoanele, delegații, toate aceste mijloace ce le utilizăm pentru urgentarea rezolvării problemei amintite, sînt adesea ineficace și costisitoare.

Aș vrea să mai relev un ultim aspect: este vorba de **penalizările** ce se pretind potrivit H.C.M. nr. 306/1970, furnizorilor pentru întîrzieri în livrarea materialelor față de termenele stipulate în contracte. În 1971, Trustul nostru a obținut penalizări de 167.478 lei pentru întîrzieri în livrare a unor materiale de la diferiți furnizori — dar acești bani nu au putut acoperi pierderile provocate prin prelungirea duratei de execuție la unele lucrări. **Socot că ar trebui reconsiderată problema penalizărilor, în așa fel încît să devină cu adevărat o pîrghie importantă în respectarea întocmai a obligațiilor asumate prin contracte, fie că este vorba de termene, fie de sortimente.**

ing. Șerban GRAȚIAN
directorul Trustului de construcții județean

TEHNOLOGIILOR EFICIENTE — CONDIȚII DE APLICARE

FINISAJELE reprezintă o categorie de lucrări ce consumă un volum mare de manoperă, iar realizarea lor, în special cele exterioare, este legată adesea de condițiile atmosferice. Pentru a veni în întîmpinarea constructorilor, colectivul filialei noastre de cercetare, în colaborare cu cadre de la Institutul Politehnic-Cluj, și-a axat **cercetarea pe realizarea de betoane aparente, decorative sau cu parament natural** — în funcție de natura obiectivului la care se aplică, procedeu ce poate înlocui cu succes o gamă foarte mare de tratamente de fațade și, în multe cazuri, chiar de suprafețe interioare.

Deși în prezent betoanele respective sînt cunoscute, instrucțiunile de realizare fiind publicate, deși s-au aplicat la o serie de obiective ca, de pildă, la fațada halei de la „Tehnofrig"-Cluj (în beton aparent cu fibră evidențiată pe elemente turnate monolit și prefabricat) și la blocurile de locuit din panouri mari gata finisate în poligon (în soluția de beton decorativ prin metoda împlîntării), introducerea acestor procedee nu se face decît sporadic. De ce? După părerea mea, pentrucă factorii responsabili — beneficiar de investiții, proiectant, constructor — nu vor să-și pună probleme care să le dea bătăi de cap, sau ca nu cumva unele costuri de execuție să sufere modificări în plus sau în minus.

Un alt domeniu al lucrărilor de construcții industriale și chiar al unor obiective social-culturale care consumă un volum mare de manoperă, îl reprezintă și realizarea zidăriilor de închidere. Și în acest domeniu, colectivul nostru de cercetători a studiat posibilitatea realizării unor **elemente de suprafață mare de închidere — panouri de pereți din betoane ușoare.** În afara panourilor de închidere de beton celular autoclavizat, furnizate de industria noastră de elemente prefabricate de construcții (care nu se pretează la toată gama lucrărilor industriale sau la lucrările social-culturale și nici nu vor putea acoperi tot necesarul republican), **realizarea prin preturnare pe șantier a unor elemente de pereți de mare suprafață din betoane ușoare, se dovedește în multe cazuri eficientă și net superioară din punct de vedere al productivității, gradului de industrializare și rapidității de execuție față de soluțiile clasice de zidărie.** Experiența realizării unor asemenea elemente pe șantierele din Cluj și Tg. Mureș ale Trustului de construcții industriale-Cluj, cu asistența tehnică INCERC, a demonstrat posibilitatea realizării acestor soluții, adoptarea lor urmînd a fi analizată de la caz la caz.

Din păcate, aceste noi tehnologii, rămîn în cele mai multe cazuri, doar în faza de experiment. Adesea, proiectanții și constructorii susțin că introducerea unor procedee noi, este frînată de lipsa unor condiții materiale pentru experimente și generalizare. **Deoarece în construcții nu sînt prevăzute fonduri pentru tehnică nouă din care să se finanțeze experimentele, conducătorii de întreprinderi și de șantiere se tem să treacă direct la preluarea unei noi tehnologii, pe motivul de a nu ajunge la o eventuală creștere a costurilor prevăzute pentru diferite lucrări.**

Aș dori să extind puțin domeniul aspectelor privind „colaborarea dintre proiectant-beneficiar-constructor" la **„colaborarea dintre cercetător-proiectant-constructor-beneficiar".** Spre deosebire de alte ramuri ale industriei, în construcții procesul cercetare-producție are aspecte specifice. Este cert însă că între acești doi factori trebuie să existe un dialog, între acești poli curentul trebuie să circule în ambele sensuri. Paralel cu rezolvarea problemelor curente, executanții trebuie să gîndească în perspectivă prin prisma unei continue îmbunătățiri a soluțiilor, tehnologiilor de construcții și să formuleze cercetătorilor acele solicitări care sînt axate pe o problematică majoră. O cercetare solicitată de cel ce urmează a o transpune în practică — proiectant-executant — va fi cu siguranță rapid valorificată.

Cercetările încheiate, verificate în laborator, au nevoie de a fi aplicate înainte pe un șantier experimental, apoi pînă la completa însușire a procedeului, de o perioadă de urmărire care să releve eventualele neconcordanțe ivite spre a fi analizate și remediate. Deși în domeniul colaborării cercetare-execuție s-au făcut progrese în ultimii doi ani, ea este încă mult sub cea ce ar putea și trebuie să fie. **Consider că organizarea compartimentelor de cercetare-dezvoltare la unitățile de construcții — executante și proiectante — în care să fie selecționate cadre cu calități și înclinații pentru această activitate și rezolvarea problemei fondurilor de tehnică nouă pentru finanțarea acestor acțiuni de cercetare-dezvoltare, ar putea să aducă îmbunătățiri substanțiale în rapida valorificare a cercetărilor, în eficiența cu care acestea s-ar reflecta în realizarea investițiilor.**

ing. Magdalena POPA
cercetător
Filiala INCERC

AVIZARE ... FINANȚARE ... TERMENE ...

AȘ DORI în cadrul dezbaterii să mă opresc la două aspecte: **modul în care se obține în prezent scoaterea terenului din circuitul agricol** precum și la **felul în care se face deschiderea finanțării.** În 1971 am avut în plan începerea unei lucrări de electroalimentare (care constă dintr-o stație de 110/6 KV și o linie de 110 KV) Turda-Cîmpia Turzii. Potrivit instrucțiunilor Ministerului Energiei Electrice privind aplicarea Legii 12/66, proiectantul — IRE Cluj — a întocmit și predat în luna martie 1971 documentația pentru scoaterea terenului din circuitul agricol. În cursul lunii mai, am obținut avizele necesare (CAP, IAS, Consiliul Popular Municipal și Direcția Agricolă Județeană Cluj) și am depus documentația la Ministerul Industriei Chimice, Oficiul juridic, pentru obținerea avizului de la Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, necesar emiterii decretului.

Ministerul nostru a obiectat însă că documentația nu este conformă cu instrucțiunile și a propus refacerea ei. Revenind la proiectant, acesta a refuzat refacerea, motivînd că documentația a fost întocmită conform instrucțiunilor Ministerului Energiei Electrice. Ca urmare, tot prin forul nostru tutelar, s-a dispus ca IPROCHIM să întocmească documentația potrivit instrucțiunilor proprii, după care am obținut din nou avizele necesare. Toate acestea au durat însă pînă în luna iulie 1971. Fiind refăcută, documentația a fost depusă din nou forului tutelar, în vederea obținerii avizului de la Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor. În luna septembrie, acest minister solicită obținerea acordului de la Departamentul Agricol de Stat, aviz obținut și depus la sfîrșitul lunii respective. Completată cu cele solicitate pînă la sfîrșitul luni septembrie, documentația a fost analizată la Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor la data de 24 noiembrie 1971, care a aprobat scoaterea din circuitul agricol a terenului. Cu ultimul aviz, documentația a fost depusă apoi la Consiliul de Stat, care la 12 decembrie 1971 a legiferat scoaterea terenului.

Cu toate acestea, pentru transferarea terenului și începerea lucrării, deși decretul a fost emis, a fost nevoie de un nou ordin de la Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, ce a fost obținut în martie 1972. Așadar, obținerea formelor de expropriere a durat un an, făcînd imposibilă începerea lucrărilor în anul de plan, conform graficului, conducînd, în final, la o nerealizare de circa 1 milion lei.

Am arătat toate acestea cu intenția de a sublinia că este necesar să se găsească modalități mai operative de aprobare a formelor necesare scoaterii terenurilor din circuitul agricol. După părerea mea, **ar fi necesar ca Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor să elaboreze instrucțiuni unice pentru întocmirea formelor de expropriere, iar avizul documentației să fie dat de Direcția Agricolă județeană, eliminîndu-se astfel celelalte avize care, prin natura lor, sînt laborioase. Aprobarea scoaterii din circuitul agricol și ordinul de transfer să fie dat de acest minister printr-un singur act. După obținerea decretului, ordinul de transfer să fie considerat o formalitate, el neputînd să contravină decretului aprobat.** În sfîrșit, **pe baza decretului, să se poată intra în teren, celelalte forme de transfer pentru administrarea operativă să se facă pe parcurs.**

Și pe linia deschiderii finanțării ar mai fi unele lucrări de făcut. În prezent, conform instrucțiunilor BI nr. 1/70, art. 32, finanțarea se deschide cu condiția ca lucrarea să fie cuprinsă în plan. Ca urmare, problemele nu se pot elucida înaintea anului de plan, astfel ca, din prima lună, constructorul să poată începe execuția. Din această cauză, **finanțarea la unele lucrări se deschide foarte tîrziu** (sfîrșitul lunii martie—aprilie) fapt care, în cazul nostru, a atras după sine o nerealizare a planului de cîteva milioane lei. De altfel, la această rămînere în urmă a contribuit în parte și constructorul, care nu a asigurat suficiente forțe de muncă.

Ce ar trebui făcut? După părerea mea, **deschiderea finanțării și elucidarea tuturor problemelor să se facă după aprobarea documentației și înaintea anului de plan, iar acordarea plafonului de decontări să se efectueze conform filei de plan, transmisă în trim. IV al anului anterior.** Procedîndu-se astfel, s-ar putea elucida din timp toate problemele de finanțare, respectiv documentația, contract antrepriză, indici plafon etc. și crea constructorului condiții de începere a lucrării din primele zile ale anului.

ing. Cornel BUCUR
directorul Uzinei Chimice-Turda

NORMATIVE ÎN PAS CU PROGRESUL TEHNIC

PENTRU STABILIREA duratei de realizare a investițiilor există acte normative care, în funcție de complexitatea unui obiect, fixează durata normată de execuție. **Deoarece aceste normative au fost fixate cu mulți ani în urmă, ele sînt în prezent depășite de progresele tehnice ce au avut și au loc în construcții, reclamînd să fie îmbunătățite.** Susțin acest lucru, pentru că ele nu fac nici o legătură între durata de realizare a unui obiectiv și durata de realizare a unui complex, ci le tratează limitat. Toate celelalte legături pe ansamblu le fac proiectanții și beneficiarii care, după ce își fac calculele, determină durata finală de realizare a investițiilor respective.

În calculul normativelor de durată intre două elemente principale: primul — este legat de realizarea tehnologică a construcțiilor, în ideea că în perioada respectivă există toate mijloacele de producție pentru desfășurarea ei optimă; al doilea — reprezintă asigurarea mijloacelor în concordanță cu necesitățile de producție. Întrucît mijloacele care ne trebuie sînt variate, iar sortimentele numeroase, este greu ca cele două elemente să fie puse întotdeauna de acord. Din această cauză, pentru stabilirea duratei, există foarte multe incertitudini.

Întrucît sistemul de determinare a duratei de execuție prezintă serioase lacune, se studiază în prezent îmbunătățirea lui. De altfel, nu de mult ni s-a solicitat de către sectorul de îndrumare din ministerul nostru să facem propuneri pentru îmbunătățirea normativului existent.

În legătură cu stagnările ce rezultă ca urmare a lipsei de mijloace și care au o influență directă asupra duratei, aș vrea să stărui ceva mai mult. În primul rînd, așa cum este cunoscut, pentru asigurarea mijloacelor materiale, sînt stabilite anumite norme. Bunăoară, orice contractare de materiale, potrivit normelor, trebuie făcută cu șase luni înainte; de asemenea, s-au impus condiții pentru realizarea proiectelor în termene mai scurte pentru ca, în felul acesta, să fim obligați să ne gîndim din timp la desfășurarea lucrărilor de construcții în viitor.

Aceste condiții însă n-au condus la rezultatele scontate fiindcă s-a neglijat un lucru esențial și anume: **asigurarea cu materiale corespunzătoare la timp.** De altfel, asemenea neajunsuri apar încă din prima fază de proiectare, cînd se întocmește STE-ul. Noi apreciem că în această fază de documentație trebuie să se țină seama de necesarul de mijloace materiale, de materialele de construcție și de prefabricate, pe baza cărora s-ar putea planifica achiziționarea lor.

Desigur, se pune problema ca stabilirea cantităților necesare să fie cît mai aproape de realitate. Noi susținem că în această fază este posibilă stabilirea unor cantități cu aproximație de 80—90%. Dacă s-ar stabili astfel necesarul de mijloace materiale și dacă acest lucru ar fi completat și cu predarea la timp a proiectelor de execuție, am putea interveni la furnizori cu unul sau două trimestre înainte de perioada de plan și astfel să eliminăm sau să reducem mult efectele negative de azi: ori avem prea multe mijloace materiale pe care nu le folosim, ori altele ne lipsesc cu desăvîrșire.

Trustul nostru a avut în trimestrul I foarte multe mijloace materiale asigurate, deoarece toți furnizorii au livrat ceea ce li s-a comandat. Dar în același timp, am resimțit lipsa anumitor sortimente, fiindcă ele nu au fost cerute în concordanță cu necesitățile reale ale lucrărilor ci pe bază de indici, care n-au mai corespuns cu realitatea. Deci, propunerea mea ar fi **să se extindă conținutul STE-ului, în așa fel încît să cuprindă și necesarul măcar aproximativ la principalele materiale.**

Rămînînd în același domeniu — al aprobării STE-ului — **aș susține și necesitatea de a se evita aprobarea studiilor tehnico-economice atîta timp cît nu s-au definitivat utilajele din import** (ca tipuri, furnizori și oferte). Tendința beneficiarilor — justificată de altminteri și impusă de o serie de norme — este aceea de a forța obținerea aprobării forurilor de resort, pentru ca după aceea să apară probleme legate de contractarea utilajelor și să intervină schimbări atît de mari, încît să atragă modificarea unor hale întregi. Este un lucru verificat de practică că nu de puține ori structura stabilită prin STE apare modificată în urma contractări utilajelor.

Dar de contractarea utilajelor depinde și întocmirea proiectelor de execuție. În situația în care acestea nu sînt contractate, proiectele de execuție nu se realizează și de aici lanțul slăbiciunilor.

ing. AL. BĂDĂU
director cu pregătirea producției
Trustul de construcții industriale

Dezbatere consemnată de:

V. BOESCU, L. ȚINTEA, B.PĂDURE

analiză economico-financiară

PLANUL DE CASĂ, CIRCULAŢIA BĂNEASCĂ ŞI CONTROLUL BANCAR

SATISFACEREA cerinţelor populaţiei cu mărfurile şi serviciile necesare se oglindeşte în cea mai mare parte în operaţiunile băneşti. Planul de casă, elaborat o dată cu planul de credite, formează împreună un instrument unic de planificare şi analiză care reflectă fluxul monetar din economie şi stabileşte echilibrul necesar între mijloacele băneşti şi resursele materiale disponibile. Planul de casă stabileşte echilibrul între veniturile şi cheltuielile băneşti ale populaţiei, ceea ce contribuie la menţinerea stabilităţii banilor şi a puterii lor de cumpărare. La menţinerea echilibrului necesar trebuie să contribuie şi unităţile comerciale, precum şi cele prestatoare de servicii, printr-o bună aprovizionare şi deservire a populaţiei cu mărfurile necesare, în raport cu creşterea puterii de cumpărare a oamenilor muncii.

Realizarea acestui echilibru este problema ce trebuie urmărită nu numai la nivelul economiei naţionale, ci şi la nivel judeţean, aceasta contribuind la obţinerea echilibrului macroeconomic.

Echilibrul între încasări şi plăţi este asigurat prin cunoaşterea economiei judeţului şi a ritmului de creştere a veniturilor care se concretizează, în ultimă instanţă, în balanţa de venituri şi cheltuieli băneşti ale populaţiei.

Cu ajutorul balanţei de venituri şi cheltuieli băneşti ale populaţiei şi a cunoaşterii fenomenelor economice specifice judeţului şi a fiecărei localităţi mai importante din cuprinsul acestuia, se creează posibilitatea să se stabilească o **structură** corespunzătoare a fondului de marfă care să asigure absorbirea, în mod ritmic, a numerarului de la populaţie.

Planul de casă, fiind instrumentul operativ prin intermediul căruia se stabilesc încasările şi plăţile în numerar — pe trimestre, iar în cadrul acestora pe luni — constituie, în acelaşi timp, una din **pîrghiile principale** prin care se exercită **controlul asupra producţiei şi circulaţiei mărfurilor destinate consumului populaţiei.** Cunoaşterea din timp a cifrelor de plan, anuale şi de perspectivă, de către întreprinderile şi organizaţiile economice a permis îmbunătăţirea metodologiei în planificarea de casă, de credite, respectiv a veniturilor şi cheltuielilor băneşti ale populaţiei.

Analiza la anumite intervale de timp şi stabilirea sarcinilor pentru o perioadă mai îndelungată mobilizează în mai mare măsură factorii potenţiali ai asigurării îndeplinirii şi chiar depăşirii sarcinilor planului circulaţiei mărfurilor şi al serviciilor. Astfel, în cadrul judeţului nostru, în anul expirat, unităţile comerciale de stat au depăşit planul de desfacere cu 4,4%, din care în numerar cu 3,4% ; cooperaţia de consum a depăşit volumul desfacerii numai cu 0,8%, în timp ce încasările cu numerar au fost mai mici decît prevederile planului cu 1,7%.

În primul trimestru al acestui an, s-a asigurat o aprovizionare ritmică a unităţilor ; fondul de marfă a fost mai bine proporţionat pe sectoare. Pe lîngă creşterile încasărilor înregistrate — cu 4% la unităţile comerciale de stat şi cu 5,3% la unităţile cooperaţiei de consum — s-a înlăturat şi decalajul care exista între încasările cu numerar realizate în anul precedent.

Cunoscînd potenţialul productiv, ritmul de dezvoltare economico-socială şi necesitatea stabilirii unui echilibru corespunzător între veniturile şi cheltuielile băneşti ale populaţiei, specifice sferei noastre de activitate, cu ocazia lansării cifrelor de plan pentru acest an, organele bancare au sugerat în special unităţilor cu ridicata, majorarea planului de desfacere cu 1,5—2%, majorare însuşită şi de unităţile de desfacere cu amănuntul. De asemenea, am prevăzut chiar prin planul de casă unele suplimentări ale sarcinilor de încasări.

Creşterea nivelului de trai determină sporirea cererii pentru mărfuri, într-o structură sortimentală corespunzătoare, ceea ce duce la creşterea circulaţiei mărfurilor şi a stocurilor necesare asigurării desfăşurării neîntrerupte a desfacerilor. În acest context, creşte rolul organelor bancare care trebuie să influenţeze, prin pîrghia creditului, îndeplinirea planului de desfacere şi prevenirea unor imobilizări de mărfuri în stocuri excedentare. Organele bancare au analizat cu mai multă exigenţă, structura stocurilor de mărfuri, precum şi calitatea acestora, pentru a putea fi desfăcute în cadrul vitezei de circulaţie planificate.

Astfel, deşi în general stocurile unităţilor comerciale erau sub cele planificate cu circa 10% în tot cursul anului expirat, ponderea fiind deţinută de sectorul textile-încălţăminte şi metalo-chimice, pe lîngă mărfurile soldabile declarate de acestea cu ocazia inventarierilor statistice semestriale, organele bancare, în urma sondajelor efectuate pe parcurs, au mai depistat şi alte sortimente, care au majorat volumul acestora cu încă 20—25%.

Ca urmare, aplicînd cu mai multă fermitate pîrghia mobilizării prin credite, s-au vîndut peste 50% din volumul acestor mărfuri, reducîndu-se şi ponderea mărfurilor cu mişcare lentă, de la 6,1% la circa 3%, faţă de totalul stocurilor existente. Cele mai mari greutăţi s-au manifestat la bazele comerciale, care, nici în prezent, nu au reuşit să deschidă cel puţin cîte un magazin propriu pentru desfacerea mărfurilor soldabile direct către populaţie. Stabilirea unei legături directe a acestora cu populaţia ar duce la sporirea substanţială a încasărilor cu numerar, paralel cu reducerea şi prevenirea formării unor stocuri generatoare de imobilizări în mijloacele circulante ale acestor unităţi.

Pentru determinarea sporirii încasărilor cu numerar, pe lîngă analizele lunare cu toţi factorii de răspundere, s-a organizat vizitarea reţelei comerciale cîte 1—2 zile săptămînal de către fiecare inspector, uneori însoţiţi de delegaţi ai serviciului comercial, sau de la organul tutelar secondaţi de către un merceolog sau alţi furnizori locali, luîndu-se măsuri operative de aprovizionare la nivelele de care depind acestea.

Putem afirma că, în aceste condiţii, s-a asigurat o circulaţie bănească corespunzătoare care, în primul trimestru al acestui an, s-a realizat aproape la nivelul aceleiaşi perioade din anul expirat, respectiv cu o retragere a numerarului din circulaţie, deşi în alţi ani numerarul pus în circulaţie a înregistrat creşteri.

Desigur că, în condiţiile judeţului Iaşi, o influenţă importantă asupra acestui indicator sintetic o au şi migraţiunile de numerar care se analizează periodic şi care, după ultimul studiu iniţiat şi organizat cu participarea lucrătorilor din serviciul nostru, a scos în evidenţă noi rezerve pentru îmbunătăţirea fluxului monetar.

În activitatea desfăşurată am întîmpinat şi greutăţi mai ales în sectorul cooperaţiei de consum, datorită lipsei unor mărfuri sau a unor ambalaje. Organul coordonator IJECOOP, bazele comerţului sau ale altor furnizori locali nu asigură întotdeauna mijloacele de transport chiar de la prima oră a zilei de lucru, întîrzie recepţia ambalajelor de la cooperative, pregătirea comenzilor deja întocmite şi verificate fapt pentru care, într-o singură zi, nu se poate cuprinde în aprovizionare decît 1—3 depozite, iar pentru restul de 15—20 trebuie să se folosească alte zile. La IJECOOP, la bazele comerciale de stat şi la ceilalţi furnizori, în urma analizelor lunare privind controlul rambursării creditelor, s-au luat măsuri de remediere a deficienţelor constatate. În unele cazuri, pentru mai multă operativitate, organele bancare au rezolvat unele deficienţe privind expedierea mărfurilor chiar în timpul controlului. Pentru alte lipsuri care nu au legătură directă cu planul circulaţiei mărfurilor şi încasărilor cu numerar s-a sesizat IJECOOP, în scris, periodic, în funcţie de frecvenţa şi importanţa acestora.

Măsurile iniţiate de organele bancare au contribuit la îmbunătăţirea rezultatelor îndeplinirii planului economic şi în special al încasărilor cu numerar ; la unele cooperative săteşti, cu toate sancţiunile aplicate, asistăm în continuare la depăşirea plafoanelor la deplasări, necomunicarea la timp a plăţilor directe din încasări sau a încasărilor din prestări de servicii, precum şi depăşirea plafonului valoric sau vînzarea unor articole destinate fondului pieţei şi care diminuează încasările cu numerar. Apreciem că şi CENTROCOOP-ul ar trebui să analizeze în mai mare măsură aceste lipsuri pentru a găsi soluţii de remediere, în special pentru fondul la deplasări.

În concluzie, aparatul specializat al sucursalei judeţene Iaşi a Băncii Naţionale, în urma analizei fenomenelor economice, în strînsă corelaţie cu modul de utilizare a creditelor, precum şi a aplicării în mod just şi cu fermitate a celorlalte pîrghii ale controlului bancar cum sînt planul de casă, controlul utilizării fondului de salarii, decontările etc., poate contribui în mod substanţial la o mai bună aprovizionare a populaţiei cu mărfurile solicitate, la formarea unei structuri corespunzătoare a mărfurilor, la descoperirea şi mobilizarea unor rezerve interne menite să contribuie la accelerarea vitezei de circulaţie a numerarului.

Ilie DOMINTE
Sucursala judeţeană Iaşi a Băncii Naţionale.

NOI ACTE LEGISLATIVE

În Buletinul oficial nr. 37 din 17 aprilie 1972 au fost publicate următoarele acte normative :

● H.C.M. nr. 413 prin care au fost stabilite contravenţii în domeniul :

— aprovizionării tehnico-materiale;

— gospodăririi fondurilor fixe şi siguranţei în funcţionare a aparatelor, maşinilor, utilajelor, agregatelor şi instalaţiilor.

— gospodăririi combustibililor şi energiei ;

— ambalajelor ;

— aprovizionării tehnico-materiale, gospodăririi fondurilor fixe, a combustibililor, energiei şi ambalajelor.

● H.C.M. nr 388 privind unele măsuri în legătură cu asigurarea fondului de stat, contractarea, achiziţionarea şi valorificarea produselor apicole. Hotărîrea prevede, printre altele, modalitatea efectuării exportului produselor apicole.

● Prin Decretul nr. 132 publicat în Buletinul oficial nr. 39 din 19 aprilie 1972 au fost modificate următoarele articole din Decretul nr. 210/1960 privind regimul mijloacelor de plată străine, metalelor preţioase şi pietrelor preţioase : 38, 39 şi 42, iar la art. 40 au fost adăugate 5 alineate noi, după alineatul 5.

IPOSTAZE

STIMULUL ECONOMIILOR

PENTRU A STIMULA gospodărirea cu maximum de exigenţă a materiilor prime şi a materialelor, printr-o Hotărîre a Consiliului de Miniştri au fost prevăzute măsuri de stimulare a celor ce realizează economii — o cotă parte din acestea revenind, în mod diferenţiat, în funcţie de importanţa materialelor şi de dificultăţile economisirii lor, celor ce le obţin.

În multe întreprinderi din industria uşoară (mai ales în industria de încălţăminte, ţesătorii, confecţii), industria prelucrării lemnului, industria metalurgică, transportul pe calea ferată, rutier, aerian etc. se aplică prevederile legii — fapt ce se reflectă pozitiv asupra economisirii unor importante cantităţi de materii prime, materiale, lubrifianţi etc.

Nu acelaşi lucru se constată însă în întreprinderile altor ramuri — ca, spre exemplu, industria construcţiilor de maşini. Într-un număr redus de uzine se plătesc premii pentru realizarea de economii. Oare în această ramură nu există preocupări pentru gospodărirea chibzuită a metalului, pentru reducerea consumurilor specifice? Dimpotrivă. În unele întreprinderi se desfăşoară pe această linie largi acţiuni organizate, care se soldează cu rezultate bune. Dar stimulentul pentru cei ce-şi aduc contribuţia la obţinerea acestora, lipseşte... De ce?

Specialiştii de la Uzinele „Timpuri Noi", „23 August", „Semănătoarea" din Bucureşti, „Independenţa"-Sibiu, „Unirea"-Cluj, Uzinele constructoare de maşini-Reşiţa, ca şi din multe alte unităţi, explică situaţia prin mai multe ipostaze :

a) **nu se pot urmări economiile pe operaţii, ansamble şi subansamble, întrucît solicită multă muncă de evidenţă, oameni de specialitate etc. ;**

b) **dat fiind faptul că aprovizionarea întreprinderilor cu materiale nu se face de multe ori la cotele şi dimensiunile cerute de procesul tehnologic, au loc numeroase derogări, fapt ce diminuează posibilităţile de încadrare în normele de consum ;**

c) **acordarea stimulentelor trebuie să aibă loc în condiţiile cînd pe întreprindere se realizează economii de materiale şi nu numai în anumite locuri de muncă. Dar se întîmplă deseori ca ceea ce se economiseşte în unele secţii, să fie anihilat total de depăşirile ce se înregistrează în altele ;**

d) **în sfîrşit, se manifestă şi anumite reţineri, în sensul ca nu cumva evidenţiindu-se economii, viitorul plan de aprovizionare tehnico-materială să nu fie redus.**

Aşadar, în majoritatea cazurilor, precauţii sau calcule subiective. Cert este că o măsură bună, care are darul să creeze o puternică mişcare de masă în vederea reducerii consumurilor de materiale — factor principal de ridicare a eficienţei economice în această importantă ramură — este eludată în numeroase cazuri sub o formă sau alta. Credem util ca problema în speţă să fie mai amplu analizată, atît la nivelul centralelor industriale, cît şi la cel al ministerului şi, în consecinţă, să fie create toate condiţiile necesare urmăririi stricte a respectării consumurilor specifice, astfel încît cei ce realizează realmente economii, manifestă înaltă răspundere în gospodărirea materiilor prime şi materialelor, să fie stimulaţi potrivit prevederilor în vigoare. Măsurile ar trebui să aibă, totodată, în vedere şi celălalt aspect al problemei — şi anume ca cei ce fac risipă, datorită neglijenţei sau superficialităţii în muncă, sau cei ce nu asigură aprovizionarea tehnico-materială potrivit cerinţelor producţiei, să fie penalizaţi.

Asemenea măsuri ar stimula, fără îndoială, şi mai mult acţiunile ce se desfăşoară pentru ridicarea gradului de gospodărire a bazei tehnico-materiale nu numai în fiecare întreprindere, dar şi la fiecare loc de muncă.

T. L.

MARKETING

PREVIZIUNILE TEHNOLOGICE ȘI STUDIUL PIEȚEI

IMPACTUL tehnologiei asupra economiei în condițiile societății moderne capătă forme tot mai complexe și noi, atît ca factor de accelerare a dezvoltării economice cît și în paralel ca element de incertitudine inevitabil legată de amploarea cheltuielilor angajate în prezent pentru satisfacerea unor nevoi care se vor manifesta în viitor. Se conturează astfel un nou domeniu al marketingului, mai exact al conducerii activităților de marketing care dirijează un flux de informații privind perspectivele dezvoltării cererii de tehnică nouă în legăturile inextricabile ale acesteia cu cererea finală a ultimilor utilizatori, a societății și populației însăși. Noi metode de cercetare, analiză și prognoză sînt puse în serviciul căutării căilor de sporire a eficienței cheltuielilor de cercetare-dezvoltare și care în același timp nu trebuie să stînjenească ceea ce este esențial pentru succesul unei întreprinderi dinamice moderne, creativitatea și spiritul inovator.

Un marketing specific al produselor noi, este necesar pentru întregul proces al inovării tehnice, de la elaborarea ideilor creatoare de noi produse, alegerea și evaluarea propunerilor de proiecte și pînă la rezultatul izbutit al finalizării.

Produse noi conform cerințelor

Dezvoltarea noilor produse este legată de explorarea continuă a mediului social și științific înconjurător pentru descoperirea de noi nevoi și mijloace pentru satisfacerea acestora. În această direcție creatoare a marketingului unitatea economică trebuie să dovedească capacitatea de care dispune pentru crearea sau perfecționarea de produse ori pentru reducerea costurilor de producție în vederea realizării unei înalte competitivități orientînd efortul de cercetare sau de achiziționare de licențe în funcție de cerere și de dezvoltarea acesteia din urmă. În acest fel întreprinderea va încorpora în cercetarea de marketing previziunile tehnologice, aptitudinea de a găsi noi căi pentru a-și satisface consumatorii și pentru a realiza o extindere avantajoasă a activităților sale.

În domeniul cercetării și dezvoltării se manifestă un interes crescînd pentru previziunile ratei descoperirilor științifice și inovației tehnologice și pentru anticiparea schimbărilor care vor apare în diferitele sectoare ale vieții sociale. Astfel sînt studiate consecințele economice ale cheltuielilor pentru finanțarea pe termen lung a eforturilor științifice și tehnice și se caută a se obține răspunsuri la întrebări privind valoarea obiectivelor, probabilitățile de succes și costul programelor. Însă toate aceste cercetări trebuie să aibă rădăcinile implantate în realitățile și dinamica cererii.

Trăim o epocă în care tehnologia și schimbarea tehnologică sînt o forță dominantă, afectînd structura economică actuală și mai ales viitoare a unei țări, profilul și ritmul de creștere a economiei sale. Există nu numai între întreprinderi, dar și între țări, o întrecere tehnologică, o întrecere privind introducerea produselor noi, destinată a oferi o întîietate ori un avans tehnologic.

Previziunile tehnologice prevăd termenele în timp la care este posibilă aplicarea industrială, costurile, prețurile de vînzare, volumul producției și alți indici tehnico-economici, efectele probabile directe și indirecte. Previziunile tehnologice sînt însoțite de numeroase calcule și analize economice privind rentabilitatea și avantajele economice ale aplicării soluției obținute, reducerile rezultate pentru cheltuielile de muncă, materiale și fonduri fixe etc.

Confruntînd diferitele alternative de rezolvare a problemei care trebuie soluționată, prognozele tehnologice determină în fapt căile posibile de realizare a progresului tehnic.

Integrarea prognozelor în programele de dezvoltare pe termen lung

Previziunile tehnologice pot fi împărțite în normative și explorative în sensul precizat de Jantsch. Astfel, pot fi considerate **normative** previziunile care privesc obiective mari de dezvoltare științifică și tehnică și care sînt apoi divizate în principalele lor componente, care devin obiective parțiale, fixîndu-se termene intermediare pînă la aducerea lor, sub formă de sarcini succesive, la perioada prezentă. Previziunile explorative pornesc de la posibilitățile actuale de perfecționare a unor parametri tehnico-economici, dezvoltarea tehnologiilor existente, investițiile disponibile, lărgirea gamei de produse, ameliorarea calității tehnologiei și fiabilității produselor etc.

Indiferent de clasa la care aparțin, în țara noastră, previziunile tehnologice sînt integrate în programe de durată cum sînt : cele ale dezvoltării resurselor energetice și electrificării în perioada 1971—1980, ale dezvoltării forajelor de mare adîncime și maritime în industria petrolului, valorificarea complexă a resurselor Deltei Dunării etc. În cadrul acestor programe se asigură echilibrarea prognozelor tehnologice, cu dezvoltarea nevoilor populației și unităților economice ca și cu celelalte obiective ale progresului științific și tehnic, cu resursele materiale și umane, cu structura ocupațiilor și calificării forței de muncă, cu definirea obiectivelor comerțului exterior etc. Astfel, în final prognozele tehnologice acceptate devin prevederi de plan și nu pot fi considerate drept deziderate sau aspirații.

Se poate consemna dezvoltarea metodelor de analiză a eficienței economice, de calcul al randamentelor investițiilor, tehnicile statistice și matematice, alături de metodele intuitive de tip Delphi (Metoda Delphi, a fost utilizată în țara noastră în elaborarea unor prognoze privind dezvoltarea industriei lemnului).

Calea pe care merge planificarea în România, din acest punct de vedere, este aceea a utilizării balanței input-output. Balanța intersectorială a economiei naționale construită în expresie valorică pentru 74 de ramuri — a intrat în faza de finalizare. Clasificarea generală a produselor și serviciilor care ordonează sistematic și codifică peste 50 000 de grupe, și anchetele prin sondaj sînt terminate. În aceste condiții se așteaptă ca prima balanță să fie elaborată în cursul anului 1972. S-a construit de asemenea un model de dezvoltare la nivel macroeconomic care pornind de la populație, producția industrială și agricolă, calculează în valori absolute și relative peste 100 de indicatori din aproape toate secțiunile planului. Balanța input-output va fi integrată în modelul general al economiei. În final va fi constituit și aplicat un sistem propriu de informații previzionale, intensificîndu-se activitățile de prognoză axată în primul rînd pe prognoza factorilor de creștere care va trebui să contribuie la conturarea configurației economiei naționale în anul 2 000.

Dacă însă nu sînt urmărite pînă la capăt rezultatele previziunilor tehnologice în forma finală a bunurilor de consum sau de investiții atunci efectul economic nu va fi cel scontat influențînd negativ ritmul alocării în continuare de fonduri pentru dezvoltare. În fapt ritmul alocării resurselor în acest scop croiește viitorul economiei. Utilizarea înțeleaptă a resurselor va genera în mod eficient înaintarea pe frontul științei, tehnicii, și al progresului în general, cu aplicații directe în producerea mărfurilor și serviciilor de care au nevoie consumatorii. Eforturi inadecvate vor produce oportunități limitate care sînt prea costisitoare, vin prea tîrziu sau au o valoare prea scăzută.

În acest fel se creează o punte strategică între știință și tehnologie pe de o parte și aspectele estetice, economice și sociale ale universului consumatorilor pe de altă parte.

Previziunea tehnologică influențează considerabil procesul introducerii produselor noi atît prin favorizarea accelerării desfășurării în timp, a lanțului cercetare-dezvoltare, testare-engineering, cît și prin posibilitatea pe care o oferă de anticipare a importantelor modificări structurale din industrie sub efectul inovațiilor tehnice creatoare de noi domenii ale aplicării științei.

Tocmai de aceea, **previziunile tehnologice trebuie să devină tot mai mult o parte integrantă a planificării unităților economice**, care nu se mai pot lipsi de anticiparea aplicării cercetării științifice în producție. Toate aceste anticipări trebuie planificate întrucît investițiile necesare nu pot fi justificate fără o descriere a destinației lor, demonstrîndu-se pas cu pas cum fiecare operație va utiliza fondurile alocate pentru a atinge rezultatele propuse. Iar rezultatul final, produsul nou sau îmbunătățit, va căpăta un sens concret numai dacă va satisface în mod adecvat nevoile unui segment al pieței.

Interconditionarea activă între dezvoltarea tehnologiei și pieței

Previziunile tehnologice trebuie să țină seama de previziunile privind mărimea și dezvoltarea pieței, structura consumului și a cererii, posibilitățile de export, avantajele comerciale obținute, serviciile comerciale după vînzare etc. pentru că sînt influențate de toate aceste aspecte ale marketingului.

Acceptarea pe scară largă a rezultatelor previziunilor tehnologice de produse noi se efectuează simultan cu detalierea studiului pieței privind acceptarea lor comercială, a formelor de organizare a vînzărilor și circuitelor de distribuție, ambalarea, promovarea și publicitatea produsului, respectiv a variabilelor mix-marketingului. Ex. : În cazul produselor noi de consum alimentar un rol deosebit au dezvoltarea supermagazinelor, ambalajele ieftine, mijloacele de impulsionarea vînzărilor, reclame.

Previziunile tehnologice pentru crearea produselor noi care se desfășoară fără cercetări concomitente de piață pot conduce la fabricarea unor produse pentru care nu se știe precis ce necesități vor satisface și cui se vor adresa, ignorînd nevoile și dorințele consumatorului dar planificînd niște produse pentru care se va căuta un cumpărător.

Marketingul este așadar indispensabil ca activitate complementară pentru previziunile tehnologice, simbioza acestora avînd drept obiect crearea unor produse noi sau îmbunătățite, atît prin informațiile vitale pe care le oferă la geneza ideii și concepției produsului cît și prin evaluarea pe care o face în diferitele faze ale dezvoltării acestuia asupra succesului potențial al produsului nou care va fi supus examenului pieței.

Marketingul determină într-o mare măsură spațiul și direcțiile de dezvoltare ale previziunii tehnologice de produse noi pe care le leagă de necesitățile pieței și ale economiei. Observarea continuă a pieței oferă o bază realistă previziunilor tehnologice pentru produsele noi iar rezultatele acestor observații devin elemente de feed-back pentru operații viitoare.

Astfel datorită marketingului, crește instrumentalitatea orientării spre activitatea de creație a unităților economice cu ajutorul previziunii și planificării tehnologice și scade semnificația factorului spontaneității în inovare, factor care, în fapt, slăbește funcționalitatea unui sistem, devenind tot mai incompatibil cu structurile unei organizări eficiente, moderne.

Aplicarea consecventă a conceptului de marketing, a opticii acestuia în întreaga activitate a unității economice, va integra previziunile tehnologice de produse noi în realitățile active ale acesteia, în scopurile, interesele și posibilitățile ei, inclusiv strategiile și tacticile conducerii. Acest cadru favorizează realizarea unor obiective importante pentru unitatea economică dinamică, modernă ca : accelerarea trecerii unui proiect de produs nou din faza de idei pînă în etapa finală a difuzării lui pe piață, valorificarea cercetărilor tehnice și a celor de marketing, controlul costurilor și realizarea beneficiilor planificate prin succesul desfacerilor, expansiunea sortimentelor și adaptarea activă a nomenclatorului de produse la progresul tehnic general.

Prin marketing întreprinderea devine conștientă de viitorul produselor ei, își activează ca urmare capacitățile latente, își revizuiește diferitele concepții privind inovarea și își definește totodată în acest fel rolul pe care îl va avea în economie și societate, explorînd deci noi identități posibile.

dr. M. C. DEMETRESCU

directorul Laboratorului de Marketing de pe lîngă catedra de cibernetică economică A.S.E.

Direcții ale cercetărilor de prognoză tehnologică în țara noastră

În prezent în țara noastră sînt în curs de elaborare prognozele privind dezvoltarea economico-socială a țării pînă în anul 1990 și în unele ramuri pînă în anul 2000. În acest scop există încă din anul 1971 o Comisie Centrală prezidată de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, Președintele Consiliului de Stat.

În acest cadru sînt integrate și prognozele tehnico-științifice care se pregătesc paralel cu prognozele economice și sociale la care lucrează specialiștii din comisiile cu profil de ramură, teritorial, sau de sinteză.

Temele prognozelor tehnologice decurg din principalele direcții tehnico-științifice fixate prin liniile directoare ale dezvoltării economiei, fiind legate de o serie de obiective ca de pildă, dezvoltarea unei întregi ramuri industriale, dezvoltarea în profil teritorial sau urmăresc evoluția unui fenomen amplu la nivel macroeconomic.

Previziunile tehnologice au arătat de exemplu care sînt cele mai probabile posibilități de perfecționare, a proceselor tehnologice de preparare a cărbunilor înnobilați, a cocsului din cărbuni indigeni, cum se poate dezvolta producția de feroaliaje, determinarea unei structuri optime a mărcilor de oțeluri, avantajele înlocuirii treptate a lemnului de foc prin fabricarea de brichete din cărbune etc. Ca urmare a unei cereri puternice interne, de pildă, se urmărește extinderea gamei de aliaje din aluminiu, prelucrarea complexă a minereurilor pentru dezvoltarea producției de seleniu și cadmiu, recuperarea vanadiului din bauxită și totodată începerea producției de metale semiconductoare și extrapure, necesare industriei electronice și electrotehnice.

În industria construcțiilor de mașini previziunile tehnologice prefigurează direcțiile de dezvoltare pe subramuri, sub forma unor programe speciale privind domeniile electrotehnicii, electronicii, mecanicii fine, industriei optice, mașinilor unelte, liniilor tehnologice și utilajelor pentru construcții, într-o concepție de largă perspectivă, pe baza studierii multilaterale a cerințelor pieței interne și externe. Programe speciale de durată mai există în industria materialelor de construcții — pentru diversificarea sortimentelor și introducerea în fabricație și în consum a unor noi produse ușoare și ieftine și pentru înlocuirea unor materiale tradiționale. Un rol important revine previziunilor tehnologice în industria chimică în direcția chimizării gazului metan, valorificării produselor petroliere și resurselor de sare, lărgindu-se gama de medicamente, de înlocuitori ai metalelor, lemnului și pielei, de fire și fibre textile sintetice, catalizatori, coloranți, materiale anticorozive și electroizolante, precum și în direcția prelucrării complexe a hidrocarburilor.

În mod asemănător o serie de prognoze tehnologice sînt legate de procesul de dezvoltare a agriculturii în deceniul 1971—1980 prin folosirea mai bună a pămîntului, realizarea unui amplu program de irigații, chimizarea complexă, dotarea cu o gamă variată de tractoare și mașini agricole moderne în vederea asigurării unor producții înalte și stabile de mărfuri agroalimentare, materii prime pentru industrie și creșterea resurselor de export.

NOI FILIALE AROMAR

ÎN CONFORMITATE cu programul stabilit de ultima sesiune a Consiliului Asociației Române de Marketing, cu sprijinul Consiliului Economic și al comisiilor economice ale comitetelor județene P.C.R., au luat ființă noi filiale ale AROMAR. Astfel, în prima jumătate a lunii mai s-au constituit încă două noi filiale : Filiala Cluj (președinte Ștefan Tompa, vicepreședinte al Consiliului popular județean Cluj) și Filiala interjudețeană Constanța (președinte Nicolae Senei, director general adjunct al Centralei O.N.T. Constanța). Menționăm că filiala Cluj a și realizat o primă manifestare științifică privind „Folosirea tehnicilor de marketing în promovarea vînzărilor de încălțăminte".

O CUNOAŞTERE MAI BUNĂ — PENTRU LĂRGIREA COOPERĂRII

ÎN CADRUL POLITICII Republicii Socialiste România de lărgire a relaţiilor economice cu toate ţările lumii, indiferent de orinduirea lor socială, relaţii bazate pe principiile egalităţii şi avantajului reciproc, a avut loc in ultimul timp un schimb de vizite între oameni de afaceri din industria textilă japoneză şi reprezentanţi ai industriei textile româneşti.

Vizita delegaţiei româneşti în Japonia din luna februarie a.c. a fost urmată în luna mai de o vizită a delegaţiei firmei Toyobo-Osaka — cea mai mare companie textilă din Japonia.

După schimbul de vizite ne-am adresat d-lui Kyoichi Itoh, vicepreşedinte la Toyobo Co. Ltd şi unor membri ai delegaţiei române, **P. Başturea,** *consilier în Ministerul Industriei Uşoare şi* **Maria Flucsă,** *director general al Centralei industria bumbacului, cu rugămintea de a ne împărtăşi impresiile culese in timpul respectivelor vizite precum şi a ne vorbi despre domeniile posibile de lărgire a cooperării intre ţările noastre.*

● V.E. : — Vă rugăm să aveţi amabilitatea să ne vorbiţi despre scopul vizitei dv. in România.

Kyoichi Itoh : — Scopul principal al vizitei noastre în România a fost de a cunoaşte mai bine dezvoltarea industriei textile româneşti. Am vizitat citeva întreprinderi din acest domeniu şi am rămas cu impresia că industria dv. textilă a atins nivelul tehnicii mondiale.

● V.E. : — Concret, după vizitele reciproce, care consideraţi că sint perspectivele pentru lărgirea comerţului şi cooperării intre industria textilă japoneză şi cea românească ?

— **Kyoichi Itoh :** — Am făcut unele propuneri concrete, de exemplu infiinţarea unor întreprinderi comune, care ar putea fi foarte prospere după părerea mea. De exemplu am putea aduce în ţara dv. ţesăturile noastre din care dv. a-ţi produce confecţii şi apoi am găsi posibilităţi pentru operaţiunile de reexport. Noi avem mulţi clienţi în toată lumea, in America, Anglia, R.F.G. Am putea vinde mărfurile produse astfel în comun pe pieţe terţe, de exemplu chiar in Statele Unite. Unele produse le-am vinde în Japonia.

V.E. : — Ce alte forme de cooperare intrevedeţi ?

Kyoichi Itoh : — Schimburi de experienţă în ce priveşte tehnologia, estetica industrială, finisarea produselor, moda. Noi urmărim moda în intreaga lume şi importăm modele originale. Modelele dv. populare sînt foarte frumoase şi sînt convins că ele vor avea succes pe piaţa japoneză. În ce priveşte lărgirea schimburilor există şi aici diferite posibilităţi dar va trebui să discutăm concret despre fiecare produs în parte. În orice caz sînt sigur că ar fi solicitate pe piaţa japoneză covoarele dv.

● V.E. : — Deoarece reprezentaţi cea mai mare firmă textilă din Japonia ne-am permite să vă solicităm părerea despre condiţiile comerţului internaţional cu produse textile. Ce părere aveţi de exemplu despre limitarea voluntară a exporturilor japoneze in S.U.A. asupra căreia s-a căzut de acord la sfirşitul anului trecut ?

Kyoichi Itoh : — Problema pe care aţi ridicat-o este delicată, credem că noua politică economică mai protecţionistă este dăunătoare pentru industria textilă din Japonia şi o considerăm regretabilă.

● V.E. : — Credeţi că veţi reuşi să exportaţi mai mult in Piaţa Comună în aceste condiţii ?

Kyoichi Itoh : — În foarte mică măsură căci Piaţa Comună este împărţită în multe pieţe naţionale şi concurenţa este foarte puternică. Exportul spre Statele Unite, care reprezintă o singură unitate foarte mare, era mult mai lesne de realizat şi noi puteam reduce costurile şi exporta mai ieftin. Consumatorii americani apreciază mărfurile noastre.

Revenind la vizita noastră în România aş dori să menţionez că am fost foarte bucuroşi de plăcuta ocazie de a vedea înfloritoarea dv. industrie textilă şi ne exprimăm deosebitele noastre mulţumiri pentru amabilitatea şi ospitalitatea cu care aţi primit delegaţia firmei Toyobo.

P. Başturea : — Vizitele de delegaţii la care am participat s-au făcut cu scopul de a dezvolta cooperarea tehnico-economică şi de a mări volumul de afaceri între industria textilă din România şi industria textilă din Japonia.

În luna februarie o delegaţie de cadre de conducere din industria textilă românească a vizitat unele institute de cercetări, fabrici şi departamente ale companiei Toyobo, tocmai pentru a prospecta posibilitatea realizării obiectivelor menţionate.

● V.E. : — Căror factori atribuiţi succesele remarcabile ale industriei textile japoneze ?

Maria Flucsă : — După cele văzute în intreprinderile textile şi institutele ce cercetare ale firmei Toyobo, aş spune că succesele pe care le-a obţinut industria textilă japoneză pe piaţa internă şi pe pieţele externe, în ce priveşte productivitatea muncii, se datoresc în primul rînd nivelului înalt de dotare tehnică a întreprinderilor, apoi bunei pregătiri profesionale a cadrelor la toate verigile şi organizării producţiei pusă la punct în toate amănuntele. În ce priveşte calitatea produselor, aş fi de părere că motivul principal ţine de activitatea foarte largă în domeniul cercetării fundamentale şi aplicative. De exemplu, compania Toyobo, cu 30 000 de salariaţi, are 4 institute de cercetare : două institute de cercetări fundamentale, tehnice, un institut de cercetări economice şi un institut de creaţie. În afară de aceasta fiecare fabrică are un nucleu tehnic care efectuează cercetări aplicative.

La industria textilă japoneză cercetarea porneşte de la studiul pieţei, şi acesta este de asemenea un factor al eficienţei. De fapt, activitatea comercială şi de marketing dictează politica economică în toate laturile activităţii.

P. Başturea : — Un alt factor al productivităţii şi rentabilităţii este acela că firma Toyobo-Osaka este organizată pe principiul integrării, atît în domeniul cercetării cît şi în activitatea de producţie ; activitatea porneşte de la producţia de fibre, de materii prime chimice şi se termină cu ţesăturile, tricotajele şi confecţiile. Caracteristic este de asemenea faptul că are loc o inovare permanentă a producţiei bazată pe legătura temeinică a firmei cu piaţa internă şi externă. Sistemul de conducere se realizează cu ajutorul unor calculatoare electronice care optimizează volumul stocurilor, al producţiei, vînzărilor şi în prezent se studiază chiar determinarea modei viitoare etc.

● V.E. : — Care credeţi că sînt domeniile in care s-ar putea lărgi in mod util relaţiile comerciale şi economice in general ?

Maria Flucsă : — În urma discuţiilor pe care le-am avut cu reprezentanţii firmei Toyobo, vizitele făcute de ei în unele întreprinderi româneşti le-au făcut o impresie foarte bună. Reprezentanţii firmei au acum convingerea că, datorită nivelului dotării noastre tehnice şi a pregătirii înalte a specialiştilor noştri, industria românească oferă o garanţie că poate realiza produse la nivelul calitativ solicitat pe piaţa mondială. Această convingere care s-a format la oaspeţii noştri va contribui desigur la lărgirea relaţiilor.

S-au enunţat diferite posibilităţi de cooperare : în primul rînd cooperarea poate lua forma unor activităţi comune în sensul ca noi să primim materie primă din Japonia şi să exportăm împreună cu această firmă produse finite pe piaţa japoneză sau pe alte pieţe ; în al doilea rînd, schimburi de experienţă între specialişti în domeniul organizării cercetării şi a conţinutului cercetării şi în domeniul activităţii de marketing.

P. Başturea : — Evident dezvoltarea industriei din ambele ţări va fi favorizată prin schimburile de experienţă ; am putea prelua unele realizări japoneze precum şi partea japoneză ar putea să-şi însuşească cu folos unele din realizările noastre.

I. V.

LA INVITAŢIA Camerei de Comerţ a Republicii Socialiste România, o delegaţie a Oficiului belgian de comerţ exterior şi a Comitetului economic belgian pentru România, condusă de dl. Constant Helssen, preşedintele acestui comitet a făcut o vizită în ţara noastră. Cu acest prilej a fost semnat un protocol între Camera de Comerţ şi Comitetul belgian pentru România. Înainte de a părăsi ţara noastră, domnul Constant Helssen, a avut amabilitatea să acorde un interviu unui colaborator al Vieţii economice.

● Ce semnificaţii atribuiţi vizitei făcute la Bucureşti ?

— Am venit aici cu o delegaţie belgiană de 45 de persoane, constituită din industriaşi şi oameni de afaceri, pentru a studia posibilităţile dezvoltării legăturilor economice care există, la ora actuală, între România şi Belgia. În decursul convorbirilor pe care le-am avut aici la Bucureşti, care au fost de altfel foarte bine organizate şi care s-au desfăşurat la cel mai înalt nivel — am ajuns la o cotitură în relaţiile economice dintre ţările noastre. Comerţul tradiţional dintre ţările noastre poate să se amplifice. Dar cred că a venit momentul să cooperăm şi să creăm societăţi mixte. Ţara dv. este în plin avînt economic, producţia industrială creşte vertiginos, cadrele pe care le aveţi sînt numeroase şi competente, iar tehnologia pe care o utilizaţi în general este foarte modernă. Vom crea societăţi mixte şi vom coopera de asemenea

„COTITURĂ ÎN RELAŢIILE NOASTRE ECONOMICE"

pe terţe pieţe. În acest sens pot să vă spun că există multiple posibilităţi să cooperăm împreună pe piaţa Africii. Dar revin la societăţile mixte. În timpul convorbirilor, unii membri ai delegaţiei noastre au propus crearea unor astfel de societăţi pentru a comercializa produse manufacturate în România. Aceasta deschide un nou drum colaborării pe plan comercial şi economic între ţările noastre. Cum v-am mai spus este un moment de cotitură. Ne putem înţelege foarte bine şi ne putem completa unii pe ceilalţi. Acest lucru a fost subliniat şi de preşedintele Nicolae Ceauşescu, care a avut amabilitatea să ne primească. Atît eu cît şi delegaţia mea am fost foarte onoraţi de faptul că am fost primiţi de şeful statului român.

● S-au făcut şi propuneri concrete de cooperare ?

— După părerea mea acesta este drumul pe care trebuie să-l urmăm.

Industriaşii şi oamenii de afaceri belgieni au făcut propuneri concrete în timpul convorbirilor pe cade le-au avut în România cu vicepreşedintele Consiliului de miniştri şi Ministrul comerţului exterior, Ion Păţan, cu ministrul chimiei Mihai Florescu, şi cu ceilalţi miniştri cu care am stat de vorbă. Rămîne acum ca în viitorul apropiat să concretizăm lucrurile la care am ajuns de acord în protocolul semnat cu Camera de Comerţ. L-aş cita în acest sens pe preşedintele Ceauşescu care spunea : „Este uşor să vorbeşti, să faci teorie, dar este foarte important să treci apoi la fapte". Aşa gîndim şi noi : trebuie să trecem la fapte concrete. În încheiere aş vrea să vă spun că a început o nouă etapă a schimburilor economice şi comerciale dintre România şi Belgia. Avem mijloacele să realizăm împreună lucruri constructive în avantajul ambelor ţări. Ele vor contribui în mod cert la strîngerea legăturilor de prietenie tradiţionale care există între ţările noastre.

Andrei MAGHERU

ACORDURI TRATATIVE CONTACTE

15—18/V. ● A avut loc la Bucureşti cea de a V-a şedinţă a grupei mixte de lucru româno-ungare în domeniul industriei chimice. La sfirşitul lucrărilor a fost semnat un protocol de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică între Ministerul Industriei Chimice din R.S. România şi Ministerul Industriei Grele din R.P. Ungară.

18/V. ● La Bucureşti s-au încheiat lucrările sesiunii Subcomisiei mixte româno-iraniene de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică în domeniul construcţiilor de maşini. Cu această ocazie, a fost semnat un protocol pe anul 1972, care prevede măsuri de lărgire a acţiunilor de colaborare şi cooperare industrială în domeniul amintit.

16—19/V. ● România a fost vizitată de o delegaţie economică, compusă din industriaşi şi oameni de afaceri reprezentînd firme de reputaţie din Japonia. În cadrul convorbirilor purtate cu conducători ai vieţii de stat şi economice din ţara noastră, au fost examinate posibilităţile de dezvoltare şi diversificare a schimburilor comerciale, a cooperării tehnico-economice şi industriale între cele două ţări La încheierea convorbirilor a fost semnat un protocol între Camera de Comerţ a R.S. România, Federaţia organizaţiilor economice din Japonia — Keidanren şi Asociaţia japoneză pentru promovarea comerţului cu ţările socialiste.

15—20/V. ● În ţara noastră s-a aflat o delegaţie a Oficiului belgian de comerţ exterior şi Comitetului economic belgian pentru România. În cadrul convorbirilor care au avut loc, au fost examinate perspectivele extinderii în continuare a cooperării economice, tehnico-ştiinţifice şi industriale, inclusiv pe terţe pieţe, prin construirea în comun de obiective economice, acordarea de asistenţă tehnică, efectuarea de cercetări tehnologice etc. Au fost studiate, de asemenea, posibilităţile dezvoltării echilibrate a schimburilor comerciale reciproc avantajoase dintre România şi Belgia. A fost semnat un protocol între Camera de Comerţ a R.S. România şi Comitetul economic belgian pentru România.

● În cadrul acordului încheiat între guvernul R.P. Albania şi guvernul R.S. România cu privire la schimbul de mărfuri şi plăţi pe anii 1971—1975, a fost semnat — la Tirana — un protocol aditiv privind schimbul de mărfuri pe anii 1972—1975 între Ministerul Comerţului din R.P. Albania şi Ministerul Comerţului Exterior al României.

În zilele de 18—29 mai a.c., Întreprinderea unională „Techmaşhexport" a prezentat la Bucureşti, o expoziţie specializată de instalaţii laser şi echipament tehnologic pentru industria electronică, fabricate de întreprinderile constructoare de maşini şi aparataj din Uniunea Sovietică. Printre exponate se remarcau instalaţii pentru sudura de precizie sau sudarea unor materiale greu fuzibile (molibden titan, wolfram etc.), instalaţia tehnologică laser „Quant-9" pentru perforarea diferitelor materiale (îndeosebi a diamantelor), automatul „Almaz" pentru secţionarea cu precizie a plăcuţelor semiconductoare de siliciu sau germaniu ş.a.

IN INTIMPINAREA CONFERINTEI NATIONALE A P.C.R.
Iulie 1972

EXAMENUL VIABILITĂȚII – EFICIENȚA

COMPLEXUL de măsuri adoptat de **Conferința Națională a partidului din decembrie 1967**, *a fost determinată de schimbările calitative și cantitative petrecute în anii construcției socialiste în economia țării, de sarcinile noi, complexe care se punea în fața României la sfîrșitul deceniului al VII-lea. Stadiul de dezvoltare atins de economia națională, caracterizat prin amplificarea forțelor de producție, prin diversificarea continuă a producției, prin ridicarea înzestrării tehnice, impuneau — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în raportul prezentat la Conferința Națională — necesitatea de a ține pasul cu procesul vertiginos al valorificării, pe scară mondială, a cuceririlor științei și tehnicii, al folosirii procedeelor moderne în întreaga activitate de conducere și planificare a economiei. Realizarea acestui deziderat devenise însă incompatibilă cu persistența unor fenomene de imobilism în organizarea și conducerea producției, în relațiile dintre organizațiile, instituțiile și întreprinderile economice.*

În Directivele Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, adoptate de Conferința Națională a partidului, se arăta că în activitatea organelor de conducere și planificare economică se mențin o serie de practici caracterizate printr-un centralism excesiv. Din această cauză ministerele și alte organe centrale erau încărcate cu probleme de detaliu, pe care nu le puteau cuprinde și rezolva satisfăcător, suficient de operativ. Direcțiile generale din ministere, deși dispuneau de un aparat cu o bună pregătire tehnică și economică, aveau îndeosebi un caracter administrativ, își aduceau o contribuție insuficientă la studierea și soluționarea problemelor de fond ale activității întreprinderilor.

Multiplicarea verigilor organizatorice pe diferite trepte de conducere a economiei — se arăta în directive — a dat naștere unor **paralelisme în activitatea de conducere** *care îngreunau relațiile dintre întreprinderi, dintre acestea și direcțiile generale și ministere. Pentru rezolvarea diferitelor probleme ale activității economice și adoptarea măsurilor corespunzătoare se cereau foarte multe avize de la diferite organe economice. O parte din avizele solicitate erau inutile, aveau caracter formal, întîrziind în mod nejustificat aplicarea deciziilor. Aceasta consuma o bună parte din activitatea organelor centrale, genera fenomene de birocratizare a aparatului din ministere și întreprinderi, influențînd negativ asupra eficienței economice.*

Încărcarea organelor economice centrale cu o serie de probleme minore ale activității curente ale întreprinderilor dusese la concentrarea specialiștilor, îndeosebi în direcții generale și ministere, înregistrîndu-se o **creștere excesivă a aparatului administrativ și a cheltuielilor pentru întreținerea sa.**

Pornind de la aceste constatări, în ansamblul măsurilor adoptate de Conferința Națională, o atenție deosebită a fost acordată perfecționării structurii organizatorice a conducerii economiei, în cadrul căreia un loc central l-a ocupat constituirea centralelor industriale, mari unități economice, capabile să rezolve la un nivel superior o serie de probleme esențiale ale economiei moderne, ale organizării științifice a producției și circulației bunurilor materiale.

În concepția Conferinței Naționale, caracteristica de bază a centralei industriale a fost ca ea să funcționeze pe principiul gestiunii economice, să dispună de o largă autonomie în desfășurarea activității economice. Preconizînd constituirea centralelor ca rezultat al unui amplu proces — determinat de necesități obiective, — de concentrare a producției, de preluarea unui volum important de activități de la ministere, concomitent cu acordarea unor largi competențe, Conferința Națională a subliniat că aceasta va avea ca rezultat degrevarea ministerelor și celorlalte instituții centrale de numeroase activități operative, de un însemnat volum de muncă consacrată avizărilor și aprobărilor, permițîndu-le să se concentreze asupra problemelor majore din cîmpul lor de activitate, asigurării proporțiilor, nivelelor și ritmurilor de dezvoltare ale ramurilor respective. În acest fel, prin crearea centralelor industriale se asigură înlăturarea fenomenelor de centralism excesiv, apropierea conducerii de producție, mai buna folosire a cadrelor de specialiști, a personalului de înaltă calificare de care dispunem.

Măsurile de perfecționare adoptate de Conferința Națională au fost luate într-un moment în care economia românească se afla în plin avînt, cînd forțele de producție ale țării, productivitatea muncii și volumul producției industriale înregistrau ritmuri de creștere printre cele mai înalte din lume. Aceasta a creat posibilitatea ca adoptarea măsurilor să fie rezultatul unei îndelungi perioade de studiu, de consultare largă a opiniei unui mare număr de specialiști, a tuturor oamenilor muncii, iar aplicarea lor să se facă după atente și chibzuite experimentări și verificări.

După cum se știe, primele centrale au fost constituite la începutul anului 1969. Urmărirea atentă a modului în care acestea s-au integrat în mecanismul economic național a permis corectarea și îmbunătățirea continuă a normelor lor de organizare și funcționare. Procesul de creare a centralelor s-a desfășurat apoi treptat, în mod organizat, în două direcții: mărirea numărului de centrale, prin unirea a noi și noi întreprinderi în complexe industriale puternice; reorganizarea centralelor deja constituite, ca urmare a unor exigențe izvorîte din practica funcționării lor.

La baza continuării procesului de constituire a centralelor industriale au stat realizările obținute, atît sub aspectul perfecționării activității de conducere, cît și al modului în care noile unități și-au îndeplinit sarcinile de plan. Centralele industriale s-au dovedit viabile prin rezultatele superioare obținute în domeniul utilizării factorilor de producție, al sporirii productivității, rentabilității și a altor indicatori de eficiență.

Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, *adoptată de Marea Adunare Națională în 1971, sintetizînd întreaga experiență căpătată în anii construcției socialiste, îndeosebi aceea obținută în ultimii ani, creează cadrul juridic unitar de reglementare a activității de conducere a unităților economice în noua etapă de dezvoltare a țării. În lege sînt precizate clar locul și rolul, drepturile și răspunderile ce revin întreprinderilor, centralelor și ministerelor în noua structură organizatorică a economiei naționale.*

În conformitate cu prevederile Directivelor Conferinței Naționale, legea definește centrala industrială ca o unitate economică autonomă, de producție, care cuprinde mai multe întreprinderi, fabrici, uzine, exploatări, șantiere de construcții-montaj, secții și alte unități de producție, unități de cercetare, proiectare, comerț exterior, aprovizionare, desfacere, prelucrare automată a datelor, pregătire și perfecționare a cadrelor. Ea este organizată pe principiul gestiunii economice, fiind investită cu largi atribuții în utilizarea unor fonduri constituite la dispoziția sa, în elaborarea și aprobarea planului de activitate, în organizarea specializării și cooperării în producție, în activitatea de cercetare și proiectare, de aprovizionare și desfacere a produselor, de formare și perfecționare a cadrelor.

În luna februarie a acestui an, **Consfătuirea pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții** *consemna faptul că centralele industriale, intrînd treptat în exercitarea atribuțiilor conferite, s-au dovedit organisme economice, viabile, corespunzătoare etapei actuale de dezvoltare a economiei noastre. Prin organizarea centralelor în industrie, construcții și alte ramuri ale economiei naționale, s-a raționalizat structura organizatorică la majo-*

(Continuare în pag. 12)

CENTRALA INDUSTRIALĂ PE TRAIECTORIA CONSOLIDĂRII

- **Preluarea de activități și executarea lor centralizată s-a finalizat în obținerea unui disponibil de cadre care este utilizat în sectoarele de concepție, pentru crearea de noi produse și tehnologii.**
- **Prin concentrarea activităților de aprovizionare și desfacere, într-un singur an, într-o singură centrală, s-a redus de peste șase ori volumul stocurilor supranormative (fiind vorba de aproape 10 milioane lei).**
- **Unele deficiențe în sistemul de planificare au contracarat într-o oarecare măsură efectele obținute ca urmare a perfecționării organizării activității.**
- **Conducerile de centrale trebuie să demonstreze, prin rezultatele obținute în exercitarea atribuțiilor acordate, că au capacitatea necesară pentru a prelua noi atribuții.**
- **Centrala industrială realizează forma cea mai completă de gestiune economică.**

RED.: — În ansamblul măsurilor adoptate de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, constituirea centralelor industriale ca mari unități economice s-a înscris ca un element esențial. Ceea ce definește natura specifică — de unitate economică — a centralei industriale, ce o diferențiază net de direcția generală — verigă cu un pronunțat caracter administrativ — sînt o serie întreagă de elemente suplimentare, dintre care cele mai importante ar fi:

- **preluarea de la ministere și alte organe centrale a unor activități (cercetare, proiectare, comerț exterior) și executarea lor în interiorul unității economice (centrală);**
- **preluarea de la unitățile componente a unor activități ce se justifică economic a fi executate centralizat la nivelul centralei (aprovizionare, desfacere, execuție piese de schimb, reparații, activități financiare, de personal etc.);**
- **funcționarea acestor noi organisme pe baza principiilor gestiunii economice (au personalitate juridică, sînt titulare de plan, încheie bilanț, au cont la bancă, beneficiază de credite bancare, au relații directe cu bugetul de stat;**
- **preluarea de la ministere și alte organe centrale a unor drepturi de decizie (competențe) și exercitarea lor de către conducerea centralelor (cu alte cuvinte, exercitare la nivelul unităților economice a unor atribuții sporite).**

Prin legile și reglementările adoptate în ultimii ani, s-a creat cadrul juridic și organizatoric menit să confere centralelor industriale acest nou conținut. Asupra modului în care se acționează în practică pentru îndeplinirea prevederilor legislative, pentru consolidarea caracteristicilor definitorii ale centralei industriale vă propunem să ne oprim în această discuție la masa rotundă. Evident, nu putem face abstracție de caracterul interdependent al celor patru elemente supuse atenției. Pentru scopul pe care-l urmărim — evidențierea stadiului în care ne aflăm și a măsurilor ce trebuie luate în continuare — considerăm însă că analiza fiecărui element în parte este calea cea mai potrivită.

Un proces complex, ce se realizează în timp...

M. DUMITRESCU: — În abordarea aspectelor supuse atenției ca, de altfel, a întregului ansamblu de probleme legate de crearea și consolidarea centralelor industriale, cred că trebuie să pornim de la ideea, confirmată de practică, că **avem de-a face cu un proces deosebit de complex, ce se realizează în timp.** Un proces ce solicită în permanență ipoteze și soluții noi, schimbări, completări etc.). În aprecierile și evaluările pe care le facem trebuie să avem mereu în vedere aceste caracteristici.

Privind la scara întregii economii naționale constatăm că **procesul de preluare de către centrale a unor activități** de la ministere și alte organe centrale **se desfășoară în conformitate cu prevederile Conferinței Naționale și ale Legii nr. 11.** Multe centrale dispun în prezent de institute sau puternice centre de cercetare-proiectare, de compartimente de cercetare-dezvoltare. De asemenea, un număr mare de centrale și-au format direcții de import-export, compartimente de marketing, și-au întărit sectoarele de aprovizionare, de formare și perfecționare a diferitelor categorii de cadre.

Nu putem însă afirma că procesul este încheiat. **Mai sînt încă unele rezistențe.** Ele sînt, dacă putem spune astfel, bi-direcționale: și conducerile ministerelor și cele ale centralelor ezită uneori să meargă mai departe în descentralizarea activităților.

O. POPA: — Într-adevăr, noi am preluat în întregime activitatea de import-export de autoturisme. Trebuie observat însă că centrala — și situația se pare că este generală — execută activitățile privind exportul produselor pe care le realizează și importul numai al materiei prime, din care confecționează produsele. Materialele, piesele de schimb, aparatura, utilajele — evident cele importate — necesare realizării produselor, sînt asigurate mai departe de întreprinderi specializate de comerț exterior. **Ajungem astfel să depindem de 5—10 întreprinderi de comerț exterior,** unele subordonate Ministerului Comerțului Exterior, altele unor ministere de ramură. Această situație conduce la unele dificultăți. Mult mai operativ rezolvăm problemele care intră în domeniul de activitate al direcției noastre de import-export. Aș emite deci propunerea ca **și importul unor astfel de materiale să fie descentralizat și preluat de către centrale.**

Un alt aspect al preluării de atribuții „de deasupra" este întîlnit în domeniul funcției de cercetare-dezvoltare. **Noi am preluat integral activitățile de proiectare, însă nu și pe cele de cercetare.** Și este interesant că cercetarea care ne deservește n-a rămas la minister, ci a fost încredințată unei alte centrale — Centrala de Autocamioane și Tractoare-Brașov. Supun atenției acest aspect, întrucît se poate ca el să intereseze și alte centrale. Experiența de pînă acum ne face să pledăm pentru preluarea de către centrala noastră și a sectorului de cercetare ce ne privește direct.

M. DUMITRESCU: — Profiturile celor două centrale sînt destul de apropiate. Trebuie cercetat dacă adoptarea unei astfel de soluții n-ar conduce la unele suprapuneri.

O. POPA: — Această eventualitate ar putea fi eliminată printr-o activitate de coordonare a unui institut central subordonat ministerului.

O activitate din cadrul funcțiunii de cercetare-dezvoltare pe care **n-am preluat-o este elaborarea STE-urilor.** Am în vedere inclusiv STE-uri ce nu depășesc plafonul în cadrul căruia biroul executiv al consiliului oamenilor muncii poate aproba documentația tehnico-economică a investițiilor. Din acest punct de vedere, ar fi trebuit să dăm dovadă de mai multă inițiativă. **Este vorba de o competență acordată de lege și nevalorificată încă în mod corespunzător de către conducerea centralei.**

M. DUMITRESCU: — Exact ceea ce încercam să subliniez la început. Deseori centralele reproșează ministerelor o anumită rezistență la descentralizarea unor atribuții. Iată însă că există atribuții — și trebuie subliniat că în general este vorba de **activități** și nu de competențe — **pe care centralele ezită să le preia.** Cred că centralele, conducerile acestora **ar trebui să depună un efort mai susținut pentru exercitarea atribuțiilor încredințate de lege.** Acordarea unor atribuții suplimentare să aibă la bază o anumită experiență în exercitarea celor deja acordate, conducerile de centrale să demonstreze că au capacitatea necesară pentru a prelua noi atribuții.

Ce și cum se preia de „jos"...

RED.: — Se pare că cele mai numeroase probleme — în orice caz cele mai mult disputate — au luat și iau naștere de cealaltă parte a „barierei": în procesul de preluare de la unitățile componente și de executare centralizată a unor activități. Au fost invocate dificultăți, s-au semnalat unele cazuri de aplicare necorespunzătoare ale prevederilor legii. S-a relevat că nu pot fi preluate activități deoarece unitățile sînt dispersate teritorial, că în unele cazuri s-au preluat oamenii, dar nu și activitățile, că deși s-au preluat și activitățile și oamenii, informațiile cerute nu numai că nu s-au redus, dar au sporit ca volum, că unii conducători de unități componente se opun pur și simplu acțiunii de preluare etc. Propun să încercăm a aduce unele clarificări în acest domeniu. Întrucît argumentul cel mai puternic rămîne experiența, apelez la dv. cu rugămintea de a vă întări opiniile cu rezultate practice obținute pînă în prezent.

A. STOICA: — **Noi am preluat de la unitățile pe care le avem în subordine,** o rafinărie și un combinat, **toate activitățile din cadrul funcțiunilor de cercetare-dezvoltare, de aprovizionare-desfacere, contabil-financiar, personal etc.,** iar din cadrul funcțiunii de producție am preluat și întreprinderile de reparație utilaje. Preluarea a fost facilitată de două condiții esențiale: fabricarea unor produse asemănătoare (produse petroliere și petrochimice) și amplasare teritorială foarte apropiată.

Practic n-am avut și nu avem probleme de natura celor menționate, pentru că o dată preluate activitățile, s-a preluat și răspunderea de la unități, acestora le-a rămas numai funcția de producție, adică se ocupă numai de producție, de realizarea planului sub aspectul volumului și calității producției: unitățile nu au personalitate juridică; centrala are personalitate juridică și ea semnează contracte și desfășoară întreaga activitate cerută de relațiile cu exteriorul.

Aș vrea să subliniez faptul că **înființarea grupului nostru industrial a creat condiții pentru dezvoltarea sectorului de cercetare-dezvoltare.** Preluarea unor activități de la întreprinderi, comasarea și executarea lor centralizată a permis crearea unui disponibil de cadre tehnice și inginerești. Cu aceste cadre am reușit să creăm un sector puternic de cercetare, un sector de inginerie economică, un sector-pilot etc. și toate aceste sectoare au creat și creează, în continuare, procedee tehnologice, pe baza cărora se vor construi anul acesta instalații în cadrul grupului.

Ceea ce ne împiedică în prezent acțiunile de sporire a eficienței activității de cercetare-dezvoltare este modul în care sînt stabiliți indicatorii de plan pentru această activitate. Este bine cunoscut că sînt diferențe considerabile între nivelul productivității pe salariat pentru produsele chimice — producția noastră de bază — și pentru cele ale industriei constructoare de mașini, în care se încadrează produsele realizate de noi în stațiile-pilot, în activitatea de cercetare. Diferențele sînt în unele cazuri de ordinul zecilor de mii. Ceea ce înseamnă că dacă se dă la nivel de grup o productivitate globală pe salariat, este normal că vom fi constrînși să limităm sectorul de cercetare-dezvoltare și în special partea de pilotare a unor instalații industriale, tocmai pentru a ne încadra în această productivitate. La fel stau lucrurile și cu realizarea sau asimilarea unor produse noi: și pentru această activitate ar trebui să se stabilească indicatori complet separați de activitatea de bază.

Și eu cred că pe lîngă existența unor puternice centre de cercetare-dezvoltare la centrale, se impune — cel puțin în cadrul ministerului nostru — să funcționeze un institut central care să coordoneze activitatea desfășurată în centrale și întreprinderi, să asigure conlucrarea cercetătorilor, să împiedice fărîmițarea forțelor pentru studierea aceleiași probleme. În felul acesta, se pot ataca problemele pe un front mai larg, se pot studia anumite faze de operațiuni în mai multe întreprinderi și grupuri și se creează o reducere a timpului cercetării; dar, în același timp, se pot folosi și mai rațional bazele de instalații-pilot și bazele de cercetare care există în cadrul unităților.

S. DULF: — La început, cînd s-a constituit combinatul nostru, problemele de aprovizionare au rămas, ca și înainte, în atribuțiile întreprinderilor. După numai un an am ajuns la stocuri supranormative de mai multe milioane. Ne-am trezit în magazie cu rulmenți de diferite tipuri de care nu aveam nevoie, și alte asemănătoare. Am spus: trebuie să terminăm cu această stare de lucruri. Pentru cele cinci unități, plus platforma inițială, care este cea mai mare întreprindere și are circa 35% din întreaga activitate a combinatului, am organizat trei magazii, prin care să se efectueze aprovizionarea cu toate piesele de profil. Am întreprins o inventariere generală, am scos afară tot ce era de prisos, și am reținut în magazie numai ceea ce era strict necesar. **Am desființat serviciile de aprovizionare de la unități și am organizat unul puternic la nivelul combinatului. În unitate acționează unul sau doi oameni, subordonați tot combinatului. În felul acesta am ajuns într-un an și jumătate să reducem de peste șase ori volumul stocurilor supranormative.**

Desigur aș vrea să subliniez că am eliminat nu numai risipa, ci și o anumită mentalitate de „troc" sau de condiționări de livrări de materiale în compensație în aprovizionarea între întreprinderi.

Într-un an am centralizat și toată desfacerea. În momentul de față toată producția este facturată la combinat. Compartimentul de desfacere al combinatului primește nivelele de balanță, încheie contracte, livrările realizîndu-se direct din fabrici, cu mijloacele proprii ale centralei.

Unitățile răspund de realizarea planului de producție, au un responsabil care se ocupă cu livrările, urmărind ca fiecare comandă să fie realizată în termen; în felul acesta am lichidat foarte mult din neritmicitatea și din greutățile pe care le aveam în relațiile cu beneficiarii.

Discernămînt sau evitarea soluțiilor extreme

N. MANEA: — Tot legat de preluarea de atribuții de la întreprinderi, și tot din categoria celor comerciale, trebuie subliniat că cele mai mari greutăți care se creează în întreprinderi se referă la materialele pentru reparații auto, piese de schimb.

Nu sînt puține cazurile în care trebuie să realizăm utilaje pentru care proiectele nu sînt realizate la timp și deci nu știm ce materiale vor fi necesare. Conform legii contractelor economice, cererile trebuie formulate cu șase luni înainte de începutul anului de plan. Conducerea centralei ne-a atras atenția că nu mai primește nici o cerere peste acest termen, și astfel trebuie să umblăm foarte mult pentru a găsi, prin relații, aceste materiale. În condițiile în care activitățile de aprovizionare vor fi concentrate la centrală, mă întreb cum va reuși aparatul acesteia să rezolve astfel de probleme mărunte dar foarte multe și care periclitează bunul mers al procesului de fabricație. Noi sîntem amplasați lîngă București, deci foarte aproape de centrală și tot facem adevărate „curse" pentru a cere 40 kg de cutare și cutare material. Ce fac unitățile amplasate în diferite colțuri ale țării? De aceea eu cred că unitățile vor trebui să dispună de un anumit număr de personal care să rezolve astfel de probleme.

M. DUMITRESCU: — Cred că problema se pune în următorii termeni: preluarea unor atribuții din acest domeniu nu înseamnă că întreprinderea o să stea deoparte și centrala să se ocupe cu toată aprovizionarea. Trebuie să facem o distincție. Pe de o parte, sînt anumite produse pentru care centrala trebuie să preia aprovizionarea însă sînt și produse care trebuie lăsate la îndemîna întreprinderilor. Pe de altă parte, chiar în aprovizionarea aceluiași produs sînt anumite activități — încheierea contractelor, de exemplu — ce pot fi executate centralizat, altele — recepția etc. — care este mai economic să fie făcută de unitățile componente.

Niciodată nu putem spune că de aprovizionare nu se mai ocupă întreprinderea sub nici o formă. Deci atenție la această delimitare, deoarece apelul făcut la soluțiile extreme a determinat și unele rezerve în reechilibrarea sistemului de aprovizionare.

M. ȘTEFĂNESCU: — Centrala industriei zahărului este compusă din 19 unități, răspîndite pe tot teritoriul țării. Luarea în considerație a acestor două elemente — număr de unități și amplasarea geografică — este esențială în explicarea rezultatelor obținute de o centrală sau alta în procesul său de consolidare. La ora actuală centrala noastră nu se deosebește prea mult de fosta direcție generală a industriei zahărului. Este drept că centrala ar putea — și gîndim în acest sens — să acționeze mai energic pentru preluarea unor activități de „sus" de la minister — cercetare-dezvoltare, comerț exterior — dar preluarea de activități de jos, de la întreprinderi este extrem de dificilă datorită dispersării unităților pe teritoriul țării. Va trebui poate să reflectăm mai mult la ideea organizării mai multor centrale cu același specific.

În general noi am fi în măsură să rezolvăm cu mai mult succes astfel de probleme, însă datorită faptului că numărul personalului stabilit prin hotărîrea de înființare a centralei nu poate fi modificat, ne învîrtim într-un cerc vicios, pe care nu vedem cum să-l rupem.

P. TURCU: — S-ar părea că există o contradicție între faptul că pe de o parte ne luptăm sau tindem cel puțin ca centrala să preia cît mai multe activități, iar pe de altă parte ea este blocată în această tendință de faptul că numărul de personal este stabilit printr-un act normativ pe care nu-l poate modifica.

Într-adevăr, hotărîrile care au apărut, de înființare a centralelor, prevedeau și numărul de oameni din aparatul centralelor. Hotărîrile respective conțin însă și un aliniat suplimentar care **precizează că numărul de personal poate fi modificat de consiliul oamenilor muncii în măsura în care centrala preia activități care nu au fost avute în vedere la înființare.** Ca atare, dacă o centrală dorește să-și modifice numărul de personal numai pentru că numărul de hîrtii este prea mare și nu poate face față, nu-l va putea modifica! Dar dacă preia alte activități, îl poate modifica fără nici un fel de restricții.

Problema a fost ridicată și în cadrul dezbaterii proiectului de lege cu privire la conducerea și organizarea unităților socialiste de stat. În urma propunerilor făcute, în articolul 60 al legii, care cuprinde atribuțiile consiliului oamenilor muncii, la litera „j" se precizează că consiliul stabilește numărul de personal tehnic, economic și de alte specialități și administrativ, pentru aparatul centralei, al întreprinderilor subordonate și al celorlalte unități componente, în limita planului de muncă și salarii aprobat, pe baza normelor de muncă.

M. DUMITRESCU: — Se pare că și în această latură a procesului de consolidare a centralelor — de preluare de activități de la unități — trebuie să privim în mod mai concret fiecare caz, fiecare problemă în parte.

În destule cazuri, centralele industriale, mai ales **cele constituite cu aparat distinct și nu structurate pe mari întreprinderi, au preluat administrativ unele probleme, întreprinderile rămînînd să rezolve greul acestora,** ceea ce evident, nu este de natură să favorizeze procesul de concentrare a unor activități care se justifică din punct de vedere economic.

Pentru fiecare centrală sînt specifice anumite activități, care se pot concentra centralizat. Această concentrare nu înseamnă însă că întreprinderea sau unitatea componentă, cel puțin pentru actuala etapă, este absolvită total de intervenții. Cred că putem afirma că din cadrul funcțiunii comerciale, activitatea de încheiere a contractelor de lungă durată pentru produsele ce se utilizează în cantități mari, pentru cele deficitare etc. este necesar să se concentreze la centrală, pentru restul produselor lăsîndu-se întreprinderilor mobilitatea de acționare necesară. **Nu putem însă subscrie la o soluție,** care se mai practică, **după care centrala rezolvă partea scriptică, lăsînd întreprinderilor sarcina realizării unui întreg proces,** cu dificultățile pe care acesta le mai prezintă încă.

PARTICIPANȚI LA MASA ROTUNDĂ

LA DEZBATEREA pe tema „Centrala industrială pe traiectoria consolidării" au participat: **Petre TURCU**, director, Ministerul Muncii; **Mihail DUMITRESCU**, director de studii, Institutul central de pregătire și perfecționare a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat; **Stelian DULF**, director general, Combinatul de industrializare a lemnului — Piatra Neamț; **Adrian STOICA**, director general, Grupul industrial petrochimic — Ploiești; **Octavian POPA**, director tehnic cercetare-dezvoltare, Grupul de uzine pentru autoturisme — Pitești; **Mihai ȘTEFĂNESCU**, director economic, Centrala industriei zahărului — București; **Emil Moldovan**, director, Combinatul de prelucrare a lemnului — Reghin; **Nicolae MANEA**, director, Uzina „Acumulatorul" — București.

O atitudine uneori excesiv de prudentă

RED.: — Din cele prezentate pînă acum putem conchide că în ceea ce privește preluarea de activități — atît de sus, cît și de jos — procesul se desfășoară în direcția și sensul indicat de lege, că există unele rezistențe care își au cauza îndeosebi în capacitatea organelor de conducere de pe diverse nivele ierarhice — întreprindere, centrală, minister — de a interpreta și a acționa în conformitate cu legislația: în sfîrșit, că există unele elemente de natură obiectivă, ale căror implicații trebuie în continuare studiate — este vorba de amplasarea în teritoriu și numărul exagerat de mare al unităților componente ale unor centrale.

Conducerea centralei trebuia înzestrată efectiv și cu competențe, mai corect spus cu drepturi de decizie, lucru care a fost realizat de

Dezbatere organizată de
Constantin COJOCARU

→

←

fapt prin lege. Problema este în ce măsură aceste drepturi sînt efectiv exercitate.

M. DUMITRESCU : — Privind tot la nivel de ansamblu, este cert că **astăzi unitatea economică** — centrala și întreprinderea — **dispune și exercită efectiv competențe mult mai largi decît cele pe care le aveau întreprinderile înainte de apariția legislației adoptate pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale din decembrie 1967.** Organele de conducere colectivă aprobă planurile cincinale și anuale ale unităților, aprobă documentații tehnico-economice, utilizarea unor fonduri constituite la dispoziția lor, structura organizatorică etc.

Nu putem însă trece cu vederea că **unele ministere economice au adoptat o atitudine uneori excesiv de prudentă și au transmis și transmit cu greutate atribuții centralelor industriale** Mai mult, și-au și consolidat structura prin crearea departamentelor și și-au mutat într-o oarecare măsură centrul de greutate de la probleme de strategie și perspectivă la îndrumarea curentă a centralelor. Cred că trebuie reținut și afluxul mare de cereri adresate ministerelor care determină o „administratizare“ a activității lor.

O. POPA : — **Rezistența la delegarea efectivă** a unor largi competențe centralelor **se reflectă,** după părerea mea, **în umflarea exagerată a sistemului informațional, a numărului de situații ce sînt cerute de ministere.** Trebuie neapărat redus acest număr, întrucît el angrenează un mare număr de specialiști în munci birocratice. Am putea utiliza acești oameni pentru a prelua și executa eficient activități de cercetare-dezvoltare, comerț exterior, aprovizionare-desfacere etc.

P. TURCU : — Mi se pare just acest punct de vedere. Ceea ce vreau să spun este faptul că tocmai fiindcă s-a constatat că există sau circulă în economie aceste așa-numite „informații abuzive“, cerute de fiecare, necontrolate, în momentul de față se lucrează intens la raționalizarea lor.

Este vorba de un proces deosebit de complex, care necesită timp. După cum se știe, proiectele de raționalizare a sistemului de evidență vor fi generalizate în 1974. După opinia mea centralele nu trebuie să aștepte acest termen, ci să treacă ele însele la simplificare, întrucît mi se par la fel de justificate și observațiile făcute de unii directori de unități cu privire la numărul de informații cerute de centrale.

● Organizarea cooperării — accent pe instrumentarul economico-financiar

O. POPA : — Tot de delimitarea competențelor între ministere, și centrale ține, după opinia mea, și organizarea relațiilor de cooperare dintre unități. Trebuie făcută precizarea că dificultățile — nerespectarea obligațiilor contractuale — apar nu în relațiile de cooperare dintre unitățile componente ale aceleiași centrale, ci în relațiile de cooperare dintre unitățile unor centrale diferite, mai exact spus între centrale. Unele centrale ce fabrică produse necesare și altor beneficiari au tendința să stabilizeze nivelul producției la ceea ce le acoperă lor necesitățile, neglijind cererile altora. De aici reacția ca fiecare să-și rezolve problemele singur, dispersat, ineficient.

Întrucît am constatat că înseși dispozițiile conducerii departamentelor din minister nu sînt respectate (în sensul că sînt nerespectate contracte care au la bază balanțe aprobate de minister) aș mai face următoarea propunere : întreprinderile care au avut în specificul lor fabricarea unor produse pentru alte întreprinderi, ce fac astăzi parte din alte centrale, să le fabrice în continuare, iar dacă-și dezvoltă capacitățile pentru astfel de produse să aibă în vedere și necesitățile întreprinderilor pe care le-au aprovizionat anterior.

RED. : — Propunem să mai insistăm asupra acestei probleme. Să vedem dacă nu există și o altă soluție. Dacă este nevoie să obligăm printr-o lege sau printr-o dispoziție a unui minister — a unui organ administrativ — un producător să execute un anumit produs. Să ne întrebăm de ce refuză producătorul să continuie și să dezvolte fabricația unui anumit produs. Un produs care se cere. Nu cumva există cauze mai profunde? Nu cumva acel produs este nerentabil datorită faptului că prețul său de vînzare nu exprimă corect cheltuielile de muncă socială? Sau, nu cumva el refuză să producă deoarece beneficiarul îi solicită cu numai o lună înainte dublarea volumului de livrări.

P. TURCU : — La Conferința Națională a partidului s-a subliniat că toate întreprinderile trebuie să ia măsuri pentru rentabilizarea produselor. În 1969 a fost adoptată legea contractelor economice, care așează la baza relațiilor contractuale dintre unități principiul acordului de voință al părților. În 1971 a fost adoptată legea prețurilor care asigură o mai mare elasticitate în stabilirea prețurilor în conformitate cu cheltuielile de muncă socială. **În ansamblu, întreaga legislație economică adoptată în ultimii ani pune accentul pe întărirea rolului factorilor economico-financiari,** pe sporirea răspunderii materiale a conducerilor unităților economice.

În acest context, în rezolvarea problemelor ce iau naștere în relațiile dintre unitățile economice — inclusiv în cele de cooperare — trebuie să sporească ponderea metodelor, a mijloacelor, a instrumentelor economice și să scadă ponderea celor administrative. Trebuie analizat fiecare caz în parte și văzut ce cauză de natură economică îl generează. Și, nu numai prețul trebuie avut în vedere, ci și posibilitățile de asigurare cu materie primă, de creditare, de investiții etc. Beneficiarul, atunci cînd își propune să dezvolte fabricația bazată pe un semifabricat obținut prin cooperare trebuie să investigheze mult dincolo de furnizor, la furnizorii furnizorilor acestuia. Și nu numai cei de ieri și de astăzi, ci și mai ales, cei de mîine.

M. DUMITRESCU : — Lipsa de preocupare pentru construirea viitorului, lipsa unei imagini de mai lungă perspectivă în activitatea unora din unitățile noastre economice este prima cauză a dificultății perfecționării cooperării. Este interesant de observat că tocmai această atitudine ne obligă să ne ocupăm cu probleme curente. Să nu le rezolvăm la timp și să fim mereu sub tensiune.

E. MOLDOVAN : — După opinia mea, multe greutăți în aprovizionare, și nu numai, se datoresc unei oarecare lipse de încredere a unor organe ierarhice în capacitatea unităților de a rezolva problemele cu care acestea sînt confruntate. Și chiar o lipsă de încredere în valabilitatea informațiilor și a cererilor justificate ale acestora. Se generează astfel unele fenomene de tutelă măruntă, controale excesive și inutile, fenomene de birocrație, dificultăți în desfășurarea normală și eficientă a activității.

Planul de aprovizionare, de exemplu, se întocmește de unitate, care-și cunoaște foarte bine consumurile specifice, volumul producției. Se trimite la centrală. Centrala le verifică, mai reduce ceva și-l depune la minister, care și el verifică, reduce și se ajunge la un plan de aprovizionare care nu corespunde cerințelor reale ale producției. Mă întreb ce rost a avut munca depusă pe toată această filieră, dacă ajungem la un plan de aprovizionare care nu acoperă nevoile. Este interesant de remarcat că această „metodă“ are ca efect exact contrariul celui urmărit : ea nu duce la întărirea spiritului de răspundere, ci dimpotrivă. Fiecare gîndește că mai avizează și „X“, mai aprobă și „Y“, mai modifică și „Z“ ș.a.m.d. N-ar fi oare mai eficient, n-ar spori oare spiritul de răspundere pe toate treptele dacă am judeca, am verifica justețea cererilor în funcție de rezultatele obținute prin aprobarea lor ?

● Particularitățile gestiunii economice la centrală

RED. : — În încheiere, propun să ne oprim puțin asupra principalelor particularități pe care le îmbracă gestiunea economică la nivelul centralelor industriale.

P. TURCU : — În primul rînd, întreprinderea include, de regulă, în cheltuielile de producție numai pe cele legate nemijlocit de realizarea producției, în timp ce la centrale calculul costurilor este mult mai complet, fiind necesar să se includă toate cheltuielile, începînd cu cercetarea produselor, prospectarea pieței și terminînd cu realizarea lor pe piață. Unele lucrări de investiții, reprezentînd dezvoltări ale unor secții, fabrici sau uzine, modernizări mai importante și altele, care se realizează prin credite bancare sînt, de asemenea, luate în calculul costurilor centralei.

Trebuie menționat, că, **deși la centralele industriale nu se stabilesc în mod centralizat sarcini de reducere a prețului de cost, importanța acestui indicator nu trebuie minimalizată, iar preocupările pentru analiza lui la întreprinderi nu trebuie reduse** ; în condițiile creșterii rolului factorilor economico-financiari, cum sînt rentabilitatea, beneficiul, creditele, o importanță tot mai mare revine analizei fiecărui element al prețului de cost în vederea reducerii acestuia.

În al doilea rînd, la nivelul centralelor industriale se lărgește baza reală a gestiunii economice deoarece centrala cuprinde fabrici, uzine, aparatul tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ precum și relațiile reciproce dintre unitățile de producție, transport, de comerț pe piața internă și la export, precum și cu alte centrale. În condițiile acestei baze lărgite a relațiilor pe care le desfășoară și a luării în calcul a tuturor cheltuielilor ce s-au produs în toate etapele procesului de producție, — începînd cu studiul pieței și terminînd cu realizarea produselor pe piață și încasarea contravalorii lor — **centrala industrială trebuie să asigure recuperarea cheltuielilor materiale prin veniturile bănești pe care le obține prin desfacerea produselor** și să asigure rentabilitatea activității centralei în întregul ei.

În al treilea rînd, centrala industrială **concentrează la nivelul său o serie de fonduri** cum sînt fondul pentru investiții necentralizate, fondul pentru investiții centralizate alimentat din prelevări de la întreprinderile subordonate, fondul de rezervă (1%) din valoarea mijloacelor circulante proprii), fondul din supraamortizări, fondul de tehnică nouă, fondul de premiere, fondul pentru lucrări de investiții sociale (din beneficii peste plan), constituie rezerve de plan de pînă la 1,5% din fondul de salarii, atribuții **care îi permit o mai mare mobilitate în utilizarea resurselor,** creează condiții pentru a putea ajuta operativ unitățile subordonate atunci cînd acestea au greutăți financiare, **avînd totodată și posibilitatea să mobilizeze unele resurse de la întreprinderile subordonate atunci** cînd constată că nu sînt utilizate rațional.

În al patrulea rînd, este necesar să reamintim faptul că centralele industriale **sînt singurele care realizează relațiile bugetare direct pentru întreaga centrală (inclusiv unitățile subordonate) ;** întreprinderile din subordonarea centralei au dreptul numai să efectueze direct vărsămintele la bugetul de stat. În acest fel, centralei i se conferă dreptul de a fi singura unitate care realizează direct relațiile cu bugetul de stat și deci **ei îi revine răspunderea pentru asigurarea rentabilității pe total activitate, realizînd astfel forma cea mai completă a gestiunii economice.**

EXAMENUL VIABILITĂȚII

(Urmare din pag. 10)

ritatea ministerelor, s-a redus aparatul central și s-au definit mai bine funcțiile ce revin acestora în aplicarea politicii partidului în ramura pe care o coordonează. Totodată, s-au creat condiții ca întreprinderile și șantierele să se preocupe în mai mare măsură de problemele producției, de modernizarea tehnologiilor, folosirea rațională a capacităților de producție, utilajelor de construcții și a forței de muncă.

În același timp, consfătuirea a evidențiat că în procesul constituirii și funcționării centralelor s-au manifestat și unele deficiențe. Astfel, s-a arătat că în unele cazuri, în cursul formării centralelor s-au creat aparate greoaie, s-au preluat în mod nejustificat cadre din întreprinderi, unele ministere au menținut un aparat greoi, încercînd să păstreze multe din vechile atribuții : la altele s-a manifestat tendința de a lăsa toată răspunderea pe seama centralelor și întreprinderilor, neexercitîndu-și rolul ce le revine în îndrumarea unitară și controlul unităților subordonate, în acordarea de asistență tehnică și sprijinirea concretă în soluționarea diverselor probleme.

Consfătuirea a atras atenția asupra necesității îmbunătățirii în continuare a activității ministerelor, ca acestea să transfere mai rapid la centrale atribuții largi în conducerea activității, iar centralele să nu se mai complacă în situația de a aștepta ca ministerele să soluționeze probleme ce intră în atribuțiile lor.

În prezent, în întreaga economie națională, la toate nivelele, se depun eforturi pentru traducerea în viață a măsurilor și indicațiilor cuprinse în Rezoluția Consfătuirii pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții.

Venind în întîmpinarea acestor preocupări, revista noastră își propune ca în tot timpul pînă la Conferința Națională a partidului din iulie a.c., să pună coloanele sale la dispoziția specialiștilor, a cadrelor din economia națională, pentru relevarea pe larg a experienței pozitive obținute de întreprinderi, centrale și ministere în aplicarea prevederilor legislației și a celorlalte măsuri luate de conducerea de partid și de stat pe linia consolidării centralelor industriale, în eliminarea lipsurilor constatate la consfătuirea din februarie, exprimarea unui număr cît mai mare de sugestii și propuneri de îmbunătățire în continuare, a întregii activități desfășurate de centralele industriale.

FIȘIER

Centrala industrială în coloanele revistei „Viața economică"

	Nr./An
P. Turcu — Constituirea centralelor industriale. Principii și criterii	34/1968
★ ★ ★ — În dezbatere. Centralele industriale (grupaj)	
Fl. Costin, Fl. Duca : Atribuții — Competențe	38/1968
N. Haneș — Parametrii unei structuri economice	
★ ★ ★ — Dezbatere : Minister : Centrală : Întreprindere : Delimitări pe verticală (grupaj)	41/1968
P. Turcu — Noi atribuții pentru ministere	
I. Fețeanu — Coordonate de bază ale statutului centralei	
N. Haneș — Întreprinderii — competențe mai largi	
Mihail Dumitrescu — Centrala industrială — concept și instrument de acțiune eficientă	44/1969
V. Boescu, L. Tintea — Probleme ridicate de organizarea centralelor industriale	46/1969
Mihail Dumitrescu — Conducerea centralelor industriale	48/1969
St. Diamandescu, Gh. Manea — Relația întreprindere-centrală	49/1969
V. Boescu, C. Cojocaru, I. Bumbea — O centrală industrială după 8 luni de activitate	50/1969
I. Velican — Dinamica organizării centralei industriale	24/1970
★ ★ ★ — Centralele industriale : Statutul-cadru și acțiunea economică (masă rotundă)	32/1970
D. Mihail — Centralele industriale. Definire mai precisă a cadrului de acțiune	38/1970
★ ★ ★ — Directorii de centrale scrutează viitorul (interviu colectiv)	1/1971
M. Florescu — Centralele industriale în chimie. Vitalitatea noii forme de organizare	2/1971
★ ★ ★ — Relațiile minister-centrală-întreprindere (masă rotundă)	4 și 5/1971
N. Haneș — Minister, centrală, întreprindere. Suplețe și rigurozitate în relații	8/1971
I. Olteanu — Centralele industriale — rezultate, sarcini de perspectivă	9/1971
I. Șt. Ion — Ce ne-au adus centralele industriale	9/1971
V. Boescu, I. Bumbea — Cum își pregătesc dezvoltarea centralele industriale (anchetă)	10/1971
Gh. Trică — Profilarea și adîncirea specializării	15/1971
Gh. Trică — Un proces obiectiv, necesar	52/1971
Gh. Trotuș — Specificul impune măsuri „specifice"	52/1971
W. Graef — Centralele industriale : Integrare, profilare, specializare — exigențe ale industriei moderne	1/1972
L. Frumosu — Centralele industriale. Integrare, profilare, specializare — exigențe ale industriei moderne	3/1972
C. Hidoș — Integrare, profilare, specializare — exigențe ale industriei moderne	6/1972
M. Ioniță — Centrala industrială. O structură suplă, susceptibilă de perfecționare	7/1972
I. Olteanu — O puternică manifestare a democratismului orînduirii noastre, un adevărat congres economic.	8/1972
S. Pascariu — Relațiile centrală-bancă : Creditul în sprijinul activității productive	8/1972
T. Cazimir — Îmbunătățirea planificării producției la nivelul centralei	9/1972
M. Ioniță — Centralele industriale. Integrarea activităților de aprovizionare și desfacere	16/1972

RAPORT OPTIM ÎNTRE GESTIUNE ECONOMICĂ ŞI PLAN

PRIN NATURA lor economică, preţurile trebuie să constituie o normă obiectivă asupra consumului de muncă socială şi în acelaşi timp, un criteriu concludent de apreciere a activităţii economice a fiecărei întreprinderi. În consecinţă, sistemul de preţuri trebuie să ofere societăţii posibilitatea, pe de o parte, de a stabili nivelul cheltuielilor socialmente necesare pentru producerea diverselor valori de întrebuinţare, iar pe de altă parte, de a determina cît mai exact aportul fiecărei verigi a economiei naţionale la înfăptuirea obiectivelor majore de interes general.

În acest sens se cuvine a fi menţionat faptul că vechiul sistem de preţuri şi celelalte normative de calcul al cheltuielilor şi rezultatelor din întreprinderi oferea o informaţie insuficientă, atît pentru aplicarea deplină a gestiunii economice, cît şi pentru corelarea ei optimă cu planul. Precedentele categorii de preţuri nu orientau suficient întreprinderile spre ceea ce trebuie să producă, asupra exigenţelor privind calitatea produselor şi nici în ceea ce priveşte limita minimă de eficienţă cu care poate fi cheltuită munca socială pentru fabricarea unui anumit produs sau modalităţile de folosire a resurselor. În asemenea condiţii, completate cu gratuitatea investiţiilor şi a altor premise tehnice sau naturale superioare, gestiunea economică a întreprinderilor căpăta în multe privinţe un caracter limitat şi uneori formal.

Legea cu privire la regimul preţurilor şi tarifelor adoptată de Marea Adunare Naţională la 16 decembrie 1971 se înscrie printre instrumentele cele mai complexe, cu largi semnificaţii, în ansamblul vastului program elaborat şi trasat de Conferinţa Naţională şi de Congresul al X-lea al partidului nostru pentru perfecţionarea organizării şi conducerii planificate a economiei. Prezentînd funcţionalitatea sistemului de preţuri, în preambul se menţionează, printre altele, şi faptul că preţurile au un rol însemnat în aprecierea corespunzătoare a eforturilor şi rezultatelor activităţii întreprinderilor, în întărirea gestiunii lor economice, în cointeresarea acestora în realizarea sarcinilor de plan.

Prevederile noului cadru juridic referitoare la reglementarea unitară, pe toate ramurile, a componentelor preţului de cost, dimensionarea pe baza unor criterii unitare a venitului net cuprins în preţuri, menţinerea concordanţei preţurilor la nivelul cheltuielilor sociale de producţie ş.a. asigură o perfecţionare a sistemului de preţuri din ţara noastră, sporindu-i capacitatea de măsurare şi comparare a muncii sociale consumate în diversele sectoare ale economiei naţionale. Respectarea riguroasă a acestor criterii şi reguli de stabilire a preţurilor creează cadrul necesar pentru evitarea tendinţelor de arbitrar şi subiectivism în acest domeniu.

APROPIEREA preţurilor de cheltuielile sociale de producţie constituie baza procesului de evaluare cît mai corectă a rezultatelor activităţii desfăşurate în diversele verigi ale economiei prin compararea, cu ajutorul acestora, a cheltuielilor socialmente necesare cu cele individuale. Această confruntare pune în evidenţă măsura în care activitatea depusă de colectivul fiecărei unităţi economice a respectat normativele cheltuielilor de muncă vie şi materializată.

În afara eforturilor proprii, rezultatele unităţilor economice sînt influenţate de o serie de factori externi printre care şi condiţiile diferenţiate de aplicare a muncii fiecărui colectiv de producători, datorate nivelului tehnic al întreprinderii la înfiinţare, condiţii naturale ş.a. Interdependenţa tot mai complexă dintre cheltuielile şi rezultatele diferitelor unităţi economice complică şi mai mult aprecierea exactă a eforturilor colectivelor de producători.

Îmbinarea optimă a maximelor parţiale cu interesele generale se pune şi în cazul în care întreprinderile realizează cheltuieli mai mici în raport cu cele socialmente necesare dar folosesc materii prime şi alte resurse calitativ mai bune ori deficitare pentru economie, sau îşi orientează producţia spre fabricarea unor produse învechite şi de calitate inferioară. Toate aceste situaţii alterează expresivitatea indicatorilor folosiţi în aprecierea rezultatelor întreprinderii, maximele parţiale contravenind sau afectînd maximele generale, iar cointeresarea materială în funcţie de aceste rezultate nu mai poate fi suficient de operantă şi eficientă.

Practica economică a pus în evidenţă, de multă vreme, şi a încercat să găsească diferite soluţii de rezolvare a acestei probleme. Astfel, s-a încercat determinarea rentabilităţii eliminind influenţa unor cauze externe (modificări de preţuri, tarife etc.) sau care nu reprezintă un rezultat al eforturilor proprii (modificarea structurii producţiei).

Mai dificilă este însă problema luării în considerare a influenţelor determinate de diferenţierea condiţiilor în care se cheltuieşte munca fiecărui colectiv asupra rezultatelor activităţii întreprinderilor. Pînă nu de mult s-a practicat sistemul aprecierii eforturilor după sarcinile de plan sau în raport cu nivelul realizărilor atins de întreprinderi la un moment dat, utilizîndu-se în acest scop un sistem de indicatori obligatorii supraîncărcat şi cu numeroase aspecte de detaliu.

În afara limitării posibilităţilor de comparare între întreprinderi, această modalitate prezintă o serie de dezavantaje esenţiale care slăbesc considerabil virtuţile gestiunii economice. În general, factorii subiectivi au o mare influenţă în stabilirea gradului de folosire a posibilităţilor reale ale întreprinderilor, evaluarea resurselor şi rezultatelor depinzînd în bună măsură şi de profunzimea aprecierii instanţelor de analiză şi planificare. Multitudinea indicatorilor îngreuia o evaluare de ansamblu concludentă a rezultatelor, iar întreprinderile adoptau o atitudine de preferinţă a unor indicatori în raport cu alţii ; indicatorii cantitativi erau preferaţi celor calitativi iar dintre aceştia din urmă cei mai neglijaţi erau de obicei indicatorii care se refereau la utilizarea fondurilor de producţie şi a celorlalte resurse folosite. Lipsa unor criterii şi indicatori sintetici, care să exprime cu exactitate aportul fiecărei unităţi economice în raport cu condiţiile în care îşi desfăşoară activitatea, face posibilă existenţa a numeroşi executori de plan capabili să dea mai mult societăţii, dar care produc sub posibilităţi pentru a nu li se trasa sarcini de plan mai încordate în perioada următoare. În plus, această modalitate de apreciere ţine seama de rezultatele obţinute numai în cursul anului de plan — ori, progresul tehnicii şi organizării producţiei nu dă de obicei un efect imediat — creînd un climat care favorizează concentrarea atenţiei şi a eforturilor asupra sarcinilor curente şi neglijarea celor de perspectivă, care slăbeşte preocupările pe linia promovării progresului tehnicii şi organizării producţiei, asimilării de produse noi şi ridicării calităţii producţiei etc.

Problema găsirii unor indicatori sintetici pentru evaluarea cît mai exactă a rezultatelor activităţii în verigile de producţie se rezolvă cel mai eficient prin elemente de planificare a preţurilor. Normele şi regulile de formare a preţurilor preconizate de noua legislaţie dau curs tocmai unei asemenea necesităţi de rezolvare a acestei importante probleme.

În acest sens, principial nouă şi de utilitate practică remarcabilă considerăm prevederea introducerii taxei asupra fondurilor de producţie şi a taxei asupra terenurilor ca elemente ale preţului de cost. Aceste taxe, ca şi plata pentru mijloacele împrumutate (dobînda), deşi după conţinutul lor economic sînt elemente ale venitului net, se prevăd a fi incluse în preţul de cost tocmai în scopul stabilirii cît mai exacte a efectelor obţinute în urma eforturilor proprii ale unităţilor economice. În acest mod se elimină, în bună măsură, influenţa factorilor externi, condiţiile diferite din punct de vedere al nivelului tehnic, asigurat prin dotarea întreprinderilor pe seama resurselor bugetare şi al condiţiilor naturale. Cu cît condiţiile de producţie (volumul şi calitatea fondurilor de producţie obţinute prin dotare şi a resurselor naturale) sînt mai favorabile, cu atît prin intermediul respectivelor plăţi se diminuează în mod corespunzător beneficiul brut obţinut de întreprinderi, punînd astfel pe toţi executorii planului în condiţii aproximativ egale de apreciere a efortului propriu depus.

IN INTIMPINAREA CONFERINTEI NATIONALE A P.C.R.
Iulie 1972

După achitarea taxei asupra fondurilor de producţie, a dobînzii pentru mijloacele împrumutate, a taxei asupra terenurilor ş.a. întreprinderii îi rămîne un beneficiu net corelat într-o măsură hotărîtoare cu efortul propriu, determinat de calitatea şi cantitatea muncii prestate de colectivul unităţii date. Beneficiul net şi rata acestuia capătă în aceste condiţii un conţinut mult mai real, decît în trecut, pentru exprimarea eficienţei activităţii desfăşurate de întreprinderi.

Indiscutabil, aceste reglementări nu implică o diminuare a eforturilor generale ale societăţii spre promovarea rapidă a progresului tehnic ci dimpotrivă. Ele urmăresc numai scoaterea efectelor economice favorabile datorate unui nivel tehnic superior realizat pe seama înzestrării întreprinderilor la înfiinţare în afara eforturilor proprii ale acestora. Introducerea taxei asupra fondurilor de producţie are menirea de a orienta, pe cale economică, întreprinderile spre realizarea mai eficientă a unor interese generale, concretizate în obiectivele planului centralizat de stat. Obiectivele generale susţinute de desfăşurarea eficientă a gestiunii economice pot fi, în raport cu necesităţile concrete ale economiei naţionale în etapa dată, fie o sporire a producţiei cu aproximativ aceleaşi fonduri de producţie, fie asigurarea volumului planificat al producţiei concomitent cu eliberarea de mijloace fixe şi circulante puse la dispoziţia societăţii pentru a fi afectate altor sectoare de producţie unde cerinţele nu au putut fi satisfăcute la nivelul lor maxim.

IN ASEMENEA situaţii interesele întreprinderilor de a asigura un preţ de cost cît mai redus şi implicit un beneficiu cît mai ridicat se îmbină, pe un plan superior, cu cele sociale privind utilizarea cît mai raţională a ansamblului fondurilor de producţie disponibile, asigurîndu-se o şi mai mare convergenţă a intereselor spre minimizarea cheltuielilor de muncă socială şi maximizarea venitului naţional. Odată cu îmbunătăţirea activităţii unităţilor productive, cu perfecţionarea gestiunii economice, plata pentru fondurile de producţie repartizată asupra preţului de cost se va diminua, beneficiile vor spori, recompensîndu-se pe această cale eforturile proprii ale întreprinderii pentru atingerea unor obiective majore de interes general.

Considerăm de o deosebită importanţă faptul ca taxa asupra fondurilor de producţie să se aplice numai asupra fondurilor fixe şi mijloacelor circulante asigurate pe seama cheltuielilor bugetare. În acest mod va putea fi implicat şi un alt aspect al perfecţionării gestiunii economice şi anume stimularea autodotării, ceea ce va contribui la o diminuare generală a eforturile economice pentru un volum dat al producţiei.

Prin cele prezentate mai înainte sînt evidenţiate numai cîteva exemple semnificative privind folosirea pîrghiilor economice în vederea sporirii gradului de convergenţă a intereselor parţiale cu cele generale, de compatibilitate a minimului la nivelul unităţilor economice cu cel social, determinat pe ansamblul economiei naţionale.

PE BAZA SISTEMULUI de preţuri preconizat de noua legislaţie sînt create condiţii superioare pentru desfăşurarea gestiunii economice şi în unităţile ramurilor supuse unor puternice influenţe din partea condiţiilor naturale. Valorificarea maximă a resurselor naturale şi a capacităţilor de producţie existente corelată cu cerinţele economiei şi cheltuielile valutare, în caz de import, fac necesară şi producţia unor întreprinderi care datorită condiţiilor naturale sau tehnice mai puţin favorabile asigură produse la costuri ridicate. În asemenea situaţii, potrivit legii, Consiliul de Miniştri poate aproba stabilirea şi aplicarea unor preţuri de decontare cu organul tutelar, preţuri care să asigure un beneficiu minim normat pentru fiecare unitate în parte. Preţurile de decontare acţionează concomitent cu cele unice pe ramură, pe baza ultimelor efectuîndu-se livrările către beneficiari. Pe această cale se realizează, de fapt, scopul de a asigura tuturor unităţilor productive condiţii economice aproximativ egale de apreciere a eforturilor proprii şi o mobilizare sporită a acestora la înfăptuirea obiectivelor generale de interes social.

Avantajul utilizării preţului de decontare, în ramurile cu diferenţieri mari în nivelul preţului de cost, faţă de alte metode (dotaţii bugetare), constă în menţinerea forţei stimulative a preţurilor unice şi extinderea folosirii pîrghiilor economice şi în cazul unor întreprinderi ce altfel ar rămîne în afara influenţei pozitive a preţurilor asupra gestiunii economice. Pentru a evita unele efecte negative posibile prin practicarea preţurilor de decontare (ca, de exemplu, slăbirea rolului cheltuielilor medii de ramură drept criteriu social al nivelului cheltuielilor de producţie, compensarea unor cheltuieli ridicate determinate de lipsuri pe planul organizării sau gospodăririi fondurilor, diminuarea preocupărilor pentru ridicarea nivelului tehnic al producţiei şi organizarea ştiinţifică a acesteia) stabilirea unor asemenea preţuri trebuie să fie precedată, în toate cazurile, de o amplă acţiune menită a identifica factorii decisivi ce influenţează esenţial diferenţierea preţului de cost de o analiză critică a costurilor pe fiecare unitate producătoare, deciziile Consiliului de Miniştri urmînd să limiteze aplicarea preţurilor de decontare la situaţii strict necesare, în raport cu condiţiile concrete existente pe ansamblul economiei naţionale şi ale fiecărei întreprinderi în parte.

OPTIMIZAREA îmbinării rezultatelor maxime în cadrul gestiunii economice a unităţilor productive cu obiectivele şi interesele generale ale dezvoltării economiei este implicată şi de alte prevederi ale noului regim de formare şi practicare a preţurilor. Avem în vedere îndeosebi variaţia ratei beneficiului menită a transforma sistemul de preţuri într-o puternică pîrghie economică de influenţare şi orientare a activităţii productive în conformitate cu interesele generale ale economiei naţionale. Diferenţierea nivelului beneficiului inclus în preţuri pe ramuri, subramuri, şi în cadrul acestora pe produse vizează, în primul rînd, o stimulare mai accentuată a activităţii întreprinderilor din ramurile de bază, hotărîtoare pentru progresul tehnic şi economic general, perfecţionarea structurii şi creşterea eficienţei economiei naţionale. De asemenea, ea este concepută şi cu intenţia de a asigura folosirea cît mai raţională a materiilor prime, materialelor şi combustibililor ce pot fi destinaţi valorificării superioare ; orientarea unităţilor productive spre ridicarea continuă a calităţii producţiei ; stimularea extinderii exportului şi raţionalizarea importurilor etc.

La aceeaşi optimizare contribuie şi asigurarea unui beneficiu superior ramurilor care necesită cheltuieli mai mari de cercetare, experimentare, diversificare şi înnoire sau stimularea introducerii în fabricaţie a produselor noi de înalt nivel tehnic şi cu eficienţă sporită.

Dimensionarea beneficiului pe baza unor asemenea criterii favorizează realizarea unor corelaţii, fundamentate economic, atît între preţurile diferitelor produse sau grupe de produse, cît şi a preţurilor mijloacelor de producţie cu nivelul tehnic şi eficienţa economică a acestora. În asemenea condiţii, **gestiunea economică dobindeşte noi posibilităţi de perfecţionare şi îmbinare optimă cu planul. Se realizează mai deplin o acţiune complexă, prin intermediul sistemului de preţuri, asupra maximelor de gestiune economică, legînd mai strîns, prin mijloace economice, interesele unităţilor productive de obiectivele prevăzute în plan, fără a mai fi necesară o defalcare pînă la amănunt a sarcinilor obligatorii transmise unităţilor economice. Se creează astfel premisele necesare pentru ca unele obiective ale planului să poată fi înfăptuite cu succes chiar dacă nu sînt defalcate în detaliu ca sarcini obligatorii.** Într-o manieră asemănătoare se pune problema şi în ceea ce priveşte utilizarea înlocuitorilor, a materialelor şi utilajelor din import, asimilării de noi produse şi introducerii tehnicii noi, unde în locul a numeroase sarcini de plan se poate acţiona mai eficient asupra întreprinderilor prin intermediul sistemului de preţuri.

Ştefan DIAMANDESCU
Gheorghe MANEA

FIȘE

Cercetări de sociologie economică

■ În colecția „Sinteze sociologice", a apărut de curînd lucrarea **Cercetări de sociologie economică,** Editura științifică, 1972, 172 pagini.

Autorii celor patru studii cuprinse în volum au căutat să surprindă pe baza unor cercetări monografice de teren, cîteva din elementele social-economice definitorii pentru mutațiile petrecute în viața României socialiste. După cum arată, de exemplu, C. Ionescu, în studiul „Dinamismul și omogenizarea crescîndă a societății noastre socialiste", asistăm la o adevărată transformare a mediului rural, a satului clasic, cunoscut din totdeauna ca un așezămînt țărănesc. În prezent satul ia o nouă înfățișare ca urmare a creșterii continue a ponderii populației din alte categorii sociale decît cea de „țărani". Sporirea însemnată în mediul rural a populației din alte categorii se datorează atît creșterii numărului de muncitori proveniți din mediul rural și care și-au păstrat domiciliul în acest mediu, cît și proporției intelectualilor și funcționarilor.

Din volum mai fac parte studiile: „Problemele social-economice ale deplasării lucrătorilor din agricultură spre profesii neagricole", de Gh. Serafim, Ion Gh. Filip, „Industrializarea element de optimizare a structurilor teritoriale" de Ioan I. Matei și Mioara I. Matei, precum și „Inovațiile tehnico-organizatorice ca motive obiective pentru comportamentul economic al țărănimii cooperatiste" de V. Constantinescu.

Criterii noi pentru sfera serviciilor

■ Sub titlul **Sfera uslug i sorevnovanie dvuh sistem.** (Sfera serviciilor și întrecerea celor două sisteme) MEMO nr. 5/1972 publică o relatare asupra dezvoltărilor prilejuite de primul simpozion consacrat sferei serviciilor și rolului lor în reproducția produsului social, din U.R.S.S. După cum sublinia în intervenția sa, N. Buzleakov, doctor în științe economice, institutele de cercetări științifice și lucrătorii organelor de planificare trebuie să acorde principala atenție următoarelor probleme: a) elaborării unor norme raționale de consum la produsele alimentare și nealimentare, la servicii cu plată și gratuite; b) elaborării teoretice și metodologice a cerințelor populației în bunuri materiale și servicii; pregătirii metodei de stabilire a gradului de satisfacere a serviciilor într-o perioadă de plan concretă; c) determinării raportului dintre fondul de retribuire după muncă și fondurile sociale de consum; d) elaborării metodologice și metodice a comparării nivelului de trai al populației sovietice cu cel al altor țări; e) determinării raportului dintre serviciile cu plată și serviciile gratuite.

Intreprinderea și informatica

■ În suplimentul pe luna septembrie 1971, revista l'USINE NOUVELLE inserează studiul lui Philippe Dupont intitulat **La documentation — un investissement de bonne gestion,** în care abordează un complex de probleme privind documentarea și informatica într-o întreprindere modernă. Printre altele, autorul se ocupă și de necesitatea unei dimensionări raționale a activității de informatică într-o întreprindere. El pleacă de la ideea generalizată că un sistem informațional, care cuprinde în primul rînd o bună documentație necesară activității întreprinderii, este costisitor în special datorită tehnicii (inclusiv calculatorul) pe care o presupune. Prin aceasta autorul nu exclude necesitatea efectuării de investiții însemnate din partea întreprinderilor în astfel de sisteme, dar atrage atenția că documentarea poate fi efectuată cu mijloace mult mai simple, cu atît mai mult cu cît marile sisteme informaționale pot fi folosite numai parțial pentru documentare. Ph. D. apreciază în continuare, că activitatea de documentare nu cere multe calcule, ci presupune mai mult o muncă de triere și de comparare. În consecință, pentru aceasta se apreciază că sînt suficiente calculatoarele de birou.

Manifestare științifică consacrată cooperației agricole

Continuind seria dezbaterilor științifice consacrate analizei trăsăturilor societății socialiste multilateral dezvoltate, la 25 mai au inceput lucrările sesiunii științifice pe tema „Cooperația agricolă în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate" organizată de Academia de Științe Sociale și Politice în colaborare cu Academia de Științe Agricole și Silvice, Academia „Ștefan Gheorghiu", Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție și Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor.

După cuvintul de deschidere al tovarășului Miron Constantinescu, președintele Academiei de Științe Sociale și Politice, în ședința plenară au fost prezentate referatele: „Agricultura României la un deceniu de la încheierea cooperativizării", de Angelo Miculescu, „Conducerea de către partid a procesului de dezvoltare a agriculturii cooperatiste în județul Constanța", de Vasile Vîlcu, „Cooperativa agricolă de producție — formă de organizare economică și socială a țărănimii" de Gh. Petrescu, „Aportul cercetării științifice la progresul agriculturii", de N. Giosan și „Experiența C.A.P. Stoicănești în creșterea producției și ridicarea nivelului de trai al țăranilor cooperatori", de D. Tudose.

Lucrările prezentate în cele 4 comisii ale sesiunii se referă la principalele probleme ale construcției socialiste în agricultură: conducerea planificată a agriculturii și prognoza dezvoltării sale, organizarea și conducerea unităților cooperatiste, eficiența activității economice în agricultura cooperatistă, formele și metodele de cointersare a țărănimii cooperatiste ca și problemele sociale ale dezvoltării satului.

Dezbatere pe marginea lucrării „Corelația dintre acumulare și consum"

UN AMPLU PROGRAM AL CERCETĂRII ECONOMICE

APARIȚIA ultimei cărți a prof. univ. dr. Emilian Dobrescu **„Corelația dintre acumulare și consum"** a suscitat un viu și legitim interes în rîndul economiștilor — și nu numai al acestora — prilejuind, în recenzii, sesiuni sau consfătuiri, dezbaterea amplă a problemelor fundamentale cu care este confruntată știința economică românească și formularea unor prețioase idei și opinii. Această efervescență, de bun augur, a cărei necesitate era puternic resimțită, invederînd capacitatea de sugestie a cărții, actualitatea problematicii tratate și densitatea ideilor expuse, favorizează inventarierea sistematică a problemelor actuale ale cercetării economice din țara noastră și schițarea unui program de preocupări de viitor, cu priorități bine gîndite, solicitînd eforturile organizate ale tuturor economiștilor, pentru a răspunde sarcinilor ce izvorăsc din strategia făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Lucrarea „Corelația dintre acumulare și consum", deși consacrată unei singure probleme, ce-i drept, fundamentală, este — cum just remarca un recenzent — un mic tratat de analiză macroeconomică. Pe larg sau succint, exhaustiv sau numai enunțiativ, cartea abordează o arie vastă de probleme oferind pentru cele mai multe soluții, iar pentru celelalte valoroase sugestii ce pot fi folosite în organizarea de noi studii și cercetări. Există în carte **două grupe mari de probleme:** unele ce țin de sistemul categorial al economiei politice, altele referitoare la tehnicile și metodele analizei concrete, statut prioritar avînd modelele matematice destinate studiilor de prognoză. Sînt cunoscute interesul și competența autorului în domeniul metodelor cuantificării economice ca și remarcabilele sale contribuții, atestate plenar de ultima sa lucrare. Marea actualitate a metodelor și modelelor matematice și cibernetice în prognoza dezvoltării economico-sociale, în planificarea și analiza economică, în programare și în optimizare, ne îndeamnă să ne referim, în cele ce urmează, la cea de-a doua grupă de probleme, cu toată importanța necontestată a celor dintîi, dacă ne gîndim la problema optimului economic, a naturii cibernetice a optimului macroeconomic relativ, a optimului corelației dintre acumulare și consum, a activităților creatoare de venit național.

ÎNTR-O caracterizare de ansamblu, meritul principal al lucrării prof. Emilian Dobrescu constă în faptul că el **a elaborat un model pentru intreaga economie națională și cinci modele pe principale ramuri,** folosind funcții adecvate de producție și valorificînd informația statistică disponibilă, oferind un prețios instrument pentru previziuni pe termen lung. Este pentru prima dată cînd preocupările teoretice și metodologice de acest gen se convertesc într-un model concret, de mare importanță practică. Această aplicație l-a obligat pe autor să examineze și să rezolve un număr mare de probleme, începînd cu alegerea tipului funcției de producție și terminînd cu elaborarea programului de prelucrare electronică.

În principiu, funcția de producție cu care operează autorul este de tip Cobb-Douglas bifactorială: F (fondurile de producție) și L (cantitatea de muncă utilizată), împreună cu elasticitățile respective: α — elasticitatea variației producției venitului național (produsului social sau global) față de variația factorului F și β — elasticitatea corespunzătoare pentru factorul L.

Considerațiile pe care le prilejuiește autorului această funcție și modul cum rezolvă unele probleme particulare merită întreaga luare aminte a cititorului. În primul rînd, funcțiile bifactoriale de acest tip sînt utile — afirmă autorul (p. 66) — pentru modelele puternic agregate, deși preferință trebuie să se acorde funcțiilor multifactoriale. În al doilea rînd, coeficienții de elasticitate α și β trebuie considerați (p. 119) drept „contribuții" ale factorilor F și L și în felul acesta își pierd „natura enigmatică". Totodată, autorul subliniază importanța elasticității substituirii celor doi factori ca și noțiunilor „diferențiale" (marginale) — productivitatea diferențială a muncii și eficiența diferențială a fondurilor fixe. În al treilea rînd, autorul introduce factorul „progres tehnic" în forma sa cea mai generală în modelul monoproduct, el este simbolizat cu a^t (p. 124). În al patrulea rînd, ținînd seama de faptul că în unele situații, factorul L este staționar sau în descreștere (populația activă totală în 1966 era cu 87 000 persoane mai mică ca în 1956, iar populația ocupată în agricultură scade sistematic, urmînd ca în 1990 să reprezinte 20% din populația ocupată a țării), ceea ce face ca elasticitatea β să-și piardă sensul, autorul elimină din calcul acest factor, reținîndu-l numai pentru celelalte patru ramuri: industrie, construcții, circulația mărfurilor și celelalte ramuri, transporturi și telecomunicații.

Sîntem de acord cu autorul în adoptarea soluțiilor de mai sus, pentru temeiurile pe care le arătăm în continuare.

Este limpede că atît în analiza economică propriu-zisă, cît și în previziune trebuie adoptată cel puțin o funcție bifactorială în care să figureze explicit fondurile de producție și elasticitățile respective. Schemele uzuale care includ numai forța de muncă și productivitatea muncii, după tipul: $Q = f(T, W)$ pot, în anumite cazuri, să estompeze natura reală a proceselor economice. Nu rare sînt situațiile cînd într-o ramură „coeficientul fondurilor" (F/Q) crește și, în același timp, productivitatea muncii înregistrează o mărire, după cum — așa cum s-a subliniat în unele

CONTRIBUTII LA FUNDAMENTAREA OPTIMULUI MACROECONOMIC

PRIN LUCRAREA sa „Corelația dintre acumulare și consum", profesorul Em. Dobrescu aduce o nouă contribuție remarcabilă la elucidarea problemelor complexe pe care le ridică stabilirea unui raport optim între fondul de acumulare și fondul de consum.

Actualitatea și importanța deosebită a acestei lucrări constă, înainte de toate, în faptul că prin modelele elaborate în mai multe variante, se realizează o serie de „ipoteze de lucru" (cum sînt considerate de autor), pentru elaborarea unor studii mai ample de prognoză economică, tocmai în perioada în care partidul nostru se preocupă intens de stabilirea direcțiilor fundamentale și a căilor de dezvoltare a economiei românești în perspectiva anilor 1990—2000.

Într-un plan mai general, consider că prin conținutul și modul de tratare, lucrarea reprezintă un **model** de felul cum cercetarea noastră economică trebuie să-și orienteze eforturile spre studierea și soluționarea problemelor actuale și de perspectivă ale construcției socialiste.

Este edificator, după părerea noastră, în acest sens modul în care autorul își fundamentează punctul de vedere într-o serie de probleme de importanță hotărîtoare și îndelung controversate în literatura de specialitate, cum ar fi criteriul obiectiv de optimizare a economiei socialiste, a corelației dintre acumulare și consum sau a stabilirii intervalului (orizontului) de optimizare a acestei corelații.

DUPĂ CUM SE ȘTIE, stabilirea unei proporții judicioase între gradul de acumulare și fondul de consum, dimensionarea fondului de acumulare, comparativ nevoilor și posibilităților fiecărei etape de dezvoltare, reprezintă opțiuni fundamentale de ordin economic, politic și social. Fiind un rezultat al unui act de voință, al unei opțiuni politice, **rata acumulării este supusă acțiunii unor legi economice și sociale obiective: opțiunea trebuie să se bazeze pe cunoașterea și respectarea acestor legi.** Fără a nega caracterul opțional al ratei acumulării — arată autorul — se impune totuși observația că alegerea ei se face în anumite limite. „Situația ratei acumulării nu diferă în principiu de situația multor procese economico-sociale din orînduirea socialistă; aici întreaga activitate se desfășoară pe baza unei coordonări și conduceri unitare la scara societății, deci în virtutea unei largi serii de decizii luate la diferite niveluri organizatorice, și, cu toate acestea, este incontestabil că dezvoltarea economiei se supune, în ultimă instanță, acțiunii unor legi obiective" (pag. 71).

În această optică este rezolvată și problema mult controversată a existenței sau inexistenței unui criteriu obiectiv de optimizare a economiei socialiste și pe această bază fundamentarea criteriului de optimizare a corelației dintre acumulare și consum. Pentru elaborarea unui program de dezvoltare economică care să răspundă cît mai bine exigențelor optimului macroeconomic absolut este necesar un criteriu obiectiv și în același timp specific, propriu economiei socialiste. Această direcționare a economiei nu poate fi rezultatul îmbinării mai mult sau mai puțin arbitrare a variatelor criterii de optim economic, ci trebuie „descoperit liantul diferitelor criterii pe care îl implică economia ca organism unitar" (pag. 23). Apelînd la esența economică a orînduirii socialiste, la legea sa fundamentală, autorul arată, pe deplin întemeiat, că **maximizarea gradului de satisfacere a cerințelor de consum ale societății reprezintă criteriul general al dezvoltării economiei socialiste.** Considerînd corelația dintre acumulare și consum, ca latură esențială a optimului economic, se determină pe aceeași bază, obiectivul fundamental,

studii — la nivelul economiei naționale, coeficientul marginal al acumulării în multe perioade scade, în timp ce nivelul productivității muncii sociale oferă o imagine pozitivă.

Cît privește folosirea coeficienților de elasticitate, aceștia ne introduc în zona calculelor de eficiență, deoarece ne dau posibilitatea de a aprecia în mod real contribuția factorilor, semnificația înlocuirii consumului unui factor cu altul.

Desigur trebuie făcute eforturi — autorul schițează un autentic program de dezvoltare (p. 166) — pentru a se investiga aprofundat natura funcțiilor de producție, condițiile tehnico-materiale și sociale în care va avea loc în viitor creșterea economică, alte tipuri de funcții, multifactoriale și care să reflecte mai fidel progresul tehnic. S-ar putea lua în considerare o funcție de tipul:

$$V = f(F^{\alpha}, L^{\beta}, e^{\gamma}, w^{\delta}),$$

în care:

F — fondurile de producție; **L** — forța de muncă utilizată; **e** — eficiența folosirii fondurilor (V : F), iar **W** — productivitatea muncii (V : L); α, β γ, și δ — elasticitățile respective.

O asemenea funcție de producție ar introduce **doi factori de eficiență** (a fondurilor și muncii), îmbogățind universul analizei și previziunii economice. Utilă ar fi și **includerea „stocului de învățămînt" în funcția de producție,** fie sub formă de „factor rezidual", fie sub altă formă. Desigur toate acestea vor solicita mari eforturi teoretice, metodologice și informaționale.

Modelul monoproduct al prof. Em. Dobrescu cu folosirea unei funcții de producție monofactoriale (de tipul: $\widetilde{Y}_{(t)} = a^t \widetilde{F}^{\alpha}_{(t)}$ în care ~ simbolizează indicii relativi și nu valorile absolute), este primul de acest gen în literatura noastră. Modelele pentru cele cinci ramuri (patru bifactoriale și unul monofactorial) sînt de asemenea primele pe care le întîlnim în literatura noastră. Există, este adevărat, o aplicație a funcțiilor de producție la analiza dezvoltării industriei, realizată de T. Schatteles și L. Mihăilescu (în Probleme economice, nr. 7/1971).

De asemenea, s-au publicat cîteva aplicații ale funcțiilor de producție la nivelul unor unități economice.

Aș considera că acest foarte valoros început trebuie continuat. Respectînd condițiile formulate de Em. Dobrescu (p. 119) — funcția aleasă să corespundă tendinței obiective a proceselor economice, să ajusteze cît mai bine seria de date statistice și să aibă o formă relativ simplă — ar trebui calculate **pentru același orizont, cu aceeași metodologie,** funcții de producție pentru toate ramurile economiei naționale, pentru principalele ramuri ale industriei. Aceasta ar realiza — printre altele — și avantajul unei confruntări cu modelul macroeconomic, construit ca model foarte agregat.

Nu puține sînt problemele care se vor pune cu acest prilej și asupra cărora Em. Dobrescu a atras atenția. În primul rînd este problema perioadei. Atît experiența internațională cît și unele studii publicate în literatura noastră au scos în evidență că perioada trebuie să fie îndeajuns de mare, să aibă un caracter relativ omogen, să nu aibă discontinuități care să afecteze funcția de producție și parametrii ei. De asemenea, de mare importanță este asigurarea materialului statistic, prelucrat corespunzător, cu ajutorul cărora să se estimeze parametrii funcției de producție.

Autorul a adus un mare serviciu prin periodizarea dezvoltării economice din țara noastră stabilind — pe baza unor temeinice considerații economice — următoarele intervale: 1950—1959; 1959—1970 și perioada actualului cincinal. Calculul unui sistem operant de funcții de producție pe aceste perioade ar trebui să ducă la formularea unor concluzii în ce privește tipul creșterii economice, al reproducției socialiste, ținînd seama de contribuția factorilor extensivi și intensivi. Se remarcă în literatura noastră economică păreri contradictorii din acest punct de vedere: pentru unii economiști tipul reproducției noastre este intermediar, pentru alții ar fi extensiv. De asemenea este de mare interes precizarea tipului de progres tehnic, caracteristic economiei noastre în ansamblu și ramurilor ei. În acest sens prezintă o certă importanță coeficientul γ, propus de autor, pentru măsurarea intensității procesului de dezvoltare industrială a economiei.

În legătură cu această problemă, consider că ar fi necesar să se precizeze sfera noțiunii de „fonduri fixe productive" — parametrul λ care exprimă ponderea investițiilor destinate fondurilor fixe productive în investițiile totale este un important parametru opțional — ținînd seamă de necesitatea de a o pune în concordanță cu tezele referitoare la activitățile creatoare de venit național.

ȘI ÎN ACEASTĂ lucrare, ca și în cele anterioare, prof. univ. dr. Em. Dobrescu acordă atenția cuvenită problemelor demografice și ale resurselor de muncă. Remarcăm, cu titlu de exemplu, considerarea forței de muncă ca variabilă în afara sistemului și tratarea ei cu alte mijloace, ideea potențialului mediu de viață activă ca un criteriu posibil pentru determinarea perioadei de optimizare. În lumina acestor teze, apare și mai evidentă datoria neonorată a demografiei față de economie. Schimbările numărului și structurii pe vîrste a populației au implicații economice directe. Elaborarea unor modele în care producția să fie determinată ca funcție de vîrstă și a unor modele potrivit cărora consumul ar apare ca funcție de vîrstă ar fi de mare folos pentru modelele monoproduct și modelele sectoriale, pentru încercările de optimizare a corelației dintre acumulare și consum. Elaborarea unor tabele cu funcții de activitate, în interpretare probabilistă, ar fi de mare utilitate pentru studierea mai aprofundată a resurselor de muncă.

Lucrarea prof. Em. Dobrescu sporește prestigiul științei economice românești și atestă capacitatea ei de a aborda și de a rezolva problemele complexe pe care i le pune construcția socialistă. Dezvoltarea ideilor conținute în lucrare, integrarea lor în preocupările generale ale economiștilor noștri, însoțite de perfecționarea și îmbogățirea sistemului informațional economico-social sînt tot atîtea modalități de a asigura eficiența științei economice. Realizarea, în cursul acestui an, a primei balanțe a legăturilor dintre ramuri, folosirea metodelor de simulare electronică a proceselor economice, aplicarea lanțurilor Markov și a modelelor matriciale în studiul economiei și populației lărgesc considerabil posibilitățile analizei și prognozei dezvoltării economico-sociale. La asigurarea acestui progres cartea prof. Em. Dobrescu aduce incontestabil o contribuție substanțială.

conf. dr. Vl. TREBICI

criteriul de optimizare a acestei corelații ca fiind **maximizarea fondului de consum însumat pe întreaga perioadă considerată în condițiile creșterii susținute a venitului național.** Este deosebit de elocventă demonstrația autorului că acest criteriu nu numai că nu vine în contradicție cu rata înaltă a acumulării, cu interesele de perspectivă ale economiei, ci dimpotrivă, presupune o acumulare susținută.

LA FEL a fost abordată și problema stabilirii **perioadei de timp pentru care se urmărește maximizarea fondului de consum,** ca obiectiv al creșterii economice, aceasta constituind o condiție obligatorie în determinarea corelației și judecarea caracterului său optim. Rezultat al unei opțiuni de politică economică, ea este totuși condiționată **de un ansamblu de factori obiectivi, tehnico-economici și social-politici.** Și aceasta este o problemă viu discutată și în care se manifestă cel mai mult tendința de a considera că avem de-a face cu un simplu act de voință, situat exclusiv în sfera factorului subiectiv. Consider o contribuție deosebit de valoroasă sublinierea în lucrare a rolului factorilor social-politici, în determinarea acestei perioade.

Dacă structura economiei, ciclul de reproducție a bazei tehnice-materiale, durata ciclului de construcție și de atingere a parametrilor proiectați la noile investiții, precum și durata de pregătire a forței de muncă necesară punerii în valoare a noilor obiective au o importanță recunoscută, și, ca atare luată în considerare, factorii social-politici, deși eficienți, au constituit în mai mică măsură obiect al cercetării și au fost în general reduși la problema contradicțiilor dintre generații. Or, este incontestabil că prin caracteristicile sale social-economice corelația dintre fondul de acumulare și fondul de consum este cel puțin în aceeași măsură, dacă nu mai mult, o problemă socială și nu numai tehnico-economică.

Așa cum creșterea nejustificată a unui fond pe seama celuilalt are consecințe negative asupra creșterii producției sau a ridicării nivelului de trai al populației, tot așa stabilirea unui interval prea lung de optimizare generează contradicții între interesele prezente și viitoare ale societății. Aceasta deoarece acumularea fiind de fapt un consum amînat, cei care o susțin nu beneficiază, datorită diferențelor de vîrstă între diferitele categorii de populație, în egală măsură de efectele ei. În plus — arată autorul —, interesele societății sînt mult mai complexe, ele nu se reduc numai la o medie a potențialului de viață al populației. **Ele sînt generate de o multitudine de factori și condiții ca: nivelul de trai existent pe ansamblul populației și grupele acesteia; mutațiile în structura populației, aspirația firească spre îmbunătățirea cît mai rapidă a condițiilor de viață și de muncă; asigurarea unei încadrări mai avantajoase a economiei în sistemul diviziunii mondiale a muncii, conjunctura politică internă și externă etc. de care trebuie să se țină seama în stabilirea perioadei de optimizare.**

Luînd în considerare tot acest ansamblu de factori, modul lor de acțiune, se poate determina un interval de timp care să nu depășească o **limită socialmente acceptabilă.** Fără îndoială că cu cît vor fi mai bine cunoscuți factorii care o influențează, modul uneori contradictoriu în care ei acționează, metodele de cuantificare, cu atît se vor reflecta mai corect nevoile și posibilitățile și se va influența mai pozitiv asupra dezvoltării de ansamblu a economiei. Întrucît, factorii social-politici nu pot fi cuantificați, realizarea unei convergențe între cele două grupe de factori nu este — precizează autorul — posibilă numai pe baza comparării rezultatelor optimizării acestei corelații pentru mai multe intervale de timp și pentru mai multe funcții de evoluție a fondului de consum în interiorul fiecărui interval. **Ținînd seama de acești factori, consider că nu se poate stabili un orizont de optimizare valabil pentru toate țările și etapele de dezvoltare a fiecărei economii naționale, că plecînd de la nevoile impuse de factorii tehnico-economici, perioada de optimizare poate fi mărită sau micșorată în funcție de influența factorilor social-politici și a modului lor de acțiune într-o anumită etapă istorică.** Ritmul rapid în care au loc modificările din tehnica de producție și din modul de satisfacere a nevoilor oamenilor, determinat de revoluția tehnico-științifică, pledează pentru perioade mai scurte de analiză și stabilire a ratei acumulării.

Abordînd aceste probleme, precum și cele legate de definirea optimului macroeconomic absolut și relativ, de clasificarea sferei de cuprindere a venitului național, autorul clădește fundamentul teoretic, logica economică rezultată din acțiunea legilor obiective în condițiile proprii economiei socialiste, a modelelor corelației dintre fondul de acumulare și fondul de consum pentru prognoza dezvoltării economiei românești pentru perioada 1975—1990.

conf. univ. dr. Dumitru PUGNA

CONFRUNTARI

Curente neomalthusiene

ZEGIȘTII

UN GRAFIC al serviciilor statistice ONU arată că nu cu mult înaintea erei noastre, pe pămînt, nu trăiau decît 250 milioane de oameni. Numărul lor se ridicase la 1 miliard abia în anul 1850. În 1930 cifra populației însă crescuse cu încă 1 miliard; în 1960 cu unul în plus. Potrivit previziunilor, al 4-lea miliard urmează să fie atins în 1975, iar cel al 5-lea în 1986. De unde se poate constata că pentru a ajunge de la 250 milioane la 1 miliard, omenirii îi trebuiseră 1850 de ani, dar că nu i-au mai trebuit apoi decît 80 de ani ca să se dubleze și numai 30 ca să se tripleze. Îi vor mai trebui 15 ca să ajungă la al 4-lea miliard și numai 11 ca să-l atingă pe al 5-lea.

Evident, problema nu e simplă și oamenii au toate motivele să gîndească viitorul și în termenii „exploziilor" demografice.

Cu un secol și jumătate în urmă, adică într-o vreme în care pe globul terestru nu viețuiau măcar un miliard de oameni, Malthus prevestea foametea iminentă, urmată de cele mai mari dezastre. Proorocirile malthusiene însă nu s-au împlinit. Oamenii, după cum se știe, și-au văzut de treabă fără să se tulbure, iar revoluția industrială a creat instrumentele explorării și exploatării unor noi surse nutritive și avuții sociale imense. Fatala disparitate dintre progresia geometrică a populației și indigența progresiei aritmetice a mijloacelor de hrană, — pe care-și întemeiase Malthus prognoza — nu s-a manifestat. Omenirea și-a putut asigura atît întreținerea cît și expansiunea.

Nerezolvată a rămas problema dezvoltării inegale și a repartițiilor inechitabile, care persistă încă pe cea mai mare parte a planetei. Sarcina unor profunde mutații în structurile sociale, care să ducă la concordanțele dialectic posibile și la justiție, este urgentată în zilele noastre de o mai rapidă dezvoltare a forțelor de producție, de o evoluție istorică și politică accelerată a lumii.

Iată-i însă pe unii sociologi, economiști, demografi, ecologi, în Occident, încercînd să resuscite vechile concepții catastrofice. Resursele afirmă ei, apa, aerul, terenurile arabile, materiile prime, se vor degrada și epuiza curînd. Evident, cînd ecologii ne previn împotriva poluării aerului, faptul nu poate fi minimalizat: primejdia e reală. Știința și tehnica dispun însă de mijloacele necesare pentru a o preveni. Ca în multe alte domenii, soluțiile se poticnesc de interesele înguste din societatea bazată pe proprietatea și profiturile particulare și intră în conflict cu ele. În această privință poate fi considerată semnificativă declarația recentă a directorului Institutului francez al petrolului, care arăta că în laboratoare totul este gata pentru a se pune capăt poluărilor provocate de hidrocarburi, dar că, de teama de a nu fi pus în condiții de inferioritate față de concurenții ce ar continua cu procedeele vechi, nimeni nu vrea să ia inițiativa. Problema se pune la fel în domeniul utilizării mijloacelor împotriva poluării apelor — primejdie care, ca mărime, se situează pe locul întîi, și în alte domenii. În mod teoretic, se poate conceda că terenurile cultivabile sînt limitate. Pînă în 1985, afirmă neomalthusienii, ele se vor epuiza. Întrebările se nasc însă de la sine: sînt oare utilizate în prezent toate pămînturile arabile pentru o agricultură științifică intensivă? Nu mai sînt pe Terra terenuri neasanate sau desertice, recuperabile? Nu sînt destule cîmpii folosite pentru culturi fără viitor, care produc materii prime înlocuite azi în industrie mereu mai mult cu cele sintetice? Dacă există limite, putem oare dovedi că sîntem azi mai aproape de ele decît pe vremea lui Malthus?

Se poate oare afirma că rezervele oceanului mondial sînt limitate (și se știe că apa reprezintă trei pătrimi din suprafața globului)?

Ceea ce e „nou" și pare totodată paradoxal în teoriile malthusiene e afirmația că azi originea răului nu se află atît în puținătatea surselor și resurselor, cît în exagerarea producției, în excesul creșterii economice.

Știința modernă a informaticii nu este cu totul străină de reintrarea în circulație a ideilor malthusiene. Evident, nu prin metodologie, ci prin interpretare. Doi informaticieni de la Institutul tehnologic din Massachusetts — profesorii Jay Forrester și Dennis Meadows — servindu-se în cercetările lor de calculul electronic, au difuzat avertismentul că într-o generație sau două „ideologia creșterii economice" va duce omenirea la pieire. E ciudat că pînă și matematica, prin interpretare, poate ajunge la incongruențe. Se pornește de la faptul, greu de contestat de altminteri, că resursele, producția, creșterea demografică au în prezent un caracter exponențial. Mărimile, se știe, nu cresc cu o cantitate constantă, stabilită o dată pentru totdeauna, ci procentual față de ceea ce sînt ele. Creșterea exponențială este guvernată de legi care o accelerează și o duc la proporții fantastice. Unei asemenea creșteri nu i-ar putea urma, afirmă savanții noului Apocalips decît epuizarea rapidă, foametea, războiul, epidemiile. Soluția? Oprirea. Să oprim creșterea! Cu cît mai curînd, cu atît mai bine!

De cîtva timp a luat naștere și circulă printre oamenii de știință din Occident care prospectează viitorul, un termen nou: **zegismul.** Termenul ca rezonanță se înrudește cu denumirea doctrinelor mistice orientale. Simplă aparență! De origine americană, el tinde să exprime prin contracția a două cuvinte, teoria creșterii-zero: „zero-growth". Zegismul face prozeliți nu numai în universitățile din Statele Unite, dar și în cele din Europa de vest. Acceptînd premisele colegilor lor de la Massachusetts, doi universitari de la Oxford — Edward Goldsmith și Robert Allen — au elaborat chiar un „plan de supraviețuire". Îl publică revista „Ecologiste". Ce propun ei pentru a împiedica sinistrele sociale și ambientaliste? Nici mai mult nici mai puțin decît desmembrarea marilor industrii, impozite cît mai mari pe mărfurile ce necesită materii prime mai multe (sau de natură să servească pe o durată mai redusă), descentralizarea producției, sistarea construcțiilor de drumuri și altele. Din punctul de vedere al exploziei populației, se preconizează cea mai severă limitare a natalității. Pentru exemplaritate, profesorul genetician de la Stanford, dr. Paul Ehrlich, zegist și dînsul s-a supus personal operației de sterilizare.

Jumătate din locuitorii planetei, afirmă zegiștii, suferă de subalimentație — și în această privință, statisticile le vin în sprijin. Dar, fără îndoială, că tot statisticile ar putea dovedi și confuzia cauzelor. În pofida tuturor discursurilor de bunăvoință care abundă în forurile internaționale de cîte ori se discută despre asistență financiară, transfer tehnologic, relații nediscrimitatorii în comerț, decalajul între țările avansate, cu industrie dezvoltată, și cele în curs de dezvoltare, sau subdezvoltate, se adîncește. Într-un recent discurs în S.U.A. s-a arătat că în 1971 produsul brut american a atins suma fabuloasă de trei trilioane de dolari. Zegiștii condamnă „religia" creșterii accelerate a economiei „în lume", dar cînd spun „lume" au în vedere numai cea mai mică parte a ei și omit dis-

Dinu HERVIAN

(Continuare în pag. 16)

ÎNVĂŢĂMÎNTUL — UN „LOC ÎNGUST" ÎN DEZVOLTAREA CIVILIZAŢIEI ?

FORŢA PRODUCTIVĂ actuală a ştiinţei este un fapt unanim recunoscut, ceea ce nu se poate spune şi despre viabilitatea, perenitatea creşterii ei. Cel puţin după o anumită perioadă, ştiinţa ar începe să se apropie asimptotic de „limita saturaţiei" sau a „senilităţii" (Derek J. de Solla Price, Ştiinţă mică, ştiinţă mare, Bucureşti 1971, pag. 54). Printre influenţele represive interne vinovate de această perspectivă ar fi: creşterea monstruos de rapidă a informaţiei ştiinţifice, de unde necesitatea elaborării de rezumate (referate), de rezumate la rezumate şi... de rezumate „la cub"; tendinţa inevitabilă spre o specializare tot mai îngustă, consecinţa paradoxală a căreia ar fi că „savanţii" ar ajunge să ştie „totul despre nimic" (expresia îi aparţine lui Bertrand Russel), necesitatea prelungirii continue a duratei învăţămîntului în dauna timpului afectat producţiei şi ştiinţei („este destul de uşor să ne închipuim o situaţie... în care stocul cunoaşterii umane va fi atît de mare încît întregul efort al industriei cunoaşterii va trebui consacrat transmiterii acesteia de la o generaţie la alta. Educaţia este un monstru insaţiabil, care va înghiţi în ultimă instanţă întreaga cercetare şi în acel moment creşterea ştiinţei se va opri" (prof. Keneth W. Boulding, „New York Herald Tribune" 28—29 nov. 1970).

Bineînţeles, influenţele represive sînt reale. Alături de acestea se manifestă însă şi altele. Apariţia, de pildă, a unor ştiinţe noi la periferia unor ştiinţe foarte specializate şi îmbinînd cunoştinţe din cadrul acestora dovedeşte că ştiinţa se dezvoltă nu numai pe calea diferenţierii, a specializării, dar şi a integrării. Dezvăluirea legităţilor mai profunde ale unor domenii diferenţiate ale naturii (natură anorganică, lume vie, societate, tehnică, ramuri deosebite ale tehnicii etc.), scoate în evidenţă analogii de esenţă şi, prin urmare, o tendinţă contrarie specializării stricte. Există şi sînt în curs de perfecţionare mijloace tehnice şi procedee logice de potenţare a capacităţilor noastre intelectuale. Oamenii de ştiinţă studiază şi alte căi, de natură biologică, în vederea creşterii randamentului creierului. S-ar putea să se obţină cîndva posibilitatea transmiterii ereditare a cunoştinţelor. Oricum, este cert că volumul de date informative necesare este astăzi prea mare în raport cu posibilităţile noastre de a le obţine şi reţine.

Şi nu numai atît. Actuala revoluţie în tehnică şi ştiinţă, cere numeroase cadre cu pregătire medie şi superioară. Dacă volumul ştiinţei creşte, creşte în acelaşi timp şi numărul celor ce trebuie să-şi asimileze cunoştinţele ştiinţifice la nivel mediu şi superior pentru a putea dispune de o forţă de muncă utilizabilă. „Poate că fundalul istoric al situaţiei actuale va deveni mai clar — spunea Norbert Wiener — dacă amintesc că prima revoluţie industrială... a însemnat o depreciere a mîinilor omeneşti... Revoluţia industrială modernă duce de asemenea la deprecierea creierului uman, cel puţin în ceea ce priveşte funcţiile lui cele mai simple, de rutină. Fireşte, după cum dulgherul calificat, mecanicul calificat sau croitorul calificat au supravieţuit în oarecare măsură primei revoluţii industriale, tot astfel omul de ştiinţă calificat sau administratorul calificat pot supravieţui celei de-a doua. Dar să ne închipuim că cea de-a doua revoluţie a fost înfăptuită. Atunci, omul mijlociu, cu aptitudini mijlocii sau mici, nu va avea nimic de vînzare pentru care să i se dea bani" (Cibernetica. Bucureşti 1966, pag. 54—55). După Norbert Wiener, soluţia este de a construi „o societate bazată pe valorile umane, şi nu pe vînzare-cumpărare" (pag. 55). Desigur, oprobiul la adresa acesteia din urmă din partea unui Norbert Wiener nu poate fi primit decît cu satisfacţie. Dar, de o parte, cum bine ştim, nici în socialism omul nu poate primi de la societate mai mult decît dă, după ce s-au făcut „scăzămintele necesare" (Marx). De altă parte „valorile umane" nu implică oare inevitabil, în afara unor valori morale, şi valori intelectuale? Oare „omul mijlociu, cu aptitudini mijlocii sau mai mici" este iremediabil condamnat să nu-şi poată depăşi aceste limite? Societatea, în însuşi interesul ei, poate neglija eforturile necesare pentru a face accesibile, acestuia, cunoştinţele cerute de ştiinţă şi tehnică?

Iată că, din orice punct de vedere am privi lucrurile, al evitării situaţiei în care educaţia ar deveni „monstrul insaţiabil" de care se teme prof. K. Boulding, al prevenirii formării unor „savanţi" ignoranţi dincolo de „nimicul" specialităţii lor, al necesităţii imperioase de a asigura într-un ritm sporit, pentru a împiedica stagnarea, a unor forţe creatoare în ştiinţă şi tehnică, în fine al coborîrii pragului de inaccesibilitate a ştiinţei pentru majoritatea oamenilor (în ţările dezvoltate din punct de vedere industrial, procentul tinerilor cu studii superioare se apropie de 50% din fiecare contingent) — este evident că trebuie făcut ceva pentru a adapta sistemul de învăţămînt la noile împrejurări. O „revoluţie" legată de progresul tehnic, „de proporţii similare cu cea provocată pe vremuri de înlocuirea învăţămîntului de tip medieval cu învăţămîntul cuprinzînd matematicile şi ştiinţe naturale" (Civilizaţia la răscruce, Bucureşti 1970, pag. 166), este în curs.

CEL PUŢIN două tendinţe ale acestei revoluţii sînt în prezent perceptibile — înzestrarea tehnică a învăţămîntului şi trecerea de la caracterul preponderent înregistrator al învăţămîntului la cel creator.

Domeniul instrucţiunii — consideră Peter F. Drucker în cartea la care ne-am mai referit în coloanele acestei reviste (The Age of Discontinuity) este „arta cea mai veche şi mai reacţionară practicată de om", singura „pentru care nu am făurit instrumente care să permită unei persoane obişnuite să obţină realizări superioare". Drucker pune accentul nu atît pe ordinatoare enorme cu memorie gigantică, întrucît, spune el, cantitatea de informaţii necesară în cursul tuturor anilor de învăţămînt academic ar fi de fapt foarte limitată şi se pot concepe, în consecinţă, sisteme de informaţie fără maşini electronice de calcul. În fond, afirmă el, o agendă este şi ea un program — şi foarte eficace. Ni se pare cel puţin îndoielnică sau minimizantă teza sa cu privire la cantitatea limitată a informaţiei necesare, mai ales dacă nu ne mulţumim cu obiectivul absolvirii unor examene şi dacă avem în vedere procesul permanent de împrospătare a cunoştinţelor. Or, esenţialul este că învăţămîntul nu se mai poate limita la cunoştinţele înregistrate pînă acum cîteva decenii, mai ales că în condiţiile actuale este inadmisibilă separaţia tradiţională între învăţare şi cercetare. În această perspectivă este evident că volumul de date necesare unui elev-student-inginer, sau cercetător, este prea mare în raport cu posibilităţile sale. Maşina trebuie să dispună, în interesul omului, de mai multe date decît acesta, atît pentru rezolvarea problemelor învăţămîntului, cît şi a celor de producţie şi de creaţie.

Ce-i rămîne de făcut omului şi care poate fi, în consecinţă, sarcina învăţămîntului?

Este probabil că învăţămîntul se va orienta tot mai mult spre deprinderea obişnuinţei de a obţine în mod independent noi cunoştinţe şi tot mai puţin spre înmagazinarea informaţiei la nivelul ei inferior. „Între cerinţele ridicate în fata omului de sistemul de învăţămînt şi cerinţele ridicate de ştiinţă — spune G. N. Volkov — există o contradicţie flagrantă. Şi nu este de mirare: actualul sistem de învăţămînt s-a constituit în Europa cu aproape 300 de ani în urmă, sub influenţa ideilor epocii Renaşterii şi, în special, a marilor idei reformatoare ale lui Jan Amos Komenski (1592—1670). De atunci, ştiinţa a suferit multe revoluţii, în timp ce sistemul de învăţămînt a evoluat destul de lent, păstrînd, în esenţă neschimbate principiile privitoare la ce şi cum trebuie învăţat" (Sociologia ştiinţei, Bucureşti, 1969, pag. 285).

Unul din aceste principii susţine că trebuie să-i instruieşti „pe toţi în toate", „în toate cîte trebuie cunoscute". Acelaşi lucru îl pretinde şi şcoala actuală. După calculele lui N. Volkov „ziua de muncă" (ore de clasă, consultaţii, teme şi învăţare acasă) a elevilor din clasele 7—10 este de 12 ore din 24, adică de o durată socotită în secolul trecut de către muncitorii adulţi drept muncă „de ocnă". Nu e de mirare, spune el, că elevii citesc puţină beletristică. Dacă principiul educaţiei rămîne cel de pe vremea lui Komenski, pe atunci nu numai raţional — ştiinţa se afla în faza acumulării de fapte — dar şi progresist, căci cerea „însuşirea de cunoştinţe" în locul „învăţării pe de rost" a unor texte bisericeşti, este limpede că şcoala nu va putea ţine pasul cu realizările ştiinţei contemporane.

O ieşire din impas ar putea părea crearea de şcoli speciale — de fizică, matematică, chimie, biologie, economie, sociologie etc. Unele din acestea funcţionează de pe acum, însă este de temut ca o specializare atît de timpurie să nu împieteze asupra potenţelor spirituale ale personalităţii umane. Creaţia în ştiinţă cere imaginaţie, fantezie, intuiţie (Einstein spunea că în ştiinţă fantezia este chiar mai importantă decît cunoştinţele), calităţi favorizate de un orizont larg, de o cultură bogată.

SOLUŢIA REALĂ nu poate fi decît trecerea **de la însuşirea de cunoştinţe în formă finită la dobîndirea de deprinderi de a gîndi în mod independent.** Aceasta presupune o **restructurare radicală a sistemului de predare.** În concepţia actuală, profesorul funcţionează ca purtător şi transmiţător de informaţii, iar elevul ca „dispozitiv de memorare". Din obiect care asimilează cunoştinţe în formă finită, elevul trebuie transformat, chiar de la început, într-un descoperitor (cercetător). Descoperirile sale nu vor conta, bineînţeles, ca atare decît pentru el, nu pentru omenire — dar cine ştie?! Importante vor deveni nu cunoştinţele care „nu te învaţă să fii deştept", ci modul lor de dobîndire. Pentru aceasta trebuie generalizată „metoda problematizării", folosită şi astăzi de către unii profesori, însă ca un mijloc auxiliar. Elevul nu va învăţa, de pildă, încă o lege descoperită, ci va participa la redescoperirea ei, însuşindu-şi nu atît formularea legii, ci modul în care a fost descoperită. G. N. Volkov arată că profesorii dintr-o regiune din U.R.S.S. au renunţat la împărţirea obişnuită a orei în cele două momente: verificarea cunoştinţelor elevilor şi comunicarea de noi cunoştinţe. Verificarea cunoştinţelor însuşite anterior se realizează în decursul explorării active a noilor cunoştinţe. Toţi elevii primesc note la sfîrşitul fiecărei ore. „În felul acesta — spune el — a fost lichidată cheltuirea extrem de neproductivă a timpului didactic atît de preţios, cînd un elev se «chinuie» la tablă, iar întreaga clasă este chinuită de inactivitate". În timp ce şcoala tradiţională cere **separat** cunoştinţe şi **separat** înţelegere, adevăratele cunoştinţe nu pot fi decît produsul înţelegerii. Conceput în felul acesta, noul sistem **anulează atît diviziunea radicală între procesul de învăţare şi munca practică** (învăţarea devine un proces de acţiuni teoretice şi practice, de muncă încordată, pasionantă experimental-teoretică, ceea ce suprimă şi necesitatea unor ore suplimentare de practică), **cît şi diviziunea, destul de radicală şi ea, între procesul de instruire şi cel de cercetare.** Profesorul se transformă într-un om de ştiinţă, care este în acelaşi timp pedagog-experimentator. Cu ajutorul metodei de învăţare „cu ajutorul descoperirilor", spune Volkov, „copiii de trei ani învaţă nu numai să citească, ci şi să scrie, cei din clasa 1 îşi însuşesc bazele economiei şi algebrei, elevii din clasa a 3-a dezbat teoria relativităţii, cei din clasa a 5-a „descoperă" legile matematicii superioare, iar elevii din clasele mari ale şcolii medii îşi însuşesc diferite aspecte ale cursului universitar de fizică teoretică" (pag. 294). Învăţarea prin descoperiri individuale permite chiar şi elevilor rămaşi în urmă să se simtă atraşi de învăţătură şi să-şi ajungă din urmă colegii.

În ce priveşte învăţămîntul superior, este şi mai evident că practica cursurilor cu frecvenţă obligatorie, cu „toceala" din sesiunile de examene este într-un antagonism direct cu metodele activităţii de cercetare ştiinţifică. Spre deosebire de elev, studentul din învăţămîntul superior trebuie să rezolve probleme care au o importanţă ştiinţifică.

REORGANIZAREA aceasta a învăţămîntului ridică multe probleme şi dificultăţi serioase, dar ea este vitală, căci este vorba de formarea aptitudinilor potenţiale ale celei mai importante forţe a prpgresului — oamenii — şi ţara care o va înfăptui mai repede şi complet — spune Volkov — va dobîndi o superioritate mult mai importantă decît aceea determinată de monopolul asupra unui tip de superenergie. „Nu este o exagerare cînd afirmăm — spune colectivul condus de Radovan Richta — că societatea care va dispune de cel mai bun sistem ştiinţific, de învăţămînt şi — în general — cultural va ocupa în viitor în lume o poziţie asemănătoare celei ocupate pe vremuri de statul cu cele mai mari bogăţii naturale şi mai tîrziu de statul cu cel mai mare potenţial industrial". („Civilizaţia la răscruce" pag. 190).

Un rol deosebit în această direcţie îl va avea tehnica didactică — maşinile de învăţat şi instruirea programată. Nu ne putem opri deocamdată asupra acestei probleme, dar e bine să menţionăm că, după mulţi autori, tehnica didactică va constitui în ultima treime a veacului nostru obiectul uneia din cele mai mari investiţii. Tabla şi creta sînt, evident, depăşite.

Anghel SCHOR

ZEGIŞTII

(Urmare din pag. 15)

crepanţele abisale, economice şi sociale, dintre ţinuturile şi populaţiile de pe planetă. Nu numai din punctul de vedere al dezvoltării economice problema nu se pune la fel, dar nici din cel al stadiilor ambientaliste care îi preocupă pe ecologi. Biologul american Barry Commoner, arată că de la război încoace, în 25 de ani, poluarea a crescut în S.U.A. cu 2000%. E un fenomen alarmant — dar nu în aceeaşi proporţie alarmant pentru insulele din Pacific sau pentru Nepal să zicem. Zegiştii acuză consumurile exagerate, utilizarea iraţională a surselor. E semnificativ pentru S.U.A. — şi desigur pentru încă un număr de ţări avansate — calculul făcut de chimistul californian dr. Daniel Luten, citat de revista „L'Express". Dacă fiecare om trăind în prezent pe planetă ar utiliza tot atîta electricitate cît fiecare cetăţean american, căldura degajată în zece ani ar face să se urce temperatura cu mai multe grade; în aşa fel încît calotele polare topindu-se, oceanele s-ar ridica acoperind o parte din suprafaţa globului. Aşa dar, n-ar fi greu să se stabilească răspunderile particulare pentru eventualele dezechilibre ecologice. Nu poate fi vorba evident de „consumuri exagerate" în general. Chestiunea nu se pune însă în aceşti termeni. Problema e aceea a lichidării dezvoltării inegale, a creşterii consumurilor unde ele sînt scăzute, a aplicării soluţiilor celor mai raţionale acolo unde utilizările sînt anarhice; fie în economie fie în natură.

Proaspăt convertit la „zegism", inginerul agronom olandez Sicco Mansholt, de curînd preşedinte al Comisiei Pieţei Comune, a întocmit un program pentru viitorul „Europei" care are în vedere „un recul net al bunăstării materiale pe cap de locuitor", deoarece noţiunea „pur contabilă", a „produsului naţional brut", legată cum spune el, de „ideologia creşterii", trebuie înlocuită cu aceea a „fericirii naţionale brute". Pentru cei mulţi o asemenea „fericire" ar putea deveni chiar brutală, nu brută, deoarece trebuie să presupunem că noţiunea de fericire pe cap de locuitor ca şi aceea de „recul pe cap de locuitor", implică în ţările occidentale capitaliste numai o medie statistică şi nu o situaţie reală care priveşte în mod egal pe toţi indivizii. Să ne amintim că Malthus tot celor săraci le cerea să se sacrifice.

REPUBLICA CUBA

MUTAŢII CALITATIVE ÎN VIAŢA POPORULUI DEMNE DE NOUA ISTORIE PE CARE ŞI-O FĂUREŞTE

Havana — azi.

PRIMUL stat socialist de pe continentul american — Republica Cuba, ţară în care cu peste 13 ani în urmă a fost răsturnat regimul dictatorial al lui Batista şi instaurată puterea populară, a înregistrat în acest răstimp un bilanţ de realizări pozitive în toate domeniile de activitate. Călăuzit de partidul comunist, poporul cubanez s-a angajat ferm în opera de edificare a economiei şi de înflorire a culturii, de creare a bazei tehnice-materiale a socialismului.

Cîteva cifre ilustrează elocvent drumul parcurs de poporul cubanez în această perioadă. O producţie de peste 140 mii tone oţel în 1970 — de 17,5 ori mai mare decît în 1958 ; 33 lacuri de acumulare construite, cu o capacitate de retenţie de peste 1,7 miliarde mc (faţă de 28 milioane mc în 1959) 130 mii hectare irigate pentru cultura orezului, plantaţie pentru care în 1964 abia se elaborau proiectele ; în 1970 s-au produs în ţară 8,5 milioane tone de zahăr — cea mai mare cantitate obţinută în istoria ei. În acelaşi an s-au recoltat 200 mii tone de citrice. Şeptelul de taurine în 1971 însuma peste 7 milioane de capete. În anii construcţiei socialiste producţia de lapte a crescut de 4 ori, cea de ouă — de 9 ori, cantitatea de peşte pescuit a ajuns la 120 mii tone în 1971, faţă de 29 mii tone înainte de revoluţie. Pentru mai buna aprovizionare a populaţiei capitalei cu produse alimentare, începînd din 1967 s-a trecut la realizarea „Cordonului Havanei“ — un sistem de plantaţii de citrice, cafea, de ferme pentru creşterea vacilor.

Şirul succeselor poate continua cu realizarea celor două sisteme energetice — „Apus“ şi „Răsărit“, care unesc 19 centrale electrice cu o putere instalată de 930 mii kW ; cu dezvoltarea impetuoasă a exploatării minereurilor neferoase, îndeosebi de nichel, pentru care ţara dispune de importante zăcăminte „la zi“ şi care — după zahăr — reprezintă principala sursă de încasări de devize străine.

Construcţiile industriale şi agricole, de locuinţe, care au împînzit ţara în toate punctele ei cardinale, au impulsionat un dinamism deosebit industriei cimentului ; anul trecut, fabricile acestei ramuri au livrat şantierelor ţării peste un milion de tone de ciment, propunîndu-şi pentru acest an o producţie de 1,5 milioane de tone.

Realizările obţinute în ultimii ani în domeniile industriei alimentare, prin creşterea şi diversificarea producţiei ; preocuparea mai susţinută pentru producerea bunurilor de larg consum — îmbrăcăminte, încălţăminte, maşini de gătit electrice şi cu gaze, frigidere (numărul acestora din urmă sporind de la 470 bucăţi în sem. I. 1970 la 11.080 bucăţi în sem. I.1971) ; asimilarea în producţie a unor produse care necesită un grad înalt de tehnicitate, cum ar fi calculatoarele electronice — toate acestea oferă imaginea unor activităţi susţinute şi reevaluează sensurile muncii poporului cubanez spre importante mutaţii calitative.

PRINTRE primele opţiuni ale guvernului revoluţionar s-a situat lichidarea analfabetismului şi dezvoltarea învăţămîntului. În prezent, la o populaţie de 8,5 milioane de locuitori există aproape 1,8 milioane de elevi în şcolile elementare — de circa 2,5 ori mai mulţi decît în perioada prerevoluţionară, 250 mii de cursanţi în institutele de învăţămînt superior şi în şcolile medii tehnice. În plin proces de dezvoltare se află sistemul de învăţămînt secundar de la sate, cunoscut sub denumirea de „planul Ceiba“ care îmbină învăţămîntul cu producţia. „Planul Ceiba“, în curs de extindere, va cuprinde în final 10 şcoli-internate secundare, cu o capacitate de 500 elevi fiecare, dispunînd de terenuri agricole şi ferme de animale, săli de clasă, laboratoare, terenuri de sport, piscine. Programul elevilor se împarte în 5 ore de învăţămînt şi 3 ore de activitate de producţie pe terenurile şi la fermele din apropierea şcolii, unde — pe baza unei norme zilnice şi sub îndrumarea cadrelor didactice — elevii sînt obişnuiţi să muncească în producţie, să devină utili societăţii. De altfel, recenta consfătuire de la Havana a Uniunii Tineretului Comunist din Cuba a adoptat hotărîrea de a lărgi reţeaua de şcoli profesionale cu program de instruire în producţie.

În acest context, a crescut numărul specialiştilor antrenaţi în munca de cercetare ştiinţifică ; cei 1.600 de cercetători din diferitele institute şi centre ştiinţifice ale Academiei cubaneze de ştiinţe, de la a cărei înfiinţare s-a împlinit nu de mult un deceniu, au studiat şi pus în valoare bogăţiile naturale ale ţării, au pregătit cadre ştiinţifice de înaltă calificare, şi-au adus contribuţia la elaborarea planurilor economice.

În ultimii ani, în economia cubaneză s-au făcut eforturi în direcţia aplicării unor măsuri concrete, menite să ducă la o mai bună utilizare a forţei de muncă, a capacităţilor de producţie. În acest sens, anul 1971 a marcat un pas înainte în ce priveşte îmbunătăţirea organizării muncii, introducerea normării în producţie. Există în ţară 3.149 unităţi de producţie, în care s-a aplicat normarea şi organizarea raţională a muncii şi în care lucrează aproape 500 mii muncitori. Aceste măsuri au contribuit la creşterea cu 18% a producţiei în ramurile de bază ale economiei, iar a productivităţii muncii — cu 22%, faţă de anul 1970.

În 1971 a fost adoptată legea împotriva parazitismului, urmărindu-se — pe lîngă lichidarea fenomenelor negative în domeniul utilizării forţei de muncă — şi satisfacerea cerinţelor mereu sporite în braţe de muncă. La un an de la aplicarea acestei legi, menţionează publicaţia cubaneză GRANMA, au fost integrate, îndeosebi în ramurile productive, peste 100 mii de persoane apte de muncă.

REPUBLICA CUBA se află astăzi în plin proces de intensificare a cooperării cu alte ţări. În scopul adîncirii şi diversificării relaţiilor de colaborare şi cooperare economică şi tehnico-ştiinţifică dintre România şi Cuba, în noiembrie 1967 a fost constituită Comisia mixtă româno-cubaneză de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică, precum şi subcomisia de colaborare tehnico-ştiinţifică.

Cele două ţări prietene colaborează cu succes, pe baze reciproc avantajoase, în domeniul industriei miniere, al industriei chimice şi petrochimice, al industriei materialelor de construcţii. S-a căzut de comun acord, în cadrul celei de-a doua sesiuni a Comisiei mixte, care a avut loc la Havana în 1971, ca organele competente ale celor două ţări să analizeze posibilităţile de extindere a colaborării şi cooperării în construcţii de maşini, industria alimentară, în sectorul zootehniei şi în alte domenii de interes reciproc.

Paralel cu adîncirea şi diversificarea schimburilor economice, se dezvoltă colaborarea tehnico-ştiinţifică directă între organele de resort ale celor două ţări. Schimburile de mărfuri dintre România şi Cuba au marcat o creştere continuă, volumul lor fiind în 1970 de 2,5 ori mai mare decît în 1961.

În mod evident, atît în agricultură, cît şi în industrie, în transporturi sau comunicaţii, în învăţămînt şi ştiinţă, anii socialismului au adus pe pămîntul cubanez mutaţii calitative, caracteristice noii istorii pe care şi-o făureşte poporul cubanez.

V. BRĂNEANU

REPERE

● **La Moscova** a fost semnat un acord între guvernele U.R.S.S. şi Norvegiei cu privire la colaborarea economică, industrială şi tehnico-ştiinţifică dintre cele două ţări. Acordul prevede constituirea unei comisii mixte sovieto-norvegiene, care urmează să se ocupe de problemele concrete ale cooperării celor două ţări.

● **Deficitul** comercial al S.U.A. în primul trimestru al anului în curs s-a ridicat la 1.635 milioane dolari, din care 584 milioane numai în luna martie

● **„Străinătatea** utilizează acum francul elveţian ca monedă de rezervă“, a constatat preşedintele Băncii naţionale elveţiene. „Constatare deosebit de dezagreabilă“, a comentat el, amintind eforturile Elveţiei de a împiedica această situaţie. Pe de altă parte, el a afirmat că ţara sa va deveni în curînd membră a F.M.I.

● **Guvernul** Ecuadorului a adoptat o lege, în baza căreia toate resursele de apă ale ţării sînt declarate proprietatea statului, fiind bunuri ale întregului popor. În felul acesta, marii latifundiari nu mai pot dispune, ca pînă în prezent, de rîurile şi lacurile aflate pe proprietăţile lor. De asemenea, resursele de apă nu mai pot constitui obiectul vînzărilor sau cumpărărilor. Conform noii legi, rezolvarea tuturor problemelor legate de folosirea resurselor de apă din Ecuador este încredinţată Institutului naţional de resort.

● **Prin extinderea** filialei Renault de la Vilvorde (Belgia) — cea mai mare linie de montaj a acestei firme din afara hotarelor Franţei — capacitatea ei zilnică de producţie se va majora de la 520 la 800 vehicule pe zi. Din anul înfiinţării ei, 1935, filiala de la Vilvorde a construit peste 1 milion de autovehicule.

● **În Austria** a fost instalat de curînd postul de telex cu numărul 10 000, revenind astfel 123 posturi la 100 000 locuitori. Ca densitate a reţelei telex, Austria ocupă locul al treilea în lume, după Elveţia şi R.F.G.

● **În Argentina** a intrat în vigoare un nou statut al investiţiilor străine, care facilitează repatrierea profiturilor, se anunţă la Buenos Aires.

● **Comisia** Pieţei Comune va propune conferinţei la nivel înalt a „celor zece“ (care va avea loc la Paris în luna octombrie a acestui an) un plan de reformă instituţională a acestei organizaţii.

● **Ministrul** egiptean al industriei petrolului şi bogăţiilor minerale, Yehia Al Molla a anunţat că investiţiile industriale pe care le va face R. A. Egipt în cursul următorilor zece ani vor atinge cifra de 3 miliarde de lire egiptene. Viitorul plan cincinal prevede realizarea mai multor proiecte industriale, printre care un complex siderurgic şi unul pentru îngrăşăminte fosfatice, precum şi o uzină de aluminiu.

● **Metroul** din Helsinki se află în faza de probă, pe o lungime de 2,8 km. Vagoanele, concepute de doi cunoscuţi arhitecţi decoratori finlandezi, dispun, printre altele de carcase de aluminiu şi suspensii pneumatice.

● **Rezervele** japoneze de aur şi devize au scăzut pentru prima oară, după 21 de luni, în cursul lunii aprilie, cu 128 milioane dolari, ajungînd la 16.535 milioane. Spre comparaţie, în martie, rezervele totale ale S.U.A. erau de 12.270 milioane dolari, din care 9.660 milioane în aur.

● **Preşedintele** Zulfikar Ali Bhutto a emis un decret în virtutea căruia au fost anulate toate privilegiile şi compensaţiile de care au beneficiat foştii conducători ai regiunilor feudale din Pakistan.

● **Corporaţia** „CBS“ intenţionează să construiască în marele oraş canadian Toronto cel mai înalt turn pentru transmisia programelor de radio şi televiziune de pe continentul nord-american. Turnul, care urmează să fie terminat în anul 1974, va avea o înălţime de 550 de metri.

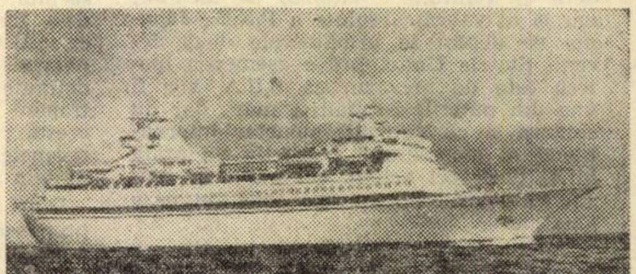

Vasul de croazieră „Song of Norway“, construit de şantierele navale Wärtsilä din Helsinki pentru o companie norvegiană, poate lua la bordul său 880 turişti. Viteza sa de deplasre este de 21 noduri pe oră.

IPOTEZE DE PROGNOZĂ

SISTEMUL MONETAR INTERNAŢIONAL

EXPLICAŢIA FUNDAMENTALĂ a crizei monetare occidentale se găseşte, după părerea noastră, in schimbarea raporturilor de forţe din economia capitalistă internaţională. De aceea, prognozarea fenomenelor monetare trebuie făcută în strînsă legătură cu tendinţele ce se întrevăd în ce priveşte modificarea în continuare a raportului de forţe în lumea occidentală ca şi în genere în lumea următoarelor decenii.

Schimbarea actuală a raportului de forţe intercapitalist priveşte mai multe domenii şi este materializarea unor modificări multiple. În esenţă, ea exprimă:

a) deteriorarea poziţiilor Statelor Unite ale Americii;

b) creşterea puternică a forţei unor ţări mijlocii spre poziţii de mari puteri economice (şi nu numai economice);

c) rolul sporit al ţărilor mici şi mijlocii în general;

d) ridicarea la viaţă economică independentă a unor ţări în curs de dezvoltare.

Poziţiile monetare ale S.U.A.

ÎN CE PRIVEŞTE deteriorarea poziţiilor S.U.A. se poate constata că în momentul de faţă cea mai puternică şi mai dezvoltată ţară capitalistă continuă să aibă un produs naţional brut apreciabil mai mare decît al ţărilor din plutonul imediat următor (Japonia, R.F.G., Franţa, Anglia). Se poate remarca totuşi că distanţele absolute dintre P.N.B. al Statelor Unite şi cel al ţărilor menţionate s-au micşorat în ultimele două decenii, ca şi distanţele în ce priveşte venitul naţional pe locuitor.

Pe de altă parte, ponderea S.U.A. în totalurile mondiale capitaliste s-a micşorat la o serie de indicatori esenţiali: producţia industrială, agricultura, comerţul internaţional şi, ceea ce e foarte important pentru prognoza noastră, rezervele, lichidităţile monetare internaţionale.

Este esenţial de semnalat faptul că deteriorarea în toate aceste direcţii (mai ales în anii de după 1958) a dus la apariţia primelor zguduiri monetare din lumea occidentală începînd din 1964-1965.

În ciuda acutelor dispute din acea vreme dintre oficialităţile americane şi, mai ales, cele franceze, politica S.U.A. în domeniul balanţelor de plăţi externe şi ale rezervelor monetare nu s-a modificat, ceea ce a dus la agravarea deteriorării poziţiilor americane: rezervele monetare ale S.U.A. totalizau peste 25 milioane dolari în 1948 şi au scăzut la 16,67 miliarde dolari în 1964; în decembrie 1971 (ultimele date disponibile pe baza Buletinului Statistic al O.N.U. din aprilie 1972), ele se reduseseră la 13,19 miliarde dolari. Comparînd aceste cifre cu totalurile mondiale capitaliste, se poate constata că în 1964, S.U.A. deţineau 24,1% din rezervele acestei lumi, parte care a scăzut în 1971 la numai 12,9%. În totalul rezervelor monetare ale ţărilor capitaliste dezvoltate, ponderea S.U.A. a scăzut de la 28,2% la numai 16%.

Principala problemă care se ridică este aceea dacă poziţiile S.U.A. vor continua să se înrăutăţească sau va exista, la un moment dat, o reversibilitate a tendinţelor atît de persistente în ultimul deceniu?

Este de presupus că P.N.B. al Statelor Unite va creşte în continuare, dar chiar tendinţele manifestate pînă acum dovedesc că ritmul de creştere al P.N.B. al S.U.A. a fost apreciabil mai scăzut decît al altor ţări capitaliste. De aceea, chiar unii experţi previzionişti ca H. Kahn şi A. Wiener, în recentele lor estimaţii consideră că nu numai din punctul de vedere al venitului naţional pe locuitor, dar şi al valorii absolute a P.N.B., Japonia va depăşi în următoarele două decenii Statele Unite. Într-o asemenea ipoteză este de prevăzut că S.U.A. vor fi una din puterile capitaliste mari, dar nu singura şi că sistemul monetar internaţional al momentului respectiv va arăta altfel decît cel actual, cel puţin în sensul că dolarul nu va mai constitui baza acestuia.

Trebuie remarcat însă că în privinţa rezervelor monetare, anul 1971 a adus schimbări de-a dreptul radicale ale situaţiei în raport cu momentul instituirii actualului sistem valutar, respectiv cu momentul Bretton Woods şi chiar al unei perioade întregi ce se întinde pînă prin 1948-1949. Dacă în 1948, S.U.A. deţineau, ele singure, circa 70% din rezervele monetare ale lumii capitaliste, în decembrie 1971, toate celelalte ţări dezvoltate ale occidentului aveau 84% din rezervele monetare ale ţărilor capitaliste dezvoltate, iar unele dintre ele deţineau rezerve mai mari decît S.U.A. Astfel, faţă de 13,19 miliarde deţinute de către Statele Unite, R.F.G. avea rezerve monetare în valoare de 18,38 miliarde dolari, iar Japonia de 15,36 miliarde dolari. Ţările Pieţei Comune aveau rezerve în valoare totală de 39,91 miliarde dolari, adică de circa trei ori mai mari decît ale S.U.A., iar împreună cu noii candidaţi la C.E.E. aveau rezerve de 49,35 miliarde dolari, ceea ce reprezintă jumătate din rezervele totale ale lumii capitaliste sau peste 62% din cele ale ţărilor capitaliste dezvoltate. Luate chiar separat, ţări mici cum sînt Belgia şi Olanda, aveau fiecare în 1971 peste un sfert din rezervele S.U.A.

Dacă aceste tendinţe vor continua, atunci în anul 1990 partea Statelor Unite în rezervele monetare mondiale capitaliste va fi incomparabil mai mică, de cel mult 6—7%.

Ce factori previzibili ar putea aduce schimbări importante în această privinţă? O devalorizare masivă a dolarului — nu numai în raport cu aurul, dar şi cu majoritatea absolută a celorlalte monezi — ar duce la o sporire apreciabilă a puterii concurenţiale a mărfurilor americane pe piaţa mondială. Pe această bază ar putea avea loc o creştere masivă a exporturilor americane şi deci, a încasărilor din străinătate. Dacă aceste plăţi vor fi făcute de către celelalte ţări în dolari, atunci rezervele monetare ale S.U.A. nu vor putea creşte. Ar avea loc însă o descreştere a masei dolarilor de pe piaţa mondială. Probabil că sporirea exporturilor americane ar fi însoţită şi de o importantă creştere a importurilor S.U.A., ceea ce ar avea drept urmare o ridicare a ponderii schimburilor cu străinătatea în venitul naţional. (După cum se ştie, această pondere este, în cazul S.U.A. — printre cele mai mici în lumea capitalistă dezvoltată). De aici şi continuarea politicii Statelor Unite de a plăti străinătăţii în dolari. În fapt, o asemenea situaţie ar permanentiza actualul fundal al crizei, dacă sistemul monetar — aşa cum funcţionează el astăzi — nu ar fi modificat.

Este însă dificil de prevăzut că partenerii occidentali ai S.U.A. vor accepta o perpetuare a actualei situaţii în condiţiile în care poziţiile americane vor fi mai slăbite decît în momentul de faţă. De aceea, se poate considera că, chiar şi în ipoteza în care nu ar fi efectuată în mod oficial o reformă a sistemului monetar, plăţile internaţionale vor fi efectuate în mod curent către S.U.A. şi de către S.U.A. şi în alte monezi. Consecinţa unei asemenea cutume, formate de-a lungul timpului, ar fi posibilitatea ca S.U.A. să-şi sporească rezervele monetare fără o creştere a cantităţii de aur deţinute sau a drepturilor speciale de tragere de la F.M.I. Dar vor putea ele creşte într-atîta încît S.U.A. să poată să recapete poziţiile privilegiate pierdute? Sîntem înclinaţi să credem că nu.

După cum se vede, această ipoteză de prognoză presupune că nu se efectuează o reformă a sistemului şi că se menţine actuala situaţie (dolarul neconvertibil ca monedă-cheie). Politica monetară a multor state ar fi caracterizată — în această ipoteză — prin prudenţă în ceea ce priveşte constituirea în dolari a rezervelor monetare, preferîndu-se tranzacţiile în alte monezi. Evident, dacă numeroase ţări vor urma o politică similară, rezultatul ar putea fi o întărire a poziţiilor monetare (dar şi economice, probabil şi a celor politice), ale ţărilor ale căror monezi vor fi folosite drept instrumente internaţionale de plată. Condiţia, desigur, ar fi ca respectivele monezi să aibă capacitatea de a fi utilizate la scară mondială, sau, cel puţin pe spaţii regionale sau continentale largi, respectiv să fie emise pe altă bază decît dolari şi într-o cantitate corespunzătoare. S-ar pune însă problema: nu cumva o asemenea solicitare mondială ar supraevalua respectivele monezi (aşa cum a fost cazul şi al dolarului) şi ar constitui o sursă de noi dezechilibre şi dezordini monetare? Cu alte cuvinte nu ar fi create premisele pentru noi crize monetare?

Desigur, gradul de dezordine monetară într-o asemenea ipoteză ar depinde în primul rînd de puterea economică reală a statelor cu monedă devenită (în fapt şi nu de drept) monedă de rezervă. În cazul în care cel puţin Japonia, aşa cum prevăd prognozele experţilor americani, ar căpăta o putere economică echivalentă cu cea a S.U.A., iar actualul sistem monetar ar rămîne neschimbat, ar rezulta o gravă disfuncţionalitate a sistemului care ar genera conflicte (numai economice?) în lumea occidentală.

Poziţiile Japoniei şi R.F.G.

PROGNOZA pe termen lung trebuie să ia în consideraţie nu numai slăbirea relativă a poziţiilor S.U.A., dar şi întărirea celorlalte ţări. Problema este în ce direcţie şi mai ales în ce măsură va avea loc această consolidare.

O primă problemă ridică, desigur, evoluţia Japoniei. Dinamismul economiei acestei ţări se pare a fi încă neepuizat, deşi au apărut fenomene conjuncturale negative. Se poate presupune că sursa principală a dinamismului economiei acestei ţări în viitoarele decenii ar fi extinderea relaţiilor comerciale şi, în general, a celor economice cu alte ţări. Evoluţiile politice ce se întrevăd pentru deceniul actual pot aduce o contribuţie de seamă în această privinţă.

Pe de altă parte, Japonia îşi va menţine, probabil, forţa de pătrundere a mărfurilor sale industriale pe pieţele ţărilor capitaliste dezvoltate. Deşi marja de competitivitate se va micşora din cauza unei inevitabile sporiri a salariilor în industria japoneză ca urmare a presiunilor crescînde ale celor ce muncesc, specializarea tot mai profundă a acesteia îi va asigura debuşee în primul rînd în ţări capitaliste avansate (inclusiv în S.U.A.). Evident, partea acestor ţări în comerţul exterior al Japoniei şi mai ales faptul dacă soldul balanţelor de plăţi va fi pozitiv pentru Japonia va influenţa poziţia acesteia în problema sistemului monetar.

În momentul de faţă, partea covîrşitoare a comerţului japonez este efectuată cu ţări în curs de dezvoltare, cu care nu există nici un motiv să considerăm că Japonia nu-şi va intensifica şi lărgi schimburile. Dacă relaţiile cu aceste ţări vor continua să fie bazate pe clearinguri bilaterale sau dacă, dimpotrivă, vor interveni plăţi în monezi internaţionale sau chiar în yeni, aceasta va determina multiple evoluţii posibile. De asemenea, poziţia sa va fi influenţată şi de continuarea sau schimbarea politicii japoneze în ce priveşte accesul capitalurilor străine în Japonia. (Se ştie că investiţiile străine de capital nu sînt posibile în Japonia în prezent fără respectarea anumitor condiţii restrictive).

Sîntem înclinaţi să apreciem că, la un moment dat, Japonia va ridica problema reformei sistemului monetar ca pe o problemă extrem de urgentă. Şi aceasta cu atît mai mult cu cît datoria sa externă este foarte redusă (mai puţin de 180 milioane dolari) şi nimic nu justifică stocarea unor mari cantităţi de lichidităţi monetare internaţionale şi, în mod precumpănitor, de dolari.

În aceeaşi direcţie evoluează şi poziţiile monetare ale R. F. a Germaniei. Rezervele sale uriaşe din ianuarie 1972, cifrate la 18,99 miliarde dolari, din care peste 4,4 miliarde în aur şi 1,19 miliarde disponibilităţi la F.M.I., vor împinge R.F.G. spre promovarea ideii reformei sistemului monetar (datoriile sale externe nu depăşesc 850 milioane de dolari).

Din toate aceste cauze, ţările capitaliste dezvoltate, altele decît S.U.A., vor fi interesate mai puţin într-o modificare serioasă a preţului aurului şi, respectiv, a dolarului, sau într-o revenire imediată la etalonul aur. Soluţia pe care ele probabil o vor susţine va fi mai degrabă **obţinerea pentru monezile lor a unor privilegii asemănătoare cu cele ale dolarului, cu alte cuvinte înlocuirea actualei hegemonii a dolarului cu un „codominion" al mai multor monezi, socotite ca monezi internaţionale** (dolarul, lira sterlină, plus marca vest-germană, yenul, francul).

Premise favorabile şi nefavorabile pentru o reformă

O ÎNFRUNTARE între S.U.A., pe de o parte, şi R.F.G. şi Japonia, pe de altă parte, va fi amînată sau, dimpotrivă, apropiată în funcţie de cîţiva parametri, dintre care doi cu funcţia hotărîtoare: maleabilitatea oficialităţilor S.U.A. la probleme monetare (unele semne în această privinţă au fost date în decembrie 1971) şi climatul internaţional (o destindere politică mai accelerată va atenua tendinţa de „tutelare" americană asupra partenerilor săi).

Evident, ţările deţinătoare de mari lichidităţi internaţionale în dolari sînt interesate într-o reformă a sistemului monetar, dar ele nu sînt tentate de un simulacru de „reformă", care să constea doar din devalorizarea dolarului. Ele vor fi cu atît mai puţin interesate într-o asemenea soluţie cu cît ea lasă neatinse bazele sistemului actual (care asigură privilegiul dolarului) şi în plus ar micşora „dintr-un condei" valoarea reală a propriilor rezerve.

Se ştie că Franţa susţine de mulţi ani ideea revenirii la etalonul aur. Este foarte puţin probabil că ideea să fie acceptată de către S.U.A. şi partenerii săi din mai multe cauze:

a) o „disciplinare" bruscă a balanţei americane de plăţi ar reduce lichidităţile internaţionale, ceea ce ar duce, probabil, la o impulsionare a politicilor comerciale spre un protecţionism american riguros care va atrage după sine o reacţie protecţionistă din partea altor ţări. Aceasta ar putea antrena o scădere drastică a fluxurilor internaţionale de mărfuri şi servicii, cu influenţe dramatice asupra creşterii economice a majorităţii ţărilor lumii; b) lipsa de resurse financiare suficiente în mîinile ţărilor în curs de dezvoltare, ca şi ale unora din ţările mici şi mijlocii, în vederea cumpărării de aur, afectate de scăderea exporturilor lor; c) imposibilitatea constituirii de depozite în aur fără o cumpărare masivă de metal de la marii producători şi exportatori, ceea ce ar avea implicaţii importante asupra politicii şi economiei mondiale, chiar în condiţiile în care preţul aurului ar rămîne neschimbat; d) scumpirea preţului aurului ar surveni mai devreme sau mai tîrziu, ceea ce echivalează cu o revalorizare a stocurilor de aur din depozitele monetare actuale; e) penalizarea, în aceste condiţii, a ţărilor deţinătoare de devize şi de creanţe; f) teama de o inflaţie generalizată; g) încurajarea, pe termen lung, a speculaţiei asupra aurului.

Se poate deci presupune că **sistemul monetar statuat la Bretton Woods va suferi o modificare ca urmare a unor viitoare înfruntări între celelalte state capitaliste dezvoltate şi S.U.A.** Apreciem însă că acest moment nu este foarte apropiat pentru că S.U.A. dispun încă de o capacitate de manevră apreciabilă. Această capacitate (care îi dă posibilitatea să obţină o amînare a reformei sistemului), se bazează pe o serie de factori: a) mărimea absolută a P.N.B. american care-i permite să „plătească" străinătăţii în mărfuri, dintre care nu puţine foarte solicitate pe piaţa mondială; b) paradoxul că partenerii S.U.A. îşi au constituite rezervele monetare în mare parte în dolari, chiar şi atunci cînd totalul rezervelor lor le depăşesc pe cele ale S.U.A.; c) implantarea capitalului american în alte ţări occidentale sub formă de investiţii.

Să ne oprim puţin asupra acestor factori.

Suma dolarilor ce „circulă" în lume (mai corect spus: cei ce circulă plus creanţele altor ţări în dolari), se ridică, după estimările curente, între 60 şi 90 miliarde de dolari. A spune că economia americană a ajuns în stare de faliment în condiţiile în care P.N.B. depăşeşte 1000 miliarde, iar toate creanţele străinătăţii reprezintă mai puţin de 10% din P.N.B. anual, ar fi o exagerare evidentă. Dolarii respectivi nu ar trebui convertiţi neapărat în aur pentru a se rein-

——→

La încheierea lucrărilor:

EPILOG, DAR ŞI PREFAŢĂ LA EVOLUŢII VIITOARE

CONFERINŢA UNCTAD se apropie de sfîrşit. Acesta este un prilej nu numai pentru analiza a ceea ce a reuşit să reprezinte sesiunea a III-a dar mai ales pentru a trece în revistă situaţia actuală şi de perspectivă a ţărilor în curs de dezvoltare.

Dacă ne referim la problemele concrete care au fost dezbătute în lucrările conferinţei s-ar putea spune că satisfacţia pe care o resimt cele mai multe din ţările în curs de dezvoltare este foarte mică pentru că nu s-au profilat încă acorduri eficiente într-o serie de probleme fundamentale cum sînt preferinţele generale, accesul produselor ţărilor în curs de dezvoltare pe pieţele ţărilor capitaliste dezvoltate, participarea la deciziile în materie monetară şi altele.

În acest context se poate pune în general întrebarea dacă rolul Conferinţei Naţiunilor unite pentru comerţ şi dezvoltare este acela de a lua decizii obligatorii pentru guvernele membre sau, dimpotrivă, de a constitui pe de o parte un prilej de trezire a atenţiei opiniei publice asupra unor probleme esenţiale, iar pe de altă parte — de a oferi un cadru de negociere suplimentară pentru ţări cu interese şi poziţii diferite. Deşi există voci care se plîng de o aşa-zisă ineficienţă a UNCTAD pentru că nu elaborează decizii obligatorii pentru guverne, sîntem înclinaţi să credem că instituirea Conferinţei cu asemenea prerogative ar implica efecte imprevizibile şi care ar putea deveni dăunătoare chiar pentru cei care se plîng azi de ineficienţa organizaţiilor internaţionale.

● Îngrijorări justificate...

PLECÎND tocmai de la prilejul pe care îl oferă o asemenea conferinţă pentru examinarea situaţiei economice din lumea contemporană, nu se poate să nu remarcăm că există suficiente motive pentru ca multe din guvernele ţărilor în curs de dezvoltare să-şi manifeste îngrijorarea cu privire la posibilitatea deteriorării şi mai pronunţate a situaţiei economiilor lor în perioada care urmează. După cum se ştie, pînă în momentul de faţă decalajele economice dintre ţările dezvoltate luate în ansamblul lor şi ţările în curs de dezvoltare considerate laolaltă, nu manifestă tendinţe de micşorare ci dimpotrivă indică primejdia transformării lor într-o veritabilă prăpastie. Astfel, în deceniul 1960—1970 venitul mediu pe locuitor a crescut cu 40 dolari în ţările în curs de dezvoltare şi cu 600 dolari în cele dezvoltate; la sfîrşitul deceniului, produsul naţional brut pe locuitor era de 13 ori mai mic în primul grup de ţări decît în al doilea. Şi mai îngrijorătoare este remarcabila scădere continuă a ponderii ţărilor în curs de dezvoltare în exportul mondial — de la 31% în 1950 la 21,3% în 1960 şi la 17,6% în 1970.

Judecate prin această evoluţie, perspectivele economiilor ţărilor în curs de dezvoltare par să fie foarte sumbre. Totuşi nu se poate să nu constatăm că în ultimii ani, şi îndeosebi după prima Conferinţă pentru comerţ şi dezvoltare, există o serie de tendinţe în economia naţională care indică modificări potenţiale în ce priveşte locul ţărilor în curs de dezvoltare în economia mondială. Se constată astfel o accentuată stratificare a ţărilor în curs de dezvoltare. Un grup nu foarte numeros, care pînă nu de mult nu făcea excepţie de la caracteristicile generale ale ţărilor în curs de dezvoltare au astăzi o situaţie relativ mult mai bună, atît în raport cu situaţia lor anterioară cît şi în comparaţie cu ţările avansate. Aceste ţări s-au apropiat considerabil de limita convenţională a venitului naţional pe locuitor stabilită pentru a deosebi o ţară în curs de dezvoltare de una dezvoltată. Ele reprezintă, fără îndoială, un grup fruntaş în cadrul ţărilor în curs de dezvoltare, nu numai din punctul de vedere al venitului pe locuitor, dar şi al dinamicii producţiei industriale, a producţiei agricole şi a serviciilor.

Dacă examinăm cauzele care au făcut ca situaţia respectivelor ţări să se modifice atît de favorabil, în contextul deteriorării condiţiilor ansamblului ţărilor în curs de dezvoltare, trebuie să remarcăm că un rol fundamental în această direcţie l-au avut lupta pentru asigurarea unei reale independenţe economice şi politice a respectivelor ţări, efortul orientat către industrializare, modificările în structura agrară vetustă, demararea unor schimbări profunde în structura socială a respectivelor ţări. Nu este întîmplător că tocmai în asemenea ţări, tentativele neocolonialismului, de menţinere a vechii dependenţe şi a vechii situaţii a economiei, s-au manifestat mai violent. Tocmai de aceea, astfel de ţări au fost şi sînt promotoarele statuării unor principii normale în relaţiile economice dintre state, principii bazate pe respectarea reciprocă a independenţei şi suveranităţii, pe renunţarea la folosirea forţei economice şi politice. De altfel, în cadrul dezbaterilor celei de a III-a sesiuni a UNCTAD, astfel de principii au constituit un prilej de apărare fermă a intereselor lor fundamentale de către acele ţări în curs de dezvoltare care se preocupă consecvent de independenţa economiei lor. Prin această prismă destinele ansamblului ţărilor în curs de dezvoltare în viitoarele decenii vor depinde de hotărîrea guvernelor ţărilor respective în ce priveşte eliberarea economiei lor de sub tutela monopolurilor internaţionale, de promovarea consecventă a unei politici de creştere economică bazată în primul rînd pe efortul propriu şi pe valorificarea superioară a resurselor materiale şi umane.

● ...dar prognoze prea pesimiste

ESTE SIMPTOMATIC, din acest punct de vedere, că prognozele efectuate de către unii economişti şi oameni politici occidentali în legătură cu decalajele economice dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare se caracterizează prin pesimism, prin negarea posibilităţii transformării acestor din urmă ţări în state cu economie avansată. Aşa, de pildă, Bruce M. Russett ajunge la concluzia că, avînd în vedere tendinţele actuale în creşterea populaţiei, în ritmurile creşterii producţiei industriale şi agricole, etc., decalajul între ţările industriale şi cele în curs de dezvoltare va creşte cu 50% în favoarea lumii dezvoltate pînă în anul 2000.

La concluzii deosebit de sumbre ajunge un alt futurolog, Paul Erlich, care abordează problema pornind de la o viziune neo-malthusiană. El ajunge la opinia inevitabilităţii unei intersectări a curbelor creşterii populaţiei şi a alimentaţiei şi resurselor, înfăţişînd lumii o serie de imagini viitoare înspăimîntătoare, între care aceea a unei decimări a populaţiei între anii 1975 şi 1985, astfel încît treptat în 2100 s-ar ajunge la un „echilibru" global de aproximativ un miliard şi jumătate locuitori pe întreg globul pămîntesc. În acelaşi gen de previziuni se încadrează cele ale lui William Paddock care este de părere că pînă în 1975 o foamete cumplită se va abate asupra întregii lumi, şi în primul rînd asupra ţărilor în curs de dezvoltare, cu efecte dezastruoase pentru populaţie.

Bazate în esenţă pe extrapolarea tendinţelor actuale şi — implicit — considerîndu-le ca reprezentînd cel mai plauzibil dintre viitorii posibili — precum şi pornind de la concepţia unei imobilităţi a raporturilor de forţe economice şi politice în lume, prognozele la care ne-am referit au drept concluzie o anchilozare a situaţiei ţărilor în curs de dezvoltare sau chiar o nouă epocă de înrobire economică şi politică a lor ca urmare a unei deteriorări fundamentale a situaţiei lor economice. Concluziile pesimiste amintite exclud angrenarea ţărilor în curs de dezvoltare în diviziunea mondială a muncii, în altă calitate decît aceea de furnizoare de materii prime, resping posibilitatea, absolut realistă, a transformării acestor ţări în ţări industriale, avansate. Mai mult, atunci cînd întrevăd o astfel de ipoteză ei o descriu ca un dezastru pentru comerţul internaţional şi pentru destinele ţărilor actualmente avansate. Or, experienţa mondială de pînă acum arată că foste ţări în curs de dezvoltare care au devenit în ultima jumătate de secol ţări avansate economiceşte sînt astăzi mai puternic angrenate în relaţiile economice internaţionale decît erau în vremea cînd erau exportatoare de materii prime. Totodată, se poate constata că diviziunea internaţională a muncii, care s-a accentuat în ultima vreme între ţările industriale înseşi reprezintă un factor favorizant, atît pentru progresul economiei naţionale al respectivelor ţări cît şi pentru intensificarea schimburilor internaţionale. Pe de altă parte, una din ipotezele de prognoză care pare să aibă un mare grad de probabilitate, este aceea legată de evoluţia posibilă a preţurilor materiilor prime. Mai precis, ca urmare a previziunilor privind o epuizare treptată a resurselor energetice şi a surselor de materii prime în general, nu este exclusă posiblitatea ca încă în acest deceniu, preţurile mondiale la materiile prime să nu mai sufere o sitematică scădere, ca pînă acum, ci dimpotrivă, să înregistreze o creştere cu atît mai accentuată cu cît chiar ţările producătoare şi exportatoare de materii prime se vor angaja mai hotărît în procesul industrializării, respectiv al prelucrării materiilor lor prime.

● Ştiinţa şi decalajele

O ASEMENEA ipoteză a dus chiar la o concepţie de negare brutală a raţiunilor creşterii economice pentru ţările în curs de dezvoltare. În această viziune dezvoltarea economică este înfăţişată ca o mare primejdie pentru ţările în curs de dezvoltare şi pentru cele dezvoltate, o perspectivă care pune în pericol viaţa oamenilor, mediul ambiant, cultura, echilibrele sociale. Am putea remarca în treacăt că asemenea concepţii reflectă un cinism extraordinar al acelora care doresc ca dezvoltarea economică să continue să fie monopolul ţărilor avansate şi care vor să păstreze cu orice preţ actualele dezechilibre de putere şi de drepturi în economie şi în politică. Este cert că popoarele care trăiesc astăzi în ţări pe care le putem considera ca fiind în curs de dezvoltare, popoare care alcătuiesc majoritatea populaţiei lumii nu se pot împăca cu justificarea rămînerii în urmă a economiei lor şi cu atît mai puţin cu permanentizarea actualelor decalaje.

Nivelul actual pe care l-a atins ştiinţa şi tehnica este în flagrantă contradicţie cu decalajele economice deoarece în prezent este virtual posibil ca toate ţările lumii indiferent de dimensiunile lor, să lichideze starea de înnapoiere, să asigure locuitorilor lor o viaţă civilizată şi demnă. Calea de dezvoltare a fiecărei ţări, reprezintă, opţiunea fundamentală a poporului ţării respective, liber să-şi aleagă direcţiile de dezvoltare şi mijloacele pentru atingerea unui nivel din ce în ce mai înalt de civilizaţie. Acele ţări în curs de dezvoltare care au ales calea socialistă au înregistrat creşterile cele mai rapide şi mutaţiile cele mai profunde în structurile lor economice şi sociale. Aceste ţări au perspectivele cele mai favorabile ca în decursul următoarelor decenii să treacă în rîndul statelor cu economie avansată Desigur însă că şi acele ţări în curs de dezvoltare care sînt o parte componentă a sistemului capitalist internaţional nu trebuie să fie supuse în continuare unui asemenea angrenaj de relaţii care să menţină actualul lor nivel al economiei, deoarece se poate conchide cu certitudine că perspectiva adîncirii decalajelor deschide posibilitatea unor conflicte internaţionale acute care pot pune în primejdie pacea lumii.

Irina VIANU

←

toarce în mîinile S.U.A. În plus, este puţin probabil că toate ţările lumii ar fi interesate să-şi lichideze simultan rezervele în dolari în condiţiile în care dolarul continuă să rămînă baza sistemului monetar, pentru simplul motiv că ar rezulta o penurie gravă de lichidităţi internaţionale. Pe de altă parte, o asemenea ipoteză ar presupune o reconsiderare totală a rolului aurului în sistemul monetar internaţional. Şi aceasta cu atît mai mult cu cît, aşa cum arătam, rezervele partenerilor S.U.A. sînt constituite încă în mare parte din dolari. (vezi tabelul).

Aşadar, ezitările japoneze, ves'-germane şi ale altor state occidentale în ce priveşte reforma sistemului monetar pot avea o explicaţie în împrejurarea că lichidităţile lor internaţionale sînt constituite cu precădere în devize.

Totuşi se poate remarca faptul că rezervele japoneze de aur au crescut de mai mult de două ori din 1964 pînă la sfîrşitul anului 1971 (de la 304 la 738

Componenţa rezervelor unor ţări ocidentale (decembrie 1971)

miliarde dolari

	Total	din care devize
Japonia	15,36	13,78
R.F.G.	18,38	12,29
Franţa	7,49	3,20
Italia	6,78	3,03
Canada	5,70	4,07
Austria	2,34	1,33
Norvegia	1,15	0,99
Suedia	1,11	0,72

Sursa: Buletinul Statistic al O.N.U. aprilie 1972.

miloane dolari) şi la fel au sporit şi disposibilităţile la F.M.I. (de la 220 la 532 milioane dolari). Faptul că totalul lichidităţilor sale (15,36 miliarde dolari) o situează în decembrie 1971 pe locul al doilea în lumea capitalistă, imediat după R.F.G. şi înaintea S.U.A., nu poate să nu aibă repercusiuni într-o perioadă nu prea îndepărtată. Una din primele urmări va fi, probabil, o presiune din partea partenerilor Japoniei în privinţa sporirii cotei sale părţi la F.M.I. Aceasta va duce însă în mod necesar la convertirea în metal preţios a unora din lichidităţile sale. Dar o asemenea operaţiune nu va duce oare la o convertire mai mare de dolari în aur (sau o cumpărare de aur cu ajutorul dolarilor) decît este nevoie strict pentru sporirea cotei la F.M.I.? Nu se va întări astfel nu numai poziţia financiară a Japoniei dar şi sprijinul ei acordat tă'or ce solicită o reformă a sistemului monetar?

Implantarea capitalurilor americane în alte ţări occidentale constituie şi ea un factor ce dă o marjă puternică de manevră Statelor Unite. „Repatrierea" capitalurilor americane, o operaţie practic de neprevăzut fără un grav conflict internaţional, ar putea retrage întregul volum de dolari existent în străinătate şi ar pune în mîinile S.U.A. disponibilităţi noi de plată în aur sau monezi străine.

Aşadar, marja de manevră americană există. Problema reformei sistemului monetar sub presiunea conjugată a partenerilor S.U.A. nu se pune, deci, în perspectivă imediată sau pe termen scurt. Dar pe termen lung?

dr. N. S. STĂNESCU

(Va urma)

mondorama

ESCALADA PROFITURILOR

NICIODATĂ în istoria economiei americane beneficiile unui important număr de corporații din S.U.A. n-au fost, în intervalul unui singur trimestru, atît de mari ca acelea înregistrate în primele trei luni ale anului curent — relevă publicația de specialitate „Business Week". Astfel, beneficiile concernului „Westinghouse Electric" au sporit cu 27% față de perioada corespunzătoare a anului trecut. Sume deosebit de mari au intrat de asemenea în seifurile companiilor „International Business Machines", „General Electric" și ale altor firme americane de proporții.

Constatările făcute de „Business Week" confirmă justețea criticilor aduse de numeroși reprezentanți ai opiniei publice americane actualei politici economice care, prin înghețarea salariilor muncitorilor și funcționarilor și tolerarea concomitentă a sporirii prețurilor de către monopoluri, permite obținerea de către acestea din urmă a unor profituri record.

MAȘINILE ELECTRONICE CUBANEZE

INTRODUCEREA informaticii în economie, acțiune inițiată în Cuba cu 5 ani în urmă, a urmărit trei obiective: formarea de personal calificat, capabil să lucreze cu calculatoarele; importul de calculatoare; proiectarea și construirea în țară a unor minicalculatoare și aparate de telecomunicații. În ultimii ani — relatează publicația GRANMA — electronica a început să fie utilizată în planificare, aprovizionare, recensămînt și în automatizarea industriei. Întreaga acțiune este coordonată de Centrul de calcul al direcției centrale de planificare. La sfîrșitul acestui an în Cuba vor exista 52 de calculatoare electronice. Investițiile afectate acestei ramuri vor însuma 15 milioane dolari.

FONDURI SPORITE PENTRU CERCETARE

EVIDENȚIIND importanța căpătată de cercetarea științifică în procesul reproducției, ca și în întreaga viață socială, cheltuielile alocate acestui scop în R.F.G. au totalizat anul trecut 21 miliarde mărci vest-germane, adică 2,8% din produsul național brut. Contribuția statului la suma amintită s-a ridicat la 6,3 miliarde, fiind cu 57% mai mari decît în 1969. Printre capitolele de cheltuieli rețin atenția cercetările în domeniul medical și al sănătății publice (930 milioane mărci), al ameliorării mijloacelor de transport și telecomunicațiilor (315 milioane mărci), al informaticii (315 milioane), al amenajării și protecției mediului înconjurător (110 milioane), ca și cercetarea unor noi surse de energie (355 milioane mărci).

Cel de al IV-lea Raport federal asupra cercetării, adoptat nu demult de guvernul de la Bonn, din care sînt reproduse aceste date, estimează creșterea în continuare a cheltuielilor pentru cercetare într-un ritm anual de 17—18% pînă în 1975.

CLUBUL CĂRȚII ECONOMICE

PORNIND de la rolul deosebit al cărților și revistelor de specialitate în răspîndirea cunoștințelor economice, „Libraria generală de expediție" din Varșovia în colaborare cu editurile a inițiat — sub denumirea „Clubul cărții economice 1972" — o nouă formulă de difuzare. Ea vizează stimularea lecturii cărților economice în întreaga țară, asigurînd prioritatea membrilor clubului în obținerea cărților dorite. Poate deveni membru al clubului orice persoană care, în termenul stabilit, comandă cel puțin trei dintre titlurile de cărți de pe lista „Clubului". Membrii clubului au asigurată primirea cărților solicitate înainte de apariția lor pe piață, chiar dacă ele se editează într-un tiraj mai restrîns. Costul expediției și al ambalajului este suportat de Libraria generală de expediție. Membrii care comandă și cumpără cel puțin șase cărți vor participa la tragerea la sorți a unor valoroase premii în cărți. Pot fi membri ai clubului și bibliotecile și instituțiile. De menționat că taloane de membru al clubului vor putea fi procurate și din paginile publicațiilor „Zycie Gospodarcze", „Glos Pracy" și „Przyjaciel przy pracy".

RELATIVITATEA UNOR DIVIZIUNI

MARI deosebiri există chiar între nivelele de dezvoltare ale țărilor avansate din punct de vedere industrial. Repartizarea forței de muncă între agricultură, industrie și servicii, evidențiată în grafic, arată distanțele care separă încă o țară ca Italia de una ca Anglia, sau în general țările Europei de vest de Statele Unite.

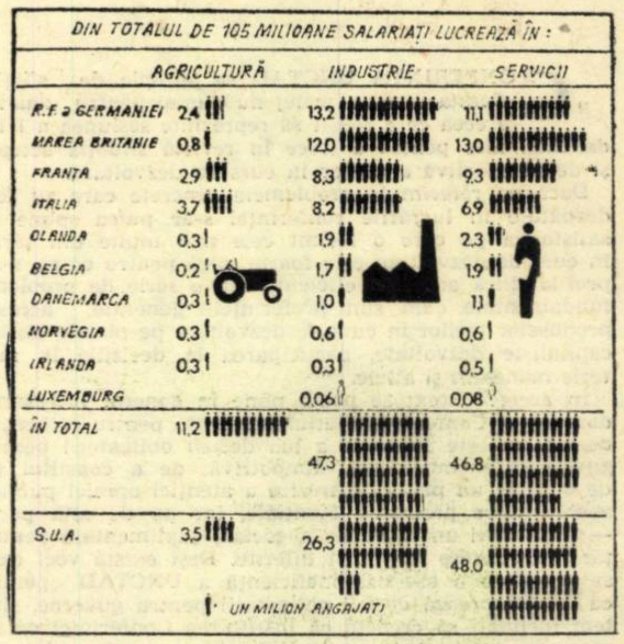

Forța de muncă pe sectoare

(După „HANDELSBLATT").

VÎRSTA ȘI POTENȚIALUL DE CREAȚIE

STUDII efectuate în mai multe țări vest-europene scot în evidență relația care există între vîrsta cercetătorilor și rezultatele străduințelor lor. Statistica de mai jos, reproducînd concluziile unui asemenea studiu, permite constatarea că de regulă cele mai importante realizări științifice sînt obținute în al patrulea deceniu de viață a cercetătorilor.

Repartiția producției științifice pe decenii de viață (%)

Domeniul	Vîrsta (în ani)							
	sub 20	20-29	30—39	40-49	50-59	60-69	70-79	80—89
Chimie	1	23	39	23	11	3	...	...
Matematică	1	19	34	20	15	7	2	...
Fizică	...	21	35	27	11	5	1	...
Invenții	3	27	38	20	8	3	1	...
Științe economice și politice	...	2	48	34	10	6	...	...
Filozofie	...	10	34	32	17	5	2	1

Sursa: „Neue Zürcher Zeitung" 14 februarie 1972

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

BILANȚ POZITIV ÎN CULTURA CEREALELOR

PRODUCȚIA DE CEREALE în lume — atît a celor folosite direct în alimentația omului, cît și a celor furajere — a cunoscut un ritm apreciabil de dezvoltare, respectiv un spor mediu anual de 2,5—3,0% în perioada 1948—1971, care depășește pe cel al populației de pe glob.

După cum rezultă din graficul alăturat, sporul global al producției (de 85%) s-a datorat mai puțin lărgirii suprafețelor cultivate; un aport deosebit a avut mărirea randamentelor la hectar, ca urmare a extinderii metodelor intensive de cultură și a folosirii unor soiuri mai productive de cereale.

Evoluția a fost diferențiată pe diferitele culturi cerealiere. Cea mai importantă extindere a suprafeței cultivate se constată la orz și sorg, urmate de orez, grîu și porumb, în timp ce suprafețele cultivate cu secară (cereală mai săracă în elemente nutritive) s-au redus la jumătate, iar cele cultivate cu ovăz (folosit îndeosebi pentru furajarea cailor) — cu peste 40%. Mai puțin diferențiată a fost dinamica recoltelor la hectar; în perioada examinată, acestea au înregistrat creșteri cuprinse între 42% și 65%, cu

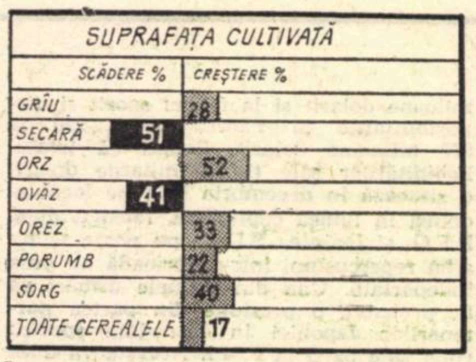

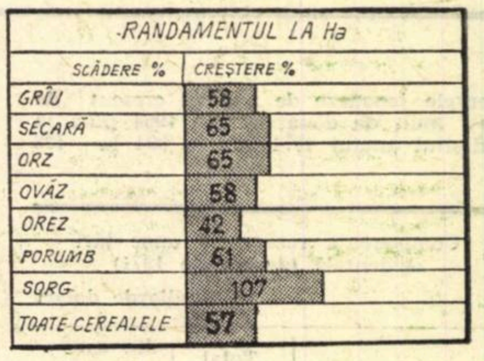

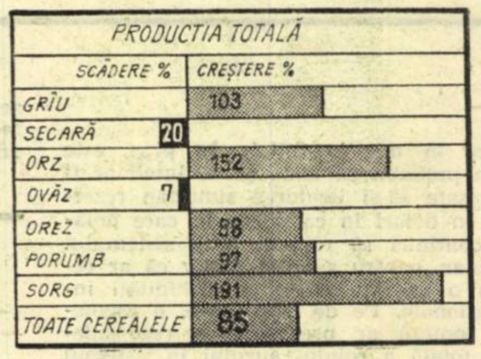

Sursa: F.A.O. „Ceres", nr. 1/1972

excepția sorgului a cărui producție medie la hectar s-a mărit de peste două ori.

În ceea ce privește producția globală pe culturi, aici decalajele sînt mai pronunțate decît la ceilalți doi indicatori. Este adevărat că — datorită creșterii substanțiale a recoltelor la hectar — producția globală de secară și cea de ovăz s-a redus mult mai puțin (cu 20% și, respectiv, 7%) decît suprafețele cultivate. La celelalte culturi saltul este considerabil: un spor de 191% la sorg, de 152% la orz, de 103% la grîu, de 97% la porumb etc. Mai puțin satisfăcător apare progresul realizat — atît ca randament la hectar, cît și ca volum global al recoltei — în cultura orezului, dacă ținem seama că acesta constituie încă „hrana de toate zilele" pentru multe sute de milioane de locuitori din țările în curs de dezvoltare, mai ales pe continentul asiatic.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X nr. 22 (457)
vineri 2 iunie 1972
20 PAGINI 2 LEI

22

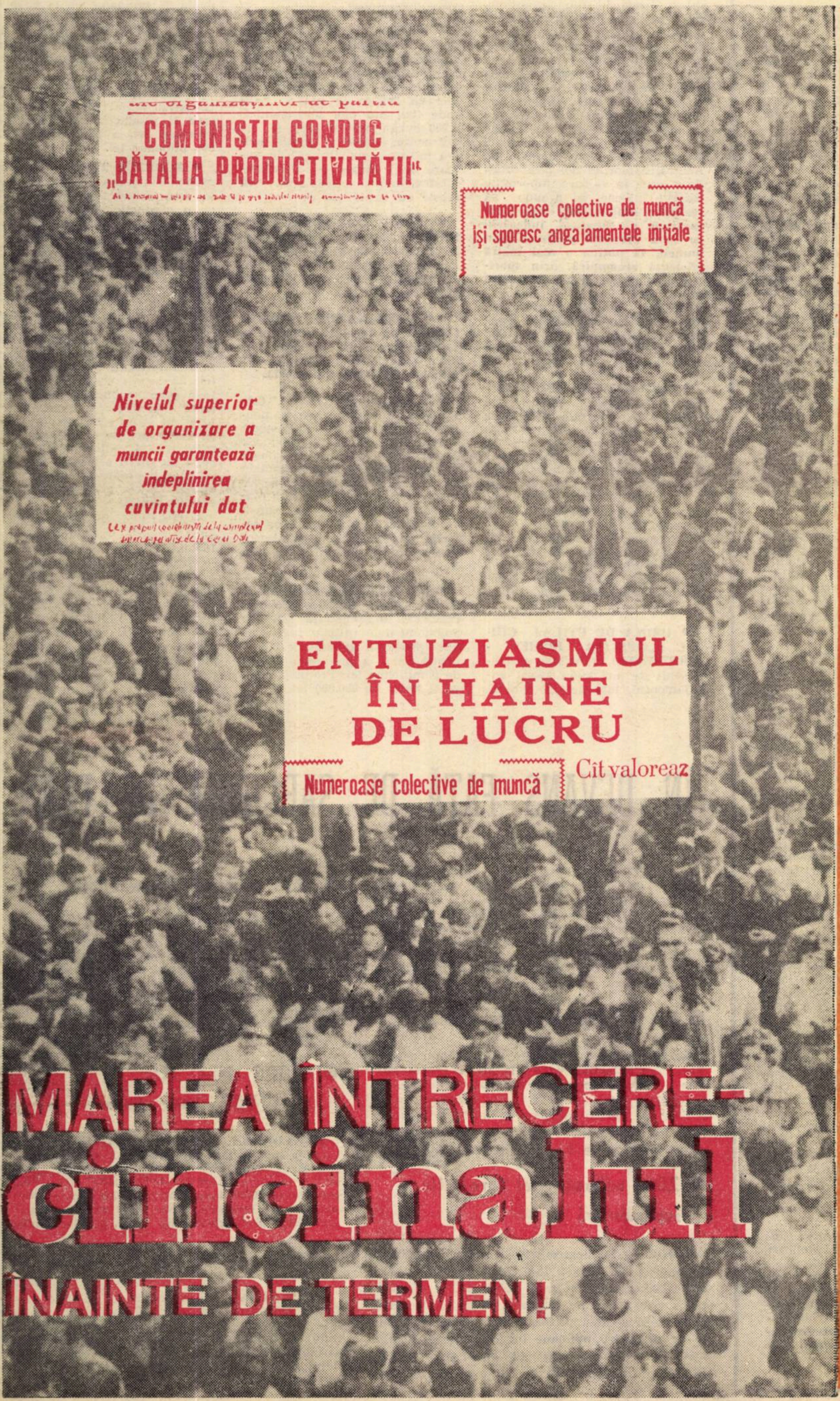

În întîmpinarea Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român și a celei de a 25-a aniversări a Republicii

RELAȚIILE DE PRODUCȚIE CALITATIV NOI PE CARE LE-A INTRONAT SOCIALISMUL ÎN VIAȚA ȚĂRII AU DETERMINAT MUTAȚII PROFUNDE ÎN ÎNSĂȘI CONȘTIINȚA OAMENILOR MUNCII, DEVENIȚI, ÎN EGALĂ MĂSURĂ, PROPRIETARI AI MIJLOACELOR DE PRODUCȚIE ȘI PRODUCĂTORI. IATĂ DE CE, ÎNTRECEREA SOCIALISTĂ A DEVENIT DE MULT, PENTRU NOI TOȚI, NU DOAR O COMPETIȚIE A PRICEPERII ȘI HĂRNICIEI INDIVIDUALE, CI, TOTODATĂ, UN EFORT CONȘTIENT, LUCID AL ÎNTREGULUI POPOR ÎN DIRECȚIA ACCELERĂRII RITMULUI DE EDIFICARE A NOII SOCIETĂȚI. PENTRU OAMENII MUNCII DIN PATRIA NOASTRĂ ÎNTRECERE ÎNSEAMNĂ ASTĂZI CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN. EA STIMULEAZĂ DESFĂȘURAREA AMPLĂ A ENERGIILOR ȘI CAPACITĂȚILOR CREATOARE ALE ÎNTREGULUI POPOR, SCOATE ÎN EVIDENȚĂ NUMEROASE DIRECȚII CONCRETE DE ACȚIUNE:

- **FOLOSIREA DIN PLIN A TUTUROR REZERVELOR DIN ECONOMIE.**
- **SCURTAREA TERMENELOR DE DARE ÎN FUNCȚIUNE A NOILOR OBIECTIVE ȘI DE ATINGERE A PARAMETRILOR PROIECTAȚI.**
- **VALORIFICAREA DEPLINĂ A GÎNDIRII TEHNICE ROMÂNEȘTI.**

MAREA ÎNTRECERE

PENTRU oamenii muncii din patria noastră, angajați într-un efort însuflețitor și unanim de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, năzuința spre autodepășire, spre perfecționare a devenit o coordonată fundamentală, intrinsecă. Relațiile de producție calitativ noi pe care le-a întronat socialismul în viața țării au determinat mutații profunde în însăși conștiința oamenilor muncii deveniți, în egală măsură, posesori ai mijloacelor de producție și producători de bunuri materiale. Aici, în acest atribut nou, esențial, — de stăpîn al mijloacelor de producție — se află explicația abnegației și spiritului de responsabilitate cu care poporul României socialiste participă la jalonarea și împlinirea destinelor sale.

Iată de ce, întrecerea socialistă a devenit de mult pentru noi toți nu doar o competiție a priceperii și hărniciei individuale, ci un efort conștient, lucid, științific fundamentat al întregului popor în direcția accelerării ritmului de edificare a destinului pe care și l-a ales. Pentru clasa muncitoare, țărănime, intelectualitate, pentru întregul nostru popor **întrecere** *înseamnă astăzi* **cincinalul înainte de termen**.

Conferința Națională a P.C.R. și cea de-a XXV-a aniversare a proclamării Republicii — evenimente de însemnătate istorică în viața partidului și a poporului român — sînt întîmpinate într-o atmosferă de profundă efervescență creatoare. Răzbate de pretutindeni hotărîrea unanimă de a face totul pentru ca marea întrecere stimulată de aceste importante evenimente să prilejuiască o desfășurare cît mai deplină a energiilor și capacităților creatoare ale întregului popor, o manifestare puternică a inițiativei și elanului constructiv al tuturor oamenilor muncii, o largă extindere a experienței colectivelor fruntașe în producție, astfel ca planul pe anul 1972 — an hotărîtor al cincinalului — să fie realizat înainte de termen și substanțial depășit în toate domeniile, asigurîndu-se astfel parcurgerea unei noi și importante etape în înfăptuirea mărețelor obiective stabilite de Congresul al X-lea al partidului.

Pornind de la succesele remarcabile obținute pînă acum, oamenii muncii din întreprinderi, de pe șantiere, din agricultură își reevaluează rezervele, posibilitățile pentru a-și suplimenta angajamentele asumate în întrecerea socialistă din acest an. Este semnificativă, în acest sens, preocuparea de a atribui acestei întreceri coordonatele unei acțiuni temeinic gîndite, avînd la bază analize economice judicioase, profunde, calcule realiste, fundamentate pe o consultare largă a maselor de oameni ai muncii.

Depășirile de plan pe care și le propun colectivele de oameni ai muncii nu sînt nicidecum un scop în sine, ci au, și trebuie să aibă, o ordine de priorități clară, care corespunde pe deplin sensurilor principale ale efortului nostru de edificare economică, care să aibă în permanență în vedere o finalitate concretă, verificabilă la criteriul eficienței — sensul oricărui efort economic. Astfel, angajamentele precise, pe sortimente și pe perioade de timp bine determinate, care evită tentația generalizărilor globale, se înscriu în coordonatele preocupărilor noastre actuale majore. Obținerea unui spor și mai mare de producție, de productivitate, reducerea substanțială a cheltuielilor de producție, obținerea de beneficii peste plan, extinderea acțiunii de autoutilare se împletesc indisolubil cu preocuparea prioritară ce trebuie acordată acelor produse — mașini și utilaje — care asigură dezvoltarea și modernizarea economiei românești.

Continua ridicare a parametrilor tehnico-economici și calitativi ai produselor se înscrie, de asemenea, printre obiectivele noastre prioritare și, în acest sens, angajamentele asumate pornesc de la exigențe sporite, de la criteriul comparabilității — concret, pe fiecare produs în parte — cu tot ce am înfăptuit noi mai bine, cu tot ce s-a realizat mai bun, pe plan mondial.

Angajamentele privind depășirea planului de export sînt riguros determinate de însemnătatea deosebită a creșterii ponderii țării noastre în comerțul internațional, a participării ei dinamice la diviziunea internațională a muncii.

În aceleași criterii realiste, științific fundamentate, se înscriu angajamentele privind intrarea în funcțiune înainte de termen a investițiilor, ridicarea eficienței economice în toate domeniile, îmbunătățirea organizării științifice a producției — o pîrghie extrem de eficace care, folosită din plin, poate aduce o contribuție substanțială la întregul proces de construcție economică.

O atenție deosebită este acordată, în cadrul acestei ample acțiuni, folosirii mai depline a capacității de gîndire tehnică românească. Prin prestigiul ei unanim recunoscut, prin scurtarea termenelor de aplicare în practică a realizărilor sale, creația tehnică românească are toate premisele de a fi transformată într-un veritabil instrument de expansiune economică, de accelerare a ascensiunii țării noastre pe drumul progresului și civilizației.

Marea întrecere *cuprinde cele mai diverse domenii ale vieții noastre economice. Ea constituie reflectarea hotărîrii oamenilor muncii din patria noastră — stăpîni pe destinele lor — de a înfăptui mai bine și mai devreme țelurile pe care și le-au propus.* **„Acest cincinal** *— sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu —* **trebuie să însemne o cotitură radicală în dezvoltarea industriei românești — și este necesar să facem totul pentru a îndeplini mai devreme prevederile cincinalului, pentru a ridica România, poporul român la o viață superioară".**

În cinstea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de-a XXV-a aniversări a Republicii

O HOTĂRÎRE UNANIMĂ A CLASEI MUNCITOARE — CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN!

ÎN ÎNTÎMPINAREA celor două evenimente de o deosebită importanță în viața clasei muncitoare, a întregului nostru popor — Conferința Națională a P.C.R. și cea de a 25-a aniversare a Republicii — oamenii muncii din industrie, construcții, transporturi și agricultură, paralel cu înfăptuirea angajamentelor inițiale asumate în întrecerea socialistă din acest an, **își suplimentează aceste angajamente, manifestîndu-și astfel dorința și hotărîrea de a realiza cincinalul înainte de termen.** În marile unități industriale, pe șantiere, în toate județele țării, colectivele de muncă, explorînd noi posibilități de a pune în valoare importante rezerve interne, **își propun să realizeze suplimentar importante cantități de produse, îndeosebi pe baza creșterii productivității muncii, să obțină o mai înaltă eficiență economică, prin sporirea economiilor și a beneficiilor peste plan.**

Redăm, în cele ce urmează, cîteva din angajamentele suplimentare luate pentru 1972 de unele colective de întreprinderi și unele județe ale țării.

• **COMBINATUL SIDERURGIC - Hunedoara :** 3.000 tone fontă, 3.000 tone oțel, 5.000 tone laminate finite pline, 20 milioane lei la producția marfă și 10 milioane lei la beneficii peste plan. Potrivit noului nivel al angajamentului, siderurgiștii vor realiza suplimentar, între altele **o producție-marfă în valoare de 80 milioane lei, 23.000 tone oțel, 20.000 tone laminate finite pline, 15 milioane lei economii la prețul de cost, 30 milioane lei beneficii suplimentare și 6 milioane lei valută la export.**

• **UZINA DE UTILAJ CHIMIC „GRIVIȚA ROȘIE" - BUCUREȘTI :** muncitorii și tehnicienii de aici și-au sporit angajamentul, față de cel inițial, cu **încă 5 milioane lei la producția globală, 5 milioane lei la producția marfă, 10 milioane lei la producția marfă vîndută și încasată.** Aceasta se va materializa fizic în realizarea a 1.000 tone de utilaj chimic și 42 de vagoane cisterne.

• **UZINA DE ȚEVI-ROMAN : de la 15 milioane, o producție suplimentară de 40 milioane lei.** În acest an, față de prevederile planului de stat, colectivul de aici va realiza în plus : 2.400 tone țevi din oțel fără sudură, 1.200 bucăți prăjini grele și de antrenare, mașini și utilaje pentru industria metalurgică în valoare de 1 milion lei. Productivitatea muncii pe salariat va crește cu 10.540 lei.

• **UZINA „INDEPENDENȚA"-SIBIU :** la producția marfă — de la 12,5 milioane la 14,5 milioane lei ; la producția marfă vîndută și încasată — de la 1,5 milioane la 12 milioane lei.

• **COMBINATUL CHIMIC CRAIOVA : de la 30 milioane la 40 milioane lei la producția globală și de la 25 milioane la 31 milioane la producția marfă.**

• **UZINA „VICTORIA"-CALAN :** suplimentarea angajamentului cu 25% la toți indicatorii. Siderurgiștii vor da o producție peste plan în acest an în valoare de 5 milioane lei, concretizată în 1.200 tone fontă cenușie și 600 tone piese turnate. Nivelul planificat al productivității muncii va fi depășit cu 1.200 lei pe salariat, iar beneficiile suplimentare se vor ridica la 2,5 milioane lei.

• **UZINA DE SÎRMĂ ȘI PRODUSE DIN SÎRMĂ-BUZĂU :** realizarea suplimentară, față de angajamentele inițiale luate, a unei producții globale de 9 milioane lei și a producției marfă de 9 milioane lei. Prețul de cost va fi redus cu 800.000 lei.

• **JUDEȚUL CLUJ : — depășirea valorii producției marfă și a prestărilor de servicii cu 250 milioane lei** (în loc de 150 milioane cît prevedea angajamentul inițial) ;

— livrări către fondul pieței de la 30 milioane lei, la 60 milioane lei ;

— 50 milioane lei beneficii peste plan, în loc de 22 milioane cît prevedea angajamentul inițial.

• **JUDEȚUL MUREȘ :** Angajamentul inițial **de a obține un spor la producția marfă de 250 milioane lei, a fost majorat la 300 milioane lei.**

• **JUDEȚUL TIMIȘ :** Oamenii muncii din județ și-au suplimentat angajamentul hotărîți a obține **o producție suplimentară de 300 milioane în loc de 200 milioane lei.**

• **JUDEȚUL VRANCEA :** Îndeplinindu-și de pe acum angajamentul inițial — realizarea unei producții industriale marfă de 50 milioane lei — oamenii muncii din județ și-au manifestat hotărîrea să **obțină pînă la sfîrșitul anului o producție marfă suplimentară de 110 milioane lei.** Ea se va concretiza în 185 tone produse chimice, 4.600 mc lemn pentru industrializare, 1.900 mc lemn cherestea, confecții în valoare de 40 milioane lei, mobilă de 4 milioane lei ș.a. **În acest an vor fi asimilate 174 sortimente și produse noi, față de numai 26 cît prevedea angajamentul inițial.**

• **JUDEȚUL BRĂILA :** o producție marfă industrială de la 105 milioane la 185 milioane lei — din care 134 milioane lei vor fi realizați pînă la 30 iulie ; la fondul pieței, livrările de produse în valoare de 30 milioane în loc de 15 milioane lei.

• **JUDEȚUL IALOMIȚA :** angajamentul privind producția globală industrială a fost majorat de la 40 milioane la 80 milioane lei.

ÎN DEVANS FAȚĂ DE SARCINILE DE PLAN

NUMEROASE întreprinderi, șantiere de construcții și județe întregi, ca urmare a însuflețitei întreceri desfășurate de oamenii muncii, au reușit, pe baza valorificării mai intense a rezervelor potențiale existente, să realizeze cu 3, 4 și 5 zile mai devreme sarcinle de plan pe primele 5 luni ale anului în curs, creînd astfel premise pentru îndeplinirea planului pe 1972 înainte de termen.

• Cu 4 zile mai devreme

BUZĂU — Colectivele de muncă din județul Buzău **au îndeplinit cu 4 zile mai devreme sarcinile de plan pe primele 5 luni din 1972.** Cea mai mare parte a sporului de producție înregistrat a fost obținut pe seama creșterii productivității muncii care, în comparație cu perioada corespunzătoare a anului trecut, a fost mai mare cu 8%.

• 200 milioane lei producție suplimentară

BIHOR — Realizarea mai devreme a sarcinilor de plan pe primele 5 luni ale anului a permis muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor din unitățile economice ale județului Bihor să realizeze, în plus, în această perioadă **o producție în valoare de peste 200 milioane lei.** S-au realizat suplimentar 715 tone de alumină, 34.000 m.p. țesături, 16.000 perechi încălțăminte, 367 tone de ulei, confecții în valoare de peste 21 milioane lei și altele.

• 123 milioane Kilowat/ore energie electrică

MUREȘ — Îndeplinind planul pe 5 luni încă în ziua de 28 mai a.c., **oamenii muncii din județul Mureș au realizat în plus față de planul la zi, 123 milioane kW ore energie electrică, 3.700 tone azotat de amoniu, 1.700 tone de carbid, 700 m.c. cherestea de rășinoase și de fag, 54.000 m.p. țesături, 1.700.000 bucăți cărămizi și blocuri ceramice și altele.**

• 12 000 tone oțel și 10 000 tone fontă

HUNEDOARA — Unitățile industriale ale județului Hunedoara, îndeplinind mai devreme sarcinile de plan pe primele 5 luni ale anului, au reușit să producă în plus : **12.000 tone oțel, 10.000 tone fontă, 8.000 tone laminate, 45 milioane kilowat ore energie electrică, peste 5.300 m.c. bușteni și cherestea, prefabricate din beton și alte produse.**

Cu 3 și 5 zile în avans

SIBIU-ALBA — Prin activitatea plină de însuflețire desfășurată de oamenii muncii, numeroase alte județe ale țării au anunțat îndeplinirea planului pe 5 luni. Astfel, **județul Sibiu a îndeplinit sarcinile de plan cu 3 zile mai devreme, iar județul Alba — cu 5 zile.** Pînă la sfîrșitul lunii mai, au fost realizate importante cantități de produse peste prevederile planului.

În cinstea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de-a XXV-a aniversări a Republicii — Cincinalul înainte de termen!

OAMENII MUNCII din județul Prahova, muncind cu abnegație pentru a traduce în viață politica partidului privind ridicarea pe o treaptă superioară a activității economice — au încheiat primele 4 luni ale anului cu un bilanț rodnic. **Pe întregul județ, planul la producția marfă a fost depășit cu 2,6% obținindu-se suplimentar produse în valoare de 143,2 milioane lei, sporul de producție reprezentînd 57,3% din angajamentul peste plan luat în întrecerea socialistă în anul 1972.** *Concomitent,* **a fost depășit planul la producția globală cu 121,5 milioane lei, la producția marfă vîndută și încasată cu 176,3 milioane lei și sarcina de sporire a productivității muncii cu 294 lei pe salariat.**

Rezultatele dobîndite în primele 4 luni ale acestui an, în comparație cu cele din aceeași perioadă a anului trecut, marchează o dinamică ascendentă la principalii indicatori ai producției industriale — așa cum rezultă din graficul nr. 1.

Aceste realizări, la care s-au adăugat și cele obținute în luna mai, arată că există posibilități reale ca angajamentele suplimentare luate în întrecere în întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de a XXV-a aniversări a Republicii de colectivele de muncă din județul nostru, să fie mult amplificate, ca sarcinile de plan ale actualului cincinal să fie îndeplinite înainte de termen.

DEȘI AU FOST OBȚINUTE importante succese, ele nu reflectă pe deplin posibilitățile unităților industriale din județ, deoarece **nu toate colectivele de muncă și-au adus contribuția pe măsura posibilităților ce le aveau și, mai ales, pe măsura cerințelor.** Dacă analizăm realizarea indicatorului **„producție globală"** vom constata că din numărul total de unități, o parte, respectiv 13 au depășit media pe județ între 105,0—109,9%, 10 între 110,0—119,9%, iar — cu peste 120,0% 8 unități printre care: Întreprinderea de rețele electrice Ploiești, Întreprinderea de reparații capitale rafinării, Uzina de impregnat, Secția carierebalastiere, Întreprinderea de producție și valorificare industrială a legumelor și fructelor din Ploiești etc. Alte 32 unități s-au plasat sub media pe județ. Au fost și cazuri în care unele au înregistrat rămîneri în urmă față de planul la producția globală: Secția de extracție Filipești de Pădure a Schelei Moreni (99,6%), Întreprniderea de industrializare a cărnii Prahova (75,7%) Întreprinderea de morărit Prahova Ploiești — inclusiv activitatea morilor prestatoare — (96,1%), iar la producția marfă Uzina Neptun-Cîmpina (97,6%). Întreprinderea de materiale de construcții „1 Mai"-Bucov (99,7%) și Întreprinderea de industrializarea cărnii Prahova (85,2%).

Evident, contribuția diferită a fiecărei unități poate fi explicată oarecum prin specificul producției. Dar dacă aprofundăm felul cum au fost repartizate sarcinile de plan **pe luni** la principalele produse și, în cadrul acestora, **pe decade, vom avea un tablou mai elocvent al acestor contribuții diferențiate. Tendința de repartizare a sarcinilor de plan spre ultima decadă, creează o activitate mai redusă în prima parte a lunii și de „asalt" în cea de a doua, avînd implicații nefavorabile asupra folosirii judicioase a forței de muncă, a mașinilor și utilajelor** și, în ultimă instanță, asupra productivității muncii. Aceasta este de altfel și **una dintre cauzele obținerii sporului de producție pe 4 luni în măsură mai mare pe seama depășirii numărului mediu scriptic planificat (77,1%) și numai în proporție de 22,9% pe seama creșterii productivității muncii.** Un număr de 9 unități nu au îndeplinit sarcina de productivitate pe luna aprilie, iar alte 6, cumulat de la începutul anului, corelația principalilor indicatori, s-a prezentat nefavorabil, așa cum reiese din tabelul nr. 1.

Productivitatea muncii planificată pe 4 luni nu a fost realizată în general din cauza folosirii de forță de muncă suplimentară, sau ca urmare a rămînerilor în urmă în ce privește îndeplinirea planului de producție.

ANALIZA ÎNDEPLINIRII PLANULUI DEMONSTREAZĂ CĂ SE POATE MAI MULT

● În primele patru luni, o producție marfă suplimentară de 143,2 milioane lei. S-au realizat peste plan: 35 626 mii kwh energie electrică, 6 677 tone cărbune, 3 064 tone țiței, 84 565 tone produse petroliere principale, 523 tone oțel brut, 260 buc. remorci basculante, 3 700 buc. rulmenți, 105 tone polietilenă, 5 376 buc. anvelope ATA, 2 742 mii buc. cărămizi și blocuri ceramice, 100 t. ciment, 129 mii mp geamuri trase, 896 mc cherestea rășinoase, 1 446 mc cherestea de fag, 97 tone hîrtie, 34,1 mii mp țesături etc.

● Rezerve potențiale în sprijinul sporirii continue a productivității muncii.

● Utilizarea judicioasă a materiilor prime, a materialelor și reducerea cheltuielilor neeconomicoase, suport pentru majorarea indicatorilor economici de plan.

Tabelul nr. 1

Sarcina de plan = 100

	Producția globală	Număr mediu scriptic	Productiv. muncii
Exploatarea minieră Ceptura	101,5	105,8	95,9
Secția de extract. țiței Filipești de Pădure	99,6	100,0	99,6
Întreprinderea de materiale izolatoare Berceni	100,5	100,8	99,7
Țesătoria Intex Păulești	100,6	106,3	94,6
Fabrica de ciorapi Cîmpina	101,8	103,8	98,1
Întreprinderea de Industria Cărnii Prahova	75,7	99,6	76,0

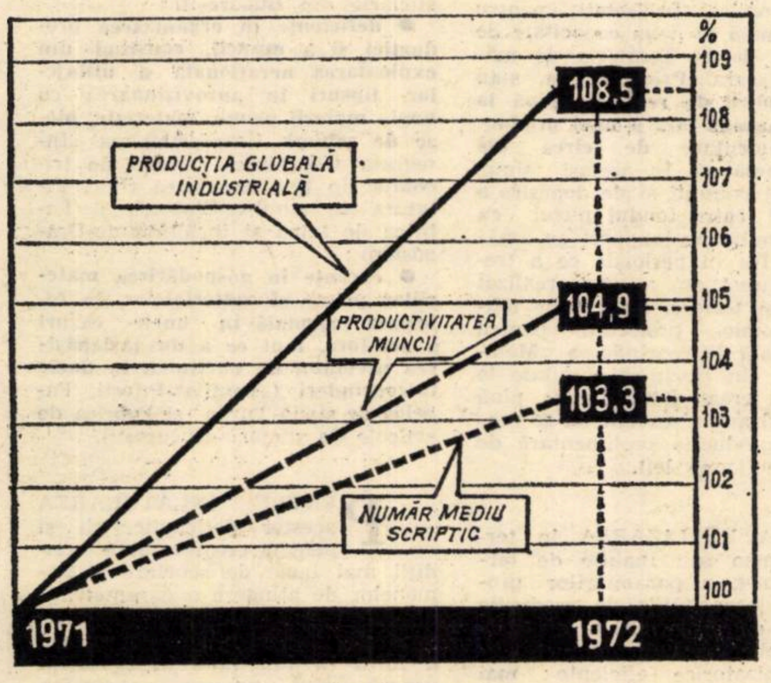

Graficul nr. 1

Dinamica realizărilor la principalii indicatori ai producției globale industriale, în intervalul 1 ianuarie — 30 aprilie 1972, față de aceeași perioadă a anului 1971 (%).

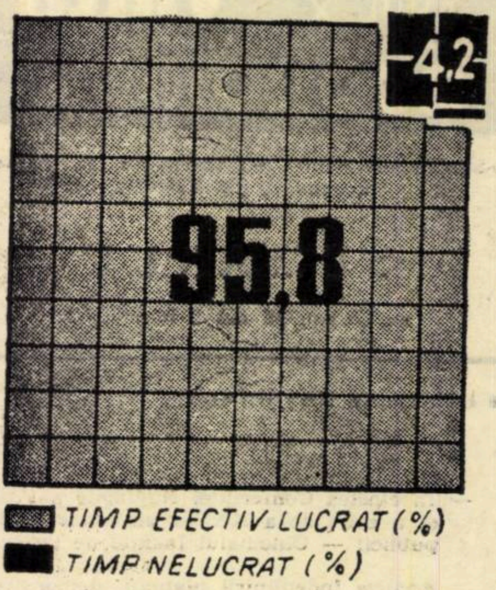

Graficul nr. 2

Ponderea timpului nelucrat în fondul de timp maxim disponibil al muncitorilor.

Creșterea ritmică a productivității muncii constituie o condiție indispensabilă a ritmului înalt al reproducției lărgite, a satisfacerii necesităților materiale și culturale mereu crescînde ale societății noastre socialiste. Semnificația ridicării productivității muncii rezultă și din faptul că **un singur procent al creșterii ei față de plan în industria județului nostru pe 4 luni, ar fi sporit producția cu încă circa 35 milioane lei față de cea suplimentară obținută.**

ÎN JUDEȚ, în luna aprilie a.c. **indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al muncitorilor în industria republicană a fost de 95,9%** (în creștere față de luna aprilie 1971), **iar pe 4 luni de 95,8%** (de asemenea în creștere față de aceeași perioadă a anului trecut). Deși acest fapt este pozitiv, el vădind o preocupare sporită față de folosirea mai deplină a timpului de lucru în interesul sporirii productivității muncii, totuși se remarcă că în acest domeniu există rezerve însemnate la multe unități datorită, în special, ponderii încă mari a timpului pierdut, cauzat mai ales de întreruperile și stagnările în producție, învoiri și concedii fără plată, absențe nemotivate etc. — așa cum reiese din graficul nr. 2.

Făcînd un calcul sumar, rezultă că dacă s-ar fi înlăturat aceste pierderi de timp s-ar fi putut realiza o producție de circa 46 milioane lei în plus. Dar nu numai atît. Dacă indicele de utilizare a timpului disponibil pentru lucru al muncitorilor ar fi crescut numai cu 1% (respectiv de la 95,8% cît s-a realizat pe 4 luni la 96,8%), s-ar fi putut obține o producție peste cea suplimentară de circa 62 milioane lei, sau dacă durata medie efectivă a zilei de lucru ar fi crescut cu 1 minut (respectiv de la 7 h. 57' la 7 h. 58'), s-ar fi obținut un spor de producție de încă 17 milioane lei.

Cauzele care determină folosirea incompletă a timpului de lucru trebuie căutate în deficiențele ce se manifestă încă în domeniul organizării producției și a muncii, în carențele în programarea operativă a producției, în aprovizionarea neritmică a locurilor de muncă reflectată în stagnările în funcționarea utilajelor, în stabilirea unor norme de muncă largi sau atribuirea de sarcini care nu ocupă integral ziua de muncă etc.

Nerespectarea disciplinei în muncă constituie un alt aspect care influențează negativ folosirea judicioasă a timpului de lucru, manifestîndu-se printr-un volum mare de absențe nemotivate, învoiri și concedii fără plată, fluctuație mare a personalului etc. **În primele 4 luni ale acestui an acestea s-au ridicat la circa 342,6 mii ore om, reprezentînd 0,5% din fondul de timp disponibil pentru lucru, echivalent unui minus de producție de peste 35 milioane lei.** Concomitent **în perioada 1 ianuarie—30 aprilie s-au efectuat pe județ 867 mii ore suplimentare.**

O REZERVĂ importantă, încă insuficient fructificată, este aceea a **generalizării schimbului II și introducerea și extinderea schimbului III.** Or, în unitățile industriale din ju-

V. PETRESCU
director
P. ANDREI
inspector principal
Direcția Județeană de Statistică Prahova

(Continuare în pag. 12)

ANUL X **viata economica**

Săptăminal editat de Societatea de Științe Economice din România

SUMARUL

numărului 22 din 2 iunie 1972

■ **ECONOMIE NAȚIONALĂ**

3

— În cinstea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de a XXV-a aniversări a Republicii — Cincinalul înainte de termen!

Analiza îndeplinirii planului demonstrează că se poate mai mult.
de **V. Petrescu**, director, **P. Andrei**, inspector principal, Direcția județeană de statistică-Prahova

4

— Atingerea rapidă a parametrilor proiectați — sursă de sporire a realizărilor
de dr. **Ștefan Ștefănescu**, director tehnic, Ministerul Industriei Ușoare.

5—6

— Pentru creșterea eficienței, este necesară sporirea vitezei de rotație a fondurilor
Dezbatere consemnată de **Maria Ioniță**.

7—8

— Creația tehnică românească — accelerator al dezvoltării economiei
Dezbatere consemnată de **V. Boescu**, **L. Țintea**.

9

— Marketing: Cum promovăm exporturile prin tîrguri internaționale
de **Paraschiv Șușnea**, Ministerul Comerțului Exterior; **Constantin Alexa**, doctorand, Academia de Studii Economice.

10—11

— În intîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. — iulie 1972: Prețurile în procesul perfecționării conducerii și planificării economiei naționale
de **Gheorghe Gaston Marin**, președintele Comitetului de Stat pentru Prețuri.

■ **TEORII — IDEI**

13

— **Dialoguri cu prof. Jean Fourastié despre: Creșterea economică** resorturile, direcțiile și limitele ei
Discuție consemnată de **Irina Vianu**, **Dinu Dragomirescu**.

14—15

— În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972: Dezvoltarea și modernizarea economiei naționale, trăsătură esențială a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate
de **Constantin Grigorescu**.

— Confruntări: Reflectînd la o polemică
de dr. **Ioan Cristescu**

■ **ECONOMIE MONDIALĂ**

17

— Corespondență din Sofia: Mișcare de masă pentru creșterea productivității muncii
de **C. Amariței**

— R. P. Ungară: Preocupări sporite pentru consolidarea echilibrului economic
de dr. **Garam Iózsef**, redactor șef al revistei „Figyelő"

19

— Ipoteze de prognoză: Sistemul monetar international
de dr. **N. S. Stănescu**

Redactor șef: Gheorghe DOLGU

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA: str. Nicolae Iorga nr. 36 • telefon 11 78 76 • București

Tiparul: Întreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

În cinstea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de-a XXV-a aniversări a Republicii — Cincinalul înainte de termen!

ATINGEREA RAPIDĂ A PARAMETRILOR PROIECTAȚI — SURSĂ DE SPORIRE A REALIZĂRILOR

SPORIREA producției industriei ușoare — țesături, tricotaje, confecții, încălțăminte, articole de sticlărie, porțelan, faianță și altele — este nemijlocit legată de buna utilizare a fondurilor fixe existente, de atingerea la termen și înainte de termen a indicatorilor tehnico-economici proiectați la noile capacități date în funcțiune în ultimii ani.

În perioada 1971, și în primul trimestru al acestui an, în domeniul industriei ușoare au fost date în exploatare 7 obiective noi și au fost reutilate, dezvoltate și modernizate un număr de 90 capacități de producție. De altfel, în actualul cincinal, pe baza investițiilor acordate de stat, urmează să intre în funcțiune 52 de obiective noi, paralel cu reutilarea, dezvoltarea și modernizarea unui număr important din întreprinderile existente.

Din totalul capacităților intrate în funcțiune în anii din urmă, 80 și-au realizat în termenele planificate sau înainte de termen indicatorii tehnici-economici proiectați. Printre capacitățile de producție mai importante care și-au realizat în termen sau înainte de termen indicatorii tehnici-economici proiectați menționăm: Fabrica de confecții și tricotaje-București, Fabricile de confecții din Oradea și Brăila, Întreprinderea „Ambalajul Metalic"-Timișoara, Întreprinderea „Metalotehnica"-Tg. Mureș, Întreprinderea de pielărie „Partizanul"-Bacău, Uzinele textile „Moldova"-Botoșani, „Țesătoriile Reunite"-București și altele.

Realizarea înainte de termen a parametrilor proiectați a permis obținerea unor importante cantități de producție peste prevederi, cu influențe favorabile asupra celorlalți indicatori ai planului. În anul 1971, de pildă, la fabricile de confecții din Oradea și din Brăila, indicatorii tehnico-economici proiectați s-au realizat integral pentru etapa finală cu două trimestre înainte de termen, **obținîndu-se astfel, peste plan, o producție suplimentară de 30 milioane lei.** De asemenea, la Întreprinderea de pielărie „Partizanul" din Bacău, indicatorii tehnici-economici proiectați au fost realizați integral pentru etapa finală cu două trimestre înainte de termen. **Efectul: realizarea unei producții suplimentare de 55 mii perechi încălțăminte, iar productivitatea muncii a fost depășită cu 3,5%.**

Și în 1972, prin realizarea înainte de termen a indicatorilor tehnici-economici proiectați la unele capacități noi de producție intrate în funcțiune, s-au creat condiții de obținere a unor importante cantități de produse peste plan. În trimestrul I a.c. s-au realizat integral înainte de termen indicatorii tehnico-economici proiectați pentru etapa finală la noua capacitate de producție de la Țesătoria de mătase-Sighișoara. **Prin aceasta, s-au creat condiții de realizare pînă la sfîrșitul anului 1972 a unei producții suplimentare de circa 400 mii mp țesături.** În același timp, s-au creat condiții și de depășire a livrărilor către fondul pieței cu circa 14 milioane lei (preț cu amănuntul). Tot în perioada ce a trecut din acest an, au mai realizat înainte de termen indicatorii tehnico-economici proiectați pentru etapa finală Întreprinderea „Metaloglobus" din București (unitate la care s-au creat condițiile ca pînă la sfîrșitul anului curent, să se realizeze o producție suplimentară de circa 5 milioane lei).

LA REALIZAREA în termen sau înainte de termen a parametrilor proiectați la capacitățile de producție amintite, cît și la altele, au contribuit aplicarea unor măsuri tehnico-organizatorice eficiente: **mai buna aprovizionare tehnico-materială, introducerea și extinderea metodelor moderne de organizare a producției și a muncii, asigurarea la timp și de bună calitate a necesarului de piese de schimb și accesorii, precum și a creării condițiilor optime de depozitare, manipulare și desfacere a produselor finite etc.** În cazul acelor capacități noi unde realizarea producției necesita anumite colaborări — lucru foarte frecvent în industria ușoară — s-a urmărit chiar de la început ca **acestea să se facă cu întreprinderi bine organizate, cu rezultate deosebite, astfel încît să constituie pentru noile obiective nu numai un sprijin în livrarea unor semifabricate** — fire, talpă, piele etc. — **de bună calitate, dar și un exemplu în modul de organizare al producției și a muncii.**

La toate acestea trebuie să mai arătăm că la noile capacități de producție, pentru a se scurta cît mai mult perioada de atingere a parametrilor proiectați, **au fost detașate de la început cadre de muncitori, ajutori de maiștri, maiștri, tehnicieni și ingineri de la cele mai bune întreprinderi, care au format nucleul de bază al personalului și care au contribuit la formarea celorlalte cadre.**

EXISTĂ însă din păcate și unități care nu au reușit să-și atingă parametrii proiectați în termenul prevăzut. Mai grav este faptul că la unele din acestea — „Integrata"-Constanța (țesătorie), Țesătoria „Cazanele"-Orșova, Fabrica de tricotaje de lînă „Tricodava"-București, Fabrica de vase emailate „Emailul Roșu"-Mediaș, Fabrica de talpă și încălțăminte de cauciuc-Drăgășani (secția talpă), **etapa finală de atingere a parametrilor proiectați a expirat de mult.** Datorită acestui fapt, la capacitățile de producție enumerate, cît și la altele, **s-a înregistrat în trimestrul I a.c. o pierdere de producție valorică de aproape 46 milioane lei.** Nerealizarea producției proiectate a influențat negativ și ceilalți indicatori de plan.

Dacă la neatingerea parametrilor proiectați au influențat și unele cauze obiective (schimbări în structura sortimentală, în structura de materii prime, ca urmare a folosirii în mai mare măsură a resurselor din țară, sau în destinația producției față de proiect), nu pot fi trecute cu vederea o serie de deficiențe și lipsuri existente în activitatea lor. Dintre acestea menționăm:

- **nivel scăzut de calificare al muncitorilor, datorită insuficientei preocupări în recrutarea și pregătirea acestora** (cum este cazul la Întreprinderea „Integrata"-Constanța, Filatura de bumbac-Slobozia, Fabrica de tricotaje tip lînă „Tricodava" și Fabrica de articole de sticlărie din București);
- **deficiențe în organizarea producției și a muncii, constînd din exploatarea nerațională a utilajelor, lipsuri în aprovizionarea cu unele materii prime, materiale, piese de schimb** (Întreprinderea „Integrata"-Constanța, Fabrica de tricotaje tip lînă-Miercurea Ciuc, Filatura de bumbac-Slobozia și Fabrica de talpă și încălțăminte-Drăgășani);
- **carențe în gospodărirea materiilor prime și materialelor, în folosirea rațională în unele cazuri a acestora, fapt ce a dus la depășirea nivelului de cheltuieli la unele întreprinderi** („Textila"-Pitești, Fabrica de sticlă-Turda și Fabrica de articole de sticlărie-București).

PENTRU ÎNLĂTURAREA acestor deficiențe, cît și pentru crearea unor condiții mai bune de scurtare a termenelor de atingere a parametrilor proiectați la noile capacități de producție intrate sau care urmează a intra în funcțiune în industria ușoară, sînt necesare aplicarea unor măsuri tehnico-organizatorice speciale, cum sînt:

- **efectuarea de studii de marketing la fiecare proiect, care să permită stabilirea unei structuri sortimentale a producției cît mai aproape de cerințele reale și exigențele cumpărătorilor din țară sau din străinătate, în cazul cînd o parte din producție este prevăzută a se exporta.** Fără astfel de studii nu se poate concepe în prezent o determinare cît mai exactă a nivelului producției fizice sau valorice la noile capacități care să stea la baza stabilirii altor indicatori și anume: forța de muncă, plan de aprovizionare, volum de acumulări etc. La efectuarea acestor studii, de un real folos sînt magazinele proprii de prezentare și desfacere ale produselor industriei ușoare, care trebuie să asigure date cît mai reale în legătură cu cererea de consum a fondului pieței. Menționăm că, în prezent, **rețeaua proprie de magazine de prezentare și desfacere a produselor Ministerului Industriei Ușoare, cuprinde 105 magazine, număr care urmează să crească în continuare.**
- **asigurarea prin plan de către fiecare întreprindere a unei structuri sortimentale a producției identice sau cît mai apropiată de cea prevăzută în proiect.** Pentru aplicarea în practică a acestei măsuri, **întreprinderile trebuie să fie sprijinite mai mult decît în prezent de către centralele industriale, în sensul că la operațiile de contractare, noile capacități să poată prezenta sortimentele de producție în cantitățile și, mai ales, calitățile prevăzute în plan.** Aceasta îndeosebi deoarece la unele din noile obiective s-au constatat la început greutăți pe linia calității produselor;
- **asigurarea prin plan a necesarului de materii prime, atît cantitativ, cît și calitativ, conform proiectului.** Fără aceasta pot apare dificultăți în procesul de producție și, bineînțeles, în realizarea structurii sortimentale văzute în proiect. Mai mult, schimbarea calității materiei prime, poate influența negativ și alți indicatori tehnico-economici și, în primul rînd, nivelul de cheltuieli la 1000 lei producție marfă și, bineînțeles, volumul de acumulare;
- **crearea unor condiții optime de deservire a utilajelor tehnologice, care presupune o organizare corespunzătoare a activității de întreținere și revizie a acestora.** Totodată, este necesar ca, de la început, să se treacă la fiecare obiectiv nou **la organizarea unui sector propriu pentru producția de piese de schimb și accesorii.** S-ar putea obiecta că la o nouă capacitate de producție n-ar fi nevoie să se organizeze o asemenea activitate. Dar experiența, viața ne-a dovedit că la acele capacități de producție noi unde s-a procedat așa, s-au obținut rezultate deosebite, deoarece dezvoltarea producției proprii de piese de schimb și accesorii s-a făcut în același timp cu dezvoltarea producției de bază;
- **ridicarea nivelului de calificare a tuturor categoriilor de salariați, la nivelul prevăzut în proiect încît să poată deservi în bune condițiuni utilajele din dotare.** Realizarea acestei măsuri presupune ca perioada de școlarizare a noilor cadre, să fie corelată cu termenele de dare în funcțiune a noilor capacități de producție, astfel ca să se permită muncitorilor, ajutorilor de maiștri și maiștrilor să participe atît la montajul utilajelor tehnologice cît și la perioada de probe tehnologice.

În afara acestor măsuri, **este necesar ca pentru fiecare capacitate de producție să se constituie brigăzi de specialiști din centralele industriale, institutele de proiectări și cercetări, care să sprijine întreprinderile în găsirea și luarea celor mai eficiente măsuri de scurtare a perioadei de atingere a indicatorilor tehnico-economici proiectați.**

dr. Stefan ȘTEFĂNESCU
director tehnic
Ministerul Industriei Ușoare

În cinstea Conferinţei Naţionale a P.C.R. şi a celei de-a XXV-a aniversări a Republicii — Cincinalul înainte de termen!

PENTRU CREŞTEREA EFICIENŢEI ESTE NECESARĂ SPORIREA VITEZEI DE ROTAŢIE A FONDURILOR

● Cum vă preocupaţi pentru prevenirea şi lichidarea stocurilor supranormative ?

● Ce măsuri se impun pentru eliminarea cauzelor care le generează ?

CREŞTEREA eficienţei economice constituie o sarcină primordială a fiecărei întreprinderi şi centrale industriale. Aşa cum se sublinia în Directivele Conferinţei Naţionale a P.C.R. din decembrie 1967, stadiul actual al economiei noastre impune angajarea fiecărei unităţi productive în circuitul economic cu toate resursele şi rezervele ei interne în vederea unei eficienţe sporite şi a unui ritm susţinut de creştere economică.

În acest scop, au fost întreprinse numeroase măsuri pe linia perfecţionării relaţiilor contractuale între întreprinderi şi a sistemului de aprovizionare tehnico-materială, precum şi a formelor de finanţare şi creditare a unităţilor economice.

Aceste măsuri îşi dovedesc tot mai mult eficienţa, ele stimulînd întreprinderile în direcţia gospodăririi raţionale a mijloacelor materiale şi băneşti. În multe întreprinderi se manifestă însă şi fenomene contrarii, apar stocuri de materii prime, materiale şi de produse ce depăşesc limitele necesare şi care grevează eficienţa economică. La începutul anului, de exemplu, stocurile de materii prime, produse finite, producţie neterminată etc. se ridicau la 60 miliarde lei, din care aproape 3 miliarde erau stocuri supranormative. De aceea, s-a subliniat în Rezoluţia Conferinţei pe ţară a cadrelor de conducere din întreprinderi şi centrale industriale şi de construcţii că fiecare întreprindere şi şantier să-şi determine în mod riguros necesarul de materii prime şi materiale, de combustibil şi energie, în raport cu programele de producţie şi cu normele de consum şi de stoc aprobate prin plan. **Această sarcină capătă valenţe noi acum, în condiţiile marii întreceri în cinstea Conferinţei Naţionale a P.C.R. şi a celei de-a XXV-a aniversări a Republicii, întrecere în cadrul căreia o voinţă unică angajează tot mai mult energiile colectivelor din unităţile economice : cincinalul înainte de termen !**

Care sînt cauzele care generează formarea stocurilor ? Ce măsuri se impun pentru prevenirea şi lichidarea stocurilor ? Aceasta a fost tema mesei rotunde organizate la redacţia „Vieţii economice" cu cadre de conducere din Banca Naţională, C.S.P., ministere, centrale şi întreprinderi industriale, ale cărei dezbateri le publicăm mai jos.

— **N. Pretorian :** În ultima perioadă de timp, analiza activităţii economico-financiare s-a bucurat de o mare atenţie din partea conducerii superioare de partid. Aceasta impune sarcini sporite pentru specialiştii din organele de sinteză, ministere economice şi din centrale industriale. Cadrele de economişti de la toate nivelele urmează să-şi întărească eforturile pentru a contribui la elucidarea unor probleme de natură financiară îndeosebi pe linia obţinerii unei corelaţii optime între planul financiar şi cel de producţie din întreprinderi şi centrale industriale, toate acestea în vederea obţinerii unei eficienţe maxime.

Analizele arată însă că, la sfîrşitul anului trecut, s-a constituit un volum însemnat de stocuri peste plan care poate influenţa negativ echilibrul economic şi financiar. Aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Conferinţa pe ţară a cadrelor de conducere din întreprinderi şi centrale industriale şi de construcţii, creşterea exagerată a stocurilor poate avea urmări serioase pentru dezvoltarea economică şi, de aceea, trebuie luate măsuri pentru mărirea vitezei de rotaţie a fondurilor. De aceea, consider că iniţiativa redacţiei de a ne invita în jurul „mesei rotunde" pentru a discuta problema prevenirii şi lichidării stocurilor supranormative este foarte bine venită.

Cred că, în discuţiile noastre, trebuie să pornim de la faptul că **originea formării stocurilor supranormative rezidă în unele carenţe care se mai manifestă în activitatea unor organe de sinteză, a unor ministere şi unităţi economice şi că soluţiile financiare adoptate pe parcursul timpului sînt soluţii de moment, care nu rezolvă însuşi fenomenul şi cauzele care îl declanşează.** Prin aceasta, nu exclud existenţa unor probleme nerezolvate în domeniul financiar-bancar care, în mod artificial, duc la apariţia în evidenţele unităţilor economice a unor stocuri supranormative ; dar dacă analizăm în profunzime fenomenul, prin prisma adevăratelor sale cauze, problema stocurilor supranormative nu este în primul rînd determinată de modul cum este rezolvată finanţarea. **Ca economişti care lucrăm în întreprinderi şi centrale industriale, în ministere economice şi în organe de sinteză avem datoria să sugerăm măsuri şi să dăm soluţii pentru lichidarea stocurilor supranormative şi nu să venim cu justificări, cum se mai întîmplă uneori.**

În acest context, trebuie să ne oprim pe larg la modul cum unităţile economice, întreprinderile şi mai ales centralele industriale se ocupă de gospodărirea eficientă a resurselor materiale şi financiare de care dispun, la cauzele care determină formarea stocurilor în sfera producţiei şi a circulaţiei.

● Însemnate rezerve ce trebuie să fie puse în valoare

— **Dr. Gh. Şică :** Apreciez iniţiativa redacţiei „Viaţa economică" de a pune în dezbatere o astfel de problemă, cu atît mai mult cu cît sînt de părere că pentru lichidarea stocurilor supranormative din economie, presa noastră economică, în general, mai are multe de făcut. De aceea, cred că una dintre soluţii, dintre căi, ar fi şi aceasta : **să sporim informaţia economică în jurul acestor stocuri pînă la un nivel corespunzător.**

În al doilea rînd, va trebui, după părerea mea, creat un curent de opinie mai puternic în legătură cu accelerarea vitezei de rotaţie a fondurilor din economie, ca o necesitate stringentă pentru creşterea eficienţei economice.

Ca lucrător într-un organ de sinteză, aş dori să relev, înainte de toate, unele implicaţii la nivel macroeconomic ale existenţei stocurilor supranormative.

Privind problema la nivel macroeconomic, relaţiile de interdependenţă dintre imobilizările de fonduri şi procesul de creare a venitului naţional, apar evidente. Este clar că stocurile supranormative grevează însuşi fondul de acumulare şi eficienţa acestuia, deoarece ele nu sînt utilizate, în perioada dată, la crearea bunurilor materiale ; fiind în stoc la unele întreprinderi, ele lipsesc altor întreprinderi sau le silesc pe acestea să solicite alte resurse materiale.

În condiţiile în care, în acest an, avem de rezolvat sarcini mari pe linia reducerii cheltuielilor materiale, cu atît mai actuală mi se pare problema lichidării tuturor cauzelor care ar putea duce la grevarea nejustificată a costurilor.

În această ordine de idei, trebuie să subliniem că un recent sondaj pe care l-a iniţiat şi organizat C.S.P., în cursul trimestrului I a.c., în 30 de întreprinderi, din diferite ramuri ale economiei naţionale, a scos în evidenţă faptul că volumul stocurilor supranormative înregistrate a constituit una din cauzele care au generat nerealizarea sarcinii privind costurile de producţie de către întreprinderile luate în anchetă. Totuşi, nici un comitet al oamenilor muncii din aceste unităţi n-a trecut pe ordinea de zi a şedinţelor sale o analiză a stocurilor supranormative, a cauzelor care le-au generat şi n-a adoptat vreun plan de măsuri în care să se prevadă atragerea acestor stocuri în circuitul economic. După părerea mea, **aceste preocupări nu trebuie să rămînă pe seama unor factori de importanţă secundară din întreprinderi ci trebuie să se situeze undeva în centrul măsurilor ce se iau pentru îmbunătăţirea eficienţei economice a unităţilor productive.** În acest cincinal al calităţii, **cred că este necesar să se acorde o atenţie mult mai mare decît pînă acum aspectelor economico-financiare ale producţiei în general şi, în cadrul acestor aspecte, imobilizărilor, care întîrzie procesul de creare a venitului naţional, în mod special.**

O problemă deosebită, pe care aş vrea s-o subliniez la această masă rotundă, este aceea că, la unele întreprinderi, din stocurile supranormative fac parte materii prime şi materiale provenite din import, care au reclamat un efort valutar însemnat din partea statului. În condiţiile echilibrului dinamic, în care este construit planul cincinal 1971—1975, stocarea peste necesar a materiilor prime şi materialelor provenite din import grevează balanţa de plăţi a ţării şi eficienţa economică ; acest aspect ar trebui să stea permanent în atenţia specialiştilor din economie, încît atunci cînd apar asemenea fenomene negative, ele să fie grabnic soluţionate.

O altă problemă, strîns legată de fenomenul luat în discuţie, o constituie **normarea tehnică şi financiară.** În acest domeniu, trebuie făcut un salt calitativ pentru a satisface exigenţele ştiinţifice ; **un rol primordial, în această direcţie, revine întreprinderilor şi centralelor industriale, nu în sensul de a arăta în permanenţă că normativele sînt mici ci de a demonstra, pe structuri, unde anume s-ar putea apropia normarea la nivel macroeconomic mai corespunzător de fenomene, în aşa fel ca, pe ansamblu, să realizăm acest obiectiv pe care ni-l propunem : accelerarea vitezei de rotaţie a fondurilor din economie şi creşterea eficienţei lor economice.**

Sînt, de asemenea, de părere că, în colaborare cu organele financiar-bancare, s-ar putea face mai mult la nivel microeconomic în ceea ce priveşte planurile de valorificare a acestor stocuri supranormative, aceasta întrucît la bază, în unităţile de producţie, avem un aparat tehnic care cunoaşte bine structura acestor stocuri supranormative şi, în acelaşi timp, poate să emită şi soluţii corespunzătoare legate de valorificarea lor.

Pentru noi lucrătorii din C.S.P., ţinînd seama de sarcinile calitative deosebite pe care ni le impune cincinalul 1971—1975, problema aceasta a valorificării stocurilor supranormative este importantă şi ne oferim să dăm întregul nostru sprijin, dacă în cadrul acestei acţiuni de valorificare se vor ivi anumite probleme la care C.S.P. îşi poate aduce contribuţia.

● Aprovizionarea raţională implică o înaltă responsabilitate

— **I. Ursea :** Înainte de a trece la tematica propriu-zisă, la analiza cauzelor care conduc la imobilizări de mijloace circulante, aş vrea să spun că aceste stocuri supranormative sînt consecinţa modului de lucru din întreprinderile noastre, din centralele industriale, deci o reflectare a activităţii economice a acestora.

Executarea planului de producţie presupune asigurarea bazei tehnico-materiale, respectiv asigurarea tuturor materiilor prime, materialelor, combustibilului, energiei electrice etc. necesare potrivit normelor de consum elaborate, ţinîndu-se seama de continua mobilizare a acestora prin îmbunătăţirile constructive şi tehnologice.

În afară de aceasta, este necesar a se asigura capacităţile de producţie în utilaje şi muncitori calificaţi avute în vedere la elaborarea şi stabilirea cifrelor de plan. În ramura construcţiilor de maşini, ponderea valorilor materiale în structura preţului de cost se apropie de 70%, intrînd în acest procent nu numai materialele folosite direct, ci şi materialele auxiliare, de întreţinere şi reparaţii.

Aprovizionarea cu materii prime şi materiale ocupă deci în ramura construcţiilor de maşini un loc important şi această activitate trebuie desfăşurată cu un spirit de înaltă răspundere, deoarece lipsa unui cît de neînsemnat material sau reper poate periclita realizarea planului de producţie, cu toate consecinţele negative care decurg din aceasta.

De la început, apreciez că, dacă s-ar lucra întocmai potrivit prevederilor actelor normative care reglementează contractele economice şi utilizarea mijloacelor circulante la unităţile economice, n-am mai putea vorbi de stocuri supranormative şi de imobilizări, aşa cum facem în momentul de faţă. Din păcate însă, în realitate, lucrurile se petrec cu totul altfel.

Din analiza făcută de noi la o serie de unităţi economice din subordinea Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini privind cauzele creării stocurilor supranormative de materii şi materiale, de imobilizări de fonduri, cînd acestea

Dezbatere consemnată de
Maria IONIŢĂ

→

La dezbatere au participat

V. ARON, director economic, Centrala de maşini şi materiale electrotehnice ; **C. ANGHEL**, director financiar contabil, Centrala de ţevi şi trefilate ; **I. BRAŞOV**, director economic, Ministerul Industriei Metalurgice ; **V. CHIRIAC**, director adjunct în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe ; **E. DIACONESCU**, director adjunct în centrala Băncii Naţionale ; **DR. D. FUNDATURĂ**, director general în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe ; **N. FOCŞENEANU**, şef de serviciu, plan-financiar, Ministerul Industriei Uşoare ; **N. MANOLIU**, director economic, Centrala de geamuri şi materiale izolatoare, Ploieşti ; **G. PORTELI**, director financiar, Centrala industriei utilajelor textile şi articolelor casnice ; **D. POPA**, director adjunct în Ministerul Industriei Chimice ; **E. PINCIU**, şef serviciu, plan financiar, în Ministerul Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii ; **C. PĂNESCU**, director financiar, Centrala de Utilaje energetice ; **DR. GH. ŞICA**, director în C.S.P. ; **N. SAVOIU**, şef de serviciu în Ministerul Finanţelor ; **I. URSEA**, director adjunct M.I.C.M ; **C. ZAHARIA**, director financiar, Centrala siderurgică Galaţi.

Din partea redacţiei au participat : **GH. CREŢOIU** redactor şef adjunct, **M. IONIŢĂ**, şef de secţie şi **I. MANEA**, redactor. Discuţiile au fost conduse de **N. PRETORIAN**, vicepreşedinte al Consiliului de administraţie al Băncii Naţionale.

←

nu sînt creditate de bancă, a rezultat că o mare parte a acestora s-au creat din cauze obiective, ce s-au datorat întreprinderilor respective cum sînt : **aprovizionări peste necesar, în avans, necorelării planului de aprovizionare cu cel de producție etc.**

Aceste aspecte negative în desfășurarea activității proprii în cadrul întreprinderilor noastre se manifestă ca o consecință a modului cum privesc unii salariați problemele de ansamblu ale activității economice ; aceștia sînt adepții principiului nesănătos în problemele de aprovizionare : „mai bine să prisosească decît să lipsească". Mai mult, rezolvarea lichidării stocurilor supranormative de către serviciile de aprovizionare prin efectuarea renunțărilor la furnizori în termenul legal și cu acordul acestora, corelarea planului de aprovizionare cu noile necesități ale producției nu se fac cu destulă operativitate și suficient simț de răspundere, astfel că imobilizările de mijloace circulante (la materiale) se mențin (perioade îndelungate) cu consecințe economice nefavorabile.

Poate că sînt și unele cazuri justificate în această problemă cum sînt : lipsă de personal de specialitate, încadrări în clase de salarizare mici, personal insuficient ca număr în raport de zecile de mii de poziții de materiale care trebuie analizate cel puțin lunar din punct de vedere al stocului și al mișcării. Printre cauzele mai frecvente care generează formarea de stocuri supranormative, într-o pondere însemnată și, respectiv, imobilizări de fonduri la elementul „materii și materiale", arătăm : modificarea structurii și ponderii sortimentelor în cadrul producției marfă la începutul sau pe parcursul anului de plan ; neacoperirea planului de export cu comenzi și contracte în totalitate la data întocmirii planului de aprovizionare, decalări de termene la produsele destinate exportului sau devansări, după caz ; nerealizarea planului de producție la unele sortimente determinată de lipsa materialelor din import sau ca urmare a neintrării în funcțiune a unor capacități de producție avute în vedere la elaborarea planului de producție ; nerealizarea planului de producție datorită unor greutăți legate de funcționarea utilajului de producție (în special la întreprinderile noi) etc.

● Materialele pentru producția de utilaje complexe necesită creditare diferențiată și contracte de lungă durată

ÎN CADRUL Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini sînt foarte multe unități care execută produse complexe și utilaj tehnologic pentru industria chimică, metalurgică, minieră etc.

În lunile iulie-august, cînd întreprinderile cunosc planul pe anul viitor, plan care la pozițiile de utilaje complexe este exprimat în tone și valori, se întocmește și planul de aprovizionare cu materii și materiale. Necunoscîndu-se decît aceste date, (tone și valori), se înțelege de la sine cît de reale pot fi datele estimative, cu privire la necesarul de materiale și sorto-dimensiuni ce se întocmește în acel moment și pentru care se emit comenzi și se încheie contracte de aprovizionare cu furnizorii.

Pe măsura cunoașterii nominale a utilajelor cerute de beneficiari, se întocmesc noi specificații de materiale care nu mai corespund integral cu cele elaborate inițial pe bază de prevederi estimative.

Materialele comandate sosesc (cele inițiale), și în măsura în care nu se consumă la produsele specificate în plan, devin stocuri supranormative, respectiv imobilizări, nefiind creditate de bancă ; ele se valorifică tot prin consum, dar în 2—3 trimestre, ca urmare a reglării comenzilor de aprovizionare pe semestrul următor, întrucît potrivit legii contractelor renunțarea la unele prevederi contractuale se face numai cu acordul părților.

În aceste situații, **este necesar sprijinul organelor financiar-bancare pentru a se micșora consecințele imobilizărilor, prin creditarea acestor stocuri pe o perioadă de 2—3 trimestre, cu obligația din partea întreprinderilor de a lua măsuri hotărîte în vederea reducerii treptate a acestora și evitarea creării altora noi.**

Totodată, **în vederea prevenirii acestor fenomene trebuie să luptăm pentru perfecționarea relațiilor economice: furnizor-beneficiar prin cunoașterea mai bună a necesităților economiei naționale, prin prospectarea pieței externe și încheierea contractelor de lungă durată, care să asigure întreprinderilor o mare siguranță în aprovizionarea cu materii prime și desfacerea produselor.**

Pentru a ilustra modul cum o întreprindere, fără vina ei, poate ajunge într-o situație financiară grea cu imobilizări foarte mari în raport de mărimea activității ei, voi da un exemplu concret. Este vorba de uzina „Ceahlăul" din Piatra Neamț, care în baza planului de producție aprobat pentru anul 1972, a trecut la aprovizionarea cu țevi de la U.P.A. Slatina, necesare executării aspersoarelor pentru irigații solicitate de agricultură. Între timp, Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor a renunțat la aspersoarele pentru irigații (ca urmare restrîngerii planului de investiții pentru această acțiune), iar uzina din Piatra Neamț n-a putut renunța la cele 4500 tone țeavă contractată cu furnizorul U.P.A. Slatina, deoarece această unitate nu este de acord cu modificarea contractului și nici organul său tutelar — Ministerul Industriei Metalurgice.

Cu toate intervențiile făcute pe lîngă furnizor și M.I.M. de către Centrala Industrială de Mașini Agricole și M.I.C.M., problema n-a putut fi rezolvată pînă în prezent, iar uzina are imobilizări de valori însemnate.

Modificările sau decalările planului de producție au condus la imobilizări de mijloace circulante la o serie de unități economice din subordinea M.I.C.M., dintre care exemplificăm: uzina „Semănătoarea" — București, uzina „Independența" — Sibiu, uzina „Electronica" — București etc.

O problemă deosebit de importantă, pe care aș vrea s-o scot în evidență este aceea că datorită unor greutăți obiective, o serie de unități care execută utilaje complexe și tehnologice nu și-au realizat, în totalitate, sarcinile de plan la aceste poziții, în anii 1970 și 1971, rămînînd cu imobilizări importante atît la elementul „materiale" cît și la „producția neterminată".

Menționăm că în majoritate, utilajele tehnologice respective sînt necesare industriei chimice, metalurgice, miniere, industriei materialelor de construcții pentru dezvoltări sau puneri de noi obiective în funcțiune în cadrul planului de investiții. Singurul executant — pentru astfel de utilaje — fiind MICM cu unitățile sale, se pune problema că, pentru aceste nerealizări de sortimente, **este necesar a se replanifica producția, conciliindu-se cu beneficiarii noi termene contractuale — pe anul în curs — și stabilirea de măsuri concrete care să conducă la realizarea planului la sortimentele restante.**

În aceste condiții, cînd valorificarea materialelor este posibilă prin consum productiv, respectiv finisarea producției neterminate, **considerăm necesar ca BNRSR să crediteze aceste stocuri cu dobîndă normală ;** în prezent, imobilizările create din această cauză se reflectă în împrumuturi bancare cu dobîndă majorată.

● Punerea operativă în circuitul economic a stocurilor

DE ASEMENEA, aș vrea să arăt că bilanțul contabil reflectă static, la un moment dat, activul întreprinderii și sursele de finanțare ale acestuia dar realitatea se schimbă de la o zi la alta. De aceea, stocurile de valori materiale cresc sau scad, încă din prima zi a anului, față de sfîrșitul anului trecut.

Se întîmplă adesea că materialele identificate de întreprinderi ca imobilizări se înscriu în grafice cu termene de lichidare și se iau măsuri în scopul reducerii acestora, dar, în același timp, se scapă din vedere alte fenomene care conduc la crearea de noi stocuri, la alte sortimente din plan. Din această cauză, se ajunge la situația paradoxală cînd deși s-au lichidat imobilizări de valori însemnate, totuși per sold acestea cresc în loc să scadă.

Problema care trebuie rezolvată este ceva mai grea și se referă la modul cum se pot reduce imobilizările generate de stocuri supranormative la materiale specifice, aprovizionate pentru anumite produse : poduri rulante, turbine, utilaje complexe și tehnologice, camioane, tractoare etc. **Aș propune ca aceste materiale să fie predate în bazele coordonatorilor de balanță de către întreprinderile deținătoare de astfel de stocuri, iar BNRSR să acorde credite bancare cu dobîndă normală bazelor.**

— **E. Diaconescu :** Ce rezultate economice s-ar obține dacă bazele M.I.C.M. ar prelua aceste materiale și ce garanții am avea pentru viitor că nu se vor mai forma la întreprinderile respective noi stocuri ?

— **I. Ursea :** Preluarea în baze a acestor materiale trebuie să fie făcută cu mult discernămînt ; întreprinderile ar urma să predea în baze materialele specifice care au posibilitatea de intrare în consum, în decurs de 2—3 trimestre, la produse care au desfacerea asigurată prin comenzi și contracte și în limita normelor de consum specific pentru produsele respective ; calitatea materialelor să fie corespunzătoare, confirmată prin certificate de calitate. Consecința economică ar fi : degrevarea situației financiare a întreprinderilor în cauză.

— **dr. D. Fundătură :** Eu susțin ideea remarcată de tov. N. Pretorian, de a analiza situația stocurilor supranormative nu atît din punct de vedere financiar, cît mai ales din punct de vedere al conținutului material, a ceea ce reprezintă aceste stocuri, de care întreprinderile n-au nevoie. În măsura în care stocurile sînt peste normativ, dar întreprinderile au nevoie de ele, atunci problema este numai de ordin metodologic, și anume se datorează unei greșite determinări a nivelului stocurilor și a ritmului lor de livrare ; în acest caz, nivelul stocurilor trebuie determinat în funcție de nevoile reale ale întreprinderii, și nu invers. Pentru a clarifica și aprecia mai bine aceste situații, noi am adoptat o altă denumire pe care o găsesc foarte bună și anume : le-am numit **stocuri disponibile** — nu supranormative — **acele cantități de materiale care fie că sînt peste normativ, fie că sînt sub normativ, dar întreprinderea n-are nevoie de ele într-o perioadă dată.**

Cauzele care conduc la formarea acestor stocuri disponibile au fost analizate în trecut, de nenumărate ori ; în prezent ele capătă însă un contur nou, fiindcă metodologia generală a aprovizionării tehnico-materiale este așezată pe baze noi. În mod deosebit, legea contractelor economice și metodologia de lucru pentru construirea relațiilor economice dintre furnizori și beneficiari, schimbă unghiul de analiză și în problema stocurilor supranormative.

Analizele arată că din multitudinea de cauze care provoacă apariția acestor stocuri disponibile, două ni se par esențiale. Mai întîi, la încheierea contractelor economice, nu se cunosc încă toate elementele planului de producție și ale planului de aprovizionare, din care cauză partenerii încheie contractele bazați doar pe experiența pe care o are fiecare, pe prevederi generale, pe niște cunoștințe neprecizate în detaliu, care nu se potrivesc întotdeauna, în desfășurarea procesului de producție, cu nevoile reale. La aceasta, aș mai adăuga lipsa de mobilitate a planului de producție, de aprovizionare și a celui de desfacere, deoarece în cursul anului nu se pot face modificări, chiar atunci cînd se dovedesc necesare și pe care viața le impune.

Cauzele menționate sugerează, totodată, și căile de îmbunătățire a situației, de astupare a unor astfel de izvoare de producere a stocurilor disponibile. Practica dovedește că unele valori sînt necesare altor întreprinderi, care le caută dar nu le găsesc, fiindcă nu au cunoștință de existența lor. Această lipsă de informație economică, face ca partenerii să se cunoască foarte greu și uneori deloc.

De aceea, în Rezoluția Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții se subliniază că toate centralele trebuie să organizeze o evidență exactă și operativă a stocurilor, iar cele ce depășesc normativele să fie redistribuite.

Una din căile eficiente pentru valorificarea acestor stocuri — prevăzută de legea aprovizionării — este preluarea materialelor de uz general, de către întreprinderile Centralei de aprovizionare, care trebuie să se ocupe intens de redistribuirea lor ; evident, pentru materialele specifice urmează să se ocupe organele de aprovizionare din ministerele respective.

Cum se desfășoară în prezent acțiunea de valorificare a stocurilor disponibile ? Trebuie arătat însă că întîlnim în această acțiune și mult formalism sau lipsă de răspundere. Față de stocurile existente la 1 ianuarie 1972, deținătorii au prezentat la întreprinderile teritoriale liste de stocuri disponibile pentru numai 10% din ele. Mai mult chiar, din acestea, 50% au fost comunicate pentru preluări numai de formă, cu rugămintea din partea deținătorilor ca să se ia numai act de ele, pentru că aceste materiale vor fi consumate în perioada următoare. Deci, din totalul stocurilor disponibile, abia 5% s-au comunicat în vederea redistribuirii către alți beneficiari, ceea ce înseamnă că cealaltă parte de 95%, întreprinderile o rețin, fiindcă au nevoie de cantitățile respective pentru consumul curent.

● Preocupare sporită pentru valorificarea, dar și pentru determinarea stocurilor

DAR ȘI DIN cantitățile comunicate, multe n-au putut fi preluate pentru că sînt piese de schimb pentru utilaje specifice, materiale de calitate slabă, necorespunzătoare, care nu sînt cerute în economie.

Din aceste cifre s-ar putea trage concluzia că problema dimensionării din punct de vedere tehnic a stocurilor nu este coordonată cu finanțarea lor sau că, în orice caz, folosirea unor formule rigide în determinarea stocurilor la întreprinderi fac să apară, în anumite momente, disponibilități de materiale care nu sînt cele reale. Sistemul practicat pînă în prezent, de organele bancare, de a analiza la o anumită dată situația stocurilor, fără a avea în vedere tot ce s-a întîmplat pînă atunci sau după aceea, nu dă cele mai bune rezultate. Fotografia unei anumite zile nu ar trebui să conducă la asemenea aprecieri, la stabilirea stocurilor supranormative, deoarece procesul de aprovizionare și de consum este în continuă mișcare, oscilațiile pe parcurs sînt inerente. Din această cauză, **nu trebuie să se acționeze numai în direcția valorificării acestor bunuri ci și în direcția determinării judicioase a stocurilor disponibile de materii prime și materiale ale întreprinderilor, fiindcă altfel nu facem altceva decît să mutăm materialele dintr-un loc în altul, de multe ori numai pe hîrtie, fără să realizăm eficiența economică pe care o scontăm.**

În prezent, acționează încă o serie de frîne în casarea unor materiale ; iată de pildă, sînt materiale care stau de zece ani și nu se casează fiindcă apar complicații în întocmirea formelor și decontarea valorilor. De asemenea, există și materiale, care ar putea fi folosite de alte întreprinderi pentru alte scopuri decît acela pentru care au fost produse inițial, dar la un preț mai scăzut. Spre exemplu, sînt unele materiale de construcții neuniforme, care pot merge la construcții mai puțin pretențioase, dar cu o valoare mai mică ; din acest punct de vedere materialele respective ar trebui să fie valorificate la un preț mai scăzut, corespunzător cu utilitatea socială căreia îi răspund.

Practica ne arată că prin luarea unor măsuri pe linia restrîngerii cauzelor care provoacă apariția stocurilor supranormative, precum și prin corelarea mai bună a stocurilor reale din întreprinderi din punct de vedere fizic și financiar, menținînd în continuare un ritm accelerat de valorificare a acestor stocuri disponibile, situația din acest domeniu se poate îmbunătăți simțitor.

— **Gh. Șică :** Dv. ați afirmat că una din cauzele stocurilor supranormative este și lipsa de mobilitate a planului. În ce constă lipsa de mobilitate a planului și ce trebuie să facem pentru ca el să fie mai mobil ?

— **dr. D. Fundătură :** Am să vă răspund cu exemple concrete ; sînt situații în care contractele încheiate pe grupe de produse s-au materializat în niște indicatori de plan și care, în structura sortimentală, pe parcurs, dacă s-ar mai umbla la ele, ar atrage implicații asupra altor indicatori. De pildă, modificări în structura sortimentală a producției, atrag după sine modificări în volumul producției globale, în productivitatea muncii, în prețul de cost etc.

Din această cauză, sînt palide posibilitățile de adaptare operativă, pe parcurs, a sarcinilor de plan, corespunzător nevoilor reale ale beneficiarilor. Producătorul este cel dintîi care se opune, de multe ori justificat, adaptării contractelor la modificarea structurii sortimentale, pentru că el nu-și mai realizează integral ceilalți indicatori de plan. De pildă, în industria siderurgică, dacă pe parcurs, s-ar trece la fabricarea unor laminate mai subțiri decît s-a prevăzut inițial în contracte, productivitatea valorică pe laminor și chiar pe muncitor ar scădea, deși numai în acest fel s-ar satisface niște nevoi importante, urgente și de mare eficiență în economia națională.

— **G. Porteli :** Dv. ridicați problema necorelării planului de aprovizionare cu planul de producție. După părerea mea, 50—60% din totalul stocurilor supranormative se datoresc acestei cauze. La toate analizele făcute în decursul anilor se pare că problema aceasta a scăpat din atenția organelor noastre de coordonare, fiindcă altfel lucrurile ar fi fost puse la punct.

Vreau totuși să întreb dacă în cadrul Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, s-a ridicat această problemă și dacă există preocupări pentru a fi reglementată ?

— **D. Fundătură :** Cadrul de lucru creat pentru încheierea contractelor economice stabilește niște termene coroborate pentru diferitele secțiuni ale planului. Credem că și prin legea planificării care urmează să se adopte, se va stabili o astfel de rezolvare a întregului proces de elaborare a planului, încît, avînd în vedere toate elementele care stau la baza acestui proces anual, inclusiv contractele economice, să se asigure o colaborare strînsă a tuturor secțiunilor de plan, o funcționare normală a întregului mecanism.

(Va urma)

În cinstea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de-a XXV-a aniversări a Republicii — Cincinalul înainte de termen!

CREAȚIA TEHNICĂ ROMÂNEASCĂ ACCELERATOR AL DEZVOLTĂRII ECONOMIEI

TEHNOLOGII MODERNE = ● Ritm susținut în realizarea sarcinilor de plan și asimilarea de produse noi ● Economii bănești și materiale ● Productivitate înaltă ● Ridicarea calității produselor

NICI CÎND ca în epoca ce o trăim n-au existat atît de multe și profunde realizări în domeniul științei și tehnicii. Valorificarea acestui tezaur contribuie la accelerarea progresului în toate domeniile de activitate și, în special, în cel al producției materiale. De altfel, astăzi nici nu poate fi concepută sporirea producției și productivității muncii, îmbunătățirea calității produselor și ridicarea eficienței economice fără a apela la noile cuceriri ale științei și tehnicii.

O asemenea asiduă preocupare pentru promovarea științei și tehnicii moderne are loc în toate ramurile economiei noastre naționale. Pornind de la faptul că tehnica de producție constituie un factor economic al progresului contemporan, că ea accelerează ritmul de îndeplinire a sarcinilor de plan, de asimilare a produselor noi, eforturile specialiștilor noștri sînt continuu îndreptate spre depistarea și valorificarea de noi căi în vederea modernizării tehnologiilor de fabricație. Mai mult, acum cînd fiecare colectiv de muncă își reanalizează posibilitățile de care dispune în vederea suplimentării angajamentelor în întrecerea pentru realizarea înainte de vreme a planului cincinal, introducerea și extinderea unor tehnologii moderne, de înaltă eficacitate a devenit unul din principalele mijloace de acționare pentru valorificarea maximă a potențialului tehnic și uman. **Cum se înfăptuiesc aceste programe, ce influență au ele asupra progresului tehnologiei de fabricație? Cum și unde mai trebuie acționat pentru accelerarea ritmului de introducere și modernizare a tehnologiilor?**

Pentru a primi răspuns la întrebările respective, „Viața economică" a organizat, cu sprijinul Direcției de dezvoltare a ramurii și investiții din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, o dezbatere cu tehnologi și specialiști din cîteva întreprinderi industriale din București și Institutul de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini

● Un proces de rutină sau de gîndire creatoare?

REDACȚIA: — Întrucît principalul mijloc de a influența accelerarea și economicitatea proceselor de producție constă în stabilirea judicioasă a metodelor de fabricație destinate realizării industriale a noilor produse, am dori ca în prima parte a dezbaterii să dăm răspuns întrebării: Cum trebuie abordată proiectarea tehnologică în uzine — ca un proces de rutină sau de gîndire creatoare? Pe ce coordonate se înscrie practica și experiența din unitățile pe care le reprezentați?

I. CRIȘAN: — Dacă înțelegem corect imperativul economic al actualei etape — necesitatea comprimării timpului în realizarea cincinalului, paralel cu ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței în industrie — răspunsul la această întrebare nu poate fi decît unul singur — **tehnologia trebuie astfel proiectată încît să asigure înscrierea activității industriale în indicatorii de eficiență planificați: productivitate a muncii, consum de metal, cheltuieli de producție.** Tehnologia proiectată nu e, deci, exclusiv o concluzie a unor calcule, ci, în același, timp, aș zice „în principal", o modalitate de rezolvare a unei teme date, a unui nivel de eficiență stabilit. O astfel de înțelegere a problemei presupune, deci, mult mai mult decît o simplă „extrapolare" a unei experiențe anterioare: e nevoie să se ridice continuu proiectul tehnologic la un nivel mai înalt, corespunzător cerințelor de sporire accentuată a eficienței economice a producției, e necesar ca proiectarea tehnologică să pornească cu curaj în permanență pe drumuri noi. Utilizarea de tehnologii de înaltă eficacitate, izvorîte din concepție proprie sau însușite din experiența altor colective, ajută la scurtarea și raționalizarea proceselor de producție, permit un ritm înalt în realizarea sarcinilor de plan, a productivității muncii, diminuarea costurilor de producție.

> Industria constructoare de mașini realizează astăzi în 6 zile o producție echivalentă cu cea a întregului an 1938. Ea a înregistrat în ultimul cincinal, an de an, un spor al producției de circa 16%. Acest ritm care asigură mai mult decît dublarea producției în 5 ani, continuă și în cincinalul actual, devansînd cu aproape 40% ritmul de creștere al ansamblului industriei.

GH. VOINAROVSCHI: — A considera proiectarea tehnologică numai ca proces de rutină, lipsit de o analiză critică, a experienței anterioare, fără depistare de noi căi de perfecționare a metodelor de fabricație, este un lucru greșit. Din păcate, în practică, problemele tehnologice se rezolvă, de multe ori, pe bază de rutină. De aceea, asistăm la situații cînd, deși se concep unele produse noi cu caracteristici superioare, costurile de producție nu reflectă îmbunătățiri, ba uneori cresc în mod nejustificat. Faptul se datorește, în bună parte, menținerii de tehnologii învechite, care solicită consumuri mari de materiale, de manoperă etc. Atunci cînd se proiectează produse noi, se face în prea mică măsură un studiu al tehnologiei care să asigure procese de fabricație automatizate, mecanizate, într-un cuvînt, de înaltă productivitate și economice. Cauza: **lipsa de timp.**

În uzina noastră asimilarea unui produs nou parcurge deobicei acest drum: timp de 2—3 ani constructorul-șef studiază diferite modele ce urmează a fi însușite; odată stabilit tipul de produs, el solicită serviciului tehnolog-șef să execute tehnologia produsului respectiv în maximum 2—3 săptămîni. De aici, o serie de necazuri privind proiectarea tehnologiilor, realizarea sculelor, crearea condițiilor necesare pentru asimilarea noului produs.

Pentru înlăturarea unor asemenea practici, **consider necesar ca în fiecare întreprindere să se formeze colective mixte** — constructori, tehnologi și proiectanți de scule — **care să analizeze condițiile însușirii noului produs încă din faza proiectării lui, stabilind măsuri de raționalizarea construcției care să permită folosirea tehnologiilor avansate.** Așa de exemplu, trebuie urmărit ca piesele produsului să fie astfel concepute încît să poată fi fabricate pe utilajele de mare productivitate cu care e dotată uzina: prese cu avans automat, mașini de injecție, mașini agregate etc.

N. GRÎNARU. — Proiectarea tehnologiilor nu poate fi concepută ca un proces de rutină, ci ca unul de creație, de rezolvare optimă a fabricației. Desigur, bazîndu-ne pe experiența acumulată, de fiecare dată trebuie să găsim soluții noi, care să depășească din punct de vedere al performanțelor, al economicității, al costurilor, pe cele ale produselor vechi. Pentru a proceda așa, este nevoie de studii, de organizarea unui sistem informațional bine pus la punct, precum și de pasiune, de dragoste de meserie.

Spre deosebire de întreprinderea „Electromagnetica", la „Electroaparataj" serviciile constructorului-șef au și tehnologii lor. S-a desființat grupul tehnologilor care înainte lucra separat. Acum **fiecare proiectant este dublat cu un tehnolog.** Această măsură asigură desfășurarea lucrărilor de asimilare într-un ritm mai alert (scurtarea perioadelor la unele produse cu 4—6 luni), conlucrarea dintre diferitele compartimente de specialitate aducînd reale avantaje în soluționarea competentă a tuturor problemelor ce le ridică această activitate. De altfel, **această conlucrare, promovarea consecventă de tehnologii eficiente constituie suportul principal al colectivului nostru în realizarea angajamentului de a scurta îndeplinirea sarcinilor de plan din actualul cincinal cu cel puțin 3—5 luni.**

Pentru a soluționa cele mai eficiente tehnologii am organizat un sistem de judecare în colectiv a acesteia în funcție de condiții și produse ce urmează a fi asimilate. Sub conducerea inginerului-șef se discută concepția tehnologică și necesarul de scule și dispozitive specifice. La aceste discuții iau parte tehnologul-șef, constructorul-șef, proiectanții din diferitele sectoare. La dezbateri mai iau parte și cadre de conducere din producție, din atelierele care vor fabrica diferitele piese. Această largă participare asigură optimizarea soluțiilor organizatorice și tehnice — de la concepție, proiectare pînă la execuție. Prezența tuturor factorilor la determinarea condițiilor necesare asimilării produsului nou sau modernizării tehnologiilor, asigură cadrul propice evitării încă de la început a apariției unor eventuale neajunsuri sau complicații, scurtează simțitor procesul de asimilare a produsului nou.

N. POPESCU: — De acord cu ideia că perfecționarea tehnologică nu trebuie considerată un proces de rutină, ci de creație. Specialiștii trebuie să pregătească diferite variante care să fie dezbătute de fiecare dată cînd urmează să se adopte decizii cu privire la asimilarea sau modernizarea produselor. Practic însă înfăptuirea programelor de însușire a produselor noi este de multe ori amînată pe diverse motive, iar criza de timp ce intervine face să se lucreze la un nivel scăzut de exigență. De aici necazuri în procesul de asimilare, în rezultatele ce se obțin.

În uzina noastră au fost luate în ultimul timp unele măsuri care au dat rezultate bune. Bunăoară, orice proiect elaborat de proiectant nu este acceptat dacă n-are în prealabil și avizul tehnologului. Introducerea acestui sistem de lucru a creat, la început, foarte multe discuții. Pînă la urmă s-a impus însă acest punct de vedere. Ce a rezultat de aici?

Faptul că se confruntă ideile constructorului cu cele ale tehnologului și invers, conduce la eliminarea unor greșeli de proiectare sau la găsirea unor soluții tehnice mai avantajoase și, în același timp, la aplicarea unor tehnologii care, ținînd seama de posibilitățile producției, valorifică mai bine materiile prime, asigură un flux normal întregului proces de fabricație. Mai mult chiar. Încă de la primele faze ale noului produs, pentru a se asigura folosirea maximă a potențialului existent, programăm loturi optime de încărcare a mașinilor și utilajelor. Pe această bază **am reușit să sporim productivitatea muncii cu 5—10 la sută în diferite stadii ale producției, să scurtăm ciclul de asimilare în medie pe produs cu 2—5 luni.**

I. CRIȘAN: — Vă rog să dezvoltați ideia referitoare la „optimizarea programării".

N. POPESCU: — În practică au intervenit cazuri în care tehnologii bine gîndite nu au putut fi puse în aplicare din cauza fragmentării loturilor de fabricație. Acestea fiind mai mici decît cele avute în vedere la proiectarea tehnologică. metoda prescrisă devenea neeconomică, din cauza timpilor relativ mari de reglaj. Pentru a elimina aceste neajunsuri, în uzina noastră s-a impus ca dispecerul-șef să lanseze în fabricație **loturi optime** stabilite de tehnolog. Numai atunci cînd avem lipsă de capacitate la turnătorie și numai cu avizul conducerii uzinei (inginer-șef sau directorul tehnic), se dă dezlegare pentru fragmentarea loturilor.

I. CRIȘAN: — Putem consemna unanimitate în ceea ce privește **orientarea proiectării tehnologice:** ea nu trebuie să fie o operație de rutină, ci de **creație tehnică pentru rezolvarea unei probleme.**

> La dezbatere au luat parte: Ion **CRIȘAN**, director general al Direcției de dezvoltare a ramurii și invesuții din Ministerul Industriei Construcțiilor de mașini; **Willy RODIN** și **Ion MUNTEANU** de la Institutul de cercetări tehnologice pentru construcția de mașini; **Nicolae POPESCU**, tehnolog-șef la „Uzina de pompe"; **Gh. VOINAROVSCHI**, ing. șef — Uzina „Electromagnetica"; **Stan NĂSTASE**, tehnolog-șef „Uzina de mașini electrice"; **Ion CONDRUȚ**, tehnolog-șef Uzina mecanică fină: **NICOLAE GRÎNARU**, tehnolog-șef. Uzina Electroaparataj.
>
> Din partea redacției au participat **V. BOESCU**, secretar general adjunct de redacție și **L. ȚINTEA**, redactor.

Mi se pare esențial să subliniem mai mult **rolul inginerului tehnolog** în punerea în aplicare a acestui deziderat, obligația fiecăruia de a se afirma ca un luptător pentru inovare, ca un posesor al soluțiilor tehnice pentru multiplele probleme economice cu care e confruntată uzina.

Apreciez că trebuie să depunem mai **multă stăruință în vederea creării în uzinele noastre a condițiilor propice pentru ca proiectarea tehnologică să se desfășoare la nivelul cerut.** Trebuie să dăm sprijinul necesar tehnologilor, să le asigurăm un timp minim pentru proiectele lor, să le încurajăm inițiativele — dar, în același timp, să le cerem să rezolve problemele majore ale eficienței economice.

● Eficiența — principalul în alegerea procedeelor de fabricație

REDACȚIA: — La baza proiectării proceselor tehnologice există studii economice care să stabilească eficiența metodelor prescrise? Se poate cunoaște încă în faza de proiect eficiența economică a tehnologiilor elaborate?

N. POPESCU: — În domeniul acesta există — după părerea mea — încă mari deficiențe. De obicei, în cele mai multe întreprinderi nu se fac calcule și studii preliminare, ci se trece la însușirea unui produs nou, la introducerea unor tehnologii noi și, pe parcursul fabricației, se mai fac corectările ce se impun. De aceea, nu de puține ori se semnalează depășiri la costuri, la consumul de materiale etc.

Desigur, cu privire la eficiența tehnologiilor, se pun multiple probleme. mai ales cu privire la **analiza variantelor ce se vor adopta.** În prima fază, cînd se trece la asimilarea unui produs nou, de multe ori, nu se cunoaște dinainte care va fi seria lui de fabricație. Atunci. în

Dezbatere realizată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

——→

> Rețeaua complexă de institute de cercetări și proiectări din industria construcțiilor de mașini, în care lucrează aproape 10.000 ingineri și tehnicieni și a căror bază materială e în continuă dezvoltare, faptul că fiecare centrală industrială dispune de institutul sau de centrul său de cercetări de specialitate, precum și de un aparat propriu de coordonare a dezvoltării, asigură legătura strînsă între cercetare și producție, posibilități largi de materializare a gîndirii și concepției proprii.

această etapă, se prevede o tehnologie sumară cu minimum de S.D.V.-uri pentru omologarea seriei zero. Există însă o anumită optică care, după părerea mea, se cere schimbată. Atunci cînd se face omologarea produsului se stabilește și gradul de echipare cu S.D.V.-uri ; or, dacă noi încercăm să indicăm cifre mai mici — pentru că realmente nu este nevoie de numărul de S.D.V.-uri preconizat — se consideră că nu am făcut o treabă corespunzătoare. În dorința de a evita asemenea aprecieri, am ajuns uneori să umplem magaziile cu dispozitive fără mișcare. De aceea, **este necesar ca, odată cu trecerea la asimilarea fiecărui produs, să se stabilească cu aproximație și mărimea seriei.** În funcție de aceasta pot fi aplicate și măsuri de mai mare sau mai redusă eficiență. Depășind această fază, intervin apoi greutăți în legătură cu **aprobarea prețului produsului nou.** În unele cazuri calculele făcute asupra unui produs „reprezentativ" nu sînt concludente asupra întregii game de produse, rentabilitatea fiind deformată de ponderea mai mică sau mai mare a materialelor.

I. CRIȘAN : — Noi insistăm asupra necesității de a nu proiecta produse, ci game de produse, familii și serii unitare; de asemenea, insistăm **să nu se stabilească prețuri pentru produse individuale, ci să se întocmească o costo-gramă pentru întreaga „familie" de produse.**

N. POPESCU : — În uzina noastră se pleacă, în general, de la **analiza ponderii cheltuielilor materiale pe ansamblu și pe produs.** În cadrul serviciului tehnolog-șef, pe lîngă colectivele de tehnologie, de autoutilare, de proiectare de S.D.V.-uri, există și o **grupă de indici tehnico-economici.** Acest ultim colectiv face bilanțul total al consumului de materiale și de manoperă și ține legătura permanentă cu serviciul prețului de cost pe uzină. Atunci cînd se constată că un produs nu se încadrează în indicatorii planificați, căutăm să depistăm cauzele și luăm măsurile ce se impun.

I. CONDRUȚ : — Cînd este vorba de asimilarea unui produs, de introducerea unor tehnologii noi, la întreprinderea noastră se întocmesc studii tehnico-economice, fie de un institut de specialitate, fie de cadrele tehnice ale uzinei. Aceste S.T.E.-uri se referă însă mai mult la laturile constructive și mai puțin la cele economice. În cadrul serviciului pe care îl conduc, elaborăm un **micro S.T.E. pentru fiecare produs,** examinînd modul cum acesta se încadrează în economia uzinei. O problemă importantă este dacă un ansamblu sau altul se execută în uzină, sau dacă nu e mai economic ca acesta să fie adus prin cooperare de la o altă întreprindere.

Am reușit astfel să ne încadrăm în prevederile costurilor, iar la unele produse acestea să fie mai reduse cu 5—10%.

I. CRIȘAN : — Cine face aceste studii prin care se urmărește determinarea tehnologiei celei mai eficiente : **inginerii sau economiștii ?** Cînd este vorba de comparat două variante tehnologice, economistul judecă întotdeauna în bani, în vreme ce inginerul judecă în unități naturale (kilograme, minute). Or, nu întotdeauna este o identitate perfectă între aceste unități.

I. CONDRUȚ : — Pentru a face astfel de studii ar fi necesar ca economistul să cunoască foarte multă tehnică. Neavînd astfel de economiști, problemele le rezolvă inginerii. Desigur, în cadrul serviciului tehnolog-șef ar fi nevoie de economiști, care să aibă o temeinică pregătire, să fie capabili să arate prin calcule ce tehnologie să fie aplicată în condițiile de dotare tehnică a întreprinderii noastre. Trebuie și sper că într-un viitor apropiat să rezolvăm și această problemă.

În condițiile în care lucrăm, s-a căpătat totuși o oarecare experiență, care ne permite să cunoaștem dacă un produs nou ce îl punem în fabricație, este sau nu rentabil. Lucrînd de multă vreme în acest domeniu, unii ingineri au căpătat și cunoștințe economice. Prin studiile și calculele pe care le elaborează ei, urmărim ca produsele pe care le realizăm să fie competitive nu numai pe piața internă, dar și peste hotare.

STAN NĂSTASE : — În dezbaterile pe care le purtăm în colective sau în cadrul comitetului de direcție, pentru adoptarea proiectelor și a tehnologiilor, avem în vedere criteriul sporirii productivității muncii, reducerii consumului specific, cît și nivelul costurilor de producție. Au fost suficiente cazuri cînd am respins serii întregi de produse, fiindcă era evident faptul că fusese prevăzut un consum prea mare de metal, sau costurile erau prea ridicate. Avem, de asemenea, în vedere în momentul discuțiilor, posibilitatea să folosim fie S.D.V.-uri existente, fie unele repere și pentru următoarea serie de produse. În cadrul biroului de proiectare pentru S.D.V., **am tipizat pe fiecare grupă anumite elemente,** atît pentru ușurarea proiectării, cît și pentru diminuarea cheltuielilor pentru pregătirea fabricației.

Toate măsurile ce le stabilim au drept scop realizarea unui nou produs cu caracteristici superioare, dar care să fie mai ieftin. În unele cazuri reușim să atingem aceste deziderate, dar sînt și situații cînd, datorită unor neajunsuri nedepistate la timp, costurile depășesc prevederile. De aceea, am întronat bunul obicei ca **după realizarea primului lot de produse sau a seriilor zero, să ne analizăm critic activitatea desfășurată, să aducem, dacă e cazul, corective documentației tehnice, tehnologiilor adoptate, organizării producției de serie.**

GH. VOINAROVSCHI : — În stadiul actual al dezvoltării economiei, consider că **este necesar ca nici un produs să nu intre în fabricație dacă nu este mai ieftin decît cele similare și nu realizează performanțe superioare celor aflate în fabricație.** Acest lucru trebuie să se asigure, prin studii și cacule, cu aportul larg al economiștilor. Dar, așa cum s-a mai arătat, astfel de studii prealabile se fac în mică măsură. Calculele economice, de obicei, se întocmesc în faza cînd s-a realizat prototipul și el este omologat. De aici o serie de neajunsuri, lupta pentru aprobarea de prețuri etc.

Sînt însă, din păcate, și alte aspecte, care duc la situații nedorite, cînd din lipsa de condiții, noul produs asimilat se situează la costuri mai ridicate decît cel aflat în fabricație. Bunăoară, pentru asigurarea unui nivel superior de eficiență economică a producției viitoare, colectivul fabricii își propune — în funcție de posibilitățile tehnice pe care le are — să asimileze un anumit număr de produse noi. Totuși, planul tehnic aprobat de centrală cît și de minister cuprinde și alte produse care necesită un mare efort de asimilare, în schimb au seriile de fabricație prea reduse pentru a asigura o eficiență economică ridicată. Ce consecințe decurg de aici ? Desigur, costuri ridicate și, în unele cazuri, renunțarea la fabricație după ce s-au făcut cheltuieli de asimilare. **Nu ar fi mai util ca planurile tehnice privind asimilarea de produse noi, de modernizări, să fie stabilite de comun acord cu întreprinderea ce le va realiza, în funcție de eficiența economică scontată ?**

REDACȚIA : — Care sînt, după părerea dv., principalele linii directoare pentru sporirea eficienței economice a tehnologiilor ce se introduc în uzine ?

GH. VOINAROVSCHI : — O condiție esențială constă în **adîncirea specializării tehnologice.** Într-o uzină ca a noastră, cu grad foarte ridicat de integrare, sîntem nevoiți să ne ocupăm de tot felul de tehnologii — piese din mase plastice, tîmplărie, țesătorie etc. — tehnologii ce trebuie să le cunoaștem bine pe toate.

Este absolut necesar, după părerea mea, **ca pentru obținerea unei mai mari eficiențe economice, să se insiste pe o specializare a fabricilor.** Întreprinderile de genul uzinei noastre trebuie să păstreze un profil variat de fabricație, o gamă foarte largă de produse, dar să nu facă decît operații de montaj, iar cele mai multe elemente componente să fie achiziționate de la fabrici de specialitate.

N. POPESCU : — Sînt și alte aspecte care grevează asupra tehnologiilor pe care le aplicăm, asupra nivelului eficienței acestora. M-aș referi, de exemplu, la **problema prețurilor la materialele înlocuitoare.** Sînt situații cînd pe parcursul aplicării unor procese tehnologice intervin anumite schimbări de soluții fie datorită lipsei de materiale corespunzătoare, fie că s-a impus introducerea unor înlocuitori (fontă veche în loc de fontă nouă, modele din rășini sintetice, extinderea folosirii maselor plastice etc.). Cînd calculăm însă prețurile de cost, constatăm că piesele de bachelită ne costă mai mult decît cele de fontă și cu toate că am redus consumul de metal, la cheltuieli apare cu totul altceva. **Socot că ar trebui acționat asupra prețului înlocuitorilor, dacă vrem să facem în același timp și economii de metal și să reducem și costurile de fabricație.**

I. CRIȘAN : — Ar fi multe de adăugat în completarea părerilor expuse privind aspectele economice ale tehnologiilor. Voi sublinia doar următoarele idei :

1. Proiectarea tehnologică trebuie să fie un proces de **optimizare,** pe parcursul ei trebuie comparate diferite **variante** posibile, în funcție de diferite **criterii.** Cele mai multe dintre acestea sînt criterii economice, exprimabile în indicatori de eficiență, care trebuie determinați în vederea analizei comparative.

2. Analiza comparativă trebuie să fie un proces **colectiv,** întrucît factorii interesați sînt dispersați în toate compartimentele uzinei. E nevoie ca pe lîngă factorii de concepție tehnică și din producție, la aceste analize să participe și **reprezentanții compartimentelor economice.** Aceștia trebuie să contribuie activ la alegerea variantei optime.

3. **Decizia finală asupra tehnologiei urmează să fie luată la nivelul conducerii uzinei,** care trebuie să hotărască asupra încărcării sculăriei (realizarea sculelor și dispozitivelor), asupra nivelului de manoperă, asupra costurilor de fabricație. De calitatea acestei decizii, de exigența care se manifestă la adoptarea ei, depinde în mare măsură bunul mers al fabricii.

4. **La stabilirea planurilor de modernizare a produselor, criteriile de eficiență economică trebuie să primeze,** fără a neglija însă obligațiile de diversificare a producției, de satisfacere a nevoilor economiei cu produse noi.

● Sprijin concret, larg, pentru afirmarea noului

REDACȚIA : — În ce măsură se preocupă centralele industriale, institutele de specialitate, ministerul de introducerea tehnologiei moderne ? Ce sprijin concret acordă ele întreprinderilor ?

N. POPESCU : — Dorim, și o spun cu toată seriozitatea, să folosim în activitatea noastră numai tehnologii moderne, eficiente. Dar, așa cum am mai afirmat, aplicarea lor este cu putință numai în contextul asigurări unor condiții corespunzătoare, pe care noi, specialiștii din uzină, nu le putem realiza. Sprijinul pe care ni-l acordă institutele de cercetări nu este suficient. Aceeași situație este și cînd apelăm la Centrala industrială. Firește, n-aș putea spune că nu întîmpinăm bunăvoință. Dar atît nu ajunge. Uneori sîntem chiar întrebați : „dar ce v-a venit să aplicați cutare metodă, cînd cu strungul universal, de pildă, puteți face orice ? De... pînă la urmă ați putea să găsiți ce căutați".

Așadar, introducerea de tehnologii moderne, cade, de fapt, în sarcina aproape exclusivă a specialiștilor din uzină. Și, desigur, noi rezolvăm în primul rînd, acele probleme pe care le reclamă cu urgență producția, realizarea planului.

În introducerea unor tehnologii noi, aș vedea necesitatea unui sprijin din partea institutului sau a centralei industriale în detaliu, pe domenii de activitate.

W. RODIN : — Eu o văd tehnologia sub două aspecte : **a face tehnologie** și a **proiecta tehnologie.** Și cînd spun aceasta, mă refer la cele două categorii de tehnologi prezenți la această dezbatere : cei din uzine, care trebuie să rezolve problemele de azi și maximum pentru un an înainte, și cei din institute, care trebuie să rezolve problemele de peste 2—3 ani de zile. Dar și această „tehnologie proiectată" aș împărți-o în două : pentru **obiective mai restrînse** și pentru **obiective mai complexe.** Pe ce probleme ne-am axat activitatea noi cei de la institut ?

Cu Uzina „Independența"-Sibiu, de pildă, am contractat realizarea unei mașini pentru asamblarea lanțurilor tip „Gall", operație care se făcea pînă nu de mult manual. După lucrări care au durat doi ani, s-a realizat și s-a dat în exploatare o mașină, care are o productivitate cam de zece ori mai mare decît procedeul de pînă acum. Aș zice, deci, că activitatea institutelor din sectorul nostru trebuie să se axeze pe astfel de teme care să conducă la realizări „revoluționare", de natură fie cantitativă, fie calitativă. Și, bineînțeles, atunci cînd se cumulează aceste două condiții, se ajunge la cel mai bun rezultat.

Aș adăuga că **o mare rezervă pentru realizarea planului stă în utilizarea intensivă a capacității mașinilor.** În ce sens ? Dacă vom face o analiză concretă vom constata că puterea motoarelor care acționează mașinile este foarte puțin utilizată. Nu s-a făcut pînă acum un calcul al randamentului sau al indicelui intensiv, dar acesta este, după părerea mea, una din rezervele care ar trebui cît mai mult folosite. Găsim repere care se pot executa cu o presă de 6 tone, dar care se fac totuși pe o presă de 25 tone ș.a.m.d.

Alte probleme sînt cele **complexe,** legate în special de uzinele noi. Ministerul nostru este cel care dezvoltă într-un ritm din ce în ce mai mare uzine noi cu specific de prelucrări mecanice. Și dacă într-o uzină veche există un nivel tehnologic mai bun sau mai rău, determinat de dotarea realizată pe parcurs, într-o uzină nouă tehnologul este acela care trebuie să proiecteze de la început producția la nivelul unor parametri optimi. Institutul nostru a elaborat asemenea proiecte, cu rezultate bune, iar în prezent este angrenat în lucrări pentru fabricile noi de la Vaslui, Balș ș.a.

GH. VOINAROVSCHI : — I.C.T.C.M. și alte institute de specialitate, prin activitatea ce o desfășoară, sînt utile pentru rezolvarea unor probleme tehnologice de interes general, care acoperă o gamă mai mare de probleme. Există însă probleme **specifice pentru întreprinderi,** în cazul nostru, de pildă, fabricarea de capsule microfonice, receptoare pentru telefoane etc. Cine trebuie să le rezolve pe acestea ?

Eu nu văd de ce ar exista specialiști în acest domeniu, în afara uzinei noastre. **Organizarea de laboratoare pe lîngă uzine, dotate cu cadre de specialitate, ar fi de natură să rezolve operativ și eficient multe din așa-zisele „tehnologii specifice".**

Cu centrala n-am avut alte raporturi decît pentru dezvoltarea cadrului și capacității de producție a întreprinderii noastre. N-am primit de la ea nici un proiect în care să ni se arate cum urmează să lucreze uzina noastră, ca producție sau ca tehnologie.

I. MUNTEANU : — În legătură cu aplicarea de metode sau de tehnologii noi, o problemă care se pune este aceea a **asigurării cu cadre.** Din păcate, atît întreprinderile, cît și centralele industriale, atunci cînd își propun să achiziționeze utilaje noi, care impun folosirea unor tehnologii moderne, nu se gîndesc să-și pregătească din timp și cadrele necesare. De aceea se ajunge de multe ori în situația ca atunci cînd mașinile sînt aduse în întreprindere, ele să nu fie imediat folosite din lipsa cadrelor corespunzătoare. Și în această privință pot fi date multe exemple. Socot că **centralele industriale și departamentele din minister ar trebui să ajute mai mult întreprinderile** în rezolvarea acestei cerințe.

I. CRIȘAN : — Ca unul care am lucrat mulți ani în meseria de tehnolog în uzină îmi exprim părerea că actualele condiții create pentru promovarea tehnologiilor moderne sînt infinit superioare celor existente în trecutul apropiat. În primul rînd, e de subliniat dotarea din ce în ce mai bună a întreprinderilor cu utilaje moderne, de mare randament, întărirea atelierelor de S.D.V. și autoutilare, concentrarea celor mai bune cadre inginerești în munca de concepție. În al doilea rînd, abundența de documentare, zecile de reviste tehnice din toată lumea la care sînt abonate uzinele, numeroasele deplasări în străinătate pentru „documentare", „schimb de experiență" etc. În al treilea rînd, aportul institutelor de cercetări pentru probleme tehnologice de perspectivă, de amploare mai mare. Folosim noi aceste condiții la deplina lor valoare ?

Mă tem că nu putem răspunde pozitiv la această întrebare. Apreciez că tehnologii din uzine pot contribui în măsură mult mai însemnată la sporirea eficienței economice în producție. Iată cîteva exemple. În ministerul nostru se desfășoară **programe ample de modernizare a tehnologiilor** în sectoarele calde. Au fost date în funcțiune turnătorii moderne, de mare capacitate, în care tehnologiile practicate reprezintă un pas important înainte. Procedeele tehnologice noi pe baza cărora a fost proiectată turnătoria de la Uzina de autocamioane-Brașov, de exemplu, asigură o economie anuală de cel puțin 8—10.000 tone fontă. Rezultatele pozitive ale noilor tehnologii sînt evidente. Cu toate acestea, tehnologii metalurgi din unele turnătorii noi se preocupă prea puțin de însușirea și punerea în aplicare a acestor tehnologii avansate. În loc să se îngrijească de execuția corectă a modelelor, a ramelor, de calitatea materilor prime, de disciplina tehnologică, unii din ei își consumă timpul pentru a demonstra efectele unor neajunsuri inerente punerii în funcțiune a unei astfel de instalații complexe, pentru a căuta „justificări" propriei lor incapacități de a conduce o tehnologie modernă.

Alt exemplu în domeniul prelucrărilor mecanice. Avem în unele uzine (mă refer de exemplu la FMUAB) numeroase mașini-unelte cu comandă numerică care — din lipsă de programe — sînt folosite în proporție însemnată doar ca mașini obișnuite. În același timp, uzina acuză lipsa de muncitori calificați și strangulări în execuția de dispozitive. Or, se știe că principalele avantaje ale mașinilor cu comandă numerică constă în aceea că oameni cu calificare redusă pot realiza prelucrări de mare precizie, fără a avea nevoie de dispozitive speciale.

Aceste exemple — și altele care s-ar putea da în același context — demonstrează că **trebuie să acționăm mai intens pe toate căile:** trebuie **să sporească aportul centralelor industriale în dirijarea proiectării tehnologice în uzine ;** să ne ocupăm mai mult de stimularea preocupărilor pentru perfecționarea tehnologiilor (mă gîndesc la un concurs cu premii pentru cele mai bune tehnologii — astfel de concurs s-ar putea organiza în fiecare uzină, centrală industrială și pe minister) ; să dăm mai multă atenție tehnologiilor în publicațiile de documentare, în revistele tehnice ; să organizăm mai multe vizite de documentare, schimburi de experiență. Dar, mai ales, să facem apel cu încredere la capacitatea și talentul creator al miilor de tehnologi din uzinele noastre. Aportul lor poate și trebuie să fie hotărîtor la realizarea cincinalului înainte de termen.

MARKETING

CUM PROMOVĂM EXPORTURILE PRIN TÎRGURI INTERNAȚIONALE

NUMĂRUL manifestărilor internaționale de genul tîrgurilor și expozițiilor crește în ultima vreme cu un ritm mediu anual de circa 5%. Această tendință de creștere accentuată se manifestă și în cazul țării noastre al cărei număr de participări sub pavilion național s-a dublat în ultimii 10 ani. Care sînt motivele acestei creșteri — a participării firmelor din tot mai multe țări la tîrgurile și expozițiile internaționale, care se organizează anual în diferite colțuri ale lumii ?

TÎRGURILE și expozițiile internaționale, reunesc într-un cadru specific, o ofertă concentrată de mărfuri și servicii din partea diferitelor țări producătoare și exportatoare. Produsele expuse încep însă azi să se diferențieze tot mai greu din punct de vedere al valorilor lor de întrebuințare, al prețurilor sau condițiilor de livrare. Astfel se face că valoarea de întrebuințare și prețul produsului trec deseori pe plan secundar, alte mijloace și metode din ansamblul complex al strategiei promovării fiind chemate să treacă pe primul plan. Este vorba de propagandă și reclamă comercială, de alegerea strategiei și tehnicii publicitare celei mai adecvate în cadrul tîrgurilor și expozițiilor internaționale.

Pentru realizarea unui program de propagandă și reclamă comercială în cadrul tîrgurilor și expozițiilor internaționale, este necesară o cercetare prealabilă de marketing asupra următoarelor aspecte esențiale : natura ofertei ; publicul ; programul-cadru al tîrgului sau expoziției respective ; calitatea service-ului.

Astăzi tîrgurile și expozițiile internaționale sînt vizitate tot mai mult, pe lîngă reprezentanții diferitelor firme producătoare și cumpărătoare cu pregătire în special economică, de oameni de știință, savanți de renume mondial, de ingineri constructori și proiectanți aparținînd diferitelor ramuri industriale. Studiul ofertei internaționale, al nivelului internațional atins în diferitele ramuri ale științei și tehnicii, care dă, de fapt trendul dezvoltării viitoare, a devenit astăzi o caracteristică esențială a tîrgurilor și expozițiilor moderne.

● Natura ofertei

ÎN DECIZIA de participare la un tîrg sau o expoziție internațională, punctul de plecare principal trebuie să-l constituie sarcinile planului de export, un anumit volum și structură a produselor și serviciilor ce urmează a fi realizate pe piața externă, într-un anumit teritoriu sau zonă geografică și la un anumit nivel al eficienței economice.

De aceea, trebuie analizat din timp, care tîrg sau expoziție ce urmează a se deschide în anul următor și în perspectivă, pe plan internațional, corespunde ansamblului de sarcini și scopuri urmărite. Rezolvarea acestei probleme necesită, fără îndoială, studii fundamentate, efectuate atît de lucrătorii de comerț exterior din țară — începînd de la verigile centrale și pînă la serviciile operative din cadrul centralelor industriale și întreprinderilor cu sarcini de export — cît și de cei de la agențiile economice și birourile comerciale din străinătate. În funcție de opțiunea făcută urmează să se stabilească și cea mai adecvată strategie și tactică publicitară, ținînd seama de natura mărfurilor oferite, de particularitățile și specificul țării în care sînt oferite, de volumul și natura mărfurilor concurenței, ce va fi prezentă la tîrg, la expoziție.

Cea mai bună reclamă în cadrul tîrgurilor și expozițiilor internaționale, o pot face însă **produsele noi, perfecționate.** Însăși oferta acestora înseamnă un factor psihologic important care stimulează în mod esențial desfacerile de export. Prima întrebare pe care ne-o pot pune firmele interesate în achiziționarea produselor noastre se poate referi la ceea ce avem nou în colecția de mărfuri expuse. Iar aceasta, la rîndul ei, poate fi recunoscută ca actuală numai în măsura în care conține și noutăți, indiferent dacă clientul cere în mod special aceste noutăți sau dacă alege alte modele din colecție.

Trebuie observat că pe lîngă produsele ce fac obiectul expoziției s-a format uzanța de a se expune tot mai des și utilajele cu care au fost produse acestea, patentele și procedeele tehnologice de fabricație, service-ul necesar pentru montaj și darea în exploatare, întreținerea în timpul exploatării, asigurarea cu piese de schimb necesare, ca un mijloc suplimentar de promovare pentru acestea.

● Cercul de vizitatori și programul cadru

O CONDIȚIE obligatorie pentru creșterea eficienței economice a întregii activități de propagandă și reclamă comercială în cadrul tîrgurilor și expozițiilor internaționale este aceea a determinării prealabile a cercului de vizitatori asupra cărora urmează să ne îndreptăm în principal atenția. Criteriul fundamental al alegerii segmentului de vizitatori nu poate fi altul decît relația acestui segment cu producția noastră de export și aprecierea pe această bază a dispersiei intereselor față de mărfurile expuse în standuri.

Cercul de vizitatori are și o dimensiune teritorială. În timp ce marile tîrguri (de ex. Leipzig) cuprind o ofertă internațională diferențiată, cu un public de talie internațională demnă de remarcat, la tîrgurile mici și mijlocii se poate observa o dependență vizibilă între gradul de specializare și domeniul teritorial de atracție.

Deosebirile în dispersia intereselor publicului participant, față de numeroasele oferte prezentate variază foarte mult de la o persoană la alta, de la un grup de persoane la altul. Acestea pot fi stabilite prin sondaj și anchete la fața locului, în fiecare moment, iar concluziile generalizatoare nu pot fi extinse la un alt tîrg sau expoziție viitoare. În urma sondajelor și anchetelor întreprinse putem grupa publicul vizitator, pe baza generalizărilor asupra eșantioanelor reprezentative, în patru mari grupe și anume : persoane în general interesate ; persoane particular interesate, care cer detalii în plus ; cumpărători potențiali ; vizitatori cu care avem deja relații comerciale. Se înțelege că pe baza acestei structurări a publicului vizitator urmează să definim și obiectivele concrete ale propagandei și reclamei comerciale.

Participarea la tîrguri și expoziții internaționale este legată, de regulă, de întreprinderea unui întreg ansamblu de măsuri în vederea realizării unei campanii **unitare** de reclamă pentru mărfurile expuse și anume : publicații în presa generală și de branșă, în cataloagele tîrgurilor, utilizarea de filme în scopuri de reclamă, difuzarea materialelor de reclamă tipărite printre vizitatorii tîrgului, în principal, printre reprezentanții cercurilor de afaceri, organizarea de conferințe de presă sau discuții la masa rotundă, în cadrul cărora reprezentanților presei și ai cercurilor de afaceri li se dau informații despre obiectul activității întreprinderilor noastre, despre diferitele mărfuri sau grupe de mărfuri. Important este ca la conferințele de presă, de exemplu, să fie subliniată experiența pozitivă căpătată, în procesul producției și desfacerii pe piețele externe, de către întreprinderile noastre producătoare și de comerț exterior.

● Calitatea service-ului și mesajul publicitar

ÎN MĂSURA în care service-ul din cadrul tîrgurilor și expozițiilor internaționale reușește să depășească sfera serviciilor pur turistice, (mijlocirea cazării, schimbul valutar etc.) și să cuprindă informații și sfaturi comerciale, precum și tehnico-științifice, sau chiar mijlocirea unor contacte personale, acesta se transformă într-un auxiliar deosebit de important al propagandei și reclamei comerciale.

S-a constatat că partenerii la discuții în cadrul tîrgurilor și expozițiilor internaționale sînt mai receptivi față de noile oferte făcute la tîrg, decît în propria lor întreprindere, deoarece ei vizitează tîrgul sau expoziția respectivă pentru a învăța ceva nou și pentru a găsi soluții la problemele lor proprii de producție și desfacere. Această receptivitate poate fi stimulată prin crearea unei atmosfere deosebite, prin intermediul propagandei și reclamei comerciale, la propriile noastre standuri de exponate.

Informația publicitară crește în eficiență dacă este prezentată artistic, dacă mesajul publicitar este inteligent, dacă ambianța este confortabilă, plăcută.

O problemă importantă ce trebuie rezolvată este răspunsul la întrebarea : care argumente în favoarea mărfii noastre expuse sînt cele mai importante, mai eficiente ; cum și în ce fel trebuie ele prezentate ; în ce măsură urmează acestea să atragă contraargumente ; ce stil de compunere și ce ton sînt cele mai indicate ?

În rezolvarea acestei probleme originalitatea, caracterul inedit al mesajului, al modului de transmitere se situează pe primul plan. Utilizarea unor formule publicitare cunoscute, uzate deja moral, nu poate decît să diminueze interesul publicului pentru firma și produsele noastre și să ducă la un nivel scăzut al eficienței participării la tîrgul sau expoziția respectivă. În același timp s-a observat că publicul vizitator recepționează mai repede acele mesaje publicitare în care acesta recunoaște un text mai vechi. Aceasta arată încă o dată necesitatea asigurării continuității și periodicității campaniilor publicitare efectuate înaintea, în timpul și după încheierea tîrgului (pentru stimularea efectului de reamintire).

Astfel, încă înaintea deschiderii expoziției sau tîrgului este recomandabil să se înceapă o activitate de propagandă și reclamă „pre expo“, care să dureze de obicei, cîteva luni. Aceasta permite cetățenilor țării respective, firmelor comerciale din țara respectivă, precum și firmelor din alte țări care urmează să participe la această manifestare, să cunoască mai devreme mărfurile noastre iar activitatea de la tîrg să pună accentul pe încheierea de contracte comerciale, în special pe termen lung.

După deschiderea tîrgului sau expoziției respective, propaganda și reclama comercială prin intermediul presei de specialitate, precum și al televiziunii, prin demonstrațiile efectuate asupra diferitelor mașini și utilaje expuse, ocupă un loc central.

Deosebit de eficientă se dovedește în practica internațională a participării la tîrguri și expoziții, reclama cu ajutorul filmelor speciale de propagandă. După ce sînt rulate, exemplare din filmele respective pot fi puse apoi la dispoziția reprezentanților marilor firme cumpărătoare.

În general, gradul de eficiență al acțiunilor de propagandă și reclamă în cadrul tîrgurilor și expozițiilor poate fi apreciat după numărul și valoarea contractelor încheiate ca expresie a eficienței imediate a acestor manifestări internaționale. Efectele de perspectivă ale acestora sînt însă cele mai importante, vizînd lărgirea volumului exportului prin introducerea de produse noi pe piețele respective, găsirea de noi clienți, etc.

Paraschiv ȘUȘNEA
Ministerul Comerțului Exterior

Constantin ALEXA
doctorand
Academia de Studii Economice

NOI ACTE NORMATIVE

● În Buletinul Oficial nr. 40, partea I, din 23 aprilie 1972 a fost publicat Decretul privind stabilirea prețurilor cu amănuntul la unele specii de pește proaspăt, congelat și sărat, provenit din pescuitul oceanic și marin, din producția proprie și import. Decretul stabilește că prețurile cu amănuntul vor fi stabilite de către Ministerul Comerțului Interior, cu acordul Comitetului de Stat pentru Prețuri, potrivit anexei care face parte integrantă din decret.

● La 24 aprilie 1972, în Buletinul Oficial nr. 41, a fost publicată Legea cu privire la activitatea de comerț interior, care a intrat în vigoare la 30 de zile de la publicare, adică în ziua de 25 mai 1972. Pe aceeași dată a fost abrogat Decretul nr. 306/1952 pentru reglementarea exercitării comerțului particular și combaterea speculei; H.C.M. nr. 1087/1957 privind lista produselor agricole și industriale ce nu pot forma obiectul comerțului particular; Decretul nr. 377/1971 privind unele măsuri referitoare la vînzarea către cumpărătorii individuali a produselor alimentare și industriale, art. 1 lit. a și c, art. 2 lit. a, c, și e, art. 3 lit. d și k, precum și art. 5 lit. c din Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 2503/1969 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor la regulile generale de comerț, precum și orice alte dispoziții contrare recentei legi.

● Tot la 25 mai 1972, adică la 30 de zile de la publicarea lor în Buletinul Oficial nr. 42 din 24 aprilie 1972, au intrat în vigoare : Legea privind gospodărirea pădurilor aflate în administrarea directă a comunelor și Legea privind gospodărirea apelor în Republica Socialistă România. În același număr din Buletinul Oficial a fost publicată și Legea privind organizarea și funcționarea controlului obștesc, care urmează să intre în vigoare la 60 de zile de la publicarea sa, adică la 24 iunie 1972.

TURISM

Litoral '72

● Sezonul estival pe litoralul românesc al Mării Negre a început din plin și cele dintîi contingente de turiști din țară și de peste hotare, au populat plajele, hotelurile și restaurantele. Și fluxul uman către litoral este abia la început, el intensificîndu-se cu fiecare zi. Iată mai jos cîteva știri care interesează direct pe cei care se vor duce la mare în cele cîteva luni de sezon care urmează :

● Mai întîi cîteva noutăți privind transportul pe calea ferată : numărul trenurilor care vor circula spre și dinspre litoral a crescut cu două perechi, traficul de vîrf din sezonul estival ajungînd astfel la 21 de perechi trenuri de călători pe zi. Întrucît numărul de locuri pe tren oscilează între 700 și 1200, rezultă că vor putea fi transportați zilnic, în ambele sensuri circa 36—40 de mii de călători. Viteza de circulație a crescut, la numeroase trenuri eliminîndu-se sau reducîndu-se la minimum opririle. În afara rapidului „Tomis“, încă cinci trenuri vor circula fără oprire pe distanța București — Constanța, iar alte trei trenuri accelerate vor opri o singură dată.

Pentru excursioniștii care pleacă spre litoral prin oficiile de turism sau prin B.T.T. au fost puse în circulație automotoarele 881/882 — fiecare cu o capacitate de 300 de locuri, purtînd denumirea „Săgeata albastră“. În caz de solicitări sporite, ele pot fi înlocuite cu o garnitură de 16 vagoane, fără a se mări prea mult timpul de deplasare. În urma solicitărilor, a fost sporit numărul vagoanelor-restaurant, care sînt atașate la nu mai puțin de 10 trenuri.

● Și acum cîteva „premiere“ marine sintetizate în cîteva cifre: turiștii de anul acesta găsesc pe litoral 5 900 noi locuri în hoteluri și 2 000 în campinguri; 16 noi restaurante cu 6 400 de locuri ; 29 piscine, 13 terenuri de minigolf, tîrg de vară la Mamaia; pentru ei se vor organiza nu mai puțin de 600 de spectacole de teatru, operă, revistă, circ, diferite concursuri.

● O sută treizeci de milioane de lei au fost alocați în anul 1972 lucrărilor edilitar-gospodărești pe litoral. Mulți dintre turiștii noștri nu știu, poate, că una dintre problemele de prim ordin este alimentarea cu apă : e nevoie de 650—700 litri pe zi/om. Acest debit a fost realizat din surse de la Albești, Murfatlar și Mangalia și ele vor fi suficiente pentru alimentarea stațiunilor de vacanță. Au fost create rezervoare de apă de circa 15 mii metri cubi, s-au adus îmbunătățiri pe rețele în zona Eforie Nord și Sud (unde exista o strangulare) pînă la Saturn.

● Litoralul a început actualul sezon cu 240 unități comerciale noi, care măresc la 2 300 numărul total al acestora și cu un efectiv de 3 550 de oameni cu peste o mie mai mare decît în anul 1971 ; acestora li se alătură 200 de vînzători care vor asigura desfacerea mobilă a unor mărfuri pe plajă. La 15 mai a luat ființă comandamentul aprovizionării litoralului, al cărui rol vizează operativitatea și ritmicitatea distribuirii mărfurilor necesare sezonului.

IN INTIMPINAREA CONFERINTEI NATIONALE A P.C.R. Iulie 1972

PREŢURILE ÎN PROCESUL PERFECŢIONĂRII CONDUCERII ŞI PLANIFICĂRII ECONOMIEI NAŢIONALE

Gheorghe GASTON MARIN

Preşedintele Comitetului de Stat pentru Preţuri

CONFERINŢA NAŢIONALĂ A P.C.R. din decembrie 1967 a luat hotărîri de importanţă excepţională privind perfecţionarea conducerii şi planificării economiei naţionale care au deschis noi căi de manifestare a legilor economice obiective, au impulsionat dinamica întregii dezvoltări, ridicînd pe o treaptă superioară preocupările pentru creşterea eficienţei activităţii economice. În primii doi ani ai actualului cincinal se materializează, în ritm susţinut, proporţiile stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R., obiectivele fundamentale privind construcţia societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră.

Printre factorii care acţionează în stabilirea şi realizarea proporţiilor de dezvoltare şi în comensurarea activităţii economice, un rol important revine sistemului de preţuri, pîrghie importantă pentru înfăptuirea opţiunilor majore ale politicii de dezvoltare economico-socială. Sistemul de preţuri, ca latură esenţială a mecanismului economic, are o contribuţie importantă în desfăşurarea activităţii economice în direcţiile prevăzute prin plan, în efectuarea schimburilor între sectoare, ramuri şi întreprinderi, în asigurarea stabilităţii monetare şi creşterea planificată a nivelului de trai.

Rolul sistemului de preţuri a devenit mai important în condiţiile aşezării întregii activităţi pe principiul gestiunii economice; el contribuie la stimularea folosirii raţionale a bogăţiilor naturale, la intensificarea progresului tehnic, la folosirea capacităţilor de producţie şi îmbunătăţirea calităţii produselor.

Trăsăturile fundamentale ale politicii de preţuri a partidului şi guvernului izvorăsc din preocuparea de aşezare a tuturor categoriilor de preţuri pe temeiuri care să oglindească realităţile în toate sectoarele activităţii economice. Realitatea, obiectivitatea preţurilor constituie de fapt condiţia hotărîtoare pentru îndeplinirea cu succes a funcţiilor principale ce le revin — de comensurare a cheltuielilor sociale de producţie şi de instrument al politicii economice. **„Ani de-a rîndul** — arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Raportul la Conferinţa Naţională a P.C.R. — **s-a susţinut în mod greşit că în societatea socialistă preţul nu mai are o funcţie economică importantă, el putînd fi stabilit de organele de stat la liberul arbitru, independent de cuantumul cheltuielilor sociale. Asemenea teorii nu pot avea decît consecinţe negative în viaţa economică, în întreaga operă de construire a socialismului. Întreprinderile nu pot fi cointeresate să depună eforturi pentru lichidarea pierderilor, pentru reducerea consumurilor, pentru obţinerea de beneficii, în condiţiile în care, oricît de scump ar produce, statul suportă diferenţa de la buget, fixează preţuri artificiale, sub cheltuielile reale de producţie.**

Existenţa unor preţuri nefundamentate din punct de vedere economic îngreunează în mod considerabil analiza conţinutului de cheltuieli sociale încorporate în produse, stînjeneşte lupta pentru ridicarea productivităţii muncii sociale, pentru scăderea consumurilor materiale în producţie, împiedică estimarea reală a rezultatelor activităţii fiecărei întreprinderi".

Dezvăluind principalele neajunsuri, în acest document, Conferinţa Naţională şi Congresul al X-lea al P.C.R. au stabilit direcţiile principale cu privire la perfecţionarea sistemului de preţuri:

- aşezarea preţurilor în toate ramurile economiei naţionale pe baza cheltuielilor sociale de producţie, pentru a putea fi folosite în mod concludent ca etalon de măsurare a valorii reale a mărfurilor, a eficienţei economice a producţiei, investiţiilor şi comerţului exterior, ca instrument de estimare reală a rezultatelor activităţii economice a fiecărei ramuri şi întreprinderi, pentru a reflecta efortul făcut de societate în înzestrarea ramurilor cu fonduri de producţie;
- diferenţierea mai accentuată a preţurilor pe calităţi, astfel încît să contribuie la stimularea progresului tehnic, la modernizarea sortimentelor de mărfuri şi înlăturarea din producţie a celor învechite;
- formarea unor corelaţii între preţurile diferitelor produse fundamentate pe criterii economice care să asigure circulaţia normală a mărfurilor în economie şi să contribuie la economisirea şi valorificarea superioară a materiei prime, extinderea folosirii înlocuitorilor, dezvoltarea cooperării între întreprinderi şi raţionalizarea importurilor, ţinîndu-se seama totodată şi de raporturile existente între preţuri pe piaţa mondială;
- stimularea creşterii eficienţei activităţii de comerţ exterior;
- asigurarea unei evoluţii controlate a preţurilor şi a stabilităţii acestora;
- elasticizarea sistemului de preţuri prin adaptarea acestora la noile condiţii create de modificările continue în nivelul productivităţii muncii şi a costurilor de producţie;
- perfecţionarea metodologiei de formare a preţurilor şi a cadrului organizatoric al activităţii în domeniul preţurilor.

Aceste sarcini în domeniul preţurilor sînt legate între ele, se condiţionează reciproc şi constituie o parte componentă a măsurilor de perfecţionare a conducerii şi planificării economiei naţionale stabilite la Conferinţa Naţională a P.C.R., a căror înfăptuire reprezintă un proces permanent ce se realizează în timp.

PROBLEMA fundamentală a perfecţionării sistemului de preţuri o reprezintă apropierea preţurilor de baza lor economică — cheltuielile sociale de producţie şi punerea lor în concordanţă cu noile condiţii din economie. Avînd în vedere că preţurile de producţie, baza tuturor categoriilor de preţuri din economie, au rămas nemodificate vreme îndelungată, apropierea lor de cheltuielile sociale de muncă înseamnă de fapt reconstruirea întregului sistem de preţuri.

Îndepărtarea preţurilor de cheltuielile sociale de producţie îşi găseşte oglindirea în existenţa, pe de o parte, a unor ramuri şi produse cu rentabilităţi mult superioare mediei pe economie, iar pe de altă parte, a unor ramuri şi produse cu pierderi. Existenţa unor produse cu rentabilităţi exagerate poate determina anumite deplasări în structura producţiei care uneori nu corespund intereselor generale ale economiei, în timp ce pierderile la anumite produse determină, în frecvente cazuri, ocolirea fabricării acestora, indiferent de necesităţile economiei naţionale. Şi într-un caz şi în celălalt, la produsele care fac obiectul schimburilor externe, astfel de preţuri duc la denaturarea cursurilor de revenire, la deformarea eficienţei reale a comerţului exterior.

Problema esenţială, de importanţă hotărîtoare nu numai pentru stabilirea preţurilor şi tarifelor în funcţie de cheltuielile sociale de producţie, ci şi pentru înfăptuirea sarcinilor fundamentale ale creşterii economice, o constituie reducerea continuă şi sistematică a preţului de cost. Aceasta presupune, în primul rînd, ca preţurile să fie construite pe costuri definite în mod unitar şi analizate critic, pe baza unor norme dinamice care să contribuie la economisirea accentuată a resurselor materiale şi la o cît mai raţională utilizare a forţei de muncă.

Corespunzător cu acest obiectiv, în perioada imediat următoare Conferinţei Naţionale a P.C.R., în anii 1968—1970, s-a desfăşurat în întreprinderi şi ministere o largă acţiune de creştere a rentabilităţii şi de lichidare a pierderilor pe calea reducerii preţului de cost şi a organizării ştiinţifice a producţiei şi a muncii. Ca urmare a eforturilor depuse o serie de produse şi întreprinderi au devenit rentabile în cadrul sistemului de preţuri în vigoare. Desigur aceste realizări importante nu pot fi apreciate ca satisfăcătoare şi nu reprezintă decît un început în vasta bătălie ce trebuie dată la fiecare loc de muncă, de la concepţia şi pînă la livrarea produselor, pentru a ne apropia cît mai rapid de productivitatea muncii sociale recunoscută pe plan mondial.

La unele produse la care înlăturarea pierderilor prin efort propriu nu a fost posibilă, sau ale căror preţuri nu reflectau costul real al materiilor prime, preţurile de producţie au fost majorate ca de pildă la cărămizi, ţiglă, carton bituminat, fire şi ţesături din lînă şi bumbac etc. realizîndu-se totodată şi o îmbunătăţire a corelaţiilor dintre preţurile acestor produse.

La altele în schimb, care prezentau rentabilităţi mari, îndeosebi ca urmare a creării de noi capacităţi cu costuri mai reduse, preţurile au fost puse în concordanţă cu noile cheltuieli sociale, stimulînd totodată utilizarea raţională în consumul productiv a noilor materiale şi a utilajelor. În această categorie se include reducerea substanţială a preţurilor de producţie la fire şi fibre chimice, şi la ţesături din acestea, mase plastice, răşini sintetice, produse din fibră de sticlă, la diferite tipuri de maşini şi utilaje agricole şi în special a celor destinate realizării programelor naţionale de dezvoltare a creşterii animalelor şi de hidroameliorări.

Au fost aduse îmbunătăţiri în regimul de formare a preţurilor la piesele de schimb, în vederea cointeresării întreprinderilor constructoare de maşini în sporirea producţiei acestora. S-au stabilit tarife stimulatorii, pentru atragerea unui volum sporit de transport pe Dunăre.

Este în curs de elaborare reaşezarea tarifelor în transporturile de mărfuri pe calea ferată şi cu mijloace auto care va asigura corelaţii mai corespunzătoare a tarifelor, în funcţie de mărfuri şi distanţe, între cele două sisteme de transport.

Potrivit obiectivelor stabilite de Conferinţa Naţională şi Congresul al X-lea al P.C.R. creşterea producţiei agricole a fost stimulată pe de o parte, prin sporirea preţurilor unor produse preluate la fondul de stat, iar pe de altă parte, prin reducerea preţurilor unui număr important de produse industriale folosite în agricultură, modificări, care au contribuit pe lîngă creşterea rentabilităţii producţiei şi a cointeresării producătorilor, la asigurarea unor corelaţii mai fundamentate de preţuri între sectorul vegetal şi animal, la apropierea preţurilor de cheltuielile sociale de producţie şi o mai bună circulaţie a mărfurilor în economie. Astfel au fost majorate preţurile de contractare şi de achiziţie la animale pentru sacrificare, lapte, şi produse lactate, cartofi, orez, tutun, piei, lînă etc.; s-au stabilit preţuri ferme de cumpărare, diferenţiate pe perioade şi calităţi, la principalele sortimente de legume şi fructe; s-au redus preţurile de livrare la mijloacele de producţie care fac obiectul aprovizionării tehnico-materiale a c.a.p. (produse electrotehnice, maşini şi utilaje, piese de schimb, produse petroliere, combustibili, materiale de construcţii, folii de polietilenă, unele furaje) ceea ce a determinat importante avantaje materiale pentru producători.

În cadrul măsurilor adoptate în ultimii ani în vederea cointeresării întreprinderilor în creşterea eficienţei operaţiunilor de export şi raţionalizarea importurilor, s-au adus unele perfecţionări şi pe linia preţurilor, ca: reflectarea în gestiunea întreprinderilor importatoare sau exportatoare, în anumite proporţii, a diferenţelor dintre preţurile interne şi externe, perfecţionarea regimului de acordare a primelor de export, asigurarea unor preţuri interne mai corespunzătoare la produsele şi materiile prime din import. S-au îmbunătăţit normele legale pentru stabilirea cheltuielilor speciale de export, legate de cerinţele partenerilor externi relative la condiţionarea şi prezentarea produselor. Totodată, ţinînd seama de rentabilitatea relativ ridicată a multor produse care formează obiectul exportului, în vederea reflectării mai juste a eficienţei comerţului exterior, au fost introduse preţuri de calcul, cu rentabilitatea limitată, la principalele produse cu pondere însemnată la export.

Modificările efectuate au acţionat în direcţia echilibrului de plan, au determinat apropierea preţurilor de producţie şi de livrare de cheltuielile sociale de producţie, au îmbunătăţit corelaţiile între preţurile diferitelor produse.

Aceste măsuri au avut însă un caracter limitat, referindu-se numai la anumite ramuri, grupe sau subgrupe de produse contribuind la îmbunătăţirea condiţiilor activităţii economico-financiare în sectoarele respective.

Ele nu au asigurat rezolvarea problemei perfecţionării sistemului preţurilor de producţie şi de livrare în ansamblul său care, aşa cum s-a arătat, conţine şi în prezent neajunsuri esenţiale.

REZOLVAREA integrală a problemei perfecţionării sistemului preţurilor de producţie şi de livrare poate fi efectuată numai pe calea unei acţiuni de reaşezare generală a acestor preţuri, pe baza unei concepţii unitare, corespunzătoare cerinţelor actuale.

Această concepţie asupra rolului şi funcţiilor preţurilor, precum şi principiile, criteriile şi normele cu caracter general sînt reglementate pentru prima dată în mod unitar în economia ţării noastre de Legea nr. 19/1971 cu privire la regimul preţurilor şi tarifelor în ţara noastră.

- Sistemul de preţuri — componentă esenţială a mecanismului economic şi direcţiile perfecţionării sale în etapa actuală
- Macromodel care să oglindească configuraţia noului sistem al preţurilor
- Stabilitate şi elasticitate — cerinţe ce se pot armoniza printr-un control riguros
- Preţurile medii ale produselor de larg consum — indicator obligatoriu de plan

Potrivit prevederilor noii legislaţii, în cadrul operaţiilor de reaşezare a preţurilor de producţie şi de livrare, în preţul de cost va fi cuprinsă o taxă asupra fondurilor de producţie, destinată să stimuleze întreprinderile în gospodărirea cu eficienţă maximă a fondurilor fixe şi a mijloacelor circulante, criteriu fundamental de apreciere a calităţii activităţii în economia modernă. În acelaşi timp, taxa asupra fondurilor de producţie va contribui la cointeresarea întreprinderilor în solicitarea cu mai multă grijă de noi fonduri de investiţii, preîntîmpinarea investiţiilor neraţionale, supradimensionate, precum şi la creşterea ponderii utilajelor în totalul fiecărei investiţii, avînd ca efect producţii sporite şi costuri reduse.

Apropierea preţurilor de cheltuielile sociale de producţie presupune, de asemenea, determinarea corespunzătoare a ratei de venit net ce urmează a fi cuprinsă în preţurile de producţie. În acest scop, venitul net va fi dimensionat în funcţie de fondurile de producţie şi diferenţiat pe ramuri, subramuri şi produse potrivit priorităţilor stabilite în dezvoltarea ramurilor economiei, a cerinţelor înnoirii producţiei şi de corelare judicioasă a preţurilor produselor.

În ultimii ani, organele centrale de sinteză economică, au efectuat studii şi calcule pentru precizarea principiilor şi criteriilor de bază ale stabilirii preţurilor. În cursul acestui an, potrivit sarcinii trasate de către conducerea de partid şi de stat, studiile urmează a fi continuate şi îmbunătăţite, în vederea elaborării unui macromodel care să oglindească configuraţia noului sistem al preţurilor de producţie şi de livrare în condiţiile previzibile, pe baza datelor de plan, pe anul 1975.

În concordanţă cu indicaţiile şi preocupările permanente ale conducerii partidului, preţurile de producţie şi de livrare reaşezate vor fi fundamentate pe activităţi optimizate şi implicit pe cheltuieli minimizate. Numai pe o asemenea bază noile preţuri vor putea servi, în mai bune condiţii decît cele actuale, ca instrument de optimizare a activităţii economice, de ridicare a eficienţei în toate domeniile de activitate, de lichidare treptată a decalajului care ne mai desparte de nivelul dezvoltării forţelor de producţie din ţările avansate.

În acest scop, este necesar ca, la toate nivelele organizatorice — minister, centrală, combinat, grupe de întreprinderi şi întreprinderi — să fie continuată cu toată fermitatea, acţiunea de analiză critică a costurilor de producţie în centrul căreia trebuie puse problemele privind: reducerea substanţială a cheltuielilor materiale, în primul rînd pe calea scăderii consumurilor specifice; folosirea cît mai deplină a capacităţilor de producţie şi a forţei de muncă; înlăturarea pe toate căile prin efort propriu a pierderilor care mai există la unele întreprinderi şi produse.

Aceasta constituie, calea esenţială a îmbunătăţirii de fond a sistemului de preţuri, a perfecţionării utilizării acestui important instrument în luarea deciziilor juste pentru progresul rapid şi armonios al întregii economii.

Perfecţionarea sistemului preţurilor de producţie şi de livrare, menită să pună ordine înainte de toate în sectorul productiv, poate fi înfăptuită mai uşor şi într-un timp relativ scurt prin operaţiile de reaşezare, avînd în vedere că produsele circulă în cea mai mare parte în cadrul sectorului de stat.

APROPIEREA preţurilor cu amănuntul de baza lor economică, cheltuielile sociale de producţie, reflectarea în acestea a reducerii costurilor de producţie precum şi a altor schimbări ce intervin în economie, este un proces de mai lungă durată şi urmează să fie înfăptuită corelat cu veniturile, consumurile individuale şi ceilalţi indicatori ai nivelului de trai, a căror dinamică este proiectată prin planurile de stat curente şi de perspectivă. „Va trebui să existe o preocupare permanentă — se spune în Raportul de activitate al C.C. la Congresul al X-lea al P.C.R. — **pentru asigurarea stabilităţii preţurilor de desfacere la mărfurile de consum şi servicii, îmbinînd criteriile economice cu grija permanentă pentru creşterea salariului real, a nivelului de trai al populaţiei".**

Realizarea nivelului planificat al preţurilor şi tarifelor este o condiţie hotărîtoare pentru asigurarea creşterii puterii de cumpărare a salariilor şi a celorlalte venituri din muncă. În perioada 1965—1970, indicele general al preţurilor cu amănuntul a crescut cu 4,6%, adică în medie cu 0,9% anual iar în anul 1971 faţă de anul 1970 cu + 0,4% asigurînd sporirea salariului real la nivelul planificat.

Aceste cifre dovedesc stabilitatea generală a preţurilor cu amănuntul şi totodată caracterul lor elastic determinat de necesitatea realizării proporţiilor planificate între producţie şi consum, a îmbunătăţirii structurii consumului pe măsura dezvoltării producţiei în condiţiile modernizării şi diversificării produselor şi serviciilor. În cadrul indicelui general, în ultimii ani, au avut loc o serie de modificări de preţuri şi tarife în ambele sensuri.

Reducerile de preţuri, pe lîngă economiile realizate de populaţie, au condus la stimularea consumului, la creşterea gradului de înzestrare a familiilor cu mărfuri de folosinţă îndelungată şi, totodată, la formarea unor corelaţii de preţuri între produse, grupe de produse şi sortimente în concordanţă cu noile condiţii din economie.

Majorarea unor preţuri şi tarife care conţineau pierderi, a înlăturat efectele negative în gestiunea unităţilor economice, stimulînd producţia de mărfuri şi servicii mult solicitate, şi utilizarea mai raţională a materiilor prime deficitare.

O trăsătură caracteristică a modificărilor de preţuri cu amănuntul constă în aceea că ele au fost efectuate în concordanţă cu cerinţele dezvoltării planificate a economiei şi ale ridicării nivelului de trai, în scopul recunoaşterii în preţuri a cheltuielilor sociale de producţie atît în industrie cît şi în agricultură, iar efectele lor au fost corelate cu creşterea planificată a producţiei şi consumului, cu indicatorii privind salariul real şi veniturile reale din fiecare perioadă.

Majorările de preţuri şi tarife au fost însoţite de măsuri de sporire a veniturilor populaţiei — mai accentuate pentru categoriile cu venituri mai mici — pe calea salariilor, a creşterii alocaţiei de stat pentru copii sau a compensaţiilor cît şi prin reducerea preţurilor la unele produse, pe cît posibil de aceeaşi natură şi cu aceeaşi importanţă în consum.

În acelaşi timp, pentru asigurarea puterii de cumpărare, îndeosebi a salariilor mai mici, este de cea mai mare importanţă măsura, introdusă de mai mulţi ani, de a se include în planul de stat indicatori privind livrările obligatorii la fondul pieţei de produse cu preţuri mai mici, cu pondere importantă în bugetele de familie, fabricarea şi desfacerea acestora cu precădere, ceea ce, alături de o serie de alte măsuri, constituie expresia politicii consecvente de echitate socială a partidului.

PENTRU elasticizarea sistemului de preţuri, în limitele raţionale definite de conceptul de stabilitate, au fost date în ultimii ani competenţe de stabilire a preţurilor la produsele de mai mică valoare întreprinderilor producătoare sau prestatoare de servicii, precum şi organizaţiilor comerciale locale, c.a.p., care au contribuit la stimularea în mai mare măsură a diversificării producţiei şi valorificării resurselor pe plan local. Noua legislaţie, menţinînd principiul centralismului în stabilirea preţurilor la produsele principale, lărgeşte competenţele ministerelor, consiliilor populare judeţene, centralelor şi întreprinderilor, pe baza unei normări stricte a elementelor componente ale preţurilor; totodată, se extind domeniile de aplicare a categoriilor de preţuri plafon şi de preţuri temporare la produsele care prin natura lor cer o anumită elasticitate a preţurilor.

Evoluţia controlată a preţurilor şi asigurarea stabilităţii lor necesită cunoaşterea, urmărirea şi evaluarea unor abateri şi încălcări de la stabilirea şi aplicarea lor, care conduc la o creştere indirectă, deghizată a preţurilor şi care, în funcţie de amploarea lor, deformează indicii de preţuri. Persistă încă tendinţa unor întreprinderi şi organizaţii economice de a umfla în mod artificial preţurile şi tarifele produselor şi serviciilor, în scopul realizării fără efort a indicatorilor valorici cuprinşi în planul şi bugetul de stat. Majorarea artificială a preţurilor duce la creşterea nejustificată a costului investiţiilor şi la scumpirea producţiei în ramurile consumatoare, la slăbirea interesului pentru economii reale de materiale şi de forţă de muncă, la denaturarea eficienţei producţiei pentru consumul intern şi pentru export.

La fel de nocivă este şi încălcarea concordanţei dintre nivelul preţului şi calitatea produselor prin substituirea unor materiale esenţiale, nerespectarea tehnologiilor şi reţetelor de fabricaţie.

Obţinerea de „economii la preţul de cost" prin degradarea calităţii faţă de prevederile standardelor, normelor interne sau caietelor de sarcini nu sporeşte eficienţa reală a întreprinderilor ci dăunează intereselor statului şi ale populaţiei.

În vederea asigurării stabilităţii, diferenţierii precum şi a evoluţiei controlate a preţurilor potrivit directivelor Conferinţei Naţionale a P.C.R., pe lîngă elaborarea planurilor de preţuri şi urmărirea lor, au fost luate o serie de măsuri, iar altele sînt în curs de aplicare.

La stabilirea preţurilor pentru noile produse şi sortimente, preocuparea principală constă în încadrarea lor cît mai corectă în nivelul existent, astfel încît să se asigure diferenţierea preţurilor în funcţie de valoarea de întrebuinţare şi calitatea produselor.

Beneficiarii mărfurilor şi organele de stabilire a preţurilor au fost orientaţi să adopte o atitudine categorică împotriva fabricării unor produse care nu îmbogăţesc în fapt gama sortimentală, nu prezintă eficienţă economică şi care nu corespund unor necesităţi reale ale economiei şi populaţiei.

În acelaşi sens acţionează şi introducerea în 1971 a unor limite maxime de preţuri pe grupe şi subgrupe de produse, în care trebuie să se încadreze preţurile şi tarifele produselor şi serviciilor noi cu excepţia unora, mult superioare calitativ celor existente — cerute în mod real de economia naţională — a căror fabricaţie şi preţ sînt supuse aprobărilor prevăzute de lege.

Pentru prevenirea şi sesizarea mişcării indirecte a preţurilor, astfel încît aceasta să nu afecteze stabilitatea preţurilor, pe lîngă aplicarea numeroaselor şi importantelor prevederi ale noii legislaţii, începînd cu anul 1973 se va trece la **planificarea preţurilor medii ale produselor de larg consum.**

Transformarea preţurilor medii în indicator obligatoriu de plan, urmăreşte asigurarea unei structuri corespunzătoare a producţiei şi a fondului de marfă, determinînd industria şi comerţul să urmărească sistematic menţinerea echilibrului între cererea şi oferta dimensionată prin plan, între produsele cu preţuri mai mari şi cele cu preţuri mijlocii şi mici.

Toate aceste măsuri — pe lîngă celelalte verificate în practică de mai mulţi ani — sînt de natură să asigure, în continuare, evoluţia controlată a preţurilor, stabilitatea acestora în strînsă concordanţă cu sarcinile şi obiectivele cuprinse în planul economic.

Un instrument de o deosebită importanţă în înfăptuirea politicii de preţuri, îl constituie controlul permanent al respectării normelor legale privind stabilirea şi aplicarea preţurilor şi tarifelor.

Organizarea, în cursul acestui an, a Inspectoratului de Stat pentru Preţuri şi cuprinderea în control a unui număr tot mai mare de unităţi va permite urmărirea rezultatelor măsurilor luate, scoaterea la iveală a deficienţelor, a cauzelor care le generează.

Cunoaşterea proceselor care au loc în domeniul preţurilor, asigurarea evoluţiei controlate, necesită un sistem informaţional sensibil. Este în centrul preocupării organelor de sinteză economică apropierea în cursul acestui an a unui sistem informaţional perfecţionat în domeniul preţurilor de producţie şi de livrare, a preţurilor cu amănuntul şi a tarifelor precum şi a preţurilor de cumpărare ale produselor agricole.

MĂSURILE luate pînă în prezent împreună cu cele în curs de înfăptuire asigură îndeplinirea integrală a sarcinilor trasate de Conferinţa Naţională, Congresul al X-lea şi indicaţiile permanente ale conducerii partidului, pentru perfecţionarea preţurilor, astfel încît acestea să-şi exercite din plin funcţiile economice şi politico-sociale ce le revin.

Imagini cotidiene în uzine, pe ogoare, pe șantiere.

PLANUL

(Urmare din pag. 3)

deț, coeficientul de schimb în secțiile de bază pe luna aprilie a fost de 1,79, iar în secțiile auxiliare de 1,36. Se observă încă odată marile posibilități de care dispun întreprinderile noastre, deoarece la unele dintre acestea coeficienții înregistrați în secțiile de bază sînt mult sub mediile pe județ, deși o mare parte a activității este programată să lucreze în 3 schimburi : Uzina reparații tractoare și motoare grele Poiana (1,57), Uzina reparat utilaj petrolier Teleajen (1,48), Uzina „1 Mai" Ploiești (1,75) Uzina mecanică Cîmpina (1,72), Uzina mecanică material rulant Ploiești (1,43) și altele.

O analiză sumară a modului de repartizare a muncitorilor în secțiile de bază pe schimburi, scoate în evidență faptul că **55,8% din aceștia lucrează în schimbul I, 27,3% în schimbul II și numai 16,3% în cel de-al treilea**. De asemenea, din totalul inginerilor, tehnicienilor și maiștrilor, care lucrează în secțiile de bază numai 8,7% sînt **prezenți în schimbul de noapte,** fapt ce influențează negativ atît realizarea volumului de producție planificat, cît și calitatea producției. **Situația este aproape asemănătoare în ce privește utilizarea maiștrilor.**

Așa prezentîndu-se situația, se impune o repartizare mai corespunzătoare a inginerilor, tehnicienilor și maiștrilor pe schimburi, în concordanță cu gradul de repartizare a muncitorilor, astfel încît să se asigure o asistență tehnică temeinică în toate schimburile. Acest lucru va influența pozitiv și folosirea intensivă și extensivă a mașinilor-unelte deoarece, în trim. I a.c., s-a remarcat în general, o tendință de scădere a indicilor de utilizare, atît față de perioada corespunzătoare, cît mai ales față de plan, cu toate că unele unități au obținut rezultate bune în această direcție. Astfel, cei mai ridicați indici de utilizare în secțiile de bază în trim. I a.c. au fost obținuți de către Uzina Neptun Cîmpina (80,9%), Uzina Feroemail Ploiești (84,7%), Uzina de reparat tractoare și motoare grele Poiana (77,8%), Uzina de reparații Ploiești (77,0%), Uzina de reparat utilaj electric Cîmpina (76,8%), Uzina utilaj minier Filipești de Pădure (75,8%), Uzina de reparații auto Cîmpina (75,0%) și altele.

Iată cum se prezintă sintetic situația utilizării fondului de timp disponibil al mașinilor-unelte pe trim. I a.c., în comparație cu trim. I 1971. (Vezi tabelul nr. 2).

Semnificativ este faptul că **uzine cu pondere mare, au înregistrat scăderi atit față de posibilitățle ce le au cît și față de perioada corespunzătoare a anului trecut.** În această situație se află Uzina „1 Mai" (indice de utilizare în secțiile de bază 73,0% față de 78.5% în trim. I 1971), Uzina de utilaj chimic-Ploiești (70,8% față de 71,0%), Uzina mecanică-Cîmpina (66,2% față de 69,8%), Uzina de raparat utilaj petrolier Teleajen (71,9% față de 74,0%) și altele. Dar și unitățile industriale care au obținut indici de utilizare mai ridicați în această perioadă în comparație cu celelalte unități, au înregistrat scăderi față de perioada corespunzătoare a anului trecut : Uzina de utilaj minier-Filipești de Pădure (75,8% față de 85,0% în trim. I 1972), Uzina de reparat utilaj electric-Cîmpina (76,8% față de 77,5%), Uzina de reparați auto-Cîmpina (75,0% față de 80,8%).

Creșterea ponderii întreruperilor în funcționarea mașinilor-unelte nu este întîmplătoare, ci o consecință directă a faptului că aprovizionarea cu materii prime și materiale se face defectuos, ca și alimentarea locurilor de muncă cu piese, subansamble, semifabricate, scule și dispozitive. La aceasta se mai adaugă apoi consumul nejustifcat de timp pentru predarea și preluarea locurilor de muncă, calitatea slabă a reparațiilor, lipsurile de la lucru și evidența defectuoasă ce se ține în unele unități.

Nimeni nu contestă că în acest an au stăruit asemenea neajunsuri. Principalul constă însă a le depista și a lua măsuri eficiente pentru înlăturarea lor, astfel încît indicii de utilizare a mașinilor și utilajelor să marcheze, în fiecare întreprindere în parte și pe ansamblul județului, o creștere de la o perioadă la alta.

OBIECTIVUL principal al oricărei unități industriale trebuie să fie acela **de a reduce cheltuielile de producție, astfel încît să obțină o eficiență economică cît mai înaltă.** Înscriindu-se pe această linie, unitățile industriale din județ **au reușit să reducă în trim. I a.c. cheltuielile totale la 1000 lei producție marfă față de plan cu 5,6 lei, iar la cheltuielile materiale cu 3,8 lei.**

Cu toate că cheltuielile totale la 1.000 lei producție marfă au fost reduse, eliminînd însă influența modificării volumului și a structurii producției marfă, **a rezultat că în perioada la care ne referim s-au obținut economii în valoare de numai 84 mii lei, situație care nu corespunde nici pe departe posibilităților de care dispun unitățile industriale, reprezentînd foarte puțin față de partea din angajamentul anual ce revine trimestrului I, de circa 25 milioane lei.** Socotind acest aspect vremelnic și, avînd în vedere planurile de măsuri tehnico-organizatorice luate de fiecare unitate, se cere intensificată acțiunea de analiză a costurilor producției, de economisire a cheltuielilor prevăzute, de revizuire a consumurilor specifice, chiar și a unor metode și optici în privința realizării sarcinilor de plan indiferent „cît ne costă", **deoarece ponderea cheltuielilor materiale planificate în totalul cheltuielilor de producție au fost depășite** — de la 83,7% la 84% — **reprezentînd o pierdere de 10,6 milioane lei.**

O altă cauză care a grevat costurile de producție și a contribuit la micșorarea volumului de economii, a fost aceea a **cheltuielilor neproductive.** Față de totalul cheltuielilor pentru producția globală, acestea au reprezentat 1,6%. Ponderea cea mai mare în totalul cheltuielilor neproductive au deținut-o rebuturile și alte cheltuieli cauzate de amenzi, penalizări, dobînzi pentru credite restante etc.

Semnalînd aceste lipsuri într-un domeniu atît de important cum este în cel al reducerii cheltuielilor la 1.000 lei producție marfă, se desprind cîteva concluzii. În primul rînd, **este necesar ca să fie extinse normele republicane de consum la materiile prime și la materialele principale, iar normele departamentale și uzinale să fie astfel fundamentate încît ele să exercite un rol mai mobilizator în întreprinderi.** Există condiții în toate întreprinderile județului ca în acest trimestru și în cele ce urmează, atît cheltuielile materiale, cît și cele totale la 1.000 lei producție-marfă să fie serios diminuate, prin adoptarea unor măsuri tehnico-organizatorice corespunzătoare.

DIN ANALIZA economico-financiară a rezultatelor obținute de unitățile județului în primul trimestru al anului — cu toate neajunsurile manifestate atît în domeniul producției, cît și în cel al nivelului cheltuielilor la 1.000 lei producție-marfă — se desprinde că : **activitatea economică s-a încheiat cu un rezultat favorabil privind realizarea de beneficii.** În această perioadă, la unitățile planificate cu beneficii s-au realizat peste plan 53,7 milioane lei (din care în industrie 22,9 milioane lei), iar unitățile cu dotații au reușit să diminueze pierderile cu 4,5 milioane lei (din care în industrie cu 1,4 milioane lei).

Se remarcă faptul că la obținerea beneficiilor suplimentare au contribuit majoritatea întreprinderilor, ponderea mare avînd : Uzina „1 Mai", Uzina utilaj chimic, Fabrica Dorobanțul din Ploiești, Rafinăria Teleajen, Uzina chimică — Valea Călugărească, Fabrica de tapiterie „Relaxa" Mizil, Fabrica de ciorapi — Cîmpina, Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești — Prahova etc. Firește că și aceste rezultate au fost umbrite de unele unități, în special ne referim la cele cu pondere mare care, datorită neajunsurilor și a neluării unor măsuri organizatorice eficiente, au încheiat un bilanț nefavorabil la acest indicator. În această situație se află Uzina mecanică Cîmpina, Grupul industrial de petrochimie Brazi, Uzina de anvelope Victoria Florești și altele.

ÎN TOATE ÎNTREPRINDERILE din județul nostru sînt condiții ca, în lunile următoare, să fie dezvoltate rezultatele bune dobîndite de la începutul anului și, în același timp, să fie eliminate lipsurile semnalate într-un domeniu sau altul, pentru ca în fiecare unitate în parte și pe ansamblul județului sarcinile de plan și angajamentele asumate în întrecere să fie realizate exemplar, pentru ca cincinalul să fie înfăptuit înainte de termen. Aceasta presupune însă ca acum, cînd în fiecare întreprindere au loc multiple acțiuni pentru utilizarea mai din plin a întregului potențial productiv, comitetele oamenilor muncii să analizeze cu simț de răspundere situația realizării fiecărui indicator și să ia măsuri care să ducă la o mai intensă valorificare a rezervelor interne privind sporirea producției și productivității muncii, obținerea de economii și beneficii peste plan, astfel încît județul Prahova să-și mărească și mai mult contribuția la dezvoltarea economiei naționale, la ridicarea bunăstării întregului popor.

Tabelul nr. 2

%

	Secții de bază Trim. I 1972	Secții de bază Trim. I 1971	Secții auxiliare Trim. I 1972	Secții auxiliare Trim. I 1971
Fond de timp maxim disponibil din care :	100,0	100,0	100,0	100,0
— Fond de timp efectiv lucrat	71,1	73,2	60,0	58,5
— Fond de timp neutilizat total	28,9	26,8	40,0	41,5
Din acesta :				
a) schimburi neprogramate	20,4	19,3	32,6	35,8
b) întreruperi accidentale	8,5	7,5	7,4	5,7
Din care :				
— reparații accidentale	1,7	1,4	0,7	0,6
— lipsă materii prime, materiale, energie	0,6	0,5	0,1	0,2
— lipsă comenzi	1,1	1,8	0,4	0,5
— lipsă forță de muncă	4.8	3,8	5,9	4,4
— alte cauze	0,3	—	0,3	—

ACORDURI TRATATIVE CONTACTE

21—25/V. ● La București s-au desfășurat tratative economice între delegațiile guvernamentale ale R. S. România și Republicii Arabe Libiene. S-a convenit asupra unor modalități de dezvoltare în perspectivă a schimburilor comerciale și a cooperării economice între cele două țări.

27/V. ● La Tokio a avut loc ședința oficială de constituire a Comitetului economic Japonia—România, care va contribui la informarea reciprocă în domeniul economiei și la dezvoltarea schimburilor între cele două țări. Din comitetul său executiv, desemnat cu acest prilej, fac parte 25 de membri care reprezintă 38 de organizații.

30/V. ● A fost semnat, la București, protocolul suplimentar privind schimburile comerciale între R. S. România și R. P. D. Coreeană, pe anii 1972—1975 ; documentul prevede o creștere însemnată a schimburilor bilaterale în perioada amintită.

LA REDACȚIA revistei noastre a avut loc săptămîna trecută o masă rotundă la care au participat cunoscutul economist francez **Jean FOURASTIÉ** *și un număr de economiști români, cercetători ai I.C.E., cadre didactice și membri ai redacției. Redăm mai jos largi extrase din discuția purtată cu acest prilej.*

Jean Fourastié este membru al Institutului Franței, profesor la Institutul de Studii Politice al Universității din Paris, director de studii la Școala Practică de Înalte Studii. A lucrat la Comisariatul Planului din Franța. Dintre cele mai cunoscute lucrări ale sale amintim : „Economia franceză în lume", „Productivitatea", „Marea speranță a secolului XX", „Planificarea economică în Franța", „Cele 40 de mii de ore", „Condițiile spiritului științific", „Eseuri de morală prospectivă", „Evoluția pe termen lung a prețurilor", „Scrisoare deschisă către patru miliarde de oameni". Unele din aceste lucrări au fost traduse în numeroase limbi.

DIALOGURI CU PROF. JEAN FOURASTIÉ DESPRE :

CREȘTEREA ECONOMICĂ, RESORTURILE, DIRECȚIILE ȘI LIMITELE EI

N. S. Stănescu : — Domnule profesor, v-am invitat aici pentru o discuție la masa rotundă.

Jean Fourastié : — Îmi pare foarte bine că am acest prilej. Am întîlnit deja o serie de specialiști români și am putut constata că sînt foarte la curent cu știința economică mondială.

N. S. Stănescu : — V-aș propune să discutăm mai întîi despre modificările structurale în economie, despre cauzele și direcțiile lor. Ce perspective întrevedeți în această privință ?

● Planul — busolă a politicii economice

J. Fourastié : — M-am ocupat de aceste probleme timp de aproape 25 de ani după cel de al doilea război mondial, lucrînd 20 de ani la Comisariatul Planului Francez, un organism de specialitate, constituit după Eliberare. Planul în Franța urmărește îndeosebi elaborarea politicii economice a guvernului pe termen mediu. Dar planul are o influență foarte puternică asupra ansamblului economiei țării, inclusiv asupra sectorului neguvernamental, deoarece fiind o previziune coerentă, el servește drept ghid nu numai guvernului, ci și întreprinderilor particulare. Ceea ce este important de semnalat este că un sector foarte larg al economiei franceze depinde de guvern ; avem un sector naționalizat foarte însemnat (toate minele de cărbuni, toate căile ferate, electricitatea, Air France, băncile, societățile de asigurare). Sectorul de stat ocupă aproximativ 1/5 din populația activă a țării. În ceea ce privește investițiile, sectorul de stat are o pondere cu mult mai mare, deoarece este vorba de ramuri care efectuează investiții masive (mai exact 40% din investițiile totale). Deci o foarte mare parte din economia franceză urmărește direct îndrumările planului.

Dinu Dragomirescu : — Cum poate fi determinată întreprinderea particulară să se înscrie în tendințele planificate ?

J. Fourastié : — În ceea ce privește sectorul privat, el nu este obligat să execute planul. Este interesant de remarcat însă că, cu toate acestea, de 25 de ani încoace sectorul privat este acela care respectă cel mai mult indicațiile planului. În general, întreprinderile au interes să execute planul, dacă acest plan a fost bine întocmit. În consecință, din acest punct de vedere, lucrurile au evoluat destul de bine și, în mare, planurile noastre au fost realizate. Cu toate acestea, n-a existat o identitate perfectă — și nici nu dorim acest lucru — căci avem mereu planuri intermediare, se fac anual ajustări ale planului la realitatea schimbată.

Analizînd situația pe sectoare, este de remarcat că industria noastră s-a dezvoltat totdeauna ceva mai lent decît era prevăzut în plan. În ceea ce privește sectorul primar, el s-a dezvoltat conform planului, în timp ce sectorul terțiar s-a dezvoltat ceva mai repede decît era prevăzut. De aceea, planurile noastre au pus de fiecare dată accent pe dezvoltarea industriei care a fost „copilul iubit" al economiei.

N. S. Stănescu : — După cum știți, la noi se acordă o mare importanță dezvoltării industriei...

J. Fourastié : — Poate că prioritățile au fost în Franța ceva mai puțin nete decît la dv. Tocmai din acest motiv am fost permanent de părere că industria franceză nu este suficient de dezvoltată și că trebuie stimulată dezvoltarea ei. Obiectivele noastre în domeniul industriei au fost atinse în ceea ce privește volumul fizic, dar cu o utilizare mai redusă de forță de muncă decît cea prevăzută inițial.

Iosif Anghel : — Deci o productivitate a muncii mai mare.

J. Fourastié : — Da. Desigur că acest lucru nu este rău în sine. Dar, deoarece în industrie s-au oferit mai puține locuri de muncă decît se prevăzuse, o parte prea mare din forța de muncă s-a îndreptat spre sectorul terțiar, care, în general, s-a dezvoltat mai repede decît era prevăzut. Fenomenul s-a repetat în fiecare din planurile noastre și s-a accentuat de la un plan la altul. Deci, astăzi avem, în general, în Franța un volum de producție industrială conform prevederilor, însă avem o proporție mai mare din populația activă în sectorul terțiar decît am fi dorit. Aceasta înseamnă că, în planificare, ar fi trebuit să ne punem, pe plan industrial, obiective mai ambițioase decît acelea pe care le-am avut.

În ceea ce privește agricultura noastră, ea este foarte eficientă. Avem încă prea mulți oameni în agricultură, chiar dacă ei reprezintă numai 14% din populația activă. Dar agricultura continuă să-și reducă foarte repede efectivele și, în același timp, volumul fizic al producției continuă să crească, poate chiar prea repede. Avem probleme cu desfacerea : nu reușim să vindem untul, vinurile, griul, laptele.

Irina Vianu : — După cum știm, un astfel de rezultat nu s-a obținut în Franța dintr-o dată.

J. Fourastié : — Este interesant să amintim că sectorul agricol este foarte greu de urnit. Timp de mulți ani am avut o agricultură cu o productivitate destul de redusă, în care tehnica stagna. Dar o dată urnită din loc, agricultura poate avansa foarte repede, chiar mai repede decît industria. În cartea mea „Le grand espoir du XXe siècle", am vorbit despre agricultură ca înregistrînd de obicei un progres tehnic mai puțin rapid decît industria. Consideram că progresul tehnic se realizează mai repede în sectorul secundar, apoi în cel primar și abia apoi în cel terțiar, în care progresul tehnic este foarte dificil. Totuși, de cel puțin 15 ani încoace, progresele productivității în agricultură sînt mai mari decît în industrie.

I. Anghel : — Care este nivelul absolut al productivității din agricultură în comparație cu acela din industrie ?

J. Fourastié : — Dacă aveți în vedere nivelul absolut al productivității, el este destul de greu de măsurat.

I. Anghel : — Să spunem, pe persoană ocupată.

J. Fourastié : Aceasta s-ar măsura valoric ?

N. S. Stănescu : — Poate în valoare adăugată.

J. Fourastié : — Da, dar aceasta nu este productivitate. Prin productivitatea muncii înțeleg cantitățile fizice. De pildă, productivitatea muncii în producția de griu înseamnă o cantitate x de tone pe an.

I. Anghel : — Și pe persoană ocupată.

J. Fourastié : — Da. Fac, deci, o deosebire între productivitate și valoare adăugată. Întrebarea pe care mi-ați pus-o se referă la valoarea adăugată. În Franța, valoarea produsă de agricultorul mijlociu este încă inferioară valorii adăugate în industrie. În această privință nu există nici o îndoială. Dar noi nu ne referim la aceasta cînd vorbim despre productivitate, rezervînd cuvîntul productivitate măsurării eficacității în cantități fizice. Se poate vorbi în schimb de ritmuri ale creșterii. Pot să spun că, în ansamblu, productivitatea în agricultură crește de la un an la altul mai rapid, în procente, decît cea din industrie.

Gheorghe Răboacă : — Cu toate acestea planul „Fifi" (fizico-financiar), ca și procesul ca atare de repartizare a rezultatelor creșterii productivității se bazează pe evaluarea în bani.

J. Fourastié : — Desigur, putem face și chiar trebuie să facem și calcule valorice, în franci francezi, în lei. Dar noi la Comisariatul Planului nu numim aceasta productivitate, ci valoare adăugată. Aceasta deoarece calculele care se fac valoric introduc în comparațiile respective probleme de prețuri, probleme de valoare, de unități monetare, care dau calculelor o fizionomie foarte diferită.

I. Anghel : — Atunci înseamnă că nu putem face comparații internaționale ale productivității. Și apoi mă îndoiesc că ați putea calcula în acest mod productivitatea muncii în construcția de mașini, de exemplu.

J. Fourastié : — Aveți perfectă dreptate. Pentru a face comparații în ceea ce privește cantitatea fizică, ar trebui să ne ocupăm de un singur produs. De îndată ce avem în vedere o producție oarecum eterogenă, calculele de productivitate nu pot fi efectuate decît în cazuri destul de rare, particulare. Trebuie să adoptăm coeficienți de conversiune între un produs și altele și deci să ne apropiem din ce în ce mai mult de valoarea adăugată. Dar acordăm o foarte mare importanță, de fiecare dată cînd este posibil, măsurării în cantități fizice, dar strict fizice.

Ihor Lemnij : — Chiar și în această privință se pun totuși anumite probleme : nu putem afirma că orice tonă de griu este identică cu alta, există deosebiri de calitate.

J. Fourastié : — Desigur, în practică trebuie totdeauna să acceptăm compromisuri. În această problemă, sistemul de prețuri are o mare influență. De aceea, încercăm să deosebim cazurile în care influența este foarte mare, de acelea unde ea este mai mică.

N. S. Stănescu : — Vedeți vreo limită maximă a dezvoltării sectorului terțiar din punctul de vedere al ponderii sale în produsul național brut ?

J. Fourastié : — V-am spus mai înainte că planurile succesive franceze au favorizat mai mult dezvoltarea industriei și mai puțin sectorul terțiar, lucru care n-a împiedicat însă sectorul terțiar să se dezvolte rapid. Cred că acest lucru ține de o opțiune fundamentală a consumatorilor. Nevoia de terțiar într-o societate în care nivelul de viață se ridică este considerabilă. Există o tendință remarcabilă a oamenilor de a-și cheltui banii lor pentru servicii sau de a consuma servicii. De pildă, este vorba de învățămînt care se dezvoltă extraordinar și care solicită o forță de muncă foarte importantă. De asemenea, în problema îngrijirii medicale, cîmpul de dezvoltare este extraordinar. Toate descoperirile medicale noi (și ele sînt foarte numeroase) dau naștere unor necesități noi, iar acum, cînd oamenii pot fi îngrijiți, ei cer acest lucru. Este nevoie de foarte mulți medici, chimiști, farmaciști, biologi ; deci crește enorm importanța îngrijirii sănătății.

Încă de pe acum, cu metodele medicale care există, dacă am dori să acordăm toată îngrijirea posibilă oamenilor, dacă am dori să tratăm pe toată lumea ca pe marile personalități atunci poate că ar fi necesari de șapte ori mai mulți medici, chirurgi, spitale etc. Dar este foarte dureros că pentru foarte multe cazuri există un tratament, dar el nu poate fi aplicat tuturor francezilor și unii oameni mor pur și simplu pentru că nu li se poate aplica tratamentul necesar. Deci există un cîmp foarte vast de dezvoltare a sectorului de ocrotire a sănătății ca și a altor domenii ale terțiarului.

Gh. Răboacă : — Considerați că planul, ca sistem, joacă într-adevăr un rol important în creșterea economiei, știut fiind faptul că unele țări nu recurg la utilizarea planificării ?

Steliana Perț : — De altfel chiar în Franța sînt unii economiști care, în condițiile integrării vest-europene pun în discuție necesitatea și utilitatea planului.

J. Fourastié : — Am lucrat multă vreme la Comisariatul Planului cu mare pasiune și consider că, dacă n-ar fi existat acest Comisariat al Planului, lucrurile nu s-ar fi desfășurat în același fel în economie. Cred că este foarte util ca oamenii să privească spre viitor, să facă previziuni. Ceea ce mi se pare fundamental este ca planul să fie o reflectare a politicii economice pe un termen mai lung, să asigure o oarecare coerență a măsurilor adoptate.

Este adevărat că, de exemplu, italienii n-au avut un plan și totuși au realizat o creștere economică foarte rapidă. În consecință, cred că planul nu este o condiție suficientă. Mai trebuie să existe o condiție fundamentală, ca creșterea economică să aibă loc și anume ca un număr mare de oameni să înțeleagă necesitatea progresului tehnic și faptul că acest lucru poate schimba într-adevăr condiția umană.

I. Vianu : — Trebuie să înțelegem că acordați o mare atenție factorului uman în dezvoltarea economiei ?

J. Fourastié : — Da, cred că acesta este factorul fundamental al creșterii, care implică o modificare a atitudinii fundamentale a „omului mediu". Timp de secole, acest „om mijlociu" n-a crezut că-și poate modifica în mod fundamental condițiile de existență poate decît prin războaie ; nu știa că își poate schimba condițiile de existență numai lucrînd altfel decît pînă atunci. De la un anumit moment dat, mai întîi un număr redus și apoi unul din ce în ce mai mare de oameni au început să înțeleagă acest lucru.

D. Dragomirescu : — Poate la aceasta contribuia în mod esențial conștiința omului mediu — cum îl numiți dv. — că el nu poate participa la luarea deciziilor economice, nefiind proprietar de capitaluri.

J. Fourastié : — Este evident că din momentul în care oamenii de rînd își spun că nu mai trebuie să lucreze cu mijloace primitive, ci doresc și învață să folosească mijloace mai moderne, adoptă atitudinea de a schimba lucrurile, rezultatul fiind creșterea economică. Rolul planificării, cum îl văd eu, este de a stimula cetățeanul să-și schimbe comportamentul. Cam aceasta este situația în Franta acum. Există o asemenea modificare de bază a atitudinii și de aceea progresul, aș putea spune, înaintează într-un ritm necunoscut mai înainte.

● „Limitele" creșterii...

Andrei Popper : — Am citit mai multe dintre cărțile dv. și știu că sînteți un convins adept al progresului tehnic și al creșterii economice. De altfel și noi, țara noastră fiind o țară în curs de dezvoltare, sîntem partizani ai progresului tehnic și ai creșterii economice. Totuși mărturisesc că sînt turburat oarecum de lectura Raportului Meadows. Există oare limite ale creșterii economice ? Credeți că o rată zero a creșterii, ca aceea recomandată în Raport, poate fi o soluție ? În fine, ce părere aveți despre acest Raport în general ?

J. Fourastié : — Această întrebare, pune într-adevăr probleme foarte complicate. Cunoașteți cărțile mele și știți că de 15 ani încoace am scris și cărți care nu mai sînt strict economice, ci se ocupă și de rezultatele generale ale creșterii.

Atunci cînd am scris „Le grand espoir", în 1945—1946, afirmam că Franța va putea realiza progrese „formidabile". Vă este cunoscut că, în raport cu realitatea, aprecierile mele pot fi considerate ca subestimînd posibilitățile. N-am crezut că progresele vor fi chiar atît de rapide și de mari. Ceea ce s-a întîmplat de 20 de ani încoace, de altfel în toate țările lumii, nu numai în Franța, a dus la o evoluție în sensul prevăzut de mine, dar cu mult mai rapidă. Astfel, în ceea ce privește de exemplu agricultura, credeam că în Franța anului 2000 cel mult 20% din populația activă va consta din țărani ; dar încă de pe acum numărul lor s-a redus la 14% și mi se pare chiar la 12%. Din 1960 încoace am început să fiu uimit de viteza acestei creșteri. Îmi părea bine, desigur, dar am început să fiu îngrijorat de acest caracter aproape torențial al ei.

Mi-am dat seama că un asemenea progres nu va putea continua la infinit. Orice progresie geometrică, chiar atunci cînd creșterea este destul de slabă, dacă este prelungită pe o durată mai mare, de 100 de ani sau de 200 de ani, duce la creșteri absolute de-a dreptul imense.

Discuție consemnată de
Irina VIANU
Dinu DRAGOMIRESCU

(*Continuare în pag. 18*)

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONFERINȚEI NAȚIONALE A P.C.R. Iulie 1972

Programare multiproiect

■ Pentru a pune la dispoziția factorilor de decizie din economie un instrument util ce poate fi aplicat la planificarea și realizarea reviziilor la instalații complexe, analiza obiectelor complexe de investiții etc. în STUDII ȘI CERCETĂRI DE CALCUL ECONOMIC ȘI CIBERNETICĂ ECONOMICĂ nr. 2, 1972, se publică studiul **Model de programare multiproiect cu nivelarea resurselor,** elaborat de Gh. Ciobanu. Pornind de la construirea unui graf finit orientat, fără circuite, modelul privind programarea multiproiect cu nivelarea resurselor conduce la ordonanțarea activităților pe ansamblul proiectelor, în următoarele condiții: proiectele pot avea resurse comune; activitățile fiecărui proiect să fie ordonanțate într-un interval de timp dat sau calculat; resursele pe ansamblul proiectelor să fie nivelate; durata de execuție a ansamblului de proiecte este egală cu lungimea drumului critic în graful construit sau este o durată impusă.

Resursele materiale în creștere

■ Studiul lui Norman Macrae din săptămînalul britanic THE ECONOMIST (vol. 242 nr. 6700 din 1972) intitulat **The future of international business** (Viitorul activității economice internaționale) este consacrat descifrării unor tendințe în economia mondială în următoarele două decenii și chiar în decursul unui orizont de timp mai îndepărtat, pînă în următorii 80 de ani. Prognoza sa nu se limitează la economic, extinzîndu-se și în domeniile științific și tehnic. Spre deosebire de alte studii futurologice cercetarea lui Norman Macrae este optimistă în ceea ce privește posibilitățile creșterii economice. Epuizarea resurselor naturale este respinsă categoric. Pentru majoritatea mineralelor — exceptînd cîteva necesare pentru a produce unele aliaje rezistente la temperaturi superioare — este posibil de a prevedea substanțe sintetice disponibile înainte de anul 2012. Totodată nu trebuie subestimat că există o perspectivă apropiată de a trece la noi surse și la noi metode de exploatare a minereurilor datorită tehnicii electronice cît și platformelor de observație spațiale sau submarine. Reciclarea unui număr tot mai mare de materiale se extinde continuu. Față de frecventele previziuni privind epuizarea combustibililor fosili înainte de 2012, N. M. prevede o supraabundență de combustibili în această perioadă.

Cum se poate „tempera" inflația

■ Revista FORTUNE (martie 1972) publică articolul **The Emerging Debate about Inflation** (Noua dezbatere despre inflație) semnat de Lewis Beman. Autorul arată că actuala evoluție a situației a infirmat teoria economică susținută în mod curent în S.U.A. Majoritatea economiștilor americani, scrie el, susțineau pînă nu de mult că măsuri fiscale și monetare adecvate pot tempera inflația fie și cu prețul șomajului. Evoluția recentă, se arată, a demonstrat că măsurile monetare și fiscale luate în S.U.A. în scopul „răcirii" economiei au dus într-adevăr la șomaj, fără ca să modereze însă inflația. Toate acestea, constată L. B. au determinat o adevărată mutație în gîndirea economică americană, mutație cu atît mai surprinzătoare, cu cît ea s-a produs într-un interval de timp scurt.

Azi scrie el, majoritatea economiștilor americani este de acord că măsurile monetare și fiscale nu sînt suficiente și că este nevoie de un control direct asupra prețurilor și salariilor. Dar, subliniază L. B., acceptarea acestei idei nu înseamnă ajungerea la un consens. Se conturează, spune el, două puncte de vedere opuse care au început să se înfrunte polemic. Pentru unii, care văd cauzele inflației în clasicul mecanism cerere-ofertă, măsurile de control urmează să aibă un caracter temporar. Pentru alții, care susțin că inflația își are originea în dezechilibre structurale, controlul trebuie să devină o dimensiune permanentă a politicii economice.

Colocviu privind predarea științelor sociale

ÎN ZILELE de 30 și 31 mai au avut loc lucrările colocviului „Experiențe noi în metodica predării științelor sociale", organizat de Ministerul Educației și Învățămîntului, în cadrul manifestărilor prilejuite de întîmpinarea Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român.

În comunicările prezentate în ședința plenară au fost abordate o serie de aspecte privind rolul științelor sociale în formația profesională și moral-politică a tinerei generații, formele și căile ce trebuie utilizate în atingerea scopului propus. Astfel, s-au expus referatele: Folosirea documentelor de partid în predarea științelor sociale (prof. univ. dr. Constantin Vlad); Forme și metode de dezvoltare a gîndirii creatoare în predarea științelor sociale (general maior Constantin Burada); Metodologia și metodica în contextul preocupărilor actuale privind creșterea eficienței predării științelor sociale (prof. univ. Gh. P. Apostol); Metodica predării filozofiei și rolul ei în formarea conștiinței politice a elevilor și studenților (conf. dr. Constantin Popovici); Relația prelegere-seminar în lumina exigențelor actuale din domeniul științelor sociale (prof. dr. Aurel Negucioiu); Lucrările de analiză teoretică și practică în ramurile de economie politică (prof. univ. dr. N. N. Constantinescu); Metodica predării științelor sociale și creșterea rolului lor educativ (conf. univ. dr. Ion Tudosescu), și Rolul metodicii predării istoriei în educația patriotică și internaționalistă a elevilor și studenților (prof. univ. dr. Aurel Loghin și lector Florentina Banu).

Lucrările desfășurate în secții s-au axat pe problemele specifice ale predării științelor sociale în învățămîntul de cultură generală, profesional, tehnic și liceal de specialitate (Secția I) și în învățămîntul superior (Secția a II-a)

DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA ECONOMIEI NAȚIONALE

trăsătură esențială a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate

O LATURĂ ESENȚIALĂ a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, obiectiv măreț, stabilit de Partidul Comunist Român la Congresul al X-lea, privește producția materială. Aceasta înseamnă, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu **„construirea unei economii avansate, înzestrată cu o industrie modernă și o agricultură intensivă de înalt randament; desfășurarea pe un front larg a activității științifice, a instrucției publice și a efortului pentru ridicarea nivelului cultural al maselor, creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii de la orașe și sate"[1]).**

Potrivit acestei orientări, au fost definite liniile directoare ale dezvoltării ramurilor de bază ale economiei pînă în 1980 și 1990, ale îmbunătățirii repartizării forței de muncă pe sectoare de activitate și ale evoluției venitului național pe locuitor. Spre sfîrșitul perioadei, comparativ cu 1970, industria va crește de 6 ori, agricultura de 3 ori, iar venitul național pe locuitor va fi comparabil cu cel din țările dezvoltate economic. Aceasta va marca o dezvoltare uriașă a forțelor productive, o adevărată schimbare revoluționară în structura economică în productivitatea socială a muncii și în condițiile de viață ale populației.

● Trăsături ale unei economii moderne

CARACTERISTICA esențială a unei economii moderne, proprii societății socialiste multilateral dezvoltate, o constituie un nivel ridicat de dezvoltare a forțelor de producție, crearea unui puternic și modern aparat de producție în toate sectoarele de activitate și pe cuprinsul întregii țări, menit să asigure o înaltă eficiență a muncii sociale, să pună pe deplin în valoare resursele naturale și umane, să creeze condiții materiale pentru structuri sociale avansate și o viață îmbelșugată. Experiența mondială ca și propria noastră experiență arată că această trăsătură își are izvorul în dezvoltarea industriei, că ea este rezultatul faptului că industria, potrivit particularităților sale, este o activitate stimulatoare, care impulsionează toate celelalte sectoare economice, printre care și agricultura, și că acționează asupra întregii structuri sociale și instituționale a societății, asupra consumului și modului de trai în general.

De aici, preocuparea firească de a asigura cu tehnica modernă dezvoltarea industriei extractive și prelucrătoare, producția de mijloace de producție și bunuri de consum, de a dezvolta sectoarele generatoare ale progresului tehnic și pe acelea care propulsează acest progres

Raportată la sarcina făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, aceasta nu înseamnă o dezvoltare obișnuită a forțelor de producție, a industriei. **Se cere o astfel de dezvoltare a industriei care să imprime profunde modificări în baza materială a societății, în structura economică și socială, în nivelul de trai al populației.** Cerința dezvoltării considerabile a industriei este cu atît mai necesară pentru o țară ca România unde forțele de producție, deși mult crescute față de trecut, nu sînt la nivelul celor mai dezvoltate țări. Cu titlu de exemplu arătăm că în țările cu economie avansată mijolacele materiale pe locuitor din sfera productivă și din sfera serviciilor de consum sînt de circa 4—6 ori mai mari decît la noi. Aceasta înseamnă că, sub acest aspect, în procesul dezvoltării noastre economice se pun două probleme deosebit de importante: **este vorba nu numai de modernizarea economiei, a ceea ce deja există, dar și de o dezvoltare cantitativă însemnată cu ajutorul tehnicii noi, a întregii baze materiale, a producției industriale.**

Asigurarea unui nivel optim de dezvoltare a industriei, integrarea unei agriculturi moderne și eficiente, ca și a celorlalte ramuri ale producției materiale, în dezvoltarea de ansamblu a economiei, sînt elemente care definesc o economie modernă. În acest context arătăm că, spre deosebire de primele etape de dezvoltare economică a unei țări, cînd, de regulă, există dezechilibre sectoriale la nivelul productivității muncii, într-o economie modernă asemenea dezechilibre tind să fie înlăturate. **Or nivelul ridicat al productivității muncii în toate sectoarele de activitate este nu numai o trăsătură dar și o cerință a societății moderne.**

Preocuparea promovării progresului tehnic este crucială mai ales pentru lărgirea resurselor primare, al căror consum crește în proporții considerate de unii specialiști, în mod discutabil încă, îngrijorătoare față de rezervele actuale cunoscute.

Participarea intensă pe baze noi la schimburile internaționale de valori materiale și spirituale este o altă trăsătură a economiei moderne. Între altele, acesta este rezultatul extinderii socialismului în lume și a actualei revoluții științifice care determină lichidarea vechii situații în care unele state erau în principal exportatoare de produse industriale, iar altele exportatoare de produse agricole și materii prime. Se conturează o nouă diviziune internațională a muncii care poate să favorizeze dezvoltarea și modernizarea economiei. Relațiile economice externe ale statelor cuprind acum relații de cooperare economică, tehnică și științifică, iar schimbul de produse are loc mai ales pe seama produselor industriale.

O condiție și un element constitutiv al economiei moderne este **volumul mare al serviciilor de producție și de consum,** îndeosebi al cercetării științifice și învățămîntului. Referindu-ne la țările cu economie dezvoltată, constatăm că, pe baza unui volum mare al producției materiale pe locuitor, sectorul terțiar deține în prezent 40—50% din populația ocupată, cu tendința de creștere continuă.

Serviciile de producție, îndeosebi cercetarea științifică și învățămîntul de specialitate, au un rol crescînd în producția materială și în crearea resurselor primare necesare în acest scop. Pe lîngă serviciile destinate sectorului productiv, și celelalte servicii destinate satisfacerii diferitelor nevoi materiale și de altă natură ale consumatorilor constituie un indicator al gradului de dezvoltare generală; ele aduc o **contribuție directă** la bunăstarea materială a populației și deci o **contribuție indirectă** la creșterea productivității. Extinderea acestor servicii trebuie să aibă loc însă în cadrul unei dezvoltări organice a economiei. Atît rămînerea în urmă a acestor servicii, cît și creșterea lor peste posibilitățile date de producția materială, dăunează progresului economic și social.

Se obișnuiește să se spună că trăsătura esențială a unei economii avansate, respectiv moderne, ar fi ponderea mare a populației ocupate în sfera serviciilor sau în sectorul terțiar. Teza își are izvorul în faptul că, de regulă, se stabilește o strînsă corelație între gradul de extindere a serviciilor și mărimea venitului național. Remarcînd încă o dată rolul însemnat al sectorului terțiar în viața economică și socială, nu împărtășim ideea că gradul de extindere a acestuia ar putea să fie criteriul de bază, unic, în caracterizarea unei economii moderne. Avem în vedere faptul că o dezvoltare nerațională a serviciilor de consum determină o risipă de fonduri cu efecte negative asupra creșterii economice.

Or, experiența arată că producția bunurilor materiale constituie baza societății și asigurării unei vieți civilizate. Sectorul terțiar are un rol însemnat în creșterea economică, dar el trebuie să fie integrat în dezvoltarea de ansamblu a economiei și să aibă o structură corespunzătoare producției și satisfacerii nevoilor reale, firești ale societății.

Prin esența ei, societatea socialistă este pusă în slujba omului, creează condiții pentru înflorirea multilaterală a personalității umane. Aceasta imprimă anumite trăsături însăși economiei, aparatului de producție — fundamentul material al societății. Sub acest aspect, arătăm o singură trăsătură — repartizarea rațională teritorială a forțelor de producție, îndeosebi a industriei, dezvoltarea economică și socială a tuturor regiunilor țării. Este o trăsătură care, după părerea noastră, particularizează o economie modernă de tip socialist de o economie capitalistă avansată. Se creează astfel condiții egale de muncă și de viață pentru populație, pentru ca întregul popor să se bucure de binefacerile civilizației moderne.

Trăsăturile și tendințele generale proprii economiei moderne își pun amprenta asupra oricărei țări angajate în procesul creșterii economice, inclusiv asupra dezvoltării și modernizării economiei noastre naționale. Căile și formele concrete ale dezvoltării și modernizării economiei sînt influențate totodată de nivelul atins de fiecare țară în dezvoltarea forțelor de producție. Dacă ne referim la țara noastră, arătăm înainte de toate că față de perioada antebelică, dispunem de o industrie puternică și că venitul național pe locuitor este de 4,6 ori mai mare. Agricultura dispune în principal de condiții favorabile pentru o dezvoltare mult mai intensă. Forța de muncă ocupată în agricultură deține o mare pondere. Sub raportul cercetării științifice dispunem de o largă rețea de institute de cercetare în cele mai diverse domenii, iar învățămîntul asigură o largă cuprindere a populației, fiind apropiat de cel din țările dezvoltate.

Dar nivelul de dezvoltare economică a țării noastre este încă scăzut față de nevoile și posibilitățile noastre, față de țările cu economie avansată. Venitul național, producția industrială și producția agricolă pe locuitor

spre exemplu, sînt de cîteva ori mai mici decît în țările vest-europene cu economie avansată.

O dată prefigurată perioada pentru lichidarea decalajului față de țările dezvoltate, problema de ordin practic este aceea a căilor de asigurare a obiectivului urmărit. Ținîndu-se seama de actualul nivel de dezvoltare a economiei naționale, rezultă că în perioada următoare:

a) ritmul creșterii noastre economice va fi cu mult mai mare decît ritmul creșterii economice în țările cu economie avansată, și

b) creșterea economică va fi asigurată prin îmbinarea factorilor extensivi cu cei intensivi, în condițiile în care progresul tehnic, respectiv modernizarea economiei, vor căpăta o preponderență tot mai mare.

● Dezvoltarea și modernizarea industriei

INDUSTRIA va continua să înregistreze ca și pînă acum o creștere rapidă. Această situație provine din împrejurarea că, deși producția noastră industrială a crescut considerabil în raport cu trecutul, nivelul său de dezvoltare. este încă sub cel al țărilor avansate. Pentru a evita nepotrivirile cauzate de metodologia de calcul al indicatorilor statistici ai producției, vom ilustra acest fapt prin ponderea populației ocupate în industrie și construcții în totalul populației active. Astfel, în 1970 datele arată următoarea situație: România — 30,8%; Franța — 38,9%; Italia — 43,7%; Suedia — 38,4%; Marea Britanie — 46,5%; R. F. a Germaniei — 50,3%; R. D. Germană — 49,9%; R. S. Cehoslovacă — 47%; Austria și Olanda cîte 41%; Belgia — 44,7%.

Procentul de 45—50% este cifra maximă pe care au înregistrat-o țările dezvoltate în procesul creșterii lor economice, în condițiile în care au recurs atît la factori intensivi cît și extensivi de creștere. **Intr-o anumită perioadă de dezvoltare a acestor țări, factorul intensiv devine singura sursă care asigură dezvoltarea industriei,** ceea ce determină o reducere relativă a populației ocupate în industrie — în Suedia de la 45% în 1960, la 38,7% în 1970; în S.U.A. de la 37% în 1950 la 32,3% în 1970. În S.U.A. se înregistrează chiar o reducere absolută a populației active în sectorul industrial.

Spre deosebire de situația din alte țări, o sursă importantă de creștere a industriei noastre a fost sporul natural al resurselor de muncă și populația agricolă devenită excedentară. Astfel, în anii 1961—1964 din sporul populației ocupate în industrie 40% au provenit din mediul rural, iar în perioada 1968—1970 procentul a fost de aproximativ 75%. În condițiile în care producția pe o persoană ocupată în industrie este de cîteva ori mai mare decît în agricultură, deplasarea către industrie a populației agricole a constituit și constituie o sursă de creștere a industriei, de sporire mai rapidă a venitului național.

După cum se știe, în prezent ceva mai puțin de jumătate din populația activă continuă să lucreze în agricultură. De aici existența principală a unor posibilități și rezerve de sporire a forței de muncă industriale prin atragerea în continuare a unor noi contingente de forță de muncă. Dar aceste posibilități sînt în realitate mai limitate dacă se ține seama de cerințele de muncă cu un anumit grad de pregătire generală și profesională și de cerințele adaptării la disciplina mai riguroasă a muncii în industrie.

Pentru anul 1990, s-a estimat că populația ocupată în agricultură va reprezenta sub 20% în totalul populației ocupate. Pe de altă parte, în condițiile în care venitul național pe locuitor în 1990 va fi asemănător cu cel din unele țări avansate, sectorul terțiar ar putea să atingă ponderile inferioare existente în țările respective și anume 34—38% (poate chiar un procent mai mare) din populația ocupată, față, de numai 19,1% în 1970. În aceste condiții, în asigurarea creșterii de 6 ori a producției industriale, spre deosebire de trecut, forța de muncă tinde să devină un factor restrictiv dacă nu intervine o creștere substanțială a productivității muncii, deci o modernizare a structurii industriale. Evoluția anterioară a fenomenelor demografice, creșterea duratei de școlarizare ca și extinderea pînă la nivelul necesar a sectorului terțiar, inclusiv a serviciilor, vor diminua ritmul creșterii populației industriale pe seama populației agricole și a sporului natural al populației. Aceasta conduce la constatarea, menționată mai sus, că sporirea productivității muncii ar urma să aibă un rol mult mai mare decît pînă acum în realizarea sporului producției industriale, ceea ce este legat de promovarea progresului tehnic și de îmbunătățirea structurii pe ramuri și subramuri a industriei.

In literatura de specialitate se vorbește de necesitatea asigurării unei structuri optime, raționale a economiei. Fiind de acord cu această opinie, sîntem de părere că modernizarea structurii economice trebuie subordonată creșterii productivității sociale a muncii și acoperirii necesităților populației. Am dori, de asemenea, să subliniem **caracterul dinamic** al structurilor economice, necesitatea conceperii acestora într-o largă perspectivă istorică, ținînd seama de multitudinea factorilor care o determină și în primul rînd de prognoza dezvoltării științei și tehnicii. Acest lucru are o deosebită însemnătate pentru folosirea eficientă a resurselor, pentru luarea în considerare a factorului timp în calculele de eficiență a investițiilor, inclusiv a riscului rezultat din posibilitățile apariției unor noi tehnologii și produse.

Valorificarea superioară a resurselor naturale este asigurată de dezvoltarea ramurilor de bază ale industriei, printre care energia electrică, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia, fără însă a trece cu vederea faptul că realizarea unei dezvoltări eficiente a acestora impune modernizarea paralelă și a celorlalte ramuri care au un rol important, indispensabil în producția ramurilor de bază menționate.

În abordarea dezvoltării pe ramuri și subramuri a industriei considerăm că sînt importante două elemente și anume: a) stadiul atins în dezvoltarea ramurilor respective comparativ cu situația din alte țări; și b) tendințele progresului tehnico-științific. Potrivit acestor criterii, dezvoltarea în ritm mai rapid a ramurilor de bază ale industriei este o cerință esențială a modernizării economiei, domeniu în care s-au obținut rezultate, dar în care există mari rezerve. Concludente, în acest sens, sînt următoarele date:

Dacă în 1965 ramurile de bază ale industriei dețineau 38,8% din totalul producției industriale, în 1970 ponderea a fost de 46,8%, iar pentru 1975 se prevede să ajungă la 53,5%. Aceste ponderi nu reprezintă însă o limită maximă. Se constată o serioasă rămînere în urmă în raport cu țările cu economie avansată în dezvoltarea industriei construcțiilor de mașini și a industriei chimice, cu deosebire în domeniul subramurilor moderne ale acestora. Astfel, în timp ce la noi subramura construcțiilor de mașini propriu-zisă reprezintă 15% în producția industriei prelucrătoare, în țări ca R. D. Germană, R. F. a Germaniei, ea reprezintă 20—25%. O atenție deosebită se acordă în țara noastră industriei electrotehnice și electronice.

Subliniind necesitatea dezvoltării mai accentuate a acestor sectoare, avem în vedere că ele au un rol deosebit în extinderea progresului tehnic în economie și în valorificarea la un nivel superior a resurselor naturale și umane. Potrivit specificului lor, produsele industriilor amintite încorporează un volum mult mai mare de cunoștințe științifice, de muncă complexă în general. Semnificative sînt și următoarele două elemente: a) ponderea inginerilor, a tehnicienilor și a muncitorilor de înaltă calificare este cu mult mai mare decît în celelalte ramuri industriale; b) prețurile medii unitare la export pe tona de produse electronice, aparate de măsură și control, mecanică fină sînt de 2—3 ori mai mari decît la produsele clasice ale industriei constructoare de mașini [2]).

Am afirmat că ponderile din 1975 ale ramurilor de bază ale industriei nu reprezintă limita maximă. Aceasta nu numai prin faptul că avem de recuperat o rămînere în urmă, dar și pentru faptul că prognozele de pînă acum arată că dezvoltarea industriei constructoare de mașini și a industriei chimice vor înregistra în continuare ritmuri susținute. Ne vom referi numai la industria chimică, ramura care în ultimul timp a înregistrat cele mai mari creșteri. Astfel, după unele aprecieri, industria chimică va reprezenta în 1985 un sfert din totalul producției industriale, iar dacă se ține seama și de prelucrarea țițeiului și a materialelor plastice, proporția va fi de 1/3. Se afirmă, de asemenea, că producția industriei chimice va depăși ca importanță chiar și producția industriei de prelucrare a metalelor care în prezent ocupă locul întîi.

Structura producției globale industriale *)

Nr. crt.		1965	1970	1975
1.2	Total industrie	100,0	100,0	100,0
2.	Energie electrică și termică	2,6	3,2	3,2
3.	Metalurgia feroasă	8,3	8,5	8,0
4.	Construcții de mașini și prelucrarea metalelor	21,2	25,0	29,0
5.	Chimia	6,7	10,1	13,0

*) **Sursa:** Anuarul Statistic al R.S. România, 1971, Direcția Centrală de Statistică, p. 184—185; pentru 1975, date calculate pe baza cifrelor din Planul cincinal.

Semnificative sînt și aprecierile privind dezvoltarea unor subramuri. Astfel se apreciază că pînă în anul 2000 producția de mase plastice se va dubla la fiecare 5 ani și că pînă în 1985 consumul de materiale plastice pe locuitor va depăși consumul de oțel. Masele plastice vor pătrunde masiv în industria construcțiilor, iar ponderea lor în materialele de construcție va crește de la 13,3% în 1966, la 75% în anul 2000. Cerințele viitoare de fibre și fire sintetice vor cunoaște de asemenea creșteri substanțiale. Astfel, se prevede că pînă în 1980 consumul de fibre și fire sintetice va egala consumul de fibre naturale și că pînă în anul 2000 el va reprezenta 75% [3]).

Se desprinde astfel concluzia firească, că dezvoltarea în ritm susținut a industriei va fi o trăsătură esențială și în actuala etapă a construcției economice din țara noastră.

● Diversificarea producției industriale

DEZVOLTAREA ramurilor de bază ale industriei și ale subramurilor acesteia are loc în condițiile modificării structurii lor pe sortimente. Fără îndoială, structura industriei noastre nu va fi asemănătoare, în amănunțime, în ceea ce privește mai ales nomenclatorul de produse, cu structura industriei celorlalte țări dezvoltate economic. În acest sens, fiecare țară își dezvoltă industria cu o structură proprie, individuală, potrivit condițiilor sale specifice și evoluției sale anterioare.

Referitor la structura pe sortimente a industriei pe plan mondial, se constată două tendințe:

Pe de o parte, tendința de îmbogățire a sortimentului produselor industriale — rezultat al dezvoltării considerabile a științei și tehnicii. Date recente arată că pe piața internațională, fondul de mărfuri destinat exportului se reînnoiește practic, la un interval de circa 5 ani.

Pe de altă parte, tendința ca o serie de produse industriale, depășite sub aspectul caracteristicilor tehnico-economice, să fie scoase din producție. Specialiștii afirmă că mai puternică este prima tendință, ceea ce determină o continuă diversificare a producției industriale.

O primă întrebare care se poate pune este dacă tendința de diversificare a producției industriale ar trebui să se manifeste și în fiecare țară luată aparte. Principial, se poate da un răspuns afirmativ, cu precizarea că această tendință ar trebui să se manifeste mai ales într-o țară ca a noastră angajată în plin proces de continuare a dezvoltării industriei. După unele estimări, rezultă că țări înzestrate cu o industrie mai puternică decît a noastră, cum sînt R. S. Cehoslovacă și R. D. Germană, produceau pînă nu de mult 70-90% din sortimentul mondial de mașini industriale, utilaje și instalații. România deținea 40% din nomenclatorul mondial la construcțiile de mașini [4]).

Diversificarea judicioasă a producției industriale permite o valorificare superioară a resurselor materiale și umane și îndeosebi creșterea cantității de muncă complexă încorporată în produse în comparație cu resursele materiale. Diversificarea producției ca expresie a adîn-

Constantin GRIGORESCU
Institutul de Cercetări Economice

(Continuare în pag. 16)

CONFRUNTARI

REFLECTÎND LA O POLEMICĂ

LA MIJLOCUL lui 1971, laureatul din 1970 al Premiului Nobel pentru economie, P. A. Samuelson, publica în **L'Expansion** *articolul în care dezbătea problema incapacității teoreticienilor economiei „mixte" de a depăși dilema: folosirea forței de muncă sau stabilitatea prețurilor, și de a schița o politică optimală de venituri pe termen lung. Prin aceasta, optimistul fondator al sintezei neoclasice își făcea o lucidă autocontestare. Fenomenul nu ne mai surprinde acum. În acest caz devenea însă explicită polemica lui P.A.S. cu J. K. Galbraith, implicită de circa 15 ani. Într-adevăr, J. K. G. făcea încă din* **American capitalism** *(1956) un denunț al unor vicii mai de mult demascate de critica marxistă de idei, dar și reproșul (inclusiv cu caracter de autoflagelare) la adresa inspiratorilor de politică economică. J.K.G. propunea nici mai mult nici mai puțin ca elaborarea teoriilor și politicilor economice să se facă în văzul opiniei publice. P. A. S. n-a ezitat să-l califice pentru această poziție pe J.K.G. „economistul pentru neeconomiști". Acesta din urmă va denunța însă în continuare: puterea, respectiv birocrația militar-industrială (1969) și va incita pe P. A. S. să ia poziție în problema expansiune-inflație, pentru ca în 1971 să facă un denunț pe front larg iraționalității „sistemului industrial" însuși, reclamînd în alternativă practicarea unui* **„socialism"** *sui-generis, care, de fapt, înseamnă la J. K. G.* **economia actuală** *a S.U.A.* **plus controlul prețurilor și salariilor.**

În articolul pe care l-am pomenit la început, P. A. S. simțea deci nevoia unei multiple confruntări cu „sfidarea" galbraithiană: 1) să se acrediteze raționalitatea așa zisei „economii mixte" pe care o fundamentase faimoasa sa „sinteză neoclasică"; 2) să se aprecieze eventualele greutăți ale miticei „economii mixte" ca rezultat al acțiunii unor factori perturbatori interni, ce decurg, să zicem, din frenezia bonomă a oamenilor de afaceri, stăpîniți de „furia binelui public" (!) ca și al acțiunii unor factori externi, ce decurg din creșterea competitivității partenerilor S.U.A.; 3) să se reducă aceste greutăți la greutăți de adaptare a politicii economice, la noile realități și probleme; 4) să se considere respectivele tulburări un fel de „tuse convulsivă" a economiei „mixte"; 5) să se lanseze teoreticienilor economiei „mixte" chemarea-manifest de a se uni (!) pentru a depăși ignoranța într-un domeniu cum este cel al politicii de venituri pe termen lung.

Este posibil ca, între timp, în polemica respectivă să fi intervenit elemente noi. Dar și așa avem elemente de principiu pentru a face considerații preliminare. Radicalismul raționamentelor celor doi protagoniști ai polemicii în cauză este o autentică profesiune de credință pentru capitalism! Și totuși apar unele întrebări: 1. de ce se cramponează P. A. S. și J. K. G. de „pseudonime" din cele mai convenabile pentru eludarea dezbaterii esenței inovațiilor din pretinsele societăți „industriale", respectiv „mixte"? 2. de ce reduc ei problemele care-i frămîntă la cele de adaptare a politicii economice la noile realități, eludînd fondul care a generat aceste probleme? 3. care este explicația apariției și profesării acestui nou tip de discurs pe care l-am numi polemică de sfidare? 4. cum se explică folosirea unor formule și chemări care cochetează cu audiența socialismului științific?

„Sfidarea polemică" dovedește numai că — pe terenul raționalității — apologetica mai găsește teren de manifestare care n-a fost și nu este corespunzător cercetat de critica noastră științifică a realităților actuale ale capitalismului. La întrebările, evident prealabile, pe care le-am avansat, se poate răspunde:

1. absolutizarea **fenomenologiei** *inovațiilor pe fondul social neschimbat al capitalismului a fost posibilă, poate paradoxal, tocmai pentru că apologeții au acreditat-o ca* **esențialitate.** *iar critica noastră marxist-leninistă creatoare de idei a validat-o! Ignorarea istoriei, logicii și perspectivei noilor fenomene, procese, structuri, contradicții, ba chiar a noilor legi economice, a permis apologeticii să opereze uneori chiar cu cele mai virulente dintre „criticile" noastre. 2. cînd critica noastră de idei are doar caracter de polemică operativă, exemplificată cu fapte prin natura lor efemeră, este firesc ca adversarul să se mulțumească cu polemica în jurul politicii de adaptare; 3. nu este exclus ca adversarul de idei să încerce această manevră, care este polemica de sfidare, pentru a obține o reacție-surpriză a criticii marxiste de idei, întrucît 4. este aici, mai întîi, o dovadă a forței și autorității alternativei socialiste la realitățile capitalismului dar este totodată, locul de a se reafirma necesitatea stringentă de a dezvolta pe front larg fondul de aur al raționalității marxism-leninismului, măcar pentru a nu permite adversarului să facă diversiune pe seama adevărului istoric.*

dr. Ioan CRISTESCU

←

cirii diviziunii sociale a muncii în interiorul fiecărei țări este totodată o condiție pentru o participare eficientă la diviziunea internațională a muncii.

Economia modernă presupune că diversificarea producției industriale are loc în condiții în care se asigură eficiența fiecărui produs. În mod firesc se poate pune întrebarea dacă mărimea unei țări influențează gradul de diversificare a producției industriale. În această direcție, în literatura de specialitate există numeroase studii care tratează problema nomenclatorului de produse, ținîndu-se seama și de mărimea țării. S-a arătat că în perioada actuală eficiența economică este asigurată în primul rînd de aplicarea pe scară largă a progresului tehnic și că acest progres tehnic își are izvorul în cercetarea științifică, iar aceasta antrenează mari cheltuieli. De aceea, în unele țări se dezbate problema revizuirii nomenclatorului de produse.

Referindu-se la o problemă asemănătoare, economista iugoslavă Radmila Stoianovici într-o comunicare prezentată la al IV-lea Congres al Asociației economiștilor din Iugoslavia, susținea că în țările mari prioritățile sînt abordate numai din punctul de vedere al ordinii de rezolvare — dacă vor fi abordate înainte sau după. Mai departe, arată că : „Într-o țară mică, este vorba în același timp și de priorități și de selecție, o selecție foarte exactă“ [5]).

Este cazul de amintit totodată și cele afirmate de economistul englez Norman Macrae referitor la situația din capitalism și anume că „Nici o țară cu excepția S.U.A. — nu inventează mai mult de 10% din tehnologia nouă asimilată anual de industrie [6]).

Determinarea gradului de diversificare a industriei, a posibilităților și limitelor acesteia, firește nu este o sarcină ușoară. Aceasta cu atît mai mult cu cît structura industriei este într-o continuă schimbare. În această direcție, partidul a dat indicații precise, științific fundamentate. Astfel, la Congresul al X-lea al P.C.R. în concluziile Secției pentru problemele industriei, se arată că : „S-a considerat necesar să se continue preocupările pentru diversificarea rațională a producției, ținîndu-se seama de criteriile de eficiență și de posibilitățile de cooperare cu alte țări“ [7]).

Programele prioritare privind dezvoltarea diferitelor subramuri ale industriei constructoare de mașini conțin elemente prețioase. Estimările comisiilor de prognoză pe ramuri ale industriei vor aduce, de asemenea, elemente majore de judecată.

Problematica perfecționării structurii industriei oferă un larg cîmp de afirmare și pentru cercetarea economică. Un început deja există. Se impune însă o continuare și o adîncire a studiilor astfel încît cercetarea economică să aibă o contribuție mult mai mare la fundamentarea dezvoltării viitoare a industriei. Avem în vedere în primul rînd, studierea aspectelor teoretice și metodologice ale perfecționării structurii industriei, cercetarea și evaluarea factorilor interni și externi ai diversificării producției industriale precum și implicațiile dezvoltării industriei asupra asigurării echilibrului economic extern. Aceasta se pune cu o deosebită acuitate ca urmare a creșterii interdependențelor economice și a înăspririi concurenței pe piața internațională.

Frecvent în literatura de specialitate, noțiunii de diversificare i se opune noțiunea de specializare. În acest cadru s-ar putea pune întrebarea dacă nu există o contradicție între diversificarea internă a producției industriale și specializarea ei în raport cu piața externă. Principial, o asemenea contradicție nu ar trebui să existe. Realitatea arată însă că exportul unor produse se face în condițiile unei rentabilități mai scăzute. Sînt specialiști care, referindu-se la acest aspect, susțin că un produs care nu este rentabil la export, să fie scos din producția internă. Nu împărtășim pe deplin acest punct de vedere. În primul rînd, credem că mai indicat ar fi să se determine cu mai multă rigurozitate produsele specializate pentru export. În al doilea rînd, s-ar cuveni să se desemneze întreprinderile și secțiile în sarcina cărora cade realizarea producției de export. În fine, în determinarea acestor elemente, presupunem luarea în considerare a tuturor factorilor care fac ca producția și desfacerea mărfurilor de export să fie rentabilă sau să devină rentabilă. O dată stabilite uzinele și secțiile chemate să producă pentru export în condiții de competitivitate, se cuvine să se acorde aceeași atenție uzinelor și secțiilor care produc pentru piața internă.

Agricultura — contribuție sporită la progresul economic

DEZVOLTAREA agriculturii în pas cu creșterea de ansamblu a economiei și apropierea productivității muncii agricole de nivelul productivității muncii industriale, reprezintă o cerință esențială a făuririi unei economii moderne.

De multe ori se fac comentarii asupra ritmurilor dezvoltării diferitelor ramuri ale economiei. Ele puteau după părerea noastră, să se refere în primul rînd la gradul de devansare al producției agricole de către producția industrială. În prezent, în unele studii de specialitate se arată că industrializarea și dezvoltarea agriculturii nu constituie două obiective între care să se facă alegere, ci procese complementare care se întregesc reciproc. Potrivit acestei teze, în condițiile în care creșterea agriculturii nu ține pasul cu creșterea industriei, ansamblul economiei suferă [8]). Referindu-se la aceeași problemă, cunoscutul economist american Simon Kuznets arată că „Una din problemele esențiale ale creșterii economice este modul de a extrage din produsul agricol un surplus în vederea formării capitalului necesar pentru creșterea industriei, fără a prejudicia în același timp creșterea agriculturii“ [9]).

Fără să fim de acord cu acei economiști care nu subliniază rolul determinant al industriei în dezvoltarea agriculturii, sîntem de părere că în țările angajate în procesul creșterii și în care sectorul agricol este predominant, agricultura poate să aibă un rol însemnat — mult mai însemnat față de situația din trecutul apropiat — în procesul industrializării și sporirii avuției materiale. Aceasta atît prin sporul direct al producției vegetale și animale cît și prin solicitarea de la industrie a factorilor de producție necesari pentru realizarea acestui spor și, în fine, prin creșterea consumului de alte produse industriale în mediul rural și prin acumulările realizate de agricultori, precum și de industriile care le furnizează atît factorii de producție cît și bunurile de larg consum. Remarcile privesc și agricultura noastră.

Avem în vedere, în primul rînd, faptul că producția agricolă deși a crescut față de trecut, a rămas în urmă în raport cu dezvoltarea industriei și a economiei în ansamblu. Astfel, în perioada 1950—1970, producția industrială a crescut de 11 ori, produsul social global de 6,3 ori, venitul național de 6 ori, iar producția agricolă de numai 2,1 ori [*]). Situația comparativă pe țări a randamentului la hectar învederează de asemenea sarcinile și posibilitățile dezvoltării agriculturii noastre. Acest lucru este ilustrat de randamentele obținute la principalele culturi (grîu, porumb, cartofi, sfeclă de zahăr) care sînt sub posibilitățile noastre.

În domeniul zootehniei, analiza comparativă a densității zootehnice la 100 hectare suprafață agricolă și pe lucrător activ în agricultură (anul 1969/1970) arată aceeași situație. Astfel, dintr-un număr de 19 țări, România ocupă locul 16 la indicatorul animale la 100 ha și locul 17 la indicatorul animale la un muncitor.

După Congresul al IX-lea, partidul a apreciat că agricultura noastră poate să aibă un aport mai mare la sporirea venitului național. **„Avem convingerea —** arată tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Partidului din decembrie 1966 **— că agricultura noastră poate aduce o contribuție mult mai mare la creșterea venitului național, la acumulările socialiste. Agricultura este ramura care, dacă-i acordăm atenția necesară, ne poate răsplăti eforturile din plin [10]).** Așa cum s-a arătat la plenară, cauza dezvoltării nesatisfăcătoare a producției agricole a constat în neglijarea dezvoltării bazei tehnico-materiale, neglijare alimentată și de unele teorii și concepții greșite potrivit cărora statul nu ar trebui să facă investiții pentru întreaga agricultură, că țărănimea nu s-ar pricepe să folosească îngrășămintele chimice, sau că neavînd experiență în irigații se va degrada și diminua fertilitatea solului. De aici, rămînerea în urmă a bazei tehnico-materiale a agriculturii, neglijarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și respectiv menținerea la un nivel scăzut a contribuției agriculturii la dezvoltarea economiei naționale.

Apropierea ritmului de creștere a industriei și agriculturii

DIRECȚIILE de dezvoltare a agriculturii, stabilite de partid și concretizate în programul național privind gospodărirea rațională a resurselor de apă, extinderea lucrărilor de irigații, îndiguiri, desecări și de combatere a eroziunii solului, în programul național pentru dezvoltarea zootehniei și creșterea producției animaliere; actualul plan cincinal și liniile directoare de dezvoltare pînă în 1980 și 1990 prevăd, pe de o parte, o bază materială considerabil sporită, iar pe de altă parte, o creștere mai rapidă decît pînă acum a producției agricole. Astfel, producția globală agricolă în 1971—1975 (media perioadei) va crește cu 36—49% față de media anilor 1966—1970. Comparativ cu industria, aceasta înseamnă o apropiere a ritmurilor anuale de creștere pînă la 6,3% și 8,3% în agricultură și respectiv între 11% și 12% în industrie. Apropierea ritmului de creștere a producției agricole de ritmul de creștere a producției industriale reprezintă **o trăsătură calitativ nouă, proprie perioadei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.** Prin manifestarea consecventă a acestei trăsături se va asigura lichidarea rămînerii în urmă a agriculturii, sporirea aportului acesteia la progresul economic și social al țării noastre.

Creșterea mai rapidă a productivității muncii agricole în raport cu creșterea productivității muncii industriale reprezintă o altă trăsătură calitativă care va acționa în actuala perioadă de dezvoltare a economiei noastre naționale. Astfel, dacă în anii 1950—1970 productivitatea muncii pe un salariat industrial a devansat de 1,6 ori productivitatea muncii pe o persoană ocupată în agricultură, în perioada următoare apare o situație cu totul nouă. Dinamica productivității muncii în agricultură este aceea care va devansa dinamica productivității muncii industriale (după unele calcule, de 1,5 ori).

Procesul este semnificativ în primul rînd pentru faptul că va contribui la apropierea valorilor materiale create, în medie, de o persoană ocupată în cele două ramuri de bază ale economiei. Analiza situației din țările cu o agricultură avansată arată că acest proces și-a făcut mai de mult loc și că în unele cazuri s-a ajuns chiar la situația că valorile create în medie de o persoană ocupată în agricultură sînt egale și chiar mai mari decît valorile create de un salariat din industrie.

La noi, unde diferența dintre valoarea ce revine pe un salariat industrial este mult mai mare decît cea care revine pe o persoană ocupată în agricultură, apropierea valorilor respective se va realiza într-o perioadă relativ îndelungată. Deși metodologia de calcul al venitului național poate să deformeze (în defavoarea agriculturii) mărimea reală a producției nete create în industrie și în agricultură, diferențele actuale ale indicatorilor menționați raportați la populația ocupată sînt mari. Astfel, în anul 1970, în timp ce contribuția agriculturii (inclusiv silvicultura) la crearea venitului național este de numai 20%, forța de muncă ocupată în agricultură este de 49%. În schimb, pentru industrie, cei doi indicatori sînt : 60% și respectiv 23%.

Apropierea productivității muncii agricole de productivitatea muncii industriale, va avea un rol deosebit în sporirea volumului absolut al producției agricole, cu implicații favorabile asupra întregii economii. Avem în vedere și faptul că, spre deosebire de situația din alte țări cu agricultură avansată, populația ocupată în agricultura noastră va deține o pondere mult mai mare. După unele estimări, spre anul 1990 populația ocupată la noi va fi sub 20% ; drept consecință a ponderii relativ mai mari a populației ocupate în agricultură și contribuția acesteia la crearea venitului național ar trebui să fie mai mare, obiectiv care va putea fi atins dacă se intensifică eforturile de creștere rapidă a producției vegetale și de creștere și mai rapidă a celei animale, astfel încît ponderea acesteia din urmă în ansamblul producției agricole să depășească 60% din total (față de 41,2% în 1970).

Ca și în cazul orientării viitoare a industriei, orientarea producției agricole necesită prognoza progresului tehnico-științific și prognoza cerințelor viitoare ale populației. Sub acest ultim aspect avem în vedere în primul rînd efectul creșterii venitului populației asupra cererii de produse agricole. Ne referim la creșterea mai rapidă a consumului de carne, inclusiv de carne de vită și de produse lactate, de legume și de fructe. Avem în vedere în al doilea rînd necesitatea cunoașterii cerințelor viitoare de produse agricole pe piața internațională.

Am relevat această latură întrucît sîntem de părere că agricultura noastră poate să participe cu o pondere însemnată la exportul țării, la procurarea de devize și la echilibrarea balanței de plăți. În multe situații cursul de revenire la produsele agricole este mai bun decît la unele produse industriale. Amintim de asemenea și faptul că, chiar pentru o țară extrem de industrializată ca S.U.A., exporturile de produse agricole în perioada 1957—1961 au reprezentat 28% din volumul total, iar în perioada 1962—1966 au reprezentat 22% [11]). Iar în cazul Olandei, această proporție a fost de 24,3% în 1970. [12]). În valori absolute exportul de produse alimentare, băuturi și tutun al Franței, s-a triplat între 1960—1970, iar cel al Olandei a crescut de 2,5 ori.

Potrivit prognozelor efectuate de F.A.O. și O.C.D.E. rezultă că pe piața internațională, îndeosebi pe piața vest-europeană, se va constata în viitor o lipsă de carne de bovine, inclusiv carne de vițel și o lipsă de cereale secundare, respectiv porumb destinat furajării animalelor.

Direcțiile de dezvoltare a agriculturii noastre în etapa actuală, cu ritmurile sale ridicate de creștere, sînt asigurate în primul rînd de extinderea și modernizarea bazei materiale. Pînă în 1975 practic se va asigura mecanizarea complexă a lucrărilor agricole, se vor aplica 180—190 kg îngrășăminte la hectar iar spre anii 1980 se va ajunge la doza maximă ; pînă în 1975 vor fi amenajate pentru irigat 2,1 milioane hectare această suprafață atingînd cifra de 5,0—5,5 milioane hectare, adică jumătate din suprafața arabilă.

Atingerea acestor nivele necesită un efort financiar considerabil. Sub acest aspect, merită să fie subliniat faptul că, în actualul cincinal, proporția investițiilor pentru agricultură (inclusiv în industrie pentru producția mașinilor agricole, a îngrășămintelor, materialelor de construcții necesare agriculturii etc.) în producția netă este de 31%, procent apropiat de rata acumulării pe economia națională [13]).

Creșterea investițiilor la o asemenea proporție, superioară față de situația din cincinalele precedente, va determina o creștere rapidă a fondurilor de producție, îndeosebi a fondurilor fixe. Este de subliniat faptul că, judecînd după unele precedente din țările înaintate, mărimea fondurilor de producție care va servi în viitor la o persoană ocupată în agricultură se va apropia de mărimea celor din industrie. Aceasta ridică problema utilizării lor cu maximum de eficiență, necesitatea pregătirii din timp a cadrelor, ca și necesitatea perfecționării continue a relațiilor sociale de producție. Or, dacă analizăm cerințele de viitor ale forței de muncă pentru agricultură, constatăm un dublu proces. Pe de o parte învățămîntul agricol mediu și superior furnizează an de an cadre de conducere necesare dezvoltării continue a agriculturii, pe de altă parte, se constată un proces selectiv de părăsire a agriculturii de către tinerii cu cea mai bună pregătire școlară necesară participării nemijlocit la efectuarea lucrărilor agricole. Continuarea acestei tendințe ar putea să afecteze în perspectivă calitatea forței de muncă cu urmări negative asupra producției și eficienței [14]). Cît despre perfecționarea structurilor sociale, avem în vedere necesitatea ca ele să fie astfel concepute încît să asigure permanent cîmp liber introducerii și folosirii eficiente a tehnicii moderne.

DEZVOLTAREA și modernizarea economiei este, așa cum s-a arătat, un element component al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Faptul este esențial și își pune amprenta asupra modului însuși de creare a economiei moderne.

Potrivit caracterului său socialist, economia noastră națională — prezentă și viitoare — este subordonată satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale populației.

Așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la dezvoltarea viitoare în profil teritorial a economiei, România socialistă va putea să dea într-un anumit sens un exemplu de soluționare organizată și conștientă a acestei sarcini deosebit de importante a dezvoltării societății.

O dată cu dezvoltarea industriei, în toate regiunile țării, se va asigura sistematizarea teritorială a județelor, comunelor și satelor, pe harta patriei vor apare noi orașe, iar urbanizarea va pătrunde puternic în viața satelor. Se asigură astfel, spre deosebire de situația din capitalism, un echilibru teritorial economic și demografic — condiție esențială pentru ca întreaga populație să se bucure din plin de binefacerile civilizației moderne.

---

1) Nicolae Ceaușescu : „Semicentenarul glorios al Partidului Comunist Român“. Ed. Politică. Buc. 1971. p. 23.

2) I. Burstein, V. Popescu și colectiv : „Tendințe în evoluția structurii producției industriei construcțiilor de mașini și incidențele lor cu comerțul exterior și cooperarea economică internațională“. I.C.E. Caiet de Studiu ; Partea I/1971 și Partea a II-a /1972.

3) Dr. N. Belli, I. Suster și ing. M. Cucu : „Tendințe în dezvoltarea industriei chimice a țărilor socialiste europene comparativ cu țările capitaliste“; I.C.E. Caiet de Studiu nr. 25 (sub tipar).

4) „Eficiența economică a comerțului exterior“. Ed. Academiei R.S.R., București 1967, p. 275

5) În „Samoupravni socijalisticki ekonomiski sistem“ Belgrad, 1971, p. 250.

6) „The Economist“ nr. 6700/1972.

7) „Societatea socialistă multilateral dezvoltată“ Ed. Politică, București, 1972, p 57.

8) „Questions générales de politique industrielle“ (Monographie de l'ONUDI sur le developpement industriel, nr. 20 New York 1971, p. 9).

9) „Economic growth and structure“. New York 1963, p. 251.

*) Este evident că posibilitățile de creștere absolută a producției industriale sînt mult mai mari ca în agricultură, dat fiind gama teoretic infinită de produse ce pot fi fabricate, dar aceasta nu poate justifica nivelul redus al creșterii din agricultură.

10) Nicolae Ceaușescu : „România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste“, vol. 2, Ed. Politică, Buc. 1969, p. 142.

11) Conf. Statistical Abstract of the U.S. 1970, p. 779.

12) Calculat după „Statistique Mensuelle“ (seria roșie) 10/1961, p. 24—25 și 32—33.

13) E. Dobrescu : „Corelația dintre acumulare și consum“, București, 1971, p. 113.

14) „Calitatea forței de muncă și modernizarea agriculturii“ în „Viața Economică“ nr. 38 (368) din 18 sept. 1970, p.16—17.

CORESPONDENȚĂ DIN SOFIA

MIȘCARE DE MASĂ PENTRU CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

ÎNAINTE de a păși în cel de-al doilea an al cincinalului, minerii fruntași în producție din județul Pernik — puternică zonă industrială din vestul R. P. Bulgaria — au lansat o entuziastă chemare la întrecere, care, în scurtă vreme, a devenit cauza întregului popor bulgar. Esența și obiectivele urmărite în cadrul întrecerii sînt în întregime legate de sarcinile sociale și economice pe care și le-a propus Bulgaria socialistă în perioada celui de al șaselea cincinal (1971—1975), înainte de toate — de creșterea puternică a productivității muncii.

Una din aceste sarcini, a cărei realizare, conform prevederilor planului, se bazează în proporție de circa 95% pe sporirea productivității muncii, este menținerea unui înalt ritm mediu anual de creștere a venitului național, de 7,8-8,5%.

Specialiștii bulgari argumentează că o astfel de corelare este indispensabilă pentru economia țării, din mai multe considerente. În primul rînd, susțin ei, pentru că resursele de mînă de lucru neutilizată în economia Bulgariei sînt foarte restrînse, iar avîndu-se în vedere și tendința de a se trece la săptămîna de lucru de 5 zile, aproape că este imposibil să se utilizeze numai metoda extensivă de creștere a producției.

Pe de altă parte, în cadrul aceleiași argumentări se susține că actuala infrastructură a economiei bulgare permite să se folosească mai larg factorii de dezvoltare intensivi ; există asigurat potențialul științific necesar iar structura aparatului social și economic este fundamentată pe cerințele contemporane ale specializării și concentrării producției.

Printre caracteristicile esențiale noi ale întrecerii socialiste lansate de minerii fruntași din Pernik, se evidențiază faptul că ea constituie o mișcare planificată, întreprinderile elaborîndu-și propriile lor planuri de măsuri — denumite aici „planuri de întîmpinare". În aceste planuri, care au în vedere rezervele descoperite la fiecare loc de muncă, indicatorii prevăzuți sînt în totalitate superiori celor înscriși în planurile de stat, urmărindu-se, în principal, realizarea unei înalte productivități a muncii. Scopul este ca — mergîndu-se pe calea îmbunătățirii calității produselor, a economisirii materiilor prime, materialelor și energiei, a perfecționării organizării muncii și producției și a utilizării la maximum a capacităților de producție puse la dispoziție de către stat — să se ajungă, în cel mai scurt timp posibil, la nivelurile și realizările mondiale în acest domeniu.

Referindu-se la aceste realizări în domeniul industriei chimice ing. Hristo Panaiotov, ministrul industriei grele, arăta că — în timp ce în Bulgaria productivitatea muncii la fabricarea sodei calcinate era în 1970 de numai 516 tone/an pe muncitor — nivelul mondial atingea 654 tone/an. Sub acest aspect, sublinia el, capacitățile de producție existente în Bulgaria sînt utilizate doar în proporție de 82,2% (considerînd „nivelul mondial" 100%). Ministrul bulgar s-a referit și la producția de acid sulfuric, unde productivitatea muncii la nivel mondial atingea 8—10.000 t/an pe muncitor, față de numai 7.000 t/an în Bulgaria, sau la prelucrarea țițeiului, unde raportul era de 10—15.000 t/an la 8—9.000 t/an.

Informate asupra acestor decalaje, colectivele de muncă din întreprinderi și-au concentrat atenția asupra cauzelor și și-au elaborat propriile lor planuri de măsuri, urmărind să se apropie de „nivelurile mondiale" iar în unele sectoare să le depășească chiar. Echivalentele valorice ale creșterii sau diminuării cu un procent a principalilor indicatori economici se amplifică de zeci și sute de ori la scara județelor sau a întregii industrii. De pildă, o economie de numai 1% la consumul de materii prime și materiale, realizată în fiecare întreprindere industrială din capitala Bulgariei, însumează 20 milioane de leve. Or, „planul de întîmpinare" elaborat în cadrul întrecerii socialiste de toate întreprinderile din Sofia prevede că productivitatea muncii ce poate fi realizată depășește cu 7,2% nivelul celei planificate, reprezentînd o economie anuală de 25.000 de muncitori industriali.

ANALIZE temeinice, bazate pe studii aprofundate, inițiate în fiecare ramură a economiei bulgare, au urmărit punerea în valoare a principalilor factori — menționați mai sus — care concură la creșterea productivității muncii. În aceste direcții au fost scoase la iveală numeroase rezerve. Sinteza lor a fost prezentată în cadrul unui studiu, care apreciază că în 1972 sînt create toate condițiile pentru ca 95% din întreaga producție de uree a industriei chimice bulgare să primească „calificativul 1" (notație care reprezintă în unitățile bulgare caracteristici tehnico-economice de nivel mondial) ; astfel de rezultate s-ar putea obține și în producția de sodă calcinată, polietilenă de înaltă și de joasă presiune, polistirol etc. În industria textilă fabricarea unor țesături se realizează, de pe acum, cu „calificativul 1", producția de ciment corespunde standardelor mondiale, iar în construcțiile de mașini o serie de produse — în special în domeniul tehnicii electronice de calcul — sînt apreciate cu calificativele „k" („peste nivelul mondial") și „1".

În ceea ce privește consumul de materiale în economia bulgară, decalajele evidențiate comparativ cu realizările mondiale, au menirea de a atrage atenția producătorilor, interesați în luarea unor grabnice și serioase măsuri de lichidare a lor. Astfel, consumul de cocs pentru producerea unei tone de fontă trebuie să scadă de la 600—640 kg la circa 450—500 kg, cît se consumă într-o serie de țări dezvoltate din punct de vedere industrial. La fel, consumul de metal pentru o tonă de laminate trebuie să scadă cu 5—10%.

Creșterea capacității instalațiilor de prelucrare a țițeiului de la 1,5 milioane de tone pe an la 3 milioane în actualul cincinal, coroborată cu modernizarea și automatizarea proceselor tehnologice creează condiții pentru reducerea la jumătate a consumului de muncă vie în industria chimică bulgară în comparație cu 1970 și pentru atingerea în acest mod a „nivelului mondial".

Acțiuni asemănătoare se promovează și în industria construcțiilor de masini, pentru ca — prin îmbunătățirea organizării muncii și producției, extinderea specializării si cooperării, prin ridicarea nivelului tehnic și perfectionarea proceselor tehnologice, prin folosirea rezultatelor activității de cercetare științifică și concentrarea productiei — să se micsoreze hotărîtor consumul de muncă vie pentru fabricarea unității de produs, consum care astăzi este de aproape două ori mai mare în comparație cu țările industriale dezvoltate. Pe planul utilizării cît mai depline a capacităților de producție, în industria construcțiilor de mașini, ca și în alte ramuri ale economiei bulgare, se prevede o mărire a coeficientului schimburilor.

TOTODATĂ, a fost elaborată o metodologie specială care asigură, prin indicatori de bază generalizați și indicatori parțiali, un calcul corect al productivității muncii, calcul ce va sta la baza aplicării sistemului de stimulare materială și morală a colectivelor de muncă, cît și a participanților individuali la întrecerea socialistă.

Consiliul de Miniștri al R. P. Bulgaria a adoptat, în cadrul acestui larg complex de măsuri care vizează crearea tuturor condițiilor pentru creșterea puternică a productivității muncii, o serie de completări și modificări la actele normative de aplicare a noului mecanism economic.

Pentru a cointeresa muncitorii și colectivele de muncă în descoperirea cu curaj a tuturor rezervelor interne și — pe această bază — în elaborarea unor „planuri de întîmpinare" cît mai bogate (în special, în direcția creșterii productivității muncii), criteriul principal de apreciere rămîne doar realizarea indicatorilor aprobați de organul superior și nu îndeplinirea celor prevăzuți în „planurile de întîmpinare". Rezervele interne descoperite, precum și rezultatele reale ale activității organizațiilor economice nu pot servi drept bază pentru modificarea sarcinilor obligatorii aprobate.

Premierea muncitorilor și colectivelor pentru ridicarea productivității muncii se realizează cu mijloacele puse la dispoziție de așa-numitul „fond de stimulare materială suplimentară". Constituirea lui se realizează prin reținerea unei anumite părți din economiile obținute, stabilită în normativele ramurii respective. Cînd economiile realizate nu au fost planificate, respectiv cînd cele realizate sînt peste plan, calculul pentru „fondul de stimulare materială suplimentară" se efectuează după aceleași normative dar micsorate cu 50%.

Astăzi, fiecare întreprindere, fiecare uniune economică și fiecare județ este în posesia unui plan propriu de activitate, fundamentat pe măsuri concrete care să conducă la creșterea productivității sociale a muncii. Cadrul de normative și indicatori conceput la nivelul întregii economii asigură condiții optime nu numai pentru realizarea acestor programe, dar și pentru depășirea lor.

C. AMARIȚEI

R.P. UNGARĂ

PREOCUPĂRI SPORITE PENTRU CONSOLIDAREA ECHILIBRULUI ECONOMIC

dr. GARAM József
redactor șef al revistei „Figyelö"

ANUL TRECUT dezvoltarea economiei naționale a fost animată : cele mai multe ramuri au realizat, respectiv au depășit obiectivele stabilite. Venitul național a crescut față de 1970 cu peste 7%, producția industrială cu 5%, producția industriei construcțiilor — 8%, producția agricolă — 11%.

Creșterea mai rapidă a venitului național decît s-a prevăzut în plan **a fost rezultatul ridicării productivității muncii :** 90% din sporul venitului național a provenit din creșterea productivității și numai 10% din mărirea efectivului forței de muncă ocupate. În industrie, sporul de producție a fost obținut chiar cu un efectiv de forță de muncă în descreștere (numărul total al persoanelor ocupate în economia națională a crescut întrucîtva și în 1971, dar orientarea principală a fost către sectorul terțiar).

În timp ce dinamica venitului național în 1971 a depășit, într-o anumită măsură, ritmul de dezvoltare din anii precedenți, producția industrială a crescut ceva mai lent (corespunzător, însă, creșterii medii prevăzute în cel de-al patrulea plan cincinal). Conformă cu planul a fost și dezvoltarea ramurilor principale ale industriei, cel mai rapid ritm fiind înregistrat în industria chimică, în industria construcțiilor de mașini și în ramura telecomunicațiilor. Dintre ramurile industriale, doar în industria minieră producția a stagnat, ca urmare a orientării spre modernizarea structurii balanței energetice. În industria materialelor de construcții ea a rămas sub nivelul planificat (în loc de 7%, creșterea producției a fost numai de 1—2%, această rămînere în urmă repercutîndu-se destul de sensibil și asupra realizărilor din industria construcțiilor).

În 1971, creșterea producției agricole a depășit considerabil ritmul de creștere a industriei. Acest lucru s-a datorat atît faptului că în 1970, ca urmare a inundațiilor producția agricolă — îndeosebi cea vegetală — n-a atins nivelul planificat, cît și sporirii recoltei la hectar anul trecut (peste nivelul atins în 1969). La grîu producția medie la hectar a fost de circa 3 100 kg, iar la porumb de 3 500 kg.

O contribuție simțitoare la ameliorarea aprovizionării populației a adus creșterea cu 6% a producției de carne de porc, șeptelul de porcine atingînd nivelul cel mai ridicat de pînă acum. Situația este mai puțin favorabilă în ce privește creșterea vitelor cornute, care stagnează în continuare. După o oarecare majorare, în 1971 efectivul a scăzut din nou întrucîtva.

Conform orientării politicii economice, **a crescut și nivelul de trai al populației,** ceva mai repede decît s-a prevăzut în cel de-al patrulea cincinal pentru anul 1971. Veniturile bănești totale ale populației s-au majorat cu 10%, venitul real și consumul pe locuitor — cu 5—6%, iar salariul real — cu 3%. Creșterea în același ritm a venitului real și a consumului evidențiază că legătura dintre sporirea venitului și volumului vînzărilor este mai strînsă decît pînă acum.

S-au îmbunătățit, în continuare, condițiile de cheltuire a veniturilor populației. Echilibrul pieței bunurilor de consum este corespunzător, aprovizionarea cu mărfuri — în condițiile existenței unui sortiment mai larg — a fost, în general, ritmică. **Volumul desfacerilor în comerțul cu amănuntul a crescut cu 7% față de 1970 ;** în acest cadru cel mai rapid a progresat desfacerea articolelor de consum de uz îndelungat. Datorită unei situații echilibrate pe piață, nivelul prețurilor de consum a crescut, conform prevederilor planului, numai cu 2%.

DATELE statistice menționate vorbesc despre o economie care se dezvoltă dinamic, o economie relativ calmă. Dar, privind în culisele proceselor economice, în contextul rezultatului general satisfăcător apar și tendințe defavorabile. În ciuda succeselor obținute, anul trecut a cunoscut o deteriorare a echilibrului general al economiei naționale.

În cifre, această deteriorare se exprimă în faptul că — în timp ce între anii 1964—1967 venitul național a acoperit 98,6% din consumul intern — în 1968—1971 cifra corespunzătoare a fost de 98%. Am umplut golul importînd mai mult decît am exportat. Balanța comerțului exterior, unul din indicatorii importanți ai economiei naționale, a fost pasivă și în 1970, dar mai ales în 1971. Iar pentru Ungaria comerțul exterior, respectiv situația balanței comerțului exterior, nu constituie un lucru neglijabil căci volumul exportului nostru reprezintă peste o treime din valoarea venitului național.

Lipsa de echilibru a apărut, în primul rînd, pe motivul că din venitul național am folosit pentru acumulare, pentru investiții mai mult decît planificasem. Investițiile au fost cu circa 10% mai ridicate decît fusese prevăzut și ca urmare s-a creat golul respectiv în balanța noastră financiară și de comerț exterior.

(Continuare în pag 18)

CREŞTEREA ECONOMICĂ

(Urmare din pagina 13)

Prin 1955 sau 1956, făceam unele observaţii asupra viitorului apropiat al umanităţii. Una din aceste observaţii era că producţia industrială se dublează la zece ani, progres care poate părea destul de lent. Totuşi, trebuie să ţinem seama că în cazul în care se menţine un astfel de ritm, atunci într-un secol producţia industrială va creşte de 1000 de ori, în două secole de un milion de ori iar în trei secole, de un miliard de ori. Este evident că un asemenea ritm nu poate continua o perioadă foarte îndelungată.

D. Dragomirescu : — Ideea „limitelor dezvoltării" este oare atît de nouă pe cît pare ?

J. Fourastié : — Ideea, într-adevăr, nu este nouă şi oamenii s-au mai gîndit la această problemă. Un expert al O.C.D.E. a fost surprins de viteza actuală a progresului şi a considerat că O.C.D.E. trebuie să iniţieze întocmirea unui raport care să atragă atenţia responsabililor politicii şi economiei asupra acestor lucruri. Ca urmare, o seamă de personalităţi întrunite la Roma au întocmit Raportul la care vă referiţi, împreună cu M.I.T. Ei au utilizat calculatoarele, au elaborat un Raport de mare răsunet pe care, de altfel, n-am avut încă prilejul să-l citesc, însă nu cred că în esenţă ei au spus ceva foarte diferit de ceea ce spuneam eu atunci cînd afirmam că această evoluţie urmează să se încetinească la un moment dat. Acest lucru se aplică şi la producţia industrială şi la producţia agricolă şi la populaţia globului. Trebuie deci să înţelegem că se impun anumite limite ale creşterii economice. Ea nu poate să dureze mai multe secole.

A. Popper : — Atunci credeţi că profesorul Meadows are cel puţin în parte dreptate ?

J. Fourastié : — Da. Cred însă că scopul Raportului a fost poate în mai mică măsură ştiinţific decît politic. Înclin spre părerea că autorii au dorit să atragă atenţia asupra unor probleme vitale şi să introducă în gîndirea economiştilor o idee nouă, căci pînă acum nu am ţinut seama în calculele noastre de faptul că ne vom lovi de o anumită limită a creşterii.

În ceea ce mă priveşte, sînt convins că trebuie să existe o limită a creşterii deoarece umanitatea este un fenomen de o extrem de lungă durată. O perioadă de 1000 de ani este foarte scurtă din punctul de vedere al istoriei umanităţii, şi, în consecinţă, dacă avem vreun fenomen care se înmulţeşte de 100 de ori în 1000 de ani, el devine de nesuportat în continuare.

● ...în condiţiile decalajelor internaţionale

N. S. Stănescu : — Din nefericire există însă pe plan internaţional nu numai mari decalaje, ci şi dezechilibre de forţă. Cine ar admite de bună voie să-şi frîneze creşterea şi să rămînă în urmă în raport cu posibilităţile sale ? De exemplu, noi nu am consimţi să rămînem la actualul nivel de producţie şi implicit, de consum.

J. Fourastié : — Eu nu cred că necesitatea creşterii economiei ţărilor mijlocii ar fi pusă la îndoială la ora actuală. Dv. puteţi realiza creşteri încă mulţi ani de acum înainte, fără a vă lovi cîtuşi de puţin de limitele despre care vorbeam. Încă de pe acum însă consider că în Statele Unite se impun măsuri de limitare a creşterii fizice.

Problema ridicată de dv. are totuşi o însemnătate considerabilă. Există o emulaţie. Văzînd o ţară care se află în avans sau care progresează mai repede, apare în alte ţări un spirit de competiţie care este foarte defavorabil prin prisma celor discutate de noi.

I. Vianu : — Consideraţi, cu alte cuvinte, că decalajele dintre ţările subdezvoltate şi cele dezvoltate ar putea fi lichidate în acest mod, prin oprirea de bună voie a creşterii în ţările dezvoltate, aceasta în timp ce creşterea ar continua în cele în curs de dezvoltare ? Nu este un punct de vedere prea optimist ?

J. Fourastié : — Cred că acest lucru e posibil, cu condiţia ca în ţările dezvoltate să se înţeleagă faptul că există considerente care vor trebui să plafoneze creşterea, în timp ce ţările subdezvoltate trebuie să continue să-şi dezvolte economia. Cred că în linii mari în felul acesta se vor şi petrece lucrurile. Ar fi soluţia cea mai normală, cea mai raţională.

N. S. Stănescu : — Mi se pare o variantă excesiv de optimistă, ca să nu spun... utopică. Astfel de Rapoarte — ca acela citat — au drept scop poate tocmai să frîneze dezvoltarea ţărilor rămase mai în urmă, în vreme ce ţările avansate să-şi continue cursa creşterii.

Anghel Schor : — Dv., domnule profesor, credeţi deci, că rezultatul publicării Raportului ar putea fi o înţelegere a importanţei acestor probleme. Credeţi că cercurile de afaceri vor accepta concluziile ce se degajă din acest Raport şi îşi vor limita producţia şi beneficiile ?

J. Fourastié : — Începînd din momentul unei înţelegeri temeinice a problemei, cred că anumite lucruri nu vor mai putea fi făcute ca astăzi, indiferent dacă va fi nevoie de o decizie, economică sau politică. În luarea unei hotărîri vor interveni în viitor considerente privind poluarea, şi alte limite, care nu interveneau altădată de loc în luarea unei decizii. Consider, din acest punct de vedere, că regimul dv. politic este mai bine plasat decît, de exemplu, cel din Statele Unite, pentru a aborda aceste probleme vitale. Fără a fi marxist, eu cred în mod obiectiv că un regim politic ca al dv. poate să permită, mai mult decît regimul din Franţa, de exemplu, să se ia în considerare elementele care ţin de calitatea vieţii.

Totuşi cred că o politică în această direcţie presupune, în orice ţară şi indiferent de regim, înţelegerea clară de către omul de rînd a obiectivelor, fiindcă fără acest lucru va fi greu de ieşit din situaţia actuală, în care oamenii doresc să consume tot mai mult, fără să înţeleagă măsurile îndreptate spre frînarea acestor tendinţe.

Trebuie înţeles, deci, că există o anumită contradicţie între atingerea cu orice preţ a unui nivel de viaţă şi realizarea unui anumit mod de viaţă. Dacă se doreşte să punem accent cu orice preţ pe cantitatea consumului, trebuie înţeles că acest lucru va prezenta inconveniente de genul celor de care vorbeam.

I. Vianu : — Cu condiţia însă ca anumite nivele de consum să fie atinse şi în ţările mai rămase în urmă.

J. Fourastié : — Desigur.

A. Popper : — Nu credeţi totuşi că sectorul terţiar va putea să se dezvolte mai mult timp decît celelalte sectoare, fiindcă el nu consumă resurse şi nu provoacă poluare şi astfel creşterea economică se va putea realiza mai mult pe seama amplificării sectorului terţiar ?

J. Fourastié : — Este adevărat. Iar acest lucru este foarte important. Sînt ferm convins că trebuie să existe anumite limite ale creşterii, că fenomenul creşterii pe pămînt ajunge inevitabil la anumite limite ; eu am însă o părere mai moderată în ceea ce priveşte termenul cînd va apărea bariera în calea creşterii, considerînd că anumite bariere vor apărea abia peste 1000 de ani şi nu în cîteva decenii.

Trebuie să evităm atitudinile extreme. Una din ele ar fi să afirmăm că 1000 de ani reprezintă o perioadă foarte lungă şi că nu trebuie să ne preocupăm de ceea ce se va întîmpla atunci. Acest lucru ar fi greşit fiindcă din punctul de vedere al umanităţii o astfel de perioadă nu este chiar atît de lungă şi trebuie să acordăm atenţie evoluţiilor posibile. Multe din fenomenele ce au loc astăzi vor atinge o limită. Acest lucru este cert.

Aş mai adăuga ceva şi anume că aceste limite în multe cazuri sînt destul de îndepărtate şi cred că vom putea să continuăm să ridicăm nivelul de viaţă mediu al tuturor oamenilor de pe pămînt. Sînt convins că pot fi realizate încă progrese foarte mari ale producţiei, datorită progresului tehnic, fără a atinge încă mult timp limitele de care vorbim.

În orice caz trebuie remarcat că, atunci cînd vorbim de limitele creşterii, este necesar să existe o abordare diferenţiată. Altfel se pune această problemă într-o ţară industrială dezvoltată şi altfel în una în curs de dezvoltare. Într-o ţară ca Statele Unite aceste probleme ale limitei creşterii se pun mai acut decit, de exemplu, la noi, în Franţa.

I. Lemnij : — S-ar putea, deci, ca sistemul să conţină în sine nişte frîne care să acţioneze cu o putere cu atît mai mare cu cît sistemul se apropie mai mult de „plafonul său absolut", dacă acesta există. Mai putem presupune că progresul tehnic se va orienta tot mai mult spre soluţionarea problemelor pe care el însuşi le-a creat, ca urmare a însăşi creşterii economice. Este drept că în cadrul economiei de piaţă, unităţile economice manifestă o foarte slabă înclinaţie de a spori cheltuielile pentru înlăturarea efectelor nocive, trecîndu-se cu vederea pericolele care se acumulează. Dar se poate presupune că atunci cînd se va ajunge la un anumit prag critic, se va produce o mobilizare a publicului şi o mai mare dispoziţie de renunţare la o parte din bunurile individuale în favoarea combaterii efectelor nocive. În orice caz este de presupus că într-o ţară socialistă ajunsă la un asemenea prag, statul va fi cel care îşi va asuma răspunderea şi va lua măsurile necesare pentru a reduce sau chiar a suprima efectele nocive ale producţiei industriale moderne. Astfel că avem motive să fim optimişti.

J. Fourastié : — Desigur. De altfel nici eu nu sînt pesimist din fire şi nu cred de loc că umanitatea va dispărea în condiţii îngrozitoare, aşa cum afirmă unii.

N. S. Stănescu : — După părerea noastră, limitele creşterii apar nu numai din pricini tehnologice, dar, mai ales, ca urmare a condiţiilor sociale specifice în care are loc creşterea, cu alte cuvinte orînduirea respectivă, care nu mai este capabilă să stăpînească avîntul tehnicii şi ştiinţei.

PREOCUPĂRI SPORITE PENTRU CONSOLIDAREA ECHILIBRULUI ECONOMIC

(Urmare din pag. 17)

Ar fi comod să atribuim lipsa de echilibru exclusiv calamităţilor naturale din 1970 (inundaţii), avînd în vedere că paguba provocată de acestea a depăşit 10 miliarde forinţi. Lipsa de echilibru în economia naţională nu se datoreşte însă acestei unice cauze. În spatele ei se ascund multe rămîneri în urmă structurale ale dezvoltării noastre economice — înapoierea relativă a producţiei, ba mai mult, faptul că, în interesul accelerării dezvoltării, am cheltuit pentru investiţii nu după posibilităţile noastre, ci după dorinţe.

Pentru ca nivelul activităţii de investiţii pe anul 1972 să nu depăşească cel atins în 1971, guvernul R. P. Ungare a luat următoarele măsuri mai importante:

- Resursele pentru investiţii trebuie concentrate în primul rînd asupra terminării obiectivelor aflate în construcţie, printre care marile investiţii nominalizate ce urmează să intre în funcţiune în 1972.
- S-au nominalizat investiţiile principale, a căror execuţie poate fi începută în 1972, precum şi sumele pe care le putem cheltui de la buget în acest an pentru obiectele aflate în construcţie.
- În interesul scăderii cererii de fonduri pentru investiţii, guvernul a hotărît că — la investiţiile întreprinderilor şi cooperativelor, care încep după 1 ianuarie 1972 şi care necesită executarea de construcţii — din fondul de dezvoltare trebuie rezervată pînă la terminarea investiţiei o sumă reprezentînd 20% din cheltuielile de construcţii-montaj ; în scopul realizării de economii, urmează să se ia măsuri corespunzătoare şi la unele investiţii de stat.

Măsurile luate la sfîrşitul anului trecut şi-au făcut simţit de pe acum efectul. De pildă, s-a îmbunătăţit considerabil comerţul exterior. În trimestrul I a.c., exportul a fost cu 29% mai mare decît în perioada corespunzătoare a anului trecut, în timp ce importul s-a redus cu 7% ; ca urmare, deficitul balanţei comerţului exterior a fost de numai o treime din cel înregistrat în primul trimestru 1971. (În primul trimestru, valoarea exporturilor R. P. Ungare este totdeauna mai mică decît cea a importurilor, deoarece produsele de provenienţă agricolă deţin o pondere foarte mare în comerţul nostru exterior, iar exportul în masă al acestor produse are loc în cel de-al doilea semestru al anului).

Pozitiv este, de asemenea, faptul că economia a continuat să se dezvolte şi în condiţile aplicării măsurilor amintite.

Potrivit datelor statistice din trimestrul I/1972, în industrie producţia a fost cu circa 3,5% mai mare decît în primele trei luni ale anului trecut. Efectivul forţei de muncă a fost cu aproape 1% mai mic, ridicarea productivităţii muncii depăşind aşadar, creşterea producţiei. În luna martie, circulaţia în comerţul cu amănuntul a depăşit cu 16% realizările din aceeaşi perioadă a anului precedent.

OBIECTIVUL cel mai important al celui de-al IV-lea plan cincinal este sporirea eficienţei producţiei, crearea şi asigurarea echilibrului economic (deopotrivă, pe plan extern şi intern), îmbunătăţirea permanentă şi cît mai rapidă a condiţiilor de viaţă ale oamenilor muncii. Atingerii acestui scop îi serveşte, de fapt, fiecare obiectiv al planului, îi slujesc şi cele 500 miliarde forinţi, care vor fi alocate în anii 1971—1975 pentru investiţii.

Din această sumă industria primeşte 200 miliarde, agricultura — 90 miliarde, transporturile şi telecomunicaţiile — 60 miliarde, prestările de servicii şi construcţiile de locuinţe — de asemenea 60 miliarde, comerţul — 18 miliarde, deservirea culturală — 17 miliarde, industria construcţiilor — 15 miliarde, îngrijirea sănătăţii — 7 miliarde forinţi etc.

Suma alocată investiţiilor este cu 32% mai mare decît în planul cincinal precedent, dar deosebirea nu se referă numai la mărime, ci şi la structura lor.

Deosebirea constă, în primul rînd, în faptul că, datorită necesităţii de a consolida echilibrul în economia naţională, se alocă sume relativ mai mari investiţiilor aşa-numite infrastructurale, deci investiţiilor necesare procesului de producţie, dar care nu sporesc în mod nemijlocit producţia. În timp ce în perioadele precedente de plan proporţia investiţiilor neproductive a fost de 20—30%, iar a celor productive de 70—80%, cel de al IV-lea plan cincinal prevede pentru investiţii productive 54% din fondurile băneşti totale, iar pentru cele neproductive 46%.

O altă caracteristică a politicii de investiţii din această perioadă de plan este o **mai intensă concentrare a lor.** Creşterea efcienţei producţiei reclamă ca în cadrul dezvoltării să capete un rol accentuat acele ramuri industriale de producţie, de care depinde modernizarea ansamblului industriei şi economiei naţionale, ridicarea lor pe o treaptă superioară.

Obiectivele transformării macrostructurii industriale corespund liniei directoare de dezvoltare a industriei ce se afirmă în lume, şi anume : a) în balanţa energetică să crească proporţia hidrocarburilor lichide şi gazoase ; b) în cadrul mecanismului industrial să crească rapid rolul industriei chimice ; c) în industriile, care joacă un mare rol la export, şi în primul rînd în industria construcţiilor de maşini (iar în cadrul ei, în industria de aparataj, în anumite ramuri ale telecomunicaţiilor şi construcţiilor de maşini-unelte), să fie efectuate schimbări de mecanism care să asigure o structură competitivă a exporturilor.

În interesul înfăptuirii acestor obiective, planul dă întîietate unui număr de şase programe.

Primul dintre acestea este **modernizarea structurii balanţei energetice**, ceea ce în esenţă, înseamnă extinderea utilizării gazului metan şi a petrolului. În 1975, în balanţa energetică a ţării proporţia acestor hidrocarburi va depăşi 55—56%.

Al doilea program prioritar este **chimizarea economiei, dezvoltarea în ritm rapid a industriei chimice.** În cadrul acestuia, se prevede intensificarea fabricării produselor care asigură înlocuirea, în spiritul vremii, a unor materiale naturale, prelucrarea chimică a ţiţeiului.

Cel de al treilea program de dezvoltare prioritar va permite **să se sporească în cei cinci ani cu circa 25% cantitatea de aluminiu** aflată la dispoziţie, iar producţia de semifabricate cu 65—70%.

Al patrulea program prioritar al planului nostru cincinal se referă la **fabricarea autovehiculelor de transport în comun şi a mijloacelor de transport în general.** Cel de al cincilea program prioritar prevede **lărgirea utilizării mijloacelor tehnice de calcul şi dezvoltarea producţiei lor.**

Cel de al şaselea program prioritar al economiei naţionale constă în **extinderea bazei de materiale de construcţii, lărgirea rapidă a metodelor moderne de construcţie, transformarea — în măsură mai mare — a industriei construcţiilor într-o industrie de montaj.**

Traducerea în viaţă a acestor programe, nu este nicidecum uşoară, dar ele contribuie cel mai mult la modernizarea structurii producţiei, la creşterea eficienţei sale. Tocmai de aceea este necesar să se depună eforturi pentru a crea o asemenea situaţie de echilibru relativ — şi acest lucru îl au în vedere planurile anuale, deci şi planul pe anul 1972 — în care obiectivele cele mai importante ale celui de al IV-lea cincinal să poată deveni realitate.

IPOTEZE

DE

PROGNOZĂ

SISTEMUL MONETAR INTERNAŢIONAL

(Urmare din numărul trecut)

UN ELEMENT nou poate surveni în această direcţie după anul 1980: apariţia unei monezi unice a Pieţei Comune. Desigur, aceasta presupune depăşirea unui serios set de contradicţii interne în cadrul C.E.E. şi o mai accentuată sincronizare a dinamicii economiilor ţărilor membre. În ipoteza noastră considerăm că nu este exclus, în ultimă instanţă, să se ajungă la un compromis. Statele Unite vor avea în faţa lor, în această situaţie, un bloc comercial imens, dispunînd de rezerve monetare apreciabile şi de o piaţă financiară cu mare experienţă şi putere de pătrundere în economia mondială. Nu trebuie uitat că încă de pe acum cele zece ţări ale C.E.E. participă la exporturile mondiale cu o pondere de 41,2%, în vreme ce S.U.A. numai cu 15,5%. În cazul în care, din motive politice înainte de toate, nu se va putea ajunge la o contestare totală a sistemului monetar actual, este posibil ca Piaţa Comună să folosească moneda unuia dintre membrii săi, respectiv lira sterlină, care mai are şi astăzi un statut de monedă internaţională de plată şi de rezervă, conform acordurilor de la Bretton Woods. Lira sterlină nu ar fi, într-o asemenea eventualitate, investită cu titlul de monedă comună a ţărilor C.E.E., dar ar fi definită, probabil, o unitate monetară convenţională cu paritatea efectivă din acel moment a lirei sterline, operaţiunile cu terţii făcîndu-se pe această bază. Desigur, avantajele ce ar decurge de aici ar fi cele legate de folosirea experimentatei pieţe şi reţele financiare a City-ului londonez. Probabil însă că unele considerente de prestigiu naţional, în primul rînd ale Franţei dar, posibil, în perspectivă, şi ale R.F.G., vor face ca soluţia folosirii lirei sterline drept monedă comună să fie aceptată numai in extremis.

Mai degrabă se poate concepe că tocmai forţa economică a Pieţei Comune lărgite va face ca aceasta să dorească o imediată scoatere a sa de sub tutela americană şi impunerea unui statut măcar de partener egal. Într-o asemenea perspectivă se poate concepe că Piaţa Comună va solicita pentru moneda sa unică o poziţie cel puţin egală cu dolarul. Problemele se vor pune în mod diferit dacă moneda comună va avea o circulaţie mai întîi numai pe plan comunitar sau numai pe plan extracomunitar şi cu totul altfel dacă va exista simultaneitatea circulaţiei sale interne şi externe. Circulaţia exclusiv pe plan comunitar nu ridică obstacole deosebite pentru motivul că şi în momentul de faţă „convertirea" monezii unei ţări în cea a alteia din cadrul C.E.E. se face în mod curent şi fără dificultăţi pentru plăţile particularilor. Libera circulaţie a capitalurilor în cadrul intracomunitar va înlătura obstacolele în ce priveşte plăţile dintre ţările membre şi la capital (controlate încă). În plus, după cum se ştie, şi astăzi există o unitate convenţională comună (care este însă definită printr-un conţinut-aur echivalent cu cel al dolarului). Moneda comună pe plan comunitar nu ar solicita, pentru început, o reexprimare a preţurilor naţionale dat fiind că transferurile s-ar efectua prin intermediul băncilor care ar „converti" în moneda naţională fie celelalte monezi naţionale, fie moneda comună.

În schimb, eventualitatea circulaţiei monezii comune în raporturile cu terţii (ceea ce, la urma urmei, constituie ţelul) presupune emisiunea ei de către un organ supranaţional, care să-i controleze circulaţia, să o garanteze şi, eventual, să o convertească la cerere (în condiţiile în care s-ar reveni la convertibilitatea monezilor internaţionale). La un asemenea rezultat se va ajunge, dar după toate probabilităţile, mult mai greu, dată fiind încălcarea uneia dintre prerogativele economice esenţiale ale statelor naţionale. O soluţie de compromis ar putea fi formarea unui sistem de rezerve coordonate în comun, probabil tot prin vot în unanimitate pentru a nu se ajunge la soluţii avantajoase numai unora dintre parteneri.

Stringenţa utilizării unei asemenea monezi va fi generată nu numai de forţa economică proprie a Pieţei Comune lărgite şi de ponderea ei crescîndă în viaţa economică mondială (nu numai pe plan comercial, dar şi financiar), dar şi de potenţialul conflict comercial dintre C.E.E. şi S.U.A., în cazul în care s-ar accentua tendinţele protecţioniste americane. Este de prevăzut că, într-o asemenea perspectivă, C.E.E. va negocia pe contul său acorduri comerciale şi monetare cu alte ţări, îşi va forma pieţe proprii cît mai puţin afectate de comportamentul Statelor Unite şi al dolarului.

● Ţările nesocialiste în curs de dezvoltare

FORMAREA unor asemenea relaţii monetare independente faţă de comportamentul dolarului depinde în bună măsură de evoluţia situaţiei economice şi monetare a ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare.

În momentul de faţă, aceste ţări ocupă un loc marginal şi în deteriorare evasipermanentă în economia mondială. Se afirmă în mod curent că decalajele dintre ele şi ţările capitaliste avansate au tendinţa de a se transforma într-o prăpastie. Afirmaţia este justă dacă privim ţările respective în mod global, ca pe un tot. Realitatea pune însă problema mult mai nuanţat. Există în prezent un grup de ţări în curs de dezvoltare care au demarat pe calea progresului economic şi al căror venit naţional pe locuitor a atins nivele ce le dau capacitatea de a investi an de an sume importante în vederea sporirii producţiei industriale şi agricole. Într-un viitor previzibil, aceste ţări pot deveni ţări cu un nivel mediu de dezvoltare, care să depăşească stadiul subdezvoltării, cu o economie diversificată şi cu posibilităţi virtuale de modernizare şi încadrare în diviziunea industrială mondială a muncii. Asemenea ţări vor fi, fără îndoială, promotoare ale unui nou sistem monetar internaţional, care să nu mai creeze avantaje unilaterale pentru S.U.A. (ca acum), dar nici ţărilor capitaliste avansate luate la un loc. Este posibil ca ele să accepte ca o fază tranzitorie remodelarea relaţiilor monetare internaţionale prin multiplicarea monezilor cheie (în sensul celor arătate mai sus), dar e sigur că, mai devreme sau mai tîrziu, ele vor promova ideea unei reforme radicale.

Se poate imagina că această eventualitate va deveni cu atît mai rapid actuală cu cît ţările capitaliste avansate îşi vor apăra mai înverşunat şi mai unitar interesele faţă de cele ale ţărilor în curs de dezvoltare.

De obicei, ţările nesocialiste în curs de dezvoltare, în ansamblul lor, sînt considerate a suferi de pe urma lipsei de lichidităţi internaţionale. Este interesant să comparăm cîteva cifre. În 1964, ţările acestui grup deţineau 9,91 mild. dolari lichidităţi internaţionale; în 1970 cifra acestora se ridică la 18,15 mild.; iar în iunie 1971 (cifrele oficiale cele mai recente) la 20,35 mild. dolari. În cadrul acestora se constată o îmbunătăţire netă a disponibilităţilor la FMI — de la 270 mil. la 1043 mil. dolari, ca şi a rezervelor de aur: de la 2,71 mild. la 3,28 mild. dolari. Totalul rezervelor monetare ale acestor ţări a sporit de la 14,4% la 18,8% în lichidităţile globale ale lumii capitaliste. Această creştere absolută şi relativă a avut loc paralel cu o scădere a ponderii importurilor acestor ţări (de la 22,5% la 19,2%), dar şi a exporturilor (de la 22,7% la 19,3% din totalul mondial capitalist). Oricum, se poate constata o tendinţă spre echilibru în ce priveşte raportul dintre ponderea rezervelor şi ponderea importului de mărfuri, ceea ce permite să se tragă concluzia că, în fond, situaţia lor monetară nu s-a înrăutăţit, chiar dacă cea comercială s-a deteriorat din punct de vedere relativ (pentru că din punct de vedere absolut exporturile acestor ţări au crescut în acelaşi interval de timp de la 34,6 la 54,3 mild. dolari).

Creşterea părţii reprezentate de rezervele în aur demonstrează prudenţa crescîndă a acestor ţări în politica monetară internaţională, neîncrederea lor în dolari. Sporul mult mai rapid al rezervelor în devize (de la 6,93 la 14,97 mild. dolari) exprimă însă faptul că în momentul de faţă ţările în curs de dezvoltare nu vor putea accepta cu uşurinţă ideea unei reveniri la etalonul aur şi nici simpla renunţare la dolar ca mijloc de plată şi de rezervă.

O soluţie „de schimb" pe care ar putea-o promova ţările în curs de dezvoltare ar fi realizarea ideii puse în circulaţie la un moment dat de către unii economişti americani şi anume de a transforma D.S.T. (Drepturile speciale de tragere de la FMI) într-o monedă internaţională. Dacă propunerea aceasta va fi realizată în spiritul iniţiatorilor săi, adică fără nici o legătură cu aurul, atunci D.S.T. s-ar putea dovedi un instrument mai primejdios pentru stabilitatea monetară internaţională, în sensul că ar fi **generatorul unei inflaţii şi mai accentuate,** fără ca responsabilităţile naţionale implicate, la urma urmei, în folosirea dolarului să mai existe. Soluţia D.S.T., după cît se pare, este totuşi atrăgătoare pentru multe ţări în curs de dezvoltare pentru că ele creează impresia că s-ar naşte bani „din nimic", dîndu-le astfel posibilitatea de a dobîndi fonduri pentru dezvoltare indiferent de creşterea resurselor lor materiale. Este de prevăzut că chiar în ipoteza acceptării unei asemenea soluţii, ţările dezvoltate vor reuşi să impună ideea unei discipline mai mult sau mai puţin riguroase a emisiunii D.ST. (sub imperiul temerii generale de o deteriorare şi mai serioasă a puterii de cumpărare a monezilor), ceea ce, desigur, ar micşora şansele ţărilor în curs de dezvoltare de a obţine efectele scontate de ele printr-o astfel de reformă a sistemului monetar.

Un factor de seamă de care trebuie ţinut seama cînd efectuăm o prognoză a poziţiilor ţărilor în curs de dezvoltare în problemele monetare este şi faptul că soluţiile promovate de ele depind foarte mult de instabilitatea regimurilor lor politice, de presiunile şi chiar intervenţia brutală a puterilor capitaliste în economia şi politica lor. De aceea, elementele surpriză sînt cele mai numeroase în acest sector al relaţiilor monetare mondiale.

Un element „surpriză" ce poate fi prognozat este cel legat de evoluţia posibilă a preţurilor materiilor prime. După cum se ştie, în prezent se vorbeşte tot mai mult despre o posibilă epuizare a resurselor minerale ale globului pînă către începutul secolului al XXI-lea. Această perspectivă poate determina o răsturnare a tendinţelor în evoluţia preţurilor la materii prime în sensul unei importante creşteri. O asemenea posibilitate, ce nu poate fi exclusă dintr-o prognoză realistă, ar fi menită să ducă la o sporire a participării ţărilor nesocialiste în curs de dezvoltare la exporturile mondiale ca şi a părţii lor în totalul lichidităţilor internaţionale.

● O soluţie de lungă perspectivă

POSIBILITATEA rezolvării pe alte baze a problemelor monetare internaţionale este legată de o serie de transformări de lungă perspectivă în lume. Aceste mutaţii sînt corolarul, desigur, al unor noi schimbări în raporturile de forţă pe plan internaţional în special în direcţia creşterii puterii economice şi financiare a ţărilor în curs de dezvoltare ca şi a ţărilor mici şi mijlocii dezvoltate economiceşte. O astfel de tendinţă se întrevede încă din momentul de faţă: are loc o treptată desatelitizare a ţărilor capitaliste mici şi mijlocii în raport cu hegemonia S.U.A. Puternica ridicare la viaţă economică şi politică independentă a tinerelor state cu o economie rămasă în urmă constituie un element esenţial în aceeaşi direcţie. În lungă perspectivă se poate imagina momentul în care economia capitalistă internaţională se va afla într-un asemenea tip de echilibru între marile şi micile puteri încît să fie practic imposibilă exercitarea unei dominaţii ca şi existenţa unui dezechilibru de avantaje între parteneri.

Ţările socialiste, interesate în promovarea unor relaţii internaţionale bazate pe egalitate şi avantaj reciproc, pot interveni în mod activ în sprijinul unor asemenea tendinţe care ar contribui la destinderea şi cooperarea între popoare. Pentru aceasta este necesară o reformă a sistemului monetar pentru a-l transforma realmente într-un cadru unitar mondial pentru relaţiile economice dintre toate ţările, indiferent de orînduirea lor socială. În acest scop, reforma ar putea fi efectuată în sensul respingerii privilegiilor unilaterale ale uneia sau mai multor monezi. El nu ar trebui să se bazeze pe un organism mondial, cu drepturi supranaţionale, ci pe cooperarea dintre state suverane şi egale în drepturi care îşi coordonează între ele, în mod liber, acţiunile pentru asigurarea stabilităţii monetare. Un astfel de sistem ar trebui să favorizeze exporturile tuturor ţărilor ca bază a importurilor lor. Aceasta ar implica, probabil, clearingul multilateral pentru a se permite creşterea mai rapidă a schimburilor internaţionale în raport cu lichidităţile reale, o autodisciplinare a statelor, evitarea acumulării simultane a rezervelor şi a datoriilor externe. Convertibilitatea reciprocă a tuturor monezilor ar fi implicată (în condiţiile neconvertibilităţii lor în aur).

Posibilitatea unui asemenea sistem decurge dintr-o prognoză care prevede o creştere economică în perspectiva următoarelor decenii. Ea este o soluţie posibilă care are şanse să se realizeze numai prin eforturile conjugate ale majorităţii statelor lumii în înfruntarea cu politica valutară a acelor puţine ţări ce urmăresc să-şi menţină actualele privilegii monetare. Hotărîrea politică fermă de a fundamenta ansamblul relaţiilor internaţionale, inclusiv cele monetare, pe principiile egalităţii şi ale avantajului reciproc este, în fond, elementul hotărîtor care va face posibilă o reformă monetară în acest sens.

dr. N. S. STANESCU

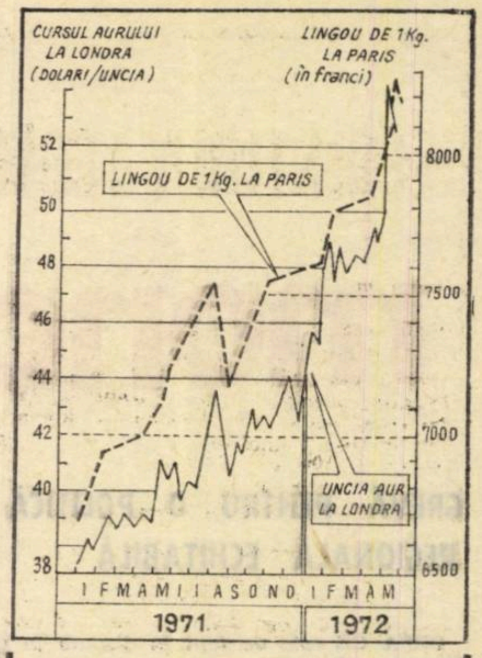

84 dolari uncia de aur?

REFLECTÎND îngrijorarea opiniei publice în legătură cu situaţia din Vietnam şi cu noile cifre record privind deficitul balanţei de plăţi a S.U.A., cursul aurului pe piaţa liberă a atins în luna mai a.c. valori ne mai întîlnite. La Londra, de pildă, tranzacţiile au atins 50, 53 şi chiar 54 de dolari uncia, cu 40% peste cursul oficial actual (38 dolari). La Paris, un kilogram de aur s-a vîndut cu 8400 franci, cel mai înalt nivel de 24 de ani încoace.

O contribuţie deosebit de importantă la reactivarea febrei aurului a adus-o un studiu despre viitorul acestui metal, elaborat de Goldfields. *Autorii prevăd că actualul dezechilibru între cererea şi oferta de aur nu numai că nu se va atenua dar va continua să se adîncească. Astfel, în 1980 cererea mondială anuală va fi de 1962 tone. Or, se prevede că producţia mondială (exceptînd ţările socialiste) nu va creşte peste nivelul actual de 1250 tone. În aceste condiţii, experţii estimează că la sfîrşitul deceniului preţul aurului ar putea atinge 84 dolari. Fără îndoială această concluzie nu-i va stimula pe tezaurizatori să-şi vîndă rezervele, chiar dacă unele proiecte de reformă a sistemului monetar occidental continuă să emită ideea perimării aurului ca materializare a valorii şi instrument de schimb internaţional.*

mondorama

GREVĂ PENTRU O POLITICĂ REGIONALĂ ECHITABILĂ

CEEA CE este de fapt în dispută în greva celor 1000 de salariați ai filialei din Bretania a firmei franceze C.G.E. (Compagnie Générale d'Electricité) care durează de două luni, este modul în care este aplicată politica regională în Franța. Muncitorii cer ca atunci cînd se descentralizează o firmă din regiunea Paris — prin amplasarea unor filiale în alte părți mai puțin favorizate ale țării în scopul dezvoltării regionale — salariații să fie retribuiți la același nivel cu aceia din centrală. Or, un cadru de conducere angajat al filialei din Bretania al C.G.E. este plătit cu o treime mai mult la Bezons (în regiunea Parisului) decît în Bretania; în același timp, salariile muncitorilor de la sediul central al firmei sînt cu 25% superioare celor care lucrează în Bretania.

Locuitorii Bretaniei au înțeles de îndată comunitatea de interese cu greviștii și le-au acordat un sprijin masiv. În decurs de 4 săptămîni fondurile colectate pentru aceștia au ajuns la 1 milion de franci. fiecare grevist căpătînd totodată alimente din partea țăranilor și a municipalităților pentru a rezista pe timpul întreruperii lucrului.

PEȘTELE ÎN PERICOL...

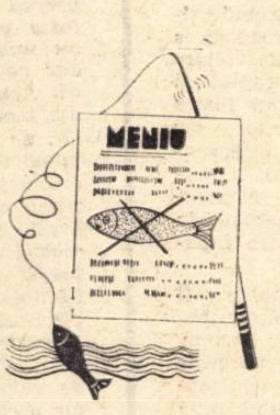

PESCUITUL mondial, sporește în medie cu 6% pe an, ceea ce reprezintă o creștere mai accelerată decît aceea a populației lumii. Dacă nu se întreprinde nimic pentru modificarea acestei situații, peștele va figura mai rar pe lista noastră de bucate. Componența chimică a cărnii de pește, valoroasă îndeosebi pentru hrana copiilor, nu poate fi suplinită de carnea animalelor. Specialiștii afirmă că în viitor două treimi din îmbolnăviri s-ar putea datora insuficienței de carne de pește. Or, în prezent, încă nu sînt folosite nici pe departe posibilitățile existente de pescuit, căci nouă zecimi din întreaga cantitate de pește provine din numai 15% din suprafața totală a oceanelor.

DINAMISMUL SFEREI SERVICIILOR

ȚINÎNDU-SE seama că în actualul cincinal (1971—1975) volumul prestărilor de servicii către populația sovietică urmează să se dubleze, această ramură se va dezvolta pe calea mecanizării intensive. Investițiile pentru înzestrarea ei vor crește de 1,9 ori față de cincinalul trecut. Se vor construi și vor intra în funcțiune peste 10 mii diferite unități prestatoare de servicii. În acest scop, peste 130 de uzine constructoare de mașini vor livra produsele lor pentru reutilarea tehnică a acestor unități. Toate aceste măsuri vizează în final o apropiere între nivelul de trai al populației rurale de cea urbană.

Volumul prestărilor de servicii către populație

(în milioane ruble)

Felul serviciilor	1960	1965	1970	1975 (plan)
Curățătorii, vopsitorii și ateliere de croitorie	421	545	1021	1451
Reparații de aparate de uz casnic, de mijloace de transport, de îmbrăcăminte, repararea și construcția de locuințe	163	419	1114	2736
Spălătorii, ateliere, foto. coafură-frizerie și puncte de închiriat	239	428	749	1531
Alte feluri de servicii	190	498	1162	2396
Total volum servicii:	1013	1890	4046	8114

Calculat pe cap de locuitor, volumul serviciilor existente în mediul rural va reprezenta, în 1975, circa 72% din volumul serviciilor în mediul urban, față de 22% în 1965.

CREDITORII LUI NAPOLEON

FAMILIA vest-germană Tirier, care de 175 de ani încearcă să recupereze de la Franța cele 65 milioane de franci aur pe care i-a împrumutat lui Napoleon în 1797, a încredințat recent apărarea intereselor sale armatorului grec Onassis. Documentul în care se recunoaște datoria și care este semnat de împărat se găsește la Banca Națională din Paris. Dacă dl. Onassis va reuși, el va obține 50% din suma rambursată, care reprezintă astăzi 15 miliarde de franci.

ÎN APĂRAREA COPIILOR

ÎN CADRUL dezbaterilor apropiatei conferințe mondiale a Organizației Internaționale a Muncii, o atenție specială va fi acordată problemei încadrării în muncă a copiilor. Potrivit datelor aflate la dispoziția O.I.M., în prezent există în lume peste 40 milioane de copii care sînt nevoiți să-și cîștige existența, de cele mai multe ori în condiții de muncă lipsite de orice protecție socială. În unele țări din Asia, Africa și America Latină, fiecare al zecelea copil sub 15 ani lucrează pentru a-și cîștiga existența și pentru a contribui la asigurarea traiului familiei sale.

Ținînd cont de această situație, Organizația Internațională a Muncii și-a propus realizarea unei convenții internaționale care să limiteze la 14 ani (iar pentru muncile dificile, la 16 ani) vîrsta minimă la care pot fi angajați copiii.

CENTRU MONDIAL DE DOCUMENTARE

ÎN capitala Austriei va începe să funcționeze în ianuarie 1974 primul centru mondial de documentare asupra brevetelor. Centrul va fi în măsură să furnizeze într-un termen foarte scurt — grație prelucrării automate a datelor — informații persoanelor interesate din diferite țări asupra brevetelor existente, înregistrate actualmente la oficiile de brevete de invenții din fiecare țară și de aceea dificil de cunoscut. La Viena se apreciază că nu după multă vreme noul centru de informații își va acoperi cheltuielile din propriile venituri. Nu sînt de neglijat nici avantajele pe care le prezintă pentru industria națională eixstența în capitala țării a unui asemenea centru de documentare.

POLUAREA LA NEW-YORK

DIMENSIUNILE poluării la New York pot fi intuite măcar după faptul că din activitatea fiecărui locuitor rezultă zilnic aproximativ 2,5 kg de gunoi care trebuie înlăturat din oraș. Problema distrugerii gunoaielor capătă astfel proporții deosebite și este extrem de costisitoare. Un exemplu: în timp ce prețul unui ziar este de 30—40 cenți, costul colectării lui după citit și al distrugerii lui este de încă 50 de cenți.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

PERSPECTIVE ALE REPARTIȚIEI VENITURILOR

UNA DINTRE PROBLEMELE care se află în atenția O.N.U. și a organismelor sale specializate o constituie inegalitatea repartizării veniturilor între diferitele categorii și pături ale populației, inegalitate care se manifestă deosebit de flagrant — cu multiple consecințe sociale — în țările în curs de dezvoltare. Un studiu întocmit în acest sens de Divizia pentru produse și comerț internațional din cadrul F.A.O. asupra situației dintr-o serie de țări latino-americane confirmă fenomenul de polarizare a bogăției și a sărăciei.

Astfel, în 1970 pătura socială cu venituri din categoria superioară (reprezentînd 5% din populația fiecărei țări, în parte) depășea — ca venit global — pătura cu venituri din categoria inferioară (50% din populația fiecărei țări) de 3,5 ori în Ecuador, de 2,6 ori în Brazilia, de 1,9 ori în Mexic sau Venezuela, de 1,7 ori în Columbia etc. Polarizarea amintită se manifestă mai puțin pregnant în Venezuela sau Mexic, unde pătura cu venituri mijlocii (30% din populație) și cea cu venituri înalte (15% din populație) totalizează, împreună, mai mult de jumătate din ansamblul veniturilor disponibile în 1970. Totodată, tabelul nr. 1 cuprinde și previziunile experților din cadrul Comisiei economice a O.N.U. pentru America Latină asupra reducerii decalajelor amintite pînă în anul 1980.

TABELUL NR. 1

(în % din totalul veniturilor)

ȚARA	ANUL	CATEGORIA DE VENITURI: inferioară	mijlocie	înaltă	superioară
Brazilia	1970	15,0	23,5	22,0	39,5
	1980	25,0	26,0	21,0	28,0
Columbia	1970	20,2	23,1	26,2	30,4
	1980	26,0	26,0	23,0	25,0
Ecuador	1970	12,3	19,7	25,5	42,5
	1980	21,0	23,0	23,0	33,0
Mexic	1970	15,4	26,1	29,5	29,0
	1980	23,0	29,0	25,0	23,0
Panama	1970	20,5	22,9	22,1	34,5
	1980	27,0	26,0	20,0	27,0
Venezuela	1970	14,3	27,7	31,5	26,5
	1980	22,0	29,0	27,0	22,0

Sursa: F.A.O., Bulletin mensuel — Économie et statistique agricoles, nr. 3/1972.

Comentînd aceste cifre, autorii studiului nu trec sub tăcere faptul că — după opinia unor economiști cunoscuți și conform altor surse de date statistice există un decalaj și mai mare în repartiția veniturilor în țările Americii Latine, că — după cum arată experiența — în etapa industrializării și urbanizării țărilor în curs de dezvoltare din lumea occidentală repartiția inegală a veniturilor nu numai că nu se atenuează, ci tinde să se accentueze.

Decalajul veniturilor se repercutează, înainte de toate, în nivelul cantitativ și calitativ al alimentației diverselor categorii sociale. O anchetă efectuată în 1965 în Brazilia a permis să se ajungă la următoarele concluzii (vezi tabelul nr. 2).

TABELUL NR. 2

Categoria veniturilor	Ponderea în ansamblul populației %	Rația medie zilnică: total calorii	total proteine (gr)	proteine de origină animală (gr)
Inferioară	50	2049	49,4	12,7
Mijlocie	30	2850	71,8	26,8
Înaltă	15	3195	83,4	35,7
Superioară	5	3643	102,4	53,9
Media pe ansamblul populației	—	2541	63,9	22,4

Sursa: Ibidem.

Jumătate din populația țării consuma — în 1965 — sub norma minimă zilnică de 2400 de calorii; totodată, în cadrul rației zilnice, ei îi reveneau de două ori mai puține proteine (raportul fiind de 1/4 pentru proteinele animale), decît păturii sociale cu venituri din categoria superioară. Decalaj, care grevează — într-o măsură mai mare sau mai mică — asupra potențialului uman din marea majoritate a țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X nr. 23 (458)
vineri 9 iunie 1972
*20 PAGINI 2 LEI

23

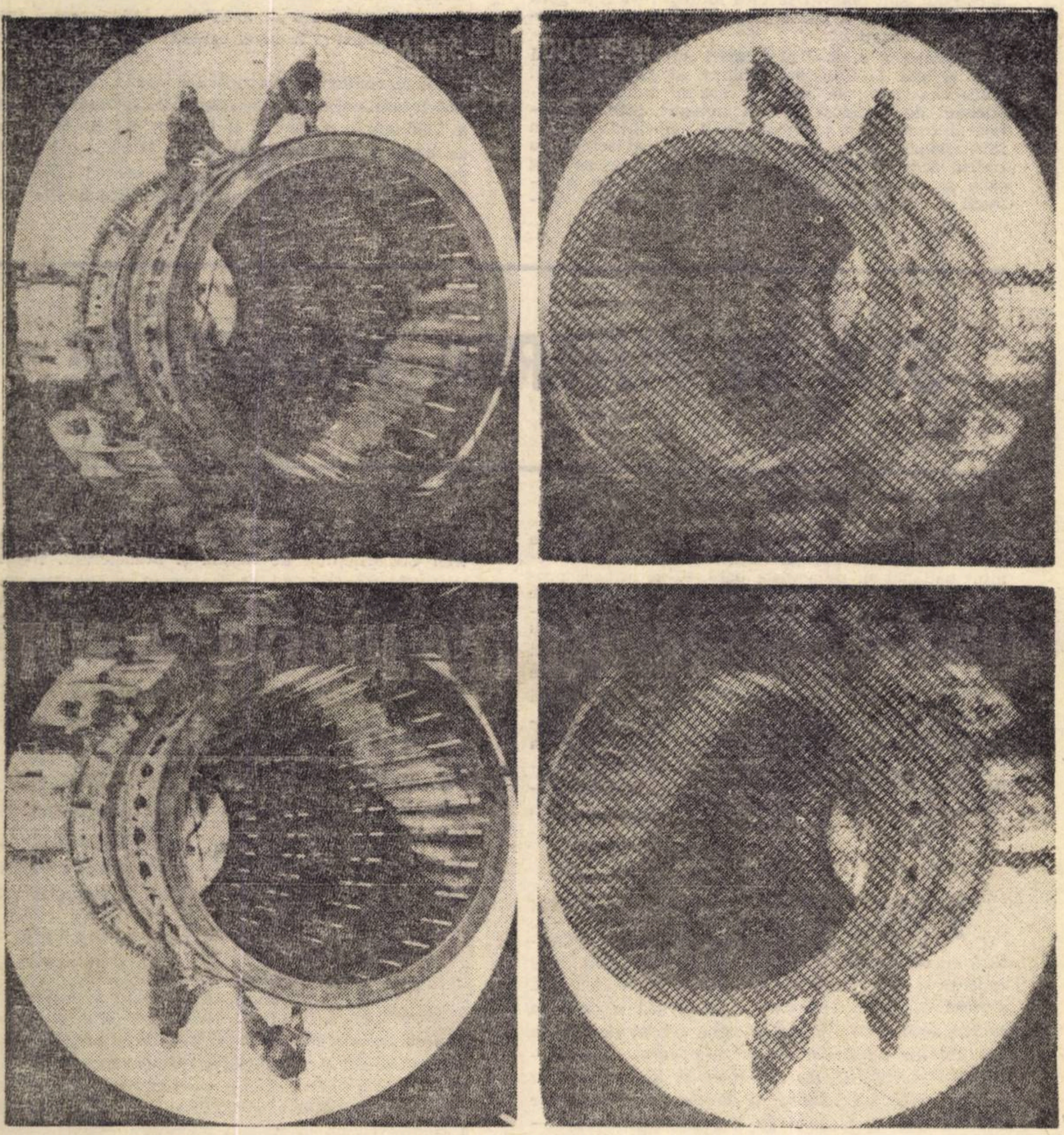

organizarea- generator de eficiență

In intimpinarea Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român și a celei de a 25-a aniversari a Republicii

CONFERINȚA NAȚIONALĂ A P.C.R. DIN DECEMBRIE 1967 ȘI CONGRESUL AL X-LEA AL PARTIDULUI AU APRECIAT ORGANIZAREA CA UN MIJLOC IMPORTANT DE SPORIRE A EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII ECONOMICE. ÎN ULTIMII ANI ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ S-A DESFĂȘURAT AMPLA ACȚIUNE DE ORGANIZARE PE BAZE ȘTIINȚIFICE A PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII CARE ȘI-A ADUS CONTRIBUȚIA LA REALIZAREA ȘI DEPĂȘIREA AN DE AN A SARCINILOR DE PLAN ALE UNITĂȚILOR ECONOMICE, ALE ECONOMIEI NAȚIONALE ÎN ANSAMBLU.

REZULTATELE OBȚINUTE PÎNĂ ÎN PREZENT CONSTITUIE UN ARGUMENT PUTERNIC PENTRU UTILIZAREA MAI INTENSĂ A ACESTUI INSTRUMENT EFICIENT DE DESCOPERIRE ȘI PUNERE ÎN VALOARE A REZERVELOR EXISTENTE, PENTRU ORIENTAREA ENERGIEI CREATOARE A OAMENILOR MUNCII ÎN ÎNDEPLINIREA ENTUZIASTULUI ANGAJAMENT ASUMAT DE ÎNTREGUL POPOR DE A REALIZA MAI DEVREME ACTUALUL CINCINAL.

STUDIUL PUBLICAT ÎN ACEST NUMĂR AL REVISTEI NOASTRE PUNE ÎN EVIDENȚĂ NUMEROASE ASPECTE PRIVIND :

- **CONTRIBUȚIA ORGANIZĂRII LA SPORIREA VOLUMULUI PRODUCȚIEI, PRODUCTIVITĂȚII ȘI RENTABILITĂȚII.**
- **DOMENIILE DE ACTIVITATE CE TREBUIE ABORDATE CU PRIORITATE DE ORGANIZATORI.**
- **CONDIȚIILE INTENSIFICĂRII ȘI SPORIRII EFICIENȚEI ACȚIUNII DE ORGANIZARE.**

ANUL X **viata economica**

SUMARUL

numărului 23 din 9 iunie 1972

3—4 :

— În cinstea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de a XXV-a aniversări a Republicii — Oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării își iau angajamente sporite în întrecerea pentru atingerea marelui obiectiv național : Cincinalul înainte de termen !

— Plan — angajamente : Noile potențe creatoare ale Argeșului de **Gh. Năstase**, prim secretar al Comitetului județean Argeș al P.C.R.

5 :

— Factorii de producție : Producția și consumul pieselor de schimb. Normarea științifică — o necesitate obiectivă de **ing. T. Strauss, M.I.C.M., L. Țintea**

6 :

— În sprijinul reducerii duratei de execuție a construcțiilor : Extinderea lucrului în acord global de **ing. Const. Ciocan**, secretar al Comitetului municipal P.C.R. — Ploiești ; ing. **Lixandru Capră**, directorul Stației de utilaje-Ploiești

— De la organizarea pe grupe de mașini la linii tehnologice integrate de **ing. E. Mărgineanu** directorul uzinei „Înfrățirea"-Oradea

— Autoutilarea — capătă noi dimensiuni

7—8 :

— În cinstea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de a XXV-a aniversări a Republicii : Însemnate rezerve pot fi puse în valoare prin sporirea vitezei de rotație a fondurilor
Dezbatere consemnată de **Maria Ioniță**

9 :

— Agricultura : Modalități de creștere a eficienței construcțiilor zootehnice de conf. univ. dr. **Dumitru Cițu**

10—11 :

— Conducere și organizare : Organizarea generator de eficiență. de ing. **Emil Ilie**

12 :

— Strategii de dezvoltare : Industria cimentului în fața unui amplu program de sporire a producției de **B. Vasile**

— Noi resurse în circuitul economic : Valorificarea cetinei de ing. **Șt. Paulescu**

13 :

— Informație — decizie : O nouă activitate — elaborarea programelor de calcul de dr. ing. **Călin Popescu**, Centrul de organizare cibernetică în construcții.

15 :

— Relații economice externe ale României : Perspectivele de cooperare mai largă în America Latină

Convorbire cu ing. **Nicolae M. Nicolae**, ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior

16 :

— Reducerea cheltuielilor materiale și reflectarea ei în nivelul rentabilității de lector univ. **Victoria Bărbăcioru**, Universitatea Craiova

17 :

— Cărți : Problema prețurilor în discuția economiștilor de **I. Rachmuth**
— Economia Turciei de **M. Georgescu**

19 :

— Reuniune științifică internațională : Rolul crescînd al standardizării în economie de ing. **I. Hera-Bucur**

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA : str. Nicolae Iorga nr 36 • telefon 11 78 76 • Bucuresti

Tiparul : Intreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

STĂ ÎN PUTEREA NOASTRĂ!

ÎNCHEIEM încă o săptămînă bogată în împliniri, caracterizată de acea atmosferă de fermitate și entuziasm definitorie pentru voința noastră nestrămutată de a accelera ritmul dezvoltării multilaterale a României Socialiste.

Marea întrecere desfășurată sub lozinca — cincinalul înainte de termen, în care sînt antrenați toți oamenii muncii, scoate în evidență hotărîrea unanimă a întregului popor de a-și consacra întreaga energie, toate capacitățile sale creatoare dezvoltării economiei naționale într-un ritm accelerat pentru a face ca România să ajungă într-un interval de timp mai scurt la nivelul țărilor avansate din punct de vedere economic, pentru a crea o bază trainică progresului multilateral al țării, pentru creșterea nivelului de trai al întregului popor.

Pornind de la realizările de anul trecut și din primele cinci luni ale acestui an, colectivele de oameni ai muncii din toate județele țării, și-au luat noi angajamente, atît pentru anul 1972 cît și pentru următorii trei ani. Multe colective și-au propus chiar să realizeze cincinalul în patru ani și jumătate. Această inițiativă, această emulație creatoare constituie un exemplu de felul în care clasa noastră muncitoare, toți oamenii muncii înfăptuiesc neabătut politica partidului, sînt hotărîți să facă totul pentru a asigura înaintarea fermă a patriei noastre pe drumul progresului și civilizației.

În contextul acestor preocupări au avut loc, după cum se știe, la Comitetul Central al partidului mai multe consfătuiri de lucru la care au participat conducători de partid și de stat, miniștri, primii secretari ai comitetelor județene P.C.R., conducători din întreprinderi, cadre din cercetare și proiectare. În cadrul acestor consfătuiri au fost dezbătute pe larg căile și mijloacele unei mai bune organizări a întregii activități economice, unei mai chibzuite folosiri a mijloacelor pe care le avem la dispoziție spre a face să crească bogăția națională, să sporească venitul național și, pe această bază, să se asigure progresul general al patriei, creșterea mai rapidă, peste prevederile cincinalului, a nivelului de trai al poporului. Aceste consfătuiri, cît și dezbaterile care au loc în întreaga țară în diferite colective de oameni ai muncii, au scos în evidență faptul că există reale posibilități pentru o mai bună organizare a muncii și folosire a capacităților de producție, creșterea eficienței economice generale, reducerea substanțială a cheltuielilor materiale de producție, ridicarea simțitoare a productivității muncii, pentru o îmbunătățire serioasă a întregii activități economice în patria noastră.

ZILELE TRECUTE, în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, a avut loc la sediul C.C. al P.C.R. o consfătuire de lucru în legătură cu unele măsuri pentru înfăptuirea la un nivel superior a directivelor Congresului al X-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economică și socială a țării. În cadrul dezbaterilor, vorbitorii s-au referit pe larg la posibilitățile diferitelor ramuri economice, ale municipiului București și ale județelor și întreprinderilor pentru realizarea înainte de termen a prevederilor planului pe acest an și pe întregul cincinal 1971—1975, au evidențiat măsurile ce vor fi luate în continuare pentru înfăptuirea exemplară a tuturor sarcinilor economice. Ei au exprimat hotărîrea fermă a clasei muncitoare, a întregului nostru popor, de a-și mobiliza energiile și marile capacități creatoare pentru obținerea unor realizări superioare în dezvoltarea și modernizarea întregii economii. S-a subliniat că, în întreaga țară, colectivele de oameni ai muncii, hotărîte să întîmpine cu succese tot mai mari Conferința Națională a Partidului Comunist Român și cea de-a 25-a aniversare a proclamării Republicii, își suplimentează substanțial angajamentele asumate în întrecerea socialistă. Totodată, participanții la dezbateri au făcut numeroase propuneri pentru crearea condițiilor necesare îndeplinirii și depășirii angajamentelor, pentru lichidarea lipsurilor și neajunsurilor, în vederea asigurării îndeplinirii prevederilor cincinalului înainte de termen.

În cadrul lucrărilor consfătuirii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a relevat că pentru realizarea în cele mai bune condiții a directivelor Congresului al X-lea al partidului sînt necesare eforturi sporite, analiza concretă din partea organelor de partid și de stat a tuturor rezervelor existente și valorificarea lor în scopul depășirii planului de stat pe anul 1972, pregătirii temeinice, pe baza unor angajamente sporite, a planului pe 1973, precum și a realizării înainte de termen a planului cincinal. Făcînd o analiză a situației din principalele sectoare industriale, a lipsurilor și neajunsurilor care mai dăinuie, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea accentuării ritmului de dezvoltare și modernizare a industriei românești, ca o condiție esențială a progresului economic al țării și a relevat încă o dată, că, în lumina hotărîrilor Congresului al X-lea, trebuie luate măsuri ferme, în fiecare unitate, fiecare județ, la fiecare loc de muncă, pentru folosirea deplină și intensivă a capacităților de producție, creșterea continuă a productivității muncii, economisirea materiilor prime și materialelor, reducerea cheltuielilor materiale, pentru ridicarea la un nivel superior a eficienței întregii activități economice, la indici comparabili cu cei de pe plan internațional. Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a adresat organelor și organizațiilor de partid, ministerelor, centralelor și întreprinderilor industriale, chemîndu-le să sprijine și să dezvolte inițiativele oamenilor muncii care s-au angajat să îndeplinească înainte de termen și la nivel calitativ mai ridicat planul cincinal.

Tot în contextul preocupărilor vizînd procesul edificării economice se înscrie tematica ședinței de marți a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. Au fost analizate și aprobate propunerile Ministerului Energiei Electrice privind realizarea investiției „Centrala hidroelectrică Rîureni", precum și propunerile Ministerului Industriei Metalurgice, Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini și Ministerului Industriei Chimice privind realizarea unor obiective industriale prevăzute în planul de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1971—1975. Cu acest prilej Comitetul Executiv a stabilit măsuri pentru creșterea gradului de integrare a întreprinderilor, asigurarea realizării unor secții, ateliere și alte obiective auxiliare și de servire prin cooperare între beneficiarii din aceeași zonă, scurtarea termenelor de punere în funcțiune a investițiilor și a duratei de realizare a parametrilor proiectați, stabilirea mai judicioasă a amplasamentelor, reducerea ponderii lucrărilor de construcții, îndeosebi a clădirilor destinate activității administrative, precum și alte măsuri care să asigure creșterea eficienței economice a investițiilor.

VIZITA DE LUCRU făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu în județele Brașov și Vîlcea a prilejuit un nou contact nemijlocit cu muncitorii, inginerii și tehnicienii, un dialog deschis cu aceștia cu privire la problemele curente ale muncii, sarcinile de perspectivă, condițiile lor de muncă și de viață. Prezența conducătorului partidului și statului la Făgăraș, străvechiul oraș transilvănean, a coincis cu un eveniment important în viața acestui centru industrial — semicentenarul Combinatului chimic. Festivitățile prilejuite de această aniversare, înaltele distincții care au fost acordate combinatului, unor muncitori, ingineri, tehnicieni ilustrează încă o dată prețuirea pe care partidul o dă clasei muncitoare, tradițiilor sale înaintate, izbînzilor în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Abordînd și cu acest prilej sarcinile care stau în prezent în fața întregii noastre economii naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, în cuvîntarea rostită la mitingul oamenilor muncii de la Combinatul Chimic Făgăraș : **„Desigur, avem rezultate bune, producția noastră crește într-un ritm de 12-12,5 la sută ; venitul național, de asemenea, a crescut anul trecut cu 12,5 la sută ; dar, cu toate acestea, nu putem să nu constatăm că mai avem încă neajunsuri, că stă în puterea noastră să gospodărim mai bine mijloacele de care dispunem și să obținem rezultate și mai bune. Aceasta este astăzi preocuparea centrală a conducerii de partid și de stat — aceasta trebuie să fie preocuparea fiecărei organizații de partid județene, orășenești, a fiecărei organizații de partid uzinale, a fiecărui colectiv de oameni ai muncii, a tuturor celor ce muncesc din patria noastră. Unind eforturile tuturor, vom putea obține îmbunătățirea activității, dezvoltarea mai rapidă a economiei naționale !"**.

În cinstea Conferinţei Naţionale a P. C. R.
şi a celei de a XXV-a aniversări a Republicii

Oamenii muncii de pe întreg cuprinsul ţării îşi iau angajamente sporite în întrecerea pentru atingerea marelui obiectiv naţional:

Cincinalul înainte de termen!

plan-angajamente

NOILE POTENŢE CREATOARE ALE ARGEŞULUI

Gh. NĂSTASE
prim-secretar al Comitetului judeţean Argeş al P.C.R.

● **Dovada vie a inepuizabilelor rezerve interne: angajamentul iniţial de depăşire a planului anual de 183 milioane lei este majorat la 340 milioane de lei şi din nou majorat la 380 milioane lei.**

● **Pe baza angajamentelor asumate pînă acum, economia naţională va primi în plus în acest an: peste 17 000 tone benzină, 21 000 tone motorină specială, 2 000 tone hidrocarburi aromatice, 10 000 tone cărbune, 1 675 tone articole tehnice din cauciuc, 2 500 tone ciment, mobilier în valoare de 1 500 000 lei, 200 autoturisme şi alte produse de mare valoare.**

● **În scopul sporirii eficienţei economice, prin reducerea consumurilor specifice şi a cheltuielilor materiale, se vor economisi, printre altele, peste 500 tone metal, 6 030 tone masă lemnoasă, 15 320 tone combustibil, 6 750 000 kwh energie electrică.**

● **În fiecare întreprindere, elaborarea unei tactici şi strategii eficiente pentru realizarea angajamentelor luate.**

ÎNDEPLINIREA ÎNAINTE DE TERMEN a prevederilor cincinalului — iniţiativă patriotică, de înaltă valoare politică şi socială, profund mobilizatoare — a cucerit de-acum conştiinţa întregului nostru popor. La chemarea partidului, muncitorii inginerii, tehnicienii, ţăranii, toţi oamenii muncii au răspuns printr-o viguroasă relansare a întrecerii socialiste, printr-o reevaluare lucidă, realistă, a posibilităţilor, prin muncă plină de abnegaţie pentru depăşirea planului de stat, pentru perfecţionarea întregii activităţi economice. Resortul intim al acestei uriaşe mişcări de masă îşi are, fără îndoială, originea în încrederea nemărginită de care partidul se bucură în rîndul maselor, în conştiinţa că tot ce se realizează în această ţară prin eforturile întregului popor este numai şi numai spre binele şi folosul poporului.

În judeţul Argeş valoroasa iniţiativă de a realiza cincinalul înainte de termen, a fost însuşită încă de la început cu cea mai mare însufleţire de către toţi oamenii muncii. În fabrici, uzine, pe ogoare, pe şantierele de construcţii, în întregul judeţ se petrec în aceste zile evenimente revelatoare care atestă participarea vie, activă, conştientă a argeşenilor la înfăptuirea marelui ţel. Mă refer nu numai la munca mai intensă şi mai responsabilă ce se desfăşoară peste tot, ci mai ales la faptul că oamenii de toate vîrstele şi de toate profesiile au socotit de datoria lor să vină cu sugestii şi observaţii, să propună numeroase variante de soluţii pentru creşterea producţiei şi productivităţii muncii, a eficienţei economice, pentru descoperirea şi punerea în valoare a unor noi rezerve. Este sugestivă în acest sens dinamica pe care au cunoscut-o angajamentele ce ni le-am asumat în întrecera socialistă pe anul 1972. La începutul anului angajamentul iniţial era de 183.187.000 lei. Pe data de 22 mai, pornind de la propunerile venite din întreprinderi, am raportat conducerii partidului că ne sporim angajamentul la 340.000.000 lei. Şi iată că numai după zece zile, pe baza aceloraşi studii efectuate în întreprinderi, sîntem în măsură să spunem că **angajamentul a fost din nou majorat la 380.181.000 lei**. De altfel, reîmprospătarea angajamentelor — expresie a recunoaşterii capacităţii creatoare a fiecărui muncitor, tehnician, maistru, inginer la locul de muncă, a forţei mobilizatoare a organizaţiilor de partid — capătă permanent şi peste tot teren. Şi cu siguranţă cele 380 milioane lei nu reprezintă ultimul nostru cuvînt. Comitetul judeţean de partid, organizaţiile de partid din întreprinderi analizează în continuare noi posibilităţi de sporire a producţiei, de depăşire a planului de stat.

Pe baza angajamentelor asumate pînă în prezent, urmează să **livrăm în plus economiei în acest an peste 17.000 tone benzină, 21.000 tone motorină specială, 2.000 tone hidrocarburi aromatice, 10.000 tone cărbune, 1.675 tone articole tehnice din cauciuc. 2.500 tone ciment, mobilier în valoare de 1.500.000 lei, 200 autoturisme şi alte produse de mare valoare**. Un capitol special şi de mare importanţă al angajamentelor îl constituie reducerea cheltuielilor materiale, a consumurilor specifice. Se prevede, astfel, să fie **economisite, între altele, peste 500 tone metal, 6.030 tone masă lemnoasă, 15.320 tone combustibili, 6.750.000 kWh energie electrică.**

Ceea ce doresc în mod deosebit să subliniez este faptul că aceste **angajamente au o solidă fundamentare economică**. Garanţia realizării lor o dau atît faptul că angajamentele au fost luate în urma unor studii temeinice, cît şi succesele de pînă acum ale tinerei industrii argeşene. Intr-adevăr — deşi în Argeş industria este foarte tînără, majoritatea unităţilor fiind construite şi date în folosinţă în ultimii doi-trei ani, ceea ce, desigur, implică depăşirea unor greutăţi inerente începutului — putem să afirmăm cu toată certitudinea că aici activează de-acum o clasă muncitoare experimentată. Aceasta a ieşit deosebit de pregnant în evidenţă anul trecut, cînd au fost realizate peste plan produse în valoare de 282,7 milioane lei şi totodată în **primele cinci luni ale anului acesta, cînd a fost înregistrat un spor de producţie peste prevederile planului în valoare de 127 milioane lei.**

SARCINILE MULT MAI MARI pe care trebuie să le realizăm în viitor pun, desigur, în faţa fiecărei unităţi şi cu deosebire în faţa comitetului judeţean de partid, necesitatea elaborării unei tactici şi strategii e-

(Continuare în pag. 4)

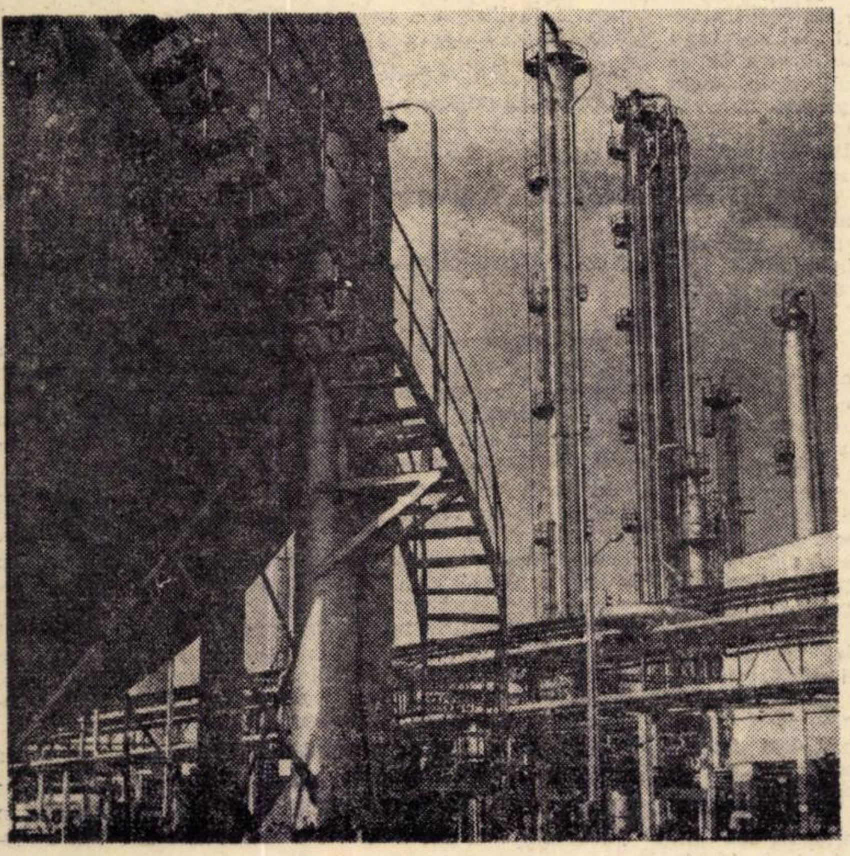

Piteşti — reşedinţă a petrochimiei

„Caii putere" pe banda de montaj

MAI MULT, MAI BUN, MAI IEFTIN!

PORNIND de la rezultatele obţinute pînă acum în realizarea sarcinilor de plan şi a angajamentelor iniţiale asumate în întrecerea socialistă pe acest an, precum şi de la analiza temeinică a unor noi şi importante rezerve interne pe care sînt hotărîţi să le pună în valoare, oamenii muncii de pe întreg cuprinsul ţării îşi suplimentează substanţial angajamentele, manifestîndu-şi hotărîrea fermă de a întîmpina Conferinţa Naţională a P.C.R. şi a 25-a aniversare a Republicii cu noi şi importante succese, de a realiza cincinalul înainte de termen.

În telegramele adresate C.C. al P.C.R., tovarăşului Nicolae Ceauşescu personal, numeroase colective de muncă îşi afirmă voinţa neclintită **de a realiza mai multe bunuri materiale necesare satisfacerii într-un grad mai înalt a necesităţilor economiei naţionale, a cerinţelor la export.** *Demn de relevat este faptul că* **sporurile suplimentare de producţie vor fi obţinute pe baza utilizării mai eficiente a potenţialului tehnic şi uman existent şi în condiţiile unei eficienţe economice sporite, îndeosebi prin utilizarea gospodărească a materiilor prime şi a materialelor, reducerea cheltuielilor de producţie, în scopul realizării de tot mai însemnate economii şi beneficii peste plan.**

Continuăm să publicăm în acest număr o parte din multiplele angajamente suplimentare luate de unele colective de întreprinderi şi judeţe din ţară.

● **EXPLOATAREA MINIERĂ-URICANI.** — Colectivul de aici, care a extras şi livrat unităţilor beneficiare, în cele 5 luni care au trecut din acest an, cu 2.500 tone cărbune cocsificabil mai mult faţă de prevederi, a stabilit **să dea peste plan în acest an 10 000 tone de cărbune, din care 5.000 tone pînă la Conferinţa Naţională a P.C.R., să reducă cheltuielile materiale la 1.000 lei producţie marfă şi să obţină 647 000 lei beneficii suplimentare**. Minerii îşi bazează angajamentul pe mai buna organizare a activităţii în subteran, pe creşterea gradului de mecanizare şi folosire cu randament sporit a utilajelor, care le-a permis să realizeze în cele 5 luni, în condiţiile schimbului de lucru de 6 ore, **un randament mediu la săpături şi înaintări pentru pregătiri cu circa 40% mai mare decît în aceeaşi perioadă a anului trecut, cînd se lucra în schimburi de 8 ore.** De asemenea productivitatea muncii orară în abataje a crescut în acelaşi timp cu 18%, comparativ cu realizările din perioada corespunzătoare a anului 1971.

● **UZINA DE LACURI ŞI VOPSELE „AZUR"-TIMIŞOARA.** — Chimiştii de aici şi-au sporit angajamentele iniţiale luate în întrecerea socialistă, **cu 25 milioane lei la producţia marfă, din care produsele destinate exportului reprezintă un spor valoric de 600 000 lei valută.** Analizele făcute la fiecare loc de muncă de specialişti — ingineri, tehnicieni, maiştri şi muncitori fruntaşi — au relevat posibilităţile existente în cadrul uzinei, **ca acest spor de producţie să fie realizat cu capacităţile industriale existente, cărora li se vor adăuga mai multe maşini şi utilaje, precum şi piese de schimb, unele înlocuind pe cele similare din import, executate prin autodotare.** În acest scop, au şi fost definitivate soluţii şi proiecte tehnice pentru confecţionarea unor piese de schimb necesare morilor cu perle, **asigurîndu-se pe această cale dublarea cantităţii de lacuri şi vopsele ce va fi livrată suplimentar, precum şi construirea a două reactoare utilizate în producţia de răşini sintetice, care vor permite obţinerea unui spor de 250 tone răşini sintetice peste prevederile planului anual.**

● **ANGAJAMENTELE CONSTRUCTORILOR DE PE UNELE MARI ŞANTIERE** — Hotărîţi să reducă terme-

(Continuare în pag. 14)

ÎN CINSTEA CONFERINȚEI NAȚIONALE A P. C. R. ȘI A CELEI DE-A XXV-a ANIVERSĂRI A REPUBLICII

INIȚIATIVE – REZULTATE

CU FIECARE ZI ce trece din acest an fierbinte al întrecerii, noi și noi inițiative declanșate în întreprinderi, fac ca angajamentele luate să se materializeze mai devreme în fapte. Asemenea unei competiții în care toți doresc să devină cîștigători, fiecare colectiv raportează zilnic noi și noi realizări, care fac ca sarcinile de plan pe 1972 să fie realizate în devans față de prevederi, creîndu-se astfel premise favorabile ca cincinalul să fie înfăptuit înainte de termen. Iată cîteva inițiative și rezultate, care atestă pe deplin această realitate.

● „Gramul, micronul, secunda"

ODATĂ cu declanșarea bătăliei pentru realizarea cincinalului 1971—1975, colectivul de muncă de la **Uzinele „Rulmentul"-Brașov,** s-a angajat să desfășoare largi acțiuni pentru valorificarea maximă a potențialului de care dispune, propunîndu-și în acest scop să obțină pe calea gospodăririi judicioase a materiilor prime și a timpului de lucru, însemnate economii bănești și materiale, concomitent cu sporirea continuă a productivității muncii. În urma acestei acțiuni desfășurată lună de lună sub îndemnul **„Să facem din grija pentru micron, gram și secundă o sursă de creștere a productivității muncii și reducerea costurilor de producție"**, colectivul de la „Rulmentul" reușește să economisească 2-3 tone metal lunar, iar indicele de folosire a timpului de lucru a sporit de la 93,6% în 1970 la 98,6% în cele 5 luni ce a trecut din acest an. Firește, aceste rezultate s-au materializat **în perioada ianuarie-mai 1972, în obținerea unei producții suplimentare de aproape 50 000 de rulmenți și economisirea a peste 1 400 000 lei la prețul de cost.**

● Recorduri în bazinul minier Motru

SE SPUNE că minerii au o veche tradiție în a se întrece permanent în vederea stabilirii de noi recorduri în materie de înaintări în galerii și exploatare. Acest adevăr este confirmat și prin noile realizări dobîndite de unele brigăzi de mineri de la Exploatarea Ploștina din bazinul Motru. Organizîndu-și după scheme îmbunătățite activitatea (specializarea membrilor brigăzii pe operații de lucru, utilizarea de noi mijloace mecanizate modernizate, întocmirea de grafice pentru reparații curente la utilaje etc.), brigada condusă de **Victor Mărdărescu** a bătut recordul republican la avansare într-un abataj frontal dotat cu un complex de tăiere, la susținere și transport — realizînd în luna mai a.c. o avansare de 205 metri, **cu 52 metri mai mult decît vechiul record obținut în 1969 tot la această exploatare.** În prezent brigada extrage cărbune în contul lunii octombrie. **Producția pe post a atins 56 tone cărbune.**

La aceeași exploatare un record deosebit a obținut recent și brigada condusă de minerul **Gheorghe Joița,** care a reușit o avansare lunară de 212 metri. Rezultate apropiate au înregistrat în luna mai a.c. și alte brigăzi.

● Lucrînd la mai multe războaie

UNA DIN CĂILE ce se dovedesc de mare eficiență în industria textilă, este aceea ca în filaturi și țesătorii, oamenii să lucreze la mai multe utilaje. De fapt, acest lucru este practicat în multe din întreprinderile industriei textile, dar în actuala întrecere pentru realizarea cincinalului înainte de termen, a căpătat o amploare deosebită.

La Sighișoara, de pildă, unitățile din industria textilă s-au angajat să realizeze cu 4 luni mai devreme sarcinile de plan pe 1972. Pentru a înfăptui acest angajament, **la țesătoria de bumbac** în secțiile de războaie automate și mecanizate, majoritatea lucrătoarelor au trecut să lucreze la 4 și 6 războaie. Această măsură se concretizează zilnic în creșterea accentuată a productivității muncii și depășirea sarcinilor de plan cu 10-15%.

Rezultate remarcabile dobîndește în întrecere și colectivul de la țesătoria de lînă. Ca urmare a utilizării din plin a mijloacelor din dotare și a timpului de lucru, **angajamentul inițial de a realiza suplimentar în acest an 40 000 mp stofe de lînă a fost îndeplinit încă de pe acum.** În prezent, în urma analizării unor noi posibilități, colectivul respectiv s-a angajat să realizeze în plus, pînă la finele anului, încă 20 000 mp stofe de lînă.

● În 5 luni toate prevederile de plan depășite

O ÎNSUFLEȚITĂ ÎNTRECERE pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen, desfășoară și colectivele de muncă din județul Covasna. Ca urmare, **în cele 5 luni ce au trecut din acest an, au fost realizate în plus peste prevederile de plan 65 000 mp țesături tip bumbac, 19 000 tone lignit, 2 400 mc cherestea, 100 tone brînzeturi, confecții textile în valoare de 6 milioane lei, mobilă în valoare de 1 milion lei etc.** Acum, în fața fiecărui colectiv de muncă din acest județ, stăruie preocuparea de a adăuga la aceste realizări altele și mai consistente, pentru ca sarcinile pe 1972 să fie realizate cu mult înainte de termen.

● „Nici un centimetru de țesătură irosită, totul valorificat" !

NĂSCUTĂ în marea întrecere ce se desfășoară pentru realizarea cincinalului înainte de termen, această inițiativă a fost însușită cu un puternic entuziasm de colectivele tuturor secțiilor de la **Fabrica de confecții din Botoșani.** Un calcul făcut de specialiștii întreprinderii, arată că această inițiativă va duce la economisirea a circa 20 000 m de țesături — materie primă necesară pentru realizarea a aproape 12 000 confecții.

Valoarea totală a confecțiilor ce se vor realiza suplimentar din materia primă economisită se cifrează la aproape 1,2 milioane lei.

● „În fiecare trimestru, cel puțin o zi să lucrăm cu materiale economisite"!

ÎN DORINȚA de a reduce cheltuielile materiale la 1 000 lei producție-marfă și de a ridica, pe această bază, eficiența economică a întregii activități, la **Uzina de utilaj petrolier din Tîrgoviște** s-a născut o valoroasă inițiativă : **„În fiecare trimestru, cel puțin o zi să lucrăm cu materiale economisite".**

Această inițiativă este menită să dea un nou și puternic impuls luptei pentru gospodărirea judicioasă a materiei prime — metalul — să antreneze larg muncitorii și tehnicienii în valorificarea de noi resurse pentru a reduce prețul de cost al produselor. Că inițiativa este viabilă o dovedește faptul că **în primul trimestru al acestui an secțiile turnătorie, montaj și vane au izbutit să lucreze cîte două zile din materialele economisite.** În primele 5 luni ale acestui an, pe ansamblul uzinei, au fost realizate **economii de materii prime și materiale în valoare de peste 2 milioane lei.**

Acțiunea inițiată de constructorii de utilaj petrolier din Tîrgoviște a fost preluată cu succes și de alte întreprinderi din județ. Astfel, la schela Tîrgoviște, în primele 4 luni ale anului s-a lucrat trei zile din materialele economisite. Colectivul uzinei de piese de schimb din Găești studiază în prezent posiblitatea de a fabrica, minimum 6 zile dintr-un an, produse cu materii prime rezultate din economii.

POTENȚELE ARGEȘULUI

(Urmare din pag. 3)

ficiente, pe termen lung, care să asigure maximum de certitudine și să elimine pe cît posibil neprevăzutul. În această viziune și pornind de la condițiile județului nostru am considerat că una dintre direcțiile principale prin care putem să contribuim la îndeplinirea mai devreme a prevederilor cincinalului o constituie **devansarea termenelor de punere în funcțiune a numeroaselor obiective în prezent în construcție.** Consecințele economice ale unei asemenea acțiuni sînt bine cunoscute : fondurile de investiții sînt mai devreme recuperate și redate circuitului economic, se obțin suplimentar importante cantități de produse. Acordăm, de aceea, cea mai mare atenție scurtării duratei de execuție. În prezent există posiblități ca secția de finisaj de la Întreprinderea Textila, cu o capacitate de 25 milioane mp, să fie dată în funcțiune cu două luni mai devreme față de termenul planificat, Hidrocentrala de la Curtea de Argeș cu 45 de zile mai devreme, Hidrocentrala de la Pitești cu 30 de zile, unele capacități din cadrul Combinatului de articole tehnice din cauciuc cu cîte 15-20 de zile. O experiență bună în ce privește realizarea investițiilor — pe care acum o vom generaliza peste tot — am cîștigat-o la construirea Combinatului de materiale de construcții Cîmpulung. Introducînd așa numita „numărătoare inversă", în fapt o riguroasă disciplină de construcții, cu urmărirea investiției nu numai pe decadă și lună, ci și pe zi și chiar pe oră — aici s-a reușit să se recupereze o întîrziere de circa 9 luni de zile. La noile obiective vom introduce numărătoarea inversă nu pentru a recupera întîrzieri, ci pentru a cîștiga timp, pentru a reduce durata de execuție. La nivelul de circa 20 miliarde investiții ce le avem de fructificat în acest cincinal, chiar și punerea în funcțiune cu o zi mai devreme a fiecărui obiectiv contează foarte mult.

Socotind scurtarea duratei de punere în funcțiune o importantă rezervă pentru îndeplinirea mai devreme a sarcinilor cincinalului, nu scăpăm, desigur, din vedere faptul că bătălia decisivă se va da în unitățile aflate în funcțiune. Aici trebuie să determinăm o preocupare permanentă pentru eficiență — pentru producție ieftină, de calitate, realizată cu beneficii ; aici trebuie să determinăm o preocupare permanentă — și nu de campanie, cum autocritic trebuie să recunoaștem că s-a mai întîmplat pînă acum — pentru perfecționarea producției și a muncii ; aici trebuie să acționăm pentru folosirea completă a utilajelor, a timpului de lucru, a forței de muncă, să asigurăm un grad ridicat de organizare a muncii. Rezerve deja puse în evidență există. Mă refer la generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, la lichidarea absențelor nemotivate, a întîrzierilor de la program, la folosirea integrală, în interesul producției, de către fiecare salariat, a fiecărui minut de lucru. Organizațiile de partid, de sindicat și U.T.C. acționează deja, cu mult mai multă eficiență, pentru întronarea în rîndul fiecărui colectiv a unei severe discipline de producție.

ÎN ACESTE ZILE ne-am convins și mai mult ce forță uriașă, **ce rezervă inepuizabilă de inițiative există în rîndul muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor, maiștrilor din fiecare întreprindere.** Dacă punem în valoare această inițiativă, dacă-i creăm un climat optim de afirmare, cu siguranță cîștigăm un punct prețios în realizarea mai devreme a sarcinilor cincinalului. În județul Argeș a fost inițiată încă de la începutul anului o largă mișcare intitulată **„inițiativă, creație, autoperfecționare"**, cu scopul de a fructifica operativ ideile, sugestiile, propunerile tuturor cetățenilor, de a determina un număr cît mai mare de oameni să participe la mișcarea de inovații, raționalizări, invenții, de a determina autoperfecționarea — în domeniul respectiv de activitate — a fiecărui cetățean. Rezultatele de pînă acum — amintim între altele că **pe primul trimestru numărul inovațiilor a întrecut pe cel înregistrat anul trecut în șase luni** — demonstrează că o acțiune și mai bine organizată de atragere a întregii populații la inițiativă poate să constituie, de asemena, unul dintre factorii decisivi în atingerea scopului pe care ni l-am propus. De aceea, paralel cu încurajarea prin toate mijloacele a cercetării științifice, a preocupării pentru transpunerea rapidă în practică a rezultatelor acestor cercetări, organizațiile de partid din județul nostru vor acorda și în viitor cea mai mare atenție stimulării inițiativei maselor, atragerii fiecărui cetățean la inițiativă.

În toate întreprinderile noastre lucrează mii de oameni minunați, cu înaltă calificare profesională, cu o atitudine înaintată față de muncă, oameni care stabilesc adevărate recorduri de producție, care nu știu ce este lucrul sub normă, care dețin de ani de zile titlul de fruntași, oameni care constituie fondul de aur al întreprinderii, mîndria județului. Ei sînt modelele profesionale către care aspiră, în mod normal, fiecare om. Este de aceea întrutotul drept ca asemenea oameni să fie înconjurați de stima întregului colectiv, să simtă că sînt prețuiți nu numai în atelier sau în secție, ci și în întreaga întreprindere, în oraș, în județ și — de ce nu ? — prețuiți de întreaga țară. Acordînd fruntașilor prețuirea ce li se cuvine, să răspîndim cît mai mult experiența lor, să facem din fruntașul în producție figura centrală a întreprinderii, a orașului, a județului. Dintre multe alte modalități de manifestare a prețuirii ce o acordăm fruntașilor, voi aminti aici că recent Biroul comitetului județean de partid a stabilit să înmîneze celor mai buni muncitori, țărani, ingineri, tehnicieni, maiștri care se evidențiază prin rezultatele obținute în muncă, prin grija față de avutul obștesc, prin inițiativă personală — diploma „Hărnicie, cinste, onoare, demnitate socialistă". Căci într-adevăr această deviză nu poate găsi un teren mai minunat, mai fertil de realizare, decît întrecerea pasionantă pentru îndeplinirea înainte de termen a cincinalului.

FIREȘTE, obiectivele pe care ni le-am propus nu sînt ușor de realizat. Ele pot fi însă înfăptuite. Ne bizuim pe munca plină de abnegație ce se desfășoară în fiecare întreprindere pentru depășirea zilnică a planului de producție, pe preocupările pentru perfecționarea calitativă a întregii activități, pe capacitatea de influențare și mobilizare a organizațiilor noastre de partid. Această minunată idee născută în preajma Conferinței Naționale a partidului, în anul cînd Republica înplinește un sfert de secol de existență, a dinamizat deja forțele creatoare ale națiunii. Împreună cu întregul popor, argeșenii se consideră total angajați în înfăptuirea marii inițiative naționale de îndeplinire a planului cincinal în patru ani și jumătate.

factorii de producție

PRODUCȚIA ȘI CONSUMUL PIESELOR DE SCHIMB

NORMAREA ȘTIINȚIFICĂ – O NECESITATE OBIECTIVĂ

ÎN MAREA ÎNTRECERE ce se desfășoară în întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de-a 25-a aniversări a Republicii, în care oamenii muncii își suplimentează angajamentele în scopul de a îndeplini cincinalul înainte de termen, **sporirea producției pieselor de schimb și raționalizarea consumului acestora constituie o problemă de maximă importanță.** *Numai în măsura în care volumul, diversitatea și calitatea pieselor de schimb asigură nevoile de întreținere și menținere în stare de funcționare continuă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor se pot obține randamente înalte la acestea, cu efecte favorabile asupra sporirii producției și productivității muncii, asupra reducerii costurilor de fabricație în general. Iată, de ce în angajamentele luate de multe colective de întreprinderi figurează ca obiectiv și sporirea, prin eforturi proprii, a producției de piese de schimb.*

ÎN DECURSUL ultimilor ani au fost luate multiple măsuri și create condiții tehnico-materiale pentru sporirea producției pieselor de schimb nu numai de către Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini — principalul producător din economie — ci și de către celelalte ministere, fie prin dezvoltarea unor sectoare proprii în acest scop, fie prin utilizarea atelierelor mecanice existente. Iată cîteva cifre concludente : **în ultimii 3 ani, producția de piese de schimb executate de Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini a crescut cu circa 57% ; sporuri însemnate în această perioadă au înregistrat și Ministerul Industriei Chimice (54%), Ministerul Industriei Metalurgice (30%).** Merită relevat faptul că **Ministerul Industriei Ușoare își acoperă în prezent din producția proprie mai bine de 90% din necesarul unităților sale.**

Cu toate că producția pieselor de schimb sporește an de an în proporție însemnată, ea nu acoperă, în toate cazurile și în întregime, nevoile unor sectoare ale economiei naționale. Se poate spune chiar că, în unele situații, **există o discrepanță între nivelul producției și cerințe, fapt care afectează atît întreținerea cît și repararea unor utilaje la termenele stabilite, contribuie la menținerea lor pe perioade mai lungi în stare de nefuncționare, cu toate implicațiile economice nefavorabile ce decurg dintr-o asemenea situație.** De unde provine această neconcordanță ?

Cauza principală constă în aceia că **la o bună parte din piesele de schimb supuse normării, de altfel puține la număr, nu este judicios raționalizat consumul, ca urmare directă a faptului că normele de consum nu sînt stabilite peste tot pe baza unor criterii științifice.** La altele, **sînt fixate normative medii de consum pe economie** — și acestea la nivel maxim — **în loc să fie stabilite pe tipuri distincte de reparații și întreținere.** Toate acestea facilitează uneori cereri exagerate de piese de schimb, care pot fi cu greu satisfăcute.

Firește, cînd analizăm cauzele unor cereri mari de către unele sectoare de activitate, trebuie să ținem seama de o multitudine de aspecte — unele de natură obiectivă, altele de natură subiectivă. Să luăm, de pildă, sectorul auto. Aici, cererile sînt desigur justificate dacă ținem seama că, în ultimii ani, parcursul mediu între două reparații capitale s-a majorat simțitor și că, în unele cazuri, se mențin în funcțiune autovehicule cu norma de casare depășită. Există însă și situații în acest sector cînd cererile mari se datoresc, în principal, nerespectării prescripțiilor tehnice privind întreținerea autovehiculelor. În alte cazuri — cum este, de pildă, în agricultură — cererile mari de piese de schimb la mașini agricole și tractoare, își au explicația în bună parte în faptul că acestea sînt deservite de un personal insuficient calificat din punct de vedere profesional, care nu este în măsură să asigure o bună funcționare a acestora. Indiferent însă de cauze, ceea ce trebuie subliniat este că **în ultimii 3 ani, numai în sectorul auto, consumul mediu specific valoric a marcat o creștere de 30%.** Acest fapt are nu numai o înrîurire negativă asupra costului reparațiilor și întreținerii, ci afectează serios și posibilitățile uzinelor producătoare de a face față unor asemenea solicitări mari.

Dar alături de aceste cauze, a căror înlăturare cere măsuri hotărîte nu numai în lumina situației actuale, ci și în perspectivă (reciclarea cadrelor din aceste sectoare și pregătirea de muncitori cu o înaltă calificare profesională, paralel cu desfășurarea unei temeinice munci politico-educative pentru sporirea responsabilității în păstrarea în bune condițiuni de funcționare a tuturor mașinilor și utilajelor, această mare avuție a avutului obștesc), **un factor de primă importanță în creșterea cererilor de piese de schimb, îl constituie, în multe cazuri, normativele și normele de consum largi, depășite în raport cu progresul tehnic realizat în toate domeniile de activitate.**

PARALEL cu măsurile luate pentru sporirea producției de piese de schimb, partidul și statul s-au preocupat în decursul anilor și de raționalizarea consumului acestora, prin introducerea unor norme într-o serie de sectoare importante ale economiei naționale. **Problema normării consumului de piese de schimb s-a pus pentru prima dată, cu titlu experimental, în 1953—1955 la utilajele din agricultură, în 1965—1966 la utilajele din construcții și în 1967—1968 la utilajele din transporturi.** La vremea lor, aceste norme, chiar cu caracter experimental, au avut un rol important și stimulativ atît în fundamentarea mai judicioasă a cererilor, cît și în ce privește întreținerea și repararea utilajelor.

● O acțiune cu multiple implicații economice : prin revizuirea normativelor existente de piese de schimb se estimează realizarea de economii de sute milioane lei.

● Cauza neconcordanței între nivelul producției și cerințe : normative și norme de consum depășite în raport cu progresul tehnic.

● Extinderea ariei de normare a consumului de piese la mașinile, utilajele și instalațiile din toate ramurile economiei naționale, precum și la piesele ce se pretează a fi recondiționate.

● Stimularea prin preț a folosirii pe scară mai largă a pieselor recondiționate.

Dar în stadiul actual în care a ajuns economia noastră națională, problema normării consumului de piese de schimb capătă noi dimensiuni. De aceea, **la ședința Comitetului executiv al P.C.R. și a guvernului din noiembrie 1970 a fost trasată, printre altele și sarcina de a se revizui normativele existente pentru consumul de piese de schimb, de a se elabora normative în sectoarele unde nu există atît pentru piese noi, cît și pentru piese recondiționate la care se justifică din punct de vedere economic această operațiune.** Măsura stabilită viza mai multe laturi ale problemei :

a) să determine pe beneficiari să se încadreze în normele de consum stabilite pentru a se pune stavilă cererilor exagerate, care reclamă nu numai cheltuirea unor fonduri suplimentare, dar pune în același timp în situație pe producător să nu le poată satisface ;

b) să ridice rolul și răspunderea atît a întreprinderilor beneficiare, cît și a celor direct în cauză pentru întreținerea corespunzătoare a mașinilor, utilajelor sau instalațiilor, în așa fel încît să evite uzura prematură a unor piese sau subansamble.

Această acțiune a fost terminată în luna iunie 1971 și ea a cuprins mașinile și utilajele în fabricație de serie și execuție curentă, precum și mașinile și utilajele a căror fabricație a încetat, dar care dețin o pondere însemnată în parc și urmează să fie exploatate încă un timp îndelungat, pînă la atingerea duratei de serviciu. Elaborarea normativelor de consum, pe baza cărora s-a stabilit necesarul de piese de schimb la aceste tipuri de utilaje, a scos în relief unele situații revelatoare. Astfel, **în comparație cu normele vechi, la nivelul unui an de bază, după normele revizuite, a rezultat un necesar mai redus de piese de schimb estimat la 40 milioane lei la tractoare agricole, 26 milioane lei la grape cu discuri și pluguri, 110 milioane lei la tractoare pe șenile și motoarele din industria petrolieră, 10 milioane lei la reparațiile capitale ale autovehiculelor ș.a.**

La fundamentarea normelor de consum s-au avut în vedere mai multe criterii :

- măsurători și verificări, pe bază de fișe tehnice, la uzinele reparatoare ;
- datele completate de unitățile de reparații și de exploatare, pe baza unor chestionare transmise de coordonatorii de balanță ;
- elementele statistice (consumuri înregistrate în perioade de 2—5 ani) ;
- condițiile de exploatare a utilajelor și gospodărire a pieselor de schimb ;
- îmbunătățirea întreținerii și exploatării mașinilor și utilajelor ;
- îmbunătățirea calității pieselor, în special la cele care au înregistrat consumuri exagerate în anii precedenți ;
- calitatea reparațiilor ;
- nivelul de pregătire a cadrelor care le deservesc.

Acțiunea de elaborare a nomenclatoarelor și determinarea normelor de consum, judicios fundamentate, are o deosebită importanță din mai multe puncte de vedere, atît pentru consumatori, cît și pentru furnizori :

a) facilitează, în primul rînd, cunoașterea de către toți factorii interesați — în special de către consumatori — a nomenclatorului de piese de schimb pe care le execută furnizorii. În acest fel, se creează condiții ca prevederile să fie întocmite corect în ce privește denumirea, numărul de desen sau reper, prețul unitar etc. ;

b) prin cunoașterea normei de consum, beneficiarul are posibilitatea să evalueze corect necesarul și să-și calculeze consumul pentru reparațiile capitale ;

c) creează posibilitatea întocmirii de către consumatori a necesarului în perspectivă, cunoscînd evoluția parcului de mașini sau utilaje ;

d) **furnizorii** au posibilitatea de a efectua studii de perspectivă privind dimensionarea capacităților lor de producție și, în legătură cu aceasta, de a determina corespunzător planurile de colaborări, precum și de a-și calcula necesarul preliminar de materii prime și materiale ;

e) codificarea pieselor de schimb, atît pe categorii, cît și pe uzine producătoare, creează condiții pentru folosirea aparaturii moderne de înregistrare și calcul, cu avantajele inerente oferite de un sistem informațional modern.

Ce probleme se ridică la ora actuală, în continuare, în legătură cu stabilirea normativelor și a normelor de consum ? În primul rînd, acțiunea încheiată în luna iunie 1971 privind elaborarea normativelor a cuprins o gamă relativ restrînsă de utilaje (autovehicule, tractoare, mașini agricole, compresoare ș.a.). Pentru a crea o mai bună concordanță între producție și cerințele de piese de schimb, **este imperios necesar ca elaborarea de normative să cuprindă o arie mai largă de mașini, utilaje și instalații din toate ramurile economiei naționale.** În afară de acest lucru, **ar trebui ca uzinele constructoare, odată cu livrarea noilor tipuri de mașini și utilaje ce le produc, să fie obligate să transmită și nomenclatorul pieselor de schimb aferente și să propună, totodată, norme de consum experimentale, care să fie definitivate cu coordonatorii de balanță și marii beneficiari, după o perioadă de exploatare de 2—3 ani.** Aceste nomenclatoare ar trebui să cuprindă, din totalul reperelor componente ale mașinii sau utilajului respectiv, îndeosebi acele repere (de regulă cu complexitate și tehnicitate ridicată) care în procesul de exploatare se uzează mai repede, pierzîndu-și proprietățile tehnico-funcționale și se cer a fi înlocuite frecvent cu prilejul întreținerii sau reparațiilor capitale.

În al doilea rînd, **se cere impulsionată și accelerată acțiunea de elaborare a normativelor de consum pentru reperele ce se pretează a fi recondiționate, care, bineînțeles, justifică din punct de vedere economic această operațiune.** Este vorba, îndeosebi, de recondiționarea unor piese importante cu consum și valoare mare și a căror construcție permite aplicarea acestui procedeu (arbori cotiți, arbori cu came, chiulase, blocuri motor, tacheți, bile, role de rulare, carcase dințate ș.a.).

Ce impedimente se ridică însă în acest domeniu ?

Pe de o parte, lipsește experiența în domeniul normării acestui gen de piese ; pe de altă parte, nu există date statistice concludente, deoarece sînt o multitudine de factori care influențează consumul (calitatea, gradul de uzură etc.). În sfîrșit, în unele sectoare, nu există un sistem organizat de colectare a pieselor recondiționabile și o metodologie privind valorificarea lor.

Firește, unele măsuri, care să faciliteze elaborarea normativelor la acest gen de piese, se cer create de înșiși cei care le recondiționează. Altele, cum ar fi stabilirea unei metodologii privind valorificarea acestor piese, ar trebui să preocupe în cel mai înalt grad și organele de sinteză, de decizie.

PE LÎNGĂ necesitatea urgentării stabilirii nomenclatoarelor privind normele de consum pentru piesele recondiționate, se mai ridică și alte aspecte care ar trebui să stea în atenția unităților beneficiare și a organelor coordonatoare. Pentru ca aportul pieselor recondiționate să crească în totalul pieselor de schimb, ar fi indicat ca **unitățile specializate pentru reparația de utilaje și de recondiționare a pieselor, să folosească din plin tehnica din dotare și să extindă cît mai larg formele și procedeele de recondiționare.** În același timp, ministerele și celelalte organe centrale să ia măsuri corespunzătoare de dotare cu mașini și utilaje a unităților de reparații. Totodată, **pentru stimularea folosirii acestor piese, se impune să se practice prețuri sub nivelul celor al pieselor noi, prețuri care să fie stabilite diferențiat** (în funcție de gradul de recondiționare, de funcționalitatea și complexitatea ei etc.).

Asigurarea necesarului de piese de schimb, concomitent cu raționalizarea consumului acestora — în principal pe baza stabilirii unor normative și norme judicioase, fundamentate pe baze științifice — reprezintă în momentul de față o problemă de însemnătate deosebită pentru economia noastră națională, o latură importantă a obținerii unei mai înalte eficiențe economice în toate sectoarele de activitate. De aceea, rezolvarea favorabilă a tuturor aspectelor menționate, reclamă conjugarea eforturilor atît a unităților producătoare și consumatoare, cît și a organelor centrale. **Acțiunea de elaborare de normative și de normare de consum pentru piesele de schimb de toate categoriile, inclusiv pentru cele recondiționate, se cere continuată cu perseverență, în așa fel încît să se asigure peste tot o bună funcționare a zestrei tehnice cu care sînt dotate unitățile — condiție primordială pentru realizarea cincinalului înainte de termen.**

ing. T. STRAUSS
Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini
L. ȚINTEA

EFICIENȚĂ
CONCEPȚIE • ACȚIUNE. REZULTATE

În sprijinul reducerii duratei de execuție a construcțiilor

EXTINDEREA LUCRULUI ÎN ACORD GLOBAL

ÎN ÎNSUFLEȚITOAREA întrecere ce se desfășoară pe întreg cuprinsul țării pentru realizarea cincinalului înainte de termen sînt angrenați și constructorii, ale căror angajamente principale au drept țel accelerarea ritmului lucrărilor și, în final, realizarea la termenele planificate sau mult înaintea acestora a obiectivelor ce urmează să intre în producție.

Preocupat de impulsionarea îmbunătățirii activității de construcții și montaje, Comitetul municipal P.C.R. Ploiești, a organizat, prin comisia sa economică, o serie de acțiuni menite să ducă la generalizarea experienței bune obținute pe unele șantiere în care își desfășoară activitatea constructorii ploieșteni. Iată, un exemplu.

Începînd din anul 1971, Stația de utilaje din Ploiești — prin secția ei de la Tulcea — a preluat lucrările de amenajare a terenului și de pregătire a locurilor pentru fundații de pe șantierul Uzinei de alumină din Tulcea — lucrări pe care le executa înainte unitatea de construcții cu utilajele închiriate de la stația respectivă. Preluarea execuției lucrărilor și, deci, și a răspunderii asupra calității acestora și a termenelor impuse prin contracte și grafice, constituiau sarcini deosebite, nespecifice Stației de utilaje și deci greutăți în plus față de sistemul vechi, cînd ea se preocupa numai de asigurarea bunei funcționări a utilajelor. Conducerea acestei unități a trecut însă la inițierea unor acțiuni eficiente. În primul rînd, **a fost format un colectiv de oameni de specialitate, care să poată organiza lucrările de construcții, să urmărească execuția lor și să conlucreze cu constructorii în predarea și preluarea lucrărilor.** În al doilea rînd, s-a trecut la **organizarea muncii în acord global pe baze noi** pentru a asigura cointeresarea conducătorilor utilajelor, a personalului de întreținere și reparații și a cadrelor cu munci de răspundere din șantier.

Ca la orice acțiune nouă, s-au manifestat la început unele neajunsuri. Dar treptat, lucrurile au început să se desfășoare bine, rezultatele obținute întrecînd pînă la urmă toate așteptările, constituind confirmarea eficienței noii organizări, a faptului că mecanizatorii pot face și lucrări pe care altă dată le executau constructorii, dar mai ales a viabilității metodei de salarizare în acord global în construcții.

Rezultatele obținute de secția de la Tulcea în 1971 sînt net superioare celor realizate de celelalte secții și de Stația de utilaje Ploiești în ansamblu. Astfel, în timp ce anul trecut **ponderea lucrărilor în acord global pe Stația de utilaje din Ploiești reprezenta 25% din totalul planului, la secția din Tulcea ponderea acordului global a fost de 73,7%.** Acest lucru a avut implicații favorabile asupra tuturor indicatorilor de plan: **în comparație cu Stația, secția din Tulcea a înregistrat o productivitate a muncii cu 71% mai mare, un cîștig mediu al salariaților mărit cu 16%, iar randamentul buldozerelor a crescut cu 42%.**

În afara acestor realizări concrete, care atestă convingător eficiența aplicării acordului global la lucrările mecanizate din construcții, au mai rezultat și alte avantaje: **eliminarea unui volum mare de muncă administrativă ce se efectua în vechiul sistem pentru evidențierea distinctă a realizărilor la constructor și la secția de utilaje, înlăturarea aspectelor de plată incorectă a unor mecanizatori, ca urmare a imposibilității constructorului de a evidenția corect cantitățile executate, cointeresarea mecanizatorilor în executarea unor lucrări de bună calitate și în întreținerea corespunzătoare a utilajelor, precum și folosirea lor la întreaga capacitate.**

Pentru a facilita un larg schimb de experiență, Comitetul municipal P.C.R.-Ploiești a organizat la Tulcea o consfătuire la care au participat reprezentanți ai întreprinderilor de construcții și de deservire a acestora din Ploiești și ai organizațiilor de partid respective.

Apreciind în unanimitate rezultatele deosebite obținute la Tulcea, **cei prezenți la consfătuire și-au luat angajamentul să ia măsuri concrete de extindere a metodei pe șantierele în care lucrează.**

Într-adevăr, întorși la Ploiești după acest schimb de experiență, sub directa îndrumare a Comisiei economice a Comitetului municipal de partid, am stabilit un program concret, care cuprinde, printre altele, **acțiuni de extindere a acordului global la lucrările de execuție a fundațiilor pentru blocuri, la transportul și montatul blocurilor din prefabricate, la executarea lucrărilor de terasamente a drumurilor, la execuția șanțurilor pentru conducte și canale, a gropilor de fundații de pe platformele industriale, la stațiile de escavat și preparat balastul etc.**

Cîteva măsuri au și fost materializate în cursul lunilor aprilie și mai. Iată un singur exemplu: **prin execuția de către Stația de utilaje Ploiești a unor lucrări de amenajare a terenului și de pregătire a locurilor pentru fundații pe șantierul de la Brazi a Trustului de Construcții Industriale Ploiești, ponderea acordului global a crescut de la 17% în ianuarie, la 45% în aprilie și la 52% în luna mai, ceea ce a permis sporirea, în aceeași perioadă, a productivității muncii cu 8%.**

Această acțiune, care va fi extinsă și pe alte șantiere, alături de aplicarea altor măsuri stabilite, reprezintă căi principale de mobilizare a constructorilor în realizarea angajamentelor ce și le-au luat, de a grăbi ritmul lucrărilor, de a realiza planul de investiții înainte de termen.

ing. Constantin CIOCAN
secretar al Comitetului municipal P.C.R. Ploiești

ing. Lixandru CAPRĂ
directorul Stației de Utilaje Ploiești

DE LA ORGANIZAREA PE GRUPE DE MAȘINI LA LINII TEHNOLOGICE INTEGRATE

ANUL ACESTA, cel de al 2-lea din actualul cincinal, constituie pentru colectivul nostru puntea hotărîtoare pentru dobîndirea unor realizări, care să ne permită înfăptuirea înainte de termen a prevederilor pe întreaga perioadă 1971—1975. Ne străduim ca prin măsuri tehnico-organizatorice, prin generalizarea experienței înaintate, să fructificăm noi resurse ale producției, să declanșăm la fiecare loc de muncă preocuparea de a obține de la o zi la alta depășiri cît mai mari de plan. Ce acțiuni principale am întreprins, ce rezultate am dobîndit?

Un mare număr de sortimente produse în serii relativ mici, de ordinul zecilor și cel mult al sutelor — iată caracteristica fabricației de mașini-unelte, care ne obligă mereu la găsirea de soluții care să permită o cît mai bună folosire a zestrei tehnice. În ultimul timp am acționat în vederea **tipizării și refolosirii unor piese și subansamble,** prin asimilarea pe familii a mașinilor, prin echiparea fabricației cu SDV-uri speciale. Organizarea producției s-a menținut însă pe principiul amplasării utilajelor pe grupe de mașini, cu tot cortegiul de dezavantaje ce decurg de aici: urmărirea greoaie a producției, volumul mare de transport interoperațional, ciclu de fabricație lung, lipsa unei legături organice între sarcinile de executat și încărcarea utilajelor etc.

Ca să eliminăm asemenea deficiențe, trebuia găsită o soluție care să permită desfășurarea producției într-un cadru organizatoric superior. Studiile pe care le-am întreprins, prin eforturile conjugate ale cadrelor tehnice și ale economiștilor, la secția de prelucrări mecanice, ne-au condus la măsura de **a organiza fabricația pe bază de linii tehnologice integrate.** În ce constă acest nou sistem de organizare?

Spre deosebire de vechea organizare a producției, acum toate operațiile de prelucrare a unui grup de piese similare se execută în cadrul aceleiași linii tehnologice, sub conducerea aceluiași maistru. Pare simplu. Dar aplicarea acestui principiu a necesitat calcule amănunțite privind dotarea corectă cu utilaje a fiecărei linii, pentru a se asigura o strictă corelare a sarcinilor de executat cu folosirea mașinilor la întreaga lor capacitate. **Avantajele obținute sînt multiple: a sporit considerabil productivitatea muncii, volumul transporturilor s-a redus, s-au micșorat ciclurile de fabricație, muncitorii sînt mai productivi, specializîndu-se pe operații, parcul de mașini e folosit la întreaga capacitate prin generalizarea schimbului II și introducerea schimbului III etc.** Noul sistem de organizare permite, în același timp, redistribuirea unor utilaje. Atunci cînd se constată că unele mașini și utilaje nu sînt încărcate la nivel corespunzător, ele sînt cedate altor linii, cu deficit temporar de capacitate.

Recent, am trecut la acțiuni complexe, în vederea reorganizării producției pe bază de linii tehnologice integrate și la carcase, batiuri și roți dințate. Consider util să relatez că generalizarea nu se produce prin aplicarea „mecanică" a măsurilor stabilite, ci prin experimente, consultări largi cu muncitorii și tehnicienii din secțiile productive. În acest mod, reușim de fiecare dată să adăugăm lucruri noi la experiența ce am acumulat-o, să inițiem acțiuni valoroase.

Un exemplu. **O dată cu trecerea la organizarea liniei tehnologice pentru roțile dințate, s-au făcut propuneri ca utilajele să fie de așa natură dispuse în fluxul producției, încît un muncitor să poată lucra simultan la 2 sau 3 mașini.** Astfel s-a ajuns ca prin amplasarea apropiată a mașinilor de frezat și de rectificat dantură cu curburi, să se asigure posibilitatea de a fi deservite simultan de un singur muncitor. Acum un număr de 18 mașini sînt utilizate de echipe de 2—3 muncitori pe schimburi. De asemenea, la linia de piese mici și la sculărie, prin punerea față în față a rapotezelor, un singur muncitor lucrează la două mașini.

Acțiunea de reorganizare a liniilor de fabricație a fost sprijinită și de eforturile depuse în uzină în vederea **realizării prin forțe proprii a unor utilaje, începînd cu proiectarea și terminînd cu montarea lor.** Dintre cele mai importante, amintesc: agregatul cu flacără oxiacetilenică de călit roți dințate, mașina de îndoit tablă, grinda rulantă pentru deservirea mașinilor de găurit, agregatul de presare a carcaselor mașinilor de găurit, mașina de frezat canale de ungere etc. Deși am obținut rezultate mulțumitoare, atît în ce privește îmbogățirea zestrei tehnice, cît și pe linia reducerii unor eforturi valutare, intenționăm ca, în acest an, prin formarea unei grupe de elaborare a proiectelor pe lîngă compartimentul de concepție, și prin lărgirea bazei materiale a autoutilării, să realizăm lucrări de autodotare a căror valoare să depășească cu peste 70% realizările anterioare.

Eficiența obținută în direcția folosirii mașinilor și utilajelor la un randament ridicat se poate măsura acum, cînd am încheiat 5 luni din acest an: indicele de utilizare a acestora în secțiile de bază a sporit de la 76%, cît era anul trecut, la 82,5%, iar la sculărie, de la 59,1% la 67%.

Dar acțiunile întreprinse pe linia folosirii mai bune a mașinilor și uitlajelor, a ridicării productivității muncii, sînt uneori stînjenite de unele neajunsuri. Cu toate insistențele noastre, nu s-a realizat încă o colaborare în privința asigurării elementelor de asamblare la nivelul calitativ cerut de fabricația de mașini-unelte și nici problema accesoriilor și a echipamentelor hidraulice. Sînt încă rămîneri în urmă în aceste domenii, unitățile specializate nu dispun de capacități corespunzătoare pentru a face față cerințelor beneficiarilor. Greutăți serioase întîmpinăm și în ce privește procurarea la timp a elementelor de etanșare din cauciuc, inelelor și simeringurilor. Deși există o întreprindere profilată, ea nu execută decît parțial dimensiunile standardizate, restul fiind confecționate de întreprinderile consumatoare, în condiții și mai ales, costuri ce nu se pot compara cu fabricația de serie. Ar trebui luate măsuri mai prompte pentru remedierea situației, întrucît ele provoacă greutăți unui număr mare de unități.

ing. Emil MĂRGINEANU
director
Uzinele „Înfrățirea"-Oradea

AUTOUTILAREA CAPĂTĂ NOI DIMENSIUNI

PRINTRE angajamentele suplimentare pe care și le iau colectivele de muncă din industrie un loc de frunte îl ocupă și amplificarea acțiunii de **autoutilare** — ca suport al creșterii producției și productivității muncii, al ridicării eficienței economice. Nenumărate exemple atestă convingător acest fapt.

Colectivul de muncă de la **Uzina de fibre și fire sintetice din Iași,** s-a angajat să adauge utilajelor realizate prin forțe proprii de la începutul anului în valoare de peste 12 milioane lei, alte aproape 100 de tipuri de utilaje, prin care se **va realiza în acest an o economie de 5 milioane lei valută.** La rîndul lor, colectivele din industria prahoveană, care au realizat de la începutul anului 900 de utilaje, vor dezvolta acțiunea de autoutilare, **asimilînd în producție mașini, utilaje, instalații, dispozitive și piese de schimb în valoare de 110 milioane lei, reprezentînd o creștere de 4 ori față de realizările din 1971.** Și șirul exemplelor poate fi continuat, demonstrînd și cu acest prilej că acțiunea de autoutilare inițiată de conducerea partidului capătă mereu noi dimensiuni, ea constituind o importantă rezervă de promovare a tehnicii noi.

Nu de mult, pe agenda de lucru a conducerii Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini s-a înscris un eveniment cu largi semnificații economice: **acordarea de premii, pe baza concursului inițiat anul trecut, colectivelor de autoutilare din cadrul întreprinderilor, grupurilor de uzine și centrale industriale pentru cele mai bune rezultate obținute în 1971.**

Concursul inițiat pentru stimularea acțiunilor de realizare a planului de autoutilare, care a avut darul să creeze o puternică emulație în rîndul acestor colective, să dea un puternic imbold creativității autohtone, s-a încheiat cu rezultate deosebite: **în 1971 s-au realizat în unitățile ministerului 26 807 mașini și utilaje în valoare de 420 milioane lei, reprezentînd mai mult de jumătate din volumul total al autoutilărilor pe întreaga industrie.** Premiile totale acordate pentru aceste realizări s-au ridicat la **810 000 lei,** unele colective primind între 165 000 și 25 000 lei, în raport direct cu valoarea realizărilor dobîndite.

Printre colectivele care au beneficiat de aceste premii se numără cel de la Șantierul Naval Turnu Severin (165 000 lei), Uzina de vagoane Arad (120 000 lei), Uzina „Electromagnetica" din București (85 000 lei). Au mai fost acordate mențiuni în valoare de 55 000, 35 000 și 25 000 lei — în ordine — colectivelor Uzinei „Strungul" — Arad, Fabricii de mașini-unelte și agregate-București și Uzinei mecanice-Sibiu. Premii speciale — între 50 000 și 100 000 lei — au primit colectivele Uzinei de autocamioane și Uzinei Tractorul — Brașov, Uzinei de mașini grele — București și Uzinei Electroputere din Craiova. Tot în cadrul concursului au fost răsplătite cu premii colectivele Grupului de uzine de vagoane — Arad, Centralei industriale a construcțiilor navale — Galați și Grupului de uzine de aparate și mașini electrice — Craiova.

Prin semnificația sa majoră, acest eveniment a depășit granițele Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, dîndu-ne prilejul să constatăm cu satisfacție că autoutilarea, dintr-o acțiune sporadică, determinată adesea de nevoile stringente de moment ale producției într-o întreprindere sau alta, s-a transformat într-o preocupare permanentă, cu largi rezonanțe, în toate ramurile producției materiale.

Amplificată continuu, organizată și concepută din ce în ce mai bine la scara fiecărei întreprinderi, acțiunea de autoutilare aduce o mare contribuție la dotarea prin forțe proprii a industriei noastre în plină dezvoltare cu mașini și utilaje. Acest fapt are multe implicații atît de natură economică (în sensul că se economisesc importante fonduri valutare), dar mai ales de stimulare a gîndirii tehnice autohtone. Simțindu-se angajați într-o acțiune de o asemenea anvergură, inovatorii, inventatorii, cadrele de concepție și de execuție, se străduiesc să valorifice capacitatea lor creativă pentru a realiza mașini și utilaje la un înalt nivel tehnic, iar orice rezultate bune obținute îi stimulează spre noi realizări, îi îndeamnă spre noi și fructuoase căutări.

...Însuflețitoarea întrecere în cinstea celor două mari evenimente în viața poporului nostru — Conferința Națională a P.C.R. și a 25-a aniversare a Republicii — plasează acțiunea de autoutilare între preocupările majore ale colectivelor de întreprinderi în dorința lor fermă de a-și mări necontenit contribuția la dezvoltarea economiei naționale.

L. Ț.

În cinstea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de a XXV-a aniversări a Republicii — Cincinalul înainte de termen!

ÎNSEMNATE REZERVE POT FI PUSE ÎN VALOARE PRIN SPORIREA VITEZEI DE ROTAȚIE A FONDURILOR

(Urmare din numărul trecut)

● *Să folosim toate resursele pentru a îndeplini mai devreme sarcinile cincinalului*

N. Focșeneanu : — Vorbind de stocuri supranormative, tov. D. Fundătură a arătat că o parte din stocurile disponibile raportate la 1 ianuarie, de exemplu, sînt preluate de baze care, ulterior, le predau pentru consum acelorași unități, ceea ce nu face altceva decît să prelungească circuitul lor în loc să rezolve problema propriu-zisă de lichidare.

Localizînd această problemă la specificul industriei ușoare, situația se prezintă astfel : realizarea planului de producție pentru circa 400 000 sortimente fabricate în vederea satisfacerii cerințelor pieței externe și interne impune necesitatea modificării planului, în structura sa. Această mobilitate a planului de producție și de desfacere nu se poate realiza însă și la planul de aprovizionare. Așa cum s-a mai arătat, determinarea planului de aprovizionare se face cu mult înainte de a se încheia contractele cu beneficiarii și toate aceste adaptări determină crearea unor stocuri supranormative specifice, în general cu caracter temporar.

Raportarea tuturor acestor stocuri supranormative ca imobilizări nu exprimă situația reală. În marea lor majoritate, stocurile respective se consumă în perioada următoare, fiind specifice producției întreprinderilor respective.

Preluarea în baze a stocurilor de materii prime și materiale specifice prezintă avantaje din punct de vedere economic, deoarece permite conducerii centralelor să cunoască, în mod centralizat, stocurile disponibile ce trebuie luate în evidență ca resurse la următoarele contractări cu beneficiarii. Analizînd temeinic structura acestor stocuri unitățile economice cunosc resursele de care pot dispune, își pot suplimenta, pe baze reale, angajamentele luate pe linia îndeplinirii sarcinilor cincinalului.

În ce privește stocurile supranormative a căror utilizare este cunoscută în momentul modificării planului, acestea nu trebuie raportate ca imobilizări, deși ele conduc la o încetinire a vitezei de rotație, dat fiind faptul că ele au fost determinate de satisfacerea necesităților pieței interne și externe.

Bineînțeles că centralele și unitățile trebuie să ia măsuri severe pentru utilizarea cu precădere a stocurilor rămase disponibile din cauza modificărilor de plan, cu atît mai mult cu cît Banca Națională le finanțează, însă percepe o dobîndă majorată.

Finanțarea unor asemenea stocuri ridică însă alte probleme.

N. Pretorian : — Dacă aveți de formulat propuneri în acest domeniu, vă rugăm să le faceți ; nu trebuie să se creeze impresia că organele financiare n-au nimic de făcut și că totul rămîne pe seama întreprinderilor.

N. Focșeneanu : — În întreprinderi nu lipsesc planurile de măsuri pentru lichidarea stocurilor supranormative, ele sînt chiar vizate de organele bancare : în unele cazuri, organele bancare cunosc situația mai bine chiar decît unitățile. Problema este însă nu de a urmări lichidarea stocului existent la o anumită dată — de exemplu la 1 ianuarie **CI DE A ÎNCHIDE toate posibilitățile de formare a acestora.**

De aceea, dorim ca organele bancare să facă o delimitare între cauzele de natură „obiectivă“ și „subiectivă“ care determină crearea stocurilor supranormative și să aplice dobînda majorată numai la acele stocuri supranormative care nu se valorifică. Nu sînt de acord ca stocurile provenind din modificări de plan acceptate la cererea beneficiarilor sau din aprovizionări în avans din import, să fie considerate supranormative, întrucît ele sînt generate de cauze externe unităților noastre.

C. Zaharia : — Problemele expuse de tovarășii care au luat cuvîntul pînă acum sînt aproape comune cu problemele noastre ; le regăsim în întreprinderile în care lucrăm și sîntem frămîntați de ele. Rog să nu se supere tovarășii care lucrează în organele centrale dacă spun că aceste probleme au mai fost analizate în presa noastră de specialitate, dar n-au fost rezolvate.

Plec exact de la punctul la care a rămas tov. I. Ursea în ceea ce privește valorificarea stocurilor supranormative în întreprinderi. Printr-o acțiune bine gîndită, printr-o colaborare strînsă între noi și organele bancare am reușit să inventariem toate materialele supranormative și le-am oferit unităților de specialitate pentru a le valorifica. Cu toate acestea întreprinderile teritoriale de aprovizionare ne-au sprijinit prea puțin și, ca urmare, la centrala noastră, dintr-un stoc în valoare de 1,27 milioane lei, s-au valorificat materiale în valoare de numai 4 000 lei. Într-adevăr, cu toate insistențele noastre, aceste întreprinderi specializate n-au venit în sprijinul nostru decît ca să ne indice 2—3 unități la care am putea plasa unele produse, pe care noi le-am fi putut valorifica și singuri.

Și la Centrala siderurgică Galați s-au manifestat deficiențe rezultate din necorelarea planului de aprovizionare cu cel de producție. **Noi socotim că definitivarea planului de producție trebuie să preceadă celelalte capitole ale planului de stat. De asemenea, considerăm că legea care urmează să fie aprobată privind planificarea ar trebui să prevadă definitivarea structurii planului de producție cu mult mai înainte decît se face în prezent.**

Gh. Șică : — Îmi permiteți o întrebare. Ce mai trebuie făcut după părerea dv. în această direcție ?

C. Zaharia : — În primul rînd, pentru a asigura un progres rapid al economiei naționale, trebuie să cunoaștem exact necesitățile de consum productiv și ale populației. Or, în luna iunie, sîntem puși în situația să facem contractările pentru aprovizionarea cu materii prime pentru anul 1973, cunoscînd aproximativ volumul global în tone al producției pe care va trebui să o realizăm. Pentru anul în curs, abia la începutul trimestrului I am știut ce trebuie să producem pentru sectorul construcțiilor de mașini. Desigur că în aceste condiții rămînem cu o serie de materiale nefolosite.

Gh. Șică : — Consider că relația plan-bancă-piață trebuie perfecționată și la nivel microeconomic. Altfel apare o contradicție : pe de o parte, dv. cereți ca prin plan să nu se dea prea mulți indicatori, planul să nu fie rigid, iar pe de altă parte, vreți ca planul central să vă precizeze toate sortimentele ce le veți realiza. În realitate, dv. sînteți cei care trebuie să cunoașteți în primul rînd comenzile și nevoile concrete.

C. Zaharia : — Producătorii, în prezent, nu dispun de suficiente forțe și de gradul necesar de organizare, care să le asigure consultarea tuturor consumatorilor. **Hotărîrea unanimă a tuturor lucrătorilor noștri este ca, printr-un efort propriu de valorificare mai eficientă a rezervelor de care dispunem, să devansăm realizarea sarcinilor de plan ce ne revin din actualul cincinal, cu cît mai multe luni. Dar, aceste eforturi trebuie sprijinite și de organele centrale pe linia rezolvării unor probleme în domeniul planificării care tergiversează de multă vreme.**

G. Porteli : — În realitate, nu se întîmplă totdeauna cum afirmă tov. Gh. Șică ; de multe ori, nu am cunoscut sarcinile de plan în luna iunie. Și chiar cînd s-a întîmplat așa, am primit sarcini orientative iar încheierea contractelor de aprovizionare pe baza acestora a creat greutăți.

În altă ordine de idei, doresc să arăt că firmele românești importatoare n-au nici o obligație față de noi. Unitatea noastră predă unei astfel de firme o fișă tehnică, se încheie un contract, dar dacă firma nu aduce la timp produsul comandat, ea nu are nici o răspundere față de partenerul nostru intern ; noi sîntem cei care răspundem. Deci, **trebuie pusă la punct răspunderea pe toate planurile, inclusiv a firmelor importatoare.**

C. Zaharia : — În lumina Directivelor Congresului al X-lea al P.C.R., cu toate realizările înregistrate în domeniul îmbunătățirii conducerii și planificării economiei naționale, mai pot fi aduse unele perfecționări întregii noastre activități economice. În acest sens, fac următoarele propuneri :

- **Să se pună mai mult accent pe cunoașterea cerințelor pieței interne și externe, iar planul economic să oglindească mai bine aceste necesități ;**
- **Perfecționarea activității de control ierarhic operativ curent la toate nivelele și activizarea factorilor care realizează controlul preventiv al aprovizionării și formării stocurilor ;**
- **Îmbunătățirea metodei de finanțare a materialelor aduse din import și care se consumă în mod curent, în sensul ca acestea să fie achitate numai pe măsura consumului chiar dacă la finele trimestrului au rămas unele stocuri ;**
- **Dotarea cît mai rapidă a economiei cu mijloace moderne de calcul în vederea perfecționării programării producției și a gestiunii economice ;**
- **Înființarea de baze de desfacere la producători care să asigure livrarea produselor către micii consumatori în cantități nevagonabile ;**
- **Perfecționarea activității de transport auto și introducerea containerelor în toate formele de transport.**

● *Condiții optime pentru obținerea unei producții globale suplimentare*

E. Pinciu : — Specificul sectorului nostru face ca unele stocuri supranormative să creeze condiții mai bune, optime, desfășurării procesului de producție. De exemplu, stocurile supranormative de cherestea dacă sînt bine păstrate, dau un randament sporit și calitate superioară produselor noastre. De asemenea, o producție chiar supranormativă în trimestrul IV în parchetele luate în exploatare, contribuie la asigurarea îndeplinirii planului de producție pe trimestrul I și II ale anului următor, perioade în care condițiile naturale și de muncă la munte sînt grele. **De aceea, organelor bancare le revine sarcina să delimiteze încadrarea acestor stocuri și să intervină cu credite, fiindcă în felul acesta sprijină desfășurarea unei producții continui și obținerea unor produse calitativ superioare. Ar trebui să se aplice sancțiuni numai pentru stocurile fără mișcare și nu pentru stocurile supranormative consumabile în întreprindere și care contribuie la realizarea indicatorilor de plan în mai bune condițiuni.**

Elasticitatea planului trebuie să fie asigurată, în primul rînd, de către C.S.P., încît ministerul să aibă posibilitatea să-l reducă la limita la care are desfacerea asigurată. Uneori însă apar stocuri tocmai la unele produse (de exemplu, binale) care sînt dirijate prin balanța centrală, deoarece întreprinderile se străduiesc să realizeze sortimentele primite în mod centralizat.

Acțiunile întreprinse periodic pentru lichidarea stocurilor supranormative pe baza actelor normative considerăm că sînt eficiente, dar în unele cazuri nu își ating scopul. De exemplu : H.C.M. nr. 1690/1971 prevede la art. 15 să se preia pînă la 30 iunie 1972, prin bazele proprii și ale coordonatorilor de balanțe, materiile prime și materialele specifice sectorului, declarate disponibile de unități, care vor fi finanțate de bancă prin credite normale, pînă la introducerea stocurilor respective în circuitul economic. Banca Națională interpretează și precizează prin circulara nr. 30021/7.V.1971, că stocurile preluate pînă la 30 iunie 1972 trebuie să intre în circuitul economic pînă la data amintită, dată după care nu se mai acordă credite.

Personal, **consider că interpretarea băncii nu reflectă realitatea, deoarece termenul de preluare nu poate coincide cu termenul de introducere în circuitul economic ; organele bancare pot cere eventuale asigurări cu privire la intrarea acestor stocuri în circuitul economic (comenzi ferme, contracte, grafice de livrare, limitarea aprovizionării de către baze) și să urmărească, în continuare, stabilirea unui grafic de lichidare a acestor stocuri de către baze, conform căruia să eșaloneze rambursarea creditelor.**

Deoarece bazele au limitat preluarea stocurilor numai la acelea pentru care au siguranță că le pot reda în circuitul economic pînă la această dată, acțiunea întreprinderilor și centralelor a fost stopată, deși ar mai fi fost materiale care ar fi putut intra în circuitul economic.

Printre posibilitățile imediate și de perspectivă pentru prevenirea și lichidarea stocurilor supranormative aș menționa ca și ceilalți specialiști prezenți : încheierea contractelor economice în corelație cu sarcinile planului de producție și cu stocurile de materiale existente în magazii și chiar în secțiile de producție ; posibilitatea de a rezilia în mod unilateral, din motive întemeiate, contractele cu 45 de zile înainte de termenul de livrare etc.

Considerăm că este mai economic ca stocurile supranormative, pe ansamblul economiei, să se localizeze LA PRODUCĂTOR, decît să se disperseze la un număr mare de consumatori, deoarece acestea l-ar orienta pe producător în reprofilarea structurii planului de producție, în funcție de cererea consumatorilor, iar eventualii consumatori ar avea posibilitatea să se adreseze direct întreprinderilor producătoare.

În același timp, **este necesar să se introducă o mai mare elasticitate a planului de producție (din nomenclatorul C.S.P. și departamental) pentru sortimentele care nu au asigurată desfacerea, prin elaborarea unui act normativ în acest sens.**

Propun ca stocurile supranormative create la întreprinderi de materii prime, materiale, piese de schimb etc. care îndeplinesc condițiile calitative, să fie predate obligatoriu : cele SPECIFICE la bazele ministerului, iar CELELALTE la bazele Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, însă cu o reducere a prețului de vînzare de 10—30%, care ar reprezenta o penalizare pentru întreprinderile care au creat astfel de stocuri și o siguranță pentru baze că nu vor ajunge să înregistreze pierderi din eventualele preluări de piese nevalorificabile. Consider că pe această cale ar intra în circuitul economic mai ușor o serie de materiale care la întreprinderi nu-și găsesc utilizare.

● *Mai multă suplețe în creditare*

N. Manoliu : — Am să mă refer, în special, la rolul creditului în acoperirea temporară a stocurilor supranormative. **Stocurile de materii prime și materiale consumabile, bune, propun să fie creditate cu dobîndă de 5% aferentă creditelor pentru nevoi temporare fără a se diminua limita de creditare, iar termenul de rambursare să fie mai mare de 90 zile și anume pînă la sfîrșitul perioadei de plan, cînd acestea se pot lichida prin contractul economic ce se încheie pentru anul următor.**

Legea nr. 11/1971, cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste, la art. 13 lit. h prevede ca un atribut al conducerii întreprinderii de a lua măsuri pentru ca unitatea să se încadreze în normativul total al mijloacelor

Dezbatere consemnată de
Maria IONIȚĂ

→

circulante ; de aceea, **propun ca stocurile supranormative să se stabilească pe total mijloace circulante şi nu cum prevede actuala metodologie de raportare a stocurilor supranormative, care cere raportarea pe fiecare element al mijloacelor circulante în parte. Consider necesar ca să se evidenţieze şi să se urmărească numai acele stocuri supranormative, care sînt de prisos sau cu mişcare lentă — pe o perioadă de peste un an.**

În ce priveşte stocurile supranormative de produse finite în industria materialelor de construcţii — în speţă, industria geamurilor şi materialelor izolatoare, acestea au un specific. Producţia centralei noastre, în actualul cincinal, se dezvoltă într-un ritm superior ritmului mediu pe ramură ; prin urmare introducem în circuitul economic produse finite noi, diversificate, cu valori de întrebuinţare superioare. Constructorul, care este principalul nostru beneficiar, realizează construcţiile după nişte proiecte întocmite cu ani în urmă, care prevăd structura producţiei de materiale de construcţii din momentul întocmirii acestora. În aceste condiţii, materialele noi de construcţii se impun mai greu pe piaţă, fiind necesar acordul proiectanţilor, care la rîndul lor fiind legaţi de investiţii limitate, acceptă greu schimbarea soluţiilor din proiect, deşi valoarea de întrebuinţare a noului material este superioară.

În final, produsele se vînd, îşi găsesc întrebuinţare, dar pînă atunci nu au asigurate sursele de finanţare. **Consider ca, de la caz la caz, creditul să intervină mai eficient, ştiut fiind că un material de construcţii — în special produs în cadrul centralei noastre — nu se depreciază în scurt timp. Trebuie găsite posibilităţi de finanţare temporară a acestor stocuri, avînd în vedere şi faptul că normativul actual este destul de mic ; viteza de rotaţie în zile a tuturor mijloacelor circulante este de 36 zile, iar încetinirea care eventual s-ar produce se justifică prin producţia suplimentară ce ar fi pusă la dispoziţia economiei naţionale.**

● *Gestionarul-tehnician de înaltă calificare*

V. Aron : — Existenţa unui portofoliu de comenzi pe produse este absolut justificată pentru o aprovizionare corectă a producţiei, atît sub aspect cantitativ cît şi al tipodimensiunilor de materiale. Dar, în prezent, cînd contractăm necesarul de materiale pentru anul următor — lipsa unui portofoliu de comenzi face ca nivelele de materiale să fie calculate nu după tipodimensiunile de produse ci după unii indicatori de plan — cum sînt, de pildă, la motoare, kilowaţii. În asemenea condiţii, evident că necesarul de materiale se calculează după date statistice care pot da şi unele erori la calcularea tipodimensiunilor de materiale cît şi a cantităţii reale.

Obligaţia centralei industriale şi ale întreprinderilor este de a da pieţei bunuri cît mai variate, mai ieftine şi mai bune. Prin planul de stat avem obligaţia să prezentăm pe piaţă anumite cantităţi de produse care de multe ori nu sînt cerute de comerţ în cantităţile posibile de fabricat. Avînd în vedere că avem obligaţia de a respecta disciplina de plan — sîntem nevoiţi a contracta nivelele de materiale la produsele pentru fondul pieţei la nivelul planului şi nu la ceea ce au comandat organele comerciale.

Situaţiile semnalate mai sus au implicaţii şi asupra importului de materiale. Sînt cazuri cînd unele materiale provenind din import rămîn în stoc la baze, devenind materiale fără mişcare şi cu timpul excluse de la creditare.

Eu consider normal că cel care a dat specificaţia să fie obligat să ia aceste produse. Trebuie să se ţină seama că rolul bazei este acela de a aproviziona şi a desface materialele aprovizionate şi nu de a da soluţii tehnice de folosire a materialelor, aceasta revenind celor care le-au comandat.

O altă sursă de formare a stocurilor supranormative este şi nerealizarea planului tehnic de asimilare a produselor noi. Ca exemplu putem da întreprinderea „Electroprecizia" din oraşul Săcele, la care, acum doi ani, produsele de bază erau motoarele. Prin asimilarea echipamentului auto — acesta a devenit, în prezent, produsul principal. Greutăţile întîmpinate în asimilarea lui au condus şi la crearea unor stocuri supranormative la materialele care nu au putut fi consumate la nivelul programat — tocmai din cauza întîrzierii în asimilarea echipamentului.

Trebuie să arătăm, în acelaşi timp, că, în multe cazuri, stocurile supranormative apar şi din cauze subiective, datorate uzinelor şi centralelor industriale. Astfel : nu întotdeauna preliminarea stocurilor materiale finale, de care trebuie să ţinem seama la întocmirea necesarului pentru anul următor, se calculează corect ; de multe ori la stabilirea necesarului pentru anul următor de plan, nu se ţine seama de stocurile din magazie, astfel că volumul de materiale comandat devine mai mare sau mai mic ; controlul preventiv se exercită superficial mai ales în perioadele de pregătire a anului următor de plan etc.

În mod normal, serviciul de gestiune a stocurilor trebuie să asigure continuitatea aprovizionării cu minimum de fonduri, evitarea risipei şi a uzurii morale a materialelor, menţinerea normelor lor de calitate etc.

Dacă aceste cîteva atribuţii enumerate sînt absolut indispensabile unei bune gestionări — nu aceeaşi grijă se manifestă atunci cînd se stabileşte numărul de articole necesare a fi gestionate.

● *Cît costă depozitarea materialelor ?*

ÎN ULTIMUL timp ne-am obişnuit să construim depozite foarte mari, cu mulţi gestionari şi personal auxiliar, fără să ne întrebăm cît costă gestionarea acestor materiale. Aceasta se întîmplă din cauză că mereu sporim numărul şi volumul de articole în depozite. Astfel, se ajunge în multe cazuri cînd cheltuielile de stocare costă mai mult decît valoarea pieselor depozitate.

Într-un proces de fabricaţie, oricît de complex ar fi, se utilizează pentru produsele fabricate un număr de 1500—2000 de articole de materiale ; în schimb, în depozitele noastre, se găsesc materiale de uz comun de 10—15 mii de articole, care, în mod normal, ar trebui achiziţionate de la bazele de aprovizionare în momentul cînd uzina are nevoie de ele.

Pentru ca o gestionare să fie eficientă, trebuie ca principalele materiale să fie în mod obligatoriu inventariate cel puţin de trei ori pe an. Crearea condiţiilor pentru aprovizionarea materialelor de uz comun în cantităţile şi la timpul potrivit ar elibera gestiunile uzinelor de un mare balast. De asemenea, trebuie să spun că în uzinele noastre nu există o politică a stocării materialelor, nu se iau decizii ce anume articole să fie stocate şi în ce volum pentru a putea satisface necesităţile de producţie. Aceasta şi din cauza metodologiei de planificare a stocurilor care în asemenea condiţii nu mai corespunde.

Dacă admitem necesitatea existenţei unei politici a stocurilor şi importanţa gestiunii atunci vom şti că **prin funcţia de gestionar trebuie să înţelegem o funcţie de specialitate care cunoaşte procesul de producţie, iar persoana care o ocupă trebuie să fie un tehnician de înaltă calificare, care prin cunoştinţele tehnice să ştie să-şi gestioneze fiecare material, să ştie să prevină uzura morală, pentru a preîntîmpina pierderile, să facă recomandări de folosire în procesul de producţie a unor materiale denumite temporar neutilizabile.**

D. Popa : — În cadrul dezbaterilor ce au loc la această masă rotundă s-au folosit multiple noţiuni ca : stocuri supranormative, suprastocuri, stocuri disponibile, stocuri fără mişcare şi de prisos, imobilizări suplimentare. Prin anexa la bilanţurile contabile se raportează însă „imobilizările financiare în mijloace circulante supuse normării" pentru ca în darea de seamă statistică să se raporteze stocurile supranormative şi stocurile disponibile sau fără desfacere.

Clarificarea acestor probleme nu trebuie privită din punct de vedere formal ci pornind de la fondul proceselor economice ce au loc în întreprinderi, astfel incît să se poată analiza şi aprecia corespunzător activitatea acestora.

În prezent, înregistrarea de stocuri supranormative este considerată, în toate cazurile, ca o activitate necorespunzătoare a întreprinderilor deşi în practică lucrurile se petrec cu totul altfel. Discutăm, de asemenea, despre mobilitatea planului, despre flexibilitatea producţiei care trebuie să se alinieze operativ cerinţelor pieţei, dar scăpăm din vedere faptul că orice modificare de producţie înseamnă în cele mai multe cazuri influenţe asupra stocurilor de materii prime, produse finite etc. Noi nu producem de dragul producţiei ci pentru a satisface necesităţile de consum productiv sau neproductiv. Atunci de ce să considerăm necorespunzătoare activitatea unităţilor ce-şi aliniază producţia cererilor justificate ale beneficiarilor ? **Consider că aici trebuie să intervină rolul băncilor finanţatoare care prin pîrghia creditării să rezolve problemele financiare ce se ridică.**

Cu totul altfel se pune problema pentru stocurile create ca urmare a activităţii necorespunzătoare pe linie de producţie, aprovizionare şi desfacere. Fabricarea de produse ce nu pot fi valorificate datorită calităţii lor necorespunzătoare sau datorită depăşirii cantităţilor prevăzute în plan, aprovizionarea cu materii şi materiale ce nu-şi găsesc utilizare în întreprindere sau într-un cadru mai general spus, efectele unei orientări sau ale unei activităţi neeconomicoase trebuie scoase cu pregnanţă în relief şi stabilite măsuri drastice împotriva vinovaţilor. **Propun deci crearea unui sistem de indicatori precişi determinaţi care să scoată în relief deficienţele reale din întreprindere, care să permită o analiză şi o apreciere obiectivă a activităţii întreprinderilor.**

Strîns legat de subiectul dezbătut este sistemul de creditare. Banca Naţională promovează, de la un timp, o politică excesivă de respingere a creditării stocurilor supranormative. Efectul negativ al stocurilor supranormative este amplificat de sistemul de creditare în vigoare potrivit căruia cu volumul creditelor restante se reduce şi limita de creditare.

Bazele de aprovizionare şi desfacere precum şi întreprinderile teritoriale de aprovizionare nu au contribuit în suficientă măsură la reducerea stocurilor supranormative atît datorită inerţiei în activitate cît şi datorită unor condiţii, nu tocmai judicios analizate, stabilite de băncile finanţatoare, enumerate în discuţiile anterioare.

Stocurile de materii şi materiale din import sosite în neconcordanţă cu planul sau neconsumate datorită neprimirii altor materii şi materiale şi care pot fi consumate în cursul anului de plan consider că trebuie să fie creditate de bancă şi să rămînă la întreprinderile consumatoare. Atunci cînd acestea nu se consumă în anul de plan, creditarea să se facă la bazele de aprovizionare iar livrarea către consumatori să se facă pe bază de grafice întocmite de comun acord.

Predarea la baze a stocurilor din categoria celor de mai sus ca şi a stocurilor de materiale de uz general către întreprinderile teritoriale de aprovizionare, propun să se facă pe baza documentelor folosite uzual pentru decontarea livrărilor între terţi, fără a li se mai impune îndeplinirea a tot felul de condiţii suplimentare.

O ultimă problemă pe care doresc să o ridic se referă la raportarea stocurilor supranormative. H.C.M. nr. 859/1970 şi Legea nr. 11/1971 prevăd utilizarea mijloacelor circulante în cadrul normativului total.

În prezent, după cum se ştie, abaterile faţă de normativ se stabilesc pe total, pe grupe de elemente şi pe elemente ale normativului mijloacelor circulante. Într-o asemenea situaţie, volumul total al imobilizărilor sau disponibilităţilor de fonduri nu mai corespunde cu suma aceloraşi date stabilite pe elemente sau grupe de elemente ale mijloacelor circulante. Care sînt în aceste condiţii imobilizările pe care urmează să le raporteze unitatea : cele stabilite pe total, pe grupe de elemente sau pe fiecare element în parte ?

Avînd în vedere conţinutul situaţiilor anexă la darea de seamă contabilă se poate trage concluzia că se cere raportarea imobilizărilor pe fiecare element în parte. În aceste condiţii care este deosebirea faţă de trecut ? Consider că imobilizările trebuie să fie raportate numai faţă de normativul total.

Situaţia imobilizărilor în stocuri supranormative la unităţile din subordinea Ministerului Industriei Chimice se analizează în prezent trimestrial în colegiul ministerului, în colectivele de conducere colectivă din cadrul centralelor, grupurilor industriale şi întreprinderilor în vederea stabilirii cauzelor care le-au generat şi a măsurilor ce se impun pentru prevenirea şi lichidarea lor.

Periodic, organe ale ministerului şi ale Băncii Naţionale efectuează analize la principalele unităţi deţinătoare de stocuri supranormative pentru a le sprijini în luarea unor măsuri eficiente de remediere.

● *Analiză periodică a situaţiei financiare în organele de conducere colectivă*

C. Pănescu : Întrucît şi specificul activităţii unei unităţi economice influenţează apariţia şi frecvenţa unor aspecte economice ca cele în discuţie, aş începe prin a menţiona că unităţile componente ale centralei noastre produc utilaje complexe, unicate, destinate investiţiilor, produse de mare complexitate, cu zeci de mii de repere pe produs, de înalt nivel tehnic şi cu cicluri foarte lungi de execuţie (doi pînă la trei ani).

Pentru stabilirea necesarului de materiale din import şi apoi din ţară ar trebui deci ca aproape cu un an înainte de anul de plan, întreprinderea să posede plan nominalizat cu produsele comandate, omologate, documentaţia tehnică definitivată deci şi consumuri specifice definitive. La produsele cu ciclul lung de execuţie să aibă o programare — grafice de eşalonare a principalelor faze tehnologice cît mai realiste, pentru ca să se aprovizioneze numai materialele necesare a intra în consum în trimestrul respectiv. Deseori, aceste condiţii nu sînt în totalitate întrunite şi se fac specificaţii de materiale bazate pe consumuri informative la produse cu documentaţia nedefinitivată, pe consumuri medii apreciate după experienţa anilor precedenţi la unele sortimente complexe.

La nominalizarea pe bază de contracte ferme a sortimentelor complexe de plan, la definitivarea documentaţiei tehnice pentru produsele complexe sau la cele de profil dar neomologate se produc modificări de consumuri uneori esenţiale, după ce s-au contractat la import şi deseori şi în ţară. Se solicită în continuare şi cele rezultate ca necesare în baza consumurilor definitive şi sosesc şi unele şi altele. De aceea, consider că **este necesară o mai mare devansare a definitivării investiţiilor la beneficiarii de utilaje complexe, pentru a lansa la timp comenzi însoţite de documentaţia tehnică.**

De asemenea, este necesară **devansarea fazelor de asimilare a produselor noi faţă de execuţia acestora.**

Uneori slaba dotare cu personal pregătit şi cu experienţă corespunzătoare a compartimentelor de aprovizionare contribuie, de asemenea, în mare măsură, la crearea de supranormative. În această privinţă, fiecare unitate trebuie să-şi rezolve problemele, întrucît aspectele de natură organizatorică şi de echilibrare a compartimentelor intră în competenţa conducerilor unităţilor respective.

Tovarăşul Gh. Şică amintea că în cadrul sondajului organizat de C.S.P. în cele 30 întreprinderi la care existau imobilizări, s-a constatat că această problemă n-a stat pe ordinea de zi a şedinţelor organelor de conducere. După părerea mea, **conducerea tehnică a multor întreprinderi şi centrale nu e suficient de sensibilă la problemele de eficienţă economică, de natură financiară, fiind copleşită de aspectele fizice şi cantitative ale planului. Este necesară deci o modificare a ponderii preocupărilor pe o scară mai largă şi la toate nivelele, încît asemenea probleme financiare să fie analizate în mod periodic şi ori de cîte ori este nevoie.**

De asemenea, **consider că sfera de activitate a bazelor de aprovizionare ar trebui extinsă la o gamă mai mare de materiale uzuale, fapt care ar contribui şi la creşterea gradului de certitudine a obţinerii la termen a materialelor respective.**

● *Întărirea muncii aparatului financiar*

N. Săvoiu : — Cred că aşa cum au fost spuse şi fundamentate aici, o serie de probleme din domeniul imobilizărilor de fonduri constituie un sprijin nu numai pentru unităţile noastre economice dar şi pentru organele centrale inclusiv pentru cele care au răspunderi în domeniul normării stocurilor, planificării producţiei şi a mijloacelor circulante, finanţării şi creditării acestora. Am în vedere că, alături de măsurile ce trebuie să fie luate în continuare în economie pentru eliminarea imobilizărilor de fonduri în stocuri supranormative, se face simţită şi necesitatea unor perfecţionări de metodologie în domeniile arătate. Dacă ne-am referi la problema normării — şi am excepta unele îmbunătăţiri timide aduse metodologiei în anul 1971 — cred că am putea spune că în ce priveşte criteriile de normare nu s-au mai adus demult îmbunătăţiri, deşi multe fenomene care au avut loc în economie ar fi trebuit să ne convingă de această necesitate. De exemplu, conjugînd motivările unor tovarăşi în legătură cu necesitatea constituirii peste normativ a unor stocuri pentru asigurarea producţiei în perioada imediat următoare se poate pune — după părerea mea — următoarea întrebare : de ce determinăm noi intervalul mediu între livrări, ponderînd cantităţile de materiale cu timpul scurs de la fiecare livrare precedentă ? **N-ar fi mai just ca ponderarea să se facă pentru fiecare cantitate cu timpul viitor, adică cu numărul de zile de la livrarea cantităţii respective pînă la livrarea următoare ?** Nu-mi dau seama în ce direcţie s-ar produce modificări şi nici de proporţia acestora dar consider că **acest criteriu de bază avut în vedere la determinarea normei de stoc curent pentru materiale, ar trebui să fie corelat mai bine cu necesităţile de asigurare cu stocuri a producţiei pînă la o nouă livrare.** De asemenea, modul cum este prevăzut în prezent să se determine stocurile de siguranţă, nu rezolvă, în unele cazuri, problemele ce se pun în legătură cu dimensionarea acestor stocuri, la nivelul necesar. De fapt, pentru stocurile de siguranţă se poate spune că noi nu avem stabilite criterii de normare.

Sînt şi alte prevederi metodologice de normare şi chiar de finanţare a mijloacelor circulante care pot fi fundamentate după criterii mai precise. În această privinţă, rog pe tovarăşii din ministere şi unităţi economice prezenţi, să-mi permită o remarcă : experienţa acţiunii

(Continuare în pag. 18)

agricultură

MODALITĂŢI DE CREŞTERE A EFICIENŢEI CONSTRUCŢIILOR ZOOTEHNICE

CONSECVENTE liniei promovate de partid cu privire la dezvoltarea rapidă a creşterii animalelor în ţara noastră, un număr însemnat de unităţi agricole cooperatiste au trecut la constituirea unor importante complexe zootehnice de tip industrial; dacă în anul 1969 acestea existau numai pe planşetele proiectanţilor, în anul 1971 primele obiective au şi fost date în funcţiune. Astfel, complexele avicole intercooperatiste Brădeşti şi Rojişte, din judeţul Dolj, au produs cîteva milioane ouă la un preţ de cost care asigură rentabilitatea activităţii. Cele cinci complexe pentru creşterea şi îngrăşarea porcilor din judeţul Constanţa au produs cantităţi mari, avînd condiţii ca pînă la sfîrşitul anului 1972 să lucreze la parametrii tehnico-economici proiectaţi. Dacă eforturile generale sînt orientate spre punerea în funcţiune cît mai repede şi cu rezultate economice superioare a obiectivelor, se poate constata că în unele judeţe există rămîneri în urmă ce trebuie lichidate de urgenţă.

ÎNFĂPTUIREA programului naţional de dezvoltare a zootehniei, mai buna aprovizionare a populaţiei cu produse animaliere, a industriei de prelucrare cu produse de origină animală, precum şi crearea unor disponibilităţi pentru export impun, deopotrivă, finalizarea tuturor investiţiilor din zootehnie în cel mai scurt timp. Pentru atingerea acestui deziderat este necesar ca obiectivele zootehnice de tip industrial ale asociaţiilor intercooperatiste să fie construite şi puse în funcţiune în timpul prevăzut. În contextul acestor probleme, trebuie amintit că, datorită studiilor şi cercetărilor întreprinse, obiectivele respective au fost concepute la dimensiuni corespunzătoare, evitîndu-se tendinţele de gigantism. Dimensionarea, în deplin acord cu funcţionalitatea, cu posibilităţile de aprovizionare şi de livrare, precum şi cu capacitatea de conducere a cadrelor constituie factori principali în asigurarea unei exploatări eficiente a obiectivelor zootehnice de tip industrial. În judeţele Constanţa, Dolj, Iaşi, Timiş şi altele, cele mai multe complexe zootehnice au fost puse în funcţiune chiar cu cîte 3—6 luni înainte de termenele prevăzute.

Sînt însă şi unele situaţii cînd procesul de construcţie durează mult, întîrziind astfel, în mod nejustificat, terminarea şi punerea în funcţiune a complexelor zootehnice intercooperatiste. După centralizarea datelor pe primul trimestru al acestui an, reiese că o serie de obiective prezintă mari întîrzieri în execuţie, întîrzieri ce se repercutează asupra realizării parametrilor tehnico-economici proiectaţi în timpul prevăzut. Printre acestea notăm trei complexe de porcine în judeţul Arad, două complexe de porcine în judeţul Ialomiţa, cinci complexe zootehnice în judeţul Ilfov, două complexe în judeţul Teleorman, precum şi ferme de vaci pentru lapte în mai multe judeţe. Cauzele care duc la întîrzierea punerii în funcţiune a obiectivelor amintite apar şi în unele informări adresate organelor agricole competente. Dintr-o astfel de informare cităm: „La stadiul nesatisfăcător de execuţie şi de punere în funcţiune a complexelor zootehnice de tip industrial au contribuit în bună parte neajunsurile în aprovizionarea cu materiale de construcţie şi utilaje, lipsa forţei de muncă, precum şi organizarea necorespunzătoare a muncii pe unele şantiere".

Lipsa materialelor de construcţie s-a manifestat aproape permanent pe unele şantiere. Nu este însă vorba de materiale deficitare sau greu de procurat, ci de cărămizi, stîlpi şi pane din beton, grătare, balast, ciment, var, care, cu o preocupare corespunzătoare, se pot procura de orice şantier din ţara noastră, fără a mai adăuga că, cele mai multe din acestea, se pot confecţiona pe plan local. La unele obiective, în faza de finisare, lipsesc pompe pentru centralele termice, rezervoare, eleveuze, utilaje care, de asemenea, se găsesc în depozitele întreprinderilor judeţene de aprovizionare. Aprovizionarea defectuoasă se datoreşte lipsei de preocupare din partea întreprinderilor de construcţii şi în mod deosebit a întreprinderilor care aparţin consiliilor populare judeţene.

În judeţul Ilfov la construirea complexelor zootehnice intercooperatiste antreprenor general este întreprinderea de construcţii a consiliului popular judeţean. Dintre obiectivele care trebuiau date în exploatare la 30 noiembrie 1971 mai sînt în lucru 16 hale destinate îngrăşării porcilor al căror termen de dare în exploatare s-a amînat cu 6—10 luni. La complexele avicole Manasia, Frumuşani, Chirnogi şi Vasilaţi, o parte din halele pentru creşterea păsărilor, hale care trebuiau puse în funcţiune în trimestrul I şi II ale anului precedent, nu s-au terminat nici pînă în prezent. Pentru construirea fermelor avicole intercooperatiste din judeţul Ilfov s-au întreprins numeroase demersuri în vederea modificării soluţiilor iniţiale de construcţie, înlocuind zidăria din cărămidă cu plăci tegofil, tocmai pentru a scurta perioada de execuţie cu circa 6 luni. Or, în acest judeţ, sînt încă 6 obiective avicole care nici pînă în prezent nu au terminat 16 hale.

Sînt şi cazuri cînd organizarea necorespunzătoare a muncii pe şantier şi la întreprinderile de construcţii care aparţin de Ministerul Construcţiilor Industriale se repercutează nefavorabil asupra ritmului de lucru pe şantiere. Aşa de exemplu, în judeţul Arad, din cauza activităţii necorespunzătoare a întreprinderii de construcţii, sînt mari rămîneri în urmă. Cele 3 complexe pentru creşterea şi îngrăşarea porcilor trebuiau puse în funcţiune la 30 noiembrie 1971. La finele anului trecut, faţă de restanţele existente, s-au stabilit noi termene care coincideau, de regulă, cu sfîrşitul trimestrului I din acest an. Aceste termene n-au fost respectate pe nici un şantier, fiind prelungite din nou cu încă 3—5 luni.

O situaţie oarecum asemănătoare întîlnim pe şantierele celor două complexe de creştere şi îngrăşare a porcilor din judeţul Ialomiţa, unde ultimele termene preliminate ajung pînă la 30 iunie. La complexul de porcine Scrioaştea din judeţul Teleorman se prelimină o întîrziere a termenului de dare în folosinţă de 8 luni, din cauza lipsei unor materiale de construcţii şi a fluctuaţiei muncitorilor pe şantier. Presupunînd că celelalte sectoare de producţie — reproducţia şi creşterea tineretului porcin — funcţionează normal, unde vor fi îngrăşaţi porcii din acest complex dacă halele respective vor fi gata abia la 31 iulie? Iată deci un aspect de ordin economic privind funcţionarea corespunzătoare a complexelor zootehnice de tip industrial: întîrzierea nejustificată a punerii în funcţiune a unui sector de producţie periclitează buna funcţionare şi a celorlalte sectoare.

UN NUMĂR de 17 ferme pentru vaci de lapte trebuiau puse în funcţiune, la întreaga capacitate, pînă la finele anului 1971. Pentru 2—3 grajduri din fiecare fermă termenul de punere în funcţiune s-a amînat cu 5—9 luni. Pe cele mai multe şantiere se motivează că nu sînt prefabricate din beton, sau că lipseşte forţa de muncă. Asemenea motive nu pot avea o fundamentare reală pentru că prefabricatele necesare se pot confecţiona şi pe şantier, iar forţa de muncă se poate asigura de către cooperativele asociate.

Nu este lipsit de importanţă să amintim că complexele zootehnice de tip industrial din cooperativele agricole, a căror construcţie a început în anul 1970, trebuie să lucreze la parametrii tehnico-economici proiectaţi începînd cu anul 1973. Deosebit de aceasta, normele în vigoare prevăd ca obiectivele agricole să se realizeze în 12—18 luni şi numai în cazuri deosebite punerea în funcţiune a acestora să aibă loc în termen de doi ani de la începerea construcţiilor. Complexele de creştere şi îngrăşare a porcilor de la Giurgiu şi Cocioc, din judeţul Ilfov, au intrat parţial în funcţiune după 9 luni de la începere, iar la capacitatea toală — după 18 luni, deşi sînt de dimensiuni mari şi s-a aplicat o tehnologie complexă.

Se pune întrebarea: s-au gîndit oare conducătorii întreprinderilor de construcţii, beneficiarii complexelor zootehnice intercooperatiste, precum şi organele agricole judeţente, ce înseamnă o întîrziere de 6—10 luni în cazul complexelor pentru creşterea şi îngrăşarea porcilor sau chiar de peste un an în cazul unor complexe avicole? Cu cît se diminuează cantitatea de carne şi ouă pe care s-a scontat în actualul cincinal, cu cît se reduce eficienţa economică a investiţiilor respective? A obţine producţie de la un asemenea complex de porcine cu un an mai tîrziu înseamnă, cîteva mii de tone de carne mai puţin. A obţine ouă cu un an mai tîrziu, de la un complex avicol ca cel de la Vasilaţi, înseamnă 22 milioane de ouă mai puţin. Pe de altă parte, asemenea fenomene înseamnă venituri mai mici pentru cooperativele agricole asociate.

FĂCÎND unele aprecieri economice sumare cu privire la întîrzierile în punerea în funcţie a complexelor zootehnice, intercooperatiste, desprindem faptul că numai la 20 complexe de porcine sînt în restanţă numeroase hale de îngrăşare preliminate a fi puse în funcţiune cu o întîrziere de 5—10 luni (în medie 7,6 luni), ceea ce înseamnă practic că exact cu aceeaşi perioadă se întîrzie livrarea unor cantităţi de carne de porc. La complexele avicole, 6 hale de găini pentru ouă se pun în funcţiune cu o întîrziere medie de 9 luni, interval în care se puteau obţine cel puţin 10 milioane ouă. Nu fac excepţie nici halele de pui pentru carne care trebuiau terminate cu un an în urmă: unele din acestea se execută cu o întîrziere de 12—15 luni. Deoarece nu s-au respectat prevederile din documentaţiile tehnico-economice în sensul de a se construi în primul rînd halele pentru tineret avicol, la unele complexe s-au făcut amenajări provizorii pentru creşterea puilor de reproducţie şi s-au procurat puicuţe la vîrsta de 6 luni pentru a se popula halele de găini ouătoare terminate la timp sau cu mici întîrzieri. Mai trebuie arătat că, deşi prin proiecte aceste obiective s-au prevăzut a se pune în funcţiune pe etape, sînt încă specialişti care subapreciază tehnologia, care nu respectă fluxul normal al procesului de producţie prejudiciind astfel exploatarea obiectivelor respective la parametrii tehnico-economici proiectaţi.

Privind mai atent termenele preliminate de punere în funcţiune a obiectivelor zootehnice începute în anul 1971, observăm şi aici, în numeroase cazuri, întîrzieri între 6—9 luni, generate adesea tot de organizarea necorespunzătoare a muncii pe şantiere. Nu trebuie să fii neapărat economist ca să poţi aprecia ce înseamnă imobilizarea, într-un singur complex, a unor investiţii de cîteva zeci de milioane de lei, care nu produc la timpul stabilit, ci cu un an mai tîrziu. De obicei, bunii gospodari se întrec în a obţine venituri mai înainte de vreme. Cu cît fondurile investite aduc venituri mai repede şi la nivelul prevăzut cu atît se poate spune că s-a construit un obiectiv eficient. Tot din acest punct de vedere se poate arăta că în complexele zootehnice fenomenele de uzură fizică acţionează mai rapid atunci cînd anumite obiective sînt neterminate, cu atît mai mult cu cît efectul intemperiilor este amplificat. Deosebit de aceasta şi în egală măsură este prezent fenomenul de uzură morală, cu multiplele lui aspecte, care acţionează indiferent dacă obiectivul respectiv este sau nu terminat, dacă este utilizat sau nu la întreaga capacitate.

Întîrzierile în punerea în funcţiune a obiectivelor zootehnice de tip industrial apar cu atît mai anacronice cu cît cerinţele economiei naţionale de carne şi lapte pentru consum, industrializare şi export sînt din ce în ce mai mari.

ÎN ACTUALUL cincinal, marea majoritate a întreprinderilor se întrec să îndeplinească şi să depăşească indicatorii prevăzuţi atît în ceea ce priveşte investiţiile, cît şi parametrii de exploatare, din punct de vedere cantitativ şi calitativ. Situaţia obiectivelor zootehnice restante, de la un trimestru la altul apare, în acest context, cu atît mai anacronică.

Dacă avem în vedere atît interesele cooperativelor agricole asociate, cît şi nevoile economiei naţionale cu privire la produsele animaliere, rezultă că este imperios necesar ca obiectivele zootehnice de tip industrial să se termine şi să se pună în funcţiune într-un interval cît mai scurt. Se înţelege că aceasta presupune în primul rînd sprijinul trusturilor de construcţii, precum şi al organelor agricole care s-au angajat să aprovizioneze şantierele cu unele materiale de construcţie.

Este cu atît mai mult în interesul asociaţiilor intercooperatiste să obţină producţiile scontate de aceste obiective, cu cît ele reprezintă un sector de producţie nou în agricultura cooperatistă din ţara noastră, cu largi perspective.

conf. univ. dr. Dumitru CÎŢU

NOI ACTE LEGISLATIVE

● Prin Decretul nr. 132 publicat în Buletinul Oficial nr. 39, din 19 aprilie 1972, au fost modificate următoarele articole din Decretul nr. 210/1960 privind regimul mijloacelor de plată străine, metalelor preţioase şi pietrelor preţioase: 38, 39 şi 42, iar la art. 40 au fost adăugate 5 alineate noi, după alineatul 5. (Amănunte asupra conţinutului acestor modificări găsiţi în comentariul care va fi publicat în pagina a 2-a dintr-un număr viitor al **Suplimentului** nostru).

● În partea I a Buletinului Oficial, din 5 mai 1972, a fost dată publicităţii Hotărîrea Consiliului de Miniştri privind subordonarea unor institutii de învăţămînt superior şi lista unităţilor de învăţămînt superior care vor funcţiona atît în subordinea Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului, cît şi în subordinea altor ministere sau organe centrale.

Prin listă se stabileşte, de pildă, subordonarea unor facultăţi din cadrul A.S.E. din Bucureşti, după cum urmează: Facultatea de comerţ interior — ministerului de resort; de asemenea, Ministerului Comerţului Exterior — facultatea corespunzătoare; Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie — Secţia de mecanizare şi automatizarea calculului economic de la Facultatea de calcul economic şi cibernetică economică; Direcţiei Centrale de Statistică — Secţia de statistică de la Facultatea de calcul economic şi cibernetică economică.

● În Buletinul Oficial nr. 52, partea I, din 12 mai 1972 a fost publicată Hotărîrea Consiliului de Miniştri privind termenele maxime de stabilire şi avizare a preţurilor şi tarifelor pentru produsele şi serviciile noi. Hotărîrea este însoţită de o anexă prin care se stabilesc verigile prin care circulă lucrările cu propuneri de stabilire şi avizare a preţurilor şi tarifelor, ca şi termenele maxime pe categorii de lucrări (în zile lucrătoare).

● În temeiul Decretului nr. 974/1965 privind înfiinţarea, organizarea şi funcţionarea Inspectoratului sanitar de stat şi al Decretului nr. 452/1969 cu modificările ulterioare, privind organizarea şi funcţionarea Ministerului Sănătăţii, ministrul de resort a emis un ordin privind normele de igienă pentru produse alimentare şi băuturi, care se stabilesc potrivit anexei ce face parte integrantă din ordinul publicat în Buletinul Oficial nr. 53, partea I din 13 mai 1972. Normele de igienă stabilite prin ordin sînt obligatorii pentru toate întreprinderile şi organizaţiile de stat şi cooperatiste, ca şi pentru persoanele fizice care produc sau pun în consum public produse alimentare şi băuturi. Potrivit legii, Direcţia igienei şi medicinei preventive din Ministerul Sănătăţii şi unităţile sanitare vor controla respectarea prevederilor decretului de către toţi cei mai sus amintiţi.

În cinstea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de a XXV-a aniversări a Republicii — Cincinalul înainte de termen!

ORGANIZAREA — GENERATOR DE EFICIENȚĂ

• FINALITATEA ORGANIZĂRII : obținerea unor importante sporuri de producție, productivitate, beneficii.

• DOMENII PRIORITARE PENTRU ORGANIZATORI : îmbunătățirea organizării fluxurilor tehnologice : programarea și urmărirea producției ; utilizarea capacităților de producție ; reducerea consumurilor specifice ; activitatea de întreținere și reparare a utilajelor ; transportul intern ; organizarea locurilor de muncă.

• CONDIȚII ALE INTENSIFICĂRII ACȚIUNII DE ORGANIZARE : o preocupare mai susținută din partea organelor de conducere ale unităților economice pentru această activitate ; elaborarea de studii cu aplicabilitate sporită ; întocmirea unor planuri tematice de perspectivă, la dimensiunile planului cincinal ; consolidarea compartimentelor de organizare din unități ; ridicarea continuă a calificării și utilizarea specialiștilor în concordanță cu pregătirea lor.

De mai mulți ani stă în fața noastră sarcina sensibilizării cadrelor de conducere și specialiștilor din economie față de conceptele, metodele și tehnicile științei organizării, sarcina sublinierii importanței însușirii și aplicării acestora în practică.

Dispunem astăzi de o bogată experiență proprie, dispunem de rezultate de incontestabilă valoare, pe care le putem utiliza ca argumente, cunoaștem problemele și neajunsurile ce se pot ivi în efortul de aplicare a noilor forme de organizare, modalitățile de înlăturare a acestora, de impulsionare a folosirii pe scară cît mai largă a acestui generator de eficiență, de neînlocuit, care este organizarea.

Conturarea obiectivelor specifice ce revin organizării în marea întrecere a realizării anticipate a cincinalului, sublinierea necesității intensificării preocupărilor legate de organizare prin prezentarea unor frumoase rezultate obținute în practică, relevarea neajunsurilor încă existente și a factorilor de care depinde înlăturarea acestora constituie obiectul analizei pe care o publicăm în acest număr.

• OBIECTIVE

ÎN REALIZAREA mai de vreme a sarcinilor primului cincinal al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, un rol de prim ordin revine organizării pe baze științifice a activității economice, a întregii vieți sociale. Prin incidențele directe pe care le are asupra consumului de muncă vie și materializată pe unitatea de produs, a productivității muncii și ponderii cheltuielilor materiale, a punerii în funcțiune la termen a obiectivelor de investiții, organizarea se afirmă ca o pîrghie esențială în atingerea obiectivelor cantitative și calitative ale dezvoltării economice.

„Ridicarea productivității muncii, valorificarea rezervelor de care dispun întreprinderile — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, din februarie a.c. — **impun organizarea științifică a producției și a muncii în fiecare unitate economică. Este necesară o asemenea organizare și conducere care să asigure cuprinderea tuturor domeniilor de activitate, o urmărire permanentă a felului cum se desfășoară munca în toate ramurile și subramurile de activitate. Este necesar ca toate cadrele din industrie, toți oamenii muncii să înțeleagă faptul că ORGANIZAREA PRODUCȚIEI ȘI A MUNCII REPREZINTĂ ASTĂZI UNA DIN CELE MAI IMPORTANTE REZERVE DE CREȘTERE A EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII ECONOMICE. Fiecare unitate economică trebuie să acționeze pentru programarea optimă a producției și a stocurilor, a folosirii utilajelor și forței de muncă, pentru raționalizarea consumurilor, mecanizarea transporturilor interne. Organizarea științifică a producției și a muncii trebuie să asigure reducerea personalului auxiliar și trecerea lui în producție".**

Semnificația acestor sarcini și importanța pe care conducerea partidului și statului o acordă organizării științifice a activității se relevă cu claritate în dimensiunile noi ale dezvoltării economiei noastre naționale în actuala sa etapă de dezvoltare. Menținerea unor ritmuri înalte de creștere în condițiile sporirii considerabile a volumului activității în toate ramurile economiei naționale, înzestrarea unităților cu o tehnică tot mai complexă, aflată într-un proces continuu de perfecționare și diversificare, punerea în operă a unei mari varietăți de resurse naturale, de materii și materiale, utilizarea unei forțe de muncă de înaltă calificare subliniază cu pregnanță necesitatea unei atenții deosebite față de eficiența cu care sînt utilizați factorii de producție, față de consumul pe unitatea de timp și de produs, a resurselor alocate dezvoltării accelerate a economiei naționale.

Că organizarea este răspunsul cel mai potrivit la această necesitate, la această „provocare", că ea reprezintă principalul instrument de eficiență al economiei moderne ne-o dovedesc rezultatele obținute pînă în prezent în ampla acțiune de organizare științifică a producției și a muncii declanșată de conducerea de partid și de stat în 1967. Prezentarea, fie și succintă, a acestor rezultate ni se pare a fi cea mai adecvată demonstrație, cel mai convingător argument pentru sublinierea necesității revitalizării, intensificării acțiunii — cerută cu stringență astăzi de sarcina realizării mai de vreme a cincinalului.

1967

• Ca urmare a hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din decembrie 1966, în februarie 1967 Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. aprobă tematica și programul acțiunii de organizare.

• Prin HCM nr. 164/1967 ia ființă Centrul de perfecționare a pregătirii cadrelor de conducere din întreprinderi (CEPECA)

1968

• Ca urmare a Directivelor Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1967 cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, în ședința sa din 6 martie Biroul Executiv al Consiliului de Miniștri aprobă constituirea cadrului organizatoric (înființarea compartimentelor de specialitate în unitățile economice) pentru rezolvarea problemelor organizării producției și a muncii.

• Pe baza aprobării Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., iau ființă în orașele reședință de județ și principalele centre industriale un număr de 56 de cabinete pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii.

1970

• Prin HCM nr. 1324/1970 se aprobă aplicarea experimentală a sistemului contractual în activitatea cabinetelor pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii.

• Prin decretul Consiliului de Stat nr. 341/1970 se aprobă înființarea direcțiilor generale de organizare și control în ministere și celelalte organe ale administrației de stat.

1971

• Legea nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat precizează atribuțiile întreprinderilor și centralelor industriale în domeniul organizării științifice a producției și a muncii.

• ARGUMENTE

EVIDENT, cei trei indicatori urmăriți — sporul de producție, productivitate și beneficiu — nu reflectă toate implicațiile, întreaga contribuție a organizării asupra rezultatelor sintetice finale ale unităților economice. Nu trebuie scăpat din vedere că prin organizare este impulsionat progresul tehnic, activitatea de cercetare-dezvoltare, înnoirea produselor și tehnologiilor, este accelerat circuitul produsului în economie, este îmbunătățită activitatea de planificare, de elaborare a strategiilor de dezvoltare, a proceselor de decizie — toate acestea influențînd favorabil rezultatele, deși ele sînt mai dificil de calculat, de comensurat.

În perioada 1967—1970, ca urmare a aplicării a circa 63 000 de studii de organizare, din 103 000 elaborate, precum și a altor măsuri de organizare, s-a obținut un spor de producție globală industrială de peste 37 miliarde lei, față de 32 miliarde lei cît se preconizase în 1967, în momentul declanșării acțiunii de organizare. Aceste sporuri au contribuit la realizarea și depășirea planurilor anuale îmbunătățite.

În 1971, pe seama activității de organizare a producției și a muncii, prin aplicarea a 6500 de studii, s-a obținut un spor de producție globală de peste 11 miliarde lei față de 1970, ceea ce reprezintă peste 40% din sporul de producție realizat în întreaga industrie republicană.

În toți anii care au trecut de la declanșarea acțiunii, organizarea și-a adus contribuția la realizarea și depășirea sarcinii planului cincinal de creștere a productivității muncii cu 3—5% anual. În 1971, organizarea a însemnat 76% din sporul de productivitate ; mai concret, sporirea față de 1970 cu peste 7000 lei a producției realizate de fiecare salariat din industria republicană.

Datorăm acțiunii de organizare aproape 13 miliarde lei beneficii din care peste 1,5 miliarde în 1971.

Acestea sînt, în forma lor brută, argumentele pro-organizare. Ele se datoresc măsurilor luate de-a lungul anilor de către conducerea de partid și de stat pe linia orientării problematicii acțiunii, a pregătirii cadrelor și constituirii compartimentelor de specialitate în unitățile economice, a cabinetelor județene, municipale și orășenești pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii, a difuzării largi a științei conducerii și organizării. Ele se datoresc, de asemenea, preocupării organelor de conducere și competenței și răspunderii de care dau dovadă specialiștii din ministere, centrale și întreprinderi.

Justa orientare a acțiunii și competența căpătată de specialiști au asigurat abordarea în studiile de organizare a unor probleme esențiale cu care sînt confruntate unitățile noastre economice : organizarea și perfecționarea proceselor tehnologice, a pregătirii tehnice a producției, în scopul îmbunătățirii calității produselor, reducerii consumurilor specifice și a cheltuielilor de fabricație ; perfecționarea metodelor și formelor de programare și urmărire operativă a producției ; creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție ; organizarea rațională a activității de întreținere și reparare a utilajelor ; organizarea mișcării și manipulării materialelor, materiilor prime, semifabricatelor și produselor ; perfecționarea organizării aprovizionării ; perfecționarea sistemului informațional economic-social ; îmbunătățirea structurilor organizatorice ale unităților economice ; utilizarea eficientă a forței de muncă ; organizarea rațională a locurilor de muncă și extinderea preocupărilor pentru fundamentarea științifică a normelor de muncă.

În unitățile economice în care a existat o preocupare susținută pe această linie, numărul și calitatea studiilor de organizare elaborate a crescut simțitor în anul 1971 față de anii anteriori, ceea ce a condus la obținerea unor rezultate remarcabile. Lista lor este lungă. Ne vom opri la numai cîteva exemple, care ni se par semnificative prin orientarea lor tematică :

• Programarea lucrărilor de montare a utilajelor în etapa a II-a de dezvoltare a Fabricii de mătase din Sighișoara (M.I.U.), prin metoda drumului critic a determinat obținerea unui spor de producție de peste 6 milioane lei.

• Îmbunătățirea normării muncii la uzina „UNIO" Satu Mare (M.I.C.M.) a condus la creșterea productivității muncii pe întreaga uzină.

• Proiectarea sistemului informațional a activității de expediere a tablei la Centrala Siderurgică Galați (M.I.M.) — a dat economii de peste 1 milion lei anual.

• Organizarea în flux continuu a transportului, depozitării și sortării materiei prime la Fabrica de conserve-Constanța (M.A.I.A.A.) a dus la creșterea productivității muncii cu 24,3%.

• Organizarea locurilor de muncă la secția de înghețată a Fabricii de produse lactate din Brașov (M.A.I.A.A.) a dus la creșterea productivității muncii cu 18,9% pe secție.

• Organizarea circulației pe secțiile strangulate de cale ferată Cluj—Ciucea și Cîmpia Turzii—Războieni din cadrul Regionalei Căi Ferate-Cluj (M.T.Tc.) a dus la economii în valoare de aproape 3,5 milioane lei anual.

• Studiul de ansamblu al procesului de fabricație al bicromatului de sodiu la Combinatul chimic Tîrnăveni (M.I.Ch.) a dus la creșterea productivității muncii cu 30% la acest produs.

Rezultatele ar fi fost fără îndoială, și mai bune, dacă, așa cum atrăgea atenția tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții, în ultimul timp, nu ar fi slăbit, într-o oarecare măsură, preocuparea pentru problemele organizării științifice a producției și a muncii. Care sînt „golurile", punctele slabe în desfășurarea acțiunii de organizare ? Cunoscîndu-le, putem răspunde mai ușor și mai adecvat și la întrebarea : care sînt mijloacele de impulsionare și cum trebuie ele puse în operă ?

• REZERVE

O PRIMA constatare rezultată din analize este aceea că un procent ridicat din studiile de organizare elaborate nu sînt aplicate (aproape 40%). Aceasta se datorește fie faptului că soluțiile prezentate nu sînt corespunzătoare, eficiente, fie insuficientei preocupări a organelor de conducere cu drept de decizie în acest domeniu. De remarcat că, în 1971, ca urmare a unei acțiuni întreprinse la nivelul ministerelor, de reanalizare a studiilor elaborate în anii 1967—1970, dar neaplicate, și a unor decizii ferme de aplicare, s-au aplicat un număr mare dintre acestea.

Insuficienta preocupare a organelor de conducere din unele unități se reflectă și în lipsa unor planuri tematice — instrument indispensabil pentru orientarea judicioasă a eforturilor spre problemele concrete, reale, imediate și de perspectivă, ale activității unităților. Astfel, sînt multe unități care în 1971 n-au avut astfel de planuri tematice de studii (Șantierul naval-Brăila, Fabrica de conserve-Tulcea, Fabrica de confecții-Sighișoara, Uzina de fibre sintetice-Iași etc.). Mai grav ni se pare faptul că marea majoritate a unităților economice nu au planuri tematice de perspectivă — lipsindu-le astfel instrumentul de descifrare a oportunităților organizatorice ce ar putea fi valorificate, printr-o activitate sistematică, în procesul realizării sarcinilor actualului cincinal. În sfîrșit, nu putem trece cu vederea că sînt încă unități în care nu există nici un fel de preocupare pentru problemele de organizare științifică a producției și a muncii (Direcția județeană de poștă și telecomunicații-Mureș, Filatura de bumbac-Oltenița, Fabrica de conserve „Flora", Fabrica de tricotaje-Suceava etc.).

Preocuparea insuficientă a unor organe de conducere pentru organizare se manifestă în egală măsură și în faza de încheiere a ciclului procesului de conducere — faza controlului. O analiză efectuată recent arată că organele de conducere din multe întreprinderi, centrale și ministere au analizat foarte rar, sau chiar de loc, în anul 1971, modul cum se desfășoară eforturile de organizare în domeniul lor de activitate. (Grupul de uzine pentru aparataj și mașini electrice-Craiova, Combinatele de exploatare a lemnului Deva, Oradea și Caransebeș, Fabrica de zahăr-Craiova, Fabricile de confecții Brăila, Bacău, Rîmnicu-Sărat etc.).

Evident, numai cu planificare și control nu se face organizare. Trebuie specialiști capabili să realizeze cu competență obiectivele organizatorice fixate de conducere, să aplice conceptele, metodele și tehnicile științei organizării.

Am arătat că prin hotărîri ale conducerii partidului și statului au fost luate măsuri pentru pregătirea cadrelor în această specialitate, pentru statuarea poziției lor în structura organizatorică a unităților economice.

Analizele întreprinse într-un mare număr de unități asupra modului cum sînt utilizate aceste cadre evidențiază situații necorespunzătoare. Numeroase cadre, în a căror pregătire de specialitate s-au investit sume considerabile, sînt utilizate în cu totul alte probleme decît cele de organizare. Din peste 50 de unități analizate în 1971 în județele Argeș, Bistrița-Năsăud, Dîmbovița, Gorj, Prahova, Satu-Mare, Teleorman și Vîlcea, numai într-una — Întreprinderea metalurgică Sadu — cadrele pregătite prin cursuri de specializare în probleme de organizare erau folosite integral pentru rezolvarea unor astfel de probleme. Așa se face că există unități economice în care în tot anul 1971 n-a fost elaborat nici un singur studiu de organizare („Textila"-Teleorman, fabricile de conserve Calafat și Turnu-Măgurele, Fabrica de tricotaje „Zimbrul"-Suceava etc.).

În unele unități economice, nu există compartimente de organizare, în altele sînt subdimensionate în raport cu mărimea unităților și complexitatea problemelor de rezolvat. Astfel, dintr-un număr de 30 unități aparținînd Ministerului Industriei Ușoare, 7 n-au nici măcar un responsabil cu activitatea de organizare ; în majoritatea întreprinderilor din Departamentul industriei alimentare nu există compartimente distincte pentru organizare.

Semnificativ pentru atitudinea unor organe de conducere este că, cu ocazia măsurilor de raționalizare a activității personalului tehnico-administrativ, au fost desființate în primul rînd compartimentele de organizare ; de exemplu, Trusturile locale de construcții Constanța și Timișoara, Întreprinderile județene de construcții-montaj Arad și Olt etc.

Ritm, organizare, randament.

• IMPULSURI

AVÎND ÎN VEDERE incontestabila eficiență pe care o oferă tuturor unităților economice organizarea pe baze științifice a producției și a muncii, prin descoperirea și valorificarea unor importante rezerve interne, apreciem că pentru intensificarea în viitor a acestei activități, se poate acționa în mod eficient în următoarele direcții :

• reanalizarea tuturor studiilor elaborate în anii anteriori, care pînă în prezent nu au fost aplicate și întocmirea unor planuri concrete de măsuri cu termene și responsabilități în vederea aplicării celor care se dovedesc a fi eficiente.

• revederea planurilor tematice de studii, pentru cuprinderea acelor probleme care pot aduce unităților economice rezultate însemnate, cu un consum de muncă de cercetare cît mai redus și cu eforturi financiare minime ;

• antrenarea în activitatea de elaborare a studiilor de organizare a tuturor specialiștilor existenți în unitățile economice ; o contribuție însemnată în ceea ce privește eficiența economică a studiilor elaborate trebuie să aducă cei ce au urmat cursuri de perfecționare în domeniul organizării, care trebuie folosiți în conformitate cu pregătirea pe care au primit-o ;

• dimensionarea compartimentelor de organizare în raport cu mărimea unităților și complexitatea problemelor de rezolvat ; o atenție deosebită trebuie acordată încadrării acestor compartimente cu specialiști capabili să contribuie în mod substanțial la rezolvarea problemelor complexe existente în unitățile respective ;

• conducerile unităților să evalueze cantitativ și calitativ activitatea ce trebuie depusă de salariații compartimentelor de organizare a producției și a muncii ; munca acestor salariați să fie apreciată în funcție de rezultatele obținute ;

• autoritatea profesională a compartimentelor de organizare din unități și creșterea intensității activității de organizare în ansamblu, pot fi realizate numai în măsura în care organele de conducere colectivă acordă atenția cuvenită acestei activități ; în acest sens, analizele periodice privind desfășurarea activității și rezultatele obținute, făcute de organele de conducere colectivă din întreprinderi, centrale industriale și ministere au o însemnătate deosebită ;

• sprijinul acordat de compartimentele de organizare din ministere și centrale unităților subordonate trebuie să fie concret și substanțial ; este necesar ca salariații acestor compartimente să contribuie efectiv în unități la întocmirea planurilor tematice de studii, elaborarea studiilor și transpunerea în practică a soluțiilor noi proiectate.

★

Ne oprim aici cu aceste aspecte de ansamblu al acțiunii de organizare, urmînd ca într-un număr viitor al revistei să prezentăm o analiză mai detaliată a condițiilor și modalităților concrete în care specialiștii, compartimentele din unități și cabinetele județene, municipale și orășenești pentru problemele de organizare științifică a producției și a muncii, pot și trebuie să-și aducă o mai mare contribuție la descoperirea și valorificarea resurselor de eficiență din unitățile noastre economice.

ing. Emil ILIE

FIȘIER

Acțiunea de organizare în coloanele „Vieții economice"

1967

C. Hidoș: Un prim bilanț privind organizarea științifică a producției și a muncii (85).

1968

P. Turcu : Ce loc să ocupe serviciul de organizare a producției și a muncii (6).

V. Rotaru : Puncte de vedere. Locul compartimentului „organizarea producției și a muncii". Soluții adecvate în industria alimentară (16).

D. Florescu : Organizarea științifică a producției și a muncii. De ce continuarea și extinderea acțiunii sînt atît de lente ? (28).

Fl. Duca ; C. Cojocaru : La masa rotundă. Locul și atribuțiile noului compartiment de organizare (31).

C. Hidoș : Un centru motor al statului major. Organizarea (51,52).

1969

D. Apostol ; N. Maftei : În industria județului Galați. Esențial : nu numărul ci conținutul și eficiența studiilor (1).

★★★ : Compartimentul, cabinetul și consilierii în organizare (grupaj — 11).

I. Niculescu; A. Popescu : Consultanții în problemele de conducere și organizare.

N. Haneș : Contextul relații — atribuții.

C. Cojocaru : Suplețe și eficiență.

C. Zorlescu : Din activitatea cabinetelor de organizare. Județul Vîlcea (15).

C. Cojocaru : Acțiunea de organizare. Cadențe și carențe (20).

B. Petrescu ; L. Țintea : Insuficientă inițiativă în organizare (22).

M. Rădoi : Cabinetele de organizare. Verigă în rețeaua de răspîndire a științei și eficienței (26).

C. Cojocaru : Activitatea de elaborare a studiilor de organizare științifică. Inițiativa și răspunderea — fundamente ale eficienței (34).

T. Pintea ; A. Boier : Ce condiționează intensificarea acțiunii de organizare (anchetă — 49).

1970

Șt. Ștefănescu : Aplicarea studiilor de organizare superioară a producției și a muncii (2).

C. Mihăescu : Noi jaloane pentru activitatea compartimentelor de organizare (8).

★★★ : Cabinetele de organizare. Probleme ale tranziției... (grupaj — 21).

I. Păunescu : Întîi să ne facem cunoscută oferta.

F. Szabo : Cabinet... sau centru teritorial de organizare ?

B. S. Buda : Pe criteriile „medicinii industriale".

C. Cojocaru : De la „studiu-dosar" la „studiu-eficiență" (28).

Em. Joița, N. Niculescu: „Tehnologia" studiului de organizare (29).

F. Rouădedeal : Locul și rolul compartimentelor de organizare (35).

Șt. Tofan : Proiectarea conducerii noilor unități industriale (45).

C. Cojocaru : Dialogul „consulting" — întreprindere (45).

C. Constantin ; E. Ilie; C. Cristea : Acțiunea de organizare : încotro ? (48).

1971

C. Hidoș : Organizarea — factor al creșterii economice (1).

M. Șușelescu : Concepera organizării pe planșetele proiectanților (8).

★★★ : Organizarea : cu cine și cum ? (grupaj — 6).

Șt. Tofan : Pentru ca miliardele să nu mai zacă ascunse.

Gh. Aron : Compartimentele de organizare să-și compare rezultatele cu cheltuielile.

F. Rouădedeal : Distincție între atribut și funcția de organizare.

★★★ : Dialogul „consulting" — întreprindere (grupaj — 10).

C. Russu; A. Rizea : Experimentul „Pipera".

★★★ : Amplasament și transport intern.

I. Andone, M. Murărescu: Flux tehnologic. În loc de 3 luni... 4 zile.

T. Pintea; A. Boier : Cabinetul de organizare : un veritabil realizator (11).

G. Pleșoianu : Ce este și la ce ajută analiza-diagnostic (15).

★★★ : Organizarea organizatorilor (grupaj — 21).

Șt. Tofan : „Atelierul de organizare" sau cum se poate obține un beneficiu de 10 milioane, cheltuindu-se unul.

I. Păunescu : Avem ofertă, ne trebuie consultanți.

Z. Fockt : Întîi la CEPECA, apoi la cabinete.

M. Stoicescu, E. Ilie : Cabinetele de organizare — un an în universul economicității (grupaj — 37).

C. Cojocaru : Nevoia de organizare există din belșug.

S. Popescu : Capacitatea de autodiagnosticare și dorința de perfecționare a întreprinderii.

C. Cojocaru : Compartimentul de organizare — o investiție rentabilă (grupaj — 50).

● Rezultatele — cel mai bun avocat al organizatorului. Convorbire cu W. Graef, șef al serviciului OSMP al Grupului Industrial de Petrochimie-Borzești.

● Cum definim nevoia de reciclare a cadrelor.

● Condiții ale implementării — conducerii prin excepție.

● Concret : Cum se „scot" șapte milioane sau o pledoarie convingătoare pentru organizare.

C. Cojocaru ; I. Georgescu; S. Popescu: Ancheta V. E. Cum să perfecționăm organizarea (I) (53).

1972

C. Cojocaru ; I. Georgescu; S. Popescu: Cum perfecționăm organizarea (II), (III), (7, 9).

strategii de dezvoltare

INDUSTRIA CIMENTULUI ÎN FAȚA UNUI AMPLU PROGRAM DE SPORIRE A PRODUCȚIEI

ÎNFĂPTUIREA AMPLULUI PROGRAM de investiții solicită, an de an, cantități tot mai mari de materiale de construcții și, îndeosebi, de ciment, var, asbociment, materiale refractare etc. Totodată, așa cum prevăd planurile de dezvoltare ale economiei, România urmează să exporte în diferite țări, cantități mereu sporite de astfel de materiale. Asupra condițiilor existente pentru satisfacerea nevoilor curente și de perspectivă cu materiale de construcții, a măsurilor ce se vor aplica pentru sporirea continuă a producției și, în special, de ciment, a acțiunilor ce se vor întreprinde pentru valorificarea superioară și eficientă a materiilor prime, am avut recent o convorbire cu **ing. Gh. VASILESCU,** *directorul general al Centralei industriale de lianți și materiale refractare - Brașov.*

● Ce loc ocupă România în ierarhia țărilor producătoare de materiale de construcții ?

În trecut, după cum se știe, am avut în funcțiune doar cîteva fabrici de ciment cu capacități mici (la Brăila, Cernavodă, Brașov, Turda), cuptoare de var primitive și o industrie de proporții reduse de materiale refractare. În anii construcției socialiste, dar mai ales în ultimul cincinal, au fost construite noi unități de capacitate mare, fabricile de ciment de la Tg. Jiu, Turda, Cîmpulung-Muscel, Bicaz, Medgidia etc. care produc actualmente 92% din producția de ciment a țării.

Cu toată creșterea producției survenită în anii din urmă producția și consumul pe locuitor în 1970 s-a ridicat la numai 400 kg ciment. Țara cea mai mare producătoare de ciment din Europa este Elveția, care a atins anul trecut 780—800 kg pe locuitor. La exportul de ciment, țara noastră ocupă locul patru în lume, după Japonia, Uniunea Sovietică și țările Beneluxului.

● Vă rugăm să ne prezentați un tablou al dezvoltării acestei industrii în actualul cincinal, cît și într-un viitor mai îndepărtat.

— Centrala noastră cuprinde toate fabricile de ciment din țară, unitățile mari producătoare de var (asemenea produs realizează și alte unități) de asbociment și materiale refractare. Așa fiind, avem sarcina de a stabili coordonatele dezvoltării industriilor respective pe întreaga țară, pornind de la necesitățile interne și posibilitățile de desfacere pe piața externă. De altfel, măsurile luate au avut în vedere criticile adresate ramurii noastre de Congresul al X-lea al P.C.R. precum și sarcinile fixate prin Directivele aceluiași Congres, de a spori rapid producția de materiale de construcții. Ce vom realiza în actualul cincinal ? Producția de ciment va trebui să atingă la finele lui 1975 mai bine de 16,5 milioane tone, iar în 1980 — peste 23 milioane tone. Aceasta va face ca, în 1975, producția pe locuitor să fie de 800 kg ciment, iar în 1980 — 1000 kg.

Pentru a atinge acest volum de producție vor fi construite fabrici noi cu capacități variind între 2—2,5 milioane tone ciment pe an. O dată cu punerea lor în funcțiune, unitățile mici (în general nerentabile și cu uzură mare), vor fi lichidate.

Evident, construirea unor obiective de asemenea proporții ridică multe probleme. În prim plan, **asigurarea materiilor prime.** Amplasarea fabricilor în zona unde se află calcarul, de pildă, trebuie să asigure cantitățile necesare pentru o producție pe cel puțin 50 de ani. Aceasta permite să amortizăm investiția obținînd o bună eficiență economică. Într-o unitate mare, productivitatea muncii este de 3 ori mai ridicată decît în fabricile mici, iar cheltuielile mai reduse cu 20—25%.

Din studii mai ample efectuate în anii din urmă, rezultă că baza noastră de materii prime se află, în special, în zonele județelor din cuprinsul Transilvaniei. De aceea, sîntem nevoiți să amplasăm noile obiective în aceste zone.

● Ce se va întîmpla însă cu celelalte materiale de construcții ? Ce măsuri se preconizează pentru sporirea producției lor ?

— La sfîrșitul actualului cincinal, producția de var va crește de 2,5 ori față de nivelul atins în 1970. În acest mod, vor putea fi satisfăcute nu numai nevoile industriei de construcții, ci și cele ale industriei chimice pentru producerea de carbid și sodă.

De o atenție deosebită se bucură în acest cincinal dezvoltarea producției de produse de asbociment, respectiv învelitori și tuburi. Capacitățile create vor satisface pe deplin cerințele programului de irigații din agricultură, cît și a altor ramuri ale economiei, asigurînd totodată un excedent pentru export.

În ce privește produsele de asbociment pentru învelitori, avem un program amplu de dezvoltare prin crearea de noi unități. Pînă în 1975 producția de învelitori din asbociment urmează să crească de 2,5 ori față de 1970, concomitent cu o largă diversificare, prin crearea de noi sortimente pentru placări interioare și exterioare ale diverselor construcții.

Alături de aceste produse principale, Centrala noastră mai realizează și altele. Sîntem, de pildă, singurii producători de ipsos din țară și de agrocalcare, utilizate la fertilizarea solurilor acide în agricultură. Producem, de asemenea, diferite materiale refractare pentru cuptoare necesare industriei siderurgice, materialelor de construcții, chimiei etc.

● Am dori să vă opriți și asupra unor aspecte care privesc integrarea în centrală a unor activități ale întreprinderilor, cît și asupra măsurilor luate de specializare a unităților subordonate.

— Am să mă refer mai întîi la măsurile ce le întreprinde centrala pentru specializarea unităților sale. În general, unitățile produc un număr mare de sortimente (7—14), lucru ce afectează într-o oarecare măsură folosirea deplină a capacităților de producție. Cercetările noastre în direcția conturării posibilităților de specializare a întreprinderilor pe anumite sortimente de ciment, relevă unele dificultăți legate de majorarea costului unei tone de ciment cu cheltuielile de transport de la fabrică la beneficiari, pe măsură ce se adîncește specializarea. Problema rămîne încă în atenția noastră.

Pînă la sfîrșitul anului 1975 ne străduim să ajungem ca fiecare unitate să producă cîte 2—3 sortimente de masă, iar cimenturile speciale să fie realizate în unitățile mici ca, de pildă la Dej, Fieni etc.

În privința integrării, am început cu sectorul de aprovizionare. Sîntem mari consumatori de zgură de furnal, de saci de hîrtie și de alte ambalaje. Pentru a satisface pe perioade mai lungi nevoile unităților cu asemenea materiale, contractele cu furnizorii sînt încheiate centralizat, la nivelul centralei. Ne aflăm în faza înființării unei întreprinderi de aprovizionare pe centrală pentru materialele pe care noi le-am numit „strategice", cît și pentru piese de schimb.

În domeniul desfacerii menționez repartizarea centralizată a comenzilor pe unități. Tot centralizat se face și exportul prin intermediul unei întreprinderi specializate de comerț exterior — „Vitrocim".

În ce privește investițiile, ne-am creat o întreprindere proprie de construcții-montaj, care execută lucrările pînă la o anumită valoare. Diferitele cercetări, cît și proiectele pentru dezvoltări le efectuăm prin centrul nostru propriu de cercetare-proiectare.

La serviciile economice, dat fiind numărul mare al benficiarilor, am considerat că încasările și decontările să fie efectuate de întreprinderi, acolo unde se emit actele primare. În domeniul organizării muncii, avem la nivelul centralei o grupă de normare tehnică și tehnologică, care execută toate lucrările din aceste domenii, în colaborare cu specialiștii din întreprinderi.

Formarea și perfecționarea cadrelor constituie pentru centrala noastră o activitate deosebit de importantă. Avem necesități mari de cadre de specialitate. Din această cauză, centrala și-a dezvoltat puternic sectorul de pregătire a cadrelor. Organizăm mai multe categorii de cursuri de pregătire, unele de lungă durată — pînă la 2—3 ani — pentru șefi de echipă, șefi de schimb. Problemele curente de personal, cum este și firesc, sînt rezolvate la nivelul unităților.

Firește, integrarea tuturor activităților posibile, va constitui în continuare o preocupare de bază pentru noi.

B. VASILE

> **● De la 400 kg ciment producție pe locuitor în 1970, la 1000 kg în 1980.**
> **● În actualul cincinal — în fiecare an o producție mai mare cu 2 milioane tone.**
> **● România pe locul 4 în lume la exportul de ciment**
> **● O gamă tot mai largă de materiale de construcții — var, produse din asbociment, ipsos, materiale refractare.**
> **● Integrarea activităților și specializarea unităților componente — preocupări continue ale centralei.**

NOI RESURSE ÎN CIRCUITUL ECONOMIC

VALORIFICAREA CETINEI

PĂDURILE de conifere din țara noastră constituie o neprețuită bogăție. În afara lemnului, foarte apreciat la construcții, mobilă, instrumente muzicale și în multe alte domenii, coniferele mai furnizează rășină utilizată la fabricarea colofoniului și terebentinei, conurile și coaja cu un conținut ridicat de tanin, cetina și rădăcinile.

O eficiență însemnată o prezintă însă valorifcarea superioară a cetinei. În prezent, crengile de conifere sînt folosite drept lemn de foc, în regiunile în care se execută exploatarea, și, eventual, sub formă tocată, la fabricarea de plăci aglomerate. Din studiile efectuate rezultă că și în România doar o mică parte din crengi sînt valorificate, datorită în primul rînd distanțelor mari între zonele de exploatare și fabricile de industrializare a lemnului. Acele de conifere — frunzele — nu sînt folosite, deși în alte țări ele sînt utilizate în diferite scopuri.

Cetina de conifere conține proporții însemnate de vitamina C, caroten, uleiuri eterice (acetat de bornil), **clorofilă și fitol.** Vitamina C sau acidul ascorbic face parte din grupa vitaminelor hidrosolubile ; ea se găsește în legume verzi, fructe, cereale nedecorticate, măceșe (1 200 mg %), ardei, roșii (250 mg %) și într-o cantitate apreciabilă în frunzele de conifere (200-300 mg %). **Comparativ cu alte produse naturale, acele de conifere au un conținut surprinzător de ridicat de vitamina C.**

Extragerea vitaminei C este simplă, dar trebuie avut în vedere că se oxidează ușor sub acțiunea oxigenului din aer, pierzîndu-și proprietățile. Ramurile de conifere depozitate timp de 1-2 luni pierd 50-90% din conținutul lor în vitamina C. Pentru a oferi o imagine cît mai completă asupra procesului de valorificare a cetinei, vom prezenta o descriere ceva mai amănunțită a tehnologiei utilizate.

Crengile mici de conifere neutilizabile la fabricarea de plăci aglomerate, ca și frunzele se supun tocării și se introduc în cartușul de sită al unui extractor. Acesta este de tipul cel mai simplu, constînd dintr-un recipient prevăzut cu conducte de alimentare cu apă și aburi direct, și conducte de evacuarea vaporilor și a soluției. După încărcare, cetina este spălată bine cu apă de 2-3 ori, se introduce din nou apă și se încălzește cu abur direct pînă la temperatura de 95°C, timp de două ore. În acest fel aproximativ 70% din vitamina C trece în soluție care se filtrează și este introdusă într-un evaporator asemănător cu cele utilizate în industria zahărului, cu deosebirea că concentrarea soluției se face sub vid și într-un curent de bioxid de carbon pentru a se preveni distrugerea vitaminei C. Concentratul are o culoare închisă, gust amar și neplăcut, conținînd un procent ridicat de impurități. Îndepărtarea impurităților se execută prin tratare de 2-3 ori cu izobutanol și cu cărbune decolorant a concentratului. În final, soluția caldă se extrage cu un amestec de etanol-cloroform, care, prin răcire, depune cristale de vitamina C.

Randamentele obținute sînt în funcție de specia de conifere, de anotimp și de perioada scursă de la recoltarea cetinei. Astfel, molidul are conținutul cel mai ridicat în vitamina C dintre conifere, și dintre anotimpuri, primăvara este cea mai favorabilă.

În încercările efectuate în țara noastră încă din anii 1954-1958 la Tîrgoviște la Întreprinderea „Dîmbovița" s-au obținut randamente în medie de 150-200 mg % vitamina C, raportat la materialul luat în lucru. Conținutul extractorului, format din cetină din care s-a extras vitamina C, este supus operației de antrenare cu vapori a uleiurilor eterice. Studii în acest sens au fost efectuate de profesorul Ilie Matei încă din anul 1953.

După cum am arătat, **frunzele de conifere constituie și o sursă importantă de caroten.** Extragerea pe cale industrială a carotenului din frunzele de conifere s-a efectuat cu ani în urmă în U.R.S.S. Și în România s-au făcut studii de laborator și stații pilot cu rezultate bune. Ca solvenți se folosesc hexanul și benzina de extracție. Operația se execută la temperatura de 60-75°C timp de 4-6 ore, într-un extractor prevăzut cu sistem de agitare prin rotire. Extractul brut se supune unor operații de purificare, rezultînd în final carotenul sub formă de cristale de culoare violet închis. Randamentul : 3-4 g la 100 de kg de materie primă prelucrată cu o umiditate de 10%.

Așadar, din frunzele de conifere care actualmente nu au o întrebuințare eficientă, se poate obține, prin prelucrare, o serie de substanțe deficitare și în parte provenite în prezent din import : vitamina C, ulieuri eterice și caroten. Dacă ținem seama și de materialul ligno-celulozic care constituie scheletul frunzelor și care se poate întrebuința încleiat, presat și ignifugat ca material de tapițerie și construcții, cît și de clorofila și fitolul ce se poate extrage, constatăm că valorificarea frunzelor de conifere se impune a fi studiată în amănunțime. Simplitatea procesului tehnologic și a utilajelor aferente pledează ca această valorificare să se efectueze în cadrul industriei locale din apropierea zonelor de exploatare forestieră.

ing. Șt. PAULESCU

INFORMATIE-DECIZIE

O NOUĂ ACTIVITATE — ELABORAREA PROGRAMELOR DE CALCUL

RAMURA informaticii născută acum cinci ani — a început să producă. O dată cu dezvoltarea acesteia — au avut loc mutații profunde în industria electronică, în repartizarea forțelor de muncă, în învățămînt, în prestațiile de servicii, în limbă. Au apărut familii de cuvinte noi. Tot mai frecvent auzim vorbindu-se de program, programator, analist, etc. În ultima ediție a Lexiconului tehnic român — depășit în prezent de exploziva creștere a informaticii sînt semnalate și definite doar cîteva noțiuni din familia cuvîntului program ;

• PROGRAM EXECUTABIL este o secvență de instrucțiuni, cu ajutorul căruia un calculator rezolvă o problemă dată.

Un calculator nu poate rezolva nici o problemă dacă nu are memorat un program executabil.

• PROGRAMARE (A PROGRAMA) stabilirea succesiunii de instrucțiuni elementare cu ajutorul căruia un calculator realizează un anumit algoritm. Această stabilire de succesiuni este sinonimă cu scrierea unui program.

Programarea este o activitate, o meserie, se învață în școală, cursuri speciale la locul de producție, și care într-un viitor apropiat va deveni obiect de predare chiar în școlile elementare. Fără a ști să programezi nu poți să utilizezi această mașină, calculatorul.

• PROGRAMAREA UNUI CALCULATOR — alcătuirea unei succesiuni de instrucțiuni care permit calculatorului să rezolve o problemă dată plecînd de la datele inițiale.

Și cu acestea trei, familia cuvîntului PROGRAM se încheie. Pătrunzînd în adîncime, în activitatea de programarea calculatoarelor, întîlnești, în cărți, tratate, articole, neologisme încă neînregistrate, care poate la viitoarea ediție își vor găsi locul .Iată cîteva, fără a le defini, numai pentru a satisface o curiozitate legitimă : program aplicativ, program de control, program director, program sursă, program obiect, program de tratare, program utilitar, PROGRAMATOR.

Necesitatea unui glosar cu terminologia proprie acestei ramuri — a tratării informațiilor — se resimte și este cu atît mai necesar cu cît procesul de învățămînt în acest domeniu. va căpăta în curînd un caracter de masă și atunci va fi imperios necesar ca toți informaticienii să aibă un limbaj comun.

Și pentru că în aceste rînduri ne ocupăm de acest nou „produs" românesc, să-i prezentăm calitățile, însușirile lui pentru a-l putea evalua.

Pornind de la ideia că un calculator nu poate funcționa fără un program memorat, atunci **programul de calcul** poate fi considerat ca un dispozitiv specializat care atașat unui robot efectuează o anumită operație. Practic numai simbioza dintre — calculator (hardware) și program (software) — realizează automatismul instalației.

• Trebuie considerat programul de calcul un produs ?

O SERIE de însușiri ar permite definirea programului de calcul ca produs. Printre acestea ar putea fi enumerate :

— **Conține înglobată muncă intelectuală** de înaltă specialitate ; **este rezultatul unei activități** intelectuale specializate, putînd fi asemănat cu un proiect, cu un studiu. **Un program cît de simplu se datorește inventivității** programatorului și analistului — nu este o activitate de rutină, datorîndu-se puterii de concentrare, de abstractizare și cunoștințelor multiple **ale autorilor.**

Un program de calcul prezintă în general următoarele caracteristici :

• **Este scump.** Costul poate varia de la cîteva mii de lei pînă la ordinul milioanelor, aceste costuri sînt generate de volumul mare de muncă inclus, de timpul de calculator utilizat pentru testarea programelor, de consumurile de materiale : cartele, benzi hîrtie pentru imprimantă.

• **Trebuie să fie util,** să rezulte dintr-o necesitate (calculul automat al drepturilor bănești, evidența materialelor în depozite, etc.) și această eficiență poate fi comparată din punct de vedere al **costului de prelucrare,** care poate fi diferit la programe care fac același lucru dar sînt concepute de programatori diferiți și prin **perfecționarea sistemului de conducere** al unității beneficiare.

• **Generalitatea** — adică posibilitatea de utilizare a programului într-un număr mare de întreprinderi, la această însușire trebuie să ne concentrăm pentru a depista problemele de mare generalitate, care să fie programate și cu un singur program să satisfacem cerințele unei mulțimi de benficiari.

O anchetă națională în rîndul unităților economice consider că ar depista, ar ordona șirul problemelor ce trebuiesc abordate și rezolvate de la general spre particular.

• **Independența** — constă în posibilitatea de folosire a programului pe un număr cît mai mare de calculatoare din aceeași generație. Acest lucru implică folosirea limbajelor evoluate de răspîndire mondială — FOTRAN și COBOL — care cu ușurință pot fi traduse pe înțelesul tipului de calculator cu care sîntem dotați sau ne dotăm. Acest lucru permite o transmitere ușoară a programelor de la un calculator la altul printr-o simplă copiere automată pe un suport fizic (bandă magnetică, bandă perforată, cartele) la un cost redus în comparație cu costul programului.

Această independență apare cu atît mai necesară dacă luăm în considerare aspectul dotării economiei noastre cu calculatoare. Deși ne-am creat o industrie în acest domeniu, este greu de presupus în viitor, că ne vom dota numai cu calculatoare proprii și chiar dacă va fi așa, tipuri noi cu performanțe ridicate le vor înlocui pe cele din producția curentă de azi și atunci ce se întîmplă cu programele (produse scumpe) care nu mai sînt comparabile cu noile mașini ?

• **Uzurala morală foarte rapidă** — de la cîteva luni pînă la 10 ani — cauzată în general de evoluția firească a economiei, a relațiilor de producție — a schimbărilor legislațiilor. Această caracteristică impune folosirea intensivă a programelor devenite operaționale (după testare). Programele nu pot fi tezaurizate — în timp își pierd valoarea de întrebuințare, devin piese de arhivă.

• **Nu au uzură fizică** — caracteristică care le deosebește fundamental de produsele pe care le cunoaștem (excavator, automobil, bun de consum etc.), putînd fi conservate timp nelimitat și exploatate îndelungat.

• Poate servi ca obiect de schimb — poate fi deci vîndut sau exportat, ca orice produs și este un produs care are în el înglobat 90% muncă vie și numai, 10% muncă trecută (uzură calculator, materiale consumabile).

Produsele cu aceste caracteristici, „PROGRAMELE", au definit o clasă care mondial este numită „Software" și legat de această clasă în țările cu tradiție în informatică s-a dezvoltat o industrie.

• Cum să fie finanțată producerea programelor

TRĂIM o explozie a producției de programe. Cu toate că eforturile financiare ale țării noastre în această ramură sînt mari, în prezent dotarea cu echipamente, prelucrarea datelor, activitatea de producție de programe, nu se ridică la nivelul cerințelor actuale și de perspectivă ale dezvoltării economiei naționale. Pentru utilizarea la maximum a resurselor umane existente și în formare care vor activa în domeniul producției de programe (analiști și programatori) — urmează ca în perioadele următoare să se acționeze energic, astfel :

• **evitarea paralelismelor în elaborarea programelor** (ex. Centrul de Calcul București, Centrul Teritorial Timișoara, Centrul Teritorial Cluj și C.O.C.C., sînt în faza de finalizare a unor programe care vor soluționa aceeași problemă — calculul automat al documentației economice de deviz). Nu constituie acest lucru o pierdere de capacitate națională de programare ?

• informarea tuturor unităților cu privire la programele existente sau în curs de elaborare, privind performanțele și rezultatele programelor.

• ridicarea eficienței programelor prin reducerea costului de programare, reducerea costului de exploatare, scurtarea perioadei de programare, universalitatea, cooperarea internă sau poate chiar internațională. Pe această direcție activitatea de înțelegere și adaptare a programelor existente poate constitui o cale de rezolvare imediată a nevoilor de calcul la costuri avantajoase.

• **gestionarea fondului național de programe** înțelegînd prin aceasta următoarele : depozitarea, conservarea și difuzarea de copii utilizatorilor în baza unor reglementări care să asigure recuperarea investiției inițiale ;. garantarea programelor gestionate ; informarea producătorilor și utilizatorilor de programe despre fondul activ gestionat.

Soluționarea acestor deziderate nu se poate realiza decît de un organism național — Biblioteca Națională de Programe — investită cu personalitate juridică — cu buget și cu o autoritate necesară stabilirii ordinii în clasa producătorilor de programe.

Un instrument eficace de ordonare a activității de scrierea programelor — este **finanțarea centralizată** printr-un for care trebuie să dispună de fonduri — de credite pe care să le acorde „autorilor" la cerere, pentru elaborarea programelor izvorîte dintr-o necesitate proprie, dar care să rezolve și problemele altor unități.

Acest sistem poate conduce chiar la o specializare în scrierea programelor-centre specializate în programe economice, în programe științifice, în crearea de fișiere etc.

Ce avantaje prezintă finanțarea centralizată a programelor :

• degrevează unitățile producătoare de eforturi financiare mari în perioada scrierii și testării programelor ;

• elimină paralelismele în scrierea programelor pe plan național ;

• stimulează interesul centrelor de a reduce costul și durata programărilor — poate chiar într-un sistem de licitații — de primirea dreptului de scriere a unui program de interes național ;

• asigură elaborarea unei documentații complete care să însoțească programul (documentația generală, schemele logice) manualul de operare, de instalare într-o formă unitară, lucru care nu se face decît în mică măsură în prezent și care împiedică schimbul activ documentar între producători. În prezent tendința de proprietate manifestată la nivel de unitate economică — generează paralelisme în activitate și impietează asupra calității. Numărul programatorilor cu experiență de care dispunem nu este așa de mare încît să ne permitem să elaborăm programe în mai multe variante. Unul și bun care să satisfacă cererile tuturor utilizatorilor, consider suficient în această etapă ;

• asigură un control al termenelor de elaborare și al calității programelor, documentației de program prin contractul ce se încheie între „autor" și Biblioteca Națională de Programe.

Se va pune cu siguranță problema modalității de recuperare a fondurilor investite în programe de Biblioteca Națională de Programe. Urmează să fie rezolvată metodologia estimării costurilor de programare în fază de antecalcul și postcalcul, de elaborarea unor standarde de prezentarea materialelor documentare care însoțesc programul (o metodologie unică de analiză, de elaborarea schemelor logice).

Un colectiv larg, format din informaticieni cu experiență, din economiști, juriști — formînd o echipă — pot soluționa această gamă de probleme, care practic nu este rezolvată nici pe plan european.

Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie — Institutul Central pentru sisteme de conducere cu mijloace de automatizare — este investit cu puteri în acest sens prin recenta hotărîre a Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Este de menționat că modalitatea în care se va rezolva statutul și finanțarea programelor la noi va influența poate pentru ani calitatea și productivitatea activității de scriere de programe.

Gestionarea programelor a devenit o problemă acută, trebuie rezolvată în scurt timp pentru a așeza de la început și pe baze științifice această nouă producție.

dr. ing. Călin POPESCU
Centrul de Organizare Cibernetică în Construcții

Din desfășurarea acțiunii de raționalizare a evidenței

ELABORAREA proiectelor complexe de analiză și raționalizare a sistemului informațional la Ministerul Industriei Ușoare, Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei și Ministerul Sănătății, a ridicat și ridică multe dificultăți în executarea temelor de proiect, datorită complexității problemelor ce apar la nivelul conducerilor acestor organe centrale.

Studiile preliminare au fost începute cu identificarea problemelor existente în cadrul compartimentelor din structura organizatorică și continuate apoi cu delimitarea activităților desfășurate, a subactivităților, precum și stabilirea legăturilor informaționale dintre acestea.

Locul fiecărei subactivități, în cadrul fluxului de informații, se determină delimitînd activitățile nu potrivit denumirilor sau caracterului informațiilor, ci în esență desfășurării lor.

Cercetînd activitatea de livrare de la o unitate, au fost identificate 4 subactivități componente legate între ele prin informații : livrarea, facturarea, urmărirea și raportarea livrărilor, fiecare dintre acestea cu cîte un circuit informațional distinct, practic acoperind întreaga activitate de vînzare, și nu numai livrarea.

Astfel, la Ministerul Industriei Ușoare, au fost identificate 426 subactivități ; la Ministerul Minelor, Petrolului și Geologiei — 105, iar la Ministerul Sănătății — 118, acestea constituind componentele activităților care poartă denumiri cunoscute, cum sînt : planificare, investiții, aprovizionare, asistență medicală etc.

Activități considerate comune mai multor organe, care, privite superficial, ar fi trebuit să fie reprezentate prin aceleași subactivități componente, nu se supun în practică acestei „reguli". Mai mult, s-a constatat că aceste componente **nu sînt niciodată aceleași,** ele depinzînd atît de specificul unității cît și de problemele care le-au dat naștere.

Variația subactivităților este atît de mare încît, o dată identificate, este posibil ca prin reintegrarea lor să se obțină o imagine clară atît a profilului cît și a problemelor specifice fiecărei unități în parte. **Stabilirea conexiunilor** între subactivitățile identificate în sistem este necesară de altfel, în vederea stabilirii modului de funcționare a ansamblului, ținînd seama de informațiile care determină aceste legături

scrisori

MATERIALE UTILE

ÎN CADRUL cercului de finanțe din facultatea noastră dezbatem o serie de teme ce interesează majoritatea studenților. Pentru viitorul apropiat ne-am propus să discutăm despre organizarea GATT. Ne-ar interesa deci relațiile tarifare dintre țările membre, tarifele vamale cu țările din afară, realizările în reducerea barierelor vamale. În „Viața economică" am citit mai multe referiri la acest organism. Am putea fi sprijiniți în continuare cu ce ne interesează?

Ionel RADU
student — Iași

CONTRADICȚII CE-ȘI AȘTEAPTĂ REZOLVAREA

UZINA NOASTRĂ livrează utilaje necesare agriculturii. Portofoliul de comenzi este asigurat prin întreprinderile de aprovizionare tehnico-materială. Conform prevederilor Legii nr. 71, furnizorul are obligația să încheie contracte în termen legal. În acest an, graficul emis pentru noi stabilește data de 30 septembrie ca ultim termen de contractare pe 1973. Art. 69 din H.C.M. nr. 859/1970, menționează că „sînt interzise contractarea și angajarea de cheltuieli înainte de aprobarea investițiilor ca și începerea lucrărilor neadmise la finanțare și creditare..." În acest sens Instrucțiunile comune nr. 7 ale Primului Arbitru de Stat și Băncii de Investiții subliniază că: „întrucît pînă la aprobarea investiției legea interzice încheierea de contracte economice cu privire la furnizarea de produse — respectiv de utilaje — executarea de lucrări și prestarea de servicii înseamnă că contractele încheiate cu nesocotirea interdicției legale sînt lovite de nulitate".

Din practică cunoaștem că investițiile, în general, sînt aprobate la începutul perioadei de plan. Deci, în cazul uzinei noastre, beneficiarii neputînd dovedi cu actele legale admiterea finanțării pentru anul 1973 — contractele încheiate pentru utilaje vor fi considerate nule.

În asemenea situație ne aflăm în momentul de față cînd primim nenumărate renunțări, beneficiarii neavînd asigurate fondurile necesare achitării utilajelor comandate. Este o contradicție între art. 4 din Legea nr. 71 și art. 69 din H.C.M. nr. 859 care ar trebui rezolvată.

Iosif FARCAȘ
șef serviciu desfacere
Uzina de fabricații, reparații și montaj în agricultură
Codlea

„MEDICUL" UTILAJELOR

CITIND articolul „Terapeutica modernă a tehnicii de producție" („Viața economică" nr. 13) constat, o dată în plus, că problemele de mecanizare sînt comune. Tratarea ca secții auxiliare a sectoarelor de mecanizare, greutățile în asigurarea cu piese de schimb, retribuirea muncitorilor după alte rețele tarifare de salarizare, sînt tot atîtea motive care frînează activitatea optimă în acest sector.

În fiecare întreprindere, conducătorul unui sector de activitate poartă grija compartimentului său. Mecanicul șef este obligat însă să cunoască activitatea tuturor sectoarelor, să fie într-un fel „medicul" tuturor utilajelor. Este normal ca pentru o asemenea activitate să se găsească cadrele tehnice cu o complexă pregătire profesională și multă experiență. Nu este însă normal să fie încadrat la un nivel inferior tuturor celorlalți.

Găsesc că este necesară reconsiderarea acestui sector. De aceea propun „Vieții economice" să se ocupe în continuare, de acest domeniu.

ing. Eugen MUNTEANU
„Energomontaj"-București

CURIER

● Neînțelegerile precontractuale

ILIE STAN, Călan ; TRAIAN JITARU, Sinaia — Furnizorii au obligația să-și asigure portofoliul de comenzi care să permită folosirea integrală și cu maximum de eficiență a capacităților de producție, fiind obligați să încheie contracte pentru orice produs pe care îl fabrică sau îl pot asimila în termenul cerut. În consecință, ei vor emite proiectele de contract sau acceptarea comenzilor înlăuntrul termenului prevăzut de beneficiar în comandă, care nu poate depăși termenele prevăzute de lege pentru încheierea contractelor. Neîndeplinirea acestei obligații de către furnizori, constituie contravenție și se sancționează conform prevederilor art. 4 din H.C.M. nr. 306/1970.

★

Legea contractelor economice (prin art. 10), stabilește cine are competența rezolvării neînțelegerilor precontractuale și termenul de 10 și 15 zile. Legea nu a reglementat termene de sesizare a organelor competente să rezolve neînțelegerile precontractuale. Pentru a răspunde unor necesități practice sînt, însă, necesare unele precizări care să vină în sprijinul unităților, în aplicarea prevederilor legii contractelor economice sub aspectul stabilirii în mod unitar pe economie a unor termene: **pînă la care furnizorii să fie obligați să emită proiectele de contracte sau acceptarea comenzilor ; pînă la care beneficiarii să restituie contractele semnate cu sau fără obiecțiuni ; pentru concilierea neînțelegerilor la nivelul părților contractante ; pentru sesizarea organelor competente să rezolve neînțelegerile precontractuale.** În acest sens au fost făcute propuneri de reglementare forurilor competente. (Răspuns primit de la Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe).

● Premiere

ERNEST BIRÓ, Miercurea Ciuc — Conform pct. 12 din Regulamentul pentru acordarea de premii din beneficii (la organizațiile de proiectare cu **gestiune economică internă** la care se urmăresc și se **evidențiază distinct rezultatele activității economice proprii**), fondul se poate constitui independent de rezultatele obținute pe întreaga unitate. Poate fi utilizat în limita beneficiului rămas după îndeplinirea — în întregime de către unitate — a obligațiunilor stabilite prin plan față de bugetul de stat, pentru activitatea proprie. Dreptul la această premiere se stabilește în condițiile prevăzute la pct. 4 din cap I al Regulamentului. (Vedeți și răspunsurile date tov. M. Ilinca — Craiova și M. Vasilescu din București).

● Acordarea gradației

Toma LUKACS, Cîmpulung. — Conform prevederilor pct. 5 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968 (indicații privind modul de acordare a gradațiilor la funcțiile tehnic-administrative), la plecarea dintr-o unitate — prin demisie — și la reîncadrarea într-alta, salariatul încetează să mai beneficieze de gradațiile obținute. După cel puțin un an de la reîncadrare, conducerea unității, în măsura în care constată că salariatul respectiv îndeplinește condițiile cerute pentru obținerea gradațiilor, poate aproba la aceeași funcție sau la una echivalentă sau inferioară, un număr de gradații, fără să depășească pe cel de care a beneficiat în unitatea de unde a plecat. (Urmăriți și răspunsurile date tov. O. Stănculescu, I. Mihai și A. Vasile).

● Gratificație

● **O. STĂNCULESCU, Iași.** — Salariatul transferat în interesul serviciului, în cursul anului, are dreptul — în condițiile prevăzute de H.C.M. nr. 151/1970 — la gratificația acordată celorlalți salariați din unitatea de unde a fost transferat (proporțional cu timpul lucrat). De asemenea, are dreptul la gratificația proporțională cu timpul lucrat în noua unitate. Deși sînteți transferat la 1 noiembrie, sînteți îndreptățit la gratificația ce se acordă în ambele unități, de la fiecare urmînd a primi drepturile cuvenite în raport cu timpul lucrat.

★

● **I. MIHAI, Tîrgoviște.** — La promovarea într-o gradație superioară a salariatului care ocupă, cu respectarea prevederilor legale o funcție de conducere, avînd salariul tarifar micșorat cu 5%, noul salariu, corespunzător gradației obținute, se reduce, de asemenea, cu 5%, pînă cînd — ca urmare a îndeplinirii condiției de vechime minim necesare pentru ocuparea funcției deținute — această reducere se anulează.

● **A. VASILE, Constanța** — În funcția de tehnician normare poate fi încadrat salariatul care îndeplinește, cumulativ, condițiile de studii și vechime, prevăzute în cap. III pct. 67 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971 (să fie absolvent al liceului de specialitate cu profil tehnic, al școlii de specializare postliceală cu profil tehnic, al liceului de cultură generală cu o vechime de 5 ani ca muncitor calificat, sau să fie muncitor de înaltă calificare, absolvent al școlii profesionale, cu cel puțin 8 ani vechime ca muncitor calificat).

● **M. ILINCA, Craiova** — Absolvenții școlii tehnice de construcții se salarizează, dacă au avut înainte de terminarea școlii o activitate salariată de cel puțin 12 luni, la nivelul de bază al funcției de tehnician, indiferent dacă au lucrat — înainte de absolvirea școlii — în funcții administrative, economice sau ca muncitori. Celor care au lucrat mai puțin de un an înainte de terminarea școlii, nu li se includ în calculul primului an de activitate lunile respective.

● **M. VASILESCU, București** — Absolvenții învățămîntului superior — cursuri de zi — care au fost repartizați în producție înainte de a fi promovat examenul de stat (de diplomă), pot primi concedii fără plată în vederea pregătirii și susținerii examenului de stat. Durata concediului fără plată nu este stabilită în mod expres printr-un act normativ. Se acordă în măsura în care interesele serviciului o permit.

MAI MULT, MAI BUN, MAI IEFTIN!

(Urmare din pag. 3)

nele de execuție la noile obiective și să reducă costul acestora, **lucrătorii Grupului de șantiere — Turnu Măgurele al Trustului de construcții industriale — București**, de pildă, și-a creat condiții pentru ca, **în primul semestru al anului, să realizeze o producție cu 4 milioane lei mai mare decît cea prevăzută în angajamentul inițial și să economisească oțel beton, profile metalice, ciment și material lemnos în valoare de 142 000 lei.**

Noul angajament al **constructorilor șantierului Zalău** prevede, la rîndul său, **realizarea unei producții suplimentare de încă 3 milioane lei**, prin mărirea gradului de industrializare a construcțiilor, organizarea unor platforme de turnare a prefabricatelor netipizate, adoptarea de procedee tehnologice corespunzătoare specificului lucrărilor de pe șantier.

Specialiștii **Institutului de proiectare-Iași** au elaborat, de pe acum, soluții care să reducă consumurile de materiale pe șantiere. Ei au luat măsuri pentru ca încă din faza de proiectare a construcțiilor să elimine multe din sursele de risipă. Printre altele, **au fost elaborate normative pentru extinderea folosirii granulitului la realizarea betoanelor ușoare, ceea ce reduce cu 10-20% greutatea construcțiilor și contribuie la o dimensionare mai economică a structurilor de rezistență.** Totodată, ei au propus să se organizeze la noua fabrică de produse ceramice din Iași producția de panouri mari pentru pereți și de plăci din materiale ceramice pentru planșee. **Din calcule reiese că la un număr de 300—350 de apartamente, la care betonul va fi înlocuit cu panouri și plăci, se poate realiza o economie de circa 100-120 tone de ciment și 30-38 tone de metal, menținîndu-se, în același timp, un confort ridicat al locuințelor.**

● **CARAȘ-SEVERIN.** — Oamenii muncii din județ **și-au sporit angajamentele inițiale cu 75 milioane lei la producția marfă, 50 milioane lei la producția globală industrială — concretizate în 1 300 tone cărbune brut, 1 300 tone cocs metalurgic, 6 000 tone fontă brută de primă fuziune, 4 000 tone oțel brut, 10 000 mp furnire estetice și alte produse.** Aceste sporuri se vor realiza, în principal, **pe seama creșterii productivității muncii care va spori cu 13% față de angajamentul inițial, în condițiile preocupării permanente pentru creșterea eficienței economice reflectate în sporirea beneficiilor cu 3,5 milioane lei față de angajamentul inițial, creșterea gradului de înzestrare tehnică a unităților prin autoutilare cu utilaje în valoare de 5,4 milioane lei, față de 3 milioane lei inițial. Producția destinată exportului va spori cu 66% față de angajamentul inițial.**

● **GALAȚI.** — Pe ansamblul industriei județului la **producția-marfă fabricată se vor realiza suplimentar 361 milioane lei, cu 100 milioane mai mult față de angajamentul inițial.** Se vor produce astfel, peste prevederile planului, pe 1972: **50 000 tone fontă, 60 000 tone oțel brut, din care oțel aliat 1 400 tone ; laminate finite pline 22 680 tone ; energie electrică 40 milioane kwh ; țesături de bumbac 80 000 mp ; ulei comestibil 120 tone ș.a.** Totodată, unitățile din economia județului **vor livra în plus la export produse în valoare de 18 milioane lei valută.** De asemenea, **angajamentul de depășire a productivității muncii a fost sporit ; cel al economiilor la cheltuielile de producție a fost ridicat de la 23,4 milioane lei, la 40 milioane lei, iar la beneficiile suplimentare de la 89 milioane lei, la 108 milioane lei.**

Prin folosirea cît mai eficientă a materiilor prime, materialelor, energiei electrice și combustibilului, prin reducerea consumurilor, se vor realiza în acest an următoarele economii: **6 400 tone metal, 4 400 tone cocs, 5 996 tone combustibil convențional, 425 mc material lemnos, 813 tone ciment și 3 535 mii kwh energie electrică.** Zece importante obiective de investiții vor fi terminate cu 30 pînă la 360 zile înainte de termen. În același timp, **productivitatea muncii în activitatea de construcții-montaj va crește față de angajamentul inițial cu 1 600 lei pe un salariat, ceea ce va permite realizarea unui volum suplimentar de lucrări de 30 milioane lei.**

● **VASLUI.** — Suplimentîndu-și angajamentele inițiale, colectivele de muncă din județul Vaslui vor realiza peste plan, anul acesta, **o producție-marfă industrială în valoare de 142 milioane lei față de 73 milioane cît era angajamentul. Acest spor de producție se va concretiza în 12 mii bucăți rulmenți, confecții în valoare de 40 milioane lei, 102 tone ulei comestibil, mobilă în valoare de 2 milioane lei și alte produse. Planul la export se va depăși cu 4,8 milioane lei valută.**

PERSPECTIVELE DE COOPERARE MAI LARGĂ ÎN AMERICA LATINĂ

Convorbire cu ing. Nicolae M. NICOLAE, ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior

ROMÂNIA își sporește tot mai mult participarea la schimbul internațional de valori materiale, extinzîndu-și în același timp aria de răspîndire geografică a partenerilor săi comerciali. Acest lucru este firesc, deoarece economia românească este interesată, deopotrivă, să furnizeze pe piața externă mărfuri în cantități crescînde, într-o gamă structurală variată și la un nivel competitiv și să găsească noi surse de aprovizionare cu mărfuri care sînt tot mai solicitate de economia națională, angrenată într-un amplu proces de dezvoltare și modernizare.

În acest context, o delegație economică guvernamentală română, condusă de ing. **Nicolae M. NICOLAE,** *ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior, a întreprins — în cursul lunilor aprilie și mai — vizite oficiale în cîteva țări latino-americane: Chile, Argentina, Brazilia, Peru și Columbia. Membrii delegației române, alcătuită din specialiști din ministere și centrale industriale, reprezentanți ai organizațiilor de comerț exterior, au avut o serie de contacte și au purtat discuții cu numeroase oficialități și cu reprezentanți ai cercurilor de afaceri din țările meționate, cu care prilej au fost abordate aspecte actuale ale legăturilor comerciale bilaterale, au fost studiate posibilitățile concrete de dezvoltare și diversificare în viitor a schimburilor economice ale României cu aceste țări.*

„SCOPUL VIZITEI NOASTRE în țările respective, a declarat ministrul Nicolae Nicolae, a fost ca, pe calea dialogului sincer, să ne cunoaștem mai bine posibilitățile și interesele, atît în privința schimburilor comerciale propriu-zise, cît și a cooperării economice și tehnico-industriale, cu alte cuvinte să creăm un cadru mai larg de colaborare, pe multiple planuri, între țările respective. În acest sens vreau să subliniez că în cadrul întîlnirilor pe care le-am avut în țările vizitate am constatat o atitudine net favorabilă dezvoltării și extinderii relațiilor economice cu țara noastră, am auzit cuvinte de prețuire și respect la adresa României și a eforturilor pe care le face pentru construirea unei economii avansate".

Referindu-se la contactele pe care le-a avut, la rezultatele concrete obținute și la cele previzibile conducătorul delegației economice guvernamentale române a consemnat ca un rezultat deosebit de valoros al călătoriei întreprinse pe continentul latino-american dorința comună de a întări și lărgi, pe toate căile, comerțul, în general colaborarea și cooperarea economică în condiții de echitate, de respect și avantaj reciproc.

În sensul celor spuse mai sus, ministrul român a declarat: „Voi începe cu Republica Chile, prima țară vizitată, unde, de altfel, am participat în fruntea unei delegații la deschiderea și desfășurarea lucrărilor celei de-a III-a Conferințe UNCTAD. Primirea cu care ne-a onorat președintele Salvador Allende și convorbirea pe care am avut-o cu această ocazie au constituit pentru mine și pentru colaboratorii mei un prilej de mare satisfacție, iar problemele abordate au fost de natură să evidențieze raporturile de prietenie existente între România și Chile, fructuoasa colaborare economică stabilită în ultimul timp. De asemenea, tot în această țară am mai avut întrevederi cu conducători de ministere și departamente, cu care am discutat noi posibilități de conlucrare economică, reciproc avantajoasă".

„În Argentina, a spus în continuare ing. Nicolae Nicolae, am avut întrevederi cu Luis de Pablo Pardo, ministrul relațiilor externe, Daniel Garcia, ministrul comerțului, Ernesto Juan Parellada, ministrul industriei și minelor, cu conducători ai unor organizații economice, întreprinderi de stat, exploatări petroliere și petrochimice, ai căilor ferate, siderurgiei și industriei de mașini, precum și cu conducerile unor mari firme particulare. Discuțiile purtate au scos în evidență existența unor noi resurse de lărgire a comerțului reciproc și de cooperare economică. Cu această ocazie, au fost încheiate și cîteva contracte importante privind exportul românesc, pe anii 1972 și 1973, de diverse mașini-unelte pentru prelucrarea metalelor, rulmenți etc., cu perspective pozitive pentru livrări ulterioare și de alte produse ale construcției de mașini și ale altor sectoare ale economiei naționale".

A treia etapă a vizitei delegației economice guvernamentale române a fost Brazilia, principalul partener comercial al României de pe continentul latino-american. Pe agenda de lucru a vizitei delegației române în această țară au figurat, de asemenea, o serie de contacte cu personalități marcante ale vieții economice braziliene, între care Antonio Delfim Netto, ministrul finanțelor, Jose Paulo Dos Reis Velloso, ministrul planificării, Cirne Lima, ministrul agriculturii, Dias Leite, ministrul minelor și energiei, precum și cu conducerile Confederației naționale a industriei și Federației industriale din statul Sao Paulo, cu conducători de firme braziliene care au legături comerciale cu România.

„Discuțiile purtate cu acești factori de răspundere din economia Braziliei — a declarat ing. Nicolae Nicolae — au relevat dorința și interesul ambelor părți pentru lărgirea schimburilor bilaterale și a colaborării economice în diverse domenii, apreciindu-se că în această privință există posibilități reale, actuale și de perspectivă. Ca urmare a convorbirilor purtate, s-a convenit constituirea unei Comisii comune care să faciliteze găsirea și elucidarea unor noi componente reciproc avantajoase ale conlucrării româno-braziliene pe tărîm economic. Cu același prilej, au fost încheiate contracte pentru livrarea către Brazilia de mașini-unelte, de diferite tipuri, mașini și utilaje pentru construcții, o serie de produse chimice etc., existînd premise favorabile pentru perfectarea de contracte de export și pentru alte produse românești, îndeosebi tractoare".

În continuare, conducătorul delegației economice guvernamentale române s-a referit la ultimele țări vizitate din cadrul turneului său latino-american — Peru și Columbia.

„În Republica Peru, am fost primiți de președintele acestei țări, generalul Juan Velasco Alvarado. Convorbirea deosebit de cordială pe care am avut-o cu această ocazie, problemele abordate au conferit vizitei noastre în această țară o semnificație deosebită, consemnînd importanța etapei noi pe care o marchează evoluția raporturilor românoperuane. În același context se înscrie și suita discuțiilor ample purtate cu membri ai guvernului de la Lima: Miguel de la Flor Valle, ministrul relațiilor externe, Maro del Pont, președintele Institutului Național de Planificare, Francisco Morales Bermudez, ministrul economiei și finanțelor, Ramon Arrospide Mejia, ministrul interimar al industriei și comerțului, Jorge Fernandez Maldonado, ministrul energiei și minelor, Anibal Meza Cuadra Cardenas, ministrul transporturilor și telecomunicațiilor etc. În această perioadă, am semnat în capitala peruană, împreună cu ministrul relațiilor externe, Acordul privind înființarea Comisiei mixte guvernamentale de cooperare economică româno-peruană, organism care va juca un rol important în evoluția viitoare a relațiilor dintre cele două țări".

Cu privire la contactele interesante pe care le-a avut delegația noastră la Bogota, ministrul secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior a remarcat primirea și convorbirea cordială cu șeful statului columbian, Misael Pastrana Borrero.

„Cu această ocazie s-a făcut o trecere în revistă a stadiului actual al relațiilor bilaterale și s-au discutat posibilitățile de dezvoltare, în continuare, a schimburilor comerciale și a cooperării economice româno-columbiene. La încheierea vizitei a fost semnat un document, prin care s-au stabilit măsurile în vederea impulsionării schimburilor comerciale".

În încheierea convorbirii, ministrul Nicolae Nicolae a arătat că „în cadrul discuțiilor purtate cu oficialitățile din toate țările vizitate au fost identificate o serie de acțiuni interesante de cooperare, convenindu-se ca ele să intre în preocupările organismelor economice din țările respective. Aceste acțiuni se referă la realizarea în comun a unor obiective industriale în sectoare foarte variate și anume: construcția de mașini, chimie și petrochimie, industria minieră și cea de prelucrare a lemnului, energetică, industria ușoară și cea a materialelor de construcții etc.".

Interviu consemnat de
T. NIȚESCU

ACORDURI TRATATIVE CONTACTE

30/V. ● S-a încheiat vizita efectuată în Iran de Octavian Groza, ministrul energiei electrice al R. S. România. În cadrul discuțiilor purtate cu oficialitățile iraniene, au fost analizate posibilitățile de extindere a cooperării bilaterale în sectorul energetic, și anume în domeniul proiectării și executării unor lucrări de construcții-montaj pentru centrale electrice, baraje, irigații, transportul și distribuția energiei electrice.

31/V. ● A fost semnat, la București, protocolul privind schimburile comerciale dintre România și Austria pe anul 1973; documentul prevede creșterea, în continuare, a schimbului de mărfuri între cele două țări.

29/V—1/VI. ● În țara noastră s-a aflat o delegație a Comitetului Național pentru Dezvoltarea Tehnică din R. P. Ungară, care a purtat convorbiri la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie din R. S. România. Cu acest prilej, s-a convenit asupra planului de colaborare pe anul 1972—1973 între cele două organe, plan care prevede noi acțiuni de dezvoltare a colaborării și cooperării româno-ungare în domeniul cercetării științifice și tehnice.

2/VI. ● S-a semnat, la București, Planul de operațiuni al proiectului ROM-6, conform căruia Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.) va sprijini guvernul român în pregătirea cadrelor pentru industria hotelieră și turism.

2/VI. ● Un protocol a fost semnat la București între ministerele industriei metalurgice din R. S. România și R. P. D. Coreeană. Protocolul stabilește, printre altele, că partea română va livra utilaje siderurgice complexe, diferite piese de schimb pentru agregate, prevăzînd — de asemenea — posibilitatea efectuării unor schimburi de produse.

Seminar — Compartimentul de marketing

FILIALA Asociației Române de Marketing - Brașov organizează între 16—18 iunie a.c. la Brașov un seminar cu tema „Compartimentul de marketing". Seminarul are ca scop efectuarea unui larg schimb de experiență între diversele unități economice din întreaga țară în privința organizării și funcționării compartimentelor de marketing din ministere, centrale și întreprinderi. Prin tematica sa de o deosebită actualitate, seminarul se adresează tuturor membrilor AROMAR, care sînt invitați să contribuie cu experiența proprie la elaborarea unei concepții unitare asupra integrării cît mai rapide și eficiente a acestor compartimente în viața unităților noastre economice.

TURISM

În Deltă

Delta Dunării, care își păstrează puterea de atracție tot timpul anului, se află acum în plină explozie florală și faunistică, întru așteptarea oaspeților. Vînători, pescari amatori ori simpli turiști au aici condiții ideale pentru a-și desfășura activitățile și a-și satisface pasiunile. Le oferim în rîndurile următoare, cîteva informații interesante și utile.

● Mai întîi cîteva cifre... stimulatoare: Suprafața Deltei este de 4 300 km pătrați, maxim de lungime și de lățime 75, respectiv 65 km, lungimea totală a celor 3 brațe de vărsare 312 km; din aceștia, complexul lagunar acoperă o suprafață de 731 km pătrați, iar Razelmul — 394 km pătrați, ceea ce face ca el să ocupe primul loc în ierarhia celor peste două mii de lacuri existente în România. Gîndiți-vă doar, că din acest imens teritoriu inundat de ape, stuf, plaur, — doar 140 km pătrați sînt permanent neinundabili.

● Iar acum cîteva superlative: Delta e zona celui mai senin cer din țară; cu cea mai scăzută nebulozitate din România; la Sf. Gheorghe se află cea mai lată și mai întinsă plajă maritimă din România; și tot aici se situează cea mai compactă suprafață stuficolă de pe glob (cca. 240 000 hectare). Brațul Sf. Gheorghe este cea mai veche dintre căile de vărsare a Dunării în mare. De la gura acestui braț, Dunărea a „furat" mării încă doi km între 1857—1960 (aproape un secol!). Dar fenomenul se echilibrează prin procesele de eroziune a uscatului de către apele mării. Cele mai mari grinduri fluviatile din deltă sînt Letea și Caraorman.

● Delta Dunării se remarcă printr-o varietate deosebită a florei: nufărul — alb și galben — iarba broaștelor, plutnița, cliunii de baltă, rizacul (plante cu frunze plutitoare), stuf, papură, rogoz, ferigă de baltă, stînjenei, lăsanicior (pe plauri), păduri cu specii diferite de arbori, liane, viță sălbatică (pe uscat). La fel de bogată este și fauna Deltei: 36 specii de pești în Delta propriu-zisă și numeroase varietăți marine și de apă dulce pe cele trei brațe și în complexul lagunar Razelm-Sinoe. Păsările care își găsesc aici adăpost sînt de cele mai diferite specii, unele specii rare — precum pelicani, călifari albi și roșii, culici mari, vulturi codalbi; altele foarte căutate de vînători (lișiță, rață sălbatică, gîrliță, gîscă sălbatică, potîrniche, prepeliță, cîrstei). Delta constituie punct nodal al trecerilor anuale ale păsărilor către zone mai calde. Dintre animale, mistrețul, lupul, iepurele, pisica sălbatică, nurca, hermelina, bizamul, broasca țestoasă, sînt dintre cele mai des întîlnite.

● În afară de ospitalierele case ale localnicilor, cel mai adesea înșirate ca niște mărgele de-a lungul canalelor, în Deltă se află hoteluri (la Tulcea, Maliuc, Sulina), cabana Ilgani, locuri de instalare a corturilor (Ilgani, Maliuc, Mila 23, Crișan, Sulina, Murighiol, Sfîntu Gheorghe, Jurilovca), campinguri la Murighiol (căsuțe din cărămidă, lemn și stuf, totalizînd 120 de locuri) și unul dintre cele mai pitorești locuri de așezare: în față la cincizeci de metri e mare, în spate, la alți cincizeci de pași, se întinde împărăția stufului, balta, canalele. Locul se cheamă Portița și-i zice așa pentru că aici, printr-o magnifică „portiță", Razelmul își cunună apele cu cele ale Pontului Euxin. De la Jurilovca, ambarcațiuni speciale duc pe oaspeți la campingul alcătuit din căsuțe de stuf, cu 48 de locuri de cazare și restaurant. Se pot închiria și corturi.

● Cel mai indicat loc de plecare în Deltă este Tulcea. Se poate ajunge aici pe numeroase căi de acces: prin C.F.R. — cu trenuri personale și accelerate pe traseul București — Medgidia, Tulcea, sau trenuri personale Constanța — Tulcea, prin cursele I.T.A. — Constanța — Tulcea, folosind cursele clasice și rapide Navrom de la Brăila — Galați — Tulcea, cursele TAROM București — Tulcea. Pentru turiștii automobiliști, indicăm cîteva trasee: Brăila — Măcin — Garvăn — Isaccea — Tulcea (99 km); Brăila — Măcin — Cerna — Cataloi — Tulcea (74 km); Hîrșova — Saraiu — Ciucurova — Cataloi — Tulcea (100 km); Constanța — Babadag — Tulcea (124 km); Constanța — Baia — Jurilovca — Enisala — Sabangia — Agighiol — Tulcea (130 km). De la Tulcea spre interiorul Deltei există zilnic curse de pasageri pe toate rutele: Tulcea — Chilia — Periprava; Tulcea — Sulina și Tulcea — Mahmudia — Sf. Gheorghe. Pe o șosea asfaltată, se poate ajunge la Murighiol (36 km), unde se află un camping. Cu vase pescărești se poate ajunge la Jurilovca sau Murighiol.

● Dintre atît de numeroasele și spectaculoasele puncte și zone de mare interes turistic (între care multe rezervații) se detașează rezervația Sf. Gheorghe — Perișor — Zătoane (14 200 ha) situată în zona fluvio-marină cuprinsă între Ostrovul Turcului, grindul Palade, canalul Perișor și țărmul Mării Negre. Deosebit de inedită și surprinzătoare este succesiunea grindurilor marine — cu lacuri izolate, zone mlăștinoase, ape marine și fluviale, bălți nisipite, stuf — traversate de dune de nisip paralele. Nucleul rezervației este alcătuit din pitoreștile lacuri Zătonul Mare și Zătonul Mic, ideale locuri de popas, clocit și migrație pentru lebedele mute, stîrcii albi, roșii și galbeni. Varietatea ornitofaunei este asigurată de prezența coloniilor mixte, din care nu lipsește maiestuosul pelican.

FIȘE

ÎN ZIUA de 31 mai a.c. secția de istoria gîndirii economice din Institutul de Cercetări Economice a organizat o ședință de comunicări. Au fost prezentate următoarele comunicări : S. Kusnetz despre contribuția agriculturii la creșterea economică (M. Bucur) ; Tendințe în abordarea multidisciplinară a organizării structurale a întreprinderilor (O. Nicolescu) ; Perspectivele comerțului exterior al României în concepția istorică a lui N. Angelescu (M. Ciumara) ; S. G. Strumilin și balanța economiei naționale a URSS din 1923/1924 (V. Pilat).

Comunicările au fost însoțite de discuții, conduse de dr. Gh. Dobre. La ele au luat parte S. Sută Selejan, V. Pilat, C. Albu. A. Spirilon, M. Ciumara.

Mills și sociologia militantă

■ Sub semnătura Gittei Tulea, în Editura Științifică și-a făcut recent apariția o monografie consacrată sociologului american C. Mills (colecția „Sinteze sociologice" 1972, 169 pag.). O existență relativ scurtă pe firmamentul sociologiei americane din prima jumătate a secolului nostru, Mills (1917—1955) a fost însă mult controversat și criticat de confrați. Substanța celor mai multe din criticile aduse, remarcă autoarea, se dezvăluie cu destulă claritate : este demodat, (un jeffersonist „rătăcit") utopic sau antiamerican, pentru că a demonstrat printr-o analiză măiastră deficiențele modului de viață a „societății bună stării". Izolarea lui este de fapt o îndepărtare voită de la teoriile sociologice și politice oficiale, antiamericanismul său, departe de a fi o desconsiderare a țării sale, este o încercare patetică de a combate mitul „unicității americane" care duce la deprecierea celor mai bune valori și instituții autentic americane, la acceptarea statu quo-ului. Trăgîndu-și filiația de idei de la Max Weber, Mills a demonstrat în mod amplu birocratizarea vieții sociale în faza capitalismului dezvoltat, profesionalizarea aparatului de stat, rolul său crescînd concomitent cu depărtarea sa de masa populației, opacizarea legăturilor dintre conducători și conduși, soarta democrației în capitalism.

Autoarea întreprinde o investigare amplă și nuanțată a momentului Mills, care a demonstrat — scrie G. T. — atît prin concepția sa cît și prin propriul său exemplu, identitatea dintre valoarea științifică și caracterul militant al sociologiei și al sociologului modern.

Perspectivele „miracolului japonez"

■ Cunoscutul economist și om politic francez Pierre Mendès France publică în L'EXPANSION (mai/1972) **Mes Carnets du Japon.** Sub forma unor note de călătorie, el sintetizează o serie de opinii asupra evoluției economiei japoneze, opinii degajate atît din observațiile personale cît și din discuții purtate cu personalități de frunte ale țării. Ideea centrală este aceea a sublinierii progreselor înregistrate de economia niponă, dar și a dificultăților ce apar azi în calea ei. Se poate spune că M. F. întrezărește sfîrșitul a ceea ce s-a făcut cunoscut sub numele de „miracolul japonez". El arată că Japonia are de făcut față tot mai mult gravei probleme a extinderii debușeurilor comerciale externe. Piața S.U.A. este suprasaturată cu produse japoneze, iar piața Europei Occidentale nu este dispusă să se deschidă nelimitat. La aceasta se adaugă, consideră autorul, devaluarea dolarului și reevaluarea yenului, fapte ce au atras slăbirea puterii competitive a Japoniei. În condițiile dependenței față de piața externă — în special datorită materiilor prime ce trebuie importate — o asemenea evoluție. ar putea opri procesul creșterii. Este posibil, se apreciază, ca stagnarea economică să deterioreze structurile psihologice și sociale ancestrale, care au jucat un rol relativ favorabil, ajungîndu-se la conflicte de clasă ascuțite. De aceea, încheie M. F., previziunile optimiste, cu privire la situarea Japoniei în fruntea tuturor țărilor lumii în ceea ce privește P.N.B. pe cap de locuitor la sfîrșitul acestui secol, trebuie privite cu scepticism.

Atribuirea numelui Ion Ghica Liceului economic Brăila

INSTITUȚIE DE ÎNVĂȚĂMÎNT cu tradiție de un secol, Liceul economic Brăila a sărbătorit în zilele de 3 și 4 iunie un eveniment deosebit : într-un cadru solemn a fost atribuit liceului numele remarcabilului cărturar și economist Ion Ghica. Cu acest prilej au fost organizate o serie de manifestări cu caracter științific și cultural menite să reliefeze personalitatea complexă a marelui cărturar și semnificația momentului pentru activitatea de viitor a școlii economice brăilene. Astfel au fost organizate : o sesiune de comunicări elaborate de cadrele didactice, cuprinzînd aspectele definitorii ale personalității lui Ion Ghica (om politic — militant în revoluția din 1848, scriitor, om al școlii și economist). A fost de asemenea inaugurată expoziția permanentă „100 de ani de învățămînt economic la Brăila" în cadrul Muzeului de istorie din localitate.

Sărbătorirea a oferit, totodată, posibilitatea unei cunoașteri mai bune a rezultatelor activității desfășurate de școala economică brăileană pentru formarea și educarea tinerelor cadre de economiști, pentru sporirea aportului lor la viața social-economică a patriei.

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE ȘI REFLECTAREA EI ÎN NIVELUL RENTABILITĂȚII

REDUCEREA CHELTUIELILOR materiale constituie o latură esențială a ridicării eficienței economice, cu ample repercusiuni asupra dezvoltării întregii economii. Documentele partidului nostru relevă legătura foarte strînsă ce există între reducerea cheltuielilor materiale de producție și ceilalți indicatori ai eficienței economice, **„proporția exagerată a cheltuielilor de producție în țara noastră** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — **conduce la diminuarea acumulărilor socialiste, influențează negativ asupra reproducției socialiste lărgite, asupra creșterii nivelului de trai al populației, asupra dezvoltării întregii societăți. Iată de ce ridicarea eficienței economice a producției trebuie să stea în centrul preocupărilor noastre, de ce trebuie să analizăm cu toată răspunderea cauzele cheltuielilor mari de producție, să găsim căile pentru diminuarea lor"** [1]).

Reducerea cheltuielilor materiale are repercusiuni directe asupra volumului venitului național total și pe locuitor. Astfel, în cincinalul 1971—1975, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social total urmează să scadă de la 59,4% în 1970 la 54,4% în 1975, ceea ce se va concretiza în economii de circa 40 miliarde lei. Reducerea cu numai un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social total, în actualul cincinal, va echivala cu o economie de peste 8 miliarde lei. Ca urmare este prevăzut ca un sfert din sporul venitului național în perioada 1971—1975, să se obțină tocmai prin reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social total.

Aceste prevederi pot să fie depășite cu rezultate deosebit de favorabile pentru economie, în cursul marii întreceri ce se desfășoară în prezent pentru realizarea cincinalului înainte de termen.

Implicații directe are reducerea cheltuielilor materiale asupra indicatorilor eficienței economice a producției, în principal, asupra rentabilității. Sub aspect metodologic, problema reflectării reducerii cheltuielilor materiale de producție în nivelul ratei rentabilității a fost remarcată de către K. Marx în Capitalul, vol. III, partea I-a, în capitolul referitor la „Economii în întrebuințarea capitalului constant". Influența reducerii cheltuielilor materiale asupra ratei rentabilității trebuie privită din două puncte de vedere :

a) Ca o influență indirectă, în sensul că pe această cale are loc ieftinirea mijloacelor de producție, ca rezultat al creșterii productivității muncii în ramurile în care sînt produse acestea, adică ridicarea ratei rentabilității într-o anumită ramură se datorește dezvoltării forței productive a muncii în altă ramură ;

b) Ca o influență directă, care constă în creșterea ratei rentabilității, nu ca rezultat al economisirii muncii în ramurile care produc mijloace de producție, ci dintr-o economie realizată din însăși utilizarea mijloacelor de producție.

În legătură cu acest ultim aspect, după părerea noastră, se ridică problema urmăririi influenței pe care o exercită asupra ratei rentabilității, pe de o parte, diferența dintre totalul fondurilor fixe utilizate și cele consumate, iar pe de altă parte, **calitatea mijloacelor de producție.** Așa, de exemplu, cu cît diferența între fondurile fixe utilizate și cele consumate este mai mare, cu atît există posibilitatea ca la un anumit volum de fonduri să se obțină un plusprodus mai mare și deci poate avea loc o creștere a ratei rentabilității.

În ce privește calitatea mijloacelor de producție, este evident că un material bun dă mai puține deșeuri, se prelucrează mai bine și astfel oferă posibilitatea producerii într-un volum sporit a plusprodusului în raport cu produsul necesar. Considerăm că aceste căi trebuie să stea la baza metodologiei de determinare a influențelor reducerii cheltuielilor materiale asupra ratei rentabilității. Astfel, reflectarea reducerii cheltuielilor materiale în nivelul rentabilității necesită introducerea unor corective în metodologia de calcul a rentabilității.

Reflectarea reducerii cheltuielilor materiale în nivelul rentabilității, din punct de vedere metodologic, poate fi exprimată astfel :

a) ieftinirea mijloacelor de producție ca urmare a creșterii productivității muncii în ramurile care produc mașini, utilaje, materii prime, materiale etc.

În ramurile în care sînt folosite aceste mijloace de producție mai ieftine, rata rentabilității este mai mare, întrucît masa plusprodusului este raportată la un volum mai mic de fonduri. Acest aspect este oglindit față de o situație inițială dată, de către rata rentabilității, exprimată în funcție de totalul fondurilor de producție, astfel :

$$R = \frac{P}{F_p - N} \times 100; \text{ sau } R = \frac{B}{F_p - N} \times 100$$

unde notațiile sînt următoarele : R = rata rentabilității; P = plusprodusul creat în unitatea respectivă ; F = totalul fondurilor de producție calculate în condițiile inițiale, fără a lua în considerare ieftinirea lor ca urmare a creșterii rentabilității în ramurile de producție a acestora ; N = diferența dintre valoarea inițială și cea rezultată în urma ieftinirii mijloacelor de producție ; B = beneficiul.

În situația cînd rata rentabilității se calculează ca raport între beneficiul și producția la prețul de cost comercial $R = \frac{B}{Pcc} \times 100$, influența ieftinirii mijloacelor de producție se oglindește prin diminuarea prețului de cost al producției cu diferența dintre valoarea inițială și cea rezultată în urma ieftinirii acestora și care se transmite asupra prețului de cost al producției. În acest caz „N", spre deosebire de prima formulă, se referă numai la partea aferentă producției obținută cu ajutorul mijloacelor de producție respective.

b) Reducerea cheltuielilor materiale ca urmare a utilizării mai raționale a mijloacelor de producție.

Pornind de la cele două posibilități de exprimare a ratei rentabilității în funcție de totalul fondurilor de producție și prețul de cost, acest aspect al reducerii cheltuielilor materiale se reflectă în rata rentabilității astfel:

În situația exprimării ratei rentabilității în funcție de totalul fondurilor de producție, formula care oglindește reducerea cheltuielilor materiale poate fi următoarea :

$$R = \frac{P + N}{F_p} \times 100; \text{ sau } R = \frac{B + N}{F_p} \times 100$$

În toate ramurile de producție economiile rezultate din mai buna utilizare a fondurilor de producție se adaugă la plusprodusul și, respectiv, la beneficiul obținut în cadrul unităților. Fondurile de producție rămîn la valoarea lor inițială. Fără îndoială că această cale are repercusiuni în lanț, în sensul că efectele ei se transmit apoi și asupra ramurilor care folosesc mijloacele de producție rezultate ca produse în ramurile care au reușit să obțină economii, ca urmare a folosirii mai judicioase a mijloacelor materiale de care dispun.

Dacă rentabilitatea este calculată în funcție de prețul de cost al producției realizate, reducerea cheltuielilor materiale se oglindește în ambii termeni ai raportului, formula fiind următoarea.

$$R = \frac{P + N}{P_{cc} - N} \times 100 \text{ sau } R = \frac{B + N}{P_{cc} - N} \times 100$$

în care :

Pcc = producția la preț de cost planificat sau al unei perioade anterioare celei pentru care se determină rata rentabilității și în care a avut loc o reducere a cheltuielilor materiale.

După cum se poate observa, reducerea cheltuielilor materiale, ca rezultat al unui ansamblu de măsuri privind îmbunătățirea folosirii mijloacelor de producție, se reflectă direct în rata rentabilității întreprinderii. Metodologia de determinare a influenței reducerii cheltuielilor materiale asupra ratei rentabilității, poate fi utilizată la analiza activității întreprinderii, în vederea mobilizării tuturor rezervelor existente pe această linie. Cealaltă cale de reducere a cheltuielilor materiale prin ieftinirea mijloacelor de producție, ca urmare a creșterii productivității muncii în ramurile de producție a acestora, exercită o influență indirectă asupra ratei rentabilității, iar cuantificarea acestei influențe este posibilă numai atunci cînd are loc reducerea valorii sociale a mijloacelor de producție și, deci, a prețurilor la mijloacele de producție. Metodologia de reflectare a acestei influențe poate fi utilizată atît la analiza activității întreprinderilor, cît mai ales în activitatea de planificare pe termen lung.

Reducerea cheltuielilor materiale și reflectarea acestora în rata rentabilității comportă unele precizări în legătură cu nivelul verigilor economiei naționale, unde sînt urmărite aceste probleme.

La nivel macroeconomic, așa cum s-a mai arătat, reducerea cheltuielilor materiale se oglindește în scăderea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social și creșterea corespunzătoare a venitului național. Efectele pozitive ale reducerii cheltuielilor materiale de producție în actualul cincinal se reflectă în asigurarea unui ritm mai înalt de creștere a venitului național față de produsul social total. **Această corelație dintre ritmul de creștere a venitului național și ritmul de creștere a produsului social total reprezintă expresia cea mai sintetică a eficienței economice.**

Este pentru prima oară cînd se prevede ca într-un întreg cincinal venitul național să crească mai repede decît produsul social. În această situație se poate afirma că societatea va obține, la aceeași mărime a cheltuielilor de producție, o mărire sporită de venit național.

În cincinalul 1971—1975, reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social constituie un obiectiv central al activității colectivelor din fiecare **ramură** productivă. În industrie, prin reducerea ponderii cheltuielilor materiale în volumul producției de la 60,8% în 1970 la 55,6% în 1975, se va realiza circa 75% din totalul economiilor ce se vor obține pe ansamblul economiei naționale, pe această cale.

Pentru reducerea cheltuielilor materiale de producție și deci pentru ridicarea rentabilității, la nivelul ramurii, trebuie să se acționeze în direcția adîncirii specializării și cooperării în producție, perfecționării legăturilor dintre întreprinderi, diversificării producției, creșterii nivelului performanțelor tehnico-funcționale și calitative ale produselor etc. Un aport însemnat în realizarea acestor obiective, în etapa actuală, aduc noile reglementări privind perfecționarea aprovizionării și desfacerii produselor, utilizarea judicioasă a fondurilor fixe, modernizarea organizării și conducerii producției în diferitele ramuri ale economiei etc.

La nivelul întreprinderii și centralei industriale, reducerea cheltuielilor materiale de producție se reflectă în nivelul rentabilității atît prin sporirea beneficiului cît și prin diminuarea prețului de cost. În întreprinderi, reducerea cheltuielilor materiale se pune nu numai sub aspectul mărimii relative, dar și din punct de vedere absolut. Evident că în condițiile creșterii proporțiilor producției, cheltuielile de producție sporesc, dar pe unitatea de produs cheltuielile materiale trebuie să scadă și relativ și absolut.

Pentru aceasta este necesară înțelegerea tuturor posibilităților care conduc la economisirea muncii trecute : reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, prin asigurarea unei normări judicioase, științifice a consumurilor de tot felul, concomitent cu grija pentru realizarea unor înalte randamente în muncă, cu creșterea preocupărilor pentru ridicarea gradului de complexitate și a nivelului calitativ al producției. Totodată, este necesar ca fiecare întreprindere și centrală industrială să elaboreze programe de măsuri tehnico organizatorice bine fundamentate, care să vizeze atît problemele curente, cît și pe cele de perspectivă, pornind de la reproiectarea produselor cu gabarite și caracteristici tehnico-economice necorespunzătoare față de exigențele etapei actuale, de la îmbunătățirea radicală a proiectelor produselor noi, care să asigure valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, extinderea folosirii înlocuitorilor etc.

lector univ. Victoria BĂRBĂCIORU
Universitatea Craiova

1) Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, volumul 2, Editura politică, București, 1968, pag. 134—135.

CĂRȚI

PROBLEMA PREȚURILOR ÎN DISCUȚIA ECONOMIȘTILOR

IN EDITURA politică a apărut lucrarea lui Ion Blaga **„Prețurile Principii și politică socialistă"**, rod al unei îndelungate preocupări a autorului într-un domeniu important al economiei socialiste.

Ceea ce trebuie subliniat de la început ca un merit principal al lucrării este faptul că ea este strîns legată de problemele practice ale formării prețurilor, astfel cum ele s-au pus în ultimii 10—15 ani în țara noastră. Faptul că autorul lucrării poate să formuleze unele din concluziile sale ca propuneri concrete, cu aplicabilitate operațională, este fără îndoială un merit deosebit.

I. Blaga pornește de la analiza unor procese reale din economia noastră, analiză care îi prilejuiește avansarea unor idei interesante, care pot forma obiectul unor fructuoase discuții în literatura noastră economică. Ușurința în deducții și asocieri, dublată de o remarcabilă probitate științifică, sînt caracterizări care se impun în aprecierea muncii de cercetare depuse de autor în prelucrarea unui bogat material bibliografic, luat din literatura de specialitate românească și de peste hotare.

O problemă interesantă, de mare importanță atît din punct de vedere teoretic cît și din punct de vedere practic, este raportul dintre prețuri și valori în socialism. Autorul analizează modul cum a evoluat acest raport în economia noastră. Pornind de la unele idei mai vechi care au fost exprimate în această privință în literatura noastră de specialitate, pe care le dezvoltă și le adîncește, autorul constată existența unui decalaj între dinamica prețurilor și dinamica valorilor astfel cum acestea din urmă apar ca rezultat al modificărilor productivității muncii și-i analizează cauzele. Calculele făcute de autor pun în evidență un decalaj însemnat între cele două dinamici, prețurile scăzînd în proporție mai mică decît scăderea valorilor determinată de creșterea productivității muncii. Acest decalaj s-a adăugat în parte salariilor și în parte plusprodusului.

Ar fi fost interesant dacă operația de stabilire a acestui decalaj, fără îndoială existent, ar fi fost făcută nu numai cu ajutorul dinamicii produsului global al industriei, ci și cu cea a produsului ei net. Acest lucru ar fi putut da un răspuns la întrebarea dacă rezultatul nu este cumva afectat de dublele înregistrări existente în produsul global.

Decalajul pus în evidență este explicat, în esență, prin următoarele elemente:

Sistemul de salarizare prevede o creștere a salariului pe măsura creșterii productivității muncii. Cheltuielile reprezentate prin salariu în costul produsului nu scad deci proporțional cu creșterea productivității muncii. În al doilea rînd, pentru a nu se schimba rata plusprodusului, porțiunea de plusprodus din noul preț se menține și ea la un nivel superior celui care ar corespunde creșterii productivității muncii. De asemenea, și prețul cu care mijloacele de producție utilizate intră în prețul de cost al produsului, preț care este format în ultimă analiză din suma totală a salariilor și plusprodusului incluse în mod succesiv în aceste mijloace de producție, este din această cauză mai mare decît ar corespunde noii productivități a muncii, adică valorii acestor mijloace de producție.

Toate elementele componente ale prețului rămîn deci la un nivel superior mărimilor care ar corespunde modificărilor intervenite în valoarea produsului.

La aceasta se adaugă și diferența dintre preț și valoare rezultată din faptul că reașezările de prețuri se fac la intervale îndelungate, iar creșterile de productivitate și deci modificările de valoare au loc în mod continuu. Acest preț sporit — peste valoare — se află, în concepția autorului, la nivelul cheltuielilor sociale de producție, noțiune care este deci distinctă de cea de timp de muncă socialmente necesar.

În ceea ce privește prețurile produselor agricole, autorul constată de asemenea o ridicare a nivelului lor, concomitent cu o creștere mai importantă a productivității muncii. Drept cauză principală a acestei mișcări a prețurilor produselor agricole peste valori autorul consideră faptul, constatat mai înainte, că prețurile produselor industriale depășesc valorile lor. În condițiile în care în industrie prețurile cuprind, pe lîngă valoare, și abateri peste valori, schimbul cu agricultura nu ar fi echivalent, dacă prețurile produselor agricole ar fi așezate la nivelul valorii. „Principiul echivalenței impune ca, din moment ce în industrie... prețurile sînt mai mari decît valoarea, și în agricultură prețurile să fie corespunzător mai mari" (p. 202).

Aci ar putea fi făcută observația **că dacă în cazul prețurilor produselor industriale se indică atît factorii care determină decalajul existent între prețuri și valori, cît și mecanismul prin intermediul căruia acești factori fac să apară în mod concret decalajul amintit, în cazul prețurilor produselor agricole explicația este mai puțin convingătoare. Afirmația că, stabilind prețurile la produsele pe care le cumpără din agricultură, statul trebuie să țină seama de nivelul prețurilor produselor industriale vîndute agriculturii (pag. 206) nu se află după părerea noastră la nivelul analizei făcute din acest**

I. RACHMUTH

(Continuare în pag. 18)

FIȘE

Știința economică în impas?

■ IN ECONOMIC JOURNAL (martie 1972) întîlnim articolul **The under-development of Economics** (Subdezvoltarea științei economice) semnat de E. H. Phelps Brown. Autorul aduce în discuție o problemă tot mai în atenție azi, anume faptul că știința economică, în ciuda progresolor realizate în unele domenii și în formalizarea limbajului său, nu poate să răspundă unor probleme concrete. El amintește aspectele în care gîndirea economică burgheză este deficitară, nefiind capabilă să ofere soluții politicii economice și apreciază că există o ruptură între teorie și practică. În depășirea impasului el vede trei căi principale. În primul rînd este relevată importanța deschiderii către celelalte științe sociale în vederea studierii sistemului real de valori ce călăuzește comportamentul economic și a renunțării la acel **homo oeconomicus** artificial fabricat. În al doilea rînd, este subliniată necesitatea studierii faptelor economice înregistrate statistic și a reevaluării teoriilor ultraabstracte în lumina lor. În al treilea rînd — poate mai surprinzător — el pledează în favoarea studiului istoriei, atît a economiei cît și a gîndirii economice, care este capabil să pătrundă în domeniul surselor și notelor distinctive ale dezvoltării.

Măsuri insuficiente

■ Sub titlul sugestiv **Ni commerce, ni aide** (Nici comerț, nici ajutor) revista L'EXPANSION (aprilie 1972) publică aprecierile lui Alfred Sauvy asupra problemelor legate de cea de-a treia Conferință a UNCTAD. El arată că încă în anul 1968, la Delhi, s-a constatat că forma cea mai bună de ajutor pentru țările în curs de dezvoltare este stabilirea unor legături comerciale cît mai ample și mai echitabile. Această constatare și-a găsit întruchiparea în adagiul: trade not aid (comerț, nu ajutor).

De la început, arată Sauvy, s-a ridicat problema prețurilor materiilor prime care au cunoscut o tendință de relativă scădere față de prețurile produselor prelucrate. Măsurile luate în vederea unei soluții, scrie autorul, s-au dovedit însă insuficiente. Tentativele de control asupra prețului ca și sistemul preferințelor generalizate nu au dat rezultatele scontate. Cauza eșecului se află, după părerea sa, în „lipsa de generozitate" a țărilor dezvoltate, care nu s-au arătat dispuse să renunțe la avantajele lor. Din acest motiv, notează Sauvy, traducerea în practică a mai sus-citatului adagiu s-a dovedit a fi: nici comerț, nici ajutor.

Calculatorul și conștiința

■ Problemelor deosebit de complexe ale raportului calculator-om, J. Schweitzer îi consacră studiul **Ordinateurs et comportament conscient?** (Calculatorul și conștiința) apărut în editura Dunod, Paris 1970, 203 pag. Plecînd de la importanța tot mai mare pe care calculatoarele o capătă în viața modernă, pe de o parte, iar pe de altă parte, de la dezvoltarea performanțelor lor, autorul, fără a-și propune să dea răspunsuri categorice la diferitele aspecte ale comportamentului uman și economic, observă cîteva din problemele pe care le ridică acest nou raport apărut în viața socială.

Astfel J. Schweitzer se întrebă dacă diferitele operațiuni conștiente devin posibil de executat printr-un ansamblu electronic, respectiv dacă devine posibil ca mecanismele să execute în mod inconștient ceea ce noi facem în mod conștient. Există o limită pentru comportamentul conștient? Se pare, continuă mai departe autorul, că un calculator poate executa cu același succes operațiuni logice fie dacă toate elementele programului aparțin domeniului conștient, cum ar fi operațiunile cu numere, fie domeniului inconștient, cum ar fi comportarea automată a unui proces de fabricație. Ceea ce nu poate un calculator este rezolvarea problemelor ce intervin cînd cele două domenii se încrucișează. Iată de ce, autorul crede că ar trebui să se examineze dacă este posibilă construirea unui mecanism capabil să răspundă celor două domenii și deci să dispună de un fel de subconștient și de o conștiință elementară.

Echilibrul general într-o economie concurată

■ Sub egida Centrului național de cercetare științifică din Franța a apărut recent o monografie a seminarului de econometrie semnată de Raymond Courbis **La détermination de l'équilibre général en économie concurencée"** (Determinarea echilibrului general într-o economie concurată). Paris, 1971, 74 pag. Termenul francez „concurencée" reprezintă un concept economic creat de autor cu semnificația de „economie expusă, cel puțin la nivelul anumitor sectoare de activitate, la o puternică concurență străină". Deschiderea economiei franceze către exterior și profunda sa sensibilitate la concurența străină este considerată de R. Courbis ca o caracteristică esențială a economiei franceze de astăzi. Aceasta are drept consecință o modificare profundă a mecanismelor de determinare a comerțului exterior; în loc ca acest mecanism să rezulte dintr-o specializare internațională (ceea ce ar antrena o complementaritate între importuri și producția națională), el depinde, dimpotrivă, de competitivitatea produselor naționale. Obiectul studiului lui R. Courbis este de a analiza mecanismele de determinare a echilibrului general într-o economie unde există sectoare expuse unei puternice concurențe străine; pentru care prețurile sînt impuse de producătorii străini mai competitivi și pentru care există, cel puțin pe termen mediu, o substituabilitate perfectă între producția națională și importuri.

Or, prin introducerea concurenței străine în analiza macroeconomică, autorul pune sub semnul întrebării schemele tradiționale ale echilibrului general, formulînd un model original alcătuit dintr-un sistem de 79 ecuații, care leagă între ele 86 variabile dintre care 7 variabile exogene. Teoria macroeconomică expusă în această lucrare stă la baza modelului fizico-financiar FIFI, elaborat pentru pregătirea celui de-al VI-lea plan economic francez.

ECONOMIA TURCIEI *)

LA A TREIA EDIȚIE în limba turcă și tradusă în mai multe limbi, „Economia Turciei" — lucrarea unuia dintre cei mai cunoscuți economiști teoreticieni turci, prof. dr. Haluk Cillov, de la Facultatea de Economie a Universității din Istanbul —, apare ca o interesantă monografie care, prin conținutul său, depășește limitele temei enunțate, deoarece, pe lîngă examinarea unor probleme curente cu caracter strict economic, face și o prezentare a condițiilor naturale, a proceselor demografice ș.a.m.d. ale Turciei. Fiind vorba de o țară situată în aceeași regiune geografică, cu care țara noastră întreține relații de bună vecinătate și colaborare pe baza principiilor unanim recunoscute ale dreptului internațional, prezentarea acestei lucrări cititorilor revistei noastre prezintă un interes sporit.

Vastul material statistic folosit de autor în lucrare permite stabilirea unor caracteristici de bază ale economiei Turciei, în această etapă în care 65—66% din populația totală a țării și 70% din populația activă este încă concentrată în agricultură, iar ramura ca atare asigură 31% din venitul național și aproximativ 70% din exporturi (tutun — circa 20%, fructe uscate — 23%, bumbac — circa 28%).

Caracterul agrar al economiei turce rezultă, în aceeași măsură, și din faptul că, așa cum precizează autorul, agricultura constituie baza pieței interne. Este semnificativ că din 12585 întreprinderi comerciale cu ridicata, existente în ultimii ani, 5 107 erau întreprinderi care vindeau produse alimentare și 1 019 — diverse materii prime de proveniență agricolă, iar din alte 90 931 întreprinderi de comerț cu amănuntul, 55 092 vindeau produse agro-alimentare.

Locul preponderent al agriculturii în economia țării exercită o influență corespunzătoare și asupra industriei, transporturilor ș.a. Din datele cuprinse în lucrarea recenzată, rezultă că din cei peste 230 mii muncitori ocupați în marile întreprinderi industriale, circa 68 mii lucrau în industria alimentară și a tutunului, iar 32% din transporturile pe căile ferate asigurau circulația produselor agriculturii.

Deși economia turcă are un pronunțat caracter agrar, eficacitatea economică a agriculturii nu a cunoscut o creștere care să-i permită o participare la crearea venitului național corespunzător ponderii în ocuparea populației. La această situație concură mai mulți factori, printre care potrivit profesorului Cillov, se numără: productivitatea redusă la principalele culturi (la grîu, spre exemplu 1 150—1 200 kg la ha), ca urmare a insuficientei utilizări a sistemelor de irigații, care, în condițiile Turciei, ar avea un randament deosebit, a cantităților extrem de reduse de îngrășăminte minerale (1,8 kg fosfați la ha), a asigurării în proporție de numai 1/4 a cantităților necesare de semințe selecționate și a mecanizării pe numai 26% din suprafețele arabile.

Fără a o numi condiție fundamentală a dezvoltării agriculturii, autorul recunoaște totuși necesitatea reformei agrare, necesitate care „s-a copt de mult". Menționăm că de la data apariției lucrării problema reformei agrare continuă să constituie una din principalele probleme la ordinea zilei, înscrise pe agenda guvernului turc.

Deși cu o pondere mai mică de 20%, industria constituie a doua sursă de formare a venitului național după agricultură. Faptul că productivitatea în industrie este de aproximativ patru ori mai mare decît în agricultură constituie numai unul din numeroasele argumente în favoarea dezvoltării acestei ramuri, dezvoltare care are loc cantitativ și calitativ, însă evident, nu încă pe măsura necesarului. Autorul evidențiază, printre altele, că „dezvoltarea economică în sens larg înseamnă industrializare" și, în acest sens, în anii cincinalului 1963—1967, ca și ulterior, industriei i s-a acordat atenție, repartizîndu-i-se investiții în proporție sporită. Planul pe anul în curs prevede alocarea a 31,8% din totalul investițiilor pentru industrie. De regulă, majoritatea mijloacelor afectate industriei au fost îndreptate, însă, în primul rînd, spre acele ramuri considerate „de bază" (alimentară, tutun, băuturi, textile și confecții), datorită faptului că ele concentrau aproape 2/3 din numărul muncitorilor industriali. Pînă nu de mult, metalurgia, construcțiile de mașini, chimia, industria hîrtiei sau a cauciucului, materialelor de construcție și mijloacelor de transport, apăreau, chiar în edițiile precedente ale lucrării profesorului Cillov, în categoria „alte ramuri industriale". În planul pe anul 1972, conform unui articol recent publicat de prof. Cillov în cotidianul „Milliyet", se prevede ca 4,48% din investiții să fie afectate sectorului minier, 7 98% celui energetic, 15,24% comunicațiilor, 1,75% industriei turistice, 3,56% gospodăriei urbane și rurale. Nu se amintește însă nimic cu privire la ponderea investițiilor pentru industria constructoare de mașini, chimie și alte ramuri capabile să asigure un progres tehnic rapid în economia națională.

Rezultatele obținute, totuși, în ultimii ani, în dezvoltarea economică a Turciei, nu au dus la o schimbare a structurii economiei țării. Încercînd să explice cauzele care nu au permis industriei să facă saltul necesar, autorul menționează lipsa mijloacelor materiale persistentă și în prezent, cînd se prevăd credite din străinătate de 275 milioane dolari pentru realizarea planului de investiții, în condițiile în care circa 144 milioane dolari vor trebui plătiți pentru amortizarea datoriei externe, iar 35 milioane dolari urmează a fi transferați sub forma beneficiilor la capitalul străin investit în Turcia. Alte cauze sînt deficiențe în organizarea activității financiar-bancare și de credit, insuficiența inițiativei private, costurile ridicate ale energiei și transporturilor, precum și caracterul predominant al micii industrii, unele lacune în activitățile din sectorul de stat etc. Soluțiile de fond preconizate de autor ni se par a fi departe de a contribui la așezarea industriei pe linia dezvoltării ascendente și multilaterale. Acesta este, după părerea noastră, rezultatul, în primul rînd, al lipsei unei analize a factorilor sociali și politici, a influenței acestora asupra vieții economice din Turcia. De altfel, în lucrare pot fi observate o serie de neclarități în asemenea probleme importante cum ar fi rolul sectorului de stat în economia Turciei sau investițiile străine de capital. Sesizînd inconsecvența investițiilor de capital străin — în privința volumului și orientării cu prioritate spre ramurile secundare ale industriei — autorul nu ajunge la concluzii constructive în ceea ce privește posibilitățile de cooperare, pe baze reciproc avantajoase, în condiții de deplină egalitate în drepturi, cu țările socialiste. Aceleași deficiențe pot fi constatate și în capitolul „Comerțul exterior" din lucrare, care relevă că țărilor socialiste le revin numai circa 8—9% din volumul comerțului exterior (conform datelor oficiale pe anul în curs această pondere este în scădere). De asemenea, nu se amintește nimic despre colaborarea economică cu țările vecine, din zona Balcanilor, deși este cunoscut că între cele două războaie mondiale această colaborare și-a dovedit pe deplin eficacitatea. Cunoscînd că în alte materiale publicate autorul se pronunță pentru dezvoltarea relațiilor comerciale cu țările socialiste în general și cu România în special, credem că aceste aspecte au rămas intenționat în afara obiectului analizei în lucrarea recenzată care, așa cum subliniam la început, rămîne o lucrare interesantă și utilă.

M. GEORGESCU

*) Haluk Cillov, Türkiye ekonomisi, Istanbul, 1972.

VITEZA DE ROTAȚIE A FONDURILOR

(Urmare din pag. 8)

de recalculare a mijloacelor circulante din 1971 a arătat că au fost puține cazurile cînd au putut fi folosite — în elaborarea indicațiilor metodologice — sugestiile și propunerile formulate de cadrele din întreprinderi. Se observă o insuficientă conlucrare în cadrul întreprinderilor între compartimentele care răspund de normarea mijloacelor circulante și cele de planificare a aprovizionării producției și desfacerii. De exemplu, sînt frecvente cazurile cînd după cunoașterea situației reale a stocurilor de la începutul anului și a normelor de consum avute în vedere la definitivarea planului prețului de cost, planurile de aprovizionare nu se mai modifică ; se propun în cursul anului modificări în volumul stocurilor de produse finite și expediate la finele trimestrelor pe linia planului financiar, fără ca aceasta să rezulte din necesitățile care justifică stocurile normate și deci fără modificarea normativului la aceste elemente ; organele financiare din întreprinderi nu sesizează factorilor de răspundere cazurile de aprovizionări neritmice și alte situații care determină imobilizări de fonduri și mai ales nu le sesizează în momentul în care acestea mai pot fi prevenite sau, în mod operativ, atunci cînd se produc ; nu analizează efectele încetinirii vitezei de rotație a mijloacelor circulante la exemplul concret al întreprinderilor, asupra situației financiare și bineînțeles că toate acestea afectează rolul lor în gospodărirea mijloacelor circulante. **Nu putem păși hotărît la lichidarea imobilizărilor dacă nu întărim munca aparatului financiar din unități în acest domeniu.**

Aș dori să mă refer la unele accepții în care se discută problema imobilizărilor, mai ales că și aici s-au făcut referiri la diferite moduri de a aprecia imobilizările. De la început trebuie să arăt că în sensul scopului pe care-l urmărim cu toții — lichidarea imobilizărilor de fonduri în stocuri supranormative — nu sînt de părerea celor ce susțin că la determinarea volumului imobilizărilor trebuie să pornim de la normativul total, și să avem în vedere și disponibilitățile la unele elemente la care stocurile se situează sub norme.

În primul rînd, **consider că orice cantitate de materiale sau produse stocate constituie o imobilizare în sensul că pe o anumită perioadă de timp nu intră în circuitul economic.** Desigur că unei imobilizări fizice îi corespunde și una valorică. În această idee problema imobilizărilor în stocuri are o sferă mult mai largă decît cadrul discuției noastre al cărei obiect îl constituie imobilizările de fonduri în stocurile care depășesc normele. În stocuri se imobilizează venit național. **O parte o imobilizăm conștienți de necesitatea stocurilor pentru asigurarea unei continuități normale a proceselor economice** (acestea sînt stocurile normate) ; **o altă parte se formează din diferite alte cauze, dar în orice caz din cauze neluate în considerare la dimensionarea normelor de stoc. Vorbind de această ultimă parte, oricare ar fi cauzele existenței unui anumit stoc, acestea nu pot schimba caracterul lui de stoc supranormativ, de imobilizare suplimentară (sub aspect fizic și financiar), care în accepția unei metodologii date de normare a necesităților de stoc și de finanțare a acestora, nu se justifică și deci trebuie redate circuitului economic.**

N. Pretorian : — Afirmațiile dv. desigur reprezintă un punct de vedere și nu o soluție. Personal, nu sînt de acord cu părerile dv.

C. Pănescu : — Pe total normativ ar fi mai bine.

N. Săvoiu : — Nu susțin că problema nu poate fi tratată din punct de vedere financiar și pe total normativ. Totul depinde de ce urmărim, de scopul analizei. **Una e problema finanțării și creditării și alta e problema imobilizării de valori materiale în stocuri care depășesc normele.** În raportările periodice și în analizele ce se fac privind imobilizările, problemele sînt tratate anume sub aspectul arătat mai sus și nu pornind de la situația soldului dintre imobilizări și disponibilități în cadrul normativului total. De altfel la aceasta obligă prevederile legale în vigoare. În legătură cu aceasta, aș dori să reamintesc că există o hotărîre a Consiliului de Miniștri care obligă să se stabilească norme de stoc pe elemente. Există alte prevederi legale care obligă la urmărirea situației stocurilor față de norme. De exemplu, prevederile art. 35 din H.C.M. nr. 859/1970, la care s-a făcut referire aici numai sub aspectul că **„mijloacele circulante puse la dispoziția unităților economice se utilizează de acestea în cadrul normativului total aprobat pe ramuri de activitate“**, mai conțin și un alt alineat și anume : **„unitățile economice sînt obligate să urmărească pe elemente ale mijloacelor circulante situația stocurilor existente față de cele planificate“.** Deci, în același articol avem de a face cu prevederi referitoare la două probleme distincte : una referitoare la competența unităților economice de a utiliza disponibilitățile de fonduri ce se creează pe parcurs la unele elemente de normativ, pentru aprovizionări sau alte cheltuieli ce rezultă ca necesare la alte elemente ; a doua, referitoare la **obligația întreprinderilor de a urmări și lua măsuri în sensul ca stocurile la fiecare element în parte să nu depășească normele de stoc care exprimă necesarul.**

În legătură cu derularea lentă a stocurilor disponibile prin unitățile teritoriale de aprovizionare, **consider că Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe ar trebui să acționeze mai ferm și eventual să inițieze propuneri pentru crearea unui cadru legal mai riguros al relațiilor dintre unitățile sale teritoriale și unitățile economice ale diferitelor ministere care să excludă** — printre altele — **situațiile cînd fiecare întreprindere predă efectiv numai ce vrea unităților teritoriale** (deși în graficele de lichidare a imobilizărilor se prevede că predă tot ce este necesar) **sau unitățile teritoriale preiau numai ce vor.** Trebuie reținut că necesitatea valorificării mai hotărîte a stocurilor supranormative dobîndește dimensiuni noi în prezent, cînd unitățile economice trebuie să-și alinieze stocurile efective la mărimea normelor de stoc stabilite cu ocazia recalculării din anul 1971.

● *Revizuirea metodologiei de determinare a normelor de stoc*

I. Brașov : — În ramura industriei metalurgice, deși imobilizările în stocuri supranormative sînt în general de dimensiuni mai reduse, ele se creează și se repetă în anumite perioade, contribuind la aceasta o serie de factori obiectivi care trebuiesc avuți în vedere la analiza imobilizărilor și la asigurarea finanțării prin normativ sau prin credite. Așa de exemplu, apar frecvent stocuri supranormative de materii prime și materiale ca urmare a nesincronizării temporare a sosirii acestora din import sau din țară cu necesarul de consum în anumite perioade. În această problemă este de reținut faptul că normativul mijloacelor circulante, determinat conform metodologiei de calcul, prezintă o dinamică pe trimestre corespunzătoare volumului producției, însă aprovizionarea cu unele materii prime înregistrează vîrfuri în anumite perioade, ținînd seama de influența condițiilor climaterice (în special în sezonul de iarnă), în exploatarea și transportul materiilor prime respective.

De asemenea, în perioadele de reparații capitale sau revizii a unor agregate importante ,se creează stocuri peste normativ de semifabricate pe fluxul tehnologic care se lichidează eșalonat în perioada următoare, după terminarea reparațiilor.

Pentru astfel de situații obiective se justifică finanțarea prin credite bancare, care de regulă se asigură de către bancă, însă este necesar să se acorde cu mai multă operativitate.

Totodată, consider că trebuie revăzută și îmbunătățită metodologia de determinare a normelor de stoc și a normativelor, deoarece este învechită și nu mai corespunde condițiilor actuale de dezvoltare și complexitate a proceselor de producție, în special la noile combinate integrate. În acest sens, cred că trebuie reanalizată măsura luată de către Ministerul Finanțelor la recalcularea normativelor din anul 1971, cu privire la finanțarea stocului curent numai în proporție de 50% ; aceasta lipsește unitățile de o finanțare corespunzătoare, generînd imobilizări în supranormative valorice în condițiile în care întreprinderile se încadrează în stocurile normate fizice.

N. Pretorian : — Ideea realizării mai devreme a cincinalului a cuprins toate colectivele de oameni ai muncii, iar căutările de pînă acum au evidențiat și posibilitățile concrete pentru obținerea unei însemnate producții suplimentare. Pentru a răspunde cu promptitudine și în mod eficient sarcinilor mari care ne stau în față, solicitărilor actuale ale economiei naționale, fiecare din noi va trebui să-și concentreze eforturile pentru a contribui efectiv, la mobilizarea întregului potențial de resurse existente în unitățile economice în care lucrează, în vederea obținerii unui circuit neîntrerupt al valorilor materiale. Dezbaterile pe care le-am purtat și cele care vor continua în paginile revistei, sugestiile și propunerile formulate vor fi supuse atenției organelor de decizie, în vederea adoptării unor măsuri eficiente pe linia prevenirii și lichidării stocurilor supranormative, a închiderii tuturor canalelor care le generează, accelerării vitezei de rotație a fondurilor în economie.

PROBLEMA PREȚURILOR

(Urmare din pag. 17)

punct de vedere prețurilor produselor industriale.

Trecînd la modul de calculare a prețurilor în socialism, autorul susține părerea că, deși valoarea reprezintă substanța prețurilor, o serie de dificultăți de ordin practic împiedică determinarea valorilor în vederea utilizării lor ca bază a prețurilor. Singura mărime care poate servi drept punct de plecare pentru stabilirea prețurilor este prețul de cost determinat cu ajutorul prețurilor existente, în urma eliminării unor abateri incidentale și neesențiale. În ceea ce privește formarea plusprodusului, autorul discută pe larg diferitele puncte de vedere apărute în literatură în această privință. Deși, după apariția lucrării, problema a fost rezolvată pentru practica din țara noastră prin legea pentru sistemul prețurilor și tarifelor, considerațiunile din lucrare legate de această problemă nu și-au pierdut interesul teoretic. Argumentele avansate de autor în această discuție își păstrează fără îndoială locul cuvenit în literatura noastră de specialitate.

Autorul restrînge aplicabilitatea prețurilor marginale, ca și a „prețurilor optime“ la resursele naturale deficitare nereproductibile. Într-o anumită privință, această metodă de formare a prețurilor este admisă, după cum vom vedea mai jos, și la produsele agricole.

În ceea ce privește luarea în considerare a valorii de întrebuințare la formarea prețurilor, autorul este de părere că acest lucru nu este necesar, întrucît „valoarea de întrebuințare a bunurilor materiale, inclusiv calitatea și gradul în care satisface o anumită nevoie socială, reprezintă de fapt o componentă a valorii mărfurilor“ (pag. 169). Atunci cînd se calculează cheltuielile sociale de producție se presupune totdeauna, după părerea autorului, că cererea coincide cu oferta, că repartiția pe ramuri a muncii corespunde cu structura nevoii sociale. Prin această supoziție valoarea de întrebuințare a fost luată în calcul.

Într-un capitol special autorul se ocupă de formarea prețurilor produselor agricole. După părerea sa, prețurile produselor agricole trebuie formate pe baza prețurilor de cost marginale. Aceste costuri marginale se obțin — după o anumită grupare a cooperativelor în funcție de zonele pedoclimatice și apropierea de centrele de desfacere — prin alegerea costului (mediu) celui mai ridicat din aceste grupe. În vederea determinării acestui preț de cost cheltuielile materiale se iau în calcul cu prețurile utilizate în sectorul de stat, iar ca expresie bănească a muncii pentru sine se utilizează salariile pentru munca de calificare asemănătoare din I.A.S. O dată stabilit prețul de cost marginal se formează plusprodusul prin înmulțirea expresiei bănești a produsului creat de munca pentru sine cu rata plusprodusului existent în industrie. În caracterizarea acestui preț autorul spune : „Prețul propus în agricultură este marginal prin așezarea sa pe baza prețului de cost marginal, este de tipul valoare mijlocie prin evaluarea cheltuielilor materiale și ele de tip valoare prin modul de includere a plusprodusului“. (p. 215).

Această construcție atrage atenția prin originalitatea ei. Cititorul ar fi dorit însă o fundamentare teoretică mai amplă a acestor propuneri, precum și a considerentelor de ordin practic care motivează și care sînt legate de modelul propus.

Ocupîndu-se de prețurile din sfera neproductivă, autorul face o serie de considerațiuni interesante cu privire la raportul dintre valoarea muncă și valoarea estetică a operelor de artă, precum și la caracterul muncii de cercetare științifică. De asemenea, întrun scurt capitol care se ocupă de utilizarea prețurilor în calcularea eficienței comerțului exterior, autorul propune folosirea unor prețuri de calcul, care, spre deosebire de actualele prețuri de calcul, nu ar limita rentabilitatea producătorilor la 10% respectiv 15%, ci ar ridica această rentabilitate pînă la nivelul mediu pe industrie.

În capitolul final al lucrării se fac o serie de considerațiuni cu privire la problema stabilității și elasticității prețurilor.

În cuvîntul de încheiere al interesantei sale monografii, autorul, vorbind de posibilitatea rezolvări complicatelor probleme ale sistemului de prețuri în socialism, arată că „Socialismul și în acest caz nu pune probleme nerezolvabile. Totul se poate rezolva cu eforturi, răbdare și de multe ori cu fantezie“. (pag. 279). Aplicînd această apreciere la cartea lui I. Blaga și, completînd-o într-o direcție pe care desigur că orice cititor atent o va accepta, vom spune că ea a fost elaborată cu eforturi, răbdare, fantezie și talent.

Reuniune științifică internațională

ROLUL CRESCÎND AL STANDARDIZĂRII ÎN ECONOMIE

ÎN PREAJMA aniversării unei jumătăți de secol de la crearea primului organism de standardizare din R. P. Ungară — „Comitetul de standardizare al industriei ungare“ (aprilie 1921), Uniunea societăților pentru știință și tehnică și Direcția ungară de standardizare au organizat o conferință științifică ; la această reuniune au participat oameni de știință și specialiști din Ungaria și alte 16 țări europene (inclusiv România), precum și reprezentanți ai unor organizații internaționale de standardizare ca I.S.O., C.E.I. și Institutul de standardizare al C.A.E.R.

Tematica ședințelor plenare și a lucrărilor secțiilor de specialitate ale conferinței a cuprins în principal, următoarele aspecte ale acestei activități : standardizarea și revoluția tehnico-științifică ; diviziunea internațională a muncii și standardizarea ; protejarea intereselor consumatorilor ; standardizarea și eficiența economică a producției ; conducerea modernă a întreprinderilor și standardizarea.

După cum au subliniat la conferință reprezentanții țării gazdă, urmărind coordonatele dezvoltării economice și tendințele care-și fac loc în orientarea industriei și agriculturii pentru următorii ani, specialiștii unguri din domeniul standardizării încearcă să desprindă sarcinile de bază ce le revin și metodele de rezolvare ale acestora, pentru a contribui într-un mod cît mai eficient la înfăptuirea politicii economice a statului. Pe această linie, dr. J. Olajos, președintele Direcției de standardizare din R. P. Ungară, a evidențiat următoarele preocupări: — planul de standardizare se elaborează în strînsă concordanță cu planul cincinal de dezvoltare a economiei naționale, fiind axat pe obiectivele acestuia din urmă ; — atenția specialiștilor standardizatori va fi concentrată asupra sectoarelor energetice, chimie, mecanică fină, echipamente de calcul etc. ; — se va acorda importanță crescîndă apărării intereselor consumatorului individual, mai puțin protejat decît cel productiv împotriva afluenței unor mărfuri de calitate inferioară sau a unor produse prezentînd abateri de la normele de igienă, tehnica securității, protecția contra incendiilor; — o particularitate pe care o prezintă activitatea de standardizare din R.P.U. constă în existența paralelă în economie a două categorii de standarde : obligatorii și de „directivă“, nerespectarea acestora din urmă neimplicînd sancțiuni pe linie de stat sau juridică. Furnizorii și beneficiarii mărfurilor se pot înțelege asupra livrării unui produs care conține devieri de la standardul respectiv, fără a avea nevoie de consimțămîntul organelor de standardizare în acest sens.

De o atenție deosebită s-a bucurat în cadrul lucrărilor conferinței problema standardizării internaționale și a rolului acesteia în extinderea legăturilor economice și tehnico-științifice dintre diferite state.

O MARE PARTE din comunicările prezentate la conferința de la Budapesta au fost consacrate **rolului standardizării în viața economică și locului pe care această disciplină îl ocupă printre celelalte științe.** S-a remarcat, printre altele, că revoluția științifică și tehnică, care caracterizează actuala etapă de dezvoltare a omenirii, are o serie de repercusiuni asupra producției materiale, cum ar fi : procesul obiectiv de diferențiere, cooperare și specializare a producției, de fabricare a unei game din ce în ce mai largi de produse cu caracteristici de calitate, fiabilitate și durabilitate ridicată ; complicarea continuă a construcției mașinilor, utilajelor și sistemelor tehnice, folosirea unei game largi de materii prime, materiale, semifabricate, subansamble și agregate de completare, ale căror însușiri trebuie corelate cu caracteristicile generale de exploatare a produsului finit ; scurtarea intervalului de timp dintre momentul descoperirii științifice și aplicarea ei în practică, cît și acumularea crescîndă de cunoștințe noi — valorificabile industrial — în unitatea de timp, ca urmare a dezvoltării cercetării științifice ; împletirea tot mai accentuată a activității diferitelor ramuri ale economiei naționale și creșterea dependenței lor reciproce, în special a realizatorilor produsului finit de furnizorii de materiale, semifabricate, detalii și subansamble de completare.

Se apreciază că implicațiile unora dintre aspectele amintite mai înainte asupra activității de standardizare se manifestă — pe de o parte — **prin mărirea numărului de standarde elaborate și aplicate, fapt care impune, la rîndul său, ca metodele de elaborare a standardelor să fie îmbunătățite pentru a se putea face față ritmurilor noi de elaborare. Deci, este necesar să se apeleze la mijloace moderne de culegere a informațiilor, de ordonare a lor și introducere în standarde, respectiv la mecanizarea și automatizarea acestor operații prin folosirea mașinilor electronice de calcul.**

Pe de altă parte, lărgirea și diversificarea sortimentului producției finite, ca rezultat al cerințelor obiective de satisfacere cît mai completă a nevoilor societății și ale membrilor acesteia, conduce la menținerea (și chiar la accentuarea în anumite sectoare ale industriei constructoare de mașini) a fabricației de serie mică sau de unicate, ceea ce constituie, după cum se știe, o frînă în calea introducerii mecanizării și automatizării și — odată cu aceasta — a obținerii unei producții rentabile.

Modalitatea de a ieși din această situație constă **în folosirea largă a principiilor unificării și agregatizării, iar ca o consecință a acestora — în adîncirea și specializarea producției.** Standardizarea a urmărit și pînă acum introducerea în practica industrială a principiilor construirii mașinilor din elemente (detalii, subansamble, agregate) tipizate sau unificate, însă acest lucru s-a limitat la rezolvări parțiale, în cadrul anumitor grupe de produse și ramuri, fără a se căuta corelarea cu interesele altor ramuri economice.

Trebuie elaborată metodologia de calcul a seriilor parametrice optime și a seriilor unificate constructiv, este necesar să se elaboreze principiile metodologice de construire a mașinilor, familiilor și sistemelor de mașini, pe bază de subansamble și agregate unificate cu întrebuințări multiple.

Baza științifică a rezolvării acestei probleme constă în cercetarea influenței regimului de solicitare a subansamblului (agregatului) folosit la mașini de diferite regimuri de lucru, asupra parametrilor săi constructivo-funcționali (în primul rînd asupra fiabilității și durabilității), determinarea diapazonului utilizării sale raționale și — ca urmare — construirea seriei tipo-dimensionale optime de subansamble. Proiectarea subansamblelor pe baza seriilor raționale dă posibilitatea folosirii lor în cadrul unor mașini diferite.

Astfel, în locul tendinței tradiționale de limitare a nomenclaturii produselor cu scopul măririi seriei de fabricație (de multe ori în contradicție cu interesele beneficiarilor), pentru industria modernă a construcțiilor de mașini devine caracteristică noua metodă de construire a mașinilor, prin care dintr-un număr relativ redus de subansamble și detalii unificate se creează o multitudine de construcții, cu o vastă nomenclatură, menită să satisfacă în mod corespunzător necesitățile unor ramuri economice și procese tehnologice înrudite.

La conferință s-a subliniat că în condițiile cînd sporește continuu exigența față de calitate, standardizarea devine complexă ; este vorba aici de cuprinderea în standarde și corelarea reciprocă a indicatorilor de calitate și a condițiilor tehnice pentru toate elementele care compun produsul finit și asigură realizarea acestuia.

Standardizarea complexă cuprinde mai multe ramuri învecinate care participă la realizarea produsului, dat fiind faptul că nivelul tehnic și calitatea produselor dintr-o ramură depind de calitatea producției obținute în alte ramuri.

NU POATE FI OMIS nici faptul că revoluția științifică și progresul generat de aceasta accelerează uzura morală a producției, astfel încît **problema înnoirii standardelor și a ținerii lor la zi cu progresul tehnic a căpătat o importanță deosebită.** Economia națională obține un efect maxim de pe urma realizărilor din domeniul tehnico-științific numai atunci cînd, prin intermediul standardelor, aceste realizări (noutăți) sînt introduse în practica industrială într-un timp cît mai scurt.

După cum se știe, standardele convenționale pierd cu timpul funcția lor înaintată și devin o piedică în calea progresului, întîrziind perfecționarea obiectului standardizat. Caracterul progresist al standardului se păstrează numai pînă cînd acesta dă un oarecare efect economic ; cu timpul apare un moment critic, cînd standardul începe să-și piardă acest rol. Numeroși participanți au subliniat că o ieșire din situația amintită este oferită de **standardizarea de perspectivă (premergătoare).** Deosebirea ei esențială față de standardizarea convențională constă în aceea că standardele de perspectivă iau în considerare dinamica dezvoltării indicatorilor standardizați, ca funcție de timp, adică țin seama de influența progresului științific și tehnic, care este fixată în standarde.

Metoda standardizării premergătoare este denumită de unii autori metoda „optimizării dinamice“ a cerințelor standardelor, spre deosebire de metoda standardizării obișnuite, tradiționale, care se poate numi metoda „optimizării statice“.

PE MARGINEA DEZBATERILOR conferinței în probleme de standardizare de la Budapesta s-au putut desprinde o serie de constatări referitoare la corelația „standardizare-producție“. Redăm, în cele ce urmează, cele mai importante dintre aceste concluzii.

În condițiile societății actuale funcțiile standardizării s-au multiplicat, iar orientarea sa suferă o continuă evoluție. Astfel, dacă pînă acum rolul principal al standardizării era acela de a stabili și a aplica anumite reguli în scopul realizării ordinii într-un domeniu dat (cu alte cuvinte, de a contribui la uniformizarea rațională a produselor, materialelor, documentațiilor, normelor și proceselor de lucru existente, în vederea eliminării diversității nejustificate de sortimente, forme, dimensiuni și soluții), standardizarea contemporană își îndreaptă privirea spre viitor asumîndu-și **sarcina de a contribui la introducerea progresului științific și tehnic în practica industrială, cu ajutorul standardelor.**

Legăturile dintre standardizare și producție sînt reversibile întocmai ca relațiile dintre știință-tehnică-producție; standardizarea contribuie la introducerea progresului tehnic în industrie, perfectîndu-și în același timp profilul sub influența descoperirilor științei și a realizărilor practicii industriale.

Standardizarea trebuie dezvoltată și folosită ca parte componentă și instrument al organizării științifice și tehnice a producției. Pentru obținerea creșterii maxime a productivității muncii este necesar ca standardizarea să fie orientată în mod consecvent spre fabricarea de mașini, familii și sisteme de mașini, aparate și instalații cu parametri ridicați, de o înaltă siguranță în exploatare, spre realizarea unei serii mari de produse, în condițiile unui preț de cost scăzut.

Standardizarea trebuie să fie complexă, adică să cuprindă elaborarea corelată și înlănțuită a standardelor pentru toate elementele componente sau fazele de producție ale obiectului standardizat (materie primă, materiale, utilaje, instrumente, metode de încercare, ambalaje etc.), deoarece calitatea acestora condiționează calitatea întregii producții.

În același timp, în locul concepției îndreptată spre standardizarea unei producții separate, trebuie să-și facă loc concepția tratării problemei în complexitatea ei, ținîndu-se seama de împletirea activității ramurilor economiei naționale, de întrepătrunderea dintre produse și de dependența crescîndă reciprocă între producătorii articolelor finite și furnizorii materiei prime sau ai semifabricatelor.

Fixînd numai nivelul realizat al calității, standardele convenționale pot să devină o frînă în calea progresului. **Această tendință spre conservatorism a standardului poate fi înlăturată prin elaborarea — pe baza prognozelor — a standardelor de perspectivă, în care calitatea producției este privită ca funcție de timp.**

În sfîrșit, la conferință s-a relevat faptul pozitiv că într-o serie de țări — atît socialiste cît și capitaliste — standardizarea constituie principala bază științifică și tehnică a sistemului de stat pentru dirijarea calității producției ; în unele cazuri planul de standardizare este inclus în planul de producție al economiei naționale, care prevede și nivelul calității ce trebuie realizat pentru cele mai importante produse sau grupe de produse.

ing. I. HERA-BUCUR

SĂPTĂMÎNA

PE UNUL DIN PRIMELE PLANURI ale actualității economice internaționale se situează fără îndoială evenimentele legate de cea mai importantă sursă de energie primară a lumii contemporane — 20% în producția mondială de energie în 1937, peste 41% în prezent, cu perspectiva ca această pondere să crească în continuare — și anume petrolul.

La 1 iunie în Irak a fost adoptată o lege în baza căreia toate bunurile și operațiunile societății „Irak Petroleum Company“ (I.P.C.) în această țară sînt naționalizate. În aceeași zi în Siria, țară în care I.P.C. nu poseda zăcăminte, sînt naționalizate cele două conducte prin care petrolul irakian se scurge spre porturile libaneze la Marea Mediterană ca și stațiile de pompare și celelalte instalații aferente de pe teritoriul sirian.

Măsurile întreprinse se conturau tot mai clar în ultimele săptămîni odată cu refuzul societăților petroliere occidentale care acționau pe teritoriul irakian de a renunța la reducerea deliberată a extracției în zonele din nordul țării, măsură care punea în cauză realizarea întregului program de dezvoltare al economiei irakiene, dependent în proporție de 90% de încasările în devize de pe urma exportului de petrol. Reține atenția și faptul că cu numai o săptămînă în urmă, cea de a patra rundă de negocieri între reprezentanții statelor din zona Golfului Persic membre ale O.P.E.C. — între care și Irakul — și cei ai companiilor petroliere occidentale luase sfîrșit fără a se fi ajuns la un acord. Țările respective solicitau în mod legitim o participare inițială de cel puțin 20% la capitalul acestor companii petroliere, care le-a fost însă refuzată.

Hotărîrea guvernului de la Bagdad, urmată în semn de solidaritate cu poporul irakian, de alta similară a guvernului sirian, ca și naționalizările din 1971 în Algeria și Libia, marchează o etapă superioară în lupta țărilor în curs de dezvoltare pentru redobîndirea bogățiilor lor naționale și valorificarea acestora în interesul propriu, pentru consolidarea independenței lor economice și politice și progresul economic și social.

Actul naționalizării din Irak și Siria a avut, după cum era de așteptat, un larg ecou internațional. Încheiat duminică la Alger, cel de al 8-lea Congres arab al petrolului a constituit un prilej de a contribui — potrivit expresiei președintelui țării gazdă, Houari Boumediene — la „sudarea și reafirmarea conștiinței colective în lumea arabă asupra importanței petrolului ca factor al dezvoltării și deplinei emancipări economice“. Solidaritatea țărilor petroliere, implicînd chiar menținerea, pentru o vreme, la actualul nivel a producției lor de petrol, ar putea constitui un factor de descurajare a companiilor occidentale de a boicota petrolul irakian în perioada care urmează. Oricum, comentează la Paris ziarul Le Monde, „era monopolurilor internaționale ca intermediar a apus“.

ÎNTRE 10 și 31 mai 1972 a avut loc la Londra cea de a doua Conferință a Organizației Națiunilor Unite consacrată normalizării denumirilor geografice. Reprezentanți din 52 de țări și ai mai multor organizații interguvernamentale și științifice internaționale au dezbătut problemele teoretice și practice, inclusiv tehnice, ale normalizării scrierii, în hărți și în texte, a denumirilor geografice. Într-o epocă de accelerată creștere a mijloacelor de comunicație și de informare de masă, adoptarea sub egida O.N.U. a unor forme normalizate de scriere a denumirilor geografice pentru tot mai multe limbi capătă o semnificație mai adîncă, ce depășește cadrul tehnic al conferinței.

LUNI s-a deschis la Stockholm prima Conferință a Națiunilor Unite asupra mediului înconjurător sub deviza „Un singur pămînt“. Conferința, la lucrările căreia participă 112 state printre care și România a fost deschisă de secretarul general al O.N.U., Kurt Waldheim.

Dinu DRAGOMIRESCU

mondorama

CAUZELE POLUĂRII PETROLIERE

SEMNALELE DE ALARMĂ privind gradul ridicat de poluare a apelor pe glob, avertismentele lansate împotriva transformării oceanelor și mărilor în niște „lăzi de gunoi" ale civilizației industriale contemporane sînt tot mai frecvent susținute de limbajul sec, dar concludent, al cifrelor.

Petrol aruncat în mare	Milioane tone/an
DE UZINE	1,3
DE VEHICULE CU MOTOR	1,8
DE RAFINĂRII	0,3
DIN CAUZA ACCIDENTELOR	0,2
DE PE URMA FORAJELOR ÎN LARGUL MĂRII	0,1
DE PETROLIERE	0,5
DE ALTE NAVE	0,5

Graficul, reprodus după revista „Cérès" (nr. 1/1972), ilustrează atît amploarea poluării apelor cu țiței sau reziduri petroliere, cît și diversitatea căilor prin care se înfăptuiește aceasta. Se observă că 2/3 din cantitatea deversată anual provine de la fabrici, uzine și vehicule cu motor, poluarea cauzată de accidente în largul mării (ciocniri între nave, incendii ș.a.) avînd un rol redus.

DISCREPANȚE

CONTRAZICÎND tezele unor teoreticieni burghezi care susțin reducerea disparității veniturilor, un raport al Organizației internaționale a muncii arată că „zecimea inferioară" a populației primește din veniturile totale: 1% în S.U.A., 2% în Marea Britanie, 2,1% în R. F. a Germaniei, 1,3% în Olanda, 1,7% în Danemarca, 1,6% în Suedia, 0,5% în Franța etc. În același timp „zecimea superioară" a populației primește, din veniturile totale, 29% în S.U.A., 29,3% în Marea Britanie, 41,4% în R. F. a Germaniei, 33,8% în Olanda, 27,1% în Danemarca, 27,8% în Suedia, 36,8% în Franța etc.

CALCULATOARELE DIN SECTORUL PUBLIC

REZULTATELE unei anchete statistice efectuate în Franța privind înzestrarea cu calculatoare scot în evidență că la începutul anului trecut aparatul de stat francez utiliza 650 calculatoare de toate mărimile. Alte 646 calculatoare funcționau în întreprinderile productive proprietate de stat. Numeric calculatoarele amintite reprezintă în total 20% din parcul francez, iar ca valoare 15% și respectiv 23% din totalul național, dat fiind că în administrație, alături de calculatoare mari, există și numeroase calculatoare mijlocii. Aproape o treime din aplicațiile calculatoarelor în întreprinderile publice au în vedere scopuri de cercetare. În administrație existau la acea dată 8.700 informaticieni, iar în întreprinderile publice 7.500, ceea ce reprezenta 14 și respectiv 12 informaticieni în medie pentru un calculator. În bugetul statului, cheltuielile pentru informatică ale administrației ajunseseră în 1970 să reprezinte 0,67%. Autorii anchetei estimează că în următorii trei ani parcul de calculatoare al administrației aproape se va dubla, iar cel al întreprinderilor publice va spori anual ca valoare cu 10%. Ambele cifre se situează sub ritmul de 18—20% prevăzut în cel de al șaselea plan francez.

ÎNGRĂȘĂMINTE — PRODUCȚIE ȘI CONSUM

POTRIVIT unui studiu FAO publicat recent producția mondială de îngrășăminte chimice a fost în 1970 de peste 66 milioane tone, iar consumul mondial a fost de 63 milioane tone. Țările slab dezvoltate au participat doar cu 7 milioane tone la această producție și cu peste 12 milioane tone la consumul mondial de îngrășăminte.

Studiul amintit arată că cel mai mare consum de îngrășăminte la hectar se înregistrează în Japonia, cu 400 kg/ha teren agricol și cel mai scăzut în Volta Superioară 0,1 kg/ha. Diferențe enorme apar și în calculul consumului de îngrășăminte pe locuitor: sub acest aspect pe locul întîi se situează R.D.G., unde atinge 100 kg — în timp ce în Etiopia ajunge abia la 0,1 kg pe un locuitor.

Prognozele efectuate de FAO prevăd o creștere a producției de îngrășăminte pe plan mondial aceasta va fi de 140 milioane tone în 1980, din care în țările în curs de dezvoltare se vor produce aproximativ 24 mil. tone.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

TENDINȚE ÎN STRUCTURA POPULAȚIEI

UN STUDIU cuprinzător, elaborat sub auspiciile F.A.O., examinează — paralel — evoluția populației totale, a celei active, a populației agricole active și a celei dependente de agricultură. Previziunile îmbrățișează perioada 1970—1985, în comparație cu două decenii precedente; cifrele sînt detaliate pe grupuri de țări sau regiuni geografice (vezi tabelele alăturate).

Se consideră că în 1985 populația totală a lumii va atinge un efectiv aproape dublu față de anul 1950; creșterea va fi mai lentă în cadrul grupului țărilor capitaliste dezvoltate, ceva mai ridicată în grupul țărilor socialiste și rapidă (de aproape 2,5 ori) în rîndul țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare. În același răstimp, populația activă va evolua ceva mai lent, astfel încît ponderea ei — în ansamblul populației mondiale — va scădea întrucîtva (de la circa 43% în 1950, la aproximativ 40% în 1985).

Și mai încet se prevede că vor crește populația agricolă activă (cu aproape 20%, în perioada examinată) și cea dependentă de agricultură (cu 32%). În cadrul grupului țărilor capitaliste dezvoltate, va continua procesul de diminuare absolută și relativă a acestor două categorii de populație, încît în 1985 populația agricolă activă nu va mai reprezenta decît 7,5% din populația activă totală (față de 28,5% în 1950).

Cele două categorii ale populației vor continua să sporească sensibil în cadrul grupului țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare, în timp ce în țările socialiste — după atingerea nivelului maxim în jurul anului 1970 — se apreciază că va urma o descreștere lentă.

Ca urmare, pe ansamblul țărilor socialiste ponderea populației agricole active în totalul populației active se va reduce de la 73,7% în 1950, la 43,8% în 1985, modificarea fiind mai substanțială în cazul țărilor socialiste din Europa (de la 54,9% la 17,4%). Chiar și în cadrul grupului țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare — cu toată creșterea absolută a populației agricole active — ponderea ei se va micșora de la 75,9% (în 1950) la 53,7% (în 1985); la sfîrșitul perioadei examinate, agricultura va continua să ocupe jumătate sau mai mult de jumătate din populația activă a tuturor regiunilor în curs de dezvoltare, cu excepția Americii Latine. De fapt, decalajul dintre țările capitaliste dezvoltate și țările nesocialiste în curs de dezvoltare, în ceea ce privește ponderea populației agricole active în ansamblul populației active, se va accentua probabil în mod simțitor de la un raport de circa 1/2,7 în 1950, se prevede că se va ajunge la 1/7 în 1985.

Tabelul nr. 1

EVOLUȚIA DIFERITELOR CATEGORII ALE POPULAȚIEI (milioane persoane)

Categoria economică și regiunea	1950	1960	1970	1980	1985
Țări capitaliste dezvoltate					
— Populația totală	575	649	725	807	852
— Populația activă	247	274	305	337	355
— Populația agricolă activă	70	56	43	31	27
— Populația dependentă de agricultură	153	123	96	72	62
Țări socialiste					
— Populația totală	826	976	1145	1325	1422
— Populația activă	367	473	546	630	673
— Populația agricolă activă	270	305	305	300	294
— Populația dependentă de agricultură	617	629	642	639	631
Țări în curs de dezvoltare					
— Populația totală	1085	1357	1765	2335	2675
— Populația activă	453	530	649	818	929
— Populația agricolă activă	344	377	423	472	499
— Populația dependentă de agricultură	809	947	1124	1316	1403
Total mondial					
— Populația totală	2486	3982	3632	4457	4933
— Populația activă	1067	1277	1499	1781	1951
— Populația agricolă activă	684	738	770	801	817
— Populația dependentă de agricultură	1580	1699	1860	2022	2088

SURSA: F.A.O., Bulletin mensuel — Economie et statistique agricoles, nr. 1/1972.

Tabelul nr. 2

PONDEREA POPULAȚIEI AGRICOLE ACTIVE ÎN ANSAMBLUL POPULAȚIEI ACTIVE (în %)

REGIUNEA	1950	1960	1970	1980	1985
Țări capitaliste dezvoltate	28,5	20,3	14,1	9,3	7,5
— America de Nord	13,0	7,2	4,4	2,7	2,3
— Europa occidentală	31,0	23,5	17,2	11,9	9,6
— Oceania	15,9	12,0	8,9	6,3	5,2
— Alte țări capitaliste dezvoltate	46,6	32,4	21,5	13,8	11,1
Țări socialiste	73,7	64,4	55,8	47,6	43,8
— Țări socialiste din Europa	54,9	42,5	32,4	22,1	17,4
— Țări socialiste din Asia	85,2	75,6	67,0	59,3	55,5
Țări în curs de dezvoltare	75,9	71,3	65,2	57,7	53,7
— Africa	84,7	80,5	75,5	69,2	65,1
— America Latină	53,3	47,9	41,5	34,5	31,1
— Orientul Apropiat	74,9	69,3	62,2	53,8	49,3
— Asia și Extremul Orient	78,0	74,0	67,9	60,3	56,2
— Alte țări în curs de dezvoltare	84,2	80,4	73,8	64,5	59,3
MEDIA MONDIALĂ	64,1	57,8	51,3	45,0	41,9

SURSA: Ibidem.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X nr. 24 (459)
vineri 16 iunie 1972
20 PAGINI 2 LEI

24

In întîmpinarea Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român și a celei de a 25-a aniversări a Republicii

Conferința Națională a partidului din decembrie 1967 a elaborat elementele esențiale ale concepției românești de aplicare a principiului muncii colective în conducerea unităților economice. Concretizate și îmbogățite apoi treptat în conținut prin mai multe hotărîri ale conducerii partidului și statului nostru, aceste concepții au fost cristalizate în Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, adoptată în noiembrie 1971.

In ansamblul acțiunilor întreprinse de redacția revistei „Viața economică" în întîmpinarea Conferinței Naționale a partidului din 19—21 iulie a.c. se înscrie și organizarea unei dezbateri axată pe :

- **SEMNIFICAȚIILE POLITICE, SOCIALE ȘI ECONOMICE ALE APLICĂRII PRINCIPIULUI MUNCII COLECTIVE ÎN CONDUCEREA UNITĂȚILOR ECONOMICE.**
- **ÎMBUNĂTĂȚIREA ORGANIZĂRII ACTIVITĂȚII ORGANELOR DE CONDUCERE COLECTIVĂ: ADUNĂRI GENERALE, CONSILII ȘI COMITETE ALE OAMENILOR MUNCII.**
- **FACTORII DE IMPULSIONARE A PARTICIPĂRII MASELOR LA CONDUCERE, DE MOBILIZARE A ENERGIEI CREATOARE A COLECTIVELOR DE OAMENI AI MUNCII LA STABILIREA ȘI REALIZAREA OBIECTIVELOR UNITĂȚILOR ECONOMICE.**

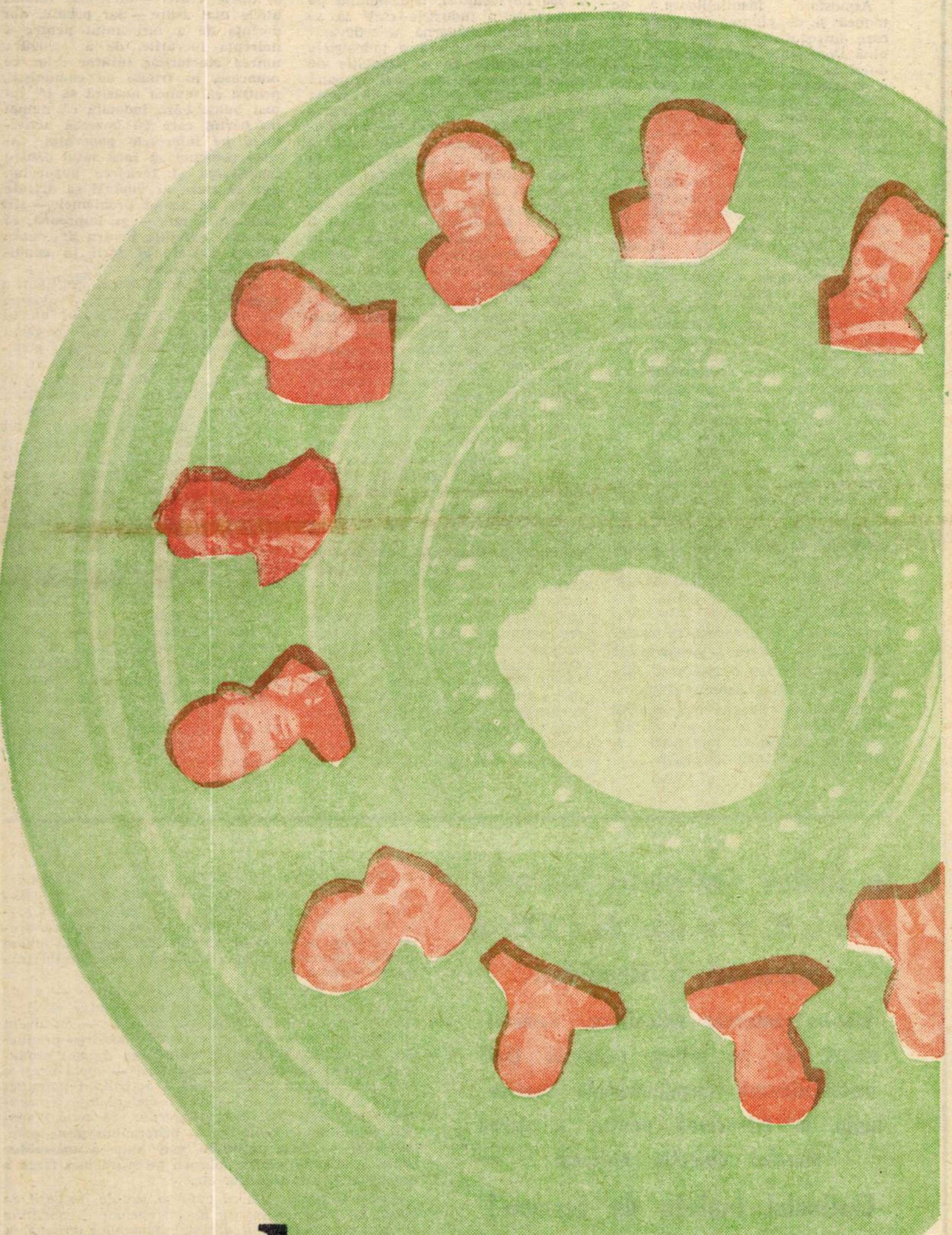

conducerea colectivă

expresie a adîncirii democrației, stimul al gîndirii creatoare

ANUL X **viata economica**

SUMARUL

numărului 24 din 16 iunie 1972

3

— În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de a XXV-a aniversări a Republicii — Cincinalul înainte de termen !

Hunedoara se conectează generos la uriașul efort al țării de **Ioachim Moga**, prim-secretar al Comitetului județean Hunedoara al P.C.R.

4

— Un obiectiv al constructorilor bucureșteni :
Reducerea termenelor de execuție de **Petre Gheorghiu, Gheorghe Ghițulică**

5—6

— Factorii de producție :
Cum sînt utilizate capacitățile sculăriilor. Dezbatere realizată de **V. Boescu, L. Țintea**

7

— Stocuri
Lichidarea stocurilor supranormative : Sprijin activ din partea băncii, dar și mai multă preocupare din partea conducerii centralelor de **Gh. Mușetescu**, directorul Sucursalei Municipiului București a Băncii Naționale

8

— Investiții :
Control bancar riguros asupra folosirii fondurilor de investiții de **Radu Mănescu**, vicepreședinte al Băncii de Investiții.

9

— Agricultură :

Eficiența economică a cheltuielilor materiale în zootehnie de prof. dr. **O. Parpală**.

10—11

— Conducere și organizare :
În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de a XXV-a aniversări a Republicii
Conducerea colectivă — expresie a adîncirii democrației stimul al gîndirii creatoare

13

— Strategii de dezvoltare :
Strategia produselor noi sau cum își pregătește centrala dezvoltarea în perspectivă de ing. **M. Ionescu-Muscel**, director tehnic M.I.U.

14

— Date de prognoză :
Determinarea cererii de consum a populației de dr. **Rudolf Dootz**

15

Organizarea — generator de eficiență (II)
Utilizăm corespunzător potențialul organizatorilor ?
de ec. **Constantin Cristea**

17

— Puncte de vedere :

Indicatorul productivității să se sprijine pe consumul și complexitatea muncii de **Marian Vasile**, Centrul de științe sociale — Cluj

19

— R. P. Polonă : Dezvoltarea industriei de mașini pentru construcții.

Redactor șef : Gheorghe DOLGU

REDACTIA ȘI ADMINISTRATIA : str. Nicolae Iorga nr 36 • telefon 11 78 76 • Bucuresti

Tiparul : Intreprinderea poligrafică „Informația", str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

MUNCĂ ȘI GÎNDIRE CREATOARE

ANTRENAȚI într-un vast efort constructiv pe întreg cuprinsul țării, devenită în anii pe care ne-am obișnuit a-i denumi „ai noștri" un vast șantier, oamenii muncii analizează în aceste zile — cu toată responsabilitatea pe care le-o conferă dubla lor calitate de proprietari și de producători, de participanți activi la conducerea societății noastre — posibilitățile de a realiza actualul cincinal înainte de termen, de a contribui la înfăptuirea măreţului program trasat de Congresul al X-lea al Partidului Comunist Român, program care a pus ca obiectiv central făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră.

Atmosfera însuflețitoare, de muncă și de gîndire creatoare, cu care întregul nostru popor întîmpină Conferința Națională a partidului și cea de a 25-a aniversare a proclamării Republicii s-a concretizat în această săptămînă în noi și însemnate angajamente luate de colectivele de muncă din fabrici, din uzine și de pe ogoare.

Mii de întreprinderi industriale din toată țara și-au propus astfel să realizeze planul cincinal într-un termen mai scurt, colectivele lor fiind conștiente că în felul acesta își vor aduce o contribuție de preț la creșterea într-un ritm mai intens a venitului național, temelia progresului multilateral al țării și a creșterii nivelului de trai al întregului nostru popor. Angajamentele lor au și început să se traducă în fapt, încheierea primei decade a lunii iunie consemnînd importante cantități de produse realizate peste plan. Faptul că în general, atît în primul an al cincinalului cît și în primele cinci luni ale anului 1972 industria noastră nu numai că s-a dezvoltat în ritmul prevăzut, dar a crescut chiar într-un ritm superior, demonstrează că prevederile planului sînt pe deplin realiste, că există toate condițiile de a îndeplini și depăși aceste prevederi.

O garanție în acest sens o constituie și preocuparea permanentă a conducerii partidului și statului nostru de a se consulta cu oamenii muncii asupra problemelor fundamentale ale dezvoltării României socialiste, asupra căilor de a asigura dezvoltarea mai rapidă, economică și socială, a patriei, creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

În contextul acestei preocupări de seamă, profund democratice, s-a înscris, în săptămîna care a trecut, vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat, în județul Argeș. Argeșul este unul din județele țării care, ca urmare a politicii Partidului Comunist Român de industrializare a țării, de dezvoltare a tuturor localităților și regiunilor patriei a cunoscut, cu deosebire în ultimii ani, o evoluție extrem de dinamică și înregistrează și în acest cincinal un ritm vertiginos de creștere a producției industriale. Piteștiul însuși, dintr-un oraș care în urmă cu numai trei decenii număra mai puțin de 20 000 de locuitori, nedispunînd pe atunci de o industrie care să se poată numi modernă, a devenit unul din marile centre industriale ale României, cu o populație de aproape șase ori mai mare. O uzină de automobile de pe porțile căreia ies în prezent 2200 autoturisme „Dacia 1300" pe lună, cu perspectiva de a se ajunge la 4000 lunar în trimestrul IV al acestui an, un mare combinat petrochimic și un combinat de articole tehnice din cauciuc, cel mai tînăr obiectiv industrial piteștean, sînt numai o parte din unitățile care fac astăzi faima acestei capitale de județ. Vizitarea lor, ca și a altor obiective economice importante de pe cuprinsul județului, de către conducătorul partidului și statului nostru a constituit prilejul unui rodnic schimb de păreri cu oamenii muncii, cu cadrele de conducere și specialiștii din aceste întreprinderi, permițînd totodată definirea unor măsuri menite să ducă la perfecționarea în continuare a activității, la mobilizarea rezervelor existente în unitățile economice.

Au fost astfel analizate, printre altele, posibilitățile de mărire a seriilor de fabricație la uzinele de la Colibași și Cîmpulung, în vederea reducerii costului, creșterii accesibilității și sporirii competitivității produselor lor pe piața externă. S-au discutat problemele ridicării gradului de integrare a fabricației unor produse, economisirea materiilor prime obținute din import și extinderea utilizării celor autohtone, reducerea consumului de materiale, realizarea la termen a noilor obiective, acțiunea de autodotare și valorificarea posibilităților crescînde ale industriei românești constructoare de mașini și utilaje, folosirea rațională a spațiilor de producție, pregătirea temeinică și din timp a cadrelor pentru noile obiective, în concordanță cu nivelul tehnic ridicat al utilajelor etc.

Constatînd cu satisfacție contribuția activă pe care oamenii muncii din județul Argeș, ca de altminteri oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării, și-o aduc la înfăptuirea programului elaborat de Congresul al X-lea în domeniul industriei, secretarul general al partidului nostru, în cuvîntarea ținută la mitingul din marea piață din noul centru civic al Piteștiului, a arătat în același timp că : **„În vizita care am făcut-o astăzi am discutat, nu o dată, și despre lipsuri și am emis și unele critici — unele mai blînde, altele mai aspre — dar pornite din dorința de a face totul pentru a îndrepta lucrurile, de a asigura unirea eforturilor tuturor celor ce muncesc, în frunte cu comuniștii, pentru ca munca noastră să fie tot mai bună. Fără îndoială că numai un partid care își bazează activitatea pe interesele poporului, care-și propune să facă totul pentru bunăstarea și fericirea poporului, este în stare să vină și să discute deschis cu acesta problemele — atît bune cît și rele — și, împreună, să găsească soluțiile pentru a asigura mersul înainte al țării în condițiuni cît mai bune".**

Relevînd semnificația profundă a acestor vizite de lucru, valoarea de neînlocuit a contactului viu al conducerii cu țara, cu oamenii muncii, cuvîntul secretarului general al partidului a evidențiat și concluzia care se desprinde în aceste săptămîni de efervescență creatoare, prilejuite de apropiata Conferință Națională a partidului și de cea de a 25-a aniversare a proclamării Republicii, din dialogul permanent cu masele : **„Am putea avea deci, tovarăși, toate motivele să fim mulțumiți — și într-un fel sîntem — de rezultatele pe care le-am obținut. Cu toate acestea, după cum cunoașteți, în ultimele săptămîni conducerea partidului și statului s-a preocupat în mod activ de a stabili noi măsuri pentru perfecționarea și îmbunătățirea activității noastre economice — considerînd că, față de eforturile pe care le facem, se pot obține rezultate mai bune".**

Ideea nobilă a realizării înainte de termen a Cincinalului continuă să mobilizeze munca și gîndirea creatoare, propulsoarele mersului nostru înainte.

În cinstea Conferinței Naționale a P. C. R. și a celei de a XXV-a aniversări a Republicii

Într-un puternic entuziasm, oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării materializează angajamentele sporite luate în întrecerea pentru atingerea marelui obiectiv național :

Cincinalul înainte de termen !

MAI REPEDE, MAI MULT, MAI BUN, MAI IEFTIN!

MAREA întrecere socialistă în întîmpinarea celor două deosebite evenimente din viața poporului nostru — Conferința Națională a P.C.R. și a 25-a aniversare a Republicii — capătă pe zi ce trece o amploare deosebită. După angajamentele sporite asumate, bazate pe o minuțioasă analiză a posibilităților concrete, pe valorificarea de noi și importante rezerve interne, colectivele de muncă din întreprinderile industriale, de pe șantierele de construcții ale țării, dau dovadă de noi inițiative valoroase menite să faciliteze **scurtarea îndeplinirii sarcinilor de plan pe acest an la toți indicatorii, să creeze premise favorabile pentru realizarea cincinalului înainte de termen.**

Revelator este faptul că aceste inițiative — unele din ele căpătînd o largă generalizare la nivel de centrală industrială sau chiar de ramură — au drept țel atingerea unor obiective majore : **sporirea producției, productivității muncii, asimilarea de noi produse, creșterea contribuției autoutilării** *— toate acestea prin fructificarea mai intensă a actualului potențial tehnic și uman ; altele — au în vedere laturile calitative ale activității întreprinderilor, în scopul* **sporirii volumului economiilor și beneficiilor peste plan, îndeosebi pe baza utilizării mai bune a materiilor prime și a materialelor, folosirii pe scară mai largă a deșeurilor și înlocuitorilor etc.**

Aceste inițiative, fie că cuprind simple formații de lucru, fie colective întregi de întreprinderi, constituie o expresie grăitoare a dorinței oamenilor muncii, a hotărîrii lor nestrămutate de a înfăptui neabătut politica înțeleaptă a partidului, de a-și respecta întocmai cuvîntul dat : **realizarea cincinalului înainte de termen !**

ÎN ACEST AN, O PRODUCȚIE SUPLIMENTARĂ DE 33 MILIOANE LEI — Muncitorii, inginerii și tehnicienii **Fabricii de aparataj electric din cadrul marii uzine craiovene — „Electroputere"** — își afirmă hotărîrea, în urma multiplelor măsuri tehnico-organizatorice luate, **să îndeplinească sarcinile ce le revin din planul cincinal cu 10 luni înainte de termen.** Pentru atingerea acestui obiectiv, constructorii de aparataj electric de aici vor asigura, încă din acest an, ansamble de condensatori pentru întrerupă-

(Continuare în pag. 4)

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de a XXV-a aniversări a Republicii — CINCINALUL ÎNAINTE DE TERMEN!

● Angajamente suplimentare : **realizarea unei producții marfă în valoare de 200 milioane lei ; reducerea consumurilor specifice cu 3000 t. cocs, 3000 t. metal, 15 000 t combustibil convențional, 10 mil. kwh energie electrică ; se va livra la export cu 40% mai multe produse ; se vor realiza cu 66% mai multe beneficii ; se vor da în funcțiune 5 obiective noi înainte de termen în medie cu 15 zile.**

● Suportul angajamentelor : **în 1971 județul Hunedoara s-a situat pe locul doi în întrecerea pe țară ; nouă unități au fost decorate sau distinse cu titlul de fruntașe și evidențiate pe țară și ramură ; în primele 5 luni din 1972 realizarea unei producții suplimentare de 128,6 milioane lei ; studii și analize în fiecare întreprindere și loc de muncă pentru depistarea de noi resurse, materializate în ample planuri de măsuri tehnico-organizatorice ; importante inițiative declanșate în toate unitățile pentru sporirea producției și a productivității muncii, reducerea consumurilor specifice, folosirea rațională a timpului de lucru, a forței de muncă, a întregului potențial tehnic din dotare.**

● **Măsuri largi în toate domeniile pentru crearea condițiilor realizării înainte de termen a prevederilor planului pe 1973 și a întregului cincinal.**

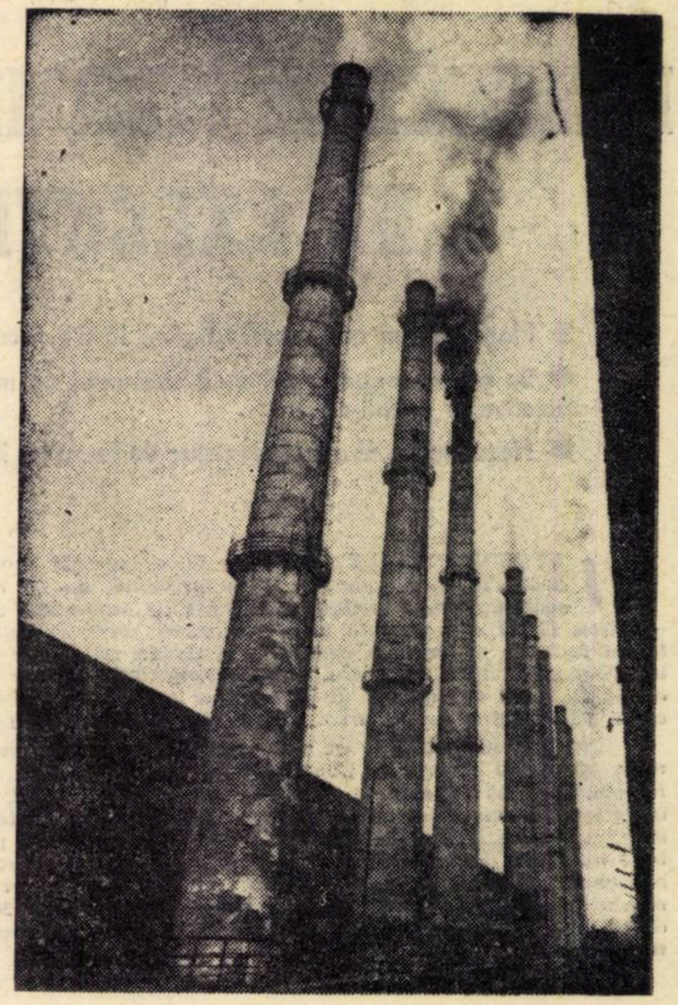

HUNEDOARA SE CONECTEAZĂ GENEROS LA URIAȘUL EFORT AL ȚĂRII

Ioachim MOGA
prim-secretar al Comitetului județean — Hunedoara al P.C.R.

COMANDAMENTUL FUNDAMENTAL ce domină astăzi uriașul efort creator al clasei noastre muncitoare, al întregului popor — cincinalul înainte de termen — are o puternică și polivalentă corespondență în toate unitățile economice hunedorene. Această deviză de un înalt și vibrant patriotism, prin a cărei transpunere în fapte România își va accelera mersul rapid spre cotele înalte ale progresului și civilizației, s-a implîntat adînc în conștiința tuturor oamenilor muncii generînd o intensă emulație, o atmosferă plenară de angajări colective la înfăptuirea exemplară a programului elaborat de partid pentru actualul cincinal.

Inițiativa și responsabilitatea muncitorească, intens susținute și stimulate de Comitetul județean de partid, au determinat în întreprinderile și șantierele hunedorene declanșarea unei ample acțiuni de identificare și punere în valoare a marilor resurse de care dispun, astfel ca în cinstea Conferinței Naționale a partidului și a aniversării unui sfert de veac de la proclamarea Republicii, fiecare colectiv să obțină cît mai mari și deosebite realizări pe linia înfăptuirii cincinalului înainte de termen. Din șirul numeroaselor exemple care atestă intensitatea și valoarea acestui proces angajant este revelatoare de subliniat hotărîrea siderurgiștilor din Hunedoara de a se înscrie cu întreaga lor abnegație și dăruire în marea întrecere. Acest colectiv, distins de două ori cu Ordinul muncii clasa I-a, care a chemat în acest an la întrecere toate întreprinderile din metalurgia românească, a examinat cu competență și răspundere rezervele și posibilitățile de creștere a producției de metal și de ridicare a eficienței economice. Pe baza rezultatelor bune obținute în 1971 și în primele 5 luni din acest an, s-au identificat noi posibilități pentru folosirea cu indici superiori a agregatelor, reducerea consumurilor de cocs și metal, a tuturor cheltuielilor de producție, asimilarea de noi mărci de oțeluri și îmbunătățirea calității laminatelor.

Prin evaluarea și punerea în valoare a acestor resurse, siderurgiștii și-au majorat substanțial angajamentele, hotărînd **să furnizeze suplimentar economiei naționale : 1700 tone cocs, 18 000 tone fontă, 25 000 tone oțel, 25 000 tone laminate și alte produse reprezentînd o producție marfă peste plan în valoare de 80 milioane lei ; reducerea consumurilor specifice cu 2000 tone cocs, 2500 tone metal precum și la materialele refractare, combustibil și energie, însumează economii la cheltuielile materiale de producție în valoare de 15 milioane lei.** Acestea reprezintă de altfel principala cale prin care volumul beneficiilor suplimentare se va ridica la 30 milioane lei.

Pilda siderurgiștilor a fost urmată de toate celelalte colective din industrie și construcții din județ. Astfel, **minerii de la Uricani au hotărît ca, în condițiile lucrului în schimb de 6 ore în subteran, să extragă peste plan 10 000 tone cărbune ; energeticienii de la Mintia vor furniza mai mult cu 120 milioane kwh energie electrică ; colectivul fabricii chimice de la Orăștie și-a propus să dubleze angajamentul inițial la productivitatea muncii ; lucrătorii de la întreprinderea de prefabricate din beton Bircea vor asigura în plus o producție de 7 milioane lei.** Constructorii au analizat de asemenea cu răspundere rezervele potențiale de reducere a duratelor de execuție și a costurilor lucrărilor. La **întreprinderea de construcții metalurgice-Hunedoara se prevede, printre altele, punerea în funcțiune cu 10 zile înainte de termen a furnalului nr. 9 de 1000 mc, realizarea unei productivități a muncii de 200 000 lei/muncitor la șantierele specializate, economisirea a 250 tone metal, 320 tone ciment, 300 mc cherestea și obținerea a 6 milioane lei beneficii peste plan.**

Din însumarea aportului pe care fiecare muncitor sau formație de lucru, fiecare secție sau sector, fiecare întreprindere sau centrală, au hotărît să-l aducă la accelerarea progresului economiei naționale, au rezultat, pe ansamblul județului Hunedoara, angajamente superioare celor inițiale. Acestea prevăd ca principale obiective : **realizarea unei producții marfă în valoare de 200 milioane lei ; dublarea angajamentului privind livrarea mărfurilor la fondul pieței ; reducerea consumurilor specifice cu 3000 tone cocs, 3000 tone metal, 15 000 tone combustibil convențional, 10 milioane kwh energie electrică,** — ceea ce echivalează cu majorarea cu 80% a angajamentelor inițiale de economii obținute din reducerea cheltuielilor de producție ; de asemenea, angajamentele au fost **suplimentate cu 40% la livrări export și 66% la beneficii,** iar în domeniul investițiilor vom scurta termenele de punere în funcțiune la 5 obiective prevăzute în planul de stat cu mai bine de două săptămîni.

DORESC să subliniez că deși angajamentele asumate solicită din plin capacitatea de organizare și mobilizare a organizațiilor noastre de partid, eforturi și preocupări stăruitoare din partea tuturor colectivelor, nutrim deplina încredere că ele se vor realiza cu succes. O garanție faptică o oferă primul an al cincinalului cînd județul nostru s-a situat pe locul doi în întrecerea pe țară, iar nouă unități au fost decorate sau distinse cu titlul de fruntașe sau evidențiate pe țară sau pe ramură. Avem în acest an girul rezultatelor pozitive obținute **pe primele 5 luni, perioadă în care în industria județului s-a realizat peste plan o producție în valoare de 128,6 milioane lei, materializată în importante cantități de minereuri feroase și neferoase, energie electrică, oțel , laminate, produse chimice și forestiere, materiale de construcție, precum și un însemnat volum de economii și beneficii suplimentare.** Totodată, temeiul încrederii în succes îl constituie atmosfera de largă mobilizare ce domină fiecare colectiv în aceste zile premergătoare Conferinței Naționale a partidului, hotărîrea fermă a comuniștilor și tuturor muncitorilor, maiștrilor, tehnicienilor și inginerilor din județ de a se înscrie cu realizări remarcabile în rîndurile de frunte ale marii întreceri.

Imperativele majore ale dezvoltării economiei românești în etapa actuală, înaltele exigențe pe care conducerea partidului le pune în fața clasei muncitoare, a întregii națiuni, pentru a grăbi procesul înaintării României spre atingerea nivelului țărilor cu economie avansată, depășesc net în amploare și complexitate tot ce am realizat pînă acum, tot ce ne-am propus prin angajamentele suplimentare. Pentru Comitetul județean de partid, pentru fiecare colectiv, este absolut clar că la înfăptuirea acestor obiective angajarea și participarea potențialului industrial al Hunedoarei trebuie să fie totale. În acest spirit ne reevaluăm rezultatele, ne redimensionăm posibilitățile, ne regrupăm forțele și căutăm stăruitor și asiduu cele mai potrivite căi și mijloace. În această acțiune, **avem în vedere măsurile și soluțiile de valorificare imediată a unor rezerve potențiale existente, îmbinate cu activitatea de rezolvare în perspectivă a problemelor industriei județului, în așa fel încît să creăm chiar din acest an certitudinea îndeplinirii înainte de termen a cincinalului.**

Cuvîntul de ordine în întreprinderile noastre este acum să se facă totul pentru a asigura pînă la finele anului sporirea considerabilă a producției, productivității și eficienței muncii. În acest scop, preocupările noastre vizează mobilizarea intensă a rezervelor din întreprinderi, accelerarea ritmului de realizare a sarcinilor de plan. Cu precădere ne îndreptăm atenția spre folosirea deplină a capacităților de producție din siderurgie, utilizarea rațională a dotării tehnice, a forței de muncă și a timpului de lucru la Exploatările carbonifere din Valea Jiului, creșterea mai rapidă a productivității muncii în toate unitățile, astfel ca întregul spor de producție să se obțină numai pe această cale. În fiecare centrală industrială, întreprindere, secție și sector se analizează minuțios noi posibilități de creștere a gradului de folosire a fondurilor fixe pentru sporirea producției fizice, îndeosebi a acelor sortimente care au desfacerea asigurată și oferă posibilități suplimentare de livrare la export.

Întrucît în primele 5 luni unele întreprinderi n-au realizat integral toți indicatorii de plan, s-au stabilit programe complete, eșalonate pe durată scurtă pentru recuperarea tuturor rămînerilor în urmă. În cel mai înalt grad, **Comitetul județean de partid își concentrează activitatea de conducere a economiei, munca politică, organizatorică și educativă, în direcția sporirii eficienței economice.** Rezervele existente din întreprinderile hunedorene sînt uriașe și considerăm că este o îndatorire fundamentală a noastră a tuturor să acționăm cu o deosebită fermitate pentru punerea lor în valoare. Avem în vedere, în primul rînd, reducerea consumurilor specifice de metal, cocs, lemn de mină și construcție, material refractar, ciment, combustibil și energie, gospodărirea și utilizarea rațională a tuturor mijloacelor materiale. Pentru aceasta sînt în curs de aplicare măsuri de perfecționare a tehnologiilor la furnale, oțelării, laminoare, extinderea susținerii moderne în sub-

(Continuare în pag. 7)

UN OBIECTIV AL CONSTRUCTORILOR BUCUREŞTENI:

REDUCEREA TERMENELOR DE EXECUŢIE

- **Planul anual va fi realizat pînă la 20 decembrie.**
- **Se poate reduce încă mult consumul de manoperă la finisajul obiectivelor social-culturale.**
- **Necesitatea zonării punctelor de lucru pe întreprinderi.**

INTREPRINDERILE Centralei de construcţii montaj Bucureşti din cadrul Consiliului popular al municipiului, au de realizat şi de predat în acest an beneficiarilor — în afară de numeroase obiective social-culturale — circa 17 000 apartamente şi să sporească productivitatea muncii cu 12%. Bilanţul încheiat pe primele cinci luni şi datele estimative pe luna iunie arată că, la sfîrşitul primului semestru, constructorii Capitalei vor realiza 46% din planul anual. În noile ansambluri de locuinţe se vor da în folosinţă în această perioadă circa 5 300 apartamente, precum şi importante obiective social-culturale.

Hotărîţi să întîmpine cu realizări deosebite cele două mari evenimente din viaţa poporului nostru — Conferinţa Naţională a P.C.R. şi a 25-a aniversare a Republicii — să se alinieze în marea întrecere naţională, care are drept obiectiv înfăptuirea cincinalului înainte de termen, constructorii din Capitală şi-au reanalizat cu o înaltă responsabilitate posibilităţile ce le au pentru a valorifica mai bine rezervele de pe şantiere pentru a accelera ritmul lucrărilor, pentru a scurta termenele de realizare a investiţiilor. Pe această bază, ei şi-au formulat angajamentul de a **realiza planul integral pe acest an pînă la 20 decembrie**, *în condiţii de calitate ireproşabilă. Pe unele şantiere ale Centralei, acest termen va fi şi mai mult scurtat.*

● Industrializarea lucrărilor şi introducerea de materiale noi — în centrul atenţiei

PE AGENDA de lucru a Institutului „Proiect"-Bucureşti" şi a Centralei de construcţii-montaj se află înscrisă în acest an ca sarcină majoră problema creşterii gradului de industrializare a lucrărilor şi introducerea a noi materiale de construcţii menite să contribuie la reducerea termenelor de execuţie. Într-adevăr, analizînd evoluţia structurilor la locuinţe, observăm că dacă în anul 1966, de pildă, s-au folosit panouri mari în proporţie de 6,2%, în 1971 s-a ajuns la 43,2%. De asemenea, a crescut mult proporţia folosirii cofrajelor plane şi spaţiale, ceea ce a determinat ca soluţiile tradiţionale de construcţii (zidărie portantă) să se reducă de la 11,9% în 1966, la 6,2% în 1971. În acest an, pe baza utilizării în mai mare măsură a panourilor mari şi a cofrajelor plane şi spaţiale, constructorii s-au angajat să scurteze termenele de execuţie cu 30 de zile la aproximativ 5 000 apartamente.

Industrializarea într-o proporţie mereu mai mare a construcţiilor este strîns legată de introducerea în procesul de construcţii a materialelor moderne, uşoare, calitativ superioare celor clasice. Pe şantiere se folosesc materiale noi, eficiente. De pildă, la produsele ceramice s-a perfecţionat gama de sortimente, cu evidente caracteristici calitative. Folosirea cărămizilor ceramice pentru planşee, a agregatelor din argilă expandată etc., au condus la reducerea greutăţii construcţiilor, la micşorarea greutăţii transportate şi la creşterea productivităţii muncii. S-a extins, de asemenea, executarea pardoselilor din materiale de bază de polimeri (covoare de dale), aplicate direct cu adezivi sau pe suport textil cu adezivi, a placajelor din mozaic glazurat etc. Folosirea în construcţii a maselor plastice la lucrări de finisaj, izolaţii, instalaţii etc., a crescut din 1965 pînă în 1968 cu 26%, reprezentînd în medie circa 195 kg/1 mil. lei lucrări.

Pentru a întregi imaginea rapidităţii cu care-şi fac loc în practica construcţiilor noile materiale este suficient să arătăm că dacă în 1966 ponderea însemnată în materialele de construcţii folosite o reprezenta metalul, în 1970 materialele plastice au depăşit 50% din necesarul de materii prime.

Îmbunătăţirea proceselor tehnologice de execuţie a lucrărilor de construcţii, paralel cu extinderea folosirii materialelor noi în unităţile Centralei de construcţii-montaj Bucureşti, a dus la o scădere a costului pe mp locuibil şi, în acelaşi timp, la creşterea productivităţii muncii pe muncitor. Spre exemplu, folosirea covorului pcv de către ICM 1, a înlocuit 19 parchetari-zi.

Aşadar, industrializarea construcţiilor, îmbunătăţirea calităţii acestora, depinde în mare măsură de introducerea pe scară largă a materialelor noi, cu maximum de eficienţă economică. De aceea, atît Institutul, cît şi Centrala trebuie să persevereze pe linia industrializării construcţiilor şi introducerea peste tot unde este posibil, a materialelor noi, eficiente, pentru a ajuta constructorii să-şi realizeze în bune condiţiuni angajamentele asumate în întrecere.

● Extinderea tehnologiei moderne

INTRECEREA desfăşurată de constructori antrenează tot mai mult capacitatea tehnico-inginerească pentru introducerea de noi tehnologii, reorganizarea de sisteme şi dispozitive care să imprime un ritm mai accelerat lucrărilor şi să faciliteze creşterea productivităţii muncii. La Întreprinderea de construcţii-montaj nr. 2, de pildă, s-a confecţionat un sistem de cofraje plane modulate pentru executarea structurilor în beton monolit. Aceste cofraje oferă numeroase avantaje: cofrarea fără dificultăţi a oricărei secţiuni de locuinţă, o importantă economie de material lemnos, eliminarea tencuielilor interioare, sporirea productivităţii muncii şi scurtarea duratei de execuţie a operaţiunilor de decofrare cu 25%. În cinstea Conferinţei Naţionale a P.C.R., acest sistem va fi folosit la blocurile Td 3 şi Td 4 din Drumul Taberei, determinînd un ritm alert lucrărilor de construcţii.

Dar şi la alte lucrări se pot aduce încă îmbunătăţiri privind tehnologia, cum ar fi, de pildă, la cele de finisaj la obiectivele social-culturale şi sanitare, unde se înregistrează încă un mare consum de forţă de muncă. Dacă ne referim numai la lucrările de tencuieli interioare şi exterioare, vom observa că acestea reprezintă un volum de manoperă de peste 5 milioane mp tencuieli. De asemenea alte tehnologii, din care se detaşează folosirea betonului aparent. nu au intrat pînă acum în vederile specialiştilor din Centrală pentru a fi soluţionate favorabil. Este vorba de penuria unor sisteme de cofraje, care să permită realizarea unor lucrări de foarte bună calitate.

În prezent, atît în cadrul Institutului „Proiect"-Bucureşti, cît şi în cadrul Centralei s-au constituit colective formate din cadre de specialişti din proiectare şi execuţie, care vor trece la restudierea proiectelor elaborate. Din analizele efectuate pînă acum s-a constatat că la o serie de obiective cu caracter administrativ, de învăţămînt şi social-cultural, s-au executat finisaje deosebit de costisitoare. Rămîne ca în scurt timp, aceste colective să găsească soluţii favorabile şi în domeniul finisajelor. **Considerăm însă de maximă utilitate participarea nemijlocită la această acţiune şi a beneficiarilor de investiţii, care nu întotdeauna sînt receptivi la reducerea finisajelor, chiar acolo unde procesul funcţional nu impune finisaje mai scumpe.**

● Mică mecanizare — efecte economice mari

REFERINDU-NE tot la finisaje trebuie să relevăm că **acestea reprezintă o pondere de 40—50% din totalul manoperei la construcţiile de locuinţe.** În scopul reducerii consumului de muncă la această operaţie s-au construit, prin forţe proprii, în cadrul acţiunii de autoutilare, utilaje şi dispozitive de mică mecanizare, care asigură o creştere substanţială a productivităţii muncii, prin realizarea şi folosirea maşinii de tencuit „Turbosol". De exemplu, în unităţile Centralei s-a ajuns la creşterea productivităţii muncii în execuţia tencuielilor de 3,5 ori, iar datorită maşinilor de raşchetat parchet şi de frecat mozaic — productivitatea la aceste operaţii a crescut de 2—3 ori.

O altă realizare pe linia autoutilării este crearea unui utilaj destinat mecanizării operaţiunilor de alimentare a aparatelor de tencuit „Turbosol" şi „Turbocom". Prin utilizarea acestora se elimină o parte din operaţiile ce solicită eforturi fizice din partea constructorilor şi, în acelaşi timp, se asigură un înalt randament lucrărilor de transfer a mortalului din autobasculantă în aparatele de tencuit.

Ca şi în alte sectoare ale economiei naţionale, îndeosebi în industrie, întrecerea care are drept ţel principal realizarea cincinalului înainte de termen, antrenează larg specialiştii pentru impulsionarea acţiunii de autoutilare. **În întreprinderile de construcţii ale Capitalei există o puternică bază tehnică-materială, care permite inginerilor, tehnicienilor şi inovatorilor să desfăşoare o fructuoasă activitate pe linia conceperii de noi dispozitive şi utilaje, care să uşureze munca constructorilor, s-o facă mereu mai spornică.**

● Necesitatea deschiderii de noi poligoane

NU DE MULT, la C.C. al P.C.R. a avut loc o Consfătuire de lucru care a vizat, îndeosebi, continua îmbunătăţire a construcţiilor de locuinţe. Din sarcinile ce s-au degajat la această Consfătuire, Centrala de construcţii montaj şi Institutul „Proiect"-Bucureşti şi-au întocmit un program de lucru care cuprinde în principal: asigurarea de spaţii comerciale la parterul blocurilor de locuinţe, creşterea ponderii locuinţelor înalte cu P + 8 nivele la prefabricate şi cu 17—22 nivele la structurile mixte industrializate, în vederea folosirii raţionale a terenului, a utilajelor, reducerea termenelor de execuţie, precum şi a costurilor lucrărilor. Aplicarea acestor măsuri solicită deschiderea a noi poligoane cît mai aproape de şantiere, pentru eliminarea cheltuielilor de transport şi creşterea ritmului de montaj.

Tot în scopul sporirii ritmului lucrărilor, al reducerii duratei de execuţie, este necesar ca **Centrala de construcţii montaj, în colaborare cu Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini, să urgenteze asimilarea în fabricaţie a pompelor de betoane, fără de care nu este posibilă realizarea turnării rapide a betoanelor şi reducerea manoperei la această operaţie.** De asemenea, una din problemele principale ale sectorului de construcţii este şi aceea a **zonării punctelor de lucru pe întreprinderi,** pentru a se ajunge la o judicioasă folosire a fondurilor de organizare, a utilajelor şi forţei de muncă şi la reducerea cheltuielilor de producţie.

CONSTRUCTORII de pe şantierele Capitalei, alături de toţi oamenii muncii din ţară, se află angrenaţi în întrecerea pentru realizarea cincinalului înainte de termen. Rodul muncii lor entuziaste se va concretiza în noile cartiere, care vor înfrumuseţa şi mai mult Capitala patriei noastre, punînd la dispoziţia oamenilor muncii tot mai multe spaţii de locuit.

Petre GHEORGHIU
Gheorghe GHIŢULICĂ

MAI REPEDE, MAI MULT, MAI BUN, MAI IEFTIN

(Urmare din pagina 2)

toarele şi transformatoarele de 220 şi 400 kW, tuburile de înaltă presiune pentru întrerupătoarele de înaltă tensiune, care în prezent se importă, economisind pe această cale 5 milioane lei.

Paralel cu hotărîrea de a realiza cincinalul înainte de termen, muncitorii şi tehnicienii îşi propun **să obţină în acest an o producţie suplimentară de 33 milioane lei, să realizeze produsele la un înalt nivel tehnic şi în condiţiile unui preţ de cost cît mai redus.** În acest sens, consumul specific de materiale va fi diminuat în acest an cu circa 30 de tone.

DIN METAL ECONOMISIT, 35 DE VAGOANE MARFĂ — Colectivul **uzinei de vagoane din Drobeta Turnu Severin** şi-a propus în marea întrecere pentru îndeplinirea cincinalului înainte de termen, să găsească noi şi eficiente căi pentru gospodărirea mai bună a materiei prime — metalul — care are ponderea cea mai mare în preţul de cost al vagoanelor marfă pe care le fabrică. În acest scop, în afară de organizarea centralizată a debitării tablelor şi profilelor de laminate, a folosirii în mai mare măsură a deşeurilor (din care se vor executa piese de dimensiuni mici), se vor introduce pe scară mai largă înlocuitorii de metal.

Dintr-un calcul făcut, **rezultă că numai în acest an,** pe baza măsurilor luate, **se va putea obţine o economie de 800 tone de metal, ceea ce echivalează cu materia primă necesară pentru realizarea a 35 de vagoane de marfă pe 4 osii.**

CU 13 LUNI MAI DEVREME — La fabrica de confecţii din Vaslui, în urma aplicării unui amplu studiu de organizare superioară şi de dezvoltare a producţiei, elaborat de specialiştii întreprinderii, în colaborare cu cei de la Centrala de confecţii din Bucureşti, s-a asigurat o mai bună folosire a spaţiului existent, obţinerea unui randament mai înalt al utilajelor. Pe spaţiul existent construit, a fost creat un nou sector de producţie — sector încadrat cu peste 600 de salariaţi. Efectele acestei noi organizări s-au materializat într-o mai înaltă productivitate a muncii, **pe primele 5 luni ale anului producţia realizată de fiecare salariat fiind mai mare în medie cu 2.700 lei.** Există condiţii create ca **încă la sfîrşitul acestui an să se obţină aici un volum de confecţii prevăzut pentru nivelul anului 1975, iar prevederile cincinalului să fie îndeplinite cu 13 luni mai devreme.**

Pe baza fructificării mai bune a rezervelor interne, colectivul de aici şi-a luat angajamentul să realizeze în acest an o producţie suplimentară de peste 22 milioane lei — confecţii mai multe pentru piaţa internă şi pentru export.

ÎN LOC DE IMPORT, PIESE DE SCHIMB EXECUTATE PRIN FORŢE PROPRII — O valoroasă iniţativă, cu multiple implicaţii economice favorabile, atît pentru unitate, cît şi pentru întreaga economie naţională se aplică în întrecerea pentru realizarea cincinalului înainte de termen la Combinatul de exploatare şi industrializare a lemnului din Piteşti: **realizarea de piese de schimb prin forţe proprii, în locul celor ce se aduceau din import.** Dacă în anul 1971 au fost asimilate peste 2000 de repere de piese de schimb, care înainte se aduceau din import — în valoare de peste 10 milioane lei — **anul acesta colectivul de aici a hotărît să reducă complet importul.**

În cadrul acestei acţiuni, pe lîngă măsurile tehnice şi organizatorice luate, s-au manifestat numeroase iniţiative. La atelierul mecanic central, de pildă, unde sînt asimilate 65% din piesele de schimb, au avut loc ample dezbateri în cadrul organizaţiei de partid, unde s-a hotărît ca fiecare comunist să-şi aducă contribuţia la asimilarea a două sau mai multe piese de schimb.

Numai în primele 5 luni au fost asimilate peste 80% din piesele de schimb prevăzute a fi realizate în acest an, aducînd întreprinderii o economie în valoare de peste 1 100 000 lei.

Iniţiativa colectivului combinatului nu s-a oprit însă aici. Concomitent cu eforturile ce le face pentru acoperirea nevoilor proprii, **el realizează piese de schimb şi pentru alte unităţi ale Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii.** Pînă în prezent au fost realizate **15 repere de piese de schimb pentru diverse unităţi în valoare de 700 000 lei care, aduse din import pînă anul trecut, costau 2 500 000 lei.**

factorii de producție

Dezbatere organizată în colaborare cu Comisia economică a Comitetului județean Brașov al P.C.R.

CUM SÎNT UTILIZATE CAPACITĂȚILE SCULĂRIILOR

NU ARAREORI, insuficiența cantitativă, sortimentală și calitativă a sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor (S.D.V.-uri) pentru echiparea produselor a fost și este reclamată de mulți specialiști și conducători de întreprinderi ca principalul neajuns în accelerarea ritmului de asimilare și de modernizare a produselor, ridicarea productivității muncii, valorificarea într-un grad mai înalt a materiilor prime și în diminuarea costurilor de producție. Problemă de certă importanță, **echiparea fiecărui produs cu un minim necesar de scule și dispozitive** *a constituit și constituie, aproape pentru fiecare colectiv de muncă, nu numai o cerință de ordin tehnic, ci o necesitate impusă de ritmul dezvoltării economiei noastre naționale, al adaptării producției la termene cît mai scurte, la nevoile de consum. Neconcordanța creată între nevoi și posibilitățile de producție existente, a condus în actualul cincinal la amplificarea investițiilor pentru crearea de noi capacități de producție, profilate și specializate, concomitent cu aplicarea unor măsuri în toate unitățile producătoare de asemenea fabricate în vederea sporirii rapide, cu mijloacele existente, a volumului producției.*

Firește, măsurile adoptate au dat și dau roade. Cu toate acestea, lipsa de scule și dispozitive este acuzată, în continuare. În legătură cu această problemă, revista noastră a publicat, în ultimii ani, numeroase opinii care au îmbrățișat diferite aspecte pe filiera producție-consum. A rezultat — așa cum semnalau diferiți specialiști — că sporirea producției de scule, paralel cu introducerea unor norme de consum rațional stabilite, stimularea activității colectivelor din sculării prin aducerea acestor secții de pe poziția „auxiliare" la nivelul celor productive, introducerea acordului colectiv etc., sînt de natură să impulsioneze și mai mult activitatea în acest domeniu (lucru confirmat, de altfel, de rezultatele dobîndite în 1971 cît și în cele 5 luni ce au trecut din acest an), să se acopere în mai mare măsură solicitările. Continuînd investigația pe această temă, „Viața economică" a organizat recent, cu sprijinul Comisiei economice a Comitetului județean de partid Brașov, o dezbatere cu specialiști din principalele întreprinderi constructoare de mașini și conducători de unități cu specific de mecanică fină cele producătoare de scule, dispozitive și verificatoare, în dorința de a depista **noi căi în vederea fructificării mai largi a condițiilor create, de a produce, cu potențialul existent din fiecare unitate mijloacele de echipare a produselor cu S.D.V.-uri în cantitățile și sortimentele solicitate de economia națională.** *A fost ales Brașovul ca centru al dezbaterii, deoarece cele mai mari întreprinderi specializate și capacități de producție cu asemenea profil, se află aici.*

Sinteza dezbaterii: capacitățile existente pot asigura o producție mult mai mare și mai economică de S.D.V.-uri dacă:

- **la determinarea concepției științifice de dezvoltare a acestui domeniu de activitate se vor avea în vedere toate capacitățile existente, la nivelul întregii economii naționale**
- **se vor înlătura paralelismele de producție**
- **se va profila fiecare sculărie pe realizarea anumitor sortimente**
- **se va organiza producția pe 3 schimburi**
- **se vor crea condiții ca cei mai calificați lucrători și cadre tehnice să fie repartizate să lucreze în sculării**
- **se va asigura o mai bună aprovizionare cu oțeluri speciale și mase plastice din producția autohtonă.**
- **se va introduce un sistem stimulator de salarizare**

Există posibilități ca asemenea probleme de importanță majoră să fie rezolvate favorabil și într-o perioadă relativ scurtă? Ce și unde trebuie acționat? Ce întreprind în acest scop Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și centralele industriale specializate?

PRIN MAI BUNA VALORIFICARE A CONDIȚIILOR EXISTENTE

IN ORICE ACTIVITATE productivă realizarea unui volum sporit de producție-marfă, în condiții de bună calitate și economicitate, constituie nu numai un țel, ci o necesitate a reproducției. Cu cît mijloacele existente în fiecare întreprindere sînt folosite din plin și în mod eficient, cresc și posibilitățile de lărgire și diversificare a producției. Desigur, acest ultim obiectiv — și de fapt cel mai important — trebuie realizat avînd în permanență în fața perspectiva, tendințele ce se contureazä atît pe plan intern cît și pe plan extern, din punct de vedere al progresului tehnic, cît și al cerințelor unităților consumatoare de S.D.V.-uri.

Uneori, pierzîndu-se din vedere asemenea coordonate, se ajunge la luarea de decizii limitate, care mai devreme sau mai tîrziu se răzbună. Așa este cazul, cred că nu greșesc, cu modul în care a fost privită multă vreme în țara noastră producția de scule, dispozitive și verificatoare. Ignorîndu-se necesitatea dezvoltării unui asemenea important domeniu, s-a ajuns la o îngustime în acoperirea prin forțe proprii a cererilor economiei naționale, la cheltuirea de fonduri importante valutare pentru aducerea de S.D.V.-uri din import.

Măsurile luate, începînd de la Congresul al X-lea al P.C.R., pentru dezvoltarea industriilor de vîrf ca domenii prioritare, au determinat o schimbare a opțiunii și în ce privește producția de S.D.V.-uri. Lucrul acesta este pe deplin vizibil dacă urmărim creșterea și diversificarea acestor produse în unitățile din județul nostru. **Numai în perioada 1971—mai 1972, producția a crescut cu peste 12% față de 1970.** Desigur că o parte a sporului de producție a fost obținut ca urmare a fructificării mai bune a condițiilor existente, a dezvoltării capacităților de producție prin investiții, iar o altă parte datorită amplificării acțiunilor de autoutilare.

Cu tot acest spor, cerințele au rămas și rămîn încă neacoperite în întregime. Întrucît o bună parte din industria producătoare de scule se află în raza județului nostru, am încercat să acționăm prin mijloace variate pentru a impulsiona la maximum valorificarea condițiilor existente, în scopul creșterii și diversificării producției. **A fost introdus acordul colectiv în secțiile de sculărie, fapt ce a atras după sine o creștere a productivității muncii în medie cu 10%, s-a trecut la completarea schimbului II și, în unele locuri, s-a introdus și extins schimbul III; au fost luate măsuri de completare a efectivelor de lucrători prin calificarea lor în diferite forme de învățămînt; s-au amplificat programele de dotare tehnică și de autoutilări etc.** Ritmul alert de înnoire și modernizare a produselor prevăzut pentru actualul cincinal va face ca la finele anului 1975, ponderea acestora să reprezinte peste 45% din valoarea producției realizate. **La nivelul județului, se prevede ca, pînă în 1975, să fie asimilate 3 053 produse și articole noi, iar 587 modernizate.** Un rol determinant în realizarea acestui obiectiv îl au sculăriile și, în special, cele ale uzinelor constructoare de mașini cărora le revine sarcina să execute întreaga pregătire S.D.V.-istică necesară trecerii la fabricația de serie, să concure la scurtarea termenelor de asimilare a noilor produse.

În prezent au loc ample acțiuni de dezvoltare a capacităților la uzinele „Electro-precizia"-Săcele, Întreprinderea de unelte și scule Brașov, F. S. Rîșnov; se construiesc secții noi de sculărie la Uzinele „Metrom" și „Rulmentul"-Brașov, „6 Martie"-Zărnești ș.a. Toate aceste acțiuni, cît și altele, vor conduce fără îndoială la obținerea unor rezultate mai bune. Rezolvarea problemei impune însă, după părerea mea, unele măsuri mai ample, de mai mare anvergură. Aș dori să relev dintre acestea doar cîteva.

Deoarece uzina din Rîșnov produce scule normalizate, iar în viitorul apropiat capacitatea ei va crește simțitor (prin darea în funcțiune a unor noi linii tehnologice), **propun ca unele secții de sculărie din marile uzine constructoare de mașini din județ să treacă încă de pe acum la reprofilarea activității lor, în sensul de a produce scule speciale în locul celor normalizate. Ar fi util, totodată, să se analizeze și posibilitatea profilării acestora pe grupe sau familii de S.D.V.-uri speciale, astfel încît randamentul activității să crească, acoperind nu numai nevoile uzinei din care fac parte, ci și pe cele ale centralei industriale respective și, dacă este cu putință, pe cele ale economiei. Această activitate, amplificată la scara tuturor sculăriilor din țară, ar conduce, după opinia mea, la acoperirea în mai mare măsură a nevoilor de S.D.V.-uri, la diminuarea importurilor.** Dacă avem în vedere că nu numai în industria construcțiilor de mașini, dar și în alte ramuri, s-au creat aproape pe lîngă fiecare unitate mare secții de sculării și autodotare, profilarea acestor capacități pe realizarea de grupe și familii de produse — făcută după un program chibzuit, care să înlăture interesele înguste ale unor uzine, centrale sau ministere — ar fi de natură să asigure satisfacerea în cea mai mare măsură, încă în acest an, a cerințelor. Am în vedere și posibilitatea de organizare în toate sculăriile a lucrului în 3 schimburi, cît și (această constituie o cerință ce se impune, de asemenea, a fi rezolvată urgent întrucît există tendința tot mai frecventă de plecare a muncitorilor din aceste secții spre cele de fabricație). găsirea unor forme stimulative care să cointereseze cele mai bune cadre de a lucra în aceste secții și, în final, să avem aici o adevărată elită a muncitorilor.

Actualmente se impune studierea atentă a tuturor capacităților existente și înlăturarea paralelismelor ce s-au creat, în sensul că multe capacități produc aceleași sortimente, dar la calități și costuri diferite. De asemenea, **ar trebui înlăturată și optica care face ca aceste sectoare să fie considerate încă auxiliare, ele fiind antrenate, în afara sarcinilor ce le revin, a lucra la realizarea unor programe curente la producție, mai ales în perioade de „asalt". Sculăriile trebuie să realizeze produse specifice, cum sînt: scule, dispozitive, matrițe, verificatoare etc.**

Analizele efectuate în toate întreprinderile brașovene pentru suplimentarea angajamentelor inițiale, luate în întrecere în vederea realizării cincinalului înainte de termen, au condus la depistarea de noi resurse de sporire a producției și productivității muncii și în toate unitățile producătoare de S.D.V.-uri. Angajamentele luate, mobilizarea activă a fiecărui colectiv, vor face ca încă în acest an să se obțină realizări care să depășească cu mult prevederile de plan — lucru ce se va reflecta pozitiv în sprijinirea întreprinderilor pentru accelerarea ritmului de asimilare și modernizare a produselor. În ce ne privește, Comitetul județean de partid va face tot ce îi stă în putință pentru a sprijini eforturile ce se depun în fiecare unitate pentru îndeplinirea consecventă a sarcinilor trasate de partid privind valorificarea maximă și eficientă a tuturor condițiilor de care dispunem.

Ing. I. BORDAȘ
secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R.

EFICIENȚA APLICĂRII TEHNOLOGIEI DE GRUP ȘI A TIPIZĂRII PRODUSELOR

TINÎND SEAMA că ponderea cheltuielilor cu S.D.V.-urile în totalul cheltuielilor de producție în fabricația de scule și unelte de mînă — profilul de bază al întreprinderii noastre — este mare (datorită, în principal, sporirii gradului de echipare cu S.D.V.-uri cît și complexității lor), ne-am străduit să studiem și să aplicăm unele procese tehnologice menite să ducă la sporirea producției și la realizarea de economii de metal.

Pornind de la specificul producției proprii de S.D.V.-uri, caracterizat printr-o diversitate relativ mare atît ca tipuri cît și ca tipodimensiuni (corespunzător diversității produselor din profil), precum și de realizarea în serii mici ce se repetă lunar în majoritatea cazurilor, în ultimii doi ani s-a trecut într-o primă etapă la **tipizarea unor S.D.V.-uri** sau elemente ale acestora, pentru a crea premisele necesare aplicării **tehnologiei de grup.** Au fost tipizate în special matrițele pentru forjat la cald, ștanțele pentru debavurat și broșele pentru deschideri de chei fixe și inelare. La baza acestor tipizări au stat dimensiunile pieselor — mici, mijlocii și mari — care urmau să fie forjate. La fel am procedat și în cazul broșelor și frezelor speciale. Prin organizarea producției și a muncii în sculărie, prin compartimentarea precisă a atelierelor de matrițe pentru forjat la cald și ștanțe de debavurat cît și a atelierului de broșe și chei fixe, am reușit să introducem în fabricație și tehnologia de grup.

Atît tipizarea cît și introducerea tehnologiei de grup s-au soldat cu mari avantaje economice. De pildă, **tehnologia de grup a permis reducerea în medie cu 30% a timpilor auxiliari și cu 10% a timpilor de mașină, asigurînd totodată o continuitate a operațiilor la utilajele de bază** (mașinile de prelucrat prin electroeroziune, mașinile de frezat prin copiere, mașinile de frezat universal etc.). **De asemenea, a fost redus ciclul de fabricație al S.D.V.-urilor în medie cu 20%, ca urmare a realizării unei succesiuni mai raționale a operațiilor și a reducerii timpilor de așteptare și a distanței de transport al pieselor între operații.** În sfîrșit, un alt avantaj al tipizării și al tehnologiei de grup a fost **reducerea consumurilor specifice de oțeluri aliate.** Spre exemplu, prin tipizarea matrițelor de forjat dimensiunea de 24×27 mm de la chei fixe, chei auto, chei inelare drepte și chei inelare cotite, **s-a reușit în 1971 să se obțină o economie de 22 tone oțel, iar prețul de cost al unei matrițe să scadă cu peste 1000 lei/perechea.**

În final, vreau să relev că tipizarea S.D.V.-urilor și aplicarea tehnologiei pentru prelucrarea de grup a acestora ne-a permis, împreună cu alte măsuri tehnico-organizatorice pe care le-am luat, să obținem în ultimii ani sporuri

Dezbatere realizată de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

→

←

însemnate de producție și de productivitate a muncii și o eficiență economică ridicată în sculărie. Iată dinamica realizărilor la principalii indicatori de plan pe perioada 1970—1972, față de anul 1969 :

	1969	1970	1971	1972-plan
1. Producția de S.D.V.-uri %	100	118	141	180
2. Productivitatea muncii %	100	110	125	158
3. Cheltuieli cu S.D.V.-uri la 1000 lei producție globală %	100	96	91	88

Firește, nu ne vom opri aici. Pentru ca sculăria să poată ține pasul cu creșterea din ce în ce mai mare a producției întreprinderii, se prevede o amplificare a ei în continuare în cadrul etapei a II-a de dezvoltare a fabricii. Acest fapt ne va permite să studiem aplicarea, în continuare, a unor procedee și metode noi de tehnologie și de organizare pentru a obține o eficiență economică tot mai ridicată.

Constantin PETRE
ing. șef de producție

ec. Constantin MITOC
șeful Serviciului plan
Întreprinderea de unelte și scule-Brașov

DISPONIBILITĂȚI EXISTĂ DAR... UNELE NEAJUNSURI NE ÎMPIEDICĂ SĂ LE FRUCTIFICĂM

INTENSIFICAREA procesului de diversificare a tractoarelor în actualul cincinal prin asimilarea unor noi tipuri (în 1975 se vor fabrica 25 tipuri în 177 variante constructive), creșterea continuă a gradului de echipare a S.D.V.-urilor (de la o medie de 6—8 în 1970 la 11,2—12,5 în 1975), **introducerea și extinderea în procesul de fabricație a unor tehnologii moderne,** a impus și impune creșterea continuă atît sub aspect cantitativ, dar mai ales calitativ, a S.D.V.-urilor în general, creșterea durabilității și siguranței lor în funcționare, în special.

Pornind de la aceste condiții, care conduc, în primul rînd, la o diversitate extrem de mare a sortimentului de S.D.V.-uri ce trebuie realizat pentru fiecare tractor introdus în fabricația de serie (circa 20 000 la tractorul de 65 CP, 15 000 la tractorul de 45 CP, 10 000 la tractorul de 150 CP etc.), eforturile noastre s-au îndreptat cu precădere în cîteva direcții principale pentru a putea obține o creștere continuă a producției în sculărie, scurtarea ciclului de fabricație, sporirea durabilității, paralel cu scăderea costurilor de fabricație.

În ce privește organizarea, sculăria uzinei cuprinde mai multe ateliere, în cadrul cărora utilajele sînt amplasate pe genuri de mașini, avîndu-se în vedere posibilitatea deservirii multiple a unora din ele de către un singur muncitor. De altfel, **la o serie de utilaje — mașini de frezat prin copiere, raboteze, mașini de rectificat roți dințate și multe alte grupe de mașini — un muncitor deservește pînă la 5 mașini.** Acest lucru permite, o mai rațională folosire a forței de muncă, obținerea unei înalte productivități a muncii.

Referindu-mă la felul cum sînt utilizate mașinile și utilajele din secție, vreau să menționez că față de un coeficient de încărcare de 66% cît s-a trasat ca sarcină la Conferința pe țară a cadrelor de conducere din industrie și construcții să se atingă în sculării în semestrul I al anului, noi am atins **în primele 3 luni o încărcare la mașinile de bază de 61%.** Cauza principală a acestei stări de fapt a fost aceea că în perioada respectivă secția sculărie a avut față de nevoi un minus de muncitori productivi. N-am stat mai bine în perioada amintită nici în ce privește coeficientul de schimb, acesta atingînd 1,4 pe total sculărie și 1,87 pe mașinile-unelte de bază.

La recrutarea forței de muncă calificate în sculării, întîmpinăm greutăți ca urmare a neajunsurilor pe care le prezintă, după părerea mea, actuala formă de cointeresare materială. Noi aplicăm acordul individual la atelierele de matrițe și forje, modelăria de lemn și acordul colectiv pe echipe în celelalte ateliere, cu excepția compartimentului de întreținere care lucrează în regie. Rezultatele obținute sînt relativ bune în sensul că au crescut producția și cîștigurile muncitorilor care lucrează în acord în raport cu situațiile precedente.

Cu toate acestea apreciez, în continuare, că actuala formă de salarizare nu este în total satisfăcătoare și ea comportă îmbunătățiri în special în direcția **stimulării și cointeresării muncitorilor tineri noi angajați,** prin încadrarea lor diferențiată — în funcție de aptitudini și grad de îndemînare — după absolvirea școlii profesionale. De asemenea, socot că trebuie reconsiderată ideea potrivit căreia nu trebuie să existe diferențieri privind retribuția sculerilor și a celorlalți muncitori din compartimentele de fabricație. Consider că **normele pentru retribuirea muncii ar trebui să țină în mai mare măsură seama de factorul calitatea muncii ;** este un lucru îndeobște cunoscut că precizia dimensională și condițiile tehnice de execuții în general sînt la S.D.V.-uri, de 2 pînă la 6 ori mai ridicate ca la obiectul ce se va executa sau controla cu ele. Or, această diferențiere a calității muncii prestate nu se reflectă corespunzător în cîștigurile realizate de această categorie de muncitori.

N-aș vrea să rețin atenția cu relevarea activității complexe ce o desfășoară sculăria noastră (aplicarea de tehnologii moderne cum ar fi, de pildă, prelucrarea prin electroeroziune a unor genuri de S.D.V.-uri, utilizarea înlocuitorilor de metal, a autodotării pe bază de concepție proprie, a utilizării calculatorului în activitatea sculăriei ș.a.) pentru sporirea producției de scule și a durabilității lor, concomitent cu reducerea costului de fabricație. Situația mă obligă să insist mai mult asupra felului în care sîntem aprovizionați cu oțeluri de scule și cu plăcuțe dure.

Una din greutățile cele mai mari pe care o întîmpină sculăria uzinei noastre, care se repercutează negativ asupra producției, este **aprovizionarea necorespunzătoare, atît sub aspect cantitativ cît și ca sortimente, cu oțeluri speciale de scule și plăcuțe din metal dur.** Lipsa oțelurilor la dimensiunile și, în special, în sortimentele prevăzute provoacă, pe lîngă multe dereglări, chiar stagnări în procesul de fabricație, cheltuieli neeconomicoase, ca urmare a forjărilor și pierderilor prin așchiere, întrucît sîntem deseori nevoiți să utilizăm materiale supradimensionate. Lucru acesta nu apare numai ca o consecință a nerespectării contractelor economice de către unii furnizori, ci și a modului cum ni se planifică și aprobă solicitările noastre.

Pentru edificare vreau să dau ca exemplu unele nivele aprobate pentru aprovizionare față de cerințele reale ale uzinei conform sarcinilor de plan pe 1972 : la oțel aliat de scule (RP_2—RP_3), avem prevăzut 349 tone, dar ni s-au aprobat numai 222 tone ; oțel aliat de scule în bare, față de o prevedere de 649 tone, ni s-a aprobat 390 tone. Situația este oarecum asemănătoare și la oțel carbon de scule, la blocuri pentru matrițe forje. La plăcuțe metal dur sînt prevăzute 4350 kg, dar ni s-au aprobat 2500 kg.

Situația este necorespunzătoare și la aprovizionarea cu scule așchietoare normalizate. Acest lucru face ca **în sculărie să se piardă circa 15% din capacitate pentru acoperirea consumului uzinei la acest capitol.** Pentru 1972, față de o cantitate de circa 100 000 buc, tarozi (apreciată ca necesară), de pildă, au fost aprobate 50 000 buc., la freze diverse tipuri (față de un necesar de 34 000 buc.) s-au aprobat 12 000 buc., la pînze circulare față de 1 000 buc., sînt aprobate 310 buc. etc.

Socot că factorii de decizie ar trebui să revadă aceste situații creîndu-ne condițiile necesare pentru o aprovizionare completă și ritmică cu materii prime, plăcuțe de metal dur și scule așchietoare normalizate, astfel încît să ne putem desfășura activitatea cu rezultate cît mai eficiente, să sprijinim colectivul uzinei în realizarea angajamentelor suplimentare asumate în întrecerea socialistă în vederea îndeplinirii cincinalului înainte de termen.

ing. Virgiliu FLOREA
șeful secției sculărie
Uzina „Tractorul"

TOATE CAPACITĂȚILE EXISTENTE PROFILATE ȘI SPECIALIZATE PE TIPURI DE PRODUSE

FIIND UNA din marile întreprinderi specializate în realizarea de scule normalizate și tipizate, F. S. Rîșnov — datorită investițiilor alocate în ultimii 3—4 ani pentru dezvoltare — și-a sporit simțitor capacitatea, concomitent cu diversificarea tot mai largă a producției. Fabricăm în prezent zeci de familii de scule în circa 2 500 tipodimensiuni. Este revelatoare preocuparea existentă pentru acoperirea nevoilor economiei, dacă avem în vedere faptul că, în urmă numai cu 2—3 ani, fabrica noastră realiza o gamă restrînsă de scule (burghie, tarozi, filiere, freze, alezoare etc. doar în cîteva tipodimensiuni), iar acum fiecare familie de scule cuprinde zeci de tipodimensiuni. De asemenea, în acest cincinal în programul nostru se află asimilarea unui însemnat număr de tipuri de scule.

Cu toată această viguroasă creștere și diversificare a producției în uzina noastră, cît și în celelalte unități specializate în producția de SDV-uri, nu reușim să satisfacem în întregime cererile actuale ale industriei. Cauza : industria de scule nu s-a dezvoltat în cincinalele trecute proporțional cu celelalte sectoare, ea acuzînd serioase rămîneri în urmă. De altfel, această stare de lucruri a determinat și măsura ca, în actualul cincinal, industriei de scule să i se acorde un rol prioritar de dezvoltare, investițiile mari alocate fiind îndreptate spre amplificarea capacităților existente și crearea de noi unități specializate în diferite localități ale țării.

Starea de lucruri amintită a condus, în multe cazuri, la situația ca întreprinderi din industria construcțiilor de mașini, cît și din alte ramuri, să execute în propriile sculării scule standardizate pe lîngă cele speciale — unele din aceste sculării ajungînd să fie astăzi la nivelul unor puternice fabrici (la Uzina „Tractorul", Uzina de autocamioane, Uzinele „23 August" și altele). Aceasta a ajutat la creșterea cantitativă a necesarului de scule, la realizarea unor SDV-uri specializate în funcție de cerințele fabricației și, ceea ce este mai important, a condus la diminuarea, an de an, a importurilor.

Evident, programele viitoare, așa cum sînt alcătuite și în măsura în care vor fi înfăptuite, vor schimba în bine raportul existent între producția românească de scule și cererile mari ale industriei. Ceva mai mult, în mod treptat la unele familii de scule se vor crea și rezerve pentru export. Acest lucru va fi materializat la nivelul anului 1976 și în viitorul plan de perspectivă pînă în 1980. Problema care se pune este aceea de a vedea ce putem face în prezent pentru diminuarea neconcordanțelor existente între producție și necesar pînă la intrarea în funcțiune a noilor capacități specializate ?

Pot exista în această privință mai multe păreri. După opinia mea, necesarul de scule ar putea fi acoperit în mai mare măsură — cu mijloacele de care dispune în prezent economia la ora actuală — dacă :

- **centralele industriale care posedă în întreprinderile ce le cuprind secții de sculărie, le-ar centraliza activitatea, specializîndu-le pe fabricarea anumitor tipuri de scule ;**
- **sculăriile din întreprinderi, o dată specializate, ar executa diferite tipuri de scule nu numai pentru nevoile stricte ale unității sau centralei industriale din care fac parte, ci și pentru trebuința altor fabrici și uzine ;**
- **în toate aceste unități s-ar organiza activitatea în 3 schimburi, folosindu-se din plin și productiv întreaga dotare tehnică ;**
- **unele utilaje specializate cu care sînt dotate diferitele sculării și care se folosesc doar într-un singur schimb, ar fi concentrate într-una sau două întreprinderi pentru a fi utilizate în 3 schimburi, asigurînd produse pentru acoperirea în proporție cît mai mare a nevoilor întregii economii naționale ;**
- **industria noastră metalurgică ar asigura cantități mai mari de oțeluri speciale și rapide, diversificate în funcție de cerințele producției de S.D.V.-uri ;**
- **în toate întreprinderile s-ar rezolva mai bine decît pînă acum, cerința de îndrumare a cadrelor cu înaltă calificare spre sculării și fabricile de scule, paralel cu găsirea unor forme mai stimulative de cointersare materială ;**
- **s-ar asigura dezvoltarea actualului centru de cercetare și proiectare specializat pentru mecanică fină și scule, dotat cu mijloace tehnice și cadre competente (actualmente există o filială cu un cadru restrîns pentru scule la Rîșnov) ; acest centru să aibă în vedere și proiectarea de utilaje specifice, unor operații în realizarea sculelor, găsirea unor procedee moderne de lucru (extruziunea, turnarea etc.) ;**
- **s-ar introduce în întreaga economie, pe baze de calcule temeinice, norme de consum științifice și pentru S.D.V.-uri.**

Prin studierea și rezolvarea grabnică a acestor măsuri, la care se adaugă dezvoltarea întreprinderilor specializate, s-ar putea acoperi, după părerea mea, cu capacitățile existente, în mai mare măsură nevoile de S.D.V.-uri ale economiei, față de actuala situație. De altfel, trebuie să arăt că tendința existentă în fiecare întreprindere de a produce tot felul de scule, de a-și supradimensiona capacitățile de producție, va duce, într-un viitor foarte apropiat, la situații economice nefavorabile, la cheltuirea de fonduri bănești greu de recuperat. De aceea, trebuie prinse în planul de dezvoltare a industriei de S.D.V.-uri toate capacitățile ce s-au profilat în această direcție din toate ramurile economiei, astfel încît măsurile ce se aplică să fie realiste, orice fonduri ce urmează a fi investite să aibă la bază un temeinic calcul tehnico-economic.

Cerința noastră este determinată de nenumărate elemente, nu numai de ordin organizatoric și tehnic, ci și de ordin economico-financiar. La ora actuală, în urma unui studiu efectuat de specialiștii unității noastre, rezultă diferențe serioase de costuri între S.D.V.-urile realizate în fabrici specializate și secțiile existente în diferite întreprinderi (vezi tabelul nr. 1).

Aș mai avea de adăugat o singură problemă, care ar avea darul să ne ajute atît pe noi, cît și pe beneficiarii noștri. Este vorba de **calitatea abrazivelor.** Uzina de abrazive din Cluj, are în această privință un cuvînt greu de spus. La ora actuală, dacă se au în vedere vitezele de așchiere la care s-a ajuns, nevoile de ascuțire calitativă a cuțitelor, trebuie să arătăm că nu dispunem de abrazive care să ne satisfacă cerințele necesare. Din această pricină consumurile de scule cresc, iar acestea nu pot fi readuse la o a doua viață pentru că nu avem abraziv corespunzător de ascuțire.

O analiză mai atentă a problemei cît și o preocupare mai intensă a întreprinderii clujene, ar fi de natură să găsească soluții care să rezolve actualele cerințe, nu atît cantitative, cît mai ales, repet, **calitative.**

ing. Ștefan RADU
director
Fabrica de scule - Rîșnov

MASELE PLASTICE ÎN SPRIJINUL DIMINUĂRII CONSUMULUI DE S.D.V.-uri

SCULĂRIA trebuie să execute o varietate mare de S.D.V.-uri impusă de gama largă de produse a uzinei noastre (120 produse de bază în 1812 variante), cît și de gradul înalt de integrare a execuției reperelor (80—82%). Noi ne străduim să facem față tot mai bine acestor cerințe, deși avem încă mari rezerve insuficient fructificate. Este cazul să amintesc numai faptul că, în sculărie, coeficientul de schimb este abia de 1,84. Avem perspective să mărim coeficientul de schimb prin încadrarea în această lună a absolvenților școlii profesionale. Sperăm ca în acest fel să atingem un coeficient de schimb de 2,25 și, numai pe această

(Continuare în pag. 12)

Tabelul nr. 1

— lei —

Denumirea produsului	Preț F.S.R.	Manoperă F.S.R.	Preț pt. sculărie	Manoperă pt. sculărie
Burghiu spiral Ø 28	117	5,22	198	12.76
Tarozi M.8×1,25 lungi	15	1,05	41	6.03
Freze de crestat Ø 100×5	48	3.16	164	18,80
Alezoare Ø 13	9.60	1,85	94	12,94

stocuri

LICHIDAREA STOCURILOR SUPRANORMATIVE

SPRIJIN ACTIV DIN PARTEA BĂNCII, DAR ȘI MAI MULTĂ PREOCUPARE DIN PARTEA CONDUCERII CENTRALELOR

ÎN DESFĂȘURAREA activității de producție a unei unități economice intervin unele greutăți care, în majoritatea cazurilor, atrag dificultăți de ordin economico-financiar și care, pînă la înlăturarea lor, se reflectă negativ în indicatorii evidențiați în dările de seamă și în bilanțurile contabile. În analiza organizată de sucursala noastră s-au folosit atît datele din bilanțurile contabile cît și cele rezultate din conturile unităților componente.

Totuși, datele provenite din aceste surse nu sînt suficiente pentru efectuarea unei analize cuprinzătoare a activității centralelor industriale, fapt dovedit de practica de pînă acum; de cele mai multe ori, sesizările primite de la sediile bancare din țară nu se referă la toate elementele necesare unei analize de ansamblu. Din această cauză, sucursala noastră a orientat analiza activității centralelor industriale pe anumite obiective în funcție de influența lor asupra unor indicatori. Potrivit acestui principiu, am organizat analiza asupra modului cum s-a desfășurat procesul de aprovizionare la două centrale industriale din cadrul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții — Centrala industrială de prefabricate din beton și Centrala industrială a ceramicii pentru construcții și a marmurii — precum și influențele acestuia asupra rezultatelor economico-financiare.

Faptul că ambele centrale industriale și-au realizat în întregime planurile de producție atît pe anul 1971 cît și pe trim. I/1972 poate conduce la concluzia că și aprovizionarea a decurs în condiții normale. Analizînd însă modul cum unele întreprinderi din cadrul acestor două centrale industriale și-au gospodărit mijloacele circulante în vederea realizării planurilor proprii de aprovizionare, s-a constatat că au existat unele abateri care au condus la înregistrarea de stocuri supranormative, neutilizabile. Astfel, la Centrala industrială de prefabricate din beton, stocurile supranormative existente la cele 13 întreprinderi deși au înregistrat, în cursul anului 1971, o simțitoare scădere totuși, la sfîrșitul trimestrului I. 1972 au atins valori de ordinul milioanelor.

● Beneficii realizate integral și nu diminuate prin cheltuieli neeconomicoase

ACESTE STOCURI au fost constituite din materii și materiale cu mișcare curentă și au apărut îndeosebi la întreprinderile noi sau la cele care au fost lărgite cu secții noi, ca urmare a nefuncționării utilajelor la nivelul parametrilor proiectați (de exemplu: întreprinderile de prefabricate din beton Craiova, Călărași și altele); la Întreprinderea de prefabricate din beton Oradea, stocurile supranormative înregistrate se datoresc faptului că unitatea a încheiat contracte de aprovizionare peste necesitățile producției.

Centrala industrială a ceramicii pentru construcții și a marmurii a înregistrat un volum cu mult mai mare de stocuri supranormative, cu tendință continuă de creștere, fără a avea posibilități imediate de a le lichida. Cea mai mare parte dintre acestea — circa 33% — stau imobilizate de peste un an de zile în magaziile unei unități componente, la Întreprinderea de producerea ceramicii fine pentru construcții din București și sînt formate din piese de schimb, diverse materiale refractare și de construcție, coloranți și acizi, diverse produse metalurgice etc. Stocuri de materii și materiale s-au constatat și la Fabrica de cărămizi „1 Mai-Bucov" care, datorită aprovizionării necorespunzătoare a înregistrat supranormative la inele din cauciuc pentru tuburi beton și la saci de hîrtie în valoare de aproximativ 1 milion lei. Materiale fără mișcare și de prisos se găsesc și în alte întreprinderi care aparțin de această centrală industrială, ca, de exemplu, la Fabrica de cărămizi din Urziceni sau la Întreprinderea de produse pentru construcții din Sătuc — județul Buzău, etc.

Cauzele mai importante care au determinat formarea unui asemenea volum important de stocuri supranormative, fără mișcare și de prisos, sînt:

● colaborarea insuficientă între serviciile de aprovizionare ale întreprinderilor în cauză și celelalte servicii, fapt ce a dus la necunoașterea necesarului real de consum din întreprinderi;

● studiile tehnico-economice privind unele secții noi de producție nu au fost suficient de documentate în ce privește asigurarea rezervelor de piese de schimb și obiecte de inventar. Din această cauză, la dotare s-au făcut aprovizionări cu mult peste necesarul real de consum și care după 2—3 ani au devenit disponibile (de exemplu, Întreprinderea de produse din ceramică fină pentru construcții);

● dificultăți de ordin tehnic întîmpinate cu ocazia punerii în funcțiune a unor secții sau fabrici, ceea ce a făcut ca materialele aprovizionate să nu se consume decît în parte iar restul să devină stocuri supranormative pe toată perioada de timp pînă la lichidarea deficiențelor (de exemplu, Întreprinderea de prefabricate din beton-Oradea, Fabrica de cărămizi „Zorile Noi"-Piatra Neamț, Fabrica de cărămizi-Urziceni etc.).

● în sfîrșit, ultima și, după noi, cea mai importantă cauză care a determinat formarea unor astfel de stocuri, o constituie insuficienta preocupare a personalului care răspunde de utilizarea judicioasă a mijloacelor circulante din întreprinderi și din această centrală industrială. Acolo unde a existat o preocupare din partea conducerii centralei pentru buna organizare a procesului de aprovizionare, așa cum este cazul Centralei industriale de prefabricate din beton, asemenea fenomene au putut fi prevenite sau au apărut cu o frecvență mult mai redusă. În schimb, la Centrala industrială a ceramicii pentru construcții și marmurii, lipsa de preocupare a fost dovedită în special cu ocazia depistării stocurilor supranormative, fără mișcare și de prisos, cînd s-au constatat importante cantități de materii și materiale care puteau fi date disponibile la baze în vederea redistribuirii lor încă din primul semestru al anului 1971.

● Resurse de ordinul milioanelor zac în depozite

CONSECINȚELE modului în care cele două centrale industriale și-au folosit mijloacele circulante s-a reflectat în indicatorii financiari și în special în volumul împrumuturilor cu dobîndă majorată. Astfel, în timp ce, în anul 1971, Centrala industrială de prefabricate din beton a plătit dobînzi penalizatoare în sumă de 300 mii lei, reprezentînd 15% din totalul cheltuielilor neeconomicoase, Centrala industrială a ceramicii pentru construcții și a marmurii a plătit 2,4 milioane lei, reprezentînd 60% din volumul cheltuielilor neeconomicoase; numai Întreprinderea de produse din ceramică fină pentru construcții a suportat astfel de dobînzi în valoare de 1,5 milioane lei.

La încheierea acțiunii de control, organele noastre bancare au recomandat conducerii centralei să predea la baze, fără întîrziere, stocurile care se pot redistribui altor întreprinderi. În cazul cînd aceasta nu este posibil, să se treacă la casarea unor materii prime și materiale, spre a nu se mai plăti dobînzi penalizatoare cu efecte negative asupra prețului de cost.

Pentru a sprijini centrala industrială în acțiunea de depistare și predare către baze a stocurilor disponible, sucursala noastră a remis tuturor sediilor bancare unde își au contul întreprinderile acesteia, sarcina de a urmări cum se aduce la îndeplinire măsura luată și de a interveni în eventualitatea cînd vor constata tergiversări. Pentru viitor, sucursala și-a propus să urmărească cum se aduc la îndeplinire măsurile preconizate și să acționeze în funcție de evoluția mișcării stocurilor.

Gh. MUȘETESCU
directorul sucursalei municipiului București a Băncii Naționale

---

● In Buletinul oficial nr. 40, a fost publicat Decretul pentru modificarea Legii nr. 25/1969 privind regimul străinilor în Republica Socialistă România. Prin acest decret au fost modificate art. 5 alin. 2 și 4, art. 6 alin. 1 litera b, art. 27 alin. 4, art. 28, art. 30 și art. 31 alin. 1, iar după art. 27, au fost introduse 3 articole noi (27^{1}, 27^{2} și 27^{3}). De altfel, în nr. 57, al Buletinului Oficial a fost republicat textul integral al Legii nr. 25, cu toate modificările mai sus menționate.

● In temeiul art. 57 din Constituție, în Buletinul Oficial nr 43, a fost publicată Legea privind cazierul judiciar organizat „ca un mijloc de cunoaștere și descoperire operativă a persoanelor care atentează la proprietatea socialistă, la drepturile, demnitatea și viața cetățenilor, la celelalte valori materiale și spirituale ocrotite de lege" (art. 1). Legea mai prevede că în cazierul judiciar se ține evidența persoanelor condamnate sau împotriva cărora s-au luat alte măsuri cu caracter penal și că aceasta se

NOI ACTE NORMATIVE

organizează de către Ministerul Afacerilor Interne. Legea intră în vigoare la 1 noiembrie 1972. Totodată, a fost dată publicității Hotărîrea Consiliului de Miniștri privind formularele folosite în activitatea de cazier judiciar.

● Prin H.C.M. nr. 485/29 aprilie 1972, publicată în Buletinul Oficial nr. 47, pe data de 1 iunie 1972 a fost înființată Întreprinderea de materiale de construcții Deva, cu sediul în satul Chișcădaza, comuna Șoimuș, județul Hunedoara, în cadrul Centralei industriale a lianților și azbocimentului — Brașov de sub îndrumarea și controlul Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții. Noua întreprindere funcționează pe principiul gestiunii economice, avînd personalitate juridică și va avea ca obiect de activitate fabricarea cimentului, varului și ipsosului.

● Prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 513/9 mai 1972, publicată în Buletimul Oficial nr. 54, a fost înființată Întreprinderea comercială de stat „Central" în municipiul București, în subordinea Ministerului Comerțului Interior, care va funcționa pe principiul gestiunii economice, avînd personalitate juridică. Noua întreprindere va avea ca obiect comerțul cu amănuntul de produse alimentare și nealimentare, precum și activitatea de alimentație publică și prestări de servicii și va conduce în mod nemijlocit magazinul universal ce urmează a fi construit în zona Pieței Unirii.

HUNEDOARA SE CONECTEAZĂ GENEROS LA URIAȘUL EFORT AL ȚĂRII

(Urmare din pag. 3)

teran, reducerea la minimum a pierderilor tehnologice, utilizarea mai bună a transportului, depozitării și manipulării materiilor prime și materialelor.

SUCCESUL ÎNFĂPTUIRII înainte de termen a cincinalului este determinat hotărîtor de materializarea la timp și cu eficiență sporită a noilor obiective de investiții. Pornind de la această cerință, avem în vedere ca pe lîngă noul furnal ce se construiește la Hunedoara, să ajungem la intensificarea reală a ritmului de lucru și la reducerea duratei de execuție pe șantierele miniere din Valea Jiului, la noile capacități de la Calan, în transporturi, în agricultură și la locuințe. În același timp, urmărim pe toate șantierele folosirea mai bună a utilajelor și a timpului de lucru, extinderea acordului global în scopul creșterii productivității muncii, reducerea consumurilor de materiale și lichidarea risipei.

Întrucît anul acesta și în 1973 încep lucrările la obiectivele importante de care depinde îndeplinirea cincinalului înainte de termen, ne preocupăm intens să asigurăm acestor obiective condiții optime de realizare. Mă refer nu numai la asigurarea documentației, amplasamentelor, finanțării sau contractării utilajelor, ci și la înlăturarea unor anomalii semnalate pînă acum la unele investiții — ponderea mare a construcțiilor, tendința spre gigantism și finisaje exagerate, soluții de construcții costisitoare cu durate lungi de execuție.

Ansamblul de îndatoriri și angajamente ce ni le-am asumat, sarcinile ce ne revin în continuare pentru a asigura în mod cert înfăptuirea obiectivelor cincinalului înainte de termen, solicită intens abnegație și pasiune, experiență și competență, responsabilitate și conștiinciozitate comuniștilor și tuturor colectivelor noastre din întreprinderi. Aceste calități, de atîtea ori confirmate, ne îndreptățesc să afirmăm că în bătălia pentru îndeplinirea înainte de termen a obiectivelor Congresului al X-lea al P.C.R., Hunedoara este conectată cu totală generozitate la uriașul efort al poporului pentru accelerarea progresului economic și social al patriei.

investiții

CONTROL BANCAR RIGUROS ASUPRA FOLOSIRII FONDURILOR DE INVESTIȚII

Radu MĂNESCU
vicepreședinte al Băncii de Investiții

PE BAZA hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din 1967 și a Congresului al X-lea au fost luate măsuri care să ducă la lărgirea sferei de folosire a creditului în finanțarea activității economice și în același timp să întărească controlul bancar asupra utilizării mijloacelor materiale și bănești.

Se știe că în economia noastră, controlul bancar se exercită pe de o parte prin însăși efectuarea operațiilor de acordare a creditului, de verificare a garantării lui, de urmărire a plății dobînzilor și de restituire a împrumuturilor la termen, iar pe de altă parte prin îndeplinirea mandatului dat organelor bancare, de a exercita un control riguros asupra felului în care sînt gospodărite fondurile productive pe care statul le-a pus la dispoziția unităților economice.

Prin acte normative elaborate în aplicarea rezoluțiilor Conferinței Naționale și Congresului al X-lea, au fost reglementate măsurile menite să ducă la o întărire a controlului bancar în sectorul investițiilor, atît prin **introducerea creditului ca metodă de acoperire a cheltuielilor** necesitate de înfăptuirea unor obiective cît și prin **extinderea sferei controlului** exercitat ca atare de aparatul băncilor finanțatoare.

Pentru aprecierea eficienței — din punctul de vedere al întăririi controlului bancar — a măsurilor luate, este de reținut că pentru finanțarea investițiilor creditul este folosit în două cazuri:

1) pentru finanțarea unor acțiuni prevăzute în planul de stat pentru dezvoltări de proporții mai mici, modernizări, reutilări, lichidări de locuri înguste etc., care avînd o rentabilitate ridicată dau posibilitatea restituirii împrumuturilor într-un termen scurt (5—6 ani) din beneficiile suplimentare realizate de întreprinderile productive ca urmare a investițiilor efectuate;

2) pentru acoperirea unor cheltuieli legate de efectuarea probelor tehnologice, pentru achiziționarea unor materiale de către beneficiarii de lucrări, etc., cheltuieli ce se fac pe parcursul realizării investițiilor, pînă la punerea lor în funcțiune. Împrumutul se restituie, în acest caz, integral sau parțial din fondurile de investiții.

Din punct de vedere al conținutului lor economic, există deci o deosebire importantă între aceste două forme de folosire a creditului în sectorul investițiilor. Prima, servește redistribuirii unei părți a venitului național (beneficii folosite pentru finanțarea investițiilor); a doua, îmbracă doar haina creditului, neaducînd vreo schimbare în repartiția venitului național, întrucît sursa de acoperire a împrumutului o constituie același fond centralizat din care se finanțează investițiile necreditabile.

Sigur că această deosebire de conținut economic influențează și rolul pe care creditul îl poate avea ca pîrghie economică. În primul caz, pîrghia creditului poate fi folosită pentru creșterea eficienței fondurilor de investiții, prin repartizarea lui după criteriul rentabilității investiției. Banca stabilind ordinea prioritară a acordării creditelor potrivit rentabilității lor, acționează implicit în sensul folosirii creditului ca pîrghie de creștere a eficienței. În același sens acționează și folosirea dobînzii ca pîrghie economică: diferențierea dobînzilor în funcție de termenele de acordare a împrumuturilor stimulează scurtarea duratei de execuție a lucrărilor creditate; penalizarea prin dobînzi majorate a nerestituirii împrumuturilor la termen, obligă la respectarea graficelor de eșalonare a lucrărilor etc.

În afară de aceasta, urmărirea felului cum sînt îndeplinite obligațiile contractuale de către clienții băncii impune evidențierea valorică prin conturi bancare a felului cum se desfășoară executarea fiecărei investiții în toate etapele realizării sale și dă posibilitatea — pe această bază — a luării măsurilor necesare înlăturării deficiențelor generatoare de pagube.

Prin urmare, din punct de vedere al întăririi controlului bancar, chiar în cazul al doilea, al folosirii formei creditului în sistemul de finanțare a investițiilor, măsura luată se vădește justificată.

Rezultatele constatate în cei doi ani de aplicare a noii legislații referitoare la sistemul de finanțare și creditare a investițiilor, par să confirme această apreciere: disciplina contractuală e mai strictă în cazul investițiilor creditabile; termenele de restituire a creditelor au fost în general respectate; volumul dobînzilor penalizatoare plătite în anul trecut pentru întîrzierea punerilor în funcțiune, față de volumul creditelor acordate, este minim.

În cadrul consfătuirii de lucru ținută în luna mai a.c. cu cadrele de conducere și specialiștii din institutele de proiectări și cercetări, din construcții și industrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu pe baza unei temeinice analize a activității de investiții-construcții a arătat însă că, deși succesele realizate nu pot fi contestate, în acest sector se mai mențin încă o serie de deficiențe care frînează accelerarea ritmului de creștere a economiei, accelerare necesară ajungerii din urmă, în timp cît mai scurt, a țărilor industriale înaintate. Ceea ce impune o și mai eficientă folosire a controlului bancar pentru înlăturarea acestor deficiențe.

Examinînd felul cum este folosit în prezent controlul prin credit, rezultă că actuala practică a distribuirii fondurilor de creditare a investițiilor, supune controlului bancar investițiile cele mai rentabile și mai ușor de înfăptuit, în loc ca el să fie îndrumat spre cele mai puțin rentabile și greu de realizat.

Practic, alegerea lucrărilor de investiții ce urmează a fi creditate se face cam în felul următor: titularii de investiții stabilesc mai întîi, după diverse criterii, lucrările care trebuie executate; dintre acestea, cele care îndeplinesc condițiile cerute de lege pentru a fi creditate sînt înscrise pe lista ce se remite băncilor, iar celelalte pe lista lucrărilor ce urmează a fi finanțate din fonduri nerambursabile. În aceste condiții, strădania oricărui beneficiar de investiții nu e de a dovedi eficiența investiției pe care o propune, pentru că altfel n-ar căpăta de la bancă împrumutul de care are nevoie, ci dimpotrivă, de a-i fi acceptat un termen mai îndepărtat de recuperare a fondurilor investite, știind că bani primește oricum pentru investiția respectivă; dacă ea în loc să fie inclusă în lista investițiilor creditabile e finanțată din fonduri nerambursabile, scapă de controlul aparatului care urmărește plata dobînzilor și restituirea împrumutului.

Este evident că prin acest sistem, rolul creditului ca pîrghie de redistribuire a beneficiului pentru înfăptuirea celor mai rentabile investiții, este cu totul neînsemnat; dar această situație nu este rezultatul unor aplicări greșite a dispozițiilor legale, ci al unor condiții obiective care cred eu, împiedică în momentul de față o altă aplicare a legii. Aceste condiții sînt generate în principal de cunoscutele neconcordanțe valorice existente în actualul nostru sistem de prețuri.

Se știe că prețurile de livrare în vigoare nu exprimă în general valoarea mărfurilor, și că pentru respectarea cerințelor legii valorii, statul nostru prin folosirea unor pîrghii financiare (cote variate de beneficii și de impozit pe circulația mărfurilor, diferențe bugetare etc.), influențează rezultatele financiare ale unităților producătoare de mărfuri în sensul cointeresării lor la o mai bună activitate.

Din această cauză repartizarea unor fonduri de investiții pe criterii exclusiv valorice, ar putea avea drept rezultat construirea unor obiective aparent rentabile, pentru că prețurile în vigoare pentru producția respectivă au fost stabilite la un nivel superior valorii ei, în timp ce alte investiții — în realitate mai eficiente decît primele — să nu primească fondurile pe care le necesită realizarea lor, pentru că aparent ele sînt mai puțin rentabile.

Dacă Banca de Investiții ar trebui să aleagă ea, pe baza indicatorilor valorici prevăzuți de lege, investițiile ce trebuie efectuate din fondurile de creditare, este evident că n-ar putea aloca bani pentru extinderea unei fabrici, să spunem, de produse ceramice care realizează, din cauza prețurilor, rentabilități derizorii; în schimb, ar îndruma fonduri însemnate pentru a înlocui sistemul de încălzire cu păcură sau cărbuni prin cel cu gaze naturale, sistem mult mai rentabil. Or, și într-un caz și în altul s-ar greși pentru că, cererile pieței de mărfuri ceramice trebuie satisfăcute și e mai economic ca ele să fie acoperite efectuîndu-se mici investiții, care să permită sporirea capacităților existente, decît prin construcții de noi unități; după cum e mai convenabil din punct de vedere al necesităților de perspectivă ale economiei naționale să economisim gaz metan, pentru a fi folosit ca materie primă, decît să fie secate rezervele, folosindu-l în locul unor combustibili mai puțin valoroși.

În aceste condiții este de înțeles că pentru determinarea priorităților în folosirea fondurilor de investiții, trebuie avuți în vedere, în afara indicatorilor valorici și anumiți indicatori fizici (producție marfă, volumul stocurilor, nivelul cererii solvabile etc.), indicatori care pot fi mai bine apreciați de organele centrale de sinteză, de ministere sau de centrale industriale, decît de organele bancare.

Înseamnă că nu trebuie să cerem sistemului de creditare mai mult decît poate el să dea. El poate fi o eficientă pîrghie de control. Să-l folosim deci ca atare, eliminînd insuficiențele actualelor forme de aplicare a lui. Extinzîndu-se, de pildă, sistemul de creditare a investițiilor la toate obiectivele din competența de aprobare a titularilor și la unele din cele ce se aprobă de Consiliul de Miniștri — propunere avută în vedere în cadrul unor acte normative în curs de aprobare — se include în sfera controlului bancar și investițiile mai puțin rentabile, deci tocmai cele care trebuie mai bine controlate.

Întărirea funcției de control, exercitată de către bănci în sectorul investițiilor, a fost reglementată și prin introducerea controlului preventiv al avizării documentațiilor tehnico-economice, asupra necesității, oportunității și economicității obiectivelor propuse; prin extinderea sferei controlului pe care băncile îl exercită concomitent cu efectuarea operațiilor de finanțare și creditare, de la deschiderea finanțării pînă la darea în funcțiune și realizarea parametrilor proiectați; prin adîncirea controlului tematic — postoperativ și o mai atentă verificare a activității organizațiilor de construcții-montaj.

Experiența celor doi ani de aplicare a acestor reglementări, rezultatele bune obținute, ca urmare a controlului bancar, atestă justețea măsurilor luate.

Lipsurile din sectorul construcții-investiții scoase la iveală în cadrul consfătuirii mai sus-menționate, arată însă că și în această direcție, eficiența controlului bancar deși sporită față de trecut, nu a ajuns la nivelul cerințelor.

În documentele Congresului al X-lea s-au criticat spiritul de grandomanie care se constatase în elaborarea unor proiecte de investiții, costul ridicat al unor construcții, întîrzierea intrării în producție a unor capacități nou create.

Discuțiile purtate la consfătuire au arătat că se continuă a se face cheltuieli pentru investiții noi deși avem capacități de producție insuficient folosite; se risipește teren agricol bun în loc să fie ocupat mai întîi cel neproductiv; se construiesc clădiri supradimensionate în loc ca materialele și forța de muncă de care dispunem să fie folosite pentru crearea de noi capacități de producție și de prestații de servicii; sînt imobilizate mijloace materiale și bănești prin prelungirea unor durate de execuție a lucrărilor și prin atingerea cu întîrziere a parametrilor proiectați etc. Activitatea de control bancar capătă, în aceste condiții, un conținut deosebit: avizarea investițiilor nu poate fi limitată la verificarea aplicării unor dispoziții legale sau a constatării unor situații de fapt, ci solicită o muncă de creație pentru a aprecia necesitatea și oportunitatea realizării de noi capacități de producție, în raport cu posibilitățile celor existente de a satisface cererile de mărfuri; pentru a judeca criteriile avute în vedere la alegerea amplasamentelor; pentru a compara soluțiile tehnice în aflarea celei mai eficiente; pentru a analiza calculele economice ale variantei celei mai convenabile.

Deschiderea finanțării nu înseamnă numai confruntarea datelor din piesele unui dosar pentru verificarea îndeplinirii condițiilor de începere a lucrărilor, ci controlul de fond al economicității maxime a acestor condiții. Durata de execuție a obiectivului astfel cum rezultă din graficul de eșalonare a lucrărilor, n-ar putea fi acceptată de organul de control bancar decît dacă corespunde drumului critic al unui grafic-rețea.

Controlul tematic post-operativ al diverselor condiții de realizare a planului, nu înseamnă simpla fotografiere a unor aspecte constatate în cursul desfășurării lucrărilor sau după terminarea lor, ci desprinderea, din noianul de fapte a celor mai caracteristice, depistarea cauzelor comune a unor deficiențe constatate separat și aflarea unor căi de lichidare a acestora.

Sigur că un astfel de control solicită din partea aparatului bancar, multă competență, o foarte bună documentare și o muncă perseverentă pentru rezolvarea la timp și în cele mai bune condiții a sarcinilor de răspundere pe care partidul și statul nostru i le-a încredințat.

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R., lucrătorii Băncii de Investiții, încredințați de necesitatea ridicării pe o treaptă mai înaltă a muncii de control, s-au angajat în a nu precupeți eforturile pentru a o realiza.

ACORDURI TRATATIVE CONTACTE

6-11/VI. ● Maxim Berghianu, președintele Comitetului de Stat al Planificării, a efectuat o vizită în Iran, la invitația guvernului acestei țări. În cadrul convorbirilor purtate cu oficialitățile iraniene, au fost examinate probleme ale cooperării economice și tehnice româno-iraniene, proiecte și posibilități de extindere a acestei cooperări. Convorbirile s-au încheiat prin semnarea unui aide-memoire, care cuprinde obiectivele și căile de dezvoltare — în continuare — a cooperării, precum și programul de activitate al comitetului de experți ai organelor de planificare din cele două țări în vederea pregătirii elementelor acordurilor guvernamentale de cooperare pe perioada următoare.

6-10/VI. ● La Helsinki s-au desfășurat lucrările celei de a 3-a sesiuni a Comisiei mixte româno-finlandeze de cooperare economică, industrială și tehnică. A fost semnat un protocol, care prevede realizarea de obiective în domenii ce prezintă interes pentru economia celor două țări, cum sînt: chimia, construcțiile de mașini, prelucrarea lemnului, schimbul de tehnologii.

agricultură

EFICIENŢA ECONOMICĂ A CHELTUIELILOR MATERIALE ÎN ZOOTEHNIE

PE ANSAMBLUL producţiei agricole, eficienţa economică a cheltuielilor materiale îşi găseşte expresia în valoarea producţiei globale agricole care revine la 1000 lei cheltuieli materiale. Devansarea ritmului de creştere a cheltuielilor materiale — legitate pentru orice agricultură în curs de modernizare — de către ritmul de creştere a producţiei globale agricole măreşte eficienţa cheltuielilor materiale, măreşte valoarea nou creată în agricultură, astfel încît sporeşte şi producţia netă (venitul naţional produs în agricultură) la 1000 lei cheltuieli materiale. În ultimă instanţă, ridicarea eficienţei cheltuielilor materiale se exprimă în reducerea ponderii lor în structura valorică a producţiei globale agricole. De aceea, problema eficienţei cheltuielilor materiale este deosebit de complexă, afectînd întreaga structură economică şi organizatorică a producţiei agricole. Reducerea absolută a cheltuielilor materiale, prin perfecţionarea sistemului de normare a consumurilor, este numai una din direcţiile principale de sporire a eficienţei cheltuielilor materiale. Paralel cu aceasta, o importanţă covîrşitoare are în momentul de faţă folosirea raţională a resurselor materiale, optimizarea lor, asigurarea unei corelaţii economice între cheltuielile materiale şi rezultatele producţiei.

Rezolvarea problemei privind eficienţa cheltuielilor materiale în agricultură comportă două etape obligatorii şi distincte prin conţinut şi posibilităţi:

a) În prima etapă, hotărîtor pentru sporirea eficienţei cheltuielilor materiale în agricultură este optimizarea consumurilor, care poate însemna chiar reducerea absolută a normelor de consum pe unitatea de producţie. Deşi mai reduse, posibilităţile relevate în această etapă pot fi valorificate în timpul cel mai scurt astfel încît se poate realiza o creştere aproape imediată a eficienţei cheltuielilor materiale. Din punct de vedere al scopului urmărit, această etapă are un caracter extensiv, dar posibilităţile pe care le oferă sînt mai la îndemîna organizatorilor producţiei;

b) în cea de a doua etapă, factorul hotărîtor pentru sporirea eficienţei cheltuielilor materiale este perfecţionarea mijloacelor de producţie, ceea ce asigură un coeficient mai ridicat de corelaţie a fondurilor de producţie cu valoarea producţiei globale. Presupunînd adînci transformări în calităţile productive ale mijloacelor de producţie, pe baza cuceririlor revoluţiei tehnice, tehnologice şi biologice contemporane, această etapă are un caracter de durată, dinamic, de creştere în trepte succesive a eficienţei cu care sînt cheltuite mijloacele materiale. Prin scop şi efecte, este o etapă prin excelenţă intensivă, care presupune multă ingeniozitate şi perseverenţă din partea organizatorilor producţiei.

În practică, trebuie asigurată o îmbinare raţională — în timp, scop şi efecte — a acestor două etape, astfel că, în fond, obiectivele primei etape sînt rezolvate pe fundalul şi concomitent cu obiectivele celei de a doua etape, ceea ce măreşte eficienţa economică a optimizării rezultatelor şi cheltuielilor materiale de producţie.

Experienţa a 8 cooperative agricole de producţie studiate în zona Alexandria (Beiu, Brînceni, Furculeşti, Răzmireşti, Ştorobăneasa, 24 Ianuarie, Ţigăneşti şi 8 Martie-Ţigăneşti) arată că problema eficienţei cheltuielilor materiale în ramura creşterii vacilor de lapte este deosebit de acută, de importanţă vitală pentru dezvoltarea lor economică. Această caracteristică este imprimată de acţiunea a cel puţin trei factori: a) ponderea cheltuielilor materiale în structura valorică a producţiei de lapte; b) producţia de lapte care revine la 1000 lei cheltuieli materiale; c) cheltuielile materiale pe hl de lapte.

În majoritatea cooperativelor, cheltuielile materiale reprezintă 85—90% din valoarea producţiei de lapte (la preţ de realizare). În unele cooperative mărimea cheltuielilor materiale depăşeşte (cu circa 20% chiar) valoarea producţiei de lapte (evaluată la preţuri de realizare). Dacă la acestea adăugăm cheltuielile pentru retribuirea muncii rezultă clar că în aproape toate cooperativele, chiar după ce au fost introduse preţuri stimulatorii, bazate pe cheltuielile sociale de producţie la lapte, producţia de lapte continuă să se afle la limita de rentabilitate, în unele cazuri continuînd să provoace pierderi crescătorilor de vaci de lapte. O asemenea situaţie acţionează ca o puternică frînă în calea sporirii efectivelor de vaci de lapte, deoarece s-ar reduce concomitent şi posibilităţile de creştere a beneficiilor sau chiar s-ar ajunge la creşterea pierderilor pe care le suportă aceste unităţi. Aceeaşi concluzie se impune şi din analiza cheltuielilor materiale pe hl de lapte.

Concludentă pentru nivelul de eficienţă, dar mai ales pentru rezervele de creştere a acestuia, este producţia de lapte la 1000 lei cheltuieli materiale (totale şi directe). Importanţa deosebită a acestui indicator de eficienţă a cheltuielilor materiale decurge din faptul că, în condiţiile unor ramuri sau culturi izolate, el devine indicatorul principal de eficienţă a cheltuielilor materiale, de mărimea căruia va depinde şi ponderea cheltuielilor materiale în structura valorică a producţiei globale, precum şi mărimea venitului global pe unitatea de produs sau pe întreaga producţie.

Or, într-o zonă cu condiţii natural-economice aproape uniforme, întîlnim o mare disparitate teritorială a producţiei de lapte la 1000 lei cheltuieli materiale. Deci, în condiţii de producţie similare, se consumă — în unele cazuri — mijloace materiale chiar de peste două ori şi jumătate mai mult pentru a obţine aceeaşi cantitate de lapte.

Pornind de la posibilităţile existente în actuala etapă, atenţia principală a fost îndreptată spre optimizarea cheltuielilor pentru furaje, dat fiind rolul hotărîtor pe care îl au acestea în formarea cheltuielilor materiale din ramura creşterii vacilor de lapte (între 50% şi 90% din totalul acestor cheltuieli).

O primă problemă este aceea a consumului de furaje (în U.N. şi P.D.) pe vacă furajată. Raportat pe unitatea de produs, consumul de furaje constituie elementul determinant al disparităţilor teritoriale în ce priveşte eficienţa cheltuielilor materiale în producţia de lapte de vacă (disparitatea teritorială se menţine la 1:2 în cazul consumului de U.N./hl lapte şi creşte la 1:2,5 în cazul consumului de P.D./hl lapte). Acelaşi larg diapazon (1:2.2) se menţine şi în raportul P.D./U.N. reflectînd lipsa de echilibru proteic al raţiilor furajere. Dacă la toate acestea adăugăm diferenţele substanţiale de cost pe unitatea de furaj (U.N.) consumată, avem explicaţia de fond a deosebirilor de cheltuieli materiale pe vacă furajată.

Toate aceste elemente, cu toate oscilaţiile lor însemnate, uneori contradictorii şi care par că nu pot fi supuse unor corelaţii stricte, arată însă cît de actuală este problema optimizării consumului de furaje, în funcţie de potenţialul productiv al actualului efectiv de vaci de lapte.

● Optimizarea raţiei furajere

ÎNTRUCÎT în cele mai multe din cooperativele studiate randamentul pe vacă furajată este de 1000—1500 l lapte, am urmărit optimizarea raţiei furajere pentru această categorie de randament.

Prin optimizare, s-a căutat găsirea acelei raţii care, prin valorificarea resurselor furajere locale, să permită reducerea cheltuielilor de furajare în condiţiile asigurării tuturor principiilor nutritivi (îndeosebi proteină digestibilă), absolut necesari funcţionării productive a organismului. Optimizarea raţiei a urmărit, de asemenea, reducerea la strictul necesar a consumului de furaje concentrate. Paralel cu optimizarea raţiei furajere pe întreg anul, s-au elaborat modele separate pentru optimizarea raţiei furajere pe cele două perioade bine distincte în organizarea raţională a producerii şi folosirii furajelor, perioada de păşunat şi perioada de stabulaţie. Pentru optimizarea raţiilor furajere s-a folosit metoda programării lineare, iar calculele au fost efectuate la calculatorul electronic Dacic 1 de la Institutul de Cercetări pentru economie agrară şi organizarea întreprinderilor agricole socialiste.

Interesul practic pe care îl prezintă optimizarea raţiei furajere pentru creşterea eficienţei cheltuielilor materiale de furaje în 5 cooperative studiate (Beiu, Brînceni, Furculeşti, Răzmireşti şi Ştorobăneasa) în care randamentul de lapte variază între 1000 şi 1500 l este redat de mărimea economiilor care se pot realiza prin aplicarea raţiilor furajere recomandate de către noi.

Economiile au fost determinate în două variante cu cîte două subvariante fiecare. Prima variantă (A) are în vedere economiile realizate prin optimizarea separată a raţiei furajere în perioada de vară şi de iarnă; în cea de a doua variantă (B), economiile au fost determinate pe baza optimizării raţiei furajere animale. Pentru fiecare variantă, eficienţa optimizării raţiilor furajere a fost determinată în două subvariante: în cazul primei subvariante (a) s-au determinat economiile realizate faţă de consumul efectiv de furaje; în cazul celei de a doua subvariante (b) au fost determinate economiile care se pot realiza în cazul în care consumul de furaje (exprimat în U.N.) s-ar ridica la nivelul celui luat în calcul la optimizarea raţiei furajere. Sintetic, eficienţa optimizării raţiei furajere pe variante şi subvariante prezintă următoarele aspecte cantitative:

Varianta A

subvarianta a = economii la cheltuielile pentru furaje în valoare de 155.855 lei, revenind în medie 31.171 lei pe o cooperativă;

subvarianta b = economii la cheltuielile pentru furaje în valoare de 250.615 lei, revenind în medie 50.123 lei pe o cooperativă.

Varianta B

subvarianta a = economii la cheltuielile pentru furaje în valoare de 204.838 lei, revenind în medie 40.968 lei pe o cooperativă;

subvarianta b = economii la cheltuielile pentru furaje în valoare de 322.041 lei, revenind în medie 64.408 lei pe o cooperativă.

Exprimată în cifre relative, eficienţa optimizării raţiei furajere la această categorie de randament, determinată de reducerea cheltuielilor pentru furaje, atinge următorii parametri:

Varianta A	subvarianta a = 8,93%
	subvarianta b = 14,73%
Varianta B	subvarianta a = 11,74%
	subvarianta b = 17,29%

În unele cooperative însă, ca în cele din Ţigăneşti, randamentul pe vacă furajată este cuprins între 1 500 şi 2 000 l lapte. Pentru optimizarea raţiei furajere în funcţie de dinamica randamentului de lapte pe vacă furajată a fost necesară rezolvarea unei noi probleme de programare lineară, pe baza căreia a fost optimizată raţia furajată pentru categoria de vaci de lapte cu randament de 1 500—2 000 l în aceleaşi variante şi subvariante. Economiile realizate în acest caz ating următoarele sume:

Varianta A

subvarianta a = economii în valoare de 179.872 lei

revenind în medie 89.936 lei pe o cooperativă

subvarianta b = economii în valoare de 327.142 lei

revenind în medie 163.571 lei pe o cooperativă

Varianta B

subvarianta a = economii în valoare de 154.176 lei

revenind în medie 77.088 lei pe o cooperativă.

subvarianta b = economii în valoare de 292.453 lei

revenind în medie 146.226 lei pe o cooperativă.

Trebuie avut în vedere că optimizarea raţiei furajere se bazează în exclusivitate pe optimizarea proporţiilor dintre diferitele categorii de furaje, fără a suferi influenţa modificării preţurilor la diferite furaje. Fără îndoială, reducerea preţului de cost al diferitelor furaje poate aduce modificări în însăşi structura raţiei furajere, mărind economiile care pot fi realizate prin optimizarea raţiei furajere. În acest sens, este necesară optimizarea structurii suprafeţelor cultivate cu plante de nutreţ însăşi, în funcţie de randamentul şi economicitatea diferitelor culturi furajere.

Cu toată influenţa pe care o are asupra eficienţei cheltuielilor materiale în ramura creşterii vacilor de lapte, optimizarea raţiei furajere nu epuizează posibilităţile de sporire a eficienţei cheltuielilor materiale, deoarece sînt factori a căror acţiune se poate face simţită după sau într-o perioadă mai îndelungată de timp.

● Factorii de creştere a eficienţei

ELEMENTUL hotărîtor pentru sporirea eficienţei cheltuielilor materiale în creşterea vacilor de lapte este **randamentul de lapte pe vacă furajată**, care determină eficienţa tuturor cheltuielilor materiale dar, mai ales, a celor pentru furaje. Corelarea randamentului pe vacă furajată cu cheltuielile materiale totale şi cu cele pentru furaje pe hl de lapte arată un raport aproape legic între cauză şi efect. Mai mult decît atît: decalajul de randament (de 1:2) şi mai ales de cel al cheltuielilor materiale totale (de 1:2,6), ceea ce demonstrează practic efectele randamentului mai ridicat pentru eficienţa cheltuielilor materiale.

Randamentele care se obţin în majoritatea cooperativelor studiate (1000, maximum 1500 l lapte pe vacă furajată) situează ramura creşterii vacilor de lapte la limita inferioară de rentabilitate. Corelaţiile complexe dintre randament şi consum de furaje pe vacă furajată, preţ de cost pe U.N., raportul P.D./U.N. în raţia furajeră etc., arată clar că numai începînd cu producţia de 1500—2000 l lapte creşterea vacilor de lapte devine rentabilă, asigurîndu-se o eficienţă satisfăcătoare a cheltuielilor materiale.

Sporirea randamentului, în condiţiile date, este condiţionată, în primul rînd, de îmbunătăţirea condiţiilor de furajare, prin asigurarea normelor şi apoi a raţiilor furajere necesare. Or, în unele din cooperativele studiate, normele de furajare abia asigură raţia de întreţinere, animalul consumînd din substanţa proprie pentru a produce 900—1000 l lapte anual. Dacă la acestea adăugăm furajarea neraţională pe parcurs, structura defectuoasă a raţiilor furajere etc., randamentul redus pe vacă furajată este şi expresia unui proces de degradare biologică a animalelor, de scădere a capacităţii lor de producţie etc. O asemenea economicitate în furajare, rău înţeleasă, poate avea urmări din cele mai grele pentru evoluţia în perspectivă a eficienţei vacilor de lapte din cooperativele studiate. De altfel, simpla contrapunere a celor două cooperative din Ţigăneşti, celor din Beiu sau Furculeşti arată că numai prin respectarea normelor de furajare se poate uneori chiar dubla randamentul de lapte pe vacă furajată. Un aport demn de luat în seamă în această direcţie îl poate aduce îmbunătăţirea structurii de vîrstă a vacilor de lapte, prin reformarea vacilor bătrîne, al căror potenţial productiv s-a redus simţitor. De asemenea, existenţa anuală a unui însemnat număr de vaci sterpe măreşte artificial efectivul mediu anual de vaci furajate, micşorînd randamentul pe vacă furajată şi eficienţa cheltuielilor materiale. Toate aceste deficienţe organizatorice, unele generate de cauze obiective de voinţa cooperativelor, au totuşi un caracter subiectiv, putînd fi înlăturate prin acţiunea hotărîtă a conducerii cooperativelor în cauză.

În cooperativele studiate, problema randamentului ridică şi alte serioase probleme în legătură cu ameliorarea efectivului de vaci de lapte, cu munca de selecţie şi perfecţionare a calităţilor lor productive. Se impun măsuri hotă-

prof. dr. O. PARPALĂ

(Continuare în pag. 18)

În întîmpinarea Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român și a celei de a 25-a aniversări a Republicii

conducere și organizare

CONDUCEREA COLECTIVĂ — EXPRESIE A ADÎNCIRII DEMOCRAȚIEI, STIMUL AL GÎNDIRII CREATOARE

INSTITUȚIONALIZAREA PRINCIPIULUI muncii colective în conducerea unităților noastre economice, rezultatele practice obținute în funcționarea organelor de conducere colectivă — adunări generale, consilii și comitete ale oamenilor muncii — atestă justețea măsurilor luate de conducerea partidului, importanța sa pentru dezvoltarea vieții noastre politice, economice, sociale.

Expresie a adîncirii democrației socialiste, și instrument de sporire a eficienței activității de conducere, organele colective de conducere, prin modul cum sînt structurate și prin normele lor de funcționare, profund democratice, asigură manifestarea plenară a dublei calități a oamenilor muncii din țara noastră — de producători și proprietari — utilizarea deplină a cunoștințelor specialiștilor, a energiei creatoare și a bogatei experiențe de viață a maselor în procesul de conducere a economiei, contribuind la fundamentarea deciziilor și sporirea gradului de motivare a participării tuturor oamenilor muncii pentru executarea acestora.

Sublinierea semnificațiilor acestei măsuri adoptată de Conferința Națională a partidului din decembrie 1967 și aplicată apoi treptat în practică, evidențierea modalităților de îmbunătățire a activității organelor de conducere colectivă din unitățile economice, a factorilor de sporire a gradului de participare a maselor la conducere, a constituit obiectul unei ample dezbateri organizată recent de redacția „Vieții economice".

● Dubla calitate a oamenilor muncii și semnificațiile conducerii colective

Red.: — Elementele esențiale ale concepției P.C.R. de aplicare a principiului muncii colective în conducerea unităților economice au fost elaborate încă la Conferința Națională a partidului din decembrie 1967; ele s-au concretizat și îmbogățit apoi treptat în conținut prin mai multe hotărîri ale conducerii partidului și statului nostru, fiind sintetizate în Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, adoptată în noiembrie 1971.

Experiența de peste patru ani căpătată în acest domeniu a evidențiat și evidențiază noi și noi semnificații ale acestei măsuri de excepțională importanță pentru dezvoltarea vieții noastre politice, sociale și economice. Ni se pare logic ca la începutul discuției noastre să ne concentrăm atenția tocmai asupra acestor semnificații, asupra sublinierii originalității concepției românești de aplicare a principiului muncii colective în conducerea unităților economice.

M. Dumitrescu: — Consider că trebuie subliniate cîteva elemente care caracterizează originalitatea concepției noastre și anume:

1) conducerea colectivă în țara noastră are un caracter deliberativ, toți membrii organului de conducere participînd în mod egal la adoptarea hotărîrilor.

2) realizarea interferenței de interese și obiective, respectiv faptul că atît executanți cît și conducători ai diverselor nivele ierarhice fac parte din organe de conducere colectivă situate la un nivel superior — directorii de întreprinderi fac parte din consiliul oamenilor muncii al centralei, directorul general al centralei din colegiul ministerului, ministrul face parte din guvern etc. — ceea ce asigură atît organelor de conducere colectivă cît și membrilor acestora o viziune largă și în același timp concretă asupra unui domeniu, determinînd luarea în considerare a întregului ansamblu de interese.

3) a treia trăsătură este legată de componența organelor de conducere. Este vorba de participarea la nivelul întreprinderii, de exemplu, a unui număr însemnat de reprezentanți ai oamenilor muncii, a secretarului organizației de partid, a președintelui comitetului sindicatului, secretarului U.T.C., a unor oameni de știință din afara unităților respective.

4) gradul de extindere la toate nivelele și în toate unitățile a aplicării principiului muncii colective în conducere.

P. Bașture**a:** — Pentru a contura și mai exact specificul aplicării principiului muncii colective în conducerea unităților noastre economice, cred că trebuie să menționăm că aceasta se realizează ca parte integrantă a unei ample acțiuni de democratizare a întregii vieți politice, sociale și economice a țării.

La cele arătate aici de tov. M. Dumitrescu aș vrea să adaug că — după părerea mea — conducerea colectivă, aplicată la toate nivelele, constituie un instrument deosebit de eficace în realizarea obiectivelor încredințate unităților economice. Organele de conducere colectivă reprezintă, în același timp, o expresie a democrației și un instrument de eficiență. Aceasta deoarece modul de structurare a organelor de conducere colectivă din unitățile noastre asigură o puternică **motivație a** întregului personal la realizarea sarcinilor și un înalt grad de realism deciziilor luate.

Nu este un secret pentru nimeni că în diferite țări ale lumii s-a încercat, sub diverse forme, realizarea unor echipe de conducere sau conduceri colective în unitățile economice, care să mobilizeze — în cadrul conducerii — factorii care determină succesul activității economice. Modul original în care s-a realizat acest lucru la noi își găsește determinarea specifică în dubla calitate pe care o au salariații unităților noastre economice: proprietari și, totodată, producători ai mijloacelor de producție și bunurilor de consum.

● Valorificarea experienței sociale a maselor

M. Flucsă: — Această dublă semnificație a organelor de conducere colectivă din unitățile noastre economice — expresie a adîncirii democrației și instrument de eficiență — mai poate fi subliniată încă prin cîteva elemente.

Am în vedere faptul că soluțiile luate în analiza organelor de decizie sînt rezultatul unui amplu proces de colectare și selecție a emanației inteligenței maselor, a întregului personal al unității. Trebuie subliniată nu numai înmulțirea numărului de idei — deci creșterea probabilității de a alege una bună — dar și îmbunătățirea procesului de alegere, organele de conducere colectivă dispunînd acum — în persoana reprezentanților salariaților care intră în componența lor — de acest filtru deosebit de exigent și obiectiv care este **experiența socială a maselor.**

În plus, aplicarea principiului muncii colective asigură o sporire a spiritului de răspundere, care este mult diminuată în condițiile localizării drepturilor de decizie la o singură persoană.

Red: — Vă propunem să ne oprim asupra acestui ultim aspect. Nu sînt puțini autori de lucrări de specialitate care atrag atenția asupra posibilității diluării spiritului de răspundere prin aplicarea principiului muncii colective în conducere în procesul de decizie.

V. Ionescu: — Ați spus bine „posibilitatea", întrucît nu este vorba de o realitate. Această posibilitate se poate transforma în realitate atunci cînd munca, activitatea organului colectiv de conducere nu este organizată, condusă cum trebuie. Dacă dezbaterile sînt bine pregătite, problemele sînt clar formulate, ca și variantele de soluționare a lor, atunci se cunoaște precis cine cu ce a contribuit, cine pentru ce a votat. Justificarea lipsurilor în aceste condiții este mult mai dificilă, nu se mai poate fugi de răspundere. Repet, **condiția necesară este existența unei organizări clare, sistematice a activității respectivului organ de conducere.**

M. Dumitrescu: — **Aplicarea principiului muncii colective în conducere, participarea reprezentanților maselor la luarea deciziilor realizează o legătură cu totul deosebită între motivație și responsabilitatea:** fiecare salariat, simțindu-se părtaș la deciziile luate, în care sînt integrate propriile sale idei, propriile sale propuneri, devine cu mult mai angajat în executarea acestora, cu mult mai responsabil față de rezultatele aplicării respectivelor decizii.

Red: — Sintetizînd, am putea deci afirma că aplicînd principiul muncii colective în conducerea unităților economice, în concepția partidului nostru au fost urmărite două obiective esențiale: 1) adîncirea democrației socialiste, participarea directă, nemijlocită a maselor de oameni ai muncii la luarea deciziilor ce privesc activitățile pe care ei le execută și 2) îmbunătățirea procesului de decizie prin atragerea la luarea acestora a reprezentanților mai multor specialiști și interese — deciziile luate fiind astfel mai fundamentate, mai realiste.

Pentru atingerea obiectivelor a fost creat mijlocul adecvat, cadrul juridic și organizatoric concretizat în legea care stabilește componența, atribuțiile și normele de organizare și funcționare ale organelor de conducere colectivă din unitățile economice: adunări generale, consilii și comitete ale oamenilor muncii.

Punerea în operă a mijlocului, umplerea cu conținut a cadrului juridic creat se materializează în participarea activă, contribuția cu idei a membrilor organelor de conducere colectivă la rezolvarea problemelor cu care acestea sînt confruntate.

Care sînt factorii de care depinde această participare, factorii care acționează în sensul sporirii gradului de participare și modalitățile prin care-i putem influența?

I. Velican.: — Întrucît este vorba de o multitudine de factori, de naturi diferite, cred că, înainte de toate, este necesar să facem o grupare a lor, urmînd ca apoi să analizăm pe fiecare în parte. Pentru analiză mi se pare adecvat să grupăm acești factori în două categorii: **factori ce țin de organizarea propriu-zisă a activității organelor de conducere colectivă și factori prin care punem în mișcare energia grupului, prin care impulsionăm participarea membrilor organului de conducere la atingerea obiectivelor acestuia — emiterea de idei, luarea de hotărîri.**

În ceea ce privește prima grupă, fără ca ordinea să indice și importanța, cred că trebuie să ne orientăm atenția în următoarele direcții: existența unui regulament de funcționare bine pus la punct pentru fiecare organ de conducere colectivă; alegerea și planificarea judicioasă a problemelor supuse în dezbaterea diferitelor organe de conducere, în conformitate cu atribuțiile încredințate prin lege; pregătirea sistematică a dezbaterilor (elaborarea din timp a materialului documentar, care prezintă problemele și soluțiile propuse de compartimentele de stat major, transmiterea lor membrilor organelor de conducere colectivă, asigurarea condițiilor materiale pentru ca aceștia să consulte un număr cît mai mare de salariați); conducerea dezbaterilor în conformitate cu regulile și normele stabilite de știință pentru acest tip de muncă; crearea unui sistem adecvat de urmărire a modului cum se aplică deciziile luate.

Experiența noastră arată că o importanță capitală pentru sporirea eficienței activității organelor de conducere colectivă o are abordarea unor probleme concrete, foarte clar formulate. Cînd spun „concrete" nu am deloc în vedere probleme mărunte, imediate. Dimpotrivă. O analiză pe o perioadă mai îndelungată a activității organelor de conducere colectivă din unitatea noastră a scos în evidență că uneori probleme ce pot fi și trebuie rezolvate la nivelul secțiilor și atelierelor de fabricație sînt „pasate" în sus, ele încarcă în mod nejustificat ordinea de zi a organelor de conducere colectivă. Apare o alternativă. Sau organul de conducere ia decizia, rezolvă într-un fel sau altul problema, dar o rezolvă inevitabil cu întîrziere — și tot cu întîrziere se aplică, întrucît trebuie ca decizia să parcurgă toată filiera ierarhică pînă la punctul de execuție. Sau organul de conducere retransmite problemele de acest gen acolo unde ele trebuie să se rezolve — la ateliere și secții, și deci, din nou, întîrziere.

Cînd spun concret, înțeleg probleme importante — cele prevăzute în lege pentru respectivul organ de conducere — dar foarte clar formulate. Astfel, noi am renunțat treptat la sistemul de a supune în dezbaterea consiliului oamenilor muncii formulări generale de genul: „analiza situației economico-financiare a centralei și unităților componente", formulări care dispersează atenția consiliului într-un număr mare de direcții și, de obicei, nu cele mai importante. Îmbunătățirile aduse au constat în aceea că, în prezent, consiliul pornește de la un studiu — elaborat de specialiști — care precizează problemele, variantele de soluționare și consecințele adoptării uneia sau alteia dintre soluții. În felul acesta, atenția dezbaterilor este concentrată spre analiza sistematică a consecințelor, spre alegerea celei mai bune variante. Se elimină discuțiile „pe lîngă" subiect, se cîștigă timp, deciziile luate sînt mai fundamentate. Se poate spune chiar că sporește numărul de decizii, întrucît în vechiul sistem multe dezbateri nu se finalizau în decizii.

PARTICIPANȚI LA DEZBATERI

Paraschiv BASTUREA — consilier al ministrului industriei ușoare; Mihail DUMITRESCU — director studii — decan, Institutul central de pregătire și perfecționare a cadrelor de conducere din economie și administrația de stat; Maria FLUCSĂ — director general, Centrala Industriei Bumbacului; Nicolae HANEȘ — șef serviciu, Ministerul Muncii; Traian HERSENI — șef de secție, Institutul de Psihologie al Academiei R.S.R.; Anca IONESCU — muncitoare, Fabrica „Suveica" — București; Virgil IONESCU — director organizare-personal, Centrala Industriei de Pielărie și Încălțăminte — București; Anghel MOISĂ — instructor de specialitate, Consiliul Central al U.G.S.R.; Ion VELICAN — director organizare-personal, Centrala de Anvelope și Articole Tehnice din Cauciuc. Din partea redacției au participat: Constantin COJOCARU — șef de secție și Nicolae POPOV — redactor principal.

● Nu analiza, ci decizia constituie țelul final al activității de conducere

N. Haneș: — Trebuie subliniată în mod deosebit importanța organizării dezbaterilor organelor de conducere colectivă. Se manifestă încă formalism în activitatea unora dintre aceste organe. Lipsă de preocupare pentru definirea problemelor și pentru programarea abordării acestora se manifestă în luarea unor hotărîri cu caracter general (care nu rezolvă de fapt nici o problemă — de exemplu: „conducerile de uzine vor lua măsuri pentru ridicarea productivității muncii"), în reluarea în dezbatere a aceleiași probleme la intervale scurte de timp (cum se întîmplă la Centrala de utilaj chimic și rafinării, de exemplu) tocmai pentru că obiectivele dezbaterilor nu sînt suficient de clarificate în prealabil și nu se finalizează în decizii. **Trebuie însușit de toți postulatul că nu analiza este produsul final al organelor de conducere colectivă din unitățile economice, ci decizia.** Deși are importanța ei, analiza constituie o fază intermediară; ea nu declanșează acțiune, ea n-are nici o justificare dacă nu se finalizează într-o decizie.

A. Moisă. — Tot de organizare țin și următoarele două aspecte pe care aș dori să le supun atenției.

În primul rînd, este vorba de **regularitatea cu care se țin ședințele organelor de conducere colectivă.** Din analizele pe care le-am făcut rezultă că există unele comitete ale oamenilor muncii care luni întregi nu se întrunesc în dezbateri. Este o evidentă încălcare a prevederilor legii.

În al doilea rînd, există organe de conducere colectivă care nu și-au pus la punct un **sistem de înregistrare a dezbaterilor și de urmărire a aplicării hotărîrilor luate.** În lipsa acestora, practic, nu se poate cunoaște activitatea respectivelor organe de conducere, contribuția deciziilor lor la rezultatele unităților economice conduse.

T. Herseni. — Acest fenomen — de neținere a ședințelor comitetului oamenilor muncii în termenul legal — o dată pe lună — l-am constatat și noi în anchetele efectuate. O analiză mai profundă ne-a dus la constatarea că într-o perioadă de 3—4 luni este imposibil să nu apară necesitatea luării de decizii în probleme de natura celor ce intră în atribuțiile comitetului. Ele sînt însă luate de director și aduse la cunoștință „spre ratificare", comitetului, atunci cînd, practic, nu mai pot fi modificate. Există și situații cînd ședințele comitetului sînt convocate și ținute — cu regularitatea prevăzută de lege — dar, din păcate, membrii comitetului sînt convocați numai pentru a „vota" deciziile propuse de director.

N. Haneș. — Este adevărat că adunarea datelor, selecționarea lor — ca etape de pregătire a deciziilor — sînt rezultatul contribuției individuale a diverșilor membri ai consiliului. Este de subliniat însă că în aceste etape, **fiecare membru al consiliului trebuie să realizeze o largă consultare în sectorul său de activitate, în așa fel încît punctul de vedere pe care și-l formulează în legătură cu o anumită problemă, să fie de asemenea rezultatul unei contribuții colective.** În acest sens crearea unor colective de specialiști din unitățile componente, cum a fost cazul chiar la Centrala Industrială de Anvelope și Articole Tehnice din Cauciuc sau la Centrala Industrială de Autocamioane și Tractoare-Brașov, Combinatul de exploatare a industriei lemnului Pitești, conduce nemijlocit la cunoașterea aspectelor concrete din domeniul cercetării, proiectării și realizării producției și pregătește organul de conducere colectivă al centralei pentru luarea celor mai corespunzătoare decizii.

Red. — Există o anumită diferențiere, o anumită specificitate a rolurilor pe care le au diferiți membri ai organului de conducere colectivă. Astfel, putem vorbi de rolul specific pe care-l au reprezentanții salariaților de a se constitui în acumulatori ai experienței istorice sociale a maselor, de cerința ca ei să culeagă, să selecteze și să aducă în dezbaterile organelor de conducere propunerile și sugestiile maselor. Există, de asemenea, anumite cerințe specifice pentru director, în calitatea lui de președinte al consiliului sau comitetului oamenilor muncii. În sfîrșit, la ceilalți membri accentul trebuie pus pe pregătirea profesională de specialitate.

Avînd în vedere importanța acordată în concepția partidului nostru participării reprezentanților salariaților la conducere, v-am propune să ne oprim mai întîi asupra factorilor prin care putem îmbogăți această participare.

A. Ionescu. — Cum bine s-a arătat aici contribuția noastră în comitetul oamenilor muncii depinde de modul în care reușim, pe de o parte, să culegem și să aducem în comitet propunerile și sugestiile muncitorilor și, pe de altă parte, să explicăm muncitorilor hotărîrile luate de comitet.

Cum putem să ne îndeplinim mai bine acest rol?

În primul rînd să fim anunțați din vreme asupra datei ședințelor comitetului și asupra problemelor pe care acesta le va dezbate. Numai așa putem afla problemele care-i frămîntă pe muncitori și părerile lor asupra modului cum trebuie rezolvate. Bineînțeles că în calitate de reprezentanți ai muncitorilor în comitetul oamenilor muncii trebuie tot timpul să ne preocupe modul cum sînt realizate sarcinile de plan, să observăm și să căutăm în permanență posibilități de îmbunătățire a activității, pe care să le aducem la cunoștința comitetului. Vreau să spun că nu trebuie să așteptăm ca o anumită problemă să fie înscrisă pe ordinea de zi a comitetului pentru a ne preocupa de ea. Trebuie să fim mereu atenți și cînd observăm deficiențe să le aducem la cunoștința maistrului, șefului de secție pentru a fi rezolvate operativ. Și sub acest unghi cred că trebuie privită responsabilitatea reprezentanților muncitorilor în organele colective de conducere din întreprinderi și centrale industriale.

● Condiții pentru creșterea aportului reprezentanților oamenilor muncii

A. Moisă — Foarte important acest aspect ridicat de tovarășa Ionescu. **Calitatea pe care o au reprezentanții muncitorilor de a face parte dintr-un organ de conducere trebuie să se manifeste în permanență, nu numai în ședințele comitetului.** Ei trebuie să contribuie activ, zi de zi, la rezolvarea problemelor din atelierele și secțiile de fabricație.

Am putea da numeroase exemple de măsuri și teme propuse de reprezentanții oamenilor muncii în ședințele organelor de conducere colectivă care au condus la adoptarea unor decizii importante privind activitatea întreprinderilor. Sînt însă și cazuri în care se neglijează aportul pe care-l pot aduce reprezentanții oamenilor muncii. Nu se anunță din vreme data ședințelor, nu se dau materialele documentare, astfel că reprezentanții, nefiind în cunoștință de cauză, nu pot să se consulte cu masa de salariați, nu pot culege ideile acestora.

Cred că nu trebuie să scăpăm din vedere nici faptul că unii reprezentanți ai oamenilor muncii tratează cu superficialitate participarea lor la activitatea organelor de conducere colectivă. Am întîlnit cazuri în care unii reprezentanți ai oamenilor muncii, într-un an întreg, au participat la 2 ședințe ale comitetului.

Trebuie observat că acolo unde a existat o preocupare susținută pentru organizarea de cursuri de pregătire a președinților de sindicat și a reprezentanților oamenilor muncii în probleme de conducere și organizare a activității întreprinderilor gradul de participare este net superior.

De aceea — întrucît obiectivul acestei părți a discuției noastre este căutarea de factori de impulsionare a participării — **atrag atenția asupra intensificării eforturilor în direcția pregătirii reprezentanților pentru activitatea pe care ei o desfășoară în organele de conducere colectivă.** Un alt factor îl constituie **îndrumarea pe care — prin specialiștii existenți în direcțiile de organizare și control — pot și trebuie s-o acorde ministerele.** Din păcate analizele noastre în teren arată că rar se întîmplă ca cineva de la minister să se intereseze de felul cum se desfășoară activitatea organelor de conducere colectivă din centralele și întreprinderile din subordine.

M. Flucsă — În precizarea rolului reprezentanților trebuie subliniat că ei constituie elementul central al complexului de relații dintre organul de conducere și colectivul organizației — întreprindere sau centrală industrială — întrucît ei stau tot timpul în procesul de producție. Prin această poziție, ei au posibilitatea să înțeleagă și să explice mai bine, mai concret, mai profund, mai intim problemele și consecințele hotărîrilor organului de conducere. Prin activitatea reprezentanților oamenilor muncii se îmbogățesc cu elemente concrete deciziile organelor colective de conducere — care inevitabil, prin nivelul la care se iau, au un anumit grad de generalitate — și se asigură ca problemele concrete de la nivelul execuției să fie văzute, interpretate în lumina obiectivelor de ansamblu ale organizației. Acest flux de transmitere a concretului în sus și a generalului în jos constituie o problemă cheie a conducerii moderne.

Am făcut aceste precizări pentru a sublinia responsabilitatea cu care oamenii muncii trebuie să abordeze problema alegerii reprezentanților lor în organele de conducere colectivă și, odată aceștia aleși, atenția ce trebuie acordată pregătirii lor în probleme de organizare și conducere, îndrumării de către organele de partid, de sindicat etc. De altfel, pregătirea în acest domeniu este o obligație a întregului personal. Este o prevedere legală căreia trebuie să-i acordăm o mai mare atenție.

● Responsabilitatea directorului crește; acesta trebuie însă, să se adapteze cerințelor noii forme de conducere

Red. — Pe măsura constituirii și funcționării organelor de conducere colectivă a reieșit că nu se produce o scădere, ci, dimpotrivă, o creștere a rolului, o sporire a exigențelor față de director. Astăzi dispunem de mai multe elemente, izvorîte din practică, pentru a preciza dimensiunile și natura schimbărilor cerute de aprecierea principiului muncii colective în conducere în profilul profesional, în atribuțiile și competența, în comportamentul directorului de întreprindere, sau directorului general de centrală.

T. Herseni — În găsirea răspunsului corect la această problemă trebuie să pornim de la ideea — pentru demonstrația căreia s-au adus suficiente elemente la începutul discuției și a cărei valabilitate este confirmată de rezultate practice — că forma de conducere colectivă este net superioară celei unipersonale.

A doua idee este că noua formă de conducere prezintă unele exigențe specifice față de director, altele, uneori opuse celor solicitate de forma de conducere unipersonală.

Din alăturarea acestor idei decurg cîteva consecințe foarte importante.

În primul rînd, rezultă că **trebuie să-l adaptăm pe director la exigențele conducerii colective și nu conducerea colectivă la calitățile directorului,** că în selecția și formarea celor cărora le sînt încredințate atribuțiile funcției de director trebuie să vedem dacă au și să dezvoltăm calitățile cerute de forma de conducere colectivă.

Cercetările noastre arată că sînt cazuri de directori care se adaptează mai greu la noua formă de conducere. În general, aceștia au sentimentul că știu să facă totul singuri, că experiența și pregătirea lor le permite să ia și singuri hotărîri, nu au încredere în competența, în capacitatea organului de conducere colectivă. Comportarea lor în cadrul dezbaterilor împiedică exprimarea liberă a opiniilor celorlalți, mai ales a criticilor. Or, tocmai în emiterea unui număr cît mai mare de idei — și cît mai diverse — constă forța conducerii colective. De aici și rolul de animator al discuțiilor ce revine directorului.

Încă o remarcă se impune. Pe lîngă aceste trăsături de comportament, în condițiile conducerii colective, directorului i se cere **o bogată pregătire profesională, care să-i înlesnească îndeplinirea rolului de dirijor pe care-l are.** Există foarte buni soliști care nu ajung niciodată dirijori. Or, uneori, pentru a putea asigura un salariu mai mare unor buni specialiști îi punem directori, ceea ce este departe de a fi o soluție bună. Nu trebuie să uităm că un solist bun nu salvează o orchestră, pe cînd un dirijor bun poate renunța la un solist și orchestra să nu aibă de suferit.

V. Ionescu — Aș vrea să dau un exemplu care ilustrează cele spuse de tovarășul Herseni. La Tăbăcăria din Corabia comitetul oamenilor muncii funcționa cît se poate de defectuos. Lucrurile s-au schimbat radical după numirea în funcția de director a unui tovarăș care știe ce înseamnă munca colectivă, care dispune de calitățile cerute de aplicarea acestui tip de muncă în conducere.

M. Flucsa — Legat de sporirea contribuției directorului la activitatea organului de conducere colectivă aș vrea să rețin atenția asupra unui aspect.

După opinia mea, directorii de întreprinderi, de centrale industriale sînt foarte mult atrași în activități, în tot felul de ședințe, în afara unităților economice, lucru care diminuează aportul pe care directorul și l-ar putea aduce la organizarea și conducerea eficientă a activității organului de conducere colectivă, a unității economice în general. Nu întotdeauna se evaluează cu suficient discernămînt eficiența participării la astfel de ședințe din afara unității. În această direcție cred că ar trebui să se ia măsuri ferme pentru ca directorii, cadrele de conducere din unitățile economice să nu mai fie sustrași nejustificat de la îndeplinirea atribuțiilor ce le revin. Timpul lor este deosebit de prețios pentru unități și trebuie utilizat cu mai multă chibzuință.

P. Bașture**a** — Conducerea colectivă creează premise pentru **creșterea personalității conducătorului, a directorului de fabrică sau a directorului general de centrală industrială, cu condiția înțelegerii depline a puterii ce o dă un colectiv unit competent cu dorința deplinei realizări a obiectivelor generale ale planului și a necesităților și drepturilor masei întregi de salariați.**

Pentru aceasta nu trebuie să permitem sustragerea directorilor de la îndeplinirea programului lor în fabrici. Ce părere aveți despre o astfel de situație în care directorul este scos din comitetul oamenilor muncii de „cineva" care îi spune pur și simplu „lasă ședința și vino la mine!". Am exagerat puțin, dar sînt numeroase cazurile cînd cadrele ce conduc fabrici nu pot să respecte programul de lucru ce și-l stabilesc.

Cît privește timpul directorului, cred că acesta trebuie axat în două direcții principale: să fie în fabrică, în secțiile de producție, pentru a constata cum se realizează obiectivele stabilite, pentru a vedea concret cum se lucrează; să cunoască bine produsele fabricii și clienții, consumatorii acestora.

Relațiile externe în afara celor arătate mai sus, consider că trebuie realizate prin intermediul centralei industriale ce coordonează fabrica respectivă.

M. Dumitrescu — Problema trebuie privită cu discernămînt. Părerea mea este că principalul rol al directorului de unitate economică este să conducă acest mecanism complex și să asigure realizarea legăturilor externe ale unității, relațiile acesteia cu mediul înconjurător. Reglementările în vigoare precizează foarte clar relațiile unităților economice cu alte organisme ale statului, relații pe care directorul trebuie să le pună în valoare. Să nu confundăm însă lipsa directorului din fabrică prin participarea lui la aceste organisme — participare necesară — cu parti-

(Continuare în pag. 18)

FIȘIER

„Conducerea colectivă" în coloanele revistei „Viața economică"

1968

★★★ — Dezbateri: Comitetul de direcție organ al conducerii colective din întreprinderi (grupaj — 8).
M. Dumitrescu — Organizare și funcționare.
N. Haneș — Competențe lărgite.
A. Ștefănescu — Rolul directorului de întreprindere nu va scădea.
Fl. Costin — Comitetul de direcție.
Fl. Duca — Expresie a lărgirii democrației socialiste în activitatea economică și socială (anchetă — 22).
N. Haneș, Fl. Duca — Comitetele de direcție — după 3 luni de activitate. Promovare mai consecventă a principiului muncii colective în conducerea întreprinderilor (32).
★★★ Multiplicator al capacității cadrelor din întreprinderi (grupaj — 38).
N. Mosinoiu — În centrul atenției: probleme majore.
N. Pascali — Organizarea judicioasă a activității premisă a unor decizii științifice.
Fl. Duca, Fl. Costin — Pe tema comitetelor de direcție: delimitarea atribuțiilor (masă rotundă — 40).
C. Cojocaru — Pe tema comitetelor de direcție: Premise ale optimizării deciziilor (42).

1969

I. Olteanu, C. Cojocaru — Comitetele de direcție în proprie viziune (masă rotundă — 14).
Gh. Ionescu — Premise ale perfecționării activității comitetelor de direcție (27).
N. Haneș, C. Cojocaru — Pe marginea unei anchete privind comitetele de direcție. Creativitatea — componentă fundamentală a conducerii colective (35).

1970

P. Despot — Adunările generale ale salariaților. Maximă receptivitate față de propuneri (12).
V. D. Zlătescu — Răspunderea organelor de conducere colectivă (23).
M. Dulea — Centralizarea conducerii și democrația — coordonate fundamentale ale economiei socialiste (48)

1971

Gh. Dolgu — Participare și creație (2).
★★★ — Relații de muncă în întreprinderi. Structuri participative (grupaj — 7).
P. Basturea — Decizie și motivare.
M. Popescu — Informare și antrenare.
G. D. Spînoiu — Modelul funcțional al grupelor de muncă.
★★★ — Adunarea generală a salariaților, focar de decizie și responsabilitate (8).
C. Murgescu — Instituționalizarea principiului conducerii colective în contextul democrației socialiste (15).
★★★ — Resursele umane ale întreprinderii (grupaj — 17).
L. Gherguț — La Combinatul chimic-Făgăraș: Ce știm despre întreprindere și despre rolul nostru în cadrul ei.
O. Hoffmann — La Uzina „Electromagnetica"-București: consecințele integrării în muncă.
C. Cojocaru, V. Cornescu — Din teoria și practica conducerii în lume: Teoria X și teoria Y.
M. Dumitrescu — Participarea oamenilor muncii la conducerea unităților economice (19).
★★★ Adunarea generală a salariaților — expresie a creșterii rolului clasei muncitoare (grupaj — 30).
N. Haneș — Participare nemijlocită la făurirea propriului viitor.
C. Cojocaru — O măsură a eficacității muncii colective: valoarea problemelor formulate și rezolvate.
★★★ — Adunarea generală a salariaților — o instituție a democratismului socialist și a eficienței (grupaj — 31).
J. Georgescu — Maturizarea unui stil de muncă colectiv, combativ, revoluționar.
S. Popescu — Rod al creșterii conștiinței și responsabilității muncitorești.
C. Hidoș — Organizare, conducere, democratism (44).
★★★ — Spiritul de responsabilitate (3).

1972

P. Despot — Adunările generale ale oamenilor muncii — democratism economic și inteligență colectivă (4).
C. Cojocaru — Organe de decizie colectivă. Ce decizii ia consiliul oamenilor muncii (15).
★★★ — Oamenii muncii în dubla lor calitate de producători și proprietari (grupaj — 17).
I. Ploscaru — Democratism economic în acțiune.
M. Florescu — Participanți la conducere.

MASELE PLASTICE

(Urmare din pag. 6)

bază, să sporim capacitatea de fabricaţie a S.D.V.-urilor cu 8,10%.

Aş dori, să ridic o problemă valabilă nu numai pentru uzina noastră, ci şi pentru celelalte din judeţ şi chiar din ţară. Este vorba, în interesul sporirii eficienţei economice, **de înlocuirea pe scară tot mai largă,** acolo unde situaţia permite, **a metalului cu mase plastice.**

Varietatea mare a produselor pe care le realizează uzina noastră ne impune să avem şi o diversificare foarte mare de tipuri şi dimensiuni de S.D.V.-uri. Noi ne-am preocupat mai mult de realizarea de matriţe pentru presat şi spriţat mase plastice. În acest fel am reuşit nu numai să reducem numărul de poziţii de S.D.V.-uri, dar să contribuim şi la creşterea productivităţii muncii în întreaga uzină. Ca să ne dăm seama de avantajele ce decurg pentru economia de scule, dispozitive şi verificatoare, precum şi pentru creşterea productivităţii muncii, este suficient să arăt că **în timp ce pentru prelucrarea unei piese din metal este nevoie de 7—8 poziţii de S.D.V.-uri, aceeaşi piesă executată din mase plastice necesită numai o singură poziţie de scule şi anume de o matriţă.**

În uzină se execută în prezent peste 220 de repere din masă plastică. Felul foarte variat al pieselor, impus de condiţiile de funcţionare a maşinilor şi aparatelor pe care le fabricăm, conduce la un consum anual de 122 tone de mase plastice. Apreciem însă că există posibilităţi mult mai mari pentru extinderea executării unor repere din mase plastice în loc de metal. Dar, deşi industria de mase plastice realizează importante cantităţi şi sortimente de asemenea produse, ea nu asigură însă pe acelea care să aibă proprietăţile electro-mecanice cerute de temperaturile cuprinse între 50—90°, temperaturi normale de lucru în producţia echipamentelor pe care noi le fabricăm. De aceea **propun ca unităţile specializate ale Ministerului Industriei Chimice să se preocupe de asimilarea în fabricaţie a noi sortimente care să corespundă cerinţelor industriei electrotehnice.** La rîndul său, **Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini să formeze în diferite unităţi nuclee de specialişti care să se ocupe de studierea posibilităţilor de prelucrare a maselor plastice** (nu în toate întreprinderile constructoare de maşini se cunosc bine procedeele necesare), venind astfel în sprijinul uzinelor în folosirea mai largă a maselor plastice ca înlocuitoare a metalului. În prezent întîmpinăm greutăţi în procesul de omologare a matriţelor datorită faptului că nu se cunoaşte bine procesul de prelucrare a maselor plastice. Apreciez ca pozitivă propunerea făcută nu de mult în unul din numerele din „Viaţa economică" ca învăţămîntul politehnic să prevadă în program tehnologia prelucrării maselor plastice în care să cuprindă şi utilajele necesare — şi socot că ea ar trebui pusă grabnic în aplicare.

Şi încă o problemă, care mi se pare de maximă însemnătate. **Ar fi indicat ca Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini să ia măsuri ca fabricile specializate să lărgească gama sculelor aşchietoare, a uneltelor de montaj şi a calibrelor limitative în vederea asigurării în mai mare măsură a celorlalte uzine cu asemenea scule.** Fac această propunere, întrucît în prezent, sculăria uzinei noastre consumă peste 30% din capacitatea sa pentru a-şi produce singură asemenea sortimente. Or, acest lucru nu este nici just, nici economic, de vreme ce există fabrici profilate şi specializate pentru asemenea produse.

ing. Ioan LUPU
şeful serviciului sculer-şef
Uzina „Electroprecizia"-Săcele

ORGANIZAREA RAŢIONALĂ A PRODUCŢIEI IMPUNE STUDII DE PERFECŢIONARE CONTINUĂ

ÎNCEPÎND cu semestrul II 1969 în sarcina sculăriei uzinei noastre, paralel cu planul sporit al producţiei curente, a intrat pregătirea autocamionului R.O.M.A.N. Aceasta impunea ca în prima etapă, respectiv în 1970, să crească producţia de S.D.V.-uri pe aceleaşi suprafeţe şi cu aceleaşi utilaje cu cel puţin 25—30%, iar în anii următori (1971—1972) să ajungă la 50%. Aplicînd unele măsuri tehnico-organizatorice de mare eficacitate, **am ajuns în primele 5 luni ale acestui an, să asigurăm pentru noul produs nivelul de S.D.V.-uri preconizate.** Fireşte, în urma acestor rezultate ne-am fi putut declara mulţumiţi. Dar necesarul de S.D.V.-uri pentru noul produs, în raport cu integrarea de 85% stabilită pentru anul 1972, nu este asigurat cu nivelul pe care l-am atins, fiind necesar ca cel puţin 60% din capacitatea sculăriei să fie orientată pentru producţia de S.D.V.-uri pentru noul produs. Aşa stînd lucrurile, va trebui să depunem în continuare eforturi susţinute.

Pe ce căi am acţionat în principal? Am plecat în primul rînd, de la ideea că este necesar **să asigurăm condiţii angajaţilor pentru folosirea efectivă a fondului de timp în scopuri productive,** prin eliminarea timpilor auxiliari şi aplicarea unor norme cu caracter mobilizator. Astfel, ca urmare a aducerii directe la locul de muncă a apei de răcire pentru maşini, a apei potabile, uleiului necesar pentru uns maşinile, precum şi a unor scule uzuale folosite în procesul de producţie, s-a realizat o economie de timp de circa 45 minute pe angajat. Apoi, **centralizarea pregătirii S.D.V.-urilor în afara spaţiului productiv al secţiei,** într-un spaţiu construit cu forţe proprii (lucru ce a permis desfiinţarea magaziilor pentru comenzi, ce se găseau în fiecare atelier cu suprafaţă de circa 1 000 mp) a condus la rezolvarea altei probleme de mare importanţă şi anume: **aprovizionarea direct la locul de muncă cu comenzi,** obţinîndu-se o economie de circa 15 minute pe angajat.

Totodată, introducerea în execuţie la atelierul de scule a comenzilor numai debitate sau sudate cap la cap a permis defalcarea operaţiilor, astfel încît să fie folosiţi muncitori necalificaţi pentru operaţiile de debitare şi eboş, — lucrări care, în prezent, se execută la atelierul de debitare. Ca urmare a acestei măsuri, a crescut substanţial productivitatea muncii şi s-a eliminat totodată locul îngust la operaţiile de aşchiere din atelierul de scule. În acelaşi timp preluarea din mers de către schimbul următor a lucrărilor cu caracter de serie, în special la atelierul de scule, unde fiecare îşi executa comanda şi zilnic îşi făcea un nou reglaj, precum şi organizarea în flux a atelierelor specializate pe tipuri de scule a facilitat eliminarea unui volum mare de timpi morţi. **Apreciem că numai prin măsurile organizatorice, enumerate, ca şi prin altele, s-a asigurat, fără investiţii o creştere a producţiei cu circa 25%.**

În vederea sporirii cointeresării materiale a muncitorilor în rezultatele muncii lor, începînd din februarie 1970 a fost introdus **acordul colectiv pe echipe.**

Rezultatele au fost peste cele scontate. **Făcînd media realizărilor pe timp de 12 luni de la aplicare a rezultat o creştere a producţiei de S.D.V.-uri cu 24%, în condiţiile reducerii normelor în medie cu 12%, sporirea productivităţii muncii peste sarcina planificată cu 9,9%. Tot ca urmare a introducerii acordului colectiv pe echipe, cîştigul mediu a crescut în 1970 cu 360 lei faţă de 1969 şi, respectiv, cu 460 lei în primele luni ale anului 1972.**

Avem posibilitatea, chiar în condiţiile actuale, să mai sporim producţia de S.D.V.-uri cu 15—20%. Dar acest lucru implică, pe de o parte, să luăm măsuri pentru eliminarea unor neajunsuri interne ce se mai manifestă în uzină, iar pe de altă parte, să fim mai mult sprijiniţi în domeniul **aprovizionării tehnico-materiale.** În prezent, greşelile frecvente ce se comit în proiectarea unor scule, duc la utilizarea unei manopere suplimentare lunare de cel puţin 5—7%. De asemenea, faptul că nu se respectă planificarea lunară a S.D.V.-urilor, din cauza intervenirii unor urgenţe, atrage după sine pierderi substanţiale de capacităţi care, după unele calcule făcute, ajung între 5—7%.

Dacă eliminarea acestor neajunsuri stau în mîna noastră — şi va trebui să le înlăturăm cît mai grabnic — intervin însă multe altele din afara uzinei. Este vorba de faptul că, în prezent, aşa cum se desfăşoară procesul de aprovizionare, sîntem puşi în situaţia să folosim uneori **materiale supradimensionate,** ceea ce duce la pierderi de capacitate, dar şi la uzuri mari de scule, pe lîngă nepermisa risipă de metal. Apoi, executăm scule normalizate (care de fapt ar trebui să le primim de la uzinele profilate şi specializate), ceea ce diminuează, de asemenea, mult capacitatea sculăriei noastre, care nu poate acoperi nevoile de S.D.V.-uri speciale.

Înlăturarea acestor neajunsuri, ca şi îmbunătăţirea sistemului de salarizare ne-ar da putinţa să desfăşurăm o activitate mult mai rodnică, sculăria asigurînd din timp, calitativ şi cantitativ, nevoile de echipare a tuturor produselor ce le realizăm. Mai mult chiar, aşa cum s-a subliniat în dezbateri, dacă la nivelul Centralei noastre s-ar adînci specializarea pe tipuri de S.D.V.-uri, s-ar crea disponibilităţi de capacităţi, lucru ce ar permite să executăm, prin cooperare, asemenea produse şi pentru alte unităţi industriale din ţară.

ing. Ioan LEANCU
şeful secţiei sculărie
Uzina de autocamioane

ÎN SCULĂRII, CADRE CU ÎNALTĂ PREGĂTIRE

PENTRU ASIGURAREA execuţiei S.D.V.-urilor la nivelul necesarului, uzina noastră şi-a dublat capacitatea sculăriei între anii 1966-1971, iar în 1972 cu 23% faţă de anul 1971. Folosirea completă a acestei capacităţi este nemijlocit legată, după părerea mea, de doi factori: **recrutarea şi calificarea forţei de muncă şi asigurarea la timp şi de bună calitate a documentaţiei de execuţie a S.D.V.-urilor.** Ce am întreprins, practic, în aceste direcţii?

În vederea asigurării forţei de muncă calificate, am organizat **cursuri de calificare la locul de muncă;** am pregătit în acest fel muncitori în diferite meserii — strungari, rectificatori şi frezori. Dar întrucît aceşti muncitori au cunoştinţe sumare despre desenul tehnic, ei sînt utilizaţi la lucrări ce se repetă cu regularitate în sculărie (rectificare, filet, strunjirea şi frezarea unor scule simple etc.).

O altă formă folosită este aceea a **uceniciei la locul de muncă.** Anul acesta sculăria noastră pregăteşte în acest fel numeroşi muncitori. Totodată din **şcolile profesionale alegem cei mai buni elevi, care fac practică în sculărie.**

Am folosit şi o altă cale de atragere în sculărie a unor muncitori calificaţi chiar din uzină, respectiv din secţiile productive. Acest lucru a fost facilitat şi de faptul că, aplicînd acordul global, s-a îmbunătăţit simţitor cîştigul în sculărie, aceştia nemaifiind tentaţi să lucreze numai în secţiile de producţie. Totuşi, asigurarea cu cadre de un înalt nivel de pregătire şi experienţă, capabile să execute lucrări de categorii ridicate şi de mare fineţe, rămîne, în continuare, o problemă. Rezolvarea ei este strîns legată de **îmbunătăţirea salarizării, în sensul ca cei din sculării să fie mai bine retribuiţi decît cei din secţiile unde producţia se desfăşoară pe linii tehnologice, în serii mari.** De asemenea, în şcolile profesionale, în învăţămîntul politehnic trebuie create grupe speciale de cadre care urmează să lucreze în sculării, programa analitică fiind pentru ei mai complexă, mai pe profil.

O mare însemnătate în realizarea producţiei de S.D.V.-uri o are de asemenea **asigurarea din vreme a documentaţiei de execuţie.** Printr-o organizare mai judicioasă a muncii, compartimentul tehnic al uzinei noastre a reuşit ca în anii 1971 şi 1972 **să creeze un decalaj de peste 6 luni între proiectare şi execuţie de SDV-uri.** În acest fel s-au creat condiţii optime pentru aprovizionarea cu materiale, lansarea în fabricaţie şi pentru execuţia S.D.V.-urilor la termenele necesare pregătirii fabricaţiei produselor noi. Sînt însă şi situaţii cînd pentru anumite scule speciale pregătirea documentaţiei întîrzie. Cauza: lipsa de experienţă. Întrucît în alte uzine astfel de scule speciale au fost produse, pentru a elimina timpii de pregătire a documentaţiei **este necesară cooperarea, sprijinul reciproc.** Din păcate, acest lucru lipseşte uneori, fiecare specialist sculer avînd tendinţa să-şi rezolve singur problemele proprii uzinei în care lucrează.

Dezbaterea la care am participat a ridicat, după părerea mea, cîteva probleme majore menite să stimuleze creşterea şi diversificarea producţiei de S.D.V.-uri, să elimine neajunsurile care persistă. **Sînt întrutotul de acord că la ora actuală specializarea şi profilarea marilor capacităţi existente în întreprinderile industriei construcţiilor de maşini şi a celorlalte ramuri, pe familii de S.D.V.-uri, lărgirea producţiei de scule normalizate şi tipizate în întreprinderile cu profil special, organizarea peste tot a lucrului în 3 schimburi,** va avea darul să ducă la creşterea rapidă a volumului de scule, dispozitive, verificatoare, matriţe, să asigure condiţii pentru reducerea timpului de asimilare a produselor noi, să se restrîngă la minimum posibil cererile la import.

Aşadar, condiţiile prezente se cer folosite din plin, în sprijinul accelerării ritmului de realizare a planului şi a angajamentelor luate în întrecere, ca principală premisă a înfăptuirii cincinalului înainte de termen.

Pavel CERCEL
ing. şef de concepţie
Uzina nr. 2 - Braşov

RĂSPUNDEREA CENTRALELOR INDUSTRIALE

DEZBATEREA în legătură cu valorificarea mai largă a condiţiilor existente în vederea sporirii şi diversificării producţiei de SDV-uri, se va solda, după părerea mea, cu multe rezultate bune. Am reţinut o serie de idei, între care cea mai valoroasă mi se pare cea referitoare la **centralizarea, profilarea şi adîncirea specializării producţiei de scule,** ce se execută în prezent, în paralel, la întreprinderi din aceeaşi centrală, departament sau ramură.

Este cunoscut faptul că sculăriile s-au dezvoltat an de an şi s-au specializat în funcţie de necesităţile proprii ale uneia sau mai multor întreprinderi. În condiţiile existenţei centralelor industriale, ale concentrării producţiei, apare cu atît mai justificată necesitatea profilării şi specializării sculăriilor din întreprinderile subordonate. Este vorba, după părerea mea, despre execuţia centralizată la nivelul centralelor, departamentelor etc., a producţiei unor familii sau grupe de scule cum ar fi alezoare, freze, tarozi (prin generalizarea în toate întreprinderile respective a unor norme interne care, cu timpul, s-ar standardiza în funcţie de necesităţile centralelor, departamentelor şi chiar a economiei naţionale), în final acestea putînd fi fabricate chiar de anumite întreprinderi specializate. Tot în sculăriile specializate, s-ar mai putea produce matriţe de turnat sub presiune (pentru fabricarea cărora se foloseşte acelaşi metal), elemente din ansamblul matriţelor (care pot fi comune), matriţe mici şi mijlocii de forjat etc. După unele calcule, rezultă că numai **prin concentrarea unor astfel de produse în sculăriile Centralei de autocamioane şi tractoare, s-ar mări seriile de fabricaţie, producţia putînd spori cu 15—20%; în plus, s-ar îmbunătăţi calitatea acestora, iar preţul de cost s-ar reduce cu peste 20%.**

În ultimul timp, în cadrul întreprinderilor Centralei de autocamioane şi tractoare s-au întocmit unele studii şi s-a trecut la specializarea într-o măsură mai mare a unor linii tehnologice pe grupe de scule şi chiar la execuţia unor scule necesare producţiei proprii şi a altor întreprinderi. Aşa, de exemplu, Uzina „Tractorul" este de pe acum specializată în fabricaţia broşelor lungi, satisfăcînd necesităţile sale şi pe cele ale fabricaţiei noilor autocamioane. Avem întreprinderi şi din alte centrale (aşa cum este Uzina „Hidromecanica") care s-au specializat şi execută pentru ele şi pentru alte unităţi tampoane, lise, verificatoare cu filet etc. Exemplele date cît şi altele demonstrează că o asemenea profilare şi specializare se poate înfăptui pe scară mai largă la nivelul fiecărei centrale industriale.

În altă ordine de idei, propunerea de a se profila şi specializa capacităţi din sculării pe **grupe** şi **familii** de produse, concomitent cu organizarea lucrului în 3 schimburi, ar facilita, şi după părerea mea, o mai bună utilizare a potenţialului existent, o valorificare corespunzătoare a experienţei şi condiţiilor existente, lucru ce s-ar materializa în creşterea volumului de scule, reducerea costurilor de producţie, diminuarea importului.

Ţinînd cont de nivelul de dezvoltare al ţării noastre şi de practica multor ţări dezvoltate din lume, **aş mai propune înfiinţarea unor întreprinderi specializate — pe ramura constructoare de maşini sau pe economie — în proiectarea şi fabricaţia de elemente tipizate de matriţe, de SDV-uri, într-o gamă variată şi la costuri cît mai reduse.** Aceste proiecte ar putea fi vîndute sau închiriate pe baza unor norme sau bareme stabilite de către organele de stat (aşa cum se procedează în multe ţări din lume). Aşa, de exemplu, se pot produce: corpuri de matriţe de ştanţat de diverse tipuri şi mărimi, coloane, ghidaje, bucşe, dornuri, suporţi, resoarte etc., care să conducă la descongestionarea sculăriilor întreprinderilor noastre.

Avînd în vedere faptul că în viitorii ani vor fi puse în funcţiune noi fabrici producătoare de scule, specializarea încă de pe acum a capacităţilor existente de scule speciale — nu normalizate — va asigura condiţii ca, în perspectivă, economia românească să-şi acopere cu forţe proprii nu numai necesarul de SDV-uri, ci să creeze şi rezerve pentru export.

Sînt şi eu de acord cu **necesitatea dezvoltării şi specializării actualului Centru de cercetări şi cu crearea în perspectivă a unui institut specializat de cercetări şi proiectări de SDV-uri,** care să pună la dispoziţia întreprinderilor documentaţia necesară şi tot ceea ce este mai nou în lume, în vederea realizării tuturor tipurilor de scule în condiţiile obţinerii unei înalte productivităţi şi economicităţi.

ec. M. STOIANOVICI
Comisia economică
Comitetul judeţean Braşov
al P.C.R.

strategii de dezvoltare

STRATEGIA PRODUSELOR NOI SAU CUM ÎȘI PREGĂTEȘTE CENTRALA DEZVOLTAREA ÎN PERSPECTIVĂ

ULTIMELE trei decenii ale secolului XX reprezintă o perioadă deosebit de importantă pentru societatea noastră industrializată, în care schimbarea va reprezenta una din caracteristicile esențiale ale dezvoltării. Industria este confruntată cu transformări numeroase care au loc la intervale de timp din ce în ce mai scurte, ce provoacă o scădere a sentimentului de permanență și conferă, cu precădere bunurilor de larg consum, un caracter temporar. Piețele de miine vor aparține în măsură tot mai mare întreprinderilor care dispun de o mare capacitate de inovare, de un potențial de cercetare, capabile să pună la dispoziția consumatorilor produse de concepție nouă, și de calitate superioară. În felul acesta se explică folosirea din ce în ce mai mult în limbajul curent a noțiunilor de „cercetare-dezvoltare" și „inovație".

Noțiunea de cercetare și dezvoltare și mai tirziu lărgirea acestui concept în cadrul termenului de inovație, a luat ființă în întreprinderile preocupate de planificarea noilor produse. Aceasta reprezintă suma proceselor care trebuie îndeplinite pentru asigurarea obiectivului final al strategiei produselor noi, respectiv găsirea unor noi întrebuințări pentru produsele existente sau descoperirea unor noi produse care să corespundă cerințelor consumatorilor, previzionate pe termene mai mult sau mai puțin îndelungate.

Corespunzător etapelor principale ale vieții unui produs planificarea produselor în cadrul unei acțiuni inovatoare cuprinde în linii generale: determinarea tendințelor și volumul cererii, descoperirea și experimentarea produsului, perfecționarea, lansarea și industrializarea produsului.

Ciclul de viață tot mai scurt al produselor a obligat industria ușoară să găsească posibilitatea satisfacerii cererii de articole de larg consum ieftine, corespunzătoare din punct de vedere estetic, moderne.

Semnificativ pentru ritmul de înnoire este faptul că în perioada 1971—1975 întreg sortimentul industriei noastre ușoare va fi reînnoit.

În acest context industria prelucrătoare de cauciuc și materiale plastice capătă un loc din ce în ce mai important în economie. Numeroasele domenii de aplicație a acestor materiale, metodele de prelucrare și utilajele relativ simple necesare, ca și proprietățile specifice compușilor macromoleculari (elastomeri și plastomeri), explică evoluția explozivă a acestui sector industrial.

Produsele de cauciuc și mase plastice din cadrul Ministerului Industriei Ușoare (în principal accesorii și piese de schimb pentru industria textilă, accesorii și înlocuitori pentru industria de pielărie, bunuri de larg consum, ambalaje pentru industria ușoară etc.) au cunoscut în perioada 1965—1970 o dinamică rapidă, care conform prevederilor se va accentua în actualul cincinal (vezi tabelul nr. 1). Această evoluție se înscrie pe fondul unei dezvoltări rapide a tuturor celorlalte ramuri conexe ale industriei ușoare care folosesc din ce în ce mai intens cauciucul și masele plastice.

PRIN PROMOVAREA continuă a progresului tehnic, prin introducerea de tehnologii noi ca: injectarea tălpilor de cauciuc, fabricarea PVC-ului expandat pe suport textil, fabricarea spumelor poliuretanice, fabricarea păpușilor cu corp extras — suflat, extruderea monofilamentelor, imprimarea foliilor din polietilenă, prelucrarea poliesterilor nesaturați, injectarea prin intruziune etc. s-a realizat o puternică diversificare a gamei de materiale de care dispune această ramură. În ultimii 2 ani, activitatea de asimilare a noilor produse, a înregistrat peste 1300 de noi sortimente. Pentru anul 1972 se prevede realizarea unui număr de circa 900 de articole noi

Tabel nr. 1

Dezvoltarea industriei de cauciuc și materiale plastice

Denumirea sectorului	1965	1970	1975
Sectorul de cauciuc	100	182,1	200
Sectorul de materiale plastice	100	230	430

Cu toate aceste rezultate, se semnalează încă multe deficiențe în domeniul calității produselor și a diversificării acestora la nivelul cererii consumatorilor interni și externi. Considerăm că aceste deficiențe se datoresc mai ales faptului că încă nu se poate vorbi în cadrul întreprinderilor prelucrătoare de cauciuc și materiale plastice din Ministerul Industriei Ușoare de o strategie a produselor noi bazată pe o activitate previzională bine documentată și pe o organizare planificată a acțiunilor inovatoare, respectiv a cercetării-dezvoltării.

Sarcinile de export din ce în ce mai mari care stau în fața industriei prelucrătoare de cauciuc și mase plastice, greutățile care se întîmpină în procesul de expansiune pe piețele externe și mai ales pe piețele țărilor industrializate, precum și cerințele din ce în ce mai exigente ale consumatorilor interni determinate de creșterea nivelului de trai material și cultural al populației, obligă această industrie să prevadă un program de organizare a strategiei produselor noi în următoarea perioadă, care să asigure planificarea corectă a procesului de creație și lansare a noilor articole destinate consumului, pieței.

Există în prezent condiții create ca strategia produselor noi în sectorul nostru prelucrător de cauciuc și materiale plastice să fie elaborată în cadrul unui sistem organizațional care se bazează pe organisme de execuție — **nuclee sau servicii de creație** — ce se vor constitui anul acesta în fiecare fabrică a centralei. Aceste nuclee, servicii, vor fi subordonate unuia din factorii de conducere din fabrică și în același timp vor fi **coordonate de către serviciul de asimilări și creație de produse noi** din cadrul Centralei industriale a prelucrării cauciucului și materialelor plastice.

Serviciul de asimilări din cadrul centralei are practic și **atribuțiile unei grupe de cercetări prospective** avînd printre altele menirea de a descifra viitorul, respectiv de a identifica oportunitățile în vederea stabilirii obiectivelor. În realizarea acestei atribuții, serviciul de asimilări **colaborează** cu alte compartimente cum ar fi: serviciile de desfacere, de import-export, de marketing, ale centralei, Institutul de estetică a produselor și producției din cadrul M.I.U., organismele M.C.I. și M.C.E. etc. Obiectivele normative (necesarele minime) completate cu datele rezultate din explorările previzionale ale mediului, vor permite acestui serviciu să întocmească un **proiect de strategie** care este apoi supus aprobării conducerii centralei. Conducerea centralei examinează acest proiect și aprobă în final strategia produselor noi sub forma **proiectului planului de cercetare științifică și asimilare a produselor noi**.

Prin conexiunile pe care le are cu serviciile de producție ale centralei, serviciul de asimilări urmărește pregătirea fabricației de serie în vederea asigurării capacităților necesare pentru executarea viitoarelor comenzi. În același timp serviciile comerciale ale centralei vor pregăti și vor asigura lansarea pe piață a noilor produse care urmează a fi asimilate de întreprinderile subordonate centralei.

Redăm mai jos organigrama propusă a sta la baza viitorului sistem informațional al activității de creare și lansare a noilor produse din cauciuc și materiale plastice.

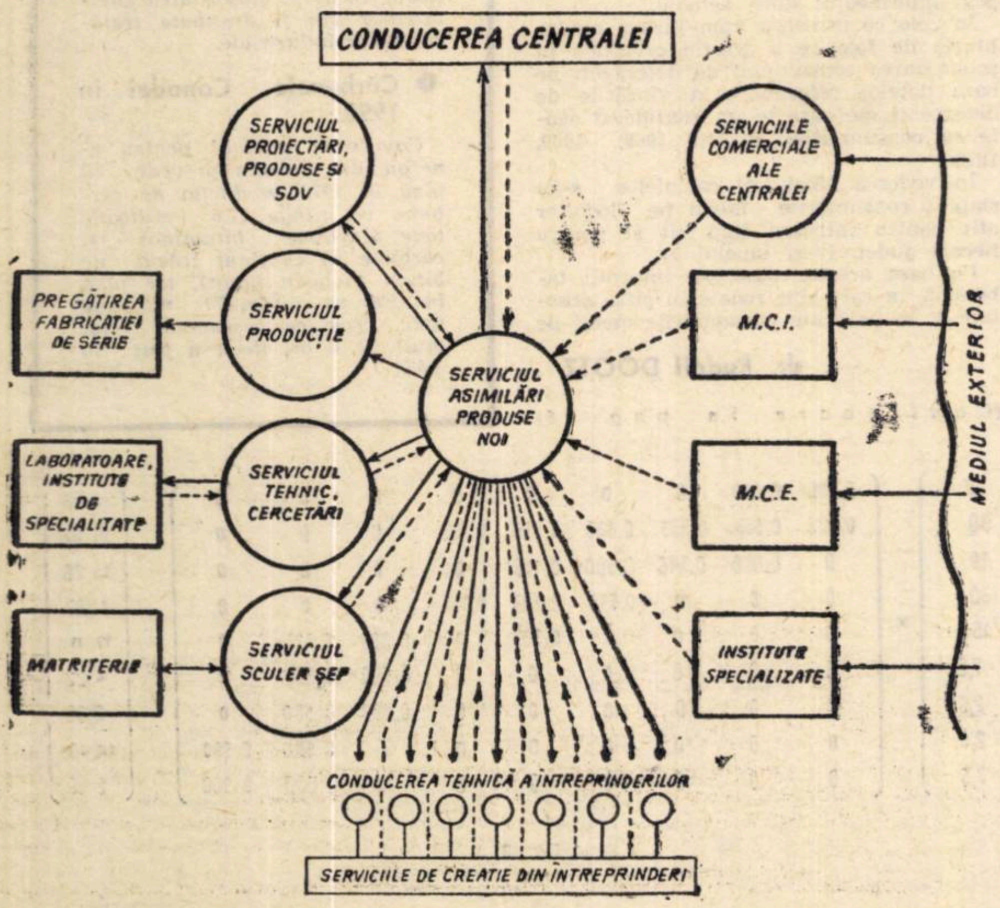

Considerăm că acest nou mod de lucru pe linia elaborării strategiei produselor noi și aplicării sale, va permite mai bine realizarea dezvoltării sectorului prelucrător de cauciuc și materiale plastice pe baza unei **concepții dinamice în conducere.** Conform acestui concept, conducerea unităților economice trebuie să promoveze noul în toate laturile activității întreprinderii și mai cu seamă în tehnologiile de producție și produsele pe care le oferă pieței. Bineînțeles conceptul conducerii dinamice prevede ca punerea la punct a produselor să fie inițiată cu mult timp înainte de apariția cererii lor. Decizia privind asimilarea unui produs nou este distanțată în timp, de regulă printr-o perioadă considerabilă, de momentul lansării lui pe piață. Iar ulterior, ciclul de viață al produsului trebuie să fie suficient de lung pentru a asigura amortizarea investiției.

Realizarea conducerii dinamice, care să contribuie la creșterea eficienței, pe care ne-am propus s-o aplicăm în cadrul întreprinderilor prelucrătoare de cauciuc și materiale plastice este condiționată de practicarea unei **conduceri previzionale**. Trebuie avut în vedere că punerea în practică a concepției de conducere previzională va întîmpina unele greutăți îndeosebi legate de dificultatea de a prevedea cu precizie viitorul. De asemenea este de așteptat ca spiritul inovator să întîmpine și rezistența la schimbare a spiritului rutinier. Cu toate aceste greutăți factorii de răspundere din întreprinderi, centrala industrială și Ministerul Industriei Ușoare sînt convinși că însuși procesul de introducere a noului mod de gîndire și a noilor idei în domeniul activității de asimilare a produselor noi constituie o activitate pe termen lung, care trebuie inițiată de pe acum pentru a culege roadele ei în următorii ani. De aceea indiferent de greutățile organizatorice care ar putea fi întîmpinate, există necesitatea obiectivă pentru organizarea științifică a strategiei produselor noi în cadrul industriei prelucrătoare de cauciuc și materiale plastice din M.I.U.

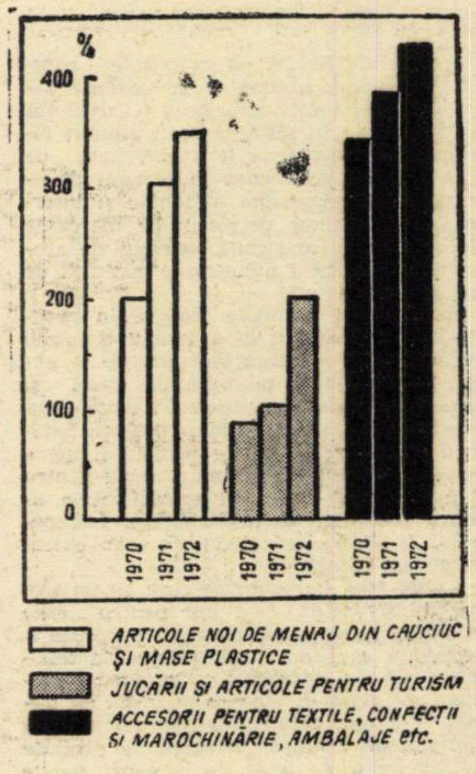

ing. M. IONESCU-MUSCEL
director tehnic
în Ministerul Industriei Ușoare

Produse noi ale Centralei

În anul acesta au apărut pentru prima oară în comerț o serie de produse noi din cauciuc și materiale plastice, realizate de industria ușoară, care s-au bucurat de mult succes în rîndul consumatorilor. Astfel sînt:

- **veselă din material plastic decorată cu clișee ornamentale;**
- **triunghiuri reflectorizante pentru automobiliști;**
- **modele noi de poșete din înlocuitori de piele;**
- **jucării acționate electric (robot, automobile în miniatură, etc.);**

Tot pentru anul 1972 sînt în pregătire:

- **seturi de articole pentru baie, decorate prin imprimare;**
- **joc de curse cu autoturisme acționate electric;**
- **noi articole pentru sugari;**
- **mănuși de menaj pentru protecția gospodinelor; uscător pliant pentru rufe, etc.**
- **noi sortimente de serviete din material plastic;**
- **ambalaje de prezentare individuală din plastic pentru mărfuri ce se desfac în magazinele cu autoservire;**

date de prognoză

DETERMINAREA CERERII DE CONSUM A POPULAȚIEI

PROGNOZA ca activitate conștientă a omului în vederea determinării anticipate a nivelului de dezvoltare în viitor a unui anumit fenomen, departe de a fi o activitate de dată recentă, se bucură în prezent de atenția unor organisme naționale și internaționale, a unor personalități marcante ale științei și constituie obiectul de studiu și cercetare a numeroase instituții de specialitate.

Metodele și tehnicile folosite în prognozare au cunoscut de-a lungul timpului perfecționări continue începînd de la extrapolarea simplă pe bază de trend și pînă la metodele analitice. În toate acestea cazuri se pornea de la cercetarea fenomenului ce urma să fie prognozat, pe o perioadă anterioară cît mai lungă, pentru a putea trage concluzii semnificative asupra tendinței de dezvoltare a fenomenului și apoi aceste tendințe erau extrapolate în viitor.

Există însă și fenomene care au un trecut relativ scurt, 1—2 ani pentru care prognozarea pe bază de trend nu poate fi acceptată ca fiind reală. Asemenea fenomene pot fi : cererea și consumul de produse noi, puse în vînzare în urmă cu numai 2—3 ani, cererea de servicii noi înființate, de exemplu livrarea de produse la domiciliu pe bază de comenzi făcute telefonic, anumite servicii social-culturale al căror beneficiar potențial este o anumită categorie socială a populației etc.

Pentru acest tip de fenomene se încearcă o prognozare cu ajutorul lanțurilor Markov, procedeu care s-a dovedit salutar în cazul unor fenomene economice dinamice.

Procedeul lanțurilor Markov se bazează pe ideea stabilirii mai întîi a unor stări inițiale ale fenomenului și apoi a estimării unor probabilități de trecere de la o stare la alta. Dacă procesul se dezvoltă fără intervenția unor salturi sau mutații fundamentale (cerință absolut necesară) se va putea prevede — prognoza deci — care va fi nivelul pe care-l va atinge fenomenul studiat la un anumit orizont de timp.

În principiu metoda constă în următoarele : presupunem că nivelul de dezvoltare al fenomenului (pe scurt consumul) este cunoscut pe o perioadă de 3 ani (de exemplu consumul pe locuitor pentru un anumit produs nou). Pe lîngă consumul mediu pe locuitor, pe țară, se mai cunosc consumurile medii pe locuitor pe diferitele diviziuni teritoriale, de exemplu județ. În felul acesta informația se completează cu date suplimentare care amplifică informația generală particularizînd-o pentru unitățile teritoriale respective.

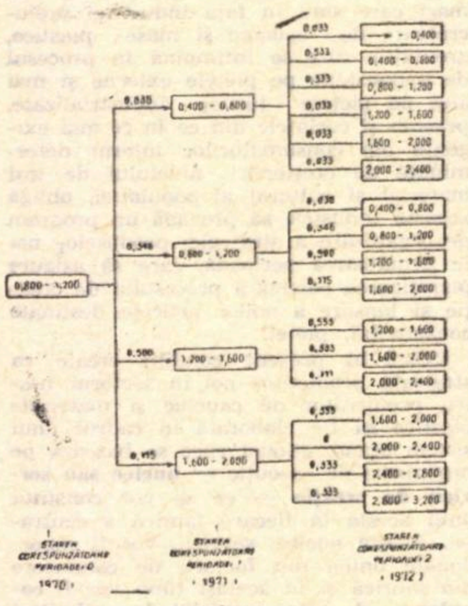

Fig. 1

Datele primare care indică consumurile medii pe unitățile teritoriale în cei 3 ani, sînt apoi transpuse într-un tabel în care sînt indicate diferitele grupe de intervale referitoare la nivelul consumului și frecvențele corespunzătoare. Este important să remarcăm faptul că procesul (consumul) se găsește la un moment dat nu într-o singură stare (în speță nu în toate județele consumul mediu individual este același). Aceasta este o expresie a caracterului stochastic al evoluției procesului de consum. În realitate, consumul este încă mult mai diferențiat dacă se ține seama de faptul că datele noastre reflectă o generalizare la nivel de județ.

Avantajul acestei metode constă tocmai în faptul că spre deosebire de metoda de regresie permite o apropiere mult mai mare de diferențierea reală care există în privința consumului pentru produsul studiat.

Pentru a putea răspunde la problema propusă, aceea a fundamentării unei prognoze asupra evoluției viitoare a fenomenului este necesar să aproximăm (estimăm) probabilitățile cu care procesul trece dintr-o stare în alta (adică cu ce probabilitate se poate afirma că, consumul mediu aflat într-un an într-o anumită stare, va trece în anul următor într-o stare al cărui nivel este inferior, superior sau egal cu cel al anului precedent. Aceste probabilități de trecere se calculează în felul următor :

$$p = \frac{\text{numărul total de cazuri în care procesul trece de la o stare la alta corespunzător intervalului respectiv.}}{\text{numărul total de cazuri din colectivitate în care consumul se găsește între limitele unei stări.}} \qquad (1)$$

Cu aceste probabilități se formează matricea probabilităților de trecere.

Faptul că procesul nu trece cu exactitate și certitudine dintr-un stadiu în altul și că această trecere se realizează cu o anumită probabilitate, corespunde într-adevăr realității deoarece evoluția fenomenului consum este nu un proces determinist, ci unul stochastic (aleatoriu). depinzînd de factorul uman care este prin excelență subiectiv. Procesul de trecere de la o stare la alta poate fi reprezentat în forma unui arbore în felul următor : (vezi Fig. 1).

Probabilitățile de trecere de la o stare la alta se iau din matricea probabilităților și anume numai pentru acele cazuri unde asemenea probabilități există. De exemplu, probabilitatea de trecere de la nivelul corespunzător intervalului minim la nivelul corespunzător intervalului maxim va fi evident egală cu zero deoarece probabilitatea acestui salt în decursul unui singur an este evident egală cu zero.

În general matricea probabilităților are rolul de împrăștiere masat în jurul diagonalei principale, iar numărul elementelor nule din matrice va fi cu atît mai mic cu cît fenomenul este particularizat mai în adîncime. Prin potențarea matricei probabilităților de trecere și înmulțirea rezultatului cu starea inițială se obține un șir de valori care reprezintă probabilitățile cu care se poate afirma că peste un număr de ani (corespunzător potențării matricei probabilităților de trecere) cererea să se situeze între anumite limite.

Legătura dintre starea inițială, probabilitățile de trecere și starea finală este redată în formă matriceală în felul următor.

Dacă starea inițială este redată de vectorul :

$$P_o = (p_1^o,\ p_2^o \cdot \cdots,\ p_n^o), \qquad (2)$$

matricea pătratică a probabilităților de trecere este :

$$P = \begin{pmatrix} p_{11} & p_{12} & \cdots & p_{1n} \\ p_{21} & p_{22} & \cdots & p_{2n} \\ \vdots & & & \\ p_{n1} & p_{n2} & \cdots & p_{nn} \end{pmatrix} \qquad (3)$$

iar vectorul stării finale este simbolizat cu :

$$P_k = (p_1^k,\ p^k \ \ldots\ldots,\ p_n^k), \qquad (4)$$

atunci trecerea procesului dintr-un stadiu în altul se realizează prin următoarele relații :

$$\begin{aligned} P_1 &= P_o \cdot P \\ P_2 &= P_1 \cdot P \qquad (5) \\ &\vdots \\ P_k &= P_{k-1} \cdot P \quad \text{sau:} \\ P_k &= P_0 \cdot P^k \qquad (6) \end{aligned}$$

Din cele de mai sus rezultă că în cazul unui proces stochastic care formează un lanț Markov probabilitățile de trecere sînt întotdeauna constante, ceea ce înseamnă că stările anterioare ale sistemului pot influența stările viitoare numai prin intermediul stării actuale.

În cele ce urmează vom ilustra modalitatea de folosire a acestui procedeu în prognozarea consumului de detergenți pe baza datelor referitoare la vînzările de detergenți (pe care le-am considerat egale cu consumurile), în anii 1968, 1969, 1970.

În vederea efectuării calculelor s-au stabilit consumurile medii pe locuitor atît pentru întreaga țară cît și pentru fiecare județ. (vezi tabelul 1).

Pe baza acestor date s-a întocmit tabelul 2, în care sînt redate în cifre absolute și în procente consumurile medii pe

dr. Rudolf DOOTZ

(Continuare în pag. 18)

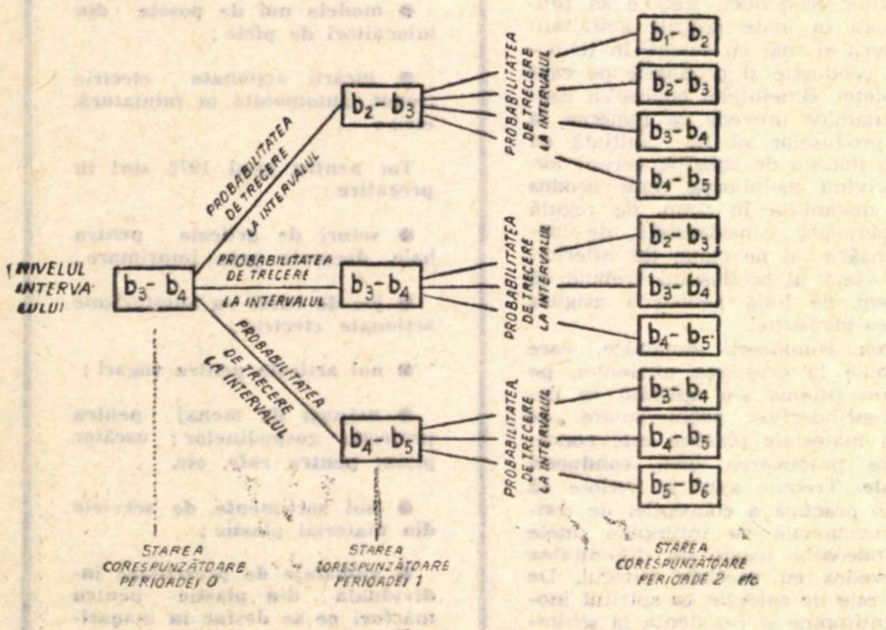

Fig. 2

$$\begin{pmatrix} 0 \\ 30 \\ 10 \\ 30 \\ 15 \\ 7{,}5 \\ 2{,}5 \\ 2{,}5 \\ 2{,}5 \end{pmatrix} \times \begin{pmatrix} 0.200 & 0{,}800 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0.033 & 0{,}533 & 0{,}333 & 0{,}333 & 0{,}333 & 0{,}333 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0{,}038 & 0{,}346 & 0{,}500 & 0{,}115 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0{,}555 & 0{,}333 & 0{,}111 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0{,}333 & 0 & 0{,}333 & 0{,}333 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0{,}500 & 0.500 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0{,}500 & 0\ 500 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0\ 500 & 0{,}500 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 0.500 & 0\ 500 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 0.99 \\ 15.87 \\ 13.26 \\ 21.67 \\ 17.11 \\ 4.22 \\ 9.98 \\ 14.40 \\ 2\ 50 \end{pmatrix}$$

Fig. 3

PROBABILITĂȚI — IPOTEZE

● Populația globului în anul 2000

Conform unor prognoze publicate de revista BIKI populația globului va crește pînă în anul 2000 la 6.200 milioane locuitori, din care în Asia la 3.600 milioane, în America de sud și centrală la 600 milioane, în Europa (inclusiv U.R.S.S.) la 765 milioane, în Africa la 800 milioane, în Australia și Oceania la 35 milioane. Populația R. P. Chineze va fi de 1.200 milioane, a Indiei de 1.100 milioane, a Japoniei de 160 milioane iar a Franței de 60 milioane locuitori.

● Franța în fața șocului viitorului

La Paris va fi dat în curînd publicității un raport intitulat „1985 : Franța în fața șocului viitorului". Întocmit în decurs de 3 ani de Grupul de studii prospective al celui de-al șaselea Plan francez, raportul dezbate perspectivele creșterii economice ale țării, ale structurii populației active, ale integrării vest-europene ale centralizării și descentralizării în întreprindere etc

● Consumul cetățeanului austriac în 1985

Prognoze privind modificări în structura consumului în Austria în 1985/86 față de 1969/70 — stabilesc o scădere de 15,2% la consumul de făină de grîu, de 24,4% la cel de cartofi, de 17% la lapte și de 41,4% la grăsimi animale ; va crește — cu 14,3% consumul de zahăr, cu 23,8% de legume, cu 65,2% de carne de porc, cu 58% — de carne de vită, cu 272,9% — de carne de miel, cu 103,6% — de brînzeturi, cu 70,2% — de unt, cu 114,9% de uleiuri și grăsimi vegetale.

● Aluminiul în 1975

Revista Aluminium din R.F.G. estimează că în 1975 producția de aluminiu a țărilor capitaliste va ajunge la 14 150 mii tone scurte (o tonă scurtă = 907,1854 kg), iar consumul mondial va fi de 13 000 mii tone scurte. Spre deosebire de situația anului 1969, de pildă, cînd producția — de 8.185 mii tone — nu era suficientă pentru a satisface toate necesitățile consumului — de 8 341 mii tone, în 1975 va apare un excedent important în producția acestui metal.

● Costul poluării în 1976 în S.U.A.

În 1976 cheltuielile totale ale guvernului și firmelor industriale din Statele Unite pentru tratarea apei poluate și a reziduurilor se vor ridica la 535 milioane dolari față de 410 milioane în 1971. Majoritatea cheltuielilor vor fi destinate tratării apelor industriale.

● Cărbunele Canadei în 1990.

Comitetul național pentru energie din Canada prevede că pînă în 1975 producția de cărbune va atinge 27,6 milioane tone (cărbune bituminos și cărbune cu conținut scăzut de bitum inclusiv lignit), iar pînă în 1990 va depăși 71 milioane tone, ceea ce înseamnă mai mult de 6 ori decît a fost în 1969.

UTILIZĂM CORESPUNZĂTOR POTENȚIALUL ORGANIZATORILOR?

CONTINUÎND acțiunea începută în numărul nostru trecut sub titlul „Organizarea — generator de eficiență" prezentăm în acest număr aspecte legate de modalitățile concrete în care specialiștii din organe centrale și unități economice, din compartimentele de organizare științifică a producției și a muncii, pot și trebuie să-și sporească contribuția la descoperirea și valorificarea resurselor de eficiență din unitățile noastre economice.

FĂRĂ ÎNDOIALĂ, principalul factor de sporire a eficienței activității de organizare îl constituie specialistul însuși — organizatorul. Ni se pare deci nimerit să întreprindem o analiză amănunțită a disponibilului de specialiști în organizare și a modului cum acest potențial este utilizat. În analiză vom urmări: în ce măsură în unități există compartimente de organizare, dotarea acestora cu cadre, nivelul de calificare al cadrelor, evidențiind relația care există între aceste elemente și rezultatele practice obținute pe linia punerii în valoare a rezervelor de eficiență din unitățile economice.

Situația existentă în prezent în 11 ministere de ramură, de care aparțin 179 centrale și unități cu statut de centrală și 2.630 întreprinderi, cuprinde aspecte care considerăm că merită reținute.

În cele 11 ministere sînt constituite 23 compartimente din care 9 direcții generale de organizare și control și 14 servicii de organizarea producției, organizarea și normarea muncii, organizarea conducerii și a sistemului informațional. În aceste compartimente sînt cuprinși 230 salariați din care 198 cu studii superioare — ceea ce înseamnă un procent foarte mic de cadre medii (mai puțin de 14%). Un număr de 108, din care 100 cu studii superioare, au absolvit cursuri de perfecționare în probleme de organizare — adică numai aproximativ 40%. În cele 179 centrale funcționează 157 servicii și 8 birouri de organizarea producției și a muncii în care sînt cuprinși 1.246 salariați din care 610 cu studii superioare — în medie 3 salariați cu studii superioare la o centrală. Un număr de 568 salariați din care 402 cu studii superioare au absolvit cursuri de perfecționare în probleme de organizare. Este interesant de observat că procentul cadrelor specializate este mai mare la nivelul centralelor decît al ministerelor — 66% față de 40%

În cele 2.630 întreprinderi analizate sînt constituite 497 compartimente, de organizare, din care 375 servicii și 122 birouri, în care sînt cuprinși 4.081 salariați din care 1.727 cu studii superioare. Deci mai puțin de un cadru cu pregătire superioară pentru o unitate. Indicatorul nu ni se pare revelator, întrucît în multe centrale au fost constituite compartimente puternice de organizare la nivelul centralei, care rezolvă in mod centralizat problemele de organizare ale întreprinderilor componente. Un număr de 951 salariați din care 591 cu studii superioare au absolvit cursuri de perfecționare în probleme de organizare. Situația este inversă față de aceea de la centrale — numai circa 35% din cadre fiind specializate în organizare.

O investigație mai amănunțită efectuată recent la un număr de 191 unități economice aparținînd Ministerului Industriei Ușoare, Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, Comitetului de Stat pentru Economia și Administrația Locală, Ministerului Comerțului Interior, Ministerului Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții, Ministerului Industriei Chimice și Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, pune în evidență și alte aspecte.

În cadrul Ministerului Industriei Ușoare, din cele 30 unități analizate, numai 7 au compartimente distincte de organizare; în 17 unități salariații desemnați să se ocupe de probleme de organizare, sînt încadrați în alte servicii și efectuează de fapt lucrări care nu aparțin domeniului organizării; în 6 unități nu există nici un fel de cadru organizatoric pentru probleme de organizare. Nu este de mirare că în aceste unități, în anul 1971, nu a fost elaborat nici un studiu în probleme de organizare.

La Ministerul Agriculturii, Industriei Alimentare, și Apelor (Departamentul Industriei alimentare) au fost analizate 27 unități economice. Pînă la reorganizarea industriei alimentare și înființarea centralelor industriale pe profil de activitate, la combinatele județene existau în majoritatea cazurilor compartimente de organizare distincte care se ocupau în exclusivitate de problemele de organizare a producției și a muncii. În prezent situația s-a inversat — la majoritatea întreprinderilor analizate nu există un cadru organizatoric adecvat. Astfel: din 27 unități analizate, numai 3 au compartimente distincte de organizare; în 13 unități se ocupă de probleme de organizare cîte un salariat care este încadrat în alte servicii; în 11 unități nu a fost desemnat nici un lucrător care să se ocupe de probleme de organizare (Întreprinderile de industrializarea cărnii - Teleorman și Reșița, Întreprinderile de industrializarea laptelui-Teleorman, Alexandria și Arad, Fabrica de bere Constanța, Întreprinderea piscicolă Galați, Întreprinderea viei și vinului Galați, Fabricile de conserve Refacerea Arad și Turnu Măgurele, Întreprinderea pentru producerea, valorificarea și industrializarea legumelor și fructelor Craiova și Fabrica de mezeluri și conserve Mediaș). Cu excepția Întreprinderii de industrializarea cărnii - Reșița, nici una din celelalte întreprinderi nu a elaborat nici cel puțin un studiu de organizare în întreg anul 1971.

> **● Probleme de organizare sînt rezolvate de cadre care n-au primit nici un fel de pregătire de specialitate.**
>
> **● Au absolvit cursurile de perfecționare, dar n-au întocmit un studiu de organizare.**
>
> **● Compartimente de „organizare" în care 1 se ocupă cu organizare și 6 cu „altceva".**
>
> **● S-au înființat compartimente de organizare ca să fie ceva de desființat?**

La Comitetul de Stat pentru Economia și Administrația Locală, din 48 unități analizate, numai 17 au constituite compartimente de organizare a producției și a muncii; în 20 unități se ocupă în subsidiar cîte un lucrător din alte servicii și de probleme de organizare; în 11 unități nu există nici un salariat care să se ocupe de această activitate (I.I.L. „Dunărea" Turnu Severin, I.I.L. „Piscicola" Teleorman, I.I.L. Alexandria, Direcția județeană de industrie locală Suceava, I.I.L. „Flamura roșie" Botoșani, I.I.L. Alba Iulia, I.I.L. „Proletarul" Iași, I.I.L. Vaslui, I.I.L. „Spicul" Sfîntu-Gheorghe, I.I.L. Pitești și Întreprinderea metalurgică de industrie locală Rădăuți). În primele patru din cele 11 întreprinderi enumerate nu a fost elaborat nici un studiu de organizare în tot cursul anului 1971.

Din cadrul Ministerului Comerțului Interior au fost analizate 39 unități din 18 județe. La nici una din unitățile analizate nu există un compartiment distinct pentru rezolvarea problemelor de organizare. În minister serviciul de organizare a fost desființat încă din anul 1969, unitățile în subordine fiind private de coordonarea și îndrumarea metodologică de specialitate necesară. Cum era de așteptat, la scurt timp au fost desființate și puținele compartimente care existau în unitățile de comerț. De remarcat că în unitățile de comerț sînt foarte multe probleme de organizare care așteaptă să fie rezolvate, rezolvări care pot conduce la îmbunătățirea activității în acest domeniu, la descoperirea și punerea în valoare a unor rezerve însemnate de economii.

Așa cum reieșea și din cifrele globale date la început, un număr relativ mic din personalul încadrat în compartimentele de organizare a primit o pregătire corespunzătoare în probleme din domemeniul organizării. De exemplu, la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini numai 14 din cei 151 salariați au urmat cursuri la CEPECA și 42 la nivel de minister; la Ministerul Industriei Chimice din 125 salariați numai 10 au urmat cursuri la CEPECA și 81 la nivel de minister.

Sînt unități aparținînd acestor două ministere în care nici un salariat din compartimentele de organizare nu a urmat cursuri de perfecționare: Întreprinderea „Electromureș"-Tg. Mureș, Uzina de construcții mașini agricole „7 Noiembrie"-Craiova, Uzina mecanică-Timiș, Fabrica de motoare electrice-Pitești, Șantierul Naval-Drobeta Turnu Severin, Centrala Industrială de îngrășăminte chimice-București, Combinatul de fibre artificiale-Brăila. În 22 unități din 48 aparținînd CSEAL nu există nici un lucrător pregătit pe probleme de organizare.

Din această cauză, cele mai multe „studii" se prezintă sub forma unor „referate" elaborate pe bază de experiență și rutină, nedispunînd de sprijinul metodelor și tehnicilor științifice, și în consecință, fără eficiență.

În unele unități economice, deși salariații compartimentelor au absolvit diverse cursuri de perfecționare la CEPECA sau minister, nu se asigură valorificarea cunoștințelor acumulate. La Fabrica de tricotaje-Suceava, cei 16 salariați care au absolvit cursuri de perfecționare nu au întocmit nici un studiu în anul 1971. La Fabrica de vată-Buftea cei 4 salariați care au urmat cursuri au elaborat un singur studiu. La Grupul industrial de petrochimie-Pitești din 34 cadre specializate numai 13 au întocmit studii de organizare. La Uzina de prelucrare mase plastice nu s-a elaborat nici un studiu de organizare de către cei 12 absolvenți ai cursurilor de perfecționare.

În unele unități, cadrele perfecționate în domeniul organizării n-au mai întocmit nici un studiu în afara proiectelor de absolvire (Grupul industrial de chimie-Tîrnăveni, Combinatul de îngrășăminte azotoase-Tg. Mureș, Uzina chimică Sinteza-Oradea, Întreprinderea de echipament metalic-Oradea etc.). La majoritatea unităților care nu au compartimente de organizare distincte, salariații care se ocupă, printre altele, și de probleme de organizare, au, cum este și normal, rezultate sub posibilități.

Nu trebuie scăpat din vedere că în unele unități deși există compartimente de organizare bine încadrate, numai un număr mic de salariați din cadrul acestora se ocupă efectiv cu probleme din domeniul organizării, ceilalți întocmesc situații statistice, rezolvă probleme de salarizare sau normare operativă etc. Astfel, la Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului-Tg. Jiu din 5 salariați numai unul rezolvă practic probleme de organizare; la Uzina mecanică de material rulant-Craiova 3 din 19; la Grupul industrial de petrochimie-Pitești 5 din 26; la Fabrica de confecții—Rm. Sărat 3 din 6; la Complexul de sticlărie și faianță-Sighișoara 1 din 6 etc.

Rezultă deci că utilizarea potențialului organizatorilor este departe de a fi la nivelul condițiilor și al exigențelor. Rezultatele obținute pe linia sporirii producției, productivității și rentabilității prin organizarea pe baze științifice a activității, prezentate în studiul publicat în numărul trecut al revistei, ne scutesc de necesitatea de a mai demonstra calitatea incontestabilă a organizării de a fi un instrument de eficiență.

Prin prezentarea acestor aspecte legate de modul cum este organizată activitatea și cum sînt utilizate cadrele de specialitate din unitățile economice credem că am reușit să evidențiem cît de mari sînt încă rezervele nepuse în valoare și să subliniem încă odată că factorii de răspundere de la toate nivelele ierarhice trebuie să adopte o atitudine mai receptivă și mai responsabilă față de organizare.

ec. Constantin CRISTEA

Rezerve descoperite de organizatori în:

FLUXUL TEHNOLOGIC

● Organizarea în flux tehnologic a jgheaburilor de la transportoarele T.R.3 la Grupul de uzine pentru utilaj minier-Satu Mare, a condus la obținerea unei **producții globale suplimentare** de peste **2 milioane lei** și a unui **volum de beneficii de 225 mii lei/an.**

● Organizarea și îmbunătățirea fluxului tehnologic de fabricare a sortimentului nou „INLAVIT" la Întreprinderea de industrializarea laptelui-Timișoara, a condus la un spor de **6 milioane lei/an** la valoarea **producției globale** și la o creștere cu **26,4% a productivității muncii.**

● Studiul privind „Reorganizarea fluxurilor tehnologice" din cadrul secției sinteză medie fină și opiacee la Fabrica de medicamente și produse chimice „Terapia"-Cluj asigură o creștere a **producției globale cu 6 milioane lei/an** și a **productivității muncii cu 33,4 mii lei/an.**

PROGRAMAREA PRODUCȚIEI

● Aplicarea metodei **drumului critic** la planificarea, programarea și urmărirea reparațiilor la secția clorosodice la Grupul industrial de chimie-Rm. Vîlcea a condus la obținerea unui spor de 500 mii lei/an la producția globală.

● Organizarea debitării benzilor de tablă silicoasă sau din alte materiale în zig-zag la Uzina „Electromotor"-Timișoara la aplicarea căruia se estimea[illegible] obținerea unui plus de **7 milioane lei beneficii.**

LOCUL DE MUNCĂ

● Prin aplicarea studiului privind **polideservirea mașinilor și utilajelor** din secțiile de bază și auxiliare la Uzina de piese auto-Sibiu s-a obținut un spor de **120 milioane lei/an la producția globală** și o **creștere a productivității muncii** la locurile respective cu **49 000 lei/sal.**

● Organizarea locului de muncă la fasonarea farfuriilor și ceștilor la Complexul de sticlărie-faianță-Sighișoara, conduce la obținerea unui **spor de 39 600 lei/sal/an la productivitatea muncii,** 149 mii lei pe an la producția globală și 58 mii lei/an economii la preț de cost.

● Studiul privind „Organizarea locurilor de muncă în atelierul de lise al secției de ansamble sudate" la uzina „Electroputere"-Craiova, conduce la **creșterea productivității muncii cu 30%** în cadrul atelierului și economii la prețul de cost de 28 mii lei/ an.

● Studiul privind „Organizarea rațională a locurilor de muncă la instalația de acid azotic II" la Combinatul de îngrășăminte azotoase-Tg. Mureș asigură o creștere a **productivității muncii cu 12%** și reducerea prețului de cost cu 190 mii lei.

TRANSPORTUL INTERN

● Optimizarea transportului intern la Centrala industrială de îngrășăminte chimice-București a condus la o **economie de 1,8 milioane lei/an** la prețul de cost.

● Studiul privind „Reașezarea fluxului tehnologic și a transportului intern în secția de prelucrare a cărnii" la Fabrica de conserve Buftea — **a condus la creșterea productivității muncii cu 50% pe secție.**

SCRISORI

GREUTĂȚI ÎN ACHIZIȚIONAREA UTILAJELOR

O TEMĂ mai dificilă pentru beneficiarii de investiții este achiziționarea utilajelor la termenele stabilite. Majoritatea uzinelor furnizoare, după primirea comenzilor de la beneficiari, cer să li se precizeze că finanțarea este deschisă în baza adresei numărul... a băncii... Aproape nici o uzină nu neglijează să avertizeze că acceptarea comenzilor este în funcție de comunicarea datelor de finanțare. Cum însă aceste date nu se pot comunica operativ, urmează din partea beneficiarilor deplasări la uzine pentru discuții, corespondență, intervenții la forurile tutelare etc.

Practica aceasta, întîlnită destul de frecvent la Unio-Satu Mare, Independența-Sibiu și Uzina Mecanică-Timișoara, ni se pare un apendice neoficial la legislația în vigoare, apendice care generează o sumedenie de încurcături. Beneficiarii nu au cum să satisfacă acest punct de vedere, mai ales pentru lucrările cu STE aprobat într-un an, pentru o lucrare care va apărea în planul lor abia în anul următor. La acest fapt se adaugă și impreciziunea din partea proiectanților care, de fapt, nu prezintă, o dată cu STE-urile, niște acorduri din partea uzinelor, garantînd beneficiarilor că utilajele se vor putea achiziționa în mod corelat cu termenele din graficele de esalonare a execuției.

Adrian BALOMIR
București

DECONTĂRI CONDIȚIONATE...

LA REALIZAREA unor lucrări de investiții, beneficiarii sînt obligați să suporte costul terenurilor expropriate și al despăgubirilor pentru recolta distrusă — în unele cazuri. Cheltuiala aceasta se suportă din fondurile prevăzute și aprobate în devizul general al lucrării respective, imediat după deschiderea finanțării și a emiterii decretului privind exproprierea. Beneficiarii sînt obligați să ceară proprietarilor de teren, sau ai recoltei distruse, procesele verbale de evaluare și, în baza acestora, virează sumele cuvenite în contul celor în drept.

Se întîmplă, în unele cazuri, ca beneficiarii să primească mai operativ procesele verbale de evaluare a recoltei decît pe acelea pentru terenuri. Există vreun act normativ prin care se stabilește că pînă la plata despăgubirilor pentru teren expropriat, nu se pot efectua plățile pentru recolta distrusă? De ce ar exista din moment ce în devizul general sînt prevăzute fonduri suficiente pentru ambele cheltuieli. Cu toate acestea, unele bănci finanțatoare — fără să precizeze beneficiarilor legalitatea măsurii — condiționează o decontare de cealaltă.

Gh. GRIGORESCU
București

RUBRICI INTERESANTE

CA VECHI cititor al revistei îmi exprim și eu părerea că, într-adevăr „Viața economică" s-a ridicat la nivelul unei adevărate publicații de specialitate. Conținutul și competența materialelor ce se publică, ne sînt nouă, economiștilor, de un real folos în continua pregătire politico-profesională.

Urmăresc materialele ce apar, în special cele ce sînt legate de activitatea pe care o desfășor, respectiv problemele legate de conducere și organizare, perfecționarea și pregătirea profesională a salariaților, rubrica Curier; (spațiul rezervat pentru aceste probleme ar fi bine să fie mai mare). De asemenea, în mod deosebit urmăresc rubrica „Integrarea economistului". Și eu sînt de părerea colegului Gheorghe Cozma de la Uzina Chimică „Carbosin" din Copșa Mică ca forurile în drept să revizuiască nomenclatoarele de funcțiuni în vigoare privind denumirea de **„economist"**. Ce se aude cu Asociația economiștilor? După cîte rețin, s-au mai făcut asemenea propuneri și pînă acum nu s-au rezolvat.

Ștefan THEODORU
economist
Buzău

CURIER

● Asigurarea prin efectul legii

IOAN ILISIE, Oradea. — Dispozițiile Decretului nr. 471/1971, cu privire la asigurările de stat, au intrat în vigoare la 26 februarie a.c. Prin efectul dispozițiilor art. 33, sînt cuprinse în asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă, toate persoanele fizice și cele juridice care dețin autovehicule supuse înmatriculării. Întrucît asigurarea facultativă de răspundere civilă auto a trecut sub incidența asigurării prin efectul legii, contractele încheiate înainte de data aplicării decretului 471 și-au încetat valabilitatea.

Potrivit prevederilor cap. VIII, pct. 2 din anexa la Ordinul ministrului finanțelor nr. 57/1972 privind modificarea unor prevederi la asigurările facultative interne de bunuri, persoane și răspundere civilă, primele plătite la asigurarea facultativă de răspundere civilă auto, pentru perioada ulterioară datei de 25 februarie a.c s-au compensat (art. 37) cu primele datorate la asigurarea prin efectul legii. Din totalul primelor încasate se scade cele cuvenite pentru fiecare lună sau fracțiune de lună de asigurare — pînă la 25 februarie inclusiv, calculate în proporție de 1/12 din prima anuală a asigurării facultative de răspundere civilă auto. Diferența a fost operată ca încasări. Direcția județeană — arată Centrala ADAS — a aplicat în mod corect prevederile legale referitoare la compensarea primelor plătite.

● Locațiile

BAZA DE APROVIZIONARE CU UTILAJE ȘI MATERIALE, Ploiești. — Numărul de vagoane ce se pot încărca sau descărca într-o repriză, respectiv într-un termen stabilit, se determină pentru fiecare beneficiar de transporturi în parte, potrivit reglementărilor în vigoare, prevăzute de Tariful local de mărfuri C.F.R., în funcție de lungimea frontului afectat acestor operațiuni și numărul de guri, în cazul produselor lichide. În cazul în care într-o stație sosește, pentru un beneficiar, un număr mai mare de vagoane decît cel corespunzător unei reprize, vagoanele respective așteaptă rînd la descărcare și se introduc la fronturi numai după descărcarea primei reprize. Beneficiarii care au linii industriale sînt obligați să încarce—descarce în 24 de ore numărul de vagoane corespunzător capacității de încărcare—descărcare, care se stabilește pe baza unei metodologii, de comun acord cu posesorii unor astfel de linii. Dacă locațiile au fost percepute și pentru vagoanele care au depășit capacitatea de descărcare a fronturilor, înseamnă că acestea au fost calculate eronat. Urmează să vă adresați Regionalei de căi ferate, care are competența de tratare pe cale administrativă a unor astfel de probleme.

● Încadrarea muncitorilor

ING. EMIL DIMA — Ploiești, ILIE ȘTEFĂNIȚĂ — Hunedoara. În circulara Ministerului Muncii cu nr. 20196 din 23 iunie 1970, este prevăzută (art. 2 din H.C.M. nr. 2105/1969) lista meseriilor, specialităților și funcțiilor pentru care este necesară pregătirea prin cursuri de gradul II a muncitorilor calificați la locul de muncă. În întreprinderile unde nu sînt condiții pentru organizarea acestor cursuri, forurile competente pot aproba ca pentru anumite meserii, muncitorii să poată fi promovați în categorii superioare treptei a patra și fără absolvirea lor. Această aprobare are aplicabilitate numai în unitățile respective. Muncitorii încadrați la data aplicării hotărîrii susmenționate la categoria a cincea, pot fi promovați în categorii superioare și fără absolvirea cursurilor de gradul II. Exemplele la care ne-am referit, privind promovarea unor muncitori de la o categorie la alta, în răspunsul publicat în nr. 14, au în vedere muncitorii care au absolvit cursurile de calificare de gradul II.

● Concediul de odihnă

ALEX. BUDA, MIRCEA GORUNEANU, București — Interpretarea dată de dv. prevederilor art. 18 alin. 2 din Legea nr. 26/1967, privind concediul de odihnă al angajaților este eronată. Prevederea sus-amintită se referă exclusiv la salariații transferați **în cursul anului calendaristic.** În această ipoteză, indemnizația de concediu se suportă de către cele două unități proporțional cu timpul lucrat la fiecare dintre acestea, **„în cursul anului calendaristic respectiv"**. Răspunsul publicat în nr. 9, se referă la situația salariatului transferat **la 31 decembrie,** dată pînă la care acesta ar fi trebuit să beneficieze, conform legii, de concediul cuvenit pe anul calendaristic respectiv. În asemenea situație nu se poate pune problema suportării indemnizației de concediu „proporțional cu timpul lucrat", întrucît în unitatea unde salariatul a fost transferat, acesta n-a lucrat nici o zi în cursul anului respectiv.

● **ARON PRAHOVEANU — Ploiești** — Aveți dreptate. Trecerea menționată de dv. nu reprezintă o promovare. Atunci cînd în cadrul aceleiași unități un salariat este trecut din funcția de șef serviciu desfacere în funcția de șef serviciu plan, pentru care sînt prevăzute nivele de salarii cu o clasă de salarizare în plus, la menținerea gradației avute, salariul tarifar crește cu o clasă de salarizare.

● **NICOLAE C. IANCU — Ploiești.** — Absolvenții școlii medii și ai școlii tehnice, încadrați pentru prima oară în muncă, au (ca tehnicieni) salariul tarifar prevăzut pentru primul an de activitate. După încheierea acestei perioade sînt salarizați la nivelul de bază al funcției ocupate. Cadrele care înainte de absolvirea școlii tehnice, au avut o activitate în producție de cel puțin 12 luni, indiferent de funcția deținută, sînt salarizați la nivelul de bază prevăzut pentru funcția de tehnician.

● **M. F., Vîlcea** — În situația prezentată de dv., organul de conducere colectivă are competența ca, ținînd seama de calitățile și aptitudinile profesionale ale celui în cauză, precum și de vechimea sa în specialitate, să-i acorde un număr de gradații, fără însă a depăși gradația avută anterior. Acest drept este prevăzut în Circulara Ministerului Muncii cu nr. 170052/1970, emisă de acord cu Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor.

TRIBUNA ECONOMISTULUI

ÎNREGISTRAREA MIJLOACELOR FIXE — LA VALOAREA TOTALĂ A OBIECTIVULUI

ÎN NUMĂRUL 19, la rubrica Analiză economico-financiară, au fost abordate unele probleme privind simplificarea formularisticii pentru acordarea creditelor de mică mecanizare, precum și îmbunătățirea metodologiei de rambursare în anul punerii în funcțiune, din beneficiul total realizat. Fiind de acord cu propunerile formulate, doresc să exprim și eu două opinii.

O dată cu terminarea obiectivului obținut din fonduri de mică mecanizare, se întocmește procesul verbal de recepție. Actuala metodologie contabilă prevede ca majorarea fondului mijloacelor fixe să se facă în cote egale cu împrumutul rambursat și la aceeași dată cu rambursarea. Cunoscînd că terminarea și darea în folosință a unui obiectiv presupune și realizarea în întregime a mijloacelor fixe, atît fizic cît și valoric, **propun ca înregistrarea în evidența contabilă a mijloacelor fixe să se facă la valoarea totală a obiectivului obținut,** o dată cu întocmirea procesului verbal de recepție. Numai prin înregistrarea valorii integrale a mijlocului fix obținut, la data punerii în folosință, se poate oglindi valoarea reală a mijloacelor fixe existente la un moment dat.

După actuala metodologie și în conformitate cu prevederile Legii nr. 62/1968, toate mijloacele fixe sînt supuse amortizării din momentul intrării lor în folosință. În ceea ce privește mijloacele fixe obținute din împrumuturi de mică mecanizare sub formă de bunuri mobile, sau investiții la mijloace fixe, proprii sau închiriate, propun modificarea actualei forme de amortizare după cum urmează:

a) La prima categorie în care să cuprindem bunurile mobile, **amortismentul să se calculeze de la început conform prevederilor Legii 62 pentru mijloace fixe complet amortizate.** Aceasta întrucît valoarea de înlocuire a mijloacelor fixe ar fi recuperată prin plata lor din beneficiul întreprinderii în cadrul rambursării împrumutului obținut. Deci, făcînd o distincție între mijloacele fixe procurate din fonduri de investiții și cele din beneficiul întreprinderii.

b) În categoria a doua să cuprindem lucrările efectuate la mijloace fixe proprii, sau închiriate care, conform actualei metodologii, sînt asimilate și se înregistrează ca mijloace fixe.

Pentru lucrările de investiții efectuate la mijloacele fixe proprii, **propun ca amortismentul să se calculeze conform prevederilor Legii 62, respectînd aceeași categorie cu mijlocul fix inițial,** adică: amortizat complet sau nu. Pentru lucrările de investiții efectuate la mijloace fixe închiriate, după actuala metodologie, se datorează amortisment de la data punerii în funcțiune și pînă la o eventuală casare a mijlocului fix. În situația cînd este vorba de anumite lucrări de construcții pentru amenajarea unor clădiri sau pentru crearea de spații comerciale, consider inadecvată plata amortismentului întrucît, valoarea de înlocuire a mijlocului fix creat, a fost plătită din beneficii prin rambursarea creditelor. În actuala metodologie patrimoniul întreprinderii beneficiare de asemenea lucrări, suportă de două ori sau chiar mai mult, valoarea unor mijloace fixe care nu-i aparțin cu titlu de proprietate.

Invoc și aspectul economic care trebuie să fie favorabil beneficiarului de lucrări de investiții, chiar și atunci cînd acestea se fac din împrumuturi pentru mică mecanizare.

Florin NIȚU
contabil șef
Centrul de librării-Sibiu

PUNCTE DE VEDERE

INDICATORUL PRODUCTIVITĂȚII SĂ SE SPRIJINE PE CONSUMUL ȘI COMPLEXITATEA MUNCII

ÎN MOD FRECVENT, pe lîngă noțiunea de productivitate a muncii vii, întîlnim și alte denumiri cum ar fi cea de productivitate a muncii vii nemijlocite[1]) sau productivitate a muncii individuale[2]), cu același sens de eficiență a muncii unei singure persoane, întreprinderi sau ramuri, în condiții specifice de înzestrare tehnică, calificare, intensitate a muncii etc. Pentru exprimare matematică este folosit raportul între volumul producției exprimat în unități naturale, natural-convenționale, timp de muncă sau valorice și cheltuiala de muncă vie stabilită în om-ore, om-zile, om-lună etc.

Această concepție, insuficientă (așa cum vom arăta mai tîrziu), nu se confirmă în practica economică. Drept cheltuială de muncă este luat NUMĂRUL MEDIU SCRIPTIC AL SALARIAȚILOR, cu alte cuvinte, forța de muncă și nu munca. Acest indicator a fost introdus în locul NUMĂRULUI MEDIU SCRIPTIC DE MUNCITORI. Se afirmă că ar fi mai bun deoarece ar ține seama de „... transformarea tehnicii noi, de legarea tot mai strînsă a științei cu producția etc., permițînd o reflectare mai exactă a productivității muncii"[3]). Aici se pare că s-au avut în vedere cel puțin următoarele două considerente: a) profundele schimbări survenite în conținutul și sfera noțiunii de LUCRĂTOR PRODUCTIV COLECTIV și b) necesitatea creării unui indicator care să servească drept pîrghie economică în activitatea de planificare și conducere a statului socialist. Ambele sînt juste, dar numai într-un anumit sens. S-a uitat că pentru o mai bună măsurare a productivității muncii nu trebuie să ne îndepărtăm de semnificația ei științifică.

Productivitatea muncii este o expresie a **eficienței muncii** utile concrete și **nu a capacității de muncă.** Nivelul ei se exprimă ca raport între rezultatele uneia și aceleiași munci privită sub cele două aspecte: ca muncă utilă concretă și ca muncă în sens fiziologic. Cu alte cuvinte, ca raport între cantitatea de efecte utile și mărimea consumului de muncă. Orice măsură de perfecționare a acestui indicator trebuie să meargă în direcția asigurării unei corespondențe cît mai perfecte între numărătorul și numitorul raportului prin care se exprimă. Or, acceptînd pentru calcul numărul mediu scriptic de salariați, s-a atribuit productivității muncii un pronunțat caracter convențional. Numărul mediu scriptic de salariați, conform accepțiunii oficiale, reprezintă „... număr al salariaților figurînd în evidențele personalului unei întreprinderi, instituții sau organizații etc., ca fiind angajați în serviciul ei, în baza unui contract de muncă, scris sau verbal; cuprinde atît salariații prezenți la lucru cît și acei care lipsesc temporar, fiind plecați în concediu (de orice natură), în delegație, pentru îndeplinirea diferitelor obligații cetățenești etc., dar care își mențin legătura contractuală cu unitatea respectivă; ..."[4]).

Se poate oare vorbi de productivitate a muncii pentru un salariat care este în concediu de odihnă, pentru unul care este concentrat? La aceste întrebări răspunsul nostru nu poate fi decît negativ, deoarece munca nu se confundă cu noțiunea de forță de muncă. Spre deosebire de forța de muncă, munca se caracterizează printr-o anumită durată măsurată în fracțiuni de timp de muncă cum ar fi: oră-muncă, zi-muncă, lună-muncă etc. și nu om-ore, om-zi etc.

MUNCA se mai caracterizează printr-o anumită intensitate și calificare. Aceste trei dimensiuni: timp (T), intensitate (I) și calificare (C) se manifestă numai în procesul unirii forței de muncă cu mijloacele de producție, împreună cu care constituie condiții ale obținerii bunurilor materiale. Prin raportarea aceluiași volum de producție, o dată la forța de muncă, iar altă dată la consumul de muncă vom obține rezultate diferite care nu au aceeași semnificație. În timp ce primul raport ne indică, mai degrabă, un grad de acoperire a lucrătorilor unei întreprinderi cu producția la a cărei obținere au participat **unii** dintre ei, indiferent de aportul avut, cel de-al doilea ne indică mărimea forței productive a muncii, deși ambele rezultate pot fi privite ca mărimi ale eficienței unui lucrător, întreprinderi sau ramuri. Nu contestăm necesitatea și calitatea indicatorului număr mediu scriptic al salariaților, precum nici a raportării la el a volumului de producție, dar nu putem fi de acord că rezultatul obținut reprezintă productivitate a muncii. Este necesară o modificare a denumirii, pe care o poartă în prezent, în conformitate cu esența pe care o exprimă, rămînînd ca noțiunea de productivitate a muncii vii să aibă indicatorul determinat pe baza consumului de muncă.

ÎN LITERATURA de specialitate, apar, uneori, propuneri de perfecționare a calculului productivității muncii vii care sugerează renunțarea la numărul mediu scriptic de salariați și folosirea, de exemplu, a numărului mediu de salariați[5]) sau a numărului mediu efectiv al salariaților prezenți la lucru[6]). Asemenea soluții, după părerea noastră, nu sînt în măsură a rezolva fondul problemei.

Pentru măsurarea consumului de muncă vie propunem următoarea relație: $MV = T \times I \times C$, unde MV — consumul de muncă vie, T — durata de funcționare a forței de muncă, I — intensitatea muncii, C — calificarea muncii.

Pe baza acestei formule munca utilă concretă depusă de diferiți lucrători este adusă la un numitor comun. Datele necesare calculului pot fi asigurate printr-o organizare corespunzătoare a sistemului informațional actual.

Pentru a ne apropia și mai mult de esența indicatorului: productivitate a muncii vii, considerăm că trebuie dat un răspuns și următoarei întrebări: eficiența muncii căror categorii de lucrători o exprimăm, a tuturor sau numai a unora, pentru întreaga lor activitate sau numai pentru o parte? Dacă avem în vedere cele expuse, pentru ceea ce am putea separa din actualul indicator de producție globală[7]) ca fiind rezultatul funcționării forței de muncă din întreprinderea pe care o analizăm, credem că nu ar trebui luată în calcul activitatea unor salariați cum ar fi cea a curierilor, oamenilor de serviciu din curte și birouri, personalul de pază și pompieri, responsabililor cu arhiva și biblioteca, salariaților de la serviciile, secțiile sau birourile de contabilitate și statistică, a contabililor principali, contabililor revizori, controlorilor, calculatorilor de birouri, statisticienilor, funcționarilor care țin evidența timpului de lucru, a rebuturilor, a întreruperilor, a materialelor, a fabricatelor, a pieselor etc., precum și consumul de muncă a oricăror alte categorii de lucrători care întocmesc și îndeplinesc diferite acte de evidență și administrație.

Este adevărat că pentru societate nu este tot una dacă pentru aceeași producție globală se cheltuiește mai multă sau mai puțină muncă, dacă se utilizează o **„armată"** mai mare sau mai mică de personal administrativ-funcționăresc. Dar, pentru aceasta, se pot crea indicatori corespunzători necesităților practice. Astfel, dacă pornim de la faptul că rezultatul material al muncii constituie baza pentru desfășurarea oricărui alt gen de activitate umană, se justifică calcularea unui indicator de eficiență ca raport între acest rezultat și consumul de muncă vie nemijlocit care l-a creat. Acesta ar fi, după părerea noastră, adevăratul indicator de productivitate a muncii vii. Pornind de aici, prin raportarea aceluiași rezultat material la un consum de muncă mai mare sau chiar la forța de muncă, am obține o serie de indicatori de eficiență. Prin diferența acestora față de primul am avea întotdeauna cîtimea consumului material și de muncă vie în alte scopuri decît cel care are ca efect nemijlocit confecționarea, deplasarea în spațiu și conservarea valorilor de întrebuințare. Aceste diferențe pot constitui pîrghii economice foarte eficace pentru obligarea unităților productive să se încadreze într-o medie socială de astfel de cheltuieli. Totodată, trebuie aduse și unele perfecționări mărimii volumului de producție care se ia în calcul. Într-o primă etapă am putea exclude din acesta partea care a fost creată în cadrul altor verigi organizatorice ale lanțului diviziunii sociale a muncii, obținînd producția netă[8]).

În vederea ilustrării propunerilor făcute considerăm următorul exemplu ipotetic: o întreprindere obține în decursul unei perioade calendaristice de 30 zile o producție globală exprimată în prețuri constante de 30.000 lei din care 10.000 lei provine din exterior. Se lucrează într-un singur schimb cu un număr de 10 salariați. Structura forței de muncă și consumul de muncă este cel din tabelul de mai jos:

Nr. crt.	Struct. f. de muncă	N.	N.	Fond de timp de muncă (ore)	Timp de muncă efectiv (ore)	Timp de muncă pt. obținerea PG (ore)	Intensitatea muncii (I)	Calificarea muncii (C)	Consum de muncă T×I×C
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	muncitori categ. V.	4	4	832	772	772	1	1	772
2	muncitori categ. VII.	2	2	416	369	369	1,1	1,2	475
3	ingineri	2	2	416	336	336	1	2	672
4	contabili	1	1	208	208	—	1	1,1	—
5	pază	1	1	208	235	—	1	0,4	—
	TOTAL:	—	10	2080	1920	1477	—	—	1919

După metodologia propusă de noi productivtiatea muncii vii a fost:

$$W = \frac{20.000 \text{ lei}}{1.919 \text{ ore-muncă muncitor categ. V-a}} = 10{,}4 \text{ lei/oră-muncă muncitor categ. a V-a}$$

Conform metodologiei actuale era:

$$W = \frac{30.000 \text{ lei}}{2.080 \text{ om-ore}} = 14{,}42 \text{ lei/om-oră}$$

După cum se observă, rezultatele obținute diferă în mod substanțial. În timp ce primul pune în evidență orice modificare în durata, intensitatea și calificarea muncii, precum și eforturile proprii ale întreprinderii, cel din urmă nu. De asemenea, în timp ce primul rezultat este comparabil cu cel al oricăror alte unități productive, cel din urmă nu. Presupunînd că statul stabilește pentru întreprinderea în cauză un nivel de 5% din productivitatea muncii vii în vederea acoperirii acelor cheltuieli de muncă trecută și vie care nu contribuie în mod **nemijlocit** la crearea producției nete, înseamnă că în decursul celor 30 de zile nu se pot cheltui mai mult de $5\% \times 10{,}4 \text{ lei} \times 1919 \text{ ore-muncă} = 1.000 \text{ lei}$.
Cu aceștia vor trebui plătiți contabilii, casierii, paznicii etc.

Marian VASILE
Centrul de științe sociale Cluj

1. **Economia politică — Socialismul,** Editura politică, București, 1967, pag. 285.
2. **Economia politică a socialismului,** Editura didactică și pedagogică, București, 1968, pag. 191.
3. **Idem,** p. 192.
4. **Dicționar statistic economic,** D.C.S., București, 1969, p. 446.
5. M. Weinstock, **Indicatori — Număr mediu de salariați,** „Viața economică", nr. 9/1969, pag. 9.
6. Pavel Orza, **Consecințele folosirii numărului mediu scriptic al salariaților în calculul productivității muncii și al salariului mediu,** Revista de statistică, nr. 1, 1970, pag. 88.
7. **Dicționar statistic economic,** D.C.S., București, 1969, pag. 147.
8. Vasile Dumitrescu, **Considerații privind posibilitatea folosirii producției nete în determinarea productivității muncii,** Revista de statistică, nr. 12, 1970, pag. 70—72.

FIȘE

Dificultăți de substituție

■ Recurgînd la forma Newman-Read a funcției de producție, Bogoslaw Wasik a calculat elasticitatea de substituție pentru o serie de ramuri ale industriei de stat din Polonia pentru anii 1961—1967, publicîndu-și rezultatele în revista EKONOMISTA nr. 2/1972. Ca și în alte calcule de acest gen, autorul a fost confruntat cu numeroase dificultăți, rezultînd mai ales din neomogenitatea colectivităților examinate. Ca atare, autorul atrage atenția că rezultatele trebuie privite cu rezervele care se impun de obicei. El constată, însă că ușurința de substituție nu este egală între ramuri. Valori ridicate ale coeficienților de elasticitate a substituției s-au constatat în industria constructoare de mașini și a construcțiilor metalice, a produselor metalice, în industria poligrafică și cea a confecțiilor. Valoarea acestui coeficient s-a situat mult sub unitate într-o singură ramură — cea a cauciucului. În general însă ea a fost foarte apropiată de unu. De asemenea se observă o creștere netă și sistematică a ușurinței de substituție în perioada 1961—1967 pe scara întregii industrii de stat (cu 14% în perioada examinată).

Acumularea monopolistă

■ În **Les monopoles. Essai sur le capital financier et l'accumulation monopoliste** (Monopolurile. Eseu asupra capitalului financiar și a acumulării monopoliste), Editions sociales, Paris, 1970, 210 pag., J.P. Delilez își propune mai mult să „amorseze" o analiză a condițiilor reproducției capitaliste actuale și mai puțin să ofere concluzii pentru care este conștient că mai sînt necesare studii prealabile. Din cele nouă capitole ce le cuprinde cartea, primele cinci abordează mișcarea acumulării monopoliste în mod parțial, fie din punctul de vedere al capitalului productiv (mari întreprinderi monopoliste), fie din cel al capitalului bani (grupuri bancare, credit, acționariat și societăți anonime).

Celelalte capitole reprezintă o încercare de caracterizare a stadiului monopolist centrată pe noțiunea de capital financiar. În legătură cu fiecare temă abordată, autorul se străduiește să dezvăluie modificarea sub presiunea forțelor productive — în cadrul legității fundamentale a acumulării monopoliste — a raporturilor reale de producție capitaliste. Acționariatul, arată printre altele J.P.D., nu este numai și nici esențialmente o formă juridică. Acțiunea, titlul, nu mai puțin decît alte „hîrtii", nu este decît reflexul, desigur deformat, al relațiilor socio-economice obiective.

Societatea pe acțiuni este un mod de a depăși, evident în mod parțial, contradicțiile între socializarea producției (și corelativ nivelul, în mod necesar în creștere, al capitalului antrenat) și posesiunea individuală a capitalurilor.

DETERMINAREA CERERII DE CONSUM

(Urmare din pag. 14)

locuitor grupate în 9 intervale și frecvențele corespunzătoare fiecărui interval.

Tabelul nr. 1

Nr. crt.	Județul	Consumul mediu pe locuitor 1968	1969	1970
1.	Alba	0,817	0,860	1,606
2.	Arad	0,964	1,260	1,903
3.	Argeș	0,702	0,985	1,144
4.	Bacău	0,678	0,940	1,274
5.	Bihor	0,893	1,050	1,395
6.	Bistrița Năsăud	0,399	0,410	0,565
7.	Botoșani	0,362	0,585	0,665
8.	Brașov	1,564	1,790	3,087
9.	Brăila	0,904	1,005	1,403
10.	Buzău	0,219	0,460	0,701
11.	Caraș Severin	0,733	0,820	1,449
12.	Cluj	1,311	1,390	2,051
13.	Constanța	1,717	1,940	2,613
14.	Covasna	0,874	0,760	1,697
15.	Dîmbovița	0,454	1,350	0,645
16.	Dolj	0,613	0,820	0,779
17.	Galați	0,934	1,070	1,415
18.	Gorj	0,376	0,490	0,489
19.	Harghita	0,661	0,990	1,337
20.	Hunedoara	1,060	1,080	1,778
21.	Ialomița	0,350	0,775	0,694
22.	Iași	0,762	0,955	1,286
23.	Ilfov	0,628	0,680	0,640
24.	Maramureș	0,808	0,980	1,377
25.	Mehedinți	0,412	0,555	0,683
26.	Mureș	0,922	0,975	1,386
27.	Neamț	0,351	0,580	0,954
28.	Olt	0,200	0,370	0,481
29.	Prahova	0,973	1,310	1,432
30.	Satu Mare	0,733	0,860	1,626
31.	Sălaj	0,523	0,620	1,437
32.	Sibiu	0,768	0,990	2,009
33	Suceava	0,503	0,530	0,966
34.	Teleorman	0,395	0,560	0,278
35.	Timiș	1,288	1,455	2,210
36.	Tulcea	0,914	1,300	1,220
37.	Vaslui	0,544	0,610	1,905
38.	Vîlcea	2.737	0,620	0,656
39.	Vrancea	0,383	0,754	0,826
40.	Municipiul București	0,254	3,410	3,703
	Consum mediu pe tară	0,894	1,080	1,452

Calculul probabilităților de trecere s-a făcut pe baza datelor din tabelul nr. 1, iar modul de estimare a probabilităților de trecere este ilustrat de următorul exemplu:

— Dispunem de 40 de date inițiale pentru o perioadă de 3 ani; în acest fel sînt definite 80 de stări de trecere (din 1968 în 1969 și din 1969 în 1970).

— Starea reflectînd un consum cuprins în intervalul 0,800—1,200 apare de 26 de ori ca stare inițială (se exclud stările corespunzătoare acestui interval în anul 1970 care reprezintă o stare finală).

— Dintre aceste cazuri **trecerea** de la intervalul 0,800—1,200 la intervalul 1,200—1,600 a avut loc în 13 cazuri, în consecință probabilitatea de trecere de la intervalul inferior la intervalul superior se va calcula în felul următor:

$$P_{0.800-1.200 \rightarrow 1.200-1.600} = \frac{13}{26} = 0{,}500$$ (cifra din chenar, din matricea probab. de trecere).

În acest fel au fost calculate toate probabilitățile de trecere și acestea sînt redate în tabelul nr. 3.

Se poate observa că această matrice conține o seamă de elemente nule. Pe măsură ce fenomenul este particularizat (de exemplu luăm în considerare consumurile medii pe localități în loc de județe) această matrice devine tot mai completă pentru că fenomenul devine tot mai individual și poate să surprindă într-o măsură tot mai particulară fenomenul consumului de detergenți pe cap de locuitor.

Presupunem că dorim să știm care sînt probabilitățile ca un consum corespunzător intervalului 0,800—1,200 în starea inițială, să se găsească după 2 ani în cadrul diferitelor intervale posibile. Vom putea găsi răspunsul folosindu-ne de schema:

$$P_{400\leftarrow} = 0{,}38 \cdot 0{,}033 = 0{,}001254$$
$$P_{0,400-0,800} = 0{,}038 \cdot 0{,}533 + 0{,}346 \cdot 0{,}038 = 0{,}033402$$
$$P_{0,800-1,200} = 0{,}038 \cdot 0{,}333 + 0{,}346 \cdot 0{,}346 = 0{,}132371$$
$$P_{1,200-1,600} = 0{,}038 \cdot 0{,}33 + 0{,}346 \cdot 0{,}500 + 0{,}500 \cdot 0{,}555 = 0{,}451754$$
$$P_{1,600-2,00} = 0{,}038 \cdot 0{,}033 + 0{,}346 \cdot 0{,}115 + 0{,}500 \cdot 0{,}333 + 0{,}115 \cdot 0{,}333 = 0{,}245839$$
$$P_{2,000-2,400} = 0{,}038 \cdot 0{,}033 + 0{,}500 \cdot 0{,}111 = 0{,}066754$$
$$P_{2,400-2,800} = 0{,}115 \cdot 0{,}333 = 0{,}038259$$
$$P_{2,800-3,200} = 0{,}115 \cdot 0{,}333 = 0{,}038259$$
$$P_{3,200\leftarrow} = 0$$

În fig. 2 căsuțele conțin stările posibile iar legăturile dintre acestea sînt caracterizate prin probabilitățile de trecere. În consecință, pentru starea inițială corespunzătoare consumului cuprins în limitele 0,800—1,200 vor exista după 2 ani 8 stări finale cu următoarele probabilități.

Pentru calcularea întregului exemplu trebuie să se țină seama de faptul că fenomenul nu are o singură stare inițială. În tabelul 2 sînt redate 9 stări inițiale pentru care, în fiecare din intervalele de timp, avem o anumită distribuție statistică empirică. Aceasta înseamnă că în fiecare an, fiecare din stările respective se va realiza cu o anumită probabilitate. Probabilitatea de apariție a fiecăreia din cele 9 stări după unul sau mai multe intervale de timp se calculează în consecință în mod analog schemei exemplului de mai sus, prin înmulțirea probabilităților de trecere corespunzătoare.

Pentru anul 1971, de exemplu, calculul se realizează în felul următor: (vezi Fig. 3).

Rezultatele reflectă în procente ponderea diferitelor grupe de consum de detergenți.

În acest fel se pot obține ponderile în procente corespunzătoare fiecărui interval pentru fiecare an k folosindu-se elementele anului k—1 care se înmulțesc cu matricea probabilităților de trecere.

În final se obține o distribuție a probabilităților corespunzătoare fiecărui interval, în așa fel încît suma lor să fie egală cu 1. Din analiza rezultatelor se pot desprinde o serie de concluzii referitoare la tendințele de evoluție a fenomenului pentru un anumit orizont de timp.

Ținînd seama de relația (8) putem estima distribuția consumului de detergenți corespunzător diferitelor intervale pentru o perioadă de 20 de ani de exemplu, în felul următor:

$$P_{20} = P_0 \cdot P^{20}$$

Considerînd P_0 valorile anului 1970, pentru anul 1990 s-a obținut următoarea distribuție a ponderilor corespunzătoare celor 9 intervale:

$$P_{20} = (0{,}000222\ \ 0{,}002933\ \ 0{,}003359\ \ 0{,}020499\ \ 0{,}023471\ \ 0{,}003686\ \ 0{,}063156\ \ 49{,}437020\ \ 49{,}769112)$$

Se constată că valorile probabilităților corespunzătoare intervalelor inferioare sînt foarte mici, în schimb pentru intervalele superioare probabilitățile sînt foarte ridicate.

Se poate deci aprecia că în anul 1990 consumul mediu pe locuitor se va situa în proporție de aproape 50% în intervalul 2,800—3,200 și de 50% în intervalul corespunzător unui consum de peste 3,200 kg de detergenți.

Desigur, rezultatele prezentate trebuie privite ca un exemplu ilustrativ al metodei. În cazul unei cercetări mai ample în care matricea probabilităților să fie mai completă (să conțină 90—95% elemente nenule) estimațiile vor putea fi făcute cu un grad mult mai mare de exactitate.

În concluzie, se poate afirma că rezultatele prognozei obținute prin intermediul lanțurilor Markov dau posibilitatea unei analize mai cuprinzătoare a structurii fenomenului, procedeul descris putînd fi folosit ca element suplimentar în prognozarea cererii de consum a populației.

Tabelul nr. 2

	1968 abs.	1968 %	1969 abs.	1969 %	1970 abs.	1970 %
— 0,400	10	25	—	—	—	—
— 0,400-0,800	14	35	16	40	12	30
— 0,800-1,200	11	27,5	15	37,5	4	10
— 1,200-1,600	3	7,5	6	15	12	30
— 1,600-2,000	1	2,5	2	5	6	15
— 2,000-2,400	—	—	—	—	3	7,5
— 2,400-2,800	1	2,5	—	—	1	2,5
— 2,800-3,200	—	—	—	—	1	2,5
— 3,200—	—	—	1	2,5	1	2,5
	40	100	40	100	40	100

Limita superioară cuprinsă în interval.

Tabelul nr. 3

	0,400	0,400 0,800	0,800 1,200	1,200 1,600	1,600 2,000	2,000 2,400	2,400 2,800	2,800 3,200	3,200
→ 0,400	0,200	0,800	0	0	0	0	0	0	0
0,400—0,800	0,033	0,533	0,333	0,033	0,033	0,033	0	0	0
0,800—1,200	0	0,038	0,346	0,500	0,115	0	0	0	0
1,200—1,600	0	0	0	0,555	0,333	0,111	0	0	0
1,600—2,000	0	0	0	0	0,333	0	0,333	0,333	0
2,000—2,400	0	0	0	0	0	0	0,500	0,500	0
2,400—2,800	0	0	0	0	0	0	0,500	0,500	0
2,800—3,200	0	0	0	0	0	0	0	0,500	0,500
3,200 →	0	0	0	0	0	0	0	0,500	0,500

CHELTUIELILE ÎN ZOOTEHNIE

(Urmare din pag. 9)

rite pentru reținerea în scopuri de reproducție a junincilor care descind din părinți cu potențial productiv mai ridicat, precum și o îngrijire corespunzătoare a tineretului taurin destinat reproducției. Actualul sistem de reținere și mai ales de întreținere a animalelor destinate reproducției poate să ducă chiar la o nouă înrăutățire a randamentului vacilor de lapte.

Dificultăți deosebite ridică problema **sporirii eficienței fondurilor fixe** utilizate în ramura creșterii vacilor de lapte care, prin amortisment, precum și prin cheltuieli pentru reparații și întrețineri, participă la formarea cheltuielilor materiale din această ramură.

În cooperativele studiate, eficiența fondurilor fixe (în principal construcții), exprimată prin producția de lapte (litri) la 1 000 lei fonduri fixe nu numai că prezintă un apreciabil coeficient de disparitate teritorială (1:2,9), dar se află și la un nivel scăzut, în majoritatea unităților obținîndu-se doar un litru de lapte la fiecare leu fond fix. Cauza principală a acestei stări de lucruri constă în aceea că unele cooperative au executat investiții costisitoare pentru grajduri, a căror mărime nu a fost corelată cu funcționalitatea acestor fonduri fixe. Este semnificativ faptul că raportul de disparitate în ceea ce privește valoarea fondurilor fixe pe vacă furajată ajunge la 1:1,8. La aceasta contribuie și faptul că nu peste tot s-a asigurat o populare corespunzătoare a capacităților de adăpostire, fapt care mărește artificial investiția și valoarea fondurilor fixe pe vacă furajată. Dacă la aceasta adăugăm randamentul redus pe vacă furajată, avem doar o imagine mai clară asupra cauzelor care determină o eficiență redusă a fondurilor fixe în această ramură. Dar problema fundamentală este de a releva, cantitativ, rezervele de folosire mai eficientă a acestor fonduri fixe pentru a spori eficiența economică a cheltuielilor materiale.

Desigur, mărimea absolută a valorii diferitelor grajduri și instalații auxiliare, efectuate pînă în prezent, nu mai poate fi modificată. Iar dacă ținem seama că, în viitor, în această zonă nu este prevăzută o creștere substanțială a efectivelor de vaci de lapte, rezultă că problema de bază este sporirea eficienței actualelor fonduri fixe. Anumite rezerve de sporire constau în sporirea efectivelor de vaci pînă la popularea completă a grajdurilor existente. După calcule aproximative, pe această cale există posibilitatea reducerii valorii fondurilor fixe pe vacă furajată cu 15—20%, micșorîndu-se și disparitatea teritorială. Dar factorul hotărîtor rămîne sporirea randamentului pe vacă furajată, prin ameliorarea calităților productive și îmbunătățirea substanțială a condițiilor de întreținere și, mai ales, de furajare.

În practica acestor unități trebuie să învingă principiul după care **hotărîtoare este nu construcția costisitoare, ci calitatea efectivului de animale** cu care sînt populate adăposturile. Dublarea randamentului de lapte pe vacă furajată — posibilitate demonstrată de nivelul atins de unele cooperative din zonă — va însemna, implicit, dublarea cantității de lapte care revine la 1000 lei fonduri fixe și, ca atare, dublarea eficienței cheltuielilor materiale din fonduri fixe (care au un caracter constant).

În sfîrșit, nu pot fi neglijate rezervele de sporire a eficienței cheltuielilor materiale care pot fi valorificate prin reducerea, pînă la lichidare, a mortalităților, mai ales că, în unele cooperative, mortalitatea a luat proporții îngrijorătoare (peste 5% din totalul cheltuielilor materiale). Or, mortalitățile nu numai că măresc cheltuielile materiale dar reduc și capacitatea de producție, contribuind pe ambele căi la scăderea eficienței cheltuielilor materiale. Procentul mare de mortalitate, în unele din cooperativele studiate este rezultatul unei asistențe veterinare necorespunzătoare, a lipsei de îngrijire din partea îngrijitorilor, a nepăsării față de păstrarea avutului obștesc. De aceea, paralel cu întărirea asistenței sanitar-veterinare, mai ales în scop preventiv, se impune și o intensificare a activității de educare a îngrijitorilor de animale în spiritul unei mai mari responsabilități față de avutul obștesc.

Utilizarea în practică a pîrghiilor preconizate mai sus este de natură să asigure valorificarea unor însemnate rezerve de creștere a eficienței cheltuielilor materiale în ramura creșterii vacilor de lapte din cooperativele analizate.

CONDUCEREA COLECTIVĂ

(Urmare din pag. 11)

ciparea la diverse activități care — așa cum s-a subliniat — n-au nici o justificare.

Cred, de asemenea, că nu trebuie să acceptăm fără nici o rezervă ideea că directorul trebuie să stea tot timpul în secțiile de producție. **Trebuie să asigurăm o justă corelație între curent și perspectivă în programul de lucru al conducătorului de unitate.**

N. Haneș — Consider că trebuie menționat și un alt aspect, adeseori constatat la unii directori. Astfel se preferă ca unele probleme, legate direct de conducerea operativă, de atribuțiile conferite prin lege directorului, să „treacă" prin organul de conducere colectivă, fără a avea justificarea unei rezolvări fundamentate, ci avînd numai considerente de ordin funcțional, administrativ, de diluare a responsabilității și a operativității rezolvării unor sarcini.

Conducerea unității economice este în măsură să delimiteze și să pună pe agenda organelor de conducere colectivă, acele probleme care să angreneze dezvoltarea întreprinderii, fiind direct responsabile de a lua nemijlocit hotărîrile referitoare la atribuțiile și competențele conferite prin lege, contribuind astfel la creșterea eficienței întregii activități de conducere.

V. Ionescu — Nu trebuie scăpată din vedere nici participarea specialiștilor din afara centralelor industriale. Prin poziția pe care o au, datorită faptului că „văd" întreprinderea cu un ochi din afară, deci cu un grad mai mare de obiectivitate, specialiștii externi pot să-și aducă un aport substanțial la activitatea organelor de conducere colectivă. Din păcate, trebuie să recunoaștem că nu am reușit încă să găsim mijlocul prin care să activizăm în măsură suficientă pe acești membrii ai consiliilor și comitetelor oamenilor muncii.

M. Dumitrescu — Problema este importantă și consider că trebuie privită din trei unghiuri:

1) al unității care a creat organul de conducere.

Cred că unitatea trebuie să atragă oameni care prin preocupările lor se racordează preocupărilor sale și să-i cointereseze în mod corespunzător;

2) al persoanei care este atrasă în acest colectiv.

Cel care vine și participă la un asemenea organism de conducere colectivă trebuie să înțeleagă că el a fost ales ca individ luat în sine și ca reprezentant al unei organizații;

3) al unității din care provine. Specialistul trebuie să aibă posibilitatea ca periodic să se informeze, să viziteze unitatea, să ia informații suplimentare pentru clarificarea tuturor elementelor. În acest sens, specialistului trebuie să i se creeze timp și condiții organizatorice pentru a-și îndeplini atribuțiile ce-i revin ca membru al organului colectiv de conducere din altă organizație.

R.P. POLONĂ

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI DE MAȘINI PENTRU CONSTRUCȚII

ÎN ZILELE de 21—29 mai a.c. a avut loc la București o expoziție de mașini pentru construcții și mașini rutiere, organizată de Întreprinderea de comerț exterior BUMAR din R. P. Polonă. Cu această ocazie, am purtat o discuție cu ing. **J. THOMAS**, director adjunct al BUMAR, privitor la preocupările din Polonia pentru dezvoltarea acestei subramuri a construcțiilor de mașini și la rolul ei în schimburile economice externe.

Referindu-se la locul și importanța ei în cadrul economiei poloneze, interlocutorul nostru a subliniat că industria de mașini de construcții se numără printre ramurilor cele mai dinamice din Polonia. Valoarea producției sale — cuprinzînd o vastă gamă de mașini și utilaje — atinge suma de aproximativ 15 miliarde zloți; se prevede ca pînă în anul 1975 valoarea producției ramurii să crească cu 50%. În prezent, printre țările producătoare și exportatoare de mașini pentru construcții, Polonia se situează după S.U.A., U.R.S.S., Japonia, Anglia, R.F.G., Franța și Italia.

În ceea ce privește tendințele în perspectivă, accentul se va pune îndeosebi pe producția de mașini pentru lucrări de terasament. S-a sistat producția de buldozere și a fost organizată producția de auto-stivuitoare. Se va extinde utilizarea acționării hidraulice a diferitelor subansamble, în locul celei mecanice.

Aproximativ 70% din producția totală de mașini de construcții a țării este realizată de Uniunea industriei de mașini de construcții BUMAR, grupînd un număr de 29 uzine, de diferite mărimi.

Activitatea de export-import a Uniunii industriale BUMAR — a arătat interlocutorul — este înfăptuită prin intermediul Întreprinderii de comerț exterior BUMAR, care este — totodată — autorizată să efectueze tot felul de tranzacții legate de exportul produselor fabricate de alte unități din aceeași ramură, ca Uniunea ZREMB, Uniunea MADRO, precum și producători mai mici din industria locală. Întreprinderea de comerț exterior BUMAR este o organizație economică independentă, cu gestiune economică proprie. Pe lîngă exclusivitatea de reprezentare la export-import a producției de mașini pentru construcții și mașini rutiere, întreprinderea se ocupă și de distribuirea acestora în raport cu cerințele economiei naționale (ele sînt acoperite în proporție de 80% din producția internă).

Ca forme de organizare a desfacerii în străinătate, în țările socialiste această activitate se realizează prin intermediul reprezentanțelor. Întreprinderea noastră dispune de reprezentanțe la Moscova, București, Budapesta, Berlin, Praga, Sofia și Belgrad. De asemenea, și în R. A. Egipt, unde nu se cunoaște forma de reprezentare prin agenții, practicată în țările capitaliste. În cadrul acestui din urmă grup de țări — a precizat J. Thomas — avem agenții de reprezentare în R.F.G., Anglia, Franța, Venezuela etc. Am stabilit, de asemenea, relații de colaborare și cooperare cu unele firme din aceste țări (cu societățile „Jones Cranes Co" și „Coles Cranes Co" în producția de macarale pe baza licenței engleze, cu firma Stetter din R.F.G. ș.a.). De menționat că în țările enumerate au fost create unități de „service" care asigură întreținerea în stare de funcționare a mașinilor exportate (inclusiv piesele de schimb) în perioada de garanție și chiar după aceea.

În continuare, interlocutorul nostru a arătat că în ultimii șapte ani valoarea exportului acestor mașini a crescut de circa 7 ori, de la 15 milioane de dolari în 1965, la 110 milioane în 1971. În ceea ce privește repartiția lor geografică, exporturile se îndreaptă în primul rînd spre țările socialiste. Printre beneficiarii produselor poloneze se numără, de asemenea, țări capitaliste dezvoltate și țări în curs de dezvoltare.

În acest context, vorbind despre evoluția schimburilor și a cooperării cu întreprinderi din România, J. Thomas a evidențiat că exportul de mașini poloneze pentru construcții și lucrări rutiere în România manifestă în ultimii ani o tendință de creștere; valoric, anul trecut el s-a dublat față de 1970, iar în cursul acestui an se prevede o nouă mărire. Printre produsele exportate în ultimii ani pe piața românească se numără: macarale turn, automacarale, ascensoare, excavatoare și încărcătoare, sonete.

Anul acesta Polonia importă un lot mai important de rulouri compresoare, fabricate de uzinele „Progresul" din Brăila, și se preconizează importul de excavatoare hidraulice românești (cu o cupă de 0,6 m^3).

La expoziția organizată la București au fost prezentate o serie de utilaje noi sau perfecționate, care au trezit interes în rîndurile specialiștilor. Printre acestea se numără două tipuri noi de încărcătoare (din care unul se caracterizează prin înălțimea mică și capacitate de manevrare pe un spațiu restrîns, putînd fi utilizat în mine, de pildă), cisternă pentru ciment, transportor de ciment cu încărcare și descărcare automată, maiul vibrator, repartizator de asfalt etc.

Pe linia cooperării cu întreprinderile românești — a menționat interlocutorul nostru — o uzină românească efectuează operații de tratament a pistoanelor pentru macarale poloneze; de asemenea, a fost elaborat proiectul de realizare în comun a unei automacarale, partea română urmînd să furnizeze șasiul, iar cea polonă — macaraua de 16 tone.

Convorbire consemnată de

M. MELNIC
N. POPOV

ECOLOGIE ȘI ECONOMIE

LA REUNIUNEA DE LA STOCKHOLM

EVENIMENTUL care a suscitat mult interes în opinia publică internațională în această săptămînă au fost dezbaterile care au continuat la Stockholm în cadrul Conferinței Națiunilor Unite cu privire la mediul înconjurător. „Un singur pămînt" — această deviză sub care se desfășoară lucrările, oglindește conștiința crescîndă a interdependenței între toate laturile activității umane, unitatea dialectică a lumii în diversitatea și caracterul contradictoriu al componentelor sale.

În acest sens conferința este remarcabilă, între altele, prin dialogul care a început aici între ecologi și economiști pentru înțelegerea faptului că asigurarea unui mediu ambiant sănătos nu înseamnă numai apărarea naturii, dar și combaterea foametei și subdezvoltării, o distribuție mai echitabilă a resurselor și roadelor dezvoltării, înlăturarea risipei provocată de înarmare, tot așa cum dezvoltarea economică nu poate fi măsurată numai prin factori cantitativi sau cuantificabili, dar și prin factori sociali — de sănătate, educație etc. — care asigură ceea ce se numește „calitatea vieții". Dezbătînd și încercînd să redefinească în acest fel dezvoltarea economică, participanții la conferință s-au oprit asupra multcontroversatei probleme dacă este sau nu de dorit continuarea creșterii economice în ritmul ei actual, date fiind efectele secundare nocive ale progresului tehnic care, alături de avantajele pe care le aduce cu sine pentru nivelul de trai, amenință să epuizeze rapid resursele naturale și să degradeze mediul ambiant. Desigur, această epuizare a resurselor are loc în același mod dezechilibrat în care se dezvoltă omenirea, cu decalajele existente între țările industriale și cele în curs de dezvoltare. Astfel s-a arătat că Statele Unite, cu 6% din populația globului, consumă cel puțin 35% din resursele naturale existente. Un copil născut astăzi în America va consuma în decursul vieții sale de 500 de ori mai multe resurse decît unul născut din India sau Ciad. Din acest motiv, atunci cînd în dezbateri s-a pus problema încetinirii ritmului de creștere pentru a limita poluarea, țările în curs de dezvoltare s-au opus ferm tezei după care această încetinire ar trebui să aibă loc în toate țările. Principala necesitate în lumea a treia, au arătat vorbitorii respectivi, rămîne industrializarea, dezvoltarea economică. În măsura în care se pune problema necesității unei frînări a industrializării, ea nu poate avea loc decît în țările cu o industrie foarte avansată, acolo unde poluarea pune într-adevăr de pe acum în pericol sănătatea oamenilor, și nicidecum în țările în curs de dezvoltare unde prioritatea revine nevoilor materiale.

Frînarea creșterii ca „soluție" a fost preconizată de unii vorbitori la Conferință argumentîndu-se că s-ar putea ajunge curînd la o penurie atît de acută de resurse naturale și la o poluare atît de accentuată încît ar fi în pericol însăși existența omenirii.

Aceste extrapolări pesimiste sînt însă combătute de alți cercetători mai optimiști ai viitorului, al căror punct de vedere a fost de asemenea exprimat la conferință. Ei arată că astfel de pronosticuri sumbre nu trebuie luate ca atare deoarece se bazează, îndeobște, pe extrapolarea tendințelor actuale fără a ține seama de posibilitatea unor mutații radicale. După cum arată însă istoria, lucrurile nu s-au întîmplat de obicei în acest fel. De exemplu, atunci cînd s-a resimțit lipsa unui produs, a urmat o modificare a prețurilor și apoi au apărut diferiți înlocuitori, fapt care a modificat la rîndul său radical cererea pe piață. Așa-zisa „lege de fier" a reducerii exponențiale a resurselor nu poate fi susținută. Unul din cercetători (Alvin Weinberg) se referă la cazul fierului. Utilizarea mai eficientă a metalului și recurgerea în foarte mică măsură la alte materiale a contracarat această tendință, reducîndu-i efectul de aproape 100 de ori în decurs de 70 de ani.

Nici ritmul creșterii populației nu este irevocabil exponențial. Este bine știut că, odată cu modernizarea, urbanizarea, industrializarea și educația, natalitatea tinde să se reducă, ceea ce înlătură una din premisele esențiale ale celor care prognozează un viitor incert omenirii. În fapt există și alternativa unei vieți îmbelșugate în condițiile creșterii economice în continuare. O seamă de oameni de știință consideră posibil un viitor în care pe planeta noastră vor putea să trăiască 20 miliarde de oameni, la nivelul actual de viață din Statele Unite, prin simpla utilizare a resurselor, practic nelimitate, ale energiei atomice.

În orice caz, prin temele pe care le-a supus meditației, conferința de la Stockholm reprezintă un pas important și necesar în direcția rezolvării unor probleme vitale ce se pun astăzi umanității, probleme pentru care oamenii vor găsi, credem, soluții, așa cum au găsit de fiecare dată cînd acest lucru a fost necesar în trecut.

Irina VIANU

SĂPTĂMÎNA

REPERE

● **Conducerea** firmei Volkswagen și-a anunțat intenția de a reduce cu 6 000 de persoane, numărul angajaților săi. Măsura — se declară — este determinată de reducerea exporturilor și a beneficiilor. În raportul pe anul 1971, dat publicității recent, concernul (cel mai mare din R. F. a Germaniei) a înregistrat o scădere de 64% a profiturilor, față de anul precedent. Pe piața americană, exporturile au scăzut anul trecut, cu 8,3% mai ales ca urmare a concurenței japoneze.

● **Guvernul peruan** a emis un decret care aduce amendamente legii petrolului. În baza decretului, vor fi reexaminate contractele încheiate cu monopolurile petroliere străine, în scopul limitării operațiunilor acestora în Peru și întăririi controlului statului asupra prospecțiunilor, exploatării și transportului țițeiului.

● **Utilizarea** la distanță a calculatoarelor, teleinformatica, se răspîndește tot mai mult. O anchetă întreprinsă de SEMA estimează că în 1975 în cele șase țări ale Pieței Comune și în Anglia vor fi instalate 230 000 terminale de calculatoare, față de 34 000 la sfîrșitul anului 1970. Sectoarele în care teleinformatica va fi înregistrat cea mai adîncă pătrundere se anunță a fi transporturile în Franța, băncile în Anglia, comerțul în R.F.G., munca de birou în Franța etc.

● **Ministrul** libian al petrolului a anunțat că, în perioada septembrie 1971—iunie 1972, în Libia au fost descoperite 13 noi zăcăminte de petrol și gaz metan, a căror producție zilnică se ridică, în prezent, la aproape 6 000 de tone și, respectiv, 5,3 milioane de metri cubi gaz metan. Ministrul a precizat că au mai fost descoperite și alte zăcăminte care nu au intrat încă în exploatare.

● **Potrivit** datelor oficiale publicate la Bruxelles, între 1 august 1971 și 31 ianuarie 1972, numărul șomerilor în Belgia a crescut cu 19%.

● **Consiliul** administrativ al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), a aprobat peste 20 de programe de asistență economică pentru țări în curs de dezvoltare din Africa, Asia și America Latină. Fondurile, repartizate pe o perioadă de cinci ani, urmează să fie alocate în vederea realizării unor proiecte de identificare a resurselor naturale și de dezvoltare a tehnologiei.

● **Ministerul** Culturii și Învățămîntului Superior din Polonia va pregăti cadre specializate necesare Ministerului Industriei Alimentare. În schimbul acestui ajutor, Ministerul Industriei Alimentare se obligă să participe la finanțarea construcției de instituții de învățămînt superior.

— 4 centime pentru fermier, + 9 centime pentru gospodină — această schimbare în prețul laptelui, impusă în cadrul politicii agrare comunitare, a provocat „greva laptelui" care a avut loc la începutul lunii iunie și la care au participat 60.000 fermieri francezi. În acest timp s-au oprit 20 de uzine și s-au pierdut 3 milioane hectolitri de lapte. Greva s-a încheiat cu satisfacerea parțială a revendicărilor țăranilor.

mondorama

UMBRE ŞI LUMINI

TABLOUL dezvoltării economice în America Latină în 1971 prezentat de Comisia Economică O.N.U. pentru această parte a lumii intercalează umbre cu lumini. Evoluţia generală este destul de sumbră. Ritmul de creştere a P.N.B. pe ansamblul subcontinentului s-a ridicat la 6% în termeni reali dar numai la 3% dacă se ţine seama de creşterea populaţiei, iar situaţia balanţei de plăţi s-a agravat datorită scăderii cursului produselor de bază pe piaţa internaţională. Dar aceste date generale ascund realităţi foarte deosebite de la o ţară la alta. Astfel, de pildă, Brazilia a obţinut o creştere de 11,3% a PNB, de 11% a producţiei industriale şi de 11,4% a producţiei agrare. În acelaşi timp, Bolivia, de exemplu, a înregistrat un spor al produsului naţional brut de numai 3,8% iar deficitul balanţei conturilor curente a atins 52,4 milioane dolari. Aceste evoluţii divergente confirmă încă o dată complexitatea crescîndă a procesului dezvoltării şi tendinţa de afirmare a unui număr din ce în ce mai mare de ţări pe arena economică internaţională.

FRANŢA: DECALAJUL INVESTIŢIILOR

DUPĂ o anumită perioadă de decreştere, investiţiile străine de capital în economia franceză au cunoscut un reviriment puternic, depăşind cu mult în ultimii ani ai deceniului trecut exportul de capital francez (vezi datele din tabel). În ceea ce priveşte provenienţa capitalurilor străine plasate în Franţa, în 1970 pe primul loc se situau celelalte cinci ţări membre ale Pieţei Comune, pe locul doi — S.U.A., apoi Elveţia, Anglia ş.a. Din suma cumulată a investiţiilor străine în perioada 1962—1970, aproape jumătate s-au îndreptat în industrie şi aproape un sfert în sectorul serviciilor.

(milioane franci)

Anul	Investiţii străine în Franţa (netto)	Investiţii franceze în alte ţări (netto)
1962	1811	607
1964	2302	1127
1966	1584	1303
1968	861	1544
1969	2591	1014
1970	6187	2033

SURSA: L'Usine Nouvelle, nr. 18/1972

CALITATEA ÎN CIFRE

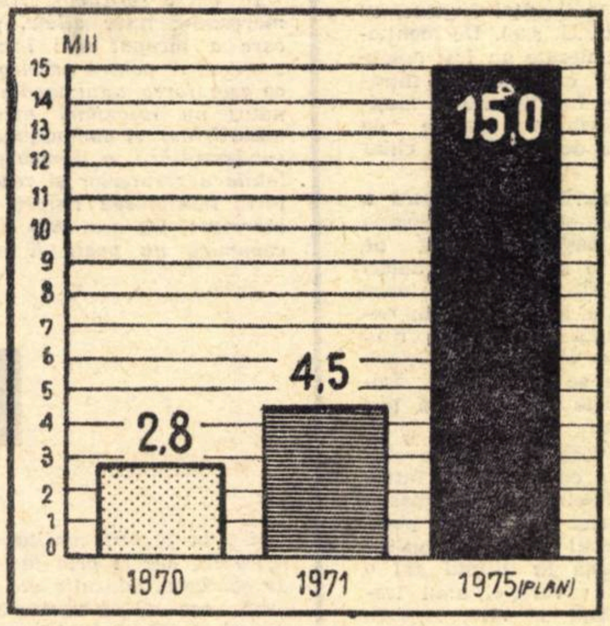

Numărul tipurilor de produse industriale, cărora li s-a atribuit semnul de calitate (la sfîrşitul anului).

ÎN ACTUALUL cincinal se prevede o îmbunătăţire considerabilă a calităţii produselor fabricate în întreprinderile sovietice. De pildă, va creşte durata de exploatare a anvelopelor cu 20—25%, cea a funcţionării motoarelor auto — de 1,3—1,5 ori; de asemenea, va spori considerabil conţinutul de substanţă activă în îngrăşămintele minerale. Se prevăd măsuri de îmbunătăţire a calităţii tuturor bunurilor de consum.

Începînd din anul 1967 s-a atribuit semnul de calitate celor mai bune produse corespunzătoare ultimelor realizări ale ştiinţei şi tehnicii pe plan mondial.

Potrivit planului cincinal se prevede că va creşte pînă în 1975 de peste 5 ori numărul produselor care vor primi acest semn de calitate (faţă de 1970).

COSTUL INFRACŢIUNII

MAREA bancă new-yorkeză Morgan Guaranty Trust a publicat recent un studiu consacrat tranzacţiilor ilicite din S.U.A. Numai traficul de heroină s-ar ridica, potrivit acestei surse, la 6 miliarde dolari anual. Pariurile şi jocurile clandestine ating valori de 20 miliarde, iar furturile din întreprinderi alte 12 miliarde. Totalizate, tranzacţiile ilicite ar da respectabila sumă de 50 miliarde de dolari. Cheltuielile „de protecţie" ale întreprinderilor americane au sporit la rîndul lor în ultimii 12 ani cu 150%.

DATE DESPRE GREVE

DATE publicate recent de Biroul Internaţional al muncii infirmă tezele acelor economişti occidentali după care lupta grevistă s-ar fi atenuat în ţările capitaliste dezvoltate din punct de vedere industrial. Astfel, comparînd anul 1965 cu anul 1970, se constată că în Statele Unite numărul zilelor de muncă pierdute datorită grevelor a trecut de la 23.300.000 la 62.000.000, în Canada — de la 2.350.000 la 7.804.000, în Anglia de la 2.925.000 la 10.970.000, în Franţa de la 980.000 la 1.742.000, în Italia de la 6.993.000 la 18.500.000, în R.F.G. de la 48.000 la 93.000.

RECULUL MARILOR EXPORTATORI DE GRÎU

RECOLTA mondială de grîu (fără Republica Populară Chineză) a anului agricol 1971—1972 se anunţă a fi cea mai ridicată înregistrată vreodată. În acelaşi timp, aşa cum rezultă din graficul pe care îl prezentăm, comerţul mondial cu grîu se va încetini într-o anumită măsură, dată fiind tendinţa unor ţări producătoare de a-şi acoperi într-o măsură sporită sau chiar integral necesităţile interne de consum. Pe de altă parte, statisticile evidenţiază că ţări ca Statele Unite, Canada, ţările Pieţei Comune, Australia şi Argentina, care furnizau laolaltă în 1964—1965 peste 95% din exportul mondial de grîu, şi-au redus participarea la 80—85%.

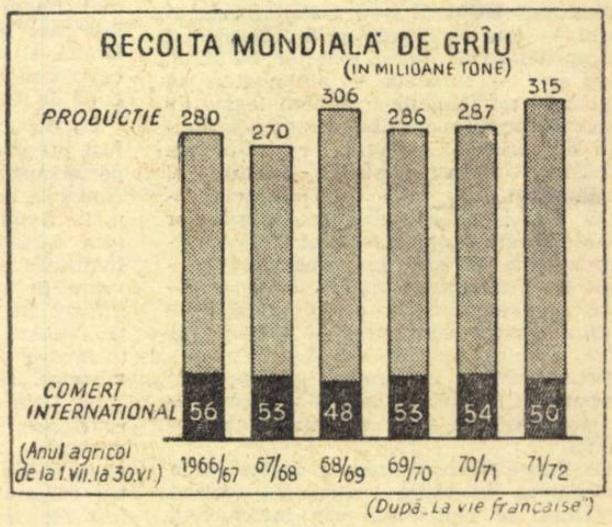

(După La vie française)

STATISTICĂ INTERNAŢIONALĂ

FORŢA DE MUNCĂ ÎN INDUSTRIA PRELUCRĂTOARE

UNUL dintre indicatorii dezvoltării industriei prelucrătoare — ramură cheie a oricărei economii moderne — îl constituie dinamica forţei de muncă ocupate în cadrul ei. Statisticile O.N.U. referitoare la o serie de ţări de pe toate continentele lumii evidenţiază tendinţe interesante în acest domeniu.

Cea mai rapidă şi mai constantă evoluţie a indicatorului menţionat se remarcă în cazul ţărilor socialiste. În cele cinci ţări socialiste europene incluse în statisticile O.N.U., în perioada 1963—1970 (sau 1971) forţa de muncă cuprinsă în industria prelucrătoare (inclusiv ramura extractivă) a crescut cu cel puţin 20%, sporul cel mai mare — de 43% — fiind atins în România (vezi tabelul alăturat).

În grupul ţărilor capitaliste industrializate se manifestă tendinţe variate, ca reflex atît al procesului de restructurare, de modernizare a industriei respective, cît şi al relativei abundenţe sau al penuriei de forţă de muncă (ultimul factor constituind un impuls suplimentar pentru mecanizarea şi automatizarea proceselor de producţie în industrie). Astfel, în Anglia, Elveţia şi Suedia se constată o restrîngere a efectivului forţei de muncă în industria prelucrătoare; stagnări sau oscilaţii puţin semnificative se manifestă în cazul Franţei, Austriei, Danemarcei, Italiei sau al R.F.G., în timp ce în Australia, Canada, Israel, Japonia, Norvegia şi S.U.A. (cu excepţia ultimului an) s-au înregistrat sporuri remarcabile ale forţei de muncă ocupate în ramurile prelucrătoare.

În ceea ce priveşte majoritatea ţărilor nesocialiste în curs de industrializare, se observă că industria prelucrătoare, bazată în mare parte pe prelucrarea unor materii prime agricole, se dezvoltă continuu, avînd la dispoziţie şi ample resurse de forţă de muncă disponibilă. Totodată, în unele ţări, ca — de pildă — Chile şi Sierra Leone, unde mineritul sau industria de prelucrare a materiilor prime extrase din subsol constituie ramura de bază a industriei şi se află (sau se afla pînă nu demult) în cea mai mare parte în miinile capitalului străin, — asistăm din 1966 la un proces de restrîngere a forţei de muncă ocupate în ramura examinată.

Marea diversitate a tendinţelor menţionate nu contrazice, însă, orientarea majoră — pe plan mondial — către dezvoltarea continuă a industriei prelucrătoare, sporirea contribuţiei sale la formarea venitului naţional.

ŢARA	1963 = 100			ŢARA	1963 = 100		
	1965	1968	1971		1965	1968	1971
Ţări capitaliste industrializate				**Ţări socialiste**			
Anglia	103	99	96	Bulgaria	111	129	134*
Australia	109	114	120	Iugoslavia	112	110	125
Austria	100	95	104	Polonia	107	120	130
Canada	110	115	116*	România	100	122	143
Danemarca	104	102	107	Ungaria	104	116	120*
Elveţia	99	95	93	**Ţări nesocialiste în curs de dezvoltare**			
Franţa	99	96	100				
Israel	106	113	133*	Chile	105	103	99*
Italia	95	100	107*	El Salvador	118	118	121*
Japonia	105	115	121	Filipine	105	108	109*
Norvegia	103	105	110*	Grecia	106	108	117*
R.F.G.	102	98	107*	Guatemala	105	109	114*
S.U.A.	106	116	114*	Sierra Leone	154	149	119
Suedia	105	97	96	Venezuela	111	112	116*

*) Anul 1970.

Sursa: United Nations, Monthly Bulletin of Statistics, mai 1972.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X nr 25 (460)
vineri 23 mai 1972
*20 PAGINI 2 LEI

25

In întîmpinarea Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român și a celei de a 25-a aniversari a Republicii

Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, adoptînd un program complex de măsuri privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, corespunzător condițiilor noii etape de dezvoltare socialistă a României, a determinat o creștere în ritm rapid a producției materiale, îndeosebi pe calea sporirii eficienței muncii vii și materializate.

În ansamblul acțiunilor desfășurate de redacția revistei noastre în întîmpinarea Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român din 19 — 21 iulie a.c., se înscrie și sprijinirea eforturilor colectivelor de muncă din întreprinderi pentru depistarea și valorificarea largă a rezervelor de creștere continuă a productivității muncii.

Cîțiva din principalii factori ce acționează în acest sens :

- FOLOSIREA DIN PLIN A TEHNICII ÎNAINTATE ȘI A TIMPULUI DE LUCRU
- SPORIREA GRADULUI DE MECANIZARE ȘI AUTOMATIZARE A PRODUCȚIEI
- INTRODUCEREA DE NORME DE MUNCA CU FUNDAMENTARE TEHNICO-ȘTIINȚIFICA
- PERFECȚIONAREA METODOLOGIEI DE CALCUL A INDICATORULUI PRODUCTIVITATEA MUNCII

ANUL X **viata economica**

SUMARUL

numărului 25 din 23 iunie 1972

3

— In întîmpinarea Conferinţei Naţionale a P.C.R. şi a celei de a XXV-a aniversări a Republicii — Cincinalul înainte de termen !
PLAN — ANGAJAMENTE :
Acţiuni multiple, eficiente, în sprijinul înfăptuirii angajamentelor.
de **Trandafir Cocîrlă**, prim-secretar al Comitetului judeţean Caraş-Severin al P.C.R.

4

— Siderurgiştii în marea întrecere pentru realizarea Cincinalului înainte de termen
Indici înalţi la toate agregatele — metal mai mult.
de ing. **Costache Trotuş**, director general Combinatul siderurgic Hunedoara.

5

— FACTORII DE PRODUCŢIE :
Pe întregul flux tehnologic: Valorificarea superioară a lemnului şi reducerea consumului specific.
de **Petre Cioclu**, C.S.P.

6

— O iniţiativă în imagini şi cifre : Micronul, gramul, secunda — în slujba eficienţei.
de **Fl. Costin**

7

— FINANŢE :
Eforturi conjugate pentru reducerea şi eliminarea pierderilor
de **M. Calman**, şef de serviciu în Ministerul Finanţelor.

8

— INVESTIŢII :
Industrializarea construcţiilor solicită creşterea volumului de prefabricate.
de **C. Dorin**

9

— AGRICULTURA :
În cooperativele agricole de producţie : Îmbunătăţirea evidenţei economice.
de **I. Popescu**

10—11

— In cinstea Conferinţei Naţionale a P.C.R. şi a celei de a XXV-a aniversări a Republicii :
Cum acţionăm pentru valorificarea resurselor de creştere a productivităţii muncii
semnează : ing. **Vasile Popa**, secretar al Comitetului municipal Sibiu al P.C.R. ; **Lucian Linde**, Grupul de întreprinderi al industriei accesoriilor — M.I.U. : **Vasile Popescu**, inginer-şef Uzina de piese auto; **Ion Scărlătescu**, Comisia economică a Comitetului municipal P.C.R. Sibiu ; **Dumitru Dădîrlat**, director adjunct Sucursala Băncii Naţionale-Sibiu, **Gheorghe Hîndoreanu**, Uzina „Independenţa".

12—13

— CONDUCERE ŞI ORGANIZARE
Organizarea — generator de eficienţă (III) : Instrumente de afirmare a noului în întreprinderi
- Proiectul de organizare (Cum sprijină cabinetele teritoriale unităţile economice) de ing. **Mihail Rădoi**
- Informaţia documentară (Cum contribuie centrele de documentare ale ministerelor la asimilarea de noi produse) de **Constantin Cojocaru**

15

— Centrala industrială pe traiectoria consolidării : Un sistem de criterii pentru delimitarea atribuţiilor
de Nicolae Haneş

17

— TRANSPORTURI :
O cerinţă a eficienţei : Paletizarea şi containerizarea
de conf. dr. **Nicolae Lisandru**

18

— Metode utilizate în reaşezarea preţurilor de producţie
de **Mircea Manoliu, Mircea Constantineanu, M. Altăr.**

19

— În ţările socialiste : Elemente noi în corelaţia industrie-agricultură.

Redactor şef : Gheorghe DOLGU

REDACTIA ŞI ADMINISTRATIA : str. Nicolae Iorga nr 36 • telefon 11 78 76 • Bucureşti

Tiparul : Intreprinderea poligrafică „Informaţia", str. Brezoianu, nr. 23—25.

40 470

ŢARA ÎN ÎNTRECERE CU TIMPUL

A DEVENIT de mult o tradiţie pentru noi toţi, pentru ţara întreagă, de a întîmpina marile evenimente cu sentimentul deplin al datoriei împlinite, cu o plenară mobilizare a tuturor forţelor şi energiilor noastre creatoare. O asemenea atmosferă, o asemenea concentrare, a năzuinţelor noastre de desăvîrşire şi perfecţionare caracterizează în prezent viaţa întregii ţări, care se pregăteşte să întîmpine Conferinţa Naţională a Partidului.

Merită a fi subliniat pregnant — pentru semnificaţiile sale adînci — faptul că această exhaustivă mobilizare a tuturor capacităţilor în direcţia accelerării operei de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate emană direct, nemijlocit din rîndul maselor de oameni ai muncii, este rodul iniţiativelor acestora. Toate acestea constituie o expresie grăitoare a democratismului vieţii noastre interne, a spiritului de responsabilitate şi abnegaţie cu care oamenii muncii din patria noastră participă la definirea şi clădirea propriului lor destin.

În aceste zile, în numeroase judeţe ale ţării, în întîmpinarea Conferinţei Naţionale, s-au desfăşurat conferinţe extraordinare ale organizaţiilor judeţene de partid, la care au participat conducători şi activişti de partid, precum şi delegaţi desemnaţi în adunări generale ale tuturor comuniştilor sau în adunări ale activului de partid din întreprinderi, instituţii, unităţi agricole, cartiere şi sate.

Dezbaterile din cadrul acestor conferinţe judeţene s-au caracterizat pretutindeni printr-un pronunţat spirit de lucru, prin eficienţă şi combativitate, evaluarea rezultatelor obţinute şi critica deschisă a deficienţelor îmbinîndu-se cu efortul de stabilire a celor mai judicioase măsuri pentru îmbunătăţirea activităţii economice şi sociale. Atît în rapoartele prezentate de prim-secretarii comitetelor judeţene de partid — cu privire la activitatea organizaţiilor judeţene de partid pentru înfăptuirea sarcinilor rezultate din hotărîrile Conferinţei Naţionale din decembrie 1967 şi ale Congresului al X-lea al partidului privind perfecţionarea conducerii şi planificării activităţii economico-sociale, dezvoltarea democraţiei socialiste şi sistematizarea localităţilor rurale — cît şi în cadrul discuţiilor au fost dezbătute multilateral modalităţile de perfecţionare a conducerii economiei, mijloacele menite să determine creşterea rolului şi competenţei organizaţiilor de partid în eforturile pentru îmbunătăţirea activităţii în toate compartimentele societăţii noastre, s-au făcut numeroase observaţii, sugestii şi propuneri care şi-au găsit materializarea într-un şir de concluzii de ordin principial şi practic, menite a fi dezbătute în cadrul Conferinţei Naţionale a Partidului.

Desfăşurate în condiţiile însufleţitoarei întreceri în care sînt angrenaţi oamenii muncii din întreaga ţară, lucrările conferinţelor extraordinare ale organizaţiilor judeţene de partid au prilejuit exprimarea unor mobilizatoare angajamente, avînd ca trăsătură comună — hotărîrea de a realiza cincinalul înainte de termen. O dată cu sintetizarea angajamentelor la scara judeţului respectiv, în cadrul conferinţelor au fost dezbătute măsurile cele mai adecvate menite să asigure realizarea lor în cît mai bune condiţii. Prin cuvîntul delegaţilor, prin hotărîrile adoptate a fost exprimat sprijinul deplin al comuniştilor, al tuturor oamenilor muncii faţă de politica internă şi externă a Partidului Comunist Român, consacrată înfloririi multilaterale a României Socialiste, cauzei socialismului şi păcii în lume.

Totodată, conferinţele organizaţiilor judeţene de partid au ales delegaţii la Conferinţa Naţională a partidului, din rîndul celor mai destoinici comunişti care îşi desfăşoară activitatea în unităţile industriale şi agricole, în instituţiile ştiinţifice, cultural-artistice şi de învăţămînt, activişti de partid. Cu spiritul ei acut de observaţie şi sintetizare, opinia publică le-a şi găsit acestor comunişti o denumire pe cît de frumoasă, pe atît de potrivită : **oameni de seamă ai ţării.** Sînt oameni care s-au distins în muncă, în lupta continuă pentru perfecţionare şi autodepăşire, oameni stimaţi şi apreciaţi după unicul criteriu de „ierarhizare" al societăţii noastre socialiste : destoinicia.

SUB LOZINCA „cincinalul înainte de termen" ţara întreagă este în întrecere cu timpul. Din toate judeţele ţării din toate întreprinderile, toate unităţile de producţie sosesc zilnic ştiri privind noi iniţiative, noi angajamente. Sfera acestora este practic nelimitată şi nu poate fi, desigur, cuprinsă exhaustiv în coloanele acestei cronici. Să ne oprim de aceea asupra unei singure probleme care s-a impus atenţiei în ultimele zile. Reducerea consumului de materii prime şi materiale — este unul din obiectivele principale asupra căruia şi-au concentrat atenţia în aceste zile colectivele de producţie din toate marile unităţi industriale în eforturile de valorificare a tuturor posibilităţilor şi rezervelor interne. În întrecerea socialistă pentru realizarea înainte de termen şi la un nivel calitativ cît mai ridicat a sarcinilor actualului cincinal, problema reducerii cheltuielilor materiale de producţie are o pondere deosebită avînd în vedere influenţa considerabilă a acestora asupra creşterii venitului naţional. Desigur, în ansamblul cheltuielilor materiale de producţie se regăsesc materii prime şi materiale, practic tot ce se consumă într-o anumită ramură pentru realizarea producţiei. Cîteva din aceste materii prime au însă o importanţă cu totul deosebită pe planul economiei naţionale — este vorba, în primul rînd, de cocs, metal, lemn. Iată de ce angajamentele, „strategia" luptei pentru depăşirea planului şi perfecţionarea întregii activităţi economice vizează în mod deosebit utilizarea acestor materii prime şi materiale cît mai economicos, mai raţional în fiecare unitate productivă. Cîteva exemple sînt grăitoare în acest sens ; reducerea cu numai 1 la sută a consumului specific de cocs echivalează cu o economie totală de 35 000 tone cu care pot fi elaborate aproximativ 50 000 tone oţel ; diminuarea cu 1 la sută a consumului de laminate în construcţia de maşini, înseamnă economisirea a peste 16 000 tone metal cu care se pot realiza maşini şi utilaje în valoare de circa 650 milioane lei ; în sfîrşit, creşterea cu 1 la sută a indicelui de utilizare a masei lemnoase asigură economisirea a nu mai puţin de 202 000 mc de lemn cu care se pot realiza produse în valoare de aproape 160 milioane lei.

Chiar şi numai acest exemplu ilustrează convingător rezervele mari de care dispune economia noastră naţională şi hotărîrea tuturor oamenilor muncii, angrenaţi în marea întrecere socialistă, de a le valorifica pe deplin.

În cinstea Conferinţei Naţionale a P. C. R. şi a celei de a XXV-a aniversări a Republicii

Într-un puternic entuziasm, oamenii muncii de pe întreg cuprinsul ţării materializează angajamentele sporite luate în întrecerea pentru atingerea marelui obiectiv naţional: Cincinalul — înainte de termen!

MAI REPEDE, MAI MULT, MAI BUN, MAI IEFTIN

OAMENII MUNCII de pe întreg cuprinsul ţării înscriu, zi de zi, pe graficele marii întreceri socialiste pentru realizarea cincinalului înainte de termen, noi şi importante succese în sporirea producţiei şi productivităţii muncii, în realizarea de economii şi beneficii peste plan, în devansarea producţiei pentru export. Aceste succese, care se amplifică mereu, sînt închinate de colectivele de întreprinderi celor două mari evenimente din viaţa poporului nostru — Conferinţa Naţională a P.C.R. şi a XXV-a aniversare a proclamării Republicii.

• ÎNAINTE DE TERMEN. — Constructorii marelui centru al siderurgiei româneşti — Combinatul de la Galaţi — **şi-au îndeplinit planul pe primul semestru al anului încă din ziua de 14 iunie a.c.**, creînd astfel premise ca, pînă la sfîrşitul acestei luni, să **realizeze o producţie suplimentară de peste 55 milioane lei.** Tot la aceeaşi dată şi-au îndeplinit sarcinile pe primele 6 luni ale anului **colectivul Întreprinderii miniere Rm. Vîlcea**, ceea ce le dă putinţa să obţină, pînă la finele lunii iunie **o depăşire a producţiei marfă de 2 milioane lei**

În sfîrşit, muncitorii şi tehnicienii **Uzinei „Victoria"-Floreşti** au anunţat şi ei realizarea planului semestrial cu mult înainte de termen. Uzina a livrat pînă acum **o producţie suplimentară de 15 milioane lei.**

• NOI RECORDURI. — **Oţelarii Combinatului siderurgic-Reşiţa,** hotărîţi să producă şi să livreze beneficiarilor mai mult metal, au înscris un nou important record în munca lor : **realizarea unei şarje de oţel în numai 5 ore şi 40 de minute, faţă de 7—8 ore cît este timpul normal.** La rîndul lor, **oţelarii de la Uzina „Industria Sîrmii" din Cîmpia Turzii au asimilat de la începutul anului 5 noi mărci de oţeluri aliate pentru construcţii de maşini, iar proporţia de oţel aliat şi oţel carbon superior elaborat s-a ridicat la 90%.** Vorbind tot de recorduri merită semnalat faptul că **minerii de la Exploatarea cărbunelui Voivozi** din cadrul Combinatului cărbunelui-Oradea, **au extras de la începutul anului cîte 8,5 tone cărbune pe fiecare post de lucru — cel mai bun randament obţinut vreodată de minerii de aici.**

PE FIECARE M.P. UZINAL, O PRODUCŢIE TOT MAI MARE — o asemenea acţiune valoroasă a fost iniţiată de curînd de colectivul **Uzinei mecanice din Teleajen.** Cum s-au prezentat lucrurile aici din punctul de vedere al folosirii fiecărui metru pătrat de producţie al uzinei ?

La sectorul de întreţinere, de pildă, maşinile erau amplasate în aşa fel, încît se făcea o adevărată risipă de spaţiu. Acelaşi fenomen exista şi în sectoarele calde şi în cele de prelucrare. Drept urmare, pe o suprafaţă mare construită se obţinea un volum de producţie relativ mic. Comisia economică a comitetului de partid al uzinei, împreună cu şefii de secţii, maiştri şi muncitori fruntaşi din ateliere, după ce au depistat aceste rezerve de producţie au căutat soluţii pentru remedierea situaţiei printr-o dispunere mai bună a utilajelor. Practic, s-a valorificat în prima fază în sectorul de întreţinere 300 m.p., la care s-au adăugat apoi alţi 500 m.p. Pe aceste suprafeţe s-a hotărît să înceapă producţia de serie a pompelor de benzină — un nou sortiment al uzinei. Efectul ? **Numai prin valorificarea mai judicioasă a acestor spaţii şi a altora de la sectoarele calde şi de la magaziile de materiale etc. se va putea realiza în acest an o producţie suplimentară de 4 milioane lei.**

(Continuare în pag. 6)

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de-a XXV-a aniversări a Republicii — Cincinalul înainte de termen!

plan-angajamente

CONFERINȚA NAȚIONALĂ a P.C.R. și cea de a XXV-a aniversare a proclamării Republicii, evenimente de însemnătate istorică în viața partidului și poporului român, sînt întîmpinate de toți oamenii muncii din județul Caraș-Severin cu hotărîrea fermă ca alături de toți cei ce muncesc în patria noastră să contribuie cu toate forțele și capacitatea lor la înfăptuirea cincinalului înainte de termen. Așa cum s-a apreciat la recenta Conferință extraordinară a organizației noastre de partid, **oamenii muncii — români, germani, sîrbi și de alte naționalități — din toate unitățile industriale ale județului, animați de un înalt simț patriotic, mobilizați în marea întrecere națională, vor realiza sarcinile ce le revin din actualul cincinal în 4 ani și jumătate**. Siderurgiștii și constructorii de mașini din bătrîna și totuși mereu tînăra Cetate de foc — Reșița — cei de la Oțelul Roșu, Bocșa și Caransebeș, minerii din Anina și Bocșa, toate colectivele din întreprinderi, de pe șantiere și din agricultură, reevaluîndu-și rezervele pe care le au, și-au fixat obiective deosebit de mobilizatoare. Merită subliniată, bunăoară, hotărîrea de **a depăși planul cu 5.000 tone cărbune, 2 000 tone cocs, 8 000 tone fontă, 6 500 tone oțel, 7 motoare Diesel pentru tracțiune feroviară ș.a.** Acest spor de producție se va obține, îndeosebi, pe seama îmbunătățirii indicilor de utilizare a agregatelor. În același timp, **furnaliștii vor reduce, în continuare, consumul de cocs, economisind pînă la finele anului 2 000 tone.** Cumulînd toate aceste sporuri, s-a **ajuns să se suplimenteze angajamentul inițial luat de organizația județeană de partid, ajungîndu-se la 175 milioane lei producție marfă.**

Reșița — bătrîna și mereu tînăra cetate a oțelului.

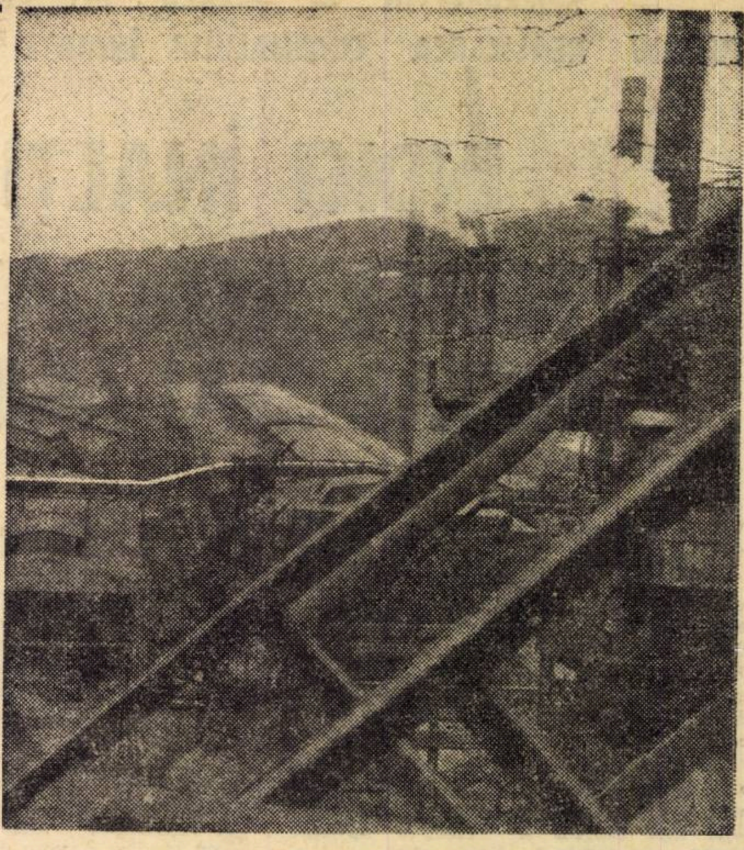

ACȚIUNI MULTIPLE, EFICIENTE ÎN SPRIJINUL ÎNFĂPTUIRII ANGAJAMENTELOR

Trandafir COCÎRLĂ
prim-secretar al Comitetului județean Caraș-Severin al P.C.R.

- **Prin suplimentarea angajamentelor, colectivele de muncă din unitățile industriale ale județului Caraș-Severin vor realiza în acest an, în plus : 5000 tone cărbune, 2000 tone cocs, 8000 tone fontă, 6500 tone oțel, 7 motoare Diesel pentru tracțiune feroviară etc. — în total produse în valoare de peste 175 milioane lei. De asemenea, vor fi asimilate 79 de produse noi, iar prin acțiunile de autoutilare vor fi realizate mașini și utilaje în valoare de 50 milioane lei.**
- **Din angajamente au fost realizate în perioada 1 ianuarie — 1 iunie a.c. : 2748 tone cărbune, 1464 tone cocs, 5548 tone fontă, 1590 tone oțel, 3788 tone laminate finite, 333 tone construcții metalice, 158 MW turbine hidraulice, 837 mc cherestea de fag și rășinoase, 3641 mp plăci aglomerate din lemn etc.**
- **În fiecare unitate industrială inițiative valoroase în sprijinul sporirii producției, creșterii productivității muncii, reducerii consumurilor specifice, obținerii de economii la prețul de cost, realizării a cît mai multe beneficii peste plan.**

APRECIIND această manifestare plenară a conștiinței socialiste a clasei muncitoare, **organizațiile de partid inițiază acțiuni practice menite să asigure în toate unitățile condiții optime de muncă — aprovizionare corespunzătoare cu materii prime, cu documentație tehnică, scule și dispozitive.** În acest scop, au organizat largi dezbateri în principalele întreprinderi, întocmindu-se cuprinzătoare planuri de măsuri tehnico-organizatorice, astfel încît fiecare angajament suplimentat luat are o bază realistă de înfăptuire. **Depășirile de plan pe care și le propun colectivele de oameni ai muncii reflectă ordinea de prioritate stabilită, avînd în permanență în vedere criteriul eficienței economice.** Astfel, angajamentele luate privind realizarea sortimentelor, sînt de natură să înlăture tentația realizărilor globale, înscriindu-se în coordonatele preocupărilor noastre actuale majore. Acțiunile ce se întreprind în vederea sporirii producției, a productivității muncii, reducerii substanțiale a cheltuielilor materiale — în principal prin utilizarea din plin a agregatelor, a timpului de lucru, a gospodăririi judicioase a fondurilor materiale și bănești — se împletesc indisolubil cu grija permanentă pentru extinderea acțiunii de autoutilare și continua ridicare a parametrilor tehnico-economici și calitativi ai produselor

Angajamentele asumate pornesc de la exigențe sporite, de la criteriul comparabilității — concret pe fiecare produs în parte — **cu tot ceea ce s-a înfăptuit mai bun în țara noastră, cu tot ceea ce s-a realizat mai bine pe plan mondial.** Colectivele de muncă din industria județului și-au propus **suplimentarea volumului de producție destinat autoutilării astfel ca, în acest an, să se realizeze 50 milioane de lei și să se asimileze peste plan** (baza de punere în fabricație) **79 de produse noi.** Numai la Uzina de construcții de mașini — Reșița, în cadrul acțiunii de autoutilare, vor fi proiectate și în mare parte executate pînă la sfîrșitul anului peste 50 de mașini, agregate și instalații după concepție proprie.

Tot prin autoutilare vor fi modernizate o serie de utilaje din fluxul tehnologic la Combinatul siderurgic-Reșița, Uzina Oțelul Roșu, Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului — Caransebeș, Uzina de construcții metalice și mașini agricole-Bocșa, Întreprinderile miniere Anina și Moldova Nouă — utilaje care vor permite mecanizarea proceselor de producție, sporirea productivității muncii și realizarea unor produse calitativ superioare. În gama de produse noi — o parte deja asimilate, altele în curs de asimilare — se înscriu noi mărci de oțeluri și profile laminate pentru autoturisme și construcții metalice, pentru rulmenți și cu caracteristici speciale pentru utilajele destinate industriei chimice, noi tipuri de motoare electrice, o nouă familie de motoare Diesel pentru tracțiunea feroviară, macarale portuare, noi tipuri de mobilă curbată și mobilă corp etc.

Criterii realiste, științific fundamentate stau și la baza angajamentelor luate de constructori privind intrarea în funcțiune înainte de termen a 4 obiective de investiții, dintre care 2 au și fost realizate. Constructorii sînt hotărîți să nu precupețească nici un efort pentru ca la sfîrșitul anului să poată raporta punerea în funcțiune a tuturor capacităților de producție prevăzute în planul de stat.

Rezultatele obținute în perioada ce a trecut din acest an, relevă elocvent dorința fermă a oamenilor muncii de a-și respecta întocmai cuvîntul dat. **La sfîrșitul primelor 5 luni din acest an, în industria județului s-a consemnat realizarea, peste prevederile planului, a 2 748 t cărbune brut, 1 464 t cocs metalurgic, 5 548 t fontă, 1 590 t oțel, 3 788 t laminate finite, 333 t construcții metalice, 158 MW turbine hidraulice, 837 mc cherestea de fag și rășinoase, 3 641 mp plăci aglomerate din lemn ș.a.m.d.**

RELAȚIILE DE PRODUCȚIE calitativ noi, pe care le-a întronat socialismul în viața țării, au determinat mutații profunde în însăși conștiința oamenilor. Pentru colectivele de oameni ai muncii din județul Caraș-Severin, ca de altfel pentru întregul nostru popor, întrecerea socialistă a devenit nu numai o competiție a priceperii și hărniciei individuale, ci exprimă în cel mai înalt grad aportul conștient pe care toți cei ce muncesc sînt hotărîți să-l aducă la accelerarea ritmului de edificare a României socialiste multilateral dezvoltată. **Pentru muncitori, ingineri și tehnicieni, pentru toate colectivele de muncă întrecerea înseamnă astăzi comprimarea timpului, realizarea cincinalului înainte de termen.** Ea stimulează desfășurarea amplă a energiilor și capacităților creatoare, scoate în evidență numeroase direcții în care vom acționa pentru realizarea acestui obiectiv major.

Despre amploarea acestei emulații vorbesc numeroase inițiative izvorîte în întrecerea socialistă. De curînd, **comuniștii de la secția de utilaje complexe din UCMR, de pildă, analizind modul în care este gospodărit metalul, au hotărît să desfășoare întrecerea sub lozinca „fiecare muncitor, inginer și tehnician, participant activ la gospodărirea eficientă a metalului", angajîndu-se ca, încă în acest an, să economisească — pe baza introducerii unor planuri de croire judicioasă — 500 tone de tablă, materie primă din care vor efectua alte lucrări.** Ideea comuniștilor din această secție — expresie a dorinței vii de a utiliza cît mai eficient materiile prime — a fost preluată de alte colective ale uzinei, pornindu-se o adevărată întrecere pentru titlul de cel mai bun gospodar al metalului. **La Întreprinderile de construcții și montaj metalurgic din Reșița, s-a cristalizat ideea autocontrolului și responsabilității colective în activitatea fiecărei formații de muncă pentru calitatea lucrului efectuat. Oțelarii, în dorința de a spori producția de metal, și-au fixat ca obiectiv să acționeze operativ ori de cîte ori situația o cere, pentru a remedia eventualele defecțiuni ce se ivesc la utilaje — în așa fel încît acestea să nu staționeze decît minimum de timp necesar pentru intervenție.** Înfăptuirea unui asemenea obiectiv duce nemijlocit la creșterea indicilor de folosire a utilajelor și agregatelor, la obținerea unei cantități mai mari de oțel pe fiecare mp vatră de cuptor. Extinderea acțiunii în toate secțiile combinatului ar permite obținerea unei producții suplimentare de aproape 20 milioane de lei. **Pentru a veni în sprijinul laminatorilor de a folosi intensiv agregatele, inginerii și tehnicienii au hotărît să inițieze o amplă mișcare de promovare a progresului tehnic, rezolvînd cel puțin o problemă tehnică legată de organizarea producției, cu o eficiență de 100 000 lei anual.** Acțiunea, care de acum se materializează cu o bună eficiență, a început să fie preluată și de celelalte cadre tehnice din combinat. Prin extinderea acestei inițiative, numai în combinatul reșițean, ținînd seama de numărul cadrelor tehnice, de capacitatea și experiența lor, se estimează o economie de aproximativ 300 milioane lei.

Semnificativ este faptul că toate inițiativele izvorîte în întrecerea ce se desfășoară în întreprinderile industriale și pe șantiere sînt subordonate unui țel precis : **sporul de producție să fie realizat pe seama creșterii productivității muncii, factor principal de sporire a producției și de reducere a costurilor la 1 000 lei producție-marfă.**

PARALEL CU MUNCA plină de elan însuflețitor pentru realizarea și depășirea sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate pe acest an, conducerile unităților economice creează condiții optime pentru ca fiecare colectiv să poată lucra la capacitatea sa, ca importantele rezerve existente la locurile de muncă să poată fi fructificate la maximum. Analizele, studiile, calculele ce au loc, îmbunătățirea metodelor de conducere a producției și a muncii,

(Continuare în pag. 6)

SIDERURGIŞTII ÎN MAREA ÎNTRECERE
PENTRU REALIZAREA CINCINALULUI ÎNAINTE DE TERMEN

INDICI ÎNALŢI LA TOATE AGREGATELE, METAL MAI MULT

SIDERURGIŞTII hunedoreni, alături de întregul popor, desfăşoară o intensă activitate creatoare în cadrul întrecerii socialiste în întîmpinarea Conferinţei Naţionale a P.C.R. şi a celei de-a 25-a aniversări a proclamării Republicii, manifestîndu-şi hotărîrea de a produce mai mult metal, de a înfăptui sarcinile ce le revin din actualul cincinal înainte de termen.

La începutul acestui an, plecînd de la realizările obţinute în 1971 **(depăşirea planului cu 27 000 tone de fontă, 38 000 tone oţel Martin şi electric, aproape 15 000 tone laminate finite pline şi altele, ceea ce s-a concretizat intr-o producţie marfă vîndută şi incasată suplimentară de 240 milioane lei şi 48 milioane lei la beneficii)**, colectivul nostru de muncă a lansat chemarea către toate unităţile industriei metalurgice pentru intensificarea întrecerii în cel de-al doilea an al cincinalului, în vederea depăşirii sarcinilor de plan. Cu acest prilej **ne-am angajat să depăşim producţia marfă cu 60 milioane lei, producţia de cocs metalurgic cu 1 500 tone, cea de fontă cu 15 000 tone, iar cea de oţel şi laminate cu 20 000 şi, respectiv, 15 000 tone**; totodată, ne-am angajat să **reducem cheltuielile materiale de producţie cu 10 milioane lei şi să sporim volumul beneficiilor cu 20 milioane lei, in condiţiile creşterii productivităţii şi a folosirii mai eficiente a fondurilor fixe şi circulante.**

În toate compartimentele, la toate locurile de muncă, organizaţiile de partid, sindicat, U.T.C., împreună cu conducerile tehnico-administrative, au desfăşurat o intensă muncă politică şi organizatorică pentru transformarea acestei întreceri într-un factor dinamizator pentru valorificarea mai intensă a marilor rezerve interne existente. Această muncă plină de abnegaţie a fost încununată de succes. **În perioada ce a trecut din 1972 s-au realizat peste plan: 50 milioane lei la producţie marfă, productivitatea muncii a fost depăşită cu 1 478 lei salariat, cheltuielile materiale au fost reduse cu peste 8 milioane lei, iar beneficiile suplimentare au insumat 23 milioane lei.** La producţia fizică s-au obţinut peste plan **1 180 tone cocs metalurgic, 10 600 tone fontă, 12 070 tone oţel, 18 800 tone laminate.**

Iniţiativa profund patriotică a oamenilor muncii din ţara noastră născută în focul întrecerii socialiste de a realiza cincinalul înainte de termen, a mobilizat colectivul Combinatului nostru pentru a-şi reanaliza mai profund posibilităţile, pentru a-şi mări şi mai mult contribuţia la sporirea producţiei de metal a ţării. După studii temeinic întocmite, în care au fost luate în calcul îndeosebi marile rezerve de producţie pe care le au încă agregatele siderurgice, printr-o mai intensă utilizare a lor, siderurgiştii noştri şi-au sporit cu mult nivelul angajamentelor pe acest an. Astfel, **ne-am angajat să dăm peste plan 80 milioane lei la producţia marfă** (respectiv cu 20 milioane lei în plus faţă de angajamentul iniţial), **să economisim la cheltuielile materiale resurse în valoare de 15 milioane lei, să realizăm un volum de beneficii peste plan de 30 milioane lei.** La producţia fizică vom da suplimentar **1 700 tone cocs metalurgic, 18 000 tone fontă, 23 000 tone oţel şi 20 000 tone laminate.**

Paralel cu sporirea producţiei de metal, ne-am propus ca obiectiv principal să ridicăm şi mai mult eficienţa economică a întregii noastre activităţi, în principal pe seama utilizării mai bune a fondurilor materiale şi băneşti. În acest sens, **vom asigura economisirea a 2 000 tone metal, 5 000 tone combustibil convenţional, 8 milioane KW/h energie electrică, vom spori volumul total al exportului cu 6 milioane lei valută şi vom executa lucrări de autodotare de peste 10 milioane lei.**

ÎN VEDEREA îndeplinirii angajamentelor suplimentare asumate, vom acţiona, în continuare, pe linia **programării judicioase a producţiei, îmbunătăţirii activităţii de intreţinere a agregatelor şi utilajelor, astfel încît să putem obţine mai multă fontă pe fiecare mc volum util de furnal şi mai mult oţel pe fiecare mp vatră de cuptor.** De altfel, rezultatele obţinute pînă în prezent confirmă pe deplin că aceste căi sînt esenţiale. Astfel, la cele mai imoprtante agregate — furnalele mari, cuptoarele Martin şi la unele linii de laminoare — **gradul de utilizare proiectat a capacităţilor a fost depăşit cu pînă la 15%.** Acest lucru a fost hotărîtor în obţinerea unor producţii suplimentare de metal cu acelaşi efectiv de personal. Neîndoielnic că rezultatele obţinute nu reprezintă nici pe departe limita. Vom studia şi vom lua măsuri, în continuare, pentru reducerea timpului de elaborare a şarjelor, printr-o şi mai bună sincronizare a fazelor de producţie, iar la toate agregatele să obţinem indici mai înalţi de utilizare.

În realizarea şi depăşirea indicatorilor de plan, am căutat şi vom căuta în permanenţă să asigurăm un înalt nivel calitativ al producţiei pentru obţinerea unor produse cu caracteristici tehnico-economice îmbunătăţite. Pentru valorificarea superioară a metalului **vom asigura,** prin pregătirea tehnică a producţiei şi raţionalizarea fluxurilor tehnologice din sectoarele de elaborare a metalului, **ca minimum 50% din totalul producţiei de oţel să fie constituit din oţel carbon de calitate şi oţeluri aliate, pentru a putea astfel acoperi mai bine cerinţele beneficiarilor noştri, ale economiei naţionale în ansamblu.**

Ca rezultat al preocupărilor majore, a eforturilor depuse pentru îmbunătăţirea continuă a tehnologiilor de fabricaţie, a aplicării procedeelor moderne, calitatea oţelurilor s-a îmbunătăţit simţitor, activitatea de cercetare ştiinţifică a fost îndreptată spre **asimilarea de noi mărci de oţeluri, cu proprietăţi refractare, anticorozive necesare industriilor chimice şi energetice, producţiei de utilaje şi piese de schimb, în vederea restrîngerii importurilor.** Vom extinde **producţia de oţeluri necesare lărgirii exportului de utilaj petrolier şi executării în ţară a unor piese necesare producţiei autoturismului Dacia 1300 şi autocamionului R.O.M.A.N., confecţionării unor rulmenţi şi a axelor pentru boghiuri.** Preocupările noastre au fost îndreptate spre restrîngerea limitelor de variaţie ale analizelor chimice prevăzute în normele de calitate interne şi străine la circa 68% din întreaga producţie de oţel; de asemenea, am prescris adaosuri tehnologice şi microalieri în scopul ridicării nivelului general al caracteristicilor mecanice şi de comportament. În acest sens, **garantăm caracteristici îmbunătăţite privind călibilitatea, rezistenţa la temperaturi scăzute, omogenitatea şi caracteristicile de sudabilitate a oţelurilor noastre.**

Am încheiat **acţiunea de omologare a laminatelor destinate construcţiilor de nave, după registrele navale de calitate RNR, norvegian şi german, în scopul valorificării lor la export la cursuri de revenire avantajoase.** Pentru diminuarea consumului de metal la confecţionarea stîlpilor de înaltă tensiune destinaţi transportului energiei electrice, am finalizat lucrările de cercetare în vederea **obţinerii unor mărci de oţel care asigură reducerea greutăţii stîlpilor cu 36% şi a gradului lor de corodare de circa 4 ori.**

Un efect deosebit pentru valorificarea superioară a metalului l-a adus aplicarea noilor tehnologii privind ridicarea gradului de finisare a producţiei de laminate prin introducerea unor procedee de mare eficienţă şi productivitate, cum sînt: flamarea automată în flux a circa 1 milion tone metal, frezarea lingourilor şi cojirea fabricatelor, iar în ultimul timp polizarea suprafeţei ţaglelor destinate ţevilor din oţeluri inoxidabile, laminatelor pentru bare trase, oţelurilor de rulmenţi şi altele. În perioada imediat următoare, pentru a asigura livrarea la beneficiar a unor produse laminate la un nivel calitativ din ce în ce mai ridicat, vom extinde cantitatea de laminate cu suprafeţe prelucrate prin polizare şi cojire, vom introduce controlul calitativ în flux a producţiei prin metode automate.

Deşi Combinatul nostru şi-a realizat în mod ritmic obligaţiile de livrare a produselor contractate, pentru a sprijini mai mult pe beneficiarii în aprovizionare şi a crea condiţii de valorificare mai completă a metalului fabricat la Hunedoara, sîntem preocupaţi, în continuare, de perfecţionarea acestei activităţi. Recent, **am organizat o consfătuire cu beneficiarii noştri, în cadrul căreia am dezbătut probleme legate de optimizarea programelor de fabricaţie, potrivit necesităţilor economiei naţionale, de îmbunătăţirea ritmicităţii livrării loturilor de laminate, precum şi de devansarea în cazuri justificate a unor termene de livrare pentru evitarea întreruperilor producţiei din lipsă de material la beneficiari.** Pentru realizarea acestor obiective, este însă necesar **să se asigure şi dimensionarea corespunzătoare a stocurilor de metal la beneficiari, în concordanţă cu procesele lor de aprovizionare şi producţie.**

CONCOMITENT cu măsurile luate pînă acum şi cele pe care le vom lua în continuare pentru sporirea şi diversificarea producţiei de metal, pentru respectarea întocmai a contractelor economice, un alt obiectiv major în cadrul marii întreceri în cinstea Conferinţei Naţionale a P.C.R. şi a celei de a XXV-a aniversări a Republicii, îl constituie **reducerea sistematică a cheltuielilor materiale de producţie.** Ca urmare a măsurilor întreprinse, volumul acestor cheltuieli pe perioada ce a trecut din acest an, a fost redus cu peste 8 milioane lei în principal prin diminuarea consumurilor specifice. **Pe această bază s-au economisit 2 962 tone cocs metalurgic, 2 495 tone metal, 2 416 cărămizi refractare, 13 600 tone combustibil convenţional şi altele.**

Reducerea, în continuare, a cheltuielilor materiale de producţie nu se limitează doar la economii de materii prime şi materiale; ea impune, pe de o parte, perfecţionarea tehnologiilor de producţie, îmbunătăţirea organizării proceselor de muncă şi întărirea simţului gospodăresc, îndeosebi în activitatea de manipulare şi depozitare a materialelor de masă, iar pe de altă parte, folosirea judicioasă a pîrghiilor de cointeresare materială a muncitorilor, tehnicienilor şi inginerilor în această activitate.

Rezultatele obţinute, deşi importante, le socotim totuşi minimale. Sarcinile trasate de conducerea partidului şi statului privind ridicarea pe o treaptă mai înaltă a eficienţei economice în toate domeniile de activtiate — sursă principală de sporire a acumulărilor — ne impun noi reflecţii, o atitudine complet schimbată, mult mai exigentă faţă de realizări. În lumina acestor sarcini ne-am propus un complex de măsuri. Astfel, în sectorul **furnale** vom asigura economisirea, în continuare, a cocsului prin aplicarea rezultatelor cercetărilor experimentale privind înlocuirea parţială a cocsului cu păcură, concomitent cu perfecţionarea utilizării oxigenului în furnal. Avem în atenţie problema creşterii temperaturii aerului pentru care vom construi cel de al 4-lea cowper la furnalele de mare capacitate, extinderea experienţei bune obţinute la Uzina „Victoria"-Călan, unde preîncălzirea gazului metan a permis reducerea consumului de cocs cu circa 15 kg/tona de fontă. intensificarea utilizării staţiei de pregătire a materiilor prime şi darea în exploatare a depozitului de omogenizare a minereurilor.

În sectorul **oţelărie** au fost create condiţii pentru valorificarea mai bună a consumului de metal prin reducerea deşeurilor tehnologice şi recuperarea pulberilor de fier, ca urmare a dotării cu electrofiltre, a consumului de cărămizi prin îmbunătăţirea constructivă a profilului cuptorului şi a creşterii producţiei turnate în lingouri de 8—9 tone pe podul cu 8 canale, a consumului de combustibil prin micşorarea duratei de elaborare a şarjei, ca urmare a intensificării proceselor de elaborare a oţelului prin utilizarea oxigenului. De remarcat faptul că **întregul spor al producţiei de oţel din acest cincinal (de peste 400 mii tone) il vom obţine exclusiv prin perfecţionarea tehnologiei de elaborarea oţelului, mai ales datorită intensificării utilizării oxigenului.** Acest lucru va contribui direct la reducerea substanţială a cheltuielilor de întreţinere şi reparaţii pe tona de oţel.

O eficienţă ridicată vom obţine în producţia de oţel prin utilizarea prafurilor exoterme, produs al cercetării proprii şi fabricat în instalaţii construite prin autodotare şi a prafurilor unguente, prin îmbunătăţirea capului şi a suprafeţei lingoului. De asemenea, pentru reducerea consumului de utilaj de turnare, ne preocupă crearea condiţiilor de fabricare a lingotierelor din fontă cu grafit nodular, la care se obţin durabilităţi mai mari cu peste 40% comparativ cu cele din fontă obişnuită.

În producţia de **laminate** preocupările noastre se concentrează pe îmbunătăţirea procesului de încălzire, perfecţionarea calibrării cilindrilor şi extinderea ghidajelor cu role, pentru a obţine, pe lîngă unele îmbunătăţiri calitative, randamente ridicate şi reduceri de consumuri energetice. Sînt în curs de finalizare lucrările de dotare a ajustajelor de la unele linii de laminare cu utilaje şi instalaţii de finisat şi control în flux de mare productivitate, care vor asigura calităţi superioare laminatelor, vor crea premise pentru satisfacerea exigenţelor crescînde ale beneficiarilor interni şi pentru creşterea competitivităţii laminatelor noastre pe pieţele externe. În scopul îmbunătăţirii balanţei energetice la secţiile de laminare, **s-a trecut la înlocuirea parţială a gazului metan cu cel de furnal, rezultat ca produs secundar la fabricarea fontei.**

Pe baza cercetărilor efectuate de specialiştii noştri şi a altor institute de cercetări, **am eliminat în cea mai mare parte importul de cilindri, urmînd ca, după 1974, prin fabricarea în cadrul Centralei noastre a cilindrilor de fontă crustă de diferite durităţi, să asigurăm întregul necesar de cilindrii din producţia indigenă.**

Pentru a putea realiza marile obiective ce ni le-am propus în cadrul întrecerii pe acest an şi a crea premisele necesare înfăptuirii cincinalului înainte de termen, **ne orientăm tot mai mult spre a ridica pe o treaptă superioară nivelul de cunoştinţe tehnico-profesionale, politice şi de cultură generală a întregului nostru fond de cadre.** În acest sens, **am cuprins în acţiunea de reciclare şi specializare un număr de 7 300 de muncitori, ingineri, tehnicieni şi economişti şi am îndrumat pentru absolvirea învăţămîntului de cultură generală un număr de 1 760 salariaţi.**

ÎN ATMOSFERA de puternică efervescenţă politică, generată de întîmpinarea Conferinţei Naţionale a Partidului şi a celei de a 25-a aniversări a Republicii, colectivul de muncitori, ingineri şi tehnicieni al Combinatului nostru **este hotărît ca în acest an să asigure depăşirea substanţială a indicatorilor de plan, în vederea asigurării unei baze tehnico-materiale solide a planului pe 1973 şi a creării condiţiilor înfăptuirii sarcinilor actualului cincinal înainte de termen.**

ing. Costache TROTUŞ
director general
Combinatul siderurgic-Hunedoara

- **Angajament suplimentat: 80 milioane lei la producţia marfă, reducerea cheltuielilor materiale cu 15 milioane lei şi sporirea beneficiilor peste plan cu 30 milioane lei.**
- **Prin utilizarea mai bună a fondurilor materiale şi băneşti se vor economisi în plus 2 000 tone metal, 5 000 tone combustibil convenţional, 8 milioane kWh energie electrică; volumul total la export va fi sporit cu 6 milioane lei valută şi se vor executa lucrări de autoutilare, de peste 10 milioane lei.**
- **Minimum 50% din totalul producţiei de oţel va fi constituit din oţel carbon de calitate şi oţeluri aliate; vor fi asimilate noi mărci de oţeluri pentru realizarea diferitelor produse de mare însemnătate pentru economia naţională.**
- **Accent deosebit pe utilizarea judicioasă a cocsului, a tuturor materiilor prime şi materialelor.**
- **Măsuri complexe pentru respectara contractelor economice, pentru perfecţionarea activităţii de livrare a metalului către beneficiari.**

factorii de producţie

PE ÎNTREGUL FLUX TEHNOLOGIC

VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A LEMNULUI ŞI REDUCEREA CONSUMULUI SPECIFIC

ALĂTURI de ceilalţi oameni ai muncii, colectivele unităţilor aparţinînd de Departamentul Industriei Lemnului din cadrul Ministerului Economiei Forestiere şi Materialelor de Construcţii s-au aliniat marii întreceri desfăşurate pe întreg cuprinsul ţării pentru **înfăptuirea cincinalului înainte de termen.** *Angajamentele sporite pe care le-au luat vizează nu numai sporirea producţiei şi productivităţii muncii, ci şi* **utilizarea mai judicioasă a materiei prime** *— lemnul —* **în scopul obţinerii din aceeaşi cantitate de masă lemnoasă a mai multor produse şi la un preţ de cost scăzut.** *Faptul că muncitorii şi tehnicienii din unităţile de exploatare şi industrializare a lemnului şi-au propus în cadrul întrecerii ca unul din obiectivele principale folosirea mai bună a materiei prime, este pe deplin justificată, deoarece în acest domeniu — aşa cum atestă faptele din 1971 şi din primele luni ale acestui an — există încă nenumărate rezerve care, puse în valoare, ar putea contribui din plin la respectarea şi chiar la diminuarea consumurilor specifice.*

La „izvoarele" lemnului

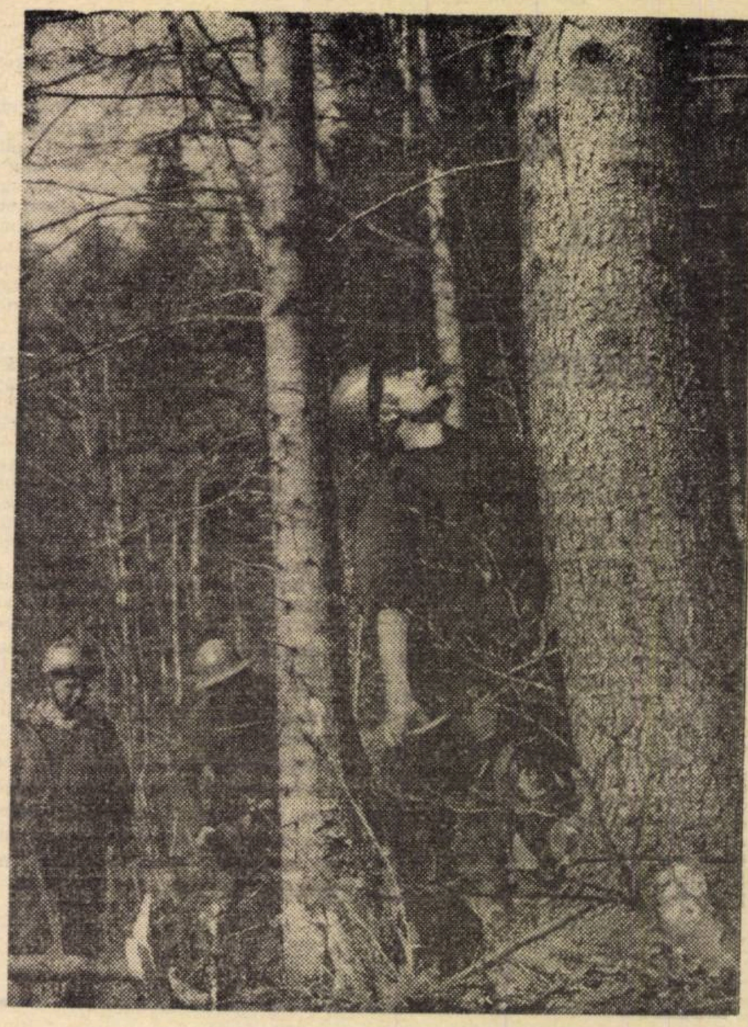

● Cînd cu o mînă se economiseşte, iar cu alta se... risipeşte

ANUL TRECUT, pe ansamblul Departamentului Industriei Lemnului s-au realizat, **pe baza diminuării unor norme de consum, economii de circa 100 mii mc de masă lemnoasă.** Privită sub aspectul economic, această realizare ar putea fi considerată favorabilă, dacă ne gîndim că astfel s-au putut obţine mai multe produse din aceeaşi cantitate de materii prime. Dacă avem însă în vedere că în aceeaşi perioadă s-au înregistrat **depăşiri substanţiale a unor norme de consum — de peste 60 mii mc** — ne dăm seama că economiile efectiv realizate pînă la urmă pe Minister ar fi trebuit să fie mult mai mari, că altfel spus, ceea ce s-a economisit într-o parte, s-a risipit în altă parte, diminuîndu-se astfel cu mult efectul economic ce se putea obţine.

Lucrurile, din păcate, s-au repetat aidoma şi în primele 5 luni din acest an. **Din cele 54 norme de consum pe care le are ministerul, 36 s-a înscris în prevederi sau chiar mult sub ele, de unde au derivat însemnate economii de lemn, iar alte 18** — o pondere inadmisibil de mare — **au fost depăşite într-o proporţie însemnată.** Dacă cumulăm aceste depăşiri ale normelor de consum, vedem că economia naţională a avut o pierdere din această cauză, numai în primul trimestru al anului, de peste 20 000 mc de material lemnos. Aceasta, în condiţiile în care cea mai mare parte din materia primă de bază — masa lemnoasă — este prelucrată succesiv de întreprinderile ministerului şi că, deci, pe întregul flux tehnologic există posibilităţi reale pentru valorificarea ei superioară, pentru diminuarea sistematică a consumului, chiar şi sub norme.

● „Justificări" care nu se... justifică

SĂ URMĂRIM unele depăşiri ale normelor de consum în primele luni ale anului, pe structuri de materiale. **La cheresteaua de răşinoase pentru uşi-ferestre clasice, norma de consum a fost depăşită cu 22%, ceea ce a atras după sine utilizarea unei cantităţi suplimentare, în primele 3 luni ale anului, de peste 5000 mc de cherestea de răşinoase, iar în luna aprilie — de alte 1300 mc.** Cauza reală a acestor depăşiri trebuie căutată în deficienţele manifestate în procesul tehnologic al producţiei. Departamentul Industriei Lemnului încearcă însă să justifice depăşirea prin schimbarea structurii produsului, în sensul creşterii ponderii ferestrelor duble, solicitate de beneficiari. Justificarea nu stă însă decît parţial în picioare. De ce ? Pentru că această situaţie trebuia cunoscută de Departamentul respectiv încă de la elaborarea planului, astfel ca **norma de consum stabilită să oglindească structura produsului, potrivit cerinţelor beneficiarilor.** Măsura ar fi dus de la început la înlăturarea posibilităţii pe care o au întreprinderile în cauză de a pune tot timpul pe seama schimbării structurii produsului depăşirile datorate mai ales neglijenţei sau risipei. Cert este că **ceea ce poate contribui la reducerea consumului este stabilirea unei cooperări raţionale între unele fabrici de cherestea şi fabricile de uşi-ferestre pentru livrarea de semifabricate din lemn obţinute cu un randament îmbunătăţit.**

O depăşire substanţială, **însumînd aproape 8000 mc material de răşinoase, s-a înregistrat la debitarea lemnului de lucru rotund de răşinoase în cherestea de răşinoase, rămăşiţe şi alte produse.** Această normă putea fi realizată la nivelul planificat, dacă unele combinate de exploatare şi industrializare a lemnului (C.E.I.L.) nu ar fi avut restanţe la livrarea rămăşiţelor pentru celuloză şi PFL: CEIL Piatra Neamţ (1256 mc), CEIL Tg. Mureş (1130 mc), CEIL Suceava (991 mc), CEIL Sebeş (788 mc).

Justificarea prezentată şi în această direcţie de Departament şi anume că nerespectarea normelor de consum s-ar datora înrăutăţirii calitative şi dimensionale a structurii materiei prime, nu poate fi pe deplin luată în considerare, **deoarece defalcarea de către minister a normelor de consum pe C.E.I.L.-uri trebuie să se facă ţinîndu-se seama, printre altele, şi de structura materiei prime destinate.** De altfel, la această necorelare se adaugă şi altele ca, de exemplu, cea dintre lungimea buştenilor de răşinoase cu cea a cherestelei pentru caroserii auto (Fabrica de cherestea-Codlea din cadrul C.E.I.L. Braşov), fapt ce constituie încă o „portiţă" pentru utilizarea neeconomicoasă a materiei prime.

La furnire estetice-uşi finisate, depăşirea normei de consum cu 3,4% a însumat o pierdere de peste 16 mii mp furnire, iar la cherestea de fag — scaune curbate (prin depăşirea normei cu 1,6%), **s-a consumat peste plan aproape 300 mc cherestea de fag.** Şi la aceste consumuri se invocă justificări: apariţia unor comenzi speciale la export, cu consumuri mari de materiale (la scaune-tipurile 110,574 ş.a.; la uşi — tipuri cu furnir de stejar semiradial). Trebuie însă arătat că o atare situaţie a fost frecventă şi în perioadele trecute şi nu numai la aceste produse, dar ea n-a dus la depăşirea normelor de consum. **Nici trim. I/1972 n-ar fi trebuit să genereze depăşiri, dacă la defalcarea pe trimestre a normelor de consum anuale din planul de stat, ministerul ar fi ţinut seama de ponderea şi structura exportului la produsele respective.** Or, în prezent, ministerul defalcă de cele mai multe ori liniar normele de consum anuale pe trimestre. Pe de altă parte, intensificarea preocupării pentru valorificarea cît mai deplină a materialelor, ar fi contribuit la îmbunătăţirea nivelului realizărilor (ca, de exemplu, **utilizarea combinată a furnirelor scurte rămase în urma executării unor comenzi de uşi la export la C.I.L. Pipera).**

Cu o cantitate de **2154 mc buşteni fag a fost depăşită pe trim. I/1972 şi norma de consum la lemn de lucru rotund de fag — placaj.** Din cantitatea respectivă se putea obţine suplimentar peste 900 mc placaj (aproximativ jumătate la CEIL Tg. Jiu şi jumătate la CEIL Sebeş). Aici justificarea o constituie faptul că fabricile au utilizat în totalul materiei prime, circa 30% buşteni inferiori selecţionaţi din calitatea „C". **Utilizarea unei materii prime inferioare în locul alteia, superioare, apare raţională şi demnă de încurajat, dar cu condiţia asigurării eficienţei economice cel puţin la nivelul planificat.** Pentru aceste cazuri, în care apar depăşiri aparent nejustificate, **trebuie introdusă metoda recalculării normei de consum şi, în mod corespunzător, consumul specific, luîndu-se în considerare indici de echivalenţă pentru diversele calităţi ale materiei prime cu care pot fi aprovizionate fabricile.** Aceasta nu exclude însă nicidecum posibilitatea luării unor măsuri, cum ar fi **introducerea unor dispozitive la deruloarele de buşteni pentru placaj, care să permită reducerea diametrului minim al rest-rolelor la jumătate faţă de situaţia de acum, cu efect salutar asupra diminuării consumului specific.**

Şi la depăşirea altor norme de consum, care au atras după sine cantităţile de materiale lemnoase consumate în plus **(1000 mc lemn de lucru rotund de fag la producţia de cherestea de fag, 1000 mc diverse cherestele la producţia de ambalaje, parchete, caroserii auto, uşi din plăci celulare etc.),** fiecare unitate găseşte explicaţii şi justificări care, din păcate, sînt preluate de minister. Dincolo însă de aceste motivări, trebuie văzută necesitatea ca din fiecare metru cub de lemn să se obţină cît mai multe valori de întrebuinţare şi, mai ales, luate măsuri eficiente în toate domeniile de activitate.

● În loc să scadă, cheltuielile materiale cresc

RELEVÎND depăşirile consumurilor specifice, tabloul ar fi incomplet, dacă n-am arăta şi influenţa pe care acestea le-au avut asupra costurilor de producţie, asupra eficienţei economice în general a întreprinderilor. Analizînd cheltuielile materiale la 1000 lei producţie-marfă realizate pe trim. I/1972 de unele CEIL-uri, se desprinde o situaţie care este departe de a fi satisfăcătoare. **Din 35 CEIL-uri, 9 au depăşit nivelul planificat al indicatorului de cheltuieli materiale.** Printre unităţile cu depăşiri mai mari se numără CEIL Tg. Mureş (22,18 lei); CEIL Sibiu (17,61 lei); CEIL Satu Mare (15,93 lei); CEIL Suceava (12,57 lei); CEIL Cluj (11,74 lei); CEIL Sebeş (11,32 lei) ş.a. Situaţia pe 4 luni este şi mai critică: **din cele 35 CEIL-uri, la 16 au fost înregistrate depăşiri la cheltuielile materiale mergînd pînă la 36,67 lei/1000 lei producţie-marfă ca, de exemplu, la CEIL Sebeş.**

Este evident că la realizarea acestui indicator cu mult peste cel planificat, au contribuit în mod hotărîtor depăşirile de norme de consum din planul de stat, departamental şi uzinal. Iată un singur exemplu: la CEIL Sebeş, unde cheltuielile la 1000 lei producţie marfă au fost depăşite cu 36,67 lei, cauza trebuie căutată, în principal, **în nerespectarea normelor de consum la buşteni de fag şi buşteni de răşinoase, ceea ce a atras o cheltuială suplimentară de 3,4 milioane lei.**

Chiar la CEIL-urile care nu au înregistrat depăşiri la cheltuielile materiale, **nivelele realizărilor puteau fi mult mai bune dacă s-ar fi acţionat mai mult pentru eliminarea unor deficienţe generatoare de cheltuieli neeconomicoase.** Astfel, la CEIL Tg. Jiu, unde s-a utilizat o cantitate de aproape 1900 mc lobde în loc de deşeuri la producţia de PAL, sînt cheltuieli suplimentare de aproape 300 mii lei. Tot în categoria cheltuielilor neeconomicoase intră şi rebuturile. În trimestrul I, **valoarea acestora la nivelul Departamentului Industriei Lemnului s-a ridicat la peste 8 milioane lei.** Toate acestea demonstrează că există reale posibilităţi pentru mai buna utilizare a materialelor lemnoase, pentru eliminarea consumurilor exagerate, pentru reducerea cheltuielilor materiale.

● Măsuri ce se impun

NU SE POATE SPUNE că ministerul nu a înţeles să ia unele măsuri tehnico-organizatorice în vederea încadrării consumurilor de materiale în nivelele planificate sau chiar a reducerii lor. În acest sens stă mărturie Ordinul ministerial nr. 416/25.II. a.c. privind problema reducerii consumurilor de materiale. Dar măsurile preconizate în acest ordin trebuie coordonate cu acţiuni concrete, eficace, de detaliu, la fiecare CEIL, la fiecare fabrică şi secţie, pentru fiecare loc de muncă, astfel încît să se obţină rezultatele scontate.

O acţiune cu caracter permanent, care ar trebui să preocupe atît ministerul, cît şi conducerile unităţilor, este cea privind **revizuirea periodică a tehnologiilor de fabricaţie şi reproiectarea unor produse, atunci cînd se acumulează condiţii pentru îmbunătăţirea lor, astfel încît să se obţină produse cu caracteristicei superioare, dar cu consumuri sau costuri reduse.**

O altă măsură de mare eficacitate ar fi aceea a **întăririi controlului interfazic pentru depistarea locurilor unde se produc pierderi exagerate şi eventual rebuturi.**

În sfîrşit, nu de mică importanţă pentru reducerea consumurilor de materiale pe unitatea de produs ar fi măsura de a se **debita centralizat materialele** (acolo unde condiţiile organizatorice permit aceasta) **şi de a se introduce pe scară mai largă croirea combinată la unităţile care realizează o gamă mai largă de produse.**

Tot printre măsurile ce se impun a fi luate s-ar număra şi **organizarea în cadrul Combinatelor de exploatare şi industrializare a lemnului a unor servicii sau birouri, încadrate cu personal cu pregătire corespunzătoare, care să aibă sarcina de a elabora, urmări şi verifica normele de consum direct în producţie,** respectiv acolo unde se decide practic nivelul realizării lor. În acest fel, atît normele departamentale, dar mai ales cele uzinale, ar putea să aibă la bază o fundamentare ştiinţifică, în raport direct cu înzestrarea tehnică, cu îmbunătăţirile ce se aduc în procesul de producţie, cu creşterea gradului de calificare şi experienţă a muncitorilor etc.

Petre CIOCLU
economist principal la C.S.P.

O inițiativă în imagini și cifre

MICRONUL, GRAMUL, SECUNDA ÎN SLUJBA EFICIENȚEI

RELAȚIILE de producție socialiste, dubla calitate de proprietar și producător dobîndită de oamenii muncii au generat și generează continuu, pe fundalul activității efervescente declanșate de Congresul al X-lea al P.C.R., un larg spirit de inițiativă pentru îmbunătățirea parametrilor producției, realizarea și depășirea sarcinilor de plan, pentru ridicarea nivelului activității productive la cote cît mai înalte.

O asemenea inițiativă — una din cele mai valoroase din numeroasele inițiative apărute în ultimul timp — cunoscută sub numele de „Micronul, gramul, secunda în slujba eficienței" a fost prinsă în imagini și cifre într-o foarte convingătoare expoziție, organizată de Secția de propagandă a Comitetului Central al P.C.R.

Urmărind succesiv imaginile prezentate luăm cunoștință de istoria și prezentul muncii pline de elan a colectivelor de muncitori, tehnicieni și ingineri din uzinele județului Brașov. Chemarea lansată sub lozinca „Micronul, gramul, secunda" este răspunsul concret al muncitorilor brașoveni la Programul expus de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind îmbunătățirea activității ideologice, ridicarea nivelului general al cunoașterii și educația socialistă a maselor și reprezintă angajarea lor fermă și conștientă la îndeplinirea înainte de termen a sarcinilor cincinalului actual, etapă importantă în procesul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Această inițiativă creează cadrul optim pentru asigurarea unei participări mai intense și mai active a colectivului de salariați la conducerea activității economice, pentru stimularea energiilor și a gîndirii creatoare.

Ideea a pornit de la o situație nesatisfăcătoare prezentată de factorii de răspundere colectivului de salariați de la Uzinele „Rulmentul" — Brașov : deși întreprinderea înregistrase o serie de realizări remarcabile, consumul de metal era încă mare, calitatea suferea din cauza abaterilor de la cotele de execuție — existau încă mari rezerve în folosirea fondului de timp. Și astfel, sub lozinca „Micronul, gramul, secunda", a început bătălia pentru calitate (micron), economii (gram), timp (secundă). Aplicarea inițiativei, începută la secția forje, a generat un puternic curent de opinie pentru economisirea materialelor și în special a metalului, pentru îmbunătățirea calității produselor și folosirea optimă a fiecărui minut din fondul de timp de lucru. Ea a devenit o adevărată mișcare care a cuprins toate secțiile, depășind porțile uzinei. Astăzi, sub deviza „Micron-gram-secundă" își desfășoară activitatea colectivele din 24 de întreprinderi ale județului Brașov (printre care Uzina de autocamioane, Tractorul, Electroprecizia-Săcele, Metrom, Fabrica de șuruburi) însumînd 89 de secții, în care funcționează 893 de grupe sindicale cu aproximativ 38 mii salariați.

După cum ne povestesc imaginile, acțiunea a fost însoțită de o profundă muncă politică educativă. Totodată ea a solicitat un efort de regîndire tehnico-organizatorică a proceselor de producție, în vederea utilizării lor mai raționale și cu eficiență sporită. Astfel s-a introdus autocontrolul, au fost legate în flux tehnologic un mare număr de mașini, în vederea reducerii timpului de transport, au fost reorganizate tehnologiile de forjare și laminare, s-a introdus controlul statistic în unele secții productive. Considerînd că o premisă a ridicării nivelului calitativ al activității productive o constituie calitatea forței de muncă, au fost luate o serie de măsuri privind reciclarea personalului C.T.C., policalificarea muncitorilor calificați pentru a deservi orice utilaj din secție, precum și formarea unor echipe complexe de muncitori de înată calificare, specializați în executarea anumitor grupe de S.D.V.

Pe ansamblul uzinei, inițiativa „Micronul, gramul, secunda" și-a adus contribuția la realizarea la nivel superior a principalilor indicatori ai activității economice. Planul pe 1971 a fost îndeplinit astfel: producția globală în proporție de 103,0%, producția marfă 104,0%, producția marfă vîndută și încasată 106,6%, beneficii 110,0%.

De asemenea inițiativa a influențat asupra valorificării rezervelor interne, dînd posibilitatea de a spori angajamentele de două ori, realizîndu-se pînă la sfîrșitul anului 1971 o depășire a acestora cu 29 524 mii lei la producția globală, cu 16 521 mii lei la producția marfă, cu 25 527 mii lei la producția marfă vîndută și încasată. Toate acestea s-au concretizat, printre altele, în 900 mii cuzineți și 24 mii rulmenți peste angajamente și o economie totală de metal de 130 tone.

Ca urmare a micșorării toleranțelor la rulmenți refuzurile de calitate s-au redus de la 6,8% în 1970, la 2,1 în luna decembrie 1971; în trimestrul I. 1972 s-au obținut economii de 5 tone metal la oțelurile superioare la rulmenți, în mod suplimentar peste sarcina de 8% prevăzută în plan; procentul de rebuturi a scăzut în același trimestru la 2.5% față de 3,25% cît fusese în 1971.

Prin preluarea acestei inițiative și celelalte uzine ale județului Brașov au înregistrat indici superiori de utilizare a materiilor prime, au obținut micșorarea procentajului de rebuturi și îmbunătățirea utilizării fondului de timp.

Expoziția vizionată are meritul de a scoate în evidență o inițiativă valoroasă, de a ilustra interesul pe care aceasta l-a declanșat, de a sublinia utilitatea indiscutabilă a unei largi și temeinice cunoașteri a realizărilor poporului nostru, realizări a căror semnificație se ancorează puternic în atitudinea nouă față de muncă a clasei muncitoare, în creșterea participării ei la conducerea economică și social-politică a unităților, la dezvoltarea multilaterală a societății noastre socialiste.

F. COSTIN

ÎN SPRIJINUL ÎNFĂPTUIRII ANGAJAMENTELOR

(Urmare din pag. 3)

introducerea tehnologiilor moderne, sînt menite să asigure creșterea gradului de utilizare a capacităților de producție, ridicarea indicilor intensivi și extensivi ai mașinilor și utilajelor, reducerea consumurilor specifice, sporirea productivității muncii, într-un cuvînt ridicarea eficienței economice a întregii activități.

Pe linia promovării unor metode moderne de conducere se va acționa cu hotărîre pentru **simplificarea și raționalizarea sistemului informațional-decizional.** Un accent deosebit se va pune pe introducerea pe scară largă a prelucrării automate a datelor. Dacă în prezent programele pe care întreprinderile noastre le rulează la centrul teritorial de calcul-Timișoara sînt relativ puține, în perioada imediat următoare numărul acestora va trebui să crească substanțial și să cuprindă, în primul rînd, programarea și urmărirea producției, aprovizionarea tehnico-materială și gestiunea stocurilor, planificarea lucrărilor de reparații și întreținere etc., avînd în vedere că începînd cu anii 1973—1974 Grupul de uzine — Reșița și, respectiv, Centrala siderurgică — Reșița vor dispune de centre proprii de calcul.

Concomitent cu atenția acordată modernizării producției, ridicării eficienței fiecărui produs, **ne preocupăm în măsură sporită de perfecționarea pregătirii tuturor salariaților.** Prin învățămîntul de cultură generală, profesional și superior, prin programe de perfecționare judicios întocmite, vom asigura cadre cu o temeinică pregătire profesională, oameni capabili să realizeze mașini, utilaje și alte produse la cele mai înalte cerințe ale tehnicii contemporane. În acest context al preocupărilor, am dori să evidențiem **valoroasa idee născută la Combinatul siderurgic — Reșița privind creșterea și educarea tinerei generații.** Pornită ca o chemare lansată comuniștilor ca fiecare să se ocupe personal de educarea și pregătirea unui tînăr, inițiativa a stîrnit un puternic ecou în toate unitățile județului, fiecare întreprindere adaptînd-o la condițiile concrete date.

Avînd la bază rezultatele obținute pînă în prezent, oamenii muncii din județ, care într-o strînsă unitate au înfăptuit și înfăptuiesc neabătuți politica Partidului Comunist Român, sînt ferm hotărîți ca prin munca lor plină de abnegație să întîmpine Conferința Națională a partidului și a XXV-a aniversare a proclamării Republicii, cu noi și importante succese în toate domeniile de activitate, să creeze premise favorabile înfăptuirii cincinalului înainte de termen.

MAI REPEDE, MAI MULT, MAI BUN, MAI IEFTIN!

(Urmare din pagina 2)

Cu aceasta, acțiunea de reevaluare a spațiilor construite, în sensul utilizării lor cît mai productive, nu a fost nici pe departe încheiată. În centrul atenției specialiștilor uzinei stă acum studierea reamplasării mașinilor, prin organizarea mai rațională a fluxurilor de producție, și în **sectoarele prelucrătoare.** Ce se poate obține în urma materializării acestei noi concepții de organizare a producției ? **Dintr-un calcul făcut rezultă că producția pe m.p. uzinal poate crește în acest an cu peste 5600 lei, iar în 1973 cu încă 1200 lei.** Aproximativ aceleași creșteri sînt estimate a se obține și în sectoarele de montaj-reparații.

Așadar, spiritul gospodăresc, grija pentru utilizarea mai bună a fondurilor fixe — în așa fel încît de pe urma lor să se obțină eficiență economică mereu mai înaltă — și-au găsit în cadrul uzinei mecanice Teleajen o puternică afirmare, concretizată în depistarea de noi rezerve care, materializate, asigură obținerea peste plan a unor însemnate valori materiale fără a mai fi nevoie de investiții.

• REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE DE PRODUCȚIE. — Colectivul **Combinatului de celuloză și hîrtie din Călărași** — unitate care împlinește în curînd un deceniu de activitate — a obținut realizări deosebite de producție. Pentru prima dată de la intrarea sa în funcțiune, **bilanțul pe 6 luni ale anului a consemnat realizarea de consumuri specifice la producția de celuloză sub cele prevăzute din proiect.** Ca urmare a mai bunei folosiri a materiei prime, colectivul de aici a realizat, în perioada amintită, **o economie de 11 milioane lei la prețul de cost.**

• SCURTAREA TERMENELOR DE ASIMILARE A UNOR MAȘINI AGRICOLE. — Constructorii de mașini și utilaje agricole ale **Uzinei „7 Noiembrie"** din Craiova și-au propus, în cadrul întrecerii, să asimileze în cinstea Conferinței Naționale a P.C.R., **cu 40—90 de zile mai devreme, 4 noi sortimente de mașini agricole.** În aceste zile, **6 noi sortimente au trecut probele de omologare.** Este vorba de o freză destinată efectuării prașilelor în vii, o mașină de săpat solul în sere, o greblă cu 3 tipuri de utilaje pentru lucrări în vie etc. Noile produse se caracterizează prin parametrii tehnico-economici și funcționali superiori. Aceste produse se adaugă altora realizate în acest an, cum ar fi plugul cu discuri și echipamentul special destinat administrării de îngrășăminte chimice în vii. **Pînă în prezent, colectivul uzinei a pregătit pentru producția de serie, două treimi din numărul de sortimente prevăzute a fi asimilate în planul din acest an.**

• ÎN AVANS FAȚĂ DE GRAFICELE DE EXPORT. — **Uzina mecanică din Cîmpina** — unitate specializată în fabricarea de agregate pentru industria extractivă a țițeiului — a livrat în Uniunea Sovietică și în Siria, două noi țări care se înscriu anul acesta pe lista beneficiarilor externi, **înainte de termen, mai bine de 6000 de tije de pompare din oțeluri înalt aliate.** În prezent, uzina din Cîmpina exportă mai mult de jumătate din produsele sale.

Tot în avans, față de grafic, a livrat în aceste zile și **Uzina chimică din Năvodari peste 14 000 tone de superfosfat concentrat și 1500 tone de superfosfat simplu unor beneficiari din Belgia, Spania, R. F. a Germaniei.** În acest an, colectivul de la Năvodari și-a luat angajamentul să livreze la export produse în valoare de 5 milioane lei valută, în loc de 1,5 milioane cît își propusese inițial.

Cu peste 28% a depășit planul la export din acest an și colectivul **Întreprinderii de prelucrare a lemnului din Constanța.** Zilele acestea au fost livrate, în avans față de grafice, în Franța și Uniunea Sovietică cantități importante de mobilier, printre care paturi tip „Elegant", garnituri pentru grădini de vară și măsuțe pentru televizoare.

ACORDURI TRATATIVE CONTACTE

16/VI. • La Praga s-au încheiat lucrările celei de-a 20-a sesiuni a Comisiei de colaborare tehnico-științifice între România și Cehoslovacia. Conform protocolului semnat, cele două părți își vor transmite documentații și vor delega specialiști pentru cunoașterea reciprocă a realizărilor tehnico-științifice în diferite domenii de interes reciproc.

11—17/VI. • O delegație economică guvernamentală română, condusă de Ion Pățan, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministrul comerțului exterior, a efectuat o vizită oficială în Anglia. Cu acest prilej au fost semnate Acordul comercial pe termen lung și Acordul de cooperare economică și tehnică dintre România și Marea Britanie (care prevede, printre altele, constituirea unei comisii mixte guvernamentale româno-britanice) ; de asemenea, s-au purtat tratative privitoare la dezvoltarea în continuare a relațiilor dintre cele două țări.

16—18/VI. • A avut loc, la Oradea, întîlnirea de lucru dintre ministrul industriei construcțiilor de mașini din țara noastră, Ioan Avram, și ministrul metalurgiei și construcțiilor de mașini din R. P. Ungară, Gyula Horgos. La sfîrșitul întîlnirii s-a semnat un protocol, care prevede extinderea specializării și cooperării în producție, realizarea cu forțe comune a unor obiective industriale, precum și pregătirea consultărilor privind coordonarea planurilor de dezvoltare a construcțiilor de mașini în cele două țări, în perioada 1976—1980.

finanţe

EFORTURI CONJUGATE PENTRU REDUCEREA ŞI ELIMINAREA PIERDERILOR

ÎN ANSAMBLUL măsurilor elaborate de Conferinţa Naţională a P.C.R din decembrie 1967 privind perfecţionarea organizării şi conducerii economiei naţionale, un loc central îl ocupă creşterea eficienţei activităţii economice. Definind sintetic coordonatele acestui obiectiv major, de interes naţional, documentele de partid au formulat şi fundamentat cerinţa imperioasă a eradicării fenomenului anacronic al pierderilor, a cărui „justificare" a fost uneori chiar teoretizată în trecut.

Marea majoritate a unităţilor economice depăşesc planul de beneficii şi de rentabilitate, nivelul cheltuielilor cunoaşte o permanentă reducere; într-un cuvînt, lupta pentru sporirea eficienţei economice a devenit cauza comună a colectivelor de muncă. Afirmaţia este convingător demonstrată de rezultatele obţinute în economia municipiului Bucureşti în 1971 cît şi în primele luni ale acestui an, datele bilanţurilor confirmînd concluzia că şi în domeniul indicatorilor de eficienţă economică, sarcinile planului cincinal pot fi realizate înainte de termen.

Ca efect al măsurilor de perfecţionare a organizării producţiei şi a muncii, valorificării superioare a materiilor prime şi materialelor, utilizării raţionale a capacităţilor de producţie şi a forţei de muncă, dinamica numărului produselor cu pierderi şi a volumului acestora prezintă o curbă descendentă.

Departe de a reflecta potenţele reale în valorificarea importantelor rezerve din unităţi, fenomenul pierderilor cunoaşte o permanentă limitare şi, la unele întreprinderi, chiar eliminare, după cum rezultă din datele de mai jos privind realizările obţinute în 1971 în economia municipiului Bucureşti, faţă de 1970:

1970 — 100

Explicaţii	Număr: Întreprinderi	Număr: Produse nerentabile	Volumul pierderilor
Întreprinderi industriale cu pierderi pe ansamblul activităţii	60	75	88
Întreprinderi de construcţii-montaj cu pierderi pe ansamblu	58	60	76
Întreprinderi industriale cu beneficii pe ansamblul activităţii, dar care au realizat şi			
— produse planificate şi realizate cu pierderi	106	48	102
— produse planificate cu beneficii, dar realizate cu pierderi	109	118	106
Total:	83	78	91

Datele tabelului de mai sus pun în lumină faptul că în 1971 s-a redus substanţial numărul întreprinderilor care au realizat pierderi pe ansamblul activităţii, al produselor nerentabile şi a volumului pierderilor, deşi la unităţile cu beneficii per sold a crescut şi volumul pierderilor înregistrate la unele produse.

Din cele 12 întreprinderi care în 1971 au rentabilizat 91 produse exemplificăm „Uzina de medicamente" Bucureşti care a eliminat pierderi de peste 2 mil. lei la 8 produse, Întreprinderea de nasturi şi mase plastice de aproape 2 mil. lei la 37 produse, Fabrica de bunuri din cauciuc Jilava de 1,3 mil. lei la 2 produse etc.

Ridicată la rangul unei importante sarcini de partid şi de stat, problema reducerii şi eliminării pierderilor a prilejuit multor colective dezbateri aprofundate care au avut ca efect antrenarea celor mai competente cadre de economişti şi ingineri la elaborarea, fundamentarea şi aplicarea unor măsuri pentru îmbunătăţirea situaţiei. Ca urmare, planul pe 1972 prevede la numeroase întreprinderi reduceri considerabile ale volumului pierderilor, după cum rezultă din datele de mai jos:

Pierderile în 1970 = 100

Întreprinderea	Plan 1972
Uzina Laromet	13
Fabrica de ulei 13 Decembrie	40
Fabrica de elemente automatizări	33
Uzina „Policolor"	58
Fabrica chimică „Sintofarm"	55
Uzina Metalica	41

În trimestrul I 1972, un număr de 39 produse planificate la 13 întreprinderi cu pierderi de circa 3 mil. lei au fost rentabilizate, realizîndu-se beneficii de 4 mil. lei. Fabrica de elemente de automatizare a realizat 14 produse cu un beneficiu de aproape 1,4 mil. lei deşi au fost planificate pierderi de 534 mii lei, Fabrica de medicamente „Biofarm" a realizat 81 mii lei beneficii la 3 produse planificate cu 250 mii lei pierderi etc.

Dar analiza exigentă impune concluzia că lucrurile nu stau încă bine din acest punct de vedere, că există şi rămîneri în urmă. Este vorba, în primul rînd, de faptul că nu în toate unităţile s-au materializat preocupările pentru reducerea şi eliminarea pierderilor, înregistrîndu-se pe trimestrul I/1972 o depăşire considerabilă a pierderilor planificate la sortimentele nerentabile pe ansamblul unităţilor economice din Bucureşti.

Din totalul unităţilor industriale care au realizat pierderi, un număr de 5 (I. U. C. T. Otopeni, U. R. E. M. O. A. S., U.M.G.B., Întreprinderea de industrializare a laptelui şi Centrala de producţie industrială pentru construcţii) deţin o pondere de 60% din volumul pierderilor efective din tr. I.1972, iar 5 întreprinderi de construcţii montaj au depăşit pierderile planificate cu aproape 11 milioane lei.

Depăşiri mai importante ale pierderilor s-au înregistrat la:

Plan = 100

Întreprinderea	Pierderi reale
Întreprinderea de industrializare a laptelui	445
U.R.E.M.O.A.S.	150
Fabrica de articole de sticlă Bucureşti	188
Uzina de medicamente	157
Întreprinderea de materiale de construcţii „7 Noiembrie"	242
I.I.S. „Progresul" încălţăminte	388

Trebuie atrasă însă atenţia şi asupra altui aspect: nu puţine produse planificate cu beneficii au fost fabricate cu pierderi.

Numai la un număr de 4 întreprinderi (Uzina de cinescoape, Uzina 23 August, „Marmura" şi Întreprinderea de produse din ceramică fină), la sortimentele planificate cu beneficii, dar realizate cu pierderi, s-au înregistrat diferenţe nefavorabile totale însumînd 8 mil. lei.

Sînt bine cunoscute unele anomalii şi disproporţii în actuala aşezare a preţurilor şi tarifelor, care contribuie sau chiar determină nerentabilitatea unor produse. Noua legislaţie a creat premise pentru înlăturarea acestora astfel încît continua perfecţionare a preţurilor şi tarifelor, care, exprimînd cît mai real cheltuielile de muncă socială, să îndeplinească în optime condiţiuni multiplele lor funcţiuni economice.

Dar asemenea explicaţii nu pot fi absolutizate. Trebuie combătută tendinţa de a se solicita şi aştepta modificarea unor preţuri, considerînd că aceasta este singura cale de reducere şi eliminare a pierderilor. Cunoscînd că în majoritatea cazurilor nerentabilitatea unor produse este generată de nivelul ridicat al cheltuielilor care ascund însemnate rezerve, este necesară intensificarea eforturilor proprii pentru reducerea preţului de cost, mai cu seamă a cheltuielilor materiale.

Reducerea şi eliminarea pierderilor reclamă imperios valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor, cerinţă ignorată în unele cazuri. La Uzina de cinescoape Bucureşti, de exemplu, tubul cinescop de 65 cm s-a realizat în trimestrul I 1972 cu pierderi datorită în mare măsură calificării necorespunzătoare a unor angajaţi care stăpînesc insuficient procesele tehnologice, din care cauză s-a depăşit substanţial consumul normat la baloane şi alte materiale.

La piesele brut turnate din fontă, „Uzinele 23 August" au consemnat pierderi faţă de beneficiile planificate, deoarece nu s-a realizat coeficientul planificat de utilizare a metalului lichid, s-au utilizat materiale necorespunzătoare calitativ (nisip, var, cocs) cu umiditate, granulaţie şi compoziţie în neconcordanţă cu cerinţele procesului tehnologic.

La U.R.E.M.O.A.S. la fabricarea băilor şi radiatoarelor s-au înregistrat pierderi suplimentare la care a contribuit şi depăşirea cu 449 tone a consumului normat de cocs, ca urmare a frecventelor întreruperi în funcţionarea liniei de formare şi folosirii fontei de cochilă în bucăţi şi dimensiuni necorespunzătoare.

Măsurile destinate reducerii cheltuielilor de producţie şi, implicit, a pierderilor, trebuie să vizeze cu prioritate asemenea acţiuni cum sînt modernizarea şi reproiectarea tehnologiilor şi produselor, optimizarea performanţelor tehnico-economice ale acestora, îmbunătăţirea aprovizionării tehnico-materiale, reducerea pierderilor, rebuturilor, deşeurilor şi perisabilităţilor, respectarea fermă a disciplinei tehnologice, gospodărirea raţională a mijloacelor materiale etc.

În unele cazuri, nepunerea în funcţiune la termenele stabilite a noilor capacităţi de producţie sau nerealizarea parametrilor proiectaţi, a contribuit la fabricarea unor produse cu pierderi. Este situaţia constatată la Combinatul de morărit şi panificaţie Bucureşti, care a avut pierderi la produsul „pufuleţi" deoarece linia tehnologică de la fabrica „Titan" a funcţionat în trimestrul I a.c. sub capacitate, sau de la „Sintofarm" care a depăşit pierderile planificate la „azonaftol A" şi DT datorită folosirii utilajelor sub capacitatea lor.

Întreprinderea „Marmura" a realizat la „dale mozaicate" pierderi generate în mare măsură de stagnări ale utilajelor, nu numai din cauza gradului avansat de uzură şi suprasolicitării lor, dar şi slabei calităţi a pieselor de schimb, deselor înlocuiri ale acestora.

Cheltuielile neeconomicoase au contribuit substanţial, în multe cazuri, la majorarea volumului pierderilor. Este adevărat că nocivitatea unor astfel de cheltuieli se răsfrînge asupra tuturor produselor, nu numai asupra celor nerentabile. La Uzina „23 August" pierderile din rebuturi au atins în primele 3 luni ale anului 11 mil. lei, din care o bună parte la „piese brut turnate din fontă" la care s-au înregistrat pierderi deşi s-au planificat beneficii. În numeroase cazuri, uzina nu şi-a onorat obligaţiile contractuale faţă de clienţi, din care cauză a fost obligată şi la plata unor penalizări şi despăgubiri.

Este evident că reducerea şi eliminarea pierderilor pot fi rezultatul eforturilor conjugate ale tuturor compartimentelor de activitate, ale întregului colectiv, vizînd totalitatea fenomenelor şi proceselor tehnice şi economice.

În unele cazuri, este necesară, de asemenea, şi intervenţia competentă, fermă, pe multiple planuri, a organelor ierarhice superioare. Avem în vedere, de exemplu, modul cum acestea defalcă pe întreprinderi sarcinile sortimentale de producţie, astfel încît fabricarea anumitor produse să fie încredinţată acelor unităţi care au condiţii optime pentru a le realiza rentabil.

Există însă şi cazuri în care, fără o aprofundată analiză comparativă a costurilor de producţie, mai cu seamă a celor directe, Centrala de maşini agricole a transferat producţia de „motocositoare de pantă" de la Uzina „Semănătoarea" unde, potrivit evidenţelor, se fabricau rentabil, la Uzina Metalică care a înregistrat pierderi.

În contextul general al amplificării eforturilor în cinstea apropiatei Conferinţe Naţionale a P.C.R. şi a celei de a XXV-a aniversări a Republicii reducerea şi eliminarea pierderilor pe ansamblul activităţii sau la produsele nerentabile, nu trebuie concepută şi organizată ca o campanie, ca o preocupare episodică. Ea este o sarcină permanentă a tuturor colectivelor şi realizarea acesteia solicită o muncă minuţioasă, tenace, de identificare a celor mai eficiente căi de valorificare a oricăror rezerve în folosirea completă a capacităţilor de producţie, utilizare optimă a resurselor materiale, de creştere a productivităţii muncii, reducere şi eliminare a cheltuielilor neproductive.

M. CALMAN
şef de serviciu în
Ministerul Finanţelor

NOI ACTE NORMATIVE

● În partea I a Buletinului Oficial din 5 mai 1972 a fost dată publicităţii Hotărîrea Consiliului de Miniştri privind subordonarea unor instituţii de învăţămînt superior şi Lista unităţilor de învăţămînt superior care vor funcţiona atît în subordinea Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului, cît şi în subordinea altor ministere sau organe centrale. Prin listă se stabileşte, de pildă, subordonarea unor facultăţi din cadrul A.S.E. din Bucureşti după cum urmează: Facultatea de comerţ interior — ministerului de resort; de asemenea, Ministerului Comerţului Exterior — facultatea corespunzătoare; Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie — Secţia de mecanizarea şi automatizarea Calculului economic de la Facultatea de calcul economic şi cibernetică economică; Direcţiei Centrale de Statistică — Secţia de statistică de la Facultatea de calcul economic şi cibernetică economică.

● În Buletinul Oficial nr. 46, partea I, a fost publicată Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 433/1972, privind înfiinţarea Întreprinderii comerciale de stat „Cocor", cu sediul în municipiul Bucureşti, în subordinea Ministerului Industriei Uşoare. Fiind organizată şi funcţionînd pe principiul gestiunii economice şi avînd personalitate juridică, noua întreprindere are ca obiect de activitate:

— cunoaşterea nemijlocită a cererii populaţiei prin desfacerea confecţiilor, tricotajelor, articolelor de galanterie, încălţăminte şi marochinărie, precum şi a articolelor pentru decoraţiuni interioare;

— retuşarea confecţiilor, tivirea covoarelor, perdelelor şi transportul produselor la domiciliu.

● Prin Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 530/1972, publicată în Buletinul Oficial nr. 58, au fost înfiinţate unele întreprinderi agricole de stat în subordinea Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor — Departamentul agriculturii de stat, care vor funcţiona ca întreprinderi de stat cu personalitate juridică, şi vor avea drept obiect producerea, industrializarea şi desfacerea produselor zootehnice. Printre noile unităţi se numără întreprinderi agricole de stat pentru creşterea şi îngrăşarea porcilor (Galda de Jos — Alba, Şercaia şi Codlea — Braşov, Tîrgşoru Vechi — Prahova, Zimnicea — Teleorman, Măcin — Tulcea, Cosmeşti — Galaţi, Tîrgu Jiu — Gorj, Satu Mare), întreprinderi agricole de stat pentru selecţia şi testarea porcilor (Avrig — Sibiu, Slobozia Ciorăşti — Vrancea) şi Întreprinderea avicolă de stat Tîrgu Jiu.

● În Buletinul Oficial nr. 61, din 26 mai 1972, a fost publicată Hotărîrea Consiliului de Miniştri nr. 558/1972 privind înfiinţarea Fabricii de ulei — Urziceni, jud. Ilfov, în subordinea Trustului uleiului, de sub îndrumarea şi controlul Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare şi Apelor — Departamentul industriei alimentare.

În acelaşi număr din Buletinul Oficial a apărut H.C.M. nr. 611/1972 privind înfiinţarea pe data de 1 ianuarie 1973 a Fabricii de aparate de măsură şi control — Bîrlad, în subordinea Centralei industriale de mecanică fină şi scule — Bucureşti, de sub îndrumarea şi controlul Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini.

● În Buletinul Oficial nr. 68, partea I, din 6 iunie 1972, a fost publicat Decretul Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România pentru aderarea ţării noastre la Convenţia privind înfiinţarea Organizaţiei de colaborare în industria de rulmenţi (O.C.I.R.), semnată la Moscova la 25 aprilie 1964 de către R.P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană, R.P. Polonă, R.P. Ungară, la care ulterior a aderat şi U.R.S.S. Activitatea O.C.I.R. este condusă de o direcţie formată din reprezentanţi ai tuturor părţilor contractante, cîte unu din partea fiecărei ţări. De asemenea, părţile contractante suportă în egală măsură cheltuielile legate de activitatea O.C.I.R.

investiții

INDUSTRIALIZAREA CONSTRUCȚIILOR SOLICITĂ CREȘTEREA VOLUMULUI DE PREFABRICATE

ANUL TRECUT, pe șantierele țării s-au utilizat peste 2,4 milioane metri cubi de prefabricate din beton armat — cantitate cu aproape 20% mai mare decît cea realizată în 1970, în condițiile în care creșterea volumului lucrărilor de construcții-montaj a fost de circa 10%. S-a marcat astfel, în aplicarea acestei principale metode de industrializare a lucrărilor de construcții, un nou și important progres. La realizarea lui au contribuit:

● **lărgirea gamei proiectelor tip bazate pe soluții prefabricate moderne și extinderea utilizării lor** (față de nivelul din 1970 — de la 20% la 38% la clădiri și construcții pentru industrie, transporturi și energie, de la 41% la 68% la clădiri social-culturale, de la 61% la 62% la clădiri și construcții agrozootehnice);

● **creșterea producției de elemente prefabricate atît în industria specializată, cît și în secțiile de producție secundară ale unităților de construcții**, pe poligoane de șantier și piste de preturnare;

● **mărirea numărului de macarale aflate în dotarea organizațiilor de construcții,** care a permis o creștere de peste 30% a volumului lucrărilor mecanizate de montare a elementelor de construcții. 45% din halele de producție, depozitare, transport executate în anul trecut au fost integral prefabricate. Este de remarcat că și în domeniul halelor etajate, multă vreme considerat ca mai greu accesibil soluțiilor industrializate, structurile prefabricate au fost folosite în proporție de 28%. La clădirile de locuit și social-culturale s-a atins un grad de prefabricare a betonului armat de 32%.

Aceste rezultate, care ne situează printre țările avansate în domeniul prefabricării construcțiilor sînt însă departe de a epuiza posibilitățile și de a satisface necesitățile. Cerințele de creștere a eficienței economice în investiții-construcții, pun pe primul plan reducerea substanțială a duratei de execuție a lucrărilor, creșterea productivității muncii pe șantiere într-un ritm mai accelerat decît cel prevăzut prin planul cincinal. **Utilizarea prefabricatelor constituie unul din principalele mijloace de înfăptuire a acestor imperative.**

Privită din acest punct de vedere, evoluția gradului de prefabricate a betonului armat — 25,2% în 1970, 27,7% în 1971, 30% (prevăzut în planul tehnic) în 1972 — apare ca lentă. **Se pune cu insistență problema de a înlocui cu prefabricate nu numai structurile de rezistență monolite, ci și alte părți de construcție, care în prezent se mai execută în mod frecvent prin metode tradiționale** (zidăria de cărămidă): **de a promova cu fermitate acele concepții de prefabricare și acele tipuri de elemente care garantează ritmuri de lucru înalte, o productivitate superioară, paralel cu satisfacerea unei alte cerințe economice majore — reducerea consumurilor de oțel și ciment**

REȚEAUA întreprinderilor de prefabricate este în continuă creștere. Numai în acest an, de pildă, a intrat în funcțiune o mare fabrică la Oradea; se află în construcție altele la Iași, Timișoara și Constanța. Este necesar să se ia din timp măsuri pentru a asigura punerea în funcțiune a acestor capacități înaintea termenelor prevăzute, urgentarea pregătirii și începerii celorlalte investiții similare înscrise în cincinal. Totodată, **trebuie valorificată la maximum experiența dobîndită în producerea prefabricatelor de către constructorii înșiși — în baze de producție și pe poligoane, ori prin preturnare chiar la locul de montare.** La mari platforme industriale cum sînt cele de la Săvinești, Iași, municipiul Gheorghe Gheorghiu Dej, Tulcea, Turnu Măgurele, Pitești ș.a. această practică s-a dovedit deosebit de avantajoasă, rezolvînd obținerea la un preț de cost scăzut a unor elemente de serie mică și mijlocie, ce nu se produc curent în industrie sau care nu pot fi obținute la timp de la întreprinderile specializate.

În legătură cu aceasta, rămîne încă în suspensie o problemă ridicată de mai multă vreme. Cheltuielile pentru amenajarea poligoanelor de trust sau de șantier se suportă mai rar din fonduri de investiții alocate organizațiilor de construcții și mai frecvent din fondurile de care acestea dispun pentru organizarea de șantier (cotă procentuală din valoarea de construcții-montaj a obiectivelor de investiții executate pentru terți). **În numeroasele cazuri ale platformelor industriale pe care se execută succesiv mai multe uzine, ar fi rațional să se aplice o formă de finanțare — eventual credite bancare cu dobîndă minimă — care să permită constructorilor să realizeze de la început capacitatea de prefabricare de care au nevoie,** amortizînd-o apoi treptat, pe măsura încasării cotei de organizare aferente diferitelor investiții de pe platformă.

● În 1971 s-au utilizat 2,4 milioane mc de prefabricate din beton armat, cu 20% mai mult decît în anul precedent, iar în 1972 se vor folosi 2,7 milioane mc.

● Se lărgește continuu rețeaua de întreprinderi specializate în producția de prefabricate.

● De ce bate „pasul pe loc" lărgirea ponderii precomprimatelor în volumul total al betonului armat prefabricat?

● Sarcini și responsabilități sporite ale întreprinderilor furnizoare de materii prime.

Simpla majorare, oricît de rapidă, a producției de prefabricate nu rezolvă, ea singură, progresul rapid al industrializării construcțiilor. Tehnica în acest domeniu, pe plan mondial ca și la noi, evoluează rapid; se cere ca rezultatele din cercetare și proiectare, orientate spre realizarea unor tipuri de prefabricate cît mai eficiente, să fie operativ valorificate și generalizate în producție.

Creația tehnică autohtonă, eforturile oamenilor muncii din fabricile de prefabricate au marcat din acest punct de vedere, în ultimii ani, rezultate de prestigiu, apreciate larg și peste hotare. Se produc în prezent grinzi pentru hale industriale cu deschideri de 18 și 24 m, pe travei de 6 și 12 m, care permit tehnologilor o mare libertate de amplasare a utilajelor și, deci, posibilități de economisire a spațiului interior, Chesoanele TT curbe, cu lungimi de 12 și 18 m și lățimi de 1,5—3 m, au redus consumul de oțel pe metrul pătrat de acoperiș de hală la numai 4,2—5,8 kg; în prezent se pregătește intrarea în producție de serie a elementelor „Tc curb" de 24×2 m. Mărirea suprafeței elementelor a sporit considerabil viteza de montaj, îmbunătățind totodată indicii de exploatare a macaralelor; extinderea utilizării betonului precomprimat la realizarea lor a dus la reducerea relativă a greutății prefabricatelor, economisind totodată mari cantități de materiale. **Față de tipurile produse în 1965, în prezent se pot acoperi 100 mp de hală cu numai 6 elemente, în loc de 19; consumul de manoperă pe șantier a scăzut de la 3,5 la 1,6 ore/mp; timpul de ocupare a utilajelor de montaj pentru realizarea a 1 mp de hală s-a redus de la 3,6 minute la 1,5 minute. Prin folosirea elementelor introduse în ultimii doi-trei ani, consumul de oțel pe metrul pătrat de hală industrială** (fără fundații și închideri) **s-a micșorat de la 20—24 kg la numai 10 kg, indice comparabil cu unele din cele mai bune rezultate pe plan mondial.**

Trebuie însă remarcat că aceste substanțiale avantaje nu se pot încă materializa în proporții de masă, din cauza producției încă insuficiente a unor astfel de elemente. Ponderea precomprimatelor în volumul total al betonului armat prefabricat bate, de cîțiva ani, pasul pe loc în jurul unei medii de 18%. O serie de proiecte (în industria alimentară) cu soluții avantajoase au trebuit să fie refăcute în dauna eficienței economice a investițiilor respective, deoarece nu s-au putut procura la timp pe șantier elemente de suprafață T sau TT, paraboloizi hiperbolici ș.a. Măsurile preconizate în ultimul timp de către principalul producător — Centrala industrială de prefabricate din beton, privind scoaterea din producție a elementelor depășite ca parametri tehnico-economici, pentru ca pe suprafețele astfel eliberate să se confecționeze cantități suplimentare de piese cu grad mare de complexitate, trebuie puse în aplicare cît mai grabnic, printr-o acțiune corelată cu institutele de proiectare.

Cu toate că s-a creat și se dezvoltă o bază pentru producția de agregate ceramice ușoare, cu toate că experimentările efectuate s-au încheiat cu concluzii deosebit de favorabile, **întîrzie în mod nejustificat începerea fabricației curente a prefabricatelor din beton ușor.** Producerea și folosirea lor ar permite nu numai o considerabilă reducere a greutății construcțiilor, deci o dimensionare mai economică a fundațiilor, cu scăderea consumurilor de oțel și ciment, ci și o amplă reconsiderare a rezolvărilor constructive, realizarea de elemente de mare deschidere, pînze subțiri etc. **Se impune,** de asemenea, **să se urgenteze cercetările și experimentările în legătură cu elementele prefabricate cu corpuri ceramice pentru pereți și planșee la construcții civile și industriale.** Actuala tergiversare a unor lucrări experimentale, menite să pună la punct noutăți de deosebită valoare în domeniul prefabricării, trebuie înlăturată de către ministerele și consiliile populare responsabile cu aceste lucrări, de către unitățile însărcinate cu proiectarea și executarea lor.

EFICIENȚA producției de prefabricate din beton depinde în mare măsură de concursul din partea furnizorilor de materiale. Din acest punct de vedere sînt încă de soluționat probleme importante: **asigurarea ritmică a unor cantități suficiente de cimenturi cu rezistențe inițiale mari** (prin folosirea cărora se reduc ciclurile de fabricație a elementelor, deci se mărește producția), **realizarea unei calități constant bune a agregatelor de granulit fabricate la Tîrgu-Mureș și Iași, respectarea caracteristicilor din standard la plasele sudate din armătură și creșterea producției acestora la Uzina de sîrmă și produse din sîrmă de la Buzău, asimilarea de către industria constructoare de mașini a unor utilaje complexe și elemente de automatizare necesare fabricilor de prefabricate ș.a.**

Se prevede ca **în acest an să se utilizeze un volum de prefabricate din beton de peste 2,7 milioane de metri cubi,** ceea ce depășește cifra stabilită pentru 1972 în studiul asupra dezvoltării producției și folosirii prefabricatelor din construcții, aprobat de Consiliul de Miniștri în anul 1969. Realizarea acestei prevederi, crearea din timp a condițiilor pentru o creștere și mai rapidă în următorii ani ai cincinalului, preocuparea constantă pentru modernizarea tipurilor de prefabricate, sînt condiții indispensabile pentru obținerea unor indicatori economici superiori în activitatea de construcții-montaj, pentru mărirea eficienței economice a investițiilor.

C. DORIN

TURISM DE SEZON

● Pentru cei care călătoresc cu autoturismul, ca și pentru cei care iubesc drumeția, recomandăm un traseu inedit și plăcut în munții Bucegi: Sirnea, Fundata, Dragoslavele, Rucăr — iată numele a cîtorva sate turistice. La Rucăr — sat cu vechi tradiții, așezat la răscruce de drumuri, există un han cu 40 de locuri. Dar turiștii pot fi găzduiți și în locuințele (aproape 400) puse la dispoziție de către rucăreni.

Muntele este aproape, iar duminica se poate merge la tîrgul brînzei, unde mocani din satele dimprejur vin cu produse proaspete și îmbietoare. Tot aici se pot admira renumitele țesături ale harnicelor femei din Rucăr. La Dragoslavele satul și pădurea închid între ele apa clară a Dîmboviței, în care se găsesc păstrăvi.

● Stațiunea balneară Bălțătești s-a îmbogățit cu două noi pavilioane cu 236 locuri, construite într-o modernă arhitectonică. În cursul anului urmează să intre în funcțiune și un nou sanatoriu balnear, un complex alimentar și complexul de tratament necesar.

● Pe drumul către litoral s-a deschis de curînd un nou obiectiv: „Hanul Morilor", constituit din 18 căsuțe a cîte două locuri, prevăzute cu instalații electrice, radiatoare, un restaurant de 120 locuri și 60 locuri pe o terasă frumos amenajată. S-a asigurat, de asemenea, spațiu pentru parcarea a 60 autoturisme. Se pot servi preparate de specialitate din pește, pui la frigare, vinuri de Murfatlar.

● În jud. Timiș a fost dată în funcțiune o nouă stațiune balneară: Tinca. Aici se pot trata cei suferinzi de reumatism, prin împachetări cu parafină, masaje, procedee electroterapeutice.

ÎN COOPERATIVELE AGRICOLE DE PRODUCȚIE

IMBUNĂTĂȚIREA EVIDENȚEI ECONOMICE

SCHIMBURILE calitative survenite în cooperativele agricole pe linia organizării producției și a muncii, activitatea tot mai complexă pe care o desfășoară acestea impun organizarea la nivelul fiecărei unități a unui sistem de evidență care să reflecte cît mai fidel situația economică și financiară a unităților respective, adaptarea acesteia la cerințele impuse de noile forme organizatorice.

Măsurile luate în ultimii ani, de perfecționare a evidenței contabile, au contribuit, într-o bună măsură, la îmbunătățirea normelor care privesc întreaga activitate de conducere a evidenței fondurilor de producție, garantarea integrității proprietății obștești, urmărirea și controlul îndeplinirii sarcinilor de producție, la elaborarea unei metodologii unitare privind regulile de efectuare a inventarierilor și de întocmire a bilanțurilor și dărilor de seamă anuale. Se poate afirma deci că au fost create premise pentru ca în fiecare cooperativă agricolă să se poată pune ordine în evidență, să fie reflectate la timp și corect fenomenele economice și financiare din activitatea unităților, în scopul gospodăririi cît mai judicioase a patrimoniului cooperativelor.

Cum se materializează în practică aceste cerințe, care este efectul lor și ce trebuie întreprins pentru ca evidența contabilă din cooperativele agricole să corespundă actualelor cerințe? Din analiza efectuată rezultă că **în multe cooperative reglementările referitoare la ținerea evidenței sînt respectate,** aparatul contabil aducîndu-și efectiv contribuția la activitatea de conducere a cooperativelor, la imprimarea unei atitudini corecte și exigente față de gospodărirea bunurilor proprietate obștească. Astfel, la cooperativele agricole Tătăran — județul Vrancea, Hărman — județul Brașov, Dudești — județul Ilfov, Salonta — județul Bihor, Someșul — județul Satu Mare etc., evidența contabilă asigură înregistrarea la zi a tuturor operațiilor și fenomenelor economice, a modificărilor care au loc în activitatea de zi cu zi a cooperativelor. Aici, s-a instituit un control ferm asupra înregistrărilor contabile și tehnico-operative, s-a asigurat o organizare rațională a circulației documentelor, cuprinderea în aceste documente a unor date care să reflecte cu fidelitate realitatea practică.

Pentru ținerea la zi a evidenței contabile, la începutul anului, se întocmește „planul de circulație a documentelor", prin care se stabilește pentru fiecare responsabil de resort documentele pe care trebuie să le întocmească, data la care trebuie predate și persoana căreia le predă. În vederea repartizării veniturilor membrilor cooperatori, s-a introdus o evidență clară și precisă a producției, muncii și a veniturilor ce se obțin. Evidența muncii cooperatorilor a fost organizată de așa natură încît să prezinte în orice moment situația lucrărilor efectuate, a normelor de muncă pe fermă, echipe, pe întreaga cooperativă și pe fiecare cooperator în parte.

Procedînd în acest fel, conducerile cooperativelor amintite, au avut posibilitatea să cunoască chenzinal care este consumul de muncă pe culturi, sectoare de producție și formațiuni de muncă, putînd lua măsuri din timp pentru folosirea chibzuită a normelor de muncă în conformitate cu acțiunile înscrise în planul de producție și financiar. Evidența contabilă bine pusă la punct în aceste unități a permis urmărirea operativă și identificarea pe locuri de producție a consumurilor de materiale, precum și o analiză asupra economicității acestor consumuri, asigurînd, în același timp, dirijarea rațională a valorilor materiale și bănești, luarea unor decizii cu efecte favorabile asupra situației economico-financiare. Faptul că la cooperativele agricole amintite s-au obținut producții mari în toate sectoarele, iar situația lor economico-financiară este dintre cele mai bune, se datorește în bună măsură și modului în care s-a ținut aici evidența.

Desigur, exemple de natura celor prezentate sînt numeroase, dar, în cele ce urmează, vrem să ne referim în mod deosebit la o serie de deficiențe existente în unele unități în organizarea și conducerea evidenței contabile, precum și la unele probleme care vizează însăși actuala formă de organizare a evidenței în cooperativele agricole. **Există încă destul de multe cooperative în care evidența contabilă este organizată defectuos, începînd cu nerespectarea celor mai elementare reguli de reflectare a patrimoniului, a drepturilor și obligațiilor bănești ce decurg din activitatea economică.** Despre ce evidență contabilă se mai poate vorbi în unele cooperative cînd posturile din bilanțurile contabile sînt pur și simplu ajustate pentru a se realiza corespondența între ele, cînd o serie de indicatori din dările de seamă nu-și găsesc reflectarea în evidența contabilă sau cînd pentru unele conturi nu există nici un fel de evidență analitică. Într-o asemenea situație se găsesc cooperativele Mera — județul Vrancea, Gorneni — județul Ilfov etc. La cooperativa agricolă Mera, în cursul anului 1971, gestionarii și șeful contabil au fost schimbați de trei ori.

Nici pînă în prezent nu s-a reușit să se introducă **ordine și disciplină în întocmirea și înregistrarea documentelor de evidență primară,** documente care de fapt stau la baza întregului sistem de evidență economică, în cooperative. Pe lîngă faptul că acestea nu se întocmesc la zi, în multe cazuri cuprind date nereale, creînd în acest fel teren favorabil sustragerilor de bunuri materiale și bănești din patrimoniul cooperativelor. Cîtă realitate mai poate oferi evidența primară a unor cooperative ca acelea din Copăceni, — județul Ilfov, Ciumești — județul Satu Mare, cînd plusurile descoperite în gestiune sînt de ordinul zecilor de mii. La cooperativa Broșteni — județul Vrancea, șeful sectorului zootehnic pe lîngă că completează doar o singură dată pe lună situația de furajare, iar furajele sînt date în consum, fără a fi cîntărite, nici măcar nu se ține seama de mișcările efectivului de animale, completarea ei făcîndu-se mecanic. Nu e deci întîmplător că chiar în aceste unități s-au descoperit și cele mai multe cazuri de sustrageri. Vinovați de aceste abateri grave se fac în primul rînd șefii sectorului de contabilitate din cooperativele respective, dar și responsabilii unor sectoare de producție care dovedesc o totală lipsă de interes față de această latură a activității lor.

Într-o situație similară se prezintă în unele cooperative modul cum este organizată **evidența activităților industriale și a mijloacelor de transport.** În sectorul activităților industriale, evidența nu reflectă clar, la timp, cu fidelitate, desfășurarea procesului de producție și desfacere. Aceasta și pentru că nu există nici o reglementare privind consumurile de materii prime și de muncă. Neexistînd nici o posibilitate de comparare a consumurilor de materii prime și de muncă, o evidență a prezenței la lucru a angajaților, se ajunge la cheltuieli suplimentare, la însușirea unor venituri nelegale etc. Putem arăta în acest sens că numai în județul Ilfov valoarea prejudiciilor constatate în acest sector e de ordinul a cîtorva milioane de lei.

În sectorul mijloacelor de transport al unor cooperative, nu numai că nu se poate vorbi, de o reflectare reală a activității desfășurate, de o respectare a instrucțiunilor privind mișcarea bunurilor aflate în gestiune, dar se merge pînă acolo încît în unele cooperative s-au constituit magazii aparte pentru acest sector și care sînt încredințate tocmai șoferilor. La ce a dus o astfel de practică? În majoritatea cazurilor la abuzuri grave, lipsuri de proporții în gestiune, la întocmirea unor documente de evidență primară nereale, mistificate cu bună știință de cei în cauză. De fapt, datorită necompletării centralizatorului foilor de parcurs este foarte greu să se poată urmări situația gestiunii.

Dincolo de aceste deficiențe grave, intolerabile, care fac ca evidența contabilă să-și piardă însăși rațiunea existenței sale, abateri de care se fac vinovați conducerile unităților amintite, organizarea rațională a evidenței contabile în cooperativele agricole se înfruntă și cu o serie de deficiențe și lipsuri, care depășesc cadrul și competența unităților respective. Se știe că în ultimii ani în cooperativele agricole s-au luat măsuri pe linia perfecționării organizării producției și a muncii. În mod normal aceste schimbări trebuiau să se reflecte și în sistemul de evidență, respectiv **adaptarea acestuia la noile forme de organizare.** Astfel, înființarea în cooperativele agricole a fermelor cu gestiune economică internă presupunea organizarea la nivelul lor a unei evidențe tehnico-operative după sistemul celei folosite în fermele de stat. Registrele actuale ale fermelor pentru urmărirea veniturilor și cheltuielilor și care de fapt, împreună cu fișa de evidență a muncii, constituie întreaga evidență a acestor subunități de producție, nu corespund nici pe departe cerințelor gestiunii economice interne. **Sistemul actual de evidență din ferme nu oferă posibilitatea urmăririi consumului de valori materiale și bănești, a veniturilor realizate de fermă, a corelației între venituri și cheltuieli.**

De asemenea, se impune o reglementare a raporturilor de cooperare dintre ferme. Ar fi de dorit ca ajutorarea între ele să se facă pe baza unor documente de evidență primară sub formă de comenzi și care să fie reflectate în evidența fermelor cu ajutorul unui cont de decontări interne. Introducerea unui astfel de cont ar reda o imagine reală a activității fermelor, a rezultatelor lor economice și financiare; totodată ar crea un cadru favorabil aplicării în practică a indicațiilor conducerii de partid privind retribuirea cooperatorilor nu în funcție de rezultatele cooperativei, ci de cele ale fiecărei ferme și formațiune de lucru în parte.

Recent a fost elaborat **un nou plan de conturi** care se aplică deocamdată doar experimental în cîte două cooperative din fiecare județ. Dacă vechiului plan de conturi i se putea imputa o grupare necorespunzătoare a conturilor pe clase, lipsa unor conturi prin care să se reflecte uzura mijloacelor fixe, o neconcordanță între evidența contabilă și diferiți indicatori economici din dările de seamă, prin noul plan de conturi, acestea au fost în parte rezolvate. Apare însă de neînțeles de ce nici în noul plan nu s-au introdus conturi de rezultate. E posibil ca într-o cooperativă agricolă cu o activitate atît de complexă și o valoare a producției globale de peste 65 milioane lei, cum este, de exemplu, cea din Salonta — județul Bihor, evidența contabilă să nu poată reflecta rezultatele financiare? **Introducerea conturilor de rezultate, respectiv de beneficii și pierderi,** este determinată atît de generalizarea prețului de cost în cooperativele agricole, cît și de necesitatea de a se reglementa, într-o formă sau alta, problema pierderilor din unitățile agricole.

Se știe că producția agricolă este supusă, într-o anumită măsură, riscului și incertitudinii, astfel că de cele mai multe ori pierderile din agricultură sînt de natură obiectivă, iar ADAS-ul acoperă numai o parte din aceste pierderi. Ce se întîmplă însă cu restul pierderilor, pe seama cui se acoperă acestea? Pînă în prezent nu există nici o reglementare în această direcție. Indicația dată cooperativelor agricole privind constituirea unui **fond de rulment** nu și-a găsit aplicarea în practică decît în foarte puține cazuri, astfel că pierderile rămîn pe credite bancare, care neputînd fi rambursate la timp, prin majorarea dobînzilor, influențează negativ situația financiară a cooperativei. Ar fi bine deci să se instituie obligativitatea constituirii acestui fond. Experiența unor cooperative agricole ca Tătăran și Tîmboiești — județul Vrancea, care an de an au alocat anumite sume pentru constituirea unui astfel de fond, ajungînd ca începînd cu anul 1970 să renunțe chiar la creditele de producție, pledează convingător pentru susținerea acestei idei.

Reflectarea în noul plan de conturi a uzurii mijloacelor fixe vine să înlăture unul din marile neajunsuri existente în evidența cooperativelor agricole. Rămîne însă de văzut cum se va soluționa în mod practic actuala stare de fapt în ce privește nivelul diferit la care este evaluat unul și același mijloc fix în diferite cooperative agricole. Credem că cea mai bună rezolvare ar fi trecerea neîntîrziată la **o reevaluare a mijloacelor fixe.** E o sarcină dificilă, dar imperios necesară, ținînd seama și de faptul că se preconizează introducerea calculului prețului de cost în toate cooperativele agricole.

Desigur materialul de față nu a putut și nici nu și-a propus o analiză a tuturor problemelor cu care se confruntă organizarea unei evidențe economice raționale în cooperativele agricole. Faptul însă că, așa după cum s-a văzut, mai sînt încă multe cooperative în care evidența este ținută defectuos, în care se încalcă în mod flagrant regulile disciplinei financiare, impune din partea organelor competente luarea unor măsuri urgente pentru a se introna în toate cooperativele un spirit de înaltă responsabilitate față de gospodărirea eficientă a avutului obștesc și întărirea mijloacelor de apărare a integrității acestuia.

I. POPESCU

În „anticamera" zootehniei

In întîmpinarea Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român și a celei de-a 25-a aniversări a Republicii

CUM ACȚIONĂM PENTRU VALORIFICAREA RESURSELOR DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

Între multiplele acțiuni și inițiative declanșate în acest an pentru realizarea înainte de termen a sarcinilor de plan, un loc important îl ocupă **utilizarea mai deplină a tehnicii din dotare, a forței de muncă și a timpului de lucru.** *Pornind de la faptul că de la fiecare mașină și utilaj se pot obține în același timp de lucru mai multe produse, colectivele de muncă din întreprinderi au declanșat largi acțiuni pentru depistarea și valorificarea de noi rezerve astfel ca,* **pe seama creșterii productivității muncii, să realizeze cea mai mare parte a sporului de producție** *cu care s-au angajat în întrecerea socialistă pentru realizarea înainte de termen a actualului cincinal.*

Astfel de acțiuni s-au desfășurat și continuă să se desfășoare și în întreprinderile din municipiul Sibiu. Aici, pe baza unor ample studii privind perfecționarea organizării producției și a muncii în întreprinderi, la fiecare loc de muncă, prin introducerea de procedee avansate, înlăturarea locurilor înguste și a timpilor morți, întărirea disciplinei în muncă, au fost depistate mari rezerve care, valorificate, pot asigura, încă în acest an, la nivelul municipiului, sporirea producției peste prevederi, evaluată la zeci și chiar sute de milioane de lei. Evident, totul depinde de materializarea măsurilor inițiate, de mobilizarea activă a fiecărui salariat în vederea autodepășirii, de folosire a tuturor condițiilor existente pentru ca fiecare angajament asumat să fie nu numai îndeplinit, ci și depășit.

Ce indică analiza rezultatelor din primele luni ale anului, unde și cum trebuie impulsionată activitatea pentru mai larga valorificare a resurselor de creștere a productivității muncii? Ce neajunsuri există, cum pot fi ele învinse? Iată cîteva probleme, care au făcut obiectul unei analize în principalele întreprinderi sibiene și consultarea, **cu sprijinul Comisiei economice a Comitetului municipal de partid,** *a specialiștilor în vederea perfecționării metodologiei de urmărire și calcul a indicatorului de productivitate a muncii.*

70% DIN PRODUCȚIA PESTE PLAN REALIZATĂ PE SEAMA REZERVELOR DE SPORIRE A EFICIENȚEI MUNCII VII

În întrecerea declanșată pentru realizarea actualului cincinal înainte de termen, în toate întreprinderile din municipiul nostru s-a acționat pe multiple planuri în vederea mobilizării rezervelor potențiale cele mai eficiente. Au fost analizate posibilitățile de folosire mai rațională a capacităților de producție, de organizare mai temeinică a fluxurilor tehnologice, de repartizare judicioasă a comenzilor pe loturi de fabricație, de valorificare mai deplină a unor tehnologii avansate, de diminuare a consumurilor specifice pe produs, de creștere, în general, a eficienței întregii activități economice. Cea mai valoroasă rezervă însă, după cum rezultă în urma studiilor întocmite de specialiștii comisiei economice a municipiului nostru, de colectivele majorității întreprinderilor. este **ridicarea permanentă, la cote cît mai înalte, a nivelului productivității muncii.** De unde s-a ajuns la această concluzie?

Sibiul, cunoscut ca vechi centru muncitoresc, a marcat în anii socialismului o puternică și multilaterală dezvoltare. Vechile întreprinderi au fost modernizate și reprofilate, au fost construite noi unități dotate cu tehnică de prim rang, au fost inițiate largi acțiuni de calificare și ridicare a calificării cadrelor; au fost create în întreprinderi și la nivelul centralelor industriale centre de cercetări și proiectări, care sprijină efectiv cerințele producției — atît cele cantitative, de diversificare, cît și cele calitative și de eficiență. Toate acestea, privite laolaltă, reprezintă o puternică bază tehnico-materială care, folosită rațional și cu înaltă răspundere poate asigura atît la nivelul municipiului, cît și la fiecare unitate industrială în parte, obținerea, de la an la altul, a unor rezultate economice într-o dinamică favorabilă. Elocvent este faptul **că în 1972 în municipiul Sibiu producția industrială a anului 1938 se realizează în numai 27 zile; de asemenea față de 1950 cînd se realiza o producție globală industrială de 373,6 milioane lei, în acest an ea depășește cu mult 6 miliarde lei, iar productivitatea muncii a crescut de la 37 710 lei/salariat în 1950 la peste 160 mii lei/salariat (1972).**

Principala forță care poate asigura valorificarea deplină a tuturor potențelor tehnico-materiale existente — o reprezintă **forța de muncă, oamenii.** În măsura în care fiecare salariat își îndeplinește cu înaltă responsabilitate sarcinile încredințate, își dezvoltă spiritul creator și pune în slujba colectivității tot ce are mai bun, este cu putință ca peste tot să se realizeze produse peste plan, de bună calitate, cu un consum mai mic de muncă și la costuri cît mai reduse. Comitetul municipal de partid acționează cu toate forțele pentru a sprijini oamenii muncii în îndeplinirea sarcinilor de plan și a angajamentelor luate în marea întrecere de a realiza cincinalul înainte de termen. **Au fost instituite la nivel de municipiu cît și în toate unitățile industriale mai mari, colective de specialiști care să sprijine depistarea rezervelor interne și valorificarea lor, să ajute prin asistență tehnică pe muncitori în utilizarea mai bună a timpului de lucru, folosirea rațională a capacității mașinilor și utilajelor, a materiilor prime și materialelor.** Concomitent, aceste colective ajută muncitorii în însușirea tehnicii noi, a experienței fruntașilor în producție; ele analizează operativ defecțiunile ce se ivesc în procesul de fabricație și propun conducerilor întreprinderilor, secțiilor, măsuri de înlăturare a neajunsurilor, de preîntîmpinare a unor eventuale dereglări a mersului normal al activității.

Eforturile depuse de organizațiile de partid și de comitetele oamenilor muncii de a aplica în viață măsura stabilită de conducerea partidului nostru, de generalizare a schimbului II și extindere a schimbului III, în scopul unei mai bune utilizări a capacităților de producție, au condus la creșterea coeficientului de schimb mai ales la unitățile constructoare de mașini. La Uzina Independența, de pildă, în urma măsurilor luate, coeficientul de schimburi a crescut de la 1,64 cît era în trimestrul I/1972, la 1,71 în acest trimestru — în secțiile de bază indicele de utilizare al mașinilor ajungînd la 78,3% față de numai 71,8% în trimestrul I/1972. La Uzina „Balanța" în urma încheierii de cursuri scurte de calificare pentru rectificatori, strungari, sculeri și, mai ales, după trecerea în atelierele de prelucrări mecanice a unor muncitori de la secțiile auxiliare, coeficientul de schimburi din secțiile de prelucrări, a crescut de la 1,94 în trimestrul I/1972, la 2,14 în prezent, iar indicele de utilizare a mașinilor de la 77,2% în secțiile de bază, la 80,8%. Cu simț de răspundere s-au preocupat și comitetele oamenilor muncii de la Uzina Mecanică și de la Uzina de piese auto de încărcare rațională a mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Drept urmare, coeficientul de schimb a crescut de la 2,20 la 2,23 în aceeași perioadă, iar indicele de utilizare al mașinilor pe luna mai a fost de 82,7% în secțiile de bază și de 68,7% în secțiile auxiliare.

Acțiuni largi, ca urmare a mobilizării de către organizațiile de partid din întreprinderi, **desfășoară comuniștii, animatorii tuturor formațiilor de lucru, pentru a obține în fiecare schimb și în fiecare zi mai mult, mai bun și mai ieftin, declanșînd valoroase inițiative pentru autodepășire, pentru realizarea unor recorduri naționale în materie de nivel de producție și cheltuieli cît mai reduse pe unitatea de produs.** Un exemplu edificator ni-l oferă în această privință întrecerea ce se desfășoară între cele peste 1400 de țesătoare din întreprinderile industriei ușoare ale municipiului nostru — Fabricile „Libertatea", „Dumbrava", „Drapelul Roșu" și „7 Noiembrie".

Angajamentele mobilizatoare luate pe municipiu **de a obține în acest an o producție marfă mai mare cu 157 milioane lei față de prevederi,** nu pot fi înfăptuite fără realizarea la fiecare război, strung, raboteză sau mașină de rectificat, zi de zi, a unor producții peste plan. **În întreprinderile textile, de pildă, s-a dezvoltat mult acțiunea ca un țesător să lucreze concomitent la 2—4 războaie.** Rezultatele dobîndite confirmă pe deplin eficiența întrecerii pentru autodepășire. Pe primele 5 luni ale anului în curs, la Fabrica „Libertatea" producția marfă a fost realizată și depășită cu peste 4 milioane lei, iar angajamentul suplimentar la acest indicator este de peste 12 milioane lei pe întregul an. La „Drapelul roșu" realizările suplimentare reprezintă 1,1 milioane lei, iar angajamentul unității la acest indicator a fost sporit de la 4 la 6 milioane lei pentru acest an.

Nu mai puțin edificatoare sînt și inițiativele din celelalte întreprinderi. Pentru a simplifica unele operațiuni de lucru, pentru a face mai spornică munca, **în întreprinderile constructoare de mașini sibiene au fost introduse în ultima vreme și extinse o serie de tehnologii noi, de înalt randament.** Bunăoară, la Uzinele „Independența", datorită măsurilor tehnice și de autodotări aplicate, productivitatea muncii pe salariat a crescut substanțial, iar prin mai buna folosire a capacităților de producție, angajamentul inițial la producția marfă a putut fi sporit de la 10,5 milioane lei, la 30 milioane lei. De asemenea, prin acțiunea de autoutilare au fost mecanizate o serie de activități, care înlocuiesc munca manuală, influențînd pozitiv nivelul productivității muncii. Așa stau lucrurile la Uzina de piese de schimb (în trimestrul I a.c. s-au realizat aici mașini și utilaje, prin eforturi proprii, de 2,1 milioane lei), la Uzina „Independența" (de peste 760 mii lei), Uzina „Balanța", Uzina Mecanică și Flamura roșie (unde prin autoutilare s-au mecanizat operațiile de transport intern în secții) și altele. **La nivelul municipiului, în primele 5 luni ale anului, s-au obținut peste plan la productivitatea muncii 1 150 lei/salariat, față de angajamentul asumat de a depăși productivitatea muncii cu 2 000 lei/salariat.**

O rezervă potențială de mare importanță o reprezintă și **folosirea deplină a timpului de lucru.** În anii trecuți, datorită unor racile existente în unele întreprinderi, mai ales în domeniul organizării producției, al insuficienței în aprovizionarea tehnico-materială, nivelul orelor nelucrate, pierdute, se ridica la zeci și sute de mii. De aceea, Comitetul municipal de partid, prin Comisia sa economică și organizațiile de bază din întreprinderi, a desfășurat și desfășoară largi acțiuni pentru evitarea repetării unor asemenea neajunsuri, pentru ridicarea conștiinței muncitorești, pentru respectarea de fiecare unitate a obligațiilor contractuale asumate. Întărirea disciplinei în producție a salariaților, a avut ca efect, în perioada ce a trecut din acest an, reducerea absențelor nemotivate, a învoirilor, a stagnărilor în producție, lucru oglindit în ridicarea gradului de utilizare a timpului de lucru. **La nivelul municipiului, în luna mai, indicele de utilizare a fondului de timp a crescut de la 94% (aprilie) la 95%.**

Desigur, sînt și alte acțiuni locale care facilitează obținerea de rezultate eficiente în întreprinderi. Lucrul cel mai concludent al materializării tuturor acțiunilor și inițiativelor îl reprezintă faptul că **din sporul de producție de 64 milioane lei obținut în perioada ianuarie—mai 1972, mai bine de 68,4% se datorează valorificării rezervelor de creștere a productivității muncii** (în perioada 1967—1971 75,7% din sporul de producție a fost realizat tot pe seama creșterii productivității muncii).

Sîntem ferm convinși că mergînd în continuare pe drumul stabilit, vom valorifica în acest an cît și în viitor importante resurse latente, care vor face cu putință ca **întreprinderile din Sibiu să realizeze cincinalul în patru ani și jumătate.**

ing. Vasile POPA
secretar al Comitetului municipal Sibiu al P.C.R.

INFLUENȚA SPORIRII GRADULUI DE MECANIZARE A PRODUCȚIEI

Fabrica „Flamura roșie", se numără printre unitățile sibiene care s-a modernizat și dezvoltat puternic în ultimii ani, datorită unor însemnate investiții alocate în acest scop. Ca urmare a creșterii capacităților de producție, au sporit și sarcinile ce le are de rezolvat: realizarea de piese de schimb și accesorii pentru industria textilă, precum și de bunuri de consum — circa 1000 de produse în aproape 5000 tipodimensiuni. Anual, conform planului tehnic, întreprinderea trebuie să asimileze între 500—800 tipodimensiuni de produse noi.

Cu toată producția eterogenă, cu multiplele tehnologii pe care le impune specificul de fabricație, **sporirea an de an a productivității muncii constitue unul din obiectivele de bază ale întregii întreprinderi.** În acest scop, colective de specialiști întocmesc studii, pe care le dezbat cu cele mai competente cadre, propun diferite variante de valorificare a unor resurse, astfel încît deciziile ce se iau asigură de fiecare dată eficiența scontată. Una din rezervele fructificate pe scară largă o reprezintă **creșterea gradului de mecanizare a diferitelor operații.** Un exemplu edificator, din multe altele, rezolvate. La produsul cocleți pentru războaiele de țesut bumbac, operațiile de „pus maion", „înșirat" și „lipit maion" se executau înainte manual, cu un consum de manoperă relativ ridicat (3,37 ore/1000 buc). Prin execuția unor dispozitive speciale, aceste operații se execută concomitent cu prima operație de bază și anume aceea de confecționat, direct pe mașina existentă. De asemenea, punîndu-se maionul încă de la operația de confecționat, dispare și necesitatea executării separate a operației de „lipit maion", aceasta efectuîndu-se odată cu prima operație. **Noua tehnologie care prevede executarea simultană a celor trei operații aduce o economie de manoperă de 1.52 ore la 1000 buc. cocleți.** De asemenea, ea influențează favorabil și **normele de muncă care se reduc cu circa 8% la operația de „confecționat" și cu circa 20% la operația de „control".**

Analizîndu-se fișele de antecalculație în care sînt evidențiate, pe de o parte, creșterea cheltuielilor materiale cu 2%, pe altă parte, reducerea cheltuielilor pentru salarii, inclusiv scăderea ponderii regiilor secției și a cheltuielilor generale ale întreprinderii, rezultă o economie la prețul de cost de 19,24 lei/1000 buc. **La întregul volum de producție planificat rezultă o economie care se ridică la 263 760 lei. Prin mecanizarea operațiilor amintite a crescut și productivitatea muncii cu 51%.**

În scopul înlocuirii unui mare volum de muncă manuală s-a trecut și la **studierea posibilității de mecanizare a operației de „presat capse" la ace de siguranță.** Cea mai mare pondere din punctul de vedere al consumului de manoperă o avea operația manuală de presat capsă (133,4 ore/1000 groși, respectiv 58% din totalul de manoperă). Prin realizarea unei mașini speciale, această operație de presat capsa se execută automat, concomitent cu operația de „răsucit arcul" acului de siguranță. În felul acesta, tehnologia se simplifică, executîndu-se două operații deodată. De asemenea **se realizează la manoperă o economie de 98,10 ore/1000 de groși.** Luîndu-se în calcul și reducerea cheltuielilor de regie și a ponderii cheltuielilor generale ale întreprinderii se ajunge la o reducere a prețului de cost de 1 312,49 lei la 1000 groși ace de siguranță. Măsura respectivă are o influență favorabilă și asupra sporirii productivității muncii. Comparînd norma nouă de producție de 132,04 ore/1000 groși cu norma veche de 230,14 ore/1000 groși, rezultă **o creștere a productivității muncii cu 74,3%.**

Orientarea activității doar în direcția economisirii manoperei prin mecanizări sau automatizările aduse unor operații în cadrul unei tehnologii existente, ar fi însă unilaterală, avînd în vedere cuceririle noi ale tehnicii moderne, mai ales în ce privește prelucrarea materialelor plastice. Un exemplu din activitatea noastră care demonstrează eficiența economică a abordării în ansamblu a tehnologiei unui produs sau component al unui produs complex este acela privind **schimbarea tehnologiei de fabricație a reperului „limbă" pentru stiloul „Pionier", executat în secția stilouri.**

Reperul „limbă" al acestui stilou se executa după o tehnologie clasică practicată, cu mici diferențe, de către toți fabricanții de stilouri din țară și de peste hotare. Această tehnologie cuprinde multe operații și, respectiv, un consum mare de manoperă. În al doilea rînd, nu asigură o interschimbabilitate certă, precizia de prelucrare rămînînd, la multe operații, la discreția factorului subiectiv — omul — determinat de pregătirea profesională și de conștiinciozitatea executării operațiilor potrivit documentației tehnice. În al treilea rînd: în ultimul timp au apărut o serie de materiale plastice cu caracteristici tehnice superioare, care permit schimbarea tehnologiei de fabricație cu consecințe favorabile asupra prețului de cost, determinat de înlocuirea barelor de ebonită cu copolimer A.B.S.

Trecerea la executarea „limbii" după noua tehnologie — prin injecție — a dus la reducerea manoperei de la 11,91 ore/1000 buc. la 6,77 ore/1000 buc, respectiv o economie de 5,14 ore/1000 buc. Prin înlocuirea ebonitei cu copolimer A.B.S., se reduc de asemenea cheltuielile efectuate pentru materia primă cu 54,82 lei. În afară de eficiența economică, schimbarea tehnologiei contribuie și la îmbunătățirea substanțială a calității reperului, deoarece precizia de prelucrare a acestuia depinde exclusiv de precizia de execuție a matriței, eliminîndu-se elementul subiectiv, îndemînarea și calificarea omului.

Am dat aceste cîteva exemple, pentru a ilustra ce resurse însemnate se pot valorifica practic în favoarea creșterii eficienței economice, dacă există preocuparea și dorința de a perfecționa continuu tehnica de execuție.

Am de ridicat, în încheiere, cîteva probleme referitoare la modul de calcul al productivității muncii, la fetișurile ce apar în urma acestuia și de făcut unele propuneri de perfecționare a actualei metodologii. Conform practicii existente, întreprinderea primește după definitivarea planului de producție la nivel central sarcinile pentru perioada următoare, concretizate în indicatorii de plan. **Sarcina de sporire a productivității muncii nu se stabilește analitic după structura planului de producție, ci se fixează arbitrar, în conformitate cu nivelul de creștere a acesteia pe centrală industrială sau minister după realizările perioadei anterioare.** În 1971, întreprinderea a realizat sarcina de productivitate pe salariat după metodologia în vigoare în proporție de 100% (în valoare absolută 130 754 lei).

Pentru anul 1972 s-a planificat un nivel de 139 464 lei/salariat, ceea ce reprezintă o creștere de 6,70%, urmînd a se obține pe această cale 57% din sporul producției globale.

La stabilirea planului productivității muncii pe anul 1972 o influență negativă a avut preluarea de la F.A.T.-București a producției de ace de cusut de mașină, a căror productivitate reprezintă mai puțin de jumătate din productivitatea medie realizată pe anul 1971, respectiv 61 000 lei/salariat față de 130 754 lei. În această situație, ținînd cont de faptul că produsele întreprinderii au o productivitate foarte diferită (de la 23 000 lei/muncitor la 2 milioane lei/muncitor), **variația structurii de plan de la o perioadă la alta influențează în foarte mare măsură productivitatea muncii la nivel de întreprindere.**

Avînd în vedere că în ultimii ani structura producției la întreprinderea „Flamura roșie" s-a deplasat constant către produsele cu productivitate mare (produse din materiale plastice), influența acestei structuri asupra productivității muncii a fost sistematic favorabilă. Din această cauză întreprinderea a realizat prin efort propriu numai o parte din sarcina de productivitate, cealaltă parte rezultînd de la sine prin deplasarea structurii de producție. **Este evident faptul că în momentul cînd structura se va deplasa în sensul produselor cu productivitate mică, unitatea va avea mari dificultăți în realizarea sarcinii de creștere a productivității muncii.**

În momentul de față **o influență negativă asupra productivității muncii o are aprovizionarea neritmică a procesului de producție cu materiale, ceea ce face ca să se creeze perioade de vîrf, muncă în „asalt", cu implicații defavorabile asupra calității produselor și asupra menținerii constante a capacității de muncă a muncitorilor.** Implicațiile aprovizionării asupra productivității muncii se manifestă negativ și în cazul neasigurării materiilor prime și materialelor în sortimentul, calitatea și dimensiunile necesare.

O altă cauză ce denaturează raportarea indicatorului de productivitate a muncii este „munca la domiciliu". Unitatea noastră are în prezent 120 muncitori ce execută diferite operații la domiciliu. Aceștia sînt plătiți după producția realizată, fără a fi cuprinși în numărul mediu scriptic. Producția obținută pe această cale intră în valoarea producției globale, ceea ce face ca la calculul productivității muncii să influențeze favorabil acest indicator pe întreprindere, dar, firește, în mod nejust.

Aceste considerente, cît și altele, socot că trebuie să mobilizeze specialiștii pentru găsirea unei metodologii de calcul care să reflecte în mod just, și cît mai realist, efortul propriu de creștere a productivității muncii al fiecărui colectiv de întreprindere.

Lucian LINDE
șef serviciu normare-salarizare, Grupul de întreprinderi al industriei de accesorii-M.I.U.

FOLOSIREA DEPLINĂ A TIMPULUI DE LUCRU

Pe primele 5 luni din acest an, colectivul uzinei noastre a dobîndit realizări deosebite: **la producția marfă am dat peste plan 2 milioane lei, la productivitatea muncii am realizat 300 lei/salariat peste prevederi și am obținut 641 mii lei beneficii peste plan în trimestrul I a.c.**

Așadar, un bilanț pozitiv. Eforturile noastre sînt îndreptate acum spre amplificarea acestor rezultate bune, astfel încît, pe întregul an, să obținem succese și mai mari. De altfel, la aceasta ne obligă și **angajamentele suplimentare luate recent și anume: 15 milioane lei la producția marfă, 700 000 lei economii la preț de cost și 2 milioane lei beneficii peste plan.**

În scopul obținerii unui randament mai înalt în muncă, ne-am preocupat de **policalificarea unor muncitori, încît aceștia deservesc 2—3 mașini.** În prezent un număr de 30 muncitori lucrează în acest mod. Desigur, pe această cale va trebui să perseverăm, în continuare, pentru a putea asigura ca fiecare utilaj să fie folosit din plin nu numai în schimbul I, ci și în celelalte schimburi. Ne preocupăm, totodată, de completarea schimbului II și III, fapt ce a permis să crească coeficientul de schimb de la 1,64 în 1971 la 1,77 în trimestrul I 1972.

O altă pîrghie folosită în scopul măririi productivității muncii o constituie **mecanizarea și automatizarea unor lucrări.** În ultimii ani, am realizat multe lucruri importante în această direcție, îndeosebi pe calea autoutilării, în care uzina noastră a căpătat o bună experiență, care s-a reflectat pozitiv în creșterea productivității muncii. Și în prezent avem întocmit un plan judicios de automatizarea unor lucruri. Din acesta o bună parte din prevederi le-am și materializat: instalațiile semiautomate de vopsit amortizoare și arcuri lamelare, cuptoare mecanizate pentru încălzirea capetelor și mijloacelor foilor de arc, transportoare suspendate pentru alimentarea cu piese la mașinile-unelte, automatizarea mașinilor de găurit pentru găurirea completă a crucilor cardanice (invenție a unui colectiv de ingineri din uzină) etc. Avem, de asemenea, în proiect construirea unor linii automate ca: linie automată pentru prelucrarea furcilor de la cardan, linii automate de zincare, cadmiere și cromare. Am început și vom continua și în anul viitor construirea de linii automate pentru prelucrarea arcurilor lamelare, linie automată pentru prelucrarea arcurilor de suspensie pentru autoturisme etc. Toate acestea vor permite nu numai o utilizare mai bună a muncitorilor, ci vor crea condiții și pentru obținerea unei munci mai spornice.

Avem însă alte domenii în care nu putem spune că lucrurile se prezintă favorabil, deși au fost înregistrate în ultimii ani îmbunătățiri evidente. Este vorba, în principal, **de absențele nemotivate și fluctuația unor cadre de muncitori.** În trimestrul I al acestui an, numărul absențelor nemotivate s-a ridicat la 15 740 ore-om, iar învoirile și concediile fără plată — la 5 343 ore-om, echivalente cu manopera necesară unei producții de peste 2 200 000 lei.

Sigur că pentru creșterea disciplinei în muncă — ca factor important de folosire mai bună a mașinilor, a timpului de lucru și, deci, de sporire a productivității muncii **— va trebui întărită, în primul rînd, munca politico-educativă.** Dar nouă, cadrelor tehnice din conducere și celor din execuție, **ne revine sarcina să creăm cele mai bune condiții de lucru, astfel încît muncitorii să poată folosi în mod cît mai productiv timpul de lucru și să nu fie tentați, sub o formă sau alta, să absenteze din producție.** Este vorba, în primul rînd, de **asigurarea unei aprovizionări tehnico-materiale ritmice a locurilor de muncă.** Avem, însă, unii furnizori care nu-și respectă obligațiile contractuale. Așa stau lucrurile cu garniturile de cauciuc care nu ni s-au livrat de către Combinatul de articole tehnice de cauciuc (peste 300 000 buc. pe 5 luni) 835 tone oțel pentru arcuri în trim. I nelivrate de C.S. Reșița iar organele de asamblare nu sînt asigurate la nivel de peste 500 000 buc., fie că nu s-au dat extrase de program, sau nu s-au contractat, iar din cele contractate nu s-au livrat în întregime.

În ce privește fluctuația forței de muncă, ea va putea fi stăvilită prin crearea unor condiții mai bune de cazare. Pentru acest an avem prevăzute fonduri de investiții pentru construirea a două cămine muncitorești a căror lucrări vor începe nu peste mult timp și vor fi terminate în 1973.

Vasile POPESCU
inginer-șef, Uzina de piese auto

NORME DE MUNCĂ STIMULATIVE, CU FUNDAMENTARE TEHNICO – ȘTIINȚIFICĂ

Cunoscînd îndeaproape activitatea tuturor colectivelor din industria municipiului Sibiu, pot să afirm că peste tot există preocupări multiple în vederea valorificării maxime a rezervelor existente, pentru dobîndirea de realizări cît mai consistente în marea întrecere ce se desfășoară pe plan național pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen. Nu vreau să repet nici rezultatele ce s-au obținut în acest an și nici să dau exemple de angajamente. Socot esențial să desprind cîteva aspecte, de care, după părerea mea, depinde ridicarea mai accentuată a productivității muncii, creșterea eficienței întregii activități economice.

O problemă — pe care o socot de însemnătate excepțională — este aceea a **calității normelor de muncă,** care constituie un factor principal de folosire integrală a capacității mașinilor, utilajelor și a timpului de lucru al muncitorilor. Este adevărat că odată cu generalizarea experimentării noului sistem de salarizare și în întreprinderile din municipiul nostru au fost reașezate normele de muncă în așa fel încît acestea să oglindească mai bine posibilitățile reale de lucru, să permită o mai bună valorificare a rezervelor existente și, mai ales, să faciliteze remunerarea muncitorilor în raport direct cu cantitatea și calitatea muncii prestate. Or, dintr-o analiză făcută de comisia economică a comitetului municipiului de partid asupra nivelului realizării normelor de muncă în toate întreprinderile, dar mai cu seamă în cele constructoare de mașini, **rezultă pregnant insuficiența fundamentării lor tehnico-științifice.**

Dacă analizăm din punct de vedere statistic repartizarea muncitorilor care lucrează în acord pe grupe de îndeplinire a normelor pe trimestrul I al anului, vom observa că marea lor majoritate au înregistrat depășiri ale normelor între 20—30% și alții chiar mai mult. Dacă erau cazuri izolate, aceste depășiri mari puteau fi puse pe seama calificării și experienței muncitorilor respectivi; repet însă, că acest lucru prezintă aproape un fenomen general. Iată și unele exemple. La Uzina de piese auto un număr de peste 400 muncitori au depășit normele între 20—30%, la Uzina „Independența" — 400, C.E.I.L. — 580, iar la Întreprinderea „13 Decembrie" — 390. Este adevărat că sînt și muncitori care în această perioadă nu și-au realizat normele; dar în aceste cazuri este vorba fie de muncitori noi angajați, fie de unii elevi ce au absolvit nu de mult cursurile profesionale.

Așa stînd lucrurile, socot că trebuie acționat cît mai operativ pe două căi: pe de o parte, **se cere ca în fiecare întreprindere să fie reanalizate normele de muncă și, în lumina situației reale, acestea să fie așezate pe baze științifice și aduse la un nivel corespunzător condițiilor de lucru existente;** pe de altă parte, **este necesar ca muncitorii care nu izbutesc să-și realizeze normele să fie sprijiniți** (eventual pe calea organizării unor cursuri și a ajutării practice la locul de muncă) **să dobîndească cît mai repede posibil cunoștințele profesionale necesare.**

Aș mai avea de reliefat și un alt aspect tot în legătură cu normele de lucru. În ultima vreme, și-a făcut loc, în majoritatea întreprinderilor, o tendință de loc „stimulativă", **de a acționa operativ la orice depășire de normă, prin măsuri de schimbare a acesteia.** Bunăoară, dacă într-o lună un muncitor sau mai mulți, depășesc normele de lucru cu mai mult de 5%, în luna următoare se și acționează pentru modificarea acestor norme, fără ca în prealabil să se ia vreo măsură tehnico-organizatorică. Acest fapt a dus și duce la frînarea spiritului de inițiativă al muncitorului, la îngustarea preocupărilor pentru autodepășire. Ar trebui analizat acest fenomen, **lăsîndu-se celor care reușesc să depășească normele de muncă posibilitatea de a beneficia cel puțin 3 luni de avantajele activității ce o desfășoară, după care, în urma unor studii și măsuri gîndite, să se treacă la modificarea normelor.** În felul acesta ar crește spiritul emulativ și novator, s-ar înlătura plafonarea, care se pare că, în prezent tinde să cîștige tot mai mult loc.

Este îndeobște cunoscut faptul că sporirea productivității muncii este nemijlocit legată de **utilizarea completă și productivă a fondului de timp de lucru.** Deși s-au făcut progrese însemnate în acest domeniu în aproape toate întreprinderile noastre, nu se poate spune că situația nu este susceptibilă de a fi încă mult îmbunătățită. În această privință m-aș referi doar la necesitatea impulsionării responsabilității furnizorilor de materii prime și materiale în ce privește respectarea contractelor economice. **Lipsurile care s-au manifestat și se mai manifestă în asigurarea proceselor de producție cu cele necesare conduc la un ritm lent de lucru la începutul lunii și apoi de „asalt" la sfîrșitul ei, fapt ce se manifestă negativ în folosirea rațională a timpului de lucru, în dobîndirea de rezultate la nivelul posibilităților.** Este suficient să arăt că la Întreprinderea de reparații utilaje și mecanisme — și nu numai la această întreprindere — ritmicitatea îndeplinirii planului a avut mari oscilații de decade: 30% în prima decadă, 25% în cea de a doua și 55% în cea de a treia. În asemenea condiții mai poate fi vorba de obținerea unei productivități constante a muncii?

Și în întreprinderile municipiului nostru se simte o acută lipsă de cadre, îndeosebi la unele meserii. Dintr-un studiu făcut de comisia economică a comitetului municipal

Grupaj realizat de
V. BOESCU
L. ȚINTEA

(Continuare în pag. 14)

conducere și organizare

ORGANIZAREA — GENERATOR DE EFICIENȚĂ (III)

INSTRUMENTE DE AFIRMARE A NOULUI ÎN ÎNTREPRINDERI

PROIECTUL DE ORGANIZARE

Cum sprijină cabinetele teritoriale unitățile economice

PE BAZA HOTĂRÎRII Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, începînd cu luna septembrie 1968, în orașele reședință de județ și în principalele centre industriale au luat ființă cabinete pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii care, urmărind consecvent sarcinile ce le-au fost trasate de către conducerea de partid și de stat, s-au preocupat permanent de răspîndirea în cercuri tot mai largi a metodelor și procedeelor moderne de conducere și organizare a producției și a muncii, de popularizare a experienței și a realizărilor dobîndite în țara noastră în acest domeniu, acordarea de consultații și elaborarea de studii care pun în valoare importante resurse de creștere a eficienței activității economice desfășurate de unitățile economice.

● Perfecționarea a 45 000 de cadre

FOLOSIND forme variate de lucru — cursuri, conferințe, simpozioane, discuții de grup, schimburi de experiență ș.a., care s-au dovedit eficiente — cabinetele teritoriale pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii au asigurat răspîndirea organizată și continuă, în rîndul cadrelor din economie, a cunoștințelor și noutăților din domeniul organizării. Este suficient să arătăm că în perioada septembrie 1968 — decembrie 1971, au fost organizate de către cabinete peste 5.800 discuții de grup, schimburi de experiență, conferințe, consfătuiri cu circa 271 000 participanți. Cabinetele au organizat de asemenea peste 1 000 de cursuri de perfecționare și informare pe care le-au absolvit circa 45 000 de ingineri, economiști, maiștri și muncitori de înaltă calificare.

Temele care au făcut obiectul cursurilor s-au axat pe probleme solicitate de către unitățile economice. Astfel, s-au organizat cursuri cu **studiul muncii** pentru maiștri, tehnicieni, tehnologi și șefi de echipe (Argeș, Bacău, Brașov ș.a.) ; cursuri pe **probleme de conducere** (municipiul București, Constanța, Tîrgu Mureș, Alba, Giurgiu, Ilfov, Satu Mare etc.) ; cursuri privind **aplicațiile cercetării operaționale** (Bacău, Botoșani, Mediaș etc.) ; cursuri de **inițiere în calculatoare și în elaborarea programelor pentru prelucrarea automată a datelor** (Arad, Brăila, Cluj, Tîrgu Mureș, Deva, Ploiești, Timișoara etc.). Unele din cursuri au fost organizate pentru activul permanent și obștesc al comitetelor județene și municipale de partid (Alba, Giurgiu, Tg. Mureș etc.). Totodată au fost organizate peste 900 de simpozioane și sesiuni de comunicări științifice cu participarea a peste 95 000 de specialiști.

Dacă într-o primă etapă atenția lucrătorilor cabinetelor a fost orientată spre o activitate de propagare a noului în problemele organizării științifice a producției și a muncii și a rezultatelor obținute pe această linie în țara noastră, începînd cu trimestrul IV al anului 1969 cabinetele și-au orientat și axat activitatea pe aplicarea practică a cunoștințelor și tehnicilor moderne privind organizarea producției și a muncii în unitățile economice, sprijinind direct întreprinderile prin efectuarea unor ample analize pentru depistarea și punerea în valoare a rezervelor de care dispun, precum și prin acordarea de consultații de specialitate în stabilirea planurilor tematice de studii de organizare, în elaborarea, finisarea și aplicarea unor studii și pentru rezolvarea operativă a unor probleme de organizare. Astfel, colective de specialiști, formate din activul cabinetelor și unii membri ai comisiilor economice au analizat probleme privind : reducerea costurilor de fabricație și îndeosebi a cheltuielilor materiale, îmbunătățirea calității produselor, folosirea rațională a capacităților de producție și a forței de muncă, căile de creștere a productivității muncii, reducerea importului de materii prime și piese de schimb — fundamentarea propunerilor de plan etc., stabilindu-se teme de studii sau măsuri de îmbunătățire.

Ca urmare a indicațiilor date de conducerea superioară de partid la Plenara din decembrie 1969 a C.C. al P.C.R., și ținînd seama de experiența acumulată de către cabinetele teritoriale pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii în activitatea lor, s-a trecut, începînd cu octombrie 1970, la o nouă etapă, în care acestea au început să-și desfășoare activitatea pe principii economice, aplicînd experimental sistemul contractual în elaborarea de studii pe probleme de organizare și acordarea de consultații de specialitate unităților economice. Prin aplicarea experimentală a acestui sistem, activitatea cabinetelor a căpătat un conținut mai bogat și concret, legîndu-și și mai strîns activitatea de nevoile întreprinderilor, răspunzînd mai operativ la solicitările acestora.

Din octombrie 1970, cînd s-a început experimentarea sistemului de lucru pe bază de contracte, pînă la 31 decembrie 1971, cabinetele au încheiat cu unitățile economice 946 de contracte, din care 907 pentru elaborarea de studii și restul pentru acordarea de consultații de specialitate. Din cele 907 studii contractate au fost elaborate și predate 667 studii și aplicate de către unitățile beneficiare 512 studii. Importantă este însă eficiența studiilor elaborate de cabinete pentru întreprinderi. Potrivit unor calcule estimative, prin studiile întocmite de cabinete și predate unităților se obține în primul an de aplicare o creștere a productivității muncii între 10% și 70%, o producție industrială suplimentară de circa 1.066 milioane lei și peste 550 milioane lei beneficii, pentru locurile de muncă studiate. Mai concret, pe ansamblul lucrărilor executate pe bază de contracte, pentru 1 leu cheltuit de unitățile beneficiare, se obțin în medie beneficii de circa 23,4 lei.

● Raportul efort/efect = 1/24

DACĂ SE IA ÎN MEDIE valoarea plătită de beneficiar pe un contract — 42 000 lei — și media producției industriale suplimentare — de 1 600 000 lei — rezultă că pentru 1 leu cheltuit de beneficiar se va obține o producție suplimentară de 38 lei sau, așa cum am arătat, cu 1 leu cheltuit se obține un beneficiu de 23,4 lei.

Astfel, prin aplicarea studiului „Organizarea procesului de fabricație la secția mobilă lustruită", elaborat de cabinetul din Arad, Întreprinderea județeană de industrie locală „Progresul", beneficiară a contractului, obține o creștere a productivității muncii de 40% la această secție, o producție suplimentară de 4,5 milioane lei/an și beneficii de 3 milioane lei/an; prin aplicarea studiului privind „Organizarea fluxului tehnologic la fabricarea trenurilor pe roți pentru vagoneți", elaborat de cabinetul din Oradea pentru uzina de utilaj minier „Dr Petru Groza", se obține o creștere a productivității muncii de 35% la atelierul respectiv ; prin aplicarea studiului „Organizarea fluxului tehnologic la fabricarea biscuiților", elaborat de cabinetul din Brăila, Fabrica de biscuiți Brăila a obținut o creștere a productivității muncii de 50%, o producție suplimentară de 19 milioane lei/an și un beneficiu de 4,1 mil. lei/an la această activitate ; prin îmbunătățirea folosirii timpului de lucru productiv și prin reașezarea fluxului tehnologic la întreprinderea de stat „Metalotehnica" — Tîrgu Mureș s-a obținut o creștere a productivității muncii de 7% pe întreprindere, o producție suplimentară de 6 milioane lei/an și un beneficiu de 1,3 milioane lei/an ; prin mai buna organizare a liniei de pregătire și asamblare a pînzelor pentru combine C-3 la uzina de fabricație, reparații și montaj utilaje pentru agricultură din Botoșani se va obține o producție suplimentară de 4,7 milioane lei/an și beneficii de 688 mii lei/an ; la Cooperativa „Gutinul" din Baia Mare, prin îmbunătățirea organizării complexului de reparații și întreținere auto, se vor realiza încasări suplimentare de 1,4 milioane lei/an și o creștere a productivității muncii de 7,2% la această activitate.

● Termene scurte de proiectare și aplicare

ÎN CEA MAI MARE parte, studiile contractate au necesitat un timp de elaborare de la 3 la 5 luni, numai în puține cazuri ajungîndu-se pînă la 7—8 luni — îndeosebi acele studii care au tratat probleme de raționalizare a sistemului informațional.

Astfel, studiul privind sistematizarea conductelor de aspirație și refulare în vederea eliminării strangulării în transportul bioxidului de carbon la Uzinele de produse sodice — Ocna Mureș a fost elaborat în decurs de numai două luni, aplicat după o lună obținîndu-se beneficii de peste 600 mii lei/an ; studiul privind îmbunătățirea organizării producției și creșterea randamentului la cuptorul tubular de ars cahle la Fabrica de teracotă — Bistrița a fost elaborat de către cabinetul Bistrița în decurs de numai o lună și jumătate, aplicat imediat și s-a obținut o creștere a productivității muncii de 5,8% la acest cuptor și un spor de producție industrială de 280 mii lei/an ; studiul privind mecanizarea operațiilor de alimentare cu cremă la Fabrica de napolitane Brăila, a fost elaborat în decurs de o lună, aplicat imediat s-a obținut o creștere a productivității muncii de 60%, la această operație.

● Cheltuieli reduse pentru punerea în operă

ÎN FOARTE MULTE STUDII, soluțiile propuse de îmbunătățire a situației existente au necesitat cheltuieli foarte mici — în unele cazuri chiar de loc — și au adus sporuri de productivitate sau de producție importante. Astfel, pentru aplicarea măsurilor propuse în studiul privind organizarea locurilor de muncă la recondiționarea cutiilor de viteză My 200 la Uzina mecanică de material rulant - Brașov au fost necesari doar 13,450 lei și s-a obținut o producție suplimentară de 1,9 milioane lei/an la această activitate ; pentru aplicarea măsurilor propuse în studiul privind organizarea fluxului de băuturi răcoritoare la Întreprinderea de industrie locală nr. 3 - Brăila au fost necesari 64 mii lei și s-a obținut o creștere a productivității muncii de 35% la prepararea acestor produse și o producție suplimentară de 1 milion lei/an ; pentru aplicarea măsurilor propuse în studiul privind normarea personalului de regie și reducerea volumului de muncă auxiliar la Exploatarea Minieră Ghelar din cadrul Întreprinderii Miniere-Hunedoara nu au fost necesare cheltuieli de aplicare și a condus la obținerea unei creșteri a productivității muncii de 29,9% ; aplicarea măsurilor propuse în studiul privind organizarea producției bazei furajere irigate de I.A.S. „30 Decembrie" - Ilfov, elaborat de cabinetul județean, nu a necesitat cheltuieli de aplicare și s-a obținut o creștere a productivității muncii de 20% ; aplicarea măsurilor propuse prin studiul privind programarea lucrărilor de remont prin metoda CPM la

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE

● Ergonomia — factor de productivitate și satisfacție

ÎN ZIUA de 30 mai a.c. cu participarea a circa 200 psihologi, medici, ingineri, economiști și alți specialiști din unitățile economice din județul Maramureș, precum și a numeroși invitați din alte județe ale țării, a avut loc la Baia Mare un simpozion pe teme de ergonomie organizat de Cabinetul județean pentru probleme de organizare științifică a producției și a muncii din Baia Mare în colaborare cu Consiliul județean al sindicatelor și Centrala industrială de metale neferoase și rare — Baia Mare.

Au fost prezentate 14 referate axate pe preocupările și realizările serviciilor de cercetări de psihologie și ergonomie, constituite în ultimul timp în întreprinderi și centrale industriale.

Cu mult interes a fost urmărită comunicarea „Preocupări și realizări în domeniul cercetărilor ergonomice la Combinatul Chimic — Făgăraș", care a evidențiat aspecte din activitatea desfășurată de serviciul de cercetări de psihologie și ergonomie al combinatului, în cele cinci laboratoare ale sale : laboratorul de psihologie a personalului, laboratorul de psihologie inginerească, laboratorul uzinal de pedagogie, laboratorul de psihologie socială, laboratorul de sociologie industrială. Referatul menționează activitatea deosebită a laboratorului de psihologie profesională desfășurată mai ales pe linia selecției și orientării profesionale.

În perioada celor trei ani de activitate, laboratorul a examinat 2 915 candidați la angajare pentru diferite profesii din cadrul combinatului. Eficiența acestei activități se manifestă pe diferite planuri : integrarea în muncă a celor angajați, randamentul lor în producție, accidentabilitatea și fluctuația personalului. Astfel, studiul accidentabilității personalului angajat pe bază de examen psihologic, arată că raportul de accidente, între cei examinați și cei neexaminați psihologic este de 1/6.

Trebuie să menționăm studiul „Efectele introducerii iluminatului rațional și a culorilor funcționale asupra randamentului și a confortului în muncă" prin a cărui aplicare, alături de alte măsuri, la Fabrica de pîine Baciu s-a redus **numărul de accidente în muncă cu 19%; procentul de rebuturi a scăzut cu 21% ; productivitatea muncii a crescut cu 12% ; conflictele în muncă s-au redus cu 34%, iar fluctuația muncitorilor a fost practic eliminată.** De remarcat că timp de doi ani la acest loc de muncă a existat o fluctuație constantă a 29% din forța de muncă utilizată.

Semnificative ni se pare și alte comunicări prezentate în cadrul simpozionului ca : „Creșterea productivității muncii prin aplicarea principiilor ergonomice la ambalarea produselor zaharoase și cosmetice" prezentată de Combinatul industrial de morărit și panificație — Cluj : „Importanța studiilor ergonomice în îmbunătățirea condițiilor de muncă la o secție din industria metalurgică" — prezentată de Uzinele industriei sîrmei — Cîmpia Turzii : „Posibilități de creștere a productivității muncii prin aplicarea ergonomiei la o lucrare de înaintare de la Exploatarea minieră — Herja" — prezentată de Centrala minereurilor neferoase Baia Mare. La Exploatarea minieră Herja prin optimizarea organizării muncii și a condițiilor de mediu s-a obținut **reducerea oboselii și un spor de productivitate de 12% la lucrările de înaintare.**

Dezbaterile din cadrul simpozionului de la Baia Mare au arătat că ergonomia a căpătat o largă aplicare în unitățile noastre economice, că lucrătorii din serviciile de cercetări de psihologie și ergonomie pot să-și aducă o contribuție apreciabilă la tratarea și soluționarea științifică a unor probleme importante ale unităților economice, la îmbunătățirea condițiilor de muncă și sporirea productivității muncii.

ing. Maria STOICESCU

● Dezbatere la Iași pe teme de comerț exterior

RECENT, la Iași a avut loc o dezbatere interdisciplinară cu tema **„Probleme economice și juridice ale activității de comerț exterior a Republicii Socialiste România"**, organizată de Centrul de științe sociale-Iași al Academiei de Științe Sociale și Politice, Ministerul Comerțului Exterior și Universitatea „Al. I. Cuza" din Iași. La dezbatere au participat cadre de conducere și specialiști din Ministerul Comerțului Exterior, de la Comisia Guvernamentală de Colaborare și Cooperare Economică și Tehnică,

Fabrica de zahăr - Tîrgu-Mureş, nu a necesitat cheltuieli de aplicare şi a condus la obţinerea unei producţii suplimentare de 5 milioane lei/an.

Modalitate de perfecţionare a pregătirii cadrelor

LA ELABORAREA studiilor, pe bază de contracte, au fost antrenate peste 6500 de cadre de specialitate din producţie, învăţămîntul superior, institute de cercetare şi proiectare, la selectarea cărora s-a avut în vedere experienţa şi rezultatele pe care le-au obţinut pe linia organizării la locul de muncă, precum şi aportul pe care l-au adus la formele de activitate desfăşurate de cabinete. Aceasta a facilitat un larg schimb de experienţă între cadrele de specialişti pe problemele de organizare.

Pe lîngă sporurile de productivitate, producţie sau beneficii aduse unităţilor economice, activitatea de elaborare a studiilor pe bază de contracte a pus la îndemîna specialiştilor din aceste unităţi şi tehnicile moderne de abordare a problemelor organizării conducerii, producţiei şi a muncii.

De ce nu mai mult ?

DEŞI ÎN ACTIVITATEA cabinetelor teritoriale pentru probleme de organizare ştiinţifică a producţiei şi a muncii s-au obţinut rezultate bune, lucrătorii acestora depunînd eforturi susţinute în punerea în aplicare a programului trasat de conducerea de partid şi de stat, s-au manifestat şi unele neajunsuri, a căror înlăturare este cerută cu stringenţă de sporirea sprijinului pe care cabinetele sînt chemate să-l acorde unităţilor economice în realizarea sarcinii de terminare mai devreme a actualului cincinal.

Cabinetele au acordat în mai mică măsură atenţie problemelor din domeniul organizării locurilor de muncă şi generalizării schimbului II şi extinderii schimbului III, căi de punere imediată în valoare a capacităţilor şi rezervelor existente. Din totalul studiilor contractate numai 10% abordează problemele acestui domeniu.

Un număr însemnat de cabinete nu urmăresc îndeaproape aplicarea măsurilor prevăzute în studiile elaborate şi recepţionate de beneficiari pînă la realizarea eficienţei economice proiectate. Aşa se explică faptul că din totalul studiilor predate beneficiarilor s-au aplicat numai 77%.

Mai sînt cabinete care au încă o activitate destul de redusă pe linia aplicării sistemului contractual. Astfel, cabinetul de la Tulcea nu a reuşit să elaboreze decît un singur studiu pe bază de contract, iar cel de la Călăraşi doar cinci studii.

Nu toate cabinetele acordă suficientă atenţie compartimentelor de organizare din întreprinderi, în scopul orientării acestora spre probleme calitative ale activităţii economice.

În sfîrşit, trebuie menţionat că o mare parte din cabinete şi-au orientat activitatea numai spre aplicarea sistemului contractual, uneori omiţînd cu totul activitatea de propagare a ştiinţei conducerii şi organizării producţiei şi a muncii, conform atribuţiilor ce le revin.

Cabinetele teritoriale de organizare constituie deci pîrghii eficiente de punere în evidenţă şi de valorificare a rezervelor de sporire a producţiei, productivităţii, rentabilităţii. De aceea se impune îmbunătăţirea în continuare a activităţii acestora în vederea creşterii aportului lor la ridicarea eficienţei economice a unităţilor economice şi obţinerea unei producţii fizice şi a unei productivităţi a muncii mai ridicate faţă de prevederile planului cincinal.

ing. Mihail RĂDOI

INFORMAŢIA DOCUMENTARĂ

Cum contribuie centrele de documentare ale ministerelor la asimilarea de noi produse

INFORMAREA şi documentarea tehnico-ştiinţifică, desfăşurarea continuă a unui amplu proces de cunoaştere şi însuşire a noului, se impune astăzi ca unul dintre factorii determinanţi ai progresului. Aceasta cere asigurarea unei informări şi documentări tehnico-ştiinţifice permanente şi operative a tuturor categoriilor de cadre.

Pe linia răspunsurilor la această problemă, se înscrie şi înfiinţarea în ultimii ani în ţara noastră a centrelor de documentare şi publicaţii tehnice ale ministerelor de ramură şi altor organe centrale, printre care şi cel al Ministerului Industriei Uşoare, care se integrează în sistemul naţional de informare şi documentare tehnico-ştiinţifică. Ele au menirea de a contribui la valorificarea literaturii tehnico-ştiinţifice de specialitate, de a îmbogăţi şi perfecţiona cunoştinţele profesionale ale beneficiarilor prin adaptarea unor metode şi tehnici de lucru eficiente, prin promovarea concepţiilor avansate în organizarea activităţii. Rezultatele obţinute de Centrul de documentare şi publicaţii tehnice al M.I.U. sînt printre cele mai bune, astfel că prezentarea experienţei acestei unităţi ni se pare a fi de folos şi celorlalte, cu atît mai mult cu cît şi în prezent asistăm la înfiinţarea a noi şi noi centre cu aceeaşi activitate.

În dezvoltarea centrului pot fi desprinse mai multe etape, al căror conţinut reflectă progresul constant înregistrat pe linia cunoaşterii nevoilor beneficiarilor, realizării unor produse tot mai adecvate acestor nevoi.

O primă etapă (1967—1968) a fost dedicată studiilor şi cercetărilor pentru a stabili : unde şi care sînt sursele de informare (materia primă pentru prelucrare) ; cine şi unde sînt beneficiarii ; care sînt produsele şi serviciile de informare care trebuie furnizate beneficiarilor ; care este fluxul tehnologic corespunzător, sistemele, metodele, şi tehnicile de lucru cele mai adecvate ; care sînt posibilităţile de adaptare din mers la nevoile progresive semnalate permanent pe plan naţional şi mondial în domeniul informării şi documentării tehnico-ştiinţifice ; în ce mod se asigură şi se măsoară eficienţa acestei activităţi.

Studiile şi cercetările efectuate în perioada menţionată au permis desprinderea unor concluzii, necesare — pe de o parte — pentru stabilirea de principiu a conţinutului activităţii productive de informare şi documentare tehnico-ştiinţifică pentru ramura industriei uşoare, a funcţiilor pe care trebuie să le realizeze centrul, a sistemului de înmagazinare şi regăsire a informaţiilor şi documentelor pe baze moderne, ţinînd seama de posibilităţile existente, iar — pe de altă parte — precizarea coordonatelor directoare pentru etapele de dezvoltare viitoare.

Cea de a doua etapă de lucru (1969—1970) a fost destinată : asigurării cadrelor necesare de specialişti şi pregătirea acestora pentru noua specializare de informaticieni ; definitivării fluxului tehnologic de producţie al centrului ; stabilirii şi difuzării materialelor pentru informarea curentă generală şi tematică ; elaborării protocoalelor bilaterale de colaborare cu organisme omologate din ţară, pentru evitarea unor activităţi paralele şi acoperirea domeniilor de graniţă şi a celor nespecifice industriei uşoare ; executării lucrărilor pregătitoare în vederea introducerii unui sistem propriu de prelucrare analitico-sintetică a informaţiilor, cu înmagazinare şi regăsire fotoelectrică a documentelor şi informaţiilor (care necesită elaborarea tezaurelor pentru industria textilă şi industria uşoară, pe baza listelor de termeni, pentru clasificarea documentelor prin indexare coordonată — achiziţionarea utilajelor şi a aparatelor necesare sistemului etc.) ; cunoaşterii cerinţelor beneficiarilor prin deplasările efectuate de specialiştii centrului în întreprinderile din industria textilă şi industria uşoară (cu aceste ocazii beneficiarii au subliniat importanţa activităţii de informare şi documentare, necesitatea îmbunătăţirii reţelei de informare în cadrul M.I.U., abordarea de noi probleme care să completeze permanent tematica activităţii centrului).

A treia etapă de lucru a început în anul 1971, fiind destinată : introducerii sistemului de înmagazinare şi regăsire a documentelor şi informaţiilor (construirii şi dezvoltării, pe baze moderne, a memoriilor — bibliotecară şi documentară, a băncii de informaţii tehnice, ştiinţifice şi economice, precum şi a băncii de traduceri) ; organizării şi definitivării reţelei de informare şi documentare pe ramură ; iniţierii unor acţiuni de pregătire a beneficiarilor în dubla lor calitate de colaboratori ai sistemului şi de utilizatori ai informaţiilor ; aplicării metodei de „marketing în documentare“, prin continuarea studiului cantitativ şi extinderea acestuia la o analiză calitativă a cerinţelor beneficiarilor în vederea îmbunătăţirii profilului de informare, a planurilor de lucru şi a programului de dezvoltare în perspectivă ; analizării critice a materialelor elaborate în spiritul concepţiilor emise pe plan mondial, difuzării unor noi tipuri de materiale de informare şi documentare şi pregătirii unor servicii specifice, conform cerinţelor legate de specializare şi reciclare.

Pentru a satisface cerinţele de informare curentă şi de prespectivă, multiplu diferenţiate ale numeroaselor categorii de beneficiari (cadre de conducere, specialişti, cercetători, proiectanţi, cadre didactice, cadre medii tehnice, muncitori) activitatea centrului de documentare se axează pe studierea profundă şi permanentă a acestor cerinţe, fiind orientată pe două coordonate principale — funcţiile de informare generală curentă şi de informare tematică, curentă şi retrospectivă — şi se materializează prin furnizarea la cerere sau din proprie iniţiativă a unor **produse şi servicii specifice**, acoperind un număr mare de domenii : filatură, ţesătorie, finisare, confecţii, tricotaje, pielărie, încălţăminte, cauciuc, materiale plastice, sticlă, ceramică fină, maşini şi piese de schimb, articole de uz gospodăresc, jucării.

Pentru cercetare, proiectare, producţie, centrul furnizează informaţii cu privire la performanţe, competitivitate, metode tehnologice, dispozitive noi, utilaje moderne superioare, soluţii privind controlul tehnic, organizarea producţiei, protecţia muncii etc.

Anchetele de tiraj pentru anul 1971, lansate de centru încă din trimestrul III 1970, într-o formă de prezentare accesibilă, au contribuit la cunoaşterea temeinică a cerinţelor beneficiarilor din centralele, întreprinderile, institutele de cercetări, de proiectare şi de învăţămînt aparţinînd industriei uşoare, fapt care a condus la creşterea tirajelor unor publicaţii şi la posibilitatea de îmbunătăţire a conţinutului altora.

În acelaşi scop, specialiştii informaticieni ai centrului se deplasează continuu în unităţile economice din cadrul industriei uşoare, organizînd sondaje pe bază de teste. De asemenea, organizarea de către centrul de documentare a consfătuirilor de lucru cu beneficiarii şi responsabilii informaticieni din reţea constituie un mijloc util de cunoaştere reciprocă. Din discuţiile purtate a rezultat că atît publicaţiile primare, secundare, cît şi serviciile oferite de centru sînt mai bine cunoscute şi folosite — în ultima perioadă — pentru informarea şi documentarea majorităţii cadrelor tehnice, servind la soluţionarea unor probleme practice. De exemplu, la Intreprinderea textilă — Galaţi, studiile documentare şi sintezele pe tema prelucrării fibrelor şi firelor polinozice au contribuit la asimilarea şi utilizarea practică în producţie a acestor materii prime. De la Fabrica de porţelan „Iris“-Cluj, ca urmare a semnalărilor (din Buletinul de semnalare selectivă) privind problema decorării produselor ceramice sub glazură, s-au solicitat traduceri ale unor articole şi o cercetare bibliografică pe această temă, care au permis aplicarea procedeului în producţie. Pe baza cercetării bibliografice şi a bibliografiei puse la dispoziţia Fabricii de postav-Braşov, centrul a ajutat la stabilirea unor noi parametri tehnologici la secţia de încleiere.

Constantin COJOCARU

(Continuare în pag. 14)

cadre didactice din învăţămîntul economic superior, cercetători de la Centrul de ştiinţe sociale-Iaşi şi de la Institutul de cercetări juridice-Bucureşti.

Comunicările prezentate şi discuţiile desfăşurate s-au concentrat asupra unei problematici deosebit de actuale privind aspectele economice şi juridice ale activităţii de comerţ exterior. Dintre temele în care s-au încadrat problemele dezbătute au reţinut în mod deosebit atenţia : politica partidului şi statului nostru în domeniul relaţiilor economice internaţionale ; evoluţia, structura şi perfecţionarea comerţului nostru exterior ; activitatea de cooperare economică şi tehnică cu alte state ; relaţiile economice ale R.S. România cu ţările în curs de dezvoltare ; aspecte juridice ale activităţii reprezentanţelor şi firmelor comerciale străine în ţara noastră, ale societăţilor mixte, ale reglementării contractelor de comerţ exterior în acordurile internaţionale încheiate de R. S. România.

Prin problematica abordată şi înaltul nivel ştiinţific al comunicărilor şi discuţiilor, această dezbatere a fost deosebit de utilă pentru specialiştii din activitatea de comerţ exterior, pentru cercetătorii care efectuează investigaţii ştiintifice în acest domeniu şi cadrele didactice din învăţămîntul superior economic, mai ales din facultatea ce pregăteşte economişti pentru comerţul exterior.

Stere POPESCU

Colaborare rodnică între învăţămînt şi practică în domeniul conducerii şi organizării

ÎN CONTEXTUL general al acţunilor întreprinse în cinstea Conferinţei Naţionale a P.C.R., a avut loc recent un simpozion organizat de Institutul central pentru pregătirea cadrelor de conducere din cadrul Academiei „Ştefan Gheorghiu“ şi C.I.L. Pipera pe probleme ale colaborării între cele două unităţi în activitatea de perfecţionare a pregătirii cadrelor şi a metodelor de conducere şi organizare, C.I.L. Pipera fiind una din unităţile pilot ale institutului.

Acţiunea de colaborare, desfăşurată pe parcursul a peste 2,5 ani, a constituit un cadru propice pentru perfecţionarea pregătirii unui mare număr de specialişti ai combinatului. Aşa cum s-a subliniat la simpozion, această „ucenicie“ a specialiştilor din unitatea economică în domeniul organizării a valorat mai mult decît ar fi valorat un curs de 3—4 luni cu frecvenţă. Afirmaţia este confirmată de cele 23 de studii şi proiecte realizate în colaborare, care au fost prezentate la simpozion. Dintre acestea s-au remarcat studiile cu privire la perfecţionarea structurii organizatorice a C.I.L. Pipera, perfecţionarea cercetării şi dezvoltării în cadrul combinatului, metodele de organizare şi funcţionare a compartimentelor de personal, reorganizarea fluxului tehnologic la fabrica de bucătării şi altele.

În ultimă instanţă — s-a relevat la simpozion — acţiunea a constituit unul din factorii care au situat combinatul în ultimii doi ani în fruntea întreprinderilor din industria lemnului, pe linia realizării şi depăşirii sarcinilor de plan.

Pe lîngă rezultatele concrete în producţie, este demn de menţionat şi obiectivul didactic atins prin această acţiune de colaborare dintre învăţămînt şi producţie ; formarea de consultanţi care au efectuat analize-diagnostic, studii şi proiecte şi au participat la implementarea proiectelor elaborate. Acţiunea a contribuit şi la perfecţionarea programelor de învăţămînt ale Academiei „Ştefan Gheorghiu“, asigurînd elaborarea unui număr mare de cazuri şi lucrări practice ce pot fi utilizate în procesul de formare a diferitelor categorii de cadre.

Irina VIANU

NORME DE MUNCĂ STIMULATIVE

(Urmare din pag. 11)

de partid privind necesarul de forță de muncă pe perioada 1972—1975 (ca urmare a dezvoltării unor capacități de producție și a punerii în funcțiune a unor obiective noi), **rezultă un deficit de aproximativ 11 000 cadre calificate, respectiv cam 3000 oameni calificați pe an.** Posibilitatea de a acoperi acest deficit din raza municipiului nostru este extrem de limitată. De aceea, **întreprinderile în cauză trebuie să se orienteze mai ferm** — și să fie sprijinite în acest sens de centralele industriale și de ministerele respective — **spre pregătirea unui număr mai mare de elevi în școlile profesionale, spre pregătirea ucenicilor la locurile de muncă și a muncitorilor necalificați prin cursuri de scurtă durată.** În același timp, **întreprinderile vor trebui să atragă în cîmpul muncii mai multe femei.** Firește, în ce privește angajarea femeilor, va trebui să sporească preocuparea întreprinderilor, cît și a centralelor industriale și a ministerelor, pentru construirea de creșe și grădinițe de copii.

Referindu-mă la lipsa de cadre calificate, care la ora actuală constituie o frînă în calea utilizării mai bune a potențialului tehnic cu care sînt dotate întreprinderile și, deci, în creșterea mai substanțială a productivității muncii, aș vrea să relev o rezervă importantă, încă insuficient fructificată : **este vorba de ponderea încă mare a muncitorilor auxiliari în totalul salariaților. Dacă s-ar stabili un raport just între muncitorii productivi și cei auxiliari și, mai ales, dacă s-ar reduce numărul acestora din urmă la strictul necesar** (îndeosebi pe baza mecanizării unor operații de transport prin mijloace de autoutilare), **o bună parte din cei disponibili ar putea fi îndrumați, după o perioadă oarecare de pregătire, spre munci direct productive și totodată mai bine plătiți, atenuîndu-se și acest fel penuria de cadre calificate.** Este o sugestie care merită reflecții din partea tuturor conducerilor de întreprinderi, tuturor organizațiilor noastre de partid. De asemenea trebuie lichidată și situația existentă, cînd **mulți muncitori cu o calificare și incadrare ridicată, sînt utilizați la lucrări sub pregătirea lor.** O atare situație nu mai poate fi acceptată, întrucît aduce prejudicii materiale întreprinderii, iar muncitorul este pur și simplu oprit de a-și valorifica aptitudinile și ridica în continuare calificarea.

Preocupați de a găsi cît mai multe resurse care să fie valorificate în scopul creșterii permanente a productivității muncii, comisia economică a Comitetului municipal de partid, a întreprins și unele studii privind perfecționarea metodologiei de calcul al acestui indicator de plan. Doresc doar să subliniez că este necesar să înlăturăm toate neajunsurile ce se manifestă în calculul productivității muncii, pentru a da posibilitatea întreprinderilor să cunoască precis rezultatele eforturilor proprii ce le depun, să crească cointeresarea lor pentru valorificarea maximă a resurselor disponibile de ridicare a productivității muncii.

econ. Ion SCĂRLĂTESCU
Comisia economică a Comitetului municipal P.C.R. - Sibiu

EFORTURI CONJUGATE — EFICIENȚĂ SPORITA

LUCRÎND de mai mulți ani într-un organ de sinteză din cadrul județului nostru, la sucursala Băncii Naționale, pot afirma că majoritatea întreprinderilor din municipiul Sibiu dovedesc o preocupare multilaterală și permanentă pentru valorificarea rezervelor de sporire a productivității muncii. Aceasta se reflectă și în **creditele bancare pentru efectuarea unor lucrări de mică mecanizare, din care un volum important il prezintă autoutilarea.** În 1971 și în primele luni din acest an, sucursala băncii noastre a acordat importante credite în acest scop, întreprinderile putînd astfel să realizeze o serie de mecanisme și utilaje, care au avut o influență directă asupra sporirii productivității muncii.

Uzina Independența, de exemplu, în urma unui credit de 806 000 lei, a realizat prin autoutilare un cuptor mecanizat de tuburi radiante cu o eficiență economică anuală antecalculată de 368 000 lei prin reducerea prețului de cost și creșterea productivității muncii la uneltele pneumatice. De asemenea, la Fabrica textilă „Libertatea", în urma unui credit de 307 000 lei s-a asigurat creșterea capacității de spălare și reducerea pierderilor prin modernizarea mașinii de spălat și uscat pale tip Fleissner, reflectîndu-se într-o eficiență economică anuală de 127 000 lei.

O mare parte a creditelor a fost destinată îmbunătățirii transporturilor interne în secții, reducîndu-se numărul muncitorilor auxiliari folosiți înainte. Astfel, la **Uzina mecanică - Mîrșa,** realizîndu-se un conveier de montaj general și transportor suspendat pe roți, se asigură creșterea productivității muncii și reducerea prețului de cost cu 250 000 lei anual, iar la **Uzinele textile din Cisnădie** s-a introdus transportul pneumatic pentru amestec și înlocuirea transportului rudimentar în secții (prin folosirea a 25 cărucioare de diferite tipuri), obținîndu-se prin aceasta creșterea productivității muncii, reflectată în economii anuale de 114 mii lei etc.

În legătură însă cu aprobarea și utilizarea acestor credite, socot că ar trebui îmbunătățite instrucțiunile actuale. Într-adevăr, sînt situații în care unele întreprinderi nu-și realizează la termen beneficiile planificate din diferite cauze, independente de exploatarea mijloacelor de mică mecanizare și, deci, nu pot rambursa creditele acordate. În acest caz, sumele acordate se trec la credite restante și, în consecință, întreprinderile sînt nevoite să plătească o dobîndă de 12%. Așa prezentîndu-se situația, multe unități economice se abțin să facă noi lucrări de mică mecanizare, deși prin creditele acordate de bancă ar putea favoriza creșterea într-o proporție mai mare a productivității muncii. De aceea, **în scopul stimulării, mecanizării unor operații manuale, pentru creșterea consistentă a productivității muncii, este necesar ca aspectul semnalat să fie studiat la nivel central și soluționat favorabil.**

Referindu-mă la indicatorul **„productivitatea muncii",** socot că el trebuie să fie stimulator, să oglindească pe deplin realitatea. Sînt unele întreprinderi care au o anumită productivitate valorică pentru că toată producția este realizată prin eforturile proprii ale colectivelor respective. **Sînt însă altele, care realizează nivele mai înalte a productivității valorice a muncii, datorită faptului că introduc în calcul și o serie de piese sau subansamble pe care le primesc de la alte întreprinderi.** Uzina mecanică-Mîrșa, de pildă, realizează un volum foarte mare de producție, la care contribuie însă cu o cotă însemnată Uzina de autocamioane din Brașov. Deci, aceasta din urmă întreprindere vine cu valori materiale mari — autoșasiuri — la care Uzina mecanică-Mîrșa execută lucrări de asamblare cu dispozitive pentru diferite utilități, contribuția sa la produsul-marfă este însă relativ mică față de valoarea lui. Dar ea raportează, în final, o producție globală și, implicit, o productivitate valorică ridicată care, de fapt, nu constituie efortul propriu al întreprinderii. S-ar mai putea da în acest sens și alte multe exemple. Esențialul, după părerea mea, este de a găsi o metodologie corespunzătoare de calcul, care să elimine neajunsurile existente, astfel încît toate colectivele de muncă să fie stimulate și mobilizate în depistarea și valorificarea din plin a cît mai însemnate rezerve pentru sporirea productivității muncii și ridicarea eficienței întregii activități economice.

Dumitru DĂDÎRLAT
director adjunct
Sucursala Băncii Naționale Sibiu

O CERINȚĂ MAJORĂ : NOMINALIZAREA DIN VREME A SARCINILOR DE PLAN

ÎN PRIMELE 5 luni ce au trecut din 1972, Uzina „Independența"-Sibiu a obținut rezultate însemnate în ce privește realizarea prevederilor de plan și a angajamentelor asumate. Am realizat peste plan la producția marfă un volum de produse în valoare de 11,5 milioane lei, la productivitatea muncii o creștere de circa 1000 lei/salariat, la economii 14 milioane lei, la beneficii peste plan 16 milioane lei.

Desigur, realizările dobîndite au cerut eforturi deosebite din partea colectivului nostru, dar ele nu reprezintă cota maximă. Dar pentru ca eforturile noastre să dea rezultate cît mai bune, este necesar să se lichideze unele neajunsuri. Despre ce este vorba ?

Uzina noastră execută utilaje complexe, unicate, prototipuri, precum și utilaje de serie mică și mijlocie pentru aproape toate ramurile economiei naționale. Ca să putem fundamenta științific indicatorii tehnico-economici, respectiv și productivitatea muncii, trebuie să știm ce avem de executat într-o anumită perioadă, adică **planul să fie nominalizat.** Cum stau însă lucrurile din acest ultim punct de vedere ?

Sîntem acum aproape la jumătatea anului și nici pînă la ora actuală nu avem nominalizată producția pe 1972 ; mai avem de contractat 90 de tone de utilaje chimice, care nu știm precis în ce vor consta. În acest caz, este greu să calculăm pe baze științifice, pe de o parte, producția globală, iar pe de altă parte, necesarul de oameni pentru realizarea planului. Aceasta nu este însă singurul inconvenient. Mai grav este poate faptul că trebuie să facem cu mult timp înainte specificațiile de materiale și să le contractăm. Cum putem face aceste operații și să dăm termene de livrare, de vreme ce nu știm precis de ce anume materiale vom avea nevoie ?

De ce s-a creat o asemenea situație în cazul uzinei noastre ? Pentru că, după părerea mea, la produsele pe care le executăm avem foarte mulți coordonatori de balanță. Bunăoară, pentru utilajele miniere avem un coordonator, pentru utilajele metalurgice, altul și — culmea — pentru piesele de schimb din industria chimică — altul. Această dispersare de coordonatori, face ca nominalizarea planului să sufere foarte mult.

Întrucît cel puțin pentru viitorii cinci ani (studiul efectuat este axat tot pe actuala structură a producției), vom face parte din Centrala industrială de utilaj chimic, cred că situația nu se va îmbunătăți. Or, ponderea utilajului chimic în volumul total al producției uzinei reprezintă abia 30%, în vreme ce utilajul metalurgic reprezintă valoric 50%. Așa prezentîndu-se lucrurile, **cred că există un criteriu serios ca activitatea uzinei noastre să fie coordonată de Grupul de uzine „23 August", care execută cea mai mare parte din utilajul metalurgic din țară.**

Socot că factorii de decizie ar trebui să analizeze această stare lucruri și s-o rezolve favorabil, atît în interesul bunului mers al uzinei noastre, al creșterii productivității muncii, cît și în interesul economiei naționale.

Gheorghe HÎNDOREANU
adjunctul șefului serviciului planificării
Uzina „Independența"

FIȘE

Colocviu științific

ÎN ZILELE de 12—14 iunie 1972 a avut loc la Moscova cel de-al doilea colocviu științific românosovietic, avînd ca temă: „Perspectivele dezvoltării relațiilor economice dintre Uniunea Sovietică și Republica Socialistă România". Colocviul a fost organizat de Institutul de economie a sistemului mondial socialist al Academiei de Științe a Uniunii Sovietice și Institutul de cercetări economice al Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România Delegația română a fost condusă de Constantin Grigorescu, director adjunct științific al I.C.E., iar delegația sovietică de prof. dr. O. T. Bogomolov, directorul I.E.S.M.S.

La colocviu au fost prezentate următoarele comunicări:

Din partea delegației române:

Modalități și forme de colaborare economică și tehnică în spiritul Programului complex al adîncirii și perfecționării în continuare a colaborării si dezvoltării integrării economice socialiste. (Constantin Grigorescu, director adjunct științific al Institutului de Cercetări Economice; I. Burstein, cercetător științific onorific în I.C.E.).

Perspective de dezvoltare a colaborării economice românosovietice. (Radu Constantinescu, conferentiar universitar ; I. Burstein, cercetător șiiințific onorific în I.C.E.).

Probleme de metodă a previzionării colaborării economice. (N. Belli, șef secție I.C.E., M. Horovitz, șef sector I.C.E.).

Colaborarea tehnico-științifică româno-sovietică în perspectivă. (Radu Negru, consilier la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie).

Posibilități de intensificare a comerțului româno-sovietic. I. Perpegel, consilier la Comisia Guvernamentală de Colaborare și Cooperare Economică și Tehnică).

Din partea delegației sovietice :

Probleme ale dezvoltării în perspectivă a colaborării economice dintre U.R.S.S. și R. S. România (O. T. Bogomolov, directorul Institutului de economie a sistemului mondial socialist).

Factorii care determină perspectivele colaborării bilaterale pe perioada pînă în anul 1990. (Iu. S. Sireaev, șef secție la I.E.S.M.S.).

Colaborarea economică sovieto-română în condițiile integrării socialiste. (N. V. Feit, cercetător științific principal la I.E.S.M.S.).

Metodologia alegerii țelurilor colaborării economice. (V. M. Șastitko, șef de sector la I.E.S.M.S.).

Unele probleme ale integrării tehnico-științifice. (A. N. Bîkov, șef de sector la I.E.S.M.S.).

Direcțiile de perspectivă ale colaborării tehnico-științifice sovieto-române. (I. P. Iudina, cercetător științific principal la I.E.S.M.S.).

INFORMAȚIA DOCUMENTARĂ

(Urmare din pag. 13)

De asemenea, prin cercetarea bibliografică și bibliografia curentă elaborată pentru întreprinderea „Flaro"-Sibiu, s-a reușit aplicarea în producție a unor procedee moderne. La întreprinderea „Partizanul"-Bacău, pe baza articolelor semnalate în buletinele centrului referitoare la prelucrarea pieilor bovine în stare tăbăcită cu săruri de crom, s-au solicitat traducerile materialelor documentare în vederea introducerii acestei tehnologii.

Mai pot fi date și alte exemple similare, din care se pot trage concluziile necesare privind relațiile fructuoase de colaborare cu majoritatea beneficiarilor noștri, contribuția pe care o pot aduce informarea și documentarea în sprijinul îmbunătățirii activității de cercetare, proiectare și producție.

În această ordine de idei se mai poate arăta că furnizarea documentației în toate fazele de lucru, începînd cu informarea retrospectivă pe tema dată și documentarea la zi pînă la punerea în aplicare a rezultatelor cercetării uzinale, a constituit și obiectul unor scrisori de mulțumire din partea întreprinderii „Dacia"-București, Țesătoria de relon „Panduri", Filatura Românească de Bumbac, Complexul de sticlărie și faianță-Sighișoara și alte unități productive.

O altă formă, inițiată de centru și adresată cadrelor tehnice superioare, o constituie elaborarea unor sinteze critice și studii de prognoză care reflectă realizările și tendințele pe plan mondial în diverse domenii specifice industriei ușoare, lucrări elaborate de specialiștii centrului pe baza studierii materialelor apărute în literatura tehnico-științifică de specialitate. Aceste sinteze și studii (pe teme ca „realizări și tendințe în construcția utilajelor din filatură, în construcția utilajelor din țesătorie", „dezvoltarea industriei textile și a confecțiilor" etc.), au fost primite cu satisfacție, fiind considerate utile, iar sugestiile primite din partea unor beneficiari ca : Facultatea de industrie ușoară din cadrul Institutului politehnic-Iași, Întreprinderea „Dacia"-București și alții vor sta în atenția colectivului centrului pentru îmbunătățirea în continuare a conținutului materialelor.

Preocupat să găsească mereu noi forme de menținere și strîngere a legăturilor cu beneficiarii, centrul a inițiat, de asemenea, în cadrul funcțiilor sale de informare și documentare de specialitate, încă din anul 1970, o nouă formă de colaborare prin **acordarea de consultații tehnice și științifice** tuturor specialiștilor din centralele industriale, institutele și întreprinderile industriei ușoare, pe baza unui program anual stabilit pe meserii și difuzat tuturor beneficiarilor.

Analizînd perspectivele și preocupările în domeniul informării și documentării, cerințele impuse de stadiul de dezvoltare din ramura industriei ușoare, pornind de la realizările obținute în prezent către perspectivele concrete de viitor, se conturează o serie de obiective în cadrul cărora se pot concentra sarcinile centrului pentru următoarele etape și anume : amplificarea eforturilor pentru depistarea de noi surse de informații și colectarea unui număr sporit de documente valoroase ; dezvoltarea funcțiilor centrului în raport cu noile cerințe ale progresului științific și tehnic, în vederea apropierii de preocupările stringente ale beneficiarilor prin analiza critică a publicațiilor, utilizarea unor noi soluții privind furnizarea de produse și servicii diferențiate în mod util ; organizarea, în continuare, a unor acțiuni destinate instruirii informaticienilor din centru și rețea, precum și educării beneficiarilor în vederea folosirii judicioare a posibilităților oferite de sistemul de informare și valorificării mai eficiente și creatoare a informațiilor ; studierea permanentă a cerințelor beneficiarilor prin aplicarea metodelor de marketing în documentare ; sprijinirea susținută a activităților destinate contribuției la ridicarea calificării și specializării, reciclarea cunoștințelor, generalizarea experienței înaintate în vederea promovării științei și tehnicii noi.

Centrul de documentare și publicații tehnice al Ministerului Industriei Ușoare își propune astfel să înlesnească și să satisfacă procesul de cunoaștere, înregistrînd inovația, descoperirea, în principalele zone în care ea apare și punînd-o rapid la dispoziția consumatorilor : cercetare, proiectare, producție.

Centrala industrială pe traiectoria consolidării

UN SISTEM DE CRITERII PENTRU DELIMITAREA ATRIBUȚIILOR

CONTINUĂM DEZBATEREA începută în nr. 21 a.c. al revistei noastre pe tema consolidării centralelor industriale, supunînd atenției specialiștilor opiniile inginerului **Nicolae Haneș** *asupra sistemului de criterii care ar trebui să fundamenteze soluțiile adoptate în procesul de delimitare a atribuțiilor între centrală și unitățile sale componente.*

MĂSURILE privind perfecționarea organizării și conducerii activității economice — supuse în ultimii ani unui larg proces de experimentare și statuate prin Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat — au dat rezultate pozitive în practică. Înlocuirea vechilor forme de organizare a conducerii industriei, prin noi forme care au în vedere constituirea centralelor industriale a condus la perfecționarea substanțială a structurii organizatorice a conducerii economiei, iar pe toate treptele organizatorice — întreprindere, centrală, minister — s-a îmbunătățit repartizarea atribuțiilor și competențelor, astfel încît conducerea să se apropie de producție, iar decizia — de locul înfăptuirii ei.

Legea menționează obligativitatea ca centrala să stabilească, pe bază de criterii economice, ținînd seama de toți factorii de influență, limitele în care diferitele atribuții se realizează de către întreprinderi sau se exercită în mod centralizat la nivelul centralei.

Se poate afirma că delimitarea atribuțiilor dintre centrală și întreprindere, precum și exercitarea lor în mod centralizat a avut la bază elemente de fundamentare reieșite de cele mai multe ori din experiența funcționării mai mult sau mai puțin corespunzătoare a unor compartimente de muncă. Rezultatele obținute determinau centralele să păstreze ierarhizarea existentă, sau să experimenteze exercitarea unor atribuții la nivelul centralei. În acest mod s-a desfășurat, de exemplu, procesul de centralizare și descentralizare a atribuțiilor legate de activitățile de aprovizionare, desfacere și de cercetare-dezvoltare la Centrala Industrială de Mașini Agricole. Inițial centrala, constituită cu aparat distinct de cel al unităților subordonate, reprezenta un ansamblu de compartimente funcționale, un intermediar între uzine și minister. S-a încercat în această formă de organizare să se exercite centralizat o parte din atribuțiile legate de contractarea pentru desfacere, pentru aprovizionarea unor materii prime și materiale prioritare, precum și cele legate de dezvoltarea în perspectivă a unităților subordonate.

Forma de organizare cu aparat distinct nu a permis exercitarea eficientă a acestor atribuții, găsindu-se oportună trecerea centralei pe structura Uzinei „Semănătoarea", și, în consecință, restudiindu-se delimitarea atribuțiilor. În noua situație s-a impus necesitatea găsirii unor criterii care să îmbine realizarea atribuțiilor pentru unitățile dispersate cu cele pentru unitatea pe structura căreia era organizată centrala. Soluția adoptată pentru noua situație a constat în centralizarea aproape în întregime a unor activități — aprovizionare, desfacere, S.D.V.-uri, investiții, proiectare — fără a se avea în vedere faptul dacă aceasta corespunde tuturor situațiilor ivite, deoarece unele compartimente ale centralei exercitau în întregime o parte din atribuții și trebuiau, implicit, să rezolve și toate problemele uzinei. La această fază de organizare s-a făcut și mai simțită lipsa unor criterii unitare de delimitare care să asigure echilibrul necesar în delimitarea atribuțiilor respective. În consecință, centrala este pusă în situația de a reanaliza modul actual de delimitare a atribuțiilor, enunțîndu-se în prezent chiar unele păreri că întreprinderile subordonate trebuie să-și exercite, în întregime — ca și în trecut — atribuțiile conferite prin lege. Se pune întrebarea cum ar fi trebuit să procedeze centrala în cauză și cum trebuie, în general, să se procedeze în acest domeniu ?

De la bun început menționăm că nu se pot da soluții tip, centrala fiind singura în măsură, pe baza unor studii fundamentate, să ia decizia cea mai corespunzătoare. Unele criterii cu valabilitate generală, care să jaloneze acțiunile de găsire a soluțiilor concrete, pot fi însă elaborate.

Cosiderente de ordin economic și de funcționalitate a organismelor de producție ne conduc la sintetizarea următoarelor criterii : (vezi macheta de analiză a atribuțiilor).

a) Se au în vedere atribuții din diferite **activități care se regăsesc la mai multe unități subordonate sau componente și a căror exercitare ar conduce la simplificarea relațiilor acestora cu organisme exterioare.** Aceasta impune cunoașterea volumului activităților respective și crearea cadrului organizatoric corespunzător, atît la centrală, cît și la unitățile acesteia. Ca o consecință imediată, urmează să se stabilească și cadrul de relații adecvat, bazat pe un sistem simplificat de informare și de evidență pentru fiecare activitate preluată.

Pentru determinarea volumului activităților se pot avea în vedere unii **factori de influență, cum ar fi :** numărul de obiective din planul de investiții, valoarea investițiilor în regie proprie, numărul total al furnizorilor și beneficiarilor, numărul total de salariați angrenați în activitățile respective, numărul contractelor încheiate, al facturilor emise și urmărite pentru încasare și altele.

b) Complexitatea producției întreprinderilor grupate în cadrul centralei, care are un rol determinant în desfășurarea relațiilor de cooperare cu alte unități. Aceasta impune centralei preluarea acelor atribuții care conduc la realizarea cu eficiență a unor programe de producție privind executarea de instalații complexe, fabricația unor produse pe utilaje de mare capacitate sau de precizie, tehnologii noi de mare productivitate.

Ca factori de influență pot fi luați în considerație, îndeosebi : numărul de produse noi, numărul sortimentelor din plan, al tipurilor de procese tehnologice, de operații tehnologice, de repere distincte și altele.

c) Gradul de dispersie teritorială a unităților față de centrală, care influențează hotărîtor exercitarea operativă a unor atribuții. Desigur că rezultatele bune obținute de grupurile industriale din petrochimie sau a combinatelor de exploatare și industrializare a lemnului s-au datorat și amplasării unităților componente pe aceeași platformă industrială, facilitînd exercitarea centralizată a unor atribuții prin compartimente de muncă comune și prin unități specializate de producție.

Este locul să subliniem că gruparea unor întreprinderi dispersate teritorial nu trebuie să conducă în nici un caz la transformarea centralei într-un organism funcțional, adiministrativ, de coordonare și de transmitere de date. În acest sens, situația existentă încă la unele centrale nu este justificată de amplasarea unităților lor, ci de modul defectuos în care au fost stabilite relațiile centrală—unități componente, care conduc la executarea în paralel a unor atribuții.

Încheierea contractelor pentru unele produse, realizarea unor operații de export-import, pregătirea și perfecționarea cadrelor, pot întregi diapazonul atribuțiilor preluate de centrale, chiar dacă unitatea subordonată este amplasată teritorial la o distanță apreciabilă. Bineînțeles că se are în vedere cu acest prilej și volumul atribuțiilor preluate.

Principalii factori de influență ce pot fi avuți în vedere la acest criteriu sînt : distanța medie a unităților dispersate, mijloacele de transport și de comunicație existente, formularistica adoptată pentru informare și raportare.

d) Forma de organizare a centralei, care, în final, trebuie să contribuie la realizarea eficientă a atribuțiiilor preluate. Se dovedește eficientă, confirmînd prin rezultatele obținute indicațiile legii, organizarea centralei pe structura unei mari întreprinderi, care oferă bune condițiuni pentru exercitarea atribuțiilor preconizate a fi realizate la acest nivel. Adoptată de aproape două treimi din centralele industriale, această formă de organizate creează condiții optime de coordonare a activității unităților componente.

Elaborarea unui sistem de criterii bazate pe elemente științifice de delimitare a atribuțiilor între centrală și unitățile sale componente, în vederea realizării în mod centralizat a unor atribuții nu reprezintă numai o prevedere a legii, ci și un imperativ al conducerii moderne, în care trebuie să primeze considerentele de ordin funcțional, administrativ, de constituire a unor compartimente de muncă. Aceasta ar putea să micșoreze perioadele de tatonări, de încercări și experimentări ale unor centrale, în căutarea soluțiilor mai bune, să prefigureze cadrul lor de relații pe coordonate rezultate din studiile de organizare și din analiza condițiilor concrete ale unităților componente.

ACTIVITĂȚILE ANALIZATE / CRITERIILE DE ANALIZĂ ȘI FACTORII DE INFLUENȚĂ SPECIFICI	ATRIBUȚII COMUNE UNITĂȚILOR COMPONENTE				DISPERSIA UNITĂȚILOR COMPONENTE			SPECIFICUL ȘI COMPLEXITATEA PRODUCȚIEI				ORGANIZAREA STRUCTURALĂ A CENTRALEI ȘI A UNITĂȚILOR COMPONENTE		
	NUMĂRUL OBIECTIVELOR DIN PLANUL DE INVESTIȚII	VALOAREA INVESTIȚIILOR ÎN REGIE PROPRIE	NUMĂRUL TOTAL FURNIZORI ȘI BENEFICIARI	NUMĂRUL DE CONTRACTE ÎNCHEIATE	DISTANȚA MEDIE	MIJLOACE DE TRANSPORTURI ȘI COMUNICAȚII	FORMULARISTICA ADOPTATĂ PENTRU INFORMARE ȘI RAPORTARE	NUMĂR DE PRODUSE NOI	NUMĂRUL DE SORTIMENTE DIN PLAN	TIPURI DE PROCESE TEHNOLOGICE	NUMĂR DE REPERE DISTINCTE	NUMĂRUL PERSONALULUI PE ACTIVITĂȚI	NUMĂRUL TREPTELOR IERARHICE (TOTAL)	NUMĂRUL DE COMPARTIMENTE CONSTITUITE
CERCETARE								●	●	●		●		●
PROIECTARE								●	●	●	●	●		●
INVESTIȚII	●	●			●	●			●			●		●
APROVIZIONARE			●	●	●	●	●	●	●	●	●	●		●
DESFACERE etc.			●	●	●	●	●	●	●	●	●	●		●

Macheta de analiza exercitării atribuțiilor.

Nicolae HANEȘ

date de prognoză

Economia și conducerea în 1999

SE APRECIAZĂ că pînă la finele secolului nostru se vor produce schimbări importante în economie, îndeosebi în conducerea acesteia.

- *În ultimul pătrar al secolului, vor avea loc în domeniul tehnico-științific, mai multe schimbări decît în cei 75 ani anteriori, destul de bogați, de altfel, în inovații.*
- *Se va pune accentul pe randamentul intelectual ; va crește prestigiul în societate al universităților și instituțiilor de cercetare științifică.*
- *Principalul criteriu de apreciere a eficienței unităților economice nu va fi creșterea producției, ci randamentul utilajelor, productivitatea muncii și calitatea producției.*
- *Obiectul industriei va înceta să mai fie livrarea de produse simple, ci satisfacerea complexă a nevoilor. Ea nu va mai livra cămăși sau pantofi, ci îmbrăcăminte completă ; nu mașini, ci linii tehnologice complete.*
- *Vor dispărea cadrele de conducere de tipul „oamenilor energici și dinamici". Industria va fi populată cu oameni de gîndire, cărora le va fi străin stilul autoritar de conducere.*
- *Cadrele de conducere vor fi tineri, media lor de vîrstă va oscila între 30 și 40 de ani — după care ei vor trece ca profesori la universitate pentru a învăța pe alții știința și arta conducerii.*
- *Vor avea succes cei ce vor reuși să aplice în organizare, planificare și stimulare „modul de abordare sistem" — reușind să mențină delicatul echilibru dinamic între problemele financiare, materiale, umane și științifice.*
- *Se prevede o absolută invazie a calculatoarelor, fapt ce va duce — după unii — la descentralizare, iar după alții, la centralizarea conducerii ; în ambele cazuri motivul este același : centrele de decizie trebuie să știe și să cunoască totul din timp.*

Programul de muncă și timpul liber în anul 2 000

EXPERTUL previzionist britanic Newland — specialist în problemele de strategie la Societatea Shell — apreciază că programul de lucru și timpul liber al salariaților la sfîrșitul acestui secol va avea următoarele caracteristici : numărul orelor de muncă pe an — 1.100 ; numărul orelor de muncă pe zi — 7,5 ; numărul zilelor lucrătoare pe săptămînă — 4 ; numărul săptămînilor de lucru pe an — 39 ; zile libere, concedii pe an — 13 săptămîni.

Potrivit acestei repartiții, viața cea mai grea o vor avea copiii, întrucît nu se întrevăd posibilități pentru ușurarea procesului de dobîndire a cunoștințelor, iar perioada de școlarizare, se pare, că va trebui să dureze mai mult decît în prezent.

ECOURI

ELABORAREA STRATEGIEI NOILOR PRODUSE PRESUPUNE STUDII DE PROGNOZĂ

„Viața economică" nr. 7

IN ULTIMII ANI s-au inițiat o serie de acțiuni între M.E.E. și M.I.C.M., cu scopul de a îmbunătăți situația asigurării sectorului energetic cu un volum tot mai mare de echipamente fabricate în țară. Ca urmare a acestor eforturi comune s-au obținut realizări importante atît în domeniul electroenergeticii, cît și în domeniul termo și hidroenergetic. În ceea ce privește aparatajul electroenergetic produs de G.U.A.M.E. Craiova, pentru care M.E.E. este principalul beneficiar, se relevă eforturile pentru ridicarea calității sortimentelor din producția curentă și pentru acoperirea cererilor beneficiarilor. Pentru îmbunătățirea calității echipamentelor energetice produse de G.U.A.M.E.C. și pentru punerea de acord a necesarului cu posibilitățile de livrare se organizează consfătuiri periodice și ședințe comune de lucru.

Cu toate măsurile luate, care au făcut ca în ultima vreme relațiile noastre să înregistreze o îmbunătățire substanțială, se mai manifestă unele deficiențe ca cele semnalate în articolul apărut în „Viața economică".

Pentru asigurarea necesarului de echipamente, utilaje și instalații folosite la realizarea investițiilor noi și la modernizarea dotărilor existente, Ministerul Energiei Electrice prospectează permanent piața internă și externă, pe baza specificațiilor și a condițiilor tehnice rezultate din studii și sinteze elaborate ținînd seama de planurile de perspectivă și de cerințele reieșite din comportarea în exploatare a instalațiilor. S-au întocmit astfel nomenclatoare de produse noi care urmează să se asimileze în producția internă în anii următori, care au fost discutate și puse de acord cu centralele industriale ale M.I.C.M. Cu toate acestea mai apar unele fluctuații referitoare la cantități și sortimente față de cele cunoscute și avute în vedere la data stabilirii necesarului în perspectivă.

În ultima vreme s-au produs unele avarii în sistem, datorită depășirii nivelului de izolație din cauza gradului intens de poluare al unor zone. Aceasta a impus luarea unor măsuri suplimentare în colaborare cu M.I.C.M., pentru întărirea izolației liniilor electrice aeriene și a stațiilor electrice. S-a elaborat un normativ nou referitor la concepția și exploatarea instalațiilor electrice în zone poluate și un studiu de asimilare a echipamentelor electrice pentru zone poluate care a fost transmis M.I.C.M. S-au întocmit planuri de cercetare în comun între institutele de cercetări ale M.E.E. și M.I.C.M. pentru o perioadă de circa 5—6 ani. Au fost întocmite planuri de măsuri comune privind îmbunătățirea calității echipamentelor energetice executate de M.I.C.M. care sînt urmărite permanent de organele celor două ministere. S-a emis un ordin comun care conține o serie de prevederi referitoare la îmbunătățirea calității echipamentelor energetice executate de M.I.C.M. pentru beneficiarii M.E.E., precum și pentru îmbunătățirea exploatării acestora.

Toate cele consemnate mai sus, precum și realizarea sarcinilor rezultate din planul de măsuri elaborat de Comisia de Stat instituită conform Decretului nr. 397/1971, pentru analiza sistemului energetic național, vor conduce în final la o îmbunătățire substanțială a colaborării dintre unitățile M.E.E. și M.I.C.M.

Cerem scuze pentru întîrzierea cu care răspundem. În această perioadă au fost organizate mai multe întîlniri ale organelor M.E.E. și G.U.A.M.E. Craiova, cu care ocazie s-au analizat posibilitățile de asigurare a necesarului de aparataj energetic.

dr. ing. Eugeniu PAVEL
director în Ministerul Energiei Electrice

UN SINGUR ORGAN BANCAR FINANȚATOR AL LUCRĂRILOR DE MICĂ MECANIZARE

„Viața economică" nr 19

PROBLEMELE legate de îmbunătățirea legislației actuale privind execuția și finanțarea lucrărilor de mică mecanizare și de instrucțiunile de aplicare a acesteia se află în atenția noastră. Astfel, în planul nostru de muncă este prevăzută „analiza modului de aplicare a normelor de creditare a lucrărilor de mică mecanizare în vederea elaborării de propuneri pentru îmbunătățirea legislației actuale.

Pentru realizarea acestui obiectiv, este în curs de desfășurare o acțiune în cadrul căreia s-au solicitat propuneri pe marginea tematicii de la 8 ministere, de la băncile specializate și de la o serie de sucursale bancare, urmînd ca materialul de sinteză ce va rezulta să fie analizat cu Comitetul de Stat al Planificării și Ministerul Finanțelor în vederea elaborării unui proiect de act normativ de modificare a actualei legislații. Încadrîndu-se în obiectivele tematicii în curs de desfășurare, problemele ridicate în „Viața economică" vor fi analizate o dată cu celelalte propuneri ce vor rezulta din acțiune.

C. CROITORU
director în Banca Națională

OXIGENUL NOSTRU

„Viața economică" nr. 21

PÎNĂ în anul 1972, desfacerea oxigenului tehnic în economia națională s-a făcut pe bază de contracte încheiate direct între producător și consumator, neexistînd un coordonator de balanță pentru acest produs. În prezent Ministerul Industriei Chimice a preluat sarcina de coordonator al activității de producere și desfacere a oxigenului tehnic, alocîndu-i-se prin plan fonduri necesare creșterii capacităților de producție, în conformitate cu cererile consumatorilor pe perioada următoare.

Ministerul a elaborat un studiu de profil și amplasament privind asigurarea cu oxigen tehnic a tuturor consumatorilor din țară, existenți și viitori, pe perioada actualului cincinal și pînă în anul 1980, ținîndu-se seama de creșterea consumului pe această perioadă. În studiul întocmit se propune luarea unor măsuri în sensul ca fiecare județ să-și asigure consumul propriu, urmînd ca numai eventualul excedent să fie livrat județelor limitrofe, evitîndu-se la maximum transporturile lungi și costisitoare.

St. GABOR
vicepreședinte
Comitetul de Stat al Planificării

CUM S-AR PUTEA ECONOMISI ANUAL 3 MILIOANE LEI

„Viața economică" nr. 19

CELULOZA — pe plan mondial — se comercializează atît sub formă uscată (88%), cît și sub formă de pastă cu 30% uscăciune. La calculul economic se au în vedere atît cheltuielile suplimentare cu transportul, atunci cînd celuloza are conținut mare de umiditate, cît și cheltuielile care sînt necesare pentru uscarea celulozei.

Avînd în vedere cele de mai sus, combinatul brăilean a fost dotat cu o mașină de tras celuloză sub formă de pastă, care să fie livrată la combinatul de fibre artificiale sau la fabricile de hîrtie. Datorită unor dificultăți apărute în folosirea celulozei sub această formă la fabricarea fibrelor artificiale, s-a luat măsura ca instalația existentă să fie completată cu partea uscătoare, completare care va fi pusă în funcțiune în acest an. De asemenea, în lucrarea de reașezare a prețurilor, s-a avut în vedere o diferențiere a acestora în funcție de umiditatea la care se livrează celuloza, în vederea compensării cheltuielilor suplimentare cu transportul în cazul cînd se livrează sub formă de pastă.

ing. D. HANGU
director general adjunct
în M.E.F.M.C.

CURIER

● Premiere

VIRGINIA MARIA DAROCZI; GABRIEL BREZEANU, București. — Organul colectiv de conducere poate hotărî reducerea sau anularea premiului anual (a gratificației), cuvenit unui salariat. Evident, cînd acesta a avut în perioada de referință (anul de muncă pentru care se acordă premiul) unele abateri care au influențat negativ activitatea unității. Transferarea unui salariat — în interesul serviciului — nu poate fi considerată abatere disciplinară. Salariatul în cauză are dreptul la premiul stabilit, în aceleași condiții cu ale celorlalți salariați, proporțional cu timpul lucrat în acel an în unitatea de unde a fost transferat, dacă n-a avut o abatere disciplinară în sensul Legii nr. 1/1970.

● Plata orelor suplimentare

CASA DE COPII PREȘCOLARI NR. 2, Sectorul 1 — Conform prevederilor art. 39/1 din Codul Muncii, orele efectuate în zilele de repaos săptămînal trebuie compensate cu timp corespunzător liber, în cursul următoarelor două săptămîni. În cazul cînd acest lucru nu este posibil și salariatul consimte, se retribuie — pe lîngă salariul tarifar aferent orelor astfel lucrate — cu un spor egal cu acest salariu. Munca prestată de salariați în zilele nelucrătoare, în afară de zilele de repaos săptămînal, nu se consideră ca fiind prestate în ore suplimentare însă se compensează cu timp liber corespunzător sau se retribuie, în afara salariului cuvenit, cu un spor egal cu salariul tarifar. Timpul astfel lucrat și sumele plătite se înregistrează separat ca plată pentru zile nelucrătoare.

● Promovare

GIGEL ȘERBANICĂ — 16 ani lucrați în funcții economice medii se pot lua în considerare ca 8 ani în funcții economice superioare. Fiind absolvent — cu diplomă — al A.S.E., îndepliniți condițiile de studii și vechime pentru promovarea în funcția de economist principal. Prevederile art. 15 din legea nr. 12 nu interzic ca în cazuri de excepție — așa cum este și cazul prezentat de dv. — personalul să poată fi promovat și în alte funcții decît cele imediat superioare celei deținute.

● **M.F., Vîlcea** — În cazul în care salariile tarifare care se pot stabili pentru unele cadre în condițiile reglementate prin H.C.M. 914/1968, se situează între salariile a două gradații consecutive, organul de conducere colectivă a unității are dreptul să stabilească salariul tarifar corespunzător uneia din cele două gradații. Desigur că, la timpul său, era necesar să se asigure, în toate cazurile, nedepășirea plafonului prevăzut de art. 13 din hotărîre.

● **GHEORGHE I. CĂNUȚESCU, Comuna Aninoasa — județul Dîmbovița** — Dacă comanda este semnată de cei în drept, ea echivalează și cu aprobarea pentru cumpărarea materialelor specificate. Se presupune că persoanele în drept de a semna comanda, au analizat sau cunosc personal necesitatea materialelor comandate, în cazul că nu există un referat sau o cerere scrisă din partea compartimentului care a solicitat materialele respective. Un material la care nu se cunoaște prețul nu poate fi pus în vînzare, deoarece lipsește un element de bază fără de care actul de vînzare-cumpărare nu poate avea loc.

● **M. DOBRE, Scăeni** — Pentru a se lua măsurile de stabilire a răspunderii materiale a unui angajat (Potrivit art. 67 și următoarelor din Codul Muncii) este necesar ca acesta să fi produs o pagubă din vina sa și în legătură cu munca sa. Completarea eronată a unor documente, dacă prin aceasta nu s-a produs o pagubă nu poate duce la stabilirea răspunderii materiale, ci la aplicarea de sancțiuni disciplinare sau contravenționale, după caz.

● Salarizare

V. ATANASOAIE, Suceava — Prevederile pct. 6 din anexa XI la H.C.M. nr. 914/1968, stabilesc că salariaților promovați într-o funcție de conducere li se asigură o creștere a salariului tarifar cu 1 sau 2 clase. Funcția de șef serviciu adjunct contabilitate fiind considerată de conducere, încadrarea dv. cu 2 clase de salarizare în plus, față de salariul avut ca economist principal, corespunde reglementărilor în vigoare. În consecință, nu este cazul să se treacă la reîncadrarea și la micșorarea salariului tarifar ce vi s-a stabilit și nici la recuperarea unor sume nedatorate.

● Vechimea în specialitate

LAURENȚIU IUONAS, Suceava — La ocuparea unei funcții de conducere, de la șef birou în sus, prin condiția **de vechime în specialitate** se înțelege atît aceea în funcții tehnice superioare sau — după caz — economice **superioare**, cît și **medii**. În consecință, dacă în indicatorul de studii și vechime ce se aplică în unitatea dv. se prevede că la ocuparea postului de șef serviciu este necesară o vechime de cel puțin 7 ani în funcții de specialitate și aveți 2 ani în funcții economice medii și 5 ca economist, îndepliniți condițiile pentru promovare.

● **GH. VELEA, Ploiești, CONSTANTIN CRISTACHE, Lehliu** — Opinia dv. va fi transmisă forurilor de resort.

● **EMIL BOITAN, București** — Am reținut propunerea dv.

TRIBUNA ECONOMISTULUI

ÎN SCOPUL REDUCERII VOLUMULUI DE MUNCĂ

ÎN NUMĂRUL 9 al revistei, opinam pentru folosirea metodei normative în perfecționarea calculării costurilor de producție. Doresc să menționez însă că și metoda costurilor standard asigură o reducere a volumului de muncă, pe lîngă controlul operativ al cheltuielilor de producție.

Metoda costurilor standard presupune stabilirea cu anticipație a prețului de cost al fiecărui produs, denumit preț de cost standard, pe baza documentației tehnice și a standardelor de cheltuieli necesare fabricării produselor respective. Prețul de cost standard este format din cheltuielile directe de producție — materiale și manoperă — denumite „standarde" și din cheltuielile indirecte — cheltuielile comune ale secțiilor, ale întreprinderii și de desfacere — pentru care se stabilesc „bugete de cheltuieli". După această metodă, standardele de cheltuieli nu reprezintă numai costurile antecalculate, ci și costurile de producție considerate reale sau normale. Costurile standard reprezintă calculația cheltuielilor de produs, fiind folosită și la stabilirea prețului de vînzare și, ca urmare, nu mai este necesară calcularea prețului de cost efectiv. Diferențele în plus sau în minus ce apar în cursul procesului de fabricație față de costurile standard sînt considerate abateri de la condițiile normale de producție, ivite din cauza unor deficiențe în procesul de fabricație.

Principalele avantaje ale metodei : **cunoașterea anticipată a cheltuielilor de producție, precum și a măsurilor ce se impun în vederea realizării lor ; posibilitatea dirijării producției pe baza cunoașterii abaterilor de la costurile standard stabilite în mod operativ, zilnic sau la alte intervale scurte, pe secții, feluri de cheltuieli, cauze și responsabilități ; crearea condițiilor pentru efectuarea controlului costurilor, direct la locul de producție și altele.**

Comparînd avantajele metodei costurilor standard, cu cele ale metodelor folosite în prezent la noi se desprinde faptul că ea prezintă o serie de avantaje în plus.

Pavel TOMESCU
controlor revizor principal
Direcția de control și revizie-Brașov

ECONOMISTUL ȘI PRACTICA

ÎN LEGĂTURĂ cu propunerile formulate în cadrul acțiunii „Integrarea economistului în întreprinderi" desfășurate în multe numere ale revistei aș vrea să fac unele observații :

● După părerea mea, ar trebui introduse mai multe ore de drept civil, economic și internațional și de tehnologia materialelor în formarea de bază a economiștilor.

● Specializarea prea îngustă este dăunătoare, deoarece studentul acumulează elemente analitice de fără prea mare importanță, în dauna principiilor de bază. Este suficient timp pentru un absolvent ASE ca în primul an de stagiatură să se specializeze în ramura în care a fost repartizat. Un absolvent ASE trebuie pregătit de așa manieră încît să fie capabil a face față problemelor economice din orice sector de activitate.

● În legătură cu cadrele universitare, după părerea mea, este absolut necesar ca ele să fie angajate și în producție (nu numai asistenții, ci și profesorii).

La facultatea de medicină există vre-un profesor care să nu practice medicina ? Nu, și nu văd de ce să nu se întîmple la fel și cu celelalte cadre, în speță cu economiștii. Cadrele superioare din învățămîntul economic (chiar și tehnic) ar putea fi cooptate (cu plată) în calitate de consilieri în comitetele și consiliile oamenilor muncii din întreprinderi și centrale.

Acestea mi se par cele mai „practice" căi de legare a învățămîntului superior economic de practică.

ec. Teodor IFROSE
București

transporturi

O CERINȚĂ A EFICIENȚEI:

PALETIZAREA ȘI CONTAINERIZAREA

● **Multiple avantaje economice**
● **Același tip de paletă facilitează schimbul pe plan intern și internațional**
● **Dimensionarea și adaptarea ambalajelor la noul proces tehnologic**
● **Dotarea depozitelor cu utilaje și mecanisme moderne**
● **Transportul mărfurilor „din poartă în poartă"**
● **Cum să fie construite și amenajate depozitele de mărfuri?**

CU PRILEJUL recentei vizite de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități ale industriei alimentare din perimetrul Capitalei, printre alte indicații prețioase date cu privire la modul de asigurare a materiei prime, de organizare a producției și desfacerii către unitățile comerciale bucureștene, secretarul general al partidului a trasat ca sarcină conducerii ministerului de resort, organelor comerciale ale Capitalei și conducerilor unităților **să ia măsuri urgente pentru organizarea transportului în containere a produselor, metodă modernă care asigură condițiile cerute de regulile de igienă.**

Autorul articolului, abordînd problema paletizării și containerizării produselor arată că prin aceste procedee se mărește viteza de deplasare a mărfurilor, se reduc cheltuielile de manipulare și depozitare, ceea ce conduce la creșterea capacităților de depozitare, asigură folosirea eficientă a capacităților de transport. În marea întrecere ce se desfășoară pentru **realizarea cincinalului înainte de termen,** *utilizarea într-o proporție mai mare a paletizării și containerizării produselor constituie o rezervă importantă pentru reducerea cheltuielilor de transport și depozitare.*

UN COMPARTIMENT important al economiei naționale, supus unor înnoiri fundamentale, în scopul creșterii eficienței economico-sociale, îl reprezintă **depozitarea și transportul mărfurilor.** Practica unor țări cu o economie dezvoltată cît și cercetările întreprinse în acest domeniu, inclusiv experiențele făcute în țara noastră, demonstrează că **sistemul modern al paletizării și containerizării mărfurilor înfăptuit pe întregul flux al mișcării produselor** (fabrică → depozit → magazin), **mărește viteza de deplasare a mărfurilor, reduce cheltuielile de manipulare și depozitare, contribuie la creșterea capacităților de depozitare, asigură folosirea eficientă a capacităților de transport.**

Înscriindu-se pe linia modernizării și a eficienței, paletizarea și containerizarea mărfurilor în țara noastră a intrat de cîțiva ani în preocupările de bază ale organelor decizionale competente, în prezent găsindu-se în faza de trecere de la experiment la o extindere coordonată și planificată. Avem în vedere **transporturile containerizate de mărfuri organizate** (experimental) **pe ruta București—Brașov—Timișoara, folosirea paletizării în depozitele unor întreprinderi comerciale din București, Suceava, Brașov, Galați etc., utilizarea containerelor în aprovizionarea unor unități comerciale cu amănuntul, inclusiv a farmaciilor.** Obiectul transcontainerizărilor l-au constituit, în deosebi, mărfurile de valoare mai mare, care în mod obișnuit reclamă ambalaje costisitoare sau cheltuieli de manipulare ridicate ca, de exemplu, țesături, confecții, tricotaje, încălțăminte, articole electrice și de menaj, produse de ceramică, anvelope, accesorii metalice, unele produse chimice etc.

Experiența obținută și calculul economic demonstrează eficiența ridicată a noului proces tehnologic. Astfel, comparativ cu sistemul clasic de depozitare, manipulare și transport al mărfurilor, eficiența noii tehnologii folosită în țara noastră, se caracterizează în următoarele aspecte principale: **la o tonă marfă containerizată se obțin economii de 31 lei; la o tonă marfă paletizată, economiile sînt de 21 lei;** crește volumul mărfurilor depozitate și manipulate într-o unitate de timp; se reduce numărul muncitorilor folosiți în depozite, precum și timpul de vehiculare a mărfurilor și de staționare a autocamioanelor. Este semnificativ următorul exemplu: o paletă de 800 × 1200 mm, la o înălțime de depozitare de 500 mm, înlocuiește 24 lăzi navete încărcate cu 408 cutii de conserve de fasole sau de mazăre.

Introducerea și extinderea în țara noastră a paletizării mărfurilor revoluționează o serie de procedee, metode și mijloace folosite actualmente în acest domeniu, necesită investiții relativ însemnate, reclamă o perioadă de cca 8—10 ani pentru a putea fi generalizată. La baza noii tehnologii trebuie să stea prealabila și maxima raționalizare a depozitării și circulației mărfurilor, concentrarea gospodăriei depozitelor, extinderea numărului unităților de mare capacitate. Trebuie elucidat, de asemenea, mai bine locul și rolul comerțului cu ridicata în circulația mărfurilor. Deoarece noua tehnologie a depozitării, manipulării și transportării mărfurilor, vizează numeroase întreprinderi din diverse ramuri ale economiei naționale (industriale, agricole, comerciale, de transport), apare necesitatea coordonării întregii activități de către un organ unic pe întreaga economie națională.

PUNCTUL de plecare în organizarea tehnologiei moderne de depozitare, manipulare și transport îl reprezintă **stabilirea unor dimensiuni și forme standard pentru toate paletele și containerele cu care sînt vehiculate mărfurile, indiferent de întreprinderea căreia îi aparține.** Dintre cele 4 tipuri de palete existente pe plan național și internațional, cel mai utilizat este paleta de 800×1200 mm, cu încărcătură de 1000 kg. **Este recomandabilă adoptarea aceluiași tip** (uri) **de paletă de către toate întreprinderile interesate în scopul facilitării schimbului acestora, atît pe plan intern cît și pe plan mondial.**

Stabilirea mărimii și a formatului paletelor trebuie astfel rezolvată încît să permită folosirea completă a capacităților de depozitare (în etapa păstrării mărfurilor) și a volumului mijloacelor de transport. Problema ar putea avea și reversul următor: adaptarea caroseriei actualelor autocamioane și vagoane la noile necesități sau construcția unor tipuri de vagoane și autocamioane a căror dimensionare să fie sincronizată cu formatul și dimensiunea paletelor. Varianta a doua, deși necesită investiții mai mari, este de preferat, întrucît ea rezolvă optim parametrii de bază ai problemei abordate pentru o perioadă nedefinită.

Paletizarea mărfurilor în condițiile de eficiență implică, de asemenea, rezolvarea prealabilă a unei alte laturi a problemei, respectiv, **dimensionarea și adaptarea ambalajului care însoțește mărfurile la condițiile și necesitățile noului proces tehnologic.** Actualmente, ambalajul mărfurilor, în bună parte standardizat, este dimensionat și confecționat mai mult în funcție de cerințele proprietăților fizico-chimice ale acestora și în mai mică măsură sau deloc în raport cu cerințele manipulării mecanice. Or, paletizarea mărfurilor presupune o corelație strînsă între tipul de paletă adoptat și ambalajul mărfurilor care, prin format, dimensiuni etc., trebuie astfel conceput și realizat încît să se înscrie perfect modulat pe o paletă, să permită folosirea cu rezultate optime a capacităților de depozitare și de transport, să fie accesibil manipulărilor mecanice.

În cazul folosirii boxpaletelor sau a containerelor necesitatea ambalajului ca atare dispare, acesta reprezentînd un alt element de eficiență al noului proces tehnologic. Potrivit calculelor efectuate în țara noastră **prin reducerea sau eliminarea ambalajului cheltuielile de acest fel se reduc cu cca 30 lei per tonă marfă manipulată.** Numai în perioada actualului cincinal (1971—1975) se prevede economisirea a cca 63000 mc. material lemnos datorită eliminării ambalajelor.

Potrivit datelor „Biroului internațional de containere", rezultă că prin folosirea containerelor în țările Europei Occidentale se obțin următoarele economii: reducerea cheltuielilor de manipulare cu cca. 10—30%, a cheltuielilor pentru ambalarea mărfurilor cu cca 25—70%, a pierderilor de timp cauzate de întocmirea de acte, procese-verbale, anchete, justificări, cu cca 50—70%.

Este recomandabil, în cazul paletelor tip ladă, boxpaletelor, containerelor, **folosirea prioritară a tipurilor pliante,** al căror volum poate fi redus în timpul transportului (atunci cînd circulă goale), contribuind astfel la reducerea cheltuielilor de transport. Ar trebui, de asemenea, studiată proiectarea și construirea unor rolpalete folosibile și la expunerea directă a mărfurilor în sala de vînzare a magazinelor. Pe lîngă cele arătate, rolpaletele contribuie și la reducerea stocurilor în magazine cu cca 2/3, reducerea spațiului de depozitare (încăperi, anexe), scăderea timpului utilizat de lucrătorii comerciali pentru așezarea mărfurilor în sala de vînzare. Pe plan mondial se experimentează și este pe cale de extindere, mai ales în cazul distanțelor mari, a unor palete nerecuperabile, confecționate din carton presat sau ondulat, care se dovedesc a fi eficiente.

PALETIZAREA și containerizarea mărfurilor **reclamă dotarea depozitelor, mijloacelor de transport și a stațiilor de cale ferată din țara noastră cu utilaje și mecanisme moderne, de mare randament, adecvate manipulării mecanizate, eventual automatizate, a diverselor produse.** Existența unei game largi de mecanisme pune problema criteriilor de alegere, astfel încît, mecanismul folosit, să aibă o eficiență cît mai ridicată. Este recomandabil, din acest punct de vedere, **să se țină seama de volumul de muncă previzionat pentru fiecare tip de manipulare, greutatea medie a încărcăturii care se manipulează dintr-o dată, numărul operațiilor de manipulare, prevăzute pe o perioadă determinată etc.** De asemenea gabaritul diverselor mecanisme trebuie să fie cît mai mic posibil pentru a se reduce suprafața ocupată de acestea.

Paletizarea mărfurilor ridică și o altă problemă și anume: **dotarea depozitelor cu stelaje speciale, corespunzătoare noilor funcționalități.** Este recomandabilă utilizarea stelajelor metalice modulate. Așezarea paletizată a mărfurilor la locul de păstrare se face în rafturi metalice, special dimensionate și construite, sau fără ajutorul acestora, direct paletă pe paletă. Ultima variantă, utilizabilă la anumite mărfuri cu rezistență mai mare este de preferat, deoarece asigură un grad mai ridicat de încărcare a suprafeței de depozitare.

O altă latură complexă a paletizării mărfurilor o constituie **organizarea transportului între furnizori și beneficiari.** Tehnologia modernă de transport utilizată în expedițiile de mărfuri în partizi mari, paletizate sau containerizate, recomandă așa numitul transport al loturilor de mărfuri „din poartă în poartă".

Ca sistem nou de transport, transcontainerizarea se concretizează într-o eficiență economică superioară, comparativ cu transportul clasic. Superioritatea și avantajele transcontainerizării se manifestă cu precădere în următoarele aspecte: mecanizarea într-un grad ridicat a manipulărilor de mărfuri pe întregul proces de transport; utilizarea combinată a diferitelor mijloace de transport (feroviar, auto, naval) cu minim de cheltuieli; sporirea considerabilă a vitezei de transport a mărfurilor; folosirea integrală a capacității mijloacelor de transport și eliminarea sau reducerea staționărilor pentru încărcat-descărcat; simplificarea formalităților de transport, deoarece beneficiarul mărfurilor conlucrează cu un singur expeditor, chiar în cazul unui transport combinat. **Potrivit calculelor efectuate de către specialiștii din țara noastră, costul unei tone de mărfuri transportată în noile condiții scade cu 3,7—20,0%.**

O ULTIMĂ problemă, fără a fi ultima ca importanță, o constituie **construcția și amenajarea depozitelor de mărfuri corespunzător cerințelor noului proces tehnologic.** Majortiatea depozitelor de mărfuri existente în comerțul nostru socialist sînt construcții vechi, de mică capacitate, cu numeroase compartimentări constructive sau gestionare, cu o înălțime medie interioară a încăperilor de cca 3 m, fără linii de garaj. Asemenea depozite au fost construite pentru îndeplinirea funcțiilor clasice de păstrare și manipulare manuală sau semi-mecanică a mărfurilor (recepție, dezambalare, formarea sortimentului comercial etc.). Chiar și depozitele nou construite, unele cu o capacitate mai mare, sînt concepute și organizate îndeosebi pentru îndeplinirea funcțiilor de depozitare clasică. În aceste condiții, întreprinderile comerciale cu ridicata sînt nevoite, în numeroase cazuri, ca pentru același fel de mărfuri (exemplu: încălțăminte, tricotaje etc.) să aibă mai multe depozite în aceeași localitate sau localități diferite, situație din care decurg multiple inconveniente de ordin economic și organizatoric.

Dispersarea și fărîmițarea depozitelor nu numai că împiedică introducerea și extinderea paletizării și containerizării mărfurilor, dar influențează negativ o serie de indicatori ai circulației mărfurilor. Or, funcția predominantă de manipulare și repartizare a mărfurilor paletizate sau containerizate reclamă **realizarea unor depozite de mare capacitate, pe un singur nivel, amenajat sub forma unei săli generale unice cu compartimentări elastice.**

Construcția unor depozite mari centralizate, pe bază de cooperare sau de folosință comună, oferă o serie de avantaje: cheltuieli pentru investiții și amenajări mai mici; posibilitatea mecanizării proceselor de muncă; reducerea cheltuielilor de exploatare; primirea de mărfuri în cantități vagonabile; folosirea intensivă a spațiului de depozitare; reducerea pierderilor de mărfuri; utilizarea eficientă a muncii personalului și a mijloacelor de transport ș.a. **În cazul depozitelor de mare capacitate, cheltuielile de exploatare sînt cu 20—30% mai mici, comparativ cu cele de mică capacitate, iar investiția specifică variază după cum urmează:**

— depozit de produse textile-încălțăminte cu o suprafață de 5000 mp cca. 2100 lei mp.

— depozit de produse textile încălțăminte cu o suprafață de 12 000 mp circa 1400 lei mp.

— depozite de produse metalo-chimice cu o suprafață de 5000 mp circa 1670 lei mp.

— depozit de produse metalo-chimice cu o suprafață de 12000 mp cca. 1090 lei mp.

Deși costul investiției specifice poate înregistra unele creșteri în timp, totuși economiile la investiții și exploatare se mențin în cadrul indicatorilor relativi.

În cazul paletizării mărfurilor, înălțimea medie liberă a încăperilor de depozit variază între 8—10 m, iar în unele cazuri poate ajunge la cca. 30 m. Aceasta presupune mecanisme adecvate pentru ridicarea și manipularea paletelor încărcate cu mărfuri. Calculul economic și practica curentă demonstrează faptul că depozitele organizate pe un singur nivel și fără rampe se dovedesc a fi de o funcționalitate superioară. Datorită acestui fapt, majoritatea depozitelor construite în ultimii ani în țările dezvoltate din punct de vedere economic, sînt neetajate. Funcționalitatea și eficiența superioară a depozitelor neetajate se oglindesc cu precădere în următoarele aspecte: creșterea indicelui de utilizare a suprafeței de depozitare, eliminarea manipulărilor pe verticală între etaje care sînt greoaie și costisitoare, reducerea cheltuielilor de investiții și de exploatare, accelerarea operațiilor de primire și de expediere a mărfurilor, organizarea rațională a frontului de încărcare-descărcare.

Pe plan mondial mai mult, în țara noastră experimental, se construiesc și amenajează în ultimii ani **depozite de mărfuri fără rampă.** Deși necesitatea rampelor este încă controversată, totuși, în cazul depozitelor în care păstrarea și manipularea mărfurilor se face paletizat, inexistența rampelor facilitează activitatea electrostivuitoarelor, a transpaletelor, motostivuitoarelor etc., folosite la scoaterea și intrarea mărfurilor, la încărcarea și descărcarea vagoanelor și autocamioanelor, ceea ce face recomandabilă renunțarea la rampă. Eficiența unui astfel de depozit se concentrează îndeosebi în reducerea cheltuielilor de investiții și de exploatare, accelerarea operațiilor de primire și de exploatare, creșterea securității operațiunilor de manipulare.

ABORDAREA realistă și cu simț de răspundere a noului proces tehnologic de păstrare și manipulare a mărfurilor va îmbunătăți procesele de muncă și activitatea întreprinderilor economice din țara noastră, într-un domeniu unde, cheltuielile de muncă vie și materializată sînt nejustificat de mari, față de condițiile și posibilitățile pe care le oferă știința și tehnica contemporană.

conf. dr. Nicolae LISANDRU

METODE UTILIZATE ÎN REAŞEZAREA PREŢURILOR DE PRODUCŢIE

ÎN INDUSTRIA TEXTILĂ au fost elaborate lucrările pentru reaşezarea planificată a preţurilor de producţie. Ele au fost executate de către economiştii specialişti în preţuri din Ministerul Industriei Uşoare, pe baza principiilor aprobate şi sub îndrumarea metodologică a Comitetului de Stat pentru Preţuri, a Comitetului de Stat al Planificării şi Ministerului Finanţelor, precum şi cu sprijinul Centrului de Calcul al Catedrei de Cibernetică Economică de la Academia de Studii Economice din Bucureşti. Preţurile reaşezate au fost aprobate prin H.C.M. nr. 1634 din 18 dec. 1971, intrînd în vigoare la 1 ianuarie 1972, fără modificarea preţurilor cu amănuntul.

Vom încerca în cele ce urmează să prezentăm cîteva aspecte rezultate din experienţa modelării economice a preţurilor şi a folosirii tehnicii electronice de calcul în reaşezarea preţurilor de producţie în industria textilă.

EXPERIENŢA dobîndită în cadrul acţiunii de reaşezare a preţurilor de producţie în industria textilă a confirmat faptul că informaţiile, limitele şi proporţiile determinate în cadrul macromodelului provizoriu pe ansamblul economiei naţionale au fost suficiente pentru orientarea şi desfăşurarea în bune condiţiuni a lucrărilor.

Apreciem că în condiţiile adoptării metodei reaşezării **parţiale** a preţurilor de producţie, în etape succesive pe ramuri, este posibil şi necesar de a se crea un flux continuu şi reciproc de informaţii între macromodelul de ansamblu şi modelele de ramură, care să permită în tot decursul lucrărilor compararea şi analiza critică a rezultatelor obţinute.

ÎN ADOPTAREA unei grupări şi codificări corespunzătoare a produselor şi sortimentelor, au fost avute în vedere pe de o parte considerente de politică economică, iar pe de altă parte considerente tehnice, inclusiv cele impuse de necesităţile prelucrării electronice a datelor. Astfel, prin această grupare s-a urmărit identificarea tuturor produselor, unificarea denumirilor sub care sînt cunoscute, sistematizarea şi codificarea lor într-un ansamblu unitar care să ofere un limbaj unificat de comunicare a informaţiei economice.

După gruparea produselor pe baza criteriilor de mai sus s-a trecut la codificarea acestora, în concordanţă cu criteriile generale de codificare pe economia naţională.

Experienţa noastră a demonstrat că pentru soluţionarea practică a problemei stabilirii preţurilor de producţie pe produse, sortimente, dimensiuni, calităţi etc., **este absolut necesară utilizarea unor grupări detaliate care să permită stabilirea de preţuri concrete pe toată gama de sortimente.**

LUCRAREA propriu zisă nu a putut fi începută înainte de a se fi rezolvat în prealabil unele probleme de principiu în materie de preţuri pe baza studiilor preliminare pe ansamblul economiei naţionale.

Prezentăm în cele ce urmează aceste probleme : a) **Metoda de calcul a mediilor ponderate**, în care scop a fost necesar să se ia o decizie cu privire la cuprinderea în calcul a **majorităţii** întreprinderilor sau a tuturor întreprinderilor, respectiv **cu** sau **fără** excluderea întreprinderilor fruntaşe şi a celor codaşe ; b) **Regimul de livrare a semifabricatelor** din producţie proprie şi consumate în întreprinderea integrată, pentru a se stabili în care cazuri semifabricatele se livrează la preţul de cost şi în care cazuri la preţ de producţie ; c) **Regimul de livrare a ţesăturilor** către export, către fabricile de confecţii şi către fondul pieţei, existînd alternativa ca livrarea să fie făcută la preţ de producţie sau la preţ de livrare ; d) **Metodele de repartizare a cheltuielilor zise de regie,** prin raportarea numai la salarii directe sau la salarii directe plus costul materiilor prime şi al auxiliarelor ; e) **Luarea în calcul a taxei asupra fondurilor de producţie** şi precizarea esenţei economice a acesteia, prin cuprinderea în costuri sau prin defalcarea din beneficiu, precum şi dimensionarea ei ; f) **Introducerea sau menţinerea unei cote pentru tehnica nouă,** stabilirea bazei de calcul şi dimensionarea cotei ; g) **Dimensionarea cotei de asigurări sociale** calculată asupra salariilor ; h) **Metoda de repartizare a venitului net** pe ramuri, subramuri şi pe produse sub forma beneficiului : faţă de fondurile de producţie faţă de preţ de cost sau faţă de cheltuieli de prelucrare (salarii plus regie) ; i) **Dimensionarea venitului net** sub forma beneficiului.

Rezolvarea concomitentă sau consecutivă a acestor pobleme, pe calea avizării succesive a soluţiilor de către Comitetul de Stat pentru Preţuri, a permis trecerea la etapa următoare a lucrării şi anume modelarea matematică a reaşezării planificate a preţurilor de producţie.

PRECIZĂM de la început că este prima acţiune de reaşezare a preţurilor de producţie în care au fost folosite în ţara noastră mijloacele electronice de calcul.

Pivotul tehnic al lucrărilor de reaşezare a preţurilor l-a constituit **elaborarea modelului matematic al reaşezării, proiectarea modului de culegere, introducere şi prelucrare a informaţiilor** (datele de intrare şi ieşire) precum şi **elaborarea programelor de calcul** pentru calculatorul electronic.

La elaborarea modelului matematic s-au avut în vedere soluţiile de principiu şi metodologice, reieşite dintr-o strînsă colaborare între economiştii instituţiilor arătate la începutul articolului. De asemenea s-a ţinut seama ca modelul matematic al sectorului să fie astfel conceput, încît să permită o îmbinare între reaşezarea preţurilor în industria textilă şi macromodelul reaşezării preţurilor pe economie.

Totodată s-a pornit de la premisa că modelul matematic trebuie să fie deosebit de elastic la modificări şi în acelaşi timp să permită o simulare operativă a diverselor variante în vederea testării ipotezelor de lucru. Astfel, în urma simulării unor variante s-a ajuns la concluzia că datele introduse în model privind reţetele de fabricaţie precum şi cele privind cheltuielile de prelucrare, nu puteau fi utilizate în mod corespunzător. Ca urmare, colectivele de specialişti au procedat la reanalizarea reţetelor de fabricaţie şi a cheltuielilor de prelucrare. Cu acest prilej s-a procedat la o normare la nivel de ramură (tot cu ajutorul calculatorului electronic) a consumurilor specifice de materii prime şi materiale auxiliare la un nivel mai scăzut decît cel actual.

În acest fel s-a asigurat ca reducerea preţului de cost calculat pe global în macromodel, să se regăsească şi pe produs.

O caracteristică esenţială a modelului matematic elaborat pentru reaşezarea preţurilor în industria textilă o constituie dimensiunea mare a acestuia datorită atît numărului important de sortimente care există în acest sector, cît şi numeroşilor parametri de care se ţine seama pentru fiecare sortiment.

Aceasta a ridicat probleme deosebite în ceea ce priveşte soluţionarea efectivă cu ajutorul tehnicii electronice de calcul a modelului elaborat, dificultăţi mult amplificate şi datorită faptului că nu s-a urmărit obţinerea unei singure soluţii, ci realizarea unei multitudini de soluţii prin simularea diferitelor ipoteze. Aşa de pildă au fost simulate diverse variante de costuri, prestabilind pentru sortimentele anumitor grupe de produse plaje admisibile în ceea ce priveşte normele îmbunătăţite de consumuri specifice şi de cheltuieli de prelucrare. Pe baza soluţiilor obţinute cu ajutorul calculatorului electronic au fost efectuate o serie de analize economico-financiare, alegîndu-se soluţiile cele mai eficiente.

Din experienţa cîştigată cu prilejul soluţionării acestui model matematic, a reieşit că **elaborarea modelelor matematice pe blocuri este recomandabilă** pentru rezolvarea unor astfel de probleme, aceasta dînd modelului matematic o elasticitate deosebită. În cadrul reaşezării planificate a preţurilor în industria textilă au fost numeroase cazurile în care a fost necesară numai soluţionarea anumitor blocuri ale modelului. În cazul în care modelul matematic nu ar fi fost elaborat în concepţia unor blocuri, soluţionarea unor probleme ar fi fost mult îngreunată, ceea ce ar fi dus la o risipă de timp şi ar fi contribuit la întîrzierea întregii lucrări.

Considerăm că la stabilirea blocurilor modelului şi a modului de interconectare a acestora trebuie avute în vedere atît criterii legate de ierarhizarea grupelor de produse în funcţie de gradul şi complexitatea prelucrării, cît şi criterii legate de fazele analogice ale proceselor tehnologice pe care le parcurg diversele sortimente din grupa respectivă.

Soluţionarea efectivă a modelului matematic s-a realizat cu ajutorul calculatorului electronic IBM 360/40 al Centrului de calcul al catedrei de cibernetică economică de la Academia de Studii Economice.

Datele modelului matematic au fost obţinute pe baza, atît a unor culegeri totale, cît şi a unor culegeri selective a datelor primare din cadrul unităţilor producătoare.

În ceea ce priveşte programele de calcul pentru calculatorul electronic, destinate lucrării de reaşezare a preţurilor, ele au fost elaborate în Centrul de Calcul al Catedrei de Cibernetică Economică, întrucît nu figurau în biblioteca de programări IBM. Pe lîngă programele elaborate pentru soluţionarea efectivă a modelului matematic a fost creat un număr important de programe de verificare automată a datelor precum şi programe de corecţie automată. Ţinînd seama de volumul imens de date necesare modelului matematic precum şi de faptul că acestea au fost furnizate de întreprinderi cu personal neomogen în ceea ce priveşte pregătirea, a fost necesar să fie concepute numeroase chei de verificare a datelor completate, precum şi algoritme de corecţie automată a greşelilor semnalate.

Programele de simulare au necesitat un timp mai îndelungat de elaborare, spre deosebire de programele de verificare, calcule, corecţie, sortare etc. asigurîndu-se totodată o **bibliotecă de programe** care să permită o actualizare permanentă a datelor corespunzătoare situaţiei din viitor.

Menţionăm că în ceea ce priveşte concepţia depozitării pe suporţi magnetici a datelor primare culese cu ocazia acţiunii de reaşezare a preţurilor în industria textilă, s-a pornit de la ideea că se poate realiza o **bancă de date** care să fie ţinute la zi şi care să permită o cunoaştere operativă a situaţiei din acest sector industrial.

FOLOSIREA metodelor matematice şi a maşinilor electronice de calcul a uşurat elaborarea unor normative de calculare a preţurilor bazate pe parametri (greutate, desimi, randament, felul utilajului etc.) care au fost cuprinşi în tabele sub formă de barem.

Realizarea acestor mijloace de determinare operativă a preţurilor a fost înlesnită şi de **utilizarea metodei de repartizare a venitului net sub forma beneficiului pe produs, în funcţie de cheltuielile de prelucrare** şi nu în funcţie de totalul cheltuielilor de producţie, al fiecărui sortiment ca pînă în prezent.

Această metodă, în condiţiile specifice industriei textile, prezintă avantaje de ordin economic, deoarece întreprinderile producătoare realizează acelaşi beneficiu în valori absolute la cheltuieli de prelucrare egale, ne mai fiind tentate să fabrice cu precădere sortimentele din materii prime scumpe. În trecut, cînd beneficiul era proporţional cu totalul cheltuielilor de producţie, **întreprinderile se eschivau să depăşească planul la sortimentele ieftine de larg consum, întrucît la acestea se înregistrau beneficii mai mici în valori absolute.**

Totodată noua metodă de repartizare a beneficiului în industria textilă creează condiţii de valorificare superioară a materiilor prime şi stimulează întreprinderile pentru această preocupare, întrucît înnobilarea acestora printr-un finisaj superior aduce întreprinderilor beneficii mai mari. Aceasta va accentua interesul întreprinderilor pentru executarea produselor cu un înalt grad de prelucrare.

Introducerea acestei metode de calcul a beneficiului a creat condiţii nu numai pentru reducerea volumului de muncă la elaborarea modelului matematic şi a programărilor, ci şi pentru simplificarea calculelor ca urmare a eliminării variantelor care ar fi fost necesare în condiţiile repartizării beneficiului la toate cheltuielile — deci inclusiv şi la cele materiale. Această simplificare se realizează prin menţinerea neschimbată a totalului format din cheltuieli de prelucrare şi beneficiu, indiferent de schimbarea preţurilor la materiile prime şi auxiliare, care în industria textilă deţin o pondere importantă în totalitatea costurilor.

Prelucrarea parametrilor de bază ai sortimentelor cu ajutorul maşinilor electronice de calcul a permis elaborarea unor bareme pentru toate firele din industria textilă. De asemenea au fost realizate normative de calcul în baza cărora pentru firele necuprinse în barem, preţurile se determină prin însumarea valorii cheltuielilor materiale pe de o parte, cu valoarea cheltuielilor de prelucrare (inclusiv beneficiul) pe de altă parte. Însumarea permite obţinerea a circa 1 000 000 de variante. În acelaşi mod s-a procedat şi cu unele grupe de ţesături.

Realizarea prin mijloace electronice de calcul a baremelor cu parametrii distincţi pentru materiale, separat de cei privind cheltuielile de prelucrare şi venit net, permite adaptarea cu uşurinţă a baremelor ori de cîte ori au loc modificări în structura parametrilor.

Mircea MANOLIU
Mircea CONSTANTINEANU
M. ALTAR

FIŞE

Planificarea produsului

■ În studiul **„Ţikl jizni" produkta i ego „planirovanie" u promîşlenih kompaniian S.Ş.A.**, („Ciclul de viaţă" al produsului şi „planificarea" sa în companiile industriale din S.U.A.) apărut în **EKONOMIKA I ORGANIZAŢIIA PROMIŞLENNOGO PROIZVODSTVA** nr. 2/1972, revistă editată de secţia siberiană a Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., T. S. Kondrateva analizează unele consecinţe ale procesului actual de reînnoire continuă a producţiei industriale în companiile din S.U.A. Între cerinţele producţiei şi cele ale desfacerii apar contradicţii. Orice companie este interesată pe de o parte în lungirea duratei de viaţă a produsului, iar de altă parte în scurtarea ei. La articolele introduse pe piaţă se asigură, la un moment dat, cheltuieli minime de producţie, fapt care acţionează în sensul lungirii duratei lor de viaţă. Dar nu mult după ce noua marfă începe să se desfacă, apare problema saturaţiei pieţei şi aceasta nu poate fi rezolvată decît prin scurtarea vieţii produsului. Un ciclu de viaţă mai scurt duce la diversificarea produselor, lărgirea pieţei, sporirea profiturilor.

Necesitatea desfacerii determină deci o tendinţă spre o durată minimă de viaţă a produsului. Compania industrială încearcă să rezolve contradicţia menţionată analizînd ciclul de viaţă al fiecărui articol şi reglînd diferitele faze ale ciclului în conformitate cu condiţiile concrete. Fiecare din fazele ciclului de viaţă (introducere, creştere, maturitate, decădere) este planificată pe o anumită perioadă de timp, studiindu-se pîrghiile economice specifice şi momentul cînd ele trebuie să intervină pentru asigurarea duratei planificate.

Iniţiere în econometrie

■ Lucrarea lui Pierre Maillet **L'économetrie** (Econometria), Presses universitaires de France, Paris, 1971, 128 pag. reprezintă o iniţiere în econometrie, realizată cu competenţă şi cu talent pedagogic, fără a face rabat la nivelul ştiinţific al prezentării problematicii abordate. Autorul evită să dea o definiţie a econometriei, caracterizînd-o ca o disciplină autonomă care recurge la **teoria economică,** la **formularea matematică** şi la **analiza statistică.** Principalele elemente şi probleme ale metodei econometrice sînt evidenţiate astfel : a) utilizarea unui model pentru a reprezenta schematic realitatea care dorim să fie analizată ; b) recurgerea la consideraţii teoretice pentru a elabora modelul care va fi utilizat şi a alege între diferitele modele care se pot concepe ; c) dificultatea de a avea valori numerice pentru variabilele pe care dorim să le încorporăm în model şi, de aici, restricţia introdusă de insuficienţa datelor statistice disponibile ; d) utilizarea metodelor statistice pentru a estima parametrii metodelor ; e) complicaţia introdusă de fenomenele de multicolinearitate.

P. Maillet critică cele două atitudini exagerate faţă de econometrie : fie că se neagă posibilitatea ei de a degaja legităţi economice cu caracter general, fie că este considerată alfa şi omega oricărei cercetări economice şi chiar a politicii economice. În realitate, despre econometrie, ca şi despre oricare altă disciplină ştiinţifică, se poate spune că : ea este încă imperfectă, dar este susceptibilă de îmbunătăţiri : cîmpul său de aplicare este limitat, dar, în acest cadru, ea este susceptibilă de a aduce contribuţii valabile, atît pentru cunoaştere cît şi pentru pregătirea deciziilor.

ELEMENTE NOI ÎN CORELAȚIA INDUSTRIE-AGRICULTURĂ

PARALEL cu dezvoltarea industriei socialiste, modernizarea agriculturii, ridicarea nivelului tehnic al producției în această ramură constituie una din problemele de bază ale politicii statului în țările socialiste, o condiție esențială pentru asigurarea dezvoltării armonioase a întregii economii naționale, pentru sporirea continuă a producției agricole.

Intensificării continue a producției agricole pe calea mecanizării și chimizării acesteia, a extinderii irigațiilor etc., i se alătură din ce în ce mai mult metodele științifice de organizare și conducere a proceselor respective la nivel micro — și macroeconomic. Aceste probleme, și îndeosebi diferitele aspecte ale corelării funcțiilor agrare cu cele industriale în cadrul așa-numitelor complexe agro-industriale, își găsesc reflectarea în numeroase studii apărute în ultimul timp în presa țărilor socialiste, din care reproducem o serie de pasaje sugestive.

IN REVISTA sovietică „Ekonomiceskie nauki" (nr. 4/1972) M. Buh menționează că noțiunea **complex agro-industrial** a căpătat răspîndire în literatura țărilor socialiste relativ recent, aproximativ de la mijlocul deceniului al 7-lea. În prezent, majoritatea economiștilor agrarieni din țările socialiste consideră că premisa metodologică pentru analiza teoretică și practică a proceselor legate de dezvoltarea complexelor agro-industriale este delimitarea precisă a acestei noțiuni ca o categorie economică referitoare, pe de o parte, la sfera macro-economică, iar pe de altă parte — la cea micro-economică a economiei naționale.

Subliniind legătura tot mai strînsă dintre agricultură și industrie, autorul evidențiază că agricultura, care necesită tot mai multe mijloace de producție, influențează — la rîndul ei — asupra dezvoltării unui șir de ramuri industriale: construcțiile de mașini, industria chimică etc. În același timp, procesul de producție în cultura plantelor și creșterea animalelor, devine tot mai specializat în cursul revoluției tehnice. Prelucrarea producției agricole se separă total de agricultură și trece într-o măsură crescîndă la industria alimentară și industria ușoară. Producția agricolă exercită o influență tot mai mare asupra dezvoltării transporturilor, asupra întregii infrastructuri a țării. Ca urmare a acestei evoluții a relațiilor economice, dintr-o simplă totalitate de ramuri ale agriculturii, industriei ș.a., se formează complexul agro-industrial al economiei naționale.

Așadar, precizează autorul, **complexul agroeconomic poate fi definit ca un grup de ramuri și servicii ale economiei naționale, legate între ele prin țelul comun (producerea de produse finite pentru consum, din materii prime agricole) și prin existența de relații închise inter-ramuri, ceea ce contribuie la relativa lor separare în ansamblul economiei naționale.**

La studierea complexului agro-industrial în sfera microeconomică, se are în vedere o strînsă colaborare în producție între diferitele întreprinderi agricole și industriale, de obicei într-un cadru teritorial îngust. În această sferă, **complexul agro-industrial reprezintă un grup de întreprinderi agricole și industriale, ocupate cu producerea din materie primă agricolă a unei anumite categorii de produse finite, destinate consumului, și între care există o strînsă legătură tehnologică și organizatorico-economică** (în același sens, este folosit și termenul „uniune agrar-industrială").

Experiența țărilor socialiste arată că **formele organizatorice privind funcționarea complexului agro-industrial în seria microeconomică pot fi diferite.** Este posibilă — menționează autorul — atît unificarea deplină a întreprinderilor agricole și industriale respective, în care caz acestea își pierd autonomia juridică și economică (devenind subunități de producție ale unui organism economic unic), cît și colaborarea dintre ele pe baza încheierii de contracte economice, în condițiile menținerii autonomiei juridice și economice a întreprinderilor.

„Tendințele actuale ale dezvoltării economice au dus la situația în care problemele agrare, și mai ales dezvoltarea în continuare a agriculturii, rolul și poziția sa în economia națională, ca și promovarea unei politici agrare, nu mai pot fi concepute la nivelul îngust de ramură, ci la nivelul procesului de creare a complexelor agro-industriale — scrie un colectiv de autori, în revista cehoslovacă „Politická ekonomie" (nr. 4/1972). Acesta este unicul mod de abordare corespunzător tendințelor existente în toate țările socialiste cu o economie dezvoltată. El asigură unitatea, îmbinarea reciprocă armonioasă a producției cu prelucrarea și desfacerea produselor, în cadrul complexului și al ramurii care asigură aprovizionarea cu alimente a populației".

Realizarea unor proporții optime între diferitele verigi ale acestui complex, utilizarea relațiilor bani-marfă pentru adîncirea procesului de cooperare și integrare a agriculturii cu celelalte ramuri ale economiei se înfăptuiește — în condițiile socialismului — în mod rațional, prin organizarea și conducerea acestei activități de către organele centrale de stat. **Crearea și dezvoltarea complexelor agro-industriale de proporții economice noi prezintă importanță pentru dezvoltarea continuă a forțelor sociale de producție, reprezentînd una din direcțiile în care se orientează industrializarea agriculturii** — afirmă autorii.

Concomitent cu procesul de creare a complexelor agro-industriale la nivel macroeconomic (cînd pe primul plan se situează probleme ca cele privind proporțiile economiei naționale și îmbinarea absolut necesară a sistemului de conducere a agriculturii și a altor ramuri care fac parte din complex), o atenție sporită reclamă formele concrete de cooperare inter-ramuri, de combinare a producției și de realizare a produselor alimentare la nivelul microeconomic. În continuare, autorii pledează pentru întărirea și perfecționarea conducerii planificate, centrale în acest domeniu, prin utilizarea unor instrumente mai eficiente și mai raționale de conducere a întregului complex agro-industrial.

Necesitatea fundamentării pe baze cît mai raționale a politicii agrare în cadrul complexului este legată de cerința sporirii eficienței producției agricole primare. Aceasta înseamnă că politica agrară trebuie să ducă — prin mijloace adecvate — la o creștere mai echilibrată a veniturilor întreprinderilor agricole și a celor ale lucrătorilor din agricultură, mai accentuată comparativ cu alte ramuri în interesul acoperirii nevoilor de acumulare în cadrul agriculturii și al atingerii unui nivel corespunzător al veniturilor populației ocupate în agricultură.

Aceste cerințe reclamă — subliniază autorii — concentrarea eforturilor, între altele, asupra următoarelor probleme:

- Perfecționarea relațiilor organizatorice și instituționale din întreprinderile agricole legate prin relații de cooperare, dintre agricultură și celelalte sectoare de activitate componente ale complexului agro-industrial, ca și a relațiilor dintre întreprinderea respectivă și organele ierarhice de conducere.
- Reorganizarea parțială a sistemului de reglementare existent, în interesul înfăptuirii unui sistem mai rațional de stimulare economică; drept premisă servește determinarea locului și criteriilor de stabilire a măsurilor privind prețurile și a celor privitoare la caracterul transferurilor sociale și economice (cu ajutorul unor instrumente corespunzătoare politicii agrare).
- Reașezarea prețurilor interne din agricultură în scopul îmbunătățirii efectului lor stimulator în concordanță cu prioritățile planului economiei naționale.
- Reconsiderarea legăturilor dintre diferitele domenii de aplicare a prețurilor (prețuri de achiziție, cu ridicata, cu amănuntul).
- Soluționarea problemei privind factorii de „input" din punctul de vedere al eficienței producției agricole.
- Separarea aspectelor economice de cele sociale în aprecierea problemelor privind echivalența veniturilor și precizarea criteriilor de acțiune a diferitelor instrumente ale politicii agrare.
- Atenuarea (în special cu ajutorul vărsămintelor, alocațiilor și altor instrumente auxiliare ale politicii agrare) a disparităților regionale în agricultură, nu numai din punct de vedere economic dar și social.

PROCESUL care se desfășoară în agricultura noastră, de colaborare între cooperative agricole de producție, gospodării agricole de stat și alte întreprinderi socialiste, dezvoltă nemijlocit forțele de producție și relațiile de producție socialiste — relevă dr. H. Wirsig, în revista „Die Wirtschaft" (nr. 19/1972), care apare în R. D. Germană. După aprecierea autorului, acest proces se caracterizează prin faptul că colaborarea planică are loc nu numai în cadrul unei întreprinderi, ci între mai multe întreprinderi; că relațiile de producție socialiste fac posibilă o colaborare deosebit de strînsă, bazată pe încredere deplină, servind interesele tuturor partenerilor. Este logic faptul că, în condițiile intensificării continue a producției agricole, **trebuie introduse mijloace de producție mai moderne, mașini și instalații, rase de animale și soiuri de plante cu o productivitate sporită. Acest lucru reclamă noi dimensiuni ale concentrării și specializării producției, precum și tehnologii științifice fundamentate.**

Intensificarea mai departe este legată de trecerea la o producție de tip industrial, acesta fiind specificul producției agricole care corespunde societății socialiste multilateral dezvoltate.

În vederea realizării unei producții de tip industrial este necesar să se creeze **unități de producție specializate.** Acest lucru nu-l poate face o singură cooperativă agricolă de producție. În practică, în condițiile noastre cooperarea și-a demonstrat eficiența. Începînd cu forme simple de colaborare, C.A.P.-urile formează adesea — cu contribuția G.A.S.-urilor — secții cooperatiste pentru producția vegetală, în care mai multe întreprinderi agricole socialiste cultivă pămîntul lor în comun. Aceste secții sînt dotate cu fonduri proprii și lucrează după un plan propriu. Treptat, ele se specializează în anumite produse, pe care le produc cu metode industriale.

Formarea de secții cooperatiste pentru producția vegetală are o importanță deosebită, deoarece în acest domeniu se creează condițiile fundamentale pentru asigurarea producției alimentare și a aprovizionării industriei cu materii prime. Baza furajeră este îmbunătățită prin obținerea de furaje mai multe și la costuri mai reduse, punîndu-se astfel temelia pentru trecerea la producție zootehnică de tip industiral. În sectorul zootehnic se construiesc — prin cooperare (sub forma unor amenajări inter-întreprinderi, respectiv inter-cooperatiste) și pe baza unor investiții comune — instalații industriale, de pildă pentru producția de lapte, de carne de porc etc.

Referindu-se la efectele pe care le are procesul menționat asupra producătorilor înșiși, autorul semnalează că, prin munca în comun (ca, de pildă, cultivarea și recoltarea unor anumite produse agricole de către mai multe C.A.P.-uri), domeniul de acțiune și de răspundere al membrilor cooperatori se extinde dincolo de cadrul întreprinderii lor. În procesul cooperării, cuvîntul „noi" are astăzi și va avea în viitor dimensiuni mai mari decît a avut în trecut.

DE PROBLEMA utilizării elementelor automatizate pentru controlul și conducerea unor procese de producție în agricultură se ocupă L. Lazarov, în revista bulgară „Ikonomiceski jivot" (nr. 7/1972). Drept criteriu de bază pentru aplicarea automatizării în agricultură trebuie considerată, înainte de toate, eficiența ei economică, științific fundamentată — apreciază autorul. În etapa actuală, acestei cerințe îi corespund în primul rînd procesele care se bazează pe mijloace energetice staționare. Asemenea procese predomină în zootehnie, parțial în curățirea, sortarea și uscarea semințelor, în culturile de seră, în întreprinderile de prestări de servicii, în cele de prelucrare primară a produselor agricole etc. În prezent, lor le revin aproximativ 30—40% din cheltuielile de forță de muncă din agricultură, iar în viitor se prevede că ponderea lor va crește și mai mult.

O dată cu crearea complexelor agro-industriale s-au ridicat exigențe calitativ noi față de metodele de conducere a acestor complexe. **Concentrarea și specializarea în ritm accelerat a întreprinderilor care compun aceste complexe necesită construirea susținută a unor sisteme de dispecerat pentru conducerea operativă a producției, elaborarea și utilizarea mijloacelor tehnice și matematico-economice în planificare și analiză, introducerea de sisteme automate pentru culegerea rapidă și prelucrarea informațiilor.**

(Va urma)

SĂPTĂMÎNA

AGENDA CONTACTELOR și negocierilor economice externe ale țării noastre a fost și în ultima săptămînă extrem de bogată. Semnalăm astfel, sesiunea Comisiei mixte guvernamentale de colaborare economică între România și R. D. Germană, sesiunea Comisiei de colaborare tehnico-științifică româno-cehoslovace, întîlnirea președinților Comisiei mixte guvernamentale româno-bulgare, încheierea vizitei în Anglia a delegației economice guvernamentale române, întîlnirea de lucru între miniștrii metalurgiei și construcțiilor de mașini din România și Ungaria. Aceste cîteva exemple ilustrează grăitor dinamismul relațiilor noastre economice externe, contribuția pe care România este dornică și hotărîtă să o aducă la dezvoltarea schimburilor economice internaționale.

UNA DIN CARACTERISTICILE ineludabile ale societății capitaliste contemporane este dinamica ascendentă a mișcărilor revendicative. Potrivit unor recente date statistice occidentale, lupta oamenilor muncii împotriva exploatării capitaliste, pentru apărarea intereselor lor vitale a cunoscut în ultimele decenii o expansiune impresionantă. Astfel, dacă în perioada anilor 1919—1939 au declarat grevă 74 milioane de oameni ai muncii, în perioada 1945—1959 numărul greviștilor s-a ridicat la 150 milioane, iar în deceniul 1960—1970 — la 360 milioane. O ilustrare grăitoare a dîrzeniei și eficienței acestei lupte o constituie mișcarea grevistă a docherilor din Londra care a cunoscut, zilele trecute, momente de mare tensiune. Ca răspuns la hotărîrea autorităților de a aresta pe trei din liderii greviștilor pentru organizarea de pichete „ilegale", toți docherii din țară — cărora li s-au alăturat zeci de mii de muncitori industriali — au declarat că vor riposta printr-o grevă totală, blocînd toate porturile britanice. Această atitudine dîrză a determinat o acțiune fără precedent în întreaga istorie a Angliei: sentința de condamnare a celor trei docheri a fost anulată în numai 5 minute de către Curtea de Apel, care a fost sesizată nu de muncitorii amenințați cu arestarea, ci de... procurorul statului.

PROBLEMELE ÎMBUNĂTĂȚIRII condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii se află în aceste zile în centrul dezbaterilor celei de-a 57-a sesiuni a Conferinței Internaționale a Muncii, ale cărei lucrări se desfășoară la Geneva. Adoptarea unor noi convenții și recomandări internaționale tratînd diferite aspecte ale muncii, stabilirea vîrstei minime de angajare a tineretului, condiția femeii muncitoare, precum și implicațiile sociale ale revoluției tehnico-științifice contemporane și efectele acesteia asupra mediului înconjurător — sînt cîteva din problemele dezbătute de acest forum internațional. Numeroase delegații, printre care și cea a țării noastre, au relevat contribuția pe care Organizația Internațională a Muncii trebuie să și-o aducă pentru crearea condițiilor favorabile care să permită deplina afirmare a omului muncii, atît ca individ cît și ca membru al unei colectivități, pentru a pune progresul tehnic în slujba dezvoltării sociale și economice a tuturor statelor și a creșterii nivelului de viață a celor ce muncesc, precum și pentru a se căuta mijloacele cele mai adecvate pentru ca evoluția tehnicii să fie pusă sub controlul și în serviciul omului.

N. M.

mondorama

DESPRE POLITICA REGIONALĂ

ÎN POFIDA eforturilor de dezvoltare regională ale guvernului francez, în virtutea cărora între 1962 și 1968, în Bretania de pildă, s-au creat 4 000 locuri de muncă noi în industrie și 7 000 locuri noi în construcții și în sectorul terțiar, problemele care se pun în această regiune rămîn încă dificile. S-a calculat, de pildă, că pînă în 1985 va fi nevoie să se creeze 330 000 noi locuri de muncă adică dublul numărului prevăzut. Locuitorii regiunii revendică investiții mai mari din partea statului căci în prezent ele înclină mai mult în favoarea regiunii pariziene. Astfel planul al 6-lea alocă în cadrul politicii de dezvoltare regională 1 410 franci pentru un locuitor al regiunii Parisului și numai 916 franci pentru un locuitor din celelalte regiuni ale țării.

O NOUĂ TINEREȚE PENTRU CĂRBUNE ?

„CEREREA globală de cărbune a crescut cu 50% în decurs de trei ani", constata Biroul Minelor din Statele Unite, arătînd în același timp că, după ce scăzuse la 402 milioane tone în 1961, extracția de huilă ajunsese în 1970 la 602 mil. tone. Aceste date se încadrează într-o evoluție mai largă, pe baza căreia unii observatori prevestesc „o nouă tinerețe pentru cărbune".

În secolul trecut acest minereu furniza 95% din necesarul mondial de energie, fiind denumit „pîinea industriei". După cum se știe a urmat o înlocuire treptată cu alți combustibili, în special petrol. Peste tot în lume s-a redus extracția și s-au închis mine. În Europa de Vest acest punct de vedere predomină încă, dar se apreciază că tendința ce-și face loc în Statele Unite este caracteristică pentru viitor cînd, între altele, cărbunele va fi folosit pentru producerea de petrol sintetic. Ori, din acest punct de vedere rezervele de cărbune sînt promițătoare. Pentru ansamblul lumii rezervele de cărbune sînt evaluate la cifre variind între 9100 și 16100 miliarde tone.

DILEMA PRODUCĂTORULUI NECONSUMATOR

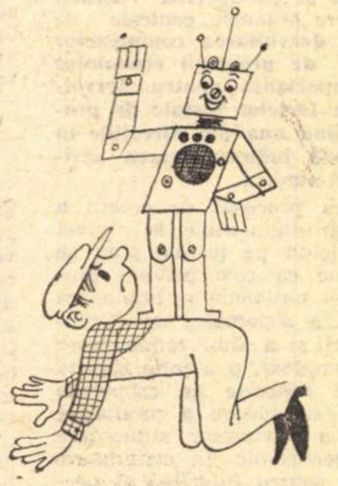

SE apreciază că aproximativ o sută de firme din lumea capitalistă se preocupă în prezent de problema fabricării roboților industriali, botezați „lucrători mecanici". Constatarea se referă îndeosebi la țări ca S.U.A., Elveția, Japonia (unde însuși guvernul a hotărît să finanțeze un program de cercetare și dezvoltare a roboților industriali, în următorii opt ani), Norvegia ș.a.

Firma americană Unimation prevede că ar putea desface pînă în 1975 circa 50 000 de asemenea roboți industriali, profilați pe operații de sudură, de vopsit cu pistolul, lucrări în turnătorie etc. De pe acum însă, firma japoneză Hitachi a conceput prototipul unui robot din „a doua generație", posedînd un creier electronic și putînd fi ghidat cu ajutorul unui ordinator, generație care va deveni operațională începînd din 1980.

Perspectiva pare a fi surîzătoare pentru patroni, ținînd seama de faptul că roboții nu au revendicări sociale, nu fac grevă ș.a.m.d. Două aspecte vin, însă, să întunece orizontul. În primul rînd, introducerea pe scară mare a lucrătorilor „mecanici" va face și mai acută problema șomajului lucrătorilor „umani", iar pe de altă parte, spre deosebire de lucrătorul „uman", fiecare robot nou încadrat în procesul de producție nu contribuie la creșterea puterii de cumpărare a populației, ceea ce poate să ducă la agravarea unor probleme de pe acum complicate ale pieței de desfacere a mărfurilor.

COSTUL EDUCAȚIEI

SE ȘTIE că pentru a aduce foloasele uriașe pe care le promite omenirii, revoluția tehnico-științifică implică investiții mai mari într-o seamă de sectoare cum ar fi cercetarea, industria, educația. Fenomenul în acest din urmă domeniu este examinat într-un studiu al Institutului de cercetări pentru economia educației (Iredu) din cadrul Facultății de științe economice și gestiune de la Dijon. Costul crescînd al învățămîntului este ilustrat prin faptul că, de pildă, cheltuielile pentru pregătirea unui licențiat în matematici reveneau la 89 000 franci în 1964 și la 104 mii franci în 1970, iar aceea pentru un licențiat în științe fizico-chimice era de 58 000 franci în 1965 și 116 000 franci în 1970.

PĂDURI SALVATE

HÎRTIILE vechi reprezintă o treime din materia primă utilizată în industria franceză a hîrtiei. Pe lîngă avantajul utilizării unor deșeuri a căror distrugere ridica o serie de probleme ecologilor, se apreciază că cele 1,4 milioane tone de hîrtie recuperate anual în Franța salvează în fiecare an de la tăiere 23 milioane de arbori sau 1 670 000 ha de pădure. Utilizarea acestor deșeuri permite în același timp reducerea prețului de cost în industria hîrtiei la capitolul materii prime, ca și economisirea de valută prin reducerea importului de lemn.

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

REALIZĂRI ȘI CONTRASTE ÎN PRODUCȚIA ALUMINIULUI

UNUL dintre metalele ale căror producție și consum au sporit considerabil în ultimele decenii, este aluminiul. Numai în deceniul trecut producția de aluminiu a lumii nesocialiste a crescut de circa 2,4 ori ; o dinamică similară a cunoscut și extracția de bauxită, materia primă de bază pentru industria aluminiului.

Datele din tabelul alăturat, care cuprinde primele zece țări din lume producătoare de bauxită și primele zece țări producătoare de aluminiu din prima fuziune (fără U.R.S.S. și R. P. Chineză), evidențiază o serie de caracteristici ale repartiției acestei ramuri industriale, proprii lumii capitaliste.

Astfel, dintre cei mai importanți șapte producători de bauxită — Jamaica (12,8 milioane de tone, în 1971), Australia (12,5 milioane), Surinam (6 milioane, în 1970), Guyana (4,3 milioane, în 1969), Franța (3,1 milioane, în 1971), Grecia (2,8 milioane) și Guineea (2,6 milioane, în 1970) — numai Franța prelucrează minereul extras în aluminiu. Chiar și o țară dezvoltată ca Australia, a cărei producție de bauxită s-a mărit de 177 ori în intervalul 1960—1971 (față de o creștere de circa 19 ori a producției de aluminiu), exportă cea mai mare parte din minereul extras. Cu excepția Indiei, unde producția de aluminiu a crescut — în perioada examinată — de 9,6 ori (în condițiile majorării de 3,7 ori a volumului extracției de bauxită) rămînînd totuși la un nivel relativ scăzut (176 mii tone, în 1971), toate celelalte țări în curs de dezvoltare care produc cantități importante de bauxită o exportă integral în stare brută.

Ea este destinată prelucrării atît în industria de aluminiu a unor țări capitaliste dezvoltate, care nu posedă zăcăminte proprii ori le exploatează în cantități insignifiante (vezi cazul Angliei, Canadei, Japoniei, Norvegiei, R.F.G. sau al Spaniei), cît și în țările — ca, de exemplu, S.U.A. — în care capacitatea industriei de aluminiu depășește cu mult extracția proprie de bauxită. După cum evidențiază datele statistice, tocmai țările din prima categorie au realizat creșteri mai ample ale producției de aluminiu (Japonia de 6,7 ori în 1971 față de 1960 ; Anglia de 4,1 ori ; Norvegia de 3,2 ori ș.a.).

De relevat că cifrele prezentate în partea a doua a tabelului nu epuizează întreaga producție de aluminiu, deoarece o serie de țări industriale fabrică și aluminiu din a doua fuziune (pe baza deșeurilor acestui metal) și diverse aliaje în compoziția cărora intră aluminiul. Producția respectivă capătă dimensiuni importante în S.U.A. (685 000 tone în 1971), Japonia (349 000 tone), R.F.G. (276 000), Anglia (181 000), Franța (98 000 tone) etc.

Se apreciază că în primii ani ai acestui deceniu în industria de aluminiu din țările capitaliste se va menține folosirea incompletă a capacităților de producție, ca urmare a depășirii cererii de către ofertă.

Tara	Bauxită (milioane tone)					Aluminiu (milioane tone)				
	1960	1965	1970	1971	1971/1960	1960	1965	1970	1971	1971/1960
Total mondial *)	24,9	39,2	54,0 **	...	...	3,7	6,2	8,7	...	...
din care :										
Anglia	—	—	—	—	—	0,03	0,04	0,05	0,12	4,1
Australia	0,1	1,2	9,4	12,5	177	0,01	0,09	0,2	0,22	18,9
Canada	—	—	—	—	—	0,69	0,75	0,96	...	...
Franța	2,1	2,7	3,0	3,1	1,5	0,24	0,34	0,38	0,38	1,6
Grecia	0,9	1,3	2,3	2,8	3,2	—	—	—	—	—
Guineea	1,2	1,9	2,6	...	...	—	—	—	—	—
Guyana	3,4	4,3	4,3 **	...	...	—	—	—	—	—
India	0,4	0,7	1,4	1,5	3,7	0,02	0,06	0,16	0,18	9,6
Jamaica	5,9	8,7	12,0	12,8	2,2	—	—	—	—	—
Japonia	—	—	—	—	—	0,13	0,29	0,73	0,89	6,7
Norvegia	—	—	—	—	—	0,16	0,28	0,53	0,53	3,2
R. Dominicană	0,7	0,9	1,1	1,0	1,5	—	—	—	—	—
R.F.G.	—	—	—	—	—	0,17	0,23	0,31	0,43	2,5
Spania	—	—	—	—	—	0,03	0,05	0,12	0,13	4,4
S.U.A.	2,4	2,0	2,1	2,0	0,8	1,83	2,50	3,61	3,56	1,9
Surinam	3,5	4,4	6,0	...	...	—	—	—	—	—
Ungaria	1,2	1,5	2,0	2,1	1,8	0,05	0,06	0,07	0,07	1,4

*) La bauxită, în toți anii, fără U.R.S.S. și R.P. Chineză : la aluminiu — în anii 1960 și 1970 — fără U.R.S.S., R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană, R.D.G., Cehoslovacia și România. **) Anul 1969.
Sursa : United Nations, Statistical Yearbook, 1963 și 1970 : Monthly Bulletin of Statistics, mai 1972.

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

viața economică

ANUL X nr. 26 (461)
vineri 30 iunie 1972
20 PAGINI 2 LEI

26

creativitate și inovație

În întîmpinarea Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român și a celei de a 25-a aniversări a Republicii

MĂSURILE de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale stabilite de Conferința Națională din decembrie 1967 și Congresul al X-lea al P.C.R., încadrate în mod armonios într-o concepție generală a sistemului de conducere al societății, s-au concretizat într-un cadru organizatoric propice stimulării progresului tehnic în întreaga economie națională, dezvoltării largi a activității de creație științifică și tehnică.

Ampla dezbatere organizată recent de redacția revistei „Viața economică" pe probleme ale activității de invenții, inovații și raționalizări, evidențiind succesele incontestabile obținute în ultimii ani, subliniază, în același timp, necesitatea unor eforturi mai mari în acest domeniu propulsor al noului în economia națională. Dintre problemele abordate pe larg în cursul dezbaterii menționăm :

- **DINAMICA NOULUI ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ — RITMUL DE CREȘTERE A NUMĂRULUI DE INVENȚII, INOVAȚII ȘI RAȚIONALIZĂRI**
- **EFICIENȚA INOVAȚIEI ; CONTRIBUȚIA EI LA ÎNNOIREA PRODUSELOR, A TEHNOLOGIILOR DE FABRICAȚIE, A METODELOR ȘI TEHNICILOR DE ORGANIZARE ȘI CONDUCERE, LA SPORIREA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII ȘI RENTABILITĂȚII PRODUSELOR.**
- **FACTORII DE NATURĂ ORGANIZATORICĂ, JURIDICĂ ȘI ECONOMICĂ DE IMPULSIONARE A ACTIVITĂȚII DE INVENȚII, INOVAȚII ȘI RAȚIONALIZĂRI.**

ANUL X **viata economica**

SUMARUL

Numărul 26 din 30 iunie 1972

2—3—4
— In intîmpinarea Conferinţei Naţionale a P.C.R. şi a celei de a XXV-a aniversări a Republicii — Cincinalul in patru ani şi jumătate !
• Depistarea şi fructificarea rezervelor interne — aport preţios la realizarea angajamentelor
Semnează : ing. **Gh. Grămătic,** director tehnic C.I.L. Pipera ; ing. **D. Alexe,** Fabrica de confecţii şi tricotaje ; **S. Veliciu,** ing. şef, Uzina de utilaje şi piese de schimb pentru materiale de construcţie ; ing. **D. Grecov,** director Uzina de pompe ; **Eugen Hanchievici,** ing. şef, Uzinele „Timpuri Noi"
• Ridicarea eficienţei economice — obiectivul nr. 1 al fiecărei întreprinderi de **Mihai Nicolae,** prim-secretar al Comitetului judeţean Brăila al P.C.R.
5 — Factorii de producţie
Nici un produs cu pierderi, întreaga producţie — rentabilă !
de **Ioan Drăghici,** directorul Direcţiei teritoriale de revizie şi control - Braşov **ec. S. Marin.**
6 — La Combinatul Siderurgic — Galaţi : Prin atingerea parametrilor proiectaţi — producţie sporită de metal
de ing. **Ion Potoceanu,** director general, Combinatul Siderurgic — Galaţi.
7 — Cheltuieli materiale :
• Combinatul cărbunelui — Tg. Jiu : Eficienţă economică sporită la fiecare leu cheltuit !
de **Vlăduţ Paulini,** directorul Direcţiei teritoriale de control şi revizie nr. 8-Craiova.
• Fabrica de motoare electrice — Piteşti : În analiză : activitatea economico-financiară a întreprinderii
de **N. Hirizan,** directorul Sucursalei judeţene Argeş al Băncii Naţionale
9 — Investitii
• O premisă a reducerii duratei de execuţie : Creşterea gradului de utilizare a mijloacelor mecanizate
de **D. Constantinescu**
• Pentru obţinerea unei înalte eficienţe economice : Reducerea ponderii lucrărilor de construcţii-montaj în totalul investiţiilor
de ing. **P. Roşca,** director, Institutul Electrouzinproiect-Bucureşti.
10—11
— In întîmpinarea Conferinţei Naţionale a P.C.R şi a celei de a XXV-a aniversări a Republicii
• Noul — cuvînt de ordine !
de **Constantin Cojocaru.**
• Creativitate şi inovaţie sau cum utilizăm „capacitatea de producţie" a creierelor.
Dezbatere consemnată de **B. Pădure.**
13 — Agricultură :
Organizarea muncii condiţionează randamentul mijloacelor de producţie
de conf. univ. dr. **S. Nica-Sirbeşti,** lector univ **D. Tudorache.**
14—15
— Conducere şi organizare :
Centrala industrială pe traiectoria consolidării
• Integrarea activităţilor de aprovizionare-desfacere
de **Cornel Suciu,** Centrala Industrială de Îngrăşăminte Chimice.
• Integrarea activităţilor de comerţ exterior
de ec. **Ioan Tăndureanu,** director comercial, Combinatul de Celuloză şi Hîrtie — Dej
17 — Marketing :
• Învăţămîntul economic în sprijinul industriei : Aplicarea metodei cazurilor în studierea cererii populaţiei
de dr. **M.C. Demetrescu,** directorul Laboratorului de marketing — A.S.E.
• Direcţii prioritare
de **Ioan Gionea,** secretar permanent al AROMAR.
18 — Puncte de vedere : Un indicator mai real al stabilităţii forţei de muncă
de **Ioan Todosiciuc**
— De la model la aplicare practică într-o ramură industrială
de dr. ing **Ionel Adamache.**
19 — În ţările socialiste : Elemente noi în corelaţia industrie-agricultură.

Redactor şef : Gheorghe DOLGU

REDACTIA ŞI ADMINISTRATIA : str. Nicolae Iorga nr 36 • telefon 11 78 76 • Bucureşti

Tiparul : Intreprinderea poligrafică „Informatia", str. Brezoianu, nr. 23—25.

40470

EXIGENŢĂ ŞI REALISM

IN ATMOSFERA de efervescenţă şi entuziasm care caracterizează pregătirile pentru Conferinţa Naţională a partidului, au continuat în întreaga ţară conferinţele extraordinare ale organizaţiilor judeţene de partid. Caracterizate printr-un accentuat spirit de lucru, evidenţiind atît experienţa pozitivă acumulată, neajunsurile constatate, cît şi căile de îmbunătăţire a muncii, aceste conferinţe au prilejuit un larg şi aprofundat schimb de opinii privind modalităţile de ridicare la un nivel superior a activităţii în toate domeniile vieţii sociale, de perfecţionare a rolului conducător al partidului în societate. Pretutindeni, numitorul comun al dezbaterilor l-a constituit înaltul spirit de responsabilitate şi exigenţă partinică în care au fost analizate rezervele interne ale dezvoltării economice, căile de valorificare integrală a resurselor materiale şi umane. Pe această bază, organizaţiile judeţene de partid au hotărît să-şi suplimenteze angajamentele iniţiale în întrecerea socialistă în cinstea Conferinţei Naţionale şi a celei de-a XXV-a aniversări a Republicii, să mobilizeze forţele tuturor comuniştilor, ale tuturor oamenilor muncii pentru înfăptuirea prevederilor cincinalului înainte de termen.

O amplă şi aprofundată analiză a sarcinilor care stau în prezent în faţa economiei noastre naţionale, a făcut-o secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în cuvîntarea rostită la conferinţa extraordinară a organizaţiei de partid a municipiului Bucureşti. Pătrunsă de un înalt spirit ştiinţific, această cuvîntare atestă strălucit realismul politicii partidului nostru, oferind totodată un îndreptar preţios în activitatea tuturor oamenilor muncii, a tuturor cadrelor de conducere din economie.

Problemele ridicate în această cuvîntare sintetizează direcţiile principale de acţiune în eforturile vizînd depăşirea prevederilor cincinalului, astfel încît realizările obţinute să ducă la creşterea reală a avuţiei naţionale, a producţiei de bunuri materiale.

Aceste probleme se cer amplu studiate şi aprofundate de toţi cei angrenaţi în sfera de edificare economică a ţării, ele reliefînd o serie de sarcini de strictă actualitate.

Astfel, o dată cu angajamentele importante privind depăşirea sarcinilor de plan, este necesar să se stabilească cu precizie acele produse şi sortimente de care economia noastră are realmente nevoie, atît în producţia internă, cît şi pentru consum şi export. Trebuie totodată să se pună accentul în primul rînd pe produsele industriale de înaltă tehnicitate care valorifică superior materiile prime şi materialele, obţinîndu-se din aceeaşi cantitate o valoare mai mare.

Congresul al X-lea al partidului a pus pe prim plan creşterea eficienţei economice şi ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al producţiei. Pentru îndeplinirea acestei sarcini se impun în continuare eforturi sporite, pe multiple planuri. Este necesar, de exemplu, să nu se menţină în fabricaţie produse cu tehnologie învechită, prin care te condamni de la început la rămînere în urmă şi nu poţi pătrunde pe piaţa internaţională. De asemenea, pentru a asigura creşterea eficienţei economice se impune folosirea întregii capacităţi de producţie. Una din problemele esenţiale care trebuie să stea în prezent în atenţia tuturor colectivelor de oameni ai muncii, a tuturor factorilor de conducere este folosirea intensivă a fondurilor fixe. De felul cum vor fi folosite mijloacele fixe, obţinîndu-se cu fondurile existente o producţie cît mai mare, depinde în mod esenţial ridicarea eficienţei economice.

O deosebită importanţă au, de asemenea, reducerea cheltuielilor materiale, folosirea cu mai multă eficienţă a mijloacelor circulante. Reducerea consumului de material, creşterea cantităţii de produse fizice, precum şi a valorii, dintr-o tonă de material constituie o problemă esenţială a eficienţei economice. Este necesar ca, paralel cu preocuparea pentru realizarea producţiei globale, să se acorde atenţie sporită scăderii costurilor producţiei, reducerii substanţiale a cheltuielilor materiale. Aceasta se poate realiza atît prin reducerea consumurilor fizice propriu-zise, cît şi prin prelucrarea superioară a materiilor prime, care, de asemenea, duce la scăderea cheltuielilor materiale în valoarea producţiei.

O altă problemă deosebit de importantă pentru eficienţa economică este creşterea productivităţii muncii. Îmbunătăţirea unor tehnologii, reducerea consumurilor de materiale, automatizarea, mecanizarea producţiei, — sînt factori care au un rol determinant în această direcţie. Totodată este necesar să se acorde o atenţie sporită unei mai bune organizări a producţiei şi a muncii, a fluxului de fabricaţie, mecanizării transportului — măsuri care trebuie să uşureze munca şi să dea posibilitatea muncitorilor să se concentreze asupra creşterii producţiei şi productivităţii. În strînsă legătură cu aceste probleme este şi necesitatea ridicării nivelului de calificare a oamenilor muncii, a îmbunătăţirii pregătirii şi formării cadrelor.

Realizarea investiţiilor la timp, intrarea capacităţilor nou construite în producţie la termenele stabilite, este o sarcină de mare importanţă a cărei soluţionare este strîns legată de buna organizare a construcţiilor.

O altă problemă de care depinde înfăptuirea angajamentelor suplimentare pe care şi le-au luat oamenii muncii de pe întreg cuprinsul ţării pentru îndeplinirea planului cincinal înainte de termen, se referă la specializarea, concentrarea şi cooperarea în producţie internă ca o condiţie a trecerii la cooperare şi specializare pe cale internaţională. Aceasta este o necesitate obiectivă pentru o producţie de înalt randament, de înaltă tehnicitate.

Totodată, în aceeaşi ordine de idei, se impune să fie acordată o atenţie deosebită problemei exportului. Fără a asigura un export corespunzător nu pot fi asigurate mijloacele necesare achiziţionării materiilor prime, maşinilor şi utilajelor de care economia noastră are nevoie. Creşterea exportului într-o proporţie mult mai mare decît producţia, este o sarcină de primă însemnătate, care trebuie să se afle permanent în centrul atenţiei fiecărei întreprinderi, fiecărui cadru de conducere din economie.

Sporirea producţiei de bunuri materiale, ridicarea eficienţei economice se reflectă pînă la urmă în creşterea bunăstării materiale a oamenilor muncii, a întregului nostru popor. Ţelul suprem al socialismului, al politicii partidului şi guvernului, este bunăstarea şi fericirea poporului. După cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea rostită la conferinţa extraordinară a organizaţiei de partid a municipiului Bucureşti, **„este nevoie să acordăm mai multă atenţie participării maselor populare la realizarea întregii activităţi de conducere economico-socială. Avem organe colective în toate domeniile de activitate ; trebuie să perfecţionăm activitatea acestora, pentru că tot ceea ce ne propunem să înfăptuim nu se poate realiza decît împreună şi cu consultarea largă a oamenilor muncii. Numai în măsura în care fiecare organizaţie de partid va şti să realizeze unitatea tuturor oamenilor muncii în înfăptuirea programului partidului, vom asigura succesul. În acelaşi timp, vom face noi paşi pe calea dezvoltării democraţiei socialiste, a participării întregului popor la construirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, la făurirea, în mod conştient, a propriului său destin".**

În cinstea Conferinţei Naţionale a P.C.R. şi a celei de a XXV-a aniversări a Republicii — Cincinalul în patru ani şi jumătate !

DEPISTAREA ŞI FRUCTIFICAREA REZERVELOR INTERNE — APORT PREŢIOS LA REALIZAREA ANGAJAMENTELOR

IN MAREA ÎNTRECERE ce se desfăşoară în întîmpinarea Conferinţei Naţionale a partidului şi a celei de a XXV-a aniversări de la proclamarea Republicii, colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile industriale ale Capitalei înscriu, zi de zi, noi şi importante succese în îndeplinirea angajamentelor asumate.

Punînd pe prim plan valorificarea a cît mai multe resurse interne, muncitorii inginerii şi tehnicienii fiecărei unităţi industriale sînt angajaţi într-o luptă susţinută pentru gram, micron şi secundă. Aceste „microresurse", la temperatura ridicată a întrecerii, s-au transformat în bogate filoane care, fructificate din plin, se soldează cu sporuri însemnate de producţie şi de productivitate a muncii, cu mari economii şi beneficii de milioane de lei. Să urmărim cîteva secvenţe din această mare bătălie ce se desfăşoară în diferite întreprinderi din Capitala ţării.

CONSUMURILE SPECIFICE LA COTE MINIME

LA COMBINATUL DE INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI PIPERA, materialul lemnos — cheresteaua, placajul, plăcile din aşchii aglomerate şi cele fibrolemnoase, — deţin o pondere de circa 75—80% în structura cheltuielilor de producţie. În vederea optimizării consumurilor specifice **au fost revizuite în ultima vreme, toate fazele procesului tehnologic,** depistîndu-se numeroase resurse de valorificare într-un grad mai înalt a acestei importante materii prime. **A fost intensificată activitatea de concepţie, în sensul reproiectării acelor produse aflate în fabricaţie, care consumă multă materie primă.** Ca urmare a unor soluţii constructive îmbunătăţite adoptate numai **la sortimentul mobilă pentru bucătării, consumul de cherestea de răşinoase a fost redus de la 10,7 mc/1 milioane**

(Continuare în pag. 4)

În întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de-a XXV-a aniversări a Republicii — Cincinalul în patru ani și jumătate!

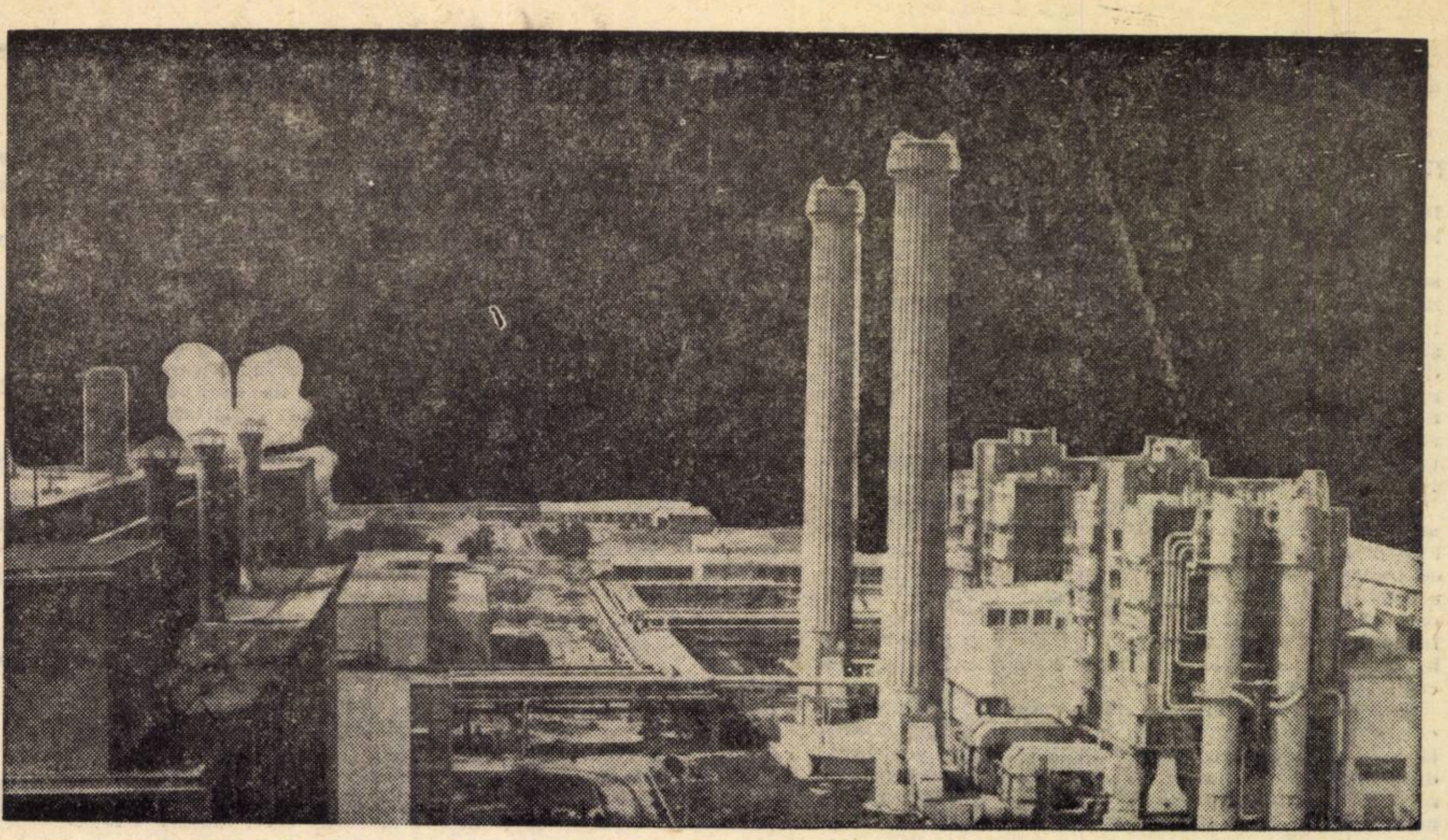

Brăila industrială: Una din marile întreprinderi — Combinatul de fire și fibre sintetice

RIDICAREA EFICIENȚEI ECONOMICE OBIECTIVUL Nr. 1 AL FIECĂREI INTREPRINDERI

Mihai NICOLAE
prim-secretar al Comitetului județean Brăila al P.C.R.

• Pe întreg cincinalul o producție marfă mai mare cu 2 miliarde lei. Pentru 1972 angajamentele inițiale au fost suplimentate cu: 80 milioane lei la producția marfă, livrările la fondul pieței și la export vor fi dublate; beneficiile vor fi mai mari cu 20 milioane lei.

• Din angajamentele asumate au fost realizate în primele 5 luni ale anului: 132 milioane lei la producția marfă; au fost livrate economiei naționale în plus 1600 t laminate, 28 176 mp PAL, 300 t hîrtie, 500 t ciment, peste 150 t fibre și fire artificiale precum și însemnate cantități de produse agroalimentare; 75% din sporul producției industriale a fost obținut pe seama sporirii productivității muncii.

• Prețioase inițiative în vederea valorificării unor rezerve prin organizarea superioară a producției și a muncii, folosirea deplină a capacităților de producție, reducerea cheltuielilor materiale, valorificarea superioară a materiilor prime, darea în funcțiune înainte de vreme a investițiilor planificate etc. Sînt estimate a se obține din aceste resurse zeci de milioane de lei economii la prețul de cost.

IMPORTANTELE INVESTIȚII efectuate în economie, introducerea sistematică a tehnicii noi, repartizarea judicioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, creșterea continuă a calificării cadrelor din producție, au creat premisele materiale pentru accentuarea rolului factorilor intensivi în cadrul procesului reproducției socialiste lărgite. În acest context, societății noastre în ansamblu și fiecărei întreprinderi în parte nu le poate fi indiferent cum este folosit potențialul tehnic existent, cît se produce, cu ce cheltuieli de muncă și de materiale și cu ce rentabilitate, ceea ce de altfel reprezintă un element esențial în asigurarea dinamismului economiei noastre naționale.

Atingerii acestui obiectiv, i-au fost și îi sînt subordonate principalele acțiuni și măsuri inițiate de către comitetul județean de partid, de organele și organizațiile de partid din întreprinderile județului nostru. Organizînd îndeaproape munca îndreptată spre descoperirea și valorificarea de noi rezerve de creștere a producției și productivității muncii, de ridicare continuă a eficienței activității economice, organele și organizațiile de partid au rezolvat cu multă competență o multitudine de probleme, antrenînd inițiativele și aportul creator al oamenilor muncii în direcția obținerii unor rezultate superioare.

În această perioadă, principalul conținut al muncii desfășurate a fost luarea de măsuri ferme și concrete în fiecare unitate, în fiecare secție, atelier, la fiecare loc de muncă pentru **folosirea deplină și intensivă a capacităților de producție, generalizarea schimbului II și extinderea schimbului III, reducerea cheltuielilor materiale** (în special pe calea economisirii consumului de metal, lemn, ciment, energie electrică, combustibil), **atingerea mai rapidă a parametrilor tehnico-economici proiectați și scurtarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții.** Abordarea acestor măsuri a fost posibilă ca urmare a studiilor și analizelor efectuate de către colective de specialiști trimise în întreprinderi, sub îndrumarea directă a membrilor biroului comitetului județean de partid, prin participarea și consultarea comitetelor de partid, a comitetelor oamenilor muncii, a unui număr mare de specialiști din diverse sectoare de activitate.

Laborioasa activitate desfășurată de organizațiile de partid în această perioadă de avînt și efervescență creatoare de autodepășire, s-a materializat în descoperirea unor însemnate rezerve materiale. Aceste rezerve puse în dezbaterea organizațiilor de partid, a tuturor salariaților, au constituit premisa îmbunătățirii indicatorilor de plan pentru anul 1972 la nivelul fiecărei întreprinderi și suplimentarea angajamentului luat. **La nivelul județului angajamentul inițial a fost majorat cu 80 milioane lei la producția marfă, angajamentele privind livrările către fondul pieței și la export au fost dublate, iar beneficiile s-au suplimentat cu circa 20 milioane lei.** Din angajamentele asumate am realizat **în primele cinci luni din 1972 o producție marfă de 132 milioane lei, livrîndu-se economiei naționale peste prevederi 1600 tone laminate, 28 176 mp PAL, 300 tone hîrtie, 500 tone ciment, peste 150 tone fibre și fire artificiale și însemnate produse agroalimentare.** Productivitatea muncii a fost, de asemenea depășită, obținîndu-se pe această cale 75% din sporul producției industriale.

SUB IMPULSUL dat de chemarea conducerii partidului **de a realiza actualul cincinal cu 6 luni mai devreme,** în perioada actuală, sub conducerea biroului comitetului județean de partid, în unitățile noastre economice se desfășoară o activitate intensă de valorificare mai eficientă a tuturor rezervelor existente, a întregului potențial tehnic, material și uman de care dispunem, pentru crearea condițiilor în scopul realizării acestui obiectiv important. O primă evaluare la scurt timp de activitate în această direcție ne permite să afirmăm că **întregul spor al producției industriale din anul 1973 se va realiza pe seama creșterii productivității muncii, iar producția marfă suplimentară față de planul cincinal se estimează a fi de peste 2 miliarde lei.**

Referindu-ne la eficiența activității noastre economice, ne gîndim, în primul rînd, la **folosirea capacităților de producție** de care dispune economia județului nostru, la creșterea gradului de utilizare a acestora. Studiile și analizele efectuate în întreprinderi, măsurile stabilite și aplicate au făcut ca unele unități — Uzina „Laminorul", Combinatul de celuloză și hîrtie, Combinatul pentru exploatarea și industrializarea lemnului și altele — să obțină rezultate remarcabile pe linia îmbunătățirii proceselor tehnologice și a utilizării la capacitatea proiectată a mașinilor și instalațiilor. La **Combinatul de celuloză și hîrtie** au și fost realizate unele **lucrări de modernizare a mașinilor de** celuloză și a mașinii de carton de la etapa I-a, avînd ca efect final creșterea capacităților inițiale cu 10% la celuloză și cu 20% la carton. De asemenea, la **Uzina „Laminorul"** măsurile de modernizare aplicate la cuptoarele cu propulsie și alte **acțiuni întreprinse pe linia creșterii gradului de ocupare a salariaților, organizarea mai bună a locurilor de muncă, reducerea stagnărilor din cauza defecțiunilor, intensificarea activității de întreținere și reparații** etc., au condus la creșterea indicilor de utilizare intensivă ai laminorului II la 12,1 t/h față de 11,7 t/h proiectat.

Cu toate acestea în unele întreprinderi se mai manifestă încă neajunsuri mai ales, în ce privește gradul de încărcare și folosire a mașinilor, instalațiilor și utilajelor, generalizarea schimbului II și introducerea schimbului III, în special la sculării și ateliere auxiliare, care conduc la menținerea coeficientului de schimburi de 1,8 la nivelul județului. Prin măsurile luate există certe posibilități ca în scurt timp coeficientul de schimb să se ridice la un nivel corespunzător.

MIJLOC IMPORTANT de valorificare a rezervelor pe care le avem în întreprinderi, **organizarea superioară a producției și a muncii,** este determinantă în folosirea completă și productivă a mijloacelor de producție în funcțiune, a forței de muncă și a timpului de lucru. Acțiunile inițiate de comitetul județean de partid, de organele și organizațiile de partid din întreprinderi în această direcție, au scos în evidență însemnate rezerve existente în toate compartimentele activității întreprinderilor. Amintesc cîteva din studiile elaborate și aplicate sau în curs de fructificare în principalele întreprinderi din județul nostru. **La Uzina „Progresul", de pildă, prin aplicarea studiilor privind „executarea centralizată a epruvetelor" și „organizarea fluxului la montajul excavatoarelor și rulourilor" se va realiza o producție globală suplimentară de peste 1,4 milioane lei pe an, iar aplicarea studiului de „uzinare separată a producției de serie" va aduce o eficiență economică anuală de circa 2,4 milioane lei.** În același timp, direcția principală a studiilor elaborate la Combinatul de celuloză și hîrtie a fost orientată spre realizarea de noi sortimente de hîrtie și carton și modernizarea tehnologiilor de fabricare a acestora. Astfel, **studiul „fabricarea hîrtiei Ofset tratată la suprafață" pune la dispoziția consumatorilor un nou sortiment de hîrtie cu caracteristici calitative superioare, aducînd cu sine o eficiență economică de 750 mii lei.**

Astfel de studii au fost întocmite și aplicate sau sînt în curs de aplicare și la Combinatul de fire și fibre artificiale, Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului. Întreprinderile de industrie alimentară și locală care conduc în final la nivelul întregului județ la **creșterea eficienței activității economice cu peste 30 milioane lei.**

TOT ÎN SCOPUL creșterii eficienței economice, o mare atenție acordăm **reducerii cheltuielilor materiale de producție.** În cadrul prevederilor, județului nostru îi revine sarcina ca, pînă în 1975, volumul beneficiilor din industrie să crească comparativ cu realizările anului 1970 de peste

(Continuare în pag. 8)

DEPISTAREA ŞI FRUCTIFICAREA REZERVELOR INTERNE

(Urmare din pag. 2)

lei, la 9,1 mc/1 milion lei, iar la cherestea de fag de la 28,8 mc/milion lei, la 2,4 mc/1 milion lei.

În paralel, **au fost asimilate produse cu caracteristici superioare,** mergîndu-se cu mult curaj pe linia utilizării materialelor noi, a înlocuitorilor şi semifabricatelor superioare din lemn (PAL-melaminat, PFL-emailat şi melaminat, hîrtie decor stratificată etc.). Înlocuindu-se lemnul cu masă plastică, de pildă, la sertarele mobilei de bucătărie, s-a obţinut o reducere de 10,4 mc cherestea / 1 milion lei producţie, iar prin folosirea metalului la confecţionarea scheletelor de mese şi tabureţi de lemn a fost redusă norma de consum cu 14,6 mc/1 milion lei producţie.

O atenţie deosebită s-a acordat şi **diminuării consumului de lemn la ambalajele destinate mobilei.** Realizarea de ambalaje uşoare, rezistente, cu volum mic de transport şi eficienţă în conservarea produsului prin utilizarea înlocuitorilor de cherestea (PFL şi carton ondulat), s-a ajuns la micşorarea normei de consum în 1972 la 8,3 mc/milion lei faţă de 13,6 mc/1 milion lei în 1971, de unde rezultă o economie anuală de circa 1 000 mc cherestea.

Rezultatele deosebite pe linia reducerii preţului de cost şi sporirii productivităţii muncii, am obţinut şi prin **lărgirea cooperării cu alte unităţi la realizarea unor produse importante.** Bunăoară, datorită cooperării cu Uzinele „Victoria"-Timişoara, CCH Bacău şi Fabrica de hîrtie Buşteni, în acest an, avem prevăzută trecerea la utilizarea în fabricaţia de binale a foliilor de PVC imitaţie de furnire şi a hîrtiilor speciale pentru structuri celulare, fapt ce se concretizează în obţinerea de economii la Fabrica de binale de circa 2 400 tone PFL, aproape 800 000 mp furnire şi creşterea productivităţii cu 14%. Dată fiind eficienţa activităţii, încă în decursul acestui an se va trece la cooperarea cu unele combinate din sectorul de industrializare a lemnului pentru aprovizionarea necesarului de lemn masiv pentru producţia de binale — mobilă, sub formă de semifabricate la dimensiuni de croire, fapt ce va avea drept efect o optimizare a indicelui de utilizare a masei lemnoase şi o reducere simţitoare a pierderilor de fabricaţie. De asemenea se va extinde cooperarea pentru producţia de uşi-ferestre în scopul introducerii de repere combinate din lemn şi aluminiu.

Concomitent cu acţiunea de reducere a consumurilor de lemn şi alte materiale cu pondere mare în preţul de cost al produselor, **acordăm o atenţie deosebită valorificării superioare şi industrializării rămăşiţelor de fabricaţie.** În acest sens începînd din trimestrul IV — anul 1970, prin intrarea în probe tehnologice a fabricii de PAL de mică capacitate, s-a asigurat valorificarea într-un produs superior a deşeurilor de lemn masiv sub formă de rămăşiţe şi rumeguş talaş. În acest mod, **am reuşit ca la planul anual de producţie marfă să avem o creştere de 4,5 — 7,5 milioane lei prin producţia de PAL brut — materia primă fiind asigurată din rezervele locale, respectiv deşeurilor de fabricaţie.** În cadrul acestei acţiuni, întregul colectiv este hotărît să acţioneze ferm pentru ca pe viitor să asigure valorificarea în totalitate a deşeurilor rezultate din prelucrarea lemnului, care înainte vreme erau destinate în bună măsură arderii, fiind vîndute la un preţ foarte redus.

ing. Gh. GRAMATIC
director tehnic — Combinatul de industrializare a lemnului Pipera

AUTODOTAREA ÎN SPRIJINUL MODERNIZĂRII PROCESELOR TEHNOLOGICE

ACTIVITATEA DE AUTODOTARE LA FABRICA DE CONFECŢII ŞI TRICOTAJE, se desfăşoară sub diverse forme, începînd de la executarea unor dispozitive de mecanizare şi mergînd pînă la producerea de utilaje, care să permită introducerea unor tehnologii noi. Autoutilarea a contribuit la eforturile de a suplimenta în acest an angajamentele la producţia marfă cu încă 130 000 mii lei, ajungînd la o depăşire totală a planului pe 1972 la 260 000 mii lei.

Pentru înfăptuirea angajamentului a fost necesar ca **autodotarea să se tranforme dintr-o acţiune sporadică, determinată de unele cerinţe imediate ale producţiei, într-o activitate permanentă care să antreneze mai activ capacitatea creatoare a muncitorilor, tehnicienilor şi inovatorilor.** În acest sens, au fost luate o seamă de măsuri tehnice şi organizatorice: înfiinţarea unui serviciu de mecanizare şi automatizare a proceselor de lucru, cu caracter de proiectare la nivelul Centralei industriale, evitîndu-se astfel paralelismul în conceperea şi executarea utilajelor în fiecare unitate; s-a constituit un „Consiliu tehnic-ştiinţific" care aprobă planul de muncă al compartimentului de concepţie, avizînd documentaţiile tehnice elaborate şi omologarea prototipurilor. Totodată, în cadrul serviciului mecanic şef, pe lîngă activitatea de reparaţii, întreţinere şi realizarea de piese de schimb s-a înfiinţat un atelier de autoutilare în care au fost repartizaţi cei mai buni mecanici, ajustori şi electricieni.

Întreaga actitvitate de autoutilare se desfăşoară pe baza unui plan anual şi tinde să rezolve, în general, probleme de utilaje unicate sau de serie mică, fie pentru nevoile interne ale întreprinderilor aparţinînd de centrala industrială, fie pentru întreaga ramură de confecţii. Dispunînd de o asemenea bază tehnică materială, colectivul de autoutilare a realizat în ultima vreme numeroase maşini şi utilaje de un mare randament (maşină de cusut pichir, prese pentru călcat confecţii, maşină automată de tricotat panouri semifabricate „PASEROM" etc.).

Pentru ca activitatea de autoutilare să dea roade tot mai bune, **a fost lărgită activitatea de cooperare pe plan local cu unele fabrici constructoare de maşini.** Totdoată, preconizăm realizarea unei colaborări cu Centrala industriei confecţiilor de la Sibiu şi cu Centrala industriei tricotajelor din Bucureşti. Această colaborare va consta, în principal, în cunoaşterea reciprocă a planurilor de muncă şi în stabilirea unor conlucrări în vederea evitării paralelismelor.

Ca urmare a dezvoltării activităţii de autoutilare, au fost realizate în 1971 dispozitive şi utilaje în valoare de 1 600 000 lei, cu o eficienţă economică de 4 000 000 lei. În cazul în care aceste maşini ar fi fost importate, efortul valutar pentru achiziţionarea lor s-ar fi ridicat la peste 1,5 mil. lei valută. **În planul de autodotare pentru 1972 sînt prevăzute a fi realizate alte utilaje a căror valoare va depăşi 2 500 mii lei. Introducerea lor în fabricaţie va determina — după calcule estimative — o eficienţă de peste 3 milioane lei valută.**

Avînd în vedere numărul mare de muncitori care lucrează în sectorul de confecţii, se apreciază că simpla mecanizare sau chimizare a producţiei nu poate satisface pe deplin cerinţele creşterii accentuate a productivităţii muncii. A apărut deci necesitatea depistării altor metode şi mijloace de legare organică a execuţiei unor faze şi operaţii de lucru, ceea ce va crea **premisele automatizării şi mecanizării complexe a proceselor de lucru.** În aceste condiţii, autodotarea trebuie să rezolve problema agregării unor operaţii realizînd un transfer de semifabricate de la un loc de muncă la altul cu ajutorul unor mijloace de transport moderne care, ataşate utilajelor, să uşureze munca, să-i confere un grad înalt de productivitate. De aceea, specialiştii studiază îndeaproape asemenea probleme, reuşind să schiţeze pe planşete cîteva din aceste agregate complexe care, materializate, vor asigura în curînd automatizarea şi mecanizarea principalelor procese de confecţionare a îmbrăcămintei.

ing. D. ALEXE
şef serviciu mecanizarea şi automatizarea proceselor de lucru, Fabrica de confecţii şi tricotaje

ECONOMISIREA METALULUI — PREOCUPARE CENTRALĂ

COLECTIVUL DE OAMENI AI MUNCII din uzina noastră a înţeles că orice iniţiativă care duce la reducerea consumului de metal, reprezintă implicit o valorificare superioară a acestuia. Aceasta deoarece în preţul de cost al producţiei metalul ocupă o pondere de 60—65%.

Ca urmare a largilor acţiuni desfăşurate pe linia depistării rezervelor existente, colectivul uzinei şi-a propus **să realizeze în acest an o economie de metal de 180 t, faţă de 160 t cît prevedea angajamentul iniţial.** Din această cantitate, se poate realiza o producţie în valoare de 2 000 mii lei, ceea ce în echivalent fizic înseamnă aproape 300 metri liniari transportoare cu bandă de cauciuc. În acest scop, s-a trecut la reproiectarea şi asimilarea unor utilaje complexe şi linii tehnologice automate, ceea ce va permite diminuarea consumurilor specifice cu 10—12% faţă de anul trecut.

În cadrul preocupării pentru o valorificare superioară a metalului au apărut în uzină, iniţiative valoroase, cum sînt, spre exemplu, acţiunea „Fruntaşi în reducerea cheltuielilor materiale de producţie", care are drept eficienţă, numai **în primele luni ale acestui an, obţinerea de economii de peste 1 418 mii lei.**

Care au fost, în esenţă, căile care au permis valorificarea superioară a metalului ?

În primul rînd **au fost aduse o serie de perfecţionări în domeniul organizării producţiei şi a muncii, în introducerea tehnologiilor moderne de fabricaţie.** Pînă acum, debitarea metalului şi croirea tablelor erau efectuate de echipe de lăcătuşi care, în paralel, executau şi alte operaţii. lucrînd dispersat, şi, mai ales, avînd şi alte atribuţiuni în procesul de producţie, fazele de debitare şi de croire nu puteau fi astfel sincronizate, încît să rezulte cît mai puţine capete de laminate sau rămăşiţe de table. Pentru a se evita aceste neajunsuri, care se reflectau negativ în utilizarea judicioasă a metalului, s-a introdus în ultimul timp **centralizarea debitării şi croirii combinate,** ceea ce permite valorificarea unei cantităţi de metal care în forma veche de organizare, se pierdea în mod nejustificat. Totodată s-a obţinut creşterea gradului de ocupare a lucrătorilor în cadrul programului de lucru, s-a îmbunătăţit fluxul de producţie prin eliminarea unor operaţii de transport inutile şi, deci, a crescut, implicit, productivitatea muncii pe schimb.

Pe de altă parte, **s-au revizuit unele tehnologii la piesele turnate din oţel în vederea reducerii adaosurilor de prelucrare.** În acest fel, obţinem nu numai importante economii de metal, ci şi reducerea volumului de manoperă la prelucrare.

Rezultatele obţinute — deşi importante — pot fi încă mult îmbunătăţite. Conştienţi de acest fapt, muncitorii, inginerii, tehnicienii au transformat preocuparea pentru valorificarea superioară a metalului într-o largă acţiune de masă. Pentru stimularea ei, sînt folosite o diversitate de metode — începînd cu consfătuiri pe tema gospodăririi judicioase a metalului, pînă la înfiinţarea unor panouri de urmărire sistematică, pe decade şi luni, a realizărilor obţinute în acest domeniu pe echipe, pe fiecare om. De asemenea, se preconizează o perfecţionare continuă a metodologiei de urmărire şi de informare asupra stadiului în care se găseşte acţiunea de economisire a metalului, pornind de la concepţie şi pînă la execuţia produsului finit.

S. VELICIU
inginer-şef Uzina de utilaje şi piese de schimb pentru materiale de construcţii

---

● Colectivele de muncă din întreprinderile industriale ale Capitalei s-au angajat să ralizeze actualul cincinal în 4 ani şi jumătate. Se va da astfel în plus o producţie de circa 52 de miliarde lei.

● În 1975 o producţie cu 206% mai mare faţă de prevederi, adică dublul în raport cu nivelul atins în 1970.

● Din angajamentele asumate au fost realizate în perioada ianuarie—mai 1972:
— o producţie marfă în valoare de 817,1 milioane lei, ceea ce reprezintă circa 45% din angajamentul suplimentat.
— diverse produse pentru export în valoare de 5 milioane lei valută
— 65% din producţia peste plan — pe seama creşterii productivităţii muncii.

PRIN RIDICAREA CONTINUĂ A NIVELULUI PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

UZINA DE POMPE a înregistrat în primele 5 luni ale acestui an o depăşire a planului productivităţii muncii cu 1,1%. Din studiile efectuate rezultă că un singur procent de creştere a productivităţii muncii echivalează, la nivelul unui an, cu o producţie de peste 3 600 mii lei, ceea ce s-ar materializa în realizarea unui număr de peste 450 pompe mijlocii. În scopul sporirii productivităţii muncii, s-a acţionat pe multiple căi.

În primul rînd, s-a urmărit **mai buna folosire a parcului de utilaje existente** în aşa fel încît să crească indicii de utilizare. Pentru atingerea acestui obiectiv au fost luate o serie de măsuri tehnico-organizatorice. Printre acestea se numără: organizarea brigăzilor de producţie la maşini-unelte şi la atelierul de montaj, în aşa fel încît ele să cuprindă nu numai muncitori cu o înaltă calificare, ci şi tineri absolvenţi ai şcolii profesionale; s-a urmărit, totodată, îmbunătăţirea calitativă a parcului de utilaje existent, prin introducerea unor maşini cu comandă program şi numerică, a unor utilaje specializate. La reperele prelucrate la aceste maşini, s-a obţinut o creştere a productivităţii muncii cu 150—200%.

În ce priveşte **fondul de timp disponibil a maşinilor-unelte din secţiile de bază,** acesta a fost utilizat în proporţie de 71—75%. În această direcţie avem încă mari rezerve. De aceea, colectivul uzinei se preocupă intens de îmbunătăţirea folosirii lui printr-o mai raţională încărcare a utilajelor, prin mărirea coeficientului de schimb, care în prezent a ajuns la 2,3. Prin măsurile ce le vom lua **tindem ca indicele de folosire a timpului maşinilor-unelte să ajungă pînă la sfîrşitul anului, la 80—81%.** Aceasta ne va da putinţa ca să utilizăm mai bine tehnica din dotare şi astfel să sporim simţitor producţia şi productivitatea muncii.

Colectivul uzinei este conştient că mai sînt multe direcţii în care poate acţiona pentru a obţine o productivitate ridicată a muncii. Iată numai unul din ele. Rezolvarea în perspectivă apropiată a **organizării de ateliere integrate de prelucrare şi montaj,** va face cu putinţă reducerea transportului interoperaţional, diminuarea cheltuielilor de regie etc. Totdată, se creează şi condiţii ca un muncitor să deservească două sau mai multe maşini şi, implicit, să-şi sporească eficienţa muncii cheltuite. De asemenea, din multe studii întreprinse a reieşit că, la nivelul primelor 5 luni ale anului 1972, s-au pierdut 22 000 ore prin absenţe nemotivate şi învoiri. Este o pierdere însemnată dacă ne gîndim că în aceste ore se puteau realiza mai bine de 400 pompe mijlocii. Şi toate acestea în condiţiile în care, în aceeaşi perioadă, s-au efectuat peste 53 000 ore suplimentare... Iată, deci, o rezervă importantă pe care va trebuie s-o fructificăm în viitor, prin luarea unor măsuri, atît organizatorice cît şi pe plan social, pentru diminuarea absenţelor nemotivate şi a învoirilor fără plată, pentru folosirea integrală şi productivă a întregului fond de timp de lucru.

ing. D. GRECOV
director, Uzina de pompe

EFICIENŢA GENERALIZĂRII SCHIMBULUI II ŞI EXTINDEREA SCHIMBULUI III

IN UZINA NOASTRĂ coeficientul de schimb în secţiile de bază a ajuns în 1972 la 1,67, iar indicele de utilizare a fondului de timp al maşinilor-unelte la 63,6%. Faţă de anul trecut, situaţia este sensibil îmbunătăţită. Dar ea nu oglindeşte nici pe departe marile posibilităţi care există în această direcţie.

De-aceea **ne vom preocupa ca pînă la finele acestui**

⟶

factorii de producție

NICI UN PRODUS CU PIERDERI, ÎNTREAGA PRODUCȚIE — RENTABILĂ!

● De la 156 produse nerentabile în 1967, la numai 54 în trimestrul I a.c.
● Zeci de milioane lei beneficii prin reducerea costurilor de producție.
● Atingerea parametrilor proiectați la noile obiective intrate în funcțiune — aport important la realizarea de produse fără pierderi.
● Reducerea cheltuielilor materiale, obiectiv permanent pentru fiecare unitate industrială.
● Toată atenția rezolvării operative a propunerilor de perfecționare continuă a organizării producției și a muncii.

UNA DIN SARCINILE FUNDAMENTALE cuprinse în documentele Congresului al X-lea al P.C.R. este ridicarea eficienței întregii activități economice. Înfăptuirea acestei sarcini a necesitat, între altele combaterea unor concepții potrivit cărora economia socialistă și-ar putea permite să nesocotească cerințele rentabilității. Demonstrînd caracterul eronat al acestor concepții, la Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1966 și la Conferința Națională a P.C.R. din anul 1967, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că existența unor întreprinderi care lucrează cu pierderi pe total activitate sau cu produse nerentabile reprezintă o situație anormală în economia noastră, cu consecințe negative asupra activității economico-financiare și asupra acumulărilor bănești ale statului. Pe drept cuvînt, s-a subliniat că societatea socialistă nu-și poate permite să desfășoare o activitate economică nerentabilă, ca pierderile provocate de unele întreprinderi să fie suportate de altele.

În scopul eliminării unor astfel de fenomene, începînd din 1967 s-au desfășurat ample acțiuni de identificare a cauzelor realizării unor produse sau activități nerentabile, precum și de stabilire a direcțiilor de urmat pentru eliminarea lor. Măsurile tehnico-organizatorice stabilite de către colectivele de muncă din unitățile economice și forurile coordonatoare, cu sprijinul organelor de sinteză și al altor specialiști, au scos la iveală numeroase rezerve interne și au închis unele din canalele prin care se scurgeau neeconomicos importante mijloace materiale și bănești.

ASEMENEA MĂSURI au fost luate și în unitățile industriale din județul Brașov. Astfel a fost cu putință ca numărul produselor nerentabile să fie micșorat de la 156, cîte existau în 1967, la 54 în trim. I a.c., ceea ce a însemnat reducerea pierderilor per sold cu cîteva zeci de milioane lei (în 1971 acestea au scăzut cu peste 16 milioane lei). De remarcat este faptul că unele întreprinderi au reușit, prin acțiunile întreprinse, să elimine complet pierderile la produsele nerentabile, sporindu-și în acest fel eficiența economică. Așa stau lucrurile la Întreprinderea de unelte și scule, Fabrica de stofe, Fabrica de produse zaharoase din Brașov și Uzina de reparații din Codlea, care au rentabilizat din 1967 și pînă în prezent, un număr de 59 produse, sporindu-și pe această bază beneficiile cu peste 4,3 milioane lei.

Programul de măsuri adoptat la Congresul al X-lea al P.C.R. a fost tradus în viață și prin crearea în ultimii ani a unui cadru legislativ adecvat, legi și acte normative menite să ducă la perfecționarea continuă a activității economico-financiare a întreprinderilor. Astfel, în scopul prevenirii uzurii morale a mijloacelor de producție și a cointeresării întreprinderilor pentru folosirea lor la întreaga capacitate, au fost revizuite perioadele de funcționare ale acestora și, implicit, cotele de amortizare, în sensul sporirii lor; începînd din anul 1970 reparațiile capitale se suportă din fondurile de producție, amortismentele rămînînd sursă de finanțare exclusivă a reproducției mijloacelor de producție; a fost sporită limita de valoare a obiectelor de inventar de la 300 la 500 lei și, odată cu aceasta, au sporit cheltuielile de producție, prin includerea contravalorii obiectelor sub 500 lei pe costuri dintr-o dată la darea în folosință și nu treptat, pe calea amortismentelor; au crescut salariile nominale ale tuturor angajaților și, în special, ale celor cu venituri mici și mijlocii.

Majoritatea întreprinderilor au înțeles pe deplin sensul acestor reglementări și au acționat cu operativitate pentru prevenirea apariției unor noi produse nerentabile sau a creșterii pierderilor pe total activitate. Altele însă, au continuat să recurgă la o serie de justificări și explicații, fără să-și îmbunătățească simțitor activitatea. Acesta a fost de fapt, unul din principalele motive pentru care, începînd din 1970 — anul aplicării noilor reglementări amintite — a crescut pînă în anul 1971 în județul nostru numărul întreprinderilor și produselor cu pierderi (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

	1967 20.VI	1970 31.XII.	1971 31.XII	1972 Trim. I
— Numărul întreprinderilor cu produse nerentabile.	22	14	18	8
— Numărul produselor nerentabile	156	44	112	54

Este drept, că din analiza efectuată la unele întreprinderi a rezultat că existența unor astfel de stări de lucruri a fost determinată și de unele cauze obiective; dar menținerea și sporirea numărului produselor și a întreprinderilor nerentabile s-a datorat și unor factori de a căror prevenire și eliminare cei vizați s-au preocupat în mică măsură. Să urmărim cîteva din acestea.

După cum se știe pe baza investițiilor alocate de stat, capacitățile de producție se dezvoltă rapid. De un astfel de avantaj a beneficiat și Uzina „Colorom" din Codlea. În actualul cincinal, prin investițiile acordate, uzina și-a triplat capacitățile de producție. După intrarea în funcțiune a obiectivelor — cu întîrziere față de grafic — eforturile nu au fost concentrate suficient spre realizarea indicatorilor cantitativi de producție planificați, unele instalații rămînînd folosite sub capacitate, cu consecințe negative asupra costurilor produselor realizate. Așa, de exemplu, pînă la data de 30 septembrie 1971, la secția de antrachinonici nu s-a folosit decît 15% din capacitate, nerealizîndu-se nici o cantitate din produsele albastru de cadă BC și kaki de cadă RN, preconizate a se realiza pe această instalație cu o rentabilitate de 3,3%. În aceeași situație s-au găsit și alte produse ce trebuiau realizate pe instalațiile noi de pigmenți organici, nigrozină, dispersil și metil violet. În scopul realizării indicatorului fizic al producției, unitatea a fabricat peste prevederile planului unele produse nerentabile ca: pigment ecarlat RN, bordo direct AN, albastru închis sulf V ș.a., ceea ce a făcut să crească numărul produselor nerentabile (de la 1 în 1968 la 31 în 1971 și 22 în trim.I. a.c.).

În actualul cincinal se acordă o mare **atenție reducerii cheltuielilor materiale de producție.** Merită a fi evidențiate preocupările din acest punct de vedere ale Fabricilor de stofe și „Nivea" din Brașov etc. care, prin diferite măsuri adecvate, (reproiectare și revizuirea normelor de consum specific), au eliminat pierderile și au rentabilizat unele produse. Sînt însă și unități care depășesc normele de consum din care cauză unele produse au devenit nerentabile. Așa se prezintă lucrările la Combinatul de hîrtie și celuloză-Zărnești. Deși în 1969 a avut toate produsele rentabile, în 1971 a ajuns să realizeze 13 produse cu pierderi, iar în trim. I. a.c. — 17. Cauza principală a acestei stări de lucruri trebuie căutată în depășirea consumurilor normate la unele materiale (pirită, coloranți, celuloză IB, etc.), precum și în nerespectarea rețetelor de fabricație la unele produse. La hîrtie sulfit tip I și II 63—112 gr., de pildă, s-au înregistrat în trim.I a.c. pierderi de 81 mii lei în urma folosirii celulozei IB în locul pastei mecanice prevăzute de rețeta de fabricație.

Un alt factor care a influențat majorarea cheltuielilor de producție atît la întreprinderile cu produse nerentabile, cît și la cele cu pierderi pe total activitate, a fost cel al cheltuielilor neeconomicoase. Ponderea acestora în volumul pierderilor realizate în trim.I a.c. este de 10% la Trustul de construcții industriale, 13% la Fabrica de țigle și cărămizi „Reconstrucția"-Feldioara, 32% la Întreprinderea de construcții transporturi-Brașov etc. De aici rezultă necesitatea concentrării eforturilor pentru prevenirea și lichidarea acestor cheltuieli — mijloc principal de creștere a eficienței.

DEȘI DE LA INIȚIEREA acțiunii de rentabilizare au trecut cîțiva ani, în care au fost luate numeroase măsuri ce au determinat o îmbunătățire simțitoare a situației, totuși au mai rămas unele produse nerentabile, ale căror prețuri se pot modifica numai prin aplicarea prevederilor noii legi a prețurilor. Cu toate acestea, a fost dată indicația fabricării sau valorificării lor în continuare, mai ales a acelor absolut necesare consumului populației. Este drept că majoritatea unităților le-au inclus în programul lor de producție, diminuînd tot mai mult volumul pierderilor planificate.

Dar au mai fost și altele care au căutat să se ocupe mai mult de creșterea produselor rentabile. Așa, de pildă, subunitățile din Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului-Brașov, nu au exploatat în mod frecvent întreg volumul de masă lemnoasă încris în actele de punere în valoare, crăcile comerciabile — produs nerentabil — rămînînd în cantități mari abandonate în parchete. În 1971, Unitatea de exploatare și industrializare a lemnului din Brașov, dintr-un volum de 13 258 mc crăci snopi, a contractat livrarea numai pentru 2000 mc și a livrat doar 907 mc; Unitatea de exploatarea și industrializarea lemnului-Făgăraș, aflîndu-se într-o situație similară, a preferat să achite chiar Combinatului de exploatare și industrializare a lemnului-Sebeș penalizări pentru neîndeplinirea sarcinilor contractuale, în loc să-și organizeze activitatea pentru valorificarea acestui produs.

Și în acest an deși dispun de 23 mii m.c. crăci, cele două unități nu au luat măsuri pentru desfacerea acestora. De aceea, este absolut necesară o intervenție mai promptă a organului tutelar — Combinatul pentru exploatarea și industrializarea lemnului — în scopul valorificării superioare a masei lemnoase.

Sînt rare, de asemenea, situațiile cînd produsele cu pierderi au fost discutate și analizate în organele de conducere colectivă — consiliile și comitetele oamenilor muncii. Considerăm că existența unor astfel de fenomene în economia județului nostru se datorește și ajutorului mai slab primit din partea ministerelor economice și a organelor centrale, mai ales în ce privește rezolvarea unor propuneri făcute de întreprinderi aproape în fiecare an. Așa, de pildă, Combinatul chimic-Făgăraș realizează de cîțiva ani cu pierderi produsul FA colaci din cauza majorării permanente a prețului de producție la materia primă — firele de bumbac — de către Ministerul Industriei Ușoare. Deși, combinatul a reproiectat produsul în mai multe rînduri, a redus consumurile specifice și alte cheltuieli neeconomicoase, totuși nu a reușit să rentabilizeze produsul, solicitînd în nenumărate rînduri Ministerului Industriei Ușoare, Ministerului Industriei Chimice și Comitetului de Stat pentru Prețuri, să se mențină prețul inițial sau să se reducă cel actual la firele de bumbac. Dar propunerea combinatului n-a fost rezolvată, înregistrîndu-se din această cauză, în continuare, pierderi.

Au rămas nesoluționate și propuneri referitoare la revizuirea prețurilor de decontare internă de către Ministerul Economiei Forestiere și Materialelor de Construcții și Ministerul Construcțiilor Industriale, în funcție de condițiile concrete de exploatare a fiecărei unități, revizuirea cotelor de impozite la unele produse, punerea de acord a normelor și prețurilor de deviz cu cele efective etc. De aceea, se impune ca întreprinderile să primească un sprijin mai mare atît din partea centralelor, ministerelor cît și din partea altor organe centrale. Alături de acest ajutor este necesar ca în fiecare unitate productivă să se ia măsuri, în continuare, pentru identificarea și valorificarea rezervelor interne, în scopul reducerii și lichidării anomaliei pierderilor. Totodată, rentabilizarea produselor trebuie pusă în cel mai scurt timp în discuția și analiza colectivelor largi de oameni ai muncii. Comisiile de rentabilizare ale întreprinderilor, orașelor și județului trebuie să-și intensifice activitatea, în așa fel încît în întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R., și a celei de a XXV-a aniversări a Republicii, să determine sporirea eficienței economice la fiecare produs, în fiecare întreprindere.

Ioan DRĂGHICI
directorul Direcției teritoriale de revizie și control - Brașov
ec. S. MARIN

←

an să mărim coeficientul de schimb în jur de 2, ceea ce ne va permite să folosim mai din plin mașinile și utilajele moderne cu care este înzestrată uzina noastră. De altfel, **creșterea coeficientului de schimb, alături de alți factori, a reprezentat baza pe care colectivul uzinei și-a dublat angajamentele inițiale privind producția marfă ce o va realiza peste plan și care a creat premisele obținerii la nivelul anului 1972, a unor beneficii care să depășească prevederile planificate cu 2 000 000 lei**. Ce am întreprins și întreprindem practic pentru mărirea coeficientului de schimb?

În primul rînd, **am acționat în direcția pregătirii cadrelor calificate necesare.** Începînd cu luna martie a acestui an, s-au înființat două cursuri de calificare la locul de muncă pentru strungari și turnători cu o durată de 8 luni. De asemenea, în cadrul uzinei, calificarea se obține și prin ucenicie la locul de muncă, pe parcursul a 3 ani. O altă sursă de formare a cadrelor necesare o reprezintă și școala profesională ai cărei proaspeți absolvenți vor fi angajați începînd cu trimestrul III. Pentru pregătirea lor cît mai aproape de cerințele producției, în decursul perioadei de școlarizare, le-au fost puse la dispoziție de către uzină o serie de mașini-unelte, care să-i familiarizeze cu funcționarea, întreținerea, parametrii și cerințele acestora. Grija pentru formarea noilor cadre nu se sfîrșește însă la porțile școlii. În uzină ei vor fi încadrați în brigăzi în care lucrează și muncitori cu experiență, ceea ce va facilita tinerilor să deprindă mai ușor „tainele" meseriei, să ajungă într-un timp relativ scurt la rezultate bune în muncă. Tinerilor din mediul rural, flotanților, li se va asigura cazarea la cămin, ceea ce va elimina o cauză importantă a fluctuației forței de muncă.

În al doilea rînd, **s-a urmărit o asigurare corespunzătoare a asistenței tehnice în schimbul II și III**. Dacă situația este favorabilă în ceea ce privește numărul de maiștri și tehnicieni care lucrează în aceste schimburi, nu același lucru se poate spune despre ingineri care sînt concentrați îndeosebi în schimbul I. Ținînd seama că lipsa inginerilor în schimburile II și III se repercutează negativ asupra producției — situația va fi rezolvată printr-o redistribuire judicioasă a acestor cadre.

Aceste măsuri, paralel cu o **aprovizionare corespunzătoare a locurilor de muncă în toate schimburile**, sînt de natură să contribuie activ la folosirea mai din plin a mașinilor și utilajelor — factori principali în sporirea producției, în realizarea angajamentelor pe care și le-a asumat colectivul uzinei în marea întrecere pentru înfăptuirea cincinalului înainte de termen.

Eugen HANCHIEVICI
Inginer șef Uzinele „Timpuri Noi"
Grupaj realizat de
P. BOGDAN

Oamenii „comandă" oțelului... (Laminorul de tablă groasă — C. S. Galați)

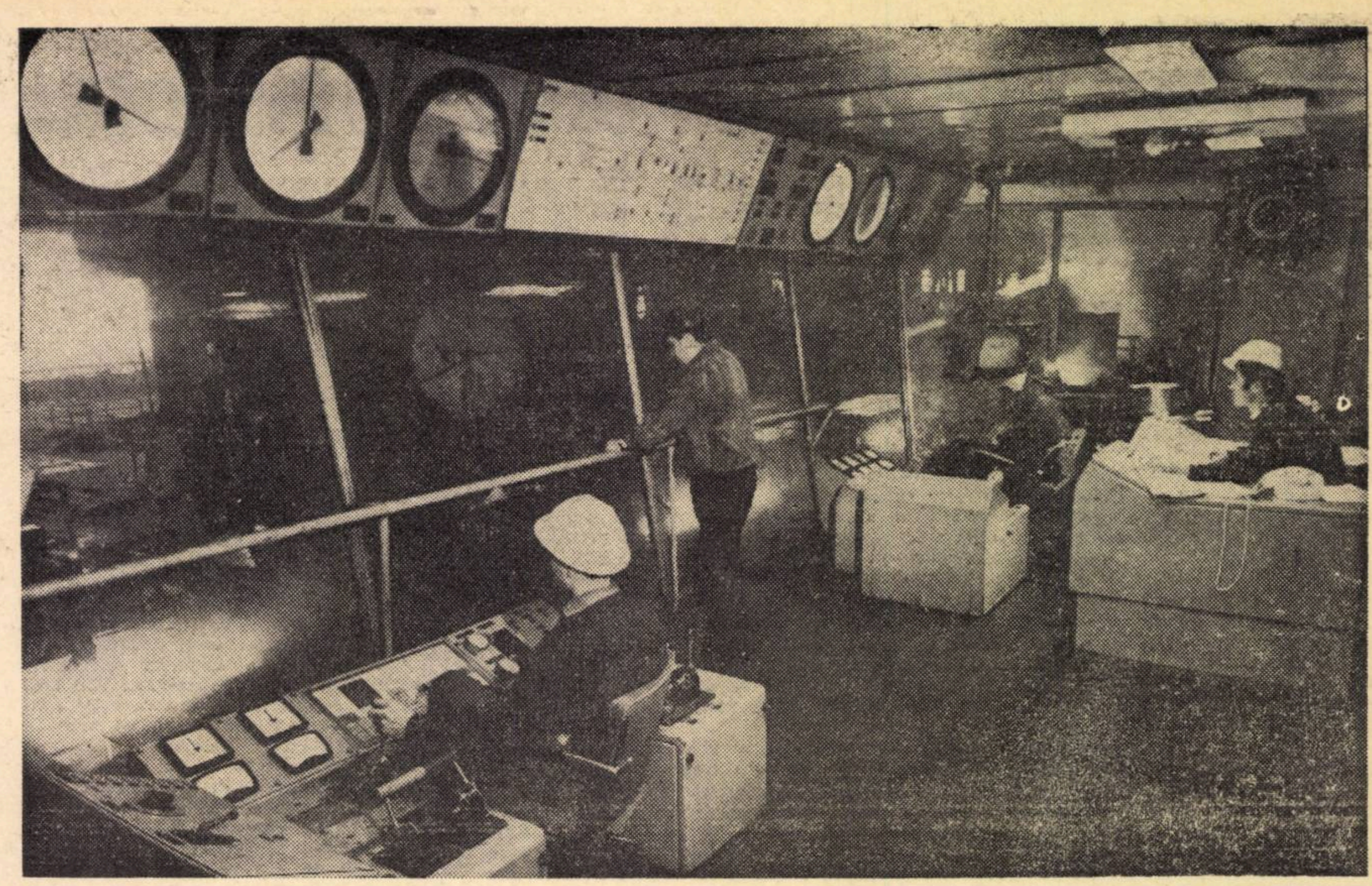

LA COMBINATUL SIDERURGIC — GALAȚI

PRIN ATINGEREA PARAMETRILOR PROIECTAȚI – PRODUCȚIE MAI MARE DE METAL

ÎN ÎNTÎMPINAREA Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de a XXV-a aniversări a Republicii — evenimente cu deosebite semnificații în viața poporului nostru —muncitorii, tehnicienii și inginerii Combinatului siderurgic Galați, una din cele mai mari unități producătoare de metal a țării, desfășoară o pasionantă întrecere în vederea realizării cincinalului înainte de termen. Pentru a-și mări contribuția la satisfacerea mai bună a cerințelor beneficiarilor de metal, au fost reanalizate posibilitățile și rezervele existente pe tot fluxul tehnologic în vederea suplimentării angajamentelor asumate inițial pe acest an, îndeosebi pe linia sporirii producției de laminate. **Aceste angajamente se vor concretiza, în final, în obținerea unei producții peste plan de 22 680 tone laminate finite, în gama sortimentală solicitată de consumatorii din țară și cei de peste hotare.**

CE SUPORT au aceste noi angajamente și ce acțiuni se vor desfășura pentru realizarea lor întocmai ?

În primul rînd, vom acționa cu perseverență pentru respectarea termenelor privind punerea în funcțiune a noilor capacități de producție, care contribuie în mod hotărîtor la sporirea producției de metal.

În prezent, sînt concentrate forțe importante și se acordă atenție deosebită ultimelor finisaje, care să permită punerea în funcțiune a unor noi și importante agregate — **furnalul nr. 3 de 1 700 mc și banda nr. 3 de la Fabrica de aglomerare.**

În al doilea rînd, avînd în vedere experiența acumulată și gradul de pregătire al personalului, vom desfășura acțiuni hotărîte pentru scurtarea perioadei de atingere a parametrilor proiectați la noile obiective. În acest scop, la secțiile noi au fost repartizate cadre cu experiență, capabile să atingă nivelele de producție scontate. Am acționat astfel, deoarece realizările obținute pînă acum ne-au convins, o dată mai mult, că indicii de utilizare a capacităților de producție au crescut pe măsura ridicării gradului de calificare, dobîndirii de largi cunoștințe profesionale. Trebuie să menționez că **atît la furnale, la oțelăria L.D., cît și la laminorul de tablă groasă, au și fost atinse nivelele maxime prevăzute în proiecte.** În anume perioade, producțiile obținute la aceste sectoare, au fost chiar superioare capacităților proiectate. Firește, aceste succese, care sînt un rezultat direct al muncii pline de abnegație a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor, al dorinței și hotărîrii lor de a spori continuu producția de metal a țării, au fost facilitate și de un șir de măsuri tehnice și organizatorice deosebite, privind **asigurarea unei funcționări continue, fără avarii, a agregatelor, a utilizării lor cu maximum de randament.** În acest fel se pot obține producții superioare nivelelor prevăzute în proiecte.

● Ca urmare a angajamentului suplimentat, în acest an vor fi produse peste plan mai mult de 22 000 tone laminate finite.

● Producții superioare față de capacitățile proiectate.

● Importante producții de fontă și tablă groasă în plus prin funcționarea continuă a agregatelor.

● Îmbogățirea gamei sortimentale prin asimilarea a 40 noi mărci de oțeluri și table și laminarea la toleranțe negative a cel puțin 50% din totalul producției.

● Reducerea consumurilor de materii prime — baza obținerii unor importante economii de metal și diminuării cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă.

Din studiile și calculele noastre rezultă **că o îmbunătățire cu numai 1% a indicelui extensiv de utilizare a furnalului** (prin reducerea opririlor accidentale și a timpului de funcționare în regim „redus"), **poate asigura un spor de 1 000 tone/lună, la fiecare furnal.** De asemenea, **la laminorul de tablă groasă, printr-o creștere a indicelui de utilizare a timpului de lucru cu 2%** — ceea ce este pe deplin posibil, ținînd seama de ponderea relativ mare a opririlor accidentale — **vom putea obține un spor de producție de tablă groasă de circa 1 800 tone/lună.**

Acestea nu sînt însă singurele rezerve ce pot fi valorificate în vederea sporirii, cu aceleași capacități, a producției de metal. De aceea, **vom acorda o atenție sporită și folosirii cît mai complete a capacităților de producție de la laminorul de benzi la cald și laminorul de benzi la rece** — secții puse în funcțiune în acest an. Avem în vedere realizarea înainte de termen a indicatorilor tehnico-economici proiectați la aceste agregate noi și moderne, ceea ce ne va crea posibilitatea de a oferi beneficiarilor noștri laminate plate într-o gamă sortidimensională cît mai completă.

Că acțiunile pe care le desfășurăm și pe care le vom amplifica în continuare, că măsurile tehnico-organizatorice pe care le-am luat în urma amplelor dezbateri ce au avut loc în perioada de pregătire și lansare a cifrelor de plan pe anul 1972 sînt eficiente, ne dovedesc și rezultatele obținute pînă în prezent. Astfel, **în primele 5 luni ale anului au fost realizate peste plan 8 600 tone laminate finite.**

ÎN MAREA ÎNTRECERE pentru realizarea cincinalului înainte de termen, ne-am propus, ca un obiectiv principal, o dată cu sporirea producției, **diversificarea largă a nomenclatorului de produse, pentru a veni astfel și mai mult în sprijinul uzinelor constructoare de a realiza din materialul pe care îl livrăm, mașini, utilaje și instalații cu performanțe tehnico-economice ridicate și la gabarite reduse.** În acest sens, pentru îmbogățirea gamei sortimentale, **sînt în curs de asimilare 40 noi mărci de oțeluri și table,** (table pentru ambutisaj adînc, pentru automobile și autocamioane, oțeluri rezistente la coroziune, oțeluri de calitate etc.). De asemenea, ne propunem să satisfacem integral pretențiile beneficiarilor noștri privind dimensiunile fixe ale produselor livrate, ținînd seama că aceasta constituie o cale de reducere a consumurilor specifice, de utilizare mai eficientă a metalului. În acest context, ne propunem ca, în perioada imediat următoare, **să sporim ponderea produselor realizate la toleranțe negative la cel puțin 50% din totalul producției noastre.**

Paralel cu satisfacerea mai bună a cererii pieței interne, ne propunem să depășim sarcinile la export, conștienți fiind că, pe această cale, contribuim la crearea de noi surse pentru finanțarea activității de comerț exterior.

TOATĂ ACTIVITATEA ce o vom depune pentru sporirea și diversificarea producției de metal, pentru realizarea cincinalului înainte de termen, în așa fel încît să răspundem mai bine la satisfacerea cerințelor mereu crescînde de metal ale economiei noastre naționale în plin avînt, **se va desfășura sub semnul obținerii unei cît mai înalte eficiențe economice și reducerii cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă.**

Dată fiind situația balanței oțelului, acordăm și vom acorda o atenție sporită reducerii consumurilor specifice de materii prime și materiale, lichidării pierderilor de metal și a rebuturilor din toate fazele procesului tehnologic. Un calcul făcut, arată că **o reducere a consumului specific de metal cu numai 0,5 kg/t în fiecare secție** — ceea ce considerăm pe deplin realizabil — **se poate solda la nivelul combinatului cu o economie de circa 450 t/lună.**

În vederea utilizării judicioase a materiilor prime și a materialelor la fiecare loc de muncă și proces de producție, a înlăturării oricărei risipe, pe lîngă o serie de măsuri tehnice și organizatorice, **organizațiile de partid vor desfășura o intensă muncă politică-educativă în rîndurile muncitorilor pentru dezvoltarea spiritului de inițiativă și de răspundere în gospodărirea fondurilor materiale și bănești.** Totodată, pentru mobilizarea multiplelor rezerve interne existente în domeniul perfecționării tehnologiilor și al reducerii consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibil, **Comisia inginerilor și tehnicienilor din cadrul Combinatului, a inițiat un amplu plan de acțiuni în vederea atragerii tuturor cadrelor tehnice și economice la activitatea de îmbunătățire continuă a tehnologiilor și organizării producției și a muncii.** Avem convingerea că intelectualitatea noastră tehnică își va spori contribuția la perfecționarea activității tehnice și de organizare, pentru a da noi impulsuri activității novatoare la toate locurile de muncă.

Realizarea angajamentelor pe care ni le-am asumat în cinstea importantelor evenimente pe care le întîmpinăm cu deosebit entuziasm, va contribui la pregătirea condițiilor optime de îndeplinire a sarcinilor de plan pe anul 1973, premise importante pentru înfăptuirea cu succes a planului cincinal înainte de termen.

ing. Ion POTOCEANU
director general
Combinatul siderurgic Galați

cheltuieli materiale

COMBINATUL CĂRBUNELUI — TG. JIU

EFICIENȚĂ ECONOMICĂ SPORITĂ LA FIECARE LEU CHELTUIT!

COMBINATUL CĂRBUNELUI-TG. JIU este furnizorul principal al marilor termocentrale de la Craiova și Rogojelu. Colectivul de aici exploatează la suprafață și în subteran lignit din bazinul carbonifer din zona Rovinari și Motru, iar de la Schela-Gorj, antracit. Acest vast combinat, care valorifică resursele naturale de combustibil pentru asigurarea necesarului de energie electrică în această parte a țării, și-a dezvoltat în mod considerabil capacitatea de producție; de remarcat este faptul că la exploatarea minieră Ploștina — citadela recordurilor în mineritul românesc — s-au obținut 205 ml viteză de avansare lunară în abataj frontal și există perspective ca în luna iunie a.c. să se doboare recordul de 608 ml viteza lunară de avansare în galerie.

Rezultatele bune obținute de către unele exploatări miniere în procesul de producție se datorau utilizării judicioase a mijloacelor materiale și bănești, în scopul creșterii eficienței economice a fiecărui leu cheltuit pentru obținerea unei tone de cărbune.

Din analiza bilanțului încheiat pe anul 1971 și pe primul trimestru al anului 1972, a reieșit că rezultatele financiare obținute de către Combinatul cărbunelui nu se ridică la nivelul posibilităților create, datorită unor cheltuieli nejustificat de mari față de cele prevăzute prin planul prețului de cost.

În anul 1971, Combinatul cărbunelui Tg. Jiu a realizat un plus de 71,8 lei cheltuieli la 1 000 de lei producție marfă, din care 56,3 lei pe seama depășirii prețului de cost pe produs. La întreaga producție marfă, depășirea cheltuielilor planificate reprezintă mai multe milioane de lei și se regăsește la marea majoritate a articolelor de calculație.

Printre principalele cauze care au condus la aceste depășiri nejustificate, subliniem faptul că, în afara normelor de stat și departamentale pentru consumul de lemn de mină, cherestea, energie electrică și benzină, transmise de organul tutelar, factorii de răspundere din această unitate nu au mai fost preocupați să stabilească norme uzinale, sau cel puțin statistice, pentru restul consumului de materiale, care reprezintă 90% din totalul materialelor și pieselor de schimb ce se consumă în combinat.

De altfel, analiza cheltuielilor materiale de producție și a normelor de consum constituie sarcini categorice prin documente de stat, dar măsurile întreprinse în această direcție au fost nesatisfăcătoare. De exemplu, din totalul de douăzeci și trei de măsuri stabilite pentru creșterea eficienței economice a combinatului în anul 1971, numai una se referă la reducerea cheltuielilor materiale și aceasta formală, deoarece nu redă concret economiile și rezervele cantitative și valorice ce rezultă prin aplicarea acestei măsuri. Aceeași situație există și în anul 1972, cînd din douăzeci și două de măsuri numai patru vizează reducerea cheltuielilor materiale, fără a se stabili eficiența lor și căile prin care s-ar putea obține rezultate pozitive.

Exploatările miniere din raza de activitate a combinatului au făcut unele propuneri pe linia reducerii normelor de stat și departamentale, în special pe linia înlocuirii lemnului de mină și a cherestelei de rășinoase, la care norma de stat a fost depășită în permanență. Acestea au fost însă insuficient fundamentate și nu s-au stabilit căile concrete de rezolvare a unor astfel de măsuri.

Considerăm că o studiere mai atentă a propunerilor exploatărilor miniere, de către conducerea combinatului, în vederea aplicării de măsuri de înlocuire a lemnului prin produse din prefabricate, ar fi dus la obținerea unor economii de sute de metri cubi de lemn și de cherestea. Astfel, propunerea exploatărilor Horăști, Leurda și Ploștina, de a se înlocui padinile de cherestea din galerii cu dale prefabricate, sau jghiaburile din lemn de mină pentru scurgerea apei, cu tuburi de azbociment, au rămas fără răspuns.

Depășirea consumului specific la nivelul combinatului, la cherestea de rășinoase este datorată, în bună parte unor cauze subiective. La exploatarea minieră Leurda, depășirea consumului specific la cherestea se datorează efectuării unor lucrări de suprafață — construcția unei estacade, executarea unor lucrări diverse de podire în galerii, podețe peste benzi, etc. La exploatarea minieră Ploștina depășirea consumului specific la lemnul de mină este datorată faptului că materialul lemnos a fost folosit în alte scopuri decît cele prevăzute legal.

În gospodărirea fondului de cherestea s-au manifestat neajunsuri și în valorificarea deșeurilor din lemn de mină; conducerile unităților de exploatare Horăști, Leurda, Ploștina în loc să ia măsuri de valorificare corespunzătoare a acestora prin unitățile CEIL, pentru a obține prețuri rezonabile, a vîndut întreaga cantitate de deșeuri, prin unitățile de desfacere ale întreprinderii „Combustibilul".

DIN ANUL 1969, Combinatul cărbunelui Tg. Jiu plătește penalizări de ordinul milioanelor, pentru neîncadrarea în factorul de putere, fără ca organele în drept locale și centrale, să ia măsurile corespunzătoare. La energie electrică, depășirea cheltuielilor planificate este rezultatul neîncadrării în factorul putere, ca urmare a faptului că nu s-au montat condensatorii statici necesari stațiilor de trafo, iar penalizările plătite de Combinatul „Cărbunelui" Tg. Jiu, în anul 1971 depășesc suma de 5,5 milioane lei. Această stare necorespunzătoare continuă și în prezent.

O altă cauză care a condus la depășirea cheltuielilor materiale de producție a constituit-o menținerea în unitate a unor utilaje fără utilizare, iar în alte cazuri nu au fost prinse în planul prețului de cost utilaje de valori mari care urmau să intre în funcțiune în cursul anului 1971. De pildă, la exploatarea minieră Rovinari nu s-au cuprins în planul prețului de cost amortismente pentru utilaje în valoare de aproape 135 milioane lei. În depozitul central Meriș există un număr de 59 utilaje, provenind din anii 1964—1970, fără întrebuințare, iar în depozitul central Rovinari, exista un număr de 278 mijloace fixe provenind din anii 1958—1970 ca: electromotoare, transformatori, întrerupători, pompe submersibile, vagoneți, etc. Din aceste mijloace fixe numai 61 sînt supuse casării.

În cursul anului 1971, la exploatările miniere Leurda, Roșiuța și Rovinari unele utilaje nu au funcționat între 3—10 luni, datorită unor deficiențe și neajunsuri în aprovizionarea cu piese de schimb, prelungirii nejustificate a unor reparații capitale, sistării lucrărilor la mina II etc.

Deficiențele și neajunsurile semnalate în gospodărirea mijloacelor fixe, în special la exploatarea minieră Rovinari, au condus la cheltuieli suplimentare peste prevederile planului prețului de cost pentru întreținerea și funcționarea utilajelor, datorită executării unor reparații și revizii tehnice ca urmare a deselor defecțiuni ce s-au produs la acestea.

Această stare de fapt de datorește și unei preocupări insuficiente pentru asigurarea nevoilor de piese de schimb necesare întreținerii și reparațiilor utilajelor necesare, care va influența în mod negativ, realizarea planului de producție pe anul 1972 dacă nu vor fi luate măsuri corespunzătoare.

De asemenea, în fabrica proprie de la Rogojelu, nu sînt asigurate nivelele respective de țeavă, aceasta și din cauza faptului că nu s-au definitivat, decît în luna februarie 1972, tipul, tehnologia de fabricație a rolelor și necesarul de țeavă pentru astfel de piese.

O altă cauză care a contribuit la depășirea cheltuielilor materiale de producție a constituit-o folosirea unei mai mari cantități de forță de muncă în anul 1971, ceea ce a făcut să se depășească fondul de salarii. Din analiza efectuată a reieșit că forța de muncă angajată peste prevederile planului a fost utilizată, în cea mai mare parte, la suprafață sau în regie în subteran, ceea ce nu a contribuit la creșterea productivității muncii și a încărcat prețul de cost în mod nejustificat.

Depășiri importante de costuri s-au constatat și la cheltuielile generale ale întreprinderii, pentru locații CFR., amenzi și penalizări pentru nerespectarea contractelor, pierderi din încasări de mijloace circulante, dobînzi la împrumuturi restante etc.

COMBINATUL cărbunelui Tg. Jiu, datorită situației financiare nesatisfăcătoare, determinată de aprovizionări peste necesar cu materii și materiale, stocuri supranormative, imobilizări de fonduri importante și cheltuieli anticipate și produse finite în debitori, produse neîncasate etc., a avut în tot cursul anului credite restante și restrictive. De asemenea, planul de beneficii, pe anul 1971, nu s-a realizat Viteza de rotație a fost încetinită față de anul 1970 cu 10 zile, iar față de aceea stabilită prin planul financiar pe anul 1971 cu 15 zile.

Datorită acestor stări de fapt, Combinatul cărbunelui a fost pus în situația de a apela la credite în condiții restrictive, pentru care a plătit penalizări importante, grevînd prețul de cost în anul trecut.

Slaba gospodărire a mijloacelor materiale și bănești manifestată la exploatările miniere s-a reflectat și în volumul mare al pagubelor produse în avutul obștesc. Cea mai mare pondere a pagubelor în avutul obștesc o dețin în continuare lipsurile în gestiune ca urmare a unui slab control operativ curent și gestionar. S-au pierdut obiecte de inventar aflate în folosința salariaților, s-a eliberat echipament de protecție unor salariați care, conform normelor legale, nu erau îndreptățiți la acesta, nu s-a urmărit recuperarea cotei neamortizate de la cei în cauză etc.

În volumul pagubelor, drepturile de personal plătite nelegal reprezintă, de asemenea, o pondere însemnată, ceea ce demonstrează că la unitățile respective controlul financiar preventiv nu este organizat și nu funcționează în mod corespunzător. S-au constatat plăți de salarii pe bază de pontaje ireale, sporuri

Vlăduț PAULINI
director, Direcția teritorială de control și revizie nr. 8 — Craiova

—→

FABRICA DE MOTOARE ELECTRICE — PITEȘTI

ÎN ANALIZĂ: ACTIVITATEA ECONOMICO-FINANCIARĂ A ÎNTREPRINDERII

COMITETUL oamenilor muncii, cu sprijinul comisiei economice de pe lîngă comitetul județean de partid și al sucursalei județene Argeș a Băncii Naționale, a efectuat recent o amplă analiză asupra activității desfășurate de Fabrica de motoare electrice din Pitești, analiză care a scos la iveală însemnate rezerve, a căror valorificare poate duce la creșterea eficienței economice a activității în această importantă unitate a industriei constructoare de mașini. În analiză au fost cuprinse laturi esențiale ale procesului economic: reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, gradul de îndeplinire a obiectivelor cuprinse în planul tehnic și de asimilare a produselor noi, efectele economice obținute prin generalizarea schimbului II și ale extinderii schimbului III, perfecționarea sistemului de autocontrol și introducerea controlului în lanț, gradul de utilizare a normelor de lucru și al utilajelor, îndeplinirea normelor de muncă și de consum, îndeplinirea sarcinilor de export, utilizarea rațională și eficientă a fondurilor de producție etc.

ANALIZA a reliefat unele rezultate pozitive obținute de colectivul de muncă al fabricii, printre care: îndeplinirea și depășirea în primele cinci luni ale acestui an a unor indicatori de plan cum sînt producția globală, producția marfă, producția marfă vîndută și încasată, productivitatea muncii, beneficiul etc. Paralel cu îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan, colectivul de muncitori, tehnicieni și ingineri de la Fabrica de motoare electrice din Pitești este angrenat în îndeplinirea angajamentului luat peste prevederile inițiale. La producția marfă, în primul trimestru, s-a realizat aproape 40% din nivelul anual al angajamentului, iar economiile obținute la prețul de cost, în aceeași perioadă, sînt aproape duble față de angajamentul luat.

În vederea reducerii consumului de materiale s-au elaborat o serie de studii, care sînt în curs de aplicare, în urma cărora se apreciază că se vor obține însemnate economii de metal. Acestea se vor realiza prin reproiectarea unor repere și prin folosirea pe scară tot mai largă a înlocuitorilor, fără a dăuna calității produselor. Dintre măsurile mai importante întreprinse în acest sens, amintim: eliminarea rezistenței la motorul EP 1, înlocuirea capotei ventilator din siluminiu cu capotă din material plastic, precum și a ventilatorului la motorul MS 6 etc. Totodată, normele de consum au fost revizuite în proporție de 80% și s-au adus îmbunătățiri la mai mult de 50% din acestea, reducîndu-se la jumătate necesarul de materiale la secțiile de turnătorie în coji și în special la grafit coloidal, coveral, nisip de Aghireș, spirt rafinat etc.

În același timp, pentru a micșora gradul de dependență a planului de producție față de materialele importate, s-a extins înlocuirea acestora cu produse similare din țară, respectîndu-se condițiile de calitate impuse prin contractele economice. S-a constatat însă, că în cazul utilizării materialelor înlocuitoare, s-au depășit consumurile specifice îndeosebi la tablă silicoasă și la conductorii de bobinaj. Dinamica consumurilor specifice la principalele produse și materiale reflectă totuși o serie de oscilații nejustificate de la un an la altul, asupra cărora conducerea întreprinderii trebuie să reflecteze.

● Un balast care trebuie lichidat: cheltuielile neproductive

REDUCEREA cheltuielilor neproductive a preocupat comitetul oamenilor muncii în aceeași măsură ca și reducerea consumurilor specifice. În anul 1971, cheltuielile neproductive au reprezentat 4,2% din valoarea producției obținute. În trimestrul I/1972 acestea au scăzut la 2,46%. Nivelul ridicat al cheltuielilor neproductive se explică, pe de o parte, prin importantele pierderi rezultate din rebuturi, iar pe de altă parte, prin imobilizările în materiale disponibile, fără mișcare etc. Astfel, în trimestrul I al acestui an, 95,2% din cheltuielile neproductive aveau ca sursă rebuturile, la care s-au adăugat dobînzi penalizatoare, amenzi, locații etc.

Conducerea fabricii de motoare electrice-Pitești a acordat o atenție deosebită calității produselor destinate exportului, neînregistrînd refuzuri din partea beneficiarilor externi. În schimb, produsele destinate pieței interne nu sînt întotdeauna de bună calitate, din care cauză întreprinderea n-a putut încasa o sumă importantă imobilizată în produse refuzate. Comitetul de partid și comitetul oamenilor muncii au analizat periodic

N. HIRIZAN
directorul Sucursalei județene Argeș a Băncii Naționale

(Continuare în pag. 8)

←

de vechime plătite ilegal unor salariați care au absentat nemotivat de la serviciu, încadrări greșite, calcul de spor pentru muncă nenormată, prin aplicarea de procente mai mari decît cele aprobate etc., sumele plătite necuvenite angajaților fiind de ordinul sutelor de mii.

Deteriorările și degradările de bunuri, depășirile nejustificate de consumuri specifice etc. reprezintă importante fonduri irosite, demonstrează că nu au fost luate măsuri corespunzătoare pentru evitarea și eliminarea lor.

BILANȚUL încheiat la 31 martie 1972, prezintă o situație mult îmbunătățită, producția marfă pe total activități a fost îndeplinită în proporție de 111,9%, planul de beneficii s-a realizat cu o depășire de peste 2,5 milioane lei ; indicatorii privind fondul de salarii și forța de muncă au fost realizați în procent de 99,48% și respectiv 100,10%.

Reține însă atenția că producția marfă vîndută și încasată s-a realizat într-un procent însemnat pe seama stocului de produse finite existent la finele anului 1971 și în mai mică măsură pe seama depășirii planului de producție.

De asemenea, cheltuielile materiale de producție la 1 000 de lei producție marfă, la finele trimestrului I al anului 1972, sînt în creștere, rentabilitatea este nerealizată la activitatea totală, datorită faptului că se mențin în continuare unele neajunsuri care determină efectuarea unor cheltuieli neproductive, credite restante și restrictive pe imobilizări în stocuri supranormative încă nelichidate.

Din analiza planului prețului de cost pe anul 1972, nu rezultă că factorii de răspundere din unitate au acordat toată atenția fundamentării tehnico-economice a elementelor primare de cheltuieli și articolelor de calculație. În planul prețului de cost au fost prevăzute să se aprovizioneze materiale auxiliare cu mult peste parametrii din 1971, fără să se poată justifica necesitatea acestor cantități suplimentare, față de nevoile procesului de producție. S-au nominalizat numai o parte infimă de materiale (explozivi, lemn de mină, cherestea, armături metalice), în timp ce produsele nenominalizate „Diverse" reprezintă o pondere de 41%. La cota de asigurări sociale, unde calculele sînt matematice, cheltuielile prinse în planul prețului de cost sînt mai mici față de cele cuvenite la fondul de salarii planificat pe anul 1972.

Situații similare, de insuficientă fundamentare a fondurilor prevăzute în planul prețului de cost, se semnalează la „preliminări pentru descopertă" la „transport auto" la exploatarea minieră Rovinari și altele, care prezintă diferențe în plus și minus față de prevederile planurilor tehnice și de prestări de servicii.

La cheltuielile pentru „producția industrială" în ramura construcții mașini s-au prevăzut cheltuieli care nu au nici un fel de explicație, deoarece planul de producție al Uzinei „Rogojelul" nu este nominalizat în totalitate la piese de schimb, pentru a se putea stabili necesarul de materiale, manoperă etc.

Toate aceste stări de fapt și altele neexemplificate în prezentul material, considerăm că trebuie să constituie pentru conducerea combinatului, a exploatărilor miniere, a organului tutelar o deosebită preocupare pentru a trece la măsuri corespunzătoare pentru eliminarea neajunsurilor, a risipei, pentru stabilirea căilor și mijloacelor de prevenire a lor.

Considerăm că este necesară luarea în continuare, de măsuri în primul rînd pentru asigurarea corespunzătoare cu piese de schimb necesare utilajelor în vederea folosirii lor raționale, montarea condensatorilor electrostatici pentru evitarea penalizărilor pentru neîncadrarea în factorul de putere, reducerea consumului de materiale auxiliare în toate exploatările, stabilindu-se norme de consum strict necesare și corespunzătoare procesului tehnic de producție, redistribuirea mijloacelor fixe, fără utilizare și inactive, precum și stabilirea unui grafic tehnic judicios fundamentat pentru efectuarea reparațiilor și reviziilor periodice la cele în funcțiune, în vederea creșterii coeficientului de funcționabilitate, evitării întreruperilor.

Se impune de asemenea, luarea unor măsuri de organizare a unui control permanent ierarhic, a unui control financiar preventiv printr-un compartiment specializat, astfel încît să se asigure o mai mare grijă față de mijloacele materiale și bănești aflate în administrarea colectivelor de oameni ai muncii din unitățile respective.

ACTIVITATEA ECONOMICO-FINANCIARĂ

(Urmare din pag. 7)

cauzele care au determinat asemenea refuzuri pentru calitatea necorespunzătoare a unor produse și au stabilit măsuri concrete pentru eliminarea acestora întărind, totodată, exigența controlului tehnic de calitate. Astfel, dacă în anul 1971 ponderea producției refuzate a reprezentat 2% din totalul producției realizate, în acest an ponderea acesteia va scădea la 1%. Valoarea refuzurilor s-a menținut încă ridicată în primul trimestru al anului 1972.

Principalele cauze care au condus la realizarea unor produse necorespunzătoare calitativ, sînt, în general, de natură organizatorică : munca în asalt, defecțiuni manifestate în funcționarea unor utilaje, neritmicitatea producției etc.

Neritmicitatea îndeplinirii planului de producție apare clar atunci cînd analizăm situația pe primele cinci luni ale anului curent (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

	decada I-a	decada II-a	decada III-a
— Trim. I/1972	22,8	23,9	53,3
— aprilie 1972	22,4	23,8	53,8
— mai 1972	18,1	28,0	53,9
Total pe primele 5 luni :	21,7	24,8	53,5

Alte cauze care au contribuit la realizarea unor produse de calitate necorespunzătoare sînt : nerespectarea tehnologiei de fabricație, lipsa de control asupra temperaturii metalului în faza de turnare, fapt care duce la apariția rebuturilor, lipsa unor aparate de măsură și control, a unor S.D.V.-uri, acceptarea și introducerea în fabricație a unor materiale necorespunzătoare calitativ sau cu vicii ascunse.

● Valorificarea unor inițiative și măsuri organizatorice eficiente

MĂSURILE luate pentru aplicarea unor metode moderne de control — autocontrolul, controlul muncitoresc în lanț, controlul prin eșantionare, controlul statistic etc. — ne îngăduie să afirmăm că ponderea rebuturilor va scădea în acest an sub nivelul estimat la începutul anului. În acest scop, în fabrică funcționează comisii permanente de analiza rebuturilor și comisii de disciplină, a căror activitate este axată, în primul rînd, pe preîntîmpinarea rebuturilor. Între măsurile radicale luate de controlul de calitate se înscriu : reproiectarea unor produse, revizuirea tehnologiilor de fabricație și a unor norme interne, intrarea în funcțiune a unor aparate de control de înaltă tehnicitate.

Producția destinată exportului ocupă un loc important în activitatea întreprinderii ; în 1971, beneficiile realizate din producția livrată la export au reprezentat 42,4% din totalul beneficiilor întreprinderii, iar în primele 4 luni ale acestui an, beneficiul provenit din livrările la export a fost de 52,1%, fapt ce dovedește preocuparea factorilor de răspundere din întreprindere pentru creșterea eficienței activității de comerț exterior prin organizarea exemplară a producției pentru export, îmbunătățirea calității acestor produse. Întreprinderea de stat pentru comerțul exterior „Mașinimport" care, în colaborare cu Centrala industrială mașini și materiale electrotehnice, are sarcina să prospecteze cererea pieței externe, să perfecteze contractele, trebuie să acorde un sprijin mai susținut fabricii, atît în ce privește contractarea și aprovizionarea la timp cu materiale, cît și în asigurarea desfacerii la timp și cu eficiență a producției planificate.

Eficiența economică a activității întreprinderii în anul 1971 a fost grevată și de unele aspecte negative. Astfel, în cursul anului 1971, fabrica a realizat cu pierderi un număr de 12 produse. Măsurile adoptate în acest domeniu sînt menite să asigure nu numai rentabilizarea producției pe ansamblu ci și pe fiecare sortiment în parte.

Întregul colectiv de muncă al fabricii este hotărît să îndeplinească și să depășească prevederile angajamentului luat, încît să poată raporta partidului realizarea înainte de termen a obiectivelor trasate de Congresul al X-lea.

OBIECTIVUL nr. 1

(Urmare din pag. 3)

2,7 ori, creștere ce se va realiza în cea mai mare parte pe seama reducerii cheltuielilor materiale de producție. **Pentru anul 1972 sarcinile de plan prevăd pentru realizarea a 1000 lei producție-marfă o reducere a cheltuielilor de producție față de realizările anului 1971 de 36,3 lei și o diminuare a cheltuielilor materiale în valoare de 124 milioane lei. La aceste sarcini importante se adaugă angajamentul organizației județene de partid care prevede obținerea unor economii suplimentare de 14,5 milioane lei din care 13,6 milioane lei prin reducerea de cheltuieli materiale.** De menționat că aceste economii se vor materializa în reducerea consumului la metal cu 1450 tone, la material lemnos cu 3075 mc, la combustibil convențional cu 1250 tone etc.

Sub îndrumarea organizațiilor de partid, colectivele de muncă din întreprinderi și-au axat activitatea pe găsirea unor soluții eficiente care să conducă la realizarea de economii și la diminuarea pierderilor de materii prime și materiale, la înlăturarea cauzelor care generează cheltuieli neeconomicoase.

La Uzina „Laminorul" de pildă, măsurile luate la laminorul II de a executa profile destinate cojirii pe calibre cu diametre reduse, micșorarea șutajelor la barele laminate, ca și realizarea cuptorului pentru reîncălzirea barelor răcite pe flux, conduc la economii anuale de circa 100 tone metal. De asemenea, prin măsurile luate pe linia optimizării producției de rețele cord în scopul obținerii pe rețea super-super, la Combinatul de fibre artificiale s-a reușit să se îmbunătățească toți parametrii tehnologici, aceasta conducînd la diminuarea substanțială a consumului de celuloză, de chimicale, concomitent cu obținerea unui produs cu performanțe tehnice și de valoare comercială superioară. Acțiuni similare au fost întreprinse și în celelalte unități, îndeosebi pe linia asimilării de produse noi, mai eficiente. La Combinatul de celuloză și hîrtie s-a asimilat cartonul pentru cutiile de chibrituri (care va înlocui produsul similar din import), realizîndu-se astfel o economie la Fabrica de chibrituri de circa 2 milioane lei valută. La Combinatul de exploatare și industrializare a lemnului s-au asimilat noi sortimente de mobilă la care se utilizează într-un grad mai ridicat diverși înlocuitori ai materialului lemnos.

Acționînd cu aceeași maturitate și promptitudine **pe linia reducerii continue a consumurilor specifice de materii prime și materiale,** colectivele de muncă din întreprinderile județului nostru se preocupă de diminuarea normelor de consum paralel cu recuperarea rebuturilor și valorificarea deșeurilor. Concludente în această direcție sînt măsurile luate la Fabrica de hîrtie din Combinatul de celuloză și hîrtie în vederea raționalizării consumului de apă prin recircularea apelor grase, recuperînd cantități însemnate de fibră, cu o eficiență economică anuală de circa 2,5 milioane lei. Tot în această notă de preocupări se mai poate cita aci și realizarea unui cuptor pentru recuperarea varului din deșeurile (rezidii) rezultate la caustizare, prin funcționarea căruia se vor realiza economii de circa 3 milioane lei anual.

În dorința de a releva realitatea existentă, considerăm necesar să arătăm că în unele întreprinderi din județ se mai manifestă o serie de neajunsuri care diminuează eficiența economică a activității lor, în special prin depășirea unor consumuri specifice de materii prime, materiale, înregistrarea de rebuturi și cheltuieli neproductive care încarcă cheltuielile de producție. Așa, de exemplu, la Combinatul de fibre artificiale, consumul planificat de acid sulfuric a fost depășit cu 1600 tone, iar la Uzina „Progresul" valoarea rebuturilor înregistrează 3,8 milioane lei, în timp ce consumul planificat de metal a fost depășit cu aproape 400 tone. În aceste întreprinderi, ca și în altele în care se constată consumuri ridicate la unele materii prime, vor fi luate în continuare măsuri eficiente în vederea eliminării deficiențelor.

Eficiența activității economice din județul nostru putea fi substanțial îmbunătățită dacă nu se întîrzia cu aproape 3 ani asimilarea producției de excavatoare hidraulice, prin care se realizează o economie de aproape 3 tone metal pe utilaj și a cărui valoare este dublă față de excavatorul mecanic. Și în prezent mai există greutăți în ceea ce privește cooperarea cu unele uzine din cadrul Ministerului Construcțiilor de Mașini pentru realizarea acestui produs, cît și în legătură cu asigurarea punerii în funcțiune a noii fabrici de excavatoare hidraulice. Rezolvarea acestor probleme depinde, pe lîngă măsurile luate de organul județean de partid, și de sprijinul pe care trebuie să-l acorde în continuare conducerea acestui minister.

ÎN ACTUALUL CINCINAL și județul nostru beneficiază de însemnate fonduri de investiții pentru construirea de noi obiective industriale, dezvoltarea, modernizarea și reutilarea capacităților de producție existente. Printre noile capacități de producție care vor îmbogăți harta județului amintim marea termocentrală de la Brăila care, în etapa finală, va avea o putere instalată de aproape 2000 MW, Fabrica de excavatoare în cadrul Uzinei „Progresul", modernizarea și dezvoltarea Șantierului naval, noi capacități ale industriei chimice etc.

Analiza periodică a stadiului realizării planului de investiții în prezența membrilor biroului și a celorlalți activiști de partid pe marile șantiere și obiective în construcție, organizarea ședințelor pe șantiere cu participarea constructorului, proiectantului și beneficiarului, au permis rezolvarea operativă a problemelor ivite pe șantiere și sprijinirea organizațiilor de partid, a tuturor lucrătorilor din construcții pentru realizarea în termen și de calitate a obiectivelor planificate. De asemenea, în preocupările noastre au stat în permanență alegerea unor amplasamente optime prin care să se poată folosi în comun o serie de utilități, reducînd și pe această cale costurile investițiilor ; elaborarea unor documentații tehnico-economice la timp și de calitate care să permită deschiderea în termen a șantierelor, contractarea și aducerea la termene corelate cu graficele de execuție, a utilajelor și instalațiilor tehnologice.

Trebuie menționate angajamentele constructorilor și montorilor de pe șantierele județului nostru, în special ale celor de la Termocentrala-Brăila care s-au angajat să scurteze cu 3 luni punerea în funcțiune a primelor capacități în cadrul acestui mare obiectiv. În acest scop, s-au luat măsuri pe toate șantierele de construcții pentru folosirea proiectelor tip, a cofrajelor și elementelor metalice, introducerea acordului global ca formă de cointeresare și salarizare, folosirea prefabricatelor din beton (în special realizarea acestora la locul de consum), mecanizarea unor lucrări și folosirea unor utilaje și instalații de mare productivitate realizate în cea mai mare parte prin autoutilare.

Într-un anumit sens, perioada cea mai importantă în întreaga activitate de investiții, o constituie aceea în care urmează să se obțină rezultatele așteptate. Putem afirma că exceptînd o serie de indicatori calitativi la Combinatul de fibre artificiale, celelalte unități au reușit să realizeze și să depășească substanțial parametrii proiectați. Așa este cazul Fabricilor de celuloză și hîrtie, Fabricii de carboximetilceluloză, instalației de sulfură de carbon, Fabricilor de plăci aglomerate din lemn, Laminorului de profile mici și mijlocii, Fabricii de lapte praf și altele.

SUCCESELE obținute pînă în prezent de oamenii muncii din județul nostru, entuziasmul cu care sînt hotărîți să întîmpine cele două evenimente de mare însemnătate în viața partidului și a țării sporesc optimismul și încrederea noastră în realizarea și depășirea sarcinilor și angajamentelor asumate, în creșterea continuă a eficienței întregii activități economice.

investiții

O premisă a reducerii duratei de execuție

CREȘTEREA GRADULUI DE UTILIZARE A MIJLOACELOR MECANIZATE

● În 1971 valoarea mașinilor, utilajelor, uneltelor și dispozitivelor a sporit față de 1970 cu 34%.
● Noi și însemnate progrese privind creșterea gradului de mecanizare a unor lucrări de construcții.
● Producții scăzute pe unitate de capacitate la unele categorii de utilaje, ca urmare directă a micșorării orelor efective de funcționare și a coeficientului redus de schimburi.
● Pentru diminuarea imobilizărilor și mărirea indicilor de utilizare a parcului de mijloace de mecanizare, un control riguros privind efectuarea operațiilor de întreținere și revizie.
● Este necesară o preocupare mai intensă pentru mecanizarea lucrărilor de finisaj, care consumă în prezent un mare volum de muncă manuală.

PE LINIA programului de dotare cu utilaje a organizațiilor de construcții-montaj, aprobat de conducerea de partid și de stat, o parte însemnată din fondurile de investiții alocate industriei construcțiilor în actualul cincinal se cheltuiesc pentru asigurarea unui parc mecanic bogat, modern, adecvat tehnologiilor avansate ce se extind rapid. Anul trecut de pildă, valoarea mașinilor, utilajelor, uneltelor și dispozitivelor achiziționate a fost cu 34% mai mare decît în 1970; parcul de utilaje de construcții și mijloace de transport a crescut valoric cu 19%, astfel încît gradul de dotare a atins 365 000 de lei la un milion de lei producție de construcții-montaj față de 340 000 lei în 1970. Raportată la numărul muncitorilor din ramură, înzestrarea cu o serie de utilaje principale — printre care excavatoare, screpere, buldozere, săpătoare de șanțuri, macarale cu braț — este la nivelul unor țări avansate. Se remarcă, totodată, faptul că într-o proporție importantă, mașinile de construcții intrate, în ultimul timp, în dotarea șantierelor au performanțe tehnico-funcționale ridicate (macarale de mare capacitate pe pneuri, utilaje pentru lucrări de pămînt, utilaje pentru lucrări de betoane etc.), asigurînd o eficiență economică superioară. Pe această bază, în primul an al cincinalului s-au realizat noi progrese în ce privește gradul de mecanizare a lucrărilor. Aceasta a atins **87,3% la mecanizarea complexă a lucrărilor de pămînt și 75,5% la cea a lucrărilor de beton, iar în ce privește mecanizarea simplă — 93% la extragerea agregatelor, 85% la încărcarea-descărcarea acestora, 92,9% la montajul prefabricatelor, 86,3% la montajul construcțiilor metalice etc.**

CU TOATE ACESTE progrese însemnate, pe fiecare șantier există încă rezerve în utilizarea eficientă a mijloacelor mecanizate. Fructificarea lor impune o preocupare susținută pentru lărgirea mecanizării lucrărilor, întreținerea cu grijă și buna exploatare a mijloacelor mecanizate. Analizate din acest punct de vedere, rezultatele din anul trecut relevă însă persistența și, pe alocuri, chiar agravarea unor deficiențe provocate, pe de o parte de dereglări organizatorice, iar pe de altă parte, de orientarea eronată a unor unități de construcții-montaj, în ce privește însăși concepția de mecanizare. Iată indicii medii obținuți în 1971, la cîteva din principalele categorii de utilaje din parcul inventar. (vezi tabelul).

Dintre ministerele constructoare, indici superiori acestor cifre medii a obținut, în general, Ministerul Construcțiilor Industriale. Cu mult sub indicii de utilizare planificați s-au situat: la excavatoare — organizațiile de construcții ale consiliilor populare, la screpere și macarale turn — cele ale Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, la betoniere și centrale de beton — cele ale Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor etc. **Scăderea numărului de ore efectiv lucrate în medie pe un utilaj, regresul indicilor de exploatare a parcului inventar la o serie de grupe de utilaje, nefolosirea la maximum a programului de lucru** (care a determinat, de pildă, stagnări de 22% la excavatoare, 30% la săpătoare de șanțuri, 35% la screpere) **au avut ca efect irosirea unor importante posibilități de creștere a producției și productivității muncii, plata de amortismente fără echivalent în producția realizată.**

Ținînd seama de această situație, pentru 1972 s-au stabilit măsuri care să ducă la o rapidă ameliorare a situației. Astfel, Ministerul Construcțiilor Industriale a acționat și acționează în următoarele direcții:

● **concentrarea utilajelor grele pe șantiere unde există condiții pentru folosirea lor intensivă.** În acest scop se analizează solicitările de utilaje ale șantierelor prin propunerile de plan operativ, urmărindu-se rezolvarea lor în funcție de natura, volumul și urgența lucrărilor, iar pentru macaralele grele — care determină ritmul de lucru la montajele de prefabricate, construcții metalice și echipamente tehnologice — s-a introdus o evidență specială a folosirii și redistribuirii lor operative, menită să elimine stagnările.

● **extinderea lucrului cu utilajele în acord la plan fizic** — metodă ce mărește responsabilitatea și cointeresarea unităților de mecanizare, rolul acestora schimbîndu-se, din acela de prestator de servicii, în acela de executant direct, cu sarcină de plan exprimată în volume de lucrări și termene. Încă de la începutul anului au fost încheiate, între trusturile de construcții și Trustul de mecanizare, protocoale pentru peste 200 de contracte, prin care acesta din urmă se angajează să realizeze la plan fizic excavarea și transportul a aproape 10 milioane mc de pămînt, lucrări de consolidare a terenului cu aproape 46 000 de piloți de diferite tipuri ș.a. Totodată, acest sistem de lucru se extinde la noi categorii de lucrări — canalizări, hiodromecanizare, montaj de prefabricate etc. Printre principalele platforme unde lucrările mecanizate se execută în acest mod se numără cele de la Turnu Măgurele, Tulcea, Tîrgoviște, Pitești, Craiova, Tîrgu Mureș, Arad, Hoghiz (jud. Brașov) ș.a.;

● **organizarea exploatării în două schimburi sau în schimb prelungit a centralelor de betoane și a majorității utilajelor grele, de mare productivitate.**

În urma aplicării acestor măsuri se pot constata unele progrese semnificative. La Trustul de mecanizare-București, care deține marea majoritate a utilajelor grele ale Ministerului Construcțiilor Industriale, în primele 5 luni din 1972 (interval din care jumătate a reprezentat perioada de iarnă), indicii de activizare a parcului inventar au atins 89% la excavatoarele de 0,3—0,4 mc, 93% la cele de 0,5—0,6 mc, 99% la cele de peste 1 mc, 86% la buldozere, 87% la cilindri compactori, 96% la macarale speciale, 94% la macarale turn. A crescut și indicele de schimb etalon: 1,32—1,40 la excavatoare, 1,46 la buldozere, 1,32 la cilindri compactori, 1,45 la macarale turn, 1,36 la macarale speciale.

REZULTATELE sînt, totuși, inferioare necesităților și posibilităților; există încă mari rezerve a căror punere în valoare este indispensabilă pentru creșterea capacității de producție a organizațiilor de construcții-montaj la nivelul dinamicii volumelor de lucrări din cincinal, pentru îndeplinirea sarcinii deosebit de exigente privind creșterea productivității muncii în această ramură. **Se menține,** de pildă, **la unele unități de construcții practica, contrară principiilor eficienței economice, de a solicita utilaje în exces sau pe perioade cu mult mai largi decît cele strict necesare în ipoteza unei corecte organizări a lucrărilor pentru care sînt necesare.** Sînt cazuri cînd se cer insistent macarale grele pentru montarea unor prefabricate pe care constructorul respectiv încă nu și le-a asigurat (șantierul Fabricii de zahăr-Roman); cazuri cînd astfel de utilaje — așteptate la alte lucrări — sînt reținute pentru operații ce pot fi executate și cu mijloace mai simple (șantierul complexului de porcine de la Bacău); sau cînd stau imobilizate, deoarece nu li se asigură condițiile de lucru (șantierul combinatului de materiale de construcții de la Cîmpulung Muscel). La această situație contribuie și faptul că nu întotdeauna se întocmesc — iar cînd se întocmesc nu se respectă — grafice și fișe tehnologice pentru lucrările ce se execută cu ajutorul unor astfel de utilaje.

Creșterea coeficientului de schimb este frînată, pe de o parte, de neasigurarea de către unele șantiere a condițiilor pentru lucrul de noapte (iluminarea locului de muncă, alimentare cu carburanți, asistență tehnică), iar pe de altă parte, de **insuficiența mecanicilor de exploatare** — fenomen determinat de evaluarea eronată a necesarului de cadre ce trebuie școlarizate pentru această grupă de meserii, iar uneori și de **neîndeplinirea, de către constructor, a obligațiilor ce-i revin pe linia condițiilor de trai ale mecanizatorilor.**

Pentru reducerea imobilizărilor și mărirea indicilor de activizare a parcului inventar se impun un control riguros asupra efectuării operațiilor de întreținere și revizii (inclusiv asupra creării condițiilor tehnico-materiale necesare în acest scop), organizarea unei rețele de „service" pentru efectuarea operativă a depanărilor. Totodată, este necesar ca în cadrul acțiunii de autoutilare, unitățile de mecanizare și cele de construcții să folosească mașinile-unelte ce le au în dotare pentru confecționarea și recondiționarea unor piese de schimb de complexitate mai mică și care nu necesită materiale speciale, înlesnind astfel aprovizionarea în acest domeniu și reducînd importul.

Un domeniu în care mecanizarea construcțiilor este rămasă în urmă îl constituie lucrările de finisaj. La aplicarea tencuielilor și la vopsitorii indicii de mecanizare sînt încă foarte reduși, iar la zugrăveli și la frecarea mozaicurilor ei prezintă chiar scăderi față de perioadele anterioare. Cu toate reușitele efective din ultimii ani în asimilarea unui mare număr de tipuri moderne de scule, utilaje mărunte și dispozitive, mica mecanizare progresează nepermis de lent, atît sub raportul producerii mijloacelor necesare, cît și al utilizării lor; or, este știut ce vaste posibilități oferă ea pentru reducerea consumului de muncă și raționalizarea execuției unei game largi de operații și lucrări, ce nu pot fi rezolvate cu ajutorul utilajelor grele. De asemenea, este necesar să se depună eforturi susținute pentru a asigura (inclusiv prin autoutilare) mijloacele necesare și a îmbunătăți folosirea celor existente în vederea unei considerabile extinderi a mecanizării operațiilor de manipulare a materialelor de construcții, pe baza tehnologiilor moderne de pachetizare, paletizare și conteinerizare.

COLECTIVELE organizațiilor de construcții-montaj se află antrenate — în întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de-a XXV-a aniversări a Republicii — într-o înflăcărată întrecere socialistă pentru depășirea planului pe 1972, pentru crearea condițiilor necesare realizării cincinalului înainte de termen. O premisă indispensabilă pentru înfăptuirea angajamentelor pe care și le-au luat, privind punerea în funcțiune înainte de termen a obiectivelor planificate, realizarea unei producții suplimentare, accelerarea ritmului de creștere a productivității muncii, obținerea de economii și beneficii peste plan o constituie creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor, folosirea judicioasă a utilajelor, la randamentul maxim. Spre atingerea acestui obiectiv trebuie orientate și concentrate eforturile constructorilor și mecanizatorilor de pe șantiere, inițiativa lor.

D. CONSTANTINESCU

	Producția pe unitatea de capacitate, în % față de:		Coeficient de schimb	
	planul pe 1971	realizările din 1970	1970	1971
— excavatoare	97,7	100,5	1,23	1,30
— screpere	90,7	97,9	1,29	1,55
— betoniere	100,0	101,5	1,13	1,16
— automacarale	—	72,3	1,18	1,20
— macarale pe pneuri	—	160,0	1,12	1,42
— macarale turn	95,8	95,7	1,30	1,37

Pentru obținerea unei înalte eficiențe economice

REDUCEREA PONDERII LUCRĂRILOR DE CONSTRUCȚII-MONTAJ ÎN TOTALUL INVESTIȚIILOR

ÎN MAREA ÎNTRECERE SOCIALISTĂ pentru realizarea cincinalului înainte de termen, la care participă oamenii muncii din întreaga țară, s-au aliniat cu entuziasm și proiectanții institutului nostru, hotărîți să aducă o contribuție tot mai mare la sporirea eficienței economice a investițiilor în ramurile prioritare de dezvoltare a economiei naționale — **electrotehnica și electronica.** În cincinalul 1971—1975 **sînt afectate dezvoltării acestor ramuri fonduri de investiții de peste 7,5 miliarde lei, din care urmează a fi construite circa 30 de capacități noi, paralel cu amplificarea și modernizarea întreprinderilor existente.**

Principalul obiectiv în întrecere al proiectanților noștri îl constituie **găsirea de soluții optime, în așa fel încît să se**

ing. P. ROȘCA
director
Institutul „Electrouzinproiect"
București

(Continuare în pag. 12)

In întîmpinarea Conferinţei Naţionale a Partidului Comunist Român şi a celei de a 25-a aniversări a Republicii

NOUL – CUVÎNT DE ORDINE!

SIMPLIFICAREA structurii organizatorice a sistemului de conducere a economiei, prin centralele industriale, degrevarea ministerelor şi altor organe centrale ale administraţiei de stat de atribuţii mărunte şi lărgirea drepturilor de decizie ale unităţilor economice — centrale şi întreprinderi, instituţionalizarea principiului muncii colective în conducerea unităţilor economice, care permite participarea directă, nemijlocită a maselor la conducere, la luarea deciziilor, la rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate unităţile economice, simplificarea şi aşezarea pe baze economice a relaţiilor dintre unităţile economice, prin noua lege a contractelor economice, îmbunătăţirea sistemului de preţuri, sporirea rolului factorilor economico-financiari — preţ, beneficiu, credit, dobîndă etc. — în dirijarea şi aprecierea rezultatelor unităţilor — iată numai cîteva din principalele măsuri aplicate în practică după Conferinţa Naţională a partidului din decembrie 1967, care, toate la un loc şi fiecare în parte, acţionează ca **stimuli**, *ca factori de impulsionare a creativităţii şi — mai ales — de transformare mai rapidă a ideilor noi în noutăţi concrete, în produse noi, tehnologii noi, metode şi procedee de lucru noi.*

Sporirea atribuţiilor conducerilor de unităţi economice şi, prin aceasta, apropierea deciziilor de locul executării lor — una dintre cele mai importante consecinţe ale adoptării complexului de măsuri de perfecţionare a conducerii economiei naţionale — sporeşte **capacitatea** *şi în acelaşi timp* **răspunderea organelor de conducere** *pentru stimularea şi valorificarea rapidă a potenţialului creator al tuturor salariaţilor unităţilor economice. Dimensiunile acestei responsabilităţi trebuie evaluate în contextul necesităţii imperioase de racordare a economiei noastre naţionale la progresul tehnico-ştiinţific contemporan, la exigenţele mereu sporite ale pieţei interne şi internaţionale faţă de calitatea şi preţul produselor pe care le realizăm. Este indubitabil faptul că una din caracteristicile pregnante ale economiei moderne o constituie înnoirea rapidă, scurtarea continuă a duratei vieţii economice a produselor. Asistăm pe de o parte la* **înmulţirea accelerată a numărului de inovaţii**, *pe de altă parte la* **generalizarea procesului inovaţional**, *extinderea lui la toate laturile vieţii sociale: tehnică, economie administraţie etc. În aceste condiţii,* **„gestiunea" noului** *devine pe cît de dificilă, pe atît de bogată în consecinţe.*

Subliniind faptul că astăzi, în medie, maşinile, utilajele se înnoiesc la 5—6 ani şi chiar mai repede, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, în recenta sa cuvîntare la Conferinţa extraordinară a organizaţiei de partid a municipiului Bucureşti, atrăgea atenţia asupra faptului că **„a continua să menţii în fabricaţie produse cu tehnologie învechită înseamnă a te condamna de la început la rămînere în urmă, a nu putea ieşi pe piaţa internaţională pe picior de egalitate cu concurenţii"**. *Este încă una din sublinierile care îndeamnă la a ne întreba mai des şi cu mai multă profunzime asupra calităţii produselor pe care le fabricăm, a tehnologiilor, a procedeelor de lucru, a forţei de muncă utilizate, asupra posibilităţilor de schimbare continuă, de sporire sistematică a parametrilor tehnico-funcţionali ai produselor, ai maşinilor şi utilajelor, a calificării forţei de muncă.*

Îndeplinirea angajamentelor asumate de poporul nostru în întîmpinarea Conferinţei Naţionale a partidului din iulie a.c. şi a celei de a XXV-a aniversări a Republicii, realizarea cincinalului actual în patru ani şi jumătate, solicită o atenţie cu totul deosebită din partea organelor de conducere, a tuturor oamenilor muncii faţă de schimbare, faţă de inovaţie. Atingerea acestor obiective presupune nu **strategii de extindere**, *de lărgire fără discernămînt a mijloacelor de care dispunem astăzi, ci* **strategii creative**, *inventarea de noi soluţii, de noi mijloace adecvate mediului în continuă schimbare, care înconjoară locul de muncă, întreprinderea, economia naţională.*

Insistenţa secretarului general al partidului în cuvîntarea menţionată asupra necesităţii stabilirii cu chibzuinţă a listei produselor ce trebuie realizate peste plan, ţinîndu-se seama de nevoile reale ale economiei naţionale, de cerinţele de export, constituie, de asemenea, un îndemn concret pentru cadrele de răspundere din economie, care trebuie să facă din **strategia produselor**, *schimbarea şi adaptarea continuă a acestora la cerinţele sporite ale consumatorului, un* **domeniu prioritar de reflexie şi acţiune**. *Nu prin măsuri generale de creştere a producţiei, nu prin sporirea uniformă a volumului produselor realizate astăzi, se realizează* **realmente** *mai devreme cincinalul, ci printr-o dezvoltare diferenţiată a sortimentelor, prin eliminarea produselor perimate, introducerea pe piaţă a unor produse noi cu parametrii tehnico-funcţionali şi economici superiori.*

Fără a subestima cu nimic importanţa ce trebuie acordată tehnologiilor de fabricaţie — de care depinde nivelul multor indicatori de eficienţă: cheltuieli materiale, productivitate, preţ de cost, rentabilitate — nu trebuie să scăpăm din vedere faptul că produsele unora dintre unităţile noastre economice se bucură de prea puţină atenţie din partea factorilor de răspundere din unităţi. Ilustrativ în acest sens este faptul că numai o foarte mică parte — de ordinul lui 5—10% — din numărul de invenţii şi inovaţii înregistrate în ultimii ani în economie se referă la rezultatele materiale ale întreprinderii, la produsele acesteia, restul fiind orientate spre metodele şi tehnicile de fabricaţie din interiorul sistemului. Or, în primul rînd, prin produs se racordează întreprinderea la nevoile reale ale economiei naţionale. Dacă **fiecare** *unitate îşi va îndrepta cu prioritate atenţia spre ieşiri, spre produse,* **toate** *unităţile vor dispune de intrări, de utilaje, materii prime, forţă de muncă etc, mai adecvate necesităţilor, inclusiv celor de eficienţă, de rentabilitate, de randament, de productivitate etc.*

Dezbaterea, al cărui rezumat îl publicăm alăturat — şi pe care o considerăm un început de preocupări pe linia depistării posibilităţilor de mai bună valorificare a potenţialului creator, de promovare a inovaţiei în economia naţională — relevă o multitudine de aspecte de deosebit interes practic. Deşi în creştere, numărul de propuneri de invenţii şi inovaţii nu corespunde cerinţelor şi posibilităţilor existente, numărul invenţiilor şi inovaţiilor aplicate faţă de cele înregistrate este mic, timpul scurs între momentul emiterii ideilor şi cel al transpunerii lor în practică este, uneori, exagerat de lung etc. Existenţa unor astfel de deficienţe face ca economia naţională să nu poată beneficia din plin de cea mai rentabilă dintre toate mărfurile, dintre toate produsele muncii omeneşti — noutatea.

Analiza cauzelor ce frînează inovaţia — defecţiuni organizatorice, lipsa unor compartimente în unităţi corespunzător dotate cu specialişti, care să orienteze eforturile creatoare ale salariaţilor, să culeagă şi să valorifice ideile, deficienţe în legislaţie pe linia precizării răspunderilor şi a cointeresării în aplicarea ideilor noi etc. — arată că aceste cauze stau în puterea organelor de conducere de pe diferite nivele ierarhice, în primul rînd a celor din unităţile economice, că ele nu sînt insurmontabile. Este nevoie, pentru aceasta, de un plus de receptivitate, de o schimbare de atitudine, care însă nu poate exista decît dacă este fundată pe o capacitate sporită de înţelegere şi justă interpretare a exigenţelor economiei moderne, pe stăpînirea conceptelor, metodelor şi tehnicilor puse de ştiinţă la dispoziţia celor ce-şi asumă responsabilităţi de conducere.

Constantin COJOCARU

CREATIVITATE ŞI INOVAŢIE

SAU CUM UTILIZĂM „CAPACITATEA DE PRODUCŢIE" A CREIERELOR

ÎN CONDIŢIILE economiei moderne, asistăm la o explozie neîntreruptă de înnoire în toate domeniile de activitate socială. O adevărată avalanşă de inovaţii, care se extinde viguros şi nu numai cantitativ, cuprinzînd în înaintarea ei noi arii, avînd efecte în toate laturile vieţii sociale.

Manifestarea concretă a acestui fenomen, creşterea numărului de invenţii şi inovaţii, impulsul pe care-l dă acesta economiei, necesită studierea continuă şi sistematică a naturii sale, a factorilor care-l favorizează, a condiţiilor ce trebuie create pentru transformarea lui într-o permanenţă a economiei noastre.

În atingerea acestui obiectiv se încadrează şi dezbaterea organizată recent de redacţia revistei „Viaţa economică" în colaborare cu Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci, la care au participat specialişti din compartimentele de resort din ministere şi întreprinderi industriale şi al cărei rezumat îl publicăm în acest număr.

● Rezultatele urcă... dar sînt departe de posibilităţi

Red.: — Ni se pare potrivit ca la început să încercăm să facem o succintă prezentare a situaţiei existente în activitatea de invenţii, inovaţii şi raţionalizări. Care este ritmul de dezvoltare al acestei activităţi — exprimat în dinamica numărului de invenţii, inovaţii şi raţionalizări? Care este eficienţa ei — exprimată în ponderea invenţiilor şi inovaţiilor aplicate şi în efectele economice şi sociale ale aplicării? Aceasta ne va ajuta să conturăm mai precis factorii prin care putem impulsiona activitatea în direcţia dorită: accelerarea ritmului şi sporirea eficienţei.

I. Oană: — În cadrul Ministerului Industriei Metalurgice, s-a înregistrat an de an o preocupare sporită a întregului colectiv în vederea măririi numărului de propuneri de invenţii şi inovaţii. Astfel, în 1971, numărul lor a ajuns la 2170, din care 5% invenţii, iar eficienţa postcalculată a crescut de la 64 mil. lei în 1965 la 234 mil. lei în 1971.

Totuşi, la sfîrşitul anului trecut rămîneau nerezolvate 1021 propuneri de acest fel, ceea ce demonstrează că mai există anumite cauze care împiedică valorificarea lor într-un timp scurt.

Ca o apreciere generală, pot spune că numărul propunerilor de invenţii şi inovaţii este nesatisfăcător, fiind cu mult sub nivelul posibilităţilor reale ale ministerului nostru.

Gh. Bularda: — Aceeaşi situaţie o găsim şi în cadrul Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini, unde, deşi din numărul de 11—12 mii de propuneri de inovaţii înregistrate anual, se aplică cu bune rezultate între 4 şi 5 mii, iar efectul economic anual obţinut prin aplicarea invenţiilor şi inovaţiilor în anul 1971 este de 385 milioane lei economii postcalculate, potenţialul de creaţie nu este folosit pe deplin.

A. Băleni: — În anul 1971, propunerile de invenţii şi inovaţii înregistrate la Ministerul Industriei Chimice a atins cifra de 3872, economiile postcalculate ale acestora fiind de 302 mil. lei faţă de 86 mil. lei în 1965.

E. Pavel: — În Ministerul Energiei Electrice numărul invenţiilor şi inovaţiilor în anul 1971 a ajuns la 1680, ceea ce reprezintă o creştere substanţială faţă de anii anteriori. La sfîrşitul anului trecut soldul propunerilor nerezolvate era de 703 din care 655 înregistrate în anul respectiv, 26 înregistrate cu un an în urmă, 16 cu doi ani în urmă şi 4 care aveau o „vechime" de 3 ani. Deşi în această din urmă situaţie sînt un număr relativ mic de propuneri, avînd în vedere viteza cu care acţionează uzura morală în condiţiile economiei moderne, se impun măsuri urgente de soluţionare pentru ca astfel de „cazuri" să nu se repete.

Un alt aspect care merită menţionat este şi faptul că în numărul total de propuneri rezolvate în decursul unui an, o pondere crescîndă ocupă cele acceptate şi aplicate, faţă de cele respinse. Aceasta reflectă creşterea preocupării pentru soluţii viabile, realizabile.

E. Dobre: — Nu la fel se prezintă situaţia la nivelul Ministerului Construcţiilor Industriale, unde numărul propunerilor de invenţii şi inovaţii înregistrate manifestă o tendinţă de scădere, de la 993 în 1969 la 861 în 1971. Este adevărat că valoarea economiilor postcalculate, în 1971 era de 65 mil. lei faţă de 56 mil. lei în 1969, însă aceasta nu înseamnă că s-au folosit toate mijloacele pentru impulsionarea şi stimularea activităţii de creaţie a inventatorilor şi inovatorilor.

St. Dinescu: — Progresul notabil pe care l-a cunoscut în cursul anului trecut desfăşurarea activităţii de inovaţii-invenţii din cadrul Institutului de Cercetări în Construcţii trebuie apreciată nu numai din punctul de vedere al numărului mare de propuneri înregistrate, cît mai cu seamă din cel al eficienţei tehnico-economice a unora dintre propunerile acceptate pentru aplicare.

În 1971 faţă de 1970, la o creştere de numai 5% a numărului de propuneri, eficienţa economică, consemnată prin economiile realizate, a sporit în anul 1971 de peste 22 de ori. De asemenea, s-a îmbunătăţit substanţial metodologia de calcul a avantajelor economice preliminate.

Sporul de calitate ce se constată în desfăşurarea activităţii de invenţii-inovaţii a institutului nostru denotă că în această direcţie există o preocupare mai susţinută din partea actualelor organe de conducere şi a resortului de specialitate din INCERC. Deşi numărul de propuneri pe anul 1971 a crescut cu 23 de dosare, totalul dosarelor complet rezolvate s-a ridicat la 49 faţă de 25 în anul 1970, dintre care au fost acceptate 8 propuneri caracterizate ca invenţii, faţă de 3 în anul 1970.

Este de reţinut importanţa deosebită a unora, dintre propunerile acceptate pentru aplicare, acestea întrunind aprecierile specialiştilor din ţară şi de peste hotare, primind distincţii la diverse expoziţii, tîrguri şi saloane internaţionale de invenţii.

Redacţia: — Putem deci trage concluzia că numărul de propuneri de invenţii şi inovaţii, ca şi efectele aplicării acestora, nu ilustrează pe deplin adevăratele dimensiuni ale potenţialului creator de care dispunem. Este firesc să ne întrebăm care sînt principalele cauze ale frînării activităţii de invenţii şi inovaţii? Ce ar trebui întreprins din punct de vedere juridic, organizatoric, economic, financiar, pentru impulsionarea gîndirii inventive, creatoare în toate domeniile de activitate?

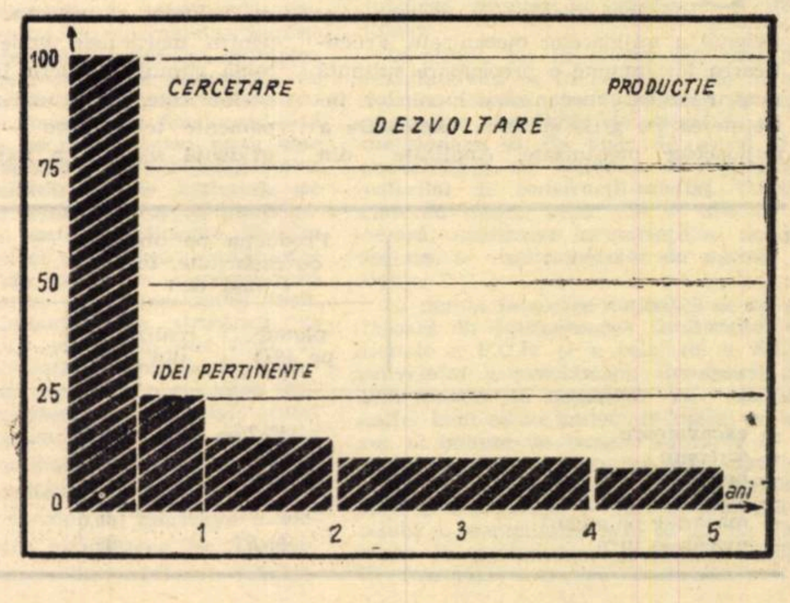

Orice proces de dezvoltare industrială constituie un fel de filtru al ideilor, care, în mod normal, reduce numărul lor cu fiecare etapă parcursă.

I. Eminescu: — Aş face o observaţie care rezultă dintr-o tendinţă generală ce se manifestă pe plan mondial: micile perfecţionări — inovaţiile — sînt de multe ori, din punct de vedere economic, mult mai rentabile decît invenţiile care revoluţionează tehnica. Aceasta înseamnă că trebuie să reconsiderăm linia pe care s-a situat legiuitorul nostru atunci cînd a reglementat invenţiile şi inovaţiile. Legislaţia noastră a trecut prin două faze. În prima fază, ea a răspuns necesităţii de a stimula prin toate mijloacele creaţia tehnică a maselor, de a antrena masele largi de muncitori la mişcarea de invenţii şi inovaţii. Noua lege (1967), considerînd că trebuie să pună accentul pe ridicarea nivelului tehnic al propunerilor, a mers pe linia restrîngerii sensibile a noţiunii de inovaţie.

Sub acest aspect cred că se impune o reconsiderare şi lărgire a noţiunii de inovaţie.

Aş propune ca legea să dea o definiţie mult mai simplă noţiunilor de inovaţie şi raţionalizare, definiţiile actuale, bazate pe un dublu criteriu, tehnic şi valoric, fiind prea complicate şi restrictive. În felul acesta nu s-ar pierde idei importante din punct de vedere al efectelor economice şi s-ar îmbogăţi portofoliul de know-how al întreprinderilor.

L. Marinete: — După opinia mea, legislaţia actuală în domeniul invenţiilor şi inovaţiilor, creează un cadru în general favorabil dezvoltării acestei activităţi. Bineînţeles, în mod necesar, amploarea şi domeniile variate în care se manifestă ideile noi impun anumite adaptări ale legii la condiţiile pe care actualitatea le reclamă. Esenţial este însă că, pentru aplicarea ei corectă şi eficace, trebuie să existe o bună cunoaştere şi strictă respectare a prevederilor sale. O condiţie obligatorie în acest sens o constituie organizarea compartimentelor specializate de invenţii şi inovaţii. Sînt oare create toate condiţiile din punct de vedere al dotării acestor compartimente cu cadrele de specialitate necesare? Au ele stabilite competenţe bine delimitate, care să le permită să stimuleze, să conducă, şi să coordoneze activitatea de invenţii şi inovaţii?

Participanţi la dezbatere

Adela BĂLENI — şef compartiment de invenţii-inovaţii, Ministerul Industriei Chimice; **Elena BEDIVAN** — şef serviciu, Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci; **Gheorghe BULARDA** — adjunct şef serviciu, Ministerul Industriei Construcţiilor de Maşini; **Alexandru COMŞA** — şef serviciu invenţii, inovaţii, documentare, Grupul de uzine „23 August" Bucureşti; **Ştefan DINESCU** — şef compartiment invenţii, inovaţii, Institutul de Cercetări în Construcţii; **Emil DOBRE** — responsabil cu invenţiile şi inovaţiile, Ministerul Construcţiilor Industriale; dr. doc. **Iolanda EMINESCU** — director adjunct, Institutul de Cercetări Juridice; **Mircea ENE** — responsabil cu invenţiile şi inovaţiile, Ministerul Minelor Petrolului şi Geologiei; **Elena FARAGO** — I.S.C.E. Industrialimport; **Vasile IANCU** — consilier juridic, Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci; **Lucian MARINETE** — directorul Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci; **Ioan OANA** — şef birou, responsabil cu invenţiile şi inovaţiile, Ministerul Industriei Metalurgice; **Eugen PAVEL** — directorul direcţiei tehnice, Ministerul Energiei Electrice.

Din partea redacţiei au participat **Constantin COJOCARU**, şef de secţie şi **Bogdan PĂDURE**, redactor.

● Cine face „gestiunea" inovaţiei?

E. Farago: — Aş dori să fac o precizare. Un număr foarte mare de idei care s-ar putea transforma în invenţii se pierd pe undeva şi nu mai ajung să fie înregistrate la Oficiul de Stat pentru Invenţii şi Mărci.

Invenţiile apar în general în cercetare, proiectare sau în producţie, în uzină, deci într-un cadru organizat, îmbunătăţindu-se un produs sau o tehnologie existentă. Dar foarte multe din ele nu ajung să fie înregistrate, nu intră în circuitul invenţiilor.

Şi aceasta pentru că lipseşte veriga esenţială în circuitul invenţiilor — aşa-numitul „agent de brevete" care ar trebui să fie prezent acolo unde apare invenţia, să „găsească" invenţiile care se nasc din procesul de cercetare, proiectare sau producţie, să redacteze descrierea — bineînţeles cu asistenţa inventatorului — să urmărească brevetarea ei în ţară, şi eventual, în străinătate.

Din păcate, cu toate eforturile depuse cu ani în urmă de către O.S.I.M., nu s-au creat încă în ţară condiţii pentru şcolarizarea şi îndrumarea cadrelor specializate care să urmărească o invenţie din momentul apariţiei ei pînă la generalizarea în producţie.

Ar fi necesar ca fiecare institut sau întreprindere să fie prevăzută cu un compartiment, corespunzător organizat, care să urmărească astfel de probleme. Din lipsa cadrelor, această chestiune este neglijată în majoritatea întreprinderilor, ceea ce face ca multe dintre invenţii să se piardă, ceea ce explică în mare măsură numărul relativ scăzut de invenţii aplicate, fructificate.

V. Iancu: — Preocupări în acest domeniu au existat încă din 1965 cînd s-a făcut propunerea organizării unor cursuri pentru specialişti în domeniul coordonării şi stimulării activităţii de invenţii şi inovaţii, de pregătire a unor agenţi de brevete. Ministerul de resort a avizat însă negativ propunerea, cu argumentul că se vor organiza astfel de acţiuni în cadrul unor cursuri postuniversitare, deşi nici pînă în prezent nu s-a organizat nimic concret în această privinţă. În acest sens ar trebui să se intervină la Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului pentru ca în anii 1972—1973 să se completeze nomenclatorul de funcţiuni.

A. Băleni: — Într-adevăr, profesiunea de agent de brevete nu este cunoscută la noi şi ar trebui creată, fie prin cursuri postuniversitare, fie în cadrul cursurilor de reciclare, la care să se predea noţiuni legate de căile de valorificare a invenţiilor, de proprietate industrială etc.

Agentul de brevet trebuie să fie un promotor al noului în unitatea în care activează, să cunoască bine tehnologia de fabricaţie, să depisteze orice propunere nouă şi să fie un factor activ în procesul de finalizare, înţelegînd prin aceasta aplicarea şi valorificarea invenţiilor în ţară şi străinătate.

Necesitatea rezolvării urgente a acestei probleme se impune cu atît mai mult cu cît, de exemplu, deşi în cadrul Ministerului Industriei Chimice, s-a organizat în cursul anului 1971, în colaborare cu O.S.I.M., un curs de specializare, la care au participat responsabilii compartimentelor de invenţii şi inovaţii care există în toate unităţile ministerului, nu s-a ajuns ca toţi participanţii să corespundă — prin pregătirea lor — noţiunii de agent de brevet.

M. Ene: — Deşi activitatea de invenţii şi inovaţii a Ministerului Minelor, Petrolului şi Geologiei este satisfăcătoare şi a fost apreciată pozitiv, cunoscînd posibilităţile unităţilor noastre şi modul în care şi-au desfăşurat activitatea, putem afirma că avem încă rezerve substanţiale de îmbunătăţire a acestei activităţi.

Pentru aceasta, în primul rînd este necesar ca responsabilul cu inovaţiile să fie pregătit multilateral, să aibă cunoştinţe tehnice, economice, juridice şi alte calităţi.

În ramura minieră, de exemplu, activitatea nu se desfăşoară permanent şi organizat la toate unităţile, nefiind urmărită zi cu zi; noi nu avem decît 3—4 responsabili care se ocupă exclusiv cu probleme de invenţii şi inovaţii. În rest, responsabilii lucrează în cadrul serviciului tehnic sau tehnic-producţie şi se ocupă „printre altele" şi cu această problemă.

Aceeaşi situaţie este şi în ce priveşte invenţiile. Propunerile se rezolvă ca inovaţii şi valorificate în ţară, în schimb brevetarea şi valorificarea acestora în străinătate în general este ca şi inexistentă. Noi ştim că această activitate nu ne satisface. Trebuie să formăm lucrători permanenţi care să meargă pe teren, să vadă noutăţile apărute, să le prezinte Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci şi să se ocupe de valorificarea lor în ţară şi în străinătate.

Gh. Bularda: — Pe linia pregătirii cadrelor, nici o formă organizată, cum ar fi institutele de învăţămînt superior, cursurile postuniversitare, formele de reciclare şi altele, nu au prevăzut în programele lor specializarea în tehnica brevetistică, deşi în alte ţări există consilieri de brevete, bine pregătiţi şi care se dovedesc a fi deosebit de utili.

Totuşi, cu sprijinul Oficiului de Stat pentru Invenţii şi Mărci, care ne-a pus la dispoziţie specialişti foarte bine pregătiţi, conducerea Ministerului Industriei Construcţiilor de Maşini a aprobat şi a dispus instruirea cu scoaterea din producţie pe o perioadă scurtă a tuturor responsabililor cu invenţiile şi inovaţiile de la întreprinderile şi institutele sale. De asemenea, la iniţiativa O.S.I.M., au fost specializaţi — prin detaşarea la acest oficiu pe o perioadă de trei luni — responsabilii cu invenţiile din întreprinderi şi institute, care, după înapoierea la locul de muncă, au fost folosiţi în depistarea, descrierea, înregistrarea şi brevetarea soluţiilor noi, cît şi informarea operativă şi completă a compartimentelor de proiectări şi cercetări cu noutăţile înregistrate pe plan mondial.

Cu toate acestea, problema cadrelor care răspund de activitatea de invenţii şi inovaţii nu este peste tot rezolvată corespunzător în ceea ce priveşte cadrul organizatoric, numărul şi nivelul pregătirii cadrelor de specialitate.

Deşi conducerea ministerului nostru a transmis tuturor institutelor şi întreprinderilor subordonate o circulară — normativ de organizare a compartimentelor de invenţii şi inovaţii — la nivel de servicii, birouri, consilieri de brevete, se menţine încă forma veche de organizare a cabinetelor tehnice cu activităţi multiple, cu excepţia unor întreprinderi ca: Uzina „1 Mai"-Ploieşti, Uzina „23 August"-Bucureşti, Uzina de Tractoare şi Uzina de Autocamioane din Braşov, care şi-au organizat servicii de invenţii şi inovaţii corespunzătoare. Există însă întreprinderi şi institute de proiectări şi cercetări unde activitatea de invenţii şi inovaţii este încredinţată unui singur tehnician, care nu are timpul necesar şi nici capacitatea de a depista şi a breveta soluţiile originale ce se aplică în proiectare şi cercetare.

I. Eminescu: — Inventatorii şi inovatorii nu găsesc un sprijin calificat nici din punct de vedere tehnic şi nici din punct de vedere juridic. În ţările dezvoltate din punct de vedere economic, se fac eforturi pentru pregătirea unui personal calificat şi ar trebui ca acest lucru să constituie şi la noi o preocupare serioasă.

În aceeaşi ordine de idei trebuie semnalată poziţia necorespunzătoare a responsabilului biroului de invenţii şi inovaţii în cadrul întreprinderii. Am fost deseori invitată în institute şi întreprinderi pentru a ţine conferinţe şi de fiecare dată s-a ridicat problema lipsei de perspectivă a celor ce lucrează în aceste servicii.

● Drumul ideii spre concret

Red.: — Necesitatea luării unor măsuri concrete şi imediate pentru asigurarea unităţilor economice cu specialişti în gestiunea inovaţiei este evidentă. V-am propune să examinăm dacă nu sînt şi alţi factori de natură să stimuleze sporirea numărului de inovaţii, înregistrate dar, mai ales, aplicate?

E. Pavel: — Introducerea unei inovaţii, în orice domeniu ar fi ea, solicită un plus de efort din partea conducerilor de unităţi. Trebuie observat că sub presiunea sarcinilor curente de plan activitatea de inovaţie este neglijată, în cel mai bun caz fiind tratată ca o problemă secundară.

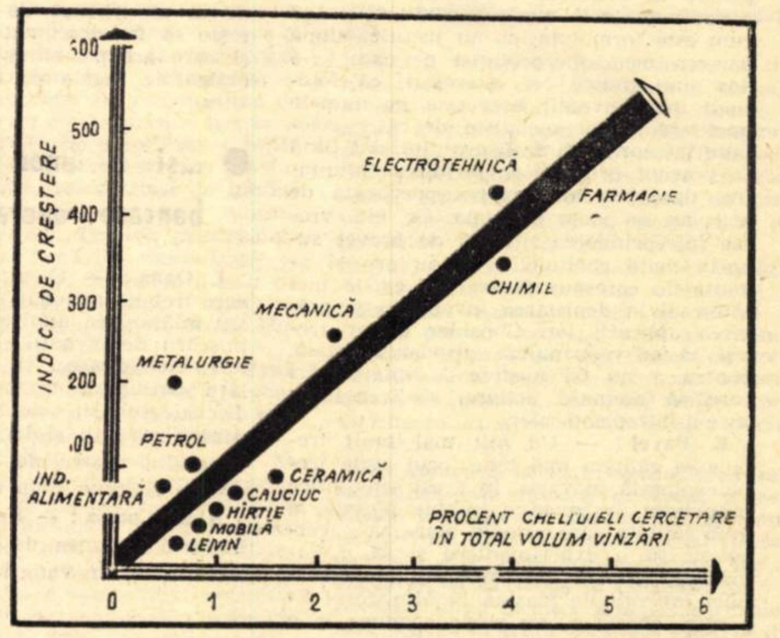

Corelaţia dintre indicii de creştere şi sumele consacrate cercetării în diferite ramuri industriale.

Pentru a contracara această atitudine, noi am luat măsura valorificării propunerilor de inovaţii prin planurile tehnice, prin planurile de cercetare ale unităţilor, ceea ce asigură rezolvarea şi aplicarea operativă a propunerilor. Activitatea întreprinderilor nu este cu nimic îngreunată prin acest procedeu.

În planurile tehnice ale ministerelor producătoare există capitolul numit plan de asimilări. Invenţiile şi inovaţiile care se referă la realizarea de produse necesare economiei noastre naţionale, trebuie selecţionate şi introduse în planul de asimilare.

În plus, ministerul nostru a creat un sector de creaţie tehnică şi producţie experimentală pentru a prelua invenţiile şi propunerile de inovaţii, a executa prototipul şi experimentarea acestuia, oferind apoi spre aplicare, invenţii şi inovaţii fundamentate tehnic şi economic.

E. Dobre: — De multe ori prototipurile se execută în locuri improprii pentru gradul înalt de precizie în execuţie pe care-l propunem, la ele lucrîndu-se „printre picături". O atare situaţie nu este de natură să-i stimuleze pe autori. De aceea, propun înfiinţarea unui atelier central de prototipuri care să devină un instrument puternic în mîna O.S.I.M. pentru realizarea prototipurilor de mare complexitate tehnică şi pentru multiplicarea celor verificate, brevetate şi cerute la export. Altfel se vor repeta situaţii neplăcute de genul acelora în care aparatajul medical realizat de specialiştii noştri a rămas doar în fază de unicat, deşi el răspundea unor nevoi stringente ale medicinii.

M. Ene: — Sînt de acord cu organizarea unei întreprinderi centrale de prototipuri, care vine să rezolve o problemă dificilă în valorificarea eficientă a invenţiilor şi inovaţiilor. Dacă acest lucru nu este posibil, propun crearea de nuclee (colective) în atelierele mecanice ale unităţilor care să lucreze numai pentru inovaţii şi în cazul în care în anumite perioade nu au de lucru, atunci să lucreze comenzi curente ale unităţii. La fel, cred, se pune problema şi pentru elaborarea de proiecte de execuţie.

E. Bedivan: — Cu invenţiile care rezolvă imediat o problemă a unei anumite întreprinderi, nu avem greutăţi pe linia aplicării. Acestea reprezintă însă numai aproximativ 75%. Restul, cele mai valoroase, au un caracter de mai mare noutate şi nu li se întrevede imediat posibilităţile de aplicare, se întîmpină dificultăţi de netrecut în punerea lor la punct.

Consider că trebuie creată de urgenţă o întreprindere cu autofinanţare, care să preia problemele de invenţii şi inovaţii şi să le ducă la bun sfîrşit, cheltuielile fiind susţinute cu sumele care se obţin ca urmare a valorificării invenţiilor.

● În căutarea titularilor...

Red.: — Constituirea unor organizaţii — autofinanţate — la nivel de economie sau de ramură — care să rezolve tehnic propunerile de invenţii şi inovaţii reprezintă neîndoielnic o măsură care ar pu-

Dezbatere consemnată de
Bogdan PĂDURE

→

tea fi luată în considerare. Se pune problema cum stimulăm întreprinderile să aplice inovațiile finalizate din punct de vedere tehnic, cu alte cuvinte, cum rezolvăm problemele economice ale inovației ?

I. Eminescu : — Referitor la valorificarea invențiilor, legea în vigoare cuprinde în articolul 19 o dispoziție care a dat naștere la numeroase discuții. Așa cum este formulată, ea nu justifică după părerea mea interpretarea pe care i-o dau unii dintre cei interesați, că folosirea unei invenții brevetate pe numele unei organizații socialiste de către celelalte întreprinderi ar fi gratuită, dat fiind că potrivit principiilor juridice, gratuitatea, dacă nu este expres prevăzută de lege, nu se poate prezuma. Or, cîtă vreme întreprinderea titulară de brevet suportă toate cheltuielile și nu are și avantajele corespunzătoare, nu există nici interesul în depistarea invențiilor și grăbirea aplicării lor. Consider că ar trebui să se reformuleze dispoziția legală, pentru a nu da naștere la interpretări care să dăuneze acțiunii de rentabilizare a întreprinderilor.

E. Pavel : — Cu atît mai mult trebuie să căutăm mai bine locul unde trebuie plasată inovația. În acest sens, orice propunere de invenție trebuie plasată la acea unitate care este în stare să o cerceteze, să o experimenteze și să o valorifice normal. De exemplu : plasarea unei invenții de mașină la Ministerul Energiei Electrice, nu poate conduce la o valorificare corespunzătoare, deoarece unitățile acestui minister nu au posibilitatea să realizeze invenția respectivă oricît s-ar zbate, nefiind profilate și dotate pentru producția de mașini și utilaje.

E. Farago : — Stabilirea formală a titularului pe calea unei decizii administrative duce uneori la situații paradoxale. De exemplu : la invenția „Releu de protecție tranzistorizat cu caracteristici universale", realizată de colectivul prof. C. Penescu (inventatorii lucrează în cadrul unui institut de învățămînt), titularul este F. E. M. I., proiectantul este I.P.A., iar releul se va experimenta în cadrul unei unități a Ministerului Energiei Electrice.

În astfel de situații se întîmpină mari dificultăți, atît în realizarea și experimentarea invenției în țară, cît și în brevetarea și valorificarea ei în străinătate, fiecare din factori implicați în această acțiune lăsînd totul în seama celorlalți.

Efectul este lungirea inutilă și absolut nejustificată a ciclului de realizare a unor invenții, de la elaborare pînă la aplicarea ei industrială.

Invenții excepționale au fost realizate de către mulți inventatori din țara noastră și deoarece nu s-a făcut nimic sau foarte puțin pentru finalizarea lor, deși era vorba de invenții cedate statului, ele s-au pierdut. Puterea și entuziasmul inventatorilor sînt și ele limitate, aplicarea și finalizarea invențiilor nu poate fi lăsată în sarcina lor, pentru că le depășesc cu mult posibilitățile.

În consecință, cred că un salt calitativ s-ar putea obține, pe de o parte, prin organizarea la nivelul titularilor — sau eventual al centralelor industriale — a serviciilor de proprietate industrială și, pe de altă parte, prin planificarea strictă a fazelor de realizare și aplicare pentru fiecare invenție apreciată ca importantă.

A. Băleni : — În Ministerul Industriei Chimice s-a încetățenit o practică care pînă în prezent dă rezultate. Astfel, este desemnat titular de brevet unitatea care aplică efectiv invenția respectivă, în afară de cazurile cînd invenția provine de la un institut de cercetări care dorește să fie desemnat titular de brevete și care are posibilități de a-și îndeplini obligațiile legale ce decurg din acest titlu.

● ...și a unor organe bancare operative

I. Oană : — O principală direcție în care trebuie acționat fără întîrziere, pentru înlăturarea unui alt motiv al frînării mișcării de invenții și inovații îl constituie elasticizarea și sporirea operativității acțiunilor organelor băncii, legate de calculul și acordarea recompenselor pentru invenții și inovații. Unitățile ministerului nostru au la unitățile băncii dosare reținute timp de 1—6 luni...

Alex. Comșa : — Unele organe bancare frînează acțiunea de stimulare a inventatorilor și inovatorilor ceea ce are ca

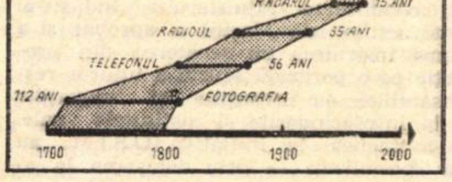

Timpul de dezvoltare a unei idei originale variază enorm, în funcție de progresul tehnic și nevoile pieței

rezultat întîrzierea plății recompenselor. Trebuie să se acorde mai multă încredere hotărîrilor organelor de conducere din întreprinderi.

M. Ene : — Din partea Ministerului de Finanțe nu avem greutăți numai în această problemă. De curînd am primit o circulară prin care ni se aduce la cunoștință că Ministerul Finanțelor nu este de acord cu plata premiilor cuvenite cîștigătorilor concursului dintre întreprinderi pe linia invențiilor-inovațiilor și raționalizărilor, concurs organizat de ministere.

Dacă vom da curs de rezolvare acestei circulare, înseamnă că activitatea de invenții și inovații va fi în mare scădere, deoarece regulamentul de pînă acum prevedea premierea personalului care sprijină aplicarea propunerilor de inovații.

Inovatorul își ia dreptul de recompensă indiferent dacă unitatea este sau nu cîștigătoare a concursului. Dacă o unitate cîștigă concursul aceasta se datorește întregului colectiv (inovatori, responsabili, director, inginer-șef și toți cei care au contribuit). Din primele acordate unității, inovatorii primeau 75—80%, iar diferența de 25—20% revenea personalului care i-a sprijinit. Acum, conform acestei circulare, totul trebuie să revină inovatorului, ceea ce, după părerea mea, nu este just. Și aceasta cu atît mai mult cu cît instrucțiunile de concurs, aprobate de conducerea ministerului și Uniunea Generală a Sindicatelor din România prevăd acest concurs între unități și nu între inovatori.

Gh. Bularda : — Ar trebui, de asemenea, revizuită atitudinea conducerii întreprinderilor față de responsabilul compartimentului de invenții și inovații. Aceasta deoarece deși există dispoziție scrisă ca aceștia să nu fie schimbați decît cu aprobarea ministerului, mai există întreprinderi ca : Uzina „Grivița Roșie", Uzina „Vulcan"-București ș.a. care au neglijat dispoziția dată, cît și faptul că cei schimbați aveau o pregătire și o experiență bogată în activitatea de invenții și inovații.

M. Ene : — Și noi avem aceeași optică : schimbarea responsabililor să se facă numai pe baza unei decizii date de organul imediat superior. Anul trecut am făcut o școlarizare cu aceștia, i-am scos din producție o săptămînă și după 2—3 luni de la școlarizare unii responsabili au fost schimbați fără ca unitatea să întrebe centrala și respectiv centrala să întrebe ministerul.

E. Dobre : — M-aș opri asupra unui alt aspect, de loc puțin important în stimularea inventatorilor și inovatorilor. Sînt numeroși cei care muncesc ani de zile le realizarea unei invenții, care se brevetează de către O.S.I.M. însă, din cauze indepenedente de autori, nu sînt aplicate în producție, deci autorii nu primesc nici un fel de recompensă.

Alex. Comșa : — Și o altă problemă care trebuie urgent rezolvată : înființarea Asociației inventatorilor și inovatorilor care este de strictă necesitate, deoarece prin aceasta s-ar rezolva multe probleme privind legislația, ajutorul efectiv acordat „oamenilor cu idei noi". E de menționat că în toate țările C.A.E.R. există astfel de asociații.

DESIGUR, în acest început de dezbatere n-am epuizat nici pe departe întreaga problematică a producerii noului, a inovației în economie. Rămîne încă multe laturi, aspecte a căror evidențiere poate contribui la cunoașterea mai exactă a stării de fapt, a naturii și relațiilor complexe dintre diferiții factori de influență, la sporirea capacității noastre de a acționa asupra lor. În atingerea acestui obiectiv, invităm pe inventatori și inovatori, cadrele de cercetare și conducere, pe toți cei care au legătură cu această activitate, să-și exprime opinia, astfel încît, printr-un efort colectiv, să se asigure descoperirea și punerea în valoare a tuturor rezervelor de creativitate existente în economia națională.

CRITERII DE CONSTITUIRE A GRUPURILOR DE CREATIVITATE

1. POLARIZARE : Maniera în care un grup este orientat către un scop unic, precis definit, și specific tuturor membrilor grupului.
Recomandare : începeți prin a preciza bine grupului ceea ce așteptați de la el.

2. MĂRIME : Numărul de persoane care participă la viața grupului.
Recomandare : cinci participanți și un „animator".

3. OMOGENITATE : Gradul de asemănare între membrii grupului, din punct de vedere al caracteristicilor sociale.
Recomandare : Formați un grup eterogen.

4. STRATIFICARE : Ierarhia între rolurile și poziția diferiților membri.
Recomandare : Formați grupuri fără ierarhie, dar nu faceți din grupul permanent un centru terapeutic pentru conflictele ierarhice.

5 PARTICIPARE : Cantitatea de timp consacrată activităților grupului și efortul membrilor grupului.
Recomandare : Reuniți grupul în ședințe scurte sau în sesiuni de mai multe zile.

6. PERMEABILITATEA : Facilitatea sau dificultatea cu care un grup primește un nou membru.
Recomandare : Nu formați grupuri din „voiajori".

7. AUTONOMIE : Gradul în care un grup funcționează independent de alte grupuri și ocupă o poziție independentă în societate.
Recomandare : Nu acordați grupului autonomia de evaluare, dar acordați-i autonomia de mediu.

8. CONTROL : Gradul în care grupul determină comportamentul indivizilor.
Recomandare : Nu tratați membrii grupului în feluri diferite.

9. FLEXIBILITATE: Modul în care activitățile sînt reglementate prin proceduri nonformale și formale.
Recomandări : Lăsați grupul să-și organizeze libertatea.

10 STABILITATE : Modul în care grupul persistă cu aceleași caracteristici.
Recomandare : Luptați împotriva absenteismului. Evaluați durata grupului după cel puțin doi ani.

11. INTIMITATE : Gradul de cunoaștere mai mult sau mai puțin intimă a membrilor grupului.
Recomandare : Învățați membrii grupului să comunice

12. PUNCTUALITATE : Semnificația psihologică pe care grupul o are pentru membrii săi.
Recomandare : Ajutați membrii grupului să aibă încredere în capacitatea lor de creație

13. CLIMAT : Sentimentul de plăcere sau neplăcere legat de apartenența la grup.
Recomandare : Controlați climatul în permanență.

14. VISCOZITATE : Măsura în care grupul funcționează ca o unitate.
Recomandare : Considerați-o ca o indicație a bunei funcționări a grupului

---

REDUCEREA PONDERII LUCRĂRILOR DE CONSTRUCȚII – MONTAJ

(Urmare din pag. 9)

obțină o bună funcționalitate a fiecărui obiectiv, la parametrii tehnologici din cei mai ridicați și în condiții de maximă eficiență economică, îndeosebi pe calea reducerii ponderii lucrărilor de construcții-montaj în totalul investițiilor. Realizările și experiența dobîndită pînă în prezent, atestă că acest lucru este pe deplin posibil. **Proiectele realizate în cincinalul 1966—1970 au condus la o pondere a lucrărilor de construcții-montaj de circa 38% din totalul investițiilor.** Pentru perioada 1972—1973 **preconizăm** — de altfel au și fost luate măsuri în acest sens — **să reducem această pondere pînă la 29—30%, iar în continuare să îmbunătățim acest raport încît să ajungem în 1974 la 28%, iar în 1975 la 25%.**

Pentru atingerea acestui scop, urmărim în mod deosebit evitarea supradimensionărilor și proiectarea capacităților în strînsă corelare cu nevoile economiei naționale, utilizarea rațională a suprafețelor construite. **Urmărim ca productivitatea pe mp de hală construită să crească în 1975 cu 30—35% față de 1970 și aceasta, în principal, prin folosirea din ce în ce mai mult a liniilor tehnologice și a utilajelor specializate, a mecanizării proceselor de producție pe întregul flux.** Pe ce căi ne propunem să acționăm ca să atingem aceste obiective majore ?

În industria electrotehnică și electronică cerințele și condițiile pentru construcții și instalații prezintă anumite particularități determinate de diversitatea proceselor tehnologice și de necesitatea de a realiza condiții specifice de muncă impuse de fiecare tehnologie. Cu toate că în aceste industrii avem uzine profilate (producția de acumulatoare, de televizoare, de calculatoare etc.), ne vom strădui ca prin **fiecare documentație elaborată să micșorăm ponderea lucrărilor de construcții-montaj.** Vom aplica pe scară tot mai largă soluția halelor monobloc, în care să fie comasate majoritatea funcțiunilor uzinelor, realizate din prefabricate, pentru a asigura o industrializare maximă în execuție. Pînă în prezent, din totalul suprafețelor de hale proiectate 77% sînt pe soluția de beton armat. Totodată, ne preocupăm de reducerea înălțimii halelor la limita prevăzută în normativele sanitare (peste 48% din halele uzinelor aparținînd de Departamentul industriei electrotehnice și electronice au înălțimi sub 5 m), de diminuarea încărcării structurii prin extinderea transportului la sol, micșorarea compartimentărilor și finisajelor la cele strict impuse de tehnologie și, mai ales, să amplasăm uzinele noi pe platforme industriale la care sursele și rețelele să fie rezolvate unitar.

Cu privire la utilizarea judicioasă a metalului în lucrările de construcții, **urmărim ca consumul la 1 milion lei construcții-montaj, să scadă de la 45 tone în 1970 la 23 tone în 1975.** Iată cum va evolua consumul de metal pe fiecare an din actualul cincinal : dacă în 1971 s-au realizat 35 tone la 1 milion lei construcții-montaj, în 1972 această cantitate va fi redusă la 28,8 tone, în 1973 — la 25,5 tone, în 1974 — la 24 tone și în 1975 la 23 tone/mil. lei

Reducerea consumului unor materiale de bază stă, în primul rînd, în mîna noastră, în sensul de a găsi soluții tehnice tot mai eficiente. În această direcție, întrecerea desfășurată de proiectanții noștri pentru realizarea cincinalului înainte de termen, creează o puternică emulație, dă naștere unor inițiative valoroase în institutul nostru. Dar pentru ca munca noastră să fie mereu mai fructuoasă și să se soldeze cu rezultate tot mai bune, **este nevoie și de sprijinul activ al colectivelor fabricilor producătoare de materiale de construcții, în sensul producerii anumitor sortimente în cantități suficiente.** Simțim nevoia măririi și diversificării producției de elemente de închidere, compartimentare și acoperire a halelor, astfel încît, paralel cu îmbunătățirea structurii, să obținem costuri și durate mai mici de execuție a obiectivelor industriale. Semnalăm în mod deosebit necesitatea îmbunătățirii rezistenței profilitului, astfel încît să corespundă mai bine cerințelor de închidere a halelor industriale, a fabricației de panouri de închidere și introducere în paralel în fabricație a elementelor pentru asamblarea lor. De asemenea, se impune îmbunătățirea fabricației de azbociment plan și ondulat, realizarea urgentă a unor fabrici de tîmplărie metalică din tablă subțire și mărirea capacității actualei întreprinderi care produce același gen de tîmplărie.

Punem în atenția factorilor de răspundere aceste probleme în vederea soluționării lor grabnice, deoarece nu de puține ori întîmpinăm dificultăți în execuție, fiind nevoiți să schimbăm prefabricatele prevăzute în proiectele de execuție din cauza dificultăților pe care le au șantierele cu aprovizionarea lor. Toate acestea atrag după sine uneori nu numai costuri mai ridicate, dar duc și la prelungirea duratei de realizare a investițiilor.

În sfîrșit, tot în scopul obținerii unor rezultate din ce în ce mai bune în activitatea noastră **ar fi oportun ca unele normative standarde de calcul și de dimensionare să fie puse de acord și în concordanță cu acțiunea de reducere a valorilor de construcții-montaj.** Considerăm nu numai utilă, dar și absolut necesară, unificarea prescripțiilor de proiectare, a indicatoarelor de norme de deviz.

În marea întrecere națională ce se desfășoară în întîmpinarea Conferinței Naționale a P.C.R. și a celei de a XXV-a aniversări a proclamării Republicii, sîntem hotărîți să acționăm cu fermitate astfel încît să ne putem îndeplini cu succes și înainte de termen sarcinile ce revin institutului nostru ca proiectant general al dezvoltării industriei electrotehnice și electronice — ramuri chemate să aducă o contribuție din ce în ce mai mare la promovarea progresului tehnic în întreaga economie națională.

agricultură

ORGANIZAREA MUNCII CONDIȚIONEAZĂ RANDAMENTUL MIJLOACELOR DE PRODUCȚIE

INDUSTRIALIZAREA SOCIALISTĂ și introducerea pe această bază a progresului tehnic în economia țării au dus la aplicarea tot mai largă a tehnicii noi și în agricultura cooperatistă. Ca urmare, lucrările agricole care se efectuau manual se execută acum, în mare parte, mecanizat, punîndu-se accentul mai ales pe mecanizarea lucrărilor grele și obositoare. Diversificarea parcului de mașini și tractoare, extinderea și diversificarea mecanizării lucrărilor agricole au dus la schimbări importante în însuși caracterul muncii, în sensul că o parte din munca manuală grea a fost înlocuită de munca mașinilor, forța de muncă fiind folosită acum în mare măsură la deservirea acestora. O urmare pozitivă a introducerii tehnicii noi în agricultură a fost eliberarea unei părți însemnate din forța de muncă existentă în agricultură și creșterea productivității muncii celei rămase să lucreze în C.A.P. Afirmația de mai sus se bazează pe datele din tabelul următor :

Resursele de muncă și productivitatea muncii în agricultura cooperatistă

Indicatori	Anii 1966	1970
Nr. cooperatorilor apți de muncă	4999251	4468657
Nr. cooperatorilor care au lucrat	4587497	3815497
Nr. cooperatorilor apți de muncă ce au participat la muncă	4318056	3376206
Nr. cooperatorilor care au lucrat, la 100 ha	45	37
Dinamica producției globale agricole (1950 = 100)	220	218
Dinamica prod. globale agricole pe o persoană (1950=100)	259	273

Se constată că forța de muncă din agricultura cooperatistă a scăzut an de an și, în ciuda unor calamități naturale, producția globală agricolă pe o persoană a crescut, ceea ce denotă o sporire a eficienței muncii în agricultură.

Creșterea producției și a productivității muncii, în condițiile diminuării resurselor de forță de muncă participante la lucru se datorește dezvoltării bazei tehnice-materiale, organizării raționale a muncii și influenței acesteia asupra utilizării mijloacelor de producție.

În primul rînd, organizarea științifică a muncii în cooperativele agricole de producție duce la folosirea rațională a pămîntului — principalul mijloc de producție în agricultură. În centrul preocupărilor pentru folosirea rațională a pămîntului se află lucrările de îmbunătățiri funciare, care pe lîngă faptul că duc la creșterea producției și a eficienței economice a acesteia, contribuie prin volumul mare de muncă pe care îl solicită — la ocuparea mai deplină și mai uniformă a forței de muncă din cooperativele agricole de producție.

Măsurile, preconizate de partid și de stat, referitoare la folosirea mai chibzuită a pămîntului cooperativelor agricole nu ar fi posibil să fie îndeplinite dacă forța de muncă nu ar fi unită sub aceeași conducere și organizată rațional. În condițiile existenței unor mari suprafețe de teren comasate și a unei forțe de muncă unite în formații de lucru bazate pe principiile muncii colective, ale diviziunii și cooperării socialiste în muncă, în condițiile colaborării intercooperatiste, care ia o amploare tot mai mare, folosirea rațională a pămîntului se înfăptuiește în condiții tot mai bune.

Permanentizarea fermelor și brigăzilor de producție se concretizează, printre altele, prin aceea că acestora li se repartizează o suprafață de teren pe mai mulți ani în raport cu resursele de muncă ale fermei sau brigăzii, de posibilitățile de mecanizare a lucrărilor pe terenul respectiv, de felul culturilor și gradul de intensitate a lor, de condițiile locale, de dispersarea terenului și fertilitatea solului. Fiecare fermă sau brigadă primește deci o suprafață de teren care să asigure o utilizare rațională a acestuia. Suprafața de teren, de care răspunde în primul rînd șeful de fermă sau brigadierul, este repartizată în cursul anului agricol pe echipe și grupe de familii, pentru ca lucrările să se execute la timpul optim și de calitate superioară.

În cadrul fermei există, de asemenea, sarcini precise în privința fertilizării solului și a efectuării lucrărilor agrotehnice la timpul optim și de calitate superioară. Toate aceste măsuri de organizare rațională a muncii contribuie în mare măsură la folosirea rațională a principalului mijloc de producție din agricultură — pămîntul.

Un exemplu de folosire rațională a fondului funciar pe care îl deține, ca urmare a unei judicioase organizări a muncii, îl constituie cooperativa agricolă de producție Iecea Mare din județul Timiș. Terenul agricol al acestei unități este așezat în proporții aproape egale de o parte și de alta a satului. În cooperativă există o schiță de organizare a teritoriului încă din anul 1958. Cooperativa are două centre de producție, în concordanță cu repartizarea terenului de o parte și de alta a satului, păstrîndu-se de mulți ani o repartizare a terenului pe cele două centre de producție, adică pe cele două jumătăți ale satului. În cadrul celor două centre de producție, terenul este repartizat în mod proporțional pe cele două ferme vegetale și pe cele două ferme zootehnice. La repartizarea terenului pe ferme s-a ținut cont de condițiile specifice ale cooperativei și anume de mărimea și dimensiunea solelor, de fertilitatea terenului, de depărtarea față de sat, de posibilitățile de asigurare cu brațe de muncă. În cadrul celor două centre de producție s-a urmărit ca terenurile repartizate unei ferme să fie grupate la un loc.

Suprafața agricolă a cooperativei este folosită foarte judicios. Urmare a acestui fapt sînt producțiile mari și constante obținute în ultimii ani. Astfel, din 1965 producția medie la hectarul de grîu nu a scăzut niciodată sub 3132 kg, iar la porumb s-a situat în toți anii în jurul a 4000 kg la hectar.

Organizarea științifică a muncii a determinat o repartizare rațională a sarcinilor de producție pe brigăzi și ferme, ceea ce a dus la executarea tuturor lucrărilor agrotehnice în perioada optimă și, totodată, la cultivarea întregii suprafețe de teren. Tot ca urmare a unei preocupări permanente pentru o rațională organizare a muncii, în perioada de recoltare a porumbului, cînd în cooperativă este vîrf de muncă, ca urmare a unor înțelegeri dinainte stabilite, vin din Maramureș lucrători care ajută la strîngerea recoltei în termenul planificat.

Exemple de cooperative care folosesc în mod rațional pămîntul ca urmare a unei organizări judicioase a muncii sînt multe în zona Sînnicolaul Mare din județul Timiș : Bulgăruș, Tomnatic, Sînnicolaul Mare.

Nu același lucru se poate spune despre unele cooperative agricole din județul Iași, unde slaba preocupare pentru organizarea muncii a dus la o folosire nerațională a pămîntului. Ca urmare a faptului că mulți cooperatori au plecat să lucreze în alte ramuri ale economiei naționale, fermele, brigăzile și echipele au rămas descompletate, s-a ajuns la o nejustificată lipsă de brațe de muncă, la imposibilitatea de a asigura o organizare rațională a muncii. Din această cauză, în C.A.P. Tomești, Mogoșești, Schitu-Duca și altele rămîn necultivate sau nerecoltate anual mari suprafețe de teren și se înregistrează o scădere a suprafeței agricole pentru că nu s-a făcut nimic pentru combaterea eroziunii solului.

Ne-am oprit mai mult asupra influenței organizării muncii din C.A.P. asupra folosirii raționale a pămîntului și din cauză că celelalte mijloace principale de muncă din agricultura cooperatistă aparțin în cea mai mare parte stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii (tractoarele și cea mai mare parte din mașinile agricole), folosirea lor rațională depinzînd în primul rînd de organizarea muncii mecanizatorilor. Nu este mai puțin adevărat însă, că folosirea eficientă a tractoarelor și mașinilor S.M.A. depinde și de organizarea muncii din cadrul C.A.P., de formele organizatorice concrete de colaborare între cooperatori și mecanizatori.

Rolul organizării științifice a muncii din cooperativele agricole de producție în folosirea rațională a mijloacelor de muncă ale stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii se manifestă în toate domeniile și sectoarele de activitate unde participă aceste întreprinderi. Astfel, șeful secției de mecanizare a agriculturii face parte din consiliul de conducere al cooperativei, participă la toate ședințele consiliului de conducere, ședințe în care se stabilesc sarcini concrete privind lucrările pe care trebuie să le execute mecanizatorii. De asemenea, el ia parte la executarea lucrărilor și la recepționarea lor de către cooperativă. În cadrul organizării propriu-zise a proceselor de muncă, o importanță deosebită are servirea de către cooperatori a mașinilor și agregatelor S.M.A. Printr-o rațională organizare a muncii cooperatorilor și o corelare corespunzătoare a muncii acestora și a mecanizatorilor se poate asigura executarea ritmică a lucrărilor agrotehnice, eliminarea timpilor morți și, deci, o folosire integrală a capacităților de producție a mijloacelor de muncă aparținînd S.M.A.

Dacă cea mai mare parte a tehnicii aparține stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, celelalte mijloace de producție din agricultura cooperatistă aparțin cooperativelor agricole de producție. Printre acestea menționăm animalele de muncă și de producție, plantațiile, construcțiile, inventarul gospodăresc și unele mașini, instalațiile de irigat, mijloacele de producție create prin acțiuni intercooperatiste etc. Ca și pămîntul, aceste categorii de mijloace de producție (cu excepția ultimei categorii) sînt repartizate pe fiecare fermă sau brigadă în parte în funcție de resursele de muncă și cerințele fiecărei forme de organizare a muncii. O organizare rațională a muncii presupune pentru animalele de muncă existența îngrijitorilor de noapte care să asigure buna întreținere a acestora. Plantațiile de pomi și viță de vie, care constituie o categorie importantă de mijloace de producție ale cooperativelor agricole de producție, sînt de asemenea repartizate pe ferme și brigăzi, iar în cadrul acestora pe echipe de lucru sau chiar pe familii, pentru o mai bună întreținere și îngrijire.

Experiența cooperativelor agricole Lenauheim, Iecea-Mare, Biled, Lovrin — din jud. Timiș arată că organizarea științifică a muncii în fermele zootehnice, duce la o creștere și îngrijire rațională a animalelor de producție, la folosirea tehnicii noi în creșterea animalelor cu un randament superior.

Recoltă '72

Necesitatea organizării științifice a muncii crește în condițiile executării unor lucrări importante de îmbunătățiri funciare și, în primul rînd, a irigațiilor. Pentru executarea sistemului de irigații și pentru întreținerea lui este nevoie de o organizare specifică a muncii în sensul că trebuie o calificare adecuată a forței de muncă pentru executarea și întreținerea sistemului, pentru deservirea agregatelor.

Introducerea unor noi mașini și utilaje în producția cooperativelor agricole, ca urmare a dezvoltării unor ramuri noi sau a industrializării producției agricole (legumicultura de seră, combinate pentru creșterea și îngrășarea animalelor etc.) nu se poate înfăptui fără o organizare științifică a muncii, bazată pe specializarea, diviziunea și cooperarea în muncă, precum și pe calificarea superioară a lucrătorilor. De aceea, în ultimul timp, în cooperativele agricole din țara noastră a luat o mare amploare, acțiunea de calificare a unui număr mare de cooperatori pentru meseriile de mecanizator, operator, mecanic pentru instalațiile de irigat etc.

Organizarea judicioasă a muncii influențează toate laturile activității cooperativelor agricole de producție, contribuind direct la obținerea unor rezultate economice superioare. De aici atenția sporită pe care organele colective de conducere ale cooperativelor agricole trebuie s-o acorde soluționării optime a acestei importante probleme economice.

conf. univ. dr. S. NICA — SÎRBEȘTI
lector univ. D. TUDORACHE

ACORDURI TRATATIVE CONTACTE

19—22/VI. • *La Berlin s-au desfășurat lucrările sesiunii a V-a a Comisiei mixte guvernamentale de colaborare economică între R.S. România și R.D. Germană, la sfîrșitul cărora a fost semnat un protocol.*

În cadrul lucrărilor s-a convenit asupra unor măsuri de dezvoltare și adîncire în continuare a relațiilor de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică dintre cele două țări, respectiv a cooperării în producție îndeosebi în construcții de mașini, construcții navale, electrotehnică și electronică, metalurgie, chimie. De asemenea, au fost convenite măsuri privind lărgirea și diversificarea în continuare a schimburilor de mărfuri, în vederea depășirii substanțiale a prevederilor acordului comercial de lungă durată.

22/VI • *Delegația austriacă condusă de dr. Oskar Weihs, ministrul federal al agriculturii și economiei forestiere, și-a încheiat vizita în țara noastră. În cursul convorbirilor purtate, au fost examinate perspectivele de dezvoltare a colaborării tehnico-științifice între România și Austria în domeniul agriculturii și economiei forestiere.*

20—23/VI • *Au avut loc, la București, lucrările celei de a V-a sesiuni a Comitetului mixt româno-francez de cooperare în domeniul construcției de mașini. Printre altele, părțile au elaborat noi modalități pentru adîncirea colaborării și cooperării tehnico-științifice între industriile celor două țări și au decis, totodată, să-și conjuge eforturile în vederea întăririi relațiilor în domeniul construcțiilor mecanice și electronice.*

21—26/VI. • *Țara noastră a primit vizita ministrului resurselor naturale din Republica Kenya, William Omamo. În cursul întrevederilor avute cu miniștri români, au fost abordate probleme privind dezvoltarea relațiilor de colaborare, cooperare și de schimburi între cele două țări.*

conducere și organizare

INTEGRAREA ACTIVITĂȚILOR DE APROVIZIONARE — DESFACERE

VADEMECUM

Planificarea organizării

IDEEA APLICĂRII unei „rețete unice" pentru fiecare ramură este inacceptabilă, dar, nu trebuie excluse anumite principii orientative în activitatea de organizare științifică a muncii. Revista sovietică „Socialisticeschii Trud" a publicat o serie de recomandări ale Comitetului de Stat pentru Muncă și Salarii al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., pe care le redăm succint în cele ce urmează.

I. **Măsuri de perfecționare a organizării și deservirii locurilor de muncă :**

- *introducerea unor proiecte-tip de organizare a locurilor de muncă pentru muncitorii cu profesiuni de masă, personalul tehnico-ingineresc și funcționari ;*
- *introducerea deservirii reglementate a locurilor de muncă (asigurarea centralizată a materiilor prime, materialelor, semifabricatelor, produselor finite, sculelor, conform graficului stabilit și sarcinilor de schimb ; ascuțirea centralizată a sculelor de tăiat ș.a.).*

II. **Măsuri de perfecționare a formelor de diviziune și cooperare a muncii :**

- *cumularea profesiunilor ;*
- *extinderea zonelor de deservire ;*
- *organizarea brigăzilor complexe ;*
- *introducerea structurilor tip de conducere și a normativelor privind efectivul aparatului de conducere.*

III. **Măsuri de introducere a metodelor de muncă avansate :**

- *aplicarea instrucțiunilor privind metodele de muncă avansate ;*
- *studiul individual al metodelor de muncă avansate ;*

IV. **Măsuri de perfecționare a normării muncii :**

- *introducerea de normative interramuri și pe ramură ;*
- *extinderea sferei de normare a muncii pe seama introducerii de sarcini normate pentru lucrătorii cu plata în regie, pe baza normativelor elaborate centralizat și local, a normelor de deservire și normativelor numerice pentru muncitorii auxiliari și a normelor de timp, de deservire și normative numerice pentru personalul tehnico-ingineresc și funcționari.*

V. **Măsuri de îmbunătățire a condițiilor de muncă :**

- *îmbunătățirea iluminatului, reducerea zgomotului, a conținutului de gaze, a vibrațiilor etc. (introducerea unor normative și norme sanitar-igienice fundamentate științific) ;*
- *introducerea unui regim de muncă și odihnă fundamentat sub aspect fiziologic, pentru diferitele profesiuni de muncitori, ingineri, tehnicieni și funcționari ;*
- *introducerea unor măsuri de asistență sanitară — socială a muncitorilor din întreprinderi, în conformitate cu normele de stat fixate (asigurarea cu garderobe, dușuri, camere de igienă etc.).*

În funcție de ramură și specific de muncă, recomandările de mai sus — opinează autorul articolului din revista menționată — pot fi adaptate cerințelor concrete.

ÎN LEGĂTURĂ cu dezbaterea organizată recent de redacția revistei „Viața economică" pe probleme ale consolidării centralelor industriale, aș dori să-mi exprim opinia asupra unor aspecte legate îndeosebi de organizarea activităților de aprovizionare și desfacere în cadrul centralelor industriale.

În dezbatere s-a subliniat în mod deosebit atenția ce trebuie acordată încheierii la timp a contractelor economice și realizării la termen a acestora, condiție esențială pentru desfășurarea normală a activității de aprovizionare, producție și desfacere. În mod just, s-a arătat că în acest domeniu există încă unele deficiențe la înlăturarea cărora poate contribui și mai buna delimitare a atribuțiilor pe linie de aprovizionare-desfacere între centrală și unitățile sale componente. În legătură cu aceasta se pune problema dacă și în ce măsură activitatea de încheiere a contractelor economice trebuie sau nu efectuată la nivelul centralei industriale. Un răspuns just putem da numai ținînd seama de prevederile documentelor de partid și ale legilor în vigoare.

La Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1967, tovarășul Nicolae Ceaușescu a precizat că **„preluînd o parte din atribuțiile actuale ale ministerelor, marile complexe economice, centralele industriale vor controla și îndruma activitatea întreprinderilor componente, se vor preocupa de aprovizionarea lor tehnico-materială ritmică și vor coordona raporturile acestora cu furnizorii și beneficiarii".**

Legea nr. 71/1969 — Legea contractelor economice — și H.C.M. nr. 806/1970 privind unele măsuri în domeniul planificării aprovizionării tehnico-materiale, în vederea încheierii contractelor economice, stipulează că se încheie contracte economice de către unități economice cu statut de centrală, de unități cu gestiune economică, precum și de alte organizații cu personalitate juridică potrivit competențelor legale.

Din Legea nr. 11/1971 cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat (art. 34) și Legea nr. 14/1971 cu privire la gospodărirea fondurilor fixe, resurselor materiale și aprovizionarea tehnico-materială (art. 38—40 și 53) rezultă că centrala răspunde de asigurarea aprovizionării tehnico-materiale, în concordanță cu obiectivele și prevederile planurilor de dezvoltare a economiei naționale, în care scop stabilește nomenclatorul produselor pentru care centrala încheie contracte ca furnizor sau beneficiar, asigurînd aprovizionarea ritmică, precum și portofoliul de comenzi și desfacerea continuă a producției.

Rezoluția Conferinței pe țară a cadrelor de conducere din întreprinderi și centrale industriale și de construcții consemnează concluzia : **„...centralele au obligația să ia măsuri neîntîrziate de înlăturare a neajunsurilor din aprovizionare și desfacere, promovind ferm — pe baza unei activități de perspectivă — relații stabile între producători și consumatori, concretizate în contracte de lungă durată. Centralele și întreprinderile răspund nemijlocit de aprovizionarea unităților în cele mai bune condiții, în mod operativ, ritmic și ieftin".**

Din toate acestea reiese clar că centrala răspunde pentru activitatea comercială a unităților componente. Totodată, ținînd seama de faptul că centralele sînt și coordonatori de balanțe la produse importante pentru economia națională, rezultă că ele răspund și de aprovizionarea altor unități, deoarece coordonatorul răspunde de asigurarea necesarului justificat al economiei naționale. Așadar, răspunderea centralei trebuie s-o vedem sub ambele aspecte. Exercitarea ei în condițiile coordonării unor produse care se realizează de mai mulți furnizori și care se consumă de un număr mare de beneficiari cu subordonări diferite, reclamă o activitate complexă, diferită de aceea a întreprinderii. Aceasta implică, pe lîngă asigurarea necesarului justificat al economiei naționale, și alte activități cum sînt : optimizarea transporturilor, soluționarea divergențelor, urmărirea respectării disciplinei contractuale, asigurarea livrării produselor către beneficiari la nivelul extraselor de balanță etc.

Analizînd problema răspunderii centralei pentru aprovizionarea tehnico-materială în lumina legislației în vigoare, putem desprinde concluzia că aceasta nu presupune în mod absolut obligatoriu și încheierea de contracte în toate cazurile. Însăși Legea nr. 11 precizează că centrala stabilește nomenclatorul produselor pentru care ea — centrala — încheie contracte în calitate de furnizor sau de beneficiar. Rezultă că legiuitorul a avut în vedere tocmai diversitatea de forme organizatorice și de situații locale specifice care numai analizate minuțios, pentru fiecare caz în parte, arată în ce grad centrala poate integra activitățile de aprovizionare și desfacere. Acesta este în funcție de numărul și volumul produselor care trebuie aprovizionate sau livrate, de numărul furnizorilor și beneficiarilor, de distanța la care se găsesc întreprinderile de sediul conducerii centralei, de faptul dacă produsele sînt sau nu coordonate etc. Una este situația într-un combinat sau grup ale cărui unități componente sînt dispuse pe o singură platformă și alta într-o centrală compusă din mai multe combinate și uzine care se găsesc în diverse puncte de pe teritoriul țării sau, în orice caz, la distanțe mari de sediul conducerii centralei. De exemplu, Centrala Industrială de Îngrășăminte Chimice dispune de un număr apreciabil de combinate și uzine, desfăcînd peste 100 produse, din care o parte sînt realizate de mai mulți furnizori — unii chiar din afara M.I.Ch. — în cantități mari — pentru care se încheie anual circa 6 000 contracte, numai pe linia desfacerii, fiecare purtînd amprenta specificului produsului și a întreprinderii. Urmărirea zilnică a realizării acestor contracte reclamă un personal numeros care trebuie să se găsească în întreprindere, unde să se poată ține o legătură

INTEGRAREA ACTIVITĂȚILOR DE COMERȚ EXTERIOR

ÎN PROBLEMATICA consolidării centralelor industriale se integrează și preluarea și exercitarea de către aceste organisme economice a activităților de comerț exterior. În această perioadă se întreprind o serie de noi măsuri menite să atragă într-un grad tot mai mare pe producători în activitățile de comerț exterior.

Este necesar ca acțiunea să fie continuată cu fermitate deoarece numai în acest fel se vor putea aplica în practică prevederile Legii cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică pe baza căreia „fiecare întreprindere producătoare se ocupă nemijlocit și răspunde de activitatea de comerț exterior".

În cadrul preocupărilor actuale ale centralelor industriale, un loc important îl deține marketingul. Aplicarea pe scară tot mai largă a metodelor și tehnicilor de marketing de către unitățile de producție este necesară în primul rînd pentru încadrarea în prevederea legală pe baza căreia aceste unități își elaborează planul de export. Unitățile productive sînt acelea care fac propuneri pentru această secțiune de plan. Propunerile trebuie să aibă ca bază de fundamentare studii de piață corespunzătoare, care, la rîndul lor, să se concretizeze în contracte cu partenerii externi. Fără posibilitatea de a participa nemijlocit la studierea pieței externe, unitățile producătoare ar rămîne în continuare în situația de a face propuneri de plan pe baza realizărilor precedente, fapt criticat pe drept cuvînt în repetate rînduri.

Începînd cu acest an, unitățile prelucrătoare au primit indicații să constituie compartimente distincte de marketing și de comerț exterior, care să desfășoare acțiuni specifice, concrete, pe această linie. Constituirea compartimentelor de marketing este un atribut al conducerii unităților, al consiliului oamenilor muncii, astfel încît fiecare unitate și-a organizat compartimentul respectiv în raport cu specificul și volumul activității sale. Ca urmare, a apărut o diversitate de forme de organizare, ceea ce ar face util un schimb larg de păreri între unități, pentru a se cristaliza soluția optimă în ce privește locul acestor compartimente în structura unităților și atribuțiile ce le revin.

Importante acțiuni s-au întreprins pe linia pregătirii și perfecționării cadrelor care lucrează în aceste sectoare de activitate. Astfel, un însemnat număr de salariați ai unității noastre au participat la cursurile centrului de pregătire și perfecționare al ministerului de resort de la Bușteni, iar alții au fost înscriși și urmează cursuri postuniversitare de marketing.

Ca acțiuni concrete, întreprinse în cadrul combinatului nostru, se pot menționa studiile de marketing începute atît pentru piața internă cît și pentru cea externă.

Trebuie observat că, dacă pentru efectuarea unor studii privind piața internă există toate condițiile necesare, pentru piața externă sîntem nevoiți deocamdată să utilizăm aproape exclusiv tehnici și metode specifice așa-numitei cercetări de birou avînd la bază date procurate din reviste și publicații de specialitate, evidențe și înregistrări proprii, diferite

strînsă, personală și imediată, între producție desfacere, transport, aprovizionare, financiar și contabilitate.

Chiar atunci cînd conducerea centralei este grefată pe o întreprindere, ea tot nu poate substitui serviciile de aprovizionare și desfacere ale celorlalte unități componente, decît în cazuri deosebite — același profil, număr mic de produse, de beneficiari și de furnizori, producție redusă etc., centrala putînd urmări nemijlocit aprovizionarea și desfacerea numai la întreprinderea pe care este grefată.

Ținînd seama de faptul că în conținutul contractului trebuie să fie cuprinse o serie de clauze (cantitate, calitate, termene de livrare, mod de recepționare, mod de decontare, condiții de transport, ambalare, precum și alte clauze de natură să reglementeze amănunțit raporturile dintre părți), care trebuie aplicate la specificul fiecărui produs, în condițiile concrete ale furnizorului și beneficiarului, ar fi foarte greu ca, într-un contract ce s-ar încheia pentru 20—30 beneficiari, să se prevadă toate aspectele specifice, ceea ce implicit ar reclama o serie de acte adiționale. De exemplu, la amoniac: unii îl solicită comprimat livrabil în cisterne CF, sau cisterne auto sau în butelii, alții cer soluție în cantități vagonabile sau mai mici, în ambalaj propriu sau al furnizorului, la termene extrem de diferite (de la semidecadal pînă la o dată pe trimestru) etc., ceea ce realmente nu se poate exprima într-un singur contract. Practic, în contractul general s-ar prevedea în esență ceea ce se cuprinde acum în extrasele de balanță pe care centrala le transmite celor interesați. Să nu uităm că legea stipulează că, o dată comanda acceptată, aceasta înseamnă contract încheiat. Or, cînd conducerea centralei acceptă cererile beneficiarilor și, după aprobarea balanței, le transmite cantitățile alocate, înseamnă că le-a acceptat comanda și, deci, documentul emis are putere de contract. Aceasta este și cauza pentru care centrala urmărește să ia măsuri ca beneficiarii să-și primească produsele la termene, chiar dacă aceasta implică schimbarea beneficiarului care, din cauze justificate, nu-și poate onora contractul.

Așadar, atît pe baza legislației existente, cît și din practică, rezultă că prin integrarea activităților de aprovizionare și desfacere ale centralei trebuie să înțelegem că centrala desfășoară o sumă de activități, preocuparea ei extinzîndu-se nu numai la unitățile componente, ci la toată economia. Printre aceste acțiuni se numără și încheierea contractelor. Ce trebuie să cuprindă aceste contracte — este o problemă care diferă de la caz la caz, în raport de situațiile arătate anterior și care nu pot fi precizate decît de centrală.

După părerea mea, pentru centralele cu unități componente mari și dispersate, cu producție mare și variată, extrasul de balanță constituie comenzi acceptate și, ca urmare, aceasta înseamnă contract încheiat.

În acest fel, cred că își găsește rezolvare propunerea din revista „Viața economică" nr. 20, pag. 13, rîndurile 1—3 de sus, care se referă la încheierea unor „contracte tip sau cadru" de către centralele furnizoare cu cele beneficiare.

A obliga printr-un act normativ toate centralele — independent de condițiile lor specifice — să preia asupra lor încheierea contractelor, pentru produsele coordonate, cu toți beneficiarii, substituind astfel unitățile, ar însemna din capul locului a greva activitatea de aprovizionare și desfacere printr-un birocratism de neconceput. Să ne gîndim numai la faptul că fiecare clauză specifică ar trebui transmisă furnizorilor, ceea ce practic revine la transmiterea tuturor contractelor, fără ca aceasta să excludă extrasele de balanță. Ar fi o treabă fără sens, lipsită de orice logică. Mai mult, centrala nu poate urmări nemijlocit în nici un caz derularea contractelor decît în întreprinderea pe care este grefată. Pentru celelalte unități se va informa la anumite perioade, așa cum face și în prezent.

Trebuie neapărat să ținem seama de activitatea practică. Pe baza extraselor de balanță primite de la centrală, furnizorii încheie contracte și-și întocmesc planuri de transport. În cursul derulării producției, pot surveni modificări neesențiale inerente care modifică temporar unele clauze. Sesizarea și rezolvarea tuturor acestor cazuri la nivelul centralei este aproape imposibil și ar deveni o frînă. În orice caz, ar reclama personal numeros, cheltuieli mari și o centralizare exagerată, care ar frîna inițiativa unităților, pe de o parte, și ar consuma timpul conducerii centralei cu probleme minore.

De aceea, rămînem la concluzia că problema este bine reglementată prin legislația actuală. Modul de aplicare depinde de la caz la caz. Singurii în măsură să spună cum anume, sînt centrala însăși și forul său tutelar.

ec. Cornel SUCIU
serviciul desfacere,
Centrala Industrială de Îngrășăminte Chimice

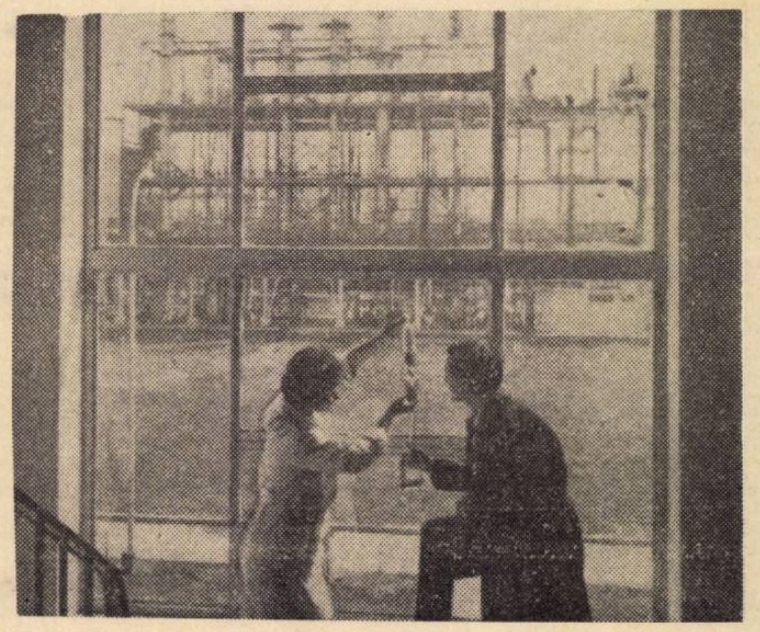

Din laborator în producția industrială.

statistici, studii, etc. În acest sens avem în curs de elaborare un studiu privind volumul și structura pieței hîrtiei în R.F.G., acesta fiind un început al unei serii de studii asemănătoare ce se vor face și pentru alte țări în care combinatul nostru exportă produsele sale. Aceste studii au menirea de a facilita o mai bună fundamentare a planului de export, precum și de a evidenția unele tendințe de perspectivă, pe baza cărora să se aplice măsuri necesare în tehnologia de fabricație, în scopul producerii sortimentelor de hîrtie solicitate de clienții externi.

Este evident că, în măsura în care vom putea trece de la cercetări de birou la obținerea de informații directe, prin cercetări de teren, studiile noastre de marketing vor avea o eficiență tot mai mare. Avînd în vedere sarcinile sporite ce ne revin în activitatea de comerț exterior, considerăm utilă aplicarea unor măsuri care, după părerea noastră, ar contribui la îmbunătățirea rezultatelor.

Considerăm necesar ca centralele să cunoască de la începutul anului fondul de deplasări în străinătate al delegaților lor și ele să fie acelea care să facă propuneri referitoare la cei care urmează să plece în delegație precum și țările respective. Acest lucru este necesar pentru ca unitățile productive să-și poată întocmi din timp un program corespunzător privind activitatea de marketing. În acest fel, cercetările de birou efectuate pentru anumite țări pot fi continuate și completate cu date suplimentare, obținute prin contacte nemijlocite cu clienții externi.

Centralele care obțin rezultate bune în realizarea planului de export, înregistrînd depășiri ale încasărilor în valută și care desfășoară o activitate laborioasă de marketing, ar putea beneficia de o parte din depășirile respective pentru efectuarea de cercetări de teren.

Agențiile economice din străinătate ar trebui să dispună de un fond de date cu caracter general care să poată fi consultat de delegații ce se deplasează pentru încheierea de contracte și pentru efectuarea unor cercetări de marketing. Aceste date trebuie să privească: caracteristicile principale ale economiei țării respective, politica oficială în problemele economice interne și externe, moneda națională, sistemul financiar, bancar, vamal, populația și caracteristicile ei etc., ele fiind utile în orice studiu de marketing, indiferent de produsele la care se referă, deci pentru toți delegații ce se deplasează în țara respectivă.

Întreprinderile de comerț exterior, serviciile de conjunctură din minister și institutele de cercetări care efectuează studii de marketing pe scară mai largă și, ca urmare, dispun de un volum important de date, să informeze periodic unitățile producătoare asupra unor fenomene și tendințe ce apar pe piețele externe în legătură cu produsele lor și să pună la dispoziție acestora datele necesare efectuării unor studii proprii.

La elaborarea unor studii de marketing de către organismele specializate pot fi atrași în mai mare măsură și lucrătorii din unitățile de producție, pe de o parte pentru îmbunătățirea experienței acestora în probleme specifice ale activității de marketing și, pe de altă parte, pentru faptul că ei pot aduce elemente importante în elaborarea strategiei produselor și a adaptării lor permanente la cerințele pieței.

Punerea în practică a unor astfel de idei ar spori, după părerea noastră, participarea unităților producătoare la activitatea de comerț exterior, la sporirea eficienței acesteia.

ec. Ioan TĂNDUREANU
director comercial
Combinatul de Celuloză și Hîrtie-Dej

date de prognoză

● Consumul mondial de materii prime energetice

PE BAZA ritmurilor înregistrate în perioada 1960—1970, revista „Energie" din Belgia prevede următoarea evoluție a consumului de materii prime energetice pe continente pînă în anul 2000. În America de Nord, față de 1970, cînd a fost de 2,4 miliarde T.E.C. (tone echivalent cărbune) consumul va atinge 9 miliarde T.E.C., în Europa occidentală de la 1,2 miliarde T.E.C. în 1970 la 3,8 miliarde, în Europa de est de la 1,5 miliarde la 7,7 miliarde, pe alte continente (fără R.P. Chineză) de la 1 miliard la 7,9 miliarde T.E.C. Totalul mondial, cu excepția R.P. Chineză, va crește de la 6,1 miliarde T.E.C. în 1970, la 28,4 miliarde în anul 2000.

Prognozele se opresc apoi asupra repartiției consumului energetic mondial în funcție de natura combustibilului. Procentual se va reduce foarte mult utilizarea combustibililor lichizi — de la 64% în 1950 la 10% în 2000; va crește ponderea gazelor naturale și a petrolului, de la 36% la 69%, iar energia nucleară — neutilizată încă în 1950 — va asigura la sfîrșitul secolului 21% din consumul energetic mondial.

● Ritmuri diferențiate în industria franceză pînă în 1975

ÎN perioada 1971—1975, după cum notează revista „Entreprise", în Franța se va dezvolta rapid electronica, atingînd un ritm mediu anual de 13,8%; un ritm ceva mai lent va înregistra chimia cu 10% anual, urmată de industria automobilelor cu 8,4%, a echipamentului industrial cu 8,1%, a siderurgiei cu 3,7%, a textilelor cu 2,7%.

● Industria prelucrătoare a Italiei pînă în 1980

RAMURILE care se vor dezvolta cel mai rapid în cadrul industriei prelucrătoare a Italiei în perioada 1970—1980 vor fi producția chimică și prelucrarea metalelor, prima cu 10,5% anual și a doua cu 10% anual. Acest ritm se compară cu o creștere anuală de numai 6% a metalurgiei în general, ceea ce denotă accentul pus pe prelucrarea și valorificarea superioară a materiilor prime. Ritmuri rapide vor fi atinse de asemenea de poligrafie — 9%, cauciuc — 8,8%, alimente — 7%, produse din piele — 7,5%, mijloace de transport — 7,5%. Revista „Business Europe", care relatează aceste date, menționează că ritmul anual de dezvoltare a industriei prelucrătoare italiene pe ansamblu, în deceniul amintit, va fi de 8%, mai rapid în a doua parte a intervalului decît în prima.

● Fibrele chimice în URSS în anul 1975

CONFORM datelor oficiale, producția de fibre chimice în U.R.S.S. va totaliza, în anul 1975, 1 065 500 tone. Numărul unităților de producție a fibrelor chimice, care vor fi construite în următorii cinci ani, va fi de cinci ori mai mare decît în perioada 1965—1970.

scrisori

CONTRACTELE PENTRU PRESTĂRI DE SERVICII

URMĂRIND revista „Viața economică", am reținut dezbaterile prezentate în coloanele ei cu privire la legea contractelor economice. După părerea mea, nu a fost clarificată, în suficientă măsură, problema contractelor economice în domeniul prestărilor de servicii.

Fac această afirmație avînd în vedere și faptul că, în întregul sistem al Ministerului Construcțiilor Industriale, executarea de lucrări, sau întreaga activitate de construcții se face în baza contractelor încheiate pe marginea legislației ; regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964 și Instrucțiunile nr. 7/1967 ale C.S.C.A.S. și Ministerul Finanțelor. Pentru ce se procedează așa ? Se motivează că Legea nr. 71 nu abrogă H.C.M. 1002 și că prevederile regulamentului și instrucțiunilor menționate nu contravin Legii 71/1969. Nu contravine legii, aș spune eu, dar nici nu răspunde prevederilor acestei legi. De aceea, propun să acordați spațiu pentru dezbaterea problemei contractelor economice privind executarea de lucrări.

Ionel ION
economist
București

COMPLICAȚII INUTILE

STATUL nostru acordă oamenilor muncii o serie de înlesniri la plata unor bunuri mobile și imobile. Mult apreciată a fost și măsura acordării de credite pentru construcția de locuințe proprietate personală. Evident, la fiecare dintre operațiuni sînt necesare o serie de documente de care, atît statul cît și cetățeanul, nu se pot dispensa. Sînt, totuși, situații de neînțeles așa cum este și cea pe care doresc să o expun mai jos :

Un cetățean a obținut credit, a contractat un apartament cu Oficiul de specialitate și poate să se mute în noua locuință. Între timp, însă, în viața sa au intervenit o serie de lucruri noi : a primit un transfer în interesul serviciului în altă localitate, a primit o casă drept moștenire, sau un drept de extindere. În această situație nu cred că este absolut obligatoriu ca persoana respectivă să mențină un credit și un contract pînă la achitarea definitivă a apartamentului. Ei bine, nu se poate renunța la contract în favoarea unei alte persoane care îndeplinește toate condițiile cerute de lege, pînă ce nu se fac diverse forme — independente de transferul contractului — la Consiliul popular municipal pentru terenul cedat, la notariat, oficiul de locuințe, C.E.C. etc.

A aștepta ani de zile pînă ce un contract pentru o locuință să poată fi transferat este prea mult. Casa de Economii și Consemnațiuni nu poate pierde nimic în condițiile în care titularul de credit se numește X sau Y. De ce nu se poate transfera un credit pe numele altei persoane care consimte să-l preia pînă nu este dată decizia pentru teren ?

Alexandru ȚĂRANU
director adjunct
Liceul Nr. 33 — București

O OMISIUNE ?

METODOLOGIA specifică pentru aplicarea acordului global în construcții, în județul nostru, a fost aprobată cu cîtva timp în urmă. Funcțiile ce pot lucra în acord global sînt : normatori, funcționari principali norme, șef depozit materiale, magazioneri etc. Din această listă lipsește însă sectorul economic.

În șantierul nostru există o funcție intitulată „șef sector economic" care, pe lîngă atribuțiunile de control și evidență, are în sarcină și probleme de analiză economică. Șeful sectorului este — din punct de vedere economic — conducătorul tuturor sectoarelor ce beneficiază de sporul acordului global. Cu toate acestea, el nu ia parte la acordul global, deși are obligația de a controla consumul fondului de salarii, răspunde de planificarea și îndeplinirea prețului de cost, ia parte la procesul de producție în mod direct. Nu este oare vorba aici de o omisiune nedorită ?

Gh. MITREA
Șantierul Tomis Nord
Constanța

CURIER

● Salarizare

VIRGIL BAICAN, Carei — Legea nr. 12/1971, are ca obiect reglementarea problemelor legate de încadrarea și promovarea în muncă a personalului. Problemele de salarizare sînt reglementate prin H.C.M. nr. 914/1968 și prin Hotărîrile ulterioare, de aplicare a noului sistem de salarizare, pe diferitele ramuri și subramuri ale economiei. În consecință, reducerea salariului pentru neîndeplinirea condiției de vechime nu a fost abrogată prin legea susmenționată. Menționăm că, potrivit pct. 9 din Hotărîrea nr. 1053/1960, pentru cadrele tinere care sînt promovate în funcții de conducere (după 1 ianuarie 1972, — cu respectarea prevederilor legii nr. 12/1971) și care nu îndeplinesc condiția de vechime prevăzută de lege, avînd însă studiile corespunzătoare — miniștrii, conducătorii celorlalte organe centrale și președinții comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, care aprobă această promovare, pot anula reducerea de 5% din salariul tarifar pentru neîndeplinirea condiției de stagiu.

● Transfer

EMIL HALCIUG, Botoșani — În Circulara Ministerului Muncii nr. 170052 din 18 noiembrie 1970, se prevede că la transferarea în interesul serviciului a unui salariat, pe aceeași funcție pe care era încadrat sau pe o funcție echivalentă, dar la o unitate la care funcția respectivă are un nivel de salarizare superior conducerea unității — ținînd seama de calitățile și aptitudinile profesionale, precum și de vechimea în specialitate ale acelui salariat — îi poate acorda un număr de gradații, fără însă a depăși pe cea avută la unitatea de unde a provenit.

Dat fiind preocuparea de stabilizare a cadrelor la locurile de muncă, desigur că, înainte de a se lua măsura eventuală a încadrării cu două gradații în plus, pe baza Precizărilor Ministerului Muncii nr. 170001/1970, ca urmare a revenirii la vechea unitate, este necesar să se analizeze împrejurările care au determinat transferarea repetată, în curs de 8 luni, de la o unitate la alta. Acordarea gradației a IV-a are deci un caracter facultativ, conducerea unității avînd competența să stabilească salariul tarifar avut anterior primei transferări.

● Alocație

GHEORGHE DAVIDESCU, Rîmnicu-Vîlcea — Din scrisoarea dv. rezultă că, avînd un salariu tarifar mai mic de 2500 lei — plafon în funcție de care se acordă alocația pentru primul copil — beneficiați, în trecut, de acest drept. După absolvirea învățămîntului superior, cu promovarea examenului de diplomă, vi s-a stabilit un nou salariu tarifar — majorat — care depășește plafonul susmenționat. Faptul că majorarea de salariu s-a făcut la aceeași funcție, nu poate duce la acordarea, în continuare, a alocației pentru copii, deoarece ați fost reîncadrat după aplicarea noului sistem de salarizare, cu două clase de salarizare în plus. Atît art. 19 din H.C.M. nr. 914/1968, cît și Decretul nr. 175/1971, de modificare a Decretului nr. 285/1960, se referă exclusiv la menținerea dreptului la alocație numai pentru salariații care, la stabilirea inițială a noilor salarii tarifare, au fost încadrați în salarii tarifare care au depășit la acea dată plafoanele existente în Lege.

● Concedii

PETRE DIACONU, Galați — În ipoteza în care în anul 1971, cînd v-ați încadrat în muncă, n-ați beneficiat de concediul de odihnă, dat fiind faptul că nu aveați o vechime neîntreruptă în muncă de 11 luni, în acest an (1972) aveți dreptul atît la concediul ce vi se cuvine, corespunzător vechimii dv. în muncă, cît și la zilele corespunzătoare lunilor lucrate în anul 1971. De pildă, dacă v-ați încadrat în muncă în luna septembrie în anul 1971, aveți dreptul la 5 zile lucrătoare, care se adaugă la concediul cuvenit pentru anul 1972 (15:12x4=5).

● Vechime

LUCIA ELISEI, Bacău ; EUGEN MITROI, Roșiorii de Vede — Perioadele lucrate în funcțiile de operator rol la secția financiară, casier și funcționar principal la oficiul farmaceutic, nu se includ ca vechime în funcții economice medii. De asemenea, nu se include nici perioada cît salariatul a fost încadrat în funcția de calculator sau calculator principal. În consecință, nu îndepliniți, în prezent, cerința de vechime minim necesară — de 5 ani în funcții economice — pentru promovare.

● Garanții

VIORICA GEORGESCU, București — Potrivit art. 10 din Legea nr. 22/1969, ministerele și celelalte organe centrale pot extinde, în funcție de natura și valoarea bunurilor, obligația de a se constitui garanții și de către alte categorii de angajați care mînuiesc bunuri (care nu au calitatea de gestionari), cu excepția celor ce primesc bunuri spre a le folosi în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Categoriile de angajați asupra cărora se extinde obligația constituirii de garanții, sînt prevăzute în instrucțiunile elaborate de ministere, alte organe centrale și comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, potrivit art. 41 din Legea nr. 22/1969.

● Promovare

STELA GHEORGHIU, Ploiești — Comunicarea serviciului de salarizare cu privire la condiționarea promovării în funcția de contabil principal (absolvirea prealabilă a unui curs de specializare), corespunde reglementării stabilite în anexa II cap. 3 la Legea nr. 12/1971. Această prevedere se aplică de la data de 1 ianuarie 1972. În ipoteza în care, în cursul practicii de cinci ani în funcția de contabil, ați urmat o formă de învățămînt profesional — în cadrul sau în afara întreprinderii — și puteți dovedi că ați promovat această formă de pregătire a cărei durată nu este prevăzută de lege, organul de conducere colectivă a unității, apreciind calitățile dv. profesionale reflectate în rezultatele muncii, poate aproba promovarea — în funcția de contabil principal — în limita fondului de salarii planificat — numai dacă există un post corespunzător în statul de funcțiuni al unității.

● IOAN VLAD, Sighetul Marmației. — Perioadele cît ați lucrat ca mecanic de întreținere, inspector de personal și de expeditor nu se includ în vechimea în funcții tehnice ce se ia în considerare la ocuparea funcției de tehnician principal.

● DORINA MANOLIU, București — Problema ridicată de dv. a fost comunicată, organelor competente, pentru a fi avut în vedere la o eventuală modificare a reglementărilor actuale.

● MARIA NIȚĂ, Rîmnicu Vîlcea — Absolvirea școlii tehnice de stenodactilografie și de dactilografie vă dă dreptul la încadrarea în funcțiunile corespunzătoare acestor activități. Școala pe care ați urmat-o nu se asimilează cu școlile postliceale care pregătesc personal tehnic astfel că, nu îndepliniți condiția de studii necesară pentru ocuparea funcției de tehnician

● ECATERINA HERBEI Deva — Prevederile care reglementează condițiile de acordare a salariilor tarifare, la îndeplinirea — în întregime — a sarcinilor stabilite, pentru personalul de execuție, cu studii superioare — se aplică și cadrelor de ingineri și economiști, în primul și în al doilea an de activitate.

TRIBUNA ECONOMISTULUI

STABILIREA LIMITELOR DE CREDITARE

PRIN INTRODUCEREA unei noi faze în stabilirea calculării limitei de creditare, operațiune ce are loc pe tot parcursul trimestrului de plan în funcție de modificările ce intervin în procesul de aprovizionare, producție și desfacere, în volumul surselor atrase, se asigură ca o mare parte din lipsurile ce existau în corecta cuantumizare a volumului de mijloace circulante ce se obțineau pe calea creditelor să fie înlăturate. Ca urmare, întreprinderile au fost determinate să acționeze cu mai multă fermitate în prevenirea și lichidarea imobilizărilor de mijloace circulante, pentru accelerarea vitezei de rotație a acestora și realizarea unor indicatori de eficiență economică mai bună.

De aceea, consider că organele de control bancar trebuie să privească momentul stabilirii limitei de creditare ca încă un prilej deosebit de însemnat de analiză a situației economico-financiare și nu ca o simplă înșiruire de date ce se extrag din planurile financiare ale unităților și din comunicările de plafoane primite de la centrală sau sucursale județene.

Trecerea plafoanelor în limita de creditare, trebuie să se facă numai după o analiză prealabilă a posibilităților de utilizare. Se impune deci să se observe dacă nu au intervenit fenomene economice noi care nu mai justifică punerea la dispoziție a întregului plafon aprobat. Sînt de părere ca atunci cînd din contracte, grafice de producție, din planurile de cheltuieli etc. rezultă că stocurile sau cheltuielile pentru care s-au planificat credite se vor forma numai în ultima lună a trimestrului, creditul în cauză să nu fie inclus în limita de creditare calculată pentru prima și a doua lună. Procedînd în acest fel, eliminăm cazurile ce apar la verificarea garanției lunare a creditelor, cînd se constată că unele plafoane introduse în limita de creditare nu au fost folosite deși per total ea apare consumată, lucru ce determină apariția de credite anormale din depășirea acesteia prin operațiunea de diminuare cu plafonul nefolosit. Dacă s-ar proceda conform părerii emise mai sus, lipsurile în activitatea unităților ar ieși la iveală mai devreme, întrucît acestea nu ar fi în măsură să facă față plăților pentru unele aprovizionări sau cheltuieli neraționale.

De multe ori, din comoditate pentru întreprinderi și poate și pentru unele organe de control bancar, creditele pentru creșteri de normativ de la un trimestru la altul, cînd sînt mai mici decît în trimestrul precedent sau în trimestrul în discuție, nu mai sînt planificate. În aceste cazuri este necesar ca organele de control să facă o analiză amănunțită a mișcării valorilor materiale și, în funcție de constatările făcute, să stabilească măsuri concrete care să ducă la reducerea stocurilor conform planului și numai după această operațiune să se stabilească diferențiat sumele ce trebuie incluse în limita de creditare. La fel ar trebui procedat și cu rambursarea creditelor pentru stocuri supranormative de valori materiale și cheltuieli acordate în trimestrul precedent care este necesar să fie eșalonate în funcție de consumul lor în producție.

Organele de control au obligația, de asemenea, să urmărească ca, la reținerea din beneficii sau la primirea de către întreprinderi a sumelor necesare de la organul lor tutelar pentru acoperirea creșterilor planificate de normative de la un an la altul, pentru care au primit credite de la Banca Națională, să reducă imediat limita de creditare pentru ca acestea să nu beneficieze, pe anumite perioade de timp, de fonduri mai mari decît cele la care sînt îndreptățite.

În cazul cînd unei întreprinderi, pentru un anumit obiect sau element, i s-a aprobat plafon final de credite, iar ulterior i s-au mai aprobat și credite pentru nevoi temporare, se pune problema cum trebuie să se procedeze cu limita de creditare atunci cînd la verificarea garanției creditelor stocul peste normativul existent nu acoperă integral cele două feluri de credite. Credem că în atare situație trebuie să fie redus în primul rînd volumul creditelor pentru nevoi temporare aprobate de unitățile operative și apoi să se procedeze la diminuarea acestuia și, implicit, și a limitei de creditare, dacă stocul peste normativul existent de valori materiale este mai mic decît plafonul de credit inclus în limită.

Benone Gh. POPA
director adjunct la Sucursala județeană Argeș a Băncii Naționale

MARKETING

APLICAREA METODEI CAZURILOR ÎN STUDIEREA CERERII POPULAŢIEI

PRIN UTILIZAREA metodei cazurilor în învăţămîntul economic trebuie, să urmărim integrarea într-un proces unic a activităţilor de învăţare, predare şi cercetare, oferind simultan soluţii unor probleme concrete din economie. În această accepţiune, metoda presupune realizarea de către un grup de studenţi a unei cercetări complete, începînd cu proiectarea desfăşurării ei şi sfîrşind cu prezentarea concluziilor pentru rezolvarea problemei date.

Laboratorul de marketing de la Academia de Studii Economice, în colaborare cu Catedra de marketing, a aplicat metoda cazurilor în studiul cererii populaţiei din Bucureşti pentru pantofi de damă.

Această temă a fost aleasă în urma discuţiilor purtate cu conducerea Centralei de pielărie şi încălţăminte din Cluj, care s-a arătat deosebit de interesată să cunoască structura cererii, tendinţele manifestate în gusturile şi preferinţele consumatorului pentru acest produs, deoarece el va ocupa şi în continuare o pondere însemnată în volumul producţiei Centralei.

Cercetările implicate în rezolvarea acestei probleme oferă totodată prilejul folosirii practice a unor multiple procedee şi tehnici de calcul şi analiză multilaterală, pe care studenţii le-au asimilat în cadrul procesului de învăţămînt.

După o metodologie pe care studenţii singuri o alcătuiesc, ei culeg datele necesare, prelucrează apoi informaţiile pe calculator, utilizînd un program întocmit de ei, evaluează şi interpretează semnificaţiile statistice ale datelor, aplică metodele de analiză şi interpretare învăţate la curs şi formulează concluziile economice. Potrivit rolurilor specifice ce revin fiecărui student în desfăşurarea cercetării, există un student responsabil cu conducerea şi coordonarea tuturor operaţiilor dintr-o fază de cercetare, însă toţi membrii grupului discută şi analizează în prealabil schema cercetării precum şi rezultatele obţinute pe diferite etape.

Acţiunea de promovare a vînzărilor unui produs oarecare presupune obţinerea unui mare volum de informaţii în legătură cu toţi factorii ce pot influenţa, sub o formă sau alta, impulsionarea desfacerilor, extinderea pieţei, adaptarea producţiei la cerere. De aceea, o mare atenţie s-a dat pregătirii temeinice a aspectelor metodologice ca: alegerea unităţii de observare, dimensionarea eşantionului asupra căruia se efectuează sondajul, alegerea celor mai potrivite metode de culegere a datelor, alegerea momentului critic etc.

Înainte de a se trece la analiza şi interpretarea rezultatelor, s-a făcut o verificare a semnificaţiei statistice a acestora. Cu ajutorul criteriului X^2 s-a verificat normalitatea distribuţiei caracteristicilor cumpărătorului (venit, vîrstă) şi ale produsului (preţ). Pentru verificarea semnificaţiei, s-a aplicat testul T, care a indicat că distribuţiile caracteristicilor de reprezentativitate se încadrează în limitele admise de cercetările de acest gen. Verificarea omogenităţii grupărilor folosite s-a făcut prin utilizarea criteriului F.

Pornindu-se de la ideea că între venitul populaţiei şi preţul pe care aceasta îl plăteşte pentru produs există o legătură directă, s-a studiat gradul de asociere între aceşti factori. Valoarea obţinută pentru coeficientul de corelaţie de numai 0,21, a permis să se tragă concluzia că în campania publicitară ce urmează a fi întreprinsă pentru promovarea vînzărilor, producătorul sau reprezentanţii săi nu trebuie să pună accent pe elementul preţ, aşa cum — evident — ar fi existat tentaţia, în absenţa acestor cercetări.

Analiza legăturilor dintre venitul populaţiei şi cererea pentru produsul studiat a indicat o importantă tendinţă de scădere a cererii pe măsura creşterii veniturilor. Concluzia pentru centrală a fost că trebuie să facă eforturi deosebite pe linia creşterii calităţii produselor şi îmbunătăţirii sortimentului, astfel încît să satisfacă în mai mare măsură cererea mai exigentă a populaţiei cu venituri medii şi peste medie.

Calculul coeficienţilor de elasticitate a cererii populaţiei faţă de factorii de influenţă (venit, preţ), au detectat o pronunţată elasticitate în cazul categoriilor de cumpărători cu venituri mai mici.

Concluzia de astă dată a fost necesitatea creării de diferite calităţi şi modele intermediare de pantofi de stradă, care să permită satisfacerea diferenţiată a unor largi segmente ale populaţiei.

În ceea ce priveşte locul pe care îl ocupă marca „Clujana" în imaginea cumpărătorilor, a reieşit că, în general, aceasta este una din cele mai cunoscute şi preferate mărci. Ţinînd seama însă de faptul că ponderea persoanelor ce şi-au exprimat preferinţa faţă de o anumită marcă a reprezentat numai 33% din totalul persoanelor chestionate, reiese necesitatea unor acţiuni de amploare pe linia popularizării mărcii de fabrică.

Chiar şi în privinţa unor detalii tehnice, cum ar fi culoarea, vîrful, tocul etc., cercetarea şi-a dovedit utilitatea, dînd preţioase indicaţii. Ex.: 36% din consumatoare preferă alb, 26% negru, 13% maro, 7% bej şi 6% roşu. Vîrful pătrat este preferat de 51% din eşantion, iar tocul jos este preferat de 31% din eşantion.

•

Relaţii privind calitatea produsului au fost solicitate numai de la persoanele ce au declarat că în ultimul an purtaseră pantofi „Clujana" (39% din eşantion). Dintre aceştia, 53% s-au declarat deplin mulţumiţi de calitatea acestora. Defectele cele mai frecvente menţionate au fost rigiditatea (15%), dezlipirea (13%), deformarea la purtare (12%), crăparea feţelor şi încălzirea piciorului (11%), desfacerea cusăturilor (9%), penetraţia apei (9%). Prin uşurarea greutăţii pantofilor se va realiza atragerea segmentului de piaţă al grupelor superioare de vîrstă.

Pentru cumpărarea unei perechi de pantofi de stradă pentru femei, un cumpărător vizitează în medie 3 magazine.

Distribuţia după mărimi a cererii populaţiei, în numere noi, se prezintă grafic sub forma unei curbe deosebit de interesante (vezi graficul). Deşi curba este bimodală, prezentînd două vîrfuri, în realitate avem de-a face cu două populaţii net diferite şi perfect separate, fiecare în parte fiind o distribuţie după o lege normală (Gauss — Laplace). Prima populaţie este reprezentată de mărimile de încălţăminte care încep cu fostul nr. [illegible] şi se termină aproximativ în jurul [illegible] nr. 37. Aceasta este cererea efec[illegible] numere mici de pantofi, o [illegible] înfăţişează într-o formă re[illegible] cu o medie care împarte exact [illegible] această populaţie. A doua populaţie, [illegible] se referă la restul măsurilor, are de[illegible] o distribuţie normală. Este vo[illegible] mărimile mari de încălţăminte (fos[illegible] 37—41).

Cunoscînd abaterea medie pătratic[illegible] media, putem aprecia întreaga distribuţie, respectiv proporţiile cererii diferitelor numere la întreaga colectivitate. Ca atare, centrala poate cunoaşte structura cererii pe numere de încălţăminte, ceea ce constituie o informaţie de primă însemnătate.

Studiul efectuat nu a luat în consideraţie influenţa factorilor psiholo[illegible]ici, care va constitui obiectivul principal al cercetării în stapele ulterioare.

Cercetarea este continuată în seminarul din anul următor (studenţii din anul V — Cibernetică economică), care vor reanaliza critic modul de concepere şi executare a cercetării, reevaluînd rezolvarea la care a ajuns primul grup, vor propune noi abordări ale problemei şi aplicarea altor metode.

Rezultatele fructuoase ale acestei prime colaborări dintre Laboratorul de marketing — A.S.E. şi Centrala de pielărie şi încălţăminte-Cluj, au condus la extinderea cercetării, în prezent fiind perfectat proiectul unui studiu complex de marketing asupra magazinului de prezentare şi desfacere al Centralei din Bucureşti.

Cercetarea prezentată semnifică un început promiţător al activităţii Laboratorului de marketing, care trebuie să-şi păstreze personalitatea prin efectuarea de cercetări ştiinţifice (pe baza metodelor şi tehnicilor moderne de analiză şi calcul) pentru a oferi diferitelor unităţi economice răspunsuri la problemele complexe pe care le ridică fără încetare dezvoltarea multilaterală a societăţii şi economiei româneşti.

dr. M. C. DEMETRESCU
directorul Laboratorului de marketing-A.S.E.

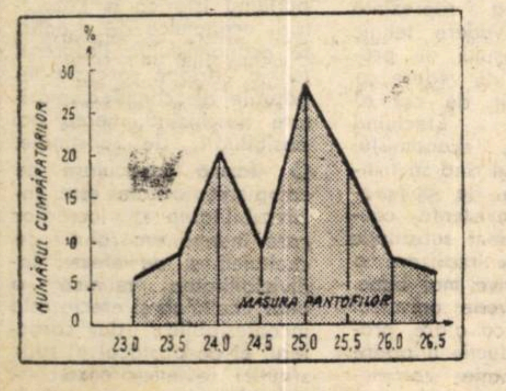

DIRECŢII PRIORITARE

RECENT s-au desfăşurat la Braşov lucrările seminarului „Compartimentul de marketing", organizat de filiala locală a Asociaţiei Române de Marketing, în cinstea Conferinţei Naţionale a Partidului Comunist Român.

Seminarul, la care au participat numeroşi specialişti din ministerele economice, centrale industriale, întreprinderi, instituţii de învăţămînt, a realizat un larg schimb de experienţă, contribuind la clarificarea unor aspecte concrete privind crearea unui cadru organizatoric adecvat desfăşurării activităţii proprii de marketing. Activitatea de marketing este înţeleasă tot mai mult ca o necesitate izvorîtă din lărgirea atribuţiilor producătorilor pe linia perfecţionării programului de fabricaţie şi a formelor de comercializare a produselor, atît pe piaţa internă cît şi pe cea externă.

Seminarul a realizat o primă analiză a stadiului atins în organizarea compartimentelor de marketing, a contribuţiei pe care acestea au adus-o la perfecţionarea activităţii de ansamblu a unităţilor economice, la realizarea în condiţiuni superioare a producţiei pe piaţa internă şi externă.

O pondere însemnată în cadrul discuţiilor au avut-o dezbaterile asupra atribuţiilor compartimentelor de marketing. Combătînd înţelegerea simplistă a sarcinilor ce revin acestor compartimente, de urmărire a încheierii contractelor şi derulării lor, participanţii au subliniat caracterul complex, de concepţie, al activităţii pe care acest compartiment trebuie s-o desfăşoare pe linia cercetării de marketing, orientării producţiei în conformitate cu rezultatele acestei cercetări, a lansării şi promovării produselor pe piaţă, a alegerii strategiilor de preţ şi a formelor de distribuţie cele mai adecvate.

Demn de remarcat în cadrul discuţiilor este conturarea unei convingeri asupra necesităţii unor preocupări continue de marketing, care să urmărească produsul de la conceperea şi execuţia lui pînă la vînzare, continuînd chiar şi după aceea prin servicii post-vînzare. De asemenea, cercetarea de marketing nu trebuie să se oprească la investigarea prezentului, ci trebuie să ofere şi cadrul de perspectivă al evoluţiei viitoare, atît conjuncturale cît şi tehnologice, a diverselor pieţe.

De la un rol relativ pasiv, de cercetare a cererii de mărfuri, trebuie să ne orientăm activitatea de marketing spre un rol activ, de creare a cererii, ţinînd seama de tendinţele acesteia.

Avînd în vedere sarcinile deosebit de complexe ce stau în faţa acestor compartimente, ca şi necesitatea de a se evita irosirea unor eforturi, prin paralelisme inutile, vorbitorii au subliniat importanţa unei delimitări a atribuţiilor compartimentelor ce funcţionează în minister, centrală, întreprindere producătoare, întreprindere specializată de comerţ exterior. În ceea ce priveşte locul pe care compartimentul de marketing urmează să-l ocupe în structura întreprinderii, s-au enunţat mai multe păreri. S-au făcut auzite unele păreri ce localizau activitatea de marketing a unităţilor economice la nivelul unor sectoare, cu sarcini distincte de cele ale cercetării de marketing: preţuri-tarife, cercetare-dezvoltare, desfacere etc. Majoritatea vorbitorilor au convenit însă asupra necesităţii creării de compartimente de marketing în cadrul direcţiilor de export-import din centrale, în întreprinderile specializate de comerţ exterior, precum şi a unor subcompartimente în cadrul compartimentelor de comerţ exterior din diferite alte unităţi economice.

Nu lipsită de interes a apărut şi propunerea privind crearea unui compartiment de marketing în cadrul centralei, independent de oricare dintre direcţiile acesteia, care să desfăşoare activităţi de marketing atît pentru piaţa internă, cît şi externă.

Pentru ca acest nou organism să-şi poată realiza funcţiile pe linia orientării de perspectivă a producţiei şi desfacerii, este necesar ca el să fie subordonat direct unui cadru de conducere, director comercial, director general adjunct, care să-i asigure accesul nemijlocit la decizie.

De asemenea el trebuie să realizeze un schimb continuu de informaţii cu majoritatea sectoarelor unităţii economice: plan, producţie, cercetare-dezvoltare, desfacere etc. Pornind de la cunoaşterea trăsăturilor cantitative şi calitative ale pieţei interne şi externe, compartimentul de marketing este chemat să participe la elaborarea propunerilor de plan, a politicii produselor noi, la fundamentarea programului de investiţii. Pe baza analizei rezultatelor cercetării de marketing acest compartiment face propuneri privind perfecţionarea activităţii serviciilor comerciale în domeniul preţurilor şi strategiilor de preţ, reţelei de distribuţie, promovării şi serviciilor.

Crearea compartimentelor de marketing a fost văzută de cei mai mulţi participanţi posibilă prin redistribuirea, în cadrul unităţilor economice, a specialiştilor existenţi, ce din păcate nu sînt întotdeauna folosiţi pe măsura pregătirii lor.

În concluzie, se poate spune că seminarul a contribuit prin prezentarea diverselor experienţe la o înţelegere mai uniformă şi mai apropiată de esenţa sa a activităţii de marketing, a contribuţiei pe care aceasta o poate avea la sporirea eficienţei întregii activităţi economice a întreprinderii, la economisirea de muncă socială.

Ioan GIONEA
secretar permanent al Asociaţiei Române de Marketing

PUNCTE DE VEDERE

UN INDICATOR MAI REAL AL STABILITĂŢII FORŢEI DE MUNCĂ

IN ANALIZA factorilor de influenţă a producţiei şi productivităţii muncii, în literatura de specialitate apar tot mai frecvent noţiuni legate de circulaţia forţei de muncă, de fluctuaţia acesteia şi de stabilitatea la locul de muncă. Înseşi măsurile de îmbunătăţire a sistemului de salarizare din ţara noastră ţin seama, şi nu într-o mică măsură, de stabilitatea la locul de muncă şi continuitatea neîntreruptă, acordînd importante stimulente pentru îmbunătăţirea acestor indicatori şi permanentizarea salariaţilor la locul de muncă.

Cît priveşte însă datele statistice publicate şi în special prelucrarea şi cercetarea statistică actuală legată de circulaţia şi stabilitatea forţei de muncă, aceasta nu poate să mulţumească şi nici nu satisface îndeajuns necesităţile efective ale analizei economice a activităţii întreprinderilor.

Ne oprim doar asupra modului de calcul al stabilităţii forţei de muncă, prin intermediul indicatorului utilizat „vechime medie".

Acest indicator se determină după relaţia :

$$\overline{V} = \frac{\Sigma\, Vi\, .\, Fi}{\Sigma\, Fi}$$

, în care : $\overline{V}$ — vechime medie în unitatea analizată ; Vi — vechimea fiecărui angajat calculată în ani ; Fi — frecvenţa ponderată cu numărul de ani.

Astfel, dacă într-o întreprindere avem următoarele grupări de muncitori, după vechimea calculată în ani : 20 muncitori cu un an vechime ; 20 cu 2 ani ; 80 cu 3 ani ; 150 cu 4 ani ; 100 cu 5 ani şi 30 cu 6 ani, obţinem următoarea vechime medie pe întreprindere la categoria muncitori :

$$\overline{V} = \frac{1.20 + 2.20 + 3.80 + 4.150 + 5.100 + 6.30}{20 + 20 + 80 + 150 + 100 + 30} = \frac{1.580}{400} = 3,95$$

Deci a rezultat o vechime medie de 3,95 ani.

NI SE PARE că acest indicator este nesatisfăcător, întrucît nu oferă o modalitate de comparaţie pe combinat, centrală, ramură sau chiar pe întreaga economie naţională şi nu ne permite să tragem o concluzie justă asupra activităţii unităţii pe linia stabilităţii forţei de muncă. Aceasta se poate obţine prin utilizarea unui coeficient de corelare căruia am putea să-i spunem „coeficientul vechimii medii".

Acesta ar urma să se calculeze, la nivelele mai sus arătate, ca un raport între valoarea indicatorului de vechime medie şi vechimea în ani a întreprinderii (considerată de la înfiinţarea unităţii analizate), iar rezultatul obţinut să se înmulţească cu 100.

Dacă întreprinderea mai sus exemplificată are o vechime de 6 ani, atunci coeficientul vechimii medii mai sus propus, va fi următorul :

$$K_v = \frac{V}{V_{intr.}} \cdot 100 = \frac{3,95}{6,00} = 66\%$$

Acest coeficient se poate compara cu toţi ceilalţi coeficienţi ai tuturor întreprinderilor, indiferent de vechimea lor sau alte condiţii de influenţă.

În acest caz se pot stabili grupe de întreprinderi în funcţie de vechimea lor de la înfiinţare (exemplu : întreprinderi înfiinţate de 5 ani, 6 ani, de 7 ani ş.a.m.d.), iar coeficienţii se vor compara pe grupe de vechime.

Diferenţa dintre condiţiile de muncă ale unor unităţi şi ale altora poate de asemenea influenţa nivelul coeficienţilor rezultaţi din calcule.

Întreprinderile s-ar putea grupa în funcţie de condiţiile interne de lucru, stabilindu-se pentru acestea un număr de grupe în care să se încadreze unităţile analizate pe baza gradului de toxicitate, nivelului tehnic al producţiei, gradului de mecanizare şi automatizare, condiţiilor sociale şi amplasamentului întreprinderii. Comparaţia coeficienţilor în acest caz s-ar face între cei calculaţi pentru întreprinderile din aceeaşi grupă.

Concluziile la care s-ar ajunge se pot utiliza, după părerea mea, cu bune rezultate, la stabilirea condiţiilor pe care le au întreprinderile cu cel mai ridicat coeficient de vechime medie şi la generalizarea lor şi la celelalte unităţi.

În acelaşi timp, făcîndu-se comparaţia între rezultatele obţinute în producţie şi nivelul coeficientului vechimii medii aferent unităţii analizate, s-ar observa cu multă uşurinţă la care grupare corespunde producţia cea mai înaltă, urmînd a se studia apoi care sînt factorii determinanţi în obţinerea acestor producţii şi care este aportul coeficientului de vechime medie în vederea aplicării acestora şi la celelalte unităţi din cadrul centralei sau ramurii respective. Coeficientul care corespunde celui mai înalt nivel al producţiei sau celor mai satisfăcători indicatori care caracterizează activitatea unităţii, l-am denumi „coeficient optim" şi el ar sta la baza analizei circulaţiei forţei de muncă în întreprinderile supuse analizei. Aceşti coeficienţi pot fi urmăriţi nu numai în spaţiu, ci şi în timp, dinamic în cadrul aceleiaşi unităţi în diferite perioade de timp comparabile.

Consider că există posibilităţi reale de calculare a coeficientului propus, cît şi de analizare centralizată în vederea stabilirii unor măsuri cît mai eficiente pentru creşterea continuă a productivităţii muncii şi implicit a avuţiei naţionale.

Ioan TODOSICIUC
Satu Mare

DE LA MODEL LA APLICARE PRACTICĂ ÎNTR-O RAMURĂ INDUSTRIALĂ

ORGANIZAREA şi corelarea ştiinţifică a activităţilor productive, în vederea obţinerii unor rezultate economice optime, constituie o cerinţă de prim ordin a economiei noastre. Pe această linie, apariţia lucrării „Modelarea proceselor tehnico-economice în industria petrolului *) este destinată a contribui la perfecţionarea muncii de organizare şi conducere. Lucrarea tratează, prin intermediul modelării matematice, probleme stringente ale industriei de petrol în general şi a celei de prelucrare a petrolului în special, căutînd să pună la îndemîna unităţilor de prelucrare a ţiţeiului un instrument eficace pentru obţinerea unor rezultate economice superioare.

După cum se arăta în Cuvîntul înainte, semnat de prof. Manea Mănescu, meritul cel mai de seamă al lucrării poate fi definit prin aceea că, deşi pe întregul parcurs al ei sînt folosite în afara elementelor economice o seamă de cunoştinţe şi relaţii tehnologice, autorul a ştiut să le folosească şi să le subordoneze unui scop bine definit şi anume al trasării unor modalităţi de realizare a optimului economic în activitatea unei rafinării. Această preocupare este evidentă — pe parcursul celor cinci capitole din lucrare — prin concretizările şi referirile făcute la activităţile de extracţie, de transport şi prelucrarea ţiţeiului, ca şi la unele aspecte privind folosirea calculatoarelor de procese în rafinării.

Bogata informaţie din literatură, cunoaşterea proceselor tehnologice şi economice ale unei rafinării, ca şi contactul permanent cu specialiştii din producţie au permis autorului abordarea şi indicarea corectă a modului de soluţionare a unor probleme ca : optimizarea amestecurilor de produse petroliere, optimizarea randamentului de prelucrare a unor instalaţii parţiale, ca şi optimizarea transportului de ţiţei şi produse petroliere. Optimizarea amestecurilor de produse petroliere ocupă ponderea principală în cadrul lucrării. Alegînd judicios principalele constante fizico-chimice ce caracterizează procesul de amestec al motorinelor şi petrolului turboreactor, depăşind dificultăţile nelinearităţii amestecării acestora, prin aplicarea unor artificii uşor de mînuit ca logaritmarea, dubla logaritmare sau transformarea scării de temperatură Celsius în scară absolută (Kelvin) — autorul a reuşit să elaboreze modele bazate pe principiul programării lineare a căror aplicare are ca urmare obţinerea unor economii însemnate.

După cum se ştie principala caracteristică a benzinelor, cifra octanică, ridică şi cele mai mari dificultăţi în modelarea procesului de amestec. Soluţiile propuse pentru depăşirea acestei dificultăţi au avantajul considerabil că pot fi obţinute benzine pe baza unor modele de programare lineară, a căror rezolvare cu ajutorul calculatoarelor nu mai constituie în prezent o problemă.

Pornind de la simplu la complex, se formulează mai întîi modele lineare de optimizare a unui singur amestec, care este verificat cu cifre reale pentru cîteva cazuri concrete. Numai în urma verificării acestor modele autorul formulează un model matematic de optimizare concomitentă a mai multor amesecuri. Este adevărat că acest model nu mai este verificat cu cifre reale, dar avînd în vedere rezultatele pozitive obţinute în cazul amestecurilor individuale şi ţinînd seama de restricţiile suplimentare formulate pentru cazul mai multor amestecuri efectuate concomitent se poate considera ca foarte probabilă valabilitatea lui.

Modelarea unor instalaţii parţiale din cadrul rafinăriilor reprezintă un alt domeniu în care autorul încearcă şi reuşeşte, într-o măsură considerabilă, să demonstreze posibilitatea şi avantajele conducerii acestora pe baza unor modele matematice. Modelul propus pentru optimizarea unei instalaţii de cracare catalitică — care trebuie privit desigur numai ca un exemplu ilustrativ — indică un mod nou şi original de abordare a problemelor conducerii unor asemenea instalaţii. Chiar dacă exemplul rămîne numai ilustrativ — în sensul că modelul nu este verificat pentru cazul unei instalaţii reale, încercarea făcută, ca şi indicarea modului de lucru pentru cazul cînd această problemă va deveni de o actualitate imediată — şi probabil că va deveni într-un viitor foarte apropiat — trebuie să fie apreciată pozitiv.

Problemele abordate în lucrare referitoare la posibilitatea şi modalitatea de folosire a calculatoarelor de procese în conducerea rafinăriilor poate fi considerate — prin noutatea lor în ţara noastră — dintre cele mai interesante. În cadrul unui capitol aparte al lucrării sînt analizate problemele transportului de ţiţei şi produse petroliere, domeniu în care sînt investigate problemele concrete ale acestui gen de transport din ţara noastră. Modelul matematic folosit în vederea optimizării transportului efectuat cu diferite mijloace (autocisterne), vagoane cisterne şi tancuri petroliere, — un model clasic de transport exprimat sub forma unui model de programare liniară — ca şi modelul propus pentru optimizarea transportului în cadrul unui sistem de conducte, nu reprezintă cazuri idealizate, simplificate, ci au dimensiunea şi complexitatea problemelor reale. Prin amploarea şi complexitatea ei optimizarea simultană a transportului în conducte şi cu alte mijloace de transport — problemă ce ocupă ultima parte a capitolului — prezintă o importanţă deosebită pentru industria de petrol din ţara noastră. Se ştie că în anii următori se prevede o creştere substanţială a importului de ţiţei, ceea ce ridică o seamă de probleme complexe în privinţa transportului, iar modul de rezolvare a acestora este esenţial pentru asigurarea unei eficienţe economice sporite a acestei activităţi. De aceea alegerea modalităţilor de transport, combinarea optimă a acestora — lucrarea indică tocmai unele soluţii în această direcţie — constituie o premisă pentru succesul economic al acestor activităţi.

În sfîrşit, dar nu în ultimul rînd, trebuie să fie amintită problema posibilităţii optimizării extracţiei de ţiţei prin intermediul unor modele matematice şi a calculatoarelor. Chiar dacă această problemă nu este tratată pe larg în lucrare, este totuşi un merit al autorului de a fi indicat prin aceasta, o modalitate nouă de abordare a problemelor, într-o importantă direcţie a cercetării economice şi tehnice.

Apariţia lucrării „Modelarea proceselor tehnico-economice în industria petrolului", care se adresează atît economiştilor cît şi tehnicienilor şi inginerilor din industria petrolieră, contribuie la perfecţionarea şi modernizarea modului de organizare a proceselor de producţie în una din cele mai importante ramuri ale economiei noastre naţionale.

dr. ing. Ionel ADAMACHE

*) Dootz Rudolf : „Modelarea proceselor tehnico-economice în industria petrolului. Colecţia Bibliotheca Oeconomica nr. 18. Edit. Acad. R. S. România, Bucureşti, 1971, pag. 234.

FIŞE

Este viabilă întreprinderea de proporţii reduse ?

● Răspunzînd unei critici la adresa cărţii lor **L'Entreprise de futur,** făcută de F. de Rémur în ANALYSE ET PREVISION, în care autorii fuseseră consideraţi ca optimişti în ce priveşte viitorul întreprinderii autonome, Francois Dalle şi Jean Bounine Cabalé susţin într-un număr ulterior din aceeaşi revistă (aprilie 1972) că, în ciuda procesului de concentrare şi centralizare a industriei, întreprinderea autonomă va fi în stare să se menţină şi să prospere. Autorii îşi întemeiază teza pe considerentul că progresul impune accelerarea inovaţiilor, în timp ce „nimic nu este mai vulnerabil la modificare decît un mare sistem integrat". Meritul teoriei sistemelor cibernatice — spun F.D. şi J.B.C. — este de a ne lumina asupra mecanismelor complexe care comandă funcţionarea globală a întreprinderilor, de a ne permite să situăm zonele de interacţiune între părţile întregului, dar prima datorie ce s-ar degaja de aci, după recunoaşterea acestor frontiere, ar fi de a stabili în aceste locuri zone libere, ceea ce nu numai că ar reduce costul sistemului informaţional, necesar a fi instituit şi întreţinut pentru a coordona ansamblul părţilor, dar ar şi asigura mai bine supravieţuirea întreprinderii. Din motive de securitate, pe măsură ce s-ar mări, întreprinderea ar fi pusă în situaţia să se fracţioneze în celule de dimensiuni mai reduse.

Substituibilitate şi complementaritate

● Într-un articol intitulat **Calculul economic la nivelul subiectului economic individual — teorie generală,** publicat în numărul 2 din anul în curs al revistei „EKONOMISTA" Ştefan Kurowski se ocupă în mod amănunţit de problema substituibilităţii, dezbătută, după cum se ştie, atît de către economişti occidentali cît şi în ţările socialiste. Postulatul substituţiei structurii programelor se referă atît la latura tehnică cît şi la cea economică a programelor (se au în vedere programele de acţiune economică). Analizînd piedicile pe care le întîmpină postulatul substituţiei cheltuielilor din punct de vedere tehnic, autorul arată că ele se explică prin fenomenul complementarităţii. Acesta face ca unele combinaţii de cheltuieli să se caracterizeze în cadrul unor metode de producţie date prin proporţii atît de rigide, încît înlocuirea unor cheltuieli cu altele să fie cu neputinţă.

Complementaritatea este deci opusul substituibilităţii. Totodată ea reprezintă punctul de vedere tehnic asupra procesului de producţie, punct de vedere cu totul deosebit de cel al economistului. Efectuînd calculul său, economistul tinde în primul rînd să frîngă legăturile de complementaritate existente, căutînd pretutindeni substituţia ca mijloc de realizare a unor alternative mai bune. Tehnicianul vede universul lucrurilor şi, ca atare, procesul de producţie îi apare ca o combinaţie complementară de factori de producţie. În schimb, economistul vede lumea ca un ansamblu de alternative de eficienţă, privind procesul de productie din punctul de vedere al posibilităţilor de substituţie. Experienţa istorică a dezvoltării economice dă dreptate economistului. Progresul tehnic înfrînge succesiv legăturile de complementaritate deschizînd mereu noi posibilităţi de substituţie. O formă particulară de complementaritate este indivizibilitatea lucrurilor care îndeplinesc rolul de cheltuieli şi de efecte. Indivizibilitatea tehnică a unor cheltuieli şi efecte este incontestabilă ; dar caracterul ei de obstacol al substituţiei se micşorează considerabil dacă privim cheltuielile şi efectele în formă valorică.

ELEMENTE NOI ÎN CORELAŢIA INDUSTRIE – AGRICULTURĂ

(Urmare din nr. trecut)

În etapa actuală de dezvoltare a complexelor agroindustriale se simte o mare nevoie de sisteme de dispecerat; programul privind introducerea sistemelor de dispecerat pentru conducerea operativă a producţiei prevede ca proiectarea şi construirea acestor sisteme să fie încheiată pînă în 1974 Totodată, se prevede lărgirea şi adîncirea utilizării sistemelor de dispecerat. Odată cu conducerea operativă a producţiei, se va realiza controlul telemecanic şi semnalizarea la distanţă a situaţiei maşinilor şi utilajelor incluse în diferite linii tehnologice. În acest fel, **sistemul de dispecerat va deveni veriga de legătură cu automatizarea producţiei, iar în viitorul apropiat se va transforma în sistemul unic de automatizare, control şi conducere a producţiei**.

Programarea şi modelarea matematico-economică în agricultură capătă o aplicare tot mai largă, transformîndu-se într-un instrument eficient de planificare şi conducere a producţiei Astfel, arată autorul, au fost elaborate modele privind specializarea, concentrarea şi îmbinarea optimă a ramurilor în complexe agroindustriale în judeţele Plevna Vraţa etc. De asemenea, au fost soluţionate o serie de probleme speciale privind optimizarea aprovizionării tehnico-materiale, structura producţiei de furaje şi utilizarea disponibilului de furaje, hrănirea animalelor, folosirea optimă a parcului de maşini şi tractoare etc.

Concomitent, o atenţie deosebită se acordă problemelor de prelucrare mecanică a informaţiilor mai ales din sectorul evidenţei contabile, al aprovizionării tehnico-materiale, al realizării producţiei etc. Există diferite variante pentru soluţionarea acestor probleme. Una din ele, care — potrivit opiniei autorului — pare a fi cea mai eficientă, prevede **construirea în cadrul complexului agroindustrial a sistemului de mijloace tehnice necesare pentru prelucrarea mecanică a informaţiei economice.**

ANALIZÎND tendinţele şi perspectivele de dezvoltare intensivă a agriculturii sovietice, K. M. Maţev scrie — în revista „Vestnik Moskovskogo Universiteta" (nr. 6/1971) — că mecanizarea complexă a fost şi rămîne principala orientare a industrializării agriculturii În prezent, în agricultura sovietică predomină mecanizarea parţială a proceselor de producţie, îndeosebi în zootehnie. În cel de-al nouălea cincinal (1971—1975) se va înnoi în întregime parcul de tractoare şi maşini agricole, în condiţiile extinderii considerabile a nomenclatorului lor şi creşterii puterii lor unitare.

După ce relevă, de asemenea, rolul chimizării şi al îmbunătăţirilor funciare, ca mijloc important de accelerare a dezvoltării agriculturii şi de ridicare a eficienţei acesteia, autorul atrage atenţia că trecerea agriculturii pe baze industriale presupune perfecţionarea structurii fondurilor sale fixe. Are loc o creştere a acelei părţi a fondurilor care participă nemijlocit la producţie. Dar problema structurii optime a fondurilor trebuie să se rezolve în funcţie de condiţiile concrete ale dezvoltării bazei tehnice-materiale în prezent.

Progresul tehnico-ştiinţific schimbă vechea concepţie în aprecierea rolului aşa-numitor fonduri fixe „active" şi „pasive". Asemenea fonduri fixe pasive cum sînt construcţiile pentru irigaţii permit sporirea recoltei de 2—3 ori, iar dezvoltarea insuficientă a bazei materiale de depozitare poate genera pierderi mergînd pînă la 30% din producţia obţinută. Totodată, trebuie remarcat că ponderea maşinilor de forţă şi de lucru în fondurile fixe de producţie ale agriculturii, deşi în creştere permanentă, rămîne încă neînsemnată. Pentru folosirea mai eficientă a fondurilor fixe este necesar — apreciază autorul — să se menţină o proporţie raţională între cele două părţi amintite ale fondurilor fixe.

În condiţiile industrializării agriculturii, eficienţa acesteia depinde în tot mai mare măsură de intensitatea folosirii fondurilor de producţie Creşterea producţiei pe o unitate de fonduri fixe devine una din sarcinile principale. De aceea, cercetarea tendinţelor de modificare a producţiei obţinute pe o unitate de fonduri fixe şi a factorilor care influenţează asupra acestui indicator capătă nu numai o importanţă teoretică, ci şi una practică.

● **În Franţa** lucrează în prezent 1 500 000 muncitori străini. Conform datelor recensămîntului din 1968 lucrătorii străini reprezentau la acea dată 6,11% din totalul populaţiei active, 11,3% din populaţia salariată a sectorului secundar şi 20% din muncitorii folosiţi de industria franceză. Între 1962 şi 1968 un loc de muncă din trei în sectorul secundar a fost ocupat de un salariat străin.

● **Uniunea** industriilor metalurgice şi miniere din Europa arată că se remarcă în domeniul metalurgiei „o încetinire certă" a ritmului de creştere a salariilor.

● **Presa** occidentală anunţă întemeierea Grupului European de dezvoltare şi informare pentru oţelul inoxidabil (E.S.S.D.I.G.) la care participă firme din R.F.G., Belgia, Anglia, Olanda, Italia, Suedia, Elveţia şi Franţa.. Obiectivul grupului este de a promova schimbul internaţional de informaţii cu privire la aplicaţiile oţelurilor inoxidabile în toate domeniile, acordîndu-se o atenţie deosebită construcţiilor industriei alimentare şi ...riei automobilului.

● **În Fra...** a avut loc timp... la Amiens, un seminar pe tema... zile menii şi firmele multin... ţionale în Europa de miine", sub preşedinţia lui Jean Rey, fost preşedinte al Comisiei C.E.E. Seminarul a dezbătut problemele formării profesionale, ale noilor rapoarte de forţă între ţări şi grupuri industriale etc. S-a discutat de asemenea posibilitatea înfiinţării unei „Şcoli europene de gestiune".

● **Compania** internaţională pentru informatică din Franţa a obţinut o serie de comenzi importante pentru furnizarea de ordinatoare de tipul IRIS-50. O comandă provine de la Ministerul de Interne al Franţei care va utiliza sistemul pentru lucrări de gestiune administrativă şi punerea la punct a unor biblioteci de programe pentru prefecturi. Altă comandă aparţine societăţii Souriau, care va utiliza ordinatorul în gestiunea comercială şi indus... mală, iar o a treia co... Societa... fost făcută de ... va utiliza ȚEGOS, care ... oară un ordina... prima ... cez. ...an-

● **Textiliştii** vest-europeni încep să fie îngrijoraţi în legătură cu perspectiva concurenţei ţărilor membre ale Commonwealth-ului. ● reuniune a 50 de industriaşi din ţările Pieţei Comune, precum şi din ţările candidate la Piaţa Comună au dezbătut perspectivele pieţei textilelor. S-a arătat că aderarea Angliei la Piaţa Comună duce la o sporire cu 56% a importurilor de fibre şi cu 152% a importurilor de ţesături textile. Textiliştii din ţările Comunităţilor Economice Europene solicită măsuri pentru apărare.

● **În luna mai** rezervele de aur şi devize ale Franţei s-a redus cu 3 milioane franci, anunţă Ministerul Economiei şi Finanţelor.

SĂPTĂMÎNA

Reflecţii pe marginea unor paradoxuri monetare

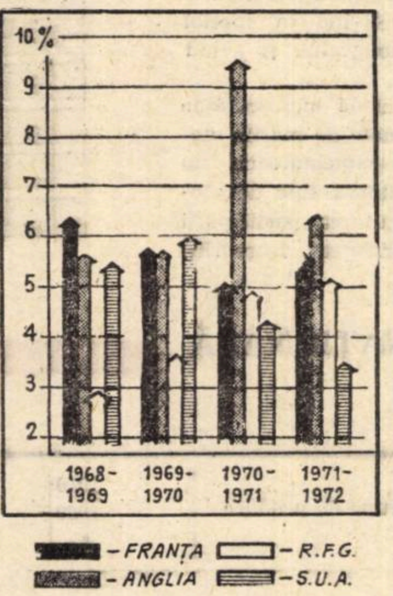

Creşterea preţurilor cu amănuntul în Franţa, Anglia, R.F.G. şi S.U.A. (din aprilie al fiecărui an pînă în aprilie următor).

LA NUMAI 6 luni de la „acordul monetar cel mai important din istoria omenirii", cum fusese denumită hotărîrea din decembrie trecut de la Washington cu privire la realinierea monedelor şi devalorizarea dolarului, criza sistemului monetar occidental răbufneşte din nou, reflectîndu-se de data aceasta în instabilitatea poziţiei lirei sterline.

După cum se ştie, după o săptămînă de intensă speculă îndreptată împotriva lirei, în decursul căreia Banca Angliei a trebuit să cheltuiască aproape un miliard de dolari pentru a susţine cursul monezii sale, la 23 iunie Trezoreria a anunţat trecerea la un curs flotant şi, totodată, renunţarea la obligaţia asumată anterior de a interveni pe piaţă şi a cumpăra sau a vinde lire ori de cîte ori cursul acestora depăşea, în plus sau în minus, marja de fluctuaţie (convenită în cadrul acordurilor precedente) în raport cu paritatea oficială.

Este interesant însă de semnalat că această măsură este luată într-o situaţie caracterizată prin elemente paradoxale. Pe de o parte, perioada premergătoare trecerii la cursul flotant a fost marcată de unele dovezi de slăbiciune a lirei, cum ar fi accelerarea inflaţiei interne, creşterea preţului aurului la bursele de valori, precum şi unele declaraţii oficiale că Anglia va trebui să-şi devalorizeze moneda înainte de a deveni membră în Comunitatea Economică Europeană pentru a spori competitivitatea produselor sale; pe de altă parte însă, măsura engleză intervine într-un moment în care Anglia înregistrează un excelent în balanţa conturilor curente, deşi ceva mai redus decît în anul trecut, iar rezervele ei de aur şi devize ajung (la sfîrşitul lunii mai) la o cifră record pentru perioada postbelică şi dublă faţă de anul trecut (atingînd echivalentul a trei miliarde lire sterline). Chiar la începutul lunii iunie, Institutul Naţional pentru Cercetări Economice şi Sociale conchidea că nu există motive pentru o devalorizare în viitorul apropiat. În acest context paradoxal înclinăm să credem că adoptarea unui curs flotant nu reflectă în principal o situaţie obiectivă grea, ci este de asemenea o încercare de a sonda piaţa pentru a găsi un nivel mai realist al cursului lirei în prejma aderării la Piaţa Comună

Problema care continuă să se pună în realitate într-o perspectivă nu prea îndepărtată, rămîne aceea a dolarului În condiţiile în care Statele Unite nu au adoptat măsurile necesare de asanare a balanţei de plăţi, care continuă să fie puternic deficitară, cursul stabilit pentru dolar la 18 decembrie 1971 se dovedeşte foarte greu de apărat, aşa cum a arătat-o urcarea vertiginoasă a cursului aurului — care a atins în ultimele săptămîni nivelul record de 63 dolari uncia (faţă de 38 dolari cursul oficial). O soluţie temporară pentru a para atacurile speculative împotriva dolarului, în afara unei noi devalorizări a acestei monede, ar fi o nouă revalorizare de facto a unor monede actualmente mai puternice din Europa de Vest şi Japonia. Dar acestei soluţii i s-au opus miniştrii celor şase, la reuniunea de la Luxemburg care au respins fluctuarea comună a monezilor ţărilor Pieţei Comune faţă de dolar. Este poate semnificativ faptul că R.F.G., care sprijinea această idee în vara trecută, este astăzi mult mai rezervată, fapt ce oglindeşte întărirea economiilor vest-europene şi tendinţa din ce în ce mai conturată de a crea în această parte a lumii un nou pol al sistemului monetar occidental

Am amintit cauzele imediate ale puseului de febră monetară; cauzele sale mai adînci rămîn continuarea inflaţiei şi a deprecierii monetare, aşa cum reiese şi din graficul alăturat. Ritmuri record în creşterea preţurilor au fost atinse în 1969, cu 6% în Statele Unite, 10% în Anglia, 8% în Olanda, 6% în R.F.G. şi Franţa. În ultimii doi ani preţurile au urcat ceva mai lent, dar tendinţa s-a menţinut. Persistînd paradoxul politicii monetare occidentale, care nu poate realiza creşterea economică fără o creştere simultană a preţurilor, şi — în ultimul timp — cu o continuare a inflaţiei chiar în perioadele de recesiune, este firesc faptul că lucrul de care suferă cel mai mult monezile occidentale, este lipsa de încredere, căci, după cum reaminteşte în acest context comentatorul publicaţiei **La Vie Française**, ce altceva este moneda decît expresia unui consens al utilizatorilor ei ?

Irina VIANU

mondorama

PREVIZIUNI DESPRE PNB

CONFORM estimărilor lui Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung, în anul 1972 ritmul real de creștere a PNB pe ansamblul țărilor Pieței Comune va fi de 3%. Cea mai rapidă creștere o va înregistra Franța, cu 5%, urmată de Olanda cu 4%. Italia cu 3,5%, Belgia cu 3%. Cel mai scăzut ritm va fi acela al R.F.G. — 1,5%.

Dintre țările AELS, ritmul real cel mai ridicat de creștere a PNB, de 4,5%, va fi atins de Austria și Norvegia. Urmează — cu 3,5% — Anglia și Elveția. Danemarca și Suedia vor înregistra cîte 3% fiecare. Pe ansamblu, țările AELS vor depăși întrucîtva sporul pe ansamblul Pieței Comune, ajungînd la 3,5%.

Primul loc în lumea capitalistă, din acest punct de vedere, va continua să aparțină Japoniei, cu 7%. În ce privește Statele Unite și Canada, previziunile sînt de 5,5% în ambele cazuri.

De remarcat că Piața Comună înregistrase anul trecut o creștere mai rapidă decît aceea a AELS. Privit pe țări, ritmul de creștere a fost mai rapid decît în 1971 în Italia, Anglia, Danemarca, Canada, Japonia, Suedia și Statele Unite și mai lent în Austria, Belgia, Elveția, Franța, Olanda, Norvegia și R.F.G.

SECTORUL DE STAT ÎN AGRICULTURA MONGOLĂ

CELE 33 gospodării agricole de stat din R. P. Mongolă — mari unități specializate și cu un înalt grad de mecanizare a lucrărilor — furnizează 80% din producția de cereale, 75% din cea de legume, 60% din producția de lapte a țării. Gospodăriile de stat livrează totodată peste jumătate din lîna de oaie fină și semifină. În ultimii ani baza lor tehnică-materială s-a întărit considerabil. Gospodăriile au primit sute de tractoare, combine și alte unelte agricole. Cele din zona centrală au fost conectate sistemului energetic unic de stat. În numeroase gospodării au fost construite fabrici de nutrețuri combinate, puncte mecanizate de curățirea cerealelor, ateliere de reparat, arii mecanizate.

UN INTRUS PE PIAȚA TEXTILELOR

ARTICOLELE textile din materiale „nețesute" (obținute prin tricotare sau alte procedee) un produs relativ nou — cîștigă treptat teren pe piața bunurilor de consum. Producția mondială de stofe „nețesute" este evaluată, pentru anul 1970, la aproximativ 180 000 tone, din care circa 130 000 tone în S.U.A. După aprecierea specialiștilor, producția de materiale textile „nețesute" are perspective de a se dezvolta într-un ritm mediu anual de 20—25%.

Aceste materiale sînt folosite în primul rînd pentru confecționarea unor articole ieftine, care să poată fi aruncate după puține utilizări (obiecte de lenjerie, fețe de masă, cearceafuri, articole de uz medical, echipament de lucru etc.), eliminîndu-se astfel problema întreținerii lor. În viitor, însă, se prevede folosirea lor și pentru realizarea de obiecte durabile, în primul rînd în industria confecțiilor.

INSULA

UNELE FORME de unire a muncitorilor în cooperative apărute în secolul trecut se mai păstrează și azi.

Astfel, din anul 1896 funcționează la Paris „Asociația muncitorilor pentru instrumente de precizie" (A.O.I.P.), aflată în proprietatea exclusivă a celor care muncesc în ea. Avîndu-și sediul pe strada care poartă numele socialistului utopic Charles Fourier, această asociație, producătoare de material telefonic, numără astăzi aproape trei mii de muncitori, socotind și filiala sa din vestul Franței. Paralel se semnalează existența a circa 450 de societăți cooperative muncitorești de producție (S.C.O.P.), activînd în special în domeniul construcțiilor și al poligrafiei și avînd fiecare între 100 și 300 muncitori.

Țelul societăților amintite — o insulă minusculă în oceanul economiei capitaliste dominate de marile monopoluri, economie a cărei natură exploatatoare nu poate fi modificată de existența cîtorva sute de cooperative muncitorești — este asigurarea participării directe a muncitorilor la conducerea întreprinderii care le aparține, ca remediu împotriva fenomenului de alienare. Dintre toate pericolele care pîndesc aceste societăți, chiar pe o piață relativ protejată cum este cea a materialului telefonic, cel mai important decurge din slaba lor rezistență financiară, care le lasă oricînd, așa cum se exprimă editorialistul lui Figaro, la discreția unui război al prețurilor, inițiat de monopolurile capitaliste gigante, susținute de fonduri enorme.

ANIVERSARE LA „TATRA"

ÎN acest an uzinele „Tatra" sărbătoresc 75 ani de la data cînd pe poarta uzinei a ieșit primul automobil cehoslovac. Uzinele care pe atunci construiau trăsuri și carete, au produs în anul 1897 primul vehicul cehoslovac care se deosebea de cele obișnuite, realizate aici, prin faptul că avea instalat un motor care-i permitea să atingă o viteză de 20 km/h.

În prezent „Tatra" este una din uzinele cele mai moderne de automobile din Cehoslovacia ; ea a construit în cei 75 de ani de existență peste 250 de tipuri de diferite autoturisme și camioane.

PE PIAȚA MEDICAMENTELOR

RAMURA cu un nomenclator de produse în continuă lărgire și înnoire, industria farmaceutică din țările capitaliste dezvoltate este și un important furnizor la export. Anul trecut, exportul de medicamente al acestui grup de țări a depășit 8 miliarde franci francezi ; în Franța el a reprezentat 13% din cifra de afaceri netă a ramurii și ceva mai mult de 1% din valoarea totală a exporturilor franceze.

După cum se vede din graficul alăturat, cel mai de seamă exportator din lumea capitalistă este R.F.G. (cu 1 845 milioane de franci), urmată de Anglia, Elveția, S.U.A., Franța ș.a. ; de remarcat că Japonia se situează pe locul 10, cu mai puțin de o zecime din valoarea exportului de medicamente al R.F.G.

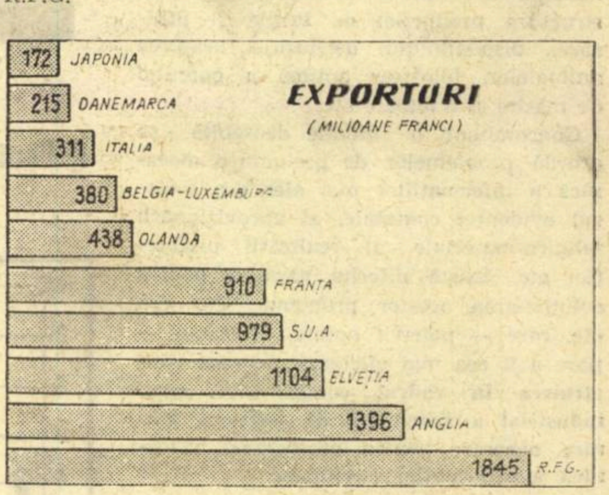

STATISTICĂ INTERNAȚIONALĂ

EZITĂRI ÎN RITMUL INDUSTRIEI JAPONEZE

DUPĂ O PERIOADĂ destul de îndelungată de creștere susținută, anul trecut industria japoneză a cunoscut o încetinire considerabilă a ritmului : de la o medie anuală de circa 14,5% în intervalul 1963—1970, el s-a redus la 4—5% în 1971 (conform statisticilor O.N.U.). Încă în 1970, din cele 77 de subramuri industriale care sînt luate în evidență la calculul indicelui producției industriale, 27 înregistrau un spor de producție de peste 15%. În 1971, numărul subramurilor respective a scăzut la patru, iar în acest an se contează cel mult pe trei.

Din tabelul alăturat se observă că mai puternic afectate de recesiune au fost siderurgia, industria bumbacului, producția de rulmenți, cea de mașini manuale de calculat și de calculatoare electronice, producția aparatelor de filmat și fotografiat ș.a.

În cercurile economice se apreciază că în cursul acestui an se va produce o ușoară înviorare a conjuncturii, producția industrială putînd crește cu circa 7,5%. Revirimentul nu va avea însă loc în domeniul producției bunurilor industriale de consum de uz îndelungat ; în 1972 se prevede că producția de televizoare va scădea față de anul trecut, cea de ceasuri și aparate de fotografiat va crește cu circa 4%, iar cea de autoturisme cu 6%. Speranțele se îndreaptă spre impulsul creat de politica de investiții a guvernului japonez, care se va reflecta îndeosebi în domeniul lucrărilor publice, permițînd — conform previziunilor — siderurgiei și industriei cuprului să-și majoreze producția cu 8%, celei a aluminiului — cu 11% etc. Perspective mai favorabile se anunță de asemenea pentru industria electronică, cea de autocamioane și autobuze ș.a.

Grupa de produse	1970/1969 %	1971/1970 %	Previziuni pe 1972 — Producția: unitatea de măsură	cantitatea totală	1972/1971 %
Oțel brut	106,2	95,2	mii t.	95 000	108,0
Laminate de oțel	104,5	96,3	mii t.	70 000	108,0
Aluminiu	131,9	115,2	mii t.	1 000	111,1
Cupru (electrolitic)	109,7	101,3	mii t.	780	108,3
Bumbac	100,6	96,6	mii t.	510	100,0
Uleiuri grele	114,9	106,3	mii kl	125 500	110,6
Fibre sintetice	128,3	109,5	mii t.	1 235	103,8
Rulmenți	121,9	103,3	mii t.	210	105,0
Autoturisme	122,3	112,1	mii unit.	4 000	106,4
Camioane și autobuze	99,7	100,0	mii unit.	2 200	104,8
Mașini manuale de calculat	141,5	106,6	mlrd. yeni	330	109,3
Calculatoare electronice de birou	278,3	121,3	mii unit.	2 800	130,2
Circuite automate standard	119,1	104,6	mii unit.	6 600	110,0
Aparate pentru climatizarea aerului	95,8	155,7	mii unit.	2 650	139,5
Televizoare alb-negru	80,4	89,7	mii unit.	4 500	86,5
Televizoare în culori	115,4	113,2	mii unit.	6 500	92,9
Ceasuri și pendule	117,8	104,1	mii unit.	54 500	104,4
Aparate de filmat și fotografiat	115,6	86,7	mii unit.	5 300	103,9

SURSA : L'Usine Nouvelle, nr. 14/1972.